JULII CLARI

ALEXANDRINI

PRACTICA CRIMINALIS.

Digitized by Google

JULII CLARI

ALEXANDRINI,

JURIS-CONSULTI LONGE CLARISSIMI,

PHILIPPI II. HISPANIARUM REGIS

SUPREMI CONSILIARII, AC REGENTIS DIGNISSIMI,

OPERA OMNIA,

SIVE

PRACTICA CIVILIS ET CRIMINALIS:

Cum doctiſſimis Additionibus Perilluſtrium Juriſconſultorum

DD. JOAN. BAPTISTÆ BAIARDI Parmenſis, BERNARDINI ROSSIGNOLI Mediol.
HIER. GIACHARII Lugienſis, JOAN. GUIOTII Nivernenſis,
ANTON. DROGHII è Caſtro Lauro:

Notis præterea, & Animadverſionibus Doctorum inter Germanos ſublimium

DD. JOAN. HARPRECHTI, & MANFREDI GOVEANI,

In modum Gloſſæ Textui JULII CLARI adeo peraccommodè per ſingulas quaſque paginas adaptatis, ut nihil facilius, utilius, nihil tam Juriſprudentiæ Studioſis, quàm Cauſarum Patronis, Advocatis, & Judicibus deſiderandum relinquatur.

EDITIO OMNIUM ACCURATISSIMA SIMUL AC EMENDATISSIMA:

Cui accedunt

Obſervationes IGNATII QUATTROCCHI Nobilis Aſculani, ad Quæſt. *de Homicid.* nondum editæ.

APPOSITA ſunt etiam QUÆSTIONUM, & ADDITIONUM SUMMARIA;

Necnon duplex Rerum Memorabilium Index, quorum alter Practicæ Civili, *alter* Criminali *inſervit.*

TOMUS SECUNDUS.

GENEVÆ,

Sumptibus HÆREDUM CRAMER ET FRATRUM PHILIBERT.

MDCCXXXIX.

CUM PRIVILEGIO SACRÆ CÆSAREÆ MAJESTATIS.

PRÆFATIO
JULII CLARI

In Fronte Editionis Lib. V. Recept. Sentent. & Pract. Criminal. *Venet. apud Gryphium* Ann. 1568.

EXISTIMAVI aliquando, AMICE LECTOR, poſſe me, & promiſſo meo, & expectationi tuæ ſatisfacere ; hoc eſt, totos, atque integros ſeptem hoſce *Sententiarum Libros* edere, in lucemque proferre : quod quidem ego, dum eorum fragmenta quædam publicarem, pollicitus eram me brevi præſtaturum, ſed, quoniam plerunque fit, ut, quæ magis optamus, ea difficiliùs conſequamur, quotidie aliud ex alio impedimentum non modò moram attulit properanti, ſed penè ſpem etiam omnem eripuit mihi rei conficiendæ. Primùm quidem, Opere toto jam ita diſpoſito, ut nihil ei deeſſe videretur, niſi ut locorum numeros percurrens, extremam illi manum adderem : in Mediolanenſem Senatum PHILIPPI Regis juſſu cooptatus, in maximis illis, moleſtiſſimiſque negotiis hæc ſtudia intermittere ſum coactus, totumque me ad Rempublicam transferre. Tertio tandem anno poſt, quàm Senator fueram creatus, cùm Opus ipſum ſeneſcere, novoſque quotidie ejuſdem argumenti Libros, à doctiſſimis viris conſcriptos, in lucem prodire viderem : mihi ampliùs cunctandum non eſſe ratus, ſtatui aliquid mihi de ſomno detrahere ; &, quod interdiu per aſſiduas occupationes non licebat, nocturnis horis conſequi. Ita factum eſt ut intra paucos menſes particulam quandam abſolverem, quæ ad *Feudalem* materiam pertinet (A). Hæc cùm in manus ſtudioſorum perveniſſet, non omnino diſplicuiſſe viſa eſt. Hortantibus igitur amicis, præcipuè verò Atrebatenſi Epiſcopo, viro ampliſſimo ; quem ob egregias virtutes, ſingularemque in rebus agendis prudentiam PIUS ejus nominis IV. Pontif. Maximus ſummâ cum totius Chriſtianæ Reip. lætitiâ in ampliſſimum Cardinalium Collegium cooptavit : eo, inquam, oon modò auctore, ſed propè impulſore, paulo poſt alias quaſdam particulas, de *Teſtamentis* (B), de *Donationibus* (C), de *Jure Emphyteutico* publicandas curavi. Sumpſi deinde in manus quintam totius Operis partem : in quâ de variis, ac diverſis Criminibus, eorumque pœnis agitur, prætereaque explicatur, quemadmodum puniendorum *Maleficiorum* judicia exercenda ſunt : quam ut emendare cæpi, idem PHILIPPUS Rex me ex Senatore Præſidem Quæſtorum extraordinariorum, Præfectum Annonæ, ac Curatorem Aquarum publ. conſtituit : quarum rerum procuratio adeò me implicatum conſtrictumque tenebat, ut vix quidquam otii ſupereſſet ad aliquid aliud agendum. Quidquid tamen dabatur temporis, id omne in his ſtudiis conſumebam ; erat autem jam in eo ſtatu quintus Liber hic, ut propediem edi poſſe videretur : cùm ecce, dum quoſdam Neotericorum Criminales Tractatus, quos *Practicas* appellant, legendos mihi propono, repentè affertur nuncius, me juſſu PHILIPPI Regis in Hiſpaniam acciri, atque in ſupremum Italicarum rerum Conſilium cooptari. Tum verò abjeci propè ſpem omnem Operis abſolvendi : videbam enim, non modò multos annos me patriâ abeſſe oportere ; Sed etiam eam eſſe hujus Magiſtratûs conditionem, ut à Regis Curiâ nunquam diſcedere liceat ; ſed quocunque ipſe eat, illò eundum ſit. In hoc autem vitæ genere, quod à perpetua quadam peregrinatione non ita multùm differre

mihi

(A) Tractatum *de Feudis* An. 1553. primùm prodiiſſe inde liquet, quòd Autor in Mediolanenſem Senatum An. 1550. cooptatus fuerit. Editionem Venetam 1666. 8. memorant *Fontana* & *Lipenius* in Bibl. Jurid.

(B) Epiſtola Nuncupatoria Tract. *de Teſtamentis* Antonio PERRENOTTO Atrebatenſi Epiſcopo inſcripta, data eſt Mediolani, die 1. Maii 1559. Vid. *Bayle* in Diction. Crit. Inſertus eſt idem Liber in Tract. Tractat. Tom. VIII. *Venet.* 1584.

(C) Prodierunt Fragmenta *de Donationibus* & *de Emphyteuſi* Venet. 1666. 8. juxta *Lipenium*, qui ultimum extare teſtatur cum *Guid. de Suzaria* de Jure Emphyteut. *f. Venet.* & *Colon.* 1575. 8.

Omnes

mihi videtur, quis eſt, qui credat aliquem ſtudiis vacare poſſe, & præſertim Juris Civilis? quæ non niſi ſummâ animi, corporiſve quiete, nec ſine magnâ librorum copiâ tractari poſſe ignorat nemo: quorum librorum ut mihi erat ſatis lauta ſupellex; ita ad eam circumferendam neque parvo labore, neque exiguo ſumptu opus fuiſſet. Hunc tamen quintum librum, jam penè, ut dixi, abſolutum, ut ſeponerem, nulla me potuit difficultas adducere: ſed mecum in Hiſpaniam delatum, non ita quidem, ut cœperam, diligenter, ſed utcunque potui, emendavi; permiſique ut in manus ſtudioſorum exiret. Reliquos ſex libros, cùm me aliquando corrigere poſſe planè deſperem, in arcam conjectos, perpetuo carceri mancipavi. Nihil jam eſt, quod eos à me quiſquam efflagitet; aut (quod nonnulli aiunt) tanquam ex pollicitatione coram judice mecum agat, ut eos in lucem proferam. Mihi plus, quàm aliis, dolendum eſt; cui ſine fructu perit tot vigiliis, ac laboribus inſtitutum, ac congeſtum Opus. Alii in tantâ voluminum multitudine, ac copiâ parvam jacturam faciunt paucorum librorum, neque adeò præclarorum, ut qui illos non legat, damni aliquid facere videatur; præſertim cùm paucis abhinc annis eodem argumento communes Doctorum Sententias in unum volumen redegerint Viri doctiſſimi, quos ego ſemper honoris cauſâ nomino, *Villalobos*, *Turzanius*, *Vivius*, *Joan. Baptiſta Hiſpanus*; & fortaſſe aliquot etiam alii, quorum Commentarii hactenus in manus meas non pervenerunt Horum lectione deſiderium ſuum explere facilè poterunt ſtudioſi, &, quos ex meis Scriptis fructus ſperabant, ex illis uberiores & præſtantiores percipere. Ego verò, HUMANISSIME LECTOR, tametſi culpâ omnino carere non videtur qui id pollicetur, quod præſtare non poteſt; non tamen mihi opus eſſe arbitror à te veniam petere, aut, mihi ut ignoſcas, poſtulare. Non enim meâ ignaviâ ceſſatum eſt: qui autem, quantum in ſe erat, fecit, omni ſe prorſus crimine liberavit. Regis voluntati parendum fuit: relinquenda non modò ſtudia, ſed etiam caredum Italiâ, patriâ, domo, uxore atque liberis: peragranda Hiſpania, Gallia, Flandria: quid facerem? Hujus ego rei, in qua nullum erratum meum agnoſco, ſi à te impunitatem mihi dari poſtulem: utique videbor alienam culpam deprecari. Tu verò hanc, quantulacunque eſt, Operis partem lætâ fronte accipe, bonique conſule. Inhumaniter certè facit, qui, quòd minus accipit, quàm vellet, amico id, quod poteſt, danti, gratiam non habet. Ego quidem eo animo ad ſcribendum acceſſi, ut ſtudioſis prodeſſem potiùs, quàm ut ſcribendo laudem illuſtrarem meam. Si ſuſceptus labor Reipubl. non inutilis eſt futurus, ſatis præclarè mecum actum puto. Habes igitur, AMICE LECTOR, hoc in Libro Criminalium rerum materiam hoc ordine diſpoſitam. *Primo* Libri *paragrapho* præmittuntur nonnulla, quæ ad terminorum (ita noſtro vocabulo appellamus) intelligentiam pertinent. Subſequuntur breves de inſignioribus aliquot *Delictis* tractatus, ſingulis paragraphis alphabetico ordine collocati. Poſtremo loco poſita eſt *Practica Criminalis*, in qua de Criminalium judiciorum formâ diſſeruimus. Vale, neque quidquam ampliùs de hiſce libris expecta; ſed, ſi quid fortè aliquando prodierit, id in lucro deputa. Iterum vale.

Totum Opus *Sententiarum receptar.* in VII. Libros à nobis diviſum eſt.

Eorum primum eſt de *Legibus*, ac *Conſtitutionibus*: in quo tum præmiſſis iis, quæ generaliter ad Leges ac ſtatuta condenda, ſive interpretanda pertinent, ſingulis ſtatutis diverſas quæſtiones applicamus; tum nonnulla non ſpernenda de conſuetudine ſubjecimus.

Secundus liber eſt *de Jure perſonarum*; in quo non ſolùm de ipſo ſtatu hominum, ſed etiam de ſingulorum officiis ac dignitatibus tractatur.

Tertius *Succeſſionum* & *Ultimarum Voluntatum* materiam complectitur; cujus particula eſt §. *Teſtamentum*, jam pridem in lucem editus.

Quartus verò *Contractus* omnes explicat: ex quo excerpti ſunt Tractatus de *Feudis*, de *Donationibus*, de *Jure Emphyteutico*; quos jam ante aliquot annos publicavimus.

Quintus *Maleficia* continet; in quorum calce de Criminum ipſorum proceſſibus conficiendis, ac delinquentium pœnis ſatis accuratè diſſeruimus: quem librum integrum, atque abſolutum typis excudendum nunc primùm curavimus.

Sextus liber eſt, quo tota *Civilium Judiciorum* tela continetur.

Septimus verò ac poſtremus non libri tantùm, ſed indicis etiam loco eſſe poteſt; in quem congeſſimus quidquid ſuperiorum librorum materiæ haud ſatis convenire videbatur: ſuis quoque locis inſeruimus alphabetico ordine capita rerum, quæ præcedentibus libris tractatæ ſunt; ita, ut quivis vel imperitus ſtatim quæ res, quo Operis loco, quo ſcilicet libro, paragrapho & verſiculo poſita ſit, facillimè reperire poſſit.

PRIVI-

Omnes, quotquot extant, Autoris noſtri Tractatus collegit *Joannes Fichardus* in Editione *Francof.* 1572. *fol.* quam plurimæ ſecutæ ſunt, cum variorum Juriſconſultorum Additionibus, nimirum *Taurini* 1586. *Parmæ* 1597. *Francof.* 1613. 1620. 1636. *Venet.* 1640. *Lugd.* 1661. *Genev.* 1661. aliæque à Lipenio citatæ.

PRIVILEGIUM

SACRÆ CÆSAREÆ ET CATHOLICÆ MAJESTATIS.

CAROLUS Sextus, Divinâ favente Clementiâ Electus Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, ac Germaniæ, Hiſpaniarum, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croaciæ, Sclavoniæ, &c. Rex, Archidux Auſtriæ, Dux Burgundiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ & Wirtembergæ, Comes Tyrolis &c. Agnoſcimus & notum facimus tenore præſentium Univerſis, quod cùm Nobis PHILIBERTUS PERACHON, CRAMER & CONSOCII, Bibliopolæ GENEVENSES, humillimè exponi curârint, quem in modum JULII CLARI ALEXANDRINI *Juris Conſulti Opera Omnia*, ſive *Practicam Civilem* atque *Criminalem* cum additionibus variorum *Juris Conſultorum in Folio* prælo committere reſolverint; vereantur autem nè æmulorum invidiâ, hanc Editionem imitantium, impendii & laboris ſui fructu fruſtrentur; ideoque Nobis demiſsè ſupplicârint, quatenus eorum indemnitati Privilegiô Noſtrô Cæſareô ſuccurrere elementiſſimè dignaremur; Nos ſubmiſſæ pariter ac æquæ eorum petitioni annuendum cenſuerimus, ac proinde Authoritate Noſtrâ Cæſareâ omnibus & ſingulis Bibliopolis, Bibliopegis, Typographis, & aliis quibuſcunque rem Librariam ſeu negotiationem exercentibus firmiter inhibemus, vetamus & interdicimus, ne quis ſupra nominata JULII CLARI ALEXANDRINI *Opera*, ſub hoc aliove Titulo per decem annorum ſpatium ab hodierno die computandum intra Sacri Romani Imperii & Regnorum, Ditionumque Noſtrarum Hæreditariarum fines recudere, vel aliis recudenda dare, alioſumve impreſſum apportare, vendere vel diſtrahere, citra præfatorum Impetrantium, Hæredumque ac Succeſſorum voluntatem & aſſenſum in ſcriptis obtentum auſit vel præſumat. Si quis verò ſecus faciendo Privilegium hoc Noſtrum ſeu Interdictum violare, ſpernere aut tranſgredi contemnereque præſumpſerit, eum non ſolùm ejuſmodi exemplaribus, ubicunque locorum repertis, perperam quippe recuſis ſeu apportatis: (quæ dicti PHILIBERTUS PERACHON, CRAMER & CONSOCII Bibliopolæ GENEVENSES, ſive propriâ Authoritate, ſive Magiſtratûs illius loci auxiliô ſibi vindicare poterunt:) de facto privandum, ſed & quinque marcarum auri pœnâ Ærario ſeu Fiſco Noſtro Cæſareo & parti læſæ ex æquo pendendâ, omni ſpe veniæ ſublatâ, mulctandum decernimus, dummodo tenor hujus Noſtri Privilegii in fronte Libri impreſſus reperiatur, & conſueta quinque exemplaria Conſilio Noſtro Imperiali Aulico exhibeantur. Mandamus itaque omnibus & ſingulis Noſtris & Sacri Romani Imperii, Regnorumque & Dominiorum Noſtrorum Hæreditariorum ſubditis & fidelibus dilectis, tam Eccleſiaſticis quàm ſecularibus, cujuſcunque ſtatûs, gradûs, dignitatis, aut ordinis extiterint, præſertim verò iis, qui in Magiſtratû conſtituti, vel ſuo, vel ſuperiorum ſuorum loco, jus juſtitiamque adminiſtrant, ne quemquam Privilegium hoc Noſtrum Cæſareum violare, ſpernere, aut tranſgredi patiantur: Sed ſi quos contumaces compererint, conſtitutâ à nobis mulctâ eos puniri, & quibuſcunque modis idoneis coërceri curent, quatenus & ipſi graviſſimam Noſtram indignationem & prædictam pœnam evitare voluerint. Harum Teſtimonio Literarum manu Noſtrâ ſubſcriptarum & Sigilli Noſtri Cæſarei appreſſione munitarum, quæ dabantur in Civitate Noſtra Vienna, die trigeſimâ Januarii, Anno milleſimo ſeptingenteſimo trigeſimo octavo, Regnorum Noſtrorum Romani vigeſimo ſeptimo, Hiſpanicorum trigeſimo quinto, Hungarici & Bohemici pariter vigeſimo ſeptimo.

CAROLUS.

(L. S.)

Ut. Jo. Ad. Com. De METSCH.

Ad Mandatum
Sac. Cæſ. Majeſtatis proprium
J. S. HAYECK de Walſtätten.

Et præſens Privilegium ad HÆREDES CRAMER & FRATRES PHILIBERT tranſmiſſum eſt.

INDEX

INDEX PARAGRAPHORUM
PRACTICÆ CRIMINALIS.

§. De Maleficiis, pag. 1.
§. Adulterium, p. 6.
§. Aſſaſſinium, p. 22.
§. Blaſphemia, p. 25.
§. Falſum, p. 28.
§. Fornicatio, p. 54.
§. Furtum, p. 59.
§. Hæreſis, p. 72.
§. Homicidium, p. 79.
§. Inceſtus, p. 116.
§. Injuria, 118.
§. Læſæ Majeſt. Crimen, pag. 126.
§. Ludus, p. 136.
§. Parricidium, p. 138.
§. Perjurium, p. 140.
§. Raptus, p. 143.
§. Sacrilegium, p. 147.
§. Simonia, p. 148.
§. Sodomia, p. 150.
§. Stuprum, p. 153.
§. Uſura, p. 157.
§. *Finalis* in Quæſtiones centum diviſus p. 169. uſque ad Conſilium *Hier. Giacharii* de Syndicatu: cui ſubjunctæ ſunt Obſervationes aliquot ad Quæſt. LXXXII. *de Homicidiis*. Huic Paragrapho præmittuntur Capita Quæſtionum, quocirca monendus eſt Lector, ubi in Indice occurrit allegatio Quæſtionis, abſque mentione paragraphi, id ad ultimum ſeu *finalem* reſpicere, ſiquidem priores per numeros tantùm diviſi ſunt.

JULII CLARI

ALEXANDRINI J. C. ET PHILIPPI II. HISPANIARUM REGIS

Supremi Conſiliarii, ac Regentis digniſſimi,

Liber Quintus Operis Receptarum Sententiarum integer,

In quo omnium CRIMINUM MATERIA ſub receptis Sententiis copioſiſſime tractatur, ita ut nil ulterius deſiderari poſſit, quod cum ad reorum perſecutionem, tum ad ipſorum defenſionem faciat.

---

§. PRIMUS. De MALEFICIIS.

SUMMARIA.

Ex CLARO.

1 *Delicta publica quæ dicantur.*
2 *Et an delicta commiſſa in offenſam Dei dicantur publica.*
3 *Et an commiſſa in offenſam Principis.*
4 *Et an accuſatio cujuſlibet falſi inſtrumenti dicatur publici judicii.*
5 *Privata delicta quæ dicantur.*
6 *Et an de jure canonico ſit aliquod delictum privatum.*
7 *Delicta quæ ſint mere Eccleſiaſtica, quæ mere ſecularia, & quæ communia.*
8 *Delicta quæ ſint nominata, & quæ innominata.*
9 *Delicta quæ ſint levia, quæ gravia, & quæ atrociſſima.*
Judex in atrocioribus poteſt jura tranſgredi, ibid.
10 *Delictum, quod committitur faciendo gravius eſt, quàm illud, quod committitur omittendo.*
11 *Delictum, quod committitur verbo, an dicatur proprie maleficium.*
12 *Bannitus ex contumacia an dicatur bannitus ex maleficio.*
13 *Contumacia habens annexum contemptum Judicis dicitur delictum, & poteſt criminaliter puniri.*

Ex Additionibus.

1 *Delicta publica, vel privata quæ dicantur, & cur ita dicta remiſſive*, n. 6.
2 *Delicti publici accuſatio an forenſibus competat.*
3 *Et an cuilibet de populo accuſare liceat cum bona conſcientia. Accuſare in Regno Neapol. nemo poteſt tanquam unum de populo niſi ſuam, vel ſuorum injuriam proſequatur.* ibid.
4 *Blaſphemia eſt delictum publicum.*
Blaſphemantem non accuſans puniendus eſt. ibid.
5 *Sciens tractatum proditionis contra Principem, vel ejus ſtatum, & non revelans punitur pœna mortis.*
7 *Delicta quæ ſint mere Eccleſiaſtica, & quæ communia remiſſive.*
8 *Delicta quæ ſint nominata, & quæ innominata remiſſive.*
9 *Delicta quæ ſint levia, quæ gravia, & quæ atrociſſima remiſſive.*
10 *Delictum dicitur enorme, quod fit cum fractura oſtii, vel capſæ.*
11 *Delictum majus eſt, quod de nocte, quam quod de die committitur.*
Et in dubio præſumitur commiſſum de die n. eod.
12 *Delictum majus eſt percutere alapa, quam pugno. Et quid ſit ratio ibid.*
13 *Delicti gravitas an ſemper arguatur ex qualitate pœnæ.*
14 *Homicidium qualificatum eſt atrox delictum.*
15 *Sacrilegium eſt atrox delictum.*
16 *Delictum dicitur atrox, cum pœna mortis indicitur.*
17 *Mandatum revocatum in atrocioribus non facit evitare pœnam.*
18 *In atrocioribus ex circumſtantiis judicari ſolet.*
19 *Atrocitatis caſus habent gradus inter ſe.*

20 *Judex an poſſit in atrocioribus jura tranſgredi.*
21 *Delictum, quod committitur faciendo, an ſit ſemper gravius illo, quod omittendo committitur.*
22 *Delictum quod committitur omittendo non punitur criminaliter.*
23 *Delictum in Judice punitur tam in omittendo, quam in faciendo.*
24 *Delictum majus eſt, quod pecunia, quàm quod gratis committitur.*
25 *Malefici qui ſint.*
26 *Delictum, quod committitur omittendo, non dicitur propriè maleficium.*
27 *Contemptus judicis dicitur delictum.*
28 *Bannitus ex contumacia, an dicatur bannitus ex maleficio.*
29 *Contemnere dicitur nolens obedire,*
30 *Ob contumaciam notoriam quando quod mulctetur,*
31 *Judex an poſſit procedere ad incarcerationem contra non præſtantem ſibi reverentiam.*

1 SUperiore libro dictum eſt de Contractibus: ſequitur nunc, ut de Maleficiis † videamus. Pro intelligentia autem terminorum præmittendum (*a*) eſt, Delictorum (*b*) quædam eſſe publica, quædam autem privata. (*c*) Publica ſunt, quorum accuſatio, vel perſecutio permiſſa eſt cuilibet de populo: & poteſt poni exemplum in crimine læſæ Majeſtatis, (*d*) Adulterii, Homicidii, Parricidii, Peculatus, Falſi teſtamenti, Vis publicæ, vel privatæ, Ambitus, Repetundarum, Annonæ: quæ omnia pro publicis delictis connumerantur *in l.* 1. *ff. de publ. jud.* Et hæc eſt communis opin. Doctorum, ut atteſtatur Ant. Gom. *c.* 1. *delictorum, poſt num.* 1.

2 Item † omne delictum, quod principaliter fit in offenſam Dei dicitur publicum, & quilibet de populo poteſt accuſare. Ita colligitur ex text. *in l. Manichæos. C. de hæret.* & tenent communiter Doctores, teſte Anton. Gomeſ. *in d. cap.* 1. *num.* 1. Illud enim, quod fit in (*e*) offenſam Dei, ad omnium offenſam pertinere videtur, cum ipſe omnium ſit pater, & dominus. (*f*) Et poteſt poni exemplum in blaſphemia, deturpatione Eccleſiarum, vel imaginum, & ſimilibus.

3 (*g*) Præterea etiam omne delictum commiſſum (*h*) in offenſam † Principis dicitur publicum; & ita tenent communiter Doctores, ut dicit Ant. Gomeſ. *in loco præallegato, num.* 4. Eſt enim & ipſe princeps à Deo poſitus uti pater, & dominus ſubditorum; meritoque ejus offenſa etiam ad omnes ejus ſubditos pertinet.

4 Sed nunquid (*i*) accuſatio falſi † alterius inſtrumenti quam teſtamenti, dicenda eſt publici judicii? Reſpon. Aliqui dixerunt, quod non, ex quo *in d. l.* 1. ſpecialiter nominatur *lex Cornelia de teſtam.* Contrariam tamen ſententiam; quod ſcilicet de quocunque inſtrumento falſo fiat accuſatio, dicatur publicum judicium, tenuit Azo. Et hanc partem tenent gloſſ. & Doctores, ut atteſtatur Bartol. *in d. l.* 1. *numer.* 2. Et ita communiter teneri atteſtatur Aret. *in §. Item lex Cornelia, ante n.* 1. *Inſtitut. de publ. jud.* Hanc etiam dicit eſſe communem opinionem Rubeus *conſ.* 12. *numer.* 7. quem refert Pract. Conradi, *fol.* 401. *n.* 36.

5 (*k*) Privata autem delicta ſunt ea, † quorum accuſatio, vel perſecutio regulariter non permittitur, niſi parti læſæ, prout eſt furtum, damnum, injuria, arborum furtim cæſarum, bonorum raptorum, & hujuſmodi, ita tenent communiter DD. teſte Ant. Gomeſ. *in d. c.* 1. *numer.* 9. ubi etiam *numer.* 6. allegat ſatis elegantem rationem, cur in delictis privatis quilibet ad accuſandum non admittatur. Et ſcias, quod hæc differentia eſt maximi effectus in multis: nam regulariter condemnatus de crimine publico efficitur infamis; non autem condemnatus de crimine privato, ut dicit tex. *in l. infamem, ff. de pub. jud.* præterquam in nonnullis caſibus, ut ibi, & dixi infra *hoc eod. lib. §. fin. q.* 74. *verſ. damnatus.* Item in crimine privato non admittitur ad accuſandum, niſi ille, cujus intereſt, ut ſtatim dixi; quod tamen intellige ſecundum ea, quæ dixi *hoc eod. lib. §. fi. q.* 17. *verſ. ſed quid ſi pro aliquo.*

Hæc tamen omnia procedunt de jure civili; ſed de jure canonico ſecus eſt: nam ſecundum (*l*) jus canonicum, omnia crimina ſunt publica, ut tenet gl. *in c. infames, in verbo Fures* 6. *quæſt.* 1. Et ita dicunt Canoniſtæ, ut ait Bald. *in rub. C. qui accuſ. non poſſ. num.* 10. *in fin.* Et dicit Hoſt. quem refert Anan. *in c. ſtatuimus, poſt numer.* 19. *de maledic.* quod ita communiter dicitur. Et hoc infert Pract. Millei. *fol.* 147. *numer.* 32. quod hodie titulus de privatis delictis non eſt in uſu. Et ſecundum hoc pro quolibet crimine privato poſſet procedi etiam ex officio, & ſic per inquiſitionem ſaltem ad imponendam pœnam extraordinariam, ut dixi *in loco præallegato.* Sed certe hæc materia delictorum adeo eſt immutata à ſtatutis & conſuetudinibus locorum, ut hodie vix diſtinguantur publica crimina à privatis. Nam in regno Neap. non admittitur aliquis ad accuſandum, niſi ſuam, vel ſuorum injuriam proſequatur, (*m*) ut dicit Maranta *in ſuo Spec. fol.* 43. *numero* 48. Et ſic videtur, quod ibi omnia crimina dici poſſint privata. Econverſo in regno Franciæ nemo poteſt criminaliter accuſare, etiamſi proſequatur ſuam, vel ſuorum injuriam, ut dixi infra *eod. lib. §. fin. q.* 3. *verſ. certe.* Et ſic ibi nullum crimen eſt publicum, neque privatum quo ad accuſandum. Propterea in hac confuſione tutius eſt adhærere ſtatuto, vel conſuetudini, quæ viget in eo loco, in quo delictum eſt commiſſum, & ſecundum illam declarare, quæ dicantur privata, & quæ publica delicta. 6

(*n*) Præmittendum eſt etiam, delictorum eſſe aliqua merè eccleſiaſtica, aliqua merè ſecularia, & aliqua communia. (*o*) Merè eccleſiaſtica ſunt, quorum cognitio reſervata eſt tantummodo (*p*) judicibus eccleſiaſticis, etiamſi commiſſa ſint per laicos, ut eſt crimen hæreſis, & ſimoniæ; ut dixi infra *hoc eodem libro, Hæreſis, verſ. hoc crimen, &* §. *Simonia, verſ. Hoc crimen.* [*q*] Merè ſecularia ſunt ea, de quibus ſi à laicis committantur, ſoli judices ſeculares cognoſcunt, ut eſt homicidium, furtum, & hujuſcemodi. 7

(*r*) Communia autem ſunt ea, de quibus ſi à laicis committantur, uterque Judex cognoſcere poteſt, ſcilicet eccleſiaſticus, & ſecularis, prout eſt Adulterium, Concubinatus, & Sodomia, &c. de quibus dixi infra *hoc eodem libro §. fin. q.* 37. *per totum.*

(*ſ*) Habes etiam, quod quædam ſunt delicta nominata, & quædam innominata. (*t*) Delicta nominata ſunt, quæ à lege habent particulare nomen juris; ut eſt Furtum, Adulterium, & hujuſmodi: nam ex contrectatione rei alienæ lex inducit delictum: quod appellavit furtum: ex concubitu uxoris alicujus cum alio viro, facit oriri delictum, quod vocavit Adulterium. Delicta vero innominata ſunt, quæ non habent ſpeciale nomen juris, ſed tantummodo facti, ut eſt verberare, percutere, ingredi domum alienam, & ſimilia, quæ quidem fieri quandoque poſſunt ſine maleficio, quandoque vero fiunt cum crimine, & ideo dicuntur delicta innominata. Sed ea, quæ ſunt nominata, non poſſunt fieri ſine maleficio; ſemper enim fur- 8

tum,

tum, adulterium, raptus, &c. ſunt maleficia. Et hæc eſt diſtinctio Bartol. *in l. nunquam plura, num. 4. ff. de privatis delictis*, quam communiter Doctores approbant. ut dicit Blanc. *in pract. cri. fol. 32. num. 3.* Effectum autem hujus differentiæ, vide apud Bart. ibi.

9 (x) Sunt etiam delictorum quædam (y) levia, (z) quædam vero gravia, ſeu atrocia, & quædam atrociſſima. In hoc autem non traditur à Doctoribus certa regula; ſed aliqui dicunt ſtandum eſſe arbitrio judicis. Et hanc dicit eſſe communem opinionem Alciat. *in c. cum non ab homine, poſt n. 28. de judic.* prout illum refert Villalobos *in ſua collecta communium opin. in littera D. num. 56.* (a) Alii vero dicunt, quod ex qualitate pœnæ, quæ pro delicto imponitur, cognoſcitur qualitas, & quantitas delicti. Et ideo tanto gravius delictum judicari debet, quanto gravior pœna pro eo impoſita reperitur. Et hæc fuit opinio Bart. *in l. levia, circa princ. ff. de accuſat.* Et hanc dicit eſſe communem, & regularem theoricam, *conſ. 157. num. 5. lib. 2.* Circa quod tamen ultra illud elegans conſilium Soc. videndum eſt etiam *conſ.* Barb. 48. *lib. 2.* & Dec. *conſ. 65.* Superioribus diebus Senatus noſter interrogatus à Sereniſſimo Rege, quæ viderentur delicta atrocia, (c) Reſpondit ſibi videri atrocia hæc. quæ ſequuntur (d) Rebellionis, Læſæ majeſtatis, Homicidii ex propoſito commiſſi, Falſificationis monetæ, Tertii homicidii, ſcilicet commiſſi ab eo, qui alia duo homicidia prius commiſiſſet, etiamſi pro eis condemnatus non fuiſſet: Vulneris illati proditorie cum ſclopo rotato, etiam ſi mors non ſequatur; Tertiæ tonſationis, ſeu diminutionis monetarum: Raptus virginis honeſtis parentibus ortæ etiamſi copula non ſequatur; Uſus venereus cum ſacra virgine in habitu intra monaſterium degente, Sodomia, Famoſorum latronum in viis graſſatio, & Falſificatio ſigilli Principis, aut Senatus. Et hæc opinio Senatus placuit Regi noſtro, & ideo in hac provincia ſervanda eſſet pro lege. Ego (f) autem dico, quod omnia delicta, pro quibus à lege, vel ſtatuto imponitur ſimpliciter pœna mortis naturalis, vel civilis, ſi triremium perpetuo, & talis pœna eſt in uſu, ut à judicibus imponatur, & exequatur, dicuntur gravia, & atrocia. Atrocia autem ſive atrociſſima dicuntur, pro quibus lex, vel ſtatutum imponit pœnam graviorem, quam ſimplicis mortis in ipſo genere mortis; puta, quia vult pro talibus delictis reos in ſuis culeo, vel igne comburi, vel in truſla ſcindi, vel totæ inſerri, aut trahi ad caudam equi, vel hujuſmodi, ut in crimine hæreſis, parricidii, aſſaſſinii, latrocinii ad viam publicam, ſodomiæ, incendiarii, falſæ monetæ, &c. Vel quando addit alias qualitates ultra pœnam mortis, ut quando extendit pœnam etiam in filios, ut in crimine læſæ majeſt. Vel concedit aliqua ſpecialia adverſus delinquentes, ut in crimine raptus virginum, & mulierum honeſtarum. Utilitas autem hujus differentiæ poteſt eſſe maxima; nam plerunque ſtatuta concedunt judicibus latiores habenas in atrocib. Quinimo (g) etiam ſecundum jus commune dici ſolet, quod plerunque propter enormitatem delicti licitum eſt jura tranſgredi, prout ab omnibus allegatur tenere Innoc. quamvis id expreſſe non dicat *in c. 1. de conſtit.* quem ſequuntur omnes Legiſtæ, & Can. ut dicit Marſ. *in l. 1. in princ. numer. 59. ff. ad leg. Cor. de ſicar. & conſ. 52. numer. 16. & in l. 1. in princ. numer. 23. ff. de quæſt* propter quod dictum Innoc. fuit tempore Bald. ſuſpenſus quidam qui juxta Papam, dum ingrederetur Peruſium, alium interfeciſſet, fuit enim ſtatim ſuſpenſus contra formam ſtatuti, ut recenſet Paris Put. *de ſynd. fol. 288. numer. 19.* Illud autem dictum Innoc. aliqui intelligunt, ut procedat in puniendo, non autem in procedendo. In quam ſententiam inclinaſſe Curiam Neap. refert Gram. *voto 34. circa fin* (b) Sed certè apud nos contrarium ſervatur. Nam in enormibus, & atrocibus criminibus permittitur judicibus jura tranſgredi etiam in procedendo, quia ſ. devenitur ad torturam, etiamſi indicia non ſint in totum ſufficientia, neque probata per teſtes omni exceptione majores, &c. ut de jure videtur regulariter requiri, & plerumque etiam non edita copia proceſſus informativi.

Et (i) etiam communis regula, quod ſemper gravius reputatur delictum, quod committitur (b) [k] faciendo, quam illud, quod committitur omittendo. Ita colligi videtur ex gloſſ. *in l. ſi mora. in verbo, ne facto, ff. ſol. matrim.* quam dicit communiter approbatam Albert. *in l. præſcriptione, colu. 2. verſic. Item ex prædictis, C. ſi contra jus, vel util. publ.* Jaſ. *in d. l. præſcript. numer. 9.* quem refert Illuſtris vir, & Conſiliarius Regius D. Ant. de Padilla *in l. tranſigere, poſt numer. 107. C. de tranſact.* 10

Sed quæro, [l] nunquid maleficium dicatur etiam illud delictum, quod [m] communiter verbo, prout eſt blaſphemia, injuria verbalis, & hujuſmodi. Reſpond. Bartol. *in l. aut facta. in princ. nu. 1. ff. de pœnis*, tenuit, quod non, ex quo maleficium dicitur [n] à male faciendo, & ideo non comprehendit male dictum, vel ſcriptum, & infert ad ſtatuta, quæ duplicant pœnas maleficiorum commiſſorum de nocte, ut non habeant locum in blaſphemantibus, vel dicentibus verba injurioſa, &c. Et hanc opinion. dicit frequentius probari Alciat. *in l. verbum facere ff. de verb. ſignif.* Contrariam vero ſententiam. ſ. quod immo etiam delicta, quæ committuntur verbis, dicantur maleficia, tenuit Bald. *ſuper Inſtitut. in tit. de obl. quæ ex delicto. in principio.* ubi dicit quod cum quadam vice practicaſſet opin. Bart. fuit ſibi oppoſitum tempore ſyndicatus, & quod vix evaſit. Et hanc opin. contra Bart. dicit eſſe communem Alexand. *in Apoſtill. ad eundem Bart. ibi*, quod ita etiam communiter practicatur, quem refert Blanc. *in pract. crim. fol. 51.* Et hæc opin. mihi magis placet; nam & qui maledicit, malefacit: imo & qui cogitat, quandoque etiam dicitur male facere, & ex mala cogitatione punitur, ut dixi infra *hoc eo lib. §. fin. q. 91.* 11

Quæro etiam, [o] nunquid contumacia dicatur delictum. Reſpond. quod contumacia de per ſe non poteſt proprie dici delictum. Et hanc concluſionem dicit eſſe communem Felin. *c. ex litteris numer. 27. de conſtit.* quem refert Foller. *in pract. crim. can. fol. 145. lib. 7.* Et ex hoc infertur ad ſtatuta loquentia de delictis, ſeu maleficiis, & de condemnatis, ſive bannitis ex delictis, vel maleficiis. vel non comprehendant bannitos, vel condemnatos ex contumacia. Nam ille dicitur damnatus de maleficio. qui fuit præſens, & fecit ſuas defenſiones, & tamen fuit [eis non attentis] condemnatus, non autem ille, qui fuit contumax, & in contumaciam condemnatus. Et ita dicunt communiter DD. ut ait Bald. *conſil. 193. lib. 2.* Ita etiam magis communiter concludi atteſtatur Alexand. *in l. ſi mora, poſt numer. 13. ff. ſolut. matrim.* quem refert Roland. *conſ 45. numer. 66. lib. 1.* Hanc etiam opinionem dicit eſſe communem Claud. *in d. l. ſi mora poſt numer. 18.* Aug. ad Ang. *de malef. in verbo Qui dominus judex videns, numer. 26.* Alciat. *conſil. 62. poſt numer. 6.* Sed (p) certè licet hæc opin. ſit communis, credo 12

quod cum difficultate poſſet obtineri in practica, nam ſtantibus ſtatutis, vel conſuetudine, quod contumax habetur pro præſente, & confitente, credo, quod bannitus (q) pro delicto in contumaciam, poſſit proprie dici bannitus ex maleficio: non enim eo caſu bannitur, vel condemnatur reus propter contumaciam, ſed propter delictum, cujus plena probatio reſultat ex contumacia: tanto magis, quia videmus, quod communis uſus loquendi ita interpretatur, ut ille dicatur bannitus de maleficio, qui citatus pro maleficio non comparet, prout atteſtatur Salyc. *in rubr. C. de crim. ſtellio. circa fin.* Et ita pluries vidi judicari: & ego etiam, ſi caſus contingeret, ita judicarem. Scias autem, quod ubicunque contumacia alicujus haberet (r) admixtum contemptum judicis, eo caſu talis contumacia diceretur eſſe delictum, & poſſet ex ea criminaliter (ſ) puniri.
13 Ita dicit gloſſ. *in l. unica §. fin. in gl. magna, in fin. ff. ſi quis juſſ. non obtemp.* quam dicit eſſe communiter approbatam Claud. *in d. l. ſi mora, num.* 19. Contemptus enim judicis dicitur delictum, & (t) poteſt puniri. Et hæc generaliter præmiſſa ſufficiant, nunc de ſingulis criminibus ſpecialiter videamus.

ANNOTATIONES

Ad §. Primum.

D*Elictorum.*) Rite Farin. *in ſua praxi vol.* 1. *q.* 18. ubi *n.* 1. tractat quid ſit delictum. Ber. Ros.

(b) *Quædam eſſe publica.*) Ex quo Romani ab Athenienſibus leges acceperunt, ut habentur *in l.* 1. *ff. de orig. jur.* Et ex Liv. *libr.* 3. *Dec.* 1. *anno ab Urbe condita* 298. Non abs re dici poſſet hanc differentiam inter publica, & privata delicta inde traxiſſe originem; eos namque jus publicorum judiciorum à Solone habuiſſe (à quo leges habuerunt Romani, ut atteſtatur Liv. ubi ſupra, dixit Plutarchus *in ejuſdem Solonis vita*; per hæc verba Magis etiam cum putaret ſubveniendum eſſe imbecilli multitudini, omnibus licere ſtatuit de injuria alteri lata ſupplicium ſumere; Nam ſive quis verberibus cæſus, ſive ei vis eſſet lata, licebat alteri cuicunque, cui facultas, & voluntas foret, rei nomen deferre, & judicio injuriam proſequi. Droch.

1 (c) *Publica ſunt.*) Adde, quæ † delicta publica, quæ privata dicantur, ut per Placentium *in tractat de accuſat. tit.* 2. *numero* 1. *cum ſequent.* & Jacob. Novell. *in pract. crim. in tit. indicia, quæ præcedere debent num.* 1. *cum ſequent.* Decian. *in tractat. crimin. tom.* 1. *libr.* 5. *cap.* 3. & ibi etiam habetur, quare dicantur delicta publica, & privata; & non valet ſemper conſequentia: Quilibet de populo poteſt accuſare de tali crimine, ergo crimen eſt publicum, nam etiam in delicto privato, propter quod imponitur pœna pecuniaria, applicanda Fiſco, admittitur quilibet de populo ad accuſandum pro illa pœna; & tamen non dicitur delictum publicum, ſed dicitur competere publica accuſatio. Accuſatio etiam ſuſpecti tutoris competit, cuilibet de populo, etiamſi agatur ad remotiorem, & tamen judicium illud non eſt publicum, ita tradit Socin. *in cap. veniens, num.* 41. *& ſequent. de accuſ.* & de hoc habetur per Clar. infra *in quæſt.* 17. *verſic. Sed quid.*

2 Item † adde, quod pro delicto publico forenſes accuſare non poſſunt, noſtro caſu, quo ædificium fieret in via publica, quia ſua intereſt propter facultatem tranſeundi; & eſt communis opinio, ut per Gomeſ *de delictis in cap.* 1. *num.* 28. *verſic. advertendum*, ubi ipſe tenet, quod forenſes accuſare poſſunt, quem ſequitur D. Farin. *in q.* 12. *num.* 11. tamen aliter judicatum fuit in caſu, de quo per Soc. *in c. cum P. Manouella nu.* 20. *de accuſ. &* per Gomeſ. *ubi ſup. nu.* 29. habe-
3 tur, † an poſſit quilibet de populo accuſare cum bona conſcientia.

Item adde, quod in Regno Neapol. nullus admittitur ad accuſandum tanquam unus de populo, niſi ſuam, ſuorumque injuriam proſequatur per Ritum 191. & ibi Cara. ſed in practica ſervatur, quod accuſationes omnium recipiuntur, & poſtea inſtantibus partibus rejiciuntur, ut atteſtatur Franch. *deciſ.* 382. *n.* 10. *vol.* 2. Jo. Bapt. Bajard.

(d) *Adulterii.*) Hodie autem eſt privatum, ut per eundem Clarum *in § adulterium, verſ. eſt autem hodie* Ber. Ros.

(e) *in offenſam Dei.* Farin. *d. q.* 18. *n.* 10. Ber. Ros.

4 (f) *Et poteſt poni exemplum.* Adde † quod nedum blaſphemia eſt delictum publicum, & poteſt quilibet accuſare: ſed etiam non accuſans blaſphemantem punitur, *c. ſi quis per capillum,* 22. *q.* 1. *ibi ſi quis autem.*

(g) *Præterea etiam.* Adde, † quod ſimiliter ſciens tractatum 5
proditionis contra Principem, vel ejus ſtatum, nedum poteſt accuſare, ſed etiam revelare tenetur: alias poteſt puniri pœna mortis, ut inf. *in q.* 87. *verſ. punctus eſt.* Bajard.

(h) *In offenſam Principis.* Farin. *d. q.* 18. *n.* 22.

(i) *Accuſatio falſi.* Farin. ubi ſupra *n.* 13.

(k) *Privata autem delicta.* Farin. *ibid. n.* 14.

(l) *Secundum jus canonicum.* Farinac. *ubi ſupra num.* 16. Ber. Ros.

Sed certe hac materia. Adde, † ſi per ſtatutum detur cuilibet 6
poteſtas accuſandi de aliquo crimine, ubi de jure communi non datur; illud crimen non dicitur publicum, niſi exprimatur à ſtatuto, quod ſit publicum judicium, ita tenet Bart. & Ang. *in l.* 1. *ff. de public. Judic.* quos refert, & ſequitur Soc. *in c. venient. num.* 8. *de accuſat.* ubi dicit etiam quod ſecundum Imol. non eſt peccatum dicere, quod ubicunque in jure eſt ſtatutum, quod de aliquo delicto publico publica ſit accuſatio; quod tunc illud crimen intelligatur publicum, & publici Judicii, ſubdens, quod opi. Imol. forte videtur verior; ſed quod opi. Bart. & Ang. in practica ſervanda eſt Joan. Bapt. Bajard.

(m) *Ut dicit Maranta.* Et *in* 4. *par diſt. n.*48. *& in* 6. *par verbo inquiſitio n.* 58. Ber. Ros.

(n) *Præmittendum eſt.* Adde † videndum D. Farin. *inqu.* 8. 7
nu. 125. ubi poſuit multas limitationes, & latiſſime hanc quæſtionem tractavit. Joan. Bapt. Bajard.

(o) *Mere Eccleſiaſtica ſunt.* Farinac. *d. quæſt. num.* 18. Ber. Ros.

(p) *Judicibus Eccleſiaſticis.* Intellige parte opponente: aliàs judex laicus poteſt cognoſcere de cauſa ſpirituali. Ut ſi cognoverit, opponi non poſſit poſt ſententiam ſecundum Anchar. *conſil.* 98. *col.* 2. *verſ. conſtat enim*, quem refert, comprobat, ac ſequitur Aymo Cravet. *conſ.* 220. *nu.* 5. ſed adverte, quia iſtud non eſt verum principaliter, atque not. *in cap. decernimus, & in c. quanto, de judic.* Grach.

(q) *Mere ſeculeria ſunt.* Farin. ubi ſup. Ber. Ros.

(r) *Communia* Hic not. quod in caſibus mixti fori judex ſecularis poteſt ſupplere negligentiam eccleſiaſtici, etiam ſi prævenisſet, per Dec. *in Eccleſia S. M. de conſtit. n.* 38. Grach.

(ſ) *Habes etiam.* † Adde videndum D. Farin. *in qu.* 8. *n.* 8
19. ubi late. Bajard.

(t) *Delicta nominata.* Farin. ſupra *n.* 19. Ber. Ros.

(u) *Delicta vero innominata.* Farinac. *dict. num.* 19. *&* 20. Ber. Ros.

(x) *Sunt etiam delictorum.* Adde † quod idem tenuit Me- 9
nochius *de arbitr. jud. in caſu* 266. videlicet quod arbitrio Judicis committatur, quodnam grave delictum dicatur; Vide etiam Odd. *de reſtitut. in integr. quæſt.* 60. *art.* 1. ubi declarat, quæ delicta dicantur levia, quæ gravia, quæ graviora, quæ graviſſima, ſive atrociſſima.

Item † adde, quod quando delictum ſit cum fractura oſ- 10
tii, vel capſæ dicitur enorme, Boer. *deciſ.* 153. *nu.* 6.

Item adde, quod delictum dicitur grave, per quod populus remanet ſcandalizatus, ſecundum Abb. *in cap. at ſi clerici extra de Jud.*

Item † adde, quod majus delictum eſt illud, quod de noc- 11
te committitur, quam quod de die; & ideo majori pœna punitur, & in dubio præſumitur commiſſum de die, Bald. & Imol. *in l. Titius, Lucius in fine ff. de liber. & poſth.* Ceph. *in conſ.* 209. *num.* 4. & Marſ. *conſ.* 83. *n.* 16.

Item † adde, quod magis delinquit, qui alapa, quam 12
qui pugno percutit, Joan Ant. de Nigr. *in c.* 149. *ſub rubric. de injuriis, & violent. num.* 13. *fol.* 140. & ratio eſt, ſecundum eum, quia pueri alapa percutiuntur, ut experientia docet, & non pugno, & ſic, qui dat alteri alapam, videtur enim in duobus offendere, quia tractat eum, ut puerum, & alia eſt pro offenſione, non ſic in pugno, quia non tractatur pueriliter. Joan. Bapt. Bajard.

(y) *Quædam levia.* Hic adverte, quod in levibus criminibus non debent fieri proceſſus, ſed pro practica vi. per Bart. *in l. levia, in fin. col. ff. de accuſ. & inſcript.* Grach.

(z) *Quædam vero gravia.* Farin. ubi ſupra *nu.* 61. *& ſeq. uſque ad* 101. ubi quid de jur. can. tradit de iis omnibus delicti ſpeciebus. Ber. Ros.

Adde quod gravia delicta, quæ relinquuntur Judicis arbitrio per Jacob. Menoch. *de arbitr. jud. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 266. *per tot.* Item, quæ ſint levia delicta, & quæ gravia, vide remiſſivè, atque declata, ut per practicam Carrer. *poſt n.* 179. ubi etiam habes, quibus in caſibus, tortura ſit inferenda, & quibus non; item quæ dicantur levia delicta, vide per Boſſi. relativè, *titul. de indi. & conſid. ante torturam n.* 93. & per Carrer. *in pract. p.* 231. Hæc additio ex Editione Lugd. A. 1661. f. 343. n. 4. uti & ſeqq. notatæ,

a *Alii.*

13 (*a*) *Alii vero dicunt.* Adde, † quod non ſemper ex quali-
tate pœnæ arguitur qualitas delicti, Cravett. *de antiq. temp.
p. 4. ſect. videamus modo de aliquibus nu.* 26. & Farinac. *quæſt.
crim. quæſt.* 18. *numero* 87. ubi dicit recurrendum eſſe ad qua-
litatem pœnæ, ubi cadere poſſet dubium probabile, An unum
delictum ſit majus altero; ut nec lex aut natura id aperte do-
cuerit: Vide etiam Bero *in cap. At ſi clerici numero* 69. *cum ſe-
quent. de judic.* ubi lariſſime *de conſ. Decii*, & *conſil. Soc. hæc
allegatis*, ad invicem ſibi contrariis: cum ibi tenuerit De-
cius delictum furti, quo imponitur pœna furcarum, ma-
jus eſſe homicidio, quod puniri debet pœna capitis, &
ſequitur Soc. concludendo, homicidium doloſum majus de-
lictum eſſe, quam furtum, & quod majoritas pœnæ ad cog-
noſcendam majoritatem delicti attendi non debet. Sed utrum
ſit publicum, & privatum delictum, etſi ſtatutum alterat
pœnam delicti, natura ipſius delicti non immutatur, ut late
ibi per eum *numero* 98. Bajar.

(*c*) *Reſpondit ſibi videri atrocia.*) Adde, aliud atrox de-
lictum hic non tactum à Senatu tamen declaratum infra *in
§. Blaſphemia verſic. Sed nunquid ad fin.* Item homicidium
14 † qualificatum, ut in Epiſcopo, vel Cardin. dicitur atrox,
juxt. Dec. *in l. Conſilii num.* 5. *ff. de reg. jur.* Item incendium
infra *quæſt.* 24. *verſ. pen. ad fin.* Et adverte, quod in atrocio-
ribus & exceptis dictum ſocii criminis facit judicium, licet
alias ſecus, infra *qu.* 21. *verſi. ſi vero quæris, ibi In dic quod
imo.* ſicque confeſſus, vel convictus de crimine aſſaſſinii,
quod eſt de atrocioribus interrogatus non ſolum ſuper ſociis,
& proceditur ut *in d. quæſt.* 21. ſed etiam interrogatur ſu-
per aliis criminibus, de quibus contra Reum nulla ſubſunt
indicia; ſic in furto, ſtroſatione annonæ & ſalis ſervari di-
xit infra *q.* 64. *verſ. Succeſſivè quæro ad fi.* Item in atrociſſi-
mis punitur affectus; ſicut effectus, ſervata tamen diſtinctio-
ne, de qua infra *q.* 92. *verſ. Scias tamen ad med.* Fallit in ſo-
domia, *§. ſodomia, verſ. fin.* Item in atrocibus debet Ju-
dex originis, & domicilii tranſmittere Reum ad Judicem lo-
ci delicti, infra *q.* 38. *verſ. Eſt autem ad med.* Inimicus au-
tem etiam in atrocioribus repellitur a teſtificando, *inf. q.* 24.
verſ. Item quæro, ſed in minime atrocibus quid ſervetur, &
quid ſi quis repertus fuerit in domo cum animo furandi,
Boer. *in Addit. Din. de leg. Nemo poteſt, littera à de reg. jur. in*
6. Bart. *in l. vulgaris §. qui furti num.* 2. *verſ. tamen in caſu hu-
jus legis, ff. de fur.* Boſſ. *tit de fur. numero* 34. *verſ. Addo quòd
fur. inf. q.* 90. *verſ. fin.* Alex. de Novo *inter conſ. crim. diverſ.
conſ.* 88. *in fi.* Tex. *in d. l. vulgaris §. qui ſic ti, ff. de furt.* Foller,
in Addit. ad Marant. par. 3. *ſub tit. an ſit Judicium civile, vel cri-
minale ſub numero* 70. Gram. *deciſ.* 2. *numero* 11. *in fin.* alii ca-
ſus atroces qui ſint *d. q* 64. *verſ. Dictum jocus*; Item atroces
caſus gratiæ ſervati Regiæ Majeſtati habentur *in novis Conſ-
titutionibus fol.* 39. latè per Menoch. *de Arb. Jud. lib.* 2. *cent.* 3.
15 *caſ.* 226. & *caſu* 273. *per totum.* Item † ſacrilegium atrox di-
citur, Menoch. ubi ſupra *q.* 86. *numero* 11. *lib.* 1. & generа-
16 liter dic, quòd † cum pœna mortis [illegible] dicitur atrox, Menoch. *d. tract. lib.* 2. *cent* 1 [illegible] 276. *n.*
7. *in fin* Alex. *conſ.* 13. *numero* 13. *vol.* 6. etiam in [illegible]
rione hominum armatorum referente Crav. *conſ.* 224. [illegible]
17 Item in atrocibus † mandatum revocatum etiam re integra
non effugit mandantem à pœna extraordinaria; Menoch. *ubi*
18 ſup. *cent.* 4. *verſ.* 352. *ſub numero* 8. † Et ex circunſtantiis judi-
cari ſolet, Menoch. ubi ſupra *q.* 86. *lib.* 1. *numero* 20. & Cra-
vet. *conſil.* 220. *ut ibid.* Item Adulterium, prout etiam Aſ-
ſaſſinium dicitur atrociſſimum, Gram. *deciſ.* 2. *numero* 24. &
19 25. Adverte tamen, quod omnes † caſus atrocitatis ha-
bent gradus inter ſe, ut per Boer. *deciſ.* 168. *numero* 10.
Drogh.

(*d*) *Rebellionis.*) Hi caſus, & alii ſunt hi, qui enumeran-
tur in ordinibus Vormaciæ, & Segoniæ, ut in nov. ordi-
nibus Senatus pri. loco impreſſis *fol.* 14. & 39. *à tergo*, & vi-
dendus erit Gall. *de pac. pub. lib.* 1. *c.* 14. *n.* 19. Bar. Ros.

(*e*) *Et hæc opinio.*) Et ſecundum authorem, atque Far. ſup.
n. 89. Ber. Ros.

(*f*) *Ego autem dico.*) Ad idem vide per Lancel. *in ſuo præto-
rio, titulo de injuriantibus n.* 8. 9. & 11. *per totum.* Giach.

20 (*g*) *Quinimò etiam ſecundum jus.*) Adde † quod hoc dic-
tum, quod propter enormitatem delicti antiquando licitum
eſt jura tranſgredi, habet locum in majoribus Magiſtratibus
tantum: ſecus autem in minoribus, ut ſunt Poteſtates, &
Judices Terrarum, qui jurant ſervare ſtatuta; nam tales non
poſſunt leges, ſtatuta, nec conſuetudines tranſgredi, Jaſ.
in §. ex maleficiis numero 15. *de action.* ubi dicit, hoc dictum
perpetuo cordi tenendum, quem ſequitur Marſ. *in pract. crim.
in §. diligenter numero* 176. Et hoc dictum procedit in cauſis
arduis, quæ concernunt bonum ſtatum reipublicæ, Salicet.
in authen. hodie, C. de jud. quem ſequitur Gram. *vot.* 30. *nu-
mero* 15. & ad hanc regulam, quod propter atrocitatem,
& enormitatem delicti liceat jura tranſgredi, vide etiam
Jaſ. *in l.* 1. *in princ. C. de precib. Imper. offer.* Tiraquel. *de pœn.
cauſ.* 49. *numero* 16. *cum plurib. ſequentibus*, & *uſque ad finem
cauſæ*, ſed Roman. *in repet. l. ſi vero, §. de viro, ſallen.* 46. *ff.
ſolut. mat.* non tenet dictum Innoc. ſed dicit, quod tunc de-
bet ſuperior conſuli, & hoc arbitror tutius eſſe, & quod
magis placeret Principi, ſi periculum non eſſet in mora. &
qui majores magiſtratus dicantur, vide Iaſ. *in d. authent. ho-
die*, verum diſtinguit Barbatia in Rubrica qui admitti, quod
ſi de facili recurri poteſt ad ſuperiorem, conſulendus eſt,
alias poteſt judex eo inconſulto leges tranſgredi: Tiraquell.
ubi ſupra *numero* 19. ubi ponit quatuor & viginti caſus, in
quibus propter atrocitatem ſcelerum licet jura tranſgredi.
Bajaro.

(*h*) *Sed certe apud nos.*) Regulariter tamen contrarium ve-
rum eſt etiam in crimine læſæ Majeſtatis, & contrariatur infra
q. 64. *verſ. dixi etiam ad fin.* Drog.

(*i*) *Eſt etiam communis regula.*) Adde † circa iſtam regulam 21
nonnullas fallent. quas ponit Jaſ. *in allegata l. ſi mora numero*
25.

Item † adde, quòd delictum, quod committitur omitten- 22
do, non punitur criminaliter, ſecundum Bal. *in l. data opera
col.* 2. *verſ. diſtinguo, C. de iis qui accuſ. non poſſ.* & *deciſ. Pedem.*
71. *numero* 37. Sed vide Jaſ. *in d. l. ſi mora, numero* 23. *cum ſe-
quentibus.*

Hanc partem defendit Tiraquell. ubi ſupra *cauſa* 44. adver-
ſus Jaſonem tenentem gravius peccatum eſſe omittere; quam
facere, ubi pro utraque adducit jura,& authoritates, ut videri
poteſt, ex cujus etiam dictis videtur colligi hoc non procedere
in † judice, qui punitur, tam omittendo, quam faciendo, 23
ut *numero* 2. & 62.

Item † adde, quòd delictum factum per pecuniam, eſt ma- 24
jus delictum, quam illud, quod fit gratis, Ana. & Fely. *in c. ſi-
cut dignum §. inſuper de homic.* Bajaro.

(*k*) *Quod committitur.*) Delictum faciendo reputatur gra-
vius, quam omittendo Farin. *d. q.* 18. *numero* 22. Bar. Ros.

(*l*) *Maleficium.*) Obiter hic ſcias, † quòd malefici ſunt, 25
qui occidunt aliquem incantationibus,& artibus malis, & iſti
capite puniuntur, ut per prac. Carrer. *pag. mihi* 66. *ſub n.* 102.
Item de eorum pœna etiam ex utroque jure. Item de pœna
mathematici, & quis dicatur mathematicus. Item, an In-
quiſitor hæreticæ pravitatis cognoſcat contra ſortilegos, &
quando. Item, an Aſtrologus puniatur, & an Aſtrologia ſit
prohibita. Item, an hæreticum ſit credere inclinationes aſ-
trorum, & an [illegible] ſcientia, & cum peccat exercens, ibidem
habes plene [illegible] *prohib. reg.* 6. *vel* 9. & fu-
ſius *in directorio Inquiſitorum*, & *in Scholiis Req. vel. Peg.* & *in
Repert. Inquiſit.* Giach.

Sed quæro nunquid [illegible] † quòd maleficium, ſtrictè lo- 26
quendo, non continet delictum, quod eſt in omittendo: ſed
ſolummodo, quod eſt in faciendo, Bal. *in l. ignorantia, n.* 2.
C. de Crim. ſtelion. Bajaro.

(*m*) *Committitur verbo.*) Farinac. *in ſupra alleg. q.* 18. *nu.* 4.
Bar. R[illegible]

(*n*) *Dicitur à male faciendo.*) Vide *fol.* 101. *in c. Nonnulli col.*
[illegible] *de reſcript.* Ale. *conſ.* 77. *n.* 19. *vol.* 1. Drog.

(*o*) *Contumacia dicatur.*) Farin. ubi ſup. *n.* 20. & *q.* 183. *nu.*
189. *vol.* 4. Bar. Ros.

(*p*) *Sed certa hæc opinio.*) Contrarium tamen, quod videli-
cet probatio quæ fit ex contumacia tantum non ſit propria,
ut hic dicitur, firmat Jaſ. *in §. præjudiciales numero* 7. 1. *Inſtit.
de action.* dixi infr. *ad q.* 44. *verſ. licet autem* facit nihilominus
pro hoc dicto; quia ſtante ſtatuto, quod bannitus poſſit im-
pune offendi, tale ſtatutum habet locum etiam contra ban-
nitum in contumaciam infr. *quæſt.* 36. *verſ. Item quæro quæſt.*
21. *verſ. dixi etiam, vide* Antonium de Bonghis *inter conſ. crim.
diverſ. conſ.* 97. *ſub numero* 24. *vol.* 2. an autem bannitus per
ſolam contumaciam, *ut in fin. hujus verſiculi*, poſſit impune
offendi, vide Cottam in ſuis *memorab. in verb. Bannitus, qui
in civitate ad fin.* latè Chartar. *de execut. ſent. c.* 1. *numero* 43.
cum ſequent. Vide Menoch. *de arb. Jud. lib.* 1. *quæſt.* 7. *numero*
13. & dum *in fine* hic ait, Quòd contemptus † judicis dicitur 27
delictum: Declara, ut per Crav. *conſ.* 254. *ſub numero* 2. *ibi*,
ſecus in contumace, qui Judici non paret poſtquam comparuit: &
ita declaranda venit Conſtitutio Ducalis Parmæ, *Della pena à
chi vuole prima offendere con l'armi*, *Cap.* 24. *ibi. Intendo però,
che queſti tali.* Cui adde eundem Menoch. *de arb. jud. li.* 1 *q.* 90.
ſub numero 42. Conſideratur autem Judicibus contemp-
tus, ut per Oct. Vulpellum *conſil. crim.* 139. *per totum*
Drog.

Sed certè licet hæc opinio,) Adde, † quod idem tenet Bart. *in* 28
l. omne delictum, ff. de re milit. & Nell. *de bannitis in* 2. *part. ſe-
cundi temp. q.* 59. Sed de iſta quæſtione vide noviſſime tradita
per Menoch. *in comment. præſumpt. lib.* 2. *præſumpt* 70. ubi la-
tiſſimè, & per Farin. *var, q. in q.* 11. *numero* 19. qui ſequitur
D. Clarum, & *numero* 97. *verſ. ſextò advertatur.*

Item adde, quòd citatus pro aliquo maleficio, ſi compa-
ruerit

fuerit in Judicio, & omnia contenta in inquiſitione negaverit, & ſuas exceptiones, & defenſiones propoſuerit, & poſtea iterum citatus non comparuerit, & bannitus fuerit, potius dicatur bannitus ob contumaciam, quam ob maleficias & ideò non poterit impune offendi, ſtante ſtatuto, quod bannitus impune offendi poſſit, Curt. Sen. *conſ.* 59. *n.* 17. BAJARD.

(*q*) *Pro delicto in contumacia.*) Rovefial. ad Bald. *d. conſ.* 191. BER. ROS.

29 (*r*) *Contemptum.*) Adde † quòd quis dicitur contemnere, quando voluntas dirigitur, ut nolit obedire, quia ſpernit poteſtatem præcipientis, Rim. jun. *in conſ.* 707, *n.* 20. *vol.* 9. BAJARD.

30 (*ſ*) *Criminaliter puniri.*) Hic ſcias, quod quando † contumacia non eſt notoria, tunc poteſt quis multari, niſi præmiſſa citatione communi, dixi *in collecta mea comm. opin. cap. contumacia, num.* 3.

31 (*t*) *Et poteſt puniri.*) Poterit etiam † carcerari facere judex non præſtantem ſibi reverentiam verbis, vel factis, per Homode. *de ſyndicat.* GIACH.

§. ADULTERIUM.

SUMMARIA

EX CLARO

1 *Adulterii accuſatio multipliciter proponi poteſt.*
2 *Adulterium quot modis committi poteſt.*
3 *Et an cum meretrice nupta dicatur adulterium committi.*
4 *Et an adulterium ſit crimen privatum.*
5 *Et an in crimine adulterii lata culpa æquiparetur dolo. Remiſſive.*
6 *Et an poſſit puniri etiam per judicem Eccleſiaſticum. Remiſſivè.*
7 *Et quæ ſit pœna adulterii.*
8 *Et an habeat locum in ſponſa.*
9 *Et quid in Judæo.*
10 *Et an pluries cum una adulterium committens, dicatur plura adulteria commiſiſſe.*
11 *Adulter in actu adulterii à patre deprehenſus, poteſt impune occidi. Remiſſivè.*
12 *Propter adulterium poteſt agi ad ſeparationem thori.*
13 *Et an teneatur eo caſu maritus uxori dotem reſtituere.*
14 *Et quid ſi deinde compertum fuerit matrimonium fuiſſe nullum.*
15 *Uxor propter adulterium omittit dotem, & bona paraphernalia.*
Et an in præjuditium patris, vel filiorum ſuorum.
16 *Et an uxor amittat dotem propter oſculum.*
17 *Et an facta ſeparatione thori maritus teneatur alere uxorem.*
18 *Maritus ſciens uxorem eſſe adulteram, ſi cum ea ſe carnaliter commiſceat, an videatur adulterium illi remiſiſſe.*
19 *Exceptio adulterii in cauſa civili repetitionis dotis, quando, & per quos opponi poſſit. Remiſſivè.*
20 *Crimen adulterii præſcribitur quinquennio.*

Ex Annotationibus.

1 *Adulter, & adultera an poſſint in eodem libello accuſari.*
2 *Adulterii accuſatio quot modis in judicio proponi poſſit, remiſſivè.*
Uxor an poſſit maritum de adulterio accuſare. eod.
3 *Uxor accuſatur de adulterio; licet adulter ignoretur.*
4 *Adulter an poſſit accuſari in uno libello, & adultera in alio.*
5 *Inſcriptio ad pœnam talionis non eſt in uſu.*
6 *Impubes non poteſt accuſari de adulterio.*
7 *Judex procedit ex officio in crimine adulterii, vel ſtupri accuſatore deſiſtente, vel mortuo, etiam ſtante ſtatuto; quod ſine querela procedi non poſſit.*
8 *Judex contra uxorem procedit, adultero tantum per maritum accuſato.*
8 *Judex habens facultatem à ſtatuto inquirendi de omnibus delictis, non poteſt de adulterio inquirere, conſtante matrimonio.*
10 *Judex procedit in crimine adulterii deducto in judicio, non obſtante concordia partium.*
11 *Maritus habens concubinam non poteſt accuſare de adulterio.*
12 *Sententia lata ſuper adulterio valet, licet de ſtupro ſolum fuerit approbatum.*
13 *Maritus an poſt accuſationem poſſit à pœna adulterii uxorem liberare.*
14 *Adulterium quando dicatur crimen publicum.*
15 *Maritus quibus caſibus non poſſit uxorem de adulterio accuſare.*
16 *Baſtardus quando poſſit inſtitui.*
17 *Adulterii ſpecialia.*
18 *Uxor non excuſatur à pœna adulterii propter non redditum ſibi debitum à marito.*
19 *Uxor debet alimentari pendente adulterii quæſtione.*
20 *Uxor accuſata à marito de adulterio quando poſſit torqueri.*
21 *Et pro adulterio tota familia poteſt torqueri.*
22 *Uxor poteſt accuſari de adulterio etiam cum Papa commiſſo.*
23 *Adulterium non dicitur commiſſum cum dolo, & fraude, ſi probetur mulieris voluntas.*
24 *Adulterium, ſive fornicatio totam cognationem denigrat.*
25 *Adulterium an committat cum ſoluta credens accedere ad nuptam, vel contra, remiſſ.*
26 *Adulterium etiam dicitur, quando conjugatus coit cum ſoluta.*
27 *Et an ſtuprum poſſit appellari, remiſſive.*
28 *Adulterium cum meretrice nupta commiſſum an ſit punibile.*
Et quid ſi cum adulterio concurrat inceſtus. ibid.
29 *Et quæ dicatur meretrix.*
30 *Adulterium an ſit crimen privatum.*
31 *Judex Eccleſiaſticus an poſſit procedere ex officio in crimine adulterii, inceſtus, ſtupri, & fornicationis, ſtante conſtitutione Marchiæ, quod certæ perſonæ ad accuſandum admittantur.*
32 *Et an dicta conſtitutio habeat locum in hujuſmodi criminum attentatione.*
33 *Lata culpa in adulterio non æquiparatur dolo.*
Uxor non privatur dote ob adulterium ignoranter commiſſum, ibid.
34 *Adulterium, ſtuprum, vel inhoneſtas mulieris an poſſit probari per teſtes ſingulares.*
35 *Adulterium ex quibus actibus probetur, remiſſ.*
36 *Et quas probationes requirat.*
37 *Maritus accuſando uxorem de adulterio non debet intentare publicam vocem, & famam.*
38 *Adulterium quot modis probari poſſit, remiſſ.*
39 *Et quibus conjecturis probetur, & præſumptionibus.*
40 *Adulterium probatur conjecturis, & fama publica.*
41 *Adulterium non probatur ſola mulieris confeſſione.*
42 *Et confeſſio adulteri carentis genitalibus non nocet.*
43 *Adulterium probatur per teſtes, qui viderunt adulterantes per foramen.*
44 *Adulter, & adultera non puniuntur pœna ſtatuti, niſi probentur eſſe in matrimonio.*
45 *Judex ſecularis an poſſit adulterii judicium proſequi, ſi opponatur matrimonium eſſe nullum.*
46 *Et an de matrimonio poſſit incidenter cognoſcere.*
47 *Clericus jactans ſe commiſiſſe adulterium quomodo puniatur.*
48 *Stuprum quando non ſit punibile.*
49 *Adulterii pœna quæ ſit in Regno Neapolitano.*
50 *Et quæ in Flandria.*
51 *Mulier pœna adulterii puniri non poteſt, ſi exiſ-*

teme

ſente fama publica de morte mariti adulterium committat.

52 *Mulier cum Clerico adulterium committens, non punitur à Judice ſeculari.*

53 *Adulterii pœna* ex auth. ſed hodie C. de adult. *non ſervatur.*

54 *Et illa pœna non haberet locum, quando actum eſſet ad ſeparationem thori.*

55 *Uxor adultera an, & quando à marito in vinculis detineri poſſit, remiſſ.*

56 *Adulterii pœna non eſt puniendus, qui coactè adulterium commiſit.*

57 *Adulterii pœnæ diverſæ.*

58 *Adulterii non violenti pœna de conſuetudine eſt pecuniaria.*

59 *Et Romæ eſt capitalis per conſtitutionem Sixti PP. Quinti.*

60 *Adulter injuſtè punitus non recuperat pœnam ſolutam.*

61 *Adulterii pœna punitur accedens ad ſolutam credens accedere ad nuptam, vel econtra.*

62 *Maritus uxorem adulteram accuſans à Judicibus derideri ſolet.*

63 *Maritus committens homicidium propter uxoris adulterium mitius punitur.*

64 *Et poteſt ordinare uxori, ut fingat præbere aures adultero, & interim ſe præparare ad offendendum.*

65 *Teſtis eſſe non poteſt in teſtamento damnatus de crimine adulterii, & repetundarum.*

66 *Torturæ locus non eſt in adulterio ſine vi commiſſo ſtante conſuetudine, quod puniatur pœna pecuniaria.*

67 *Adulterium, & inceſtum ſimul committens qua pœna puniatur: ſtante uno ſtatuto, quod pro adulterio ſolvantur 25. floreni, & altero, quod procedatur de ſimilibus ad ſimilia.*

68 *Adulterii pœna diverſarum nationum, remiſſ.*

69 *Adulterii pœna quandoque eſt arbitraria.*

70 *Filius adulterans uxorem patris amittit etiam privilegium filiationis.*

71 *Adulterium in matrimonio vero, vel putativo, eadem pœna punitur.*

72 *Adulterii conatus pœna arbitraria punitur.*

74 *Et quis dicatur alterius uxorem ſollicitare.*

75 *Adulterium committens mulier propter munera, an dicatur invita peccare.*
Et dans munera an pœna ſtatuti contra adulterantem invitam puniri debeat, nu. eod.

76 *Et quid in practica.*

77 *Adulterari mandans qua pœna ſit puniendus.*

78 *Pax non dicitur rupta propter adulterium.*

79 *Adultera pœnam adulterii non evitat ob ſævitiam viri.*

80 *Et famis neceſſitate, vel paupertate non excuſatur.*

81 *Adulterans mulierem bannitam etiam cum vi nulla pœna punitur.*

82 *Adultera reperta in flagranti delicto eſt infamis ipſo jure, ſecus in adultero.*

83 *Lex canonica in adulterio ſervanda eſt.*

84 *Adulterii pœna an habeat locum in ſponſa, remiſſive.*

85 *Statutum puniens adulterium, vel ſtuprum, pœna pecuniaria comprehendit etiam Judæos.*

86 *Et quomodo intelligitur non diſtinguens an ſit nupta, vel meretrix, remiſſive.*

87 *Et hujuſmodi ſtatutum habet etiam locum in Chriſtiano Judæam adulterante.*

88 *Judæus Chriſtianam adulterans gravius eſt puniendus.*

89 *Thori ſeparatio fit per quamcunque fornicationem.*

90 *Et propter ſodomiam.*

91 *Maritus non lucratur dotem propter uxoris adulterium facta civiliter matrimonii ſeparatione à judice ſeculari.*

92 *Uxor de adulterio accuſata poteſt objicere parem criminis etiam poſt litem conteſtatam.*

93 *Uxor ob fornicationem mariti poteſt petere ſeparationem thori.*

94 *Et quomodo probetur fornicatio, remiſſive.*

95 *Maritus quando lucretur dotem ſine ſententia Judicis propter uxoris adulterium.*

96 *Uxor an poſſit propria authoritate à marito expelli, vel ſe ſeparare ob notoriam fornicationem, vel adulterium.*

97 *Et eo caſu pendente lite ſuper reſtitutione dotis maritus non tenetur uxorem alere.*

98 *Adultero abſoluto etiam adultera cenſebitur abſoluta.*
Et condemnatio adulteri non nocet adulteræ. numer. eod.

99 *Uxor poteſt petere dotem, ac thori ſeparationem, etiamſi vir cum ſoluta coierit.*

100 *Uxor de nocte, ac per vim adulterata non perdit dotem, nec alia pœna punitur.*

101 *Adultera non perdit dotem putativam.*

102 *Maritus an lucretur dotem uxoris ob verbera aufugientis, & adulterantis, remiſſive.*

103 *Mulier perdit dotem convivando cum extraneis, & interveniendo in ludis theatralibus.*

104 *Dos in quibus caſibus propter adulterium non amittatur, remiſſive.*

105 *Mulier habens filium ex adulterio conceptum an teneatur revelare, remiſſive.*

106 *Filii quando teneantur alere matrem amittentem dotem propter adulterium.*

107 *Uxor dotem recuperat, & lucratur declarationem propter nuptias facta thori ſeparatione ob culpam viri.*

108 *Uxor putativa an perdat dotem propter adulterium.*

109 *Mulier inhoneſte vivens poſt mortem viri amittit dotem rigore.*
Item paraphernalia, & lucra quæcunque ex bonis mariti, nu. eod.
Item donationem ſibi à marito factam, ac tutelam filiorum nu. eod.

110 *Et an luxurioſe vivens intra, vel poſt annum luctus privetur filiorum ſucceſſione.*

111 *Vidua an propter ſtuprum amittat dotem, remiſſ.*

112 *Et quid de legatis ſibi à marito factis.*

113 *Uxor an propter oſculum amittat dotem, remiſſ.*

114 *Mulier conſentiens oſculo, qua pœna plectatur in Civitate Neap.*

115 *Mater, quæ amiſit dotem propter adulterium, an ſuſcipere debeat alimenta à filiis.*

116 *Adulterium an præſumatur ex ſolo oſculo.*

117 *Adulterium probatur conjecturis, & præſumptionibus.*

118 *Maritus facta thori ſeparatione tenetur alere uxorem honeſtè viventem.*

119 *Et ea ſuperſtite non poteſt aliam ducere.*

120 *Maritus recipiens uxorem adulteram, an videatur illius mores præteritos, & futuros approbare.*

121 *Maritus jurans de adulterio uxorem non accuſare an teneatur ſervare juramentum.*

122 *Maritus non poteſt uxori adulteranti parcere ſub conventione lucrandi ejus bona.*

123 *Uxor cum marito ſe carnaliter commiſcens cenſetur ei injuriam remiſiſſe.*

124 *Maritus ſciens, & non accuſans uxorem adulteram, an lenocinii pœnam incurrat.*

125 *Uxor propter adulterium non amittit dotem in præjudicium patris, vel filiorum.*

126 *Adulterii exceptio an poſſit opponi per hæredes mariti, vel per filios contra matrem, remiſſive.*

126 *Adulterii accuſatio quando tranſeat ad hæredes extraneos.*

128 *Adulterii accuſatio, vel exceptio non tollitur per ſubſequens matrimonium cum adultero.*

129 *Adulterii accuſatio quanto tempore præſcribatur.*
130 *Et quid de exceptione adulterii.*
131 *Et an præſcribatur quoad pœnam ſpiritualem.*
132 *Et quid ſi per vim fuerit commiſſum.*
Adulterii pœna in Regno Neap. eſt mors, ſub numer. 46.
Et an ex cauſa poſſit minorari ibidem.
Et quæ pœna imponatur in ſtatu Eccleſiaſtico ibidem.
Statutum quod nixus committere adulterium capite puniatur, intelligitur de eo, qui commiſit, non de eo, qui tantum attentavit ſub nu. 35.

1 (*a*) ADulterii (*b*) crimen multis modis in judicium deduci poteſt. Quandoque enim maritus accuſat uxorem de adulterio, ut in caſu, in quo conſuluit Bald. *conſ.* 310. *lib.* 1. & Roman. *conſ.* 451. & Bolognet. *conſ.* 23. & Grat. *conſ.* 50. *lib.* 2. Mantua. *conſ.* 43. *lib.* 1. Quandoque è converſo uxor accuſat virum de adulterio cum alia muliere commiſſo, ut in caſu, in quo conſuluit Roman. *conſ.* 167. Quandoque maritus accuſat uxorem, (*c*) & adulterum, ut in caſu, in quo conſuluit Bald. *conſil.* 6. *lib.* 5. & Joann. de Amicis, *conſil.* 127. & eſt deciſ. Grammat. 31. & Boer. *quæſt.* 297. *& ſequen.* Quandoque mulier agit ad ſeparationem thori, ut in caſu Socin. jun. *conſilio* 32. *libro ſecundo*.

2 Tribus (*d*) autem modis adulterium committitur. Primo, (*e*) inter virum conjugatum, & fœminam nuptam; & hoc dicitur duplex adulterium: nam uterque ipſorum violat proprium thorum, & alienum. Secundo inter virum conjugatum, & mulierem ſolutam. Tertio, inter virum ſolutum, & mulierem nuptam. Propriè vero adulterium in viro eſt, quando violat alienum thorum, licet ipſe non ſit conjugatus: in muliere autem quando violat proprium thorum, etiamſi adulter non ſit matrimonio copulatus (*f*) Cæterum quando vir conjugatus coit cum ſoluta, tunc de jure civili neque ex parte viri, neque ex parte mulieris dicitur (*g*) adulterium. Ideoque non poteſt puniri ea pœna, qua adulteri puniuntur. (*h*) Et hæc eſt indubitata Doctorum ſententia, ut dicit Roland. *conſil.* 74. *num.* 12. *lib.* Hanc etiam dicit eſſe communem Caccialup. *in rep. l. ſi qua illuſtris, numer.* 58. *C. ad Orſicia.* licet dicat, quod poteſt uxoratus eo caſu puniri pœna ſtupri, quem refert Placa. *lib.* 1. *delictorum, cap.* 41. *numer.* 35. Didac. *ſuper* 4. *decret. fol.* 172. *numer.* 26. *in fin.* (*i*) Et quod talis coitus appelletur ſtuprum colligi videtur ex text. *in l.* 1. *C. de adult.* Communiter tamen non punitur. (*k*) De jure antem canonico ubicunque maritus, vel uxor habeat rem carnalem cum alio, quam cum proprio conjuge, appellatur adulterium, *c. nemo,* 32. *q.* 4. *cum ſimil.* Quinimo ſecundum aliquos gravius peccat laicus conjugatus violans thorum propriæ uxoris, & ſic aliam mulierem carnaliter cognoſcens, quàm presbyter adulterans. Et ita communiter tenetur, ut dicit Abb. *in c. ut clericorum, num.* 6. *de vita, & honeſtate clericor.* prout illum refert Caccial. *in d. l. ſi qua illuſtris, poſt nu.* 13. Hanc etiam dicit eſſe communem opinion. Corſet. *in repertorio Abbatis, in verbo, Conjuges,* quam tamen ego non credo veram, quia licet magnum ſit ſacramentum matrimonii; magnum ſit etiam ſacramentum ſacerdotii: ſed hæc diſputatio in practica parum, vel nihil valet.

3 Quæro, nunquid dicatur committi adulterium cum muliere nupta, (*l*) quæ tamen ſit meretrix, ſeu inhoneſtæ vitæ. Reſpond. Aut talis meretrix, quæ virum aſſumpſit, ceſſavit à meretricia vita, & honeſtè cum viro vixit, & hoc caſu adulterium cum ea commiſſum poteſt accuſari, & puniri. (*m*) Aut vero poſtquam matrimonium contraxit, perſeveraverit in meretricali vita; & tunc vir illam carnaliter cognoſcens non debet aliqua pœna puniri. Et hæc opin. hodie communiter obſervatur, ut dicit Ang. *in l. ſi uxor.* §. *ſed & in ea, n.* 1. *ff. de adult. & in l. ſi ea. C. de adult.* quem refert Anan. *in cap.* 1. *n.* 6. *de adult.* & Riminald. *conſil.* 17. *n.* 20. quod eſt pro majori parte duplicatum *in conſil.* 439. *n.* 23. Quo vero ad ipſam meretricem adulterium committentem Conſ. Neapolit. *in facti contingentia* videtur ſenſiſſe, quod in ea ſit punibilis, ut per Capyc. *deciſ.* 44. & refert Amad. *de ſyndic. n.* 174. quod ita ſervavit in practica D. Baptiſta de Corneto tunc poteſtas Recanati, qui condemnavit publicam meretricem de adulterio, & mortua eſt in carceribus. (*n*) Sed certe judicio meo contraria ſententia verior eſt, quam etiam ſequi videtur Amad. *in loco præallegato*, nam text. *in d. l. ſi ea.* expreſſe dicit, quod crimen adulterii in ea ceſſat; & ideo, ſi caſus contingeret, ita judicarem. Quæ autem dicatur meretrix, dixi ſupra *lib.* 2. §. *Meretrix.*

4 Eſt (*o*) autem hodie adulterium crimen privatum, nam ejus accuſatio non (*p*) permittitur niſi certis perſonis, ut eſt text. *in l. quamvis la* 2. *C. de adult.* Et hanc dicit eſſe ſententiam communiter per majores noſtros approbatam Fulgoſ. *conſ.* 138. *poſt num.* 2. quem etiam communem appellat Ant. Gomeſ. *ſuper l.* 80. *Tauri, n.* 49.

5 Quæro (*q*) etiam, nunquid in crimine adulterii lata culpa æquiparetur dolo. Dixi infra *hoc eod. lib.* §. *fin. q.* 83. *verſ. Dici etiam.*

6 Hoc (*r*) crimen eſt communis fori; & ideo poteſt puniri per judicem ſecularem, (*ſ*) & etiam per judicem eccleſiaſticum, ut dixi infra *hoc eod. lib.* §. *fin. q.* 37. *verſic. quæro nunquid.*

7 Sed quæro, quæ ſit pœna adulterii ſecundum ju commune. Reſpond. (*t*) De jure divino ſecundum legem Moſaicam, in adulterio tam maſculo, quam fœminæ erat impoſita pœna mortis, genus autem mortis erat lapidatio; Exodi *cap.* 22. De jure autem canonico pro adulterio laicus tam maſculus, quam fœmina excommunicatur, *cap. intelleximus, de adult.* 11. (*u*) Prætereaque fœmina in monaſterium detruditur, & ſi maritus eam nolit recipere, ibi cogitur toto tempore vitæ ſuæ permanere, & pœnitentiam agere, *cap. gaudemus, eod. tit. de adult.* Et nota, quia iſte eſt unus ex caſibus, in quibus epiſcopus poteſt punire laicos, ut dixi *in quæſt.* 37. *verſic. quæro nunquid.* (**u*) Clericus autem de jure canonico pro crimine adulterii (*x*) deponitur, & ulterius in monaſterium toto tempore vitæ ſuæ detruditur. Ita voluit expreſſe gloſ. *in c. lator, in gl.* 1. 2. *quæſt.* 7. Et eſt communis opinio ut dicit Gril. *de diverſ. crim. lib.* 3. *quæſt.* 2. *numer.* 1. *& ſeq. & quæſt.* 6. *numer.* 11. Diaz. *in pract. crim. cano. c.* 79. quem refert Duenras *reg.* 101. *in* 2. *limit.* Et pract. Conradi. *fol.* 384. *in* 4. *limit.* Didac. *in epitom. ſuper* 4. *decret. c.* 7. §. 7. *numer.* 19. quem refert Villalob. *in ſua collect. communium opin. in litera C. verſic. clericus propter adulterium.* Bermond. *de concub. fol.* 37. *numero* 16. Dicebat tamen Alciatus, (*y*) quod ſi hodie clerici propter adulterium detruderentur in monaſteria, pauci eorum ambularent per vias. (*z*) De jure autem civili magna eſt varietas inter Scribentes, an ſecundum jus digeſtorum adulterium puniretur pœna mortis naturalis. Magis tamen communis opinio videtur eſſe, quod olim puniretur tantummodo pœna deportationis. Et hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Cuman. *conſil.* 154. *poſt num.* 2. Marſil. *in pract.*

cri-

crimin. §. *opportune*, *num.*40. quem refert Didacus *in epitom. ſuper* 4. *decret*, *fol.* 144. *poſt numero* 16. Secundum vero jus Codicis omnes conſentiunt, quod punitur pœna ultimi (*a*) ſupplicii. Et eſt text. *in l. quamvis*, *la* 2. *C. de adult.* Et hanc dicit eſſe communem Alexand. *conſil.* 13. *poſt numero* 3. *libro* 7. Cuman. *in loco præallegato*, & hoc tam in maſculo, quàm in fœmina. Hanc etiam dicit eſſe communem opinionem Legiſtarum Auguſt. ad Angel. *de maleſ. in verbo.* Che hai adulterato, *numero* 44. quem refert Anton. Gomeſ. *ſuper l.* 80. *Tauri*, *numer.* 47. & pract. Conradi *fol.* 393. *numero* 21. (*b*) Sed hodie ſecundum jus Authenticorum (*c*) in fœmina propter ſexus fragilitatem commutata eſt pœna: virgis enim cæditur, deinde detruditur in monaſterium; & ſi intra biennium maritus illam ad ſe non revocet, ipſa cogitur habitum monachalem ſuſcipere, & ibi perpetuo permanere, text. eſt *in Authent. ſed hodie*, *C. de adult.* Et ita volunt omnes Doctores, ut dicit Salyc. *in l. qui ſepulchra*, *poſt num.* 7. *de ſepulchro viola.* Et hanc opinion. dicit eſſe communem Imola *in l. cum mulier*, *poſt numer.* 8. *ff. ſolut. matrimon.* quem refert Nicellus *in concord. gloſ. cap.* 8. Et reperio, quod ſecundum diſpoſitionem illius authenticæ judicavit in facti contingentia Curia Burdegalenſ. ut refert Boer. *deciſ.* 297. *numer.* 12. Idem etiam ſervavit Parlamentum Pariſienſe in quadam Maria Quatrelivre, & alia adultera, ut refert Papo. *libr.* 22. *tit.* 9. *Arreſto* 1. & 2. Pariter etiam Curia Neap. quandam mulierem ob adulterium detrudi juſſit in monaſterium, teſte Gram. *deciſ.* 31. (*d*) In Senatu autem ego nunquam vidi ſervari hanc pœnam detruſionis in monaſterium, ſed quandoque mulieres de adulterio convictæ fuerunt condemnatæ in fuſtigationem, & exilium arbitrarium, 10. Februarii, 1559. P. N. Quinimo quædam Margarita China confeſſa adulterium cum inceſtu, non fuit niſi biduo virgis cæſa, 20. Martii 1559. P. N. (*e*) In maſculo autem firma manet diſpoſitio, *d. l. quamvis*, quod ſcilicet propter adulterium puniatur pœna ultimi ſupplicii. Et ita tenent communiter Legiſtæ, ut dicit Imol. *in cap. tuæ num.* 13. *de procurat.* Hanc etiam dicit eſſe communem opinionem. Alexand. *in d. conſil.* 13. *numer.* 3. quem refert Roland. *in d. conſil.* 74. *numer.* 8. & *conſil.* 3. *numero* 35. *lib.* 2. Auguſt. ad Ang. *de malef. in verbo*. Che hai adulterato, *ſub num.* 44. Afflict. *ſuper* 3. *part. conſtitutionum regni, rubric.* 42. *in princ. numero* 7. ubi dicit, quod ita tenent omnes Doctores, & quod ita vidit pluries judicatum, ſ. quod adulteri fuerunt ad mortem condemnati, & ſententiæ fuerunt executæ, quem etiam refert Carrer. *in pract. crimin. fol.* 449. *numer.* 26. *in fin.* Mitius tamen actum fuit per Parlamentum Pariſ. cum quodam adultero, qui citra ſanguinem fuit punitus, ut refert Papo *in d. Arreſto* 2. (*f*) licet deinde *Arreſto* 4. (*g*) referat fuiſſe furcis ſuſpenſum quendam famulum; qui cum domina adulterium commiſerat: de quo fit etiam mentio in placitis Galliæ *lib.* 12. *tit.* 6. *placito* 1. (*h*) Sed quicquid ſit ſecundum juris communis diſpoſitionem, (*i*) hodie videmus in omnibus fere provinciis immutatam eſſe pœnam mortis adulterio, (*k*) & impoſitam eſſe pœnam pecuniariam, & ita communiter obſervari ex ſtatutis Italiæ atteſtatur Anan. *in cap. fin. poſt numerum undecimum de concluſ. detegen.* quem refert Tiraquell. *de legib. concub. l.* 13. *n.* 22. Quinimo in Gallia ex conſuetudine adulteri non puniuntur, ut dicit Joan. Fab. *in l. conſuetudinis*, *col. fin. C. quæ ſit longa conſuetudo*, & *in* §. *ex non ſcripto*, *Inſtitut de jure naturali gentium*, & *civili*, & aliis pluribus in locis quæ refert Boer. *in deciſ.* 297. *numer.* 26. & *dec.* 317. *numero* 13. *in fin.* & Tiraquell. *in d. l.* 13. *numer.* 24. & Igneus *in l. lege Cornelia.* §. *ex hoc edicto num.* 65. *ff. ad Syll.* & Gulielm. Benedict. *in* 2. *parte repet. cap. Raynutius*, *in verbo*, *cuidam Petro*, *numer.* 6. (*l*) Et certè maxime dolendum eſt his temporibus, in quibus paſſim ferè apud omnia tribunalia adulteri impunè evadunt, imo de ipſo crimine gloriantur, illi vero, quorum uxores adulteræ ſunt, accuſationem proponere non audent ne in perpetuam infamiam, ita volente prava conſuetudine, incurrant. Quapropter ego ſemper fui in hac ſententia, quod principes hujus temporis, qui hoc graviſſimum crimen ſeveriſſimis legibus non coercent, illaſque exequi non faciunt, graviſſime peccent. Et judicio meo iſte eſt unus ex caſibus, in quibus Chriſtiana reſp. indigeret reformatione.

8 Sed (*n*) hæc omnia locum habent in uxore adulterium committente: (*o*) Sed quid in ſponſa? Reſpond. quod etiam cum ſponſa alterius dicitur committi adulterium, ita dicit gloſſ. *in cap. diſcretionem*, *in verbo*, *Reatum adulterii*, *de eo*, *qui cogn. conſang. uxoris ſuæ*, quam gloſ. tenent omnes, ut atteſtatur Mantua. *in l. Tranſigere*, *num.* 52. *C. de tranſact.* Quod tamen intellige, ut procedat in ſponſa per verba de præſenti; nam in ea locum habet pœna adulterii, etiam ſi à viro cognita adhuc non fuerit: ſecus autem ſi ſit tantummodo ſponſa per verba de futuro. (*p*) Et ita tenent communiter Doct. ut atteſtatur Anton. Gomeſ. *ſuper d. l.* 80. *Tauri poſt n.* 47 *verſ. Dubium tamen faciunt*, quæ dixi infra *hoc eod. lib.* §. *homicidium*, *verſ. ſed quid dicendum*, *circa fin.*

9 (*q*) Pone, ſtat ſtatutum in aliqua civitate, quod pro adulterio imponit pœnam pecuniariam; ut in multis locis videmus; (*r*) Quæro, ſi Judæus in illa civitate committat adulterium cum muliere Chriſtiana, nunquid erit puniendus pœna juris communis, quæ (ut dixi) eſt pœna mortis, an erit puniendus pœna ſtatuti, & ſic pecuniaria? Reſpond. Angel. *in conſ.* 114. *lib.* 1. Alexand. *conſ.* 99. *libro* 6. & Barba. *conſ.* 63. *lib.* 4. in facti contingentia conſuluerunt, quod debet puniri pœna ſtatuti, non autem pœna mortis. Et hanc opin. dicit eſſe communem Bermon. *de concub. in fol.* 40. *poſt numer.* 32. & *num.* 40.

(*ſ*) Ego vero in Judæo committente adulterium cum Judæa, utique ſequor opin. Ang. & communem, ex quo debent Judæi judicari ſecundum leges, quibus judicantur alii de civitate, ut dixi ſupra *lib.* 2. §. *Judæos.* Et pœna impoſita à ſtatuto tollit pœnam juris communis, ut dixi infra *hoc eod. lib.* §. *fin. q.* 85. *verſ. debet etiam*: Sed in Judæo committente adulterium cum Chriſtiana ſecus dicerem; nam coitus Judæi cum Chriſtiana etiam ſoluta, ut meretrice eſt punibilis, ut dixi infra *hoc eodem libro*, §. *Fornicatio*, *verſ. Cum Judæis.* Propterea cum in hoc caſu ſit duplex crimen, debet gravius puniri, quam diſponat ſtatutum ſimpliciter loquens in adulterio. (*t*) Ego itaque hujuſmodi Judæum cenſerem eſſe ad triremes perpetuo tranſmittendum.

10 Sed (*u*) pone, quod ex ſtatuto impoſita ſit pœna pecuniaria, vel etiam corporalis, quæ reiterari poſſit, puta fuſtigationis, vel hujuſmodi; nunquid ſi aliquis cum uxore alterius pluries rem carnalem habuerit etiam ex intervallo, (*x*) dicetur plura adulteria commiſiſſe, & ſic erit pœna multiplicanda, vel reiteranda? Reſpond. quod licet talis dici poſſit pluries adulterium commiſiſſe, non tamen

debet

debet puniri, niſi pro adulterio. Ita tenet gloſſ. *in l. vulgaris in verb. Fur erit, ff. de furtis*; quæ opin. communiter omnium calculis recipitur, ut air Didac. *lib. 2. reſol. c. 10. n. 8. circa fin.* Et ita in facti contingentia conſuluit Bar. *conſ.* 222.

11 Habet (*y*) etiam adulterium aliam pœnam, quia ſ. ſi adulrer fuerit in ipſo actu adulterii deprehenſus, poteſt à patre mulieris impune occidi, ut dixi infra *hoc eodem libro, §. homicidium, verſ. dixi etiam & aliis ſeq.*

12 Alta quoque eſt pœna adulterii de jure canonico, nam propter hoc crimen agi poteſt ad ſeparationem thori; nec non ac dotis, & donationis propter nuptias privationem. Et eſt commun. opinio ut dicit Bermon. *de concub. fol. 35. poſt num. 32.* Et hinc colligi poteſt tantam eſſe immanitatem hujus criminis, ut licet divino jure cautum ſit, ut quos Deus conjunxit, homo non ſeparet, (*a*) nihilominus ex cauſa adulterii conceditur ipſius matrimonii ſeparatio, ut eſt text. *in c. ex litteris de divor. cum ſimil.* Quinimo ſi crimen adulterii eſſet notorium, poſſet maritus abſque aliqua ſententia, aut declaratione Epiſcopi, uxorem adulteram propria auctoritate expellere. Et hanc dicit eſſe communem opinionem Barbatia in Apoſtil. ad Abb. *in c. fin. ſub num. 6. de adulter.*

13 Et ſcias, quod hoc caſu ſi matrimonium ſeparatur propter adulterium commiſſum à viro, tenetur ipſe uxori dotem ſuam reſtituere. Et ita firmant Doctores omnes, ut ait Pariſ. *conſ. 54. num. 42. lib. 2.* Si vero ſeparatur propter adulterium commiſſum ab uxore, ipſa amittit dotem neque poteſt illam amplius repetere. Et hoc tam de jure civili, quam de jure canonico. tex. *eſt in cap. plerumque. de don. inter virum & uxorem, & in leg. cum mulier. ff. ſolut. matrim.* Et eſt communis opin. ut dicit Bermon. *de concubinis, fol. 43. poſt numero* 42. Bald. Novell. *de dote, in undecima parte, §. hactenus, num.* 36. Didac. *in epitom. ſup. 4. decret. fol. 235. num.* 1. quem refert Villalobos *in ſua collecta commnium opin. in littera A. num.* 68. Pract. Conradi *fol. 384. n. 23.* Bologn. *in rubr. C. de edendo, nu.* 20. quem refert Vivius *in libro communium opinion fol. 310. verſic. Uxor perdit.* Et nota, quod licet Bartol. *in l. ſi mulier, §. ſocer, in ultimis verbis, ff. de adult.* tenuerit, quod ſi maritus criminaliter accuſet uxorem de adulterio, non lucratur dotem, veritas tamen in contrarium, quod ſcilicet etiam ſi eam civiliter convincat de adulterio, lucratur dotem, Et ita contra Bartol. eſt communis opinio, ut atteſtatur Alexand. *conſ. 89. nu. 10. libr.* 6. Apoſtill. ad Bart. *in dicta §. ſocer.* 35.

14 (*b*) Sed quid ſi aliquis ducat in uxorem aliquam mulierem, quam ſive propter conſanguinitatem, ſive propter aliud legitimum impedimentum non poterat de jure uxorem ducere, & illa commiſerit adulterium, & conſequenter neque ipſa dote privari? Reſpond. quod non poterit illam repetere, ita tenet gloſſ. *in d. c. plerumque, in verbo non valebit* Et eſt communis opin. ut dicit Bald. Novell. *de dote in 11. parte, in d. §. hactenus, numer.* 36. quem refert Didacus *in epitom. ſuper 4. decret. fol. 125. numero* 2. Anton. Gomeſ. *ſuper d. l. 80. Tauri, poſt numero 48. verſ. 2. inſertur,* Bermon. *in loco præallegato, fol. 44. n.* 43. Joan. Lupus *de dona. inter virum & uxorem, §. 36. numero* 3. quem refert Villalob. *in loco præallegato.* Conſiderandus enim eſt ſtatus matrimonii, qui erat tempore commiſſi criminis, ſaltem putativè, & mala intentio ipſius mulieris, quæ ex nullitate matrimonii deinde declarata excuſari non debet, ſaltem poſtquam ſuper ipſa dotis privatione fuit pronunciatum.

15 Adde, quod propter adulterium uxor non modo amittit dotem, ſed etiam bona paraphernalia; ita tenuit gloſſ. *in d. cap. plerunque in verbo, Dotalium.* Et eſt communis opin. ut atteſtatur Boer. *deciſio 338. numero* 2. Didacus *in loco præallegato, numer.* 2. Bermon. *in loco præallegato, fol. 46. num.* 49. Pariter etiam maritus committens adulterium, punitur & ipſe in donatione propter nuptias, quam uxor eo caſu lucratur, ita tenet gloſſ. *in capit. 1. in glo. 1. ut lite non conteſtata.* Et eſt communis opin. ut dicit Bermon. *in loco præall. n. 56. & ſeq.*

16 (*c*) Scias etiam, quod mulier amittit dotem non ſolum propter adulterium, ſed etiam propter ſolum oſculum alteri viro, quam marito datum, vel quia ille ſibi manus ad mammillas poſuit, ita tenet Bald. *in cap. tuæ, num. 4. de procur.* Et eſt communis opinio, ut dicit Bello. *in rubric. C. de edendo, nu.* 81. quem refert Didac. *in loco præallegato, num.* 3. Cum enim adulterium ſit (*d*) difficilis probationis, & oſcula dicantur proxima, & ferè immediata præparatoria adulterii, optime ſtatutum eſt, ut mulier eo ipſo, quod convincitur oſculum amatori dediſſe, dicatur etiam de adulterio convicta. (*e*) Quod intellige, ut procedat non modò quantum ad procedat non modò quantum ad proceſſum civilem, ſed etiam ad puniendam eam criminaliter de adulterio. Et hoc dicit eſſe de mente omnium Ant. Gomeſ. ſuper *d. l. 80. Tauri, nu.* 50. quam tamen opin. ego non ſequerer in judicando ad imponendam pœnam ordinariam delicti, & multi etiam contra Bald. tenuerunt, quorum opi. communem eſſe atteſtatur Bero. *in rubr. de judic. num.* 22. quem refert Do. Anto. de Padilla *in l. transigere, num. 87. de tranſact.*

17 (*f*) Facta autem thori ſeparatione propter uxoris adulterium, tenetur nihilominus maritus (*g*) illam alere. Et ita tenent communiter Docto. ut ait Card. Alex. *in c. ex parte, col. fi. verſ. ſed opera pretium, de ſponſalib.* Licet enim uxor ſit adultera, non propterea deſinit eſſe uxor, etiam poſt thori ſeparationem *c. 2. de divor.* Tenetur etiam maritus caſtitatem ſervare; aliàs ſi fornicetur, tenetur ipſam uxorem iterum in conſortium admittere. Et eſt communis opinio; ut dicit Abb. *in d. c. ex litteris, numer. 11. de divortiis,* Et ad hoc cogi poteſt non ſolum officio judicis, ſed etiam ad actionem ipſius tenetur uxoris. Et ita communiter ut dicit Felin. *in c. lator, poſt nu. 9. verſ. unita, 2. de re judica.* Didacus *in loco præallegato num.* 5.

18 (*h*) Caveat etiam maritus, ſciens uxorem eſſe adulteram, quod ſe cum ea carnaliter commiſceat: nam ex eo videtur illi adulterium remiſiſſe, ita tenet gl. *in cap. fin. in gl. unica, de adult.* quam dicit ab omnibus receptam Didac. *in loco præallega. num.* 7. Cenſetur n. ex hoc mores ſuos approbaſſe. Quinimò vir, qui rem habet cum uxore adultera, non facta prius pœnitentia, peccat mortaliter, ut notatur *in c. conjugio. 32. q.* 1. Sed certè adulteri hodie ad hoc non advertunt: & male, ut dicit Bertach. *in ſuo repert. in verbo, Adulter. nu.* 3.

19 Et hæc (*i*) quidem de adulterio criminaliter in judicium deducto ſufficiant. Ceterum an uxor committens adulterium, amittat dotem in præjudicium etiam patriæ, & (*k*) filiorum ſuorum, & quamdiu * hæc exceptio adulterii in dotis repetitione opponi poſſit, & contra quas perſonas, & an neceſſe ſit, quòd maritus prius judicium criminale propoſuerit, cum hæc omnia magis judicium civile, quam criminale reſpicere videantur, ſuo loco tractavimus ſupra *lib. proximo §. Dos.*

20 (*m*) Unum tamen volo, ut ſcias, quòd licet regulariter crimina non præſcribantur minori temporis

poris

poris ſpatio, quam viginti annorum, ut dixi infrà *hoc eo. lib.* 9. *ſi. quæſt.* 51. *circa princ.* nihilominus accuſatio adulterii præſcribitur quinquennio, ut eſt tex. *in l. mariti*, §. *hoc quinquennium, ff. de adulter.* Et ita in facti contingentia judicatum fuiſſe refert Papo *lib.* 24. *tit.* 2. *arreſto* 2. Quod intellige, ut procedat in ſimplici adulterio: ſecus autem in adulterio cum inceſtu, illud enim non præſcribitur minori ſpatio, quam 20. annorum, prout & cetera crimina, de quibus dixi *in loco præallegato.*

ANNOTATIONES

Ad §. Adulterium.

(a) DE Adulterii materia Decian. *in tom.* 1. *trac. crim. lib.* 4. *c.*26.*n.* 2. & Far. *vol.* 5. *ſuæ pract. Crim. quæſt.* 136. *cap.* 1. *num.* 2. ubi tractat, An adulterium, & copula carnalis conjecturis, & præſumptionibus probetur, *& capit* 2. *n.*26. An per teſtes, aut confeſſione judiciali, aut extrajudiciali, *& c.*3.*n.*47. Quando probetur aliquam eſſe meretricem, ſeu inhoneſtam vel præſumatur. Et latius de his præſumptionibus, & conjecturis adulterii *tractat. cap.* 4. *nu.* 18. *& ſeq.* Sed *ead. quæſt.* 136. *cap.* 5. tractat de præſumptionibus excludentibus adulterium, & carnalem copulam; & de ejus gravitate, & pœna, & omnimoda prohibitione tractat, *vol.* 5. *quæſt.* 141. *& quæſt. ſeq. & quæſt.* 142. *de amiſſione dotis par.* 2. Bxx. Ros.

(b) *Adulterii.*) Adulterii accuſatio multipliciter in judicium deducitur, ut per Farin. *d. quæſt.* 141. *num.* 39. *uſque ad* 47, & Vigel. M. I. R. *ca.* 13. *q. de adulteriis reg.* 1. 5. *&* 9.
1 *cum ſequentibus pluribus.* Bxx. Ros.

Adulterii.) Adde, † quod adulter, & adultera non poſſunt in eodem libello accuſari, *l. ſi maritus*, §. *fin. ff. de adulter.* & ſi accuſantur, libellus non procedit, etiam parte non opponente, Cagnol. *in l. edita nu.* 287. *C. de eden.* & Jo. de Ana. *in c. intelleximus. nu.* 10. *in fin. ibi.* ideo dicit Angelus, niſi quando ageretur coram Judice eccleſiaſtico ad ſeparationem thori, quia tunc benè adulter, & adultera poſſunt in eodem libello accuſari gloſ. ſingul. *c. ſtatuit.* 2. *q.* 5. quam refert, & ſequitur Rom. *ſing.* 276. *tu ſcis*, Jo.
2 DA ARNO *prob. l.* 3.

Item † adde, quod poteſt proponi accuſatio de adulterio contra uxorem, etiam quòd ignoretur perſona adulteri,
3 Natt. *in conſ.* 422. *n.* 7. *vol.* 2.

Item † adde, quòd quando in eodem libello adulter, & adultera accuſantur, in neutrius perſona procedit accuſatio, & hoc eſt ſpeciale in adulterio, & quando accuſantur unus in uno libello, & alius in alio, tunc rejicitur pars libelli, & proceditur ſuper primo, ſecundum Bald. *in conſ.* 6. *n.* 2. *&* 3. hic alleg. & ibi reddit rationem dicens, quod non debet accuſator adulterii eſſe partialis, ſicut non poteſt ex inſcriptione pati duas pœnas, quoniam una pœna conſumitur cum de jure communi adultero ſit pœna mortis, & è contra ſubſcribenti ſe ad pœnam talionis, & non probanti quod tamen procedit, quando agitur ad pœnam capitalem, non autem, quando mulier accuſatur ad effec-
4 tum perdendæ dotis; ut per eundem Bald. *d. conſ.* 6. *n.* 4. Sed † ego arbitror, quod hodie poſſet procedi ſuper utroque, quia de conſuetudine amplius non fit inſcriptio ad pœ-
5 nam talionis, ut per Duan. *reg.* 27.

Item † adde, quod Impuberes non poſſunt accuſari de adulterio, quia præſumuntur inhabiles ad coitum: tollitur tamen hæc præſumptio per contrarium factum. Soc. *in c.* 1.
6 *n.* 7. *&* 17. *de delict. puerorum.*

Item † adde, quòd ſi extaret ſtatutum, quòd in crimine adulterii, vel ſtupri non poſſet procedi, niſi ad querelam partis; data querela, poterit Judex procedere ex officio etiam, quod querelans deſiſteret, per text. *in l. conſtante matrimonio in fi. ff. de adult.* Affl. *in conſt. legum aſperitate n.* 12. & idem habetur *in dec. Gram.* 31. hic per Clar. alleg. *n.* 3. *&*
7 *ſeq.* & hoc procedit, eo deſiſtente in quacunque parte judicii, & appellatione pendente vel accuſatore mortuo, ut per Crav. *in tit.* 21. *& Gram. in d. deciſ.* † tenet etiam, quod contra uxorem poterit procedi, etiam quod eam maritus non
8 accuſaverit, ſed adulterum tantum.

Item † adde, quod ſi ſtatutum permitteret Judici inquirere, & punire do omnibus delictis, non intelligitur, quod permittat inquiri de adulterio, conſtante matrimonio, Brun.
9 *de conſi. & decret. in verſ. Inquiſitio fol.* 144.

Item † adde, quod adulterii crimine deducto in Judicio, poſtquam de re conſtat, legitimè debet Judex procedere. non obſtante concordia partium, Affl. *in d. conſt. legum aſperitate num.* 11.

Item † adde, quòd maritus tenens concubinam non po- 10
teſt accuſare de adulterio. Dec. *in l. ſemper in contractib. ff. de reg. jur.* Marſ. *in l.* 1. *de rapt. virg. n.* 60. *& ſeq.*

Item † adde, quod ſi quis accuſaverit aliquem de adul- 11
terio, & probaverit de ſtupro, ſententia ſuper eo lata erit valida, quia nomen adulterii eſt genus: Ita Bal. *in l. ſi ca*, *C. de adult.* quem ſequitur Fely. *in c. licet hely. num.* 29. *de Simon.* De hoc tamen vide Aret. *de maleſ. & ibi addent. in verſic. che hai adulterato, numero* 59.

Item † adde, quòd maritus poſt accuſationem poterit libe- 12
rare uxorem per reconciliationem a pœna, ante tamen ſententiam, & Judicis auctoritatem, & non aliter: ſecus autem, ſecuta condemnatione, etiam quod condemnatio non fuiſſet demandata executioni, Boer. *deciſ.* 298. *numero* 3. *& ſequent.*

Item † adde, quod ex officio per viam Inquiſitionis non 13
poteſt procedi contra adulteros, ne fœdentur connubia, etiam quòd adulterium ſit crimen publicum: quia illud eſt verum poſtquam nomen eſt receptum inter eos, ſecundum Bart. *in l.* 2. § *ſi publico, ff. de adult.* & Affict. *in conſt. legum aſperitate numero* 9. Gram. *d. deciſ.* 31. *numero* 6. & quando dicatur in crimine adulterii nomen receptum inter reos, vide Bart. *in l. adulterii, C. de adulter.* Fallit tamen, quoties adulterium eſt notorium, quia tunc Judex poteſt ex officio procedere, Gramm. *d. deciſ.* 31. *numero* 7. & per Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 8. *incip. grave peccatum, &c. de reform. matrim.* ſancitum fuit, quod procedatur ex officio ab Ordinariis locorum, quando mulieres, ſive conjugatæ, ſive ſolutæ cum adulteris, ſive concubinariis publicè vivunt, ſi ter admonitæ non paruerint.

Item † adde, quod in ſex caſibus non licet marito accu- 15
ſare uxorem de adulterio. Primus eſt, quando ipſe fuit cauſa adulterii, etiamſi cauſa fuerit remota, puta, quia eam reliquerit ſine neceſſariis ad vitam, dummodo ipſa prius egerit contra virum, ut provideret de alimentis: Secundus caſus eſt, quando vir tradidit alteri uxorem adulterandam, Bero. *in conſ.* 48. *numero* 11. *volum.* 1. Sed adulterium, etiam conſentiente marito commiſſum punitur, *l.* 2. §. 1. *ff. de adulter.* Nell. *de bann. in* 2. *par.* 2. *temporis quæſt.* 46. *verſ. Juris autem.* Tertius eſt, cum ipſa credidit virum defunctum, & nupſit alteri. Quartus, ſi fuiſſet uti oppreſſa: Ideo adulterata per tyrannum, vel Regem, non poteſt accuſari de adulterio, quia præſumitur per vim, & metum adultera; immo † poteſt baſtardum ex ea natum inſtituere ſecundum Bald. *in l. eam, quam colum.* 9. *verſ. ſcias, quod in iſtis ſpuriis, C. de fidei comm.* Quintus, ſi poſt adulterium eam reconciliavit: Sextus, eſt *in cap. gaudemus. de divort.* ut plene de prædictis habetur per Afflict. *in conſtit. legum aſperitate.* §. *qui coram*, ſed Laurent. Tonnini. Rodulphi. *in caut.* 6. *numero* 176. *& ſequentib.* ponit underim remedia, quibus uxor, vel vir, de adulterio accuſati, ſe valeant adverſus accuſatorem reparare, & Afflict. *in dicto* §. *qui co-* 16
ram in fine; Vide etiam Vivi. *opin.* 33. *numero* 26. & idem Afflict. ubi ſupra, dicit, quod Joan. And. *in novell. in cap. intelleximus*, & poſt eum Joan de Anan. *ibi in pen. colum.* ponit † multa ſpecialia in crimine adulterii, videlicet primo, quod in multis caſibus repellitur ejus accuſatio, vel exceptio; ex quo ſequitur, quod non ſemper admittitur, qui ſuam injuriam proſequitur, videlicet, quod prætextu ſui adulterii repellitur maritus ab accuſando, & proſequendo ſuam injuriam. Secundo, quod quis ex præſumptionibus condemnatur de adulterio. Tertio, quod in cauſis adulterii exceptiones debent proponi, & opponi ante litis conteſtationem, nec admittuntur poſtea. Quarto, quod convictus, & condemnatus ex hoc crimine per modum exceptionis punitur. Quinto, quod ſervus admittitur ad accuſandum. Sexto, quod minor viginti quinque annis etiam admittitur. Septimo, quod in hoc crimine nulla datur dilatio, niſi ex cauſa; adeo quod probationes factæ, non data dilatione ad probandum, valent. Octavo, quod minori non ſubvenitur. Nono, quod adul- 17
terium uxoris nocet viro. Decimo quod hoc crimen non tollitur in baptiſmo. Underimo, quod de hoc crimine vir, & mulier non poſſunt ſimul accuſari ab eodem, & ex eadem cauſa.

Item † adde, quod mulier non excuſatur à pœna adulterii 18
ex eo, quia maritus ei non reddidit debitum naturæ, Boer. *deciſ.* 297. *num.* 15.

Item adde, quod uxori non licet accuſare maritum de adulterio criminaliter, *l.* 1. *C. de adult.* & ratio habetur per Franc. Marci *in deciſ.* 514. *numero* 16. *cum ſequent.* & per Bero. *in cap.* 1. *numero* 39. *de accuſat.* ſed bene ei licet agere civiliter ad ſeparationem thori, & ut vir reſtituat dotem, & perdat donationem propter nuptias, *l. conſenſu*, *C. de repud.* Abb. *in c. pleriumque numero* 5. *de donat. int. vir. & uxor.* Marſ. *in l.* 1. *nu.* 60. *C. de rap. virg.* Conrad. *in pract. crim. tit. de adulter. numero* 31. Bero. *conſ.* 55. *numero* 5. *volum.* 1. Auguſtin. *in addit.*
ad

ad Ang. verb. Che mi hai adulterato. verſ. quæro, quia video; ubi dicit, quod Salicet. ponit unum caſum ſingularem, quando uxor poſſit accuſare maritum de adulterio, etiam criminaliter: videlicet, quando uxor proſequitur ſuam injuriam, puta, quia maritus commiſerit adulterium cum uxore filii ipſius mulieris, nati ex alio matrimonio, vel cum uxore fratris ipſius mulieris.

19 Item † adde, quod mulier debet habere alimenta, donec convincatur de adulterio, Bald. *in conſ.* 176. Cæcilia receſſit *vol.* 1. & per Pariſ. *conſ.* 54. *aſſertæ ſententiæ vol.* 4.

20 Item † adde, quod mulier accuſata de adulterio à marito poteſt torqueri, extantibus indiciis; Roman. *conſ.* 451. autem ad effectum perdendæ dotis, cum ſit pro intereſſe privato, etiamſi extaret ſtatutum, quod pro adulterio poſſit deveniri ad torturam, ſecundum Bald. *conſil.* 6. *num.* 6. *volum.* 5. & Bologn. *conſ.* 9. *n.* 85.

21 Item † adde, quod in materia adulterii tota familia poteſt torqueri pro veritate eruenda, Bald. *in l. fin ff. de quæſt.* & Pariſ. de Put. *in tractat. de Synd. in ver. tortura il* 2. *c.* 3, *num.* 2. niſi ſint bonæ famæ, & vitæ, ſecundum Bald. *in l.* 1. *C. locat.*

22 Item † adde, quod uxor poteſt accuſari de adulterio, etiam commiſſo cum Papa, licet Papa regulariter accuſari non poſſit, Anchar. *in c. ea, quæ. num.* 18. *de reg. jur. in* 6. Sed credendum non eſt in æternum, quod ullus Pontifex adulterium committat, licet ut homo ſit poſſibile.

23 Item † accuſans aliquem de adulterio, & dicens eum commiſiſſe adulterium cum dolo, & fraude, non obtinebit, ſi probaretur mulieris voluntas, & accuſatus abſolveretur, Rom. *conſ.* 167. *incip. Antonius.* Bajard.

(*c*) *Et adulterum*) Adverte, quod ſi accuſatus excipiat de lenocinio accuſatoris, & quod maritus habitaverit cum uxore poſt commiſſum adulterium, & maritus replicet, quod accuſatus eſt ſervus, & quod ob id exceptionem lenocinii objicere non poteſt: prius cognoſcendum eſt de cauſa ſtatus incidenter mota per replicationem ratione præjudicialitatis, quia ſi pronuncietur accuſatum ſervum eſſe, fruſtra diſputatur de lenocinio, quod ſervus opponere non poteſt, *l. quoniam Alexandrum, C. de adulter.* & tradit Craver. multa ſimilia adducens *in conſil.* 280. *col.* 1. Et circa materiam adulterii, quomodo & per quem, vel quos intendantur ejus accuſatio ejuſque defenſio, vide remiſſive per Boſ-
24 ſi. *tit. de coitu damna. & punibi. numer.* 43. Et ſcias quod adulterium, ſive fornicatio totam cognationem denigrat, per Boſſ. *eodem loci numer.* 44. Item, quod adulterium majori dolore affligit virum quam mors filii, ibid. *numero* 46. Giach.

25 (*d*) *Tribus autem modis.*) Adde, † An accedent ad ſolutam, credens accedere ad nuptam, committat adulterium; & è converſo. Vide Joan. Andr. *in Mercurial. reg.* 14. cum quis ſuccedat, ubi plene hanc quæſtionem ad partes examinat, & vide infra *n.* 58. Bajard.

(*e*) *Primo inter.*) Adulterium tripliciter committitur ſecundum Farin. *d. q.* 141. *n.* 77. *&* 78. Ber. Ros.

26 (*f*) *Ceterum quando vir conjugatus.*) Adde, † quod Menoch. *in conſ.* 249. *per totum volum.* 3. tenet contrarium, quod ſcilicet adulterium ſit tam de Jure civili, quam de Jure Canonico. Bajard.

(*g*) *Adulterium*) Adde Roland. *conſil.* 74. *num.* 12. *& ſequen. lib.* 1. Decian. *conſ.* 311. *colum.* 2. Item tamen Roland. *conſil.* 20. dicit acceſſum ad ſolutam largo modo dici adulterium, cui accedit Guid. Pap. *conſil.* 159. Vide Oſaſc. *deciſ.* 119. Quomodo autem probetur adulterium, no. Roman. *conſ.* 91. *num.* 6. *& conſ.* 164. *col. fi.* Guiot.

(*h*) *Et hæc eſt indubitata.*) Vide Farinac. ubi ſupra *num.* 80. Ber. Ros.

27 (*i*) *Et quod talis coitus.*) Adde, † videndum Franc Vegii, *conſ.* 66. *num.* 215. *cum ſequen.* ubi facit multas diſtinctiones. Bajard.

(*k*) *De jure autem canonico.*) Farin. ubi ſupra *numero.* 81. Ros.

Adde Conſilium Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 8. cui autem applicabitur Dos, vel Donario propter nuptias, ſtantibus etiam filiis primi matrimonii, Boet. *in Addit. ad Lyn. in reg. non debet ſub num.* 5. *littera B. de regul. jur. in* 6. Droa.

(*l*) *Quæ tamen ſit meretrix.*) Adulterium cum meretrice nupta Farin. ubi ſ p. *n.* 82. *uſque* 88. Ros.

28 (*m*) *Aut vero poſtquam.*) Adde, † quod hoc dictum eſt verum, niſi interveniſſet adulterium cum inceſtu; quia tunc puniretur de inceſtu, ſecundum Salyc. *in l. qui adulterium de adulter.*

Item adde, quod iſtud adulterium debet puniri pœna extraordinaria, ſecundum Aret. *in §. noviſſime num.* 4. *Inſtit. de Senatuſcon. officio*, quia res eſt mali exempli; & hoc mihi videtur honeſtum. Sed Franc. Vegii *in conſ.* 66. *n.* 119, tenet, quod debeat puniri pœna ordinaria; & dicit, hanc eſſe communem opin. per tex. *in l. ſi uxor. in princip.* ubi Bartol. *ff. de adul.* niſi adulter ignoraret, eam eſſe nuptam; quia tunc excuſaretur: tamen ibi *n.* 121. dicit, quod forſan conſuetudo aliter obſervat, & quod etiam aliter per ſtatuta providetur, ſed quod iſta eſt veritas de jure: ſed Burſat. *in conſ.* 218. *num.* 14. atteſtatur, magis communem opinionem eſſe, quod non committatur adulterium, & quod aliqua pœna non tenetur, dum in matrimonio in vita meretricali perſeveraverit.

Item adde, quod habens rem veneream cum muliere, etiam nupta, quæ cum multis rem carnalem habuerit, non poteſt puniri de adulterio, quia vilitas vitæ adulteræ cum à pœna adulterii excuſat; ipſa autem non excuſatur, & pœna adulterii punitur, ita notab. Ang. *in l.* 1. *C. de rapt. virgin.* quem refert, & ſequitur Afflict. *in conſt. legum aſperitate*, *n.* 5.

Item † adde, quod meretrix dicitur etiam illa, quæ unum 29
admiſerit, & mercedem ab eo receperit, ſecundum Luc. de penn. *in l. ſi qua in principio, C. de ſpect. & ſcen. lib.* 10. Afflict. *in conſt. quæ paſſim n.* 2. *fol.* 325. Bajard.

(*n*) *Sed certe judicio meo.*) Vide tamen Farin. *ſup. nu.* 68. *&* 88. Ros.

(*o*) *Eſt autem hodie.*) Adulterium hodie privatum crimen eſſe Farin. *in d. q.* 141. *nu.* 34. 35. *&* 36. Ber. Ros.

Item adde, † quod Afflict. *in conſt. leg. aſperitate num.* 12. 30
tenet contrarium, ſcilicet, quod adulterium, poſtquam nomen receptum eſt inter reos, fit delictum publicum; quod quando ſit, vide ſupra *in principio hujus §. verſ. Item adde*, quod ex officio per viam *in fin.* & Gramm. *in deciſ.* 31. *nu.* 6. declarat, tunc eſſe crimen publicum, quando querela præceſſit; & ſic eo caſu dicitur nomen receptum inter reos, & tunc Judex poterit procedere ex officio, etiam quod querelans deſiſteret.

Item † adde, quod in ſtatu eccleſiaſtico proviſum fuit 31
per Conſt. Marchiæ *in lib.* 4. *cap.* 69. *&* 70. quod in crimine inceſtus, adulterii, ſtupri, & fornicationis nullus ad accuſandum admittatur, niſi eſſet pater, mater, avus, vel avia, filii, & nepotes utriuſque ſexus uſque ad ſecundum gradum, fratres, & ſorores, & filii fratrum, & ſororum, qui prænominati ſolum ad prædictam accuſationem, vel delationem, admittuntur, & ſi contra infamatum de adulterio publica laborat infamia, quod poſſit procedi ex officio; ſed hodie Judex eccleſiaſticus ex officio procedere poteſt per Conc. Trident. *ſeſſ.* 24. *de refor. matr. c.* 8. ſervata forma ibi tradita.

Item † adde, quod ſtante tali ſtatuto, ſicut non poteſt 32
procedi, niſi dicta accuſatione præcedente in dictis delictis, ita etiam in eorum attentatione, ut per Bal. *in conſ.* 16. *vol.* 3. Bajard.

(*p*) *Permittitur.*) Et de jure in cauſa adulterii Judex non poteſt procedere ex officio, ut per Ludov. Carer. *in pract. crim. §. Homicidium.* 6. *num.* 260. Sed hodie poteſt ex ſacri Conc. Triden. diſpoſitione *ſeſſ.* 24. *c.* 8. *ſub decr. de refor. matrim.* ſervato tamen prius illo ordine. Giach.

(*q*) *Quæro etiam*) Adde, † quod lata culpa in adulterio 33
non æquiparatur dolo, *c. in lectum* 34. *q.* 2. & iſta eſt magis communis opinio doctorum, ſecundum Bernon. *in tract. de concub. in rub. de adult. num.* 70. ubi concludit, quod uxor propter adulterium non privatur dote, niſi illud ſcienter, & doloſe commiſiſſet: ſecus ſi ignoranter, & citra conſenſum.

Item quæro (de quo fit tantum mentio in ſummariis, & tractat remiſſivè) de probatione adulterii.

Adde, † quod Zaſ. *conſil.* 11. *vol.* 2. tenet, quod per teſ- 34
tes ſingulares probetur adulterium, ſtuprum, & inhoneſtas mulieris, idem tenet Socin. jun. *conſil.* 99. *vol.* 2. Gabriel *de teſtib. concl.* 2. *num.* 50. Et hoc procedit, etiamſi unus teſtis deponeret de una re inhoneſta, & alius de alia diverſa, ſecundum Gramm. *deciſ.* 107. *num.* 9. Et an per teſtes ſingulares, & ex quibus † actibus probetur adulterium, vi-
de Bertaz. *conſ.* 20. *per totum.* Boer. *deciſ.* 23. *num.* 44. Natt. 35
conſ. 478. *num.* 2. Rimin. jun. *conſ.* 7. *numero* 59. Bonacoſſ. *in prima par. ver. teſtis ſingularis*, Burſat. *conſil.* 218. Crav. *conſ.* 73. *num.* 36. vide etiam Lauren. Crichou. *com. opi. in littera A.* ubi ponit, † quæ probationes requirantur in hoc cri- 36
mine adulterii, tam quando proceditur criminaliter, quam
ad ſeparationem thori, & maritus † debet cavere, ne ad 37
probandum iſtud crimen intentet publicam vocem, & famam contra uxorem; quia probaret propriam ſcientiam, & ſic proprium lenocinium, uxorem adulteram retinendo. *l. crimen, C. de adult.* & ſic veniret rejiciendus, Bald. *in conſ.* 310. *num.* 5. *vol.* 1. Sed quot † modis adulterium probari poſſit,
pleniſſimè, & copioſiſſime habetur per Maſcard. *de probat. à* 38
concl. 57. *uſque ad concl.* 66. vide omnino, quia ibi habentur omnia,

omnia, quæ circa probationem hujus delicti haberi poſſunt:
39 Et de † præſumptionibus quibus probari poſſit, late per
Menoch. *de præſum lib. 5. præſum.* 41. *par.* 2. vide etiam
Rim. jun. *in conſil.* 260. *num.* 41. *cum ſequen.* & *conſ.* 274.
per totum, ubi latiſſime, quod ex larvatione cum juveni-
bus adulterium probatur: ſed Bertaz. *in conſ.* 312. *num.* 2.
contrarium tenuit, & ibi addentes.

40 Item † adde, quod adulterium probatur conjecturis, &
præſumptionibus a jure receptis, etiam, quando criminali-
ter proceditur, per Menoch. *conſil.* 31. & Franci. Marci.
in deciſ. 514. *num.* 14. & 15. *parte* 1. & fama publica. Pariſ.
conſil. 54. *num.* 6. & *conſil.* 57. *num.* 34. & *conſ.* 170. *nu.*
11. *lib.* 4.

41 Item † adde, quod adulterium non probatur contra alium
ſola mulieris confeſſione, not. Doct. *in cap. ſignificaſti de
adulter.* Pariſ. *conſ.* 177. *num.* 28. *vol.* 4. Silvan. *conſ.* 50.
42 *num.* 41. *vol.* 1. & † confeſſio adulteri carentis genitalibus
non nocet, Specul. *de confeſſ.* §. *ſequitur videre verſ.* 11.
non valet.

43 Item † adde, quod probatur adulterium per teſtes; qui
viderunt per foramen adulterantes; & non dicuntur ſingu-
lares, quando ſucceſſive viderunt unus poſt alium, Albert.
in l. teſtium num. 9. *C. de teſtibus*, & ibi Cin. Bald. & Sa-
lic. Aufr. ad Capell. Tholoſan. *deciſ.* 309.

44 Item † adde, quod ad hoc, ut adulter, vel adul-
tera puniantur pœna ſtatuti, probandum erit, quod
erant in matrimonio, Afflict. *in conſtit. legum aſperitate num.*
4. Chartar. *de executione ſententiæ*, *capi.* 1. *numero* 383.
& ideo accuſatus de adulterio cum Berta uxore Titij, licet
illam cognoviſſe fateatur, non dicitur confiteri illam eſſe
uxorem Titij ibi, *num.* 360. & 373.

45 (r) *Hoc crimen*) Adde, † quod ſi conſtaret de coitu, ſed
opponeretur matrimonium ob aliquod impedimentum cano-
nicum eſſe nullum, tunc judex ſæcularis teneretur remitte-
re cauſam Epiſcopo: ſed plus poſſet dicere excipienti, ut
coram eo produceret, quæ intenderet probare coram Epiſ-
copo & ſi videret, ea non obſtare, poſſet procedere ad
ulteriora. Felyn. *in c. cum ſit. de for comp.* Afflict. *in conſtit.
de Adulter coercen. num.* 7. Hoc tamen procedit, ſi vir ac-
cuſaverit jure mariti, quia tunc oportet probare, quod vere
ſit uxor: ſi vero accuſaverit jure extranei, ſufficit proba-
re: quod illa mulier habebatur pro uxore, & ita tracta-
batur, & eo caſu, ſi ex ea parte accuſati fieret probatio;
quod illa non poterat eſſe uxor, non relevatur, quin con-
demnetur de adulterio; ſed debet probare, quod non ha-
bebatur; nec tractabatur, ut uxor; & hoc probato, reus
abſolveretur; ita declarat Bart. *in l. ſi uxor.* §. *ſed ſi ea*, *ff.
de adult.* ſed de generali conſuetudine judex † laicus in cau-
46 ſa adulterij, criminaliter intentati, poteſt cognoſcere inci-
denter, an matrimonium adſit, vel non, Franc. Marci.
dec. 514. *nu.* 19. & 20. Bajard.

(ſ) *Et etiam per judicem Eccleſiaſticum.*) Et an imponat
omnes pœnas, & quando: quod ſit, niſi concurrat inſul-
tus, & violentia, quia tunc cognoſcet laicus, ut per Ca-
rer. *in pract.* §. *Homicidium* 6. *num.* 262. Giach.

(t) *De jure divino.*) Farinac. *in d.* 5. *vol.* & *quæſt.* 141.
numer. 1. ubi etiam tractat, quod omni jure prohibitum
ſit *numero* 12. Ros.

(u) *Prætereaque fœmina.*) Adde quod maritus eam ſic ite-
rum accipiendo nihilominus dicitur Bigamus, *inf.* *q.* 36.
verſ. Quæro an Clericus, *in fin.* Diod.

(x) *Clericus autem.*) Farin. ubi ſup. *nu.* 26. Et uxor
etiam propter adulterium, vel ſtuprum, ſi ſit vidua: do-
tem amittit. *q.* 142. *p.* 1. & *infra latius.* Ros.

(x) *Deponitur.*) Quid de clerico † ſe jactante commi-
47 ſiſſe adulterium, qualiter puniatur? relative habes per Car-
rer. *in pract. cri.* §. *Homicidium*, 6. *num.* 243. *vel* 246.
Giach.

(y) *Quod ſi hodie clerici.*) De iſtis clericis male verſanti-
bus, & quibus morbus gallicus eſt familiaris, nec puniun-
tur de Adulterio, *inf. quæſt.* 36. *verſ. Quæro nunc in fin.
quæſt.* 70. *verſ. ſunt etiam apud clericos*; Non caſtigantur
clerici *d. q.* 70. *verſ. eſt etiam pœna: ibi, alias Epiſcopus.*
Hoc etiam dicitur de blaſphemantibus, qui ſi punirentur,
pauci ſupereſſent qui blaſphemare poſſent, dixit Bellus *conſil.*
96. *ſub nu.* 9. faciunt dicta in propoſito per Crav. *in conſil.*
137. *num.* 10. & quando † nec ſtuprum ſit punibile, ſi fiat
48 cum muliere vilis conditionis. idem Crav. *conſil.* 166. ma-
xime *ſub num.* 6. pro quo ſtat Menoch. *de arb. Jud. lib.* 1. *Cen-
tur.* 3. *caſ.* 293. *nu* 3. *cum ſeq.* & in quantum dicit, quod pro-
pter ſexus fragilitatem commutata eſt pœna, adde *gl.* 32. *q.*
1. *c. de bene licito verb. in altum.* Diod.

(z) *De jure autem civili.*) Farin ubi ſup. *nu.* 13. Ros.

(a) *Ultimi ſupplicii.*) Et iſta eſt ratio, ob quam etiam mil-
lies committens adulterium non patitur niſi unam pœnam,
& non punitur niſi pro uno delicto Gloſ. *ſingu. in l. vulga-
ris*, *in verbo*, *ſecundum videtur*, *ff. de furtis*, & tenet Jacub.
de S. Georg. *in l. quicunque*, *C. de ſer. fug. num.* 67. *vel* 6. &
7. Et de materia quæro quid de commatre, qualiter cogno-
ſcens puniatur. Vide pract. Carrer. *in pract. crim.* §. *Adulte-
rium* 6. *nu.* 268. Giach.

(b) *Sed hodie ſecundum jus.*) Farin. *ibid. numero* 19. & 58. Ros.
(c) *In fœmina propter ſexus.*) Adde, † quod in Regno Nea- 49
pol. adeſt Conſtit. legum aſperitate, qua adultera tradenda
eſt viro, nullatenus ſævituro vitæ periculo, niſi ad naſi trun-
cationem, & ſi vir in eam vindictam dare noluerit, publice
eſt fuſtiganda, & per dictam conſtit. viris propter adulterium
imponitur pœna mortis, quæ hodie ſervatur ſecundum Fran-
ch. *in dec.* 240. *num.* 5. ubi atteſtatur, quod per ſacrum con-
ſilium ita judicatum fuit, dicit tamen, quod dicta pœna ex
cauſa minorari poteſt & quod dicta pœna infligi poteſt tam
viro nobili, quam ignobili, ſed in ſtatu eccleſiaſtico ſunt
magis miſericordes, quia vir committens adulterium non
punitur niſi ad pœnam viginti quinque florenorum, & ſi re-
tinet uxorem alterius volentem abſque voluntate mariti,
incurrit pœnam centum florenorum, ita diſponit *Conſti-
tut. Marciana in lib.* 4. *cap.* 60. Hodie tamen in urbe tan-
tum pro adulterio fuit impoſita pœna mortis per Motum pro-
prium Sixti V. de quo infra *ſed quicquid ſit*, & Nevizan *Syl.
nupt. lib.* 2. *verb. divitis non eſt nubendum numero* 86. inquit,
quod quidam Nobilis de Diœceſi Taurinenſi uxori ſuæ adul-
teræ naſum abſcidit, ut ob deformitatem amatores eam relin-
querent; & quod † hoc frequentatur in Flandria. 50

Item † adde, quod mulier committens adulterium tem- 51
pore, quo credebat maritum ſuum eſſe mortuum, ut erat
fama, & publice dicebatur, non poteſt puniri de adulterio,
ſed de fornicatione, & ſi confeſſa fuiſſet adulterium, pro-
bata dicta fama, confeſſionem revocare poterit, ita habetur
per Feder, de Senis *in conſ.* 167. ubi † dicit etiam, quod ſi adul- 52
terium commiſerit cum clerico, non poterit puniri a Judice
ſeculari.

Item †, adde, quod recte auth. ſed hodie, *C. de adulter.* 53
non debet ſervari, non enim decet, quod adultera, quæ per
legem divinam lapidabatur, nunc in monaſterium ad cuſtodien-
pendas ſacras, & ſanctas Moniales deputetur; ſæpe nam-
que malorum conſortia, &c. 28. *quæſt.* 1. *c. ſæpe*, nec enim
incorruptus permanere poteſt, qui corruptis ſociatur. 23.
quæſt. 4. *cap. quiſquis*, & ideo Luc. de Pen reprehendebat hu-
juſmodi auth. ut refert Bart. de Capua *ſuper Conſt. majeſt.
num.* 17.

Item † adde, quod iſta pœna intruſionis in monaſterium 54
non habet locum, quando actum eſſet ad ſeparationem tho-
ri; quia tunc invita non tenetur intrare monaſterium, ſed
tantum cauſa continentiæ obſervandæ, Boet *deciſ.* 298.
in fi.

Item † adde, an mulier adultera, & quando à marito in 55
vinculis detineri poſſit, late per Franc. Marc. *deciſ.* 762. *num.*
6. *par.* 2.

Item † adde, quod pœnam adulterii non fert, qui coacte 56
illud commiſit, *c. propoſita.* 32. *q.* 5. & late Menoch. *de ar-
bitr. jud. caſu* 354. *n.* 9. Bajard.

(d) *In ſenatu autem.*) Nec forte etiam in foro eccleſiaſtico
ut infra *quæſt.* 70. *verſ. ſunt etiam*, & vide Farinac. *d. quæſt.*
141. *num.* 74. Ros.

(e) *In maſculo autem*) Farin. *ibid. n.* 20.

(f) *Licet deinde Areſto.* Farin. *n.* 57. Ros.

(g) *Referat ſinſiſſe furcis ſuſpenſum quendam famulum*, &c.
Adde, † quod diverſas pœnas diverſorum populorum prout
in crimine adulterii Greg. Tholoſ. *in ſintagmatis lib.* 36. *c.* 6 57
& *infr*, *n.* 64. Bajard.

(h) *Sed quicquid ſit ſecundum Juris communis*, &c.) * Adde 58
Cravet *conſil.* 137. ubi dicit de generali conſuetudine adulte-
rium non poſſe puniri pœna corporali, ſed pecuniaria tan-
tum extraordinarie, & ibi multis Juribus affirmat, dictam
conſuetudinem eſſe validam, dummodo adulterium ſit
factum de voluntate mulieris: alias, ſi eſſet violentum adul-
terium, conſuetudo non excuſaret: idem tenuit *in conſil.* 41.
numero 8. & 9. ubi dicit etiam, quod in his criminibus,
ad venerem pertinentibus, lapſi ſunt, & labuntur etiam
viri, alinquin integerrimi, ſanctiſſimi, & religioſiſſimi,
& in iſtis vitiis carnis mitius eſt agendum, dicit Bavet.
in §. *autem col.* 2. *Inſtit. de hæred. inſtit.* Et licet Menoc. *de
arbitr. jud. caſ.* 398. *num.* 25. dicat, quod non eſt verum.
pœnam adulterii in deſuetudinem abiiſſe; & quod dictum
Cravet. procedit forte, quoad accuſationem maritorum; ta-
men ſe decipit, quia non videmus aliquem puniri pœna
mortis, vel corporali, ſed pecuniaria, vel raro corporali,
quinimo adulteria noſtris temporibus ſoli Deo punienda
relinquuntur, dummodo violentia, vel aliæ qualitates ag-
gravantes non accedant, ut late Brug. *tit. de adulter. in ſua
praxi*, quem refert, & ſequitur Vulpell. *in conſil.* 94. *num.* 9.
Sed † noviſſime Sixtus V. P. Maximus volens providere hu- 59
juſmodi depravatæ peccandi conſuetudini, edidit Conſtitu-
tionem *ſuper adult. ſtupr. lenocin. & tenter. tor. ſepar.* impo-

nendo contrafacientibus pœnam mortis; quæ Conſtitutio
eſt tantum localis in urbe, & fuit publicata ſub die 3. No-
vembris 1586.
60 Item † adde, quod ſi adulter fuit injuſte punitus, eo quod
poſtea conſtet quod fuit fornicatio, quia illa mulier non erat
conjugata, non recuperat pœnam ſolutam: ita tenet Abb. *in c.*
61 *ſuberta in fin. de re jud.* & † accedens ad ſolutam, credens acce-
dere ad nuptam, & e converſo, qua pœna in utroque fo-
ro ſit puniendus, vide Jo. Andr. *in mercurialib. reg. 23. cum
qui ſuccedit*, Bart. de Bald. *in auth. hodie*, *C. de repud.* ubi te-
nent, quod debet puniri, tanquam adulter. Bajard.
(*i*) *Hodie videmus.* Farin. ibid. *n. 67. & 68.* Ros.
(*k*) *Et impoſitam eſſe pœnam pecuniariam.* Hic adde, quod
62 etiam damnatus de crimine † adulterii non poteſt eſſe teſ-
tis in judicio neque etiam in teſtamento, ſicut nec damna-
tus crimine repetundarum, ut habetur, atque communiter
notatur *in l. ſcio quidem*, *C. de teſtib.* Giach.
(*l*) *Et certe maxime.* Vulp. *reſp. 94. numer. 6. & tribus
ſequen.* Ros.
63 (*m*) *In perpetuam infamiam.*) Adde, † quod idem dicit
Caſtr. *conſil. 275. col. 2. lib. 2.* quod adulterati dum accuſant,
à Judicibus derideri ſolent, & pulchre Neviz. *lib. 1. Syl.
nupt. num. 34. & 89.* quos ſecutus eſt Socin. jun. *conſil 34.
numer. 9. volum. 2.* Unde juſtam habet occaſionem maritus,
ſi ad Judicem non habet recurſum; ſed propria auctorita-
te ſe diſponat ad vindicandam propriam injuriam, ut ait
Boet. *deciſ. 198. num. 1.* ubi poſtea dicit, quod ſanctius eſſet
64 vindicare injuriam Judicis authoritate, † Et ſi maritus ho-
micidium committeret, per prædicta minus puniretur, Gram-
65 mat. *deciſ. 23. num. 1.* † etiam ſi maritus ordinaret ſuæ uxo-
ri, ut fingeret ſe præbere aures attentanti ejus pudicitiam,
& dare locum, & tempus, & ſe præparare. & congrega-
re fratres, & conſanguineos, & expectare illic venientem,
& eum offendere, ex quo ſine magna verecundia non po-
terat tales injurias ſub ſilentio pati, & quia de talibus in-
jurii non ſolet querela proponi coram judice, niſi per viles
homines, & impotentes, qui de verecundia pares homi-
nes, & vulgum non curant: ita tradit Joan Ant. de Nigr.
ſuper capitulis Regni *in ca. 252. incip. ord. perverſorum nu-
mer.* 47.
Item adde, quod, ſtante hujuſmodi conſuetudine, de qua
pet Crav. *d. conſ.* 137. quod adulter debeat puniri extraor-
66 dinariè, pœna pecuniaria, non † poterit devenire ad tor-
turam in delicto adulterii ſine violentia commiſſo, per ea,
quæ tradit Crav. *d. con. n. 11. & in conſ. 41. n. 8. & 9.*
67 Item † adde, quod ſi extatet ſtatutum, quod pro adul-
terio imponatur pœna 25. Florenorum, & alio ſtatutu ca-
veatur, quod procedatur de liminibus ad ſimilia, committ-
tens adulterium, & inceſtum ſimul poterit puniri duplici
pœna, vel pœna arbitraria, abſque tamen morte, vel mu-
tilatione, cum poſſit dici caſus omiſſus, Bald. *in conſ*
429. *lib.* 5.
68 Item † adde, quibus pœnis diverſæ nationes adulteros
puniebant, per Menoch. *de arbitr. jud. lib. 2. caſ. 419. cent.*
69 5. ubi dicit, quod † de jure communi aliquando pœna adul-
terii arbitraria Judicis: & quid in ſtatu Eccleſiaſtico, vide
ſupra *ſub num.* 49.
70 Item † adde, quod filius adulteſans uxorem patris, ul
tra alias pœnas amittit privilegium filiationis, Jo. de Anan.
in rub. de his, qui ſiunt num. 4.
71 Item † adde, quod eadem pœna punitur adulterium in
matrimonio putativo, ſicut vero; Calir. *conſil. 147. vol. 2.*
Crav. *conſ. 205. n.* 36.
72 Item † adde, quod in crimine adulterii punitur etiam
conatus, cum quis uxorem alterius ſollicitaverit, & pœna
eſt extraordinaria judicis arbitrio, Alexand. *conſil. 3. numer.*
73 2. *volum.* 1. Tiraqu. *de pœn. caſ. 39. & 40.* & † dicitur attenta-
tio per ſolum actum verbi, non facti, Bald. *in l. quis non di-
cam rapere*, *C. de epiſc. & cleric.* qui inquit, gravius puniri,
74 cum ad actum proximum facti devenit. Et † ſollicitare di-
citur, qui muneribus allicit, & tentat, qui mulierem allo-
quitur, & illi ſuadet, ut ſuis votis annuat. Et fortius ſol-
licitare dicitur is, qui vere munera dederit, nam mulier
75 † ſi acceptis muneribus conſentiat, invita potius, quam
volens peccare dicitur, Bero. *conſil. 207. num. 23. volum 3.*
& Decian. *conſil. 170. colum. 2.* Marſil. *ſingul.* 353. Datio
qui affirmat hunc dantem munera pœna ſtatuti puniri, quia
punitur adulterans invitam; quod eſt dignum memoria ad
interpretationem ſtatuti, ut dicit Menoch. *de arbitr. jud.*
76 *caſ. 360. numero* 50. ubi plene: ſed † hoc non ſervaretur
in practica, ſcilicet quod mulier muneribus allecta pœ-
nam adulterii evitaret; nec quod adulterans, qui dona
dedit, veniret puniendus pœna adulterii per vim commiſſi:
nam ut omnes ſciunt, fere ſemper in hujuſmodi crimine mu-
nera interveniunt, & ideo arbitror, hujuſmodi dictum
eſſe potius ſubtile, quam in judiciis ſervandum, alias
omnia adulteria punirentur tanquam per vim commiſſa.
Item † adde, quod mandans adulterari debet puniri de 77
ordine, & conſilio eadem pœna, qua punitur adulter etiam
quod eſſet pœna ſtatutaria, Bald. *in l. non ideo numer. 23.*
C. qui accuſare poſſ. Batt. *in l. hac verb. ff. de adult.* & Ale-
xand. *conſil. 65. numer. 2. volum.* 4. licet mandans adultera-
ri non committat adulterium. Moron. *in tract. de pace, fide,
& treu. quæſt. 67. numero* 4. Sed ego arbitror, quod majo-
ri pœna ſit puniendus, cum in eo ſit dolus, vel animus
injuriandi; ſed ille, qui adulterium facit, lapſu libidinis in-
ducitur, quia naturalis inclinatio inducit homines ad libidi-
nis appetitum, Neviz. *in Sylv. nupt. lib. 1. n.* 202. & † ideo 78
propter adulterium pax non dicitur rupta, Alex. *conſ. 113.
volum.* 2. Corn. *conſ. 51. vol.* 1.
Item † adde, quod adultera adducendo viri ſævitiam 79
non valet evitare pœnam, ut not. *in c. ex litteris*, *de divort.*
Bolugn. *conſil.* 23. Pariſ. *conſ. 23. n. 45. & 60. vol.* 4.
Item † adde, quod committens adulterium neceſſitate 80
famis non excuſatur, Menoch. *conſ. 31. num. 30. & 32.*
neceſſitatem legem tacere ſcimus *cap. quod non eſt de reg. jur.*
& mitius agendum eſt cum eo, qui propter neceſſitatem
deliquit, quam cum alio, inter quam neceſſitatem primum
ſibi locum vendicat fames, Tiraquell. *de pœn. cau. 33. per
totam*, & tamen in adulterio non pollet.
Item adde, quod adulteram non excuſat paupertas. *l.
palam*, *§. non eſt ignoſcendum ff. de rit. nupt.*
Item † adde, quod adulterans per vim mulierem ban- 81
nitam, non punitur etiam ob injuriam illatam marito,
patri, & conſanguineis, Bero *conſ. 197. n. 9. vol.* 3.
Item † nota, quod adultera eſt infamis ipſo jure etiam 82
non condemnata in ſententia, ſi fuerit reperta in adulte-
rio; & non alias *l. palam*, *§. quæ in adulterio*, *ff. de rit.
nupt.* & ibi gloſſ. ſed Adulter non eſt infamis, niſi per
ſententiam, Alex *in d. l. palam*. & gloſſ. *in l. etſi crimine*,
C. de adult. & ibi ſalic.
Item † nota: quod in adulteriis lex canonica, & non 83
Imperialis ſervari debet, Bero. *in conſ. 175. n. 27. vol.* 2. 84
(*n*) *Sed hæc omnia.* Adde † videndum Covar. *in 4. de-
cret. part. 1. cap. 1. num. 13. cum ſequen.* ubi plene hanc
quæſtionem examinavit. Bajard.
(*o*) *Sed quid in ſponſa.*) Farin. *d. quæſt. 141. à num. 50.
uſque ad* 54. Ros.
(*p*) *Et ita tenent.*) Farin. ubi ſupra Ros.
(*q*) *Pone ſtat ſtatutum.*) Adde † quod ſtatutum puniens 85
adulterium: vel ſtuprum pœna pecuniaria comprehendit
etiam Judæos adulterium, vel ſtuprum committentes, Ro-
land. *conſ. 35. n. 39. 45. & 49. vol.* 2. & ſi ſtatutum non
la it diſtinctionem, † an ſit rupta, vel meretrix, quomodo 86
ſit intelligendum, vide Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 290.
& Gabriel, *com. concluſ. lib. 7. concl.* 21. Et † quod Judæus 87
committens adulterium cum Chriſtiana puniri debeat pœna
ſtatuti illius loci, in quo adulterium commiſit, tenuit etiam
Decian. *in tract. crim. lib. 5. c. 14. n.* 9. ubi multos idem te-
nentes accumulavit.
Item adde, quod ſimiliter pœna ſtatuti eſſet puniendus
Chriſtianus, qui carnaliter Judæam cognoſceret etiam in
forma matrimonii, Dec. *in pract. crim. lib. cap. 16. num.* 3.
tom. 1. Bajard.
(*r*) *Quæro ſi Judæus.*) Adulterium in Judæo quomodo
puniatur, Farin. *quæſt. 139. num. 16, & ſeq.* 6. ubi, & de
ſtupro, & raptu, *n. 19. & ſeq.* Ros.
(*ſ*) *Ego vero in Judæo.*) Adde, † quod idem tenet De- 88
cian. *in d. tract. crim. lib. 5. c. 16. n. 1. tom.* 1. ſcilicet, quod
pœna eſſet augenda, citra tamen pœnam capitis propter
qualitatem perſonarum, & ut tollatur ſcandalum.
(*t*) *Ego itaque hujuſmodi*) Farin. ubi ſup. *n.* 35. Ros.
Item) Adde *infr. §. fornicatio verſ.* cum Judæus ad fin.
Drog.
(*u*) *Sed pone.*) Sed quid in ſtupro. Vide Boſſ. *de coitu
damnato nu.* 45. Ros.
Sed pone quod ex ſtatuto.) Adde ſi extaret ſtatutum,
quod nixus committere adulterium capite puniatur, intel-
ligitur, ſi commiſit adulterium, non ſi attentavit tantum
ita conſuluit Bald. *in conſ. 356. vol.* 1. Bajard.
(*x*) *Dicetur plura adulteria.*) Contrarium in furto dixit
infra *in §. furtum*, *verſ. unum tamen.* Drog.
(*y*) *Habet etiam adulterium.*) Adde † quod etiam per 89
quamcunque fornicationem fit ſeparatio thori, Socin. jun.
conſ. 148. n. 3. volum. 1. Roland. *conſ. 50. in fin. vol.* 1. Si-
mon de Pretis *conſ. 148. nu.* 4. & Burſat. *conſ. 218. per to-
tum.* ubi atteſtatur de communi, & idem † eſt propter ſo- 90
domiam, communem dicit Barbat. *conſ. 64. art. ult. per to-
tum vol.* 1. Auguſ. *conſ. 9. lib. 5. n.* 40. & Burſat, ubi ſup.
num. 10.
Item † adde, quod maritus non lucratur dotem propter 91
adulterium uxoris, ſeparato matrimonio a judice ſæculari,

na.n judex ſæcularis non eſt judex competens quando agi-
tur civiliter, Jo. Andr. *in c. fi. de foro compet. lib.* 6. Abb.
*in c. cum ſit generale, eodem tit. & in cap. plerunque verſ no-
ta ſecundo de donat. inter virum, & uxorem*, & Didac. *in* 4.
92 *decretal. 7. par. §. 6. n.* 8.
Item † adde, quod uxor accuſata de adulterio poteſt
objicere poſt litem conteſtatam exceptionem paris criminis,
etiam ante litem conteſtatam commiſſi, Covar. *in 4. decr.
par. 2. ca. 6. a. b. num* 6.
93 Item † adde, quod ſimiliter propter fornicationem mari-
94 ti poteſt peti per uxorem ſeparatio thori, Socin. jun. *conſ.*
32. *vol.* 2. & ibi habetur, † quomodo fiat probatio forni-
95 cationis, & Burſat. *conſ.* 218. *vol.* 2.
Item † adde, quod quando adulterium eſt notorium, &
maritus uxorem expuliſſet, dotem ſine alia ſententia, vel
judicio lucratur, & ſaltem ope exceptionis poterit uxorem
expulſam, dotem repetentem, *repellere, cap. penult. de do-
nat. inter vir. & uxor.* & Bald. *novell in tract. de dote p. 7.
privil.* 11. *num. 7. in fin.* Sed adverte quod Covar. *in 4. decr.
p. 2. §. 5. num.* 12. tenet, quod uxor non poſſit à marito
expelli propria auctoritate ob notoriam fornicationem, niſi
quando uxor in judicio crimen confeſſa fuiſſet, vel publice
96 cum adultero cohabitaret; & † an uxor poſſit ſe auctorita-
te propria ſeparare a conſortio, & domo mariti propter for-
nicationem, ſeu adulterium ſi et notorium per confeſſionem,
aut ſententiam latam in alio judicio, vide Franc. Marc.
97 *dec. 514. par.* 1. & † lite pendente ſuper reſtitutione dotis
maritus an teneatur præſtare alimenta uxori, quæ non ſua
culpa receſſit, Afflict. *in dec.* 10. Guid. Pap. *dec. 439. n.* 4.
Boer. *dec. 325. nu* 2. Ceph. *conſ* 127. *n.* 6. Joſeph. Ludov.
deciſ. Peruſin. 46. num. 4. & hoc procedit, etiam ſi excep-
tum ſit ei de adultero, per maritum, Feder. de Sen *conſ* 176.
Botta *in conſ 24. num. 9. &* 10. Et idem eſſet, ſi uxor ſpon-
te deceſſiſſet ob timorem adulterij; quo caſu hæres mariti
poſſet repellere eam, probando adulterium, licet maritus
non accuſaſſet de adulterio, Bald. *nov. in tract. de dot. part.
7. priv. 11. num* 8.
98 Item adde, quod abſoluto adultero, cenſetur etiam adul-
tera abſoluta; ſed condemnatio adulteri non nocet adulteræ.
Crav. *conſ. 206. n.* 2.
99 Item † adde, quod ſi vir etiam cum ſoluta coiverit, uxor
poterit petere dotem. & thori ſeparationem, Socin. *conſ.*
148. *vol.* 1. Franc. Curt. *conſil.* 83. Pariſ. *conſil. 54. numer.*
42. *& ſequenti. & vol.* 4.
100 Item † adde, quod mulier de nocte adultera, & com-
preſſa per vim, quia non fuit auſa clamare; etſi ejus metus
fuit conditionalis, & non præciſus, non perdit dotem, nec
alia pœna punitur, etiam ſi civiliter agatur: Abb. *conſ.* 4.
volum. 1. quem refert, & ſequitur Menoch. *de arbitr. jud.
caſ.* 354. *n.* 9.
101 Item † adde, quod adultera non perdit dotem putativam,
gloſ. ſingul in l. conſenſu, C. de repud. ſed vide infra *n.* 104.
102 Item † adde, ſi commiſſum ſit adulterium ab uxore, quæ
ob verbera mariti aufugit, an maritus lucretur dotem, Vi-
de Ancha. *conſ.* 409. & Lopes *in rubric. de don. int. vir. &
uxor.* Adde in quibus caſibus vir propter adulterium uxo-
ris lucretur, & non lucretur dotem, & non ſingularis ſuc-
ceſſor, vel hæres extraneus mariti lucretur dotem, & poſ-
ſit opponere uxori adulterium, Bald. *in conſ. 122. vol.* 2.
103 Adde † quod mulier converſando in conviviis cum ex-
traneis & intravenienndo in ludis Theatralibus, perdit dotem,
ſicut ſi adulterium commiſiſſet, *deciſ. Pedemont. 77. n.* 31.
& tam perdit dotem datam, quam promiſſam, Roland.
in tractat. de lucro dotis, q. 5. n. 10.
104 Item † adde, quod mulier propter adulterium perdit do-
tem, quando illud ſcienter, & doloſe commiſiſſet; ſecus,
ſi ignoranter, niſi eſſet craſſa, & ſupina ignorantia, Ber-
mon. *de concub. in rubr. de adulter. n. 70. &* 71.
Item adde, quod in quibuſdam caſibus propter adulte-
rium dos non amittitur, quos accumulavit Vivi. *in opin.*
105 1060. quæ eſt ultima: *& ibi numer* 21. ponit, quid † fa-
cere debeat mulier habens filium ex adulterio conceptum,
quem maritus credat eſſe ſuum, an teneatur revelare: &
hanc quæſtionem latiſſime explicavit, ad quam vide etiam
Covarr. *in cap. peccatum fol. 8. ſub numer. ſecund.* Navar. *in
Manuali, capit. 16. numer. 44. cum ſequenti.*
106 Item † adde, ſi uxor perdit dotem, quod ejus filij eam
alimentare teneantur, ſi ad meliorem vitam redeundo, ho-
neſtatem conſervaverit: ſecus vero, ſi in turpitudine vitam
agendo perſtitiſſet, *deciſ. Pedem. 124. per totum.*
107 Item † adde, quod ſi ſit ſeparatio matrimonij, quoad tho-
rum culpa mariti, dos eſt reſtituenda uxori, quæ lucratur
donationem propter nuptias, Franch. *deciſion. 244. vol. ſe-
cund.* Bajard.
(*a*) *Nihilominus ex cauſa adulterij*) Adde Concilium Triden-
tinum. *ſeſſ.* 24. ubi, qui aliter dixerit Anathema ſit. Drog.
108 (*b*) *Sed quid ſi.*) Adde † videndam *Deciſ. Pedemont.* 77.

numer. 18. 29. ubi diſtinguit, ſi uxor putativa adulterium
commiſerit animo explendæ libidinis, tunc amittit dotem:
ſi vero non gratia libidinis, ſed vindicandæ injuriæ ſibi il-
latæ ob mariti cum impudicis mulieribus concubitum, eo
caſu non amittit.
Item adde, † quod mulier etiam perdit dotem, ſi poſt 109
mortem mariti agit vitam inhoneſtam de rigore, ſecus de
æquitate; perdit etiam paraphernalia, & lucra quæcunque
de bonis mariti provenientia, & donationem ei factam per
maritum, etiamſi in donatione non ſit additum, quod caſte
vivat, Jo. Lup. *in repet. rub. de donat. inter vir. & uxor.
colum. 370. §. 67. n. 4. & in d. rub. col. 3. §. 11. num.* 5.
Perdit etiam tutelam filiorum, Joan. de Garon. *in authen
ejuſdem n. 19. & 20. C. de ſecund. nupt.* Boer. *dec. 338. num.*
12. † privatur etiam, luxurioſe vivens, ultra annum luctus, 110
vel poſt, ſucceſſione bonorum à patre, filiis decedentibus
poſt pubertatem; decedentibus vero ante pubertatem, non
privatur, nec privatur ſucceſſione bonorum, per filios aliun-
de acquiſitorum, quam ex bonis patris, etiamſi meretrice-
tur, Paul. de Caſtr. *in l. omnem, C. ad Tertul.* Bald. *in mar-
gar. in verb. mater.* & Joan. de Garron. *in authen. ex teſta-
mento. C. de ſecund. nupt. nu.* 30. & Marſil. *in ſingul.* 638.
Sed Alciat. *in præſumpt. 9. reg.* 2. tenet, quod fornicans ul-
tra tempus luctus non incidat in illas pœnas, ibi † etiam 111
tenet, viduam non perdere dotem; & ad iſtam quæſtionem
an perdat dotem vidua propter ſtuprum, vide etiam Covar.
in 4. decret. par. 2. c. 7. nu. 10. & 11. & vide quæ poſui
infra *in §. ſtuprum, in verſ ſed nunquid.*
Item † adde, quod ſimiliter perdit legata, ſibi à marito 112
facta, etiam ſi virum dehoneſtaſſet intra annum luctus cum
præſumatur idem feciſſe, durante matrimonio Ruyn. *conſ.*
155. *n.* 1. *vol.* 3. Roland. *in conſ. 86. n. 35. & deciſione
Pedemont. 77. in fin.* & Bott. *conſ. 17. n.* 2. Bajard.
(*c*) *Scias quod etiam mulier.* Vide Crav. contrarium te-
nentem in Vidua committente ſtuprum, ut dotem non
amittat *conſ. 205. n. 24. verſ. novo poſito.* Drog.
* Hic cadit pulcherrima dubitatio † de matre quæ propter 113
adulterij crimen commiſſum dotem perdidit, an à filius ali-
menta ſuſcipere debeat. Circa quam vide & dic ut per
Oſaſc. ejus *dec.* 124. Giach.
Scias etiam. Adde † circa iſtam quæſtionem Bolognetum 114
in rubr. de eden. n. 1. cum ſeq. ubi latiſſime, & per Viv.
opin. 1060. quæſt. ult. n. 5. cum ſequ.
Item † adde, quod in civitate Neap. mulier deoſculata, 115
quæ deoſculationi conſenſerit, nedum ipſo facto perdit
omnes dotes, ſi quas habet, vel habitura eſſet, ſed
etiam paterna, maternaque ſucceſſione irrevorabiliter ſpo-
liatur, & nullus pro ea intercedere poteſt, alias punitur,
ita proviſum fuit *per cap. Regni 262. incip. ut ſine mortalis,
ſub rubr. de rapt. virg. ſub colo matrim.* dicens, quod
mulieres ſæpius amandi materiam amantibus ſuis nutu, &
actibus dare ſolent, cum nullus unquam credatur eſſe adeo
impudicus amator, ut amare non deſinat eam, quæ recu-
ſat amari.
(*d*) *Cum enim adulterium.* Adde, † quod ex ſolo oſculo 116
non præſumitur adulterium, ubi poſt deoſculationem ſe vi-
ciſſim deoſculantes ſtatim receſſerint, ut per Ruyn. *in conſ.*
162 *n. 4. vol.* 4. ſed de hoc dicto valde dubito, quia mihi
videtur, quod ſit nimium ſubtile, negari enim non poteſt,
quod inter deoſculantes maxima non ſit amicitia.
Difficilis probationis) Ut *in cap. tertio loco, & in capi. lite-
ris, de præſumpt* & tradit Beninten. *dec. 43. n.* 3.
(*e*) *Quod intelliga.* Adde † quod Menoch. *in conſ.* 61. 117
tenet, quod probatur adulterium conjecturis & præſum-
ptionibus a jure receptis, etiam quando criminaliter proce-
ditur. Et vide, quæ poſui ſupra *in verſ. item quæro.*
(*f*) *Facta autem thori.* Adde, † quod maritus non tene- 118
tur eam alimentare, ſi in illa vitæ turpitudine luxurioſe vi-
tam agendo perſtiterit; ſecus autem, ſi ad meliorem vitam
rediret, & de commiſſo delicto ſe pœnituiſſet, per ea, quæ
tradit Oſaſc. *in deciſion.* 114. ubi concludit, filios teneri
ad præſtandum alimenta matri propter adulterium ad amiſ-
ſionem dotis condemnatæ, cum hac tamen diſtinctione.
Item † adde, quod nec etiam poteſt maritus ea vivente, 119
aliam accipere uxorem, Didac. *in loco hic citato n.* 13. ubi
late hanc quæſtionem examinavit. Bajard.
(*g*) *Illam alere.* Contra Cravet. *in conſ.* 280. col. 1. Giach.
(*h*) *Caveat etiam maritus.* Adde † quod maritus recipiens 120
uxorem dicitur approbare ipſius uxoris mores, non præte-
ritos duntaxat, ſed etiam futuros, ſecundum Ang. *de maleſ.
in verſ. Che hai adulterato ſub n. 49. verſ. 4. opponitur*; ſed
Auguſt. ibi *n.* 50. tenet contrarium, quoad mores futuros,
etiam quod maritus † expreſſe per pactum juratum promit- 121
teret, mulierem de adulterio futuro non accuſare; quia tale
pactum non valeret, in quantum venit contra publicam uti-
litatem; & non obſtante tali pacto jurato poſſet accuſare;
bene valeret, quoad id, quod mariti privatam contineret
utili-

utilitatem. Et etiam contra Angel. tenet Laurent. Rodulph. *cant. 6. n. 87. cum ſeq.*

122 Item † adde, quod ſi uxori adulteræ pareat maritus ea conventione, ut penes eum maneat bonorum lucrum, talis conventio non valeret, Jo. Lop. *in repetit. rub. c. per veſtras*, §. 24. *n.* 24. *ſ.* 55. *de donat. int. vir. & uxor.*

123 Item † adde quod ſi uxor paſſa fuerit cognoſci a marito, cenſetur injuriam remiſiſſe, nec poterit agi de adulterio, Bertaz. *conſ.* 228. *n.* 12. *vol.* 1.

124 Item † adde, quod maritus, ſciens, & non accuſans uxorem de adulterio dicitur leno, & pœnam lenocinij incurrit, *l. crimen la* 1. *Cod. de Adul.* & Franc. Marci. *in deciſ.* 514. *numer.* 2. Hoc tamen locum non haberet in marito multum catholico, & vitæ ſanctæ, quod viam Chriſti veller imitari, hoc eſt, retribuere bonum pro malo, & pro crucifigentibus orare, Socin. *in c. de his numer.* 45. *de accuſat.*

125 (i) *Et hæc quidem adulterio.* Adde, † quod non perdit dotem in præjudicium patris, Bald. *in l. ſi dotem C. de jure dot.* & eſt communis opin. Alexand. *in l.* 2. §. *quid ſi col.* 1. *ff. ſol. mat.* & Cephal. *conſ.* 165. *n.* 30.

Item adde, quod nec etiam perdit dotem in præjudicium filiorum, quia ad eos ſpectat, etiam quod ſint filij primi matrimonij, Joan. Lopes *in rub. de donat, inter vir. & uxor. n.* 4. Et hoc procedit, etiamſi extaret ſtatutum, quod ſi uxor adulterium committit, maritus lucretur dotem; quia tunc etiam ſpectat ad filios primi mariti, ſecundum Bald. *in l. hac edictali*, *col.* 3. *Cod. de ſecund. nupt.* Crem. *ſing.* 87. & Carer. *in pract.* §. *homicidium* il 6. *num.* 257.

126 Item † adde, an exceptio adulterij poſſit opponi per hæredes mariti, quando maritus vivens conqueſtus non fuit, Gabr. *lib.* 7. *concl.* 35. *n.* 8. *verſ. ex prima comm. opin.* & de matre adultera, & filio ei dotem denegante, & de adulterio excipiente, Marſ. de Fidejuſſ. *n.* 134. & Menoch. *conſ.* 31. *per totum* vide † etiam Franch. *in dec.* 240. *vol.* 2. ubi tenet, quod jus accuſandi de adulterio tranſit ad hæredes extraneos ſtante conqueſtu viri ejus in vita.

127 Item † adde, quod non tollitur jus accuſandi, ſive excipiendi de adulterio, etiam quod contraxiſſet matrimonium cum eo, cum quo tempore primi mariti commiſiſſet adulterium *l. commiſſum*, *C. de adulter.* Girlan. *de pœn. omniſ. coit. c.* 6. *n.* 17. Bajard.

128 (k) *Filiorum ſuorum.* Quid ſi habeat filios ex primo marito, deinde uxor tranſeat ad ſecundas nuptias, cui applicabitur dos propter adulterium, marito vigore ſtatuti? an filiis? quod filiis, vide per Franc. Cremen. *ſing. mihi* 87. Arno *Problema* 17. quod & notandum eſſe inquit Carer *in pra. crimin.* §. *Homic.* 6. *n.* 25. *vel* 252. Giach.

Intellige proprie & ſtricte ſumpto vocabulo, ſed largo modo dicitur adulterium ſecundum Par. *in c. tranſmiſſæ*, *de eo qui cogno. conſang. uxor. ſuæ.* Rol. *conſ.* 20. *li.* 1. Guid. Pap. *conſil.* 159. de *probatione adulterii.* vide per Rom. *conſ.* 91 *viſis ac percunctatis*, *n.* 6. *& conſ.* 164. col. fin. Franc. Mark *dec. Delphinæ* 513. *n.* 14. *& dec.* 297. *n.* 10. *in* 1. *part.*

(l) *Et quandiu hæc exceptio.* Adulterij exceptio quando, & per quos opponatur; ſi dotem repetant. Farin. *d. qu.* 142. *par.* 2. *nu.* 113. *par.* 1. *n.* 36. *&* 59. *&* 60. *uſqu.* 68. Ros.

Quandiu. Adde quod exceptio adulterij contra mulierem repetentem dotem, durat in perpetuum, ſecundum Bald. *in tract. præſcrip.* 4. *par. q.* 2. *n.* 9. Gujor.

(m) *Unum tamen volo, ut ſcias.* Adde, † quod iſtud 129
quinquennium procedit reſpectu adulteri accuſandi; ſed reſpectu adulteræ tollitur hoc crimen ſpatio ſex menſium utilium, quorum duo dantur marito, ut accuſet jure mariti, & quatuor, ut ipſe, & quilibet poſſit accuſare jure extranei, ita declarat gloſſ. *in l. adult. Cod. de adult.* dummodo dicti ſex menſes utiles non excedant quinquennium quo adulter præſcribit, ut dicit glo.

Item adde, quod quinquennium incipit currere, non à prima vice commiſſi adulterij, ſed ab ultima ſecundum veriorem, & magis communem opinionem, de qua atteſtatur Ang. de Caſtr. *in conſ.* 94. *num.* 10. *vol.* 1. *inter conſ. crim. diver. parvæ impreſſionis* & idem habetur infra *in q.* 51. *verſ. ſed hic quæro.*

Item adde, quod jus accuſandi præſcribitur ſpatio ſexaginta dierum, quoties accuſatur uxor Jure mariti contra maritum, & dicti dies ſunt utiles, *l. Jura mariti*, *C. de adult.*

Item † adde, quod licet accuſatio adulterij ſit quinquen- 130
nalis; excipiendi tamen poteſtas eſt perpetua; & eſt magis communis opin. ut per Alex. *in l. cum mulier col. fin. ff. ſolut. matr.* & Balb. *de præſcript.* 4. *par. prin. q.* 2. *n.* 9. Menoch. *conſ.* 31. *nu.* 15. *&* 34. & Bott. *conſ.* 17. *n.* 9.

Item † adde, quod adulterium ſpatio quinquennij, quo- 131
ad pœnam temporalem præſcribitur, non autem quoad ſpiritualem; quia maritus, etiam elapſo dicto tempore, poteſt petere ſeparationem thori ſecundum Crav. *de antiq. temp. par.* 4. ſectione, materia iſta ſingularis Teſtium. *n.* 88.

Item † adde, quod licet adulterium, & etiam ſtuprum, 132
inceſtus, lenocinium, & ſimilia, quæ a lege Julia de adulteriis puniuntur, quinquennio præſcribantur, hoc autem non procedit, quando per vim committuntur, Afflict *in tit. quæ ſint regalia.* §. *condemnatorum n.* 14. *in uſib.* Feud. Marſ. *in l. qui falſum*, §. *accuſatio*, *num.* 4. *&* 16. *ff. ad leg. Cornel. de falſ.* Conrad. *in pract. in tit. de ſtuprat. n.* 6. Boet. *in dec.* 26. *num.* 4. & Foller, *in pract. crim. in verſ. ſoriudicentur n.* 10. Bajard.

C O N S I L I U M

D. ANTHONII DROGHI J. U. D.

In materia Adulterij elegans, & placidum: In quo explanatur intelligentia, & practica, ad l. Reos, & ad l. Denunciaſſe, §. Quæritur, ff. de Adulter.

S U M M A R I A.

1 *Oculi in amore duces.*
2 *Uno inconvenienti dato, ſubſequuntur plura alia.*
3 *Solus cum ſola repertus in loco remoto, & ſecreto, oſtioque obſerato ſuſpicionem commiſſi adulterij in aliàs ſuſpecta parit, & præſumptionem non parum urgentem progenerat.*
4 *Simultanea converſatio an ſufficiens indicium ſit ad adulterij faciendam delationem, vel accuſationem.*
5 *Amicitia magna ſanguinis conjunctioni æquiparatur.*
6 *Ratio ubi eadem eſt, idem jus ſtatuendum venit.*
7 *Præſumptio violenta non admittit probationem in contrarium; & crimen adulterij commiſſum indicat evidenter.*
8 *Conjecturis quibus & quando probetur.*
9 *Nuditas an neceſſario requiratur ad præſumptionem de adulterio faciendam.*
10 *Fractura muri evidens & notabilis an præſumi faciat de crimine adulterij.*
11 *Nocturnum tempus an criminis admiſſi convincat delatum.*
12 *Pœna difformis congredientis cum honeſtæ vitæ matrona, & cum alia infamis nominis & carnaliter delinquere ſolita.*
13 *Utilitas mulieris à pœna adulterij delatum liberat.*
14. *Homicidij pœna ordinaria mors naturalis.*
15 *Sacerdotis aut religioſi cum muliere amplexus benedictionis ergo factos fuiſſe præſumendum eſt.* Limita ut num. ſeq. 16.
17 *Retorſio criminis proprij & in alium facta transfuſio quo nomine ab oratoribus donetur.*
Quomodo verò à Juriſconſultis appelletur n. ſeq. 18.
19 *Menelai ſimplicitas peregre proficiſcentis Helena conjuge hoſpiti ſuſpectio commendata.*
20 *Violati hoſpitij reus Paris Menelai ſimplicitatem ex humanitate ſubortam eluſit.*
21 *Vindicta violati thori armis exercita in Paridem competens facti enormis operationi.*

22 Legibus

22 *Legibus amica ſimplicitas, odioſa calliditas.*
23 *Accuſare utrumque unico tractu an liceat marito adulterum cum adultera legum indulto.*
An etiam ambos ſica confodere. n. ſeq 24.
23 *Jus & juſtitiam adminiſtrari petens quid requirat à judicis officio, quidque ſolita ſint hujuſmodi verba operari.*
26 *Generalis conſuetudo Cæſareas leges Adulterij pœnas decernentes abolevit.*
27 *Adulterii accuſationem ab Aula receſſiſſe atteſtantur multi.*
28 *Lex Reos, antiquata municipalium legum decreto.*
29 *Qualiter hodie in crimine violati thori legum vigore municipalium procedatur.*
30 *Confeſſio rei manifeſte indicata quibus indiciis probatur verborum prolatis.*
31 *Conjecturæ, difficili probatione delicti exiſtente & præſumptiones ſufficiunt ad indicia habenda criminis patrati.*
32 *Abſolutio unius alteri conreo quibus caſibus non proſit.*
33 *Cauſarum continentiæ quo caſu non dividantur.*
34 *Lex denunciaſſe, olim in ſuo vigore conſtituta ad præſens abolita in deſuetudinem abiit.*
35 *Crimina utrique foro communia non unico proceſſu evacuantur, & judicantur.*
36 *Plenam probationem an dici poſſit reſultare violentis præſumptionibus præbabitis & ſubſiſtentibus.*
37 *Adulterii an accuſari poſſit principis alicujus ſervitiis deſtinatus.*
38 *Atrocitas criminis privationem officii elicit in delinquente.*
Quod tamen in adulterio locum non habet.
39 *Publicum crimen hodie deſiit eſſe adulterium, tamen privati ſibi vindicando.*
40 *Mariti intereſt admiſſi criminis ab adultero delationem fieri, & punitionem procurare.*
41 *Allegans abſolutionem conceſſam, an delicti perpetrationem fateri dicatur.*
42 *Eventu nihil operante fruſtranee de caſu agitur.*
43 *Matrimonio non ſubſiſtente accuſatoris de adulterio commiſſo querela inſtitui nequit.*
44 *Matrimonia quibus cæremoniis juxta Concilii Trid. decreta hodie conveniat celebrare.*
45 *Dotis amiſſio legum vigore adulterii crimen conſequitur probatum.*
Idque utriuſque juris tam Pontificii, quam Cæſarei decretis nu. ſeq. 46.
46 *Alimenta publicæ declarata meretrici conjugatæ de jure denegantur.*
48 *Adulteria hodie impunita eſſe prava & illaudata omnino conſuetudine inductum fuit.*
49 *Criminis nomen adulterio competit licet privatum vocitetur.*
50 *Conſuetudinis obſervatione introducta quænam ſubſervire debeant.*
51 *Expilatæ hæreditatis crimen uxori nequit intentari.*

1 JUvenes ambo, & cupidi; ſuper quibus deponit G. Gr. Teſtis; Quod eorum † oculi erant in Amore Duces; vulgo præceſſerat, *il far l'amore*; Quorum unus videlicet fœmina probatur adulterari ſolita, nec maſculus eſt Sanctus Jo. Baptiſta, Imo præmonitus, ut caveret a tali conſortio, per hæc verba; *Sappi V. Signoria che il marito m'hà detto, che vuole uſar' ogni ſtratagema per trovar ſua moglie in fallo, & per vedere chi anderà in caſa ſua*; Quo audito nil aliud reſpondit, ſed cachinno emiſſo terga vertit; Super quo actu, Illud abſurdum eſt, inquit Cic. *De Amicitia lib.* 1. quod hi, qui monentur, eam moleſtiam, quam debent capere, non capiunt, eam capiunt, qua carere debent. Horat. *Epiſtola ad Flac. lib.* 1. Monitus, multumque moncudus, Qui non profecit; Reperti poſtmodum ſoli in abditiori parte domus oſtio ſera clauſo, ibidemque ambo per ſatis notabile ſpatium temporis, (ut fatentur) ſteterint, nec longe à thoro; negantes non ſolum Adulterium commiſiſſe, ſed ibidem ad alia colloquia familiarium rerum vere contuliſſe; Adeo invaluit talis negatio, ut per juvenem probatis contra maritum accuſatorem pluribus dictæ mulieris adulteriis, ipſe abſolutus evaſerit; Qua abſolutione ſtante, illamve, & in conſequentiam, audet iſte talis ſic repertus in medium afferre authoritates, & Doctores; qui dicant, & ipſam adulteram propterea & neceſſario abſolutam fore; Et quidem vera eſt ſen-
tentia; Quia † dato uno inconvenienti, plura ſequun- 2
tur, & Abyſſus Abyſſum invocat; Sed quid mirum? Adeo invaluit, ut omnis culpa in maritum verſa ſit, qui cauſam tali colloquio in ſolitudine dederit; ipſumque propterea, ut propriæ uxoris lenonem accuſarit; Contra text. *in l.* 2. §. *Qui hæc dicit*, & §. *extraneus ff. de Adulter.*

Eſto tamen, quia hi duo ſoli, & clauſi reperti ſunt, etiam quod nil aliud in contrarium haberent, niſi factum ipſum, quod negare non poſſunt, (ſoli
enim † in loco domus magis remoto, & ſecreto, & 3
oſtio ſera clauſo reperti, & capti ſunt) Adhuc repeto; Quod non tantum de adulterio ſuſpecti, ſed urgentiſſima præſumptione ſuſpectiſſimi; Contra quam nec etiam in contrarium admitti probationes aliquas probat text. *in l. ſi qui, C. de adult.* inducendo illum textum hoc modo. Nam ibi aliqui erant ac-
cuſati de adulterio † propterea quia inſimul reperti 4
erant converſari, prout reperti ſunt converſantes hi duo; probaverunt vinculum parentelæ: qua probata, ulterius non proceſſerat accuſatio. Incredibile namque videbatur, ſtante tali vinculo: at comperto poſtea, quod prohibitas nuptias contraxerant, adulterium, quod incredibile videbatur, non ſolum credibile, ſed probatum fore voluerunt. Imper. Honorius, & Theodoſius illius legis authores, Or, ſi
verum eſt, quod † magna amicitia idem operatur, 5
quod conjunctio ſanguinis, prout eſt veriſſimum: imo his temporibus deteriora faciunt conjuncti, quam extranei, teſte ſuper his Marſilio Rub. *de fidejuſſ. à num.* 134. *cum plur. ſeqq.* cui concinit Æſopi tabula, de qua meminit Gellius *Noct. Atticar. libro* 2. *cap.* 39. Durante amicitia adulteri cum marito, ex parte tamen adulteri cum uxore in ſecreto reperti, ficta ſemper, & ſimulata, excuſabilis erat tunc temporis converſatio, adeo quod ſi accuſati fuiſſent hi ſic reperti, de adulterio talis amicitia, æque ac parentela eos excuſare poterat. At amicitia ſimulata comperta, ut ſtatim infra, & declarato mariti animo, per relationem animo ficto patefactam ut ſupra, reperta poſtmodum uxore modo, quo ſupra tanquam ſi nuptias contraxiſſent, ut *in dicta l. ſi qui.* de adulterio inſimul commiſſo, durante etiam tempore amicitiæ convicti habendi ſunt.
Ubi † enim eadem eſt ratio, idem jus ſtatuendum 6
eſt, nulla enim ratio diverſitatis in his duobus caſibus, cognatus, an amicus foret, dari poteſt, quæ caſum diverſificare poſſit, & profecto ſi iſte caſus in terminis propoſitus fuiſſet Imperatoribus illis, hoc idem ſuper caſu, de quo agitur, diſpoſuiſſent, ad Gloſſ. *in l. tale pactum, ff. de pact.* & in hoc propoſito melius loquitur Philoſophus Ethic. *lib.* 5. *cap.* 15. Quando igitur (ait) lex univerſaliter loquitur, & accidit, quid præter univerſale, tunc rectum eſt, ut quæ omiſit Legiſlator, & deficit in ſimpliciter loquendo emendetur omiſſum, quod & Legiſlator ipſe ſi adeſſet, utique diceret.

Demum non ambulando per mendicata ſuffragia,

in propriis terminis habemus authoritatem Divi
Thomæ, de quo legitur Jeſum benedictum dixiſſe,
Benè de me ſcripſiſti, Thoma, *in 4. Sentent. diſtin.
5. qu. 4. artic.* quem locum citat Addit ad Abb.
in cap. quanto, ſub num. 2. littera A. de præſumpt.
7 ubi dixit; Quod talis præſumptio † ſi inveniatur
ſolus cum ſola, vel nudus cum nuda, & tempore
apto, adeo eſt violenta. ut non admittat probatio-
nem in contrarium. Imo etiamſi nudi reperti non
ſint, nec in lecto, Adulterium ex tali violenta
probatione præſumi probat ipſemet Abb. *in cap.
litteris, in fin. & in cap. 3. loco ſub n. 4. ibi.* Unde
puto, quod ſi fuiſſet repertus in camera cum mu-
liere ſola horis ad hoc commodis, ſatis ſufficeret,
&c. *extra eodem tit. de præſumptio.* Idem Abb.
in cap. præterea: qui text. dat modum, & formam
probandi Adulterium, *ſub n. 3. verſ. quandoque con-
jecturæ ſunt ſtrictiſſimæ, &c. extra de teſtibus* poſt
8 Bart. *in l. 2. in princip. ff. de furt.* Vix enim (ait)
res ipſa adulterium denegare audet; apparet er-
go quod ſolus cum ſola reperti, ſi hora commo-
da, & ſecreto loco abditi reperiantur, quod ar-
ctantur à violenta præſumptione, etiam quod non
9 ſint nudi. nec in lecto; Et licet † dixerint aliqui
ad convincendum ſic repertos neceſſariam fore nu-
ditatem prædictam, ut ex mente Roſcelli inter
conſilia Baldi, refert Cravet. *conſ. 205. n. 21.* &
criminaliter de adulterio puniri poſſint; quia civi-
liter agendo nulli dubium eſt, quin convicti ſint,
ſi modo reperti fuerint, ut ibidem, tamen cum
præter ſolitudinem in ſecreto & oſtio clauſo ha-
beamus multa alia indicia ad rem veneream præ-
ambula, *il far l'amore*; monitionem ſic reperio fac-
tam. Et quod neceſſario acceſſus ad dictam mu-
lierem erat clam factus; quia ſine dubio ſtante
ejus voluntate, ut ſupra declarata, ipſo invito,
vel ignaro fiebat; & ignorante eo præſumi neceſ-
ſario debet, ut arguit Cravet. *conſ. 205. ſub n.
5.* Cum nec amplius excuſari poſſet ſub clypeo ami-
citiæ, quia certior erat jam factus amicus iſte de
contrario mariti animo, talem amicitiam jam ſibi
10 ſuſpectam fore. † addatur fractura muri non à mol-
li, & muliebri manu, ſed à duriori omnino præ-
ſumpta, dicant quicquid velint inter ſe ſc concor-
des ſic reperti; quia cum plus dicunt, minus pro-
bant: Nemo eſt, qui naturali tantum rationi ſubja-
ceat, quin viſibiliter agnoſcat, tale repertorium
fuiſſe adulterium, puniantur modo civiliter, aut
criminaliter, aut etiam impuniti evadant, non eſt
propterea, quod de adulterio convicti non ſint: &
11 licet hoc factum non ſit tempore noctis, († quod
tempus etiam aliqui dixerunt opportunum fore ad
convincendum de hoc crimine) tamen Ovidio
teſte. quando Vulcano Venerem in adulterio
cum Marte deprenſam cognovit, quæ fabula cum
præſenti Hiſtoria multum confert, *de arte amandi,
lib. 2.* tam de die, quam de nocte indifferenter fiunt
adulteria.

Fabula narratur toto notiſſima Cœlo
Mulciberis capti, Marſque, Venuſque dolis
Indicio Solis; Solem quis fallere poteſt?
Cognita Vulcano Conjugis acta ſua.

Et quoad nuditatem, illud fuit ex accidenti,
nempe ſi Divi illi ab antiquis veſtimentis cooper-
ti, confícti fuiſſent, parvipendiſſet, Poeta illos in
adulterio repertos, veſtimentis ſuis indutos refer-
re: At enim non eſt offenſa propterea illius ſancti,
nec aliorum, ut ſupra recitatorum authoritas, &
doctrina: eo quod ad ejus defenſam probaverit
ſic repertos, Mulierem hanc conjugatam fore, &
eſſe publicam meretricem, & adulterari ſolitam:
Nam non propterea excluſit, nec excludere intel-
lexit proprium delictum, ſed ſub tali defenſione
pœnam alioquin debitam evitare voluit, cum † 12
utique alia ſit pœna cum muliere honeſtæ vitæ, a-
lia cum conjugata, & meretrice: ut per Clar. *in
§. Adulterium verſ. quæro numquid dicatur, &c.* Quia
ut refert Bajardus ex adverſo allegatus *in dicto §.
Adulterium, num. 27. verſ. Item adde quod habens,
&c.* utilitas † vitæ hujus mulieris eundem à pœna
adulterii excuſavit, modo, quo dicimus excuſari 13
homicidam cum occidit illum, quem impune occi-
dere poterat, licet † alias pœna homicidii ſit mor-
tis, idem Clarus *in dict. §. homicidium, verſ. ple- 14
runque.* Non negavit ergo per tales defenſiones
adulterium, nec in contrarium probare voluit, quia
ſi contrarium probare voluiſſet, capitulaſſet ſuam
propriam, & adulteræ bonam famam, aut quod ve-
riſimile non fuiſſet ipſum ſic repertum opus vene-
reum perpetraſſe, aut perpetrare voluiſſe: puta prop-
ter amicitiam illam, ſed tenor amicitiæ jam detec-
tus erat marito, nec erat illa, de qua per Senecam;
oſtendiſſervè, quod fortaſſe impotens foret, vel
quod † Sacerdos, aut Religioſus qui ſi reperitur in 15
amplexu cum muliere, præſumitur cauſa benedic-
tionis, aut Sartor, qui menſuram fortè voluiſſet
mulieris lumborum habere pro veſtitu, licet quidem
has confabulationes, quas concorditer hi duo ſic
reperti, pertractaſſe de pulmento, ſive farina dixe-
runt; hodie non admittat Canon. nec † etiam in re- 16
ligioſo, ut per Gloſſ. *in cap. abſit, verb. ſiniſtrum,
11. quæſt. 3.* Imò ſcribit Angel. Arer. *in tract. de
maleſ. in verbo, Che hai adulterato, verſic. An pa-
tri, &c.* A tali benedictione libera me Domine;
vel quovis alio modo removiſſet malum ſenſum ab
actu, qui concipitur in tali ſolitudine, & oſtio
clauſo; modo, quo docet Gloſſ. *in l. prima, §. pri-
mo, ff. de itin. actuque priv.* tradit Curt. jun. *tractat.
de teſtibus concl. 27.*

Quinimo nec objectiones factæ contra maritum
adulteratum, tendunt ad negandum delictum, ſi
bene ponderentur; ſed ad reverſandam culpam
adulterii commiſſi ſuper ipſo marito, ut in longa
manuſcripta recitata oratione, ſive reſponſione ad
interrogata in proceſſu. Rhetores † hanc reaccu- 17
ſationem, ſive peſſimam artem transferendi crimen
proprium in alium, tranſlationem appellant, au-
thor ad Herenn. *lib. 2. verſ. tranſlatio criminis.* Noſ-
tri † verò hanc eandem artem deteſtantes Jus ver- 18
ſutum nominaverunt. Eſt enim indignum, ut præ-
ſtigia verſuti juris excludant ultionem pudoris, di-
xit text. *in terminis adverſus hanc artem, in l. ita pu-
dor in fin. C. de adulter.* Boer. *in addit. ad Dyn. re-
gula in pari cauſa, litera C. ſub n. 6. de reg. jur.*
Boſſ. *titulo de confeſſ. ſub nu. 42.* Text. *in l. negan-
da, C. qui accuſa. non poſſ. quem citat Crav. conſ. 53.
n. 4.* Et eſt text. *in l. qui cum major. §. idem puto. ibi,
& ſi ab eo repetitus, ff. de bon. lib.*

Objurgantur ergo iſti ſic reperti in flagranti,
dum conantur omnem reatus ſui culpam in mari-
tum vertere tanquam in lenonem. Nam præter
id, quod verba ejuſdem, ut ſupra relata, *Che
vuole uſare ogni ſtratagema, &c.* avertere poterant
amicum hunc non ſolum à facinore, ſed ab illa
mala perſuaſione per eum concepta ex benigna,
facili, & credula mariti natura, ſub qua ſibi lici-
tum fore putavit adulter alterius domum ingredi,
& ibidem oſtio clauſo tractare cum aliena uxore
ea, quæ concorditer pari voto, & nemine am-
borum penitus diſcrepante, ſolum cum ſola in in-
teriori Thalamo pertractaſſe confabulantur, tranſ-
latio hæc magis, atque magis adulterantes gravat,
tantum abeſt ut eos defendat. Ab antiquis exem-
pla petamus,

Mene-

Digitized by Google

19 Menelaus † Troianum Paridem hoſpitio ſuſceptum non ſolum benignè exponitur excepiſſe, ſed peregrè profecturus uxori ſuæ Helenæ illum per hæc verba commendaſſe ferunt.

Curam pro nobis hoſpitis uxor habe.

20 Adulter ille † amicitiæ coataminato fœdere, mariti humanitatem ſubriſit, ac perverſo, & aaimo coinquinato condemnationem in perverſum vertit ſenſum; commoditatemque ob mariti abſentiam ratus, adulterium Helenæ ſuaſit in hæc verba.

Negligit abſentis, teſtor, mandata mariti:
Cura tibi non eſt hoſpitis ulla tui.

Sicque mulierem induxit ad credendum: Menelaum proprii thori violationem gratam habiturum, ſicque Lenocinii officio fuactum eſſe ſubdens.

Sed tibi & hoc juadet rebus, non voce, maritus:
Neve ſui furtis hoſpitis obſtet, abeſt;
Pene ſuis manibus ad te deduxit amantem:
Utere mandantis ſimplicitate viri.

Exitus acta probavit; nam Menelaus hoaoris proprii non oblitus, vitam omni periculo expoſuit, Armis commendationis ſenſum aperuit, juſtoque
21 Dei judicio Troiam evertit, † & injuriam ultus eſt: exemplum hoc avertere poterat amicum bunc, comiter ſuſceptum, na in malam partem beaevolentiam, & facilitatem mariti iaterpretaretur, prout interpretatus eſt, ut in reflexione proprii criminis latè defendit, cum initii inter ipſos amicitiæ vinculis mutuis ab utraque parte interveniearibus donis, auſus eſt argumentari, propterea prædictum maritum oblectari, ut illo abſente licitè clauſo oſtio in ipſius domo, & interiori parte una cum ejus uxore ſabulari poſſet. Et tanto miaus id argumentari, aut præſumere debuerat, eo quia præmonitus de coatraria voluntate ejuſdem mariti, cavendum erat; *Or*, poſtquam excuſationem aliquam aec etiam veriſimilem habuit, nec innocentiæ ſignum demonſtrare, ſeſe vertit ad legum ſubtilitatem, & quidem perniciosſam, cum alioquia † ſimplicitas ſoleat eſſe legibus ami-
22 ca, magis quam hic marito fuerit, §. *ceterum inſtit. de legit. agn. ſucceſſ.* Non potuit (ait) maritus adulterum. & adulteram ſimul repertos, uno, & eodem ictu accuſare.

Nec enim † ordo legis hoc patitur, adducit
23 Text. *in l. Reos, Cod. de adult.* Dubitari magis ad propoſitum poterat, utrum marito licitum fuiſſet eoſdem, uno & eodem ictu transfigere, *ad Gloſſ.* 11. *quæſtion.* 5. *capit. Statuit*, & per Auguſtinum ad Aagelum *in verbo*, & Andream, *in princip.*
24 per Ludovicum Roman. *Sing.* 276. *& ibi apoſtill. ad finem.* Reſpondetur, maritum ſimplicem; omnium rerum ignarum, & adeo ſimplicem, ut jam dedictus eſt, ia facti ab eo reperti narratione, mi nimè ſe reſtrinxiſſe ad aliquam certam pœnam contra ſic per eum repertos: ſed aarrato facto poſtulaſſe, *Che da V. S. mi ſia proviſto di ragione.* Quæ verba ſonant, ſibi jus, & juſtitiam miniſtrari. &c. Ea propter Perilluſtris D. accerſitus Judex ordinem dictæ legis Reos, minime violando, primo cognovit, & expedivit adulteri cauſam, at nunc, & ſecundo expediturus eſt adulteram. Talia † namque ver-
25 ba jus, & juſtitiam miniſtrari operantur hoc, & alia multa, de quibus per Jaſoaem *in* §. *omnium*, *num.* 149. & 165. *Inſtit. de actio.* per Alexaad. ferè in terminis, *conſ.* 189. *ſub num.* 11. *verſic. Ergo etiam ſi filii Domini Nicolai*, *vol.* 6. late per Aagel. Aret. *Rubrica de exceptionibus à n.* 30. *cum ſeq. ac alibi paſſim.*

Reſpoadetur, quod † cum per conſuetudinem 26
generalem receſſum ſit ab ordine legum illarum, Cæſarum, & Imperatorum, & in omnibus, ac in quibuſcuaque delictis hodie procedatur, tam per Inquiſitionem, quam per querelam, & accuſationem, imo † accuſatio ab Aula receſſit, & iaqui- 27
ſitio cuicunque accuſationi prævalet, atteſtatur Clarus *in* §. *finali*, *quæſt.* 3. *per totum*, *& maxime, verſic. Sed quicquid ſit*, *&c.* Non eſt diſputandum ſuper ordine dictæ legis, Reos, quæ lex inſiſtit ſuper accuſationibus, noa autem ſuper inquiſitioae, in qua communiter hodie verſamur, loquiturque reſpectu cumulationum, quæ fieri poſſunt in accuſando, ſed hæc raro, vel nunquam coatingunt in practica, ex mente Alberici relati ab eodem Claro, *in d.* §. *fi. qu.* 2. *in fine.*

Advocati namque (ait) noleates intricare proceſſus, communiter proceduat in prima cauſa, & ea expedita proponuat ea, quæ voluat in ſecuada cauſa: ſicque practicavit Perilluſtriſſ. D. Auditor noſter. Faciunt tradita per eundem Ang. Aret. *in* §. *fin. inſtit. de interd.* ubi ait, de ordiae, & veteri exitu iaterdictorum ſuperfluum eſt hodie dicere. Ideoque de juſto ordiae aon eſt quod amplius dicatur.

Tertio conſunditur dicta † lex Reos, ac aliæ 28
ſimiles leges loquentes ſtaatibus ordinibus Ducalibus *capit.* 49. Tit. *De augmentar, & diminuir le pene*; Quibus cavetur; *Che in tutti li ſopradetti, & altri caſi, che poſſono occorrere, & non compreſi in queſti bandi, & altri, ſi caſtigaranno*; Subdens; *Et in ſomma di ogni atto, che offendeſſe, ò poteſſe offendere l'huomo nella perſona, o nell'honore*; Per quæ verba ſatis conſtat in omni actu, per quos offendatur quælibet perſoan in honore, voluiſſe dictas Conſtitutiones procedi poſſe, abſque aliqua diſtinctione; Imò addit; *Et in tutti li detti caſi, ò ciaſcun di eſſi* (intelligendo de caſibus tam non expreſſis, quam expreſſis) *ſi procederà indifferentemente à querela, denontia, overo* ex officio; *per Inquiſitione, per Conſtituti, per Confeſſioni, per precetti penali*, ſimul, & diviſim &c. Adeo quod nec etiam excludatur † quia ſimul, & diviſim in hoc crimine 29
procedi poſſit; Eſt enim delictum iſtud, quod offeadit, & offendere poteſt hominem in perſona, & honore, & ſic includitur in dictis ordinibus; Et utique cum hic tractemus de delictis probatis, non de legum moribus, ut eſt dictum Aul. Gellii *Noct. Attic. lib.* 14. *cap.* 2. ſimiles objectiones non ſunt habendæ in coaſideratione.

Irerum, & ſecundo, ut evadat conſociam, abſoluto, inquit, Adultero, neceſſario ſequitur, & Adulteram abſolutam fore; Nulla major eſt probatio, quod illi inſimul comperti, adulterati ſint, quam hæc propoſitio; in qua apertis dentibus ſic excipiendo fatentur; Sed reſpondetur, hoc argumentum procedere, ſi abſolutus fuiſſet ſimpliciter Adulter, Quia nec etiam tunc recte, aut rite dici poſſet Adulter, ſed imputatus de adulterio; At poſtquam aoa abſolute, ſed rebus ſtantibus abſolutus eſt, noa haber locum argumentum, ſive coaſequentia; ad euadem Clar. *in d.* §. *fin. quæſtion.* 62. *verſ. forma autem*, *&c.* Et utique illa clauſula (*rebus ſtantibus*) noa fuit inſerta in jactata abſolutione, vel quia noa adeſſent indicia, vel quia aon ſir probarum adulterium, † quod confite- 30
tur hæc ipſa propoſitio; Ridiculum enim foret dicere, adulterum abſolutum fuiſſe, rebus ſtantibus, eo quia non adeſſent contra eum indicia ſufficientia; poſtquam miaime negant Doctores, ſi ageretur civiliter, quin condemnari poſſent, ut convicti, per

Cravet. *d. conſil.* 205. Alexand. *d. conſil.* 189.*numer.*
10. *volum.* 6. & late dixi ſupra; quia ſtantibus
tot, & tantis argumentis, adulterium hoc per
argumenta, & præſumptiones præmiſſas terminari,
& puniri potuit, *per text. ad hoc communiter alle-
gatum in l. non omnes, §. à barbaris, ibi, & ſi de
hoc liquide probari non poſſit, argumentis tamen co-*
31 *gnoſcendum eſt, Digeſtis de re milit.* In † his enim,
quæ ſunt admodum difficilis probationis, ut in con-
ſummatione adulterii, ſufficiunt conjecturæ, latè
per Alexand. *conſil.* 69. *numer. ſecund. vol. ſecund.
ac alibi paſſim*; Quid plura: Hæc propoſitio, ut
abſoluto Adultero trahatur abſolutio ad Adulte-
ram, omni in caſu locum habere non poteſt, ni-
ſi in crimine adulterii, cum in ceteris delictis hoc
32 eſſe non poſſit; Nam † in aliis, quæ non com-
mittuntur ſine ſociis, prout eſt delictum hoc,
(quod credo ſine ſocio committi non poſſe,) cer-
te nunquam abſolutio unius prodeſt alteri, vide-
mus enim in duobus, vel pluribus Reis de eodem
delicto imputatis, quod præſenti, & conſtituto
nunquam publicantur proceſſus, niſi prius expedi-
ta abſentis cauſa, qua expedita, & ipſo abſente
condemnato, non propterea, caſu quo præſens,
& conſtitutus abſolvatur, talis abſolutio prodeſt
abſenti ſocio, ex eodem Claro (quem ſine tot
Farinaciis ſolitus ſum ſequi) ex Claro inquam, *in
d. §. fin. quæſtion.* 49. *verſ. ſed pone*, Itaque ſic ob-
jiciendo, quod abſoluto Adultero ſit etiam abſo-
luta Adultera, neceſſario, & verius ſequitur, quod
ſi proponens tale crimen fateatur, (non enim ſic
excipiendo utitur cautela ab eodem Claro tradita
in dict. §. fin. quæſtion. 21. *verſic. in hoc autem pro-
poſito*, & de qua per Jaſon. *in §. ſi quis il.* 2. *nu-
mer.* 28. *Inſtit. de act.*) ſed modo, quo tollitur Ar-
ticulus, quod duo ab uno eodem tempore accu-
ſari non poſſint de hoc crimine, illo, & eodem
modo tollitur hæc difficultas ſtantibus ordinibus,
ut ſupra diffuſe recitatis; Non enim hic ſumus in
duobus, aut pluribus accuſatoribus, ſed in delic-
to, pro quo tum de conſuetudine, tum vigore dic-
torum ordinum procedi poteſt etiam per Inquiſitio-
nem, prout hodie ſemper proceditur, ut dixi; Et
text. *in l. denunciaſſe §. quæritur an alius, Digeſtis
de adult.* à quo ſumptum eſt argumentum, fundatur,
quia ambo ſimul poſtulare illo jure attento non
poterant, & ideo ibi quærebatur; An alius Adul-
terum, alius Adulteram poſtulare poſſet? Et ſub-
dit text. non abs re, id eſt, ſine dubio tali modo
hos Adulteros accuſari, ſed expectabit (inquit)
mulier antequam defendat cauſam ſuam, ſenten-
tiam de Adultero latam; At in practica noſtra,
pro qua indiſtincte proceditur per Inquiſitionem,
ut dixi. caſum *in d. §. quæritur*, non admittit, quia
nec caſus evenire poteſt; Nam ſi procedatur con-
tra duos ejuſdem criminis reos, & coram duobus
Judicibus; aut tales duo Judices ſunt ſub uno, &
eodem Domino, & Præſide, & tunc non crean-
tur duo Judices, ut *in d. §. quæritur*, ſed ambo
ab uno tantum Judice judicantur, quia remittun-
tur in hoc caſu, docet idem Clar. *in d. §. fin. quæſ-
tion.* 28. *verſicul. hoc tamen, &c.* Aut tales duo Judi-
ces non ſunt ſub eodem Dominio, & tunc eſſe non
poteſt, ut uno ex dictis Reis abſoluto, alter intel-
ligatur abſolutus, ut in hoc caſu prætenditur, quia
nec abſolutio, nec condemnatio facta ab uno iſto-
rum Judicum Dominiorum omnino ſeparatorum fi-
dem facit coram alio Judice, ut per eundem Cla-
rum *in d. § fin. quæſtion.* 54. *verſic. fin* Et propter-
33 ea hinc dignoſcitur, quod his temporibus † con-
tinentiæ cauſarum non dividuntur, & objicere
talia eſt quodammodo truffare, & adoleſcentes
Judices, à quibus ſemper cavendum eſt, ſi fieri
poſſet (ſed hac fece temporum iſti præferuntur,
ſcientes autem, & conſummati poſtponentur) de-
cipere, hoc eſt, fruſtra laborare, & ideo † lex 34
illa denunciaſſe, §. *quæritur*, ſecundum ſua tem-
pora procedere poterat, & ut in proverbio, *Al
tempo delle due Braghette*; quando ut ibidem,
due braghette accuſare poterant. Id quod uni ſoli
prohibitum erat, ſed hodie difficile, imò impoſſi-
bile foret, ſecundum illam legem, practicare, &
minus obtinere, ſic etiam dicimus, quod † in Cri- 35
minibus utrique foro communibus proceſſus fac-
tus à Judice Eccleſiaſtico non attenditur à ſecula-
ri, nec econtra: idem Clar. *in d. §. fin. quæſtion.*
36. *in fine*. Bene verum eſt, quod qui taliter exci-
pit, ut dixi ſupra, delictum fatetur, quia quic-
quid ſit in his violentis præſumptionibus, ut in
hoc caſu, quibus omnibus judiciis ut ſupra jun-
ctis † reſultat plena probatio, licet ſuper eis non 36
poſſit certa dari doctrina, ut per Abb. *in capit.
quanto ſub numero tertio de teſtibus.* Negari qui-
dem non poteſt in hoc caſu, quin emergant indi-
cia, licet ſine tortura, aut alia condemnatione mi-
nimè facta, abſolutus fuerit, rebus ſtantibus &c. eſt
enim ſaltem civiliter convictus de adulterio ut ſu-
pra Nec credendum eſt, Perilluſtrem D. Judicem
integerrimum, & expertum, motum eſſe ad ſic ab-
ſolvendum eo quia non crederet hunc non eſſe de
adulterio etiam graviter indiciatum criminaliter a-
gendo, quia talis error in viro iſto abſit, ſed ne-
ceſſario intelligere debemus, taliter, & tali mo-
do, *rebus ſtantibus*, pronunciaſſe, eo quia Adulter
eſt in officio Sereniſſimi Domini noſtri; Quo du-
rante † accuſari de hoc crimine non potuit; Quo 37
etiam delicto plene probato, non propterea dicto
officio privandus foret, prout videmus illum nihi-
lominus in ejus officio perſeverare, ſic tradit Bart.
in *l. ſecund. §. ſi publico numer.* 14. *Digeſtis de
Adult.* diffuſe Clar. *in d. §. fin. quæſtion.* 16. *ver-
ſic. præterea &c.* Cum itaque † hoc non ſit cri- 38
men, pro quo veniat officio privandus, recte, &
rite ſub tali clauſula rebus ſtantibus abſolutus fuit,
non removet tamen illa clauſula, rebus ſtantibus,
quin finito officio in ſindicatu iterum accuſari, &
puniri poſſit, quia Res non ſic ſtabunt; id eſt
officium non durabit; Quæ clauſula etiam ſi in
ſententia appoſita non foret, tamen ſubintelligere-
tur, ut per Bald. *in l. fin. ſub numero tertio verſic.
ſeptimo ineſt conditio, Codice de non nu. pecunia*,
late Marſil. *rub. de fidejuſſ. numer.* 151. *cum ſimil.*
Decreveram ob reverentiam, qua uti debeo offi-
ciali, evitare notionem iſtius delinquentis, eo
quia nominatio hæc fieri debet ut in patrono, &
ſub verbis temperatis ad evitandam ejus infamiam,
ut ſic ſicut fieri debet; docuit Angel. Aret in §.
1. *numer.* 19. *Inſtit. de excep. l. per infamem, Di-
geſtis de pub. judic.* timebamque pœnam in dictis
ordinibus ducalibus *capit.* 46. *che ſi debba parlare
modeſtamente*; ſed cum officium ſaltem in genere
exprimendum ſit, ut ſciatur cauſa, cur abſolutus
fuerit, rebus ſtantibus, &c. & ſic utilitas cauſæ
hoc poſcat; ſub ſilentio talis officii pertranſire
non potui, ut eſt text. *in l. non quicquid Codice de
poſtulat.* quem text. in propoſito allegat Surdus *De-
ciſ.* 89. *num.* 24. *in fin.* argumento *in auth. hodie §.
patroni C. de Jud.*

Secundo Reſpondetur, quod cum † crimen A- 39
dulterii jam non ſit publicum, ſtatuto noſtro Pal-
lavicino 41. *lib.* 2. ſed privatum, Clar. *in d. §. Adul-
terium, verſ. eſt autem &c.* reſpectu intereſſe pu-
blici verum eſſe poteſt, ut abſoluto Adultero in-
telligatur & abſoluta adultera *d. §. Quæritur*,
Ad reſpectum intereſſe privati, & ſic mariti,
† cujus principaliter intereſt adulterium factum 40
non

Digitized by Google

non eſſe ; non procedit argumentum. Ad Bart. *in*
l. prætor edixit §. 1. *ff. de injur.* ſequitur Abb. *in cap.*
de cauſis num. 15. *de offic. deleg.* & ibi Dec. *n.* 91.
Quinimo in hoc caſu, dato quod non adfuiſſent in-
dicia ſufficientia non obſtante tali clauſula, *Rebus*
ſtantibus, illis quandocunque apparentibus reſpe-
ctu dicti privati intereſſe, & mariti, de novo
inquiri, & condemnari poteſt, ita Auguſt. ad Ang.
de Tracta. de malef. verb. che hai adulterata la mia
41 *donna. num.* 42. Demum d. Officiali † allegante ſe
abſolutum fuiſſe, iterum atque iterum fatetur de-
lictum, pro quo abſolutus fuit ; Non vidi tamen
acta per eum ſuper tali exceptione facta, ſed ſo-
lum quaſdam jurium allegationes ; Quia ſi vidiſ-
ſem acta, melius fundare poſſem hanc intentionem,
ad trad. communiter per Doctores *in l. decem. ff.*
de verb. oblig. ſed certe quicquid ſit, ſtante prava
conſuetudine, de qua per Clar. *in d.* §. *Adulterium*
verſ. ſed quæro quæ ſit, *&c.* & per Crav. *conſ.* 137.
Quod conſilium multum favet Adulteris, non ſo-
lum vana fuiſſet hæc abſolutio, quæ finaliter nil
valet, ſed vana querela, ſive denuntia, vanaque
inquiſitio, & fruſtra ſcripti ſunt proceſſus ; qui-
bus peractis nulli commodum venit niſi burſale
ipſis Actuariis, Ideo huic marito dici poteſt, fru-
42 ſtra † expectatus caſus, cujus nihil operatur even-
tus, ut habetur *in l. aliquando* §. *fin. Digeſtis ad*
S. C. Velleian. eum in hoc caſu non ſit proceſ-
ſum, nec definitum negotium per viam meræ juſ-
titiæ, ſed abſolutio facta ſit rebus ſtantibus, fi-
nitoque officio accuſatio proſequi poterit, ad
eundem Clar. *in d.* §. *fin. quæſt.* 57. *verſic. habet*
etiam locum.

Objicitur & tertio, Non conſtare de matrimo-
nio inter maritum hunc, & Adulteram, poterat
43 ſic etiam objici non conſtare de delicto ; Quia †
ſi non eſt nupta, Adulterium eum iſto ſoluto, &
ſine uxore committi non potuit ; verum quia au-
thoritatea ſuper iſto puncto elevatæ, loquuntur ſi-
ne dubio ante Sacrum Concilium Tridentinum *ſeſ-*
ſione 24. *De reformatione matrimonii*, *cap.* 1. eum
44 † hodie matrimonia non poſſint inter Chriſtianoa
fieri, niſi publice, notorie, & in faciem eccle-
ſiæ ; Tale notorium ſufficiat allegaſſe, ultra quod
omnes teſtes examinati firmant hanc mulierem fo-
re, & eſſe d. mariti uxorem ; adeo quod ſimiles
cavillationes, & alia quæ congerit Dec. *in conſ.*
162. hodie nil valent. Ceſſat etiam, quod non
ſit probata ſama talis Adulterii, & utinam pro
ſervitio amborum non eſſet pluſquam probata ;
Majores enim quacunque alia fama ſunt defen-
ſiones prædicti Adulrerii factæ, ut dixi ſupra ad
excludendam pœnam non delictum, cum quibus
probationibus multum bene levavit camiſiam huic
Amaſiæ ſuæ, ſed demonſtrando eandem non ſo-
lum meretricem, ſed publicam, tales defenſio-
nes non vidi, nec videre curavi, quia tangunt,
ut audio, & Presbyteros, & Fratres, & Mona-
chos, quos omnes Deus benedicat.

Sed quia poſt talia levamenta nititur amicus illa
ad nihilum reducere, eo quia excipiendo (ait) ſic
probaverit ; Quibus exceptionibus ſtantibus non
propterea intellexit Amaſiam puniri, ad Bartol.
in l. 2. §. *ſi publ. ff. de Adulter.* per Ang. Aret.
in d. §. 1. *ſub nu.* 26. *verſ. videamus* nunc an cri-
men deductum per viam exceptionis, &c. *Inſtit.*
de excepi. cum ſimil. Remedium eſt, quod interim
per maritum reproducantur iſta levamenta, & quod
eorum vigore procedatur contra ipſam ad pœnas
45 † juris, & ad doris amiſſionem, ſervando ea,
quæ ponit Bart. *in d.* §. *ſi publ. num.* 20. & me-
lius per Clarum *d.* §. *fin. quæſt.* 19. *&* *quæſt.* 53.
verſic. dixi etiam ad fin. eum reſervatione agendi
criminalirer ſuis loco, & tempore, qui judex ean-
dem condemnare poterit † in amiſſionem dictæ do- 46
tis tam de jure Civili, quam Canonico, Clar. *in*
d. §. *Adulterium verſ. & ſcias quod hoc caſu &c.*
per Petrum de Gherar. *ſing.* 48. *per l. ex conſenſu,*
C. de repud. cum vulg. Et cum jam d. mulier pro-
bata ſit in dictis levamentis publica † meretrix 47
ejus maritus jam nunc poterit eidem denegare ali-
menta, & eandem propria authoritate expellere,
Clar. ubi ſupra *verſ. Alia quoque ibi, quinimo ſi cri-*
men eſt notorium: à talibus ergo commerciis, ami-
citiis, Colloquiis, & ſolitariis Tractatibus oſtio clau-
ſo licet ſub meridie, & licet maſculus & fœmina nu-
di non ſint, libera nos Domine: Nam nec in mi-
miis, & ſcenicis nugationibus, Adulteria, & ma-
trimonia conſumuntur, ſed per acta, à ſpectatori-
bus ſubintelliguntur : finito itaque officio proſe-
qui poterit proceſſus iſte, & non obſtante prava
conſuetudine, † quod hodie impunita evadant A- 48
dulteria, non eſt tamen uſquequaque vera talis
conſuetudo, cum ſaltem ex quo ſumus in prohi-
bitis, ſtantibus verbis ut ſupra recitatis in ordi-
nibus ſuæ celſitudinis, ex quo homo reperitur of-
ſcuſus in honore, poterit procedi etiam ſi nulla
pœna foret pro Adulterio impoſita, per text. *in*
l. nemo Martyres, *Cod. de Sacr. Sanct. Eccleſ.*
quem text. in propoſito citat Bellonus *conſ.* 43.
n. 13. Imo ex quo Adulterium eſt † nomen cri- 49
minis etiamſi privatum ſit, ipſo marito amplius
non proſequente ex officio procedi poterit, licet
impoſita non reperiatur in dictis ordinibus pœna
corporalis, nec pecuniaria, extraordinarie tamen
puniri poſſit : Idem Clar. *in d.* §. *fin. quæſt. de-*
cimoſeptimo verſicul. poſt med. Nec eſt verum, ut
dixi, quod indiſtincte prava conſuetudo ſervetur,
nam ad † hoc, ut indiſtinctè ſervetur conſuetudo, 50
oportet, quod omnes tali conſuetudini conſen-
tiant ; At nulli maritorum certè placet, ut cre-
do : Dixerit quicquid voluerit ille Paris, quia
credo multo plures eſſe maritos, quibus diſplicet
talis conſuetudo, quam Adulteros, quibus illa
placet ; ſed ut dixi, non eſt indiſtincte vera, ut
per Menoch. *d. tract. de arb. jud. lib.* 2. *centur.* 4.
caſ. 98. *n.* 25. & aperta eſt deciſio Gramat. 31. ve-
rum non eſſe quod adulteria non puniantur, ſic
etiam dicimus uxorem non poſſe puniri crimine
expilatæ hæreditatis, Idem Menoch. *loco citato caſ.* 51
300. *in fin.* & tamen legimus uxorem pro tali cri-
mine fuiſſe tortam, & pro furto condemnatam,
Surd. *deciſ.* 61. *n.* 16.

Sed de his hactenus : Revertamur omnes unde
diſceſſimus ; Revertatur hic adulter ad patriam ſuam
Bon... Revertatur iſta mulier ad retiratas, Rever-
tor ego ad labores, à quibus hic ſcribendo pau-
lulum me retraxi, quod aliquando licere voluit
ex mente aliorum, Menoch. *ſæpe citato tractatu*
de arb. Jud. lib. 2. *centur.* 1. *caſ.* 78. *in fin.* ſicuti,
& Mars, & Venus poſtquam nullo modo adulte-
rium celare potuerunt, Vulcano precib. Neptu-
ni devictus, poſtquam vincula ſolvit, ut cecinit
Idem Poeta, Mars patriam Creten, Venus revi-
ſit Paphon.

Non vultus texiſſe ſuos, non denique poſſunt
Partibus obſcœnis oppoſuiſſe manus.
Vix precibus Neptune tuis captiva reſolvit
Corpora ; Mars Creten, occupat illa Paphon.

Et ut perfectum finem habeat hæc fabula, quia
congruit in ultimo actu ipſum maritum in ſcena
cum ceteris ſtare, ut omnes ſic revertantur, & ut
talis reverſio, unde diſceſſimus omnes ut ſupra fiat,
ſit certus maritus ipſe proſeciſſe in tali querela eo
modo,

modo, quo profuit Vulcano Adulterium prædictum promulgaſſe, unde ſequitur.

Hoc tibi profecit, Vulcane, quod ante tegebant,
Liberius faciunt, & pudor omnis abeſt.

---

§. ASSASSINIUM.

SUMMARIA.

Ex Claro

1 *Quis dicatur aſſaſſinus* in materia capit. primi de homicidio in 6.
2 *Et an ad hoc, ut quis dicatur aſſaſſinus, requiratur, quod conſtet occiſum fuiſſe Chriſtianum.*
3 *Et an epiſcopus aſſaſſinus comprehendatur* in diſpoſitione dicti cap. primi.
4 *Quæ ſit pœna aſſaſſinii.*
5 *Et an aſſaſſinus ſit tutus immunitate Eccleſiæ, ſi ad eam confugiat.*
6 *Et an in crimine aſſaſſinii requirantur plenæ probationes; ut in aliis criminibus.*
7 *Et an in hoc crimine puniatur affectus, etiam ſi non ſit ſecutus effectus.*
8 *Et an Clericus aſſaſſinus poſſit puniri à judice laico, Remiſſive.*

Ex Additionibus.

1 *Aſſaſſini qui dicantur, & unde effluxerint.*
2 *Aſſaſſinium an committat vulnerans pro pecunia non ſecuta morte.*
3 *Aſſaſſinium quomodo probetur.*
4 *Pirata non dicitur aſſaſſinus.*
5 *Aſſaſſinus non eſt propriam injuriam ulciſcens, ſociis pecunia conductis.*
6 *Aſſaſſinium non inducitur ex generali, & incerta promiſſione.*
Et quid ſi nihil remaneat in lucro, n. eod.
7 *Aſſaſſinus non dicitur delinquens ſpe, vel gratia ſine promiſſione.*
8 *Aſſaſſinus non dicitur accipiens pecuniam pro expenſis tantum faciendis.*
Nec accipiens dono unum par caligarum, n. eod.
9 *Pecunia data pro aſſaſſinio cui ſit applicanda.*
10 *Aſſaſſinus non dicitur occidens ſub ſpe equi ſibi donandi.*
11 *Aſſaſſinium non committit interficiens ſub ſpe conſequendi hæreditatem occiſi.*
12 *Appellatio non admittitur in crimine aſſaſſinii.*
13 *Aſſaſſinium requirit occiſum eſſe Chriſtianum.*
14 *Et in dubio interfectus præſumitur Chriſtianus.*
15 *Baptiſmus viventis an præſumatur in dubio.*
16 *Baptizatus præſumitur qui ex Chriſtianis natus parentibus inter Chriſtianos fideliter eſt converſatus.*
17 *Baptiſmus unico teſte probatur.*
Et quomodo probetur baptiſmus, remiſſive. n. eod.
18 *Aſſaſſinus clericus punitur per Judicem laicum.*
19 *Diffidatus quis proprie dicatur, remiſſive.*
20 *Aſſaſſinii pœna non tenetur inquiſitus de auxilio.*
Nec dicitur aſſaſſinans, ſi probabiliter ignoravit pecuniam interveniſſe. n. eod.
21 *Aſſaſſinii pœna non tenetur mandans, ſi mandatarius præmio, & particulari odio motus eſt.*
22 *Aſſaſſinium quibus argumentis probetur.*
23 *Et an per ſocios criminis remiſſive.*
Et an per teſtes examinatos parte non citata remiſſive. n. eod.
24 *Aſſaſſinii crimen eſt enorme, & atrox.*
25 *In omnibus licet jura tranſgredi in puniendo.*
26 *Magiſtratus majores qui dicantur.*
27 *Sicariorum, ſeu aſſaſſinorum origo.*
28 *Aſſaſſinii pœna circa mandantem, & mandatarium, quæ ſit in Regno Neapolitano.*
29 *Aſſaſſinii affectus punitur, licet non ſit ſecutus effectus.*
Et de quo affectu ſit intelligendum. n. eod.
30 *Clericus an poſſit puniri de aſſaſſinio à Judice laico.*
Mandati revocatio an admittatur in crimine aſſaſſinii ſub n. 6.

ASſaſſinus (*a*) eſt ille, qui aliquem Chriſtianum 1
occidi pretio mandat alteri, ſive infideli, ſive Chriſtiano. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Aret. *conſil.* 163. *poſt num.* 17. ubi ſubdit, quod forte etiam eſt conſuetudine approbata, quem refert Placa. *lib.* 1. *delictorum*, *cap.* 19. *nu.* 2. & Vivius *in lib. communium opin. in verbo Aſſaſſini omnes.* Capic. *decis.* 155. Gram. *voto* 8. & 9. Et dicit Pract. Conradi *fol.* 237. *num.* 1. quod in hoc Doctores omnes conveniunt. Exemplum autem poni poteſt in caſibus, in quibus conſuluerunt Bald. *conſ.* 430. *lib.* 2. & *conſ.* 383. *lib.* 2. & Rimin. *conſ.* 55. & Rolan. *conſ.* 24. *in* 1. *dubio lib.* 1. & Gram. *conſ.* 44. & *conſ.* 66. & eſt *deciſ.* Capic. 112. & 155. Et ſcias, quod licet aliqui tenuerint, quod diſpoſitio *c.* 1. *de homic. in* 6. punientis aſſaſſinos, habeat locum ſolummodo in certo genere hominum, qui appellantur aſſaſſini: tamen in contrarium, ſcilicet quod imo (*b*) comprehendat omnes, 2
ut dixi, eſt commun. opi. ut atteſtatur Boſſ. *in tit. de mandato ad homicid. n.* 16. Bene verum eſt (*c*) (ut dixi) quod ad hoc, ut quis proprie dicatur aſſaſſinus, & conſequenter in eo locum habeat diſpoſitio *d. c.* requiritur, quod ille interfectus eſſet Chriſtianus: ita dicit Joan. Andr. *in dict. cap.* 1. quem ſequuntur commun. Doctor. ut atteſtatur Alexand. *conſil.* 166. *in fin. lib.* 7. & Pract. Carrer. *fol.* 290. *poſt numer.* 15. Et hæc ſententia eſt omnium conſenſu ſtabilita, ut dicit Placa *in d. cap.* 19. *num.* 8. Nam ubi agitur de imponenda pœna alicujus conſtitutionis ſpecialis, requiritur, quod concurrant omnes qualitates, de quibus in ipſa conſtitutione, ut dixi infra *hoc eo. lib. §. fin. q.* 85. *verſ. ubi agitur.* Et ſubdit Jo. Andr. propter hoc ſe evaſiſſe quendam imputatum de aſſaſſinio, ex eo quod in proceſſu (*d*) non fuerat probata illa qualitas, quod ille occiſus eſſet Chriſtianus. Et dicit Jo. Amo. *caut.* 23. vos ſcitis, quod ipſe ita in facto ſemel judicavit. Sed certè credo, quod hæc defenſio apud nos parum prodeſſet, modò ille fuiſſet occiſus in territorio Chriſtianorum: (*e*) licet enim vere non naſcatur Chriſtianus, tamen cum à communiter contingentibus infideles non ſint ſoliti inter Chriſtianos converſari, ille, qui in territorio Chriſtianorum reperitor, habendus eſt pro Chriſtiano, præſertim in hoc tam gravi delicto, in quo non eſt ſuper hujuſmodi ſubtilitatibus inſiſtendum. (*f*) Ubi tamen reus probaret illum fuiſſe infidelem, tunc utique eſſet ab hoc crimine aſſaſſinii abſolvendus. 3

Quæro numquid etiam (*g*) epiſcopus, qui ſit aſſaſſinus, ſit comprehenſus in diſpoſitione *dicti c.* 1. Reſp. quod ſic. Et ita tenent commun. Doct. ut dicit Socin. inter conſ. Curtii Sen. *conſ.* 20. *poſt n.* 43.

(*h*) Sed quæro, quæ ſit pœna aſſaſſinii? Reſpon. quod tales ſunt (*i*) diffidati à toto populo Chriſtiano, (*k*) & poſſunt impunè offendi, &c. ut eſt text. 4
in dicto c. 1. Debet autem aſſaſſinus puniri pœna mortis: & ſecundum aliquos debet trahi ad caudam equi, prout in pluribus locis uſu, ac conſuetudine receptum eſſe atteſtatur Socin. quem refert Placa *in d. c.* 19. *n.* 5. Dicit tamen pract. Carer. *f.* 294. *nu.* 35.

Digitized by Google

nu. 35. quòd hodie aſſaſſini per fruſta ſcinduntur; & quod Judices hac pœna utuntur propter criminis immanitatem, & ad terrorem aliorum.

5 (*l*) Item licet aſſaſſinus confugiat ad Eccleſiam, non tamen eſt tutus ejus immunitate, de qua dixi infra *hoc eod. lib.* §. *fin. quæſt.* 30. ſed poteſt inde extrahi per quemcunque Judicem ſecularem. Et hæc eſt crebrior apud omnes recepta opi. ut dicit Placa *in dict. cap.* 10. *num.* 24.

6 (*m*) Præterea quamvis regulariter in criminalibus requirantur probationes luce meridiana clariores; (*n*) tamen in hoc delicto propter ejus immanitatem ſufficiunt probabilia argumenta, (*o*) etiam ad condemnandum; ita expreſſe dicit tex. *in d. cap.* 1. & eſt communis opinio, ut dicit Boſſ. *in tit. de convictis, n.* 55. *& in tit. de indic. num.* 201. Quod intellige non ſolum ad condemnandum pœna extraordinaria; ſed etiam ad condemnandum pœna corporis afflictiva. Et hoc conſtitutiſſimum eſſe atteſtatur Placa *in dict. cap.* 19. *n.* 16.

7 (*p*) Scias etiam, quod quamvis regulariter ex generali conſuetudine Italiæ non puniatur affectus, niſi ſequatur effectus, ut dixi *in d.* §. *fin. q.* 92. tamen in crimine aſſaſſinii punitur conatus, etiam ſi effectus ſecutus non fuerit. Et ita in facti contingentia conſuluit Ang. *conſ. incip. in q. præmiſſa.* Et hoc frequentiſſimo omnium conſenſu receptum eſſe ait Didacus *repet. clem. ſi furioſus. fol.* 189 *verſ. Secundo proponitur.* Hanc etiam dicit eſſe frequentiori calculo receptam ſententiam Gonius *de immu. eccl. f.* 143. *in* 15. *fall. poſt numerum* 8. quem refert Placa *in d. cap.* 19. *n.* 9. Et ita obſervatum fuiſſe in facti contingentia per Cur. Neapol. refert Afflict. *ſuper* 1. *par. conſt. regni, rub.* 12 *nu.* 11. *in fin.* in quodam aſſaſſino, qui eum dardo balliſtæ dedit in arzone ſellæ equi illius, quem volebat interficere, nec tamen eum offendit: quem refert, & in eandem ſententiam conſuluit, Gramm. *voto* 9. Idem etiam ſervavit conſ. Neapo. in perſona cujuſdam notarii Marci, qui fuit furcis ſuſpenſus, licet mors vulnerati per aſſaſſinum ſecuta non fuiſſet teſte Capic. *deciſ.* 155. notarius Marcus. Idem etiam ſervatum fuiſſe Mediolani refert Chaſ. qui tunc ſe dicit fuiſſe vicarium Capitanei Juſtitiæ ſuper conſuetud. Burg. *fol.* 14. poſt *num.* 7. & *fol.* 44. *numero* 11. licet idem Gram. *n.* 8. referat aſſaſſinum non ſecuta morte condemnatum fuiſſe (*q*) in pœnam pecuniatiam: de quo etiam mentionem facit, idem Gramm *ſuper conſt. Regni, fol.* 14. *col.* 2. & pariter etiam *voto* 20. refert aſſaſſinum non ſecuta morte condemnatum fuiſſe ad triremes perpetuo. Et licet forte circa hoc loquendo ſecundum diſpoſitionem juris communis, multa dici poſſent, (*r*) tamen ſtante conſuetudine, & communi Doctor. opin. credo quod non erraret Judex, qui illam in judicando ſequeretur. Nam ut dicit Ang. *in l. non ſolum.* §. *ſi mandato, numer.* 2. *ff. de injur.* licet de jure communi aſſaſſinus non videatur teneri in plus quam mandator, id tamen de conſuetudine non ſervatur. Et merito, quia plus delinquit faciens per pecuniam, quam qui gratis. (*ſ*) In Senatu tamen vidi ſecundum qualitatem facti, & perſonarum, diverſimode judicari, quandoque pœnam ordinariam infligendo quandoque mitius puniendo, ut dixi *in allegata quæſt.* 92. *verſic. Scias autem.* Et ideo putarem hoc eſſe arbitrio Judicis relinquendum. (*t*)

8 (*u*) Videndum eſt etiam, (*x*) nunquid clericus aſſaſſinus poſſit per Judicem ſecularem puniri, & an requiratur degradatio: de quibus omnibus dixi infra *hoc eo. lib.* §. *fi. q.* 36. *verſ. Item quæro, & ſeq.*

ADDITIONES.

Ad §. Aſſaſſinium.

A*Sſaſſinus eſt ille.*) Adde: Aſſaſſini qui & unde fluxerint, ut per Jacob Menochium *Tract. de arb. jud. cap.* 360. *nu.* 41. pract. Carr. *fol.* 285. *cum plurimis ſeq.* ubi oc...ictum illud plene cum ſuis qualitatibus, atque pœnis tractat. Item, an ea, quæ dicuntur de aſſaſſinio, locum habeant, ubi quiſpiam injuriam propriam per ſeipſum ulciſcitur auxilio aliquorum, quos pecunia conduxit. Et an, qui ſpe remunerationis auxilium ulciſcenti tulerunt, dicantur aſſaſſini. Item, & an ex eo, quod promiſſum eis generaliter fuit, & incerte; quod erga eos fieret. Et an ex eo quod principalis ſubminiſtravit eis expenſas. Et an ex eo, quod principalis eis ſcuta paulo ante factum dedit, ut poſt factum haberent, unde ſe alerent, & ſervarent. Unde de omnibus ſubtiliter, atque eleganter per Gabr. Eugubin. in illius *conſ.* 179. *per totum.* Sed ſcias, quod aſſaſſinus dicitur, qui ſine pecunia occidit, ut domino placeat, vel obediat, ſecundum Joan Andr. *in c. pen. de cleric. non reſid.* & per Ang. *conſil.* 14. *incip. Nos Carolus.* quem vide & etiam per Carrer. *in prac. crim.* §. *homic.* 5. *num.* 5. ubi declarat. Giach.

Aſſaſſinus.) Boſſ. *tit. de jur. compet. num.* 241. ubi etiam inter ampliat. Vi. Decium *tract. crim. tom.* 2. *lib.* 9. *c.* 30. & *to.* 1. *lib.* 4. *c.* 26. *num.* 27. Farin. *de ejus mal. q.* 123. *vol.* 4. *inſpec.* 1. *num.* 2. & *ſeq. ſecunda inſpec. nu.* 19. & *inſpec.* 3. *num.* 40. & *inſpec.* 4. *num.* 67. & 5. *inſpec. nu.* 133. *in.* 1. *com. opi. verbo Aſſaſſini fol.* 30. *cum ibi additis*, præcipue Gabr. *lib.* 7. *com. opi concl.* 1. Bal. *conſ.* 383. *lib.* 5. Farin. *ac. d. q.* 123. *inſpec.* 2. *nu.* 26. & 27. ubi etiam de earum habente, & *d. inſpec.* 4. *n.* 77. & 79. iterum de mandante, & *num.* 119. & 128. & *inſpec.* 5. *nu* 147. Ros.

Aſſaſſinus.) Adde, qui † dicantur Aſſaſſini, & unde effluxerunt per Menoch. *de arbitr. jud. caſ.* 362. *num.* 41. Et in materia hujus delicti, vide Gabr. *in lib.* 7. *concl.* 1. ubi pleniſſime, & inter alia habetur, quod † vulnerans pro pecunia non committit aſſaſſinium; ſi non ſequatur mors: & ita etiam tenet Joan. Ant. de Nigr. *in c.* 7. *frequens ſub num.* 68. *verſ. quod ſi quis mandavit*, licet Alex. *in conſil.* 166. *circa fin. v l.* 7. contrarium tenuiſſe videatur. Vide etiam Maſcard. *de probat. concl.* 137. & 138. *par.* 1. ubi latiſſime, quomodo † probetur aſſaſſinium, & quis ſit aſſaſſinus. Et dicit Alciat. *in conſil.* 11. *num.* 17. *lib.* 1. quod ad hoc, ut quis dicatur aſſaſſinus, oportet, non ſimpliciter quod delinquat per precium, quia etiam milites hoc modo eſſent aſſaſſini, ſed quod ſuſcipiat mandatum occidendi hominem pretio convento: Et ibi tenet etiam, quod † pirata non dicitur aſſaſſinus, ponendo multas differentias inter piratam, & aſſaſſinum. Et in materia aſſaſſinii vide etiam Mortuel. *in reg. juris crimi. reg.* 8. ubi ponit multas ampliat. & limit. & Viv. *com. concl. in ver. aſſaſſini.* 1 2 3 4

Item † adde, quod aſſaſſinus non eſt is, qui propriam injuriam ulciſcitur, ſociis pecunia conductis, ut per Hier. Gabr. *conſ.* 170. *n.* 13. ubi reſpondet *ad conſ. Ang.* 4. Ibi enim aderat mandatum, & promiſſio pecuniæ: & per eundem Gabr. *ibi num.* 18. habetur, quod † aſſaſſinium non facit generalis, & incerta promiſſio. & *n.* 21. quod aſſaſſinium expenſæ non inducunt, ſed aliquid remanens, quod lucrum afferat. Sed per conſ. Neapol. contrarium fuit deciſum. Franc. *dec.* 176. & quod incerta promiſſione aſſaſſinium non inducatur tenuit etiam Joan. Ant. de Nigr. *in cap. frequens num.* 73. Et ad probandum aſſaſſinium, non ſufficit probare promiſſionem pecuniæ: ſed neceſſe eſt probare conventionem habitam de committendo homicidio: & ſic, quod aſſaſſinus mandatum acceptaverit: alias non diceretur aſſaſſinium: Ita tenet Bald. *in conſ.* 383. Bertonius *vol.* 5. & *clarius in conſ.* 89. *vorum.* 1, Gram. *in voto* 11. *n.* 19. & *in conſ.* 1. *n.* 50. *cum aliis ſequen.* poſt deciſ. & Carrer. *in ſua pract.* §. *circa n.* 23. Sed ego arbitror, quod non requiritur probatio acceptionis ſi ſecutum ſit homicidium, ex quo nedum probatur acceptatio, ſed etiam mandati executio, ut patet ad ſenſum; quia ab effectu ſecuto cognoſcitur contrahentium intentio, vulgata regula, & an in hoc crimine admittatur revocatio mandati, vide Covar. *in element. ſi furioſus par.* 2. *n.* 6. & 9. & Joan. Ant. de Nigr. *in d. cap. frequens. num.* 68. *cum ſequen.* 5 6

Item † adde, qood aſſaſſinus minimè dici poteſt, qui ſpe, vel gratia adductus, ſine promiſſione delinquit, ut alteri morem gerat. Jo. Ant. de Nigris, *in cap.* 107. *n.* 70. Alex. *conſ.* 167. *n.* 17. Gabr. *commu. concl. lib.* 7. *concl.* 1. *n.* 34. & Viv. *opin.* 74. *verſ.* 3. *quod aſſaſſini*; nec committeret aſſaſſinium, ſi mandaret his verbis: *Che non li mancarebbe mai a ſuoi biſogni*, 7

8 *qui*, ſecundum Vulpell. *in conſil.* 143. ubi dicit etiam, † quod nec accipiens pecunias pro expenſis in hoſpitio faciendis dicitur aſſaſſinus, nec accipiens dono unum par caligarum, Carrer. *in pract.* §. *homicid. nu.* 13. nec dici poteſt aſſaſſinus filius, qui reverentia paterna homicidium commiſit ſine promiſſione præmii; Bald. *in conſ.* 156. *vol.* 2.

9 Item † adde, quod illa pecunia, quæ datur aſſaſſino, applicatur illi, propter quem fuit data, ut offenderetur, Roman. *ſingul.* 332. *incip. pecuniam* per text. *in l.* 3. §. *illud ff. de calumniat.* & Boer. *in deciſ.* 153. *num.* 21. & per Doct. *in l.* 1. *ff. de condit. ob turp. cauſ.* vel hæredibus interfecti, etiam lite non conteſtata cum aſſaſſino, quia ejus hæres, non conteſtata lite, tenebitur reſtituere illam pecuniam ipſi offenſo, vel ejus hæredi; & hoc propter enormitatem criminis, tex. *cum gloſ.* & Ang. *in l.* 1. §. *fin. ff. de eo, per quem fact. fuer.* & ibi Alex. Capic. *deciſ.* 155. *col. fi.* Bolog. *conſ.* 8. *col.* 2. Marſ. *in l. is, qui cum telo n.* 75. *C. de ſicar.*

10 Item † adde, quod non dicitur aſſaſſinus occidens ſub ſpe equi, quem exiſtimet fore, ut ſibi donetur a mandante, Bald. *conſ.* 383. *lib.* 5. Alciat *conſ.* 11. *lib.* 1.

11 Item † adde, quod interficiens aliquem ſpe conſequendi bona, & hæreditatem occiſi, non dicitur commiſiſſe aſſaſſinium, Grat. *conſ.* 32. *n.* 45. *& ſeq. vol.* 2.

12 Item † adde, quod in hoc crimine aſſaſſinii non admittitur appellatio, Capic. *d. deciſ.* 155. *n.* 25. *in* 7. *ſpeciali.* Baiard.

(*b*) *Comprehendat omnes*) Farin. *d. q.* 123. *inſpec.* 1. *n.* 21. *&* 22. *&* ante eum Vulpell. *reſponſ.* 243. Ros.

(*c*) *Bene verum eſt.*) Adde, † quod ad hoc, ut quis pro-
13 priè dicatur aſſaſſinus, opus eſt, ut interfectus fuerit Chriſtianus, quod etiam atteſtatur hanc eſſe communem Aret. *conſ.* 165. *col.* 2. & ibi atteſtatur etiam de conſuetudine.

14 Item † adde, an in dubio interfectus præſumatur Chriſtianus, vel Paganus, vel Judæus, Affliet. *in conſt. ſi damna clandeſtina.* 15. *notab.* ubi per gl. *in c. preſ'yter.* concludit,
15 † quod in dubio præſumatur Chriſtianus, at quando dubitatur de baptiſmo viventis: non præſumitur baptiſmus;
16 & ibi vide omnino circa hujuſmodi præſumptionem. & † baptizatus præſumitur, qui Chriſtianis parentibus natus inter Chriſtianos eſt fideliter converſatus, donec evidentiſſimis contrarium argumentis probatum fuerit, *c. ſi nulla extant. de conſecr. diſt.* 4.

17 Item † adde, quod ad probandum baptiſmum uni teſti creditur, Caſſan. *in conſuet. Burgun. fol.* 272. *n.* 11. & quomodo probetur, quem eſſe baptizatum, late per Maſcard. *in concluſ.* 163. Baiard.

(*d*) *Non fuerat probata.*) Farinac. *d. inſpec.* 4. *numer.* 133. *&* 138.

(*e*) *Licet enim vere.*) Nemo naſcitur Chriſtianus & tamen eſſe præſumitur natus inter Chriſtianos *d. n.* 183. Ros.

(*f*) *Ubi tamen reus.*) Adde rationem, quia, cum diſpoſitio *c.* 1. *de Homicid. in* 6. non ſit æquè proportionabilis Chriſtiano, & infideli, non extenditur ultra Chriſtianos, Jaſ. *in l. ſi Inſulam numero* 5. *de verb. oblig.* & ideo hinc infertur, quod ſtante ſtatuto, unico tantum teſti idoneo credi cum Accuſatore; illa qualitas idoneitatis in teſte articulari, & probari debet, Vulpellus *conſ. crim.* 40. *numer.* 3. *Alligat.* Alex. *conſil.* 32. *vol.* 4. Dec. *conſ.* 27. *&* 32. Alc. *de præſumpt. reg.* 3. *præſumpt.* 2. *n.* 5. Drog.

(*g*) *Epiſcopus.*) Item quod aſſaſſinus amittat omne privi-
18 legium etiam clericale, in tantum, quod † aſſaſſinus clericus cognoſcitur, atque puniatur per Judicem laicum, habe per Carrer. *in pract. crim.* §. *Homicid.* 5. *num.* 10. qui *num. ſequ. uſque ad numer.* 14. declarat, & probat, conſtit. de qualitate aſſaſſini, & *numer.* 16. dicit non requiri degradationem: Grach.

(*g*) *Epiſcopus.*) Farin. *d. inſpec.* 3. *n.* 25. Ros.

(*h*) *Sed quæro.*) Farin. *volum.* 5. *ſuæ praxis crim. quæſt.* 123. *inſpec. pri. & quibus mod. committatur ibi inſpec.* 2. *numer.* 19. Ros.

19 (*h*) *Sed quæro.*) Adde † quis propriè dicatur diffidatus videndum per Ruy. *conſil.* 4. *num.* 14. *volum.* 5. poſt Bald. *in l.* 3. *C. ad l. Falcid. & in l. cum mulier, ff. ſol. matr.*

Item † adde, quod pœna aſſaſſinii puniri non poteſt in-
20 quiſitus de auxilio; nec poteſt dici Aſſaſſinus, ſi inter mandantem, & mandatarium pecuniam interveniſſe probabiliter ignoraverit, Paril. *conſ.* 166. *vol.* 4. Capic. *in deciſ.* 155. & Vulpell. *in conſ.* 143. *in fin.*

Item † adde, quod mandans pœna aſſaſſinii non tenetur,
21 quando mandatarius præmio, & particulari odio motus eſt, ita tradit Vulpell. *in conſ.* 143. *n.* 19. Baiar.

(*i*) *Diffidati à toto populo Chriſtiano.*) Adde, ut *in fin* arque etiam per pract. Carret. *fol.* 228. *num.* 9. Item aſſaſſinis interdicta eſt appellatio. Vide, & dic, ut per eundem *pag.* 65. *num.* 100. *& ſeq.*

Et indiſtinctè quod aſſaſſinus ſit diffidatus ab omni populo, & lege; *in d. c. fin.* atque per Gram. *vot.* 8. *num.* 2. Et quod propterea poteſt ubique impune occidi præcedente declaratione de aſſaſſinio per Boſſium. *in tit. de defen. reor. & defen. impug. num.* 63. *& tit. de man. ad homicid. num.* 19. 20. 21. *& tit. de foro compet. num.* 67. ubi de communi opin. Item aſſaſſinium quando & quomodo non probetur per ſocios criminis, vi. per Burſat. *conſ.* 192. Et quod in iſto delicto non requiratur plena probatio, ſed ſufficiant probabilia argumenta, ultra allegata per authorem *in verſ. Præterea* Adde, per Rolan. plenè *in conſ.* 14. *num.* 15. *lib.* 3. *vel* 4. Grach.

(*k*) *Et poſſunt impune offendi.*) Sic etiam per ſtatuta terrarum, & Banniti offendi poſſunt, eorumque bona dilapidari, *infr. q.* 71. *verſ. dixi etiam, quæſt.* 36. *verſ. Item quæro; in* §. *Teſtamentum, q.* 19. *&* 20. *& in* §. *Homicidium, verſ. plerumque, etiam ubi, valet enim ſtatutum,* & ſuper hoc adſunt duæ Bullæ Pontificum Pii IV. & Pii V. ut dixi *in d.* §. *plerumque.* Drog.

(*l*) *Item licet aſſaſſinus.*) Farin. *d. inſpec.* 3. *n.* 60. *& tit. de carceribus q.* 28. *n.* 26. *vol.* 3. Ros.

(*m*) *Præterea quis.*) Farin. *d. q.* 123. *inſpect.* 3. *num.* 41. *&* 46. ubi alia quoque ſpecialia recenſet *uſque ad fin. & ſunt numero* 17. Ros.

Præterea quamvis.) Adde, † quòd idem tenuit Rolan. 22
in conſ. 14. *n.* 15. *vol.* 4. Sed advertendum eſt, quod tunc probabilia argumenta ſufficiunt ad probandum hujuſmodi crimen aſſaſſinii, quando talia argumenta probabilia ſunt indubitata, & non aliter, ita voluit, Fely, *in c. afferte in* 3. *limitat. de præſumption.* & Gram. *voto* 11. *in fine,* &
† an. & quando illud crimen per ſocios criminis probari 23
non poſſit. Burſat. *in conſ.* 192. & quomodo tale crimen aſſaſſinii probetur; vide omnino Maſcar. *de probat. conſ.* 13. *&* 138. *vol.* 1. & ibi. an Teſtes probent, ſi examinati fuerint, parte non citata Roi.

(*n*) *Tamen in hoc delicto*) Item adverte, quod crimen
aſſaſſinii † eſt enorme, & atrox, per Rolan. *in conſ.* 14. 24
num. 14. *vol.* 4. Et quod in enormibus licet † jura tranſ- 25
gredi in puniendo non in procedendo, quia in enormibus debent eæ ſolemnitates ſervari, quæ in aliis criminibus ſervantur: ut per Gram. *vot.* 34. *num.* 23. 24. quem refert atque ſequitur Carrer. *in pract. crim. ante num.* 182. loquens in criminibus exceptis, qui etiam poſt citator. declarat hoc intelligi in majoribus magiſtratibus, non autem in minoribus magiſtratibus; Et qui dicantur majores
magiſtratus, vide per *Jaſ. in l.* 1. *C. de precibus Imper. offer.* 26
poſt numer. 8. & adeo verum eſt, quod in criminibus enormibus, & exceptis, ſint in procedendo ſervandæ ſolemnitates, quæ in illis criminibus ſervantur, ut amplietur etiam ſi officialis habeat arbitrium, nam non poteſt torquere ſine indiciis. Item etiam ſi Judex mandaſſet Judici inferiori, ut torqueat etiam nullis indiciis præcedentibus, & de facto: nam non poteſt hoc facere, ſed debet procedere juris ordine ſervato, & replicare principi. Alias etiam ampliationes, atque limitationes vide per eundem Carer. illic per totum, qui *num. ſeq.* limitat etiam; niſi in occultis tractatibus, & proditionibus: nam in his promptior eſſe debet Judex ad torturam ob probationis difficultatem cum tales tractatus in ſecreto fieri ſoleant. Grach.

(*o*) *Etiam ad condemnandum.*) Et probant teſtes recepti lite non conteſtata per Carer. ubi ſupra *n.* 10.

(*p*) *Scias etiam quod quamvis*) Farin. *d. q.* 123. *inſpect. num.* 77. ubi *inſpect.* 5. *num.* 133. de ejus aſſaſſinii excuſatione pertractat. Ros.

Scias etiam quod quamvis.) Adde; quod imo attenta tali conſuetudine, non ſervatur rigor. *l. is, qui cum telo C. ad l. Jul. de Sicar.* quæ lex punit affectum, dixi intra *in* §. *Homicidium, verſ. ſi.* vide Gram. *dec.* 2. *n.* 14. *& n.* 17.
originem † autem Sicariorum; ſeu etiam aſſaſſinorum & 27
quomodo hoc nomen aſſecuti fuerint. vide apud Joſephum *de Bello Judaico lib.* 2. *ad fin.* Inter infirmiorem autem vulgum multi irrumpentes ſicariorum (ſic enim vocant latrones) gladios in finib. gerentes audaciſſime utebantur ope, quod adorti erant; Et iterum, ſic enim regione purgata aliud genus latrocinantium in Hieroſolymis oriebatur; Hi autem ſicarii vocabantur; Die claro, & in media Civitate paſſim quoque interficientes, potiſſimum vero in diebus feſtivis miſcebantur vulgo, & ſicas ſub veſte geſtantes, his diverſos quoque interficiebant. Deinceps collapſis hominibus, illi inter reliquos de ſcelere querebantur, qua fraude extra ſuſpicionem manebant, diuque latuerunt. Drog.

Scias etiam) Adde, † quod in Regno Neap. ad tollendas 28
difficultates, fuit edita pragmatica per Cardinalem de Granuela Proregem, quæ incipit, *In omni tempo. in ordine* 17. qua fuit proviſum, quod mandans, & mandatarius, ſi vulnera intervenerint, pœna mortis naturalis puniantur.

Item † adde, quod in hoc crimine punitur affectus, non
ſecuto effectu, nedum de jure communi, ſed etiam de jure 29
ſtatutario, ut plene per Corn. *in conſ.* 249. *per totum vol.* 1.

etiam

Digitized by Google

etiam quod ſtatutum diſponeret, quod accipiens pecuniam, aut promiſſionem pretii ad aſſaſſinandum; aliquem tanquam aſſaſſinus pœna capitali puniatur, & non diceret, pœna mortis, & de quo affectu ſit intelligendum, id eſt, quando quis dicatur deveniſſe ad actum proximum, vide Gabriel. *d. conc. 1. n. ſeq.* Corn. *conſ.* 202. *col.* 1. *volu.* 1. Afflict. *in Conſt. Regni ſub rub. de percuſſ. illic. cum armis n.* 16. ubi tenet, quod tunc dicetur deventum ad actum proximum quando deventum eſt ad aliquam offenſam, ut etiam videtur tenere Gram. *voto* 9. *nu.* 10. Sed Jacob. de S. Georg. *in l.* 1. *§. hac verba ff. quod quiſque jur.* tenet ſufficere, quòd devenerit ad locum maleficii perpetrandi; & Bal, *in l. non ideo minus in* 6. *q. C, de accuſa*: dicit, conſiderandum non eſſe, an mandatarius devenit ad actum proximum in atrocioribus, ſed ſufficere, quod devenerit ad aliquem actum, ultra tractatum; & ſic non ſteterit in nudis terminis cogitationis: & idem videtur ſentire Felyn. *in tract. de conatu in* 3. *limit.* & Gram. *voto* 8. *n.* 11. *cum ſeq. & deciſ.* 38. & practica refert Decian *in tract. crim. lib.* 9. *c.* 8. *n.* 38. *tom.* 2. ◆ & de eo, qui fecit depoſitum, ſed aliud non fuit factum, quomodo ſit puniendus, vide Bal. *in conſ.* 430. *vol.* 2. ubi facit diſtinctionem de jure communi à pœna ſtatutaria. Baiard.

(q) *In pœnam pecuniariam.*) Farin. *d.* 4. *inſpec. nu.* 107. & 110. Ros.

(r) *Tamen ſtante conſuetudine.*) Farin. *d. inſpect.* 4. *n.* 115. & 118. Ros.

(ſ) *In Senatu tamen.*) Farin. *d.* 4. *inſpect. n.* 132. Ros.

(t) *Relinquendum.*) Vide etiam per Carer. *in pract.* §. *Homicid.* 1. *n.* 12. 13. 14. & §. 5. *n.* 8. ubi plenius, Giach.

30 (u) *Videndum eſt etiam.*) Adde † videndum in Rimin. jun. *in conſ.* 685. *vol.* 6. ubi late, quando Judex laicus poſſit punire clericum, crimen aſſaſſinii committentem; & quæ requirantur, vide etiam Ant. Scapp. *in tract. de jure, non ſcripto lib.* 1. *c.* 5. *nu.* 6. & quæ poſui *in dicta quæſt.* 36. *verſ. Item quæro.* Baiard.

(x) *Numquid Clericus.*) Farin. *d. quæſt.* 123. *inſpect. prima n.* 12. & *inſpect.* 3. *nu.* 62. & *ſeq.* Ros.

---

§. BLASPHEMIA.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Omnis contumelia in Deum, vel Sanctos prolata, eſt blaſphemia.*
2 *Et an dicere,* al diſpetto di Dio. *ſit blaſphemia.*
3 *Quæ ſit pœna blaſphemiæ.*
4 *Et an in crimine blaſphemiæ admittatur repulſa teſtium.*
5 *Judæus blaſphemans an poſſit puniri per Judicem Eccleſiaſticum.*
6 *Blaſphemans per iracundiam an excuſetur. Remiſſ.*
7 *Et an propter conſuetudinem provinciæ.*

Ex Additionibus.

1 *Blaſphemiæ materia, remiſſive.*
Et de percutientibus, ac deturpantibus Imaginem Dei, Sanctorum, Pontificis, aut Principis, remiſſ. n. eod.
2 *Blaſphemia, quæ dicitur, quæ ſit hæreticalis, quibus pœnis puniatur: quot ſint ſpecies blaſphemiæ, & quot modis dicatur quis blaſphemare, remiſſive.*
3 *Projiciens imaginem Chriſti, vel Sanctorum in terram de jure Canonico arbitrarie punitur.*
4 *Hæreſis per blaſphemiam contrahitur.*
5 *Punitio blaſphemiæ ad quos ſpectet.*
6 *Quando in Deum blaſphemare quis dicatur.*
7 *Blaſphemia duplex eſt.*
8 *Blaſphemia an ſit dicere* al diſpetto de Dio, *Deum tædeat, Deo diſpliceat,* Dio poverinazzo.
9 *Blaſphemantem non deferens puniendus eſt.*
10 *Blaſphemans poteſt ſecreto denunciari ex Conſtitutione Julii III.*
Blaſphemantes quibus pœnis afficiantur in ſtatu Eccleſiaſtico, remiſſive. numer eod.
11 *Blaſphemantium falſi denunciatores, & teſtes quomodo ſint puniendi ex dicta Conſtitutione Julii III.*
Blaſphemantes ſeipſos accuſantes evitant pœnas temporales ex eadem Conſtitutione Julii III. num. eod.
12 *Blaſphemantium pœna, quæ ſit in Regno Neap.*
13 *Et quæ in Regno Franciæ.*
14 *Blaſphemantium pœnæ diverſæ, remiſſive.*
15 *Tortura infertur in crimine blaſphemiæ quamvis pœna per ſtatutum, aut conſuetudinem eſſet pecuniaria.*
16 *Blaſphemans pluries eodem tempore an unica pœna ſit puniendus, ſtante ſtatuto, vel Principis edicto imponentib. varias pœnas pro diverſis vicibus.*
17 *Blaſphemans Deum, & Sanctos eodem impetu unica pœna eſt puniendus.*
18 *Teſtes ſingulares, & inimici non admittuntur in crimine blaſphemiæ.*
19 *Blaſphemanti poteſt imponi pœna à Tribunali laico, & eccleſiaſtico.*
Et quid in aliis delictis mixti fori, nu. eod.
20 *Blaſphemiæ ſpecialia, remiſſive.*
Blaſphemantes non admittuntur in Regno Neap. ad Gratiam, vel Compoſitionem, nu. eod.
21 *Blaſphemans non punitur in practica ab utroque Judice.*
Delicta mixti fori non habent præventionem in Regno Neap. nu. eod.
22 *Blaſphemans incorrigibilis poteſt inquiri ab hæreticorum inquiſitoribus.*
23 *Judæus blaſphemans quomodo excuſetur, & à quo Judice ſit puniendus.*
24 *Blaſphemia eſt mixti fori.*
25 *Blaſphemans per iracundiam an excuſetur.*
26 *Et de exceptionibus blaſphemiæ, remiſſive.*
Et quando quis dicatur juſto dolore motus ad iracundiam, remiſſive, nu. eod.
27 *Blaſphemans ſi ſtatim ſe corrigat, blaſphemiæ pœnam evitat.*
28 *Blaſphemans vel homicida an excuſetur à pœna temporali propter malam conſuetudinem.*
Conſuetudo an excuſet à pœnis. nu. eod.
29 *Blaſphemans quot modis à pœna blaſphemiæ ſe poſſit excuſare, remiſſive.*
Blaſphemans non poteſt gratiari ab Imperatore, nec à Rege, vel alio Principe, nec de plenitudine poteſtatis ſub numero 20.

Fusè lateque de blaſphemia traditum fuit ab Addent: ad Statum Parmæ, ſub Rub. de blaſphemantibus Deum, vel Sanctos, ubi ad nauſeam ſaturari quilibet poterit.

OMne (a) convitium, contumelia, vel maledictum, prolatum in Deum, vel Sanctos, eſt (b) blaſphemia; ita dicit Bart. *in l. item apud Labeonem*, quam legit *cum l. injuriarum*, §. *ſed adjicitur* quam legit *cum* §. *ait prætor*, *n.* 4. *ff. de injur.* Et eſt communis opinio, ut dicit Auguſt ad Ange. *de maleſic in verbo, Verba injurioſa*, n. 13. quem refert Pract. Conradi, *fol.* 400. *n.* 25. Didac. *in repet. cap. quamvis, fol.* 57. *n.* 8. *de pactis, lib.* 6. Et poteſt poni exemplum (c) in Judæo qui dixerat: *Naſca il vermocane al Papa, & chi l' fe Papa: Iddio non potrebbe far che eſſo non foſſe Papa, E ſe io haveſſi Iddio, il Papa, e' l Veſcovo nel le mani; trarrei loro gli occhi*: ſuper quo conſuluit Calder. *conſ.* 2. *de Judæis.* Et in alio Judæo, qui dixit: *La voſtra fede e fede de cazzi*; ſuper quo conſuluit Socin. *conſ.* 119. *lib.* 4. Et in alio Judæo qui dixit: Non potrebbe fare Iddio, che l'haveſſi ſcambiato io; ſuper quo conſuluit Socin *conſ.* 102. *lib.* 1. & Alex. *conſ.* 15. *lib.* 3. Et in alio, qui dixit; Deh aſina di Dio, ſuper quo conſuluit Bal. *in quodam ſuo conſilio parvo*, quos refert Carald. *de ſyndicat. poſt nu.* 401. Et in alio, qui dixit, e iddio il diceſſe, io direi, che'l men mentiſſe per la gola: ſuper quo conſuluit Cepoll. *conſ.* 77. Et in eo, qui dixit: Se'l ſe appontaſſe noſtra donna, tu mi renderai quelle, che m'hai tolto, ut in caſu, Corn. *conſil.* 181. *lib.* 1. Scias autem, quod licet Bart.

in d. §. ait prætor. ſenſerit quod etiam in homines poſſit dici blaſphemia: tamen hoc non admittit communis uſus loquendi, ut dicit Boſſ. *in tit. de inquiſitione, poſt n.* 131. Et ideo in eo, qui aliquod malum imprecaretur alteri, non haberet locum pœna blaſphemiæ.

2 Sed nunquid dicere (*d*) Al diſpetto di Dio, eſt blaſphemia? Reſp Bald. *conſ.* 476. *lib.* 3. tenuit quod non; Contrarium vero ſ. quod imo dicatur blaſphemia, judicavit in facti contingentia Curia Burdegalen. ut per Boer. *deciſ.* 301. ubi *in princ.* dicit, quod hæc opin. eſt verior tam ſecundum Theologos, quam ſecundum Canoniſtas, & Legiſtas. Idem etiam judicavit conſ. Neap. ut atteſtatur Gram. *dec.* 50. & *ſuper Conſtit. Regni. f.* 114. *col.* 4. quem refert Didac. *in loco præallegato, n.* 9.

(*e*) Apud nos autem non reputatur blaſphemia, ſed etiam connumeratur inter atroces, ita declarante Senatu, 2. Aug. 1556. B. P. & 14. Julii 1550. P. N.

3 Sed quæro, (*f*) quæ ſit pœna blaſphemiæ? Reſp. de jure divino eſt pœna mortis, Levit. *c.* 24. genus autem mortis erat lapidatio, ut ibi. De jure autem canonico cogitur ad publicam pœnitentiam ante fores Eccleſiæ faciendam, modo, & forma poſita in c. de maled. quæ tamen pœna non habet locum in clericis, ne propter hujuſmodi publicam ſatisfactionem vileſcat clericalis ordinis auctoritas. Et ita communiter teneri atteſtatur Abb. *in. d. c.* 2. *n.* 8. quem refert Simancas *de hæret. c.* 8. *n.* 12. *De jure civili* (*g*) pœna blaſphemiæ eſt pœna mortis, text. eſt clarus *in authen.* ut non luxurientur contra nat. *in fi.* & ita affirmant, & concludunt DD. ut dicit Jodoc. *in pract. crim. c.* 61. *n.* 26. Sed hæc pœna licet divina, & humana lege conſtituta fuerit, hodiernis tamen temporibus ob defectum religionis, & juſtitiæ, non ſervatur, ut dicit Lucas de Penna *in l. omnes, col.* 3. *verſ.* 2. *quæritur C. de delator. lib.* 10. Et dicit Bal. *in l.* 2. *circa fin. de reb. cred.* quod hodie pœna illius Auth. de conſuetudine non ſervatur, prout illum refert Aug. ad Ang. *de maleſ. in verb. Verba injurioſa, poſt n.* 14. relatus & ipſe per Nunium *de los corrigidores, fol.* 153. *n.* 14. & per pract. Conradi *f.* 409. *col.* 2. Refert etiam Gram *ſuper Conſt. Regni fol.* 113. *col.* 2. *in fin.* Bal. tamen *in lib. meo* id non dicit. Dicit etiam Zaſ. *conſ.* 19. n. 37. *lib.* 1. quod hæc pœna de conſuetudine non ſervatur; niſi eſſet magna, & enormis blaſphemia, quæ ex deliberato, maligno, & doloſo propoſito & ore excerabili ad pernicioſum exemplum Dei, & hominum proferatur. Et proculdubio ſi omnes blaſphemi decapitarentur, pauci ſupereſſent, qui poſſent blaſphemare, ut dicit Bell. *conſ.* 69. *n.* 6. Sed certe hæc eſt peſſima conſuetudo: Et judicio meo graviter peccant Principes Chriſtiani, & eorum Magiſtratus, qui hoc crimen ſeveriſſime non puniunt. Et in hoc reſpublica Chriſtiana magna indigeret reformatione. Refert autem Boer. *in d. deciſ.* 301. quod quidam pro blaſphemia fuit per illam curiam, lingua prius perforata, condemnatus ad ignem, & alius decapitatus. Afflict. *ſuper tertia parte Conſtit. Regni rub.* 54. *n.* 55. dicit quod licet ex illa conſtitutione imponatur blaſphemis pœna amputationis linguæ, vidit tamen aliquando eis perforari tantum linguam cum ferro; & hoc ex cauſa. Idem fere judicavit Parlamentum Delphinale, ut refert Marcus *dec.* 500. Jodoc. *in d. c.* 61. *n.* 17. dicit, quòd de conſuetudine blaſphemans glorioſiſſimam Virginem, vel Sanctos, punitur in amputatione linguæ, & ulterius exilio, vel alia pœna arbitraria. Et ideo ſervanda in hoc ſunt ſtatuta, vel conſuetudo locorum. Cæterum Senatus, cui à conſtitutionib. permittitur pœnas ordinarias blaſphemis impoſitas augere, ſolet præſertim in atrocibus, plerumque arbitrari graves pœnas, quandoque ictum funis, ut in Gulielmo Calaſaſco, qui dixerat: Ne tu, ne quell'aſino di Chriſto, &c. Et quandoque triremium. Et recordor; quòd quidam Barbinus, qui dixerat: Venga il cancaro à quel traditor di Domenedio, & à colui, che l'ha dipinto, & a chi crede, che'l ſia da bene, a far piover adeſſo; fuit per biennium tranſmiſſus ad triremes, 13. Septembris 1560. P. N. (*b*) Et niſi ruſticitas, & ira illum excuſaſſent, fuiſſet laqueo ſuſpenſus. Et quidam Antonius Zanza propter atroces blaſphemias juſſus fuit, ſi erat aptus remo, tranſmitti ad triremes perpetuo; ſin minus, furcis ſuſpendi, 18 April. 1549. P. N.

4 (*i*) Reperio etiam, quòd Par. de Puteo. *tract. de ſynd fol.* 210. poſt *num.* 13. tenuit, quòd imputatus de blaſphemia non ſit admittendus ad probandum contra perſonas teſtium, quia ſcilicet ſint infames, vel alias inhabiles ad teſtificandum, attento, quòd in hoc crimine graviſſimo, quòd eſt læſæ Majeſtatis divinæ admittuntur teſtes etiam inhabiles, prout ſit in crimine læſæ Majeſtatis humanæ. Sed certe hæc deciſio Par. apud nos non ſervatur, prout etiam non ſervatur in ſupremis curiis Franciæ, teſte Boer. *in dicta deciſ.* 301 *n.* 11. *in fin.* Et ideo ſemper admittitur imputatus de blaſphemia ad probandum contra teſtes quicquid vult in aliis criminibus.

Hoc (*k*) crimen blaſphemiæ eſt communis fori. Et ideò poteſt laicus blaſphemans puniri tam per judicem eccleſiaſticum, quam per ſecularem, ut not. *in d. c.* 2. *de maled.*

5 (*l*) Sed pone, quod Judæus blaſphemaverit, nunquid & ipſe poterit puniri per judicem eccleſiaſticum? Reſp. quòd non; ſed debet judex ſecularis ſuper tali blaſphemia per Judæum prolata cognoſcere. Et hanc dicit eſſe communem opinionem Alexand. *in quodam ſuo conſilio* 119. *poſt nu.* 16. *verſ. Unde ponderandum, lib.* 4. nam Judæi ſunt de foro ſeculari, ut dixi infra *hoc eod. lib.* §. *fi. q.* 35. *verſ. Modo quæro.* Bene verum eſt, quòd ſi judex ſecularis eſſet negligens, eo caſu poſſet judex eccleſiaſticus de ipſa blaſphemia cognoſcere, & Judæum punire. Et ita magis communiter concludunt Doctores, ut dicit Alex. *in conſ.* 96. *n.* 15. *lib.* 6. quod conſil. credo eſſe illud, de quo loquitur Socin loco præallegato, prout etiam conſiderat Marquar. qui illum refert *in tract. de Judæis f.* 83. *poſt n.* 5. 6

(*m*) Excuſari poteſt quandoque ille, (*n*) qui ira motus blaſphemat, ut dixi infra *hoc eo. lib.* §. *fi. q.* 60. *verſ.* Eſt etiam ira, in ruſtico, qui faciendo computa cum domino ſuo iratus dixit, quòd Deus non potuiſſet facere, quòd eſſet debitor tot operarum. Dicit etiam Bal. *in l. accuſationem, n.* 11. *C. qui accuſ. non poſſ.* quòd in illis, qui blaſphemant per laſciviam, & ebrietatem, prout faciunt Peruſini, non eſt tantum ſcelus; puniendi tamen ſunt, ſed mitius, ut dixi *in d. q.* 60. *verſ. præterea quæro.*

7 (*o*) Item poteſt excuſari propter conſuetudinem provinciæ, non quidem, ut in totum impunitus evadat, ſed ut non puniatur pœna ordinaria blaſphemantibus impoſita. Nam ut dicit Nunius, de los corrigidores, *col.* 52. *n.* 13. ubi in aliqua provincia eſt frequens uſus dicendi: Al diſpetto di Dio, vel hujuſmodi, licet in effectu ſint verba blaſphemiæ, tamen propter multitudinem hominum ita loquentium conſuetudo interpretata eſt, ut non pro blaſphemis, ſed tantum pro ſceleratis, & maledictis juramentis talia verba puniantur. Senatus tamen noſter hoc non admittit, quinimò plerumque juſſit rejici capitula in quibus quandoque imputati de blaſphemia volebant hujuſmodi conſuetudinem probare. Talis enim non conſuetudo, ſed abuſus potius dicendus eſt, cujus nulla ratio haberi debet.

ADDI-

ADDITIONES

Ad §. Blaſphemia.

(a) OMne convitium.) Adde Jaſ. in §. Item ſi quis, el. 2. n. 58. cum ſeq. inſt. de act. Drog.
Omne convitium. Adde † in materia Blaſphemiæ viden-
1 dum Menoch. de arb. Jud. caſ. 375. ubi multa accumulavit,
& Maſcard. de probat. conſ. 195. & de his, qui per-
cutiunt Imaginem Dei, & Sanctorum, & eas ſpurcave-
rint, vide eundem Menoch, caſ. 376. Et de his qui, data
opera, Imaginem Summi Pontificis, vel ſupremi Principis
deturpant, vide Bombin. q. 7. ubi dicit, quod ſi eſt con-
ſecrata Pontifici, vel ſupremo Principi, eſt pœna mortis;
quia tenetur l. Juliæ majeſtatis Et in materia Blaſphemiæ vide
etiam Ludovic. Monal de reprobat. ſent. Pilati in princ. & Boer.
dec. 301. & omnino Farin in q. 20. ubi † latiſſime, quæ dica-
2 tur blaſphemia, & quando dicatur blaſphemia hæreticalis,
& quib. pœnis puniatur, & quæ ſint ſpecies blaſphemiæ;
& quot modis dicatur quis blaſphemare, vide Decian. in tract.
crim. lib. 6. c. 2. & † projicientes imaginem Chriſti, & Sanc-
3 torum in terram de jure canonico arbitrariè puniuntur per
text. & gloſ. in c. cum canonici, §. fin. ff. de offi. ordin. in 6. * blaſ-
phematores ſunt infames, & ideo non ſunt omni exceptione
majores teſtes, non poſſunt jurare in lites, nec in ſupplemen-
tum probationis de jure communi, nec jurare, nec accuſa-
re de jure municipali, volentis credi juramento damnum paſſi,
vel creditoris, Plot. in l. ſi quando verſ. blaſphematores, n. 803.
C. unde vi Bajard.
4 (b) Blaſphemia.) Adverte, † quod contrahitur hæreſis
per blaſphemiam, blaſphemando Deum, & Sanctos, &
monitus eſt incorrigibilis, per Ludov. Carer. in tract. hæret.
n. 26. Item, adde quid ſit blaſphemia, quid maledictio, &
quibus pœnis blaſphemi plectantur, plenius per Jacob. Me-
noch. de arbit. judic. li. 2. centur. 4. caſ. 375. ubi quam pluri-
ma habes exempla plena manu explicata: & per Vitalin. de
pœnis blaſpheman. Deum ac Sanctos, fol. 129. Boſſ. tit. de
inquiſitio. n. 130. 131. Et hoc delictum eſt mixtum, & in eo
poteſt procedi tam † per Judicem Eccleſiaſticum, quam ſecu-
5 larem, & punitio unius non facit, quin alter & ipſe poſſit
ſuam pœnam imponere, caſus eſt in c. 2. de maledict. ubi
Abb. & Decia. niſi incipiatur à pœna juris civilis, quæ eſt
pœna mortis. Boſſ. ibid. n. 132. Et ſcias quid ubi Deo † de-
6 trahitur aliquid quod eſt in Deo; vel attribuitur aliquid Deo,
quod non eſt in Deo, eſt blaſphemia, per Socin. eod. conſ.
202. poſt nu. 4. Item quando habetur turpiter ſermo de Deo,
& quia ſatis tribuitur ei, quid non eſt, dum obſcœna, &
impudica verba de eo proferuntur, ut concludit Boſſ. ubi ſu-
pra, ante n. 138. Et dicit Bald. in l. accuſationem, col. penul.
in ult. verſ. C. qui accuſa. non poſſ. quod ſi quis juret per mem-
bra Chriſti, quod ſpecies hæreſis eſt. Alibi tamen Bald. dicit
in l. unic. C. ſi quis Imperat. maled. quod idem eſt maledicere
Deum, & Deum blaſphemare, ſive de Deo verba pudi-
bunda proferre, ut refert Jaſ. in §. item ſi quis. n. 6. inſt. de
actio. Item ſcias, quod blaſphemare conſuetus non dicitur
quis, per bis, aut ter, per Alex. conſ. 72. n. 8. li. 1. Sed an
dici debeant delicta plura ex eo, quod quis per temporum
intervallum pluries blaſphemaverit, ita quod pro uno tan-
tum puniri debeat. Et quando dicatur unum delictum, vel
plura, vi. per Cepoll. in conſ. crimin. 67. Sed adverte † dupli-
7 cem eſſe blaſphemiam, altera dicitur mera, & hæc cadit
ſub tit. de blaſphemis, altera verò dicitur hæreticalis, prima
articulis fidei non obviat, ſecunda autem ſic. Ut puta Deum
non poſſe impoſſibilia facere; & iſta obviat primo fidei ar-
ticulo qui eſt credere Deum omnipotentem. Et hæc ad
inquiſitionem ſpectat, prima verò non. Ut habetur latè per
Locat. in ſuo judiciali. c. blaſphemia Giach.
(b) Blaſphemia.) Latiſſime Farin. tit. de delict. & pœn. q.
20. nu. 1. uſque ad 72. vol. 1. & ibi n. 22. quid ſit maledicere
plenè etiam Plot. in tract. de blaſphemia, & quid in alio ca-
ſu Theſaur. deciſ. 266. qui plura in materia ſcribit etiam de
jurante ad corpus Dei vel Chriſti, vel ad ſanguinem, latè
etiam Decian. in tract. crimin tom. 2. c. 1. & quinque ſeq.
lib. 9. Ros.
(c) In Judæo) Et in alio Judæo, qui juratus levavit ma-
nus verſus Crucem, & dixit potius, vellem eſſe ſuſpenſus,
ſicut ille, qui illuc pendet. Et ex illa parte ſtabat tam Cru-
cifixus, quam ſuſpenſus, qui Judæus fuit condemnatus, ut
alii terreantur, in ſcutis quingentis, ut dicit Hoſt in ſumma
de Judæis, & Sarac. §. & in quibus, colum ſi. Giach.
(d) Al diſpetto di Dio) Blaſphemia dicitur Farin. ſup. n.
13. Gaſp. Ant. Theſ. q. 78. & apud nos atrox poſt ſtat. Cre-
mon. f. 274. o ter.
Et in eo, qui dixit, Al diſpetto di quel becco, che mi ſoſtiene
al mondo vide Verium conſ. 48. & de blaſphem. n. 27. & 28.

& poſta ut Dio. Catald. de ſynd. q. 163. n. 105. Menoch. ca-
ſu 375. Ros.
(e) Apud nos autem.) Addas ergo hunc caſum inter atro-
ces, de quibus ſupra in §. 1. verſ. ſunt etiam. Drog.
Apud nos.) Adde quod D. Clarus refert, & ſequitur Maſ-
car. de probat. in concluſ. 194. n. 5. & ſimiliter † eſt blaſphe- 8
mia, dicere, Deum tædeat, & Deo diſpliceat & ſimilia;
ſcilicet, quando hujuſmodi verba ſunt prolata ſuper facto li-
cito: ſecus autem, ſi ſuper facto illicito, ut puta, ſi dicatur,
diſpliceat Deo, quod fœnus exerceam, quod adulterium com-
mittam, & ſimilia, ita tradit Covarr. in c. quamvis, §. 7. num.
9. verſ. quinto idem de pract. & Menoch. de arbitr. in caſu 375.
num. 11. eſt etiam blaſphemia, dicere, Dio poverinazzo, ut
per Adden. ad Bertazz. conſ. 553. verſ. ex his conſtat. vol. 2.
Bajard.
(f) Quæ ſit pœna.) Farin. ſupra n. 10. & 64. Ros.
(g) Pœna blaſphemiæ.) Non tamen reputatur inter crimen
excepta Vulp. conſ. 14. n. 8. adde eund. conſ. 33. Ros.
Pœna blaſphemiæ.) Adde, † quod nedum blaſphemans eſt 9
puniendus, verum etiam blaſphemantes non deferens, ca. 1.
ſi quis per capillum 22. q. 1. ibi ſi quis autem talem homi-
nem non manifeſtaverit, & Doctor. in cap. nonnullis extra de
Judæ. Idem ſtatuit Leo X. in Conſtitut. 12. verſ. ſtatuimus, &
ordinamus in Bullar. noviter impreſſo fol. 194. Et Julius III. in
Conſtitut. 43. verſ. monendo tamen eos in eodem Bullar. fol. 545.
vult etiam; † quis poſſit ſecretè abſque expreſſione ſui nomi- 10
nis denunciare Blaſphemantes, & dat formam ſecretè denun-
ciandi, & in dictis Conſtitutionibus ponuntur pœnæ, quibus in
ſtatu Eccleſiaſtico Blaſphemantes puniuntur, contra quod
etiam adeſt Conſtit. Pii V. in eodem Bullario fol. 926.
Item † adde, quod falſi denunciatores Blaſphemantium, 11
& falſi teſtes puniuntur iiſdem pœnis, quibus blaſphemi, &
ulterius ad triremes perpetuos: Julius III. dict. Conſtitut. 43.
verſ. Si qui (quod Deus avertat) & ibi dicit, quod blaſphema-
tores, ſe ipſos accuſantes evitant pœnas temporales.
Item † adde, quod de Jure Regn. Neapolit. per Conſtitut. 12
incip. blaſphematoribus. pœna mutilationis linguæ, & poſtea
per Pragmat. Ferdinan. Reg. incip. Conſiderando. ultra linguæ
abſciſſionem, adeſt pœna tertiæ partis bonorum, & ultimo
loco per Pragmat. Philip. Reg. incip. Perche molti ribaldi, ultra
alias pœnas ſtabilitas per Reg. Pragm. adeſt pœna triremium
per quadriennium.
Item † adde, quod de Jure Regni Franciæ pro prima vice 13
mulctantur blaſphematores; pro ſecunda, tertia & quarta du-
plicatur mulcta. pro quinta vice maximo cum vituperio fuſti-
gantur, & impunè ab omnibus injuriantur, & etiam mulctan-
tur, pro ſexta vice labrum ſuperius cum ferro ardenti ſcinden-
dum venit, ita quod dentes appareant; pro ſeptima vice la-
brum inferius, & pro octava lingua ſcindenda erit, ita refert
Caſſane. in conſuet. Burgund. car. 68. num. 19. & † de multis 14
aliis pœnis, quibus blaſphemi puniuntur, vide Decian. in
tract. criminal. lib. 6. c. 6. tom. 2.
Item † adde, quod in iſto crimine habet locum tortura, 15
etiam quod per ſtatutum, ſive conſuetudinem pœna blaſphe-
miæ eſſet redacta ad pœnam pecuniariam, nam attendenda
eſt pœna ordinaria à jure impoſita, & non pœna à conſuetudi-
ne, vel ſtatuto minorata, quia in delictis origo, & cauſa ori-
ginis attenditur & non finis, arg. l. 3. C. ad macedon & pœna
pecuniaria ſucceſſit in locum pœnæ ordinariæ, ex quo ſapit
eandem naturam, l. fin. l. ſed & ſi quis, §. quæſitum. ff. ſi quis
caut. & ideo Bald. in l. ſi eum, ff. eod. tit. in ult. lect. tenuit,
quod ſi per ſtatutum loco pœnæ corporalis ſubrogatur pecu-
niaria, nihilominus dicitur pœna corporalis, & quod non
obſtante minoratione pœnæ ſit locus torturæ in hoc delicto
blaſphemiæ tam atrocis in terminis tenuit Fabius Monteleon.
in prax. arbitr. 3. par. q. 6. nu. 758. & Alex. Rom. ſuper Pra-
gmat. de blaſphemia, num. 98. ubi uterque eorum impugnat
Gram. in conſ. 15. n. 3. contrarium tenentem. Et Afflict. in
Conſtitut. Juſtitiaris nomen n. 18. dicit, quod pœnarum aug-
mentum, ſive diminutio non mutant qualitatem delicti. Et
aliquando in tali delicto tortura ad pœnam irrogari poteſt, ut
per Boer. dec. 301. num. 21.
Item † adde, quod ſtante ſtatuto, ſive Principis proclama- 16
tionibus, quod ſi quis blaſphemaverit Deum, vel ſanctos,
pro prima vice puniatur in decem; pro ſecunda duplicetur; pro
tertia fuſtigetur. Si quis eodem impetu, eodem tempore plu-
ries blaſphemaverit, unicum delictum erit, & pro unica vice
puniri debebit, Anguſt. in conſ 12. vol. 1. Cæpol. in conſ. 77. circa
medium, quem refert, & ſequitur Alciat. in tract. de præſumpt.
reg. 2. præſumpt. 6. nu. 4. & idem tenet Covar. var. reſolut. c.
10. n. 8. li. 2. Petr. à Plac. epit. delict. 1. n. 18. in fine, & Farin.
q. 22. num. 26. Sed Lazarus Fenut. in tract. ſuo de momento c.
28. n. 26. diſtinguit in materia ſtatuti, pro ut de injuria, de
qua diſtinctione habes infra in § injuria in princip. ad quem re-
mitto in ver. puta ſi quis.
Item † adde, quod ſi quis blaſphemaverit Deum, & Sanc- 17
tos uno impetu, unica pœna tantum eſt puniendus, Bald. in l.

ſi duo rei, §. *ſemel n.* 2. *ff. de arbit.* Marſ. *in l. ſi in rixa n.* 21. *ff. de ſicar.* Cæpol. *conſ.* 77. *circa med.* & Alciat. *de præſumpt. reg.* 3. *præſumpt.* 6. *n.* 4. Bajard.

(*h*) *Et niſi ruſticitas.*) Farin. *d. q. n.* 65. *&* 52. *& ſeq.* Ros.

18 (*i*) *Reperio etiam.*) Adde † videndum Maſcar. *in tract. de probat. in concl.* 194. Gram. *in conſ.* 15. *n.* 12. ubi tenet, quod inimici in hoc crimine non admittuntur, neque etiam teſtes ſingulares, Alex. *conſ.* 72. *n.* 7. *vol.* 1. Bajard.

19 (*k*) *Hoc crimen Blaſphemiæ.*) Adde, † quod ſi blaſphemanti impoſita fuerit pœna per Tribunal laicale, non tamen eccleſiaſticum impeditur aliam imponere pœnam, & hoc eſt ſpeciale in hoc crimine blaſphemiæ, non autem in aliis criminibus, quæ ſunt mixti fori. Abb. *in d. c.* 2. *nu.* 4. *de maled.* & Fab. Montel. *in praxi arbitrali par.* 4. *n.* 743. ubi po-
20 nit alia octo, † ſpecialia hujus criminis quæ tamen pro majori parte ſunt in Regno Neap. per Pragmaticas Reg. quarum altera eſt, quod blaſphematores non poſſint admitti ad aliquam gratiam, ſive compoſitionem: ſed quòd debeant puniri pœnis per dictas Pragmat. impoſitis, ſed quod Blaſphemans pu-
21 niatur † ab utroque judice, hoc non vidi ſervari in practica in ſtatu Eccleſiaſtico, nec in Regno Neap. quinimo in dicto Regno in delictis, quæ ſunt mixti fori, non eſt locus præventioni, quia proviſum fuit per Reg. Pragmat. Regis Philippi, *incip. Reverende vir. quæ eſt* 3. *ſub tit. de juris d. fol.* 122. quod Officiales eccleſiaſtici non exerceant juriſdictionem contra laicos, & per legem divinam pœna blaſphemiæ non poteſt remitti ab Imperatore, vel Rege, vel alio Principe, nec etiam de plenitudine poteſtatis Bald. & Comes Bened. de Plotis *in conſ.* 6. *n.* 5. *inter conſilia crimin. diverſ. tom.* 2.

22 Item † adde, quod Inquiſitores hæreticæ pravitatis non poſſunt inquirere blaſphemantes, præter quam in uno caſu, videlicet, quando blaſphemans monitus nollet deſiſtere, & eſſet incorrigibilis, Afflict. *in conſt. inconſutilem* 48. quem refert Carrer. *in tract. de hæret. n.* 93. *verſ. item procedere poſſunt.* Bajard.

Communis fori.) Farin. *num.* 10. 62. *&* 63. Decian. *tom.* 1. *tract. crim. lib.* 4. *c.* 20. *n.* 13. Boſſ. *tit. de inquiſit. n.* 132. Ros.

De maled.) Et tradit Soc. *conſ.* 192. *dub. vol.* 4.

23 (*l*) *Sed pone quod Judæus.*) Adde † Ruin. *in conſ.* 145. *col.* 5. *vol.* 5. ubi tractat de excuſatione Judæorum blaſphemantium, & ubi Eccleſia non habet juriſdictionem temporalem, Judæi non puniuntur, niſi per Judicem ſecularem, ſecundum Alex. *in conſ.* 99. hic allegato: ſed ego vidi ſervari contrarium, quod etiam in locis non ſubjectis Eccleſiæ puniuntur a Judicibus
24 Eccleſiaſticis, & credo hanc eſſe rationem, quia crimen † blaſphemiæ eſt mixti fori, ut per Boſſ. *in tit. inquiſit. n.* 132. & nonnulli tenuerunt, puniendos eſſe per inquiſitorem, ſed hoc latiſſimè habetur per Adden. ad Bertaz. *in conſil.* 250. Bajard.

Judæus blaſpgemaverit.) Pro excuſatione Judæorum à pœna blaſphemiæ, vide plene, & in terminis per Alex. *ejus conſ.* 233. *lib.* 6. *conſ.* 771. *n.* 1. Ruin. *conſ.* 145. *col.* 5. *lib.* 5. Item ſcias, quod ubi Eccleſia non haberet temporalem juriſdictionem in loco, tunc Judæi non puniuntur, niſi per judicem ſecularem ſecundum Alex. *d. conſ.* 99. *n.* 11. Grach.

Judæus blaſphemaverit.) Farin, ſup. *n.* 40. Theſ. *d. deciſ.* 266. *n.* 70. Ros.

25 (*m*) *Excuſari poteſt.*) Adde, † quod hoc procedit, quando quis iracundia, & juſto dolore motus blaſphemat, ut per Foller. *in pract. cenſuali, in verb. Nicolaus Epiſcopus, num.* 56. *cum ſeq.* Tiraquell. *de pœn. temper. cauſa* 1. *n.* 14. *cum pluribus ſequen.* ubi refert Dec. *in conſ.* 163. *verſ. non debet illud dictum de blaſphemia dicentem, non dici proprie blaſphematorem, qui in ludo forte blaſphemaverit, dum iratus eſſet*, & per Fab. de Monte leon. *in pract. ſuper* 4. *litteris arbitralibus par.*
26 4. *n.* 72. ubi † ponit exceptiones in crimine blaſphemiæ, & multa exempla; quando quis dicatur juſto dolore motus ad iracundiam; vide etiam Menoch. *de arbit. Jud. caſu* 375. *n.* 33. & ea, quæ poſui *in verſ. eſt etiam ira brevis furor.*

27 Item † adde, quod ſi quis ſtatim ſe corrigat, puta, dicendo, *Dio mal perdoni*, percutiendo pectus, vel os, vel aliquid ſimile agendo ex ſubita correctione, pœnam evitaret blaſphemiæ quia eſſet evidens argumentum, quod ea lubrico linguæ blaſphemaverit, Alex. *conſ.* 15. *ante fin. col.* 3. Fely. *in c. auditis, col. de præſcript.* Gerard. *ſing.* 83. Soc. *in conſ.* 102. & Cæpol. *conſ.* 79. Bajard.

(*n*) *Qui ira motus.*) Blaſphemans per iram, Farin. *ſup. n.* 47. *&* 48. Ros.

Quæro) Vide Menoch. *Ubi ſuprà n.* 34.

(*o*) *Item poteſt excuſari.*) Adde Bellon. *conſ.* 69. *n.* 6. & rationem hujus deteſtabilis dicti vide apud Felyn. *in cap. Nam concupiſcentiam col.* 3. *poſt med. ext. de conſtit.* allegat Abb. *in cap. relatum, n.* 8. Ne clerici, vel Monac, & ab eo Felyn. ibidem omnia extrahit Droo.

Item poteſt excuſari.) Conſuetudo provinciæ an excuſet blaſphemum, Farin. ſup. *n.* 44. *&* 45. *& q.* 40. *n.* 13. Ros.

Item excuſari poteſt.) Adde, † quod mala conſuetudo excuſat a pœna temporali, etiam homicidii, non autem æternali, Cremen. *ſing.* 149. *mos puerorum*, Ancha. & alii Doct. *in c. cum venerabilis de conſuetud.* Roman *ſingul* 19. *an conſuetudo*: & intellige de conſuetudine publica, quæ excuſat, dummodo non ſit contra jus divinum, vel naturale, & non ſit per Principem, vel legem abolita, quia tunc non excuſat; Tiraquell. *de pœn. temp. conſ.* 42. ubi plene hanc materiam tractavit, & poſſet excuſari a blaſphemia, ut mitius puniat: Et ideo vide eum, qui multum diffuſè hanc materiam tractavit; ſed Bero. *in conſ.* 90. *per totum vol.* 3. *tenet*, quod conſuetudo à pœna legis excuſat, etiam quod conſuetudo per legem Principis abrogata fuiſſet, ſi ante, & poſt dictam legem conſuetudo ſervata fuerit; & quod hoc procedat in licitis, non autem in illicitis, ut eſt in ludo prohibito. Vide etiam Gram. *in conſil.* 15. *n.* 12. & Maſcard. *de probat. in concl.* 194. *n.* 9. ubi tenet, quod conſuetudo excuſat a rigoroſa pœna: ſed contrarium eſt verius, quod non excuſat, quia in his, quæ de ſe, & ſui natura, mala, & deteſtabilia ſunt, & præſertim contra jus divinum; conſuetudo, etiam quod totus mundus illa uteretur, non excuſat, *cap. flagitia* 32. *q.* 7. Calcan. *conſ.* 28. *col.* 5. Gabr. *comm. concluſ. lic.* 7. *concluſ.* 8. *n.* 27. Felyn. *in cap. ea, quæ de Symon.* & late Farin. *quæſt. crim. in q.* 20. *n.* 44. *cum ſequent.* & † quot modis blaſphe- 29
mans à pœna blaſphemiæ ſe excuſare poſſit, late habetur per Decian. *in tract. crim. cap.* 5. *tom.* 2. Bajard.

---

§. FALSUM.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Falſi crimen eſt publicum.*
2 *Falſitas circa multa committi poteſt.*
3 *Falſitas circa teſtes multis modis committitur.*
4 *Subornans teſtes an dicatur falſum committere.*
5 *Et an credatur teſtibus dicentibus ſe ad preces alicujus falſum depoſuiſſe.*
6 *Producens falſos teſtes an dicatur falſum cōmittere.*
7 *Et an ſtante ſtatuto puniente producentem falſos teſtes puniri debeat producens unum tantummodo teſtem falſum.*
8 *Teſtis falſum deponens dicitur falſum committere, remiſſive.*
9 *Et quid ſi deponat in judicio contrarium ejus quod prius dixerat extra judicium.*
10 *Et quid ſi deponat contrarium ejus quod dixerat in alio judicio.*
11 *Et quid ſi duo teſtes invicem ſibi contradicant an ſint de falſo puniendi.*
12 *Et an dicta teſtium ſint inter ſe concordanda, ut evitetur falſum.*
13 *Teſtis deponens ſuper negativa eſt ſuſpectus de falſo.*
14 *Teſtis deponens falſum, non circa factum principale; ſed circa alia extrinſeca non poteſt puniri de falſo.*
15 *Si teſtis neget dixiſſe, prout ſcriptum reperitur, cui magis credendum ſit; notario, an teſti.*
16 *Teſtis, qui falſum depoſuit ſine juramento, an poſſit puniri de falſo.*
17 *Ad hoc ut teſtis dicatur falſus, an requiratur, quod probetur ipſum fuiſſe corruptum.*
18 *Et quid è converſo: nunquid ſufficiat probare, quod fuit pecunia corruptus, abſque eo quod probetur falſum depoſuiſſe.*
19 *Pœna teſtis falſi quæ ſit.*
20 *Utens dicto falſi teſtis dicitur falſum committere.*
21 *Fabricans falſum inſtrumentum dicitur falſum committere.*
22 *Et quæ ſit pœna notarii fabricantis inſtrumentum.*
23 *Producens falſum inſtrumentum dicitur falſum committere.*
24 *Utens falſo inſtrumento ſcienter dicitur falſum committere.*

25 Et

25 *Et quomodo hoc caſu convinci poſſit de ſcientia.*
26 *Et an puniatur eadem pœna, ac ſi illud fabricaſſet.*
27 *Notarius ponens in inſtrumento, quod intervenit pretii numeratio, licet revera pecunia non fuerit numerata, incidit in pœnam falſi.*
28 *Notarius ſcribens in inſtrumento, Rogavit Titius, ſpopondit Mævius, cum tamen Titius eſſet abſens, incidit in pœnam falſi.*
29 *Notarius conficiens inſtrumenta ſuper re illicita, incidit in pœnam falſi.*
30 *Notarius negans ſe rogatum de inſtrumento, de quo re vera fuit rogatus, punitur pœna falſi.*
31 *Falſificans litteras Principis punitur pœna falſi.*
32 *Abradens inſtrumentum dicitur falſum committere*
33 *Aperiens litteras alienas, & illas oſtendens adverſario, incidit in pœnam falſi.*
34 *Adſcribens ſibi legatum in teſtamento alieno punitur pœna falſi.*
35 *Et quid in teſtamento nuncupativo.*
36 *Prohibens aliquem teſtari incidit in crimen falſi.*
37 *Vendens eandem rem duobus incidit in pœnam falſi.*
38 *Suſpicio falſi pro veritate habetur.*
39 *Et quid ad puniendum criminaliter.*
40 *Quæ ſit pœna falſi.*
41 *Falſitatem committens circa teſtes, inſtrumenta, vel acta cauſæ, an cauſam ipſam amittat.*
42 *Falſitas an poſſit committi ſine dolo.*
43 *Falſum non dicitur id, quod adjuvatur primordio veritatis.*
44 *Falſitas nemini præjudicans an ſit punibilis.*
45 *Judex omni ſtudio, & interpretatione curare debet, ut falſum evitetur.*
46 *Falſificans monetam qua pœna puniatur.*
47 *Radens, aut minuens monetam, qua pœna puniatur.*
48 *Expendens falſam monetam, qua pœna puniatur.*

Ex Additionibus.

1 *Falſi crimen graviſſimum eſt.*
2 *Falſi ſpecialia, remiſſivè.*
3 *Falſi crimen in generali delictorum abolitione non comprehenditur.*
4 *Falſi crimen acerrimam indagationem requirit.*
5 *Judicis officium venit ad damna, & intereſſe partis in judicio falſi etiam criminaliter intentato.*
6 *Falſum multis modis committitur.*
7 *Et quæ neceſſariò requirãtur ut dicatur commiſſum.*
8 *Falſitas non ſolet committi ſine cauſa.*
9 *Et ad incurrendum falſum quid ſufficiat.*
10 *Falſitas probatur præſumptionibus & conjecturis.*
11 *Falſitas quomodo probatur, remiſſivè.*
12 *Quæſtio falſi facit ſilere cauſam homicidii.*
13 *Subornans teſtes punitur, licet teſtes recuſaverint falſum deponere.*
Et etiam ſi teſtibus corruptis non utatur. n. eod.
Et quid ſi teſtis perſuaſus ad dicendum falſum deponeret veritatem, n. eod.
14 *Et quando præſumatur ſubornatio, remiſſ.*
Teſtis quando præſumatur corruptus, & poſſit corrigere dictum ſuum, n. eod.
15 *Teſtes quando dicantur ſubornati.*
Subornationis conjectura, remiſſivè. n. eod.
16 *Subornans teſtes extra cauſam finalem condemnationis, vel abſolutionis minori pœna tenetur.*
17 *Subornatus an probet contra ſubornantem.*
18 *Teſtis corruptus contra corrumpentem admittitur, quando veritas aliter haberi non poteſt.*
19 *Et quando teſti corrupto ſit credendum, remiſſivè.*
Et an faciat indicium ad torturam infra n. 26.
20 *Et an duo teſtes dicentes ſe à parte corruptos ſufficiant ad condemnandum.*
21 *Et quid ſi ſint ſingulares.*
22 *Teſtis aſſerens aliquem ubi eſſet eum pecunia corrumpere an plenè probet.*
23 *Statutum contra falſum teſtimonium ſuadentes, inſtruentes, vel ſubornantes, licet non ſequatur effectus, comprehendit eum, qui ſuaderi, inſtrui, vel ſubornari paſſus eſt.*
24 *Subornans teſtes, ut alibi deponant falſum, poterit in loco ſubornationis puniri, & teſtes in loco falſitatis.*
25 *Subornans teſtes tenetur etiam ad refectionem expenſarum reo abſoluto.*
27 *Producens falſos teſtes ſi condemnetur de falſo, non præjudicatur teſtibus, nec è contra.*
28 *Teſtes plures falſos, & plura inſtrumenta falſa producens ad unum finem pro una falſitate eſt puniendus.*
29 *Et quid in committente plures falſitates diverſis temporibus, & locis.*
30 *Et ſi producens falſos teſtes fuerit punitus, non nocebit teſtibus, nec è contra.*
31 *Falſitatem fabricans, & ea utens, non tenetur de uſu*
32 *Teſtis falſus quis dicatur.*
33 *Teſtis in cauſa capitali contra innocentem falſum deponens qua pœna ſit puniendus.*
34 *Et quid ſi pro ſalvanda vita, vel honore alterius falſum depoſuerit.*
35 *Teſtis an pœna falſi puniri poſſit ſi exiſtimans verum dicere, falſum deponat.*
36 *Teſtis per verbum credo falſum depoſuiſſe convictus pœna falſi tenetur.*
37 *Teſtis deponens verum, ſed falſam rationem reddens, falſi crimen non incurrit.*
38 *Et variatio in dicto, & ratione non attenditur ad inducendam falſitatem.*
39 *Falſitas teſtium per alios teſtes non falſos etiam poſt ſententiam probari poteſt.*
40 *Teſtis ſuper uno capitulo falſum dicens in omnibus præſumitur falſus.*
41 *Teſtis quando præſumatur falſus ex repugnantia, & contrarietate.*
42 *Teſtis aliud in judicio deponens, & aliud extra judicium, quæ pœna ſit puniendus, remiſſivè.*
43 *Teſtes falſi, falſumque teſtimonium conſulentes, aut machinantes qua pœna puniantur in Regno Neap.*
44 *Teſtis deponens in judicio, contrarium ejus, quod dixit extra judicium, convincitur de falſo.*
45 *Teſtes ſi ſunt numero pares, quando digniores, minus dignos vincunt.*
Et eo caſu minus digni non tenentur de falſo, n. eod.
46 *Teſtes deponentes conformia juri communi, & aptiora natura magis probant.*
47 *Teſtes invicem contrarii quibus ſit credendum.*
48 *Duo teſtes contrarii nihil probant.*
49 *Teſtis deponens de præſentia alterius, & alter negans an poſſint torqueri.*
50 *Fides in teſtibus eſt arbitraria.*
51 *Teſtium dicta an ſint concordanda, ut evitetur falſum, remiſſivè.*
52 *Teſtis ſibi contrarius in tortura an ſit conciliandus, remiſſivè*, n. 53.
54 *Teſtis ad evitandum contrarietatem debet ſe remittere ad primam depoſitionem.*
55 *Et quando hoc facere poſſit, remiſſivè.*
56 *Et an contrarietas reſultans inter partes, & dicta teſtium poſſit ad concordiam reduci, remiſſivè.*
57 *Teſtis deponens ſuper negativa quando ſit ſuſpectus de falſo.*
58 *Teſtis ſuper negativa non coarctata falſum deponens extraordinariè punitur.*
59 *Deponens ſe non recordari geſtorum eodem contextu, dicitur ſuſpectus de falſo.*
60 *Teſtis deponens falſum extra factum principale an poſſit puniri de falſo, remiſſivè.*
61 *Et quando teſtis tangat negotium principale, remiſſ.*
Et an eo caſu reprobatur ejus dictum, n. eod.
Teſtis deponens homicidium fuiſſe factum die lunæ

qua die tantum intervenit mandatum, an ſit contrarius aliis deponentibus de die, qua verè fuit factum ſub n. 55.

Et an ſi deponat falſum in circumſtantiæ pertinente ad negotium principale puniatur de falſo, n. eod.

62 Teſtes quanda præſumantur ſcienter, vel ignoranter falſum dixiſſe.

63 Teſtis ſi negat dixiſſe prout reperitur ſcriptum, an magis credendum ſit Notario, quàm teſti, remiſſ.

Et an Notarius poſſit torqueri, remiſſ. n. eod.

64 Et ſi ultra Notarium ſcribens examen idem teſtaretur, ſtatur ſcripto.

65 Teſtis tenetur jurare de jure divino.

66 Et an valeat ejus dictum ſine juramento.

Et quid ſi poſt depoſitionem juret. n. eod.

67 Teſtis poteſt jurare per procurotorem, non tamen deponere.

68 Teſtis ſine juramenta falſum deponens extraordinariè punitur.

69 Teſtes ſuſpecti de falſa quando ob contumaciam tanquam confeſſi condemnentur in Regno Neap.

70 Teſtis ut dicatur falſus, an ſit neceſſarium probari ipſum fuiſſe corruptum, remiſſive.

71 Teſtis pecuniam accipiens pro falſo teſtimonio ferendo qua pœna ſit puniendus, remiſſive.

72 Clericus falſum teſtimonium dicens qua pœna puniatur, remiſſive.

73 Teſtis falſus tenetur ad omne damnum contingens ex illo teſtimonio.

Et quid eo caſu probari debeat n. eod.

74 Condemnatio Teſtium de falſo. an, & quomodo præjudicet parti.

75 Teſtes inducens ad deponendum veritatem eis incognitam extraordinariè eſt puniendus.

76 Teſtium falſitas, & falſitatis, excuſationis, remiſſ.

77 Utens dicto falſi teſtis circa extrinſeca, & ad cauſam non facientia pœna falſi non tenetur.

78 Cautela pro utente falſis teſtibus, vel inſtrumentis.

79 Falſos teſtes producens, eiſque renuncians ſine partis proteſtatione an ſit puniendus, remiſſ.

80 Et quid in producente falſos articulos.

81 Falſificans articulos an præſumatur ſcienter, vel ignoranter feciſſe.

Et qua pœna ſit puniendus ſi ſuper eis teſtes examinaverit. n. eod.

82 Et quid ſtante ſtatuta neminem prætextu ignorantia ſe tueri poſſe, remiſſive.

83 Utens dicto falſi teſtis, vel falſa inſtrumenta de peritorum conſilia non excuſatur.

84 Inſtrumentum ex quibus præſumitur falſum.

85 Notarius conficiens inſtrumentum de qua rogatus non fuerat, punitur de falſo licet ſint vera contenta in eo.

86 Etiam ſi non compleverit inſtrumentum falſum pœna ordinaria tenetur.

87 Et de puniendo Notarium pro falſo inſtrumento, remiſſive.

88 Et ſtatutum puniens Notarium de falſo non comprehendit aliam perſonam falſum fabricantem.

89 Notarius condemnatus de falſa non perdit omnino poteſtatem conficiendi inſtrumenta.

Notarius officio privatus ſi facit inſtrumenta extraordinariè punitur, ſed ſi falsò notarium ſe faceret, & inſtrumenta conficeret, pœna mortis veniret puniendus, ibid.

90 Et judex in condemnatione exercitium Notariatus reſervare non poteſt.

91 Notarius conficiens inſtrumentum ſuper uſuris quibus afficiatur pœnis.

92 Notarii de falſo condemnati inſtrumentis præteritis fides adbibetur.

93 Notarius conficiens inſtrumentum falſum, quod ſit nullum an pœna falſi puniatur,

94 Et quid ſi mutaretur data in ſcriptura privata.

95 Notarius ſuſpectus de falſo ſi nolit, vel differat ad inſtantiam partis matricem producere, poterit torqueri.

96 Inſtrumentum falſum in uno capitulo, an cenſeatur in omnibus falſum, remiſſive.

97 Et an falſitas inſtrumenti probetur per teſtes, remiſſive.

Et quando inſtrumentum præſumatur totum falſum, remiſſive. n. eod.

98 Liber rationum in parte falſus in totum præſumitur falſus.

99 Notorius falſificans inſtrumentum pro defenſione partis non punitur pœna ordinaria falſi.

102 Notarius falſum immunitatis inſtrumentum conficiens igne comburitur.

101 Inſtrumentum ſimulatum ſcribenti manus amputetur.

102 Notarius occultans inſtrumentum, an committat falſum & qua pœna ſit puniendus, remiſſive.

Teſtis falſus cujus dicta ſit renunciatum an finita cauſa poſſit puniri ſub n. 83.

103 Statutum imponens pœnam falſificanti publicum inſtrumentum comprehendit falſificantem acta judicialia.

104 Et puniens certa pœna producentem inſtrumentum falſum non habet locũ in producente falſos teſtes.

105 Et puniens fieri facientem inſtrumentum falſum habet locum contra ſuadentem alteri, ut falſum deponeret.

106 Inſtrumenti falſitas per tres teſtes probatur.

107 Falſitatis ſuſpicio ex quibus præſumptionibus inducatur, remiſſive.

108 Inſtrumenti fides vacillat, ſi dua ex teſtibus inſtrumentariis negent ſe interfuiſſe.

109 Et quomodo ſit articulandum.

110 Et an duo teſtes inſtrumentarii, & ſupernumerarii ſufficiant ad puniendum Notarium de falſo.

111 Et quid facere debeat Judex duobus teſtibus extraneis contradicentibus inſtrumento, remiſſive.

112 Et quomodo contra ipſum inſtrumentum deponere debeant.

113 Et quid ſi de tempore non recordentur.

114 Inſtrumentum quando reddatur ſuſpectum de falſo ſi teſtes contradicant, remiſſive.

115 Teſtes deſcripti in inſtrumento, vel teſtamento an probent ſi dicant ſe non interfuiſſe.

116 Falſi crimen non probatur per comparationem literarum.

Et comparatio litterarum cum aliis adminiculis facit indicium ad torturam, n. eod.

117 Et quomoda ſit facienda comparatio litterarum in crimine falſi, remiſſive.

118 Falsũ quibus modis cõmittatur in ſcripturis, remiſſ.

119 Et ex quibus inducatur ſuſpicio falſi.

120 Inſtrumentum ſuſpectum de falſo producens qua pœna ſit puniendus.

121 Inſtrumentum pluribus modis redditur ſuſpectum de falſo.

122 Falſi crimen accuſationem non requirit,

123 Scripturam falſam, vel publicam, vel privatam producens pari pœna punitur.

124 Inſtrumentum ſimulatum non dicitur falſum.

125 Et quando dicatur inſtrumentum falſum, & quando ſimulatum.

126 Inſtrumentum falſum mutui altero producente, & altero ſolutionis, ambo puniuntur de falſo.

127 Utens falſo inſtrumenta in judicia an ſit puniendus de falſo, ſi fuerit productum cum clauſula ſi, & in quantum.

128 Falſum quomodo, & quando poſſit evitari in productione, & uſu inſtrumenti, vel atteſtationũ, remiſſ.

Inſtrumentum falſum producẽs ignorãter ſi renunciaveris,

verit, an aliud inſtrumentum ejuſdem tenoris manu alterius notarii producere poterit ſub n. 126.

129 *Teſtes falſos producens puniendus eſt etiam ſi poſtea dicat ſe illis uti nolle.*

130 *Utens falſa ſcriptura, an præſumatur auctor falſitatis.*

131 *Impugnans inſtrumentum de falſo, & ſuccumbens an aliquid perdat.*

132 *Inſtrumentum producens ſi non habet terminum à ſtatuto ad reſpondendum, an eo uti velit, illum Judex parte petente ſtatuere debet.*

133 *Et quid operetur hujuſmodi terminus.*

134 *Et nihilominus admittitur probatio contra ſcientiam præſumptam.*

135 *Contumax in comparendo poteſt probare ſuam innocentiam, licet à ſtatuto habeatur pro confeſſo, & convicto.*

136 *Inſtrumentum producens, cum qua proteſtatione dato termino ad reſpondendum, debeat illius uſui renunciare, ut eodem inſtrumento contra alium uti poſſit.*

Et quid ſi renunciat uſui teſtium, num. eod.

137 *Et ſi ſcriptura producatur à procuratore, ſunt interrogandi principalis, & procurator.*

138 *Et procurator debet habere mandatum in judicio, ut poſſit hujuſmodi interrogatorio reſpondere, vel ſequi ratificatio domini.*

139 *Et interrogatus à procuratore non tenetur reſpondere.*

148 *Interrogandi praxis contra producentem Inſtrumentum unde ſumatur.*

Et habet etiam locum in productione teſtium, n. eod.

Et quomodo debeat concipi interrogatio, ut producens inſtrumentum, vel teſtes teneatur præcisè reſpondere, numer. eod.

141 *Inſtrumentum producens, vel teſtes non tenetur de falſo. niſi fiat proteſtatio per petentem declarationem, velle partem & teſtes de falſo redarguere.*

142 *Interrogatio contra producentem inſtrumentum, vel teſtes in quacunque parte judicii fieri poteſt.*

143 *Utens falſo inſtrumento in prima inſtantia, an poſſit in cauſa appellationis illius uſui renunciando falſi pœnam evitare.*

144 *Inſtrumentum producens, vel teſtes debet clarè, & ſine aliqua conditione, aut proteſtatione poſt terminum reſpondere.*

145 *Et reſpondens nolle uti, non evitat pœnam falſi ſi teſtes produxit, ut falſum deponerent, vel ſcripturas falſas fabricavit.*

146 *Et an ſi reſpondeat nolle teſtibus uti excuſatur de productione articuli falſi.*

147 *Et renuncians uſui longe poſt diſceptationem habitam ſuper falſitate productorum non excuſatur.*

148 *Et an ſi reſpondeat, nolle uti inſtrumento, quod ſuſpicatur falſum, poſſit aliud ejuſdem tenoris ab alio rogatum producere, & eo uti, remiſſive.*

149 *Et ſi pars reſpondeat nolle uti, pars contraria, vel fiſcus uti poterit.*

150 *Et non reſpondens, vel obſcurè, aut qualificativè, perinde eſt, ac ſi nolle uti reſpondiſſet.*

151 *Et re integra poteſt moram purgare, & indulgeri per Principem ad reſpondendum.*

152 *Utens ſcienter falſis teſtibus, reſpondere tenetur, an velit illis uti, etiam ſtante ſtatuto in quibuſdam caſibus non debere reſpondere.*

153 *Utens falſa ſcriptura, an puniatur æquè, ac ſi illam fabricaſſet.*

154 *Notarius mutans ſignum ſuum tenetur pœna falſi.*

155 *Notarius ponens inſtrumento mutui verbum numeravit, an incidat in pœnam falſi, ſi verè pecunia non fuit numerata.*

156 *Et aſſerens alias in ſua præſentia fuiſſe numeratam pecuniam, non punitur de falſo, licet falſum dicat.*

157 *Falſi ſuſpicio ceſſat in teſtamento contra Notarium vivente teſtatore.*

158 *Notarius ſi nomina etiam abſentium deſcribat inſtrumento ſtante conſuetudine excuſatur à pœna falſi.*

159 *Notarius non tenetur exhibere protocollum de inſtrumento in actis non exhibito illud de falſo arguere volenti.*

160 *Notarius omittens ſolemnitatem an puniatur de falſo.*

161 *Et an præſumatur in Notario potius error, quam falſitas, remiſſive.*

162 *Notarius non poteſt ex arbitrio omittere neceſſaria de jure, vel de facto, aut de conſuetudine.*

163 *Et pariter non eſt in arbitrio partium quo minus omiſſa vitient.*

Notarius omittens in inſtrumento aliquid, quod noceat parti, quando, & quomodo teneatur de damno, & intereſſe n. eod.

164 *Et quando præſumatur in eo potius error, quam dolus, remiſ.*

165 *Notarius addens inſtrumento ſine licentia judicis falſum committit.*

166 *Et ſi per errorem addat diverſum à protocollo tenetur ſaltem læſo intereſſe.*

167 *Notarius conficiens inſtrumentum illicitum quibus pœnis puniri debeat, remiſſivè.*

168 *Notarius imputatus de falſo, ex quib. indiciis torqueri poſſit.*

169 *Notarius conficiens inſtrumentum uſurarium, quibus pœnis puniatur.*

170 *Notarius in quibus caſibus inſtrumentum conficere non poſſit. remiſſivè.*

171 *Statutum puniens Notarios ſcienter contractus illicitos conficientes, requirit ſcientiam in ſpecie ſuper contractu, de quo agitur.*

172 *Notarius an teneatur pœna falſi, ſi factum inſtrumentum non perfecit.*

173 *Notario dicenti, ſe amiſiſſe protocollum, aut originale non creditur.*

174 *Et quid ſi cum juramento diceret ſe amiſiſſe.*

175 *Et an eo caſu poſſit torqueri.*

176 *Et quid ſi protocollum producere, aut oſtendere noluerit.*

177 *Notarius an præſumatur rogatus. remiſſivè.*

178 *Notarius aſſerens ſe rogatum de inſtrumento, cujus notulam dedit, cum verè rogatus non eſſet, tenetur de falſo.*

179 *Et idem ſi dicat, ſe non recordari, quando factum eſt de recenti.*

Et in eo caſu poteſt compelli ad exhibendum omnes ſuas imbreviaturas, n. eod.

180 *Notarius negans, ſe fuiſſe rogatum de inſtrumento, vel illud celans, aut dicens ſe non recordari, ſi convincatur per teſtes tenetur ad pœnam falſi, & intereſſe partis.*

181 *Et hoc etiam caſu poteſt compelli ad exhibendum ſuas imbreviaturas, ut fiat perquiſitio.*

182 *Notarius amittens protocollum, licet authenticum habeat, Judicis arbitrio punitur, niſi probaverit abſque ejus culpa combuſtum, vel deperditum.*

183 *Et tenetur ad omnia damna, & intereſſe.*

184 *Et efficitur perjurus.*

185 *Et probata remiſſivè quis teneatur probare dolum, & vel culpam.*

186 *Notarius ſuſpectus de falſo poteſt torqueri, ſi teſtibus contradicentibus inſtrumento, & inſtante parte nolit, aut differat matricem producere.*

187 *Falſitas multis modis committitur in reſcriptis Apoſtolicis remiſſive.*

188 *Et de Cancellario ſalvum conductum Principis falſificante, remiſſivè.*

189 *Et detruncans bullas de literis Papalibus, vel aliis in falſum incidit.*

190 *Fal-*

190 *Falſum in multis caſibus perpetratur, remiſſive.*
191 *Et de ea qui finxit ſe ereditorem Mercatoris decocti in præjudicium aliorum ereditorum, remiſſive.*
192 *Et de falſitatibus ponderum annonæ & ſimilium, remiſſ.*
193 *Falſificatio litterarum Papæ, vel Regum non regulatur ab aliis falſitatibus.*
194 *Et habet ſexdecim ſpecialia.*
195 *Falſitas an præſumatur potius in litteris gratiæ quam juſtitiæ, remiſſive.*
196 *Falſitas litterarum Apoſtolicarum eſt mixti fori.*
197 *Falſificantes litteras, vel ſigillum Papæ, Regis, Judicum, & Prælatorum, vel mandantes, aut ſcienter illis utentes quibus pœnis feriantur, remiſſ.*
198 *Falſi pœna an teneatur mutans, vel abradens litteras juſtitiæ, Principis, vel ſigillum in facti narratione, remiſ.*
199 *Clerici falſificantes litteras Apoſtolicas, vel Judicum, quibus pœnis puniantur, remiſſive.*
200 *Falſificans litteras Delegati Papæ minus punitur, quam ſi litteras Papæ falſificaſſet.*
201 *Et idem eſt in falſificante litteras Proregis.*
202 *Statutum contra falſificantem ſigillum Regis non comprehendit falſificantem ſcripturam.*
203 *Partus ſuppoſitio quibus conjecturis, & præſumptionibus probetur, remiſſive.*
304 *Et probatur etiam per teſtes participes criminis,*
205 *Nomen vel veſtes ſibi mutantes, quib. puniantur pœnis, remiſſ.*
206 *Et quid de conſulente, ut quis ſibi nomen mutet.*
207 *Et quando ſit licitum mutare nomen proprium. ſignum, vel ſigillum, & alienum ſumere, & quomodo, remiſſ.*
208 *Falſitas committitur delendo, vel interlineando ſcripturas, lacerando, addendo, detrahendo vel àliquid amovendo.*
209 *Et non eſt locus pœnæ falſi niſi ſubſtantia mutetur,*
210 *Et quando dicatur commiſſum vitium raſuræ, ſive cancellationis in parte ſubſtantiali, vel accidentali, remiſ.*
211 *Et raſura non nocet, ſi poteſt legi quod prius erat ſcriptum*
212 *Procuratores, vel advocati oſtendentes adverſariis jura ſuorum clientulorum incidunt in pœnam falſi.*
213 *Litteras Judicis à manu ſervientis amovens pœna falſi tenetur.*
214 *Et quid in lacerante, remiſſive.*
215 *Literas non dicitur aperuiſſe, qui non legit.*
216 *Et quis dicatur legiſſe, remiſſive.*
217 *Literas aperiens, an incidat in pœnam falſi.*
218 *Et divulgans contenta in litteris ad alterius injuriam tenetur actione injuriarum.*
219 *Litteras alteri ſcriptas lacerans, vel comburens pœna falſi tenetur.*
220 *Clericus alienas literas aperiens deponendus eſt.*
221 *Litteras publicas aperiens ut adverſarios Principis, vel Reip. juvet, læſæ Majeſtatis reus efficitur.*
222 *Litteras alieno ſignans ſigilla, quando incidat in pœnam falſi.*
223 *Litteras alieno nomine ſeribens, eo ignorante, falſum committit.*
224 *Inſtrumentum, vel ſcripturas coram Judice lacerans violenter qua pœna puniatur.*
225 *Et quid ſi auferret licet non violaret.*
226 *Et quid de projiciente in ignem inſtrumenta producta.*
227 *Et quando lacerans inſtrumentum committat falſum, remiſſive.*
228 *Et puniendus eſt, etiam ſi arripient rem propriam laſeraret, vel in ignem projiceret.*
229 *Et quæ ſit pœna lacerantis cartam de libro Communis, vel fiſci,*
230 *Litteras relationis aperiens etiam ſummo Pontifici directas extraordinariè punitur.*
231 *Litteras non reſtituens ei, qui mandatum reſtituendi ſuſceperat, an incidat in pœnam falſi, remiſſive.*
232 *Acta miſſa à judice ad Conſultorem ſi pars, cui deferenda traduntur, diſſigillet, aperiat, & legat, quam pœnam patiatur.*
233 *Notarius oſtendens atteſtationes non publicatas falſi pœnam incuerit, pars autem nulla pœna tenetur.*
234 *Teſtamento alieno aliquid ſibi adſcribens in quibus caſibus excuſetur, remiſſivè.*
235 *Et notarius mercedem ſibi debitam pro ſcripto teſtamento adſcribere non poteſt.*
236 *Et quid ſi ſibi legatum adſcribat, remiſſivè.*
237 *Teſtari prohibens, an incidat in crimen falſi, & quibus pœnis puniatur, remiſſive.*
238 *Et quæ ſit practica inſtituendæ, & probandæ querelæ contra prohibentem teſtari.*
239 *Teſtari prohibens peccat graviſſimè cum obligatione reſtituendi.*
240 *Vendens eandem rem duobus, an teneatur pœna falſi, remiſ.*
241 *Et quid in donate, vel obligante rem duobus, remiſ.*
242 *Suſpicio quid, & quot ſint gradus ſuſpicionis, remiſſ.*
243 *Falſi ſuſpiciones, indicia, & præſumptiones, remiſſ.*
244 *Falſi ſuſpicio ceſſat conjecturis, & præſumptionibus.*
245 *Falſitas ex duabus præſumptionibus probatur, quando civiliter agitur.*
246 *Falſi ſuſpicio an pro veritate habeatur, remiſſ.*
247 *Falſitas probationibus neceſſariò concludentibus probari debet.*
248 *Inſtrumentum falſum, vel de falſo ſuſpectum quomodo probetur, remiſſive.*
249 *Et quæ ſit differentia inter falſum, & de falſo ſuſpectum reſpectivè.*
250 *Judex, ſi civiliter agatur, non debet in dubio ſidem inſtrumento adhibere.*
251 *Falſi ſuſpicio levioribus probationibus, & præſumptionibus in cauſa civili contra inſtrumentum inducitur, quam in criminali.*
252 *Teſtis falſus, vel producens falſum inſtrumentum, aut illud conficiens, non punitur de falſo, niſi pars petat criminaliter puniri, vel Judex inquirat de eo delicto.*
253 *Falſi ſuſpicio ſufficit ad capturam, ubi de falſo civiliter agitur.*
254 *Tortura levis infertur etiam Notario in cauſa falſi civiliter intentata.*
255 *Inſtrumentum Notarii, qui conſuevit inſtrumenta falſa conficere non probat in civilibus, niſi teſtibus comprobetur.*
256 *Inſtrumentum Notarii nondum condemnati de falſo redditur ſuſpectum.*
257 *Et inſtrumenta præterita non annullantur, licet aliqualiter ſint ſuſpecta.*
258 *Ad probandam falſitatem admittuntur teſtes aliàs inhabiles.*
259 *Falſi pœna quæ ſit, remiſſive.*
Falſum committens in judicio an ſine novo proceſſu puniri poſſit, n. eod.
260 *Judex cauſarum civilium poteſt ex officio punire teſtem deponentem falſum in judicio coram eo agitata.*
261 *Et ſi de falſitate conſtat, poterit condemnare ſine citatione.*
262 *Falſi crimen ſi grave eſt, pœna mortis punitur.*
263 *Teſtes falſi qua pœna puniantur in Regno Neap. remiſſ.*
264 *Falſificans plura capita libri, vel alterius ſcripturæ aut producens plures teſtes, & inſtrumenta falſa eodem, vel diverſo tempore ad unum finem pro una falſitate unica pœna punitur.*

265 *Teſ-*

265 Teſtis falſum deponens ſine dolo an ſit puniendus.

266 Et dolus ex qualitate facti, & perſonarum perpenditur.

267 Teſtis ſcienter, vel ignoranter falſum depoſuiſſe præſumitur Judicis arbitrio.

268 Falſi pœna, tria copulativè requirit.

269 Dolus verus, & præſumptus probantur indiciis, & conjecturis.

270 Et de modis probandi, & præſumendi dolum, remiſſive.

271 Teſtis deponens falſum ad defenſam, non punitur pœna ordinaria.

272 Et quid in mandante, ut falſum teſtimonium diceretur.

273 Teſtis non examinandus, ſi examinatus falſum dixerit, an debeat puniri, remiſſivè,

274 Utens falſo teſte ad occultandum crimen conſanguinei, vel amici punitur ademptione tertiæ partis bonorum.

275 Teſtis deponens falſum, ubi eſt ſocius criminis, nulla pœna punitur.

276 Falſum accipitur propriè, & ſtrictè in ſtatuto.

277 Statutum, quod quis puniatur tanquam falſarius, intelligitur de pœna arbitraria.

278 Falſitatis excuſationes, remiſſive.

279 Statutum puniens falſum teſtem non comprehendit virum bonæ exiſtimationis, & probitatis.

280 Statutum contra producentem falſum teſtem, eoque utentem an habeat locum adverſus inducentem pecunia teſtem od dicendum veritatem.

281 Statutum quod inſtruens falſum teſtimonium pœna falſi puniatur, de qua pœna ſit intelligendum, ſtante altero ſtatuto, ex quo amputatio manus committenti falſum imponitur, remiſſive.

282 Statutum contra producentem falſos teſtes, vel inſtrumenta an comprehendat tertium inducentem, vel ſubornantem teſtes ad tacendam veritatem, remiſſive.

283 Statutum puniens falſum teſtem, on habeat locum in mandante, remiſſive.

284 Statutum adverſus fieri facientes falſa inſtrumenta comprehendit perſuadentem alteri, ut falſum deponat,

285 Statutum puniens Notarium de falſo non procedit in alio falſum fabricante.

286 Falſitat in re modica etiam cum dolo leviter punitur.

287 Et res modica videtur non excedens duos aureos.

Actus de dolo non datur in ſumma duorum aureorum, n. eod.

288 Falſitas etiam modica in literis Apoſtolicis, vel Regiis punitur pœna ordinaria.

289 Et non diſtinguitur an ſit in parte ſubſtantiali.

290 Falſi conatus non ſecuto effectu extraordinariè punitur.

291 Teſtis per torturam falſum deponens excuſatur à crimine falſi.

Metus excuſat à dolo, n. eod.

292 Teſtes condemnati de falſo non præjudicant eos producenti, nec à contra.

293 Falſitatem committens, quomodo, & quando cauſam amittet, remiſſivè.

294 Et quid in Regno Neap.

295 Procurator an præjudicet Domino ſtante ſtatuto, producentem falſos teſtes amittere cauſam.

296 Procuratore falſos teſtes producente, an teneatur Dominus, remiſſivè.

297 Actor producens falſum inſtrumentum mutui, cauſam amittit, licet reus inſtrumentum ſolutionis etiam falſum produxerit ſtante ſtatuto, quod committens falſum, amittat cauſam.

298 Producens capitulum falſum, ac teſtem ſuper eo examinari faciens, eoque examine utens, an & quando puniri debeat, quãvis teſtis poſſit excuſari.

299 Procurator generalis cum libera an ſi falſum capitulum produxerit poſſit Dominus puniri de falſo, remiſſivè.

300 Et quæ ſit ejus pœna, & an, quando cauſam amittat, remiſſive.

301 Producens petitionem pro ſe, & litis conſortibus an tanquam falſarius puniri poſſit, ſi unus ex conſortibus non intervenerit, neque conſenſerit petitioni.

302 Statutum puniens morte Notarium facientem inſtrumentum falſum on procedat in actuaria falſificante acta.

303 Falſitas an poſſit committi ſine dolo, remiſſ.

304 Teſtis præſumitur ſcienter falſum depoſuiſſe.

305 Utens falſo in facto proprio præſumitur ſcienter, in alieno ignoranter.

306 Dolus præſumitur centum, & viginti tribus modis, remiſſ.

307 Et quomodo præſumatur, remiſſivè.

308 Dolus ex præſumptionibus, & conjecturis inducitur, & ceſſat.

309 Falſi crimen verum dolum requirit.

310 Et quando procedat in eo condemnatio ex præſumptionibus, remiſſivè.

311 Dolus, & verus, & præſumptus quomodo probentur, remiſſive.

312 Falſum etiam ſine dolo temere deponens puniendus eſt.

313 Falſum non dicitur, quod adjuvatur primordio veritatis.

314 Falſitas non præjudicialis, an ſit punibilis, remiſſ.

315 Et quid in falſificantib. literas Apoſtolicas, vel Regias.

316 Teſtis recipiens pecuniam, non tamen falſum deponens, an puniatur, remiſſivè.

317 Et quid in falſificante ſcripturam, quæ erat nulla.

318 Et quid ſi ſcriptura à principio nulla ex aliquo ſtatu ſuperveniente; fidem faceret.

319 Falſitas in ſcriptura privata, vel publica ad favorem ſcribentis an ſit punienda pœna falſi.

320 Falſitas etiam ſine dolo commiſſa arbitrio Judicis punitur.

Falſi pœna quantum fieri poteſt à Judice evitanda eſt, n. eod.

321 Falſificans monetam qua pœna puniatur, remiſſive.

322 Et moneta à non habente authoritatem fabricata dicitur falſa.

323 Et de præſtantibus opem conſociis, ac eam expendentibus, de Judicibus, probationibus, excuſationibus, & pœnis, remiſſ.

324 Et quot modis dicatur moneta falſa, remiſſ.

325 Et ſtatutum contra falſificantem monetam non procedit in falſificante monetam reprobatam in loco ſtatuentium.

326 Et ex quibus moneta probetur falſa, remiſſ.

327 Et locus eſt pœnæ ſtatuti contra cudentes monetam, licet delictum non ſit conſummatum.

328 Et cudens monetam evitat pœnam falſi, ſi eo non perfecta pœnitentia ducitur.

329 Falſificans bagattinos, non tenetur pœna ſtatuti.

330 Et ſtatutum contra falſificantem monetam intelligitur de moneta ſtatuentis.

Falſam monetam cudere parantes, ſi pœniteant, non puniuntur pœna ordinaria. n. 328.

331 Falſificans monetam ſui Principis, reus eſt læſæ Majeſtatis.

332 Falſæ monetæ criminis ſpecialia, remiſſivè.

333 Monetam tingens, vel tingi faciens punitur pœnâ mortis.

334 Et quid ſtante conſuetudine, remiſſive.

335 Et faciens falſos cugnos monetæ puniri debet.

336 Et debet apparere evidenter de falſa moneta, ut ſit locus pœnæ.

337 *Et ſciens cudentem monetam falſam tenetur revelare.*
338 *Monetam radentis, aut minuentis quæ pœna in Regno Neap. & in ſtatu eccleſiaſtico.*
339 *Et quid ſi reducatur ad juſtum pondus.*
340 *Et tondens monetam parvi momenti non incidit in pœnam ſtatuti, ſi eam miſit ad Zeccam.*
341 *Monetam falſam ſcienter expendens qua pœna plectatur.*
342 *Et quid ſi ignoranter.*
343 *Et quando monetam falſam expendens, vel habens puniatur, remiſſive.*
344 *Et quid in Regno Neap.*
345 *Monetam ab alio diminutam expendens an debeat puniri, remiſſive.*
346 *Monetam falſam expendens, non tamen plumbeam, vel ſtanneam, tenetur pœna extraordinaria.*
Et expendens quadrinos in parva quantitate, non punitur pœna ſtatuti, n. eod.
347 *Monetam argenteam deaurari faciens, eaque meretricē deludens, levi pœna pecuniaria puniendus eſt.*
348 *Monetam non falſam pluris quàm valeat doloſè expendens, pœna arbitraria punitur.*
Teſtis dicens, in primo examine aliquid factum præſente ſocio, ſi iterum examinetur, & interrogatus qui fuerint præſentes, reſpondeat quod nullus quomodo ſalvetur n. 56.

§. FALSUM.

1 FAlſi (*a*) crimen graviſſimum eſt, & propter ejus frequentiam ſolet à legibus, & ſtatutis graviter puniri: & connomeratur inter publica delicta, non modo ſi agatur de teſtamento falſo, ſed etiam quocunque alio inſtrumento. Et ideo quilibet de populo, etiamſi particulariter ejus non interſit, poterit de falſo accuſare, dixi ſupra *hoc eodem lib.* §. 1. *verſ. ſed nunquid.*

2 Sciendum (*b*) eſt, quòd falſitas circa multa, & multis modis committi poteſt: Poteſt enim committi circa teſtes, circa inſtrumenta, & ſcripturas, circa monetam, &c.

3 Et in primis quidem circa teſtes poteſt falſitas (*c*) committi. Primo, ſubornando teſtem ad dicendum falſum teſtimonium. Secundo, producendo in judicio (*d*) teſtem falſum. Tertio, dicendo falſum teſtimonium. Quarto, utendo dicto ipſius teſtis falſi.

4 Subornans (*e*) autem teſtes ad dicendum falſum dicitur falſum committere, ſicut & ipſe teſtis falſum deponens.

5 Sed nunquid eſt danda fides ipſis teſtib. dicentibus ſe precib. alicujus falſum teſtimonium perhibuiſſe? Reſpon. quod non; & eſt commu. opin. ut dicit Dec. *conſ.* 189. *poſt nu.* 8. *verſ. Primo quia*; quem refert Roland. *conſ.* 16. *n.* 7. *lib.* 1. & Boſſ. *in tit. de inquiſit. n.* 42. ſecundum quam in facti contingentia conſuluit Ruin. *conſ.* 146. 147. *lib.* 5. Natta *conſ.* 298. Sunt enim ſocii criminis, & perjuri, merito non debet eorum dictum neque etiam ſufficere ad inquirendum, juxta *eod. libr.* §. *fin. quæſt.* 21. *verſic. Dictum ſocii, & verſic. Scias tamen.* Sed quicquid ſit de jure, conſuetudo obſervat contrarium, quod ſcilicet creditur hujuſmodi teſtibus ita dicentibus, qui ad hoc ut contra eos, à quibus aſſerunt ſe ſubornatos, procedatur ad inquiſitionem, ut atteſtatur Boſſ. *in loco præalleg. nu.* 6. Et (*f*) practica eſt, quod confirment eorum dictum in tortura, deinde procedatur contra nominatos. (*g*) Quinimo idem Boſſ. *in titul. de judic. num.* 156. *circa finem.* dicit, quod creditur etiam ad torturam, modo aliquod aliud adminiculum concurrat. Et ſubdit quod ita communiter ſervatur. Et ita etiam multoties vidi ſervari.

6 Producens (*h*) falſos teſtes ſcienter dicitur, & ipſe falſum committere, ut declarat Bald. *conſil.* 108. *in* 2. *dubio lib.* 3. *& conſ.* 446. *libr.* 5. Et reperio, quod Senatus in facti contingentia juſſit poni ad catenam infamem quendam Blaſium Axcardum, qui produxerat teſtem falſum pro filio ſuo, etiam graviter vulnerato, 11. Decembr. 1543. P. N.

7 Pone, ſtat ſtatutum, quod punit producentem falſos teſtes: modo aliquis producit tantummodo unum teſtem falſum: nunquid dicetur incidiſſe in pœnam ſtatuti. Reſpond. quod ſic. Et ita communiter tenetur, ut dicit Jaſon *in l. Gallus.* §. *quod ſi is, in ſecunda lectura ff. de libe. & poſth.* Et ita practicatur, ut dicit Angel. *in l. prætor.* §. *homines. in fin. ff. ut honor. raptor.*

8 (*i*) Teſtis, qui falſum teſtimonium (k) deponit in judicio, dicitur falſum committere, *l.* 1. *ff. de falſis, c.* 1. *de crim. falſi.* Et ſi quidem dolo malo depoſuit (*l*) contra innocentem, punitur tanquam homicida *l.* 1. *in princ. ff. ad l. Corn. de ſicar.* Et ita in facti contingentia. Senatus juſſit furcis ſuſpendi quendam Certutum, & alium teſtem, qui in cauſa criminali falſum teſtimonium ad offenſam depoſuerat, 27. Septemb. 1548. P. N. Quod etiam pluries ſervatum fuiſſe per Parlamentum Pariſ. refert Papo. *lib.* 22. *titul.* 3. *arreſto.* 1. Non tamen ſemper Senatus ſolet hac ſeveritate uti; ſed quandoque etiam mitius agitur, prout in quodam Baltramino de Belvardo, qui tranſmiſſus fuit ad triremes per decennium, 30. Januar. 1555. D. P. & Franciſco Pineta, qui fuit tantummodo fuſtigatus. 27. Octobr. 1558. P. N. (*m*) Si vero deponat ad defenſam, incidit in pœnam falſi, quæ eſt deportatio cum publicatione bonorum, ut dixi infra *verſic. ſed quæro.* Sed quia hodie (ut dixi) deportatio non eſt in uſu, debet puniri pœna extraordinaria arbitrio Judicis, Et ita in facti contingentia conſuluit Alex. *conſ.* 55. *lib.* 7. Et ſecuta eſt judicando Curia Neapol. quæ condemnavit ad triremes ad tempus quendam, qui falſum depoſuerat ad defenſam, ut refert Gram. *voto* 5. & ſuper conſtit. Regni. *fol.* 116. *col.* 3. ubi in hac materia valde eleganter loquitur. Teſtibus autem falſum deponentib. in cauſa civili quandoque amputatur lingua, plerunque etiam fuſtigantur, ſecundum cauſæ, & perſonarum qualitatem.

9 Convincitur autem teſtis de falſo, (*n*) in primis ſi ipſemet fateatur falſum depoſuiſſe, nulla enim major eſt probatio, quàm proprii oris confeſſio. Item ſi ipſemet contraria dixerit.

Et (*o*) in hoc propoſito ſcire debes, quod aut teſtis deponit in judicio (*p*) contrarium ejus, quod dixerat extra judicium, & tunc non dicitur falſarius, & conſequenter etiam neque poteſt de falſo puniri. Et eſt communis opinio; ut dicit Alex. *conſ.* 74. *nu.* 4. *lib.* 1. Didac. *in repet. c. quamvis ſ.* 55. *poſt n.* 5. *verſ. ſed, & ſi quis de pact. libr.* 6. Et (*q*) latè dixi inſ. *hoc eod. lib.* §. *fi. q.* 53. *verſ. Primus caſus*,

10 Aut vero deponit in uno judicio contrarium ejus, quod dixerat in alio judicio; & hoc caſu debet puniri tanquam falſarius. Et eſt communis opinio: ut dicit Camer. *in ſuo conſilio matrimoniali poſito poſt conſ. Zabarell. n.* 3. Aut deponit in uno judicio contrarium ejus, quod prius dixerat in eodem judicio, & pariter puniendus eſt de falſo. Et in hoc omnes conveniunt, ut ait Didac. *lib.* 2. *reſolutionum. c.* 13. *poſt n.* 8. *verſ. ceterum eſt.* Sed in hoc propoſito videnda ſunt ea, quæ dixi *in dict. quæſt.* 53. ubi diffuſius ſcripſi, & hic non repeto. (*r*) Convincitur etiam teſtis de falſo per alios teſtes numero plures, qui contrarium deponant.

11 (*ſ*) Sed pone quod duo teſtes tantum inter ſe contradicant, nunquid erunt puniendi de falſo? Reſpond. aliqui tenent, quod ſic, Et hanc dicit eſſe com-

communem opinionem. Afet. *conſ.* 71. *n.* 3. quem refert Boſſ. *in titul. de tortura teſtium*, *nu.* 35. & *in tit. de falſis*, *n.* 10. (*t*) Sed certè ego non credo, quod hæc opinio ſit neque communis, neque vera; quia ſi neutri eorum creditur, quo ad hoc ut probent ſecundum communem opinionem, ut dixi ſupra, *lib.* 2. §. *Teſtis*, multo minus erit uni credendum contra alium ſ ut ille puniatur de ſalſo. Bene poteſt & debet Judex hoc caſu ſuper ipſa contrarietate diligenter inquirere, quis eorum falſum dixerit. (*u*) Et etiam ubi tales teſtes eſſent aliàs ſuſpecti, vel malæ conditionis, poſſent ſubjici torturæ, prout ſe vidiſſe practicari affirmat Boſſ. *in d. tit. de falſis*, *nu.* 24. Quod tamen intelligendum eſt cum grano ſalis, ut ſcilicet Judex priusquam ad talem actum torturæ deveniat, diligenter animadvertat, ne deſtruat intentionem fiſci, vel indebite lædat jus partis; & videat an dictum unius ex ipſis teſtib. coadjuvetur aliis præſumptionibus, & ſimilia, in quibus verſabitur multum religio ipſius judicare debentis.

12 Scias (*x*) tamen, quod dicta teſtium ſunt inter ſe, quantum fieri poteſt (*y*) concordanda, ut evitetur falſum, ut dixi *in d.* §. *teſtis*, & hoc non modo ſi plures teſtes inter ſe contradicant, ſed etiam ſi unus teſtis videatur ſibi ipſi contrarius.

13 Solet etiam dici. quod teſtis deponens ſuper negativa eſt (*z*) ſuſpectus de ſalſo: nam regulariter negativa eſt improbabilis, ut dixi inſra *hoc eodem lib.* §. *fin. quæſt.* 52. *verſ. Scias autem.* Scias tamen quod teſtis ex eo ſolo, quod deponat ſuper negativa, non poteſt puniri de ſalſo. Et eſt communis opin. ut atteſtatur Boſſ. *in tit. de defenſ. reorum n.* 34. (*a*) Quod intellige, niſi per alias probationes convincatur falſum depoſuiſſe: poteſt tamen puniri pœna (*b*) extraordinaria ob temerariam aſſertionem. Et ita tenent communiter Scribentes, ut dicit Cagnol. *in l. unica*, *nu.* 38. *ff. ſi quis jus dicen. non obtemp.* Scias etiam, quòd in dubio (*c*) verba teſtis ſunt intelligenda, ut talis falſitas, quam incurrit teſtis deponens ſuper negativa avitetur: Ita colligitur ex gloſ. *in l. juriſ gentium*, §. *quod ferè, in verbò, Contrarium probetur, ff. de pact.* quam dicit eſſe communiter approbatam, Curt. jun. *in d. l. unic. in princ. nu.* 9. Faciunt, quæ dixi infra, *verſic. Item debet.*

14 Sed (*d*) quid ſi teſtis non depoſuerit falſum circa factum principale, nec circa qualitates ſubſtantiales, ſed (*e*) circa alia extrinſeca; nunquid poterit puniri de falſo? Reſpond. quòd non: ita dicit Bald. *in l. ſi ex falſis*, *circa fin. C. de tranſact.* & ita communiter concluditur, ut dicit Alex. *conſ.* 88. *num.* 19. *lib.* 5. Poteſt tamen puniri pœna Stellionatus ſecund. Jacob. But. *in l. Lucius ff. de iis*, *qui no. inſa.* Et idem dicunt omnes Doct. teſte Marſil. *conſil.* 70. *n.* 11.

15 Pone (*f*) teſtis negat ſe dixiſſe, prout notarius ſcripſit; notarius vero aſſerit teſtem ita dixiſſe, ut ſcriptum eſt; cui magis eſt credendum? Reſp. quod regulariter magis credendum notario, ut dixi infra *hoc eod. lib.* §. *fin. q.* 53. *verſ. quintus eſt caſus.* Sed quantum ad hoc; ut notarius, vel teſtis puniantur de falſo, non creditur neque notario contra teſtem, neque (*g*) teſti contra notarium. Ita tenuit Spec. *in tit. de teſte.* §. 1. *verſ. Sed pone judex.* Et ita concluditur per omnes, ut dicit Alex. *Conſ.* 74. *n.* 12. *lib.* 1. ita etiam communiter concludi atteſtatur Rim. *conſ.* 56. *nu.* 2. Et ita reperio deciſum fuiſſe in facti contingentia *per conſ. Neap. teſte Capic. deciſ.* 94. *in cauſa Joan. Paul.* Dicit autem Pract. Millei, *fol.* 83. *n.* 46. quòd hodie de conſuetudine ad abundantiorem cautelam judices ſolent, imo tenentur, acta, & proceſſus criminales ſigni ſui, aut chirographi munimine comprobare unà cum ſcriba, ſeu notario. Sed hoc apud nos non ſervatur. Bene ſolent quandoque judices in cauſis arduis facere quod teſtes ipſi poſt eorum depoſitionem, manu ſua atteſtationes ſuas ſubſcribant, quod ſatis placet. (*h*) Hæc autem omnia intellige, ut procedant, quando in ipſo examine nullus præſens fuiſſet præter ipſos notarium & teſtem. (*i*) Sed ſi ultra notarium fuiſſet etiam præſens judex, tunc abſolutè ſtatur ei, quòd reperitur ſcriptum, quicquid teſtis poſtea dicat.

16 Tu (*k*) ſcis, quòd dictum teſtis non probat, niſi ſit juratus, ut dixi *in dicto* §. *teſtis.* modò aliquis dixit falſum teſtimonium non juratus; nunquid poterit argui de falſo. Reſp. quod (*l*) poterit puniri de falſo perinde (*m*) ac ſi juraſſet. ita dixit Bar. *in l. ſi quis legatum*, n. 3. & *ſeq. ff. de falſo.* Et eſt communis opin. ut dicit Alex. in 1. *Edi.* §. *autem nu.* 6. *ff. de edendo.* Curt. ſen. *in tract. de teſtib. concl.* 3. *n.* 34. licet enim teſtis non juret, non tamen propterea dicitur ejus depoſitio eſſe ſine forma, ut declarat Bart. ibi; meritoque eſt puniendus. Quo ad hoc tamen, an juramentum ſit de forma, necne, videnda ſunt ea, quæ dixi *in d.* §. *teſtis.* Et eſt intelligenda hæc concluſio, ut procedat modo talis falſitas, quam depoſuit teſtis non juratus, ſit nocibilis, aliàs enim non eſſet de falſo puniendus, ſaltem pœna ordinaria, juxta ea quæ dixi inſra *verſ. Item excuſatur.*

17 Quæro nunquid ad hoc, ut teſtis dicatur falſus, ſufficiat probare, quòd dixit falſum in ſua depoſitione, an autem debeat (*n*) etiam probari, quòd fuerit corruptus. Reſp. quòd ſufficit probare teſtem falſum dixiſſe, abſque eo, quòd probetur, quod pecunia, vel alio modo corruptus falſum depoſuerit, ita dicit gl *in c. licet cauſam. in gl. ſecunda circa med. de prob.* Et hæc opin. communiter tenetur, ut dicit Imola *in l. Divus*, *col.* 1. *in gl. in verbo corruptis*, *ff. de re jud.* Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Soc. jun. *conſ.* 40. *n.* 9. *lib.* 2. Menoch. *controv. uſu frequentium*, *c.* 36. *n.* 10. (*o*) niſi tamen pars utrumque ſimul dixerit, ſcilicet quod teſtes corrupti falſum dixerint, nam eo caſu utrumque probare tenetur ſecundum commun. opi. ut ibi per Menoch. cui tamen hæc differentia non placet, prout neque etiam placet mihi. Si verò pars non utrumque ſimul, ſed copulatione deduxerit, quia ſcilicet dixerit teſtes corruptos fuiſſe, & falſum depoſuiſſe, eo caſu ſufficit, alterum probare. Et hæc eſt communis opin. ut atteſtantur Scribentes *in d. l. Divus*, quos refert Menoch. *in loco præallegato. n.* 14.

18 Sed quid è converſo (*p*) nunquid ſufficit probare, quod teſtes acceperunt pecuniam pro teſtimonio dicendo, abſque eo quod probetur ipſos falſum depoſuiſſe? Reſpon. Bar. *in l.* 1. *in princ. poſt gl. in verbo advocationem*, *ff. de falſis*, & *in d. l. Divus*, *n.* 7. *ff. de re jud.* tenuit, quòd eo ipſo quòd, probatur teſtem accepiſſe pecuniam pro teſtimonio ferendo, poſſit puniri de falſo. Et hanc opinio. dicit ſequi communiter Doct. Anan. *in c.* 1. *n.* 15. *de falſis*, *Menochiaca controver. uſu frequentium. c.* 36. *n.* 6. Illam etiam dicit eſſe magis communem Didac. *in rep. d. c. quamvis fol.* 57. *col.* 3. licet dicat illam ſibi non placere. Idem atteſtatur Nunius *de los corregidores*, *fol.* 238. *n.* 18. *in fin.* Alii dicunt, quòd ex eo non probatur falſitas teſtis quo ad illum, qui dedit pecuniam, Et ait Dec. *in d. c. licet cauſam*, *n.* 20. *de probat.* & *conſ.* 189. paulo ante *n.* 12. quòd ita tenent communiter Doctor. quem refert Boſſi. *in tit. de oppoſ. contra teſtes n.* 148. & Vivius *in li.* 1. *communium opin. fol.* 229. *verſ. teſtium ſolam corruptelam*, Ego verò ſic dico; Aut apparet

teſtem,

teſtem qui pecuniam accepit, falſum depoſuiſſe; &
ſuperfluum eſt quærere, an ſit propter corruptio-
nem de falſo convictus, cum ſit de falſo teſtimo-
nio puniendos. Aut (q) apparet ipſum veritatem
dixiſſe: & hoc caſu ego non video, quomodo (r)
puniri de falſo, ex quo conſtat ipſum non dixiſſe
falſum. & ideo dicerem poſſe puniri aliqua pœna
extraordinaria, ex quo turpiter accepit pecuniam
pro eo, quod tenetur gratis facere: & hoc, niſi
accepiſſet pro ſuis expenſis, vel operis, nam eo
caſu potuit (ſ) licite accipere. Aut vero dubitatur,
numquid falſum, aut verum dixerit, & eo caſu
negari non poteſt, quin ſit valde ſuſpectus, quod
falſum dixerit. Et ideo crederem quòd poſſet ju-
dex illum torqueri facere ſuper falſitate principa-
lis depoſitionis, & deinde etiam illum puniri ex-
tra ordinem propterea quòd pecuniam turpiter ac-
cepiſſet, ut ſupra dixi.

19 Pœna (t) autem teſtis falſum deponentis de jure
canonicò eſt in clerico depoſitio, & detruſio in
monaſterium, *c. ſi Epiſcopus*, 50. *diſtinctione*. De
jure civili eſt (u) pœna falſi, de quo dixi infra *verſ.
ſed quæro*. Item (x) teſtis falſus tenetur parti de
omni damno contingente propter illud falſum teſ-
timonium ſecundum regulam; quam tradit gl.
in c. presbyterum, in gl. fin. de homic. Hoc tamen
intellige; ut procedat in foro contentioſo; ſecus
autem in foro conſcientiæ, nam in hoc foro non
tenetur niſi de falſo teſtimonio, non autem de dam-
no ex illo ſubſequente. Ita ſingulariter dixit Vinc.
in cap. 1. de cuſtod. euchar. quem ſequuntur com-
muniter Doct. ut dicit Corſet. *in ſuis ſing. in ver-
bo, Teſti. verſ. ſi aliquis*. Quod nota, quia de fa-
cili quis reſponderet (y) contrarium.

20 Utens (z) dicto falſi teſtis, dicitur falſum com-
mittere. Quod intellige, (a) ſi ſciens teſtimonium
eſſe falſum eo utatur; alias ſecus. Et quia ſcientia
eſt difficilis probationis; ideo inventa eſt illa pra-
ctica, qua quotidie utuntur advocati, & procu-
ratores, quia faciunt, partem, quæ producit teſ-
tem, interrogari, an velit uti dicto ipſius teſtis,
cum termino ad deliberandum. Et (b) ſi in eo
termino reſpondeat ſe velle uti, tunc habetur pro
ſciente, ut dixi infra *verſ. Utens falſo*. (c) Et iſ-
tud interrogatorium eſt de conſuetudine, ut dicit
Rim. *conſ.* 569. *n.* 5. ubi conſuluit, quòd judex
inquirens non poteſt hanc interrogationem facere.
Quod nota.

21 Fabricans (d) falſum inſtrumentum dicitur fal-
ſum committere.

22 Pœna autem notarii fabricantis falſum inſtru-
men de jure communi eſt pœna falſi, de qua di-
xi infra *verſ. ſed quæro*; De jure autem Longo-
bardorum, erat pœna ampotationis manus dextræ.
Et hæc pœna etiam hodie ſervatur, ut atteſta-
tur Guid. *de maleſic. in rubr. de falſar. num.* 3. quem
refert Aug. de Ang. *de maleſ. in verbo, Falſario,
poſt num.* 48. & Rol. *conſ.* 38. *n.* 16. *lib.* 1. & Ca-
pic. *deciſ.* 153. *n.* 5. licet dicat, quòd ille notarius
fuit ſuſpenſus propter conſtitutiones utriuſque Re-
gni, quæ puniunt hoc crimen ultimo ſupplicio.
In hoc tamen Ducatu pro prima falſitate notarii,
ut plurimum puniuntur citra mortem: ſed ſi plures
committant, igne comburuntur, prout vidi in fac-
ti contingentia condemnatum ad ignem quendam
Ant. Gajanel. 9. Jun. 1545. & aliunde Applaniis
27. Aug. 1548.

23 Producens (e) falſum inſtrumentum dicitur falſum
committere, ſi ſciebat illud eſſe falſum.

24 Utens (f) falſo inſtrumento dicitur falſum com-
mittere. *l. majorem, C. de falſis*. Et ita in facti
contingentia conſuluit Bart. *conſil.* 54. *maximè*, *n.*
16. *& ſeq. lib.* 3. Scias tamen quod ille, (g) qui
utitur falſo inſtrumentò, non punitur, * niſi ſciens
illud eſſe falſum, eo uſus fuerit.

Et quia ſcientia difficile probari poteſt, niſi per 25
conjecturas, ut dixi infra *lib.* 7. §. *probatio*: (h) ideo
in practica inventus eſt modus ad illam proban-
dam ſaltem præſumptive, ſ. interrogando produ-
centem an velit uti ipſo inſtrumento, cum termi-
no ad reſpondendum; Et (* h) ſi in eò termino
reſponderit velle uti (i) puniretur de falſo tam-
quam ſcienter producens, ut dixi ſupra, *verſ. utens
dicto*. Et ſcias (k) quod ſtatuto dicto termino, te-
netur clare reſpondere, & ſine ulla conditione,
vel adjectione, an velit uti (l) vel non, & hoc ſi-
ve ſit factum proprium, ſive alienum, & ſive poſ-
ſit de eo veriſimiliter eſſe inſtructus, ſive non. Et
eſt communis opin. ut dicit Boſ. *in tit. de falſis*,
num. 151. Bene verum eſt, quod ſi agatur de fac-
to alieno, de quo non ſit veriſimiliter inſtructus,
judex debet illi (ſi eam petat) concedere lon-
giorem dilationem ad reſpondendum, quam ſi a-
geretur de facto proprio. Et ita uſu obſervatur.

Scias (m) etiam, quod ille, qui utitur falſo inſ- 26
trumento, mitius punitur, quam ille, qui illud fa-
bricavit, vel fabricari fecit: nam ſolummodo pu-
nitur pœna relegationis. Et ita communiter te-
netur, ut dicit Sal. *in l. ſi uteris, n.* 4. *C. de
fid. inſtr.* Fabricans autem punitur pœna falſi or-
dinaria, quæ eſt deportatio cum publicatione bo-
norum.

Notarius (n) autem non modo fabricando falſa 27
inſtrumenta dicitur falſum committere, ſed etiam
ſi in inſtrumento (o) aliquid apponat, quod ve-
rum non ſit, puta ſi in inſtrumento mutui appo-
rat verbum; *Numeravit*, cum tamen tempore
celebrati contractus nulla pecunia fuerit numerata;
& ideo debet puniri de falſo, ita dicit gl. *in l. ex
cautione, in gl. magna ff. de pac.* quam ſequuntur om-
nes, ut dicit Alexand. *in l. prædia, num.* 4. *ff. de
acquir. poſ.* Hanc etiam dicunt eſſe communem opin.
Scribentes *in l. ſingularia, ff. ſi cer. pet.* & in ſpe-
cie Jaſ. *nu.* 48. qui dicit, quod totus mundus eam
ſequitur, & Dec. *num.* 33. quem refert Diaz *reg.*
492. Et licet Bar. *in d. l. prædia, num.* 3. poſt Jac.
But. videatur tenere, quod illud verbum, *nume-
ravit*, poſſit etiam verificari in actu ficto, illa tamen
opin. communiter damnatur, ut dicit Alex. *in ea. l.
ſingularia, poſt num.* 33. quem refert Dec. *ibi, poſt
n.* 33. & Foller. *in pract. crimin. fol.* 126. *num.* 67.
Idem dicit Curt. Jun. *in ea. l. ſingularia num.* 56. Non
enim debet notarius conficere inſtrumentum, niſi de
iis, quæ ſenſu corporis tunc percipit, ſecundum
Doct. Bart. *in auth. ſi quis in aliquo, circa fin C. de
edendo*, quam dicit eſſe communiter approbatam
Curt Jun. *in d. l. ſingularia poſt num.* 36.

Sic (p) etiam ſi notarius ſcripſerit in inſtrumento, 28
Rogavit Titius, ſpopondit Mævius, & probetur,
quod tempore confecti inſtrumenti Titius (q) erat
abſens, proculdubio incidit in pœnam falſi. ita
ſentit Bart. *in l. juriſ gentium*, §. *quod fere ff. de
pact.* quam ſequuntur communiter Doctores, ut
atteſtatur Rip. *in l.* 2. *in princ. nu.* 3. *ff. de verb.
obl.* Licet enim quis poſſit interrogare, & alius
reſpondere ex intervallo; tamen cum in inſtrumen-
to apponatur locus, & tempus præciſum, non de-
bet notarius (ut dixi) ponere in inſtrumento niſi
ea, quæ percipit ſenſu corporis tempore confecti
inſtrumenti: (r) alias incidit in crimen falſi.

Pariter (ſ) etiam notarius omittens apponere ſo-
lemnitates requiſitas in inſtrumento, de quo eſt
rogatus, incidit in pœnam falſi. Et ita commu-
niter tenetur, ut dicit Corne. *conſ.* 53. *in littera
G. lib.* 4. Scias tamen, quod propter hoc non pu-
nitur de falſo, (r) niſi in caſibus à jure expreſſis. Et
hæc

hæc eſt commun. opin. ut dicit Auguſt. ad Angel. *de maleſ. in verbo, Falſario, in fin.* quem refert Pract. Conradi, *fol.* 393. *n.* 10.

29 Adde, (*u*) quod notarius conficiens inſtrumentum ſuper re illicita, extra caſus à jure permiſſos, incidit in pœnam falſi, ita tenet Bart. *in l.* 1. *verſ. Venio ad tertiam, C. de petit.bon. ſubla. lib.* 10. cujus opin. ab omnibus approbatur, ut dicit Aug. ad Ang. *de maleſ. in d. verbo, Falſario. n.* 46. quam refert Pract. Conradi, *fol.* 363. *nu.* 9. *in fin.*

30 Item (*x*) notarius negans ſe eſſe rogatum de inſtrumento, de quo re vera fuit rogatus punitur pœna falſi: ita tenent communiter ſcribentes, ut dicit Curt. jun. *in l.qui accuſare poſt n.* 12. *C. de edendo.* Quod intellige, niſi notarius eſſet vir bonæ opinionis, & factum eſſet jam ante longo tempore ipſum inſtrumentum: nam eo caſu eſſet excuſandus: quia ex curſu temporis præſumitur oblivio, ut dixi infra *lib.* 7. §. *poſſeſſio.* Bene verum eſt, quod ſi pars faceret ſtatui notario terminum ad reſpondendum, an eſſet de eo rogatus, & negaret, dicerem illum non eſſe à pœna falſi excuſandum.

Sunt etiam (*y*) alii caſus, in quibus falſum
31 committitur: puta, falſificando litteras (*z*) Papæ, Regum, &c. Et nota, quod clericus committens crimen in litteris Apoſtolicis ſtatim eſt degradandus, & tradendus curiæ ſeculari, ut dixi infra §. *fi. quæſt.* 36. *verſ. Scias etiam, & verſic. Vidimus etiam.*

Abradens (*a*) inſtrumenta dicitur falſum com-
32 mittere. Et ſcias, quod de abraſione facta in litteris confirmatoriis principis, vel in litteris de juſtitia, idem judicatur, quod de raſura alicujus inſtrumenti. Et eſt communis opin. ut dicit Afflict. *deciſ.* 404. *poſt n,* 4.

Aperiens (*b*) & deſigillans litteras alienas, ut il-
33 las oſtendat adverſario, committit crimen falſi: ita tenet Bart. *in l. Titio, n.* 3. *ff. ad municip.* Et eſt communis opi. ut dicit Aug. ad Ang. *de malefic. in verbo, Falſario,* n. 10. quem refert Pract. Conradi, *fol.* 391. *col.* 1. *in princ.*

Adſcribens (*c*) ſibi legatum in teſtamento alie-
34 no, punitur pœna *l. Corn. de falſis.* quæ eſt deportatio, & bonorum publicatio. *l.* 1. §. *fin. ff. ad l.* Cor. *de falſis l. Senatuſconſulto, C. de iis qui ſibi adſcrib.* Et hoc ex diſpoſitione Senatuſconſulti Liboniani, ut ibi. Hoc autem Senatuſconſultum de plano procedit, quando teſtamentum, de quo agitur, fuit confectum in ſcriptis, & ſic per ipſam ſolam ſcripturam poteſt veritas voluntatis probari, prout etiam aperte loqui videntur verba ipſius Senatuſconſulti. Sed quid in teſtamento nuncupativo, quod conficitur coram teſtibus, proptereaque videtur ceſſare ſuſpicio, ex quo voluntas poteſt etiam per ipſos teſtes probari? Reſp. quod etiam in tali teſtamento locum habet diſpoſitio dicti Senatuſconſulti. Ita tenuit Dyn. quem communiter Doctor. ſequuntur, ut dicit Bello. *conſ.* 80. *poſt* n.3. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Boſſ. *in tit. de iis, qui ſibi adſcribunt n.* 3. Licet enim adſint teſtes, quando conficitur teſtamentum: tamen experientia docet, quod quilibet de facili obliviſcitur, præſertim ea, quæ ad ipſum non pertinent. Præterea ubi quid reperitur ſcriptum in teſtamento, pauci ſunt, qui contra ipſum teſtamentum velint deponere (*d*) Si tamen notarius probaret per teſtes, quod teſtator tale legatum ſibi reliquiſſet, credo, quod evitaret pœnam falſi. Et ita intelligo illud, quod dicit Anan. *in cap. accedens, poſt n.*6. *de crim. falſi,* dum atteſtatur communiter teneri, quod quando eſt tale teſtamentum nuncupativum, quod probatur per teſtes, non tenetur notarius in eo aliquid ſibi adſcribens; ſ. quod ſecuta probatione per teſtes, notarius non ſit ex ea cauſa moleſtandus.

Prohibens (*e*) aliquem teſtari incidit in crimen 36
falſi. *l. Paulus, ff. de falſis.* in caſu Corn. *conſil.* 56. *lib.* 1. *& conſ.* 84. *eod. volu. & conſ.* 209. *lib.* 2. *& conſ.* 110. *lib.* 4. & Calc. *conſ.* 91. & Jaſon. *conſil.* 31. *lib.* 1. & Soc. *conſ.* 105. *lib.* 1. & Soc. jun. *conſ.* 148. *lib.* 2. Et punitur talis prohibens pœna extraordinaria, arbitrio judicis. Ita tenent communiter Doct. ut dicit Boſ. *in tit. de iis, qui prohibent aliquem teſtari n.* 1. & ei aufertur hæreditas tanquam ab indigno. Scias tamen, quod ad hoc, ut hujuſmodi pœna locum habeat, duo requiruntur: Primum, quod defunctus (*f*) vellet teſtari: Secundum, quod fuerit (*f**) prohibitus teſtari. Et hoc eſt commune dictum, ut atteſtatur Soc. jun. *in d. conſ.* 148. *n.* 1. *lib.* 2.

Vendens (*g*) eandem rem duobus, incidit in 37
crimen falſi: Si vero alienat duobus alio contractu quam venditionis; punitur tantum pœna ſtellionatus, tex. *in l. qui duobus, ff. de falſis.* Sed certe illis juribus derogatum eſt per generalem conſuetudinem, ut atteſtatur Pract. Pap. *in forma libelli, in actione hypothecaria, in verbo: Sub ead. col. fi.* quem refert Pract. Conradi. *fol.* 396. *n.* 22.

Trita (*h*) eſt concluſio apud omnes, quod ſuſ- 38
picio falſi pro veritate habetur: & fuit dictum Archid. *in cap. in memoriam,* 19. *diſt.* Scias tamen, quod hæc concluſio ita ſimpliciter intellecta non eſt vera, imo in contrarium eſt communis opi. ut atteſtatur Gratus *conſ.* 69. *num.* 16. *lib.* 2. Soc, jun. *conſ.* 45. *n.* 8. *lib.* 3. quem refert Herculan. *de prob. nega. numer.* 131.

Eſt (*i*) igitur diſtinguendum: Nam ut loquimur 39
in criminalibus ad puniendum aliquem de falſo: & tunc ad probandam falſitatem non ſufficiunt conjecturæ, neque ſuſpiciones, ſed requiruntur probationes legitimæ, & quæ de neceſſitate concludant. Et eſt communis opin. ut dicit Soc. jun. *conſ.* 39. *num.* 44. *& nu.* 77. *lib.* 2. *& conſil.* 61. *num.* 9. *eod. volum.* Boſſ. *in tit. de offic. corrupt. pec. n.* 14. Aut (*k*) loquimur in civilibus ad elidendam aliquam probationem: & eo caſu utique talis ſuſpicio falſi (*l*) pro veritate habetur, & ita intelligendo, illud dictum Archid. eſt communiter approbatum, ut dicit Curt. jun. *conſ.* 132. *nu.* 10. *& conſ.* 166. *num.* 6.

Sed (*m*) quæro, quæ ſit POENA FALSI. 40
Reſpond. quod eſt deportatio cum publicatione bonorum: Hæc tamen pœna hodie non eſt in uſu, neque imponitur alicui de conſuetudine, ut dicit Gand. *in tit. de falſa. num.* 3. quem refert Auguſt. ad Ang. *de maleſ. in verb. falſario, poſt numer.* 48. nam (ut ipſe ait) hodie non utimur (n) deportationibus, ut dixi etiam infra hoc *eod. lib.* §. *fin. quæſt.* 67. *verſ. deportatio.* (*o*) Et ideo (ſecundum eum) ubi adſunt ſtatuta ſuperinde diſponentia, imponenda eſt pœna expreſſa in ipſis ſtatutis: ubi vero non ſit à ſtatutis aliqua pœna impoſita, tunc imponenda eſt pœna conſueta; quaſi hoc arbitrio judicis relinquatur. Et dicit, quod ita ſentiunt Jacob. de Arena, & multi alii Doctores. Vide, quæ dixi ſupra *verſ. teſtis qui falſum, & verſ. pœna autem & verſ. fabricans, & in d. verſ. deportatio.*

Item propter falſitatem commiſſam in cauſa, pars 41
ipſa falſitatem committens (*p*) cauſam amittit. Et hæc eſt commun. opin. ut dicit Boer. *deciſ.* 291. *n.* 2. prout illum refert Villalob. *in ſua collecta commun. opin. in littera E. nu.* 4. (**p*) Tu vero dic, quod aut commiſſa eſt falſitas circa teſtes, aut inſtrumenta: & hoc caſu non amittit cauſam: ita dicit Bart. *in l. fraudem,* §. *quoties ff. de jur. fiſci,* & eſt commun. opin. ut dicit Dec. *in c. cum*

venerabilis, *n.* 21. *de except.* Boer. *in d. deciſ.* 291. *poſt num.* 2. quem refert Turza. *in ſuis communibus opin. cap.* 81. (*q*) Aut vero eſt commiſſa falſitas circa acta ipſius cauſæ: & tunc cauſam amittit: ita dicit Bart. *in loco prællegat.* & ita communiter tenetur, ut ait Decian. *in d. c. cum venerabilis*, *poſt n.* 21. Hanc etiam opin dicit eſſe communem Alexand. *in l. Divus nu.* 6. quem refert Didac. *in rep. d. c. quamvis*, *fol.* 56. *poſt num.* 6. *verſ. item punitur*, & Pract. Conradi *fol.* 399. *n.* 31. Boer. *in loco prælleg.* ubi etiam ſubdit, quod ita ſervatur in practica, quem refert Vantius *de nullitatibus fol.* 334. *num.* 141. Ruin. *conſ.* 15. *nu.* 3. *lib.* 5. Et licet aliqui tenuerint iſtud tantummodo locum habere, quando cauſa eſt cum fiſco; nihilominus magis communis opin. eſt, quod habeat locum etiam quando eſt cum privato, ut atteſtatur Ruin. *in loco præallegata.*

42 EXCUSATUR (*r*) autem à crimine, & pœna falſi ille, qui non eſt in dolo: nam vera eſt juris concluſio, (*ſ*) quod falſitas ſine dolo committi non poteſt. Et eſt communis opin. ut ait Socin. jun. *conſ.* 39. *n.* 83. *lib.* 2. Faciunt, quæ dixi infra *hoc eod. lib.* §. *fi. q.* 84. *circa pr.*

43 Præterea (*t*) excuſatur, quando illud, quod dicitur falſum, (*u*) adjuvatur primordio veritatis. Eſt enim certa juris concluſio, quod non poteſt dici falſum illud, quod juvatur primordio veritatis, *l. cum filius*, §. *hæres meus*; *ff. de leg.* 2. Et hanc concluſionem dicit eſſe communiter approbatam Foller. in *pract. crim fol.* 183. *n.* 35.

44 Item (*x*) excuſatur, ſi falſitas nemini præjudicat: nam regulariter nemo incidit in pœnam falſi, niſi falſitas commiſſa ſit notabilis, quia ſcilicet alicui præjudicet. (*y*) aut potuiſſet præjudicare: ita colligitur ex glo. *in l. damus*, *in verbo Privatus*, *C. de falſis*. quam ſequuntur communiter Doctor. ut dixit Alexand. *conſil.* 145. *col.* 1. *verſic. confirmo per id. lib.* 6. Et illam gl. eſſe ſingularem, & communiter approbatam atteſtatur Barb. *conſ.* 52. *n.* 4. *lib.* 3. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Soc. *conſ.* 103. *n.* 1. & 2. *lib.* 1. quod eſt duplicatum *in conſ.* 185. *lib.* 2. quem refert Didac. *in rep. d. c. quamvis fol.* 56. *poſt num.* 6. *verſic. pœnæ vera ſtatutæ*, & Pract. Conradi, *fol.* 339. *poſt n.* 33. & Foller. *in pract. crim. fol.* 346. *num* 102. & Vivius *in lib. communium opi. in verbo*, *Falſitas quæ nemini*, & *fol.* 268. *verſ. teſtis falſum*, *in fin.* Turzanus *in ſuis communibus opin. c.* 80. Plot. *in rep. l. ſi quando*, *num.* 716. *in fin.* Et dicit Curt. jun. *de feud. in* 4. *parte*, *in prima cauſa amiſſionis feudi*, *qu.* 10. quod hæc eſt communis practica, qua advocati ſæpe utuntur. Idem dicit Ana. *in c.* 1. *poſt num.* 14. *de falſis.* Et ita reperio ſervatum fuiſſe per Senatum in quodam errore commiſſo per quendam Trovanum notarium 28. Novembris 1543. P. N. (*z*) Hinc infertur, quod quando ſcriptura, quæ dicitur falſificata, deficiebat in forma, & circa ſubſtantialia, & ſic erat nulla, neque ex ea poterat alicui præjudicium inferri. eo caſu ille, qui in ea falſitatem dicitur commiſiſſe, non poteſt de falſo puniri. ita dicit Bart. *in l. ſi quis legatum*, *nu.* 2. *ff. de falſi.* Et ita communiter (*a*) tenetur, ut dicit Alb. *in* 2. *p. ſtatutorum*, *q.* 147. Hanc etiam atteſtatur eſſe commun. opi. Soc. *conſ.* 104. *poſt num.* 3. *verſ. Tertius caſus lib.* 1. quem refert Franc. de Mariano *inter conſ. crimin. diverſorum*, *conſ.* 100. *n.* 1. *lib.* 2. Sic etiam teſtis, cujus depoſitio erat nulla, vel alias nemini præjudicare poterat, non poteſt de falſo puniri: (*b*) Intelligo, pœna falſi ordinaria: ſed bene poteſt extra ordinem puniri pœna ſtellionatus: & ita communiter tenetur, ut dicit Alber. *in* 2. *parte ſtatutorum quæſt.* 146. Cotta *in memor. in verbo*, *Mendax*, *circa fin.* Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Gand. *de maleſic. in titu. de falſar. n.* 21. prout illum refert Auguſt. ad Angel. *de maleſic. in verbo*, *Falſaria*, *n.* 21. relatus & ipſe in pract. Conradi *fol.* 395. *poſt n.* 20. Ego vero in hac materia ſolitus ſum diſtinguere duos caſus. Primus eſt, quando ſive teſtis diceret verum, ſive falſum, & ſive probaretur illud, quod depoſuit, ſive non, in omnem caſum non poterat alicui nocere, etiamſi falſitas detecta non fuiſſet: & hoc caſu Bal. *in l. fin. n.* 20. *C. ſi ex falſis inſtrumentis*, tenuit, quod talis teſtis inutilis falſum deponens puniatur de falſo. Sed contrarium communiter tenetur, ut dicit Socin. *in d. conſ.* 103. *n.* 1. *lib.* 1. ubi etiam in fide conſilii dicit hanc opin. contra Bald. eſſe communem quaſi omnium opinionem; ſubdens non eſſe ab ea in judicando recedendum: & ita procedit gl. *in d. l. damus. cum ſimilibus.* Addit Socin. *in d. conſ.* 104. *n.* 2. *lib.* 1. idem eſſe dicendum, quando aliquis committeret falſitatem in ſcriptura, quæ de ſe nullam faceret probationem, puta, ſi quis in libro ſuo ſcriberet aliquem eſſe ſuum debitorem. Et dicit, quod Saly. *in l.* 1. *num.* 6. *C. de ſepulchro viol.* qui tenuit, quod hoc caſu debeat puniri de falſo, male locutus eſt, & contra commun. opin. Et ita quod talis falſitas puniri non poſſit, dicit eſſe commun. opi. Plot. *in repet. l. ſi quando*, *n.* 722. Sed certe, judicio meo, hoc non tranſit ſine difficultate, quia Doctores in hac materia loquentes conſiderant, non ſolum quod falſitas poſſit nocere eo tempore, quo fit, ſed etiam, quod in futurum ſit apta aliquo caſu nocere, prout nocere poteſt ſcriptura, vel liber privatus viri probi poſt ejus mortem producta, juxta ea, quæ dixi infra *lib.* 7. (*c*) Propterea ego hoc caſu dicerem, quod aut talia falſum committens uſus eſt etiam illa re falſificata, puta eam producendo in judicio, vel hujuſmodi: & tunc debet puniri de falſo juxta opin. Sal. ſaltem pœna extraordinaria: alias autem poſſet teneri opin. Socin. tanquam mitior. Secundus eſt caſus, quando ſcriptura falſificata, vel dictum teſtis falſi, poterat alicui præjudicare, ubi falſitas detecta non fuiſſet, Et hoc caſu actus de ſe erat validus in ſubſtantia & forma, ſed in aliis deficiebat: & tunc punitur falſarius pœna falſi perinde ac ſi fuiſſet omnino validus: & ita finaliter concludere Doctor. atteſtatur Marſil. *conſil.* 70. *num.* 2. (*d*) Aut vero actus peccabat in ſubſtantia & forma: & hoc caſu, ex quo non poterat nocere, non debet puniri pœna falſi ordinaria, ſed extra ordinem pœna ſtellionatus. Et ita intelligo doctrinam Bart. *in d. l. ſi quis legatum*, & Gand. *in loco præalleg.* Et (*e*) in hoc propoſito generaliter concludo, quod licet falſitas non nocibilis non ſit punienda pœna falſi ordinaria, debet tamen puniri pœna extraordinaria, ſecundum qualitatem facti, & perſonarum, arbitrio judicis. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Plot. *in rep. d. l. ſi quando*, *poſt num.* 71. (*f*) An autem teſtis non juratus poſſit argui de falſo, dixi ſupra *verſ. tu ſcis quod dictum.*

Item (*g*) debet judex omni ſtudio laborare, ut 45
reos à pœna falſi excuſet, & ideo debet, quantum fieri poteſt, ſtudere, ut dicta teſtium contraria deponentium ad concordiam reducat, ut dixi ſupra *lib.* 2. §. *teſtis.* Pariter etiam inſtrumentum juvare debet omni interpretatione, & diſtinctione, ne falſum judicetur, ut colligitur ex gloſſ. *in l. juris gentium*, §. *quod ferè*, *in verbo Contrarium probetur*, *ff. de pact.* quam dicit eſſe communiter approbatam Curt. jun. *in l. ſingularia*, *poſt numer.* 36. *ff. ſi cert. pet.* Hinc etiam dicit eſſe communem opin. Cæpol. *conſ. crimin.* 22. *verſ.* & *quod hoc ſit.* Faciunt quæ dixi ſupra *verſic. ſoles etiam.*

Dixi

46 Dixi etiam, (*b*) quod circa MONETAM poteſt committi falſitas. Et ſcias, quod multis modis poteſt quis falſum committere circa monetam. Primo, (*i*) fabricando falſam monetam: Secundo, adulterando: Tertio, diminuendo: Quarto, illam ſic falſificatam, vel adulteram, vel diminutam expendendo. (*k*) Falſificans autem monetam Imperatoris punitur pœna ignis, ut eſt *text. in l. 2. C. de falſa moneta*, ſecundum interpretationem, quam dicit eſſe communem Vivius *in lib. commun. opin. in verbo Monetam falſam Imperatoris*. & Didac. *in lib. pract. q. fol. 339. num. 3.* In Gallia autem falſificantes monetam Regis, in aqua ſervante, ſive bulliente ſuffocantur, ut dicit Igneus *in rep. §. non alias, numer. 597. ff. ad Syllan.* Falſificans autem (*l*) monetam civitatis punitur pœna capitali, eſt text. *in l. 1. C. eod. tit. de falſa moneta.* Illa tamen pœna capitalis non eſt intelligenda de pœna mortis, ſed deportationis. Et ita intelligunt communiter Doctor. ut atteſtatur Alexand. *conſil. 121. num. 1. lib. 7.* referens (*m*) Joan. Gloſatorem defendiſſe in facti contingentia quendam à pœna amputationis capitis, qui falſificaverat monetam cujuſdam civitatis. Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Vivius *in loco præalleg.* & Didac. *pariter in loco præallegato* dicit hanc eſſe frequentiſſimam juris utriuſque interpretationem. Faciunt quæ dixi intra *hoc eod. lib. §. fin. qu. 76. circa princ.*

47 Radens (*n*) autem, aut minuens monetam auream, ſi liber eſt, beſtiis ſubjicitur: ſi ſervus, ultimo ſupplicio punitur. *l. quicunque, ff. de falſis.* Et eſt communis opin. ut dicit Vivius *lib. communium opin. in verbo, Monetam radens*, Didac. *in loco præalleg. n. 5.*

48 Expendens autem (*o*) falſam monetam, ſi quidem nummi ſunt plumbei, vel ſtannei, incidit in pœnam legis Corneliæ de falſis: ſi vero non appareat, quod eſſent plumbei, vel ſtannei, punitur tantummodo pœna extraordinaria judicis arbitrio. Ita dicit Bart. *in l. lege Carnel. in princip. ff. ad l. Carnel. de falſis*: ſubdens ſe propter hoc plures evaſiſſe à pœna legis Corneliæ. Et ita tenent etiam Doctores, ut dicit Alexand. *in d. conſ. 121. n. 3. lib. 7.* ubi in facti contingentia ita conſuluit. Saly. autem in *l. 2. n. 6. C. de falſa moneta*, tenet indiſtincte imponendam eſſe pœnam falſi ordinariam. Et dicit Marl. *in l. qui falſam, num. 64. ff. de falſis*, quod hæc opin. ſervatur in practica quem refert Didac. *in loco præalleg. num. 4.* & Vivius *in lib. communium opin. in verbo, Monetam falſam ſcienter.* Mihi magis placet opin. Bartol. tanquam mitior, & ſecundum illam, ſi caſus contingeret, conſulerem, & judicarem.

ADDITIONES.

Ad §. Falſum.

D*E partu ſuppoſito.*) Iſte caſus una cum ſequenti deficit in textu authoris, ideo de primo vide per Boſſ. *tit. de partu ſuppoſito.* * De ſecundo vi. per Boſſ. *de mutatio. nomi.* & Vitalin. *de pæn. mutan. ſibi nomen*, & fuſius per Jac. Menoch. *tractat. de arb. jud. libro 2. centur. 3. caſ. 318.* Item, in quibus caſibus poſſit aliquis de falſo puniri, vi. per Gampeg. *tract. de Teſtibus ſub regul. 436.* GIACH.

(*a*) *Falſi crimen.*) Adde, in quibus caſibus poſſit quis de falſis puniri per Campeg. *de Teſtibus regul. 436.* Item adde, quod falſi pœna tenetur, qui venditorem, vel alium aliena veſte indutum producit ad hoc, ut difficilius cognoſcatur per Portium Imolen *conſi. 77.* Item mutans datam falſi pœnam incurrit Mar. *qu. 673.* Idem per Jac. de S. Georg. *in l. in princip. de teſti.* etiam in ſcriptura privata. Mar. *quæſt. 672. & 739.* Et falſitatum pluribus ſpeciebus utens quomodo puniatur, vide per Cæpoll. *cons. 77. n. 5.*

Et nota, quod falſi crimen eſt deteſtabilius veneficio, & homicidio: quia per maculam falſitatis homo devenit ad nihilum, quia dicitur homo ſine fide, & conſcientia, vide per Afflict. *dec. ult. ſub n. 23.*

Et inter illa delicta, propter quæ poteſt fieri repudium inter conjuges, eſt, ſi conjux ſit crimine falſitatis condemnatus, per Afflict. *d. dec. n. 25.* GIACH.

Falſi.) De crimine falſi Farinac. *conſ. 2. n. 1. & 13. conſ. 5. n. 7. 12. & 15.* & alibi ſparſim in aliis conſil. & *deciſ. 29. n. 5.* ac in aliis deciſionibus. Ros.

Falſi crimen graviſſimum.) Adde, † quod crimen falſi eſt 1
graviſſimum, & nullum crimen eſt in mundo, quod ita viruperet famam, & ſtatum hominis, ſicut ipſum, in tantum, quod pœnæ mortis ſimile eſt, Paul. de Caſtr. *in conſil. 151. incip. videtur dicen.* & Marſ. *in rubr. de Falſ. n. 16.* & eſt deteſtabilius homicidio, & veneficio, ſecundum Socin. *in conſ. 39. n. 7. vol. 2.* eſt ſimilis proditioni, Tiraquel. *de pœn. cau. 31. n. 23.* & propter ejus enormitatem multa habet ſpecialia, Marſ. *conſ. 105. num. 7.* Gramm. *deciſ. 2. num. 28.* & latiſſime
Monticel. *in pract. crimin. reg. 15. num. 108. cum ſeq.* ubi † 2
ponit duodecim ſpecialia, & alia ponit Conrad. *in pract. crim. tit. de Falſariis nu. 34.* & etiam propter ejus atrocitatem in generali abolitione delictorum iſtud crimen non com-
prehenditur † ut infra *in q. 59. verſ. in hujuſmodi autem gene-* 3
rali, & in hoc delicto acerrima indagatio eſt facienda, † Ale- 4
xand. *conſ. 77. in fin. vol. 1.* & Curt. jun. *conſ. 53. num. 17.*
Et de hoc judicio, criminaliter etiam intentato, † venit 5
officium Judicis ad damna, & intereſſe partis, Rim. *conſ. 5.* Et in hac materia falſi latiſſime habetur per Ferran. Gargiar, *conſ. 126. volu. 1. inter conſ. crim. diverſ. magnæ impreſſionis.* BAIARD.

(*b*) *Sciendum eſt*) Falſitas multiſarie committitur. Ros. 6
Sciendum eſt. quod falſitas.) Adde, † quod aliquando iſtud crimen committitur dicto, aliquando ſcripto, & aliquando facto, ut ait Monticel. *in pract. crim. in reg. 15. n. 7.* & ibi à *num. 8. uſque ad nu. 25*, habentur multa exempla, quomodo dictum falſum committatur, *& à num. 25. uſque ad num. 48.* habetur de falſitate ſcripto commiſſa: & uſque *ad num. 76.* tractatur de falſitate, quæ committitur facto. Et poteſt etiam dici, quod quatuor modis falſum committi ſolet, ſcripto, ut in notario falſum inſtrumentum ſcribente: dicto, ut in falſo Teſte: facto, in eo, qui nummos adulterinos cudit; & uſu, ut in eo, qui falſis probationibus utitur: ita tradit Maſrard. *de probat. concl. 739. nu. 16.* & Port. *in conſ. 7. num. 39.* dicit, quod falſum committitur verbo,
ſcripto, nutu, atque ſignis, & tria † neceſſario requiruntur, 7
ut falſitas commiſſa dicatur, ſcilicet dolus, mutatio veritatis, & quod alteri noceat, vel nocere poſſit, Afflict. *deciſ. ult. num. 8. & 13.* Cephal. *conſil. 230. num. 8. & 355. num. 44. vol. 3.* & Bertaz. *conſ. 71. num. 51. & volum. 1.* &
falſitas † committi non ſolet ſine aliqua cauſa, ut per Cra- 8
vet. *conſ. 75. nu. 13. & 17.* & Roland. *conſ. 3. nu. 39. vol. 1.*
& ad † incurrendum falſum non eſt neceſſarium, quod ali- 9
quis pro certo ſciat probationem eſſe falſam, ſed ſufficit, quod credat vero ſimiliter talem eſſe, ſi cum ſua opinione concordat veritas; quia verum eſt, aliquem uſum fuiſſe falſo inſtrumento, & doloſe, ex quo credebat, illud eſſe falſum, unde debuit abſtinere, ita tradit Felyn. *in c. præſentium nu.*
12. de teſti. & falſitas † ex præſumptionibus, & conjecturis 10
regulariter probatur, cum ſit difficilis probationis Marſ.
conſ. 27. n. 8, Capy. *deciſ. 30. & conſ. 39. num. 7.* & de † mo- 11
do probandi falſitatem late habetur per Maſcard. *concl. 739. 740. & 741.* & Menoch. *de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 20.*

Adde, quod ſunt ſex modi, quibus poteſt cognoſci de falſo, tres criminales, & tres civiles, de quibus habetur per Bald. *in l. ſi ex falſis inſtrumentis, n. 10. C. de tranſact.* falſum committit miles recipiens ſtipendia pro pluribus equis, vel militibus, quam habeat. Vincent. Caroc. *in tract. locat. & conduct. in parte in verbo de falſo n. 3.*

(*c*) *Committi.*) Corrumpendo, ſubornando Farin. *q. 67. §. 7. n. 258. & 280.* Ros.

Committi.) Hic nota, quod teſtis juratus ſe occultando ne deponat veritatem, poteſt puniri de falſo, per Jac. de S. Georg. *l. argentari. §. cum autem, ſub n. 7. ff. de eden.* GIACH.

(*d*) *Teſtem falſum.*) Hic ſcias, quod ſi accuſatus de homi-
cidio, † contra quem teſtes depoſuerunt, velit arguere teſ- 12
tes de falſo, quod quæſtio falſi facit ſilere cauſam homicidii, quia ſi pronuncietur teſtes falſum depoſuiſſe, in conſequens neceſſarium pronuntiatur accuſatum reum homicidam non eſſe. Et idem in alia cauſa, quando in ea incidit quæſtio falſi; *l. fi.* & ibi Bald. *C. de fid. inſtr. l. 1. C. qui acc. non poſ.* ubi Cyn. & habetur per Afflict. *dec. 103.* Et in propoſito tradit Crav. alia quamplurima deducens & ipſe *conſi. 280. col. 1.* quæ vide ibi.

(*e*) *Subornans autem.*) Gaſp. Ant. Theſaur. *qu. 15.* Farin. *vol. 2.*

vol. 2. q. crim. q. 45. num. 1. uſque 12. & 24. 32. & 33. & 56.
57. 60. Quod ſi tentati tantum fuerint, Gram. conſ. crim. 1.
num. 12. & 3. num. 1. ac voto 21. ac dec. 28. num. 26. Vulpel.
conſ. 68. in fin. & conſ. 76. num. 10. & conſ. 83. & conſ. 95. nu.
8. 9. 10. & late conſ. 103. Farin. d. q. 45. num. 13. & 16. 17.
18. & 34. & q. 67. num. 280. & ante eum Bonacoſ. in com.
opin. par. 1. verb. Teſtis falſus f. 172. Ros.

Subornans.) Adverte, quod ſubornatio ex multis de-
prehenditur vi. per Crav. in conſ. 6. col. 7. & 8. Et ex feſtinan-
tia oritur ſuſpicio, & præſumptio ibid. col. 9. verſ. 11.
Giach.

13 *Subornans autem teſtes.*) Adde † quod ſubornans de actu
ſubornationis puniri poteſt, etiam ſi Teſtes recuſaverint
falſum deponere, Bertaz. conſ. 218. n. 6. & ſimiliter punitur,
etiam ſi teſtibus corruptis non utitur, Boer. in deciſ. 319. nu.
6. & etiam puniri debet, ſi teſtis perſuaſus ad deponendum
falſum, verum diceret, ſed pœna extraordinaria, quia ali-
cui non fuit illatum nocumentum, Afflict. ſuper Conſtit. lib.
3. rubr. 40. in conſt. qui falſitatem, n. 1. & in materia ſubor-
14 nationis, & quando † præſumatur, vide multa per Crav.
conſil. 6. num. 22. cum multis ſequen. & teſtis quando præſuma-
tur corruptus, & poſſit dictum ſuum corrigere, Silvan. conſ.
97. per totum, & in hac materia ſubornationis vide etiam
Maſcard. in conſ. 78. col. 4. conſ. 101. col. 6. Gram. in conſi. 46.
n. 10. Afflict. in conſt. ſi damna clandeſtina n. 34. & an, & quan-
15 do † teſtes dicantur ſubornari. Maſcar. de probat. concl. 1340.
vol. 3. & multæ conjecturæ ſubornationis habentur per Vul-
pell. in conſ. 103. n. 13.

16 Item † adde, quod ſubornans teſtes, ſed non ſuper his, in
quibus cauſa finalis condemnationis, vel abſolutionis conſiſtit,
minori pœna tenetur, Bald. in conſ. 106. num. 3. vol. 1. De-
cia. conſil. 102. inter conſ. crimin. 1. tom. n. 30. Bertaz. conſ. 61.
17 num. 39. Et † an ſubornato contra ſubornantem credatur,
Vulpel. conſi. 103. & Franc. Marc. dec. 428. ubi concluditur,
18 † quod quando aliter veritas haberi non poteſt, teſtes corru-
pti admittuntur contra corrumpentem. Et de hoc vide etiam
Bertaz. in conſ. 156. per totum, & quando teſti corrupto ſit
19 credendum, † pulchram diſtinctionem habes per Bero. in
20 quæſt. 58. quam declarat Vulpel. in dict. conſ. 103. Et † ſi duo
teſtes dicant, ſe à parte corruptos, ut falſum deponerent,
non ſufficiunt ad condemnandum, ſed ad torturam, & quod
21 ſint ſingulares † Boer. in deciſ. 319. num. 5. & quomodo in-
telligenda ſit iſta ſingularitas in hac materia ſubornationis,
vide Ceph. conſ. 234. n. 23.

22 Item † adde, ſi quis voluerit teſtem pecunia corrumpere,
ne contra eum deponeret, ſi teſtis hoc aſſeruit, plene pro-
bat, Gabr. com. conc. lib. 1. tit. de teſtib. concl. 1. nu. 24. cum
ſeq. vide tamen Soc. jun. in conſ. 39. n. 54. vol. 5. Ruin. in conſ.
15. col. fin. vol. 5. & Bero. quæſt. 58.

23 Item † adde, ſi ſtatutum diſponit, quod qui falſum teſti-
monium perhibendum ſuadent, inſtruunt, vel ſubornant,
etiam ſi effectus non ſit ſecutus, puniantur, habet locum,
cum quis ſuaderi, inſtrui, vel ſubornari paſſus eſt, & quam-
vis effectus ſubſecutus non fuerit, non autem, quando ſub-
ornare volenti fuit denegatus aſſenſus, ita tradit Vulpell.
in conſ. 25. per totum.

24 Item † adde, quod ſubornans teſtes, ut deponant falſum
in alio loco, poterit puniri in loco ſubornationis, & teſtes in
loco falſitatis, Decia. in conſ. 95. in fine vol. 2.

25 Item † adde, quod ſubornans, ultra pœnam, tenetur ad
refectionem expenſarum reo, ſi fuerit abſolutus, Blan. in
pract. crimin. in princip. n. 38. & 39. & Borta in conſil. 1. n. 72.
Bajard.

(*f*) *Et practica eſt.*) Adde ad practicam, quæ dixi infra
qu. 21. verſ. unus teſtis & verſ. ſi vero quæris cum ſeq. q. 22. in
fin. qu. 6. in princ. q. 45. verſ. Ceterum ibi, ſi ſunt tales, & q.
53. verſ. tertius eſt caſus, & ibi dixi; & contra hanc practi-
cam etiam indiſtincte tenuit Aym. Crav. conſ. 6. ſub n. 16. ad
fin. & n. 54. cum ſeq. Diog.

26 (*g*) *Quinimo idem Boſſius.*) Adde, † quod idem tenet Jo-
ſeph. Ludov. in deciſ. Lucen. 15. nu. 6. aſſerens ſe pluries ita
practicaſſe, licet Bertaz. in conſ. 156. n. 5. & Roland. conſ. 98.
n. 22. vol. 4. Boſſ. & Clarum impugnare tentaverint, ſed di-
ctant, quicquid velint, quod ita ſervatur, & ita ego quo-
que practicavi, & practicari vidi. Bajard.

27 (*h*) *Producens.*) Hic ſcias, quod producens falſos † teſ-
tes, ubi condemnatur de falſo, hoc non præjudicat teſtibus,
& è converſo; licet teſtes condemnentur, hoc non præjudi-
cat producenti, ut per Bart. in l. Lucius ff. de infam. Nat. conſ.
668. n. 5. Giach.

28 *Producens falſos teſtes.*) Adde, † quod producens plures
teſtes falſos, & plura inſtrumenta falſa ad unum finem, non
poteſt puniri, niſi pro una falſitate Bart. in l. inficiando, §. in-
fans n. 3. ff. de furt. Bald. in l. quicumque n. 6. C. eod. Cæpol. conſ.
77. num. 8. Boſſ. in tit. de pœn. num. 7. Et licet Socin. in conſi.
62. vol. 1. contrarium tenuerit in eo, qui diverſis tempori-
bus fecerit plures falſitates; tamen poſtea dicit, contrariam
opin. eſſe veriorem. Sed † ſi quis plures falſitates fecerit di- 29
verſis temporibus, & locis, licet ad unum finem, tene-
retur pluribus pœnis, Decia. conſ. 463. nu. 8. de hoc tamen
vide omnino Covar. var. reſol. lib. 2. c. 10. num. 8. verſ. quin-
tum, ubi latiſſime: & ſi † producens falſos teſtes fuerit pu- 30
nitus, teſtibus non nocebit, & e converſo, nec pœna teſ-
tis falſi nocebit producenti, ſecundum Natt. in conſ. 668. n.
5. & Rolan. conſ. 13. n. 11. vol. 1.

Item † adde, quod fabricans falſitatem, & ea utens non 31
tenetur de uſu, quia tendit ad eundem finem, Boer. dec.
82. numer. 10. Plot. in l. ſi quando, C. unde vi. num. 715.
Bajard.

(*i*) *Teſtis qui.*) Teſtis falſum deponens dicitur falſum
committere, & punitur tanquam homicida. Farin. q. 67.
vol. 3. §. 1. n. 14. ubi num. 2. alias pœnas recenſet, & item
num. 9. & n. 15. 16. & 17. Ros.

Teſtis, qui falſum.) Adde, † quod falſus teſtis ille dicitur, 32
qui nec de per ſe viſis, neque notis, neque auditis, depo-
nit, c. teſtes 3. q. 3. & interdum teſtis deponit verum vere,
interdum falſo, interdum verum falſo, & interdum falſum
vero: nam ſi teſtis veritatem, quam ſenſu percipit, depo-
nit, tunc loquitur verum, & vere; ſi vero deponit falſum,
& dicit ſe interfuiſſe, & ſcripſiſſe, deponit falſum falſo; ſi
vero deponit veritatem in ſe ipſa, quam tamen non vidit,
& aſſerit ſe vidiſſe, deponit verum in exiſtentia termino-
rum in ſe ipſis, tamen per falſam redditionem cauſæ depo-
nit falſum; ſi vero teſtis deponit eſſe tale id, quod com-
muniter videtur tale, licet non ſit, deponit falſum vere,
id eſt, vera intentione, ut ſi deponit de prætura Barbarii,
vel de ſcipho aureo in cruſta, quod in medulla erat æneum,
quæ medulla non videtur; ita declarat Bald. in conſ. 20.
numer. 16. inter conſi. diverſ. tom. 1. falſus dicitur, qui ve-
rum ſupprimit Tiraq. de pœn. cau. 44. numer. 15. ubi po-
nit procedere in teſte producto, & jurato, non autem in
contumace, qui non vult venire, aut jurare, & an æque
puniatur verum ſupprimens, ac falſum committens, num.
71. & 72.

Item † adde, quod licet teſtis, qui in cauſa capitali con- 33
tra innocentem falſum depoſuit, pœna mortis ſit punien-
dus, etiam quod ille, contra quem fecit teſtimonium, con-
demnatus non fuerit, ut hic habetur, & per Marſ. in conſ.
27. n. 1. & Jo. Crot. In ſuo tract. de teſt. par. 9. nu. 380. contra-
rium tamen de conſuetudine ſervatur, quia punitur pœna
extraordinaria, videlicet ad triremes, vel ad aliam pœnam,
ita habetur in deciſ. Pedemont. 19. ubi teſtis falſus fuit punitus
ad amputationem manus, cum publicatione bonorum, Sed
Peguer. in quæſt. crimin. cap. 19. atteſtatur, quod in ſacro Re-
gio conſilio Cathaloniæ deciſum fuit, quod teſtis falſum de-
ponens in crimine capitali furcis ſuſpenderetur, dummodo
falſitas eſſet in ſubſtantialibus, non autem in acceſſoriis,
quo caſu pœna extraordinaria veniret puniendus. Et † e con- 34
verſo, ſi teſtis falſum deponit non animo nocendi ſed pro
ſalvanda vita, vel honore alicujus rei; puniri etiam debet
falſo, quia non eſt mentiendum, 22. quæſt. 2. c. ſi quis adte,
& cap. ne quis, cum nec prætextu boni ſit faciendum malum.
1. quæſt. 1. c. non eſt putanda, & de hac quæſtione vide Afflict.
in conſtitut. humanitate colum. 4. non autem pœna ordinaria
falſi, ſed extraordinaria ſecundum Gram. in voto 5.

Item † adde, ſi teſtis falſum deponeret, credens dicere ve- 35
rum, an dicatur falſarius, ita ut pœna falſi puniri poſſit, vi-
de Gabriel. comm. concluſ. lib. 7. tit. de criminal. concl. 33.

Item † adde, quod teſtis deponens per verbum (credo) ſi 36
falſum depoſuiſſe convincitur, pœna falſi punitur, Bald. &
Salicet. in l. de tutela C. de in integr. reſtit. Alex. conſ. 28. n. 5.
vol. 6. Angel. conſil. 3. col. 1. Jaſon. in rubr. ff. de Jurejuran. n.
9. Gonzad. de offic. prætor. de teſt. n. 40.

Item adde, † quod teſtis, qui verum depoſuit, ſed fal- 37
ſam rationem reddidit, crimen falſi non incurrit, Felyn. in
conſ. 48. n. 13. Gabr. lib. 7. tit. de maleſ. concluſ. 33. n. 6. in fin.
& Benin. conſ. 25. n. 4. vol. 1. & † variatio in dicto, & ratio- 38
ne non attenditur, ad hoc, ut teſtis falſus reputetur idem Ri-
min. conſ. 559. n. 19. vol. 3. & conſ. 99. n. 54. vol. 1.

Item † adde, quod falſitas teſtium probari poteſt per a- 39
lios teſtes, qui interfuerunt corruptioni, vel ſubornationi
aliorum; & probari poteſt etiam poſt ſententiam, ſed non
per teſtes falſos, ut per Maſcard. de probat. concl. 746.

Item † adde, quod teſtis inductus ſuper pluribus capitulis, 40
ſi ſuper uno capitulo falſum dixerit. præſumitur ſuper om-
nibus aliis capitulis falſum dixiſſe, Gand. de falſ. num. 26.
Alexand. conſ. 27. num. 3. volum. 2. Pariſ. conſ. 47. num. 21.
volum. 1. & Socin. ubi aſſerit communem conſ. 41. col. 2.
vol. 2. Gabriel. comm. concl. lib. 7. concl. 4. & late Maſcard. de
probat. concluſ. 743. ubi ponit multas ampliat. & limit. & Me-
noch. de præſumpt. lib. 5. præſump. 22. per totam; ubi ipſe
quoque hanc quæſtionem multum plene tractavit, & ibi in
præ-

41 præſumpt. ſequenti habetur † quando teſtimonium ex repugnantia, & contrarietate præſumatur falſum, & ad hanc materiam vide infra *in quæſt. 53. ad verſic. ſed quæro*. Bajard.

(*k*) *Deponit in judicio.*) Quid de illo, qui depoſuit falſum in judicio contra Fiſcum, qua pœna veniat plectendus, ut per Alexand. *conſ. 55. lib. 7.* & Gram. *voto 5. n. 12.* vel 112. Giach.

(*l*) *Contra innocentem.*) Adde ad idem per Alex. *d. conſil.* 55. & per Boſſ. *tit. de falſis, num. 158. & 169. & de oppoſitio. contra teſtes, num. 140. & de homicid. num. 1.* per tex. *in d. l. §. præterea*, ubi late per Hipp. Marſ. Et hoc verum eſt, ſi depoſuit in crimine publico, & capitali, quia tunc punitur ſimilitudine ſupplicii, & ſic pœna illa, qua puniretur principalis, ſi eſſet verum, per Jaſon. *in l. ſi duo patroni §. Marcellus, num. 5. ff. de jur. juran.* In aliis vero caſibus debet puniri pœna. *l. Corneliæ de falſis*, quæ eſt deportatio cum publicatione bonorum, ut per Jaſ. *eodem loci*, ſed vi. ultra Giach.

(*m*) *Si vero.*) Farin. ſupra *n.* 18. & 20. Ros.

(*n*) *In primis ſi.*) Convincitur pluribus modis, ſi teſtis deponit in judicio contrarium ejus, quod dixit extra judicium. Farin. *q. 66. par. 2. n. 56. & n. 59. & 83.* Ros.

42 (*o*) *Et in hoc propoſito.*) Adde, † qua pœna puniri debeant teſtes, qui unum in judicio, & aliud extra judicium teſtati ſunt, per Menoch. *de arbit. jud. caſu* 312.

43 Item, † adde, quod in Regno Neapolitano hodie propter frequentiam falſorum teſtium, extant duæ novellæ Pragmaticæ, una Caroli Quinti, & alia Regis Philippi ab Auſtria, quæ ſunt tertia, & quarta ſub titulo de falſis, quibus diſponitur, quod teſtis, qui falſum teſtimonium perhibuit in cauſis criminalibus, tam ad offenſam, quam ad defenſam, punitur pœna mortis naturalis irremiſſibiliter, & eadem pœna puniuntur, qui conſuluerint, inſtruxerint, vel machinaverint falſum teſtimonium committi, ſi vero in cauſis civilibus, tam teſtis, quam conſulentes, pœna truncationis manus dexteræ, & perpetui exilii a Regno puniuntur; & ſi delictum prædictum reiteraverint, pœna mortis naturalis. & ſic per dicta Pragmaticas amplius in Regno non erit locus his, quæ tradit Grammat. *in voto 5. hic allegato*, ubi tenuit, quod deponens falſum contra Fiſcum pœna ordinaria non erat plectendus, & quomodo ſint intelligendæ dictæ Pragmat. late per Proſperum Carav. *in commento dict. Pragm. 4. quæ incipit, quoniam falſorum teſtium.* Bajard.

44 (*p*) *Contrarium ejus.*) Adde, qua pœna † plectendi ſint qui unum in judicio, & aliud extra judicium ſectati ſunt, per Jacob. Menoch. *de arbit. ju. lib. 2. centur. 4. caſu* 312. Item & qui falſum extra capitula depoſuerunt, *ibidem*. Sed in primo cautela eſt, ut teſtis ipſe reſpondeat, quando ero in judicio, dicam id, quod mihi videbitur, & ſic evadet periculum, ut docet Bar. *in l. eos, num. 8. ff. de falſ. qui etiam, num. 7.* conſuluit ſemper teſtibus examinato, quod in ſecundo teſtimonio verba illa apponat, quod ipſe teſtis dicit, prout ſibi videbitur modo: & ſi apparuerit aliter dixiſſe in alia cauſa, ex nunc corrigit hoc dictum ſecundum; & reduci ad primum: cum illo tempore melius recordaretur. Et ſequitur Boll. *tit. de reſp. reo faci. n. 3.* vel 5.

Et tene menti, quod talis relatio ad primum examen facta, per Judicem debet admitti, etiam quod illud primum non eſſet ſolemne, & nullitatis vitio ſubjaceret, ut per Natt. *in conſil. 537. poſt num. 8. verſ. Domum.* Ubi ita loquitur Bar. ubi ſupra dicit, ac alios ſequaces quod & confirmat *num. 6. & ſeq.* Item, quando liceat teſti in ſecunda interrogatione ſe ad priorem referre, vide per Jacob. Menoch. *de arbit. jud. lib. 2. cent. 2. caſ.* 109. Giach.

(*q*) *Et late dixi.*) Farinac. *num.* 59. Vulpell. *reſponſ. 107. num.* 3. Ros.

45 (*r*) *Convincitur etiam.*) Adde, † ſi teſtes ſint numero pares, quod minus digni tenentur de falſo, Boſſ. *in tit. de oppoſit. contra teſtes num.* 14. ſed hoc locum non habet, quando minus digni deponunt pro reo, ſecundum Ruin. *conſ. 158. nu. 14. vol.* 5. Quod tamen procedit, quando ſolum dig-
46 nitate differunt, ut ibi per eum *num.* 20. & † magis credendum eſt teſtibus deponentibus id, quod eſt conforme & conſonum juri communi, quam aliis, aliter deponentibus, Innoc. *in c. auditis de præſcript.* Abb. *in c. licet teſtis.* Et magis credendum eſt teſtibus deponentibus ea, quæ ſunt aptiora na-
47 turæ; Conſ. *in ſing. 8. in ver. teſtis*, & ad hanc quæſtionem † quando teſtes ad invicem ſunt contrarii, quibus magis ſit credendum, late habetur per Gabriel. *tom. concluſ. titul. de teſt. concl.* 4. Bajard.

48 (*s*) *Sed pone.*) Teſtes duo contrarii † dant materiam magis inquirendi, & nihil probant. Farin. *quæſt. 65. par. 1. num. 265. vol.* 3. Ros.

(*t*) *Sed certe non credo.*) Adde, quod iſta opinio D. Clari eſt magis communis, ut per Vivi. *in opin. 899. nu. 3. vol.* 3.

& ſi unus † teſtis deponat de præſentia alterius, & alter ne- 49
aet, ſe fuiſſe præſentem, datur materia judici inquirendi Iterutrum, & non devenitur ad tormenta, alio non docto, ita Bal. *in l. teſtium verſic modo inſurgit dubium. C. de teſtamens.* quem ſequitur Natt. *in conſ. 392. num. 2. vol.* 2. Bajard.

(*u*) *Et etiam ubi.*) Etiam ipſos confrontando *de quæſt. infr. in §. final. quæſt. 45. verſic. Sed in propoſito jcl. 167. titul. Quibus vero teſtibus inter ſe contrariis magis credendum ſit.* Farin. *d. quæſt. 65. par. 3. num.* 107. 124. 128. 150. 152. 165. 170. 172. 175. 177. 179. 183. 188. 190. 191. 192. 193. 200. ubi tradit decem novem regulas cum limit. & ampliat. Ros.

(*x*) *Scias tamen.*) Teſtium dicta concordanda Farin. *d. quæſt. 95. par. 2. num. 37. vol. 3. & q. 67. nu.* 105. & concordantias ſpeciales tradit idem *ibi parte 4. nu. 245. & ſeq.* Ros.

Scias tamen.) Adde quomodo, & quando dicta teſtium concordari poſſunt, & quando teſtibus credatur, vel non,
tametſi † fides in teſtibus arbitraria ſit juxta *text. in l. 3. its*, 50
Tu magis ſcire potes, ff. de teſtibus in ratione decem prædicamentorum univerſalium, apud JU. Petrum Antonium à Petra nunc Ducalem Senatorem *tract. de fideicommiſſ. prohib. quæſt. 12. nu. 773. cum ſequentibus*, & melius apud Alexand. *conſ. 100. ſub num.* 5. Aym. Crav. *tract. de antiquit. temp. par. 4. verſic. Sed etiam*, ubi omnino vide: Et nota, quia falſum deponens ratione perjurii etiam ex eo punitur, quia dicto ſuo adhibet Deum in teſtem, Cravet. *d. conſ. 6. ſub nu.* 18. Et adde caſum, quando teſtes inter ſeſe de directo contrarii concordari non poſſunt; Quia tunc eſt neceſſe alterum eorum falſum dicere, Crav. *conſ. 13. ſub nu. 3. verſic. etenim neceſſe.* Drog.

(*y*) *Concordanda ut evitetur falſum.*) Adde ut falſum evite- 51
tur, quod ſcriptura, quantum fieri poteſt per diviſionem, vel disjunctionem interpretatur, ita per Dec. *conſ. 189. nu. 5. &* per Alex. *ejus conſil. 70. & 74. vol.* 1. & late per Cæpoll. *ejus crim. conſ.* 21. poſt Bart. Bald. Ang. & Sal. *in l. ſcripturæ. C. de fal.* Item quando verba trahi poſſunt ad falſum, in dubio fit interpretatio, quod non contineant falſum, per Alexan. *eodem loci ver. Accedit, & conſ. 74. n. 110. cum in Apoſt. ſeq.* Giach.

Concordanda, ut evitetur falſum.) Adde † videndum ad 52
hanc quæſt. Excellentiſſ. D. Petrum Antonium à Petra nobilem de Placentia Conſiliarium Sereniſſ. Ducis Parmæ, & Placentiæ Domini mei, & demum Præſidem meritiſſimum Periti. & Excelſi Conſilii prædicti Sereniſſ. D. D. Ducis in ſuo celeberrimo *Tract. de fideicom. quæſtion. 12. n. 901. uſque ad num.* 1214. ubi ita diffuſe, eleganter & ordinate hanc materiam tractavit, ut nihil amplius deſiderari poſſit.

† Primo tractavit, an teſtis in ſe ipſo contrarius apparens ſit reconciliandus, faciendo quinque capita: Primum eſt, ſit reconciliandus, ut ſalvetur à falſitate; Secundum, an etiam ut probet; Tertium, in quibus caſibus debeat, & poſſit reconciliari; Quartum, quid agendum ſit, quando conciliationi non ſit locus, Quintum, quomodo ſit cognoſcendum, an teſtis in ſe ipſo varius, vel contrarius ſit, quod poſſit, vel non poſſit conciliari, & de hoc poſuit quadraginta quatuor exempla. Secundo tractat de conciliatione unius teſtis cum altero, & ſic de duobus teſtibus ſibi contrariis, & in hoc etiam poſuit triginta novem exempla. Tertio tractat, quando ſunt plures teſtes inter ſe contrarii, & ponit ſex exempla. Ideo vide omnino hunc pulcherrimum tractatum, quia alibi non reperies. Vide etiam Decian. *in conſil. 40. per totum vol.* 2. ubi concordat multas depoſitiones unius teſtis, qui videbatur ſibi contrarius; *& in conſ. 93. nu.*
44. *eod. vol.* † tractat, quando teſtis eſt ſibi contrarius in tor- 53
tura, an ſit conciliandus, de quo vide etiam Gramm. *voto 30. num. 28. & voto ſequen. num. 18. & 19.* Et, quomodo teſtes contrarii reducantur ad concordiam, vide etiam Crot. *in tract. de teſtib. numer. 127. cum ſeq. volum.* 7. & Bertaz. *in conſ.* 5. Sed, † ut teſtis non ſit ſibi contrarius, dat cautelam
Bart. *in l. eos numer. 8. ff. de falſ.* ut ſe remittat ad primam ejus 54
depoſitionem, quæ relatio eſt admittenda, ut plene per Natt.
in conſil. 537. num. 8. & † quando liceat teſti in ſecunda in- 55
terrogatione, ſe ad primam referre, vide Menoch. *de arbitr. jud. caſ.* 109.

Item adde, quod ſi teſtis deponat, homicidium fuiſſe factum die lunæ, qua die intervenit tantum mandatum; & alii teſtes deponant alio die fuiſſe factum homicidium, reducuntur ad concordiam, Roman. *in ſing.* 576. & Jo. Crot. *in tract. de teſtament.* 337.

Item † adde, an teſtes ſint concordandi, quando per dictio- 56
nem ante, vel poſt, quibus in caſibus, & ad quem finem, & an poſſit concordari contrarietas, quæ reſultaret inter partes, & dicta teſtium, & de teſte vario ad concordiam reducendo, late per Laur. Tenru. *caut.* 267. & 268.

Item adde, ſi teſtes depoſuerint, maleficium commiſſum

fuiſſe, præſente Titio, & Seio, & demum iterum interrogati,
qui fuerunt præſentes, reſponderunt, quod nullus, debent in-
telligi, niſi exceptis prænominatis, ſimiliter, ſi depoſuerint,
quicquid ſciant ſuper aliquo facto, poſtea dicant interrogati,
ſe nihil ſcire, debent intelligi, niſi illud, quod ſupra dixerint.
Et ſi dicant, aliquid factum tempore vindemiæ, vel tem-
pore guerræ, etiam ſi id factum fuerit parum ante vinde-
miam, vel guerram probant ad prædicta vide Gram. *in conſ.*
33.

57 *Solet etiam dici.*) Adde † quod hoc procedit in negativa,
pura, & ſimplici: ſecus autem in negativa, quæ ſit loco, &
tempore coarctata, quia eſt mera falſitas, ita declarat Maſcar.
de probat. concluſ. 1087. *num.* 6. & 9. & Crav. *conſil.* 9. *num.* 7.
verſ. Quinimo apertiſſime. Et licet Herc. *in tract. de negat. prob.*
58 *n.* 130. teneat, † quod teſtis falſum deponens ſuper negativa
non coarctata nulla pœna ordinaria puniri poſſit, tamen, ju-
dicio meo, ſe decepit, quia extraordinarie eſt puniendus, ſi
apparet de falſitate, ſaltem ob temerariam aſſertionem, ut
dicit D. Clarus Bajard.

(z) *Suſpectus de falſo.*) Teſtis ſuper negativa eſt ſuſpectus.
Farin. *d. q.* 65. *p.* 3. *n.* 205. 206. & 207. *uſque* 214. Ros.

Suſpectus de falſo.) Adde, quod dicitur etiam ſuſpectus de
59 falſo deponens † ſe non recordari de his, quæ eodem contex-
tu geſta ſunt per Crav. *conſil.* 115. *numero* 11. Item, deponens
non veriſimilia, per eundem ibid. *numero* 12. & per Boſſ. ubi
infra. Giach.

(a) *Quod intelligo.*) Farin. ſupra *n.* 209. Ros.

(b) *Extraordinaria.*) Adde, ut per Cravet. *in conſ.* 9. *nu.* 7.
Et quæ dicantur non veriſimilia, vide per Boſſ. *de oppo. conſi-
tio teſtes. n.* 90. 95. 96. Giach.

(c) *Verba teſtis ſunt intelligenda.*) Farinac. *ſupra num.* 208.
Ros.

(d) *Sed quid ſi teſtis.*) Monticell. *in prax. ſua. pag.* 160. *num.*
7. Conrad. *in pract. fol. mihi* 124. *num.* 22. Vide etiam *repert.
comm. opin. verbo, teſtis ſi neget, & verbo teſtis ſi juraverit.* Fari-
nac. *quæſtio.* 67. §. *vol.* 43. *num.* 167. & 168. vel ſuper genera-
libus, Boſſ. *de falſ. num.* 146. Vulpel. *reſpon.* 38. *Craſſ. lib. com-
mun. opin. cap.* 17. *q.* 22. Ros.

Sed quid ſi teſtis non depoſuerit.) Adde videndum. Menoch.
60 *de arbit. jud. caſ.* 307. & † quando teſtis tangat negotium ſub-
ſtantiale, & quando non, vide Rimin. jun. *in conſil.* 286. *n.* 8.
& dictum ipſius teſtis non reprobatur, licet puniatur pœna
ſtellionatus, Viv. *opin.* 936. & an teſtis probet, & quando,
vide etiam Menoch. *de præſumpt. lib.* 5. *præſumpt.* 72. *nu.* 19.
61 Et † ſi falſitas commiſſa fuerit circa circunſtantiam, quæ per-
tinet ad negotium principale, & confert ad ejus veritatem,
vel falſitatem, tunc dicitur eſſe in negotio principali, & puni-
tur pœna ordinaria de falſo, puta, ſi verſetur ſuper loco, vel
tempore relicti, ſeu contractus, ita tradit Rim. jun. *conſil.* 112.
nu. 18. *volum.* 1. & prædicta procedunt etiam quod ſtatutum
puniret falſum Dec. *conſ.* 102. *num.* 30. *inter conſ. crim. diverſ.
tom.* 1. Bajard.

(e) *Circa alia extrinſeca.*) Adde, & fuſius per Jacob. Me-
62 noch. *de arbitr. judic. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 307. Item † quando
præſumantur teſtes ſcienter, vel ignoranter falſum dixiſſe teſ-
timonium, vi. per eundem ibid. *caſ. ſeq.* Giach.

63 (f) *Pone teſtis negat.*) Adde † videndum Natt. *in conſ.*
392. ubi late de hac quæſt. tractavit, & an Notarius poſſit tor-
queri, & dicit Gram. *in voto* 30. *n.* 11. quod in cauſa civili ma-
gis creditur notario, ſi autem in criminali, magis creditur teſti.
Sed ad hanc quæſt. cui magis ſit credendum, notario, vel teſ-
ti: vide Maſcard. *de prob.* ubi latiſſime *in concl.* 1094. *n.* 7. *cum
ſeq.* & Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.* 79. *n.* 15. & 16.
Bajard.

(g) *Teſtis contra Notarium.*) Ita ut notarius torqueri poſſit,
& ita conſultus in terminis reſpondit Nat. *conſ.* 392. etiam ſi
eſſent plures. Vi. *ibidem:* ſed quid ſi eſſent plures teſtes, quo-
rum aliqui deponunt ſe nunquam fuiſſe examinatos, vide il-
lic. Item vide per Manſuer. *ad prac. Pap. tit. de ſent. reſciſſio. &
nonnulla.* gloſ. fuerunt unquam præſentes, & per Cæpol. *cri-
min. conſil.* 121. & per Alex. *ſuo conſil.* 70. *lib.* 1. Adde, quæ
pœna ſit adverſus teſtes, qui pretium accipiunt, ut teſtimo-
nium ferant, vel taceant, per Jacob. Menoc. *de arb. jud. lib.* 2.
cent. 4. *caſ.* 310. Item, qua pœna plectendus ſit probationum
occultator, per Menoch. *ibid. caſ. ſeq.* Giach.

(h) *Hæc autem.*) Cravet. *conſ.* 13. *n.* 3. Ros.

(i) *Sed ſi ultra notarium.*) Quid ergo ſi non unus tantum,
ſed duo teſtes dicant ſe non dixiſſe, prout ſcriptum reperitur?
Idem Alexand. *in conſ.* 65. *ſub n.* 6. *volum.* 2. Cravet. *conſ.* 74.
n. 3. Menoch. *de jud. lib.* 2. *centur.* 2. *caſ.* 105. *num.* 32. Adde
etiam, quod eſſet præſens ſcriptor ultra Notarium. Alexand.
tract. de præſumptio reg. 3. *præſumpt.* 13. *n.* 19. dixi infra *ad qu.*
53. *verſ. tertium & verſ. quintus.* Drogh.

64 *Sed ſi ultra Notarium.*) Adde, † quod idem eſſet, ſi ipſe no-
tarius haberet ſcriptorem qui ſcriberet examen, & uterque at-
teſtaretur; quia tunc etiam ſtaretur ei, quod ſcriptum reperire-
tur contra teſtem negantem, ſe ita dixiſſe, ut eſt de mente
Abb. *in c. de teſti.* & Alciat. *in tract. de præſ. reg.* 2. *præſ.* 13. *n.*
9. ubi dicit ſe vidiſſe ita ſervari in practica, vide etiam Maſ-
card. ubi ſupra. Bajard.

(k) *Tu ſcis, quod dictum teſtis.*) Farinac. *q.* 67. §. 5. *vol.* 3. *n.*
194. & 196. 197. & *ſeq.* Ros.

Tu ſcis, quod dictum teſtis.) Adde, † quod teſtis jurare tene- 65
tur de jure divino, Viv. *opin.* 96. *num.* 8. *vol.* 1. Et teſtis ſine
juramento deponentis dictum eſt nullius momenti, etiam
quod ille teſtis ſit religioſus, & Epiſcopus & Card. ut per Vi-
vi. *opin.* 931. *n.* 4. *vol.* 3. & *ibi n.* 15. habetur, † quod ſi teſtes 66
non jurati deponant, licet poſtea jurent, non probant, & quo-
modo hoc procedat, vide, quæ poſui infra *in q.* 45. *verſ. Cete-
rum ſi, ibi & ideo debent de novo jurare.* Item † adde, quod teſ- 67
tis poteſt præſtare juramentum per Procuratorem habentem
ſpeciale mandatum, non tamen poteſt deponere dictum ſuum
per procuratorem: Vivi. *opin.* 426. *num.* 9. *vol.* 1. Bajard.

(l) *Quod poterit puniri de falſo.*) Adde, † quod debet pu- 68
niri pœna extraordinaria, Bald. *conſ.* 106. *vol.* 1. Angel. *conſil.*
194. *col.* 2. Maran. *in pract.* 6. *par. act.* 6. *num.* 21. Caravi. *in
comment. ad Pragmat.* quoniam falſorum, *tit. de falſ. numero*
38. dicit, quod D. Clarus hic ita eſt intelligendus, & ibi hoc
limitat *in* 4. *caſib.* Primo quando teſtis deponeret ſine jura-
mento, quia produceretur ad declarandum ejus dictum obſ-
curum; tunc enim, quia talis declaratio non dicitur nova teſ-
tificatio, non requiritur novum juramentum, Bart. *in l. hære-
des p lam. §. ſi quod poſtea, num.* 7. *ff. de teſt.* Marſ. *in l.* 1. §. *ſi
quis ultro, ff. de quæſt.* Secundo quando eſſet remiſſum à parti-
bus, quod fieri poteſt, & depoſitio valet, *cap. tuit, de teſti-
bus.* Tertio quando produceretur ſuper aliquo facto noto-
rio, tunc enim ſine juramento valet, Socin. *in reg.* 424. *pri-
ma fallent.* Barb. *in d. c. tuit.* Quarto quando examinaretur ad
judicis informationem, quod etiam ſine juramento fieri po-
teſt, ut tenet gl. notab. *in cap.* 1. §. *ſi duo. de pact. tenen.* ubi
Bald. Et iſta eſt communior opin. quod teſtis non juratus non
poſſit puniri pœna falſi, ſed pœna extraordinaria. ut ait Ber-
taz. *conſ.* 8. *n.* 69. & 70. ubi impugnando Burſat. *in conſ.* 99. *n.*
5. tenuit, hanc opinionem eſſe communiorem.

Item † adde, quod in Regno Neap. prodita eſt regia Prag. 69
incipiens. Teſtem falſum ſub tit. de falſis dicens, quod præmiſſa
citatione cum inſerto tenore depoſitionis falſæ, ſi teſtes con-
tumaces facti fuerint ex eodem proceſſu poſſunt, tanquam
confeſſi, condemnari, dummodo falſitas ex actis appareat;
Sed quando non apparet reſpectu contumaciæ, ut falſi con-
demnari non poſſunt, Capyc. *in dec.* 60. ubi declarat dictam
pragm. Bajard.

(m) *Perinde ac ſi juraſſet.*) Vide Menoch. *de arb. jud. lib.* 2.
cent. 3. *caſ.* 201. *ſub nu.* 34. Plot. *in l. ſi quando.* §. 5. *n.* 27. *tex.
in §. item ei, cui in fi. inſt. de oblig. & in §. interdum in fin. inſtit.
de rerum diviſione,* Jaſ. *in §. item ſi quis, el ſecundo nu.* 54. *inſtit.
de act.* Drogh.

(n) *Etiam probari.*) An ſit probanda corruptio in teſte, Fa-
rin. *q.* 67. *vol.* 2. §. 3. *n.* 65. Ber. Ros.

(o) *Niſi tamen pars utrumque dixerit.*) Vide Felyn. *in cap.*
ex parte, *el* 1. *col. mihi* 15. *ibi, nam ſi probatur falſitas, & non
corruptio, de reſcript.* Ovid. *Triſt. lib.* 3. *Eleg.* 10.

Vix equidem credor, ſed cum ſint præmia falſi
Nulla, ratam debet teſtis habere fidem,
Et *lib.* 1. *Elegiar. Eleg.* 10.
Non bene conducti vendunt perjuria teſtes;
Non bene ſelecti judicis arca patet. Met. lib. 8.
Hæc mihi non vani (nec erat, cur fallere vellent,
Narravere ſenes.

Niſi tamen pars.) Adde † videndum Maſcar. *de probat. con-* 70
cluſ. 28. & *ibi num.* 2. quando adeſt clauſula, *Non ſe aſtringent,*
&c.

(p) *Nunquid ſufficit.*) An ſufficiat probare quod teſtes pe-
cuniam habuerint, Farin. *q.* 67. §. 7. *d. vol.* 3. *nu.* 236. & 238.
ubi quod nec probant, & quod ſi detur pecunia, ut non depo-
nat, *nu.* 247. 248. 249. & 250. & *ſeq.* Ros.

Nunquid ſufficit.) Adde Menoch. videndum *in caſu* 310.
ubi † habetur, qua pœna puniri debeant teſtes, qui pro feren- 71
do teſtimonio pecuniam acceperunt. Bajard.

(q) *Aut appareret*) Farin. ſupra, *n.* 240. Ros.

(r) *Puniri de falſo.*) Farin. *ſup. nu.* 241. 242. 243. & 260.
volum. 3. & 264. & 269. Far. *ſup. n.* 270. Far. *d.* §. 7. *nu.* 246.
& quid ſi ne deponat. Idem Far. *n.* 248. & 261. Ros.

(s) *Licite accipere.*) Adde, quod hoc legitur, & no. per gloſ.
& ſcriben. *in l. quoniam. C. de teſti in c. ſtatutum, §. proferendo,
de reſcript. in* 6. Giach.

(t) *Pœna autem teſtis.*) Pœna teſtis falſum deponentis. Far.
d. q. 47. & §. 1. *num.* 7. teſtis falſus an teneatur ad damna par-
tis, Bar. *d. qu.* 67. & §. 1. *nu.* 5. & 6. *vol.* 3. Ros.

Pœna autem teſtis falſum deponentis.) Adde † Ber. Diaz. *in* 72
pract. crim. c. ano c. 87. ubi late, qua pœna puniatur clericus
teſtimo-

teſtimonium falſum dicens, quando via directa ronvictus ſit, & quando per viam exceptionis. Bajard.

(n) *Pœna falſi.*) Unde ſi in cauſa criminali debet ſubire illam pœnam, quam de jure pateretur ille, contra quem depoſuit, ſi verum eſſet tex. eſt ſing. & iol per Marſ. *in l. 1. §. præterea, ff. eod.* & per Jaſ. *in l. & ſi legib. in fi. C. ſi cont. jus, vel util. pub. in l. ſi duo patroni, §. Marcellus, n. 5. de jur.* & vide *ſup. in verb. Innocentem*, quæ xdnotavi. Et adde etiam videndum per Oſaſc. & poſt ab eo relatos *in deciſ. 19.* Giach.

73 (x) *Falſus teſtis tenetur.*) Adde, † quod falſus teſtis tenetur verſus partem de omni damno contingente propter illud teſtimonium. Sed non ſufficit probare falſitatem, niſi probetur etiam Judicem fuiſſe ſecutum falſitatem, & ob teſtimonia falſa ad ſententiam deveniſſe: ita Ancbar. *conſ. 24. colum. 2. verſ. Ad hoc dico*, Dec. *in c. licet cauſam, de probat col. 18. verſ. Secundo dicitur*, & Simon. de Pret. *conſ. 191. n. 21.* alias contra teſtes falſos agi non poceſt, & quando † condemnatio teſtium
74 de falſo præjudicet parti, Rolan. *conſ. 13. vol. 2.* Bajard.

(y) *Contrarium.*) Tria requiruntur, ut quis puniatur Vulpell. *conſ. 9.* Ros.

(z) *Utens dicto falſi teſtis.* Infra *qu. 62. verſ. ſed quid ſi accuſatur circa fin.* Crav. *conſ. 134. n. 30.* Drogn.

Utens dicto falſi teſtis.) Adde, † quod ſi quis induxerit teſ-
75 tes ad deponendum veritatem, licet eis incognitam, qui potius dicuntur de temeritate redargui, non erit locus pœnæ ordinariæ, ſed extraordinariæ, ſecundum Pet. de Anchar. *in*
76 *conſ. 24.* & † plura *de falſitate teſtium*, & de excuſationibus falſitatis habentur per Campeg. *in tract. de teſtib. in reg. 424. & reg. 436.*

Item adde, † quod utens teſtibus, qui circa extrinſeca, &
77 ad cauſam non facientia falſum depoſuerint, pœna falſi non tenetur. Vulp. *conſ. 144. n. 8.* Bajard.

(a) *Si ſciens.*) De iſta additione, tanquam in propoſito noſtro, vide Felin. *in cap. ſolitæ, col. mihi 2. de major. & obed.* & ideo ſtatutum puniens aliquem tamquam falſarium non intelligitur illum punire pœna ſtatuti ordinaria, nec pœna l. Corn. *de falſ.* ſed arbitraria, ut ibid. cui adde Menoch. *de arb. jud. lib. 2. cent. 4. caſ. 316. n. 16.* Sic intelligi debet ſtatutum Illuſtriſſ. & Excellen. D. Ferdin. de Gonzaga *in crim. rub. 100. ibi.* Puniatur tanquam falſarius inſtrumenti, ſic etiam ſtatutum Pallavicinum *in crim. rub. 35.* & hic utiliter, non ſemper quod producens chartam ſive ſcripturam privatam, quæ de per ſe nullam fidem faciat, quia venit certificanda, non poteſt redargui de falſo, elicitur hoc ex Felin. *in cap. Nonnulli. §. ſunt*, & alii *col. mihi 4. ibi, ſed bene producens falſam probationem de reſcript.* quia producens falſam narrationem non tenetur de falſo, Bal. *in l. quicunque, n. 28. de ſer. fug.* Item producens inſtrumentum, & reſpondens, illo nolle uti, nihilominus tenetur pœna falſi, *conſ. crim. diver. conſ. 71. n. 7. vol. 1.* Drog.

78 (b) *Et ſi in eo termino.*) Cautela pro eo, qui utitur † falſis teſtibus, vel inſtrumentis, ut non teneatur de falſo, vi. poſt Bal. *in l. fi. col. fi. C. ſi ex falſ. inſtr.* Cæp. *cau. 53.* Item, vide per Menoch. *de arb. jud. caſ. 329. n. 210. cum ſequ.* Boſſ. *tit. de falſis, n. 119. & 155. cum ſeq.* ubi loquitur etiam poſt datum terminum ad deliberate reſpondendum, Et ubi pars adverſa ad interrogata congrue non reſponderit, & conſequenter contumax fuerit, haberi an debeat pro confitente, vel negante, ſi ſit ſibi contrarius, vi. *gl. 1. in c. a. de confeſſis, ubi de ratione diverſitatis.* Bar. *in l. quæ dotis, ff. de ſolu. mat.* But. & Abb. *in c. non ne, de præſumpt.* Bart. *in l. 2. quando fiſcus, vel prive.* Ruin. *conſ. 115. n. 10. lib. 4.* Et quamvis accuſans de falſo conſulendo peritiores excuſetur, juxta no. *in ca. falſ. de fal.* & per Sal. *in l. majorem C. eod.* illud tamen intelligitur quoad excuſandum quempiam ab errore juris; non autem quando eſt dubium facti, quia doctorib. conceſſum eſt jura interpretari in iis, quæ ſunt juris, non autem in his, quæ ſunt facti, ita per Ruy. *conſ. 80. n. 9. 10. vol. 4.* Secus, ſi ignorabat per Crav. *conſ. 75. col. pen.* Giach.

79 (c) *Et iſtud interrogatorium.*) Adde, † quid ſi renunciaverit abſque iſto interrogatorio: vide Capyc. *deciſ. 67.* ubi etiam de producente articulos falſos, vide etiam Menoch. *de arbitr.*
80 *judic. caſ. 315.* Et licet † producens reſponderit, nolle uti, ſi articulus erit falſus, tenebitur de falſo, Conrad. *in pract. crim. lib. 1. c. 9. num. 14. fol. 394.* & Menoch. *d. caſ. 315. num. 30.*
81 & † de falſificante articulos circa factum alienum, vel proprium; an præſumatur ſcienter, vel ignorantes qui ſuper eis teſtes examinaverit, qua pœna puniri debeat, & quid ſi ex-
82 taret † Statutum quod prohiberetur, ne ſe tueri poſſit prætextu ignorantiæ, vide omnino Rim. jun. *in conſ. 345. vol. 3.* & Menoch. ubi ſupra. *nu. 11. cum ſeq.* qui impugnat. Ruin. *in conſ. 86. vol. 4.* tenentem, quod in actore ignorantia in facto alieno, ſicut in facto proprio, non præſumatur.

83 Item adde, † quod utens dicto falſi teſtis, vel falſo inſtrumento de peritorum conſilio non excuſatur, ut per Ruin. *conſ. 86. num. 9. vol. 4.*

Item adde, quod teſtis falſus, etiam quod uſu ejus renunciatum fuerit, de falſitate puniri poterit ex officio, etiam finita cauſa principali, ſi Judex habet merum imperium, Angel. *in l. 1. in prin. C. de calumn.* ubi reſpondet ad Alber. *in l. nullum. num. 2. C. de teſti.* tenentem, non poſſe procedi ex officio ſine querela, quando cauſa principalis eſt finita, dicens, illud procedere, ſi tractatur de imponenda pœna extraordinaria teſti laico per Judicem eccleſiaſticum, vel per Judicem cauſarum civilium. Hanc quæſtionem examinavit Carav. *in Pragmat. 1. n. 91. de falſis.* atteſtando, ita judicatum fuiſſe in Regia Audientia Principatus citra. Vide etiam infra, *n. 247.* & ſimiliter renuncians uſui teſtium falſorum debet puniri extraordinarie de machinatione, ſi falſum depoſuerint ex ejus conſilio, ſive ſuaſione, & non de uſu, *l. ſi falſos*, & ibi Bar. *C. de falſis*, Crav. *in conſ. 46. n. 11. vol. 1.* & Caravit. *in d. prag. n. 151.* Bajard.

(d) *Fabricans falſum inſtrumentum.*) Adde † videndum Me- 84
noch. *de præſ. lib. 5. præſ. 29.* & Maſcar. *de prob. in concl. 740.* ubi latiſſime habetur, ex quibus inſtrumentum præſumatur falſum, & ex quibus non præſumatur falſum, vide Bertaz. *conſ. 521. num. 6. cum ſequen. vol. 2.*

Item † adde, quod Notarius conficiens inſtrumentum fal- 85
ſum punitur de falſo, etiam quod probatum eſſet omnia contenta in inſtrumento eſſe vera, de quo inſtrumento notarius non fuerat rogatus, Caſſa. *in conſuet. Burg. fol. 1525. num. 16. & 17.*

Item adde, † quod notarius faciens inſtrumentum falſum, 86
etiam ſi non compleverit, pœna ordinaria falſi tenetur, ſecundum Lucam de Pen. *in l. 1. n. 8. C. ut nemo ad ſuum patroc. lib. 11.* quem refert, & ſequitur Urſil. ad Afflict. *in deciſ. 21. nu. 3.*
& † de puniendo notario de falſo inſtrumento, vide etiam Fa- 87
ris. *conſ. 162. vol. 4.*

Item † adde, quod ſtatutum puniens Notarium de falſo non 88
habet locum in alia perſona fabricante falſum, Fulgoſ. *conſ. 123. col. 3.*

Item † adde, quod Notarius condemnatus de falſo perdit 89
poteſtatem conficiendi inſtrumenta, niſi in octo caſibus, ut per Felyn. *in cap. fraternitatis, num. 4. cum ſequen. de hæret.* & ſi poſtea conficeret inſtrumenta, puniretur pœna extraordinaria, ſed ſi notarium falſo, ſe feciſſet, & inſtrumenta confeciſſet, pœna mortis eſſet puniendus, Menoch. *de arbitr. judic. caſu 320. nu. 91.* Et † ſi judex in condemnatione notario exerci- 90
tium notariatus reſervaret, non propterea inſtrumenta conficere poſſet, & artem ſuam exercere, Gand. *in titul. de falſis, numer. 30.* & Montir. *in pract. crim. in reg. 15. nu. 142.* quos ſequitur Farin. *in quæſtio. 17. num. 21.* & judex dictam reſervationem facere non poteſt, maxime, quando nulla eſt expreſſa cauſa reſervationis, Bertaz. *conſ. 24. n. 5.* & Auguſt. ad Angel. *in ver. falſario, verſ. Quæro aliquis notarius*; & ſimili-
ter † notarius conficiens inſtrumentum ſuper uſuris repellitur 91
ab inſtrumentis publicis conficiendis, judicatur perjurus, & pœna infamiæ notatur, Roman. *ſingul. 185.* & Luc. *in tract. de uſur. comment. 3. §. 1. num. 25.* & † adhibendam eſſe fidem 92
inſtrumentis prætcritis notarii de falſo condemnati tradit Bertaz. *conſ. 521. num. 33. cum ſeq. vol. 2.*

Item † adde, quod Notarius conficiens inſtrumentum fal- 93
ſum, quod ſit nullum, non punitur pœna falſi, Gram. *vol. 25. n. 12.* ſed alia pœna, niſi mutaverit datam inſtrumenti, etiam quod inſtrumentum eſſet nullum, ut per Marc. *deciſ. 673. & 739.* & Bertaz. *conſil. 543. nu. 14.*

Et † hoc eſſet etiam ſi mutaretur data in ſcriptura privata, 94
idem Marc. *deciſ. 671.*

Item † adde, quod orta ſuſpicione falſi contra notarium, 95
ſi appareant teſtes contradicentes inſtrumento, & fiat inſtantia, ut notarius exhibeat matricem, & primam ſcripturam, & ipſe non velit producere, vel differat, poterit torqueri, ſecundum Bald. *in rubr. C. de fid. inſtrument. verſic. Quæro*, dixi ſuperius, & Franc. Curt. *in conſ. 55. num. 18.* & Rom. *in conſ. 174. ult. col.* ubi dicit, quod neminem habet contradictorem.

Item † adde, quod inſtrumentum falſum in uno capitulo, 96
an totum cenſeatur falſum late per Foller. *in pract. crimin. in verſ. Item quod commiſit falſitatem, num. 68.* & Felyn. *in cap. fraternitatis num. 16. cum ſequen. de hæret.* ubi ponit ſex limitationes, & latiſſime per Maſcard. *de probat. concluſ. 741.* & ibi
in quæſtio. præcedenti habetur, † an falſitas inſtrumenti probe- 97
tur per teſtes; & quando inſtrumentum præſumatur totum falſum, vide etiam Menoch. *de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 21. per totum* & Gabr. *com. opin. lib. 7. concl. 3.*

Item † adde, quod liber rationum falſus in uno totus fal- 98
ſus præſumitur, & nullam fidem facit, Paul. de Caſtr. *conſ. 301. num. 4. vol. 1.* Gabr. *conſ. 148. n. 6. vol. 1.*

Item † adde, ſi notarius pro defenſione patris falſificavit 99
inſtrumentum, non punitur pœna ordinaria falſi Caſtren. *conſil. 371.* præmittendum eſt, *n. 5. verſ. poſtremo*, *vol. 1.*

Item † adde, quod notarius conficiens falſum inſtrumen- 100

tum immunitatis, pœna ignis punitur, *l. 1. C. de immuni. nem. conced. lib. 10.* Rom. *ſing.* 385. quem ſequitur Angel. de
101 Arim. ad Ang. *in gl. falſario, num.* 48. & † in dictis locis habe-
tur de ſcribente inſtrumentum ſimulatum, quod perdat ma-
102 num, & † de notario inſtrumentum occultante, ac committat
falſum, & qua pœna puniri debeat, habetur per Boer. *in de-
ciſ.* 292.

103 Item † adde, quod ſtatutum imponens pœnam falſificanti
publicum inſtrumentum, habebit locum in falſificante acta
judicialia, ut eſt communis opin. de qua per Crot. *conſ.* 151.
104 *num.* 22. *volum.* 2. licet † ſtatutum puniens certa pœna produ-
centem inſtrumentum falſum non habeat locum in producen-
te falſos teſtes. Crot. *d. conſil.* 151. *num.* 75. ſed ſecundum
105 *deciſ. Pedemont.* 67. † ſtatutum puniens fieri facientem inſtru-
mentum falſum, habet locum etiam adverſus eum, qui ſuaſit
alteri, ut falſum deponeret.

106 Item † adde, quod falſitas inſtrumenti per tres teſtes proba-
ri poteſt, & non per pauciores, ſecundum Bald. *in conſ.* 403. *n.*
107 1. *vol.* 5. & † multas præſumptiones, ex quibus inducitur juſta
ſuſpicio falſitatis, accumulavit Maſcard. *de probat, in conc.* 740.
vol. 1.

108 Item † adde, quod ſi duo teſtes de his, qui inſtrumento in-
terfuiſſe dicantur, depoſuerint, nunquam ſe interfuiſſe, inſ-
trumenti fides vacillaret, Bart. *in l. 1. §. fi. num. 8. ff. quemadm. teſtam. aper. & in repet. l. in exercendis. C. de fide inſtrumen.*
Cravet. *conſ.* 56. *num.* 17. dicens, dictos teſtes ita deponentes
aliquo modo non eſſe ſingulares, ut voluerunt aliqui, & iſ-
tam ait communem Foller. *in practica crim. in verſ. Item quod commiſit falſitatem, num.* 64. *cum multis ſequent.* ubi hanc
materiam abunde explicat, & Boſſ. *in tit. de falſ. num.* 32.
& in ſequent. ubi inquit, communem concluſionem eſſe, quod
ſunt conteſtes, prout viſum eſt Bart. *in l. locis ſupra citatis:*
109 qui, ut ceſſent dubitationi, dicit, † quod hoc modo articu-
landum eſt, videlicet tali loco & tempore, tales teſtes tali
contractui præſentes non fuiſſe, & quod unus non fuit cum
alio in dicto loco, nec potuiſſe eſſe, quin ſe invicem vidiſ-
ſent. Et licet Practica Papienſ. *in forma opponit. contra inſtrumen. in gloſ. ſuper verbis,* dignoſcitur eſſe falſum, *ſub n.*
2. dicat communem opinionem eſſe, quod duo teſtes tan-
tum inſtrumentum non impugnent, advertendum eſt, quod
loquitur de his, qui non ſunt in inſtrumento deſcripti, &
circa iſtam materiam falſi inſtrumenti vide Lantran. *in cap. quoniam contra extra de probat.* Decian. *in cap.* 3. *loco eodem titul.* Ruin. *conſil.* 37. *vol.* 4. Boer. *in deciſ.* 118. & late Boſſ.
110 *in loco ſupra citato,* ubi tenet, quod † duo teſtes inſtrumenta-
rii, & ſupernumerarii, id eſt, non neceſſarii, non ſufficiunt,
ut notarius de falſo puniatur, ſed, ut tormentis ſubjiciatur,
quem ſequitur Laurent. Tenni. *in caut.* 119. *& in caut.* 120.
111 habetur, quid † facere debeat Judex, quando duo teſtes non
inſtrumentarii inſtrumento contradicerent, & *in caut.* 372.
112 habetur, † quomodo teſtes non ſcripti in inſtrumento contra
ipſum inſtrumentum deponere debeant, videlicet, quod di-
cant, ſe dicto loco, & tempore, quo contractus fuit celebra-
tus, præſentes fuiſſe de hoc vide etiam Grammat. *conſil. crimin.* 57. *n.* 10.

113 Et † ſi teſtes de tempore non recordarentur, Bartol. *in d. l. in exercendis, num.* 16. dat remedium, quod volens produ-
cere dictos teſtes, verificandi curam habeat, quod ille con-
tractus ſemel tantum fuit inter partes celebratus, & ſi pars
hoc fateretur, dicta teſtium rem probantium de neceſſitate
concluderent, etiamſi de tempore minime recordarentur, &
de hoc etiam vide Alexa. *in conſ.* 4. *col.* 3. *vol.* 2.

114 Et † quando reddatur ſuſpectum inſtrumentum, ſi teſtes,
vel inſtrumentarii vel ex non deſcriptis contradicerent, vi-
de omnino Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 105. & eſt adverten-
115 dum, quod † ſi teſtes deſcripti in inſtrumento, vel teſtamen-
mento dicant, ſe non interfuiſſe, non probant, & non ſta-
tur eorum aſſertioni, niſi probatum fuerit, quod eſſent illi
iidem deſcripti in inſtrumento, vel teſtamento, cum multi
reperiantur, qui vocantur eodem nomine ita tradit Cardin.
in cap. cum Joannes de fide inſtrument. quem refert, & ſequitur
Felyn. *in d. c. num.* 6. quod iſtud eſt valde ſignandum, & non
uſitatum, ſed ego crederem, hoc non eſſe verum, ubi nomi-
na teſtium eſſent deſcripta eo modo, quo ſolent deſcribi,
cum nominibus, cognominibus, patriis, vicinia, ſive paro-
chia, & cum nominibus patrum, hoc forſan poſſet proce-
dere, ſi teſtes eſſent forenſes.

116 Item adde, † quod comparatio litterarum in crimine falſi
non probat, nec facit indicium ad torturam, niſi concurren-
te mala fama, vel aliis adminiculis, Curt. *in l. admonendi, n.* 116. *ff. de jurejur.* Crav. *de antiquit. temp. 1. parte prima, verſic. Non omitto,* & accuſator jurare debet, aliam probationem non
117 habere, niſi per litterarum comparationem, † & quomodo
ſit facienda comparatio litterarum in crimine falſi, Vulpell.
in conſil. 135. BAJARD.

(*e*) *Producens falſum inſtrumentum.*) Adde, † quibus mo- 118
dis falſum committatur in inſtrumento, & in aliis ſcripturis,
late per Plot. *in l. ſi quando, §. 44. nu. 1. cum ſequent.* & † 119
quæ inducant ſuſpicionem in ſcriptura publica, & quæ in
ſcriptura privata, Menoch. *de præſumpt. lib. 1. præſumpt.* 99.
n. 3. & 20.

Item adde, † quod punitur etiam producens inſtrumen- 120
tum ſuſpectum de falſo, ſed pœna extraordinaria, ſi veri-
tatem non probaverit, & Archidiacon. *in cap. in memoriam, 19. diſtinct.* Bald. & Salicet, & communiter Doctores *in l. jubemus. C. de probat.* & Ferrant. Gargia. *in conſilio* 126. *num.* 9. *cum ſequent. tom.* 1. *inter conſilia crimin. diverſ.* ſimiliter at-
teſtatur de communi, Illuſtriſſimus Card. Alban. compater
meus ſemper colendiſſimus idem tenuit *in conſil.* 33. *per totum,* quem refert, & ſequitur Bertazol. *in conſil.* 91. *nu.* 34.
volum. 1. Capyc. *deciſ.* 30. *in fin.* Monticell. *in pract. crimin. reg.* 15. *num.* 118. & ibi dicit, quod debet puniri pœna pe-
cuniaria, Decian. *in conſil.* 109. *num.* 76. *volum.* 2. Specul. *de inſtrumen. edit. §. reſtat. num.* 2. Maran. *in tractat. de ordine jud. par. 6. tit. de inquiſit. num.* 149. Luc. de Pen. *in l. ſi vacantia, colum. 2. C. de bon. vacan. lib.* 10. & Jacob. Mandel. *in conſil.* 99. hanc materiam diſcurrit, & ponit differentiam in-
ter inſtrumentum falſum, & inſtrumentum ſuſpectum de
falſo, vide etiam Gabriel. *commun. concluſ. lib.* 7. ubi ple-
niſſime.

Et † pluribus modis probatur, quod inſtrumentum ſit ſuſ- 121
pectum de falſo; probatur enim per ejus inſpectionem, quan-
do apparet vitiatum, & vituperatum vitio viſibili, ſi per-
ſona producentis ſit ſolita producere falſas ſcripturas, & ſi
perſona ſcribentis ſit ſolita facere falſa inſtrumenta; & ex
his tribus inſtrumentum eſſe ſuſpectum de falſo probatur ſe-
cundum Bald. *in conſil.* 412. *vol.* 5. & Cravet. *conſil.* 134. *n.*
34. quos refert, & ſequitur Ferrant. Gargia. *in d. conſil.* 126.
num. 11 Redditur etiam ſuſpectum inſtrumentum, quando
non contineat veriſimilia, vel præbeat aliquam aliam ſuſ-
picionem, quæ remittitur arbitrio judicis, ut non adhibeat
fidem, ſecundum Mandel. *in d. conſil.* 99. & de multis aliis
modis, quibus inducatur ſuſpicio falſi, vide Cravet. *in d. conſil.* 134. Nevizan. *conſil.* 8. *num.* 38. *& conſil.* 27. *num.* 13. *& deciſio. Pedemont.* 117. Multa etiam exempla vitii viſibilis inſ-
trumentorum habentur per Menoch. *de adipiſcen. poſſeſſ. remed.* 4. *numero* 700. *cum ſequent.* & † in hoc crimine non 122
requiritur accuſatio, Bertazol. *in dict. conſil.* 91. *num.* 35. vide
† etiam ad prædicta, quæ poſui infra *in verſic. Trita eſt concluſio.*

Item adde, † quod producens privatam ſcripturam fal- 123
ſam pari modo punitur, ut producens falſum inſtrumentum,
Bald. *in l. prima, col. prima. C. de fide inſtrum.* Simon de Pret.
in conſ. 280. *num.* 14.

Item adde, † quod inſtrumentum ſimulatum non poteſt 124
dici falſum, Alexand. ad Bart. *in l. quid ſit falſum, ff. de falſ.*
Bald. *in ſi ex cautione, C. de non numer. pecun. quæſt.* 1. quem
ſequitur Nat. *conſil.* 314. *num.* 6. ubi dicit, tunc † inſtrumen- 125
tum dici falſum, quando ab illo removentur verba, & mens
contrahentium: ſi vero verba concurrunt ſola mente reten-
ta, tunc ſimulatum eſſe, non falſum.

Item † adde, quod ſi Titius produxit inſtrumentum fal- 126
ſum mutui contra Sempronium, qui produxit aliud inſtru-
mentum falſum ſolutionis, quod uterque debet puniri de
falſo. Bald. *in rubr. C. de fide inſtrumen. numer.* 50. & Jaſ. *in §. ut bonæ fidei num. 18. inſtit. de action.*

Item adde, ſi quis produxerit falſum inſtrumentum igno-
ranter, & deinde videns aliqua, quæ erant contra inſtru-
mentum renunciaverit, an poſtea poterit producere aliud
inſtrumentum, ejuſdem tenoris factum per manus alterius
Notarii, Afflict. *in conſtit. Regni, ſi quis campſor, verſ. qui falſo inſtrumento, num. 4. lib. 3. fol.* 79. ubi remittit ad diſtin-
ctionem Bart. *in l. ſi quis legatum, n. 2. ff. de falſ.* BAJARD.

(*f*) *Utens falſo inſtrumento*) Adde, † quod utens falſo 127
inſtrumento in judicio non punitur, ſi inſtrumentum fuerit
productum cum clauſula, ſi, & in quantum appareat ve-
rum, ut plene per Foller. *in pract. crim. in verſic. Item quod commiſit falſum, nu.* 11. niſi fuerit inſtitutum, quod declaret,
ſi intendat velle uti dicto inſtrumento, quia volebat contra
eam de falſitate procedere ſecundum Foller. *conſil.* 140. *tom.* 1. *comm. diverſ. magna impreſſionis* Berous, *conſil.* 22. *num.* 34.
volum 3. ubi atteſtatur de veriori, & Capyc. *deciſ.* 67. *in fine,* etiam quod notorie appareret de falſitate, ut ibi per
Foller. & niſi pars, contra quam fuerit productum, dixe-
rit illud eſſe falſum, & cauſam falſitatis aſſignaverit, quia
tunc non evitabit pœnam falſi, ſi ſtatim non deſtiterit;
ſecus ſi probetur, Inſtrumentum eſſe ſuſpectum, non au-
tem falſum, niſi producens dicto inſtrumento fidem aſtrin-
gat. ita tradit Angel. *de Malef. in verb. falſario. nu.* 44. & Fe-
lyn. *in cap. præſertim, num.* 11. *in fine de teſti.* Et † quomodo 128
&

& quando falſi crimen evitari poſſit in productione, & uſu inſtrumenti, & atteſtationum, & de hoc interrogatorio, adverſus producentem faciendo, late per Laur. Tonni. *caut.* 70. Et ubi Foller. *in d. conſil.* 140. *num.* 17. dixit, quod utens falſo inſtrumento, vel falſis teſtibus, etiam quod falſitas ſit notoria, non poſſit puniri, niſi inſtitum fuerit, an eis vellet uti, contrarium tenet Felyn. *in dict. cap. præſentium, num.* 13. *de teſtib.* ubi dixit, quod ſi falſitas teſtium productorum patet ex dictis ipſorum teſtium, tunc pars utendo dictis teſtibus incidit in pœnam falſi, etiam ſi pars adverſa non proteſtatur aliquid, quia falſitas eſt notoria, quæ conſtat ex actis; Unde non poteſt allegari præſumptio ignorantiæ, vel error juris, & quod ideo tunc eſt neceſſaria cautela, ut quam primum pars legat; proteſtetur ſe nolle uti, idem tenet Cravet. *conſil.* 134. *num.* 34. & Conrad. *in ſua prac-*
129 *tic. crim. in titu. de falſariis, num.* 19. & † an producens falſos teſtes, etiamſi poſtmodum dicat, ſe illis nolle uti, ſit puniendus, vide Gabriel. *commun. concluſ. lib.* 7. *concluſ.* 7. *num.* 8. & Menoch. *caſu* 315. *num.* 30. & vide quæ poſui infra *n.* 137.

130 Item † adde, quod utens falſa ſcriptura præſumitur, quod fuerit auctor falſitatis, Alexand. *conſil.* 77. *c lum.* 2. Gabriel. *conſil.* 169. *n.* 92. *volum.* 1. niſi ipſe nominet, ac probet auctorem, & non ſufficit oſtendere, a quo habuerit exemplum productum, Ferran. Gargia *conſil.* 126. *n.* 89. *volum.* 1. *inter conſilia crimin. diverſ.* & ad prædicta vide etiam Crav. *conſ.* 315. & Nat. *conſ.* 152. BAJARD.

(g) *Qui utitur falſo inſtrumento non punitur.*) Quid è con-
131 verſo An ille qui impugnat inſtrumentum † de falſo, & ſuccumbit, perdat illud, quod potuiſſet petere ex illo inſtrumento: in teſtamento, quod ſic: in alio inſtrumento, quod non, ut per Jacob. de ſancto Georg. *in l. alia cauſa, in fine, C. de his quibus ut indig. hæred.* GIACH.

(*g) *Niſi ſciens*) Secus ſi ignorabat per Crav. *conſil.* 65. *colum. pen.* GIACH.

(h) *Ideo in practica.*) An cauſa amittatur. Vulpel. *reſpon.* 144. ROS.

132 (*h) *Et ſi in eo termino.*) Adde, † quod ſi terminus non daretur à ſtatuto; parte petente, illum deberet judex ſtatuere, Gabriel. *d. concl.* 7. *n.* 10. & datio termini ultra quod operatur ſcientiam, ſaltem præſumptam, ut hoc dicit D. Clarus, operatur etiam, ut reſpondens deinde non poſſit revocare ejus reſponſionem ex intervallo, ut not. Pract. Papien. *de forma interrogationis, verſic. Compellatis, num.* 12. Roman. *conſil,* 346. *num.* 10. Alvar. *in tract. feud. tit. ſi de feud. fuer. controv. cap. ſi vaſallus, num.* 11. Cum ſuper Rit. mag. curiæ, *cap.* 37. *num.* 100. niſi eſſet reſponſio procuratoris, tutoris, vel curatoris, dato eis termino, quia poſſet revocari per principalem, probato errore, ut per Pract. Papien. ubi ſupra *dict. num.* 12. Sed ego arbitror, quod non poſſet revocari, ſi mandatum eſſet in individuo ad ita reſpondendum.

133 Item † adde, quod datio termini operatur etiàm, quod reſpondens non excuſaretur, ſi diceret habuiſſe conſilium à peritioribus ſic reſpondendum, quia in talibus reſponſionibus facti non militat excuſatio peritorum, Ruin. *conſil.* 86. *n.* 9. *vol.* 4. quem ſequitur Gabriel. ubi ſupra, *n.* 5. quem vide omnino in hac materia, ubi ampliat, & limitat, vide etiam Conrad. *in ſua practic. crim. dicto titul. de falſ. n.* 3. *cum ſequen.* & Afflict. *in deciſ.* 189.

134 Item † adde, quod contra hanc præſumptam ſcientiam admittitur probatio in contrarium, etiam quod datus ſit terminus ad deliberandum, ita notat Menoch. *de arbitr. dicto*
135 *caſu* 315. *num.* 18. & 19. & idem † eſſet etiamſi ex ſtatuto contumax in comparendo habetur pro confeſſo, & convicto, quia admittetur ejus probatio ſi voluerit probare de ejus innocentia, & ita deciſum fuit per factum Regium Conſilium in cauſa cujuſdam Medici condemnati de falſo ad truncationem manus per magnam Curiam Vicariæ, ut atteſtatur Gramm. *in addi. ad Regiam Prag. incip. teſtem falſum, n.* 18. BAJARD.

(i) *Punitur de falſo.*) Pone, Titius produxit falſum inſtrumentum mutui contra Sempronium; & Sempronius produxit falſum inſtrumentum ſolutionis contra Titium, an uterque puniatur criminaliter, ex quo uterque contra bonos mores deliquit contra Rempublicam: quod ſic, per Bald. *in rub. C. de fid. inſtr. n.* 30. Sed quis iſtorum perdet cauſam, dic, quod ſententia pro reo eſt ferenda, quia in pari turpitudine melior eſt conditio poſſidentis, per Bald. ibi etiam *in l. cum mulier, n.* 2. *ff. ſolut. matr.* pro quo eſt tex. *in l. cum par.* & ibi Dec. & Cagnol. notant. *ff. de reg. jur.* & facit, quod tradit Dyn. *in c. quod ſemel. col.* 2. *verſ. ſed diſtingue, & verſ. ſeq. de reg. jur. in* 6. GIACH.

(k) *Quod ſtatuto.*) De quo tamen Vulpel *reſp.* 134. *per tot.* Tu tamen vide ſtat. Mediol. *in noviſſ. c.* 208. *ubi Apoſt.* ROS.

136 *Quod ſtatuto dicto termino.*) Adde, † quod dato termino ad reſpondendum, interrogatus, ne videatur tacite confiteri, Inſtrumentum eſſe falſum, renunciando uſui debet reſpondere cum iſta proteſtatione, quod non renunciat propter hoc, quod credat, Inſtrumentum eſſe falſum, & poſſet dicere, quia habet alias probationes, & hoc modo poſſet uti illo Inſtrumento contra aliam perſonam, ut per Caſtrenſ. *in l. ſi adverſarius. C. de fide inſtrum.* & Bald. *in l. fin ſub num.* 9. *C. eodem titulo* dicit, quod debet reſpondere hoc modo, quia non puto, mihi hunc teſtem, vel hoc Inſtrumentum neceſſarium; ideo de hoc teſte, vel inſtrumento non curans uſui credo; & ibi etiam dat conſilium, quod talia potius faciat per procuratorem generalem cum libera, quam per ſe. Ad prædicta vide omnino Cæpol. *caut.* 51. *n.* 1. Cotra. *in memorial. in ver. Inſtrumento vel teſtibus, verſ. debebis ergo,* & Menoch. *d. caſu* 315. *n.* 21. & ibi *n.* 18. habetur, quod quando renunciat uſui teſtium falſorum, dicat cauſam, cur uti non vult, dicendo, quia credebat illos verum dixiſſe.

Item † adde, quod hujuſmodi interrogatio poteſt fieri 137
etiam quod ſcriptura per procuratorem producta fuerit, & principalis poterit interrogari. Lapus *alleg.* 119. Immo ambo erunt interrogandi ſimul; nam, ſi principalis reſpondeat nolle uti, tunc ſolus procurator tenebitur, ita not. Caſtren. *in l. ſi jus iniquum, §. procurator, num.* 5. *ff. quod quiſque jur,* Roman. *conſ.* 105. *num.* 2. & Gabriel. *com. concl. lib.* 7.
concl. 7. *n.* 4. & † procurator non poteſt reſpondere, licet ha- 138
beret mandatum ſpeciale, & ſpecialiſſimum, ſed requiritur mandatum in individuo ad ita, & ita reſpondendum; alias in criminalibus non præjudicaret domino. ita Bart. *in l. filius fam. n.* 11. *ff. de donat.* & Menoch. *d. caſu* 315. *num.* 25. vel quod dominus ratum habuerit. Capy. *deciſ.* 67. *num.* 3. nec ſufficeret mandatum generale cum libera ad reſpondendum, quia talis procurator non poſſet facere, quod dominus caderet in pœnam, ut per Rimin. jun. *in conſ.* 315. *vol.* 3. & † 139
ſi ut procurator, qui non habet mandatum in individuo, non poteſt reſpondere, ita etiam interrogatus à procuratore non tenetur reſpondere, ſecundum Spec. *de procur.* §. 1. *qu.* 14. *num.* 12.

Item † adde, quod hæc praxis interrogandi ſumitur *in l.* 140
ſi uteris, C. de fide inſtrum. quæ lex licet loquatur de inſtrumento, tamen habet locum etiam in teſtibus eadem ratione, & interrogatio debet concipi in ſpecie, non in confuſo, utrum velit uti, vel ne Inſtrumento, vel ſcriptura producta, & omnibus in eis contentis, & debet exprimi in interrogatione, quæ pars intendatur argui de falſo, & debet etiam proteſtari, ſe velle illam partem, ſeu totam ſcripturam redarguere de falſo, ſuper qua ſit interrogatio; alias producens non tenetur præciſe reſpondere, Archid. *in c. memoriam diſtin.* 19. Arct. *in §. appellantur col.* 5. *verſ. Sed pone. Inſtit. de except.* Gabriel. *d. concluſ.* 7. *num.* 1. & 9. & Urſil. Afflict. *in deciſ.* 189. *num.* 2. * Ripa *in c. cum M. Ferrarienſis, n.* 100. *de conſtit.* Alex. *in d. c. in memoriam, num.* 4. *diſtin.* 19. Natt. *conſ.* 635. *n.* 4. *volum.* 3. & Caſpan. *ad ſtatut. Mediolani cap.* 36. *ver. producti.* Sed poſſet dici contrarium, quando quis vult redarguere inſtrumentum de falſo, quia non debet cogi dicere, in qua parte velit dicere falſum, Bald. *in l. fin. n.* 2. *C. de fide Inſtrument.* & Gramm. *in addit. ad pragmat. Regni,* teſtem falſum, *num.* 17. dicit, quod ideo non tenetur quis declarare, quando intendit arguere inſtrumentum de falſo, ex quo, antequam ſibi exhibeatur inſtrumentum originale, non poteſt ſcire, in qua parte ſit falſitas. ſi vellet inſtrumentum arguere ex cauſa raſuræ, vel alterius vitii, de quo non apparet in copia, facta tamen editione accuſario debet eſſe clara, Capic. *deciſ.* 79. *n.* 2. quæ ratio ceſſat in teſtibus, ex quo pars poteſt ſe certificare, ſuper quo vult eos redarguere.

Item † adde, quod debet fieri proteſtatio per petentem 141
fieri declarationem, quod vult partem, & teſtes redarguere de falſo; alias non teneretur de falſo; Bald. *in l. divus, in* 2. *ff. de falſ.* & Natt. *conſ.* 635. *n.* 6. *vol.* 3.

Item † adde, quod hæc interrogatio poteſt fieri in qua- 142
cunque parte judicii, ut not. Urſill. *in additio. ad Afflict. in deciſ.* 265. maxime *n.* 4. ubi dicit in Praxi ſervari, quod etiam poſt rem judicatam.

Item † adde, quod ſi quis uſus fuerit falſo inſtrumento in 143
prima inſtantia, & poſtea in cauſa appellationis dixerit, ſe eo uti nolle, eſt locus pœnitentiæ, ſecundum Bald. *in l. alia col. fi. verſ. Extra quæro, C. de his quibus, ut indign.* quod dictum pro notabili refert, & ſequitur Alex. *conſ.* 108. *col. fin. vol.* 6. & Crav. *conſil.* 46. *n.* 11. quod tamen procedit, ſi in prima inſtantia non fuerit interrogatus: ſecus vero, ſi interrogatus fuiſſet, quia tunc debet puniri, & non eſſet locus pœnitentiæ in cauſa appellationis, ita declarat Menoch. *d. caſu* 315. *n.* 29.

Item † adde, quod poſt datum terminum ad reſpon- 144
dendum reſponſio debet eſſe clara, & nitida, ſine aliqua
con-

Digitized by Google

conditione, & proteſtatione: alias perinde eſt, ac ſi non fuiſſet reſponſum, ut voluit Bart. *in d. l. divus la 2. num. 2. ff. ad leg. Corn. de falſ.* Lapus *allegat.* 119. *num.* 4. Bald. qui loquitur in terminis ſtatuti *in conſ. 96. decret. vol.* 1. Cæpol. *caut.* 53. *num.* 2. Fulgoſ. *conſ.* 177. *per totum*; & ſecundum hanc opin. fuit judicatum, Afflict. *deciſ.* 189. ubi Urſil. *in addit.* Ferret. *conſ.* 88. Bero. *conſ.* 22. *num.* 34. *vol.* 3. quos omnes refert, & ſequitur Bertaz. *in conſ.* 496. ubi late per totum *vol.* 2.

Item adde, quod reſponſio facta cum proteſtationa de utendo ſcriptura, quatenus vera ſit, vel quod vult uti in illis paſſibus, & punctis, in ejus favorem reddentibus, non valet, ſi facta fuerit poſt interrogationem, & terminum datum: ſecus autem, ſi ante, Fulgoſ. *dicto conſ.* 177. Afflict. *d. dec.* 189. Bald. *conſ. 96. in princ. vol.* 1. & late Bertaz. *d. conſ.* 496. *nu.* 6. *vol.* 2.

Item adde, quod reſpondens velle uti teſtibus in concernentibus ſubſtantiam neceſſariam negotii, de quo agitur, & fidem teſtium productorum ad ejus victoriam; in aliis autem non concernentibus negotium, de quo agitur, nec neceſſariis, ſi quæ ſunt, non curat uti, quia eis non egeat, nec neceſſaria ſint, nec proſint ad victoriam cauſæ, declarando, intelligendo, concordando, diſtinguendo, limitando, & ſupplendo eorum dicta ſecundum uſum, ut ait Boſſ. *in tit. de falſ. num.* 155. *cum ſequent.* ſed Bertaz. *in dict. conſil.* 496. *num.* 6. dicit, hanc reſponſionem procedere poſſe ante interrogationem, & dationem termini ad reſpondendum, vel in Statu Mediolani, ubi eſt talis uſus.

Item adde, quod quis non poteſt reſpondere, quod vult uti in tali loco, vel in talibus verbis, Oldr. *conſ.* 32. Capol. *conſ.* 53. & Soc. jun. *conſ.* 41. *vol.* 2.

145 Item † adde, quod reſpondens nolle uti teſtibus, vel ſcripturis productis, non evitat pœnam falſi, ſi teſtes produxit, ut falſum deponerent, vel inſtrumentum, ſeu ſcripturas falſas fabricaverit, Bart. *in l.* 3. *num.* 4. & ibi Bald. *num.* 5. *C. de fid. inſtrum.* Crav. *conſ.* 46. *n.* 11. Abb. *in c. præſentium n.*10. *de teſtib.* Ruin. *conſ.* 86. *n.* 3. *vol.* 4. Menoc. *de arbitr. Jud. d. caſu* 315. *n.* 30. & Anch. jun. *q.* 44. *n.* 3. & 4. *par.* 1.

146 Item † adde, quod pariter non excuſatur de productione articuli, & capituli falſi, etiam quod reſpondeat non velle uti teſtibus, ut notat Fulg. *in c. præſentium*, *nu.* 11. declarando, ut ibi per eum de teſtib. Ruin. *d. conſ.* 86. *num.* 6. *volum.* 4. Boſſ. *in tit. de falſ. n.* 154. Foller. *in pract. crim. par.* 1. *ſecunda part. in verſ.* Item quod commiſit falſitatem *nu.* 44. & Menoch. *d. caſu* 315. *nu.* 30. niſi ſe excuſaret ex juſta cauſa, quia fabricaſſet eos ſuper facto alieno, ut ibi per eum.

147 Item † adde, quod reſpondens nolle uti non excuſatur, ſi reſpondiſſet longe poſt diſceptationem habitam ſuper falſitate, & veritate productorum, renunciando uſui, Menoch. *d. caſu* 315. *n.* 29.

148 Item † adde, quod reſpondens nolle uti Inſtrumento, quod ſuſpicatur falſum, ſi deinde aliud producat ejuſdem tenoris rogatum ab alio Notario, an poſſit eo uti Afflict. *ſuper conſtit. Regni. lib.* 3. *rubr.* 40. *c. qui falſo*, *nu.* 3. ubi ſe refert ad diſtinctionem Bart. *in l. ſi quis legatum, ff. ad leg. Corn. de falſ.* quæ videri poteſt.

149 Item † adde, ſi quis reſpondit, nolle uti; pars contraria uti poterit, Crav. *de antiq. temp. in prima part. n.* 150. Boſſ. *in tit. de public. proceſſ. n.* 17. & Boer. *deciſ.* 245. & de fiſco vide Boſſ. *in tit. de falſ. n.* 127. & *n.* 162. ubi dicit, quod poteſt uti illis teſtibus.

150 Item † adde, quod non reſpondens, vel obſcure, aut qualificative, habetur, ac ſi reſpondiſſet, non velle uti, not. Bald. *conſil.* 96. *num.* 3. *vol.* 1. Cæp. *in caut.* 53. *n.* 3. Socin. ſen. *conſil.* 24. *num.* 31. *vol.* 1. requiritur tamen contumaciæ accuſatio, Rolan. *conſ.* 99. *num.* 16. *vol.* 3. & pronuntia, ſeu declaratoria Judicis ſuper contumacia, quod habeatur pro negante Bart. *in l. ejuſque delatorem n.* 2. *ff. de jure fiſci.* Bald. *in l.* 1. *n.* 84. *C. de confeſſ.* late Capyc. *deciſ.* 121. *n.* 24. & Marſ. *in pract. crim. §. aggredior, n.* 105. *cum ſequen.* maxime *nu.* 123. & 124. & in hac pronuntia fienda, an requiratur partis citatio, Gabriel. *com. concl. tit. de citation. concl.* 1. *num.* 363. & late Tiraquel. *in tract. Res inter alios acta, limit.* 15. & 31. Et an à tali pronuntia appellare liceat, ſtante ſtatuto, quod contumax in non reſpondendo habeatur pro negante, ad tradita per Bald. *in conſ.* 269. *in princ. vol.* 1. Ripa *in l.* 1. *n.* 28. *ff. de vulg. & pupil.* & Afin. *in Praxi.* §. 29. *c.* 15. *n.* 5. & 6.

151 Item † adde, quod non reſpondens, antequam pronuntietur contra eum, poteſt moram purgare deinde reſpondendo; ita not. Caſtrenſ. *in l.* 2. §. *Quod ſi actor num.* 2. *ad finem*; ubi Curt. jun. *num.*11. *C. de jur. calum.* & ſic re integra poteſt moram purgare, not. etiam Caſtrenſ. *conſ.* 160. *nu.* 1. *vol.* 1. Alexan. *in l. ſi inſulam num.* 36. *ff. de verb. oblig.* Afin. *in Praxi.* §. 10. *c.* 15. *ad finem*, & etiam poſt pronuntiam poteſt admitti contumax ad reſpondendum, re integra, donec ſecuta ſit ſententia ſuper cauſa principali, not. Oldr. *in c. Quoniam contra num.* 13. *de probat.* Ripa *in d. l. ſi inſulam, num.* 89. *ff. de verb. oblig.* Afin. ubi ſupra. *Oſaſch. deciſ.* 5. *nu.* 4. *verſ. Nec videatur limitando*, ubi adverſarius non gravaretur in probando, hoc in poſitionibus procedere idem Oſaſ. *deciſ.* 71. *n.* 56. Per Principem autem poteſt indulgeri ad reſpondendum, re integra, etiam poſt ſententiam non executam, refectis expenſis. Bald. *conſ.* 121. *vol.* 1.

Item † adde, quod ſtante ſtatuto, ut eſt Mediolani, quod in quibuſdam caſibus, an velit uti teſtibus reſpondere non teneatur, ſi conſtabit, quod quis ſcienter falſis teſtibus uſus fuerit, non obſtante tali ſtatuto, reſpondere tenebitur, Boſſ. *in tit. de falſ. num.* 118. & 153. quem refert, & ſequitur Afin. *in praxi.* §. 20. *cap.* 2. Bajard. 152

(*l*) *Vel non*) Quid ſi pars producens non vellet uti, poteſt tamen pars altera uti. Arer. *conſil.* 141. *in princip.* Cravet. *de antiq. temp. in prima parte, num.* 152. Felyn. *in cap. de Teſtib.* Boſſ. *in tit. de public. proceſſ. & teſti. n.* 17. Idem, ſi dicatur, nolo uti. Fiſcus tamen poteſt uti, per Boſſ. *tit. de falſis. n.*127. & 162. & Bart. *quæſt. Judex maleficiorum, col.* 3. *in fi.* Giach.

(*m*) *Scms etiam*) Adde, † quod Carav. *in tit.* 281. *num.* 5. videtur tenere contrarium, dicens, quod falſificans ſcripturam privatam, quæ probat, punitur pœna falſi ſicut utens, & allegat tex. *in l. ſi quis decurio*, & ibi Bald. *C. de falſ.* & multos alios tex. & etiam Alexand. *in conſ.* 7. *n.* 1. Sed vide Menoch. *de arbitr. Jud. caſu* 315. *n.* 3. ubi tenet, quod falſo inſtrumento utens, pœna arbitraria punitur. Bajard. 153

(*n*) *Notarius autem.*) Quid de notario, qui mutavit † ſignum ſuum? dic, quod falſi pœna tenetur. Gloſſ. *in* §. Item *lege Corn. Inſtit. de pub. jud.* & pro ſingulari poſuit Claraquen. *in ſingul.* 13. Item Notarii perſona, ubi aliqualiter eſt ſuſpecta, & fama ejus non multum bona, tunc probatur falſitas contra eum per veriſimiles conjecturas, ut per Cravet. *ejus conſil.* 178. *col.* 2. *in fine.* Et contra falſificantem falſum inſtrumentum poteſt inquiri, & procedi, etiam poſt tempus datum a ſtatuto ad inquirendum de maleficiis, cum falſi crimen intelligatur a ſtatuto exceptum, ut per Marſ. *ſing.* 507. Giach. 154

Notarius autem.) Vide pract. Papien. *in for. libell. in actione hypoth. in gl. mutuo, num.* 18. Alexan. *conſ.* 78. *numero* 23. *volum.* 1. Quid autem ſi Notarius clauſulam, & cetera uno modo extendat, quo ſic de jure extendi non poſſit, utrum incidat in pœnam falſi? Ultra Craver. *conſil.* 34. *annot.* 5. *cum ſequentibus*, vide Martinum de Garatis Laudenſem, *inter conſilia criminalia diverſ. conſ.* 62. *parte* 1. ubi reperies quod circa ſubſtantiam negotii, clauſula, & cetera, nihil operatur, nec poteſt aliter extendi, & adverte, quod licet hic dicatur, quod ſi Notarius ponat aliquid in inſtrumento, quod verum non ſit, falſum committat, tamen non ſufficit ad pœnam falſi, quod non ſit verum, ſed requiritur dolus, inter conſilia criminalia diverſ. *conſ.* 63. *n.* 4. *vol.* 1. Et ideo ſi quis credit jurare verum, etſi falſum juret, non efficitur perjurus. 22. *quæſt.* 2. *cap. omnis*, quem text. in propoſito allegat Decian. *in cap. cum venerabilis, num.* 112. *de except.* ſed tu vide, gloſſ. melius diſtinguentem *in l. Lucius, in verbo, debeant, ff. de his qui not. infam* Drogh.

Notarius autem.) Adde videndum addentem ad Bertaz. *in conſ.* 544. ubi latiſſime de hac quæſtione. † An notarius falſum committat, ſi in Inſtrumento mutui appoſuit verbum, numeravit, & pecunia non fuit numerata. 155

Item † adde, quod notarius conficiens inſtrumentum mutui, & aſſerens, quod heri in ſua præſentia fuit numerata pecunia, non punitur de falſo licet falſum dicat, quia loquitur, ut privata perſona, cum non probet de numeratione: nam tempore numerationis non fuit de dicta numeratione rogatus. Notarius enim non poteſt atteſtari in inſtrumento, niſi de viſu tempore rogationis, ita notabil. tradit Bal. *in l. ex hac col.* 2. *C. de teſta. mil.* 156

Item, & falſum committit Notarius, qui cum ei aliquis dictaret inſtrumentum, doloſe quid omittit Tiraqu. *de pœn. cauſa* 44. *n.* 16. ubi ſupra *num.* 35. ponit Notario delinquenti in omittendo, fiſcumque, vel rempublicam lædenti, ut quia doloſe omiſerit ſcribere ſolutiones triburorum, manum amputari.

Item † adde, quod contra notarium in materia teſtamenti ceſſat ſuſpicio falſi, quando teſtator vivit, cum agatur de modico præjudicio, quia teſtamentum eſt revocabile, Port. *conſ.* 95. *n.* 10. Bajard.

(*o*) *Aliquid apponat.*) Quid ſi unum locum pro alio Vulpel. *conſ.* 47. Ros.

(*p*) *Sic etiam*) Vide quæ Dec. *conſ.* 77. *n.* 15. *per totum.* Ros.

Sic etiam, ſi notarius.) Adde, † quod ſi conſuetudo eſt, ut notarius ſcribat nomina etiam abſentium, talis conſuetudo excuſat notarium à pœna falſi, ut tradit Jacob. de S. Georg. *in l. de quibus n.* 54. *ff. de legi.* Bajard. 157

(*q*) *Erat abſens.*) Hic nota, quod ſi conſuetudo eſt, ut notarius in inſtrumento ſcribat nomina etiam abſentium,

quod

quod talis conſuetudo excuſat Notarium à pœna falſi per Ja-
cob. de S. Geor. *in l. de quibus*, *n.* 54. *ff. de legibus.* Giach.
(r) *Alias incidit in crimen falſi.*) Quid de eo, qui facit fieri
falſam relationem Notario. Dic, quod licet non dicatur fe-
ciſſe fieri falſum inſtrumentum, quod tamen punitur de falſo
ex iſto, quia judici obrepſit non veram relationem oſten-
dendo; ita per Bart. *in conſ.* 199. & Boer. *deciſ.* 235. *col.* 3.
Giach.
(ſ) *Pariter etiam Notarius.*) Hic unum ſcias, quod No-
159 tarius † non tenetur exhibere prothocollum de inſtrumento
in actis non exhibito, illud de falſo redarguere volenti, ut
per Roland. *in conſ.* 44. *in* 1. *dub. vol.* 1. ubi plene. Giach.
160 *Pariter etiam Notarius.*) Adde, † quod ſi notarius aliquam
ſolennitatem omittat, tunc conſiderandum eſt, an ipſe no-
tarius ſit bonæ famæ, quia tunc præſumitur, errore illam
omiſiſſe: ſi autem ſit malæ famæ, tunc præſumitur falſa-
rius, & puniri debet, Bald. *in l. Quoties*, §. 1. *ff. de hæ-
red. inſtitut.* & Ferrin. Gargia. *conſil.* 125. *num.* 29. *volum.*
161 1. *inter conſ. crim. diverſ.* Et † an error in notario potius
præſumatur, quam falſitas, latiſſimè per Maſcard. *de pro-
bat. concluſ.* 644. & Jaſ. *in l. errore. C. de teſtam.* & Socin. *conſ.*
377. *colum.* 1. & 2. vide etiam Paul. de Caſtr. *in conſ.* 422. *vi-*
162 *ſo, & examinato ver.* Sed † in caſu noſtro, *vol.* 2. ubi dicit,
non eſſe in arbitrio notarii omittere illa, quæ neceſſario ſunt
ponenda vel de jure, vel de facto, vel ex conſuetudine, ſi-
163 cut † nec in arbitrio partium, quominus omiſſa vitient; &
ſi notarius omittat aliquid in inſtrumento, quod noceat par-
ti, tenetur de damno, & intereſſe; & de damnis ſtatur
juramento partis, ſi notarius illud doloſe omiſit: ſed ſi cul-
pa, intereſſe debet plene probari, ut per Boſſ. *tit. de falſis*
164 *num.* 68. & 75. & *ſub nu.* 56. & 66. habetur, † quando præ-
ſumatur potius erraſſe, quam dolum commiſiſſe, & ad præ-
dicta vide etiam Alciat. *in tract. de præſumpt. reg.* 3. *præſumpt.*
13. *num.* 13. *in l. ſi quando num.* 618. *C. unde vi* & Boer. *deciſ.*
165 37. *num.* 4. qui loquuntur in teſtamento, & in omnibus in-
ſtrumentis; & † ſicut non poteſt omittere, ita etiam ali-
quid inſtrumento addere non poteſt ſine licentia Judicis,
alias falſum committit, late Bertaz. *in conſ.* 543. *per totum*,
166 & *ibi addens* latiſſime; Et ſi errore † ductus addidiſſet inſtru-
mento aliquid diverſum a prothocollo, teneretur falſum læ-
ſo ad intereſſe, Bart. *in l. fin. n.* 6. *ff. de tabul. exhib.* & An-
guſ. *conſil.* 5. *numero* 5. *lib.* 1. Bajard.
(t) *Niſi in caſibus.*) Vulpel. *d. conſ.* 47. Ros.
167 (u) *Adde, quod notarius conficiens, &c.*) Adde † ad hoc vi-
dendum Guid. Papæ *deciſ.* 433. ubi dicit, quibus pœnis de-
beat puniri, & Alexand. *in conſil.* 77. *circa medium volum* 1.
168 ubi † ponit indicia, per quæ poteſt deveniri ad torturam
contra Notarium imputatum de falſo, vide etiam Lud. a
169 Peguer. *in q. crim. c.* 33. *num.* 1. ubi tenet, quod † Notarius
conficiens Inſtrumentum uſurarium peccat mortaliter, infa-
mis eſt, è teſtimonio repellitur, arte ſua privatur, & ad
170 reſtitutionem in ſubſidium tenetur, & † de multis caſibus,
in quibus Notarius inſtrumenta conficere non poteſt, habetur
per Luc. de Penn. *in l.* 1. *n.* 1. *C. ut nemo ad ſuum patroc. lib.* 11.
171 Item † adde, ſi ſtatutum puniat notarios ſcienter con-
tractus illicitos conficientes ad hoc, ut habeat locum, de-
bet probari ſcientia de tali contractu illicito in notario, ita
Bertaz. *in conſil.* 189. *n.* 3. *vol.* 1.
172 Item † adde, an Notarius teneatur pœna falſi ſi incæpit
falſum inſtrumentum, ſed non perfecit: hanc quæſtionem
plene diſputat Luc. de Pen. *in l. ſi quis*, *C. ut nemo ad ſuum
patro. lib.* 11. *colum.* 2. & late proſequitur Grammat. *in de-
ciſ.* 7. & 74. ubi de actu conſummato, & de conatu, & plu-
ra de falſitate. Bajard.
173 (x) *Item notarius negans.*) Adde † quod notario dicenti ſe
prothocollum, aut originalem notam perdidiſſe non cre-
ditur, quia cum apud illum ſemel fuit, præſumitur dolus
& culpa, ex quo tenebatur ad cuſtodiam, ratione ſui of-
ficii publici, Bald. & Imol. *in l. cum ita* §. *ſpecies*, *ff. de
leg.* 2. Feder. de Sen. *conſ.* 113. *incip. legit. conſtit.* Fely *in c.*
174 *accepimus de fide Inſtr.* Nec † notario creditur, cum jura-
mento dixerit amiſiſſe, Cephal. *conſ.* 170. *num.* 6. Sed ſi
adſunt aliæ conjecturæ, & præſumptiones cum juramento,
creditur, Bald. *in l. fi. ad fi. C. de eden.* Alex. *in l. ſi quis*, §.
fi. ff. eod. & Alciar. *conſ.* 18. *lib.* 7. ubi atteſtatur de communi,
175 & ibi etiam dicit, † quod non poteſt torqueri, quando pro
176 eo concurrunt conjecturæ, & præſumptiones, & ſi † nota-
rius producere, ſeu oſtendere prothocollum noluerit, pote-
177 rit torqueri, Curt. ſen. *conſ.* 55. *num.* 18. & Bald. *in rubr. C.
de fid. inſtr.* Et † an notarius præſumatur rogatus, late per
Mantic. *de conject. ult. volunt. lib.* 2. *tit.* 12. & Menoch. *de præ-
ſumpt. lib.* 2. *præſump.* 81. Maſcard. *concl.* 1097.
178 Item † adde, quod notarius ſimiliter tenetur de falſo, ſi
dicat, ſe rogatum de aliquo inſtrumento, dando notulam
ejus parti, licet non eſſet rogatus, Alexand. *conſ.* 77. *n.* 1.
vol. 1. idem ſi dicat non recordari, quando factum eſt de re-
centi, Rom. *ſing.* 376. *cum addit. ibi.* Et quando † notarius 179
dicit, ſe non recordari, poteſt compelli ad exhibendum om-
nes ſuas imbreviaturas, ut perquiratur, ſi inter eas adeſt illa
imbreviatura, Lanfr. *in c. quoniam contra*, *n.* 474. *de probat.*
Item † adde, quod notarius negans ſe rogatum fuiſſe de 180
aliquo inſtrumento, vel illud celans, vel dicens, non ſe re-
cordari, ſi convincatur, ultra pœnam falſi tenetur parti ad
omne intereſſe. Jo. de Amic. *in conſ.* 106. & † poteſt compelli 181
ad exhibendum ejus imbreviaturas, ut fiat perquiſitio ſi adeſt
inſtrumentum de quo quæritur, & ſi non reperitur, oportet
probari per teſtes, quod fuit rogatus, alias non poſſet pu-
niri de falſo, Lanfranc, de Adriano *in tract. de fide inſtrum.
num.* 2. *in vol.* 3. *tract.* & non poteſt probari per præſumptio-
nes, Mantic. *de conject. ult. volunt. lib.* 2. *tit.* 12. *in fine.*
Item † adde, quod notarius amittens prothocollum, ſi 182
non probaverit, abſque ejus culpa combuſtum, ſive deper-
ditum, debet puniri Judicis arbitrio, Menoch. *de arb. caſ.*
370. & † tenetur ad omnia damna, & intereſſe partium, 183
Franc. Marc. *deciſ. Delphin.* 193. Ceph. *d. conſ.* 170. *n.* 2. & 6.
efficiturque † perjurus, Ruin. *conſ.* 11. *n.* 19. *volum.* 3. & hæc 184
procedunt, etiamſi authenticum haberet, quia tenetur penes
ſe ſervare, & cuſtodire prothocollum, & notam originalem,
Menoch. *de arbitr. d. caſ.* 370. *n.* 2. & in hac materia vide Bart.
in l. ſi quis ex argentariis, §. *an vero hæredi*, *ff. de edend.* ubi mul-
tum notab. diſtinguit, & † differit, probata amiſſione, quis 185
teneatur probare dolum, vel culpam, in quo ultimo artic.
vide Gomeſ. *variar. reſolut. tom.* 2. *cap.* 3. *ſub num.* 22. ubi re-
aſſumit Bart. ſed in exemplis per eum ibi datis non convenit
cum Bart. & certe decipitur in aliquo ex eis exemplis, ut apud
Bart. eſt videre.
Item † adde, ſi orta ſuſpicione falſi contra notarium ap- 186
pareant teſtes contradicentes Inſtrumento, & fiat inſtantia,
ut notarius exhibeat matricem ſcripturam, & primam imbre-
viaturam, & ipſe nolit producere, vel differat, poterit torque-
ri, ſecundum Bald. *in rubr. C. de fid. inſtr.* Franc. Curt. *conſ.* 56.
num. 32. Rom. *conſ.* 174. *col. fi.* Bajard.
(y) *Sunt etiam alii caſus.*) Ut in eo, qui mutavit datam
inſtrumenti, qui falſi pœnam incurrit, per Marc. *quæſt.* 637.
etiamſi inſtrumentum ſit nullum, per eundem *q.* 671. *n.* 2. & *q.*
239. Item falſitatis author habendus eſt is, qui apoſtillavit, &
interlineavit ſcripturam, non is, qui tranſumptum fecit: vide
per Marc. *q.* 702. *nu.* 1. Adde, & Ruyn. *conſ.* 15. *in princ. lib.*
4. Item vendens rem duobus in ſolidum falſi pœna tenetur,
ubi primus emptor pretium ſolvit, vel illud obtulit venditori,
antequam venderet ſecundo emptori, per Alexand. *conſil.* 86.
lib. 6. Item falſum committit dans falſam ſchedulam Notario,
c. licet, de crim. falſ. & habetur per Alexan. *conſ.* 74. *n.* 13. 77.
& 79. *in princ. volum.* 1. & idem per Boſſ. *tit. de falſ. nu.* 100.
Item notarius ante aperturam propalans teſtium dicta tenetur
falſi pœna, Bald. *in l. finali*, *col. pen. C. de edend.* & *in l. argen-
tarius*, *ff. eod.* Item ſigillum accipiens à Domino, & aliquid
aliud, quam quod ſibi Dominus commiſit, ſigillans, tanquam
falſarius punitur, per Decian. *conſil.* 175. *col.* 4. *verſic. quinto.*
Item teſtis juratus celans veritatem punitur de falſo, per Cæ-
pol. *conſil.* 60. *num.* 56. Item falſificans librum rationum fi-
dem non facientem, tenetur de falſo, vi. per Natt. *conſ.* 588.
Jas *in repet. l. admonendi*, *col.* 49. *ſub num.* 134. *ff. de jurejur.*
Et quid de illo, qui falſam apocham fabricavit. *ibid. numero*
99. Item falſi pœna punitur, qui acta apoſtillata deſcribi
curavit per Mar. *quæſt.* 743. *numero* 3. Item falſum incurrit,
qui prothocollo, ſeu ſcripturæ alienæ aliquid addit, per Mar.
ead. quæſtio numero 4. Item falſum dictans, & præcipiens,
ut ſcribatur, falſi pœnam incurrit per Mar. *quæſt.* 702. *nu-
mero* 2. modo ſcienter dictet rem illicitam, intellige de
ſcriptura publica, at ſecus in privata, ut per Alexand.
conſil. 70. *col. fi.* & *conſil.* 74. *col. fin. lib.* 1. Item falſum
in litteris privatis committitur, quando tendunt in alte-
rius præjudicium. Mar. *d. q.* 697. *numero* 4. Item in-
ſtrumentum in ignem projiciens incidit in falſum, vel ce-
lans veritatem, vel ſubtrahendo inſtrumenta, per Boſſ. *in
tit. de falſis*, *numero* 196. Item utens fraudulenter dupli-
ci menſura falſi pœnam incurrit, Marc. *q.* 279. Qui ve-
ro multa acta combuſſit in perniciem Reipub. ut veritas ap-
parere nequeat, capitali pœna punitur per Afflict. *deciſ. ult.
ſub n.* 17. *verſ.* 2. Et nota, quod falſi crimen eſt deteſtabi-
lius omnibus aliis criminibus. Et ideo confeſſio falſi inciden-
ter facta nocet confitenti, licet ſecus in aliis criminibus, ex qua
ideo poteſt puniri per Marſil. plene *ſingula* 581. Giach.
Sunt etiam alii caſus.) Adde, † quod pluribus modis com- 187
mittuntur falſitates circa reſcripta Sedis Apoſt. quos accumu-
lavit Hoſtienſ. *in ſumma tit. de crimine falſi*, *numero* 3. & in
hac materia vide etiam Doctor. *in c. falſariorum eod. tit.* &
de † cancellario ſalvum conductum Principis falſificante ha- 188
betur per Pott. *conſil.* 94. *cum aliis duobus ſequent.* & detrun-
cans † Bullas de litteris Papalibus, vel de aliis litteris inci- 189
dit in falſum, Bart. *in l. Paulus in fine. ff. de falſ.* & † alii caſus, 190
in

190 in quibus crimen falſi committitur, habentur per Jacob. de S.
Georg. *in leg. repetita quidem, numero* 2. *ff. de fide inſtrumen.* &
191 præſertim de † eo, qui finxit ſe creditorem mercatoris falliti
192 in præjudicium aliorum creditorum, & de † multis falſitati-
bus ponderum, annonæ, & ſimilium, vide Fulgoſ. *conſil.*
123. & Menoch. *de arbitr. Judi. caſu* 306. *cum multis ſequent.*
193 Item † adde, quod in hujuſmodi crimine, quando falſi-
ficantur litteræ Papæ, vel Regum, multa non conſideran-
tur, quæ regulantur in aliis falſitatibus, ut per Afflict. *in
conſtit. Regni, quæ incipit. qui litteras, lib.* 3. quem refert,
& ſequitur Caſſan. *in conſuet. Burgund. fol.* 64. *numer.* 51. &
plenius per Fab. Monteico. *in ſua Praxi. arbit. par.* 4. *num.*
194 815. ubi † in hoc crimen falſificationis litterarum Apoſtoli-
carum; & Regiarum ſexdecim ſpecialia accumulavit.
195 Item † adde, an falſitas potius præſumatur in litteris gra-
tiæ, quam juſtitiæ. Maſcar. *de probat. concl.* 747. *vol.* 2.
196 Item † adde, quod falſitas commiſſa in litteris apoſtolicis
eſt crimen mixtum, quod poteſt puniri à Judice Eccleſiaſti-
co, & ſeculari, ita Abb. & Doctor. *in c. cum ſit generale de
foro compet.* & Boſſ. *in tit. de fal. n.* 108.
197 Item † adde, quibus pœnis puniantur falſificantes litteras,
vel ſigillum Papæ, Regis, Judicum, & Prælatorum, aut
ſcienter utens dictis litteris falſis, ſive ſit clericus, ſive lai-
cus, late per Boer. *in deciſ.* 82. Gram. *voto* 25. *numero* 9. &
Socin. *in c. falſariorum. de crimine falſ.* & de pœna mandantis
198 talem falſificationem fieri, Grammat. *deciſ.* 27. & † an pœna
falſi teneatur mutans, vel abradens litteras Juſtitiæ Princi-
pis, vel ſigillum, quoad facti narrationem, Plot. *conſil.* 95.
ubi loquitur de conſtitutione Mediolani, qua puniuntur falſi-
199 ficantes ſigillum, & litteras Principis, & quibus † pœnis pu-
niantur clerici falſificantes litteras apoſtolicas, vel Judicum,
Bern. Diaz. *in Pract. crim. cano c.* 108.
200 Item † adde, quod falſificans litteras Delegati Papæ,
ita acriter non punitur, ſicut, ſi falſificaſſet litteras Papæ,
201 Felyn. *in cap.* 2. *de reſcript. verſ. ſtylus*, & † ita eſt de fal-
ſificante litteras Proregis, ſecundum Gram. *in deciſ.* 27. *in
fine.*
202 Item † adde, quod ſtatutum puniens ad mortem falſifi-
cantem ſigillum Regis non habet locum in falſificante verba
ſcripturæ Regis, Afflict. *deciſ.* 404. & ibi late de pœna juris
communis, & Regni Neap. falſificantis ſigilla, & litteras
Principis. *Partum ſupponens.* Adde, quod iſte caſus deficit
in textu authoris, licet reperiantur in ſummario; de quo
203 vide per Boſſ. *in tit. de partu ſuppoſito*, & quibus conjectu-
ris, & præſumptionibus partus ſuppoſitio probari poſſit,
latiſſime per Maſcar. *de probat. concluſ.* 1147. & Menoch. *de
204 præſumpt. lib.* 5. *præſumpt.* 24. & † per teſtes criminis partici-
pes iſtud crimen probatur, Dec. *conſ.* 342. *per totum* & cum
Decio in eadem cauſa conſuluit Ruin. *in conſil.* 158. *vol.* 5. &
idem tenet Cravet. *in conſ.* 178. *n.* 3. *Mutatio nominis.* Adde
quod etiam iſte caſus non reperitur in textu, & eſt poſitus in
205 ſummario, de quo vide ſimiliter Boſſ. *in tit.* † *de mutatione no-
minis* & latiſſime per Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 318. quibus
pœnis mutantes ſibi nomen puniri debeant, & idem dicen-
dum eſt de mutatione veſtium doloſe facta, ut per Port. *conſ.*
206 77. *num.* 3. & † de conſulente, ut quis nomen ſibi mutet.
vide Socin. jun. *in conſil.* 38. *volum.* 2. & Afflict. *ſuper conſti-
tut. eos qui ſcienter, in fine de perjur. rubr.* 55. *lib.* 3. ubi de
conſulente, ut quis ſibi mutet nomen, quando deponit
teſtimonium, qui punitur de falſo, & quando ſit licitum
207 mutare † nomen proprium, ſignum, vel ſigillum, & alie-
num ſumere, & quomodo, Guliel. de Bened. *in cap. Rayn.
in princip. fol.* 4. *num.* 44. & an ex juſta cauſa abſque pœna
mutari poſſit, Bertaz *conſil.* 408. *num.* 15. & 19. *volum.* 2.
BAJARD.

(2) *Papæ, Regum.*) Et quod falſificans litteras Papæ, vel alterius Principis falſi pœna plectatur, vide per Jaſ. *in repetit. l. admonendi. de jur. juran ante num.* 149. Et falſificans litteras delegati Papæ non ita acrius punitur ſicut falſificaſſet litteras Papæ, per Felyn. *in c.* 2. *de reſcript. verſ. Stylus.* Et de falſificante litteras Proregis, qui non fuit punitus, ac ſi litteras Regis vi. per Gram. *deciſ.* 27. *n. fin.* GIACH.

208 (a) *Abradens inſtrumenta.*) Adde, † quod delendo, vel
interlineando ſcripturas committitur falſitas, Ruyn. *conſ.* 15.
vol. 5. Item & lacerando, Grat. *conſil.* 59. *numer.* 12. & *conſil.*
72. *volum.* 1. & Marc. *quæſt.* 741. Item ſi ſcripturæ aliquid ad-
datur, vel detrahatur, Anchar. *conſ.* 173. In Chriſti nomine,
Marc. *quæſt.* 743. & ſi aliquid amoveatur, Abb. *in cap. ex lit-
teris, de fid. inſtrumen.* Marc. *q.* 141.
209 Sed † ad hoc, ut pœnæ falſi locus ſit, oportet, ut rei
ſubſtantia commutetur *c. ex litteris, de fide Inſtrum.* Bald. &
Doct. *in l. fin. C. de edict. Divi Adrian. toll.* Cephal. *conſil.* 332.
210 *num.* 13. & quando † dicatur commiſſum virium raſuræ, ſive
cancellationis in parte ſubſtantiali, vel accidentali, Menoch.
211 *de adipiſcen. poſſeſſ. remed.* 4. *n.* 712. *cum ſequ.* Et raſura † non
nocet, quando, ea non obſtante, poteſt legi, quod prius
erat ſcriptum. Cravet. *conſ.* 73. *num.* 1115. & Grammat. *conſil.* 75. *in civil.* & Urſill. ad Afflict. *in deciſ. ult. num.* 7. & Menoch. ubi ſupra, & de raſura ſcripturæ vide etiam Maſcard. *de probationib. concluſ.* 1254. *volum.* 3. BAJARD.

(*b*) *Aperiens, & deſigillans.*) Iſte eſt text. *in l.* 1. §. *ſi is, qui* 212
ducenta, ff. eod. quem text. ibi ponderat Bart. † contra Notarios, & Procuratores, vel Advocatos, qui jura, & inſtrumenta ſuorum clientulorum oſtendunt eorum adverſariis, quia incidunt in pœnam falſi. Ad idem per Jacob. de S. Georg. *in l. ſi legatarius, ſub num.* 3. *C. de legat.* qui dicit eum, qui ſolum aperit, nec alii oſtendit, puniri pœna extraordinaria. Et ad rem adde etiam per eundem Bartol. *in l.* 2. *ff. eodem*, atque per Franc. Marc. *quæſt.* 740. & per Jaſ. *in repetitio. l. admonendi, n.* 150. *ff. de jurejur.*

Non reſtituens vero litteras ei, cui reſtituere mandatum ſuſceperat, committit falſum, per Bart. *in l. Titio, col. fin. verſic. venio ff. ad municipal.* & *in l.* 2. *C. de falſ.* & *in l. ſi quis in gravi*, §. *tabulas, ff. ad Senatus conſ. Sylianian.*

Ad materiam adde, quod lacerans generaliter incurrit crimen falſi & quod contra comburentem, vel radentem ſcripturam ad celandum veritatem procedi debet ad torturam, ex quo committit falſitatem, in qua acerrima fieri debet indagatio. Idem de cancellante ſcripturam publicam, quia falſum committit ex quo veritatem occultat. Item lacerans probationes aſſumptas ſuper tali crimine incidit in illud crimen, de omnibus his habetur per Cravet. *in conſ.* 6. *col.* 8. *in verſic. ſecundum crimen*, & *in verſic. tertium crimen.* Et laceratio ſubſecuta declarat, qualis fuerit lacerantis animus in præteritum, & qualis fuerit informationum veritas, per Cravet. *ibid. colum.* 7. *verſicul.* 5. & *num.* 30.

Deſigillans. Adde, & econverſo, quod ſigillans litteras alieno ſigillo abſque expreſſa atteſtatione incidit in pœnam falſi: ſed quando, vide per Franch. Marc. *quæſt.* 974. per Bertach. *in ſuo Repert. verbo, ſigillatio.* 7. Similiter ſcribens litteras alieno nomine eo ignorante, dicitur falſarius, *in capit.* 1. *de magiſtr. poſt numerum* 5. Detruncans vero bullas de litteris Papalibus, ſive de aliis, incidit in falſum. Bartol. *in l. Paulus, in fine eodem.* Similiter pœna falſi tenentur ſuæ Civitatis conſilia revelantes. Et privata miniſteria ſui Poteſtatis, vel Præſidis detegentes per Cæpol. *crimin. conſil.* 39. *num.* 19. Similiter advocatus, qui per pecuniam falſam ſuſcepit advocationem, falſi pœna punitur. Gloſſ. *in l. prima, de Sicar.* & ibi per Marſil. *num. fin.*

Et ad illud, quod ſuperius dixi de advocato oſtendente jura clientuli ſui parti adverſæ, qui incurrit pœnam falſi, adde, ut per Jaſ. *in l. non dubium, numero* 36. *C. de legib.* Item ſi advocatus falſam legem adducit, tenetur judex eam rejicere, alias uterque falſi crimine tenetur, per Rip. *in l.* 4. §. *hoc autem judicium, n.* 31. *ff. de damn. infect.* Sed adverte, ne decipiatis, quia præſupponit ſcientiam.

Item fingens ſe Doctorem, qui non eſt, falſi pœna tenetur per Boſſ. *in tit. de falſis, num.* 131. quod intellige, ſi actum aliquem Doctori congruentem fecerit, alias ſi ſe ſimpliciter doctorem appellaverit, extraordinarie ſolum punitur, ita per Corſet. *in Repert. Felyn. verb. Doctoratum uſurpans.* atque per Moncha, ad Crot. *tract. de teſtibus numero* 176. *cum ſeq.* Idem de illo, qui dicit ſe clericum, cum non ſit, per Felyn. *d. c.* 1. *de magiſt.*

Item de illo, qui dicit ſe comitem, & facit actus comitis, cum non ſit, debet graviter puniri citra mortem, per Felynum *ibidem.*

Item, fingens ſe creditorem mercatoris vel ſibi non fuiſſe ſolutum in præjudicium aliorum creditorum, tenetur pœna falſi per Jacob. de S. Georg. *in l. repetita, num.* 2. *ff. de fid. inſtrum.* qui *num.* 3. idem addit de illo, qui conficit apocham, vel ſcripturam ſub nomine alieno, quaſi illi ſcripſerit, qui incidit in pœnam falſi & *n.* 4. ſimiliter de Notario actorum, qui ſcripſit in actis, talem realiter produxiſſe tale inſtrumentum, & alia, quæ in rei veritate non fuere producta niſi verbo, *incidit in crimen falſi.* Item impetrans ſupplicationem alterius nomine punitur arbitrio judicis ubi ſupra per Felyn. Item citans aliquem fingens ſe nuncium, cum non ſit, punitur civiliter, & criminaliter, & tenetur ad intereſſe citati, ibi. Item abradens de litteris ſcribentis nomen, & ſuum apponens, punitur ut falſarius, *ibid.* Idem de Notario, qui confecit inſtrumentum, & non eſt Notarius quia tenetur pœna falſi; ſecus ſi erat, & fuit depoſitus, per Boſſ. ubi ſupra de falſificationibus vero deſcriptorum, atque de iſtorum pœna, vi. per Afflict. *deciſ.* 21. & 24. & per Jaſon. de Lud. *ejus deciſ.*

Ultimo nota, quod falſum in judicio committens poteſt abſque novo proceſſu puniri, per Anchar. *conſ.* 173. *col. fin.* Item, quod ubi apponitur falſi exceptio in reſcripto; tunc major ſeveritas requiritur in inquiſitione; quam in alia ſcriptura, per Afflict. *deciſ. ult. nu.* 16. GIACH.

Ape-

Digitized by Google

Aperiens.) Aperiens, vel non reſtituens Bart. *in l. qui teſta-
mentum, ff. de falſ.* Emanuel Suarez, *verbo litteras aperi.* Et
Diaz. *c.* 96. Rom. *conſ.* 365. *in fin.* Decian. *tract. crim. tom.* 2.
lib. 7. *c.* 17. *num.* 46. Ros.
213 *Aperiens litteras alienas.*) Adde, † quod amovens litteras
Judicis a manu ſervientis, pœna falſi tenetur, Guid. Papa
214 *deciſ.* 579. *n.* 5. & † quid in lacerante litteras judiciales, vide
eundem Guid. Papa *dec.* 233. & ibi addentes.
215 Item † adde, quod non dicitur aperuiſſe litteras, qui non
216 legit Bart. *in l.* 3. §. *ſi quis tabulas, ff. Silan,* & quis † dicatur
legiſſe ſcripturam, Bart. & Bald. *in l.* 1. *ff. de his, quæ in teſtam.
delen. in princ.* & Bart. *in l. qui teſtamentum ff. ad l. Corn. de falſ.*
217 ita diſtinguit: † aut quis aperuit litteras, ut adverſario mit-
tentis eas oſtendat: & tali in caſu incidit in pœnam falſi: ſi
vero aperit, & ipſemet vidit, & alteri non oſtendat, & tunc
putat, quod debeat puniri extraordinarie crimine ſtelliona-
tus: & idem tenet Roman. *in conſ.* 197. *verſ. Dum vero.* Et
218 Alciat. *in conſ. impreſſo poſt ejus tract. de duel. n.* 14. & † ſi di-
vulgaret contenta in litteris ad alterius injuriam, actione in-
juriarum teneretur. Gondisl. Villadiego Hiſpanus *in tract. de
legat. in* 3. *par. q.* 1. *nu.* 4.
219 Item † adde, qui litteras alteri ſcriptas lacerat, vel com-
burit, tenetur pœna falſi. Abb. *in c. cum olim. de offic. deleg.*
220 Item † adde, quod ſi aperiens litteras alterius, eſſet cleri-
cus: ejus pœna eſſet depoſitio, *c. ad falſariorum, de crim. falſi.*
& Roman. *conſ.* 367.
221 Item † adde, quod ſi quis ex apertura litterarum publica-
rum conſilium inebat, quo hoſtes Principis, aut Reip. adver-
ſus eos juvet, tali caſu aperiens litteras publicas incidit in
crimen laſæ Majeſtatis. Rom. *in d. conſ.* 165.
222 Item † adde, quod ſigillans litteras alieno ſigillo abſque
expreſſa atteſtatione incidit in pœnam falſi & quando, vide
223 Franc. Marc. *dec.* 974. & † ſimiliter ſcribens litteras alieno
nomine, eo ignorante, dicitur falſarius, Felin. *in c.* 1. *nu.* 5.
de magiſtris.
224 Item † adde, quod lacerans inſtrumentum violenter in
præſentia Judicis punitur arbitrio judicantis Alex. *in l. reſpi-
ciendum, §. delinquunt, ff. de pœnis,* Bald. *in l.* 1. *n.* 2. *C. de fid.
Inſtrum.* & Abb. *in c. accepimus, n.* 4. *extra eo.* & ibi in addi-
tionibus multum diffuſe declaratur iſta materia de lacerandis
225 ſcripturis, ubi habetur. † quod eadem pœna veniret punien-
dus, ſi auferret, licet non violaret, & idem tenuit Rom. *in
ſingul.* 381. & Bald. *in c. pervenit el primo de teſti. cogen.* quod
ſi laceratio fit, ut veritas occultetur, punitur pœna falſi;
alias vero punitur extraordinariè, & idem tenuit Felyn. *in*
226 *c. accepimus. n.* 12. *cum ſequent.* & ibi *n.* 14. dicit † de proji-
ciente inſtrumentum in ignem, poſtquam fuerit productum,
quando arguebatur de falſo, quod debet puniri pœna falſi;
227 & quando † lacerans inſtrumenta falſum committat, late per
Maſcard. *de probat. concl.* 959. *vol.* 2.
228 Item † adde, quod veniret puniendus, etiam quod arripe-
ret rem propriam, & laceraret, ſeu in ignem projiceret, quia
punitur talis temeritas, Anchar. *conſ.* 173. *n.* 6.
229 Item † adde, quod lacerans cartam de libro communis,
vel fiſci punitur pœna *l. ſi quis id quod* §. 1. ſecundum Bar. *ff.
de juriſd. om. jud.*
230 Item † adde, quod aperiens litteras relationis unius Judi-
cis, etiamſi dirigerentur Summo Pontifici, non tenetur pœ-
na falſi, ſed extraordinaria, tex. eſt *in c. cum olim magiſter,
de offic. deleg.* & ibi Abb. dicit communem & Bertaz. *conſ.* 112.
ubi dicit, quod aperiens litteras tenetur pœna falſi, quando
oſtendit adverſario, & ibi *in additim.* habentur tres caſus, in
quibus non tenetur pœna falſi.
231 Item † adde, an ille, qui non reſtituit litteras ejus cujus man-
datum ſuſcepit, puniendus ſit, & incidat in falſum, Bald. *in l.
Titia, cum eſſet, in princ. ff. ad municip.* & ibi etiam Bart. *nu.* 3.
232 Item † adde, quod ſi Judex mittat acta ad conſultorem, &
pars, cui acta ſunt commiſſa deferenda conſultori, diſigil-
lat, aperit, & legit, aliam pœnam non patitur, niſi quod
contra illa acta nihil amplius poteſt opponere, *c. cum olim
magiſter. de offic. deleg.* & ibi Bald. & Fely. dicunt, quod
licet non poſſit dicere ſcripturam diſigillatam non eſſe ve-
ram, poterit tamen dicere, contenta in ea non eſſe vera,
233 idem tenet Anguſ. *in conſ.* 20. *lib.* 1. ubi dicit, quod licet †
notarius oſtendens atteſtationes nondum publicatas incurrat
pœnam falſi; pars autem, cui fuerunt oſtenſæ, nullam pœ-
nam incurrit. Bajard.
234 (c) *Adſcribens ſibi legatum*) Adde † videndum omnino Ho-
ſtienſ. *in ſumma tit. de crimine falſi nu.* 5. circa hujuſmodi falſi-
tatem. & in quibus caſibus excuſari poſſit.
235 Item † adde, quod notarius poteſt ſibi adſcribere in teſta-
mento certam quantitatem pro mercede, & pretio ſcripti
teſtamenti; & non incurrit pœnam falſi, dummodo quanti-
tas legata non ſit nimis exceſſiva pro debito ſuæ mercedis,
quia ſaperet legatum, Cuman. *conſ.* 79. quem ſequitur Simon,
de Pretis *de interpret. ult. vol. lib.* 2. *ſolut.* 2. *n.* 28. Bajard.

(d) *Si tamen Notarius.*) Vel etiam ipſe teſtator id ſcripſerit,
quia etiam peti poterit. *l.* 2. *C. de his, qui in teſt. ſibi adſcrib.*
Joan. Dilect. *de arte teſtand. tit. de legat. caut.* 1. Ros.
Si tamen Notarius) Adde, † quod idem tenet Mantic. *de* 236
conject. ult. volunt. lib. 1. *tit.* 6. *n.* 5. Bajard.
(e) *Prohibens aliquem teſtari.*) Tu adde, & vide ſuſius, ac
diligentiori ſtudio per Jac. Menoch. *de arb. judic. li.* 2. *cent.* 4.
caſ. 393. ubi explicatum habes, quibus pœnis, & quando teſta-
ri impediens, vel teſtamentum prius conditum revocari, vel
compellens hæredem facere afficiatur. Grach.
Prohibens aliquem teſtari.) Adde † videndum Plot. *in l. ſi* 237
quando. §. 45. *n.* 1. *C. unde vi.* Practica autem, & modus que-
relæ inſtituendæ adverſus aliquem prohibentem, ne quis
poſſit teſtari, ſeu mutare primum teſtamentum, & quot
requirantur, & quomodo probentur, † plenè habentur per 238
Pariſ. *conſ.* 67. *vol.* 3. & Gultel. de Bened. *in c. Raynutius, in
ver. condidit. col.* 2. *num.* 23. *de teſtam.* ubi dicit etiam, quod
prohibitio probatur, ſi impediat venire notarium, vel teſ-
tes; Et quibus pœnis prohibens teſtari puniatur, vide om-
nino Menoch. *de arbitr. Jud. caſu* 365. ubi de hac materia † la- 239
tiſſime, & graviſſime peccat cum obligatione reſtituendi &
pœna perdendi hæreditatem. Navar. *in Manuali confeſſ. c.* 26.
nu. 36. *tom.* 1. *fol.* 434. vide etiam omnino noviſſime tracta
per Peregrin. *de jure fiſci. lib.* 2. *tit.* 6. ubi, quibus modis teſtari
prohibeatur, & quæ probationes requirantur, & prohibitum
quem fuiſſe teſtari, quomodo probetur, vide etiam Maſcard.
de probat. conclus. 1355. Hoc autem non procedit, quando poſt
prohibitionem potuit teſtator multoties ad libitum teſtamen-
tum condere, aut mutare; quoniam tunc illi qui prohibue-
rant, damnum aliquod ſentire non debent, Menoch. ubi ſu-
pra *n.* 25. Bajard.
(f) *Vellet teſtari.*) Adde Menoch. ubi ſupra *n.* 31. Grach.
(*f) *Vellet teſtari.*) Aliam pœnam falſi, ſed hic non tac-
tam, vide apud Neguſ. *tract. de pig. p.* 1. *memb.* 3. *par. ſub n.* 25.
Item adde, quod *in hoc* §. non fuit tactum, quia non modo
dicens, fabricans, vendens, abradens, prohibens, & ſimi-
lia incidit in pœnam falſi, ſed etiam tacens, Menoch. *de
arb. jud. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 276. *n.* 26. *& cent.* 14. *caſ.* 310. *n.*
14. Cravet. *conſ.* 282. *ſub num.* 7. *ad fin.* & tunc contra talem
Teſtem procede, ut inf. *q.* 25. *verſ. Torquentur etiam,* ubi dixi,
& non quia in tali caſu taciturnitatis magis dicitur delictum
fraudis, quam falſitatis, ut per Arg. de Ubaldis allegatum
ſupra *verſ.* 3. *eſt caſus d. conſ.* 73. *n.* 11. *vol.* 2. Drogh.
Prohibetur teſtari.) Declara, ut non procedat, quando
poſt prohibitionem potuit teſtator multoties ad libitum teſ-
tamentum condere, aut mutare; quoniam tunc illi qui jam
prohibuerant damnum aliquod ſentire non debent, ut poſt
Socin. jun. *in dict. conſ.* 149. *n.* 48. declarat Menoch. ubi ſup.
n. 25.
(g) *Vendens.*) Quid de eo, qui finxit ſe creditorem mer-
catoris falliti, cum in veritate debeat, vel fingat ſibi non
fuiſſe ſolutum; dic quod ſi hoc faciat in præjudicium alio-
rum creditorum, quod tenetur pœna falſi, ita per Jac. de
S. Georg. *in leg. repetita, n.* 2. *ff. de fide inſtrumentorum,* quod
& eſſe adnotandum ſuperius monui. Grach.
Vendens eandem rem.) Sed an pignorans eandem rem duo-
bus teneatur hac pœna? Quod non, Neguſ. *d. tract. de pign.*
4. *par. princ. n.* 47. & hic perpetuo no. quod vendens rem
duobus, ita demum tenetur pœna falſi, ſi a primo emptore
recepit pretium, alias ſecus, ita limitatur *d. l. qui duob. ff.
de falſ.* ex mente Odofred. dixiſſe Baldum refert Fab. de Mon-
te *tract. de empt. & vend.* 3. *q. prin. n.* 50. *in fin.* Drogh.
Vendens.) Boſſ. *tit. de falſ. n.* 112. Ros.
Vendens eandem rem duobus) Adde, † quod fallit tribus 240
modis, ut per Plot. *in repet. l. ſi quando,* §. 4. *n.* 60. *fol.* 50. *C.
unde vi.* vide Menoch. *de arbitr. jud. caſ.* 381. ubi declarat ſta-
tutum de pœna vendentis rem duobus, & ibi *n.* 11. ponit
etiam † de donantibus rem duobus, * & etiam, qui tentavit 241
alienare puniri debet ſecundum Menoch. *de arbitr. jud. caſu*
360. *n.* 70. Et quod hodie, hujuſmodi delictum non ſit pu-
nibile pœna falſi, Burſat. *conſ.* 100. *n.* 31. *vol.* 1. ubi dicit quod
tantum punitur ex juris municipalis cenſura. Item adde,
quod obligans rem ſuam duobus, debet dicere ſecundo, etſi
non prædixerit, crimine ſtellionatus tenetur, *l.* 3. *ff. de crim.
ſtellion.* quod intelligendum eſt, ſi debitor interrogatus eſſet
alias non. Aliter magna pars hominum, qui res ſuas obli-
gant paſſim hoc crimine tenerentur, quod non eſt dicen-
dum. Unde bonum eſſet, ſi creditor timet, rem aliquam
prius fuiſſe obligatam, ut interroget tempore contractus
debitorem: & tunc, ſi per calliditatem negaverit, teneba-
tur pœna *d. l.* Ita declarat Rebuff. *in conſt. reg. tom.* 2. *in tract.
de conſt.* redituum *art.* 1. promittit illam liberare, evitat pœ-
nam. Neguſ. *de pign. par.* 3. *memb.* 1. *n.* 21. Et ad hoc dictum,
quod vendens eandem rem duobus teneatur pœna falſi, vide
etiam Granicel. *in pract. crim. reg.* 15. *nu.* 63. ubi plene.
Item adde, quod obligans eandem rem duobus evitat
E pœnam,

pœnam, ſi alterum per obligationem pecuniæ ſervat indemnem, Luc de Pen. *in l.* 1. *n.* 11. *C. ut nemo ad ſuum patroc. lib.* 11. Baiard.

(*h*) *Trita eſt concluſio.*) Ad hujus concluſionis intelligentiam vide Dec. congrue loquentem *conſil.* 188. *addit. ad Alex. in conſ.* 77. *litt. D. vol.* 1. & nota, quod ſuſpicio falſitatis adducit, ut ſuſpectus contrarium probare debeat, Dec. *in c.* 2. *n.* 41. *de reſcript.* Maran. *in ſuo Spec. par.* 7. *ſub tit. & pervenitur aliquando per viam Inquiſitionis*, *num.* 149. limita tamen dicta per Dec. de quo ſupra, & jura dicentia ſuſpectum de falſo detineri poſſe, ut tunc ſic ſuſpectus detineri non poſſit, ſi dat idoneam fidejuſſionem, ut per Capyc. *deciſ.* 30. *nu.* 4. *ad fin. infr. q.* 52. *verſ. ſciat etiam*, Felyn. *in c. ex parte el.* 2. *coll.* 6. *verſ. impetratio, de reſcript.* Qualiter autem ſuſpicio falſi habeatur pro veritate, intellige quo ad hoc, ne inſtrumentum vel teſtis dictum ſuſpectum probet Crav. *conſ.* 56. *ſub n.* 20. *ad fin. conſ.* 134. *n.* 26. quo ſtante removentur ea, quæ ſatis prolixe, & inutiliter dixerunt aliqui moderni; dum volunt omnia concludere, de quibus mentionem feci infra *ad q.* 53. *verſ. dixi etiam*, ſi namque ſuſpicio operatur, ut hic, quanto magis teſtes plures etiam ſingulares, cui adde Curt. jun. *conſ.* 132. *n.* 10. Drogh.

Trita eſt concluſio apud omnes, quod ſuſpicio, &c.) Adde
242 quid † ſit ſuſpicio, & quot gradus ſint ſuſpicionis, latiſſimè per Menoc. *de præſumpt. lib.* 1. *q.* 7. *n.* 41. *cum multis ſequent.* & de multis ſuſpicionibus habetur per Cravet. *conſ.* 134. *nu.* 26. *cum ſequen. & conſ.* 28. Ruin. *conſ.* 35. *vol.* 4. Soc. jun. *conſ.* 189. *n.* 61. *vol.* 2. Pariſ. *conſ.* 12. *n.* 16. *vol.* 4. Neviz. *conſ.* 8. *n.* 38. *deciſ. Pedem.* 117. Decian. *conſ.* 99. *nu.* 11. *vol.* 2. Mon-
243 ticel. *in pract. crim. reg.* 15. *num.* 125. ubi accumulavit 13. † ſuſpiciones falſitatis, ſive indicia; vide etiam Maſcar. *de probat. concl.* 740. ubi multum late; quæ præſumptiones inducant juſtam cauſam falſitatis, & Menoch. *de arb. Jud. caſ.* 187. *n.* 34. *& in tract. de præſ. lib.* 5. *q.* 20. & Veral. *deciſ.* 4. *par* 2. maximè, quando agitur civiliter; & ad banc materiam, & de multis præſump. vide etiam Ferrant. Garg. *conſ.* 123. *& conſil.* 125. *vol.* 1. *inter conſ. crim. diverſ.* & Plot. *conſ.* 79. ubi tractat de conjecturis cujuſdam donationis. Et ſicut ſuſ-
244 picionibus, & præſumptionibus inducitur falſitas; ita † etiam conjecturis & præſumptionibus ceſſat ſuſpicio falſi; & quibus præſumptionibus & conjecturis, habetur per Port. *conſ.*
245 95. & magis latè Menoch. *de præſumpt. d. q.* 20. Et † falſitas ex duabus præſumptionibus probatur, quando civiliter agitur Crav. *d. conſ.* 134. *nu.* 39. Cephal. *conſ.* 287. *n.* 4. Et Maſ-
246 card. *d. concl.* 740. *n.* 45. & circa dictum Archid. quod † ſuſpicio falſi pro veritate habeatur, vide Crav. *d. conſ.* 134. *nu.* 26. & Gabr. *com. concl. li.* 7. *concl.* 6. & Abb. *conſ.* 99. *per tot.* ſed contra Gabr. *in loco ſupra citato* tenet Rimin. jun. *in conſ.* 58. *per totum*, ubi aliter declarat dictum Archid. & ſuſpicio falſi in civilibus pro falſitate habetur, niſi à parte producente, ſive fabricante inſtrumentum veritas approbetur, & poterit procedi ad puniendum, *l. jubemus. C. de probat.* quod eſt ſpeciale in crimine falſi, ſecundum Cur. *conſ.* 55. *n.* 17. & Ferrant. Gargiar. *in d. conſ.* 123. *n.* 24. *& conſ.* 125. *nu.* 24. ubi de communi atteſtatur.

247 (*i*) *Eſt igitur diſtinguendum*) Adde, † quomodo intelligenda ſit regula, quod ad probandam falſitatem probationes debent eſſe de neceſſitate concludentes Ferrant Gargiar. *in conſ.* 126. *nu.* 8. *& ſequent.* & ibi etiam habetur, quomodo
248 † probatur inſtrumentum falſum, & inſtrumentum ſuſpectum de falſo, vide etiam Alban. *d. conſ.* 99. ubi hanc materiam
249 plene diſcutit, & quæ differentia ſit inter falſum, † & ſuſpectum de falſo. Bajard.

205 (*k*) *Aut loquimur in civilibus.*) Adde, † quod in dubio, ſi agitur in civilibus, judex inſtrumento fidem adhibere non de-
251 bet, Alban. *d. conſ.* 99. *n.* 7. & † quando quis arguit falſi ſuſpicionem contra inſtrumentum, ut in cauſa civili, & pecuniaria nullam faciat fidem ſatis erunt leviores probationes, & præſumptiones, quam illæ requiſitæ in cauſa criminali, dummodo præſumptiones ſint ſatis urgentes: ſecus autem, ſi leves, frivolæ, & temerariæ, Pariſ. *conſ.* 28. *nu.* 50. *vol.* 2. Nart. *conſ.* 633. *n.* 16. & Menoch. *de præſumpt. li.* 1. *q.* 99. *nu.* 19. & quod ſuſpicio falſi pro veritate habeatur in civilib. ad infringendam fidem probationum tantum, non autem ad puniendum, Joſeph. Lud. *in deciſ. Lucenſ.* 15. *nu.* 65.

252 Item † adde, quod teſtis, vel inſtrumentum, contra quod tantummodo excipitur, quod eſt falſum adhuc, ut non probet, & probatur id verum eſſe per confeſſionem, vel per teſtes, non facit fidem, ſed tamen ex ordine, nec extra ordinem non punitur de falſo teſtis, nec producens inſtrumentum, vel illud conficiens, niſi excipiens petat etiam illum teſtem, vel partem criminaliter puniri, vel Judex inquirat de eo delicto, ſecundum magis communem opinionem, ut per Boſſ. *in tit. quomodo proceditur per except. n.* 1. *&* 3. * *& ſequen.* vide etiam Jo. Ant. de Nigr. *in c.* 216. *n.* 5. ubi dicit, quod Judex qui cognovit de crimine, civiliter poterit ex officio procedere contra delinquentem, & ei imponere pœnam criminalem, ſed non eadem inſtantia, nec cum proceſſu.

Item † adde, quod in cauſa civili, ubi agitur de falſo, po- 253
teſt deveniri ad capturam ex ſola ſuſpicione falſi, Fab. Tim. ad Magin. *in deciſ. Lucenſ.* 43. *littera b.* & latè Menoch. *de præſumpt. d. q.* 99. *n.* 8. ubi late.

Item † adde, quod in cauſa falſi, civiliter mota, poteſt 254
deveniri ad levem torturam, etiam contra Notarium, Franc. Marc. *deciſ.* 163. *n.* 6. *par.* 2. Maſcard. *de probat. concl.* 740. *n.* 47. *vol.* 2. Afflict. *ſuper Conſtit. Regni, li.* 3. *tit. de falſariis, n.* 4. & Fab. Tim. ad Magin. *in d. dec.* 42. *littera, a & dec.* 43. *littera, b.* ubi dicit, quod ſuſpicio falſi ſufficit ad capturam, conjecturæ ad torturam; ſed non ita acriter ſicut in criminalibus.

Item † adde, quod ſi producitur inſtrumentum confectum 255
à Notario, qui conſuevit conficere inſtrumenta falſa, non probat in civili: ſed repellitur, niſi teſtibus comprobetur, Paul. de Caſtr. *in l. ult. in princ. C. de probat.* Alex. *conſ.* 77. *num.* 6. *vol.* 1. Curt. jun. *conſ.* 178. *n.* 13. qui vere reſponderunt de inſtrumento, quod dicebatur ſuſpectum vitio latenti; teſtibus tamen, & conjecturis detecto, & comprobat Natt. *conſ.* 933. *n.* 13. ſic etiam de vitio latenti reſpondet Neviz. *conſ.* 27. *n.* 13. *&* 25. & ita tradit Menoch. *de præſumpt. d. q.* 99. *n.* 17. *&* 18.

Item † adde, quod ſi Notarius nondum eſſet condemnatus 256
de falſo; ſed valde eſſet ſuſpectus, & diffamatus, inſtrumenta ab eo confecta eſſent ſuſpecta. Paul. de Caſtr. *conſ.* 103. *vol.* 1. Bald. *conſil.* 66. *factum tale*, *vol.* 3. Ferrant. Gargiar. *conſ.* 125. *n.* 29. *vol.* 1. *inter conſ. crim. diverſ.* Menoch. *de præſump. lib.* 5. *q.* 20. *n.* 27. Maſcard. *de probat. concl.* 740. *n.*
26. & Bertaz. *conſ.* 21. *n.* 2. & † inſtrumenta præterita non 257
annullantur, licet aliqualiter ſuſpecta reddantur, ut per Doct. *in c. fraternitatis, de hæret.* Alex. *conſ.* 133. *nu.* 9. *vol.* 7. Franc. Mar. *conſ.* 521. *n.* 39. ubi atteſtatur hanc eſſe veram, & communem opinionem. Bajard.

(*l*) *Pro veritate habetur.*) Adde, & vide, per Mandel. de Alba. *conſ.* 99. & per Hip. Rim. *conſ.* 58. Giach.

(*m*) *Pœna falſi.*) Adde quæ ſit pœna falſi ex omni jure, & populorum ſanctionibus diligenter explanatum. Item falſitas, quæ nemini noceat, qualiter puniatur. Vide per Jac. Menoch. *de arb. jud. cent.* 4. *caſ.* 306. Et quæ ſit pœna falſi, quando ex officio proceditur, per eundem *caſ.* 313. Item qua pœna puniatur falſus teſtis, vide per Campeg. *tract. de teſtib. reg.* 412. Adverte, quod ex quo falſitas eſt de criminibus, quæ occulte committuntur, quod ideo ad probandam fal-
ſitatem † admittuntur teſtes alias inhabiles. *l. conſenſu. C. de* 258
repu. & habetur pro Crav. plene ejus *conſ.* 66. *n.* 12. Et in ea judex promptior, & facilior eſſe debet ad torturam, per Alex. *in conſ.* 77. *n.* 5. *lib.* 1. Et in alia acertima indagatio fieri debet, ut tradit Bald. *ejus conſ.* 320. *quidam notarius, lib.* 2. Crav. *conſ.* 6. *col.* 5. *ſub verſ. ſecundum.* Item in illa poteſt judex eſſe animoſus ad quæſtionem, ut per Boſſ. *tit. de jud. & conſid. ante tor. n.* 200. Giach.

Pœna falſi.) Farin. *q.* 67. 3. *vol.* §. 1. *n.* 1. *&* 2. Ros.

Sed quæro, quæ ſit pœna falſi.) Adde † videndum Menoch. 259
de arbit. Jud. caſ. 306. ubi plene de hac materia tractavit & committens falſum in judicio, ſine novo proceſſu puniri poteſt, ut per Anchar. *conſ.* 173. *col. fin.* & Alex. *conſi.* 35. *n.* 1. *vol.* 2. Et de iſta quæſtione plene habetur per Boſſ. *in tit. quo-*
modo per excep. procedatur, † & Judex etiam cauſarum 260
civilium poteſt ex officio punire teſtem, qui falſum depoſuit in judicio coram eo agitato, quia de omni delicto, quod ſit in actu judiciario, vel a parte, vel a notario, vel teſte, vel advocato Judex ex officio poteſt punire delinquentem, late Rolan. *conſi.* 12. *in princ. vol.* 2. * Crav. *conſ.* 53. *in fine*, & Jo. Ant. de Nigr. *in c. illuſtri Viceregi. n.* 14. *cum*
ſeq. & an finita cauſa principali vide ſupra *n.* 75. & † ſi de 261
falſitate conſtat judici, poterit condemnare teſtem ſine citatione, ſecundum Bald. *in l. preſbyter n.* 2. *C. de epiſc. & cler.*
& † ſi eſt grave crimen falſi, punitur pœna mortis, Marſil. *in* 262
rubr. n. 2. *ff. de falſ.* Boer. *dec.* 82. *n.* 40. & fieri faciens etiam ſi ſtatuto falſitas puniatur, ut per Rotam Pedemont. *dec.* 67.
Et † qua pœna teſtes falſi puniantur in Reg. Neap. vide, quæ 263
poſui ſupra *ad verſ. teſtis, qui falſum.*

Item † adde, quod falſificatio plurium poteſtatum, ſeu 264
plurium capitum libri, vel inſtrumenti, ſeu alterius ſcripturæ eodem tempore dicitur una falſitas; & ſi diverſis temporibus & ex intervallo, dicitur pluribus vicibus falſificaſſe, & plures commiſiſſe falſitates, tamen ſi plures falſitates tenderent ad eundem effectum, & finem, puta, ſi quis diverſo tempore plures teſtes falſos, ſeu plura inſtrumenta falſa, ſeu ſimul teſtes falſos, & falſa inſtrumenta ad unum, & eundem finem, & pro eadem cauſa fabricaret, & produceret eodem, vel diverſo tempore, & etiam ex intervallo diceretur unica falſitas & una tantum pœna eſſet puniendus, Soc. *conſi.* 62. *vol.* 1. Plot. *in l. ſi quando*, §. 34. *num.* 5. *&* 6. *C. unde vi.* & Covar. *variar.*

reſo-

reſolut. lib. 2. *c.* 10. *nu.* 8. ſecus autem, ſi committantur ad di-
verſum finem, & ad reportandam victoriam in diverſis cau-
ſis, quia tunc multiplicanda eſt pœna pro numero falſitatum,
Covar. ubi ſupra.

265 Item † adde, quod teſtis dolo ceſſante nulla pœna punitur,
Corn. *conſ.* 182. *n.* 6. *vol.* 4. Pariſ. *conſ.* 151. *n.* 23. *vol.* 4. An-
char. *q.* 44. *nu.* 4. nec quidem pœna extraordinaria ſtelliona-
tus, quæ requirit dolum, *l.* 3. *ff. de crim. ſtellion.* Bal. *conſ.* 14.
& 15. *vol.* 1. Soc. jun. *conſi.* 39. *n.* 85. *& conſi.* 41. *n.* 8. *vol.* 2.
266 & † dolus ex qualitate facti, & perſonarum perpenditur.
Arct. *in c. in nevis de teſt.* Alciat. *in l. ſi ex falſis. verſ. ita de-
mum n.* 10. *C. de tranſact.* Plot. *in repet. l. ſi quando, n.* 722. *C.
unde vi,* & Vulpel. *conſi.* 138. & Judicis arbitrio remittitur,
quando præſumatur teſtis ſcienter, vel ignoranter falſum di-
xiſſe teſtimonium; Menoch. *de arbit. jud. caſ.* 308. ſed idem
Menoch. *caſu* 309. *n.* 7. *contra Corn. & alios*, tenens, dicit,
267 † quod arbitrio Judicis puniri debet. & ad hoc allegat Alciat.
in l. 1. §. *Sed ſi mihi in fine, ff. de verb. oblig.* ita tenentem.
268 Item † adde, ut quis de falſo pœna ordinaria puniri poſſit,
tria copulative requiruntur, mutatio ſcilicet veritatis, quod
dolo veritas mutata fuerit, & quod mutatio nocuerit, vel
nocere poterit, Caſtrenſ. *conſ.* 157. *vol.* 1. Afflict. *deciſ.* 404.
num. 8. Cephal. *conſi.* 355. *n.* 44. *vol.* 3. & Gabriel. *conſ.* 169.
num. 14. *& conſ.* 180. *num.* 6. & non ſufficit dolus præſump-
tus, ſed requiritur dolus verus. Rimin. jun. *conſ.* 145. *nu.* 11.
269 & Gabriel. *in d. conſ.* 169. *num.* 16. *cum ſequent.* & † uterque
dolus, tam verus, quam præſumptus probatur indiciis, &
conjecturis, differunt tamen in modo probandi, dolus enim
verus probatur conjecturis, & indiciis manifeſtis, & con-
cludentibus; præſumptus vero, quando indicia, & conjec-
turæ non ſunt ita manifeſtæ, ut omnino dolum concludant,
ita poſt alios tradit, & ponit exempla Rim. jun. *in conſil.* 43.
270 *nu.* 44. *cum ſeq.* & latius *conſ.* 184. *nu.* 1. & de dolo vero, &
præſumpto, vide apud Menoch. *de recup. poſſeſſ. remed.* 16. *n.*
135. & multos modos probandi, & præſumendi dolum, vi-
de etiam per Dec. *in conſ.* 19. *n.* 17. *vol.* 1. *conſ.* 65. *nu.* 5. 11.
& 12. *vol.* 2. *& conſ.* 32. *num.* 3. *vol.* 1.

271 Item † adde, quod teſtis deponens falſum ad defenſam,
contra Fiſcum pœna ordinaria non eſt puniendus, Gram. *vot.*
5. Bertaz. *conſ.* 218. *nu.* 1. *vol.* 1. & Boſſ. *in tit. de falſ. nu.* 138.
272 & eadem † pœna eſt puniendus ille, qui mandaſſet, ut fal-
ſum teſtimonium diceretur Bal. *in l. unica*, §. *ne autem C. de
cad. tollend.* & Gram. *in conſt. & cap. Regni*, *in conſt. Qui fal-
ſitatem, ſub n.* 2. *fol.* 116.

273 Item † adde, an teſtis, qui non debebat examinari, ſi exa-
minatus falſum dixerit, debeat puniri, Afflict. *in c.* 1. §. *ſa-
cram. de conſuet. ver. feud.*

274 Item † adde, quod qui falſo teſte utitur ad occultandum
crimen conſanguinei, vel amici, tenetur pœna Senatuſcon-
ſulti Voluſiani tantum, quæ eſt ademptionis tertiæ partis bo-
norum, *l. ex Senatuſconſult. ff. ad leg. Jul. de vi priv.* Jo. Ign.
in l. 1. *ſi cum omnes*, *ff. ad Senatuſconſultum Syllanianum.* &
Gram. *in d. conſt. Qui falſitatem n.* 3. Sed ego arbitror, quod
hodie hujuſmodi falſitas puniatur pœna arbitraria, ut aliæ
falſitates puniuntur, per ea, quæ tradit Gand. *in loco hic
citato.*

275 Item † adde, quod teſtis deponens falſum de aliquo delicto
in quo ſit ſocius criminis, non debet puniri de falſo, nec ali-
qua pœnas Bertaz. *conſ.* 61. *n.* 26. *vol.* 1. Bajard.

(*n*) *Deportationibus.*) Et ſic non imponitur bonorum con-
fiſcatio. Vulpel *conſ.* 1. *n.* 15. Ros.

276 (*o*) *Et ideo ſecundum eum, ubi adſunt ſtatuta.*) Adde, † quod
quando ſtatutum irrogat pœnam falſum committenti, vel
committi facienti, debet accipi falſum proprie, & ſtricte,
& pro tali falſitate, quæ comprehendatur *ſub cap. l. Corneliæ,
de falſ.* non a. de ea, quæ largiſſimo modo eſt immutatio ve-
ritatis, vel largo modo ſit ſine dolo, ut declarat Bar. *in l.
quid ſi falſum, ff. ad l. Corn. de falſ.* Cæpol. *conſ.* 22. *n.* 12. Pariſ.
conſ. 151. *n.* 24. *vol.* 4. Boſſ. *in tit. de falſ. n.* 80. Franc. de Por-
cellis, *conſ.* 65. *n.* 4. *vol.* 1. *conſ. crim. diver.* & Bertaz. *conſ.* 172.
n. 8. *vol.* 1.

277 Item † adde, ſi ſtatutum dicat, quod quis puniatur tam-
quam falſarius non debet puniri, *l. Cornelia*, *de falſ.* ſed alia
pœna arbitrio Judicis, ut ait Bal. *in c. nonnulli.* §. *ſunt & alii*,
ſub num. 3. *de reſcript.* & Felyn. *in c. ſolitæ col.* 2. *de major. &
obedien.* vide etiam Imol. *in conſ.* 104. ubi in terminis talis ſta-
278 tuti loquitur de falſitate teſtium; Et † pro excuſatione falſita-
tis plura habentur per Campeg. *in tract. de teſt. reg.* 424. *&* 436.
279 Item † adde, quod ſtatutum puniens teſtem falſum non
comprehendit virum bonæ exiſtimationis, & magnæ probi-
tatis, qui, ſi falſum depoſuiſſet, videretur potius per erro-
rem, & non doloſe ſic dixiſſe, ſecundum Bal. *in l. quotiens,
ff. de hæred. inſtit.* Cæpoll. *conſ.* 25. & Pariſ. *conſ.* 151. *vol.* 4.
280 Item † adde, quod ſtatutum puniens teſtem falſum produ-
centem, & eo utentem, punit eum, qui induxit teſtem ad
dicendum veritatem pro pecunia, Paul. de Caſtr. *in d. l.* 2. *in*

prin. ubi Jal. *n.* 5. *&* 6. *ob turpem cauſam*, contrarium autem
ret uit Boſſ. *in titul. de apposit. contra teſtes, n.* 150. *&* 151.
Item † adde, ſi extarit duo ſtatuta, unum ſcilicet, quod 281
falſum committens amputatione manus puniatur, aliud quod
ille, qui inſtruxit teſtem ad falſum deponendum, pœna falſi
puniatur, an iſtud ſtatutum intelligatur de pœna manus, ſe-
cundum aliud ſtatutum, vel de pœna juris communis, id eſt,
ſecundum legem Corneliam de falſis; Afflict. ſuper conſt.
Regni *in conſt. qui falſitatem, n.* 3. *rub.* 40. *lib.* 3. *fol.* 321.
Item † adde, ſi tertius, & non principalis, qui litigat, indu- 282
xit, ſive ſubornavit teſtem ad veritatem tacendam, an tenea-
tur ſtatuto de pœna producentis falſum teſtem, vel inſtrumen-
tum, Bertaz. *conſ.* 218. *cum ſeq. vol.* 1. & Menoch. *caſ.* 310.
Item † adde, an ſtatutum puniens teſtem falſum habeat lo- 283
cum in mandante. Bert. *d. conſ.* 218. *vol.* 1.
Item † adde, quod ſtatutum deponens fieri facientes falſa in- 284
ſtrumenta cammari pœna amputationis pugni, & confiſcatio-
nis bonorum, habet locum adverſus eum, qui perſuaſit alte-
ri, ut falſum deponeret, ut late per Cach. *in dec.* 67. *per totam.*
Item † adde, quod ſtatutum puniens notarium de falſo non 285
habet locum in alio falſum fabricante. Fulg. *conſ.* 134. *col.* 3.
Item † adde, quod falſitas in re modica dicitur leve delic- 286
tum; etiam quod dolus intervenerit, & leviter debet puniri,
ut per Crav. *conſ.* 46. *n.* 12. *& in fine*, *& conſ.* 75. *n.* 16. Rol.
conſ. 30. *nu.* 37. *vol.* 1. & ſequitur Menoch. *de arbit. jud. caſu*
306. *n.* 36. ubi dicit, quod arbitrio Judicis eſt punienda, &
† res modica videtur eſſe, quando non excedit ſummam duo- 287
rum aureorum, in qua ſumma non datur actio de dolo, ſecun-
dum Crav. ubi ſupra, quod tamen non † procedit in falſitate 288
commiſſa in litteris Apoſtolicis, vel Regiis; nam licet ſit mo-
dica raſura, vel mutatio, tenetur, ut late per Marſ. *conſ.* 80.
nu. 28. junctis dictis per Ant. de Butr. *in c. ex litteris*, *in fin. de
fide inſtru.* neque in † tali falſitate erit diſtinguendum, prout in 289
aliis, an ſit poſita in loco ſubſtantiali, vel non, ut per Fely. *in
c.* 2. *de reſcript.* Marian. Soc. *in c. fin. de crim. falſi*, & Anan. *in
ca. accedens*, *eod. tit.*

Item † adde, quod conatus in crimine falſi, non ſecuto 290
effectu, pœna extraordinaria punitur: Afflict. ſuper conſt.
Regni, *in conſt. qui falſitatem*, *in princ. rub.* 40. *lib.* 3. *fol.*
321.

Item † adde, quod à crimine falſi excuſatur teſtis; qui per 291
torturam depoſuerit falſum, quia metus excuſat à dolo, Bal.
in l. noviſſime, verſ. tertio quod teſtis. ff. quod falſo tut. auth.

Item † adde, quod licet teſtes condemnentur de falſo, non 292
præjudicat ei; qui dictos teſtes produxit, nec è converſo, ut
per Nat. *conſ.* 668. *nu.* 5. Bajard.

(*p*) *Cauſam amittit.*) Quid ſi utraque pars falſitatem com-
miſit ad invicem contrariam, dixi ſupra, *verſ. Pœne.* Item an
ille, qui ex productione falſi teſtis debet vigore ſtatuti perdere
totam cauſam, dicatur etiam amiſiſſe cauſam civilem, vide
per Soc. *conſ.* 60. *vol.* 4. Quid ſi tutor produxiſſet, an pupillus
perdat cauſam, quod ſic; Paul. Caſtr. *in l. Polla, C. de iis quibus,
ut indig.* Giach.

(*q*) *Tu vero dic.*) Adde Rim. jun. *conſ.* 345. *vol.* 3. late quo-
modo, & quando † propter falſitatem cauſa amittatur. 293
Item † adde, quod contrarium eſt in Reg. Neap. ubi viget 294
Pragm. incip. teſtem falſum, *ſub tit. de falſis*, quia cautum eſt,
quod producens teſtes falſos, vel alias ſcripturas ſcienter, vel
qui eis uſus fuerit, ipſo jure cauſam perdat, niſi infra octo dies
poſt proceſſum publicatum continuo ſequentes renunciaverit
coram Judice talium teſtium depoſitioni ſpecifice, & non in
generali: a qua pœna Eccleſiæ, pupilli, mulieres, & miſerabi-
les perſonæ ſunt immunes, in quam pœnam tantum eorum
procuratores, curatores, & actores incidunt: & de hoc vide
etiam Capic. *dec.* 67. *in prin.*
Item † adde. ſi extaret ſtatutum, quod producens teſtes fal- 295
ſos amittat cauſam, an procurator præjudicaret domino, Ca-
pic. *d. deciſ.* 67. & † quando procurator producit falſo teſtes, 296
an teneatur dominus; Boſſ. *in tit. de falſ. num.* 120. & Anan. *in
conſ.* 12.
Item † adde, quod econverſo ille, qui impugnat inſtrumen- 297
tum de falſo, ſuccumbat, an perdat illud, quod potuiſſet pete-
re ex illo inſtrumento, vide Jac. de S. Georg. *in l. alia cauſa, in
fine, C. de his, quibus, ut indign.* ubi tenet, quod ſic in teſtamen-
to, & in aliis inſtrumentis, quod non.
Item adde, ſi actor produceret inſtrumentum falſum, puta
mutui, & reus aliud inſtrumentum falſum ſolutionis, & exta-
ret ſtatutum, quod committens falſum deberet perdere cau-
ſam, hoc caſu actor tantum cauſam perdere debet, & non
reus, quia in pari turpitudine melior eſt cauſa poſſidentis, ita
Bal. *in rubr. C. de fide inſtru. col.* 15. *verſ. incidenter etiam quæ-
ritur.* Titius produxit, & Jaſ. *in* §. *bonæ fidei*, *n.* 61. *Inſtit.
de action.* dicit, hoc eſſe magnum, & mirabile dictum, &
in † hac materia, quando producens capitulum falſum, & 298
ſuper eo teſtem examinaverit, & eo examine uſus fuerit,
an, & quando puniri debeat, eſto etiam, quod teſtis poſſet

299 aliqua cauſa excuſari, & † quid de procuratore habente
mandatum generale cum libera, falſum capitulum produ-
300 cente, an ob hoc dominus poſſit puniri de falſo. & † quæ
ſit ejus pœna, & an, & quando amittat cauſam, vel non,
vide per Rim. jun. conſi. 345. vol. 3.
301 (q) *Aut vero eſt commiſſa falſitas circa acta.*) Adde † ſi
quis tradiderit notario actuario ſcripturam expoſitionis, &
requiſitionis, in qua contineret, ipſum, & nonnullos alior
litis conſortes in caſu civili comparere, & petere declarari
ſecundum eorum expoſitionem, & petitionem ſi appareret,
quod unus ex conſortibus non interveniſſet, nec conſenſiſ-
ſet, ſcripturæ illius petitionis, an producens tanquam fal-
ſarius puniri poſſit. vide Ang. in conſi. 4. lib. 1. vide etiam
Menoch. caſ. 309. n. 2.
302 Item † adde, an ſtatutum puniens notarium conficientem
falſum inſtrumentum pœna mortis habeat locum in magiſtro
actorum falſificante acta, Bart. in l. fraudem, §. neque inſtru-
menta, ff. de jure fiſci, & Gram. in dec. 27.
* Item adde, quod cancellans acta publica falſum com-
mittit, ſive ſit Notarius, ſive alius, Bal. in conſ. 330. vol. 2.
Bajard.
(r) *Excuſatur autem.*) Falſitas excuſatur, ubi dolus abſit.
Fari. d. q. 67. §. 3. n. 77. Ros.
303 *Excuſatur autem a crimine.*) Adde, † quod idem tenet
Crave. conſ. 48. nu. 1. Rol. conſ. 38. nu. 45. vol. 1. Deci. conſ.
78. n. 16. & Bert. conſ. 8. n. 58. cum ſeq. & quis diceret, quod
hoc modo nemo poterit puniri de falſo, quia in dubio dolus
non præſumitur, & quilibet negaret dolo illud falſum com-
miſiſſe, ſed per errorem, & per conſequens, eum doloſum
non eſſe, ad hoc habetur reſponſio per Cæpol. in conſ. 21.
nu. 31. cum multis ſequ. ubi diſtinguit: vide etiam Menoch. de
304 arbit. Jud. caſu 308. & 309. ubi dicit † teſtem præſumendum
eſſe, quod ſcienter, & non ignoranter falſum teſtimonium
dixerit. & qui falſo utitur, in facto proprio præſumitur ſcien-
305 ter, † & in facto alieno ignoranter, idem Menoch. in caſu 316.
306 n. 9. & 10. & dolus centum, & viginti tribus modis præſu-
mitur, ut per Luc. de Pen. in l. quemadmodum, C. de agric. &
307 cenſ. lib. 10. & † quomodo præſumatur dolus, vide etiam De-
cian. conſ. 19. nu. 17. vol. 1. conſ. 65. nu. 5. 11. & 22. vol. 2. &
latiſſime in conſ. 32. num. 3. cum multis ſeq. vol. 3. Maſcard. de
probat. concl. 530. & 531. Menoch. de præſump. lib. 5. præſump.
308 3. n. 14. cum ſeq. & † ſicut dolus conjecturis, & præſumptio-
nibus inducitur, ita etiam præſumptionibus, & conjecturis ceſ-
ſare præſumitur, de quibus per Marſil. in rub. n. 4. de falſ. & in
l. 1. n. 3. eodem tit. Cæpol. conſ. 21. n. 24. & Capyc. deciſ. 67. n. 7.
309 Item † adde, quod in materia falſi non ſufficit dolus præ-
ſumptus; ſed requiritur dolus verus, l. nec exemplum, C. de
falſ. Rimin. jun. conſ. 145. nu. 21. & latius ac melius Gabriel.
310 conſ. 169. num. 26. cum ſeq. & † quando in hoc crimine proce-
dat condemnatio ex præſumptionibus Crav. conſ. 134. n. 26.
311 & Gabriel. conſ. 180. n. 20. & † quomodo probetur dolus ve-
rus, & dolus præſumptus, Rim. jun. conſ. 43. nu. 44. & conſ.
184. nu. 1. & ſeq. & de dolo vero, & præſumpto vide etiam
Menoch. de recuper. an. poſſ. remed. 15. num. 135.
312 Item † adde, quod licet non adſit dolus, ſi temere falſum
depoſuerit, non omnino debet abſolvi, ſaltem ob perjurium,
& mendacium factum in judicio Cephal. in conſ. 355. n. 50.
Menoch. de arbit. jud. caſu 309. n. 7. & caſu ſeq. Bajard.
(s) *Falſitas ſine dolo.*) Adde, quando falſitas ſine dolo
commiſſa dici poſſit, & qua pœna plectatur, per Jac. Me-
noch. de arbitr. jud. lib. 2. cent. 4. caſ. 306. vel 309. Giach.
(t) *Præterea excuſatur.*) Adde videndum Gram. conſil. 30.
in fine, & in voto 26. nu. 12. Crav. conſ. 46. n. 8. Corn. conſ. 26.
num. 15. Alciat. conſi. 461. n. 6. & Menoch. conſ. 221. nu. 18.
313 & in tracta. de præſump. lib. 5. præſump. 20. n. 53. ubi dicit, †
quod falſi conjectura evitari poteſt, quando adeſt veritatis
primordium, vide etiam Marſ. ſing. 35. Bajard.
(u) *Adjuvatur*) Farin. q. 67. n. 98. Ros.
(x) *Item excuſatur.*) Falſitas nemini præjudicans an ſit
punibilis. Farin. q. 67. vol. 3. §. 5. n. 60. & ſeq. Ubi quid ſi in
privata ſchedula, n. 206. Et quid ſi extra articulos, n. 207.
& alia ſimilia, & q. 72. n. 1. & ſeq. Quid ſi tacet veritatem,
Farin. d. q. 67. §. 6. n. 228. uſque 236. Quid de teſte inſtructo
plene d. q. 67. §. 8. n. 283. & ſeq. Ros.
Item excuſatur.) Adde Marſil. rub. de fidejuſſ. nu. 105. vide
omnino Crav. conſ. 46. qui loquitur in his terminis; ſed con-
trarium, quod imo excuſetur, tenuit noviſſime Theſaur. con-
tra Clarum hic dec. 171. nu. 2. & de fide adhibenda libris, &
ſcripturis mortuorum, ac etiam inſtrumentis imperfectis No-
tariorum mortuorum, Aym. Crav. conſ. 158. col. pen. verſ. ſi-
militer videmus, conſ. 181. n. 7. Menoch. de arb. jud. lib. 2. Cent.
4. caſu 306. n. 32. Idem Crav. conſil. 275. ſub nu. 5. Drog.
314 *Item excuſatur, ſi falſitas.*) Adde † videndum Gabr. comm.
concl. lib. 7. concl. 5. Menoch. de arbit. jud. caſu 306. n. 14. &
315 Nat. conſ. 588. nu. 15. Item † adde, quod falſificantes litteras
Apoſtolicas, ſive Regias debent puniri de falſo, etiam quod per
eorum falſitatem nulli nocumentum datum fuerit, Bart. Bal.
& Sali. in l. damus, C. de falſi, de qua late per Alex. conſ. 70.
col. 6. & conſ. 73. vol. 1. Bajard.
(y) *Potuiſſet præjudicare.*) Adde, ut per Jac. Menoch. d.
caſ. 306. nu. 22. & 30. Alex. conſ. 70. nu. 11. & per Natt. ejus
conſ. 588. nu. 15. ubi plene. Sed nunquid teſtis † recipiens pe- 316
cuniam, ut falſum teſtificetur, quod tamen non facit, an puni-
ri debeat propter ſolam pecuniæ dationem, vide per Spec. tit.
de teſte §. 1. nu. 49. Item teſtes probare corruptos an ſufficiat,
ſi non oſtendatus eos falſum dixiſſe, vi. per Spec. tit. de ſent. §.
9. nu. 7. Giach.
(z) *Hinc infertur, quod quando ſcriptura, &c.*) Adde viden-
dum Gabr. comm. concl. lib. 7. concl. 5. n. 9.
Item † adde, quod licet ex actu nullo non ſequatur pœna, 317
tamen fallit, quando ille actus nullus fuit de facto mandatus
executioni, Bal. in l. obſervare, §. pacisci, q. 6. ff. de offi. proconſ.
& Jaſ. poſt alios in l. 1. §. fin. ff. quod quiſque juris, Marcab.
conſi. 94. n. 151.
Item † adde, quod ſi ſcriptura à principio nulla quæ fidem 318
non faciebat, poſtea fidem faceret, puta ex aliquo ſtatuto ſu-
perveniente, non propterea falſum diceretur commiſſum,
Boſſ. tit. de his, qui ſibi adſcribunt in teſtamento, n. 6.
Item adde, quod regula, Quod pro actu nullo pœna non
imponitur, non procedit in his, quæ ſunt in genere prohibito-
rum, ut per Crav. in conſ. 4. ſub nu. 22. quem ſequitur Borta in
conſ. 59. num. 50.
Item † adde, quod ſi quis in libro ſuo ſcribat, aliquem eſſe 319
ſuum debitorem; vel ſi tabellio conficiat inſtrumentum publi-
cum falſum in ſui favorem, tales poſſunt puniri de falſo, quia
quantum in eis fuit, validius falſitatem confirmare non potue-
runt, Salyc. in l. 1. C. de ſepulc. viola. ſed Socin. in conſ. 104. n.
2. vol. 1. contrarium tenuit, aſſerendo, hanc eſſe communem;
vide tamen Gabr. commu. concl. lib. 7. conclu. 5. n. 2. cum ſequ.
ubi habetur, quando falſitas, communi in ſcriptura privata
puniri poſſit. Bajard.
(a) *Tenetur.*) Vulpel. conſil. 1. nu. 13. ut in libro privato.
Idem conſ. 48. puta abradendo, ut ibi, & quid in marginatio-
ne, idem reſp. 128. per tot. Ros.
(b) *Intellige.*) Vel teſtis qui nulliter depoſuit, an faciat, ut
falſi pœna locum habeat Farinac. d. §. 5. num. 187. & 188. &
216. Ros.
(c) *Propterea ego hoc caſu dicerem. &c.*) Adde, quod Mon-
ticel. in pract. crim. reg. 15. n. 31. tenet, quod debet puniri de
falſo, quem refert Berta. conſ. 91. nu. 16.
(d) *Aut vero actus.*) Far. d. n. 187. & 211. Ros.
(e) *Et in hoc propoſito generaliter concludo, &c.*) Adde viden-
dum Menoch. de arbit. jud. d. caſu 309. num. 20. cum ſeq. ubi
idem tenet, & refert multos alios idem tenentes, idem etiam
tenuit Matzol. conſ. 99. nu. 23. & Lud. Bologn. conſ. 30. Sed
vide omnino Vulpel. in conſ. 126. cum multis ſubſcriptioni-
bus, ubi tenet quod requiritur etiam dolus, ad hoc, ut quis
pœna extraordinaria puniri poſſit, & quod his duobus con-
currentibus, ſcilicet, quod nocere non poſſit dolus, nulla pœ-
na ordinaria, nec extraordinaria imponi poſſit: & ibi loqui-
tur de quadam additione facta quibuſdam capitulis. Sed Al-
cia in l. 1. §. ſed ſi mihi, in fin. ff. de verb. oblig. quem ſequitur
Meooch. de arbit. jud. caſu 309. n. 7. tenet, quod falſitas, etiam
ſine dolo commiſſa, arbitrio judicis puniri debet: & ita ſæpè
ſervavi, & ſervari vidi.
(f) *An autem.*) Far. d. q. 67. & §. 5. n. 164. Ros.
(g) *Item debet Judex.*) Laboret, ut falſitas evitetur. Far. q.
67. vol. 3. §. 3. nu. 106. Ros.
Item debet judex omni ſtudio.) Adde pro concordia teſtium
ea quæ poſui ſupra ad verſ. ſcias tamen. Et circa inſtrumenta
ſuſpecta de falſo vide Menoch. de præſum. præſump. 20. & 21.
& debet judex conſiderare qualitatem vitii, ut adducatur ad
fidem per illos gradus, quos conſiderat Bar. in l. admonendi,
n. 19. ff. de jurejuran. Curt. jun. in conſ. 132. n. 10. in fine. & de
dictis gradibus late habetur per Menoch. de præſump. lib. 1. q.
7. Bajard.
(h) *Dixi etiam, quod circa monetam.*) Adde † videndum 321
Fulgoſ. in conſ. 139. ubi late de falſis monetis, & quibus pœ-
nis eas falſificantes puniuntur, dicens, quod diverſa eſt pœna
ſecundum diverſitatem monetarum, conditionem perſona-
rum, & terrarum ſtatuta, vel conſuetudines: vide etiam No-
vel. in pract. crim. in rub. contra monetarios, ubi latiſſime etiam
Peguer. in q. crim. c. 46. & ibi, nu. 7. habetur, † quod mone- 322
ta, etiam quod in ſe eſſet bona, dicitur falſa, & adulterina,
ſi à non habente auctoritatem fabricata fuerit, ſed omnino
vide Decia. in tract. crim. lib. 7. c. 23. 24. 25. 26. 27. & 28. tom.
2. ubi magis latè, quam alibi, † de falſæ monetæ crimine, de 323
præſtantibus opem, conſciis, & expendentibus, de judicibus,
& probationibus, de excuſationibus ab hoc crimine, & de ejus
pœnis, † quot modis dicatur falſa moneta latè Bal. in c. quanto, 324
col. 2. in prin. de jurejuran. & in conſ. 3ⁿ6. Domini de la Scala,
ubi dicit, quod moneta falſa dicitur ex tribus cauſis, ex
cauſa

cauſa materiali, ex cauſa formali, & ex cauſa efficiente, &
ad prædicta habetur plene per Jo. Ant. de Nigr. *in c.* 31. *de
pœna inſligen. falſariis*, & Afflict. *in c.* 1. *in verb. monetæ in tit.
quæ ſint reg. de uſib. feud.* ponit 22. quæſtiones in materia mo-
netarum, & multa alia dicit *in conſt. adulterinam*, & alias
quæſtiones in eadem materia ponit Franc. Cur. *in l. cum quid,
ff. ſi cert. pet.*
325 Item adde, quod ſi extaret ſtatutum puniens falſificantem
monetam, non procederet in falſificante monetam reproba-
tam in loco ſtatuentium, quoniam ſtatutum loquens de mo-
neta procedit in moneta uſuali, Alex. *in l. eleganti*, §. *qui re-
probos, ff. de pign. act. & in conſ.* 104. 1. *vol.* Marſ. *conſ.* 71. *n.*
10. Tul. Scarlat. *conſ.* 115. *inter conſ. crim. diverſ. in fol. lib.* 1.
Barbat. *conſ.* 51. *lib.* 3. Tiraqu. *de retract.* §. 1. *gloſ.* 20. *nu.* 12.
Caſſan. *in conſuet. Burgund. in rubr.* 1. *tit.* 63. *comm. opi. in verſ.
Monetam falſam, num.* 4. Rol. *conſ.* 29. *vol.* 3. Alciat. *conſ.* 14.
lib. 7. Cæphal. *conſ.* 230. *vol.* 2. Pariſ. *conſ.* 169. *vol.* 4. Et in
hac materia falſæ monetæ vide Menoc. *de arbit. caſ.* 316.
ubi multum diffuſe, & Michael *in patrocinio* 44. *num.* 5. &
326 Vivi. *opin.* 519. *n.* 4. *vol.* 2. Et † ex quibus moneta probetur
falſa, Maſc. *de probat. concl.* 1066. *vol.* 2.
327 Item † adde, ſi extaret ſtatutum, quod cudentes mone-
tam adulterinam pœna capitali feriantur, cudens pecuniam,
etiam quod adhuc imaginem Principis non impreſſerit, pœ-
na mortis naturalis eſt puniendus, licet delictum non ſit
perfectum, Gram. *dec.* 47.
328 Item adde, † quod monetam falſam cudens, ſi ea non per-
fecta, pœnituit, pœnam falſi evitat, Gram. *conſ.* 36. *nu.* 19. &
Menoch. *de arb. jud. caſu* 360. *n.* 10. vide etiam Marſ. *in l. qui
falſam. ff. de fal. & in conſ.* 105. *n.* 5. & Afflict. *in conſt. adulte-
rinam, nu* 6. ubi ponit caſum, quando aliqui reperti ſunt cu-
ſiam cum cuneis aptis ad faciendam falſam monetam, & cum
materia mixta pro faciendo monetam adulterinam, & di-
cunt verum eſſe, quod volebant facere falſam monetam, &
omnia fuerunt præparata, ſed poſtea pœnituerunt, & no-
luerunt perficere, & ſi conſtat, quod eſt verum, non pu-
niuntur pœna ordinaria.
329 Item † adde, quod falſificans bagatinos non tenetur pœna
ſtatuti, quia ſtatutum, licet generaliter loquatur, non com-
prehendit viliſſima, & minima, Alex. *in conſ.* 104. *n.* 7. *&
per totum, vol.* 1. quem ſequitur Afflict. *in d. conſt. adulterinam,
num.* 4.
330 Item adde, quod ſtatutum puniens falſificantem mone-
tam debet intelligi de eo, qui monetam ſtatuentis falſifica-
331 vit; & licet † ſit crimen læſæ majeſtatis; illud tamen non
eſt verum, quando pecunia ſui Principis non fuerit falſifi-
cata, Roland. *conſ.* 29. *n.* 34. *vol.* 3. ubi de privatione feudi
habetur.
332 Item † adde, quod hujuſmodi crimen falſæ monetæ mul-
ta habet ſpecialia, quæ ponit Hoſt. *in ſumma, in tit. de crim.
falſi ſub n.* 7. & magis late Fab. Monteleo. *in ſua pract. ar-
bit. par.* 4. *n.* 403. *cum ſeq.*
333 Item † adde, quod tingens monetas, vel tingi faciens de
jure communi punitur pœna mortis, *l. quicunque ff. ad l.
Cornel. de fal.* quem text. not. Marſil. contra illos qui deaurari
faciunt monetas argenteas meretricibus tradendas; *in l. qui
falſam*, *n.* 101. *ff. ad l. Corn. de falſ.* & vide infra *n.* 334. Et
334 quid † ſtante conſuetudine, vide per Bertaz. *in conſil.* 56.
335 Et † quod faciens cugnos monetæ falſos, puniri debeat,
336 Capel. Tholoſ. *dec.* 162. *& deciſ. Delphin.* 443. *&* 598. Et †
ad hoc, ut quis puniri poſſit de falſa moneta, debet ap-
parere de ea evidenter, etiam quod confitetur, ſe falſam
monetam fabricaſſe, Cephal. *in conſ.* 230. *num.* 11. *vol.* 2.
337 Item † adde, quod ſciens aliquem cudere monetam fal-
ſam tenetur revelare Bart. *in l. lege Cornel. n.* 2. *ff. de falſis*,
& Carav. *in rit.* 4. *n.* 3. Bajard.

(i) *Fabricando falſam monetam.*) Quid de falſificante, vel
fabricante monetam reprobatam in loco, in quo falſificat,
ut Ferrariæ bagatinos; vi. per Alex. plene, atque in termi-
nis *conſ.* 104. *lib.* 1. Afflict. *deciſ.* 44. *nu.* 14. & Boſſ. *in tract.
crim. tit. de falſa moneta n.* 4. ubi dicit ſe per conſilium Alex.
liberaſſe duos cudentes quadrantes Mediolani. Adde & per
Menoch. *de arbit. jud. caſ.* 316. *n.* 20. & quæ ego fuſius ad-
notavi *in libr. Adnotat. meorum ſuper ſtatu Ferrar. lib.* 3. *c.* 129.
de pœna facientis falſas monetas. Giach.

(k) *Falſificans autem monetam Imperatoris.*) Adde, quod
ei denegatur appellatio, ut per pract. Carrer. *pag. mihi* 58.
ſub numero 94. loquitur in falſificante monetam Regis.
Giach.

Falſificans autem monetam) Plura per Decia. *in tract. crim.
to.* 2. *lib.* 7. *c.* 23. *&* 5. *ſeq.* videndus erit quoque Garſia Maſ-
tril. *de indult. c.* 27. Ros.

(l) *Monetam civitatis.*) Farin. *in ejus pract. crim. q.* 115.
inſpect. 1. *vol.* 5. *præcipuè n.* 6. 8. 13. 64. *atque* 72. *& ſeq. plenè.*
Ros.

(m) *Joannem gloſatorem.*) Adde infr. *q.* 67. *verſ. primo ad
fin.* Dec. *in l. ſemper in obſcuris n.* 9. *ff. de reg. juris.* Diog.

(n) *Radens autem, aut minuens monetam*) Adde, quod ta-
lis radens, & tondens, reducendo monetam ad juſtum pon-
dus, non dicitur delinquere, neque poteſt puniri, ita
per Alciat. *in terminis reſpon.* 14. *tom.* 2. *libr.* 7. *ubi plenè*
Giach.

Radens autem, aut minuens.) Adde, † quod de jure Reg- 338
ni Neap. monetam radens, vel alio modo diminuens, pu-
blicatis bonis ad mortem damnatur per Conſtit. Qui num-
mos, ubi Afflict. & pra. reg. quæ eſt prima *ſub tit. de mo-
netis.* Et in Statu Eccleſiaſtico per Conſtit. talium monetam,
de falſar. lib. 4. *c.* 64. ſi quis totonderit, vel limitaverit mo-
netam, cauſa illam diminuendi, ſi fuerit aurum, in cen-
tum florenis auri pro qualibet vice punitur: Sed per mot.
propr. Pii V. ſub die 3. Novembr. 1570. imponitur pœna ul-
timi ſupplicii tam tondentibus, ſive radentibus monetam
auream, quam argenteam: & in materia monetarum ton-
ſarum tradit Marſil. *in individuo in conſ.* 81.
Item † adde, quod radens, & tondens reducendo mone- 339
tam ad juſtum pondus non dicitur delinquere, neque po-
teſt puniri ſecundum Alciat. *in conſ.* 14. *per totum tom.* 3.
lib. 7. quem refert, & ſequitur Menoch. *de arb. jud. caſu*
316. *dum.* 36. contrarium autem tenuit, ſcilicet, quod poſ-
ſit puniri pœna falſi, Grat. *conſ.* 59. *&* 72. *vol.* 1. Bene-
ven. *in tract. de mercat. fol.* 7. *n.* 12. & Urſil. ad Afflict. *in de-
ciſ. ult. nu.* 6.
Item † adde, quod tondens monetam non incidit in pœ- 340
nam ſtatuti, ſi illæ pecuniæ erant parvi momenti, nec eas
expendit; ſed miſit ad Zeccham, Bertaz. *in conſ.* 552. *per to-
tum.* Et in materia monetarum tonſarum, quæ ſunt parvi
momenti, vide Marſ. *conſ.* 71. & Scarlat. *conſ.* 155. *vol.* 1.
conſ. crim. diverſ. Bajard.

(o) *Expendens autem falſam monetam.*) Adde, quibus mul-
ctetur pœnis monetas falſas cudens, mutilans, tingens, &
expendens, plenè & diligenter explicatum, per Menoch.
de arb. jud. lib. 2. *centur.* 4. *caſ.* 336. Item ſi falſos bagatinos
expenderit quis, qua pœna puniri debeat, vide per Cæpol.
conſ. crim. 77. & quæ dicatur falſa moneta. Et quid de ex-
pendente monetam ab alio diminutam. Item quid de illo,
qui falſitatum plurib. ſpeciebus utitur, ibi. Giach.

Expendens autem.) Adde, † quod expendens falſam mo- 341
netam ſcienter debet puniri, niſi doceat ab alio habuiſſe,
licet teſtes non deponant de nomine, ſecundum Bart. *in l.
majore. C. de falſ.* quod eſt verum ſecundum Marſ. *ibi ſingu-
lariter*, quando expendens eſt perſona honeſta; alias teſ-
tis debet de nomine deponere, & Ang. Aret. *cum ad-
dit.* Auguſt. Arimin. *in tract. malefic. in verbo. falſarii*, 8.
columna, & † expendens ignoranter non punitur; quæ ig- 342
norantia præſumitur, aut ſaltem juramento probatur, Cra-
vet. *in conſ* 244. *num.* 4. & quando monetam falſam ex- 343
pendens, vel habens, puniatur, vide Burſat. *in conſ.* 146.
vol. 1.
Item † adde, quod in Reg. Neap. monetam falſam ſcien- 344
ter expendens punitur ut falſificans, qui incurrit pœnam
mortis, & confiſcationis omnium bonorum per conſtitu-
tionem incip. adulterinam, & ibi Afflict. *n.* 7. & Franc. *de-
ciſ.* 401. *vol.* 2.
Item † adde, an expendens monetam ab alio diminutam 345
puniri debeat, & qua pœna, Cæpol. *in conſ.* 77. *& ibi, quæ
dicatur falſa moneta.*
Item † adde, quod expendens falſam monetam, ſi non 346
apparet, quod tales nummi ſunt plumbei, vel ſtannei, non
incidit in pœnam legis Cornel. *de falſis*: ſed ſolum pœna
extraordinaria tenetur, Alex. *conſ.* 121. *num.* 3. *vol.* 7. &
ibi per totum conſilium tenet, defendendo quendam Parmen-
ſem militem, quod expendens quatrinos falſos in parva
quantitate, non poteſt puniri ad pœnam ſtatuti, pœnam
mortis imponentis, & idem ante eum tenuit Bald. *in conſ.*
155. *vol.* 3. ubi nedum conſiderat rei quantitatem, in qua
falſitas ſit commiſſa, ſed qualitatem hominis, & animum
illius, & an falſitas potuiſſet nocere, nec ne.
Item † adde, quod monetam argenteam deaurari faciens, 347
ut meretricem deludat, levi pœna pecuniaria eſt puniendus,
Bertaz. *in conſ.* 56. *vol.* 1.
Item † adde, quod expendens monetam non falſam, ſed 348
pluſquam valeat, non punitur, niſi doloſe expendiſſet
pro majori pretio, quia tunc pœna arbitraria puniri de-
bet Jo. Ant. de Nigr. *in c.* 31. *n.* 9. *de pœna inflig. falſariis.*
Bajard.

§. FORNICATIO.

SUMMARIA.

EX CLARO.

1 *Fornicatio ſimplex an ſit omni jure probibita.*
2 *Et an cum meretrice.*
3 *Quæ ſit pœna fornicationis.*
4 *Clericus notorius fornicator an ſit ipſo jure ſuſpenſus ab officio.*
5 *Qui ſint coitus damnati.*
6 *Concubinatus an ſit de jure probibitus.*
7 *Et an poſſit puniri per judicem ſecularem, ibid.*
8 *Et quæ ſit pœna tenentis concubinam, ibid.*
9 *Et an tenens eodem tempore duas concubinas, vel uxorem, & concubinam ſit infamis.*
10 *Plura requiri ad hoc, ut dicatur concubinatus.*
11 *Coitus cum virgine eſt punibilis, remiſſivè.*
12 *Et quid ſi ſit cum puella nondum viri potente, remiſſ.*
13 *Coitus cum puero an ſit punibilis, remiſſive.*
14 *Coitus cum nupta an ſit punibilis, remiſſ.*
15 *Coitus cum vidua an ſit punibilis, remiſſive.*
16 *Coitus cum affine an ſit punibilis, remiſſ.*
17 *Coitus cum Moniali an ſit punibilis.*
18 *Mulier ſi coierit cum Presbytero, an dicatur committere ſacrilegium.*
19 *Vaſallus commiſcens ſe cum domina, an puniatur.*
20 *Coitus mulieris cum proprio ſervo an ſit punibilis.*
21 *Dominus commiſcens ſe cum ſubdita an puniatur.*
22 *Officialis carnaliter cognoſcens mulierem ſibi ſubditam an puniatur, ibid.*
23 *Tutor cognoſcens carnaliter pupillam an puniatur.*
24 *Cuſtos carcerum cognoſcens carnaliter mulierem carceratam punitur.*
25 *Judæus cognoſcens carnaliter mulierem Chriſtianam an ſit pœna mortis puniendus.*
26 *Chriſtianus cognoſcens carnaliter Judæam, vel aliam mulierem infidelem qua pœna puniatur.*
27 *Coitus cum bruto animali qua pœna puniatur.*
28 *Coitus cum mortua an ſit punibilis.*
29 *Mulierum inter ſe concubitus qua pœna puniatur.*
30 *Raptus qua pœna puniatur. Remiſſive.*
31 *Uxores duas, vel duos maritos, vel plures ducens qua pœna puniatur.*
32 *Et quid ſi uxor credens virum ſuum mortuum eſſe alium ducat.*
33 *Coitus cum violentia commiſſi gravius ſunt puniendi.*

Ex Additionibus.

1 *Fornicatio quomodo probetur, remiſſive.*
2 *Fornicatio per vim cum meretrice eſt punibilis.*
3 *Et in Regno Neap. vim inferentes meretricibus capite mulctantur.*
4 *Fornicationis pœna quæ ſit.*
5 *Officiales habentes concubinas in ſtatu Eccleſiaſtico privantur officiis, & inhabiles declarantur.*
6 *Clerici concubinarii, vel fornicarii, quibus pœnis feriantur, remiſſive.*
7 *Concubinatus eſt probibitus de jure civili.*
8 *Et quæ dicatur concubina, remiſſive.*
9 *Judex ſecularis procedit ex officio contra mulierem cum clerico notoriè fornicantem.*
10 *Concubinatus notorius quomodo probetur, remiſſive.*
11 *Clerici concubinarii quomodo puniantur, remiſſive.*
12 *Judex ſecularis poteſt uxorem habentem cogere, ut concubinam dimittat.*
13 *Concubinatus quandoque non tranſit in ſtuprum, licet requiſita ad concubinatum non concurrant.*
14 *Monialem cognoſcens tria committit delicta.*
15 *Moniales patientes ſe violari, quibus pœnis hodie puniantur, & quibus olim Virgines Veſtales, remiſſivè.*
16 *Et de cognoſcente carnaliter Monialem, aut converſam, vel Monialem oſculante, remiſſive.*
17 *Monialem violans committit inceſtum, adulterium, & ſtuprum.*
Et uterque Judex puniendo prævenire poteſt n. eod.
18 *Monialem rapiens laicus, vel ſollicitans, aut corrumpens capite punitur, ejuſque bona intra annum Monaſterio applicantur.*
Monialis arctiori Monaſterio traditur cum bonorum uſufructu, donec vixerit, n. eod.
19 *Monialem carnaliter cognoſcens Epiſcopus, vel Clericus deponitur.*
20 *Monialem rapiens debet pacem habere à Papa.*
21 *Monialis quomodo poſſit ſe à ſacrilegæ fornicationis crimine purgari, remiſſive.*
22 *Moniales impudice viventes ſunt carcerandæ in eodem Monaſterio.*
23 *Monialium appellatione an contineantur ſervientes, converſæ, & ſorores tertii Ordinis S. Franciſci? remiſſive.*
24 *Stuprans ancillam propriam qua pœna ſit puniendus, remiſſivè.*
25 *Carceratus coiens cum uxore, vel ancilla cuſtodis carcerum arbitrio Judicis punitur.*
26 *Et quid in cognoſcentibus mulieres carceratas, remiſſive.*
27 *Judæi cum Chriſtianis coeuntes, & è contra quibus pœnis afficiantur, remiſſive.*
Et quid de Cathecumenis, Saracenis, remiſſive, n. eod.
28 *Et ſtatutum contra Judæum Chriſtianam mulierem cognoſcentem, ſi non diſtinguat de nupta, vel meretrice, quomodo ſit intelligendum, remiſſive.*
29 *Et fiſcus tenetur probare mulierem eſſe Chriſtianam & Judæum non ignoraſſe.*
30 *Judæus uxoratus Chriſtianam meretricem carnaliter cognoſcens extraordinariè punitur.*
31 *Judæus adulterans Chriſtianam meretricem non punitur pœna adulterii.*
32 *Judæus cognoſcens meretricem Chriſtianam quomodo puniatur.*
Et quid de Turco, & aliis extraneis fidei, n. eod.
33 *Judæam Chriſtianus cognoſcens excuſatur à pœna ordinaria ob minorem ætatem.*
34 *Statutum contra adulteros, & ſtuprantes comprehendit etiam & Judæos.*
35 *Uxores duas, vel duos maritos, vel plures ducens eodem tempore quibus pœnis puniatur, remiſſive.*
36 *Et quid in habente duas ſponſas, vel unam uxorem, & unam ſponſam, remiſſivè.*
37 *Et quomodo puniatur in Hiſpania, remiſſive.*
38 *Et quid in Judæis habentibus duas, vel plures uxores.*
39 *Et quid ſi uxorem credens virum ſuum mortuum eſſe alium ducat, remiſſive.*
40 *Rapiens honeſtam mulierem qua pœna puniatur.*
41 *Mulieri non creditur de violentia, ubi carnalis copula ſit ſecuta.*

FOrnicatio ſimplex de Jure civili non eſt prohibita, neque etiam in concubinario, ſecundum aliquos, ut dixi infra *verſ. & in primis*; de jure autem canonico utique eſt punibilis, quum eo jure prohibitus ſit omnis coitus præter matrimonialem, ut dixi in loco præallegato. De jure etiam divino fornicatio ſimplex eſt prohibita, adeo quod eſt proculdubio peccatum mortale; & ita tenent omnes ſancti Theologi; ut atteſtatur Afflict. *ſuper prima parte conſtitut. regni, rub.* 1. *numer.* 21. Et qui aliter diceret, vel crederet, hæreticus, ut dixi infra *hoc eod. lib.* §. *hæreſis circa prin.* De jure autem civili, ut dixi, ſimplex fornicatio, ſive coitus ſoluti cum ſoluta non eſt punibilis; quinimo neque etiam 1

con-

conjugati cum ſoluta, ut dixi ſupra *hoc eo. lib.* §. *adulterium, circa prin.* Hoc autem multo magis locum haberet, ſi talis mulier ſoluta eſſet meretrix: nam fornicatio, vel coitus cum meretrice, non eſt de jure civili punibilis, & hanc opinio. dicit eſſe communem Angel. *in l. ſi uxor.* §. *ſed & in ea,*
2 *n.* 1. *ff. de adult.* (*b*) Et hoc adeo verum eſt, ut etiam ſi per vim quis ſtupraverit meretricem, non poteſt puniri, neque etiam crimine injuriarum, quicquid dixerit Bald. *in l. fin. n.* 2. *ff. de rer. diviſ.* cujus opin. eſt communiter reprobata, ut dicit Alexand. *conſil.* 469. *n.* 1. Et hæc quidem concluſio in meretrice non nupta non habet multum difficultatis. Sed quid ſi ſit nupta? Dixi ſup. *hoc eod. lib.* §. *Adulterium, verſ. Sed nunquid.* Quæro etiam, quid ſi meretrix ſit carcerata, an illam carnaliter cognoſcens, ſit puniendus. Dixi infra *verſ. cum carcerata.*

3 Sed (*c*) quæro, quæ ſit pœna fornicationis de jure canonico. Reſpond. (*d*) in laico eſt pœna arbitraria, in clerico autem fuerunt opiniones inter Scribentes. Nam aliqui tenuerunt, quod propter ſimplicem fornicationem clericus incurrat pœnam depoſitionis: Et hanc dixit eſſe communem opinionem Aret. *in cap. cum non ab homine, colum.* 10. *de judic.* Contrariam autem ſententiam, quod ſcilicet clericus propter ſimplicem fornicationem non incurrat pœnam depoſitionis, ſed ſolummodo ſuſpenſionis, dicit communiter teneri glo. *in cap. Maximianum, in verbo, Removeantur,* 81. *diſt.* quam refert, & ſequitur Abb. *in cap. ex parte, n.* 1. *in fin. de teſtibus.* Hanc etiam opinionem dicunt eſſe communem Scribentes *in cap. at ſi clerici, de judic.* & in ſpecie Imola, *n.* 11. & Fel. *poſt n.* 14. *verſ. Utrum autem,* quem refert Foller. *in pract. crim. canon. fol.* 221. *n.* 6. & Dec. *in eodem cap. at ſi clerici, n.* 36. & Berous *n.* 165. *& ſequen.* Coſct. *in ſuis ſing. in verbo, Fornicatio, verſ. propter,* Sylva, *de beneficio, fol.* 140. *n.* 7. Duennas *reg.* 101. *in princ.* Bermon. *de concubin. fol.* 251. *n.* 10. Boſſ. *in tit. de coitu damnato, n.* 10. Et ab hac opinione, tanquam veriori, & magis communi nullo modo eſſet in practica recedendum, quam etiam dicit eſſe forenſibus uſibus receptam Menchiaca *lib.* 3. *de teſtament.* §. 22. *n.* 48. *& ſequen.* Bene verum eſt, quod pro fornicatione, quæ habet inſignem deformitatem, clericus eſt deponendus. Et eſt communis opinio, ut atteſtatur Menchiaca *in loco præallegato, poſt n.* 49. Vide quæ dixi ſupra, *hoc eodem lib.* §. *Adulterium, verſ. Sed quæro,* & infra, §. *Inceſtus, verſ. Sed quæro, &* §. *Sodomia, verſ. Sed quæro, &* §. *Stuprum, verſ. Sed quæro.*

4 Cæterum coitus, qui fit inter clericum, & mulierem ſolutam, non eſt neque inceſtus, neque ſacrilegium, ut dixi infra, *verſ. cum presbytero,* & infra *hoc eodem libr.* §. *Inceſtus, verſic. ſed nunquid,* ſed ſimplex fornicatio, prout etiam inter laicum ſolutum, & ſolutam. Clericus autem notorius fornicator eſt ipſo jure ſuſpenſus ab officio. Et eſt communis opinio, ut dicit Abba *in cap. cum non liceat, n.* 4. *de præſcr.*

Frequenter dubitari contigit, quis dicatur damnatus coitus. Scias igitur, quod (*e*) damnatus coitus dicitur ille, qui aliqua lege exteriori, & humana punitur: ita dicit Bart. *in l. fin. n.* 4. *de iis, quibus ut indi.* atque ita ab omnibus receptum videtur, ut ait Didac. *in epito. ſuper* 4. *decre. fol.* 172. *poſt numerum* 15. videamus igitur, qui coitus ſint à lege punibiles. Et reperio, quod à lege puniri videntur hi, qui ſequuntur;

Cum concubina;
Cum virgine;
Cum puella nondum viri potente;
Cum puero;
Cum nupta;
Cum vidua;
Cum affine;
Cum moniali;
Cum presbytero;
Cum domina;
Cum ſubdita;
Cum pupilla;
Cum carcerata;
Cum Judæis, vel infidelibus;
Cum animali bruto;
Cum mortua;
Mulierum inter ſe;

His accedit *Raptus, & violentia, & is coitus, qui plures uxores eodem tempore ducendo committitur;* de quibus omnibus ſigillatim videamus.

Et in primis quæro, nunquid (*f*) concubinatus 6
ſit à jure prohibitus. Reſpond. hæc quæſtio de jure canonico nullam habet difficultatem: nam omnis coitus, præter matrimonialem, eſt prohibitus in foro conſcientiæ, ſecundum canones, ut tenet gloſſ. *in clem. ut noſtrum, in verbo, Non eſt, de hæret.* quam ſequuntur omnes, ut dicit Caccialup. *in rep. l. ſi qua illuſtris n.* 30. *in fin. C. ad Orficia.* (*g*) Sed de jure civili magna fuit altercatio inter Scribentes. Nam aliqui tenuerunt, quod de jure civili coitus cum concubina non ſit improbatus: & hanc opinionem, dixit eſſe communem, Alexand. *in l. ex facto,* §. *ſi quis rogatus, n.* 13. *ff. ad Trebel.* quem refert Joannes Garon. *in rub. C. de ſecund. nupt. in* 28. *pœna, verſic. ex qua concluſione, & in l.* 1. *intextual. num.* 37. *eo. tit.* & Bermon. *de concubin. fol.* 391. *numer.* 2. Socin. *in l. cum avus, poſt nu.* 65. *verſic. magis tamen, ff. de cond. & demonſt.* Contrariam autem ſententiam, ſcilicet, quod imo concubinatus hodie ſit reprobatus etiam à jure civili, dicit communiter teneri Alexand. ſibi contrarius *conſil.* 59. *n.* 3. *in fin. libr.* 4. Felin. *in cap. cum ſit generale, n.* 13. *de foro comp.* Ripa *in l. fin. n.* 38. *in fin. C. de revocan. donat.* Didacus *in epitom. ſuper quarto decret. in* 1. *part. cap.* 4. *fol.* 5. prout illum refert Nunius *de los corregidores, fol.* 223. *n.* 1. *in fin.* (*h*) Ego certè ſuſpicor in puncto juris veriorem eſſe opinionem quod concubinatus non ſit de jure civili prohibitus: atque ita videmus ſervari de conſuetudine, quæ eſt optima legum interpres, quia judices ſeculares regulariter hoc crimen non puniunt niſi quatenus requiſiti ab eccleſiaſticis brachium ſuum impartiuntur, ut dixi infra *hoc eod. libr.* §. *final. quæſt.* 37. *verſ. quæro etiam;* propterea ego ab hac ſententia in judicando non recederem. De jure autem canonico laicus tenens concubinam punitur arbitrio judicis, (*i*) clericus autem (*l*) concubinarius eſt privandus beneficio; & tenetur ad reſtituendum fructus perceptos. Et eſt communis opinio, ut dicit Bello. *conſi.* 56. *n.* 3. prout illum refert Villalob. *in ſua collecta communium opinionum in littera C. n.* 85. Sed certè Bello. ibi atteſtatur de communi in alio propoſito, prout ego fideliter retuli infra *hoc eod. libr.* §. *final. quæſt.* 63. *verſ. pariter etiam.* Item (*m*) de jure, tenens eodem tempore uxorem, & concubinam, vel duas concubinas ſimul, efficitur infamis, ſicut ille, qui duas uxores habet eodem tempore, ſecundum gloſſ. *in* §. *ſi vero effuſa, in verbo, conſiſtente, in Authen. quibus mo. nat. effi. ſui. columm.* 7. Sed hoc non obſervatur de facto, ut dicit Bald. *in l. neminem, quæ eſt lex* 2. n. 1. *C. de inceſt. nuptiis,* quem refert Barb. *de teſtibus in* 4. *parte poſt n.* 9. & Caccialup. *in rep. d. l. ſi qua illuſtris, n.* 35. *C. ad Orficianum,* & Bermon. *de concubinis, fol.* 188. *n.* 3. *fol.* 399. *in prin.* & Rolan. *conſil.* 64. *n.* 18. *lib.* 2.

10 Unum (*n*) tamen ſcias in hac materia, quod ad hoc, ut dicatur concubinatus, (*o*) plura de jure requiruntur, quæ ſi non concurrant, tranſit in crimen ſtupri, quod eſt omni jure punibile, prout in facti contingentia judicavit Curia Neapolitana, ut per Gram. *voto* 4. quæ relegavit per triennium quendam, qui diu mulierem, ut concubinam, tenuerat, deficientibus aliquibus ex dictis requiſitis, quæ ibi enumerat, *n.* 9. *& aliis ſeq.*

11 Cum virgine proculdubio punibilis eſt coitus, & appellatur ſtuprum, de quo dixi infra *hoc eod. lib.* §. *ſtuprum.*

12 Cum puella nondum viri potente coitus eſt punibilis, ut dixi *in d.* §. *Stuprum*, *verſ. fuit aliquando.*

13 Cum puero pariter eſt punibilis coitus, ut dixi infra *hoc eod. lib.* §. *Sodomia.*

14 Cum nupta eſt punibilis coitus, ut dixi ſupra *hoc eod. lib.* §. *Adulterium.*

15 Cum vidua eſt punibilis coitus, ut dixi infra, *eod. lib.* §. *Stuprum.*

16 Cum affine, vel conſanguinea eſt punibilis, & damnatus coitus, ut dixi infra *hoc eod. libr.* §. *Inceſtus.*

17 Cum (*p*) moniali eſt prohibitus coitus, & punitur pœna capitis, ut eſt tex. *in* §. *penultimo. in Authent. de ſanctiſſ. Epiſc.* & ita etiam cautum eſt per conſtitutiones hujus Ducatus *in titulo de pœnis, cap. Carnali copula.* Et idem etiam diſponunt communiter ſtatuta per Italiam, ut dicit Marſilius *in l. unica, n.* 40. *& ſequen. C. de rapt. virg.* ubi in hoc propoſito eleganter loquitur.

18 Cum presbytero autem mulieris fornicatio proculdubio eſt prohibita, prout cum cæteris, Punctus eſt, nunquid concubina, vel alia mulier ſoluta concumben (*q*) cum presbytero, dicatur committere ſacrilegium. Reſpond. quod non, ſed tantum dicitur committere ſimplicem fornicationem, & eſt communis opinio, ut dicit Caccialup. *in rep. l. ſi qua illuſtris, poſt numer.* 21. *C. ad Orficia.* prout illum refert Boſſ. *in tit. de coitu damnato, numer.* 15. licet Caccialup. in libro meo id non dicat, ſed quod coitus clerici cum ſoluta non habeatur pro adulterio, neque pro ſtupro, neque pro inceſtu, ſed tantummodo pro ſimplici fornicatione, atteſtatur eſſe communem opinionem, Menchiaca *libr.* 3. *de teſtamen.* §. 22. *numer.* 50. Boſſ. in *tit. præallegat. de coitu damnato, num.* 10. Vide quæ dixi infra *hoc eod. lib.* §. *inceſtus, verſ. ſed nunquid.* Et ſecundum hanc concluſionem neceſſe eſt dicere, quod gloſſ. *in c. per venerabilem, in verbo, adulterinus, qui filii ſint legit.* quæ appellat hunc coitum adulterinum, improprie loquatur. licet illam communiter receptam eſſe aſſerat Didac. *in epito. ſuper* 4. *decret. f.* 172. *column.* 4. *in fin.* & Placa. *lib.* 1. *delicto. cap.* 42. *numero* 31.

19 Cum domina punitur vaſallus ſe commiſcens, ut dixi *ſub lib. proxim.* §. *Feudum. q.* 58. Item ſervus cum domina coiens; flammis eſt (*r*) comburendus, ut dixi infr. *verſ. Mulieris etiam.*

20 Mulieris (*ſ*) etiam cum proprio ſervo coitus in damnatos connumeratur, & graviſſime punitur ex diſpoſitione, *l. prima, C. de mul. quæ prop. ſervis ſe junxerint*; nam mulier ipſa capite punitur, ſervus autem flammis comburitur. Et ita tenent communiter Doctores, ut dicit Anton. Gomeſ. *ſuper l.* 80. *Tauri, num.* 23. Non tamen è contra ſi ancilla rem habeat cum domino, punitur, imo remuneratur, ut eſt text. *in l. fin. C. communia de manumiſ.* unde ſumit argumentum Cynus *in d.* 1. quod amatores debent donare amaſiis ſuis, non è contra; ſubdens, Et crede experto, quod donum magis valet, quàm ſuſpirium, imo ſuſpirium nihil valet ſine dono, ferrum tamen præponitur auro; nam ſecundum Juve. Ferrum, eſt quod amant: quod (ut ipſe ait) quidam exponunt. i. ferreum membrum; propter cujus ferri fortitudinem inſignes etiam mulieres ſervis viliſſimis ſe exponunt. Quæ verba D. Cyni ſunt notanda; quia licet eſſet excellens Doctor, fuit etiam (*t*) maximus amator, & egregius poeta, ut (*u*) Franc. Petrarcha atteſtatur in iis carminibus, in quibus ipſius mortem deplorat. Et extant adhuc cantiones, & alia carmina amatoria D. Cyni non inſulſa.

Cum (*x*) ſubdita punitur etiam coitus in domino 21
feudi.

Item in Officiali cognoſcente carnaliter mulierem 22
ſibi ſubditam.

Cum (*y*) pupilla punitur tutor, vel curator ſe 23
carnaliter commiſcens pœna deportationis, & confiſcationis omnium bonorum; ut eſt tex. *l. unic. C. ſi quis eam cujus tutor fue. &c.* Et ita tenent communiter Dd. teſte Anton. Gomeſ. *ſuper l.* 80. *Tauri. n.* 24. licet ille tex. loquatur in eo, qui jam deſiit eſſe tutor, vel curator, nihilominus multo magis locum habebit ejus diſpoſitio in eo: qui adhuc durante tutela, vel cura eam ſtupraverit; & ita eſſe de mente omnium atteſtatur Anton. Gomeſ. *in loco præalleg.*

Cum (*z*) carcerata coiens cuſtos carceris gra- 24
viter punitur, & de conſuetudine Regni Franciæ ſuſpenditur, ut atteſtatur Jo. Fab. §. *Item lex Jul. num.* 6 *Inſtitut. de pub. jud.* quem refert Paris. de Put. *de Syn. in verbo, Adulterium, cap.* 1. *poſt nu.* 2. & Anton. Gomeſ. *ſuper l.* 80. *Tauri, num.* 25. Sed hoc apud nos non ſervatur. Habemus enim conſtitutionem *in tit. de juſto. reor. cap. ſi prætores*, §. *Cuſtodibus.* per quam imponitur pœna trium ictuum funis, & ultra: arbitrio Senatus. Sed quid ſi mulier cognita à commentarienſi eſſet meretrix? Reſpond. quod licet coitus cum meretrice ſit impunitus, etiamſi per vim fiat, ut dixi ſupra verſic. ſed nunquid, nihilominus ratione loci, & cuſtodiæ, non eſt impunitus dimittendus. Et in facti contingentia Parlamentum Burdegalenſe juſſit fuſtigari quendam cuſtodem carcerum, qui meretricem carceratam per vim cognoverat, ut refert Boer. *deciſ.* 217. *nu.* 9. de quo Arreſto mentionem facit Papo *lib.* 22. *tit.* 8. Arreſto 1. Si vero alius ex carceratis cognoſcat meretricem pariter carceratam, non videtur propter hoc moleſtandus, & ita ſervatum fuiſſe per eandem Curiam Burdegalenſ. atteſtatur Boer. *in dicta dec.* 317. *n.* 10. ubi etiam *n.* 14. dicit hanc eſſe com. opin.

Cum (*a*) Judæis etiam coitus eſt prohibitus. 25
Poteſt autem hoc dupliciter contingere, ſ. ſi Judæus cognoſcat mulierem Chriſtianam, & è converſo ſi Chriſtianus cognoſcat mulierem Hebræam. Quæro igitur, qua pœna puniendus ſit Judæus cognoſcens mulierem Chriſtianam. Reſpond. quod non debet puniri pœna mortis, ſed (*b*) alia mitiore, & hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Boer. *deciſ.* 316. *n.* 5. quem refert Didac. *in epito. ſuper* 4. *decret. fol.* 112. *num.* 35. Mantua. *cent.* 1. *num.* 30. Erit ergo puniendus pœna extraordinaria, arbitrio judicis citra mortem. Et dicit Alciat. *conſ.* 458. *num.* 1. quod Dd. magis communiter ſentire videntur, quod puniri debeat pœna pecuniaria; & ita in facti contingentia conſuluit Alexan. *conſ.* 13. *lib.* 7. & Corn. *conſ.* 107. *lib.* 1. Oldrad. autem *in conſ. ſuo ult.* dicit quod in facti contingentia vidit judicatum, quod cuidam Judæo, qui carnaliter cognoverat quandam mulierem Chriſtianam, amputarentur virilia, & dicit ſe illa vidiſſe ante palatium. Et ego vidi Judæum (*c*) de

hoc

hoc crimine accuſatum tranſmitti ad triremes per decennium, etiam quod mulier cum qua ipſe carnaliter ſe commiſcuerat, eſſet publica meretrix. Hic autem intellige, ut procedat, quando talis coitus Hebræi cum Chriſtiana eſſet ſimplex fornicatio, ſed ſi eſſet adulterium, ut in caſu Jaſ. *conſ.* 22. *lib.* 1. & aliorum, quos retuli ſupra *hoc eod. libr.* §. *adulterium, verſ. pone ſtat ſtatutum*, vel alius coitus, qui eſſet punibilis pœna mortis, crederem non eſſe debere meliorem conditionem Judæi, quam Chriſtiani. Refert etiam Boer. *in dec.* 316. *num.* 5. quod Pariſiis fuit combuſtus quidam Jo. Alardus, qui ex quadam Judæa, quam in domo retinuerat, ſuſceperat plures liberos.

27 Cum animali bruto coitus inter nefandos connumeratur, puta, ſi vir coierit cum aſina, ut in caſu, in quo conſuluit Roland. *conſ.* 7. *lib.* 1. dicitur enim talis coitus fieri contra naturam humani generis *cap. hoc ipſum*, §. 1. 33. *q.* 2. & punitur pœna mortis, ut eſt tex. *in c. mulier* 15. *q.* 1. & ita tenent communiter Doctores, ut atteſtatur Anton. Gomeſ. *ſuper l.* 80. *Tauri. n.* 35. ita fuit in facti contingentia ad mortem damnatus per Curiam Burdegal. quidam, qui nixum fecerat coeundi cum bruto animali, licet impeditus opus non conſummaſſet, ut refert Boer. *deciſ.* 316. *uſque ad n.* 5. & Papo *lib.* 22. *tit.* 7. *arreſto* 1. Et certe ſecundum legem Moſaicam tale facinus committentes puniebantur morte, (*d*) Exodi 23. & etiam mandatur occidi pecus, cum quo ipſum ſcelus committitur, prout etiam ſervatum fuiſſe per prædictam Curiam in nonnullis caſibus refert Boer. *in alleg. dec.* 316. *poſt num.* 6. quibus dicit viros, prius ſtrangulatis animalibus, combuſtos fuiſſe. Vide in hoc propoſito quæ dixi infr. *hoc eod. lib.* §. *fin. q.* 99. *verſ. quæro etiam.*

28 Cum mortua quoque coitus eſt punibilis: & hoc faciens videtur graviter puniendus, tanquam contrectator cadaverum, juxta diſpoſitionem *leg. fin. C. de ſepulchro violato*, prout etiam ſentit Boer. *in alleg. dec.* 316. *n.* 13.

29 Inter (*e*) mulieres cadit etiam coitus punibilis, quando inter ſe actum venereum faciunt, fricando, & ſe corrumpendo de quo in facto propoſitam fuiſſe accuſationem contra duas mulieres refert Boer. *in d. deciſ.* 316. *circa fin.* Eſt autem à jure pro hoc crimine impoſita pœna mortis, ut eſt text. *in l. fœdiſſimam. C. de adult.* & eſt communis opin. ut dicit Ant. Gomeſ. *ſuper l.* 80. *Tauri, num.* 34. quam tamen ipſe intelligit ut procedat, quando ſimul coeunt, non ſimpliciter fricando, ſed imponendo aliquod inſtrumentum materiale, puta ligneum, vel vitreum. Et ibi recenſet multos caſus, quid in hoc propoſito contigerunt, & dicit ſibi relatum fuiſſe, quod quædam moniales, quæ ita ſimul coibant, fuerunt combuſtæ. Quando verò ſimplex fricatio intervenit, debent ſecundum eum puniri citra mortem. Et ita in facti contingentia, judicatum fuiſſe refert in civitate Granatæ, quæ opin. tanquam mitior mihi ſatis placet.

30 Raptus etiam inter maxime damnatos coitus connumeratur, & punitur ultimo ſupplicio, ut dixi infra *hoc eod.* §. *raptus.*

31 Dicitur (*f*) etiam damnatus, & (*g*) punibilis coitus illius, qui eodem tempore, duas vel plures ducit uxores, (*h*) Scias autem, quod ſanctis Patribus ex divina revelatione permiſſum fuit plures uxores habere; & hæc eſt communis opinio, ut dicit Florent. *in* 3. *parte tit.* 14. *c.* 10. *numer.* 2. quem refert Didac. *in epit. ſuper quarto decretal. fol.* 124. *num.* 2. Hodie (*i*) vero eſt prohibitum viro duas uxores ducere, & mulieri pariter duos maritos habere. Pœna autem viri accipientis duas uxores, & mulieris accipientis duos maritos, de jure canonico eſt, ut mulieris capilli, & panni anteriores, & poſteriores ſcindantur, ut habetur in cap. *de benedicto* 23. *quæſtio* 1. ſecundum expoſitionem, quam dicit eſſe veram, & approbatam Petr. de Bagarottis *inter conſ. crim. diverſorum conſi.* 85. *in fin. libr.* 2. de jure autem civili variæ ſunt opinio. ſed magis communis opinio videtur eſſe, quod puniatur (*k*) pœna ſtupri, quæ eſt publicatio dimidiæ partis bonorum, ut in facti contingentia conſuluit Alexand. *conſ.* 156. *libr.* 7. Præterea (*l*) tales ducentes duas uxores ſunt infames, ut eſt text. *in l.* 2. *C. de inceſt. nupt.* & ita tenent communiter Doctores, ut atteſtatur Anton. Gomeſ. *ſuper l.* 80. *Tauri. num.* 27. Sed hodie, ut ait Ant. Gomeſ. *ibi*, & Didac. *ſuper* 4. *decret. fol.* 126. *numer.* 8. praxis recepit, ut contrahentibus binas nuptias candenti ferro fronti imprimatur littera Q. Cæterum hoc forte apud Hiſpanos ſervatur: (*m*) Nos autem habemus conſtitutionem diſponentem, quod puniantur in ſcutis 500. vel tribus ictibus aculei, & ulterius arbitrio Senatus. Solet autem Senatus, quando quis plures, quam duas uxores habet eodem tempore gravius in eum animadvertere, prout factum fuit in quodam Bartho. Comenſi, qui quatuor mulieres eodem tempore viventes in uxores duxerat: fuit enim publice (*n*) fuſtigatus, & ad triremes per triennium tranſmiſſus, 2. Decembr. 1531. C. Gramm. autem *voto* 17. refert, quod quidam, qui eodem tempore quinque uxores duxerat, fuit propter delictum toties reiteratum, (*o*) ultimo ſupplicio affectus ex judicio illius Curiæ Neap.

Sed (*p*) pone, quod mulier virum ſuum, qui 32 longo tempore abſens fuerat, eſſe vita defunctum arbitrata, alium duxerit in maritum: nunquid erit punienda? Reſpon. quod ſi quidem talis mulier certum nuncium de mariti morte acceperit, vel etiam alter fama publica interveniente probabiliter credere potuerit illum defunctum eſſe, debet excuſari: alias vero punitur hæc adulterio, & hæc eſt communis opinio, ut atteſtatur Anton. Gomeſ. *ſuper d. l.* 80. *Tauri*, (*q*) *numero* 31.

Omnes (*r*) autem coitus cujuſcunque generis 33 ſint, ſi per vim committantur, gravius puniri debent. Et ideo cognoſcens carnaliter mulierem per vim, punitur pœna capitis, ut dixi infra *hoc eod. lib.* §. *Raptus, circa princ.* & ita etiam cautum eſt per conſtitutiones hujus Ducatus, quas tamen Senatus non ſemper obſervat, licet graviſſime puniat. Et memini quod quidam Hieronymus de Lomatio pro violentia illata mulieri, etiam quod haberet pacem, fuit tranſmiſſus ad triremes per quinquennium, 28. Septembris 1559. P. N. Et poteſt poni exemplum in adulterio per vim commiſſo, ut in caſu in quo conſuluit Grammat. *conſ.* 45. item in Sodomia perpetrata cum violentia ut in caſu, in quo conſuluit Mantua *conſ.* 213. *libr.* 1.

ADDITIONES.

Ad §. Fornicatio.

F*Ornicatio.*) Vigel. M. 3. R. *lib.* 1. *c.* 13. *De adul. reg.* 22. 23. 25. 26. 29. 31. 32. 33. 34. *&* 35. Unde dicatur fornicatio, quid, & quotuplex ſit, & quo jure prohibita Far. *vol.* 1. *q.* 137. *n.* 41. De jure canonico utrum punibilis, *nu.* 11. *& duo ſeq.* Ros.

Fornicatio.) Adde † videndum Maſcar. *de probat concl.* 810. ubi late, quomodo fornicatio probetur, & præſumatur. Bajar.

(*b*) *Et hoc adeo verum eſt.*) Secus ex Nov. Conſt. Med. *tit. de rap.* viden. cit Far. *q.* 145. §. *meretrix, n.* 9. *& vol.* 1. Ros.

Et

Et hoc adeo verum eſt.) Non effugit tamen pœnam extraordinariam ſic ſtuprans, ut atteſtatur Menoch. *tract. de arb. jud. lib.* 2. *Cent.* 3. *caſu* 291. *num.* 3. *ad fin.* qui citat Clarum hic Drog.

2 *Et hoc adeo verum eſt.*) Adde, † quod Covar. *lib.* 3. *varia. reſol. c.* 14. *n.* 2. tenet contrarium, quod meretrix publica non poteſt cogi, & ſtuprans eam per vim pœna extraordinaria eſt puniendus.

3 Item † adde, quod in Regn. Neap. adeſt conſtitutio qua pœna mortis puniuntur vim inferentes meretricibus; quæ incipit noſtri *Rub.* 20. *lib.* 1. & idem tenet Menoch. *de arbitr. caſu* 291. ubi citat Covar. in loco ſupra citato, & ibi reſpondet ad conſ. Alciat. hic allegatum. Bajar.

(*c*) *Sed quæro.*) Adde fornicationis pœnam ex omni jure, per Jac. Menoch. *de arb. jud. li.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 289. Giach.

4 *Sed quæro, quæ ſit pœna.*) Adde † videndum de pœna fornicationis, per Menoch. *de arbit. jud. caſu* 289. & per Concil. Triden. *ſeſſ.* 24. *c.* 8. *de reform. matrim.* proviſum fuit, concubinarios, tam ſolutos, quam uxoratos, ſi poſtquam ab ordinario, etiam ex officio ter admoniti de re fuerint, & concubinas non ejecerint, ſeque ab earum converſatione non ſejunxerint, excommunicatione feriendos eſſe, a qua non abſolvantur, donec re ipſa admonitioni factæ paruerint. Et ſi per annum in concubinatu, neglectis cenſuris, permanſerint, contra eos ab ordinario ſevere pro qualitate criminis procedatur, & mulieres, ſive conjugatæ, ſive ſolutæ, quæ cum adulteris, ſive concubinariis publice vivunt, ſi ter admonitæ non paruerint, ab ordinariis locorum ex officio graviter pro modo culpæ puniantur, & extra oppidum, vel diœceſim (ſi ordinariis videbitur) invocato, ſi opus fuerit, brachio ſeculari, ejiciantur, aliis pœnis contra adulteros, & concubinarios inflictis in ſuo robore permanentibus.

Item † adde, quod in ſtatu eccleſiaſtico per Conſt. Nico-
5 lai V. ſummi Pontiſ. de qua in Bullar. noviter impreſſo, *conſ.* 3. *fol.* 71. fuit proviſum, quod Officiales tenentes concubinat incurrant pœnas privationis officiorum, & declarari debeant ad officia inhabiles.

6 Item † adde, quod pœnæ Clerici concubinarii ponuntur per Concil. Trid. *in ſeſſ.* 25. *c.* 14. *de reform.* & plene per Meno. *in caſ.* 424. *& in caſu* 289. & in materia concubinatus, vide Illuſtriſſ. D. Car. Paleot. *in ſuo tract. de noth. & ſpuriis c.* ta. *in fine*, & Maſcar. *de probat. in ver. Concubina*, & vide infra *n.* 11. Bajar.

(*d*) *In laico.*) Far. *d. q.* 137. *n.* 14. 15. *&* 16. *cum ſeq.* Ros.

(*e*) *Damnatm coitur.*) Far. *d. q.* 137. *n.* 2. *&* 3. Ros.

Damnatus coitus.) Contrarium huic regulæ dixi infra *ad quæſt.* 64. *verſ. ubi ſubſint.* Drogh.

(*f*) *Concubinatur.*) Far. *ubi ſup. n.* 1. *&* 2. Ros.

(*g*) *Sed de jure civili.*) Decian. *in tract. crim. tom.* 1. *libr.* 4. *c.* 26. *n.* 8. Quo jure concubinatus ſit prohibitus, & quæ requirantur in concubinatu. Eundem vide Farin. *alleg. vol.* 5. *q.* 138. *p.* 1. *præcipue n.* 7. *& ſeq. & n.* 30. *&* 31. Et non debet a præclaro tolerari. Rudolph. *q.* 50. Ros.

(*h*) *Ego certe ſuſpicor in puncto Juris.*) Adde, † quod imo
7 magis communis opinio eſt; quod concubinatus de jure civili eſt etiam prohibitus, Marzar. *in conſ.* 9. *verſ. Advertendum eſt,*
8 *ad fin.* & idem tenet Decian. *conſ.* 5. *n.* 94. *vol.* 1. Et quæ † dicatur concubina, vide Maſolli. *conſ.* 31. *n.* 7.

Item † adde, quod Judex ſecularis non poteſt procedere
9 ex officio contra mulierem occulte fornicantem cum clerico in ſacris ſive in minoribus conſtituto: ſecus autem, ſi clericus notorie, & publice cum ea fornicaretur, quia tunc judex ſecularis illam mulierem punire poterit, Petr. de Anch. *in conſ.* 196. *n.* 3. *cum ſeq. & in c. ea quæ, n.* 28. *&* 29. *de reg. jur. in* 6. & † quomodo probetur concubinatus notorius, habetur per
10 Follet. *in pract. crim. canon. in fin. inter Miſcellan. n.* 38. *fol. mihi* 328. Bajar.

(*i*) (*k*) *Arbitrio judicis.*) De pœna tenentis concubinam Farin. *d. q.* 138. *p.* 2. *n.* 32, *& ſequent.* ubi etiam de clerico latiſſime. Et de clerico, uxorem habente *ibid.* Ros.

(*l*) *Clericus autem concubinarius.*) Adde † videndum De-
11 cian. *in tract. crim. c.* 21. *lib.* 6. *tom.* 2. ubi late de clericis concubinariis, & quibus pœnis puniantur, *& in c.* 23. *eod. lib.* de aliis clericorum illicitis coitibus, & vide ſupra *nu.* 6. Bajar.

(*m*) *Item de jure tenens.*) Adde, † quod Judex ſecularis
12 poteſt tenentem uxorem, & concubinam cogere, ut concubinam dimittat, Albe. de Roſ. *in l. juſtitia*, §. *Juris præcepta ff. de juſt. & jure*, quem refert, & ſequitur Jo. de Arnon. ſingul. 67. *in patria mea.* Bajar.

(*n*) *Unum tamen ſciat.*) Adde, † quod hoc non procedit,
13 ſi diu cohabitaverint, quia vetus ſtuprum purgatur, & præſumitur concubinatus, Marſil. *conſ.* 31. *n.* 8. Bajar.

(*o*) *Plura de jure requiruntur.*) Ut per eundem Farin. *d. q. & par.* 1. Ros.

(*p*) *Cum moniali.*) Adde, & nota; quod ille, qui carnaliter cognoſcit † Monialem, tria delicta committit, inceſ- 14
tum, adulterium, ſacrilegium. Vi. Dec. *conſ.* 579. *n.* 5. Sed adverte, quia gloſſ. allegata *d. cap. Virginitus* 27. *q.* 1. dicit id verum quo ad accuſationem, non autem quo ad actus accuſationis, ſed quo ad pœnitentiam unum tantum, hoc eſt, adulterium debet puniri, & plus ſi illud inceſtuoſum ſit etiam vi. per Menoch. *de arb. caſ.* 389. *col.* 4. & omnino per Oſaſc. *deciſ.* 103. *n.* 5. ubi plenius concordantes citat. Item, quod pœna prædictorum delictorum confundatur ſub majori, tradit in propoſito Pract. Carer. *f.* 453. *col.* 1. *in prin.* Et ad materiam an, & quando delicta conjungantur quo ad pœnam ſub majori, vi. & dic, ut per Marſ. *in l. prima*; *C. de raptu Virg. nu.* 54. 55. An autem contineantur converſæ, & ſervientes Monialium appellatione, dic, ut per Fede. de Senis *conſ.* 213. Sed an comprehendantur ſorores tertii ordinis Sancti Franciſci? quod ſic, vi. per Carer. *in pract. crim.* §. *Homic.* 6. *poſt n.* 257. *pag. mihi* 452. *col.* 2.

Punitur.) Quid de laico maxime uxorato coeunte cum Moniali, an a Judice ſeculari puniri poſſit, an vero a Judice Eccleſiaſtico duntaxat, vi. plene per Oſaſc. *in deciſ.* 303. *per totam.* Giach.

Cum moniali.) Far. *q.* 146. §. *ſacrilegium n.* 1. *&* 3. Ros.

Cum moniali.) Adde † videndum Menoch. *de arbitr. Jud.* 15
caſ. 389. *n.* 22. ubi habetur, quibus pœnis puniebantur virgines Veſtales; & quibus hodie puniantur moniales, quæ ſe corrumpi patiantur. Et † de cognoſcente monialem profeſ- 16
ſam; non tamen adhuc conſecratam, & converſam, & de oſculante monialem. Vide Decian. *in tra. crim. libr.* 6. *cap.* 20. *tom.* 2. & debet puniri etiam, quod monialis, quam carnaliter cognovit, licentiam habuiſſet à Gubernatore generali Monaſterii, ſeu diſpenſationem, ne amplius religioni eſſet obſtricta, Mant. *conſ.* 266. *n.* 57. quem refert, & ſequitur Dec. *ubi ſupra n.* 11.

Item † adde, quod ſubagitans monialem committit inceſ- 17
tum, adulterium, & ſtuprum, & uterque judex in puniendo prævenire poteſt, deciſ. Pedemont. 103. Deci. *conſ.* 338. *n.* 1. *& conſ.* 585. *n.* 5.

Item † adde, quod laicus rapiens monialem, vel ſollici- 18
tans, vel corrumpens capite punitur, & ejus bona confiſcantur, & ipſi monaſterio applicantur, cui currit annalis præſcriptio ad illa vendicanda: alias applicantur fiſco; & monialis debet tradi arctiori monaſterio, ut habetur in auth. *de Illuſtriſſ. Epiſc.* §. *ſi quis rapuerit, col.* 9. *qui eſt regiſtratus in c. ſi quis rapuerit* 27. *q.* 1. Franc. Marc. *deciſ.* 966. *part.* 1. ubi dicit etiam pro gl. *in d. cap. verbo, cautiores*, quod bona monialis ſpectabunt ſecundo monaſterio quoad uſumfructum, donec vixerit.

Item † adde, quod Epiſcopus, ſeu clericus carnaliter mo- 19
nialem cognoſcens debet deponi, Bertach. *in tract. de Epiſc.* 2. *par.* 8. *par. princ. n.* 33. *lib.* 4.

Item adde, quod rapiens monialem debet habere pacem à 20
Papa, Boſſ. *in tit. de pact. n.* 27.

Item † adde, quod forma purgationis monialis à tali cri- 21
mine habetur per Lap. *in allegat.* 54. *n.* 6.

Item † adde, quod moniales impudicè viventes debent 22
carcerari in eodem monaſterio, Franc. Marc. *d. dec.* 966. *in fine.*

Item † adde, ut per Feder. de Senis *in conſ.* 213. an ſervien- 23
tes, & converſæ appellatione monialium contineantur, & an comprehendantur ſorores tertii ordinis Sancti Franciſci, vide Carer. *in pract. in* §. *homicidium* 6. *n.* 257. ubi tenet, quod ſic: de hoc vide etiam Dec. *in tract. crim. lib.* 6. *c.* 20. *in fine tom.* 2.

Item adde, quod monialem cognoſcens, ſive virgo fuerit, ſive alias cognita, & ſic impudica, punitur pœna capitis naturalis, Boſſ. *in tit. de coitu damnato n.* 79. Bajar.

(*q*) *Cum presbytero.*) Farin. *q.* 146. *d.* §. *ſacrilegium. n.* 30. 31. 32. Ros.

(*r*) *Comburendus.*) Adde. quod idem tenet Carrer. *in pract. crim.* §. *Homicid.* 6. *poſt n.* 35. *vel* 315. Giach.

(*ſ*) *Mulieris etiam*) Far. *d. q.* 137. *nu.* 58. *& q.* 141. *n.* 57. *vol.* 5. *item q. eadem.* §. *ſtuprum n.* 18. Ros.

(*t*) *Maximus amator.*) Farinac. *quæſt.* 136. *cap.* 1. *num.* 1. Ros.

(*u*) *Franciſcus Petrarcha atteſtatur.*) Adde infra *quæſt.* 60. *verſicul.* 1. *ibi, vidiſſe quendam minorem*, ubi citavi hunc locum. Drogh.

(*x*) *Cum ſubdita.*) Ancillam autem propriam ſtuprans, qua plectatur pœna, vi. per Menoch. *de arbit. jud. caſ.* 293. Giach.

Cum ſubdita.) Adde, † qua pœna puniri debeat ancillam 24
propriam ſtuprans, Menoch. *de arbit. caſu* 293. Bajar.

(*y*) *Cum pupilla.*) Adde, & quod idem habetur per Carer. *in pra. crim.* §. *Homic.* 6. *n.* 315. Giach.

(*z*) *Cum carcerata.*) Adde, & vi. per Jac. Menoch. *de arb. jud. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 292. Item quid econverſo, quando carceratus cognoſcit uxorem, vel ancillam cuſtodis, vi. ibi. *nu.* 5. *& ſeq.* Giach.

Cum

25 *Cum carcerata.*) Adde, † quod è contra ſi carceratus car-
nalitèr cognoſceret uxorem, ſive ancillam cuſtodis carcerum
deberet puniri arbitrio Judicis, Menoch. *de arbit. Jud. caſu*
292. *in fin.* ubi late hanc materiam tractavit, qua pœna plec-
26 tantur cognoſcentes carnaliter mulieres carceratas, & de iſta
materia etiam plenè habetur per Boer. *in deciſ.* 317. hic allega-
ta, & ibi etiam tractatur de cancellario cognoſcente carcera-
tam, vide etiam Far. *var. qu.* 31. *n.* 112. *cum ſeq.* ubi opin.
Menoch. ſequitur, quæ mihi multum placet. Bajar.

(*a*) *Cum Judæus.*) Adde, & vi. per Jac. Menoch. quibus
pœnis afficiantur Judæi cum Chriſtianis in diverſis caſibus ibi
diſtincte examinatis coeuntes, & e contra. Quid de Cate-
chumenis, & Saracenis *in n* act. *de arbit. jud. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.*
290. ubi diligenter explanat illos. Sed adverte, quod onus
probandi, quod mulier cognita ſit Chriſtiana, & quod Ju-
dæus cognoſcens ſciret illam eſſe Chriſtianam, pertinet ad
fiſcum. Alc. *reſponſ.* 11. *n.* 7. *tom.* 2. *lib.* 7. Item de pœna Judæi
adulterantis habetur per Caret. etiam *pract. crim. p.* 449. *n.* 266.
Giach.

27 *Cum Judæis.*) Adde † circa hujuſmodi quæſtionem viden-
dum Menoch. *de arbit. jud. caſu* 290. ubi pulchram facit diſ-
28 tinctionem, & ibi ponit de Catechumenis, & Saracenis. Et †
ſi extaret ſtatutum ſimpliciter diſponens, Judæos morte mul-
ctari, ſi carnaliter cognoverint mulierem Chriſtianam, nulla
facta diſtinctione, an ſit nupta, vel meretrix, quomodo eſſet
29 intelligendum, vide etiam Gabriel *concl.* 21. *lib.* 7. † Fiſcus
tenetur probare, illam mulierem eſſe Chriſtianam, & quod Ju-
dæus ſciret, Alciat. *conſ.* 11. *nu.* 7. *tom.* 2. *lib.* 7. vide etiam
30 Vulpell. *in conſ.* 42. ubi conſuluit † pro Judæo uxorato, qui
carnaliter mulierem Chriſtianam meretricem cognoverat, ut
non poſſet puniri pœna capitali, ſed pœna extraordinaria, &
31 Alex. in fortioribus *in conſ.* 99. *col.* 6. conſuluit † Judæum adul-
terium committentem cum Chriſtiana, meretrice, non fore a-
dulterii pœna puniendum, refert, & ſequitur Neviz. *in Sylva*
32 *nupt. lib.* 4. *ſub n.* 46. & Vivi. *opin.* 391. ubi late, † qua pœna
Judæus cognoſcens Chriſtianam puniatur, & latiſſime per De-
cian. *in tract. crim. tomo* 1. *libro* 5. *cap.* 12. *nu.* 20. *cum ſeq.* ubi,
quibus pœnis puniantur Judæi, qui rem carnalem habent cum
muliere Chriſtiana meretrice, vel honeſtæ vitæ, vel in figura
matrimonii; imo ſecundum Petrum de Ubal. *in conſ.* 29. *vol.*
2. *inter conſ. crim. diverſ. parvæ impreſſionis*, Judæus carnaliter
ſe immiſcens cum muliere Chriſtiana meretrice, quæ ſtat in lu-
panario non poteſt aliqua pœna puniri per judicem ſecularem,
nec Eccleſiaſticum, quia lex facit meretrices indignas obſer-
vatione legum, ſed hoc judicio meo non ſervaretur in practi-
ca ob qualitatem judaicam, quæ aggravat ex converſatione,
& qualiter Chriſtianus cognoſcens Judæam, etiam in forma
matrimonii habetur per Boer. *in d. deciſ.* 316. *nu.* 5. & Dec. *in
d. tract. crim. lib.* 5 *c.* 16. *nu.* 1. *to.* 1. vide etiam Boſſ. *in tit. de
coitu damnato, & punibili n.* 20. & Paul. Gillan. *in tractat. de
pœnis omniſa. coitus c.* 12. *per totum*, & ibi etiam de Turco,
Moro, hæretico, Saraceno, & de ſimilibus extraneæ fidei. &
33 cognoſcens Judæam † pœna ordinaria ob minorem ætatem
excuſatur, Alciat. *conſ.* 58. *in fin.* quem ſequitur Menoch. *caſu*
239. *num.* 3.

34 Item † adde, quod ſtatutum puniens adulterium, & ſtu-
prum pœna pecuniaria, comprehendit etiam Judæos, adul-
terium, vel ſtuptum committentes, Roſ. *conſ.* 35. *n.* 39. 45.
& 49. *vol.* 3.

(*b*) *Alia mitiore.*) Rolan. *à* Valle *conſ.* 35. *in* 2. *vol.* Vul-
pell. late *conſ.* 42. & Far. *d. quæſt.* 139. ubi etiam de cognoſ-
cente aliam infidelem *n.* 32. Ros.

(*c*) *Et ego vidi Judæum.*) Supra *in* §. *Adulterium, verſ. pone
ſtat. in fin.* Drog.

(*d*) *Exodi c.* 23.) Voluit allegare Levit. *c.* 20. Adde Quin.
Mandoſ. *Tract. de ſigna. grot. fol.* 54. *à tergo*, Drogh.

(*e*) *Inter mulieres.*) Far. *q.* 148. *n.* 40. *& ſeq. vol.* 5. Ros.

35 (*f*) *Dicitur etiam.*) Adde † in hac materia illius, qui eo-
dem tempore duas, vel plures ducit uxores, vel maritos vi-
dendum Meno. *de arbit. jud. lib.* 2. *cent.* 5. *caſ.* 420. ubi multa
accumulavit, & de multis rationibus, quæ pluralitatem uxo-
rum admittunt, vide etiam Boſſ. *in tit. de coit. damna. nu.* 78.
ubi refert, de quodam, qui ob lepidum dictum, & reſpon-
36 ſum fuit gratiatus. Et † quid de habente duas ſponſas, vel u-
xorem, & unam ſponſam, vide Aret. *in tract. de maleſ. in verb.
che tu hai adulterato, var. & advertas*, vide etiam Cova. *in* 4.
decret par. 1. §. 3. *n.* 6. ubi dicit, quod femina nupta, ſi ſciens
contraxerit cum ſecundo, qui eam ſcienter acceperat, adulte-
rii pœna damnatur cum viro, & ibi ponit alias pœnas, & quo-
37 modo † in Hiſpania puniantur, & de pœnis habentis duas u-
xores, vel duos maritos, vide etiam Viv. *com. opi.* 2057. *in
ver. uxores duas habens.*

38 Item † adde, quod Judæi habentes duas vel plures uxores
puniantur, ſicut Chriſtiani, niſi primam ſolemniter repudiaſ-
ſent, quod licet facere Judæis, *l. nemo Judæorum, in fin. C. de
Judæis, & capit. gaudemus, de diver.* Bal. *conſ.* 428. *inquiſitio*
d. n. 3. *vol.* 5. & latè per Dec. *in tract. crim. tom.* 1. *lib.* 5. *c.* 28.
n. 13. Bajar.

(*g*) *Punibilis coitus.*) Quid ſi ex forma ſtatuti præſcribantur
delicta, & a die copulæ elapſa ſit præſcriptio, extra quam Præ-
tor non poteſt amplius cognoſcere, & ſecundam uxorem iterum
cognovit, & ſequentibus annis cohabitavit, an ſit capite pu-
niendus juxta ſtatutum. Vi. per Anch. *conſ.* 4. Giach.

(*h*) *Scias autem.*) Late Menoc. *caſu* 420. Vinc. de Franch.
deciſ. 36. *ubi an poſſit quis inquiri de barajı, & an cauſa ad eccl.
remitti debeat* Ros.

(*i*) *Hodie vero.*) Far. *d.* 5. *vol. ſuæ prax. q.* 140. *par.* 1. *n.* 13.
& pluribus ſequent. præcipue n. 18. 21. 22. addas Gaſp. Ant.
Theſaur. 4. 14. Ros.

(*k*) *Pœna ſtupri.*) Adde & per Caret. *in practic. p.* 464. *n.*
305. *&* 313. & per Boſſ. *in tit. de coitu damnat. puni. n.* 75. *quem
Auctor. in multis diſſimulat.* Giach.

(*l*) *Præterea tales.*) Farin. *ſup. n.* 15. Ros.

(*m*) *Nos autem.*) Boſſ. *de coitu damnato n.* 78. Farin. *d. nu.*
22. *&* 23. Ros.

(*n*) *Fuſtigatus.*) Idem atteſtatus eſt Boſſ. *ubi ſup.* Giach.

(*o*) *Ultimo ſupplicio affectus.*) Adde, & vide Boſſ. eodem
loci, ubi egregie narrat caſum de quodam condemnato ex eo,
quod matrimonium contraxiſſet cum quatuor mulieribus, qui
incidit in Regem Carolum, dum ducebatur ad locum ſuppli-
cii, & cui Rex ob lepidum reſponſum gratiam libere conceſ-
ſit. Et vere fuit ex mera, ac propria gratia regali, quia licet a-
lias puniretur quis pœna capitis propter duas uxores: tamen
quando plures duabus habet, tenetur; ut late habetur per
Gramm. *vot.* 17. ubi retulit ita fuiſſe notatum in magna Curia:
& illum refert, atque ſequitur Ludov. Carer. *in pract. crim.* §.
Homic. 6. *ſub n.* 214. *vel* 314. Giach.

(*p*) *Sed pone.*) Farin. *d. q.* 140. *par.* 2. *n.* 42. ubi etiam qua-
liter probetur mors viri, ut licentia dicitur *per* 12. *concl.* Ros.

Sed pone quod mulier.) Adde † videndum Menoch. *de ar-* 39
bitr. Jud. lib. 2. *cent.* 5. *caſu* 420. *n.* 118. *cum ſeq.* Bajard.

(*q*) *Num.* 31.) Farin. *d. l. q.* 140. *par.* 2. *n.* 5. Ros.

(*r*) *Omnes autem coitus.*) Adde Couſtum. de Tours *titulo
Drouz de hault. Juſtice tit.* 4. *art.* 1. *verſ. femme feroce*, Ra-
piens † autem inhoneſtam mulierem punitus tantum pœna ar- 40
bitraria, & ut hic, & eſt fortaſſis ratio; quia, ut ſæpe evenit in
factos Mulier, quæ cognoſcit aliquem ob ejus deſiderium de-
perite, intendit invita amari, ideo invita ratione publici
officii cognoſci poteſt, Dec. *in l. Invitus numer.* 7. *ff. de reg.
jur.* Drogh.

Omnes autem coitus.) Adde † quod Hoſtienſ. *in c. contine-* 41
batur, extra de deſponſ. in pub. dicit quod mulieri non creditur
de violentia, ſi copula carnalis ſit ſecuta. Bajard.

---

§. FURTUM.

SUMMARIA

Ex Claro

1 *Furtum quid ſit.*
2 *Furtum quid ſit.*
3 *Domino rei an liceat rem furatam perquirere in domibus aliorum.*
4 *Et an poſſit præponi edictum, ut quilibet teneatur judicare rem furtivam.*
5 *Et an ille, apud quem reperitur res ſubtracta, præſumatur fur.*
6 *Et an furtum ſit grave delictum.*
7 *Furti pœna quæ ſit.*
8 *Et quid in furibus famoſis.*
9 *Et an pro uno furto magno poſſit quis ſuſpendi.*
10 *Et an ſtante ſtatuto, quod pro tertio furto quis ſuſpendatur, ſi quis commiſerit duo furta extra territorium, & unum in territorio, poſſit ſuſpendi.*
11 *Et an fur, qui rem furatam in aliud territorium exportavit, poſſit in ea puniri ratione contrectationis.*
12 *Et quid ſi fur pro duobus primis furtis fuerit jam punitus.*
13 *Et quid ſi fuerit abſolutus.*
14 *Et quomodo dicantur eſſe tria furta.*
15 *Fures an poſſint capite puniri.*
16 *Et an puniantur pœna quadrupli.*
17 *Fur deprehenſus in flagranti crimine poteſt impune occidi, Remiſſive.*

18 Con-

18 *Contra furem poteſt in litem jurari.*
19 *Quando dicatur conſtare de furto, Remiſſive.*
20 *Fur an excuſetur à pœna furti, ſi probibet illum, cui furatus eſt, eſſe ſuum debitorem.*
21 *Et quid ſi ille, cui res furata fuit, proteſtetur, quod illam accepit de ejus voluntate, vel conſenſu.*
22 *Furta domeſtica an ſint punienda.*
23 *Furtum de re modici valoris an ſit puniendum.*
24 *Propter neceſſitatem an licitum ſit furari.*
25 *Et an ſi poſtca fur ad pinguiorem fortunam perveniat teneatur reſtituere.*
26 *Emens rem furtivam an teneatur ad ejus reſtitutionem.*
27 *Qualiter procedatur pro furto adverſus nautas, cauſones, ſtabularios.*
28 *Et an quando familia furtum feciſſe dicitur, punitio unius liberet alios.*

Ex Additionibus.

1 *Furtum variis modis committitur.*
2 *Furtum de jure canonico ſumitur pro omni uſurpatione.*
3 *Furtum in foro poli ſola voluntate contrahitur, ſecus in foro fori.*
Et in re propria, cum creditur aliena, n. eod.
4 *Et quid in ſocio negotiante pecuniam communem,* num. eod.
5 *Famulus, vel nuncius non reſtituens pecuniam Titio, cui deferendam dominus tradiderat, an furtum committat, remiſſive.*
6 *Famulus fugiens à Domino an præſumatur res amiſſas ſubtraxiſſe.*
7 *Furtum committitur cum rei amotione, & contrectatione.*
Statutum de furto non habet locum in damno dato nec contra n. eod.
8 *Furtum, vel rapinam non committit, qui per vim, metumvè juſtum aliquid conſequitur.*
9 *Vendens ſcienter rem alienam an furtum committas.*
10 *Et quid in exigente tributum, vel gabellam indebitam.*
11 *Fur debet puniri licet perſona ſit incognita, cui furatus eſt.*
12 *Furtum manifeſtum, & fur manifeſtus quis dicatur.*
13 *Furti perquiſitio domino concedenda eſt.*
14 *Furtum feciſſe præſumuntur vicini converſantes, & familiares malæ famæ.*
Et contra quos præſumatur de furto, remiſſivè. n. eod.
15 *Furta non ſunt inveſtiganda per auguria, vel magica documenta, aut ſuperſtitiones.*
16 *Et an poſſit proponi edictum de furtivis reb. judicandis, remiſſive.*
17 *Et ille tenetur rem furtivam exhibere, penes quem reperitur.*
18 *Et an dominus domus, in qua fuit reperta res furtiva, dicatur in culpa, & conſcius furti. remiſſive.*
Et an credatur unico teſti, ibi fuiſſe repertam, remiſſive, n. eod.
Et an dominus domus poſſit conqueri, & condemnari, remiſ. n. eod.
19 *Et an Advocatus conſulens furem, ac retinens penes ſe rem furtivam, teneatur propalare furtum, vel reum, remiſſive.*
20 *Furtum an præſumatur ab eo commiſſum, penes quem res furtiva fuit reperta, remiſſive.*
Et an teneatur docere, à quo rem habuerit, remiſſive, n. eod.
21 *Furtum quando dicatur delictum atrox, vel enorme,*
22 *Et an comprehendatur ſub ſtatuto loquente de robaria.*
23 *Furtum an dicatur egregium, vel enorme, remittatur arbitrio judicis.*
24 *Furtum licet modicum dicitur enorme, ſi ex eo tumultus ſubſequatur.*
25 *Furti pœna quæ ſit, & quæ olim apud Græcos, & alios, remiſſive.*
26 *Et quæ in Regno Neap,*
27 *Furti confeſſio quandoque ſibi non præjudicas.*
28 *Fures ex generali conſuetudine pro tribus furtis laqueo ſuſpenduntur.*
29 *Confeſſus duo furta, de quibus conſtabat, & plura alia minima, de quibus non conſtabat, an poſſit ad furcas condemnari.*
30 *Furta tria licet levia pœnam mortis merentur.*
Verbum ſæpiſſimè de tribus vicibus intelligitur, num. eod.
31 *Statutum, vel conſuetudo ſuper furto an comprehendat crimen expilatæ hæreditatis, vel rapinam.*
32 *Fur non debet relaxari, niſi reſtituta re furto ſubtracta, vel ſoluta.*
Etiamſi civiliter actum non fuerit ad furti reſtitutionem, vel judex procederet per inquiſitionem. n. eod.
33 *Et judex tenebitur, ſi per negligentiam non fecerit reſtituere.*
34 *Et quid in diffamatoribus,*
35 *Et fur debet condemnari ad reſtitutionem, quamvis nihil fueris petitum per partem, vel aliter, quam deceat.*
36 *Et eſt condemnandus in eodem judicio, inſtantia, & ſententia, licet damnaretur ad mortem, alias judex teneretur de ſuo.*
37 *Et bona ſunt tacitè hypothecata pro reſtitutione adverſus hæredes, & alios poſſeſſores.*
38 *Statutum ſi reſpiciat valorem rei, debet valor communi æſtimatione probari.*
39 *Statutum, quod committens furtum in re valoris ſcutorum decem ſuſpendatur, comprehendit duos, vel plures eam ſummam furto ſubtrahentes, & dividentes.*
40 *Et ſi diceret quod furans infra valorem unius aurei fuſtigetur, & res tanti valeat, nec pluris, aut minoris, perinde eſt ac ſi eſſet infra unum aureum.*
41 *Furti poena punitur capiens bona in mare projecta tempore tempeſtatis, vel cadentia de rheda, ſeu curru.*
42 *Furti cauſam dans aperiendo, vel frangendo januam domus, in qua furtum factum fuit, an teneatur furti.*
43 *Furtum magnum an poena mortis vindicetur.*
Et quid ſi ſtatutum tria furta requireret, n. eod.
Et quæ ſint neceſſaria, ut dicatur furtum magnum, vel egregium, remiſſ. n. eod.
44 *Et an ſit furtum magnum, remittitur arbitrio Judicis.*
45 *Furtum quibus circumſtantiis aggravetur.*
Furtum unicum quibus caſibus poena capitis plectatur, remiſſive, n. eod.
46 *Fur nocturnus cum armis aggrediens laqueo ſuſpenditur.*
47 *Furtum quando dicatur unicum, remiſſ.*
48 *Statutum puniens opem, ſicut furtum, non habet locum in receptatore rei furtivæ.*
49 *Fur inquiſitus quod mille, & ultra ſubtraxerit de taſca, & condemnatus ad poenam, & reſtitutionem, non poteſt amplius ex eadem ſententia puniri, nec pars petere, niſi mille, licet revera bis mille fuiſſent in taſca.*
50 *Fur pro primo furto an comparere poſſit per procuratorem.*
51 *Statutum, quod pro tertio furto quis ſuſpendatur, an comprebendat mulieres.*
52 *Et quomodo Judex tertii procedere debeat pro aliorum furtorum verificatione.*
53 *Et an ſufficiat reum inveniri abſque auriculis,*
54 *Statutum Parmæ ſuper quarto furto declaratur.*
35 *Statutum, quod fur pro tertio furto moriatur, non*

habeg

habet locum in contrectante rem eandem per diverſas juriſdictiones.

56 *Et an Judex primi, vel ſecundi, aut tertii furti poſſit punire furem pœna mortis, ſi alia duo extra ſuum territorium fuerint commiſſa.*

Angelus impugnatur, n. eod. & ſeq.

57 *Et an Judex originis poſſit punire furtum alibi commiſſum.*

58 *Furta ſequentia an aggravent præcedentia, vel è contra.*

59 *Salvumconductum tollitur per ſubſequens delictum.*

60 *Fures, & malefici omni cum ſævitia ſunt puniendi.*

61 *Statutum, quod pro tertio furto fur ſuſpendatur, procedit etiam ſi pro primis duobus furtis non fuerit punitus.*

62 *Et an ſi pro tribus furtis varias pœnas indiceret, & pro quarto ſuſpendi, ſi pro primis tribus non fuerit condemnatus, Decian. lapſus*, n. eod.

63 *Statutum pro tertio furto furem ſuſpendi requirit temporis intervallum ab uno furto ad aliud.*

64 *Furta, de quibus non poteſt cognoſci curſu temporis, vel diverſitate loci aggravant etiam ſtante ſtatuto de hujuſmodi delictis non poſſe fieri proceſſum.*

65 *Furta de quibus ſecuta fuit abſolutio, aut alius Judex cognoſcere non poteſt nunquid aggravent ultimum furtum.*

66 *Et quid ſi pro eis pœnam ſolviſſet.*

67 *Et quid ſi extarent ſtatuta, quod de talibus delictis ante tempus, vel alio loco commiſſis non poſſit fieri proceſſus.*

68 *Furtum dicitur unicum etiam ſi plura commiſſa fuerint una die, vel nocte in una domo, vel pluribus.*

69 *Et quid ſi fur confiteatur, ſe plura furta feciſſe in eodem loco, diverſis tamen temporibus, vel cum temporis intervallo.*

70 *Nobiles furcis non ſuſpenduntur niſi concurrat enormitas delicti.*

Et quid in crimine furti n. eod.

Furca eſt pœna ignominioſa in Italia, ſed in Francia ſecus, n. eod.

71 *Nobiles in Italia pro homicidio capite truncantur; ignobiles furca ſuſpenduntur.*

72 *Milites an ſuſpendantur.*

73 *Fur in conſcientiæ foro quid teneatur reſtituere, remiſſ.*

Et re extincta ſine ejus culpa, an teneatur ad æſtimationem, n. eod.

74 *Et an ad expenſas, quas furtum paſſus fecit in requirenda re.*

Malefactor tenetur ad intereſſe damni etiam extrinſecum. n. eod.

75 *Furto rem ſubtractam an tertius poſſit auferre à fure in flagranti reperto.*

76 *Fur repertus in flagranti poteſt ſine ſententia fuſtigari.*

77 *Damnum an, & quando probetur per juramentum damnum paſſi.*

Et an admittatur probatio in contrarium. n. eod.

78 *Furtum quomodo conſtare dicatur.*

79 *Furtum per teſtes probari poteſt, etiam ſtatuto probationes teſtium rejiciente.*

80 *Fur an excuſetur à pœna furti, ſi probet ſuum eſſe debitorem cui furatus eſt.*

81 *Furari non licet Domino rem ſuam ab alio occupatam.*

82 *Mulier bona mortui mariti exportans qua actione teneatur.*

83 *Furans Domino ſciente præſente, & non contradicente an teneatur furti.*

Et quid in filio, vel in alia perſona conjuncta. n. eod.

84 *Furti pœna tenentur vicini receptantes furta ſubtracta à filiis, uxore, marito, vel patre.*

85 *Commodatarius an teneatur furti, ſi equo abſque Domini voluntate ad longius iter utatur.*

Fur an excuſetur à pœna furti, ſi Dominus proteſtetur de ipſius voluntate rem fuiſſe ſublatam, n. eod.

86 *Furtum committens in domo amici, an excuſetur ſi dicat fuiſſe joco.*

87 *Fures domeſtici qui appellentur.*

88 *Et familiaris unam rem hodie furans, & cras alteram, licet viles, punitur tanquam de magno furto.*

89 *Furti pœna an teneatur famulus, vel creditor ſubtrahendo quantum ſibi debetur.*

90 *Furans quod ſibi debetur, an ſit tutus in conſcientia, & factis monitoriis, teneatur revelare, aut reſtituere.*

Et quid de ſcientibus illum accepiſſe, n. eod.

91 *Fur pro levi furto quandoque torquetur ad pœnam & pro pluribus minimis ſuſpenditur.*

92 *Et punitus leviter tanquam pro levi furto non punitur ulterius, licet poſtea furtum fuiſſe magnum appareat.*

93 *Zingari pro furtis minimis etiam gallinarum ſunt puniendi.*

94 *Columbas alieni columbarii etiam in ſuo capiens, vel occidens furtum committit.*

95 *Arbores incidens, & exportans tenetur furti.*

96 *Et quid de incidente arborem, & inde favos mellis extrahente.*

97 *Furtum non committit accipiens fructus ex fundo ſuo, in quem alius fuerat miſſus in poſſeſſionem ex primo decreto.*

98 *Tortura pro parvo furto infertur, legitimis præcedentibus indiciis.*

99 *Furti actio an detur pro re minima.*

Et pro gallina, n. eod.

100 *Furari propter neceſſitatem an ſit licitum.*

101 *Et quando quis dicatur eſſe in extrema neceſſitate remittitur arbitrio Judicis.*

102 *Fur in quibus caſibus excuſatur à pœna furti, remiſſive.*

103 *Ludum aleæ tenens in domo lucri cauſa, an pro furto in ea commiſſo tempore ludi actionem habeat criminalem, vel civilem.*

Et quid in aliis ludis prohibitis. n. eod.

104 *Ludus aleæ dicitur ludus fortunæ.*

Ludi receptator dicitur aleator. n. eod.

105 *Fures in quibus caſibus excuſantur, & pœnam mortis evitant.*

106 *Fur non excuſatur, licet ex ejus furto aliquod Reipub. bonum accidat.*

107 *Emens rem furtivam an teneatur eam Domino ſine pretio reſtituere.*

108 *Et petens eam ſibi reſtitui, debet probare furto ſubtractam fuiſſe.*

109 *Et quid ſi ſolutum fuerit pretium illi, penes quem erat furtiva.*

Et res etiam ſine furto in alium tranſlata, an ſine precio ſit reſtituenda, n. eod.

110 *Emens equum furto ſubtractum à tranſeunte amittit pretium.*

Et qualiter probetur fuiſſe ſubtractum, remiſſive, n. eod.

111 *Et an ille, cui fuit ſublatus, poſſit à fure propria authoritate recuperare.*

112 *Et an debeat præſentare Judici, & expenſas reficere.*

113 *Emens rem raptam à latronibus, vel ab hoſte nomine Domini, an amittat pretium.*

114 *Emens equum furtivum à Zingaro ad quid teneatur, remiſſive.*

115 *Judæi an debeant res furtivas emptas, non refecto pretio, reſtituere.*

116 *Dominus rei furtivæ, non repetit pretium emptori bonæ fidei reſtitutum.*
117 *Pignori ſcienter accipiens res alienas furti tenetur.*
Et quid in Judæis, n. eod.
118 *Judæi rem furtivam ſcienter ementes, furtum committunt.*
Et Dominus ſi ſolviſſet pretium, recuperat, n. eod.
119 *Furti actione an teneatur in ſolutum accipiens res furtim ſublatas.*
120 *Emens rem furtivam extraordinarie punitur.*
121 *Et an contra eum poſſit agi actione furti ad rei perſecutionem.*
122 *Emens ſcienter à filiofamilias rem ſubreptam patri, tenetur furti.*
123 *Ludo ſcienter vincens filio familias, aut ſervo pecuniam patris, vel Domini, an furtum committat.*
Et an patri competat actio, eod. n.
124 *Et ludens præſumitur ſcivisse pecuniam eſſe filiifamilias, vel ſervi.*
Et ad pœnam corporalem contra eum procedi non poſſet, n. eod.
125 *Et ignoranter vincens civiliter tantum convenitur.*
126 *Et an furtum committant ludentes cum Monachis, furioſis, & aliis non habentibus liberam adminiſtrationem rerum appoſitarum in ludo, remiſſive.*
127 *Furtiva res ad furem reverſa ex depoſito, vel commodato, cui ſit reſtituenda, concurrentibus Domino, & depoſitario.*
128 *Fures qua actione poſſint agere pro recuperatione rei ab eis furto ſubtractæ contra alium furem eamdem rem ſurripientem.*
129 *Pretium rei furtivæ, & bona fide emptæ in mercato, vel nundinis non debet reſtitui, etiam ſi extaret ſtatutum, quod res furto ſubtracta publice, & bona fide empta vendicari non poſſit.*
130 *Furari an liceat domino rem ſuam, vel propria auctoritate capere.*
131 *Emens rem furtivam bona fide, eamque poſtea revendens non tenetur domino reſtituere pretium.*
132 *Eccleſiæ bona furto ſubtracta avocantur à detinente ſine pretii reſtitutione.*
133 *Bona fides, an præſumatur in acquirente rem furtivam ab alio quam à fure.*
134 *Furatam rem acquirens ea perempta ad illius pretium tenetur.*
135 *Furtum adverſus nautas, caupones, vel ſtabularios quomodo probetur, remiſſive.*
Et de juramento in litem, ac familia torquenda, remiſſive, n. eod.
Et an ſit ſtandum juramento ſcholaris vel hoſpitis, n. eod.
136 *Et edictum* l. 1. ff. naut. caup. ſtabul. *procedit etiam in camera locantis.*
Et an caupo teneatur ob furtum ſi clavem Cameræ tradiderit hoſpiti. n. eod.
137 *Et quando teneatur caupo ad emendam rerum ſubtractarum in hoſpitio ſuo.*
138 *Et quid ſi quis in cauponam gratis diverterit.*
139 *Et an teneatur caupo de rebus per feneſtram ſublatis à fure, vel viatore.*
140 *Et an hoſpes ſuſpectus de calumnia poſſit torqueri.*

1 FUrtum (a) eſt contrectatio rei alienæ fraudulosa lucri faciendi gratia, vel ipſius rei, vel etiam uſus, & poſſeſſionis. Et ita definit Jur. *in lib.* 1. §. *furtum*, *ff. de furt.*

2 (b) Furtorum autem duo ſunt genera; manifeſtum, & non manifeſtum. *l. furtorum ff. de furt.* Fur manifeſtus eſt ille, qui cum ipſo furto deprehenditur, *l. fur manifeſtus eod. tit.* Sed quid ſi non fuerit quis cum furto deprehenſus, fuerit tamen viſus furari, nunquid dicetur (c) fur manifeſtus? Reſpond. quod ſic: ita tenet gloſſ. *in d. l. manifeſtus*, *in verbo Deprehenſus*, quæ in hoc communiter approbatur, ut dicit Alber. *in ead. l. fur manifeſtus in fine principii*. Vide in hoc propoſito, quæ dixi infra *hoc eod. lib.* §. *fi. q. 82. ſtat. 6. ver. quæro ſtat. & ſeq.*

(d) Quæro, nunquid liceat domino rei, qui dicit illam ſibi furto ſubtractam fuiſſe, accedere ad domos aliorum, & talem rem ſibi furatam perquirere. (e) Reſpo. quod ſic, dummodo id faciat cum auctoritate Judicis. Et eſt commun. opin. ut dicit Aug. ad Ang. *de malef. in verbo. Et veſtem cæleſtem*, *n.* 34. Pract. Conrad. *fol.* 36. *poſt n.* 14. Et ita ſervatur de ſtylo, ut atteſtatur Boer. *decif.* 174. *poſt n.* 20. & ſecundum hanc opin. judicatum fuiſſe refert Papo *lib.* 23. *tit.* 6. *arreſto* 3. Contrariam tamen ſententiam, ſcilicet quod non ſit concedenda perquiſitio, dicit tenere communiter DD. Abb. *in cap. quum eum fure*, *n.* 6. *de furtis*, quem refert Pract. Conrad. *in loco præalleg.* Sed certe Pract. videtur approbaſſe quod concedatur. Bene verum eſt, quod in hoc Ducatu Judices non concedant licentiam perquirendi ipſiſmet dominis, ne ſequantur ſcandala: ſed mittunt ipſi executores ſuos, ſive conſules viciniæ, qui perquirant, præſentibus etiam quandoque ipſis dominis, & dicit Alexand. *conſ.* 462. *in* 1. *dubio*, quod ita videmus quotidie fieri per Judices, & quod minime mutanda ſunt, &c. 3

(f) Solent etiam plerunque proponi edicta, vel impetrari litteræ, quas vocant monitorias, quibus ſub pœna excommunicationis committitur ſcientibus rem furatam, ut illam indicent, de quo dixi inf. *hoc eod. lib.* §. *fi. q.* 27. *ver. Sed quæro. & ſeq.* 4

(g) Sed nunquid ille, apud quem reperitur res ſubtracta, præſumitur fur? Reſpond. quod (ſecundum aliquos) ſi eſt perſona malæ famæ, præſumitur fur; ſecus autem, ſi eſſet perſona bonæ famæ, & conditionis. Et hoc videntur approbare communiter omnes Doctores, ut dicit Aug. ad Angel. *de malef. in verbo, Et veſtem cæleſtem*, *poſt n.* 19. 5

(h) Ex hoc tamen non oritur indicium ſufficiens ad condemnationem, ſed bene ad torturam, ut dixi infra *hoc eod. lib.* §. *fin. q.* 21. *ver. ſi res furata.*

(i) Quæro, an furtum dicatur grave delictum. Reſp. quod ſi eſt factum in re magna, dicitur grave delictum, & hæc eſt commun. concluſio, ut dicit Abb. *conſ.* 25. *n.* 1. *in fi. lib.* 1. 6

(k) Sed quæro, quæ ſit pœna furti. Reſp. quod de jure communi pro furto non eſt impoſita pœna mortis: & eſt communis opin. ut dicit Gomeſ. *in* §. *ex maleficiis*. *n.* 12. *Inſtit. de actio.* Et licet *in c.* 1. §. *ſi quis quinque ſolidos*, de pace tenenda in uſibus feud. videatur conſtitutum, quod pro furto (l) quinque ſolidorum quis debeat ſuſpendi, tamen illud erat, quia cum furto concurrebat etiam violatio pacis. Et hæc eſt commun. opin. ut dicit Gomeſ. *in d.* §. *ex maleficiis*, *n.* 2. & 3. Et in omnem caſum illa pœna impoſita contra fures *in d.* §. *ſi quis quinque*, non ſervatur de conſuetudine, ut atteſtatur Gand. *de malefic. in tit. de furib. n.* 10. quem refert Auguſtin. ad Ang. *de malef. in verbo*, *Et veſtem cæleſtem*, *nu.* 12. Idem dixit gloſſ. *in cap.* 1. §. *Injuria*, *in verbo Legitime*, *de pace jur. fir.* Hoc idem atteſtatur Bald. *in d.* §. *ſi quis quinque*, & *in authen. ſed novo jure. poſt n.* 3. *C. de ſerv. fug.* quem refert Jaſ. *in d.* §. *ex maleficiis*. *n.* 3. Rom. *in l. cum ſervus*, *n.* 14. *ff. de cond. cauſa data.* Cæpol. *in ead. auth. ſed novo jure*, *n.* 70. & 71. Et dicit Anan. *in c. ex litteris*, *poſt nu.* 9. *de fur.* quod omnes hoc ſequuntur. (m) Quinimo dicit Paris Put. *de ſynd. fol.* 224. 7

poſt

poſt n. 5. quod proles Federici Imperatoris, qui ſtatuit in iſta lege, quod fur quinque ſolidorum ſuſpenderetur, & ſic, quod homo ad Dei imaginem creatus propter bona occideretur, & alii reges ſucceſſive, qui ſecuti ſunt hanc legem, eorumque miniſtri, non regnaverunt ſuper terram, & male vitam finierunt, nec generatio eorum ad tertium gradum pervenit. Ego tamen credo id potius eis contigiſſe propter bella, & indebitas vexationes, quibus Sanctam Dei Eccleſiam perturbabant, quam propter illam legem, quæ etiam (ut arbitror) (*n*) nunquam fuit uſu recepta.

8 (*o*) Scias tamen, quod hæc concluſio locum non habet (*p*) in furibus famoſis, ſive infamatis de pluribus furtis; tales enim laqueo ſuſpenduntur: & ita de conſuetudine ſervari atteſtatur Vital. *de malef. in rubr. de furtis*, *num.* 10. Fur enim, qui furari conſuevit, dicitur famoſus latro: & ita obſervatur, ut dicit Practic. Conrad. *fol.* 357. *nu.* 1. In hoc autem propoſito plura furta dicantur tria. (*q*) Et hodie de generali conſuetudine pro trib. furtis fures laqueo ſuſpenduntur, prout de hac generali conſuetudine atteſtatur Caſſan. *ſuper conſuet. Burgund. fol.* 42. *num.* 27. *in fin.* & ante eum Bald. *in d. auth. ſed novo jure*, *n.* 3. quem refert Jaſ. *in d.* §. *ex maleficiis*, *n.* 12. & Igneus *in l.* 1. §. *hoc reſcriptum*, *n.* 32. *ff. ad Syllan.* & Bolenc. *in repet. l. capitalium*, § *famoſos*, *num.* 46. *ff. de pœnis*, & Anan. *in d. c. ex litteris*, *n.* 6. *in fin. de furtis*, Cæpol. *in dict. auth. ſed novo jure*, *num.* 82. ubi etiam, *n.* 84. dicit, quod hæc eſt communis opin. gl. & Doctorum, quod fur pro pluribus furtis debet mori, ſ. furca ſuſpendi, & *n.* 85. ſubdit, quod ita communiter practicatur de quadam conſuetudine generali. Quinimo videtur, quod (ſecundum aliquos) ex duobus furtis dicatur quis famoſus fur, & laqueo ſuſpendi debeat: & ita generali conſuetudine obſervari refert nonnullos atteſtantes Fulgoſius *conſil.* 157. *num.* 1. quos tamen in libr. meo id dicentes non reperio (*r*) Ego puto in hoc ſervanda eſſe ſtatuta locorum, quibus non extantibus; non crederem furem etiam propter multa furta eſſe pœna mortis afficiendum; ſed obſervari debere jus commune, ut citra mortem puniatur. Et hoc niſi in aliquo loco eſſet ſpecialis conſuetudo, ut fures ſuſpenderentur: nam eo caſu minime mutanda eſſet, &c. Fures autem incendiarii etiam pro primo furto de conſuetudine ſuſpenduntur, ut atteſtatur Pract. Jodoci *c.* 114. *num.* 2. quod tamen apud nos non ſervatur. Poſſet etiam eſſe locus, in quo furtum committeretur, adeo inſignis, ut etiam pro primo furto, quamvis exiguo, eſſet fur ſuſpendendus. Quod quidem ſervatum fuit per Parlamentum Pariſi. in quodam, qui crumenam cum 60. Solidis tantum inciderat in camera ipſiuſmet Parlamenti, 22. Jan. 1549. ut refert Papo *lib.* 23. *tit.* 6. *arreſto* 1. & Placita Galliæ *tit.* 4.

9 Sed (*ſ*) an pro uno furto magno poterit quis ſuſpendi? Reſpond. Bald. *in d. auth. ſed novo jure*, *poſt n.* 3. tenuit quod ſic. Et dicit Ang. *de malefic. in verbo*, *& veſtem cæleſtem*, *n.* 13. quod ita ſemel practicavit Peruſii, dum ibi aſſiduua conſuetudine, invaluiſſe in Hiſpania atteſtatur Diaz. *in pract. crim. canon. cap.* 84. *poſt n.* 2. Sed certe contra Bald. eſt communis opin. ut dicit Angel. de Ubald. *inter conſil. criminalia diverſorum*, *conſ.* 71. *n.* 21. *lib.* 2. & Gregor. Lop. 2, quem refert D. Anton. de Padilla *in leg. tranſigere*, *poſt n.* 12. *C. de tranſact.* Neque hæc opin. Baldi ſervatur *in practica*, ut dicit Aret. *in d. auth. ſed novo jure*, *n.* 4. quem refert Claſ. *in loco prædict. fol.* 42. *n.* 15. & Rol. *conſ.* 51. *circa fin. lib.* 1. Et dicit Caccial. *in d. Leum*

ſertus ff. de condit. cauſa data, quod vidit quendam, qui commiſerat furtum mille ducentorum aureorum, qui evaſit pœnam mortis, & fuit ſolummodo punitus pro primo furto.

(*t*) Sed pone; ſtat ſtatutum, quod pro tertio furto quis ſuſpendatur, modo aliquis commiſit duo furta extra territorium, & unum in territorio; 10
(*u*) Quæro, nunquid illa duo furta commiſſa extra territorium ſint computanda, ad hoc ut pro iſto tertio furto ſit ſuſpendendus. Reſpond. quod ſic, & ita judices feroces faciunt eos ſuſpendi, ut dicit Joan. And. *in addi. ad Spec. ſuper rub. de furtis.* Ita etiam ſervari de conſuetudine dicit Angel. *in l. ſi ex ei.* §. *fin. n.* 4. *ff. de accuſ.* quem refert Aug. ad Ang. *de maleſ. in verbo. Et veſtem cæleſtem*, *poſt n.* 14. *& poſt n.* 25. *& in verbo Exiſtens Florentiæ poſt num.* 1. & Nellus *de bannitis*, *in* 2. *parte prin. temporis*, *quæſt.* 6. & Apoſt. ad Decian. *in l. bona fides*, *ſub n.* 11. *ff. de reg. l. jur.* Claſſ. *ſuper conſuet. Burgund. fol.* 41. *n.* 17. quem refert Didac. *lib.* 2. *reſol.* 1. *cap.* 9. *poſt n.* 7. *verſic. Idem erit obſervandum.* Et dicit Cæpo. *in d. authen. ſed novo jure*, *n.* 89. *in fin.* quod hæc eſt communis opin. moder. Alii vero diſtinguunt, quod Aut ſtatutum reſpicit factum, puta, qui fecerit tria furta, moriatur; & tunc ſecundum delictum aggravatur à primo; Aut vero reſpicit pœnam, puta, pro tribus furtis fur moriatur, & tunc non gravat; & hanc opin. dicit eſſe communem Alciat. *in cap. cum non ab homine*, *n.* 35. *de jud.* prout illum refert Villalobos *in ſua collecta commun. opin. in littera S. num.* 108. qui tamen hoc non dicit, licet ita teneat. Mihi placet prima opin. quam etiam conſuetudo approbavit, dummodo fur, de quo agitur, ſit ſubditus ratione originis, vel domicilii illi judici, in cujus territorio tertium furtum commiſit: alias vero illam non ſervarem, prout etiam ſe illam non ſervaturum, ſi eſſet judex maleficiorum, dicit Aug. *in d. verbo*, *Exiſtens*: Sed diſtinguerem, quod Aut ſtatutum dicit, pro tribus furtis; & tunc non facerem illum ſuſpendi, quia non poteſt dici commiſiſſe tria furta, ex quo illa duo fuerunt extra territorium commiſſa, pro quibus non poteſt hic puniri: Aut vero ſtatutum dicit pro tertio furto; & hoc caſu, cum ſtatutum puniat tertium furtum, & iſtud commiſſum, in territorio ſit proculdubio tertium, tranſirem cum opin. prædicta, quam uſus recipit, prout ego etiam vidi multoties in practica obſervari. Ceterum ſi ſtatutum diceret, quod famoſus, vel publicus fur ſuſpendatur, utique illa furta extra territorium commiſſa aggravarent, ita ut pro tertio, in territorio commiſſo, eſſet ſuſpendendus, & ita tenent communiter Doctor. ut dicit Cæp. *in d. authen. ſed novo jure*, *n.* 88. Nam ex interpretatione facta à conſuetudine ille dicitur fur famoſus, quia tria furta commiſit, ut dixi ſupra, *ver. ſcias tamen.* neque in hoc ſit ulla diſtinctio, an conſuetudo furandi ſit in uno territorio tantum, an in pluribus. Et ideo ſtantibus hujuſmodi verbis ſtatuti, dicerem illum eſſe omnino ſuſpendendum. Vide quæ dixi infra *hoc eod libro* §. *fin. quæſt.* 40. *verſic. pro complemento.*

An autem fur, qui rem furatam in aliud territorium exportavit poſſit in eo puniri ratione contrectationis, dixi inf. *hoc eod. lib.* §. *fina. q.* 38. *ver. tu ſcis*, *quod furtum.* 11

(*x*) Quæro etiam ſtante ſtatuto prædicto, ſi quis commiſerit (*y*) duo furta, & pro illis fuerat punitus, deinde commiſerit tertium furtum, nunquid erit pro hoc tertio ſuſpendendus, non obſtante quod pro illis duobus fuerit jam punitus. Reſpond. quod ſic; ita tenuit Ubertus de Bobio: & hanc opin. ap- 12

probat conſuetudo, ut atteſtatur Apoſtil. ad Vital. *de maleſ. in rub. de furtis ſub n. 3.* illa enim dun furta non computantur ad ea puniendum, ſed ad aggravandum tertium furtum: & ita in hoc Ducatu ſervatur.

13 (z) Sed quid ſi pro illis duobus primis fuerit abſolutus per gratiam Principis, nunquid nihilominus erunt computanda, ad hoc ut pro iſto tertio ſuſpendi poſſit? Reſpond. quod ſic. Et hæc eſt communis obſervantia ut atteſtatur Chaſſ. *ſuper conſuetud. Burgund. fol.* 41. *n.* 23. quem refert Didac. *lib.* 2. *reſol. cap.* 10. *n.* 2 *circa fin.*

14 (a) Unum tamen nota in hoc propoſito, quod ad hoc ut dicantur eſſe tria furta, debent eſſe diſtincta non ſolum re, ſed etiam tempore, & ita tenent * communiter Doctores ut dicit Cæpol. *in d. authen. ſed novo jure, n* 105.

15 (b) Eſt igitur pœna furum, ut furca ſuſpendantur: & ideo non debet eis caput amputari. ex quo hæc pœna proprie eſt contra eos à conſuetudine introducta, & ita concludunt communiter Doctores, ut dicit Chaſſ. *ſuper conſue. Bur. fol.* 47. *n.* 3.

16 (c) Pœna autem quadrupli à jure communi impoſita pro furto hodie non eſt in conſuetudine: ſed pœna corporalis tantum, ut atteſtatur Cæpol. *in d. authen. ſed novo jure, num.* 59. Et dato quod adhuc vigeret hæc pœna quadrupli volo, ut ſcias quod in (d) foro conſcientiæ fur non tenetur ad talem pœnam, ſed tantummodo ad reſtitutionem rei furatæ. Et hæc eſt commun. ſententia, teſte Gomeſ. in *d. §. ex maleſ. num.* 14. *Inſt. de actio.* quem refert Benincaſ. *de pauper. fol.* 103. *num.* 9. Facit et quæ dixi infra *hoc eodem lib. §. fi. q.* 80. *verſic ſed hæc incidenter.*

17 [e] Poteſt etiam fur deprehenſus in flagranti crimine impune occidi, ut dixi infra §. *homicidium, verſic. ultim. eſt.*

18 (f) Item contra furem juratur in litem, & eſt communis opin. ut dicit Pariſ. *conſil.* 109. *numer.* 30 *lib.* 3. quem refert (g) Plotus in *repetit. l. ſi quando n.* 139. *circa fin. C. unde vi*, Gratus *conſil.* 61. *n.* 16. *lib.* 2. Plot. *in d. l. ſi quando, n.* 129. Phanucius *de in litem jurando, fol.* 72. *n.* 63. Et ideo conſtito de furto ſi non appareat de quantitate rerum furatarum, neque ea facile probari poſſit ſtatur in hoc juramento illius, cui furtum eſt factum. & ita quotidie practicatur, ut dicit Boſ. *in tit. de rapinis, n.* 36. Et dicitur in hoc propoſito concurrere talis difficultas probationis, ubicunque res furata non extet. Et hæc eſt commun. opin. ut atteſtatur Boſ. *in loco præall. n* 37. Sed in hoc propoſito videnda ſunt quæ dixi infra *lib.* 7. §. *juramentum.* ubi diffuſe tractavi hunc articulum.

19 (h) Quando autem dicatur conſtare de furto, dixi inſ. *hoc eod. lib.* §. *fin. q.* 4. & *q.* 76. *circa princ.*

20 (i) Excuſatur autem fur à pœna pro furto impoſita ſi probet, quod ille, cui furatus eſt, erat ejus debitor, & quod ab eo creditum ſuum (k) conſequi non poterat: licitum eſt enim ei, qui non poteſt à ſuo debitore pecuniam, vel rem aliquam conſequi, æquivalentem rem, ſeu quantitatem ei ſurripere. (l) Et hæc eſt communis opin. ut ait Didac. *lib* 1. *reſol. cap.* 2. (m) *poſt n.* 15. *verſic. Quarto*
21 *in eodem.* Item (n) excuſatur, ſi probet quod rem ipſam, de cujus furto imputatur accepit de voluntate domini, cujus erat ad hoc enim, ut dicatur furtum requiritur, quod contrectetur res aliena invito domino. & propterea Jaco. de Aret. tradidit cautelam furi ut faciat, quod dominus proteſtetur quod illam accepit de ejus voluntate. Sed certe hæc excuſatio in practica parum prodeſſet: nam illud dictum Jacob. de Arena *de conſuetudine* non ſervatur, ut dicit Ang. *in l. inter omnes.* §. *recte, n.* 5. *ff. de furtis*, quem refert Aug. ad Ang. *de maleſ. in verb. Comparent.* & produxerunt inſtrumentum pacis, *poſt numerum* 12. & Anan. *in rubr. de furtis, n.* 40. (o) Et contrarium tenuit Bart. *in d.* §. *recte numer.* 1. quod ſcilicet hæc proteſtatio domini non excuſaret furem, quo minus eſſet de furto condemnandus: quæ doctrina Bart. eſt communiter approbata, ut dicit Curt. jun. *in l.* 1. *num.* 5. *C. de fur.* quem refert D. Ant. de Padilia *in l. tranſigere, n.* 105. *C. de tranſact.* illam etiam teneri per omnes atteſtatur Villapan. *in rep. l.* 22. *cap.* 23. *num.* 5. niſi tamen, ut ſubjicit Bart. ibi (p) ultra talem proteſtationem concurrerent etiam aliæ conjecturæ, & veriſimilitudines, puta, quia eſſet ejus conſanguineus, vel amicus, vel ſolitus talia donare; vel quod res eſſet modici valoris, vel hujuſmodi: tunc enim poſſet excuſari, & ſic videtur dicendum quod hoc relinquatur arbitrio judicis; & ita eſſe communem opin. atteſtatur Fel. *in c. nulli, n.* 5. *de præſumpt.* quem refert Publ. *ſuper conſuet. Alver.* 26. *colum.* 1. *in fin.* & Boſ. *in titul. de fur. poſt n.* 58.

(q) Poſſet etiam allegare furtum eſſe domeſticum, 22
& ideo non debere puniri per text. *in l. reſpiciendum.* §. *furta. ff. de pœn.* Sed certe hæc etiam excuſatio parum prodeſſet: nam hoc de conſuetudine non ſervatur, niſi in levibus. & ita fuit laqueo ſuſpenſus quidam famulus, cui dominus pecuniam tradiderat, ut alteri mutuaret, & ipſe illam in uſus ſuos converterat, pro quo famulo fuerat advocatus D. Joan. de Imola, prout ipſemet Imol. recenſet *in l. ſi tibi dederim, ff. de don.* & *in l. Caſſius. ff. de ſolutio.* quem refert Igneus *in l.* 1. *in princ. n.* 91. & *ſequen. ff. ad Sylla.* ſubdens quod ita etiam Rothomagi ut pluries judicatum; hoc idem recenſet Jaſ. *in l. ejus qui* §. *quas vero, n.* 7. *ff. ſi cert. pet.* Idem etiam ſervatum fuit in quadam ancilla, quæ furata fuerat domino ſuo certam quantitatem auri, & argenti, & fuit laqueo ſuſpenſa, ut refert Chaſſ. ſuper conſue. Burg. *fol.* 48. *n.* 37. & de alia ancilla idem ſervatum fuiſſe in civitate Neapolis atteſtatur Affiict. *ſuper* 1. *p. conſtitutionum regni. rub.* 63. *n.* 12. & Boer. *deciſ.* 316. *poſt n.* 7. refert, quod quidam famulus pro furto fuit tranſmiſſus ad triremes perpetuo refert etiam Papo *lib.* 23. *tit.* 5. *arreſto* 2. quod quidam mulaterius, qui domino ſuo furatus fuerat notabilem quantitatem pecuniarum, fuit laqueo ſuſpenſus. Tales enim fures non modo ſunt corporaliter citra mortem puniendi ut pluries vidi ſervari in hoc Ducatu, ſed debent furcis ſuſpendi tanquam graſſatores, ſeu famoſi fures, ut dicunt præallegati Doctores & in aliis provinciis ſervatum fuiſſe atteſtantur. Quin imo etiam furta domeſtica vidi ego aliquando puniri, quando ſunt multiplicata, ut in quodam Joan. Jacobo Cremonen. 7. Novembris, 1558. P. N.

Pariter (r) etiam poſſet fur allegare rem furatam 23
eſſe modici valoris: nam de re minima non videtur curandum, ut eſt text. *in l. ſcio. ff. de in integr. reſt.* & eſt communis regula, ut dicit Gomeſ. in §. *pœnales, poſt n.* 4. *Inſtitut. de actio.* Sed certe hæc etiam defenſio eſſet multum periculoſa: nam (ſ) actio furti datur etiam de re minima, puta pro gallina, vel pro anſere, imo etiam pro ovo, ut dicit gloſſ. *in* §. *Gallinarum, in verbo, qui lucrandi animo. Inſtitut. de rerum diviſ.* quam ſequuntur omnes, ut dicit Tiraq. *in tract. de jud. in reb. mini. exig. fol.* 50. *colum.* 2. *verſ.* 10. & hæc opin. eſt frequentiſſimo omnium calculo recepta, ut ait Didac. *lib.* 11. *reſolutionum cap.* 3. *num.* 12. licet dicat ſibi nunquam hoc placuiſſe, ita tamen ſervatur in practica, licet ſoleat aliquando propter rei modicitatem

citatem pœna mitigari. Faciunt, quæ dixi inf. *hoc eod. lib. §. injuria, verſicul. Item condemnatus.*

24 Quandoque (*i*) etiam excuſatur quis à pœna furti propter neceſſitatem, nam tempore extremæ neceſſitatis licitum eſt furari: & eſt communis opinio, ut dicit Marian. *in c. ſi quis propter, poſt n. 13. de furtis*, Cagn. *in l. quæ propter neceſſitatem, n. 3. ff. de reg. jur.* quem refert Benincaſ. *de pauper. fol.* 105. *n.* 22.

25 Sed vidi dubitari, nunquid iſte, qui tempore neceſſitatis aliquid furatus eſt, teneatur, ſi poſtea ad pinguiorem fortunam pervenerit, illud reſtituere? Aliqui dicunt, quod ſic: & dicit Marian. *in d. cap. ſi quis propter in ultimis verbis*, quod ita tenent communiter Doctor. Hanc etiam opin. communem appellat Benincaſ. *in loco præalleg. n.* 37. Multi vero contrarium tenuerunt, & hanc dicit eſſe communem opinionem. Summa Sylveſtr. §. *furtum, quæſt.* 5. quem refert Didac. *in repet. capit. peccatum, fol.* 70. *de reg. jur. in* 6. Prima opin. tutior eſt, in foro contentioſo non recederem à ſecunda opinione. Cum enim factum fuerit jure permittente, non eſt ulterius de reſtitutione tractandum.

26 Sed (*x*) hic incidenter quæro, nunquid emens rem furtivam, teneatur ad ejus reſtitutionem. Reſpond. quod ſic, etiam nullo reddito pretio, ut eſt text. *in l. in civilem C. de furt.* Et reperio quod Natta. *conſil.* 436. in facti contingentia conſuluit, quod etiam ſi tempore, quo eam emit, proteſtatus fuerit ſe illam emere, ut eam reſtitueret domino ſuo accepto pretio, tenetur nihilominus abſque pretio illam reſtituere, quod ego pro nunc non affirmo. (*y*) Scias tamen, quod ſi illam acquiſivit bona fide, tenetur ipſam reſtituere, ſi extat; ſi vero bona fide conſumpta eſt, tenetur ſolum quatenus eſt factus locupletior. Et hanc concluſionem dicit eſſe frequentiſſimo Theologorum, & Canon. conſenſu probatam Didac. *in repet. dict. cap. peccatum*, (*z*) *fol.* 303.

27 Pro (*a*) complemento hujus materiæ, quæro quid juris, quando (*b*) in caupona, aut navi furtum commiſſum fuiſſe dicitur, de quo eſt *titul. in §. furti. adverſus nau. caupo. ſtabul.* Et quotidie contingit, quod hoſpites (*c*) conſignant eorum valiſias cauponibus. Dubitatur itaque, quid agendum, ſi reddatur valiſia aperta, vel deſigillata. Et in hoc articulo variæ fuerunt opin. inter Scribentes. Nam aliqui dicunt, quod non creditur juramento hoſpitis dicentis, quod aliquæ res, quæ erant in valiſia, fuerint ſibi furto ſubtractæ, ſed debet Prætor torquere familiares, vel domeſticos domus & alios, qui erant in domo. Et hæc fuit opinio Bart. *in l. 1. §. fin. n. 5. ff. ſi famil. fur. fec. dicatur*, ubi ſubdit, quod cum Piſis ei occurriſſet, ita de facto obſervavit. Et dixit Alexand. ibi *in Apoſt.* hoc eſſe notandum: & quod quotidie ita ſervatur. Alii vero dicunt, quod imo ſtatur juramento ipſius hoſpitis. Et hanc opin. dicit eſſe communem Jaſ. *in l. in actionibus*, n. 41. *ff. de in litem juran.* quem refert Pariſ. *conſil.* 41. *n.* 11. *& ſequ. lib.* 1. & Diaz. *reg.* 286. & Phanucius *de in litem jurando, fol.* 70. *num.* 62. Mihi placet opin. contra caupones, ut ſcilicet ſtetur juramento hoſpitis. nam (ut experientia docet) hujuſmodi genus hominum eſt furaciſſimum: ideo ad reprimendam eorum improbitatem, puto, quod in practica bonum ſit ſervare hanc opin. quæ etiam eſt magis communis. Et ſcias quod hoc caſu ad hoc, ut ſit locus juramento, non eſt neceſſe, quod hoſpes aperuerit valiſiam cauponi, ita quod caupo ſciret, quæ res eſſent in valiſia, quicquid dixerit gloſſ. *in l. 1. §. fin. in verbo, in navi. ff. nautæ, caup. ſtabul.* nam illa gloſſ. communiter reprobatur, ut dicit Jaſon. *in loco præalleg.* n. 43.

Non (*d*) attingam hoc loco materiam tituli, *ſi familia furtum feciſſe dicatur*, quia ille titulus, dum diſponit, quod ſi plures ſervi furtum committant, dominus ſolvendo pœnam pro uno liberatur pro omnibus, & omnes etiam ſervi liberantur, non habet locum ſi criminaliter agatur. Et hæc eſt communis opinio, ut atteſtatur Rimin. *in l. ſi familia, n. 6. ff. de juriſdict. omn. judic.* Boſſ. *in titulo, ſi familia fur. feciſſe dicatur*, n. 2 præſertim ſi imponenda eſſet pœna corporalis. Et hoc tenent omnes communiter, ut dicit Angel. *in rub. ff. ſi famil. fur. feciſſ. dicatur*, n. 1. Vide quæ dixi infra *lib. proximo.* 28

ADDITIONES

Ad §. Furtum.

(*a*) FUrtum.) Hic nota, quod furum alii ſint improbi, alii improbiores, alii pluſquam improbiſſimi: de omnibus vide per Jacob. de Sanct. Georg. *in l. ſed novo, C. de ſer. fugit.* Item † ſciàs, quod furtum committitur etiam 1
in re communi *l. rei commun. &. l. merito ff. pro ſoc. & l. ſi ſocius. ff. de furt.* Quapropter Cravet. *in conſil.* 176. conſuluit, ne præſumatur ſocius voluiſſe delinquere, negotiaſſe cum pecunia communi, communi nomine. Vide plene per eum ibi Giach.

Furtum.) Vigel. *M. 1. R. lib. 5. cap. 10. reg.* 11. *uſque* 28. Farin. *conſil. 96. num. 42. & deciſ.* 101. *nu.* 7. Plura per Bonacoſ. *in quæſt. crimin. verb. Furtum* ubi, quid in eo, qui pecuniam alicui deferendam accepit, & in uſus ſuos convertit tex. *in l. ſi is cui, C. de fur.* Jaſ. *in l. cum, qui §. quin vero num. 7. ff. ſi cert. pet.* Cravet. *conſ.* 144. *col. fin.* & Foller. *in fragment. de furt.* poſt Caſtr. *conſ.* 141. *lib.* 1. *n.* 4. & Altar *conſ.* 153. *lib.* 5. ubi etiam de pecunia conſignata alicui furto ſubtracta. Ros.

Furtum.) Adde, † quod furtum de jure canonico large 2
ſumitur pro omni uſurpatione 14. *quæſt.* 5. *c. dixit dominus* §. 1. & Zanet. *in tract. de different. utriuſque Juris num. cap.* 61. quod tamen procedit, quoad Deum, non autem quoad homines, & ideo † in foro poli abſque contrectatione rei alienæ, ſola voluntate furtum committitur, & etiam in re propria, quando creditur aliena, ſecus in foro fori, cum non poſſit dici furtum, ſi non adeſt rei alienæ contrectatio: ita declarat Summa Sylveſtr. *in tit. de furto, in princ.*

Item † adde, quod furtum committitur etiam in re communi, *l. rei commun. l. merito, ff. pro ſocio, & l. ſi ſocius, ff. de furt.* & ſi ſocius negotiaverit pecuniam communem, negotiaſſe præſumitur jure communi, & non jure proprio, ne furtum commiſiſſe dicatur, ita Crav. *in conſ.* 286. 3

Item † adde, ſi famulus, vel nuncius, cui per dominum tradita fuit pecunia, ut illam Titio deferret, & illam non dedit, an furtum committat, vide per Crav. *in conſ.* 244. *col. fin.* & per Foll. *in fragmen. not.* 127. 4

Item † adde, quod famulus, qui aufugit à domino, præſumptionem habet contra ſe, quod res amiſſas ſubtraxerit, & quomodo hoc procedat, & quando aufugiſſe dicatur, vide Natt. *in conſ.* 407. & Maſcard. *de probat. concl.* 822. ubi lattiſſime. 5

Item † adde, quod furtum committitur cum rei amotione, & contrectatione; ideo ſtatutum de furto non habet locum in damno dato, & è contra ſtatutum de damno dato non habet locum in furto, quia damnum datum eſt cum rei correptione, ut per Decian. *in conſ.* 83. Grat. *in conſ.* 154. *volum.* 2. Bald. Alexand. & Jaſ. *in l.* 1. §. *ſi ff. ſi quis jus dicenti non obtemp.* & Plot. *in l. ſi quando C. unde vi.* §. 2. *n.* 43. 6

Item † adde, quod furtum, & rapina non committitur ab eo, qui per vim compulſivam, metumve juſtum etiam mortis aliquid ab aliquo conſequitur, Bero *conſ.* 195. 7

Item † adde, quod ſcienter vendens rem alienam, tum demum furtum committit, & de furto puniendus eſt, ſi rem ipſam tradat, ut voluit gloſſ. *in l. nem ſi rei in l. princip. in gloſſ. magna circa medium*, & ibi Bart. *ff. de alien. jud. mut. c.* gloſſ. & Doct. *in l. ſi ſervum veſtrum C. de furt.* & requiritur vera, & realis traditio; nec ſufficeret conſtitutum, aut precarium. Franc. Aret. *in l. 3. §. ſi rem apud te, ff. de acquiren. poſſ.* & Tiraq. *de conſtit. par. 3. limit. 26. num.* 3. contrarium autem, quod ſufficiat conſtitutum, tenuit Salic. *in* 8

d. l. ſi ſervum veſtrum, quem ſequitur Jaſ. *in d. l. 3. §. ſi eam, verſic. Sed adde ad iſtam regulam*, Tiraq. ubi ſupra *nu. 7.* qui hoc indeciſum relinquit.

10 Item † adde, quod exigens tributum, ſive gabellam præter debitum ſcienter furtum committit; ſi ignoranter, tenetur ad duplum, & ſi ob id mercatores recuſant tranſire per illud territorium, tenetur ad intereſſe Communitati illius territorii, Franc. Marc. 421. *par*. 2.

11 Item † adde, quod fur debet puniri, ſi apparet de furto, licet Judici ſit incognita perſona, cui factum eſt furtum: ita tradit Alexand. *conſ.* 22. *vol.* 6. Bajard.

12 (*b*) *Furtorum autem duo ſunt genera.*) Adde: † quod ad hoc, ut furtum dicatur manifeſtum, attenditur principium: eſt text. *in l. ſi quis in ſervitute, ff. de furtis.* Et habetur per Alciat. *de præſumpt. regul. 2. præſumpt.* 32. *nu.* 3. & Menoch. *de præſumpt. lib. 6. quæſt.* 17. *num.* 5. & ideo fur non manifeſtus ſi pervenerit ad locum deſtinatum, eſt fur non manifeſtus: & tamen, ſi poſtea, mutato propoſito, exportet ad alium locum, & in itinere deprehendatur cum furto, non propterea efficitur fur manifeſtus, ut per Joan. de Lignano *in conſ.* 10. *num.* 9. *vol.* 1. *inter conſilia crimin. diverſ.* Bajard.

(*c*) *Fur manifeſtus.*) Hic ſcias, quod fur manifeſtus plus puniatur, quam raptor, & raptor mitius, quam fur manifeſtus, quare de utroque vide per Ang. Aret. *in §. 1. colum. final. inſtitut. vi bonorum raptorum. & in §. ex maleficiis, num. 4. inſtit. de actio.* Item ſcias, quod falſus procurator recipiens pecuniam Domino debitam committit furtum, & quod tenetur reſtituere rem, & ultra poteſt conveniri actione furti non manifeſti ad duplum, ita notat Jac. de S. Georg. *in l. fi. n. 6. C. eod.* Giach.

(*d*) *Quæro nunquid liceat Domino rei.*) Modum inveniendi furtum, & furem, quando ſuſpicor, quod res ſubtracta ſit in domo alicujus. Vide etiam repert. Hippol. *in l. 1. ff. de quæſt. numer.* 25. Animal inventum in meo prato an poſſim retinere impune, donec mihi ſit ſatisfactum de damno, vi. per Jacob. *in l. 2. C. de ſervit. fug. num. fin.* & per Aretin. *in §. primo num.* 11. *Inſtitut. ſi quand. paup. feciſſe dica.* Item ſcias, quod negans depoſitum animo occultandi, & lucrandi, furtum committit, per negationem etenim depoſiti juncta retentione, aut contractione illius, non eſt dubium furtum committi, per Crav. ejus *con.* 187. *colum.* 2. Et quovis modo quis condemnetur de furto, eſt infamis: vi. per practic. Papien. *titul. inquiſitio. gloſſ. Furto, numer. 4. & ibi in addit.*

Item in concedenda perquiſitione vi. per Jacob. de S. Georg. *in l. 2. C. de ſerv. fug.* Giach.

Quæro nunquid.) Vicini facile torquentur. Vulpell. *conſil.* 65. vide tamen eum *conſ.* 149. *num.* 3. & quod quis teneatur actione injuriarum, vide Mi leum, ut infra. Ros.

13 *Quæro nunquid liceat.*) Adde † de perquiſitione concedenda, ut per Jacob. de S. Georg. *in l. 2. C. de ſerv. fug.*

14 Item † adde, quod vicini, & converſantes præſumuntur feciſſe furtum, ſi ſint malæ famæ, Bart. *in l. fin. ff. de quæſt.* & Gloſſ. *de exhibitio. eorr. in princip.* dicit, quod furtum potius præſumitur factum a familiaribus, quam ab extraneis, ſi ſunt malæ famæ, & contra quos poſſit præſumi de furto, vide Maſcard. *de probat. concluſ.* 831. *vol.* 2.

15 Item † adde, quod furta non ſunt inveſtiganda per auguria, vel alia magica documenta, 26. *quæſt. 2. cap. illud*, & per ea inquirere eſt idololatria, *d. quæſt. 2. cap.* ſed, & illud, ſicut nec per Phialam, nec aliam ſuperſtitionem, ut dicit Barbat. *in conſil.* 55. *volum.* 1. & de hac ſuperſtitione Phialæ latiſſime habetur per Martin. de Arles *in tractat. de ſuperſtitio. lit. l. ſub num. 98. in prin. & ſeq. fol. 171. tom. 3. tract.* nec perquirendum eſt cum ſedatio, ut per Stephan. in ſua Nigromantia, *in dialogo* 58. Bajard.

(*e*) *Reſpondeo, quod ſic.*) Infr. *in §. fin. quæſt. 27. verſic. ſed pone, & verſ. ſed quæro nunquid in fin.* Drogh.

16 (*f*) *Solet etiam.*) Adde, † quæ poſui infra *ad quæſt. 27. in verſ. ſed quæro.* Bajard.

(*g*) *Sed nunquid*) Vulpel. *d. conſ. 149. in princ.* Ros.

Sed nunquid ille, &c.) Adde, † quod ille, penes quem
17 reperitur res furata, tenetur eam exhibere, & facta exhibitione, debet deponi penes tertium, lite pendente, non obſtante oblatione fidejuſſionis de ea reſtituenda in fine litis, Juſtinian. Bonderi *in conſ. 104. tom. 2. conſ. crim. di-*
18 *verſ. mag. impreſſ.* & an † ſi res furtiva fuerit in domo alicujus reperta, dominus illius domus dicatur in culpa, & conſcius furti, an quod ibi reperta ſit, credatur unico teſti; & an dominus poſſit poni ad torturam, & condem-
19 nari, & † an Advocatus conſulens furem ſecreto, & retinens rem furatam, penes ſe depoſitam, teneatur ſaltem ad propalandum furtum, vel reum, vide Decian. ubi la-
20 tiſſime *in conſil. 93. per totum vol.* 2. & † ad iſtam quæſtionem, an furtum præſumatur commiſſum ab illo, penes quem res furata inventa fuerit, & an teneatur docere, à quo rem habuerit, vide etiam Maſcard. *de probat. concluſ.* 833. *volum.* 2. & Menoch. *de præſumpt. lib. 9. præſump.* 29. Bajard.

(*h*) *Ex hoc tamen non oritur.*) Infra *d. quæſt.* 87. & ideo periculoſum eſt emere rem furatam cum illa proteſtatione, de qua per Alexand. *tract. de præſumpt. regul. 3. præſumpt. 29. numer.* 3. & de qua infra *hoc eodem §. verſ. ſed hic incidenter quæro*, Nam ſtante ſtatuto, quod eadem pœna puniatur receptator, ſicut fur, ut eſt ſtatutum noſtrum Pallavicinum in criminalibus *rub. 25. tituł. de furtis*, & habetur inf. *q. 90. verſ. fin.* ſi appareat rem emptam fuiſſe furatam, non caret ſuſpicione, quod res cum tali proteſtatione empta dicatur ſcienter empta; & ideo cavendum eſt; vide tamen quæ dixi *ad d. quæſt. 90. ver. fin.* Et eſt tamen de jure verum, quod ſi quis rem, quam furto ſubtraxit deponat, vel commodet, depoſitarius, vel commodatarius, eam ſibi reddere tenetur, Alexand. *conſ.* 104. *n.* 7. *vol.* 4. Drogh.

(*i*) *Quæro, an furtum dicatur grave.*) Adde, † quod fur- 21
tum eſt delictum atrox, quando pœna furcarum imponitur, Gram. *in deciſ. 38. num.* 12. & etiam dicitur atrox, & enorme, quando fit cum fractura oſtii, capſæ, vel ſerræ;
& † tunc comprehenditur ſub ſtatuto loquente de robaria. 22
ita tradit Bero. *in conſ. 214. n. 2. vol.* 3. & quando † fur- 23
tum dicatur egregium, vel enorme, remittitur arbitrio Judicis, Caſſan. *in conſuet. Burgund. §. 5. f. 165. verſ. quando autem.*

Item † adde, quod furtum dicitur enorme, etſi eſſet 24
modicum, quando ex eo tumultus, & publicæ quietis perturbatio ſequeretur Jaſ. *in l. ſervus num. 4. ff. de cond. ob cauſam*, quem ſequitur Boſſ. *in tit. de furt. n.* 60. Bajard.

(*k*) *Sed quæro quæ ſit pœna furti.*) Adde quibus pœnis afficiantur. Quid olim apud Græcos, Ægyptios, Germanos, & Romanos obſervatum fuerit, & quid de latrone famoſo, vi. per Jac. Menoch. *de arbitr. jud. lib. 2. centur. 3. caſ.* 295. Item furis Balnearis pœna, nec non & nocturni, per eundem *caſ.* 296. Item pœna ſubtrahentis rem naufragio facto, per eundem *caſu* 297. Item furti, quando teneatur commodatarius, qui ad alium uſum, quam conceſſum fuit, re commodata uſus eſt, per eundem *caſ.* 298. Item expilatores, effractores & directarii qui, & de eorum pœnis per eundem *caſu* 299. Item pœna expilatæ hæreditatis quæ & adverſus quos, vi. per eundem *caſu* 300. Giach.

Sed quæro quæ ſit pœna furti.) Adde † videndum Me- 25
noch. *de arbitr. Jud. caſ* 295. ubi late de pœnis furti, & quomodo olim puniebantur fures apud Græcos, Ægyptios, Germanos, & Romanos. Bajard.

(*l*) *Quinque ſolidorum.*) Quid de una gallina. Afflict. *lib. 1. Conſtit. Regni de malef. clandeſt. rub. 26. n.* 38. Ros.

(*m*) *Quinimo dicit Paris.*) Adde, † quod non eſt tam 26
admirandum de dicta lege Federici Imperatoris, quæ non fuit impoſita ſolum pro furto, ſed concurrente violatione pacis; quia in Regno Neapolitano adeſt cap. incip. ad hoc, in ordinem, ex quo diſponitur, ut furtum committens ultra unciam, quæ eſt ſex ſcutorum, vel tria minima furta, pœna mortis puniri debeat, ſuper quo capitulo latiſſime ſcripſit Jo. Ant. de Nigris, & ibi *num.* 28. dicit, quod lex Regni licet nimia dura, eſt tamen ſervanda. Bajard.

(*n*) *Nunquam fuit uſu recepta.*) Et quod de generali conſuetudine non ſervetur, dixit Flor. etiam *in l. ſi ſervus, in princip. ff. ad l. Aquil. fol.* 27. ut retulit Jac. de Novel. *pract. & theor. caſ. crim. ch.* 208. *n. fi.* Scias tamen quod ſolidus *in d. §. ſi quis* & aureus in jure pro eodem accipiuntur, ut docet Cravet. *in conſ. 314. in fin.* unde intelligitur per illic allegata, ſi quis quinque ſolidos, id eſt, aureos quinque furto ſubtraxerit laqueo ſuſpendatur. Giach.

(*o*) *Scias tamen, quod hæc concluſio*) Adde, † quod 27
confitens ſe eſſe famoſum furem, vel publicum, talis confeſſio ſibi non præjudicat, quia in jure conſiſtit quando quis dicatur fur publicus, & famoſus, vel latro, ſed ſolum præjudicat confeſſio, quando fatetur factum, puta feci tale, & tale furtum, vel latrocinium Ang. *conſ.* 403. & Cravet. *conſ.* 262. Bajard.

(*p*) *In furibus famoſis.*) Adverte, quod aſſeſſores non debent pati aliquem advocare pro inſignibus furibus, & latronibus, quorum periculi ſui neſcia ſervet infamia, ut inquit Baldus *Authen. ſed novo jure n. 11. & in authen. habita. C. ne filius pro pat.* qui autem dicantur famoſi, & inſignes latrones, & qualiter puniri debeant: item qualiter intelligatur, quod in his liceat jura tranſgredi: item qualiter contra eos procedatur, ac ſervari debeat juris ordo, & ubi puniendi ſunt, & qualiter, & an dictum eorum faciat indicium

dicium contra conſocios, & an poſſint renunciare detentionibus ſuis, & ex fama ſola exiſtente quod ſit famoſus
latro, quis puniatur tanquam famoſus latro, vide remiſſive plene per pract. Carer. *pag.* 57. *col.* 1. Grach.

(*q*) *Et ideo generali.*) De unico furto vid. *l.* 14. *comm. opin. vero. pœna pronis furtis, fol.* 271. & de unico, & tribus,
Vulpel. *conſ.* 16. & de duobus Affl. *dict. rubr.* 26. *ſub n.* 38. Ros.

28 *Et ideo de generali.*) Adde, † quod idem tenet Gomeſ.
de delict. cap. 5. *num.* 6. quod pro tertio furto de generali conſuetudine imponitur pœna mortis & Vulpell. *in conſil.* 16. *n.* 3. Cov. *var. reſolut. lib.* 2. *c.* 9. *nu.* 7. & Maſcard.
de probat. concl. 818. *num.* 6. *vol.* 2.

29 Item † adde, quod ſi quis confeſſus fuerit duo furta de
quibus conſtabat, & plura alia minima de quibus non
conſtabat, neſciens nomina eorum, quibus ſubtraxerat,
poterit puniri ad pœnam furcarum, ut per Gram. *d. deciſ.* 48. *per totam.*

30 Item † adde, quod pro pluribus minimis furtis quis eſt
puniendus, Gram. *vot.* 9. *num.* 25. *& vot.* 17. *num.* 5. *& ibi.*
num. 23. inquit, quod cum dicitur ſæpiſſime, id ter agi ſat
eſt, & Menoch. *de arbitr. Jud. caſ.* 295. *num.* 17. dicit,
quod ille, qui committit tria furta, etiam levia, pœna
mortis puniri debet, & de communi atteſtatur. Bajard.

31 (*r*) *Ego puto in hoc.*) Adde, † quod ſtatutum de furto non comprehendit crimen expilatæ hæreditatis, late per
Menoch. *in caſu* 300. & ideo non poterit puniri pœna furti, ſed Boſſ. *in titul. de furt. num.* 23. dicit, quod nunquam
ſuper hoc, quando erat advocatus, fuit auditus licet allegaret diverſitatem terminorum, quia judices non curant
hujuſmodi ſubtilitates, poſtquam majus eſt delictum, ſicut etiam eſſet, ſi tractaretur, an rapina comprehendatur
in ſtatuto de furto loquente, & ibi, *ſub num.* 21. dicit,
quod crimen expilatæ hæreditatis dicit furtum largo modo, eo quod appellatur furtum magis improbum, ad differentiam furti ſimplicis; & rapina improbiſſimum idem
tenuit Caſſan. ſuper conſuet. Burg. *in* §. 5. *fol.* 151. *verſic. Nunquid;* ubi dicit, quod nedum crimen expilatæ hæreditatis comprehenditur ſub ſtatuto furti, ſed etiam ſub conſuetudine, & hoc etiam tenet Bald. *in l. de his, C. de furt.*
Sed ſuper iſta quæſtione vide Jo. Ant. de Nigr. *in c. incip.*
Ad hoc *ſub rubr. de furtis, nu.* 144. ubi latiſſime eam examinavit, & tenet: quod expilatores extraordinarie puniantur: ſed opin. Boſſ. & Caſſanei mihi placet.

32 Item † adde, quod fur relaxari non debet, niſi furto
reſtituto, vel facta ſolutione, etiam quod civiliter actum
non fuerit ad furti reſtitutionem quod procedit etiam, ſi
33 Judex per inquiſitionem procederet: alias ſi Judex † per
negligentiam non fecerit reſtituere furtum parti, ipſe tenebitur in ſolidum, Bald. *in l. quod evitandi in fine, C. de cond. ob turp. cauſam, & conſ.* 397. *vol.* 2. Cap. Tholoſ. & ibi
adden. *in deciſ.* 22. Boſſ. *in tit. de furt. n.* 49. & Cravet.
34 *conſil.* 53. *num.* 3. ubi dicit, hoc etiam † habere locum in
diffamatione indebita, cum diffamatores dicantur fures honoris, & bonæ famæ: & quod ideo manus Curiæ evadere non debent ante factam reſtitutionem honoris & famæ
per emendam honorabilem, & æſtimationem injuriæ. Et
35 † debet condemnari ad reſtitutionem rei, etiam quod nihil petitum fuerit per partem, vel aliter petitum, quam
deceat, Caſſan. *in conſ.* 40. *num* 2. *in fine* & ſuper conſuet.
Burgun. *fol.* 163. *num.* 2. Guliel. de Benedict. *in c. Raynutius, in verſic. ſi abſque liberis, ſi.* 2. *num.* 39. *de teſtam.*
ſimiliter † non condemnari debet ad reſtitutionem rei fu-
36 ratæ, in eodem judicio, inſtantia & ſententia, etiam quod
condemnaretur ad mortem: alias Judex teneretur de ſuo,
ut per Vivi *opin.* 447. *n.* 3. *volum.* 1. * & quid ſi fur nihil haberet in bonis: hunc caſum ponit Pariſ. *de ſind. in ver. condemnatio in verſic. ſequitur in fine*, & relinquit cogitandum: vide etiam Jo. Anton. de Nigr. *in cap.* 216. *n.*
18. *circa fin.* & bona † furis ſunt tacite hypothecata pro
37 reſtitutione ſecundum Bald. & Salyc. *in l. furti, C. de furt.*
& Neguſantr de pignor. *par.* 2. *membra* 4. *verſic. novus, num.* 124. ubi dicit, quod non tantum contra hæredes delinquentis, ſed etiam adverſus quemcunque alium poſſeſſorem bona hujuſmodi poſſunt ab eo, qui damnum paſſus
eſt, peti vigore tacitæ hypothecæ, & hoc ſaltem ex æquitate juris canonici, & de communi atteſtatur, ſed D. Camillus Plautius in quodam ſuo reſponſo potius ſubtili,
quam vero contra prædictos tenuit, videlicet, quod bona
furis non ſunt tacite hypothecata.

38 Item † adde, ſi ſtatutum reſpiceret valorem rei: valor
debet probari communi æſtimatione, Joan. Anton. de Nigris *in cap. ad hoc, n.* 49. *in rubr. de furt.*

39 Item † adde, ſi ſtatutum diſponeret, quod furtum committens valoris decem ſcutorum ſuſpendatur, & duo, vel
plures furto ſubtraherent dictam quantitatem, & eam dividerent, omnes deberent ſuſpendi, etiam quod pars cujuſlibet eorum non aſcenderet ad ſummam contentam in Statuto, quia omnes tenentur in ſolidum, ita tenet Joan. Ant.
de Iſern. *in titul. de pace tenen.* §. *ſi quis quinque ſolidos, col. fin. ubi allegat. tex. in l.* 1. *C. de cond. furti*, quem refert,
& ſequitur Jo. Ant. de Nigr. *in cap.* 10. *incip. ad hoc, n.* 60. *ſub rubr. de furt.*

Item † adde, quod ſi ſtatutum diſponit, quod furans 40
valorem unius ſcuti infra ſuſtigetur, ſi res tantum valet,
& non plus, nec minus, perinde eſt, ac ſi eſſet intra unum
aureum, Jo. Ant. de Nig. *in d. c.* 10. *incip. ad hoc, n.* 7.
ſub rubr. de furt.

Item † adde, quod punitur pœna furti capiens bona pro- 41
jecta in mari tempore tempeſtatis, ſive illa bona capiat in
mari, ſive in littore fluctibus expulſa, & idem eſt de capiente bona cadentia à rheda ſive curru, *Inſtit. de rer. diviſ. in fin.* & Menoch. *de arbitr. Jud. caſ.* 297.

Item † adde, ſi aliquis inimicitiæ, vel injuriæ cauſa 42
januam alicujus effregerit, ſive aperuerit, & alius, fracta
janua, furtum fecerit in illa domo, frangens, ſive aperiens januam tenetur de furto, ſi comprehendebat, furtum
ibi eſſe committendum, ſecus, ſi ignorabat furtum committendum, Bart. *in l. in furtis*, §. *ope in pr. ff. de furt.* & Alex.
in conſ. 103. *videtur col.* 5. *vol.* 1. Bajard.

(*ſ*) *Sed an pro uno furto.*) An autem de jure communi
quis puniatur ad furcam tam pro uno magno furto, prout
de tribus parvis dic quod non, conſideratur enim tunc
magis malus uſus, quam rei valor, ut hic, & contra Bald.
in d. auth. ſed novo jure tenuit gloſ. ſuper conſuetudine Tiron. tit. des crimes, art. 6. Alexan. de Imol. *inter conſilia crim. d. crſ. conſil.* 71. *n.* 21. *volum.* 2. aggravat enim delictum
mala conſuetudo, ut per Dec. *in l. bona fides n.* 7. *cum ſeq. ff. de reg. jur.* qui recte loquitur, dixi infra *in* §. *homicidium, verſ ſed quæritur.* Drogh.

Sed an pro uno furto.) Adde, † quod immo opin. Bald. 43
eſt magis communis ſecundum Menoch. *de arbitrar. Jud. caſ.* 201. *num.* 9. & hanc opinionem tenuit Ludovicus à
Peguerra *in ſuis q. crim. c.* 27. *num.* 6. etiam quod ſtatutum
tria furta requireret. Et ad hoc ut dicatur furtum magnum, vel egregium, quæ requirantur, vide *deciſ. Delphin.*
6. *nu.* 4. ubi ponit de quodam magno furto facto de nocte cum gladio, & per feneſtram; quæ aggravant, ſed
non concludit, an eſſet pœna mortis puniendus; & ibi
num. 8. *&* 9. dicit etiam, quod quando quis ſe abſcondit in domo; vel facit fracturam; quod furtum aggravat.
Et † quando dubitatur an ſit magnum furtum, relinqui 44
tur arbitrio judicis, Menoch. *de arbitr. jud. dict. caſ.* 295.
num. 10.

Item † adde, quod in multis caſibus pro uno furto tan- 45
tum imponitur pœna mortis, quos enumeravit Gomeſ. *de delict. cap.* 5. *num.* 10. & ibi *num.* 7. tenuit, quod pro
uno furto, quantumcunque magno non poteſt imponi pœ-
na mortis, niſi in caſibus per eum expreſſis. Et † quod 46
fur nocturnus; qui cum armis aggreditur, pro unico furto furca ſuſpendi debeat, tenuit Caſſan. *in conſuet. Burg. fol.* 164. *nu.* 8. & † quando dicatur unicum furtum, vide
eundem *in* §. 5. *fol.* 157. *n.* 10. *cum ſeq.* 47

Item † adde, quod ſtatutum puniens præſtantem opem, 48
ſicut furem, non habet locum in receptatore rei furtivæ,
Rimin. jun. *in conſ. crim. diverſ. parvæ Impreſſ.*

Item † adde, ſi quis fuerit inquiſitus, quod in taſca 49
furatus fuerit mille, & ultra, & condemnatus fuerit ad
aliquam pœnam & ad reſtitutionem mille, & ultra, &
poſtea repertum fuerit, quod in taſca erant duo mille,
non poterit amplius puniri, nec pars vigore dictæ ſententiæ poterit petere niſi mille: ſed poterit agere civiliter ad
alia mille, ita tradit Paul. de Caſtr. *in conſ.* 18. *non video, vol.* 1. Bajard.

(*t*) *Sed pone ſtat Statutum.*) Pro intelligentia talis ſtatuti, vide Alexan. *conſil.* 110. *volum.* 4. qui melius loquitur.
Adde Menoch. *tract. de arbitrar. jud. caſu* 295. *num.* 18.
lib. 2. *cent.* 3. *infra quæſt.* 32. *ver. ſed pone, tu ſcis, & quid in duobus homicidiis?* Dec. *in l. Bona fides num.* 8. *ff. de reg. jur.*
ſed utrum ſtante tali ſtatuto neceſſe ſit, quod fur condemnatus fuerit pro prioribus furtis? Quod ſic, Boer *deciſ.* 219.
nu. 2. *ad med.* An autem † pro primo furto competere 50
poſſit per procuratorem? Quod ſic, Menoch. *de arbit. jud. lib.* 1. *q.* 80. *num.* 116. Plot. *in l. ſi quando*, §. 43. *num.* 6.
C. unde vi. Drogh.

Sed pone ſtat ſtatutum, quod pro tertio.) Adde, † an tale 51
ſtatutum comprehendat mulieres, ut per Cæpol. *in conſ.* 36.
ubi tenet, quod non comprehendat. Sed Bald. *in conſ.* 247.
vol. 5. tenet, quod ſic, quem ſequitur Caſſan *ſuper conſuet. Burg. fol.* 153. *n.* 1. ubi late hanc quæſtionem examinavit.

Item † adde, quod quando reus confitetur alia duo fur- 52
ta,

ta, alibi commiſſa, Judex loci, ubi tertium furtum commiſſum eſt, debet mittere literas requiſitorias ad alia loca, ubi priora delicta ſunt commiſſa ad ea verificanda:
53 nec † ſufficeret, quod reus repeteretur ſine auriculis, quia de illis furtis fuiſſet punitus, ita tradit Gomeſ. *in cap. 5. n. 14. de delictis.*

54 Item † adde quod ſtatutum Parmæ, cujus verba ſunt hæc videlicet. Pro quarto vero furto, cujuſcunque ſit quantitatis, vel æſtimationis, ſuſpendatur per gulam, dum tamen ſurta præcedentia inter omnia fuerint valoris librarum 25. Imperialium, & ab inde ſupra, ſi vero fuerit minoris valoris librarum 25. Imperialium, minus puniatur ad arbitrium Judicis, vel Poteſtatis, &c. non intelligitur comprehendere, quartum furtum, ſed requiritur ad hoc, ut quis poſſit ſuſpendi pro furto, quod tria præcedentia furta, invicem cumulata, ad ſummam libratum 25. Imperialium aſcendant ſine quarto, licet adſint illa verba, inter omnia: ita declarat Alexan. *in conſ.* 120. *per totum vol.* 4.

55 Item † adde, quod ſtatutum diſponens, quod fur tertio moriatur, non habet locum in contrectante rem unam per diverſas juriſdictiones, ſecundum Ang. Fulg. & Salyc. *in authen. ſed novo jure, C. de ſer. fugit.* & Bald. *in c. Eccleſia Sanctæ de cauſa poſſeſſ. & proprietat.*

56 Item † adde, quod Judex tertii furti poterit punire ad pœnam furcarum, ſi alia duo prius extra territorium commiſſa fuerunt; non autem ſi eſſet judex primi, vel ſecundi furti, & quod alia alibi commiſſa fuiſſent, quia furta ſequentia non aggravant præcedentia: ſed præcedentia aggravant ſequentia, eo maxime, ſi de aliis alibi commiſſis pœ-
57 na ſoluta fuiſſet: & quia † Judex originis non poteſt punire furtum extra territorium ſuum commiſſum, ita declarat, & reſtringit hanc communem opinionem per D. Clarum hic firmatam. Ang. *inter conſil. Bald. in conſil.* 348. *volu.* 3. quem ſequitur Gomeſ. *in titul. de delict. cap. 5. num.* 9. & idem tenuit Bertaz. *in conſil. 39. num. 21. volum.* 1. quæ reſtrictio, ſeu declaratio mihi videtur, quod non ſit vera, nec aliquo modo ſuſtineri poſſit, aut enim procedet judex originis, ſeu domicilii, & tunc poterit punire ratione juriſdictionis ſuæ omnia furta alibi commiſſa, juxta formam ſtatuti, ut infra latiſſ. per D. Clar. *in quaſt. 39. ver. ſed quæro*, aut proceditur à Judice delicti, ubi commiſſum fuerit primum, vel ſecundum furtum, & poterit ſimiliter punire de aliis alibi commiſſis, juxta formam ſtatuti, nam de eo, de quo principaliter non poteſt cognoſci, cognoſcitur per conſequentiam, ſeu concomitantiam, etiam ſi de aliis, extra territorium factis pœna ſoluta fuiſſet, ita tradit Bald. *in authen. ſed novo jure, num. 4. C. de furt.* & Gand. *de maleſic. in rubric. de furti. & latron ſub num.* 5. dicens, quod ſæpe contingit, quod quis non habet directo, habet per conſequentiam, argum. *l. quoties. C. de jud.* ibi tamen ſubdit, quod judex puniat de commiſſis in ſua juriſdictione, & de aliis fiat remiſſio, ſed de conſuetudine, remiſſiones non fiunt, ergo ibi debet puniri de omnibus furtis, nec obſ-
58 tat illa conſideratio, quod † furta ſequentia non aggravant præcedentia, quia potius eſt contrarium, quia ex primo furto cognoſcitur mala voluntas, ex ſecundo magis cognoſcitur, & ex tertio multo magis; & ſic ſemper aggravatur per continuationem, ſive reiterationem mala voluntas, quæ orta eſt a primo furto, & ita ſemper aggravatur illud primum furtum, ex quo ſolo non poterat cognoſci prava voluntas furantis, & ideo jura noluerunt pro primo furto etiam magno, quod quis pœna mortis puniatur, ſed pro tribus, vel quatuor, & ſic propter conſuetudinem, & reiterationem furtorum, quæ conſuetudo non cadit in uno furto, ita Bald. & ceteri *in d. authen. ſed novo jure*, & quod ſecundum delictum aggravat primum, tenuit Jodoc. *in Pract. crimin. in cap. 26. num.* 7. dum † di-
59 cit ſalvum conductum crimінoſo conceſſum ei non prodeſſe; ſi aliud delictum committit, quia illud ipſum aggravat; imo poteſt etiam dici, quod numerus furtorum aggravat, & ſic, quod præcedentia aggravant ſequentia, & ſequentia præcedentia, & ita concludo, quod per quemcunque judicem, ſive originis, ſive domicilii, vel delicti, dummodo tria furta commiſſa fuerint, fures poſſint puniri ad mortem, juxta formam ſtatuti, vel conſuetudinis, & ita ſemper vidi obſervari. Et ad illud, quod hic dicit D. Clarus, quod hanc opinionem ſervaret, ſi fur eſſet ſubditus ratione originis, vel domicilii; alias non, reſpondetur per conſequentiam, & concomitantiam, ut dicunt Bald. & Gand *in locis ſupra citatis.* Ego valde admiror, quod multi conſulentes cavillationibus, conantur defendere fures, & latrones, ne pœnit furcarum puniantur; qui ſi carnificibus non traderentur, nemo ab eorum manibus tutus eſſet. Illi judices, qui rejectis ſubtilitatibus, eos ſuſpendi faciunt, omni gloria ſunt digni, & non ſunt feroces nec crudeles, ut aliqui dicunt, *cap. non eſt crudelis*, 23. *quæſt.* 5. * nam cum furibus, & latronibus, non eſt miſericorditer agendum, ſed crudeliter, & rigoroſe. §. *oportet autem ut jud. ſine quoquo ſuffrag.* per quem text. ita dicit Bald. *in l. eos col. 1. ad fin. C. de execut rei jud.* & Mant. *conſil.* 226. *num.* 60
63. quin immo Beatus Gregorius *in expoſitione Pſalmi*, † lætabitur juſtus, dicit judicem eſſe peſtem Reipublicæ, qui reos cum rigore non corrigit, & ſecundum Paul. de Caſtren. *in l. nemo, C. de epiſc. aud.* non poteſt Deo pinguior victima mactari, quam homo iniquus, & in ſacris litteris ſcriptum eſt, non permittas vivere maleficum ſuper terram. Ego quidem fui ſemper ſceleſtorum hominum perſecutor, & præſertim furum, & latronum, qui ſunt peſtis ſuper terram. Germania felix, ubi raro furta, & latrocinia committuntur, quia omni cum ſævitia, & abſque miſericordia puniuntur, & ſic in illis partibus omnes ſunt tuti de eorum bonis, & perſonis; nam judices, dum apparet commiſſum crimen, & a quo, debent eſſe prompti ad puniendum nec debent ponderare omnes ſubtilitates juris; favor enim publicæ diſciplinæ ſuadet, ut maleficia non remaneant impunita, Gram. *in deciſ. 36. num.* 63. ubi dicit etiam, quod quando delinquentes non puniuntur, publica turbatur lætitia, * & odio furum regula juris exorbitant. §. *itaque inſtitut. de action.* & Mant. *d. conſil.* 266. *num.* 64. & ait etiam Bal. *in c. olim, colum. penult. de reſcript.* quod contra malos non eſt utendum malva, ſeu emplaſtro, ſed gladio: ita faciunt boni rectores, qui ſunt ſoliti prudenter gubernare Civitates, & Provincias, ut malis hominibus expurgentur. *l. congruit de off. præſid.* Baiard.

(*n*) *Quæro nunquid illa*) Quid ſi duo, hic, & unum extra territorium Bonacoſſ. *quæſt. crim. in verb. furtum, folio.* 86. a ter. ubi etiam plura de materia furum. Ros.

(*x*) *Quæro etiam, ſtante ſtatuto.*) Adde † quod dictum 61
ſtatutum procedit, etiamſi fur pro primis duobus furtis non fuerit punitus, ſeu condemnatus, ſecundum Gomeſ. *de delictis, cap. 5, num. 9. verſicul. ſed his non obſtantibus*, ubi atteſtatur de communi: hoc etiam decidit Bald. *in conſil.* 247. *ad evidentiam, volum.* 5. quod à fortiori comprobatur, ſtatutum habet locum, quando fur pro aliis furtis pœnas luit; ergo multo magis, ſi de aliquo punitus non fuerit.

Item † adde, ſi ſtatutum diceret, quod qui commiſerit 62
primum furtum; incidantur ei auriculæ, qui ſecundum, incidantur nares, qui tertium oculi eruantur, qui quartum furca ſuſpendatur, requiritur ad hoc, ut poſſit puniri pro quarto furto ad pœnam furcarum, quod pro primis tribus furtis fuerit condemnatus, ita Decian. *in conſ. 24. n. 16. cum ſequen. volum. tertio* ſed ego arbitror hoc verum non eſſe, nec aliquo modo poſſe ſuſtineri; quia hoc non probant Doctores, quos ipſe allegavit, ut penes eos eſt videre; & per ea, quæ tradit Gomeſ. *in d. cap. 6. num.* 9. ſique interpretatio Deciani eſſet vera, maximum reſultaret inconveniens, quod ſi aliquis centum furta commiſiſſet, non poſſet puniri, niſi ad inciſionem auricularum, & poſtea alia centum, niſi ad inciſionem naris, & ſic ad infinitum antequam furca ſuſpenderetur: ſequeretur etiam, quod non poſſent ſuſpendi fures niſi prædictis membris mutilati eſſent, & tamen in Civitate Venetiarum, ubi dicit Decianus, extare tale ſtatutum, vidi multos fures ſuſpenſos, qui auriculas, nares, & oculos habebant.

Item † adde, ſtante ſtatuto quod pro tertio furto: vel 63
pro tribus furtis fur ſuſpendi poſſit; ſi in inquiſitione dictum fuerit, quod furtum commiſerit tribus vicibus, poterit puniri ad pœnam furcarum, ſi ex narratione furtorum facta in inquiſitione apparebit de temporis intervallo, ut puta, quod una die fecerit unum furtum, alia die aliud, & alio tempore aliud, ita tradit Bald. *in dict. conſ.* 247 *vol.* 5.

Item † adde, quod etiam furta, de quibus non poteſt 64
cognoſci curſu temporis, vel diverſitate loci, aggravant, ſecundum Dyn. & alios communiter, *in l. ſi cui, §. fin. ff. de accuſat.* & ita communiter ſervatur per judices, etiam quod extarent ſtatuta quod de talibus delictis poſt certum tempus, vel in alio loco commiſſis, non poſſit fieri proceſſus; & quicquid in contrarium fiat, ſit ipſo jure nullum, & de illis ſtatutis nihil curant, ita dicit Nell. *de bann. in 2. par. 1. temp. q.* 6. quem refert, & ſequitur Marian. Soc. *in c. qualiter & quando. n. 909. de accuſat.* & Gomeſ. *in c. 5. ſub n. 8. de delictis.* Bajard.

(*y*) *Duo furta.*) Sed nunquid pœna mortis imponitur pro notabili furto: quod æquiparatur tribus furtis, vi. pro & contra per Roland. *ejus conſ. 51. n. 43. vol.* 1. per Ang. de Aret. §. 1. *num. 6. inſtit. vi. bon rapt.* Giach.

(*z*) *Sed quid ſi.*) Vulpel. *reſp.* 146. ubi etiam ſi pro prioribus non fuerit punitus Bald. *conſ. 247. lib.* 5. vide etiam ea quæ ſupra in §. *Adulterium, ver. ſed pone, fol* 5. & Boer. *deciſ.* 219. & Menoch. *caſu 295. n. 17. & ſeq. ſive tracta de arbitr. jud. ad Bonacoſ. in q. crim. verbo furtum.* Bern. Ros.

Sed

65 *Sed quid ſi.*) Adde † ſi quis fuerit inquiſitus de tribus furtis, tamen de primo, & ſecundo fuit abſolutus à judice, illa duo prima non debent computari, ut aggravent ultimum, quia effectualiter duo prima non commiſit, Caſſan. *in conſuet. Burgund.* §. 5. *fol.* 160. *ſub nu.* 16. *verſ. contrarium*, ſed Celſ. Hugo. *in conſ.* 85. hanc quæſtionem diffuſe tractavit, & concludit, quod nedum delicta, quæ commiſit aliquis in alieno territorio, de quibus judex cognoſcere non poteſt, ſive quia in alieno territorio commiſſa fuerunt; ſive quia ex condemnatione ſecuta fuit condemnatur pro illis; ſive quia ſit præſcriptione tutus, vel quia ſit a Principe gratiatus; accumulantur ad effectum aggravandi delictum, poſtea commiſſum, ſed etiam delicta, de quibus fuit abſolutus per judicis diffinitivam, quando de delictis, de quibus fuit abſolutus, veraciter fuerat annotatus; & ideo vide eum omnino, quia multum egregie hanc quæſtionem examinavit, & de hoc etiam habetur per
66 Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 295. *num.* 18. & † etiam, quod de illis pœnam ſolviſſet, ut ibi per eum *ſub num.* 19. & ita
67 ſervatur per judices, dato † etiam, quod extarent ſtatuta quod de talibus delictis ante tempus, vel alio loco commiſſis non poſſit fieri proceſſus, & quicquid in contrarium fiat, ſit ipſo jure nullum, & de illis ſtatutis nihil curant; ita dicit Nell. *de bannitis in* 2. *part.* 2. *temp. q.* 6. Bajard.

(*a*) *Unum tamen nota.*) Contrarium in adulterio ſupr. *in* §. *Adulterinum. verſ. ſed pone* Drogh.

68 *Unum tamen nota.*) Adde † quod ſi plura furta una die, vel nocte commiſſa fuerint in una domo, vel in pluribus dicitur unum furtum, ſecundum Bocr. *deciſ.* 219. quem refert, & ſequitur Menoch. *de arbitr. jud. caſ.* 295. *n.* 20.

69 Item † adde, quod ſi fur confeſſus fuerit, ſe plura furta feciſſe eodem loco diverſis temporibus, illa confeſſio debet interpretari pro fure in mitiorem partem, ſcilicet, & quod fecerit diverſis temporibus continuatis, unde erit unum furtum tantum, & non plura, niſi dicatur, cum temporis intervallo, ſecundum Bald. *in auth. ſed novo jure colum* 3. *verſic. quid ſi confitetur. C. de ſer. fugit.* Alexand. *conſ.* 71. *num.* 14. *inter conſil. crim. diverſ. volum.* 2. *parv. impreſſ.* ſed Bald. *in conſ.* 247. *colum.* 1. *vol.* 5. plenius hanc quæſtionem diſputat; & eſt ſibi contrarius, cum dicat concludendo, quod per illa verba, ſex vicibus, intelliguntur ſex furta, & de hoc vide etiam Caſſan. ſuper conſuet Burgund. *fol.* 178. *n.* 1. Bajard.

* *Ita tenent.*) Etiam Bald. *in d. Auth. ſed novo jure num.* 5. *in conſ.* 247. & 358. 5. p. Soc. *in conſ.* 33. *colum.* 4. *ad fin. lib.* 4. refert, & ſequitur Boſſ. *titul. de pœn. colum.* 7. *verſ. quomodo.* Et quando fur fatetur feciſſe plura furta diverſis temporibus, intelligitur continuatis, ita ut non cenſeantur plura furta per Jaſ. *in l. fructus*, *ff. ſolut. matr.* quem refert, ac ſimpliciter ſequitur Boſſ. *tit. de furtis*, *num.* 17. ſed an confitenti feciſſe plura furta ſit credendum, vide Bald. *d. Authen. ſed novo jure.* Caſtren. & Ang. *in l. certum in princip. ff. de confeſſ.* Gand. *titul. de præſumpt. & indict. duo poſt num.* 6. *verſicul. aliud eſt.* Angel. de Aret. *de malef. verſic. veſtem. num.* 25. Et omnino per Boſſi. *tit. de delic. ſub tract.* 15. & *num. ſeq.* ubi declarat, quod non in confeſſione nuda, & ſecus in confeſſione, de qua extabat indicium, vel fama Grach.

70 (*b*) *Eſt igitur pœna furum.*) Adde † quod nobiles furcis non ſuſpenduntur: ſed, concurrente enormitate delicti, ſuſpenduntur, Grammat. *vot.* 3. *nu.* 8. & in hoc crimine furti non fit diſtinctio inter nobilem, & ignobilem, Afflict. *in conſtit. terminum vitæ*, *num.* 46. *lib.* 1. & ibi dicit, quod
71 furca eſt pœna ignominioſa in Italia: ſecus in Francia & † quod nobiles in Italia pro homicidio amputatione capitis puniuntur, & non nobiles furca ſuſpenduntur; quia eſt major pœna amputationis capitis, cum ſit magis ignominioſa, Bart. *in l. deſertorem in prin. ff. de re milit.* Bald. *conſ.* 358. *vol.* 3. & Deci. *in conſ.* 65. *num.* 4. & 5. etiam quod debeant furca ſuſpendi, habetur per Bald. *in c.* 1. *de pact. jur. firman.* §. *injuria punitur. n.* 9.

72 Item † adde, quod de conſuetudine milites non ſuſpenduntur etiam pro delicto, pro quo plebeius ſuſpenderetur, ſecundum Bald. *in c.* 1. §. *ſi ruſticus*, *de pac. tenen.* ſed ego vidi ſervari contrarium & ſervavi, concurrente enormitate delicti.

73 (*c*) *Pœna autem quadrupli.*) Adde † videndum Covar. *in cap. peccatum. de reg. jur. in* 6. *par.* 2. §. 6. ubi late, quæ fur teneatur reſtituere in foro conſcientiæ, & re extincta, an teneatur ad æſtimationem, etiam ſi perierit abſque ejus culpa: quando eodem modo apud dominum perituta fuiſ-
74 ſet, & † tenetur etiam reſtituere impenſas, quas furtum paſſus fecit in quærenda re ſibi furto ſubtracta, ſcilicet eas, quas vir prudens, & bonus facere debuiſſet; quia earum cauſa fuit, non ſolum fur, ſed etiam quilibet alius malefactor tenetur ad intereſſe damni etiam extrinſecum, Navar. *in Manuali confeſſ. cap.* 17. *n.* 140. *tom.* 1. *fol.* 220. Bajard.

(*d*) *In foro conſcientiæ.*) Contrarium tamen, ut teneatur, ſecundum legem Moſaicam, habetur Exod. *c.* 22. *in principio*, ſed an fur reſtituendo rem furatam pœnam evitet? quod non; Menoch. *de arbit. jud. lib.* 1. *q. n.* 5. *ſub n.* 2. Contrarium tamen, quod ſtante præſenti ſtatuto neceſſe non ſit, quod fur condemnatus fuerit pro primis duobus furtis, tenuis Gomeſ. *de delict. tit. de furto*, *n.* 9. Drog.

(*e*) *Poteſt etiam fur deprehenſus*,) Adde † advertendum, 75
quod non licet tertio, auferre rem furto ſubtractam a fure, dato, quod eum inveniret in flagranti crimine, Bald. *in leg. ut vim ff. de juſtitia*, & *jur.* Joan. de Alvarot. *conſ.* 74. *nu.* 51. *inter conſil. crim. diverſ. vol.* 1. *parvæ impreſſionis per not. in l. itaque fullo ff. de furt.* & ita ſentit Bald. *in l. ut vim. ff. de furt.* & ita ſentit Bald. *in l. ut vim ff. de juſt. & jur* tamen gl. *in cap.* 1. *de pace tenen.* videtur hoc reſtringere ad perſonas conjunctas.

Item † adde, quod deprehenſus in furto in flagranti po- 76
teſt fuſtigari ſine prolatione diffinitivæ ſententiæ, Angel. *in l. ictus fuſtium*, *col.* 1. *ff. de his qui not. infam.* & Jaſ. *in l. unica num.* 29. *ff. ſi quis juſ dicen. non obtemp.* Bajard.

(*f*) *Item contra furem juratur in litem.*) Adde † videndum 77
omnino Maſcard. *de probat. in concl.* 471. ubi latiſſime habetur, an, & quando damnum probari poſſit per juramentum damnum paſſi, & contra dictum juramentum contrarium probari poſſit, & vide etiam Angel. *in l. qui vas*, *C. de fur.* Bajard.

(*g*) *Plotus in repet. l. ſi quando num.* 189.) Adde etiam, & 78
diſtingue, ut infra *in* §. *fin. q. n. eſt.* 2. *ver.* & *hæc*, vide Cravpetbelle, *de antiq. temp. par.* 1. *verſ. vidimus ſub n.* 15. Drogh.

(*h*) *Quando autem dicatur conſtare de furto.*) Adde † quod dicitur conſtare de furto ſi judex, quando dicitur furtum fuiſſe commiſſum, faciat deſcribi per notarium querelam, teſtes & miſſionem Officialis ſui, ubi commiſſum fuit furtum, & relationem, & debet verificari, quod res, quæ dicitur furto ſubtracta, erat in domo, & quod auditus fuit rumor, vel acclamatio, vel quod dominus rei conqueſtus eſt cum vicinis, ita tradit Roland. *in conſil.* 51. *n.* 10. & 11. ubi poſuit alias præſumptiones, ſed latius per Maſcard. *in concl.* 830. & 831. & 832. *volum.* 2. inter alias præſumptiones ſufficit legalitas perſonæ damnum paſſi, & lamentationes, Foller. *in pract. crim. in verſ. capiat informationem*, *num.* 17. & 18. & poteſt probari per teſtes domeſticos, per ſocios, & familiares, qui dixerint ſe audiviſſe ſtrepitum de nocte, & clamorem, item ſe vidiſſe res antea eſſe in domo, & modo non reperiri; item, ſi appareat de fractura domus, oſtii, muri, & capſulæ, Alexand. *in conſil.* 54. *volum.* 1. & Bero *in cap.* 1. *num.* 10. *de reſtitut. ſpoliat.* & quando præſumatur factum fuiſſe furtum late per Menoch. *de præſump. lib.* 6. *præſumpt.* 61. *num.* 21.

Item † adde, quod non obſtante ſtatuto probationes teſ- 79
tium rejicientes furtum per teſtes probari poteſt. An. *conſil.* 55. *num.* 2. ratio, quia furtum de jure divino eſt prohibitum, ſequitur Marſ. *in rub. num.* 52. *C. de probat.* Bajard.

(*i*) *Excuſatur autem fur.*) Et de mercatore; qui habebat quendam juvenem ad bancum ſuum, & Dominus dedit ei ducentum ducatos, ut numeraret eos Sempronio, & convertit in uſus ſuos, vi. omnino per Jaſ. *col. fin. in leg. ſi ego. ff. ſi cert. petat.* Item fur quando non ſit conveniendus, vide per Ang. de Aret. §. *quæ de fullone inſtit. de obli. quæ ex deli. naſcun.* Grach.

Excuſatur autem fur.) Adde † quod hoc dictum eſt ve- 80
rum ſi nullum iſtorum quatuor concurrit. Primum, quod poſſit judice ſententiante, ſuum rehabere, quia nemo debet ſibi jus dicere: ſecundum ſcandalum ſui, vel proximi innocentis, cujus forte cuſtodiæ erat res commendata: tertium, periculum mortis corporalis, vel alterius læſionis magnæ: quartum; periculum mortalis peccati, ſ. perjurii, & hujuſmodi: quia aliquo iſtorum interveniente non licet, imo ſi accepit, & imminet periculum aliquod iſtorum trium poſtremo dictorum, tenetur reſtituere, ita declarat Summa Angelica, *in ver. furtum*, *num.* 40. quam ſequitur Abn. *in tract. de execut. c.* 58. *num.* 4. *p.* 2. & † per Summam Sylveſtr.
in ver. furtum in 13. *q.* ſex requiruntur; & quando liceat 81
furto ſubtrahere ſibi debitum, late Joan Anton. de Nigr. *in cap. ad hoc n.* 106. ubi ponit tres opiniones, & concludit, quod quando quis habet copiam judicis, & poteſt probare de ſuo credito, tunc non eſt licitum furari, quia debet debitorem in judicio convenire, & contra faciens punitur, non tamen pœna furti, ſed alia extraordinaria, & ad hoc allegar Alexand. *in conſ.* 135. *col.* 3. *volu.* 1. quem ſequitur Fab. de Monteleone *in praxi arb. p.* 5. *num.* 10. *fol.* 437. ubi loquitur de famulo furante domino pro ſuo ſalario, & vide *inf. n.* 87.

Item adde, quod rem ſuam occupatam per alium non licet domino furari, Alex. *conſ.* 135. *vol.* 1. Cæpol. *conſ.* 26.

Plot

Plot. *in l. ſi quando*, *n.* 851. Menoch. *de recuperan. poſſ. remed.* 2. *num.* 284. Bertaz. *conſ.* 8. *n.* 36. BAJARD.

(*k*) *Conſequi non poterat.*) Ut in caſu notabili, in quo conſuluere Cæpol. *in conſ.* 26. & Alex. 135. *lib.* 1. quos ſequitur Jacobi *in l. etiam*, *C. eod.* GIACH.

(*l*) *Et hæc eſt communis opinio.*) Punitur tamen criminaliter talis creditor *jux. l. fin. ff. de vi priv. ex boſſ. tit. de decret. Mediol. nu.* 12. poſt medium, ſic etiam licet mulier,
82 quæ † mortuo marito bona exportaverit, non poſſit de furto puniri, tamen tenetur actione rerum amotarum, Text. *in l. qui ſervo*, §. *item placuit. ff. de fur.* quem ſic expendit Felin. *in cap. primo col. quinta*, *verſic. amplia etiam de offic. delegat.* Non tamen tenetur crimine expilatæ hæreditatis, Menoch. *de arbitrar. judic. lib.* 2. *centuria* 3 *caſ.* 300, *in fin.* imo rapiens ab invito rem propriam perdit. Text. *in l. ſi quis in tantam. C. unde vi.* Quid autem ſi pretium rei furatæ a fure auferatur, utrum dicti pretii furatæ rei, furtum committatur? Quod ſic: eſt text. *in l. qui vas.* §. *cum fur. ff. de fur.* & præſuppoſuit Martinus de Garatis *inter conſilia criminalia diverſorum*, *conſ.* 61. *ſub nu.* 5. *volum.* 1. At ſi quis pro ſuo credito, etiam ad ſtatum vi rapiat a debitore, utrum puniri poſſit, ut latro? Quod non: Luchinus de Curte *inter conſilia criminalia diverſ. conſ.* 44. *vol.* 1. DROGH.

(*m*) *Cap.* 2.) Ad idem vide per Menoch. *de recuperan. poſſeſ. in* 1. *remed. n.* 283. qui deinde tres ponit limitationes. GIACH.

(*n*) *Item excuſatur.*) De qua re vide Aretin. *in* §. 1. *num.* 8. *inſtit. de furt.* BERN. ROSI.

Item excuſatur ſi probet.) Ad hoc idem adde, & vide quæ dixi *in ſing. meis*, *ſing. d.* 52. ſi formato proceſſu; ubi etiam habes, quando credendum ſit furi de credulitate, quo ad Domini conſenſum. GIACH.

83 *Item excuſatur ſi probet*, *&c.*) Adde † quod ideo capiens rem alterius, domino ſciente, præſente, & non contradicente, non tenetur de furto, ſecundum Archid. *in cap. pœnale*, 14. *quæſt.* 5. ſi prohibere poterat. ſecus, ſi ob timorem non contradiceret, quia non habetur pro conſentiente, Abb. & Felyn. *in cap. nonne*, *col.* 5. *ver. Fallit tertio*, *de præſumpt.* ſed Rimin. jun. *in conſ.* 106. *num.* 2. *tom.* 1. *conſil. diverſ. crim. parvæ Impreſ.* dicit, quod taciturnitas non habetur pro conſenſu, quoad alterius delinquentis excuſationem. niſi alia concurrat præſumptio cum taciturnitate, ut in ſurripiente rem meam, quia non intelligor conſentire, niſi forte eſſet filius, vel alia perſona conjuncta, quia ratio conjunctionis inducit præſumptionem ceſſantis doli, Bald. *in l. ſi ſine*, *c. l.* 2. *C. ad Velleianum.*

Item † adde, quod vicini, qui ſcienter receptant res furatas à filiis, & ab uxore, marito, vel patribus furantibus, tenentur pœna furti, gloſ. & Caſtrenſ. *in l. eos*, *C. de furt.* & Rimin. jun. *conſ.* 106. *in princ. tom.* 1. *conſ. diverſ. crim. parv. impreſ.* BAJARD.

(*o*) *Et contingeret.*) Vide quæ infra: *quæſt.* 58. *in princip. ſcripſi. fol.* 195. ROS.

(*p*) *Ultra etiam proteſtationem concurrerent*, *&c.*) Adde †
85 quod idem eſſet, ſi dominus ſibi accommodaret equum uſque ad villam, quia de facili potuit credere, quod conſenſiſſet in longius iter, ita exemplificat Aret. *in* §. *furtum*, *Inſtit. de oblig. quæ ex delict. num.* 3. & ibi dicit etiam. quod præſumptio Juris eſt contra furem, quod ipſe crediderit, dominum non permiſſurum, quia nemo præſumitur jactare ſuum, & quod talis proteſtatio domini rei furatæ nihil operetur, niſi concurrentibus aliis adminiculis, & remittatur arbitrio Judicis, an ſit credendum. Idem tenuit Menoch. *de arbitr. Jud. caſ.* 298. & ibi in fine dicit, quod licet in his, quæ ab animo noſtro dependent, aſſertioni cum Juramento credatur, illud tamen non procedit, quando adeſt præſumptio in contrarium, ut in furto; & ita etiam declarat Caver. *in conſil.* 225. *n.* 9. & *conſ.* 271. *col. ult.* & Natt. *conſil.* 230. *num.* 6. *vol.* 1. Sed quomodo procedendum ſit in caſu prædicto; & ſimilibus judicans, quando commodatarius, creditor, aut depoſitarius utatur re commodata, pignore, vel depoſito eo uſu, cui propriè res ipſa deſtinatur, & ad quem dominus ipſe his rebus uti ſolebat, late per Covar. *var. reſol. lib.* 3. *c.* 15. *n.* 8.

6 Item † adde, ſi quis committeret furtum in domo amici, non excuſaretur, poſtquam fuit detectus, ſi confiteretur, & diceret jocoſe feciſſe, niſi illud probaret, *cap.* 1. *de præſumpt.* & gloſſ. *in l. non ex eo*, *C. de injur.* BAJARD.

(*q*) *Poſſet etiam allegare.*) Quid de nuncio, qui rem ad alium perferendam intercipit, vel in uſus ſuos convertit, dic, quod committit furtum, licet nuncius debeat portare pecuniam ad certam perſonam, ut legitur, & trad. *in l. ſi is cui teſt. C. de furtis*, & *ſervo corr.* ubi vide per Jacob. de Sancto Georg. Sed quid ſi pecunia nuncio fuerat numerata, vide per Crav. *ſuo conſ.* 244. *colu.* 4. *in fin.* verſicul. *Poſtremo.* Uxor vero, & noverca aliquid accipientes, quando committant furtum, & quando non, & qua actione conveniantur, vide per Jac. de S. Georg. *in l. ne ii qui*, *C. eod.* GIACH.

Poſſet etiam allegare, ſe dominum conſenſurum eſſe.) Adde, † 87
qui dicantur fures domeſtici, & dic, quod pater, mater, filius, maritus, uxor, adſcriptitius, colonus, ſervus, mercenarius, cliens; ſervientes, familiares, domeſtici, & alii, ut per Cæpoll. *in auth. ſed novo Jure*, *C. de ſerv. fugit.* ut dicantur domeſtici, requiritur cohabitatio, ac etiam præſtatio expenſarum, Soc. *conſ.* 17. Alex. *conſ.* 135. *lib.* 2. Calefat. *conſ.* 106. *tom.* 1. *conſ. crim. diverſ. mag. impreſ.*

Item † adde, quod ſi famulus hodie furatur unam rem, 88
& cras alteram, etiam vilem, quod punietur tanquam de magno furto, & ita limitatur *l. reſpiciendum*, §. *furta ff. de pœnis*, Cyn. Bald. & alii *in l. apud antiquos*, *C. de furt.* quos refert, & ſequitur Barbat. *conſ.* 11. *n.* 21. *vol.* 2. & Boer. *deciſ.* 316. *n.* 7.

Item † adde, quod famulus non tenetur pœna furti, ſub- 89
trahendo tantum, quantum ſibi debetur, & ita creditor, Gram. *conſ.* 50. Plot. *in l. ſi quando* §. 53. *num.* 7. *fol.* 285. niſi habuiſſet animum furandi, ut per Gramm. ibi Sed punitur pœna arbitraria, quia non potuit propria authoritate ſibi jus dicere, ex quo poterat pro ejus ſalario Judicem adire, Cæpol. *conſ.* 26. Alexand. *conſil.* 225. *circa primum dubium. vol.* 1. Et de creditore vide Menoch. *de recuper poſſ. remed.* 5. ſed vide ſupra. *n.* 78.

Item † adde, quod furari illud, quod ſibi debetur, in 90
conſcientia eſt licitum & ſi poſtea fiant monitoriæ, non tenetur revelare, nec reſtituere; Imo nec ſcientes illum accepiſſe, ſi ſciunt illum pro certo fuiſſe creditorem, non tenentur etiam ipſi propalare, Cæpoll. *conſil.* 26. Syl. nupt. *in verſ. Monitoria*, *numer.* 43. *fol.* 267.

(*r*) *Pariter etiam*) Adde, † quod Pariſ. *in tract. ſindic. in cap. tortura. il primo*, dicit, quod pro levi furto quandoque fur torquetur ad pœnam, & quod pro pluribus furtis minimis imponitur pœna mortis, Grammat. *vol.* 17. *nu.* 5. fur enim magis ille eſt, qui modica furatur, quam qui magna, ſecundum Tiraq. *in l.* 2. *n.* 12. *de legib. connub.*

Item † adde, quod punitus levi pœna, tamquam pro le- 92
vi furto: ſi poſtea reperiatur, quod furtum fuit magnum, amplius non poterit puniri, licet ſufficienter non fuit punitus, Paul. de Caſtr. *conſ.* 18. *non video*, *vol.* 1.

Item † adde, quod etiam Zingari pro furtis minimis, & 93
pro furto gallinarum debent puniri. Plot. *in conſ.* 50. *n.* 27.

Item † adde, quod capiens columbas de alieno Colum- 94
bario, etiam in ſuo, vel eas occidens, furtum committit. Caſſan. *in conſuet. Burg. fol.* 1489. *n.* 5.

Item † adde, quod incidens arbores, & illas exportans, 95
furtum committit, ut per Pariſ. *in conſ.* 111. *num.* 24. *vol.* 1.

Item † adde, quod ſi apes forte conſederunt in arbore 96
alicujus, & ibi favos mellis fecerint, & alius incidit arborem, favos mellis acceperit, furtum non committit, niſi dominus arboris fecerit ſignum in arbore, ex quo apparet, quod dominium, & poſſeſſionem apum, & mellis acceperit: ſed incidens arborem tenebitur de inciſione arboris, *l. ſi apes*, *in princip. ff. de furt.* & Joan. Ant. de Nigr. *in c.* 10. *incip. ad hoc n.* 91. *ſub rubr. de furtis.*

Item † adde, quod capiens fructus ex fundo ſuo, in quo 97
alius fuerat miſſus in poſſeſſionem ex primo decreto, furtum non committit. Roman. *in conſ.* 150. *in propoſita quæſtione*, *in princip.* & Jo. Ant. de Nigr. *in cap. ad hoc*, *n.* 83.

Item † adde, quod pro parvo furto quis præcedentibus
leguminis indiciis torqueri poteſt, Lud. a Pegur. *in q. crim.* 98
c. 16.

Item † adde, quod licet detur actio furti pro re minima,
exclamat tamen Marſil. *in ſing.* 378 geminatio ante finem, 99
contra Judicem punientem furem pro re minima, & Bertaz. *in conſ.* 198. *numer.* 1. *vol.* 1. dicit, quod nunquam audivit, quod pro re minima quis fuerit inquiſitus & ideo Doct. Navar. in diſputatione *ſuper c. ſi.* 14. *q.* 6. detenuit, non concedendam eſſe actionem furti propter ablationem rei exiguæ, quæ non pertingat ad pœnam mortalem: ſecus autem dicit in gallina, ut in Manuali, *c.* 17. *num.* 4. *verſ.* quod ego crederem procedere in iſtis, qui delectantur in hujuſmodi aucupio gallinarum, ut etiam dicunt Add. ad Bertaz. *in d. conſ.* 198. *in fin.* BAJARD.

(*ſ*) *Actio furti datur.*) Sed quot & quæ actiones dentur contra fures, vi. per Arg. de Aret. *in* §. *fin. inſtitut. de oblig. quæ ex delict. naſc.* GIACH.

(*t*) *Quandoque etiam.*) Hic adde Proverb. *c.* 6. DROGH.

Quandoque etiam excuſatur.) Adde, † quod hoc fallit,
quando exiſtens in neceſſitate furatur exiſtenti in ſimili ne- 100
ceſſitate, quia tunc non excuſatur, ſecundum Caſſan. *in conſuet. Burg. fol.* 187. *num.* 27.

Item † adde, quod remittitur arbitrio judicis, quando
quis dicatur eſſe in extrema neceſſitate, ſecundum Caſſan. 101

in

in conſuet. Burgun. fol. 187. *nu.* 30. & habetur per Felyn.
in c. 3. *de offic. delegat. col.* 3. quando dicatur gravis neceſſi-
tas, ad hoc, ut habeat excuſare. Sed circa iſtam quæſtio-
nem, quando ratione neceſſitatis liceat furari, & quæ ne-
ceſſitas requiratur, vide Caſſan. ubi ſupra, *fol.* 188. *n.* 15.
102 *cum ſeq.* & † ibi multi caſus habentur, in quibus fur ex-
cuſatur à pœna furti, vide etiam Vivi. *opin.* 345. ubi ipſe
quoque ponit quaſdam limitationes.

Item † adde aliam excuſationem, quando furtum fit in
103 domo tenentis ludum aleæ cauſa lucri tempore quo ludi-
tur, ſive factum fuerit à luſoribus, ſive à quocunque alio,
& retinens ludum non habet actionem non tantum pœna-
lem, ſed nec etiam ad rei perſecutionem, ita Ang. *de ma-
lef. & ibi adden. in ver. meretricem de mali dandi; in ver. Et
viſo quod ludus, nu.* 6. & 8. & Menoch. *de arbitr. caſu*
399. *num.* 23. & hunc habet locum etiam quoad alios lu-
dos prohibitos, ut per Jod. *in ſua Enchirid. crim. c.* 126. *num.*
6. *cum ſeq.* & Burſ. *conſ.* 116. *num.* 5. & licet Pariſ. *de ludo,
num.* 46. dicat dari actionem criminalem contra furem,
vult tamen, quod detur actio ad perſecutionem rei, quod
negat poſt alios Capol. *caut.* 25. & Jaſ. *in l. ſi ſtipulatus fuero
hanc ſummam, num* 4. *ff. de verb. oblig.* quos ſequitur Mo-
noch. *dicto caſu* 399. *in fine*, & hoc puto non procedere,
ſi tenens ludum haberet licentiam à Principe prout ſolet
104 concedi à Principibus Deum non timentibus, & † omnis
ludus fortunæ dicitur ludus aleæ, ſecundum Gram. *in conſ.*
35. *num.* 59. Pariſ. de Put. *in d. tract. de ludo, numer.* 4. ubi
dicit etiam, quod receptator ludi dicitur aleator.

105 Item † adde, quod Jo. Ant. de Nigr. *ſuper cap. Regni in
cap.* 10. *incip. ad hoc, ſub rubr. de furtis. num.* 57. ponit tri-
ginta novem excuſationes, quibus fures ſecundum eum excu-
ſari poſſunt, & Caſſan. *ſuper conſuet. Burgun. fol.* 185. *uſque
ad fol.* 217. ponit viginti quatuor caſus, quibus fur evitat
pœnam mortis, inter quos adſunt etiam caſus, quos hic po-
nit Clar. ſed caveant fures, ne cadant, quia apud juſtos, &
practicos Judices in paucis caſibus pœnam furtorum evade-
re poſſent; Judices enim, dum apparet commiſſum fuiſſe cri-
men, & à quo, debent eſſe prompti ad puniendum, nec
debent ponderare omnes juris ſubtilitates, favor enim pu-
blicæ diſciplinæ ſuadet, ut maleficia non remaneant impu-
nita. Ita dicit Bald. *in l. ſi ita vulneratus, ff. ad leg. Aquil.*
quem refert, & ſequitur Gram. *in deciſ.* 36. *n.* 20.

Item † adde, quod committens furtum non debet excu-
106 ſari, etiam quod ex illo furto aliquod bonum reipublicæ ſe-
quatur, ſecundum Petr. Anchar. *in c.* 1. *de conſt.* ubi dicit,
quod ingreſſus domum alicujus, ſi ſcrinium ſurripuerit, in
quo erant litteræ proditionis civitatis, hoc patefacto pœ-
nam non evitabit, cum intentionem habuerit furandi; un-
de fortuna, quæ felix civitati fuit, non conſideratur, ſed
ſolus animus; refert; & ſequitur Gulielm de Bened. *in re-
pet. cap. Ramallus, in quæſt. an liceat occid. peccat. n.* 39. *ex-
tra de teſtam.* Bajard.

(*n*) *Sed hic incidenter.*) Adde Alexand. *tract. de præſump.
reg.* 3. *præſumpt.* 29. Petr. de Benintend. *concl.* 34. Lrodh.

Sed hic incidenter quæro.) Adde † circa iſtam quæſtionem
107 videndum Alciat. *de præſumpt. reg.* 3. *præſum.* 29. ubi ple-
ne, & Covar. *in capit peccatum, in* 3. *part.* §. 1. *nu.* 5. *fol.*
218. & ſummam Sylveſt. *in verſic. reſtitutio*, 3. *num.* 7. *ver-
ſic quartum ſi vero emit.* Joſeph. Ludov. *deciſ. Peruſ.* 42. *pri-
ma parte*, Mozzius *in tractat. de empt. & vend. num.* 31. *cum
ſequ.* & latiſſime per Menoch. *de præſumpt. lib.* 5. *præſumpt.*
108 29. *num.* 9. & † qui petit rem ſibi reſtitui debet probare,
ſibi furto ſubtractam fuiſſe, Bald. *conſ.* 42. *vol.* 1. & de hu-
juſmodi probatione ſufficit, quod habeat litteras teſtimo-
niales ſui judicis ordinarii, Mandel. *conſ.* 48. *num.* 3. & ibi,
numer. 2. dicit, † quod ſi ſolutum fuerit pretium ſibi, pe-
109 nes quem erat res furtiva, non nocet, ſi cum proteſta-
tione fuerit ſolutum: & ibi dicit etiam quod res debet reſ-
titui ſine pretio, etiam quod ſine furto fuerit tranſlata in
alias perſonas.

Item † adde, quod emens equum furto ſubtractum è
110 tranſeunte, pretium amittit, Afflict. *ſuper Conſtit, Regni,
lib.* 2. *rub.* 36. & Port *conſ.* 60. & de modo probandi equum
furto fuiſſe ſubtractum, & maxime quando duo conten-
dunt equum eſſe ſuum Maſcard. *de prob. concl.* 634. *vol.* 2.

Item † adde, quod ille, cui equus fuit furto ſubtractus,
111 propria autoritate eum habere poterit, ſi fur cum dicto e-
quo ſit in fuga ſive adſit ſuſpicio fugæ, vel furtum ſit fac-
tum incontinenti, & † non tenetur præſentare equum ju-
dici, Ang. *in l. qui vas, numer.* 6. *ff. de furt.* & Alex. *in conſ.*
112 64. *per totum, vol.* 3. Jo. And. & Doct. *in c. nullus, de pi-
gnor.* & Bonacoſſ. *in tract. equorum, q.* 25. ſed ego arbitror,
quod tutius eſſet omnia notificare poſtea judici.

Item adde, quod poſſum recuperare equum à fure abſque
refectione expenſarum, ad quas non teneor, ſecundum Bald.
in l. ex argento, ff. de condit. furti.

Item † adde, quod emens rem raptam à latronibus ex- 113
teræ gentis cum dicta proteſtatione, vel ab hoſte, poterit
conſequi pretium, dummodo non potuiſſet illos capere cum
re furtiva, Natt. *conſil.* 439. Alciat. *d. præſumpt.* 29. *num.* 4.
& Covar. *in reg. peccatum, de reg. jur. par.* 3. §. 1. *num.* 5.
ubi tenet, quod in caſu prædicto tenetur in foro interiori, &
exteriori reſtituere pretium, atteſtando hanc opinionem eſſe
magis communem, Bertaz, *conſ.* 43. *num.* 5. ubi conſuluit
† ad quid teneatur emens equum furtivum à Zingaro: ſed 114
circa iſtam limitationem, quod dominus rei furatæ teneatur
reſtituere emptori pretium, quando emit à latronibus cum
dicta proteſtatione, vide Covar. ubi ſupra *fol. mihi* 218.
& iſta limitatio non procedit, niſi utiliter egerit pro domi-
no, ut quia emit pretio parvo, & non aliter, & niſi pu-
blice fuiſſet proteſtatus, quod ea intentione emebat, id
eſt, pro reſtituendo domino, ut plene per Summ. Sylveſtr.
in verſ. reſtitutio 3. *num.* 7. *verſ. quartum ſi vero emit.* Con-
trarium † eſt in Judæis; quibus privilegia fere ubique con- 115
ceſſa fuerunt, quod non refecto pretio non teneantur reſti-
tuere, ut de ſimili tradit Abb. *in c. quod clericis. n.* 34. *de
for. competenti Cremenſ. ſing.* 82

Item † adde, quod ſi dominus reſtituiſſet pretium empto- 116
ri bonæ fidei: tunc amplius repetere non poterit. *l. ſervus
cujuſdam*, ubi Pau. & Jaſ. *ff. de cond. indeb.* Mozzius *in trac-
tat. de empt. & vend. n.* 32. & Alciat. *in d. præſumpt.* 29.
n. 4. *reg.* 3.

Item † adde, quod accipientes res alienas pignori ſcien- 117
ter tenentur de furto, tex. notab. *in l. ſi ſervus, ff. de
cond. indeb.* per quem text. Paul de Caſtr. & Jaſ. ibi val-
de exclamant contra Judæos, & alios accipientes pignori
res furto ſubtractas à filiis familias, & ſervis, denegantes
illas reſtituere, niſi ſoluto pretio, de quo plene per Marſil.
in ſing. 13. & *conſ.* 53. *num.* 24. & *in ſingul.* 334. ubi atteſta-
tur, quod Hebræis ex privilegiis per totam Italiam conce-
ditur, ut tuto res furtivas pro pignore accipiant, idem te-
net Alciat. *in d. præſumpt.* 29. *num.* 7. ubi tamen dicit tale
ſtatutum, ſive privilegium non habere locum, ubicunque
mutuans ſciret rem eſſe alienam, ex quo furtum committe-
ret, & ſimiliter dictum privilegium, ſive Decretum non
procederet in Judæo accipiente rem alienam quam veriſimili-
ter ſcit eſſe alienam, quia tunc teneretur reſtituere pignus il-
lud domino libere ſine pretio, Anan. *in conſ.* 70. & Boſſ.
in tit. de indiciis, num. 62. & de dicto privilegio, ſive De-
creto vide Cremenſ. *ſing.* 81. & Felyn. *in cap. cauſam quæ,
column.* 8. *de teſt.* & † quod Judæi delinquant, & furtum 118
committant, ſi rem furatam ſcienter emant, non obſtante
dicto privilegio, & quod dominus ſi hoc caſu pretium ſol-
viſſet, illud poterit recuperare tanquam indebite ſolutum;
late per Decian. *in tract. crim. tom.* 1. *libr.* 5. *cap.* 12. *num.* 19.
contrarium vero eſt in eo, † qui res furto ſubtractas in ſo- 119
lutum accepit, quia non tenetur actione furti, ſecundum Jac.
Paul. Porc. *in conſ.* 206. ſed mihi videtur, quod nihil probat.
& quod in hoc ſe decipit, cum datio in ſolutum ſit alienatio,
Afflict. *in deciſ.* 369. *num.* 1. & Alexand. *in conſ.* 52. *vol.* 1. &
militat eadem ratio in accipiente in ſolutum, quæ militat in
emptore.

Item † adde, quod emens rem furtivam ſcienter punitur pœ- 120
na extraordinaria. Marſ. *conſil.* 32. & 33. & *in d. conſ.* 53. ea ra-
tione quia delictum jam erat conſummatum, & Urſil. in addit.
ad Afflict. *deciſ.* 369. *num.* 5. dicit habuiſſe in facto in magna
Curia Vicariæ, in perſona cujuſdam Joan. Baptiſtæ de Cioſ-
ſo, qui ſcienter emerat quædam ſerica magni valoris à quo-
dam, qui illa furto ſubtraxerat, & fuit condemnatus ad tri-
remes per quinquennium; & tamen tenebatur ad pœnam
mortis, *per cap. Regn.* ad hæc.

Item † adde, quod contra ementem ſcienter rem alienam 121
agi poteſt actione furti, ſi res extat, non autem, ſi non exta-
ret, quia non poſſet agi ad pretium, niſi in ſubſidium, ut per
Afflict. *in deciſ.* 369.

Item † adde, quod emens à filiofam. rem ſurreptam patri, 122
ſcienter tenetur furti, Aret. *in* §. *ij qui Inſtit. de oblig. quæ ex
delict. naſcunt. n.* 2.

Item † adde, quod vincens in ludo ſcienter pecuniam ſer- 123
vo, quæ erat ſui domini, vel filiofam, quæ erat patris, com-
mittit furtum, & illam non lucratur, Rolan. *conſ.* 45. *num.*
4. *volum.* 1. & pater poteſt repetere, & actione furti agere
contra luſores, Bald. *in rubr. C. de condit. ab turp. cauſam*, &
etiam ibi Jaſ. niſi pater ſciverit filium furari in domo, & nul-
lam proviſionem feciſſet, quo caſu vincens, ſeu retinens rem
furto ſubtractam à filio, non tenetur de furto, ut pulchre
conſuluit Rimin. jun. *conſil.* 106. *inter conſil. crimin. diverſ.
parvæ impreſſionis*, & † ludens præſumitur ſciviſſe pecuniam 124
eſſe ſervi, vel filiofam. ut per Alciat. *in tract. de præſumpt.
reg.* 3. *præſumpt.* 29. *num.* 6. non tamen poſſet procedi contra
talem luſorem ad pœnam corporalem, ex quo non eſſet in
dolo, ſed in culpa, ut ibi per Alciat. † & ſi ignoranter pote- 125
rit

Digitized by Google

rit conveniri tantummodo civiliter, ſecundum Bald. *in rubr.*
126 *C. de cond. ob turp. cau.* & Alciat. *in loco ſupra citato*, & †
quando ludens cum filiisfam, ſervis, monachis, furioſis, &
aliis non habentibus adminiſtrationem liberam rerum in lu-
do appo‴ arum committat furtum, vide Viv. *comm. opin.*
468. num 19.
127 Item † adde, quod res furtiva ſi reverſa eſt ad furem,
forte, quia ille cui alienavit, accommodavit, vel depoſuit
ipſam penes furem; & in repetitione ipſius rei concurrant
depoſitarius, & verus dominus, potius facienda eſt reſtitutio
vero domino, ſi in judicio concurrunt; ſi vero extra judi-
cium concurrunt, aut deponens emit bona fide, & reſti-
tutio ei eſt facienda; aut mala fide, & tunc debet reſtitui
domino; ita tradit Marian. Soc. *in cap. 4. num. 7. de furt.*
128 Item † adde, quod fures, & lattones non poſſunt agere
actione furti ad rem, quam furto ſubtraxerant, contra
alium furem, qui eandem rem ſubtraxiſſet, nec ad exhiben-
dum, nec interdicto, ne vis fiat ei; poſſunt tamen petere
reſtitutionem, ſi ſunt ſpoliati Craſſ. *in repet. capituli cum ad*
ſedem apoſtolicam. numer. 94. & 95. de reſtit. ſpoliat.
129 Item † adde, quod pretium rei furtivæ emptæ publice,
& bona fide in mercato, ſive in nundinis, non debet reſ-
titui, etiam ſi extaret ſtatutum, quod rem furtivam publi-
ce, bona fide in mercato emptam vendicandi jus non ſit,
etiam quod nomine domini emiſſet, Benin. *in deciſ. Bono-*
nien. 34. & ſi valet ſtatutum, procedit tantummodo inter
ipſos ſtatuentes, ut in dicta deciſione.
130 Item † adde, quod non licet domino rem ſuam propria
authoritate accipere. §. *Ita tamen. Inſtit. de vi bono. rapt.* niſi
eam juris remedio recuperare non poſſet, quia tunc liceret
etiam furari, Jaſ. *in l. 1. num.* 8. *C. de teſtam.* Marſ. *in ſing.*
177. malitus, Tiraq. *de retract. in proem. num. 71.* Menoch.
de recup. poſſ. remed. 1. num. 322. & ſeq. & Pont. *in tract. de*
ſpolio lib. 1. num. 124. & lib. 1. num. 83. ubi dicit, quod ſi
res ſic violenter occupata conſignaretur Judici ad effectum,
ut pro juſtitia deſuper conſuleret, vel violentia fuiſſet com-
miſſa deficiente Judice, qui juſtitiam miniſtrare poſſet, quod
tunc licet rem propriam furto ſubtractam authoritate pro-
pria recuperare.
131 Item † adde, quod emptor rei furtivæ bona fide, qui al-
teri poſtea revendidit, non tenetur reſtituere domino rei fu-
ratæ pretium illius, quod percepit ab emptione, Angel. *conſ.*
36. tom. 2. conſ, crim. diverſ. magn. impreſſ.
132 Item † adde, quod bona Eccleſiæ furto ſubtracta avocan-
tur a detinente non reſtituto pretio, communis eſt opin. Bur-
ſat. *conſ. 43. n. 31.* Bajard.
(y) *Scias tamen, quod ſi illum acquiſivit bona fide.*) Adde
133 † quod acquirens ab alio: & non a fure, præſumitur in bo-
na fide, Bald. *in rubr. de inveſt. de re alien. fac. in uſib feud.*
Sed contrarium tenet Anton. Scap. *in tractat. juris non ſcript.*,
quod in utroque for. obſer. lib. 3. cap. 44. num. 8. cum ſequen. di-
cens, quod acquirens † rem furto ſubtractam, ſi non extat,
134 ad æſtimationem rei indiſtincte tenebitur, & quod pro em-
pta agi poteſt ad rem, in condemnatione tamen venire po-
teſt pretium rei; & affirmat ſe pluries ita in Urbe judicaſſe
Bajard.
(z) *Folio 303.*) Late Plot. *in l. ſi quando, num. 397. & ſeq.*
C. unde vi. Ros.
135 (a) *Pro complemento hujus materiæ.*) Adde † circa iſtam
quæſtionem Plot. *in l. ſi quando*, §. 10. *num. 6. uſque ad nu. 15.*
C. unde vi. ubi multum diffuſe, tam de juramento in litem,
quam de procedendo contra familiam ad torturam, pul-
chre diſtinguendo, & limitando eam declarat, vide etiam
Pariſ. *in conſil. 74. vol. 1.* & Bero *in cap. 1. nu. 46. cum ſequen.*
de reſt. ſpol. ubi late, quod ſit ſtandum juramento hoſpitis,
& etiam ſcholaris, qui ſtabat ad cameram, ſeu duodenam
in domo alicujus, & pecuniæ, ſeu veſtes de camera, & domo
ſubtractæ fuerunt, & de nauta, vide etiam Bertaz *conſ.* 338.
per totum. & ibi addentes, & de hujuſmodi juramento ha-
betur etiam per Menoch. *de arbit. jud. caſu 208. numer.* 26. ubi
tenet, quod remittitur arbitrio judicis in multis caſibus.
Item † adde, quod edictum *l. 1. ff. naut. caup. & ſtab.* pro-
136 cedit etiam in illis, qui accommodant cameras, ut vulgo
dicitur, *le camere locande* Bertaz. *conſ.* 313.
Item † adde, quod licet caupo clavem cameræ tradide-
137 rit hoſpiti tenetur tamen ob furtum, & de dolo, ſi factum
eſt ſine fractione; Bertaz. *d. conſ. 131. num. 7. & in conſil.*
161. & quando caupo, ſive hoſpes teneatur ad emendam
rerum in hoſpitio ſuo ſubtractarum, & quid requiratur ad
hoc, ut teneatur, Bartol. de Vulpis *in conſ. 95. volum. 1.*
inter conſil. crim. diverſ. & late tradit Peguer. *in quæſt. cri-*
mine c. 45. ubi diſtinguit; quando furtum commiſſum fue-
138 rit à viatoribus, vel a familia cauponis, & † tenet, quod
caupo tenetur, etiam quod quis in cauponam gratis diver-
terit.
139 Item † adde, quod quando fur introivit per feneſtram,
& abſtulit res hoſpitis, caupo tenetur, Rimin. *conſil.* 391.
& quando conſtat furtum factum fuiſſe à viatore, idem ſcri-
bit Anchar. Regienſ. *q. 61. per tot. lib.* 1.
Item † adde, ſi hoſpes eſſet ſuſpectus de calumnia, an ſit 140
torquendus, vide Pariſ. *de ſyndic. in ult. quæſt. incip. Qui-*
dam vir levis, quæ eſt in fine tract. ubi ponit multa exempla
quorundam, qui dicebant, ſe diſrobatos eſſe, & fuerunt
puniti. Bajard.

(b) *In caupona, aut navi.*) Qui de publicano, dic, quod
ſi publicanus prætextu ſui officii rem alienam rapiat, furtum
committit, ut legitur atque not. *in l. etiam furti actione C. de*
furtis. Giach.

(c) *Conſignant*) Quid ſi debitor meus obligavit mihi pi-
gnori aliquam rem ſuam non tradidit, ſed poſtea vendi-
dit eam ſine licentia, quod furtum committat, eſt tex. *in*
l. ſi is, qui rem pign. pr. ff. de furtis, quem ad hoc ſingula-
rem eſſe dicit Jacob de S. Georg. *in l. manifeſtiſſimi*, §. *ſed*
cum in ſecunda, C. eo. num. fin. Item equum, & illum capiens pro-
pria authoritate ante pretium ſolutum committit furtum, ſi-
militer proxeneta, qui intrat ſtabulum meum, & capit equum
meum, & vendidit, qui tametſi fecerit conditionem meam
meliorem, puta, quod vendidit pluſquam valeret, tamen
tenetur de furto. De iſtis duobus, vide *in ſingul. meis ſing.*
205, Similiter falſus procurator recipiens pecuniam debitam
domino, furtum committit, ſed qualiter procedat hoc, ut
per Jacob. de S. Georg. *in l. fin. C. de furtis, ſub n. 6. & col.*
3. & 4. Giach.

(d) *Non attinram.*) De receptante rem furatam. vide in-
fra *qu. 90. verſ. ſi. in fin. qu. fol. 277. à tergo.* Ros.

---

§. HÆRESIS.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Quis dicatur proprie hæreticus.*
Et quid ſi quis aſſerat, fornicationem non eſſe peccatum mortale. ibid.
Et quid ſi contendat, perjurium non eſſe mortale peccatum, ibid.
2 *Quæ requirantur ad hoc ut quis dicatur hæreticus.*
3 *Et an ore negans Chriſtum, & corde credens, dicatur hæreticus.*
4 *Hæreſis crimen eſt mere eccleſiaſticum, & in eo ſolus Iudex Eccleſiaſticus eſt competens.*
5 *Et quis inter Eccleſiaſticos ſit judex competens.*
Et an ſolus Inquiſitor, vel Epiſcopus poſſit inquiſitum de hæreſi abſolvere. ibid.
6 *Et an judex Eccleſiaſticus condemnet hæreticum ad pœnam ignis.*
7 *Hæretici igne ſunt comburendi.*
8 *Et quid ſi pœniteat.*
9 *Et an liceat pœnitere etiam poſt condemnationem.*
10 *Et quid ſi dicat ſe nunquam fuiſſe hæreticum, & tamen teſtibus convincatur de hæreſi.*
11 *Et quid ſi non faciat emendam, ad quam eſt condemnatus.*
12 *Bona condemnatorum de hæreſi confiſcantur.*
13 *Et cui fiſco applicentur.*
14 *Et an confiſcentur etiam in præjudicium filiorum orthodoxorum.*
15 *Matrimonium propter hæreſim ſeparatur.*
Et an viro redeunte ad fidem, teneatur uxor ad virum redire. ibid.
16 *Clericus hæreticus, & ejus filii privantur omnibus officiis, & beneficiis Eccleſiaſticis.*
17 *Et an pœnæ ſtatutæ contra filios hæreticorum habeant locum etiam contra illos, qui nati ſunt antequam pater eſſet hæreticus.*
18 *Hæreticis non eſt ſervanda fides.*
19 *Advocatus, & Procurator an poſſint pro hæreticis intervenire.*

20 *Adve*

20 *In cauſa hæreſis ſufficiunt minores probationes, quam in aliis criminibus.*

Et an ſufficiant teſtes ſingulares. ibid. *Remiſſive.*

21 *De crimine hæreſis poteſt etiam poſt mortem inquiri, & defuncti memoria damnari.*

22 *Papa poteſt de hæreſi accuſari, & condemnari.*

23 *Hæreticus occultus an incidat in pœnas hæreſis.*

24 *Quæ facta ſapiant hæreſim manifeſtam.*

25 *Sortilegia an ſapiant hæreſim manifeſtam.*

25 *Sortilegia an ſapiant hæreſim, & poſſint ab Inquiſitoribus puniri.*

26 *Et quæ ſit pœna ſortilegii.*

Ex Additionibus.

1 *Hæreticus qui propriè dicatur, & quibus ſignis demonſtretur, remiſſive.*

2 *Et quando dicatur convictus de hæreſi, remiſſive.*

Hæreſis an probetur per teſtes ſingulares, remiſſive. num. eod.

Et ſemel tortus pro hæreſi quando poſſit tertio repeti, & quo gradu torturæ, ac de proteſtatione Judicis antequam torqueatur, remiſſive. numer. eod.

3 *Et de abjuratione facienda, & pœnitentia imponenda abjurato, remiſſive.*

Hæreticus quando cenſeatur relapſus, & de relapſo, vere, vel ficte, remiſſive, nu. eod.

Et quomodo procedatur reo recuſante abjurare, remiſſive, num. eod.

Et qualiter agendum ſit contra pertinaciter loquentes, & defendentes errores, remiſſive, num. eod.

4 *Chriſtianus centum, & quinquaginta uno caſibus dicitur hæreticus, remiſſive.*

Hæreſis atrocitas, remiſſive, nu. eod.

Hæreſis Judices qui ſint, remiſſive, nu. eod.

Et Inquiſitores quæ poſſint, & quæ non, remiſſive. num. eod.

Et de Judicibus ſecularibus, remiſſi. numer. eod.

Et quæ leges in ea crimine ſint ſervandæ, remiſſive, numer. eod.

Et quomodo formentur praceſſus, remiſſive. num. eod.

5 *Et qualiter procedatur per inquiſitionem, aut denunciationem, remiſſive.*

Et de exceptionibus, citatione, & carceratione, remiſſive. num. eod.

Et procedendum eſt ſummarie, & de plano, num. eod.

6 *Hæreticus manifeſtus, notorius, occultus, & deprehenſus qui, remiſſive.*

7 *Hæreticus an ſit judicandus retinens penes ſe libros prohibitos.*

8 *Hæretici an dicantur inveſtigantes furta cum phiala, candelis accenſis, & ſimilibus, remiſſive.*

9 *Et an ejus cognitio pertineat ad officium Inquiſitoris.*

10 *Hæreticorum pœnæ quæ ſint, remiſſive.*

11 *Hæreſis abjuratio quomodo ſit facienda, remiſſive.* n. eod.

Hæretico incontinenti reverſo, parcitur. n. eod.

Et quando dicatur incontinenti reverſus, remiſſive. num. eod.

12 *Hæreſis pœna quando poſſit augeri, cumulari, minui, aut commutari, remiſſive.*

13 *Univerſitas hæretica quomodo puniatur, remiſſive.*

Hæreticorum receptatores, & fautores quibus pœnis afficiantur, remiſſive. num. eod.

Sententia contra hæreticos qualiter ferenda, remiſſive, num. eod.

14 *Judex laicus in puniendo convictum de hæreſi tenetur ſtare ſententiæ Judicis Eccleſiaſtici.*

15 *Judæi quando de hæreſi puniri poſſint.*

16 *Inquiſitus ex ſola ſua confeſſione condemnari nequit,* & n. 39.

17 *Sententia declaratoria dicitur æquipollens condemnatoriæ.*

18 *Hæreſis abjuratia, vel purgatio quomoda facienda.*

19 *Pœna ignis puniendus vivus concrematur.*

20 *Hæreticus uſquequo ad pœnitentiam admittitur, remiſſive.*

21 *Et quis cenſeatur relapſus, ac ſeculari brachio tradendus, remiſſive.*

Et de relapſorum pœnis, remiſſ. num. eod.

Et quando relapſi morte feriantur, remiſſive, num. eod.

22 *Et qui ſint impœnitentes, ac pertinaces, & qualiter puniendi, remiſſive.*

23 *Hæreticorum bona ante delictum acquiſita prævia declarataria Judicis confiſcantur.*

24 *Et immobilia fiſca loci, ubi ſunt, applicantur.*

25 *Hæreticorum bona quando eorum filiis reſerventur, remiſſ.*

26 *Hæreticorum Advocatus, & Procurator, ſe juſtis tantum defenſionibus uſuros, jurare debent.*

Hæreticorum defenſiones, remiſſive. num. eod.

27 *An liceat unicuique interficere hæreticos.*

28 *Hæreſis quomodo probetur, remiſſive.*

29 *Et quid operentur præſumptiones, & ſuſpiciones, remiſſive.*

30 *Et quæ ſint in eo crimine ſpecialia, remiſſive.*

31 *Et quomodo, & cum quibus indiciis procedatur ad torturam, remiſſive.*

32 *Hæreticus intra quinquennium poſt mortem accuſatur.*

Et qualiter ſit procedendum, & ſententiandum, remiſſive, num. eod.

33 *Et an hæredes poſſint appellare, remiſſive.*

34 *Imperator per ſolum Papam poteſt deponi.*

35 *Hæreſis cognitio contra Papam, & Principes, quando, & quomodo fieri poſſit, remiſſive.*

36 *Sortilegia an ſapiant hæreſim, remiſſive.*

37 *Et quæ ſis pœna præbentis poculum amatorium, ex qua præter propoſitum mors ſecuta eſt, remiſ.*

Et quid ſervetur hodie apud ſanctum Officium, remiſſive. num. eod.

38 *Sortilegii pœnæ.*

39 *An infirmus petens hoſtiam non conſecratam ſit hæreticus.*

PRo intelligentia (*a*) terminorum, quæro quis dicatur propriè hæreticus. Reſpond. quod hæreticus propriè (ſecundum aliquos) dicitur in duobus caſibus tantum: Primo, quando ſentit de articulis fidei aliter, quam ſentiat Romana Eccleſia. Secundo, quando male ſentit de Sacramentis Eccleſiæ: & ita tenere communiter Doctores dicit Boſſ. *in tit. de hæret. num.* 1. Tu vero dic, quod non modo eſt vere hæreticus ille, qui male ſentit de Articulis fidei, vel de Sacramentis Eccleſiæ, ſed etiam ille qui habet perverſum dogma, vel gignit (*b*) novas opiniones falſas, aut veteres falſas, & ab Eccleſ. damnatas (*c*) ſequitur, ita dicit Gloſ. *in Clem. unica in Gloſſ. pen. de uſur.* & ita tenent Doctor. ut dicit Fran. Squillac. *in tract. de fide cath. c.* 14. Hinc infertur, quod ſi aliquis aſſerat ſimplicem fornicationem (*d*) non eſſe peccatum, erit judicandus hæreticus: & ita fuit deciſum in Curia Toloſ. teſte Aufrer. *deciſ.* 346. Item fuit quæſitum: quem refert Mantua 1

conſil. 239 *nu.* 8. *lib.* 2. Pariter etiam ſi quis dicat perjurium non eſſe mortale peccatum, (*e*) cenſebitur hæreticus: & ita tenent communiter Doctores, ut atteſtatur Bellon. *conſ.* 78. *n.* 6.

Ad hoc autem, ut aliquis dicatur hæreticus, primo requiritur, quod ſit baptizatus: nam (*f*) Judæi, Pagani, vel Mahumetani non ſunt hæretici. Et hoc receptiſſimis Doctorum ſententiis comprobatur, ut dicit Simancas *de hæret. c.* 31. *num.* 3. Item requiritur, quod ſcienter erret in fide catholica, approbando falſa pro veris, incerta pro certis, vel è converſo, & hæc eſt omnium Doctorum concors, & unanimis ſententia, ut dicit Simancas *in allegat. c.* 31. n. 5. (*g*) Item quod ſit pertinax in ſua opin. alias nunquam dicitur hæreticus. Et in hoc omnes concordant. Fortius dicit Innoc. *in cap.* 1. *in ultimis verbis, de ſumma Trinit.* quod ſi quis habet fidem implicitam, quia ſcilicet credat illud, quod credit ſancta Mater Eccleſia, ſed falſo opinetur, motus ratione naturali, quod pater ſit major, vel prior filio, vel quod in Trinitate tres perſonæ ſunt res à ſe invicem diſtinctæ, non eſt hæreticus, neque peccat, dummodo hunc errorem ſuum non defendat, & hoc ipſum credat, quia credit Eccleſiam ſic credere, & ſuam opinionem fidei Eccleſiæ ſupponat. Et hæc dicit eſſe famoſa verba Lupus *in allegatione hæreſis*, §. 4. *colum.* 3. ubi ſubdit, quod alii Doctores hoc ſequuntur, & dicit eſſe valde notandum. Adverte etiam, quia illud, quod dicitur, quod dubius in iis, quæ ſunt fidei, eſt hæreticus, intelligendum eſt, ut procedat, quando in tali dubitatione habuit firmitatem animi, & quandam pertinaciam, propter quam perſeverat in illa dubitatione: alias ſecus, ita dicit Joan. And. *in cap.* 1. *de hær.* quem alii ſequuntur, ut dicit Lupus *in loco prææalleg.* §. 5. *in princ.*

3 Sed nunquid ille, qui metu mortis, vel tormentorum, vel alia ex cauſa ore Chriſtum negat, credit tamen corde, cenſendus eſt hæreticus? Reſpond. quod talis quidem mortaliter, & graviſſime peccat, ut dicit gl. *in c. non ſolum, in c. fin.* 11. *q.* 3. Doctores tamen illum non judicant hæreticum, ut atteſtatur Cald. *conſ.* 4. *de hæret.* Solent tamen tales reconciliari Eccleſiæ per Epiſcopum, & abſolutionis, ac reconciliationis litteras ab eo (*h*) impetrare.

4 (*i*) *Hoc crimen* hæreſis eſt mere Eccleſiaſticum, & ideo ejus cognitio ad ſolos judices Eccleſiaſticos ſpectat: neque poteſt judex laicus aliquo modo in eo ſe intromittere, & cum hac concluſione (*k*) tranſeunt omnes indifferenter, ut dicit Alci. *in c.* 1. *n.* 73. *de offic. ord.* Dicit tamen pract. Millæi *fol.* 75 n. 38. quod hodie etiam Judex ſecularis cognoſcit de crimine hæreſis, & quod ipſe vidit plures cremari propter hoc crimen, judicatos à Præpoſito Pariſienſi ex Indulto ſummi Pontificis. Verum apud nos hoc non ſervatur, ſed cognitio ſpectat ad Eccleſiaſticum, & punitio ad laicum, prout etiam in practica obſervari atteſtatur Lupus *de donatio. inter virum & uxorem*, *fol* 184. *poſt n.* 22.

5 (*l*) *Et ſcias*, quod hæc concluſio adeo vera eſt, ut neque etiam poſſit Judex ſecularis, poſtquam ei traditus eſt à judice Eccleſiaſtico aliquis de hæreſi condemnatus ſuper ipſo crimine aliquo modo cognoſcere, neque pœnam à jure impoſitam commutare, ut dixi infra *hoc eo. lib.* §. *fin. q.* 96. *verſ. quæro etiam.* Bene poteſt Judex laicus detineri facere ſuſpectos de hæreſi, ut deinde eos tradat judici Eccleſiaſtico competenti. Et ita reſcripſit Senatus Prætori Cremonæ, 18. Junii 1557. P. N.

6 Sed quis inter Eccleſiaſticos eſt judex competens in cauſa hæreſis? Reſpond. in hac cauſa Epiſcopi ſunt judices ordinarii. Delegati autem ſunt Inquiſitores (*m*) hæretieæ pravitatis. Et poteſt uterque eorum procedere ſimul & diviſim: non tamen poſſunt aliquem condemnare, niſi uterque interveniat. Sed nunquid poterunt abſolvere? Reſpon. gl. *in Clem.* 1. *in verbo Contra eos tenet, quod ſic*, ex quo jus antiquum ſolummodo correctum eſt in condemnatione. Et opin. illius gl. dicit eſſe communem Pract. Carer. *fol.* 601. *n.* 32.

Scias tamen, quod licet judex Eccleſiaſticus de hoc crimine ſolus cognoſcat, non tamen ipſe condemnat ad pœnam ignis, ſed (*n*) tantummodo declarat reum eſſe hæreticum, & remittit Judici ſeculari puniendum, & ita obſervat conſuetudo, ut dicit Boſſ. *in tit. de foro comp. poſt n.* 61.

7 (*o*) *Sed quæro*, quæ ſit pœna hæreſis. Reſp. Si hæreticus nolit ad fidem Eccleſiæ redire, tunc de conſuetudine igne comburitur, ut atteſtatur Vitalis *de maleſic. in rubr. de crimine hæreſis, nu.* 6. *in fin.* quem refert Chaſſan. *ſuper conſue. Burg. fol.* 44. *n.* 3. *in fin.* Idem dicunt Scribentes *in l. cunctos populos. C. de ſumma Trin.* & in ſpecie Aret. *num.* 11, Purpur. *numer.* 90. Gril. *de crim, lib.* 1. *q.* 3. *numer.* 3. Et dicit Bertr. *conſ.* 212. *num.* 3. *lib.* 2. *in* 1. *parte*, quod ita interpretata eſt generalis conſuetudo. Idem dicit Gundiſ. *de hæret. q.* 15. *num.* 3. quem refert Pract. Conradi *fol.* 346. *circa princ.* Pract. Corn. *fol.* 630. (*p*) *n.* 132. Simancas *de hær. c.* 45. *n.* 9. quem refert Don. Ant. de Padilla *in l. tranſigere, nu.* 98. *C. de tranſact.* Pract. Jod. *c.* 61. n. 59.

8 (*q*) *Cæterum ſi hæreticus* pœniteat, & paratus ſit redire ad fidem Eccleſiæ, & abjurare ſuam (*r*) *hæreſim*, evitat pœnas de jure hæreticis impoſitas; eſt tamen (*ſ*) *ad perpetuos carceres condemnandus.* Et hanc communem ſententiam Legiſtarum, & Canoniſtarum Igneus *in l.* 1. §. *cum dominus, nu.* 32. *ff. ad Syllan.* Bene verum eſt, quod hodie iſta pœna poteſt per ſuperiorem, & etiam per Inquiſitorem in aliam commutari, ut eſt text. *in cap. ut commiſſi, de hæret. in* 6. Intellige per ſuperiorem, judicem Eccleſiaſticum: nam judex ſecularis non poſſet illam commutare, ut dixi *in d. qu.* 96. *verſ. quæro etiam.* (*t*) *Item intellige*, niſi eſſet relapſus, tunc enim omnino eſt igne cremandus, etiam ſi velit pœnitere. & ad fidem Eccleſiæ redire. (*u*) *Et nota*, quod quando hæreticus non relapſus, ante ſententiam pœnitere. & abjurare paratus eſt, non modo evitat pœnam mortis, ſed etiam confiſcationem bonorum. (*x*) *licet ipſo jure* à die commiſſi delicti ſit impoſita. Et hæc eſt magis commun. opin. ut atteſtatur Pariſ. *conſ.* 2. *numer.* 185. *& ſeq. lib.* 4.

9 *Sed* (*y*) *uſque* ad quod tempus erit admittenda hæc pœnitentia? Reſpond. Aliqui dicunt, quod non admittuntur, niſi ſtatim poſt deprehenſionem erroris ſponte ad Eccleſiæ veritatem, & unitatem redierint. Et hanc opin. tenere communiter Canon. affirmat Gril. *in tract. de hæret. quæſt.* 5. quem refert Simancas *de hæret. cap.* 46. *num.* 8. licet ſubdat, quod ipſe ferè nullum invenit, qui hoc teneat. Alii vero dicunt, quod non ſunt admittendi niſi uſque ad ſententiam, & ita in Hiſpania obſervatur, ut tradit Simancas *in d. c.* 46. *num.* 11. Alii vero dicunt, quod ſemper admittuntur etiam poſt condemnationem. Et hæc opi. eſt mitior, & etiam magis communis, ut dicit Boer. *deciſ.* 343. *n.* 3. *&* 4. Idem dicit Pract. Carrer. *fol.* 642. *poſt nu.* 159. Et dicit Boſſ. *in tit. de foro compet, poſt n.* 137. *& in tit. de hæret.* n. 20 quod ita ſervatur, prout etiam alias obſervatum fuiſſe atteſtatur Card *in cap. ad abolendam, colum.* 1. *de hæret.* nam Eccleſia nulli gremium claudit, niſi iis, qui ſunt in hæreſim (*z*) relapſi. Et ſecundum hanc opi. in facti contingentia conſuluit Bertr. *conſ.* 212. *lib.* 2. *in* 1. *parte.*

10 Et nota in hoc propoſito unum, quod prima facie videtur mirabile, quod ſi aliquis imputatus, & convictus de hæreſi, puta, quod dixerit, ſeu tenuerit aliquid hæreticum, & contra fidem ſanctæ Eccleſiæ, & paratus ſit abjurare hæreſim, & fateri illam opinionem eſſe hæreticam; (*a*) & erroneam, nolit tamen confiteri, quod ita dixerit, ſed dicat ſemper credidiſſe, & credere illud, quod credit, & tenet ſancta mater Eccleſia, talis non admittitur ad abjurationem, niſi fateatur ſe ita dixiſſe, prout convictus eſt: Et ſi perſeveret in negando, eſt igne cremandus, tanquam impœnitens: ita deciſum fuit per dominos per Rota. *deciſ.* 875. accuſatus quam deciſ. ego didici à Reverendiſſimo Vida Epiſcopo Albenſi viro clariſſimo, & mihi amiciſſimo, & poſtea reperi Rebu. *in pract. beneficia. fol.* 469. *n.* 20. & *ſeq.* qui idem tenet, prætereaque atteſtatur ſe ita vidiſſe ſervari contra quendam aſtutum hæreticum. Et hanc ſententiam receptam eſſe affirmat Simancas *de hæret. c.* 47. *num.* 20. & *ſeq.* Mihi certè hæc opin. ſemper eſt viſa rigoroſa: non enim video, quomodo iſte poſſit dici hæreticus, cum non ſit pertinax in errorem, ut eleganter conſiderat Boer. *deciſ.* 341. *n.* 4. Me tamen remitto determinationi ſanctæ matris Eccleſiæ.

11 (*b*) *Idem etiam* (ſecundùm aliquos) eſſet dicendum, ſi hæreticus nollet facere emendam, ad quam eſſet condemnatus, puta, ut publice incederet cum (*c*) *aliquo ſigno pænitentiæ*: nam eo quoque caſu eſſet igne comburendus, prout vidiſſe Pariſiis practicari contra quendam Jo. Berquin, atteſtatur Milleus *in pract. crim. fol.* 10. *num.* 112. & *fol.* 148. *n.* 55. Et ita uſu comprobatum eſſe atteſtatur Simancas *de hæret. in d. c.* 47. *n.* 23. licet contrarium in facto conſultum vidiſſe atteſtatur Calder. *cap. litteras, de præſumpt.* in quodam Senenſi, cui pro pœnitentia, ſive emenda injunctum fuerat, ut per ſex menſes non ingrederetur civitatem: quod etiam refert Franc. Squillac. *in d. tract. de fide cath. c.* 19. Quæ opin. mitior eſt, & judicio meo (*d*) *tenenda*, niſi cum contumacia concurrerent aliquæ aliæ conjecturæ, per quas apparet illum adhuc non bene ſentire de Eccleſia, hoc enim caſu forte dicerem hunc tanquam vere relapſum (*e*) *flammis eſſe comburendum.*

12 *Unum* (*f*) *tamen ſcias*, quod iſti impœnitentes non ſtatim debent relinqui Judici ſeculari: non enim dicuntur relapſi, ſed ſunt monendi, & hortandi, non ſemel tantum, ſed pluries, ut ad fidem revertantur, & ubi pœniteant, ſunt ipſi quoque ad reconciliationem admittendi, ut tenuit Cald. *conſ.* 2. *n.* 2. *de hæret.* & ita utimur, ut atteſtatur Simancas *in d. c.* 47. *n.* 24.

13 (*g*) *Item bona condemnatorum* de crimine hæreſis de jure communi confiſcantur. Et ita dicunt communiter Doctores, ut dicit Brun. *conſil. feudali* 31. *num.* 17. Et ſcias, quod non modo bona hæreticorum ſunt confiſcata (*h*) *ipſo jure*, ſed ipſi ſtatim à die commiſſi criminis amittunt adminiſtrationem omnium bonorum, ut eſt text. *in c. cum ſecundum, de hæret. in* 6. Punctus eſt, cui applicentur: nam ſecundum diſpoſitionem juris canonici videtur expreſſum, quod bona Clerici hæretici habentis beneficium Eccleſiaſticum pertinent ad Eccleſiam, in qua eſt beneficiatus: & ſi non habet beneficium, pertinent ad fiſcum Eccleſiæ cathedralis. (*i*) *Bona autem* laici hæretici applicantur fiſco ſecularis: ita diſponit, text. *in cap. excommunicamus* §. *damnari, de hæreticis.* Dicit tamen Felin. *in c. irrefragabili*, §. *ceterum, num.* 5. *in fin. de off. ordin.* quod talis conſtitutio ſublata fuit per quaſdam Extravagantes Pontificias diſponentes, quod bona hæreticorum dividantur æquis portionibus inter Rom. Eccleſ. Epiſcopum, & Inquiſitorem. Sed hoc etiam in practica non ſervatur, ut ait Didac. *libr.* 2. *reſolut. cap.* 9. *nu.* 12. ſaltem in Hiſpania, ubi bona tam mobilia, quam immobilia hæreticorum etiam Clericorum, & habentium beneficia Eccleſiaſtica applicantur fiſco Regio: ſubdens, quod ita praxis obtinuit. In hoc autem Ducatu ſervatur, quod bona hæreticorum dividuntur æquis portionibus (*k*) *inter fiſcum Ducalem, & Epiſcopum*, & Inquiſitorem, & in hoc ſervanda eſt conſuetudo locorum. Unum tamen ſcias in hoc propoſito, quod in hoc Ducatu licet, ut dixi, pars bonorum applicetur Epiſcopo, & pars Officio Inquiſitionis, nihilominus liquidatio bonorum fit per procuratores fiſci Regii, & ſic per hunc Magiſtratum. Et ponuntur bona ad proclama, & omnia fiunt perinde ac ſi in totum eſſent applicata fiſco Regio: & deinde facta liquidatione, datur unicuique ſua portio. Et ita fieri debere *declaravit* (*l*) *Senatus, conſentiente etiam R. Inquiſitore*, 30. Jun. 1599. A. C.

Et ſcias, (*m*) *quod licet bona damnatorum* regulariter conſerventur filiis ex diſpoſitione *auth. bona damnatorum, C. de bon. præſcript.* & dixi infra *hoc eo. libr.* §. *fin. qu.* 78. *circa principium, & verſic. videndum eſt etiam*: nihilominus bona hæreticorum confiſcantur etiam exiſtentibus filiis ipſorum hæreticorum catholicis, & orthodoxis, ut eſt text. *in cap. Vergentes, de hæret.* qui eſt approbatus etiam de jure civili per tex. *in auth. Gazaros, C. de hæret.* Et ita communiter tenetur, ut dicit Pract. Carrer. *fol.* 635. *n.* 140. hanc etiam dicit eſſe communem ſententiam, & uſu etiam comprobatam, Simancas *de hær. c.* 9. *n.* 2. 14

Item propter hæreſim ſeparatur matrimonium. 15 Scias tamen, quod uxor, quæ receſſit à viro lapſo in hæreſim, ſive ex judicio Eccleſiæ, ſive non (*n*) *ſi ipſe revertatur ad fidem*, compellitur ad eum redire, niſi velit ingredi religionem: nam eo caſu ſi fuit ſeparata judicio Eccleſiæ, poteſt illam ingredi, nec tenetur ad virum redire. Et eſt comm. opin. ut atteſtatur Abb. *in cap. de illa. circa fin. de divor.*

(*o*) *Item Clericus* hæreticus privatur omni officio, 16 & beneficio Eccleſiaſtico, *c. ad abolendam*, §. 1. *de hæret.* & omittit omnem Eccleſiaſticam Poteſtatem. Et hæc eſt concors ſanctorum Patrum ſententia, ut dicit Pighius *de eccl. Hier. c.* 8. quem refert Simancas *de hæret. c.* 45. *n.* 18. Quinimo etiam (*p*) *filii hæreticorum*, & eorum receptatorum privantur ipſo jure beneficiis obtentis tempore commiſſi criminis. Et eſt commun. opin. ut atteſtatur Jo. Lup. *de regno Navarræ in* 5. *part.* §. 8. quem refert Didac. *lib.* 2. *reſolutionum cap.* 8. *poſt n.* 4. *verſ. cæterum, quod filii.* Dicit tamen Simancas *in tract. præallega. c.* 29. *n.* 7. quod pia conſuetudine obtentum eſt non modo, quod non ſunt privati ipſo jure, ſed etiam quod neque per ſententiam priventur. Et hæc opin. mitior eſt, atque benignior.

Quæro nunc, an pœnæ ſtatutæ contra filios hæ- 17 reticorum comprehendant eos tantum; qui nati ſunt poſtquam parentes hæreticam labem contraxerunt, an autem etiam eos, qui prius nati erant. Reſpon. quod indiſtinctè comprehendunt omnes filios, tam natos ante, quam poſt. Et hanc opin. dicit eſſe communem Galind. *in Regia diſputatione*, §. 18. quem refert Simancas *in tracta. præalleg. c.* 29. *n.* 3. licet ipſe teneat contrariam ſententiam, quam (ut ipſe ait) multi viri ſequuntur, neque numero, neque auctoritate aliis inferiores. Et hæc etiam opin. tanquam æquior, & benignior mihi magis placet, vide quæ dixi infra *hoc eo. lib.* §. *Læſæ Majeſt. ver. fuit etiam.*

Præterea hæreticis non eſt ſervanda fides à priva- 18 tis, ita allegatur tenere Bar. *in q. incip. Lucanæ civitatis*, & eſt frequentiori Doctorum calculo re-

cepta ſententia, ut dicit Sim. *de hær. c.* 45. *nu.* 15. Placa *li.* 1. *delictorum, c.* 37. *num.* 11. (*q*) *Ulterius*, quod *pro hæreticis* non poteſt advocatus neque procurator (*r*) *præſtare patrocinium*: & hanc concluſionem dicit eſſe ex mente Doctorum Afflict. *ſuper* 1. *part. conſtit. Regni, rubr.* 1. *num.* 43. Hoc tamen intellige, (*ſ*) ut procedat; quando conſtat illum (*t*) *eſſe hæreticum*, & perſiſtere in hæreſi: ſecus autem ſi advocatus vellet probare, quod ex proceſſu non apparet illum eſſe hæreticum, vel quod eſſet paratus redire ad Catholicam fidem. Cæterum ſolent Epiſcopi, & Inquiſitores ſemper concedere veniam advocatiæ, in quibuſcunque cauſis hæreticorum, ut pro eis intercedant, qua venia impetrata, non eſt ulterius (*u*) *quærendum*.

Sunt etiam aliæ hæreticorum pœnæ tam à jure civili, quam à jure canonico conſtitutæ, quas copioſe, & eleganter tractat Pract. Carrerii *in tract. de hæret. num.* 132. *& aliis ſeq.* & Simancas *in d. tract.* & alii qui de hoc crimine integros tractatus *ſcripſerunt*. (*x*).

20 *Habes etiam hoc crimen* (*x*) multa ſpecialia, quæ pariter recenſet Pract. Carrer. *in tractat prælleg.* & inter cætera in cauſſa hæreſis ſufficiunt minores probationes, quam in aliis, & hoc non modo ad inquirendam, de quo aliquid dixi infra *hoc eo. lib.* §. *fin. qu.* 6. *verſ. Item ſcias*, ſed etiam ad faciendum, *plenam probationem* (*y*) *criminis*, ut videtur text. *in c. in fidei de hæret. in ſexto*, quem ita intelligunt communiter Doctores, ut dixit Boſſ. *in titul. de hæret. num.* 5. Et ex hoc apparet non eſſe veram opin. eorum, qui dixerunt, quod ad convincendum aliquem pro crimine hæreſis requirantur ſaltem tres teſtes: quia imo duo ſufficiunt: & hæc opin. eſt communis teſte Anan. *in cap. excommunicamus*, §. *Adjicimus, num.* 1. *de hæret.* quem refert Simancas *de hæret. cap.* 50. *numer.* 3. Et in propoſito circa teſtes de hæreſi deponentes, videndum eſt *conſil.* Cravetæ 262. Et an plures teſtes ſingulares ſufficiant, dixi infra *hoc cod. libr.* §. *fin. quæſt.* 35. *verſic. Dixi etiam.*

21 (*z*) *Item de crimine* hæreſis poteſt inquiri etiam poſt mortem, & defuncti (*a*) *memoria damnari*: & ita in facto practicatum fuit contra memoriam (*b*) *Bonifacii Papæ*, qui ad inſtantiam Regis Franciæ fuit poſt mortem accuſatus de hæreſi, ut refert Abb. *in rub. C. de hær. num.* 2. *&* 3. licet Boer. *deciſ.* 34. *in fi.* dicat ſe non inveniſſe in vitis Pontificum. Et ſcias, quod de conſuetudine Regni Franciæ corpus illius, qui poſt mortem damnatur de hæreſi, relinquitur brachio ſeculari, & per brachium ſeculare comburitur. Hæc autem concluſio, quod in crimine hæreſis poſſit contra defunctum procedi, & ejus memoria damnari, habet locum non modo in hæretico vero, & qui per veras probationes eſt de hæreſi convictus, ſed etiam in hæretico præſumpto, ſcilicet illo, qui citatus in cauſa fidei fuit contumax per annum, & deinde mortuus eſt, ut per Bellameram, *deciſ.* 677. *in tali proceſſu.* Et in hoc propoſito videnda ſunt ea, quæ idem Bellamera ponit *in ſeq. deciſ.* 678. 679. 680. 688. *&* 689. ubi multa eleganter tractat in hac materia, & præſertim an hoc caſu ſint vocandi hæredes defuncti, &c.

22 (*c*) *Item licet Papa* non poſſit pro aliquo crimine accuſari, ut dixi infra *hoc eo. lib.* §. *fin. q.* 35. *verſ. videndum igitur*: poteſt tamen pro crimine hæreſis accuſari, & condemnari, ut ibi dixi.

23 Quæro, an occultus hæreticus, ſcilicet ille, qui ſolum corde deviat à fide catholica, non tamen verbo ſcripto, aut de facto aliquod ſignum hæreſis oſtendit, incidat in pœnam excommunicationis, & alias pœnas à jure impoſitas hæreticis. Reſpon. quod non: & hæc eſt Theologorum ferè omnium receptiſſima ſententia, ut atteſtatur Simancas *de hæret. c.* 42. *n.* 1. *& ſeq.* nam (ut vulgo dicitur) Eccleſia non judicat de occultis.

24 Sed hic incidenter quæro, quæ ſint facta, quæ ſapiant manifeſtam hæreſim. Reſpond. quod illa, quæ de ſui natura præ ſe ferunt aliquid, quod manifeſta eſt hæreſis, dicuntur ſapere manifeſtam hæreſim; puta baptizare imagines, rebaptizare pueros, (*d*) *& hujuſmodi*, & hæc eſt peritorum omnium ſententia, teſte Simanca *in pract. præall. c.* 30. *num.* 9.

25 (*e*) *Succeſſive quæro*, nunquid invocatio dæmonum ſapiat hæreſim manifeſtam. Reſpond. quod aut invocantur dæmones, ut quis ſciat futura; & hoc ſapit hæreſim manifeſtam; quia (*f*) *tribuit diabolo* id, quod eſt proprium Dei, ſcilicet (*g*) *ventura præſcire*. Aut invocantur ad alium finem, puta ad tentandam pudicitiam mulieris, (*h*) *vel hujuſmodi*: & non ſapit hæreſim, quia advocatur diabolus ad id, quod ei maxime convenit; cum ſit (*i*) *tentator animarum*. Ita declarat eleganter Gemin. *conſil.* 54. ubi in pulchro caſu ita conſuluit, & ita diſtinguunt DD. ut atteſtatur Afflict. *ſuper prima parte conſtitutionum Regni, rubr.* 1. *num.* 17. Et hoc ſecundo caſu juriſdictio non ſpectat ad Inquiſitores; ſed Ordinarium, qui in hoc crimine poteſt eſſe tam ſecularis, quam Eccleſiaſticus; nam crimen (*k*) *ſortilegii* eſt communis fori, ita quod uterque Judex poteſt procedere, ut tenuit Abbas in *cap* 1. *n.* 3. *&* 4. *de ſortileg.* quem ſequuntur communiter DD. ut dicit Nunius *de los corregidores*, *fol.* 259. *n.* 1. quod nota, quia in Parlamentis Franciæ fuit ſuper hoc diverſimode judicatum, ut refert Papo *libro* 22. *titul.* 3. *arreſto* 1. *&* 2. Et dicit Abb. *in rubr. de hæret*, n. 13. quod ita fuit determinatum in Romana Curia *in* cauſſa cujuſdam Joan. de Partiniaco, quod hujuſmodi incantationes, quæ fiunt ex cauſſa amoris, non eſſent hæreticæ, & ita etiam refert Oldrad. *conſil.* 210. *in fin.* relatus & ipſe per Tiraquell. *de pœnis, cauſa* 4. *n.* 3. quod in facti contingentia fuit abſolutus quidam, qui fecerat ſortilegia propter amorem cujuſdam mulieris. Faciunt quæ dixi infra *hoc cod. libr.* §. *fin. quæſt.* 60. *verſic. eſt & amor.* Et ex his credo male conſuluiſſe Barbat. *conſil.* 55. *lib.* 1. quod ſortilegia, quæ fiunt ad ſcienda furta commiſſa, ſapiant hæreſim manifeſtam, & quod eorum cognitio ſpectet ad Inquiſitores, (*l*) *Pœna autem* de jure communi impoſita (*m*) *hujuſmodi ſortilegis*, divinatoribus, & maleficis, eſt mortis & confiſcationis bonorum, ut eſt text. *in l.* 3. *C. de malefic.* Sed de conſuetudine hæc pœna non ſervatur, ſed imponitur pœna fuſtigationis, ut atteſtatur Nunius *de los corregidores*, *fol.* 259. *numero* 2. vel (ſecundum aliquos) (*n*) *ducuntur* in publicum cum mitra depicta in capite, & deinde ejiciuntur, ut atteſtatur Barb. *in viatorio juris* in *rubr. de ſortil. circa fin.* Et ideo cum ſuperioribus annis in cauſa cujuſdam Angelæ Cornetanæ imputatæ de ſortilegiis, maleficiis, (*o*) *incantationibus*, dubitatum fuiſſet, an eſſet imponenda confiſcatio bonorum, Senatus cenſuit, quod non, 20. Auguſti 1563. P. N. (*p*) *Quod nota.*

ADDITIONES.

Ad §. Hæreſis.

PRo intelligentia terminorum.*) Adde † ut per Rimin. jun. *in conſ.* 395. *vol.* 4. ubi latiſſimè, quando quis dicatur hæreticus formaliter, & proprie, & quibus ſignis talis demonſtretur, & † quando dicatur convictus de hæreſi, & an teſtes ſingulares probent hæreſim, & quando ſemel tortus pro habenda veritate hæreſis repeti poſſit, nedum ſecun- 1 2

ſecundo loco, ſed etiam tertio, & quo gradu torturæ, & de proteſtatione facienda, antequam reus torqueatur per Judi-
3 cem, de † abjuratione facienda, & quando relapſus cenſeatur, & de pœnitentia abjurato imponenda, de relapſo verè, vel fictè, & quomodo procedendum ſit reo abjurare recuſante, & quomodo agendum ſit circa pertinaciter loquentes, qui convicti tenaciter defendunt errores, nec volunt illos deteſtari, nec abjurare, nec ad Eccleſiam redire, vide etiam omnino
4 Decian. *in tract. crim. li. 5. c. 16. tom.* 1. ubi accumulavit † centum quinquaginta, & unum caſus, in quibus Chriſtianus dicitur hæreticus, & in ſequentibus capitulis habetur, in quibus caſibus non dicatur hæreticus: hæreſis atrocitas: qui ſint Judices in cauſis hæreſis, quæ poſſint Inquiſitores hæreſis, & quæ non poſſint, de officio Eccleſiaſticorum Judicum in cauſis hæreſis, & eorum pœnis, de Judicibus ſecularibus, quæ leges ſint ſervandæ in cauſis hæreſis, de proceſſibus contra hæreticos, quomodo ſint formandi, per inquiſitionem quomodo
5 † procedatur in hoc crimine, quomodo per denunciationem, de exceptionibus, de citatione, de carceratione, quod pro-
6 ceditur ſummarie, & de plano in hoc crimine, & † de manifeſto, notorio, & occulto hæretico, & deprehenſo habetur *in c.* 53.

7 Item † adde, quòd tenens penès ſe libros prohibitos judicatur hæreticus de jure ex Concilio Tridentino ſecundum Carocc. *in c. nunquid, par.* 2. *fol.* 137. *n.* 26. *de reg. jur. in* 6. Sed de hoc amplius eſt deliberandum, ſecundum Burſat. *in conſ.* 7. *n.* 5. vide etiam in Apoſtil. ad Rom. *in ſing.* 326. ubi hoc limitat tribus modis.

8 Item † adde, an hæretici dicantur quærentes ſcire furtum occultum cum phiala plena aqua, candelis accenſis, & pueris, aut puellis virginibus interpoſitis, quædam verba dicentibus,
9 & † an ejus cognitio pertineat ad officium Inquiſitoris, & de aliis ad Nigromantiam pertinentibus, Rimin. jun. *in conſil.* 414. *vol.* 4.

10 Adde † quam pœnam mereatur hæreticus, per Menoch. *de*
11 *arbitr. jud. caſ.* 374. & per eundem *in caſ.* 372. habetur, † quomodo facienda ſit abjuratio hæreſis, & in caſu ſeq. quod hæretico incontinenti in viam reverſo parcitur, & quando dicatur reverſus incontinenti, & latiſſime per Decian. *in tract. criminn. tom.* 1. *lib.* 5. *c.* 40. *de pœnis hæret. in c.* 41. de pœnis hæreticorum ſpiritualibus, quæ animam tangunt, de pœnis infa-
12 miæ, & amiſſionis dignitatum, *& in c.* 49. habetur, † quando pœnæ in hoc crimine poſſint augeri, vel minui, vel cumulari,
13 vel commutari, *& in c.* 50. habetur, quomodo † Univerſitas hæretica puniatur, *& in cap.* 51. habetur de fautoribus, & receptoribus hæreticorum, & quibus pœnis puniantur; *& in c.* 38. habetur de ſententia, qualiter contra hæreticos ſit ferenda. Bajard.

Pro intelligentia.) Vigel. M. I. R. *l.* 1. *c.* 13. *de hæreſi.* Decian. *to.* 1. *tract. crim. lib.* 4. *c.* 26. *n.* 4. Ros.

(*b*) *Novas opiniones falſas.*) Adde quod immo dicitur hæreſiarcha, ut *in c. quid autem,* 14. *q.* 3. Giach.

(*c*) *Sequitur.*) Adde & per Carer. *in tract. de hær. poſt n.* 9. quem vi. per diſcurſum uſque *ad n.* 69. ubi quamplurima ponit exempla, quot modis contrahatur hæreſis, *& ſub n.* 59. allegat alios locos, ad quos convolandum eſſe dicit, ſi quis alios caſus ſtudioſus velit perquirere. Et *ſub n.* 63. diſputat, an ſi Eccleſia-
14 ſticus † tradit convictum de hæreſi puniendum judici laico, & temporali, teneatur punire non viſo proceſſu, & ſic ſtare ſententiæ condemnatoriæ latæ per Eccleſiaſticum? & concludit teneri, & num. ſeq. niſi addendo novas pœnas, vi. fuſius per eundem. Giach.

(*d*) *Non eſſe peccatum.*) Supple mortale, Ut habetur etiam per Lud. Carer. *in d. tract. nu.* 17. & forte fuit omiſſum errore typographi in textu, in ſummario etenim reperitur expreſſum Giach.

(*e*) *Cenſebitur hæreticus.*) Adde idem de eo, qui dicit non eſſe ſolvendas decimas, & Clericos eſſe expellendos his temporibus, quia malè vivunt, Et eodem modo de illo, qui dicit, non eſſe peccatum duas uxores accipere. Nam hæreticus reputatur ſecundum Dec. *in c.* 1. *ante num.* 1. 14. *de offic. deleg.* Ubi etiam ponit illos duos caſus deſcriptos ab auctore, qui Dec. *ſub n. ſeq.* dicit etiam, quod Inquiſitores poſſunt procedere contra Dominum temporalem impedientem familiam ſuam in delationa armorum. Et Carrer. *d. tract. num.* 28. *&* 90. Crav. *conſ.* 262. *col.* 1. *verſ. plane*, innuit hæreticum eſſe, qui male dixit de Eccleſia, qui mandata Pontificum deſpexit, qui præcepta Quadrageſimæ non implevit, *& in conſi.* 282. *col. pen. in princ.* inquit, quod quando quis negaret decimas eſſe ſolvendas ſimpliciter, & abſolute propter malam vitam Clericorum, eſſet hæreticus, & Care. *n.* 17. *vel* 37.

15 (*f*) *Judæi.*) Adde, quod poſſunt † tamen puniri ab Inquiſitore, ubi delinquunt in his, quæ proprie ſaperent hæreſes inter Chriſtianos, ſed in his, quæ non pertinent ad articulos fidei, ſed ſolum ad opprobrium, vel contemptum, puniet eos ſecularis, vel Eccleſiaſticus, vl. per Fel. *in c. poſtulaſti. n.* 4. *de Judæis*, ubi utrumque caſum exemplificat, & per Carer. *de hæres. n.* 91. Giach.

(*g*) *Item quod ſit pertinax.*) Ideo pœnitentia prodeſt hæretico, modo quo infra §. *fin. qu.* 60. *verſ. ſui quandoque infra hoc eodem.* §. *verſ. ſed quæro, ibi cæterum ſi hæreticus*; utrum ad probandum quē eſſe Hæreticum ſufficiant teſtes ſingulares: utpote ſi unus dicat audiviſſe G. dicentem Chriſtum non eſſe natum de Virgine: alter dicat audiviſſe eundem G. dicentem æqualitatem non eſſe in Trinitate, ac ſimilia: vide Alexan. *in conſ.* 100. *ſub numer.* 5. *vol.* 1. & an ſi quis † ſimpliciter dicat 16
ſe eſſe hæreticum nulla expreſſa hæreſis cauſa, puniri poſſet? Quod non, dixit Cravet. *conſi.* 262. *ſub numer.* 3. In his enim, quæ juris ſunt, ſola confeſſio non præjudicat, Idem Cravet. *conſ.* 29. *n.* 2. *conſ.* 48. *num.* 7. *& conſ.* 93. *n.* 1. Tamen quia negari non poteſt, quin talia verba mixtum in ſe contemptum non haberent, talem ego punirem, ſi non ut hæreticum, ut contemptorem; infra *ad q.* 60. *verſ.* 1. *pro quo vide inſ. in* §. *fin. q.* 55. *verſ. quomodo autem*, ubi in genere aliqua delicta commiſſa. Drogh.

(*h*) *Impetrara.*) De illo conſ. Cald. meminit Crav. *conſ.* 202. *vel.* 292. *poſt n.* 7. *vi. ibi* Giach.

(*i*) *Hoc crimen.*) Dec. *d. lib. & c.* 26. *n.* 4. Ros.

(*k*) *Tranſeunt omnes.*) Adde, & hoc frequentiori calculo receptum eſſe etiam teſtatur Rol. *ſuo conſil.* 20. *num.* 10. *lib.* 3. Giach.

(*l*) *Et ſcias.*) Decian. *d. n.* 4. Ros.

(*m*) *Hæreticæ pravitatis.*) Sed an ordinarius requiſitus ab Inquiſitore, ſeu ejus Vicario teneatur ire ad inquiſitionem. Et quid ſi nolit, utrum Inquiſitor teneatur ire ad ipſum, ut cauſa in Epiſcopi tribunali terminetur? Vel an Inquiſitor, ſeu ejus Vicarius poſſit inceptam cauſam abſque illo proſequi, & finire, vi. plene per R. Patrem meum F. Vincen. Giac. *in ſuis opuſculis, q. ult. char.* 50. Giach.

Carer. *fol.* 601. *n.* 32. Adde, quem vide, quia alios etiam ponit caſus. Giach.

(*n*) *Tantummodo declarat.*) Sed per talem declarationem dicitur exequi per modum antecedentis: Unde ſimiliter dicitur, quod ſi Judex declarat quem eſſe prodigum, ſubſequenter eidem interdicit adminiſtrationem, ut per Cravet. *de antiq. temp. par.* 4. *verſ. Tranſeo nunc*, *numer.* 66. Unde † declara- 17
toria dicitur æquipollens ſententiæ condemnatoriæ, ut per Tiraq. *in l. unquam in verb. revertantur ſub num.* 371. *C. de revoc. don.* Adde Grav. *conſ.* 67. *ſub num.* 4. Gram. *deciſ.* 6. *num.* 12. Menoc. *de retin. poſſ. remed.* 3. *n.* 192. Dec. *rub. de appell. n.* 33. *cum ſeq.* Drog.

(*o*) *Sed quæro.*) Adde etiam de pœnis ordinariis, vi. eundem per Lud. Carer. *tract. ſuo de hær. n.* 143. *uſque ad nu.* 158. Et qualiter evadantur, & de pœnis receptatorum uſque ad fin. & per *d. conſ.* 78. *n. fin.* Giach.

(*p*) *Num.* 132.) Ubi multas pœnas ordinarias in propoſito ponit. Giach.

(*q*) *Cæterum hæreticus.*) De hæretico, quem pœnitet, Farin. *q.* 124. *p.* 3. *n.* 161. Ros.

(*r*) *Hæreſim.*) Hæreſis abjuratio quomodo ſit facienda, diligenter explanatum; vide per Jac. Menoch. *de arb. jud. li.* 2. *centu.* 4. *caſ.* 372. *per totum.* Giach.

(*ſ*) *Ad perpetuos carceres condemnandus.*) Adde, & per Car. *tract. ſuo ſub n.* 62. 133. *&* 159. ubi etiam Inquiſitores poterunt pœnam perpetui carceris commutare, niſi tamen abjuraſſet, & poſtea incidere in aliam, aut eandem hæreſim: tunc enim relapſus, ſtatim abſque alia audientia traditur Curiæ ſeculari, *c. ſuper eo*, *& accuſatus*, *de hær. lib.* 6. cum per eundem Car. citatis, qui *n.* 54. *ſup. eo.* idem tenet poſt relatos, de eo, qui accuſatus abjuraſſet judicio, licet contra eum plenæ probationes non fuerint; qui ſi reincidat in eandem, vel aliam pro vero hæretico habetur. Giach.

(*t*) *Item intellige.*) Alioquin infinitas non evitaretur: Quo argumento in ſui propoſito utitur Marſil. *in rub. de fide inſt. n.* 97. vide *inf. q.* 46. *verſ. quæro*, quæ ibi dixi Drogh.

Item intellige.) Adde, an abjurans in judicio hæreſim, propter vehementem præſumptionem ſi iterato labatur, nunquid relapſus fictè dicatur, text. & gloſſ. *in c. accuſatus, de hær.* dicit quod ſic. Giach.

(*u*) *Et nota quod.*) Adde videndum † Decian. *in tract.* 18
crim. tom. 1. *lib.* 47. ubi latiſſime de abjuratione, & quomodo ſit facienda, *& in cap. ſeq. habetur de purgatione.*

Item † adde, quod quotieſcunque quis pœna ignis puni- 19
tur, tunc vivus concremari debet, *l. univerſis. C. ubi fiſcal. cauſſ.* Corſ. *in ſing.* 15. *in verſ. pœna*, *incip. aliqui dividentes.* Bajard.

(*x*) *Licet ipſo jure.*) Adde quod alias ſtat Decretum Mediolani confiſcans bona, de quo infra *in* §. *fin. q.* 78. *verſ. ulterius quæro*; ibi in hoc Ducatu; Quo ſtante, nec eximens ſe a pœna mortis recuperat bona, quæ remanent, aut alteri ſuccedenti ab inteſtato, ſive etiam de facto occupanti, *ut d.*

q. 78. verſ. ulterius quæro, *& quæſt. 59. verſ ſed quæro*, & ibi dixi; limita ergo ſupra ſcriptas deciſiones in hæretico, ut hic, & nota in hæretico, quod licet bannitus poſt annum audiri non poſſit, niſi fuerit admiſſus à Principe, ut eſt *infr. quæſt. 66. verſic. ſed nunquid*, tamen hæreticus in contumaciam damnatus tanquam de hæreſi ſuſpectus, immo convictus, auditur: licet bona non recuperet, modo, quo per Chartar. *de execut. ſentent. cap. 1. numero 178. cum ſequentib.* Drogh.

(*y*) *Sed uſque.*) In Clerico autem, ut recuperet beneficia, vide per Lud. Carrer, *d. tractat. poſt num. 159.* qui *num. ſeq.* ponit relative formam juramenti redeuntis ad formam abſolutionis cum pœnitentia. Et adde, & vide *in judi. Inquiſitor. atque in directorio.* Giach.

20 *Sed uſque ad quod tempus,*) Adde † videndum omnino Decian. *in tract. crim. tom. 1. lib. 5. cap. 54. num. 3.* ubi latiſſime hanc quæſtionem tractavit, & totam materiam de pœnitentibus hæreticis. Bajard.

(*z*) *Relapſi.*) Nam eis denegatur audientia; quod ad pœnam corporalem evitandam, & tanquam conceduntur ſacramenta, ſi manifeſta ſunt ſigna pœnitentiæ, ut habetur *d. c. ſuper eod. de hær. in 6.* & tradit Lud. Carer. *in d. ſuo tract.* Giach.

21 *Relapſi.*) Adde, † quis cenſeatur relapſus, ita ut ſeculari brachio ſit dimittendus, late per Rim. jun. *in conſ. 686. vol. 6.* & per Decia. *in tra. crim. to. 1. c. 56.* ubi etiam de relapſorum pœnis, & quando relapſi morte puniri debeant, Bajard.

(*a*) *Erroneam.*) Obiter quæro, nunquid Notarius, qui confeſſus eſt errores hæreticales, ad S. R. E. reverſus poſſit officium tabellionatus ad bancum juris exercere, vi. per Hip. de Rim. *conſ. 185.* Giach.

(*b*) *Idem etiam.*) Adde ad idem, & per Lud. Carrer. *in ſuo tract. de hær. nu. 18.* Giach.

(*c*) *Aliquo ſigno pœnitentiæ.*) Ut per crucis impoſitionem ut alii terreantur, ut per Lud. Carrer. *in eo tract. poſt num. 158. verſ. item punitur.* Giach.

(*d*) *Tenenda.*) Adde, quod hanc opinionem ſequitur noviſſime Hippol. Rim. *in conſ. 150.* qui defendit mulierem inquiſitam de pœna relapſi, cui R. Inquiſitor injunxerat, ne de domo, quam ſibi pro carcere præfixerat, exiret, & exivit ſine licentia. Giach.

(*e*) *Flammis eſſe comburendam.*) Adde, & fuſius per Hip. Rim. *eo. conſ. 150. n. 19. 20.* Giach.

22 (*f*) *Unum tamen ſcias.*) Adde, † qui ſint impœnitentes, & habetur per Dec. *in tra. crim. to. 1. lib. 5. c. 51.* Bajar.

23 (*g*) *Item in bona condemnatorum.*) Adde † videndum Decian. *in tra. crim. to. 1. lib. 5. c. 44.* ubi latiſſime de pœnis hæreticorum bona reſpicientibus.

Item adde, quod bona acquiſita per hæreticum à die commiſſi delicti citra uſque ad ſententiam, non veniant in confiſcatione bonorum, ſed ea tantum, quæ tempore delicti poſſidebat, ut eſt communis opinio, Burſat. *conſ. 14. num. 18. 43. nu. 4. & ibi num. 6.* dicit, quod bona hæretici non dicuntur Fiſco incorporata, nec apprehendi poſſunt, niſi prævia declaratoria ſententia, & atteſtatur de communi, & idem tenuit Lupus *in alleg. 127.* Anaſtaſius Canonicus, *nu. 8.*

24 Item † adde, quod bona immobilia hæretici Fiſco, ubi ſita ſunt, applicantur: communis eſt opin. Burſ. *d. conſ. 43. n. 14.* Bajard.

(*h*) *Ipſo jure.*) Et ſic bona ſunt publicata, nec proceſſus, neque ſententia requiritur quoad publicationem, ut etiam habetur per Lud. Carer. *d. tract. ſuo ſub nu. 137.* ubi ſubdit, requiri tamen declarationem propter adminiſtrationem, & fructus medii temporis. Item & antequam fiat excuſatio; ex quo *num. ſeq.* poſt relatos tenet, hæreticis interdictam eſſe bonorum alienationem, quæ ſi fiat, revocari poteſt per Inquiſitorem, aut Epiſcopum, qui tamen tenetur pretium reſtituere, ſicuti etiam tenetur, ſi hæreticus emiſſet bona, & pretium non ſolviſſet, quia tenetur Inquiſitor ſolvere, *per eundem num. 138.* Item infra quantum tempus peti poteſt publicatio bonorum, & memoria defuncti damnati, vide per eundem Carrer. *in d. tract. nu. 142.* quæ omnia bene nota. Giach.

(*i*) *Bona autem laici.*) Farin. *tit. de delict. q. 25. vol. 1. n. 12. uſque 18.* Ros.

(*k*) *Inter fiſcum Ducalem, & Epiſcopum.*) Vide Menoch. *d. tract. de arbit. jud. lib. 2. cent. 4. caſ. 374. n. 4. infra q. 80. verſ. in hoc*; Boer. *ad conſuet. Bitur. tit. 2. §. 11. in gl. item Voyre*: Bona vero temporalia Clericorum, etiam ſi confiſcatio fiat ab Epiſcopo applicantur Principi temporali, ut per Aym. Crav. *conſ. 628. ſub n. 6.* Drog.

(*l*) *Declaravit Senatus conſentiente etiam R. Inquiſitore.*) Adde, quod Senatus forſitan motus eſt ad ſic declarandum, & R. Inquiſitor ad accommodandum conſenſum, &c. Giach.

25 (*m*) *Et ſcias, quod licet bona damnatorum.*) Adde † videndum Decian. *in tract. crim. to. 1. libr. 5. c. 45.* ubi latiſſime habetur, quando bona hæreticorum reſervantur filiis, & quando non. Bajard.

(*n*) *Si ipſe revertatur ad fidem.*) Farin. *vol. 5. ſuæ praxis, qu. 143. §. hæreſis, n. 98.* Ros.

(*o*) *Item clericus.*) Adde ut per Lud. Carrer. *in d. tract. n. 144.* ubi extendit etiam in hæretico occulto, *& n. ſeq.* ponit opin. uſque ad quem gradum, & a *n. 143. uſque ad n. 158.* tractat de pœnis extraordinariis: deinde qualiter evadantur pœnæ ordinariæ, atque extraordinariæ, & ultimo de receptator. pœnis, & excuſation. Giach.

(*p*) *Filii hæreticorum.*) Quid de filiis in poteſtate exiſtentibus, quid de emancipatis, quid de adoptivis, quid de legitimatis, quid de naturalibus tantum, quid de nepotibus ex utroque parente, & qualiter, & quid de fœmina. De omnibus, vide relative per Ludo. Carrer. *in eo. tract. poſt num. 241.* ubi quidem de dotibus uxorum. Giach.

(*q*) *Ulterius pro hæreticis.*) Adde † quod Advocatus, & 26
Procurator jurare debent, ſe juſtis duntaxat defenſionibus uſuros, Deci. *in tract. crim. to. 1. lib. 5. c. 37.* ubi latiſſime habetur de defenſionib. reorum in hujuſmodi crimine hæreſis. Bajard.

(*r*) *Præſtare patrocinium.*) Adde per notat. *in cap. adverſus, de hæret.* & tradit Carrer. *d. tract. nu. 19.* Rolan. *conſ. 63. vol. 5. nu. 2.* Item in quibus non liceat favere, nec defendere accuſatum de hæreſi, & quod fautor hæreticorum dicatur quis tam in committendo, quam in omittendo, vide de omnibus Bello *in conſ. 78. nu. 12. 13.* Item de advocato vide per Lud. Carrer. *in tract. ſuo de hær. ſub n. 114.* Giach.

(*s*) *Hoc tamen intellige.*) Adde infra *q. 82. ſtat. 2.* Drogh.

(*t*) *Eſſe hæreticum.*) Alias eſſet excommunicatus per Lud. Carrer. *in ſuo tract. de hæret. ante n. 214.* Giach.

(*u*) *Quærendum.*) Ut in caſu ſuper quo conſuluit Aymo. Crav. *in conſ. 262.* & ita ſervatum vidi. Giach.

(*x*) *Scripſerunt.*) Adde etiam Jac. Menoch. *de arbit. jud. lib. 2. cent. 4. caſ. 374.* & per Carrer. *in pract. §. Homicid. 6. ſub
n. 367.* Ubi † licet hæreticum occidere ob defenſionem fidei. 27
Item ſi in aliquo loco reperiantur plures hæretici, licet ignem in mittere in loco illo, & eos comburere. Giach.

(*x*) *Habet etiam hoc crimen.*) Adde, † quod ad proban- 28
dum hujuſmodi crimen ſufficiunt teſtes ſingulares, ut pleniſſime per Rimin. jun. *in conſ. 85. per totum, to. 2. inter conſ. crim. diverſor.* ubi atteſtatur de magis communi, & quomodo probetur, quem eſſe hæreticum, & an per teſtes ſingulares, latiſſime per Maſcar. *de probat. concl. 855. & 856. cum ſeq.* & quid,
† & quantum operantur præſumptiones, & ſuſpiciones in hu- 29
juſmodi crimine hæreſis, vide Menoch. *in tract. de præſumpt. lib. 1. præſumpt. 100.* & quæ † ſint ſpecialia in hoc crimine, & 30
quomodo probari poſſit, vide etiam Decian. *in tract. crim. tom. 1. lib. 5. c. 20. & c. 35. & in c. 36.* habetur quo † in hoc crimi- 31
ne ſit procedendum ad torturam, & quæ indicia requirantur. Bajard.

(*y*) *Plenam probationem criminis.*) Adde ad idem per Gabr. Fulgub. *conſ. 178. n. 1. l. fin. C. de probat.* qui in criminalibus ad condemnationem requirit probationes clariſſimas, quod procedit etiam in hæreſi: concordantes allegat, & inter communes concluſiones hanc ponit ſicut & de indiciis, quæ debent probari per duos teſtes ad effectum quæſtionis, ſeu torturæ, concludentes, vide ibi *in 2. concluſione*, *& num. 30.* ubi debent eſſe omni exceptione majores, & quod tres requirantur ſaltem. Ita practicari retulit. vi. ibid. Giach.

(*z*) *Item de etiam me.*) Decian. *d. num. 4. verſ. nono poteſt.* Ros.

Item de crimine hæreſis.) Adde, quod accuſatio debet fieri 32
infra quinquennium à die mortis, ad hoc, ut memoria damnari poſſit, *l. 2. C. de apoſta.* & ibi Bart. & Rom. *in ſing. 436. incip. de crimine læſ. majeſt.* ſed Marian. Socin. *in c. veniens, nu. 149. de accuſat.* dicit, quod dictum non eſt verum, nec tutum, quia eſt contra tex. *in c. 2. §. fin. de præſcript. lib. 6.* ubi requiruntur 40. anni, niſi forte diceretur illud procedere quantum ad publicationem bonorum, ſed quoad damnationem memoriæ, quod procedit dictum Bartol. licet Bart. videatur loqui in publicatione bonorum: & ideo Socin. ibi nihil decidit. Et qualiter ſit procedendum, ut memoria defuncti damnetur, vide Fariſ. *conſ. 2. nu. 209. vol. 4.* Gomez. *var. reſolut. tom. 3. titu. de crim. læſ. majeſt. num. 12.* Zanch. *de hæret. c. 41. nu. 3. cum ſeq. ſen.* Guind. *de hæret. quæſt. 22. num. 9.* Alba. *conſ. 90. in fine*, & forma ſententiæ habetur per Zanch. *in d. cap. 41. n. 7.* & quando defunctorum memoria in hoc crimine damnari poſſit, & an hæredes poſſint appellare, late per Decian. *in tract. crim. n. 1. lib. 5. c. 57. & 58.* Bajard.

(*a*) *Memoria damnari.*) Adde qualiter procedendum, ut de- 33
functi memoria damnetur, vi. per Fariſ. *conſ. 2. num. 209. libro 4.* & vi. fuſius *in ſ. §. Læſæ Majeſtat. col. pen. addition.* contra Principem, vel Remp. Rom. adde ut per Ang. *de Aret. in §. publica, nu. 3. & 4. Inſtit. de publ. judiciis.* Vide Rolan. *conſ. 8. in 3. numero 8.* Giach.

(*b*) *Bo-*

(*b*) *Bonifacii Papæ.*) De hac te vide ſimiliter *infra* §. *ſi* . *q.* 32. *ver. debes ſcire*, *infr. q.* 35. *verſ. ſed attenta*: Dec. *in l. eſt receptum, num.* 2. *ff. de juriſdict. omn. jud.* Ideoque etiam mortuus convinci poteſt, 25. *q.* 2. *c. ſane, ibi. ſi modo convinceretur.* Drogh.

34 (*c*) *Item licet Papa.*) Idem de Imperatore, qui † per ſolum Papam, & non per alium poteſt deponi, ut per Carrer. *d. tract. n.* 98. qui *n.* 155. tenet non obſtare, ſi eligatur. Giach.

35 *Item licet Papa.*) Adde, † quando, & quomodo contra Papam, & Principes ſit de hæreſi procedendum, late per Dec. *in tractat. crim. to.* 1. *lib.* 5. *c.* 52. Bajard.

(*d*) *Et hujuſmodi.*) Prout eſt etiam ponere duo principia æqualia. Item & ponere duos vicarios æquales in terris, quia utrunque eſt hæreticum, per Abbatem *in c. novit, num.* 11. *de jud.* Item qui plenitudinem poteſtatis Papæ intervertere nititur, vel negare, vel quovis modo violare, hæreticus eſt cenſendus. *c. ut dominus*, 19. *d. c. ſacroſancta*, 22. *diſt. cum multis aliis ſimil. allegatis* per Marſ. *in eius tractat. bannit. fol.* 374. *poſt n.* 146. Item qui credit Papam non poſſe dimittere peccata, eſt hæreticus, ut ſentit Olera. *conſ.* 271. relatus, & ſequutus à Marſ. *d. tract. fol.* 357. *num.* 281. Item multis aliis modis quis dicitur hæreticus, vi. per Boſſ. relative *tit. de hæret. n.* 2. & per Carrer. *d. tract.* Giach.

36 (*e*) *Succeſſive quæro.*) Adde † omnino videndum Farin. noviter impreſſum, *var. quæſt. in q.* 20. *à nu.* 73. *uſque ad* 112. ubi latiſſime de hac materia ſortilegii. Bajard.

(*f*) *Tribuit diabolo.*) Adde, quod hoc exemplum ponit Lud. Carrer. ac per plura probat. *in d. tract. de hær. ſub n.* 23. ubi etiam ponit de adoratione dæmonum, de precibus effundendis Idolis, ac de conſulentibus dæmones, ut ab eis reſponſa habeantur. Giach.

(*g*) *Ventura præſcire.*) Et ideo nil mirum, ſi Sixtus V. Pont. Opt. Max. Artificialem (quam vocant) Aſtrologiam prohibuit: Unde ſuper hoc Dec. congrue loquentem *in c. novit, à nu.* 8. *cum pluribus ſequentibus extra de judic.* Drogh.

(*h*) *Vel hujuſmodi.*) Adde infra *q.* 60. *verſ. eſt & amor*; & quod ſortilegium ſit quid ab hæreſi diverſum, tenuit Crav. *conſ.* 6. *in prin.* Drogh.

37 (*h*) *Vel hujuſmodi.*) Adde † videndum Menoch. *de arb. jud. caſ.* 358. ubi de eo, qui dedit poculum amatorium, ex quo præter propoſitum mors ſecuta eſt. qualiter puniatur, & quod hodie apud ſanctum Officium, vide Locar. *in ſuo judiciali inquiſit. fol.* 321. *ca. pocula amatoria.* Bajard.

(*i*) *Tentator animarum.*) Adde etiam per Carrer. ubi ſupra quem vi. *nu.* 50. Giach.

(*k*) *Sortilegii.*) Adde, ſortilegorum pœnas, ut per Jaco. Menoch. *de arbit. jud. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 388. *per totum.* Item vide ad materiam *ſup.* §. 1. *addit. maleficium.* Giach.

Sortilegii) Decian. *d. a.* 4. *verſ. non poſſunt, & n.* 10. ejus materiam late tractat Far. *tit. de delict. & pæn. q.* 20. *vol.* 1. *n.* 73. *uſque* 100. *& n.* 104. *tract. de pocul. amat. & q.* 98. *n.* 81. *cauſa* 13 Ros.

38 (*l*) *Pœna autem de jure communi, &c.*) Adde † quod pœna ſortilegorum, & divinatorum tam de jure civili, quam canonico eſt, quod fuſtigentur, niſi ſint hæretici, & hoc in vili perſona; in Nobili autem pœna eſt perpetui carceris; tex. eſt ſingularis *in c. quod contra ſortilegos, alias contra ad literum* 26. *quæſt.* 5. quem ad hoc pro ſingulari refert, & ſequitur Rom. *in ſing.* 660. *incipien.* Tu ſcis, quod iſti divinatores, vide etiam in hac materia ſortilegorum, Menoch. *de arb. jud in caſu* 388. Bajard.

(*m*) *Hujuſmodi ſortilegis.*) Farin. *ſup. n.* 89. 90. 93. 94. *&* 103. Ros.

(*n*) *Ducuntur in publicum.*) Et quid in incantatoribus ſerpentum *ibi num.* 110. & Aſtrologis, & Chiromanticis *idem nu.* 111. *&* 112. Ros.

(*o*) *Et incantationibus.*) Sed nunquid divinatio, & incantatio, per quam appareat de maleficio, faciat indicium, vi. per Carrer. *in pract. a.* 141. ubi retulit indicium expertum in materia homicidii. Nam ubi neſcitur homicida, & ſuſpicatur de aliquo, ut deferatur cadaver, & incipit evomere ſanguinem. Hoc ego nunquam expertus ſum, & de iſto indicio, valde dubito; ſicut etiam audivi ab aliis judicibus dubitari. Giach.

(*p*) *Quod nota.*) Item nota, quod ſi inquiſitus dixiſſet, ſum hæreticus, non exprimendo cauſas hæreſis, quod non poſſet † condemnari ex ſola confeſſione ſecundum Cravet. *d. conſ.*

39 261. *verſ. quinimo.*

40 Item, ſi infirmus petat hoſtiam non conſecratam, non quia de fide male ſentiat, ſed ut dici poſſit eum ſumpſiſſe Corpus Chriſti, reputans ſe indignum Corpus Chriſti aſſumere, licet peccet ita faciendo, & petendo hoſtiam non conſecratam, non tamen judicatur hæreticus, quia cauſa petendi non fuit, quod de fide male ſentiret, ſed quia indignum ſe crederet, ſecundum Calderinum *in conſil.* 4. *in tit. de hæret.* quem refert, comprobat, & ſequitur Cravet. *in conſ.* 316. *col.* 5. *poſt num.* 7. Giach.

§. HOMICIDIUM.

SUMMARIA

Ex Claro.

1 *Quotuplex ſit homicidium.*
2 *Et quod dicatur homicidium caſuale.*
3 *Et quod homicidium culpoſum.*
Et qua pœna puniatur homicidium culpa commiſſum ibi.
4 *Et quid ſi aliquis citra animum occidendi alium percuſſerit.*
5 *Et quid ſi putans interficere unum, occiderit alium.*
6 *Et quod dicatur homicidium doloſum.*
7 *Et quod dicatur homicidium commiſſum animo deliberato.*
8 *Et quod dicatur homicidium commiſſum ex propoſito.*
9 *Et quod dicatur homicidium commiſſum ex inſidiis.*
10 *Et quod dicatur homicidium commiſſum proditorie.*
11 *Et quod dicatur homicidium commiſſum per aſſaſſinium.*
12 *Quibus modis homicidium committatur.*
13 *Et quid in eo, qui venenum alteri dedit.*
14 *Et quid ſi mors ſecuta non fuerit, an ſit puniendus pœna mortis.*
15 *Et quid in Judice, qui innocentem condemnavit.*
16 *Et quid ſi aliquem indebite torſit.*
17 *Et quid in Medico, qui mortis cauſam infirmo præbuerit.*
18 *Quæ ſit pœna homicidii de jure civili.*
19 *Et an valeat ſtatutum imponens pro homicida pœnam pecuniariam.*
20 *Et quæ ſit pœna homicidii de jure canonico.*
21 *Et an Clericus homicida privetur ipſo jure beneficio, an autem requiratur ſententia.*
22 *Et an homicida privetur ſucceſſione ejus, quem interfecit.*
23 *Et an tenetur ad intereſſe animæ occiſi, & expenſas factas in medicinis, & æſtimationem operarum.*
24 *Homicida, qui alium interfecit ad ſui defenſionem, excuſatur.*
25 *Et quid ſi pro defenſione bonorum ſuorum.*
26 *Et quid ſi pro defenſione propris honoris.*
27 *Et quid ſi pro defenſione conjunctorum ſuorum.*
28 *Et quid ſi pro defenſione alicujus extranei,*
29 *Et quid ſi volens offendere ſit Clericus.*
30 *Et quid ſi ſit Papa, vel Imperator.*
31 *Et an liceat occidere alium non inſultantem, ſi aliter me ab inſultante defendere non poteram.*
32 *Et quid ſi fugiendo poteram me ſalvare.*
33 *Et quomodo probetur factum fuiſſe ad neceſſariam defenſionem.*
34 *Et quid ſi ſit exceſſum in defenſione.*
35 *Et an ſi quis neget ſe occidiſſe, poſſit poſtea fateri, & probare, quod ad ſui defenſionem id fecerit.*
36 *Et quid ſi occidi aliquem, qui me in inſidiis expectabat, ut me offenderet.*
37 *Quando plures intervenerunt homicidio, & ignoratur quis fuerit interfector, an ſint omnes puniendi.*
38 *Et quid ſi unicum tantum vulnus ſit illatum.*
39 *Et quid ſi appareat quis fuerit auctor rixæ.*
40 *Et quomodo ſit ſervanda inquiſitio, quando non apparet quis.*

41 *Et quid ſi ſint illata plura vulnera, ſed neſcitur ex quo vulnere deceſſerit.*

42 *Quid ſi reus probet, vulneratum non ex vulnere deceſſiſſe, an ſit pœna homicidii excuſandus.*

43 *Et an in hoc ſtandum ſit judicio Medicorum.*

44 *Et quid, ſi vulneratus intra breve ſpatium deceſſerit, an præſumatur mortuus ex vulnere.*

45 *Et quid ſi reus velit probare contrarium ejus, quod Medici dixerunt.*

46 *Et quid ſi poſt illatum vulnus lethale alius ſuperveniens qui vulneratum exanimavit, nunquid primus vulnerans excuſetur.*

47 *Fur an poſſit licite occidi.*

48 *Adulter an poſſit impune à patre occidi.*

49 *Et an à marito.*

50 *Et quid in foro conſcientiæ.*

51 *Et an pater, vel maritus id poſſint alteri mandare.*

52 *Banniti an poſſint impunè offendi.*

53 *Et an valeat ſtatutum diſponens, quod poſſit impune offendi.*

54 *Et an ſtante tali ſtatuto poſſint offendi etiam in foro conſcientiæ.*

55 *Et an etiam occidi.*

56 *Et an mulier bannita adulterari poſſit.*

57 *Et an bannitus cenſeatur hoſtis civitatis, à qua eſt bannitus.*

58 *Et an æquiparetur deportato.*

59 *Et an ſtante hoc ſtatuto poſſit filius occidere patrem bannitum.*

60 *Et an eum, quem prius promiſerat non offendere.*

61 *Et an liceat bannitum proditorie interficere.*

62 *Et quid ſi bannitus habuerit gratiam à Principe, nondum tamen fuerit de albo cancellatus.*

63 *Et quid ſi bannum ſit nullum.*

64 *Et an pendente appellatione à ſententia banni poſſit bannitus impune occidi.*

65 *Et an bannitus captus per familiam Officialis, poſſit licite offendi.*

66 *Et an liceat occidere bannitum extra territorium, à quo eſt bannitus.*

67 *Et an occidens eum, quem ignorabat eſſe bannitum, gaudeat beneficio ſtatuti.*

68 *Si ſtatutum permittat occidi bannitum in libr. centum, an liceat occidere eum, qui eſt bannitus in pluribus minoribus ſummis, quæ cumulatæ excedunt centum libras.*

69 *Exceptiones provenientes ex hoc ſtatuto an ſint peremptoriæ.*

70 *Et an poſſit opponi per Procuratorem.*

71 *Bannitus, ſtante ſtatuto, an poſſit ſe defendere.*

72 *Stante ſtatuto, ſi bannitus offendatur, an poſſit judex ex officio inquirere.*

73 *Caſus, in quibus quis poteſt alium licite interficere.*

74 *An in crimine homicidii puniatur affectus, etiam non ſecuto effectu.*

Ex Additionibus.

1 *Homicidium commiſſum inter ludentes ad brachiam, vel ad pugnos aut ad lapides an ſit caſuale, remiſſive.*

2 *Homicidium dicitur caſuale inter amicos.*

3 *Homicidium ſine dolo committens qua pœna plectatur, remiſſive.*

4 *Homicidium quando dicatur potius culpa, quàm dolo commiſſum.*

5 *Homicidii cauſam dare quis dicatur, & qua pœna ſit puniendus, remiſſivè.*

6 *Animus delinquendi, vel occidendi deliberatus quomodo præſumatur, remiſſive.*

7 *Homicidii pœna an puniri debeat percutiens caput lapide, vel alio inſtrumento apto ad interficiendum, & quid in homicidio facto cum baculo, & ſpatularum percuſſione.*

8 *Homicidium pugno doloſe committens punitur æque, ac ſi gladio occidiſſet.*

9 *Percutiens manu vacua cum ſanguinis effuſione minori pœna punitur, quam ſi eum armis.*

10 *Et quid in percutiente pugno armato. remiſſive.*

11 *Percutiens lapide, cum haberet enſem in manu etiam ſecuta morte, mitius citra pœnam capitis puniri debet.*

12 *Homicidii pœna an teneatur occidens unum, volens alterum occidere.*

13 *Dolus ſicarius qua pœna puniatur.*

14 *Homicidium an præſumatur cum dolo, & ex propoſito.*

15 *Homicidium quando dicatur commiſſum animo deliberato, remiſſive.*

16 *Occidens Aſinum intendendo occidere hominem an puniatur de homicidio.*

17 *Animus deliberatus in delinquente quando præſumatur.*

18 *Animus deliberatus occidendi quibus conjecturis probetur, remiſſive.*

19 *Et fiſcus tenetur eas probare.*

Et ſuper qualitate animi deliberati eſt locus torturæ, numer. eodem.

20 *Et confitens ſe voluntarie occidiſſe, tollit conjecturas etiam juris, & de jure.*

21 *Et una conjectura, vel præſumptio tollit aliam, & major ratio vincit minorem.*

22 *Animus occidendi ex genere armorum præſumitur, remiſſive.*

23 *Iracundiæ calor quanto tempore durare dicatur ad evitandum animi deliberati qualitatem.*

24 *Injuriæ propulſatio dicitur incontinenti facta, ſi ſequenti die fiat.*

25 *Proditor dicitur, qui offendit alium ſine diffidatione, aut præbet alteri potionem venenatam,* n. 26.

27 *Proditor quis dicatur, & quot modis, remiſſivè.*

28 *Proditor an dicatur, occidens inimicum ex inſidiis.*

Proditor in Hiſpania dicitur etiam ille, qui raro occidit inimicum ſuum, ibid.

29 *Portans litteras ad aliquem occidendum quando teneatur de occiſo.*

30 *Venenum malum tenentis, aut vendentis pœna.*

31 *Venenum præbens an pœna capitis ſit puniendus, ſi mors ſecuta non fuerit.*

32 *Occidens, vel occidi faciens condemnatum ad mortem ad evitandum infamiam quomodo mulctari debeat.*

33 *Matres præbentes poculum filiabus prægnantibus ad faciendum abortum qua pœna plectantur.*

34 *Vulneratio quomodo cognoſcatur, probetur, aut reprobetur, remiſſivè.*

35 *Venenatio eſt crimen publicum.*

36 *Maritus præbens venenum uxori ex eo non morienti qua pœna teneatur.*

37 *Filius parans venenum patri, quod dare non potuit, tenetur parricidii.*

38 *Venenum pecunia daturus, ſi pœnitentia ductus, mandatum detegat judici pœna arbitraria punitur.*

39 *Statutum contra volentes venenare non comprehendit præparantes tantum venenum.*

40 *Veneni appellatione venit malum venenum.*

41 *Judex innocentem damnans ad mortem qua pœna puniatur.*

Et quid ſi calore iracundiæ alium necaverit, n. eod.

Et quid ſi citra mortem ad pœnam corporalem condemnatur, n. eod.

42 *Ju-*

42 *Judex indebitè reum quæſtionibus ſubjiciens, vel in torquendo nondum excedens qua pœna ſit puniendus, remiſſ.*

43 *Medicus negligens in curando infirmo peccat mortaliter.*

44 *Medico adſcribitur mors infirmi multis concurrentibus, remiſſive.*

45 *Medicus negligens circa curam infirmi tenetur l. Cornel. de ſicar.*

46 *Medicus quandoque tenetur tantum de dolo, & lata culpa, & interdum etiam de leviſſima.*

47 *Homicidii pœna in Regno Neap. & ſtatu Eccleſiaſtico.*

48 *Homicidium committens in rixa punitur æquè, ac ſi deliberatè commiſiſſet.*

49 *Et quid ſi ex vulneribus illatis in rixa mors ſit ſecuta.*

50 *Occidentes ex intervallo ſibi minantem in cauſa juſti metus quomodo puniantur.*

51 *Statutum imponens pro homicidio pœnam pecuniariam an valeat.*

52 *Homicidium quibus modis dicatur qualificatum, & quibus cauſis aggravetur, remiſſ.*

53 *Occidens aliquem nec ipſi, nec ejus hæredi ſuccedit.*

54 *Pater calore iracundiæ occidens filium an excludatur ab ejus ſucceſſione.*

55 *Et altero ex filiis occidente patrem alter patri ſuccedet.*

56 *Maritus occidens uxoris fratrem privatur ejus ſucceſſione.*

57 *Frater fideicommiſſarius ſub conditione mortis amittit fideicommiſſum ſi fratrem occidit.*

58 *Monachum interficientis bona an danda ſint Monaſterio, vel filiis Monachi ante ingreſſum ſuſceptis ſtante ſtatuto quod bona occidentis hæredibus occiſi debeantur.*

59 *Hæreditas in quibus caſibus auferatur ob indigno, & applicetur fiſco, remiſſivè.*

60 *Et quid in legato, remiſſive.*

61 *Et præter fiſcum non poteſt alius hujuſmodi indignitatem opponere.*

62 *Et quando non applicetur fiſco, remiſſivè.*

63 *Fiſcus an ſuccedat in bonis occiſi ſtante alio in pari gradu cum interfectore.*

64 *Homicida non poteſt in bonis occiſi ex teſtamento, vel ab inteſtato ſuccedere.*

65 *Et quid in occidente filium, vel fratrem teſtatoris, aut alterius cui ſuccedere poſſit.*

66 *Et quid in feudalibus, remiſſive.*

67 *Et an frater occidens fratrem confeudetarium feudi paterni filius acciſaris poſſit in feudo ſuccedere.*

68 *Fiſcus excluditur ſtante ſtatuto homicidam non poſſe ſuccedere occiſo.*

69 *Et quando homicida ſuccedat interfecta, & fiſcus auferat, ut indigno, remiſſ.*
Et quid ſi interficiat bannitum, vel uxorem adulteram, remiſſive. n. eod.

70 *Maritus an privetur lucra dotis, ſi uxor cum eo cubans reperiatur mortua.*

71 *Maritus impunè occidens uxorem in adulterio repertam, an lucretur dotem ſtante ſtatuto, quod per mortem uxoris eam lucrifaciet.*

72 *Maritus interficiens uxorem an perdat jus ſuccedendi, quod habet in defectum conjunctorum.*

73 *Homicida, aut vulnerans quando teneatur ad damna, expenſas, & intereſſe.*

74 *Et quid ſi pœnam, de qua in cautione de non offendendo, aſſenſus ſit conſecutus.*
Et an poſſit in litem jurari, remiſſive, numero eod.

75 *Et an debeat haberi ratio cicatricum, & deformitatum, remiſſive.*
Vulneratus an poſſit petere lucrum ceſſans, vel damnum emergens ſi conſecutus eſt pœnam conventionalem de non offendendo, remiſſive, numer. eod.
Vulneratus ad quid agere poſſit, quo actione, & qua caſu pro cicatrice et deformitate, remiſſive, n. eod.

76 *Vulneratus poteſt civiliter agere ad damna, expenſas, & intereſſe licet vulnerans ſit abſolutus ab inquiſitione.*

77 *Vim vi repellere quomodo liceat, remiſſive.*
Defenſionis limites exceſſas eſſe necne remittitur arbitrio judicis, n. eod.
Defenſionis limites excedens punitur arbitrio judicis, n. eod.

78 *Homicida probans interfeciſſe ad ſui defenſionem, an ſit liberandus ſine licentia Principis.*

79 *Aggreſſor poteſt occidi ob periculum injuriæ perſonalis.*

80 *Homicidium quando probetur factum ad defenſam, remiſſivè.*

81 *Homicidium factum ad defenſam non eſt punibile etiam ſtante ſtatuto, quod pœna mortis puniri debeat.*

82 *Irregularis non efficitur presbyter miſſam celebrans inſultatus homicidium committat.*
Et poteſt miſſam inchoatam perficere, n. eod.

83 *Defenſio quando ſit licita, remiſſ.*

84 *Homicida provocans primo non gaudet privilegio neceſſariæ defenſionis, quamvis poſtea rixando ponatur in diſcrimen vitæ.*
Aggreſſus an poſſit impune occidere furioſum, ſivè dormientem aggreſſorem. ibid.

85 *Homicidium quando dicatur factum ad ſui defenſionem.*

86 *Homicida alium interficiens pro defenſione bonorum ſuorum an excuſetur.*

87 *Et quid in foro conſcientiæ.*

88 *Et quomodo dicatur facere ad defenſionem.*

89 *Et quid in Clerico,*

90 *Defendere licet ſocium itineris, & amicum.*
Aggreſſorem an liceat extraneo occidere pro defenſione alterius extranei, ibid.

91 *Ad probandam defenſionem ſufficit ſemiplena probatio.*

92 *Homicidium ſine dolo committens pœna arbitraria punitur.*

93 *Occidens mediatorem, vel alium ad defenſam, & homicidium negans non debet torqueri.*

94 *Homicidii pœna non tenetur occidens alium in rixa, cum crederet inſultantem interficere.*

95 *Et quando teneantur mediatores offendentes unum ex rixantibus, remiſſive.*

96 *Defenſionis modum excedens punitur tantum de exceſſu.*

97 *Et quid ſi mediatorem oppoſui inſultanti, & mediator fuit interfectus.*

98 *Percutiens mediatorem, vel alium ſe defendendo an teneatur aliqua pœna.*

99 *Inſultans an teneatur fugere.*
Vulneratus percuſſorem proſequens, ac eum occidens pœna extraordinaria punitur, n. eod.

100 *Inſultatus poteſt aggreſſorem in terra proſtratum vulnerare, & occidere.*

101 *Clericus, vel Monachus inſultatus an debeat fugere.*

102 *Et quid in foro conſcientiæ.*
Inſultatus an peccet inſequendo aggreſſorem, & eum percutiendo quantum ad ſui honoris defenſionem opus eſſet, n. eod.

103 Et quid in iis, qui reverentiam debent.
104 Homicidium potius ad defenſam, quam ad vindictam factam præſumitur.
105 Et quid ſi duo ad invicem ſe inſultarunt, & unus fuit interfectus, remiſſivè.
Et quid in eo, qui primo incepit, remiſſivè, n. eod.
106 Et quid ſi teſtes dicant homicidium fuiſſe factum ad defenſam, neque aliam rationem adducant, remiſſ.
107 Et an probent per verbum credo, remiſſ.
108 Et quid in dubio, quando non apparet quis primo evaginaverit.
Ex quibus pœnis puniatur, remiſſ. n. eod.
109 Defenſio quomodo probetur, remiſſive.
110 Aggreſſorem etiam ſe non defendentem occidens mitius punitur.
Inſultatus quando non excedat moderamen inculpatæ tutelæ, nu. eod.
Et quando non tenetur fugere, & poſſit aggreſſorem fugientem inſequi, vulnerare, & occidere, n. eod.
111 Inſultatus cenſetur omnia facere ad defenſam.
112 Aggreſſus qui præſumatur, & quibus conjecturis aut præſumptionibus.
113 Defenſio quomodo ſit in judicio deducenda, & probanda, remiſſive.
114 Minæ an excuſent homicidium à pœna ordinaria.
115 Defenſio quando dicatur facta cum moderamine inculpatæ tutelæ.
116 Defenſionis limites excedens in rixa nullam pœnam meretur.
117 Defenſionis modum excedens aggreſſus non debet condemnari ad pœnam conventionalem.
118 Homicida quando excuſetur ob iracundiam, rixam, conſanguinitatem, amicitiam, vel ſimilia, remiſſ.
119 Injuriatus verbis ſi gladio injuriantem occiderit, mitius citra pœnam capitis eſt puniendus.
Defenſio illicita eſt cum armis adverſus verba injurioſa, vel percuſſionem cum baculo, nu. eod.
120 Vulnerari an poſſit gladio inſultans cum baculo.
121 Homicidium ſi mentitus commiſerit, mitius punitur
Injuriatus quando poſſit ſe propria authoritate vindicare, etiam defenſionis modum excedens, nu. eod.
122 Defenſio an fuerit facta ex intervallo, vel incontinenti remittitur arbitrio Judicis.
Injuriæ propulſatio dicitur incontinenti facta ſi ſequenti die fiat. nu. eod.
123 Homicidium an committere liceat pro evitanda injuria perſonali.
124 Homicidium confeſſus in tortura poteſt tamen probare ad ſui defenſionem feciſſe.
125 Et hujuſmodi declaratio poteſt etiam fieri per procuratorem ac impedit torturam rei.
126 Et ſi confiteatur hominem interfeciſſe, mox revocando confeſſionem convincatur de mendacio, auditur poſtea dicens ab alio fuiſſe interfectum.
127 Occidens ex juſto metu non punitur ordinarie.
128 Homicidæ incertitudo pluribus modis conſideratur, remiſſive.
122 Et an omnes intervenientes homicidio ſint puniendi pœna ordinaria, remiſſive.
Et quid ſi pluribus vulnerantibus, remiſſive. nu. eod.

130 Et quid ſi plures per vim invadentes poſſeſſionem committant homicidium.
131 Et an poſſint omnes torqueri ad habendam veritatem.
132 Et à quo ſit inchoandum.
133 Rixa quid ſit.
134 Rixæ auctor quis dicatur.
135 Et an puniatur de homicidio, de quo alias non puniretur ob incertitudinem occiſoris.
136 Rixæ auctor qua pœna ſit plectendus, ſi appareat de homicidio.
137 Homicidium in rixa an pœna mortis puniatur.
138 Occiſus in rixa an præſumatur aggreſſor.
Et quid nemine moriente, nu. eod.
Et quomodo ſint puniendi rixantes, ſi ambo ſunt vulnerati, & neſcitur aggreſſor. nu. eod.
139 Et in dubio contra occidentem dolus præſumitur.
140 Aggreſſor quis præſumatur, remiſſive.
141 Rixæ auctore non apparente ſi vulnerans dicat ad ſui defenſionem feciſſe, neuter tenetur ad pœnam conventionalem de non offendendo.
142 Vulpell. error.
143 Homicidii pœna an teneantur omnes ſi tot ſint vulnera, quot ſunt ii, qui homicidio intervenerant, remiſſ.
144 Vulnus mortale quando dicatur.
145 Et in quibus corporis partibus vulnera ſint lethalia.
146 Vulnerans an teneatur de homicidio, ſi vulneratus utens incantationibus, & Medicis imperitis obierit.
147 Vulnerans mortaliter non poteſt puniri de homicidio niſi ſecuta morte vulnerati, licet certum ſit, eum moriturum, & ſtante ſtatuto, quod occidens occidatur.
148 Vulnerans inquiſitus de homicidio debet condemnari de eo, ſi ſequatur mors vulnerati pendente inquiſitione, vel finita.
149 Et inquiſitus de vulnere debet puniri de homicidio ſuperveniente obitu vulnerati etiamſi lata eſſet ſententia ſuper vulnere.
150 Vulnerans an teneatur de homicidio, quando dubium eſt, an ſit vulnus mortale, & nihilominus vulneratus obierit, remiſſive,
Et quid ſi vulneratus deceſſerit ex alia infirmitate, numer. eod.
151 Vulneratus non lethaliter ſi infra modicum tempus moriatur, an præſumatur ex vulnere mortuus, & vulneratus teneatur de homicidio aut de vulnere tantum, remiſſive.
152 Vulnerans, quando præſumatur habuiſſe animum occidendi, remiſſive.
153 Vulnus, quando non ſit mortale.
154 Sententia condemnatoria ſuper homicidio ad judicium Medici imperiti, ſi de contrario conſtet per peritiores, debet etiam ſine appellatione retractari.
155 Vulneratus ſi ſpaſmo ſuperveniente moriatur, præſumitur ex vulnere mortuus.
156 Vulnus præſumitur mortale, ſi poſt vulnus mors ſequatur.
157 Vulneratus ſi moriens dixit ſe non decedere ex vulnere, ſed ex mala cura, vel Medicorum culpa, & pacem fecerit an juvet percuſſorem.
158 Et quid probandum ſit ad defenſionem, remiſſ.
159 Vulneratus, vel nullum, vel imperitum Medicum ſibi adhibens dicitur eſſe in negligentia, & culpa.
160 Et negligentia in dubio non præſumitur.
Et quomodo probetur, remiſſivè. n. eod.

161 Vul-

161 *Vulneratus an vulnere obiiſſe cenſeatur ſi Medici ſint diſcordes.*
162 *Et quibus Medicis ſit eredendum, quando invicem ſunt contrarii.*
163 *Vulneratus an deceſſerit ex vulnere, ſtandum aſt arbitrio Judicis, nulla temporic habita ratione.*
164 *Et quid eo caſu Judex conſiderare debeat.*
165 *Vulneratus in infirmitate præſumitur mortuus ex vulnere.*
166 *Vulnerans lethaliter tenetur de homicidio, licet vulneratus culpa ſua obierit.*
167 *Vulneratus poſt illatum vulnus ambulans per triduum, ſi poſtea moriatur, an præſumendum ſit ex vulnere deceſſiſſe.*
168 *Vulneratum ex illatis vulneribus obiiſſe, quibus conjecturis probetur, remiſſ.*
169 *Vulnerans condemnatus de homicidio an poſſit probare contrarium ejus, quod Medici retulerunt, ſententia ſine appellatione, valeat retractari.*
170 *Medicus pro inſpiciendis vulneribus, à quo ſit eligendus.*
171 *Occidens proximum morti, tanquam homicida punitur.*
172 *Fur nocturnus poteſt vulnerari etiam abſque periculo amittendi bona.*
173 *Fur nocturnus, an poſſit impunè vulnerari, & occidi pro defenſione rei minimæ, aut vilis.*
174 *Et quid ſi jam exiverat à domo fugiens cum re minima.*
175 *Fur de jure Canonico occidi non poteſt,*
176 *Furem diurnum ex intervallo occidens, eo quod juris remedio ſua bona recuperara non potuit mitius punitur.*
177 *Pater an poſſit impunè filiam prægnantem in adulterio deprehenſam interficere.*
178 *Et quando dicatur raperta in ipſa turpitudine, remiſſ.*
179 *Et ſi ſit virgo, vel vidua, non poteſt impune occidere.*
180 *Et non licet avo neptem in ejus poteſtata conſtitutam interficere.*
181 *Pater non poteſt filiam in præludiis adulterii rapertam impunè occidere.*
182 *Homicidii tenetur adulter ſi deprehenſus in adulterio patrem adulteræ ſe defendendo interficiat.*
183 *Pater an poſſit de jure Canonico filiam, & maritus uxorem in adulterio rapertam impunè occidere.*
184 *Pater, & Maritus poſſunt citra excommunicationem Clericum in adulterio deprehenſum occidere.*
185 *Maritus in Regno Neap. uxorem etiam prægnantem, & adulterum ſtatim in adulterio deprehenſos impunè occidit.*
186 *Maritus interficiens uxorem qua pœna ſit puniendus.*
187 *Maritus in Hiſpania pro ſuo arbitrio de uxore, & adultero, eorumque bonis vindictam ſumit.*
188 *Maritus, cui licet uxorem in adulterio deprehenſam occidere etiam prægnantem interficere poterit.*
189 *Pater, vel Maritus lega civili permittente adulterum, aut adulteram occidens, an ſit tutus in Terris Eccleſiæ.*
190 *Et quid de pœna ſpirituali.*
191 *Adulterum poſſe impunè occidi cur introductum, remiſſ.*
192 *Filius patrem, & libertus patronum in adulterio deprehenſos non poſſunt occidere.*
193 *Mulier in adulterio deprehenſa quæ dicatur.*
194 *Adulterium an probetur confeſſione mulieris extrajudiciali geminata.*
195 *Patre, vel marito convocanta amicos ad interficiendum adulterum in caſu de jura licito, an ſint amici puniendi.*
196 *Et eo caſu Maritus & ſocii poſſunt comparere per Procuratorem.*
197 *Pater poteſt mandare filio ut adulteros interficiat.*
198 *Judex arbitrium in cauſis capitalibus habens, an punire eum poſſit, qui concadente ſtatuto bannitum occidit, remiſſivè.*
199 *Bannitus, quando probetur, remiſſ.*
Et quando poſſit occidi, remiſſivè nu. eod.
200 *Bannitus pro aſſaſſinio impune occiditur de jure Canonico.*
201 *Homicida probans occiſum eſſa bannitum, abſolvitur ſtante ſtatuto bannitum poſſe impunè occidi.*
202 *Homicidium non eſt ſine immunditia.*
203 *Bannitum etiam extra territorium bannientis interficiens gaudet beneficio ſtatutariæ impunitatis.*
Et illius exceptionem opponens impedit ulteriorem proceſſum, nu. eod.
204 *Bannitus non poteſt ſe ipſum impunè interficere etiam ſtante ſtatuto, quod bannitus occidi poſſit.*
205 *Statutum ſequens de bannito non verificatur in eo, de cujus banno diſputatur.*
206 *Statutum, quod bannitus poſſit impunè occidi, an comprehendat Clericos malefactores.*
207 *Et quid in eo, qui citatus comparuerit, non iterum citatus, & contumax fuerit bannitus.*
208 *Et quid in proximè banniendo.*
209 *Et quid ſi non ſit deſcriptus in libro bannitorum.*
210 *Bannitum ex ſtatuto impunè occidens poteſt muros Civitatis tranſcendere, & arma prohibita deferre.*
211 *Statutum, quod bannitus impunè poſſit occidi, an habeat locum in ſociis bannitorum.*
212 *Et an eo caſu liceat bannitorum bona dilapidare.*
213 *Et in quibus caſibus hujuſmodi ſtatutum amplietur, & limitetur, remiſſ.*
214 *Bannitos impunè occidi ad perſecutionem bannitorum deputatus ex cauſa ſtatuere poteſt.*
215 *Statuto permittente, bannitum impunè occidi, an poſſit renunciari, remiſſ.*
216 *Motus proprius, ſeu ſtatutum, quod capiens bannitum, vel interficiens, poſſit ſe eximere à banno, vel nominare alium bannitum, an comprehendat bannitos poſt motum proprium vel ſtatutum.*
217 *Et quid in Regno Neapolitano.*
218 *Et ſtante dicto motu proprio, vel ſtatuto, capiens bannitum, & interficiens, non amittit præmium, ſi poſtea delinquat.*
Et conceſſa nominatione duorum bannitorum capiendi, vel occidendi aliquem ex capitibus, ſi poſt factam nominationem captus, vel interfectus reperiatur eſſe ſimplex bannitus, primus nominatus duntaxat gratiam obtinebit, numer. eod.
219 *Et capiens bannitum pro furto non poteſt nominare bannitum pro homicidio, licet captus confiteatur homicidium pro quo non fuerat bannitus.*
220 *Et bannitum ignoranter occidens non conſequitur præmium.*
221 *Et an hujuſmodi motus proprius habeat locum, ſi inimicus occideret bannitum,*

222 Et comprehendit Clericos bannitos.

223 Bannitus occidens fortuito, vel ad ſui defenſionem, ſive ut officialis, non habebit præmium ſtatuti.

224 Bannitum occidens, qui doloſe ejus bannum procuravit, non gaudet beneficio ſtatuti.

225 Bannitus non poteſt impunè offendi ex diſpoſitione ſtatuti poſt terminum banni, ſi antea legitimè impeditus comparere non potuit.

226 Bannitum pro furto capiens, vel interficiens, an poſſit nominare bannitum pro homicidio, ſtante ſtatuto, quod poſſit remittere bannitum pro minori delicto.

227 Bannitus habens nominationem tantum, & expectans decretum non poterit interim capi, licet adhuc non ſit inſultatus.

Bannitus reponendus in priſtinam libertatem, quomodo relaxari debeat, n. eod.

228 Bannitus ex pluribus bannis præſentans, aut interficiens bannitum ex unico banno, an ſit liberandus ab omnibus bannis, ſtante ſtatuto, quod debeat eximi de banno.

229 Bannitum capitale delictum committentem, minori tamen pœna ex juſta cauſa condemnatum capiens, aut interficiens, debet ſine remiſſione partis gaudere præmio ſtatuti propoſito occidenti, vel capienti bannitum.

230 Bannitum occidentis præmium competit etiam interficienti extra territorium.

231 Bannitus interfeciſſe mentiens ad conſequendum præmium ſtatuti, ultimo ſupplicio eſt plectendus.

232 Banniti an poſſint abſque peccato offendi, ſtante ſtatuto; quod impunè offendantur.

233 Bannitus capiens, eumque in arbore ſuſpendens, an incidat in pœnam homicidii, vel uſurpatæ juriſdictionis.

234 Bannitus impunè offendens ex ſtatuto, an poſſit ſævire in ejus cadaver.

235 Mulier bannita prægnans an vi dicti ſtatuti impune occidi poſſit.

236 Et mulierem bannitam adulterare non licet, cujus etiam vir eſt bannitus.

237 Bannitum capientis, vel occidentis præmium non competit capienti, aut occidenti mulierem bannitam.

238 Bannitum occidens mulier conſequitur præmium ſtatuti.

239 Bannitum patrem an impune occidat filius, ſtante ſtatuto quod bannitus poſſit impune offendi.

240 Bannitum maritum non licet uxori occidere ex dicto ſtatuto.

241 Bannitus Ferrarienſis ex Parma, eoque legatus à ſuo Principe miſſus non poteſt tanquam bannitus offendi.

242 Bannitus an impune occidi poſſit ab eo, qui in tregua, vel pace juravit eum non offendere.

243 Et quid in foro honoris.

244 Et quid de jure Canonico.

245 Bannitus poſt promiſſionem de non offendendo, non liberatur à fidejuſſione præſtita.

246 Bannitus ſi ſe defendendo homicidium committat, non frangit cautionem de non offendendo.

247 Bannitum, qui ex ſtatuto impune occiditur, an proditorie occidere liceat.

248 Bannitus impunè occiditur ad inſtantiam inimicorum, vel pro pecunia, ſtante dicto ſtatuto.

249 Bannitus gratiatus à Principe, nondum tamen cancellatus ex alio, an poſſit impune occidi, virtute dicti ſtatuti.

250 Et quid de bannito minus legitime cancellato, remiſſivè.

Et quid de bannito non cancellato, qui pœnam ſolvit, vel gratiam obtinuit, remiſſive, numer. eod.

Et quando præſumatur ſcientia gratiæ, remiſſivè, n. eod.

251 Et de modo defendendi occidentem bannitum gratiatum, non tamen cancellatum ex libro bannitorum, remiſſive.

252 Bannitum petentem ſe deleri à banno occidens, an debeat puniri.

253 Bannitus injuſte cancellatus à banno, vel à non habente auctoritatem, impune occiditur.

Et dicitur injuſte cancellatus, ubi non apparet de cauſa.

254 Bannitus toleratus an impunè poſſit occidi.

255 Bannitus habens ſalvum conductum poteſt offendi extra locum delicti.

256 Bannitus non cancellatus ex alio, an poſſit impune offendi, ſtante reformatione bannitos omnes abſolutos eſſe, & de eorum banno cancellatos, ac reſtitutos, remiſſ.

257 Et quid ſi fuerit cancellatus ex uno libro, & non ex altero, remiſſive.

Et quid probare debeat Advocatus banniti contra homicidam, remiſſ. n. eod.

258 Bannitus gratiatus de homicidio, tacita alterius homicidii gratia, impunè poteſt occidi.

259 Bannitus gratiatus ſub conditione habendæ pacis; an ſi habita, toleretur à Principe, poſſit impunè offendi antequam cancelletur e banno.

260 Cancellatio facta à non habente auctoritatem non valet.

261 Bannitus ſi ſub conditione alicujus ſervitii debeat rebanniri, vel deliberatus à banno, an deſinat eſſe bannitus abſque declaratione Judicis pro ſervitio præſtito.

262 Bannitus intra tempus aſſecurationis homicidium committens, impune occiditur ex dicto ſtatuto.

263 Bannitus habens ſalvum conductum ſi ſit repertus in comitiva bannitorum, jure occiditur.

264 Bannitum occidens dicitur eſſe in culpa, non inveſtigando an eſſet ſublatum bannum.

265 Bannitus an poſſit impune occidi, ſi proteſtetur obtinuiſſe gratiam.

266 Bannitus minus legitimè, vel nulliter, an poſſit impunè offendi in ſtatu Eccleſiaſtico.

267 Homicida notorius etiam non bannitus impune offendi poteſt in ſtatu Eccleſiaſtico.

268 Bannitus per ſententiam legis Municipalis duntaxat, an poſſit impunè offendi virtute dicti ſtatuti.

269 Bannitus Clericus à Judice laico ignorante illum eſſe Clericum, an poſſit impunè occidi, ſtante dicto ſtatuto.

270 Et an dictus Clericus bannitus, ſi alium bannitum occidat, gaudeat præmio.

271 Bannitus an poſſit impune occidi ex dicto ſtatuto pendente appellatione à ſententia banni.

272 Et an pendente reſtitutione in integrum, vel alio remedio.

273 Et an pendente tempore ad appellandum.

274 Et quid in confeſſo & convicto.

275 Bannitus dum ad ſupplicium ducitur, an poſſit impune occidi.

276 Bannitum captum à Curia occidens an committat crimen læſæ Majeſt. remiſſive.

277 Bannitus captus à privato an poſſit ab alio impune occidi.

Et quis eorum debeat conſequi præmium, num. eod.

278 Ban-

278 *Bannitus an poſſit impunè occidi, dum citatus iret ad Judicem.*

279 *Bannitus an poſſit occidi extra territorium, ſtante ſtatuto impune occidi in Civitate, vel diſtrictu.*

280 *Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico.*

281 *Et an competat occidenti præmium ſtatuti.*

282 *Bannitus impunè offenditur, ubi eſt confederatio cum loco banni, & locus eſt præmio ſtatuti.*

283 *Bannitus pro aſſaſſinio, quando poſſit impunè occidi extra territorium banni, ubi non viget ſtatutum offendendi bannitum impune.*

284 *Et quid ſi ſit Clericus.*

285 *Bannitus propter læſæ Majeſtatis, aut rebellionis crimen, vel ſimile extra bannientis territorium impunè occiditur, & competit occidenti præmium ſtatuti.*

286 *Bannitum occidens in Eccleſia non tenetur ſacrilegii.*

287 *Bannitum interficiens poteſt incontinenti illum impunè ſpoliare, & derobare.*

288 *Bannitum occidens extra territorium, ubi impune occidi poterat, non debet puniri à Judice originis, vel domicilii.*

289 *Bannitum præſtantis præmium debetur conſignanti caput.*

290 *Bannitum occidenti ad defenſam non datur præmium ſtatuti.*

291 *Et quid in occidente bannitum ignoranter.*

292 *Bannitum interficere exiſtimans, ſi alium non bannitum occidat, an teneatur aliqua pœna.*

293 *Bannitus in libris centum ſi ex ſtatuto impunè occiditur, an liceat interficere bannitum in pluribus minoribus ſummis excedentibus in ſimul centum libras.*

294 *Bannitus an poſſit ſe defendere.*

295 *Homicidium in viginti tribus caſibus non punitur pœna mortis, remiſſive.*

296 *Sodomiticum vitium tentans impune occiditur.*

297 *Homicidium commiſſum in duello permiſſo à Principe non punitur.*

298 *Diſrobantes in ſtratis publicis impune occidi poſſunt.*

299 *Vulneranti à ſtatuto pœna propoſita, vulnerans animo occidendi majori pœna punitur.*

300 *Vulnerans ſeipſum qua pœna ſit puniendus, remiſſ.*

301 *Et an comprehendatur ſub pœna ſtatuti contra vulnerantem, remiſſive.*

302 *Et proſequens alium cadentem, ac ſe ipſum vulnerantem, an debeat puniri tanquam vulnerans.*

303 *Homicidii affectus, ut pœna mortis ex diſpoſitione ſtatuti puniri poſſit, quæ requirantur.*

304 *Vulnerans pro pecunia etiam ſine animo occidendi gravius punitur.*

Condemnatus in quinquaginta libris, quas ſi non ſolverit infra menſem, pœna duplicetur, an non ſolvendo in prædicto termino poſſit impunè offendi ſtante ſtatuto, quod condemnatus in centum impune offendi poſſit, vide ſub num. 293.

Bannitos an Clerici impune occidere poſſint ſub nu. 70.

305 *Qui pœnam, quique infamiam incurrant homicidæ in terris Eccleſiæ ſubjectis.*

306 *In aſſaſſinio punitur affectus ſicut effectus.*

1 HOmicidii (*a*) materia malo noſtro fato frequens eſt, quotidie enim videmus, etiam ex leviſſimis cauſſis, homines trucidari, quapropter in hoc deflenda eſt hominum conditio, quod cum cætera ejuſdem generis animantia inter ſe non ſæviant, ſoli homines ſibi inter ſe inſidiantur, & crudeliter mortem inferunt. Pro intelligentia autem terminorum præmittendum eſt, quod homicidii (*b*) duæ ſunt ſpecies, ſcilicet homicidium ſimplex, & homicidium deliberatum, & ad has duas ſpecies reduci poſſunt omnes aliæ ſpecies homicidii. Simplex homicidium eſt illud; quod committitur ſine qualitate animi deliberati. Deliberatum vero eſt, quod committitur ex propoſito cum illa qualitate. Homicidium autem ſimplex altero ex quatuor modis commitri poteſt, ſcilicet, Neceſſitate, Caſu, Culpa, Dolo. Neceſſitate, cum quis ad ſui neceſſariam defenſionem alium interficit, & de hoc late diximus infra *ver. excuſatur autem, & aliis ſeq.*

Caſu (*c*) autem dicitur committi homicidium, 2
cum quis alium occidit ſine culpa, aliud facere cogitans: & poteſt poni (*d*) exemplum in eo, qui cum luderet ad (*e*) faciendum palum loco ſolito, hominem interfecit, ut in caſu in quo conſuluit Socin. *conſ.* 16. *lib.* 1.

Culpa (*f*) dicitur homicidium committi, quan- 3
do quis non doloſe, neque animo occidendi, ſed inadvertenter alium interfecit: & hoc homicidium licet ſine dolo commiſſum, poteſt nihilominus puniri criminaliter, non quidem pœna ordinaria, & ſic pœna mortis, ſed debet puniri pœna pecuniaria, (*g*) vel exilio, pro modo culpæ: & ita ſervari atteſtatur Boſſ. *in titul. de defen. reorum, numer.* 68. & dixi infra *hoc eo. libr.* §. *fin. quæſt.* 84. *circa princ.* & quandoque etiam pœna triremium ad tempus, ut ſervatum fuit in quodam Laurentio Moreno, qui propter homicidium culpoſum fuit ad triremes per triennium condemnatus, 9. Jun. 1557. P. N. Semper autem mitius punitur homicidium commiſſum ſine dolo, & ſine animo occidendi, quàm illud, quod committitur dolo. (*h*) Et eſt communis ſententia Scribentium, ut dicit Cæpol. *conſil. crim.* 37. *colum.* 1. & in hoc nemo diſcrepat, ut dicit Maranta *in ſuo Specul. fol.* 26. *poſt n.* 59. Quinimo ſtante ſtatuto, quod homicida decapiterur, debet intelligi, quando homicidium eſt dolo commiſſum, non quando culpa, ut dixi *in d. quæſt.* 82. Hæc tamen concluſio, ut ſcilicet homicidium culpoſum poſſit criminaliter puniri, intelligenda eſt, ut procedat, quando fuit lata culpa commiſſum, talis enim lata culpa valde proxima eſt dolo, ut communiter dici conſuevit: ſed ſi non fuerit lata culpa, (*i*) ſed levis aut leviſſima, tunc non debet criminaliter puniri. Et hæc eſt commun. opin. ut atteſtatur Boſſ. *in tit. quomodo procedatur per actionem, num.* 38. talis enim culpa potius æquiparatur caſui & ſic dicitur potius homicidium caſuale, quam culpoſum. Hujus autem homicidii ex culpa commiſſi poſſunt poni exempla: puta, ſi quis verſus turbam hominum projiciat lapidem, ex quo hominem interfecerit: certe non adfuit dolus in illo homine interficiendo, ſed tantum culpa in projiciendo lapidem: & ideo non erit puniendus pœna ordinaria, ſed tantum extraordinaria. Et hæc eſt commun. opin ut atteſtatur Menchiaca *controverſ. Illuſtr. cap.* 10. *n.* 22. Item poteſt poni exemplum in illo architecto, qui aſcenderat machinam, & eam non ligaverat ſufficienter, & machina tota cecidit ſuper caput exiſtentis ſub ea, & occidit eum, ut refert Ang. *in l. Cornelia, ff. de ſicar.* dicens, quod fuit punitus pœna arbitraria. Item in (*k*) eo, qui culpa ſua cauſam dat homicidio, puta (*l*) in portitore, qui noluit in portum recipere currus onuſtos, ut eos transfretaret, & dum ipſorum curruum vectores per aquam tranſireut, unus eorum ſubmerſus fuit, pro quo tamen portitore conſuluit Crav. *conſ* 80.

Dicitur (*m*) etiam culpoſum homicidium quan- 4

do quis citra animum occidendi (*n*) alium percuſſit, ex qua tamen percuſſione ille mortuus eſt, cujus rei ut plurimum ſolet ſumi conjectura ex genere armorum, vel inſtrumenti, cum quo illata fuit percuſſio: (*o*) puta, ſi cum baculo, prout contingit in illa muliere, quæ percuſſit baculo ſuper capite ancillam, quam credebat eſſe ex viro ſuo prægnantem, ex qua percuſſione iſta deceſſit, & illa fuit per Conſ. Neapol. deportata per ſeptennium in inſulam, ut refert Gramm. *voto* 23. Idem ſi cum manaria, ut in caſu, in quo conſuluit Bald. *conſ.* 136. *lib.* 2. Vel cum ligone, ut in caſu Joan. de Amic. *conſil.* 23. (*p*) Vel pugno etiam armato, ut in caſu Aret. *conſil.* 146. Vel calce, ut (*q*) in caſu Signor. *conſil.* 63. Item ſi quis habet enſem, & percutiat cum pomo enſis, non autem cum ipſo enſe punctim; nec cæſim; Vel ſi habent roncam, & percutiat cum haſta, non dicitur habuiſſe (*qq*) animum occidendi, & ita dicunt Doctores, teſte Marill. *conſil.* 67. *nu.* 18. Idem etiam, & multo magis dicendum eſt, ſi quis non animo percutiendi alium percutiat, ex qua percuſſione mors deinde ſequatur, prout in eo, qui volens ſe defendere à cane, projecit lapidem adverſus canem, & hominem tranſeuntem occidit, de quo per Signorol. *conſ.* 27. dicentem ita fuiſſe judicatum.

5 Dicunt etiam aliqui, quod ſi aliquis volens occidere Titium, (*r*) occidit Sempronium, non tenetur pœna ordinaria homicidii, ſed tantum extraordinaria, ex quo reſpectu Sempronii non fuit animus occidendi. Et ſic videtur hoc homicidium potius culpa, quam dolo commiſſum. Et hanc opin. dicit tenere Doctores (*ſ*) plures numero Placa *lib.* 1. *delictorum*, *c.* 27. *nu.* 1. quam etiam communem appellat Alb. *conſ.* 30. *nu.* 12. & Menchiaca *controver. Illuſtr. c.* 99. *poſt num.* 32. & ſecundum illam conſuluit Grammat. *conſ.* 3. & fuit etiam in facti contingentia judicatum per Conſ. Neap. teſte eodem Gram. *ſuper conſtit. Regni*, *fol.* 14. *num.* 21. ubi dicit, quod deciſio Bart. qui contrarium determinavit, *in l. reſpiciendum*, §. *delinquunt*, *in fin. ff. de pœn.* ponit judices maleficiorum in magno diſcrimine, dum volunt illam ſervare. Vide, quæ dixi infra *hoc eod. libr.* §. *fin. quæſt.* 77. *verſic. ſed quid ſi aliquis*. Sed certè ego (*t*) ſi caſus contingeret, illi facerem caput amputari. Bene verum eſt, (*u*) quod reſpectu illius homicidii ceſſat qualitas animi deliberati: & ideo non eſſet rejiciendus, qui pro eo gratiam reportaret, habita legitima partis remiſſione. Et ita in ſimili caſu deciſum fuit per Senatum, quod licet factus fuerit inſultus contra aliquem animo deliberato illum occidendi, ſi tamen aliquis alius ſuperveniat ad rixam, & occidatur iſte, dicitur occiſus in rixa, & non animo deliberato, & homicida eſt admittendus ad beneficium decreti gratioſi. 2. Auguſti 1559. P. N.

6 Doloſum (*x*) autem homicidium dicitur, quando quis animo aliquem occidendi illum interficit, dicitur tamen ſimplex homicidium, quando hæc deliberatio illum occidendi non ex intervallo præceſſit, ſed in rixa, vel calore iracundiæ ſupervenit, ut dixi *infra verſ. ex propoſito*.

7 Deliberatum (*y*) autem homicidium quatuor etiam modis committi poteſt, ſ. ex propoſito abſque alia qualitate, ſecundo ex inſidiis, tertio proditorie, quarto per aſſaſſinium.

8 Ex propoſito dicitur committi homicidium, quando quis aggreditur alium prævia animi deliberatione ex intervallo præcedente, & (*z*) illum interficit. Et dixi (*a*) ex intervallo, quia ſi quis caſu obvium habuerit inimicum ſuum; & ita commotus illum interfecerit, non dicitur homicidium (*b*) animo deliberato commiſiſſe, niſi appareat, quod antea deliberaſſet illum interficere, & ambulaſſet armatus animo illum (*c*) occidendi: eo enim caſu, etiam quod illum caſu obvium habuerit, & occiderit, dicitur animo deliberato illum occidiſſe. Et ita pluries vidi in Senatu ſervari. Et licet Pract. Caſonii. *fol.* 13. *n.* 8. dicat, quod concluſive, ſecundum omnes, non dicitur homicidium ex propoſito commiſſum, niſi induſtriâ, & inſidiæ interceſſerint. judicio tamen meo non eſt ejus opi. tenenda, nam etiam ſi quis abſque inſidiis, vel induſtria aliũ prævia animi deliberatione inſultando interfecerit, dicitur homicidium ex propoſito commiſſum, ut patet ad ſenſum, & omnes fatentur poſt Bart. *in l. reſpiciendum*, §. *delinquunt in primis verbis*, *ff. de pœnis*. Illud vero quod commiſſum eſt ex inſidiis, ab hoc longe differt, ut dixi infra *verſ. ex inſidiis*. Et hæc omnia nota, quia hoc, quando ſcilicet dicatur homicidium commiſſum animo deliberato, vel non valde eſt ſcire in hoc Ducatu, in quo (*d*) non ſolent Principes concedere gratiam homicidiorum animo deliberato commiſſorum. Item committens homicidium animo deliberato, non eſt tutus immunitate Eccleſiæ, ſecundum opi. magis communem, quam ego tenui infra *hoc eo. li.* §. *fi. q.* 30, *verſ. punctus eſt*.

(*e*) Animus autem deliberans occidendi, cum ea, quæ in animo conſiſtunt, à ſolo Deo videri poſſint, non niſi per conjecturas colligi poteſt, quarum multæ recenſentur per Scribentes practicas criminales, & per Mantuam *conſ.* 152. *lib.* 1. *& conſ.* 235. *eo. vol. & conſ.* 294. *nu.* 5. *& ſeq. eo. vol. & conſ.* 314. *nu.* 7. *& ſeq. eo. vol. & conſ.* 325. *n.* 5. *& ſeq. & conſ.* 173. *lib.* 2. puta, ſi præcedant, inimicitiæ, minæ, tractatus, & hujuſmodi. Item dicit Pract. Caſonii, *fol.* 37. *num.* 2. quod ſecundum Juriſperitos præſumitur tractatus, quando committitur homicidium cum multitudine perſonarum niſi ex accidenti, ſeu caſu tales perſonæ ſupervenerint. (*f*) Sed ego in hoc propoſito puto eſſe diligenter advertendum; nam aliud eſt præſumere animum occidendi, aliud præſumere animum deliberatum, nam (*g*) animus deliberatus ex nullis conjecturis argui poteſt, niſi ex iis, ex quibus veriſimiliter colligitur ex intervallo præmeditato homicidii committendi. Et ideo verum quidem eſt, quod ex loco corporis, in quo facta eſt percuſſio, vel illatum vulnus, (*h*) item ex genere armorum, item ex multitudine vulnerum, & hujuſmodi, præſumitur animus occidendi, ſed non deliberatus. Et ideo (*i*) etiam ſi quis poſt acceptam injuriam ſtatim congreget multitudinem ſociorum armatorum; & reverſus interficiat eum, qui ſibi intulit injuriam, illum multis vulneribus confodiendo, certe ex quo durabat calor iracundiæ, non dicetur homicidium animo deliberato commiſiſſe, ſed in rixa. Et hoc pluries per Senatum deciſum fuit. Sed quando ſedato calore, & (ut vulgo apud nos dicitur) a ſangue freddo, poſt acceptam injuriam quis alium interficit, tunc recurritur ad conjecturas, quæ ſunt præparatio armorum, congregatio ſociorum, & hujuſmodi, ex quibus veriſimiliter colligitur, quod antea ex intervallo cogitatum, & deliberatum fuit homicidium illud committere.

Ex inſidiis dicitur homicidium committi, quando aliquis (*k*) expectat alium, poſitus in loco, qui ab illo prævideri veriſimiliter non poterat, animo eum occidendi, illumque ex improviſo venientem aggreditur, & interficit. Et hoc utile eſt ſcire, quia interficiens alium ex inſidiis, ſi confugiat ad Eccleſiam, non gaudet ejus immunitate, ut dixi *in d. q.* 30. *ver. hoc autem*. 9

(*l*) Proditorie vero dicitur committi homicidium, quando aliquis nulla præcedente inimicitia alium interficit,

terficit,

terficit, puta, quia veniens tecum tanquam ſocius itineris, nulla interveniente rixa te percutio, vel dum ſederes mecum in menſa, vel ſi cum me tibi amicum eſſe fingerem, ita à tergo percutio: nam his caſibus dicor te proditorie interfeciſſe. Ita dicit Bart. *in d. l. reſpiciendum*, §. *delinquunt num.* 1. *ff. de pœn.* cujus doctrinam omnes, qui Bar. poſteriores ſunt, tranſſeribunt, ut dicit Igne. *in l. ſi certus*, §. *ſi unus ex dominis*, *poſt num.* 24. *ff. ad Syla.* Et hoc etiam utile eſt ſcire nam in homicida proditorio omnes conveniunt, quòd ſi confugiat ad Eccleſiam, non gaudeat ejus immunitate, ut dixi *in d. quæſt.* 30. *verſ. ſcias tamen.*

11 Per aſſaſſinium autem dicitur committi homicidium, quando fit pecunia interveniente, de quo latius dixi ſupra *hoc eodem lib.* §. *ſcias tamen.*

12 Pluribus autem modis poteſt committi (*m*) homicidium. Aliquando enim quia propriis manibus alium interficit. & de hoc principaliter tractamus *in hoc* §. Aliquando (*n*) mandat alteri, ut homicidium committat, quo caſu tenetur de homicidio propter mandatum perinde ac ſi ipſe interfeciſſet, ut dixi infra *hoc eo. lib.* §. *fi. q.* 80. Aliquando dat auxilium, vel conſilium alteri ad homicidium committendum, de quo dixi *in d.* §. *q.* 88. *& q.* 90. Nec minus punitur ut homicida ille, qui ſeipſum interficit vel vult interficere de quo dixi infra *hoc eod. lib.* §. *fin. q.* 68. *verſic. ſeipſum accidere*, vel bibendum dicitur homicida *l.* 2 §. *Præterea ff. de ſica.* Item dans (*o*) poculum amatorium, ex quo illud accipiens moriatur, *l. ſi quis aliquid* §. *qui abortianis ff. de ſica.* Item falſum teſtimonium dicens ad offenſam contra aliquem de quo dixi ſupra *hoc eod. lib.* §. *Falſum*, *verſ. Teſtis qui falſum.* Sic etiam dicitur homicida ille, qui miſit aliquem per viam, in qua ſciebat eſſe ejus inimicos, ut occideretur, ut eſt text. *in l.* 3. §. *item ſi quis auctor. ff. de ſicar.* Et ita in facti contingentia juſſit Senatus ut homicidam ultimo ſupplicio affici prætorem Calvarioni, qui quendam hominem inimicis ſuis trucidandum tradiderat 23. Septem. 1542. P. N.

13 (*p*) Punitur etiam ut homicida. venenum malum, ſcienter faciens aut dans ad aliquem occidendum, *l. prima. l.* 3. *in princip. ff. de ſicar.* ut in caſu de quo per Cæpol. *conſilio ultimo*, Gramm. *conſ.* 36. 38. *voto* 3. 39. 31. 38. *dec.* 2. 33. 38. Alban. *conſ.* 72. Et certe quando ex veneno ſequitur mors, non videtur dubitandum, quin illud dans ſit pœna capitis puniendus. Et hæc eſt communi conſenſu recepta ſententia, ut atteſtatur Placa *lib. delictor. capitulo* 20. *poſt num.* 1. Et ita judicavit Senatus in cauſa (*q*) cujuſdam Medici, qui uxori venenum dederat, & fuit ei caput amputatum. † Punctus eſt, an ſi mors
14 ex veneno ſecuta non fuerit, debeat nihilominus puniri pœna ordinaria, non obſtante generali conſuetudine præſertim cum hoc crimen videatur eſſe ex atrociſſimis, juxta ea quæ dixi infra *hoc eod. lib.* §. *fi. quæſt.* 92. *verſic. ſcias tamen*, (*r*) Sed certe magis communis opin. videtur eſſe, quod non puniatur pœna ordinaria. ut atteſtatur Pract. Carer. *fol.* 190. *n.* 19. ubi dicit. quod ita concludunt magis communiter DD. quem refert Did. *in repet. clem. ſi furioſus*, *fol.* 281. *n.* 11. *de homic.* idem dicit Gramm. *ſuper conſtit. regni. fol.* 107. *col.* 4. *nu.* 5. & ita ſe pluries judicaſſe refert Bertach. *in verbo. Venenatio*, *nu.* 6. quem refert Pract. Conrad. *fol.* 338. *nu.* 11. Et refert Gramma. *in loco præalleg.* ſe ita bis vidiſſe judicari in ſacro Conſ. in duab. (*ſ*) ancillis, quæ dominis ſuis venenum porrexerant, quarum altera fuit condemnata ad fuſtigationem, altera vero, ut inſerviret infirmis, & languentibus hoſpitalis. Et de illa condemnatione mentionem facit idem Gram. *deciſ.* 2. Vidi etiam ego in facti contingentia, quod quidam Thom. Francus pro veneno propinato, fuit transmiſ-
ſus ad triremes per decennium. 23. Martii 1560. A.C. 15

Item (*t*) judex, qui innocentem ad mortem condemnavit, punitur pœna capitis, ut homicida, ſi id fecit pecunia corruptus, vel ira commotus, ut eſt tex. *in l. lex Julia.* §. *fi. ff. ad l. Jul. repe.* Idemque ſi dedit operam, ut accuſatus, vel inquiſitus aliquid falſo confiteretur, per quod innocens poſtea damnaretur ad mortem, tenetur enim *leg. Cor. de ſicar.*
ut eſt tex. in l. 1. *in princ. & in l.* 3. §. *qui falſa. ff. de* 16
ſicar. (*u*) Item ſi aliquem poſuit indebite ad torturam, vel adeo modum exceſſit in torquendo, ut (*x*) mortuus ſit, punitur pœna capitis, ut homicida, de quo dixi infra *hoc eo. lib.* §. *fi. q.* 64. *verſ. antequam tamen, & verſ. judex autem.*

Item (*y*) Medicus ſi malum medicamentum ſcien- 17
ter adhibeat, ut infirmus moriatur, tenetur ut homicida, *l. Corn. de ſicar.* ut colligitur *ex tex. l. neceſſario*, §. *fi. ibi*, *Medicus inſidiis. ff. ad Syll.* Et memini ego ſuperioribus annis, quod fuit in non modico crimine quidam Mag. Laurentius de Luciferis Chirurgus, qui fecit unam inciſionem cuidam ruſtico propter quam ille ex nimia profuſione ſanguinis ſtatim deceſſit: Cum tamen nulla ſubeſſet ſuſpicio, quod animo illum occidendi id feciſſet, fuit ſolummodo (*z*) juſſus exulare arbitrio Senatus, 13. April. 1562. P. N. Reperio etiam, quod quædam Roſa, quæ medicamentum non malo animo dederat, ex quo ſequuta erat mors, non fuit punita, quia fuerat tolerata, ut ita mederetur, ſed fuit illi ſolummodo interdicta in futurum ars medendi 30. Auguſt. 1558. P. N. (*a*) Tenetur etiam Medicus. qui propter imperitiam, vel culpam infirmo præbet cauſam moriendi. ad damna, & intereſſe, prout in facti contingentia conſuluit Caſſan. *conſ.* 48. in quodam Medico, qui cuidam teſticulos inciderat.

Sed (*b*) quæro. quæ ſit pœna homicidii? Reſpon. 18
de jure communi (*c*) homicida punitur pœna legis Corn. *de ſicar.* ut eſt text. *in l.* 1. *ff. ad leg. Cornel. de ſicar.* quæ pœna eſt nobili deportatio, & bonorum omnium confiſcatio, ut eſt tex. *in l.* 3. §. *legis Corneliæ eod. tit. de ſicariis.* Sed hodie illa pœna legis Corneliæ non eſt in uſu, ut dicit Angel, *in d.* §. *legis Cornel. n.* 1. *ff. ad leg. Cornel. de ſicar.* quem refert Aſſlict. *ſuper* 1. *parte conſt. regni*, *rub.* 13. *nu.* 2. Idem dicit Marſ. *in d.* §. *legis*, *nu.* 1. & 2. quem refert Placa *lib.* 1. *delictorum*, *cap.* 10. *poſt n.* 2. Vide, quæ dixi *infra hoc eo. lib.* §. *fin. qu.* 67. *verſ. deportatio.* Pœna ergo homicidii hodie eſt pœna mortis. Et hæc communis opin. ut dicit Boſſ *in tit. de hom. nu.* 109. Et hodie locum habet (*d*) hæc pœna tam in nobili committente homicidium, quam in plebeio. Et hanc opin. recepit practica. ut dicit Bolenc. *in repet. l. capitalium*, §. *famoſos*, *n.* 64. *ff. de pœnis.*

Sed nunquid valet ſtatutum. vel conſuetudo diſ- 19
ponens quod pro homicidio imponatur pœna pecuniaria: Reſp. Aliqui dicunt, quod ſic. Et hanc opinion. videtur tenuiſſe Bar. *in l.* 1. *poſt n.* 10. *verſ. ulterius quæro de pub. jud.* quam etiam dicit tenere communiter Doctor. Pract Carer *fol.* 515. *num.* 12. Contrariam autem ſententiam, quod ſcilicet tale ſtatutum non valeat, multi tenuerunt. Et hanc dicit eſſe communem opin. Anan. *in cap. fin. num.* 1. *de delict. puer.* Dec. *in c.* 2. *poſt n.* 2. *de conſtit.* quem refert Public. ſuper conſuetud. Aſver. *fol.* 159. *n.* 4. Dida. *lib.* 2. *reſol. c.* 9. *num.* 2. Et hanc ego ſemper ſecutus ſum uti veriorem, & magis communem. Et reperio etiam; quod Igneus *in l. lege Cornelia*, §. *ex hoc edicta*, *nu.* 62. *& ſeq. ff. ad Syll.* refert. quod ſuis temporibus ita fuit judicatum per Senatum contra Navarienſes. apud quos vigebat hujuſmodi conſuetudo, ut pœna homicidii eſſet centum aureorum. Bene verum eſt. quod

Alber. *in 2. parte ſtatutorum. q.* 122. dicit, quod totus mundus ſervat contrarium. Et illum refert Aug. de Ang. *de malef. in verbo. Et ex intervallo, poſt n.* 7. Sed certe illud potuit forte ſervari temporibus Albericis, noſtris autem temporibus ſemper vidi obſervari, quod talia ſtatuta non valeant, nec
20 ſint obſervanda. (*f*) Et ita teneas, & ſerves in practica. Sed poſito, quod valeant, quæro, pone, quod Peruſii extet ſtatutum diſponens, quod ſi forenſis ibi occidatur, puniatur pœna pecuniaria: nunquid ſi Peruſinus alibi occidatur, erit puniendus occiſor ſolummodo pœna pecuniaria, ut ſcilicet tale jus reddatur, &c. Reſpond. quod non: ſed debet hujuſmodi homicida. eo non obſtante puniri pœna mortis. Et hæc eſt communis opinio, ut dicit Sapia *in l.* 1. *in princip. col.*1.*verſic. Ex iſtis præcedentibus, ff. quod quiſque jur.*

21 (*g*) De jure autem Canonico laicus pro homicidio excommunicatur; Clericus autem deponitur, prætereaque (*h*) privatur beneficiis. Eſt tamen non levis controverſia inter Doctores, an Clericus homicida ſit privatus ipſo jure beneficio, an autem veniat privandus per ſententiam. Et in hoc articulo Innoc. *in cap. cum noſtris, de conceſſ. præbend.* tenuit, quod non eſt privatus, ipſo facto, titulo beneficii; nec perdit ipſo jure beneficium, ſed venit privandus per ſententiam. Et dicit Anan. *in cap. inquiſitionis, n.* 3. *de accuſ.* quod ita tenent communiter Doctores. Ita etiam communiter teneri atteſtatur Corſet. *in ſuis ſingul. in verbo. Sententia, verſicul. Clericus.* Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Felin. *in d. cap. inquiſitionis, n.* 2. quem refert Foller. *in pract. crimin. canon. fol.* 276. *n.* 37. Diaz. *in Pract. crim. canon. cap.* 88. Gomeſ. *in cap.* 1. *poſt n.* 7. *de reſcript. in* 6. Alciat. *in cap. cum non ab homine. poſt n.* 16. *de judic.* Ferratius *cautela* 44. *canonicis conſtitutionibus*, Didac. *in repet. Clem. ſi furioſus, fol.* 302. *n.* 6. *in fin. de homicid.* Placa. *lib.* 1. *delictorum, cap.* 11. *n.* 2. Et quidem in ſimplici homicida, ſcilicet qui animo deliberato homicidium non perpetravit, hæc opin. Innoc. ab omnibus recipitur, ut dicit Igneus *in l. neceſſarios*, §. *non alias in lectura, n.* 13. *ff. ad Syllan.* Sed in homicida deliberato, (*i*) ſive qualificato aliqui contrarium tenuerunt, nihilominus dicit Igneus *in loco præallegato*, quod omnis pene Canoniſtarum, & Legiſtarum ſchola in hanc ſententiam declinat.

22 (k) Privatur etiam homicida ſucceſſione ejus, quem interfecit, ubi ex teſtamento, vel ab inteſtato talis ſucceſſio ad eum pertinet. (*l*) Et ita volunt Doctores, ut atteſtatur Marſ. *conſil.* 93. *num.* 8. Et hoc non ut ab ea excludatur, tanquam incapax, ſed ut admittatur ad ſuccedendum, & deinde fiſcus illam auferat, tanquam ab indigno. text. eſt *in l. cum ratio.* §. *fina. ff. de bon. dam.* Et quod filius occidens patrem illi ſuccedat, & fiſcus ab eo auferat hæreditatem, tanquam ab indigno, dicit eſſe communem opin. Butr. *conſil.* 63. *in primis verbis.* (*m*) Sed pone, quod filius interficiat patrem: nunquid-ne poteſt, & ſic filii homicidæ poterunt avo ſuccedere? Reſpond. Bald. *in l. ſi quis inceſti, n.* 4. *C. de inceſtis nupt.* loquendo in terminis ſtatuti, tenuit, quod ſic, ſed in contrarium eſt magis communis opin. ut atteſtatur Boer. *deciſ.* 25. *n.* 8 & 17. ubi etiam refert ita judicatum fuiſſe per illam curiam, prout etiam prius judicaverat Parlamentum Pariſienſe, teſte Aufrer. *in* 4. *parte de Arreſtis, quæſt.* 130. & Joan. Gal. *quæſt.* 148. Idem etiam dicendum fuiſſe in caſu, in quo (*n*) frater fratrem occiderat, ut ſcilicet fiſcus præferretur in ſucceſſione fratris occiſi filiis fratris occidentis atteſtatur Alber. *in* 3. *parte ſtatut. quæſt.* 58. *ſi frater occidit*: quem refert Barbat. *conſil.* 8. *poſt n.* 4. *lib.* 3. & *conſil.* 70. *n.* 45. *lib.* 4. Alias autem ſequendo opin. Bald. daretur improbis facilior occaſio delinquendi. Si vero non extent filii [*o*] occiſoris, res nullam videtur habere difficultatem, quod fiſcus venit, de jure communi, ad ipſam ſucceſſionem. Et hanc dicit eſſe communem opin. & ſententiam Barb. qui in his terminis ita conſuluit *in allegato conſ.* 8. *lib.* 3. *in* 1. *dubio.*

Sed (*p*) quid ſi maritus interficiat uxorem, nunquid lucrum dotis applicabitur fiſco, an autem hæredibus ipſius mariti, vel uxoris: Reſpond. Bart. *in l. fin. in fin. ff. de iis, quib. ut indig.* loquendo generaliter diſtinguit, quod aut lucrum defertur ex pacto, ſeu conventione: & in eo ſuccedunt hæredes uxoris, ſimul cum reliquo ejus patrimonio: Aut defertur ex diſpoſitione ſtatuti, & applicatur fiſco. Sed certe hæc diſtinctio Bart. communiter reprobatur per Doctor. qui volunt, quod indiſtincte (*q*) tranſeat ad hæredes ipſius uxoris, ut atteſtatur Ruin. qui in facti contingentia ita conſuluit, *conſil.* 11 *in fin. lib.* 5 quam ſententiam uti communem ſequi videtur Rol. in ſuo eleganti tracta. de lucro dotis, *q.* 61. Et ſecundum illam conſuluit Decia. *conſ.* 525. quæ mihi etiam magis placet, ut facilius à delinquendo abſtineat.

[*r*] Et hæc concluſio locum habet etiam, quando maritus uxorem occidit jure, vel conſuetudine id permittente, puta, propter adulterium: nam neque eo caſu lucratur dotem juxta formam ſtatuti, vel pacti, quicquid dixerit Bart. *in l. ſi ab hoſtibus.* §. *ſi vir, num.* 5. *ff. ſolut. matr.* contra quem tenent fere omnes, ut dicit Jaſ. *in d.* §. *ſi vir, circa fin.* & contra Bart. eſſe communem opin. atteſtatur Gomeſ. Arias ſuper *lege* 80. *Tauri. num.* 1. quod nota.

(*ſ*) Tenetur etiam homicida ad intereſſe animæ 23
occiſi, ſcilicet ad dandum, ut pro ea fiant orationes, jejunia, eleemoſynæ, & hujuſmodi, ſecundum facultates ipſius homicidæ: prætereaque ad mercedes, & expenſas factas in Medicis, medicinis, & aliis ad ejus curationem pertinentibus, nec non & (*t*) ad æſtimationem operarum, quas interfectus exercere potuiſſet, ſi vixiſſet eo tempore, quo naturaliter vivere poterat. Et has concluſiones uti communes refert Rolan. *conſ.* 39. *per totum, lib.* 2. Et ita in facti contingentia conſuluit Bertran. *conſ.* 217. *lib.* 8. quod de jure fiſcus tenetur ex bonis confiſcatis ſolvere filiis occiſi æſtimationem operarum, &c. Sed hoc in practica male obſervatur, nam fiſcus rapit omnia bona delinquentis, virtute confiſcationis, & nulla prædictorum ratio habetur. In hoc tamen propoſito videndum eſt *conſ. Crav.* 119.

(*u*) Excuſatur autem homicida pluribus ex cau- 24
ſis, Et in primis quidem, ſi probet, quod homicidium ipſum commiſit ad ſui neceſſariam (*x*) defenſionem, eſt enim indubitata juris concluſio, quod homicidium factum (*y*) ad ſui defenſionem non eſt punibile, cum licitum ſit unicuique vim vi repellere, quod quidem eſt vulgatiſſimum, & commune, ut dicit Catald. *conſ.* 53. *in primis verbis, inter conſilia criminalia diverſorum lib.* 1. & eſt text. *in l. ut vim. ff. de juſti. & jure*, ubi eſt locus ordinarius hujus materiæ. Et hanc ſententiam dicit eſſe frequentiori Doctorum calculo receptam Placa. *lib.* 1. *delictorum, cap.* 28. *n.* 3. *in fine.* Et ita omnium gentium more, & conſuetudine receptum eſſe ait (*y**) Cæpolla *conſ. crim.* 42. *verſ. & profecto*, quæ quidem procedit etiam (*z*) in foro conſcientiæ. Et eſt communis opin. ut dicit Nicel. *in concl. G. c.* 56. Et ait Didacus *in repet. de Clem. ſi furioſus, fol.* 323. *poſt n.* 1. quod hæc eſt apud Theologos receptiſſima ſententia.

(*a*) Hæc autem concluſio, quod pro ſui defenſio- 25
ne li-

ne liceat alium interſicere, locum habet non ſolum pro defenſione vitæ, & corporis ſui, ſed etiam pro defenſione (*b*) rerum ſuarum, & hæc eſt communis opin. Legiſtarum, ut dicit Pract. Carr. *ſol.* 371. *nu.* 29. & *ſeq.* hanc etiam opin. dicit eſſe communem Claud. *in d. l. ut vim, num.* 43. & *ſeq.* Dec. *in d. l. ut vim, n.* 31. Jaſ. *in d. l. ut vim, n.* 23. & *ſequ.* quem refert Diaz *reg.* 507. Didac. *in loco præall. fol.* 235. *n.* 6. Placa *in d. c.* 28. n. 52. Hot. *in repet. l. ſi quando, nu.* 109 Menchiaca *controverſ. Illuſtr. cap.* 18. *n.* 5. nam (ut vulgo dici ſolet) bona, & res vitæ æquiparantur, ut dicit gloſſ. *in l. advocati. C. de advo. diverſ. jud.* prout illam refert, & dicit eſſe communi conſenſu approbatam Plac. *in loco præallega. verſic. adnotanda utique.* Dicit tamen Fel. *in c.* 2. *poſt n.* 4. *de homic.* quod omnes concludunt, quod de jure canonico non licet furem interſicere pro reb. tantum ſervandis. Sed vide, quæ dixi inf. *verſ. Ultima eſt.*

26 Idemque & multo magis dicendum eſt, quod liceat alicui alterum interſicere pro defenſione proprii honoris, nam periculum famæ æquiparatur periculo vitæ. *l. juſta ff. de manu. vind.* Et eſt commune dictum, teſte Bolen. *in rep. l. capitalium.* §. *famoſos, poſt n.* 161. *ff. de pœn.* Et ideo ſi immineat periculum alicujus injuriæ perſonalis, poterit quis licite aggreſſorem interficere, ita dicit Bar. *in l.* 1. *n.* 8. *C. unde vi.* Et dicit Ang. *in l. is qui aggreſſorem, n.* 2. *in fi. C. de ſicar.* quod practicavit in civitate Venetiarum, & defendit quendam accuſatum de homicidio. Et illum refert Marſ. *conſ.* 81. *n.* 16. Vide quæ dixi infra *verſ. Atque adeo.*

27 (*d*) Item locum habet, non ſolum pro defenſione proprii corporis, ſed etiam pro defenſione eorum, qui ſunt (*e*) ſanguine conjuncti, & ita tenent communiter Doct. (*f*) ut dicit Gramma. *conſ.* 68. *n.* 4. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Het. Calcſat. *inter conſil. criminalia diverſ. conſ.* 89. *n.* 10. *lib.* 2. Et in facti contingentia quidam Ant. Perſicus, qui, ut auxiliaretur fratri ſuo, interfecerat alium cum eo rixantem, fuit abſolutus 24. Novemb. 1548. P. N. (*g*) Imo etiam pro defenſione alterius
28 extranei, ſecundum Bart. *in d. l. ut vim.* & *in l. ſi quis in ſervitute, n.* 3. *ff. de fur.* Et eſt communis opin. ut dicit Dec. *in ea l. ut vim, poſt* n. 32. *ver. ſubjicit Bart.* & dicit Alciat. *conſ.* 475. quod hæc concluſio eſt ab omnibus Doctoribus approbata.

29 Præterea etiam generaliter, & indiſtincte intelligenda eſt hæc concluſio. ita ut (*h*) pro ſalutis propriæ defenſione licitum mihi ſit alium (*i*) interſicere, etiamſi ille, qui me vult offendere, (*k*) ſit Clericus: nam & ipſe poteſt à me impune occidi pro mea defenſione: imo non ſolum pro mea, ſed etiam propinquorum meorum, imo etiam extraneorum, & ita tenent Cano. indiſtincte, ut dicit Claud. *in lect. d. l. ut vim.* n. 85. Hanc etiam dicit eſſe commun. opi. Abb. *in c. ſi vero, il* 1. *n.* 11. *de ſen.* quem refert Did. *lib.* 1. *reſol. c.* 10. *poſt n.* 8. *ver. quartum ſi ejuſdem.* Quinimo etiam, ſi ſit (*m*) Papa, vel Imperator, adhuc poterit licite occidi. Et dicit Placa *in d. c.* 28. *poſt n.* 7. *verſic.* 3. illud, quod hoc eſt conſtitutiſſimum inter utriuſque claſſis litteratos. Quod tamen puto intelligendum eſſe cum grano ſalis, ſ. ſi Papa, vel Imperator contra omne jus volebat eum offendere, neque iſte poterat ſe ullo modo ſalvare ab imminente morte, neque etiam ſugiendo. Et adhuc ſi caſus contingeret in practica, neſcio an poſſet obtineri hæc opin. In inferioribus autem cujuſcunque dignitatis exiſtant, credo quod poſſet ſuſtineri. Et reperio, quod in facti contingentia Rim. *conſ.* 44. conſuluit pro quodam (*n*) qui percuſſerat Prætorem, à quo prius fuerat ipſe percuſſus. Et not. in hoc propoſito, quod ille, qui percutit Clericum ſe defendendo, non incidit in excommunicationem, etiamſi in defendendo modum excedat, dummodo id ex propoſito non faciat, ita dicit Glo. *in c. ſignificaſti, il ſecondo, in verb. Tutelæ, de homic.* quam dicit eſſe communiter approbatam Socin. *inter conſ. Curt. ſen. conſ.* 20. *poſt* n. 41. *verſ. Confirmantur prædicta.*

(*o*) Adde, quod non ſolum licet inſultato occidere ipſum inſultantem, ſed etiam licet occidere 30
alium non offendentem, ſi ab illo inſultante [*p*] ſe aliter defendere non poterat, niſi illum interſiceret: ita dicit gl. *in l. ſi familia, in verbo Poterat, ff. ſi fami. fur. feciſſe dicatur.* Et eſt communis op. ut ait Deci. *in d. l. ut vim poſt* n. 9. *ver.* & *quod dictum.* [*q*] Sed pone, Ego fui aggreſſus à Titio: 31
& Cajus ſe interpoſuit, ut rixam divideret: & ego ne interſicerer, oppoſui Titio me inſultanti iſtum Cajum mediatorem qui ab eo fuit occiſus: nunquid ego teneor de homicidio? Reſpon. Hæc quæſtio fuit diſputata per Ang. Aret. *in ſua q. incip. Athalus* & concludit ibi Angel. quod non teneor. Et ejus opin. dicit eſſe commun. Corſe. *in ſuis ſing. in verbo, Metus*, prout illum refert Pract. Carer. *fol.* 422. *n.* 174. relatus & ipſe per Placam *in d. ca.* 28. n. 26. Menchiaca *controverſ. Illuſtr. cap.* 19. *n.* 29. [*r*] Quod eſt notandum contra eos, qui de facili ſe interponunt rixis, ut dividant inter ſe rixantes, quorum multos vidi ego remanere vulneratos, & quandoque etiam interfectos, ipſis principalibus rixæ ſalvis permanentibus. Quinimo quocunque modo ego me defendendo percutio alium, non debeo puniri: quia videor dare operam rei licitæ, [*ſ*] Et ita fuit abſolutus per Senatum quidam Anton. Daverius, qui dum ſe ab alio inſultante defenderet, percuſſit quendam ſaxo, qui mortuus eſt; juſſus tamen fuit ipſe Daverius exulare per annum, 24. Octobr. 1543. P. N.

(*t*) Atque adeo vera eſt hæc concluſio quod etiam 32
ſi inſultatus poſſet ſe fugiendo ſalvare, poteſt nihilominus ipſum inſultantem impune interſicere. Et eſt communis opin. ut dicit Jaſ. *in d. l. ut vim, n.* 38. Dec *in ea. l. ut vim*, n. 35. Pract. Clar. *fol.* 403. *n.* 131. Rimin. *conſ.* 44. *n.* 12. Joan. de Amicis *conſ.* 77. *n.* 5. Boſſ. *in tit. de homicid. n.* 86. Et quod (*t*) inſultatus ab aliquo, non teneatur fugere, etiam quod poſſet ſine periculo, illud facere, dicit eſſe communem opin. Alex. *conſ.* 109. *n.* 4. *lib* 1. & *conſ.* 119. *n.* 12. *lib.* 7. Alex. de Nevo *inter conſilia crim. diverſorum conſ.* 77. *lib.* 1. Fel. *in c. ſuſceptum s. de homicid.* atteſtans hanc eſſe communem opin. ſive inſultatus ſit perſona, cui ſit dedecori fugere, ſive non, Tiraq. *de nobilita. cap.* 20 *n.* 64. Bertran. *conſ.* 250. n. 10. *lib.* 3. *in* 1. *parte*, & *conſ.* 128. *n.* 1. *lib.* 7. Didacus in *repet. d. Clemen. ſi furioſus, fol.* 323. *poſt n.* 4. Menchiaca *controverſ. Illuſtr. Cap.* 18. *n.* 20. Placa *in d. cap.* 28. n. 10. & *ſeq.* Et quod aggreſſus ab æquali non teneatur fugere, dicit eſſe communem opi. Petrus Calephatus *inter conſilia criminalia diverſorum conſ.* 103. *n.* 11. *lib.* 1.

(*u*) Sed quomodo probatur, quod fecerit ad ſui 33
neceſſariam defenſionem? Reſp. non quidem eſt neceſſe, ut probetur in ſpecie iſta neceſſitas defenſionis, ſed ſatis eſt, quod probet ſimpliciter, quod fecit ad ſui defenſionem, ita ſenſit Bal. *in l. ſolam, poſt* n. 11. *C. de teſtib.* & ita communiter teneri atteſtatur Pract. Carer. *in loco præalleg.* n. 126. quem refert Placa *in d. c.* 28. *nu.* 10. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Dec. *in d. l. ut vim, n.* 17. à qua non puto eſſe in practica recedendum, quamvis contrariam ſententiam receptiorem eſſe affirmet Menchiaca *in d. c.* 18. *n.* 6. Hinc infertur, quod ad probandum aliquem fuiſſe in periculo vitæ, ſuffi-

eat probare, quod ejus adverſarius veniebat armatus contra ipſum, ita tenet Gloſſ. *in l.* 1. *in verb. Moderatione C. ui de vi*, quam dicit eſſe communiter approbatam Bertr. *in d. conſ.* 128. *n.* 3. Claud. *in lectura d. l. ut vim, poſt n.* 54. Grammat. *conſ.* 56. *num.* 9, Dicit etiam Ancha. in *Clemen.* 1. *poſt n.* 5. *de homicid.* quod communiter Gloſ. ita tenent, prout illum refert Rimin. *conſ.* 13. *nu.* 30. *& conſ.* 23. *poſt num.* 12. *ver. Unde ſuccedit*, & Bertran. *conſ.* 84. *nu.* 5. *lib.* 2. *in* 2. *p. & conſ.* 35. *num.* 5. *lib.* 4. *& conſ.* 146. *num.* 6. *lib.* 6. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Placa *in d. c.* 18. *num.* 16. Non enim tenetur quis expectare, quod prius ab alio percutiatur, vel offendatur: ſed ſi ille ſibi mortem minetur, poteſt ipſe ſtatim illum percutere, ita allegatur tenere Bal. *in l.* 1. *num.* 18. *C. unde vi.* & ante eum ita tenuit gl. *præallegota in l.* 5. quam ſequuntur communiter Doctores, ut dicit Pet. de Barbobus *inter conſ. criminalia diverſorum, conſ.* 97. *nu.* 21. *l.* 1. & Petrus Calephat. *inter conſilia criminalia diverſorum conſ.* 88. *nu.* 21. *lib.* 2. *& conſ.* 89. *n.* 3. *eo. vol. & conſ.* 90. *n.* 4. *eod. vol.* & (y) ita affirmant communiter omnes, ut dicit Joan. de Amicis *conſ.* 116. *nu.* 5. & ita, in facti contingentia, abſolutum fuiſſe quendam nobilem, qui alium ſibi minantem interfecerat, refert Afflict. *ſuper prima parte conſtit. regni. rub.* 9. *nu.* 33. *& rub.* 13 *num.* 30. licet (ut ipſe ait) aliqui intelligerent illud dictum *in l. procedere*, quando quis facto minatur, non autem quando verbis tantum. Eſt enim juſta cauſa timoris quod veniat animo percutiendi, etiamſi non (z) expectetur percoſſio, ut dicit Gloſſ. *in cap. ſi perfodiens, in verbo, Secularibus, de hom.* quam ſequ. comm. Doct. ut dicit Alex. de Nevo *inter conſ. crim. diverſ. conſ.* 77. *n.* 4. (*a*) Et in eo, qui præparabat offendere, dicit fuiſſe in facti contingentia judicatum, quod potuerat impune offendi, Jaſ. *in d. l. ut vim, poſt num.* 9. referens id atteſtari Bald. *in l.* 1. *ff. loca.* in quadam lectura antiqua, quam ego non habeo, & illum refert Pract. Car. *fol.* 301. *num.* 91. Vide quæ dixi infra *ver. Poteſt etiam*, & infra *hoc eod. lib.* §. *fi. q.* 60. *verſic. Nunc quæro.*

34 (*b*) Scias tamen, quod talis defenſio, propter quam quis, juxta prædicta, excuſatur ab homicidio, debet eſſe facta cum moderamine inculpatæ tutelæ, quod quidem moderamen circa tria conſiſtit, ſ. modum, tempus, [*c*] & cauſam: & ita dicunt omnes Doct. ut ait Blanc. in *pract. crim. fol.* 146. *num.* 2. ubi ea omnia declarat, & ante eum ita dixit Bolog. *conſ.* 36. *col.* 6. *ver. Verum ſi dicatur*, alias autem ſi aggreſſus excedat modum [*d*] in ſe defendendo, utique erit puniendus. Bene verum eſt, quod hoc caſu non debet puniri pœna ordinaria homicidii, ſed ſolum de exceſſu pœna extraordinaria, & mitiore [*e*] arbitrio judicis. Et hoc non ſolum quando exceſſiſſet modum ex culpa, ſecundum opin. aliquorum, etiam dicit eſſe communem Soc. Jun. *conſ.* 36. *n.* 10. *lib.* 2. (*f*) ſed etiam ſi exceſſiſſet modum ex dolo. Et ita communiter concluditur, ut dicit Prac. Care. *fol.* 409. *num.* 152. *& ſeq.* quem refert Placa *in d. cap.* 28. *n.* 14. Bertrand. *conſ.* 274. *n.* 2. *li.* 2. *in* 1. *parte* Didac. *in repe. d. cle. ſi furioſus.* 323. *poſt num.* 3. (g) Hinc eſt, quod ſi aliquis inſultet me cum baculo, non licet mihi illum percutere cum gladio ſi aliter me defendere poteram. Et ita tenent communiter Doct. ut dicit Gram. *conſ.* 63. *num.* 2. *&* 3. (*h*) Sic etiam, poſt ſedatam rixam vulneratus ex intervallo inſultum faciat in vulnerantem, non videtur id feciſſe cauſa defenſionis, ſed vindictæ. Et hæc eſt communis Theorica Doct. ut atteſtatur Cæp. *conſ. crim.* 43. *circa pr.* Sed in omnem caſum occidens aggreſſorem ſe defendendo, nunquam tenetur de occiſo. Et ita tenent communiter Doct. ut dicit Gram. *in d. conſ.* 56. *n.* 7. (i) Sed debet mitius. quam capitali pœna puniri, & hanc eſſe receptiſſimam ab omnib. ſententiam atteſtatur Soc. Jun. *conſil.* 117. *num.* 17. *lib.* 3. Faciunt, quæ dixi *in d. ver, Nunc quæro.*

(*k*) Sed hic occurrit alia quæſtio: Pone quod 35
reus in ſuo examine (*l*) negaverit ſe Titium occidiſſe: deinde habita copia proceſſus, cum videret ſe eſſe ipſo homicidio convictum, vult probare, quod illum interfecit ad ſui defenſionem, nunquid erit admittendus? Reſp. quod ſic: ita tenet Bartol. *in l. nemo ex iis ff. de regul. jur.* Et eſt communis opin. ut atteſtatur Dec. *in c. paſtoralis, num.* 15. *in fi. de except.* Boer. *deciſ.* 164. *nu.* 12. Gram. *in d. l. nemo ex iis, num.* 4. Boſſ. *in tit. de defenſ. reorum, nu.* 4. nam reus non prohibetur proponere diverſas, & etiam contrarias exceptiones. ut dixi infra, *lib. prox.*

(*m*) Poteſt etiam homicida ſe excuſare, ſi pro- 36
bet illum, qui ab ipſo interfectus eſt, fuiſſe in inſidiis poſitum, ipſum expectaſſe, ut interficeret: nam licitum eſt tales inſidiatores prævenire, & eos interficere: ita colligitur *ex gloſſ. præallegota in d. l.* 1. *in verbo, Moderatione. C. unde vi.* Et hanc ſententiam approbant communi conſenſu Doctores, ut dicit Placa *lib.* 1. *delictorum. c.* 21. *nu.* 12. Quod tamen intellige, ut procedat, dummodo ex hujuſmodi inſidiis tale periculum, & adeo præſens immineret, ut non ſatis tuto vitari poſſet, niſi inſidiator occideretur: ſed ſi aut ipſe inſidiator comprehendi, aut vitari potuiſſet, crederem non eſſe homicidam ab aliqua pœna extraordinaria excuſandum. Vide, quæ dixi *ſupra verſ. Sed quomodo.*

(*n*) Alia etiam eſt defenſio, quæ ad evitandam 37
pœnam homicidii proponi poteſt, oriturque (*o*) ex incertitudine ejus, qui homicidium perpetravit, quando ipſi homicidio (*p*) plures intervenerunt, quo caſu propter talem incertitudinem videtur omnes eſſe abſolvendos. Quæro igitur, quando aliquis eſt (*q*) à pluribus interfectus, & ignoratur, quis eorum illum interfecerit, nunquid omnes propter incertitudinem ſint excuſandi, an autem omnes ſint puniendi. Reſpond. Aliqui ſimpliciter dicunt, quod quando unum eſt tantum vulnus lethale, & ignoratur quis illud intulerit, omnes abſolvuntur à pœna ordinaria legis Corneliæ, & condemnantur pœna pecuniaria. Et dicit Narra *conſ.* 240. *num.* 9. quod in hoc concordant Legiſtæ, & Can. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Boſſ. *in titu. de homic. num.* 26. Et dicit Rimin. *conſil.* 23. *circa fin.* quod Bart. *in l. ſi in rixo, poſt num.* 20. *ff. ad l. Cor. de ſicar.* qui tenuit, quod omnes puniantur pœna homicidii, communiter damnatur. (*r*) Idemque ſi plura ſint vulnera lethalia, & ignoratur, ex quo vulnere mortuus ſit: pariter enim (ſecundum eos) ſunt omnes abſolvendi à pœna mortis, & condemnandi pœna pecuniaria arbitrio judicis, ut allegatur tenere glo. *in l item Mela* §. *ſed ſi plures, in verbo, Percuſſerunt, ff. ad leg. Aquil.* & ita communi calculo receptum eſſe atteſtatur Rolan. *conſ.* 63. *num.* 10. *lib.* 2. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Ang. *de maleſ. in verbo, Et Andreas. n.* 21. Alciat. *de præſumpt.* in *tertia regula præſump.* 44. *nu.* 4. Hæc eſt ardua quæſtio, in qua, ut dicit Placa. *lib.* 1. *delictor. cap* 12. pauci navigaverunt ſine periculo. (*ſ*) Tu igitur, pro veriori reſolutione, fac tres caſus. Primus eſt, quando homicidium eſt deliberatum, & ex propoſito: & tunc abſolute facienda eſt concluſio, quod omnes, qui in ipſo homicidio intervenerunt, tenentur pœna ordinaria homicidii, ſiva defunctus ex unico tantum vulnere, ſive ex pluribus deceſſerit, & ſive unum tantum vulnus eſſet lethale, cetera vero non lethalia; & ſive appareat, quod omnes vulneraverint, ſive appareat non om-

nes

nes vulneraſſe; ſive ſit dubium quinam vulneraverint, vel ne. Et hanc eſſe frequentiori Doctorum calculo receptam ſententiam. dicit Placa *in d. cap.* 12. *n.* 1. & ante eum dixit hanc eſſe communem Didac *in repet. cle. ſi furioſus, fol.* 292. *nu.* 3. *de homic.* Et licet Plac. *in loco præallegat.* ſubdat, quod hæc concluſio debet intelligi, quo ad torquendum, non autem quo ad condemnandum: ego teneo, quod omnes ſint condemandi, non autem torquendi: non enim poteſt negari, quin etiam illi, qui non occiderunt; præſtiterint auxilium occidentibus, ex quo reſultat alia juris indubitata concluſio, quod præſtans auxilium ei, qui committit homicidium animo deliberato, debet puniri pœna mortis, ut dixi infra *hoc eod. lib.* §. *fi. qu.* 60. *circa princip.* puto tamen in hoc caſu advertendum eſſe, ut omnino appareat certe, vel præſumptive, quod omnes fuerint conſcii ipſius homicidii committendi: poteſt enim eſſe, quod idem homicidium reſpectu unius dicatur commiſſum animo deliberato, & reſpectu alterius dicatur (*t*) commiſſum ex improviſo, puta, ſi quis ſciens inimicum ſuum alicubi eſſe, & deliberans eo accedere ad illum interficiendum, convocet amicos ſuos prætextu, quod vellet ire deambulatum per civitatem, & deinde illos nihil tale cogitantes conducat ad illum locum, & illum interficiat. ut quandoque vidi in facto contingere, & hoc quidem caſu, ſi eſſet dubium ſuper ſententia, ſequerer opin. Placæ, tanquam tutiorem, quod ſcilicet deberent ſuper ipſa ſcientia torqueri, & ubi illam negarent, condemnari in pœnam extraordinariam: ubi vero, ut dixi, conſtaret de ſcientia, omnes eſſent capite puniendi. Secundus eſt caſus, quando liquido non apparet homicidium fuiſſe animo deliberato patratum, ſed bene adſunt aliquæ ſuſpiciones: & tunc, ſtante dicta incertitudine, pariter ſunt omnes torquendi ſuper illa qualitate animi deliberati. Et ubi nihil fateantur, tunc debent omnes de ipſo tanquam ſimplici homicidio in pœnam extraordinariam condemnari, ratione incertitudinis, juxta ea, quæ infra ſtatim ſubjiciam. Tertius autem eſt caſus, quando certo apparet homicidium ipſum ex improviſo, & in rixa commiſſum. Et tunc eſt etiam diſtinguendum, prout etiam multis modis poteſt hæc
38 incertitudo conſiderari. Aut enim unicum vulnus eſt illatum, ex quo vulneratus deceſſit, & ignoratur quis ex pluribus illud intulerit, & tunc omnes puniuntur de occiſo, non tamen pœna ordinaria homicidii, ſed tantum pœna extraordinaria, arbitrio judicis imponenda. Et eſt commun. opin. ut ait Pariſ. *conſ.* 148. *num.* 3. *lib.* 4. Pract. Carer. *fol.* 210. *num.* 75. ubi dicit, quod ita tenent
39 communiter Doctor. quem refert Placa *in d. cap.* 12. *num.* 6. Didacus *in d. cle. ſi furioſus fol.* 294. *num.* 5. (*u*) Bene verum eſt, quod hoc caſu, ſi appareat quis fuerit principalis (*u*) auctor, ſive inceptor rixæ. contra eum ex hoc inſurgit adeo valida juris præſumptio, ut ipſe ſolus habeatur pro homicida, & poſſit forte, ſecundum juris rigorem, capite puniri, juxta text. *in leg. quoniam multa facinora. C. ad l. Jul. de vi pu.* & ita à legum verticib. receptum eſſe ait Roland. *conſ.* 63. *num.* 3. *lib.* 2. Hoc tamen apud nos non ſervatur, raro enim propter homicidium in rixa commiſſum, condemnamus aliquem ad pœnam mortis.

(*x*) Sed hic incidenter quæro, hoc caſu, quomo-
40 do debeat formari inquiſitio, ex quo non apparet, quis vulnus intulerit, & conſequenter quis fuerit homicida. Reſpond. Ang. *in d. l. ſi in rixa, num.* 7. *ff. de ſicar.* refert, quod iſta quæſtio contigit de facto Peruſii, & dicit, quod ſi eſſet par pœna homicidii, & auxilii ad homicidium, poſſet judex unum inquirere de homicidio, & alios de auxilio. Et ita ſervari atteſtatur Boſſ. *in titul. de delicto, num.* 24. Plus dicit Angel. in loco præalleg. quod etiam quando pœnæ ſunt diverſæ, puta, quia pro homicidio ſit pœna capitis, & pro auxilio pœna pecuniaria judices maleficiorum non curant, ſed uni imponunt ictum & homicidium, & aliis auxilium, & favorem, licet ſecundum eum, ſalva conſcientia, nullum ſit remedium. Sed certe ego ſemper vidi ſervari contrarium, ubi enim unicum eſt vulnus, & ignoratur quis ex pluribus illud intulerit, ſolent judices inquirere omnes æqualiter de homicidio, narrando factum, & dicendo, quod unus eorum vulneravit, & alii auxilium præſtiterunt, neminem nominando pro homicida, & ſi ſint contumaces, omnes condemnantur in contumaciam, in pœnam homicidii, prout etiam expreſſe declaravit Senatus faciendum eſſe, 26. Jun. 1547. & 8. Jan. 1558. P. N. (*y*) Si vero compareant, tunc vel omnes torquentur, vel condemnantur pœna pecuniaria, ut ſupra dixi.

Aut vero plura ſunt illata vulnera, & certi ſunt 41
vulneratores, & certa etiam vulnera ab ipſis ſingulis illata, ſed ignoratur ex quo vulnere in ſpecie mortuus ſit: & tunc aut omnia vulnera erant lethalia, & omnes tenentur de occiſo: & in hoc non videtur dubitandum; Aut vero unum, vel plura erant lethalia, & aliqua non lethalia: & tunc illi tantum, qui intulerunt lethalia, tenentur de occiſo, alii vero de vulneribus tantum, Et hæc eſt omnium fere communis opinio, ut ait Didac. *in loco præalleg. fol.* 292. *verſic. ſecundus caſus.* Hanc etiam dicit eſſe omnium conſenſu receptam opinionem Placa. *in d. c.* 12. *num.* 5. Puniendi tamen ſunt hoc caſu ultra pœnam ordinariam vulnerum, etiam pro auxilio ad homicidium, pœna pecuniaria, judicis arbitrio (*z*) Aut vero ſunt certi vulneratores, ſed ignoratur, quæ vulnera à ſingulis eorum illata fuerint: & tunc aut omnia vulnera erant lethalia, & omnes tenentur de occiſo, ut ſupra dixi: Aut erat unum tantum vulnus lethale, & alia non lethalia, (*a*) & hoc caſu omnes quidem de occiſo tenentur, non tamen ſunt puniendi pœna ordinaria, ſed tantum extra ordinem, judicis arbitrio. Et ita tenent communiter Doctores, ut dicit Vital. *de maleſic. in rubr. quid ſit accuſatio, num.* 71. Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Carer. *in loco præallegato, nu.* 75. Et hæc omnia bene nota, quia quotidie contingunt in practica.

(*b*) Quandoque etiam ſolet ad excuſandum eum 42
qui de homicidio imputatur, proponi alia defenſio, quod ſcilicet vulneratus non ex ipſo vulnere, (*c*) ſed ex alia cauſa deceſſerit. Et in hoc ut habeas perfectam reſolutionem, debes diſtinguere tres caſus. (*d*) Primus caſus eſt, quando certum eſt vulnus illatum fuiſſe mortale. Et tunc ſi mors ſuperveniat, proculdubio vulnerans (*e*) tenetur de occiſo, & puniendus eſt pœna ordinaria homicidii, juxta text. *in l. ait lex* §. *quod ſi mortifero. ff. ad leg. Aquiliam*, & ita communiter tenent ubique Docto. & atteſtatur Socin. *conſil.* 178. *colum.* 2. *verſicul. pro cujus concluſionis fundamento lib.* 2. ſubdens ſe putare, quod hoc caſu non defenderetur vulnerans, ex eo quia nullus Medicus fuiſſet adhibitus, vel quia fuiſſet adhibitus imperitus, neque propter aliquam aliam culpam commiſſam ab ipſo infirmo, ſeu vulnerato, quia licet forte propter iſta mora fuiſſet accelerata, tenetur tamen vulnerans de homicidio juxta text. *in leg. ita vulneratus, in princip. ff. ad leg. Aquil.* Et quamvis Vital. *de maleſ. in rubr, de inſultu, num.* 16. dicat, quod licet vulnus ſit mortale, tamen alia cauſa, quæ ſupervenit, poterit probari ad excuſationem vulnerantis: (*f*) contrarium tamen omnes alii tenuerunt, ut dicit Bland.

in pract. crimin. fol. 135. *n.* 98. (*g*) Secundus eſt caſus, quando certum eſt, quod vulnus non erat mortale: & tunc ex quo conſtat vulneratum mortuum fuiſſe ex alia cauſa, quam ex ipſo vulnere, non tenetur vulnerans de occiſo. ita dicit Bald. *in l. qui occidit. §. fin. ff. ad l. Aqui.* & ita etiam tenent Doctor. ut ait Soc. *in allegato conſ.* 278. *col.* 2. Et dicit Rimin. *conſ.* 81. *n.* 7. quod in hoc nemo eſt, qui diſcrepet. (*h*) Tertius eſt caſus, quando ſumus in dubio, an vulnus eſſet lethale vel non: & tunc aut non apparet de aliqua negligentia, ſeu culpa vulnerati: & eo caſu, ex eventu ſecuto præſumitur deceſſiſſe ex vulnere, & punitur vulnerans de homicidio: aut apparet (*i*) de aliqua negligentia ſeu culpa: & tunc vulnerans non tenetur de occiſo, juxta tex. *in l. ſi ex plagis, in princip. ff. ad l. Aquil.* Ita tenet Gand. *de maleſ. in titul. de hom. poſt n.* 24. *verſic. ſed pone quod aliquis.* Et ponit exemplum in ruſtico, qui in capite vulneratus, ivit ad laborandum cum bobus ad ſolem. Et per illud dictum Gand. dicit Sign. *conſ.* 263. *n.* 6. quod ter ita judicari obtinuit in curia Prætoris Mediolani. Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Blan. *in loco præalleg. poſt n.* 96. Ex quo itaque talis vulneratus non tenetur de occiſo, non debet puniri pœna ordinaria homicidii, ſed alia pœna extra ordinem. Et ita reperio judicatum fuiſſe in facti contingentia per Conſ. Neapolit. teſte Grammat. *conſ.* 2. & ita etiam in hoc Ducatu pluries vidi obſervari.

43 (*k*) Scias autem, quod in hoc, an vulnus fuerit lethale, vel ne, ſtandum eſt (*l*) judicio Medicorum. Et hanc ſententiam dicit eſſe omnium conſenſu receptam Placa *lib.* 1. *delictorum. cap.* 13. *n.* 6. Pariter etiam in hoc, an vulneratus deceſſerit (*m*) ex vulnere, an autem ex malo regimine, ſtatur judicio Medicorum, & peritorum. Et ita dicit ſe obtinuiſſe, & vidiſſe obſervari Alber. *in proœ. ff. n.* 14. *& in* 2. *parte ſtatu. q.* 36. Item quid ſi aliquis: quem refert Aug. ad Ang. *de maleſ. in verbo. Et ex intervallo, poſt n.* 3. Ita etiam ſervari in practica atteſtatur Boſ. *in tit. de homicid. poſt n.* 115. Et iſti Medici debent eſſe duo, ſecundum communem opin. ut atteſtatur Pract. Conrad. *fol.* 414. *n.* 7. Et hoc loquendo de jure: nam de conſuetudine ſtatur dicto unius, ut atteſtatur Pract. Car. *fol.* 10. *n.* 6. Item intellige, quod requiruntur duo, ſi adſint: nam ſi unus tantum Medicus eſſet in eo loco, illius ſolius dictum ſufficeret. Et eſt communis opin. ut dicit Anan. *in c. ſignificaſti, nu.* 14. *in fin. de homi.* & tales Medici non debent de neceſſitate eſſe Doctores. Et hæc eſt paſſim recèpta ſententia, ut dicit Placa *in d. cap.* 13. *n.* 9. nam ad curam hujuſmodi vulnerum ſolent adhiberi Chirurgi. & barbitonſores, & ita ſervatur in praxi, ut dicit Boer. *deciſ.* 323 *poſt n.* 23. Debent tamen hujuſmodi Medici, ſeu periti, deponere eum juramento, & eſt commun. opin. ut dicit Crot. *de teſtib. poſt n.* 227. *verſic. Quarto extenditur*: quem refert Didac. *lib.* 2. *reſol. c.* 13. *poſt n.* 4. Fel. *in c. propoſuiſti*, n. 15. *de probat.* Afflict. *ſuper* 3. *parte conſtit. Regni, rub.* 25. *n.* 8. Blan. *in pract. fol.* 133. *n.* 90. Intellige, quod tenentur jurare de credulitate, & judicio ſuo, non autem præciſe de veritate, & eſt communis opin. ut atteſtatur Anan. *in d. c. ſignificaſti, poſt n.* 13. *de homicid.* Jaſ. *in repe. l. admonendi, n.* 247. *ff. de jurejur.* Dec. *in d. c. propoſuiſti. n.* 17. Bene verum eſt, quod ſi tales Medici eſſent ſpecialiter deſtinati ad hoc officium viſitandi, non tenerentur jurare in qualibet viſitatione, vel relatione, quam facerent, dummodo ſemel in initio officii juramentum præſtitiſſent, prout de conſuetudine ſervari atteſtatur Plac. Millei, *fol.* 13. *n.* 2. Sed certe apud nos non ſervatur, quod abſolute ſtandum ſit in hoc (*o*) judicio peritorum: quinimo ſæpius vidi, nullam fidem adhibitam fuiſſe hujuſmodi peritis, præſertim deponentibus ad defenſam, quod vulnus non erat lethale, vel quod vulneratus deceſſerat ex malo regimine, ſolent enim id de facili deponere, tum ut faveant inquiſitis, tum etiam ut ipſi effugiant culpam malæ curationis. Et ut dicit Pract. Papien. *in forma inquiſitionis, in verbo, Ex quibus percuſſionibus, n.* 2. videmus quod circa tales proteſtationes Medicorum ſolent committi fraudes, cum multi corrupti pecunia, vel gratia, proteſtentur contra veritatem. (*p*) Propterea tutius eſt dicere, quod in hoc, an vulneratus deceſſerit ex vulnere, vel non, ſtandum eſt (*q*) arbitrio judicis, qui conſiderata qualitate, & loco vulneris, & relatione Medicorum, præſertim illa, quæ fieri ſolet, quando denunciant vulnera illata ex debito eorum officii conſiderata etiam longitudine temporis, quo vulneratus ſupervixit poſt vulnus illatum & aliis probationibus æſtimabit, an ex ipſo vulnere, an autem ex alia cauſa deceſſerit. Et ita tenent Doctores omnes communiter, ut dicit Marſ. *in pract. crimin. §. & quia n.* 16. *& conſ.* 7. *n.* 27. quem refert Apoſtil. ad Rimin. *conſ.* 281. *ſub n.* 1. (*r*) Ceterum ſi vulne- 44
ratus poſt illatum vulnus proceſſit de malo in pejus, & intra breve ſpatium mortuus eſt, eo caſu præſumitur mortuus ex vulnere; & vulnerans tenetur de occiſo. Et hanc ſententiam videntur ſequi omnes Canoniſtæ, & Legiſtæ, ut dicit Bolog. *conſil.* 5. *colum.* 1. *verſic. Secundo pro eadem*: Et dicit Cæpo. *conſilio crimin.* 41. *verſicul. tertio veniens*, quod ita omnes concludunt. (*ſ*) Sed quantum in hoc propoſito dicetur longum intervallum? Reſpo. Angel. *in leg. unica. C. de emenda. ſervorum*, dicit, quod ſecundum ſententiam Medicorum nullus lethaliter (*t*) vulneratus poteſt vivere ultra 40. dies, quem refert Rimin. *in d. conſil.* 281. *num.* 2. ubi etiam ſubdit, quod ita obſervat communis ſtylus: refert etiam Blancus *in pract. crim. diverſorum fol.* 35. *n.* 221. (*u*) Si tamen vulneratus poſt illatum vulnus ambulavit per triduum, eo caſu etiam ſi poſtea moriatur, non præſumitur ex vulnere deceſſiſſe, ſecundum Gloſſ. *in d. l. unica in verbo, Depulſa, C. de emend. ſervorum*, quam approbavit, & ſequuntur omnes Doct. ut ait Marſ. *in l. ſi in rixa, n.* 59. *ff. ad l. Cornel. de ſicar. & in pract. crim. §. & quia, n.* 16. *& conſ.* 7. *n.* 26. *in fin.* quem refert Dom. Ant. de Padilla *in l. tranſigere, n.* 30. *C. de tranſact.* Joan. Arno. *in ſoliloquio* 39. Proſpere quædam.

Sed pone, quod fuerit lata ſententia contra ali- 45
quem in pœnam homicidii, ex relatione peritorum, qui dicunt (*x*) vulnus fuiſſe mortale: modo iſte vult probare (*y*) contrarium; nunquid retractabitur talis ſententia: Reſpond. quod ſi, & eſt communis opin. ut dicit Afflict. *ſuper* 1. *parte conſtitutionum Regni, rub.* 13. n. 47. nam tales ſententiæ latæ ex conſilio peritorum nunquam tranſeunt in rem judicatam. Et ideo poſſunt quandocunque retractari, ex conſilio aliorum magis peritorum, ut dixi infra *lib. prox* (*z*) Sed certe apud nos non admittetur talis opin. poſt condemnationem, cum adverſus ſententiam latam in cauſa criminali ſublatum ſit omne remedium à conſtitutionibus hujus Ducatus. Admitteretur tamen reus ad hoc probandum ante ſententiam, non obſtanta relatione jam facta per hujuſmodi peritos, ſive ita retuliſſent ex neceſſitate officii, prout tenentur ex forma ſtatutorum, vel conſuetudinis, quæ viget in multis civitatibus, ſive etiam ita retulerint ex juſſu judicis, qui illos miſerit ex officio ad inſpicienda vulnera, ſecundum practicam Ultramontanorum, de qua atteſtatur Blanc, *in pract.*

crimin

crimin. *fol.* 131. *num.* 72. in aliquibus etiam locis ſervatur, quod judex ad inſtantiam ipſius imputati mittit peritos, qui referant, an vulnera ſint mortalia, vel ne. Et ita ſervatum fuiſſe atteſtatur Specul. *in titul. de probat.* §. *videndum, ver. hoc quoque*, quem refert Afflict. *ſuper 3. parte conſtit Regni rub.* 52. *num.* 7. ubi ſubdit, quod ita faciunt cauti Advocati, Foller. *in prac. crimin. fol.* 375. *num.* 222. (*a*) Sed hoc apud nos non ſervatur. ... reo conſtituto in carceribus: & eſſet hoc in caſu facienda à judice talis electio peritorum, citato fiſco, ac parte offenſa, qui eſſent extra omnem ſuſpicionem, & cum magna cauſæ cognitione, niſi forte, ſi aliter fieret, deſtrueretur intertio fiſci, & delinquens evaderet impunitus.

46 Sed (*b*) quid ſi reus probet, quod vulneratus non deceſſit ex vulnere per eum illato, quia ſcilicet alius ſupervenit, qui illum alio illato vulnere in totum exanimavit? Certe videretur excuſandus, ex quo apparet, quod ipſe non fuit verus homicida. Et dicit Roma. *ſing.* 158. quidam fuit vulneratus, quod ipſe ex hoc quendam liberavit, & lucratus eſt cappam ſericeam: quem refert Tiraquel. *de pœnis, cauſa* 91. Et referunt Doctor. de quodam Advocato, qui conſuluit cuidam, qui alium lethaliter vulneraverat, quod deberet mittere ſtatim alium, qui eum prorſus interficeret, quia ipſe teneretur tantum de vulnerato, & ille alius de occiſo. Sed certe hæc fuit peſſima, & abominabilis cautela. Et recte dixit Bald. *in d. l. ita vulneratus, in* 1. *lectura*, quod præmium illius Advocati, qui ita conſuluit, erat, quod laqueo ſuſpenderetur. Tu vero dic, quod aut iſte ſecundus illum prius vulneratum interemit de mandato, aut voluntate primi vulnerantis; & tunc uterque eſt puniendus pœna ordinaria homicidii; Aut vero non intervenit illius mandatum, neque voluntas; & tunc aut primum vulnus (*c*) non erat lethale, vel licet eſſet lethale, non erat tale quod omnino eſſet certum, quod vulneratus fuiſſet ex eo periturus; & tunc primus tenetur tantum de vulnerato, ſecundus autem de occiſo. Aut erat indubitatum, quod ex primo vulnere evadere non poterat: & tunc etiam primus vulnerans tenetur de occiſo. Et hanc opin. dicit eſſe communem Boer. *dec.* 323. *poſt num.* 10. Didac. *in repet. d. clem. ſi furioſus, fol.* 292. *num.* 4. *de hom.* Placa *lib.* 1. *delictor. ca.* 12. *numer.* 8. Blanc. *in pract. crim. fol.* 134. *poſt num.* 69.

47 Ultima eſt defenſio, quam reus proponit, licuiſſe ſibi impune eum, quem occidit, interficere, cujus rei tria poſſunt afferri exempla, ſcilicet furis, adulteri, & banniti, qui omnes videntur impune occidi poſſe: de his ergo ſingulis videamus. Et in primis (*d*) de fure; in quo quidem eſt diſtinguendum inter furem nocturnum, & diurnum. In fure nocturno facienda eſt concluſio, quod licet impune illum occidere. ut eſt text. *in l. furem nocturnum ff. ad l. Corn. de ſicar.* Scias tamen; quod ad hoc, ut licitum ſit occidere furem nocturnum, multa requiruntur: Primo [*e*] quod iſtud fiat pro defenſione ſui ipſius, vel rerum ſuarum; alias non poteſt quis occidere furem, ſi recedat ſine rebus ſuis. Secundo requiritur, quod volens occidere furem nocturnum, (*f*) clamet. Tertio requiritur, quod eum non recognoverit, neque habuit teſtes, qui potuerint illum cognoſcere, & contra eum deponere de furto. [*g*] Quarto requiritur, quod eum capere non potuerit. Et hæc omnia requiri ſecundum communem opin. atteſtatur Bolen. *in rep. l. capitalium.* §. *famoſos, numer,* 164. *ff. de pœnis.* Prae. Jod. *capit.* 78. *num.* 2. [*h*] in diurno autem fure pariter facienda eſt concluſio, quod liceat illum interficere, ſi telo ſe defendat. Et eſt communis opin. ut ait Bolen. *in loco præalleg. num.* 165. Quod intellige ut procedat, quando quis dubitat, an venerit ad furandum, vel ad occidendum, neque potuit ei parcere abſque propriæ vitæ periculo: hoc enim caſu utique poteſt illum impune interficere. Et hoc fatentur omnes, ut ait Didac. *in repet. d. clem. ſi furioſus, fol.* 327. *verſ. primus ſit. de homicid.* [*i*] Idem etiam eſt dicendum, quando reperitur à domino exportare res ſuas, & cum illis aufugere, neque aliter poterant recuperari, quia ſcilicet nolebat eas reſtituere, & telo reſiſtebat. Et eſt communis opin. ut dicit Alexand. *conſ.* 138. *num.* 9. *lib.* 6. Didac. *in loco præal. fol.* 217. *verſic. Secundo proponitur.* Et quod liceat impune occidere furem pro defenſione rerum ſuarum, quando aliter non poſſunt recuperari, dicit eſſe communem opin. Jaſ. *in l. ut vim, num.* 25. *ff. de juſtit. & jure*, quem refert Villalob. *in ſua collecte communium opin. in littera O verſ. occidi poteſt fur.* Vide quæ dixi ſupra *verſ. Hæc autem*

Dixi (*k*) etiam poſſe adulterum impune occidi. 48
Scias itaque, quod licet patri impune (*l*) occidere adulterum deprehenſum cum filia in adulterio, ut eſt text. *in l. patri. ff. de adult.* Quod intellige, ut procedat, dummodo concurrant ea, de quibus *in d. l. patri, & aliis ſeq.* ſcilicet quod pater (*m*) eodem impetu occidat etiam filiam. Secundo, quod filia ſit in ipſius patris poteſtate. Tertio, quod illum occidat in domo ſua, vel generi, non autem alibi. Quarto, quod filia ſit nupta. Quinto, quod illum deprehendat in ipſa turpitudine. His autem omnibus non concurrentibus non liceret patri impune adulterum interficere. (*n*) Et hæc omnia locum habent, etiam ſi talis adulter ſit Clericus; poteſt enim pater illum ita deprehenſum, citra excommunicationem percutere, neque incurret in pœnas, *c. ſi quis ſuadente*, 17. *quæſt.* 4. Et eſt communis opin. ut dicit Bermond. *de concub. fol.* 267. *num.* 5. *in fin.* In Judice autem. (*o*) vel Magiſtratu multi dubitant, an ſi deprehenſus fuerit in adulterio, poſſit impune occidi: & Grammat. ſive Blaſius *ſuper conſtit. Regni. fol.* 110. *numer.* 8. refert Bart. *in l. marito*, §. *illud, in primis verbis, ff. de adulter.* atteſtantem communiter teneri, quod non; ex quo Magiſtratus non poſſunt accuſari jure mariti; licet *in libro meo* Bart. nullum verbum faciat de communi opin. ipſe tamen Bart. tenet quod poſſit occidi. Et hæc ſententia mihi magis placet; & ideo caveant Officiales à thoris alienis, ne aliquid tale eis contingat.

Sed (*p*) quid dicendum in marito? nunquid ei 49
licebit adulterum cum propria uxore deprehenſum (*q*) impune interficere? Reſpond. Si quidem adulter ſit vilis perſona, tunc poteſt à marito impune interfici in domo propria, non tamen alibi, ut eſt text. *in l. marito, ff. de adult.* Si vero adulter non ſit vilis perſona, non licet illum impune occidere. Bene verum eſt, quod ſi illum occidat, non punitur pœna ultimi ſupplicii, propter juſtum dolorem, ſed mitius; nam ſi eſt humilis perſona, damnatur in metallum; ſi vero eſt honeſtior, relegatur in inſulam: ita dicit text. *in l. ſi adulterium cum inceſtu*, §. *Imperatores, ff. de adul.* Vel mittitur in exilium, *l. Gracchus, C. eod. titul. de adult.* Et licet aliqui dicant, quod nullo caſu liceat marito adulterum cum uxore deprehenſum interficere; tamen communis opin. Legiſtarum eſt, quod liceat, juxta declarationem prædictam, ut atteſtatur Fari. *conſ.* 154. *num.* 12. *lib.* 4. Et ita in facti contingentia conſuluit Socin. Jun. *conſ.* 34. *lib.* 2. Maritus autem Clericum cum uxore in adulterio deprehenſum percutiens non incidit in pœnas *d. cap. ſi quis*

ſua-

ſuadente, etiam ſi patre ut ſupradictum eſt. & eſt tex. *in c. 3. in fin. de ſenten excommun.* & ita tenent communiter Doctores. ut dicit Anton. Gomeſ. *ſuper l. 80. Tauri. num.* 55. Quod tamen intellige, ut procedat in marito: ſecus autem in ſponſo per verba de futuro. ita videtur ſenſiſſe Gloſſ. *in c. 3 in verbo, cum uxore*, quam dicit eſſe ab omnibus approbatam Didac. *in epito. ſup. 4. Decret. ſol. 3. n.* 12. qui tamen tenet, quod hoc caſu ſufficeret habere abſolutionem à proprio Epiſcopo, non autem teneretur illam impetrare à Summo Pontifice: quod & mihi placet. Faciunt, quæ dixi ſupra *hoc eod. lib. §. Adult. verſ. Sed hæc omnia.*

50 Sed hæc quidem omnia procedunt in foro contentioſo. (*r*) Ceterum in foro conſcientiæ non licet patri, neque marito neque filiam, neque uxorem, neque adulterum in adulterio deprehenſos interficere. ita dixit Gloſſ. *in cap. inter hæc. in Gloſſ. 1. circa med. 33. quæſt.* 3. Et eſt communis opin. ut ait Didac. *in epito. ſuper 4. Decreta. cap. 7. §. 7. num. 8. & ſequent.* quem refert Villalob. *in ſua collecta communium opin. in litera M. verſ. maritus ſi occidat.* Menchiaca *lib. 1. de teſt. in 1. parte, poſt nu. 7. verſ. unde data: & controverſ. uſu frequentium cap. 8. num.* 2. Et ideo peccant mortaliter eos occidendo. Hæc tamen opin. mihi nunquam placuit, impium eſt enim, judicio meo, dicere, apud nos vigere aliquam legem, quæ peccatum mortale committi permittat, ut etiam dixi infra, *verſ. ſed nunquid.*

51 Dubium (*r*) eſt, nunquid poſſint pater, vel maritus alteri mandare, ut alterum in domo ſua deprehenſum (in caſibus tamen; in quibus de jure licite occidi poteſt) interficiat: nam aliqui dixerunt, (*ſ*) quod non, & fuit opin. Bald. *in cap. ſi quis vero, poſt num. 3. de pace juramen. firm. in uſibus feudorum*, quam dicit eſſe communem Auguſt. ad Angel. *de maleſic. in verbo, Che hai adulterato, num.* 64. quem refert Grammat. *ſuper conſtit. Regni fol.* 110. *num.* 9. Claud. *in d. l. ut vim, num.* 114. Roland. *conſil.* 24. *num.* 29. *lib.* 2. Cum enim caſus ſit valde exorbitans à regulis juris communis, ut ſcilicet poſſit quis propria auctoritate vindictam ſumere, non videtur ad alias perſonas extendendus. (*t*) Bene verum eſt, quod licet patri, vel marito illud mandare proprio filio, & ita tenuit Bald. *in d. l. Gracchus. num.* 3. Et hanc opin. dicit frequentiſſimam eſſe Didac. *in epitom. ſuper 4. Decretal. fol.* 140. *num.* 5. Ita etiam tenere communiter Doctores atteſtatur Anton Gomeſ. *ſuper l. 80. Tauri. numer.* 61. Quinimo multi tenuerunt, quod poteſt etiam aliis mandare. Et hæc opin. ſervatur in practica, prout in facti contingentia reperio judicaſſe Curiam Neap. teſte Afflict. *ſuper 3. parte conſtitut. Regni, Rubrica* 46. *num.* 9 quem refert Pract. Carer. *fol.* 447. *num.* 210. ſecundum quam ſe etiam in facto obtinuiſſe atteſtatur Cæpoll, *de ſervitut. urban. cap. 23. circa fin.* Vide quæ dixi infra *hoc eodem libr. §. fin. quæſt. 60. verſicul. ſolet dubitari, circa fin.*

52 Plerunque [*u*] etiam, ut dixi, excuſans ſe homicidæ, allegando, quod offenſus [*x*] erat bannitus: & ideo potuit (*y*) impune offendi. Sed certe hæc exceptio, quatenus habet fomentum à ſolo jure communi, parum, vel nihil prodeſſet imputato. nam ſecundum diſpoſitionem juris communis (*z*) bannitus non poteſt impune offendi. ita dicit Bartol. *in l. ut vim. num. 1. ff. de juſt. & jure.* Et ita determinant communiter Doctores, ut ait Claud. *in eadem. l. ut vim, in lectura, nu. 8. & in repet. num.* 17. ubi dicit, quod omnes illum ſequuntur, ita etiam dicit ſe vidiſſe (*a*) communiter obſervari Albert. *in 4. parte ſtatutorum, quæſtio. 16. circa fin.* Habet autem hæc concluſio maximam æquitatem, ne homines ea ex cauſa inter ſe ipſos ſæviant. Et ſi dicatur, quod banniti ſunt hoſtes civitatis, à qua exulant, merito debent impune offendi poſſe. Reſpond. quod imo regulariter non licet hoſtes interficere; ſed ſpeciale eſt in transfugis ad hoſtes, qui propter periculum revelationis ſecretorum impune occidi poſſunt, juxta text. *in l. 3. §. transfugas ff. ad l. Cor. de ſicar.* ita dicit Bart. *in loco præalleg.* quem ceteri communiter ſequuntur, ut ait Claud. *in ea l. ut vim. in lectura. num.* 9. (*b*) Sed quia communiter per Italiam extant ſtatuta, quod banniti poſſint (*c*) impune offendi, utique ſtante hujuſmodi ſtatutorum diſpoſitione, occidens bannitum erit à pœna homicidii liber, & prorſus immunis. Et hæc ſententia eſt frequentiori Interpretum calculo recepta, dicit Placa *libr. 1. delicto-*
rum, cap. 36. num. 1. (*d*) Valet enim tale ſta- 53
tutum diſponens; quod bannitus poſſit impune offendi, vel occidi, ut dicit Joan. And. *in addit.* Spec. *in tit. de conſtitutio. §. 2. circa fin.* & Bart. *in l. omnes populi, num. 3 ff. de juſt. & jure.* Et eſt communis opin, ut dicit Alexand. *conſil. 2. circa fin. lib.* 1. quem refert Deci. *conſil.* 327. *poſt num.* 3. Idem dicit Alexand. *conſil. 65. num. 2. lib. 3. & in l. ſi plagii, num. 2. in fin ff. de verbor. obligat.* prout illum refert Jaſon. *in ea l. ſi plagii, n.* 4. Vivius *in libro communium opin. verſ. ſtatutum diſponens. quod bannitus poſſit, in princip.* Ant. Gomeſ. *ſuper l. 76. Tauri poſt num.* 15. Et dicit Fabius *in pract. arb. fol. 535. num.* 39. quod ita per omnes magis communiter tenetur. (*e*) Videntur enim talia ſtatuta introducta pro quiete communi, ut dicit Bartol. *in l. 2. num. 1. C. quando liceat unicuique ſine jud. vind.* † Adde, quod hujuſmodi ſtatutum valet non modo ſi ſimpliciter diſponat licere bannitum offendere, ſed etiamſi illum offendenti, aut occidenti præmium conſtituat. Et eſt communis opin. ut dicit Alexand. *in d. l. ſi plagii*, prout illum refert Decian. *in d. conſ. 27. numer. 3. in fin.* Decian. *in c. quæ in Eccleſiarum, num. 14. de conſtit.* quem refert Vivius *in loco prvallegato.* Non enim eſt inconveniens, ut ad ea, quæ licite permittuntur, homines etiam propoſitis pecuniis alliciantur. Hæc tamen omnia intelligenda ſunt, ut procedant, modo tales banniti, qui à ſtatuto permittuntur impune occidi, ex aliquo gravi delicto banniti fuerint, propter quod juſta cauſa dici poſſit, ut ad eos interficiendos alii invitentur. Sed ſi ex levi cauſa banniti eſſent; eo caſu non valeret ſtatutum permittens eos impune offendi. Et ideo ſtatutum diſponens quod banniti pro debito pecuniario poſſent impune offendi, non valeret: Et eſt communis opinio, ut ait Decian. *in d. cap. quæ in eccleſiarum, poſt numerum 14. verſic. Excipiuntur plures*: ubi tamen refert Nellum tenentem contrarium *in tractat. de bannitis, in 2. parte ſecundi temporis, quæſt.* 7 ubi etiam dicit, quod ita communiter tenetur, & ſervatur: quem tamen referre videtur Cæpolla, *conſil. civilis 48. num, 5. in fin.* quod eſt duplicatum inter ejuſdem conſilia criminalia; *conſil,* 5. Menchiaca *controverſ. uſu frequentium. cap, 8. numer.* 9. Sed caveant banniti, ne confidant ſuper illa communi opin. per Decia. relata: quia ſtante ſtatuto illi, qui eos occiderent, proculdubio impuniti evaderent: (*ſ*) inhumanum enim eſſet, ut ſub fide publica deciperentur.

Sed nunquid ſtante hoc ſtatuto licitum erit ta-
les bannitos offendere, & occidere, etiam in foro 54
conſcientiæ? Reſpond. Variæ quidem in hoc ſunt Doctorum opin. nam Joan. Andr. *in rub. de conſtitut.* tenuit, quod non: alii vero tenuerunt, quod ſic. Et hanc opin. eſſe magis communem ſen-

ſentire videtur Alexand. *in d. l. ſi plagii, n.* 2. quem refert Gomeſ. *ſuper Inſtitut. de actio. in princip. poſt nu.* 54. ubi has opin. concordat. & ut ipſe dicit, etiam ex mente Doctorum, quod ſcilicet aut ille, qui bannitum interficit, id facit zelo reipublic. & tunc excuſatur etiam in foro conſcientiæ: aut vero id facit ob privatam vindictam, vel animo effundendi ſanguinem humanum, & eo caſu in foro poli non excuſatur: non tamen explicat, an in dubio, ſi non appareat, quo animo id fecerit, dicatur mortaliter peccare. Menchiaca autem *de teſt. in* 1. *par.* §. 7. *poſt nu.* 22. *verſ. unde data*, dicit receptiorem opin. eſſe, quod etiam in dubio occidens bannitum, vel adulterum, lege permittente, peccet mortaliter: idemque atteſtatur *controverſ. Illuſtr. cap.* 49. *num.* 4. (*g*) Ego vero excuſarem à peccato mortali eum, qui bannitum lege, vel ſtatuto permittente, interficeret, ne dicamus apud Chriſtianos permitti leges nutritivas peccati mortalis, ut dixi ſupra *verſ. ſed hæc quidem.* Ceterum in foro contentioſo proculdubio excuſatur etiam ille, qui bannitum cauſa vindictæ interficit. Et ita obſervari atteſtatur Boſſ. *in titul. Banniti quid amittant, numer. primo in fine.*

55 Eſt (*h*) tamen diligenter advertendum quomodo concepta ſint verba ſtatuti. Nam ſi abſolute diſponant, quod bannitus poſſit impune occidi, non eſt dubitandum, quin illum interficiens ſit à pœna homicidii excuſandus. Sed (*i*) quid ſi ſtatutum ſimpliciter dicat, quod poſſit impune offendi, nunquid hoc caſu poterit etiam impune occidi? Reſpond. quod ſic: & eſt communis opin. ut dicit Jaſon *in l. jus, n.* 26. *ff. de liber. & poſthum.* Alciat. *de verb. ſign. lib.* 2. *fol.* 44. *verſ. præterea agitur.* Et dicit Albet. *in* 4. *parte ſtatutorum, quæſt.* 18. *in fin.* quod ita obſervat conſuetudo. Dicit etiam Gand. *de maleſ. in titul. de multis, quæſt.* 38. *in fin.* quod cum conſuetudo generaliter ita interpretari videatur, & talis ſit omnium opin. quod poſſit occidi, non eſt ab hac opin. recedendum.

56 Sed (*k*) an ſtante hujuſmodi ſtatuto, ſi mulier ſit bannita, poterit quis eam impune adulterare? Reſpond. Nellus *de bannitis in* 2. *parte ſecundi temporis, quæſt.* 36. tenuit, quod ſic. Contrarium tenuit Bald. *in l. fin. poſt numer.* 4. *C. ſi contra jus, vel util. publ.* cujus opin. communiter approbatur, ut atteſtatur Decian. *in d. c. quæ in eccleſiarum, num.* 16. quem refert Gigas *de penſio, quæſt.* 18. *numer.* 2. & D. Anton. de Padilla *in l. tranſigere, num.* 73. *C. de tranſact.* Et hoc mihi magis placet: cum enim ſtatutum conditum fuerit pro quiete publica, ut ſupra dixi, certe adulterium, commiſſum cum muliere bannita, nihil pertinet ad quietem publicam. Et ideo cum ſit commiſſum extra mentem ſtatuti, non eſt impunitum derelinquendum.

57 Stante hoc ſtatuto, cenſetur bannito indictum bellum à banniente, & ipſe factus hoſtis civitatis à civitate, à qua eſt bannitus. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Corn. *conſ.* 104. *col.* 1. *verſ. his tamen, lib.* 1. ubi etiam ſubdit quod ita obſervatur in practica.

58 Item ſecundum aliquos virtute hujus ſtatuti bannitus æquiparatur deportato, de quo dixi infra *hoc eod. lib.* §. *fi. q.* 71. *verſ. dixi autem.*

59 Sed hic quæro, nunquid, ſtante hoc ſtatuto, poſſit filius (*l*) occidere patrem bannitum. Reſpond, Bart. *in l. ſi adulterium cum inceſt.* §. *libert, ff. de adult.* tenuit, quod ſic: & eſt commun. opin. ut ait Marſ. in *l.* 1. §. *præterea, num.* 33. *ff. de quæſt.* Gomeſ. *in* §. *turſus. num.* 22. *Inſtit. de act.* Berous in *d. c. quæ in eccleſiarum, num.* 114. quem refert Vivius *in loco prælleg.* in 2. *ampliat.* & ita determinatum fuiſſe per collegium Perulii refert Angel *de maleſ. in verb. & ex intervallo, num.* 17. Ex quo enim pater, virtute dicti ſtatuti cenſetur effectus hoſtis patriæ, ut dixi ſupra *verſ. ſtante hoc ſtatuto*, merito etiam videtur licere filio eum interficere, juxta text. *in l. minime, ff. de relig. & ſump. fun.* Mihi quidem hæc opin. nunquam placuit, ſed ſemper viſa eſt crudelitatis, & impietatis plena, licet enim pater ſit bannitus, non tamen deſinit eſſe pater, neque jura naturalia amittit: propterea ego tali filio patrem occidenti, cenſerem caput amputandum: (*n*) neque aliquid me movet, quod virtute talis ſtatuti, pater bannitus cenſeatur effectus hoſtis patriæ: id enim eſt propter fictionem, quæ in re tam enormi non debet veritatem patriæ poteſtatis adumbrare. Poſſet forte tolerari communis opin. ubi talis pater bannitus eſſet vere hoſtis patriæ, id eſt, actualiter arma contra patriam inferret, nam eo caſu filius, qui in eo actu patrem occidiſſet, eſſet excuſandus. Et ita loqui videtur Claud. qui ita communiter concludi atteſtatur *in l.* 1. §. *jus gentium, num.* 33. *ff. de juſt. & jure.* (*o*) Sic etiam videmus, quod ſtante hoc ſtatuto, non poteſt vaſallus impune offendere dominum ſuum. Et dicit Alber. *in* 4. *part. ſtatutorum, quæſt.* 27. quod ita tenent communiter Doctores, quem refert Cæpoll. *conſ. crimin.* 5. *verſ. Septimo pro hoc*, & tamen nemo ſani capitis negabit, majorem reverentiam debere filium patri, quam vaſallum domino ſuo.

Quæro (*p*) aliquis fecit pacem cum inimico ſuo, 60
& promiſit eum non offendere ſub pœna: nunquid ſi talis inimicus fuerit poſt pacem bannitus, poterit ab eo, qui pacem fecit, virtute hujus ſtatuti impune offendi. Reſpond. quod ſic: & eſt communis opin. ut dicit Alexand. *in l. qui ſervum*: quam legit *cum l. qui inſulam, poſt numer.* 2. *verſ. in tex. ibi intereſt. ff. de verb. oblig.* quem refert Jaſ. *ibi, numer.* 5. & Novel. *in pract. crim.* 197. *numer.* 54. Ripa *l. fin. numer.* 86. *C. de revoc. dona.* quem refert Vivius *in loco præallegat. fol.* 205. *in* 1. *ampl.* Plus dicit Nell. *de ban. in* 3. *par.* 2. *temp. quæſt.* 52. quod ſive tempore pacis eſſet bannitus, ſive poſt, ſemper poteſt impune offendi, & quod ita ſervatur: quæ opinio mihi quoque placet in eo, qui nondum eſſet bannitus, dummodo tale bannum ſecutum fuerit ex alia cauſa, quam ex ea, propter quam fuit contracta pax inter ipſos. Sed ſi eſſet bannitus tempore initæ pacis, vel bannum poſtea ſecutum eſſet ex eadem cauſa, pro qua fuerat contracta pax, non putarem illum eſſe excuſandum.

Sed (*q*) an licebit virtute hujus ſtatuti bannitum 61
proditorie (*r*) interficere? Reſpond quod ſic: ita tenet Dec. *in c. quæ in eccleſiarum num.* 14. *in fin. de conſtit.* Et ita ſervari atteſtatur Boſſ. *in tit. banniti quid amittant. numer.* 1. ubi etiam dicit, quod licet eos occidi facere per pecuniam, & ſic per aſſaſſinium, ſubdens, quod ita ſervatur. (*ſ*) Contrariam tamen ſententiam, ſcilicet quod imo non liceat bannitum proditorie interficere, (*t*) multi tenuerunt. Et dicit Mantua. *conſ.* 200. *lib.* 2. *num.* 29. quod illa opin. Dec. communiter reprobatur: quod eſt magnum verbum, ſi eſt verum. Dicit etiam Ang. *in l. fin. C. de delator. lib.* 10. relatus per Alexand. *in Apoſt. ad Bart. in ea l. fin.* quod in facti contingentia fuit Peruſii quidam ultimo ſupplicio affectus, qui ſocium ſuum bannitum proditorie interfecerat. Et illum refert Igne. *in l.* 3. §. *ſi ex ſtipulatu, num.* 54. *ff. ad Sylla.* ubi etiam *num.* 48. narrat, quod dum ipſe eſſet Senator Mediolani, contigit, quod quidam, qui dederat inimico ſuo bannito fidem de non offendendo, addita etiam cautione, deinde illum interfecit: & dicit, quod ſuper illo caſu fuit dubitatum, & multis diebus in Senatu diſputatum, non

tamen

tamen dicit, quid fuerit deciſum. Certe quicquid ſit de jure, (*u*) apud nos ſervatur, quod bannitus, qui poteſt impune interfici, poteſt etiam proditorie occidi. Si tamen aliquis fidem expreſſe dediſſet bannito, com non offendendi, & illum interficeret, ego illum decapitari facerem: nam (*x*) etiam hoſti fides ſervanda eſt.

62 Item (*y*) quæro: pone, quod bannitus habuerit gratiam à Principe, (*z*) nondum ſit cancellatus de albo, ſeu numero bannitorum: nunquid poterit impune offendi? Reſpond. quod ſic: & eſt communis opin. ut dicit Jaſ. *in l. ſi creditoris. nu. 2. & ſeq. C. de fideicomm.* prout illum refert Boſſ. *in titul. Banniti quid amittant, poſt n.* 3. ubi etiam dicit (*a*) quod ita pluries vidit in facto obſervari. Idem atteſtatur Marſ. *ſingul.* 340. caute agatur: Blanc. *in pract. crimin. fol.* 101. *n.* 125. *& ſeqq.* maxime *n.* 165. *in fin.* (*b*) Hoc tamen intellige, ut procedat, modo nulla culpa ipſi offendenti adſcribi poſſit. Ita dicit Angel. *in l. filio quem, in princip. ff. de lib. & poſthu.* prout illum refert & dicit magis communiter approbari Alexand. *in ea. l. filio quem, in princip. n. 6. & ſequ.* Ego tamen non reperio *in lib. meo.* Angel. hoc dicentem. Mihi placet in hoc articulo diſtinctio, quam ponit Cæpoll. *conſ. 39. crimin. colum. pen.* dicens illam eſſe ex omnium ſententia, quod ſcilicet aut (*c*) conſtat, quod occiſores ſciebant bannum fuiſſe ſublatum, & ſunt proculdubio pœna ordinaria puniendi: Aut conſtat, quod ignorabant, ſed tamen perquirendo illud facile ſcire potuiſſent: & tunc ex hac culpa ſunt etiam pœna aliqua extraordinaria condemnandi. Antequam enim quis ad hujuſmodi actum homicidii de ſui natura doloſum, & ab omni lege reprobatum deveniat, debet curioſe inquirere, & non præcipitanter currere ad illum committendum. Et hæc opin. æquior eſt, & tenenda in judicando, in qua, ut dicit Nellus *de ban. in 1. parte tertii tempor. quæſt.* 2. omnes concordant, quicquid dicat Blanc. *in loco præallegato, n.* 164. affirmans, quod contrarium tenent communiter Doctores. Caveant tamen banniti, quia niſi probetur præciſe ſcientia occidentium, nunquam condemnantur in pœnam homicidii. Et quando probatur ſcientia per conjecturas, puniuntur tantum in pœna extraordinaria. (*d*) Et ideo curent quam primum de albo deleri, poſtquam à Principe gratiam impetrarunt.

Sed (*e*) quid ſi bannitus, priuſquam occidatur, proteſtetur quod (*f*) habet gratiam: nunquid adhuc poterit impune occidi? Reſpond. quod ſic, ſi aliter non fecerit fidem de ipſa gratia. Et eſt communis opin. ut dicit Ripa *in c. cum M. n. 56. de conſtit.* Et dicit Marſ. *conſil. 55. n. 5. in fin.* quod ita tenent Doctores. Et dicit Gozad. *conſil. 61. n.* 9. quod hanc opin. ſequuntur omnes Doctor. antiqui, & Moderni. Non enim tenetur quis illi credere, niſi oſtendat.

63 Major (*g*) eſt dubitatio, quando bannum eſt nullum, nunquid excuſetur occidens ipſum (*h*) nulliter bannitum. Aliqui dicunt, quod nullo modo debet impune evadere: ſed ſi habebat notitiam hujuſmodi nullitatis, debet puniri pœna ordinaria. Et hanc dicit eſſe communem opin. Alexand. *conſ. 77. n. 5. lib.* 3. quem refert Gomeſ. Arias *ſuper l. 74. Tauri. n.* 35. & practica Conradi, *fol.* 317. *in* 8. *ampl.* & Blanc. *in pract. crimin. fol. 98. n. 99. in fin.* Marſ. *conſ.* 10 *n.* 16. prout illum refert Vivius *in loco præallegat.* in quarta limitat. qui tamen in libro meo hoc non dicit. (*i*) Si vero non habeat notitiam talis nullitatis, tunc debet puniri pœna extraordinaria arbitrio judicis, & hæc eſt commun. opin. ut dicit Vant. *de nullit. n.* 44. Sed certe, *in hoc 2. capite*, hæc opin. mihi non placet: nam qui occidit bannitum condemnatum, & poſitum in albo, id facit ſub fide publica ſtatuti id permittentis: merito ſi probabiliter ignoravit nullitatem banni, judicio meo eſt in totum excuſandus. Et credo, quod ſi caſus contingeret, ita ſervaretur in practica, & ſibi imputet ille, qui eſt nulliter bannitus, neque curat facere revocari bannum, & nomen ſuum de albo bannitorum deleri.

(*k*) Succeſſive quæro, utrum pendente appel- 64
latione à ſententia banni, poſſit bannitus impune offendi. Reſpond. quod non: & ita tenent omnes, ut dicit Angel. Aret. *in l. 1. in princ. ff. nil innov. appell. pend.* Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Socin. in *l. 3. § ſi ſervus, verſ. prima concluſio, ff. de acquir poſſ.* Jaſ. *in d. §. ſi ſervus*: quem refert Villalob. *in ſua collecta communium opin. in littera B. verſ. bannitus* licet per ſententiam. Idemque pendente cauſa nullitatis ipſius banni, ut dixi infra hoc eo *lib. §. fin. quæſt. 94. verſ. ſcias autem.* (*l*) Quinimo neque etiam poteſt impune offendi pendente tempore ad appellandum ab ipſa ſententia banni. Et hanc opin. dicit eſſe communem Blanc. *in pract. crimin. fol. 99. n. 108. & ſequen.* Apoſt. de Fel. *in c. quærenti, ſub n. 2. de offic. deleg.* Sed in hac provincia non contingit ſuper his dubitari, cum in cauſis criminalibus ſublata ſit omnis appellatio.

Quæro (*m*) etiam, pone, quod bannitus fuerit 65
captus per familiam (*n*) Officialis: nunquid adhuc poterit impune offendi? Reſpond. quod non: ita tenuit Bartol. *in l. 3. §. transfugas, ff. ad l. Corn. de ſicar.* Et dicit Afflict. *ſuper 2. par. conſtit. regni, rub.* 3. n. 51. quod hæc limitatio communiter tenetur. Idem dicit Anton. Gomeſ. *ſuper l. 76. Tauri, poſt n. 17. verſ. Item adde, quod poſtquam.* Ita etiam communiter ſervari, & approbari atteſtatur Alber. *in 4. par. ſtatutorum, quæſt.* 36. Adhuc quæro, *in fin.* quem refert Aug. ad Ang. *de malef. in verbo, Fama publica, poſt n.* 58.

Ulterius (*o*) quæro, nunquid occidens bannitum 66
extra territorium, à quo eſt bannitus, debeat decapitari. Reſp. non: ita dicit Bald. *in l. cunctos populos, n. 9. C. de ſumma Trinit.* referens, quod iſta quæſtio fuit de facto in quodam Fico Tacone, & dicit quod ipſe conſuluit, quod non poterat puniri: & forte eſt conſilium, de quo mentionem facit, & atteſtatur ejus opin. eſſe magis commun. Gomeſ. *in c. 2. §. ſtatuto. n. 42. de conſt.* in 6. Et ita judicavit Senatus in quodam qui interfecerat bannitum extra territorium, (*p*) & in Eccleſia, ut refert Boſſ. *in d. tit. banniti quid amittant*, n. 6 Quæ quidem concluſio abſque difficultate procedit, quando iſte, qui bannitum offendit, captus eſt in loco ſtatuti permittentis bannitum impune offendi poſſe, non enim poteſt ibi puniri ex eo, quod bannitum extra territorium offenderit. Et ita loquitur Bald. *in loco præalleg.* Et ita ſervari atteſtatur Nellus *de bannitis, in 2. parte ſecundi temporis, q.* 57. quem refert Jaſ. *in l. fi. n. 22. ff. de juriſd. omn. jud.* & Cagnol. in *ead. l. fin. n.* 8. & Marſ. *conſil. 53. num.* 35. (*q*) Quinimo reperio etiam, quod Senatus in facti contingentia declaravit, quod quidam Soncinates, & ſic ſubditi huic Ducatui, qui Laurentium Vallorum bannitum à dominio Venetorum, blanditiis conduxerant in agrum Brixienſem, ubi fuit occiſus, non poterant in hoc dominio puniri; 19. Decemb. 1559. P. N. Quod eſt notandum: quia forte multi prima facie dicerent contrarium. Fuit etiam deciſum per Senatum in cauſa cujuſdam Ludovici Pontevici, quod quidam Brixienſes banniti à dominio Venetorum, qui habitabant in hoc Ducatu, potuerant impune interficere etiam proditorie, quendam Tamburinum pariter bannitum à dominio Venetorum,

quem

quem in territorio Brixienſi interſecerant. 2. Martii 1549. P. N.

67 Fuit etiam aliquando dubitatum, nunquid occidens bannitum, quem ignorabat eſſe bannitum, gaudeat nihilominus (*r*) beneficio hujus ſtatuti, & concludendum eſt, quod ſic, ita dixit Bart. *in l. inter omnes*, §. *recte num.* 4. *ff. de furtis.* Et ita communiter tenetur, ut ait Nell. *in loca præalleg.* q. 25. quem refert Dec. *conſ.* 327. *num.* 4. Hoc tamen intellige, ut procedat, qnantum ad hoc, ut iſte occidens bannitum, evadat pœnam homicidii. (*ſ*) Sed ſi ultra impunitatem ſtatutum conſtitueret præmium occidenti, ſeu præſentanti bannitum, talis ignoranter occidens, aut præſentans non conſequitur illud præmium: ita dixit Bart. *in l.* 3. §. *utrum. n.* 3. *ad Sylla. & in l. genera, poſt n.* 2. *ff. de iis qui nat. infam.* Et hæc limitatio communiter tenetur, ut dicit Affiict. *in d. rubr.* 3. *n.* 53. Et dicit Angel. *in d.* §. *recte, n.* 2. quod ita vidit judicari in civitate Peruſii.

68 Sed (*t*) quæritur, pone, quod ſtatutum dicat, quod bannitus in centum poſſit impune offendi: Modo aliqnis eſt bannitus ex una cauſa in quinquaginta, & ex alia cauſa in alia quinquaginta, nunquid talis dicetur bannitus in centum, ad hoc ut dicatur (*u*) comprehenſus in ſtatuto, & conſequenter poſſit impune offendi? Reſpon. quod non: (*x*) ita dicit Bart. *in l. ubi fidejuſſor, nu.* 1. *ff. de ſolutio.* cujus opin. ab aliis Doctoribus comprobatur, & tenetur in practica, ut dicit Angel. *de maleſ. in verbo, Dictum Sempronium, nu.* 1. Hanc etiam dicit eſſe commun. opin. Jaſ. *in l. ſi idem cum eod. in princip. nu.* 4. *ff. de juriſd. omn. jud.* nam regulariter in materia odioſa non fit cumulatio, ut dixi infra, *lib.* 7. §. *Cumulatio.* Si tamen judex ipſe pro multis maleficiis ſeparatis illum condemnaſſet in unica ſumma, quæ omnes ſummas comprehenderet, & ſummam centum excederet, eſſat illum occidens excuſandus. Et ita communiter tenetur, ut atteſtatur Nellus *de bannitis in* 1. *par.* 2. *tempor. q.* 6.

69 Sciendum eſt autem, quod defenſio, & exceptio proveniens virtute hujus ſtatuti, eſt peremptoria, & impedit litis conteſtationem: ita dicunt communiter Doctor. ut ait Gand. *in maleſ. in tit. utrum procurator, nu.* 15. ubi etiam ſubdit, quod ita communiter obſervatur.

70 Item (*xx*) ſcias, quod ſi Officialis ſtante hoc ſtatuto procedat contra hujuſmodi occidentem bannitum, poteſt hæc exceptio non modo opponi per ejus Procuratorem, juxta ea, quæ dixi infra, *hoc eod. lib.* §. *fin. qu.* 32. *verſ. quæro modo*: ſed etiam (*y*) per quemlibet de populo, qui compareat, & oſtenſo banno, petat, quod ulterius non procedatur, ſed abſolvatur: ita dicit Bart. *in l. ubi pactum, n.* 10. *C. de tranſact.* quem ſequuntur DD. ut dicit Marſ. *in l. ſi quis de quæſtio, nu.* 125. *ff. de quæſtionib. & ſing.* 372. capias unum, *& in pract. crim* §. *conſtante, num.* 38. Quod tamen intellige ſecundum ea, quæ dixi *in loco præallegato*, quod ſcilicet bannum ſit adeo notorium, ut nullam aliam probationem requirat, quam exhibitionem ipſiuſmet banni, &c. Hoc tamen apud nos in pract. non ſervatur, ut ibi dixi.

71 In (*z*) hoc etiam propoſito quæro, nunquid ſtante hoc ſtatuto, poſſit bannitus ſe defendere adverſus eum, qui vult interficere. Reſpon. in hoc articulo varii varia ſenſerunt, adeo ut nulli diſcernere potuerint, quænam eſſet crebrius recepta opinio, ut dicit Placa *lib.* 1. *delictorum, c.* 18. *poſt n.* 3. *verſ. tertio ſuffragari.* Nihilominus reperio, quod Clau. *in l. ut vim, in lectura nu.* 23. *de juſt. & jure*, dicit commun. opin. eſſe, quod non liceat illi ſe defendere, & quod ſi ſe defenderet, & occideret ſuum aggreſſorem, deberet puniri. Sed certe hæc opi. mihi ſemper viſa eſt dura &, ſi caſus contingeret, illum non punirem ſaltem pœna mortis: nam propriæ vitæ, & ſalutis defenſio eſt de jure naturali, ut omnes fatentur: Et ideo lege humana aut ſtatuto tolli poſſe non debet.

Alia quoque eſt quæſtio, nunquid ſtante hoc ſtatuto, poterit judex ex officio inquirere contra aliquem offendentem bannitum. Reſpon. Si ſtatutum dicat, quod bannitus poſſit licite offendi, res non habet difficultatem, certum eſt enim quod de eo, quod licite committitur, non poteſt judex inquirere, & eſt communis opin. ut dicit Aret. *in c. nulli, num.* 6. *de accuſat.* Sed quid ſi ſtatutum ſimpliciter dicat, quod bannitus non audiatur, vel quod non reddatur ei jus, nunquid ſi fuerit offenſus, aut occiſus, poterit judex ex officio procedere? Reſpond. quod non: & eſt communis opin. ut dicit Aret. *in loco præalleg. poſt num.* 8. lex enim, quæ prohibet aliquem de offenſa ſibi facta accuſare, videtur permittere illum impune offendi poſte. Vide, quæ dixi infra *hoc eo. lib.* §. *fi. q.* 51. *verſ. poſſet etiam.* 72

Sunt (*a*) etiam alii caſus, in quibus licitum eſt 73 propria auctoritate alium interficere: puta, ſi ille, contra quem decreta eſt captura, (*b*) reſiſtat familiæ Officialis, neque aliter capi poſſit: licet enim eo caſu familiæ illum interficere, ut dixi infra *hoc eod. lib.* §. *fin. q.* 28. *circa princ. &c.*

Ultimo (*c*) quæro, nunquid in hoc crimine pu- 74 niatur affectus, etiamſi non ſequatur effectus. Reſpon. de jure clarum eſt, quod ſic, ut eſt text. expreſſus *in l. is, qui cum telo, C. ad l. Corn. de ſicar.* (*d*) nihilominus de conſuetudine generali illa lex, & omnes aliæ punientes affectum, ſunt ſublatæ, ut dixi infra *hoc eod. lib.* §. *fi. q.* 93. Et ideo inferens vulnera, etiam animo deliberato occidendi, non punitur pœna homicidii, ſed tantum de vulneribus, ex prædicta conſuetudine generali, ut atteſtatur Vital. *de maleſ. in rubr. de inſultu, n.* 15. *& in rubr. de inquiſ. num.* 58. Dicit tamen Igneus *in l.* 1. §. *occiſorum, nu.* 41. *ff. ad Syllan.* quod in latronibus graſſatoribus quandoque vidit contrarium obſervari. Faciunt quæ dixi ſupra *verſ. Punitur etiam.* Dixi plenius *in d. q.* 92. Et hæc ſufficiant in materia homicidii.

ADDITIONES

Ad §. Homicidium.

HOmicidii.) Farinac. pleniſſime hanc materiam homicidii generaliter pertractat 5. *vol. ſua praxis q.* 11. per quatuor inſpect. *& qu.* 120. per quinque ſectiones, *& quæſt.* 121. per duas partes ſex, *& qu.* 123. per inſpect. quinque, *& qu.* 124. per tres partes, *& qu.* 125, per partes ſeptem, *& qu.* 126. per tres partes, *& qu.* 127. per quatuor partes, *& quæſt.* 128. per duas. Decian. *tract. crim. tom.* 2. *lib.* 9. *c.* 17. 18. 19. 20. 27 *&* 28. Vigel. M. I. R. l. 1. *cap.* 13. *qu.* 4. *de homic.* & plura Bonacoſ. *in quæſt. crim. verbo homicid.* & eſt crimen graviſſimum. Farin. *d. q.* 119. *inſpect.* 1. ubi, & hanc diſt. tangit, & quando doloſum, culpoſum, vel caſuale. idem *d. q.* 126. *par.* 1. Ros.

Homicidii.) Homicidium autem quid ſit, atque unde dicatur, vide late per Lud. Carrer. *in ſua pract. crim. pag.* 173. *&* 174. Giach.

Homicidii materia.) Adde quid ſit homicidium, & unde dicatur late per Carrer. *in pract. crim.* §. 1. *n.* 1. *cum ſeq. fol.* 46. & quot modis dicatur homicida, Bald. *in conſ.* 52. *vol.* 1. *& conſ.* 384. *vol.* 5. Bajard.

(*b*) *Duæ ſunt ſpecies.*) Aliam diſtinctionem vide per Carrer. *in pract.* §. *homic.* 1. Giach.

(*c*) *Caſu autem dicitur.*) Farin. *d. q.* 126. *par.* 1. *num.* 5. *&* 31. 32. *&* 33. Ros.

Caſu autem dicitur, &c.) Adda † in eo, qui interfecit eum, cum quo ad brachium, ſiva ad pugnos, ſive ad lapides ludebat, Decia. *conſ.* 9. *per totum*, & alia exempla da caſuali homicidio habentur per Carrer. *in pract. crim. in* 8

§. *homicidium il primo*, & qua pœna plectuntur delinquentes in ludo ſive permiſſo, ſive prohibito, Menoch. *de arb. jud. caſu* 400.

2 Item † adde, quod homicidium dicitur caſuale inter amicos Jo. de Amicis *conſ.* 86. *num.* 15. *& conſ.* 7. *num.* 37. & Bertaz. *conſil.* 208. *n.* 14. *cum ſeq.* Et ad excuſandum homicidium caſuale conſuluit Soc. *conſ.* 16. *vol.* 1. Bajard.

Exemplum in eo.) Adde aliud exemplum in homicidio conſanguinei, quod præſumitur caſuale, & non doloſum per Carrer. *prac. crim. pag.* 237. *num.* 153. *pag. ſeq. num.* 1. ubi habes qualiter puniatur de jure civili Canonico, & regni, & *nu.* 57. etiam multa alia exempla habes de caſuali homicidio, vide ibidem. Giach.

(*e*) *Jaciendum palum*) Vide plene per Carrer. *in pract. crim. pag.* 595. *n.* 354. *&* 355. Giach.

3 (*f*) *Culpa dicitur homicidium.*) Adde † videndum Menoch. *de arbit. jud. caſ.* 324. ubi qua pœna puniatur homicidium, ſine dolo commiſſum, Tiraq. *de pœn. temper. cauſ.* 13. *num.* 13. & Carrer. *in* §. *homic.* 1. *num.* 5. *&* 6. *cum ſeq*, ubi late de pœna pecuniaria, & de exilio per quinquennium, cum multis limitationibus, vide per Cæpol. *conſ.* 30. ubi conſuluit in caſu Ragatii ad lapides ludentis, & unus alium occidit.

4 Item † adde, quod homicidium potius dicitur culpa quam dolo commiſſum, quando percuſſus inſequitur vulnerantem, qui fugiebat, & eum occidit, Felyn *in c. dilecti filii*, *col.* 6. *de except.* & Afflict. *in conſtit. terminum vitæ*, *n.* 18. vide quæ poſui infra *in verſ. Atque adeo verum eſt.* Bajard.

(*g*) *Vel exilio*) Farin. *in* 4. *vol. ſuæ pract. q.* 87. *inſpect.* 2. *num.* 70. Quid autem ſit dolus, fraus, vel culpa, & quotuplex ibidem *qu.* 88. & an in dubio præſumantur etiam ibi *quaſt.* 89. *inſpect.* 1 & quomodo probentur eadémque *inſpect.* 2. Deque præſumptionibus dolum excludentibus *ibi inſpectione* 4. *n.* 74. Ros.

Vel exilio.) Vide etiam per Carret. *in pract.* §. *Homicid.* 1. *nu.* 16. & per Cæpol. *crimin. conſ.* 29. *num.* 29. *conſ.* 30. *numer.* 9. & etiam *conſil.* 31. *num.* 26. ubi quo ad exilium tempus non debet eſſe majus quinquennio, & de pœna arbitraria iſto caſu imponenda, vide per Menoch. *de arbitr. judic. caſ.* 325. *num.* 12. & Oſaſc. *deciſ.* 304. & Cæpol. *d. conſ.* 30. conſuluit in caſu ſeparatorum ad lapides ludentium, & unus alium occidit, non culpa, ſed ex laſcivia, & conſ. ſequenti loquitur etiam, & fuſius in homicidio jocoſe commiſſo, & non per dolum. ſed per laſciviam. Et quamplura exempla de culpoſo homicidio vide per Carrer. *in pract. crim. pag.* 241. *&* 242. *nu.* 8. & etiam per Jac. Menoch. *de arb. jud. eo. caſ.* 234. ubi etiam plene. Item de pœna arbitraria pecuniaria imponenda, ac de exilio per quinquennium cum ſuis limitationibus per Lud. Carrer. *in pract. crimin.* §. *homicid.* 6. *num.* 157. *& ſequentib.* Giach.

(*h*) *Et eſt communis.*) De eo cujus cauſa fuit commiſſum homicidium, puta cauſa fratris rixantis. Menoch. *conſ.* 471. *ſui tract. de arbitr. jud.* Vulpell. *conſ.* 22. *n.* 2. Ros.

(*i*) *Sed levis.*) De levi culpa Farin. *d. q.* 139. 1. *par. n.* 51. *&* 52. Ros.

5 (*k*) *Item in eo, qui culpa ſua.*) Adde † alium caſum quando quis dat cauſam homicidio, & qua pœna puniatur, ut per Cacher. *in deciſ.* 104. Bajar.

(*l*) *In portitore*) Quid ſi ego bona fide commodavi equum, vel arma, vel famulum meum ei, qui dixit ſe velle ire in villam, & ivit ad occidendum hominem, an debeam puniri, quod non, tenent Bald. & Jac. de S. Georg. *in l. quicunque. C. de ſer. fugit.* hic *n.* 9. ille *n.* 10. quia non habent mentem delinquendi. Giach.

(*m*) *Dicitur etiam culpoſum.*) Plaz. *c.* 10. *n.* 5. ubi plura exempla. Ros.

Dicitur etiam culpoſum.) Adde videndum Maſcard. *de probat. concl.* 67. *&* 68. † quomodo præſumatur animus delinquendi, & animus deliberatus ad occidendum, ubi plene de multis conjecturis, & præſumptionibus & præcipue de præſumptionibus, hic per D. Clarum poſitis, vide etiam Alban. *in conſ.* 46. & omnino Vulpell. *in conſ.* 126. ubi tenet † quod percutiens in capite cum ſaxo, vel alio inſtrumento apto ad interficiendum debet puniri pœna homicidii, etiam quod percuſſerit in rixa, & ibi reſpon. ad Gram. Bald. Jo. de Ami. Sign. & Marſ. hic allegatos, & contra Marſ. tenuit etiam Laur. ab Occa *in conſ.* 62. *nu.* 25. *&* 26. *inter conſ.* 126. tenuit Maſcar. *in concl.* 862. *num.* 15. *p.* 2. & de homicidio facto cum baculo & percuſſione in ſpatulis, vide Marſ. *in conſ.* 7. *per totum*, Gom. *de delict. in c.* 3. *num.* 17. ubi voluit talem pœna legis Corneliæ dignum eſſe, cujus opinionem credit eſſe veram Theſaur. *in deciſ.* 224. *in fi.* in eo qui animo occidendi percuſſerit.

(The margin numbers 6 and 7 stand beside the lines "probat. concl. 67." and "ban. in conſ. 46." respectively.)

8 Item † adde, quod ſi quis pugno aliquem interfeciſſet manu vacua, punitur, ac ſi gladio occidiſſet, caſus eſt ſing. *in l. qui nil.* §. 1. *ff. ad l. Aquil.* quem ad hoc ponderat originaliter Jacob. Furt. ut refert, & ſeq. Bald. *in c.* 1. §. *injuria*, *ult. col. de pact. tenor.* Bart. *in ſuo tract. de præſt.* Card. *ult. fol. col.* 1. *verſ. vidi dubitari*, ubi ſubdit, ſe habuiſſe in facto, quod eſt verum ſecundum Bal. *in præcit. loco*, dum tamen dolo interficiat.

9 Item † adde, quod minor pœna irrogatur percutienti manu vacua, & cum ſanguine, quam cum armis ſecundum Ang. *in l. ſi gemm. circa princ. ff. arbor furt. cæſar.* Bajard.

(*n*) *Alium percuſſit.*) Quid de illo qui mandavit famulis ſuis, ut vulnerarent aliquem; ſed non occiderent, an ſi mandatarii excedentes mandatum vulnerando occiderunt, an mandans videtur dignus pœna mortis. Vide late per Cæpol. *crimin. conſ.* 35, 36. 37. 38. & per Dec. *conſ.* 482. *&* 622. ubi ad contraria reſpondet. Sed quæſt. fœdere diſtinctionis conciliant Felin. *in c. univerſit.* 1. *de ſent. excom.* Jaſ. *in l.* 1. *C. de ſerv. fugit.* Cæpol. *d. conſ.* 15. *in* 3. *dub.* quam refert, ac ſeq. Boſ. *tit. de mand. ad hom. n.* 10. ubi de communi idem tenet etiam *tit. de homic. n.* 71. 72. Vide ubique Giach.

(*o*) *Puta ſi cum baculo.*) Farin. *d. q.* 126. *p.* 1. *nu.* 110. & quid cum manu vacua Apoſt. ad Bart. *in l. præter* §. *ſi dicatur in fi. ff. de injuriis* Vulpell. *reſp.* 126. *nu.* 5. de baculo, & ferro haſtæ, vel manu armata, *n.* 25. *&* 34. & ſaxo, & ligone, vide & Marſil. *conſ.* 7. de eo qui vulneratus cecidit, & fregit crus, ex qua fractura periit Alcia. *conſ.* 23. *lib.* 7. Ros.

(*p*) *Vel pugno etiam armato.*) Intellige etiam, & declara, ut per Pract. Carrer. *pag. mihi* 115. Item per eundem *p.* 342. Giach.

10 *Vel pugno etiam armato.*) Adde † videndum etiam Dec. *conſ.* 6. & declara, ut per Carrer. *in pract. crim.* §. *homicidium* 1. *nu.* 23. *&* 26. Bajar.

11 (*q*) *Ut in caſu Signor. conſ.* 63.) Adde † quod idem eſſet, ſi haberet enſem in manu & percuſſiſſet cum lapide, & non cum enſe, & de tali percuſſione ſecuta fuerit mors: nam tunc non punitur pœna capitis, ſed mitiori, ex quo potuit percutere cum enſe, & percuſſit cum lapide, quo caſu non præſumitur habuiſſe animum occidendi: ita Anton. Corſet. *in reper. ad Abbat. in littera D. verb. Delictum*, ſubdens ita de facto fuiſſe judicatum, per text. *in l. omne delictum.* §. *ſi quis commilitonem*, *ff. de re milit.* Bajard.

(*qq*) *Animum occidendi.*) Adde ut per Crav. ejus *conſ.* 205. *col.* 2. *in princ.* Giach.

(*r*) *Occidit Sempronium.*) Quid de eo, qui voluit vulnerare unum & alterum vulneravit & occidit. Vide, & dic, ut per Boſſ. *de Homicid. ſub n.* 73. Item, principalem quæſtionem vi. per Carrer. *in pract. crim.* §. *Homicid.* 6. *n.* 176. *per totum.* Giach.

(*ſ*) *Plures numero.*) De hac quæſt. idem Farin. *vol.* 5. *ſuæ praxis q.* 125. *par.* 3. *n.* 239. *& q.* 126. *par.* 2. *nu.* 60. & eam tenet etiam Carrer. *in pract. fol.* 108. *mihi verſic.* 3. *quæro*, & Boſſ. *tit. de homic. n.* 73. vide Menoch. *caſu* 324. *n.* 8. *& ſeq. & in addit pag.* 137. Thomin *deciſ.* 38. Quid ſi aſinum occiderit putans hominem interficere, de hoc adeſt Apoſtill. ad Bartol. *in l. impuberem*, §. 1. *ff. de falſ.* Ros.

Plures numero.) Vide communem etiam per Barth. Cæpol. *crim. conſ.* 33. *per totum* ubi late. Et adde, quod iſtam quæſtionem plenius ponit Pract. Carret. §. *homicid. primo numer.* 56. 57. *cum pluribus ſequentibus.* ubi etiam vide, quid de occidente mediatorem, *n.* 60. 62. Giach.

(*t*) *Sed certe ego, ſi caſus.*) Adde † quod idem tenet Boſſ. *in titul. de homicid. num.* 73. ut, ſi adſit animus occidendi in genere, occidens pœna ordinaria puniendus, tamen ſecundum contrariam opin. deciſum fuit per Senatum Pedemontanum, ut atteſtatur Ant. Theſaur. *in deciſ.* 243. ſed forſan poſſet reſponderi illud, quod dicit Boſſ. *in loco ſupra citato*; & illa deciſio (ſit dictum cum pace illius Senatus) non eſt ſequenda: ſed opinio Bart. Clari, & Boſſ. virorum illuſtrium, qui veritatem, & non apices Juris, ſequuntur. Nec dicatur, quod contra dictam opin. in facti contingentia per Conſ. Neap, judicatum fuit, teſte Gram. *in loco ſupra citato*, quia ibi dicit, quod ita pronunciatum fuit de mandato magni Capitanei Conſalvi Proregis illa die, qua receſſit a Gubernio dicti Regni; & ſolet dici, quod tempore receſſus caſſantur mille proceſſus, non autem per bonos Gubernatores. Et opin. Bart. tenuerunt etiam Andr. de Iſern. *in conſtitut. Neap. lib.* 1. *Rubr.* 13. *de homicid. punien. num.* 13. & ibidem Afflict. *nu.* 23. quam ſententiam probat, & veram eſſe cenſet Lugdunen. *in conſuet. Pariſ. tit.* 1. §. 30. *quæſt.* 41. *n.* 155. quos refert, & ſequitur Covar. *in* 1. *par. relect.* §. 10. *numer.* 14.

Item tenuit Gomez. *in c.* 3. *de delictis*, *num.* 34. & ibi *nu. ſequ.* tractavit quæſtionem hic per D. Clarum in fine tactam de eo, qui ſupervenit, & etiam de mediatore, qui fuit occiſus, & concludit opin. Bartol. & ſequaſium etiam eo caſu eſſe veriſſimam in puncto juris, quod talis homicida debet puniri pœna mortis, quia vere fuit in dolo, & dabat operam rei illicitæ, ſed quod opinio contra. eſt æquior, ego autem contradictam Bart. deciſionem, inconſulto Principe nunquam judicarem, Bajard.

(*u*) *Bene verum eſt.*) Sequitur Plot. *in tract. de blaſphem ſub num.*

nu. 36. *fol.* 67. *&* 68. *cum ſeq.* declarando modo ſaltem
in genere non potuiſſet cogitare, quia nunc etiam de animo de-
liberato teneretur. Ros.

(*x*) *Dol.ſum autem.*) Farin. *q.* 126. *p.* 3. *n.* 6. 9. *&* 211. Pla-
za *in epit. c.* 10. Ros.

Doloſum.) Homicidium autem ſine dolo commiſſum qua
pœna plectatur, vide ſupra, & adde videndum per Boer. *qu.*
88. Ubi in materia quatuor format, ac decidit caſus in homici-
13 dio non doloſo. Doloſus † igitur ſicarius nedum pœna capitis
eſt damnandus, verum etiam ad alia quamplura de quibus
omnibus vide, per Rolan. *ejus conſ.* 39. *lib.* 2. ubi plene.
Giach.

14 *Doloſum autem homicidium, &c.*) Adde † quod in dubio
præſumitur, quod homicida fecerit delictum cum dolo, &
ex propoſito, niſi contrarium probetur Gomez. *de delict. c.* 3.
num. 17. & Blanc. *de judic.* tenet, quod dolus præſumatur in
actu delicti, non autem ex propoſito, & ſic quod animus de-
liberatus non præſumatur; & ita declarat ibi *nu.* 54. *&* 56.
& quando dubium eſt, an quis interfecerit animo occidendi,
an non; ſi conſtat, quod alias aliquem occiderit, præſum-
ptio reſultat quod animo occiderit, Cand. *in tract. de maleſ.
ſub rubr. de homic. col. fin.* Marſ. *in l.* 1. §. *divus Adrian. n.* 39.
ff. de ſicar. & Foller. *in verſ. recipiantur defenſiones*, *n.* 29.
Tiraq. *de pœn. temper. cauſa* 10. *n.* 6. Baiard.

(*y*) *Deliberatum.*) Piot. *conſ.* 2. *inter conſil. Ziler. & conſ.*
105. *n.* 18. & Farin. ubi ſupra Ros.

(*z*) *Illum interficit*) Sed quid ſi non occidit ferro, ſed ſuſ-
pendit hominem, aut aliter ſuffocat? Tu Regnicola vide per
Carter. *in Pract.* §. *homic.* 1. *ſub n.* 33. *vel* 55. Giach.

15 (*a*) *Ex intervallo.*) Adde † quod contra Clarum tenet Vul-
pell. *in conſ.* 127. Bajard.

(*b*) *Animo deliberato.*) Bald. *in l.* 1. *C. de ſicar.* quem ad hoc
ponderat Caſon. *dict. n.* 23. *fol.* 70. *in fine* Viden. eſt Blan. *nu.*
9. *in fine*, *ff. de quæſt.* Boſſ. *de homicid. n.* 57. *&* 65. Farin. *d. q.*
126. *limit.* 3. *nu.* 215. *& p.* 1. *n.* 12. *&* 47. Ros.

(*c*) *Animo illum occidendi.*) Animus occidendi ex quibus
probetur, vide per Car. *in pract. crimin. pag.* 195. *&* 196. Et
an in dubio præſumatur animus occidendi, & cui incumbat
probatio, accuſatori, ſeu inquirenti, quod fecerit animo oc-
cidendi, an vero accuſato, ſeu inquiſito aſſeveranti ſe non per-
cuſſiſſe animo occidendi, vide late per eundem *pag.* 197. *ſub
n.* 44. Item animus occidendi, ex quibus probetur, vide per
Boſſ. *in tit. de homicid. nu.* 38. 40. 45. *&* 56. & per Fol. *in pract.
crimin. fol.* 252. *num.* 29. *fol.* 304. *num.* 27. Et per Jacobum
Novellum *in pract. & theor. cauſ. crim. fol.* 34. *num.* 31. *fol.* 40.
num. 52. *& in tractat. ad defen. fol.* 111. *num.* 131. & alibi ſæ-
pe per practicantes in locis, & ſedibus communibus. Sed
16 quid † ſi volens occidere hominem, occidit aſinum, an de ju-
re puniatur de homicidio propter animum occidendi homi-
nem: quod non, ſed lege Aquilia, maxime in Regno. Vi-
de per pract. Carer. *fol.* 205. *n.* 67. Giach.

(*d*) *Non ſolent Principes.*) Decian. *lib.* 9. *c.* 29. Maſcard.
concl. 98. & Vulpell. *reſp.* 127. Ros.

(*e*) *Animus autem.*) Late Decian. *lib.* 9. *c.* 27. & Far. *p.* 3.
qu. 126. Vulpell. *reſp.* 126. Ros.

17 *Animus autem deliberatus.*) Dic, quod cum † certum eſt
delictum, & certa delicti qualitas, tunc animus ad delictum
deliberatus præſumitur, & facti atrocitas animum arguit,
teſte Dyno, regula in obſcuris, *num.* 18. *de reg. jur. in ſexto*,
& ante eum fuit elegans dictum Philoſophi, *Ethic. lib.* 2. *cap.*
6. dum ait; Nam ſunt quædam, quæ ſtatim ut nominata ſunt
pravitatem connexam habent, ut malevolentia, imprudeu-
tia: & in actibus ſtuprum, homicidium, vide text. *in cap.* 1.
de præſumpt. & in l. prima, de ſic. quos refert Dec. *in cap. in
præſentia, n.* 59. *extr. de probat.* Alcia. *de præſumpt. nu.* 10. Ideo-
que aliter aſſerenti incumbit onus probandi, fundata eſt
enim intentio Judicis, & fiſci ex ſola facti qualitate, ut
per Blanc. *repet. l. fin. n.* 60. *ff. de quæſt.* Jaſ. *in* §. *ex maleficiis*,
n. 71. *Inſti. de action.* Cravet. *conſ.* 151. *ſub n.* 18. *verſ.
& miror quomodo Dec. & Boer.* Nam quando delicta ſunt
ſemper in genere prohibitorum, ſemper præſumuntur dolo-
ſa, Alexand. *conſil.* 111. *lib.* 1. *in princip.* Octavius Vulpel-
lus *conſ.* 127. *ſub nu.* 9. melius per Abb. Parormit. *in cap.
eſtote*, *num.* 1. *de reg. jur. verſ. ſuper quinto* & ubi cauſa, quæ
poteſt reddere actum licitum, non eſt clare, nec dubie pro-
bata: tunc actus ſonans in delictum illud præſumit, Fe-
lin. *in cap.* ſunt & alii, qui de hoc recte, & diſtincte loquun-
tur *coll. mihi* 3. *extra de reſcript.* argumen. *l. merito*, *ff. pro ſoc.*
Boſſ. *tit. de Inquiſitione*, *num.* 113. Crav. *conſ.* 35. *n.* 8. ad-
verte tamen, cum reus confitetur delictum ſub illa qualitate,
& modificatione, de qua dixi infra *ad quæſtio*, 55. *verſic.
forte poſſet*, *in fine* effugit pœnam ordinariam; in formanda
tamen inquiſitione cum animo deliberato adverte ad ea, quæ
dixi infra *ad q.* 84. *in princ.* vid. in tali materia Menoch. la-
te *de arb. jud. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 361. *per totum*: Nec in hoc
mihi placet conciliatio quam facit Menoch. inter opinio.

Caſoni, & Clari, ut patet *de arbitr. Jud. lib.* 2. *centu-
ria* 4. *caſ.* 361. *n.* 30. nempe quia in utroque caſuum poſito-
rum per eum, animus deliberatus effugi non poteſt: ad
impetrandam tamen gratiam a Principe, prodeſſe po-
teſt talis conſideratio: quia quæ movere non debent Judi-
cem; movere poſſunt Principem; Plot. *in l. ſi quando*, §.
ſeptimo ſub n. 3. *C. unde vi*; vide quæ dixi infra, *q.* 31. *ver-
ſic. ſcienter*; Adverte tamen ad ea, quæ dixi ſupra *in prin-
cipio*, quod videtur cum certum eſt delictum, illud fore ve-
rum, in his, quæ ſemper ſunt de genere prohibitorum, ut
dicunt Theologi, ſemper, & ad ſemper, ſed in aliis, qui
ſimpliciter non ſunt de tali genere, cum factum de per ſe
non includat dolum, animus deliberatus, nec dolus præ-
ſumitur, ita diſtinguit Gulielmus de Peruſio, *inter conſilia
crimin. diverſ. conſil.* 38. *ſub n.* 4. *par.* 1. & quæ dicantur
delicta ſemper, & ad ſemper prohibita, vide Angelum
Aret. *in* §. *ex maleficiis num.* 1. *Inſtit. de act.* Item adverte,
quod ubi ſumus in delicto, cujus pœna eſt arbitraria, an-
tequam declarata ſit pœna, judicatur ut delictum, pro
quo veniat imponenda pœna corporalis, Crav. *conſil.* 224.
ſub n. 3. Deodh.

Animus autem.) Adde † videndum Menoch. *de arbitr.* 18
Judic. caſu 361. ubi enumeravit viginti conjecturas, quibus
animus iſte deliberatus, & penitus occidendi conjicitur,
& ibi *num.* 30. opinio. Caſo. conciliat cum Claro; & ad
hoc vide etiam Bertaz. *conſ.* 85. & Maſcat. *de probat. concl.*
98. *&* 864.

Item adde, quod † Fiſcus tenetur probare conjecturas 19
Boſſ. *in tit. de homicid. n.* 46. & erit locus torturæ ſuper hac
qualitate animi deliberati, Carter. *in pract. in* §. *homicidii*, *num.*
34. hoc late proſequitur Burſ. *conſ.* 271. *n.* 36. *cum ſeq.*

Item † adde, quod confitens ſe voluntarie occidiſſe, per 20
ejus confeſſionem tollit omnes conjecturas; etiam juris, &
de jure, ut in authen. *de æqualit. dot.* §. *illud in gl.* & per Innoc.
in cap. plerique de immun. Eccleſ. & Aret. *in conſ.* 80. *n.* 3.

Item adde, † quod una conjectura, vel præſumptio tollit 21
aliam: & ſpecialis tollit generalem; & magis veriſimilis præ-
fertur minus veriſimili; & major ratio vincit minorem,
Alba. *conſ.* 56. *n.* 4. Bajdo.

(*f*) *Sed ego.*) Cartar. de executione ſententiæ, *cap.* 1.
num. 371. Ros.

(*g*) *Animus deliberatus.*) Adde, animus deliberatus; at-
que cogitatus occidendi, quibus conjecturis probetur, ac-
curate, & diligenter explanatum per Jacob. Menoch. *tract.
de arbitr. jud. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 361. Item adverte, quod per-
cutiens haſta ſola non præſumitur percuſſiſſe animo occi-
dendi: ſi ipſe hoc allegat. Idem ſi quis percuſſit calce, aut
ictu pedis & idem ſi percutiat alapa. Idem ſi quis percutiat
pugno inermi, vide de omnibus per Crav. *in conſil.* 205. *col.* 2.
in princip. & in conſil. 309. *col.* 2. *verſ.* 2. Hæc tamen qualiter
procedant, vid. Boſſ. *tit. de homicid. ultim. ſub numer.* 106.
Giach.

(*h*) *Item ex genere armorum.*) Adde † videndum Aret. *in* 22
conſ. 80. ubi de occidente cum gladio. Baiard.

(*i*) *Et ideo etiam ſi quis poſt acceptam injuriam, &c.*) Ad-
de, † quod calor iracundiæ dicitur durare per triginta dies, 23
ſecundum Lucam de Penn. *in l. omnes omnino curiales*, *C. de de-
curioni. lib.* 10. Dec. *in l. quicquid calore*, *de reg. jur.* & Me-
noc. *in caſu* 391. *nu.* 20. tenuit, quod remittatur arbitrio
Judicis.

Item † adde, quod dicitur incontinenti facta injuriæ pro- 24
pulſatio, ſi die ſequenti fiat, Menoch. *conſ.* 107. *n.* 40. Cor-
rad. *de duell. par.* 1. *conc.* 18. *n.* 1. & Bombin. *conſ.* 9. *n.* 13.
Baiard.

(*k*) *Expectat alium.*) Farin. *d. q.* 126. *par.* 1. *n.* 15.
Ros.

(*l*) *Proditorie vero dicitur, &c.*) Adde † quod ille, qui 25
offendit alium ſine diffidatione, dicitur proditor, ſecundum
Jo. And. *in c.* 1. *colum.* 5. *extra de homicid. in* 6. quem ſe-
quitur Bald. *in authen. Idem nulla communitas*, *C. de epiſcop.
& cleric.* & Afflict. *in deciſ.* 265. *nu.* 64. Similiter ille, † 26
qui dat alteri potionem venenatam, dicitur proditor, ut
tenet Jacob. Butr. *in l. athletas*, §. *calumniator*, *ff. de infantibus*,
Bald. *in l. nemo clericus*, *C. de ſumm. Trinit. & Fide Cathol.* &
Auguſt. in addit. ad Ang. *in verb. fuit inſultum*, *colum. fin.* Fe-
lyn. *in c.* 1. *de homicid.* & † quis dicatur proditor, & quot mo- 27
dis, vide late per multa exempla, gl. *in cap. clericus. ii primo*,
in verb. proditionibus 46. *diſtinct.* & Firman. *in repert. verb. Pro-
ditor*: in quibus locis multa exempla videre poteris. Et in
hac materia proditionis plene habetur per Joannem Anton.
de Nigr. *in c. nuper ad vindictam*, *& in addit. fol.* 62. &
per Burſat. *conſ.* 196. *n.* 142. *vol.* 2. & per Petr. à Placa *in
epit. de delict. c.* 21. *in fine princ.* & Covar. *var. reſolut. lib.* 2.
cap. fin. n. 7. *verſ. tandem his prænotatis*, *in fine*, & † licet ibi con- 28
cludant, proditorem eſſe illum, qui per inſidias occidit, etiam
quod occideret inimicum ſuum; quos ſequitur Dom.

Digitized by Google

Farinac. *quæſt. crim. q.* 18. *n.* 76. *&* 77. Ego ſequor opin. Bart. *in l. reſpiciendum*, §. *delinquunt. ff. de pæn.* qui dicit occidentem per inſidias, vel retro inimicum ſuum, non eſſe proditorem, quia debebat præcavere ab inimico ſuo, quem ſequuti fuere Gerard. *ſing.* 14. Angel. *de maleſic. in ver. fecit inſultum. verſ. & bene nota*, Placa *epitom. delict. in dicto cap.* 21. *nu.* 2. & Gomeſ. *cap.* 3. *titu. de homicid. n.* 5. & ibi Emmanuel Suarez *in addit.* atteſtatur de communi; & ego nunquam vidi formari Inquiſitionem de proditione contra occidentem inimicum ſuum retro, vel per inſidias, & de proditione vide Farin. ubi ſupra *n.* 73. *cum ſeq.* vide etiam, quæ poſui infra *in quæſt.* 68. *verſic. proditor.* Sed in Hiſpania per legem Regiam offendens retro, & non de facie ad faciem proditorium committit, etiam quod inimicum ſuum occidat, vel offendat, & proditor occidens trahitur ad caudam equi per vias publicas, & poſtea furca ſuſpenditur, Idem Gomeſ. ita atteſtatur in loco ſupra citato. B.

(*m*) *Homicidium.*) Quid ſit homicidium, unde dictum, & originem traxerit, & quid in occidente hominem monſtruoſum. Placa *in epit. c.* 9. *n.* 2. 4. 6. *&* 11. Far. *d.* §. *aſſaſ.* Ros.

Homicidium.) Quid, ſi quis dederit calcem in utero prægnantis mulieris, aut faciat aliter ipſam abortum pati. Vide per Caret *in pract. crim. pag.* 179. *n.* 24. Giach.

29 (*n*) *Aliquando mandat.*) Adde idem de nuncio † portante litteras ad occidendum aliquem, nam occidendo nuncius tenetur de occiſo. Idem de inveſtigatore, & exploratore, ubi occidendus moraretur, & denunciaverit eſſe in tali loco, & inimici vadant, & occidant eum, nam talis pœna mortis tenetur, ut per Caret. *in pract. pag.* 224. *n.* 123. qui *num. ſeq.* tenet idem de indicante latitantem inimicum. Item homicidium lingua tribus modis committi docet Cæpol. *in conſ.* 38. *in principio*, & pract. Car. *in tract. de homic.* §. 5. *n.* 1. Giach.

(*o*) *Poculum amatorium.*) Farin. *quæſt.* 122. *p.* 5. *n.* 112. *& ſeq. vol.* 5. Ros.

Poculum amatorium.) Vide etiam per Caret. *in pract. pag.* 179. *n.* 25. Giach.

(*p*) *Punitur etiam.*) Et qui dicantur venefici per Caret. *pag.* 65. *col.* 2. Sed quæ pœna ſit contra vendentem malum venenum, ſi mors alicujus eſt ſequuta, vide per Jacob. Menoch. *de arbitr. jud. lib.* 2. *centur.* 4. *caſ.* 359. Item quomodo puniatur ille, qui voluit hominem venenare, ſed pœnituit, vide per Joan. de Ligna. *inter conſ. crim. diverſ. Zeletti. conſ.* 20. *n.* 16. *lib.* 1. Et in veneficio judex facilior promptiorque eſſe debet ad torturam, ex quo eſt de delictis, quæ committuntur occulte, ut not. dicit Bal. *in l.* 3. *C. de epiſc. audien.* & tradit Alex. *conſ.* 77. *n.* 5. *lib.* 1. Giach.

Punitur etiam.) Dec. *lib.* 9. *c.* 21. *uſque ad* 27. Far. *d. vol.* 5. *q.* 121. *par.* 1. 2. 3. *&* 4. Ros.

Punitur etiam ut homicida.) Adde huic dicto Cremenſ. *ſing.* 50. ubi interpretatur ſtatutum, ſi quis voluerit venenare. Dec. *in l. non vult hæres*, *n.* 6. *de reg. jur.* Drogh.

30 *Punitur etiam, ut homicida, &c.*) Adde † quod venenum malum emi, nec etiam vendi poteſt, *l. quod ſæpe*, §. *venenum mali*, *ff. de contrahend. emption. l.* 3. *ff. de ſicar.* & qua pœna contrafaciens puniatur, Menoch. *de arbit. Judic. caſu* 359. ubi dicit, pœna arbitraria puniendum eſſe. & quando aromatarii toxicum vendentes teneantur, vide Bonacoſſ. *in tract. de ſervis & famulis quæſt.* 208.

31 Item adde Vulpell. videndum *in conſ.* 145. ubi tenuit contra Clar. in caſu cujuſdam famuli, qui † venenum Domino ſuo præbuerat: ut puniretur pœna mortis, etiam quod mors ſequuta non fuiſſet, ita etiam judicavit Senatus Mediolani in concubina, quæ venenum concubinario exhibuerat, etiam morte non ſecuta, ut meminit Boſſ. *in titulo de homicid. n.* 13. *cum ſeq.*

32 Item † adde, quod non punitur pœna mortis, ſed relegationis ille, qui necavit, vel necari fecit condemnatum ad mortem ejuſdem parentelæ, ut vitaret infamiam, ita notab. tenet Jacob. Bellon. *in pract. Judic. Rubri. de quæſt. n.* 138. Conrad. *in pract. crim. in titu. de venefic. n.* 13. *fol.* 336. *& in tit. de homicid. n.* 20. licet contrarium dicat *dicto titu. de homicid. n.* 7. vide etiam Felyn. *in capit. cum juramento de homicid. in fine*, ubi dicit quod tenetur de parricidio, & ita tenuit etiam Bald. *in l. libertas*, *ff. de ſtatu hominum*, Marſil. *in l. prima*, *n.* 6. *ff. de ſicar.* Foller. *in pract. crimin in verſ. item qui ſororem venenaverit*, *n.* 34. & Boer. *in deciſ.* 216. *n.* 3. *circa finem*, *& n.* 4. Et † ibi etiam habetur de matribus dantibus
33 poculum filiabus impregnatis ob pudorem, & qua pœna puniri debeant, & † qualiter venenatio cognoſcatur, Paris
34 de Puteo, *de ſind. in verſ. tortura licet*, vi. Marſ. *in l.* 1. §. *propterea*, *n.* 37. *ff. de ſicar.* Et quando probetur, vel potius reprobetur Paul. de Caſtr. *conſ.* 167. *viſa inquiſitione*, & † cri-
35 men iſtud eſt publicum, *l.* 1. *ff. de public. judic.* Ideo cuilibet de populo accuſatio competere poteſt.

Item † adde, quod ſi maritus dederit venenum uxori, licet evaſerit, tenetur de parricidio, ut per Bart. *in l.* 1. *in fin ff. de parricid.* & per Salic. *in l.* 1. *C. de maleſic.* Angel. *in gloſſ. ex intervallo*, Carret. *in pract. crim.* §. *homicidii*, *c. t. n.* 151. ubi 36
dicit Bald. tenere contrarium *in conſil. incip. Stephan.* & † idem 37
eſt in filio, qui voluerit venenare patrem, quod tenetur de parricidio, licet venenum dare non potuerit ſecundum Gomeſ. *de delict. c.* 3. *n.* 7. & ibi, *n.* 8. habetur, quomodo delictum veneni poterit probari, & de multis indiciis in hujuſmodi crimine habetur per Alban. *in conſ.* 72. & Paul. de Caſtr. *in conſ.* 195. quod pro ſingulari Paris de Puteo allegat. *in tractat. de Syndic. in verſ. tortura*, *cap. mandavit*, *col.* 2. *verſ. mulier* 38
inquiritur. Et † an venenum præbens veniat pœna ordinaria puniendus, ſi mors non ſequatur, vide Menoch. *de arbitr. Jud. caſu* 360. *n.* 46. ubi late hanc quæſtionem tractavit, & ibi cauſam dicit, quod ille, qui ſuſcepit mandatum, & pecunias, ut venenum daret, deinde pœnituit, & mandatum Judici detexit, arbitrio Judicis debet puniri, ſecundum Joan. de Ligna. *inter conſil. crim. diverſ. parvæ impreſſionis conſ.* 20. *in fin. lib.* 1. & de pœna vendentis malum venenum, vide eundem Menoch. *caſu* 359.

Item adde, quod licet tentans alterum veneno necare pœna mortis puniri non debeat, ut tenet hic Do. Clar. tamen hoc non procederet, ubi adeſſet ſtatutum puniens pœna ordinaria attentatum, ut per Car. *in loco ſupra citato*, *n.* 21.

Item † adde, ſi ſtatutum dicat, ſi quis voluerit venenare, 39
capite puniatur: quod ſi quis præparaverit tantum venenum, non decapitabitur, ſecundum Franc. Crem. *in ſing.* 49. & Dec. *in l. non vult hæres eſſe*, *ff. de reg. jur.*

Item † adde, quod dictio (veneni) ex vulgari conſuetu- 40
dine loquendi ſolet interpretari de malo veneno, ad mortem interemandum apto, Fel. *in c. ſuper his*, *n.* 20. *de accuſat.* & Alciat. *in l. qui venenum*, *ff. de verb. ſign.*

(*q*) *Cujuſdam Medici.*) Filius erat Hieronymi Cardani. Ros.

(*r*) *Sed certè.*) Vide Foller. *in praxi verſ.* Item quod venenavit ſororem. Vulpel. *conſ.* 145. Quid in emente venenum, aut daret Alciat, *conſ.* 28. *lib.* 7. Et de eo qui materiam dedit Bal. *conſ.* 211. *lib.* 4. Far. loquitur de vendente venenum, ubi ſup *p.* 1. *n.* 32. *& vide par.* 2. *n.* 22. Ros.

(*ſ*) *Ancillis.*) Adde, quod alias Senatus Mediolani, ut retulit Boſſ. *tit. de homic. n.* 13. condemnavit ad mortem concubinam quandam, quæ paraverat venenum concubitori ſuo, ut eum interimeret, licet ſequutus poſtea non fuiſſet effectus. Et id, ut domini redderentur ſecuri à ſervis ſuis. Giach.

(*t*) *Item Judex*) Farin. *quæſt.* 111. *vol.* 4. *n.* 24. *& ſeq. art.* 2. Ros.

Item Judex, qui innocentem.) Adde, † quod erit in arbi- 41
trio Superioris mortem tali Judici imponere, ſi paſſus ſupplicium, inique, & doloſe fuerit condemnatus; & ſi judex ex ira, ſeu calore nimio aliquem necaverit, non punitur morte naturali, ſed deportatione in inſulam, ita late tradit Boer. *in deciſ.* 153. *n.* 8. *cum ſequen.* & ibi *n.* 13. habetur, qua pœna ſit puniendus, ſi non ad mortem condemnavit, ſed ad aliam pœnam corporalem.

(*u*) *Item ſi aliquem poſuit.*) Adde † videndum Menoch. 42
de arbitr. jud. caſu 340. ubi late, qua pœna puniendus ſit Judex, qui vel omnino indebite reum quæſtionibus ſubjecit, vel in torquendo modum exceſſit: vide etiam, quæ poſui infra *in quæſt.* 64. *verſ. Judex autem* Bajard.

(*x*) *Mortuus ſit.*) Vide etiam per Caret. *in prac. pag.* 225. *n.* 117. ubi idem ſi rumpatur funis, aut trabs. Giach.

(*y*) *Item Medicus.*) Adde etiam, quod Medicus † negli- 43
gens circa curam infirmi tenetur *l. Cornelia de ſicariis.* Et negligentia dicitur dolus, & peccatum mortale in iis, qui ex officio ad diligentiam obligantur. Vide de omnibus per Cravet. *ſuo conſil.* 132. *col.* 2. Giach.

Item Medicus, ſi malum medicamentum, &c.) Adde † quod 44
multa intervenire debent, ut mors infirmi Medico imputetur: de quibus habetur per Jo. de Anan. *in c. tua nos de homicid.* & † Medicus negligens circa curam infirmi tenetur *l.* 45
Cornel. de ſicar. Crav. *conſ.* 132. *col.* 2. Bajard.

(*z*) *Juſſu exulare.*) Far. *quæſt.* 87. *inſpect.* 1. *volum.* 4. *nu.* 45. Ros.

(*a*) *Tenetur etiam Medicus.*) Adde † quod ſi Medicus gra- 46
tis operam ſuam præſtabat tenetur ſolum de dolo, & lata culpa, ſi vero cum pretio, tunc etiam de leviſſima teneretur Albert. de Roſat. *in l. ſed etſi quacumque*, *n.* 19. *ff. ad leg. Aquil.*

(*b*) *Sed quæro.*) Decian. *cap.* 20. *lib.* 9. Farin. *qu.* 119. *inſpect.* 1. *n.* 12. *& ſeq. præcipue*, *n.* 17. Cartar. *de execut. ſent. in præfat. n.* 8. Ros.

(*b*) *Sed quæro, quæ ſit pœna homicidii.*) Adde, † quod in 47
Regno Neap. contra occidentem eſt pœna mortis naturalis per Conſtit. *incip. terminum vitæ*, Franc. *deciſ.* 324. *in princip.* & late Fab. de Monteleo. *in prax. arbitr. part.* 4. *n.* 539. *fol.* 216. &

ſimiliter

ſimiliter in Statu Eccleſiaſtico eſt pœna mortis naturalis per Conſt. Marchiæ *in lib. 4. c. 54. incip. homicidium ſi quis.*

48 Item adde, † quod committens homicidium in rixa punitur non minus graviter, quam ſi id faceret deliberatè, Boer. *in tit. de Inquiſit. n. 116.* vide tamen Lud. à Peguer. *in q. cri-*
49 *min. cap.* 14. ubi late † examinavit, an homicidium ex vulneribus in rixa illatis ſecutum ſit pœna ordinaria homicidii puniendum, vel extraordinaria, arbitrio Judicis; & diſtinguit, an habuerit animum occidendi, vel non.

50 Item † adde, quod occidentes ex intervallo ex cauſa metus, quomodo juſte habuerunt ab illo, qui minatus erat eis mortem, & ſolitus erat exequi, ſunt condemnandi ad perpetuas triremes, ut late per Gram. *deciſ. 5. per totam*, & an interficiens portantem pallium ſive Baldachinum, ſub quo erat ſacratiſſimum corpus Chriſti ſit puniendus pœna *cap. Fœlicis, de pœnis in ſexto.* Hanc quæſtionem poſuit Foller. *in pract. crim. in Frag. n.* 48. ſed eam non decidit, dicens cogitandum eſſe. Bajard.

(*c*) *Homicida punitur*,) Adde *infr. §. fin. q. 78. in principio, & verſ. Multa autem*, ubi videbatur contrariari, dum ibi dixit. Multa autem ſunt crimina, in quibus ſecundum diſpoſitionem juris communis imponitur pœna confiſcationis bonorum, exemplificando etiam in homicidio; ibi ergo intellige, quod pœna confiſcationis bonorum pro homicidio imponatur ſecundum veterem pœnam *l. Corneliæ*, ut hic: non autem attento novo jure per authent. *Bona damnatorum, Cod. de bon. proſcript.* Daogh.

Homicida punitur.) Quid de teſte, cujus depoſitio facit, ut quis indebite morte afficeretur, vel abſolveretur, quod teneatur de homicidio, habetur per Bald. Aret. & Fel. *in c. ſicut, in 3. not. de teſtibus*, & ſequitur Boſſ. *tit. de oppoſ. contra teſtes, n.* 140. Sed vide etiam per eundem Boſſ. *tit. de falſis, poſt n. 138. & hic*, ut per eundem *n.* 169. Giach.

(*d*) *Hæc pœna.*) Hic tamen ſcias, quod alteratur pœna, ex qualitate occiſi quamplura exempla vide per Pract. Carer. *pag. mihi* 228. Giach.

(*e*) *Aliqui dicunt.*) Farin. ubi ſup. *inſpect.* 2. *n.* 27. ubi plur. *nu. ſeq.* Ros.

51 (*f*) *Et ita teneas, & ſerves in practica.*) Adde † quod idem tenet Rol. *conſ. 98. n. 26. vol. 1. & conſ. 151. n. 39. vol.* 2. Hip. Rimin. *in l. 1. n. 195. ff. quod quiſque jur.* & iſta eſt magis communis opin. quod hujuſmodi ſtatutum non ſit validum, eſſet tamen intelligendum, quando homicidium eſſet doloſum Kircou. *comm. opin. cent. 4. concl.* 61.

Item adde, quod ſi tale ſtatutum in aliquo loco ſervaretur, & Officialis homicidam decapitaret, qui debebat in pecunia condemnari ex forma ſtatuti, Officialis veniret decapitandus, non autem in pœnam pecuniariam ad formam ſtatuti condemnandus, Ang. *in l. 1. n. 5. ff. quod quiſque juris.* Baiard.

(*g*) *De jure autem.*) Farin. *d. q. 119. inſpect. 1. n. 46. & 57. 63. & 64.* Ros.

(*h*) *Privatur beneficiis.*) Hic nota cautelam, quam tradit Felin. *d. c. Inquiſitionis de accuſat. ante n.* 5. ut ante privationem renunciet alicui amico; qui poſt diſpenſationem eidem renunciet, & ſic cautus erit, & refert, ac ſequitur Carer. *in pract. crim. §. Homicidium ultimo, poſt n. 66. in fin. & n. 68.* limitat in homicidio qualificato, ut in aſſaſſinio. Giach.

52 (*i*) *Sed in homicidio deliberato, ſive qualificato.*) Adde † quibus modis homicidium dicatur qualificatum, & quibus cauſis aggravetur per Guliel. Bened. *in c. Raynutius, de teſtam. in fin. in quæſtione de homicidio*, ubi multum diffuſe hanc materiam tractavit, & qua pœna puniendus ſit Clericus, qui committit homicidium qualificatum. Bajard.

53 (*k*) *Privatur etiam.*) Adverte, quod ille, qui occidit † alium, nedum prohibetur ſuccedere ipſi occiſo, immo prohibetur etiam ſuccedere hæredi ipſius occiſi. tex. eſt *in l. Lucius, ff. de jure fiſci.* quem eſſe ad hoc no. inquit Jacob. de S. Georg. *in l. hæreditas in fi. C. de quibus ut his indi. auferuntur hær.* Ubi etiam, relative vide, quid juris ſit de occidente uxorem propriam. Adde, & vide pulchram quæſtionem per Jac. de S. Georg. *in l. ſororem. col. 1. C. de occidente uxorem propriam.* Giach.

54 *Privatur etiam homicida.*) Adde, quod ſi pater calore iracundiæ occidit filium habentem bona materna, non ſuccedit, ſed fratres occiſi, pater renunciet uſufructui, ſecundum Angel. *in l. adoptivum, §. patronum, ff. de in jus vocan.* & dicit, ita fuiſſe ſervatum in facto, ſed Alexan. de Nevo. *in conſil. 91. n.* 21. dicit, quod dictum Ang. non poteſt procedere, cum portio illa, in qua pater debuiſſet ſuccedere, veniat confiſcanda, & in aliis portionibus fratres defuncti, cum non ſint ſequentes in gradu ſucceſſionis, ſed pares patri debent ſuc-
55 cedere, & ibi *n.* 7. † quod ſi quis habet duos filios, & unus occidit patrem, delictum ejus non nocet fratri ſuo, quominus ſuccedat patri.

56 Item † adde, quod ſi maritus interficeret fratrem uxoris non poterit habere commodum ex illius bonis; ſed uxor,

& ejus filius poterunt ſuccedere, Jo. Lop. *in rep. rub. c. per veſtras, §. 70. n. 17. fol. 165. de don. int. vir. & uxo.* & ibi *n.* 27. di-
cit, quod † frater ſubſtitutus per fideicommiſſum, ſub condi- 57
tione mortis non conſequitur fideicommiſſum, ſi fratrem occidit: idem tenet Bal. *in conſ. 50. vol. 4.*

Item † adde, ſtatuto diſponente, ut bona occidentis hære- 58
dibus occiſi debeantur, ſi quis Monachum occidat bona Monaſterio debentur, & non filiis, quos ante ingreſſum habuerat, dummodo non adſit teſtamentum, quia deberentur hæredi inſtituto, quæ bona pro dimidia erunt Eccleſiæ, alia dimidia erit diſtribuenda pro anima occiſi in eleemoſynam. Bero. *in cap. in præſentia, n. 473. de probat.* ubi ad partes hanc quæſtionem examinavit Bajard.

(*l*) *Et ita volunt Doctores.*) Boſſ. *de his quib. ut ind.* Farin. *q. 120. ſectio. 1. n. 21. 36. & ſect. 4. n. 74.* Ros.

(*m*) *Sed pone, quod filius.*) Farin. ubi ſup. *n. 29. 30. 53. & ſequen.* Ber. Roſ.

(*n*) *Frater fratrem.*) Boſſ. *d. loco n.* 16. Ber. Ros.

(*a*) *Si vero non extent filii.*) Adde, † quod pluribus caſi- 59
bus quis dicitur indignus, in quibus ſuccedit fiſcus, ut per Bart. *in l. hæreditas, C. de his, quibus ut indign.* & ibi *n.* 6. dicit, quod ratio, quare applicetur fiſco, quod aufertur tanquam ab indigno eſt, quia turpia lucra ſunt extorquenda ab hæ-
redibus, *per l. in hæredem. ff. de calumniat.* Et quando † legatum 60
auferatur alicui, & applicetur fiſco, vide Bar. *in l. fi. ff. de his, quib. ut indign.* Natt. *conſil. 462. in fine*, Mantic. *de conjectur. ul-
tim. volun. lib. 12. tit. 5. nu. 19. cum ſeq. & ibi nu.* 20. dicit, † 61
quod alius hanc indignitatem opponere non poteſt, quia exciperet de jure tertii, atteſtando de communi, & in hac materia, quando bona, quæ auferuntur tanquam ab indignis, applicari debeant fiſco, vide Boſſ. *in tit. de his, quibus
ut indign. & in titul. ſequen.* habetur † quando non applican- 62
tur, ad hoc vide etiam Afflict. *ſuper feud. in tit. quæ ſint regal.* ubi enumerat duodecim caſus, quibus res aufertur, ut ab indigno, nec in fiſcum pervenit.

Item † adde, quod ſecundum Bartolum, *in l. cum ratio*, 63
§. præterea, ff. de bon. damnat. bona occiſi non veniunt ad fiſcum, ſi adeſt alius, qui ſit in eodem gradu cum interfectore, ut puta, ſi frater occideret fratrem, quod alius frater occiſoris ſuccederet, & non Fiſcus. Idem tenet etiam Alex. de Nevo. *in conſ. 91. n.* 11. Sed hoc non eſt ita ſimpliciter verum, quod tota illa hæreditas applicetur aliis venientibus ab inteſtato, qui ſunt in paritate gradus cum interfectore, nec etiam eſt verum abſolute, quod tota applicetur fiſco, eligitur enim media via, videlicet, quod portio, in qua ſucceſſurus erat interfector, applicetur Fiſco: portio autem, quæ pertinebat ad alios pares in gradu, eis reſervatur ita tenent Bal. Saly. & Alex. *in d. l. hæreditas, C. de his quib. ut indignis*, & de communi atteſtatur Boſſ. *in dicto tit. de his, quib. ut indign. n.* 16. & Alb. *conſ. 7. n.* 10. Gomeſ. *epitom. delict. tom. 3. c. 3. ſub n.* 51. ubi dicit hanc opinionem communem veriorem, & tenendam.

Item † adde, quod ſi juſtus, & legitimus hæres ſucceſſit 64
occiſo, vel ex teſtamento, vel ab inteſtato, non poteſt inſtituere hæredem in dicta hæreditate, & bonis occiſi occiſorem, qui nec in dictis bonis ab inteſtato ſuccedere poteſt, Gomeſ. *dicto c. 3. n.* 52. ubi late.

Item † adde, quid de occidente filium teſtatoris, ſeu il- 65
lius, cui quis ſuccedere poteſt, Rom. *ſingul.* 467. occidens,
& ibi vide addent. ubi in fine habetur, † quid in bonis feu- 66
dalibus: de quibus vide etiam Franciſcum Mariam de Plotis *conſil. 66. tomo 1. inter conſilia criminal diverſor.* & Joan-
nem Baptiſtam de Plot. *in conſ.* 25. † in quo late, an filius 67
fratris, qui fratrem conſeudatarium feudi paterni interfecit, ſit incapax, ne in feudo ſuccedere poſſit filio interfecti patrui ſui, & in hac quæſt. de bonis feudalibus, vide etiam Peregrin. *de jure fiſci. lib. 2. tit. 3. n.* 17.

Item † adde, quod ubi extaret ſtatutum, ut occiſor non 68
poſſit ſuccedere occiſo in ejus bonis ex teſtamento, nec ab inteſtato, tunc fiſcus excluderetur, ut per Corn. *conſ.* 222. *lib.* 4. Barb. *conſ. 8. nu. 8. vol.* 3. Ruin. *conſ. 129. vol.* 2. & Joh. Ant. Anguſ. *conſ. 76. lib. 6.* & cum D. Clarus allegat Bald. *in terminis ſtatuti in l. ſi quis inceſtis, C. de inceſt. nupt.* & dicat magis communem opin. eſſe contra Bald. allegando Boer. *deciſ. 25. n. 8.* id atteſtantem, profecto Boer. hoc non concludit in terminis ſtatuti, ſed poſtquam diſcuſſit opiniones de jure communi, dixit magis communem eſſe pro fiſco, & de ſtatuto, ac doctrina Baldi incidenter locutus fuit. Et dum idem Clar. allegat Barbat. *d. conſ. 8. ſub n. 4. & conſil. 90. n. 45. lib.* 4. In terminis juris communis, utique dicendum venit, quod in illis etiam terminis D. Clarus locutus fuerit, licet videatur dixiſſe contrarium in terminis ſtatuti. Et tale ſtatutum eſt in civitate Spoleti, ubi ſum ad præſens, ſecunda vice Gubernator ſub Pontificatu ſanctiſſimi D. N. Sixti Quinti; per quod cauſa duorum Juvenum de Liguriis, qui duas ſorores interfecerunt, & frater ipſorum prætendit

hæreditatem, & bona, quæ perveniſſent ad dictos occiſores
ex bonis dictarum interfectarum; deciſa fuit ad favorem
dicti fratris, & contra Fiſcum, per Magnificum D. Fabium
69 Timeum de BonſerinisUrbenelanum Locum tenentem meum.
Et † de iſta quæſtione quando interficiens ſuccedat interfec-
to, & fiſcus auferat tanquam ab indigno, & quando inter-
ficiat impune, ut quia occidat bannitum, vel uxorem adul-
teram, vide noviſſime per Peregrinum *de jure fiſci lib.* 2. *tit.*
3. *per totum*, ubi magis diffuſe, quam alibi. Bajard.

(*p*) *Sed quid ſi maritus.*) Boſſ. *ubi ſup. nu.* 22. Ros.

70 *Sed quid ſi maritus interficiat uxorem.*) Adde, † quod ne-
dum perdit lucrum dotis, ſi conſtat, quod uxorem occide-
rit, ſed etiam ſi uxor reperiatur mortua mane, quæ ſero erat
ſana, ex quibuſdam percuſſionibus ſibi illatis, quia præſumi-
tur interfecta à marito, cum ea cubante, nullis in camera,
ſive domo, præter eos exiſtentibus, ſi prius ab eodem male
tractabatur, ita concludit Bal. *conſ.* 122. proponitur, quod
uxor Petri Fornarii, *vol.* 1. & notat Luc. de Pen. *in l. fi*. *col.* 2.
verſ. item nota, quod maritus C. *de incolis lib.* 10. & ſequitur
Boer. *deciſ.* 261.

* Item adde, an per publicam vocem, & famam, & per
judicium fugæ & per confeſſionem factam privatæ perſonæ
probetur maritum interfeciſſe uxorem, ita ut excludi poſſit,
& debeat à lucro dotis, Bald. *in conſil.* 254. *volum.* 2. ubi te-
net, quod ſic. Bajard.

71 (*q*) *Tranſeat ad hæredes*,) Farin. *d. q.* 120. *ſect.* 3. *nu.* 57.
& idem ſi Medicum non adhibuit. *ſeq.* 4. *n.* 74. & *n. ſeq.* Ros.

(*r*) *Et hæc concluſio locum habet.*) Adde, † quod opinio
Bar. optime ſalvatur per diſtinctionem, de qua per Rolan. *in
dicto tract. de lucr. dot. q.* 63. *nu.* 6. ſcilicet, quod maritus in-
terficiens uxorem in adulterio repertam, ſtatuto, vel conſue-
tudine ſic permittente lucratur dotem, ſi lex, vel ſtatutum
dictat lucrum ex alia cauſa, quam ex delicto, prout eſt,
ſtante ſtatuto, quod uxore præmoriente, maritus lucretur do-
tem: quod lucrum defertur propter onera matrimonii, vide
etiam Marſ. *conſilio* 93. & 226.

72 Item † adde, quod maritus occidens uxorem perdit jus
ſuccedendi quod habet, in defectum conjunctorum, Bald.
in l. 1. C. *un. vir. & uxor*: de quo plenius per Guid. Bene-
dict. *in cap.* Rainutius, *in verſic.* mortuo itaque teſtatore,
el primo, numer. 17. quod tamen fallit, ſi, ſtatuto permitten-
te, occidat, Campeg. in tracta de dote, *par.* 8. *in* 5. *quæſt.* &
Boer. *in deciſ.* 25. *nu.* 4. Bajard.

73 (*ſ*) *Tenetur etiam homicida.*) Adde † in hac materia, quan-
do homicida, ſive vulnerans teneatur ad damna, expenſas,
& intereſſe, & quando poſſit jurari in litem, ut per Pior. in l.
ſi quando, *num.* 694. *cum ſeq & ibi num.* 698. dicit, quod
cicatricum & deformitatum in homine libero, nulla habetur
ratio: quod ſecus eſt in ſervo, & animali bruto. Et quan-
do vulneratus poſſit petere, vel lucrum ceſſans, vel dam-
74 num emergens, & ſi † conſecutus eſt pœnam, de qua in
cautione de non offendendo, vide Bertaz. *conſ.* 16. ubi re-
ſpondit, quod non, ſed Vulpell. *in tract. de pace qu.* 64. con-
trarium tenuit, dicens, quod pœna conventionali parti ſolu-
ta, quia paci, vel promiſſioni de non offendendo ſit contra-
ventum propter vulnera, & medelas, intereſſe quoque peti
poterit, quia dicta pœna ratione contemptus potius, quam
intereſſe appoſita cenſetur, & quando offenſus poſſit jurare
in litem, vide etiam Bertaz. *conſ.* 17. & 18. Et in hac mate-
ria quod occidens teneatur ad expenſas, & damna, ac inte-
reſſe, vide multas ampliationes per Joſeph. Ludov. *in concluſ.*
39. & Soci. *in c. vexati*, *num.* 57. *de homicid.* ubi habetur, ad
75 quid vulneratus agere poſſit, & qua actione; & † quo caſu
agere poſſit pro cicatrice, & deformitate. Et quo ad æſtima-
tionem operarum vulnerans non tenetur, ſi vulneratus nul-
lam habebat artem, ut per Afflict. in Conſtitut. in pecunia-
riis litibus, *nu.* 38.

Et ſi hæredes occiſi agerent contra homicidam pro inte-
reſſe, & operibus quibus caruit defunctus, qui erat, ut puta
Officialis, qualiter, & pro quot annis operæ æſtimari poſſint,
an uſque ad centum annos, cum de jure quis tamen vivere
præſumatur, *l. fi. C. de ſacroſanct.* Eccleſ. vel æſtimatio ſit fa-
cienda ſecundum diſpoſitionem *l. ſi hæreditatem*, *ff. ad l. Fal-
cid.* vide Gomeſ. *de delictis c.* 3. *nu.* 38. & ibi etiam an occi-
dens ad ſui defenſionem, ſi exceſſerit teneatur ad intereſſe, &
habetur etiam quando offenſus non fuit occiſus, ſed factus
inutilis, tunc delinquens tenetur ad operas annuatim quoli-
bet anno quo vixerit: Ego autem arbitror, quod circa tem-
pus operarum non ſit attendenda diſpoſitio dictarum legum,
ſed remittendum eſſe Judicis arbitrio, cui remittitur dam-
num: & intereſſe, quod paſſo, ſive vulnerato reſarciendum
eſt, ut per Menoch. *de arbitr. caſu* 122. ſed ego nunquam vi-
di, quod quis agat ad dictam operarum æſtimationem de-
functi, & actio ad damnum, expenſas, & intereſſe tran-
ſit ad hæredes, idem Gomeſ. ubi ſupra *in n.* 37.

76 Item † adde quod vulneratus poſſit civaliter agere contra
vulnerantem, ad damna, expenſas, & intereſſe, licet vul-
nerans ſit abſolutus ab inquiſitione, ſecundum Borgnin. *in
conſ.* 233. *vol.* 2. Rom. *in conſ.* 223. & *conſ.* 213. Maran. in Spec.
aureo. *in* 4. *p.* 1. *diſt. nu.* 5. *car.* 33. & *nu.* 20. *car.* 35. & Bor-
gni. filius in tra. de uſufruct. mulieri relicto, ſub *num.* 232.

* Item adde, quod licet homicida teneatur ad damna,
& intereſſe, & expenſas, non tamen offenſus poteſt agere
contra homicidam actione injuriarum civiliter, & hoc eſt
ſpeciale in crimine homicidii; late Maran de ord. jud. *par.*
6. *tit.* de inquiſitione, *num.* 90. & 91.

(*t*) *Ad æſtimationem.*) Farin. *d. qu.* 119. *inſpect.* 4. *nu.* 93.
& 97. 102. 103. 104. & 126. Ros.

(*u*) *Excuſatur autem.*) Similes excuſationes, & capitu-
landi modos pro Reo, vide apud Alc. Tracta de præſumpt.
reg. 3. *præſumpt.* 39. per totum, ubi diffuſius, quam hic.
Adde *infr. in* §. *fin q.* 60. per totam. Drogh.

Excuſatur autem.) Late Farin. *d. vol.* 5. *q.* 125. *p.* 1. *in
princ. præcipue*, *nu.* 3. *q.* 10. 11. 93. & 118. Ros.

Excuſatur autem homicida) Adde † videndum Menoch.
de arbitr. jud. caſu 277. ubi quando vim vi repellere liceat, 77
& quod remittitur arbitrio judicis, quando quis defenſionis
limites exceſſiſſe dicatur, & in caſu ſequenti habetur, quod
excedens modum defenſionis arbitrio judicis punitur.

Item adde, quod ſi quis teneret aliquem proſtratum in
terram, cum multis pugillis percutiendo, & ipſe percuſſus
gladiunculo, quem ad latus geſtabat, ipſum interficeret,
non eſſet puniendus pœna ordinaria, ſed exilii per ſex annos,
ita Utill. ad Afflict. *in deciſ.* 289. *n.* 33. per ea, quæ tradit
Alex. *in conſ.* 76. *vol.* 1.

Item † adde, quod probans feciſſet homicidium ad ſui 78
defenſionem, eſt liberandus etiam abſque licentia Principis
de jure ſecundum Boer. *in deciſ.* 264. *nu.* 15. circa fin. tamen
dicit, quod de ſtylo curiarum Franciæ nunquam liberatur
per judices ſine remiſſione a Principe prius obtenta, quod
eſſet ſervandum ubique per omnes judices, & † nedum ag- 79
greſſorem licitum eſt occidere, non ſolum quando imminet
periculum vitæ, ſed etiam, quando imminet periculum ali-
cujus injuriæ perſonalis, Marſil. *conſ.* 81. *n.* 16. & † quo pro- 80
batur homicidium, ad ſui defenſionem factum fuiſſe latiſſi-
me per Maſcard. *de prob. concl.* 1126.

Item † adde, quod homicidium factum ad ſui defenſionem 81
non eſt punibile, etiam ſtante ſtatuto indifferenter diſponen.
homicidium pœna mortis puniri, ſecundum Bal. *in conſ.* 19.
nu. 8. *inter conſil. crim. tom.* 1. nec † etiam Presbyter celebrans 82
Miſſam, ſi inſultatus committeret homicidium, efficeretur
irregularis, quin poſſet poſt illud Miſſam inceptam perfice-
re, Marſ. *in l.* 1. *nu.* 28. & *ſeq. ff. ad l. Corneliam de ſicar.* & *in
conſ.* 4. *numer.* 4. & 5. & *conſ.* 82. *num.* 2. & † in hac mate- 83
ria quando licita ſit defenſio, vide Duen. *in reg.* 191. & 192.
ubi ponit multas ampliat. & lim.

Item † adde, quod ille, qui primo provocaſſet ad verba 84
injurioſa, licet poſtea rixando poneretur in diſcrimine vitæ,
ſi interficeret, non gauderet privilegio neceſſariæ defenſio-
nis, quia ipſe cauſa fuit mali, & poſuit ſemetipſum in ne-
ceſſitate, & per præſumptionem juris non videtur interfice-
re ad ſui neceſſariam defenſionem. *l. quam multa facinora*,
C. *ad l. Jul. de vi.* & Bal. *in conſ.* 143. *n.* 1. *vol.* 1. & Bolo. *in
l. ut vim. n.* 94. & 95. *circa finem. ff. de juſt. & jur.*

Item adde, quod aggreſſus poſſit etiam impune occidere
furioſum, ſive dormientem aggreſſorem, Bal. *in repe l.* 1.
num. 50. C. *unde vi*, & Gomeſ. *de delictis c.* 3. *nu.* 20. ſed
ego credo hoc verum non eſſe ita ſimpliciter, nam ſi potuiſ-
ſet aufugere, & non aufugiſſet, quod extraordinarie veniret
puniendus, quia tunc aufugiendo non incurritur aliquod pe-
riculum honoris, quinimo non aufugiendo. Bajard.

Si probet.) Niſi enim probaret ad ſui defenſionem perpe-
traſſe homicidium, haberetur pro confeſſo, & capitaliter
puniretur, ſecundum gloſſ. & Panorm. *in c. cum veniſſet, de inſti.* Bar. *in* C. *Aurelius*, §. *idem quæſivit*, *ff. de lib. leg.* Bal. *in l.* 1.
C. *de confeſſ.* contrarium tamen tenet Marſ. *ſing.* 185. caſu
quo non conſtet de homicidio commiſſo. Reus enim ex hac
ſua confeſſione non venit puniendus pœna mortis, alleg. Abb.
in c. auditis, *de præſcript.* vide Anton. Trigon. *ſingul.* 70. *n.* 3.
Thom. Fer. *caut.* 5. qui per eadem & alia jura idem tenet.

(*x*) *Defenſionem.*) Quæ debet incontinenti fieri, non ex
intervallo, & quando dicatur incontinenti fieri per Carer. *in
pract. crim.* §. *Homicidium* 6. *cum ſex limitat.* à *n.* 106. *uſque ad
n.* 112. & *n.* 124. Et an confeſſus in judicio ſimpliciter ho-
micidium poſſit ex intervallo ſuam interpretari confeſſionem,
quod fecit ad ſui defenſionem, vide per pract. Carer. §. *Ho-
micidium* 6. *n.* 165. omnino Boſſ. *tit. de confeſſ. nu.* 31. *cum ſeq.*
& *tit. de falſis*, *num.* 66. Itemdefenſio incontinenti non ex in-
tervallo fieri debet, & defenſionis modus in quibus conſiſtat.
Item defenſionis cauſa quando videatur feciſſe percuſſus, qui
per horam ſtetit in terram & poſtea ipſe repercuſſit Vide
de iſtis omnib. per Boer. *deciſ.* 168. Et adde unum
notabile

notabile verbum, quod Judex poteſt cogere reum, ut ſpecificet defenſionis modum, vide per Ang. de Aret. *in §. hæc igitur, Inſt. de ju. & jur. poſt n. 6.* Giach.

(*y*) *Ad ſui defenſionem.*) Adde, & vide, qua pœna plectatur is, qui ad ſui defenſionem occidiſſe fatetur, per Jac. Men. *de arbit. jud. lib. 2. caſ. 279. in fin.* Et homicidium quan-
85 do † dicatur factum ad defenſionem, vide per Dec. plenè ejus *conſ. 459. col. 1.* per Cravc. *ejus conſ. 151. col. 5. verſ. alibi ſcribit Ang. Are.* ubi homicidium in dubio præſumitur factum ad defenſionem, ut delictum excludatur, & allegat Dec. *pluribus in locis*, ac Nic. Boer. demum de illis miratur: quod ita loqui auſi fuerint, cum in dubio præſumatur contra occidentem, quod dolo fecerit, per text. *in c. 1. de præſ. & in l. 1. C. de ſicar.* Et concurrentib. duab. præſumption. adverte, quod tunc una præſumptio tollit alteram, & debilior cedit fortiori *l. pen. de reſti. in integ.* Item plures præſumptiones vincunt unam, per Crav. *conſ. 125. n. 21. & in conſ. 149. n. 17.* Item quibus conjecturis præſumatur homicidium ad neceſſariam defenſionem perpetratum, vide per Cæpo. *conſ. crim. 29. n. 15. 16.* Laur. de Palatiolis *inter conſ. crim.* Cæpo. *conſ. 43.* Fel. *in c. dilecti filii, col. pen. in prin. de exec.* Alex *ejus conſ. 14. col. fi. vol. 3.* & per Boſſ. *tit. de homic. poſt nu. 89.* ubi inquit, quod res eo redigitur: quod ſi judici ex illorum diſpari conditione videtur quod ſit alienum a ſana mente putare, quod occidens prius inſultaverit, tunc præſumendum eſt, quicquid factum fuerit proveniſſe ad neceſſariam defenſionem, alias ſecus. Ad idem vide per Gram. plenè ejus *conſ. 56.* per totum, ubi egregie materiam reaſſumit. Et ſimiliter ſi inſultatus, qui proclamando (non detis mihi impedimentum) ſui aggreſſorem occidit, vel vulneravit, quod ad ſui defenſionem feciſſe præſumatur, vide per Alex. de Nevo. *conſ. 77. nu. 3. in 1. vol. inter conſ. crim. diver. Ziletti.* Giach.

(*y*) * *Capolla conſ. crim. 42.*) Quem vide, quia ibi habes, quibus caſibus liceat aggreſſorem interficere. Giach.

(*z*) *In foro conſcientiæ.*) Farin. *d. p. nu. 20.* Ros.

86 (*a*) *Hæc autem concluſio.*) Adde † quod Bolognet. *in d. l. ut vim, n. 66. cum ſeq.* conatur velle reſtringere hanc communem opinionem, ut ſolum procedat, quando quis pro defenſione bonorum ſuorum poneretur in diſcrimine vitæ, & ſic, quod utrunque concurreret, videlicet defenſio perſonæ, & rerum, quæ reſtrictio mihi non placet, per ea, quæ adducit Claud. *in d. l. ut vim nu. 76.* ubi tenet communem opi. quod pro ſola defenſione rerum licitum ſit homicidium,
87 quod † etiam procedit in foro conſcientiæ, Rim. jun *in d. l. ut*
88 *vim, nu. 359. cum ſeq.* & Achill. Pedroche *in conſ. 340.* & † intellige, quando talis defenſio ſit incontinenti, & etiam ex intervallo, ubi judicis copia non offertur, Alcia *in conſ. 132. col. 2. tom. 2. lib. 5.* & Moron. *in tract. de ſide, pace, & treug. q. 162. n. 1.*

89 Item † adde, quod etiam Clericis pro defenſione rerum ſuarum vim vi repellere licet, Innoc. *in c. niſi cum pridem. 15. col. de rom.* & Fely. *in conſ. 50. num. 11.* ſed Foller. *in pract. crim. canon c. 14. in ver. & reis admiſſis, n. 7.* dicit, nullo modo licere Clericis occidere rapientes, aut furantes: bene tamen præter occiſionem, & percuſſionem licet defendere res proprias, cum ſit permiſſa modica percuſſio pro defenſione rerum, ut per Abb. *in c. ſignificaſti. de hom.* Baiard.

(*b*) *Rerum ſuarum.*) Et iſta eſt concluſio magis communis etiam in jure divino, ut per Alex *in conſ. 138. n. 11. lib. 6.* qui facit regulam etiam in debitore, ſed fallit, niſi res eſſet valoris modici, & vilis; inſpecta qualitate perſonarum, per Alex. *ibidem.* Item, intelligitur ſecundum additio. *ibid.* niſi quando ſubeſſet etiam probabile periculum perſonæ, & ſic niſi ab inſtanti periculo vitæ: alias extenſiones, ac limitationes, vide per Carer. *Pract. crim. pag. 372. & 429. cum ſeq.* Giach.

Rerum ſuarum.) Vulpell. *conſ. 79. n. 2. & 119.* Et quid pro bonorum defenſione, vide Farin. *vol. 4. ejus prax. q. 125. par. 4. nu. 168. & 170.* & etiam homines coadunare, Farin. *qu. 113. 4. inſpectione, nu. 149.* & *duobus ſeq. & d. p. 4. n. 177. 234.* Ros.

(*c*) *Proprii honoris.*) Vide Farin. *quæſt. 121. par. 2. nu. 116. vol. 5. & d. p. 1. nu. 41. & 42.* Ros.

90 (*d*) *Item locum habet non ſolum.*) Adde, † quod etiam licet defendere ſocium itineris, & amicum, ut per Dec. *conſ. 469. nu. 3. & 4.* Gram. *conſ. 56. n. 25.* & Bertaz. *conſ. 473. n. 2. vol. 2.* & de extraneo occidente aggreſſorem pro defenſione alterius extranei, latè habetur per Gomeſ. *in c. 3. nu. 21.* ubi tenet, quod non poteſt puniri niſi pœna extraordinaria, etiam quod aggreſſus non clamaſſet: & auxilium non petiiſſet, atteſtando ſe defendiſſe à pœna mortis quendam mediatorem qui cum baculo aggreſſorem occiderat, & de hoc vide etiam Boer *in deciſ. 83.* quando mediator interfecit rixantem, vel interfectus fuit, & Menoch. *de arbit. caſu 324. nu. 9.* ubi concludit: quod talis homicida ſit puniendus pœna arbitraria, dummodo non adſit dolus. Baiard.

(*e*) *Sanguine conjuncti.*) Ut puta patris. Alban. *conſ. 94.* Ros.

(*f*) *Doctores.*) Farin. *q. 51. num. 38. vol. 2. & qu. 125. p. 5. num. 281. 290.* Ros.

(*g*) *Immo etiam.*) Aut etiam extranei. Vide Farin. *d. vol. 5. & q. 125. p. 5. n. 267. & vol. 2. q. 51. nu. 58. 281.* & iterum etiam extranei *p. 4. num. 188.* modo incontinenti fiat. *num. 211. & 218.* & in ſocio & amico *d. p. 5. num. 290. & 194.* & pro vicino, & domino *ibi num. ſeqq.* Ros.

(*h*) *Pro ſalutis propriæ defenſione.*) Quid de illo, qui interfecit aliquem turbantem in ſua licita vindicta, an puniri debeat pœna *l. Corneliæ de ſicariis.* Vide per Cæpol. *crim. conſ. 75. viſis ſtatutis.* Giach.

(*i*) *Interficere.*) Hic adde, quod in cauſa defenſionis non habetur ratio, an quis potuerit aufugere ſaltem, quando aggreſſus eſt nobilis; atque bonæ conditionis ſecundum magis communem opin. de qua vide per Alex. *conſ. 119. col. fin. lib. 7.* qui *n. fin.* idem tenet in aggreſſo minus potenti. Giach.

(*k*) *Sit clericus.*) Et quid ſi is, qui vult offendere ſit Clericus, vi. Far. *d. q. 125. & p. p. n. 31. & 32. & 33.* Rat.

(*l*) *Defenſione.*) Adverte, quod ſi percuſſus ab aliquo percuſſorem fugientem percuteret, quod non dicitur percuſſiſſe ad defenſionem, ſed ad vindictam, ut per Nat. plene *in conſ. 412. nu. 21.* Item ſcias, quod defenſio debet eſſe proportionata, puta, pugnum pro pugno, baculum pro baculo, non enſem pro fuſte, niſi tanta ſit elegantia offenſi, quod plus ponderet in ipſum fuſtis, quam in adverſarium enſis. Ita Bal. *in l. 1. col. 20. C. de Confeſ.* & per Crave. *conſ. 119. n. 7.* Et licet non liceat, ut jam dictum eſt, fugientem, qui percuſſit, occidere, quia eſſet ad vindictam, ſi tamen percuſſus illum fugientem interficeret, non deberet condemnari de homicidio, ut late habetur per Carrer. *in pract. § homic. 6. poſt num. 10. 170.* & fuſius *num. 151. 153.* ob juſtum enim dolorem pœna minuitur, ut per Deci. *in allegata l. ut vim, num. 11.* cum illic allegatis & Cagnol. *in regul. quicquid calore, num. 8.* & vi. ſupra.
Et adde, quod ad probandam † defenſionem ſufficit ſemiple- 91
na probatio. Item dubia probatio ſufficit in criminalibus. De iſtis vide per Crav. *ſuo conſ. 2. poſt nu. 16.* Et probatur defenſio per teſtes ſimpliciter deponentes homicidium fuiſſe factum ad defenſionem, tametſi aliam rationem non adducant, ut tradit Dec. *conſ. 459. n. 6. 469. nu. 5. & 10.* Et habetur etiam per Boſſ. *tit. de defen. reor. num. 30.* Item defenſionis cauſam homicidium in dubio præſumendum eſt; per Dec. *conſ. 449. n. 4. 469. n. 11. & 678. n. 7.* Vi. tamen de hoc Crav. *conſ. 141. poſt num. 18.* ubi contra *Dec.* & Boer invehit Giach.

(*m*) *Papa vel Imperator.*) V. Farin. *5. vol. q. 34.* Ros.

(*n*) *Qui percuſſerit.*) Qui prætorem ſe defendendo percuſſit, vel Clericum. vi. Farin. *q. 105. inſpect. 4. nu. 195. & q. 125. p. 5. nu. 276.* Ros.

(*o*) *Adde quod non ſolum.*) Si alius occiditur, quando ab inſultante non poteſt quis ſe defendere, vide Fari. *ſup. n. 148.* Ros.

Adde, quod non ſolum licet inſultata.) Adde † quod non pu-
nitur pœna homicidii, ſed punitur arbitrio Judicis, Menoch. 92
de arbitr. Jud. caſ. 344. nu. 9. Boer *deciſ. 83.* ubi mediator cum accepiſſet, vel teneret arma unius ex rixantibus, qui ſe de-
fendere non poterat, ab eo fuit interfectus, & ſi † interficiens 93
alium ſive mediatorem, ſe defendendo, homicidium negaret, non eſſet torquendus, quia homicidium eſſet impunibile, ut per Alban. *in conſ. 56. n. 35. & in d. conſ.* habetur de quo-
dam † homicidio in rixa commiſſo ab uno ex rixantibus, 94
credente occidere inſultantem, quem ſequitur Bertaz. *conſ.*
223. n. 12. ambo concludentes non teneri de homicidio, & † 95
in d. deciſ. Boerii habetur etiam, quando teneantur mediatores, qui unum ex rixantibus offendunt. Baiard.

(*p*) *Se aliter defendere non poterat.*) Adde, quando inſultatus dicatur in diſcrimine vitæ conſtitutus, per Pet. Barbo. *inter conſ. crim. diverſ. Ziletti in conſ. 97. in 1. vol.* Item adde, quod quando defenſionis † modus exceditur, tunc punitur ſo-
lum quis de exceſſu communi, vi. per Alex. *ejus conſ. 11. ſub* 96
nu. 12. lib. 7. Adde etiam per Dec. *in conſ. 482. n. 15.* Sed adverte, quia non tenetur de exceſſu, quando aliter evadere non poterat, per Marſ. *conſ. 4. n. 28.* Item, quando exceſſus fuit factus inopinate, per eundem ibi. *n. 22.* Quomodo autem probari poſſit, quod fecerit ad ſui defenſionem, vide per Ang. de Aret *in §. jus autem gentium nu. 6. & 7. Inſtit. de jur. natu. gent & civil.* ubi etiam habes, quod præſumitur quis in diſcrimine vitæ conſtitutus eo ipſo, quod terror infertur cum armis: & quid de inſultato à ruſtico, & de robuſto à debili, vide ibi. & *ſub num. 8.* declarat verum eſſe, quod excedens modum tenetur tantummodo de exceſſu, & non de toto, quando exceſſus prædictus eſt punibilis. Giach.

(*q*) *Sed pone.*) Si oppoſitum Titio inſultanti Cajum qui fuit interfectus, vide Farin. *d. q. 125. par. 3. n. 146. & 148.* Ros.

Sed pone, ego fui.) Adde, † quod *in ſing. hic alleg.* de hoc
verbum nullum eſt, nec de quæſtione Ang. Imo. Fel. *in c. ſi-* 97
gnificaſti, el 2. num. 14. de homicid. refert, quod Ang. *in d. q.* teruit, quod talis apprehendens puniatur, quaſi exceſſerit defenſionem, ponentem innocentem in periculo: ſed Boet. *in deciſ. 84. n. 4.* tenet contrarium, quod aliqua pœna non re-

Digitized by Google

neatur niſi eo doloſè, ut clypeo uſus fuiſſet, ſe retroponen-
do, Bajard.

(r) *Quod eſt notandum.*) Dividentes rixas ſæpe offenſi re-
manent, vi. Farin. *d. q.* 125. *p.* 3. *num.* 142. *& ſeq. &* 144.
154. *&* 155. quando qui plures offendunt Bonacoſſa *in comm.
crim. verbo offenſa.* Ros.

98 (ſ) *Et ita fuit abſolutus per ſenatum quidam Ant. Dave-
rius &c.*) Adde, † quod debeat condemnari aliqua pœna per
tex. *in l. ſcientiam*, §. *qui cum aliter. ff. ad leg. Aquil.* ubi pro-
jiciens lapidem contra aggreſſorem, ſi non eum, ſed præ-
tereuntem percuſſerit, tenetur; & ibi Bal. dicit, quod licet
ſit licitum percutere aggreſſorem, non tamen mediatorem,
vel alium: videatur Boer. *in dec.* 82. *in fin.* & Menoc. *de ar-
bit. Jud. caſu* 324. obi ipſe quoque tenet, quod pœna arbi-
traria ſit puniendus. Bajard.

(t) *Atque adeo.*) Quid ſi inſultatus fuga poterit ſe ſervare,
vi. Fari. *d. vol.* 5. *q.* 125. *par.* 2. *n.* 121. *uſque* 131. *&* 133. Ros.

99 *Atque adeo vera eſt.*) Adde † quod inſultatus nedum au-
fugere non tenetur, ſed ſi percuſſus fuerit, & poſt ictum in-
ſequendo percuſſorem, ſive vulnerantem fugientem eum oc-
ciderit; non debet puniri pœna mortis, ſed alia pœna ex-
traordinaria, quia eſt potius culpoſus, quam doloſus, Abb.
in c. olim, col 1. *de reſtitu. ſpol.* Felyn. *in c. dilecti filii, col.* 6. *de
excep.* & hoc firmant ſcribentes maxime Jo. de Anan *in c.
ſignificaſti, il* 2. *de homi.* hoc etiam firmant Ang. Aret. &
ibi addent. *in tract. de maleſ. in verb. & dictus Titius ſe defen-
dendo, in fin.* Afflict. *in conſtit. terminum vitæ, num.* 8. & Boer.
in deciſ. 168. *num.* 8. Et de hoc vide etiam Natt. *in conſil.* 412.
nu. 21. & late per Carrer. *in pract. in* §. *homicidium* 6. *nu.* 152.
& 153.

100 Item † adde, quod etiam inſultato licet vulnerare, & oc-
cidere aggreſſorem in terra proſtratum, cum potuerit time-
re, ne amicus, vel conjunctus illius veniret ad opem illi fe-
rendum; Bertr. *conſ.* 290. *n.* 13. quem ſequitur Bertaz. *conſ.*
1. *n.* 34. *vol.* 1.

Item † adde, quod Clericus teneror fugere, Felyn. *in d. c.*
101 *dilecti filii, num.* 21. *de except.* ſed Bologn. *in l. ut vim nu.*
92. *ff. de juſt. & jure.* tenet contrarium, quod Cleri-
cus aufugere non tenetur; dicens, hoc eſſe verum io Mona-
cho, cum videatur mortuus in mundo; & ibi *num.* 21. te-
102 net, quod nec † in foro conſcientiæ quis aufugere tenetur. Quin-
imo inſultatus non peccet in ſequendo aggreſſorem, & cum
percutiendo tantum, quantum ad ſui honoris defenſionem
opus eſſet, nam licet illud non eſſet defendere perſonam,
neque fortunas, eſſet tamen defendere honorem, quem li-
cet defendere, etiam occidendo, ſi eo ad id opus eſſet, ita
tradit Nav. *in Manuali confeſſ. c.* 15. *n.* 4. *fol.* 148. *tom.* 1. Bajaz.

Item adde, † quod quilibet tenetur fugere ab illis perſo-
103 nis, quibus reverentiam debet, ut per Bolog. *in d. l. ut vim,
num.* 93.

(u) *Sed quomodo probatur*) Adde Alr. *d. tract. de præſum.
regula.* 3. *præſumpt.* 36. *num.* 7. *cum ſequentib.* & bic adde, quod
volentem me percutere cum baculo, vel etiam manu vacua,
ſi aliter evadere non poſſum, licitum eſt cum gladio ferire ad
evitandam percuſſionem, dicit Alexan. *conſ.* 14. *nu.* 10. *cir-
ca fin. lib.* 3. Crav. *conſ.* 119. *nu.* 7. *ſup. verſ.* Adde, quod non
ſolum, Dec. *conſ.* 69. *in caſu ſupradicto* Drog.

Sed quomodo.) Neceſſaria defenſio quomodo probanda, vi.
Farin. *in d. vol.* 5. *& q.* 125. *p.* 7. §. 1. *num.* 419. *& ſeqq.* &
quomodo probetur aggreſſio ibi *p.* 7. §. 2. *nu.* 437. *q. eadem &
p.* 7. §. 3. *nu.* 484. Quid ſi non conſtat quis fuerit aggreſſor:
vide etiam Far. *d. q.* 125. *p. p. n.* 61. *& ſequen.* etiam conſangui-
neis, & levibus probatur Vulp. *conſ.* 96. *nu.* 7. *&* 9. etiam ob-
ſcura. Idem *conſ.* 97. *n.* 4. Bal. *conſ.* 111. *lib.* 4. Ros.

Sed quomodo probatur, quod feci ad ſui defenſionem &c.) Adde,
104 † quod in dubio potius præſumitur factum ad defenſionem,
quam ad vindictam, Dec. *in conſ.* 459. *num.* 4. *&* 469. *num.*
111. *& conſ.* 479. *numero* 7. Alciat. *reg.* 3. *præſumpt.*
39. *numer.* 5. Boer. *deciſ.* 237. Cravet. *conſ.* 31. *num.* 17. So-
105 cin. jun. *conſ.* 135. *nume.* 1. *&* 2. Bertazz. *conſ.* 31. *num.* 9. Et †
quid ſi duo ad invicem ſe inſultarunt, & eodem tempore eva-
ginarunt, & unus occiſus fuerit, an alius dicatur feciſſe ad de-
fenſionem, Bartol. *in l.* 1. §. *cum arietes, ff. ſi quadrup. paup.
feciſ.* dicat, & ibi *in apoſt.* Nunquid in dubio præſumendum
ſit illum feciſſe ad ſui defenſionem, qui primo inceperit, &
106 † an teſtes probent defenſionem, ſi dicant, factum ad
ſui defenſionem, licet aliam rationem non adducant, Dec.
d. conſ. 459. Et † an probent, per verbum, *credo*, Boer. *de-*
107 *ciſ.* 164. *nu.* 17. & in bac materia defenſionis, vide Boer. *deciſ.*
168. & † quid io dubio, quando non apparet, quis primo eva-
108 ginaverit, & quibus pœnis puniatur vide Menoch. *de arbitrar.
jud. caſ.* 363. & † quomodo probetur defenſio, vide omnino
109 Maſ. *ar. de probationibus concluſ.* 490. *&* 491.

Item adde, quod ad defenſionem probandam, etiam præ-
ſumptiones, & conjecturæ admittuntur, Bal. *in l.* 1. *num.* 46.
C. de confeſſ. ibi Barb. Gramm. *conſ.* 19. *nu.* 10. *& conſil.* 56.
num. 21. dicit, quod probatur per conjecturas, quæ Judicis
arbitrio relinquuntur, & multo magis ex juris præſumptio-
ne defenſio deducitur, Vulpell. *in conſ.* 44. *nu.* 8. & quod
defenſio probetur per præſumptiones, & conjecturas, vide
omnino Maſcar. *de probat. conc.* 490. *&* 491. & pleniſſime *in
concl.* 1126. *vol.* 3. & Cæph. *concl.* 140. *num.* 3. *vol.* 1.

Adde † etiam, quod occidens aggreſſorem, etiam non ſe 110
defendentem, minus punitur, Gramma. *deciſ.* 5. *num.* 22. &
in hac materia quomodo inſultatus non egrediatur modum
tutelæ, & quomodo non teneatur fugere, & quo caſu li-
ceat fugientem aggreſſorem inſequi, vulnerare, & occide-
re, vide Bertazz. *in conſ.* 1. *per totum.*

Item † adde, quod inſultatus cenſetur etiam omnia facere 111
ad ſui defenſionem, Alex. *conſ.* 109. *col.* 1. *vol.* 1. Dec. *conſ.* 459.
& 469. *num.* 8. Boer. *deciſ.* 164. *num.* 17. Bero *conſ.* 194. *num.*
9. *vol.* 3. & † quando non apparet, quis fuit aggreſſor, in- 112
ſpicienda eſt qualitas utriuſque rixantium, Jo. de Avic. *conſ.*
32. *n.* 6. Gram. *vol.* 22. *n.* 10. *&* 24. *n.* 5. *& conſ.* 29. *nu.* 14.
Alciat. *rep.* 3. *præſump.* 19. Carrer. *in pract. crim.* §. 6. *n.* 139.
Et quibus conjecturis, & præſumptionibus quis præſumatur
aggreſſor, Bertaz. *conſ.* 1. *&* 30. *nu.* 3. *cum ſeq.* & quando igno-
ratur aggreſſor, præſumitur, quod ſupervivens fuerit aggreſ-
ſor, ſi alter eſt mortuus Gomeſ. *de delict. capit.* 3. *numero* 25.

Item † adde, qualiter ſit deducenda iſta defenſio in Judi- 113
cio, id eſt quomodo ſint formandi articuli, & quid debeant
deponere teſtes, ut ſufficienter ſit probatum, quod quis fe-
cit ad neceſſariam ſuam defenſionem, late per Bolognet *in
l. ut vim num.* 35. *cum ſeq. ff. de juſt. & jure*, & licet non fue-
rit probata defenſio, cum reus confeſſus fuerit ad ejus defen-
ſionem feciſſe, non poterit capitaliter puniri, Panorm. *in
cap. auditus de præſcrip.* Tiraquel late hanc partem examinat.
in tract. de pœn. cauſa. 26. *num.* 7. Bajard.

(x) *Non enim tenetur.*) Nemo tenetur expectare, ut ab alio
percutiatur Far. *d. parte* 1. *nu.* 74. Ros.

Non enim tenetur.) Adde † videndum Gram. *in deciſ.* 5. 114
Thob. Non. *conſ.* 109. & Bertaz. *in conſ.* 433. *&* 434. ubi la-
tiſſime, quando minæ excuſent homicidium à pœna ordina-
ria. Bajard.

(y) *Ita affirmant communiter.*) Farin. *d. par.* 1. *n.* 67. Ros.

(z) *Expectetur.*) Adde etiam, & plene per Carre. *in pract.
crim. homic.* 6. *n.* 9. Giach.

(a) *Et in eo.*) Farin. *d. p. p. nu.* 63. Ros.

(b) *Scias tamen.*) Defenſio tamen debet cum moderami-
ne inculpatæ tutelæ, alias pœna extraordinaria puniretur Far.
d. 5. *vol. ſuæ prax. q.* 125. *p.* 6. *n.* 330. *& ſeqq. & nu.* 396. *&*
397. vide Vulpell. *reſponſ.* 96. *num.* 6. *&* 125. *num.* 16. *& ſeq.*
Ros.

Scias tamen, quod talis defenſio.) Adde, † quod cum mo- 115
deramine inculpatæ tutelæ, quid factum fuiſſe dicitur, quan-
do non potuit aliter quis evadere periculum perſonæ, famæ,
ſeu honoris, vel rerum, Gram. *in conſ.* 56. *n.* 16.

Item adde, quod moderamen inculpatæ tutelæ non conſi-
deratur, quando inſultatus, furore accenſus, exceſſerit, quia
primi motus non ſunt in poteſtate noſtra, ita ſingulariter di-
cit Afflict. *in conſt. aſperitatem, in* 7. *notab.* ſubdit tamen, to-
tum reſidere in pectore Judicis, & idem tenuit Menoch *de
arbit. Jud. caſ.* 277. *&* 279. ubi plene in hac materia ſcripſit,
& Gram. *in conſ.* 56. *nu.* 17. *&* 18. dicit, † quod excedens 116
moderamen inculpatæ tutelæ, non tamen ex propoſito, ſed
in rixa, non dicitur incurriſſe aliquam pœnam.

Et † ad pœnam conventionalem aggreſſus, qui ſe defen- 117
dendo modum exceſſit, non debet puniri. Afflict. *deciſ.* 206.
numer. 3. *&* 4. Bajard.

(c) *Et cauſam.*) Ut etiam dicit Pract. Carrer. *in* §. *homi-
cidium.* 6. qui late etiam unumquodque moderamen exami-
nat, ac exemplificat, vide per eundem. *nu.* 96. *cum pluribus
ſequentib. uſque ad num.* 150. Giach.

(d) *In ſe defendendo.*) Adde, & vide, quando dicatur mo-
dus exceſſus, per Menoch. *in ſuo tract. de arbitr. jud libr.* 2.
centur. 3. *caſ.* 277. *verſ. dubitari, n.* 5. 6. 7. Giach.

(e) *Arbitrio judicis.*) Adde per Jacob Menoch. *d. tracta.
caſ.* 278. quod eſt verum etiam, quo ad pœnam conventio-
nalem, ad quam aggreſſus, qui ſe defendendo modum exceſ-
ſit, non debet condemnari, ſed leviter tantum arbitrio Judi-
cis punitur, ut per Afflict. plenè *deciſ.* 206. *in* 2. *dub.* Et ex
duobus contendentibus, & rixantibus, quis præſumatur ag-
greſſor, ac de eorum pœna cum ignoratur quis fuerit aggreſ-
ſor, vi. per Menoch. *eo. tract. caſ.* 363. *vel* 365. Giach.

(f) *Sed etiamſi exceſſiſſet.*) Adde † videndum Aret. *in conſ.* 118
80. *nu.* 8. & ibi late, quando iracundiæ calor, rixa, conſangui-
nitas, amicitia, inſtrumentum, vitæ anteactæ converſatio, ca-
ſus, & deliberandi tempus excuſent, & allevient occiſorem,
tradit Tiraqu. *de pœn. temperand. cauſ.* 1. *num.* 7. rixam, me-
tum, inſtantia pericula, nimium dolorem impedire conſilium
deliberandi; & quod homo intenſo dolore permotus non eſt
in plenitudina intellectus, & ideo ſupergreſſus excedera
moda-

moderamen legitimum, non punitur tamquam doloſus, ſed tamquam culpoſus ibi, *n.* 6. quod ampliat, etiam ſi ex propoſito modum exceſſerit *n.* 8. etiam ſi provocatos aufugiat, & provocatus fugientem inſequatur, & interimat, *n.* 9.

Item etiis, qui ſe defendendo modum exceſſit, dabat operam rei illicitæ *n.* 11. Nec non etſi, qui occiſus eſt, non dederit cauſam iræ, quæ occiſorem ad maleficium impulerit, ibi, *n.* 10. *cum ſeq.* quod affinitas, amicitia, & ſimilia excuſent delinquentem, latiſſime Tiraqu. ubi *in cauſa* 22. vicinitas *cauſa* 23. tutando ſalutem hominis excuſari debet *cauſa* 24. quemadmodum, & id operatur numerus liberorum *cauſa* 26. Bajard.

(g) *Hinc eſt quod.*) Farin. *ſup. n.* 349. *& trib. ſeq. & n.* 354. *&* 357. *&* 359. Ros.

Hinc eſt, quod ſi aliquis inſultet me cum baculo, &c.) Ad-
119 de † videndum Boer. *in deciſ.* 109. ubi tenet, quod injuriatus verbis, ſi gladio occiderit, mitius ſit puniendus, ſed vide Gram. *deciſ.* 98. ubi quidam fuit injuriatus verbis, & baculo percuſſus in capite, & ſpatulis a quadam muliere, qui impatiens doloris eam interemit; nihilominus per duas ſententias fuit condemnatus ad remigandum, *& in conſ.* 63. *n.* 31.
120 dicit, quod † vulnerare non poſſum cum gladio inſultantem me cum baculo, ſi poteram me aliter defendere, prout in dubio præſumendum eſt me aliter defendere poſſe, vide
121 etiam Capic. *deciſ.* 58. ubi † dicit quod mentitus, mitius ſit puniendus; quod intelligendum eſt, ſi mentita non fuerit juſta, id eſt ſi non fuerit data ad repulſandam injuriam, vide etiam Gramma. *deciſ.* 23. ubi tenet, quod licet injuriato ſe vindicare propria auctoritate, licet modum excedat, quando injuria eſt talis, quod adeundo judicem, res poneretur in deriſum, & injuriatus reputatur vilis, quo caſu eſt in facultate judicis illum non condemnare ad mortem, ſi fuerit homicida, & † an ex intervallo, vel ſtatim facta fuerit de-
122 fenſio, committitur arbitrio judicis, Boer. *deciſ.* 168. *n.* 6. & dicit Menoch. *in conſ.* 107. *n.* 40. *vol.* 2. quod propulſatio injuriæ dicitur facta incontinenti, ſi die ſequenti facta fuerit.

123 Item † adde, quod percuſſus cum pugno poteſt occidere cum gladio, ſi evadere non poteſt ab injuria perſonali, ut ab altero pugno, pro quo evitando, & pro qualibet injuria perſonali licet occidere, ſecundum Gramma. *in conſ.* 19. *per totum*, quem ſequitur Mazzol. *conſ.* 11. Sed vide omnino Grav. *in conſil.* 119. *n.* 7.

Item adde de percuſſo cum pignatta, quod non teneatur, ſi occidit ſe defendendo, Alea. *conſ.* 76. *vol.* 1.

Item adde per Bal. *in l.* 1. *C. unde vi*, *colu.* 6. de eo, qui volebat dare alicui maxillatam, qui gladio ſe defendit ſi aliter non poſſet evadere maxillatam, quod non punietur de homicidio. Drogh.

(h) *Sic etiam.* Farin. ſup. *n.* 338. *& ſeq.* Ros.

(i) *Sed debet mitius.*) Far. *d. n.* 396. Ros.

(k) *Sed hic occurrit alia quæſtio.*) Adde, † hoc procedere,
124 etiam quod homicidium compulſus tortura confeſſus fuiſſet. Bertaz. *conſ.* 128. *n.* 3. dummodo cum dicta qualitate fuerit confeſſus; Bertaz. *conſ.* 17. *n.* 3.

Item † adde, quod hujuſmodi declaratio, ſ. quod occide-
125 rit ad defenſionem, poteſt fieri per Procuratorem in defenſionibus, & facta dicta declaratione non poteſt deveniri ad torturam contra reum, ut per Bero. *conſ.* 194. *vol.* 3.

Item † adde, ſi è contra aliquis confeſſus fuerit occidiſſe
126 hominem, poſtea revocat confeſſionem, quia dicit hominem vivere, poſteà convincitur de mendacio, auditur, ſi vult dicere, quod ab alio, non à ſe fuit interfectus. Bal. *in l.* 1. *n.* 16. *verſ.* 5. *punitur*, *C. de ſer. fug.* Bajard.

(l) *Negaverit.*) Quid ſi confeſſus. An poterit etiam ex intervallo interpretari ſe illud feciſſe ad ſuam defenſionem: quod ſic, vide per Nat. *ſuo conſ.* 412. *n.* 18. 19. *&* 20. Et hæc addo illis, quæ ſuperius adnotavi. Similiter homicidium, quando ad defenſam, & quando ad vindictam factum dicatur, & qualiter puniri debeat, quando ad ſui defenſionem, vi. per Cæpoll. *conſ. crimin.* 28. 29. *& tit. de confeſſ. n.* 37. Giach.

(m) *Poteſt etiam homicida ſe excuſare.*) Adde, † quod ne-
127 dum excuſatur occidens inſidiatorem, ſed etiam interficiens ex intervallo ex cauſa metus, quem juſte habuerat ab illo, quam minatus erat ei mortem & erat ſolitus exequi, excuſatur à pœna mortis, & condemnatur ad perpetuos triremes, Gram. *deciſ.* 5. *per totam.*

Item excuſatur, qui mandato alicujus qui minatus ei fuerat mortem, ſi non occideret, occidit, & an puniatur aliqua pœna, vel in totum liberetur, tradit Tiraq. *de pæn. cauſ.* 36. & Clar. inſ. q. 60. *verſ. quæro modo numquid.* Bajard.

(n) *Alia etiam eſt defenſio.*) Adde † Tiraq. *de pæn. cauſ.*
128 63. *n.* 1. *&* 2. quod pluribus modis incertitudo conſideratur; nam interdum eſt reſpectu delictum paſſi, interdum reſpectu delinquentium, interdum mixtim ex utroque & interdum eſt error, ut per Alber. & Roſ. *in l. item Mela*, *n.* 6. *ad l. Aquil.* Bajard.

(o) *Ex incertitudine.*) Incertitudo an excuſet delinquenter Far. *vol. p. ſua prax. q.* 96. ubi late de hac materia, & præcipue, *n.* 14. *& ſeqq. & n.* 21. 64. Ros.

(p) *Plures intervenerunt.*) Adde, atque fuſius ac dilucide explicatum, vi. quæ pœna ſit contra plures vulnerantes tam in rixa, quam ſedato animo, ſi vel ex uno, vel ex pluribus vulneribus ſequuta ſit mors, per Jacob. Menoch. *de arbitr. jud. lib.* 2. *centur.* 4. *caſ.* 392. Item, & per Carer. *in pract.* §. *homic.* 1. *ſub n.* 75. quem vide, quoniam tres dat limitationes, & *n.* 77. ponit caſum de pluribus exiſtentibus in domo, aut coquina, & unus lapidem projiciat, & occidat prætereuntem, & neſcitur quis lapidem projecit, quod non omnes teneantur de occiſo, ſed alia pœna minori: Item de noſtra principali q. vi. per eundem §. *homicidium* 6. *ſub n.* 345. ubi etiam illas tres limitationes repetit. Giach.

(q) *A pluribus.*) Ultra hic dicta, adde quod quando quis eſt, a pluribus percuſſus, ſed neſcitur ex cujus vulnere deceſſerit, nullus ad mortem eſt damnandus teſte Alex. *conſ.* 15. *col.* 2. *in fin. lib.* 2. & hoc propter incertitudinem, pro quo vide, quæ ſcribit Anch. *conſ.* 216. & Dyn. *in c. in pœnis*, *& in c. in obſcuris*, *de reg. jur. in* 6. & Cagnol. *in l. favorabiliores*, *& l. ſemper in obſcuris*, *ff. de reg. jur.* Guiot.

Et ignoratur) Hoc caſu nullus eſt ad mortem damnandus propter incertitudinem, ut per Alex. *conſ.* 15. *col.* 2. *in fi. lib.* 1. Pro quo vide Anch. *conſ.* 216. Dyn. *in cap. in pœnis*, *& in c. in obſcuris*, *de reg. jur. in* 6. Cagnol. *in l. favorabiliores*, *& l. ſemper in obſcuris*, *ff. de reg. jur.*

(r) *Idemq.*) Farin. ſup. *n.* 72. Ros.

(ſ) *Tu igitur.*) Farin. ſup. *n.* 72. Ros.

Tu igitur.) Huic diſtinctioni adde Blancum *in repet. l. fin. n.* 53. *de q.* Dyn. *in reg. ratihabitionem*, *n.* 13. *de reg. jur. in* 6. Boer. in Addit. ad Dyn. *in reg. in obſcuris ſub n.* 19. *in littera B. eod. tit.* late per Menoch. *ſæpius citato Tract. de arb. jud. lib.* 1. *q.* 8. *n.* 141. & quomodo in tali caſu procedat inquiſitio infra *quæſt.* 90. *verſ. adverte etiam.* Menoch. *d. Tract. lib.* 2. *centur.* 4. *caſ.* 349. *ſub n.* 9. *& caſ.* 352. *n.* 18. Dum autem dicit hic, quod apparere debeat omnes fore homicidii conſcios; hoc idem habetur per Menoch. *Tract. de arb. jud. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 349. *n.* 15. *& caſ.* 349. *n.* 6. Immo in dubio præſumitur potius caſus in præſenti, quam deſtinata voluntas, ut ibidem, & quod omnes ſint torquendi ſuper qualitate facti, ſtante incertitudine, idem Menoch. ubi ſupr. *caſ.* 362. *cent.* 4. *ſub n.* 20. & poſito, quod omnes & multi numero apparerent conſcii, non tamen forte omnes eſſent morte puniendi, ne ſequatur ſtrages multorum, ut per Felyn. *in cap.* 1. *coll. mihi* 5. 7. *limitatione de officio deleg. inf. q.* 60. *verſic. Allegatur etiam ad glo. in fin. in rixa*, *ff. ad l. Cornel. de ſicar.* reſpond. ut per Alex. *conſil.* 14. *ſub n.* 7. *vol.* 3. ſupradictis adde, in noviſſimis conſtitutionibus Mediolani, appellantur ordines excellentiſſimi Senatus *ſub titu. Quomodo faciendæ ſint condemnationes in caſu incertitudinis.* Drogh.

Tu igitur pro veriori.) Adde videndum Bertaz. *in conſ.* 335. ubi hanc diſtinctionem de incertitudine delinquentium declarat, & alios ponit caſus, per D. Clar. non tactos; vide etiam Menoch. *de arbit. jud. caſ.* 362. ubi † late de pœna, 129
quæ ſit contra plures vulnerantes, tam in rixa, quam ſedato animo, vel ſi ex uno, vel ex pluribus vulneribus ſecuta eſt mors, vide etiam Theſaur. *in deci. Pedem.* 31.

Item adde, † quod ſi tractatus eſt, non ad homicidium, 130
ſed ad aliud illicitum, ut ſi plures homines armati eſſent coadunati ad invadendum poſſeſſionem per vim, & ſecutum ſit homicidium, tunc omnes non tenentur de homicidio, ſed quilibet de eo, quod fecit, ita Jul. Scarlat. *in conſ.* 312. *n.* 26. *cum ſeq. inter conſ. crim. diverſ. vol.* 1. quem ſequitur Burſ. *conſ.* 316. *n.* 32. Sed contrarium tenuerunt addentes ad Bertaz. *in conſ.* 299. *in litter. A. verſ. ſed caſus eſt à Claro*, ut ſ. omnes teneantur, quæ opinio mihi non placet, tamen ipſi addentes ſe declaraverunt *in conſ.* 326. *in princ.* & de hac q. vide etiam Boſſ. *in tit. de homic. n.* 25. *&* 74. Bajard.

(s) *Commiſſum ex improviſo.*) Et tunc in dubio non eſſet præſumendum ex propoſito adveniſſe ad vulnerandum, & occidendum, niſi ſpecialiter, & clare probaſſet, ut per Carer. *in pract. crim.* §. *homicid.* 1. *n.* 70. §. 4. *n.* 55. Giach.

(t) *Bene verum eſt.*) Auctor rixæ intellige, quando rixæ præter tractatus Dec. *conſ.* 40. Farin. *in q.* 125. *p.* 1. *in fine*, & vi. de auctore rapinæ Alex. *conſ.* 103. *n.* 2. *lib.* 1. vel rixa Far. *q.* 125. *p.* 40. *n.* 65. Cartar. *de execut. ſent. c. fin. n.* 259. *&* 249 Ros.

Bene verum eſt, quod hoc caſu ſi appareat, quis fuerit &c. auctor &c.) Adde, † quod hoc caſu incertitudinis Judex poterit 131
omnes ſubjicere tormentis ad habendam veritatem, Marſ. *in l.* 1. §. *divus*, *n.* 52. *ff. ad l. Corn. de ſicar.* Plac. *d. c.* 12. *n.* 12. Menoch. *de arbit. jud. caſ.* 363. *n.* 20. & late per Chart. *de exec. ſent. c. fin. n.* 245. *cum ſeq.* & inchoandum † erit ab illo, 132
qui ſimilia commiſit, Marſ. *in l.* 1. *n.* 21. *ff. de q.* Decian. *conſ.* 75. *n.* 8. *vol.* 3. Rol. *conſ.* 63. *n.* 9. *vol.* 2. & licet Foller. *in conſ.* 137. *n.* 9. *inter crim. diverſ. volu.* 1. quem ſequitur Burſat. *conſ.* 116.

num. 12.

n. 11. tenuerit non poſſe deveniri ad torturam, niſi contra eos, qui ſint malæ conditionis, & famæ, tamen addentes ad Bertaz. *in conſ.* 335. eos optime impugnando concludunt, quod indiſtincte omnes, qui intervenerunt rixæ, torqueri poſſunt pro invenienda veritate; ſed inchoandum eſſe ab illis, qui ſint malæ famæ ſi inter rixantes adſint; & ita practicari vidi, vide infra *q.* 47. *n.* 36. Bajard.

(*u*) *Auctor, ſive inceptor rixæ.*) Adde, quia dicitur præbere cauſam propinquam homicidio; ut per Carer. *in pract.* §. *homic. n.* 11. ubi etiam idem in eo, qui eſt caput ſeditionis, ſi ob talem concitationem tumultus in populo ſequatus homicidium, ut fuit in Barabba: hoc tamen intellige, quando principaliter animo concitandi tumultum, & ſeditionem faciendi, ſecus ſi in conſequentiam, & incidenter. Giach.

(*x*) *Sed hoc incidenter.*) Homicidium in rixa quomodo ſoleat puniri Farin. *q.* 99. *n.* 67. Quomodo ſit formanda Inquiſitio, quando non apparet, quis vulnus intulerit Far. *q.* 96. *n.* 61. *vol.* 1. & Far. *q.* 126. *p. par. n.* 48. *vol.* 5. *& n.* 49. Ros.

133 (*y*) *Si vero compareant.*) Adde, † quod rixa eſt duorum, aut plurium contentio vi. *l. fi. ff. de vi bon. rapt.* & not. *in l. fin. ff. ad l. Corne. de ficar.* quæ ex improviſo procedit *l.* 1. §. *divus ff. eodem, & l.* 3. *ff. de vi priva.*

134 Item † adde, quod auctor rixæ dicitur ille, qui dixit, aut
fecit, aut facere tentavit aliquid illicitum, ex quo veriſimiliter ſequi poſſet delictum ſubſecutum, Bart. *in l. divus, ff. ad l. Cornel. de fica.* & delictum incipit, qui delinquentem ad iram provocat, Bal. *conſ.* 143. *ſuper q. n.* 1. *vol.* 2. & Anguſ.
135 *conſ.* 27. *n.* 10. *& in conſ.* 23. diſcutit, † an auctor rixæ puniatur de homicidio, de quo alias non puniretur ob incertitudinem occiſoris: & ibi declarat *d. l. quemo multa.*

136 Item † adde, ſi de interfectore appareret, quod auctor rixæ, cujus cauſa fuit commiſſum homicidium, præter tamen voluntatem ſuam, ſed tantummodo occaſionem præbuit, debet puniri pœna extraordinaria arbitrio Judicis, *deciſ. Pedemont.* 104. *per totam.*

137 Item † adde, quod licet apud Senatum Mediolani raro homicidium in rixa commiſſum pœna mortis puniatur; tamen de jure occidens in rixa hominem non minus punitur, quam ſi id deliberate faceret, Boſſ. *in tit. de inquiſit. n.* 116. & Aret. *con.* 80. *colu.* 2.

138 Item † adde, ſi duo rixaſſent, an interfectus præſumatur aggreſſor, & quid quando nullus eſt mortuus, Alciat. *in tractat. de præſumpt. reg.* 3. *præſumpt.* 39. Deci. *conſ.* 459. & Boer. *deciſ.* 237. & ibi quomodo ſint puniendi rixantes, quando ambo ſunt vulnerati, & neſcitur, quis fuit aggreſſor, ſed vide omnino Crave. *in conſ.* 51. *colum.* 5. qui mira-
139 tur de Decio, & Boerio; quia in † dubio præſumendum eſt contra occidentem, quod dolo fecerit, *c.* 1. *de præſumpt. &*
140 *leg.* 1. *C. de ficar.* & † de multis præſumptionibus, & conjecturis, quibus præſumi poteſt, quis fuerit aggreſſor, vide Cæpoll. *in conſ.* 29. *&* 42. Gramm. *voto* 22. *& conſ.* 62. Menoch. *de arbit. jud. caſ.* 363. *& in tracta. de præſumpt.* 39. *lib.* 5. Vulpell. *in conſil.* 118. & Hercul. *in tractat. de caut. de non offend. in cap.* 39. ubi late, quando ignoratus quis primo cautionem fregerit.

141 Item † adde, quod quando non apparet, quis fuerit auctor rixæ, & vulnerans dicat, ſe vulneraſſe ad ſui defenſionem, nemo tenetur ad pœnam conventionalem de non offendendo, ut per Hercul. *in tract. de non offend. c.* 30. *per totum*, & tam quoad pœnam applicandam parti, quam fiſco, ut ibi per eum, *n.* 10. Marſ. *in rub. n.* 406. *C. de probat.* Plac. *epit. delict. c.* 12. *lib.* 1. *n.* 16. & Maſcar. *de probat. concl.* 72.
142 *in fine*, † ſed contrarium tenuit Vulpell. *in conſ.* 50. *& in q.* 106. quæ eſt ultima *in tracta. de promiſſ. de non offend.* ſcilicet, quod ambo teneantur ad pœnam conventionalem, quo ad fiſcum tantum, idem tenuerunt Moron. *tracta. de fid. treug. & pace q.* 168. *n.* 1. & Bertazz. *in conſ.* 48. *n.* 8. *vol.* 1. dicens, quod in Auditorio Urbinen. ita obtinuit, & quod pluries ipſe ita judicavit. Ego autem arbitror (ſit pace dictum) illas ſententias non poſſe ſubſiſtere, ſaltem ex parte ejus, qui inſultatus fuerat, quia non eſt juſtitia, ſi propter peccatorem innocens puniatur, ut dicit Boer. *in d. deciſ.* 237. *circa fin.* Nec dictæ ſententiæ ſuſtineri poſſent ex eo, quod ſi de aggreſſore non appareat, uterque de delicto puniatur, quia illud eſt propter malum exemplum, & ob utilitatem publicam ne delicta remaneant impunita, Boer. *d. deciſ.* 37. *n.* 4. & ſolum puniunt pœna pecuniaria arbitrio judicis, qui potius exceſſum, quam dolum conſiderabit, ita Menoch. *de arbit. jud. d. caſu* 363. *n.* 19. ſed pœna conventionalis reſpicit commodum burſale fiſci, quod eſt contra bonum publicum, & eſſet iniquum, quod inſultatus duplici pœna gravaretur, ſ. pœna delicti per eum non commiſſi, & pœna conventionali, cum afflictio non ſit addenda afflicto. Accedit etiam, quia illud, quod ad fiſci commodum ſtatutum eſt, à fortiori debet eſſe ſtatutum ad beneficium, & commodum privatorum juxta legem unicam, §. *pen. C. de caduc. tollen.* & Menoc. *de arb. jud. q.* 98. *n.* 4. & dicit Luc. de Pen. *in l.* 1. *ver. ad idem eſt, C. de deſert. li.* 12. quod licet Reipublicæ vindicta criminum debeatur, principalius debetur privato, facit etiam regula, quod non competit actio criminalis fiſco, ubi non oritur parti actio civilis, ut int. *in q.* 50. *in fi.* Et ideo concludo primam opinionem eſſe ſequendam, tanquam veram, & veriſſimam, & aliam fugiendam, & faciunt ea, quæ int. poſui *ad q.* 12. *in verſi. & hæc quidem concluſio*, ibi unum tamen nota in verbo item adde, quod ſi ſtatutum: Idem tenuerunt etiam Moron. *in tracta. de fide treug. & pace q.* 168. *n.* 1. Bertaz. *conſ.* 48. *n.* 8. *vol.* 1. Marſ. *in rub. C. de prob. n.* 406. Carrer. *in pract. cri.* §. *Homicidium* 6. *n.* 345. Plac. *in epit. delict. lib.* 1. *c.* 12. *n.* 6. & addentes ad Bertaz. *in conſ.* 299. *littera A.* Bajard.

(*z*) *Aut vero ſunt certi.*) Adde † quomodo ſint puniendi, 143
quando tot inſunt vulnera, quot ſunt ii, qui homicidio intervenerunt, quo caſu articulus eſt magis dubius, ut per Boſſ. *in tit. de homicid. n.* 27. & vide etiam Menoch. *de arbit. caſu* 362. & Gomeſ. *de delic. c.* 3. *n.* 56. ubi late. Bajar.

(*a*) *Et hoc caſu omnes.*) Adde inf. *q.* 84. *verſ. ulterius quæro*, vide Fely. latius referentem *in c. capitulum col. pen. de reſcript.* Droch.

(*b*) *Quandoque etiam.*) Alia excuſatio vulneratum ex vulnere non deceſſiſſe, Farin. *d. vol.* 5. *q.* 127. *n.* 87. *ſuæ praxis par.* 3. *& n.* 88. *& per totum.* Quem vide, ut habeat magis perfectè hanc diſtinctionem, & Menoch. *caſu* 275. Ros.

(*c*) *Sed ex alia cauſa deceſſerit.*) Et quampluribus autem cauſſis in pract. vi. per Lud. Carrer. *in pract. crim.* §. *homicid.* 6. *ſub n.* 322. Giach.

(*d*) *Primus caſus.*) Farin. *d. q.* 127. *p.* 1. *n.* 18. Bal. *conſ.* 136. *libr.* 2. Ros.

Primus caſus.) Adde, † quod vulnus dicitur mortale, 144
quando ſecundum regulas Medicinæ vulneratus, aut nullo modo ſanari poteſt, aut cum maxima difficultate: ſicut ille, qui de levi poteſt curari non dicitur mortifere vulneratus, Bal. *in cap.* 1. *n.* 3. *quibus mod. feud. amitt. & in l.* 1. §. *fin. ff. ad Syllan.* ubi dicit, quod vulnus dicitur mortale, quando à principio videbatur mortale, & Joan. de Platea *in leg. ſemel, C. de re milit. libro* 12. Grammat. *in conſ.* 2. *n.* 4. Bertaz. *in conſ.*
85. *n.* 28. & vulnera in quibus † corporis partibus ſint le- 145
thalia, vide Boer. *in deciſ.* 323. *nu.* 3. & de illis tribus caſibus vide Rimin. jun. *in conſil.* 121. *per totum*, & quomodo probetur vulnus eſſe mortale, vel non, & quem eſſe mortuum ex vulnere, vel ex alia cauſa, Bal. *in conſil.* 3x8. *vol.* 2.

Item adde, † ſi vulneratus fecerit ſe mederi incantatio- 146
nibus, & Medicis imperitis, vulnerans non tenetur de homicidio, ut per Socin. *in conſ.* 178. *col. fin.* hic allegato, quod tamen conſilium *in d. col. fin.* intelligitur per Jac. Novell. *in tract. ad deſen. n.* 121. procedere, quando Medici dederint politiam, ſive ſchedulam vulnerum ſine periculo mortis, & in loco non periculoſo; neque cum periculoſo inſtrumento.

Item adde, † quod vulnerans mortaliter non poteſt ſta- 147
tim puniri de homicidio, licet certum ſit, vulneratum evadere non poſſe, etiam ſi extaret ſtatutum, quod occidens occidatur: quia, donec anima eſt in corpore, quis non dicitur mortuus, Bal. *in cap.* 1. §. *injuria, col. pen. de pace juram. firman.* Marſ. *in practi. crim.* §. *& quia, n.* 2. *cum ſeq.* & Franc. Marc. *in deciſ.* 779. *n.* 2. *par.* 2. Sed debet expectari, quod mors ſuperveniat, & tunc poteſt puniri de occiſo, ut hic dicitur, & ſi Judex aliter faceret, teneretur de homicidio, ut contigit de facto in D. Odone Poteſtate Florentiæ, qui fecit decapitare vulnerantem ante mortem vulnerati; & in ſyndicatu fuiſſet punitus de occiſo, ſi Dux non veniſſet Florentiam, qui eum liberavit, ita inquit Bal. *in l. hæc ſcriptura*, §. *ſi ſervus, ff. ad leg. aquil. & in l. damni.* §. *Sabini. ff. de dam. infec.* quem refert Boer. *in deciſ.* 323. *n.* 6. & Gramm. *in conſ.* 49. *n.* 14.

Item adde, † ſi vulnerans fuiſſet inquiſitus de homicidio, 148
debet condemnari, tanquam occiderit, licet vulneratus fuerit mortuus poſt finitam inquiſitionem, & quod ea pendente, mors ſupervenerit, Bal. *in l. ſi in rem, in fin. ff. de pign. actio.* Grammat. *d. conſi.* 49. *num.* 14. *& conſ.* 161. *n.* 13. te-
net, quod † è converſo, ſi fuerit inquiſitus de vulnere, de- 149
bet puniri de morte, ſi mors ſequatur; quia in criminalibus Judex non habet conſiderare modum concludendi in libello, ſed qualiter lex concludat ſecundum qualitatem delicti, & ſimiliter poterit condemnari de morte, non obſtante, quod ſententia lata eſſet de vulnere, Bar. *in l. Senatus, de accuſ.* & Boer. *in d. deciſ.* 323. *n.* 4. *circa fin.* Bajard.

(*e*) *Tenetur de occiſo.*) Ad idem adde noviſſime per præceptorem meum Dom. Hippol. Rim. *ejus conſ.* 21. *per totum*; quoniam ibi tres caſus ponit pro vita vulnerantis à pœna mortis defenſa, licet vulneratus deceſſerit, eos examinando, & conjecturas, atque rationes perſcrutando. Giach.

(*f*) *Contrarium tamen.*) Fario. *d. q.* 127. *p. p. n.* 12. Ros.

Contrarium tamen.) Vi. etiam per Carer. *in pract. crim.* § *homicidii* 1. *ſub nu.* 68. 69. *&* 70. qui *nu.* 71. limitat quoad irregu-

irregularitatem incurrendam, nam omnes efficiuntur irregu-
lares, & idem *pag.* 469.*col.*2. Giach.
(*g*) *Secundus eſt caſus.*) Farin.*d. p. par.n.*13. & 16. Ros.
150 *Secundus eſt caſus.*) Adde † vicendum Boer. *in deciſ.* 323.
n. 8. & vulnerans non tenetur de occiſo ſi modo vulneratus
deceſſerit ex alia infirmitate, non trahente originem à prima,
ſed penitus diverſa, & quod ſit habilis ad inducendam mor-
151 tem, Joan. de Anan. *in cap. ad audientiam*, *n.* 2. *de homicid.*
& vulneratus non lethaliter, ſi infra modicum tempus mo-
riatur, an præſumatur ex vulnere mortuus; & an vulnera-
tus teneatur de vulnere tantum, vel de occiſo, Cuma. *conſ.*
152 135. † & quando præſumatur habuiſſe animum occidendi,
vide Menoch. *de præſumpt. libro* 5. *præſump.* 40.
153 Item adde, † quod vulnus non eſt mortale, quando à die
vulneris uſque ad vigeſimum primum diem nulla ſuperve-
nerit febris, nullumque accidens vulnerato. Soci. *conſ.* 187.
*col.pen.vol.*7.Caleta. *conſ.*164. *inter conſ. crim. vol.*1.
154 Item adde, † ſi Medici facerent relationem, quod vulnus
erat mortale, & Judex eum condemnaſſet de occiſo, qui con-
demnatus diceret Medicos falſum depoſuiſſe, & peteret, cor-
pus interfecti exiſtens in ſepultura revidere per Medicos pe-
ritiores, & ita factum fuiſſet, & Medici retuliſſent, illud
vulnus non fuiſſe mortale, illa ſententia deberet retractari,
etiam quod condemnatus non appellaſſet, ſecundum Afflict.
in conſtit. Terminum vitæ, *n.* 41. ubi late hanc quæſtionem
examinavit Bajard.
(*h*) *Tertius eſt caſus,*) Pract. Contaldi, *tit. de vulnerantibus*,
n. 17. *fol.* 416. & *n.* 20. *fol.* 418. *de ſalre* 4. & Farin. *d. p. pri-
ma*, *n.*20.& *ſeq.* & *n.*34. Ro.
155 *Tertius eſt caſus.*) Adde † ſi ſpaſmus ſupervenerit, præſu-
mitur mortuus ex vulnere, Bal. *conſ.* 334. *n.* 4. *vol.* 2. Dec.
conſ. 416. *n.* 9. vide omnino Menoch. *de arbit. Jud. caſ.* 275.
ubi plene.
156 Item adde, quod † vulnus præſumitur mortale, ſi poſt
vulnus ſequatur mors, Jo. de Anan. *in c. Joannes*, *n.* 2. *de
homicid.* Cæpol. *in conſ.* 40. *n.* 18.
157 Item adde, † quod ſi moriens dixerit, ſe mori non ex
vulnere, ſed mala vita, & culpa Medicorum, & pacem
fecerit, non juvat percuſſorem, ſi aliter non appareat; Jo.
de Anan, & Felyn. *in c. exhibita*, *de homicid.* Fel. *in c. lit-
teras*, *col. pen. de præſcript.* Marſ. *conſil.* 78. *n.* 21. Caſtanc. *in
conſuet. Burgun. rubr.* 1. §. 6. *n.* 7. *fol.* 71. vide etiam Foller. *in
pract. crim. in verſ. recipiuntur defenſiones*, *n.* 4. & ibi etiam
158 habetur, quid † probandum ſit ad defenſionem rei: vide
etiam Gomeſ. *de delictis c.* 3. *n.* 29. ubi late, quod in dubio
ſemper ſit præſumendum, quod vulneratus ex vulnere de-
ceſſerit, & ibi etiam de vulnerato, qui poſt triduum ambu-
laverat, quomodo ſit intelligendum. Bajard.
159 (*i*) *Aut appareat de aliqua negligentia.*) Adde † quod culpa,
& negligentia eſt, nullum adhibere Medicum, vel peritum,
Corn. *conſ.* 263. *vol.* 3. *vel tarde.* Marſ. *conſ.* 7. *n.* 49. Maſcar.
de probat. conſ. 1035. *in prin.* & negligentia non præſumitur,
& quomodo probetur, idem Maſcar *in concl.* 1088. Bajard.
160 (*k*) *Scias autem.*) Quod ſit vulnus mortale, an non. Farin.
d. p. 1. *n.*20. & 30. & *ſequentib*, & *par.* 4. *n.* 101. & 103. vide
Petrum de Socino, *conſ.* 97. *lib.* 1. *conſ. crim. principale conſtitur*
n. 3. Vulpell. *reſp.* 72. *n.* 5. vid. Bal. *conſ.* 136. *n.* 4. *lib.* 2. & *conſ.*
237. *eod. vol.* An vulnus ſit lethale, ſtatur judicio Medicorum,
& pariter an deceſſerit ex vulnere. Fari. *vol.* 5. *ſua prax. q.*
127. *p.* 1. quando dicat lethale, & *p.* 2. quomodo probetur,
An requiratur judicium duorum Medicorum, vel unus ſuffi-
ciat. Farin. *d.p.*4.*n.*105. & *ſeqq.* Ros.
Scias autem.) Adde dici vulneratum lethaliter, qui ſecun-
dum regulas Medicinæ, aut non poteſt evadere a morte, aut
cum difficultate, per Cater. *in praxi. tracta. de homicid.* §. 1.
n. 5. & §. 4. *n.* 326. Giach.
Scias autem, quod in hoc, an vulnus fuerit lethale, &c.) Adde,
161 † ſi plures Medici fuerint examinati, & ſint diſcordes, quod
eo caſu judicatur contra percuſſorem, quod ex vulnere de-
ceſſerit, Grammat. *conſ.* 49. *n.* 6. ſed Marſ. *in pract. crim.*
§. & *quia*, *n.* 17. contrarium tenet per regul. quod ſemper
in dubiis & obſcuris debemus inclinare in mitiorem par-
162 tem, Cæpol. autem *in conſil.* 61. *n.*21. & Boer. *in deciſ.* 323.
n. 24. *circa med.* quod quando numerus, & dignitas Me-
dicorum, qui ſunt contrarii, eſſet æqualis, vel omnes di-
cerent ea, quæ veriſimilia eſſent, judicandum eſſet contra
vulnerantem: ſed quando pro vulnerante eſſent plures, di-
gniores, & melius dicentes, ac veriſimiliora deponentes,
tunc illis eſſet ſtandum, tamen Menoch. *de arbit. jud. caſ.* 275.
in fin. dicit, in dubio, pronunciandum eſſe, quod ex vulnere non
ſit mortuus. Et quibus Medicis ſit credendum, quando ſunt
contrarii, Cæp. *in conſ.* 61. *n.* 21. Sed ad hanc quæſtionem,
quando Medici ſunt contrarii, an pronunciandum ſit contra
percuſſorem, vel ad ejus favorem, vide diſtinctionem, quam
facit Maſcar. *de probation. concl.* 1034. *n.* 45. & 46. *vol.*2.
Item adde, quod dictum Medicorum poteſt recipi etiam
publicatis atteſtationibus tam ad petitionem alterius partis,
quam ex mero Judicis officio, ita Bal. *in c. cauſam*, *de probat.*
Bajard.
(*l*) *Judicio Medicorum*) Id eſt, Chirurgicorum expertorum,
non tamen oportet, quod ſint Doctores, ſed ſufficit eſſe pra-
cticos tantum, per Caret. *d.* §. 6. *n.* 327. ubi vide & *n. ſeq.* Sed
quid ſi reperiatur tantum unus Medicus *in loco* Vide ibi *n.*
329. Et qualiter debeant deponere vide ibi *n.* 330. Et an ju-
dex de neceſſitate debeat ſtare dicto, & judicio Medicorum,
vide ibi *n.* 331. Et quid ſi teſtes examinati non deponant de
vulnere non mortali, & ante mortem, & mors poſt menſem
ſit ſequuta, an iidem, vel alii teſtes poſſint examinari, vide
per eundem, *n.* 332. *vel* 337. Giach.
(*m*) *Ex vulnere.*) Adde, quando præſumatur ex vulnere
mortuum vel non, per Jacob Menoch. *de arbit. jud. lib.*2. *cen-
tur.* 5. *caſ.* 275. Giach.
(*n*) *Cum juramento.*) Cum juramento de credulitate vide
de his omnibus Farin. *d.q.*127.*par.*4.*n.*101. 118. & 119. 151.
& 153. 165. 166. 168. & 170. Ros.
(*o*) *Judicio peritorum.*) Quod non ſtetur abſolutè judicio Me-
dicorum, & quare, Farin. *d. q.*127.*part.*2.*n.*49. *uſque* 53. Ros.
Judicio peritorum.) Sed quid ſi Medici dubitant, an fuerit
vulnus mortale, aut non, & pars dicat mortuum ex negligen-
tia, & malo regimine, quid in dubio præſumendum, vide
per Lud. Car. *in pract. crim.* §. *homicidium* 6. *ſub n.* 323. *quis nu.
ſeq.* recitat opiniones Doctorum inf. quantum tempus præ-
ſumatur mortuus ex vulnere & *n.* 235. an excuſpatio offenſi di-
centis mori, non ex vulnere, ſed ex ſua culpa, ac malo re-
gimine, proſit accuſato, vide ibi per eum. Giach.
(*p*) *Propterea tutius eſt dicere.*) Adde, † quod iſta com- 163
munis opin. procedit; non habito reſpectu ad ſpatium tem-
poris, etiam ſi moreretur poſt octo menſes, dummodo nun-
quam convaluerit à die illati vulneris: ſed ſemper proceſſerit de
malo in pejus, quia tunc præſumitur ex cauſa vulneris mortu-
us. Abb. *in cap.* 2. *de cleric. percuſſ.* quem ſequitur Marſil. *in
pract. crim.* §. & quia hic alleg. *nu.* 16. *circa med.* Gramma.
conſ. 49. *nu.* 10. Sed † Judex arbitrari debet, conſiderato 164
prius Medicorum judicio, & aliis circumſtantiis, & cauſis,
quibus conſiderari poteſt, an ex vulnere, vel alia cauſa
mortuus ſit, Boer. *deciſ.* 323. *n.* 12. *verſi. quid tenendum*; ubi
dicit, hanc opin. eſſe veram. Idem tenet Menoc. *de arbitr.
jud. caſ.* 375. Plac. *in epit. delictorum*, *cap.* 15. *n.* 24. In quibus
locis diffuſe tractatur de multis, quibus præſumi poteſt, an
ex vulnere, vel alia cauſa ſit mortuus, a quibus Judex re-
gulari poteſt: & præcipue per Boer. *d. deciſ. n.*11. *cum ſequen.*
ubi duodecim poſuit præſumptiones, ſed contra reum, &
ſex ad ejus favorem; & ſimiliter Blanc. *in pract. crim. in cap.
his ſic præmiſſis*, multas poſuit præſumptiones ad hanc ma-
teriam. Bajard.
(*q*) *Arbitrio Judicis.*) Et ideo ſtandum arbitrio Judicis Far.
in d. q. 127.*par.*2.*n.*48. Ros.
(*r*) *Cæterum.*) Si vulneratus proceſſit de malo in pejus &
intra parvum tempus mortuus ſit Farin. *d. q.* & *par.* 2. *n.* 28.
& *ſequentibus.* Ros.
Cæterum ſi vulneratus.) Adde, † quod vulneratus in infir- 165
mitate præſumitur mortuus ex vulnere, non autem ex infir-
mitate, licet ſit contrarium, quoad reg. cancellar. Felyn. *in
c. presbyterorum*, *de homicid.* Rebuff. *in praxi benef. in reg.
de infirm. ben. reſign. gloſſ.* 11. & Sebaſt. Med. *in tractat. mors
omnia ſolvit*, *p.* 1. *n.* 71. Bajard.
(*ſ*) *Sed quantum in hoc propoſito dicetur longum interval-
lum.*) Adde, quod non obſtante Medicorum ſententia, quod
nullus lethaliter vulneratus poſſit vivere ultra quadraginta
dies, Judex poſt dictum tempus, imo etiam poſt octo menſes
poteſt arbitrari, an ex vulnere ſit mortuus, ut dixi in addit.
præcedenti; & eſt advertendum, quod Blanch. hic allegatus
non ita dicit, ſed quod remittitur arbitrio Judicis, & ibi *n.*
21. dicit, quod ita tenet etiam Socin. *in conſi.* 178. *vol.* 2. &
Aſin. *conſi.* 97. *n.* 1. *inter conſ. crim. vol.* 2. dicit, quod † vul- 166
neratus lethaliter ab initio, quandocunque mors ſit ſecuta,
etiam propter defectum vulnerati, vel quia non fuerint ad-
hibiti Medici, vel imperiti, non excuſatur vulnerans, quin
teneatur de occiſo, & atteſtatur de communi. Bajard.
(*t*) *Vulneratus.*) Nullus vulneratus vivit ultra 40. dies,
ſi lethaliter; Far. *d.q.* 127.*p.p.* *n.* 46. & 48. Ros.
(*u*) *Si tamen vulneratus ambulavit per triduum.*) Farin. *d.
p.* 2. *n.* 79. & 80. Ros.
Si tamen vulneratus poſt illatum vulnus, &c.) Adde, quod 167
† Gomeſ. *de delic. c.* 3. *n.* 29. dicit gloſſam hic allegatam eſſe
falſam, quia ſolum debet attendi, an vulnus fuerit lethale,
vel ne; & an ex eo, vel occaſione ejus deceſſerit; non vero,
an inf. triduum, vel aliud tempus ambulaverit, vel ſaltem
quod dicta gloſſ. venit declaranda hoc modo quod in caſu,
quo ſit dubium, an vulnus fuerit lethale, vel non propter
exceſſus quos fecerit vulneratus, præſumatur non eſſe mortale,
quando poſt triduum, vel aliud tempus bene ambulavit: &
dicit,

dicit, quod ita tenet, & declarat Bal. *in l. 2. C. de ædilit. edic. nu.* 12. & Bar. *in l. fin. C. ad l. Cornel. de ſicar*, *nu.* 12. Abb. & alii *in c. 2. de cleric. percuſſ.* Felin. *in c. presbyterum. de homic.* & Marſil. *in pract. §. & quia*, *num.* 16. hic alleg. Et ad *d. gloſſam* alium dedit intellectum Plac. *in epit. delict. cap.* 13. *n.* 23. prout eſt videre apud eum. Et cum d. Gl. diverſimode fuerit intellecta, dixit Marſ. *in conſ.* 7. *num.* 27. quod ideo Doctor. omnes communiter tenent, Judicis arbitrio relinquendum eſſe, an vulneratus fuerit mortuus, ex vulnere, an non, attenta qualitate vulneris; quem refert, & ſequitur Rimin. jun. *in addit. ad conſil.* 281. Rimi. ſe-
168 nior † & quibus conjecturis probetus, vulneratum ex illatis vulneribus mortem oppetiiſſe, latè per Maſcar. *de proba. concluſ.* 1073. Bajar.

(*x*) *Vulnus fuiſſe mortale.*) Quis autem dicatur lethaliter, & ad mortem vulneratus, vide relative per Pract. Carer. *preg. mihi* 174. *n.* 5. Item quod vulnus dicatur lethale, vide etiam per Foll. *in pra. crim. fol mihi* 375. *n.* 19. ubi latè, & latius per eundem Lud. Carer. §. *homicid.* 6. *n.* 326. Giach.

(*y*) *Contrarium.*) Carer. *de execut. ſententia cap. fin. numer.* 312. Ros.

Contrarium.) De forma articulandi ex parte percuſſoris, atque de modo adhibendo in illius defenſione, vide per Follei. *in pract. crim. mihi* 375. *ſub n.* 25. qui etiam *n. ſeq.* docet defenſorem tam in petendo coram judice, ut mittantur Medici ad inſpiciendum vulneratum, quam etiam in illos jurare faciendo atque producendo, quod eſſe menti tenendum dicit. Giach.

169 (*z*) *Sed certe apud nos.*) Adde, † quod hanc opinionem tenuit Abb. *in c. propoſuiſti*, *nu.* 11. *de probat.* quod de rigore, nec de æquitate, poſſit talis ſententia retractari, ex quo appellatum non extitit, & etiam propter timorem ſubornationis, quæ cadit tam in peritus, quam in teſtibus, quam ſequitur Dec. *in d. c. propoſuiſti*, *n.* 16. ſubdens, quod ſi juſta cauſa allegatur, ex qua veriſimiliter induſtria arguatur in relatione peritorum, poterit peti reſtitutio in integrum a Principe. ſed Blanc. *in pract. crimin. c. his ſic ſtantibus*, *numer.* 93. diſtinguit, quod ſi Medicus electus fuerit ex officio, ſententia poterit revideri; aut à partibus, & tunc non. Bajard.

170 (*a*) *Sed hoc apud nos non ſervatur.*) Adde, † quod pars vulnerati, & pars vulnerantis concordant de Medicis, uno, vel pluribus aſſumendis, Judex acquieſcere debet: ſi vero diſcordant, ipſe judex tunc eliget, Gulielm. de Suzar. *in proœm. ff.* §. 1. & Blanc. *in pract. crimin. in c. his ſic præmiſſis*, *numer.* 87. & hoc, quando procederetur per inquiſitionem, & ſic ex officio; nam tunc partes non habent ſe intromittere; ſed Judex ex officio eliget, ut ibi per dictum Blanc. ſed ego credo, quod bene faceret Judex ad evitandam omnem ſuſpicionem, ſi permitteret electionem Medicorum fieri per partes, dummodo pax non ſit ſecuta, ne dubitetur de colluſione, vel quod unum eligeret fiſcus, & alium inquiſitus. Bajard.

(*b*) *Sed quid ſi reus.*) Vide Men. *de arbit. jud. caſu* 362. *n.* 41. Ros.

Sed quid ſi reus.) Adde vulneratus ſi moriatur, an, & quando ex vulnere mortuus cenſeatur, & de occiſo teneatur, qui occidit, vide plene, diligenter per Prac. Carrer. *pag.* 469. *ſub numer.* 322. Giach.

171 *Sed quid ſi reus.*) Adde, † quod occidens illum, qui eſt proximus morti, & qui nullum habeat officium vitæ, punitur tanquam homicida *l. huic ſcripturæ. ff. ad legem Aquil.* & Bal. *in Decret. in rubr. de vita, & honeſt. cleric. num.* 3. Bajard.

(*c*) *Non erat lethale.*) Vulnus mortale, vel non quod dicatur, vide per Cæpol. *conſ. crim.* 28. *& in conſ.* 61. ubi plenius per Pract. Carrer. *pag.* 472. *n.* 326. 327. qualiter, & per quos probetur, & an in dubio præſumatus mortuus ex vulnere, ubi Medici dubitant, an fuerit vulnus mortale, aut non; vide per eundem *pag.* 470. *nu.* 323. Et infra quantum tempus præſumatur mortuus ex vulnere, vide etiam per eum *ſub n. ſeq.* Et quod exculpatio offenſi dicentis ſe mori non ex vulnere, ſed ſua culpa, malo regimine, non proſit accuſato, ubi extant probationes, quod fuit vulnus mortale ex judicio Medicorum, tradit *n.* 323. Sed quod debent eſſe Medici deponentis ibid. *nu.* 329. Et an unus ſufficiat, qualiter deponere debent, *n.* 330. Et quid ſi diſcordent, *n.* 333. Et ad quem ſpectet electio Medicorum, ad judicem, vel ad partem, *n.* 334. Et an valeat ſententia lata ſuperveniente judicio alterius Medici contrarium ſentientis, vide ibi *n.* 335. ubi etiam an poſſit retractari. Giach.

Et tunc etiam primus) In hoc vide Cephal. *in l. quod ſi nolit*, §. *ſi mancipium ff. de ædil. edict.* quod Medicus mortale vulnus ſanare non poteſt, quia non eſt in poteſtate Medici ſemper, ut relevetur æger, *cap. ad aures*, *de ætat. & qual. & l. illicitas*, §. *ſicuti*, *de offic. præſid.*

(d) *De fure.*) Quæ requirantur, Far. *vol.* 5. *q.* 125. *p.* 4. *nu.* 168. *&* 169. *uſque* 204. *&* 210. Ros.

(*e*) *Primo quod iſtud fiat.*) Adde unum notab. dictum Alex.
172 de Nevo *conſ.* 89. ubi † multum ſubtiliter tenuit quod licet vulnerare furem nocturnum, etiam ſine periculo perdendi res ſuas, & ibi declarat text. *in l. furem*, *ff. de ſicar.* quod loquatur, quando quis proceſſit ad occiſionem, ut tunc teneatur probare, quod aliter res ſuas defendere non potuiſſet.

Item † adde, quod ad hoc, ut fur nocturnus impunè poſ- 173
ſit occidi, requiritur, quod immineat periculum perditionis magnæ rei: ſecus rei vilis, Aret. *in verb. & veſtem cæleſtem*, *colum.* 2. *per textum in l. ſi ex plagis*, §. *tabernarias*, *ff. ad legem Aquil.* Sed Flore. *in d. §. tabernarius.* tenuit, quod pro defenſione rei ſuæ, etiam minimæ, quilibet poteſt vulnerare, & oc-
cidere furem nocturnum: ſed † non licet eum occidere, qui 174
jam domo exivit, & fugit cum re minima, quem refert, & ſequitur idem Alexan. de Nevo *d. conſ.* 86. *n.* 5. *& ſeq.* & quod non liceat furem occidere pro re modica, tenet Tiraq. *in tr. de jud. in reb. exig. feren. q.* 77. Bajaro.

(*f*) *Clamet.*) Adde, quod iſta duo requiſita ſolum conſideravit Dom. Ale. *in conſ. illius* 140. *n.* 1. *li.* 2. & hoc de jure civi-
li: de jure autem Canonico † fur non poteſt aliquo modo occi- 175
di pro recuperatione bonorum, ſed potius debet quis pati damnum, quam occidere, ut *cap. ſuſcepimus de homic.* Giach.

(*g*) *Quarto requiritur.*) Farin. *d. q.* 4. *n.* 257. Ros.

(*h*) *In diurno.*) Far. *d. q.* 4. *n.* 251. *& ſeq.* Ros.

In diurno.) Item vide per Ang. & de Aret. *in §. injuria poſt n.* 7. *Inſt. de l. Aquil*, Et de utroque vide per Pract. Carrer. §. *homic.* 6. *pag. mihi* 430. *vel* 480. Giach.

(*i*) *Idem etiam eſt dicendum.*) Adde, † quod ſi ex interval- 176
lo occiderit, quando judicem adivit, & ejus bona juris remedio recuperare non potuerit, mitius puniri debet, Aſin. *in conſ.* 111. *to.* 2. *conſ. crim. diverſ. magn. impreſſ.* Bajaro.

(*k*) *Dixi etiam.*) Excuſatio de adultero, quæ requirantur in patre Far. *in ſua pract. crim. vol.* 5. *q.* 121. *par.* 1. *&* 22. *&* 26. *& q.* 91. *num.* 6. *vol.* 4. Ros.

Dixi etiam poſſe adulterum, &c.) Adde, † quod pater poteſt
occidere filiam inventam in adulterio etiam prægnantem, Bart. 177
in l. Imperator, *la* 2. *n.* 2. *ff. de ſtat. hom.* idem tenent ibi in prima lectura, Ang. & Bal. quod non puniatur de homicidio. In ſecunda autem lectura tenet idem Bal. referendo Gul. & Cyn. & ſubdit, ſed tu dic, quod non debent impedire animam; unde licet pater non puniatur, tamen aliqualiter punitur propter partum.

Item † adde, quando dicantur reperti in ipſa turpitudine, 178
ut per Jodoc. *in pract. crim. in c.* 89. *n.* 19. *fol.* 147. *& ibi n.* 23.
dicit; † quod quando eſt virgo, vel vidua, eam impune non
poteſt occidere: & † quod etiam non permittitur avo neptem, 179
quam habet in poteſtate, occidere. Et idem tenet Aret. in Gl. 180
Che mi hai adulterato la mia donna. vide etiam Decian. *in tract.* 181
crim. li. 9. *c.* 15. *n.* 15. *to.* 2. ubi tenet, quod pater deprehendens filiam in præludiis adulterii, puta, permittentem laſcive tractari, & oſculari ab adultero, non poterit eos impunè occidere, & quando aliqua pœna ſit puniendus.

Item † adde, quod ſi adulter deprehenſus in adulterio, ſe 182
defendendo, interficeret patrem, deberet puniri de homicidio, quia ejus defenſio eſt prohibita, Bolognet. *in l. ut vim*, *nu.* 18. *ff. de juſt. & jur.*

Item adde, † quod de jure Canonico non licet patri occide- 183
re filiam in adulterio deprehenſam, *c. inter hæc.* 33. *q.* 2 & Doc. *in tract. crim. to.* 1. *li.* 2. *c.* 19. *n.* 8, tamen communis opin. eſt in contrarium, quod patri, & marito licitum ſit occidere filiam, vel uxorem de jure Canonico etiam in terris Eccleſiæ quamvis in foro poli ſecus ſit, Pariſ. *conſ.* 154. *n.* 12. *vol.* 4. Neviz. *in Sylva nupt. lib.* 1. *n.* 83. *fol.* 52. *&* 53. latè Ceph. *in conſ.* 105. *per totum*, *vol.* 3. ubi conſuluit pro patre, qui filiam, & amaſium in flagranti crimine repertos interfecerat: & ibi dicit, quod *c. inter hæc*, ſentit de pœna ſpirituali.

Item adde, † quod licet patri, & marito interficere Cleri- 184
ricum repertum in flagranti id eſt in adulterio, nec per hoc inciderent in ſententiam excommunicationis latæ ſententiæ, ut in terminis tenuit Fulgo. *in l. quid ergo*, *in §. ſi hæres*, *ff. de leg.* 1. & ibi Bald. quos ſequitur Bermon. *de concub. in rubr. de adulterio*, *num.* 19. Bajard.

(*l*) *Occidere adulterum.*) Adde, atque latius vide etiam per Carer. *in pract. crim.* §. *homicidium.* 6. *num.* 234. *cum ſeq.* ubi fuſius omnia requiſita poſuit. Giach.

(*m*) *Eodem impetu.*) Quando autem intelligatur idem impetus, habetur *in l. quod ait.* §. *fin. ff. de adult.* Drogh.

(*n*) *Et hæc omnia.*) Quid in Clerico adultero Far. *d. q.* 121. *par.* 1. *num.* 6. *&* 7. Ros.

(*o*) *Vel magiſtratu.*) De iſta quæſtione vide etiam per Car. *in pract. crim* §. *homicidium* 6. *n.* 244. *&* 246. Giach.

Vel magiſtratu.) Far. *d. q.* 111. *& parte* 1. *n.* 10. Ros.

(*p*) *Sed quid dicendum.*) Quid in marito adulterum occidente Far. *d. q.* 121. *par.* 2. *n.* 57. ubi *q.* 121. *n.* 57. ſcribit, an perdat dotis lucrum *ſect.* 3. *& ſect.* 4. *n.* 74. Quid ſi medicinalia non ſubminiſtret in eadem. *q.* 120. *& ſect*, 4. *n.* 74. Ros.

Sed quid dicendum in marito.) Adde † quod in Regn. N cap.
adeſt Conſtitutio, quod licet marito uxorem occidere, & adul- 185
terum deprehenſos in adulterio, nulla tamen mora protracta:

quo

quæ conſtitutio incip. *ſi maritus uxorem.* Et non ſit diſtinctio,
an ſit nobilis, vel vilis perſona, ut per Afflict. *in d. conſtit. &*
186 *ibi n.4.* habetur, † quod ſi maritus interficeret deoſculantem
uxorem, & poſtea probaretur, quod adulterium non fuerat ſe-
cutum, non debet puniri pœna homicidii, ſed minori, ob
187 juſtum dolorem. Et † in Hiſpania adſunt decreta, per quæ
mulier, & adulter traduntur in manibus mariti, qui de eorum
perſonis, & bonis poteſt facere, quod vult, Jo. Lup. *in rubr.
de donat. inter vir. & ux. cap.* 10. *n.* 4.
188 Item adde, † quod quando licet marito interficere uxorem
in adulterio deprehenſam, eam interficere poteſt, etiam præ-
gnantem, ut per Bald. *in l. imperatorem, ff. de ſtatu homin.* quem
refert & ſequitur Fel. *in c. ſi vero, col.* 11. *extra de ſent. excomm.*
& idem tenuit Jo. de Arn. *in epito.* 52. ubi *d. conſtit. Regn.* am-
pliat, ne maritus uxorem interficere poſſit, etiam quod eſſet
prægnans & ſequitur Cepha. *conſ.* 305. *n.* 7. *vol.* 3.
189 Item adde, † quod ſi pater, vel maritus occidit adulterum,
vel adulteram in caſu a lege civili permiſſo in terris Imperii
eſt tutus: ſed in terris Eccleſiæ poterit puniri pœna capitali, ſe-
cundum Anan. *in c. interfeciſti, n.* 8. *de homicid.* quem refert, &
ſequitur Fely. *in c. Eccleſia Sanctæ Mariæ, n.* 42. *de conſtit.* &
Covar. *in* 4. *decret. par.* 7. §. 7. *n.* 15. Contrarium tenuit Ne-
vizan. *in Sylva nupt. lib.* 5. *in verb. non eſt nubendum, n.* 84. quod
imo in terris Eccleſiæ in foro contentioſo ſit tutus, & non poſ-
ſit puniri atteſtando de communi, prout etiam atteſtatur Pa-
riſ. *conſ.* 154. *n.* 12. *vol.* 4. & Ceph. *conſ.* 305. in quibus locis ta-
190 men concludunt, quod non † ſint liberi a pœna ſpirituali; &
191 quare conſtitutum ſit † adulterum poſſe impune occidi, *Sylva
nupt. lib.* 1. *verſ. non eſt nubendum, n.* 79.
192 Item adde, † quod ſicut libertus non poteſt patronum ſuum
in adulterio cum ejus uxore repertum occidere, ſic nec filius
patrem: quia, quamvis reperiatur in adulterio, remanet pa-
ter, cui reverentia debetur: nec eſt, quo ad filium turpis perſo-
na, quæ occidi poteſt per maritum, ut tenet Bart. *in l. ſi adul-
terium,* §. *fin. ff. de adulter.* quem refert, & ſequitur Gul. de
Bened. *in c. Raynutius: n.* 30. *folio mihi* 212. Anguſ. *conſ.* 7. *n.* 10.
193 Item adde, † quod deprehenſa in adulterio non ſolum di-
citur illa, quæ reperitur in flagranti, ſed etiam illa, quæ eſt con-
victa de adulterio, Bartol. *in leg. prima, per illum text. C. de pe-
tit. bonor. ſub libr.* 10. Angel. Raph. & Pau. de Caſtrenſ. *in l.
3. in princ. C. de ſerv. fugit.* ubi not. diſtinguunt, an ſtatutum, vel
lex loquatur in præterito, videlicet, ſi fuerit deprehenſus; aut
in futuro, ſi deprehendatur; quia primo caſu intelligitur quo-
modolibet convictus, in ſecundo de actuali apprehenſione,
ſequitur Deci. *in capitulo cum non ab homine, nu.* 11. *de jud.* &
Bertaz. *in conſil.* 42. *n.* 10. *volum.* 1. & ibi etiam dicit, quod u-
xor per ejus confeſſionem factam marito dicitur deprehenſa in
adulterio.
194 Item adde † quod confeſſio mulieris extrajudicialis gemi-
nata, ſi concurrant aliæ præſumptiones, & conjecturæ, pro-
bat adulterium, Bertaz. *d. l. conſ.* 42. *n.* 1. *cum ſequen.* Grat.
conſ. 80. *n.* 3. *volum* 2. Socin. jun. *conſ.* 32. *n.* 17. *vol.* 2. Ruin.
jun. *conſ.* 17. *n.* 35. Bajard.
(*q*) *Impune interficere.*) Adde, atque plenius vi. per Carrer.
in pract. crim. §. *homicidium* 6. *n.* 237. *cum trib. ſeq.* ubi exten-
dit etiam in uxore prægnante, & an liceat alteri demandare,
ut ſi maritus ſit ſenex, vel infirmus. Giach.
(*r*) *Ceterum.*) Quid in foro conſcientiæ, Farin. *d. q.* 121. &
par. 2. *n.* 112. & *ſequentibus.* Ros.
(*rr*) *Dubium eſt.*) Et utrum pater, vel maritus poſſit id al-
teri mandare. Far. *d. q.* 121. *n.* 14. *par.* 1. Ros.
195 *Dubium eſt.*) Adde, † quod ſi quis vocaret multos amicos,
ut adulterum tuto interficerent, illi amici non debent puniri,
Pariſ. *conſ.* 154. *vol.* 2. & Socin. jun. *conſ.* 32. *vol.* 2. ubi dicit
196 etiam, quod maritus, & ſocii poſſunt comparere per Procura-
torem, quod tamen procedit, quando mandatum fuerit abſque
pretio: alias mandans, & mandatum ſuſcipiens gravioribus
pœnis eſſent puniendi, ſecundum Plaz. *epit. delict. lib.* 1. *cap.* 15.
197 *in fin.* & † quod pater poſſit mandare filio, ut interficiat adul-
teros, latiſſime per Vivi. *opi.* 33. *incip. adulteri.* Bajard.
(*ſ*) *Quod non.*) Sed quod poſſit etiam maritus alteri man-
dare, & mandando, quod non teneatur mandans, vide per
Carrer. *in Pract. crim.* § *homicidium*, 5. *n.* 90. qui *n. ſeq.* rela-
tive ponit de hoc, an, & quando alicui liceat de jure commu-
ni, aut ſtatutario alteri demandare, & mandando non tenea-
tur. Et in caſu, in quo non poteſt aliis demandare, intellige de
extraneis, non de filiis. Et etiam poteſt alios congregare ſocios,
& facere, & tunc nec ſocii, nec ipſe tenentur, ut ibidem plenè
habes *in* §. *autem, ſeq. ſub n.* 149. dicit etiam Paul. Caſtr. *conſ.*
289. quod ſi maritus, & fratres occiderunt uxorem, ſolus ma-
ritus punitur & non fratres. & paulo inferius in ſtatuto permit-
tente fratri occidere converſantem turpiter cum ſorore, quod
ſi frater convocaverit amicos, & occiderit, excuſandi ſunt a-
mici, & in materia, quando liceat vindicare, an liceat con-
gregare amicos, & conſanguineos, retulit Marſ. late tractan-
tem. Giach.

(*t*) *Bene verum eſt.*) Far. *par.* 1. *n.* 17. & 18. & *par.* 2. *n.* 79.
& 83. Ros.
(*u*) *Plerumque etiam, ut dixi, excuſant, &c.*) Adde † in hac 198
materia Menoch, *arbitr. jud. q.* 90. ubi multum diffuſè expla-
navit, quando Judex habens arbitrium in cauſis capitalibus
poſſit punire occidentem bannitum, ſtatuto occidi concedente,
ad quod ſtatutum vide etiam Vivi. *op.* 770. ubi ponit multas 199
limitationes, & bannitum quem eſſe quomodo probetur, &
quando poſſit jure occidi, Maſcard. *concl.* 162. *vol.* 1.
Item adde, † quod bannitus pro aſſaſſinio de jure commu- 200
ni impune occidi poteſt, *cap. pro humani, de homicid. in* 6. & Ang.
conſil. 14.
Item adde, † ſi accuſatus de homicidio probaverit, quod 201
occiſus erat bannitus: ſed non probatur, quod erat bannitus
ante vulnus, vel poſt, debet abſolvi, ſtante ſtatuto, quod ban-
nitus impunè poſſit occidi. Foller. *in verſ. recipiantur defenſio-
nes reorum, n.* 33. *in pract. crim.* Bajard.
(*x*) *Erat bannitus.*) Hic cadit pulcherrima quæſtio, An per
ſecundum bannum intelligatur receſſum a primo, de quo non
ſit facta mentio; vi. per Cæpol. *crim. conſ.* 6. ubi etiam plenè
tractat, an abſolutus, ſed non cancellatus, poſſit vi ſtatuti
impune occidi. Giach.
(*y*) *Impune offendi.*) Adde, quando judex arbitrium in
cauſis capitalibus habens punire poſſit occidentem bannitum,
fuſiſſime explanatum per Jacob. Menoch. *de arbit. judic. lib.* 1.
quæſt. 90. *per totam.* Item bannitus, an poſſit impune occidi
infra quindecim milliaria ultra territorium, in quo maleficium
commiſit, ſtante ſtatuto, ut Tarviſii, quod bannitus de Tarvi-
ſio, ultra territorium per quindecim milliaria impune occidi
poſſit; ſi reperiatur bannitus de Tarviſio in territorio Padua-
no, quod diſtat per quindecim milliaria a territorio Tarviſino,
an impunè occidi poterit, vide per Cæpol. *conſ. crim.* 8. *per to-
tum.* Giach.
(*z*) *Bannitus non poteſt impune offendi.*) Et hoc verum eſt
non modo de Jure communi, ſed etiam attento Jure divino:
unde in Geneſi *cap.* 4. Cayn, interfecto fratre Abel, cum eſſet
vagus, & profugus ſuper Terram, quod idem ſonat, ut ban-
nitus, non habens firmum domicilium, ut eſt *infra* §. *fin. q.* 39.
verſ. fui interrogatus, ſic ait: omnis igitur, qui invenerit me, oc-
cidet me; Dixit ei Dominus, Nequaquam fiet, ſed omnis, qui
occiderit Cayn ſeptuplum punietur. Unde legitime dubitari
poteſt, Utrum, tale ſtatutum, quod bannitus impune offendi,
& occidi poſſit, valeat? de quo *in Cap. ſi non licet* 23. *quæſt.* 5.
§. *his igitur exceptis.* Diſtingue tamen legem veterem Moſaicam,
ut per Tiraquel. *in præfat. de Retract. lig. num.* 3. *cum ſeqq.* per
Menoch. *de arbitr. Jud. lib.* 2. *Cent.* 3. *caſ.* 290. *n.* 10. & *Cent.* 4.
Caſ. 357. *ſub n.* 15. eſt autem cautum in lege Moſaica per hæc
verba: *Aliter expiari non poteſt, niſi per ejus ſanguinem, qui alte-
rius ſanguinem fuderit; Num. cap* 35. *in fin.* At quicquid ſit,
aliter dici non poteſt, niſi quod tale ſtatutum ſit horridum, &
credendum eſt, quod qui vident offenſum ſanguinem tunc
prece, tum pretio, tale ſtatutum non approbant, nec in ſecre-
to gratiati ex eo a probis hominibus laudantur; Homicidium 202
† enim non eſt ſine immunditia, Fel. *c. quæ in eccl. col.* 3. *de
conſt.* Quicquid hic dixerit Clar. dixeritq; Menoc. *de arb. Jud.
lib.* 1. *q.* 90. *n.* 5. Quia quod imò infames ſint tales bannitos oc-
cidentes, & melius judicio meo (utuntur enim Officio Carni-
ficis) dixit Plot. *in l. ſi quando,* §. 50. *ſub n.* 8. *C. unde vi*, Jo.
Arno. *ſing.* 71. Et quod utantur officio Miniſtri Juſtitiæ, id eſt
Carnificis, dixit Menoch. *d. Tract. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 284. *ſub
n.* 34. eſt tamen favorabile ſtatutum hoc, ut per Crav. *Tract.
de antiq. tem. par.* 4. *verſ. videamus in principio* ſtantibus maxi-
me duabus ſuper hoc Bullis Piorum Quarti, & V. referente O-
ctavo Vulpello *conſ. crim.* 2. *n.* 4. & per Alex. *Conſ.* 2. *in fi. vol.
ſecundo.* Nota etiam perpetuo tu, qui ſollicitè quæris caput ban-
niti, ut te liberes à banno, vel alias ut præmium conſequaris;
quia non ſufficit mittere ſpiculatores, qui mandato tuo requi-
ſitum occidant; ſed oportet, ut manus tuæ ſanguine fœdeant;
Non n. poteſtas occidendi privato conceſſa delegari poteſt: ſic
Felin. & ibi late *in addit. cap. quæ in eccleſiarum, & in cap. Quo-
niam,* §. *is autem. col. ſecunda, ibi, Utrum partes; de off. deleg.*
Contrarium tamen in Patre deprehendente filiam in Adulte-
rio, ut homicidium eidem conceſſum delegare poſſit, dixi infr.
q. 60. *verſ. ſolet dubitari, ad fin.* Vide etiam Boſſ. *tit. de defenſis,
n.* 66. & in contrarium, quod imò etiam per alium hoc fieri poſ-
ſit, Bal. *conſ.* 401. *in fin. vol. primo.* quem refert Crav. *conſ.* 3. *n.*
1. *in fin.* Vide infra *qu.* 39. *verſ. fui interrogatus*; Quod etiam
comprobatur ex his, quæ dixi *infr. hoc eod.* §. *verſ. In hoc etiam,
in fine ſupr. verſ.* 1. Hanc materiam latè tractatam vide per An-
gelum de Aret. *Tract. de malef. verſ. che hai adulterata la mia
Donna, circa princ. & n.* 28. & 64. Vide infra *q.* 8. *verſ. ſed
nunquid.* Droch.
(*a*) *Communiter obſervari.*) Far. *q.* 103. *vol.* 4. *de qua in n.* 8.
& 9. & 10. *atque* 11. & *ſeqq. uſque* 15. Ros.
(*b*) *Sed quia communiter.*) Quid ſecundum ſtatuta late Far.

in 4. vol. ſuæ prax. q. 103. qui tradit varias quæſtiones, *& n.* 1. de eorum validitate. Ros.

Sed quia communiter per Italiam extant ſtatuta, &c.) Adde,
203 † quod hujuſmodi exceptio impunitatis impedit proceſſum ad ulteriora, etiam quod interfecerit bannitum extra territorium bannientis, Brun. *in tract. de conſtit. & Decret. in verſ. bannitus ſuper verbo banniti ſtatutarii, verſ. ſtatutum dicit, quod bannitus*, & Franch. *in deciſ.* 276. *n.* 2. *vol.* 2. & poteſt opponi per procuratorem, ut infra *q.* 32. *verſ. quarto modo.*

204 Item adde, † quod bannitus non poteſt ſeipſum interficere, etiam ſtante hujuſmodi ſtatuto, ſecundum Bal. Salyc. Fulg. Pau. & Jaſ. *in l.* 1. *C. de ſer. fugit.* Gulielm. de Bened. *in c. Raynutius, in verb. mortuo itaque Teſtatore. n.* 46. *fol.* 84. *parte* 2. late per Menoc. *de arbit. Jud. caſ.* 284. *n.* 32.

205 Item adde, † quod ſtatutum loquens de bannito non verificatur in bannito, de cujus banno diſputatur, Bald. *in l.* 2. *ad finem, C. ſi pend. appell. mors interve.* quem ſequitur Socin. ſen. *in conſ.* 122. *n.* 4. *vol.* 1.

206 Item adde,† quod hujuſmodi ſtatutum non habet locum in Clericis malefactoribus, Bald. *in c. cum non ab homine, col. fin. de Jud.* quem refert, & ſequitur Marſ. *in rubr. de fidejuſſ. n.* 118. *&* idem Bald. *in l.* 1. *n.* 9. *C. ſi non a comp. jud.* ubi videtur diſtinguere, quod aut Clericus occiſus non erat in habitu: taliter quod occidens ignoravit, & tunc vendicat ſibi locum ſtatutum, aut erat in habitu, & tunc ſecus.

207 Item adde, † quod dictum ſtatutum non habet locum, ſi citatus pro aliquo delicto comparuerit in Judicio, & omnia contenta in inquiſitione negaverit, & ſuas exceptiones, & defenſiones propoſuerit; & poſtea iterum citatus non comparuerit, & bannitus fuerit, quia potius dicitur bannitus ob contumaciam, quam ob maleficia; & ideo non poterit impune offendi, ſecundum Curt. *in conſ.* 59. *n.* 17.

208 Item adde,† quod hoc ſtatutum nedum habet locum in bannito, verum etiam in eo, qui de proximo eſt banniendus. Jaſ. *in conſ.* 133. *ad fin. vol.* 1. Burſat. *conſ.* 216. *in fin. vol.* 2. ſi vere ſunt lapſa tempora omnia præfixa ad comparendum, ut dicit Caſtrenſ. *in lib.* 3. §. *ſi ſervus, ff. de acquirend. poſ.* Jaſon *in l. ſi qua mulier, col.* 6. *C. de ſacroſanct. Eccleſ.* Marſ. *ſingul.* 106. *& conſil.* 94. qui de proximo, *& in l. unica, n.* 4. *C. de rapt. virg. & conſ.* 94. Alii contrarium tenuerunt, ut dicit Tiraquel. *de ll. concub. gl.* 2. *n.* 5. & præſertim Aret. & Alex. *in d.* §. *ſi ſervus*, & Lazar. Fenut. *in tract. ſuo de momen. temporis, c.* 28. *n.* 4. ubi dicit, quod opinio Aret. & Alex. contra Caſtren. eſt vera, eo maxime, ſi ſuperſit facultas appellandi; & quod opin. Caſtr. poteſt procedere in caſibus, in quibus de jure communi, vel municipali appellari non poſſit: de hoc vide etiam addent. ad Bertaz. *in conſil.* 223. *verſ. ampliant plerique.* & Bertaz. *in conſ.* 494. *n.* 3. *vol.* 2.

209 Item adde, † quod hoc ſtatutum habet locum in bannito notorie, & per publicum proclama, quod poteſt impune offendi, etiam quod non ſit deſcriptus in libro bannitorum. Bero. *in conſil.* 196. *n.* 36. *vol.* 3.

210 Item adde, † ſi interficiens bannitum muros civitatis tranſcenderit, non eſt puniendus, nec etiam ſi arma prohibita portaverit, late per Burſat. *in conſ.* 134. *vol.* 2. & de armis prohibitis habetur etiam. *in conſ.* 141. *eod. vol.* Bero. *conſ.* 196. *n.* 19. *& conſ. ſeq. vol.* 3. Bertaz. *conſil.* 132. *n.* 5. & ibi addent. *vol.* 1. Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 394. *n.* 73. Vivi. *comm. opin. in verſ. ſtatutum diſponens, quod bannitus*, & Vulpell. *conſ.* 66. *num.* 7.

211 Item adde, † quod ſtante dicto ſtatuto etiam ſocii bannitorum impune occidi poſſunt; ſicut ceteri banniti, ſi præſtant opem bannito, ne offendatur, Caſtrenſ. *conſ.* 235. *alias* 94. *vol.* 1. Bero. *conſ.* 196. *n.* 16. *cum ſeq. &* 197. *n.* 4. *vol.* 3. quos refert, & ſequitur Bertaz. *conſ.* 223. *n.* 12. *&* 13. *vol.* 1.

212 Item adde, † quod ſtante hoc ſtatuto bannitus poteſt offendi in bonis ſuis. Pau. de Caſtr. Roma. Alex. & Jaſ. *in l.* 1. *C. de hæred. inſtit.* Bal. *in l. non ſolum, C. de vectig & comm.* Imo. *in l. ex facto*, §. *ſi quis rogatus, ff. ad Trebell.* Ruin. *in conſ.* 49. *n.* 6. *vol.* 1. Alciat. *in conſ.* 6. *lib.* 2. & Vulpell. ubi de communi atteſtatur *in conſ.* 142. *n.* 6. Contrarium autem tenuit Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. Cardinal. Alban. *in conſil.* 8. *n.* 29. quem ſequitur Peregrin. *in tract. de jure fiſci, lib.* 3. *tit.* 7. *n.* 45. *in fine*, Bolognet. autem *in l. ut vim n.* 30. *cum ſeq. ff. de juſt. & jure*, ita diſtinguit: quod ſi eſt bannum Imperiale, ut eſt quando quis ipſo jure bannitur, abſque ſententia Judicis, ut dicitur *in authen. caſſa C. de ſacroſan. Eccleſ. & in cap. pro humani de homicid. in ſexto, & in cap. excommunicatus*, §. *moneantur, de hæret.* tunc bona banniti poſſunt dilapidari, & occupari, ubicumque vero bannum non imponitur ipſo jure, ſed per ſententiam, communiter concludit, quod ejus bona dilapidari non poſſint, ſed prima opinio, quod poſſit offendi in bonis, eſt communis, ſecundum Vivi. *comm. opi.* 770. *n.* 8. *vol.* 2. Quinimmo etiam poſt mortem, ſi interfector illum ſtatim, & incontinenti deprædaverit: ſecus, ſi ex intervallo, Pau. de Caſtr. *conſ.* 3. *in fine, vol.* 3. Burſ. *conſ.* 124. *n.* 14. *vol.* 2. & Vivi. *ubi ſupra, n.* 29.

213 Item adde, † quod plures ſunt caſus, in quibus dictum ſtatutum non habet locum, de quibus plenè habetur per Duen. *in regul.* 68. ubi ponit multas ampliationes, & limitationes, quarum omnes, judicio meo, non ſunt veræ, & in hac materia vide etiam Nell. *de bannit. in* 2. *par.* 2. *tempor. quæſt.* 7. *cum ſex ſequen. & in q.* 15. 25. *&* 26. Menoch. *de arbitr. jud. q.* 90. Baiard.

(*c*) *Impune offendi.*) Hic nota, quod tam eſt grave hoc ſcelus veneficii, quod de jure non licet veneno occidere hoſtem, nec etiam forjudicatum: licet fuerit hoſtis publicus, niſi tamen ſit bannitus, aut forjudicatus pro crimine læſæ majeſtatis, ut per Pract. Carer, *in pract. crimin.* §. *homicid. l.* 1. *numer.* 20. Giach.

(*d*) *Valet enim.*) An tunc arma prohibita deferre, vel ſocios congregare Vulpell. 34. *nu.* 13. *&* 529. *& conſil.* 66. *num.* 7. Ros.

Valet enim ſtatutum.) Attento itaque tali ſtatuto, adde quod non modo bannitus, verum etiam de proximo banniendus offendi poterit, ut ex mente Paul. de Caſt. retulit, & ſequutus eſt Marſil. *rubr. de fidejuſſ. ſub n.* 218. Dixi infra *in* §. *fin. q.* 36. *verſ. Item quæro, & q.* 71. *verſ. Dixi autem.* Drog.

(*e*) *Videntur enim talia ſtatuta.*) Adde, quod nedum hujuſ-
modi ſtatuta ſunt valida, ſed etiam Officialis deputatus ad per- 214
ſecutionem bannitorum poterit ordinare, ſuadente cauſa, ut quia multum civitatem opprimebant, quod cuilibet licitum ſit bannitos occidere, Ang. *in l.* 1. *ff. quod quiſque jur.* Rim. jun. *conſ.* 238. *n.* 5.

Item adde, † an huic ſtatuto permittenti, bannitum impune occidi poſſe, renunciari poſſit, Ferret. *in tit. de ferit, nu.* 91. 215

Item adde, † an motus proprius Summi Pontificis, quo con-
ceditur præmium pro extirpatione bannitorum, ut capiens, vel 216
interficiens bannitum, ſi ipſe eſt bannitus, poſſit ſe eximere a banno. & ſi non eſt bannitus, habeat facultatem nominandi, & liberandi alium bannitum de pari, vel minori crimine, comprehendat bannitos poſt motum proprium, in ſimili decreto, ſive ſtatuto Lucenſi, Angel. *in conſ.* 67. conſuluit, quod non, & idem tenuit Bart. *in l. cum lex ff. de legib. & in l. omnes populi, n.* 64. *ff. de juſt. & jur.* & Cyn. *in l. leges, C. de legib.* & hoc, ut ibi dicit Bart. ne daretur materia delinquendi, & idem tenuit Dom. Clarus infra *in quæſt.* 59. *verſ. ſucceſſive.* Sed Nell. *in tract. bannit. in* 3. *parte* 2. *temp. q.* 10. ubi dicit hunc articulum non eſſe parvæ importantiæ, ita diſtinguit, quod ſi aliqua ratione, vel cauſa ſit reformatio in ſtatutorum corpore non clauſa, & iſta ſecundum cauſam, vel rationem declaratur; ut contineat, vel non contineat bannitos in futurum: ſi vero nulla cauſa eſt expreſſa, & ſtatutum loquitur expreſſe in futurum, & tunc ad futuros tantum, aut in præteritum, ſolum de præteritis intelligitur, aut loquitur dubie, quod poteſt intelligi de præteritis, & futuris, & ſtatutum eſt talis naturæ, ut reddat delictum penitus impunitum: & tunc non trahitur ad futuros bannitos: aut ſtatutum non reddit maleficium penitus impunitum, ſed condemnationem mitigat: & tunc ceſſante illa ratione, habebit locum etiam in futurum. Alio modo Bolognet. diſtinguit *in d. l. omnes populi, nu.* 241. quod ſtatutum concernens indulgentiam delictorum, non trahitur ad futura, quando illa indulgentia fit ſimpliciter propter lætitiam, vel aliud ſervitium temporale: ſed quando fit propter ſervitium perpetuum & propter publicam utilitatem duraturam, tunc trahitur etiam ad futurum tempus, ut evenit in ſtatutis, quæ dant præmium interficienti bannitos, & forjudicatos ut ſi ipſi ſunt forjudicati, reſtituantur, nam tunc talia ſtatuta durabunt perpetuo, & comprehendent etiam delinquentes poſt ſtatutum, & quod ita videmus ſervari in practica. Propterea ego credo, quod motus proprius, & ſtatuta ſimilia reſpiciant tam bannitos futuros, quam præteritos, cum interſit reipublicæ, ut tam banniti facti, quam faciendi extirpentur, ſed in uno caſu tantum, judicio meo, procedere non poſſunt, videlicet, quod obtinens facultatem nominandi non poſſit nominare bannitos factos poſt motum proprium, ſed ſolummodo præteritos, ne daretur materia malignandi & committendi delicta, *l. ſi unus* §. *illud, ff. de pact. & l. convenire, de pact. dotal.* & ita notant Bart. Bal. & alii *in d. l. cum lex.* Quilibet enim poſſet ſe inducere ad delinquendum, nam eſſet certus, quod cum aliqua nominatione facile à banno ſe liberaret, & quomodo etiam contra voluntatem Principis, ſi conceſſio nominandi reſpiceret bannitos factos, & faciendos, & quod pejus eſt, quis poſſet ſibi providere ſecreto de nominatione, antequam homicidium committeret. Nec dicatur, quod eadem ratio militat ex eo, quod ſe remittere poſſit interficiendo alium bannitum, quia de hoc non eſt certus, cum ita de facili non interficiantur banniti, & eos interficiendo ſit inimicitia cum eorum attinentibus, & amicis, & ipſe etiam eidem periculo ſubjaceret, quando eſſet bannitus; ſed bene eſſet certus, quod poſſet emere aliquam nominationem, ſi quilibet bannitus nominari poſſet, nec tollitur præmium nominandi capientibus, ſive occidentibus bannitos; ſed tantummodo reſtringitur, ut non poſſint nominare bannitos factos poſt motum proprium ratione prædicta. Non obſtat decimo Ang. *in d. conſ.* 97. quia

ejus

ejus fundamenta non ſubſiſtunt, nec in caſu per eum propoſito, quorum primum eſt dictum Cyni. in d. l. leges, quod ſtatutum diſponens, ſi bannitus ſolvit decem, poſſit ſe facere cancellari de banno, non ſe extendit ad banniendos, quod eſt æquiſſimum, alias invitarentur homines ad delinquendum, ſi ita gratis abſolverentur, ut dicit Jo. Bapt. à Sancto Sever. *in d. l. omnes populi*, *n.* 158. ſed motus proprius contrarium effectum operatur, cum tendat ad extirpationem bannitorum, & non ad eorum impunitatem; & in caſu nominationis, ut tollatur omnis ſuſpicio fraudis, & occaſio delinquendi, facultas nominandi, ut dictum fuit, reſtringitur ad bannitos præteritos tantum. Minuſque facit, aliud fundamentum, dum dicitur, verba ſtipulatione vallata, quæ propter eorum ambiguitatem ad plures ſenſus ſunt trahibilia, in dubio intelliguntur, ut minus obligent, quam ſit poſſibile, & imputetur ſtipulatori, qui potuit legem apertius dicere, *l. veteribus*, *ff. de pact.* quia non ſumus in ſtipulatione, ſed in conſtitutione, ſive privilegio Principis ad favorem publicum inducto, & pro communi quiete, ut dicit Boldgnet. *in d. l. omnes populi*, *nu.* 241. & plene Jaſ. *conſ.* 33. *vol.* 1. ubi dicit, quod talia ſtatuta non debent reſtringi, ſed late interpretari. Nec repugnat concluſio Bart. *in d. l. cum lex*, & *in l. omnes populi*, cum ſit idem ſtatutum, de quo per Cyn. allegatum per Ang. in quo eadem militat ratio, quod daretur delinquendi materia, ut dicit ipſe Bart. ſi traheretur ad futurum. Accedat etiam, ſi motus proprius non comprehenderit, niſi bannitos factos, unique tenderet ad favorem bannitorum fiendorum, quia ceſſantibus præmiis, perſecutionem non haberent. Et † poſt hæc ſcripta ego inveni
217 Proſper. Carav. *ſuper Pragm.* 1. *de exulibus*, ubi tenet quod hujuſmodi Decreta non comprehendant delinquentes futuros, ſed poſtea dicit, quod Illuſtriſſimus Prorex eos admittit, quando interficiunt alios bannitos, & non dicit quando habentur nominationes, & vide quæ poſui infra *ad qu.* 59. *in verſ. ſucceſſive.*

Item adde, quod ſtante dicto motu proprio, vel ſimili ſtatuto præmium concedente ſi capiens, vel interficiens bannitum poſtea delinquat, non amittit præmium ſibi promiſſum, quia per gratiam primum delictum extinguitur, & de ſecundo delicto puniri debet, & ſi concederetur nominatio duorum bannitorum capienti, ſeu occidenti aliquem ex capitibus bannitorum, & facta nominatione, de duobus bannitis, poſtea reperiretur quod captus vel Interfectus erat ſimplex bannitus, eo caſu, primo nominatus erit gratiandus: ita deciſum fuit per ſacrum Conſilium Neap. in dictis 2. caſibus, ut atteſtatur Franch. *in deciſ.* 433. *vol.* 2.

219 Item adde, † quod capiens bannitum, ut puta pro furto, qui poſtea confitetur homicidium, de quo non erat bannitus, non poterit remittere bannitum pro homicidio, ſed pro furto tantum, per tex. ubi Bart. *in l. ſi is*, §. *quod ſi ſervus*, *ff. de acquir. rer. domin.* ubi habetur, quod non dicitur inventum opera alicujus, quod dedit fortuna. Facit etiam, quod occidens bannitum, quem ignorabat eſſe bannitum, † non conſequitur præmium; ut eſt communis opin. de
220 qua per Afflict. ſuper Conſt. *in rubr.* 3. *nu.* 53. quem refert, & ſequitur D. Clar. infra *verſ. fuit etiam.* Præterea capiens bannitum habet facultatem, remittendi alium ſimilem: ſed ille erat bannitus de furto, & non de homicidio, quod caſu fuit repertum.

221 Item adde, † an motus proprius habeat locum, quando inimicus occidit bannitum, Marſ. *conſ.* 10. *n.* 42. quem refert, & ſequitur Arnon. *ſolil.* 40. dicit, quod nedum præmio eſt indignus, verum etiam pro homicidio puniendus, allegat pro hoc Bal. *in l. decuriones*, *nu.* 3. *C. in quib. cauſ. impunit. irrogat.* Fely. *in c. ſi perfodiens*, *nu.* 2. *de homic.* Grat. vero *in conſ.* 44. *nu.* 34. *volum.* 2. diſtinguit, dicens, quod impunitatem conſequitur, non præmium. Sed Caravit. *in pragm.* 1. *de exulibus*, *n.* 134. tenet, nullam incurriſſe pœnam, & quod præmium habere debeat, impugnans Marſ. & alios contrarium tenentes. Et ego credo, hoc eſſe veriſſimum, & ita ſemper practicavi, & practicari vidi, quia lex indiſtincte omnibus capientibus, ſeu interficientibus bannitos impunitatem, & præmium concedit; & banniti non interficiuntur ab amicis: ſed ab inimicis & malevolis, qui præmio ad eos occidendos magis invitantur. Et non poteſt negari, quin tales occidentes ſint executores juſtitiæ in effectu, & quod mentem Principis non adimpleant; nec inficiari poteſt, quod ſi banniti ab inimicis non perſequerentur, parvam perſecutionem haberent.

222 Item adde, † quod motus proprius, & ſtatuta ſimilia comprehendunt etiam Clericos bannitos, qui poterunt impune offendi, ſecundum Marſ. *in conſ.* 12. *nu.* 14. Sed vide quæ poſui ſupra *in verſ. plerumque*, *in verbo*, Item adde, quod hujuſmodi ſtatutum non habet.

Item adde, † quod occidens bannitum fortuito, vel ad 223
ſuam defenſionem, vel ut Officialis, non gaudet privilegio ſtatuti præmium concedentis, ſecundum Stephan. de Federic. *in tract. de interpret. jur. par.* 1. *n.* 45. Item † adde, quod 224
occidens bannitum non gaudet beneficio ſtatuti, quando ipſe doloſe procuravit bannum, Abb. *in c. poſtulaſtis*, *n.* 7. *de conceſſ. præben.* Anchar. *conſ.* 408. Natt. *conſ.* 233. Fely. *in c. non debet n.* 4. & *ſeq. de teſtib.* Rom. *ſing.* 591. Rol. *conſ.* 66. *n.* 47. *vol.* 1. & Marc. *deciſ. Delph.* 425. *nu.* 6. *lib.* 2. & Rolan. *de lucro dotis*, *q.* 61. *nu.* 7.

Item adde, † quod ſtante ſtatuto, quod bannitus elapſo 225
termino banni, poſſit impune offendi, ſi conſtat, bannitum intra terminum banni comparere non potuiſſe, ut quia carceratus, vel alia legitima cauſa impeditus, interim offendi non poterit; communis eſt opi. de qua teſtatur Jaſ. *in l. ſi quis ſtipulatus*, §. 2. *nu.* 8. *ff. de verb. oblig.*

Item adde, † quod capiens bannitum pro furto, ſive 226
interficiens non poterit remittere bannitum pro homicidio, ſtante ſtatuto, quod poſſit remittere bannitum pro minori delicto, quam ſit bannitus occiſus, vel captus, ita tenet Soc. *in conſ.* 157. *vol.* 2. ubi diluit omnia argumenta Decii, qui contrarium conſuluerat. *in conſ.* 65. & idem Deci. *in c. at ſi clerici. num.* 60. *de Judic.* dicit, quod ſecundum conſilium ſuum fuit judicatum; ſed additio ad d. conſilium dicit, quod male conſuluit, & male judicatum fuit: ſed Blanc. *in pract. crim. in c. viſis indiciis*, *n.* 133. tenet, quod conſilium Soc. procedat in homicidio ex propoſito facto: ſecus vero, in pura rixa: tunc enim eſt minimus furto, quia eſt dolus præſumptus, ut ibi late per eum: mihi autem indiſtinctè placet opi. Soc. & ita vidi obſervari, & ipſe quoque obſervavi.

Item adde, † quod bannitus, qui habet nominationem 227
tantum, & expectat decretum, ſi captus fuerit uti bannitus, & declaratum ſit non poſſe gaudere dicta nominatione, debet reponi in priſtinam libertatem, nam paria ſunt captum eſſe cum indultu, vel intuitu indultus, ut per Alber. & alios *in l. præſenti*, *C. de his qui ad eccleſ. confug.* & quia nemo ſub fide publica decipiendus eſt *l.* 1. *C. de his qui ven. ætat. impet.* & ibi Paul. de Caſtro; & ita deciſum fuit per ſac. Reg. Conſ. Neap. ut atteſtatur Nunti. Tartal. *in ſua praxi crim. c.* 1. *de defenſ. reorum*, *in addit.* 2. & quando delinquens ponitur in libertatem debet ita poni, quod ſit difficilis ejus perſecutio, Bar. *in l.* 1. §. 1. *ff. de acquir. rer. domi.* & Fely. *in c. innovamus*, *extra de treug.* & *pace.*

Item adde, † ſtante ſtatuto, quod præſentans banni- 228
tum, ſive interficiens debeat eximi de banno; quod ſi bannitus ex pluribus bannis bannitum præſentaverit uno banno bannitum, tantum eximi deberet de uno banno, niſi bannum ſuum eſſet de pluribus delictis inſimul commiſſis. Alber. *in qq. ad ſtatuta queſt.* 98. *in* 4. *parte.* Bajard.

* *Adde quod.*) Hujuſmodi, & tunc etiam bonis poterunt ſpoliari. Vulpell. *reſponſ.* 73. *n.* 4. & *reſponſ.* 142. *n.* 6. & Boſſ. *tit. banniti, quid amit. nu.* 90. Farin. ubi ſupra, *nu.* 30. & 40. Ros.

Adde quod.) Hujuſmodi quamplures ampliationes, ac limitationes in materia dicti ſtatuti tradit Pract. Carrer. §. *homic. p.* 434. *uſque ad* 446. *vel* 449. quas ibi plene vide. Giach.

Adde quod hujuſmodi ſtatutum.) Adde, † quod ſi exta- 229
ret ſtatutum; quod occidens bannitum, vel eum capiens haberet præmium, puta, quod ſi capiens eſſet bannitus poſſet ſe rebannire, & à banno ſe liberare; & aliquis ceperit bannitum, qui commiſit tale delictum, propter quod pœnam mortis naturalis merebatur, Judex tamen non impoſuit eitalem pœnam, ſed mitiorem forte propter aliquam qualitatem de jure pœnam minorantem: vel quia in proceſſu non aderant probationes, ſed indicia, ex quibus tortus, non fuit confeſſus, ipſum liberavit, nunquid iſte capiens ſtatuti præmio gaudebit? vid. Proſperum Vivaldum Sabinitanum, *in prag. de exulibus*, *numer.* 136. ubi tenet, quod debet gaudere præmio, & dicit, quod quotidie ita ſervatur; & ubi *numer.* 171. tenet etiam, quod bannitus poſſit à banno liberari, etiam ſi non habuerit remiſſionem à parte; & quod ita practicatur.

Item adde, quod ſtatutum dans præmium occidenti ban- 230
nitum comprehendit etiam occidentem bannitum extra territorium, Marſ. *conſ.* 57. *n.* 35. *in* 1. & Bald. *in conſ.* 424. *vol.* 5.

Item adde, quod mendaciter dicens, ſe interfeciſſe banni- 231

tum ut ſtatuti premium conſequeretur, mortem reportare debet, ut in facti contingentia in civitate Pariſiorum deciſum fuit, ita refert, & concludit Guliel. de Benedict. *in cap. Raynutius, in ver. mortuo itaque teſtatore, el primo, nu.* 341. & dicit Foller. *in pract. crimin. in 3. part. nu.* 119. hanc doctrinam eſſe notandam. Bajard.

(*f*) *Inhumanum enim eſſet.*) Limita in bannito per interloquutoriam quæ quandocumque revocari poteſt: Tunc enim, non eſt bannum relegationis, nec diffinitivum, ut per Jaſ. *in l.* 1. §. *& poſt operis, num.* 10. *ff. de ope. nov. nunciat.* & tali caſu, quia, a bannito ſic per interlocutoriam abeſt maleficium, crederem, quod hic bannitus offendi non poſſet, & eſſe poteſt ratio; Quia verum eſt, quod lex puniens maleficia debet extendi; ſecus autem eſt cum in banno non interveniunt maleficia: ſic pro limitatione prædicta not. Bart. *in l. quemadmodum ſub num.* 4. *C. de Agric. & Cenſit. lib.* 11. Vide Menoch. *de arbitr. Judic. lib.* 1. *quæſt.* 90. *nu.* 24. Drogh.

232 (*g*) *Ego vero excuſarem a peccato.*) Adde, † quod idem tenet Afflict. *in conſtit. de forbannit. nu.* 30. *fol.* 9. quod non ſit in peccato mortali, quando reſpectu ſolius vindictæ publicæ occidit; auctoritate S. Thomæ de Aquino motus, ut ibi per eum. Et hoc etiam tenet Menoch. *de arbitr. jud. q.* 90. *nu.* 5. Bajard.

233 (*h*) *Eſt tamen diligenter advertendum.*) Adde † quid ſi aliqui caperent bannitum, & cum in arbore ſuſpenderent, an inciderint in pœnam homicidii, & uſurpatæ juriſdictionis, Afflict. *in conſtit. de forbannit. num.* 50. *fol.* 10. ubi concludit, quod non, quia ſuſpendere eſt occidere, niſi facerent illud pro exercenda juriſdictione, quam non haberent.

234 Item adde, † quod licet ſtatutum permittat bannitum impune offendi, non tamen permittit, ut quis in banniti cadaver ſævire poſſet, quia tunc hæres offenderetur, Cagn. *in reg. non licet. ff. de regul. jur.* Quod intelligendum eſt, ſi aliquis inveniret ejus cadaver & illud offenderet, non autem, ſi bannitum occidiſſet. Bajard.

(*i*) *Sed quid ſi ſtatutum.*) Si ſtatutum dicat, quod poſſint offendi, an poterunt occidi. Far. *in d. q.* 103. *nu.* 18. Ros.

(k) *Sed an ſtante.*) An mulier bannita poſſit adulterari, Farin. *d. q.* 103. *nu.* 61. *&* 66. *atque* 68. Ros.

235 *Sed an ſtante hujuſmodi ſtatuto, &c.*) Adde, quod † vi hujus ſtatuti mulier bannita, etiam ſi ſit prægnans, poterit impune occidi, Bal. *in l. Imperator, in* 2. *in* 3. *repet ff. de ſtatu hom.* Nellus *in tract. bannit. in* 2. *par.* 2. *temp. num.* 39. & ibi *n.* 45. de bannita prægnante diſtinguit, non excuſari eam interficientem, ſi manifeſte erat prægnans, ſive fuerit prægnans ex marito, ſive ex illicito coitu; ſi vero manifeſte prægnans non apparebat, & tunc, ſi probatur, occidentem ſciviſſe punitur: alias non, ſecundum eum. Sed Vivi. *in opi.* 770. *num.* 19. tenet, quod mulier bannita prægnans non potuit occidi, licet ignoretur, illam prægnantem eſſe, quia de hoc cogitare debuit, etiam ſi partus eſſet adulterinus, & etiam ſi eſſet prægnans decem, vel viginti dierum, & de hoc ſtatuto vide omnino Vivi. *in opin.* 770. ubi ponit multas limitationes.

Item adde, quod non licet adulterare mulierem bannitam,
236 etiam ſi ejus maritus eſſet bannitus, eſt tex. ſing. *in auth. de lenonibus,* §. 1. *col.* 3. & Jo. Lup. *in rep. c. per veſtr. de donat. inter vir. & uxor. in rubr.* §. 78. *nu.* 7. *fol.* 175.

Item adde, ſi ſtatutum concederet, nominationem capien-
237 ti, vel occidenti bannitum, vel aliud præmium, non habet locum in capiente, vel interficiente mulierem bannitam, Argl. *conſ.* 67. municipali lege, & bene; ratio enim ſtatuti, ſive conſtitutionis eſt, ut numerus bannitorum inquietantium extirpetur, quæ ratio ceſſat in muliere, cum à ſeculo non ſit auditum, quod feminæ bannitæ inquietaſſent, quo fit, ut etiam ipſius conſtitutionis diſpoſitio ceſſare debeat, *cap. cum ceſſante, de appellat,* † Sed è converſo, ſi mulier occi-
238 diſſet bannitum, præmium conſequeretur, quia ſtatutum haberet effectum ſuum, quod audacia bannitorum refrænaretur, & eorum numerus extirparetur, vulgata reg. ubi eadem ratio, ibi militat eadem juris depoſitio. Bajard.

(*l*) *Filius.*) An filius patrem bannitum poſſit occidere. Farin. *d. q.* 103. *n.* 276. *&* 277. Ros.

Filius.) Obiter hic quæro; quid ſi filius occidat patrem, ad quem ibit hæreditas patris, vide per Jacob. de S. Georg. *in l. hæreditas, ſub n.* 7. *C. de his quibus ut indig. aufer. hæred.* Giach.

(*m*) *Mihi quidem.*) Adde, quod hæc fuit originalis opinio Dyn. quam ſequuntur relati per Cæpol. *conſ. crimin.* 5. *ſub n.* 29. ubi & ipſe credit iſtam opinionem veriorem & tutiorem: quod non ſit licitum interficere patrem bannitum, etiam ſtante prædicto ſtatuto, vide fuſius per eum ibi. quia etiam contraria diluit. Item, quod ſtante ſtatuto prædicto non liceat conjugi conjugem interficere, vide plene, atque ſubtiliter per eundem per totum illud conſilium, ubi contraria tollit. Item per plura tenet non licere conſocio, qui tractavit conſocium bannitum interficere, vid. ibi per eundem *col. pen. & fi.* Giach.

Mihi quidem hæc opinio.) Et recte quidem, nam & ſi magnus ſit verſus patriam amor, talia tamen terminare non eſt facile; Multas enim, ac varias habent pater, & patria inter ſe differentias, & magnitudine, & parvitate; & honeſto & neceſſario: utendo verbis Philoſophi, *Ethic. lib.* 9. *c.* 2. loquentis in his terminis; vide Menoch. *d. tract. q.* 90. *lib.* 1. *n.* 44. *&* 45. *cum ſeqq.* & contra illos, qui tenuerunt filium impune poſſe occidere patrem, dic, ut per Fely. *in cap. quæ in eccleſiarum coll.* 21. *num.* 2. caſu per eum poſito, videlicet, quod talis opinio poſſit ſuſtineri ante factum: poſt vero factum, & occurrente caſu prævalere debet contraria opinio; Sic etiam dixit, *in c. conſuluit coll.* 2. *de off. deleg.* Multa namque ex poſt valent, quæ ab initio non admittuntur, ut per Afflict. *deciſ.* 96. *ſub num.* 6. vide in Repet. Felini, Benedictum de Vadis *in ver. Statutum,* an valeat, quod homicida addit. Contard. *in l. uni. limitatio.* 13. ob dilationem judicis, *n.* 3. *C. ſi de nom. poſ.* Drogh.

Mihi quidem hæc opinio.) Adde, † quod idem tenuit Me- 239
noch. *de arbit. jud. qu.* 90. *nu.* 43. ubi hanc opinionem bene munivit, & probavit; & ita multum docte tenet Foller. *in pract. conjurat. in ver. Nicolaus epiſcopus, n.* 148. *cum ſeq.* ubi declarat tex. *in l. minime, ff. de relig. & ſumpt. fun.* procedere, quando filius occiderit patrem, defendendo patriam, qui eam impugnare vellet; & ſic defenſio eſſet neceſſaria; & quod aliter quodam modo fieri non poſſit; ut hic dicit Dominus Clarus, & hoc etiam videtur ſentire Franch. *in deciſ.* 276. *nu.* 9. *cum ſeq. vol.* 2. * & pro utraque parte deducendo jura, & rationes, Tiraq. *de pœn. temper. cauſ.* 20. *nu.* 6. *cum ſequen. uſque ad fi.* illius cauſæ indeciſum reliquit pronunciatum, extendendo tamen partem mitiorem etiam ad filios naturales, parenteſque naturales, *n.* 12. cum ſequen. & parentes, filioſque non poſſe occidi cenſeo per jura, de quibus per Tiraqu. ubi ſupra *cauſ.* 21.

Item † adde, quod uxori licet occidere maritum banni- 240
tum, Cæpoll. *conſ.* 5. *n.* 28. *&* 29. hic allegato, & ita deciſum fuit per ſacrum conſilium Neap. ut atteſtatur Franc. *in dec.* 276. *vol.* 2. ubi multum late hanc quæſtionem examinavit.

Item adde, † quod bannitus, puta ex Parma, qui eſſet Fer- 241
rarienſis, ſi ad Parmenſes Ambaſciator per ſuum Principem mitteretur, offendi ibi, tanquam bannitus, non poſſet, ut not. dixit Angel. *in* §. *Reverendiſſ. auth. de ſanctiſſ. Epiſcop.* quem ſequitur Ripa, *in l. ſi conſtante, n.* 48. *ff. ſolut. matrimon.* etiam quod eſſet bannitus pro crimine læſæ majeſt. Gig. *d. tractat. de crim. læſ. majeſt. lib.* 3. *q.* 7. *in fi.* Bajard.

(*n*) *Neque aliquid me movet.*) Farin. *q.* 13. *in ſpec.* 9. *n.* 275. *& nu.* 276. Quid in fratre ibi, *n.* 280. & uxore, *nu.* 282. & de bannito tolerato, *n.* 289. *& ſeq.* Ros.

(*o*) *Sic etiam videmus.*) Vaſallus dominum bannitum non poterit occidere. Far. ſupra *n.* 285. Ros.

(*p*) *Quæro, aliquis.*) Et eum bannitum cum quo fecit pacem, promittendo non offendere, Farin. *d. q.* 103. *vol.* 4. *n.* 46. 49. *&* 52. Ros.

(*p*) *Quæro, aliquis fecit pacem.*) Adde † quod idem tenet 242
Gonza. *conſ.* 61. & eſt magis communis opinio, quod quis interficere poſſit bannitum impune, licet in treuga, vel pace, juraverit eum non offendere Bero. *conſ.* 166. *num.* 13. *vol.* 3. & dicit Crot. *conſ.* 346. quod illud ſtatutum, cum ſit in odium bannitorum, pacto immutari non poteſt, nec illi derogari, cum ſit emanatum ob publicam utilitatem, & quod ideo ſi inimicus poſt bannum fecit pacem, adhuc impune offendi poterit, & eſt communis. Item tenuit Corn. *in conſil.* 104. *col.* 2. *& conſ.* 217. *colum. fin. volum.* 1. & Simon de Pretis, *conſil.* 78. *num.* 6. *& per totum,* videlicet, quod poſſit impune offendi, etiam quod fuerit promiſſum non offendere bannitos: & tam in pœna publica, quam in pœna conventionali, veriorem affirmat eſſe Vulpell. *in conſil.* 37. etiam
quod pax ſit facta cum bannito; ubi † tamen dicit, aliud 243
cenſendum eſſe in foro honoris, tum hoſti fides ſit ſervanda, niſi de mandato judicis bannitus ſequeretur, quia tunc apud probos viros excuſaretur; ſed ſi pax fuerit facta cum bannito, mediante Magiſtratu, qui ſtipulatus fuerit pro ſe, & nomine publico, tenet Marſ. *in conſil.* 9. quod impune
non poſſit offendi. Sed advertendum eſt, † quod prædicta 244
non procedunt de iure canonico, ubi adſit juramentum, ratione perjurii; ut lata per Bero. *in c. quoniam eccleſiarum, n.* 123. *de conſtit.*

Item † adde, an è converſo bannitus poſt promiſſionem 245
de non offendendo ſit ipſe, & ejus fidejuſſor liberatus à fidejuſſione, & ei contravenire liceat, vi. Hercul. *in pract. de non offend. c.* 23. Moron. *in tractat. de fide, treug. & pace, q.* 10. ubi tenet quod non.

Item † adde, quod bannitus ſe defendens ſi occidit, licet, 246
ſtante dicto ſtatuto, impune poſſit occidi, tamen cautionem non frangit, quia defenſio eſt juris naturalis: Ferret. *in tit. de ſecur. nu.* 91. & Herc. *in tract. de caut. de non offend. c.* 23. *n.* 4. Bajard.

(*q*) *Sed*

(*q*) *Sed an licebit.*) Et an etiam proditorie Vulpell. *conſ.*
39. & ibi Farin. *d. q.* 3. *n.* 107. & 111. Ros.
247 *Sed an licebit virtute hujus Statuti.*) Adde, † quod ſi eſſet
bannitus pro crimine læſæ majeſtatis, proditorie poſſet in-
terfici, ut per Cæpol. *conſ.* 34. *col.* 3. *verſic. prœterea*, Menoch.
de arbitr. jud. q. 90. *nu.* 50. & in Regno Neap. adeſt Pragmat.
Regis Philip. *in tit. de exulibus. incipien. Eſſendo pervenuto*, qua
conceditur facultas occidendi bannitos omni meliori modo,
& forma, qua potuerunt. Ex quo ſequitur, quod etiam pro-
ditorie occidi potuerunt. Bajard.
(*r*) *Interficere.*) Adde quando quis dicatur proditorie in-
terficere per Afflict. *deciſ.* 265. *num.* 94. & per Dec. *dicto cap.
quæ in Eccleſiarum, colum.* 6. ubi alios allegat concord. & per
Marſil. *ſing.* 16. *in fi.* Giach.
(*s*) *Contrariam tamen ſententiam.*) Adde, quod imo con-
traria tenenda eſt, quod videlicet bannitus proditorie impu-
ne occidi poteſt. Roc. à Cur. *in c. fin. fol.* 20. *de conſuet.* Petr.
à Plac. *epit. delict. c.* 7. *num.* 7. Vulpell. *in conſ.* 59. *nu.* 2. ubi
dicit, quod receptior eſt iſta ſententia, ut bannitos etiam pro-
ditorie interficere liceat; & idem tenuit Vivi. *commun. opin.
lib.* 1. *in verb. ſtatutum, quod bannitus*, & Burſ. *conſil.* 134. *nu.*
13. *vol.* 2. quod eſt verum, dummodo bannito ab interfecto-
re non fuerit data fides, ſecundum Bero. *in c. quæ in eccleſia-
rum. n.* 126. *de conſt.* & ſic Bero. tenet hic cum D. Claro.
248 Item † adde, quod bannitum occidit impune, qui ad in-
ſtantiam inimicorum ſuorum, & pro pecunia eum occidit:
eſt communis opin. per Montícel. *in pract. crim. poſt ejus re-
pertor. de teſtibus num.* 28. *fol.* 36. & late tractat Nell. *de ban-
nis. par.* 2. 2. *temp. qu.* 12. Bajard.
(*t*) *Multi tenuerunt.*) Vide Ang. *in l. fi. C. de delato. l.* 10.
per illum tex. Marſ. *ſub d. ſingul.* 16. Cæpol. *crimin. conſ.* 34. *n.*
9. Niſi eſſet bannitus, vel condemnatus pro crimine læſæ
majeſtatis, ut dicunt Doct. prædicti. Giach.
(*u*) *Apud nos ſervatur.*) Obſervantia, de qua Menoch. *de
arb. jud. q.* 90. *n.* 49. Ros.
(*x*) *Etiam hoſti fides ſervanda eſt.*) Ut habetur *l. fin. ff. de
legib.* & hoc *pro ſingu.* ponit Marſ. quem vi. *ſing.* 66. Giach.
(*y*) *Item quæro.*) Quid ſi gratia illi facta ſit, ſed nondum
ſit cancellatus. Far. *d. q.* 103. *n.* 79. 80. & 88. Ros.
249 *Item quæro: pone quod bannitus.*) Adde † ad hanc quæſ-
tionem videndum Gabr. *lib.* 6. *tit. de reg. jur. concl.* 6. *nu.* 11.
cum ſeq. ubi multum late hanc materiam tractavit, & Me-
noch. *de arbit. jud. caſu* 283. *nu.* 3. vide omnino etiam Maſ-
car. *in tract. de probat. concluſ.* 162. ubi latiſſime hanc mate-
250 tiam tractavit, † quando bannitus non cancellatus impune
occidi poſſit, cum multis ampliationibus & limitationibus,
& quid de bannito non legitime cancellato, & de non can-
cellato, qui pœnam ſolverit, vel gratiam obtinuerit. De
hoc habetur etiam per Duen. *reg.* 68. *n.* 2. & 3. & Marſ. *ſing.*
340. & quando præſumatur ſcientia gratiæ, Ang. *in l. Titius*
251 §. *Lucius. & Titius, ff. de lib. & poſthum.* Et † ad materiam de-
fendendi occidentem bannitum gratiatum, non tamen can-
cellatum a libro bannitorum, vide Marſ. *in conſ.* 10. *per totum*,
& Bero. *conſ.* 54. *n.* 33. *vol.* 2. & *conſ.* 182. *vol.* 3.
252 Item † adde, quod interficiens illum, qui petebat ſe caſſari
à banno, debet puniri, ſi debebat cancellari: alias non, Franc.
253 *in c. cum quis, in fi. de reg. jur. in* 6. Et † quid ſi non habuerit
gratiam; ſed fuerit injuſte cancellatus de banno à non haben-
te auctoritatem; vide Menoch. *de arbitr. Judic. quæſt.* 60. *n.* 23.
ubi tenet, quod impune poſſit offendi accumulando multos
idem tenentes, & idem dicit eſſe, ſi de banno liberatus fuit,
ſed de liberatione non apparet in libro publico bannitorum.
254 Item adde, † quod bannitus non gratiatus, ſed toleratus
non poteſt impune occidi, Marſ. *conſil.* 46. Cravet. *conſil.* 168.
n. 4. ſed tolerantia talis eſſe debet, ut appareat, Principem ap-
probaſſe illius banniti habitationem in civitate quia ſimplex
tolerantia de facto non ſufficeret, Menoch. *conſ.* 276. *n.* 50. &
in quæſt. 90. *n.* 56. & 57. *de arbitr. jud.* & Ruin. *in conſil.* 85. *n.*
9. *cum ſequen. volum.* 4. ubi late, de qua tolerantia intelligi de-
beat.
255 Item adde, † quod bannitus habens tolerantiam, ſeu ſal-
vum conductum non poterit offendi in loco delicti: ſecus au-
tem, ſi in alieno territorio habitaret, ut per Bero. *in conſil.* 196.
n. 33. *vol.* 3.
256 Item adde, † ſi fuiſſet facta reformatio, quod omnes ban-
niti ſint abſoluti, & de eorum banno cancellari, ac reſtituti, &
reperiatur poſt reformationem bannum non eſſe cancellatum,
an bannitus poſſit impune offendi vide Ang. *in conſ.* 288. *viſo
themate*, quem refert Blanc. *in pract. crimin. in verbo, Ignoran-
tia, n.* 168. & *n.* 161. & 166. tractat, quando cancellatio fuiſ-
257 ſet facta de uno libro, † non de alio; & *n. ſeq.* quid probare
debeat Advocatus banniti contra interfectorem.
258 Item adde, † quod bannitus habens gratiam de homicidio,
tacita primi homicidii gratia, poterit impune occidi, ut per
Alex. *in conſ.* 114. *vol.* 1. & Boſſ. *in tit. de remed. ex ſola clem.
n.* 37.

Item adde, † quod bannitus gratiatus à Principe, habita 259
prius pace ab offenſis, & ſic gratia ſub conditione, ſi pacem
habuerit, vel habebit; quia a banno non fuerit cancellatus,
poterit impune offendi, etiam quod in patriam reverſus to-
leratus fuerit a Principe, qui eum pro milite aſſumpſiſſet, &
quod ante gratiam pacem habuiſſet, de qua per inſtrumentum
publicum conſtaret, niſi per judicem eſſet declaratum poſt
conditionem illam extitiſſe: & ſic pacem habuiſſe; alias per
gratiam ſub conditione factam non deſineret eſſe bannitus:
ita tradit Ruin. *in conſ.* 85. *vol.* 4. *per totum*: ubi concludit,
interficientem talem bannitum, ita gratiatum, & toleratum,
fore, & eſſe abſolvendum ab omni pœna ordinaria, & extra-
ordinaria, idem tenet Moron. *in tract. de fide, treug. & pace. q.*
106. *n.* 15. *cum ſeq.* De qua concluſione valde dubito, ut ſal-
tem a pœna extraordinaria abſolvi non poſſit; & ideo cogi-
tandum eſt.
Item adde † quod cancellatio facta ab eo, qui jus non ha- 260
bet, non valet. Bal. *in conſ.* 404. *vol.* 1. *n.* 2. Ruinus *conſil.* 49.
n. 8. *vol.* 4. & poteſt impune interimi. Bal. *in cap.* 1. *in princ.
Hic finitur lex Conradi*, Cæpol. *conſil.* 7. Marſil. *ſing.* 340. & *in
practic. crim.* §. *aggredior. n.* 5. Et dicitur etiam injuſte cancel-
latus, ubi non apparet de cauſa cancellationis, Marſil. *conſ.*
55. *n.* 5. Carret. *de homic. n.* 201. Menoch. *de arbitr. jud. quæſt.*
90. *n.* 25. & late Moron. *de fide, treug. & pace, qu.* 106. *in fine*,
& in dubio, quis præſumitur injuſte deletus a banno, quando
non apparet cauſa, cur fuerit abſterſus, Bal. *in cap. cum ſuper
col.* 6. *de re judic. in conſ.* 208. *incipien. conjungamus. vol.* 6.
Abb. *conſ.* 7. *vol.* 3. & Maſcar. *de probatio. concl.* 162. *num.* 14.
vol. 1.
Item adde, † ſi poſt bannum facta ſit lex, quod banniti de- 261
beant rebanniri, qui ſervirent duobus menſibus in exercitu
ſuis expenſis, vel dicebantur, quod eſſent a banno liberati, &
aliquis fecerit id, quod lex mandat, non deſinit eſſe banni-
tus, niſi ſequatur declaratio judicis, quod id factum ſit, quod
fieri debuit; tamen ſi lex diceret, quod ipſo jure ſit libera-
tus, tunc non requireretur declaratio, ſed ſtatim eſſet libera-
tus, Nell. *in tract. de banni. in* 3. *par.* 2. *temp. q.* 79. quem re-
fert, & ſequitur Ruin. *in d. conſ.* 85. *n.* 4. & 7. *vol.* 4. Bajard.
(*z*) *Nondum ſit cancellatus.*) Adde videnda tradita per Me-
noc. *de arbit. jud. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 283. *n.* 34. ubi tenet puniri
homicidam judicis arbitrio extraordinarie. Adde videndum
etiam per Alber. *in l. æquiſſimum* §. *ſi conſulto. de jocun. tab.*
Jaſon. *in d. l. ſi creditoris*, C. *de ſidei com.* & Boſſ. *tit. Banni.
quid amit. col.* 3. *verſ. quid vero ulti de communi.* Tenendo com-
munem amplia, quod ſufficit, ſi ſit cancellatus in uno libro,
dato, quod in pluribus deſcriptus eſſet, ſecundum Bal. *in l.
noſtram. col. fin. C. de teſtament.* quod verum eſt, ubi cancella-
tionis cauſa reſpicit omnes ſcripturas ſecundum eundem illic,
ut declarat Imol. *in l. fi. ff. de his, quæ in teſta. delen.* Item limi-
ta per Boſſ. ubi ſup. niſi ex ſtatuti diſpoſitione, quilibet eſſet
reſtituendus: quid contingit, quando per capitula fœderis diſ-
ponitur, ut rebelles omnes reſtituantur, & multo magis ſi di-
catur non habendam eſſe rationem ullam talis banni. vel ni-
ſi in Archivio publico eſſet inſtrumentum ſolutionis banni,
quia tunc diceretur in culpa. Item non procederet, ubi
non appareret occiſorem de tali gratia notitiam habuiſſe, quia
iſto caſu excuſaretur, ut per Dec. qui alios allegat concor. ejus
conſ. 327. *ſub n.* 5. *verſ. tertio non obſt.* & *n. ſeq.* Giach.
(*a*) *Quod ita pluries vidis in facto obſervari.*) Adde, † quod
ſi bannitus habuit ſecuritatem à Principe pro uno anno, & in 262
dicto tempore homicidium commiſerit, & poſtea occidatur;
quod occidens non venit puniendus Afflict. *in conſt. de forban-
nitis, n.* 32. *fol.* 9. ubi plene iſtam quæſtionem examinavit;
vide etiam Gabr. *lib.* 9. *concl.* 6. *tit. de reg. jur.*
Item adde, † quod bannitus habens ſecuritatem, puta per
menſem, licite poterit occidi tam à ſciente ſecuritatem, quam
ab ignorante, ſi reperitur in comitiva bannitorum, ita Nell. *de* 263
ban. in 2. *par.* 2. *temp. q.* 15. *n.* 15. Bajard.
(*b*) *Hoc tamen.*) Vide Cartar. *de exec. ſent. c.* 3. *numer.* 70.
Ros.
(*c*) *Aut conſtat.*) Farin. *ſup. n.* 90. & 93. Ros.
Aut conſtat.) Adde, quod occiſores dicerentur eſſe in cul- 264
pa, non inveſtigando, quando quis vere erat rebannitus, ut
per Ruin. *in d. conſ.* 85. *n.* 8. *vol.* 4. Bajard.
(*d*) *Et ideo curent.*) Farin. ſupra *n.* 97. & 98. Ros.
(*e*) *Sed quid ſi bannitus.*) Si bannitus proteſtetur habere
gratiam, Farin. *d. quæſt.* 103. *n.* 81. Ros.
Sed quid ſi bannitus, &c.) Adde † quod hæc concluſio li- 265
mitatur, niſi ultra proteſtationem bannitus offerret ſepara-
tum ire ad judicium, Rom. *ſingul.* 276. & Rip. poſt Felyn.
in c. cum N. Ferrarienſis, n. 156. declarando, ut per eum, *in
ver. Quid tenendum.* Bajard.
(*f*) *Habet gratiam.*) Obiter hic ſcias, quod ſi fiat gratia
bannito de homicidio, neceſſe eſt exprimere qualitatem, ut
de parricidio, aut aſſaſſinio: alias non prodeſt gratia, ut per
Carret. *in pract. p.* 440. *n.* 133. Giach.

(g) *Major eſt dubitatio.*) Quando bannum nullum eſt Far. *d. q.* 103. *n.* 38. *& ſequ.* Ros.

266 *Major eſt dubitatio, quando bannum, &c.*) Adde † quod in ſtatu Eccleſiaſtico fuit ad hoc proviſum per Conſtit. Marchiæ. *lib.* 4. *c.* 35. ubi permittitur, impune offendi etiam non legitime, & nulliter bannitum, ſi nullitas non erat patens, & ſi interfector ignoravit: ſi vero erat patens, quod teneatur de homicidio culpoſo, & non doloſo occidens, qui non di-
267 ligenter bannum inſpexit; & *per eand.* † *Conſtit. c.* 36. fuit proviſum, quod homicida notorius, licet non bannitus, poſſit impune offendi. Et ad hanc quæſtionem, an liceat occidere nulliter bannitum, vide Menoc. *de arbitrar. jud. caſu* 283.

268 Item adde, † quod ſtante hujuſmodi ſtatuto poteſt delinquens impune offendi, licet non fuerit bannitus, & condemnatus per judicis ſententiam, ſed per ſententiam legis municipalis, ſi ſtatutum dixerit, ut puta, ſi incendium, vel tale delictum fecerit, ex tunc ſit bannitus, & condemnatus in pœnam capitis, vel ſi dixerit, ipſo jure ſit condemnatus, ut per Corn. *in conſ.* 282. *n.* 7. *cum ſequ. vol.* 4.

269 Item adde, † quod Clericus bannitus à judice laico, qui ignorabat illum eſſe Clericum, poteſt impune occidi, ſtante dicto ſtatuto, Bald. *in l.* 2. *ff. ſi quis in jus voc. non. ſer.* 4. *col.* ſed Bald. ſibi contrarius *in l.* 1. *C. ſi à non compet. Judice*, tenet, quod non excuſatur, qui occidit Clericum bannitum, quamvis ignoraverit eſſe Clericum, & ſequitur Alex. *in conſ.* 442. *viſis dubitationibus.* Primam vero opinionem tenet Fel. *in ſuo Repertor. in verb. prorogatio facta de incompetenti Judice*, poſt Joan. Andr. *in reg.* Quod quis, *de reg. jur. in* 6. Alber. de Rolat. *in* 4. *par. ſtatut. q.* 26. & Alex. ſibi contrarius. *conſ.* 330. *incip. attenta diſpoſitione ſtatuti, col.* 4.

270 Item adde, † quod econtrario ſi Clericus bannitus à judice ſeculari occidat, vel capiat alium bannitum ſecularem, an debeat gaudere premio ſtatuti, ſi fuerit bannitus pro crimine aſſaſſinii, debet gaudere, ſecus autem ſi pro delictis, quorum cognitio ad ſecularem ſpectare non poſſit, tunc judex laicus eum indultare non poterit, etiam quod alium bannitum cepiſſet, vel occidiſſet, quia fieret præjudicium judici Eccleſiaſtico, ad quem ſpectat remiſſio: ita tradit Crav. *ſuper Pragmat.* 1. *de exulibus*, *n.* 117. ſed ego vidi contrarium in quodam fratre Jacobo, quod multa homicidia perpetraverat, & latrocinia, & poſtea cum interfeciſſet nonnullos de ſua comitiva, fuit a Commiſſariis Regis indultatus, & deinde ibat armatus cum magna caterva tutus, & ſecutus, quod erat maximum ſcandalum, & peſſimum: ſed quando Clericus bannitus eſt publicus malefactor, & homicida, & latro, illum interficiens debet gaudere beneficio ſtatuti, etiamſi ſciret eum eſſe Clericum, quia amittit privilegium clericale: ita late Franc. *in deciſ.* 463. *vol.* 3. ubi dicit, quod etiam in Reg. Neap. Clericus uti laicus citatus tenetur per Rit. comparere perſonaliter cum bullis Clericatus, alias habetur pro contumace, & poterit forjudicari, & eum interficiens fruetur præmio ſtatuti.

Item adde, an Clerici ſtante dicto ſtatuto poſſint impune occidere bannitos, late per Marſ. *conſil.* 11. *incip. circa hoc dubium.* Baiard.

(h) *Nulliter bannitum.*) Adde, & vide per Jacobum Menochium *de arbitrar. jud. lib.* 2. *cent.* 3. *& caſu prædicto* 283. Giach.

(i) *Si vero non habebat.*) Vide Chart. *de execut. ſentent. c. fin. n.* 15. etiam quid in judice. Ros.

(k) *Succeſſive quæro.*) An appellatione pendente à banno, Farin. *d. q.* 103. *n.* 305. 306. *&* 307. Ros.

271 *Succeſſive quæro, an una pendente, &c.*) Adde, † quod bannitum interficiens, pendente appellatione a ſententia banni, non evitat pœnam, etiam quod ſententia per deſertionem tranſierit in rem judicatam, non obitante ſtatuto concedente bannitum interfici poſſe, Jo. Crot. *in tract. de teſtib. n.* 190. Bald. *in l. qui a latronibus in princ. de teſtam.* Hanc tamen limitationem, quod bannitus, pendente lite ſuper validitate banni, ſive ſententiæ, impune non poſſit offendi, ita diſtinguit Bero. *in c. quæ in eccleſiarum num.* 120. *de conſt.* videlicet, quod limitatio abſque dubio procedat, quo ad ipſum litigantem ſuper banno cum bannito, ſed quoad tertium, quod aut bannitus non tum erat in libro bannitorum deſcriptus, & tunc non poſſit impune offendi, aut fuit deſcriptus, & dubium erat, an ſuper validitate banni lis penderet: & tunc interficiens à pœna homicidii excuſaretur, ſed non culpa, cum non inveſtigaverit, an bannum in rem judicatam tranſiverit. Item adde, quod bannitus non poteſt offendi, appellatione pendente, ſive appellatio ſit recepta, ſive non, uſque quo de appellatione ipſa fuerit cognitum, quod tamen verum eſt, quando uſque appellatio temeraria, & calumnioſa non fuerit interpoſita, & notorie illud appareret. Blanc. *in pract. crim. cap. ignorantia*, *n.* 101. *cum ſeq. fol. mihi* 84.

272 Item adde, quod bannitus, pendente reſtitutione in integrum, non poteſt impune offendi, etiam ſi ſtatutum diceret, quod querelæ bannitorum non debeant admitti, Lancellot. *in tract. de attentat. par.* 2. *c.* 18. *n.* 40. *fol.* 380. & eſt idem, quando bannitus alio modo de banno injuſto conqueritur, Menoch. *de arbit. q.* 90. *n.* 58. Baiard.

(l) *Quimmo neque etiam.*) Adde, † quod hoc non proce- 273
dit de conſuetudine Parlamenti, & aliarum Curiarum Delphin. Franciſ. Marc. *deciſ.* 907.

Item † adde, quod etiam procedit in confeſſo, & convic- 274
to; tunc enim dicti decem dies non expectantur, Guid. Pap. *deciſ.* 74. & ad prædicta vide etiam Lancellot. *in tract. attent. par.* 2. *cap.* 11. *n.* 21. *&* 22. Baiard.

(m) *Quæro etiam.*) Bannitus jam detentus num offendi poterit. Nell. *de bannitis* 2. *par.* 2. *temporis*, *q.* 32. Bald. *in l. libertus, ff. de ſtat. hom.* Far. *d. q.* 103. *n.* 202. Ros.

Quæro etiam, pone, quod bannitus.) Adde, † quod banni- 275
tus condemnatus, qui duceretur ad mortem, non poteſt impune occidi, nec etiam a familia Officialis, niſi de licentia judicis, quando dubitaretur, ne auferretur, Bald. *in l. addictos, C. de epiſc. aud.* Affict. *in conſtit. terminum vitæ*, *nu.* 22. *fol.* 52.
Carrer. *in pract. crimin.* §. *circa. n.* 221. *fol.* 119. & an † inter- 276
ficiens bannitum captum à Curia committat crimen læſæ majeſtatis, vide Burſat. *in conſ.* 216. *vol.* 2.

Item adde, † quod ſi bannitus fuerit captus à privato, an 277
alius poſſit eum impune occidere, Nell. *de bannit. in* 2. *par.* 2. *temp. qu.* 72. tenet, quod ſic: ſed eum occidens tenebitur capienti pro ejus intereſſe, quia non potuit præmium conſequi, quod ſecundum eum procedit, ſi erat certum, quod ille bannitus captus non erat a capientis manibus evaſurus: alias non teneretur.

Item adde, † quod ſi non fuerit captus, ſed citatus, & dum 278
ad judicem veniebat, occiditur, ſi jam ſe præſentaverat, & erat ſub oculis judicis, non poteſt impune occidi, & ita fuit Florentiæ judicatum per D. Odofred. Si autem fuit occiſus, quando erat in via, occidi potuit, niſi eſſet ſibi data ſecuritas, & de illo occidenti conſtabat, Bald. *in l.* 4. *ff. de ſtat. hom.* quem refert, & ſequitur Anan. *in c. cum juramento. n.* 7. *de homic.* Baiard.

(n) *Officialis.*) Sed an, & quando licitum ſit familiæ Officialis reſiſtentem ſibi occidere; item & condemnatum ductum ad ſupplicium, vide per Carrer. *in pract. crim.* §. *Homicid.* 6. *n.* 358. *&* 359. Giach.

(o) *Ulterius quæro.*) An bannitus extra territorium occidi poſſit, Farin. *d. q.* 103. *n.* 215. *&* 216. Ros.

Ulterius quæro, numquid, &c.) Adde, † quod occidens ban- 279
nitum extra territorium, à quo eſt bannitus, non poteſt puniri, etiam quod ſtatutum diceret, ut puta, quod bannitus poſſit impune occidi in Civitate, vel diſtrictu Parmæ, Ruin. *conſ.* 84. *numer.* 6. *cum ſeq. vol.* 4. & hoc intelligitur, quoad judicem loci, à quo ille erat bannitus, ſed bene poterit a judice puniri, in cujus territorio bannitum interfecit, Ruin. *d. conſ.* 84. Theb. Non. *conſ.* 98. *n.* 8. quod verum eſt, niſi in Provincia decretum, ſive conſtitutio extaret, quod bannitus
ab uno loco bannitus † ab omnibus locis Provinciæ intelli- 280
gatur, ut eſt in ſtatu Eccleſiaſtico, ubi adeſt Bulla Clem. VII. de qua *in Bullario noviter impreſſo fol.* 201. tunc enim talis bannitum offendens ubique locorum dictæ Provinciæ, in quibus vigerent ſtatuta, quod banniti poſſent impune offendi, licite potuiſſet, & abſque pœna bannitum offendere, ut tradit Corn. *conſ.* 192. *lib.* 3.

Et † non tum interficiens bannitum extra territorium non 281
poteſt a Judice puniri, a quo fuit bannitus, ſed etiam debet præmium conſequi, ſi a ſtatuto conceditur, Bald. *in conſ.* 434. *promittere non eſt, v. l.* 5. Cravet. *conſil.* 400. *num.* 15. Rim. jun. *conſ.* 470. *nu.* 63. *cum ſeq.* Sed non evitabit peccatum, nec homicidii pœnam, Ferret. *in conſ.* 330. *n.* 4. *vol.* 2.

Item adde, † quod non ſolum poteſt impune offendi bannitus 282
in loco banni, ſed etiam in loco confœderato. Alba. *conſ.* 49. *n.* 1. & Plot. *in conſ.* 34. *n.* 43. & debet habere præmium conſtitutum, ſecundum Ferret. *in d. conſ.* 330. *n.* 2.

Item adde, † quod bannitus pro aſſaſſinio poteſt impune 283
occidi extra territorium, dummodo probabilia argumenta appareant de delicto coram judice, à quo fuit bannitus, Boſſ. *in titul. de monda. ol bo. ac. n.* 19. etiam non exiſtente ſtatuto, quod bannitus poſſit impune offendi, nec ab aliquo judice occidens puniri poterit, cum aſſaſſinus, † licet eſſet Clericus, à 284
toto populo Chriſtiano per legem ſit diffiduatus, & ab omnibus poſſit impune offendi. *c. pro humani, de homic. in* 6. Angel. *conſ.* 14. Cut. ſen. *conſ.* 70. *n.* 8. Grammat. *vot.* 8. *&* 20. Ruin. *conſ.* 4. *colum.* 4. *vol.* 5.

Item adde, † quod bannitus propter læſæ majeſtatis, vel re- 285
bellionis crimen, aut propter atrociſſimum delictum impune occidi poteſt extra bannientis territorium, & interficiens debet præmium conſequi, ſi a ſtatuto conceditur, ut per Ferret. *in conſ.* 330. *n.* 2. *cum ſeq. vol.* 2. Baiard.

(p) *Et in Eccleſia.*) Adde, † quod interficiens bannitum in 286
Eccleſia

Eccleſia non punitur de ſacrilegio Nell. *in tractat. bannit. 2. par. 2. temp. q. 48.* Marſ. *in ult. qu. pract. crimin.* Vivi. *commun.*
287 *opin. verb. ſtatutum*, diſponens quod bannitus, Burſat. † *conſ. 134. num. 8. & conſ. 216. nu. 144. vol. 2.* & etiam interficiens bannitum poteſt incontinenti illum ſpoliare, furtumque, & derobationem committere impune, Caſtr. *conſil. 31. ſeu 32.* Nell. *de bannit. in 2. par. 3. temp. q. 3.* Jo. de Arno *dial. 17.* Burſ. *conſ. 134. num. 14. vol. 2.* BAJARD.

(q) *Quinimo reperio.*) Vide Farin. *d. q. 103. n. 12.* Ros.

288 *Quinimo reperio.*) Adde, † quod idem conſuluit Ruin. *in d. conſ. 84. per totum, vol. 4.* ſcilicet, quod judex originis, vel domicilii poteſt procedere contra ſubditum, qui bannitum interfecerit extra territorium in loco, a quo fuerat bannitus, in quo extabat ſtatutum, ut impune poſſit bannitus occidi. BAJARD.

(r) *Beneficio.*) Occidens eum, qui bannitus erat, ignorans, an gaudeat beneficio ſtatuti, Vulpel. *conſ. 59. num. 7.* & Farin. *d. qu. 103. n. 30. & 33. 34. & 35.* Ros.

289 (s) *Sed ſi ultra impunitatem ſtatutum, &c.*) Adde, † quod ſi ſtat ſtatutum, quod præſentans Curiæ bannitum vivum, ſeu mortuum, præmium conſequatur, ſat erit conſignare caput juxta tex. *in l. cum diverſis. ff. de religio. & ſumpt. fun.* & ita in practica obſervatur.

290 Item adde, quod interficiens bannitum, ſe defendendo, non conſequitur præmium ſtatuti, Bart. *in l. nulla macula. C. de delat. lib. 10.* Rom. *in l. ſi quis in grav. §. virum, ff. ad Syla.* Afflict. *in conſtit. pen. n. 68. in fi.* & Marſ. *in conſ. 10. n. 44. & 45.*

291 Item adde, † quod bannitum occidens ignoranter non conſequitur præmium a ſtatuto conceſſum, ſecus ſi ignoraſſet conſtitutionem, ſive ſtatutum, præmium concedens, & ſciviſſet illum eſſe bannitum, quia tunc gaudebit dicto præmio, Afflict. *in conſtit. 2. Rub. 3. num. 78.* Bart. *in l. omnes populi, nu. 38.* & ibi Cror. *num. 127. ff. de juſt. & jur.* Et de hac materia, quando ſtatutum concedens præmium, porrigat effectum ſuum ignorantis dictum ſtatutum, vide Felyn. *in c. Cognoſcentes, verſ. tertio limita, de conſtit.*

292 Item è converſo, ſi alicui fuit relatum, quod in aliqua parte nemoris erat quidam Joannes bannitus, quo audito de nocte acceſſit ad illum locum, & ibidem invenit Petrum qui non erat bannitus, & ipſe credens eſſe Joannem eum occidit. & capite abſciſſo acceſſit ad Curiam petens præmium, an debeat puniri, cognito, quod erat Petrus. Hanc quæſtionem poſuit Franc. de Aret. *in l. cum ſervo, ff. de injur.* & arguit, quod excuſatur, & in nullo punitur, non enim cogitavit delinquere, ſed putavit licite agere, punitur tamen pro modo culpæ, ſi aliqua poteſt conſiderari, BAJARD.

293 (t) *Sed quæritur, pone quod ſtatutum*) Adde † quod ita diſtinguendum eſt; aut condemnationes ſunt diverſæ, & pro diverſis delictis; aut una condemnatio in diverſis ſummis, ſed pro delictis diverſis, utroque caſu non ſit coacervatio ſummarum, aut pro unico delicto per unicam ſententiam quis condemnatur in diverſis ſummis; & tunc ſit coacervatio illarum ſummarum, & erit locus ſtatuto, ita declarat Peregr. *de jure fiſci, lib. 4. tit. 8. nu. 31.* & de hoc etiam tractat Lamberteng. *in tractat. de contract. eorum, quib. & c. in fin. tract. n. 254. fol. 454.*

Item adde, quod ſtante tali ſtatuto, interficiens in rixa condemnatum in diverſis ſummis, veniret abſolvendus, tunc enim ſit coacervatio ſummarum, quia ſumus in favorabilibus, cum agatur de liberatione rei, qui non interfecit animo deliberato virtute ſtatuti, & propter condemnationem, ſed incidenter, & hoc procederet etiam, ſi ignoraret ſtatutum, ita egregie conſuluit Ang. de Caſtro *in conſ. 41. inter conſ. crim. diverſ. tomo 2.* cui ſe ſubſcripſerunt Pet. de Soncino, & Joan. Baptiſta Roſelus, & ibi reſpondetur ad doctr. Bar. hic allegatam, & poteſt audiri per procuratorem, ut ibi per eos.

Item adde, quod ſtante dicto ſtatuto, ſi quis fuerit condemnatus in libris quinquaginta, quas ſi non ſolverit infra menſem, pœna duplicetur, ſi in dicto termino non ſolverit, impune poterit offendi ſecundum Ant. de Bongi. *in conſ. 67.* Franc. de Machiavel. *in conſ. 68.* Petr. de Soncino *in conſ. 69.* & Angel. de Caſtro *in conſ. 70. inter conſ. crim. diverſ. parvæ impreſſionis tom. 2.* BAJARD.

(u) *Comprehenſas in ſtatuto.*) Utrum ſummæ pecuniarum cumulari poſſint, ut in ſtatuto comprehendatur, Farinac. *dict. quæſt. 103. n. 273.* Ros.

(x) *Ita dicit Bart.*) Adde Alex. *conſ. 135. nu. 2. cum ſeq. vol. 4.* Jaſ. *in §. ex maleficiis, num. 11. Inſtit. de Act.* Dec. *in l. bona fides num. 8. ff. de reg. jur.* Contrarium tamen in fure pluribus vicibus furante, ut computentur plura furta, & conjungantur ad pœnam, conſiderando magis malam furandi conſuetudinem, quam rerum valorem, dixi ſupra *in §. Furtum, verſ. Sed an pro uno furto;* pro quo faciunt quæ ex mente Jo. Chryſoſtomi *in Jo. cap. 10. homil. 56.* retulit Marant. *in ſuo Spec. par. 4. tit. ſeculare, vel eccleſ. diſt. 11. ſub numero 29.* Non enim ablatorum copia, ſed rapientium voluntate juſtitia metienda eſt. Hic cadit materia a Decio tractata *in conſ. 65. per totum*; utrum videlicet bannitus pro minori delicto a bannito majori banno interfectus, liberet bannitum majori banno, vide ibidem. DROGH.

(x) *Item ſcias quod ſi Officialis.*) Adde videnda, quæ poſui infra *ad q. 32. n. 51.* BAJARD.

(y) *Per quemlibet de populo.*) *Infr. q. 33. verſic. Sed quod plus eſt quæſt. 61. verſ. Sed hæc quidem.* At qualis eſſe debeat talis de populo, vide Felin. *in c. Nonnulli. §. ſunt, & alii col. 18. verſ. prædictis obſtant duo, ad pr. extr. de Reſcript.* DROGH.

Sed abſolvetur) Prædicta non haberent locum, quando talis bannitus interfectus fuiſſet bannitus per contumaciam, & non ex veris probationibus delicti, nam ſtatutum permittens bannitum poſſe impune occidi, non comprehendit bannitum per contumaciam, nec de illo intelligitur, ſed ſolum de bannitis ex veris probationibus delicti, ut per Alexan. *ſingul. in l. omne delictum, ff. de re mil.* Ubi alleg. hoc voluiſſe Bal. & Joan. de Im. *in l. ſi mora, ff. ſolu. matr.* vide Hippol. Marſ. *ſing. 372.*

(z) *In hoc etiam propoſito.*) An bannitus ſe defendere poſſit ab occiſore. Farin. *d. q. 103. nu. 129. & 134.* Ros.

In hoc etiam propoſita quæro.) Adde vide d. Decl. *in d. l.* 294
ut vim, ubi diſtinguitur, ſi ſtatutum diceret, licitum ſit bannitum occidere, quod tunc bannitus non poteſt ſe defendere: ſecus, ſi diceret, bannitus impune offendi poſſit, quia hoc caſu non tollitur defenſio bannito; ſed redditur homicidium impunitum. Si vero ultra verba prædicta quod bannitus impune offendi poſſit; ſtatutum promitteret præmium occidentibus bannitum, tunc etiam ſublata eſſet defenſio bannito, ſecundum Grat. *in conſil. 44. nu. 17.* & *in d. conſ.* pulchram quæſtionem proponit, ad quid prodeſſe poſſit hujuſmodi quæſtio, ſi liceat bannito ſe defendere videlicet de pace, quæ dicebatur facta inter bannitum, & offendentem, ſed Bolognet. *in d. l. ut vim. nu. 15. cum ſeq.* reprehendit iſtam diſtinctionem, & comprobat communem opin. multis fundamentis; ſive dicat ſtatutum impune, ſive licite, quod bannitus non poſſit ſe defendere, etſi interficeret aggreſſorem, ſe defendendo, quod de novo eſſet banniendus.

(a) *Sunt etiam alii caſus.*) Adde † videndum Afflict. *in conſt.* 295
terminum vitæ fol. 52. ubi ponit viginti tres caſus; ſive fallentias; in quibus homicidium non poteſt puniri pœna mortis, vide etiam Plac. *epit. delict. cap. 28. num. 9.* ubi ponit remiſſive tamen centum caſus, in quibus pœna mortis homicida non punitur; ſed ego arbitror, non eſſe verum in omnibus caſibus.

Item † adde alium caſum, quod attentans de vitio ſodo- 296
mitico poteſt impune interfici ab ipſo tentato, ut per Julium Ferret. *fol. 155. num. 66.* quem ſequitur Ant. Scap. *in tract. jur. non ſcrip. lib. 5. c. 143. num. 12.* ubi dicit, quo ipſo patrocinante liberatus fuit quidam famulus pictoris Boloniæ. Et Leoniſſæ contingit caſus, dum eram Locum tenens pro Sereniſſima Madama ab Auſtria in nobiliſſima civitate Aquilana, & in toto Celſitudinis ſuæ ſtatu, quidam Pædagogus tentabat de dicto vitio quendam puerum, qui cum gladiolo ei totum priapum amputavit, & non fuit moleſtatus ab illo Gubernatore, me ita mandante, non quod Ferret. & Scap. vidiſſem, quos poſtea vidi, ſed propter illud pueri tam notabile factum; & pædagogus non fuit punitus, quia aufugit.

Item adde, quod occidi impune poteſt, qui gratiam nullam impetravit, Alexand. *conſ. 114. vol. 1.* & Boſſ. *in titul. de remed. ex ſola clement Princip. n. 37.*

Item adde, † quod homicidium in duello ſecutum non 297
punitur, ſi fiat cum auctoritate Principis, ſecundum Bald. *in c. 1. de pace tenen. in feud. col. 6.* Jo. de Ana. *in rub. de cler. pugn. in duello*, Ju. de Lign. *in tract. de duello, ante fin.* & Marſ. *in l. 1. limit. 7. ff. de ſicar.*

Item † adde, quod diſrobantes in ſtratis publicis impu- 298
ne occidi poſſunt. *l. 1. & 2. C. quib. liceat ſine jud. vend.* Fab. de Monteleone *in praxi arbit. p. 6. fol. 489. n. 5.* & Follet. *in pract. criminali in ver. audiantur excuſ. nu. 89.* BAJARD.

(b) *Reſiſtat familiæ officialis.*) Adde ad idem, atque declara, ut per Lud. Car. *in Pract. crim. §. homicidium 5. n. 115.* GIACH.

(c) *Ultimo quæro.*) Affectus, an in homicidio puniatur, Farin. *in ſua prax. crim. q. 114. par. 1. n. 22. & ſeq.* Ros.

Ultimo quæro.) Adde, † quod ſi ſtatutum imponeret pœnam 299
vulneranti, ſi vulneravit animo interficiendi, majori pœna erit puniendus, ſecundum Salic. *in l. is, qui cum telo. C. de ſicar.* &
Gramm. *conſ. 49. n. 7.* Et quid de vulnerante ſe ipſum, & qua 300
pœna puniatur, Gram. *deciſ. 44.* ubi, † an ſtatutum compre- 301
hendat ſe ipſum ſtudioſe vulnerantem, & de inſequendo alium, qui occidit, & ſe ipſum vulneravit, dicit Bartol. *in l. ſi gemina arbor. col. 2. ff. arb. furtim cæſarum.* quod non debet puniri tanquam vulnerans, ſed ſolum, ut fieri faciens vulnus,

quem refert, & ſequitur Foller. *in pract. crim. in ver. pœnis debitis feriam. num.* 10. 302 Item adde, quod in urbe adeſt conſtitutio localis per Bullam ſextam Alexandri VI. qua proviſum fuit, quod offendentes litigantes in Romana Curia, ejus advocatos, procuratores, ſollicitatores, notarios, & teſtes ex cauſa litis per ſe, vel per alios incurrant pœnam criminis læſæ majeſtatis, excommunicationis, amiſſionis jurium, & omnium bonorum, etiam quod mors non ſequatur, dummodo adſit mutilatio membri; ut latius in dicta Bulla, de qua habetur per Pure. *in deciſ.* 102. *lib.* 1. ubi dicit, quod ſi vulnera illata fuerint litiganti præſumitur ex cauſa litis, niſi alia cauſa appareret, & *in dec.* 104. *eod. lib.* tenet etiam in verberante procuratorem revertentem ad Curiam occaſione litis.

303 Item adde, quod ſi ex ſtatuto ſolus conatus pœna mortis puniretur, quamvis ſecutum non eſſet homicidium, ad hoc, ut eſſet locus ſtatuto, duo copulative requirerentur, ſcilicet vulnus, ſeu inſultus cum telo evaginato, & animus deliberatus occidendi: & quod hæc duo contra eandem perſonam concurrant. Alba. *conſ.* 30. *in prin.*

304 Item † adde, quod vulnerans per pecuniam, etſi non habuit animum occidendi, magis debet puniri, Gabr. *lib.* 7. *tit. de maleſ. concluſ.* 1. *n.* 30.

305 Homicidæ odio habentur ab Eccleſia: & ideo conſtitutione Pii II. *bulla* 8. decernitur, notorios homicidas, vel infamatos, ſeu condemnatos de homicidio, etiam quod non poſſit ſuper tali delicto aliquo modo inquiri, vel aliqua pœna imponi, etiamſi ipſius delicti, vel pœnæ auctoritate Apoſtolica, vel alterius, ob ea, vel a Romano Pontifice poteſtatem habentis, ſit facta remiſſio, caſſatio proceſſus, & ſententia annullata, vel alias quomodolibet diſpenſatum non poſſe habere officia, vel dignitates in quibuſcunque locis Civitatis, & terræ, à quibus banniti fuerint, in quibus domicilium eorum, originemque habuerint, ſeu aliam moram traxerint, vel reſederint, etiam ſi fuerint abſoluti, rebanniti, vel alias eorum ſententia, ſeu condemnatio, ſive proceſſus caſſatio, irritatio, vel alias pro infectis habiti perpetuo eſſe infames, & omni dignitate privatos, nec poſſe ferre teſtimonium, nec tabellionatus officium exercere, nec admitti ad judicandum, ſeu ad aliud officium exercendum, & ab omnibus actibus legitimis perpetuo ſuſpenſos, cum annullatione geſtorum per eos, & pœna eligentium; & Pii decretum confirmavit Sixtus IV. *bulla* 10. Julius II. *bulla* 5. Leo X. *bulla* 31. Clemens VII. *bulla* 6. Pius IV. *conſtit.* 30. Pius V. *conſtit.* 13. Gregorius XIII. *in conſtit.* 66. Bajard.

306 (*d*) *Nisi adimmus de conſuetudine generali.*) Fallit in aſſaſſinio † in quo punitur affectus, ſicut effectus, ſupra *in* §. *Aſſaſſinium, verſ. Scias etiam, in princ.* vide Alexan. *conſ.* 140. *ſub nu.* 2. *vol.* 2. Drogh.

§. INCETUS.

SUMMARIA

Ex Claro

1. *Inceſtus inter quas perſonas committatur.*
   Et an committatur cum Moniali.
   Et an cum Presbytero, ibid.
2. *Inceſtus pœna quæ ſit.*
3. *Et an hodie pro inceſtu imponatur pœna publicationis bonorum.*
4. *Diſpoſitio, auth. inceſtas nuptias, an habeat locum etiam in nuptiis, quæ ſunt inceſtæ de jure canonico.*
5. *Et an locum habeat tantummodo in nuptiis inceſtis ratione conſanguinitatis, an autem etiam in aliis.*
6. *Inceſtas nuptias contrahentes ſunt ipſo jure excommunicati.*
7. *Et quid ſi fuerit in contracta matrimonii appoſita conditio, Si Pontifex diſpenſaverit.*
8. *Et an hæc pœna locum habeat in ſponſalibus.*
9. *Inceſtas nuptias contrahentes excuſantur ex eo, quod ignorarent factum.*
10. *Et quid ſi poſtquam detecta eſt affinitas, perſeveraverint in matrimonio.*
11. *Judæi contrahentes inceſtas nuptias in gradu permiſſo à lege Moſaica, ſed prohibito à jure communi, an ſint puniendi.*

Ex Additionibus.

1. *Ignorantia excuſat ab inceſtu.*
2. *Inceſtus quid ſit.*
3. *Inceſtæ nuptiæ cur ita dictæ.*
4. *Inceſtuoſus, ſeu nefarius coitus dicitur in infinitum inter aſcendentes, & deſcendentes.*
5. *Et qua pœna puniatur.*
6. *Inceſtus quomodo probetur, remiſſive.*
7. *Monialem corrumpens quot crimina committat.*
   Et quibus pœnis ſit plectendus, n. eod.
8. *Et Judex laicus poteſt prævenire in puniendo.*
9. *Et quibus hodie pœnis afficiantur Moniales corruptæ, remiſſive.*
10. *Inceſtus pœna minor eſt in mulieribus.*
    Inceſtus pœna, quæ ſit de jure Civili, Canonico, & Regni, num. eod.
11. *Et quæ in ſtatu Eccleſiaſtico.*
12. *Inceſtus cum adulterio, & ſtupro an puniatur pœna mortis.*
13. *Inceſtæ nuptiæ de jure Canonico an ſubjaceant diſpoſitioni auth.* inceſtas nuptias, C. de nupt.
    Pater cognoſcens propriam filiam, vel filius matrem, aut novercam, vel frater ſororem, alumnusve nutricem, quomodo puniatur, remiſſive. nu. eod.

INceſtus (*a*) committitur inter perſonas ſanguine conjunctas, ut in caſu, in quo conſuluit Barb. *conſ.* 23. *lib* 2. puta, ſi quis propriam filiam cognoverit, ut in caſu *deciſ.* Boer. 318. Vel materteram, ut in caſu Cæpol. *conſ. crim.* 69. Vel filiam ſororis uxoris ſuæ, ut in caſu Alex. *conſ.* 229. *lib.* 6. Videndum eſt etiam in hoc propoſito elegans *conſ.* Cravet. 321. in quo defendit à ſuſpicione inceſtus fratrem, qui per biennium cum ſorore ſua eodem lecto jacuerat.

Sed (*b*) nunquid committitur inceſtus, carnaliter cognoſcendo Monialem? Reſpond. quod ſic, & ita concludunt communiter Cano. ut dicit Bermon. *de concub. fol.* 75. *num.* 2. *in fin.* Quinimo etiam aliqui tenuerunt, quod ſi mulier rem carnalem habeat cum Clerico, in ſacris conſtituto, ſit inceſtus: ita dicit gloſſ. *in l.* 2. *in verbo Filii, C. de epiſc. & cler.* Et dicit Bald. ibi, *numer.* 2. quod cum quæſtio fuiſſet de facto, ita fuit determinatum, quod eſſet inceſtus. Hoc idem communiter à Doctoribus receptum eſſe ait Grilland. *de diverſ. crim. lib.* 3. *qu. ult.* prout illum refert Pract. Conradi, *fol.* 376. *num.* 11. qui etiam *fol.* 341. *poſt num.* 13. dicit, quod hæc eſt communis regula. Sed certe veritas eſt in contrarium: nam dicitur ſimplex fornicatio, ut dixi ſupra *hoc eodem lib.* §. *Fornicatio, verſ. Cum presbytero.*

Sed quæro, (*c*) quæ ſit pœna inceſtus? Reſp. aliqui dicunt, quod de jure civili eſt pœna mortis, & hanc eſſe communem opin. Grilland. *de diverſ. crim. lib.* 3. *q.* 3. *num.* 5 prout illum refert Pract. Conrad. *fol.* 376. *n.* 15. Et eſt verum, quando inceſtus committitur cum aliqua alia ſpecie fornicationis, puta, adulterio, vel ſtupro, & ita ſenſit gloſſ. *in l. ſi adulterium cum inceſtu, in princip. in gl.* 1. *in l. ſi adult.* quam dicit eſſe communiter approbatam Guil, *in loco præalleg.* Bermon. *de concub. fol.* 87. *verſ. ſum modo.* (*d*) De jure autem canonico in Clerico pro crimine inceſtus eſt pœna depoſitionis. Et hanc opi. ſequuntur communiter DD. ut atteſtatur Didac. *in epit. ſuper* 4. *decret. f.* 91. *num.* 3. Vide quæ dixi ſupra, §. *Fornicatio, verſ. ſed quæro.* Si vero committitur (*e*) contrahendo inceſtas nuptias, tunc punitur juxta formam auth. *inceſtas nuptias, C. de nuptiis.* Ego (*f*) vidi in facti contingentia per Senatum diverſimodè puniri inceſtuoſos. Nam Margarita Cella pro inceſtu commiſſo cum ſororio ſuo juſſa fuit fuſtigari, 27. Novemb. 1548. P. N. Et Domina de Raynerio, faſſa ſe cum genero ſuo carnaliter commiſcuiſſe, pariter fuit fuſtigata, 15. Martii 1559. P. N. Et Vincentius Maldurus, qui fatebatur cognoviſſe carnaliter ejus privignam, fuit tantummodo condemnatus in pœna ſtatuti pecuniaria, 24. Junii 1554. A. C. Quidam autem Joan. de Cortis, qui filiam ſuam annorum

16.

16. violaverat, fuit furcis ſuſpenſus 6. Octob. 1548. P. N. Et refert Papo *lib. 22. tit. 9. arreſto 7.* quod quidam Notarius qui carnaliter cognoverat matrem, & filiam, fuit per Parlamentum Tholoſæ ultimo ſupplicio affectus 9. Novemb. 1548. & ibidem *arreſto* 8. refert, quod fuit ad triremes perpetuas condemnatus quidam, qui in uxorem duxit quandam mulierem, cujus neptem prius gravidam reddiderat.

3 Et ſcias, (*g*) quod diſpoſitio *d. auth. inceſtas nuptias*, quatenus imponit pœnam confiſcationis bonorum, non eſt hodie ſublata, ex diſpoſitione *auth. bona damnatorum, C. de bon. proſcri.* Et hæc eſt commun. opin. ut dicit Boer. *deciſ.* 264. *nu.* 12. Quinimo contrahens tales inceſtas nuptias, ipſo jure amittit dominium bonorum ſuorum: nequa ulla ſententia, aut declaratio requiritur. Ita tenet gloſſ. in *d. auth. inceſtas nuptias, in verb. Max.* Et eſt commun. opin. ut dicit Bermon. *de concub. ff.* 84. *n.* 2. *& ſeq.*

4 Quæro nunquid diſpoſitio *d. Auth. inceſtas nuptias*, locum habeat tantummodo (*h*) in nuptiis, quæ ſunt inceſtæ ſecundum jus civile, an autem etiam in iis, quæ ſunt inceſtæ ſecundum diſpoſitionem juris canonici. Reſp. In hoc articulo variæ fuerunt Scribentium opin. Aliqui enim tenuerunt, quod habet locum etiam in nuptiis, quæ ſunt inceſtæ de jure canonico, licet non inceſtæ de jure civili. Et hanc dicit eſſe communem opin. Dec. *conſ.* 158. *nu.* 1. *circa fi.* quem refert Diaz, *in pract. crim. can. ca.* 78. & Pract. Conrad. *fol.* 376. *nu.* 9. & Didac. *in epit. c.* 6. §. 8. *verb. nuptiæ inceſtæ ſuper* 4. *decret. num.* 18. relatus & ipſe per Villalob. in *ſua collecta communium opin. littera* N. Bello. *conſ.* 84. *num.* 5. Aliqui vero tenuerunt contrarium, quod ſcilicet non habeat locum niſi in nuptiis inceſtis de jure civili, & ſic quæ dicebantur inceſtæ tempore conditæ illius legis. (*i*) Et hanc opin. dicit eſſe communiorem, & probabiliorem, & magis conſonam veritati Foller. *in pract. crimin. can. fol.* 63. *poſt num.* 95. ubi ait, quod Decian. qui dixit opin. Abb. eſſe communem, deceptus eſt. Certe negari non poteſt, quin magnæ ſint auctoritates hinc inde, quas etiam recenſet Foller. in *loco præall.* Ego vero, ſi caſus contingeret, libentius adhærerem opin. contra. Abb. quæ mitior eſt, & benignior, & quam etiam credo eſſe in puncto juris veriorem: nihilominus (ut dixi infra *lib.* 7. §. *Opinio.*) in iſtis caſibus, in quibus eſt varietas opin. & in quibus ſunt ex utraque parte Doctores atteſtantes de communi, ante omnia recurrendum eſſe puto ad conſuetudinem, & videndum ſecundum quam opin. ſolitum ſit judicari. Et illa eſt ſequenda: quia Conſuetudo optima eſt legum interpres, &c.

5 Item quæro, an diſpoſitio *d. auth.* locum habeat ſolummodo in nuptiis proprie inceſtis ratione conſanguinitatis, an autem etiam in nuptiis (*k*) largo modo inceſtis, ſ. inutilibus, vel illicitis, quia cum cognata ſpirituali vel Judæa, ſeu infideli, & hujuſmodi, Reſp. gl. in ea autem *in gl.* 1. tenuit, quod habeat locum in quibuſcunque nuptiis illicitis. Sed certe contrarium tenent communiter DD. ut ait Salic. *in ea auth. inceſtas, num.* 4. quem refert Dec. *in d. conſ.* 158. *poſt n.* 1. *verſ. & hoc confirmatur.* Hanc dicit eſſe commun. opin. Boer. *in deciſ.* 264. *nu.* 13. Pœnæ enim ſunt molliendæ, non autem extendendæ.

6 Præterea inceſtas nuptias ſcienter contrahentes ſunt ipſo jure excommunicati, ut eſt tex. *in clemen. eos, de conſan. & affin.* & declarat Gemin. *conſ.* 71. qui in facti contingentia ita conſuluit.

7 Sed quid ſi aliquis contrahat matrimonium cum conſanguinea ſub conditione, Si ſummus Pontifex diſpenſaverit, nunquid tale matrimonium valebit? Reſpond. In hoc articulo variæ ſunt Scribentium opi. nam Innoc. *in cap. ſuper eod. de cond. appo.* tenuit quod non. Et hanc opin. dicit eſſe commun. Aret. *in l. apud Julianum,* §. *conſtat. col.* 3. *ff. de leg.* 1. prout illum refert Didac. *in epitom. ſuper* 4. *decret. folio* 31. *poſt nu.* 7. & Vivius *in lib. communium opin. in verb. Matrimonium contrahentes.* Contrariam (*l*) autem ſententiam, ſ. quod ſub ea conditione poſſit matrimonium contrahi, tenuit Anton. de Butr. *in d. cap. ſuper eo.* Et hæc opin. de conſuetudine obſervatur, ut atteſtatur Boer. *deciſ.* 264. *n.* 27. Et re vera quotidie videmus in hac forma contrahi matrimonia, propterea ab hac opin. nullo modo eſſet in practica recedendum.

8 Hæc (*m*) autem pœna inceſtarum nuptiarum non habet locum in ſponſalibus, ſed requiritur, quod matrimonium ſit carnali copula conſummatum. Et hanc dicit eſſe communem opin. Vivius *in d. verſ. Matrimonium contrahentes, in* 1. *limitat.*

9 Excuſatur inceſtum committens, ubicunque appareat, quod ipſe ignoraret factum. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Bald. Novell. *de dote, in* 1. *parte* 11. *partis pr. nu.* 8. & prout illum refert Villalob. *in ſua collecta communium opinio. in littera P. num.* 68. Didac. *ſuper* 4. *decretal. fol.* 99. *poſt num.* 22. Quinimo pœna amiſſionis bonorum non habet locum, ubi in ipſis contrahentibus fuiſſet ignorantia juris, vel facti, etiam ex craſſa, & lata culpa. ita dixit Bart. *in l. ſi adulterium cum inceſtu. in princ. num.* 11. *ff. de adult.* Et eſt communis opin. ut atteſtatur Didac. *in loco præalleg. n.* 21.

10 Sed (*o*) pone, quod aliqui à principio bona fide inceſtas nuptias contraxerint, deinde fuit detecta conſanguinitas: ipſi vero (eo non obſtante) perſeveraverunt: nunquid dicentur incidiſſe in pœnas à legibus, & canonibus impoſitas ei, qui inceſtas nuptias contrahit? Reſpon. quod non. ita tenuit Glo. *in Clemen. unica, in verbo, Scienter, de conſanguin.* quam approbant Doctores, ut ait Didacus *in loco præallegato, n.* 19.

11 Quæro etiam, an Judæi contrahentes inter ſe nuptias in gradu prohibito ſecundum jus civile, ſed permiſſo à lege Moſaica, puniendi ſint pœna inceſtus. Reſp. quod non: nam quicquid ſit de jure, Judæi non ſervant diſpoſitionem, *l. nemo, la* 1. *C. de Judæis*, ut atteſtantur Scribentes *in ea l. nemo*, & in ſpecie Fulgoſ. & Ang. prout illos refert Barb. qui ita conſuluit *in conſ.* 13. *num.* 2. *lib.* 4.

ADDITIONES

Ad §. Inceſtus.

(*a*) I*Nceſtus*) Inceſtus deteſtatio, diviſio, definitio, & pœna, quando, & quibus caſibus locum habeat. Farin. *vol.* 5. *ſua pract. qu.* 149. *par.* 1. & de pœnis contra inceſtuoſos *par.* 2. *n.* 121. Ignorantia quando excuſet *par.* 3. *num.* 161. & quod ſit mixti fori, *d.* 1. *par. num.* 117. & diſſolvitur matrimonium, *p.* 2. *nu.* 144. Exempla aliqua Inceſtus, Farin. *d.* 1. *p. n.* 63. *& n.* 61. *& nu.* 89. *&* 92. Vigell. M. I. R. *lib. c.* 13. *de adult. reg.* 4. 5. 14. 20. 30. In curia Vicemercati referente magnifico Bertolaſio Vicario, Senatus mandavit patrem uxoratum qui filiam gravidam reddidit laqueo ſuſpendi debere, filiam vero fuſtigari: & inde per decennium hoſpitali inſervire debere anno 1587. Ros.

Inceſtus.) Adde, & ſupple ſcienter: puta, cognovit quis carnaliter eam, cujus ſororem antea cognoverat, quam tamen ſororem eſſe ignorabat, † nam excuſabitur ab inceſtu, licet non à fornicatione per Feder. de Senis *conſ.* 167. mulier accuſata quem refert comprobat, ac ſequitur Aymo. Crav. *in conſ.* 244. *poſt n.* 7. Giach. 1

Inceſtus committitur inter perſonas.) Adde, † quod inceſtus eſt 2

quem refert, & ſequitur Foller. *in pract. crim. in ver. pœnis de-*
302 *bitis ferian. num.* 10. Item adde, quod in urbe adeſt conſtitutio localis per Bullam ſextam Alexandri VI. qua proviſum fuit, quod offendentes litigantes in Romana Curia, ejus advocatos, procuratores, ſollicitatores, notarios, & teſtes ex cauſa litis per ſe, vel per alios incurrant pœnam criminis læſæ majeſtatis, excommunicationis, amiſſionis jurium, & omnium bonorum, etiam quod mors non ſequatur, dummodo adſit mutilatio membri, ut latius in dicta Bulla, de qua habetur per Pute. *in deciſ.* 102. *lib.* 1. ubi dicit, quod ſi vulnera illata fuerint litiganti præſumitur ex cauſa litis, niſi alia cauſa appareret, & *in dec.* 104. *eod. lib.* tenet etiam in verberante procuratorem revertentem ad Curiam occaſione litis.

303 Item adde, quod ſi ex ſtatuto ſolus conatus pœna mortis puniretur, quamvis ſecutum non eſſet homicidium, ad hoc, ut eſſet locus ſtatuto, duo copulative requirerentur, ſcilicet vulnus, ſeu inſultus cum telo evaginato, & animus deliberatus occidendi: & quod hæc duo contra eandem perſonam concurrant. Alba. *conſ.* 30. *in prin.*

304 Item † adde, quod vulnerans per pecuniam, etſi non habuit animum occidendi, magis debet puniri, Gabr. *lib.* 7. *tit. de maleſ. concluſ.* 1. *n.* 30.

305 Homicidæ odio habentur ab Eccleſias & ideo conſtitutione Pii II. *bulla* 8. decernitur, notorios homicidas, vel infamatos, ſeu condemnatos de homicidio, etiam quod non poſſet ſuper tali delicto aliquo modo inquiri, vel aliqua pœna imponi, etiamſi ipſius delicti, vel pœnæ auctoritate Apoſtolica, vel alterius, ab ea, vel a Romano Pontifice poteſtatem habentis, ſit facta remiſſio, caſſatio proceſſus, & ſententia annullata, vel alias quomodolibet diſpenſatum non poſſe habere officia, vel dignitates in quibuſcunque locis Civitatis, & terræ, à quibus banniti fuerint, in quibus domicilium eorum, originemque habuerint, ſeu aliam moram traxerint, vel reſederint, etiam ſi fuerint abſoluti, rebanniti, vel alias eorum ſententia, ſeu condemnatio, ſive proceſſus caſſatio, irritatio, vel alias pro infectis habiti perpetuo eſſe infames, & omni dignitate privatos, nec poſſe ferre teſtimonium, nec tabellionatus officium exercere, nec admitti ad judicandum, ſeu ad aliud officium exercendum, & ab omnibus actibus legitimis perpetuo ſuſpenſos, cum annullatione geſtorum per eos, & pœna eligentium; & Pii decretum confirmavit Sixtus IV. *bulla* 10. Julius II. *bulla* 5. Leo X. *bulla* 31. Clemens VII. *bulla* 6. Pius IV. *conſtit.* 30. Pius V. *conſtit.* 13. Gregorius XIII. *in conſtit.* 66. BAJARD.

306 (*d*) *Nisi commun. de conſuetudine generali.*) Fallit in aſſaſſinio † in quo punitur affectus, ſicut effectus, ſupra *in* §. *Aſſaſſinium, verſ. Scias etiam, in princ.* vide Alexan. *conſ.* 140. *ſub nu.* 2. *vol.* 2. DROGH.

§. INCETUS.

SUMMARIA

Ex Claro

1 *Inceſtus inter quas perſonas committatur.*
Et an committatur cum Moniali.
Et an cum Presbytero, ibid.
2 *Inceſtus pœna quæ ſit.*
3 *Et an hodie pro inceſtu imponatur pœna publicationis bonorum.*
4 *Diſpoſitio, auth. inceſtas nuptias, an habeat locum etiam in nuptiis, quæ ſunt inceſtæ de jure canonico.*
5 *Et an locum habeat tantummodo in nuptiis inceſtis ratione conſanguinitatis, an autem etiam in aliis.*
6 *Inceſtas nuptias contrahentes ſunt ipſo jure excommunicati.*
7 *Et quid ſi fuerit in contractu matrimonii appoſita conditio, Si Pontifex diſpenſaverit.*
8 *Et an hæc pœna locum habeat in ſponſalibus.*
9 *Inceſtas nuptias contrahentes excuſantur ex eo, quod ignorarent factum.*
10 *Et quid ſi poſtquam detecta eſt affinitas, perſeveraverint in matrimonio.*
11 *Judæi contrahentes inceſtas nuptias in gradu permiſſo à lege Moſaica, ſed prohibito à jure communi, an ſint puniendi.*

Ex Additionibus.

1 *Ignorantia excuſat ab inceſtu.*
2 *Inceſtus quid ſit.*
3 *Inceſtæ nuptiæ cur ita dictæ,*
4 *Inceſtuoſus, ſeu nefarius coitus dicitur in infinitum inter aſcendentes, & deſcendentes.*
5 *Et qua pœna puniatur.*
6 *Inceſtus quomodo probetur, remiſſive.*
7 *Monialem corrumpens quot crimina committat.*
Et quibus pœnis ſit plectendus, n. eod.
8 *Et Judex laicus poteſt prævenire in puniendo.*
9 *Et quibus hodie pœnis afficiantur Moniales corruptæ, remiſſive.*
10 *Inceſtus pœna minor eſt in mulieribus.*
Inceſtus pœna, quæ ſit de jure Civili, Canonico, & Regni, num. eod.
11 *Et quæ in ſtatu Eccleſiaſtico.*
12 *Inceſtus cum adulterio, & ſtupro an puniatur pœna mortis.*
13 *Inceſtæ nuptiæ de jure Canonico an ſubjaceant diſpoſitioni auth.* inceſtas nuptias, C. de nupt.
Pater cognoſcens propriam filiam, vel filius matrem, aut novercam, vel frater ſororem, alumnusve nutricem, quomodo puniatur, remiſſive. nu. eod.

INceſtus (*a*) committitur inter perſonas ſanguine conjunctas, ut in caſu, in quo conſuluit Barb. *conſ.* 23. *lib.* 2. puta, ſi quis propriam filiam cognoverit, ut in caſu *deciſ.* Boer. 318. Vel materteram, ut in caſu Cæpol. *conſ. crim.* 69. Vel filiam ſororis uxoris ſuæ, ut in caſu Alex. *conſ.* 229. *lib.* 6. Videndum eſt etiam in hoc propoſito elegans *conſ.* Cravet. 321. in quo defendit à ſuſpicione inceſtus fratrem, qui per biennium cum ſorore ſua eodem lecto jacuerat.

Sed (*b*) nunquid committitur inceſtus, carnaliter cognoſcendo Monialem? Reſpond. quod ſic, & ita concludunt communiter Cano. ut dicit Bermon. *de concub. fol.* 75. *num.* 2. *in fin.* Quinimo etiam aliqui tenuerunt, quod ſi mulier rem carnalem habeat cum Clerico, in ſacris conſtituto, ſit inceſtus: ita dicit gloſſ. *in l.* 2. *in verbo Filii, C. de epiſc. & cler.* Et dicit Bald. ibi, *numer.* 2. quod cum quæſtio fuiſſet de facto, ita fuit determinatum, quod eſſet inceſtus. Hoc idem communiter à Doctoribus receptum eſſe ait Griliand. *de diverſ. crim. lib.* 3. *qu. ult.* prout illum refert Pract. Conradi, *fol.* 376. *num.* 11. qui etiam *fol.* 341. *poſt num.* 13. dicit, quod hæc eſt communis regula. Sed certe veritas eſt in contrarium: nam dicitur ſimplex fornicatio, ut dixi ſupra *hoc eodem lib.* §. *Fornicatio, verſ. Cum presbytero.*

Sed quæro, (*c*) quæ ſit pœna inceſtus? Reſp. aliqui dicunt, quod de jure civili eſt pœna mortis, & hanc eſſe communem opin. Grilland. *de diverſ. crim. lib.* 3. *q.* 3. *num.* 5 prout illum refert Pract. Conrad. *fol.* 376. *n.* 15. Et eſt verum, quando inceſtus committitur cum aliqua alia ſpecie fornicationis, puta, adulterio, vel ſtupro, & ita ſenſit gloſſ. *in l. ſi adulterium cum inceſtu, in princip. in gl.* 1. *in l. ſi adult.* quam dicit eſſe communiter approbatam Guil. *in loco prealleg.* Bermon. *de concub. fol.* 87. *verſ. ſum modo.* (*d*) De jure autem canonico in Clerico pro crimine inceſtus eſt pœna depoſitionis. Et hanc opi. ſequuntur communiter DD. ut atteſtatur Didac. *in epit. ſuper* 4. *decret. f.* 91. *num.* 3. Vide quæ dixi ſupra, §. *Fornicatio, verſ. ſed quæro.* Si vero committitur (*e*) contrahendo inceſtas nuptias, tunc punitur juxta formam auth. *inceſtas nuptias, C. de nuptiis.* Ego (*f*) vidi in facti contingentia per Senatum diverſimodè puniri inceſtuoſos. Nam Margarita Cella pro inceſtu commiſſo cum ſororio ſuo juſſa fuit fuſtigari, 17. Novemb. 1548. P. N. Et Domina de Raynerio, faſſa ſe cum genero ſuo carnaliter commiſcuiſſe, pariter fuit fuſtigata, 15. Martii 1559. P. N. Et Vincentius Maldurus, qui fatebatur cognoviſſe carnaliter ejus privignam, fuit tantummodo condemnatus in pœna ſtatuti pecuniaria, 24. Junii 1554. A. C. Quidam autem Joan. de Cortis, qui filiam ſuam annorum

16.

16. violaverat, fuit furcis ſuſpenſus 6. Octob. 1548. P. N. Et refert Papo *lib. 22. tit. 9. arreſto* 7. quod quidam Notarius qui carnaliter cognoverat matrem, & filiam, fuit per Parlamentum Tholoſæ ultimo ſupplicio affectus 9. Novemb. 1548. & ibidem *arreſto* 8. refert, quod fuit ad triremes perpetuas condemnatus quidam, qui in uxorem duxit quandam mulierem, cujus neptem prius gravidam reddiderat.

3 Et ſcias, (*g*) quod diſpoſitio *d. auth. inceſtas nuptias*, quatenus imponit pœnam confiſcationis bonorum, non eſt hodie ſublata, ex diſpoſitione *auth. bona damnatorum, C. de bon. proſcri.* Et hæc eſt commun. opin. ut dicit Boer. *deciſ.* 264. *nu.* 12. Quinimo contrahens tales inceſtas nuptias, ipſo jure amittit dominium bonorum ſuorum: neque ulla ſententia, aut declaratio requiritur. Ita tenet gloſſ. *in d. auth. inceſtas nuptias, in verb. Max.* Et eſt commun. opin. ut dicit Bermon. *de concub. ff.* 84. *n.* 2. *& ſeq.*

4 Quæro nunquid diſpoſitio *d. Auth. inceſtas nuptias*, locum habeat tantummodo (*h*) in nuptiis, quæ ſunt inceſtæ ſecundum jus civile, an autem etiam in iis, quæ ſunt inceſtæ ſecundum diſpoſitionem juris canonici. Reſp. In hoc articulo variæ fuerunt Scribentium opin. Aliqui enim tenuerunt, quod habet locum etiam in nuptiis, quæ ſunt inceſtæ de jure canonico, licet non inceſtæ de jure civili. Et hanc dicit eſſe communem opin. Dec. *conſ.* 158. *nu.* 1. *circa fi.* quem refert Diaz, *in pract. crim. can. ca.* 78. & Pract. Conrad. *fol.* 376. *nu.* 9. & Didac. *in epit. c.* 6. §. 8. *verb. nuptiæ inceſtæ ſuper* 4. *decret. num.* 18. relatus & ipſe per Villalob. *in ſua collecta communium opin. litera* N. Bello. *conſ.* 84. *num.* 5. Aliqui vero tenuerunt contrarium. quod ſcilicet non habeat locum niſi in nuptiis inceſtis de jure civili, & ſic quæ dicebantur inceſtæ tempore conditæ illius legis. (*i*) Et hanc opin. dicit eſſe communiorem, & probabiliorem, & magis conſonam veritati Foller. *in pract. crimin. can. fol.* 63. *poſt num.* 95. ubi ait, quod Decian. qui dixit opin. Abb. eſſe communem, deceptus eſt. Certe negari non poteſt, quin magnæ ſint auctoritates hinc inde, quas etiam recenſet Foller. *in loco præall.* Ego vero, ſi caſus contingeret, libentius adhærerem opin. contra. Abb. quæ mitior eſt, & benignior, & quam etiam credo eſſe in puncto juris veriorem: nihilominus (ut dixi infra *lib.* 7. §. *Opinio.*) in iſtis caſibus, in quibus eſt varietas opin. & in quibus ſunt ex utraque parte Doctores atteſtantes de communi, ante omnia recurrendum eſſe puto ad conſuetudinem, & videndum ſecundum quam opin. ſolitum ſit judicari. Et illa eſt ſequenda: quia Conſuetudo optima eſt legum interpres, &c.

5 Item quæro, an diſpoſitio *d. auth.* locum habeat ſolummodo in nuptiis proprie inceſtis ratione conſanguinitatis, an autem etiam in nuptiis (*k*) largo modo inceſtis, ſ. inutilibus, vel illicitis, quia cum cognata ſpirituali vel Judæa, ſeu infideli, & hujuſmodi. Reſp. gl. in ea autem *in gl.* 1. tenuit, quod habeat locum in quibuſcunque nuptiis illicitis. Sed certe contrarium tenent communiter DD. ut ait Salic. *in ea auth. inceſtas, num.* 4. quem refert Dec. *in d. conſ.* 158. *poſt n.* 1. *verſ. & hoc confirmatur.* Hanc dicit eſſe commun. opin. Boer. *in deciſ.* 264. *nu.* 13. Pœnæ enim ſunt molliendæ, non autem extendendæ.

6 Præterea inceſtas nuptias ſcienter contrahentes ſunt ipſo jure excommunicati. ut eſt tex. *in clemen. eos, de conſan. & affin.* & declarat Gemin. *conſ.* 71. qui in facti contingentia ita conſuluit.

7 Sed quid ſi aliquis contrahat matrimonium cum conſanguinea ſub conditione, Si ſummus Pontifex diſpenſaverit, nunquid tale matrimonium valebit? Reſpond. In hoc articulo variæ ſunt Scribentium opi. nam Innoc. *in cap. ſuper eod. de cond. appo.* tenuit quod non. Et hanc opin. dicit eſſe commun. Aret. *in l. apud Julianum,* §. *conſtat. col.* 3. *ff. de leg.* 1. prout illum refert Didac. *in epitom. ſuper* 4. *decret. ſolio* 31. *poſt nu.* 7. & Vivius *in lib. communium opin. in verb. Matrimonium contrahentes.* Contrariam (*l*) autem ſententiam, ſ. quod ſub ea conditione poſſit matrimonium contrahi, tenuit Anton. de Butr. *in d. cap. ſuper eo.* Et hæc opin. de conſuetudine obſervatur, ut atteſtatur Boer. *deciſ.* 264. *n.* 27. Et re vera quotidie videmus in hac forma contrahi matrimonia, propterea ab hac opin. nullo modo eſſet in practica recedendum.

8 Hæc (*m*) autem pœna inceſtarum nuptiarum non habet locum in ſponſalibus, ſed requiritur, quod matrimonium ſit carnali copula conſummatum. Et hanc dicit eſſe communem opin. Vivius *in d. verſ. Matrimonium contrahentes, in* 1. *limitat.*

9 Excuſatur inceſtum committens, ubicunque appareat, quod ipſe ignoraret factum. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Bald. Novell, *de dote, in* 1. *parte* 11. *partis pr. nu.* 8. & prout illum refert Villalob. *in ſua collecta communium opinio. in littera P. num.* 68. Didac. *ſuper* 4. *decretal. fol.* 99. *poſt num.* 22. Quinimo pœna amiſſionis bonorum non habet locum, ubi in ipſis contrahentibus fuiſſet ignorantia juris, vel facti, etiam ex craſſa, & lata culpa. ita dixit Bart. *in l. ſi adulterium cum inceſtu, in princ. num.* 11. *ff. de adult.* Et eſt communis opin. ut atteſtatur Didac. *in loco præalleg. n.* 21.

10 Sed (*o*) pone, quod aliqui à principio bona fide inceſtas nuptias contraxerint, deinde fuit detecta conſanguinitas: ipſi vero (eo non obſtante) perſeveraverunt: nunquid dicentur incidiſſe in pœnas à legibus, & canonibus impoſitas ei, qui inceſtas nuptias contrahit? Reſpon. quod non. ita tenuit Glo. *in Clemen. unica, in verbo, Scienter, de conſanguin.* quam approbant Doctores, ut ait Didacus *in loco præallegato, n.* 19.

11 Quæro etiam, an Judæi contrahentes inter ſe nuptias in gradu prohibito ſecundum jus civile, ſed permiſſo à lege Moſaica, puniendi ſint pœna inceſtus. Reſp. quod non: nam quicquid ſit de jure, Judæi non ſervant diſpoſitionem, *l. nemo, la* 1. *C. de Judæis*, ut atteſtantur Scribentes *in ea l. nemo,* & in ſpecie Fulgoſ. & Ang. prout illos refert Barb. qui ita conſuluit *in conſ.* 13. *num.* 2. *lib.* 4.

ADDITIONES

Ad §. Inceſtus.

(*a*) I*Nceſtus*) Inceſtus deteſtatio, diviſio, definitio, & pœna, quando, & quibus caſibus locum habeat. Farin. *vol.* 5. *ſuæ pract. qu.* 149. *par.* 1. & de pœnis contra inceſtuoſos *par.* 2. *n.* 121. Ignorantia quando excuſet *par.* 3. *num.* 161. & quod ſit mixti fori, *d.* 1. *par. num.* 117. & diſſolvitur matrimonium, *p.* 2. *nu.* 144. Exempla aliqua Inceſtus, Farin. *d.* 1. *p. n.* 63. *& n.* 61. *& nu.* 89. *&* 92. Vigell. M. I. R. *lib. c.* 13. *de adult. reg.* 4. 5. 14. 20. 30. In curia Vicemercati referente magnifico Bertolaſio Vicario, Senatus mandavit patrem uxoratum: qui filiam gravidam reddidit laqueo ſuſpendi debere, filiam vero fuſtigari; & inde per decennium hoſpitali inſervire debere anno 1587. Ros.

Inceſtus.) Adde, & ſupple ſcienter: puta, cognovit quis carnaliter eam, cujus ſororem antea cognoverat, quam tamen ſororem eſſe ignorabat, † nam excuſabitur ab inceſtu, licet non
1 à fornicatione per Feder. de Senis *conſ.* 167. mulier accuſata quem refert comprobat, ac ſequitur Aymo. Crav. *in conſ.* 244. *poſt n.* 7. Giach.

Inceſtus committitur inter perſonas.) Adde, † quod inceſtus
2 eſt

eſt coitus, inter conſanguineos, vel affines, utroque jure pro-
hibente, matrimonium contrahere nequeunt, *c. lex 36. q. 1.*
& Covar. *in 4. decretal* §. 8. *cap. 6. nu.* 1. ubi dicit etiam quod
3 † inceſtæ nuptiæ dicuntur, quaſi in illis minime adſit ceſtus,
id eſt cingulum illud, quo Venus utebatur ad honeſtas
4 nuptias. Et coitus inter aſcendentes, † & deſcendentes
uſque in infinitum dicitur coitus nefarius, ſeu inceſtuo-
5 ſus; & tales coeuntes per modum † fornicationis pœna
mortis puniuntur. Girlan. *de pœn. omnif. coit. c.* 2. & Boer.
in deciſ. 318. hic allegata. & ibi loquitur de patre cog-
noſcente filiam propriam, & de filio cognoſcente ma-
trem, vel novercam, vel concubinam patris ſui, & de
alumno cognoſcente nutricem, ac de cognoſcente conſan-
guineam uxoris ſuæ, & prædicta, ſi ſcienter, alias, ſi ig-
noranter, excuſaretur ab inceſtu, non autem à pœna for-
nicationis, Crav. *conſ.* 244. *nu.* 7. & Boſſ. *in tit. de coit.*
damn. n. 7. dicit, quod parentes propter coitum habitum
cum earum filiabus, fuerunt igne combuſti, vel furcis ſuſ-
6 penſi, juſſu Senatus. Et quomodo probetur inceſtus, Maſ-
card. *de prob. concl.* 893. Bajard.

(*b*) *Sed nunquid.*) Farin. *q.* 46. §. *Sacrilegium n.* 6. Ros.

7 *Sed nunquid.*) Adde, † quod cognoſcens carnaliter Mo-
nialem, quatuor crimina committit, inceſtum, ſacrilegium,
adulterium, & ſtuprum; & punitur capite, ejuſque bona
applicantur Monaſterio Monialis violatæ, & judex laicus
poteſt prævenire in puniendo, *deciſ. Pedemon.* 103. Dec.
in conſil. 338. *num.* 1. Franc. Marc. *deciſ. Delphin.* 966. Gir-
land. *de pœn. omniſar. coit. q.* 1. & quibus pœnis hodie pu-
8 niantur † Moniales, Menoch. *de arbitr. jud. caſ.* 389. *nu.*
22. *cum ſeqq.* Bajard.

9 (*c*) *Sed quæro.*) De pœnâ inceſtus Fabius 2. *par. conſ.*
criminalium Ziletti 95. imo videtur pœna deportationis, late
Farin. *d. q.* 149. 1. *p. nu.* 7. & *p.* 2. *num.* 121. & 122. & *ſequen-*
tibus, & quando cum adult. vel ſtupro d. par. 1. *n.* 16. 17. 18. &
20. Ros.

10 *Sed quæro.*) Et inceſtum committens cum matertera ex
alicujus ſtatuti forma, qua pœna debeant puniri, & de talis
ſtatuti intellectu, quando pœnam imponit, an de mortis
pœna intelligatur, vide per Cæpol. *crim. conſil.* 78. *per totum.*
Giach.

11 *Sed quæro, quæ ſit pœna*) Adde, † quod in hoc delicto
minus debent puniri mulieres, quam mares, ut conſuluit
Foller. *in conſil.* 79. *num.* 3. *inter conſil. crim. diverſ. vol.* 2. &
idem tenuit *in ſua Prax. crim.* 6. *par. princ. in cap. de form.*
capit. in crim. inceſt. num. 9 quando inceſtus committitur
per viam fornicationis, & ſecundum Bald ſunt arbitrarie
puniendæ *in conſil.* 429. *vol.* 5. quem refert, & ſeq. Fab.
de Monteleo. *in praxi. arbit. par.* 4. *num.* 126. *fol.* 137. ubi
latiſſime, quæ pœna ſit indicta tam de jure canonico,
quam civili, & de jure Regni Neap. contra committen-
tes inceſtuoſum coitum, & etiam quæ impediant matri-
monium, ſed ſi nuptiæ præceſſerint, & talis coitus ſit
commiſſus in figura matrimonii; tunc, ſi ſcienter, ſunt
ſeparandi, & aliis pœnis plectendi, de quibus *in l. qui*
contra legum. C. de inceſt. nupt. ſi vero ignoranter, parci-
tur illis; ſed quando inceſtus committitur per viam forni-
cationis, non fit illa diſtinctio, ſcienter, an ignoranter,
niſi ſit meretrix, vel aliter impudica; tunc enim non
punitur vir pœna inceſtus, ſi vere erat ignarus, ut per
Girlan. *de pœn. omnif. coit. in d. q.* 3. & Menoch. *de ar-*
bitr. jud. caſu 389. ubi tamen dicit, quod debet puniri
de jure canonico ob fornicationem, ſed Bert. *in conſ.*
261. *number.* 1. tenet, quod ignorantia excuſet, etiam
quod inceſtus fuerit commiſſus per viam fornicationis ex
æquitate. In ſtatu autem Eccleſiaſtico per Conſtitutionem
Sixti V. contra inceſtuoſos proviſum fuit; ut quicunque
auſu nefario ſcienter matrem, & filiam, ſive duas ſorores
germanas carnaliter cognoverit, etiamſi eæ, earumve al-
tera publicæ meretrices fuerint, ſive clam, ſive palam,
aut in figura matrimonii inceſtum commiſerit, ſive etiam
cum altera earum legitimo matrimonio conjunctus fuerit,
pœna ultimi ſupplicii plectatur, & ſimili pœna puniatur
mulier, quæ ſciens matrem, aut filiam, vel ſororem ſuam
cum aliquo viro rem habuiſſe eidem viro ipſa quoque ſui
corporis copiam fecerit. Et ſimiliter diſponitur, unam-
quamque mulierem, etiam corpore publice quæſtum facien-
tem, quæ cum patre, & filio, ſive cum duobus germa-
nis fratribus ſcienter ſe carnaliter commiſcuerit, ſive à
prædictis, ſciens, ſe carnaliter cognoſci permiſerit, etiam
ſi eorum alteri legitimo toro fuerit copulata, pœna ultimi
ſupplicii puniri debere; & quod idem ſit in viro, qui ſciens
patrem, aut filium, vel fratrem ſuum cum muliere aliqua rem
habuiſſe, ipſe etiam eandem mulierem carnaliter cognoſce-
re non erubuerit. Et quamvis inceſtus committatur cum
aliqua ſpecie fornicationis, puta cum adulterio, ſive ſtupro,
non debet puniri pœna mortis de jure communi, licet ea-
dem ſit pœna inceſtus, & adulterii, ut dixit tex. *in l. ſi quis*
viduam, ff. de quæſt. tamen pœna in adulterio fuit aucta per
text. *in l. quamvis, la ſeconda, C. de adult.* non autem in in-
ceſtu; unde cum in inceſtu non ſit alterata, remanet eadem
pœna, quæ erat introducta per tex. *in d. l. ſi quis viduam,*
& ſic æquiparatio quam facit Gloſ. *in l. ſi adulterium cum in-*
ceſtu, ff. de adult. videtur procedere de jure Digeſtorum, ita
in ſpecie dicit Ang. *in d. l. ſi adulterium*, refert, & ſequitur
Alex. *in conſil.* 219. *col.* 2. *vol.* 6. & Bermon. *in allegata tractat.*
de concub. in tit. de inceſtu. num. 15. *verſ. ſed advertendum eſt.*
ubi dicit hanc opinionem eſſe veriorem, & æquiorem, quia
ubi agitur de correctione juris, non debet fieri extenſio per
ſubauditos intellectus de caſu expreſſo ad caſum non ex-
preſſum, etiam quod eadem, vel alia ratio vertatur, &
ſecundum iſtam opinionem judicatum fuit per Reg. Cor-
ſilium Neapolit. ut atteſtatur Franc. *in deciſ.* 378. *vol.* 2.
& ita etiam ſentire videtur Senatus Mediolani, cum di-
verſimode puniat inceſtuoſos, ſecundum exempla per D.
Clarum hic poſita, & quibus pœnis ſint puniendi patres,
qui cognoſcunt proprias filias, & filii matres aut nover-
cas, vel concubinas patris, vel alumnus nutricem, aut
illi, qui cognoſcunt ſorores, aut alias uxoris ſuas conſan-
guineas per modum fornicationis, aut in figura matrimonii,
vide Boer. *in dec.* 318. ubi plene. Bajard.

(*d*) *De jure autem canonico.*) Far. *d. par.* 1. *nu.* 34. & 35.
53. *uſque ad* 57. Ros.

(*e*) *Contrahendo inceſtas nuptias.*) Item de pœnis contrahen-
tis inceſtas nuptias, vide per Ludov. Carrer. *in pract. crim.* §.
Homic. 6. *n.* 316. ubi relative. Giach.

(*f*) *Ego vidi.*) Farinac. *ubi ſup. n.* 76. 78. & *d. par.* 1. *n.* 30.
31. 32. 63. & 64. 103. 107. Ros.

(*g*) *Et ſcias.*) Far. *d.* 1. *p. n.* 127. 132. & *ſeq.* Ros.

(*h*) *In nuptiis.*) Farin. *d.* 1. *par. num.* 40. 41. 44. 57. 59. 83.
84. 85. & 118. Ros.

(*i*) *Et hanc opinionem dicit eſſe communiorem, probabiliorem,*
&c.) Adde, quod hanc † opinionem tenuit etiam Anguſ.
in conſ. 7. *volum.* 1. & D. Franch. *in deciſ.* 240. *num.* 15. *vo-* 12
lum. 2. ubi late, & concludit ſecundum cauſam judican-
dum eſſe, ſcilicet, quod crimen inceſtus de jure canonico non
puniatur pœna inceſtus de jure civili. Bajard.

(k) *Largo modo inceſtus.*) Farin. *d. par.* 1. *n.* 48. 49. & 50. Ros.

(*l*) *Contrarium autem.*) Farin. *d. q. p.* 2. *n.* 127. Ros.

(*m*) *Hæc autem pœna.*) Farin. *d.* 2. *par. n.* 157. Ros.

(*n*) *Quinimo pœna.*) Farin. *d. q.* 249. *par.* 3. *n.* 161. & *ſeq.*
& 189. Ros.

(*o*) *Sed pone.*) Farin. *d.* 3. *par. n.* 95. 198. 199. & *ſeq.* Ros.

---

§. INJURIA.

SUMMARIA

Ex Claro.

1 *Injuriam pluribus modis fieri.*
Quid interſit inter verberare, & pulſare.
2 *Intrans in agrum meum cauſa venandi, me invito, an dicatur mihi injuriam facere.*
3 *Injuria facta uxori, an cenſeatur facta viro.*
4 *Ex injuria duplex actio oritur, civilis, & criminalis.*
5 *Et an in libello injuriarum ponendus ſit menſis, & annus, & locus illatæ injuriæ.*
6 *Et an requiratur, quod in libello taxetur injuriæ æſtimatio.*
7 *Injuriæ pœna quæ ſit.*
8 *Et an condemnatus actione injuriarum efficiatur infamis.*
9 *Actio injuriarum an præſcribatur anno.*
Et an ille annus ſit continuus, ibid.
10 *Injuria an tollatur per mutuam converſationem.*
11 *Et an tollatur per remiſſionem.*
12 *Injuriam faciens an poſſit ſe excuſare, dicendo, quod non habebat animum injuriandi.*
13 *Et quid ſi in eodem actu, quo injuriam intulit, fuerit proteſtatus, quod nolebat injuriam facere.*
14 *Et quid ſi fuerat primo ipſe provocatus.*

15 Et

15 *Et quid ſi probet injuriam fuiſſe veram.*
16 *Et quid ſi dicat ſe injuriam intuliſſe calore iracundiæ; & proteſtatur ſe pœnitere.*

Ex Additionibus.

1 *Injuria infertur etiam per actum proximum verberationis.*
2 *Injuriam perſonalem facit retinens equum fræno, licet equitantem non percutiat.*
3 *Injuria fit etiam facto, apponendo cornua, vel aliud infamatorium.*
4 *Injuriæ perſonalis, & verbalis exempla, remiſſive.*
5 *Injuriæ certa pœna dari non poteſt.*
6 *Injuria committitur etiam facto in procedendo minus legitime.*
7 *Et eo caſu poteſt reſiſti armata manu.*
Injuriarum actione in multis caſibus agi poteſt, n. eod.
An fiat volenti, & quis poſſit agere pro fiſco, & cui credendum, n. eod.
8 *Aliquid alicui objiciens quando teneatur injuriarum.*
9 *Injurioſa verba eodem impetu dicta licet ſint plura, faciunt unum convitium.*
10 *Et quid in ſtatuto imponente pœnam pro quolibet verbo injurioſo.*
11 *Et quid ſi ſtatutum puniret injuriantem pro qualibet vice.*
12 *Injurioſa verba quæ dicantur, remiſſive.*
13 *Injuria atrox quæ, remiſſive.*
14 *Injuria per verba imperſonalia quonam pacto fiat, remiſſive.*
Injuria an reproperetur animo vindicandi, vel defendendi, quomodo cognoſcatur, remiſſive. nu. eod.
Injuriatus non poteſt reproperare injurianti majorem, vel ſimilem injuriam. n. eod.
15 *Injuria fit, quibuſcunque verbis offendatur, vel gravetur opinio alterius.*
16 *Injuria verbalis quando fiat abſenti. remiſſ.*
Injuria fit etiam verbis ſubdole dictis, & indirectis, item riſu, & nutu, n. eod.
17 *Injuria dicitur etiam verbalis, quæ fit per ſcripturam.*
18 *Injuria minor eſt. ſi in genere fiat, quam ſi in ſpecie, & nominatim.*
19 *Injuria, ejuſque remiſſio quomodo probetur, remiſſive.*
20 *Injuria non fit ſine dolo.*
21 *Verba tu falſum dicis, an præſumantur doloſe prolata, & animo injuriandi.*
22 *Verba tu bonus homo, an ſint injurioſa, remiſſ.*
23 *Carcerari faciens non ſuſpectum de fuga, quomodo excuſetur ab injuria.*
24 *Appellans ſi contra Judicem à quo verba injurioſa dixerit in libello, notatur infamia, & ab eodem Judice ſine proceſſu extraordinaria punitur.*
25 *Et quid ſi ſententiam injuſtam, vel iniquam dixerit.*
26 *Injuria fit Judici, dicendo*, al ſindicato ti voglio.
27 *Injuriarum non tenetur Officialis injurioſum verbum proferens, animo corrigendi.*
28 *Injuriarum tenetur Judici allegans eum ſuſpectum, nec probans ſuſpicionis cauſam.*
29 *Injuriarum non tenetur, aſſerens ſe nobiliorem, & probiorem altero.*
30 *Statutum contra injuriantem non comprehendit eum, qui impium, ingratum, & peſſimum hominem alterum appellaverit.*
31 *Injuriarum non tenetur dicens, tu es impudens.*
32 *Pœnalis promiſſio de non offendendo in perſonam non committitur per injuriam verbalem.*
33 *Injuria eſt dicere,* Tu non ci vedi?
34 *Injuria infertur ex minis.*
35 *Statutum contra injuriantem comprehendit eum, qui in ſupplicatione malæ conditionis, & famæ alterum dixerit.*
36 *Et habet etiam locum contra ſcribentem injuriam.*
37 *Et ſi puniret dicentem alteri verba injurioſa, non comprehenderet loquentem contra abſentem.*
38 *Injuria facta uni de familia omnibus facta intelligitur.*
Et an etiam omnibus conſanguineis quarti, vel ulterioris gradus, & agnatis, n. eod.
39 *Et quibus eorum competat actio injuriarum civilis, vel criminalis.*
40 *Injuria facta colono, procuratori, negotiorum geſtori, vel familiari, an poſſint agere Dominus, & principalis.*
Injuria facta uni de collegio an omnibus facta cenſeatur, remiſſive, n. eod.
41 *Et Clerus, vel alii de domo, aut familia poſſunt agere pro injuria ipſis illata ſi Clericus, vel unus de domo, aut familia ſe verberibus ſubjecerit.*
42 *Injuriarum non tenetur vocans meretricem emendatam.*
43 *Injuriarum tenetur delens inſignia familiæ, & arbitrio Judicis punitur, etiam ſi illa in priſtinum reſtituerit.*
Injuriam quomodo faciat ingrediens alienum fundum venandi cauſa; & à quibus poſſit venatio prohiberi, ibid.
44 *Injuria uni illata quando ejus conjunctis facta dicatur, remiſſive.*
45 *Injuriæ æſtimatio quomodo ſit facienda, remiſſive.*
Injuriarum actione agitur etiam pro verbis, quæ quoad ſe injuriam non ſonant, ibid.
Injuriatus poteſt agere non ſolum criminaliter, & civiliter, ſed quandoque etiam ad damna, expenſas, & intereſſe. ibidem.
Et in quibus perſonis deformitas, vel cicatrix patens debeat per Judicem æſtimari, ibid.
Pro injuria ex qua ſequitur mors, non agitur niſi criminaliter, ibid.
Et quomodo Judex procedat ad commodum partis offenſæ, & fiſci, ibid.
46 *Injuriæ taxatio differt à taxatione damnorum, & quo pacto utraque fieri debeat.*
47 *Injuriarum libellus procedit etiam ſi pluris æſtimetur injuria, quam habeatur in bonis.*
Et quando procedatur in Regno Neap. ibid.
48 *Injuriarum gradus, & pœna, remiſſive.*
Judex an teneatur condemnare injuriantem ad ſatisfactionem honoris, ibid.
49 *Injuria illata Doctori punitur, l. Juliæ de vi pub.*
50 *Injuria ex conſulto facta gravior cenſetur.*
Injuria perſonis Eccleſiaſticis facta quatuor concurrentibus morte punitur, ibid.
Injurians an teneatur injuriato ad ſatisfactionem injuriæ, ſive honoris, ibid.
51 *Injuriarum actione condemnatus an efficiatur infamis.*

52 *Inju-*

52 *Injuria quando inferatur Magiſtratui, & quomodo debeat emendari.*
53 *Injuriarum actio criminalis quanto tempore præſcribatur.*
54 *Et quid de actione civili.*
55 *Injuriarum actio criminalis, nec hæredi, neque in hæredem datur, licet poſſit cedi.*
56 *Injuriarum præſcriptio ante, & poſt litem conteſtatam opponitur.*
Et in vim dilatoriæ appoſita impedit litis ingreſſum, nu. eod.
57 *Injuria per metum illata anno utili præſcribitur.*
58 *Injuria ex quibus actibus cenſeatur remiſſa.*
59 *Et remiſſio tacita operatur ad impediendam accuſationem, ſicut expreſſa.*
Et in Regno Neap. debet fieri expreſſe, & in judicio. n. eod.
60 *Injuriam inferens, nec jurejurando excuſatur, quin fecerit animo jurejurandi.*
61 *Injuria an poſſit revocari.*
62 *Injuriarum an teneatur erga Notarium qui ſupplicando Principi, negaverit, donationem fuiſſe factam in teſtamento, vel publicatam.*
63 *Et quid ſi in ſupplici libello aliquid aſſeruerit in aliorum injuriam ſuppreſſis nominibus.*
64 *Statutum de injuriis non comprehendit dantem mentitam etiam in judicio pro defenſione ſui honoris.*
65 *Injurioſis verbis provocatus, an poſſit injurioſe reſpondere, dare mentitam, vel alapam.*
Mentita quando eſt prohibita, punitur, etiam quod ſit dictum ſalvo honore tuo, n. eod.
66 *Injuriam verbalem an armis repellere liceat, remiſſive.*
67 *Mentita quando ſit licita in foro conſcientiæ.*
68 *Injuriarum actio quando competat ſocio injuriati.*
69 *Et quid ſi verum dicitur.*
70 *Injuriarum an teneatur vocans alterum baſtardum, vel excommunicatum, poſtquam fuerat legitimatus, vel abſolutus.*
71 *Injuriarum an poſſit agi pro injuria vera, cujus detectio concernit bonum publicum, remiſſive.*
72 *Et quid ſi objiciatur crimen alicui poſt reſtitutionem Principis.*
73 *Uſque ad litis conteſtationem injuria revocari poteſt per pœnitentiam.*
74 *Injuria verbalis an tollatur per revocationem verborum injurioſorum.*

INjuria (*a*) pluribus modis committitur, facto, ſcilicet, & verbo. Facto, puta ſi quis alterum percuſſerit, alapa; ut in caſu Grammat. *deciſ.* 14. Vel cubito, ut in caſu Pariſ. *conſ.* 165. *lib.* 4. Vel eum manu ſub mento, ut in caſu Guid. Pap. *conſ.* 224. Vel baculo, ut in caſu, de quo per Gram. *voto* 15. 28. *conſ.* 2. *deciſ.* 16 17. & Bertran. *conſ.* 161. *lib.* 6. *& conſ.* 142. *eod. vol. & conſil.* 164. *lib.* 7. & Nat. *conſ.* 254. Vel vulneravit, ut in caſu Jo. de Amic. *conſ.* 77. *&* 85. & Mauru. *conſ.* 41. *lib.* 1. & Gram. *voto* 1. 22. *& conſil.* 56. 62. 68. 69. *& dec.* 16. 94. & Marſil. *conſ.* 31. 34. & Boerus *dec.* 323. & Natt. *conſ.* 44. (*b*) Verbo, puta, ſi quis alteri minatus fuerit, ut in caſu Bald. *conſ.* 144. *lib.* 2. & Cravet. *conſ* 13. *& conſ.* 53. (*c*) Vel ſi appellaverit aliquem falſarium, ut in caſu, in quo conſuluit Rom. *conſ.* 96. vel Uſurarium, ut in caſu Cravett. *conſ.* 145. vel Proditorem, ut in caſu Bald. *conſ.* 361. *li.* 4. & But. *conſ.* 44. Vel infamem, ut in caſu Bertran. *conſ.* 131. *lib.* 5. Vel baſtardum, ut in caſu Bertr. *conſ.* 189. *lib.* 6. Vel ſi dixerit alicui, (*d*) En ea bonus homo, quæ verba communiter intelliguntur, quod eſt cornutus, ut in caſu, in quo conſuluit Socin. quodam conſ. de quo mentionem facit Caravita *ſuper ritu* 311. *magnæ Curiæ num.* 22. Vel alicui dixerit, quod produxerit chartam falſam, ut in caſu Rimin. *conſ.* 49. Vel quod vendebat poteſtarias, ut in caſu Socin. *conſ.* 146. *lib.* 1. & Corn. *conſ.* 80 *lib.* 3. Vel quod fecerat monetam falſam, ut in caſu Socin. *conſ.* 118. *lib.* 1. Vel aliquem diffamaverit de aliqua re, ex qua ejus opinio læderetur, ut in caſu, in quo conſuluit Rom. *conſ.* 97. puta, quia dixerit mulieri, Ego te deſponſavi, ut in caſu Bald. *conſ.* 230. *lib.* 2. Vel quod illam appellaverit Sorza, idola, malfatta, incendioſa, puttana, che te ho tratto tre heredi del corpo, ut in caſu Bar. *conſ.* 108. vel quod ei dixerit, Tu ſei una putana, che te ho lavorata cinquanta volte, ut in caſu *conſ.* 60. Vel dixerit alicui, Tu mentiris, ut in caſu Bald. *conſi.* 45. *lib.* 1. & Socin. Jun. *conſi.* 82. *lib.* 3. Vel aliquem accuſaverit de aliquo crimine, & ſuccubuerit, ut in caſu Ang. *conſ.* 95. & Soc. *conſ.* 118. *lib.* 1. (*e*) Vel fecerit aliquem indebite carcerari, ut in caſu Bald. *conſ.* 212. *lib.* 3. & Guid. Papæ, *dec.* 324. *Si quis Titium*. Vel oppoſuerit alicui crimen, de quo habebat gratiam, ut in caſu Cravettæ, *conſ.* 168. Dicitur etiam injuriam inferre, ſi quis vitaverit aliquem tanquam excommunicatum, ut in caſu, in quo conſuluit Rom. *conſ.* 387. Vel prædicator concionando male dixerit de aliquo vicino ſuo, licet illum non nominaverit, ut in caſu Alex. de Nevo *conſ.* 82. Scias autem in hoc propoſito, quod magna eſt differentia inter Verberare, & Pulſare: nam Verberare eſt, cum dolore cædere: Pulſare ſine dolore *l. lex Cor.* §. 1. *ff. de injur.* Et ita declarant Doctores, ut dicit Ana. *in rub. de clerico percuſſ. poſt n.* 4.

Quæro, nunquid ſi quiſquis intret (*ee*) in agrum 2
meum cauſa venandi, poſſum ego contra eum agere actione injuriarum. Reſpond. de jure dicendum eſt, (*f*) quod non: ſed contrarium uſurpatum eſt, & obtentum de conſuetudine, ſ. quod poſſum prohibere, ne quis intret in agrum meum; & ſi intret, me invito, tenetur injuriarum, ut de hac conſuetudine Anan. *in c. omnibus. nu.* 4. *de* (*g*) *cle. vena.*

(*h*) Item injuria facta uxori, cenſetur facta vi- 3
ro. Et ideo ſi ſtatutum deponat, quod faciens injuriam Magiſtratui puniatur in centum, habebit locum etiam in faciente injuriam ejus uxori. Et dicit Placa *lib.* 1. *delictorum*, *cap.* 6. *numer.* 25. quod hæc ſententia adeo recepta eſt à Doctoribus utriuſque claſſis, ut impugnari non poſſe (i) videatur.

Scire (*k*) debes, quod ex injuria duplex ori- 4
tur actio, civilis ſcilicet, & criminalis (*l*) Civiliter agitur, quando petitur æſtimatio injuriæ. Et de hoc dixi *infra lib.* 7. §. *Actio.* Criminaliter autem petitur injuriantem puniri pœnis juris, (*m*) &c.

Ulterius quæro, nunquid in libello injuriarum 5
ſit ponendus annus, & menſis, & locus illatæ injuriæ. Reſp. quod ſic. Et eſt communis opin. ut dicit Alexand. *conſ.* 212. *numer.* 1. *lib.* 1. Bertran. *conſ* 275. *num.* 1. *lib.* 1. Vide quæ dixi *infra hoc eod. lib.* §. *fin. quæſt.* 12. *verſ. Adde quod.*

Sed (*n*) nunquid in libello injuriarum requiritur, 6
quod querelans taxet (*o*) injuriam ſibi illatam cum juramento? Reſpon. quod non, ſed ſufficit, quod in libello exprimat aliquam ſummam, ad quam æſtimet ejus injuriam, ſalva (*p*) taxatione Judicis, qui poſtea edoctus de injuria, ante ſententiam moderatur, & taxat, & deinde defert injuriam paſſo juramentum: cui per-

permiſſum eſt jurare uſque ad ſummam taxatam, vel minus, non autem ultra illam ſummam. Et eſt hæc theorica, quam ponunt Doct, in hac materia, ut dicit Bertrand. *conſ.* 74. *n.* 6. *lib.* 8.

7 Sed (*q*) quæro, quæ ſit pœna injuriæ? Reſpond. quod regulariter eſt arbitraria judici, inſpecta facti, & perſonarum qualitata, ut eſt tex. *in* §. *in ſumma. inſt. de injur.* An autem poſſit judex aliquo caſu arbitrari pœnam mortis, dixi infra *hoc eod. lib.* §.
8 *fin. quæſt.* 83. *ver. ſed quæro.* Item condemnatus actione injuriarum efficitur infamis. Quod tamen intellige, ut procedat, (*r*) modo injuria ſit atrox: alias enim non efficitur infamis. Et ita tenent omnes Doctores, ut dicit Ang. *in l. infamem, in primis verbis, ff. de pub. jud.* prout illum refert Auguſt. ad Ang. *de maleſ. in verbo, Dictum Sempronium, ſub n.* 4. *& in verbo, Verba injurioſa, poſt n.* 17. (*ſ*) Sed certa Angel. ibi non ita dicit, ſed primo ait, quod damnatus pro gravi injuria ſecundum omnes efficitur infamis, deinde ſubdit, ſed & pro modica videtur damnatus infamis, (*t*) & ſic aperte inclinat in ſententiam, quod etiam damnatus pro modica injuria efficiatur infamis, quam etiam ſequitur, & dicit eſſe communem Fel. *in c. cum te, n.* 9. *de re judicata.* Corſet. *de minimis in* 2. *p. verſ.* 26. quem refert Pract. Conrad. *fol.* 407. n. 21. Faciunt, quæ dixi ſupra *hoc eod. lib.* §. *Furtum, ver. pariter etiam.*

9 (*u*) Tollitur autem actio injuriarum per lapſum anni, tanto enim temporis ſpatio præſcribitur, ita tenet gl. *in l. ſi non convicii, in glo. fin. C. de injur.* quam dicit eſſe communiter approbatam Ruin. *conſ.* 21. *n.* 5. *lib.* 4. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Placa *in d. ca.* 6. *circa fin.* Hoc tamen intellige, ut procedat in actione injuriarum criminali, nam civilis eſt perpetua, ut dixi *in d.* §. *Actio.* Et hanc eſſe communem opin. atteſtatur Bald. *de præſcr. in* 4. *p.* 4. *q. principalis, qu.* 1. *n.* 3. quem refert Rol. *conſ.* 39. *n.* 15. *lib.* 2. Scias etiam, quod iſta annus intra quem poteſt agi criminaliter actione injuriarum, eſt continuus, & eſt communis opin. ut dicit Cuma. *conſ.* 74. *poſt n.* 5. Curtius Jun. *in l.* 1. *in pr. n.* 20. *ff. quod quiſque juris.*

10 (*x*) Item tollitur per converſationem habitam cum offenſore, cenſetur enim ex hoc injuriam tacite remiſiſſe. Et hæc ſententia ab omnibus juris profeſſoribus recepta eſt, ut atteſtatur Placa *in loco præallegat.* n. 43.

11 Tollitur etiam (*y*) per remiſſionem expreſſam. An autem per remiſſionem injuriæ factam in foro conſcientiæ ſit ſublatum jus accuſandi, & an qui remiſit injuriam, cenſeatur etiam remiſiſſe damna, & expenſas, dixi intra *hoc eod. lib.* §. *fin. q.* 58. *ver. quæro modo, & ver. ſed in propoſito.*

12 (*z*) Quæro nunc, an ille, qui injuriam intulit, poſſit ſe tueri, dicendo, quod non habebat animum injuriandi? Reſp. quod non, quia omnis injuria in dubio præſumitur facta animo injuriandi, niſi contrarium probetur. Et ita concludunt communiter omnes DD. ut dicit Socin. *conſ.* 146. *poſt n.* 7. *verſ. circa tertiam lib.* 1. Hanc etiam dicit eſſe communem Pariſ. *conſ.* 149. *n.* 19. *lib.* 4.

Sed pone, quod in eodem actu, quo quis injuriam
13 intulit, fuerit proteſtatus, quod nolebat ex eo injuriam facere: puta, quia dicat alicui, (*a*) Tu mentiris, ſalvo honore tuo, vel ſalva reverentia tua. Reſp. quod talis proteſtatio non relevat, quo minus teneatur actione injuriarum, ita dixit Bart. *in l. ſi quis extraneus, in princ. nu.* 3. *& ſeq. ff. de acq. hæredi. &* in *l. non ſolum.* §. *morte, n.* 47. *ff. de oper. nov. nunc.* Et ita in facti contingentia judicatum fuiſſe atteſtatur Guid. Papæ *deciſ.* 495. *ex injuria.* Quæ tamen concluſio intelligenda eſt, ut procedat, quando apparet, quod habebat animum injuriandi vare, vel præſumptiva, prout in caſu, in quo loquitur Bart. nam illa verba, *Tu mentiris*, ſunt ex conſuetudine inducta, ut habeant vim injuriandi, ut eſt omnibus notum. (*b*) Ceterum ſi ſubeſſent conjecturæ, per quas talia proteſtatio adjuvaretur, quod ſcilicet non habuiſſet animum injuriandi, certe talis proteſtatio prodeſſet, ut dicit Oldrad. *conſ.* 53. *poſt n.* 3. cujus doctrinam dicit eſſe communiter approbatam Soc. *conſ.* 118. *n.* 5. *in fi. lib.* 1. Et ponit exemplum in magiſtro, qui loqueretur cum diſcipulo, vel ſimilia.

(*c*) Quæro etiam, nunquid ſi aliquis ab alio pro- 14
vocatus, dicat illi, (*d*) *Tu mentiris*, teneatur ex eo actione injuriarum, non obſtante ipſa provocatione, etiamſi dicat verum? Reſpon. quod ſic. Et eſt communis opin. ut dicit Boer. *conſil.* 4. *n.* 27. *& ſeq.* ubi etiam ſubdit, quod ita obſervatur in practica, & ita reperio in facti contingentia deciſum fuiſſe per Conſilium Neapol. teſte Capic. *deciſ.* 58. *in cauſa Nicolai*: regulariter enim in delictis provocatio non axcuſat, ut dixi infra *in hoc eo. lib.* §. *fi. q.* 60. *ver. nunc quæro.* (*e*) Sed bene provocatus regulariter mitius punitur, ut ibi dixi; Senatus autem aliter judicavit in cauſa Nicolai Fodrii, quem in totum excuſavit, quod dixiſſet cuidam, tu mentiris, qui ei prius dixerat, quod no fecerat da gentilhuomo, 9. Januarii 1557. P. N. Sed forte erat jam inter ipſos ſecuta pax, quo caſu in hujuſmodi injuriis verbalibus Senatus ſemper ſolet clementer agere.

(*f*) Item quæro, nunquid dicens alicui inju- 15
riam, quæ vera ſit, teneatur actione injuriarum? Reſp. Aliqui ſimpliciter dicunt, quod ſic, & hanc dicit eſſe communem opi. Curt. jun. *in l. fi. n.* 3. *ff. quod quiſque juris*, Tu vero dic, quod aut intereſt reipub. quod illud delictum ſciatur, puta, quod ille ſit homicida, vel latro, &c. & non tenetur. Aut non intereſt puta, quia ſit cæcus, vel claudus, & tenetur, ita dixit Bart. *in l. eum, qui nocentem, in pr. ff. de pœnis.* Et eſt communis opin. ut dicit Alex. in *l.* 3. in *pr. n.* 6. *ff. de liber. & poſthu.* quem refert Villalobos *in ſua collecta communium opin. in littera A.* n. 29. Apoſt. ad Ang. *in d. l. eum, qui nocentem, ſub n.* 1. Placa *li.* 1. *delictorum, c.* 1. *poſt n.* 3. Scias tamen opus eſſe, quod tale crimen, quod intereſt reipub. ſciri probetur, nam eo quidem caſu non tenetur, ſed ſi non probaverit, utique tenetur. Et eſt communis opin. ut atteſtatur Boer. *in d. conſ.* 4. *n.* 36. *in fine, &* n. 46. & 48. (*g*) Et hoc etiam ſi tale crimen fuerit oppoſitum judicio excipiendo, puta contra teſtes, vel hujuſmodi, ut dixi infra *hoc eod. lib.* §. *fi. q.* 53. *verſ. caveant tamen.* Præterea etiam illa diſtinctio non procedit de jure canonico, nam eo jure alteri injuriam dicens, licet vera ſit, non excuſatur, cum prius debeat præcedere charitativa admonitio, vel correctio. Et eſt communis opi. Doctorum, ut atteſtatur Alex. de Nevo, *conſ.* 82. *n.* 5. *in fine.*

(*h*) Quæro, quid ſi injurians dicat ſe pœnitere, & 16
quod dixit, fecit calore iracundiæ, nunquid erit excuſandus? Reſp. aliqui dicunt, quod verba injurioſa prolata per iracundiam non ſunt punienda. Et hanc dicit eſſe communem omnium ſententiam Jo. Arno. *Epitom.* 58. Cum ſit communis. Sed certe ego credo, quod hæc opinio non ſit communis, neque vera, nam in delictis commiſſis non excuſatur calor iracundiæ, ut dixi infra *hoc eod. lib.* §. *fin. qu.* 60. *verſ. Eſt etiam*: licet quandoque proſit, ut quis mitius puniatur. Et ita ſemper vidi in practica obſervari. Pariter etiam pœnitentia poſt delictum commiſſum non axcuſat, ut dixi *in d.* §. *q.* 16. *verſ. item quæro, & q.* 60. *ver. fuit quandoque.* Et in facti contingentia deciſum fuit per Curiam Tholo. teſte Aufrer. *dec.* 409. *Item Titius*: quem refert Mantua. qui idem conſuluit, *conſil.* 77. *lib.* 2.

ADDITIONES

Ad §. Injuria.

(a) INjuria,) Injuria generaliter, & ſpecialiter quid ſignificet Decian. *in tract. crimin. tom.* 1. *lib.* 1. *c. ultim. ſive* 17. Quid ſit, quomodo in jure ſumatur, quando, & quot modis inferatur, & alia plura Vigell. M.R.I. *lib.* 5. *c.* 10. *de injuriarum actione reg.* 32. *uſque ad* 51. Far. 4. *vol. q.* 105. *inſpect.* 1. Item *inſpect.* 3. *n.* 83. 84. & 85. & quando atrox, vel levis *inſpect.* 4. *n.* 175. & quomodo veritas excuſet, *inſpect.* 5. *n.* 219. & quando injuria uni facta alteri etiam illata cenſeatur *inſpect.* 6. *n.* 253. De injuria illata patrocinanti *inſpect.* 7. *n.* 306. De maledicente Principi *inſpect.* 10. *n.* 389. De libello famoſo, *n.* 401. Addas Boſſium *tit. de injuriis*, Plazam, *c.* 1. & 2. *n.* 19. & 20. & *c.* 3. 4. 5. 6. & 7. Alia Vulpell. *conſil.* 67. *n.* 2. quid ſi coram Principe atrocem dixeris, aut judice Bertazol. *conſ.* 168. *n.* 20. *lib.* 1. Quid ſi in genere, idem *conſil.* 237. *n.* 60. Vel in memoriali Farin. *d. loco. n.* 5. videndus erit Bald. *conſil.* 35. *lib.* 5. ubi Roveſcala, & Farin. *d. q.* 105. *n.* 5. & 6. vel Simoniacum, aut hæreticum Conrad. *tit. de injur. n.* 9. *fol.* 404. Vel furfante. Bonacoſſa *in* 2. *part. comm. verſ. injuriam paſſus*. Sed ſi dicatur alicui ſum animoſior te, non ſit injuria, ut ibi per eum *n.* 161. *in verbo injurioſum verbum*. Quid ſi ſe jactando dicat non adulteravi, non feci homicidium, per eundem *in* 1. *par. in verbo injurioſa verba*. Quid ſi dicat *al ſindicato ti voglio*, Bajard. infra, Vel ſi appelletur cæcus, mutus, vel claudus. Bonacoſſa *in p. par. verſic. injuriarum actione*, ubi etiam de obloquente, vel convitium de abſente proferente. Quid ſi appoſuerit alicui crimen, de quo jam ſit liberatus. Paſetus *conſil.* 183. Quid ſi plures injuriæ dicantur. Bajard. hic *n.* 8. *cum pluribus ſeq.* videndus erit Bertazz. *conſ.* 237. *lib.* 1. *n.* 7. Bald. *conſ.* 361. *lib.* 4. Ros.

1 *Injuria pluribus modis committitur.*) Adde, † quod non ſolum per verberationem infertur injuria, ſed etiam per actum proximum, puta, elevando manum, minando verberare; Et ideo poteſt agi actione injuriarum, Guid. Pap. *dec.* 12. Brun. *conſ.* 134. & Vivi. *deciſ.* 161. *in pr.*

2 Item † adde, quod retinens equum fræno, quamvis equitantem non percutiat, dicitur injuriam inferre, & perſonaliter offendere. ita affirmat Vulpell. *in tract. de pace*, *q.* 92.

3 Item † adde, quod facto etiam committitur injuria, apponendo cornua, vel aliud infamatorium, & competit actio injuriarum, tex. eſt *in leg. Conſtitutionibus, ff. de injur.* quem ad hoc allegat Firman. *in repertor. ſuo*, *in verbo actio injuriarum*. Et in hac materia injuriarum vide Fab. Montel. *de arbitr.*
4 *parte* 4. *fol.* 367. ubi † ponit exempla injuriæ perſonalis quinque modis, & etiam multa verbalis injuriæ exempla, &
5 præſertim de mentita, & † ibi etiam dicit, quod de injuriis non poteſt dari certa pœna, cum ex varietate locorum, temporum, perſonarum, & factorum ipſæ quoque pœnæ variari ſoleant.

6 Item † adde, quod facto etiam committitur injuria, ſi unus præcedat alium, qui ſecundum ejus dignitatem non debebat illi præferri, Bald. *in l. obſervare*, §. *antequam*, *ff. de offic. proconſ.* licet contrarium tenuerit Jo. Fab. *in l. aliam ff. de bon.*
7 *poſſ.* immo Bal. ibi plus dicit, quod licet † reſiſtere de facto armata manu, quia nemo tenetur injuriam pati; & maxime ſecundum eum, ſi ſit in quaſi poſſeſſione, ratione conſuetudinis exiſtentis in loco. Et ita tenet etiam Caſſan. *in conſuet. Burgun. fol.* 850. *n.* 17. *cum ſequen.*

Item adde, quod in multis aliis caſibus poteſt agi actione injuriarum, ut Afflict. *in titulo de pace juramento firman.* §. *injuria*, *n.* 23. ubi infinitos caſus enumeravit: & ideo ad ejus dicta te remitto.

Item adde an injuria fiat volenti, & an tunc agi poſſit per injuriarum, vel per judicem ad favorem fiſci, & an credatur ei, cui injuria fuit facta, dicenti de voluntate ſua ſibi factam fuiſſe injuriam, late per Boſſ. *in titul. de injur. n.* 14. *cum ſequ.* & Gram. *deciſ.* 37. *n.* 13. ubi tenet, quod judex ex officio procedere poteſt ad favorem fiſci, etiam quod injuria volenti facta fuiſſet.

Item adde, quod ſi unus de domo, & familia voluntarie ſe ſubjecerit vulneribus alterius, poterunt alii de dicta domo, & familia agere pro injuria ſic illata ſibi in alterum. Socin. *in cap. cum contingat*, *n.* 10. *de ſentent. excommunicat.* & ibi dicit idem eſſe de Clerico. BAJARD.

(b) *Verbo, puta ſi quis.*) Adde, quod injuria dicitur inferri, etiam quando alicui dicitur, quod eſt ſpurius, & natus ex Monacho Gloſſ. Bart. & Doct. *in l. turpia*, *ff. de legatis* 1. & fuit originale dictum Azo. *in ſummm. de infam.* & idem dicit Roman. *ejus conſil.* 96. *n.* 2. Ang. tamen de Aret. *in* §. 1. *poſt n.* 4. *Inſtit. de injur. not.* ex Gloſſ. ibi, quod quoties
8 aliquid alicui impropero, vel objicio, † quod intereſt Reipub. ſciri: Si verum dicam, non teneor injuriarum, ut ſi dixero, tu fuiſti mitratus pro falſo, ut poſſis evitari in teſtem, vel dico, quod tu es ſpurius, ut non admittaris ad honores. Intereſt etenim Reipub. ſciri, & commoveri: late per Alexand. *in l. & ſi pepercerit*, *n.* 6. *ff. de liber. & poſthum.* ſecus ſi dicam, quod Reipubl. non intereſt ſciri, ut ſi dicn, quod es cæcus, vel tignoſus, quia tunc teneor: & iſta eſt veritas, ut ſubjungit Aretin. ibi, licet dicat Joan. Fab. ibi tenere contrarium, & vide etiam Boſſ. *titul. de injur. publ. n.* 3. Similiter dicens alicui: Tædet me, quod fueris condemnatus de falſo, vel alio delicto: tametſi præmittat, tædet me; tamen tenetur injuriarum actione, quia præſumitur id dicere animo injuriandi, per Jaſ. *d. l. turpia*, *n.* 11. & *in l. morte*, *ante numerum* 48. *ff. de nov. ope. nunciat.* Ripa. *in capit. cum M. Ferrarienſis de conſtit. ante numerum* 90. Similiter dicens alicui injuriam; quæ in eo non ſit vera, ſed in ſocio, qui ſecum erat, poterit ille ſocius agere injuriarum actione; quoniam præſumitur dixiſſe illa ad illius injuriam; licet verba dixerit ad alium, quia non inſpicitur, cum quo quis loquatur, ſed in quem voluntaria intentio dirigitur, per Boer. *conſil.* 3. *num.* 4. Conrad. *in prato. folio mihi* 403. Item ſi aliquis alicui dicat, plus valet pilus mei equi, quam capilli tui. tex. & ibi D. Anton. *in cap. cum te. de re judic*, & tradit Jaſ. *d. l. Turpia. n.* 8. Similiter ſi dicatur alicui, quod ſit Ravaglioſus, vel quod uxor ſua commiſerit adulterium, ut per Roman. *conſil.* 183. & Jaſ. *d. l. Turpia*, *n.* 9. Similiter injuriarum actione tenetur dicens alicui, quod eſt uſurarius, animo tamen injuriandi, ſi id dicat in publico loco, puta univerſitatis, ut per Cravet. *in conſil.* 14. *n.* 1. Similiter procurator Principis, vel fiſci indebite aliquem vexans tenetur injuriarum actione: ut per Cravet. *conſil.* 168. *in* 2. *dub.* Similiter vocans aliquem, reſtitutum à Principe, proditorem, tenetur ei injuriarum actione. Poteſt tamen ei dici, tu fuiſti proditor. Vide Natt. *conſil.* 624. *col.* 3. *in pr.* Et habetur per Crav. *d. conſ.* 168. *in* 1. *dub.* Similiter legitimato non poteſt ei ſine injuria dici, Tu es ſpurius. Poteſt ei tamen dici, Tu fuiſti ſpurius, per Nat. *d. conſ.* 624. *poſt n.* 25. Poſtremo no. unum in materia pulcherrimum, quod injuriam ut quis dicatur alteri inferre, non ſufficit generale convicium; ſed requiritur, quod deveniatur ad aliquam ſpeciem delicti, per ea, quæ dixi *in conſ. ſyndica. n.* 151. *cum ſeq.* Et conjunctus quando poſſit agere injuriarum actione pro conjuncto. Item Dominus pro ſervo, & amicus inſimul pro amico. Item & univerſitas, vide per Cravet. *conſ.* 45. *vol.* 1. & 2. GIACH.

Verbo, puta, ſi quis.) Adde † quod plura verba injurioſa 9
eodem impetu dicta unum convitium faciunt, licet oratio injurioſa ſæpe repetatur, Bartol. *in l. item lalconem* §. *ait prætor*, *ff. de injur.* Covar. *var. qq. lib.* 2. *cap.* 10. *n.* 8. ubi pleniſſime de injuriis in foro animæ, & in foro judiciali, & de remiſ-
ſionibus. Et † idem eſſet, ſi ſtatutum puniret quodlibet 10
verbum injurioſum; nam debet intelligi de quolibet verbo prolato ex intervallo, non autem, quando plura eodem impetu proferuntur, Decian *in l. ſi familia*, *n.* 19. *ff. de juriſd. omn. jud.* Bart. *conſ.* 108. & Petr. An. Anguſ. *conſ.* 12. Sed
Barth. Fænut. *in tract. ſuo de momento*, *cap.* 20. *n.* 12. ita † diſ- 11
tinguit, quod ſi ſtatutum puniret quodlibet verbum injurioſum, puta in decem, tunc plura verba injurioſa eodem inſtanti prolata idem ſignificantia, ut ſi quis in alium dicat, *traditore*, *traditore*, ſeu, *ladro*, *mariolo*, *taglia borſe*. quæ ſere idem ſignificant, debent puniri pro una injuria tantum, quia eſt quædam verborum multiplicatio, quæ non mutat ſubſtantiam rei; ſi vero eſſent plura verba diverſas injurias ſignificantia, puta, ſi dictum eſſet, *ladro*, *traditore*, *falſario*, tunc tot pœnæ imponi deberent, quot verba injurioſa eſſent: alias ſtatutum fruſtra exprimeret pœnam pro quolibet verbo injurioſo. Et non poteſt dici, quod verbum accipitur pro una oratione; nam ſupradicta verba ſunt plures orationes ex nomine, & verbo per ſe conſiſtentes. Et hanc diſtinctionem ſequitur Petr. à Plaza *in epit. delict. c.* 1. *n.* 17. Et ſi ſtatutum puniret injuriantem pro qualibet vice, puta, in decem, tunc proferens plura verba injurioſa, etiam diverſas injurias ſignificantia, eodem tamen impetu, & momento non poſſet puniri, niſi pro una injuria; nec ſufficeret quodlibet intervallum: ſed requiritur tempus omnino ſeparatum, ut ſi in contentione ſermonis aliqua verba injurioſa protulerit; poſtea intermediatis aliis ſermonibus, rurſus alia proferat verba injurioſa; dicetur tamen una injuria tantum, incontinenti facta, quia requiritur, quod omnino diſceſſum ſit ad alios actus, ut per eundem Fænut, *in loco ſupra citato*, & Cæpo. *in conſ.* 76. *n.* 4. & *conſ.* 77. *in fine.* Ego autem arbitror, quod ubi eſſet conſuetudo, qua ſtatuta interpretari ſolent, quod illa eſſet ſervanda. Et quæ dicantur verba injurioſa, Gram. *deciſ.* 14. *n.* 9. & 10. & † in hac materia quæ dica- 12
tur injuria atrox, Menoch. *de arbit. Jud. caſ.* 263. *fol.*
471. & † quomodo fiat injuria per verba imperſonalia, & 13
qua-

quomodo cognoſcatur, ſi reproperatur injuria animo injuriandi, vel defendendi, Capic. *dec.* 58. ubi habetur, quod injuriatus non poteſt reproperare injuriam contra iojuriatum,
15 dicendo ſimilem, vel majorem injuriam. Et † generaliter dicas, quod quis, quibuſvis verbis offendatur, aut gravetur ejus opinio, injuriam patitur, ut per Lancellot. Conrad. *in tract. de injuriantibus in ſua pract. crim. nu.* 4. *& in tract. de duell. & pac. concl.* 17. *n.* 1. & ubi *nu.* 10. habetur, quando
16 injuria verbalis etiam fiat abſenti, & † non ſolum verbis expreſſis, ſed etiam ſubdole dictis, & indirectis, quibus injuria affi.itur, immo etiam riſu, & ſolo nutu, *d. concluſ.*
17 13. *num.* 3. & † injuria, quæ fit per ſcripturam, dicitur
18 verbalis, Rom. *in conſil.* 278. & † hoc procedit, ſive injuria inferatur in genere, ſive in ſpecie, Soc. *conſ.* 118. *nu.* 1. *vol.* 1. Eſt tamen minor injuria, quando fit in genere, quam, quando fit in ſpecie, & nominatur perſona, Alcia. *in conſil.* 40. *n.* 7. *lib.* 5. Bero *in conſ.* 161. *col.* 3. *&* 4. *vol.* 3. & Bertaz. *in conſ.* 237. *n.* 6. *vol.* 1. quomodo probetur injuria, & † re-
19 miſſio injuriæ, vide Maſcat. *de prob. concl.* 902.

20 Item † adde, quod injuria non fit ſine dolo, Bal. *conſ.* 444. *nu.* 4. *vol.* 4. Alexa. *conſ.* 209. *num.* 14. *lib.* 4. Boſſ. *in tit. de injur. num.* 13. ita ut non ſufficiat etiam lata culpa, Bal. *conſ.* 277. *num.* 2. *vol.* 5. Bajard.

21 (*c*) *Vel ſi appellaverit aliquem falſarium.*) Adde, † quod verbum prolatum contra aliquem: tu falſum dicis, non infert, quod ſit dictum doloſe, & animo injuriandi, nec ex propoſito, ſed potius ex lapſu linguæ, ut non præſumatur delictum, Salicet. *in l. Tutela, C. de in integr. reſt. num.* quem refert, & ſequitur Ferret. *in conſil.* 175. *num.* 3. *vol.* 2. Sed ego dubito, hoc verum non eſſe, ſi hujuſmodi verba irato animo prolata fuiſſent; & credo, quod remittendum eſſet judicis arbitrio, qui conſideratis præcedentibus verbis, & modo, quo dicta fuiſſent, poſſet cognoſcere, an lapſu linguæ, vel injuriandi animo fuiſſent prolata. Bajard.

(*d*) *Tu es bonus homo.*) Adde † Card. *in c. ex litteris, de con-*
22 *ſuet.* & Neviz. *in Sylva nupt. lib.* 4. *n.* 76. Bajard.

23 (*e*) *Vel fecerit aliquem incarcerari.*) Adde, † quod intelligens, ex fama aliquem eſſe ſuſpectum de fuga, & eum incarcerari fecerit excuſatur ab injuria, Cæp. *conſ.* 70. *n.* 13. Boer. *conſ.* 4. *num.* 43. & ſufficit, ſi ſuam intentionem per unum teſtem probaverit, vel ſemi plene, Bal. *in l.* 3. *C. de calumniat.* Ang. *in l. Athletas*, §. *calumniator*, *n.* 7. *ff. de his, qui not. infam.* Jaſ. *conſ.* 2. *n.* 9. *vol.* 1. & etiam excuſari debet, ſi teſtes eſſent reprobati, Bart. *in l.* 1. *numero* 6. *ff. ad Turpil.*

24 Item adde, † quod etiam appellans non debet injurioſa verba dicere contra judicem, qui ſententiam tulit, alias debet puniri pœna extraordinaria, ultra quod notatur infamia, *l. judices*, *ff. de injur.* & quod plus eſt, puniri poteſt ab eodemmet judice, & ſine proceſſu, ſed de facto, quia defendit ſuam juriſdictionem, & honorem ſui officii; & quia injuria eſt notoria, quæ in appellationis libello, & penes Notarium, qui eſt publica perſona, Judici infertur, ut per Paul. de Caſtr. *in l. Illud. ff. de appellat.* quem refert, & ſequitur Grav. *in addit. ad Prax. Veſtr. lib.* 7. *cap.* 3. *n.* 31. & Meno. *de arbitr. Jud.*
25 *caſ.* 263. *n.* 7. *&* 8. tamen advertendum eſt, † quod ſi appellans ſententiam injuſtam, vel iniquam dicat, non videtur per hoc convitiari judici; ſed ita demum, ſi impingat illi doſum, ut per Caſtr. *in d. l. Illud*; nihilominus dicit Gravat. *in loco ſupra citato*, quod ſolet addi per appellantes; ſalvis ſemper veſtris honore & reverentia, & in Regno Neap. ſemper
26 dicitur, cum reverentia.

27 Item adde, † quod dicendo Judici, *al ſindicato ti voglio*, infertur injuria, Bart. *in l. ſi tutor. ff. de author. tutor.* ſed † Officialis actione injuriarum non tenetur, ſi animo corrigendi verbum injurioſum protulerit, Olds. *conſ.* 53. Natt. *conſ.*
28 462. *n.* 20. & Fel. *in c. cum te col. fi. in fin. de ſent. & re jud.*

Item adde, † quod allegans judicem ſuſpectum, & cauſas ſuſpicationis non probans, actione injuriarum tenetur Judici allegato ſuſpecto, Bal. *in cap. ſuper*, *de offic.* & Ang. *in l.*
29 *quæ omnia*, *ff. de pact.*

Item adde, quod ſi quis dixerit alicui quod eſt nobilior, & probior eo, non tenetur actione injuriarum, ut deciſum fuit per Bart. & Guliel. de Cun. *in conſ.* 5. *vol.* 1. *conſ. crim. diverſ. magnæ impreſſ.* & Plot. *in conſ.* 131. *nu.* 20. *inter conſ. crim. vol.* 1. & Alciat. *in conſ.* 2. *lib.* 7. ubi dicit, quod non facit injuriam, qui dicit, ſum nobilis, & probus, ſicut tu; & plus.

30 Item † adde quod dicens, aliquem eſſe impium, ingratum, peſſimum hominem, & ſimilia, non poteſt puniri pœna ſtatuti punientis injuriantem, cum non ſint verba injurioſa ſed diffamatoria, quia non deſcendit ad nominationem alicujus delicti in ſpecie, & in individuo, puta, quia non dixit, homicidam, adulterum, ſpurium, & ſimilia, late per Ruin. *in conſ.* 167. *n.* 2. *vol.* 4.

31 Item adde, † quod dicens, tu es impudens; non tenetur actione injuriarum, ut conſului Natta *conſ.* 67. *in pr.*

Item adde † quod injuria verbalis eſt offenſio perſonæ, 32
ſed non in perſonam, Bal. *in rub. ſolut. matr. col.* 2. *ver. ſed q.* Et ideo pœnalis promiſſio de non offendendo in perſonam non committitur per convitium, ſive injuriam verbalem, Cæph. *conſ.* 190. *vol.* 2.

Item adde, † quod dicens: *Tu non ci vedi?* tenetur inju- 33
riæ, Gram. *deciſ.* 14.

Item adde, † quod minæ inferunt injuriam, Aug. de Arim. 34
ad Ang. *in ver. & dict. Titius*, *ſe defendendo*, *col.* 2. *verſ. quæritur*, an ex ſolis minis, quem refert, & ſequitur Bertaz. *conſ.* 434. *n.* 8. *vol.* 2.

Item adde, † quod ſupplicans ſi appellaverit aliquem ho- 35
minem malæ conditionis, & famæ, tenetur pœna ſtatuti punientis injuriantem, Fel. *in conſ.* 46. *inter conſ. crim. tom.* 2.
& ibi dicit † quod ſtatutum de injuriante habet locum in ſcri- 36
bente injuriam: & idem tenet Burſat. *conſ.* 94. *n.* 5. ſed ſi ſta-
tutum diceret, quod ſi quis alicui dixerit verba injurioſa, † 37
non comprehendit obloquentem contra abſentem, ſecundum Soc. *in c.* 1. *nu.* 3. *de maledic.* & ſtatutum puniens verba injurioſa habet locum etiam quando verba proferuntur in genere, licet non exprimatur certa ſpecies maleficii. ita Bar. *in l.* 3. *ff. de liber. & p ſth.* quem ſequitur Fel. ubi ſupra *nu.* 16.

Item adde, † quod injuria facta uni de familia intelligitur 38
facta omnibus de familia, *l. lex Cornelia*, *in princ. ff. de injur.* Tiraqu. *in tract. de pœn. cauſ.* 51. *num.* 88. & remittitur arbitrio judicis, qui ex facti qualitate, & regionis conſuetudine judicabit, an etiam conſanguineus ultra quartum, vel ulteriorem gradum ea injuria affectus ſit, Menoch. *de arbitr. jud. caſ.* 262. *&* 161. *n.* 4. dicit, quod iſta regula intelligitur, quoad commodum aliquod, ut puta, quod omnis poſſit agere, vel pœnam conventionalem conſequi, & allegat Jaſ. *in l. ſi ita ſtipulatus*, §. *Chryſogonus*, *num.* 53. & Grammat. *in conſ.* 12. *num.* 27. & Socin. *in capit. olim. n.* 20. *de injur*, dicit, quod licet injuria facta uni de agnatione cenſeatur facta omnibus
de illa parentela; † tamen non cuilibet de agnatione compe- 39
tit actio civilis injuriarum, ſed ſolum injuriam paſſo, & ei, qui illum habet in poteſtate, & quod alii criminaliter accuſare poſſunt, per ea, quæ tradit Bart. *in d. l. lex Cornel. ff. de*
injur. & per Soc. *in d. c. olim. num.* habetur etiam, † quod in- 40
juria illata colono, vel procuratori, ſive negotiorum geſtori, vel alii familiari libero, dominus, vel principalis poterit agere, ſi in eorum contumeliam injuria facta fuerit, & etiam an injuria facta uni de collegio facta intelligatur toti collegio; & an collegium agere poſſit.

Item adde, † ſi unus de domo, vel familia ſe ſubjecerit 41
verberibus alterius, poterunt illi de domo, & familia agere pro injuria illata ſibi in altero, Soc. *in c. contingit*, *n.* 10. *de ſent. excom.* ubi dicit idem eſſe in Clerico, ſi paſſus fuerit, ſe verberari, quia a clero pro injuria ſibi illata agi poteſt.

Item adde, † quod vocans meretricem, meretricem emen- 42
datam, non tenetur actione injuriarum, Luc. de Penn. *in leg. errat C. de caſtren. pecul. lib.* 12. Affl. *de feud. in titul. de pace juram. firm.* §. *injuria*, *n.* 20.

Item adde, † quod delens aliena inſignia, tenetur actione 43
injuriarum, Cagnol. *in l.* 1. *num.* 170. *ff. ſi cert. pet.* ac etiam, ſi illa reponat & in priſtinum reſtituat, Rip. *in d. l. num.* 74. ac pœna arbitraria punitur, Marſil. *ſing.* 474. Menoch. *de arbitrar. caſ.* 281. *nu.* 4. *cum ſeq.* Et multos alios caſus pene infinitos, in quibus homo homini actione injuriarum teneri poteſt, enumeravit Afflict. *in tit. de pace jur. firman. in* §. *injuria*, *nu.* 23. & ideo ad ejus dicta te remitto Bajard.

(*ee*) *Quæro, numquid, ſi quis inter*, *&c.*) Adde, quod immo de jure fit injuria Domino fundi privati, ſi venator fundum ingrediatur ipſo prohibente, eſt tex. *in l. injuriarum*, §. *ult. ff. de injur. l. divus*, *ff. de ſervitut. ruſt. præd.* Dec. *conſil.* 197. Afflict. *ſuper conſtit. ſcire volumus num.* 9. & Covart 2. *par. relect.* §. 8. *num.* 2. *cum ſeq.* & ibi etiam habetur, quod venator licet invito Domino fundum ingreſſus fuerit, non tenetur ad reſtitutionem avium, & ferarum: dicit tamen Boſſ. *in tit. de regal. in fin.* quod communiter tenetur, licet etiam in agris alienis recreationis cauſa venari cum canibus, & avibus, non autem cum retibus, laqueis, foveis, & hujuſmodi artibus fraudulentis, præterquam in capiendis, & occidendis beſtiis nocivis, prout ſunt apri, lupi, urſi, leones, & ſimiles, & an Principes, Barones, ſeu feudatarii poſſint venationem prohibere, Dec. *in conſ.* 97. Covar. *ubi ſupra*, Boſſ. *in dicto tit. de regal. num.* 42. Gramm. *in deciſ.* 67. & latiſſime Jo. Anton. de Nig. *in cap.* 23. Gravamina *num.* 114. ubi ponit multos caſus, & in ſupradictis locis habetur etiam de cautelis, quibus facultas venandi acquiritur, & amittitur. Bajard.

(*f*) *Quod non*) Immo, quod ſic, domino tamen prohibente, probat tex *in l. injuriarum*, §. *fi. ff. de injur. & in* §. *feræ*, *inſt. de rer. diviſ.* Giach.

(*g*) *De cle. vena.*) Adde per Rolan. *conſil.* 9. *in* 2. *n.* 15. *vol.* 25. Giach.

(*h*) *Item injuria facta uxori.*) Idem de injuria facta Offi-
ciali

ciali Regis etiam volenti, quæ dicitur facta ipſi Regi, & punitur, per Car. *in prac. f.* 201.*n.*5. GIACH.

44 *Item injuria facta uxori, &c.*) Adde, † an, & quando injuria facta uni ex conjunctis cenſeatur facta aliis, Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 262. BAJARD.

(*i*) *Videatur.*) Far. *d.q.*105.*inſpect.*6.*n.*269.*& inſpect.*2.*n.*25. *&* 26. *Item inſpect.*9.*n.*384. ubi de forma libelli agit, & maxime, *n.* 378. ROS.

Videatur.) Adde idem per Nat. *conſ.* 6. *in pr.* GIACH.

(*k*) *Scire debes, quod ex injuria.*) Adde, quod cumulatio criminalis, & civilis fieri non poteſt, nam utraque actio ad vindictam tendit. Bart. *in l. lex Cornelia*, §. *fi.* *& in l. prætor edixit*, §. *ſi dicatur*, *ff. de injur.* & Maran *de ord. judic. part.* 4. *diſtin.* 1. *n.* 12. Datur tamen remedium, ut poſſit intentari utraque actio, tam in eodem libello, quam etiam poſt abſolutum primum judicium, ut ſi in eodem libello utraque actio concipiatur, fiat proteſtatio, quod altera pœna concipiens contentus remanebit, ſi ea integre, & ſufficienter irrogata fuerit, alias, quod utraque injurians puniatur, Bal. *in l. quod tempore*, *ver.* 2. *quæro. C. de reſtit. milit.* ubi dicit, quod duo remedia, quæ electione tolluntur, poſſunt cumulari in eodem libello conditionaliter, quando ſunt talia, quod unum ex altero oritur, quia non dicitur cumolatio, ſed potius quædam ſubordinata propoſitio, quem ſequitur Felyn. *in c. ſignificantibus*, *col. pen. de libell. oblat.* & ſi libellus alteram tantum contineat actionem per conditioonem, & proteſtationem ſupradictam poterit expedita prima alteri intentari per dictam deciſionem Baldi, altera cautela uti poteſt, ut ſcilicet injuriatus æſtimet injuriam, & injuriæ duntaxat æſtimationem petat, & in fine libelli reſervationem faciat, quod ſi reus ſufficienter punitus non fuerit, reſervat ſibi in altera actione ſatisfactionem omnimodam, quod facere poteſt per text. *in l. ſi tametſi*, §. *cum redhibitoria*, *ff. de ædil. edict.* & ad prædicta vid. Laur. Tenni *in tractat. cautel. caut.*21. ubi late. BAJARD.

45 (*l*) *Civiliter agitur.*) Adde, † quod nedum cum expreſſim injuria dicatur, actione injuriarum agi poteſt, ſed etiam quando aliqua verba proferuntur, quæ quoad corticem injuriam non ſonant, ſed in effectu injurioſa ſunt; ut ſcribit Card. *in c. ex litteris*, *n.* 1. *de conſuet.* Neviz. *in Sylva nupt. lib.* 4. *n.* 76. & Plaz.*c.*1.*n.*13. ubi exemplificat in eo, qui dicit alicui, tu es una bona mulier, & in eo qui dicit, doleo, quod fuiſti verberibus affectus, ut per Ang. *in l. veſtem. ff. de injur.* & etiam de illis, qui ſub ſpecie pietatis injuriant, dicendo, talis eſt perſona ſatis prudens, ſed doleo, quod ei ſucceſſit illud ſiniſtrum, quod a tali fuit multis verberibus percuſſus, vel quod ejus uxor fuit inventa cum tali, ut habetur per Carav. *in ultimo Ritu n.* 22.

Item adde, quod injuriatus non ſolum poteſt principaliter pro injuria agere civiliter, vel criminaliter, ſed etiam incidenter ad damna, expenſas, & intereſſe juxta tradita per Covar. *variar. reſolut. c.* 10. *n.*7. ubi late, & Gomez *de delict. c.*6.*n.* 9. & ibi etiam ſi offenſus, & injuriatus remaneat claudus, vel aliquo membro perpetuo debilitatus, quod non poſſit exercere officium ſuum, qualiter per Judicem fiat æſtimatio operarum.

Item adde, ſi tali injuriato remanſit aliqua cicatrix, vel deformitas patens ex injuria ſibi illata, illa non poteſt, nec debet æſtimari per offenſam, nec per judicem tanquam damnum, vel intereſſe, quod non procedit in muliere ſaltem non nupta, nec in ſervo, in quibus fieret æſtimatio cicatricis, ſeu deformitatis, tamen eo caſu, quod cicatrix, vel deformitas non debet æſtimari in homine libero, offenſus æſtimabit gravius offenſam ſuam, & rectus judex gravius condemnabit, ita tradit Gomeſ. *de delictis*, *c.* 6. *num.* 12. Roman. *conſ.* 278. Plaz. *lib.* 1. *c.* 3. *n.* 36. & Moron. *de fid. treug. & pace*, *q.* 124. *nu.* 23.

Item adde, quod ſi ex injuria illata ſequatur mors, non poteſt agi civiliter, etiam, quod ex injuria duplex oriatur actio, ſcilicet civiliter, & criminaliter, ita habetur per Gomeſ. *de delictis*, *cap.* 6. *n.* 14.

Item adde, quod pro injuria Judex non poteſt ex officio procedere ad commodum partis offenſæ, niſi ad ejus inſtantiam, ſecus vero, quo ad pœnam pecuniariam fiſco applicandam, etiam ſi injuria fuiſſet remiſſa, ita Boſſ. *in tit. de injuria.* *n.* 31. BAJARD.

(*m*) *Etc.*) Sed ſi in eadem cauſa publico judicio agatur interim debetur actio, ne publico judicio præjudicetur *l. prætor*, §. 1. *de injur.* Far. *ut ſup. inſpect.* 2. *n.* 29. *& ſeq.* ROS.

Etc.) Et de omnibus vide per Grav. *conſ.* 53. GIACH.

46 (*n*) *Sed nunquid in libello injuriarum.*) Adde † quod Covar. *in li.*2. *var. reſolut. c.*10. *n.*7. *fol.* 539. tenet, quod imo actor debet taxare ejus injuriam cum juramento ante ſententiam, plurimum enim dicit, deferre æſtimationem ipſius injuriæ ab æſtimatione damnorum datorum, & expenſarum: injuriæ æſtimatio fit ad certam quantitatem juratam ab injuriato affectionis juramento, ſalva ſemper Judicis taxatione, de qua quantitate jurata moderatio fit, ſed damnorum, & expenſarum taxatio fit a Judice, & quantitas ab eo diffinitur, & poſtea ab ipſo actore juratur, dictam quantitatem eſſe veram:
† Et ſi quis æſtimaret injuriam, quod voluiſſet potius amit- 47
tere centum, vel mille, de bonis ſuis, quam dictam pati injuriam; & non habuit tantum in bonis, quanti æſtimat injuriam, tamen libellus procederet, ut ait Affl. *in conſt.* varietates pœnarum; & ibi atteſtatur Gramm. ita vidiſſe ſervari in magna Curia Vicarius in diverſis cauſis * & ſi quis promitteret ſtare diffinitioni offenſi circa æſtimationem injuriæ, non ob id teneretur ſtare offenſo, ſed erit locus arbitrio boni viri, Vivi. *opi.* 671. *vol.* 2. & quomodo ſit formandus libellus in Regno Neap. pro verbis injurioſis, & an judex poſſit procedere ex officio, & quod ſi injuria facta fuiſſet viduis, pupillis, Eccleſiaſticis, & aliis miſerabilib. perſonis, & quid ſi injuria facto illata fuiſſet, Foller. *in fragm. poſt pract. crim. in tit. de injur.* Gram. *deciſ.* 37. *n.* 22. & latiſſime per Carav. *in ult. ritu n.*7. *cum ſeq.* BAJARD.

(*o*) *Injuriam ſibi illatam.*) Quid ſi illata ſit mihi volenti, & conſentienti, an poſſit agi injuriarum actione, vide & dic, ut per practic. Conrad. *tit. de injur. ſub n.* 27. Et adde per Jacob. de S. Geor. *in l. ſi unus*, §. *pacta*. *n.* 2. *ff. de pactis*. GIACH.

(*p*) *Taxatione judicis.*) Far. *d. loco inſpect.* 2. *n.* 30. *&* 49. ROS.

(*q*) *Sed quæro.*) Utrum quis poſſit capi de perſona Affl. *in conſt. Regni humanitatem*, *n.* 19. de his qui fidejuſſores dare poſſ. Far. *ut ſup. inſpect.* 2. *n.* 56. *& ſeq. ſex.* Item quando injurians infamis efficiatur, *d.* 2. *inſpect. n.* 61. *&* 65. ROS.

Sed quæro, quæ ſit pœna injuriæ, &c.) Adde † videndum 48
Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 163. ubi late, quod inter injurias aliquis datur gradus, cum aliquæ ſimpliciter injuriæ, aliquæ atroces injuriæ appellantur, & quibus pœnis coerceantur, vide etiam Gram. *in deciſ.* 37. *n.*11. ubi dicit, quod, quando agitur criminaliter ex officio Judicis ad denunciationem partis, tunc Judex ex officio poteſt arbitrari pœnam in corpus, vel in pecuniam applicandam in totum Curiæ, * & pœna injuriæ in Regno Neap. in qua injurians fuerit condemnatus, ſive per ſacramentum, ſive per taxationem judicis pro duabus partibus fiſco applicatur, vel Baroni, cujus eſt juriſdictio, & pro alia tertia parte injuriato, per Conſtit. varietatis pœnarum, & ibi Affl. & Carav. *in ritu* 311. *n.* 18. & in puniendis injuriis tria ſunt præcipue conſideranda, primo qualitas injuriarum, ſecundo qualitas injuriati, & injuriantis, tertio, modus, quo illata fuit injuria: ita tradit Lud. Peguer. *in deciſ. criminali* 13. *n.* 18. ubi refert de quodam, qui dixerat alteri, quod erat Judæus, & illud poſtea affirmavit in moltis locis qui fuit condemnatus quod duceretur per loca ſolita Civitatis ad publice revocandum verba, quæ dixerat, & ad dicendum, *che haveva mal detto*. & quod per annum in exilium mitteretur, ſed ad illam honoris ſatisfactionem, puta ſe mentiendo, vel veniam petendo, aut famam reſtituendo, an Judex injuriantem condemnare debeat, late per Carav. *in ult. ritu n.* 20. ubi concludit veriſſimam eſſe opinionem, tam de jure, quam de conſuetudine, quod non tenetur condemnare ad ſatisfactionem honoris partium, licet in Hiſpania aliter ſtatutum ſit in quinque verbis injurioſis ſcilicet leproſus, ſodomita, hæreticus, proditor, & cornutus, in quibus contumeliam dicens illam retractare debet coram Judice, & honeſtis perſonis palinodiam canendo, & trecentum ſolidis mulctatur, ita tradit Covas. *var. reſolut. lib.*1.*c.*11.*n.*2. & Plac. *epit. delict. lib.* 1. *c.* 1. *n.* 2. Item adde, † 49
quod injuria commiſſa contra Doctorem efficitur gravior, & punitur lege Julia *de vi. pub.* Guid. Papæ *deciſ.*88.*n.*5. & Crav. *conſ.*168. *n.*10.

Item adde, † quod injuria gravior cenſetur illius, qui ex 50
conſulto injuriam facit, quam qui non ex conſulto Ariſ. *problem.* 29. *q.*6. & Petr. Foller. *in conſ.* 80. *in pr. inter conſ. crim. diverſ. tom.* 3.

Item adde, quod injuria facta perſonis Eccleſiaſticis capitali pœna punitur, dummodo quatuor inſimul concurrant. Primum, quod ſit Presbyter, vel Clericus; ſecundum, quod injuria ſit facta tempore, quo celebrantur Divina officia; tertium, quod fiat in Eccleſia; quartum, quod Divina officia fuerint turbata, ita Bal. & Salic. *in Auth. ſed novo jure*, *C. de epiſc. & cler.* & Joan. Ant. de Nigr. *ſuper cap. Regni c.*149. Rub. *de offen. violen. & injur. illatis religioſis*, *n.* 14. ubi dicit, quod prædicta ſunt intelligenda pro atroci injuria, & etiam intelliguntur de Litaniis, *ut in d. Auth.* & Divina officia dicuntur Matutinum, Miſſæ, & Veſperæ, ut per Præpo. *in c. de his n.*7. *diſt.*13. Hæc autem omnia officia æquiparata fuerunt *per Clemen.* 1. §. *fi.* ubi gl. & Card. *de Reli. & venerat. ſanct.*, inter quæ non connumerantur, neque Divina officia cenſentur horæ canonicæ per gloſſ. *in clem.* 1. *de celebra. Miſſæ*, & de prædictis habetur etiam per Fab. de Monteleo. *in praxi arbitr. par.*4. *fol.* 370. *n.* 60. *cum ſeq.*

* Item

* Item adde, quod injuria facta Clerico non dicitur reſpicere Eccleſiam, quando improperatur ſibi aliqua qualitas, quæ licet ſit vilis, non tamen eſt verecunda Eccleſiæ talem prælatum ſuſtinere, ſicut eſt, ſi Epiſcopus ſit filius ruſtici, ſecus ſi improperatur aliqua qualitas ſibi, quæ induceret dedecus Eccleſiæ, ſi talem ſuſtineret, ſicut ſi prælatum ſimoniacum ſuſtineret, ita Præpoſ. *in c. ſi quis* 2. *q.* 7. Bajard.

(r) *Mαlo ſit injuria atrox.*) Adde Menoch. *de arbit. jud. caſu* 2?3. ubi plene hanc materiam tractavit, & quæ dicatur injuria atrox, & quando injuria ſit Magiſtratui, & quomodo debeat fieri emendatio honorabilis, vide Franc. Marc. *in deciſ.* 34. *n.* 6. ubi tenet, quod debent recognoſcere publice eorum errorem, & ſe dedicere, quod mentiti ſunt per os ſuum.

Et ad hanc quæſtionem an injurians teneatur injuriato ad ſatisfactionem injuriæ, ſive honoris, ita quod poſſit de hoc a Judice in ſententia condemnari, Covar. *var. reſol. lib.* 1. *c.* 11. *ſub n.* 2. *verſ. juſtiſſimum tamen eſt*, & *lib.* 2. *c.* 10. *n.* 7. *verſ. tenetur item.* Et magis late Carav. *in ult. Rit. n.* 20. ubi concludit, quod de conſuetudine per Judices ad ſatisfactionem honoris injuriantes non condemnatur. Bajard.

51 (ſ) *Sed certe Ang.*) Adde † hoc dictum limitandum eſſe, ut per Clar. *infra q.* 72. *verſ. damnatus* videlicet dummodo in contuma iam non ſit condemnatus. Bajard.

52 (t) *Et ſic aperte inclinat in ſententiam.*) Adde, † quod Tiraqu. *in tract. de Jud. in reb. exig. ſer. q.* 64. tenet contrarium, quod videlicet condemnatus pro levi injuria non efficiatur infamis, & illam eſſe communem opinionem atteſtatur Viv. *comm. opin. verb. infamis non efficitur.* Bajard.

(u) *Tollitur autem.*) Sed an illa exceptio præſcriptionis ſit dilatoria an peremptoria, ita quod poſt litem conteſtatam opponi poſſit, & ſuper ea diſſinitive pronunciari, vide per Cæpol. *crim. conſ.* 70. *n.* 2. *ſub.* ubi plene. Giach.

53 *Tollitur autem actio injuriarum.*) Adde, † quod actio injuriarum criminalis durat anno niſi in tribus caſibus, videlicet ſi quis pulſatus fuerit, aut verberatus: aut domus ſua vi introita in quibus eſt perpetuò, quia deſcendit à *l. Cornelia l. lex Cornelia in princip. ff. de injur.* Cæpol. *conſ.* 70. *n.* 3. & eſt communis opi. Suarez. *recept. ſen. in verb. injuriarum, n.* 70. & licet *in deciſ.* 289. *n.* 11. ubi dicit, quod ſi quis fuerit vulneratus, poſt annum poterit agere pro injuria, & intereſſe ſuo etiam ſi delinquens pro vulneribus per judicem fuiſſet punitus.

54 Item adde, † quod actio civilis injuriarum annali præſcriptione etiam tollitur, niſi intra annum à tempore illatæ injuriæ computandum, lis fuerit conteſtata; *l. ſi non convitii, C. de injur.* Rot. Rom. *deciſ.* 240. *pro injuriis verbalibus in nov.* ubi adeſt longa additio, quam refert, & ſequitur Bald. *en loco hic allegato.*

Item adde, quod talis actio injuriarum non ſolum perpetuatur per litis conteſtationem, ſed etiam per libellum datum Principi *l.* 1. & 2. *quando libel. Princ. dat.* & Soc. *in c. ſi culpa in fi. de injur.* & *dam. dat.* ubi plene in hac materia, quando tempore præſcribatur actio injuriarum.

55 Item adde, † quod actio criminalis injuriarum non datur hæredi, nec in hæredem duabus rationibus, gl. *in l. injuriarum, la prima, in princ. ff. de injur.* Anguſ. *conſ.* 21. *n.* 4. *lib.* 3. cedi tamen poteſt Paul de Caſtr. *in l. ult. n.* 4. *C. de hæred. vel actio. vend.*

56 Item adde, † quod exceptio præſcriptionis actionis injuriarum eſt mixta, & poteſt opponi ante litem conteſtatam, & poſt, & ſi in vim dilatoriæ opponitur, litis ingreſſum impedit, Cæpoll. *dict. conſ.* 70. *n.* 6. *cum ſeq.*

57 Item adde, † quod annus non eſt continuus, ſed utilis, quando uni ſit injuria, per metum Cæpol. *d. conſ.* 70. *nu.* 4. Bajard.

(x) *Item tollitur.*) Vulpell. *conſ.* 3. *n.* 20. & *conſ.* 97. *n.* 1. & 9. Farin. *n.* 352. 376. & quot modis injuriarum actio remittatur. Far. *d. q.* 105. *inſpect.* 8. *n.* 334. & *ſeq.* ubi tradit novem conjecturas. Ros.

58 *Item tollitur per converſationem.*) Adde, † quod injuria remittitur diſſimulatione, ut ſi riſit, vel luſit, injuriatus cum injuriante, vel comedit cum eo poſtea, præſertim, ſi ex parte injuriantis aliqua bona merita proceſſerunt, vel ſi fuit ipſum alloquutus, æquo tamen animo, vel confabulatus. Item, ſi ſalutavit injuriantem, item, ſi cum amicalibus verbis miſit ad eum litteras, nuncium, vel exemplum, ut plene per Lucam de Pen. *in l. unica, n.* 22. *verſ. Nono quæritur*, ibi injuria quippe. Et quibus modis injuria cenſeatur remiſſa, late Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſum.* 114. Maſcar. *de prob. concl.* 902. *vol.* 2. & per Vivi. *in dec.* 330. ubi ſeptem ſigna ponit, quibus reconciliatio præſumitur. Et quando comedunt ſimul, intellige, ſi ſponte hoc faciunt: ſecus, ſi cauſa honeſtatis, quod forte ſunt invitati in aliquo convivio, & ſedent ad unam menſam inſimul; nam per hoc non cenſetur remiſſa injuria, Jo. Fab. & poſt eum Ang. *in* §. *fin. Inſtit. de injur.* ſicut quando quis recipit inimicum ad oſculum pacis in Eccleſia, per hoc non cenſetur remiſſa injuria, *clem. fin. de ſen. excomm.* & Joan. de Amic. *conſ.* 4. *n.* 25. *verſ. exemplum ſunt duo inimici*, Bal. *in c.* 1. *quibus mod. feu. amitt.* & Paris de Put. *de ſyndic. in c. ultimo circa prædicta quæro, n.* 4. Sed advertendum eſt, quod producto libello per injuriatum, converſatione, & ſimilibus actibus actio injuriarum non tollitur, Capell. Toloſ. *deciſ.* 433. & † iſta tacita remiſſio 59 injuriæ ita ſufficit, ſicut expreſſa, ut accuſatio fieri non poſſit; ita Fabr. & Ang. *in* §. *fin. inſtit. de injur.* & Luc. de Pen. *in l.* 1. *C. de publ. lætit. lib.* 12. in quibus locis habetur, quæ virtus ſit tacitæ remiſſionis. Sed in Regno Neap. non ſufficit tacita remiſſio, ſed requiritur, ut expreſſe fiat, & in judicio ſecundum Regias Pragm. *ſub tit. de compoſit.*

Item adde, quod injuria cenſetur remiſſa, licet inter ſe injuriari contrahant, Bertaz. *in conſ.* 361. *n.* 5. ubi declarat dictum Baldi, qui videtur tenere contrarium *in cap.* 1. *n.* 13. *de prohib. feud. alien. per Feder.* ut ſcilicet procedat in contractu gratuito, & non in contractu ultro citroque obligatorio. Bajard.

(y) *Per remiſſionem expreſſam.*) Item an, & quando remittatur ſalutatione, comeſtione, & oſculatione, & hujuſmodi ſignis, vide per Auireti. ad *deciſ. Capell. Toloſa.* 465. & dixi plene *in li. annua ſuper ſtat. Ferra. ſub rub.* quod de rixis, & injur. pace fact. *fol.* 780. ubi aliquas etiam adnotavi ſingul. declarationes. Giach.

(z) *Quæro autem.*) Adde, quod injuria verbalis dicitur, quando ego dico: Non fui condemnatus de falſo, vel hæreſi, vel alio ſimili crimine; vel ſi dixero: de domo mea non ſunt meretrices, ut per Boer. *conſ.* 4. Item injuria committitur contra Titium, quando ego utor ejus veſte in ejus contemptum. Boe. *d. conſ.* 4. *n.* 15. *cum ſeq.* Item injuriarum actio datur contra illum, qui fecit actum minus juridicum. Ut quia ſine cauſa fecit in jus citari, per Gui. Pap. *q.* 324. ubi Add. verum intelligit, ubi quis ad talem actum proceſſit animo injuriandi, & de hoc conſtat, quia in dubio non præſumitur, & ideo conveniri debet actione in factum ex quaſi maleficio, per tradita per Bar. *in l. injuriarum*, §. *item Labeo ff. de injur.* Idem de aliis vide per Conra. *in prætorio de injuria, per totum.* Giach.

Quæro nunc.) Far. *ubi ſup.* 3. *inſpect. n.* 113. Ros.

Quæro nunc.) Adde, † quod nec ſtatur juramento inju- 60 riantis, quod non fecerit animo injuriandi, niſi probet, Alex. de Nevo *in conſ.* 82. *n.* 6. Sed vide Cagnol. *in l. quicquid calore iracundiæ, n.* 14. *de regul. jur.* ubi multos allegavit tenentes, quod † injuria revocari poſſit: ſed verius eſt, quod non 61 poſſit revocari, ut per Addent ad Bertaz. *in conſ.* 307. ubi late, quid agendum eſſet, quatenus alia opinio eſſet magis vera.

Item † adde; quod erga Notarium non tenetur actione 62 injuriarum ille, qui non animo injuriandi, ſed, ut ſibi prodeſſet ſupplicando Principi, dixit donationem quandam non fuiſſe factam in teſtamento, vel non publicatam, Bertaz *conſ.* 214. Paſeth. *conſ.* 183. ſed † in hac materia, quando ſuppli- 63 ci libello immiſſum eſt aliquid, quod in alterius injuriam trahi poteſt, licet ſuppreſſis nominibus, quod pœna injuriarum teneatur, ſcribit Purpur. *conſ.* 524. Bajard.

(a) *Tu mentiris.*) Vide ad materiam per Carer. *in pract. crim.* §. *homicidium* 6. *n.* 103. Giach.

(b) *Cæterum ſi ſubeſſent.*) Far. *d. q.* 105. *inſpect.* 7. *n.* 306. & 315. *cum ſeq.* Ros.

(c) *Quæro etiam.*) Far. *d. q.* 105. *inſpect.* 5. *n.* 245. 249. & *inſpect.* 7. *n.* 306. & *q.* 121. *par.* 2. *n.* 113. Ros.

Quæro etiam nunquid, &c.) Adde, † quod ſtatutum de 64 injuriis non comprehendit illum, qui dicit, *Tu mentiris*, ut quia ſibi fuit dictum: *Tu es fur, proditor, & ſimilia*; & ſic data fuit mentita ad tuendum ſuum honorem; Menoch. *in conſ.* 41. ubi multum diffuſe, Alcia. *conſ.* 248. & 288. Moron. *in tract. de fid. treug. & pace, q.* 161. *n.* 12. Et hoc eſt verum, etiam ſi dicat in Judicio ſecundum Jacobum de Beluiſ. *in pract. in tit. de injur.* & quod provocatus verbis injurioſis poſſit illi injurioſe reſpondere, Paul. de Caſtr. An. & Modern. *in l. fin. ff. quod quiſque jur.* Natt. *conſ.* 6. *n.* 5. & contra Clar. tenet Paulus Granut *procem.* 5. *per totum.* Sed in hac quæſtione vide omnino Bolognett. *in l. ut vim n.* 94. & 95. *ff. de juſt. & jur.* ubi † tenet, quod provocatus verbis injurioſis po- 65 teſt dare mentitam, vel alias objicere injurias, vel dare alapam; & latiſſime melius, quam alii, hanc materiam tractavit, declarando, in quibus caſibus hæc fieri poſſint, & cujus naturæ ſit mentita: & an poſſit dari mentita ſupra mentitam; vide etiam Addent. ad Bertaz. *conſil.* 135. *littera A.* & *conſil.* 358. ubi dicunt, quod contra Clarum judicarent, prout ego bis judicavi; nam ſi licet hominem pro defenſione honoris ſui interficere, ut ipſe Clar. fatetur *in* §. *homicidium, ver. idemque*; ergo multo magis verba proferre

licebit, dummodo mentita ſit data ad repulſandam injuriam, & incontinenti, & non ex intervallo, quia tunc non eſt licita, ut ait Boſſ. *in tit. de homicid. n.* 87. & ubi mentita eſſet prohibita, erit punibilis, etiam ſi dictum fuiſſet ſalvo honore tuo Menoch. *in d. conſ.* 41. *n.* 32. & injuriatus per aliam injuriam propulſare poteſt, quia injuria alia injuria com-
66 penſatur, Plac. *epit. delictor. lib.* 1. *c.* 1. *n.* 21. & † ibi etiam an injuriam verbis illatam armis repellere liceat.

67 Item adde, † quod in foro conſcientiæ licet dare mentitam ad repulſandam injuriam, vel dicere injuriantem eſſe mendacem, ſed non licet appellare injuriantem latronem, vel concubinarium, & ſimilia, quia hoc eſſet ulciſci, & non defendere; Dominicus Sot. *de juſt. & jur. libr.* 5. *q.* 9. *art.* 3. *col.* 2. *in fine*, & mentiri dicitur, qui falſum ſcienter dixerit. Paris de Put. *in tract. de duello*, *lib.* 6. *c.* 15. *n.* 2. Soc. jun. *conſ.* 123. *n.* 31. *cum ſeq. vol.* 2. Bajard.

(*d*) *Tu mentiris.*) At ſecus ſi dicas, non verum vel falſum dicis, quia non intelligatur, quod ex propoſito dicat, non dicitur injuriam inferre, ut per Salyc. & Jacob. de S. Georg. *in l. de tutela C. de in integr. reſtit. min.* Jaſon *in l. Turpia, in fin. ff. de leg.* 1. & per Contra. *ubi ſup. fol.* 410. *n.* 31. Item utrum injuriatus poſſit reproperare injuriam contra injuriantem, dicendo eidem ſimilem, vel majorem injuriam, vide per Capyc. *deciſ.* 58. *per totum.* Item injuriarum actione tenetur non probans crimen propoſitum excipiendo, Felyn. *in cap. denique*, *num.* 18. *de except.* Anchar. *conſ.* 325. vide Boer. ſemper *d. conſ.* 4. *& deciſ. Tholoſ.* 406. *in Additio.* Item, an & quando dolus dolo compenſetur in maleficiis, vide per Lu. Carer. *in pract. crim.* §. *homicidium in* 6. *n.* 104. *& ſeq.* ubi plene concordantes allegat, & poſt eos declarat mutua compenſatione tolli, quando reſpicit intereſſe partis, ſecus quo ad fiſcum, quia non datur compenſatio in delictis in præjudicium fiſci, ſed pœna tenet ſuos auctores, & unuſquiſque punitur juxta ſuum delictum. Jacob. de S. Georg. autem *in l. illud elegantar*, *in* 2. *lectu. ff. quod quiſque jur. col.* 1. reſpondendo ad argumentum, quod paria delicta mutua compenſatione tolluntur: dicit hoc debere intelligi, quando eſt delictum circa idem, ſecus ſi circa diverſa: quæ omnia bene nota, & ad illud de dicente ſibi injurianti ſimilem, vel aliam injuriam, quod non debeat evadere impunis, ſed puniri, mitius tamen, adde, ut per Jaco. ubi ſupra *in* 1. *lect. ſub n.* 9. Giach.

(*e*) *Sed bene provocatus.*) Bal. *conſ.* 45. *lib.* 1. Ros.

(*f*) *Item quæro.*) Far. *d. inſpect.* 5. *n.* 219. *& ſeq.* ubi recenſet tredecim opiniones. Ros.

68 *Item quæro nunquid, &c.*) Adde, † quod ſi dicatur alicui injuria non vera, quæ in ſocio, qui ſecum ſit, vera ſit; ſo-
69 cius habet actionem injuriarum, Jaſ. *in l. turpia*, *n.* 10. *ff. de leg.* 1. Et de injuriante, & verum dicente, videatur Rom. per concluſiones diſtinctas, procedens *in conſ.* 96. & Didac. *var. reſol. lib.* 1. *c.* 11. ubi latiſſime, & Plac. *epit. delict. c.* 1. *n.* 2. *lib.* 1.

Item adde, † quod etiam dicens alicui baſtardum, vel
70 excommunicatum, non tenetur actione injuriarum, etiamſi ille eſſet legitimatus, vel abſolutus, ſi non apparet, quod notitiam habuerit de legitimatione, & abſolutione, Dec. *conſ.*
71 102. *tomo* 1. *diverſ. crimin. mag. Impreſſ.* & quando injuria vera ſit, & ejus patefactio concernat bonum publicum, an poſſit agere actione injuriarum, vide Gramm. *deciſ.* 37. ubi tenet, quod ſic, ſi adeſt animus, & voluntas injuriandi ita etiam tenet Lu. Peguer. *deciſ. crim.* 13. *per totam.*

Item adde, † quod objiciens alicui crimen poſt reſtitutio-
72 nem Principis factam, injuriarum tenetur, quia nullo modo reipublicæ intereſt, crimen ojectum detegi, ut illud puniretur, cum Principis gratia remiſſum, & extinctum eſſet, Crav. *conſil.* 168. *n.* 3. ubi, & quando ſcientia præſumatur, quod gratia ſit conceſſa. Bajard.

(*g*) *Et hoc etiamſi.*) Far. *dicta inſpect.* 5. *n.* 233. *&* 246. Oldra. *dict. conſil.* 53. Capella Tholoſ. *deciſione* 410. Magon. *deciſione Lucenſi* 26. Farin. *quæſt.* 91. *n.* 30. *volum.* 4. *cum ſeq. & q.* 105. 3. *inſpect. n.* 151. *&* 154. Ros.

(*h*) *Quæro quid ſi injurians.*) Quæ requirantur, ut pœnitentia injuriantem excuſet. Neviz. *conſ.* 76. Ros.

Quæro quid.) Et intra quantum tempus dicens alicui verba injurioſa poſſit per pœnitentiam revocare ad tollendum, & extinguendum injuriarum actionem. Vide per Cagnolum *in l. quicquid calore*, *n.* 11. *cum duobus ſeq. ff. de reg. jur.* & per Boſſium *tit. de injur. n.* 22. & noviſſime Natt. *ejus conſ.* 671. *col. fin.* ubi tenet opinionem Cagnol. tanquam benigniorem, & humaniorem, quod † uſque ad litis conteſtationem
73 injuria poſſit revocari, non autem poſt; quia tunc quæſitum eſt jus irrevocabiliter injuriam paſſo ad hæredem tranſmiſſibile per *l. injuriarum actio*, *ult. ff. eod.* Sed uſque ad litis conteſtationem bene poteſt per pœnitentiam revocari, & eo modo ſatisfieri injuriam paſſo, & iſta opi. inter varias debet prævalere, ut per Nat. *ibid.* Giach.

Quæro, quid ſi injurians.) Adde † videndum Plot. *in conſ.* 74
131. *n.* 17. *Inter conſ. crim. diverſ. tom.* 1. ubi tenuit, quod quælibet injuria verbalis revocatur per revocationem verborum injurioſorum factam per injuriantem, ita quod nec civiliter, nec criminaliter agi poteſt pro tali injuria, etiamſi revocaretur cum honeſtate injuriantis, puta, quia dicat, quod ea, quæ dixit, non ſunt vera; & quod ea dixit calore iracundiæ, vel male informatus; & ibi allegat multos idem tenentes.

Et ſi opinio Plo. eſſet verior, procederet, ſi revocatio fieret in illo loco, ubi verba injurioſa fuerint prolata, & ſi palam, palam revocentur, & incontinenti, antequam injuriatus recedat à loco injuriæ, ita Addentes ad Bertaz. *in conſ.* 307. *vol.* 2. ſed opinio D. Clari judicio meo eſt ſequenda. Bajard.

---

§. LÆSÆ MAJEST. CRIMEN.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Læſæ Majeſtatis crimen pluribus modis committitur.*
2 *Læſæ Majeſtatis crimen committitur non modo contra perſonam Papæ, vel Imperatoris, ſed etiam contra Reges, principes, vel civitates, quæ ſuperiorem non recognoſcunt.*
3 *Et an contra principes, vel civitates, quæ ſuperiorem recognoſcunt.*
4 *Et an offendens Cardinalem incurrat crimen læſæ Majeſtatis.*
5 *Et an offendens conſiliarium principis.*
6 *Et an ille, qui non eſt ſubditus, dicatur committere crimen læſæ Majeſtatis.*
7 *Et quid in Clerico.*
8 *Criminis læſæ Majeſt. pœna quæ ſit.*
9 *Et an ex hoc crimine bona publicentur.*
10 *Et an diſpoſitio* l. quiſquis. *habeat locum contra filias fœminas.*
11 *Et an contra filios naturales.*
12 *Et quid in filiis natis ante delictum.*
Et quid in filio concepto poſt bannum, ibid.
13 *Et an habeat locum etiam contra nepotes.*
14 *Et an hæ pœnæ ſtatutæ contra filios habeant locum etiam, quando crimen læſæ Majeſtatis non eſt commiſſum contra Imperatorem, vel Rempublicam Romanam.*
15 *Et an in hoc crimine puniatur affectus, etſi non ſequatur effectus.*
16 *Et an in hoc crimine poſſit poſt mortem procedi.*
17 *Et an rebellis impune occidi, & deinde probari, quod erat rebellis.*
18 *Et an in hoc crimine poſſit procedi contra abſentem.*

Ex Additionibus.

1 *Læſæ Majeſtatis criminis duo ſunt capita.*
Et quæ ſit pœna utriuſque n. eod.
2 *Læſæ Majeſtatis crimen quinque & quadraginta modis committitur.*
3 *Læſæ Majeſtatis crimen committitur contra Imperatorem, Remp. Regem, & quemlibet alium Dominum non recognoſcentem ſuperiorem.*
4 *Et Vaſalli recognoſcentes Regem, ſi ſe contra Barones rebellent, qua pœna ſunt plectendi.*
5 *Læſæ Majeſtatis Rei contra alium, quam Regem, vel ejus Conſiliarium, filiis non auferantur bona.*
6 *Læſa Majeſtatis crimen qualiter in primo, vel in ſecundo capite committatur, remiſſ.*
7 *Læſæ Majeſtatis, & falſi pœnam incurrit faciens ſibi domum aperiri, ſub nomine Officialis.*
8 *Læſæ Majeſtatis crimen excluditur, ubi alia conjectura minoris delicti ſumi poteſt.*
9 *Vaſallus excuſatur à crimine Læſæ Majeſtatis, ſi ob metum amittendi bona hoſtes Domini adjuverit.*

10 *Male*

Digitized by Google

10 *Maledicentes Principi, qua pœna ſint feriendi.*
11 *Et maledicens Pontifici, vel Epiſcopo non punitur.*
Læſa Majeſta. reus ex affectu, mutationis ſtatus non efficitur, n. eod.
12 *Læſæ Majeſtatis crimen incurrit offendens Sedis Apoſtolicæ Legatum, Cardinalem, Patriarcham, Archiepiſcopum, Epiſcopum, vel ejus Vicarium.*
13 *Et an occidens Officialem Principis.*
14 *Læſa Majeſtatis crimen committit etiam non ſubditus.*
15 *Et quid in Clerico, remiſſive.*
16 *Læſæ Majeſtatis crimen requirit declaratoriam Judicis.*
17 *Et qualiter ſit facienda declaratoria pro publicatione bonorum, remiſſive.*
18 *Læſæ Majeſtatis pœna ex l. quisquis C. ad l. Jul. Majeſt. non habent locum contra filias dotandas.*
19 *Nec etiam contra filios Clericos.*
20 *Et quid in filio emancipato.*
21 *Et filius tenetur pro patre, ſed non è contra.*
22 *Et an privetur feudo, vel emphiteoſi ob læſam Majeſtatem à patre.*
23 *Et natus poſt delictum patris non ſit obnoxius hujuſmodi pœnis.*
24 *Et pœna patris nocet filiis in bonis obvenientibus ex ejus perſona.*
25 *Læſæ Majeſtatis criminis unum, & triginta ſpecialia.*
Læſæ Majeſtatis cognitiò an veniat in conceſſionem meri, & mixti Imperii, vel Regalium. nu. eod.
Filius poteſt accuſare patrem de læſa Majeſtate, abſque ingratitudinis nota. n. eod.
26 *Læſæ Majeſtatis affectus cum alio communicatus, ſit punibilis.*
27 *Læſæ Majeſtatis crimen an extinguatur morte, remiſſ.*
28 *Et qualiter ſit procedendum.*
29 *Et quid ſi committatur contra Principes inferiores.*
30 *Et quæ probationes requirantur.*
31 *Rebellis quis dicatur, remiſſive.*
Et an requiratur ſententia, vel declaratoria ſufficiat, remiſſive. nu. eod.
32 *Et an bona rebellis tranſeant in fiſcum ipſo jure, remiſſ.*
Rebellio quando ex inobedientia incurratur, num. eod.
33 *Et eo caſu bonis publicatis filius poteſt agere pro recuperatione.*
34 *Rebellis crimen patefaciens, quid lucretur.*
35 *Læſæ Majeſtatis crimen contra abſentem agitatur, & quandoque contra non citatum.*

LÆſæ Majeſtatis crimen, (*a*) pluribus modis committitur, quos eleganter, & copioſe recenſet Gigas *de crimine Læſæ Majeſtatis in rubr. qualiter, & à quibus, &c.* & Franciſcus Lucanus *de privilegio fiſci, in ſecunda parte principali, in rubr. de crim. Læſæ Majeſtatis.*

(*b*) Et poteſt poni exemplum in ſubdito, qui fecerat tractatum contra perſonam Domini, ut in caſu in quo conſuluit Soc. jun. *conſ.* 105. *lib.* 3. & Alciat. *conſ.* 456. Vel contra ſtatutum Principis, vel Reipubl. ut in caſu Bald. *conſ.* 58. *& ſeq. lib.* 1. & Alex. *conſ.* 13. *lib.* 6. & Jaſ. *conſ.* 86. *libro* 3. Alciat. *conſ.* 453. Vel qui civitatis ipſius dominium tyrannice occupaverit, ut in caſu Socin. *conſ.* 22. *libro* 1. Vel patriam oppugnaverit, ut in caſu Socin. *conſil.* 275. *lib.* 2. Vel armatus venerit in bello contra principem ſuum in caſu Alciat. *conſ.* 467. Vel (*c*) quia cum hoſtibus domini pacem, & amicitiam contraxerit, ut in caſu Decii, *conſil.* 604. 605. & 690. Grammatici *conſil.* 13. & 32.

Vel quia tentaverit tanquam hoſtis occupare caſtra vel civitates ipſius domini, prout contigit in quodam Jo. de Landriano, qui, dum inſerviret Gallis, decreverat occupare oppidum Abbatis Craſſi, & tam ipſe cum ſociis, quam Gabriel Burrus, qui ſciens eos receptaverat, & auxilium eis dederat, fuerunt capite truncati, & in fruſta ſciſſi, 7. Septemb. 1535. C.C.

Vel quod caſtra ipſa invaſerit, & occupaverit, ut in caſu Ruin. *conſ.* 1. *&* 2. *lib.* 5. Item poteſt poni exemplum in cuſtode arcis ſeu caſtri, qui illud tradat hoſtibus prout in quodam Gallo Caſtellano Caſtelletti Genuenſis, qui vendidit ipſum Caſtellettum Genuenſibus, & fuit propterea capite truncatus, & rotæ ligneæ inſertus, ut refert Boer. *de cuſtod. clavium, n.* 25. Vel etiam ſi non vendidit, ſed illud hoſtibus tradidit; ut in caſu Cornei, *conſ.* 96. *lib.* 4. Poteſt etiam exemplum poni in eo, qui deſtruxit manu armata pontem exiſtentem in territorio domini ſui, quod tamen ſi factum fuerit ſine dolo, excuſationem meretur, ut in facti contingentia eleganter conſuluit Cephal. *conſ.* 75. *& ſeq. lib.* 1. Vel quia revelaverit ſecreta Principis, ut in caſu Marſ. *conſil.* 1. d. Item ſecundum aliquos poteſt poni exemplum in eo, (*d*) qui de principe, (*e*) aut domino ſuo oblocutus fuerit, in quo tamen videnda ſunt ea, quæ in facti contingentia ſcripſit Ruin. *conſil.* 145. *lib.* 5. & Cravett. (*f*) *conſil.* 6. & 9.

(*g*) Committitur autem crimen læſæ Majeſtatis non modo contra Papam, & Imperatorem, ſed etiam contra Reges, Principes, vel Civitates, quæ ſuperiorem non recognoſcunt. Et ita concludunt Doctores omnes, nemine excepto, ut dicit Gigas de crimine Læſæ Majeſtatis, *fol.* 30. *q.* 28. Hanc etiam atteſtatur eſſe commun. opin. Boſſ. *in tit. de crim. Læſæ Majeſt.* (*h*) *n.* 51.

(*i*) Dubium eſt, nunquid crimen Læſæ Majeſt. dicatur committi etiam contra principes inferiores, & civitates, quæ ſuperiorem recognoſcunt. Et certe de jure loquendo, iſte articulus magnam habet difficultatem, & (*k*) multi tenent, quod diſpoſitio *l. quisquis, C. ad leg. Jul. majeſt.* non habeat locum contra committentes crimen læſæ Majeſt. contra hujuſmodi Principes, vel civitates ſuperiores recognoſcentes. Et hanc opi. dixit eſſe communem Soc. *conſ.* 275. *poſt n.* 1. *lib.* 2. quem refert Ruin. *conſ.* 3. *poſt n.* 12. *lib.* 5. Sed certè quicquid ſit de jure, dicit Paul. de Caſtr. *in l.* 3. *n.* 6. *in fine, C. de Epiſcop. aud.* quod de facto ſervatur, videre ſuo, quod etiam in iſtis civitatibus attentantes contra earum ſtatum, puniuntur de crimine læſæ Majeſtat. ſive recognoſcant ſuperiorem, (*l*) ſive non. Et hoc dictum Pauli de Caſtr. refert Brunus *conſ. Feudali* 28. *n.* 28. *n.* 3. & Gigas *in tractat. præall. fol.* 30. *quæſt.* 29. Ita etiam de conſuetudine in Italia ſervari atteſtatur Cæpolla *conſ. crim.* 17. *n.* 19. quem refert Socin. jun. *conſ.* 105. *n.* 24. *libr.* 3. & Boſſ. *in loco præalleg. poſt n.* 51. prout etiam de facto ſervatum fuiſſe refert Guido Pap. *deciſ.* 344. pone aliquis, in quodam, qui conſpiraverat in necem Amadei Ducis Sabaudiæ, de quo arreſto mentionem facit Papo *lib.* 22. *tit.* 1. *arreſto* 1. Quinimo etiam de jure loquendo, hanc opin. dicit eſſe communem Alexand. *conſ.* 13. *n.* 2. *lib.* 6. prout illum refert Rol. *conſ.* 88. *num.* 1. *lib.* 2. Barb. *conſ.* 70. *numer.* 34. *lib.* 4. Alciat. *conſ.* 456. *in primis verbis.* Et ſtante conſuetudine, ita ſervandum eſſet, quo ad ipſum principalem delinquentem, licet quo ad filios aliud ſit, ut dixi infra, *verſ. unum tamen.* (*ll*)

(*m*) Quæro nunquid offendens Cardinalem incurrat crimen læſæ Majeſt. Reſpond. quod ſic, & eſt communis opin. Doctorum, ut ait Gigas *in tractatu*

præallegato fol. 7. *q.* 1. *num.* 1. Sunt enim Cardinales tanquam fratres Papæ, & pars corporis ipſius.

5 (*n*) Quæto etiam nunquid offendens Conſiliarium Principis incurrat crimen læſæ Majeſt? Reſpond. Hæc quæſtio contigit de facto in perſonam excellentis Doctoris, & magni Feudiſtæ, D. Andreæ de Iſern. qui fuit trucidatus in civitate Neapolis tempore Reginæ Joannæ, ejus nominis undecimæ, cujus ipſe erat conſiliarius, & fuit determinatum, quod ſic, ut dicit Paris Put. *de ſynd. folio* 124. *n.* 14. & refert Afflict. *ſuper* 1. *p. conſt. regni, rubr.* 29. *nu.* 6. Et ita in facti contingentia conſuluit Rubeus *conſil.* 145. Et licet (*o*) aliqui diſtinguant, an id fiat in odium principis, ut ſ. privetur illo Conſiliario, (*p*) an ob privatum odium ipſius Conſiliarii, ego tamen indiſtincte teneo, quod committatur crimen læſæ Majeſtat. nam Conſiliarii ſunt pars corporis ipſius Principis, & ideo illos offendens indiſtincte cenſendus eſt principem offendere, ſemper tamen intelligo de Conſiliariis reſidentibus apud perſonam Principis, & ſedentibus ejus ſupremo conſiſtorio, (*q*) & non aliter.

6 (*r*) Vidi quandoque dubitari, nunquid ille, qui non eſt ſubditus Principi dicatur contra eum committere crimen læſæ Majeſtatis? Et dicendum eſt, quod non; ita probat text. *in clem. paſtoralis*, ubi gloſſ. *in verbo*, *Non ſubfuit*, *de re jud.* & eſt communis Doctorum ſententia, ut ait Roland. *conſil.* 4. *num.* 1. Et ideo licet aliquo particulari jure, puta feudi, vel delicti, quis efficiatur de foro alicujus Principis, ſi tamen ratione originis, vel domicilii, ei non ſit ſubditus, non dicitur committere contra eum crimen læſæ Majeſtatis. Et ita ſentiunt communiter Doctorea, ut dicit Gigas *in tractat. præallega. fol.* 54. *qu.* 68. *poſt numer.* 2. Et ita vidi pluries in facto judicari, & in ſpecie in cauſa D. Cornelii Bentivoli, 4. Novemb. 1557. P. N. Reperio etiam, quod Senatus reſcripſit Regi 17. Aprilis 1561. A. C. in cauſſa Scipionis Vicomercati, quod illegitimè natus extra Dominium ex ſubdito bannito propter rebellionem, & muliere extra, non dicitur rebellis, etiamſi ſi ſit legitimatus: quæ eſt magna deciſio.

7 (*t*) Hinc infertur, quod licet Clerici nati in terris ſubditis alicui principali laico, dicantur naturaliter, ſive originariè eſſe de dominio, & ditione illius Principis, prout tenere communiter Doctores atteſtatur Gigas *de crimine læſæ Majeſtatis, fol.* 50. *quæſt.* 63. *num.* 2. nihilominus (*u*) cum revera poſt clericatum jam non poſſint verè dici ſubditi ipſius Principis, non poſſunt dici contra eum committere crimen læſæ majeſtatis. Et hanc dicit eſſe communem opin. Card. Alex. *in c. in primis*, §. *de perſona, col.* 5. *verſ. nono obeſt*, *opin.* 2. *qu.* 3. quem refert Gomeſ. *in* §. *Rurſus*, *poſt num.* 24. *inſt. de action.* Et ita in facti contingentia Senatus cenſuit quendam Laurentium Vicomercatum, cui imputabatur, quod inſerviſſet Gallis, abſolutum fuiſſe, conſtituto, quod eſſet perpetuus Commendatarius cujuſdam Abbatiæ, 19. Septemb. 1544. B. P. Reperio tamen, quod Senatus in cauſſa cujuſdam Preſbyteri appellati Don Jacob. Pigocii, qui conduxerat hoſtes ad oppugnandum quoddam oppidum hujus Dominii, & conſilia, & auxilia eis dederat, inclinavit in contrariam ſententiam, quod ſ. videretur incidiſſe in crimen læſæ Majeſtatis, & hortatus eſt Vicarium Epiſcopalem Cremonæ, apud quem ille Presbyter reperiebatur detentus, ut viriliter contra eum procederet, & admitteret prætorem ad perficiendum proceſſum. Sed credo, quod propter decretum gratioſum ſtatim fere ſubſecutum fuerit relaxatus. Caveant tamen in omnem caſum Clerici, ne talibus ſe immiſceant, quia licet hæc concluſio ſit de jure vera, tamen (*x*) Principes ſeculares de facto ſervant contrarium, ut dixi infra *hoc eod. lib.* §. *fin. q.* 36. *verſ. quæro nunquid*, & in civitate Florentiæ fuit alias propter hoc crimen ſuſpenſus quidam Archiepiſcopus.

8 (*y*) Sed quæro, quæ ſit pœna committentis crimen læſæ majeſtatis? Reſp. quod eſt pœna mortis. Et de conſuetudine ſolent hujus criminis rei, vivi in fruſta ſcindi, & appendi in locis eminentibus civitatum, ſeu caſtrorum, in quibus deliquerunt.

9 (*z*) Præterea, licet hodie, ſecundum jus commune, bona damnatorum non confiſcentur, & hoc ex diſpoſitione *authentica*, *bona damnatorum*. *C. de bon. proſcript.* in hoc tamen crimine bona confiſcantur, ut dicit glo. *in eo authent. bona damnatorum*, *in verbo*, *Fiſco*, quam ſequuntur DD. ut dicit Cæpoll. *conſ. crim.* 27. *in* 4. *dubio*. Dixi infra *hoc eo. lib.* §. *fin.* *q.* 78. *circa prin.* Quinimo rei hujus criminis, ſtatim perpetrato delicto amittunt dominium: & adminiſtrationem bonorum ſuorum. Et ideo non puto verum eſſe id, ut aliqui dicunt, ſcilicet, quod in hoc crimine bona non confiſcantur ipſo jure, quam etiam dicit eſſe communem opin. Boſſ. *in titul. de ſent. n.* 48. quia imo à lege confiſcantur ipſo jure, licet confiſcatio non ſortiatur effectum, niſi ſecuta (*a*) ſententia hominis, per quam declaretur reus incurriſſe in crimen læſæ Majeſt. Scias autem, quod licet de jure hæc pœna confiſcationis bonorum, non habet locum, quando committitur crimen læſæ Majeſt. contra Principem inferiorem, nihilominus de conſuetudine in Italia ſervatur contrarium, nam quilibet Princeps, etiam recognoſcens ſuperiorem, publicat bona ſuorum rebellium, ut atteſtatur Capolla *in allegato conſ. ver. Præterea licet etiam.*

10 Hæ autem pœnæ, & aliæ, quæ impoſitæ ſunt (*b*) *à l. quiſquis, C. ad leg. Jul. Majeſt*, filiis eorum, qui committunt crimen læſæ Majeſt. quantum fieri poteſt reſtringi debent, cum ſint contra juris regulam, qua cavetur, unum pro alio in delictis puniendum non eſſe, ut dixi infra *hoc eod. lib.* §. *fin. quæſt.* 86. Et ideo tales pœnæ (*c*) non habent locum (*d*) contra filias feminas. Et eſt communis opin. ut dicit Gigas in *tractat. præalleg. fol.* 150. *qu.* 14. *poſt num.* 15.

11 Sed nunquid habent locum in (*e*) filiis naturalibus tantum? Reſpond. quod ſic. Ita tenuit Cyn. *in d. l. quiſquis*, & ita etiam tenent communiter Doctor. ut dicit Aug. ad Ang. *de maleſ. in verbo*, Et hai tradito, *num.* 5. Hanc etiam dicit eſſe magis communem concluſionem Claud. *in l. ex facto*, §. *ſi quis rogatus*, *numer.* 11. *ff. ad Trebellian.*

12 (*f*) Fuit etiam aliquando dubitatum, an dictæ pœnæ locum habeant ſolummodo in filiis natis poſt delictum patris, an autem etiam in natis ante delictum? Et in hoc variæ fuerunt Doctorum opin. Nam aliqui tenuerunt, quod habeant locum etiam in natis ante delictum, & hanc opin. dixit eſſe communem Claud. *in l. ſi quis id quod*, *num.* 14. *ff. de juriſd. omn. jud.* Gigas *in tractat. præalle. fol.* 144. *quæſt.* 5. *poſt num.* 2. Contrariam autem ſententiam, quod ſcilicet non habeant locum in natis, vel conceptis (*g*) ante delictum patris, tenuit Cyn. *in d. l. ſi quis*, & hanc dicit eſſe (*h*) communem Alciat. *conſil.* 497. *num.* 7. Et hæc opin. tanquam mitior, & benignior mihi magis placet. Faciunt quæ dixi ſupra *hoc eod. libr.* §. *hæreſis*, *verſi. ſed hic quæro.* In filio (*i*) autem concepto poſt bannum ex hoc crimine patri datum, certum eſt, quod locum habent, & ideo ei non eſt danda legitima. Et hæc eſt communis opin. ut atteſtatur Boſſ. *in tit. de crim. læſæ Majeſt. n.* 38.

13 (*k*) Præterea quæro, nunquid dictæ pœnæ ſtatutæ con-

contra filios, habeant locum etiam contra nepotes? Reſpon. quod ſic, Et eſt communis opin. ut dicit Salyc. *in d. l. quiſquis*, n. 12. quem refert Didac. *lib. 2. reſol. cap. 8. nu. 3. in fin.* Bene verum eſt, quod non extenduntur niſi uſque ad ſecundum gradum deſcendentium ex maſculis incluſive, & uſque ad primum gradum deſcendentium ex feminis, & eſt communis opin. ut dicit Sal. *in loco præalle*, quem refert Jaſ. *conſ.* 106. *n.* 3. *lib.* 4.

Quæro etiam, nunquid diſpoſitio *d. l. quiſquis*, quatenus loquitur de filiis, habeat locum (*l*) non ſolum in patre committente hoc crimen, ſed etiam in matre? Reſpond. quod ſic, ita tenuit gloſſ. *in ea. l. quiſquis, in verbo, Minus auſuras*, & ita communiter tenetur, ut dicit Ang. *de maleſ. in verbo. Et hai tradito, nu.* 12. dicens, quod licet videatur inuſitatum, quod mulier tale crimen committat, illud tamen vidi ſemel de facto Bononiæ. Et illum refert Marſil. *conſ.* 53. *poſt n.* 8. quod nota pro limitatione eorum, quæ dixi ſupra *lib.* 1. quod in pœnalibus non fit extenſio, &c.

(*m*) Unum tamen non omitto, quod diſpoſitio *dict. l. quiſquis*, quatenus loquitur de filiis, non habet locum, niſi quando crimen læſæ Majeſt. eſt commiſſum contra Imperatorem, (*n*) vel Remp. Romanam. Et eſt communis opin. ut atteſtatur Gigas *in tractat. præallegato fol.* 161. *qu.* 23. n. 9. Et dicit Alciat. *in d. conſ.* 467. *nu.* 6. *in fin.* quod hæc concluſio eſt approbata indiſtinctè ab omnibus. Et pro hac parte conſuluit Soc. *conſ.* 275. *infra allegato.* Neque eſt hoc loco prætermittendum id quod dicit Ang. *in l. fallaciter*, n. 4. *C. de abolit.* quod ſcilicet pœna *d. l. quiſquis*, reſpectu filiorum non ſervatur, quod verbum Angeli tanquam viri excellentiſſimi, & magni practici, multum eſſe à judicibus ponderandum. dicit Socin. *in d. conſ.* 272. *num.* 3. *in fin. lib.* 2. Illud etiam refert, & idem atteſtatur Alciat *in d. conſilio* 467. *num.* 6. Et re vera apud nos nunquam vidi tales pœnas in filiis obſervari: loquitur tamen ibi Angel. in eo, qui hoc crimen committit contra propriam civitatem. Et ideo ſi commiſſum eſſet contra Papam, Imperatorem, vel Regem, qui ſuperiorem non recognoſceret, forte aliud eſſet dicendum.

15 (*o*) Scias autem, quòd in hoc atrociſſimo delicto, lex nonnulla ſpecialia introduxit. (*p*) Et in primis, licet regulariter in aliis criminibus non puniatur affectus niſi ſequatur effectus, ut dixi *inf. hoc eo lib* §. *fin. q.* 92. in hoc tamen crimine punitur ſolus affectus, etiam ſi effectus ſecutus non fuerit. Et eſt communis opin. ut dicit Boe. *de ſeditioſis in* 7. *præſuppoſito*, *n.* 42. Et ita hodie de conſuetudine obſervari atteſtatur Soc. jun. *conſ.* 105. *num.* 17. *lib.* 3. præſertim, ſi deventum (*q*) fuerit ad actum proximum. Et hoc communi omnium ſententia receptum videtur, ut ait Didac. in *rep. Cl. ſi furioſus, ſol* 278. *verſ. Primo infertur, de homic.* Quinimo quod plus eſt, in hoc crimine punitur ex ſola ſcientia ille, qui tractatum non revelavit, ut dixi *in d.* §. *fi. q.* 87. *verſ. punctus eſt.*

(*r*) Item licet regulariter morte delinquentium
16 crimina extinguantur, ut dixi *infra hoc eo. libr.* §. *fin. qu.* 51. *verſic. quæro tunc*: eſt tamen ſpeciale in hoc crimine, ut de eo etiam poſt mortem cognoſci, & procedi poſſit, & defuncti memoria damnari, ut eſt text. *in l. fin. ad leg. Jul. Majeſt.* Et ita tenuit Gloſſ. *in* §. *per contrarium, in verbo, Damnata, Inſtit. de hæred. quæ ab inteſta. defer.* quam dicit eſſe notabilem, & approbatum Ferre. *conſil.* 31. *nu.* 8. ubi refert multa exempla, in quibus ita ſervatum fuit, In quo propoſito videnda ſunt, quæ in facti contingentia conſuluit Cæpoll. *conſilio crimin.* 17. & Ruin. *conſil.* 3. *lib.* 5. Quod tamen intellige, ut procedat, quando crimen hoc committitur contra Principem (*s*) vel Rempubl. Romanam: (*t*) ſed quando committitur contra alios Principes inferiores, vel civitates, utique extinguitur morte. Et hæc eſt vera, & communis opi. ut dicit Boer. *de ſeditioſis in* 6. *præſuppoſito*, *nu.* 20. quem refert Gigas *in tractat. præallegato*, *fol.* 74. *num.* 24. Hanc etiam eſſe communem opin. atteſtatur Alciat. *in d. conſ.* 467. *num.* 1. Et intellige, quod ſit commiſſum contra perſonam ipſius Imperatoris, vel directo contra ipſam Rempubl. & ſic in primo capite, non autem in aliis. Et ita in facti contingentia judicavit Conſilium Neap. ut refert Grammat. *deciſ.* 6. Scias autem, quod hoc caſu jus accuſandi, & damnandi memoriam defuncti præſcribitur quinquennio. Et eſt communis opin. ut dicit Gigas *in loco præalleg. ſol* 73. *qu.* 23. *num.* 1.

(*u*) Hinc infertur, quod rebellis poterit impune 17
occidi, & deinde probari, & declarari, quod erat rebellis. ita dixit Bart. in *extravag. qui ſint rebelles, in verbo, Rebellando, nu.* 22. Et eſt communis opin. ut dicit Boſſ. *in titul. de hæreticis, poſt n.* 29. *& in tit. de crimine læſæ Majeſt. nu.* 119. Et ita ſervatum fuit in Duce Urbini, quando interfecit Cardinalem Papienſem: ſuper quo caſu conſuluit Ruin. *conſil.* 4. *lib.* 5. & Feret. *conſ.* 31. (*x*) Sed certè hæc opin. mihi ſemper viſa eſt periculoſa: neque conſulerem amico meo, ut illud faceret. Poſſet forte hoc fieri præcedente conſenſu, & voluntate principis, vel ubi hujuſmodi rebellis reperiretur in actu exercito ipſius rebellionis. Bene verum eſt, quod in omnem caſum, ubi poſtea probaretur, quod ille erat rebellis, procul dubio homicida eſſet liberandus.

Item (*y*) quamvis regulariter de jure communi 18
non poſſit abſens pro aliquo crimine condemnari, ut dixi infra *hoc eo. lib.* §. *fin. quæſt.* 44. *circa princ.* eſt tamen ſpeciale in hoc crimine, ut poſſit contra abſentem procedi, & ſi fuerit contumax, (*z*) ad mortem condemnari ut eſt tex. *in extravaganti, ad reprimendum.* Et ita tenent communiter Docto. ut atteſtatur Anton. Gomeſ. *ſuper l.* 76. *Tauri poſt num.* 7.

ADDITIONES

Ad §. Læſæ Majeſt. Crimen.

(*a*) L*Æſa majeſtatis crimen.*) Vigell. M. I. R. *lib.* 1. *cap.* 13. *in princ.* Decian. *in tract. crim. tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 1. *per totum*, ubi etiam de conjurantibus factionibus & ſeditionibus carcere privato perduellione, militum criminibus, ſtatutis principum, & maledictis in eos, latiſſime vero per Farin. 5. *vol. q.* 112. per octo inſpectiones, *& quæſtio.* 113. per novem inſpectiones, *quæſt.* 114. per duas inſpectiones, *quæſt.* 115. per tres inſpectiones, *& quæſtio.* 116. per quatuor §. *item quæſt.* 117. *&* 118. exceptiones 14. *inſpectione prima*, de uſurpata juriſdictione *in eadem inſpectione*, *num.* 21. de turbata juriſdictione *in* 15. *q. inſpectione* 1. 2. *&* 3. de Moneta *in* 16. *q.* 5. Idem Farin. *d. q.* 113. *inſpect.* 1. *tractat. de crim. læſæ Majeſt. in* 2. *n.* 66. de rebellione *in* 3. de conſpiratione, & facta, ſeu machinatione, *n.* 104. *in* 4. *nu.* 118. de congregatione, & hominum conventicula, *& in* 5. *n.* 176. de ſeditione *in* 6. *n.* 204. de revelante ſecreta principum *in* 7. *n.* 224. de collegiis illicitis, *in* 8. *nu.* 247. de perduellionibus *in* 9. *nu.* 258. de conſultoribus auxiliantibus, & opem dantibus. Crimen læſæ Majeſtatis multis modis committitur. Farin. *d. q.* 113. *inſpec.* 1. Vigel. M. I. R. 1. *lib. c.* 13. *in princ.* De revelante ſecreta principis. Farin. *d. q.* 113. *inſpect.* 6. *num.* 204. Ab originalibus collegium ibi *inſpect.* 7. *n.* 224. De conſultoribus, & auxil. dantibus ibi *inſpect.* 9. *n.* 254. Ros.

Læſæ majeſtatis crimen.) Adde, quod de geſtis à ſummo Pontifice, ab Imperatore, & à Principe, atque de illo cum reſcriptis non eſt diſputandum, neque dubitandum, quoniam ſacrilegii inſtar eſſet, ut per Cæpol. *crim. conſ.* 59. *in fin.* & vid. fuſius *in conſil. meo ſyndic. n.* 302. *uſque ad nu.* 317. Item adde, quod

quod crimen læſæ majeſtatis committitur ex ſola contumacia in non reſignando caſtrum, *in l.* 3. §. ubi gl. *in verbo, tenuerit, ff. ad l. Jul. Majeſt.* & tradit Cravett. *conſil.* 319. *col. Hoc ita præſuppoſito.* Item contraveniens juramento fidelitatis incidit in crimen læſæ majeſt. atque proditionis. Item ſolum conſilium. Item conſpiratio. per Alexan. *conſ.* 13. *poſt nu.* 67. *lib.* 6 & per Crave. ubi ſupra *verſ.* 2. Et talis vaſallus contraveniens fidelitati feudum amittit, quod tale peccatum contra Principem eſt inexuſabile per Crav. ibi Gɪᴀᴄʜ.

1 *Læſæ majeſtatis.*) Adde † quod in hoc crimine læſæ majeſtatis duo ſunt capita. Primum eſt, quando committitur contra Rempub. vel contra Principem, ut *in l. fin. ff. ad leg. Jul. majeſt.* * niſi ex particulari, & privata inimicitia quis offenderet Principem, nam tale crimen non incurret, puta ſi Princeps ſororem illius defloraſſet, ut conſuluit Rolan. *in conſ.* 15. *vol.* 4. quem refert, & ſequitur Rimin. jun. *conſ.* 374. *num.* 31. *vol.* 4. vel quando conſpiratur de nece Senatoris, vel Collateralis, vel Conſiliarii Regis, ut *l. quiſquis, C. ad leg. Jul. majeſt.* licet dicat Salyc. quod, quando conſpiratur contra Officialem Principis, filii non amittunt hæreditatem paternam, ita dicit ipſe *in d. l. quiſquis*, qui nullam facit differentiam, an conſpiretur de morte Principis, vel ejus Officialis. Secundum caput *leg. Jul. majeſt.* eſt, quando committitur non contra Remp. nec in Principem, vel ejus Collateralem, ſed alio modo; & tunc non eſt pœna omnium bonorum; nec puniuntur filii hæreditatis privatione; ſed tantum committens delictum ipſe punitur pœna mortis, ut not. *in d. l. fi. ff. ad l. Jul. majeſt.* & quadraginta † quinque
2 modis, quis incidit in crimen læſæ majeſt. Primo ſi quis ſubditus Regis aſſumit arma, vel facit guerram, vel bellum adverſus & contra regem, *l.* 1. *ff. ad leg. Jul. majeſt.* ubi tex. loquitur de eo, qui ſumit arma adverſus populum Romanum. Idem tamen dicendum eſt de Rege in Regno ſuo, ut dicit Bart. *in l. hoſtes nu.* 6. *ff. de cap. & in l. lex* 12. *tabularum, ff. ad l. Jul. majeſt. in prin.* Idem, ſi congregaret contra aliam Civitatem, non recognoſcentem ſuperiorem, ut dicit gl. *in l. fallaciter, C. de abolitio.* & Jo. Fab. *Inſtit. de pub. Judic.* §. *publica*, in gl. *quæ incipit Romanum*, dicit, quod ſi quis congregat gentem contra Civitatem, non committit crimen læſæ majeſtatis, ut filii puniantur privatione bonorum, ſicut, quando contra Regem, vel populum Romanum committitur; bene tamen committit crimen ſeditionis, & ſic pœna capitis punitur, per *leg. L.* 1. *C. de ſeditioſis*, & ſic conſuluit Bal. *in conſ. ſuo, quod incipit, quanquam ſint multa, & pulchra.* Bene tamen improprie delinquens contra patriam propriam dicitur committere crimen læſæ majeſtatis. Et ſic patet, quod iſtud crimen poteſt proprie, & improprie committi, ut dicunt Cyn. & Salyc. *in d. l. quiſquis*, & Ang. *in l.* 1. *ff. eod.* dicit tamen Salyc. *in d. l. fallaciter, C. de abolit.* quod ſi patria proditur, non ut a Principe auferatur, ſed ut auferatur Baroni, tunc non committitur hoc crimen: ſecus, ſi ad finem, ut Principi auferatur, quod eſt menti tenendum.

Secundo modo committitur crimen læſæ majeſtatis, ſi aliquis oſtendit aliquos, qui fuerint aſſecurati a Pop. Romano, vel a Rege; omnia enim, quæ dicuntur de populo Romano, tribuenda ſunt Regi, & Civitati non recognoſcenti ſuperiorem, per ea, quæ notant Doctores *in d. l. Hoſtes*, & Guliel. de Cun. *in l. ex hoc jure, ff. de juſt. & jur.* & Sal. *in d. l. quiſquis.* Iſte ſecundus modus probatur *in l.* 1. *juncta gl.* 1. *ff. ad l. Jul. majeſt.*

Tertio modo committitus ſi quis conſilium fecit dolo malo adverſus Pop. Rom. vel Regem, ut *in dicto lib.* 1.

Quarto ſi quis obſides ſine juſſu Principis interfecit. *d. l.* 1.

Quinto ſi quis conveniat homines telis, vel lapidibus in Urbe adverſus Popul. Rom. vel Regem, ut occupent loca, vel templa, *in d. l.* 1.

Sexto ſi quis convocet certum hominum conventum ire ad ſeditionem Civitatis *d. l.* 1. & facit *l.* 1. *C. de ſeditioſ.*

Septimo ſi quis Magiſtratum Pop. Rom. occidit, vel dolo malo conſilium dedit, ut occideretur, *d. l. verſ. cujuſve opera, &c.* quod verum eſt, etiamſi non occidit, ſed proceſſit ad actum, ut *in d. l. quiſquis.* Qui ergo occidit Officialem Regis habentem merum imperium a Rege crimen læſæ majeſtatis committit, quia dicitur læſæ majeſt. Principis, cum aliquis ſibi collateralis læditur *c. ſi quis* 6. *q.* 1. & *c. felicis, de Pæn. in* 6. & *in d. l. quiſquis.* Et hoc verum ſi occidatur Officialis, ut illa provincia careat illo Officiali, vel propter odium, quod habet adverſus Principem, occidat Officialem ejus, vel alia cauſa, dum tamen reſpectu officii: ſed ſi Officialis fuiſſet occiſus particulari odio, puta, quia erat inimicus particulari inimicitia, tunc non tenetur *l. Jul. majeſt.* ita Andr. *in Conſt. Regn. ut participatio.* Et ſic patet, quod, cum hodie fere omnes Barones Regni ex privilegio habeant à Rege merum, & mixtum Imperium, quod ſi ipſi offendantur, contra eos committitur crimen læſæ majeſt. & hoc firmat Bat. *in extravag.* Ad reprimendum, *in verbo, rebellando.* Sed de hoc dicam *in* 2. *quæſt.*

Octavo modo committitur crimen hoc, ſi quis ſumit arma contra Remp. *d. l.* 1.

Nono, ſi quis mittat litteras, vel nuncium, vel ſignum dedit hoſtibus Pop. Rom. dolo malo, ut hoſtes ipſi juventur contra Popu. Rom. *in d. l.* 1. *ibi quove hoſtibus, &c.* Dicitur autem juvare hoſtes ille, quando mutuat pecuniam hoſtib. ut dicit Bat. *in l.* 3. *ff. ad l. Jul. majeſt.* & quando hoſtes juvat telis, & armis, ut *in l. fi.* & ibi Bal. *C. quæ res export. non deb.* ſed de iſta materia quis dicatur opem præſtans, habes plene per Scribentes & ibi plures remiſſiones *in l.* 1. *C. de ſerv. fugit.* Sed quid ſi non miſit literas hoſtibus, ſed recepit literas ab hoſtibus, an ex hoc incidat in crimen læſæ majeſt. videtur quod ſic, ſi illas non revelavit, quia ille, qui recipit literas, & nihil dicit videtur approbare, ut dicit Angel. *in l.* 1. *C. de fil. fam. lib.* 10. In contrarium tamen determinatur, quia ille, qui ſolum recipit literas ab hoſtibus, etiam ſi non revelavit, non incidit in crimen læſæ majeſtatis; quia hoc non reperitur jure cautum; nec lex loquens de eo, qui mittit litteras hoſtibus, extenditur ad eum, qui ſolum litteras hoſtis recipit, tanquam exorbitans, argum. *l. ſi vero* §. *de viro ff. ſolut. matr.* Facit reg. *odia, de regul. jur. in* 6. Facit optime tex. junct. Gl. & ibi Bart. *in l.* 1. *ff. ad l. Pomp. de parricid.* ubi occidens conſobrinum *d. l.* non tenetur; quæ tamen lex illa comprehendit occidentes in quinto gradu pares conjunctos, de quibus dicta lex loquitur, niſi ex interpretatione ipſius Juriſconſulti, ergo, ceſſante interpretatione, lex loquens de occidente conſobrinum, non extenditur ad occidentem, exiſtentem in quarto gradu. Sic & in caſu noſtro lex loquens de mittente litteras hoſtibus, non extenditur ad recipientem ab eis. Et ita ante tribunal divæ memoriæ Regis Alphonſi allegavit quidam magnus Advocatus Conſiſtorialis, nomine Antonius Catarellus, ut teſtantur ſuæ allegationes factæ in defenſionem Marchionis Giracii, inquiſiti de crimine læſæ majeſtatis, dicens plus, idem Doctor in dictis ſuis allegationibus, quod ea ſola ſigillatura litterarum ad hoſtes non contrahitur crimen iſtud, niſi expreſſe probetur de miſſione ad hoſtes, quia hoc non dicit lex Julia majeſtatis, merito non eſt extendenda, ut ſupra: quod eſt notandum; Quid de eo, qui non hoſtibus, ſed fidelib. ſcripſit id, quod eſt in damnum Principis, ſi eſſet verum, & falſum, tunc ex qualitate perſonæ judicabitur, *per l.* 1. *C. ſi quis Imp. maled.* & dicit gl. *in fi. in c. non omnis*, 5. *q.* 5. quod qualitas facti ex perſona facientis præſumitur.

Decimo committitur crimen læſæ majeſtatis, ſi quis ſollicitaverit, vel concitaverit milites, ut rebellentur contra Remp. vel Regem, vel ſollicitaverit, vel concitaverit ipſos milites, ut fieret ſeditio, vel tumultus adverſus Rempubl. *ut in d. l.* 1. *ibi quive milites, &c.* Et ſic infertur, quod ille, qui Civitates obedientes Principi facit ei rebelles, tenetur hoc crimine, ut *in l.* 3. & 4. *ff. ad l. Jul. majeſt.* Et hoc voluit D. Card. Floren. *in c. paſtoralis. in prin. in q. notab. de re judic.*

Undecimo committitur, ſi miles, vel alius Officialis Regis, poſtquam ſibi ſucceſſum fuerit, diſceſſerit de provincia, quæ ſibi fuerat commiſſa, ante quinquaginta dies, qui ſtatuuntur pro ſyndicatu, *ut in l.* 2. *ff. ad l. Jul. majeſt.* & expreſſius patet *in l.* 1. *C. ut omn. Jud. tam civi. quam milit.* & in auth. *de admin.* §. 1. & ſic fuga in Officiali, qui debet ſtare in ſyndicatu, facit eum incidere in crimen læſæ majeſt. ut in dictis juribus. Non tamen intelligas, quod hoc delictum committens ſit in primo capite. *l. Jul. majeſt.* quoniam tale delictum non eſt contra Remp. nec contra Regem.

Duodecimo committitur, ſi aliquis ſine licentiâ Superioris exercitum deſeruit, *dicto lib.* 2. *ff. ad l. Jul. majeſt.*

Decimotertio committitur, ſi quis privatus ad hoſtes perfugerit, ut *in d. l.* 2.

Decimoquarto committitur, ſi aliquis ſcripſit aliquid falſum ſcienter in tabulis publicis, hoc eſt in libris Reipublicæ, vel Principis, Et licet tale crimen de directo non ſit commiſſum contra Remp. vel Regem, *tamen eſt in primo c. legis Jul. majeſt.* Nota ergo, & tene menti hoc genus falſi, quod inducit crimen hoc *in* 1. *cap.* Et niſi diceret tex.

nunquam

Digitized by Google

nunquam ego hoc tenerem, patet expreſſe in tex. *juncta gl. in d. l. 2.*

Decimo quinto committitur, ſi quis hoſtes concitaverit, ut bellum ſumant, vel aliquid aliud contra Remp. vel Regem faciant in ejus damnum, ut *in d. l. 3.*

Decimo ſexto committitur, ſi quis opem hoſti dederit, *ut in d. l. 3.*

Decimo ſeptimo committitur, ſi quis miles, vel armiger ſtans in prælio receſſerit, aut aliud fecit, propter quod ejus opera factum eſt quod hoſtes habuerint victoriam, ut patet *in d. l. 3. ibi, quive bellis ceſſerit, &c.*

Decimo octavo committitur, ſi quis ſine licentia Principis tenuerit arcam, vel fortalitia in confinib. regni, ut *in d. l. 3.* & patet *in l. 2. C. de fund. limitr. pl. & terr. lib.* 11.

Decimo nono committitur, ſi quis erat Caſtellanus Regis in aliquo Caſtro, & illud dedit hoſtibus, vel erat Caſtellanus Regis, & Rex voluit eum privare Caſtellina, & alium conſtituere Caſtellanum, ſcribendo ſibi, quod Caſtrum conſignet Titio, & ipſe noluit illud conſignare, vel miſit milites ad hoſtes ſine licentia Principis, omnibus iſtis modis exponitur illud verbum poſitum, *in d. l. 3. ibi dum dicitur aut caſtra conceſſerit.*

Vigeſimo committitur; ſi quis ſine licentia Principis geſſerit bellum, ut *in d. l. 3.* dicitur enim bellum illicitum, quando fit ſine Principis auctoritate, ut not. Doct. *in l. ex hoc jure, ff. de juſt. & jur.* Et quod tale bellum illicitum committens incidat in crimen læſæ majeſtatis, ſatis patet *in l. Papinianus, §. rei perduellionis, ff. de acquir. hæred. facit l. 1. C. de gladiat. lib. 12. & §. per contrarium, Inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. & l. fin. ff. ad leg. Jul. majeſt.* ubi dicitur, quod perduellionis reus eſt hoſtili animo adverſus Rempublicam, vel Principem animatus, ut *in l. unica; & ibi gl. C. ut armor. uſus lib.* 11.

Vigeſimoprimo committitur ſi quis elegit ſibi milites de aliis militibus ſine licentia Principis, ut dicit tex. *in d. l. 3. ibi, delectumve habuit*; & patet *in l. milites, C. de re mil. li.* 12.

Vigeſimo ſecundo committitur, ſi quis exercitum comparaverit, id eſt præparaverit ſine juſſo Principis, *d. l. 3.*

Vigeſimo tertio committitur, ſi Princeps ordinaverit in Provincia caput exercitus ad ipſius, vel pro ejus arbitrio, & demum illi exercitui deſtinavit aliud caput, illud vero admovendo, quod noluit exercitum conſignare illi, qui ſibi ſucceſſit, ut dicit expreſſe text. *in d. l. 3.* optime facit tex. *in d. l. prima, C. ut omn. jud. tam civil. quam milit.*

Vigeſimoquarto committitur, ſi quis deputatus ad exercitum receſſerit ſine licentia Regis, vel Principis; vel ſi Princeps erat in prælio, & eum deſeruerit, ut patet *in d. l. 3. ibi, quive Imperium*, faciunt ea, quæ habentur *in c. 1. in princ. quib. mod. feu. amit. & in c. 1. §. 1. quæ ſit prim. cauſ. benef. amit.*

Vigeſimo quinto committitur, ſi quis aſſumpſit auctoritate propria Magiſtratus officium cum falſis litteris, vel alio modo, dolo malo ſe geſſerit pro Magiſtratu, cum non eſſet, ut dicit text. *in d. l. 3. ibi dum dicit*, quive privatus, facit *l. qui nomine, ff. de falſ.* & nota, quod non ſolum tenetur crimine læſæ majeſt. qui prædicta fecerit, ſed etiam, ſi non fecerit, ſed curaverit facere, ut dicit text. *in d. l. 3. in fi.* & ibi Bal. *C. quæ res export. non deb.* Faciunt not. *in l. ſi quis non di. cam. rapere, C. de epiſc. & cler.* & not. *in c.* 1. §. *ſi voluerit de capit. qui cur. vend.*

Vigeſimo ſexto committitur, ſi quis ſolus juravit, quod ipſe Principem interficiet, vel aliquod ſibi magnum malum faciet; vel juravit, quod aliquid malum faciet contra Remp. etiamſi nihil fecit, ut probat tex. *in l. 4. in prin. ff. ad l. Jul. majeſt.* ſed contrarium tenuit Afflict. *ſuper feu. in d. c. 1. §. ſi voluerit, num. 22. cum ſeq. de c. qui cur. vend. in conſt. regn. in conſt. aſperitatem, n. 2.*

Vigeſimo ſeptimo committitur, ſi quis operam dedit, ut exercitus Pop. Rom. vel Principis proditorie incidat in manus hoſtium, vel inſidias eorum; quod multis exquiſitis coloribus, & aſtutiis fieri poterit, probat text. *in d. l. 4.* dum dicit, exercitus Popul. Rom.

Vigeſimo octavo committitur, ſi Princeps ſperabat habere hoſtes in manibus, vel eſſe eorum victorem; & aliquis malus homo adviſavit hoſtes de præparatione Regis, vel Ducis belli: ita quod propter ejus adviſum hoſtes non ſunt in poſſe Regis, vel Ducis, ut dixit text. *in d. l. 4.* ibi quominus hoſtes in poteſtatem populi Romani veniant.

Vigeſimo nono committitur, ſi quis commeatum dederit hoſtibus Pop. Rom. ut *in d. l.*

Trigeſimo committitur, ſi quis juverit, dando hoſtibus pecuniam mutuo, vel vendendo eis arma, ut ſunt baliſtæ, [illegible]mbardæ, tela, lanciæ, & alia genera armorum, vel præ[illegible]trit auxilium de aliqua alia, re, ut probatur *in d. l. 4.* facit text. *in d. l. fi.* & ibi Bal. *C. quæ res expor. non deb.*

Trigeſimo primo committitur, ſi quis dedit operam, ut amici Pop. Rom. vel Regis fiant eorum inimici, vel hoſtes, ut *in d. l. 4.* & illico, quod ſi aliquis dedit operam, ut hoſtes Romani prædam factam dividant inter eos, vivi ſunt concremandi, *ut l. fin. C. de re milit. lib.* 12.

Trigeſimo ſecundo committitur, ſi aliquis dolo malo fecit, quominus Baro non obediens Principi, ut probatur *in d. l. 4. ibi, dum dicit quo Rex exteræ nationis, &c.* nam olim Reges ſubditi erant Populo Romano, & ideo vocabantur Reges exteræ nationis, & ſi aliquis dabat operam, quominus tales Reges non obtemperarent præceptis Popul. Rom. crimen læſæ majeſt. committebat, ut ibi dicitur.

Trigeſimo tertio committitur, ſi quis operatus fuit dolo malo, ut hoſtibus Pop. magis dentur obſides, quam pecuniaria ſubventio; expedit enim magis Reipu. Rom. pecuniam dare, quam obſides, ut probat tex. *in d. l. ibi, quo magis obſides.*

Trigeſimo quarto committitur, ſi quis aliquem confeſſum, & condemnatum de crimine læſæ majeſtatis exemerit a carceribus, operando, ut a carceribus fugiat, vel à manibus familiæ, ut probat text. *in d. l. 4. in fin.* ſed ſi inquiſitus de crimine læſæ majeſt. exiſtens in carceribus non fuit confeſſum ipſum crimen, nec condemnatus, & aliquis eum exemerit a carceribus, tunc non incidit in crimen læſæ majeſt. ſed capite punitur, ut *in l. fi. C. de hæret. & Manich.* In aliis autem caſibus, qualiter puniantur facientes fugere carceratos a carceribus vide tex. *in auth. ut omnes obed. judic. provin. §. arripiendum.* Et facit ad hoc, quod dicit And. *in tit. quæ ſint regalia in d. §. committentes in 2. col.* qui voluit, quod ſi Princeps concedat alicui Privilegium, ut facinoroſi ad mortem damnati, quando vadunt ad ſupplicium, tranſeuntes per domum ejus poſſint auferri impune à manibus familiæ poteſtatis, tala privilegium non valet, *ut in l. quicumque C. de diver. offic. libr.* 12. quia eſſet iniquum, & contra publicam utilitatem, quæ vult quod maleficia non remaneant impunita. Caveant ergo milites impetrare privilegia contra publicam utilitatem, nec etiam valeret talis conſuetudo, quantumcunque antiqua in aliqua domo, vel terra; quia talis conſuetudo, eſſet contra nervum correptionis, quia peccatum, ut *in c. fi. in ult.* Gl. *de conſuetu. c. fruſtra 8. diſt.* & ſecundum Andr. *in tit. quæ ſunt regalia, §. bona committentium crimen.*

Trigeſimoquinto committitur, quando quis ſtatuas Imperatoris, aut imagines conflaverit, *ut in d. l. qui ſtatuas, ff. ad l. Jul. majeſt.* quod procedit ſecundum jura Digeſtorum, Hodie autem per adventum Chriſti D. N. ſublatæ ſunt imagines propter peccatum Idololatriæ, quod graviſſimum eſt, de quo plenè per B. Thomam ſecunda ſecundæ *q. 96.* Ideo Principes hodie prohibent, ne quis ſine reſcripto erigat ſtatuam, ut *in l. 1. C. de ſtatu. & Imag.* non tamen licet ipſis imaginibus inferre injuriam, *ut in l. unica. C. de his, qui ad ſtat. confug.*

Trigeſimo ſexto committitur, ſi quis prodiderit dolo malo aliquam provincialem Civitatem, vel conſuluit, quod Civitas rebelletur, *ut in l. gen. ff. ad l. Jul. majeſt.* notatur *in cap. paſtoralis, de ſent. & re judic.*

Trigeſimo ſeptimo committitur, ſi quis crimen perduellionis contra Principem, vel Rempubl. commiſerit, & efficitur hoſtis, & rebellis ipſius Principis, ut dicit glos *in fi. ff. eo. tit. ubi dicitur*, quod non omnibus ſupradictis modis incidendo in crimen læſæ majeſt. quis perdit bona, & applicantur fiſco; ſed tantum ille, qui committit crimen perduellionis adverſus Rempub. vel Regem. Et ſic non omnis proditor dicitur committere crimen læſæ Majeſt. ſed tantum ille, qui prodit in læſionem Regis, in ſui perſona, vel reipubl. nam multis modis committitur proditio, de quibus per Lucam de Penn. *in l. fin. C. de delat. lib.* 10. & per Salyc. *in l. fallaciter. C. de abolitionibus*, & per Ang. *in conſ. 159. incip. Conſultatio.* & Afflict. *ſuper feud. in cap. 1. in princ. quib. mod. feud. amitt.* & tamen non omnis proditor dicitur committere crimen læſæ majeſtat. ſed qui committit proditionem in magnum damnum Regis, vel reipub. Unde ſi Baro, qui habet terram, quæ poſſit impedire, ne gens munita inimica regi tranſitum faciat per illam terram, & permiſerit, ipſum tranſire, proditor eſſet, *ut in l. ſi quis barbaris, C. de re milit. lib.* 12. & dicitur tunc impugnare Regem; & ideo incidit in crimen læſæ majeſt. Idem, ſi guerram movit in Regno, ut in Conſt. Reg. Comes.

Trigeſimo octavo ſi Cardinales, vivo Papa, procederent ad eligendum alium Papam, eo non depoſito, ſecundum Jo. Andr. *in cap. veniens, de teſtibus*, & Bal. *in l. quoniam C. de teſtam.* diceretur tunc ſchiſma, à quo Deus avertat.

Trigeſimo nono committitur, ſi aliquis operatur, quod aliqua Civitas, vel caſtrum, quod erat ad fidelitatem regis, diſcedat ab ejus fidelitate, ut not. *in l. fallaciter*, &

ibi

Digitized by Google

ibi gloſſ. Ang. & Sal. C. *de abolit. facit l. pen. ff. ad l. Jul. majeſt.*

Quadrageſimo committitur, ſi quis incidit in ſimplicem ſcientiam alicujus mali, quod habet contingere ex facto hominis in perſonam regis, contra rempubl. & non revelavit, licet nulla operatio, vel factum ipſius intervenerit, ut probatur *in l. quiſquis, in fine*, & ibi not. Doctor. C. *ad l. Jul. majeſtat.* Fatetur not. per Bar. *in l. utrum numer.* 3. *ff. de parricid.* ſed Afflict. *ſuper feud. in dicto tit. quæ ſint regalia in §. bona committentium, numer.* 103. tenet, hoc dictum procedere, quando illa ſcientia poſſet per alium probari: ſed, ſi probari non poſſet, non tenetur revelare, nec patefacere, pro hoc allegat gloſſ. *in cap. plerumque in* 2. *qu.* 7. quæ dicit, quod bonus vir id, quod ſcit, quod non poteſt probari, debet tacere, ita dicit Bal. *in quodam ſuo conſilio incipien. quamquam allegata ſint multa*, ubi deplorat mortem cujuſdam militis, qui ex hac cauſa fuit decapitatus, prout refert Joan. de Plat. *Inſtitut. de public. judic.* §. *publica.* Faciunt notata per Bart. & Angel. *in l.* 1. §. *occiſorum ff. ad Syllan.* & per Abbat. *in cap.* 1. *de reſtitut. ſpoli. & in cap.* 1. *de offic. deleg.* & per Angel. *in l. fin. ff. ad l. Jul. de parricid.* & iſta eſt magis communis opinio, & humanior ſecundum Rolan. *in conſ.* 88. *numer.* 10. *cum ſeq. vol.* 2. conſultius tamen eſt, ut ſciens detegat ſecrete admonendo Principem, ut a tali machinatione cavere poſſit, quicquid ſcit revelando, ut ibi per Rolan, *in fine*, ad hoc vide etiam D. Clarum infra *in quæſtione* 97. *verſic. punctus eſt*; & Vivi. *opin.* 694. *incip. ſcientia ſola.* Et dico, quod ſi ita non faceret, utique una cum opin. Rolan. & aliorum, ſic tenentium decapitaretur, ejus bona occuparentur, & tota ejus familia in profundum mitteretur, vide etiam *deciſ. Pedemon.* 80. ubi de quadam muliere, quæ ſciverat tractatum contra Principem, & illum non revelaverat, & qua pœna veniret punienda, quæ mulier erat mater facientis tractatum.

Quadrageſimo primo ſi quis Cardinalem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ hoſtiliter fuerit inſecutus, vel percuſſerit offendendo, non defendendo, aut cæperit, aut ſocius fuerit facientis, aut fieri mandaverit, vel factum ratum habuerit, aut conſilium dederit, vel favorem, aut poſtea receptaverit, vel defenſaverit ſcienter eundem, hæc omnia continentur *in cap. felicis, de pœn. libro* 6.

Quadrageſimo ſecundo modo committitur, quando quis conſpiravit in necem alicujus collateralis, vel conſiliarii Principis, tunc habetur, ac ſi in necem Principis conſpiraſſet, ut dicit tex. *in d. l. quiſquis*, & ratio eſt, quia illi conſiliarii ſunt pars corporis Principis, ut ibi dicit tex. ideo eadem offenſio reputatur, & pro hoc facit, quia qui tangit unam partem corporis, totum corpus tetigiſſe videtur, *leg. vulgatis, ff. de furt.* & dicit Afflict. *ſuper feud. in tit. quæ ſint regalia*, §. *bona committentium crimen nu.* 107. *dicit*, quod vidit Privilegium Reginæ Jo. prædictæ vindicantis mortem And. de Iſern. ejus Conſiliarii, & Prædeceſſorum Regum occiſi tarda hora noctis, dum veniret a Caſtro prope portam Petruciam, per quoſdam Teutonicos acriter condemnatos de crimine læſæ majeſtatis.

Quadrageſimo tertio committitur, ſi quis contra juramentum ligii perjuraverit de quo *in d. clem. paſtoralis, de re jud.* Facit gloſſ. *in l.* 2. *C. ad l. Jul. majeſt.* & tex. *in authen. ut non luxur. con. nat. col.* 6. de quo per Cyn. *in l.* 2. *C. de jurejur.*

Quadrageſimo quarto committitur, ſi quis dicat ſe Regem regni Neap. quod eſt patrimonium B. Petri, ut *in cap. ad apoſtolica, de re judic. lib.* 6. hoc dicit Bar. *in l.* 2. *in prin. ff. ad l. Jul. majeſt.* qui non intrat per oſtium, ille fur eſt, & latro, *de jur. pat. c. relatum &c. inſinuatum de ſymo.*

Quadrageſimo quinto modo, ſi facta pace inter duos Reges, cum eorum ſequacibus, & unus ſine juſta cauſa offendit alium; & ſic frangitur pax ſecundum Bar. *in l.* 1. *nu.* 6. *ff. ad l. Jul. majeſt.* dum dicit, hæc lex poteſt intelligi in ſecuritate, &c.

3 Et ſciatis, † quod ſicut hoc crimen committitur contra Imperatorem & Rempublicam Imperii, ſic etiam committitur contra Regem, & quemlibet alium Dominum non recognoſcentem ſuperiorem, ut tenent expreſſe And. *in tit. quæ ſint regalia, in* §. *bona committentium, colum.* 6. & Bart. *in l. hoſtes, ff. de cap. & poſtl. reverſ.* Paul de Liaz. *in d. cle. paſtoralis*, Arch. *in d. c. felicis, in verb. majeſtatis, de pœn. libr.* 6. & Brixienſ. *in verb. majeſtas*, allegat text. *in l. nemo, C. de epiſc. aud.* & Bart. *in extravag. ad reprimendum, in verb. rebellando.* bene faciunt omnia illa, quæ allegat gloſſ. *in proœm. Conſtit. Regn.* & tex. *in l. ſi familia ff. de juriſd. omn. jud.* ubi contra Regem committitur crimen læſæ majeſtatis,
4 idem Bart. *in l. lege* 12. *tabularum, ff. ad l. Jul. majeſtatis.* Ex quibus infertur, quod ſi vaſſalli Baronum, Regem cognoſcentes, ſe rebellant contra Baronem, non tangendo Regem, non incidunt in læſæ majeſtatis crimen; hoc voluit Oldr. *in conſil.* 43. *incip. quæritur utrum*, & Bartol. *in l. executorem, C. de execut. re. jud.* ſed alia ſunt pœna puniendi, ſi injuſte ſe rebellaverunt, hoc ſane intellige, quando Baro non habet merum, & mixtum Imperium: ſecus, ſi haberet merum, & mixtum Imperium a Rege. & offenderetur in perſona, tunc eſſet illud delictum crimen læſæ majeſtatis; tamen non puniuntur filii; ut dicit Sali. *in d. l. quiſquis*, & patet expreſſe *in l.* 1. *ff. ad l. Jul. majeſt. ibi, quo quis magiſtratum Pop. Rom. &c.* & idem voluit Bartol. *in d. extravag. ad reprimendam, in verb. rebellando*; & Luc. de Pen. *in l.* 1. *C. ut armorum uſus, lib.* 11. *in* 2. *col.* & Aug. *in addit. ad tractat.* Angel. *de maleſ. in verb. Che hai tradito la tua patria.*
Et ibi de iſta materia. Et committentis crimen læſæ majeſt. in 5
aliam perſonam, quam in Regem, vel ejus conſiliarium, nunquam filii privantur bonis, *ut in d. l. fin. ff. ad l. Jul. majeſt.* Hæc omnia ferè ita, ut ſupra formaliter accumulavit Afflict. *ſuper feud. in tit. quæ ſint regalia. in* §. *bona committentium crimen.* Et in hac materia vide etiam Fab. Mont. *ſuper* 4. *litteris arbitralibus, p.* 4. *nu.* 315. *cum ſeq. fol.* 169. ubi diſ-
tinguit, & † ponit, quot modis committatur in 1. capite, 6
& quot modis in 2. & tractatur etiam diffuſe per Boſſ. *in titul. de crimine læſæ majeſt.* & diffuſiſſime per Gigan. *in tract. ſuo de crim. læſæ majeſt.*

Item adde, † quod fingens ſe eſſe Officialem, & ſub no-
mine officii faciens ſibi aperire aliquam domum, ut aliquan- 7
do faciunt diſcoli, incurrit pœnam *leg.* 1. *ff. ad Jul. majeſt.* & pariter pœnam falſi, Franc. Marc. *in deciſ.* 514. *n.* 3. *circa finem.*

Item adde, † ſi fiat actus inferens crimen læſæ majeſtatis, 8
ut eſt aſcenſus per muros, caſtri occupatio, pontium demolitio, ſed alio nomine, & ex alia cauſa, quam Principem offendendi, tunc non incurritur crimen læſæ majeſtat. quia, ubi poteſt capi alia conjectura minoris delicti, quis non dicitur committere tale crimen, ſed ab alio excuſatur. Ruin. *conſ.* 1. *vol.* 5. Dec. *conſ.* 102. *n.* 27. *inter conſ. crim. tom.* 1. Ceph. *conſ.* 75. *n.* 9. *& ſeq. & conſ.* 76. *num.* 78. Burſat. *conſ.* 152. *num.* 37. BAJARD.

(*b*) *Et poteſt poni exemplum.*) Exempla diverſa recenſentur, & Farin. *ſup.* 16. caſus recitat. Quid ſi contra patriam Far. *d. q.* 112. *inſpect.* 6. *num.* 300. & ab univerſitate; vel Imperatore contra Papam, Far. *d. q.* 112. *inſpect.* 7. *n.* 221. *& ſeqq.* & qualiter de rebelle vide eundem *d. q.* 113. *inſpect.* 2. *n.* 66. & de conſpiratione ibi *inſpect.* 3. *c.* 104. & de conventicula contra principem *ibi inſpect.* 4. *num.* 118. De ſeditiore *ibi inſpectione* 5. *n.* 176. Ros.

(*c*) *Vel quia cum hoſtibus domini.*) Adde, † quod metus 9
vaſſalli, ne bona ſua depopulentur, & devaſtentur, & auferantur, excuſat vaſallum, qui hoſtes domini adjuvit, Imol. *conſ.* 34. Abb. *conſil.* 3. *vol.* 2. Gram. *conſ.* 11. Grat. *conſ.* 1. *n.* 84. *lib.* 1. *& conſ.* 5. *nu.* 36. *& ſeq. eod. vol.* Tib. Dec. *conſ.* 23. *nu.* 26. *lib.* 1. BAJARD.

(*d*) *Item ſecundum aliquos poteſt poni exemplum in eo qui* 10
de Principe, aut Domino ſuo obloquitur.) Adde, † quod nomini Principis detrahens ad ipſum Principem remittendus, & puniendus eſt pro motu animi ſui, *leg. unica, C. ſi quis Imp. maled. in fine*, Afflict. *dec.* 265. *num.* 62. *& deciſ.* 307. vide omnino Menoch. *de arbit. Jud. caſ.* 377. ubi plene, qua pœna ſint puniendi maledicentes Principi, & an Principi eos punire expediat.

Item adde: † quod maledicens Papæ, vel Epiſcopo non 11
punitur, Albe. de Roſ. *in rub. C. ſi quis imper. maled.*

Item adde videndum in hac materia, quando verba injurioſa, & maledica contra Principem prolata faciant proferentem reum eſſe criminis læſæ majeſtat. Burſat. *in conſ.* 28. Cravett. *conſ.* 224. Natt. *conſ.* 592. *nu.* 23. & Maſcar. *de probat. concl.* 462. *num.* 35. ubi tenent, veriſſimam eſſe ſententiam, quod quis propter verba injurioſa, & maledica prolata de Principe, non incidat in crimen læſæ majeſtat. ſed debeat puniri juxta diſpoſitionem *l. unic. C. ſi quis Imp. maled.* arbitrio ejuſdem, habita ratione qualitatis perſonæ verba proferentis, & ob quam cauſam, quæ magis peccat in levitate vitæ, quam cerebri, quam quod multum ſit prudens, Boer. *in tract. de ſeditioſ. in* 4. *præmiſſo nu.* 1. *&* 2. niſi eſſent verba contra Principem, mulierem viduam, quæ multum ejus exiſtimationem læderent; quia tunc aliud eſſet ſtatuendum, Marſil. *conſ.* 1. *n.* 22. *cum ſeqq.* & Burſat. *conſ.* 147. *nu.* 10. 41. *& ſeq.* & de maledicentibus Principem, & eorum pœnis latè per Decian. *in tract. crim. lib.* 7. *c.* 50. ubi multa habentur Principum exempla, qui uti Princeps alti animi maledicta neglexerunt. Et an habens deſiderium mutationis ſtatus, committat iſtud crimen, Bertaz. *conſ.* 28. *num.* 15. *vol.* 1. ubi tenet, quod non; tamen cautius eſt, non propalare tale deſiderium: nam legitur in Hiſtoriis, quod Agrippa, qui affectabat imperium pro Cajo nepote Tiberii Imperatoris dixit, utinam viderem mortem importuni ſenis, ſcilicet Tiberii, & Cajum dominum totius orbis; fuit accuſatus apud Impe-

ratorem

ratorem Tiberium de hoc crimine, quod dicebant eſſe crimen læſæ majeſt. quod oraverat Deum pro morte Imperatoris, & Tiberius eum capi fecit, & incarcerari, ubi ſtetit per ſex menſes; & ſuccedente morte Tiberii, fuit Cajus ad imperium ſublimatus, qui ſtatim eum liberavit, & ſibi bona, ac honores ampliſſimos contulit. Bajard.

(e) *Qui de Principe.*) Adde Principi maledicens, quando, & qua pœna feriendus ſit, & an Principi conducat ſuos maledicos punire, variis exemplis Principum declaratum, atque egregie explanatum vide per Jacobum Menochium *de arbit. judic. lib. 2. centur. 4. caſ. 377.* Giach.

(f) *Conſ. 6. & 9.*) Et ubique plene. Item quot modis contrahatur crimen rebellionis, vide remiſſive per prac. Carer. *pag. mihi 55. vel 56. n. 8. vel 82.* Giach.

(g) *Committitur autem.*) Et committitur contra quoſcumque non recognoſcentes ſuperiorem. Far. *dicta quæſtione* 112. *inſpect. 1. n. 18. 19. 20. 21. 22. & inſpec. 5. n.* 190. Ros.

(h) *Num. 51.*) Vide Socin. *conſ. 121. col. 1. & 2. vol. 4.* Giach.

(i) *Dubium eſt.*) Quid vero contra Principes inferiores Farina. *d. q. 112. inſpect. 5. n. 176.* ubi novem caſus recenſet. Ros.

(k) *Multi tenent.*) De uſurpatione juriſdictionis. Farinac. *d. q. 114. inſpect. 1.* & turbantibus eam *inſp. 2. n. 21. & ſeqq.* ubi latiſſime præcipue *n. 58. & 61.* Ros.

Multi tenent.) Adde, atque vide tenentes iſtam opin. per Rola. noviſſime *in conſ. 15. n. 7. vol. 4.* Giach.

(l) *Sive non.*) Far. *d. inſpect. 5. n. 188. & 2. ſequenti, & num.* 190. Ros.

Sive non.) Adde ut per Rolan. *conſ. 74. num. 3. lib. 3.* Alciat *reſpon. 9. in princ. tom. 2. lib. 7.* Quis tamen Alc. fuit in hoc ſibi parum conſtans, nam contrarium voluit *reſp. 19. num. 4.* ubi atteſtatur de magis commun. opin. Et quod crimen læſæ majeſtat. committatur etiam contra Principes inferiores, puta Duces, Comites, Marchiones, vi. poſt relatos per Crav. *in conſ. 319. colu. 1. verſ. videtur.* Giach.

(ll) *Unum tamen*) Vide Soc. *conſ. 121. col. 1. & 2. vol. 4.*

(m) *Quæro numquid.*) Cardinalem offendens. Farin. *d. q.* 112. *inſpect. 75.* Ros.

12 *Quæro numquid offendens Cardinalem.*) Adde, † quod nedum offendens Cardinalem incurrit crimen læſæ majeſtatis, ſed etiam ſi quis offendat Epiſcopum, vel ejus Vicarium, ſecundum Bolognin. *conſ. 75.* & de offendentibus Cardinales, Epiſcopos, Archiepiſcopos, Patriarchas, & Sedis Apoſtolicæ Legatos, late per Vivi. *opin. 88. lib. 1.* & incurritur crimen læſæ majeſt. *in 1. & 2. capit.* Bero *in conſ. 114. n. 49. vol. 1.* Bajaro.

(n) *Quæro etiam.*) Quid de arripiente condemnatum à manibus familiæ. Item, quid de occidente condemnatum ductum ad ſupplicium, vide per prack. Carer. *pag. 69. col. 2.* Giach.

Quæro etiam.) An poterit ipſe cognoſcere idem Clarus *in §. fi. q. 35. verſ. ſolet.* Far. *d. q. 117. n. 37. & d. q. 112. inſpec. 1. n. 51. & num. 156. inſpect. 1. nu. 64. & de oratoribus & nunciis inſpec. 4. num. 160. & ſeqq.* Ros.

13 *Quæro etiam.*) Adde, † quod occidens Officialem non committit crimen læſæ majeſt. dummodo propter ejus factum, Princeps non offendatur, nec ſtet circa latus ipſius Principis, & quod ſupremus non ſit, & ſuperiorem recognoſcat, Bar. *in l. hoſtes n. 15. ff. de c. pti. & poſtlimin. reverſ.* Iſern. *titul. quæ ſint regalia. ſuper verbo, & bono committentium,* Dec. *conſ. 410.* Gigas, *in tractat. de crim. læſæ majeſt. lib. 3. c. 23. n. 7.* & Alciat. *conſ. 19. lib. 7.* & eſt receptiſſima ſententia, ut per Vulpell. *in conſ. 21. n. 5.* Bajaro.

(o) *Aliqui diſtinguunt.*) Adde, atque iſtos diſtinguentes ita vi. per Rol. *in conſ. præallegato 15. num. 11. cum ſeq.* ubi & ipſe illos ſequitur, Giach.

(p) *An ob privatum odium.*) Secus in offendente Officialem Vulpell. *conſ. 21. n. 5.* Farin. *d. q. 112. inſpect. 3. n. 136. per tot.* Ros.

(q) *Et non aliter.*) Vide tamen Boſſ. *tit. de crim. læſæ Majeſt. n. 5. 9. & 14. pro declaratione.* Quid ſi a non ſubdito id fieret. Far. *d. q. 112. inſpect. 8. n. 240. & n. 258.* Ros.

14 (r) *Vidi quandoque dubitari.*) Adde, † quod dicitur lædere majeſtatem Principis ille, qui lædit ejus honorem, etiam ſi non ſit ſubditus, Bero. *conſ. 165. n. 19. vol. 3.* Bajaro.

(ſ) *Ut ait* Rol. *in conſil. 4. nu. 1.*) Adde communem eſſe per eundem late *d. conſil. 15. n. 7. & per totum.* Giach.

(t) *Hinc infertur.*) Et quid in Clerico, & Prælatis. Farinac. *d. q. 12. inſpect. 7. num. 230. & 231. 232. 233. & ſeq.* ubi *num.* 221. tractat de univerſitate, vel caſtro, & *nu.* 220. de Imperatore offendente Papam. Ros.

Hinc infertur, quod licet clerici, &c.) Adde † videndum
15 D. Farinac. *in q. 8. n. 28. cum ſeq.* ubi latiſſime hanc quæſtionem tractavi. Bajaro.

(u) *Cum re vera poſt clericatum.*) Infr. *quæſt. 38. verſ. vidi etiam* ubi de loco ſacro tenuit contrarium, qui locus ſacer ideo non deſinit eſſe de Juriſdictione, & Territorio Principis, ibi vide. Droc.

(x) *Principes ſæculares.*) Adde, quod in quodam Reverendo Presbytero Pompeio Lando Placentino accidit de anno 1581. cum conſpiraſſet (ut fertur) adverſus Sereniſſimum Ducem Octavium Farneſium. Droch.

(y) *Sed quæro.*) De pœna criminis læſæ Majeſt. Far. *d. quæſt. 116. §. 1. n. 1. & ſeq.* Ros.

(z) *Præterea*) Hodie ſecundum jus commune bona damnatorum non confiſcantur, ſecus in crimine læſæ Majeſtat. Farin. *d. q. 116. §. 2. num. 12. & tit. de delict. q. 25. nu. 11. & d. §. 2. 14. & 23. & 66. vol. 1.* Ros.

Præterea.) Inf. §. *fin. quæſt. 71. verſic. Multa autem & verſ.* Dixi autem, *q. 84. verſ.* ſed pone ad fin. Capyc. *dec. 136. numero 16. ibi acta privata malorum potius, quam verba ſententiarum ipſos faciant pœna condignos* Droch.

(a) *Niſi ſequuta ſententia hominis, &c.*) Adde, † quod 16
in hoc delicto requiritur declaratoria; & iſta eſt magis
communis opin. ut per Gabr. *comm. concl. lib. 7. concl.* 17
11. ubi ponit multas ampliationes; & quomodo ſit facienda declaratoria ad hoc, ut quis ſit privatus ſuis bonis propter iſtud crimen, vide per Gab. *conſ. 179. num. 1. & 2.* Bajaro.

(b) *A lege quiſquis.*) An locum habeant hæ pœnæ læſæ Majeſtatis contra filias, Far. *d. q. 116. §. 3. numero* 72. Ros.

A lege quiſquis.) Adde, quod habet locum in his, qui more militari, & aperte ſequuntur partes alterius Principis prætendentis jus, ut per Alc. *reſpon. 19. col. 1. tom. 2. lib. 7.* Et inquibus locum habet, vel non, latiſſime per Rol. *conſ. 1. in 3.* Giach.

(c) *Et ideo tales pœnæ.*) Adde, † quod filiæ feminæ de- 18
bent dotari, Rol. *in conſ. 33. vol.*

Item adde, † quod nec habent locum in filiis clericis,
ſecundum Borellum *in tract. de arbit. §. 1. glo. 3. n.* 54. 19

Item † adde, quod etiam non habent locum in filio 20
emancipato ante patris delictum, cui pater donavit bona, Afflict. *in conſti. Pataronorum in fine.*

Item adde, † quod in crimine hæreſis, & læſæ majeſta- 21
tis filius tenetur pro delicto patris, ſed non e converſo, pater tenetur pro delicto filii, & quæ ſit ratio diverſitatis, vide per Afflict. *in d. conſt. Pataronorum, n.* 42.

Idem adde, † an filius, & quando feudo, & emphi- 22
teuſi privetur ob delictum læſæ majeſtatis a patre commiſſum, vide Capr. *reg. 77.* ubi latiſſime, & Bero. *in conſ. 77. n. 7. vol. 1.* Bajaro.

(d) *Contra filias feminar.*) Adde, quod debet dotari, quod habetur fuſius per Rolan. *conſ. 73. lib. 2.* retulit Iſer. dicentem, hoc bene fuiſſe ſervatum temporibus ſuis per Regem Ferdinandum, qui honorifice maritavit filias Principis Roſſani, qui notorie commiſerat crimen læſæ Majeſtatis contra Regem. Communem etiam inquit Maſuer. *ad pract. Papien. in forma, inquiſitio. gl. fi. verbo, filius* 21 Bajard.

(e) *Filiis naturalibus.*) Far. *d. q. 116. n. 86. & 87. §. 3.* Ros.

(f) *Fuit etiam aliquando.*) In filiis natis ante delictum prædictum, Far. *d. q. 116. n. 91. 92. §. 3.* Ros.

Fuit etiam aliquando dubitatum.) Adde Rol. *in conſ. 74. vol.* 23
3. ubi tenet quod hujuſmodi pœnæ non habent locum in filiis natis poſt delictum. Bajard.

(g) *Ante dictum.*) Adde fuſius, & in terminis per Rolan. *conſ. 84. lib. 3.* vi. ibidem, quia plene, ac in terminis conſultus reſpondet. Giach.

(h) *Commimem.*) Far. ſup. *n. 77.* Ros.

(i) *In filio autem.*) Et in concepto poſt bannum. Farin. *ſub prox.* Ros.

(k) *Præterea quæro.*) Quid contra nepotes. Farin. *d. q. 116. n. 89. & ſeq. §. 3.* Ros.

(l) *Non ſolùm in patre.*) Et idem ſi committatur à matre, & generaliter in feminis. Far. *d. q. 112. inſpect. 7. n. 227. & d. q. 116. §. 3. n. 98.* Ros.

(m) *Ultimo tamen.*) Pœnæ criminis læſæ Majeſtatis reſpectu filiorum reſtringuntur in Imperatore, vel Ro. Reipub. Far. *d. q. 112. & inſpect. 5. n. 198. 199. & 200. & d. q. 116. §. 3. n. 143. 144. 145. & 146.* Ros.

Unum tamen non omitto.) Adde † advertendum eſſe, quod 24
in caſibus in quibus pœna patris nocet filiis, nocet tantum in his, quæ deſcendunt ex perſona patris; ſecus in aliis qui aliunde obvenerunt ipſis filiis, Gram. *deci. 6. n. 14.* vide etiam Bero. *in conſil. 65. nu. 155. vol. 1.* & ibi etiam dicit, quando filius amittat feudum. Bajaro.

(n) *R. mp. Romanam.*) Adde, quod de tali crimine accuſatus apud Populum Romanum Coriolanus, dum interroga-

ret ipſe Tribunos, cujus eum Reum criminis arguerent, reſponſum eſt per hæc verba: Martius (inquit) Tribunos rogat, cujus eum criminis reum arguant? perduellionis actionem eſſe ajunt, ſeque illud Regnum affectaſſe demonſtraturos, inquiunt: Sic apud Plutarchum in Coriolani vita legitur: & apud Livium *Decad.* 1. *lib.* 1. Lex inquit, erat horrendi carminis; quem locum citat Catell. Cotta *in ſuis memorab. in verb. perduellionis, & eſt lex, in l. fin. ff. ad l. Jul. Majeſt.* Gram. *deciſ.* 6. *n.* 4. vide *in §. Interdum Inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. defer.* Drogh.

(o) *Scias autem, quod in hoc atrociſſimo delicto lex nonnulla ſpecialia, &c.*) Adde, † quod in hoc crimine habentur triginta unum ſpecialia.
25 Quorum primum eſt. Quod propter delictum patris filii privantur ſucceſſione, quia macula patris inficit etiam ſanguinem filiorum, ut dicitur *in l. quiſquis*; & ideo filius in hoc crimine, licet ipſe nihil deliquerit, propter patris delictum ſuſtinet pœnam, ut per Andr. de Iſern. *in c.* 1. *§. præterea, quæ ſit prim. cauſ. benef. amitt.* ubi voluit etiam, quod in feudo deſcendens ex illo ſanguine maculato & infecto, eſt privatus ſucceſſione, & hoc voluit diſpoſitio *d. l. quiſquis.* Regulariter autem contra, ut *in l. crimen. ff. de pœn.* & de illa materia, an patris delictum noceat filio, & nepoti, dixit Andr. *in d. §. præterea, & in c.* 1. *§. hoc quoque de ſucceſſio. feud.* & ibi remiſſive. Fit tamen differentia inter filios maſculos, & feminas in hoc crimine, quia filius nihil habebit de bonis paternis; ſed filiæ feminæ illius, qui læſæ majeſtatis crimen commiſit, dotari debent per Fiſcum de illis bonis, ut patet expreſſe *in d. l. quiſquis §. ad filias,* & voluit Andr. in conſt. Reg. ob filiorum culpas, ubi allegat *l. tutores ff. ad l. Jul. de vi priv. & l. ſi marito, in princ. ff. ſol. matrim.* idem dicit Bal. *in l. patri,* 4. *col. C. de dot. promiſ.* & hoc bene ſervatum fuit in Regno Neap. nam Rex Ferdinandus maritavit honorifice filias Principis Roſſani, qui commiſerat crimen læſæ majeſt. notorie contra Regem ipſum, ut ait Afflict. *in tit. quæ ſint regalia, §. bona committentium,* n. 3. Et quæ eſt ratio diverſitatis? dic, quod ratio eſt, quia maſculi ſunt audaciores feminis; & propterea lex præſumitur maſculos magis inclinare in crimen paternum, ut dicit notab. text. *in d. l. quiſquis,* niſi in actibus venereis, in quibus mulieres ſunt magis audaces, quam viri, ut dicit Cyn. *in d. l. quiſquis, in* 6. *notab.* Unde Quint. Audacem faciebat amor, &c. Et eſt ſciendum, quod licet filii priventur ob culpam prædictam hæreditate paterna; tamen in feudis antiquis, in quibus agnati collaterales ſuccedunt propter crimen læſæ majeſt. commiſſum per agnatum, tenentem feudum non privatur ſucceſſione feudi immediate ſucceſſurus poſt mortem illius, qui commiſit dictum crimen. Fiſcus enim tenebit feudum, donec vivit ille, qui delictum commiſit: & poſtea ſuccedit Agnatus collateralis, qui alias ſuccederet, ut dicit And. *in d. §. præterea, & idem in c.* 1. *denique quæ ſit prim. cauſ. benefic. amitten.* quia reſoluto jure datoris, reſolvitur, &c. ut not. Doct. maxime Paul. de Caſtro *in l. Inſulam, in princ. ff. ſolut. matrim.* & ex his primum ſpeciale habetis in hoc crimine, quia filius portabit iniquitatem patris.

Secundum ſpeciale eſt, quod quilibet admittitur in hoc crimine ad accuſandum, etiam qui alias repelleretur, ut *ff. ad l. Jul. majeſt. l. famoſi. &* 2. *q.* 1. *c. in primis, §. glorioſus vero,* eſt enim hoc crimen publicum, ut *in l.* 1. *ff. de publ. Jud.* facit *c. jus publicum, diſt.* 1. & idem eſt in aliis criminibus exceptis, ut not. *in c. per tuas, & in c. licet heli, de Simon.* dicitur crimen læſæ majeſtatis exceptum, *ut* 6. *q. in cap. quiſquis, Inſt. de publ. jud. §.* 2. Spec. *in tit. de accuſ. in fin.* & non ſolum tales inhabiles admittuntur ad accuſandum, verum etiam ad teſtificandum; quia in hoc crimine eſt exæquata conditio Teſtium, ut dicit text. *in conſt. proſequentes,* ſubaudi ad teſtificandum ea, quæ reſpiciunt delictum, non autem admini ula delicti, ut dicit Bart. *in l. in quæſtionibus, ff. ad l. Jul. majeſt.* ex quo infertur, quod in cauſa læſæ majeſtatis judex de facili non debet dare terminum ad repulſam, ſed debet primo videre articulos expulſatorios, quia, ſi velit teſtes repulſare, tanquam infames, non debet concedere repulſam, quia non debet quis admitti ad probandum, quod probatum non relevat, *l. ad probationem, C. de probat.* ſed ſi velit repulſare teſtes, tanquam inimicos, tunc concedet ipſam repulſam, juxta not. *in d. c. per tuas, de ſymon.* ſecundum Bart. *in d. l. quæſtionibus.* Et ſic intelligitur id, quod dicit Bart. *in extravag. ad reprimendum, in verb. in figura Judicii, in* 4. *col.* dum dicit, quod in hoc crimine fit publicatio proceſſus, alias auferretur parti jus defenſionis; ſi enim non publicaretur, non poſſet impugnare teſtes, & eorum dicta, ſubaudi teſtes, tanquam inimicos, non tanquam aliter inhabiles, *per d. l. famoſi.* Et per hoc jacet *Conſt. Regni,* quæ incipit: *ſi quis per inquiſitionem,* quæ vult, quod in hoc crimine non detur copia teſtium parti inquiſitæ, niſi facta conſultatione Regi; & ſi rex reſcripſerit, dandam eſſe copiam, datur; alias non: & hoc habet locum tantum in crimine læſæ majeſt. quod tangit perſonam Regis, non autem in alio crimine læſæ majeſtatis, quod forte tangeret ejus collaterales, & non ejus perſonam, ut dicitur *in d. conſtit. in verb. præterquam*; quod eſt notandum. Hoc latius diſputat Andr. *in titul. quæ ſint regalia, In §. bona committentium,* pro & contra. An ſcilicet ſi quis occidat Conſiliarium Regis, vel ejus Cancellarium odio particulari, licet Rex eo careat, ſit crimen læſæ majeſt. & in perſona Domini Andreæ, qui fuit interſectus, Regina Joanna prima fecit edictum, ut committat crimen læſæ majeſt. occidens Conſiliarium Regis, ſive particulari odio, & inimicitia, ſive, ut Rex careat illo Conſiliario utili Reipubl. & Regi, & quaſi ipſe præſagus de ſua morte violenta prolixius dictam quæſtionem examinavit per duas columnas.

Tertium eſt ſpeciale, quod ſervi torquentur in caput domini, ut *in l. meminiſſe, & in l. fi. C. ad l. Jul. majeſt.*

Quartum ſpeciale eſt, quod milites, & aliæ perſonæ, quæ non poſſunt torqueri, in hoc crimine nullum habent privilegium, ut *in l. nullus, C. eod. tit.*

Quintum eſt ſpeciale, quod poſtquam eſt commiſſum tale crimen, taliter delinquens non poteſt quicquam de bonis ſuis alienare, nec debitores eis ſolventes liberantur, ut *in l. fin. C. eo. tit.* & patet *in d. cap. Felicis, de pœnis in ſexto. ibi, dum dicitur,* nullus ei debita reddere, quod non eſt, ſic in aliis criminibus, ut *in l. poſt contractum, ff. de don.*

Sextum ſpeciale eſt, quod ille, qui committit tale crimen, poſtquam mortuus eſt, poteſt accuſari, ut ejus memoria damnetur, quod non eſt ſic in aliis criminibus ut *in l. fi. C. ad l. Jul majeſt. & not. in §. interdum, Inſt. de hæred. quæ ab inteſt.* & hoc ſolum habet locum quando committitur crimen perduellionis, ut dicit Azo. *in Summa, eod. tit. n.* 4. allegat *l. fin. C. eod. tit.* & talis accuſatio non poteſt fieri, niſi in quinquennium, a die mortis, argu. *l.* 2. *C. de apoſt.* Modum autem procedendi contra talem mortuum, ut damnetur ejus memoria, vide per Scribentes *in d. §. interdum,* & per Ang. *in d. l. fin. C. ad l. Jul. majeſt.*

Septimum ſpeciale eſt, quod in hoc crimine venit imponenda pœna mortis, & omnium bonorum publicatio, tam Burgenſaticorum, quam Feudalium, ut *in d. l. quiſquis.* Et ideo dicitur crimen arduum, *ut in c.* 1. *de cleric. pugn. in duell.* & ſub generalibus verbis non veniunt ardua, *ut in l. non ſolum, in princ. ff. de procurat.* de quo per Ludov. Rom. *in l. ſed & ſi quis, §. quæſitum, ff. ſi quis caution.* & per Jo. Mont. & Jo. And. *in c. in generali, de reg. jur. lib.* 6. Et ſi Rex concederet ad tempus Baroni in terris ſuis, vel alicui Capitaneo merum, & mixtum Imperium in tali civitate, & caſtris, & cum omnibus proventibus & introitibus, non venit cognitio criminis læſæ majeſtatis, nec ejus punitio; quia iſte caſus eſt de reſervatis ipſi Regi, quia ſemper in conceſſionib. Feudorum, & Caſtrorum cum mero, & mixto Imperio conſuetum eſt reſervare crimen hæreſis, falſæ monetæ, & crimen læſæ majeſtatis, & illa conſueta reſervari cenſentur reſervata, etiam quod non ſit dictum per tex. *in c. cum M. Ferrarienſ. de conſtit.* ubi Bal. dicit, quod ille tex. ad hoc eſt melior, qui ſit in jure. Et dicit And. Barb. *in c. quod tranſlationem, de offic. deleg.* quod ſimilis text. eſt *in l. generaliter, de fidejuſ.* & ibi etiam dicit ex auctoritate Lud. Rom. in quodam ſuo conſilio, quod ſi datur mandatum ad negotium, intelligatur eſſe datum ad conſueta fieri in dicto mandato, etiam quod non ſit expreſſum, allegat multa jura ad hoc. Et ideo dicitur ad tempus, quia, ſi in perpetuum eſſent conceſſa aliqua regalia in territorio tunc veniunt Regalia hic contenta, ut dicit Paul. de Caſtren *in conſ.* 227. *incip. ad primum, circa fin.* refert Fel. *in c. quæ in Eccleſiarum, de conſtit.* Sed non omnia, ut de crimine læſæ majeſtatis commiſſo contra Regem concedentem, & alia, quæ ſunt reſervata Regi in privilegium Coronæ Regiæ, ut dicit Luc. de Pen. *in l.* 1. *C. de privileg. ſcholar. lib.* 11. prout refert Paris de Put. *in tract. de ſyndic. in* 6. *car. in* 2. *impreſ.* Et licet bona prædicta, quoad dominium ipſo jure perdantur, ut *in l. eorum. ff. ad l. Jul. majeſt. & d. l. quiſquis,* & voluit And. *in c.* 1. *quo temp. mil. & in c.* 1. *de feud. ſin. culp. non amit.* Archid. *in d. cap. felicis,* & expreſſe hoc cavetur in Regno, *in cap. quod incip. nuper apud Tranum; & in alio c. quod incip. Bona proditorum*; in quantum ad avocandam poſſeſſionem requiritur ſententia declaratoria, ut not. *in auth. de inceſt. nup. §.* 1. *& in c. cum ſun. de hær. lib.* 6. & Andr. *in locis præallegatis.*

Octavum ſpeciale eſt, quod in hoc crimine punitur voluntas, quæ venit ad actum ſine opere perfecto, *ut* 6. *q.* 1. *cap. verum, d. l. quiſquis, & in cle. paſtoralis, in verb. tractaverat, de re jud. de quo in c.* 1. *§. ſi voluerit, de c. qui cur. vend.*

Nonum

Nonum ſpeciale eſt, quod committens tale crimen privatur beneficio conſuetudinis, quo ceteri gaudent 11. *diſt.* §. *nor.*

Decimum ſpeciale eſt, quod hoc crimine condemnatus patitur, ut arma ejus, quæ ſunt depicta in Civitate, debeant deſtrui, & devaſtari, ut not. Bar. *in l. eorm*, *ff. de pœn.*

Undecimum ſpeciale eſt, quod in hoc tam magno crimine procedi poteſt per accuſationem, inquiſitionem, & denunciationem ſummariè, & de plano ſine libello, ſtrepitu, & figura Judicii, ut patet *in extrava. ad reprimendum* quam notab. Bart. gloſſavit & dicit Andr. *in d. titu. quæ ſint regalia*, §. *bona committentium*, *colu.* 6. *verſ. item nota*, quod in hoc crimine proceditur ſummariè & ſine libello, *ut in l. Manichæos*. *C. de hæret. & Inſt. de hæred. quæ ab inteſt.* §. *per contrarium.*

Duodecimum ſpeciale eſt, quod nemini de ſe confeſſo contra alium creditur, niſi in crimine læſæ majeſt. *ut* 15. *quæſt.* 3. *cap. nemini*, *not. in cap. cum monaſterium. extra de confeſſ. & in leg. quoniam liberi*, *C. de teſtib. not. in cap. ult. de teſtib. cogen.* Ludo. Rom. *in l. ſi quis in gravi*, *ff. ad Syllan.* & iſto articulo, an hoc in crimine ex dicto ſocii poſſit procedi ad torturam contra alium nominatum ſocium in hoc crimine, dicit Dyn. *in tract. de quæſt.* quod inculpatio, quam facit ſocius criminis de alio in caſibus in quib. poteſt interrogari de ſocio, de quibus in gloſſ. *in l. accuſationis*, *C. de accuſat.* facit indicium ad torturam quod verum eſt, ſi cum dicto ſocii concurrat alia præſumptio, vel aliud indicium; alias ſola depoſitio non ſufficeret ad torturam, ut tenent Alex. *conſil.* 89. *vol.* 3. & Abb. Sicul. *in c.* 1. *de confeſſ.* & Franc. Brun. *in tract. de quæſt. in* 5. *quæſt.* Alex. *conſ.* 118. *vol.* 4. *gl. in d. l. accuſationis*, & ibi Alber. de Roſar. & Andr. *in conſt. Regn. ſi damna clandeſtina*, *C. de liber. cauſ.* vide etiam ad hoc Alex. *in l.* 1. *ff. de quæſt.* & Bart. *in l. reperti*, §. *is qui*, *ff. eod. tit.* Bal. *in l. quoniam*, *C. de teſtib.* & Paul. de Caſtr. *conſ.* 18.

Decimumtertium ſpeciale eſt, quod in hoc crimine admittitur probatio per teſtes ſingulares, ſicut in crimine uſurariæ pravitatis, ut habetur *in l.* 1. *C. de teſtament.* ita conſuluit Petr. de Anch. *conſ.* 266. dum quæritur, utrum ad prolandum D. Manfredum de Cumo Capitaneum gentium armorum D. Baldaſſaris Coſſa, Rom. Eccleſ. Card. & Legari de Larere Bonon. ac Romandio pro Romano Pontific. feciſſet tractatum, conſpirationem, & rebellionem dictorum Legati, & Pontificis contra ſtatum, probetur per quatuor teſtes ſingulares, de quorum ſingularib. *in d. conſ.*

Decimumquartum ſpeciale eſt, quod ille, qui læſæ majeſtatis crimen committit, non poteſt agere in Judicio, ut voluit Specul. *in tit. de actore*, §. 1. *verſ. Item quod commiſit crimen læſæ majeſt.*

Decimumquintum ſpeciale eſt, quod ille, qui commiſit hoc crimen, non poteſt facere teſtamentum, nec active, nec paſſive, ut dicit Specul. *in tit. de Inſtrum. edit.* §. *compendioſe*, ubi ponit perſonas, quæ non poſſunt facere teſtamentum, *in ver.* 14. *allegata l. pœn. C. ad l. Jul. majeſt.* Idem voluit Specul. *in tit. de Judic. in* §. 1. *verſ. eſt etiam alia ratio hæreditatis*, ſed de hoc eſt tex. hodie *in d. c. felicis*, *ibi*, *dum dicitur*, nec teſtamenti liberam habeat factionem, nec ad alicujus bona ex teſtamento, vel ab inteſtato vocatur, & pro hoc facit, quia ille, qui commiſit tale crimen, habetur pro mortuo. Et ideo ſi filius, qui commiſit hoc crimen, eſſet præteritus à patre, teſtamentum valet, & non poteſt dicere filius teſtamentum nullum, quia cenſetur mortuus, licet corporaliter vivat, ita Bal. *in l. hac edictali*, *C. de ſecund. nupt.*

Decimum ſextum ſpeciale eſt, quod ille, qui commiſit tale crimen, vel ejus filius, non poteſt ſe defenſare ſub prætextu alicujus præſcriptionis, ut *in cap. regni*, *quod incip. bona proditorum.*

Decimum ſeptimum ſpeciale eſt, quod in hoc crimine admittitur probatio per duellum, ut not. Glo. *in l. fin. ff. ad l. Jul. majeſt.* Et ideo hoc crimen vocatur perduellionis, de quo per Afflict. *in c.* 1. *in* §. *ſi quis hominem. de pac. tenen.* vel verius ſecundum Cl. *in d. l. fin.* dicitur crimen rebellionis, id eſt bellum tanquam cum hoſtibus Populi Rom. *l. quos nos ff. de verb. ſignif.* not. Jo. de Ligna. *tract. ſuo de bello.*

Decimum octavum ſpeciale eſt, quod ille, qui manifeſtat ſocios hujus criminis occultos, antequam fiat, veniam meretur, ut *l. ante pen. in fi. C. ad l. Jul. maj.*

Decimum nonum ſpeciale eſt, quod domus illius, qui tale crimen commiſit, debet deſtrui, & dari in collapſum uſque ad fundamenta, & iſta eſt nova pœna impoſita per Papam *in d. c. felicis*, *de pæn. in* 6. Unde civitas propter rebellionem ſubjicitur aratro, ut not. And. *in c.* 1. §. *fin. de c. corr. de jur. euc.* Quid autem ſi domus ruinanda communis ſit cum aliquo, qui non deliquit, quid faciendum? vide per Archid. *in d. cap. felicis*, & ibi etiam Jo. Andr. Doctor. *in l. ſi communi*, *ff. ſi ſervit. vendic.* per Bart. *Athejus ait.* §. *de eo opere ff. de aqu. pluv. arcen.* & *in l. ſi is*, *cum quo*, *ff. cum de ind.* Bal. *in l. ſed etſi ſeverior*, *C. de infam.* Alber. de Roſa. *in* 3. *par. ſtatut. car.* 139.

Vigeſimum ſpeciale eſt, quod prohibitum eſt pro filiis rebellium, qui pro illis qui commiſerunt crimen læſæ majeſtatis poſtulare, vel advocare in cauſis, ut patet *in d. cap. felicis ibi*, *ſit eis poſtulandi negata facultas*, niſi concedatur licentia, prout moris eſt. Et ſcias, quod tanta eſt vis hujus delicti, quod filius non dicitur ingratus, accuſando patrem cum veritate de hoc crimine, ut eſt Gloſſ. *in conſt. Regni inconſutilem, de hæret. in verb. flammarum.*

Vigeſimum primum ſpeciale eſt, quia dicit Archidiaconus *in d. c. felicis*, *in verſ. Quinto opponitur*. quod ſpeciale eſt in hoc crimine, quod damnato non licet appellare propter criminis immanitatem, ſicut eſt in raptu virginum, *ut C. de rap. virg. l.* 1. §. *quib.* & in falſificatore monetæ, *l.* 1. §. *appellandi*, *C. de falſ. monet.* & in hæretico, ut *in c. ut inquiſitionis*, *de hær. lib.* 6. Sed contrarium tenuit And. de Iſer. *in d. tit. quæ ſint regalia*, §. *bona committentium*, *col.* 9. quia non reperitur jure cautum, quod in hoc crimine ſit prohibita appellatio: Fallit, niſi in proditione commiſſa eſſet concitata ſeditio, vel factio ordinata, ut *in l. conſtitutiones*, *ff. de appell.* videlicet, ſi aliquis ordinaret, quod civitas rebellaret, hic eſt dux, & caput factionis & non appellaret condemnatus, ſecundum And. ubi ſupra, Secundo, fallit, niſi eſſet notorium facti permanentis, ſicut ille, qui tenebat novercam pro concubina, *ut* 2. *q.* 1. *c. de manifeſta*, & *c. Deus omnipotens*, & *not. in c. veſtra*, *de cohabit. cler. & mulier.* & *in l. data opera*, *C. qui accuſare non poſſ.* Ergo in notorio facti tranſeuntis poterit appellare condemnatus, vel latius concludit And. *in loco citato*, qui ſuper hoc articulo, an a ſententia in hoc crimine poſſit appellari, ſcribit per duas columnas, pro, & contra, redarguendo, & finaliter concludendo, prout ſupra dixi. Et clarè iſta concluſio patet *in d. c. de manifeſta*, *in Gloſſ. magna*, & *in c. præterea*, & *in c. cum ſit Romana*, *de appell.* Et vide ad ſaturitatem de hoc articulo Aret. *in tract. maleſ. in verb. præſente Cajo*, & *appellante*, & Gigan. *in tractat. de crim. læſæ majeſt. in. de plur. quæſt.* 13.

Vigeſimum ſecundum ſpeciale eſt, quod puniuntur receptatores illius, qui commiſit tale crimen, pœna capitis, ut nota *in l.* 1. *ff. de recept.* & patet *in c. quod incip. Bona proditorum*, de quo per Bart. *in l. fin. C. de fabricenſ. in l.* 1. *C. de deſertor.* & *in l. omnes*, *C. de agric. & conſit. lib.* 10.

Vigeſimum tertium ſpeciale eſt, quod in iſto crimine poteſt incipi a quæſtionibus contra accuſatum, quando indicia haberi non poſſunt: ſecus, ſi poſſunt haberi, *ut in l. ſi quis alicui*, *C. ad l. Jul. majeſt.* & dicit Saly. ibi, quod eſt ſpeciale in hoc crimine, ut talis præſumptio ſit ſufficiens ad torquendum accuſatorem, qui pro ſe contra accuſatum habebat ſufficiens indicium, ſed loquitur per verbum, *credo*. Facit, quod not. Bal. *in l. quicumque de ſer. fugit. in fin.* quod in iſtis tractatibus, qui fiunt ſecreto, propter probationis difficultatem incipiendum eſt a tortura. Sed id ſpeciale non puto verum, Afflict. *in d. tit. quæ ſint regalia* §. *bona committentium*, *n.* 44. quia Ang. & Salyc. *in d. l. ſi quis alicui*, expreſſe videntur tenere, quod in hoc crimine non poteſt procedi ad torturam ſine indiciis, ſicut in aliis criminibus.

Vigeſimum quartum ſpeciale eſt, quod licet regulariter ſententia lata contra abſentem non valeat, ut *in l. abſentem*, *C. de accuſ.* tamen in hoc crimine valet ſententia lata contra abſentem, ut dicit ibi Ang. & patet *in d. clem. paſtoralis*, *de re judic.*

Vigeſimum quintum ſpeciale eſt in Regno Neap. quod de hoc crimine nullus Officialis cognoſcit, niſi magna Curia Vicariæ, ut *in conſtit. Regni*, *ſtatuimus*, *de offic. major. offic.*

Vigeſimum ſextum ſpeciale eſt in dicto Regno, quod in hoc crimine non datur copia repertorum ſine ſpeciali conſultatione, & reſponſione Regis, ut dicitur *in conſt. hi*, *qui.*

Vigeſimum ſeptimum ſpeciale eſt, quod in hoc crimine non editur nomen delatoris, ut dicitur *in d. conſt. hi*, *qui.*

Vigeſimum octavum ſpeciale eſt, quod poſtquam quis eſt carceratus pro iſto crimine, non poteſt excarcerari ſine expreſſa licentia Regis.

Vigeſimum nonum ſpeciale eſt, quod illi, qui incidunt in hoc crimen, & retinent terras Eccleſiæ, vel imperii, poſſunt condemnari per ſententiam ſine citatione, dictum eſt ſingulare Jo. An. *in c. cum olim*, *de re judic.* per illum tex. fuit memor. Bal. *in prælud. feudor.*

Trigeſimum ſpeciale eſt, quod Clericus delinquens hoc crimine punitur per Juſtitiarium, & non per judicem Eccleſiaſticum, ut *in conſt. Regn. incipien. De perſonis clericorum*, ſed iſta conſtitutio non procedit per Jura canonica, niſi quoad Feuda, ut ibi per Andr.

Trigeſimum primum ſpeciale eſt, quod in hoc crimine punitur criminaliter univerſitas delinquens per Principem, quia Civitas ſubjicitur aratro, *ut l. ſi uſuſfruct. ff. quemadmo*

quemadmodum ſervit. amitt. quod verum eſt, ſi Princeps hoc declaravit, ut dicit Bart. *in extravag. ad reprimendum in ver. rebellando in fin.* Et ſic, ſi Princeps non declaravit; illam univerſitatem rebellem, & debere ſubjici aratro, non poteſt per tertium allegari rebellio, & tunc in hac declaratoria veniunt pupilli, & illi, qui non deliquerunt; hoc eſt ſpeciale in hoc crimine; regulariter autem univerſitas pro alio crimine non punitur criminaliter, ut pupilli innocentes; & furioſi puniantur: ſed pœna commutatur in pecuniariam, ut dicit Bart. *in l. aut facta, §. nonnunquam, ff. de pœn.* & Salic. *in l. 1. C. de ſeditioſ.* Et iſta ſpecialia nota, quia Dominus Cardinalis *in d. cl. paſtoralis*, & Joan. And. *in d. c. felicis*, in novella non ponunt tot ſpecialia, quæ ſic formaliter fuerunt congeſta per Affiict. *in c. 1. in tit. quæ ſint regalia; in uſib. feud. in §. bona committentium*; & mihi ea placuit hic poſuiſſe.

Ego autem addo aliud ſpecialiſſimum, omnibus tamen notum, quod eſt ſola Principis voluntas, qui facit, quicquid vult, & ſibi placet, & vel homini illi, qui de tali crimine nedum imputatus, ſed adumbratus fuerit.

26 Item adde, quod ſi quis ſolus dixerit, & juratus fuerit, quod vult committere delictum contra Regem, & nihil aliud fecerit, non punitur ille affectus; ſecus, ſi cum alio dixiſſet, Affiict. *in conſ. aſperitatem, n. 2. fol. 48.* Bajard.

(*p*) *Et in primis.*) Affectus in hoc crimine punitur. Far. *d. q. 116. §. 4. n. 147.* & quomodò quis poſſit excuſari, Far. *q. 117.* Ros.

(*q*) *Si deventum fuerit ad actum.*) Adde ad idem ea, quæ per Carer. *in pract. crim. §. homicidii, 1. num. 15.* ubi etiam exemplificat, ſi fuiſſet facta conſpiratio, & tractatus cum aliquibus, & ſecus ſi affectus tranſiviſſet in nudam voluntatem verbis tantum expreſſam, & non factam, nam dicit non puniri pœna ordinaria. Item *& num. ſeq.* ponit, An, & quando ſola cogitatio punitur, remiſſive, *& n. 17.* limitat etiam in crimine etiam ſeditionis, in quo attentatum punitur. Giach.

(*r*) *Item licet.*) In hoc crimine læſæ Majeſtatis proceditur etiam poſt mortem, Far. *q. 10. n. 42. vol. 1. & q. 118. n. 38. vol. 5.* ubi per tot. q. plura ſpecialia. Ros.

27 *Item licet regulariter, &c.*) Adde videndum Rolan. *in conſil. 1. num. 16. & ſequent. vol. 3.* & qualiter ſit procedendum, ut memoria defuncti damnetur, vide Pariſ. *in conſil. 2. num. 209. vol. 4.* & infra quantum tempus damnari poſſit. Carrer. *in tract. de hæret. nu. 142.*

28 Item adde, quod quando proceditur contra memoriam defuncti in crimine læſæ majeſt. citandi ſunt filii, cognati, & ſucceſſores defuncti, ut veniant ad contradicendum, ne memoria defuncti damnetur: & non ſolum ſunt citandi, quando poſt mortem cœptum ſit judicium, ſed etiam, quando in vita fuit accuſatus, & pendente appellatione deceſſit, Gigas *in tract. de crim. læſæ majeſt. in verb. qualit. in crim. læſæ majeſt. q. 21.* Bajard.

(*ſ*) *Contra principem, vel Remp. Romanam.*) Adde quod in iſtis duobus caſibus memoria defuncti damnari poteſt, ut pulchre, & late per Rol. *in conſil. 1. num. 16. & ſeq. lib. 3.* & ſequitur Maſuer. *ad pract. Papien. in tit. Inquiſitio*, poſt Gl. contra & adverſus, poſt med. & qualiter procedendum ſit: ut defuncti memoria damnetur, vi. per Cæpol. *in conſil. 17. in primo dubio* Pariſ. alios advocantem *in conſ. 2. num. 209. lib. 4.* & per Maſuer. *ad pract. Papien. ubi ſupra* Clau. *crim. reg. 70. 116. & 165.* per Boſſ. *titu. de hæret. num. 30. & ſeq. & tit. de ſen. num. 47.* Et infra quantum tempus peti poteſt memoria defuncti damnari, vide per Carrer. *tract. de hæret. num. 142.* Giach.

(*t*) *Sed quando committitur.*) Adde videndum Peregr. *de jure fiſci, lib. 4. tit. 5. n. 19. cum pluribus ſeq.* vel latiſſime examinavit hanc quæſt. an morte extinguatur, & memoria damnari poſſit, quando hujuſmodi crimen contra alios Princi-
29 pes committitur, & concludit, quod conſuetudo regionis attendi debet.

30 Item adde, quod requiruntur plenæ probationes ad hoc, ut defuncti memoria damnari poſſit, & ejus bona publicari, ſecundum Dec. *in conſ. 410.* nec ſufficeret, quod Principes affirmarent, defunctum commiſiſſe delictum. Bajard.

31 (*u*) *Hinc infertur.*) Adde, † quando quis dicatur rebellis videndum Brun. *in conſi. feud. 38.* & an ſententia, & quando requiratur, ad hoc, ut dicatur rebellis, late Maſcar. *de probat. concluſ. 1357. vol. 3.* & quando ſola declaratoria ſufficiat, ut
32 quis ſit rebellis, & † an ipſo jure bona rebellis in fiſcum tranſeant, & quando rebellio in ſola inobedientia incurratur, vide omnino Gabr. *in conſ. 179.* & ibi etiam habetur, quando quis fuerit citatus ſub pœna rebellionis, ut coram Princi-
33 pe perſonaliter compareret: & † ſi per tale præceptum bona fuerint publicata, quod filius poterit agere remedio reintegrandi. Bajar.

Hinc infertur.) Quot autem modis contrahatur crimen rebellionis, & de pœna, vide per pract. Carr. *pag. mihi 55. ſub numer. 88.* Giach.

Hinc infertur.) De rebelle vide Decian. *tract. crim. to. 1. libr. 7. c. 22.* & Far. *d. q. 113. n. 66. & ſeq.* ubi quot modis committatur rebellio, *inſpect. 2. vel quinta.* Rebellis primo poterit occidi, & vide probari. Far. *q. 103. vel 40. n. 14.* Ros.

(*x*) *Sed certe hæc opinio.*) Et de bannito, qui poſſit impunè offendi, infra *in §. fin. q. 36. verſ. Item quæro, q. 17. verſ. Dixi autem ſupra in §. Homicidium, verſic. Item ſcias*, Attende tamen in hoc crimine, alioquin inter atrociores connumerato, quod implicitus in tali crimine, † ſi illud patefacit, an- 34
tequam ad actum proceſſerit, non ſolum veniam, ſed etiam præmium conſequitur; ſi autem ad actum proceſſit, ſed antequam perficiatur, propalaverit, veniam tantum, ſed non præmium conſequitur. Ita dicit Cataldus de Boncompagnis *inter conſ. crim. diverſ. conſ. 55. numer. 4. vol. 1.* Droch.

(*y*) *Item quamvis.*) Et abſens condemnari poteſt, licet alias non jure communi inſpecto. Far. *d. ejus praxi crim. vol. 5. q. 118.* qui plura cumulat. Ros.

Item quamvis regulariter, &c.) Adde, † quod in hoc delic- 35
to nedum proceditur contra abſentem, ſed etiam in aliquo caſu contra non citatum, ut dixi intra *in qu. 31. verſi. adde, quod hæc omnia.* Bajard.

(*z*) *Mortem condemnari.*) Ut in 8. conſtitutione Henrici Imperatoris, quam Piſis promulgavit, & de qua meminit Cepol. *conſil. crim. 47. num. 8.*

(*a*) *l. 76. Taur. poſt n. 7.*) Adde Item ſcias, quod ordinarius qui auſus fuit Principis poteſtatem aſſumere, reus videtur eſſe criminis læſæ majeſt. vi. per Cravett. *conſ. 18. nu. 2.* quod qualiter procedat, vi. poſt relatos per Menoch. *de arbi. jud. lib. 2. centur. 3. caſ. 320. in 1. caſu, & vi.* ibi per totum, quia ponit alios etiam caſus, in quibus, & qua pœna puniendus eſt uſurpator auctoritatis Principis, vel alterius, nec non, & locum dignitatis ei non debitum. Giach.

Et hoc ei contingit loco pretii, quod Lugduni cum literis cambii recipere debebat, milites enim de generali conſuetudine non ſuſpenduntur etiam pro delicto, pro quo plebeius ſuſpenderetur, ſecundum glos. in *l. deſertorem, §. militum, verſ. torquentur, ff. de re militar.* Bald. *in c. 1. §. ſi ruſticus, in fin. de pac. tenend.* Capitaneus namque aut cuſtos caſtri cum nomine debet verba proditoria habere, ſine licentia domini, qui eum commiſit, per tex. *in l. 3. in princ. ff. ad l. Jul. majeſt. & ibi glos. in verb. tenuerit, & in verb. aut caſtra.*

Idem in crimine oppugnatæ patriæ, in his enim duobus criminibus non expectatur eventus, ſed ſufficit ſimplex conatus, quia ſero pararetur vindicta crimine conſummato, ſecundum Ang. & Paul. *in l. 1. §. fin. quod quiſque juris*, quos ſequitur Alex. ibi, & Jas. & Mart. Laud. *in tract. de crimin. læſæ majeſt. §. 19.*

Vide Cartar. *tract. de execut. ſentent. cap. 1. nu. 15.* Ros.

---

§. LUDUS.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Ludum eſſe probibitum.*
2 *Et quid in ludis, in quibus eſt mixtura ingenii, & fortunæ.*
Et quid in ludo ſcaccorum, ibi.
3 *Et an ludus ſcaccorum ſit permiſſus Clericis.*
4 *Et an haſtiludia, & torneamenta licita ſint.*
5 *Et quid in ſortibus, quas ſcommeſſas vulgo appellant.*
6 *Quæ ſit pœna ludentis ad ludos prohibitos.*
7 *Vincens in ludo prohibito an teneatur lucrum colluſori reſtituere.*
8 *Mutuans in ludo reprobato an poſſit repetere.*
9 *Tranſactio occaſione ludi, an ſit permiſſa.*

Ex Additionibus.

1 *Ludus quid.*
2 *Ludorum ſpecies, & qui ſint permiſſi, & qui non, remiſſ.*
3 *Et Officiales non probibentes ludos, quos poſſunt prohibere, ad quid teneantur,*

4 *Ludus*

4 *Ludus in Officialibus eſt deteſtabilior.*
5 *Ludus permittitur tempore peſtis.*
6 *Ludus pilæ quandoque eſt prohibitus.*
7 *Ludus uſque ad quam ſummam ſit licitus?*
8 *Et quid in Regno Neap.*
9 *Ludus ſcaccorum à quo inventus.*
10 *Ludus, ut vulgo dicitur ad ſcottum, an ſit permiſſus.*
11 *Et an requirat æqualitatem, remiſſ.*
12 *Luſores quibus pœnis plectantur, remiſſive.*
Et eadem afficitur pœna qui vidit ludere, vel ludentem docet, num. eod.
13 *Ludens cum pluribus ad plures ludos, an debeat puniri pro pluribus delictis, ſtante ſtatuto, quod luſor puniatur in certa quantitate.*
14 *Emens rem ab aleatore cenſetur in mala fide.*
15 *In domo ſuſceptoris aleatorem furari licet.*
16 *Ludi fraus à quibus probari poſſit.*
17 *Ludentes ad creditum, vel mutuantes ludentibus nullam habent exigendi actionem in Reg. Neap.*

1 IN (*a*) hac materia facienda eſt generalis concluſio, quod ludus eſt (*b*) de jure prohibitus, ut videtur text. *in* (*c*) *l. alearum uſus, C. de religio, & ſumptib. funerum.* Et eſt communis opin. ut dicit Malvet. *de ludo taxillorum numero* 4. prout illum refert Pract. Conradi *fol.* 420. *numero* 1. *in fi.* & in facti contingentia conſuluit Corn. *conſ.* 101. *lib.* 2.

2 Hæc autem concluſio locum habet non modo in iis ludis, in quibus ſola ſors verſatur, ſed etiam in iis, quibus eſt mixtura ingenii, & fortunæ: puta taxillorum, & tabularum, & chartarum: omnes pariter ſunt prohibiti. Et eſt communis opin. ut atteſtatur Imola *in cap. clerici. il* 2. *poſt numer.* 16. *de vita & honeſtate clericorum.* (*d*) Ubi vero ſolummodo verſatur ingenium, talis ludus eſt permiſſus. Et hinc infertur, quod ludus ſcaccorum eſt de jure licitus: & ita dicunt Doctores, ut ait Roſel. de Roſel. *inter conſilia criminalia diverſorum, conſ.* 46. *numero* 5. *lib.* 1.

3 Scias (*f*) tamen, quod etiam ad hujuſmodi ludos permiſſos non licet ludere ultra unum aureum, ut eſt tex. *in d. l. Alearum uſus.* Bene verum eſt, quod in hoc videtur derogatum à conſuetudine diſpoſitioni d. legis, ut nonnulli atteſtantur, quos refert Aug. ad Ang. *de maleſic. in loco præallegato, poſt num.* 4.

Quæro (*g*) nunquid Clerici poſſint ludere ad ſcaccos? Reſpond. quod ſic. Et ita tenent communiter Doctores, ut dicit Abb. *in d. c. clerici, il* 2. *n.* 4. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Aug. ad Ang. *de malef. in verbo Mettitore de mali dadi; n.* 3. Bertachi *in tract. de Epiſcopo, in* 1. *parte cauſæ finalis, q.* 7.

4 Item quæro, nunquid laici poſſint licite facere torneamenta, & ſimilia? Reſpon. quod ſic. Et eſt communis opi. ut ait Socin. *conſ.* 16. *numero* 3. 5. *&* 6. *lib.* 1. prout illum refert Pract. Conradi. *fol.* 46. *in princ.* licet Socin. in libro meo non atteſtetur de communi. In his enim verſatur corporis agilitas, & ingenium, neque in arbitrio fortunæ aliquid eſt poſitum.

5 Quæro (*h*) etiam, nunquid iſtæ ſortes, quas vulgo ſcommeſſas appellamus, ſint licitæ? Reſpond. quod ſic. Et eſt communis opin. ut ait Dec. *conſ.* 155. *num.* 4. quem refert Didac. *in repet. c. peccatum fol* 122. *in fine, de reg. jur. in* 6. Dubius enim eventus fortunæ contractus illicitos non facit.

Sed (*i*) quæro, quæ ſit pœna ludentis ad ludos prohibitos? Reſp. de jure civili non videtur impoſita certa pœna. Et videtur dicendum, quod luſores ad ludos prohibitos ſint puniendi extra ordinem arbitrio judicis, ſecundum facti, & (*k*) perſonarum qualitatem. 6

Item (*l*) vincens in ludo reprobato tenetur lucrum colluſori reſtituere; ita dicit Gl. *in l. fin. in Gl. fi. de alea.* quam omnes Doctores indiſtincte approbant, ut dicit Aug. *loco præalleg. num.* 23. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Caccial, *de Ludo, n.* 40. Sed hoc conſuetudine non ſervatur, ut dicit Aug. ad Ang. *in loco præalleg. numero* 17. (*m*) Et ideo ſtante conſuetudine permittente, ut poſſit ludi ad aleas, talis conſuetudo excuſat etiam victorem, ut non teneatur ad reſtitutionem lucri (*n*) dummodo in ludo fraus non intervenerit. Et eſt communis opin. ut atteſtatur Barb. *conſ.* 66. *numero* 6. Dixit tamen Card. quem multi ſequuntur, quod tutius eſt animæ, pecuniam ipſam pauperibus erogare. Et ita Rochus *in loco præalleg.* quòd ita dicunt communiter Doctores. Ego tamen nunquam vidi hoc practica ſervari: nam ut dicit Barbat. *in loco præalleg.* illud, quod dicitur de erogando pauperibus, eſt de conſilio, & non ligat. Valet autem talis conſuetudo, ut denegetur victo repetitio ejus, quod amiſit. Et ita tenent communiter Cano Legiſtæ, Theologi, & Sancti viri, ut atteſtatur Caccial. *de ludo, num.* 79. 7

(*e*) Item mutuans in ludo, non poteſt repetere, ut eſt tex. *in d. l. alearum uſus.* Scias tamen, quod quicquid ſit de jure, contrarium ſervatur in Practica. Eſt enim conſuetudo, ut poſſit hujuſmodi pecunia repeti, ut atteſtatur Aug. ad Ang. *de malef. in verbo, Mettitor de mali dadi, numero* 15. *& ſeq.* Et talis conſuetudo valet ſecundum communem opin. de qua atteſtatur Didac. *in repet. d. cap. peccatum, fol.* 124. & eſt obſervanda non ſolum inter laicos, ſed etiam inter Clericos (*p*) Et ita magis communiter receptum eſt, ut ait Didacus *in loco præall. fol.* 125. 8

Præterea (*q*) in ludo, vel occaſione ludi, non eſt licita tranſactio: ita tenent communiter Doct. ut dicit Abb. *in d. clerici, n.* 16. Cotta de ludo, *art.* 5. *nu.* 1. Cum enim occaſione ludi non poſſit eſſe lis, pariter etiam non valet tranſactio; licet attenta conſuetudine, aliter dicendum ſit, per ſupradicta.

ADDITIONES

Ad §. Ludus.

IN *hac materia.*) De ludo, & illius pœna latè tradit Farin. *in ejus prax. quæſt.* 109. *vol.* 4. *part.* 1. & quid in Clericis *par.* 2. *num.* 92. *& par.* 3. *n.* 106. qui ludi permittantur alias per Vigell. M. I. R. *l.* 3. *c.* 10. *reg.* 65. *& duab. ſeq.* Ros.

In hac materia.) Adde, † quod ludus eſt actus quidam ceſſationis, vel recreationis, quandoque ex ſola fortuna, interdum ex induſtria, nonnunquam ex utroque proveniens: Marian. Socin. *in c. inter dilectos, num.* 25. *de exceſſ. prælat.* Et in materia ludi, vide Menoch. *de arbit. jud. caſ.* 399. & Caccialup. *in tracta. de lud.* ubi habetur, quot † ſint ſpecies ludorum, & qui permiſſi, & qui non. Et Vivi. *opi.* 468. *&* 469. *& in d. opin.* 468. *n.* 9. dicitur, quod Officiales, qui poſſunt prohibere ludos, & non prohibent, tenentur ad reſtitutionem perditi a tempore, quo prohibere permiſſerint, & † ipſi Officiales ab hujuſmodi vitio ludi ſe abſtinere debent, & quidem ſi in aliis deteſtabile hoc peſſimum vitium, in Magiſtratibus deteſtabilius & horribilius cenſendum eſt communi una omnium ſententia, nam quot ſunt puncta, tot in eis ſunt peccata: Foller. *in tit. de vita, & honeſt. cleric.* & Fab. de Monteleone *in praxi arbit. par.* 1. *num.* 3. *cum ſeq. fol.* 30. ubi late quot mala ex ludo oriantur. 1 2 3 4

Item adde, † quod ludus permittitur tempore peſtis, ad

quemadmodum ſervit. amitt. quod verum eſt, ſi Princeps hoc declaravit, ut dicit Bart. *in extravag. ad reprimendum in ver. rebellando in fin.* Et ſic, ſi Princeps non declaravit; illam univerſitatem rebellem, & debere ſubjici aratro, non poteſt per tertium allegari rebellio, & tunc in hac declaratoria veniunt pupilli, & illi, qui non deliquerunt; hoc eſt ſpeciale in hoc crimine; regulariter autem univerſitas pro alio crimine non punitur criminaliter, ut pupilli innocentes; & furioſi puniantur: ſed pœna commutatur in pecuniariam, ut dicit Bart. *in l. aut facta*, §. *nonnunquam*, *ff. de pœn.* & Salic. *in l. 1. C. de ſediti oſ.* Et iſta ſpecialia nota, quia Dominus Cardinalis *in d. cl. paſtoralis*, & Joan. And. *in d. c. felicis*, in novella non ponunt tot ſpecialia, quæ ſic formaliter fuerunt congeſta per Afflict. *in c. 1. in tit. quæ ſint regalia; in uſib. feud. in* §. *bona committentium*; & mihi ea placuit hic poſuiſſe.

Ego autem addo aliud ſpecialiſſimum, omnibus tamen notum, quod eſt ſola Principis voluntas, qui facit, quicquid vult, & ſibi placet, & vel homini illi, qui de tali crimine nedum imputatus, ſed adumbratus fuerit.

26 Item adde, quod ſi quis ſolus dixerit, & juratus fuerit, quod vult committere delictum contra Regem, & nihil aliud fecerit, non punitur ille affectus; ſecus, ſi cum alio dixiſſet, Afflict. *in conſt. aſperitatem*, *n.* 2. *fol.* 48. Bajard.

(*p*) *Et in primis.*) Affectus in hoc crimine punitur. Far. *d. q.* 116. §. 4. *n.* 147. & quomodo quis poſſit excuſari, Far. *q.* 117. Ros.

(*q*) *Si deventum fuerit ad actum.*) Adde ad idem ea, quæ per Carer. *in pract. crim.* §. *homicidii*, 1. *num.* 15. ubi etiam exemplificat, ſi fuiſſet facta conſpiratio, & tractatus cum aliquibus, & ſecus ſi affectus tranſiviſſet in nudam voluntatem verbis tantum expreſſam, & non factam, nam dicit non puniri pœna ordinaria. Item *& num. ſeq.* ponit, An, & quando ſola cogitatio punitur, remiſſive, *& n.* 17. limitat etiam in crimine etiam ſeditionis, in quo attentatum punitur. Giach.

(*r*) *Item licet.*) In hoc crimine læſæ Majeſtatis proceditur etiam poſt mortem, Far. *q.* 10. *n.* 42. *vol.* 1. *& q.* 118. *n.* 38. *vol.* 5. ubi per tot. q. plura ſpecialia. Ros.

27. *Item licet regulariter, &c.*) Adde videndum Rolan. *in conſil.* 1. *num.* 16. *& ſequent. vol.* 3. & qualiter ſit procedendum, ut memoria defuncti damnetur, vide Pariſ. *in conſil.* 2. *num.* 209. *vol.* 4. & infra quantum tempus damnari poſſit. Carrer. *in tract. de here. nu.*142.

28 Item addo, quod quando proceditur contra memoriam defuncti in crimine læſæ majeſt. citandi ſunt filii, cognati, & ſucceſſores defuncti, ut veniant ad contradicendum, ne memoria defuncti damnetur; & non ſolum ſunt citandi, quando poſt mortem cœptum ſit judicium; ſed etiam, quando in vita fuit accuſatus, & pendente appellatione deceſſit, Gigas *in tract. de crim. læſæ majeſt. in verb. qualit. in crim. læſæ majeſt. q.* 21. Bajard.

(*ſ*) *Contra principem, vel Remp. Romanam.*) Adde quod in iſtis duobus caſibus memoria defuncti damnari poteſt, ut pulchre, & late per Rol. *in conſil.* 1. *num.* 16. *& ſeq. lib.* 3. & ſequitur Maſuer. *ad pract. Papien. in tit. Inquiſitio*, poſt Gl. contra & adverſus, poſt med. & qualiter procedendum ſit: ut defuncti memoria damnetur, vi. per Cæpol. *in conſil.* 17. *in primo dubio* Pariſ. alios advocantem *in conſ.* 2. *num.* 209. *lib.* 4. & per Maſuer. *ad pract. Papien. ubi ſupra* Clau. *crim. reg.* 70. 126. *&* 165. per Boſſ. *tit. de heret. num.* 30. *& ſeq. & tit. de ſen. num.* 47. Et infra quantum tempus peti poteſt memoria defuncti damnari, vide per Carrer. *tract. de heret. num.* 142. Giach.

(*t*) *Sed quando committitur.*) Adde videndum Peregr. *de jure fiſci*, *lib.* 4. *tit.* 5. *n.* 19. *cum pluribus ſeq.* vel latiſſime examinavit hanc quæſt. an morte extinguatur, & memoria damnari poſſit, quando hujuſmodi crimen contra alios Princi-
29 pes committitur, & concludit, quod conſuetudo regionis attendi debet.

30 Item adde, quod requiruntur plenæ probationes ad hoc, ut defuncti memoria damnari poſſit, & ejus bona publicari, ſecundum Dec. *in conſ.* 410. nec ſufficeret, quod Principes affirmarent, defunctum commiſiſſe delictum. Bajard.

31 (*u*) *Hinc infertur.*) Adde, † quando quis dicatur rebellis videndum Brun. *in conſi. feud.* 38. & an ſententia, & quando requiratur, ad hoc, ut dicatur rebellis, late Maſcar. *de probat. concluſ.* 1257. *vol.* 3. & quando ſola declaratoria ſufficiat, ut
32 quis ſit rebellis, & † an ipſo jure bona rebellis in fiſcum tranſeant, & quando rebellio in ſola inobedientia incurratur, vide omnino Gabr. *in conſ.* 179. & ibi etiam habetur, quando quis fuerit citatus ſub pœna rebellionis, ut coram Princi-
33 pe perſonaliter compareret: & † ſi per tale præceptum bona fuerint publicata, quod filius poterit agere remedio reintegrandi. Baiar.

Hinc infertur.) Quot autem modis contrahatur crimen rebellionis, & de pœna, vide per pract. Care. *pag. mihi* 55. *ſub numer.* 88. Giach.

Hinc infertur.) De rebelle vide Decian. *tract. crim. to.* 1. *libr.* 7. *c.* 22. & Far. *d. q.* 113. *n.* 66. *& ſeq.* ubi quot modis committatur rebellio, *inſpect.* 2. *vel quinta.* Rebellis primo poterit occidi, & vide probari. Far. *q.* 103. *vel* 40. *n.* 14. Ros.

(*x*) *Sed certe hæc opinio.*) Et de bannito, qui poſſit impunè offendi, infra *in* §. *fin. q.* 36. *verſ. Item quæro*, *q.* 17. *verſ. Dixi autem ſupra in* §. *Homicidium*, *verſic. Item ſcias*, Attende tamen in hoc crimine, alioquin inter atrociores connumerato, quod implicitus in tali crimine, † ſi illud patefacit, an- 34
tequam ad actum proceſſerit, non ſolum veniam, ſed etiam præmium conſequitur; ſi autem ad actum proceſſit, ſed antequam perficiatur, propalaverit, veniam tantum, ſed non præmium conſequitur. Ita dixit Cataldus de Boncompagnis *inter conſ. crim. diverſ. conſ.* 55. *numer.* 4. *vol.* 1. Drogh.

(*y*) *Item quamvis.*) Et abſens condemnari poteſt, licet alias non jure communi inſpecto. Far. *d. ejus praxi crim. vol.* 5. *q.* 118. qui plura cumulat. Ros.

Item quamvis regulariter, &c.) Adde, † quod in hoc delic- 35
to nedum proceditur contra abſentem, ſed etiam in aliquo caſu contra non citatum, ut dixi infra *in qu.* 31. *verſi. Adde, quod hæc omnia.* Bajard.

(*z*) *Mortem condemnari.*) Ut in 8. conſtitutione Henrici Imperatoris, quam Piſis promulgavit, & de qua meminit Cæpol. *conſil. crim.* 47. *num.* 8.

(*a*) *l.* 76. *Tauri. poſt n.* 7.) Adde Item ſcias, quod ordinarius qui auſus fuit Principis poteſtatem aſſumere, reus videtur eſſe criminis læſæ majeſt. vi. per Cravett. *conſ.* 18. *nu.* 2. quod qualiter procedat, vi. poſt relatos per Menoch. *de arbi. jud. lib.* 2. *centur.* 3. *caſ.* 320. *in* 1. *caſu*, *& vi.* ibi per totum, quia ponit alios etiam caſus, in quibus, & qua pœna puniendus eſt uſurpator auctoritatis Principis, vel alterius, nec non, & locum dignitatis ei non debitum. Giach.

Et hoc ei contingit loco pretii, quod Lugduni cum literis cambii recipere debebat, milites enim de generali conſuetudine non ſuſpenduntur etiam pro delicto, pro quo plebeius ſuſpenderetur, ſecundum glos. in *l. deſertorem*, §. *militum*, *verſ. torquentur*, *ff. de re militar.* Bald. *in c.* 1. §. *ſi ruſticus*, *in fin. de pac. tenend.* Capitaneus namque aut cuſtos caſtri cum nomine debet verba proditoria habere, ſine licentia domini, qui eum commiſit, per tex. *in l.* 3. *in princ. ff. ad l. Jul. majeſt. & ibi glos. in verb. tenuerit*, *& in verb. aut caſtra.*

Idem in crimine oppugnatæ patriæ, in his enim duobus criminibus non expectatur eventus, ſed ſufficit ſimplex conatus, quia ſerò pararetur vindicta crimine conſummato, ſecundum Ang. & Paul. *in l.* 1. §. *fin. quod quiſque juris*, quos ſequitur Alex. ibi, & Jas. & Mart. Laud. *in tract. de crimin. læſæ majeſt.* §. 19.

Vide Cartar. *tract. de execut. ſentent. cap.* 1. *nu.* 15. Ros.

---

§. LUDUS.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Ludum eſſe prohibitum.*
2 *Et quid in ludis, in quibus eſt mixtura ingenii, & fortunæ.*
Et quid in ludo ſcaccorum, ibi.
3 *Et an ludus ſcaccorum ſit permiſſus Clericis.*
4 *Et an haſtiludia, & torneamenta licita ſint.*
5 *Et quid in ſortibus, quas ſcommeſſas vulgo appellant,*
6 *Quæ ſit pœna ludentis ad ludos prohibitos.*
7 *Vincens in ludo prohibito an teneatur lucrum colluſori reſtituere.*
8 *Mutuans in ludo reprobato an poſſit repetere.*
9 *Tranſactio occaſione ludi, an ſit permiſſa.*

Ex Additionibus.

1 *Ludus quid.*
2 *Ludorum ſpecies, & qui ſint permiſſi, & qui non, remiſſ.*
3 *Et Officiales non prohibentes ludos, quos poſſunt prohibere, ad quid teneantur,*

4 *Ludus*

4 *Ludus in Officialibus eſt deteſtabilior.*
5 *Ludus permittitur tempore peſtis.*
6 *Ludus pilæ quandoque eſt prohibitus.*
7 *Ludus uſque ad quam ſummam ſit licitus?*
8 *Et quid in Regno Neap.*
9 *Ludus ſcaccorum à quo inventus.*
10 *Ludus, ut vulgo dicitur ad ſcottum, an ſit permiſſus.*
11 *Et an requirat æqualitatem, remiſſ.*
12 *Luſores quibus pœnis plectuntur, remiſſive.*
Et eadem afficitur pœna qui vidit ludere, vel ludentem docet, num. eod.
13 *Ludens cum pluribus ad plures ludos, an debeat puniri pro pluribus delictis, ſtante ſtatuto, quod luſor puniatur in certa quantitate.*
14 *Emens rem ab aleatore cenſetur in mala fide.*
15 *In domo ſuſceptoris aleatorem furari licet.*
16 *Ludi fraus à quibus probari poſſit.*
17 *Ludentes ad creditum, vel mutuantes ludentibus nullam habent exigendi actionem in Reg. Neap.*

1 IN (*a*) hac materia facienda eſt generalis concluſio, quod ludus eſt (*b*) de jure prohibitus, ut videtur text. *in* (*c*) *l. alearum uſus, C. de religio, & ſumptib. funerum.* Et eſt communis opin. ut dicit Malvet. *de ludo taxillorum numero* 4. prout illum refert Pract. Conradi *fol.* 420. *numero* 1. *in fi.* & in facti contingentia conſuluit Corn, *conſ.* 101. *lib.* 2.

2 Hæc autem concluſio locum habet non modo in iis ludis, in quibus ſola fors verſatur, ſed etiam in iis, quibus eſt mixtura ingenii, & fortunæ: puta taxillorum, & tabularum, & chartarum: omnes pariter ſunt prohibiti. Et eſt communis opin. ut atteſtatur Imola *in cap. clerici. il 2. poſt numer.* 16. *de vita & honeſtate clericorum.* (*d*) Ubi vero ſolummodo verſatur ingenium, talis ludus eſt permiſſus. Et hinc infertur, quod ludus ſcaccorum eſt de jure licitus: & ita dicunt Doctores, ut ait Roſel. de Roſel. *inter conſilia criminalia diverſorum, conſ.* 46. *numero* 5. *lib.* 1.

3 Scias (*f*) tamen, quod etiam ad hujuſmodi ludos permiſſos non licet ludere ultra unum aureum, ut eſt tex. *in d. l. Alearum uſus.* Bene verum eſt, quod in hoc videtur derogatum à conſuetudine diſpoſitioni d. legis, ut nonnulli atteſtautur, quos refert Aug. ad Ang. *de maleſic. in loco prꝏallegato, poſt num,* 4.

Quæro (*g*) nunquid Clerici poſſint ludere ad ſcaccos? Reſpond. quod ſic. Et ita tenent communiter Doctores, ut dicit Abb. *in d. c. clerici, il* 2. *n.* 4. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Aug. ad Ang. *de maleſ. in verbo Mettitore de mali dadi*; *n.* 3. Bertachi *in tract. de Epiſcopo, in* 1. *parte cauſæ finalis, q.* 7.

4 Item quæro, nunquid laici poſſint licite facere torneamenta, & ſimilia? Reſpon. quod ſic. Et eſt communis opi. ut ait Socin. *conſ.* 16. *numero* 3. 5. *&* 6. *lib.* 1. prout illum refert Pract. Conradi. *fol.* 46. *in princ.* licet Socin. in libro meo non atteſtetur de communi. In his enim verſatur corporis agilitas, & ingenium, neque in arbitrio fortunæ aliquid eſt poſitum.

5 Quæro (*h*) etiam, nunquid iſtæ ſortes, quas vulgo ſcommeſſas appellamus, ſint licitæ? Reſpond. quod ſic. Et eſt communis opin. ut ait Dec. *conſ.* 155. *num.* 4. quem refert Didac. *in repet. c. peccatum fol* 122. *in fine, de reg. jur. in* 6. Dubius enim eventus fortunæ contractus illicitos non facit.

Sed (*i*) quæro, quæ ſit pœna ludentis ad ludos prohibitos? Reſp. de jure civili non videtur impoſita certa pœna. Et videtur dicendum, quod luſores ad ludos prohibitos ſint puniendi extra ordinem arbitrio judicis, ſecundum facti, & (*k*) perſonarum qualitatem. 6

Item (*l*) vincens in ludo reprobato tenetur lucrum colluſori reſtituere; ita dicit Gl. *in l. fin. in Gl. fi. de alea.* quam omnes Doctores indiſtincte approbant, ut dicit Aug. *loco præalleg. num.* 23. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Caccial, *de Ludo, n.* 40. Sed hoc conſuetudine non ſervatur, ut dicit Aug. ad Ang. *in loco præalleg. numero* 17. (*m*) Et ideo ſtante conſuetudine permittente, ut poſſit ludi ad aleas, talis conſuetudo excuſat etiam victorem, ut non teneatur ad reſtitutionem lucri (*n*) dummodo in ludo fraus non intervenerit. Et eſt communis opin. ut atteſtatur Barb. *conſ.* 66. *numero* 6. Dixit tamen Card. quem multi ſequuntur, quod tutius eſt animæ, pecuniam ipſam pauperibus erogare. Et ita Rochus *in loco præalleg.* quòd ita dicunt communiter Doctores. Ego tamen nunquam vidi hoc practica ſervari: nam ut dicit Barbat. *in loco præalleg.* illud, quod dicitur de erogando pauperibus, eſt de conſilio, & non ligat. Valet autem talis conſuetudo, ut denegetur victo repetitio ejus, quod amiſit. Et ita tenent communiter Cano Legiſtæ, Theologi, & Sancti viri, ut atteſtatur Caccial. *de ludo, num.* 79. 7

(*o*) Item mutuans in ludo, non poteſt repetere, ut eſt tex. *in d. l. alearum uſus.* Scias tamen, quod quicquid ſit de jure, contrarium ſervatur in Practica. Eſt enim conſuetudo, ut poſſit hujuſmodi pecunia repeti, ut atteſtatur Aug. ad Ang. *de maleſ. in verbo, Mettitor de mali dadi, numero* 15. *& ſeq.* Et talis conſuetudo valet ſecundum communem opin. de qua atteſtatur Didac. *in repet. d. cap. peccatum, fol.* 124. & eſt obſervanda non ſolum inter laicos, ſed etiam inter Clericos (*p*) Et ita magis communiter receptum eſt, ut ait Didacus *in loco præall. fol.* 125. 8

Præterea (*q*) in ludo, vel occaſione ludi, non eſt licita tranſactio: ita tenent communiter Doct. ut dicit Abb. *in d. clerici, n.* 16. Colla de ludo, *art.* 5. *nu.* 1. Cum enim occaſione ludi non poſſit eſſe lis, pariter etiam non valit tranſactio; licet attenta conſuetudine, aliter dicendum ſit, per ſupradicta.

ADDITIONES

Ad §. Ludus.

IN *hac materia.*) De ludo, & illius pœna latè tradit Farin. *in ejus prax. quæſt.* 109. *vol.* 4. *part.* 1. & quid in Clericis *par.* 2. *num.* 92. *& par.* 3. *n.* 106. qui ludi permittantur alias per Vigell. M. I. R. *l.* 3. *c.* 10. *reg.* 65. *& duab. ſeq.* Ros.

In hac materia.) Adde, † quod ludus eſt actus quidam ceſſationis, vel recreationis, quandoque ex ſola fortuna, interdum ex induſtria, nonnunquam ex utroque proveniens; Marian. Socin. *in c. inter dilectos, num.* 25. *de exceſſ. prælat.* Et in materia ludi, vide Menoch. *de arbit. jud. caſ.* 399. & Caccialup. *in tracta. de lud.* ubi habetur, quot † ſunt ſpecies ludorum, & qui permiſſi, & qui non. Et Vivi. *opi.* 468. *&* 469. *& in d. opin.* 468. *n.* 9. dicitur, quod Officiales, qui poſſunt prohibere ludos, & non prohibent, tenentur ad reſtitutionem perditi a tempore, quo prohibere potuiſſent, & † ipſi Officiales ab hujuſmodi vitio ludi ſe abſtinere debent, & quidem ſi in aliis deteſtabile hoc peſſimum vitium, in Magiſtratibus deteſtabilius & horribilius cenſendum eſt communi una omnium ſententia, nam quot ſunt puncta, tot in eis ſunt peccata: Foller. *in tit. de vita, & honeſt. cleric.* & Fab. de Monteleone *in praxi arbit. par.* 1. *num.* 3. *cum ſeq. fol.* 30. ubi late quot mala ex ludo oriantur. 1 2 3 4

Item adde, † quod ludus permittitur tempore peſtis, ad

effugiendas melancholicas cogitationes ſecundum Rip. *in tractat. de peſt. in tit. de remed. præſerv. con. peſt. n.* 157. & in hac materia ludi, & quando, & quibus caſibus ſit permiſſus, vide Capr. *in reg.* 86. & ibi multas quæſtiones poſuit, & latiſſime tractavit, & addentes ad Bertazz. *in conſ.* 379. *in litt. B.*

(*b*) *De jure prohibitus.*) Ludum prohibitum eſſe, Far. *d.* . 109. *par. p. n.* 60. & 84. Ros.

(*c*) *Sed etiam in his.*) Etiam in his, in quibus mixtura ingenii concurrit, Farin. *ſup. nu.* 31. De retinente ludum domi. Farin. *qu.* 109. *par.* 4. *num.* 237. Quid in Doctoribus & Scholaribus ludentibus, & temporis amiſſione, *d. q. & par.* 1. *num.* 43. & pariter cauſa recreationis: *numero* 85. *& ſeq.* Ros.

(*d*) *Ubi vero ſolummodo.*) Secus ſi ſolum ingenium, ut in ludo ſcaccorum modo non ultra aureum. Far. *ſup. num.* 130. *& ſeq. &* 134. Clerici ad ſcaccos ludunt. Far. *d. q.* 109. *par.* 3. *nu.* 114. & ideo & torneamenta licita ſunt. Ros.

6 *Ubi vero.*) Adde, † quod ludus pilæ, in quo ſolum verſatur ingenium, aliquando eſt prohibitus, per Burſar. *conſ.* 116. *nu.* 6. Bajard.

(*e*) *Licitus.*) Adde Gl. *notab. in auth. interdicimus, C. de epiſc. & cler.* Et de materia ludi, vide F. Vivium *lib.* 2. *opin.* 163. 164. 165. & 166. Gujot.

7 (*f*) *Sciat tamen.*) Adde, quod licet ludere uſque ad ſcutum unum, ſ. per totum unum diem, Bart. *in l. inficiando, §. infans, ff. de fur.* & Amad. *in tract. de ſynd. num.* 92. & in
8 Civitate Neap. luſores non poſſunt per diem continuum horarum 24. ludere ultra ducatos decem, ut per Reg. Pragm. *incipien. Eſſendo venuto fol.* 444. Bajard.

9 (*g*) *Quæro, nunquid clerici.*) Adde, † quod ludus ſcaccorum, & tabularum cum taxillis fuerunt inventi per Piramidem in exercitu Græcorum contra Troyam ad ociandum milites Marco, *ſatur.* 53. refert Marian. Socin *in c. inter dilectos, de exceſſ. prælat.* & Par. *in tract. de ludo numero* 6. Bajard.

10 (*h*) *Quæro etiam nunquid iſtæ ſortes.*) Adde, † quod conventio ſolvendi mille ſub futuro fortunæ, vel conditionis eventu eſt licita, puta, ſi creatus fuerit Titius Pontifex hoc anno, vel ſi talis moreretur infra menſem, vel ſimiles conventiones, quas appellamus ſcotrum, Stracc. *de mercat. in fin. primæ part. de ſponſion. mercat.* 4. *q. num.* 1. *& ſeq.* quoniam dubius eventus non reddit contractum illicitum, ſed conditio pro cauſa legitima reputatur, *l. in navi.* ubi Caſtr. *ff. locat.* & Alex. *in l. q Titio, ff. de verbor. obligat* Deci. *conſ.* 115. *num.* 2. ubi hanc, ubi communem, approbant Par. ſ. de Put. *de ludo nu.* 26. Thom. de Aquin. *in* 2. 2. *q.* 32. *artic.* 7. concludens me poſſe promittere tibi centum, ſi plura puncta à ſor una habueris, quam ego, quod dictum ſequuntur Imol. & Canoniſt. communiter *in c. pen. de vit. & hon. cler.* Barbat. *conſ.* 63. *vol.* 3. Afflict. *deciſ.* 389. *num.* 3. ubi ita judicatum
11 refert Burſat. *conſ.* 163. *nu.* 153. *vol.* 2. & † an in hujuſmodi ſponſionibus æqualitas requiratur, Bertaz. *in conſil.* 379. & ibi addentes *in littera D.* & Navar. *conſ.* 19. Bajard.

(*i*) *Sed quæro quæ ſit.*) Ludentium pœna, Far *ſup. & p.* 1. *num.* 57. *& ſeq.* Ros.

Sed quæro quæ ſit.) Adde, aleatorum pœnæ quæ, per Jacobum Menocb. *de arbitr. jud. lib.* 2. *centur.* 4. *caſ.* 399. ubi quid in Clerico, & quid in laico, quid de jure Cæſareo, & quid de jure Pontificio, quid quando ludo admixtum eſt delictum, & quando aleator per vim compellit ad ludendum etiam blanditiis alliciens, & quid quando mediate aliud diverſum delictum habet admixtum, & quid in receptione. Item pœna, qua plectantur delinquentes in ludo, & quid in hos ſanciendum eſſe in ſuis legibus dixit Plato, per eundem caſ. ſeq. Giach.

Sed quæro, quæ ſit pœna.) Adde, † videndum Menoch. *de*
12 *arbitr. jud. caſ.* 399. tam de pœna Clerici, quam laici, & quid de jure Cæſareo, & quid de jure Pontif. & quid quando ludo admixtum ſit delictum, & ita punitur eadem pœna is, qui videt ludere, vel ludentem docet, qua is, qui ludit, ita tenet Bald. *in auth. interdicimus, in princ. C. de epiſc. & cleric.* Et quid ſi extaret ſtatutum, quod luſor puniatur in tan-
13 tum, † an, ſi quis cum pluribus luſerit una nocte plures ludos, plura delicta commiſerit, vide Jo. de Anan. *in c. fi. de coluſ. numero* 14. & Bart. *in l. inficiando §. infans, numero* 5. ubi tenet quod ſit unus ludus, & non plures ludi, & ibi addentes dicunt, hoc eſſe verum, niſi receſſerit a bancho ludi, & poſtea, mutato propoſito, redeat, licet incontinenti; & quod tunc dicitur bis delinquere. Bajard.

(*k*) *Perſonarum qualitatem.*) Tu vide Menoch. *d. caſ.* 399. *n.* 8. & Jo. *de ſalſ.* Aleat. *prop. n.* 1. Ros.

Perſonarum qualitate) Vide Bart. *in l. Levia, nu.* 12. *ff. de accuſat.* Giach.

(*l*) *Item vincens.*) Vincens an reſtituere teneatur, Farin. *d.* 109. *par.* 5. *n.* 175. Ros.

Item vincens.) An autem ludens cum ſervo, vel filio familias, & vincens, prout aliquando faciunt ibi barri, teneantur reſtituere patri, vel Domino: Vide Alc. *tract. de præſumpt. reg.* 3. *præſum.* 29. *nu.* 6. qui tenuit, quod ſic. An autem qui rem emit a luditore, ſeu aleatore † cenſeatur in mala fide? 14
Quod ſic: Menocb. *de arbit. jud. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 205. *num.* 16. Furari tamen † licet in Domo ſuſceptoris Aleatorum, quos 15
alio vocabulo appellamus Treppi, ut per Menoch. *lib.* 2. *cent.* 4. *caſu* 399. *in fi.* Drogh.

(*m*) *Et ideo.*) Et quid de conſuetudine, ſed an valeat, Farinac. *d. q. & par.* 1. *num.* 46. *uſque* 56. & ſi cum fraude, *n.* 70. & 71. Ros.

(*n*) *Dummodo in ludo fraus non intervenerit.*) Adde, † quod fraus commiſſa in ludo probatur per barros luſores, & 16
homines malæ conditionis, & famæ, Sali. *in l. ea quidem, C. de accuſat.* & fraus tunc dicitur commiſſa in ludo, quando ſit ultra leges, & cautelas ludi, & ideo in tali caſu judicandum eſt, ſecundum judicium peritorum, ita Cov. *c. peccatum de reg. jur. in* 6. 2. 44. *num.* 4. Bajard.

(*o*) *Item mutuans.*) Mutuans in ludo an repetat, Far. *in d. qu.* 109. *par.* 6. *n.* 203. Ros.

Item mutuans in ludo.) Adde, † quod in Regno Neap. 17
proviſum fuit per Reg. Prag. *ſub tit. de aleator. fol.* 20. quod de mutuo facto per ludentem illi cum quo ludit non jus redditur, nec etiam ludentibus ad creditum. Bajard.

(*p*) *Et ita moris communiter.*) De nullitate contractus inter colluſores, & mutin. Farin. *d. q. par.* 6. *numero* 203. Ros.

(*q*) *Præterea in ludo.*) Et an licita ſit tranſactio cauſa ludi. Far. *d. q.* 109. *& par.* 6. *n.* 212. Ros.

---

§. PARRICIDIUM.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Parricidium quando committitur.*
2 *Et an occidens patrem naturalem tantum dicatur parricida.*
3 *Et occidens alium, quam patrem, vel filium ex aſcendentibus, vel deſcendentibus.*
4 *Et an occidens tranſverſalem.*
5 *Parricidii pœna quæ ſit.*

Ex Additionibus.

1 *Parricidii tenetur occidens patrem ſpiritualem.*
2 *Parricida improprie dicitur, qui patrem, matrem, aut fratrem carcerandum curat.*
3 *Parricidii tenetur filius non adjuvans patrem, dum poteſt, ne vulneretur.*
4 *Et parricida eſt non detegens conſpirationem contra patrem initam.*
5 *Parricidii pœna habet etiam locum in filio Sacerdotis.*
6 *Parricidium inter aſcendentes, & deſcendentes, vel econtra, remiſſive.*
7 *Parricidium an committatur in tranſverſalibus, & patronis, remiſſive.*
8 *Parricidii pœna, quæ ſit, remiſſive.*
9 *Parricidii exceptiones, remiſſive.*
10 *Parricidii pœnam quibus caſibus evitent parentes occidentes filios vel è contra.*
11 *Filius injuriam inferens patri, matri, avo, vel aviæ, moderato eorum arbitrio puniatur.*
12 *Parricidii pœnæ an ſit locus, ſi filius anniculus reperiatur mortuus in lecto patris, matris, avi, vel aviæ.*
13 *Et quid in lecto nutricis.*

14. Et

14 *Et quid ſi mulier in latrinam partum ignoranter effudiſſet.*
15 *Parricida de jure divino morti tradebantur.*
16 *Parricidii conatus an ſit puniendus pœna ordinaria.*
17 *Pater quando poſſit filiam in adulterio deprehenſam impune occidere, remiſſive.*
18 *Parricida privatur ſepultura, & in mare vel flumen dejicitur.*
Parricidæ ſepultura impune violatur, ac impeditur, n. eod.
19 *Parricidio cauſam præſtantes, aut operam, qua pœna ſint plectendi.*
20 *Et extraneus mandans filio, ut patrem occidat, parricidii tenetur.*
21 *Et filio ferente opem extraneo, ut patrem interficiat, an uterque puniatur de parricidio.*
22 *Homicidium largo modo parricidium appellatur.*

1 PArricidium (*a*) committit, qui patrem, vel filium proprium interficit, ut eſt tex. *in l. unica. C. de iis qui parentes, vel filios occiderunt.*

Quæro, (*b*) nunquid occidens patrem naturalem tantum dicatur parricida, & conſequenter puniatur pœna legis, vel ſtatuti parricidium punientis? Reſpon. quod ſic. Ita communiter concluditur, ut dicit Alexand. *in l. 2. num.* 10. *ff. de in jus vocando.* Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Villalob. *pend. in rep. l.* 22. *cap.* 11. 42. *poſt num.* 3. quem refert Placa *libro* 1. *delictorum*, *cap.* 41. *poſt n.* 5. *verſic. & primo fortiſſimum*, Placa *libro* 1. *delictorum*, *cap.* 41. *poſt num.* 5. *verſic. & primo fortiſſimum*, Placa *eodem libro* 1. *cap.* 22. *n.* 12. Conſideratur enim ſubſtantia filiationis, non qualitas: Et dicit Bald. *in cap. naturales*, *num.* 12. *ſi de feud. fuer. contro.* quod fuit in facti contingentia combuſta quædam Monialis, quæ filium ſuum occiderat. Et illum refert Prac. Carer. *fol.* 232. *n.* 134. & Apoſtil. ad Baldum *in leg. cum acutiſſimi*, *ſub n.* 8. *C. de fidei. commiſſ.*

(*c*) Scias etiam, quod licet tex. *in d. l. unica*, vi-
2 deatur loqui tantummodo in iis qui patrem aut fi-
3 lium occiderunt. nihilominus (*d*) pœna parricidii, & ſic *d. l. unica*, (*e*) locum habet etiam in iis qui aliquem ex aliis aſcendentibus, vel deſcendentibus ſuis interficiunt. Ita tenet Gloſſ. *in l. 1. in verbo Pæna, ff. ad l. Pompeiam de parric. & in §. alia, in verb. Suſtinebit. Inſt. de publ. jud.* quas dicit eſſe frequentiori Doctorum calculo receptas Placa. *in d. c. 22.* (*f*) *poſt num.* 3.

Sed (*g*) quid dicendum in tranſverſalibus? Re-
4 ſpond. quod pariter locum habet in occidente fratrem, aut ſororem, aut alium tranſverſalem intra quartum gradum, ut videtur colligi *ex d. l. 1. ad l. Pompe. de parricid.* & in Gloſſ. *prææallegata*, *in verbo*, *Pœna*, quam dicit eſſe frequentius receptam Placa *in d. c.* 22. *n.* 4.

Sed (*h*) quæro, quæ ſit pœna parricidii? Reſpo.
5 quod parricida vivus inſuatur corio, una cum gallo gallinaceo, cane, (*i*) vipera, & ſimia, & projiciatur in mare, vel in proximum flumen, ut eſt in uſu, ut dicit Bald. *in d. l. unica*. Sed certe pœna illius legis hodie non eſt in uſu, ut dicit Bald. *in d. l. unica*; quem refert Anan. *in c. 1. poſt nu.* 5. de iis, qui filios occid. & pract. Conradi, *f.* 335. & Salyc. *in ea. l. unica*, *poſt n.* 1. ſubdens, quod de conſuetudine decapitantur, & forte carere debent ſepultura. Et illud dictum Sal. refert Ang. *de malef. in verb. ex intervallo. n.* 16. & Pract. Carrer. *fol.* 236. *n.* 147. Idem dicit Cæp. *conſ. crim.* 5. *col. fin. verſ. ego tamen credo.* Et dicit pract. Jod. *cap.* 87. *numer.* 2. quod ſecundum conſuetudinem parricidæ damnantur ut trahantur ad caudam equi, & deinde collocentur, & rotæ affigantur. Dicit tamen Placa *in d. c. 22. nu.* 7. *in fin.* quod in regnis Hiſpaniæ dantur canib. lacerandi & eculeo inſuuntur, & projiciuntur in flumen. Et dicit, quod praxis ita obſervat. Ego dum eſſem in Hiſpania, vidi quandoque hujus criminis reos prius ſtrangulatos includi dolio, & in flumen projici. (*k*) Apud nos autem decapitantur, prout alii homicidæ. (*l*) Et deinde eis non denegatur Eccleſiaſtica ſepultura. (*m*) Et ita pluries vidi obſervari in mulieribus, quæ proprios infantes poſt partum occiderant, (*n*) vel ſuffocaverant. Et aliquas etiam vidi furcis ſuſpendi, & in ſpecie quandam Luciam de Rovedotis, quæ filiam propriam infantem in puteum projecerat, ex quo ſuffocata remanſerat 3. Jan. 1556. P. N. Nam in hoc Ducatu ſervatur, quod etiam mulieres furcis ſuſpenduntur, quicquid aliqui in contrarium dixerint, quos refert, & idem Neapoli ſervari atteſtatur Grammat. *ſuper conſtit. Regni*, *fol.* 121. *col.* 1. *nu.* 10. A conſtitutionibus autem hujus Ducatus impoſita eſt occidentibus liberos pœna, ut trahantur ad caudam equi, & deinde rotæ ligneæ intexantur: quod tamen nunquam vidi in practica obſervari, ſed, ut dixi, decapitantur, vel furcis ſuſpenduntur, prout etiam fuit ſuſpenſus quidam Bernardinus de Ripa matricida 21 Jun. 1558. P. N.

ADDITIONES.

Ad §. Parricidium.

PArricidium.) Vigell. M.I.R. *lib.* 1. *c.* 13. *de Parricidio* & Decian. *tract. crim. tom.* 2. *lib.* 9. *c.* 5. *uſque ad* 17. Parricidii crimen quando committatur Far. *quæſt.* 120. *ſect.* 5. *numer.* 105. *vol.* 5. Quid in occidente patrem naturalem Dec. *ſupra cap.* 8. & Farin. *d. q.* 2. *n.* 120. *& ſect.* 5. *n.* 110. In occidente uxorem Far. *d. ſect.* 5. *n.* 129. *& ſeq. & ſect.* 3. *n.* 57. Ros.

Parricidium.) Ultra illa, quæ habes in text. ſcias, quod de parricidio tenetur filius, qui emit venenum, ut patri daret, licet dare non potuiſſet. Idem de Medico, qui ſcienter, & doloſe dedit filio venenum, ut patri daret, eadem lege tenetur. Item creditor mutuans ſcienter, & doloſe pecuniam filio ad emendum venenum, ut patri daret, vel per pecuniam faciat ipſum occidi; & fidejubens inventa pecunia & proxenetа, qui tenentur eadem lege, morte tamen ſequuta; alias mitiori tenerentur pœna: hæc vi. per Carrer. *in prac. crim.* §. *homic.* 1. *ſub nu.* 128. qui *num. ſequ.* ampliat prædicta in extraneo mandante filiu, ut patrem occidat, nam mandans tenetur de parricidio. Item conſcii, & participes delicti tenentur de parricidio, nedum occiſores: & quid de fratre ſciente tractatum mortis fratris, aut patris, & è contra ibi vi. per eum qui *n.* 130. idem dicit in ſervo non revelante tractatum in mortem Domini, & Monacho non revelante tractatum in mortem Abbatis & vaſallo Domini, & in ſciente tractatum contra Principem, aut Rempublicam, & patriam aut Civitatem, aut contra Papam, aut contra Eccleſiam: nam tenentur per ea, quæ tradit Bartol. *in l. utrum*, *ff. ad leg. Pomp. de parricid.* Amplia etiam in occidente patrem ſpiritualem, ut teneatur de parricidio. Amplia etiam in Pilato occidente CHRISTUM Patrem univerſalem. Amplia & in occidente Officialem Civitatis, nam tenetur de parricidio. De his omnibus, & etiam de aliis quampluribus in materia, vide per eundem Carer. *in pract. ubi ſup. n.* 131. 132. 133. *cum pluribus ſequentibus*, qui per totum quamplures etiam tradit notabiles limitationes, ac declarationes in materia. Vide etiam per eundem *pag.* 328. *col.* 2. Giaen.

(*l*) *Quæro, nunquid occidens patrem naturalem.*) Adde, † quod eadem pœna punitur, qui occidit patrem ſpiritualem, qua qui occidit carnalem, Tiraquel. *de pæn. temper. cauſ.* 21. *n.* 2. *fol.* 91. 1

Item † adde, quod parricidium dicitur facere, qui procurat patrem, vel matrem, vel fratrem carcerari, ſed improprie ſecundum Bald. *in capit.* 1. §. *fin. quæ ſit* 1. *cau. beneſic. amitt. in uſibus feud.* 2

Item † adde, quod filius videns patrem vulnerari, ſi ipſum non adjuvat dum poteſt, tenetur pœna parricidii, *l. utrum*, *ff. de parrid.* & Modeſt. Polenton. *in conſ.* 83. *nu.* 19. *&* 20. *vol.* 2. *inter conſ. crimin. diverſ. parvæ impreſſ.* 3

Item † adde, quod filius, qui conſcius eſt de conſpiratione in ejus patrem facta, ſi eam non detexerit, parricida eſt, *d. l. utrum. ff. de parricid.* & ibi Bart. *in l. 1.* §. *occiſorum ff. ad S. C.* 4

 natuſ.

natuſ.orſ. Syllan. Deci. *in l. culpa caret*, *ff. de reg. jur.* Plag. *epit. delict. lib.1.c.22. n.16.* Menoc. *de arbit. caſu* 355.*n.*15.

5 Item † adde, quod pœna parricidii habet locum etiam in filio Sacerdotis, ut per Joan. de Anan. *in Leum venient*, *n.* 6. *de his*, *qui filios occid.*

6 (*c*) *Scias etiam*, *quod licet tex. in l. unica.*) Adde † videndum Decian. *in tract. crim. lib.6.cap.8.& 9. tom.* 2. ubi latiſſime de parricidio aſcendentium in deſcendentes, & deſcendentium in aſcendentes. Bajard.

(*d*) *Pœna parricidii.*) Adde idem de marito, qui venenavit uxorem, licet non moriatur, qui tenetur de parricidio per Carer. *in pract. crim. pag.* 446.*n.* 250. Giach.

(*e*) *Locum habet etiam.*) Et in aliis aſcendentibus, vel deſcendentibus occiſi. Farin. *d. ſect.* 5.*n.*106. & Dec. *ſup. c.*9. Ros.

(*f*) *Poſt n.* 3.) Et ibi idem dicit, *n.* 30. in interficiente uxorem, ſponſam, & e contra Dec. *ibid. c.* 11. Ros.

(*g*) *Sed quid dicendum.*) De tranſverſalibus. Farin. *d. ſect.* 5. *n.* 123. & Dec. ubi ſup. *c.* 10. *& ſeq.* Ros.

7 *Sed quid dicendum in tranſverſalib.*) Adde videndum † Dec. *in tract. crimin. lib.* 9. *c.* 10.*tom.* 2. ubi latiſſime tractat de homicidio tranſverſalium, & patronorum. Bajard.

(*h*) *Sed quæro.*) Quæ ſit pœna, quot modis committatur, & quando hæc pœna locum habeat in parricidio, *ſect.* 5. *d. q.* 120.*n.*104.*& ſeqq.* latiſſime. Parricidii pœna, Farin. *vol.* 5. *ſuæ prax. quæſt.* 120.*ſect.*1. *n.6.uſque* 16. *& ſect.* 2. *n.* 23. quod etiam occiſi ſucceſſione privetur, & *ſect.* 5. quando locum habeat. Ros.

Sed quæro.) Sed quid, quando parricidium ex cauſa eſt commiſſum, dic puniri extraordinarie judicis arbitrio. Vide per Jac. Menoch. *de arbitr. jud. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 356. & de patre occidente filium committentem aliquam cauſam ingratitudinis quod excuſetur. Idem è contra ſi pater committat contra filium, & filius occidat patrem, vide per Carrer. *in prac. crim.* §. *homic.* 6. *n.* 361. Giach.

8 *Sed quæro, quæ ſit pœna parricidii.*) Adde † videndum Decia. *in tract. crim.lib.*6.*c.*16.*to.*2. ubi late habetur de pœnis parricidii,
9 † & *in c. præcedenti* habetur de excuſationibus parricidii.

10 Item adde, † quod filii, ſive parentes non incurrunt pœnam parricidii, ſed relegationis, ſi inveniunt filios coeuntes cum eorum noverca, & e contra, eoſque occiderent, Bart. Bald. & Marſil. *in l.l. divus ff. de parricid.* & Ang. *in verb. Che mi hai adulterato la mia donna.* Fallit etiam, ſi occiderentur, quando ſunt proditores patriæ, Salicet. *in l.*1.*C. de his*, *qui parent.* Et quomodo hoc ſit intelligendum, multum notabiliter declaravit Follet. *in ſua pract. cenſualem verb. Nicolaus epiſcopus*, *n.*148. *cum ſeq.*

Item adde, quod pater, ſive filius, ſi commiſerit aliquam cauſam ingratitudinis, per quam poſſit exhæredari, & occideretur a patre, vel à filio, non haberet locum pœna parricidii, ſed arbitrio judicis debet puniri, Plac. *epito. delictorum*, *lib.*1.*c.*22.*n.*16. Ripa *in l.fi.n.*9. *C. de revoc. donat.* & Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 356.

11 Item adde, quod ſi filius injuriatur patri, matri, avo, vel aviæ, debet puniri illa pœna, qua prædicti voluerint, *l.*3.*& ſequ.C. de patr. poteſt.* dummodo non excedant modum in pœna, quia pietas paterna debet in pietate non in atrocitate conſiſtere. Bonifac. Vitali. *in tract. de malefic. in tit. de parri-*
12 *cid. n.* 5. ubi dicit etiam, † quod ſi filius anniculus reperiatur mortuus in lecto patris, vel matris, avi, vel aviæ, ſi conſtaret, quod doloſe eum occidiſſet, pœna parricidii puniretur, & in dubio propter amorem paternum debet præſumi illum potius mortuum caſu, aut negligentia, quam dolo, †
13 & impunitus eſſe debet: & idem eſſet, ſi reperiretur mortuus in lecto nutricis, ſi eſſet bonæ famæ, & conditionis mulier; ſi vero fuerit in culpa, puniretur arbitrio judicis, & non ad mortem, & idem tenuit Caſſan. *in conſuet. Burg. fol.*
14 58. *n.* 33. & † de muliere, quæ doloribus ventris oppreſſa accedens ad latrinam, partum in illam effudiſſet, dicens, quod neſciebat ſe eſſe prægnantem, vide *deciſ. Pedem.* 60.

15 Item adde, † quod etiam de jure divino parricidæ morti tradebantur, Exod.*c.*20.dum dicitur: qui percuſſerit patrem ſuum, vel matrem, morte punitur, & in Levit. *cap.* 2. habetur, quod qui maledixerit patri, aut matri, morte moriatur, & ſanguis ejus ſit ſuper eum.

16 Item adde, † quod conatus in crimine parricidii actui proximus punitur pœna ordinaria parricidii, Covar. *in clemen. ſi furioſus*, *par.* 2. *n.* 12. Menoch. *de arbitr. jud. caſ.* 360.*n.*65. & ſi conatus fuerit remotus, pœna extraordinaria punitur; ſecundum Menoch. *dicto caſu*, *n.*63. Covar. *in d. clem. ſi furioſus* dicit, quod in veneno, etiam quod non fuerit datum, ſed præparatum duntaxat, debet indici pœna ordinaria parricidii per text. *in l.* 1. *ff. de parricid.* & Neviz. in Sylva nupt. *lib.*1.*n.* 44. & quando conatus puniatur in parricidio, vide per Decian. *in tract. crim. lib.*9. *cap.*11.*tom.*2.

17 Item adde, † quod pater occidere poteſt impune filiam deprehenſam in adulterio, *l. patre*, *ff. de adulter.* dummodo concurrant qualitates d. legis in patre, de quibus ſupra *in* §. *homicidium*, *verſ. Dixi etiam.*

Item adde, quod ſocius in iſto crimine etiam extraneus tenetur eadem pœna, qua principalis parricida, ut per Gomeſ. *de delict. c.* 3. *n.*7. & ibi dicit etiam, quod parricidæ † dene- 18
gatur ſepultura, & quod practicatur, quod parricida projiciatur in mare, vel in flumen, ut inde in perpetuum non extrahatur, & idem tenet Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 387. *n.*30. ubi dicit, quod ſepultura parricidæ poſſet impune violari, ac impediri.

Item adde, † quod Medicus, vel alius, qui daret venenum 19
filio, ut illud daret patri, vel mutuans pecuniam pro emendo veneno, ut patrem interfici faceret, vel qui fidejuberet, vel proxeneta ſcienter, teneretur pœna parricidii, morte ſecuta: alias, mitiori pœna teneretur, Carrer. *in* §. *homicidium*, *n.*128.
& ibi *n.* 19. tenet, † quod ſi extraneus mandaverit filio, ut 20
patrem occidat, tenebitur de parricidio, Cæpol. *in conſ.* 36.

Item adde, quod ſi filius præſtaret opem extraneo, ut pa- 21
trem occidat, tenetur de parricidio, ſed extraneus occidens, ut ſimplex homicida, Ang. *de malefic. in verb. dicto maleficio verſ. quæro*, *qua pœna*, *ibi*, *quid e contra*, ſed Jo. de Arnon. *in caus.* 5. videtur tenere contrarium. Bajard.

(*i*) *Cane*, *vipera*, *& ſimia.*) Hanc pœnam etiam contra non parricidas ſervatam meminit Plutarchus *in vita Tiberii Gracchi*, *per hæc verba: Inter quos C. Villius in culeo cum Anguibus inſutus necatus eſt*: Hic tamen notandum eſt, quod omne
homicidium † largo modo parricidium appellari poteſt Auc- 22
tore Romulo, per ea, quæ in illius vita, ſumpta ratione dixit Plutarchus *in Romuli vita*, per hæc verba: Illud etiam Romuli proprium, quod cum nullam parricidæ pœnam diffiniſſet, homicidium omne parricidium nuncupari voluit: reddique rationem, quod hoc impium, & nefarium, illud autem impoſſibile eſſe duceret. Hinc Cicero *in orat. pro Sexto Roſcio Tom.* 1. Solon cum interrogaretur, cur nullum ſupplicium conſtituiſſet in eum, qui parentem necaſſet; Reſpondit, ſe id neminem facturum putaſſe ſapienter feciſſe dicitur, cum de eo nihil ſanxerit, quod antea commiſſum non erat, ne non tam prohibere, quam admonere videretur, vide quæ dixi *infra ad q.* 64. *verſ. ubi ſubſunt ad fin.* Droghi.

(*k*) *Apud nos autem.*) In parricidio de conatu non ſecuto effectu, Menoch. *in caſu* 306. *n.* 36. Ros.

(*l*) *Et deinde ei non denegatur.*) Adde, quod de jure ſepultura poteſt denegari parricidæ, & poteſt violari impune; Menoch. *de arbit. jud. caſu* 387.*n.*30. Bajard.

(*m*) *Et ita pluries.*) De matre infantem poſt partum occidente Theſaur. *deciſ.* 11. & adde de matre, & filia Carp. *c. homicida*, *n.*1409. Quid ſi effectus non ſequatur, vide *in* 1. *vol. edit. conſil.* Zilletti *conſ.*98. *per totum.* Corrad. *de parric.* Ros.

(*n*) *Vel ſuffocaverant.*) Quid de muliere, quæ ventris doloribus impulſa ad latrinam acceſſit, & partum in cloacam effudit, aſſerens ſe neſcivisse fuiſſe prægnantem? vi. & dic, ut per Oſaſc. *in deciſ. Pedem* 60. *vel* 68. Giach.

---

§. PERIURIUM

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Perjurium quid ſit.*
2 *Pœna perjurii quæ ſit.*
3 *Et an perjurus efficiatur infamis.*
4 *Et an Clericus propter perjurium amittat beneficium ipſo jure, an autem veniat per ſententiam privandus.*
5 *Et an perjurus incidat in pœnas*, l. ſi quis major. C. de tranſact.
6 *Et an repellatur ab agendo.*
7 *Et an à teſtificando.*
8 *Et an perjuro deferatur juramentum, in ſupplementum probationis.*
9 *Perjurium non committitur ſine dolo.*
10 *Difficultas excuſat à perjurio.*
11 *Perjurium non nocibile, non punitur.*
12 *Perjurium in nonnullis caſibus non punitur in foro contentioſo, ſed ſolum Deum habet ultorem.*

13 *Et*

23 *Et quid ſi delatum ſit juramentum à parte parti.*

En Additionibus.

1 *Perjurium, quid ſit.*
2 *Perjurus quis dicatur, remiſſive.*
3 *Perjuriorum diverſitas, remiſſive.*
4 *Perjurus eſt non obſervans quod ſub fide nobilitatis promiſit.*
5 *Perjurium in dubio non incurritur.*
6 *Perjurium inficit teſtimonium.*
7 *Perjurii pœna quæ ſit, remiſſive.*
Judæi qua pœna, & à quibus judicibus puniantur de perjurio, n. eod.
8 *Perjurus fuſtigatur tanquam infamis.*
9 *Perjurii pœna in Regno Neap.*
10 *Perjurus an poſſit eſſe teſtis.*
11 *Perjurium non committitur ſine dolo.*
Perjurus non dicitur, qui tempore ſtatuto ſolvere non potuit, quod juraverat, n. eod.
Perjurus an poſt emendationem, vel abſolutionem repellatur à teſtificando, n. eod.
12 *Juramenti temerarii tranſgreſſor etiam ſine abſolutione non repellitur à teſtificando.*
13 *Jurans falſum dum credit jurare verum, excuſatur.*
14 *Perjurium non committit teſtis in ſecundo examine deponens quod ſe in priore neſcire aſſeruerat.*
15 *Perjurii pœna ex qualibet juſta cauſa excuſatur.*
16 *Perjurium in pluribus caſibus excuſatur, remiſſive.*
17 *Perjurus, qui ad cauſæ deciſionem falſo juravit, judicis arbitrio quo ad uſui commodum mulctatur.*
18 *Perjurii pœna non habet locum in principali examinato tanquam teſte, nec in teſte habente intereſſe in cauſa.*
19 *Perjurium etiam nocibile interdum extraordinarie punitur.*
Judex laicus poteſt declarare, quod quis incurrit perjurium ſi quæſtio eſt facti, ſub n. 5.

1 PErjurium eſt (*a*) mendacium. juramento firmatum. (*b*) Sed quæro, quæ ſit pœna perjurii? Reſp. quod inprimis perjurus efficitur infamis. Scias tamen, quod de jure civili perjurus non efficitur
2 infamis ipſo jure, niſi in caſu *l. ſi quis major. C. de*
3 *tranſact.* de quo dixi infra *lib.* 7. §. *Juramentum.* Regulariter autem perjurus non efficitur infamis infamia juris. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Felin. *in c. teſtimonium, numer.* 20. *de teſtibus* quem refert Pract. Conradi, *fol.* 84. *verſ. amplia etiam*, Turza. *in ſuo libello communium opinio. c.* 1. Item ſcias, quod ad hoc, ut quis ex perjurio incurrat infamiam, requiritur, quod veniat contra promiſſionem, & contra juramentum: ſi vero veniat contra juramentum tantum, non efficitur infamis, ita tenuit Gloſ. *in l. Lucius*, §. *quæro. in verbo, Debet autem, ff. de iis, qui notantur infam.* quam dicit eſſe communiter approbatam Cagnol. *in d. l. ſi quis major. poſt num.* 181. *C. de tranſact.* & ideo ubicunque aliquis cum Juramento aſſerit aliquid de præterito, vel præſenti, quod eſt falſum, non efficitur infamis ex tali perjurio commiſſo, ſuper illo juramento aſſertorio. Sed ſi promiſerit cum juramento aliquid de futuro, & illud non fecerit, tunc ex tali perjurio commiſſo ſuper juramento promiſſorio, utique efficitur infamis, ita expreſſe diſtinguit *Gl. præall.* & eſt communis opin. ut atteſtatur Lanfran. *in repet. c. quoniam, contra, in materia teſtium, n.* 106. *de probat.*

Item Clericus propter perjurium poteſt privari
4 dignitate obtenta, non tamen eſt illa privatus ipſo jure, Et hæc eſt magis communis opinio, ut dicit Gomeſ. *in* §. *Item ſi quis, poſt n.* 28. *Inſtit. de actio.* Et quod Clericus propter perjurium non ſit privatus beneficio ipſo jure, ſed privandus, dicit eſſe communem opin. Felyn. *in c. ex parte, il* 1. *nu.* 2. *& ſequen. de reſcript.* Decian. *in ca. cum non ab homine, poſt num.* 5. *de jud.* Silva. *de beneficio, fol.* 137. *n.* 7. *& ſequen. & in tract. de virtute jur. q. ult. poſt* n. 3. Rebuff. *de pacif. poſſ. fol.* 38. Diaz. *in pract. crimin. can. c.* 80. Ripa *ut d. c. ex parte, n.* 13. Bene verum eſt, quod ſi talis Clericus perjurus inſtituatur in aliquo beneficio, non valet inſtitutio ipſo jure. Et eſt commun. opin. ut dicit Lamber. *de jure patron. in* 1. *par. lib.* 2. *quæſt.* 9. *art.* 15 quem refert Villalob. *in ſua collecta commun. opin. in littera P. verſ. perjurus non eſt privatus*: quod intellige, quando ob illud perjurium effectus eſt infamis, juxta ea, quæ dixi ſupra, *verſ. ſed quæro.*

Incidit etiam perjurus in pœnas (*c*) *d. l. ſi quis* 5
major, C. de tranſact. Sed quæ illæ pœnæ potius reſpiciunt cauſas civiles, quam criminales, ideo materiam illius legis hic tractare viſum non fuit, dixi late intra *lib.* 7. § *Juramentum.*

Præterea (*d*) perjurus repellitur ab agendo, ut 6
dixi *in* (*e*) §. *Juramentum.*

Repellitur (*f*) etiam perjurus à teſtificando, ſe- 7
cundum Gl. *in cap. per tuas, in verbo, Adulterii, de ſimo.* quam dicit eſſe communiter approbatam Gigas *de crimin. læſæ Majeſt. fol.* 104. *quæſt.* 11. *n.* 1. Et dicit Alber. *in d. l. Lucius, n.* 3. *ff. de infam.* quod ita tenent communiter Doct. (*g*) Hoc tamen intellige, ut procedat in eo, qui eſt perjurus ſuper juramento licito. Ceterum ſi juramentum præſtitum fuiſſet temerarium, & illicitum, certe tranſgreſſor hujuſmodi juramenti temerarii non repellitur à teſtificando. Et ita communiter tenetur per Doctor. ut dicit Hoſtien. quem refert Abb. *in cap. teſtimonium, poſt n.* 7. *de teſtibus.*

Item perjuro nunquam defertur juramentum in 8
ſupplementum probationis. Et eſt communis opin. ut atteſtatur Socin. *conſil.* 136. *poſt n.* 9. *verſic. Quarto, & ultimo, lib.* 1. quod eſt duplicatum *in conſil.* 155. *libro* 2.

Excuſari (*h*) autem poteſt perjurus à pœna per- 9
jorii, in primis ſi oſtendat perjurium fuiſſe ſine dolo commiſſum: nam eo caſu non punitur, vera enim eſt juris concluſio, quod perjurium non committitur ſine dolo, ita allegatur tenere Bald. *in l. obſervare*, §. *proficiſci, colum.* 3. *ff. de offic. proconſ.* qui in hoc communiter approbatur, ut dicit Cagnol. *in d. l. ſi quis major, n.* 185. *& ſequen.* Hanc etiam dicit eſſe communem opinio. Jaſ. *in l. videamus, in princip. n.* 7. de in litem jurando, Claud. *in d. l. ſi quis major, n.* 41. Gomeſ. Arias *ſuper l.* 61. *Tauri, nu.* 19.

Item excuſatur quis à perjurio propter difficulta-
tem, ut dicit Gloſſ *in cap. brevi, in Gloſſ.* 1. *de ju-* 10
rejurand. quam dicit eſſe communiter approbatam Gomeſ. Arias, *ſuper l.* 65. *Tauri, n.* 30.

Poteſt etiam excuſari, ſi demonſtret, quod tale 11
perjurium nulli præjudicavit, neque poterat præjudicare: nam eo caſu, etiam ſi quis deliberate perjuraverit, non poteſt de perjorio puniri in foro contentioſo, ſed tantum in foro animæ ſolum Deum habet ultorem, ita dicit Gloſ. *in c. quicunque, in Gloſſ. fin* 6. *quæſt.* 1. & eſt communis opin. ut atteſtatur Jaſ. *in l. ſi duo patroni*, §. *ſi quis juraverit, il* 2. *poſt n.* 1. *ff. de jurejur.* Joan. de Amicis, *conſ.* 19. *in fi.* Bero, *q.* 134. *n.* 9.

Scias (*i*) etiam alios eſſe caſus, in quibus perju- 12
rium non poteſt judicialiter puniri, ſed ſolum Deum habet ultorem, prout eſt (*k*) perjurium rei accuſati,

vel

vel inquiſiti in ejus examine, quando interrogatur ſuper crimine, ut dixi infra *hoc eodem libro* §. *fin.*
13 *quæſtio.* 45. *verſic. quia ergo.* (*l*) Item quando defertur in judicio juramentum à parte parti, non poteſt pars jurans, de perjurio judicialiter puniri, ſed ſolum Deum habet ultorem. Et eſt communis opinio, ut dicit Boer. *deciſ.* 305. *poſt n.* 4. [*m*] *verſ. quid dicendum.*

ADDITIONES

Ad §. Perjurium.

PErjurium.) De hac materia perjurii vide Decian. *in ſui tract. crim. lib.* 6. *tom.* 2. *c.* 7. *& ſex ſequentibus.* De materia perjurii, Vulpell. *reſp.* 75. *n.* 2. & Decian. late *tom.* 2. *tract. crim. lib.* 6. *c.* 7. *& ſex ſequentibus.* Ao ſit mixti fori idem Decian. *tom.* 1. *tract. crim. lib.* 4. *c.* 29. *n.* 6. Ros.

1 *Perjurium.*) Adde, quod teſtis deponens circa id, quod ignorat, eſt perjurus per Crav. *ejus conſ.* 99. *poſt n.* 7. & perjurium † inficit teſtimonium, licet committatur circa extranea, per eundem *ibi n.* 8. Giach.

Perjurium eſt mendacium.) Adde, quod hanc diffinitionem ponit Boer. *deciſ.* 305. ſed Decian. *in tractat. crimin. lib.* 6. *cap.* 7. *tom.* 2. hanc diffinitionem impugnat, dicens, quod non comprehendit omnes caſus perjurii, & quod magis ſatisfacit diffinitio Gloſſ. ult. *in cap. tua nos, de jur. juran.* quæ ſic diffinit; quod Perjurium ſit tranſgreſſio juramenti, quæ diffinitio omnium caſum comprehendit: alia definitio habetur per Covarr. *in prima parte etiam lect.* §. 7. *in princ.* ubi dicit & ſecundum D. Thomam, quod perjurium eſt tranſgreſ-
2 ſio præcepti prioris tabulæ, & ex eo honori, & reverentiæ
3 Dei † Optimi Maximi detrahitur, & quando quis dicatur † perjurus, vide Grav. *in conſ.* 63. *n.* 6. & de diverſis modis perjurii habetur per Viv. *deciſ.* 120.

4 Item adde, quod committit perjurium ille, qui promittit attendere, & obſervare, & non contrafacere ſub fide nobilitatis, & ſic dicitur, *A fede da Gentilhuomo*, & efficitur perjurus, ſi contravenit ſecundum Bertrand. *in conſ.* 162. *num.* 8. *& ſequen. volu.* 1. quia fidei datio, & juramentum æquipollent, *cap. ad aures, quod not. cau. cap.* 2. *in fin. de fidejuſ.* Capr. *regul.* 71. *n.* 6. Sed ad hanc quæſtionem vide omnino Covarru. *in* 1. *parte relect.* §. 2. *num.* 2. ubi diſtinguendo concludit, quod ſi fides accipitur pro fide humana, quam Gentiles, Turcæ, ac Sarraceni ſervare tenentur jure naturali gentium, vel pro fide nobilitatis, qua eam fidem ſignificat, quam nobiles præ cæteris in humanis conventionibus præſtare ſolent, & debent, tunc in iſtis caſibus promiſſio, vel aſſertio facta ſub mentione fidei non inducit juramentum, nec habet vim, aut religionem, quoad perjurium, nec quoad alios juris effectus, aut fides in pactis, & conventionibus intercedit, eo ſenſu quo pro virtute Theologica aſſumitur, & tunc juramentum, & ejus veros effectus inducit, quia ut res ſacra in teſtimonium adducitur, ſi quis per fidem Chriſtianam, aut per fidem Chriſti aliquid aſſeveraverit, aut ſervare promiſerit, & ibi etiam dicit, quod in dubio promiſſio intelligenda eſt de fide humana, & non de illa, quæ virtutem Theologicam habet, vide etiam Moron. *in tract. de fide, treug. & pace, q.* 16. ubi dicit, quod fides, quæ ad naturam pertinet, & juramentum differunt, & quod fidei violator crimine ſtellionatus punitur, & redditur infamis, & dicta fides (licet Covar. ubi ſupra dixerit eam non habere vim, quoad juris effectus) habet vim juramenti, quoad obligandum, & parit actionem, ut per Afflict. *deciſ.* 389. ubi Urſill. qui ſimiliter dicit, quod frangens fidem non plectitur eadem pœna, qua juramentum rumpens, & ſic non ſervans fidem humanam, perjurium non committit, nec punitur pœna perjurii; & in terminis de eo, qui promiſit ſolvere certo tempore ſub tale juramentum per tactus palmarum, & poſtea non ſolvit, quod non poſſit puniri pœna perjurii, ſed arbitrarie, habetur per Afflict. *in conſtit. Eos qui ſcienter, n.* 11. *lib.* 3.

5 Item adde, † quod ſemper in dubio facienda eſt interpretatio, ne quis perjurium incurriſſe dicatur; Bero. *conſil.* 149. *n.* 14. *vol.* 1. & per judicem laicum quis declarari poteſt incurriſſe perjurium, quando non eſt quæſtio juris, ſed facti. Rom. *ſingul.* 425. *incip. ego coram magiſ*, & Felyn. *in cap.* 1. *de jure jurand.* Bajard.

6 (*b*) *Sed quæro, quæ ſit pœna perjurii.*) Adde, & vide fuſius per Jac. Menoch. *de arbitr. judic. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 319. ubi etiam de ſenſu *l.* 2. *C. de reb. credi. & jurejuran.* plene poſt alterum intellectus, qui ibi referuntur, habetur verus, ac genuinus. Giach.

7 *Sed quæro, quæ ſit pœna perjurii.*) Adde † in materia perjurii, & quibus pœnis puniatur perjurus, videndum Menoch. *de arbit. jud. caſ.* 319. & ibi late habetur, quod Judæi perjuri a ſummo Pontifice, & ſuis miniſtris puniri debent, ſed non pœna ſpirituali, Socin. jun. *conſ.* 125. *n.* 10. & quomodo puniatur perjurus, vide etiam Brun. *in Repert. ſuo in verſ.* 1. *concluſione, verſic. Juramentum, fol.* 156. *lib.* 3. *repert. antiq.* & Roman, *in ſingul.* 405. dicit, quod etiam fuſtigatur, ut infamis: & vide etiam ibi Apoſtillantes, & quibus pœnis perjurium puniatur, tam in principali, quam in teſte, late habetur etiam per Caſſan. *ſuper conſuetud. Burgund. in rubr.* 10. *in ver. des retrejactis*, §. 12. *verſic ſed pone quod contrarium, fol. mihi* 3362. Marſ. *in Pract. crim. in* §. *ſupereſt, n.* 160. & magis late per Decian. *in tract. crimin. lib.* 6. *c.* 13. *tom.* 2. & Vivi. *in dec.* 120. Joan. à Selva *de jurejur. q. ult.* ubi tradit undecim perjurii pœnas.

Item † adde, quod in Regno Neapol. pœna perjurii eſt 8
pœna manus per conſtitur. eoſque quod intellige, ut per Fab. de Monteleo. *in praxi arbitrar. par.* 4. *n.* 23. *fol.* 344. Bajar.

(*c*) *Pœnas d. l. ſi quis major.*) Hic nota, quod Conſilium Me- 9
diolani non ſolet obſervare pœnas dictæ legis, teſte Neviza. *in ſua Syl. nupt. lib.* 5. *ad char.* 554. *in donatario:* quod ſervetur, habetur per Cravet. *conſil.* 151. *colum.* 3. Item an in aliis contractibus quam tranſactionis, vi. per Roland. qui ponit rationem *conſil.* 57. ubi de communi *lib.* 1. ubi habere dicit locum in omni contractu jurato. Sed intellige de ſponte facto ex neceſſitate per judicis decretum, ita Bart. *in l. prædita, n.* 8. *de actio. empt.* & communis, de qua ſupra teſtatur etiam Socin. *conſ.* 26. *n.* 4. *lib.* 3. Giach.

(*d*) *Præterea perjurus.*) Intellige in materia, in qua juraverat non agere, per Felin. *in c. dilecti filii, n.* 2. *de exceptio.* ubi Dec. *in* 3. *not.* dicit, quod communis concluſio eſt, quod perjurus non repellitur ab agendo, niſi in cauſa, in qua fuit perjurus, & tunc intellige parte opponente, per Gravet. *conſil.* 299. *colum fin. verſ. tertio reſponden.* Quæ exceptio eſt litis finitæ exceptio, quod not. quia multi hoc ignorant, ut ait Apoſtil. ad Felyn. *in d. cap. dilecti*, Giach.

(*e*) §. *Juramentum.*) Adde quæ habentur *in collect. mea commu. opin.* §. *perjurus, &* §. *lex* Giach.

(*f*) *Repellitur etiam.*) Teſtificando Farin. *qu.* 56. *art.* 4. *n.* 180. *vol.* 2. Ros.

Repellitur etiam.) Adde, ut per Roland. *in conſ.* 7. *n.* 9. *volum.* 2. etiam in crimine læſæ majeſtatis, Cravet. *conſil.* 6. *n.* 58. & tempus juramenti inſpicitur ad cognoſcendum, an quis ſit perjurus, vel ne, late Roland. *d. conſil.* 6. *n.* 40. Giach.

Repellitur etiam perjurus a teſtificando.) Adde, † quod 10
perjurus non probat, etiam quod deponeret cum tortura, Ruin. *conſ.* 149. *n.* 4. *volum.* 4. & Cravet. *conſil.* 234. *num.* 1. & Vivi. *commun. opin. in verb. teſtis.* non poteſt eſſe perjurus, *nu.* 3. niſi in negotio hæreſis, in quo teſtis perjurus admittitur, ut ibi, *num.* 8. * admittitur etiam in crimine læſæ majeſtatis, ut per Gigan. *in quæſt.* 51. *n.* 8. & in hoc Dominus Clarus erravit, qui dictam quæſtionem in contrarium adducit, & totam non vidit, & perjurus non poſſet dici ille, qui ſine dolo, & ex inadvertentia pejeraret, ſeu quia ad tempus ſtatutum ſolvere non potuerit, quod juravit, * perjurus non dicitur, quod juramentum non ſervat ex cauſa à jure permiſſa, & qualiter debeat formari libellus, quando criminaliter agitur contra perjurum, ut extraordinarie puniatur, & quæ cauſa excuſat a perjurio Maſver. late *ad pract. Papien. in forma libelli, ut pact. jur. cont. in verſ. tranſactiones, n.* 13. *in addit. perjurus*, & Vivius *in dicto verbo, teſtis non poteſt*, dicit, quod perjurus, nec poſt emendationem, ſive abſolutionem a perjurio in teſtem admittitur, & quod nunquam poteſt admitti, niſi id caveatur, & quod Pontifex poſſet habilitare illum ad teſtificandum: ſed ad prædicta omnia vide Maſcard. *de probationibus concluſ.* 1168. *volum.* 3. ubi latiſſime habetur, in quibus caſibus teſtis perjurus repellatur.

Item adde, † quod quando perjurium eſt temerarium, 13
ut puta de non revelando partum ſuppoſitum, tranſgreſſor non repellitur a teſtificando, etiam abſolutione non præcedente, Ruin. *conſ.* 158. *c.* 20. *vol.* 5. Bajard.

(*g*) *Hoc tamen intellige.*) Farinac. ſupra *n.* 198. *& ſeq.* ubi multis modis limit. Ros.

(*h*) *Excuſari autem poteſt perjurus.*) Adde † quod jurans 14
falſum, credens jurare verum, excuſatur, ut eſt communis opin. de qua Mar d. ſ. in Apoſtil ad Rom. *conſ.* 391.

Item adde, † quod teſtis poteſt in ſecundo examine teſti- 15
ficari id, de quo in priore nihil ſcire aſſeruit tanquam melius recordatus: & quod ideo non commiſit perjurium, ſecundum Vulpell. *in conſ.* 71. De quo dicto valde dubito, niſi optimam diceret rationem, cur melius recordaretur.

Item adde, † quod qualibet juſta cauſa excuſat a pœna 16
perjurii; & eſt magis communis opinio, ut teſtatur Bero. *conſ.* 88. *n.* 3. *vol.* 1.

(*i*) *Sciat etiam alios eſſe caſus.*) Adde videndum Decian. *in tractat. crim. lib.* 6. *c.* 11. *tom.* 2. ubi habentur plures caſus, in quibus perjurus excuſatur. Bajard.

(*k*) Per-

(k) *Perjurium rei.*) De perjurio rei vide Rodolfin. *ſus*
17 *concluſ.* 3. Ros.

(l) *Item quando defertur in judicio.*) Adde † contrarium eſſe verius, quod imo perjurus ad cauſæ deciſionem debet puniri ad commodum Fiſci pœna arbitraria, ut plene probavit Cagnol. *in l. ſi quis major, num.* 127. *C. de tranſact.* & magis diffuſe Menoch. *de arbitr. caſu* 319. *n.* 9. *& ſeq.*

18 Item † adde, quod ſi reus examinatus fuerit, uti teſtis, & negaverit, non poterit puniri pœna perjurii (& ſimiliter Teſtis habens intereſſe) nec alia pœna, ut per Bertaz. *in conſ.* 124. *& ibi addentes vol.* 1.

19 Item adde, † quod ſcienter jurans falſum, alteri nocivum, & poſtea confeſſione propria de perjurio convicto, pœna extraordinaria punitur, ut per Boet *in finem deciſ. allegatæ.* & per Crav. *in conſ.* 73. *n.* 37. *juncto, n.* 6. *verſ. poſtrema*, qui loquitur, quando ex actis conſtat, & ita tradunt *Addent. ad Bertaz. in conſil.* 300. *verſ. Excipio tamen.*

Item adde, quod etiam juramentum calumniæ puniri poteſt, ſi per ipſius jurantis confeſſionem, aut per evidentem probationem conſtaret jurantem, vel in juratione ipſa, vel adverſus eam calumnia uſum fuiſſe *cap. ultimo de jurejuran. nu.* 6. & Covar. *in prima par. releck.* §. 7. *num.* 7.

* Item adde, quod perjurus reſpondendo poſitionibus, & articulis extra ordinem punitur, Crav. *in ritu* 79. *num.* 7. *&* 8. & Rimin. *conſ.* 591. *vol.* 3. ubi ampliat procedere, etiam ſi reſpondeat per verbum credit, vel non credit. Bajard.

(m) *Verſic. quid dicendum.*) Niſi ſtatuto, vel conſuetudine contrarium caveatur, ut ibi Menoch. *caſu* 319. *in fi.* Vulpell. *conſ.* 161. vide Menoch. Ros.

§. RAPTUS.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Raptus quando committatur.*
2 *Raptus pœna quæ ſit.*
3 *Et an pœna raptus locum habeat, etiamſi mulier ipſa conſenſerit ſe rapi.*
4 *Et quid ſi raptor illam carnaliter non cognoverit.*
5 *Et an locum habeat in rapiente publicam meretricem.*
6 *Et an in muliere rapiente virum.*
7 *Et an raptor poſſit cum rapta matrimonium contrahere.*
8 *Et an eo caſu evitet pœnas raptoribus impoſitas.*
9 *Et an raptor ſi ad Eccleſiam confugiat, gaudeat ejus immunitate.*

Ex Additionibus.

1 *Raptus non præſumitur ex libidine in muliere inepta ad Venerem.*
2 *Raptus cum quibus mulieribus committatur.*
3 *Raptores quomodo puniantur in Regno Neap. remiſſive.*
Statutum, vel lex contra rapientes mulieres, aut eis vim inferentes, etiam copula non ſecuta, non comprehendit rapientes, vel vim inferentes ex alia cauſa, quam libidinis. n. eod.
4 *Raptus quomodo committatur, & probetur, remiſſive.*
5 *Raptus pœna an habeat locum in ſponſo rapiente ſponſam.*
6 *Et quid de jure canonico.*
7 *Raptus confeſſio, an proſit raptori, remiſſ.*
8 *Raptoris pœna de jure canonico an habeat locum in ſociis, & auxiliantibus, remiſſive.*
9 *Raptus pœna, remiſſive.*
Raptor quibus de cauſis excuſetur, remiſſive n. eod.
10 *Raptoris pœna punitur mulier falſo accuſans de raptu.*
11 *Raptores quibus pœnis plectuntur in Civitate Neap.*
12 *Et quid in muliere conſentiente raptui.*
13 *Rapiens maritus uxorem an teneatur de vi.*
14 *Raptus an poſſit committi ſine violentia.*
15 *Et mulieri dicenti ſe non fuiſſe violentatam, cum juramento creditur.*
16 *Raptor non punitur pœna raptus, ſi conſtet de ſpontanea mulieris voluntate.*
17 *Et quæ dicatur voluntas libera, & quomodo probetur, remiſſ.*
18 *Raptor non tenetur pœna* l. unicæ, C. de rapt. virg. *ſi mulier ſui juris conſenſerit ſe rapi.*
19 *Et quomodo probetur voluntas.*
20 *Et erit locus pœnæ raptus, ſi mulier blanditiis, & pollicitis fuerit ſeducta.*
21 *Statutum contra cognoſcentem carnaliter mulierem invitam, ců comprehendat eum, qui puellam auro induxerit ad ſibi conſentiendum.*
22 *Raptor an teneatur pœna raptus, ſi raptam carnaliter non cognovit.*
23 *Statutum contra raptorem etiam copula non ſecuta, quomodo ſit intelligendum.*
24 *Raptor puniatur pœna extraordinaria judicis arbitrio.*
25 *Rapiens meretricem an ſit puniendus.*
26 *Et quid in Regno Neap.*
27 *Et quæ dicatur publica meretrix, & quomodo probetur, remiſſive.*
28 *Raptor mulieris ſolutæ ab ipſo, vel alia carnaliter cognitæ, an teneatur pœna ſtatuti de rapiente mulierem honeſtam.*
29 *Raptus non committitur in muliere corrupta honeſtè vivente.*
30 *Raptor non tenetur pœna ſtatuti contra rapientem mulierem honeſtam, niſi probetur honeſtas tempore raptus.*
31 *Et quid ſi ſponte confeſſus fuerit raptum.*
32 *Raptus pœna an habeat locum in muliere rapiente virum, remiſſive.*
33 *Et quid in viro rapiente virum libidinis cauſa.*
34 *Rapiens Religioſum novitium capite punitur.*
35 *Rapiens carentem patre non comprehenditur pœnâ ſtatuti contra rapientem filium.*
36 *Raptor an poſſit cum rapta matrimonium contrahere, & pœnas à jure civili impoſitas evitare.*
37 *Judex laicus an poſſit cognoſcere de matrimonio incidenter.*
38 *Jus canonicum, quando eſt contrarium juri, an ſit ſervandum in utroque foro.*

RAptum (a) committit, qui mulierem libidinis cauſa de loco [b] ad locum conducit, ut in caſu, in quo conſuluit Barb. *conſ.* 71. *lib.* 2. & Paul. de Caſtr. *conſil.* 262. *lib.* 2. & Alexand. *conſ.* 1. *lib.* 3. & Cæpolla *conſ.* 57. *& ſeq.* & Rimin. *conſ.* 17. quod videtur pro majori parte duplicatum *conſ.* 439. & Grat. *conſ.* 38. *libr.* 2. *& conſ.* 48. *eod. vol. & conſ.* 71. *eod. vol.* & Socin. jun. *conſ.* 50. *lib.* 3. & Cravet. *conſ.* 18. & Roland. *conſil.* 24. *in* 2. *dubio li.* 1. Et dixi de loco ad locum, quia aliter non poteſt dici raptus ſecundum omnes. Et hæc conductio de loco ad locum, debet eſſe ad effectum abducendi, non autem cauſa commodioris coitus. Et ideo ſi quis puellam ex una camera ad aliam conduxerit, & ſuper lectum projecerit, non eſt tanquam raptor puniendus, ut in facti contingentia conſuluit Bertrand. *conſ.* 39. *lib.* 6. Idemque dicendum eſt in eo, qui puellam inventam cum beſtiis in campis, cepit, & per aliquot paſſus abduxit, ut eam carnaliter cognoſceret, ut pariter in facti contingentia conſuluit Cuman. *conſ.* 69. Bene verum eſt, quod etiam ſi non movendo de loco ad locum aliquis per vim cognoſcat mulierem, licet non poſſit dici raptus, eſt tamen actus violentus, & punibi-

punibilis ad mortem. Et ita communiter practicatur
teſte Publ. *ſuper conſuet. Alver. fol. 27. n.* 22. Vi-
de, quæ dixi ſupra *hoc eod. lib.* §. *Fornicatio, verſ.*
omnes autem.

2 Sed (*c*) quæro quæ ſit pœna raptus? Reſp. ſuper
hoc edita fuit conſtitutio per Juſtinianum, pœnam
mortis, & alias graves pœnas raptoribus impo-
nens, quæ eſt *lex unica. C. de raptu virginum.* Et
ita tenent communiter Doctores, ut dicit Anton.
Gomeſ. *ſuper l.* 80. *Tauri, n.* 36.

Adde, (*d*) quod pœna *d. l. unicæ*, locum habet
etiam ſi ipſa mulier (*e*) conſenſerit ſe rapi: & hoc
3 ſive ab initio, ſive (*f*) etiam ex poſt facto conſen-
ſerit. Et hanc opin. ſequuntur communiter Docto-
res, ut dicit Alber. *in l. raptoris, n. 7. C. de epiſc. &*
cler. Et ita declaravit Senatus in caſu raptus filiæ cu-
juſdam Marmontæ cauponis, quæ volens à domo
patris abducta fuerat. 9. Junii 1552. P. N.

Quinimo (*g*) (ſecundum aliquos) raptores
etiam dicuntur illi, qui blandimentis, & verbis
deceptoriis puellas, nulla vi adhibita, libidinis
cauſa abducunt: quam ſententiam dicit eſſe com-
munem Barb. *in viatorio juris in tit. de raptori.*
poſt med. ſubdens quod non eſt mirum, atten-
ta immanitate criminis: quod intellige, modo
fiat ad effectum illas abducendi, & in alio loco
contra voluntatem ſuorum, retinendi, (*h*) ut ſupra
dixi.

4 Sed quid ſi ille, qui rapuit mulierem eam car-
naliter non cognovit, nunquid punietur pœna *d.*
l. unicæ? Reſp. Aliqui dicunt, quod ſic. Et dicit
Boſſ. *in titul. de raptu mulier. n.* 14. quod Jaſ. *in*
quodam conſilio dixit, quod hæc erat commun. opin.
Et ita ſervatum fuiſſe in Francia refert Chaſſan. *ſu-*
per conſuet. Burg. fol. 16. *in fin.* Refert etiam Publ.
ſuper conſuet. Alver. fol. 27. *n.* 19. *& fol.* 159. *& art.*
1. *n.*2. quod ita fuit practicatum Cunei, ipſo exiſten-
te judice, dicens, quod licet ille etiam eſſet accu-
ſatus de aliis criminibus, hoc tamen movit animos
judicum. Multi tamen tenent contrarium, quod ſci-
licet ſi eam carnaliter non cognovit, non debeat
puniri pœna d. legis. Et hanc opin. dicit eſſe com-
munem Boer. *deciſ.* 316. *poſt n.* 4. quem refert Di-
dac. *in rep. clem. ſi furioſus fol.* 278. *n.* 8. *de hom.*
& (*i*) Viv. *in lib. communium opin. in verbo, Raptor*
honeſta, & ſecundum illam dicit ſe vidiſſe in facti
contingentia judicari Jo. de Anan. *in c. cum cauſa,*
in fin. de raptor. (*k*) quem refert Afflict. *ſuper* 1. *parte*
conſtitutionum Regni, rubr. 19. *n.*7. (*l*) Ego vero di-
co, quod aut eam non cognovit, quia non potuit
id commode facere: & placet prima opin. ut pu-
niatur pœna *d. l. unicæ*, Aut non cognovit, quia
non voluit, & placet ſecunda opin. ita tamen, ut
puniatur citra mortem, ea graviori pœna, quæ jux-
ta qualitatem facti, & perſonarum judicis arbitrio
imponenda videbitur.

5 Quæro nunquid (*m*) pœna raptus habeat locum
contra rapientem publicam meretricem? Reſpond.
Marſ. *in d. l. unica, n.* 16. dicit, quod Doctores te-
nent, quod non: hanc etiam opin. dicit tenere com-
muniter Scribentes Ant. Gomeſ. *ſuper l.* 80. *Tau-*
ri, n. 45. Et ſecundum hanc opin. conſuluit Ce-
phal. *conſ.* 140. *lib.* 1. ad defenſionem cujuſdam
condemnati de raptu mulieris non honeſtæ. Dicit
tamen Cin. *in d. l. unica*, quod vidit aliquos ultimo
ſupplicio puniri, qui rapuerant publicam meretri-
cem: & illum refert Afflict. *ſuper prima parte con-*
ſtit. Regni, rub. 20. *n.* 7. Refert etiam Gram. *ſuper*
conſtit. Regni, fol. 19. *col.* 1. *n.* 2. quod cum plures
juvenes quandam meretricem è proſtibulo violen-
ter rapuiſſent, unus ex eis Florentinus, qui fuerat
principalis, fuit furca ſuſpenſus, & alii ſocii per
triennium ad triremes condemnati. (*n*) Apud nos
autem ceſſat hæc dubitatio: nam ex diſpoſitione
conſtitutionum, rapientibus mulieres inhoneſtas im-
ponitur tantum pœna arbitraria, quam quidem Se-
natus arbitrari ſolet, in tribus ictibus funis, prout
ſervatum fuit cum quibuſdam Variſienſibus 9. Julii,
1558. vel hujuſmodi.

Sed pone (*o*) quod mulier rapuerit virum: nun- 6
quid erit punienda pœna *d. l. unicæ*? Reſpond.
Doctores in hoc varie loquuntur, nam Gloſſ. *in d.*
l. unica, in verbo, Sponſam, tenuit, quod etiam mu-
lier rapiens virum cauſa libidinis, incidat in pœ-
nam *d. l.* Et dicit Marſil. *in d. l. unica, n.* 223. quod
idem tenent communiter Doctores: quem refert
Ant. Gomeſ. *ſuper l.* 80. *Tauri, n.* 37. Et dicit Ang.
in ead. l. fin. quod ſecundum hanc opinio. vidit Flo-
rentiæ comburi quandam meretricem, quæ adoleſ-
centulum rapuerat. Et hæc etiam opinio practica-
tur in Gallia, ut dicit Papo *lib.* 22. *tit.* 6. *arreſto* 3.
Contrariam autem ſententiam, quod ſcilicet pœna
d. l. unicæ non habeat locum in muliere rapiente
virum, dicit eſſe communem omnium Doctorum
Grilland. *de diverſis criminibus lib.* 3. *quæſt.*10. *n.*23.
quem refert Pract. Conradi *f.* 370. *n.* 3. Pract. Jod.
c. 95. *n.* 17. Et hanc ego etiam ſequor, tanquam
tutiorem, & mitiorem: nam in viri raptu ceſſant
fere omnia ſcandala, de quibus mentionem facit *d.*
l. unica, quæ cum valde rigoroſa ſit, non videtur
ita de facili extendenda. Et ideo ſi caſus contin-
geret, talem mulierem dicerem eſſe puniendam
citra mortem, gravi tamen pœna, arbitrio judi-
cis, ſecundum facti, & perſonarum qualitatem.

Unum tamen (*p*) nota in hoc propoſito, quod 7
hodie milites, ſeu ſtipendiarii, qui abducunt ſe-
cum pueros, quandoque etiam invitis parentibus,
non puniuntur, quinimo licitum eſt eis illos etiam
parentibus invitis retinere. Et ita hodie ſervari
de conſuetudine juris militaris atteſtatur Cæpolla
in l. Marcellus, poſt n. 6. *ff. de verb. ſign.* ſubdens
ſtandum eſſe huic conſuetudini: & quod ita alias
vidit judicari in civitate Bononiæ per Nicolaum Pi-
cininum militum Imperatorem illuſtrem. Ego certe,
ſi caſus contingeret, (*q*) contrarium judicarem. Im-
pium eſt enim aliquo caſu poſſe filios ab invitis
parentibus abduci, præſertim cum non modica
ſit ſuſpicio inhoneſtatis in hujuſmodi ſtipendia-
riis.

Quæro (*r*) modo, nunquid poſſit raptor cum
rapta matrimonium contrahere? Reſpond. quod de
jure civili non poteſt, ut eſt text. expreſſus *in d.*
l. unica: (*ſ*) De jure autem canonico bene poteſt
cum ipſa matrimonium contrahere, ut eſt text. *in*
cap. fin. de raptor. Et ita tenent communiter Doc-
tores, ut atteſtatur Pariſ. *conſ.* 170. *n.* 6. *lib.* 4.
Ant. Gomeſ. *in d. l.* 80. *num.* 43. ubi etiam ſub-
dit, quod propter hujuſmodi matrimonium raptor
evitat pœnas à lege propter raptum impoſitas. Et 8
refert Paul. de Caſtren. & Auguſt. de Arim. di-
centes in facti contingentia obtinuiſſe, & ait etiam
ſe ita (*t*) in facto judicaſſe. Quod tamen ego pro
nunc affirmo, licet quidam Cæſar Moſcatus, qui
puellam, quam violaverat, uxorem duxit, fuerit per
Senatum abſolutus, 26. Novemb. 1560. P. N. Au-
divi enim in facti contingentia plerumque contra-
rium judicatum fuiſſe, & in ſpecie per Regem Hiſ-
paniæ, qui poſt contractum matrimonium inter rap-
torem, & raptam, juſſit ipſum raptorem decapitari,
prout refert Afflict. *ſuper prima parte conſtitut. Regni*
rubr. 19. *n.* 13. & Pract. Carrer. *fol.* 462. *num.* 297.
Ceterum quicquid ſit de pœna corporali, pro-
culdubio pœna confiſcationis bonorum, quæ
applicatur fiſco temporali, locum habet contra
rapto-

raptorem, non obſtante matrimonio, etiam de jure
canonico. Et ita allegatur tenere Gloſ. *in cap. ſe-
cundum, in verbo, Certo que caſu, de hæret. in 6.* quam
dicit eſſe communiter approbatam Marcus *dec. 2. n.
3.* Quod nota.
Quæro etiam, nunquid raptor ſi ad Eccleſiam con-
fugiat, gaudeat ejus immunitate? Dixi intra *hoc eod. lib.
§. fi. qu. 30. verſic. nunquid.*

ADDITIONES.

Ad §. Raptus.

(*a*) R*Aptum committit.*) Adverte, quod etiam requiritur,
quod per vim rapta ſit, ideo cave, quia debent deduci
actus neceſſarii concludentes violentiam, & de qua vi intelli-
gatur, vide de omnibus per pract. Carter. *f.* 457. Giach.
Raptum committit.) Late per Vigel. *M.* 100. *lib. 1. c. 13. qu. 3.
de raptu* Corrad. *in pract. tit. de raptorib.* Carter. *in practica crimin.
129. & 200. & ſeq.* Jodoc. *c.* 95. Decian. *in tract. crim. lib. 8. cap. 6.
& 7. & ſeq. uſque* 16. Quid ſit raptus, & quando committa-
tur, Farin. *qu. 145. n. 5.* Et an puniatur conatus, Farin. *vol. 5.
ſuæ praxis, §. conatus, d. qu. 145. num.* 196. & de rapiente Mo-
nialem, *d. qu. 145. §. monaius, n.* 215. Farin. *d. q. 145. n. 70.* Ros.
1 *Raptum committit.*) Adde, † quod Carter. *in §. homicidium
n. 289.* dicit, quod mulier ſenex inepta ad venerem, præſumi-
tur in dubio rapta ex alia cauſa, quam libidinis; & mulier ju-
veni, præſumitur rapta ex cauſa libidinis, ut per Dec. *conſil.*
234. & Carter. *in loco allegato*, & Plot. *in repet. l. ſi quando, §. 2.
num.* 20. Et iſta eſt magis communis opin. ſecundum Vivi.
2 *commun. opin. in verb. raptor*, ubi multum diffuſe; & † cum
quibus perſonis raptus committatur, vide Carter. ubi ſup. *nu.
275. cum ſeq.* ubi dicit, quod committitur, ſive fuerit virgo, ſi-
ve vidua, ſive Monialis, ſive nupta, honeſte vivens; &
3 ibi etiam ponit, quomodo in † regno Neapolitano pu-
niantur raptores. Et omnes leges, ſive ſtatuta, vel de-
creta totius orbis punientia rapientes mulieres, vel eis vim
inferentes, etiamſi copula non ſequatur, procedunt contra
eos, qui libidinis cauſa rapiunt, vel vim mulieribus in-
ferunt: ſecus, ſi ex alia cauſa, quia tunc non puniuntur
ipſa pœna rapientis mulierem, vel ei vim inferentis, ut
per Carter. Dec. & Plot. *in locis ſupra citatis*, & quomodo
4 raptus committatur, † & probetur, late per Maſcar. *de
probat. concluſ.* 1253. *vol.* 3. Bajaro.
(*b*) *Ad locum conducen.*) Quid ſi ſponſus ſponſam, vel
econverſo ſponſa ſponſum, vel mulier rapiat hominem,
licet hoc de raro contingat, quod ſit raptus, voluit Gloſſ.
in l. prima, C. de rapt. virg. vide infra *verſ. ſed pone.* Item vide
plene Pract. Carter. *fol. 455. num. 227. cum ſeq.* Item quid de
maſculo rapiente maſculum libidinis cauſa, quod habeat
locum pœna legis unicæ, infra *in tex.* allegata decidit Pract.
Carter. *ead. loco fol. 457. num.* 280. & multa de raptu vide *il-
lic uſque ad num.* 302. Giach.
(*c*) *Sed quæro quæ ſit pœna raptus.*) De Raptus pœna Fa-
rin. *vol. 5. ſuæ praxis quæſt. 145. §. raptus, num.* 70. Raptus,
etiamſi mulier conſentiat ſit Farin. *d. qu. 135. §. vis, n. 105.
& 118.* 129. Ros.
5 *Sed quæro, quæ ſit pœna raptus.*) Adde, † quod ſponſus,
qui per vim ſponſam de præſenti cognoverit, & rapuerit
non eſt puniendus pœna raptus, ſed mitiori, arbitrio ju-
dicis, niſi rapuerit, & cognoverit fraude, & dolo ſpon-
ſam tractantem ingreſſum religionis, ſecundum Covar. *in
4. decretalium, par. 2. cap. 7. §. 4. num.* 12. & ibi dicit, quod
forſan idem deberet ſervari in ſponſo de futuro, in quo
rigor dictæ legis non debet ſtricte ſervari propter præceden-
tem tractatum, & promiſſionem matrimonii contrahendi:
6 ſed de jure † canonico raptus nedum ſponſæ, ſed etiam
ejus, cum qua fuit factus tractatus matrimonii, eſt impu-
nibilis, ſi mulier volens rapiatur ſecundum Grammat. *con-
ſil. 48. num.* 9. & Gabriel. *conſil. 172. num. 19. & conſ. 173. num.*
5. & tamen dicitur nuptiis injuriam inferre, 36. *q. 2. c. ſi quis
virginem*, cum ibi notat. vide etiam Gabr. *in d. conſ. 173.
num.* 3. ubi ponit, † an confeſſiones mulieris proſint ad fa-
7 vorem raptoris.
8 Item † adde, an pœna raptoris de jure Canonico habeat
locum in ſociis, & auxiliatoribus diſtingue, ut per Bald. *in
l. privilegia, C. de ſacroſanct. eccleſ.* Carter. *in pract. crimin. §.
circa, num.* 299. & Jacob. Novell. *in tract. ad deſen. num.* 117.
9 & † de pœna raptus, & ex quibus cauſis excuſetur raptor,
vi. Decian. *in tract. crim. lib. 8. cap. 12. & 13. tomo 3. & in ca.*
10 14. *n. 1.* habetur, † quod mulier falſo accuſans de raptu pœna
raptoris punitur.
11 Item adde, † quod hujuſmodi pœna *l. unica* fuit mitigata
in raptoribus in Civitate Neapolitana; *per cap. 262. incip. ut
ſine mortal. pecca.* quia ſi eſt paterfamilias, punitur pœna a-
tione bonorum, & ſi filiusfamilias, commodo ſucceſſionis
privatur: & † ibi etiam punitur mulier conſentiens raptori, 12
& cum raptore voluntarie fugiens, quia perdit dotes, &
paterna, maternaque ſucceſſione privatur, & nullus pro ea
intercedere poteſt, alias punitur.
Item † adde, quod licet vi rapiens uxorem de raptu non 13
teneatur, tenetur tamen de vi, ut ſentit Rip. *in l. miles, §. qui
judicati ff. de re jud.* &, quomodo hoc procedat, vide Gabr.
conſ. 172. n. 10. Bajaro.
(*d*) *Adde, quod.*) Boſſ. *tit. de raptu num. 6.* quia dicit hoc ha-
bere locum in muliere ſtante ſtatuto, ut nemo corporali-
ter puniatur, & ibi *num.* 7. plura de dicto ſtatuto, *nu.* 8.
Ros.
Adde quod pœna d. l. unic.) Adde, † quod multi tenuerunt, 14
raptum non poſſe committi ſine violentia, quia rapina non ſit
ſine violentia, Ang. *in l. ſedaximendi ff. ne quis eum, qui.* Sed
ad hanc contrarietatem vide Maſcard. *de probat. concl.* 1253.
num. 25. cum ſeq. ubi eam conciliat; & quod † mulier non 15
fuerit violentata, & ſponte acceſſerit, ipſi mulieri cum ju-
ramento creditur, Marſ. *conſil. 61. num. 23. cum ſeq.* Ad præ-
dicta vide etiam Decian. *in tract. 16. crim. lib. 8. c. 7. n. 19. cum
ſeq.* ubi † concluditur raptorem puniri non poſſe pœna rap- 16
tus, ſi vere apparebit de ſpontanea voluntate mulieris, & † 17
quæ dicatur libera voluntas, & quomodo probari poſſit, vi-
de etiam Ruin. *in conſ. 122. per tot. vol. 4.* ubi defendit quen-
dam raptorem, qui fuerat invitatus à muliere litteris ſuis, ut
eam raperet.
Item † adde, quod mulier in nullius poteſtate exiſtens, 18
ſi permittat ſe rapi, raptor non poterit hac lege puniri, ſe-
cundum Marſil. *in d. l. unic. n.* 6. & † voluntas probata dici- 19
tur, ubi recepit, & non contradixit. Sed † advertendum eſt, 20
quod ſi dicta mulier blanditiis feducta fuiſſet & promiſſionibus
quod tunc locus eſſet pœnæ raptus, ſecus autem ſi ipſa volunta-
rie conſenſiſſet, Maſcard. *de prob. conc.* 1253. *n. 26. & 30.* Ba-
jaro.
(*e*) *Conſenſerit ſe rapi.*) Adverte, quod Boſſ. *tit. de coitu
damna. & puni. poſt n.* 15. poſtquam iſtam comprobavit opi-
nionem aliquibus, eam tamen falſam docet, ſubjungens vim
tantum atrocem criminaliter puniri, & ſi aliter diceremus (ut
illius verbis utar) poſſet capite puniri univerſus mundus. Item
ſcias, quod raptus pœnalis non dicitur, ubi præceſſit tractatus
matrimonii, vide per Colleg. Piſan. *inter conſ. crim. diverſ.*
Zilletti *conſ.* 104. & per Boſſ. *tit. de rap. mulier. ſub n.* 17. Sed
an, & quando inter raptorem, & raptam poſſit conſiſtere ma-
trimonium, vi. per Carter. *in pract. pag.* 492. & omnino in S.
C. Trid. *ſeſſ.* 24. decernitur. Giach.
Conſenſerit ſe rapi.) Adde Bart. *in l. 3. ſi quis volentem. ff. de
lib. hom. exhiben.* quem refert in hoc propoſito Boer. Addit *ad
Dyn. in regula ſciens, num. 3. littera A. de reg. jur. in 6.* & hoc
non obſtante, quod pueri, vel puellæ dicant, quod voluntarie
morentur cum Raptoribus; ſed in contingentia facti recurre
ſemper ad Catald. de Boncompagnis *inter conſil. crimin. diverſ.
conſil. 56. vol. 1. per totum.* Diogr.
(*f*) *Etiam ex poſt facto conſenſerit.*) Adde etiam per Ma-
rianum Anguiſ. quem vide in terminis *ſuo conſ.* 33. Giach.
(*g*) *Quinimo.*) Raptor eſt is qui blandimentis abducit, Fa-
rin. *d. §. vis n. 110. & omnino* 140. Ros.
Quinimo.) Adde, † an ille, qui per auri munera inducit 21
mulierem ad ſibi conſentiendum, dicatur violentiam feciſſe
puellæ, & teneatur pœna ſtatuti contra cognoſcentes mulie-
rem invitam, Maſcard. *de probat. concl. 1409. num. 28. cum
ſequen.* & Plot. *in l. ſi quando, C. unde vi. §. 2. nu. 14. cum
ſequen.* ubi tenet, quod ſic, limitando hoc non procedere,
ubi conſuetudo eſſet corrumpendi mulieres per pecuniam,
& contra corrumpentes non procedendi vigore ſtatuti, ſi-
ve decreti, quem ſequitur Maſcard. *ubi ſupra, num.* 34. Ba-
jaro.
(*h*) *Ut ſupra dixit.*) Vide etiam Dyn. *in regula ſcienti, n.
5. de reg. jur. in 6.* An ſi mulier a raptore non fuit cognita
Farin. *d. q. 145. num. 196. & ſeq. & 209. & ſeqq.* Theſaur. *de-
ciſ.* 217. Maſcar. *concluſ. 54. numer. 27. & ſeqq.* Marſ. *conſ.* 61.
Carter. *in praxi, num. 201. & 202.* Menoch. *de arbitr. ju-
dic. caſu 291. & 360. numer.* 30. plura tradunt de raptore.
Ror.
(*i*) *Vivius in lib. communium opin.*) Eſt opin. 257. *lib.* 1.
Ros.
(*k*) *Quem refert Afflict. ſup. 1. par. conſtit. Reg.*) Adde † 22
Gram. ita tenentem *in deciſ. 2. n.* 29. ſed adverte, quod Afflict.
in d. loco tenet contrarium, ubi dicit, veritatem eſſe, quod
per ſolum raptum, etiam ſine corruptione virginitatis eſt
pœna mortis. Et hanc diſtinctionem, quam ponit Clat. fa-
cit etiam Covar. *in d. clem. ſi furioſus*, quem ſequitur Menoch,
de arbitr. caſ. 390. idem etiam tenet Maſcard. *de probat. concl.*
1253. *numer. 35. cum ſequen.* & Gabr. *conſ. 172. num. 3. &
ibi numer.* 6. dicit, † quod ſtatutum puniens raptorem 23

pœna raptus, etiam copula carnali non ſequuta, debet intelligi, ſi non ſequatur propter impedimentum; ſecus, ſi noluerit: & rapiens Monialem eſt puniendus pœna mortis, etiam ſi eam carnaliter non cognoverit, *per l. raptores*, *C. de epiſc. & cler.* & ita tradit Decian. *in tract. crim. lib.* 8. *c.* 11. *n.* 34. *tom.* 2. ubi etiam ſequitur diſtinctionem D. Clari. BAJARD.

(*l*) *Ego vero dico.*) Decian. *tractat. crim. lib.* 16. 8. *cap. nu.* 33. *&* 34. Menoch. *d. cas.* 360. *n.* 32. Ros.

(*m*) *Quæro nunquid pœnis raptur.*) Adde Couſtum. de Tours titul. *Droits de Hault. Juſtice. tit.* 4. *art.* 1. *verſ. femme feroce:* Rapiens autem inhoneſtam punitur tantum pœna arbitraria, ut hic: Ratio poteſt eſſe, quia, ut ſæpe contingit in tacto, Mulier cum cognoſcit aliquem deperire, vult invita amari. Ideo ratione publici officii cognoſci poteſt, cum ſe aliis proſternat. Ita Dec. *in l. Invitus, num.* 7. *ff. de reg. jur.* Et hæc non obliviſcaris Juvenir, qui deperit. De muliere autem virum rapiente amicum videtur: Sed vide Regum *lib.* 1. *cap.* 20. ubi Saul objurgans Jonathæ filio ſuo ait: Fili mulieris ultro virum rapientis, Aym. Crav. *tract. de antiq. tempor. par.* 4. *verſic. videamus*, *ſub nu.* 37. Gloſ. *in l.* 1. *C. de rapt. virg. in pr.* DIOGH.

Quæro nunquid.) Adde, quod recepta magis, & vera
24 opinio eſt, quod puniatur pœna extraordinaria judicis arbitr. vide per Jacob. Menoch. *de arbitr. judic. lib.* 2. *centur.* 3. *caſu* 291. & per Alciat. *reſponſ.* 21. *in princ. tom.* 2. *lib.* 7. Item & per pract. Carrer. *fol.* 453. *poſt num.* 276. vide *per totum*, *& ad fin.* duas ponit ampliationes. ut ad idem per Cæpol. *conſil. crim.* 57. *per totum*, qui in *conſil. præcedenti* tenet raptum committi per rapientem mulierem, ante, vel poſt ſuam eſſe uxorem dicentem, vi. etiam plene per prac. Carer. *ſub num.* 27. qui *num. ſeq.* ponit quid e converſo, ſi ſponſa rapit ſponſum. Item raptor virginis an, & quando appellari poteſt & quid in complicibus, & fautoribus, vi. per pract. Carrer. *pag.* 57. *num.* 63. *& pag.* 460. Item quid ſi ab uno loco fuerit rapta, & in alio loco cognita? vi. *per eundem pag.* 456. *num.* 288. qui *num. ſeq.* dicit contrahi raptum, quando mulier fuiſſet rapta libidinis cauſa, non ex alia cauſa, & *num.* 290. an cognoſcens, & rapiens immaturam virginem puniatur. GIACH.

25 *Quæro nunquid.*) Menoch. *d. caſ.* 291. Far. *d. q.* 145. *§. meretrix. n.* 153. 155. *&* 162. multa alia per Alciatum, *conſ.* 21. *lib.* 7. Ros.

Quæro, nunquid pœna raptur.) Adde Covar. *lib.* 3. *var. reſolut. cap.* 14. *n.* 2. & Menoch. *de arbitrar. jud. caſ.* 261. ubi tenent, quod rapiens meretricem debet puniri pœna extraordinaria, & quod iſta opinio eſt verior, & magis recepta, Alciat. *conſ.* 21. *tom.* 2. *vol.* 3. & hoc arbitror veriſſimum eſſe, cum ſit facienda differentia inter mulieres honeſtas, & meretrices, ſed Pegu. *in quæſtionib. crimin. cap.* 43. *num.* 14. *&* 15. tenet, quod aliqua pœna non puniatur, niſi mulier inhoneſta non conſenſiſſet raptui, quia volebat redire ad vitam honeſtam, vel quia contradicebat ratione affinitatis, vel conſanguinitatis, quam habuiſſet cum raptore, vel quod mulier jam deſiviſſet meretricari, & honeſte vivere cœpiſſet, quibus in caſibus raptor teneretur pœna. *l. raptores*, *C. de epiſc. & cler.* ſecundum Paul. de Caſtro ibi, *n.* 2. & Fulg. *n.* 8. & licet Afflict. *in conſt. hic allegata* referat Cynum; dicit tamen,
26 † quod Cyn. vidit illud in Regno Neap. ubi adeſt Conſtit. Quod inferentes violentiam meretricibus pœna mortis puniuntur, & ideo ille Florentinus, quem dicit Gram. *in loco hic citato*, fuit furca ſuſpenſus; non autem ex diſpoſitione ju-
27 ris communis. † Et quæ dicatur publica meretrix, vide Angelum *in conſ.* 10. *n.* 5. & de modo probandi aliquam eſſe meretricem, vide Maſcard. *de probat. concl.* 1063. *vol.* 2.

28 Item adde, † quod raptor mulieris ſolutæ per vim, etiam ab alio ſemel cognitæ, & oſculatæ, vel ab ipſo, non tenetur pœna ſtatuti de raptore mulieris honeſtæ, Paul. Caſtr. *in conſil.* 306. viſo ſtatuto, nec eam vi rapuiſſe præſumitur Alber. *in* 2. *parte ſtatut. q.* 62. Gand. *in tract. malef.* Rubr. *de aliquibus quæſt. vari.* Marſ. *ſing.* 74. *& in pract. in §. diligenter*, *num.* 105. & Plot. *in l. ſi quando*, *C. unde vi*, *§.* 2. *num.* 26. & Gram. *in deciſ.* 107. *numer.* 5. vide etiam Cæpol. *in conſ.* 57. per totum, ubi defendit unum a pœna raptus ex eo, quod probatum erat, quod antea pluries eam volentem cognoverat. Sed Corn. contrarium tenuit *in conſ.* 80. *vol.* 2.

29 Item adde, † quod raptus non committitur in muliere corrupta honeſte vivente, Alber. de Roſ. *in* 3. *par. Statut. quæſt.* 3. Caſtren. *conſ.* 231. Afflict. *in tit. quæ ſint regal. §. condemnatorum*, *num.* 21. Idem tenet Gramm. *in dicta deciſ.* 107. *num.* 5.

30 Item adde, † quod rapiens non poterit puniri pœna ſtatuti punientis honeſtam mulierem rapientem; ſi non fuerit probatum, quod tempore raptus illa mulier eſſet honeſtæ vitæ, Cæpol. *conſ.* 58. *verſ.* & pro hoc allego Æmilian. *conſil.* 72. Rimin. *conſ.* 17. *nu.* 16. Soc. *conſ.* 439. *vol.* 3.

Item † adde, quod ſi quis, ſtante dicto ſtatuto, confeſ- 31
ſus fuerit ſponte raptum, non poterit puniri pœna ſtatuti, ubi dictæ qualitates non fuerint probatæ, videlicet, quod ſit honeſtæ vitæ, & bonæ conditionis, & famæ Marſ. *ſing.* 187. 189. Burſat. *conſ.* 69. *n.* 3. *& ſeq.* BAJARD.

(*n*) *Apud nos autem ſtat.*) Adde, quod Boſſ. *in tit. de plurib. violent. n.* 69. dicit, quod in ſtatu Mediolani adeſt decretum Ducis Franciſci, quod talis coitus in meretrices punitur etiam ultimo ſupplicio arbitrio Judicis; & per illud decretum tollitur etiam inhoneſtatis probatio, quando mulier habitat cum patre. BAJARD.

(*o*) *Sed pone.*) Quid ſi mulier virum rapiat, Far. *d. q.* 145. *§. raptus*, *à n.* 38. *uſque ad* 43. Ros.

(*p*) *Unum tamen nota.*) Far. *d. q.* 145. *§. raptus*, *num.* 97. Ros.

Sed pone quod mulier rapuerit virum.) Adde † Menoch. 32
in caſ. 291. *in fi. de arb. jud.* ubi Clarum ſequitur. BAJARD.

Unum tamen nota in hoc propoſito.) Adde, † quod vir ra- 33
piens virum libidinis cauſa poteſt puniri pœna *l. unic.* ſecundum Salic. *in d. l.* quem refert, & ſequitur Girlan. *in tractat. de pœn. omnifar. coitus, cap.* 10. *num.* 5. licet Bald. *in d. l. unica* teneat contrarium. Item † adde quod rapiens maſculum 34
nobilium a religione capite punitur, Bald. *in l. data opera*, *n.* 9. *C. qui accuſ. non poſſ.* & cum ſequitur Jo. de Anan. *in c.* 6. *de apoſta. col.* 1. Item † adde, ſi extaret ſtatutum puniens 35
pœna capitis rapientem filium alicujus non haberet locum in filio rapto, carente patre, Jaſ. *in l. fi. C. de indict. vidut. toll.* BAJARD.

(*q*) *Contrarium judicarem.*) Item quod pœna raptus habeat locum in maſculo maſculum rapiente libidinis cauſa, vi. per Carrer. *pag.* 457. *num.* 280. quod & ſuperius dixi. GIACH.

Contrarium judicarem.) Adde, quod D. Clarum ſequitur Decian. *in tract. crim. lib.* 8. *c.* 11. *n.* 20. *to.* 2. BAJARD.

(*r*) *Quæro modo, nunquid poſſit raptor.*) Adde quod † ho- 36
die per Conc. Trid. *ſeſ.* 24. *c.* 6. *de reform. matrim.* inter raptorem, & raptam quandiu ipſa in poteſtate raptoris manſerit, nullum poteſt conſiſtere matrimonium, & licet poſtea ſequatur matrimonium, raptor, & ei dantes conſilium ſunt excommunicati, & infames; & raptor tenetur dotare raptam, ſive eam duxerit in uxorem, ſive non, & de hoc etiam habetur per Vivium *comm. opin.* 679. *num.* 7. debet etiam puniri per judicem ſecularem ad pœnas de jure civili raptoribus impoſitas, ut propter matrimonium pœnæ raptus non evitentur. Peguer. *in quæſt. crim. c.* 42. ubi dicit, quod pœnæ ſunt temperandæ. BAJARD.

(*s*) *De jure autem Canonico.*) Adde, & vide per Soc. & general. Conc. Trident. *ſeſ.* 24. *ſub decret. de reformat. matrim. cap.* 6. decernit ibi quod non: quandiu ipſa in raptoris poteſtate manſerit, a raptore vero ſeparata, & in loco tuto, ac libero conſtituta ſit: ſed nihilominus raptor, & conſilium, auxilium, & favorem præbentes ſunt ipſo jure excommunicati, perpetuo infames, & dignitatum incapaces, & raptor tenetur eam debere arbitrio judicis dotare, vide ſuſius ut illic. GIACH.

De jure autem canonico bene poteſt.) Adde, hoc verum, dummodo ſit liber conſenſus mulieris, & quod fuerit reſtituta in libertatem, Barbat. *conſ. ult. vol.* 2.

Et ſi accuſatus, ſive inquiſitus coram judice ſeculari de raptu virginis ad ſui excuſationem opponeret matrimonium inter eos contractum fuiſſe, qui tollit pœnam raptus *d. cap. fin. de rapt.* † judex ſecularis de dicto matrimonio cognoſcere 37
poterit, ſi tantum de matrimonio facto tractatur, non autem ſi tractaretur utrum matrimonium teneat. Boſſ. *de foro competen. nu.* 121. & ratio eſt, quia habemus regulam firmam, & tritam, quod incidentia facit de incompetenti competentem, ſive ſit judex ordinarius; ſive delegatus, ſive arbiter, niſi in ſpirituali incidenti coram laico: ita tradit Felyn. *in c. cum ſit*, *n.* 45. *de foro competen.*

Item adde, † quod quando jus canonicum eſt contrarium 38
juri civili, ut in hoc caſu, jus canonicum eſt ſervandum in terris Eccleſiæ etiam in foro civili, ſed ſecus in terris Imperii, niſi ſit materia concernens peccatum, ut late per Felyn. *cap. in cauſis n.* 5. *de teſt.* ubi multos accumulavit idem tenentes, & de hoc vide etiam Neviz. *in Sylva nupt. in verb. quomodo judicandum ſub n.* 69. *verſic. eſt tamen notandum*, ubi ponit alios caſus, in quibus ſervatur jus canonicum in utroque foro. BAJARD.

(*t*) *In facto judicaſſe.*) Quid de raptu Monialis, idem Farin. *d. quæſt.* 145. *§. monialis*, *n.* 215. *& per totam quæſt.* Ros.

§. SA-

§. SACRILEGIUM.

SUMMARIA

Ex Claro.

1 *Sacrilegium quando committi dicatur ſecundum jus civile, & quando ſecundum jus canonicum.*
2 *Mulier ſe carnaliter commiſcens cum presbytero an dicatur committere ſacrilegium.*
3 *Sacrilegium an ſit crimen Eccleſiaſticum.*
Sacrilegii pœna quæ ſit, ibid.
4 *Statutum loquens de ſacrilegio an intelligatur de ſacrilegio ſecundum jus canonicum, an ſecundum jus civile.*

Ex Additionibus.

1 *Sacrilegii crimen dicitur mixtum.*
*1 *Sacrilegium ratione perſonæ, rei, & loci multifarie committitur, remiſſive.*
Sacrilegium à quo Judice, & quibus pœnis puniatur, remiſſive, n. eod.
2 *Sacrilegi qui ſint, remiſſive.*
Sacrilegii ſpecies, remiſſive, n. eod.
Sacrilegium qualiter committatur circa perſonas, & quæ requirantur, remiſſive, numer. eod.
3 *Et quomodo circa loca, res, jura, & bona Eccleſiæ, remiſſive.*
Sacrilegii atrocitas, pœna, excuſatio, auxilium, conſenſus, Judex, & proceſſus, remiſſ. numer. eod.
4 *Sacrilegium an committatur in Eccleſia nondum conſecrata.*
5 *Sacrilegium quot modis incurritur, & quibus modis defendi poſſit, remiſſive.*
Sacrilegus an dicatur interficiens portantem pallium ſupra Corpus Chriſti, n. eod.
6 *Sacræ res, vel ſanctæ, quæ dicantur.*
7 *Sacrilegus an dicatur exponens res furtivas venales prope cæmeterium.*
8 *Et an eo caſu confugiens ad Eccleſiam poſſit extrahi.*
9 *Sacrilegii pœna quæ ſit.*
Et quæ verberantis, vel occidentis Clericum, nu. eod.
10 *Et quæ in Regno Neapolitano.*
11 *Et officia divina, quæ dicantur.*
12 *Sacrilegium non committit percutiens Clericum divina officia perturbantem.*
13 *Sacrilegii pœna non confunditur cum pœna alterius delicti.*
14 *Statutum loquens de ſacrilegio, an intelligatur de ſacrilegio ſecundum jus canonicum, vel ſecundum jus civile.*
15 *Et imponens pœnam furanti comprehendit ſacrilegium*, n. 17.
16 *Statutorum de ſacrilegio loquentium interpretatio, remiſſive.*

1 SAcrilegium (*a*) (ſecundum (*a*) jus civile loquendo) ad hoc, ut proprie committi dicatur, duo requiruntur; primum, quod res furata ſit ſacra: ſecundum quod de loco ſacro ſubtrahatur. Et ita tenent communiter Doctores, ut dicit Bart. *in l. divi, num. 1. ff. ad l. Jul. pec.* quem refert Gril. *de diverſ. crim. lib. 3. quæſt. 1. n. 5.* Et ideo Senatus quendam Gerardum de Cæpa; qui calicem ſacrum ſurripuerat, juſſit tantummodo condemnari in pœnam ſtatuti punientis fures in pœna pecuniaria, 28. Julii 1557. P. N. De jure autem canonico alterum ſufficit, ſcilicet, vel quod res ſit ſacra, vel quod de loco ſacro ſubtracta fuerit.

Quæro, nunquid mulier ſe carnaliter commiſcens cum presbytero dicatur committere ſacrilegium? Dixi ſupra §. *Fornicatio, verſ. cum presbytero.* 2

Hoc crimen an ſit Eccleſiaſticum, vel ſeculare, dixi infra *hoc eod. lib. §. fi. q. 37. verſ. Ulterius quæro.* 3

Sed (*c*) quæro, quæ ſit pœna ſacrilegii? Reſpon. (*d*) De jure civili eſt pœna extraordinaria, ſecundum qualitatem rei, perſonæ, temporis, & ſexus; ſemper tamen eſt capitalis. Et hæc eſt communis opin. ut ait Salic. *in rubr. C. de crim. ſacrileg. in fin.* quem refert Boer. *dec. 354. poſt nu. 13.* & Bertach. *in verbo Sacrilegium, n. 17.* Dicit autem pract. Jodoci, *cap. 111. num. 6. & ſeq.* quod conſuetudo obſervat, ut omnes ſacrilegi, ſive furati ſint rem ſacram in loco ſacro, ſive rem ſacram in loco profano, ſive rem profanam in loco ſacro, ſemper puniantur pœna mortis. Et dicit Bertach. *in loco præalleg.* quod ipſe in facti contingentia condemnavit quendam juvenem pro ſacrilegio ratione minoris ætatis, ſolummodo in amputatione membri, & alium, quem ætas non excuſabat, fecit furca ſuſpendi. Et illum refert Caſſan. *ſuper conſuetud. Burgund. fol. 40.* Refert etiam Foller. *in pract. crimin. fol. 389. nu. 47.* quod fuit Neapoli ſuſpenſus quidam Salernitanus, qui furto ſubtraxerat quandam crucem ex Eccleſia S. Florentii. Poſſet tamen ſacrilegium habere aliquas circunſtantias adeo enormes, ut omnino eſſet talis ſacrilegus etiam pro primo furto pœna mortis afficiendus, prout in eo, qui de nocte fregit oſtium Eccleſiæ, & accepit calicem, in quo ſervabatur ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum, & prius ſumpta Euchariſtia, illum furto ſubtraxit, ut narrat Foller. *in pract. crim. can. fol. 206. in fi.* dicens, quod ille ſacrilegus fuit (ut ipſe ait) traſſinatus, & deinde, amputatis prius manibus, furca ſuſpenſus. Senatus autem in hac ſpecie facti, ſolet diverſimode judicare ſecundum rei, & perſonæ qualitatem, quandoque (licet raro) ad pœnam ultimi ſupplicii, quandoque ad pœnam extraordinariam, puta triremium, vel fuſtigationis, ut in duobus, qui candelabrum ex æde ſacra ſurripuerant, qui tantummodo fuerunt fuſtigati, & ejecti. 19. Jun. 1558. P. N. Et quidam Antonius de Matiellis, qui ſubtraxerat calicem in Eccleſia, fuit ad triremes quinquennales condemnatus, 23. Martii 1556.

Sed (*e*) pone, quod per aliquod ſtatutum imponatur pœna pro ſacrilegio: nunquid tale ſtatutum erit intelligendum de ſacrilegio ſecundum jus canonicum, an autem de ſacrilegio ſecundum jus civile? Reſpon. Aut ſtatutum eſt conditum à laicis: & intelligitur de ſacrilegio ſecundum jus civile; Aut eſt conditum ab Eccleſiaſticis; & intelligitur ſecundum jus Canonicum. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Boſſ. *in titul. de ſacrileg. num. 5.* 4

ADDITIONES

Ad §. Sacrilegium.

(*a*) S*Acrilegium.*) Hic ſcias, quod crimen ſacrilegii dicitur † crimen mixtum, vel utriuſque fori, quo ad pœnas temporales, & contentioſas, ut per Oſaſc. *dec. 103. numer. 7.* Grach. 1

Sacrilegium.) Plura Decian. *in tract. crim. lib. 6. tom. 2. cap. 14. uſque ad c. 39.* Farin. *in 5. vol. quæſt. 146. §. ſacrilegium n. 1. 3. & plurib. ſeq.* Ros.

Sacrilegium ſecundum jus civile.) Adde † in materia [illegible]

ſacrilegii, quot modis committatur ratione perſonæ, ratione rei, & quot modis puniatur, & a quo judice, Afflict. *in Conſtit. multæ leges in rubr. de crimin. ſacrileg. fol.* 35. & plures modos committendi ſacrilegium accumulavit. Luc. de Pen. *in l.* 1. *nu.* 1. *C. ut dignit. ord. ſerve. lib.* 12. ſed vide omnino Decian. *in tractat. crimin. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 4. *cum multis*
2 *ſequen.* ubi, qui † ſint ſacrilegi, quot ſint ſpecies ſacrilegii; quomodo committatur contra perſonas, quæ requirantur reſpectu perſonæ offenſæ, ut ſit ſacrilegium, & quæ requirantur reſpectu perſonæ offendentis, qualis debeat eſſe offen-
3 ſa; de ſacrilegio † circa locos, & circa res, jura, & bona Eccleſiæ; de atrocitate ſacrilegii, de pœnis ſacrilegii, de excuſatione eorum, qui ſacrilegium committunt, de præſtantibus auxilium, & conſenſum ſacrilegio, quis ſit judex
4 in cauſa ſacrilegii, & de proceſſu in dicto crimine. † Et, an ſacrilegium committatur in Eccleſia dedicata, & non conſecrata, vide Archid. *in cap. ſi quis* 17. *quæſt.* 4. ubi tenet, quod non; quia locus dedicatus tantum ſacer non dicitur, & ſacrilegium non committitur, niſi in re ſacra. Sacrilegium incurrit etiam, qui retinet bona deputata ſubventioni pauperum. Gemin. *conſ.* 63. *nu.* 7. & quot modis
5 ſacrilegium committatur, † quibus modis delinquatur, vide etiam Foller. *in pract. crimin. canon. par.* 2. *cap.* 17. *num.* 15. *cum ſequent. fol.* 201. & an interficiens portantem pallium, ſive baldachinum ſupra Corpus ſacratiſſimum Chriſti, & offendens presbyterum corpus ſacratiſſimum geſtantem committat ſacrilegium, vel crimen læſæ majeſtatis divinæ, & qua pœna veniret puniendus, Foller. *in pract. crimin. in frag. nu.* 47. ubi dicit, quod tunc habebat hunc terribilem
6 caſum præ manibus, & quæ res † dicatur ſacra, vel ſancta, vide Gomeſ. *in cap.* 5. *n.* 11. *de delictis*, ubi dicit, quod ſacra poteſt dici cuſtodia, calix, ara, veſtimentum & ſimilis res, non vero alia, quæ pertinet ad ornatum, & cultum divinum, ut vaſa, quibus ponitur vinum, & aqua vel aliquod pallium, vel lignum, quo cooperiuntur altaria, & crux etiam dicitur ſacra, licet ſit de ligno, ferro, lapide, vel alia materia, quia repræſentat illam veram crucem, in qua D. N. Jeſus Chriſtus paſſus eſt. ita tenet S. Thom. 2. 2. *q.* 5. *art.* 3. *verſ. reſpondeo*, & Gomeſ. *in d. c.* 5. *n.* 11. *de delict.* & quid dicatur ſacrum, vide etiam Peguer. *in q. crimin. c.* 24. *n.* 3.

7 Item adde, † quod ſi fur res furatas exponat venales pro-
8 pe aliquod cœmeterium, quod ratione mutationis territorii dicitur ſacrilegus, & † ideo confugiens ad Eccleſiam poteſt extrahi, ſecundum Bernard. de Landri. *in addit. ad* Argel. Aret. *in verſ. & veſtem cæleſtem, verſ. quæro, quid ſi fur, ubi allegat Specul. & Caſtren. ita tenentes.* Baiard.

(*b*) *Secundum jus civile.*) Hic nota unum, quod dicit eleganter Bald. *in d. l. ſi nondum, C. de furtis, & ſerv. corru.* quod ſi ſtatutum conditum à laicis, puta ab aliqua communitate, faciat mentionem de pœna ſacrilegii, tale ſtatutum debet intelligi ſecundum jus civile, à quo recepit auctoritatem, & ideo iſta duo requiruntur copulative, ut pœna committatur, ſecus ſi eſſet conſtitutio Epiſcopi, quia ſufficeret alterum prædictorum, quod menti tenendum eſſe dicit Jacobi *ibid.* Giach.

(*c*) *Sed quæro.*) Adde, qua pœna plectantur ſacrilegi, illi præſertim, qui virgines Deo dicatas violant, per Jacob. Menoch. *de arbit. jud. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 389. Giach.

9 *Sed quæro, quæ ſit pœna ſacrilegii.*) Adde † videndum Menoc. *de arbitrar. caſ.* 389. ubi multum diffuſe tractavit, qua pœna ſacrilegi puniantur, & ibi *n.* 15. dicit, quod hodie de jure civili offendens Clericos incurrit pœnam mortis, *ex auth. ſed novo jure, C. de epiſc. & cler.* quatuor tamen concurrentibus. Primo, quod ſit Clericus, Secundo, quod celebrentur divina, Tertio quod ſit in Eccleſia, Quarto quod divinum officium perturbetur: alioquin, altero ex his quatuor deficiente, pœna ſolum erit exilii, & hoc ſecundum Bald. *in d. auth. Sed novo jure* & de ſacrilegii pœna varia habentur per Luc. de Pen. *in l.* 2. *n.* 2. *C. ut dignit. ordo ſer. lib.* 12. & per Ludov. a Peguer. *in q. crimin. in cap.* 24. ubi contra D. Clarum tenet, quod crimen ſacrilegii, quando ſacrum de ſacro tollitur, regulariter pœna mortis puniri debet,
10 non arbitraria, & qua pœna de jure Reg. Neap. puniatur, Foller. *in pract. crim. in fragm. in titul. de ſacrilegio. nu.* 47. & Fab. de Monteleon. *in praxi arbit. par.* 3. *n.* 518.

11 Item adde, † quod divina officia dicuntur Matutinum, Miſſæ, & Veſperæ, ut per Præpoſ. *in cap. de his, n.* 7. 19. *diſtinct.* Hæc autem omnia officia æquiparantur *per clem.* 1. §. *fin.* ubi Gloſ. & Card. *de reliqu. & venerat. ſanct.* inter quæ non numerantur, neque divina officia cenſentur horæ canonicæ, per Gloſ. *in clem.* 1. *de celebrat. miſſ.*

12 Item adde, † quod ſi percuſſio fieret in Clericum turbantem divina officia, tunc non committeretur ſacrilegium, ut eſt text. *in cap. veniens*, & ibi Abb. *de ſentent. excommunic.* Arch. *in cap. in loco benedictionis* 5. *q.* 4. Foller. *in pract. crim. canon. c.* 17. *n.* 44.

Item adde, † quod pœna ſacrilegii non confunditur cum 13
pœna delicti de vulnere, ſed vulnerans in Eccleſia eſt condemnandus in pœnam ſacrilegii, & in pœnam vulneris, ſecundum Bart. *in l. Senatus, ff. de accuſation.* Et quibus pœnis ſacrilegii crimen puniatur, vide etiam Foller. *in pract. crim. can. cap.* 17. Baiard.

(*d*) *De jure civili.*) Menoch. *de arbitr. caſu* 389. Conrad. *tit. de ſacrilegiis*, & Farinac. *q.* 62. *num.* 166. 168. *vol.* 4. Ros.

(*e*) *Sed pone, quod per dictum ſtatutum.*) Adde, † quod 14
idem tenuit Mazol. *in conſil.* 26. *num.* 11. ubi ipſe atteſtatur
etiam de communi, & † ſtatutum imponens pœnam furan- 15
ti, comprehendit etiam ſacrilegium, videlicet furtum rei ſacræ, ne ſcilicet minori pœna puniatur ſacrilegium, Gl. & Bald. *in l. ſi nondum, C. de furt. verſ. Sed ad quod ſacrilegium,*
& Alex. *in addit. ad Bart. in l. de his, C. eo. tit.* de † interpre- 16
tatione ſtatutorum de ſacrilegio loquentium, vide Decian.
in tract. crim. lib. 6. *c.* 38. *tom.* 2. & † quod ſtatutum de furto 17
comprehendat ſacrilegium, tenuit Franc. *in deciſ.* 315. *num.* 7. ubi atteſtatur, quod ita in Reg. Neap. obſervatur. Baiard.

§. SIMONIA.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Simonia quid ſit.*
Et an precibus & gratia contrahatur proprie ſimonia. ibid.
2 *Recipere aliquid pro labore pro ſacramento miniſtrando an ſit ſimonia.*
3 *Et an pro conceſſione licentiæ docendi.*
4 *Et an pro habendo officio liceat aliquid dare.*
5 *Papa an dicatur committere ſimoniam.*
6 *Simonia an dicatur committi in Curia Romana.*
7 *Simonia eſt crimen mere Eccleſiaſticum.*
8 *Simoniæ pœna quæ ſit.*
9 *Et an notarius ſimoniacus ſit ipſo jure ſuſpenſus ab officio.*
10 *Et an Clericus ſimoniacus amittat beneficium.*
11 *Simonia eſt de criminibus exceptis.*
12 *Et an in hoc crimine ſufficiat probatio per conjecturas.*

Ex Additionibus.

1 *Simonia quid ſit, unde dicta, & in quibus contrahatur, remiſſive.*
2 *Simonia quibus modis committatur, & an precibus, vel gratia, remiſſ.*
3 *Simonia quibus contractibus, vel pactis inducetur, remiſſ.*
Simonia mentalis qualiter contrahatur, & tollatur, remiſſive, n. eod.
4 *Simonia quomodo evitetur, & in quibus caſibus non contrahatur, remiſſive.*
Et an ex conſuetudine, neceſſitate, vel pœnitentia excuſetur, remiſſ. n. eod.
5 *Simonia qualiter probetur, remiſſ.*
6 *Simoniæ pretium applicatur Eccleſiæ, cui ſit injuria.*
7 *Simonia mentalis non obligat ad reſtitutionem.*
8 *Simonia conventionalis non tollitur pœnitentia, ſicut & mentalis.*
9 *Simonia non committitur corrumpendo teſtem, vel Judicem in cauſa temporali*
10 *Simonia eſt dare aliquid Prædicatori ultra alimenta.*
11 *Et pro habendo officio in ſtatu Eccleſiaſtico non licet aliquid tribuere.*
12 *Et quomodo jurent Officiales ejuſdem ſtatus.*

13 *Et*

13 *Et quid in Regno Neapol.*
14 *Simonia an poſſit committi à Papa, & in quibus, remiſſ.*
15 *Et quid de Regibus, aut Principibus præſtantibus conſenſum in electione.*
Simoniaci qui ſint, remiſſive, n. eod.
16 *Simonia non contrahitur in beneficialibus accedente Papæ conſenſu, ſecus de ſimonia à jure divino inducta.*
17 *Simoniæ pœna, remiſſive.*
18 *Simoniaci, vel mediatores in ordine, aut beneficio ipſo facto excommunicati à Pontifice duntaxat abſolvuntur.*
19 *Simonia æquiparatur hæreſi, & crimini læſæ Majeſtatis.*
20 *Simonia poſt ſententiam non recipit appellationem.*
21 *Simoniæ duo ſpecialia.*
22 *Simonia quibus conjecturis detegatur, remiſſive.*
Simonia an præſumatur ex munere dato concedendi beneficium, vel aliud ſpirituale, remiſſ. n. eod.
23 *Simoniæ proceſſus qualiter ſit formandus: remiſſive.*
24 *Judex Eccleſiaſticus capiens ſportulas committit ſimoniam; & quid in laico.*

1 Simoaia eſt (*a*) ſtudioſa voluntas, ſive cupiditas, ſive vitium emendi aut vendendi aliquod ſpirituale, vel ſpirituali annexum. Ita definiunt Gl. & Doctor. communiter, ut dicit Ana. *in rubr. de ſimonia, num.* 2. & poteſt poni exemplum in caſu, in quo conſuluit Alexand. de Nevo. *conſ.* 64. & Bertrand. *conſ.* 251. *lib.* 6. & Aleiat. *conſ.* 2. Natta *conſ.* 299. Dec. *conſ.* 148. (*b*) Et dixi emendi, & vendendi, quia vera Simonia nunquam committitur niſi concurrat exactio, vel promiſſio. Illa vero, quæ precibus, & gratia fit, non eſt proprie ſimonia, niſi preces fiant illa mente, & intentione, ut notorie indignus præferatur digno. Et ita communiter Doctores tenent, ut dicit Gomeſ. ſuper regulas *canon. de triennali poſſeſſione.* (*c*) q. 12.

2 (*d*) Quæro nunquid ſit ſimonia recipere aliquid pro labore pro ſacramento miniſtrando? Reſpondeo, quod non, dummodo non veniat in pactione rei ſpiritualis, & ſit quid modicum: & eſt communis opin. ut dicit Card. Alexan. *in c. jud. ver. in ead. Glo. ibi, presbyter* 1. *quæſt.* 1. quem refert Villalob. *in ſua collecta communium opin. in littera S. n.* 62. Pro ſacramentis autem miniſtrandis, ita ut ipſa ſacramenta emantur, non licet aliquid dare. Et hoc tam ſecundum ſacros Doctores Theologos, quam Cano. ut dicit Foller. *in pract. crim. cano. ſol.* 214. n. 35.

3 Ulterius quæro, nunquid ille, qui recipit pecuniam pro conceſſione licentiæ docendi, dicatur committere ſimoniam? Reſpond. quod non: dicitur tamen committere quaſi ſimoniam. Et hæc eſt communis opin. ut atteſtatur Bertran. *conſ.* 157. *n.* 2. *lib.* 5.

4 Præterea (*e*) quæro, nunquid pro habendo officio liceat aliquid dare? Reſpondeo quod ſi eſt officium temporale, admittitur oblatio, quæ fit palam per eum, qui cupit prodeſſe, ſed non præeſſe; Illa vero, quæ fit clam reprobatur. Et hæc eſt communis opinio, ut dicit Ana. *in capit.* 1. n. 4. *de ſimon.* Quod intellige, modo talis oblatio fiat principi: in eo enim ceſſat crimen ambitus: ſed ſi fiat alteri, tunc non modo dantes, aut offerentes aliquid pro officiis, ſed etiam ea petentes puniuntur pœna infamiæ, & centum aureorum, ut eſt text. *in l. uni. ff. ad l. Jul. de ambitu.* licet in practica male obſervetur (*f*) Teneanturque Officiales in principio officii jurare, quod non dederunt, neque dabunt, nec promiſerunt aut promittent aliquid pro ipſo officio, Et licet Boſſ. *in titul. de ambitioſis, n.* 6. dicat quod hoc juramentum non ſervatur apud nos: Ego tamen ſemper vidi obſervari, quod omnes admittendi ad officia id jurant in manibus Præſidis Senatus. Et de hac obſervantia facta etiam fuit fides in ſcriptis per Senatum 16. Julii 1554. P.N.

5 Quæro (*g*) etiam, nunquid Papa dicatur committere ſimoniam? Reſpond. aliqui dicunt, quod ſic, quando recipit aliquid pro collatione alicujus beneficii habentis adminiſtrationem ordinis, vel executionem clavium. Et hanc dicit eſſe communem opin. Fel. *in c.* 1. *n.* 2. *de ſimon.* Aliqui diſtinguunt, quod aut loquimur de ſimonia, quæ eſt prohibita ſolummodo de jure poſitivo, prout eſt vendere beneficia, & hujuſmodi: & non dicitur Papa committere ſimoniam, cum ſit ipſe ſupra omne jus poſitivum. Aut loquimur in ſimonia, quæ etiam eſt de jure divino prohibita, prout eſt vendere ſacramenta: & in hac utique etiam Papa dicitur Simoniam committere. Et hanc diſt. dicit eſſe communem Ana. *in d. cap.* 1. *poſt n.* 7. quæ mihi etiam magis placet.

6 Item quæro, nunquid crimen ſimoniæ habeat locum in Curia Rom? Reſpon. quod non. Et hanc dicit eſſe communem opin. Fel. *in c. cum veniſſent, de jud.* prout illum refert Apoſtill. ad Abb. *in rep. cap. extirpandæ,* §. *qui vero, ſub nu.* 53. *de præb.* licet Fel. ibi *in libro meo* nihil loquatur de hoc propoſito. Videtur autem dicendum, non committi ſimoniam in Curia Romana, cum ſit ibi præſente Pontifice tolerata, ſicut & crimen ambitus non dicitur committi in Curia principis. Sed (*h*) certè caveant ſibi ſimoniaci, quia judicio meo non excuſantur propterea à crimine ſimoniæ, cum non appareat de ſcientia Papæ: Imo ſummi Pontifices ſolent ſemper in ſuis Bullis, & conſtitutionibus hoc crimen graviſſime execrari.

7 Hoc crimen eſt mere Eccleſiaſticum: & ideo judex ſecularis non poteſt aliquo modo ſe de eo intromittere, nec cognoſcere; ita ſentit Gl. *in c. cum ſit generale, in gl. fin. de foro compet.* quam ſequuntur communiter Doct. ut dicit Ana. *in loco præall. n.* 9.

8 Sed quæro, (*i*) quæ ſit pœna ſimoniæ? Reſpond.
9 quod in primis Notarius ſimoniacus in ordine eſt ipſo jure ſuſpenſus ab officio, & eſt communis opin. ut dicit Abbas *in cap. cum non liceat, n.* 4. *de præſcript.*

10 Item Clericus ſimoniacus privatur beneficio *c. inſinuatum, de ſimo.* Scias tamen, quod propter conditiones, & pactiones illicitas, modo non contineant veram, & puram ſimoniam. dato quod ſaperent ſpeciem ſimoniæ, non eſt quis beneficio privandus. Et eſt communis opin. ut atteſtatur Pariſ. *conſ.* 29. *n.* 19. *lib.* 4.

Scias autem (*k*) quod ſimonia eſt ex criminibus exceptis, etiamſi ſit commiſſa tantum in beneficio; & eſt communis opin. ut dicit Aret. *in c. cum P. Manconella, nu.* 27. *de accuſat.* & conſequenter in ea locum habent, quæ dicuntur de aliis criminib. exceptis. de quibus multa dixi *in diſcurſu materiæ inſ. hoc eod. lib.* §. *fi.*

12 Item (*l*) ſcias, quod licet regulariter in criminalib. requirantur probationes luce meridiana clariores, tamen in hoc crimine ſufficit probatio, quæ fit per ſigna, & (*m*) conjecturas, ut eſt tex. *in c. ſicut de ſimon.* Intellige tamen de ſignis evidentibus, & reum de ipſo crimine convincentibus, ut ſentit Gloſſ. *in capite inſinuatum, in Gloſſ. final. de ſimonia,* quam ſequuntur Doctor. ut dicit Alex. de Nevo *conſ.* 64. *n.* 2. *& ſeq.*

ADDITIONES.

Ad §. Simonia.

(a) Simonia.) Vide Decian. *tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 26. *nu.* 5. Vigelium *methodo jur. lib.* 1. *c.* 13. *de ſimonia*, Farin. *d. vol.* 5. *q.* 124. *nu.* 111. ubi de mentali. Ros.

1 *Simonia eſt ſtudioſa.*) Adde † quod aliam ponit diffinitionem Decian. *in tract. crim. tom.* 1. *lib.* 5. *c.* 77. ubi dicit, hanc diffinitionem comprehendere ſimoniam ſolam mentalem, & in animo conſiſtentem, neque ad actum deductam, cum dicat, quod eſt ſtudioſa voluntas, & ibi etiam late habetur, unde dicta ſit ſimonia, & *in c.* 79. multum diffuſe tractatur, quæ ſint ſpiritualia, pro quibus, contrahatur ſimonia: & *in cap.* 80. quæ dicantur annexa ſpiritualibus. Bajard.

2 (b) *Et dixi emendis.*) Adde † quibus modis committatur ſimonia, & an precibus, & gratia fiat, Redoa. *in tractat. de ſimo. per totum*, & magis diſtincte Navar. *in ſuo Manuali confeſſ. c.* 23. *de ſimo a num.* 99. *uſque ad num.* 112. & late etiam per Decian. *in d. tract. lib.* 5. *c.* 82. habetur, quibus
3 † contractibus, vel pactis inducatur, & *in c.* 83. quomodo ſimonia mentalis contrahatur, quomodo tollatur, & *in c.*
4 84. latiſſime, quæ † requirantur, ut evitetur ſimonia, & in quibus caſibus non contrahatur, & quid dari poſſit; & an
5 & quando conſuetudo excuſet, & an neceſſitas, & an pœnitentia, & quomodo probetur ſimonia, latiſſime per Maſca. *de probat. concl.* 1505. *&* 1305.

6 Item † adde, quod datum per ſimoniam applicabitur illi Eccleſiæ, cui per talem dationem facta eſt injuria, Bart. *in authen. quom. oport. epiſcop.* §. *& hanc*, vel pauperibus, cum illud datum non ſit reſtituendum emptori, nec venditori in detractionem culpæ eorum; ſic enim pecuniam datam Judæ a Judæis, nec Judæi retinuerunt, nec Judæ remanſit, ſed fuit data in cœmiterium paup. tum, *cap. ſi quis*, 1. *q.* 3. & ibi Præpoſ.

7 Item † adde, quod ſimonia mentalis, licet ſit prohibita, non tamen obligat ad reſtitutionem, ut eſt communis opin. de qua Franc. Marc. *in deciſ.* 167. *num.* 12. Torniel. *conſ.* 19. *num.* 1. ſecus in mixta mentali.

8 Item † adde, quod in ſimonia conventionali non ſufficit pœnitere: & in mentali ſic, Socin. *in c. tua nos*, *n.* 11. *de ſimon.*

9 Item † adde quod dans pecuniam Judici, vel teſti, corrumpendo, non committit ſimoniam, ſi cauſa eſt mere temporalis, Hoſtien. *in cap. tua nos de ſimon.* quem ibi *num.* 12. refert, & ſequitur Socin. punitur tamen ut ſimoniacus, etiam quod juſtitiam inveat Gloſſ. *in c. vendentes*, 1. *qu.* 3. Arch. *in c. cum ab omni de vita, & honeſt. cler.* & Fely *in conſ.* 48. *n.* 2. Bajard.

(c) *Quæſt.* 12.) Et vide Craver. *conſ.* 122. *n.* 9. Giach.

10 (d) *Quæro nunquid ſit ſimonia.*) Adde, † quod ſi aliquid ultra alimenta Prædicatori daretur pro prædicationibus eſſet ſimonia, ut eſt communis opin. per Rip. *in* 1. *reſponſ. de conſuetud. nu.* 45. Innoc. & alii communiter *in c. cum voluntate, de ſent. excommun.* Bajard.

11 (e) *Præterea quæro, nunquid pro habendo.*) Adde, † quod in ſtatu Eccleſiaſtico adeſt Conſtitutio Pii V. de qua in Bullar. *fol.* 1157. *conſtit.* 50. contra ambientes, & pretio, vel promiſſione impetrantes officia juriſdictionis, adminiſtrationem habentia, quæ ligat etiam mandatores; & quibus pœnis ambientes officia puniantur Menoch. *de arbitr. jud. lib.* 2. *cent.* 5. *caſu* 405. *cum ſeq.* Bajard.

12 (f) *Teneanturque officiales.*) Adde, † quod in ſtatu Eccleſiaſtico tale juramentum non præſtatur ab Officialibus, qui tantummodo jurant in manibus Illuſtriſſ. Cardin. Camerarii de fideliter ſerviendo, & de non accipiendo aliquod genus muneris præter eſculenta, & poculenta, quæ triduo conſumi poſſint, juxta formam juris communis.

13 Item † adde, quod in Regno Neapol. adſunt ſimiles conſtitutiones, capitula, & pragmaticæ contra obtinentes pretio, vel promiſſione officia; & ibi præſtatur ab Officialibus ſacramentum ſub hac forma tradita *per Pragmat. Caroli V. Imper. incip. Et quia ſæpe numero*, *in tit. de offi.ial. quæ eſt Pragmat.* 4. ſcilicet, quod per ſe, vel alium ſub ſpe, & occaſione habendi hujuſmodi officium, non dedit aliquid, nec intendit aliquid dare, nec aliquis per ſe: nec promiſit Juſtitiario alicui, aliive Officiali, vel alicui pro ipſo, vel uxori, nec alteri perſonæ ſub colore mutui, vel ſub colore fraudis, durante officio, nec eo finito, occaſione promiſſionis prædictæ ratione officii obtinendi, & quilibet Officialis præfatum juramentum in præſentia decem teſtium recipere tenetur, ſed vana fuit hujuſmodi proviſio Caroli V. quia licet tale Juramentum præſtetur, tamen non ſervatur. Bajard.

(g) *Quæro etiam, nunquid Papa.*) Adde videndum Decian. *in tractatu crimin. tom.* 1. *libr.* 5. *cap.* 78. ubi † late, quia 14
licet Papa poſſit committere ſimoniam, & in quibus beneficiis, & an pro Papatu, & † an Reges, & Principes con- 15
ſenſum in alicujus electione præſtantes in ſimoniam incidant. & ibi, qui poſſint eſſe ſimoniaci. Bajard.

(h) *Sed certe caveant.*) Adde, † quod ſimonia non eſt 16
ubicunque pactio omnis in beneficialibus habet conſenſum Papæ, ut eſt communis opinio Bologn. *conſil.* 19. *num.* 35. nam Papæ auctoritas excuſat a ſimonia de jure poſitivo inducta, non autem jure divino, ut per Decian. *in tract. crim. tomo* 1. *lib.* 5. *c.* 84. *num.* 9. Bajard.

(i) *Sed quæro, quæ ſit pœna.*) Adde † Foller. *in Pract. cri-* 17
min. canon. cap. 18. *num.* 50. plene tractat, quæ pœna ſimoniaco imponenda, & Diaz. *in pract. ſua crimin. canon. in cap.* 85. & latiſſime per Decian. *in tract. crim. tom.* 1. *lib.* 5. *c.* 87.

Item † adde, quod omnes ſimoniaci, quacunque præful- 18
geant dignitate, & etiam mediatores, qui ſimoniam commiſerunt, tam in dando, quam in recipiendo in ordine, aut beneficio tantum, ſive in Curia, ſive extra, ſive ipſo facto excommunicati, ut per *extravag. Paul.* II. & per aliam *extravag. Sixt.* incip. Et ſi dominici gregis, requiritur Papalis abſolutio, ita habetur per ſumm. Armill. *in tit. de excom. cap.* 59. *fol.* 480. Bajard.

(k) *Sciat autem, quod ſimonia.*) Adde, † quod iſtud delic- 19
tum ſimoniæ æquiparatur hæreſi, & crimini læſæ majeſtatis, & ab eo non datur appellatio, niſi quis appellaret ante ſententiam, Felyn. *in d. c. ſicut, de ſimon.* & per Decian. *in tract. crim. to.* 1. *lib.* 5. *c.* 85. ubi latiſſime de atrocitate hujus criminis, in quo dantur duo ſpecialia, primum quod contra eos ad accuſandum admittantur ſervi infames, meretrices, & criminoſi, *cap. tanta.* ubi late Abb. & ceteri *de ſimon.* Bajard.

(l) *Item ſcias, quod licet regulariter.*) Adde † videndum 20
Menoch. *de præſumpt. lib.* 5. *præſumpt.* 8. & Maſcard. *de pro-* 21
bat. concl. 1304. *&* 1305. ubi † habetur, quib. conjecturis 22
detegatur ſimonia; & præſumatur, quando munus aliquod donatum fuit ei, qui conceſſit beneficium, vel quid aliud ſpirituale, de quo late per Redoa. *in tracta. de ſimon. in* 3. *par. c.* 25. *nu.* 14. & per Dec. *in tract. crim. tom.* 1. *lib.* 5. *cap.* 82. *& in cap.* 86. habetur, quomodo in hoc † crimine formandus ſit proceſſus Bajard. 23

(m) *Conjecturas.*) Ratio eſt, quia occulte ſolet committi, & ob id leviores ſufficiunt in eo probationes Crav. *conſ. prad.* 112. *nu.* 8. Item ſcias, quod judex † Eccleſiaſticus cupiens 24
ſportulas, committit ſimoniam. Idem in ordinario laico qui contentus eſſe debet de ſtipendio Principis, ut per Anch. *conſ.* 218. Syl. nupt. *li.* 5. *n.* 96. 97. ubi vide. Adde tamen clariſſimum eſſe in jure ordinario ſportulas ſolvi debere juxta conſuetudinem loci per Ancha. ubi ſup. *& auth. offeratur*, *C. de litis conteſta.* & habetur plene per Nat. *conſ.* 154. & Rol. *conſ.* 87. *col.* 1. *&* 2. *lib.* 2. & illa Auth. eſt canonizata, 3. *q.* 1. offeratur; & utrobi. vide per Gloſſ. quæ declarat, vide etiam *in collect. mea comm. opin.* §. *Judex, ſub n.* 54. Giach.

---

§. SODOMIA.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Sodomia eſt vitium contra naturam.*
2 *Et an dicatur proprie committi etiam cum muliere.*
3 *Sodomia crimen eſt communis fori.*
4 *Sodomiæ pœna quæ ſit.*
5 *Et an Clericus ſodomita ſit ipſo jure ſuſpenſus ab ordine.*
6 *Et an ſodomita perdat ipſo jure dominium bonorum ſuorum.*
7 *Et an propter hoc crimen ſeparari poſſit conjugium.*
8 *Et an in hoc crimine puniatur affectus, etiamſi effectus ſecutus non fuerit.*

Ex Additionibus.

1 *Sodomia vitium pejus eſt, quam cum matre concumbere.*

2 *Sodomia qualiter probetur, & per quos teſtes.*

3 *Et non creditur puero, vel meretrici aſſerentibus, ſe fuiſſe ſodomiam paſſos.*

4 *Mulieri aſſerenti, Titium voluiſſe eam carnaliter cognoſcere, non creditur.*

5 *Sodomiticum coitum præſumitur paſſa mulier coactè.*

6 *Et an dicatur committi propriè ſodomia cum muliere.*

7 *Sodomiæ pœna quæ ſit.*

8 *Et quæ in Regno Neap.*

Compoſitio non admittitur in Regno Neap. pro crimine ſodomitico, n. eod.

9 *Statutum imponens ſodomitæ pœnam pecuniariam non valet.*

10 *Et ſtante dicto ſtatuto quomodo ſodomita ſit puniendus, remiſſive.*

11 *Sodomitis domum commodantes, vel pretium accipientes pari pœna plectuntur.*

12 *Sodomita mulctatur pœna ordinaria, licet non conſtet de corpore delicti.*

13 *Sodomiæ pœna ordinaria an temperetur in ætate minori.*

14 *Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico.*

15 *Sodomiæ vitium tentans impune occiditur à tentato.*

16 *Uxor contra naturam à viro ſubagitata qua pœna ſit plectenda.*

17 *Clericus ſodomita qualiter puniatur, remiſſ.*

18 *Sodomitæ bona an publicentur.*

19 *Sodomia impedit, & dirimit matrimonium.*

20 *Sodomitæ an puniatur affectus, ſi effectus ſecutus non fuerit.*

21 *Sodomita in caſu notabili, non punitur pœna mortis.* *Sodomiæ criminis ſpecialia* ſub n. 19.

22 *Religioſa perſona an ſanguinis ſententiam proferre poſſit.*

1 SOdomia, (*a*) vitium neſandum, & ſuper omnia deteſtandum, & coitus contra naturam, ut in caſu Barb. *conſ.* 64. *& conſ. ſeq. lib.* 1. & Alex. de Novo. *conſ.* 85. & Calean. *conſ.* 110. & Dec. *conſ.* 90. & But. *conſ.* 58. & Marſil. *conſ.* 28. & Gram. *conſ.* 65. & Mantua. *conſ.* 213. *lib.* 1. & Soc. jun. *conſ.* 7. *lib.* 2. & Pariſ. *conſ.* 163. *lib.* 4.

2 Vidi quandoque dubitari, nunquid ſodomia propriè dicatur committi, etiam quando quis (*b*) cum muliere rem habet contra naturam. In quo quidem Doctores multi varie ſenſerunt. (*c*) Tu dic, quod etiam cum ſemina committitur ſodomia, & punitur, ita tenuit Dec. *in l. ſi qua mulier, num.* 9. *C. de ſecun. nupt.* Et hæc eſt communis opin. ut atteſtatur Vivius *in libr. commun. opin. in verbo, Sodomiæ delictum.* Et ſecundum hanc opin. ſæpe judicatum fuit per Senatum, & combuſtæ ſunt tam ipſæ mulieres quam viri, qui ad eas præpoſtera Venere acceſſerant. Refert etiam Ant. Gomeſ. *ſuper l.* 80. *Tauri num.* 33. quod in oppido Talaveræ fuit combuſtus quidam, qoi propriam uxorem contra naturam carnaliter cognoverat.

3 Hoc crimen eſt commonis fori: & ideo de eo cognoſcere poteſt uterque judex, ſcilicet Eccleſiaſticus, & ſecularis, ut dixi infra, *hoc eo. lib.* §. *fin. quæſt.* 27. *verſ.* (*d*) *Item quæro.*

4 Sed (*e*) quæro, quæ ſit pœna ſodomiæ. Reſpond. de jure civili eſt pœna mortis, tam in agente, quam in patiente, ut eſt tex. *in l. ſi cum vir nubit feminam. C. de adul.* & eſt communis concluſio, ut dicit Soc. jun. *in d. conſ.* 7. *num.* 2. Ant. Gomeſ. *ſuper l.* 80. *Tauri, n.* 32. Et nota, quod quamvis ille text. videatur imponere pœnam gladii, id eſt amputationis capitis, (*f*) tamen de conſuetudine eſt, quod ſodomitæ igne comburantur, ut dicit Ang. *in d. l. cum vir nubit fæminam,* quem refert Afflict. *ſuper* 3. *p. conſtit. regni, rub.* 42. *in princ. poſt n.* 13. Pract. Jodo. *cap.* 96. *nu.* 12. Et ita in facto pluries vidi obſervari: & ſervatum etiam fuiſſe per Parlamentum Pariſienſe refert Papo *lib.* 24. *tit.* 10. *arreſto* 6.

5 Item (*g*) Clericus ſodomita, etiam occultus atque etiam peracta pœnitentia, ſuſpenſus eſt ab ordinis executione: & ideo interim celebrans efficitur irregularis, tali irregularitate, quæ niſi à ſummo Pontifice remitti non poteſt. Et inter Doctores receptum eſſe, atteſtatur Apoſtil. ad Diaz. *in tract. crim. cano. c.* 80.

6 Item (*h*) Sodomita perdit ipſo jure dominium bonorum ſuorum, ut dicit Gl. *in c. cum ſecundum, in verbo, naturæ contrarietas, de hæret. in* 6. quam dicit communiter à Doctoribus approbari Bermond. *de concub. fol,* 123. *nu.* 27. (*i*) Audivi tamen quod ſuperioribus diebus, poſtquam ego fui ad hoc munus Præſidis à Sereniſſimo Rege aſſumptus, Senatus declaravit, non eſſe pro hoc crimine de jure impoſitam confiſcationem bonorum. Et talis declaratio in hoc Ducatu ſervanda eſſet pro lege. Ego tamen credo contrariam opi. eſſe proculdubio de jure veriorem, & magis communem.

7 Item (*k*) propter crimen ſodomiticum ſeparatur conjugium, ut eſt tex. *in c. omnes accuſationes,* 23. *quæſt.* 7. & eſt communis opin. ut atteſtatur Lamber. *de jure patron. in prima parte, lib.* 2. *q.* 9. *art.* 18. *in fin.* Didac. *in epito. ſuper* 4. *decr. fol.* 132. *nu.* 6. Innoc. autem *in d. c. dicebat,* quod propter Sodomiam, quam maritus cum aliis exercet, non poterat uxor ſeparari à thoro viri, niſi quando maritus vellet etiam uxorem ad illam trahere. Et opin. Innoc. dixit eſſe magis communem Florian. *in c. maritus, de adult.* quem refert Anan. *ibi n.* 3. Sed certe prima opin. eſt magis communis, & tenenda, ſi enim propter adulterium ſit thori ſeparatio, ut dixi ſupra *hoc eo. lib.* §. *adulterium, verſ. alia quoque*: multo magis propter hoc crimen debet fieri poſſe, quod eſt multo gravius, & ex quo magis læditur matrimonium. Et ita hanc opinionem contra Innoc. dicit eſſe magis communem Abbas in dicto cap. maritus, in fin: quem refert Pract. Conradi *fol.* 374. *n.* 4. Barb. *conſ.* 64. *n.* 8. *lib.* 1. ubi etiam ſubdit, quod ita de conſuetudine obſervatur.

8 Quæro, (*m*) nunquid in hoc delicto puniatur affectus, etiam ſi non ſit ſecutus effectus? Reſpond. quod de jure, & forte etiam ſecundum conſuetudinem generalem, de qua dixi infra *hoc eod. lib.* §. *fin. q.* 92. cum ſit ex atrociſſimis, videretur dicendum, quod ſic. Senatus tamen hoc non ſervat, ut aliquis pro hoc crimine attentato, puniatur pœna mortis, etiam ſi devenerit ad actum proximum. (*n*) Et reperio etiam, quod Afflict. *ſuper* 3. *parte conſtitutionum Regni, in princ. poſt n.* 15. dicit vidiſſe, (*o*) quod ſi quis actum non conſummaſſet, quia ſcilicet in ipſas partes pudendas membrum non impoſuiſſet, ſed tantum extra eas ſe poſuiſſet, non deberet puniri pœna mortis, ſed alia extraordinaria: ſecus autem ſi membrum impoſuiſſet, licet intus ſemen non emiſiſſet. Et ita in facti contingentia judicavit Senatus in cauſa cujuſdam Joſeph Cavaliæ, quem tantummodo virgis cædi juſſit 10. Februar. 1545. P. N. Gramm. *ſuper conſtit. Regni, fol.* 108. *in cap. legum aſperitatem,* reprehendit Afflict. *in loco præallegat.* & dicit, quòd pro nunc ſileat, quia cum reverentia erravit, licet ſenex. Tu tamen in practica non recedas ab opin. Afflict. quæ mitior eſt, & quam, ut dixi, (*p*) ſecutus eſt Senatus,

ADDITIONES.

Ad §. Sodomia.

(a) *Sodomia*) Bonacoſſa *q. crim. verbo ſodomia.* Vigell. M. I.
R. *cap.* 13. *de adult. reg.* 6. 7. 8. & 36. Rolan. *conſ.* 7. *lib.*
1. Dec. *tract. crim. lib.* 4. *c.* 26. *n.* 11. Farin. 5. *volu. q.* 148. *per*
totam. Ros.
1 *Sodomia vitium nefandum.*) Adde, † quod hoc vitium eſt
majus, quam ſi quis propriam matrem cognoſceret, 32. *quæſt.*
2 7. *cap. adulteri*, pro quo illæ quinque Civitates fuerunt igne
conſumptæ, Geneſ. 19. *cap.* & Doct. *in c. clerici, de exceſſ.*
prælat. & in materia hujus delicti, vide Menoch. *de arbit. ca-*
ſu 286. & quomodo probetur, & an per ſocium criminis, &
an per minorem viginti annis, an per teſtem inimicum, an
per teſtem plures detectus patientem, an per teſtes de audi-
tu, vide Marſilium *in conſ.* 28. Pariſ. *in conſ.* 163. *volum.* 4. &
3 Maſcar. *de probationibus, concluſ.* 1313. & quod in hoc crimi-
ne ſodomiæ non credatur puero dicenti, ſe fuiſſe ſodomita-
tum. Grammat. *in deciſ.* 40. *nu.* 14. & *deciſ.* 28. *colum.* 5. ubi
tenet contra Calcan. *in conſ.* 109. nec etiam creditur meretri-
ci dicenti, ſe ſodomitatam fuiſſe, ut latè conſuluit Dec. *in con-*
4 *ſil.* 83. *per totum volum.* 3. & ſimiliter non creditur mulieribus
dicentibus quod talis voluit eas cognoſcere, quia deponunt
in cauſa propria, Crav. *in conſ.* 41. *circa principium*, niſi con-
currat fama publica ſecundum Paul. de Caſt. *in conſ.* 348. *circa*
finem, volu. 1. Bajaro.
(*b*) *Cum muliere.*) Adde, ut per Menoch. *de arbit. jud. lib.*
2. *cent.* 3. *caſ.* 288. *nu.* 5. Quid de cognoſcente virginem ſecun-
dum viri potentem, vi. per Guid. Pap. *q.* 555. *num.* 1. & 2.
& per pract. Carer. *fol.* 459. *ſub n.* 290. Giach.
5 (*c*) *Tu dic, quod etiam cum femina.*) Adde, † quod mulier
patiens coitum ſodomiticum præſumitur coacte, & non vo-
6 luntarie, & ſaltem metu reverentiali, Socin. *in conſ.* 163.
& an proprie dicatur committi vitium ſodomiæ cum mu-
liere, vide etiam Menoch. *de arb. jud. caſ.* 286. Bajaro.
(*d*) *Item quæro.*) Decian. *d. c.* 26. *nu.* 11. & Far. *d. q.* 148.
n. 55. Ros.
(*e*) *Sed quæro, quæ ſit pœna ſodomiæ.*) Adde ſodomitarum
pœnæ quæ, de his plures relatæ leges & ſanctiones, & quid
Solon & Plato ſtatuerint, per Menoch. ubi ſupra à *n.* 10.
uſque ad n. 23. Giach.
7 (*f*) *Tametſi de conſuetudine.*) Adde, † quod idem tenet
Duen. *reg.* 113. ſcilicet, quod laicus comburi debet, non au-
tem vivus comburitur, ſed prius occiditur, & demum ejus
corpus igni, & flammis traditur, ne lenta morte in deſpera-
tionem ſalutis æternæ inducatur, ita Covar. *var. reſolut. lib.*
2. *c.* 10. *num.* 9. & ita pluries in Gubernii meis ſervari feci,
ut ſcilicet prius cum laqueo in gutture ſuſpenderetur, & poſ-
tea combureretur, & ita de conſuetudine ſervatur, ut ait
Foll. ſuper Pragm. 2. *ſub titul. de ſodomia*, *n.* 24. & in pluri-
8 bus locis ita per ſtatuta diſponitur, & † præſertim in Reg-
no Neap. ubi adſunt Pragmaticæ *ſub titul. de ſodomia*; qui-
bus proviſum fuit, quod committentes hoc nefandum cri-
men comburantur, contra quos omni rigore Officiales pro-
cedere tenentur: alias incurrunt privationem officiorum, &
alias pœnas, ut in dictis pragmat. & denunciantibus præ-
mium decem unciarum auri ſtatuitur, ac etiam prohibetur
omnibus Officialibus ſub graviſſimis pœnis, ut de hoc nefan-
do vitio nullo modo compoſitionem, aut gratiam facere
9 poſſint, & † ſi ſtatutum puniret ſodomiam pœna pecunia-
ria, non valeret, Alber. de Roſat. *ſuper ſtat. q.* 23. *num.* 23.
verſ. nec valeret ſtatutum, &c. ſtante prædicto ſtatuto, quali-
10 ter committens † tale crimen eſſent puniendi, vide Barch.
in pract. cancell. Apoſt. fol. 113. *verſ. In quadam terra Italiæ*,
& ibi vi. alia de hac materia.
11 Item † adde, quod conſentientes ſodomitis in hoc vitio,
ut puta domum commodando, vel recipientes pretium, ea-
dem pœna puniuntur, Affli. *in conſt. Regn. in cit. de adul. rub.*
42.
12 Item † adde, quod ad pœnam ſodomiæ punitur ſodomi-
ta, etiam quod non conſtet de corpore delicti, Boſſ. *tit. de de-*
licto, n. 31. & Plot. *in conſ.* 132. *n.* 22, *vol.* 1. *inter conſ. crim.*
diverſ.
13 Item † adde, quod ob teneram ætatem delinquens in hoc
crimine excuſatur à pœna ordinaria, Socin. jun. *conſ.* 7. *in*
fine, vol. 3. Menoch. *de arbitr. jud. caſ.* 329. *n.* 5. ſed Bombid.
conſ. 69. *per totum*, tenet, quod minor in hoc crimine debeat
puniri pœna mortis; & in ſtatu Eccleſiaſtico adeſt Conſt. Mar-
14 chiæ † *in lib.* 4. *cap.* 69. qua major decem, & octo annis in hoc
delicto pœna ordinaria punitur.
15 Item † adde aliam pœnam, quod tentans de hoc nefando
crimine impunè poteſt interfici à tentato, ut tenet Ferr. *in*
ſuo tract. de re milit. fol. 155. *num.* 67. quem refert, & ſequitur
Anton. Scap. *in tract. juris non ſcripti, lib.* 5. *c.* 143. *n.* 12. ubi
dicit, quod ipſa patrocinante fuit liberatus quidam famulus
Piſtoris Bononiæ, & Leoniſſæ contigit caſus, dum etiam
Locumtenens pro Sereniſſima Madama ab Auſtria in nobi-
liſſima Civitate Aquilina, & in toto ejus ſtatu Aprutino,
quod quidam puer cum gladiolo totum priapum ſuo pæda-
gogo eum tentanti amputavit, qui non fuit à Curia moleſ-
tatus, me ita mandante, non quod vidiſſem Ferretum,
& Scapum, ſed propter egregium, & notabile factum
pueri, & pædagogus non fuit punitus, quia aufugit.
Item † adde, quod uxor à viro ſubagitata contra natu- 16
ram, etiam quod Curiæ non denuntiaverit, non debet pu-
niri pœna mortis, niſi aliquo modo appareret de ejus vo-
luntate id actum fuiſſe, ut ſi nunquam de hoc conqueſta
fuit, ſed tacuit, & conquerendo poterat evadere hujuſmo-
di crimen, quia forte habebat parentes potentes, vel ex
aliis appareret, quod voluntarie conſenſiſſet, & tunc te-
neretur pœna mortis, ſed ſi diu non tacuit, & ſæpe con-
queſta fuit cum parentibus, & aliis, & vir erat rixoſus, &
potens, de quo veriſimiliter poterat dubitari, & parentes,
& conſanguinei erant humiles, & ex aliis conjecturis pote-
rat conſtare, quod non voluntariè, ſed ſaltem metu reve-
rentiali id paſſa fuit, etiamſi non denunciaſſet, pœna ordi-
naria non eſt punienda, ita tradit Foler. *in comment. ad dic-*
tam pragm. de ſodom. n. 25. *cum multis ſeq.* in li. *Comment. di-*
verſ. ſuper Prag. fol. 111. ubi hanc quæſtionem latè tractavit.
Bajard.
(*g*) *Item clericus.*) Fat. *d. loco n.* 25. & *ſeq.* Ros.
Item clericus ſodomita.) Adde † quibus pœnis punia- 17
tur Clericus ſodomita, late per Lamber. *in tract. juris patron.*
in 1. *par.* 2. *lib. artic.* 18. 9. *q. n.* 8. *cum ſeq. fol.* 81. & Viv. *com.*
opin. in verſ. ſodomita, & Menoch. *de arbit. jud. caſu* 286. *n.* 2.
cum ſeq. Dec. *conſ.* 83. *nu.* 2. *vol.* 1. *inter conſ. crim. diverſ.* Ba-
jaro.
(*h*) *Item ſodomita ipſo jure perdit.*) Adde, † quod Plot. *in* 18
conſ. 132. *tom.* 1. *conſ. crim. diverſ.* tenet contrarium, & late
hanc quæſtionem examinavit, & ſi in ſententia appoſita fuiſ-
ſet bonorum publicatio, ſententia non valeret. Thob. Non.
conſ. 104. *nu.* 9. ubi allegat Plot. *in d. conſ.* & cum ſequitur: &
ſi delinquens moritur ante condemnationem, non punitur,
nec ejus bona publicantur, Butr. *in conſ.* 58. *per totum.* Ba-
jard.
(*i*) *Audivi tamen.*) Adſunt ordines Senatus impreſſi *fol.* 37.
videndus erat Plot. *in l. ſi quando, n.* 311. Ros.
(k) *Item propter crimen ſodomiticum.*) Adde, † quod ne- 19
dum propter iſtud nefandum crimen ſeparatur matrimonium,
ſed etiam impeditur, ne contrahatur, propter criminis hor-
ribilitatem, licet per ſodomiam affinitas contrahi non poſ-
ſit, ut per Lambert. *in tractat. juris patron. in prima part.* 2.
libr. articulo 18. 9. *q. num.* 21. *fol.* 82. ubi late hanc quæſtionem
tractavit. Et de hoc crimine decem, & octo ſpecialia accumu-
lavit. Fab. de Monteleo *in prax. arb. part.* 4. *n.* 4. 48. *cum ſeq.*
fol. 200. Bajard.
(*l*) *Quod propter ſodomiam.*) Fat. *d. vol.* 5. *q.* 143. §. *ſodomia.*
n. 83. Villalob. *opin. comm. verb. matrimonium.* Ros.
(*m*) *Quæro num, ſed.*) Farin. *d. q.* 148. *n.* 46. & *ſequentibus.*
Ros.
(*n*) *Et reperio etiam, quod Afflict.*) Adde, † quod idem 20
tenet Socin. jun. *in conſ.* 7. *n.* 1. *vol.* 3. quem refert, & ſequitur
Menoch. *de arbit. jud. caſu* 286. *nu.* 18.
Item † adde caſum notabilem, in quo committens ſodo- 21
miam non punitur pœna mortis, ut ſi infamatus ab alio,
quod de nocte, cum dormiret ſecum in lecto, commiſit ſo-
domiam, & tortus confeſſus eſſet, quod in ſomnis, dum
cogitabat accedere, ad quandam mulierem, acceſſit ad il-
lum, tanquam ad feminam, ſed non deliberatè, & in ſua
mente, cum non conſtet de veritate aliter, quam per con-
feſſionem qualificatam; ita tradit Gomeſ. *de delictis, capitu-*
lo 3. *n.* 26. *circa finem*, ubi dicit ſe evaſiſſe quendam à pœ-
na mortis, qui ita fuerat diffamatus. Sed ego dubito, quòd
Judex, & Advocatus erant ſimiles reo, qui à manibus bo-
ni Judicis non evaſiſſet, quia cantilenam non credidiſſet.
Bajard.
(*o*) *Quod ſi quis actum.*) Farin. *loco ſupra citato, n.* 64. &
65. Ros.
(*p*) *Secutus eſt Senatus.*) Adde, quod olim Cives Roma-
ni contra accuſatum de hoc crimine ex ſola vehementi ſuſ-
picione exegerunt; ut contra Capitolinum Romanum Mar-
celli filium de Sodomia attentantem, ut per hæc verba lo-
cutus eſt Plutarchus in *Marceli vita in principio.* Ejus producti
(inquit) cum pudorem, lacrymas, & perpetuæ ſimul
iracundiæ pudorem injuſtum animo adverterent, nullo alio
egentes indicio, adverſus Capitolinum pronunciavere ſen-
tentiam, eumque in exſolvendis mulctavere pecuniis. Quibus
argenteum vas comparatum Marcellus Deorum Miniſterio di-
cavit. Nec erat ad mortem punibile tale crimen nefandum;

Adeo quod de tali ſtupro conquerente Pauſania verſus Attadium vel in Philippo Magni Alex. Patre, ſic refert Juſt. *Hiſt. li. 9.* cum variis fruſtrationibus non ſine riſu differretur iram in ipſum Philippum vertit. Et de L. Papyrio legitur, qui attentante pudicitiam (crudeli quidem modo) C. Publii ejus debitoris pecuniæ creditæ, bona debitoris, non corpus obnoxium, cautumque in poſterum ne verterentur; Hæc Livius *lib. 9. decm.* & in ſimilem pecuniariam pœnam aliquando punivit *Rot. dec. 90. ſub n. 3.* Hoc autem crimen ad pœnam ſanguinis punitur de jure canonico; ut per Menoch. *de arbitr. jud. lib. 2. cent. 3. caſ. 386. in princ.* licet regulariter jus Canonicum talem pœnam non imponat; *per c. ſententiam ſanguinis extr. de cler. vel mon.* & dixi infra *ad q. 70. verſ. pœna, & in §. fin. q. 1.* Cui concluſioni addere libet verum eſſe, quod religioſa pœna
22 † ſententiam ſanguinis proferre non potuit, hoc tamen non procedit ubi non opponatur; Aret. *conſ. 58. col. 3.* quem refert Herculanus *tract. de Neg. ſub n. 283.* & ad dictum Capitulum ſententiam ſanguinis. Adde dictum Fel. *in cap. ſi quis, coll. 2. ante med. de major. & obed.* quia Clericus reſpondens non ſuper facto, ſed ſuper jure etiam in cauſa criminali non efficitur irregularis, quod no. Decch.

Secutus eſt Senatus.) Et Soc. *conſ. 7. lib. 3.* Affict. *in conſt. aſpernatem, tit. de adult. & lenoc. n. 12.* Giach.

---

§. STUPRUM.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Stuprum pluribus modis committitur.*
2 *Stuprum an probetur per teſtes domeſticos.*
3 *Stupri pœna quæ ſit.*
4 *Et quid ſi ſtuprator dicat puellam non fuiſſe virginem.*
5 *Vidua committens ſtuprum an perdat dotem.*
6 *Pœnæ impoſitæ viduis nubentibus intra annum luctus locum habent contra viduas intra illud tempus ſtuprum committentes.*
7 *Viduæ inhoneſte viventes non gaudent privilegiis viduarum.*
Et an amittant domicilium mariti, ibid.
8 *Vaſallus committens ſtuprum cum vidua domini ſui privatur feudo.*
9 *Deflorans virginem nondum viri potentem, qua pœna ſit puniendus.*

Ex Additionibus.

1 *Stuprum quid ſit.*
2 *Stupri, vel alia pœna an teneatur rem habens cum ancilla.*
3 *Et quid ſi carnaliter cognoſcat ancillam ſuam.*
4 *Stuprum non committit, qui ignoranter coit cum Moniali.*
5 *Stuprum quomodo probetur.*
Et quando in eo ſit locus torturæ. n. eod.
6 *Et non creditur mulieri aſſerenti ſe fuiſſe tentatam de ſtupro, nec matri ejus, etiamſi cum ea maritus de violentia teſtetur.*
7 *Et mulier de violentia non probat, ſi copula carnalis ſit ſecuta.*
8 *Et violatæ mulieris vociferatio facit indicium.*
9 *Et an in flagranti reperti excuſentur de ſtupro, ſi antea ſe matrimonium contraxiſſe dicant.*
10 *Stupri pœna quæ ſit.*
Stupri cum ſcalis commiſſi pœna in Reg. Neap. remiſ. n. eod.
11 *Mulier ſi fiat prægnans, an præſumatur violentata.*
12 *Stupra duo committens vilis perſona ultimo ſupplicio plectitur.*
13 *Stupri pœna quæ ſit in muliere?*
14 *Adulterii pœna pecuniaria à ſtatuto impoſita non comprehendit puellam, vel viduam patientem ſe ſtuprari.*
15 *Stupri non violenti pœnam evitandi cautela.*
16 *Stuprum non tollitur, ſi poſtea mulier ſtuprata efficiatur meretrix.*
17 *Stuprata qualiter ſit dotanda.*
18 *Stuprans tutor pupillam deportatur, ejuſque bona publicantur.*
19 *Stuprata an poſſit ſtupranti dotem remittere.*
20 *Stupri pœna à jure impoſita non tollitur ex alia diverſa ſtatuti.*
21 *Stuprata non debet tradi cuſtodienda conſanguineis, aut matri abſque fidejuſſione.*
22 *Stupri pœna tollitur matrimonio, non autem pœna dotandi.*
23 *Stuprum poſt 25. annum puella committens non punitur.*
24 *Stupratæ an ſit danda dos antequam nubat.*
25 *Diſpoſitio* c. 1. & 2. de adult. *an ſervetur in Regno Neap.*
26 *Stupratæ honeſtas an ſit probanda.*
27 *Et inhoneſtas probatur per complices delicti.*
28 *Stuprata non violenter, vel pretio convento amittit jus petendæ dotis.*
Et eo caſu injuriarum actione competit patri æſtimatio damni, n. eod.
29 *Mulieris inhoneſtas probatur per teſtes ſingulares, & reddit ſtuprum impunibile.*
30 *Stupri præparatoria tentans qua pœna teneatur, remiſſ.*
31 *Stuprum quomodo purgetur.*
32 *Concubinatus an probatur per diſparitatem perſonarum, & longam cohabitationem, remiſſ.*
33 *Scalis aſcendens noctu domum mulieris, qua pœna ſit plectendus.*
34 *Stuprans viduam, cum qua matrimonium eſſe non poſſet, deportatur.*
35 *Et eadem pœna, punitur vidua.*
36 *Stuprum quando dicatur violentum, & pœna capitis mulctetur,*
37 *Et quid in proſternente virginem in terram, ut eam carnaliter cognoſcat.*
38 *Stuprum an dicatur violentum propter blanda verba, & allectamenta.*
39 *Violentia non dicitur probata, ſi Titius per vim mulierem cognoviſſe probatur.*
Stupri voluntarii pœna; n. eod.
40 *Mulieri aſſerenti ſe vim paſſam, vel ſtupratam, aut tentatam de ſtupro, non creditur.*
Violentia non dicitur, ubi non intervenit reſiſtentia, n. eod.
41 *Mulieri aſſerenti ſe defloratam an credatur.*
42 *Virginitas an præſumatur in ſtupro; an debeat allegari ab ipſa muliere.*
43 *Vidua an propter ſtuprum amittat dotem, aut legatum ſibi à marito relictum.*
Et an minores reſtituantur ad opponendum hujuſmodi exceptionem, n. eod.
44 *Vidua ob adulterium, vivente & ignorante viro commiſſum privatur legato.*
45 *Stuprans virginem nondum viripotentem qua pœna afficiatur.*
46 *Virginem nondum viripotentem in uxorem ducens an ſit puniendus, ſi nixus eſt eam carnaliter cognoſcere, & n. 47.*
Tortura quando habeat locum in crimine ſtupri ſub nu. 5.

STuprum (*a*) multis modis committitur, 1. cum virgine, ut in caſu Grammat. *voto 4. & deciſ. 107.* Cra-

1 Cravetta *conſ.* 205. Cum vidua, ut in caſu Marſil. *conſ.* 13. Boer. 338. Soc. jun. *conſ.* 111. *lib.* 3. & cum puero. Cæterum de eo ſtupri genere, quod cum puero committitur, dictum eſt ſupra. §. *Sodomia*: nunc de eo, quod cum virgine, vel vidua committitur, videamus.

(*b*) Quæro, nunquid ſtuprum poſſit probari per teſtes domeſticos? Reſpond. quod non, ſed tantum-
2 modo faciunt indicium. Et eſt communis opin. ut dicit Aleiat. *de præſumpt. reg.* 1. *præſumpt.* 39. *n.* 4. prout illum refert Pract. Conradi, *fol.* 387. *n.* 8. Sed certè Alciat. ibi dum atteſtatur Gloſſ. *in l. fin. de acc.* eſſe communiter approbatam, loquitur ad aliud propoſitum, an ſ. in delictis, quæ clam committi ſolent, admittantur teſtes inhabiles. Concluſio tamen eſt in ſe vera, & (*c*) obſervatur in practica.

Sed (*d*) quæro, quæ ſit pœna ſtupri? Reſpond. de jure canonico, in foro contentioſo, Clericus
3 propter ſtuprum cum virgine commiſſum punitur pœna depoſitionis. Et eſt communis opinio, ut dicit Grilland. *de diverſ. crim. lib.* 3. *q.* 7. *poſt nu.* 2. quem refert Diaz. *in pract. cri. can. cap.* 77. Bermon. *de conc. fol.* 104. *n.* 18. pract. Conr. *fol.* 389. *n.* 15. Et in hoc nulla eſt difficultas. Laicus autem committens ſtuprum cum virgine (*e*) tenetur eam dotare, & in uxorem accipere, ſi ipſa & pater conſenſerint, ubi verò non conſenſerunt, ſolummodo dotem (*f*) ſolvere tenetur. Si vero ſtuprator renuerit, tunc prius verberibus tractatus, in Monaſterium detrudi tur pœnitentiam acturus, *cap.* 1. & 2. *de adulter.* Dicit autem Papo *lib.* 22. *titul.* 9. *Arreſt.* 9. quod hodie contra ſtuprantes virgines ſine vi non eſt in uſu alia pœna, quam ut illas ducant in uxores, vel condecenter dotent. Et ita in facti contingentia conſuluit Chaſ. *conſil.* 40. Et hoc idem etiam ſervatur in Hiſpania, ut atteſtatur Ant. Gomeſ. *ſuper l.* 80. *Tauri, nu.* 7. *in fin.* ubi quotidie fiunt lites, ſuper hujuſmodi ſtupris, quas lites (*de virgo*) appellant. Ita etiam vidi ego quandoque per Senatum judicari: licet revera diſpoſitio illorum Capitulorum de jure non habeat locum, niſi in terris Eccleſiæ: non autem in terris Imperii. Et eſt commun. opin. opin. ut atteſtatur Anton. Gomeſ. *ſuper d. l.* 80. *num.* 7. (*g*) Sed quidquid ſit de jure, credo, quod ubique obſervetur, non quidem, ut cogatur ſtuprator præcisè ad ducendum puellam in uxorem, ſed alternativè ad eam ducendam in uxorem, vel condecenter dotandam. Et ita ſervari in practica atteſtatur Anton. Gomeſ. *in loco præallegato, n.* 8. (*h*) Hæc autem omnia intelligenda ſunt, ut procedant, ſi puella quæ ſtuprum paſſa eſt, ſit (*i*) honeſtæ vitæ, (*k*) alias vero non haberet locum diſpoſitio *d. c.* Et ita illa jura intelligunt Scribentes, ut atteſtatur Pariſ. *conſil.* 100. *n.* 14. *libr.* 4. ubi in facti contingentia ita conſuluit. De jure autem civili pro ſtupro cum virgine commiſſo non imponitur pœna mortis, & eſt communis opin. ut dicit Bermon. *in tractat. præallegato, fol.* 110. *n.* 34. ſed dimidiæ partis bonorum, cum relegatione, licet (ut dixi) non ſervetur. (*l*) Quod intellige, ſi tale ſtuprum ſine vi commiſſum fuerit. Nam ſi violentia intervenerit utique punitur pœna mortis, ut habetur *in §. item lex Jul. Inſtitut. de publ. jud.*

4 (*m*) Sed pone, quod ſtuprator dicat puellam non fuiſſe virginem tempore, quo cum ea concubuit; ipſa vero dicat, quod erat virgo: cui eorum eſt magis credendum? (*n*) Reſpond. quod in dubio præſumitur virgo, niſi ipſe ſtuprator probet contrarium. Et ita tenent communiter Doctores, ut dicit Abb. *in c.* 1. *n.* 5. *de adult.* quem refert Bermon. *in tract. præallegato, poſt nu.* 6.

Cæterum pro ſtupro commiſſo (*o*) cum vidua ego nunquam vidi aliquem puniri, prout etiam in regnis Hiſpaniæ de generali conſuetudine abolitam eſſe pœnam hujuſmodi ſtupri atteſtatur Ant. Gomeſ. *ſup. l.* 80. *Tauri n.* 14.

Sed nunquid vidua committens ſtuprum perdit 5
dotem? Reſpond. In hoc variæ fuerunt Scribentium opi. Nam Paulus de Caſtr. *conſ.* 147. *libr.* 2. tenuit, quod illam amittat, & hanc opin. dicit eſſe communem Boer. *deciſ.* 338. *numer.* 1. Apoſtil. ad Abb. *in cap. plerunque de donat. inter virum & uxorem*, prout illum refert Pract. Conradi, *fol.* 388. *n.* 12. Bellon. *in rubr. C. de edend. num.* 8. quem refert Arias, *C. de bonis maternis, fol.* 728. Multi vero tenuerunt contrarium; adeo quod Socin. jun. *conſ.* 111. *n.* 7. *in fin. lib.* 3. dicit, quod forte hodie contra Paul. de Caſt. eſt magis communis opin. Quinimo Guid. de Bened. *in* 3. *parte rep. c. Raynutius in verb. qui cum alia matrimonium contrahens: n.* 202. dicit extra dentes, quod hæc concluſio, quod vidua ſtuprum committens amittat dotem, communiter reprobatur. Et certè negari non poteſt, quin ſint magnæ auctoritates hinc inde; credo tamen hodiernis temporibus opin. contra Paul. de Caſtr. eſſe magis communem, ut dicit Socin. jun. *in d. conſ.* 111. & Rol. *conſ.* 87. *circa fin. lib.* 2. ſecundum illam in facti contingentia judicavit Curia Burdegalenſ. ut refert Boer. *in allegata deciſ.* 337. *in fin.* Pariter etiam ſecundum hanc opinionem pluries judicatum fuiſſe atteſtatur Didaeus *in epitom. ſuper* 4. *decret. fol.* 138. *num.* 10. *& ſeq.* (*p*) etiam quando tale ſtuprum fuerat commiſſum intra annum luctus. Et ideo ab hac opinione, quæ etiam benignior eſt, non recedas (*q*) in judicando.

Generaliter autem, licet omnes pœnæ impoſitæ 6
de jure communi contra viduas nubentes intra annum luctus, hodie ſint ſublatæ, ut dixi ſuprà *lib.* 4. §. *Matrimonium*; adhuc tamen locum habent contra viduas luxurioſe, & inhoneſte viventes. Et hæc eſt communis opi. ut dicit Joan. Garon. *in rub. de ſecund. nupt. in* 28. *pœna.* Jo. Nicol. Arelat. *in l. generaliter in princ. n.* 15. *c. de ſecund. nupt.* Et conſequenter non ſunt ſublatæ in vidua committente ſtuprum intra annum luctus. Et ita tenent communiter omnes Doctores, ut dicit Joan. Garon. *in auth. eiſdem pœnis, in tertio notab. in fin. C. de ſecundis nuptiis.* Et ideo vidua poſt mortem teſtatoris ſtuprum committens, perdit tam ipſa, quam ſtuprator, omnia ſibi relicta à teſtatore, & ea fiſco applicantur. Eſt communis opin. ut dicit Joa. Garon. *in l.* 1. *in textualibus, n.* 58. *C. de ſecund. nupt.*

Pariter etiam vidua inhoneſtam vitam ducens non 7
gaudet privilegiis, quæ à jure viduis conceduntur, & ita tenent omnes, ut dicit Fel. *in c. ſignificantibus, poſt n.* 8. *de offic. deleg.* Quæ autem ſint privilegia viduarum, dixi ſupra *lib.* 2. §. *Vidua.* Amitti igitur vidua luxurioſe vivens privilegium domicilii mariti. Et eſt communis opin. ut dicit Claud. *in l. cum quædam puella, n.* 4. *ff. de juriſd. omn. jud.* quem refert Cagn. *in ea l. cum quædam, poſt n.* 5. *verſ. limita.*

(*r*) Item vaſallus committens ſtuprum cum uxore 8
vidua domini ſui defuncti, privatur feudo, ut dixi ſupra *lib.* 4. §. *Feudum*, *q.* 48.

(*s*) Fuit aliquando dubitatum, qua pœna ſit pu- 9
niendus ille, qui defloravit, ſeu deflorare conatus eſt, puellam virginem, (*t*) nondum viri potentem. Et in hoc reperio aliquos tenuiſſe, quod debet puniri pœna mortis. Et dicit Jo. Fabr. *in le. Item §. Julia, poſt num.* 7. *Inſt. de publ. jud.* de conſuetudine tales ſtuprantes virgines immaturas ſuſpenduntur, & illum refert, & ſequi videtur Afflict. *ſuper* 1. *conſtitut. regni, rubr.* 19. *numer.* 14. Refert etiam Boſſ. *in titul. de coitu damnato, numer.* 67. Tu dic, quod tale delictum de jure communi non punitur pœna mortis, ſed humiliores in metallum damnantur, honeſtiores vero in inſulam relegantur, ut eſt

text.

text. expreſſus *in l. ſi quis aliquid*, §: *qui nondum viri potentes. ff. de pœn.* Et ſecundum hanc opin. conſuluit Sinno, *conſil.* 207. Et ita reperio in facti contingentia judicatum fuiſſe per Conſil. Neapol. à quo fuit quidam condemnatus pro hoc delicto, per ſeptennium ad triremes, & ad dotandum puellam, ut refert Gramma. *decif.* 22. Hanc etiam opin. pariter in facti contingentia, ſervat Curia Delphin. ut atteſtatur Guido Papæ, *decif.* 555. Vidi dubitari, quem refert Bermo. *de concub. folio* 114. *nu.* 39. *in fin.* Ego, in hac ſpecie facti, vidi per Senatum diverſimode judicari: nam Stephanus de Alice, qui cum puella nondum quadriennii voluit coire, & ei fregit pudibunda, juſſus fuit capite truncari 6. Septemb. 1558. P. N. & alias quidam Jo. de Raſſis, qui puellam quinque annorum violaverat, fuit tantummodo condemnatus ad triremes per decennium 8. Junii 1555. I. D. P. quod etiam ſervatum fuit in quodam Antonio Mutinenſi, 8. Auguſt. 1557. P. N. (*u*) Præterea crederem hoc relinquendum eſſe Judicis arbitrio, qui inſpecta qualitate facti, & perſonarum, illam pœnam imponeret, quæ ei videretur. Ego tamen ſemper fui in voto, quod ubi eſſet ſolum conatus ad defloraudum, non puniretur pœna mortis, ſed alia, citra mortem, gravi, puta triennium perpetuum, vel per decennium. Ubi vero frangeret pudenda, nullo modo evadere deberet pœnam ultimi ſupplicii.

ADDITIONES.

Ad §. Stuprum.

(*a*) STuprum.) Iſtud autem probare habet accuſans de ſtupro, quod fuerit virgo, & honeſta, & ſtuprata per accuſatum verſa vice, quid: vi. per Carrer. *in pra. crim.* §. *l. m.* 6. *ſub n.* 317. Et adde, quod pernoctatio ſine cauſa arguit ſtuprum, & ad defenſionem viduæ quæ pernoctaverat ex cauſa, vi. per Crav. *conſ.* 205. Et pro fratre & ſorore, qui ſimul cormicant, per eundem in *conſ.* 32. GIACH.

Stuprum.) De materia hac Carrer. *in prax. fol.* 205. Jodoc. *cap.* 92. Vigell. M. I. R. *lib.* 1. *c.* 13. *q. de adult. & ſtupro*, *reg.* a. 17. & 18. 38. & 39. Far. *d. vol.* 1. *q.* 147. *n.* 1. & *ſeq.* Et an ſit mixti fori ibidem *nn.* 53. & alia plura. ROS.

1 *Stuprum multis modis committitur.*) Adde, † quod ſtuprum proprie eſt illicita virginum defloratio, ſub parentum cuſtodia exiſtentium, vel inordinatus concubitus, quo virginalis integritas corrumpitur, capit. *lex illa* 36. *q.* 1. S. Thom. *in* 2. 2. *qu.* 154. *n.* 6. Mandoſ. *conſ.* 71. *n.* 1. *vol.* 1. & Run. jun. ponit exempla *in conſil.* 199. *n.* 25. *vol.* 2.

2 Item † adde, quod accedens ad iſtas, quæ vulgo dicuntur fanteſchæ, non punitur de ſtupro, ut per Soc. *conſ.* 148. *volu.* 1. quod tamen intelligi debet, dummodo non ſint virgines, nec nuptæ, nec viduæ honeſtæ, ita declarat Franc. Veg. *in conſ.* 66. *nu.* 229. & *ibi*, *n.* 244. dicit, quod dictæ fantellaſtræ non præſumuntur virgines: & quod ideo dicunt Doctores, quod coitus cum iſtis fantellaſtris non eſt punibilis, quando non ſunt alteri nuptæ, nec viduæ honeſtæ.

3 Item † adde, quod cognoſcens ancillas ſuas non punitur, Alexan. in *conſ.* 13. *n.* 6. *vol.* 7. & Gramm. *decif. ult. n.* 7. quod intelligendum eſt, ſi jam ab alio cognitæ fuerunt: ſecus, ſi ab eo ſtuprantur, quoniam tunc judicis arbitrio punitur, Menoch. *de arb. jud. caſ.* 293. vide etiam Boſſ. *in tit. de coitu damnato, & puniblis*, *n.* 26. *cum ſeq.*

4 Item † adde, quod ſtuprum non committit, qui ignoranter coit cum Moniali, Bal. *in c.* 1. *quib. mod. feud. amittat. el* 2. *ad fi. ver. Item dicit*, & ſimiliter ſtuprum non committit, qui virginem indutam veſte meretricali ſtupravit, *l. item apud* *Labeonem.* §. *ſi quis virgines*, *ff. de injur. l. nunc C. de epiſc. audien.* & Fely. *in conſil.* 15. *n.* 2. BAIARD.

5 (*b*) *Quæro, nunquid ſtuprum poſſit probari.*) Adde, † videndum Crav. *conſil.* 205. *nu.* 13. dum dicit ſtuprum probari ſaltem per famam. Et quomodo probetur; vide etiam Maſcar. *de probat. concluſ.* 1337. & per Ang. *in conſ.* 125. habetur, quod contra ſtupratorem etiam faciunt indicia plures conſanguinei patris puellæ ratione numeri concurrente veriſimilitudine, quod eſſet ejus amore captus, & per Afflict. *in uſib. feud. in tit. quæ ſint regalia*, *in verſ. contrahentium*, *verſ. multis*, habetur, quando poſſit perveniri ad torturam in crimine ſtupri.

Item † adde, quod non creditur mulieri dicenti, ſe fuiſſe 6 tentatam de ſtupro, Jaſ. *in conſ.* 72. *vol.* 1. Pariſ. *conſ.* 14. & 160. *volum.* 4. Boer. *decif.* 319. *n.* 7. Gram. *conſ.* 45. etiamſi cum ea maritus de violentia teſtaretur, licet aliter veritas haberi non poſſet, niſi aliæ concurrerent conjecturæ, ut ibi per eum, & Vulpel. *in conſ.* 94. *n.* 3. & Bertaz. *conſ.* 3. *n.* 2. *cum ſequen.* & *ibi n.* 18. tenet, quod nec matri creditur, & † mul- 7 to minus mulieri creditur de violentia, ſi copula carnalis intervenerit, Hoſtienſ. *in cap. continebatur, extra. de deſponſ. impub.* verum eſt, † quod vociferatio mulieris violatæ facit mag- 8 num indicium, Afflict. *in conſtitut. de raptu virg. n.* 24. *fol.* 78. Maſcar. *de probat. concl.* 1409. *n.* 27. *volu.* 3.

Item † adde, quod ſi vir, & mulier inveniri in actu com- 9 miſſionis, & inquiſiti de ſtupro aſſerunt, quod prius matrimonium ad invicem contraxerant, eis creditur concurrentibus aliquibus indiciis, & excuſantur, Bal. *de pac. jur. firm.* §. *injuria col. pen.* & Alexan. *in conſ.* 24. *n.* 15. *vol.* 2. & ſi alia non concurrerent, talis confeſſio non juvaret, Marſ. *in ſing.* 22. *incip. Confeſſio offenſi.* BAIARD.

(*c*) *Obſervatur in practica.*) Bonacoſſa *in verbo ſtuprum prima par.* ROS.

(*d*) *Sed quæro, quæ ſit pœna ſtupri.*) Adde de pœna ſtupratoris, tam ex jure civili, & Pontificio, quam ex foro conſcientiæ, per Jac. Menoch. *de arbit. jud. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 288. & per Carer. *in pra. crim.* §. *homic.* 6. *num.* 307. Qui tamen limitat duobus modis, *num.* 309. & 310. & *num.* 312. quid de eo, qui diu cohabitat cum aliqua, & retinet eam tanquam concubinam, ut evitet pœnam ſtupri. GIACH.

Sed quæro, quæ ſit pœna ſtupri.) Far. *d. q.* 147. §. *ſtuprum n.* 6. & *ſeq. ubi late.* ROS.

Sed quæro, quæ ſit pœna ſtupri.) Adde, † quod ultra pœ- 10 nam depoſitionis tenetur eam dotare, ſive ſeductus fuerit à puella, vel quod ipſe eam ſeduxerit: Plot. *in l. ſi quando*, *n.* 466. *cum plur. ſeqq. C. unde vi*: & ſi ſtuprum fuerit cum violentia, debent etiam in Monaſterium, vel carcerem intrudi, ita Diaz. *in c.* 77. *hic citato*, quem ſequitur Fol. *in pract. crim. can. in verſ. vel flagitium caruit. n.* 14. BAIARD.

(*e*) *Cum virgine.*) Inſaur. *decif.* 3. Menoc. *de arbi. jud. caſu* 288. Far. *d. q.* 147. §. *dos*, *n.* 97. & *ſeq.* ROS.

Cum virgine.) Adde, quod ſi laicus ſtuprans eam in uxorem non ducat, quia ſit uxoratus, vel quia nolit, aut non poſſit, tenetur de jure canonico ultra dotem conſtitutam alia pœna pecuniaria, ſive extraordinaria arbitrio Judicis ſecundum Corrad. *in pract. civ. tit. de ſtuprat.* *n.* 16. & Giclan. *in tract. de pœn. omniſar. coit. c.* 7. *n.* 2. & de pœna ſtupri, tam contra Clericum, quam Laicum, & tam in foro conſcientiæ quam de jure civili, & Pontificio, late per Menoc. *de arb. jud. caſu* 228. & quæ ſit pœna ſtupri in Regno Neap. commiſſi cum ſcalis Franch. *in decif.* 133. *n.* 3. *vol.* 2.

Item adde, quod etiam ſtuprator tenetur capere, & alere prolem naſcituram ex ſtuprata, ſi eam prægnantem reliquit, quod præſumitur, niſi probet, alios habuiſſe copulam cum ea, id eſt poſt triennium, uſque ad illam ætatem, qua ipſe ſe alere poterit ex lucris perſonæ ſuæ, & uſque ad triennium mater ſpurium alere tenetur, niſi tali mulier eſſet adeò pauper, quod oporteret eam manibus operari pro victu, quia lactando filium operari non poſſet, & eo caſu pater teneretur etiam infra triennium, ita Nevizzan *in Sylva nupt. n.* 25. Et præſumitur filius ſtupratoris, etiam quod per vim ſtuprum commiſſum fuerit, Bal. *in l. ſi qua illuſtris*, *verſ. quid ergo, ſi mater, C. ad Orfician.* ſed Boer. *in decif.* 241. *n.* 7. te- 11 net, quod quando mulier redditur prægnans, non præſumitur violentia; cum requiratur emiſſio ſpermatis utriuſque, hoc eſt relinquendum Medicis.

Item adde, † quod viſu perſona plura ſtupra committens 12 punitur pœna mortis propter reiterationem, & dicuntur plura, ſi ſunt duo, vel tria, ita tradit Gramm. in *voto* 17. ubi dicit, quod ita fuit judicatum & executum,

Item adde, † quod in muliere de jure canonico nulla eſt 13 pœna ſtupri, ſed de jure civili eadem eſt pœna, quæ de crimine adulterii, ſcilicet, ut puella, ſeu vidua verberata intrudatur in Monaſterium. Jo. de Plate. *in* §. *item lex Julia, de adulter. Inſtit. de publ. Judic. col. penult.* qui ad finem dicit, quod talis æquiparatio ſit de jure communi, tamen ſtatutum 14 imponens pœnam pecuniariam adulteræ non habebit locum in vidua, vel puella patiente ſe ſtuprari, ex *Syl. nupt. lib.* 3. *num.* 72. Idem tenet, & refert Joa. de Plat. Sed Afflict. *in titul. quæ ſint regalia*, §. *condemnatorum*, *nu.* 13. dicit, quod crimen ſtupri non eſt punibile in muliere lege civili, videlicet cum voluntare, ſive ſit virgo, ſive vidua, quia non reperitur jure cautum, niſi quando rapuit juvenem; & ibi reprehendit Angel. & Apoſtill. *in tractat. de malef. in verb. Che tu hai adulterato la mia donna.* ubi tenet, quod pœna ſtupri, de qua in *d.* §. eadem lege habet locum in muliere, quæ patitur ſe ſtuprari voluntarie.

Item adde, † quod datur cautela ad evitandam pœnam 15

ſtu-

Digitized by Google

ſtupri ſine violentia, ut proteſtetur, quod cum ea vult committere ſtuprum hac intentione, ut eam habeat in concubinam; & ſic excuſabitur ab omni pœna, ita tradit Afflict. *in c. quæ ſint regalia*, §. *condemnatorum*, *n.* 117. vel quod diu cohabitaverit, quia vetus ſtuprum præſumitur concubinatus. Mazzol. *in conſ.* 31. *nu.* 8. de hoc vide etiam Gram. *voto* 4. *n.* 15. Lud. Sard. *in tract. de legitim. in tit. de concub.* & Pereg. *de jure fiſci, lib.* 3. *tit.* 18. *n.* 6. ubi de prædicta proteſtatione.

16 Item adde, † quod ſtuprum commiſſum, antequam eſſet meretrix, non tollitur, ſi poſtea meretrix efficiatur, Ang. *in l. mater*, §. 1. *ff. de adulter.*

17 Item adde, † an dos ſit conſtituenda ſecundum dignitatem, & facultates ſtuprantis, an vero ſecundum ipſius virginis qualitatem, *deciſ. Pedemon.* 107. ubi deciſum fuit, dotandam eſſe ſecundum Hoſtienſ. *in rubr. de adulter. in verb. & qualiter punitur*, id eſt dos debetur, conſideratis pluribus, arbitrio Judicis, & quomodo Judex arbitrari debeat, vide Diaz. *in pract. crim. cano. in cap.* 77. *ver. Tertio quæro, qualiter.*

Item adde, † quod tutor ſtuprans pupillam deportatur, & ejus bona publicantur, Girlan. *de pœnis omnifar. coit. capit.* 9. *num.* 7.

18 Item adde, † quod licet puella ſtuprata liberaret ſtupratorem nihilominus ipſe dotem dare teneretur, patre ita volente, Flor. *in* 2. *part. ſummæ, titul.* 5. *cap.* 6. §. 1. quem ſequitur
19 Gabr. Saray. *in addit. ad Matthæſ. in ſing.* 99. ſed ego teneo contrarium, quod ſcilicet eam dotare teneatur, etiam patre nolente, quia pœna *cap.* 1. *&* 2. *de adulter.* non fuit impoſita ad vindictam, ſed ad bonum publicum, & ſpiritua-
20 le, ut per Bero *quæſt.* 84. *n.* 8. ubi hac ratione tenet, † quod ſi ſtatutum pœnam ſtupratoribus imponeret diverſam, non tolleret pœnam *d. c.* 1. *&* 2. quibus ſancitum fuit, ut ſtuprata in uxorem ducatur, & dotetur, ut infra dicam. Et licet Diaz. *in pract. crim. can. in cap.* 77. *verſ. quarto quæro*, primam opinionem tenere videatur eam limitando; tamen ego in opinione mea perſiſto, eo maxime, quod Diaz. præſupponit, ſtatutum eſſe ad favorem ſtupratæ, ut à ſtupratore dotanda ſit, & quod ideo favori ſuo renunciare poſſit, quod minime dicendum eſt, cum introductum fuerit ob bonum publicum, & ſpirituale, ut per Ber. *in loco ſupra citato.* Poſſunt tamen pater, & filia favori ſuo tacite renunciare nihil petendo.

21 Item adde, † quod ſtuprata non eſt tradenda conſanguineis ſuis abſque fidejuſſione, ne forte eam occidant, niſi matri, de qua lex confidit, quod eam non offendet, nec offendi faciet, ita tradit Afflict. *in conſtit. mulier, quæ dotarium, in* 6. *not.* Sed Follet. *in pract. crim. canon. in verſ. vel flagitium carnis, c.* 19. *n.* 15. tenet, quod nec matri ſine fidejuſſione ſit relaxanda; nam licet præſumatur ipſam adeo amare filiam, quod eam non offenderet, nihilominus non præſumitur, quod poſſit illam a vi, & potentia maſculorum liberare.

22 Item adde, † quod matrimonium tollit pœnas ſtupri, ſed non pœnam dotandi, Gabr. *conſ.* 173. *nu.* 15.

23 Item adde, † quod ſi puella ſtuprum committit poſt 25. annum, non punitur Afflict. *in conſt. in aliquibus, nu.* 75.

24 Item adde, † quod dicta dos non eſt danda, niſi cum nupſerit, nec ſufficit cautio de nubendo, nec tranſmittitur ad hæredes defloratæ, non nuptæ, Borgn. *in Repert. deciſ. ſuarum in verſicu. matrimonium, n.* 7. *cum ſeq.* ubi dicit, ita pluries judicatum fuiſſe in foro Frivizanenſi, quam refert, & ſequitur Clau. Berta. *ad conſil. patris ſui* 96. Sed ego vidi ſemper ſervari contrarium, & pluries etiam ſervavi, quod ſtatim deflorans cogitur ad ſolvendam dotam parentibus puellæ, quibus facta fuit injuria, vel ad deponendum, quia deflorans, ne cogeretur ſolvere dotem, poſſet multis fraudibus impedire ut maritum non inveniret, & hoc modo facilius deflorata invenit maritum. Bajard.

(*f*) *Dotem ſolvere.*) Dubium eſt, an virgini ſtupratæ ſint conſtituendæ dotes ſecundum dignitatem, & facultatem ſtupratoris, an vero ſecundum ipſius virginis qualitatem. Item an expenſæ factæ in cauſa matrimoniali ſint imputandæ. De omnibus vi. per Oſaſc. *in deciſ.* 107. Giach.

25 (*g*) *Sed quicquid ſit.*) Adde † quod in Regn. Neap. quidam Auguſtinus Scoppæ propter ſtuprum voluntarium cum quadam ancilla in domo Pattoni commiſſum fuit condemnatus a Magna Curia Vicariæ ad eam dotandam, & ad relegationem triennalem in inſulam, ut atteſtatur Gram. *in deciſ.* 107. per quam ſententiam apparet, † quod diſpoſitio dictorum *c. primi & ſecundi de adult.* ubique non ſervatur, & licet dicta ſententia per ſacrum Regium Conſ. revocata fuiſſet, non fuit propter qualitatem pœnæ, ſed quia conſtabat de inhoneſtate dictæ mulieris, ut *in d. dec.* apparet. Bajard.

26 (*h*) *Hæc autem omnia.*) Adde, † quod ista qualitas debet probari per accuſatorem, ſive querelantem, quia quilibet præſumitur honeſtus, Cæpoll. *conſil.* 58. *in fine*, ubi dicit,
27 † quod per complices delicti poteſt probari inhoneſtas. De hoc vide Boſſ. *in titul. de pluribus violent. num.* 65. *cum ſequ.* & ibi tenet Boſſ. quod ſtatutum requireret qualitatem honeſtatis, accuſans, ſive Fiſcus illam probare tenetur, ſed quod contrarium ſervatur, quia accuſati capitulant inhoneſtatem. Sed de hoc vide omnino Maſcat. *de probat. concluſ.* 1248. *num.* 21. *vol.* 3. ubi late de iſta quæſtione, & declarat dictum Boſſii. Et, quod qualitas honeſtatis a ſtatuto requiſita ſit probanda, vide Burſat. *in conſ.* 69. *num.* 4. Cephal. *conſ.* 206. *num.* 7. *&* 350. *n.* 24. Rimin. ſen. *conſ.* 17. *n.* 16. Rolan. *conſ.* 84. *nu.* 10. *vol.* 3. & ſi non eſſet probanda ſecundum opinionem aliquorum, ſaltem deberet allegari Soc. *conſ.* 274. & quod talis qualitas eſſet ponenda in inquiſitione, tenuit idem Rim. *in d. conſ.* 17. *n.* 16. & de hac materia vide Bertaz. *in conſ.* 50. *per totum*, ubi multos accumulavit tenentes, quod talis qualitas honeſtatis probari debeat, & in materia qualitatum, quæ requiruntur a ſtatuto, quando ſunt qualitates, quæ a jure præſumuntur, quando ſint probandæ, vide quæ appoſui *in q.* 85. *verſ.* ubi agitur de imponenda.

Item adde, † quod ſi probaretur, ſtuprum fuiſſe commiſ- 28
ſum de voluntate puellæ, vel cum ea conventum fuiſſe de pretio, ipſa puella perderet jus petendæ dotis; tamen pater puellæ poſſet agere actione injuriarum, & damni æſtimationem ſibi provenientis petere, quia majori eget pecunia ad eam dotandam, ita concludit Bernar. Diaz. *in pract. crim. canon. in c.* 77. *verſ. Quantum autem.*

Item adde, † quod inhoneſtas mulieris probari poteſt per 29
teſtes ſingulares; Gramm. *deciſ.* 107. *n.* 9. quæ inhoneſtas facit ſtuprum impunibile, ut ibi per eum, & Natt. *conſ.* 421. *n.* 12. *&* 13.

Item adde, † qua pœna teneatur ille, qui non intulit vim 30
virgini, ſed ſolum illam interrogavit, & appoſuit manum ad brachium, Bertaz. *in conſ.* 203. *vol.* 1.

Item adde, † quod ſtuprum non purgatur per longam co- 31
habitationem, vel per concubinatum, & quomodo, & quæ requirantur, vide per Gramm. *in vot.* 4. & an concubinatus probetur per diſparitatem perſonarum, & per longam cohabitationem Maſc. *de prob. concl.* 341. *&* 342. *vol.* 1.

Item adde, † quod ponens ſcalas ad feneſtras, ſive muros 32
alicujus mulieris honeſtæ cauſa violandæ ejus caſtitatis, punitur pœna mortis, ſi vero non eſſet mulier caſta, ſed meretrix, punitur pœna extraordinaria, Bal. *in l. fin.* 1. *lect. ff. de rer. diviſ.* Et ita executum fuit in Civitate Neap. ut atteſtatur Gramm. *in deciſ.* 36. ubi latiſſime de hoc tractavit, ſed ibi aderat bannum, de mandato Proregis emanatum.

Item adde, † quod ſtuprans viduam cognatam, vel aliam, 33
cum qua matrimonium eſſe non poſſit, pœna deportationis punitur, *l. ſi quis viduam*, *ff. de quæſt.* & ibi Marſ. & eadem
pœna punitur vidua, † ut ibi per eundem Marſ. *n.* 4. *cum ſeq.* 34
ubi hanc quæſtionem late examinavit. Bajard.

(*i*) *Honeſtæ vitæ.*) Et idem in ſponſo cognoſcente ſpon- 35
ſam immaturam 12. ann. vi. per Lud. Carer. *in pract. crim.* §. *Homic.* 6. *poſt n.* 103. Giach.

(*k*) *Alias vero.*) Adde, & vi. Natt. *conſ.* 421. *n.* 12. 13. Sed quid de illo, qui ancillam ſclavam ſtupravit, dic puniri extraordinarie, atque arbitrio judicis, quæ tamen pœna arbitraria ceſſaret, quando illa ancilla ab alio cognita fuiſſet, ut per Jac. Menoch. *de arbit. jud. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 293. Giach.

(*l*) *Quod intellige, ſi tale ſtuprum ſine vi, &c.*) Adde, † 36
quod ad hoc, ut ſtuprum dicatur cum violentia commiſſum, oportet, quod violentia ſit facta perſonæ, quia crimen violentiæ oritur crimen perſonale, Bart. *in l. ictuario, ff. quod illicite, ff. de public.* Ex quo ſequitur, quod ſi quis frangeret oſtium domus, vel thalami, & violenter ingrederetur, & non violenter cognoſceret, non diceretur commiſiſſe in coitu violentiam, ſed violenter tantum ingreſſum fuiſſe, ita in terminis conſuluit Caſtrenſ. *in conſil.* 27. *n.* 1. *&* 2. *vol.* 1. quem ſequitur Diac. *in tract. crim. lib.* 8. *cap.* 15. *n.* 3. *tom.* 2. licet And. de Iſern. *in tit. quæ ſint regal. in verſ. contrahentium inceſtas nuptias*, *num.* 40. *poſt med.* contrarium tenuerit.

Item adde, † quod proſternens in terram virginem, ſi 37
conatus eſt illam cognoſcere, per hoc non debet pœna capitis puniri, ut conſuluit Cuman. *conſ.* 95. Chriſtophorus, quem refert, & ſequitur Dec. *in l. ſi fugitivi, n.* 46. *C. de ſer. fugit.*

Item adde, † quod ille, qui per violentiam virginem ſtupraverit, vel eam de domo rapuerit, vel alibi aſportaverit, vel eam ſollicitaverit, & interpellaverit cum odioſis artibus, circumveniendo, quamquam ex pacto facto interveniat voluntas ipſius virginis, vel honeſtæ viduæ, tunc committens ſtuprum punitur etiam pœna capitis, ut per Afflict. *in tit. quæ ſint regalia*, §. *condemnatorum*, *nu.* 2.

Item adde, † quod ſtuprum violentum non tantum dici- 38
tur quando intervenit vis, & violentia vera, ſed etiam quando interveniunt blanda verba, & allectamenta, ac doloſæ promiſſiones & iſto caſu etiam punitur pœna mortis,

quia

quia illa promiſſio, & ſeductio eſt vis interpretativa, ita tradit Afflict. *in conſlit. ſi quis rapere*, 2. *not.* 3. *q. n.* 9. & Follei. *in pract. crim.* 1. *part.* 3. *num.* 16. & hoc procedit etiam, quod ipſa acceſſiſſet ad domum viri, ut ibi per Afflictum, ubi quoque babetur, quod ſtuprum voluntarium ſine alliciamentis punitur medietate bonorum omnium ſuorum fiſco applicandorum (licet ipſa ad domum viri acceſſiſſet, ſi vir eſt honeſtæ conditionis) & relegatione temporali arbitrio judicis, ſi vero ſit vilis perſona, fuſtigatur, & nihilominus in exilium mittitur, & uia eſt pœna, quæ imponitur de jure civili per text. *in* §. *item lex Julia. inſtit. de publ. jud.* quæ tamen pluribus modis limitatur per Grelan. *in tra. de pœn. omniſ. cort. c.* 7. *nu.* 3.

39 Item adde,† quod ſi quis probetur cognoviſſe mulierem per vim, quia illa elocutio poteſt intelligi activè, & paſſivè, ideo interpretabitur paſſive, ut excludatur delictum Bart. *in l.* 2. *in fine, ff. de duobus reis*, Abb. *in cap. dubium, el* 2. *col. ult. de elect.* Dec. *conſ.* 8. *nu.* 45. *vol.* 1.

40 Item adde, † quod mulieri afferenti, ſe vim paſſam, vel tentatam de ſtupro, ſeu ſtupratam, non creditur, Crav. *conſil.* 41. *num.* 2. Grat. *conſ.* 52. *num.* 28. Gramm. *conſil.* 45. *nu.* 1. & Bertaz. *conſil.* 3. *vol.* 1. & de violentia iſta vide Brunellum *in tract. de ſponſal. concl.* 18. *nu.* 10. *tom.* 10. ubi refert notabile exemplum de quodam judice, qui condemnavit accuſatum de bujuſmodi violentia ad dandam illi mulieri certam quantitatem pecuniarum, cui poſtea dedit licentiam auferendi illas pecunias illi mulieri, & cum non potuiſſet ob reſiſtentiam dictæ mulieris, mandavit, ut reſtitueret pecunias accuſato, quia multo magis defendiſſet corpus, ſi voluiſſet, ad illud carmen Ovidii.

Vim licet appelles, grata eſt vis iſta puellis.

Et vis videtur fieri, cum mulier magno clamore auxilium implorat, ut per Jodoc. *in ſua practica, c.* 95. *n.* 6. & 10. alias non dicitur violentia, ſi non intervenit reſiſtentia, Corn. *conſ.* 24. *vol.* 2. Et quando mulier diu tacuit, & diſtulit, accuſatus præſumitur innocens, quia ex tarditate præſumitur dolus, & Calumnia, Boe. *deciſ.* 42. *n.* 20. & Follei. *in pract. conjuria fol.* 250. Bajard.

(*m*) *Sed pone.*) Bonacoſſa *commun. opin. verbo virgo.* Boer. *deciſ.* 17. *in fin.* & 36. *n.* 56. Veg. *conſ.* 66. *n.* 24. *lib.* 1. Roſell. *in conſ. diverſ. crim.* 12. *lib.* 2. Horat. Lucius *in* 1. *vol. conſ.* 161. Far. *q.* 147. §. *ſtuprum, n.* 10. & *ſeq.* Item *q.* 147. *n.* 46. Vulp. *reſponſ.* 125. ubi late de viduarum materia, & alia de muliere, quæ ſtupro conſentit *n.* 49. & *ſeq.* Ros.

41 *Sed pone, quod ſtuprator dicat &c.*) Adde, † quod credendum ſit mulieri aſſerenti ſe defloratam Pariſ. *conſ.* 160. *vol.* 4. Follet. *in pract. crim. verſ. & ſi confitebuntur n.* 146. *folio* 327. Bajard.

42 (*n*) *Reſponde quod in dubio.*) Adde, † quod virginitas debet allegari, & ab ipſa muliere, & non a tertio ad hoc, ut præſumatur, Crav. *conſ.* 166. *n.* 5. ſed Maſcar. *de probat. concl.* 1410. *num.* 9. *cum ſeq.* dubitat de hoc dicto, quia virginitatis præſumptio eſt naturalis, cum ſit circa qualitatem inſitam à natura. Bajard.

(*o*) *Cum vidua nunquam vidi aliquem puniri.*) Adde tamen, quod ait Gul. de Cun. *in l. raptores, col.* 2. *C. de epiſ. & cler.* quem refert. & ſequitur Gramm. *col.* 4. *n.* 23. quem refert, & ſequitur Rolan. *ejus conſ.* 53. *n.* 26. *vol.* 2. Item, quod ſi quis cognoſcit virginem, vel viduam ſine violentia, & ſine armis, non habet locum pœna raptus: ſed ſi eſt nobilis, debet amittere dimidiam partem bonorum; ſi autem eſt vilis debet corporaliter puniri, non tamen, ut moriatur Giach.

(*p*) *Etiam, quando tale ſtuprum fuerit commiſſum.*) Ad-
43 de, † quod Senat. Pedemont. judicavit ſecundum affirmativam opinionem, intra annum luctus, *deciſ. Pedem.* 77. *in fin.* Et idem tenuit Rolan. *conſ.* 86. *n.* 42. *in* 2. Bertazz. *conſ.* 20. *n.* 42. & Vivi. *commun. opin. in ultima opin. in ver. uxor.* ubi dicit ſic vidiſſe ſervari, & minores non ſunt reſtituendi ad opponendam hujuſmodi exceptionem ſtupri, ad effectum, ut mulier perdat dotem, quia agitur de lucro captando ex delicto alterius, ſed reſtituitur, ubi agitur *de lucro mulieris:* Franch. *in deciſ.* 421. *n.* 9. dicit, veriorem eſſe opinionem tenentium, quod indiſtincte, vidua committens ſtuprum quovis tempore, dotem non amittat. Idem tenet Vulpell. *in conſil.* 123. quoad dotem, quo vero ad legatum, à marito ſibi factum, dicit eam eſſe privandam, & ab ejus petitione repellendam.

44 Item adde. † quod vidua propter adulterium commiſſum, vivente & ignorante marito, perdit legatum ei factum, & habetur pro revocato, & remanet penes hæredem mariti; ſi vero de adulterio commiſſo, marito vivente, non poſſit apparere, ſed duntaxat de ſtupro commiſſo in viduitate, legatum perdit, & applicatur fiſco, Ruin. *conſil.* 155. *n.* 3. & 4. *volu.* 3. vide etiam Neviz. in ſylva *nupt. lib.* 2. *in verſic. ſeni non eſt nubendum*, *n.* 45. ubi de omnibus, quæ perdit vidua ſtuprum committens. Bajard.

(*q*) *In judicando.*) Adde, vide per Crav. *conſ.* 205. *colu.* 4. *verſ. Nono poſito*, ubi *per* 4. *col.* conſuluit contra Paul. Caſtr. & ſequendo partem contrariam illam comprobat, & contraria diluit. Idem tenet *in conſ.* 304. *col. fin.* Giach.

(*r*) *Item vaſallus.*) Fat. *loco n.* 20. Ros.

(*s*) *Fuit aliquando.*) Theſaur. *d. deciſ.* 3. *in fin.* & *dec.* 148. & Fat. *d. q.* 148. §. *ſtuprum, n.* 30. & *ſeq.* Ros.

(*t*) *Nondum viripotentem.*) Adde, & fuſius vide per Jac. Menoc. *de arb. jud. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 294. vide, quæ dixi ſupra §. *Sodomia, verb. cum muliere*, & per Carer. *in pract. crim.* §. *homicid.* 6. *n.* 305. Giach.

(*u*) *Præterea crederem hoc relinquendum arbitrio Judicis.*) 45
Adde, quod idem tenet Menoch. *de arbitr. Jud. caſ.* 294. 46
ubi plene hanc materiam tractavit, & ibi habetur, quid
de virgine viri impotente in uxorem ducta, an maritus 47
puniatur: Et tenet, † quod uti ſtuprator puniri debeat: idem affirmat Afflict. *in conſl. ſi quis rapere, n.* 17. dicit tamen, quod in iſtis actibus de jure canonico malitia ſupplet ætatem, adeo, quod maritus puniri non poteſt, quia tunc matrimonium tali coitu conſummatur, dummodo virgo ita fuerit ætati proxima quod potuerit copula carnali conjungi, & non adſit violentia, vel poſt violentiam conſenſus accedat, eſt textus *in cap. de illis, de deſponſ. impub.* & ibi etiam poſuit alias quæſtiones in materia ſtupri, quas videre poteris. Bajard.

§. USURA.

SUMMARIA

Ex Claro

1 *Uſura quid ſit.*
2 *Uſura quibus modis committitur.*
3 *Uſuræ an ſint omni jure prohibitæ.*
4 *Et an de jure civili.*
5 *Et an pro uſura poſſit quis criminaliter puniri.*
6 *Caſus, in quibus uſuræ ſunt à jure permiſſæ.*
7 *Judæi an poſſint de jure communi uſuras licite exercere.*
8 *Uſurarum crimen eſt Eccleſiaſticum.*
9 *Uſura an probetur per teſtes ſingulares.*
10 *Uſurariorum pœna quæ ſit.*
11 *Uſurarius tenetur reſtituere uſuras.*
12 *Et an dominium rerum, quas extorſit ex cauſa uſurarum, in illum transferatur.*
13 *Uſurarius manifeſtus an poſſit teſtari.*
14 *Et an donare cauſa mortis.*
15 *Et quis dicatur uſurarius manifeſtus.*
16 *Uſurarii ſunt infames.*
17 *Uſurarius, qui aliquando excercuit uſuras, & poſtea deſiit fænerari, an adhuc dici poſſit uſurarius.*

Ex Additionibus.

1 *Uſura quid ſit.*
2 *Uſura directè contrahitur in mutuo, in ceteris contractibus indirectè.*
Uſura multifariè committitur, num. eod. & nu. 37.*
Uſura fit etiam circa frumenti mutuum, vel pecuniæ ad frumentum, remiſſivè, n. eod.
3 *Mutuans an liceat aliquid accipere ultra ſortem.*
4 *Mutuans granum, vel quid aliud, quod curſu temporis deterioratur pacto adjecto, quod non reddatur, niſi tali die, uſuram committit.*
Vendens carius ad tempus quando committat uſuram, remiſſivè, n. eod.
Uſura quomodo contrahitur annuo cenſu, remiſſ. n. eod.
5 *Uſura an præſumatur in dubio.*

6 *Et in materia uſurarum ſtandum eſt potius Doctoribus Juris Canonici, quam Theologis.*

7 *Teſtator confitens ſe fuiſſe uſurarium, ſemper talis extitiſſe præſumitur, ut hæres teneatur ad reſtitutionem.*

8 *Uſura piratica quæ dicatur.*

9 *Uſura quandoque colligitur ex contractuum conjunctione.*

10 *Et quomodo cognoſcantur contractus uſurarii, remiſſ.*

*10 *Execrabilior uſura quæ ſit.*

11 *Uſura decem, & novem rationibus prohibetur, remiſſ.*

12 *Uſura eſt prohibita lege Moſaica, Evangelica, canonica, autentica, philoſophica, & politica, id eſt, civili.*

Vendens rem habita fide de pretio cum intentione eandem minoris redimendi uſuram committit, n. eod.

13 *Uſurarii ultra pœnas canonicas an poſſint criminaliter puniri à Judice laico.*

14 *Et an ſit locus torturæ in hoc crimine.*

15 *Et quid in Regno Neap.*

16 *Et an Judex ſecularis in eodem Regno poſſit procedere ex officio contra uſurarios.*

17 *Et quid de jure communi, remiſſive.*

18 *Uſuræ in quibus caſibus ſint permiſſæ, remiſſivè.*

Et in quibus ſocietas, ſeu ſoccida ſit licita, remiſſivè, n. eod.

19 *Et quid de cambiis mercatorum, remiſſivè.*

20 *Judæi ex indulto Pontificis uſuras licitè exercent.*

Et in caſu prohibito poterunt puniri à Judice laico, n. eod.

21 *Uſurarum crimen an ſit merè Eccleſiaſticum, remiſſivè.*

22 *Uſura qualiter poſſit probari.*

Et an per argumenta, & conjecturas, n. eod.

Uſurarius manifeſtus quomodo probetur, remiſſ. n. eod.

23 *Uſura an probetur per teſtes, qui eam ſolverunt.*

24 *Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico.*

25 *Et quid in Regno Neap.*

26 *Uſurarius contractus probatur præſumptionibus & conjecturis.*

27 *Uſurarii quibus pœnis afficiantur.*

28 *Et quibus in Regno Neap.*

29 *Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico.*

30 *Et pœnam mutuantis ad uſuram non extenditur ad recipientem.*

31 *Uſurarius an excuſetur à pœna ob conſuetudinem malam, & injuſtam.*

32 *Uſurarius an ſit puniendus, ſi uſuras non recepit.*

33 *Et quid ſi duntaxat fuerit conatus fœnerari.*

34 *Uſurariorum bona mobilia deſcribi, & ſequeſtrari poſſunt.*

35 *Judex Eccleſiaſticus poteſt in crimine uſurarum ultra pœnas canonicas mulctam imponere, & ex officio procedere.*

36 *Judex coram quo civiliter agitur de uſuris, poteſt in eodem proceſſu injurioſum diffamatorem civiliter condemnare.*

*36 *Uſurarius manifeſtus non eſt in loco ſacro ſepeliendus.*

37 *Uſurarius manifeſtus quis dicatur, & quibus modis probetur.*

38 *Uſurarii ſunt infames ſola Judicis declaratoria.*

Montes pietatis aliquid accipere poſſunt, ſub n 19.

1 USura, eſt lucrum ex mutuo pacto debitum, vel
exactum. Et hæc eſt diffinitio uſuræ, tam
Theologorum, quam [b] Juriſtarum, ut dicit Alber.
in l jubemus, col. 4. *verſ. Quid de tali, C. de ſacroſanct. eccleſ.* [c] Committitur autem uſura multis modis, ſed de hoc cum magis ad civilem contractuum
materiam, quam criminalem pertinere videretur, diſ- 2
fuſe tractavi ſup. lib. proximo, ubi etiam dixi, an cambia mercatorum ſint licita, &c. [d]

[e] Sciendum eſt autem, quod uſuræ ſunt omni 3
jure prohibitæ, & in primis quidem de jure naturali,
& eſt communis opin. ut ait Didac. *lib. 3. reſolutionum,
c. 1. poſt nu. 5.* dicens, quod eam tenent frequentiſſimo
omnium conſenſu Theologi. Pariter etiam ſunt prohibitæ de jure divino, etiam Evangelico, & ita Theologi, & Canoniſtæ frequentiſſimo omnium conſenſu
exiſtimant, ut ait Didacus *in loco præallegato, poſt n. 5.
ver. Jure divino.* Item de jure canonico, toto *titul. de
uſuris*, & in hoc nemo dubitat

·Difficoltas eſt, an etiam ſint prohibitæ de jure 4
civili. Et in hoc quidem variæ ſunt Scribentium
opin. ex quo videtur, quod de jure civili uſuræ intra legitimum modum ſint permiſſæ, ſecundum opin.
quam dicit eſſe communem Alciat. *in c. 1. nu. 78.
de offic. ordin.* Et quod uſuras omnino non prohibeat lex civilis, dicit eſſe quaſi omnium Doct. communem opin. Chriſtopho. de Caſtill. *conſ. 36. poſt n.*
8. Caravita *ſuper 21. ritu magnæ curiæ numer.* 5.
Contrariam vero ſententiam, quod ſ. etiam da jure
civili, per jus authenticorum uſuræ ſint prohibitæ, tenuerunt communiter gloſſ. Legiſtarum, ut ait
Imola *in Clement.* 1. *num.* 8. *de uſur.* quem refert
Anan. *in cap. quia in omnibus poſt num.* 16. *de uſur.*
Et dicit Alber. *in leg. cunctos populos, poſt num.* 15.
C. de ſumma Trinit. & fide cathol. quod ita tenent
communiter Doctores. Dicit etiam Imol. *in l.* 1.
colum. 4. *verſic. & adverte, ff. de ſolut.* quod hanc
opinio. tenent communiter Doctores Legiſtæ, &
Canon. Hanc etiam dicit eſſe communem Abb. *in
capit. cum ſit generale, nu.* 18. *de foro compet.* quem
refert Didac. *in dicto capitulo* 1. *num.* 6. Jaſ. *in* §.
omnes, num. 14. *Inſtitut. de action. & in d. l. cunctos populos, num.* 47. Berou. *in rubr. de uſuris,
num.* 80. Et hæc opin. apud nos ſervatur, ut ſtatim ſubjiciam, & ab ea, tanquam veriori, & magis communi, non eſt aliquo modo in practica [f]
recedendum.

[g] Et ex hoc infertur, quod uſura apud omnes 5
reputatur res illicita, & prohibita, & ſic delictum,
& conſequenter propter uſuram poteſt quis etiam
criminaliter [h] puniri. Et fuit hæc opin. Jac. Butr.
in l. Improbum, C. ex quibus cauſ. infam. irrogetur,
quam dicit videri magis communem Corne. *conſ.*
19. *in littera G. lib.* 3. hanc etiam dicit eſſe communem Alciat. *in dicto c.* 1. *n.* 76. *& ſequenti* quem
refert Didac. *in epito. ſuper quarto decret. fol.* 78.
poſt n. 19. Et quamvis Roland. *conſ.* 75. *n.* 29. *lib.*
1. dicat, quod immo opin. contra Jacob. Butr. eſt
magis communis, & quod Alciat. dicens contrariam decipitur, nihilominos ſi recenſeantur auctoritates, nulli dubium erit, quod comperiatur Alciat.
verum dixiſſe, & ita pluries fuit judicatum per Senatum, puniendo tales uſurarios pœna extraordinaria, & facta fuit etiam ſpecialis delegatio, ut contra ipſos inquireretur, 22. Nov. 1555. P. N. Et licet
Corne. *in loco præallegato*, & aliqui alii loquantur in
judice Eccleſiaſtico, idem tamen dicendum eſt in judice laico, cum, ut dixi, ſecundum magis communem
opin. etiam de jure civili, uſuræ ſint prohibitæ. Et
ideo licet ipſe Senatus dicatur judex laicus, quia repræſentat perſonam Regis, qui eſt Princeps laicus, tamen, ut dixi, punit uſurarios pœna arbitraria, prout
etiam illos punit, & torturæ ſubjicit Parlamentum Pariſienſe, ut refert Molin. *in tract. de uſuris. n.* 156.

[i] Caſus autem, in quibus uſuræ ſunt permiſſæ, 6
tam de jure civili, quam de jure canonico, dixi ſupra *libro proximo.*

Hæc [k] autem concluſio, quod uſuræ ſint omni
jure

7 jure prohibitæ, ſatis de plano videtur procedere, quoad Chriſtianos: Sed quid dicendum de Judæis, nunquid ipſi de jure communi poſſunt licitè uſuras exercere? Reſpond. quod non. Et eſt commun. opin. ut dicit Curt. jun. *in l. ejus qui in provincia, poſt n. 5. ff. ſi cert. petat.* Et quod peccent Judæi fœnerando Chriſtianis, dicit eſſe commun. opin. Theologorum, & Can. Alexand. de Nevo *conſ.* 100. *nu.* 1. adeo, quod Eccleſia non debet, neque poteſt hoc peccatum permittere, nec tolerare, infligendo pœnam (*l*) neque propter aliquod majus malum vitandum, neque propter aliquod bonum, quod exinde ſequi ſperetur. Et eſt communis opi. Can. & Theolog. ut dicit Alexand. de Nevo *conſ.* 100. *num. 9. & 13. in fin. & conſ.* 101. *poſt n.* 14. ubi dicit ſe dolere malitiam Doctorum Chriſtianorum, qui conſuluerunt contra tam apertam veritatem. Et ſubdit rationem eſſe, quia nullus eſt offerens mercedem, qui petat conſilium, quod Judæi non poſſint fœnerari, nec reperitur aliquis offerens munera Principibus, ut Judæos expellant. Sed veritas iſta non dat præmia terrena, ſed æterna, &c. Sed certe quicquid ſit de jure, contrarium ſervatur de conſuetudine, nam ubique tolerantur Hebræi fœnerantes etiam in terris Eccleſiæ, licet illam conſuetudinem improbet Alexan. de Nevo *in conſ.* 102. *n.* 13. & dicat quod tanquam nutritiva peccati non valet. Quinimo ſi aliquis Judæus exerceat uſuras in Judaiſmo [ut ipſi communiter faciunt] & deinde efficiatur Chriſtianus, tenebitur ad reſtitutionem uſurarum, quas ante baptiſmum extorſit, ut dixi ſupra *lib. proximo.*

8 Hoc (*m*) crimen eſt merè Eccleſiaſticum. Et hanc dicit eſſe communem concluſionem (*n*) Didac. *in epit. ſuper 4. decret. fol. 78. num.* 19. Tu vero dic, quod eſt merè Eccleſiaſticum, quoad cognitionem juris, an ſ. contractus ſit uſurarius, vel ne: ſecus autem quoad factum, ut dixi infra, *hoc eod. lib. §. fin. quæſt. 37. verſ. quæro igitur.* Item quoad pœnam eſt communis fori, (*o*) ut ibi dixi.

9 Quæro (*p*) an crimen uſurarium poſſit probari per teſtes ſingulares? Dixi infra *hoc eod. lib. §. fin. q. 52. verſ. Dixi etiam.*

10 Sed (*q*) quæro, quæ ſit pœna exercentis uſuras? Reſp. quod punitur extra ordinem (*r*) arbitrio judicis.

11 Item tenetur uſurarius reſtituere uſuras. Hoc autem quomodo intelligendum ſit, & quibus caſib. procedat, & quid ſi habuerit remiſſionem à patre, & an etiam hæres uſurarii teneatur ad earum reſtitutionem, & pleraque alia ad hoc pertinentia, cum [ut dixi] ad civiles potius, quam ad criminales cauſas facere videantur, tractavimus ſupra *lib. proximo.*

12 Præterea dominium rerum, quas creditor extorquet à debitore ex cauſa uſurarum, non tranſit in ipſum uſurarium. Et hæc opin. eſt apud Theologos, & Canoniſtas communi omnium conſenſu recepta, ut atteſtatur Summa Sylveſtrina *in §. uſura. q. 6. n.* 1. quam refert, & ſequitur Didacus *lib. 3. reſolut. cap. 3. poſt num. 6. verſ. ſed ad hujus.*

13 Item uſurarius (*s*) manifeſtus non poteſt (*t*) teſtari niſi præſtita cautione de reſtituendis uſuris, ut dixi ſupra *lib. 3. §. Teſtamentum, q.* 26.

14 Item neque etiam poteſt donare cauſa mortis, ut dixi ſupra *lib. proximo, §. Donatio, q.* 7.

15 Sed (*u*) hic quæro, quis dicatur uſurarius manifeſtus? Reſpond. quod uſurarius manifeſtus dicitur ille, qui palam, & publicè fœneratitiam artem exercet, ita ut ipſa facti evidentia excuſari non poſſit: ita ſentit Bart. *in l. fur eſt manifeſtus, n. 3. ff. de furtis:* & in hoc omnes conveniunt, ut ait Didac. *lib. 3. reſolutionum, cap. 3. n.* 4. Item ſi quis coram Sacerdote, & teſtibus publicè fateatur ſe eſſe uſurarium, & mandet reſtitui uſuras, diceretur uſurarius manifeſtus. ita dixit Gloſ. *in c. quamquam in verbo Manifeſti, de uſur. in* 6. & eſt communis opin. ut atteſtatur Socin. *conſ. 127. n. 1. lib.* 3. Item ille, qui in judicio confeſſus eſt, ſe eſſe uſurarium, dicitur uſurarius manifeſtus, ita dixit Gloſſ. *in c. 1. in verbo, Manifeſtus, de uſuris, in ſexto,* quam Doctores ſequuntur, ut ait Didac. *in d. c. 3. poſt n. 4. verſ. item.* Præterea ille, qui tanquam uſurarius eſt condemnatus à judice, dicitur uſurarius manifeſtus, ſecundum Gloſſ. *in d. cap. 1. in verb. Manifeſtus:* quam dicit eſſe communiter approbatam Didac. *in d. cap. 3. poſt n. 4. verſ. quarto etiam.*

Punitur (*x*) etiam uſurarius, de jure civili, pœ- 16
na infamiæ, ut eſt text. *in d. l. improbum, C. ex quibus cauſ. infam. irrog.* Et ſcias, quod hæc infamia irrogatur ipſo jure, ſecundum Gloſſ. *in d. l. improbum, in Gloſſ. fin.* & eſt communis opinio, ut ait Didac. *in d. cap. 3. nu.* 2. Adde, quod hac infamia notantur etiam illi, qui exercent uſuras intra modum à jure civili permiſſum, quicquid dixerit Gl. prima, *in d. l. improbum*, contra quam tenent communiter omnes Doctores, ut ait Salyc. *in d. l. improbum, num.* 12. Gemin. *conſ. 77. poſt n.* 5. Et hanc opinionem contra illam Gloſſ. dicit eſſe communem Didac. *in d. cap. 3. poſt n.* 2. Et ex hoc infertur, quod uſurarius non poteſt eſſe teſtis, neque etiam in cauſa civili, ut dixi ſupra *lib. 2. §. teſtis.*

Ultimo quæro, nunquid ille, qui aliquando exer- 17
cuit uſuras, & poſtea deſiit fœnerari, dicatur uſurarius? Reſp. quod ſic. Et eſt communis opinio, ut ait Decius *in c. 1. n. 12. de probat.* Vide quæ dixi *in d. §. Teſtamentum, q. 6. verſi. Item quæro.*

ADDITIONES.

Ad §. Uſura.

(*a*) U*ſura eſt lucrum ex mutuo pacto debitum.*) Sed quod poſſit mutuans licite aliquid recipere, quando ſponte ſibi aliquid gratis offertur a debitore ſuo ultra ſortem gratia remunerationis nulla interveniente petitione, vel obligatione, ſeu pactione, vide late per Nattam ſuo *conſ.* 498. *num.* 28. ubi alios concordantes allegat, fallit tamen ubi mutuans habet mentem depravatam, ſperando aliquid conſequi, ut not. Abb. *in ca. conſuluit, in 1. not. de uſuris,* quia tenetur reſtituere, *num.* 5. utroque foro, *num.* 6. Quid ſi recipiatur aliquod ſervitium verbale, vel facti, vide per Abb. *in c. fin. eod. ſub numer.* 16. Giach.

Uſura eſt lucrum.) Uſura multa Peguerra *deciſ.* 30. 31. 32. 33. 34. 35. *&* 127. *in fin.* Vigell. M. I. R. *lib. 1. cap. 13. ſpecie 13. de uſur.* Rol.

Uſura eſt lucrum ex mutuo.) Adde, † quod uſura pluribus 1
modis diffinitur, & iſta eſt illa diffinitio, quæ videtur magis recepta, quod uſura eſt, quicquid ſorti accedit ex pacto, vel intentione præcedente, Ita Innocent. Abb. Card. Anan. *in c. 1. de uſur.* quam diffinitionem multis rationibus impugnat Covarr. *libr. 3. var. reſolut. c.* 1. aliam tradendo diffinitionem, videlicet, quod uſura eſt voluntas capiendi ultra ſortem lucrum aliquod temporale vi. & cauſa mutui principaliter, ſed utraque diffinitio, à Joa. Bapt. Lupo reprehenditur *in tract. ſuo de Uſur. comment. 1. §.* 1. & alio modo uſuram diffinit, dum dicit, quod uſura eſt lucrum receptum a creditore pro uſu rei mutuo datæ; ibi tamen concludit, quod ſi aliæ diffinitiones in jure ſunt periculoſæ, iſta eſt periculoſiſſima.

(*b*) *Juriſtarum.*) Adde his in materia uſurarum potius eſſe ſtandum Doctoribus juris canonici, quam Theologis ſecundum Anchar. in diſp. antiqui, & moderni temporis viri catholici, & Dec. *conſ. 3. n. 131. poſt n. 6. verſ. nec curandum* 602. *in 3. dub. & in c. ne innitaris in 1. lectn. in fi. de conſt.* ubi pulchre vide, & ad idem per Natt. *in conſ.* 250. *n.* 2. Giach.

(*c*) *Committitur autem uſura.*) Adde, † quod uſura com- 2
mittitur directè in mutuo, indirectè in cæteris contractibus *deciſ. Pedem. 65. n.* 36. Bero. *conſ. 168. vol.* 1. Menoch. *conſ.* 109. *num.* 28. & ob malam intentionem ſub quacunque verborum conceptione poteſt contineri, Natt. *conſ. 672. nu.* 9. Rimin. jun. *conſil. 463. n.* 30. & Menoch. *conſ.* 109. multas detegit artes, quibus quandoque à fenatoribus ignari homines occoquuntur, vide etiam Nat. *conſ.* 369. ubi tractat *de uſuris,* quæ committuntur mutuando frumentum, vel pecuniam ad frumentum; *& in conſ. 498. n.* 28. ubi tenet, † quod mu- 3
tuans poteſt licite aliquid recipere, quando ſponte aliquid

datur remunerationis gratia, nulla interveniente obligatio-
4 ne, ſiva intentione, & an licitum ſit locare bover ad gra-
num, vide Laur. Rodulphus *in tract. de uſur. q.* 23. &
mutuans granum, vel quid aliud, quod curſu temporis
deteriorari poteſt, pacto adjecto, quod non reddatur niſi
tali die, uſuram committit. Plot. *conſ.* 47. *num.* 2. & de
vendente cariori pretio ad tempus, quando non committat
uſuram, Beci *conſ.* 111. & quomodo committatur uſura
in contractu annui cenſus, Joa. Ant. de Nigr. *ſuper c. Reg-
ni in c.* 238. *n.* 27. *cum ſeq. & in Conſt.* 82. Pii Quinti, ubi
datur forma creandi cenſus.

Item adde, quod in dubio favore animæ judicandum eſt
5 pro uſura, Caſſana *conſ.* 63. *num.* 2. Bero. *conſil.* 198. *num.*
2. *vol.* 1. Burſat. *conſil.* 165. ſed in foro contentioſo, uſura
non præſumitur, & eam allegans probare tenetur, Bal.
conſ. 39. & 220. *vol.* 3. Crav. *conſil.* 48. *num.* 8. ubi ipſe
dicit etiam, quod in foro conſcientiæ opinio eligi debet in
dubio, quæ animæ ſit tutior, niſi quis eſſet ſolitus ſænera-
ri, quia tunc etiam in foro contentioſo in dubio contractus
judicaretur uſurarius, Dec. *in l. rogaſti*, §. *ſi tibi, in fin. ff.
ſi cert. pet.* & in materia uſurarum potius eſt ſtandum Docto-
6 ribus juris canonici, quam Theologis, ut per Alex. *in conſ.* 1.
col. 5. *vol.* 2. Dec. *conſ.* 111. *n.* 5. & Rim. jun. *conſ.* 177. *n.* 25.

7 Item adde, † quod ſi teſtator confeſſus eſt, ſe fuiſſe
uſurarium, præſumitur, quod ſemper fuerit ad finem, quod
hæres compellatur ad reſtitutionem, quia erit ſalubrius pro
anima defuncti, Anchar. *conſ.* 129. & Alciat. *de præſump.
reg.* 3. *præſump.* 1. *in fine.*

8 Item adde, † quod uſura piratica dicitur, ubi venditur
tempus, & qui, data dilatione, cum fidejuſſione vendunt
merces cariori pretio, eaſque per ſe, vel per interpoſitas
perſonas reemunt viliori pretio, deinde illas cariori reven-
dunt; & iſti ſunt meri latrones, Franc. Scagl. *ſuper ritib.
magn. Curiæ Vicar. ritu, uſura, n.* 7. *fol. mihi, poſt Caravic.*
223. & vide infra, 2. 12.

9 Item adde, † quod uſura colligitur aliquando ex duo-
rum contractuum conjunctione, *l. ſi ventri*, §. 1. *ff. de pri-
vileg.* & Bal. *in rubr. extra de offic. jud. num.* 4. & ad de-
10 cernendos aliquos contractus uſurarios, vide Cravet. *in
* conſil.* 145. *volum.* 1. Bajard.

10 (*d*) *Et c.*) Hic ſcias, quod uſura omnibus aliis execra-
bilior † eſt illa quam committunt mutuantes de nundinis ad
nundinas: licet contractus veletur ſub ſpecie venditionis,
vel permutationis, vel alterius contractus, cum excedat cen-
teſimam, ita Hoſt. *in ſum. de Uſu.* §. *in aliis autem caſib. verſ.
quod ſi quis mutuat pecuniam*, & uſuræ velatæ ſunt magis
puniendæ, quam manifeſtæ, quia magis delinquit, qui ſen-
tentiam legis ſalvis verbis circumvenit, quem is, qui con-
tra verba legis facit, ideo acrius puniri debet ut per Natt.
in conſ. 670. *ante num.* 12. Triginta, & ſeptem caſus, in qui-
bus accipere aliquid ultra ſortem licet, vide per Soc. *mihi
ſub regula* 6. Et nota, quod licet uſura non ſit de articulis,
nec de ſacramentis, tamen dicere uſuram non eſſe peccatum
eſt hæreticum, ut per Bello. *in conſil.* 78. *n.* 7. & quomodo
probetur uſurarum crimen, vida per Oſaſc. plenè *deciſ.* 72.
Et quid de vendente capitale mercium pro certa ſumma ſi-
bi ſolvenda cum pacto, ut ſibi ſolvantur, ut pura quinque
pro centenario in recompenſatione lucri, an dicatur contra-
xiſſe illicite, vide Hipp. Rim. Giach.

(*e*) *Sciendum eſt autem.*) Adde, quod uſura eſt probibi-
11 ta multis rationibus, ut per Marian. Soc. *in rub. de Uſu.* ubi
decem, & novem rationes poſuit, & multum diffuſè hanc
materiam uſurarum tractavit, & *ibi n.* 79. dicit, quod ven-
dens pannum, vel equum illi, qui mox eidem venditori
pro minori pretio eſt revenditurus, qui venditor fecit dila-
tionem temporis de pretio primæ venditionis, ut ſuam com-
mittit, ſi cum intentione redimendi ab eodem vendidiſſet.
Et uſura eſt prohibita lege Moſaica, Evangelica, canoni-
12 ca, authentica, philoſophica, & politica, id eſt civili, ſe-
cundum Ant. Corſet. *in conſ.* 25. *in prin. inter conſ. cri. diverſ.
tom.* 2. ubi latè proſequitur. Bajard.

(*f*) *Recedendum.*) Adde, & noviſſime per Oſaſc. *in deciſ.*
137. *n.* 13. *& in collect. mea com. opin. c. uſura*, 10. Giach.

Recedendum.) Adde Vulpell. *reſponſ.* 132. & 133. Ros.

(*g*) *Ex hoc infertur.*) Adde, † quod ſimiliter Jo. Bapt.
13 Lup. *in* § 4. *cap. quamquam, de uſur. n.* 18. tenuit magis com-
munem opinionem eſſe, quod uſurarii ultra pœnas canoni-
cas poſſunt criminaliter puniri per judicem laicum, & tam
uſurarii ſimplices, quam manifeſti, & ibi impugnat Menoch.
de arbitra. jud. caſ. 398. ubi tenuit in foro civili puniri non
poſſe. Hanc eandem opinionem, tanquam magis commu-
nem affirmavit *deciſ. Pedem.* 137. *nu.* 11. & Riminal. jun.
conſ. 369. *n.* 19. *& conſ.* 218. *n.* 72. ubi dicit, quod uſurarii pu-
niti per Epiſcopum, poſſunt etiam puniri per judicem laicum
pro exceſſu pœnæ, & hanc opinionem tenet etiam Gabriel.
lib. 7. *conſ.* 20. ubi tamen eam limitavit, quod licet uſurarius
criminaliter puniri poſſet, non tamen inquiri, & puniri
poſſet, per judicem laicum, allegando Soc. *in conſ.* 209.
& alios, ut ibi per eum. Sed dicta limitatio non eſt va-
ra, quando cauſa poteſt cognoſci per laicum, cum opinio
contraria, ut dixi, ſit magis vera.

Item adde, † quod in hoc crimine uſurarum poteſt irro- 14
gari tortura, Soc. *conſil.* 219. *in fine*, *vol.* 2. & Jo. Bapt.
Lup. *in tracta. de uſur. in c. quamquam, n.* 20. etiam ſi age-
retur civiliter, Nat. *conſ.* 369. *n.* 14. *vol.* 2. licet contrarium
tenuit Foll. *in pra. cri. can. in ca.* 20. *num.* 16. diſtinguendo
tamen, quem ſequitur Bertaz. *in conſil. crim.* 251. *nu.* 45.
vol. 2. ſed in Reg. Neap. in tali delicto non devenitur ad
torturam, ut per Maran. *in* 6. *p. in mat. Inquiſitionis, nu-* 15
mer. 127. *fol. mihi* 332.

Item adde, † quod Judex ſecularis in hoc crimine in Reg- 16
no Neap. non poteſt procedere ex officio abſque partis in-
ſtantia, niſi contra uſurarios manifeſtos *per Reg. Prog. Ca-
rol. V. incip. Uſurarum etiam voraginem, Prag.* 4. *in tit. de
uſurar. per quæ fuit correcta Conſtitutio Reg. Neap. incip. uſu-
rariorum*, permittens inquiri in iſto crimine uſurarum, ut
ibi declarat Afflict. & de hoc vide etiam Cavenſ. *ſuper ri-
tib. mag. Cur. Cara. ritu, item quod nullas*, *nu.* 9. *fol. mihi
poſt Cara* 208. vide etiam Carav. *in ritu* 20. *n.* 3. & deſiſten- 17
te accuſatore in quacunque parte judicii, judex poterit pro-
cedere in cauſa *per ritum* 21. & ibi Carav, qui tenet, quod
econverſo, ſ. mortuo accuſato de uſura procedere non po-
terit, ſed vide, quæ poſui infra *in q. ſi. ad verſ. ſcias etiam*,
& quando judex de jure communi in cauſa uſuraria poſſit
ex officio procedere, & an illud facere poſſit, nulla præce-
dente diffamatione, Lud. à Peguer. *in q. crim. c.* 35. Bajard.

(*h*) *Puniri.*) Adde fœneratorum pœnæ, quæ ex jure Pontifi-
cio atque Cæſareo exactiſſimo ſtudio explicantur, atque decla-
rantur per Jac. Menoch. *de arbit. jud. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 398.
vel 398. *per totum.* Giach.

Puniri.) Gabr. *tit. de cri. concl.* 20. Laur. Chirou. *cent.* 2.
q. 14. Far. *de ind. & tor. lib.* 2. *q.* 42. *n.* 36. 37. & 38. Ros.

(*i*) *Caſus autem*) Adde, videndos xxxvii. caſus, in qui-
bus accipere aliquid ultra ſortem licet per Soc. congeſtos
poſt *reg.* 6. *incip. accipere aliquid ultra ſortem*, & de qua ſu-
pra mentio fuit habita. Giach.

Caſus autem.) Adde, † quod Caſſa. *in conſuet. Burg. fol.* 18
767. *n.* 22. viginti caſus enumeravit, in quib. ſecundum eum
uſuræ ſunt permiſſæ, & ibi *fol.* 774. 2. 54. tractat, an, & in
quibus caſibus ſocida ſit licita, ubi plene, *& ibi n.* 53. an cam-
bia mercatorum ſint uſuraria, de quo vide etiam Rodulph. *in* 19
tract. de uſur. in 3. *p.* ubi latè dictam quæſtionem examinavit,
vide etiam Soc. *in tract. fallent. reg.* 3. *per totam*, Doct. *in l. ſi
in inſulam*, §. *uſuras ff. ſol. matr.* Carrer. *in tract. de har. in prin.
n.* 9. Alph. Guer. *in tit. de uſur. c.* 67. & Vi. *opi.* 1048. & 1049.
In quibus locis enumerantur circa 32. caſus, in quib. uſuræ ſunt
permiſſæ.

Itam adde inter alios caſus, quod ſi cives inviti cogun-
tur mutuare pecuniam Reipubl. vel Principi, poſſunt aliquid
ultra ſortem uſurarum nomine recipere, & uſura hoc caſu
utroque jure permiſſa eſt, Paul. de Caſtr. *in l. ſi quis neque cau-
ſam, in fine prin. ff. ſi cert. pet. & in conſ.* 19. Crot. *in l. nemo
poteſt, n.* 3. *ff. de leg.* 1. & Vaſq. *de ſucceſſ. creat. lib.* 1. §. 6. *n.* 22.

Item adde, quod Montes pietatis, qui a Civitatibus in ſub-
ventionem pauperum conſtituuntur, licet aliquid accipiant
pro mutuo; ut Officialibus de competenti ſalario ſatisfaciant,
nullam uſurariam pravitatem committunt, ut per Ant. Cor-
ſet. *in conſ.* 25. *per totum inter conſil. crim. diverſ. tomo* 2. & de
hoc caſu adſunt plures declarationes Sum. Pont. ad favorem
multarum Civitatum, quæ hujuſmodi Montes pietatis con-
ſtituerunt, & præſertim Innoc. VIII. pro Patria mea de anno
1488. 16. *Cal. Junii.* Bajard.

(*k*) *Hæc autem concluſio.*) Theſ. *deciſ.* 57. Ros.

Hæc autem concluſio.) Adde, † quod Judæis ex permiſſio- 20
ne, & auctoritate Apoſtolica licitum eſt uſuras, & uſura-
rum uſuras exigere abſque metu pœnæ, & Judæus uſura-
rius in caſu, in quo puniri poſſit, a judice laico puniri po-
terit, Bero. *in conſ.* 209. *volu.* 3, ſed lege Moſaica prohibita
erat uſura ſecundum Ant. Corſ. *conſil.* 25. *n.* 1. *inter conſ. crim.
diverſ. tom.* 2. Bajard.

(*l*) *Neque propter aliquod bonum.*) Adde ad idem, atque
vide per Oſaſc. *in ſua deciſ.* 137. *num.* 18. & 19. Giach.

(*m*) *Hoc crimen eſt mere eccleſiaſticum.*) Adde videnda, † 21
quæ poſui *in q.* 37. hic allegata *in verſ. Quæro igitur.* Et
in hac quæſtione, an crimen uſurarum ſit mere Eccleſiaſ-
ticum, vel mixti fori, late per D. Far. *in q.* 8. *n.* 134. *cum
ſeq.* & per Lud. à Peg *in c. cri. c.* 30. *& dec. Ped.* 138. Bajard.

(*n*) *Didacus.*) Vide tamen eundem *lib.* 3. *var. reſol. cap.*
3. *lib.* 1. Vulpell. *reſp.* 70. 2. 4. Dec. *tract. crim. lib.* 4. *c.* 26.
n. 3. Bajard.

(*o*) *Ut ibi dixi.*) Adde, & vide Natt. *conſ.* 369. *col.* 3. &
4. *in princ.* & per Oſaſc. *in deciſ. præall.* 137. *n.* 10. 11. & *in*
ſequen-

ſequentibus ad cootraria argumenta reſpondet, vide per eum.
Giach.
(*p*) *Quæro, an crimen.*) Adde, atque vide idem per Lop.
in ſuo tract. de uſu & commer. illici. in præfatio. ad c. quanquam,
de uſur. num. 27. & quid de aliis teſtib. ibid. numer. 26. Giach.
22 *Quæro, an crimen uſurarum poſſit probari.*) Adde † ultra
per auctorem tradita *in d. q. 53.* quod ad probandum uſuram
ſufficiunt probationes leviores, quam in alia cauſa non ſuffi-
cerent, cum ſit crimen difficili probationis propter cavilla-
tiones fœneratorum, & quod cootractus uſurarii velare, &
clandeſtine fieri ſolent, Alexand. *conſ. 46. col. 1. Vol. 3. & conſ.*
54. col. 1. volum. 1. Crav. *conſ. 73. num. 7.* & proceditur per
argumenta, & conjecturas etiam diverſæ ſpeciei, & licet
probationes non ſint neceſſario concludentes, tamen quan-
do eſſent aliquæ veriſimilitudines, ſaltem duæ ſimul junctæ
indocunt vehementem præſumptionem, etiam ſufficientem
ad condemnationem, Bald. Novel. *in conſ. 23.* viſis dictis
contractibus inſerto in primo vol. conſil. Corn. & Plot.
conſ. 83. n. 1. cum ſequen. &. quomodo probari poſſit uſu-
ra, & uſurarius manifeſtus, vide Maſcard. *in concluſ.* 1398.
& 1399. *volu.* 3.
23 Item adde, † quod teſtes, qui ſolverunt uſuras, probant
contra inquiſitum, vel accuſatum, ſi renunciaverint eorum
intereſſe, & commodo; Bal. *in l. dictantibus, C. de teſtem.*
Dec. *conſ. 342. num. 4.* Jaſ. *conſ. 78. col. 3. vol. 3.* Jo. Bapt.
Lup. *in tract. de uſur. com. 4. in c. quamquam, nu. 2.* Crav.
conſ. 73. num. 29. & ſeq. ubi addit, quod dictis teſtibus ma-
gis credendum eſt, quia deponunt de facto proprio, con-
trarium tamen tenet Burſat. *in conſ. 320. n. 89. & 90.* ubi
dicit, quod non ſunt omni exceptione majores, & quod
plene non probant. Et ſine dicta renunciatione, ſive pro-
teſtatione non eſſent idonei, Fed. de Sen. *conſ. 61.* Rom. *ſing.*
24 355. Fel. *in ca. perſonas, de teſtib.* Item adde, † quod in ſtato
Eccleſiaſtico fuit proviſum per Conſt. March. *lib. 3. c. 13.* quod
ſufficiant quatuoc teſtes, qui uſuras ſolverint, ſi in actis proteſ-
tati fuerint, ſe illarum repetitioni renunciare, addendo, quod
25 pauciores ſufficerent, ſi cum illis alia concurrerent adminicula.
Item adde, † Quod in Reg. Neap. *per Pragm. incip. Quia*
noviter, ſub tit. de uſurar. fol. 427. publica fama concurrente,
tres teſtes ſingulares de re propria teſtificantes ſufficiunt in
cauſa uſurariæ pravitatis. Item adde, quod teſtes, qui ſol-
verunt uſuras, faciunt fidem, quando deponunt in favo-
rem tertii, non ſunt ipſorum, Bal. *conſ. 361. vol. 5.* &
Crav. *conſ. 6. num.* 102. & in materia de modo proban-
di, vi. Jo. Bapt. Lup. *in tract. de uſur. com. 4. c. quamquam,*
numer. 22. cum ſeq. Crav. *conſ. 73. & conſ. 6.* Menoch. *de*
arbit. caſ. 235. numer. 25. vide etiam Nat. *in conſ. 369. nu-*
mer. 11. ubi tenet magis commun. opin. eſſe, quod uſu-
rarius noo poſſit convinci per teſtes, qui ab eo ſub uſuris
26 receperant, ſed quod poteſt ſubjici tormentis. Item adde, †
quod contractus etiam probatur uſurarius ex præſumptioni-
bus, & conjecturis, Jaſ. *in l. Prætor ait, n. 27. de edon.* Bajard.
27 (*q*) *Sed quæro, quæ ſit pœna exercentis.*) Adde, quod uſu-
rarii de jure communi irregulariter puniuntur arbitrio judi-
cis. Menoc. *de arbit. jud. caſ. 398. numer. 23.* & Bero. *in*
conſ. 206. numer. 22. vol. 3. obi atteſtatur de communi; vi-
de etiam Lud. à Peguer. *in q. crim. c. 30.* ubi reſolvitur, quibus
pœnis uſurarii puniantur, & quod Principes ſeculares in ſuis
Regnis poſſunt arbitrarie imponere pœnam contra uſurarios.
28 Item adde, † quod in Reg. Neap. adeſt pœna publica-
tionis bonorum, ut per Conſt. Uſurariorum, ubi Affict.
29 Item adde, † quod in ſtatu Eccleſiaſtico proviſum fuit
per conſtit. March. *c. 13. lib. 3.* quod ultra alias pœoas ſpi-
rituales a ſacris canonibus conſtitutas, uſurarii incurrunt,
pœnas centum ducatorum, ipſo facto Cameræ Apoſtolicæ
applicandorum. Item adde multas alias pœnas uſurariis
infligendas, per Jo. Bapt. Lup. *in tract. de uſur. com. 4. c.*
quamquam à nu. 2. uſque ad n. 18. Item adde, quibus pœnis
Clericus uſurarius jure Pontificio puniatur Covar. *var. reſol. li.*
30 *3. c. 3. num.* 3. Item adde, † quod pœna impoſita mutuandi
ad uſuram non extenditur ad recipientem, Boer. *deciſ. 48. nu-*
mer. 5.
31 Item adde, † quod conſuetudo etiam mala, & injuſta ex-
cuſat oſurarium à pœna, Bart. *in l. ſi quis fugitivus, §. apud*
Labeonem, ff. de ædili. edic. Roch. de Curt. *in tract. de con-*
ſuet. n. 129. Dec. *conſil. 170. col. 3. ad fin.* Gcat. *conſ. 87. num.*
21. *& conſ. 36. numer. 4. volum.* 2. Soc. iun. *conſ. 83. ad fi-*
nem, vol. 2. ubi fortius voluit non poſſe quem condem-
nari, niſi probaretur, tales contractus illicitos reputari,
idem etiam tenuit Crav. *conſ. 6. numer. 103. & conſ. 145.*
numer. 12. & Curt. Jun. *conſ. 239. numer. 58. vol.* 3. &
Bertaz. *conſ. 2. numer. 35. volum.* 1. obi multos alios accu-
mulavit, idem tenentes; & idem etiam tenuit Jo. Bap.
Lup. *in tract. de uſur. commun. 4. in cap. quanquam numer.*
65. cum ſeq. dicit etiam, quod ſi manifeſte apparet ex for-
ma contractus, uſuram eſſe commiſſam, talis conſuetudo
excuſaret à pœna, & allegat Nat. *conſ. 586. col. fin.* & idem
tenet Lup. *loco præcitato;* & quod conſuetudo fœnerandi
non excuſet à pœna temporali, multum egregiè tenuit Lud.
à Peguerra, omnino videndus *in quæſtionib. crim. cap.* 34.
Item adde, † quod uſurarius debet puniri, etiam quod 32
uſuras non receperit, quia uſurarius dicitur ille, cui facta
eſt promiſſio de ſolvendo uſuras, Jo. de Anan. *in c. mi-*
ſerabilem, de uſur. & Ant. de Burg. *in tract. de empt. &*
vend. in c. ad noſtram, numer. 6. uſque ad numer. 15. niſi
quoad pœnam, *c. quanquam, de uſur. in* 6. quia tunc re-
quiritur, quòd uſura fuerit exacta: alias uſurarius non poſ-
ſet puniri pœna *d. c. quanquam*, ut per D. Ant. de Burg.
in loco ſupra allegato, ubi hanc quæſtionem late examinavit.
Item adde, † quod ſolus conatus in crimine uſurarum 33
punitur, Menoch. *de arbit. jud. caſu 360. numer.* 83.
Item adde, quod in cauſa uſurarum poteſt fieri inven- 34
tarium bonorum mobilium, & ſequeſtratio, Caravita *in*
ritu 21. numero 13.
Item adde, quod Judex Eccleſiaſticus ultra pœnas cano- 35
nicas poteſt imponere aliam pœnam pecuniariam, & ex
officio procedere, Corn. *conſ. 19. vol.* 3. (licet aliter ſenſe-
rit Dec. *in conſ.* 170.) & Maran. *in pract. par. 6. in verb. In-*
quiſ. n. 111. ubi pleniſſimè diſputat, & cum Corneo concludit.
Item adde, quòd Judex, coram quo civiliter agitur con-
tra aliquem de uſuris, poterit condemoare civiliter injurioſum
diffamatorem in cauſa vertente coram ipſo Judice in eo-
dem proceſſu, ut per Crav. *conſ. 53. per totum.* Bajard.
(*r*) *Arbitrio Judicis.*) Adde rationem eſſe, ex quo venit
contra præceptum legis per Maran. *in praxi judic. in 6. &*
ultima parte princ. num. 121. & diſput. 5. num. 19. & Menoch.
de arbit. jud. eod. caſ. 398. num. 22. & 23. Adde etiam ac
fuſius vide per Maſver. *ad Prac. Papien. in liber. delin. ſuper*
Glo. 1. verbo incidenter, fol. 39. & in propoſito an Judex lai-
cus poſſit ſuper cauſa uſuraria cognoſcere, & uſurarios pu-
nire; item an Princeps ob ſubditorum utilitatem uſurarios
tolerare debeat, ultra ab Oſaſc. plene *d. deciſ. Pedemont.*
237. tradita, vide etiam plenius per Jo. Bapt. Lup. *in ſuo*
tracta. de uſu. & commer. illic in §. 4. l. curabis, C. de actio.
empt. numer. 68. & 69. Giach.
(*s*) *Item uſurarius manifeſtus.*) Quis ſit uſurarius manifeſ-
tus, & quibus probationibus talis probetur, vide per Jac.
Menoch. *de arb. jud. lib. 2. cent. 3. caſu 285. per totum.* Giach.
(*t*) *Teſtari.*) Adde etiam, quod ooo eſt † ſepeliendus 36
Guliel. de Lud. *ſing.* 123. Et uſurarium manifeſtum ſcienter
ſepeliens in cœmiterio, quando ſit ipſo jure excommunica-
tus, vide per Gloſſ. & Anchar. *in Clem. 1. numer. 8. de ſe-*
pult. & judex Eccleſiaſticus poteſt corpus ipſius ſequeſtrare,
dònec hæres caveat de reſtituendis uſuris, ita tenet Ang.
in Auth. ut defun. ſeu fune. in princip. & tradit Maran. *in pra-*
xi judici. §. ſeculare, vel Eccleſiaſticum, num. 58. & quis di-
catus manifeſtus, vide *in collect. mea comm. opin. §. uſura-*
rius, numer. 4. 5. 6. Quibus probationibus talis probetur,
vide per Cravet. *conſil. 155. & 156.* Et fuſius per Jac. Me-
noch. *de arbit. jud. caſu* 235. Et quod teſtamentum confiten-
tis in judicio ſe eſſe uſurarium non ſpecificando ulterius, va-
leat etiam non præſtita cautione: ex quo illa confeſſio non
obligat, neque probat propter omnimodam incertitudinem,
tradit Bal. *in l. unica, numer. 46. C. de confeſſ.* Ad hoc ten-
dunt deducta per Cravet. *ejus conſil. 262. colu. 2. & 260.*
colum. 1. & 3. ubi quamplura ſimilia deducit. Item quoad
ſepulturam adverte, quod uſurarius manifeſtus noo ſepeli-
tur Eccleſiaſtica ſepultura, etiam quòd illius hæres velit ſa-
tisfacere, niſi ipſe in morte ſua hoc mandaverit, per Abb.
in cap. quia in omnibus, numer. 4. eodem. Et etiam uſurarius
ſepultus in Eccleſiaſtica ſepultura debeat exhumari, ſi ſine
ſcandalo fieri poteſt, alias ſecus; ita oot. tradit Abb. *in cap.*
ſuper numer. 2. de ſtat. monach. & canon. regularium. Ad ma-
teriam ſcias, quod uſurarius cenſetur, qui perſonis indigen-
tibus frumento dat pecuniam, ita ut convertatur in frumen-
tum, & frumentum ipſum cenſeatur datum, cum pacto,
quòd ſolvatur pretium frumenti per menſem Majum, vi-
de per Natt. ejus *conſi. 369. in princ.* Ubi etiam uſura-
rius cenſetur creditor mutuans frumentum, cum pac-
to de recipiendo frumentum eo tempore, quo veriſimili-
ter erit pretioſus, & auſert libertatem ſolvendi ante illud
tempus. Item uſura contrahitur, † ſi quis emat frumenta 37
tempore, quo veriſimiliter valebat plus, ut ibidem, & per
Sylveſt. §. *uſura 1. numer.* 7.
Item emens frumentum novum ſibi dandum tempore re-
collectus non adjecto ex quo prædio, & pretium numera-
vit in pluri, quo tunc valebit, uſuram committit, ſecus
ſi dictum fuerit ex tali prædio. Vide per Nat. ejus *conſ.* 6-o.
Item emens frumentum tempore meſſium ſoluto pretio ven-
ditori, ita quod frumentum menſuretur ſibi tempore Paſ-
chatis uſuram committit per Nat. *ibid. numer.* 7.
Similiter ſi creditor, haud aliqua interveniente mora de-

bitoris, dat ei dilationem ad ſolvendum, & interim aliquid percipit, cenſetur uſurarius, quia videtur ei data dilatio pro uſu pecuniæ per Nat. *ibid. n.* 3. Item ementes ab Eccleſia toto tempore eorum vitæ certo pretio dato, ita ut poſt mortem eorum prædium ad Eccleſiam revertatur, quando dicantur committere contractum uſurarium, vide per Nat. *eod. conſ.* 670. *n.* 8.

Item ſocietas non dicitur, ſed mutuum, ſi quiſpiam det negotiatori pecuniam ad merces emendas, ita ut lucrum percipiat, periculum autem non ſentiat, & eſt contractus illicitus. Vide *in collect. mea comm. opin. in verb. contractus, num.* 1.

Similiter contractus non eſt licitus ſi tradatur alicui pecunia, & conſtituatur ſuper ea annuus cenſus, ſive reditus, donec de pecunia ſatisfecerit. At ſecus ſi talis annuus reditus conſtituatur ſuper re fructifera, vide *d.* §. *contractus, num.* 14.

Similiter, quod contractus præſumatur uſurarius, ſtantibus tamen parvitate pretii, & pacto de retrovendendo, etiamſi emptor non ſit ſolitus fænerari vide pro, & contra de communi, ac magis communi, *d.* §. *contractus, nu.* 29. 30. Sed ubi opin. affirmativa eſt magis tuta, ac ſalutifera. Limita tamen, atque ſublimita; *ut ibidem.*

Similiter, qui emit rem de præſenti minus, quam valeat, ex eo, qui differt traditionem rei emptæ, & ſolvit pretium jam conventum de præſenti, uſurarius eſt cenſendus: niſi dubium ſit, quod plus, vel minus ſit res valitura tempore traditionis, ut per Abb. *in c. naviganti, de uſuris, nu.* 6.

Vendens rem ad certum terminum plus quam de præſenti, quando dicatur contractum confeciſſe uſurarium, vide Abb. *d. c. naviganti, ult. not.* Sed plene vide per Marian. Socin. *tractat. de uſur.* 7. *quaſt. princ. ſub n.* 72. & plenius per Didac. *var. reſolut. lib.* 3. *cap.* 3.

Item uſura committitur, quando mercator convenit, ut ſibi ſolvatur certum quid annuum pendente termino ſolutionis ſortis, licet illud lucrum facturum fuiſſet veriſimiliter, vide hoc plene explicatum per diſtinctionem ſea caſuum per Aymo. Cravet. *ejus conſ.* 189. *num.* 7. *per totum, numer. ſeq.*

Item caſus ſuper venditione rerum fructuoſarum ad terminum, cum gravamine ſolvendi annuam penſionem pro pretio non ſoluto, vide pleno, ſubtili, atque elegantiori ſtudio diſcuſſum per inſignem Juriſconſultum, atque Theologum eruditiſſimum patruum meum D. Vincentium Giach. *in opuſcul. ſuis char.* 26. *uſque ad* 42. ubi quid Legiſtæ, quid Canoniſtæ, & quid Theologi ſentiant, habes explicatum.

Item an venditor, qui vendiderat rem, & confeſſus eſt pretium recepiſſe, quamvis poſtea fuerit ſubſequuta promiſſio, licite recipiat pro dicto pretio quid annuum. Item, an liceat carius vendere res immobiles occaſione dilatæ ſolutionis, & venditori aliquid annuum recipere, vide plene per Soc. *conſ.* 88. *vol.* 4. De iſto ultimo vide plene per Sylveſt. *in ſumm.* §. *uſura* 2.

Item maritus non poteſt convenire à principio, quòd ratione retardatæ ſolutionis dotis habito reſpectu ad quantitatem ſortis, debeatur aliquid ſingulis annis, & ſi fiat conventio, eſt uſuraria, ut per Soc, *conſ.* 103. *numer.* 10. *vol.* 4.

Pactum appoſitum inter ſocios ſuper inæqualitate lucri, & damni, an & quando valeat, vide per Ang. de Aret. *in* §. *de illa Inſtit. de ſociet. n.* 3. 4. *&* 5. Abb. *in c. naviganti col.* 2. *poſt n.* 11. *de uſur.* Et an poſſit apponi pactum, quod capitale ſemper ſit ſalvum, vide Abb. ubi ſupra *poſt numer.* 12.

Quod ſi mercator erat paratus proficiſci in aliam regionem, empturus merces, in quibus veriſimiliter fuiſſet lucratus centum, acceſſit amicus, & rogavit eum, ut mutuaret ſibi illam pecuniam, quam promiſerat ſibi reſtituere cum lucro ſeparato, nunquid contractus cenſendus uſurarius. Vide per Abba. *d. cap. naviganti. num.* 13. 14. Et fuſius per Socin. *d. tractat. ſub num.* 75.

Aliquis habet hic merces, quas intendit deferre ad aliam regionem & vendere pro cariori pretio, alius apparet hic, & offert idem pretium, quod poſſet habere in loco deſtinato, nunquid liceat facere hunc contractum: vi Abb. *in d. c. naviganti, num.* 15. omnino Sylveſtr. *in ſumm.* §. *uſura primo, num.* 21.

Clarum eſt, quod non eſt licitum aliquid recipere ultra ſortem ex pacto. Quid ſi recipiatur aliquod ſervitium verbale, vel facti, vi. per Abb. *d. c. naviganti, n.* 16.

Uſuram, an & quando committat ille, qui pecuniam acceptam ſub uſuris dedit alteri, cum hoc, quod ipſe uſurario ſolvat ſortem, & uſuras, vi. per Sylveſt. *in ſumma.* §. *Uſura.* 1. *poſt n.* 20. & quatenus in primo caſu diſtin. reſidet cum Joan. Calde. quod non committat uſuram. Adde per Rom. *ſing.* 341. ubi Apoſtil. quamplures alios modern. allegat, & ego de facto habui, & obtinui, & adducebam etiam ad hoc plenum conſ. Alex. 211. *vol.* 2.

Uſura, an ſit, ſi ad tui inſtantiam ceſſavi emere poſſeſſionem reddentem quotannis decem, & tibi mutuavi hoc pacto, ut ſingulis annis reddas mihi ultra ſortem decem, vide Sylveſt. *d.* §. *uſura. n.* 12.

Nunquid ſit licitum emere rem, ut carius vendatur vi. per Abbat. *d. c. fin. n.* 18. Alios caſus uſurarios vid. per Syl. *d.* §. *uſura,* 1. *n.* 33. *cum plurib. ſeq.*

Vendens carius, aut emens vilius, quando ſit uſurarius, vide per Sylveſt. §. *uſura* 2. *n.* 2. *uſque ad n.* 9. Soc. *d. tract. n.* 76. ponit caſum, quod non, quando poteſt veriſimiliter dubitari.

Emere, an, & quando liceat ſegetes, vel fructus proventuros, dum ſuperius allegavi Nat. *in conſ.* 630. adde, & vide Sylveſt. *d.* §. *Uſura* 2. *n.* 10. & Soc. *d. tract. n.* 77.

Uſura an ſit accipere fructus poſſeſſionis venditæ ob pretium non ſolutum, vi. Sylveſt. *eo.* §. *n.* 11. vide etiam Vincen. Giach. patruum meum *loco præcitato.*

Utrum ſit licitum emere annuum reditum maxime noviter inſtitutum, vi. Sylv. *eod.* §. *ſub n.* 12. ubi plene.

Quid de his, qui dant Monaſterio vel Eccleſiæ certam quantitatem pecuniæ, ut ab eis recipiant certas poſſeſſiones tradendas toto tempore vitæ ipſorum. Vi. *ibid. n.* 13.

Quid ſi quis emat actionem alicujus, vel ſummam certam minori pretio, ex eo, quia ſolvit ante tempus, vi. per Sylv. *eod. n.* 4. ubi plene caſum diſcutit.

Quid de emptione, & venditione cum pacto retrovendendi. ut *eod. loc. nu.* 15.

Quid ſi Petrus dedit in pignus pro centum mutuatis domum valentem centum & decem, hoc pacto, quod ſi in termino ſtatuto non ſolverit, impignoratio ſit venditio, vide per Sylv. §. *uſura* 3. *n.* 1.

Quid de marito, qui recipit poſſeſſionem, An & quando teneatus computare in ſortem, vi. per Sylveſt. *d.* §. 3. *n.* 2. Item quid ſi maritus accipiat, puta ſex pro centenario de dote non ſoluta, an & quando uſurarius dicatur. vi. *ibi. n.* 3. ſed adverte, quia non poteſt à principio convenire. Item adverte, quod qui dotem promittit, non poteſt ſe ex pacto obligare pendente dilatione ſtatuti temporis ad dotis reſtitutionem, ad ſolvendum certum quid pro centenario ſingulis annis, quia eſſet uſura. Et de his duobus vide *in collecta mea commun. opin. in prima parte* §. *uſura nu.* 3. *&* 4. ubi de crebriori.

Verum, ſi quis mutuet genero ſummam debitam pro dote, & tetro accipiat à genero poſſeſſionem, quam habuerat in pignus, poſſit talis mutuans lucrifacere fructus, quos gener lucrifaciebat, vi. illic *n.* 5. ubi dicitur, quod non, niſi liberaliter mutuaſſet, & gener liberaliter transtuliſſet in eum omne jus ſuum, quoniam tunc in vim donationis licite acciperet, per allegatos vi.

Item ſi emiſſet a genero jus præfatæ poſſeſſionis, quia tunc non poteſt eſſe uſura, niſi contrahat fraudulenter, & fingat ſe emere cum intendat mutuare. *eod.* §. *n.* 4. ubi tamen nihil allegat, ſed credo ex ratione præcedenti.

Utrum hæredes mariti poſſint ſimiliter facere fructus ſuos dictæ poſſeſſionis alimentando uxorem eo anno, quod dotem reſtituere non tenentur, ſi ſit in rebus mobilibus, quod non, vi. per Sylveſt. *ibi. n.* 6. ſed quid ſi hæredes uxori relictæ aſſignent poſſeſſionem in pignus, vi. per eundem *ibi. n.* 8. Et adde, quod uxori pauperi, & non habenti unde ſe aleret, niſi de ſua dote, vel etiam habenti: ſed intereſſe paſſæ ob moram-debitoris ſoluto matrimonio uſus fructus dotis ſine intereſſe debetur, ut per Affl. *decıſ.* 284. & Natta *conſ.* 495.

Proſequendo materiam; Adde, quod publicus uſurarius dicitur, qui publice vendit rem ad tempus plus, quam ad numeratum vendi poſſit pretio rigido, & ſummo, ut per Sylveſt. §. *uſura n.* 2.

Vendens pannum, vel equum pro centum illi, qui mox eidem venditori illum pro nonaginta eſt revenditurus, uſuram committit, ſi cum intentione reemendi vendidiſſet, at ſecus ubi non habuiſſet intentionem talem, ſed vendidiſſet ſine fraude, licet poſtea rem emiſſet ab eodem minori pretio, niſi ſit deceptio in pretio per Socin. *d. tract.* 6. *quaſt. prin. n.* 70.

A vendidit decem pannos B. pro florenis 500. ad unius anni terminum, ſi C. conveniat cum B. & ei de præſenti tradit 450. cum hoc, quod ipſe C. contentabit A. de 500. in die termini, quando contractus ſit uſurarius, ex omnium parte, vide per Soc. *eodem loco ſub n.* 82.

Mutuans alicui centum ad terminum, & ſimul eidem vendens res ultra dimidium juſti precii ſolvendi ad eundem terminum; quas alias is emptor ſine ullo mutuo non

fuiſ-

Digitized by Google

fuiſſet empturus, committit uſuram, ut per Soc. *numer.* 83. *eo.*

Item quotieſcunque cum mutuo ad terminum venderetur aliqua res pro minori, vel locaretur pro majori, mercede, *ibi, & in cap.* 1. *de Simon.*

Venditio cum pacto reluendi, & cum pacto, quod fructus computentur in ſortem, quando contractus præſumatur ſimulatus, & uſurarius; vide ubi ſupra per Marian. *n.* 89. 90.

Item contractus dicitur uſurarius, ſi emptor poſſet compellere venditorem ad reemendum, quandocunque placuerit emptori, venditor vero non poſſet compellere emptorem, *ibid. n.* 91. per Marian. Soc.

Et idem ſi pactum eſſet, quod emptio non duraret, niſi poſt quadriennium, ſed poſt quadriennium emptio ipſo jure reſcinderetur, *ibidem, num.* 92. qui *num. ſeq.* declarat prædicta procedere, quantum ad forum contentioſum. Quantum vero ad forum pœnitentiale non, vide per eundem.

Quod ſi venditor nolebat vendere, ſed mutuo accipere, & ideo celebratus eſt contractus cum pacto revendendi. Vide per Socin. *eodem loci ſub n.* 95. ubi contractum eſſe fœneratitium cenſuit, ſi emptor eſſet uſurarius, & venditio fuit ſecuta pro ea pecunia, quam percbat mutuo, alias ſecus ſine pacto prædicto, ſecus forte ſi præcederent alia verba, vel tractatus, puta, quia diceret emptor, quod non eſſet bene ſecurus mutuando, unde, ut eſſet ſecurus præceſſit venditio, quo caſu innuit Soc. contractum fœneratitium dici: vide per eum.

Venditio cenſus unius floreni ſuper prædio conſtituti, an ſit contractus uſurarius, vide per Socinum *eodem tract. ſub nu.* 99.

Idem venditio facta de reditibus alicujus Civitatis ad rationem quinque pro centenario, quando ſit contractus illicitus, & quando non, vide ibi, *n.* 10.

Item, venditio cenſus decem corbium frumenti ſolvendi annuatim de omnibus bonis venditis, an ſit contractus illicitus, vide per Soc. *ibid. n.* 101.

Item venditio uſus fructus poſſeſſionis magni valoris facta ab Eccleſia pro mille ad vitam fructuarii, an valeat, & ſit uſuraria, vide pro, & contra plenè per Socin. *ibidem poſt n.* 102. *per* 4. *columna.*

Item emptio de pecuniis reditibus ad vitam, an ſit licita, vide per eundem Soc. plenè *ibid. poſt n.* 103.

Item emptio de annuis reditibus alicujus prædii pro centum cum pacto, quod venditor reſtituto pretio contractum poſſit reſcindere, an ſit licita, vide plene Soc. *ibi ſub n.* 104.

Item emptio actionis ad conſequendam pecuniam numeratam, quod ſit contractus illicitus, quando tanta eſt parvitas pretii, quod ceſſio præſumeretur falſa, vel ſimulata, tenet Soc. ibi *poſt n.* 105. ubi bifariam conſiderat pretii parvitatem, vide per eundem.

Item venditio facta de penſione ad vitam ementis pro mille cum pacto, quod ſi emptor infra biennium deceſſerit, teneatur venditor illius hæredibus reſtituere quingenta, quod ſit licita, vide ibi. *n.* 106.

Item venditio facta pro mille de fructibus certi prædii pro annis XII. ex quo ſingulo quoque anno percipiuntur fructus valoris 150. an, & quando ſit licita, vide per Soc. illic *poſt n.* 7.

Et juſtum pretium in propoſito quod dicatur, vide per Soc. *ibi. n.* 108.

Item vendens oves, ex quibus ſingulis quatuor ſolidi quotannis de fructu percipiantur pro pretio ſolidorum duorum pro qualibet ove annuatim, durante vendentis vita ſolvendo, etiam ſi omnes morerentur, an licite contrahat, vide per eundem *n.* 109.

Item venditio rei valentis centum pro quinquaginta pacto hoc addito, quod ſi emptor illa non ſolverit infra menſem centum ſolvere teneatur, an ſit licita, vide pro, & contra ibi. per Soc. *n.* 110. Cogita. An poſſit dici, quod non ſit adjectum in pœnam, ut arguit Socin. Item, quod non ſit uſura, ſed pretii augmentatio, ut dicebat Bald. ibid. relatus, ſeu potius, quod debeat dici vera æſtimatio, ſeu reductio ad pretium juſtum, quod eſt potius dicendum, quia res reducitur ad juris terminos, ad tradita *in leg.* 2. *C. de reſcind. vend. & in cap.* 2. *& fin. emp. & vend.* Et hoc de facili, cum res redigatur ad ſuam primævam naturam, *l. ſi unus,* §. *pactus ne peteret, ff. de pact.* alia ad materiam vide per Socin. *ibid.*

Vendens rem juſto pretio, pacto adjecto, quod ſi pretium intra præfixum tempus non ſolverit emptor, teneatur ſolvere aliquid plus, committit illicitum, ſecundum Socin. *ibid.* quod verum non exiſtimo in ſolito negotiari, qui ob illam moram aliquod damnum ſit paſſus, vide *in collecta mea com. opin.* §. *Intereſt. n.* 8. 10. *&* 11.

Dans pecuniam mercatori ad mercandum pacto adjecto, quod capitale ſit ſalvum, & quod dans recipiat lucri partem, committit uſuram, vide per Soc. *ibi. ſub n.* 116. & de communi vide *in collect. mea commun. opin.* §. *contractus, n.* 1. *vel* 2.

Socius an poſſit paciſci, quod tres partes lucri ex quatuor ipſe percipiat? quod ſic, contra Theologos tenentes contractum ſocietatis illicitum tenet Marian. Socin. *eodem loci q.* 9. *n.* 121.

Tradens oves ad ſocidam, cum pacto, quod ex primis fructibus ovium recipiat capitale, quando licite agat, & quando illicite, vide per Soc. *ibi. n.* 127.

Item tradens oves ad ſocidam pro libris XX. quicquid de ovibus contingat, illicite contrahit, per Soc. *ibid. num.* 128. ubi teſtatur de communi Theologorum opin. quam etiam habes *in collect. mea commun. opin.* §. *tradens, numer.* 1.

Emens à Seio oves, ſeu vaccas, quas Seius non habet, hoc ſciente ipſo emptore, & illas locans eidem Seio pro certa annua penſione, vel faciens ſocidam ſiccam, ſeu in nube, illicite contrahit, in quantum ſciebat Seium carere dictis ovibus, ſive vaccis, vide per Socin. *eod. loci, q.* 33. *n.* 129.

Regula in materia ſocidæ, & ſocietatis eſt, quod quotieſcunque in contractu ſocietatis, aut ſocidæ admiſcetur mutuum verum, ut velatum, ratione cujus alterius ex ſociis conditio ſit deterior, talis contractus, quando dicatur illicitus, & quando non, vide per Soc. *ibid. ſub nu.* 132. ubi exempla ponit de mutuo velato, & vero.

Boves pro ſtariis viginti frumenti dandis quolibet anno quod contractus ſit licitus, & quando illicitus, vide per Socin. *ibid. n.* 133. ubi diſtinctionem ponit a Doctoribus communiter acceptam.

Seio tradidit boves Titius cum pacto, quod damnum, & lucrum ipſorum boum ſit commune, etiam ſi eſſet deteriorationis damnum. Vult tamen a Seio quolibet anno ſtarios decem frumenti, an, & quando contractus dicatur licitus, vel illicitus, vide plene ibidem per Soc. 37. *q. n.* 234. *cum ſeqn.* Et hic tene menti, quod uſura non poteſt appellari, quæ communiter reputabatur licita per ea, quæ plene tradit Cephal. *conſ.* 237. *n.* 28.

Item pactum inter ſocios initum, quod quis immittit tantum operam, pro ea parte, qua ſuſtinet lucrum, pro eadem ſuſtineat damnum capitalis; quod ſit illicitum, communem vide *in collect. mea com. opin.* §. *pactum. nu.* 8.

Nota, quod uſura prohibetur fieri non ſolum per Chriſtianos, verum etiam per Judæos, per Alex. *conſ.* 99. *n.* 11. *vol.* 6. & commune inquit Anan. *in cap. quia ſuper his. column.* 1. *verſ. præterea, de Judæ.* Et Chriſtianus, ſive Judæus faciens contractum uſurarium, vel dans pecuniam ad uſuram debet puniri arbitrarie: Corn. *in conſil.* 19. Videtur *nu.* 11. *verſ. non obſtam adducta, vol.* 3. Maran. poſt ſuum Speculum aureum *in* 5. *diſput. poſt num.* 22. Stracha *de Mercat. parte* 1. *n.* 31.

Item nota, quod ubi Judæus, qui haberet privilegium à Papa dandi pecunias ad uſuram, uſque ad certam metam, metam illam excederet, vel uſurarum uſuram exigeret, quod debet arbitrarie puniri, *ut in Addit. ad conſil. Lauden.* 47. *in fin.* Nec poteſt Judæus petere uſuras ultra tempus, quo pignus erat ponendum in ſortem.

Item pactum appoſitum inter ſocios ſuper inæqualitate lucri; & damni, an, & quando valeat, dixi relative ſuperius, & allegavi Angel. de Aret. *Inſtit. de ſoci tat.* Adde videndum de uſura in ſocietate quamplures caſus diligenter conſideratos per Mart. Navar. *in ſuo Enchir. fol. mihi* 489. *uſque ad* 494. quos nolui tranſcribere, ſed illos cum ſequentibus per te videto.

Item de peccatis circa depoſitum vide per eundem Mart. Navar. *in ſuo Man. fol. mihi* 447. *cum ſeq. a n.* 177. *uſque ad n.* 181.

De peccatis circa commodatum vide per eundem Navar. *eod. fol. mihi* 451. *a n.* 182. *uſque ad n.* 186.

De peccatis circa locata, & conducta vide per eundem Navar. *Enchir. fol. mihi* 453. *uſque ad* 460. *à n.* 187. *uſque ad num.* 199.

De peccatis circa jura, & tributa regia, & publica, vide per eundem Navar. *d. Enchirid. mihi fol.* 461. *n.* 220. *cum ſeq. per duas col.*

De peccatis circa pignora vide per eundem Navar. *d. Enchirid. fol. mihi* 463. *per duas col.*

De peccato uſuræ circa mutua, vide per eundem Navarr. *d. Enchir. fol. mihi* 465. *uſque ad* 474. *& a nu.* 206. *uſque ad nu.* 213.

Et

PRACTICA CRIMINALIS,

SIVE.

SENTENTIARUM RECEPTARUM

LIBER V. §. FINALIS.

HActenus de variis, ac diverſis criminibus dictum eſt: ſequitur nunc, ut de ipſa criminum cognitione, ac judiciis, quæ in criminalibus negotiis agitari ſolent, breviter videamus. Quamvis enim de toto judiciorum ordine, proximo libro tractare propoſuerimus, cum tamen hæc ipſa criminalia judicia pleriſque caſibus aliter, quam civilia tractentur, exiſtimavimus opportunum fore, ut ſtatim poſt cognitas delictorum ſpecies, ac qualitates, conſequenter quibus modis contra delinquentes ipſos procedendum eſſet, ſubnecteremus. Eſt autem hæc rerum criminalium materia longe omnium, quæ in foro verſantur, pulcherrima. Nulla enim adeo frequens, eſt nulla huic utilitate, aut gravitate comparari poteſt, cum hic non de tritico, aut oleo legato, ſed de hominum fortunis, exiſtimatione, ac capite agatur, quibus rebus nihil eſt in orbe terrarum pretioſius.

CAPITA QUÆSTIONUM.

I. *Quæ cauſa dicantur criminales, & quæ civiles.*

II. *Accuſatio criminalis, & actio civilis quando ſimul concurrere poſſint.*

III. *Quibus modis criminaliter procedatur.*

IV. *Inprimis conſtare debere, delictum commiſſum fuiſſe.*

V. *Quibus caſibus per inquiſitionem procedi poſſit.*

VI. *Diffamationem aperire viam judici ad inquirendum.*

VII. *Denunciationem aperire viam judici ad inquirendum.*

VIII. *Quomodo contra deprehenſum in flagranti crimine, procedi poſſit.*

IX. *Quemadmodum in notorio crimine procedatur.*

X. *Querelam partis aperire viam judici ad procedendum.*

XI. *Quomodo procedatur via inquiſitionis.*

XII. *Accuſationis materia explicatur.*

XIII. *Plures eundem, vel unus plures an accuſare poſſint.*

XIV. *Quæ perſonæ accuſare poſſint, vel non.*

XV. *Subjiciuntur nonnullæ quæſtiones, ad idem pertinentes.*

XVI. *Quæ perſonæ accuſari poſſint, vel non.*

XVII. *An pro omni crimine permiſſa ſit accuſatio.*

XVIII. *Quomodo procedatur in judicio accuſationis.*

XIX. *Quomodo procedatur in delictis per viam actionis, vel exceptionis.*

XX. *Quæ ſint genera judiciorum.*

XXI. *Tractatur de nonnullis judiciis, in ſpecie.*

XXII. *Quomodo judicia legitimè probantur.*

XXIII. *Quis modus in aſſumendis judiciis ſervandus ſit.*

XXIV. *Quæ perſonæ non poſſint in cauſis criminalibus teſtificari.*

XXV. *Teſtes, an in aliquibus caſibus torquendi ſint.*

XXVI. *Teſtes extra territorium degentes, quomodo examinari poſſint.*

XXVII. *Quid facere debeat judex, ſi contra delinquentem nulla ſint indicia.*

XXVIII. *Tractatur materia capturæ.*

XXIX. *Quid agendum ſit, ſi reus familiæ reſiſtat, vel eximatur, vel aufugiat.*

XXX. *Quibus caſibus reus ad Eccleſiam confugiens, tutus ſit ipſius Eccleſiæ immunitate.*

XXXI. *Quemadmodum rei citandi ſint.*

XXXII. *Procurator an in cauſis criminalibus ſit admittendus.*

XXXIII. *Excuſator an admitti debeat in criminalibus cauſis.*

XXXIV. *Quæ excuſationes pro reis abſentibus proponi poſſint.*

XXXV. *Quis in cauſis criminalibus ſit judex competens omnium incipiendo à ſummo Pontifice uſque ad privatum.*

XXXVI. *Clerici in quibus caſibus à Judice ſeculari poſſint pro eorum criminibus, judicari.*

XXXVII. *Quæ ſint crimina communis fori, in quibus uterque Judex tam Eccleſiaſticus, quam ſecularis, contra laicum procedere poteſt.*

XXXVIII. *Judicem loci delicti poſſe contra quemcunque, qui in ſuo territorio delinquat, procedere.*

XXXIX. *Judicem originis ac domicilii poſſe contra ſubditos ſuos etiam extra territorium delinquentes, procedere.*

XL. *Vicarii, an poſſint in cauſis criminalibus cognoſcere, & judicare.*

XLI. *Cauſæ criminales an poſſint delegari.*

XLII. *Juriſdictio in cauſis criminalibus, an poſſit prorogari.*

XLIII. *Judex in cauſis criminalibus, an poſſit tanquam ſuſpectus recuſari.*

XLIV. *Quibus modis contra reos contumaces procedatur.*

XLV. *De reorum comparentium examine, ac teſtium repetitionibus ac confrontationibus.*
XLVI. *Quibus caſibus reus carceri tradendus ſit, vel fidejuſſoribus relaxandus.*
XLVII. *Explicantur multa, quæ ad fidejuſſionis, de non offendendo materiam pertinent.*
XLVIII. *Quæ dilationes in cauſis criminalibus concedi debeant.*
XLIX. *Copiam indiciorum reo decernendam eſſe, dandumque terminum defenſionis.*
L. *De exceptionibus, quas reorum defenſores, contra proceſſus criminalis formam, proponere ſolent.*
LI. *De exceptione præſcriptionis perempta inſtantiæ, & hujuſmodi.*
LII. *De negativa probatione.*
LIII. *De exceptionibus, quæ contra teſtes in cauſis criminalibus opponi poſſint.*
LIV. *De exceptionibus, quæ adverſus inſtrumenta, actaque in cauſis criminalibus producta, proponuntur.*
LV. *De exceptionibus, quæ contra propriam confeſſionem opponi poſſunt.*
LVI. *Quid ſi reus contendat, ſe id, de quo imputatur, licitè facere potuiſſe.*
LVII. *Quid ſi oſtendat, ſe pro eodem crimine alias fuiſſe abſolutum, vel punitum.*
LVIII. *Quid agendum ſit ſi reus remiſſionem à parte offenſa habitam, exhibeat.*
LIX. *Quid ſi per gratiam à Principe liberatus fuerit.*
LX. *Quæ res in delictis à pœna excuſent, vel ſaltem proſint, ad pœnam mitigandam.*
LXI. *De publicatione proceſſus facienda. Et an in cauſis criminalibus concludatur, ita ut omnino præcluſa ſit poſtea via probandi.*
LXII. *Accuſatore non probante, reum eſſe abſolvendum.*
LXIII. *An in cauſis criminalibus locus ſit juramento, in ſupplementum, vel purgationem.*
LXIV. *Tractatur materia torturæ, quando, & contra quos inferri, ac repeti poſſit.*
LXV. *Reum, qui delictum confeſſus eſt, omnino condemnandum eſſe.*
LXVI. *Reum de crimine convictum, etiamſi illud non fateatur, condemnari debere.*
LXVII. *Quæ ſint genera pœnarum.*
LXVIII. *Ex quibus delictis reus ſit ultimo ſupplicio damnandus.*
LXIX. *Membri amputatio, quibus caſibus à lege imponatur.*
LXX. *Recenſentur aliæ etiam pœnæ corporales.*
LXXI. *De exilii pœna.*
LXXII. *Infamiæ pœna, quibus caſibus incurratur.*
LXXIII. *De pœna privationis officii, dignitatis, vel beneficii.*
LXXIV. *De pœna depoſitionis ab ordine, ſive degradationis.*
LXXV. *De pœna ſuſpenſionis.*
LXXVI. *De pœna interdicti.*
LXXVII. *De pœna excommunicationis.*
LXXVIII. *De pœna confiſcationis omnium bonorum.*
LXXIX. *De pœna confiſcationis certæ partis bonorum, vel aliquarum rerum.*
LXXX. *De pœnis pecuniariis.*
LXXXI. *De pœna talionis.*
LXXXII. *De pœnis ſtatutariis.*
LXXXIII. *De pœnis arbitrio judicis imponendis.*
LXXXIV. *Traduntur nonnullæ concluſiones, quas in cauſis criminalibus judicem ſcire oportet.*
LXXXV. *Explicantur multa, ad quæ Judex in pœnarum impoſitione maximè debet animadvertere.*
LXXXVI. *Unum pro alio puniri non debere.*
LXXXVII. *An ex ſola ſcientia delicti committendi, ſit aliquis puniendus.*
LXXXVIII. *Et an ex conſilio ad delinquendum alteri dato.*
LXXXIX. *Et an ex mandato.*
XC. *Et an pro auxilio delinquenti præſtito.*
XCI. *Et an ex ſola cogitatione quis puniatur.*
XCII. *Et an effectus ſive conatus ad delinquendum puniri debeat, etiamſi delictum conſummatum fuerit.*
XCIII. *Quemadmodum ſententiæ criminales proferri debeant.*
XCIV. *An à ſententiis criminalibus appellatio vel dictio de nullitate ſit admittenda.*
XCV. *De executione ſententiarum criminalium, pecuniariarum.*
XCVI. *De executione ſententiarum corporalium.*
XCVII. *Ex quibus cauſis executio ſententiæ capitalis ſit differenda.*
XCVIII. *Quæ executionem ſententiæ capitalis impediant.*
XCIX. *Quæ ſit forma exequendi ſententias capitales.*
C. *De cadaveribus damnatorum.*

QUÆSTIO I.

Quæ cauſæ dicantur criminales, & quæ civiles. q. 1.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Quæ dicantur cauſæ criminales, & quæ civiles.*
2 *Et, quid ſi pœna partim applicetur parti, & partim fiſco.*
3 *Et quid ſi agatur ad pœnam extraordinariam.*
4 *Et quid ſi nulla præcedat accuſatio.*
5 *Et quid ſi agatur per viam exceptionis.*

Ex Additionibus.

1 *Cauſæ criminales, vel civiles, quæ dicantur.*
2 *Et qui ſi contra ſtatutum quis in forenſem alienavit, remiſſive.*
3 *Et an in cauſa turbatæ poſſeſſionis ſit criminalis, vel civilis, aut mixta remiſſive.*
4 *Cauſæ criminales quæ dicantur in Reg. Neap.*
5 *Judex criminalis quando poſſit cognoſcere de cauſa civili, vel econtra, remiſſive.*
6 *Actio ex delicto privato quo jure oriatur ad favorem partis, & fiſci, remiſſive.*
7 *Et quando non oritur parti, nec oritur fiſco.*
8 *Et ſi pars excluditur à pœna, fiſcus etiam repellitur.*
9 *Cauſa criminalis dicitur quando pœna delicti applicatur fiſco.*
10 *Et quid ſi pœna conventionalis applicaretur fiſco.*
11 *Et quid ſi pars pœnæ applicaretur accuſatori.*
12 *Et quid de cauſa pacis ruptæ, remiſſ.*
13 *Lis conteſtata cum defuncto quando tranſeat ad hæredes*

IN (*a*) primis igitur pro intelligentia terminorum quæro, quæ dicatur cauſa criminalis, ſeu judicium criminale. Utilitas autem (*b*) hujus quæſtionis poteſt eſſe maxima, puta ratione competentiæ judicis: quia multi ſunt, quorum juriſdictio eſt particulariter circa criminalia, ut ſunt judices maleficiorum, in multis civitatibus Italiæ: & multi, quorum juriſdictio eſt ſolummodo circa cauſas civiles, ut ſunt vicarii prætorum. Et ideo multum intereſt intelligere, an cauſa ſit (*c*) civilis, vel criminalis, ad hoc ut ſciri poſſit, ad quem eorum pertineat ejus cognitio. Præterea circa modum procedendi: nam in criminalibus plerumque proceditur per capturam: ſecus autem in civilibus. Item in criminalibus non admittitur procurator: Item in criminalibus infertur tortura 1

reo, ſecus autem in civilibus regulariter. Item multi teſtes repelluntur à teſtificando in cauſis criminalibus, qui non repelluntur in civilibus. Pariter etiam circa diffinitionem ipſius cauſæ: in criminalibus enim requiruntur probationes luce clariores; in civilibus autem ſecus. Item in multis locis adſunt ſtatuta, quod in cauſis criminalibus non detur appellatio, neque reviſio, prout eſt generale decretum in hoc Ducatu, & alia hujuſmodi, quæ per te videre poteris in diſcurſu materiæ. Et ſic vides, quod hæc quæſtio eſt valde utilis, pro reſolutione multarum dubitationum, quæ quotidie circa prædicta contingunt. Scias ergo, quod in hoc articulo variæ fuerunt Scribentium opin. *(d)* Nam Gloſſ. *in l. lex Cornelia, in princ. in verbo Eorum, ff. de injur.* videtur ſimpliciter ſenſiſſe, quod quandocunque agitur de crimine, dicatur cauſa criminalis. Sed hæc opinio communiter reprobatur per Doctores, qui fere omnes concludunt, quod de crimine poteſt etiam civiliter agi, ut dicit Blanc. *in practica criminali, fol. 61. num.* 158. (*e*) Secunda vero fuit opin. Gl. in l. ſi qua per calumniam, *in verbo, Auri. C. de epiſcopis, & clericis,* quæ videtur tenere, quod quando pro crimine imponitur pœna corporalis, cauſa dicatur criminalis; quando vero imponitur pœna pecuniaria, cauſa dicatur civilis. Sed hæc etiam opin. communiter non tenetur, ut ait Decian. *in rubr. de judiciis, in decretalibus, num.* 94. *in* 1. *lect.* Illa etiam communiter reprobari attestatur Blanc. *in loco præallegato, verſ. ſecunda opinio.* nam in publicis judiciis plerumque imponitur pœna pecuniaria, *ut in §. primo. Inſtit. de publ. jud. & ſimilibus.* Et tamen certum eſt publica judicia eſſe criminalia, ut eſt tex. *in l.* 1. *quando civilis actio crim. præjud.*

Tertia fuit (*f*) opinio Abb. *in rubr. de jud. nu.* 5. quod ſcilicet; Aut agitur principaliter ad effectum, ut quis pro delicto puniatur pœna ordinaria: & tunc cauſa dicatur criminalis, ſive pœna applicetur fiſco, ſive parti: Aut non agitur directo, ut puniatur pœna ordinaria: & tunc ſemper dicatur civilis. Sed certe hæc etiam doctrina Abb. communiter reprobatur, ut dicit Maranta *in ſuo Specul. fol.* 21. *numer.* 2. & videtur eſſe contra textua, quos allegat Aretin. *in ea rubr. poſt num.* 19.

2 Quarta *(g)* igitur fuit opinio Gloſ. *in l.* 3. *in princ. in verbo,* Centum aureorum, *ff. de ſepulchro viol.* quæ tenuit, quod quando pro crimine agitur ad pœnam applicandam parti, judicium dicatur civile, quando vero agitur ad pœnam applicandam fiſco, tunc cauſa dicatur (*h*) criminalis. Et hanc tenent omnes, ut dicit Barbat. *in ead. l.* 3. *in princ.* quem refert Abb. *in d. rubr. de judiciis, nu.* 5. & Zaſ. *conſil.* 9. *num.* 1. *lib.* 1. & dicit Joan. de Platea *in l.* 2. *in ultimis verbis, C. de iis, qui ex pub. ratio. lib.* 10. quod iſta Gloſſ. communiter tenetur per Doctores quem refert Gomeſ. *Inſtit. de actio. in princ. poſt nu.* 18. relatus, & ipſe per Cephal. *conſil.* 141. *nu.* 21. *lib.* 1. Idem dicit Curt. jun. *in rubr. ff. de jud. n.* 18. quem refert Duennas *regul.* 15. *in* 2. *ampliatio.* Hanc etiam opin. dicunt eſſe communem Canoniſtæ *in d. rubr. de judic.* & in ſpecie Aret. *num.* 19. & Dec. *num.* 95. *in* 1. *&* 2. *lectura, num.* 51. quem refert Afflict. *in* 3. *parte conſtitut. Regni, rubr.* 32. *§. varietates, n.* 9. & Ripa, *in d. rubr. nu.* 91. *& ſequenti, &* Ceph. *conſil.* 35. *nu.* 31. *lib.* 1. Barb. *in tractat. de teſtib. in* 3. *par. n.* 2. licet in libro meo videantur eſſe corrupta ejus verba; Corſet. *in repet. Abb. in verbo Judicium,* Jaſ. *in rubr. C. de jud. n.* 2. quem refert Apoſtil. ad Feiy. *in d. rubr. de jud. verſ.* 7. *& ult.* & Villalob. *in ſua collecta communium opinio. in littera C. n.* 25. Bertran. *conſ.* 247. *in primis verbis, lib.* 8. Dec. *in l.* 2. *poſt n.* 41. *C. de edendo.* Sapia *in l. Imperium, n.*

17. *ff. de juriſdict. omn. jud.* Maranta *in ſuo Specul. fol.* 21. *n.* 2. *& ſeq.* Apoſtil. ad Abbat. *in loco præalleg. ſub n.* 5. *in verbo, Fortiter.* Socinus jun. *conſil.* 99. *n.* 26. *lib.* 2. Do. Ant. de Padilla. *in l. tranſigere, poſt nu.* 106. *C. de tranſactionibus.*

Ex quorum omnium dictis habes, quod tunc judicium dicitur civile, quando agitur ad commodum privatum, ſive cauſa deſcendat ex delicto, ſive ex contractu: illud autem dicitur criminale, in quo agitur ad commodum publicum, ſive ſit imponenda pœna corporalis ad publicam vindictam, ſive ſit ex delicto imponenda pœna pecuniaria, quæ veniat applicando fiſco. Et ab hac opinione, quæ communis eſt, & vera, (*i*) nullo pacto eſſet conſulendo aut judicando recedendum. (*u*)

Ego tamen pro clariori intelligentia, in primis volo ut ſcias, quod in hoc propoſito poſſunt conſiderari duo genera delictorum: Primum, per quod offenditur publica juſtitia, ſine injuria, ſive offenſione alicujus tertii, prout eſt crimen hæreſis, ſimoniæ, & hujuſmodi: (*k*) Secundum, per quod offenditur non ſolum publica juſtitia, ſed etiam fit offenſio, ſeu damnum tertio, prout eſt homicidium, incendium, furtum, & ſimilia. Ex prima ſpecie delictorum, una tantum actio oritur, quæ eſt ad vindictam publicæ juſtitiæ, quia cum non agatur de offenſione alicujus perſonæ, nulla poteſt alicui competere actio ad intereſſe. (*l*) Ex ſecunda autem ſpecie duplex oritur actio, una quæ tendit ad publicam vindictam, alia quæ tendit ad reſarciendum damnum, ſeu intereſſe partis offenſæ. Et ideo ſi aliquis committat violentiam in bonis alicujus, poteſt contra eum agi ad pœnam impoſitam à lege, vel ſtatuto, pro vi publica, vel privata. Et hæc actio competit cuilibet de populo, cum ſit ad publicam vindictam. Poteſt etiam ille, in cujus bonis commiſſa eſt violentia, agere ad emendam damni, & intereſſe. Et hæc actio competit tantummodo parti offenſæ, cum tendat ad privatum commodum.

Scias etiam duo eſſe genera pœnarum, quæ pro delictis imponuntur, ordinaria, ſ. & extraordinaria. Ordinaria dicitur, quæ à lege, vel ſtatuto eſt impoſita committenti illud delictum, quod in judicio deducitur, puta, pro homicidio pœna capitis, pro furto pœna fuſtigationis, vel perforationis auriculæ. Extraordinaria eſt, quod quis propter crimen privetur officio, beneficio, dignitate, adminiſtratione, tutela, vel ſimilibus.

Item ſcias, quod in caſibus, in quibus oritur ex crimine duplex actio, ut ſupra dixi, poteſt offenſus utramque proponere, ſcilicet illam, quæ tendit ad vindictam publicam, & illam, quæ tendit ad intereſſe privatum. Et poteſt utramque intentare ſimul in eodem libello, licet non æque principaliter, ut dixi infra, *quæſtio proxima verſ. & hac quidem.*

Poteſt etiam proponere alteram actionem tantum, vel petendo ſimpliciter, quod puniatur, nulla facta mentione privati intereſſe, vel petendo ſimpliciter reſtitutionem rei, non agendo ad pœnas pro delicto à jure impoſitas. Præterea etiam poteſt proponi crimen adverſus aliquem ad alium finem ſcilicet neque ut puniatur pœnis juris, neque ut damnum reſarciat, ſed ad pœnam extraordinariam, puta, ut privetur beneficio, vel tutela, ut ſupra dixi.

Poſtremo poteſt etiam ad alium effectum proponi, puta, ad repellendum aliquem à teſtimonio, vel ad debilitandum ejus teſtimonium, excipiendo adverſus eum, qui in teſtem producitur de aliquo crimine, ut dixi infra *quæſtio.* 46. *verſic. Per exceptionem.* Et ſic colligendo omnia ſupradicta, habes multos caſus, in quibus diverſimode crimina in judicium deduci poſſunt.

Primus eſt, quando agitur ad pœnam ordinariam

corporalem, nulla facta mentione privati intereſſe. Et hoc caſu nulla eſt controverſia, quin tale judicium dicatur criminale, & in hoc nemo dubitat.

Secundus (*m*) autem eſt caſus, quando agitur ad pœnam pecuniariam tantum fiſco applicandam: & in hoc variæ fuerunt opinio. inter Doctores, ut ſuperius dixi: ſed magis communis opin. eſt contra Gloſſ. *in dict. l. ſi qua per calumniam*, quod ſcilicet etiam ſi agatur de pœna pecuniaria tantum, nihilominus ſi illa eſt applicanda fiſco, cauſa dicatur criminalis.

Tertius (*n*) eſt caſus, quando ſimul cum pœna corporali, ſive pecuniaria fiſco applicanda, proponitur etiam intereſſe partis, puta, quia aliqua pars applicetur etiam ipſi parti offenſæ, vel quia pars ultra pœnam, agat etiam incidenter ad rei reſtitutionem, vel refectionem damnorum, &c. Et tele judicium à pleriſque appellatur mixtum; ſcilicet criminale, quatenus concernit publicam vindictam, & civile, quatenus concernit intereſſe privatum. Et Boſſ. *in titul. de appellat. numer.* 8. atteſtatur, quod hæc eſt communis opin. prout etiam ſentire videtur Jaſon. *in d. rubr. C. de judic.* & Gomeſ. Arias *ſuper l.* 80. *Tauri*, *num.* 10. *in fin.* Sed ego puto eſſe advertendum, quia ſi ex natura condemnationis neceſſario ſimul cum pœna publicæ vindictæ, venit etiam intereſſe partis, puta, quia idem ſtatutum pro furto imponit pœnam ſcutorum 10. verſus fiſcum, & quinque verſus partem, vel quod fur fuſtigetur, & reſtituat rem furatam: certe judicio meo abſurdum eſſet dicere, quod hæc cauſa dicenda eſſet mixta, ſcilicet partim criminalis, & partim civilis. Et ideo proculdubio de ea tota judicandum eſt ſecundum ejus digniorem partem, & ſic tanquam de mere criminali. Sed ſi intereſſe partis venit tanquam quid ſeparatum, & non de neceſſitate connexum, puta, quia refectio damnorum vel reſtitutio rei ablatæ, veniat non ex eadem lege, vel ſtatuto, ſed ex alia, tunc forte poſſet habere locum opin. de qua per Boſſ. *in loco prææallegato*, ut ſcilicet tale judicium cenſeri debeat partim criminale, & partim civile. Ego tamen ſemper vidi per Senatum rejici appellationes à condemnationibus damnorum, vel expenſarum litis in cauſis criminalibus, ſive veniunt ex eadem lege, ſive ex alia, ſed ſolummodo admittitur appellatio, ſine reviſo reſpectu exceſſus.

Quartus (*o*) caſus eſt, quando ſolummodo agitur ad intereſſe partis, puta rei reſtitutionem, vel refectionem damnorum, &c. Et tunc nulla eſt difficultas quin judicium dicatur mere (*p*) civile, licet agatur pro delicto, quicquid dixerit Gl. *in d l. lex Cornelia*; contra quam eſt comm. opin. ut ſup. dixi.

Quintus (*q*) eſt caſus, quando agitur ad pœnam extraordinariam, puta, privationem officii, ſeu beneficii, & nihil applicatur fiſco, & hoc caſu judicium dicitur civile, non autem criminale. (*r*) Et in hoc omnes concurrunt, ut ait Gratus *conſilio* 71. *num.* 9. *lib.* 2. Et licet hæc concluſio aliquando mihi viſa fuerit dura, ex quo talis actio principaliter intentata videtur ad vindictam publicam, præſertim ſi officium, de cujus privatione agitur, eſſet publicum, nihilominus judicando non crederem ab ea eſſe recedendum, (*ſ*) intelligendo tamen, ut ſtatim dixi quod talis pœna privationis non ſit pœna ordinaria, quæ pro eo delicto imponeretur.

4 Adde, quod hæc concluſio locum habet ſive agatur ad hujuſmodi privationem officii, vel beneficii, præcedente accuſatione, vel exceptione partis: ſive nulla præcedat exceptio, vel accuſatio partis; ſed agatur tantummodo via inquiſitionis. Et ita communiter teneri atteſtatur Maranta *in ſuo Specul. fol.* 24. *num.* 27.

Sextus, (*t*) & ultimus eſt caſus, quando agitur per viam exceptionis, proponendo crimen contra teſtem, non ad effectum ut puniatur, ſed ut ejus dictum non recipiatur, vel receptum non noceat. Et hoc caſu omnes concludunt, quod ex quo agitur tantummodo ad privatum commodum, & intereſſe partis, cauſa dicatur mere civilis: ſecus tamen eſſet, ſi tale crimen proponeretur ad puniendum, ut dixi infra *q.* 19. *verſ. Per exceptionem.* Et hæc omnia bene nota, quia ſæpe contingunt in practica.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. I.

(a) I*N primis igitur.*) Loco præludii dicere debet, quod particulariter tractatis criminibus, de quibus ſupra pervenit Auctor ad univerſam criminalem materiam per has centum Quæſtiones, quas receptas ſententias appellavit eo modo, quo tractari convenire dixit Juriſconſultus *in l. ſi ſervus ſervum §. inquit. l. ex .hi, ſed non eſt novum. ff. ad l. Aquil.* At quia talis modus durus, & inſolitus videtur his, qui a ſtudiis litterarum humanarum recedentes, molem hanc primo ingrediuntur, ita ut aliquando ob diſſidentiam, quæ animos avertit, in cœpto deſiſtant, ut habetur *in § his igitur Inſtit. de juſt. & jur.* Nam, ut dicit Felin. *in cap. ſuper litteris collat.* 8. *verſic. exprimenda ſunt, de reſcript.* Qui hæc de novo addiſcunt, putant ſe nihil in Scholis feciſſe & novum mundum invenire: Scias adoleſcens Rhetoricam, quam hucuſque accepiſti, orationamque eſſe quidem juris civilis partem, ut dicit Cicero in principio de Inventione; ſicque declamando, & antiquis temporibus perorando tractatas fuiſſe criminales cauſas, ut patet in eodem Cicerone *contra Verrem in Catilinam, & alios.*: Attamen quia ſæpe in dicendo ſub ambagibus pertranſibant cauſæ, pulverem verborum (in cujus locum ſucceſſit nunc aurum) oculis Judicum injiciendo; fuit primus idem Cicero, qui taliter tractandi cauſas criminales modum invenit, quem ſequuti poſteri, formam poſtremo adjecerunt; unde Plutarchus in Ciceronis vita in hoc propoſito ſic locutus eſt. Hunc Verrem, qui cum Siciliæ Prætor eſſet plurima infanda per inſulam omnem perpetraſſet, non dicendo convicit, novum ipſe commentus judicii genus: ob gratiam enim Verris, cum Judices ambagibus ſuis diu dictionem cauſæ protraxiſſent, quod manifeſtum foret ad eam dicendam non ſufficere tempus; ſicque illum integrum alterum; ſtans Cicero, non orationibus, inquit, opus eſt; ſed productis in medium teſtibus, probatiſque juſſit Judices proferre ſententias; Quod late proſequitur Alciat. *in l. indicaſſe. quæ eſt dec.* 187. *ff. de verbor. ſignif.* Et ne mireris Juriſperitorum ſententias cum hiſtoriis per me involuras hic, ac in his paſſim additionibus, quod improbaſſe viſus eſt Clarus infra *quæſt.* 35. *verſ. idem etiam*, & ante eum Pirrhus *ad conſuetudinem Aurelianam, titul. de feud. cap.* 28. Quia imo ex Hiſtoriis legum origines, ſenſus, & cauſas elici demonſtratur *in l.* 1. *& 2. ff. de origine juris, l. in quæſtionibus, ff. ad l. Jul. de adult.* & dicebat Franciſcus de Aretin. quod Doctores erant parum curioſi Hiſtoriarum; ideoque eos increpat, ut refert Hieronymus Pauli Brachi. *in ſua Practica Cancellaria fol.* 280. ac alibi ſæpe, ubi leges ipſas hiſtoriis annexas videre poteris, argumento eorum, quæ in propoſito dixit Felin. *in c. Rodulphus, verſic. ceterum in fine, de reſcr pt. collat. mihi* 15.

Tractant autem hanc materiam Scriben. *in l. Imperium, ff. de juriſdictione omnium jud.* vide tamen melius quam alibi, & diſtingue in practica, ut eſt Gl. *conſuetud. Turon. in princip.* Boer. *in Addit. ad D.a. in reg.* Plus ſemper *ſub nu.* 5. *littera B, de reg. jur. in ſexto, & ibi, an Judex maleficiorum poſſit cognoſcere in civilibus.* Drogn.

In primis igitur.) Farin. *quæſt.* 100. *nu.* 2. *volum.* 4. *cap.* 1. Ros'

In primis igitur pro intelligentia.) Adde videndum Menoch. *de arbit. jud. caſu* 265. ubi † habetur, quæ 1
dicatur cauſa criminalis; vide etiam Vivi. *commun. opinio* 172. *num.* 3. *volum.* 1. & Maſcard. *de probat. concluſ.* 463. *volum.* 1. Bertaz. *conſ.* 399. & latiſſime per
addentes, an † cauſa ſit criminalis, quando quis con- 2
tra ſtatutum in forenſem alienaverit; & † an cauſa 3

turba-

turbatæ poſſeſſionis ſit criminalis, vel civilis, aut mixta, late per Joſeph. Lud. *concluſ.* 71. & cauſæ criminales appellatione cauſæ comprehenduntur Gloſſ. *in clemen.* 1. *de offic. deleg.* & Præpoſit. *in cap. nullus*, 6. *quæſt.* 3. & quando cauſa eſt mixta, ſequitur naturam civilis, Joan. Andr. *in cap. tuæ de procur. colum.* 2. *verſic. mixta*, & ſic ad judicem civilem ſpectabit, ita etiam Niger. *fol.* 207. *n.* 13. *in rubr. de cauſis crimin. vel civilibus*, dicit tamen Alexand. *in conſ.* 8a. in cauſa vertente in fine, quod cauſa dicitur mixta, quando pœna pecuniaria applicatur partim fiſco, & partim parti, & ſic ſpectat non ſolum ad privatam utilitatem, ſed etiam ad publicam, & ideo quod cognitio cauſæ ſpectat ad judicem cauſarum criminalium, tanquam ad magis dignum, ita etiam tenet Niger, ubi ſupra *n.* 10.

4 Item † adde, quod hodie in Regno Neap. ad tollendas hujuſmodi diſceptationes adeſt Prag. Regis Ferdinandi, incip. *Illuſtri* Viceregi, ſub *tit. de juriſd. ... non turban.* quæ declarat, tunc dici, cauſam criminalem, quando venit imponenda pœna mortis naturalis, civilis, vel abſciſſionis membri, & in aliis caſibus, civilem dici. Et ſuper d. Pragm. multa cumulavit Jo. Ant. de Nigr. *fol.* 205. *ſuper cap. regn.* Baiar.

5 (b) *Criminalis ...*) Adde videndum Menoch. *de arbitr. jud. q.* 82. ubi late quando judex cauſæ criminalis cognoſcere valeat ſuper civili, & è contra, *& in quæſt.* 91. *n.* 71. Baiard.

(c) *... vel criminalis.*] Hic ad unum adverte, quod ſi cauſa criminalis ſit præjudicialis ad civilem, prius cognoſcetur de cauſa criminali, & interim ſuperſedetur in civili. Et è contra ſi cauſa civilis eſt præjudicialis ad criminalem prius tractanda eſt cauſa civilis, & interea ſuperſedendum in criminali. Idem ſi utraque cauſa ſit civilis, aut criminalis, quia de præjudiciali prius ſemper cognoſcitur, & illa prius abſolvi debet, ſive illa principaliter moveatur, ſive per modum incidentis, aut emergentis, quod ſi aliter fiat, ſententia redditur nulla: vi. plene per Crav. *in conſ.* 280. *col.* 1. *& max. ... verſ. ex quibus.*

(d) *Nam Gloſ.*) Farin. *d. loco, n.* 13. 14. 15. Ros.

(e) *Secunda vero.*) Farin. *ubi ſupra, n.* 11. *&* 12. Ros.

[f] *Tertia ſuit opin.*) Farin. *ibid. n.* 18. 19. 20. Ros.

[g] *Quarta agitur.*) Farin. *ibid. numer.* 6. *c.* 1. *& n.* 10. Ros.

6 (h) *Criminalis.*) Adde, quod † criminalis cauſa non dicitur, ubi principaliter pœna fiſco applicatur, quamvis conſequentiam venit intereſſe partis, inficut econverſo, ut per Gloſſ. *in tit. de appell. ... num.* 9. Item dicitur cauſa criminalis: ſi venit pœna applicanda fiſco, ſi tamen deſcendit ex delicto, non ſi deſcendit ex contractu illicito, per Foller. ad Maran. *in praxi judic.* §. *an ſit judicium civile, vel criminale, fol.* 39. ante *n.* 3. ſimiliter cauſa dicitur criminalis: quando agitur de tutore ſuſpecto multando per Bart. *in l. non ſolum*, §. *fin. n.* 2. *not. de procur. in l.* §. *ſciendum, circa princ. ff. de ſuſp. tut. & curat.* & ſequitur Maran. *in Specul. ſuo praxis civ. cod.* §. *an ſit judicium civile, vel criminale, n.* 18. Bald. vero *in l.* 1. *C. ſi tut. vel cur. non geſſe.* arguit eſſe mixtum; quia ex eodem proceſſu venit remotio, & punitio.

[i] *Nullo pacto.*] Farin. *in* 4. *vol. q.* 100. *n.* 4. *&* 6. Ros.

(k) *Recedendum.*] Item ſi pœnæ pars daretur accuſatori. Ut per Alexand. *conſ.* 231. *in* 2. *ſub col. fin. lit.* 1. quem tamen mordet Dec. *in cap.* 1. *col.* 8. *poſt num.* 14. *de probat.* ſed non recedas ab Alexand. Quid de cauſa pacis ruptæ an ſit civilis, vel criminalis. vi. Corn. *conſil.* 41. *lib.* 1. *conſ.* 42. *in* 2. *& conſ.* 8. *num.* 3. *vel* 8. Grach.

[k] *Secundum per quod ... offenditur.*) Farin. *d. q.* 100. *ca.* 1. *num.* 7. Ros.

7 [l] *Ex ſecunda autem ſpecie duplex.*) Adde † videndum Beró. *in rubr. de accuſat. n.* 19. ubi late quo jure actio illa ad favorem privati, & ad favorem fiſci oriatur.

8 Item adde, † quod quando actio non oritur parti, non oritur reipublicæ ad publicam vindictam, & tunc judex non poteſt inquirere, *l. non ſolum*, §. *quanquam, ff. de injur.* quem tex. ad hoc allegat. Bart. *conſ.* 100. *n.* 2. & Cæpol. *conſil.* 58. *n.* 26. & ita concludit Marſ. *pract. crim.* §. *conſtante, n.* 34. & ibi ponit exempla, quando non oriatur actio parti, & hoc procedit ſecundum eum *ibi. n.* 37. in delictis commiſſis contra privatos. Et in hac materia vide Maran. *in pract. in* 4. *par. fol.* 77. ubi
9 pleniſſime, & † ſi parti, & fiſco eſt quæſitum jus ad aliquam pœnam, ſi pars ex aliqua cauſa excludi poteſt, fiſcus etiam excludi poterit, eſt text. *in l. fin. circa fin. in, C. done que ... non domin. manu. fuer.* & hoc dicit notabil. Grammat. *in addit. ad Conſt.* 1. *Regni, in Conſt. ſi quis in poteſtatem, n.* 6. *lib.* 1. Baiard.

[m] *Secundus autem eſt caſus.*) Adde, quod hoc dictum, quod ubi pœna venit applicanda fiſco, dicitur
eſſe cauſa criminalis, † procedit, ubi talis pœna impo- 10
neretur pro aliquo delicto, ut eſt de mente Bald. *in l. fin. C. de litig.* & clarius voluit Alexand. *in l.* 3. *de ſepul. viol. in addit.* & Foller. *in pract. crimin. in ver. audiantur excuſatores, n.* 176.

Item adde, quod ſi pœna ex conventione, præter pœnam delicti, applicaretur fiſco, diceretur cauſa ci-
vilis, † & non criminalis, quando ad ipſam pœnam 11
conventionalem ageretur, ſecundum Petr. Caleph. *in conſ.* 86. *num.* 2. *vol.* 2. *inter conſ. crim. diverſ. parvæ impreſſ.*

Item † adde, quod cauſa dicitur criminalis quando 12
pars pœnæ applicatur accuſatori. Alexand. *in conſil.* 132. *col. fin. volum.* 1. & quod de cauſa pacis ruptæ an ſit civilis, vel criminalis, vide Corn. *conſil.* 41. *volum.* 1. *& conſil.* 42. *volum.* 2. Corn. *conſil.* 42. *colum. penult. ad fin. volum.* 1. Grat. *conſil.* 139. *nu.* 9. *volum.* 1. & Bertaz. *conſil.* 280. *nu.* 6. *volum.* 2. ubi loquitur de pœna conventionali pacis tractæ. Baiard.

(n) *Tertius eſt caſus.*) Far. *d. q.* 100. *c.* 1. *nu.* 50. *&* 7. *ſequentib.* Ros.

(o) *Quartus caſus eſt.*] Farin. *d. loco c.* 1. *num.* 13. 12. *&* 15. Ros.

(p) *Mere civile.*) Contrarium viſus eſt tenere Dec. *in
l. hæredes, n.* 5. *cum ſeq. ff. de reg. jur.* Ubi ſi lis † eſt 13
conteſtata cum defuncto tranſit in hæredem, quod procedit, inquit, in actionibus, quæ dantur ex delicto, ſecus in criminalibus: ſed an, cum agitur civiliter, poſſit torqueri reus? Reſponde quod ſic, ubi tantum pro quo civiliter agitur, habet delictum annexum, ut per Alexan. *conſ.* 73. *ſub n.* 8. *verſic. Non obſtat. vol.* 1. *infra qu.* 20. *verſ. ad formam, et* 1. *q.* 21. *verſ. fuga*, ubi dixi. Daoo.

(q) *Quintus caſus.*] Adde, ſi agit contra Clericum, ut propter aliquod crimen removeatur a beneficio, ſi ſit accuſatio, ut degradetur, vel deponatur propter crimen commiſſum. *c. ſ per his &c. qualiter & quando* *li.* 2. *d. ...* tunc dicitur cauſa criminalis, ſed quando agitur ſolum ad remotionem beneficii, tunc dicitur cauſa civilis, & civiliter agi de crimine, & admittitur procurator, & laicus auditur contra Clericum, & licet in libello in tali caſu utatur verbo accuſo, tamen non eſt accuſatio, ſed attenditur finis, & concluſio, ad quem ita accuſatio intentatur, ita tradunt Fed. de Senis *conſ.* 23. *incip. Titius electus col.* 2. Barb. *in c. teſtimonium: de teſti.* 2. *par. col.* 12. & Joan. Ant. de Nigr. *in rubr. de con. crim. & civilib. n.* 33. *f.* 206. Baiard.

(r) *Et in hoc omnes concurrunt.*) Far. *ut. loco, n.* 21. 22. 23. 24. *&* 25. Ros.

(ſ) *Intelligendo tamen.*) Item Far. *numer.* 27. *&* 28. Ros.

(t) *Sextus, & ultimus eſt caſus.*) Idem Far. *d. q.* 100. *c.* 1. *n.* 16. *&* 17. Ros.

QUÆSTIO II.

Accuſatio criminalis, & actio civilis quando ſimul concurrere poſſint.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Accuſatio criminalis, & actio civilis, quando ſimul concurrere poſſint.*
2 *Et quid ſi criminalis intentetur principaliter, & civilis incidenter.*
3 *Et an poſt intentatum judicium criminale actor poſſit intentare aliud judicium civile ex diverſa cauſa.*
4 *Et an reus conventus civiliter poſſit contra actorem criminaliter agere.*
5 *Et quid econverſo, an conventus criminaliter poſſit contra accuſatorem intentare actionem civilem.*
6 *Et an accuſationem criminalem.*
7 *Et an abſoluto uno judicio, ſcilicet civili, vel criminali, poſſit deinde agi alia via.*

Ex Additionibus.

1 *Actio criminalis, & civilis quomodo ſimul cumulari poſſint, remiſſivè.*
2 *Et prius debet decidi criminalis, quam civilis etiam ſtante ſtatuto, exceptiones reſervandas eſſe in fine litis.*
3 *Et quid ſi ageretur coram duobus Judicibus.*
4 *Et an tertius poſſit intervenire in cauſa criminali pro ſuo civili intereſſe.*
5 *Et an eo caſu poſſit ſtatus cauſa inter fiſcum, & reum innovari, remiſſivè.*
6 *Judex maleficiorum quando poſſit cognoſcere de cauſa civili, vel econtra, & n. 9.*
7 *Juramentum partis de valore rei furata non ſufficit.*
8 *Fur non debet relaxari, niſi reſtituta re furtiva, licet civiliter pro ea actum non fuerit, & Judex procedat ex inquiſitione.*
9 *Judex, qui non facit reſtitui damnum parti læſa, peccat.*
10 *Confeſſio vera, vel ficta an differant quoad intereſſe partis, & fiſci.*
11 *Maritus ex ficta adulterii confeſſione non lucretur dotem.*
12 *Statutum, quod fidejuſſores de non offendendo, vel de pace ſervanda teneantur ex contumacia perſonali ad pœnam conventionalem, de qua pœna ſit intelligendum.*
13 *Flamm. Chartar. impugnatur.*
14 *Cauſa civilis an ſuſpendatur ob criminalem.*
15 *Et an exceptio falſitatis impediat ſententiæ executionem, remiſſivè.*
16 *Et an conventus criminaliter poſſit contra accuſatorem civiliter agere.*
17 *Et an abſoluto judicio civili, vel criminali poſſit agi alia via.*

DIxi *(a)* ſupra *quæſtione proxima*, quod ex eodem delicto regulariter oritur duplex actio, ſcilicet criminalis ad publicam vindictam, & civilis ad privatum commodum. Et hoc apud Juriſperitos pro expedito eſſe atteſtatur Pont. *ſuper conſuetud. Bleſen. fol.* 183. *colum.* 1. *circa med.* Quæro nunc, quomodo hæc duo remedia ſimul, aut ſeparatim concurrare poſſint? Reſp. Hoc poteſt multis modis contingere; propterea eſt diſtinguendum.

1 Aut enim quæris, an utraque actio, ſcilicet civilis, & criminalis, poſſint ab eodem, & contra eundem ex eadem cauſa intentari (*b*) & dicendum eſt, quod non, text. *eſt in l. interdum, ff. de publ. jud.* qui ſemper ad hoc propoſitum ſolet allegari, & licet ille text. loquatur, quando pendente judicio civili actor vult intentare judicium criminale, tamen concluſio, ſecundum Doctores, indiſtincte procedit, ſive ab initio intententur ſimul in eodem libello, ſive jam cæpto, & pendente judicio civili prius intentato, velit deinde actorei eadem cauſa intentare judicium criminale.

2 Et hæc quidem (*c*) concluſio abſque difficultate procedit, quando actor vult dicta duo remedia intentare æque principaliter in eodem libello: *(d)* Nam eo caſu non poſſunt ſimul cumulari. Major enim, & dignior eſt cauſa criminalis, quam civilis: & ubi una cauſa eſt major altera, non poſſint duæ actiones ſimul cumulari, juxta ea, quæ traduntur per Doctores *in l. edita, C. de edendo*, & dixi infra *libro prox.* Sed ſi actor intantaret judicium criminale principaliter, & deinde incidenter peteret etiam rem ablatam ſibi reſtitui, eo caſu utique talis petitio admittitur, ut dixit Bartol. *in l. interdum, §. ſi quis furem, num.* 5. *ff. de furtis*: quem ſequuntur communiter Scribentes, ut atteſtatur Curt. jun. *in d. l. edita, nu.* 108. Hieronym. ad Ang. *de maleſic. in verbo, Et ad querelam. in ultima Apoſtill. colum.* 3. *verſicul. ſecundo caſu.* quem refert Roland. *conſil.* 30. *num.* 3. *lib.* 2. Ita etiam communiter teneri ait Rom. *in ead. l. edita, poſt num.* 143. *verſic. non obſtat ſua ratio.* Et hanc dicit eſſe communem opinionem Aret. *in cap. qualiter, & quando il* 2. *§. ad corrigendos, num.* 139. *de accuſationibus.* Et ita obſervat conſuetudo, teſte Bald. *in d. l. data opera, num.* 6. *in fin. C. qui accuſar. non poſſ.* Eademque ratione admittitur libellus criminalis, concludens, delinquentem de delicto puniri, & condemnari, ſecundum formam juris, & ſtatutorum, cum reſectione damnorum, intereſſe, & (*e*) expenſarum, &c. Et ita practicatur, ut atteſtatur Ang. *in l. unica, num.* 6. *C. quando civilis actio crimin. præjudicet*, quem refert Auguſt. ad Angel. *de maleſ. in verbo, Et veſtem cæleſtem, num.* 11. Amad. *de ſynd. num.* 216. (*f*) Unum tamen nota in hoc propoſito quod hoc caſu judex maleficiorum non poteſt condemnare reum ad rei reſtitutionem, vel ad damna partis, niſi quando illum condemnat per ſuam propriam confeſſionem: ſecus autem ſi illum condemnaret propter confeſſionem fictam, & ſic in contumaciam: nam officium judicis non deſervit, niſi veræ confeſſioni. Et hæc eſt notab. deciſio, Bald. *in l. qui crimen, nu.* 28. *C. qui accuſ. non poſſ.* quam dicit eſſe communem Roland. *in d. conſil.* 30. *num.* 18. ſubdens, quod licet quando reus per teſtes convincitur, aliqui teneant contrarium, tamen quando condemnatur ex contumacia, nullus eſt qui eam impugnet. Illam tamen intellige, ut procedat, quando talis condemnatio ad reſtitutionem rei furtivæ non venit ex eadem lege, vel ſtatuto, pœnam criminalem imponente. nam eo caſu non poteſt judex, niſi reus, vel per teſtes convictus ſit, vel proprio ore confeſſus, officium ſuum impartiri. Sed ſi eadem lex imponeret pœnam criminalem, & rei reſtitutionem, ſemper vidi utranque condemnationem ſimul proferri, etiam contra contumaces. Non enim debet eadem diſpoſitio diverſo jure cenſeri. Et illud, quod dictum eſt, quod non poteſt judex maleficiorum cognoſcere de reſtitutione rei furtivæ, niſi incidenter, habet locum non modo quando proceditur ad querelam partis, & ſic per viam accuſationis, ſed etiam quando proceditur ex officio, & ſic per inquiſitionem. Et eſt communis opinio, ut dicit Boſſ. *in titul. de decreto Mediolani, num.* 31.

Aut quæris, an poſt intentatum judicium criminale poſſit accuſator intentare judicium civile ex diverſa cauſa, & penitus ſeparata. Et (*g*) dicendum eſt, quod non: ita allegatur tenere Bartol. *in d. l. edita*, cum quo tranſeunt communiter Doctores, ut dicit Curt. jun. *ibi, num.* 181. Et hæc concluſio elicitur ex text. *in l. fin. C. de ordin. cogni.* ſecundum intellectum, qui eſt magis communis, teſte Alexand. *in l. reum criminis, colum.* 1. *ver. Bartol. autem, C. de procurat*, quem refert Claud. *in l. edita, nu.* 68. Eſſet enim (*h*) valde iniquum, quod per hujuſmodi litem civilem impediretur reus in defenſionibus ſuis faciendis. 3

Sed (*i*) quæro, quid in reo convento, nunquid ipſe poterit contra actorem aliquam actionem inſtituere? Reſpond. quod ſi conventus eſt judicio civili, poteſt pendente eo judicio accuſare actorem criminaliter, tam ex cauſa penitus ſeparata, quam etiam ex cauſa oriente ex eodem judicio, prout quotidie fieri videmus, quando reus accuſat de falſo teſtes actoris, qui contra eum depoſuerunt in cauſa civili, & etiam ipſum actorem, qui eos produxit. Et eo caſu ſuſpenditur judicium civile, donec ſit ſuper ipſo judicio criminali pronunciatum. Et ita concludunt communiter Doctores, ut dicit Sigiſmundus *conſ. feud.* 6. *num.* 6. Et hoc propter præeminentiam, & majoritatem judicii criminalis. 4

Quod

Quod (*k*) tamen intellige, ut ſuſpendatur judicium civile quoad hoc tantum, ne poſſit ſuper eo ferri ſententia, non autem quo ad hoc, ut impediatur quo minus in ipſo judicio civili poſſit procedi uſque ad concluſionem in cauſa. Et ita reperio deciſum fuiſſe per Conſ. Neap. teſte (*l*) Capic. *dec.* 25. in cauſa Rever. ubi multum eleganter tractat hunc articulum.

5 (*m*) Sed quid econverſo, nunquid pendente judicio criminali, poterit reus conveniri civiliter ſuum accuſatorem ex alia cauſa, & penitus ſeparata? Reſpond. quod non: ita colligitur ex text. *in d. l. fin. C. de ord. cog.* ſecundum communem intellectum, ut dicit Claud. *in d. l. edita. num.* 68. Et ita concludunt omnes, ut atteſtatur Curt. jun. *in d. leg. edita num.* 182. *in fin.* Et hoc, ne propter talem litem civilem diſtrahatur accuſator à proſecutione judicii criminalis, in quo vertitur publicum intereſſe, ne ſcilicet delicta impunita remaneant.

An autem reus criminaliter accuſatus poſſit accuſare ſuum accuſatorem, dixi infra, *quæſt.* 14. *verſ. tertius eſt caſus.*

Ulterius quæro, nunquid abſoluto judicio civili, contra aliquem intentato, poſſit poſtea actor intentare contra eundem accuſationem criminalem ex eadem cauſa; vel econtra, abſoluto judicio criminali, intentare actionem civilem. Reſpondeo quod ſi actio civilis, & criminalis tendunt ad diverſa, tunc poteſt agi altera via, non obſtante, quod prius actum ſit una; (*n*) ſi vèro tendunt ad eundem finem, tunc una intentata, altera tollitur. Et ita intelligitur text. *in l.* 1. *C. quando civil. actio crimin. præjud.* & eſt communis concluſio, ut atteſtatur Maranta in *ſuo Specul. fol.* 21. *num.* 5. ubi potes videre exempla. Et ita tene mente, quia male declarantur à Doctoribus, ut dicit Claud.in *loco præalleg.* Bene verum eſt, quod licet hæc materia cumulationis ſit ſubtilis, raro tamen contingit in practica, ſecundum Alb. *in d. l. edita, col. fin. verſic. circa quartam*, quia (ut ipſe ait) advocati volentes intricare proceſſus communiter procedunt in prima cauſa, deinde ea expedita proponunt ea, quæ volunt in alia inſtantia, & hoc modo ceſſant omnes difficultates.

(*o*) Præterea, cum hodie ex quocunque crimine poſſit judex ex officio inquirere, non admitteretur reus, qui contra querelam, ſive accuſationem contra ſe porrectam opponeret hujuſmodi exceptiones, ad evitandum judicium criminale. Faciunt, quæ dixi *in d. quæſt.* 14. *ver. tertius eſt caſus.*

ADDITIONES.

Ad Quæſt. II.

(*a*) **D***Ixi ſupra.*) Farin. *volum.* 4. *quæſt.* 100. *cap.* 3. *n.* 120. *& duobus ſeqq.* Ros. 2.

Dixi ſupra quæſt. 1.) Adde † in materia iſtius quæſ-
1 tionis Plot. *conſil.* 77. *inter conſil. ſua.* Burſat. *conſil.* 3. Nart. *conſ.* 138. & plenius per Lancellot. *in tract. de attent. p.* 2. *c.* 4. *limit.* 23. & Cravet. *in conſil.* 280. Plot. *conſ.* 73. *in princip.* & Cravet. *in conſil.* 74. *inter conſil. crim. diverſ. volum.* 2. & criminalis † cauſa debet
2 prius decidi, quam civilis, etiam ſtante ſtatuto, quod omnes exceptiones reſerventur in fine litis cognoſcendæ, Plot. *in conſ.* 87. *num.* 6. *in volumine conſiliorum ſuorum, & in conſil.* 73. *n.* 31. *inter conſ. crim. diverſ. tom.* 2, ubi ad hoc allegat Bald. *in conſ.* 169. *vol.* 5. & Alciat. *in conſ.* 748. Baiard.

3 (*b*) *Et dicendum eſt quod non.*) Adde, † quod hoc procedit etiam ſi ageretur coram duobus Judicibus, ſcilicet, coram uno criminaliter, & coram alio civiliter, quia tunc etiam non poſſunt cumulari, Puteus *deciſ.* 275. *lib.* 1. Baiard.

(*c*) *Et hæc quidem concluſio.*) Adde in hac materia cumulationis Cravet. *conſil.* 14. & 58. ubi etiam habetur,
† quod tertius poteſt intervenire in cauſa criminali pro 4
intereſſe ſuo civili, & ibi, quo tempore, & † an ex 5
interventu ſtatus cauſæ inter fiſcum, & reos poterit alterari, & renovari, & in † materia turbationis Judex 6
maleficiorum poteſt etiam incidenter cognoſcere civiliter, Menoch. *de retin. poſſeſſ. remed.* 3. *nu.* 549. & vide infra *num.* 9. & in hac materia cumulationis vide etiam Mant. *conſ.* 266. *n.* 25. ubi inquit, & quod quinque ſunt cumulationem impedientia, actionis electio, contrarietas, præjudicialitas, ſuperfluitas, & abſurditas. Baiard.

Et hæc quidem concluſio.) Farin. *in* 4. *vol. quæſt.* 100. *cap.* 2. *n.* 132. & 133. Ang. Aret. *in proœm. inſtit.* Gloſ. *tramittet*, *n.* 3. Boſſ. *tit. de decreto Mediolani. num.* 31. Ros.

(*d*) *Nam ea caſu.*) Reſtitutioni rerum ablatarum, ſeu furto ſubtractarum Judex non condemnat reum furtum confeſſum per contumaciam, niſi quando reus condemnatur a lege, vel ſtatuto ad reſtitutionem, ut hic; Cui adde, quæ dixit Chartar. *tractat. de exequut. ſenten. cap.* 1. *num.* 394. *cum ſequent.* Contrarium tamen, quod etiam ſi ſtatutum non loquatur de reſtitutione nihilominus Judex criminalis ad reſtitutionem condemnare poſſit, cum bona rei ſint tacite obligata pro furto commiſſo, voluit Neguſ. *tract. de pign. & hypoth.* 4. *memb. ſecundæ partis ſub n.* 124. *cum ſequent. ad fin.* ſic etiam tenuit Jaſo. *in* §. *ex maleficiis: nu.* 76. *cum ſeq. Inſt. tit. de act.* Cravet. *conſil.* 58. *ſu. nu.* 2. & licet Judicium civile cumulari non poſſit cum criminali, officium tamen Judicis incidenter implorari poteſt. Idem Cravet. *conſil.* 200. *ſub nu.* 7. Adde Jaſon. *in* §. *ſic itaque*, *num.* 33. *cum ſeq. Inſtitut. de act.* Marſil. *Rubrica de fidejuſſ. ſub nu.* 348. *ad fin.* Vide tamen Maran. *in ſua Spec. par.* 4. *ſub tit.* an judicium ſit civile, vel criminale. *in addit. num.* 29. *cum ſequen.* An autem tunc ſufficiat † juramentum patris ſuper quantitate, vel rei valore, quæ furata ſit, Plot. *in repetitio. l. ſi quando*, *num.* 689. ubi tenet, quod non; & eo minus ſufficit, cum agitur ad pœnam propter tale juramentum, & in terminis etiam per Plot. *in c. l. ſi quando*, §. 40. *ſub num.* 2. Unde infertur ad ſtatutum noſtrum Pallavicinum. *in crimin. ſub pœna de fur. dam. ext.* Si vero tranſcenderit dictam ſummam ſolidorum centum, fuſtigetur; quod non ſufficit juramentum ſuper dicta quantitate ſolidorum centum ſuper primo furto, ad hoc ut ſit locus pœnæ fuſtigationis ibidem declaratæ: ſed requiritur plena probatio dictæ quantitatis ſupra *in* §. *furtum*, *verſic. Item contra*; Nil mirum ergo, ſi juramentum non defertur, quando agitur ad reſtitutionem; quia tunc judicium dicitur mere civile; *ſup. quæſt.* 1. *verſic. Quartus caſus eſt*: Aliter tamen ſenſit Decian. quod videlicet tale judicium ſit mere civile. *in l. heredes*, *n.* 5. *cum ſeqq. ff. de reg. jur.* eſt enim deſcendens ex delicto, ut ibidem. Droo.

(*e*) *Expenſarum.*) Effectum vide apud Nattam. *conſ.* 537 *n.* 57. & 58. *Ber.* Ros. 7

[*f*] *Unum tamen nota in hoc propoſito.*) Adde, † quod fur relaxari non debet, niſi furto reſtituto, licet civiliter actum non fuerit ad furti reſtitutionem, quod procedit etiam ſi Judex per inquiſitionem procedat, alias ipſe Judex parti tenebitur in ſolidum, Cravet. *conſil.* 53. *num.* 3. etiamſi in actis non appareat de petitione par-
tis læſæ, Ant. Sola. *in comment. conſtitu. Sabaud. in* 8
ver. ut nemo invitus accuſari, *nu.* 2. *fol.* 170. * Quinimo fur nedum tenetur reſtituere rem furatam, ſed etiam æſtimationem quanti plurimi à die rei ablatæ, ſecundum Didac. *in cap. peccatum. in* 2. *par.* §. 6. *num.* 2. *de reg. jur. in* 6. quem refert, & ſequitur Borgni. *de tutor. & curat. num.* 237. & judex peccat, † qui non facit damnum parti reſtitui, cum poſſit, ſive ſit reipublicæ, ſive perſonæ particularis, juxta Scotum communiter receptum *in* 4. *lib. Sent. diſt.* 15. *q.* 2. quem ſequi-
tur Navar. *in Man. cap.* 37. *n.* 136. *fol.* 220. *to.* 1. 9

Item adde, † quod Judex, qui de cauſa criminali cognoſcit, poteſt etiam incidenter de civili cognoſcere ex eodem facto deſcendente; hoc tamen procedit, quando reus criminaliter condemnatur, quia tunc etiam poterit condemnari ad reſtitutionem rerum damnum paſſo: ſecus vero, quando abſolvitur, quia tunc non poterit cognoſcere civiliter de illa re, Bertaz. *conſil.* 232. Rimin. *conſil.* 106. *num.* 8. *inter conſil. crimin. diverſ. parvæ impreſſ. lib.* 1. Rota, ut per Creſcen. *in deciſ.* 167. *libro primo*, & judex ſi abſolveret reum à pœna furti, & condemnaret ad reſtitutionem rerum

furto ablatarum, ſententia eſſet nulla, Natt. *conſ.* 407. *n.* 54. *vol.* 2.

Item adde, quod Judex maleficiorum poteſt cognoſcere de cauſa civili incidenter, & eam ſuo Judicio terminare, licet aliter de crimine non conſtet, nec ſuper eo crimine ſententia fuerit lata; & ſi accuſatus fuerit civiliter condemnatus, talis ſententia erit valida; ita tradit Simon. de Druſio, *in conſil.* 49. *num.* 2. *vol.* 2. *inter conſil. crimin. diverſ. parvæ impreſſionis*, quem refert, & ſequitur Menoch. *de retinen. poſſeſſ. remed.* 3. *num.* 549. & quod Judex criminalis poſſit cognoſcere incidenter de cauſa civili, & e converſo judex civilis de criminali, late Vant. *in tractat. de nullit. in tit. de null. ex defe. juriſdict. ordin. numer.* 47. *cum ſequent.* & Menoch. *de arbitr. judic. quæſt.* 82. *num.* 11. quæ dicatur incidens quæſtio, & quæ dependens, idem Menoch. *in q.* 45.

10 Item adde, † quod iſta differentia inter confeſſionem veram, & fictam, quoad intereſſe partis, communiter non tenetur: quia ſi contumacia operatur, quoad pœnam criminalem, ergo multo magis, quoad civilem applicandam parti, ita tradit Gulielm. de Bened. *in cap. Raynutius, in ver. mortuo itaque teſtatore, num.* 175. *cum ſequen. de teſtament.* ubi dicit, hanc differentiam ſalvari per Anchar. *in conſil.* 408. in uno caſu ſin-
11 gulari, ſcilicet, ubi agitur de lucro dotis † applicando marito propter adulterium, quia nunquam applicabitur ex tali ficta confeſſione, quæ non facit ad lucrum dotis, quia requiritur vera probatio adulterii. Accedit etiam illud, quod dicit Firman. *in ſuo Repertorio, in verb. contumax punitur multis modis, verſic. contumax qui ex forma ſtatuti pot eſt condemnari ad rei reſtitutionem*, & ibi allegant Tortel. & Nellum, & ſic non eſt verum, quod nullus reperiatur, qui dictam differentiam impugnet, ut dicit Roland. *in d. conſil.* 30. hic allegato; & eſſet valde ridiculoſum, ſi alicui ſublatus eſſet equus, vel veſtis, vel pecunia, & ſimilia, quod non poſſet reintegrari de rebus ſuis per Juſdicentem, qui tamen contumacem ad mortem condemnare potuit; ſed quod teneretur formare proceſſum coram Judice civili, ut bona ſua ſibi reſtituerentur: & quod contumacia tantum operatur circa pœnam parti applicandam, & ejus intereſſe, quantum ad criminalem, comprobatur, quia Princeps magis debet providere ſubditis, quam ejus fiſco Luc. de Pen. *in l.* 1. *n.* 5. *C. de ſuperindicto, lib.* 10. alias non eſſet juſtus, & ad prædicta faciunt etiam, quæ infra dicuntur.

12 Item adde, † quod ſi ſtatutum diſponeret fidejuſſores de non offendendo, vel de pace conſervanda teneri ad pœnam conventionalem, etiam probata contraventione, per fictam confeſſionem, deberet intelligi de pœna conventionali applicanda fiſco, non autem de pœna applicanda parti; ita concludit declarando Motum proprium Pii Quarti, Cartha. *in tract. de execut. ſent. contum. cap.* 1. *num.* 36. quod ego arbitror verum non eſſe, quia non debet eadem diſpoſitio diverſo jure cenſeri, cum ex eodem contractu oriatur actio, quæ non poſſet oriri Fiſco, niſi oriretur parti offenſæ, quando ſumus in delictis contra privatos commiſſis, ut per Marſil. *in pract. crimin. in §. conſtante, n.* 33. quod comprobatur; nam Fiſcus non poteſt ſuam partem conſequi, ſi pars offenſa non poteſt, Bertaz. *in conſil.* 30. *n.* 33. *vol.* 1. & eſſet iniquum, quod Princeps potius voluiſſet providere ſuo Fiſco, quam ſubdito offenſo, quod non eſt dicendum, ſecundum Luc. de Pen. *in l. unica, n.* 5. *C. de ſuperindicto, libro* 10. quia quod ad fiſci commodum ſtatutum eſt, a fortiori debet eſſe ſtatutum ad beneficium, & commodum privatorum, juxta *l. unicam. §. pen. C. de jud. tollen.* Bart. *in l. ambitioſa. n.* 13. *ff. de Decret. ab ord. facien l.* & Menoch. *de arbitr. jud. quæſt.* 98. *nu.* 4. & intentio Pont. fuit providere; ut paciſcentes, & exiſtentes in tregua tuti vivere poſſint, quod non eſſet, ſi ex facta confeſſione pars pœnæ tantum ſolveretur, & hoc modo lucro Fiſci, & non ſubditorum quieti fuiſſet proviſum. Ex quibus concluditur, quod confeſſio ficta operatur tam reſpectu pœnæ applicandæ Fiſco, quam parti: nec obſtat Corn. *in d. conſ.* 300. quia ibi actio ex eodem fonte non oriebatur, & opinio Cornei forſan non eſt tuta, per ea, quæ in præcedenti additione poſui. Baiaro.

[r] *Dicendum eſt, quod.*] Tu vide omnino Cravet. *conſil.* 280. per totum. Fulv. Paccian. *tractat. de probat. quæſt.* 58. *n.* 74. Drogh.

(s) *Valde iniquum.*) Farin. ubi ſupra, *numer.* 73. Ros.

14 (t) *Sed quæro quid in reo convento.*) Adde, † quod ob judicium criminale ſuper falſitate teſtium non ſuſpenditur judicium civile, quando alius, quam actor, vel reus judicium inſtitueret Doctores omnes *in l. fin. de ordin. cognit.* & Anguſ. *conſ.* 6. *n.* 9. *vol.* 1.

Item adde; quod quando objicitur, teſtes eſſe falſos, non impeditur quin procedatur ſuper negotio principali, ſi animo calumniandi opponitur, & an calumnioſe opponatur, vide omnino Barb. *in conſ.* 43. *n.* 7. *vol.* 1. & dicit Boſſ. *in tit. de falſis, n.* 150. quod Senatus Mediolani quotidie advertit, faciendo videri judicia falſitatis ab aliquo fiſcali, vel ſtatuendo brevem terminum accuſatori ad illa examinanda, & Barb. *in d. conſ.* 43. ponit etiam,
quando opponitur exceptio falſitatis contra ſententiam, 15
† an impediat executionem ejus, de quo vide etiam
Felyn, *in c. de cetero, col.* 3. *de re jud.* 16

Item adde, † quod quando cauſa civilis mota fuit ab uno, & cauſa falſitatis movetur à reo contra actorem, ubi ex mero judicis officio proceditur criminaliter; non impeditur judicium in cauſa civili, Bald. *in l.* 1. *n.* 6. *C. de appell.* Bart. *in l.* 2. *§. hoc edicto, ff. vi bon. rapt.* Angel. *in tract. malefic. in verſ. & ad querelam, n.* 89. aſſereres, ubi ex officio judicis proceditur, non vendicare ſibi locum diſpoſitionem *l.* 1. *C. quando civil. act.* & Anguſ. *d. conſ.* 6. *nu.* 9. Sed vide Cravet. *in conſil.* 280. *colum.* 2. ubi concludit, quod ſi cauſa criminalis ſit præjudicialis civili, prius cognoſcitur de criminali, & ſuperſedetur in civili, & econtra, & idem ſi utraque ſit civilis, ſive criminalis, quia ſemper de præjudiciali prius cognoſcitur, ſive principaliter moveatur, ſive incidenter; & ſi aliter fiat, ſententia eſt nulla, ut ibi per eum. Sed vide omnino Plot. *in conſ.* 73. *in princ. vol.* 2. *conſil. crimin. diverſ.* ubi multum late, quando cauſa criminalis faciat ceſſare civilem.

Item adde, quod ubi quis venit condemnandus ad mortem, non ſuſpenditur judicium civile, ſed procedit cauſa civilis, & criminalis accumulata, ſecundum Bald. *in l.* 1. 2. *col. verſ. Sed contra hoc C. de appellat.* Baiaro.

[k] *Quod tamen intellige.*) Farin. *d. c.* 2. *nu.* 59. *& plur. ſequent.* Ros.

(l) *Cap. deciſ.* 25.) Adde Gram. *conſil.* 75. *ſub num.* 9. & Aſſlict. *deciſ.* 220. Drogh.

(m) *Sed quid econverſo.*) Farin. ubi ſupra *c.* 2. *n.* 71. 72. Ros.

Sed quid econverſo.) Adde ut per Puteum *in deciſ.* 98. *lib.* 1. ubi hanc quæſtionem examinavit, & tenet contrarium, videlicet, quod reus poſſit convenire civiliter accuſatorem ex alia cauſa penitus ſeparata, non autem, quando cauſa criminalis præjudicat civili, dicens, quod ſtantibus auctoritatibus, ibi per eum allegatis, non poteſt cerni, quæ illarum opinionum ſit communis, & ibi habetur, quando cauſa criminalis ſit præjudicialis civili, Baiaro.

(n) *Si vero tandem.*) Farin. *vol.* 2. *q.* 42. *nu.* 30. *& plur. ſeq. & q.* 100. *c.* 2. *n.* 116. Ros.

(o] *Præterea cum hodie.*) Far. *d. q.* 100. *n.* 145. Ros. 17
Præterea cum hodie.] Adde, † quod idem tenet Augu. *conſil.* 6. *n.* 9. *&* 10. *lib.* 1. Natt. *conſ.* 138. *n.* 12. & Lancellot. *in tract. de attent. c.* 4. *limit.* 23. ſed vide etiam ſupra *ad ver. ſed quæro in verbo.* Item adde, quod quando cauſa civilis, & Boſſ. *in titul. de malef. n.* 99. Baiaro.

QUÆSTIO III.

Quibus modis criminaliter procedatur.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Quibus modis criminaliter proceditur.*
2 *Et quid ſit procedere per viam inquiſitionis.*
3 *Accuſationem eſſe remedium ordinarium: inquiſitionem vero extraordinarium.*
4 *Et an ſuperveniente accuſatore, ceſſet inquiſitio.*
5 *Judex regulariter non poteſt de jure civili per inquiſitionem procedere, de jure autem canonico poteſt.*
6 *Et quid de conſuetudine.*
7 *Accuſatio, & inquiſitio an poſſint ſimul cumulari.*

8 *Ju-*

8 *Judex an debeat priuſquam inquirat, ſtatuere parti offenſæ terminum ad accuſandum.*
9 *Et quid ſi pars ipſa offenſa id petat.*
10 *Judex an debeat facere ſibi dari licentiam ab accuſatore, procedendi in cauſa.*

Ex Additionibus.

1 *Statutum loquens de accuſatione an comprehendat denunciationem, vel inquiſitionem, remiſſive.*
2 *Inquiri non poteſt pro leviſſima culpa.*
Et quid pro culpa levi. num. eod.
3 *Inquiſitio non fit ad privatorum commodum.*
4 *Fiſcus eſt ſubditorum calamitas.*
5 *Inquiſitio ceſſat, ſtante accuſatione coram alio Judice.*
6 *Judex poteſt inquirere, antequam moneat offenſum ad accuſandum.*

1 QUæro (*a*) quibus modis criminaliter procedatur? Reſpon. In hac quæſtione multi ex Doctoribus, præcipue modernis, multum ſe involvunt. Nam aliqui dicunt, quod tribus modis proceditur, ſcilicet per accuſationem, denunciationem, & inquiſitionem. Aliqui addunt, quod etiam per exceptionem, & per notorium, & per deprehenſionem in flagranti crimine, Et adeo intricatè loquuntur, ut vix poſſit ex omnium dictis haberi vera reſolutio, quæ vel ad regulas juris communis, vel ad communem practicam recte poſſit accommodari.

Tu ergo dic, quod in cauſis criminalibus duobus modis proceditur, ſcilicet vel ex officio, vel ad inſtantiam partis; neque ego invenio in toto jure Civili, aut Canonico, neque in tota practica, quæ ex conſuetudine communiter obſervatur, aliquem alium modum procedendi. Et ſcias, quod in hoc propoſito, & in tota hac materia, ego non intendo aliquid tractare de illa inquiſitione generaliſſima, quæ fit per Officiales, & de qua (ſecundum aliquos) loquitur tex. *in l. congruit. ff. de offic. præſid.* cujus loco hodie ſuccedit illud bannum generale, contra omnes homines malæ conditionis, & famæ, quod faciunt fieri Poteſtates per proclama, in principio ſui officii, ut atteſtatur Angel. *de maleſ. in verbo, hæc eſt quædam inquiſitio, n.* 3. & Amad. *de ſyndicatu, poſt num.* 30. *verſic. tertia propter*, & Maranta, *fol.* 81. *n.* 31. neque de aliis ſpeciebus inquiſitionum, de quibus per Bart. *in l.* 2. §. *ſi publico, ff. de adult.* & alios criminaliſtas in locis ordinariis, neque etiam de illa inquiſitione generali, quam facit Judex, ſtatim conſtito de delicto, ad inveſtigandum delinquentem, de qua dixi infra. *q.* 5. *verſ. poterit igitur, & quæſt.* 50. *verſic. item quia*, ſed tantum de inquiſitione particulari, quam Judex facit contra aliquem. Dico igitur, quod ad inſtantiam partis proceditur, quando pars offenſa, vel alius, ad quem de jure ſpectare poteſt jus accuſandi, porrigit accuſationem, ſeu querelam, & ſuper ipſa querela proceditur. Et hoc eſt illud, quod Scribentes appellant Procedere per viam accuſationis. Ex officio proceditur, quando Judex à ſe ipſo, & (*b*) ex ſuo officio aſſumit informationes contra delinquentem, & contra eum procedit, & hoc eſt, quod dicitur Procedere per viam inquiſitionis.

2 Et adverte, quia in hoc propoſito multi falluntur, putantes, quod procedere per viam inquiſitionis ſit, quando Judex tranſmittit reo inquiſitionem, ſed in hoc graviter errant: nam (ut eleganter dicit Signor. *conſil.* 245. *in primo dubio. præſertim numer.* 5.) actus inquiſitionis ſecundum communem loquelam, & diſpoſitionem juris baptizatur, & appropriatur primo actui, quo mediante, per viam officii Judex videtur velle procedere contra aliquem, non autem attribuitur actibus ſequentibus proceſſum. (*c*) Et ſic recte loquendo, Inquirere contra aliquem, non eſt ei tranſmittere inquiſitionem, ſed eſt recipere teſtes, ſeu informationes contra eum. Charta vero inquiſitionis, ſive libellus criminalis, qui contra reum formatur, atque ei intimatur cum termino comparendi, eſt actus communis utrique modo procedendi. Et ideo indifferenter tranſmittitur reo abſenti, tam ſi procedatur ad accuſationem, ſeu querelam partis, quam ſi procedatur ex officio. Sed etiam formare inquiſitionem contra aliquem, non eſt ipſam chartam, ſive libellum inquiſitionis ei tranſmittere: illud enim potius eſt illum citare, ut dixi infra *quæſtione* 31. ſed eſt facere proceſſum informativum, aſſumendo informationes, & indicia contra eum ſuper aliquo delicto. Ex quibus deinde informationibus; & judiciis elicitur titulus, & ſeries facti, quæ poſtea narratur in ea, quam appellamus inquiſitionem, quæ ſic formata, & in ſcriptis redacta tranſmittitur reo in vim citationis, & libelli, ut dixi *in d. q.* 31. *verſ. quæro nunquid, & ſeq. & infra. q.* 28. *ver. Secus autem.*

3 (*d*) Debes autem ſcire, quod ex iſtis duobus modis, ſeu remediis procedendi contra delinquentes, loquendo ſecundum jus commune, alterum, ſcilicet accuſationis ſeu querelæ, erat ordinarium, alterum vero, ſcilicet inquiſitionis, ſive ex officio, erat extraordinarium, ita dicit Innocent. *in cap. cum oporteat, de accuſat.* quem ſequuntur communiter Doctor. (*e*) ut ait Diaz *reg.* 336. & eſt communis opin. ut dicunt Cano. *in rub. de judiciis*, & in ſpecie Dec. *in* 1. *lect. poſt num.* 76. *& in* 2. *lect. poſt num.* 43. Sapia *in l. imperium, num.* 29. *de juriſd. omn jud.* Et licet aliqui tenuerunt, quod de jure Canonico remedium inquiſitionis eſſet ordinarium, ex quo ſecundum diſpoſitionem juris Canonici ſuper omnibus criminibus indifferenter poſſunt Judices inquirere, & procedere ex officio ad publicam utilitatem, ſecundum Archid. *in cap. felicis*, §. *fin. de pact. in* 6. cujus dicit eſſe communem Marian. *in d. cap. qualiter, & quando, numer.* 108. *in fin.* nihilominus magis communis opin. videtur eſſe, quod tam de jure Canonico, quam de jure civili ſit extraordinarium. Et ita in ſpecie hanc eſſe communem opin. atteſtatur Alciat. *in cap.* 1. *num.* 14. *de offic. ord.* Hieron. in Apoſtil. ad Angel. *de maleſic. in verbo. Hæc eſt quædam inquiſitio, poſt num.* 80. Decian. *in rubr. de jud.* prout illum refert Boſſ. *in titul. de Inquiſit. numer.* 17. Et ratio hujus concluſionis eſt, quia de jure communi regulariter quilibet admittitur ad accuſandum, ut dixi infra *quæſt.* 14. *circa princip.* merito accuſatio dicitur remedium ordinarium. Ex adverſo autem, judicium inquiſitionis dicitur extraordinarium, quia de jure communi regulariter Judex poteſt ex officio procedere per viam inquiſitionis, ut dicit gloſ. *in d. l.* 2. §. *ſi publico, in verbo, ſine accuſatore, ff. de adulter.* quæ in hoc eſt communiter approbata, ut dicit Alber. *in l. ea quidem, poſt num.* 4. *C. de accuſat.* prout illum refert Apoſtill. *præalleg. ad Ang. de maleſic. poſt num.* 48. *verſic.* In quantum Angel. Et dicit Marian. *in rep. d. c. qualiter, & quando, num.* 106. quod hanc opin. ſecuti ſunt omnes antiqui Doctores Illam etiam dicit eſſe communem Cuman. *conſil.* 136. *circa fin.* Pract. Conradi, *fol.* 245. *num.* 1. merito ergo judicium inquiſitionis dicitur extraordinarium. Et quamvis de jure Canonico videatur judicium inquiſitionis regulariter permiſſum, (ut ſupra dictum eſt) ex quo tamen etiam illo jure non ſervantur in judicio inquiſitionis ea, quæ regulariter ſervari deberent in judiciis criminalibus, ut in diſcurſu materiæ demonſtrabitur, neceſſario fatendum eſt, veram eſſe communem opin. quod ſcilicet tam de jure Canonico, quam de jure

civili

Digitized by Google

civili remedium inquiſitionis dicatur extraordinarium.

4 Ex hac autem concluſione reſultabat maximus effectus, quia cum ſecundum communes juris regulas remedium ordinarium faciat ſemper ceſſare remedium extraordinarium, neceſſario ſequebatur, quod pars volens accuſare, eſſet præferenda judici inquirenti prout in hoc propoſito Doctores omnes fatentur; & Alber. *in 3. parte ſtatutorum, quæſt.* 57. atteſtatur etiam ita communiter ſervari, quod ſcilicet quando adeſt accuſator idoneus, ceſſat inquiſitio. Dicit etiam Bald. *in addit. ad Spec. in titul. de ſententiis, colum.* 17. prout illum refert Boſſ. *in tit. de inquiſitione, num.* 19. practicam eſſe, quod ſi plenior eſt accuſatio, ſuper ea proceditur, & pro-
5 nunciatur, non eſſe procedendum ſuper inquiſitione. Et licet ſuper hoc etiam articulo, an accuſatio faciat ceſſare inquiſitionem, magna fuerit varietas *(f)* inter Scribentes, præſertim quando jam cœpta inquiſitione ſupervenit accuſator, ſemper tamen recurrimus ad longam diſtinctionem, quam ponit Sal. *in d. l. ea quidem, num. 54. C. de accuſ.* quod ſ. Aut accuſator ſupervenit ante receptas probationes, aut poſt. Primo caſu, aut poteſt imputari negligentia accuſatori, & non ceſſat inquiſitio, ſed accuſator repellitur; Aut vero non poteſt imputari: & tunc ſi perſequitur ſuam, vel ſuorum injuriam, auditur, & ceſſat Inquiſitio, niſi eſſet ſuſpectus de colluſione. Si vero neque ſuam, neque ſuorum injuriam perſequitur, non eſt audiendus. Secundo autem caſu, quando, ſ. accuſator ſupervenit poſt receptas probationes, tunc aut delictum eſt probatum, & repellitur accuſator; aut non eſt probatum, & tunc admittitur. Et hanc diſtinctionem Saly. dicit communiter teneri Fel. *in d. c. qualiter, & quando, §. licet autem, in fin. verbis, de accuſ.* quem refert Maranta *in ſuo Spec. fol.* 82. *n.* 58. & Boſſ. *in titu. de inquiſitio. n.* 18. Diaz. *in pract. crim. cano. c.* 6. *verſi. an autem judex,* Apoſtil. ad Ang. *de maleſ. in d. gloſſ.* Hæc eſt quædam inquiſitio, *poſt n.* 80.

6 *(g)* Sed certe quicquid ſit de jure communi, hæc omnia ceſſant ex conſuetudine præſentis temporis, nam etiam de jure civili hodie in quocunque caſu permiſſum eſt judici procedere ex officio, & ſic per inquiſitionem, prout de hac generali conſuetudine atteſtatur Gand. *de maleſ. in tit. quomodo cognoſcatur de maleſic. per inquiſitionem, poſt num.* 6. *ver. ſed hodie*: ubi etiam ſubdit, quod ita vidit communiter obſervari: quem refert Bald. *in l. ea quidem, poſt num.* 44. *C. de accuſat.* & Card. Alexand. *in cap. de accuſatione, col.* 15. *poſt medium,* 2. *qu.* 8. Jo. And. *in addit. Specul. in titul. de inquiſit. §. quando autem, in princip.* ubi dicit, quod judices ſecularis fori de conſuetudine faciunt ſibi regulam inquirendi de quolibet malef. Joan. Fab. *Inſtit. de publ. jud. in princip.* ubi dicit, quod ita ſervatur de facto, Guid. de Suz. *de maleſic. in rubr. qualiter fiat inquiſitio*, Cuman, *in d. conſil.* 136. *circa fin.* quem refert Apoſtil. ad Angel. *de maleſ. in d. gloſſ. hæc eſt quædam inquiſitio, ſub num.* 30. *in verbo, Specialis,* & Boſſ. *in titul. de inquiſit. num.* 8. Vital. *de maleſic. in rubr. de inquiſitionibus, num.* 6. Blanc. *de indic. num.* 5. Ita etiam practicari in regno Caſtellæ atteſtatur Anton. Gomez. *cap.* 1. *delictorum, num.* 49. *in fin.* Et ſic hac conſuetudine attenta facienda eſt concluſio in contrarium, quod ſcilicet inquiſitionis remedium eſt ita ordinarium, prout eſt remedium accuſationis. Et ita dixit Ant. de Piſis relatus per Bald. *in l.* 1. *§. in initio, poſt num.* 7. *verſ. ſed nunquid, ff. de offic. præſe. urb.* quod dictum quaſi omnes ſequuntur, ut dicit Anan. *in d. c. qualiter,* & *quando, §. licet autem, num.* 9. *(h)* Et ratio eſt, quia hodie de conſuetudine, in quocunque crimine regulariter fiſcus efficitur accuſator, ut ait Prac. Millei, *f.* 3. *num.* 31. Et *(i)* advocati, & ſyndici fiſcales aſſumunt partes accuſatoris, etiamſi pars non querelet, ut quotidie videmus in practica ſervari. Quinimo in aliquibus locis remedium inquiſitionis factum eſt ordinarium, & remedium accuſationis factum eſt extraordinarium, prout eſt in regno Neapol. in quo nullus admittitur ad accuſandum, niſi ſuam, vel ſuorum injuriam proſequatur, ut dixi infra *q.* 14. *ver. tertius eſt caſus, in fin.* & in Francia, ubi (quod plus eſt) per ordinationes regias prohibita eſt accuſatio, etiam ſi quis velit ſuam, aut ſuorum injuriam perſequi, quantum, ſ. ad vindictam publicam, ſed duntaxat permittitur pro intereſſe civili: & ſic in omnibus cauſis proceditur per ſolam viam inquiſitionis, ut atteſtatur Guil. Benedict. *in c. p. rep. cap Raynutius, in verb. mortuo itaque teſtatore, nu.* 200. Pract. Millei *fol.* 17. *num.* 53. & *fol.* 32. *num.* 35. Pariter etiam in Flandria ex inolitis jam olim ſtylo, & conſuetudine, pars offenſa non poteſt concludere ad pœnam criminaliter, ſed tantum in fiſcum, ut atteſtatur Jodo. *fol.* 68. *n.* 13.

Hinc infertur, quod licet de jure loquendo, & 7
accuſatio, & inquiſitio non poſſint ſimul cumulari, ut omnes concludunt, teſte Rom. *in l. edita, poſt num.* 138. *C. de edendo*, ſed accuſatio facit ceſſare inquiſitionem, ut ſupra dixi: nihilominus attenta hac generali conſuetudine, unum ex iſtis duobus remediis, accuſationis, ſ. & inquiſitionis, non facit ceſſare aliud, ſed ambo ſimul concurrunt, ſeu concurrere poſſunt in principio, medio, & fine totius judicii criminalis. Et ideo, etiamſi judex procedat ex officio pro aliquo delicto, quandocunque ſupervenit pars, quæ velit querelare, ſemper admittitur; & econverſo ſi pars ab initio querelat, non propterea ceſſat judex ex officio accipere informationes, & examinare teſtes etiam non productos, neque ſubminiſtratos à parte; Adeo quod modus procedendi, qui hodiernis temporibus obſervatur, eſt quidam modus, in quo poteſt concurrere mixtura, ſeu cumulatio utriuſque remedii, ſcilicet ex officio, & ad inſtantiam partis, & unum ab altero non impeditur; quinimo multoties concurrunt denunciatio, inquiſitio, & accuſatio in eodem proceſſu, ut infra etiam dicemus. Et hic modus procedentiæ conſuetudine introductus, convenit opin. quam tenebat Nic. de Matarel *(k)* quod ſcilicet accuſatione ſuperveniente procedatur ſuper utroque judicio inquiſitionis, & accuſationis, & ſuper utroque ſimul unica tantum ſententia feratur; de qua opin. mentionem facit Aretin. licet eam non ſequatur, *in d. capitulo qualiter, & quando in prin. poſt n.* 14. *verſic. ſecunda fuit,* referens Butr. *ibi, poſt nu.* 13. dicentem, quod hæc opin. eſſet approbanda per Principes, & Pontifices, quia ſecundum eam ceſſant omnia inconvenientia. Nam ſi compareat accuſator, qui ſuam, vel ſuorum injuriam proſequatur, non excludetur à proſecutione ſuæ injuriæ: pariter etiam procedente judice ſuper inquiſitione, ceſſabit ſuſpicio colluſionis accuſatoris & ſi ipſe colludet, non colludet judex.

Et conſequenter hodie ſuperflua eſt etiam illa pra- 8
ctica, quam tradit Alexand. in Apoſtill. ad Bartol. *in d.* 2. *§. ſi publico, poſt num.* 2. *in verbo Modum inquiſitionis, ff. de adulter.* quod ſcilicet judex omnino ſtatuat parti offenſæ terminum ad accuſandum, quo elapſo poterit deinde, ubi pars non accuſet, ex officio procedere: neque poterit poſtea pars, etiamſi velit accuſare, impedire proceſſum ipſius judicis inquirentis, quod etiam practicari in regno Caſtellæ à peritis judicibus atteſtatur Anton. Gomez. *cap.* 1. *delictorum num.* 17. Eſt enim de jure indubitatum, quod poteſt ſtatui parti termi-

terminus ad accuſandum, & quod ubi in eo termino non accuſaverit, non eſt poſtea audienda, ſecundum Bartol. *in leg. Papinianus* §. 1. *num.* 2. *ff. de inoffic. teſtam.* cujus opin. communiter tenetur, ut dicit Imol. *in cap. tuæ, circa fin. de procu.* Et hanc practicam, quam tradit Alexand. ſequuntur communiter Doctores, ut ait Blan. *in pract. crimin. fol.* 6. *num.* 41. Sed *(l)* certe hodie, cum ex dicta generali conſuetudine poſſit judex in omni caſu inquirere, non eſt opus hac cautela, ex quo non poteſt timere, ne per ſupervenientiam accuſatoria inquiſitio impediatur. Et ita ſe aliquando obtinuiſſe in facto atteſtatur Alban. *in d. leg. ea quidem, poſt numer.* 8. *verſicul. nunc aliquas.* Et ideo licet forte de jure judex, qui antequam formet inquiſitionem, non ſtatuit terminum injuriato ad accuſandum, teneatur in ſyndicatu, hoc tamen in practica non ſervatur, ut atteſtatur Amad. *de ſyndicatu, poſt num.* 32. quem refert Boſſ. *in titul. de inquiſitione num.* 68. *& titul. de citat. nu.* 41.

9 Ceſſat pariter cautela, quam tradit Cæpolla *caut.* 25. ad differendum proceſſum inquiſitionis, quod ſcilicet compareat offenſus, & petat ſibi ſtatui terminum competentem ad accuſandum, quo termino durante, judex non poteſt ex officio procedere, & illam dicit eſſe notabilem Blanc. *in loco proxime allegat. numer.* 34. ſubdens, quod Doctores eam communiter ſequuntur. Ceſſat autem (ut dixi) quia cum ex ſupradicta conſuetudine introductum ſit, ut unus modus procedendi alterum non impediat, non debet judex expectando accuſatorem ab inquirendo, & procedendo deſiſtere.

10 Superflua etiam redditur alia practica, quam ponit Bartolus *in leg. inter accuſatorem, numer.* 8. *ff. de publ. jud.* ad evitandum, ne accuſatio impediat inquiſitionem, quod ſcilicet facta, & producta accuſatione, judex faciat ſibi dari licentiam ab accuſatore, quod poſſit procedere, ſubdens hanc eſſe conſuetudinem Italiæ, quem refert Aretin. *in cap. licet, numero* 20. *de accuſat.* & Afflict. *in* 2. *parte conſtitut. regni, rubric.* 2. *poſt numer.* 28. relatus, & ipſe per Caravitam *ſuper ritu* 21. *magnæ Curiæ, poſt numer.* 2. Hoc idem atteſtatur tenere omnes Doctor. Bald. *in leg. ſi accuſatoribus, numer.* 4. *C. de accuſationib.* ubi etiam dicit, quod cauti aſſeſſores faciunt ſcribi, quomodo pars dat eis licentiam expediendi proceſſum, &c. quem refert Ana. *in d. cap. licet, nu.* 6. Sed certe ſtante prædicta conſuetudine, fruſtra peteret judex licentiam à parte ejus, quod ab ipſa conſuetudine ei conceditur. Et ita hodie iſtam practicam Bar. non obſervari de ſtylo, neque de conſuetudine atteſtatur Blan. *in d. pract. crimin. fol.* 11. *num.* 25. Poteſt enim judex ipſe ad vindictam publicam ex officio proſequi jam cœptam accuſationem, vel etiam novum proceſſum formare, & ita practicatur, ut dicit Angel. *de malef. in verb. Comparuerunt, & negaverunt totum, numer.* 20. quem refert Boſſ. *in titul. de accuſat. numer.* 14. Vide quæ dixi in hoc propoſito infra *quæſt.* 45. *verſic. facta autem, & quæſt.* 51. *ver. ſed quid ſi accuſator, & quæſt.* 58. *circa princip.* Bene verum eſt, quod ubi non vigeret talis conſuetudo, ſtandum eſſet in meris terminis juris communis, & haberent locum tradita per Doctores, in locis ſuperius allegatis.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. III.

(a) Q*Uæra quibus modis.*) Inquiſitio quid ſit, quotuplex ſit, quando, contra quos, & de ejus validitate, Farin. *tit. de inquiſit. vol.* 1. Ros.

(b) *Ex officio ſuo aſſumit.*) Et ita ex officio ſervat totus mundus, inf. *q.* 4. *verſi. quando vero, ibi, hanc etiam dicit eſſe communem practicam totius orbis, quæſt.* 20. *verſi. ad formandum ibi, totus mundus ſequitur,* ut dixit Catus, *q.* 5. *verſ. Pateris igitur, ibi, & ita ſervat totus mundus,* ut dicit Innocen. *q.* 9. *verſ. Quæra etiam, in fine q.* 61. *verſ. ſed hæc quidem, ibi, quia ſecundum communem practicam, & ibi, ſi vere Reus, q.* 65. *verſ.* 1. *ibi, Et hanc practicam, q.* 58. *verſic. ſed punctus prope finem. q.* 92. *verſ.* 1. *ibi, generali conſuetudine totius Mundi, q.* 31. *ver. ſed hic quære circa princ. & q.* 38. *ver. hoc tamen, ibi, totius orbis Chriſtiani. q.* 25. *verſic. ſolet dubitari ad fi. q.* 30. *verſ. ſciat tamen circa fin.* Quibus locis ſatis elici poteſt, quam variæ ſint conſuetudines totius Mundi. Drogh.

[c] *Et ſit eſte loquenda.*) Adde infr. *q.* 11. *in pr.* Drogh.

[d] *Debet autem ſcire, quod ex iſtis duobus.*) Adde, † ſi per ſtatutum ſit mentio de accuſatione, an comprehendat denunciationem, vel inquiſitionem, videndum 1
Foller. *in pract. canon. cap.* 5. *de denunc. n.* 44. & Præpoſit. *in cap. accuſatione. n.* 197. 2. *qu.* 8. Baiard.

(e) *Ut ait Diaz reg.* 336.) Ubi retulit Rip. *in rubric. de judic.* qui ibi poſt varias opi. quæ fuerunt in iſto articulo deſcriptæ, communem hanc dupliciter limitat. Giacn.

[f] *Inter ſcribentes.*) Adde quod fuit inter Dyn. & Cyn. Sed per ſtatuta terrarum iſta quæſtio eſt hodie ſopita, per quæ ex ſupervenienti accuſatione non habebit ceſſare inquiſitio, ſed locus erit præventioni, ut per pract. Papien. *tit. inquiſitio glo. fama publica precedente, ſub num.* 5. Judices tamen practici obſervant Bald. practicam relatam à Boſſ. *d. tit. de inqui. n.* 19. & ab Auctore hic.

(g) *Sed certe quicquid ſit.*) Adde, † quod non po- 2
teſt procedi per vim inquiſitionis pro leviſſima culpa, pro qua nemo criminaliter puniri poteſt, ſed civiliter ad æſtimationem damni, & ſimiliter pro culpa levi, dummodo ſit in omittendo, & ratio eſt, quia reſpublica non reputatur offenſa, nec ejus intereſt, & etiam quia judex ad commodum privatorum inquirere non poteſt, ita tradit Bald. *in d. l. data opera. n.* 5. *C. de iis, qui accuſ. non poſſ.* & Maran. *de ordine jud. par.* 4. *princ. n.* 75. *cum ſeq.* Baiard.

(h) *Et varia eſt, quia hodie.*) Adde, † quod non immerito Bald. *in cap.* 1. *colum. fin. extra de jurejurando* 3
dixit, quod fiſcus nihil aliud eſt, quam ſubditorum calamitas. Baiard.

(i) *Advocati, & ſindici fiſcalis.*) Adde *infr. q.* 45. *verſic. ſed hic incidenter q.* 10. *verſic. ſed quæra,* ac alibi ſæpe: & per Crav. *conſil.* 23. *maxime n.* 4. *ibi, per accuſatorem fiſcalem.* Drogh.

[k] *Quod ſcilicet accuſatione ſuperveniente procedatur.*) Adde, † quod ſi inquiſitio fuerit formata per unum ju-
dicem, & accuſatio producatur coram alio judice; tunc 4
ſilet inquiſitio, quia electio judicum eſt actoris, ita tradit Angel. de Ubald. *in repet. l. ſi vacantia, n.* 221. *C. de bon. vacant. lib.* 10. Baiard.

[l] *Sed certe hodie.*) Adde, † quod idem ſervatur
etiam de jure canonico, quia judex poteſt inquirere 5
non monito offenſo ad accuſandum, ut ait Arno. *in Comment.* Baiard.

[m] *Licentiam expediendi proceſſum.*) Adde quod hæc datio licentiæ valet, quia hoc reſpicit ad favorem partis, *l. diem proferre, §. ſi quis litigatorum ff. de arbit.* & vide Bart. *in l. is qui reus, ff. de publ. jud.* Bald. *in l. ut perfectius. C. de annal. except. & in l. geſta. de re judic.*

QUÆSTIO IV.

In primis conſtare debet delictum commiſſum fuiſſe.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Judici ante omnia conſtare debet de delicto,*
2 *Et quomodo dicatur conſtare de delicto, ad effectum procedendi.*
3 *Et quomodo de delicto facti tranſeuntis.*
4 *Et quomodo de delicto facti permanentis.*

5 Et

5 *Et quid ſi dubitatur an delictum intervenerit.*

Ex Additionibus.

1 *Judex poteſt capere informationem delicti poſt conſeſſionem.*
2 *Judici an ſatis conſtet de delicto ex querelis aliorum criminum.*
3 *Judici quando, & quomodo debeat conſtare de delicto antequam procedat ad inquiſitionem, capturam, torturam, vel condemnationem, remiſſivè.*
4 *Et ſufficit conſtare per ſamam ſi non reperiatur corpus occiſi.*
*4 *In delictis occultis proceditur ex conjecturis.*
5 *Et in delicto facti permanentis non ſufficeret denunciatio officialis.*
*5 *Princeps procedit ſecundum conſcientiam.*
6 *Et quid ſi ignoretur nomen delinquentis.*
7 *Et quomodo in furto, vel ſtupro dicatur conſtare de delicto.*
8 *Obſtetrices poſſunt cogi, & debent deponere cum juramento.*
9 *Homo repertus mortuus an præſumatur occiſus, vel ſua morte obiiſſe.*
Judex poteſt exhumari facere cadaver pro facienda recognitione vulnerum, vel aliarum percuſſionum ſub n. 4.

1 DIctum (*a*) eſt quibus modis criminaliter procedi poſſit: Sciendum eſt autem, quod in omnem caſum nunquam debet judex procedere ad aliquem actum, (*b*) niſi prius illi conſtet delictum ipſum fuiſſe commiſſum. Et ita ſemper faciunt practici aſſeſſores, ut dicit Catus *inter conſil. crim. diverſorum, conſil.* 99. *poſt num.* 7. *verſicul. Secundo etiam, lib.* 1. Eſt enim vulgaris, & (*c*) trita concluſio, quæ colligitur *ex text. in vulgata l.* 1. (*d*) §. *Item illud ff. ad Syll.* quem text. ſciunt omnes, ut dicit Boſſ. *in tit. de delicto, n.* 2. licet re vera ille tex. loquatur de tortura, ut ſcilicet reus non ſubjiciatur torturæ, niſi prius conſtet delictum fuiſſe commiſſum. Et hoc adeo verum eſt, quod etiamſi reus confiteretur delictum aliquod commiſiſſe, non poteſt condemnari, niſi de ipſo delicto alter, quam ex ejus confeſſione appareat, ut dixi infra *q.* 55. *verſ. Poteſt etiam.* Sed quia Doct. in hac materia ſatis intricate loquuntur, debes ſcire, quod aliter debet conſtare de delicto, ad effectum torquendi, ſeu condemnandi, de quo dixi *in loco prææalleg. & qu.* 64. *verſ. Debet autem, & q.* 6. 6. *circa prin.* & aliter quo ad effectum inquirendi, ſeu procedendi.
2 Nam quo ad inquirendum, ſola querela, vel denunciatio ſufficit: quinimo habita querela, ſeu denunciatione, tenetur judex procedere & inquirere. Et ſi id non faciat, poterit puniri tam ex diſpoſitione juris communis, quam ex forma decretorum hujus Ducatus, in novis conſtitutionibus, *in tit. de accuſationibus, c. delatis.* Et dicit Bald. *in l. mancipia, num.* 1. *C. de ſer. fug.* quod vidit ſemel condemnari quendam judicem, qui portavit ad Cameram accuſationem ſibi delatam, & noluit ſuper ea procedere. Et illum refert Amad. *de ſynd. num.* 71.

3 Scias tamen aliqua eſſe delicta, in quibus judex tenetur, priuſquam inquirat contra delinquentem, inquirere de veritate delicti: aliqua vero, in quibus non requiritur alia inveſtigatio ſuper veritate criminis, ſed immediate procedi poteſt contra delinquentem. Et ideo debes præſupponere, quod quando delictum eſt tale, quod ſolo animo perficitur, ut hæreſis, vel etiam tale, quod licet facto committatur, ejus tamen facti nulla ſolent remanere veſtigia, ut eſt adulterium, & alii coitus, qui ſine fractura committuntur, (*e*) furtum pariter ſine fractura, percuſſiones, quæ fiunt alapa, vel baculo ſive livore, injuriæ verbales, vel ſimilia: in iſtis criminibus non requiritur ad procedendum alia inveſtigatio delicti: ſed ſtatim porrecta querela, poteſt, & debet judex inquirere contra delinquentem, aſſumendo contra eum informationem, & habitis indiciis, illum carcerari, vel citari facere, prout qualitas delicti requiret: alias infinita delicta impunita pertranſirent, quod nullo modo eſt dicendum. Et ſuper hoc in practica nulla ſolet fieri difficultas.

Quando vero eſt delictum (*f*) facti permanentis, 4
cujus ſcilicet certa remanent veſtigia, puta, homicidii, ipſum cadaver, incendii locus combuſtus, & ſimilia, tunc etiam porrecta querela, vel denunciatione, non dicitur legitime conſtare de delicto, (*g*) niſi prius judex, ſeu curia corpus ipſum, ſeu locum incendii oculis ſubjiciat. Et ita ſuperioribus annis, cum fuiſſet accuſata quædam Antonia de Novello, quod partum necaſſet, & ipſa aufugiſſet, Senatus reſcripſit Prætori Luini, ut antequam contra eam procederet, prius faceret cadaver infantis perquiri. Ego tamen quandoque vidi per Senatum aliquos imputatos de homicidio cogi ad præſtandam fidejuſſionem de ſe præſentando toties, quoties, &c. licet de cadavere non appareret, prout ſervatum fuit in quibuſdam Marchettis de loco Aronæ, 12. Januarii 1555. & hoc ne ſi poſtea cadaver repertum fuiſſet, illi poſſent fuga impuniti evadere. (*h*) Vidi etiam, quod Senatus juſſit procedi contra quoſdam de Longinis, qui ſimul viſi fuerant cum eo, qui dicebatur interfectus, etiam quod cadaver repertum non fuiſſet, 10. Septembr. 1555. P. N. Statim igitur quod ad judicis notitiam pervenit delictum fuiſſe commiſſum, puta hominem fuiſſe interfectum, debet judex ipſe accedere ad ejus cadaver viſendum, & inſpiciendum. Et hæc eſt communis practica, ut dicit Blanc. *in pract. crim. fol.* 3. *num.* 6. Vel ſecundum alios mittere notarium, qui cadaver ipſum inſpiciat, & vulnera deſcribat. Et ita ſervat conſuetudo, ut ait Novel. *in pract. crim. fol.* 59. *n.* 2. Pract. Jodo. *c.* 75. *num.* 3. Hanc etiam dicit eſſe communem Practicam totius orbis Jo. de Amicis *conſil.* 31. *nu.* 7. Ita etiam obſervari; dicit Boſſ. in *loco præall. n.* 12. Et ita ſervandum eſſe reſcripſit Senatus Prætori Malci, 14. Feb. 1551. P. N. Et debet recognoſci cadaver per teſtes, qui dum interfectus in humatus eſſet, illum cognoverunt, ſi id fieri poteſt, ſi vero, cujus eſſet, ignoratur, debet per veſtes, & ſigna deſcribi, & particulariter annotari omnia vulnera. Et hoc modo dicitur conſtare de delicto. Et ita docent omnes, ut ait Foller. *in pract. crim. fol.* 15. *n.* 4. (*i*) licet enim ignoretur nomen occiſi, dummodo conſtet de corpore, ſatis dicetur conſtare de delicto, & proceditur etiam ad condemnationem. Et hoc omnes ſciunt, ut dicit Boſſ. *in loco præalleg. num.* 23. Et dicit Bald. *in l. quoties, §. ſi quis nomen. ff. de hæred. inſtit.* quod ipſe vidit de facto, quod fuit facta inquiſitio contra unum, qui occiderat quendam, cujus nomen ignorabatur, & fuit miſſus ad furcas. Et illum refert Marſil. *in pract. crim. in princ. poſt num.* 17. ubi etiam refert Angel. *in leg.* 1. §. *interdum, num.* 1. *ff. ſi pars hæred. pet.* dicentem, (*k*) quod ſive ignoretur nomen delinquentis, ſive nomen offenſi, ipſe vidit utroque caſu practicari, quod procedatur: Et quod eſt bona practica, ne ex eo, quod nomen ignoretur, delicta impunita remaneant. Vide quæ dixi infra *quæſt.* 12. *verſic. ulterius etiam.* Quinimo dicit Ang. *in l. eum qui. §. ſi nupta, num.* 3. *ff. de injur. & in l. falſus, §. qui alienum, n.* 3. *per illum tex. ff. de furt.* quid procedit

cedit

cedit inquiſitio contra furem, narrando, quod furatus eſt contra voluntatem domini, licet non ſit aliquis dominus nominatus. Et refert, quod ita fuit Perusii obtentum in contradictorio judicio contra quoſdam, qui fuerunt ſuſpenſi ex eo, quod furati fuerunt quoſdam porcos domus ſapientiæ. Et illum refert Anan. *in cap. qui cum fure, in ultimis verbis, de furtis*, quod eſt ſumme notandum, quia de facili quis reſponderet contrarium. Et advertat Notarius, vel Judex, ut deſcribat, ſeu deſcribi faciat omnia vulnera particulariter, cum omnibus qualitatibus ſuis, & cum quo genere armorum illata videantur, & an punctim, vel cæſim, &c. & in ſcriptis reducat mortalia pro mortalibus, & non mortalia pro non mortalibus, prout dicit obſervare conſuetudinem mundi Angel. *in l. ſi in rixa. nu. 2. ff. de ſica.* Hæc enim quandoque ſunt magnæ importantiæ ad cognoſcendum, à quo ſint illata vulnera; puta, ex genere armorum, quo appareat ex proceſſu quemlibet ex vulnerantibus, ſeu admittentibus eo tempore armatum fuiſſe, & ſimilia, propter ea, quæ dixi ſupra *hoc eodem lib. §. Homicidium, verſic. Alia eſt etiam.* Et relatio hujus viſitationis communiter per totam Italiam appellatur viſum, & repertum, quia Notarii per illa verba eas incipiunt in actis redigere, ut dicit Marſil. *in pract. crim. in princip. nu. 4. in fin.* Et hæc, quæ dicta ſunt de homicidio, intelligenda ſunt etiam de ſimilibus delictis, quorum remanent veſtigia: puta, in incendio, ut viſitetur locus incendii, & reliquiæ combuſtionis; (*l*) in furto, ut videatur fractura facta in area, oſtio, vel pariete (*m*) in ſtupro illato puero, vel vi illata puellæ, ut inſpiciantur partes pudendæ per obſtetrices, vel Chirurgos, vel alias perſonas, ut quotidie fit. Et ubi tales perſonæ referant cum juramento, ſe credere ſtuprum illatum, vel puellam corruptam fuiſſe, ſatis dicitur conſtare de delicto, quo ad hoc, ut contra delinquentem procedi poſſit.

Hæc (*n*) autem omnia de plano procedunt, quan-
5 do apparet in re ipſa delictum interveniſſe, puta, quando in corpore inſpiciuntur vulnera, vel ſigna violationis vel ſimilia. Et hoc eſt, quod innuit tex. *in dicto §. Item illud, ibi, ſcelere interemptum, &c.* (*o*) Sed quid ſi dubium ſit, an ſcelere, an vero alia de cauſa? Et poteſt poni exemplum in eo, qui repertus eſt mortuus in puteo, ut in caſu, in quo conſuluit Dec. *conſil.* 438. poteſt enim eſſe, (*p*) quod quis ſe ipſum præcipitaverit, & quod ab aliis præcipitatus fuerit, & etiam quod caſu ceciderit. Sic etiam in eo, qui dicitur habere ſigna veneni: poteſt enim eſſe venenum in corpore generatum, & ab aliis propinatum, & etiam ex aëris corruptione contractum, ut eleganter in facti contingentia declarat Grammat. *voto* 32. *num.* 21. Ego dico, quod his caſibus Judex debet omnino inquirere, & informationes aſſumere, non quidem tanquam de maleficio, ſed ut veritatem facti intelligat, ex qua deinde apparere poſſit, an ſit delictum, vel ne, adhibendo etiam, ubi opus ſit, judicium Medicorum, vel aliorum peritorum. Et ubi ex informationibus aſſumptis, conſtet ſcelus non interveniſſe, ſilebit proceſſus: ubi vero reſultet aliquod indicium, poterit ad ulteriora procedere. Et hoc modo nihil ei poterit imputari. Et hanc practicam ſervant cauti Judices, & aſſeſſores. Et paucis ab hinc annis vidi duos proceſſus agitari contra duos nobiles in civitate Papiæ, quorum alter imputabatur veneraſſe propriam uxorem, alter ſtrangulaſſe ejus concubinam. Et certe poterat dici, quod vix apparebat de delicto, & tamen fuit contra eos proceſſum, etiam re in Senatu relata, cum maxima ſeveritate. Scio etiam plerosque viros, quos pro certo fertur proprias uxores veneraſſe, abſque ulla moleſtia per urbem ambulare, quia dictum fuit, non conſtare de delicto. Sed judices, qui doloſe palliant hujuſmodi delicta, non evadent æterni judicis condemnationem.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. IV.

(*a*) D*ictum eſt.*) Farin. *titul. de inquiſition. quæſt.* 2. *volumine* 1. Ros.

Dictum eſt, quibus modis criminaliter.) Judici ante omnia de delicto conſtare debet, Plot. *in l. ſi quando, n.* 759. 760. *&* 762.

Adde, † quod Judex poteſt etiam ſe informare de delicto poſt confeſſionem, Aretin. *in verb. Et veſtem cæleſtem, ver. quid ſi quis confiteretur alia delicta.* Et in hac materia, an dicatur ſatis conſtare, quando in actis conſtat de querelis aliorum furtorum, ſive delictorum commiſſorum, vide Gram. *dec.* 48. & ad capturam poteſt deveniri, antequam conſtet de crimine, *cap. ſi clericus, de ſent. excomm. in* 6. & Paris de Put. *in verb. an Judex, qui pro debito, n.* 12. Et quando poſſit deveniri † ad torturam, antequam conſtet de corpore delicti, vide Gram. *voto* 2. & Gabriel. *comm. concl. tit.* 7. *concl.* 17. ubi ponit multas ampliat. & limitat. Et quod malefactor poſſit capi etiam, antequam conſtet de delicto, ne aufugiat, tenet Blanc. *in tract. de indic. n.* 8. Sed de prædictis quando, & quomodo Judici conſtare debeat de corpore delicti, antequam procedat ad Inquiſitionem, capturam, ſeu condemnationem, noviſſime per Farin. *q. Crim. in quæſt.* 2. 1 2

Item adde, † quod ſi non reperitur corpus occiſi, quia forte fuerit combuſtum, vel projectum in mare, vel in flumen, quod ſufficiat conſtare per famam, Sal. *in l. non probatio, ſ. a. probat.* & Auguſt. ad Ang. *de malef. in verb. fama publica, verſ. duodecimo, n.* 108. & Marſ. *conſ.* 8. *in prin. ver. quinimo adeo*, & ſi cadaver fuiſſet ſepultum, poterit judex illud exhumari facere, Maran. *in tit. de inquiſit. n.* 18. Jodoc. *in pract. in tit. de inſpectione occiſi c.* 75. *n.* 1. Bal. *in l. ſi quis teſtib. in fi. C. de teſti.* Clar. *infra in q.* 55. *verſic. quomodo autem*, Far. *q.* 2. *n.* 5. & Pariſ. *de ſynd. in ver. conſejo. n.* 6. ubi atteſtatur ſe vidiſſe hujuſmodi exhumationes in pluribus locis, & præſertim in urbe. Baiar. 3

(*b*) *Niſi prius conſtet illi.*) Et adeo verum eſt in primis conſtare debere de delicto, antequam præſumatur delictum, quod alias non conſtito de corpore occiſi Romuli, potius illum Deum factum crediderunt Romani, quam delictum in eo præſumpſerint, ut de ipſo Romulo, nec non, & de Scipione Africano loquens, cujus Romuli corpus viſitare nequivit, in vita Romuli, per hæc verba loquutus eſt Plutarchus, verum, inquit, alii opinantur eum, quod valetudinarius foret, ſua ſponte extinctum, alii veneno. Quidam ejus inimicos, cum noctu irrupiſſent, meatus animæ occluſiſſe; Atqui Scipio mortuus palam in oculis omnium conſpectus jacuit, viſumque ejus corpus ſuſpicandi omnibus ac dijudicandi facultatem attulit, Romulo autem ſubito erepto, nec pars corporis, nec veſtium reliquiæ ullæ repertæ; Sic & D. Auguſtinus *de civitate Dei lib.* 18. *c.* 24. Mortuum Romulum, cum & ipſe nuſquam comparuiſſet in Deos, quod & vulgo notiſſimum eſt, retulere Romani. Iterum *eod. libro* 18. *cap.* 19. Sed Æneam, quoniam quando mortuus eſt, non comparuit, Deum ſibi fecerunt Latini. Adde infra *qu.* 54. *verſic. quomodo autem, & verſic. poteſt etiam, & quæſt.* 66. *verſic.* 1. ubi dicitur ſatis conſtare de furto, ſi Dominus conqueratur, ſi appareat ſervum aufugiſſe, ſi appareat fractura, & ſimilia, & quod valeat conſequentia, ſervus, ergo fur, dixit Plot. *in leg. ſi quando ſub n.* 14. *C. unde vi.* At quod in primis de furto conſtare debeat Crav. *conſ.* 244. *in princ.* & in hoc propoſito, dic, quod quædam ſunt delicta conſiderabilia de per ſe ſeorſum à perſona delinquentium, videlicet facti permanentis, etiam quod ignoretur perſona delinquentis, ut homicidium. Quædam ſunt delicta, quæ per ſe conſiderari non poſſunt ſtante perſonæ incertitudine, & de his dic; ut per Cravet. *conſ.* 278. *n.* 3. *verſic. Secundo reſpondeo, quod melius, judicio meo*, dixi ſupra *ad §. homicidium, verſic. ex propoſito.* Drogh.

Niſi prius illi conſtet.) Adde, quod de delicto conſtare debet plene. Adeo quod non ſufficeret probari delictum,

per conjecturas, ut de omnibue tradit Crav. *conſil.* 444. *col.* 1. ſcias tamen, quod in delictis † occultis proce-
4 ditur ex conjecturis, ſeu præſumptionibus, & indiciis, & aliis levioribus probationibus etiam ad condemnandum, ut babetur, & plene per Oſaſc, *dec.* 72. *ſub num.* 1. Giach.

[c] *Trita concluſic.*) Videndus Farinac. *q.* 38. *volum.* 2. *n.* 2. Ros.

(d) §. *Item illud ff. ad Syll.*) Adde, quod Cravet. ad id etiam allegat iſtum text. & alioe etiam alioſque pariter Doct. *in conſil.* 487. *col.* 3. *in prin.* quem vide *ea. col. in verſ. quadam vera*, ubi declarat. Giach.

(e) *Fuetum pariter.*) Monticel. *in praxi reg.* 12. *n.* 2. qnid ſi tantum per confeſſionem conſtet, vide eundem Cla. *q.* 55. *verſ. poteſt etiam.* Ros.

(f) *Quando vero delictum eſt facti permonentis.*) Pro cognitione facti permanentis, vel facti traoſeuntie, vide Et hic *lib.* 10. *cap.* 5. ubi magiſtraliter loquitur Philoſophue, unde Ovid. *Faſt. lib.* 4. factum abiit, monumenta manent, *infra quaſt.* 55. *verſ. quomodo antem* ubi notatur; quod ſi confeſſio rei concurrit cum querela partis, etiam quod ſimus in delictis facti tranſeuntie, ſola confeſſio ſufficit ad condemnationem; & quot modie quid dicatur notorium, de quo bic dicitur, vide omnino Bal. *in c. fin. in prin. extra de aſſi. deleg. inſ. q.* 9. *verſic.* 1. Drogh.

(g) *Niſi prins Judex.*) Adde, † quod non ſufficit de-
5 nunciatio facta per Officialem ad hoc deputatum, Blanc. *in l. fin. num.* 18. *ff. de quaſtion.* Plot. *in l. ſi quando* §. 49. *nu.* 6. Sed debet ſieri viſitatio juxta formam traditam per Foller. *in verſi. capiat informationem*, *nu.* 4. Bai.

[u] *Vide etiam, quod Senetus.*] Attende, Lector, quia hoc judicium Senatus eſt magnum in practica, nec eſt trabendum in conſequentiam à minoribus Judicibus, tamen hoc idem in practica, de qua atteſtatur Clar. hic, ſervatum fuiſſe refert Livius *libro* 3. *Decad.* 3. per hæc verba, videlicet: In præſentia placuit comprehendi eos, qui ſimul fuiſſent, quæſtioneſque ex eis baberi: & quia ſeperiens paſſim in hac practica veritas conſuetudines juri contrarias, ſic, & ſic ſervari de conſuetudine, quicquid aliae de jure vetum ſit, quas conſuetudines in unum redactas videre poterie collectas in fine præſentis operis, tales conſuetudines intellige ſervari in Senatu, qui loco Principis habetur, ut eſt infra *q.* 60. *verſ. Prætere eſt bonum*; cui adde Guido Pap. *quaſt.* 19. Menoch. *de arbit. jud. lib.* 2. *cent.* 1. *caſu* 98. *nu.* 9. Minor autem Judex, & Magiſtratus, ſiva Poteſtas indiſtincta, & ad unguem jura ſervare tenentur, ut ſentir Jaſ. *in* §. *ex maleficiis*, *nu.* 14. *cum ſequent. Inſtitut. de act.* & *in l.* 1. *ſub nu.* 8. *C. de precib. Imper. offeren.* Menoch. *de arbit. jud. libro* 1. *quaſt.* 16. *ſub nu.* 4. ſic & inſta *quaſt.* 85. *verſic. ulterius quaro*, *ibi, ſed hæc quidem*: Cotta *in ſuis memorab. in verbo Decretum majoris Judicii*; Princepe † autem regula-
5* riter procedit ſecundum conſcientiam, ut per Jaſ. *in* §. *ſed iſte*, *num.* 126. *Inſtitut. de act.* Sic etiam procedit idem Senatus infra *quaſt.* 64. *verſic. debet autem.* De ſententiis autem Senatus, & ejus auctoritate dixi infra *ad qu.* 78. *verſic. Quaro, ſi bona*, & quamvis hic rectè caderet tenor reformationis, & ordinum a Regia Majeſtate buic Senatui Mediolani tranſmiſſorum ſub die 17. Aprilie 1581. Tamen cum intendam plenius ſuper eis inſiſtere declarando, ea reſervo; Quo loco Deo dante videbimus multa, quæ in futurum valde proficere poterunt: Non enim auctoritas Senatus, qua in antea utebatur, erat prorſus juri communi contraria, ut innuere videtur dictum Decretum; ſtante maxima prærogativa eidem Senatui data, de qua habetur per Clar. *in d. q.* 78. *verſ. Sed quæra ad fin.* In derogatione namque dictæ prærogativæ ajuſdem fieri debuit ſpecialis mentio Capyccio teferente *dec.* 116. *nu.* 6. 7. 8. *vide infra*, *q.* 38. *verſic. vidi aliquando*, & *q.* 58. *verſ. Sed quid ſi nullus.* ubi de ſententiis Senatus ſervandis ratione dictæ prærogativæ. Drogh.

(i) *Licet enim ignoranter nomen accifi.*) Et tali caſu, ſi quis reperiatue occiſus in Caſtro Lauto, & ignoretur quis ſit, reputabitur Caſtri Laurentis, ſic Bononiæ Bononienſis, ut atteſtatur Marſi. Rubrica *de fidejuſſ. numer.* 163. Erancifcus Tigrim. de Piſis *inter conſilia criminalia diverſ. canſi.* 7. *ſub numer.* 1. *parte* 2. Felyn. *capit. quoniam, de off. ordin.* quia non ſequitur, quod ubi corpue repertum, ibidem occiſum ſit, ut ex aliorum auctoritate, refert Dec. *conſil.* 37. *ſub numer.* 9. Quod nota ad multa, & præcipue ad Statutum noſtrum Pallavicinum *in crimin. ſub Rub. De pæna delinquentis extra Territorium*, quia in noſtro ſtatu quilibet repertus occiſus, licat incognitus, reputabitur tamen ſubditus, & ideo difficilis ab occiſore poterit obtineri gratia, ut habetur infra, *quaſt.* 59. *verſi. Adde, quod pro bono pacis, ibi, verum eſt, quod tales gratia*; & de incognitis quomodo aliquando contia eoe procedatur inſra *quaſt.* 51. *verſ. Sed hic incidentee, ibi, ſimiliter vidi ſuſpendi*, *quaſt.* 31. *verſic. dictum eſt de farma, in fin.* & *quaſtio.* 89. *verſic. ſcias autem, in fin.* & bic adda Felin. *in cap. ſignificante coll. mihi* 3. *ad fin. de reſcript.* Ang. Aretin. *in* §. *Quadrupli*, *num.* 3. *Inſtit. de act.* Drogh.

Licet enim ignoretur.) Cartar. *de execut. ſentent. cap.* 2. *num.* 4. Ros.

(k) *Qued ſive ignoretur.*) Adde, quod idem tenet 6
Natta *in conſi.* 442. *col.* 2. & tunc judex debet inquirere de ætate, ſtatura, veſtitu, & aliis ſignis ipſius delinquentis incogniti; & de dictis ſignis debet conſtare in proceſſu per teſtes; alias Inquiſitio non valeret; & ſententia non poſſet exequi, niſi ipſe delictum confiteretur, Farinac. *in quaſt. Crim. quaſt.* 3. *num.* 10. *verſic. ſublimitando.* Bar.

(l) *In furto.*) Adde, † quod inter alias præſumptio- 7
nes furri ſufficit legaliter perſonæ damnum paſſæ, & lamentationes, Foller. *in pract. crim. in ver. capiat informationem*, *n.* 8. 11. & 12. & vide, quæ poſui ſupra *ad* §. *furtum, in verſ. quando autem dicatur conſtare de furto.* Batar.

(m) *In ſtupro illata puero, vel vi.*) Farin. *q.* 47. §. *probatia*, *n.* 140. & *ſeqq. vol.* 5. Roe.

In ſtupro illato.) Adde, quod ita docet Abb. *in cap. prapoſuiſti, extra de probat. num.* 3. quod inſpiciantur puellæ defloratæ, & Albet. *in l.* 1. §. *ex reſcripto*, *n.* 8. *ff. de verit. inſpic.* tamen Tiraquell. *de ll. connub. in l.* 4. *nu.* 21. dicit, quod genitalia virginis non ſunt inſpicienda ad conjiciendum de ſtupro, & oculos, & manus obſtetricum ſæpe fallitur, 27. *queſt.* 1. *cap. nec aliqua*, & Franc. Marſ. *dec.* 678. *per.* 2. Et hoc mihi contigit in facto, dum eram Gubernator Civitatis Spoletanæ, ubi quædam puella fuit tradita duabus obſtetricibus ex improviſo vocatis; qua inſpecta cum juramento retulerunt eam eſſe virginem, & poſtmodum fuit reperta prægnans; & cum per Curiam procederetur contra dictas obſtetrices pro falſa relatione, & excuſabant, quod illud indicium eſt fallax; nec poterat veriſimiliter dubitari de corruptela, quia ſtatim, data querela de ſtupro, per Curiam ex improviſo fuerunt adhibitæ; & in illa Civitate erant multæ obſtetrices, & ipſa puella dicebat, ſe fuiſſe defloratam, & quod virginitas probetur per aſſertionem honeſtarum mulierum, & obſtetricum, Maſcar. *de probation. concluſ.* 1410. *num.* 16. *volumin.* 3. & Bertaz. *conſil.* 452. *num.* 20. *vol.* 2. ubi reprobat dictum cujuſdam obſtetricis, quæ prætendebat, & ita deponebat, quandam fuiſſe virginem, & hoc ex partu cognoviſſe; inquit enim, quod ex partu poteſt quidem cognoſci, an ſit primus partus, & an prios, quam tunc fuerit prægnans; ſed an fuerit virgo, nec ne, id ex partu non poteſt cognoſci.

Item adde, quod obſtetrices † cogi poſſunt Joan. de 8
Plat. *in l. patrimonium, C. de muner. patrimon. libro* 10. & debent deponere cum juramento, Franc. Marci. *deciſia.* 678. & 680. *n.* 4. *parte* 4. Batar.

(n) *Hæc antem omnia.*] Adde inlra *q.* 66. *in prin.* ibi intellige modo conſtet. Drogh.

(a) *Sed quid ſi dubium ſit.*) Infr. *q.* 68. *verſi. ſeipſum occidere ibi, & ideo ſi quis in Puteum*: & in propoſito, Quærandum eſt primo, an ſit res, de qua quæritur, deinde quid ſit, demum qualis, & propter quid, *poſter. lib.* 2. *in princ.* & *eſt tex. in l. ſi quaramus, ff. de teſtamen.* omnis enim diſpoſitio præſupponit ſubſtantiam actus, ut in hoc propoſito dicit Aym. Crav. *tract. de antiq. temp. p.* 1. *ver. viſo de verbis*, *n.* 4. alias non conſtito de delicto fruſtra quæritur de ejus pœna, Cravet. ubi ſupra *par.* 4. *verſic. videamus*, *n.* 4. ſicque ſervavi ego de menſe Julio anni 1484. dum eſſem jus dicens: Nam dum fractus eſſet murus inter duos vicinos, quorum alter querebatur de altero, quod videlicet mediante fractura furtum factum eſſet, comperto, quod per fractionem, puer quidam forte repertus, licet parvulue, non tamen poterat aliquo modo ingredi fracturam; deſtiti a procedendo, reclamante Feudatario, qui aliter ob ejus appetitum ſentiebat; viſa namque fuit alterius vicini ſtratagema ad moleſtandum alterum, ſed imperfecta, infra *q.* 52. *in princ. q.* 66. *in prin.* & dum dicit de reperto in Puteo, Dic, quod ab alio conjectum eſſe ſic repertum ſimpliciter tenuit Menoch. *de tractat. de arb. jud. lib.* 2. *cent.* 3. *caſu* 284. *ſub numer.*

36.

36. *lib. 5. præſumptione 13. num. 7.* & quomodo uxor reperta mortua in domo; in qua ſolus maritus cum ea vivebat, credi poſſit à marito occiſa, vide Boer. *dec.* 261. Droc.

Sed quid ſi dubium.] Item Farina. *volum. 4. quæſt. 85. per totam.* Ros.

9 (p) *Quod ſi quis ſeipſum præcipitaverit.*) Adde, † quod ubi reperitur aliquis mortuus, & non appareant vulnera non præſumitur occiſus, ſed ſua morte mortuus, ut dicit Bal. *in l. huic, ff. ad l. Aquil.*

Item adde, quod repertus præcipitatus in puteum, vel ex turri, vel laqueo ſuſpenſus, vel vulneratus, & mortuus, non præſumitur, quod ſe ipſum occiderit, Blot. *conſil.* 130. *nu.* 82. *inter conſil. crim. diverſ. mag. impreſſ. lib.* 1. ſed in iſtis caſibus per conjecturas, & indicia probabitur de corpore delicti, ut per Boſſ. *in tit. de delictis, nu.* 10. & per Foller. *in pract. crimin. in verſ. capiat informationem, nu. 24. & in verſic. Item, quod ſuffocavit uxorem, nu. 16. & nu.* 59. & latiſſimè per Farin. *q. crim. q. 2. n. 29.* ubi ponit aliquas conjecturas, & præſumptiones, quibus probari poteſt, an delictum ſcelere commiſſum fuerit. Baiar.

QUÆSTIO V.

Quibus caſibus per inquiſitionem procedi poſſit.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Judex, conſtito de delicto, ſtatim debet delinquentem inquirere.*
2 *Et an regulariter per inquiſitionem procedi poſſit.*
3 *Et an ſint aliqui caſus, in quibus etiam de jure communi, per inquiſitionem procedi poſſit.*
4 *Aliquid præcedere debere ad hoc, ut aperiatur via judici ad inquirendum.*
5 *Poteſt judex ſtatim conſtito de delicto, generaliter contra delinquentem inquirere.*

Ex Additionibus.

1 *Inquiſitio inchoata ab uno Judice qualiter poſſit perfici à ſucceſſore.*
2 *Inquiſitio formari poteſt, licet nomen delinquentis ignoretur.*

1 POſtquam igitur judici legitimè conſtat, delictum commiſſum fuiſſe, ſtatim debet ſuper ipſo delicto inquirere, ut quamprimum ſcire poſſit, quis delictum ipſum commiſerit. (a) Qua in re maxime neceſſaria eſt celeritas, & diligentia, ne fortè propter moram, quæ à judice interponatur, non modo delinquens ipſe fuga evadat, ſed etiam detur ſpatium ejus fautoribus & amicis, teſtes de negotio ipſo informatos ſubornandi, & à veritatis depoſitione deterrendi, ut ſæpenumero contingere videmus. Sed hoc quidem loco, in quo de ipſa inquiſitione tractare incipimus, pluta eſſent præmittenda, quæ ad terminorum cognitionem pertinent, ſcilicet quid ſit inquiſitio, ac quotuplex: & hujuſmodi, quæ tamen, cum in practica nunquam ſere tractari contingat, conſulto omittere decrevimus ea omnia facile invenire.

2 Quæro, in quibus caſibus per inquiſitionem procedi poſſit? Reſp. dixi ſupra q. 3. *verſ. Debes autem ſcire, quod regulariter de jure civili non poteſt judex per inquiſitionem contra aliquem (b) procedere.* Nemo enim ſine accuſatore puniri debet, ut dicit Gl. *in l. 2. §. ſi publico, in verb. Sine accuſatore ff. de adult.* quam tenent communiter omnes, ut dicit Ang. *ibi num.* 2. Et hoc, ſecundum jus commune, nullam habet difficultatem: (c) Cæterum de conſuetudine regulariter in omnibus caſib. poteſt judex per viam inquiſitionis procedere, ut dixi ſupra *eadem 3. verſ. ſed certe.*

Scias autem, de jure communi multos eſſe caſus, 3
in quibus, circumſcripta omni conſuetudine, poteſt ex officio procedi adeo ut de facili poſſet fieri regula in contrarium. Hos autem caſus invenire poteris apud eos, qui de maleficiis ſcripſerunt *ſub rub. de inquiſit.* pleroſque etiam recenſet Ang. *de maleſ. in verbo, Hæc eſt quædam inquiſitio,* & ubi etiam Aug. *in additio. à n. 12. uſque ad n.* 48. qui non modo ſunt communiter approbati, ſed in eis nemo contradicit, ut atteſtatur idem Aug. *ibi poſt n. 48. verſ. item adverta.* Tu per te illos videre poteris. Sed adverte ne erres: quia ad hoc, ut judex poſſit aliquo caſu contra aliquem inquirere, & ex officio procedere, non ſufficit dicere, quod ille eſt unus ex caſibua, in quibus eſt permiſſa inquiſitio, neque quod contra eum eſt aliquod indicium etiam proximum maleficio: Sed ſcias, quod in quocunque caſu, in quo judex, ſive de jure communi, ſive ſtatutario, ſive ex conſuetudine, poteſt procedere ex officio, & ſic per viam inquiſitionis, nunquam debet, neque poteſt à ſeipſo procedere ad inquirendum, ſive ad aſſumendas informationes, vel indicia ſpecialiter contra aliquem, niſi (d) aliquid 4
præcedat, quod aperiat viam inquiſitioni, ſcilicet vel (e) diffamatio, vel querela partis, vel denunciatio, vel hujuſmodi: aliter proceſſus eſſet ipſo jure nullus, etiamſi delictum fuiſſet deinde plenè probatum. Et memini ego, quod fuit graviter reprehenſus Prætor Vallis Sicidæ, qui proceſſerat contra quendam de inceſtu, quod propriam filiam carnaliter cognoviſſet, nulla præcedente querela, vel denunciatione, & ambo fuerunt abſoluti, 9. Nov. 1560. P. N.

Neque (f) in hoc attenduntur notificationes factæ extrajudicialiter, neque illæ, quæ fiunt incerto auctore, & ſuppreſſo nomine notificantis, nam ſuper hujuſmodi notificationib. prohibitum eſt procedi, etiamſi in eis eſſent nominati teſtes de ipſo delicto informati. Et ſi ſuper eis fieret proceſſus, eſſet ipſo jure nullus. Et de hoc extat decretum in novis conſtitutionib. *in tit. de accuſ. c. omnib. §. nec etiam.* Et omnes illi, contra quos fuit proceſſum ſuper hujuſmodi notificationibus, vel denunciationib. factis per perſonas incertas, fuerunt per Senatum abſoluti: & in ſpecie de anno 1561. quædam Catharina Zanetta P. N. & 20. Decemb. ejuſdem anni idem fuit reſcriptum Prætori Vallis Sicidæ P. E. Et ex hac cauſa fuit proceſſatus commiſſarius Maſii, qui proceſſerat contra quoſdam ſuper hujuſmodi notificationibus, ſecreti 15. Septembr. 1561. P. N. Hoc autem fuit à jure introductum ad refrænandam malitiam, & propter pravitatem judicum. Si enim daretur eis facultas procedendi ex abrupto contra omnes ad ſui libitum, poſſent multos indebite vexare: & ideo ſtatutum eſt, ut prius aliquid præcedat, quod judicem ad procedendum inducat, & quodam modo ex neceſſitate officii ſui impellat, puta fama, vel clamor, vel querela partis, vel denunciatio Officialis, vel aliquid aliud ex his, quæ infra *proximus quæſt.* ſubjiciemus, poterit (g) igitur judex in prædictis caſibus enumeratis per Doctores *in locis præallegatis* ex officio procedere, & ſpecialiter contra ali- 5
quem (h) inquirere. Bene verum eſt, quod abſque eo quod aliquid ſpecialiter præcedat contra aliquem, quotieſcunque judici conſtat aliquod maleficium commiſſum fuiſſe, ſtatim poteſt inquirere generaliter ſuper ipſo maleficio, ut inveniat perſonam, quæ commiſit ipſum maleficium: (i) & habito aliquo indicio contra aliquem, vocat deinde illum ad ſe defendendum: (k) Et ita ſervat totus mundus, ut dicit Innoc. *in cap. bonæ, il 1. num. 5. de electio.* ſub-

ſubdens, quod illud, quod longam interpretationem recepit ex iteratione factorum, mutari non debet. Et hoc dictum Innoc. refert Bald. *in l. edicta, in repet. Patavina, n. 30. C. de edendo, & in l. ea quidem, n. 42. C. de accuſat.* & Anan. *in d. cap. qualiter, & quando, il 2. §. debet, n. 9.* & Cardin. Alexand. *in cap. de accuſatione, colum. 14. verſic. inquiſitio generalis 2. quæſt. 8.* & alii, quos retuli infra, *quæſt. 10. verſic. item quia, & ſequent.* Practica igitur eſt, quod ſi non ſit porrecta contra aliquem querela, vel denunciatio, vel aliter aperta via judici ad ſpecialiter inquirendum, ſed tantum conſtet delictum fuiſſe commiſſum, judex ſtatim ex officio (*l*) inquirit generaliter, interrogando teſtes, quos putat de negotio informatos, in genere, an ſciant quis delictum commiſerit, neminem nominando. Quando verò certus eſt delinquens, puta, quia porrecta eſt contra aliquem querela, vel denunciatio, tunc judex non inquirit generaliter, ſed ſpecialiter interrogando teſtes, quid ſciant de contentis in ipſa querela, vel denunciatione, in qua ille eſt ſpecialiter nominatus. Tunc autem illa inquiſitio generalis tranſit in ſpecialem, quando teſtes, qui ſunt in genere interrogati, ſecundum ea, quæ ſtatim dixi, nominant ipſi in ſpecie delinquentem: nam eo caſu illa nominatio aperit viam judici ad inquirendum ſpecialiter contra illum nominatum, id eſt, ad alias informationes contra eum aſſumendas: nam ubicunque ex informationibus aſſumptis ſuper inquiſitione generali oritur aliquod indicium de crimine contra aliquem, illud indicium, licet receptum ſit parte non citata, inducit tamen præſumptionem contra eum, quæ ſufficiens eſt ad inquirendum ſpecialiter contra ipſum, ut dicit Bartol. *in d. l. 2. §. ſi publico, n. 9.* & eſt communis concluſio, ut atteſtatur Arct. *in cap. cum oporteat. nu. 44. in fin. de accuſat.* Quinimo ſi ex dictis hujuſmodi teſtium receptorum ſuper inquiſitione generaliter reſultaret ſufficiens indicium contra aliquem, poſſet ille capi, vel citari abſque alia ſpeciali inquiſitione. Et hoc eſt, quod voluit dicere Innoc. in loco præall. Et licet ipſe loqui videatur in maleficio notorio, eſt tamen intelligenda ejus doctrina in quocunque maleficio, de quo judici legitimè conſtet. Satis enim in hoc propoſito dici poteſt notorium id, de quo apparet ex actis, ut dixi infra *libr. 7. §. notorium.* Et hæc omnia nota: quia ille locus Innoc. non eſt ab omnibus bene intellectus.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. V.

[*n*] QUa inre) Adde *inf. q. 23. in princ.* ubi de hac diligentia, & celeritate. At in propoſito præſentis Quæſtionis, in qua tractatur materia inquirendi conſtito de delicto, & habitis informationibus, audi Livium *in propriis verbis ſic declarantem. lib. 9. Decad. 4.* Ita cum Judices ambo in poteſtate eſſent, rem ad Senatum Poſthumus defert, omnibus ordine expoſitis, quæ delata primo, quæ deinde ab ſe inquiſita forent. Drogh.

[*c*] *Procedere.*) Regulam, quod judex ex officio ſuo ad privatam utilitatem etiam in criminalibus procedere non poſſit, niſi petatur, cum ſeptem fallentiis, ut per Soc. *juni. reg. 248.* Giach.

2 (*c*) *Cæterum de conſuetudine.*) Adde, † quod judex novus poterit finire Inquiſitionem per prædeceſſorem ſuum inceptam: ſed debet dare novam dilationem, ſecundum Paul. de Caſtro. *in l. edictum, ff. de jud.* qui intelligit de dilationib. expectatoriis. Bat.

(*d*) *Niſi aliquid procedat.*) Vide tamen multos caſus infra enumeratos: In quibus procedit Inquiſitio non præcedentibus indiciis *ad q. 64. verſ. ſed nunquid.* Drogh.

(*e*) *Diffamatio.*) Adde ut per Crav. *conſil. 238. col. 4. verſic. ſimiliter*, etiam ſi vigore ſtatuti habeat poteſtas facultatem liberè ingredi ibi. Odioſum eſt enim officium Inquiſitionis, & contra jus civilium regularum. *Ibid.* Giach.

(*f*) *Neque in hoc attenduntur.*) De iſtis notificationibus, & cædulis vide inf. *q. 61. verſ. Sed hæc quidem, ibi, ſive data ſit cædula, & verſ. Sed quæro ad fin. rejiciuntur cædulæ, nec extrajudicialiter procedendum inf. q. 32. & tamen aliquando admittuntur, q. 23. verſ. fin. in fin.* Drogh.

(*g*) *Poterit igitur Judex.*) *Inf. qu. 20. in pr. n.* Drogh.

(*h*) *Inquirere.*) Adverte ad unum, quod Inquiſitio juris ordine non ſervato corruit, per Crav. qui alios allegat *in conſil. 262. col. fin. ante n. 6.* Item ad aliud, quod non licet judici inquirere abſque indiciis utcumque liberum obtineat arbitrium inquirendi in criminalibus, *ibi.* Circa primum adde, quod ſi inquiſitio fuerit nulliter formata, quod poterit reus abſolvi ab obſervatione judicii, & nova formari inquiſitio. & accuſatio, per Marian. *in prax. jud. in 6. & ult. parte princ. fol. mihi 241. ſub n. 52.* & per Marſ. *in Prax. §. ſecundum, n. 8. vel 82.* Giach.

(*i*) *Et habito aliquo indicio contra aliquem.*) Adde, † quod etiam Inquiſitio formari poteſt, quando ignoretur nomen delinquentis ſecundum Boſſ. *in tit. de delicto, n. 32.* & qualiter practicatur, vide eundem Boſſ. *in tit. de inquiſit. n. 78.* Bataro.

[*k*] *Et ita ſervat totus mundus.*) Sed pro practica vide, quæ adnotavi Inf. *q. 89. verſic. mandans homicidium.* Giach.

[*l*] *Inquirit generaliter.*] Adde infra *q. 53. verſ. ſecundum caput, qu. 50. verſic. item quia qu. 6. verſic. ſed quoniam in principio.* Aliter inquirendo, magis eſt officium ſuggerentis, quam interrogantis: & talis proceſſus redditur nullus, infra *qu. 21. verſ. Retenta igitur, & q. 45. verſic. Debet autem Judex:* & ut exemplum pateat: Quod ſi inſtruatur reus: quid Judex appetat, magis, ut evadat torturam indicii, quam ut ita ſe habeat veritas, innocens aliquando tortus, vel reus, indicat; Audi, quid de indebitè tortis ad talem ſuggeſtionem dixerit Livius, *lib. 3. Decad. 4.* Torti paulo poſt inſontes cum ſcirent ipſi opinionem omnium, ea pro indicio, uſi, Leuſippum, & Piſiſtratum nominaverunt nullo adjecto. cur ſcire quicquam viderentur, argumento: Ad hoc idem vide eundem Livium *lib. 4. Decad. tertiæ.* De Theodoro quodam ſub Andronodoro Judice. Drogh.

QUÆSTIO VI.

Diffamationem aperire viam judici ad inquirendum.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Diffamatio præcedere debet, ad hoc ut judex per inquiſitionem procedere poſſit.*
2 *Et quid in judice ordinario.*
3 *Et quid ſi Judex ex mero officio procedat.*
4 *Et an etiam ad aſſumendas informationes ſuper ipſa fama.*
5 *Et quid in inquiſitione generali.*
6 *Et quid in inquiſitione, quæ fit contra officiales ſyndicandos.*
7 *Et quid in crimine hæreſis.*
8 *Et quid ſi formatur inquiſitio ex mandato Principis.*
9 *Et quid ſi non fuerit de hoc oppoſitum.*
10 *Et an hæc concluſio de conſuetudine obſervetur.*
11 *Fama quomodo probetur.*
12 *Et an per duos teſtes tantum.*
13 *Et an debeant reddere ſufficientem cauſam ſcientiæ.*
14 *Et an debeant dicere, quod illud audiverint à majori parte populi.*
15 *Et an debeant dicere, quod illud audiverint publicè dici.*
16 *Et an debeant nominare eos à quibus audiverint.*
17 *Et quid ſi non fuerint ſuper hoc interrogati.*

18 *Et*

18 *Et an debeant ſcire quid ſit fama.*
19 *Fama an probetur per aſſertionem judicis.*
20 *Fama an requiratur, ut ſæpe ad judicis aures aſcendat.*
21 *Et an ſola fama ſufficiat, an autem etiam requiratur, quod præcedat clamoſa inſinuatio.*
22 *Judex quid facere debeat poſt aſſumptas informationes ſuper infamia.*
23 *Et an reo petenti danda ſit copia indiciorum ſuper fama aſſumptorum.*

Ex Additionibus.

1 *Judex etiam ignarus famæ, vel infamia poteſt committere inquiſitionem præcedente denunciatione perſonæ fide dignæ.*
Inquiſitionem an debeat præcedere diffamatio, remiſſive, nu. eod.
*2 *Fama eſt res fragilis.*
2 *Fama quomodo probetur per teſtes,* nu. ſeq.
*3 *Teſtes probantes debent eſſe omni exceptione majores.*
3 *Et quibus magis ſit credendum, ſi ab una affirmativè, ab altera negativè fuerit probata, remiſſivè.*
4 *Et an fama faciat ſemiplenam probationem in criminalibus, remiſſivè.*
5 *Et an teſtes ſuper fama reddentes cauſam ſcientiæ de auditu faciant indicium.*
*5 *Duplici fama probata quæ prævaleat.*
6 *Et an probent, ſi deponant audiviſſe publice dici.*
7 *Et an debeant nominare eos, à quibus audiverant.*
8 *Et quid ſi decem teſtes de ea deponant.*
9 *Fama conformiter probata coadjuvat probationes jam factas.*
10 *Fama orta ab habente intereſſe in cauſa nihil operatur.*
11 *Fama poſterius probata elidit priorem contrariam.*
12 *Et quid ſi eodem tempore concurrerent.*
13 *Et an teſtes debeant ſcire quid ſit fama, remiſſivè.*
14 *Reus non poteſt in criminalibus reſpondere per verbum credo.*

Dictum eſt ſupra *quæſt. proxima*, poſſe judicem procedere ex officio, ſive inquirere ſpecialiter contra aliquem, dummodo aliquod præambulum legitimum præcedat, quod aperiat judici viam 1 ad procedendum contra eum. Inter cætera autem ſi præcedat contra aliquem diffamatio, *(a)* omnes fatentur, poſſe judicem procedere, & ſuper ipſo crimine contra eum informationes, & indicia aſſumere. *(b)* Talis enim diffamatio ſuccedit loco accuſationis, ut tenent communiter Can. teſte Card. Alexand. *in d. cap. de accuſatione, col.* 14. *in fin.* 2. *qu.* 8. quaſi videatur populus ipſe illum, ut reum criminis, judici deferre. Quinimo dici ſolet, quod de jure communi ad hoc ut poſſit procedi ex officio, ſive per viam inquiſitionis, requiritur, quod procedat diffamatio rei de crimine, pro quo judex contra eum procedere intendit: ita colligi videtur ex verbo, *d. cap. qualiter, & quando de accuſ.* Et hoc etiam ſonant illa verba, quæ ſolent in inquiſitionibus apponi, *Fama publica præcedente, &c.* Et hæc eſt communis ſententia Doctorum, ut atteſtatur Hieron. in Apoſtill. ad Angel. *de malef. in verbo, Hæc eſt quædam inquiſitio, poſt nu.* 68. *verſic.* Secundo in quantum, Novell. *in pract. crimin. fol.* 63. *poſt num.* 17. Sed certè quicquid de jure, totum contrarium docet practica, *(c)* quæ communiter obſervatur. Judex enim conſtito de delicto, aſſumit informationes in genere, ut dixi ſupra *quæſt. prox. verſic. poterit igitur*: Et interrogat primo teſtes, quos putat eſſe de negotio informatos, ſuper veritate criminis, ſcilicet an ſciant, quis maleficium illud commiſerit. Et ſi dicant ſe neſcire, tunc interrogat eos ſuper diffamatione *(d)* neminem nominando, ſed in genere interrogando, contra quem illius delicti fama laboret, ut dixi infra *verſ. ſed quoniam.* Et ſi ex eorum dictis reſultet, probatio facta contra aliquem, tunc ſpecialiter contra eum inquirit, & ad ulteriora contra eum procedit, vel per citationem, vel per capturam, juxta qualitatem indiciorum. *(e)* Et ſic vides, quod eodem contextu judex aſſumit informationes ſuper veritate criminis, & ſuper diffamatione; Neque ego unquam vidi fieri aliquem proceſſum, qui inciperet ab hujuſmodi diffamatione; Sed ſemper præcedit querela, vel denunciatio, vel aliter aperitur via judici ad inquirendum, juxta modos, de quibus ſupra dictum eſt, & infra etiam dicemus.

Sed retenta communi concluſione, quod ſcilicet 2 ad hoc ut judex poſſit inquirere, requiratur, quod diffamatio præcedat, ſcias, quod Ang. *in repet. l. ſi vacantia, C. de bon. vac. lib.* 10. videtur tenere, quod in hac facienda ſit differentia inter judicem ordinarium & delegatum, ut ſcilicet judex ordinarius poſſit abſque diffamatione inquirere, non autem delegatus. In hoc tamen Ang. *(f)* communiter reprobatur, ut dicit Alcin. *in c.* 1. *num.* 34. *de offic. ord.* Et hanc opin. contra Ang. dicit eſſe communem Card. Alexan. *in d. c. de accuſatione, col.* 25. *verſic. tamen fortius*: quem refert Foller. *in pract. crim. fol.* 86. *n.* 12. Et ideo (ſecundum DD.) modus procedendi eſt, ut judex antequam procedat contra aliquem, aſſumat à ſeipſo informationes ſuper infamia rei, de illo crimine: deinde comperto eum eſſe de ipſo delicto diffamatum, examinet teſtes contra eum ſuper ipſo maleficio. Et adverte, quia de jure communi, ſi judex vellet procedere ſuper veritate criminis non facta prius inquiſitione de fama, poſſet reum appellare. Et ita dicunt communiter Doct. ut ait Card. Alex. *in d. c.* 1. *de accuſatione, col.* 25. *circa medium.* Contrarium tamen, ut dixi, communiter obſervatur de conſuetudine.

Idem etiam Ang. *in repet. d. l. ſi vacantia. n.* 177. 3 videtur tenuiſſe, quod hæc concluſio non procedat, ubi judex non ad poſtulationem partis ex mero officio inquireret, nam eo caſu (ſecundum eum) non requiritur, quod procedat diffamatio. Et dicit Aug. ad Angel. *de malefic. in verb. Hæc eſt quædam inquiſitio, nu.* 57. quod aſſeſſores communiter hoc obſervant. Sed certe contra eum proculdubio eſt magis communis opin. ut dicit Hieron. in Apoſtil. ad Ang. *in loco præalleg. poſt num.* 68, *verſic. Quarto in quantum*, quem refert Grat. *conſil.* 57. *num.* 11. *lib.* 2. & Roland. *conſ.* 24. *circa fin. lib.* 1. Boſſ. *in titul. de ind. num.* 75. *in fin.* Hippol Rim. *inter conſ. crim. diverſ. conſil.* 105. *num.* 27. *libr.* 1. Quæ etiam eſt rationi magis conſentanea: nam quando proceditur ex mero officio, tunc magis neceſſaria eſſe debet diffamatio, quæ ſuccedit loco accuſatoris, ut dicunt Scribentes *in dicto cap. qualiter, & quando.* Et dixi ſupra *in princip. quæſtionis.*

Scias etiam, quod hæc concluſio, quæ habet re- 4 quiri diffamationem, priuſquam ſuper delicto poſſit judex ex officio inquirere, intelligenda eſt ut non procedat in inquiſitione, quæ fit contra aliquem ſuper ipſa fama: nam iſta fieri poteſt modica diffamatione præcedente. Ita dicit Innoc. *in cap. licet, in ultimis verbis, de accuſat.* quem ſequuntur communiter Doctores, ut ait Marian. *in eo. cap. licet, num.* 15. Idemque dicendum eſt in inquiſitione, quæ fit ad inveniendum ipſum crimen: nam in ea pariter etiam non requiritur, quod infamia præcedat. Et hoc dicit omnes fateri Berous, *in d. cap. qualiter, & quando, num.* 34. Et ita ob- ſervat practica, ut ſcilicet ad eam inquiſitionem, quæ 6 fit ad inveniendum crimen, vel ad aſſumendas informationes ſuper fama, non ſolum modica diffamatio ſuffi-

ſufficiat, ſed imò nulla diffamatio requiratur: Intel-
lige, quando in genere inquiritur neminem nomi-
nando, ſed in ſpecie, contra certam perſonam, nun-
quam vidi practicari, ut nulla præcedente querela,
vel denunciatione aſſumantur hujuſmodi informatio-
nes ſuper diffamatione, ut ſupra dixi.

6 Cæterum quando ſyndicatores procedunt contra
Officiales in ſyndicatu, utique formant contra eos in-
quiſitionem generalem, etiam nulla fama publica, vel
clamoroſa inſinuatione præcedente. Et hoc valde de
conſuetudine obſervatur, ut dicit Angel. *in repet. d.
l. ſi vacantia, n.* 170. quem refert Marian. *in rubric.
de accuſat. n.* 9. *& in repet. d. cap. qualiter & quando,
poſt n.* 167. *verſic.* 52. quæro, & Marſil. *in pract. cri-
min.* §. *conſtante, poſt n.* 20. Sed certè illa inquiſitio
non fit ad puniendum, neque ex ea ſequi poteſt con-
demnatio, niſi ſecundum ea, quæ dixi infra *quæſt.* 50.
verſicul. ſcias etiam. Et ideo nihil intereſt, an diffa-
matio præcedat, vel non præcedat. Judex enim, qui
vult aliquem ſyndicare, ſicuti dupliciter ſe movet ad
procedendum contra ipſum, ita etiam duo remedia
proponit, quorum primum eſt ad beneficium priva-
torum, illos excitando per edictum, quod ſolet in
principio ipſius ſyndicatus publicari, quod ſcilicet
quicunque vult querelare, &c. neque ſuper ipſo edicto
judex aliquid ulterius facit, niſi ad ipſarum partium
querelam. Aliud remedium eſt ex officio, & ad hoc
proponit judex illum libellum, qui appellatur inqui-
ſitio generalis, cujus forma traditur per Amadeum
in ſuo tractatu ſyndicatus. Et ſuper hac inquirit ju-
dex ex officio, revidendo libros, & acta, & condem-
nationes, &c. Et ſi aliquid reperiat, in quo Officialis
deliquiſſe videatur, vocat ipſum, & fit litis conteſta-
tio, &c. ut dixi *in d. verſic. ſcias etiam.* Et ſic vides,
quod utroque caſu impertineos eſſet requirere, quod
aliqua diffamatio præcederet.

7 Item ſcias, quod prædicta concluſio non habet
locum in crimine hæreſis: nam in eo propter delicti
ipſius enormitatem poteſt procedi abſque eo,
quod præcedat diffamatio: ſed ſufficit ad inquiren-
dum vehemens ſuſpicio: ita communiter tenetur,
ut dicit Felyn. *in d. c. qualiter, & quando in princ. in
ultimis verbis.* Credo tamen, quod ultra ipſam ſuſ-
picionem adhuc requiratur querela, vel denunciatio,
prout in aliis criminibus. alias darentur nimis latæ
habenæ inquiſitoribus (*g*) ſi poſſent ex ſuo capite
contra omnes inquirere, nulla notificatione, vel que-
rela, vel diffamatione præcedente, ſed ex ſola ſuſ-
picione tantum, quod nullo modo eſt dicendum. E-
rit tamen hoc ſpeciale in hæreſi, quod licet in aliis
criminibus de jure requirantur legitima indicia ad
formandam inquiſitionem, ut dixi infra *quæſt.* 20. *ver-
ſic. ad formandam,* in hoc crimine ſufficiat vehemens
ſuſpicio. Vide, quæ dixi ſupra *hoc eod. lib.* §. *hæreſis,
verſic. Habet etiam.*

8 Præterea ſcias, quod non habet locum, quando in-
quiſitio (*h*) formatur de mandato, aut conſcientia
Principis, nam eo caſu non requiritur, quod præce-
dat aliqua diffamatio: ita dicit Innoc. *in d. c. cum o-
porteat, poſt n.* 5. *de accuſat.* & poſt eum Bald. *in l.
nullus, n.* 1. *C. ad l. Jul. Majeſt.* Adverte tamen (ſe-
cundum aliquos) quia iſta doctrina ſimpliciter intelle-
cta fecit errare multos ignorantes, ut dicit Auguſt.
ad Ang. *de maleſ. in verbo, Fama publica, poſt nu.* 5.
ſubdens etiam quod audivit ſæpe multos peritos, &
advocatos in hoc erraſſe: Ideo ſecundum eos intel-
ligenda eſt, ut procedat, quando tale mundatum
emanavit motu proprio: ſecus ſi ad poſtulationem
partis: nam eo caſu adhuc debet præcedere diffa-
matio, ita tenet gloſſ. *in c.* 2. *in verbo, Fuerat, de ac-
cuſat. in* 6. quæ in hoc communiter à Scribentibus
approbatur, ut dicit Marſil. *in pract. crimin. in d.* §.
conſtante, poſt n. 22. *verſic. ſed hanc tamen.* (*i*) Sed
certe, ex quo talis poſtulatio partis habet vim quere-
læ, vel denunciationis, ſicut preces, ſuper quibus
impetratur reſcriptum, habentur loco libelli in cau-
ſis civilibus, ut dixi infra *libr. prox. credo ego,* quod
etiam ſine diffamatione poſſit utroque caſu judex
inquirere, & informationes aſſumere. Et ita ſemper
vidi ſervari, quia (ut dixi) hæc practica diffamatio-
nis apud nos receſſit ab aula. Item intellige, ut pro-
cedat, quando princeps utitur verbis aſſertivis: ſe-
cus autem ſi utatur verbis narrativis: hoc enim caſu
pariter eſt neceſſaria diffamatio. Et ita communiter
tenetur, ut dicit Anan. in *dict. cap. cum oporteat, n.* 2.
Et in hoc non videtur dubitandum.

Ulterius ſcias, quod ſi fuerit proceſſum non præ-
cedente infamia, & hoc non fuerit oppoſitum, valet 9
proceſſus. Et hæc eſt communis opinio, ut atteſta-
tur Aret. *in cap. qualiter, & quando, il.* 1, *colum.* 3. *de
accuſ.* prout illum refert Foller. *in pract. crimin. can.
fol.* 102. *verſic. item poteſt oppon.* Et ex hoc corruit
illa opin. Hoſt. quod, ſi prius recepti fuerunt teſtes
ſuper veritate criminis, quam ſuper infamia, licet de-
inde probetur infamia, teſtes prius recepti ſuper ve-
ritate criminis, non probant crimen, ex quo non fuit
ſervata forma, ut ſ. prius conſtaret de infamia, quam
reciperentur teſtes ſuper crimine, quæ quidem opin.
non per omnes reprehenditur, ut dicit Aret. *in loco
præallegato, poſt nu.* 11. valet enim proceſſus, ut ſu-
pra dictum eſt, licet omiſſa ſit inquiſitio famæ, ſi pars
non opponat. Effectus autem eſt maximus: nam quan-
do hujuſmodi præpoſteratio ordinis reddit proceſ-
ſum ipſo jure nullum, poteſt opponi in quacunque
parte judicii; ubi vero non annullat proceſſum, (*k*)
niſi parte opponente, tunc non poteſt opponi poſt
litem conteſtatam, ut dixi infra *lib.* 7. §. *Exceptio.* Et
adverte, quia Doctores in hac materia loquentes, &
dicentes, quod omnino fama debet præcedere in-
quiſitionem, intelligendi ſunt de inquiſitione, quæ
fit aſſumendo informationes ſuper delicto contra ali-
quem, contra quem nulla ſit querela, vel denuncia-
tio, non autem de inquiſitionis libello, qui tranſmit-
titur reo, quando citatur, vel in judicio compareat:
nam cum id non fiat, niſi præcedente proceſſu in-
formativo legitimè formato, proculdubio non re-
quiritur in ſpecie, quod fama præcedat ad inquiſi-
tionem non tranſmittendam, ſed ſufficit etiam aliud
indicium, prout obſervari atteſtatur Boſſ. *in tит. de
inquiſ. num.* 27. Et in hoc multi etiam docti viri æ- 10
quivocando decepti ſunt, cum tamen nemo deberet
eſſe ita ineptus ut crederet tot partes ſenſiſſe, quod
ſi adeſſent duo, vel plures teſtes, qui de viſu male-
ficii depoſuiſſent tempore viſitationis cadaveris (ut
plerunque contigit) non poſſet contra reum tranſ-
mitti inquiſitionis libellus, niſi fama præcederet:
quod eſſet omnino abſurdiſſimum.

Sed (*l*) quoniam plerumque contingit, delicta oc- 11
culte committi, quo caſu difficile, & quandoque
etiam impoſſibile eſt invenire teſtes, qui de veritate
criminis deponant, quod ſæpe evenire ſolet etiam in
delictis palam commiſſis, ex quo non reperitur de
facili qui velit in cauſa criminali contra aliquem ad
offenſam deponere: conſueverunt judices, ut dixi,
iis caſibus, poſtquam eis legitimè conſtat delictum
fuiſſe commiſſum, neque repèritur teſtis, qui de
veritate criminis deponat, interrogare teſtes ſuper
fama, intelligant, quis ſit de ipſo crimine diffama-
tus. Et ubi ex ipſis informationibus aſſumptis ſu-
per infamia reſultet ſuſpicio contra aliquem, pro-
cedant ad ulteriora contra eum ſuper ipſo crimine
inquirendo. Videamus igitur, quomodo talis fama
contra aliquem (*m*) probetur.

Sciendum (n) eſt autem, quod poteſt fama pro- 12
bari, etiam per duos teſtes tantum: ita videtur ſen-
ſiſſe Gloſſ. *in l.* 3. §. *ejuſdem in verbo, confirmas. ff. de
teſtibus.* Et in hoc omnes concordant, ut dicit eſſe
communem opin. Sal. *in d. l. ea quidem, in ſexta char-
ta,*

ta, verſic. venio ad ſeptimam, prout illum refert Dec. *conſil.* 272. *n.* 4. Sed certè Sal. *in eo loco, qui eſt n.* 82. loquitur de probatione notorii, & in eo propoſito atteſtatur de communi opinion. ut ego fideliter retuli infra *quæſt.* 9. *verſic. quæro nunc.* Eſt tamen tenenda hæc concluſio, in qua, ut dixi, omnes concordant, quod ſcilicet duo teſtes ſufficiant ad famam probandam, cum in ore duorum, vel trium ſtet omne verbum.

13 Illud (*o*) tamen in primis ſciendum eſt, quod hujuſmodi teſtes deponentes ſuper fama debent reddere (*p*) ſufficientem cauſam ſcientiæ: alias non probant, ita dicit Bartol. *in l. de minore, §. plurimum, poſt num.* 19. *ff. de quæſt.* Et in hoc omnes concordant, ut dicit Corn. *in d. conſ.* 233. *in littera D, lib.* 2. *& conſ.* 216. *in littera H, libro* 3. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Simancas *de hæret. cap.* 63. *n.* 16. debet enim teſtis deponere de iis, quæ ſenſu corporis percipiuntur, ut dixi ſupra, *lib.* 2. §. *teſtis.*

14 Debent enim dicere, quod illud audivere à majori parte populi: alias non probant: ita dixit Gloſ. præallegata *in d. §. ejuſdem,* & ſequitur Bartol. *in d. §. plurimum, n.* 59. Et ita concludere videntur Doctores omnes, ut ait Marſil. *in eo. §. plurimum, num.* 46. Et ex hoc inſert Bart. *in d. §. plurimum, num.* 22. quod non ſufficit, quod teſtes deponentes ſuper fama dicant, quòd (*q*) audiverunt, illud publicè (*r*) dici; poteſt enim eſſe, quod audiverint illud dici in loco publico, ſed tamen à paucis, vel etiam ab uno tantum: ſed opus eſt quod dicant, quod illud audiverunt à majori parte populi. Et ita communiter teneri affirmat Imola *in l. hæredes palam, in princ. num.* 1. *ff. de teſtam.* quem refert Alexan. *conſ.* 112. *nu.* 5. *libr.* 2. *& conſ.* 20. *poſt num.* 9. *lib.* 4. *& conſ.* 2. *num.* 16. *libr.* 7. *& conſ.* 35. *num.* 6. *eo. vol.* Corn. *conſil.* 84. *in littera, G. lib.* 1. *& conſ.* 68. *in littera B, lib.* 2. *& conſil.* 198. *in littera G, eod. volu. & conſ.* 232. *in littera D, eod. vol. & conſ.* 216. *in littera H, libro* 3. *& conſ.* 304. *in littera L, eod. volu.* ubi dicit, quod ita alias obtinuit contra dict. Benedictum Capram in cauſa ejus propria, & ſæpius vidit in judiciis hoc pro ſatis claro reputari; Cardin. Alexand. *in cap. cum in tua, circa fin. de ſponſal.* Dec. *in cap.* 1. *num.* 53. *de appellat. & conſ.* 133. *num.* 4. *in fin. & conſil.* 210. *poſt num.* 9. *verſ. ſecundo dato,* Cur. ſen. *conſil.* 82. *poſt num.* 9. Crave. *conſ.* 41. *nu.* 5. *& conſil.* 262. *poſt n.* 5. Hanc etiam concluſionem dicit eſſe communem Alexand. *conſil.* 123. *nu.* 3. *libro* 7. Socin. *conſil.* 54. *nu.* 27. *libr.* 4. Dec. *conſil.* 37. *poſt num,* 10. *verſ. tertius teſtis.* Bertran. *conſ.* 74. *num.* 10. *libr.* 8. Socin. Jun. *conſil.* 69. *num.* 24. *libr.* 1. Grammat. *conſil. crimin.* 26. *poſt num.* 14. Sed certe hæc opin. Bartol. eſt multum aſpera, & ſi teneretur in practica, vix reperiretur ex mille teſtibus unus, qui recte ſuper fama publica deponeret. Et ideo Bald. *in cap. litteras, num.* 2. *de præſumptionibus* tenuit totum oppoſitum, quod ſcilicet (*ſ*) teſtis, qui dicit ſe audiviſſe aliquid publice dici, probat famam, quia intelligitur publico, id eſt, publica voce à populo. Et hæc ſecundum eum eſt aptior expoſitio, & ſecundum communem intellectum loquentium. Et hæc opin. Bald. in practica ſervatur, & contra Bartol. eſt communis obſervantia, ut atteſtatur Caſſador. *deciſ.* 3. *maxime, nu.* 4. *de probat.* Et poſt eum ita ſervari in Curia Romana atteſtatur Pariſ. *in conſ.* 52. *in fi. libro* 3. Hieron. Mont. *in tractat. de finibus, fol.* 50. *num.* 4. Ferter. *conſil.* 168. *poſt num.* 19. Quam quidem obſervantiam Romanæ Curiæ in materia probationum omnes aliæ Curiæ deberent imitari. Apud nos etiam indiſtincte obſervatur opinio Bald. contra Bartol. & ille advocatus, qui vellet ſuper hoc inſiſtere, reputaretur cavilloſus, & proculdubio ſuccumberet. Quinimo (*t*) hanc opinion. contra Bartol. eſſe communem, & in judicando ſequendam atteſtatur Calcan. *conſil.* 8. *nu.* 11. Et dicit Alexan. ſibi contrarius, *conſil.* 102. *nu.* 17. *lib.* 7. videri, quod magis communiter damnatur illa opin. Bar.

Item (*u*) requiritur, quod dicant ſe audiviſſe id 15
publice dici: licet etenim deponant, quod illud audiverunt à majori parte populi, ſi tamen illud ſecrete, non publice audiviſſent, non dicetur probata fama ſecundum theoricam Bartol. quam dicit eſſe communem Imola *in loco præallegato,* prout illum refert Corn. *conſil.* 221. *in littera C, in fin. libr.* 3. Sed certe judicio meo Bart. *in d. §. plurimum, numer.* 20. dicit totum oppoſitum: & Imola jam ſupra fuit per me fideliter relatus, *in verſ. debet etiam.*

Amplius (*x*) etiam debent teſtes deponentes ſuper 16
fama, ſi fuerint interrogati, nominare eos, à quibus audiverunt id, de quo deponunt eſſe publicam vocem, & famam, (*y*) alias non probant. Ita dixit Bart. *in d. §. plurimum, n.* 23. & ante eum Inno. *in d. c. qualiter, & quando, n.* 1. quem ſequuntur communiter Doct. ubique ut atteſtatur Alex. *conſ.* 100. *poſt n.* 4. *verſic.* 6. *teſtis, lib.* 1. Et dicit Aret. *in d. c. cum oporteat, poſt n.* 58. *verſ. Communiter tamen,* quod hæc eſt magis communis opinio, quæ etiam ſervatur in practica.

Sed (*z*) quid, ſi non ſunt ſuper hoc interrogati? 17
Reſpond. quod adhuc debent nominare eos, à quibus audiverunt, ut poſſit judex perpendere ex eorum qualitate, quanta ſit illis fides adhibenda. Et ita ſervari atteſtatur Joan. And. *in d. cap. cum oporteat, de acquiſ.* prout illum refert Marſil. *ad §. plurimum, nu.* 50. *& conſil.* 76. *num.* 22. & Gramm. *conſil. crimin.* 42. *num.* 19. *& voto* 34. *n.* 54. quamvis ego in libro meo non reperiam Joan. And. id atteſtantem. Sed certè communis practica eſt, quod interrogentur. Et adhuc ſi non eſſent interrogati, crederem, quod in criminalibus non probarent, niſi nominarent eos, à quibus audiverunt. (*aa*) Debet enim fama habere originem (*bb*) à perſonis honeſtis, & fide dignis non autem à malevolis, vel improbis, ut omnes fatentur: quod intellige, niſi agatur de re turpi: nam eo caſu non eſſet contemnenda fama, quæ ortum haberet à turpibus perſonis: puta, ſi agatur de re commiſſa in lupanari, poterit oriri fama à meretricibus & lenonibus, non autem à Doctoribus, vel equitibus, qui non ſolent ibi converſari: ſic etiam ſi agatur de chartis, vel taxillis falſis, poterit fama ortum habere à luſoribus, & barris, & non erit, ut dixi, per judicem contemnenda.

Poſtremò ſcias. quod hujuſmodi teſtes ſuper fama 18
deponentes debent ſcire, quid ſit fama: & ſi interrogentur, quid ſit fama, & reſpondeant ſe neſcire, nihil probant. Et hæc eſt communis opinio, ut dicit Marſil. *in d. §. plurimum, nu.* 104. *& ſeq.* Et ex prædictis potes conjicere, quam ſit difficilis probatio famæ, adeò ut vix ſufficerent ad eam recte probandam teſtes, qui eſſent (*cc*) juriſperiti.

Sed quæro, nunquid fama probetur per aſſer- 19
tionem judicis? Dixi infra *quæſt.* 31. *in verſ. Fama publica.*

Quæro (*dd*) nunc, nunquid ad hoc, ut ſuper fama 20
poſſit formari inquiſitio, requiratur, quòd fama ſæpe aſcendit ad aures judicis? Reſpond. quod ſic, de jure loquendo: Et eſt communis opinio, ut atteſtatur Aret. *in d. cap. qualiter, & quando, n.* 75. *& ſeq.* ſed (ut ſæpius dixi) in practica hæc non obſervatur, quia hodie (ſaltem apud nos) non inchoantur proceſſus ſuper diffamatione, niſi aliud concurrat, quod aperiat viam judici ad procedendum.

21 Item quæro, nunquid ſola fama ſufficiat ad hoc, ut poſſit formari inquiſitio? Reſpond. quod non, ſed de jure requiritur etiam clamoſa inſinuatio, quæ ipſam famam ad aures judicis ſæpius detulerit. Ita colligitur ex text. *in d. cap. qualiter, & quando*, ex quo videntur ſumpta illa verba, quæ communiter in inquiſitionibus apponi ſolent, *Et clamoſa inſinuatione ſubſequente non tantum ſemel, ſed ſæpe, & ſæpius, &c.* Quoties autem requiratur, quod clamor, & infamia pervenerint ad judicem, ad hoc ut poſſit ex officio contra aliquem inquirere, non eſt à jure determinatum. Et ideò dic, quòd eſt arbitrarium judici: & ita tenent communiter Doctor. ut ait Marian. *in d. c. qualiter, & quando, num.* 319. Hæc tamen omnia intellige, ut procedant, quando inquiſitio fit contra prælatum, nam eo caſu non ſufficit ſimplex fama, ſed requiritur, quod ſit talis, quæ non poſſit ſine ſcandalo, vel periculo tolerari. Secus autem quando inquiſitio fit contra ſubditum: tunc enim ſufficit, quod fama præcedat, etiam, quod non ſit ſcandaloſa, neque periculoſa. Et ita tenent communiter Doct. ut dicit Card. Alexan. *in d. c. de accuſatione, col.* 28. *in fin.*

22 Succeſſive quæro, quid facere debeat judex poſt aſſumptas informationes ſuper infamia? Reſpond. debet vocare ad ſe eum, contra quem intendit procedere, & ei dicere. Ego intendo inquirere contra te ſuper tali crimine, ſuper quo es diffamatus. Et ubi ipſe confiteatur crimen, & infamiam, poterit eum punire: ubi verò neget, poterit ad ulteriora procedere, ita dicit Gloſſ. *in d. cap. qualiter, & quando in Gl.* 1. Sed certè hæc practica communiter de conſuetudine non ſervatur, imò ſervatur oppoſitum: quia primo fit inquiſitio, & (*e*) poſtea ſuper ea inquiſitus interrogatur, & examinatur, ut dicit Ang. *in repet. l. ſi vacantia, num.* 197. quem refert Ang. Aret. *de malef. in d. verbo, hæc eſt quædam inquiſitio*, & Card. Alexand. *in d. cap. de accuſatione col.* 36. *circa med.* licet ipſe Ang. Aret. dicat, quod illa doctri. Ang. procedit, quando judex contra abſentem inquirit. Sed (*f*) ſi reus eſt præſens, & in fortiora Officialis, tunc (ſecundum eum) ſemper judex cum interrogat cum tortura; & ſi non, in camera pluries, ut videat bene ſuper quo poſſit formare inquiſitionem: & poſt ejus interrogationem format inquiſitionem: de quo tamen ego dixi infra, *quæſt.* 45. Maran. autem *in rep. d. c. qualiter, & quando, poſt n.* 212. *verſ.* 70. quæro, dicit & ipſe, quod illa practica, quam ponit Gloſſ. prædallegata, communiter non ſervatur, ſed communiter citatur inquiſitus, ut compareat ad ſe defendendum; & ſubjicit formam ipſius citationis. Ego verò ſupra *in princ. quæſt.* dixi, quod tota hæc practica diffamationis hodie non ſervatur, niſi quando alia indicia haberi non poſſunt. Propterea ſi caſus contingeret, debet judex, habita informatione ſuper infamia, ſi reus eſt præſens, illum interrogare; ſi vero eſt abſens, debet citare, juxta ea, quæ dixi infra *q.* 31. & interea perquirere fortiora indicia ſuper ipſo crimine. Indicium enim famæ ſolum, licet ſufficiat ad inquirendum, ut dixi ſupra *in princ. q.* non tamen ſufficit ad torturam, ut dixi infra *quæſt.* 21. *verſic. fama ſola.*

23 Sed quid ſi reus dicat judici, ut priuſquam ad ulteriora procedat (*g*) det ei copiam indiciorum; quæ ſuper diffamatione aſſumpſit? Reſpond. Ang. *in d. rep. l. ſi vacantia, num.* 89. dicit, quòd cauti advocati hoc petunt, ut poſſint impugnare teſtes diffamantes, & ut videant ſi fama eſt probata: nam ſi advocatus poterit videre famam non eſſe probatam, vel teſtes eſſe ſuſpectos, obtinebit in cauſa. Et dicit hoc vidiſſe fieri, & peti in civitate Aretii; quod quidem proculdubio eſſet valde utile ipſi reo, præſertim cum probatio famæ ſit multum difficilis, ut potuiſti videre ſupra *verſ. illud tamen, & ſeq.* Sed certè mirum eſt, quod Doctores adeo varie loquantur in hoc propoſito. Si enim ſecundum magis communem opin. creditur judici aſſerenti famam eſſe contra aliquem, nec tenetur aliter de ea parti fidem facere, ut dixi *in d. quæſt.* 3. *verſ. fama publica*, non video ego, quomodo ſit danda ejus copia (*h*) reo petenti, præſertim cum ex conſuetudine generali judex poſſit etiam non præcedente infamia inquirere, ut ſupra dixi. Et ideo dicit Angel. *in loco prædallegato*, quod Perusii hoc non ſervant de conſuetudine, ex quo ibi ſecundum formam ſtatutorum poteſt de omni crimine inquiri. Dic ergo, quod cum ea generali conſuetudine non ſervetur, ut prius aſſumantur indicia ſuper fama, deinde ſuper crimine, ſed omnia eodem contextu recipiantur, judex circa copiam diffamationis dandam, vel denegandam reo inquiſito, debet obſervare ea, quæ generaliter dicta ſunt de copia indiciorum, *q.* 49.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. VI.

(*a*) D*iffamatio.*) Adde, quæ dixi in quæſtione præcedenti, *verſic. diffamatio.* Et ad hanc quæſtionem adde, & vid. per Duen. plene etiam mihi *reg.* 298. ubi habes plenam regulam cum duab. ampliationibus, ac decem & octo limitationibus. Giacн.

Diffamatio.) Adde, † quod poterit judex inquiſitionem committere, etiam quod ſit ignarus de fama, vel infamia, quando fuerit facta denunciatio à perſona fide digna, Anch. *in c. licet in beato, de accuſ.* Tiraq. *de pæn. c.* 51. *n.* 103. Baiar. 1

Adde, ut per Duen. *in reg.* 298. ubi de iſta quæſtione tractavit, & poſuit multas ampliationes, & limitationes, & late per Far. *in quæſt.* 9. *per totum.*

(*b*) *Talis enim diffamatio.*) Non tamen inſiſtat Judex multum ſuper hac fama, quæ facta, atque infecta canit, juxta illud Virgilii, Æneid. *lib.* 4. & ut per Bal. *in c. tua, n.* 5. *extr. de coh. mul. & cler.* Et hoc alio non apparente, *infra quæſt.* 21. *verſic. primo, ibi, Nihilominus, cum famæ, quæſt.* 60. *verſ. frequens*, quo loco diſtinxi de fama, & *quæſt.* 64. *verſ. Dixi etiam*; ibi, quia ſaltem. Eſt † enim fama res fragilis, ut plurimum per clientelas voces artificioſe tranſmiſſa ab iis, qui deſiderant. Ita Guid. de Suz. *in tract. de malefic. num.* 93. Contrarium tamen, quod fama ſemper non ſit fragilis, & vana, tenuit Menoc. *ſæpius allegato tractatu de arb. jud. lib.* 2. *c. m.* 1. *n.* 86. *cum pluribus ſeqq.* ſed adverte Menochium minime loqui in caſu famæ noſtræ, quæ veniat ad puniendum, ſive ad torquendum, in quibus caſibus non ſufficit ſola fama, ſed in caſibus, ſuper quibus aliquando conjecturando procedimus, ut ibidem, *n.* 91. & habetur infra, *quæſt.* 20. *verſic. fa.* 64. *verſic. & in not*, idem Menoch. *d. tractat. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 279. *in princip.* Drogн. 2

(*c*) *Docet practica.*) Vide quæ contra ſcribit Rol. *conſ.* 57. *n.* 26. *& ſeq. lib.* 4. Rol.

(*d*) *Neminem nominando.*) Adde Inf. 21. *verſic. retenta, circa fin. q.* 20. *verſic. ad formandam: ſupr. qu. proxima, verſic. poterit igitur.* Drogн.

(*e*) *Et ſic vides.*) Far. *q.* 47. *n.* 42. 43. *& ſeqq.* Ros.

(*f*) *Communiter probatur.*) Far. *tit. de inquiſit.* 9. *q. vol.* 1. *pleniſſime.* Ros.

[*g*] *Si poſſent ex ſua capere.*) Adde ſup. *hac eademque verſic. Sciat tamen.* Drog.

[*h*] *Formatur de mandato.*] Bona eſt cautela pro Judicibus, qui ſæpius coguntur obedire mandatis illicitis, ut faciant annotari *in libro criminal. ex ordine ſuperioris, &c.* quam quæſtionem tangit Capy. *dec.* 132. & ibi habetur, an tutus ſit Judex in conſcientia ſua; valet tamen inquiſitio, & proceſſus ſit de mandato Principis factus, ut eſt infra, *quæſt.* 64. *verſ. ſed numquid Bannitus, ibi, ſi proceſſum ſit ad Inquiſitionem ex conſcientia Principis*, & hic adde Felyn. *in c. ſicut Romana, coll. mihi* 4. *de reſcript.* ubi habetur, quod ſi Princeps mandat inquiri ſuper aliquo delicto; de quo Judex cognoſcere poterat, virtute talis commiſſionis etiam fama

me non præcedente inquirere poterit, tamen tale dic-
tum hodie parum prodeſt, per ea, quæ dicit infra qu.
31. *fama publica, in fine*, ſed an ex tali proceſſu ſic
facto poterit ferri ſententia, alio non probato, infra,
q. 53. verſ. ſed quid ſi aliquis, diſtingue, ut ibi, Con-
ſilium autem, quid ſervari debeat in mandatis Prin-
cipum infra *quæſt. 60. verſic. ſalus ambitari, circa fin. ibi,
ſed certe ego, & q. 89. verſic. ſed quæro.* Drogh.
(i) *Sed certe ex quo.*] Reſcripto loco petitionis exhi-
bito, Adde Jaſ. *in §. Præjudiciales, nu. 20. Inſtitut. de
act.* Capyc. *deciſio. 7. n. 31.* Drogh.
(k) *Niſi parte opponente.*) Infra *q. 24. verſic. fin. in fi.
& q. 13. verſ. 2. poſt med. q. 15. verſic. ſed pone.* Drog.
(l) *Sed quoniam plerumque.*] Sup. *q. 5. verſ. poterit
igitur*, ubi docet examen ſuper Inquiſitione generali inſ.
*q. 20. in prin. q. 45. verſic. habet autem Judex: & q. 50.
verſic. Item quia.* Drogh.
[m] *Præ[...]etur.*) Sed & quæ requirantur in ejus pro-
batione Blan. *tract. de ind. n. 131. & ſeq.* omnino per Lud.
Certe. *inter conſil. crim. diverſ. conſi. 90. n. 34. cum ſeq.*
1 Item hic ſcies, † quod in caſibus, in quibus ſufficit
probatio famæ, teſtes productos ab eis probationem
oportet eſſe omni exceptione maj. [...] per [...]
l. admonendi, n. 29[...]. & [...] *inter conſil. 105. col. [...] ver-
ſic.* 3. reſpondetur. Et hoc dictum reputat [...]
Crav. *in conſil. 249. in fin.* ſed adverte, quod defectus
ille ſuppletur ex numero, & qualitate aliorum teſtium,
Crav. *conſil. 73. n. 27.* Grach.
[n] *Sciendum eſt autem.*) Multa per Vulpel. *conſil. 4.
item conſil. 5. n. 7. & 8. item conſil. 50. n. 10. & ſeq.* Alia
per eundem *conſil. 105. in fine, & 11[...]. n. 7.* plura alia re-
quiſite ad famæ probationem, Far. *q. 47. nu. 207. cum
aliis.* Ros.
2 *Sciendum eſt autem.*] Adde, † quod ſi decem teſtes
depoſuerint de fama, probant, licet formiter, ut requi-
ritur non depoſuerint, quia decem teſtes faciunt unita-
tem, Bal. *in authent. quod locum [...] C. de [...]*
Gram. *in conſ. 57. n. 19.* & Certe. *[...] nu.*
11. dicit, quod cautela eſt, ut ſuper fama examinen-
tur plures teſtes, ſaltem uſque ad numerum decem. Sed
requiritur, quod dicti teſtes non patiantur defectus:
alias non probarent, ut late per Nett. *in conſil. 4[...]. n.
22. vol. 23.* & Maſcar. *in concluſ. 719. n. 37.* dicit, quod
dicti decem teſtes ex hoc, ut probent, debent eſſe bo-
næ famæ, ſed Burſat. *in conſil. 15. n. 25. vol. 1.* hanc
concluſionem, quod per decem teſtes mala fama pro-
betur, licet minus legitime deponant, impugnat. Sed
Pariſ. *in conſ. 67. n. 108. vol. 3.* dicit, doctrinam Baldi in
auth. quod locum, non ſervari in foro civili, cui con-
tradicit Vulpell. *in conſ. 29. n. [...]* dicens, quod atteſ-
tanti de conſuetudine non creditur, niſi in ea Curia,
quo verſetur; dicit tamen, quod fama hoc modo per
decem teſtes probata vehemens fama non dicitur, &
per quot teſtes probetur fama, & quo pacto deponere
3 debeant, & ſi per teſtes probata fuerit affirmative ab
una parte, & ab alia negative, quibus fides adhiben-
da ſit, & an probetur, quando teſtes in fine eorum exa-
minis deponant de prædictis extare publicam vocem,
4 & † famam: & an fama ſemiplenam probationem fa-
ciat quando agitur criminaliter, vide Maſcar. *in tract.
de probat. concluſ. 794. 750. 751. & 754.* multas remiſſio-
nes habet etiam per Foll. *in pract. crim. in verſic. den-
tur capitula, quod ſuffocavit uxorem, n. 37.* quomodo
probetur fama, ſed Gramm. *in conſil. 42. nu. 8.* dicit,
quod toto tempore vitæ ſuæ, nunquam vidit proceſſum,
in quo potuerit reperire probatam fuiſſe famam publi-
cam, propter multa, quæ requiruntur ad ipſius famæ
probationem. Baiar.
5 [o] *Illud tamen non prætermit.*) Adde, † quod teſtes de-
ponentes ſuper fama, ſi exprimatur cauſa, faciunt in-
dicium, quamvis de cauſa non deponant, niſi de audi-
tu: ſed non eſt habile indicium niſi ea poſt facto fuerint
probatæ omnes cauſæ expreſſe per teſtes, ut eſt inimi-
citia, vel alia ſimilis, Blanc. *in l. fin. nu. 311.* Gram-
mat. *conſ. 42. per totum*, Brun. *in tract. de indic. 3. q. princ.
par. n. 32.* & Foll. *in tract. cri. in verb. dentur capitula,
quod ſuffocavit uxorem, n. 28. ad finem.* Baiar.
[p] *Sufficientem cauſam.*) Supple etiam non interroga-
ri per Cravet. *d. conſ. 240. col. fin. verſic. Item ad pro-
bationem famæ, & conſil. 260. col. 5. ad fin. verſ. [...]
reſpondetur.* Idem debent deponere de cauſis veriſimi-
libus ex quibus fama ortum habuit, alias non pro-
bant. Nam debet famæ ſubnixe eſſe aliqua conjecturæ
idonea non levi, & nudæ, alia dicitur una vox po-
puli, quæ audienda non eſt, de omnibus per Cravet.
d. conſ. 260. ſub n. 7. & in ſumma debet formiter pro-
bari, ut docet Lud. Car. *inter conſil. crim. d. verſ. con-
ſil. 99. a n. 34. uſque ad n. 38.* Item quomodo, & qualiter,
& per quæ verba probetur, habetur per Campe. *de teſti-
bus regula 408.* Rolan. *conſil. 3. n. 48. cum pluribus ſequen-
tibus lib. 1.* Et quibus caſibus fama plene probat, Cam-
peg. *reg. 405.* & quibus non, *regula 406.* & ſcias,
quod quando ortum habuit a patre, in cujus favorem
tendit, nihil operatur. Natt. *conſil. 473. n. 17.* Et quan-
do duæ † famæ contrariæ ſunt probatæ, poſterior elidit
priorem: & ſi eodem tempore concurrant, ſtatur illi
famæ; quæ proceſſit ex veriſimilioribus probationibus,
per Natt. *conſil. 473. n. 20. & 21.* Item favore rei bona
famæ prævalet malæ. Boſſ. *tract. crim. tit. de fa[...]. de-
fen. n. 13.* Item quando probentur duæ famæ contrariæ
ſtatur teſtibus deponentibus de bona fama; Crev. *in
conſ. 275. n. 12.* Item ſi ſit probata fama affirmative in
Castro ubi delictum eſt commiſſum, & negative in ci-
vitate, tunc ſi qualitates teſtium, & cauſæ ex quibus
fama proceſſit, ſunt æquales, tales probationes ſibi
invicem derogant, adeo ut neutri fides adhibenda ſit;
ſed ſi eſſent inæquales, illis ſtabitur, in quib. con-
currunt meliores, & validiores cauſæ, & meliores
teſtes, per Foll. *in pract. cri. §. dentur capitula, n.
34. [...]*
(q) *[...]*] A majori parte populi. Ros.
[r] *[...]*] Far. *d. q. 147. n. 237. & ſeqq.* ubi
latiſſime de ſimilibus verbis. Ros.
[ſ] *Teſtis.*] Far. *d. q. 147. n. 217. & 236.* quid ſi di-
cent nihil ſcire, neque dici audiviſſe, vide per eundem
vo[...] n. 170. d. q. 47. Ros.
[t] *Quinimo hanc opin.*] Adde, † quod Burſat. *in con-* 6
ſil. 87. n. 47. Curt. jun. *in conſil. 344. n. 7.* tenent hanc
opinionem contra Bar. eſſe magis ſervatam, quod fa-
ma probetur, ſi teſtis dicat, id publice dici audiviſſe.
Baiar.
[u] *Item requiritur.*] Far. *d. loco n. 239.* Ros.
[x] *Ampliatur etiam.*] Adde, quod in tantum verum
eſt hoc modo famam verificari debere, ut alias orta fa-
ma [...] autore cognito nullum certum habere
nuncium, a quo tamen ſumpſiſſet originem, illa cecide-
rit modo, quo legitur apud Plutarchum *in vita Pauli
Æmilii*, ſed cum paulo poſt autor nuncii quæreretur,
et inventus eſt nemo, ſed alter alterum allegabat.
Tandem vero quia in plebem, veluti in vaſtum quod-
dam pelagus ſermo interciderat, apparebatque nullum
certum habuiſſe principium, ſubito hujuſmodi fama
prolapſa ceciderit. Drogh.
Amplius etiam.] Far. *d. q. 47. n. 23. & 229.* Ros.
[y] *Alias non probant.*] Adde noviſſime, & plene per
Oſasc. *dec. 79. ſub n. 53.* qui *n. ſeq.* poſt relatos tenet,
quod teſtes deponentes de bona fama in genere non
tollunt infamiam reſultantem ex ſpecialibus delictis.
Grach.
(z) *Sed quid ſi non ſunt ſuper hac interrogati?*) Adde,
† quod nominari debent auctores, quando famæ habet 7
originem ſolum ex dicto perſonarum ſaltem duarum, a
quibus audiverint dici, ut per Foll. *in pract. crim. in
verſ. dentur capitula*, quod ſuffocavit, *n. 28.* ſecus au-
tem, quando habet originem ab aliquo actu, & tunc
non debent nominare eos, a quibus audiverunt, &
in hoc fama poteſt habere originem e vilibus perſonis,
ita declarat Bar. *in l. de minore, §. plurimum quoque n.
15. ff. de quæſt.*
Item adde, † quod probarent, ſi eſſent decem teſtes, 8
etiamſi non nominarent auctores, Raph. Cum. *conſil. 68.*
Item adde, † quod fama licet non ſit formaliter pro- 9
bata, tamen coadjuvat probationes jam factas, Bar. *in
d. §. plurimum, n. 30.* & Ferran. Gerg. *conſil. 126. n. 80.
cum ſeq. inter conſil. crim. diverſ. to. 1. in fol.* Baiar.
(aa) *Debet enim fama,*) Fama a fide dignis originem
trahere debet, idem Far. *loco ſupra citato, nu. 157. &
160.* Ros.
Debet enim fama.) Adde, † quod ſi famæ originem ha- 10
beret a parte, ad cujus favorem tendit, nihil operare-
tur, ut per Natt. *in conſ. 473. n. 17.* & ibi *n. 20.* habe-
tur, quod ſi duæ famæ contrariæ eſſent probatæ poſte-
rior elideret priorem; & ſi eodem tempore concurrent, 11
ſtaretur illi famæ, quæ veriſimilioribus probationibus 12
fuiſſet probata. Baiar.
[bb] *A perſonis honeſtis, & fide dignis.*] Adde ut per
Crav. *in conſ. 249. col. fi. verſic. Item in caſibus*, ubi etiam
illa qualitas debet articulari, atque probari, quod not.
Grach.
[cc] *Juriſperiti.*) Quid fama publica per Aufrer. *ad
deciſ. Tholoſ. n. 480.* Ros.
(dd) *Quæro nunc, nunquid ad hoc.*) Adde † videndum 13
Menoc. *de arbit. jud. q. 78.* ubi late de hoc articulo. Baiar.
(ee) *Et poſtea ſuper ea inquiſitus.*) Adde infra *q. 31. ver.*

fama publica : ubi dixi. Non tamen ſemper, & indiſtinctè examinatur reus ſuper inquiſitione, illam ei legendo, ne forte informaretur, ex ea ad reſpondendum, *infr. q. 20. verſic. Ad informandam*; Et de conſcientia, juſſuque Principum in procedendo dixi ſupra *hac eadem q. verſic. Præterea.* Drogh.

14 (*f*) *Sed ſi reus eſt præſens.*) Adde, † an Reus in criminalibus debeat reſpondere per verbum credo, Bar. *in l. genero, n. 2. circa med. ff. de his, qui notan. infam.* ubi tenet, quod non, ſed quod debet reſpondere per verbum veritatis, ſcio hoc, vel feci hoc, ita etiam tenent Afflict. *in conſt. de interrogat. litigat. n. 7. fol. 1.* Bai.

(*g*) *Det ei copiam Indiciorum.*) Tamen in danda copia Indiciorum & proceſſus ſit cautus Judex, cum generaliter procedit, ut illius copiam non tradat, niſi ſpecialiter contra perſonam certam finitus ſit proceſſus, Eluduntur enim hoc modo ſæpius imperiti Judices *infr. q. 49. verſ. Hæc autem omnia, ad fin.* & nec ad petitionem Indiciorum, dicat copiam retardare, donec factis probationibus, quia in hoc judex non caute. nec bene procederet, ad Cravet. *in pr. ceſu conſ. 25. ſub n. 4. verſ. Quinta ſatis.* Boſſ. *titul. de mand. ad homicid. ſub n. 27. cum ſeq. de jure communi in danda copia proceſſus:* Capyc. *dec. 74.* ubi diſtinguit, utrum procedatur ex officio, an ad inſtantiam partis; raro tamen, vel nunquam utimur jure communi in tali caſu, ſed procedimus ſecundum ſtatuta, & conſuetudines: vide quæ dixi infra *q. 14. verſic. tertius eſt caſus.* Drogh.

(*h*) *Copia reo petenti.*) Adde, quomodo intelligatur, quando dicitur, quod non datur copia, per Afflict. *deciſio. 391.* Giach.

QUÆSTIO VII.

Denunciationem aperire viam judici ad inquirendum.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Denunciationem aperire viam judici ad inquirendum.*
2 *Denunciare quis poſſit,* & num. 7.
3 *Dictum denunciantis an ſufficiat ad inquirendum.*
4 *Officiales quomodo conſtituantur ad denunciandum delicta.*
5 *Et an poſſint denunciare etiam delicta non notoria.*
6 *Et an teneantur denunciare etiam ea maleficia, quæ ſunt de jure impunita.*
7 *Denunciare an cuicunque liceat.*
8 *Monachus an poſſit denunciare.*
9 *Laicus an poſſit denunciare Clericum de crimine.*
10 *Denunciationis forma quæ ſit.*
11 *Et an ſint ſervanda ſolemnitates juris.*
12 *Denunciator, qui non probat contenta in denunciatione, an ſit in expenſis condemnandus.*

Ex Additionibus.

1 *Accuſator, officialis, ſaltuarius, aut camparius nequeunt jurare in quibus eis non creditur.*
Denunciatio an ſufficiat ad inquirendum, remiſſive, n. eod.
Accuſator jurat ſuper quantitate rei furata, & depoſita, n. eod.
Denunciantis dictum an faciat plenam fidem, nu. eod.
2 *Et an ſit ei credendum, quod fuerit ab alio impeditus, vel verberatus.*
Denunciator querelans, & accuſator, an, & quando poſſint eſſe teſtes, n. eod.
3 *Denunciantes ex officio ſi ob pecuniam crimen celant, ſimoniam committunt.*
4 *Syndicus tenetur ſeipſum delinquentem deferre.*
5 *At an poſſit recipi in teſtem, remiſſivè.*
6 *Et quæ exceptiones contra eum opponi poſſint, remiſſivè.*
7 *Et falſum denuncians qua pœna ſit plectendus, remiſſivè.*
8 *Et an debeat conſequi partem accuſatoris vigore banni, remiſſivè.*
9 *Et quia ſi præventus ab offenſo, vel alio non denunciaverit, remiſſivè.*
10 *Syndicus intra tempus faciendæ denunciationis remotus tenetur nihilominus denunciare delictum.*
11 *Et ſtante termino quatuor dierum ad denunciandum, an incurrat pœnam. ſi vulnus intra id tempus non denuncians, mortem inde ſequutam intra alios quatuor denunciaverit.*
12 *Syndicus non tenetur denunciare delicta extra territorium commiſſa.*
Delictum ſi committitur in loco communi duarum villarum, quis teneatur denunciare, n. eod.
Denuncians uti privatus creatus exinde publicus non tenetur amplius denunciare, n. eod.
13 *Denunciare delicta an cuilibet liceat.*
14 *Denunciator falſus, an, & quando condemnetur* in *expenſis, vel aliter.*

Dictum eſt ſupra *q. 5. verſ. ſcias etiam,* multos eſſe caſus, in quibus poteſt judex ex officio procedere, etiamſi nulla partis accuſatio, vel querela præcedat: Dictumque eſt etiam ſupra q. proxima, diffamationem inter cætera operari, ut judex contra diffamatum inquirere poſſit. Nunc ſcias alium etiam eſſe modum, per quem aperitur via judici ad inquirendum, ſcilicet ſi facta ſit denunciatio apud acta, quod aliquis maleficium aliquod commiſerit. Et in hoc propoſito ego omitto ea omnia, quæ de jure canonico dicuntur de materia denunciationis, de quibus dixi infra *libr. 7. §. Denunciatio.* Sed tantummodo loquor de illis denunciationibus, ſuper quibus ſolet criminaliter procedi. Et in hoc debes advertere, quia licet aliqui dicant, quod iſte modus procedendi, ſicut alii, & Boſſ. in *tit. de denunciat. num. 1.* affirmat, quod ita dicunt omnes Docto. nihilominus re vera modus procedendi per denunciationem, non eſt modus ſeparatus ab inquiſitione, nam denunciatio nihil aliud operatur, niſi quod ſuccedit loco diffamationis, vel querelæ, & ſic aperit viam Judici ad inquirendum ex officio contra aliquem, quod aliàs de jure non poſſet, non præcedente querela, vel diffamatione, ut ſupra dictum eſt; adeo quod ita dicitur procedere judex ex officio, quando præcedit ſola denunciatio. ſicut quando præcedit ſola diffamatio. Et ideo facta denunciatione, judex ſuperea aſſumit informationes: & indicia: & eis aſſumptis, format libellum, ſive inquiſitionem, in qua narrat, quomodo propter denunciationem datam per talem Officialem intendit ex officio procedere contra, &c. Et ita communiter ſervatur in practica, teſte Pract. Papien. *in forma inquiſitionis, in verbo, hæc eſt quædam inquiſitio, poſt num. 28.* Et ita etiam quotidie eſſe in uſu, atteſtatur Boſſ. in *loco prællegat. num. 2.* Quæ omnia intelligo tam in denunciatione, quæ fit ex neceſſitate officii, quam in ea, quæ fit ab alio non exercente officium, ut ſtatim dicam. 1

Quæro igitur pro intelligentia terminorum, quis poſſit denunciare? Reſpond. Bartol. *in leg. divus. num. 7. ff. de cuſto. reor.* dicit, quod qui prohibetur accuſare, eſt etiam prohibitus denunciare. Sed hæc opin. Bartol. communiter in practica non ſervatur: nam iſti Officiales, qui conſtituuntur ad denunciandum, ut plurimum, ſunt perſonæ pauperes & viles, & quandoque etiam infames, & tamen admittuntur, & ſuper eorum denunciis proceditur ad inquiſitionem. Et ita communiter obſervari atteſtatur Ang. *de malef. in Glo. nec non & ad denunciationem, num. 4.* quem refert Cardin. Alexand. *in d. c. de accuſatione, col. 65. in fin. verſ.* 2

ſecundo

Digitized by Google

ſecundo quæra, 2. *qu.* 8. & Marian. *in repet. cap. qualiter, & quando, num.* 81. & pract. Conradi, *fol.* 236. *n.* 9. Et re vera ridiculum eſſet in practica, ſi quis vellet aliquam exceptionem proponere contra perſonas hujuſmodi antianorum, ſive conſulum, qui delicta denunciant.

Tu igitur dic, quod aut agitur de delicto, ſuper quo ex forma ſtatutorum, vel conſuetudinis non poteſt procedi, niſi ad inſtantiam partis: & tunc recte procedit opin. Bart. qui non poteſt accuſare, ſeu querelare, non poſſit etiam denunciare. alias fieret fraus legi, ſi ille, qui non poſſet accuſare, admitteretur ad denunciandum. Faciunt quæ dixi infra *q.* 10. *verſ. ſcias autem.* Aut verò agitur de delicto pro quo poteſt judex procedere ex officio, & ſic per viam inquiſitionis, ſive de jure, ſive de conſuetudine, & tunc quilibet admittitur ad denunciandum; & ita procedit allegata conſuetudo hic, ſive iſte denunciet motu proprio, ſive ex neceſſitate officii, quicquid diſtinguat Ang. *in loco præall.* cujus opin. in pract. non ſervatur, & meritò. Publicè enim intereſt delicta ad Magiſtratuum notitiam quomodocunque pervenire, ne impunita remaneant. & talis denunciatio modici eſt momenti: quia cum nihil aliud operetur, niſi quòd aperit viam judici ad inquirendum, non poteſt ipſa denunciatione judex contra aliquem procedere ad (*a*) citationem, neque ad capturam, niſi prius habitis contra eum legitimis indiciis, ſive informationibus, ut inferius dicemus.

3 Habes (*b*) igitur, quod dictum denunciantis maleficium ſufficit ad inquirendum. Et hanc dicit eſſe communem concluſionem Boſſ. *in tit. de denunciatione, poſt n.* 2. quam tamen intellige, ut procedat, quo ad inquirendum, id eſt ad recipiendum (*c*) indicia, ſive informationes contra eum, qui pro reo nominatur in denunciatione, ut ſtatim dixi: Si vero intelligamus ad inquirendum, id eſt tranſmittendam inquiſitionem contra eum, qui de ipſo delicto imputatur, tunc eſt diſtinguendum: nam aut talis denunciatio fit per ipſam partem offenſam, & non ſufficit, etiamſi ipſe denuncians ex vulnere moriatur, & ipſa denunciatione uſque ad mortem perſeveret, licet in hoc ultimo (*d*) conſuetudo contrarium obſervet, ut dixi infra *qu.* 21. *verſ. aſſertio vulnerati.* Aut fit per tertiam perſonam privatam: & pariter non ſufficit, quia ipſe videtur in tali denunciatione fungi vice accuſatoris. Et ideo ſuper ejus denunciatione, etiam jurata, non poteſt ullum fieri fundamentum, etiamſi deponat de viſu. Et in hoc nullus eſt, qui dubitet. Aut vero fit per ſyndicum; ſive Officialem deputatum auctoritate publica ad hujuſmodi denunciationes faciendas: Et tunc (*e*) aut ipſe teſtificatur cum juramento vera eſſe ea, quæ denunciat, & reddit cauſam ſcientiæ: & eo caſu facit fidem, prout alius teſtis, qui ſuper ipſo delicto deponeret: & poteſt ſuper ejus dicto formari inquiſitio. Aut (*f*) vero non deponit ipſe ſuper delicto, ſed dicit alios eſſe informatos: & tunc ejus dictum nihil operatur, niſi quia (ut dixi) aperit viam judici ad inquirendum, & non poteſt ſuper eo procedi, niſi legitima adſint indicia. Et ita obſervat communis pract. (*g*) Benè verum eſt, quod ſi hujuſmodi denunciator fuiſſet deputatus non modo ad denunciandum, (*h*) ſed etiam ad cuſtodiendum, puta, agros, vel paſſus, vel ad capiendum, puta fraudantes gabellas, vel deferentes arma, vel ſimilia, tunc ei daretur plena fides non modò ad inquiſitionem formandam, ſed etiam (*i*) ad condemnandum, niſi denunciatus probaret ſuam innocentiam. Et hoc propter juramentum, quod tales Officiales præſtant in principio officii ſui. Et ita de conſuetudine obſervatur, ut dicit Gand. *in ti. quomodo malef. cogn. per denunc. poſt nu.* 4. quem refert Aug. ad Ang. *de malef. in ver. Nec non & ad denunciationem poſt n.* 6. Sed hoc intellige, ut procedat in cauſis, ſeu (*k*) delictis levibus: Ceterum in cauſis gravibus, & in quibus ingeritur pœna corporalis, non credo, quod talis denunciator habetur pro integro teſte, ſunt enim, ut plurimum, viles perſonæ, & infames, ſcilicet (*l*) Beruarii, vel ſimiles, quos Mediolani Borlandettos appellamus. Et ideo non putarem eis tanquam omni exceptione majoribus, plenam fidem adhibendam; niſi aliæ circumſtantiæ judicis animum moverent.

4 Scias autem, (*m*) quod antiquis temporibus Magiſtratus deputabant Officiales, qui ejus delicta denunciarent: hodie verò conſtituuntur ſyndici per parochias, ſive caſtra, qui ſunt, tanquam Officiales conſtituti ad denunciandum delicta. Et ita hodie communiter ſervatur per Italiam, ut dicit Marian. *in d. cap. qualiter, & quando, n.* 19.

5 Scias etiam, quod de jure hujuſmodi Officiales ſecundum aliquos non poſſunt denunciare, niſi delicta notoria. Et ita tenent communiter Canon. ut dicit Car. Alex. *in c. de accuſatione, col.* 67. *verſ. Quæra, an maleficia*, 2. *q.* 8. Ita tamen communiter teneri atteſtatur Marian. *in d. c. qualiter, & quando, poſt nu.* 179. Sed quicquid ſit de jure, contrarium ſervatur de conſuetudine, nam tales ſyndici non modo poſſunt denunciare etiam delicta occulta, & non notoria: imò ex neceſſitate eorum officii tenentur ea denunciare, ſub pœna in ſtatutis civitatum, vel locorum expreſſa. Et hoc etiam admittit ſtylus Curiarum Eccleſiaſticarum, ut atteſtatur Diaz. *in pract. crim. canon. cap.* 6. quem refert practica Conradi, *folio* 235. *num.* 5. *in fin.* niſi fortè delictum eſſet ita occultum, quod ſyndicus illud non denuncians excuſari poſſet. Et ita Alber. *in* 2. *part. ſtatut. q.* 82. dicit ſæpe obtinuiſſe, ſuper quo in præſentia nihil determino. Bene verum eſt, quod Senatus de facili excuſat hujuſmodi conſules, ſive antianos, propter non factas denunciationes, ubi non poteſt in eis argui dolus, vel lata culpa, puta, ſi fuerit aliquis percuſſus in agris remotis à domibus, & percuſſus rem ipſam conſuli non notificavit, prout contingit in loco Caſaleti Laudenſis, & fuerunt homines ipſius loci abſoluti, 12. Aug. 1546. P. N. in aliis etiam pleriſque caſibus ſimilibus ita ſemper vidi per Senatum judicari.

6 Sed quæro, nunquid tales ſyndici tenentur denunciare etiam ea maleficia, quæ ſunt de jure impunita, puta, ſi ſit occiſus bannitus, qui ex forma ſtatuti poſſit impunè offendi, vel hujuſmodi? Reſpond. quod ſic; nam ad ipſos non pertinet judicare, an delictum ſit punibile, vel ne; ita tenet Bart. *in l. ſi quæ in gravi*, §. *ſi maritus*, *ff. ad Syll.* & eſt communis opin. ut dicit Aug. ad Ang. *de malef. in ver. Nec non & ad denunciationem*, *n.* 7. Et ita in practica obſervatur (*n*). Quinimo ex conſuetudine tenentur denunciare quaſcunque offenſiones, & mortes violentas, etiamſi caſu contigiſſe dicantur, puta, ſi quis in flumine ſubmergatur, vel è tecto decidat, plerumque enim hæc, & ſimilia dolosè commiſſa, ſolent caſui imputari, propterea bonum eſt, ut ad notitiam judicum perveniant, ad effectum, ut rei veritas detegi poſſit, prout ego in facto multoties vidi.

7 (*o*) Dixi ſupra quod non modò Officiales ad hoc deputati, ſed etiam alii admittuntur ad denunciandum, quæ res licet fortè de jure communi aliquam habeat difficultatem, tamen de conſuetudine paſſim ſervatur, quod quilibet accedit ad judicem, & denunciat injuriam ſibi, vel alteri factam, & judices de facili procedunt, ut atteſtatur Alber. *in d. l. ea quidem, nu.* 9. ſumptis tamen prius debitis indiciis.

Et

Et eſt bona practica, ne aliquo modo delicta impunita pertranſeant.

8 Item quæro, nunquid Monachus poſſit denunciare? Reſp. in forma judicii non poteſt denunciare, niſi proprium Abbatem: extrajudicialiter autem, & ad pœnitentiam poteſt denunciare quemcunque. Et hæc eſt communis opi. ut dicit Abb. *in c. ex parte*, *n.* 6. *de accu.* ſed hoc rarò contingit in practica.

9 Quæro etiam, nunquid laicus admittatur ad denunciandum Clericum de crimine? Reſpond. quod regulariter non admittuntur laici ad denunciandos Clericos, prout neque ad accuſandum, ut dixi infra, *quæſt.* 14. *verſ. propter reverentiam*, eſt etiam ſpeciale in laico parochiano, ut poſſit Prælatum ſuum denunciare. Et eſt communis opin. ut atteſtatur Aret. *in c. illa num.* 7. *de accuſat.* Plurimum enim intereſt etiam laicorum habere bonos Prælatos.

10 Quæro nunc, quæ ſit forma hujuſmodi denunciationis? Reſpond. Syndicus, ſeu Officialis ad hoc deputatus notificat judici apud acta, die tali commiſſum fuiſſe tale maleficium à Titio, & eſſe de eo informatos Petrum, & Joannem, &c. Et ita uſus obſervat, ut dicit Ang. *de malef. in loco præallegato*, *nu.* 2. quem refert Pract. Conradi, *fol.* 236. *num.* 11. Et hoc ſufficit, neque tenetur denunciator ulterius aliquid facere, ſed relinquat judici faciendum, cujus partes ſunt ſtatim inquirere de delicto contra nominatum pro delinquente in denunciatione, examinando teſtes in ipſa denunciatione nominatos, & etiam alios, à quibus veritas haberi poſſit. Et ideo licet de jure denunciator teneatur probare vera eſſe ea, quæ in ſua denunciatione continentur, ut eſt text. *in d. l. divus*, & *in l. ab accuſatione*, §. *nunciatores*, *ff. ad Turpil.* tamen communis uſus, & practica hoc non admittit, ut dicit Ang. *in loco præalleg.* Sal. *in d. l. ea quidem*, *n.* 23. Marian. *in d. c. qualiter & quando*, *n.* 179. *in fin.* Card. Alex. *in d. c. de accuſatione*, *col.* 68. *verſ. quæro an iſti*: ſed ſufficit (ut dixi) quod in cedula denunciationis inſcribi faciant nomina teſtium, qui dicuntur eſſe de contentis in denuncia informatio. Hæc autem omnia intellige, ut procedant, quando ad notitiam ipſius denunciantis pervenit nomen delinquentis, & teſtium. Si vero eſt ei occultum, ſufficit quod dicat nomina eorum, à quibus illud intellexit. Et tunc judex facit citari partem offenſam, ut habeat indicia, & plerunque etiam mandat ipſimet denuncianti, ut melius ſe informet, & termino bidui, vel tridui veniat de omnibus informatus, & Curiæ referat.

11 Ulterius quæro, nunquid in hujuſmodi denunciationibus ſervandæ ſint ſolemnitates juris? Reſpon. Lucas de Penna *in rub. de delator. col.* 2. *verſ. item dicunt aliqui*, *lib.* 10. dicit, quod etiam denunciator tenetur ſe inſcribere ad pœnam talionis; ſubdens, quod ita hodie de conſuetudine obſervatur, prout illum refert Garavita *ſuper ritu* 68. *magnæ curiæ*, *n.* 11. cum tamen re vera loquatur in delatore, prout eum fideliter refert Gram. *ſuper conſtitut. Regni*, *fol.* 63. *num.* 45. Sed Angel. *in d. l. ea quidem*, *num.* 3. dicit, quod imo denuncians non tenetur ſe inſcribere ad pœnam talionis, ſed in aliis ſolennitatibus, quæ requiruntur in libello accuſatorio, ſcilicet expreſſio criminis, perſonarum, loci, & temporis, tenet quod idem ſervandum ſit in denunciatione, quod in accuſatione, ſubdens, quod ita etiam videtur obſervari de conſuetudine per totum mundum. Et ita illum refert, & ſequitur Aug. ad Ang. *de malef. in loco præallegato poſt num.* 12. Ubi etiam ſubdit, quod licet denunciator non teneatur ſe inſcribere ad pœnam talionis, debet tamen ipſa denunciatio, quam vult dare judici, eſſe in ſcriptis. Et dicit, quod ita volunt Doct. Et idem in effectu dicit Boſ. *in tit. de denunciatione num.* 14. & ita etiam quotidie videmus obſervari, quia tales ſyndici nunquam ſe ſubſcribunt ad pœnam talionis, ſed tantummodo deferunt in ſcriptis ſuam denunciationem juxta formam, de qua ſupra dictum eſt, aut ipſimet narrant eam Notario, qui ipſis dictantibus illam redigit in actis.

(*q*) Sed nunquid, ſi reus abſolvatur, denunciator ratione calumniæ erit in expenſis condemnandus? Reſp. quod ſic, ita dixit Cyn. *in l. ſeveriter*, *in ultimis verbis*, *C. de excuſat. tuto.* Et ita tenent communiter Doct. ut atteſtatur Alber. *in l. ſanci.* [illegible] *num.* 6. *in fin. C. de jud.* quem refert Gratus *conſil.* 92. *num.* 1. *lib.* 1. Et ita fuiſſe de facto terminatum in Civitate regia atteſtantur nonnulli, quem refert Catald. *de ſynd. q.* 182. Et dicit Guido Papæ *deciſ.* 269. denunciator, *n.* 1. quod in Curia Delphin. denuncians aliquem nominatim pro aliquo delicto, ſi ille ſit abſolutus, condemnatur in expenſis; ſi vero denunciat delictum in genere, non tenetur, niſi deinde ſubminiſtraverit probationes contra aliquem, vel inſtigaverit judicem ad eum condemnandum: ſubdens, quod ita etiam vidit ſuis temporibus ſæpe judicari. Sed certè quicquid ſit de jure, hodie de conſuetudine iſti ſyndici non puniuntur propter calumniam: nam ex quo denunciant ex neceſſitate eorum officii, ceſſat omnis præſumptio calumniæ, & ita de facto ſervari atteſtatur Alber. *in d. l. ea quidem*, *num.* 9. *in fine*, & Amad. *de ſynd.* n. 85. Quod tamen ego intelligo, ut procedat quantum ad hoc, ut excuſentur à præſumpta calumnia, quæ ſcilicet oritur ex eo ipſo, quod delictum non probatur, ut dixi infra, *quæſt.* 62. *verſic. dixi ſupra.* 12

(*r*) Sed ſi appareat de vera calumnia, tunc procederet communis opinio, ut deberet in expenſis condemnari, & forte etiam gravius puniri judicis arbitrio, juxta ea, quæ dixi infra *quæſt.* 81. *verſic. ſed quæro.* Ubi vero eſſet (*ſ*) aliquis denunciator, qui non ex neceſſitate officii, ſed ſponte accederet ad denunciandum, crederem de eo judicandum eſſe, prout de accuſatore, & ideo ratione calumniæ illum eſſe condemnandum, ut de accuſatore dictum eſt *in locis præallegatis*.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. VII.

(a) A*D citationem neque ad capturam.*) Fallit tamen, ut infra *q.* 28. *verſic. Sciat autem*, *ad fin.* ubi detinentur rei ante indicia ſcripta, non ut ſint recepti inter Reos, ſed cauſa cuſtodiæ Drogh.

(*b*) *Habet igitur.*) Far. *tit. de indic. vol.* 2. *q.* 52. *n.* 167. Ros.

(*c*) *Id eſt ad recipiendum indicia contra eum.*) Adde infra *q.* 21. *verſ.* Retenta igitur, ibi, ad inquirendum, id eſt ad aſſumendum. Drogh.

(*d*) *Licet in hoc ultimo conſuetudo.*) Stantibus tamen contrariis Decretis, & ordinibus, de quibus dixi ſupra ad *q.* 4. *verſ. Quando vero*: Utrum hoc habeat locum? dicam infra in calce præſentium Additionum ſuper dicto Decreto. Nota ergo cautelam, in qua habes unicum tantum teſtem de maleficio affirmantem, ut non permittas illum querelare, ſed informes ſyndicum, qui denunciet, nominet autem teſtem illum unicum: ſic quando nulli ſunt teſtes, niſi complices, & criminis ſocii, quomodo ſit procedendum ultra practicam, quod eorum dicta ſuſtineantur in tormentis, vide Alex. *conſ.* 30. *n.* 11. *cum ſeq. vol.* 6. vide ſup. *q.* 3. *verſi. ſed certe*, *ibi & Advocatis*, *& ſyndici fiſcalis.* Drogh.

(*e*) *Et tunc aut ipſe teſtificatur.*) Far. ibidem *n.* 175. Ros.

(*f*) *Aut vero non deponit.*) Vulpell. *conſil.* 44. *nu.* 3. qui loquitur ex dicto offenſorum. Ros.

(*g*) *Bene verum eſt.*) Et unam limitationem ponit Plot. *in l. ſi quando*, *C. unde vi*, in quibus accuſatori, ſive Officiali, vel ſaltuario, aut campario non creditur, nec poteſt per eum jurari *a n.* 755. *uſque ad n.* 869.

Denunciatio an ſufficiat ad inquirendum Marcus Brun. ab Anguil. *conſil.* 62. *n.* 1. *vol.* 2. *conſil. crimin.* juxta tamen

accu-

accuſator contra furem, & prædonem ſuper quantitate
rei furatæ, & deprædatæ. Far. *q. 60. n. 71.*
Adde, quod idem tenet Paris de Put. *in tract. ſyndic.*
1 *in verb. nuncius*, §. *Judex*, ubi hanc materiam plenè
2 tractavit, & † an eis credatur, quod ab aliquo fuerint
impediri, ne ſibi mandata exequerentur, quod fuerint
verberati; vide Tiraque. *de retract.* §. 8. *Gloſſ. 9. num.*
14. Alciat. *de præſumpt. reg. 3. præſumpt.* 14. Guid.
Pap. *deciſio.* 557. & 628. Gabriel. *in concluſ. ſuis, concl.*
4. *num. 3. tit. de citat.* & quod hujuſmodi denunciator
poſſit eſſe teſtis in levioribus delictis, quando denunciat
ex neceſſitate officii ſui, Maſcar. *de probat. concluſ.* 26.
nu. 7. vol. 1. & Campeg. *de teſti. regul.* 105. ubi late
Far. *q.* 60. *num.* 74. 75. & 76. licet ſint, qui dicant de-
nunciatorem non poſſe recipi in teſtem, tamen, & aſ-
ſerunt illi, procedere, quando judex ad denunciam pro-
cedit, non quando per inquiſitionem, & ideo ſolent
cauti aſſeſſores prævidere, quod quando non habent a-
lios teſtes, procedant per inquiſitionem, & examinent
illos, quibus creditur; Bartol. *in l. Divus. num.* 14. *ff.*
de cuſtod. reor. Caſon. *de denunciat, nu.* 10. proceditque
etiam illud quod dicitur non recipi in denunciatore gra-
vato, qui etiam aſſiſtit denunciæ, & eam probare tene-
tur, & in locum ſuccedit accuſatoris: non in electu a
publico, & a Communitate, qui non tenetur denun-
ciam probare, nec aſſiſtere denuntiationi, quia ille ha-
betur loco teſtis, Boſſ. *de denunc. nu.* 2. Bald. *in termi-*
nis, in c. in omni. col. 2. de teſtib. regulam conſtituit,
quod omnino accuſator, querelans, & denunciator a
teſtificando repellatur; Farin. *in ſuis quæſt. criminal. q.*
60. *nu.* 64. nec facit indicium contra accuſatum etiamſi
fuerit Princeps, & nobiliſſima perſona, nec ad tor-
quendum, *n.* 65. etiamſi ſint plures, & unus tantum-
modo tanquam magis idoneus fuerit electus, *n.* 66. &
nedum repellitur, quam accuſationem impetravit, *nu.*
67. nec famulus de domo accuſantis contra accuſatum,
n umer. 60. fallit tamen regulam in crimine hæreſis, quia
denunciator poteſt eſſe teſtis, *num.* 70. admittitur in
cauſa matrimonii cum declaratione, de qua *num.* 72. &
73. ad rem multa infra *q.* 10. *n.* 8. Bajaro.
(*h*) *Sed etiam ad cuſtodiendum.*] Intellige credi Cam-
pario, ſi eſt ſimpliciter damnum; ſin autem tranſit fac-
tum non in damnum, ſed in aliam ſpeciem delicti tunc
non creditur, Ctav. *conſil.* 196. *num.* 3. *ad fin.* & ibi-
dem *num.* 8. *circa fin.* habetur credi tunc, cum depo-
nitur contra illum ipſum, qui damnum dediſſe creditur;
quando autem villa, vel alius quis tenetur pro damno
dato, ſed neſcitur à quo, tunc non creditur, nec e-
tiam ad ſummam per Camparium juratam, ut ibidem.
Drog.
(*i*) *Ad condemnandum.*] Far. ubi ſupr. *n.* 185. Ros.
(*k*) *Delictis levibus.*] Farin. d. *loco n.* 186. Ros.
(*l*) *Beruarii vel ſimiles.*] Bajar. hic *num.* 2, Far. *q.*
56. *nu.* 2, *art.* 11. *nu.* 370. *q.* 105. *nu.* 150. *cum ſeq. vol.*
4. Ros.
Beruarii.] Adde videndum Grat. *in conſil.* 4. *vol.* 2.
num. 22. ubi tenet, quod Beroarii in teſtes admittun-
tur, ſi alias non patiuntur defectus, ſed nunquam ſunt
integræ fidei. ad hoc etiam Maſcar. *de prob. concl.* 189.
& quæ poſui infra *ad quæſtion.* 8. *in verſ. ſcias tamen.*
Bajar.
(*m*) *Scias autem, quod antiquis temporibus.*] Adde,
3 quod iſti Officiales ſi ob pecuniam crimina celant, quæ
denunciare tenentur, ſimoniam committunt, *c. nemo.*
de ſimo. & Luc. de Pen. *in l. unica, n.* 9. *C. de Iren.*
l. 10. Bajaro.
(*n*) *Quin ma ex conſuetudine.*] Adde, † quod ſyndicus
4 tenetur ſeipſum delinquentem deferre Catal. *in conſil.*
42. *inter conſ. crim. diverſ. lib.* 1. *folio* 99. quem refert,
& ſequitur Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 323. *num.* 15.
& an ſyndicus poſſit recipi in teſtem, & an poſſit op-
poni contra eum; & quæ exceptiones: & an poterit pu-
niri, ſi falſum denunciaverit, & qua pœna, & an ei
5 debeatur pars accuſatoris, quæ debetur virtute banni-
6 mentorum, vide Salic, *in l. ea quidem C. de accuſa.* &
7 Ang. *in l. ſi vacantia, C. de bon. vacantibus*, & quid
8 ſi fuerit præventus ab offenſo, vel alio, & non denun-
ciaverit, Bal. *in l. ſororem, ff. de his, quibus ut indi-*
9 *gnis*, Bar. *in l. divus, la* 2. *num.* 12. *ff. de cuſtod. &*
exhib. reor.
10 Item adde, † ſi ſyndicus, qui habet quatuor dies
ad denunciandum interim fuerit remotus. an ſucceſſor,
vel ipſe teneatur denunciare, vide Bal. *in rub. extra de*
conſtit. nu. 28. ubi dicit, quod primus tenetur denun-
ciare, & non ſecundus, quia eſt de reliquiis officii ſui,
& *in l. fin. in fin. ff. de juriſd. omn. jud.* quem ſequitur
Gab. *in conſil.* 75. *in fine, vol.* 1.
Item † adde, quod ſyndicus habens quatuor dies ad 11
denunciandum, ſi aliquis fuerit vulneratus, qui mor-
tuus eſt intra quatuor dies, non incurrit pœnam ex eo,
quod denunciaverit vulnus; ſi intra alios quatuor dies
mortem denunciaverit, Bal. *in l. ſi ita ſtipulatus, ff. de*
verb. oblig. quem refert, & ſequitur Joan. Anton. de
Nigr. *in c. frequens, num.* 32. Ego autem crederem con-
trarium, quia Judex non potuit capere informationem
a vulnerato; & forſan delictum remaneret impunitum,
ſi delinquens ignoraretur, & eo maximè, quia ſyndici
in princip. officii ſui jurant ſervare ſtatuta; & ego ita
ſervarem, ſi Curia non haberet informationem de de-
linquente.
Item adde, quod † ſyndicus non tenetur denuncia- 12
re delicta extra territorium commiſſa, ſed ſolum ea,
quæ in territorio committuntur, ut per Gabr. *in conſ.*
175. *num.* 10. *vol.* 1.
* Item adde ſi committitur aliquod delictum in con- *
finibus duarum villarum, & ſic in loco communi
dictarum villarum, uterque ſyndicus, ſive denunciator
tenetur denunciare: ſed tamen ſufficit, ſi unus denun-
ciet, ſi autem neuter denunciaret, uterque punietur,
Bal. *in l.* 2. *C. ubi de crim. agi pot.* & Præpoſit. *in c.*
de accuſatione, n. 184. 2. *quæſt.* 8.
* Item adde ſi Titius denunciavit delictum, ut qui- *
libet privatus, & poſtea fuit creatus ſyndicus non te-
netur amplius denunciare uti ſindicus, Bal. & Imol.
in l. ſi quis hæres, ff. de injuſt. rup. irritoque teſtam.
& Præpoſit. *in cap. accuſatione, num.* 186. 2. *quæſt.* 8.
Bajaro.
(*o*) *Dixi ſupra, quod non modo officiales.*] Adde, 13
quod de jure civili non poſſunt denunciare, niſi de-
putati ad denunciandum, ſed de jure canonico, quili-
bet dummodo non ſit infamis, vel inimicus, aut con-
ſpirator, vel vilis perſona, Jodoc. *in pract. criminali,*
c. 7. Bajaro.
(*p*) *Quare nunc, quæ ſit forma.*] Adde infra *quæſt.*
23. *in princ.* Quid autem ſi uno, eodemque tempore
conſtituti ſint duo ſindici ad denunciandum in ſolidum,
ſi neuter ipſorum denunciavit, & unus tantum ſolve-
rit pœnam ob denunciam non factam, an liberet a-
lium? Quod ſic, Jaſ. *in* §. *pœnales, num.* 24. *Inſtitut.*
de act. & in quantum dixit ſupra *verſic. Sciat etiam,*
quod tales ſindici excuſantur, ubi contra eos non po-
teſt argui dolus: Adde contrarium fore de jure verum
etiam in ſola negligentia ſine dolo, per ea, quæ di-
xit Fel. *in cap. ad audientiam, el ſecundo, coll. mi-*
hi 12. *ver. limitaretur tamen extr. de reſcript.* In oc-
cultis tamen excuſantur. Idem Felyn. *in c. conſuluit,*
coll. mihi ſexta, de offic. deleg. De iſtis vide Bar. *in*
l. 1. *renarcha, lib.* 10. Drogh.
(*q*) *Sed nunquid.*] De denunciatore calumnioſo Fa- 14
rio. *in tit. de accuſ. qu.* 16. *nu.* 15. *lib.* 1. & *num.* 16.
cum ſeq. Ros.
Sed nunquid ſi reus.] Denunciator falſus ſemper in
expenſis eſt condemnandus, Farin. *quæſt.* 16. *num.* 15.
intelligitur in denunciatore privato, & ſponte crimina
denunciante, vel ob privatum intereſſe, vel alia parti-
culari cauſa *d. q.* 16. *num.* 16.
Limitatur in denunciatore, qui ex neceſſitate officii
publici crimina denunciat. Far. *d. nu.* 16.
Sublimitatur in explotatoribus: ſeu delatoribus,
aut ſpiis ibi *nu.* 17. ſed non videtur convenire limita-
tioni, quia ibi tenetur neceſſario; hic voluntariè fit
denunciatio.
Limitatur, ut non puniantur pœna falſi accuſatoris
ibi *numer.* 18. & 19. ubi *nu.* 18. ponit; quod non ſe
inſcribunt ad pœnam talionis. Bajaro.
(*r*) *Sed ſi appareret de vera calumnia.*] Notandum
hic, quod non probata querela accuſans, & proſequens
debent condemnari, abſoluto reo, & de forma inſcri-
ptionis ſecundum jus commune infra *q.* 12. *verſ. forma*
autem, ad fin. ſic de condemnatione accuſatoris calum-
niantis infra *q.* 62. *verſic. ſed nunquid de iſtis.* At de
falſis accuſatoribus, infra *q.* 81. *verſic. Sed quæro, ad*
fin. ubi dixi. Drog.
(*ſ*) *Aliquis denunciator.*] Sive delator. Farinac. *d.*
loco num. 17. Ros.

QUÆSTIO VIII.

Quomodo contra deprehenſum in flagranti crimine procedi poſſit.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Deprehenſionem rei in flagranti crimine aperire viam judici ad inquirendum.*
2 *Et an faciat plenam probationem.*
3 *Et an reo deprehenſo in flagranti crimine dandus ſit terminus defenſionis, & copia indiciorum.*
4 *Et, an requiratur ſententia.*
5 *Et quid ſi judex oculis propriis videat maleficium committi.*

Ex Additionibus.

1 *Delinquens ſi reperiatur in flagranti, quis ordo procedendi ſervari debeat, remiſſive.*
2 *Et an faciant fidem Miniſtri Curiæ, vel alii conſignantes, remiſſive.*
3 *Et quis dicatur in flagranti captus, remiſſive.*
4 *Et an quilibet poſſit capere repertum in flagranti, & ad judicem ducere, remiſſive.*
5 *Et an privati ſint in culpa niſi in flagranti deprehenſum capiant.*
6 *Nuncio quando ſit credendum*, & nu. 8.
7 *Delinquens in flagranti repertus abſque proceſſu poteſt puniri.*
9 *Et contra eum proceditur juris ordine non ſervato.*
10 *Et an eo caſu admittenda ſit appellatio.*
11 *Et an appellatione interpoſita, vel pendente termino ad faciendum defenſiones ſit differenda executio.*
12 *Et quid ſi teneatur de tumultu.*
13 *Fur deprehenſus in flagranti poteſt ſine ſententia fuſtigari.*
14 *Et quid in furibus uvarum.*
15 *Judex an ſemper ſecundum acta, & probata judicare debeat.*

1 ALiis (*a*) etiam modis aperitur judici via ad inquirendum, nulla querela aut denunciatione præcedente; puta, ſi delinquens ſit in flagranti crimine repertus, tunc enim non modo judex poteſt contra eum inquirere, ſed etiam procedere uſque ad ſententiam, juris ordine non ſervato.

2 (*b*) Scias tamen, quod deprehenſio in crimine non facit plenam probationem, ſed tantummodo operatur, ut reus poſſit torqueri, & ita communiter tenetur, ut ait Alber. *in l. defenſores, num. 2. C. de defenſ. civit.* Et ideo debet judex bene advertere, ne ſtatim procedat ad executionem contra eum, qui ad prætorium ducitur, tanquam ſit deprehenſus in flagranti crimine, niſi aliter etiam conſtet tale delictum ab eo commiſſum fuiſſe. (*c*) Solent itaque cauti judices tales homines, qui ad eos conducuntur, tanquam deprehenſi in flagranti crimine, examinare: & ubi fateantur, exequi pœnam contra ipſos; ubi vero negent, ſtatim abſque alio proceſſu ducere ad torturam, ut eos cogant ad delictum confitendum. Et hac practica utuntur aſſeſſores, ut dicit Ang. *in l. interdum, §. qui furem, n. 8. ff. de furtis.* Et ſcias, quod licet talis reperiatur innocens, non propterea judex, qui illum torſit, tenebitur in ſyndicatu, quia illa incivilis ductio ipſum ita ductum in illud periculum poſuit, ut dicit tex. *in d. §. qui furem*, & notat Angel. *ibi.* Subdit tamen, Utere hac tortura velut homo diſcretus, ſecundum cauſam, qualitatem, & conditionem perſonæ, ne alias, ut judex perverſus, recipias punitionem. Hæc autem intellige, ut procedant in gravibus delictis, pro quibus etiam pœna gravis imponitur. Ceterum in levibus delictis poteſt judex aliquem repertum in flagranti crimine ponere ad catenam, vel berlinam, ut vulgo dicitur, abſque aliquo proceſſu: & ita ſervari ex conſuetudine terrarum atteſtatur Ang. *in d. l. ea quidem, num. 1. in fin.* ſubdens, ab hujuſmodi conſuetudine non eſſe recedendum. Et illum refert Paris Put. *de ſynd. fol. 287. n. 8.* Et ita ſe practicaſſe atteſtatur Bart. *in l. levia, num. 18. ff. de accuſ.* Dicit etiam Angel. *in l. ictus fuſtium, num. 2. ff. de iis, qui not. infam.* quod videmus hodie ſervari, quod inventi ad furandum uvas per Officiales rectorum, abſque interlocutoria, aut diffinitiva ducuntur cum uvis ad collum per civitatem. (*d*) Et eodem modo inventi cum armis de facto ducuntur ad palatium, & compelluntur ad ſolvendum pœnam, antequam recedant. Idem dicit Cagnol. *in l. unica, in prin. num. 98. ff. ſi quis judic. non obtemp.* Adde tamen, dummodo ille deprehenſus ſit perſona vilis: ſecus autem ſi eſſet perſona nobilis, vel honeſta: talis enim non eſſet puniendus pœna infamiæ. (*e*) Bene vidi aliquando etiam nobiles deprehenſos cum armis ſine proceſſu plecti ictibus funis publice, & non eſt judicio meo mala practica, quamvis Paris Put. *de ſyn. fol. 339. cap. 2. poſt num. 2.* aliter ſentiat, dicens, quod tortura eſt maxima pœna, &c. & ego ſæpe vidi illam obſervari, licet quandoque ex eo judicibus (*f*) male evenerit.

(*g*) Sed nunquid reo capto in flagranti crimine debeat dari terminus defenſionis, aut copia indiciorum? Reſpon. Bald. *in l. ut vim, nu. 2. ff. de juſt. & jure*, tenuit, quod non debet ei dari copia proceſſus, neque ſtatui aliquis terminus (*h*) ad ſe defendendum. Et dicit Foller. *in prac. crim. fol. 197. col. 1. in fin.* quod illud dictum Baldi quotidie practicatur. prout etiam fuiſſe practicatum Neapoli in illis nobilibus, qui fuerunt reperti (*i*) cum ſcalis ad domum cujuſdam nobilis mulieris, refert Gramm. *ſuper conſtitut. Regni, fol. 58. num. 15. & deciſ. 36.* Ego, ſi reus confiteretur delictum, utique tranſirem cum hac ſententia: ſed ſi negaret, putarem illam eſſe valde periculoſam. (*k*) Et ideo conſulo judicibus, ut caute procedant in hujuſmodi caſibus, neque exequantur pœnas capitales, non datis defenſionibus, niſi ſit reus, præter talem deprehenſionem etiam per teſtes idoneos de ipſo delicto manifeſte convictus, vel confeſſus. (*l*) Bene verum eſt, quod ubi eſſet periculum majoris ſcandali, puta, quia delictum eſſet atrox, & populus magnis clamoribus poſtularet ejus ſupplicium non differri, vel quia eſſet concitata ſeditio, nec poſſet de facili ſedari, niſi aliquis, qui eſſet deprehenſus concitare populum, ſtatim ſuſpenderetur; tunc crederem poſſe judicem accuſari, qui illud faceret. Licet enim dici ſoleat, quod vanæ voces populi non ſunt exaudiendæ; illud tamen intelligendum eſt, quo ad hoc, ut (*m*) innocens condemnetur, ut contigit Salvatori noſtro Chriſto Jeſu; vel ut nocens abſolvatur. Sed bene quandoque exaudiuntur, ut pœna nocenti acceleretur, & non differatur, donec Principi reſcribatur. Et hæc eſt communis reſolutio, ut dicit Sali. *in l. decurionum. in fin. C. de pœnis*, & ita ſe vidiſſe de facto Florentiæ atteſtatur Catal. *de ſynd. q. 222.*

(*n*) Quæro, an quando reus eſt deprehenſus in flagranti crimine, requiratur ſententia? Reſpon. 4
gloſſ. *in l. ictus fuſtium, in glo. 1. in primis verbis, ff. de iis, qui not. infam.* videtur ſentire, quod non, ſed quod poteſt ei infligi pœna abſque ſententia: & illam dicit eſſe communiter approbatam Boſſ. *in titul. de denunc. num. 10.* Practica tamen

obſer-

obſervat, quod collateralas nunquam faciunt executionem alicujus pœnæ, niſi ſententia præcedat: poſſant tamen his caſibus omitti ſolemnitatas requiſitæ in ſententiæ prolatione, & ſufficeret ſimplex ordinatio à judica ſubſcripta.

5 (*o*) Sed pone, quod judex oculis propriis videat aliquem aliquod maleficium committere: nunqoid poterit illum ita condemnare? Reſpond. quod non, niſi aliter probetur: & ita tanant Doctores, ut dicit Alb. *in* 1. *parte ſtatutorum*, *q.* 53. Licet enim lex multum de judica confidat, vult tamen, quod (*p*) ſecundum acta, & probata juſtitia miniſtretur: alias poſſet judex aliquem ſuſpendi facare, & dicera, (*q*) quod ipſe vidit aliquod maleficium ab ao committi, quod eſſet intolerandum. Vide, quæ dixi infra *q.* 66. *ver. ſcias autem.* Et licet aliqui dixerint, quod poterit judex eo caſu illum torquere, tamen in hoc etiam contrarium tenatur per DD. ut dicit Prac. Carer. *fol.* 108. *num.* 144. Bene et eo, quod judax videat aliquem delinquere, potarit abſque alia querela, aut denunciatione ſtatim ſuper eo informationes aſſumare, & contra eum procedere, & ſic iſte arit unus ex caſibus in quibus aparitur via judici ad inquirandom abſque ulla querela, denunciatione, vel diffamatione præcedente. Et adde, quod atiam hoc caſu danda eſt reo copia proceſſus, & terminus defenſionis prout reſcripſit Senatus in cauſa cujuſdam M. Antonii Cribelli, qui coram Prætore, & fiſcali blaſphemaverat (*r*) 6. Apr. 1559. P. N.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. VIII.

A*Liis etiam modis.*] De materia hac Vulpell. *reſponſ.* 137. *circa fin.* Farin. *d. tit. de delict. q.* 21. 1. *vol. num.* 133. & quid ſi beroarii dicant cepiſſe aliquem in loco ſacro. Rudolf. *q.* 26. *lib.* 2. Ros.

1 *Aliis etiam modis aperitur judici.*] Adda, qualis
proceſſus ſit babendus contra delinquentem repertum
in flagranti crimine, & ao Miniſtri Curiæ, vel alii præ-
ſentantes captum in flagranti, ſi teſtificantur de viſu,
2 contra eum faciant fidem Andr. de Iſer. & Afflict. *in
conſt. humanitate, tit. de his, qui fidejuſſ. num.* 27. *&* 28.
fol. 209. *lib.* 2. Foller. *in pract. crim. in verſ. item, quod
fuit captus in flagranti*, *num.* 12. & Farin. *quæſt.* 21. *n.*
157. ubi dicit, quod ſi alii teſtes haberi non poſſunt,
tunc creditur ipſis beroariis, & officialibus ſi alios non
patiuntur defectus, in delictis levibus, non autem in
gravibus, ut per Boſſ. *in tit. de denunc. num.* 10. in
quibus non probant crimen, ſed faciunt indicium ad
torquendum, Franc. *in dec.* 379. ubi de capto cum ar-
chibuſetto parvo, & ita ibi decifum fuit per ſacrum
3 Conſilium. Et quis dicatur captus in flagranti, & an
ille, qui latitabat, ſed non per magnum intarvallum,
nullo actu extraneo in medio intervenicnte, & an qui-
4 libet poſſit capere delinquentem in flagranti, & aum
5 ducere ad judicem; & an ſint in culpa privati, ſi po-
tuerunt capera malefactorem in flagranti, & non cepe-
runt, vide eundem Afflict. *in conſti. qualit. inſtit. ſe
gerer. num.* 7. *& ſeq. fol.* 122. *lib.* 1. & vide Fuller. *in
pract. cri. in d. verſ.* Item quod fuit captus in flagran-
ti, ubi plene hanc materiam tractavit, & Far. *in dicta
q.* 21. *nu.* 133. *cum multis ſequ.* Et quando ſit creden-
dum nunciis, & executoribus, vide Bero. *in q.* 84.
Maſcard. *de probat. in verb. Birnaris, concluſ.* 189. &
Paulus Granut. *lib.* 1. *Theorem.* 19. & executoribus
non creditur aliquid dicentibus quando de eorum lucro
agitur, Alciat. *in tract. præſumpt. reg.* 3. *præſumpt.* 24.
nu. 6. Baiaro.

6 (*b*) *Sciat tamen.*] Adde inf. *q.* 28. *verſic. Dictum eſt, q.* 29. *verſic. quæra etiam*, & ibi dixi. Drogh.

7 (*c*) *Soleat itaque cauti judicet.*] Adde, † quod deprehenſus in flagranti crimine, etiam fina proceſſu poteſt damnari, & puniri, Alexand. *conſil.* 275. *viſa theorete libro* 7. Flori. *in l. ſi ſervus, nu.* 5. *verſic. ſed adverte ff. ad l. Falc.* Marſil. *in l. uni. C. de rapt. virgin. nu.* 89. *uſque ad nu.* 94.

8 Item adde, † quod in levibus delictis, ut quis ſit inventus eum armis, vel ad ludendum, adhibatur fides biruariis, ſiva executoribus, Bar. *in l. prætor ait, ver. ſed quod debet, ff. de damn. infect.* Alex. *conſ.* 2. *vol.* 3. Roman. *conſ.* 414. Et in materia armorum Carct. *in verſic. Itemque eorum, num.* 30. & Foller. *in pract. crim. in d. ver. Item quod fuit captus, &c. num.* 7. ubi dicit, quod probant, ſi per alios non poreſt probari, & hanc materiam plene tractavit Maſcard. *de probat. in verb. birnariis, concl.* 189. Contrarium tamen tenuit Bero. *q.* 84. ſed vide atiam, quæ poſui ſupra *quæſt.* 7. *in verſic. habet igitur, ibi, ſcilicet Beroarii.* In gravibus autem delictis non probant miniſtri capientas delinquentem ad eonveniendum, ſed ad torquendum, & ita deciſum fuic per ſacrum Conſilium in quodam reperto cum tormento parvo, ut atteſtatur Franch. *in deciſio.* 379. *vol.* 2. Baiar.

(*d*) *Et eadem moda.*] Farin. *d. q.* 21. *num.* 137. *&* 138. Et an eredatur biroariis ibidem *num.* 157. *& q.* 56. *vol.* 2. *num.* 378. *cum ſeqq.* Ros.

(*e*) *Bene vidi aliquando.*] Attende differentiam pauperis, & divitis, quæ locum habet etiam in adminiſtranda juſtitia, prout in pluribus locis hujus operis reperitur hæc differentia, *inf. q.* 39. *verſic. Sed hic quæro, q.* 28. *ver. Sciat autem q.* 47. *ver. Sed quæro, in fin. q.* 60. *ver.* Prodeſt etiam, *q.* 83. *ver. terminet movens, & q.* 81. *ver. ſed pone ſup. in §. Homicidium, ver. Sed quid dicendum*, Menoch. *de arb. Jud. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 393. *nu.* 16. *text. in l.* 2. *ff. de term. mot.* ac alibi ſæpe; piorum tamen offendit aures talis differantia, quia habetur Proverb. *c.* 23. Non facies violeotiam pauperi, quia pauper aſt, neque contereres egenum in porta, quia judicabit Dominus cauſam ſuam, & configet eos, qui confixerunt animam ajus. Crimina tamen Nobilium facilius occultari dixit tex. *in l. ſplendidiores, C. de diver. off. lib.* 12. ut refert Gramm. *deciſio* 23. *nu.* 9. & vide Fel. *in c. Paſtoralis coll. mihi* 2. *de off. deleg.* qui hoc diſputat, cauſaſque reddit per tex. *in cap. Novit. §. Ceterum de Jud.* Drogh.

(*f*) *Male evenerit.*] Far. *q.* 108. *n.* 154. *vol.* 4. Ros.

(*g*) *Sed nunquid reo in flagranti.*] Adde, † quod con- 9
tra captum in flagranti proceditur exabrupto juris ordine
non ſervato, Afflict. *in conſt. humanitate*, 6. *notab. ver-
ſic. Item quærit hic Andr. & in Conſtit. Juſtitiarii, non per
Kolendas*, Gramm. *deciſ.* 36. *nu.* 8. nec datur copia re-
pertorum, ſive iodiciorum, ut tenet Bald. hic allegatus,
nec expeditur citatio ad ſententiam Gramma. *d. dec.* 36.
num. 71. *cum ſeq.*

Item adde, † quod pro ao non admittitur appellatio 10
ad effectum, ut judex, à quo teneatur illi deſerra, Fol-
ler. *in d. ver. Item quod fuit captus*, *nu.* 4. Baiar.

(*h*) *Ad ſe defendendum.*] Da reperto in flagranti idem Farin. ubi ſupra *n.* 142. *& plur. ſeqq.* Ros.

(*i*) *Cum ſcalis ad domum.*]. Adde inſt. *q.* 78. *verſic. Aſcendam, q.* 60. *verſ. eſt & amor. q.* 92. *ver.* 11. *ad fin.* Ubi da his ſcalis. Drog.

(*k*) *Et idea conſulo judicibus.*] Reo atiam reperto in flagranti crimine eſt danda copia proceſſus, adda infra *q.* 49. *verſ. Ulterius quæro. q.* 28. *verſic. Dictum eſt q.* 82. *verſic.* 1. & ibi dixi in fin. Et hoc procedit etiam in notorio, infr. *q.* 9. *verſic. Quæra etiam*, patri autem, quod licitum ſit occidere adulterum repertum in flagranti crimine, quamvis non liect judici; ſupra *in §. Homicidium, ver. Dixi etiam & inſ. q.* 64. *ver. ſolet dubitari, ad fin. ibi, & poteſt poni exemplum*; Et cur hoc ſit, quod patri liceat, quod Judici, nec mariro liceat, aum tamen major ratio deberet eſſe in marito, *jux. l. patri. ff. De adulter.* vide Alexand. *lib.* 2. *de verb. ſign. ſub num.* 52. *ad fin:* Occidare enim (ait) quem propria auctoritate, perquam crudela eſt; vida ſingulariter Quintilianum Mandoſ. Tracta. *de ſign. grat. verſic. diſpenſationes matrimoniales. §. an autem puniri poſſit, folio* 4. *in tergo.* At quod reperto in flagranti non dentur defenſiones, adde Fel. lata referentem *in cap. Paſtoralis*, §. Quia vero, *col. mihi* 4. *de off. deleg.* Drog.

(*l*) *Bene verum eſt.*] Adde, † quod etiam appellatio- 11
ne interpoſita executio non eſt differenda, & poſtea ſupa-
riori ſcribere cauſam, quare appellationi non detulerit,
Boer. *deciſ.* 153. *n.* 5. nam quando periculum eſt in mora,
judex poteſt exequi, & poſtea proceſſum ſcribere, Boer.
deciſ. 259. *n.* 5. quem refert, & ſequitur Lancell. *in tract.
de attent. ampliat.* 4. *n.* 16. *fol.* 215. & etiam pendente di-
latione ad faciendum deſanſiones non eſt differenda exe-
cutio, ſi aliter tumultus ſedari non poreſt, Roma. *in ſing.*
577. & da periculo propter moram credendum erit Officia-
li illud aſſerenti, dummodo illius aſſertio aliquibus va-
riſimilibus, & urgentibus præſumptionibus, & rationibus
munita ſit, ita tradit Ancbar. *conſ.* 277. *n.* 12. quem ſequi-
tur Maſcard. *de probation. concl.* 1257. *n.* 14. *vol.* 3.

12 Item adde, † quod ſimiliter Judex non debet differre executionem, quando timet, quod amici, & conſanguinei faciant tumultum, & auferant condemnatum; nam tunc debet accelerari executio, etiam durante termino defenſionis, ut per Carrer. *in pract. crim. §. homicidium l. ultimo nu.* 80.

Item adde, quod è converſo tumultus populi facit differre executionem, non tamen liberare, ſicut facit accelerare executionem, non tamen innocentem condemnare, *l. decurionum, C. de pœn.* & Carrer. *in loco ſupra citato, nu.* 79. Baiar.

(*m*) *Innocens condemnatur.*] Farin. ubi ſupra *n.* 146. Ros.

(*n*) *Quæro, an quando.*] Idem Farin, *nu.* 153. Ros.

13 *Quæro, An quando reus eſt deprehenſus.*] Adde, † quod in ſpecie de fure, quod ſi deprehenſus fuerit in flagrantia poterit fuſtigari ſine prolatione ſententiæ diffinitivæ, Ang. *in l. ictus fuſtium, col.* 1. *ff. de his, qui not. infam.* & ibi etiam dicit, quod hodie ſervatur, 14 quod † inventi ad furandum uvas, per Officiales abſque interlocutoria, vel diffinitiva ducuntur cum uvis ad collum per Civitatem, & Jaſ. *in l. unic. n.* 29. *ff. ſi quis Judic. non obtemp.* dicit, quod in levibus delictis inventus in flagranti ſine aliquo proceſſu poteſt puniri ad catenam; & ita dicit de facto ſervari. Baiar.

(*o*) *Sed pone, quod judex oculis propriis.*] Ad unum tamen adverte in hac materia, quod ſi in præſentia Judicis ſedentis crimen aliquod oriatur, licet acti non ſint proceſſus, nec examinati teſtes, tamen propter notorietatem Judex ſine alio proceſſu condemnare poteſt gl. *in c. Deus omnipotens* 2. *q.* 1. Ant. Gomeſ. *de delict. c.* 1. *nu.* 48. Dec. *cap. propoſuit, nu.* 7. *de appell. inf. q.* 25. *verſic. ſolet dubitari.* Drog.

(*p*) *Secundum acta, & probata.*] Et regulam, quod judex omiſſa conſcientia ſecundum acta, & probata pronunciare debeat, vide per Diaz. *mihi reg.* 377. poſt Fel. *in c. paſtoralis, §. quia vero, de offic. deleg. n.* 23. qui *uſque ad fi. d.* §. ſeptem adnotat limitationes, quas vide. Giach.

Secundum acta.] Adde circa iſtam regulam, quod Judex ſecundum acta, & probata judicare debet, at per Diaz. *in reg.* 377. ubi multas ponit limitationes, vide etiam Covar. *var. reſol. lib.* 1. *c.* 1. *ſub nu.* 7. Summam Sylveſtr. *in verbo Judex, lib.* 2. *q.* 5. & Maſcar. *de probat. concluſ.* 948. *nu.* 16. & 21. Baiaro.

(*q*) *Quod ipſe vidit.*] Farin. *d. loco nu.* 162. & *ſeqq.* vel eo ſedente pro tribunali, *n.* 158. & *ſeqq.* Ros.

(*r*) 6. *April.* 1549. *P. N.*] Far. *d. loco* plura alia. Ros.

QUÆSTIO IX.

Quemadmodum in notorio crimine procedatur.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Notorietatem delicti aperire viam judici ad inquirendum.*
2 *Et quod dicatur delictum notorium.*
3 *Et an requiratur, quod ſint etiam notoriæ qualitates ipſius facti.*
4 *Et an in proceſſu, qui fit ſuper notorio, requiratur citatio.*
5 *Et an requiratur probatio ipſius notorii.*
6 *Et per quot teſtes probetur notorium.*
7 *Et an crimine notorio danda ſit reo copia indiciorum, & terminus defenſionis.*
8 *Et an in notoriis requiratur ſententia.*
9 *Et an in notoriis admittatur appellatio.*

Ex Additionibus.

1 *Notorium dicitur tripliciter.*
2 *Notorium quid ſit, & quomodo judicatur, remiſſ.*
3 *Et ſtatutum faciens mentionem de notorio. de quo ſit intelligendum.*
4 *Et an requiratur probatio, quando delictum fit coram Judice, & aliis ſufficientibus ad notorium, &* n. 5.
6 *Et quomodo procedatur, ſi delinquitur coram judice, & Notario tantum.*
7 *Notorium per quot teſtes probetur, remiſſ.*
8 *Et an requirat ſententiam.*
9 *Et appellationem admittat.*

SEd (*a*) quid dicendum in crimine notorio? Reſpond. quod notorietas delicti non modo (*b*) aperit judici viam ad inquirendum, ſed etiam facit, ut poſſit etiam uſque ad executionem procedere juris ordine non ſervato. Ut autem ſcias, quid dicatur notorium, videnda ſunt, quæ dixi infra, *lib.* 7. §. *notorium.* Nam ut dicit glo. *unica, in c. manifeſta,* 2. *q.* 1. quotidie de notorio loquimur, & quid ſit notorium ignoramus. In hoc tamen propoſito dic, quod illud dicitur crimen notorium, quod aliqua tergiverſatione celari poteſt, ut illud, quod fit coram populo, vel majori parte populi. Et ita dicunt Doc. ut ait Cyn. *in d. l. ea quidem, col.* 2. *ver. quia ego.* (*c*) Et ſic vides, quod non modo illud, quod eſt facti permanentis, ſed etiam illud, quod eſt facti momentanei, poteſt tranſire in notorium licet aliqui contrarium dixerint. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Tort. *inter conſil.* Ant. de Butr. *conſil. ultimo, poſt num.* 27. *verſicul. ex prædictis ergo.* Apoſtil. ad Ang. *de maleficiis, in verbo,* Etiam per modum notorii, *ſub nu.* 1. 1

Sed adverte, quia in hoc propoſito non ſufficit factum ipſum eſſe notorium, puta, quod Seius interfecerit Caium, niſi etiam ſint notoriæ qualitates ipſius facti, ſcilicet, quod nulla defenſio, aut excuſatio competat Seio, quo minus puniendus ſit pœna homicidii. Et hanc dicit eſſe communem omnium concluſionem Colleg. Flor. *inter conſil.* Cur. Sen. *conſil.* 21. *num.* 13. Tort. *in d. conſilio ultim. poſt num.* 29. *verſ. Nec obeſt tex.* Poteſt enim eſſe, quod homicidium fuerit ad ſui defenſionem commiſſum, vel quod alias Caius impune occidi potuerit, vel hujuſmodi, de quibus dixi diffuſius ſupra *hoc eod. lib. §. homicidium.* 3

(*d*) Quæro nunquid in notoriis requiratur citatio? Reſpond. quod ad ſententiam utique requiritur, & in hoc nullus dubitat, ut dicit Alber. *in d. l. ea quidem, num.* 14. *in fine.* Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Aret. *conſ.* 163. *num.* 7. quem refert Boſſ. *in titul. de denunciat. num.* 9. *in fin.* & *in titul. quomodo procedatur in crimine notorio, poſt nu.* 6. Quod tamen intellige juxta ea, quæ dixi infra, *qu.* 31. *verſicul. ſed hic quæro.* Sed ad aſſumenda indicia ſuper ipſo delicto notorio, non eſt reus citandus, quotieſcunque ex tali citatione reus inſtrueretur ad fugam. Et hanc dicit eſſe communem opinionem Ferre. *conſil.* 31. *num.* 11. Et licet Anton. de Butr. *in d. cap. cum olim, de re judic.* dixerit eſſe ſpeciale in Papa, ut proceſſus per eum factus in notoriis abſque citatione valeat, nihilominus illud dictum communiter reprehenditur, ut dicit Barb. *conſil.* 70. *num.* 14. *lib.* 4. Dixi infra *quæſt.* 31. *circa princ.* Bene verum eſt, quod ſi notorium eſſet nullam defenſionem competere, eo caſu (ſecundum aliquos) poſſet procedi ſine citatione. Et hanc opin. dicit eſſe communem, & veram Colleg. Flor. *inter conſil.* Cur. Sen. *conſil.* 21. *num.* 5. Tortus *in d. conſil. ultimo, numer.* 30. Secus autem, quando certum eſſet defenſionem competere, vel eſſet dubium, ut ibi. Et hanc diſtinctionem fieri per omnes atteſtatur Prac. Carer. *fol.* 28. *ver. Et an, & quando.* Ego vero indiſtinctè teneo, quod in quocunque notorio, ſi reus eſt abſens, debet citari, non modo ad proceſſum, ſi non ſit ſuſpicio fugæ (nam eo caſu debet, ſi poteſt, perſonaliter capi) ſed etiam ad ſententiam, ut ſupra dixi, non enim video, quomodo conſtare poſſit, nullam defenſionem, 4

aut

aut excuſationem reo competere, niſi eo monito, & audito. Si vero ſit præſens, ſcilicet in carceribus detentus, crederem, quod poſſet procedere communis opio. quod, ubi certum eſſet nullam defenſionem competere, nulla citatio requireretur. Sed bene reus ipſe verbo monendus, & etiam audiendus eſſet, ſi vellet aliquid ad ſui defenſionem deducere.

5 (*e*) Item quæro, nunquid in notoriis requiratur probatio delicti? Reſpond. quod non. Et eſt communis opin. ut dicit Alber. *in d. l. ea quidem, n.* 18. Et ideo dicit Angel. *in l. ictus fuſtium, num.* 4. *ff. de iis, qui not. infam.* quod Rectores immediate abſque aliquo proceſſu faciunt decapitari, & ſuſpendi, & membra mutilari de facto malefactoribus notoriis, quibus, ut ipſe ait, ita pœnas imponi ſubito expedit reipubl. Et licet Cyn. *in d. l. ea quidem, colum.* 2. *verſic. Secundo juxta hoc.* teneat, quod ubi negetur, debeat probari; nihilominus ſecundum Alb. *in loco præallegat.* ejus opinio non ſervatur, nec approbatur per Doctores. Sed certe judicio meo Alber. non refert fideliter verba Cyni. Et ideo puto, quod male illum reprehendat. Propterea ſcire debes, quod magna eſt differentia, an dicatur notorie conſtare de crimine, vel dicatur conſtare de crimine eſſe notorium, juxta ea, quæ dixi *in dicto* §. *Notorium.* Dico igitur ſic, quod aut quæris, an ſit probanda notorietas ipſius delicti, ſcilicet ipſum delictum, de quo agitur, notorie commiſſum fuiſſe: & dic, quod ſic, & ita loquitur Cyn. & in hoc nemo contra dicit. Neque ſufficeret, quod notorie de eo appareret, poteſt enim eſſe, quod per tres teſtes de viſu, vel per confeſſionem ipſius rei, ex quibus dicimus notorie conſtare de crimine, probaretur delictum ita probatum poſſe dici notorium, ad effectum, ut ſuper eo tanquam notorio, ex abrupto procedi poſſit. Aut quæris, an ſit probandum ipſum crimen, quod prætenditur eſſe notorium: & adhuc eſt diſtinguendum. Nam, aut quæris, an debeat conſtare judici, ipſum crimen fuiſſe commiſſum, & tenendum eſt, quod ſic, juxta ea, quæ dixi ſupra *quæſt.* 4. Aut quæris, an debeat vere probari, quod crimen fuerit commiſſum ab eo, contra quem prætenditur eſſe notorium: & dic quod non. Et ideo licet non adſint teſtes: qui deponant ſuper ſcientia delicti, ſi tamen appareat de delicto, & adſint teſtes idonei probantes concludenter eſſe notorium, quod Titius illud crimen commiſit, poterit Titius ex eo condemnari: Et ita procedet opin. Alb. & communis, quæ tamen judicio meo eſt multum periculoſa. Et ideo recte dicit Salic. *in d. l. ea quidem, num.* 93. (*f*) Caveat judex, ne aſſerat delictum notorium, cum non ſit, multa enim dicuntur notoria, quæ non ſunt; propterea conſuluit judici, ut majorem partem viciniæ examinet ſuper delicti commiſſione, ne poſtea tempore depoſiti officii puniatur, ſi de notorio non doceret. Debet igitur judex ſuper tali notorio informationes aſſumere. Et hæc eſt communis opin. ut atteſtatur Affiict. *ſuper 2. parte conſtitutionum Regni rub.* 10. *poſt num.* 30. Et ſcias, quod debet notorium conſtare judici, ut judici ex actis, ſecundum commun. opin. ut dicit Prac. Conradi, *fol.* 240. *in fin. & fol.* 241. *nu.* 14. Et ideo non ſufficerent informationea ab ipſo judice extrajudicialiter aſſumptæ.

6 Quæro (*g*) nunc, per quot teſtes notorium probetur? Reſpond. Gloſ. *in c. Deus omnipotens*, §. *quando autem, in verbo, judicis*, 2. *quæſt.* 1. dicit, quod probatur per duos teſtes. Et ita ſe habet communis opin. ut atteſtatur Salyc. *in d. l. ea quidem, nu.* 82. ut in ore duorum, vel trium ſtet omne verbum. Faciunt, quæ dixi ſupra, *q.* 6. *verſic. Sciendum eſt.*

Quæro (*h*) etiam nunquid in crimine notorio danda ſit reo copia indiciorum, aut terminus defenſionis? Reſpond. quod ſic. Et hanc dicit eſſe communem opinionem Ant. Gomeſ. *cap.* 1. *delictorum, poſt num.* 43. referens id atteſtari Salyc. *in d. l. ea quidem, nu.* 86. qui tamen in libro meo hoc ibi non dicit. Tu ergo dic, quod aut reus proponit aliquam exceptionem, vel defenſionem ad excuſandum delictum: & danda eſt ei defenſio; Aut ipſe fatetur nullam excuſationem habere. & non eſt illi danda. Et hanc practicam ſervat totus mundus, ut dicit Boſſ. *in titul. de denunciat. n.* 6. *in fine.* 7

Præterea (*i*) quæro, nunquid in notoriis requiratur ſententia? Reſpond. Gloſ *in c. evidentia, in verbo, Non indiget clamore, de accuſation.* tenuit, quod etiam ſuper notorio ferenda ſit ſententia: & illam dicit eſſe communiter approbatam Marſ. *in pract. crim.* §. *aggredior, num.* 133. Pract. Conradi, *fol.* 238. *poſt num.* 4. Et licet aliqui tenuerint, quod ubi crimen eſt ita notorium, quod nulla poteſt tergiverſatione celari, non requiratur ſententia declaratoria: quod etiam in pleriſque locis frequentiſſimo omnium conſenſu receptum eſſe atteſtatur Didacus *in repet. cap. Alma mater, fol.* 421. *num.* 9. *de ſentent. excomm. in* 6. Nihilominus, quicquid ſit de jure, certe de conſuetudine indiſtincte obſervatur, ut etiam in criminibus notoriis requiratur declaratoria. Et hanc ſententiam eſſe in praxi receptam, fatetur idem Didacus *in loco præalleg.* 8

Plus (*k*) dicunt aliqui, quod non poteſt dici delictum notorium, quod excuſationem non habeat, niſi prius fuerit ſuper hoc cognitum, & declaratum per judicem, illud eſſe notorium, citato etiam ipſo reo. Et hanc opinio. atteſtatur eſſe communem Aret. *in d. conſil.* 163. quem refert Ferret. *conſil.* 31. *num.* 5. & 35. licet Aret. in lib. meo hoc explicite non dicat. Et ideo judices in hujuſmodi notoriis caute ambulent, ne ſi nimis properent, ſeipſos involvant, ut ſupra dixi. Vide etiam in propoſito citationis, quæ dixi ſupra, (*l*) *verſ. quæro nunc.* (*m*) Ulterius quæro, nunquid in notoriis admittatur appellatio. Dixi infra, *q.* 94. *verſ. ſolet etiam.* 9

ADDITIONES.

Ad Quæſt. IX.

(*a*) S*Ed quid dicendum.*] De delictis notoriis, & occultis Farin. *de delict. vol.* 1. *q.* 18. *nu.* 104. *item q.* 21. Ros.

Sed quid dicendum in crimine notorio.] Adde, † quod notorium poteſt eſſe tripliciter, videlicet, quoad Judicem, & quoad alios; quoad alios, & non quoad Judicem; & quoad judicem, & non quoad alios, ut dicit gl. *in cap. fin. verb. quod ſe ipſum de cohabit. clericor. & mulier.* & glo. *in c. conſuluit, in verb. notoria, de appellat.* & quod dicatur notorium, † & quo modo inducatur, vide Menoch. *de arbit. jud. caſ.* 166. vide etiam Foller. *in pract. crim. in verſicul.* item, qui eſt notorius delinquens, Capr. *in tracta. Notoriis*, in quo lariſſime hanc materiam tractavit, & ad ſaturitatem noviſſime per Farin. *q.* 21. *per totam.* 1 2

Item adde, † quod ſtatutum faciens mentionem de notorio in materia reſtringibili debet intelligi de notorio facti, & non Juris, Abb. *in cap. dudum, num.* 7. *de elect.* Baiar. 3

(*b*) *Aperit Judici.*] Adde gloſſ. *in capitu.* licet Hely. de Simon. legitur, & not. *in cap. evidentia, de accuſ.* ubi vide per Abba. & quod notorium dicatur, & quomodo inducatur, vide per Jacob. Menoch. *tract. de arbit. jud. lib.* 2. *cent.* 1. *caſ.* 166. Giach.

(*c*) *Et ſic vides.*] Adde de iſto facto permanente, vel tranſeunte *ſup. quæſt.* 4. *verſic. quando vero*, Menoch. *de arb. jud. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 235. qui ſuper notorio late differit, & quomodo in eo procedatur à *num.* 13. cum ſequentibus infra *quæſt.* 15. *ver. quando autem*: dixi ſup. *quæſt.* 4. *verſic. quando vero.* Di con:

(*d*) *Quæro nunquid.*] Utrum requiratur citatio in
4 notoriis Farinac. † *d. quæſt.* 21. *num.* 66. *cum aliis pluribus.* Ros.

Quæro nunquid in notoriis] Adde Gabriel. *comm. concluſ. lib.* 2. *de citat. concluſ.* 1. *num.* 2. ubi tractat plene hanc quæſtionem, an requiratur citatio in Notoriis; & ibi ponit tres declarationes. Bajaro.

(*e*) *Item quæro.*] Probatio in notoriis, an requiratur, Farinac. *loco ſup. citato, num.* 20. 22. 23. 30. 35. 36. 80. *& ſequentibus* 94. 95. *& aliis:* Vulpell. *reſponſ.* 137. *nu.* 9. *& ſeqq.* Ros.

5 *Item quæro nunquid.*] Adde, † quod quando aliquod delictum committitur, præſente Judice in actu exercendi juſtitiam & officium ſuum, & tot aliis, qui ſufficiant ad notorium facti, eo caſu non requiritur probatio, ut per Boſſ. *in tit. de denunciat. num.* 5. *cum ſequen.* & de modo practicandi iſtud dictum, vide Luc. de Pen. *in l. quoties, C. de dignit. lib.* 12. & quomodo proce-
6 datur quando delinquitur coram Judice, & notario tantum. vide Foller. *in practica crim. in verſic. Item, qui eſt notorius delinquens numer.* 27. *cum ſeqq.* & non requiritur ſententia, ut per Gramm. *deciſio.* 105. *nu.* 16. & ad hanc quæſtionem, an requiratur probatio, vide etiam Pariſ. *in conſilio* 147. *volum.* 4. Rolan. *conſil.* 99. *numer* 22. *vol.* 1. Gramm. *in deciſio.* 36. *numer.* 55. *cum ſequen.* & latiſſime Maſcard. *de probatio. concluſ.* 1103. *volum.* 2. Bajaro.

(*f*) *Caveat Judex.*] Farinac. ubi ſup. *n.* 48. qui dicit arbitrio Judicis remitti. Ros.

(*g*) *Quæro nunc.*] Farin. ubi ſup. *n.* 109. Ros.

Quæro nunc, per quot teſtes.] Adde videndum Maſcard. *de prob. concluſ.* 1105. *vol.* 2. Bajaro.

(*h*) *Quæro etiam.*] Adde ſupr. *quæſtion.* 8. *verſic. ſed nunquid* Drogh.

Quæro etiam.] Quomodo procedatur in notorio, Farin. *ubi ſup. n.* 77. Ros.

(*i*) *Præterea quæro.*] Idem Farin. *d. loco numer.* 112. 113. *& ſeqq.* Ros.

Præterea quæro, nunquid.] Adde, quod inolevit cautela, ut Judex pronunciet factum, de quo agitur, eſſe notorium, ut per Gramm. *in deciſio* 65. *num.* 12. *& in deciſio.* 105. *nu.* 19. dicit, quod in duobus notoriis non eſt neceſſaria declaratoria, id eſt in notorio, actu permanente, & in notorio commiſſo coram Judice pro tribunali ſedente, & ad materiam notorii vide Salicet, *in l. eo quidem, C. de accuſat.* ubi per decem quæſtiones hanc materiam examinavit, & vide etiam Boſſ. *in titul. quomodo procedatur in crimine notorio.* Bajaro.

(*k*) *Plus dicunt aliqui.*] Farin. ubi ſupra, *nu.* 116. Ros.

(*l*) *Verſ. quæro nunc.*] De hac appellatione idem Farin. *loco ſup. recitato n.* 117. *& ſeq.* Ros.

(*m*) *Ulterius quæro.*] Adde circa iſtam quæſtionem, an admittatur appellatio in notoriis, Capr. *comm. concl. in tit. de notor. in* 4. *membr. prope p. num.* 102. ubi latiſſime, & Lancellot. *in tract. de attent. par.* 2. *cap.* 12. *limit.* 6. & ibi *num.* 9. dicit, quod Judex à quo non poterit devenire ad executionem in notoriis, ſi à judice, ad quem fuerit inhibitum; & ibi ponit alias limitationes. Vide etiam Gomeſ. *de delictis cap.* 1. *nu.* 47. ubi dicit, quod in delicto notorio Judex poteſt denegare appellationem, & ſuam exequi ſententiam ante tamen inhibitionem Judicis ad quem, dummodo appareat in ſententia, quod judex condemnavit reum, ut de notorio crimine; ſecus autem ſi ſimpliciter condemnavit, ut quemlibet criminoſum, nam tunc teneretur appellationem deferre. Bajaro.

QUÆSTIO X.

Querelam partis aperire viam judici ad procedendum.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Querelam partis offenſæ aperire viam judici ad inquirendum.*
2 *Et an querela ſucceſſerit loco accuſationis.*
3 *Promotor, ſeu inſtigator inquiſitionis, quis dicatur.*
4 *Et an ſit citandus.*
5 *Advocatus, ſive procurator fiſcalis, qui inſtigant inquiſitionem, an reo abſoluto ſint in expenſis condemnandi.*
6 *Et an fiſcus debeat querelam porrigere.*

Ex Additionibus.

1 *Querelæ renuncians, vel ab ea deſiſtens, an iterum querelare poſſit, remiſſive.*
2 *Et an ſi neget quis injuriam ſibi factam, poſſit revocare dictum, & de injuria accuſare.*
3 *Querela differt à querimonia, & lamentatione.*
4 *Et an cedula data in occulto debeat movere Judicem ad inquirendum.*
5 *Querelans ſi deſiſtat, vel moriatur, poterit Judex procedere ex officio.*
Querela poſt patratum diu delictum porrecta præſumitur calumnioſa, n. eod.
6 *Querelans tenetur declarare an intendat facere partem in judicio.*
7 *Inſtigator an ſit citandus, quando proceditur per inquiſitionem, remiſſive.*
8 *Et an poſſit torqueri.*
Querelanti de vulnere, aut offenſione an credatur, n. eod.
9 *Advocatus, vel procurator fiſcalis doloſe inſtigantes, quibus pœnis ſint afficiendi.*
Fiſcus pro evidenti calumnia condemnatur in expenſis in controverſia criminali, n. eod.
10 *Fiſcus eſt ubique præſens.*
11 *Et an ei proſit confeſſio procuratore fiſcale abſente.*

ALius eſt modus, (*a*) per quem judici aperitur via ad inquirendum, ſcilicet querela partis offenſæ. Et licet iſti duo modi procedendi, ſcilicet ad querelam, & ex officio, videantur non modo diverſi, ſed etiam quodam modo incompatibiles, tamen conſuetudo admittit, quod ſuper querela partis judex ſtatim incipiat inquirere, ſc. informationes ex officio aſſumere, ut dixi ſupra, *q.* 1. *verſ. hinc infertur.* 1

Scias autem, quod hæc querela multum differt ab accuſatione: nam in accuſatione, de jure requiritur ſolemnis libellus, & inſcriptio, ut dixi infra, *quæſt.* 12. *verſ. dixi quoque*: ſed modus ille procedendi per viam ſolemnis accuſationis, abiit prorſus in deſuetudinem, & loco accuſationis ſucceſſit hic modus querelandi. Et ideo hodie per totam Italiam obſervatur, quod libellus non datur, ſed ſimpliciter fit quædam ſcriptura, quæ datur loco libelli, & debet talis ſcriptura continere nomen accuſatoris, & accuſati, & judicis, & criminis commiſſi, & quo loco, anno, & menſe commiſſum fuerit, nec non & diem dati ipſius libelli, Et ſi hæc deficiant, non procedit talis ſcriptura, quæ hodie datur loco libelli, ut dicit Gand. *de malefic. in rubr. qualiter fiat accuſatio, num.* 6. quem refert Aug. ad Angel. *de malef. in verbo, Et ad querelam, num.* 3. & Boſſ. *in tit. de accuſ. nu.* 2. & Caravit. *ſuper ritu* 20. *magnæ curiæ, nu.* 4. *& ſuper ritu* 202. *num.* 6. & Pract. Conradi *fol.* 225. *num.* 5. Dum tamen ipſe Boſſ. poſtea ſubdit *num.* 6. quod uſus non admittit tales querelas pro accuſationibus: tu dic id verum eſſe, ſi ſumatur accuſatio in forma ſolemni, prout de jure requiritur: ſed certe hodiernis temporibus utique dici poteſt hujuſmodi querelas ſubrogatas eſſe loco accuſationis. Et quamvis, ut ipſe dicit, non diſputetur ſuper iſtis querelis, an habeant requiſita, vel ne; hoc procedit ex eo, quia talia requiſita in parte ſunt à conſuetudine ſublata, ut apparebit infra in diſcurſu materiæ accuſationis, & præſertim, *qu.* 18. *per totam*; & etiam quia hodie inquiſitio concurrit in omnibus fere proceſſibus cum ipſa 2

ipſa querela, ſive accuſatione, ut dixi ſupra *in d. verſ. hinc infertur* : & ſic judex ex officio ſupplet quoſcunque defectus. Sed *(b)* in caſibus, in quibus ex forma ſtatuti, vel conſuetudinis judex non poſſet procedere, niſi ad querelam partis, procul dubio ea, quæ poſſent de jure opponi contra accuſatorem, & accuſationem, poſſent opponi contra querelantem, & querelam : & ita multoties vidi in facto obſervari. Plus dico, quod ſi non eſſet aperta via judici ad inquirendum aliter quam per querelam, puta quia non præcederet denunciatio, neque diffamatio, neque aliquid aliud ex iis, quæ aperiunt viam inquiſitioni, non deberet judex procedere ſuper hujuſmodi querela, niſi haberet legitima requiſita, juxta ea, quæ dicit Gand. *in loco præallegato*, licet contrarium plerumque obſervetur de conſuetudine, ſecundum quam judices valde prompti ſunt ad procedendum, neque multum ſuper iſtis ſubtilitatibus inſiſtunt.

Aliquid etiam hoc loco dicendum eſſet de promotore, ſeu inſtigatore inquiſitionis, ſuper quo ego pauca tantummodo attingam, ne aliquid prorſus omiſſum fuiſſe videatur ; cetera reperire poteris in locis ordinariis.

5 Scias igitur, quod tria ſunt genera eorum, qui inſtigatores, ſeu promotores inquiſitionis appellantur. Aliqui enim id faciunt ex neceſſitate, vel ſaltem ex debito eorum officii, prout ſunt advocati, & procuratores, ſeu ſyndici fiſcales, ad quod maxime pertinet inſtare aſſidue, ut judices contra delinquentes inquirant. Aliqui vero id faciunt ex præcepto, ſive deputatione judicum, qui ſolent deputare aliquem coadjutorem, qui loco partis, ſeu fiſcalis aſſiſtat inquiſitioni : nam in quocunque caſu, in quo judex poteſt ex officio procedere, poteſt etiam creare, & conſtituere fiſcalem, qui accuſet. Et ita practicatur, teſte Ant. Gomeſ. *c. 1. delictorum, n. 10. in 1. ampliat.* Intellige qui accuſet, non ut aperiat hoc modo viam inquiſitioni, ſed ut poſtquam ibi eſt aperta via ad inquirendum, aſſiſtat ipſi inquiſitioni, prout faceret accuſator, & hoc quando non adeſt advocatus, ſeu procurator fiſcalis ordinarius : tunc enim non ſolet aliquis alius deputari. Poſtremo alii qui id faciunt ſponte : quia comparent in judicio, & *(c)* ſubminiſtrant teſtes, & indicia contra reos inquiſitos.

4 Quæro, *(d)* nunquid inſtigator ſit citandus in cauſa inquiſitionis? Reſpond. de advocato, ſeu ſyndico fiſcali nulli dubium eſt, quin ſit citandus : nam in quocunque judicio, in quo poteſt ex officio procedi, fiſcus eſt loco partis. Idemque dicendum eſt in eo, qui ſit à judice deputatus : nam & ille ſuccedit loco fiſcalis, & de eo idem judicandum eſt in illa cauſa, quod de fiſcali. Si vero loquimur de inſtigatore, ſeu promotore voluntario, tunc dicit Boſ. *in tit. de inquiſitione, num. 26.* quod ſi talis inſtigator prius querelavit, & ad ejus querelam judex inquiſivit, tenet locum partis : & ideo eſt citandus. Et ſubdit, quod ita concludunt DD. & quod ita ſervatur. Et cum eo eſt lis conteſtanda prout etiam cum accuſatore ; ſecundum Gl. *in c. cum l. & A. in verbo, lite non conteſtata, de re jud.* quam dicit ab omnibus approbatam Card. Alexand. *in cap. de accuſatione, col. 37. in princ. 2. q. 8.* Quod tamen intellige ſecundum ea, quæ *de litis conteſtatione* dixi infra *q. 45. circa princ.* Ego autem dico, quod ſi querelavit, tunc non eſt citandus tanquam inſtigator, ſeu promotor inquiſitionis, ſed tanquam accuſator, quia (ut dixi ſupra) tales querelæ ſuccedunt loco accuſationum. Sed quando quis non querelat, ſed tantum inſtigat, ſeu promovet inquiſitionem, non eſt de neceſſitate citandus, niſi compareat, & petat in actis ſe citari : nam eo caſu, licet prius non querelavit, habetur loco partis, & citatur. *(e)* Et ubi ſuccumbat, condemnatur etiam in expenſis, ut accuſator : prout in facti contingentia condemnatos fuiſſe quoſdam inſtigatores refert Papo *lib. 24. tit. 1. arreſto 2.* Et ita ſervat communis practica.

Sed nunquid advocatus, vel procurator fiſca- 5
lis, qui inſtigant inquiſitionem, & faciunt procedi contra aliquem, tenebuntur ad expenſas, ſi repertum fuerit, illum non eſſe culpabilem? Reſpond. de jure *(ee)* forte poſſet dici, quod ſic: ſed de conſuetudine apud nos contrarium ſervatur, prout etiam ſervari in patria Delphin. atteſtatur Guid. Papæ *deciſ. 269. denunciator, poſt nu. 1.* Et quod de conſuetudine procurator regius non ſubjiciatur expenſis active neque paſſive, atteſtatur Pract. Millei, *fol. 16. num. 45.* Bene verum eſt, quod ſi *(f)* doloſe, & calumnioſe perſequeretur aliquem, eſſet in expenſis, & damnis verſus partem condemnandus, uti quilibet privatus. Et ita pluries ſervatum fuiſſe per Parlamentum Pariſienſe atteſtatur Papo *in d. tit. 1. Arreſto 4.*

Sed quæro. Tu ſcis, quod hodie, nemine que- 6
relante, fiſcus ſuccedit loco accuſatoris, ut dixi ſupra, *qu. 3. verſ. Sed certe* : nunquid ergo debet eo caſu fiſcus querelam, ſeu accuſationem porrigere, ſuper qua judex deinde procedat? Reſpond. quod non, ſed tantum proceditur ad informationem, eo inſtante, & ita ſe habet communis obſervantia omnium Curiarum, ut dicit Caravita *ſuper 20. ritu magnæ curiæ, poſt num. 4.* *(g)* Et dicitur ſemper inſtare fiſcus, ut procedatur contra delinquentes, etiamſi de hujuſmodi inſtantia, in actis non appareat : *(h)* debet tamen prius eſſe aperta via judici ad inquirendum aliter, quam per inſtigationem ipſius fiſcalis, juxta ſæpius dicta, ut judicibus præcludatur via ſubditos vexandi *(i)* indebitis impenſis.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. X.

(a) A*Lius eſt modus.*] Adde, an deſiſtens à quere- 1
la, vel querelæ renuncians, iterum ad querelandum admittatur, Bart. *in l. ſi maritus, la ſeconda, §. ſi negaverint, num. 4. ff. ad l. Jul. de adult.* Bald. *in l. accuſationem, C. de his, qui accuſ. non poſſ.* ubi plene.
Et quid ſi aliquis interrogatus dicat, Titium nihil 2
injuriæ ſibi feciſſe, an poterit, ſuam confeſſionem retractando, de aliqua injuria ipſum Titium accuſare, ſive querelare, vi. Luc. de Pen. *in l. 1. num. 47. verſic. ſeptimo.* Ex hoc ſequitur, ubi videtur tenere, quod ſic, *C. de deſertor. lib. 12.*

Item adde, quod querela differt à querimonia, & à 3
lamentatione, ut per Afflict. *in conſtit. peſſimam, n. 7. fol. 70.*

Item adde, quod ſchedula, quæ datur in occulto, non 4
debet movere judicem ad inquirendum : ſed ille, contra quem porrigitur, ſi inſtat, ut procedatur, debet audiri, *ſecundum in l. diffamari, C. de ingenu. & manumiſſ. & in l. 1. C. de famoſ. libell.* Felyn. *in c. inquiſitionis, n. 12. de accuſation.* Bajard.

(b) *Sed in caſibus in quibus.*] Adde quod judex, data 5
querela, poterit procedere ex officio : etiam quod querelans deſiſteret, per text. *in l. conſtante matrimonio, in fin. ff. de adulter.* Afflict. *in conſtit. legum aſperitate, n. 12.* Gram. *deciſio. 31. num. 3. cum ſeq.* & hoc procedit in quacunque parte judicii, etiam quod deſiſtat, appellatione pendente, vel accuſatore mortuo, ut per Caravit. *in ritu n. 2.* Bajard.

(c) *Subminiſtrant teſtes.*] Adde ad ſubminiſtrationem teſtium, & judiciorum infr. *q. 19. verſic. ſed quid è converſo, q. 57. verſic. ſed hac quidem, q. 31. ver. ulterius quæro, & q. 48. in princ.* Drog.

(d) *Quæro nunquid inſtigator.*] Et quando procedatur per inquiſitionem, ſi adſit inſtigator, vi. Bald. *in conſil. 227. vol. 1.* Sed an inſtigator, & conſultor torqueri poſſint, remiſſive, vide per Carer. *pract. crim. cum num. 181.* Grach.

Quæro nunquid inſtigator.] Nota, quod querela diu poſt delictum commiſſum porrecta præſumitur calumnioſa, Fannae. *q.* 46. *num.* 103.

6 Adde, per ſolam querelam, inſtigationem, & ſollicitationem non intelligi querelantem facere partem in judicio; ſed oportet declarari: Et ideo ſolet peti, ut mandetur querelanti, quod declaret, ſi intendit facere partem judicio, ad quod tenetur judex ſecundum Foller. *in pract. crim. in verſ. Audiantur exceptiones*, *num.* 2. & an inſtigator quando proceditur per inquiſitionem, ſit citandus Bald. *conſil.* 226. *vol.* 1. & an inſtigator torqueri poſſit, Brun. *in tractat. de indic.* in 8. *q. princ.* 13. *nat.*

7 Occurrit locus tractandi de querelante, ad ejus propoſitum etiam multa diximus ſupra *q.* 7. *num.* 2. Sciendum eſt ergo, quod querelans aliquem de vulnere, aut offenſione, dicitur teſtis in cauſa propria, & ei non creditur, quia ex tali querela facit ſe inimicum querelanti, Farin. *q.* 46. *num.* 12. eique minime contra accuſatum, ſeu querelatum creditur ibi, *num.* 93. *cum ſequen.* nec ipſius inculpatio facit indicium ad inquirendum, nec ad capturam ſufficit, *nu.* 67. & quamvis ut teſtis fuerit examinatus, non tamen ei creditur, *nu.* 98. quinimo, & ſi ipſius dictum fuerit confirmatum in tortura, non probat, quemadmodum nec dictum accuſatoris, *nu.* 64. nec illorum eſt acceptanda oblatio, ſi dicant velle ſtare cum reo in tortura, *nu.* 101. carentque fide, etiamſi Princeps eſſet, *num.* 142, Bajaro.

8 (e) *Et ubi ſuccumbat.*] Condemnatur in expenſis ſecundum Far. *tit. de accuſ. q.* 16. *nu.* 14. Ros.

(ee) *De jure forte poſſet dici.*] Et per *l.* 1. *C. de ſumpt. recupt. lib.* 10. & tenet Cyn. *in l. ſeveriter. C. de excuſ. tut.* Si tamen denunciatio aut inquiſitio fieret generaliter contra omnes, qui culpabiles potuerint reperiri, non debent in expenſis condemnari, niſi probationes miniſtrent vel inſtigent condemnationem fieri. *l. ob hæc verba*, *in gloſſ. in ver. irrogari*, *in fin. ff. de his*, *qui not. infam.*

(f) *Doloſe*, *& calumnioſe.*] Boer. *deciſio.* 324. *lib.* 1. Farin. *d. q.* 16. *n.* 14. *&* 24. Ros.

9 *Doloſe*, *& calumnioſe.*] Adde, quod non ſolum procurator, vel advocatus fiſci debet ob talem vexationem condemnari in expenſis, & eas ſolvere de proprio, ſed etiam maxima pœna veniret plectendus, ut decidit Imperator *in l. univerſi*, *C. ubi cauſ. fiſcal.* ubi eos vivos concremari juſſit, & ita tenet Gramm. *dec.* 60. *nu.* 21. ſed prædicta non ſervantur in practica, & ſi quis ageret ad dictas pœnas, derideretur, vel forſan puniretur. Et hoc etiam tenuit Boer. *in deciſio.* 324. *in princ.* ſcilicet, quod ſi fiſcus eſſet in evidenti calumnia in expenſis veniret condemnandus. Dicit tamen Ant. Colomb, *in tractat. de modo proced. in controverſ. criminali*, *art.* 138. quod fiſcus nullas dat, nec recipit expenſas allegando text. *in l. fi. C. de fruct. & lit. expen.* quem refert, & ſequitur Peregr. *de jure fiſci lib.* 7. *tit.* 4. *ſentent. adverſus fiſcum in fine.* Bajaro.

(g) *Et dicitur ſemper.*] Adde, quod ratio eſt, quia fiſ-
10 cus ubique eſt præſens, Gl. *in l.* 1. *in prin. C. de quadrienn. præſcript.* licet ſecundum Sal. *in l. generaliter*, 6. *q. in fi. C. de non n. pec.* & Marcabr. *in conſil.* 28.
11 *nu.* 158. Fiſco non prodeſt confeſſio, ſi procurator fiſcalis eſt abſens, ſed Cald. *in conſil.* 16. *de teſtam.* contrarium tenet, & ita ſervatur. Bajard.

(h) *Debet tamen prius aperta eſſe via.*] Inolevit tamen practica, & quidem mala, ut cum pars aliqua vult querelare, facit, ut fiſcus primo denunciet ſibi deveniſſe ad aures tale maleficium: deinde examinat teſtem, qui aliquando deberet eſſe ille, qui querelaret, ideo ſic examinatus incurrit falſi pœnam ſi dilucidetur, ex mente Bald. *in l. ſi legibus*, *nu.* 2. *ad fin. C. ſi cont. jus vel util. publ.* quem refert Boſſ. *tit. de accuſ. ſub nu.* 17. Contrarium tamen, quod judex, qui poteſt ex officio procedere, poſſit conſtituere fiſcalem accuſatorem, & quod ita utamur, dixit Ant. Gomeſ. *delict. c.* 1. *ſub num.* 10. dixi infra *ad q.* 26. *verſic. ſed pone.* Sed tamen ſic proceditur fortaſſe ex defectu probationum: eſt ergo talis modus prohibitus, ut hic, *ſup. q.* 3. *verſi. ſed certe*, argumento eorum, quæ dixi *ſup. q.* 3. *verſ. ita et igitur*, ibi, & ideo ſuper ejus denunciatione, & vide Alex. *in conſil.* 3. *nu.* 11. *cum ſeq. vol.* 6. de quo dixi ſupra *ad d. q.* 7. *verſic. Habes igitur*; ſed qua ratione, & cur reperti ſint fiſcales, vide apud Marant. *in ſuo Spe. par.* 6. *& p roveniur aliquando per viam Inquiſitionis*, *n.* 104. Drog.

(i) *Indebitis impenſis.*] De quo ſupra *qu.* 5. *verſic. ſcias etiam.* Ros.

QUÆSTIO XI.

Quomodo procedatur via inquiſitionis.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Inquiſitio an fiat contra abſentem.*
2 *Et an ſit citandus ille contra quem aſſumuntur indicia.*
3 *Et an pars offenſa*, verſ. Sed quid è converſo.
4 *Judex an debeat interrogare reum ſuper iis*, *de quibus contra eum intendit inquirere.*
5 *Et an ante inquiſitionem*, *danda ſit reo copia indiciorum.*

Ex Additionibus.

1 *Confeſſus abſque denunciatione*, *vel inquiſitione*, *aut accuſatione condemnari an poſſit.*
2 *Inquiſitio fieri non poteſt ad privatorum commodum.*
3 *Procurator fiſcalis procedit per inquiſitionem contra tenentes bona Principis.*
4 *Teſtis depoſitio etiam in tortura. abſque citatione, non nocet parti.*
5 *Teſtes ſufficit haberi per reum pro legitime examinatis.*

NUnc (a) videamus, quomodo procedendum
ſit in judicio inquiſitionis, intelligendo ſem- 1
per quod inquirere ſit ex officio teſtes, ſeu informationes recipere contra aliquem pro aliquo delicto, ut dixi ſupra, *q.* 3. *in princ.* Et in primis quæro, an poſſit procedi per inquiſitionem contra abſentem, an autem contra præſentem tantum? Reſp. de jure loquendo regulariter non proceditur via inquiſitionis niſi contra præſentem: ſi vero reus ſit abſens, modo non per contumaciam ſe abſentem fecerit, non poteſt inquiri, ita notatur per omnes *in d. c. qualiter & quando.* Sed certe quicquid ſit de jure, hoc de conſuetudine non obſervatur, ſed ſemper fit inquiſitio de delicto, ſive inquiſitus ſit præſens, ſive ſit abſens; & ſive per contumaciam ſe abſentaverit, ſive non, ut atteſtatur Marian. *in repet. d. cap. qualiter*, *& quando*, *nu.* 92.

Item (b) quæro, nunquid priuſquam judex ſpe-
cialiter inquirat, & ſic aſſumat indicia contra ali- 2
quem, debeat ille citari? Reſpon. de jure communi utique requiritur partis citatio; alias teſtes examinati, (c) reo non citato, nullam contra eum fidem facerent, neque ad ſententiam, neque ad torturam. Et hæc eſt communis opinio, ut dicit Blanc. *in pract. crimin. fol.* 5. *nu.* 33. Anton. Gomeſ. *cap.* 12. *delictorum*, *poſt numer.* 18. Quinimo Ant. de Butr. *in d. cap. qualiter & quando*, §. *debet*, *poſt nu.* 40. dicit, quod in receptione teſtium in cauſa inquiſitionis ſpecialis debet reus citari, & quod ita obſervat communis practica, & illum refert Aret. *in eodem* §. *debet*, *num.* 89. Sed certe quicquid ſit de jure, contrarium ſervatur de conſuetudine, ut atteſtatur ipſemet Blanc. *in loco præallegato* ſubdens; quod propterea (d) defenſores reorum non debent multum inſiſtere ſuper iſta communi ſententia. Hanc etiam dicit eſſe communem practicam omnium Curiarum Foller. *in practica criminali canon. fol.* 109. *num.* 2. Dicit etiam Blanc. ibi, *n.* 6. quod ſtylus, & conſuetudo eſt in civitatibus Lombardiæ, quod teſtes ſive ſuper generali, ſive ſpeciali inquiſitione, & etiam ſuper accuſatione, examinantur ſine citatione partis, & allegat Alex. *conſ.* 65. *nu.* 9. *in fin. lib.* 1.

lib. 1. quod eſt duplicatum *in conſ.* 41. *lib.* 2. qui dicit, quod (ut verbo fertur) ita eſt ſtylus, & conſuetudo in partibus Lombardiæ, quod teſtes recipiantur ſine citatione partis. Et ita eſſe ſtylum Italiæ aſſerit Pract. Caſnni, *fol.* 103. *poſt n.* 1. Dicit etiam Berber. *in Viatorio juris. in rubr. de jud. col.* 27. quod uſus, conſuetudo, & ſtylus hanc opinio. approbant. Hunc etiam eſſe receptum uſum, ſtylum, & conſuetudinem atteſtatur Pract. Jodoci. *fol.* 24. *num.* 18. (*e*) Tu tamen dic, bene verum eſſe, quod de conſuetudine hujus provinciæ teſtes, qui aſſumuntur ad informationem Curiæ, contra reum abſentem, recipiuntur parte non citata: (*f*) ad effectum procedendi ad capturam, ſive citationem contra reum, & ſi ipſe deinde vocatus fuerit contumax, faciunt fidem, etiam quoad hoc, ut ſuper eorum atteſtationibus poſſit contra eum ferri ſententia diffinitiva: & hæc practica fuit optima ratione introducta, ne ſi reus citaretur, ſtatim aufugeret, vel poſſet facilius teſtes examinandos ſubornare: (*g*) Sed ſi reus comparet, tunc atteſtationes talium teſtium examinatorum abſque citatione partis, nullam fidem faciunt, neque ad condemnationem, neque ad torturam, niſi parte ipſa præſente, aut legitime citata, ſeu monita deponant, vel prius per eos depoſita repetant, & in eis perſiſtant. Ceterum quando proceſſus fit reo comparente, vel in carceribus exiſtente, ſemper ſervatur comm. opin. etiam in hac provincia. Dixi *infr. q.* 45. *verſ. ceterum ſi reus.*

3 Sed quid è converſo, nunquid in hac inquiſitione debet citari pars offenſa? Reſpond. de jure forte dici poſſet quod ſic; ſed hoc de conſuetudine non obſervatur, niſi Florentiæ, ut dicit Angel. *in dicto repertorio. l. ſi vacantia*, *C. de bon. vacan.* quem refert Marian. *in repet. d. cap. qualiter & quando, poſt nu.* 213. *in* 71. *quæſt.* & Ang. de *malefic. in verbo, Et ibi caput*, *n.* 2. Tu vero dic, quod aut pars querelavit, & de neceſſitate citanda eſt, aut non querelavit, & tunc quamvis neceſſario citari non debeat, tamen cauti, & juſti judices illam ſemper citari faciunt ad (*h*) ſubminiſtrandum indicia: ſi quæ habet, ad coadjuvandam intentionem fiſci. Et ita ſervatur in hoc Ducatu, etiam ſi procedatur per inquiſitionem, ut atteſtatur Boſſ. *in tit. de ſentent. num.* 81. *in fin. Vide, quæ dixi infra q.* 31. *verſ. Ulterius quæro.*

4 Quæro etiam, nunquid priuſquam judex inquirat, debeat reum interrogare ſuper iis, de quibus intendit contra eum inquirere. Dixi ſupra *q.* 6. *verſ. Succeſſive quæro.*

5 Ulterius quæro, nunquid ante inquiſitionem danda ſit reo copia indiciorum. Dixi *in d. q.* 6. *verſ. ſed quid ſi reus,*

6 Cetera autem, quæ pertinent ad formam proceſſus criminalis, ſcilicet quomodo, & à quibus aſſumenda ſint indicia, & quid agendum ſit poſt ipſas informationes aſſumptas, cum non minus judicio accuſationis, quam inquiſitionis communia eſſe videantur, paucis in primis de accuſationis indicio ſpecialiter præmiſſis, infra ſuo ordine explicabimus.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XI.

1 (*a*) N*Unc videamus.*] Adde, quod imo, nec etiam confeſſus poteſt condemnari ſine denunciatione, vel inquiſitione, vel accuſatione, ſecundum Cæpol. *conſil.* 36. *in fine.* ubi dicit, quod ſi conſuetudo fuiſſet in contrarium, eſſet valida. Sed vide *conſ.* 94. incerti auctoris *inter conſil. crim. tom.* 1. *magnæ impreſſionis*, ubi dicit hoc procedere. quando ſit confeſſio incidenter de aliquo delicto, contra eum non intentato, alias ſola confeſſio etiam nullo præcedente proceſſu. vel invalido ſufficeret ad condemnandum, & vide etiam quæ addidi infra *in q.* 55. *n.* 7. ubi de confeſſione incidenter facta.

Item adde, quod Judex non poteſt inquirere ad privatorum commoditatem, Innoc. *in cap. ad noſtram, de jur.* Sed bene poterit procedere per viam inquiſitionis 2
contra tenentes bona Principis, ſecundum Luc. de Pen. *in l.* 1. *C. de coud. & procur. lib.* 11. quem refert, & ſequitur Afflict. *in conſil. inter multas. nu.* 7. & per illam conſtitutionem in Regno Neap. Procurator fiſcalis poteſt procedere per inquiſitionem contra occupantes bona ad Regium- fiſcum ſpectantia. Bajard.

(*b*) *Item quæro, nunquid.*] Adde, quod depoſitio 3
teſtis abſque citatione, etiam quod eſſet facta in tortura, parti non nocet, Felyn. *in c.* 1. *extra de teſtibus*, & Laurent. de Pin. *conſil.* 96. *num.* 12. Bajard.

(*c*) *Reo non citato.*] Vel aliquo pro eo Marſil. *in* 4
conſil. 18. *nu.* 9. *& conſil.* 128. *n.* 11. Far. *q.* 72. *vol.* 3. *c.* 20. *nu.* 87. *per totum.* Ros.

(*d*) *Defenſores reorum.*] Et generaliter quod citari debeat in civilibus *d. c.* 1. *n.* 11. *& plurib. ſeqq.* ubi plures caſus in quibus citatio non requiritur, *num.* 36. *uſque ad fin. quæſt. Item in cap.* 2. *n.* 103. 106. *&* 108. Ros.

(*e*) *Tu tamen dic.*] Cartar. *de execut. ſentent. num. fin. cap.* 175. Farin. *de conſuetudine loquitur, cap. ſecundo, num.* 100. *alias nu.* 134. *&* 135. *cum ſeq.* Ros.

(*f*) *Ad effectum procedendi ad capturam.*] Adde quid operentur teſtes examinati parte non citata, *infr. q.* 50. *verſic.* Item quia, & ibi dixi *quæſt.* 45. *verſic. ceterum ad finem*: Vide Gramm. *deciſione* 11. *ſub n.* 13. Marſ. *ſing.* 24. *ad finem.* Nota tamen, quod aliquando etiam poſt teſtium publicationem fit eorum repetitio, modo, quo per Cravettam *conſil.* 74. *n.....* *cum ſeq.* Drogh.

(*g*) *Sed ſi reus comparet.*] Confrontatio tamen teſtium facit, ut teſtes dicantur recepti citata parte infra *q.* 45. *verſic. ceterum.* Drogh.

Sed ſi reus comparet.] Adde, quod ſi ſatis, quod ta- 5
les teſtes Curiæ habeantur per eum pro rite & recte examinatis & repetitis, ut per Capic. *dec.* 74. & Foller. *in pract. crimin. in ver. detur copia. c. etiam quod eſſent mille teſtes*, Aret. in *conſil.* 163. *col.* 2, & vide, quæ poſui infra *ad quæſt.* 45. *d. verſic. ceterum.* Bajard.

(*h*) *Ad ſubminiſtrandum judicia.*] Infra *q.* 57. *verſ. ſed hæc quidem q.* 31. *verſ. Ulterius quæro* dixi ſupra *q. proxima.* Drogh.

QUÆSTIO XII.

Accuſationis materia explicatur.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Accuſatio quid ſit.*
2 *Et an ſit remedium ordinarium.*
3 *Et an ſit actio, vel officium judicis.*
4 *Inquiſitio an ſit actio, vel officium judicis.*
5 *Judex procedens ſuper accuſatione, an dicatur procedere officio judicis nobili, vel mercenario.*
6 *Accuſationis forma quæ ſit.*
7 *Accuſatio an debeat fieri in ſcriptis.*
8 *Et quæ in ea requirantur.*
9 *Et an, ſi omittatur, ſit accuſatio ipſa jure nulla.*
10 *Et quid ſi agatur de crimine civiliter.*
11 *Et quid ſi procedatur per viam exceptionis.*
12 *Et an locus notorius debeat per confines deſignari.*
13 *Et an dies exprimendus ſit in accuſatione.*
14 *Et quid ſi dies expreſſus non probetur.*
15 *Et an accuſator teneatur ſe inſcribere ad pœnam talionis.*
16 *Et quæ ſit forma inſcriptionis.*
17 *Et quid de conſuetudine.*
18 *Et quid de jure canonico.*
19 *Et an accuſantes de adulterio teneantur ſe inſcribere ad pœnam talionis.*
20 *Et an mulier teneatur ſe inſcribere.*

21 *Et*

21 *Et an in accuſatione requiratur concluſio libelli.*

Ex Additionibus.

1 *Accuſatio quid ſit, & quotuplex, remiſſive.*
2 *Accuſare an dicatur, qui ſimpliciter libellum accuſationis produxit, remiſſive.*
3 *Accuſatio quomodo differat à denunciatione, vel delatione, remiſſive.*
4 *Accuſatio falſi non requirit expreſſionem loci, aut temporis.*
5 *Et locus poteſt ſuppleri ex probationibus ſequentibus.*
6 *Et Judex etiam ex officio ſupplet locum, & alia neceſſaria.*
7 *Et an poſſit ex officio accuſatorem cogere ad exprimendum diem delicti.*
8 *Et an falſa demonſtratio diei, vel menſis, aut loci, vitiet probationem criminis.*
9 *Et quando tempus ſit de ſubſtantia probationis.*
Accuſatio quando nulla, & incerta reddatur, unica cenſeatur, & qua lingua dari debeat, n. eod.
10 *Accuſator an teneatur ſe inſcribere ad pœnam talionis, remiſſive.*
11 *Sententia valet in criminalibus licet non ſit conformis libello.*

1 HActenus (*a*) de inquiſitione dictum eſt, nunc de accuſatione videamus. Quæro igitur In primis, quid accuſatio? Reſpond. accuſatio eſt delatio alicujus criminis ad vindictam publicam, legitima interveniente ſubſcriptione: ita diffiniunt communiter Doctores, ut dicit Felyn. *in rub. de accuſation. num.* 3. quem refert Gigas *de crim. læſæ Majeſt, fol.* 58. *quæſt.* 1. *num.* 4. Et dicit Marian. *in d. rubr. de accuſat. nu.* 1. quod hanc diffinitionem omnes Doctores ſequuntur. Mihi (ut ſæpius dixi) diſputatio ſuper diffinitionibus in practica viſa eſt ſemper inutilis: propter multa, quæ contra hanc dici
2 poſſent, conſulto omitto.

Quæro, nunquid accuſatio ſit remedium ordinarium? Dixi ſupra q. 3. *verſ. de debes autem, & verſ. ſed certe.*

3 Item quæro, nunquid accuſatio ſit actio, vel ſit officium judicis? Utilitas autem hujus quæſtionis, poteſt eſſe maxima, puta, ſi extet ſtatutum, quod non ſolvens collectas, non admittatur ad agendum, certe ſi eſt actio, non poterit accuſare, ſi vero eſt officium Judicis, utique poterit: (*b*) nam qui prohibetur agere, non prohibetur judicis officium implorare. Præterea multæ, & magni momenti ſunt differentiæ inter actionem, & officium Judicis, quas ponit Bartol. *in l.* 1. *n.* 10. *ff. de juriſd. omnium judic.* In hoc autem articulo magis communis opinio videtur eſſe, quod ſit potius judicis officium, quam actio, prout atteſtatur Berous *in rubrica de accuſatio. num.* 7. *in fine*, licet ipſe poſt multa teneat, quod ſit quædam tertia ſpecies. Ego vero ſemper tenui, quod accuſatio (prout erat de jure introducta) eſſet potius actio, quam officium Judicis: *(c)* Sed, hodie cum ex generali conſuetudine ſublatæ ſint fere omnes ſolemnitates, & formæ accuſationum, proptereaque (ut ſupra dixi) cum accuſatione, ſeu querela partis officium judicis inquirentis ſemper fere ſimul concurrat, crederem, quod poſſet ſuſtineri communis opin. Et ideo non putarem ab ea eſſe in practica recedendum, quæ etiam magis favorabilis eſt, ne delicta impunita remaneant. Bene verum eſt, quod ſi eſſemus in caſibus, in quibus non poteſt ex officio procedi, forte verius eſſet de ea judicandum, prout de actione. Hæ tamen diffi-
4 cultates raro contingunt in practica. De inquiſitione vero nulli dubium eſt, quin ſit officium judicis. Et hoc omnes fatentur, ut dicit Berous *d. rubr. de accuſat. nu.* 10. *(d)* Scias autem in hoc propoſito, quod judex procedens ſuper accuſatione di-
citur procedere officio judicis nobili, non mercena- 5
rio. Et hæc eſt communis opin. ut atteſtantur Scribent. *in l. imperium, ff. de juriſd. omnium judic.* & in ſpecie Caccialup. *nu.* 11. & Caſpar. Valaſ. *nu* 40. & Sapia, *nu.* 23. quod de jure poteſt eſſe utile ad multa licet in facti contingentia nunquam viderim de his tractari.

Quæro, quæ ſit forma accuſationis, & in pri- 6
mis nunquid debeat fieri in ſcriptis? Reſpon. Sa- 7
lyc. *in l. penult. num.* 2. *C. de accuſat.* tenuit, quod ſive accuſator porrigat libellum dictatum judici in ſcriptis, vel porrigat verbalem querelam apud acta judicis, & tabellio eam in ſcriptis redigat, *juxta formam l. libellorum, ff. de accuſat.* quod ſatis eſt ſolennis accuſatio, ſervatis tamen aliis ſervandis. Contrariam autem ſententiam, quod ſcilicet libellus accuſatorius debeat porrigi in ſcriptis, tenet Bart. *in extravag. ad reprimendum, in verbo, Per inquiſitionem, num.* 33. Et hanc dicit eſſe veram, & communem opin. Card. Alexand. *in d. cap. de accuſatione, colum.* 6. *verſic. ponitur etiam,* 2. *q.* 8. Cum enim judicia criminalia procedant ad inſtar civilium, ubi aliter jure cautum non reperitur, & in civilib. debeat libellus offerri in ſcriptis, ut dixi infra *libro proximo*, idem etiam dicendum videtur de libello accuſatorio, ut ſcilicet in ſcriptis offerri debeat. Sed certe quidquid ſit de jure, in practica ſervamus opinion. Salyceti, ut ſcilicet ſufficiat verbalis querela, per notarium in ſcriptis redacta, modo in ceteris ſerventur ſervanda. Et ita quotidie fieri videtur.

Præterea (*e*) in libello accuſationis requiritur 8
dies; & annus, quo porrigitur accuſatio, nomen accuſatoris, & accuſati; & ſpecies delicti, & locus, & tempus, quo delictum commiſſum fuiſſe dicitur, item inſcriptio accuſatoris, de quibus omnibus eſt tex. *in l. libellorum, ff. de accuſatio.* Sed certe quod ad diem, & annum Imperatoris, ſive Conſulum, quo porrigitur accuſatio (quicquid ſit de jure) multi Doctores dicunt quod hodie illud non eſt in uſu, & in ſpecie Salyc. *in l. penult. num.* 3. *C. de accuſatio*, quem refert Angel. *de malef. in verbo, De anno præſenti, numer.* 23. Idem dicit Ang. *d. l. libellorum*, prout illum refert Aug. ad Angel. *in malef. in loco præallegato.* Apud nos tamen utique ſervatur, quod apponatur dies; & annus porrectæ accuſationis, ſeu querelæ, ut dixi ſupra *quæſt.* 10. *verſ. ſcias autem.* *(f)* Et ſi notarius non faceret apparere in actis, quo die fuiſſet porrecta querela, poſſet tanquam imperitus, vel ſuſpectus officio privari: non tamen credo hoc eſſe de ſubſtantia, ita quod ſi non apponatur, vitietur querela.

Dixi (*g*) exprimendum eſſe locum, & tempus 9
delicti, & cetera, juxta diſpoſitionem *d. l. libellorum*: Et ſi accuſatio criminalis ea non contineat, erit ipſo jure nulla, etiam ſi pars non opponat. Et hæc eſt communis opin. ut dicunt Scribentes *in l. edita, C. de edendo*, & in ſpecie Alex. *num.* 13. Dec. *num.* 34. Claud. *num.* 22. Ripa *num.* 26. Curt. jun. *num.* 83. Idem atteſtatur Aret. *in d. cap. qualiter & quando, §. debet, num.* 115. prout illum refert Villalob. *in lib. communium opin. in litera A, in verb. accuſatio, ſicut & inquiſitio*, ibi tamen Aret. loquitur in inquiſitione, non autem in accuſatione, ut ego fideliter retuli infra *quæſt.* 31. *verſic. quod de anno*, Soc. *conſ.* 100. *poſt num.* 2. *lib.* 3. Gomeſ. *Inſtit. de actio. in princ. num.* 45. Bellon. *conſil.* 63. *num.* 2. Niſi enim exprimeretur locus, & tempus commiſſi criminis, proculdubio incerta redderetur accuſatio, ita ut non poſſet reus, probando negativam coarctatam, ſe aliquo modo defendere

fendere, neque (ſi opus eſſet) teſtes, qui contra eum deponerent, de falſo (*b*) convincere.

10 Adde, (*i*) quod hæc concluſio procedit non modo quando agitur de crimine criminaliter, ſed etiam quando agitur de crimine ipſo civiliter, adhuc enim debet exprimi locus. Et eſt communis opin. ut dicit Marian. *in d. c. qualiter & quando, nu.*
11 220. *in fin.* Et ideo etiam quando proceditur per viam exceptionis, neceſſarium eſt exprimere in ipſa exceptione locum, & tempus commiſſi delicti, juxta (*kk*) formam *d. l. libellorum.* Et eſt communis opin. ut dicit Soc. *in l. 2. poſt num. 4. verſ. Quarto infertur, ff. de excep.* Boer. *deciſ.* 321. *num.* 2. ubi refert ita fuiſſe per illam curiam bis judicatum. Et hæc quidem abſque difficultate procedunt, quando actor proponit actionem civilem, ex qua tamen condemnatio infamat : nam eo caſu proculdubio neceſſaria eſt ſolemnitas *d. l. libellorum,* & ſic quod exprimatur in libello locus, & tempus ; alias ſecus. Et hæc eſt communis opin. ut atteſtatur Alexand. *in l.* 1. *in princ. num.* 30. *ff. de edendo, & in d. l. edita. n.* 13. Soc. *in d. conſ.* 109. *nu.* 1. *& ſeq. lib.* 3. Maranta *in ſuo Spec fol.* 24. *num.* 30. Aug. ad Ang. *de malefic. in verbo, Et ad querelam num.* 55. licet ſubdat: quod hæc opin. non obſervatur in curia Romana : eſt tamen tenenda, & obſervanda in practica : ubi enim agitur actione famoſa, licet civiliter procedatur : dicitur tamen cauſa gravis, & æquiparatur criminali, ex quo apud honeſtos & probos viros, fama & vita æquiparantur. Quam tamen intellige ut procedat, ſi oppugnatur à parte : nam eo caſu neceſſe eſt exprimi locum, & tempus : ſed parte non opponente : quando civiliter agitur, procedit libellus, etiam ſi ea non exprimantur. Et hanc opin. dicit eſſe magis communem Soc. *in d. conſil.* 109. *num.* 4. ubi in facti contingentia ita conſuluit, quod nota : quia eſt pulcherrima limitatio.

Eſt(*k*) autem exprimendus locus in libello accuſationis, illum deſignando per cohærentias, ut videre potes apud Angel. *de malef. in verbo, In platea communi,* quod quidem optime procedit in delictis, quæ committuntur aliquid faciendo, *(l)* ſed ſi committantur non faciendo, puta, quia accuſetur ſyndicus, qui non denunciavit maleficium, eo caſu, cum delictum non habeat locum determinatum, quo circumſcribatur, non credo locum habere hanc concluſionem, niſi quis forte vellet apponere locum Palatii, in quo ſolent ſyndici deferre denuncias, tanquam ibi commiſſa fuerit negligentia, prout ſervari Florentiæ atteſtatur Bald. *in l. cauſis, num.* 3. *C. de accuſation.* quod eſt judicio meo ridiculum.

12 Sed pone, quod ſit aliquis locus publice notorius, prout eſt platea communis, vel Palatium Poteſtatis, nunquid adhuc erit deſignandus per confines ? Reſpond. quod ſic : ita dixi Gand. *de maleſic. in rubr. qualiter fiat accuſatio, numer.* 3. prout illum refert Ang. *in l. hac conſultiſſima, numer.* 2. *C. qui teſtam. facere poſſ.* ſubdens quod ita ſervat conſuetudo : quam etiam refert Aug. poſt Angel. *de malef. in verb. In platea communi, poſt nu.* 11. Sed certe Gand. in libro meo hoc non dicit. Bene affirmat poſſe ſuſtineri libellum accuſationis in quo tantum dicitur maleficium commiſſum fuiſſe ante domum dicti Petri, quod accuſator poterit illum declarare : ſubdens ita conſultum fuiſſe Bononiæ per plures legum Doct. non tamen loquitur Gand. quando locus eſt adeo notorius, ut declaratione non egeat. Ideo dic verum eſſe, ut dicit Angel. *in d. l. hac conſultiſ.* quod de conſuetudine, (ut plurimum) ſolent apponi cohærentiæ, etiam ſi locus ſit notorius (*m*) ſed tamen etiamſi non apponantur : procedunt querelæ, & accuſationes, & etiam inquiſitiones, modo locus ſit certus. Et hanc opin. dicit eſſe veram, & magis communem Menchiaca *lib.* 1. *de teſtam. in* 1. *par.* §. 4. *num.* 33. neque ego unquam vidi propter hoc annullari aliquem proceſſum, neque dicerem eſſe annullandum.

Dixi (*n*) etiam quod eſt exprimendum tempus 13
delicti, ſcilicet annus, & menſis, ut *in d. l. libellorum.* Sed pone quod accuſatus compareat, & petat exprimi per accuſatorem diem certam delicti, quia forte intendit ipſe ad ſui defenſionem probare, quod eo die erat in alio loco remoto à loco delicti, nunquid eo caſu debet judex cogere accuſatorem ad (*o*) ipſam diem exprimendam ? Reſpond. Bart. *in l. is, qui reus, nu.* 10. *de publ. jud. & in l. arbitraria, §. ſi quis Epheſi, numer.* 6. *ff. de eo, quod certo loco, & in d. l. libellorum in princip. num.* 13. tenuit, quod ſic. Et dicit Corſet. *in repert. Abb. in verb. Accuſ.* quod illum ſequuntur communiter DD. Ita etiam communiter teneri atteſtatur Jaſ. *in d. §. ſi quis Epheſi, poſt num.* 1. quem refert Simancas *de hæret. cap.* 4. *num.* 4. Boſſ. *in tit. de inquiſitione, nu.* 92. Pract. Con[illegible], *fol.* 224. *poſt nu.* 3. Plot. *inter conſ. crim. diverſorum conſ.* 109. *poſt nu.* 4. *lib.* 1. Apoſtil. ad [illegible] *de malef. in rub. quid ſit accuſatio : ſub n.* 12. *in verb.* [illegible] Vivius *in lib. communium opin. in verbo, Accuſator vel fiſcus :* Et hoc dicit ſe aliquando [illegible] coram magis peritis, conſentientibus [illegible] ad officium maleficiorum. Alber. *in d. l. libellorum in princ. nu.* 5. *ff. de accuſat.* Alias enim [illegible] defenſionis ſuæ, ſcilicet [illegible]; quod eſſet inconveniens, [illegible] Signor. qui in contrarium conſuluit, *conſ.* 244. ubi, *n.* 22. dicit, quod hoc dictum Bartol. eſt falſum, & quod ſuæ opin. videntur [illegible] ſingulares, & phantaſticæ, & deviantes à communibus opinionibus noſtrorum majorum. Intellige tamen, quod tenetur accuſator, reo id petente, (*p*) exprimere diem, non autem illum probare. Et hoc omnes fatentur, ut dicit Bertran. *conſ.* 16. *num.* 2. *lib.* 6. Quod tamen intellige juxta ea, quæ ſtatim dicam infra in *verſic. ſed quid ſi accuſator.* Et ſubdit ibi Bertran. quod ſufficit, ſi diem exprimat accuſator tempore, quo datur reo terminus ſuarum defenſionum, eſt enim ei ſatisfactum, ex quo poteſt deinde probare negativam, in ſuis defenſionibus : quod eſt notandum. Scias etiam, quod quamvis judex poſſit cogere accuſatorem ad exprimendum diem, poteſt nihilominus accuſator dicere, quod non recordatur de die, (*q*) & erit excuſandus. Et ita communiter practicatur, ut dicit Ang. *in d. l. libellorum nu.* 5. quem refert Aug. ad Angel. *de malef. in verb. De ann. præſenti poſt num.* 4. & Apoſt. ad Sal. *in d. l. in cauſis, ſub num.* 5. *C. de accuſ.* quod ego etiam admitterem, ſi caſus contingeret, dummodo accuſator id affirmaret cum juramento.

Sed (*r*) quid ſi accuſator in ſua accuſatione ex- 14
preſſerit diem, cum non teneretur, & deinde non probaverit : nunquid debet propterea ſuccumbere, licet teſtes alias deponant de crimine? Reſpon. Bart. *in d. l. is qui reus, num.* 9. *ff. de publ. jud.* tenuit, quod ſic. Et dicit Bertrand. *conſil.* 217. *num.* 2. *lib.* 6. quod ita reſpondent communiter Doct. Hanc etiam ſententiam uti communem refert Aug. ad Ang. *de malef. in verb. de anno præſenti, num.* 4. Quæ tamen opin. mihi nunquam placuit, & credo quod cum magna difficultate poſſet ſuſtineri in practica, niſi qualitas diei eſſet de ſubſtantia delicti, puta, quia adeſſet ſtatutum diſponens, quod tali die aliquid non fieret, vel hujuſmodi. Tunc enim proculdubio debet probari dies, ad hoc ut reus poſſit de ipſo facto tanquam de delicto puniri.

Sed

Sed ſi factum, quod proponitur, eſſet ita delictum in uno die, prout in alio, non crederem probato delicto, licet dies expreſſus non probaretur, reum eſſe abſolvendum. Solent enim in libello accuſationis, ſeu querelæ apponi illæ clauſulæ ſalutares: Non ſe adſtringendo, &c. ſuper quibus omnibus, &c. quæ ſalvant, & ſuſtinent accuſationem, & proceſſum, etiamſi non ſit probata qualitas in accuſatione deducta, modo de crimine conſtet, ut dixi infr. *q. 66. verſ. ſed quid ſi pro parte.*

15 Dixi (*ſ*) quoque, quod de jure tenetur accuſator ſe inſcribere ad pœnam talionis, ut eſt tex. *in d. l. libellorum, & l. 3. C. qui accuſ. non poſſ.* Et eſt communis opin. ut atteſtatur Affl. *ſuper conſtit. regni, in quibuſdam locis*, prout illum refert Duennas *reg. 27. in pr.* licet ego in libro meo non reperiam Affl. ibi id atteſtantem. Refert etiam Marian. *in c. ſuper his, nu. 19. de accuſ.* Joan. And. atteſtari, quod hæc ſit communis opin. quod ſcilicet inſcriptio ſit de ſubſtantia libelli (*nn*) accuſatorii. Idem atteſtatur Bertran. *conſil. 267. in princip. lib. 2.* fuitque hoc optima ratione introductum, ad refrænandam temeritatem accuſatorum, ut ſcilicet ubi accuſationem non probarent, ipſi in ſeipſos ſententiam talionis propria ſubſcriptione ſuſciperent. Licet autem communiter appelletur inſcriptio, tamen recte loquendo deberet appellari ſubſcriptio, ſecundum Cardin. Alexand. in *d. c. de accuſatione, colum. 3. verſ. Inſcriptione:* Et ita illum appellat Juriſconſultus *in d. l. libellorum, verſ. Item ſubſcribere*, quamvis ſecundum Felyn. *in d. c. ſuper his, num.* 10. communiter videtur, quod inſcribere, & ſubſcribere non differunt. Et ita videmus, quod in hoc propoſito Doctores utrunque ponunt indifferenter.

16 Forma (*t*) autem hujuſmodi inſcriptionis erat, quod accuſator ſe obligaret ad ſimilitudinem pœnæ, & promitteret de accuſatione proſequenda uſque ad finem, ita dicit Bart. *in l. ſi cui in princ. nu. 2. ff. de accuſ.* Et eſt communis concluſio, ut dicit Aret. *in d. c. ſuper his, num.* 33. Hanc etiam formam dicit communiter approbari Marian. *in d. c. ſuper his, num.* 17.

17 Ceterum (*u*) hodie de conſuetudine non obſervatur iſta ſolemnitas ſubſcriptionis, ut dicit Spec. *in tit. de accuſ.* §. 1. *nu.* 4. *in fin.* quem refert Foller. *in pract. crimin. fol.* 136. *poſt nu.* 3. & Milius *in ſuo repertorio in verb. accuſator*, & Pract. Conradi, *fol.* 224. *nu.* 4. & Marcus *deciſ.* 683. quæritur qualiter. *nu.* 6. Jo. Andr. ad Spec. *in tit. qui accuſ. non poſſ.* prout illum refert Gram. *ſuper conſtitut. regni fol.* 61. *nu.* 11. Idem dicit Gand. *de maleſ. in rubr. qui accuſare poſſint, nu.* 38. *& in rubr.* qualiter fiat accuſatio, poſt *n.* 6. Bart. *in d. l. ſi cui, in princ. n.* 2. *in fin. ff. de accuſ.* Salyc. *in l. qui crimine n.* 4. *C. qui accuſ. non poſſ.* Angel. *de maleſ. in verb.* Et ad querelam, *nu.* 5. & ibi Aug. in Apoſtil. Pract. Papienſis *in forma inquiſitionis, in verb. Hæc eſt quædam inquiſitio, nu.* 1. *in fin.* Apoſtil. ad Vital. *de maleſ. in rubr. quid ſit accuſatio. ſub nu.* 12. *in verb. Inſcribere*, Rub. *in l. pen.* §. *ad crimen nu.* 5. *ff. de pub. jud.* Gigas *de crimine læſæ Majeſt. fol* 58. *quæſt.* 1. *nu.* 6. Boſſ. *in tit. de inquiſitione poſt nu.* 14. Didac. *lib.* 2. *reſolut. c.* 9. *nu.* 1. Duennas *in d. reg.* 27. *verſ. eſt tamen notandum.* Idem etiam obſervari in regno Franciæ atteſtatur Pract. Millei, *fol.* 15. *nu.* 25. *& fol.* 29. *nu.* 2. præterquam in crimine falſi, nam in eo moribus receptum eſt in ea provincia, ut neceſſaria ſit inſcriptio, nulla facta diſtinctione, an ille, qui vult aliquod inſtrumentum, vel aliam ſcripturam de falſo redarguere, ſit actor, vel reus, prout etiam atteſtatur Igneus *in l. fideicommiſſum, num.* 153. *ff. ad Syllan.* Ratio autem, cur hodie non obſervetur illa ſolemnitas inſcriptionis, eſt, (*x*) quia cum hodie pariter ex conſuetudine ſublata ſit pœna talionis, ſecundum ea, quæ dixi infra *q.* 81. ſuperflua eſt ſubſcriptio, propter quam actor ad ipſam pœnam talionis ſe obligabat.

18 Scias autem, quod de jure canonico, adhuc neceſſaria eſt hujuſmodi inſcriptio, & ita quotidie ſervamus, ut dicit Card. Alex. *in c. libellorum, circa fin. quæſt.* 8. Et ideo in Curia Romana, ubi quis impetrat beneficium per privationem alterius, ex aliquo crimine, non datur ei ſignatura quo ad privationem, niſi in forma, ut ſc. ſe ſubſcribat ad pœnam talionis, & juxta formam juris, ut ibi, quem refert Gigas *in loco præallegato, quæſt.* 1, *in fi.* Idem etiam loquendo per verbum, *Forte*, dixit Bart. *in l. ſi cui, n.* 2. *in fi.*

De (*y*) jure autem civili talis ſolemnitas ſubſcriptionis, ut dixi, (*z*) abiit in deſuetudinem, quinimo ſecundum aliquos (etiam circumſcripta conſuetudine) talis ſolemnitas ſubſcriptionis nunquam fuit neceſſaria. Nam obligatio ad pœnam talionis, etiam ſi expreſſe non fiat, ſubintelligitur ex legis diſpoſitione, prout videtur tenere Gl. *in dicta lege cauſis, in Gl. fin. in fi. C. de accuſ.* quæ vult, quod ex ſubſcriptione, in qua accuſator affirmat ſe dediſſe illum libellum, cenſeatur ſe obligaſſe ad pœnam talionis. Refert etiam Felin. *in d. c. ſuper his, poſt nu* 10. quod Bart. *in d. l. ſi cui.* atteſtatur, quod hæc eſt communis opin. licet ego in libro meo non reperiam Bart. ita atteſtantem. Sed quicquid ſit, tenenda eſt hæc concluſio, quod de jure ceſſante ſubſcriptione, accuſator, qui accuſationi ſe non ſubſcribit punitur nihilominus pœna talionis, perinde ac ſi ſubſcripſiſſet: quam dicit eſſe communem Abb. *in d. c. ſuper his, num.* 8. Aret. *in eod. c. ſuper his, num.* 21. Et ideo etiamſi omiſſa ſit, non propterea vitiatur proceſſus, prout etiam tenere communiter Doct. affirmat Card. Alex. *in d. c. de accuſ. col. 3. in fin.* Foller. *in pract. crim. canon. fol.* 50. licet in hoc ultimo, revera circumſcripta conſuetudine, forte dici poſſet contrariam opin. eſſe veriorem, quod ſcilicet omiſſa ſubſcriptione accuſatio eſſet nulla, ex quo tradita videtur pro forma. Sed hæc nunquam contingunt in practica.

19 Sed retenta concluſione, quod ſubſcriptio ſit neceſſaria, Quæro nunquid mariti, & alii accuſatores de adulterio, qui præſumuntur accuſare propter immenſum dolorem, & ideo excuſantur à præſumpta calumnia, teneantur ſe ſubſcribere ad pœnam talionis? Reſpond. quod ſic, & ita communiter tenetur, ut dicit Anan. *in c. cum dilectus, poſt nu.* 24. *de calum.* Et licet Aret. *in d. c. ſuper his, nu.* 19. referat Doctores communiter dicere, quod maritus de adulterio accuſans, jure mariti, non tenetur ſe ſubſcribere, ſed tantum quando accuſat jure extranei, tamen indiſtincte tenendum eſt, quod tenetur ſe ſubſcribere. Quamvis enim excuſetur à præſumpta calumnia, non tamen propterea debet excuſari à vera, & conſequenter neque etiam à ſubſcriptione, ut per Aret. ibi.

20 Quæro etiam, tu ſcis, quod regulariter mulier prohibetur accuſare, ut dixi infra, *q.* 14. *verſ. præterea dixi*, niſi in quibuſdam criminibus exceptis: nunquid ergo in caſibus, in quibus admittitur ad accuſandum, tenetur & ipſa ſe ſubſcribere? Reſp. de jure civili utique debet ſe ſubſcribere; ſed de jure canonico non tenetur. Ita dicitur tenere Gl. *in d. c. ſuper his:* quæ per Doctores communiter approbatur, ut dicit Card. Alex. *in d. c. de accuſ. colum.* 1. Hanc etiam opin. communiter teneri à Canoniſtis, atteſtatur Hieronym. in Apoſt. ad Ang. *de maleſ. in d. verb.* Et ad querelam, *nu.* 18. Quam etiam communem appellat Aret. *in d. c. ſuper his, num.* 20.

Ultimo (*a*) quæro, nunquid in accuſatione criminali neceſſaria ſit concluſio libelli? Reſpon. quod non, ſecundum Bart. *in l. libellorum*, *nu.* 19. *ff. de accuſ.* & eſt communis opin. ut atteſtatur Marian. *in repe.* 6. *qualiter & quando*, *nu.* 211. *de accuſ.* Et dicit Bald. *in l. ſi quis ſe*, *in fin. C. de accuſ.* quod ita dicunt omnes Doct. Ratio autem, quare non requiratur concluſio libelli in criminalibus, ut in civilibus pars poteſt diverſis modis concludendo libellum facere, ut diverſis etiam modis poſſit ſequi ſententia: nam etiam ſi quis ſit creditor de mille, poteſt concludere tantummodo in centum, (*b*) & judex non poterit ultra illa centum condemnare, etiam ſi de majori debito appareat: ſed in criminalibus ex narratione facti oritur certa juris diſpoſitio, quæ pro eo delicto pœnam imponit, quæ ex diverſitate concludendi variari non poteſt. Et ſic lex ipſa ſemper concludit ad commodum fiſci, & juſtitiæ complementum. Sufficit ergo, quod libellus accuſationis ita concludat, Quare peto ipſum puniri juxta formam juris, & ſtatutorum, &c. Et ita eſt de conſuetudine, ut dicit Alb. *in l. interdum in princip. numero ſecundo ff. de publ. judic.* Salyc. *in d. l. in cauſis*, *num.* 22. *de accuſ.* quem refert Auguſt. ad Angel. *de malefic. in verbo*, *Hæc eſt quædam inquiſitio*, *num.* 66. Item dicit Angel. *de malefic. in d. verbo*, *Et de querelam*, *num.* 56. quem refert Pract. Conradi, *fol.* 225. *num.* 7. Ita etiam de conſuetudine ſervari ait Card. Alex. *in d. c. libellorum col.* 2. *verſ. nota quod non videtur*, 2. q. 8. Faciunt quæ dixi *infra q.* 31. *verſ. ſuper quibus omnibus.*

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XII.

(a) H[*Actenus de inquiſitione.*] Accuſationis materiam habes apud Decian. *de crimin. tomo* 1. *lib.* 3. *per totum*, ubi *cap.* 38. complet. *& lib.* 4. 5. 6. *&* 7. latiſſime vero apud Far. *vol.* 1. *q.* 12. *uſque ad* 17. Roe.

1 *Hactenus de inquiſitione dictum eſt.*] Adde † videndum Decian. *in tractat. crim. tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 1. ubi late, quid ſit accuſatio, quotuplex ſit, & quid ſit proprie accuſare dicatur, qui ſimpliciter libellum accuſationis produxit; an potius requiratur perſeverantia uſque
2 ad finem judicii; & in capit. ſequenti habetur quomodo differat accuſatio à denunciatione, & verbum deferro à verbo accuſo. Bajeao.

3 (*b*) *Nam qui prohibetur agere.*] Adde Neguſ. *tractat. de pign.* 1. *membr.* 5. *par. ſub n.* 36. Jaſ. *in §.* 1. *nu.* 54. *Inſtit. de act.* Droch.

(*c*) *Sed hodie.*] Adde quod capitulum, qualiter, & quando, & lex libellorum de accuſat. receſſerunt ab aula, Infra *q.* 15. *verſic. pen. ad fin. q.* 16. *verſ. Quæro nunquid ad fin.* Drogh.

(*d*) *Sciat autem in hoc propoſito.*] Vide Neg. aliter diſtinguentem *d. tract. de pignor.* 4. *membr. ſecundæ par. nu.* 51. Drogh.

(*e*) *Præterea in libello.*] Idem infra *verſic. homicidium.* Roe.

(*f*) *Et ſi notarius.*] Dies ergo prætermiſſus in querela, an vitiet querelam, vide Jaſ. *in §. ex maleficiis*, *num.* 56. *cum ſeq. Inſtit. de act.* locus autem, & tempus ſunt de ſubſtantia modo quo infra *verſ. Adde quod infr. qu.* 31. *verſic.* quod de anno, & eſt ratio appoſitionis diei, ut ſciatur, an factum propoſitum ſit illudmet: & licet appoſitio diei non ſit neceſſaria in Inquiſitione, vel accuſatione, appoſita tamen debet liquidari, Aym. Crav. *de antiq. temp. par.* 4. *verſ. Materia ſingularitatis*, *in princ. Confert conſtitutio Mediolani ſub rubr. de prob. §. & quia pleriſque*, quam late interpretatur Plot. *inter conſil. crim. diverſ. conſil.* 109. *cum ſeqq.* quæ quidem conſtitutio licet poſita ſit in civilibus, tamen procedit etiam in criminalibus, ut ibi, argumento eorum, quæ dixit Boſſ. *tit. de accuſat. ſub num.* 4. *infra q.* 25. *verſ. torquentur etiam.* Item Boſſ. *ſub tit. quomodo procedatur per act. in delict. ſub num.* 35. *& tit. de confeſſ. n.* 44. Drogh.

(*g*) *Dixi exprimendum.*] Addas Monticell. *de ſua* praxi crimin. *in verbo inquiſitio*, *verſic. tertio inquiritur*, qui limitat non procedere in crimine læſæ majeſtatis, & blaſphemiæ, vide etiam Boſſ. *in tit. de inquiſitione.* Roe.

Dixi exprimendum eſſe locum, *& tempus.*] Adde, 4
quod in crimine falſi non requiritur locus, nec tempus: Gloſſ. *inſtit. de publ. judic. in principio*, Marſ. *in rubr. de falſ. n.* 16. Affiict. *in Conſtit. Reg. in falſar. n.* 9.

Item adde, † quod locus poteſt ſuppleri ex probatio- 5
nibus ſequentibus Petrus de Anchar. *in clem. conſtitutia*, *de electio.* Rom. *in l. non ſolum*, *§. ſed ut probari*, *ff. de nov. oper. nunciat.* Imol. *in c. cum dilectus de ordin. cognit.*

Item adde, quod judex ex officio poteſt ſupplere lo- 6
cum, & alia neceſſaria, ne judicium reddatur illuſorium Abb. *in c. cauſam*, *de judic.* & Didac. *in cap. dilecti*, *de judici.* Ferran. Gargia. *conſil. crimin. tom. primo*, *in fol.* Accuſatus poteſt petere locum ſibi ad oculum demonſtrari, Plot. *in l. ſi quando*, *n.* 824. *C. unde vi.* Bajao.

(*h*) *Convincere.*] Vide Vulpell. *conſil.* 1. *n.* 1. Roe.

(*i*) *Adde quod.*] Manſue. plura tradit ad Practica. Pap. in forma libelli in actione reali, verbo, ſe tamen non adſtringens, Ros.

(*ii*) *Tempus commiſſi delicti juxta formam.*) Item & tempus ſententiæ ſuper eo delicto per judicem latæ, item & aliæ ejuſdem criminis circumſtantiæ, ut per Innoc. *in cap. præſentium*, *§. teſtes*, *de teſt. lib.* 6. & ibi Archid. & Phil. Franc.

(*k*) *Eſt autem exprimendus locus.*] De loco, Angel. *in verbo*, *Hæc eſt quædam Inquiſitio. num.* 92. ubi *nu.* 94. allegat Bald. *in cap.* 1. *num.* 20. *quib. mod. feud. amit.* ubi videtur dare limitationem, & Foller. *in practica in verbo*, *audiantur exceptiones*, *num.* 9. & 12. ubi dicit hic non ſervari in Regno. Iterum Ang. *in verbo. De anno præſenti*, *num.* 1. ubi Arimin. & Laudenſ. *ſub nu.* 65. Iterum quoque idem Angel. *in verbo*, *In publica commun*, ubi Apoſtill. & per Bonacoſſ. *in ſuis com. par.* 1. *verbo*, *Libellus in crim. & in verbo*, *Locus delicti par.* 2. Rot.

(*l*) *Sed ſi committantur non faciendo.*] Adde infra *quæſt.* 90. *verſic.* 1. Dec. *in l. abſentia ejus*, *n.* 2. *de reg. jur.* Drogh.

(*m*) *Sed tamen etiam.*] Aliter autem dici ſolet, quod demonſtratio rei, quæ de per ſe patet, eſt fruſtratoria, Neguſ. *d. tract. de pig.* 3. *mem.* 2. *par. n.* 18. Drogh.

(*n*) *Dixi etiam*, *quod eſt exprimendum tempus.*] Adde, quod judex ex officio cogere non poteſt accuſatorem ad exprimendum diem delicti, ſed bene ad requiſitionem partis poterit, Octavian. Veſtri. *in ſuo pract. in tit. de reſponſion. rei ad poſitiones actoris*, *cal.* 2. quem refert, & ſequitur, Vivi. *opin.* 24. *nu.* 3. *vol.* 1. Bajeao.

(*o*) *Ad ipſam diem exprimendam.*] Quid de horis viden. erit Pap. *in d. verbo*, *inquiſitio §. anno*, Ang. *in d. verbo. De anno præſenti*, *verſ. tertio quæro*, *num.* 5. Gand. *in verbo*, *Qualiter fiat accuſatio. nu.* 3. Bart. *in d. l. is qui reus ff. de pub. jud. & in l. libellorum ff. de accuſ.* Ros.

(*p*) *Exprimere diem.*] Foller. *in pract. in verbo*, *Audiantur excuſationes num.* 44. Plot, *in conſil.* 110. *inter conſil. crim.* Ros.

(*q*) *Et erit excuſandus.*] Contrarium tamen in teſte, quando non eſt veriſimile ipſum non recordari de quo quæritur, & quod immo tunc poſſit torqueri, dixit infra *q.* 25. *verſic. Torquentur etiam q.* 19. *verſ. Hinc infertur*, *q.* 45. *verſic. ſed pone*, ſin autem dubitari contingat, qui ſint caſus, quos teſtis veriſimiliter recordari poſſit, vel non, recurre ſemper ad Baldum *in cap. ſtatuimus nu.* 1. *cum ſeqq. extra de offic. deleg.* Aym. Crav. *conſil.* 171. *ſub num.* 9. Boſſ. *tit. de ſponſ. a reo facien. num.* 5. Dum autem ſubjungit infr. *verſ. ſed quia ſi accuſator* de die delicti expreſſo, ſed non probato, & quod opinio communis ſuper tali articulo ſibi nunquam placuit, ſtantibus etiam clauſulis ſalutaribus apponi ſolitis in Inquiſitionibus; Vide quæ dixi infra *ad q.* 56. *ver. fin.* omnino vide Fel. ibidem per me allegatum. Drogh.

(*r*) *Sed*, *quid ſi accuſator.*] Adde, quod falſa demonſtratio diei non vitiat probationem criminis in cauſa inquiſitionis: ſecus, ſi falſus eſſet menſis, quia tunc deficit tempus, quod eſt de forma Judicii, Bald. *in l. prius*, *num.* 46. *C. de his*, *qui accuſ. non poſſ.* Sed vide Laurent. Terni. *in tract. de cautelis*, *caut.* 117. ubi dicit quod abſolutio ſequi non debet etiam quod appareret alio tempore, & loco delictum fuiſſe commiſſum, ſi in concluſione inquiſitionis adeſt clauſula ſuper quibus omnibus, & ſingulis, &c. & clauſula omni meliori modo, *&c.*

Item adde, quod tempus eſt de ſubſtantia probationis, quando quis vult probare, tunc alibi fuiſſe, Innoc. *in c. qualiter, & quando, el. 2. verſic. tunc autem, de accuſation.*

Accuſatio eſt nulla, quando inſtatur exprimi diem,
7 † & non exprimatur, Plot. *in d. l. ſi quando, nu.* 824. C. *unde vi*, ibi habetur, quod accuſatio, ſeu querela debet habere annum, menſem, & locum, alioqui non valet, & ſuper ea non poteſt agi, nec jurari; & ex quibus redditur nulla, & incerta, & unica cenſeatur accuſatio, licet contra plures data ſit de damno in eadem re, & eodem tempore, Plot. *num.* 853. Et an lingua materna, vel Latina in damno dato dari debeat, ponit Plot. *num.* 853. Baiard.

8 (*ſ*) *Dixi quoque.*] In quibus autem caſibus non requiratur inſcriptio, † vide poſt Glo. 2. prin. per Fely. in c. ſuper litteris, allegato in tex. *n.* 3. ubi alias Glo. ſimul. & concord. citat. & an ubi tenetur, id intelligatur ipſo jure, vel ſententia. Jaſ. *in l. univerſa. C. de precib. Imper. offeren.* ubi vi. Giach.

9 *Dixi quoque.*] Quod accuſator teneatur ſe ſubſcribere, tradit Farin. *de accuſ. q.* 19. *vol.* 1. *nu.* 1. *&* 2. Ros.

(*ſſ*) *Libelli accuſatorii.*] Adde tex. *in l. fin. C. de accuſ. &c. quiſquis*, 2. *quæſt.* 8. ceſſat tamen ſubſcriptio in accuſatione adulterii, quando maritus accuſat jure mariti, *l. quamvis, C. de adult.* item ceſſat in levibus criminibus, *l. levia, ff. de accuſ.* & per Spe. *tit. de accuſ.* 1. *&* 3. *parte.*

(*t*) *Forma autem.*] Addas Farin. ubi ſupra *n.* 3. Ros.

(*u*) *Ceterum hodie.*] Sed de conſuetudine non ſervari generaliter tradit etiam Farin. *d. loco n.* 4. Ros.

(*x*) *Quia cum hodie pariter.*] In inſtigatore tamen quid ſervetur, ſupra *q.* 7. *ad fi. q.* 62. *verſic. ſed nunquid, ad fin.* ubi habetur; quando accuſator in expenſis ſit condemnandus. Droch.

(*y*) *De jure autem civili.*] Adde, ut per Duen. *in*
10 *reg.* 27. † ubi plene de hujuſmodi ſolemnitate inſcriptionis tractavit, reddens rationem, quare in deſuetudinem abierit. Bajard.

(*z*) *Abiit in deſuetudinem.*] Adde ad idem, & fuſius per Duen. *d. reg.* 27. *verſ. eſt tamen notandum*, ubi, quod plus eſt, ponit rationem, quare in deſuetudinem abiit. Giach.

(*a*) *Ultimo quæro.*] Adde, quod licet ſententia de-
11 beat eſſe conformis libello, hoc tamen non procedit in criminalibus, † quia Judex poteſt condemnare, & pœnam imponere, probato delicto, non attenta petitione, vel concluſione, ut eſt communis opinio, de qua per Gomeſ. *de delict. cap.* 11. *n.* 8. Bajard.

(*b*) *Et judex non poterit.*] Nota Judicem non poſſe condemnare niſi ſecundum ſummam petitam, etiam quod ſibi de majori appareret in actis. Contrarium tamen dixit Jaſ. *in l. ſi ſtare debemus, nu.* 13. *ſi d. verſ. obl.* ubi etiam Gl. Bart. & Scrib. Fallit ſi adſit clauſula, Jus, & Juſtitiam, & etiam in Principe. Capyc. *dec.* 10. *num.* 24. *&* 25. de qua clauſula infra *q.* 66. *verſic. ſed quid ſi pro parte.* Vide DD. *in §. ſi minus, Inſt. de act.* Ant. Gomeſ. *tit. de delict. ſub nu.* 39. *poſt med. c.* 1. *item falſi*, & per Crav. *conſil.* 198. *nu.* 8. vide Boſ. *tit. de mand. ad homic. nu.* 62. Droch.

QUÆSTIO XIII.

Plures eundem, vel unus plures an accuſare poſſit.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Plures an poſſint in eodem libello accuſare eundem.*
2 *Et an plures poſſint ſimul accuſari.*
3 *Et an unus poſſit accuſari de pluribus criminib. ſimul.*
4 *Et an unus poſſit de pluribus criminibus ſeparatim accuſari.*
5 *Et an ſuperſedendum ſit in uno, donec ſuper alio cognitum ſit.*

Ex Additionibus.

1 *Mandans & mandatarius etiam diverſis libellis accuſati eadem ſententia puniri poterunt.*
2 *Accuſatoribus concurrentibus, quis ſit præferendus, remiſſive.*
3 *Accuſatus quando poſſit pendente accuſatione de eodem delicto ab aliis accuſari, remiſſive.*

DIctum eſt de accuſatione, & forma libelli accuſatorii, nunc ſucceſſive videndum eſt, an in 1
eodem libello plures accuſare, vel accuſari poſſint, & (*a*) in primis quæro, nunquid plures poſſint ſimul accuſare eundem? Reſpon. Aut cujuſlibet accuſantium intereſt ratione officii, puta, quia ſunt plures tutores, vel adminiſtratores: & tunc poſſunt ſimul accuſare in eodem libello, non autem in pluribus: idemque ſi eorum intereſt ratione communis injuriæ, puta, ſi communis eorum ſervus occiſus ſit. Aut nullius eorum intereſt, neque ratione officii, neque communis injuriæ: tunc non admittuntur ſimul ad accuſandum, neque in eodem libello, neque in diverſis, ſed unus eorum eligitur, qui ſit magis idoneus. Ita dicit Salyc. *in l. ſi accuſatoribus, num.* 2. *C. de accuſ.* Et hæc diſtinctio in omnibus tribus membris communiter tenetur, ut atteſtatur Hieron. in Apoſtil. ad Angel. *de malef. in verbo, Et ad querelam, nu.* 65. ſed hoc ultimum, ut ſcilicet quando plures; qui non perſequuntur ſuam, vel ſuorum injuriam volunt accuſare, debeat judex unum eligere, intellige, ut procedat parte opponente: nam ſi pars non opponat, valet judicium, & hæc eſt communis opin. ut atteſtatur Aret. *in cap. olim. num.* 10 *de accuſ.* quem refert Villalobus *in ſua collecta communium opinionum in litera A, poſt num.* 13. Item intellige, ut procedat, niſi ipſi omnes vellent unum procuratorem conſtituere: tunc enim poſſet procurator nomine omnium cauſam proſequi. Ita tenet Innoc. *in d. cap. olim, num.* 5. quem ſequuntur communiter DD. ut atteſtatur Imola *in d. c. olim, in fin.* prout illum refert Anan. *in cap.* 1. *poſt nu.* 3. *verſ. quid autem ſi plures, de colluſ. deteg.* Dicit etiam Aret. *in loco præallegat. poſt nu.* 11. quod hanc doctrinam approbant communiter Doctores, & illum refert Villalob. ubi ſupra.

Quæro (*b*) nunc econverſo, nunquid poſſint plures ſimul accuſari? Reſpon. quod regulariter quis 2
non poteſt duos, ſeu plures in eodem libello accuſare, etiamſi ſuam, vel ſuorum injuriam perſequatur. Ita tenet Spec. *in tit. de accuſatore, verſ. Item quod non poteſt.* Et dicit Marian. *in c.* 1. *poſt nu.* 145. *col.* 4. *verſ. Eſt ergo vera, de libel. oblig.* quod ipſe ſecundum hanc concluſionem conſuluit, & quod ita fuit judicatum. Hæc tamen concluſio intelligenda eſt, ut procedat, quando agitur de diverſis delictis; ſed quando agitur de eodem delicto à pluribus ſimul, vel ex eadem cauſa commiſſo, tunc poſſent plures in eodem libello accuſari, etiamſi eſſent mille, quicquid dixerit Gl. *in l. qui pupillam, in Gl. fin. ff. de adult.* cujus opin. communiter reprobatur, ut dicit Marian. *in loco præallegato.*

Sed nunquid poteſt accuſator de pluribus crimi- 3
nibus in eodem libello accuſationem proponere? Reſp. Aut accuſat unum tantum; & poteſt contra multa crimina in eodem libello deducere. Aut accuſat plures, & non poteſt ex diverſis delictis eos in eodem libello accuſare. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Roman. *conſ.* 240. *poſt num.* 1. quem refert Apoſtil ad Angel. *de maleſ. in verbo, Et ad querelam, ſub nu.* 25.

Item quæro, nunquid poſſit quis de pluribus cri- 4
minibus ſeparatim accuſari? Reſpon. quod ſic, non modo ſi talia crimina ex pluribus factis reſultent, ſed etiamſi ex eodem facto oriantur plura crimina, & ſint ſpecie diverſa: poteſt enim delinquens de ipſis omnibus ſeparatim accuſari, & de pluribus quoque

quoque puniri. Et ubi ſuper uno crimine ſit conceſſum in cauſa, adeo quod ſola ſententia expectetur, erit ſuperſedendum, donec cauſa etiam ſuper altero crimine expediatur: ita tenet Bar. *in l. qui de crimine, ver. Venio ad fi. C. de accuſat.* Et hæc concluſio eſt communiter approbata, ut dicit Gril. *de diver. crim, lib.* 3. *q.* 1. *num.* 13. Quod tamen intellige, ut procedat, quando tales cauſæ tractarentur ſub eodem judice: ſecus autem ſi coram diverſis: nam eo caſu quilibet judex procedit, alio non expectato, niſi tamen reus ſit in uno loco carceratus: tunc enim debet in alio ſuperſederi, juxta ea quæ dixi infra *q.* 34. *verſ. de carcerato.* Vide, quæ in hoc propoſito dixi infra *qu.* 16. *verſ. quæro nunquid.*.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XIII.

(*a*) ET *in primis quæro nunquid plures poſſint.*] Adde
1 infra *qu.* 15. *verſ. fin.* Mandans † tamen, & mandatarius etiam ſi fuiſſet in diverſis libellis, & accuſationibus accuſari poterunt poſtea ſimul, & ſemel in eadem ſententia condemnari cum teneantur una, & eadem lege: Ita Boer. *in addit. ad Dyn. in reg.* qui per alium *littera A, ſub num.* 3. *de reg. jur. in* 6. Drogh.

Et in primis quæro.] Adde videndum Decian. *in*
2 *tract. crim. tomo* 1. *lib.* 3. *cap.* 32. ubi late, pluribus accuſatoribus concurrentibus, quis ſit præferendus, & magis diffuſe per Farinac. *quæſt.* 13. per totam & quando ſemel accuſatus, pendente illa accuſatione de eodem delicto ab aliis accuſari poſſit Dec. ubi *ſup. cap.* 31. Bajar.

(*b*) *Quæro nunc è converſo.*] Quod plures poſſint in uno libello accuſari, & quando dixi *in princi. præced. cap.* Bajard.

QUÆSTIO XIV.

Quæ perſonæ accuſare poſſint, vel non,

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Accuſare qui poſſint, vel non.*
2 *Et quid ſi ſuam, vel ſuorum injuriam proſequantur.*
3 *Et an Clericus poſſit accuſare.*
4 *Et miles.*
5 *Et an filiusfamilias.*
6 *Et an pupillus.*
7 *Et an minor.*
8 *Et an mulier.*
9 *Et an criminoſus.*
10 *Et an conſtitutus in peccato mortali.*
11 *Et an infamis.*
12 *Et an accuſatus.*
13 *Et quando dicatur nomen accuſati receptum inter eos.*
14 *Et an abſolutus de crimine.*
15 *Et an condemnatus de crimine.*
16 *Et an excommunicatus.*
17 *Et an inimicus.*
18 *Et quæ dicatur capitalis inimicitia.*
19 *Et an pauper*
20 *Et quis dicatur pauper.*
21 *Et an laicus poſſit accuſare Clericum.*
22 *Et an patronatus Clericum in ſuo beneficio inſtitutum.*
23 *Et an vaſallus dominum.*
24 *Et an ſyndicus Univerſitatis.*
25 *Et an compater, vel filius ſpiritualis poſſit accuſare de morte compatris.*
26 *Et an filii legitimi de morte eorum parentum.*
27 *Et an ſpurii.*
28 *Et an ſpurii poſſint accuſare de morte matrum.*

Ex Additionibus.

1 *Accuſatoris, & accuſati legitimatio an in primis diſcutienda ſit.*
2 *Exceptio excommunicationis, vel falſi procuratoris etiam poſt litem conteſtatam opponi poteſt.*
3 *Statutum, quod quilibet accuſare poſſit, intelligitur de habili.*
4 *Accuſare quando poſſit conſanguineus.*
5 *Accuſatio injuriæ propriæ, vel ſuorum diverſè proponitur.*
6 *Pater an repellatur ab accuſando injuriam filii, ubi filius repelleretur.*
7 *Pater poteſt proſequi mortem filii naturalis non vulgo quæſiti.*
8 *Socius poteſt accuſare de morte ſocii.*
9 *Convictus ut accuſare poſſit, arbitrio judicis definitur.*
10 *Amicus ſuorum appellatione continetur.*
11 *Accuſare an poſſit amicus.*
12 *Suorum injuriam proſequens non agit ad pœnam conventionalem.*
13 *Convicti quando ad accuſandum admittantur.*
14 *Et inter eos datur ordo prælationis.*
15 *Et pluribus concurrentibus, qui ſint præferendi, remiſſ.*
16 *Accuſatore mortuo, vel impedito quomodo alter admittatur.*
17 *Clericus an poſſit accuſare,* n. 19. 20. & 21.
18 *Et an poſſit excipiendo crimen opponere.*
22 *Accuſare an poſſit miles noſtri temporis.*
23 *Et an filiusfamilias.*
24 *Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico, vel in Regno Neap.*
25 *Et an minor.*
26 *Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico.*
27 *Et an mulier, vel uxor, aut ſponſa.*
28 *Et quid in Regno Neapol.*
29 *Et an criminoſus.*
30 *Et an infamis, & in quibus caſibus.*
31 *Et quæ dicatur infamia juris, aut facti, vel canonica, remiſſivè.*
32 *Et quomodo conſtet de infamia facti, ut quis repellatur ab accuſando, remiſſive.*
33 *Et an Beroarii accuſare poſſint,*
34 *Et an Judæi, vel hæretici, remiſſ.*
35 *Et an accuſatus.*
36 *Et quid in Regno Neap.*
* 36 *Inquiſitio ex officio tollit omnes difficultates.*
37 *Et an excommunicatus.*
38 *Et quid ſi non fuerit oppoſitum de excommunicatione.*
39 *Et an inimicus.*
*40 *Inimicus poteſt accuſare etiam in caſu vitio, ſi cum reo ſe carcere conſtituat.*
40 *Et an pauper.*
Et quis dicatur pauper, remiſſ.
41 *Et an laicus accuſare clericum.*
42 *Et an parentes filios, frater ſororem, affinis affinem, vel econtra, remiſſ.*
43. *Et an alieno nomine liceat accuſare, remiſſ.* n. 47.
44 *Et in Regno Neap. mulieres conjugatæ, & Univerſitates per procuratorem accuſare poſſunt.*
45 *Et an Syndicus univerſitatis ad unicam tantum cauſam poſſit accuſare.*
46 *Et Univerſitas poteſt agere pro injuria facta uni de Univerſitate.*
48 *Et Commater poteſt accuſare de morte Compatris.*
49 *Et filia Sacerdotis de morte patris.*

NUnc (*a*) videamus, quæ perſonæ accuſare poſſint, vel non. Et quia materia eſt ſatis trita, brevius, quam fieri poterit, me expediam, Ple-

videri poteſt in titulis ordinariis, & apud Criminaliſtas (*b*) in ſuis rubricis. (*c*) In Primis igitur fac regulam, quod quilibet poteſt accuſare, qui non eſt à jure prohibitus: nam hoc edictum eſt prohibitorum, ut dicit Spec. *in tit. de accuſ.* §. *in primis verbis*, vel melius promiſſorium gria, ſcilicet generaliter omnibus illis permiſſum eſt accuſare, qui expreſſe prohibiti non reperiuntur text. eſt *in l. qui accuſare, ff. de accuſ.* Et in hac regulam ponunt communiter Doct. teſte Ant. Gomeſ. *cap. 1. delict. nu.* 31. Sunt autem aliquæ cauſæ, propter quas multæ perſonæ ab accuſando repelluntur, ſcilicet aut propter defectum concernentem ſtatum perſona, puta, filiusfamilias, vel ſervus: aut propter defectum ætatis, ut pupillus, minor: aut propter imbecillitatem ſexus, (*d*) ut mulier: aut propter indignitatem perſonæ, ut criminoſus infamis, damnatus, excommunicatus, & hujuſmodi: aut propter defectum fidei, quia ſcilicet de eo plene non confidit, ut inimicus, & pauper. Aliquando etiam repellitur quis ab accuſando propter reverentiam, ad quam obligatur verſus eum, quem accuſare intendit, puta, ſi ſervus, aut libertus, aut vaſallus, velint accuſare dominos ſuos, vel ſi laicus velit accuſare Clericum. Repellitur etiam quandoque propter amorem, ad quem obligatur, puta, maritus verſus uxorem, (*e*) aut frater verſus fratrem, de quibus omnibus videamus.

Scias tamen, quod hujuſmodi quæſtiones rarò in practica occurrunt, quia ut ſæpius dixi, & generali conſuetudine in omnibus fere caſibus per inquiſitionem, ſeu ex officio proceditur, etiamſi nemo accuſet. Et ideo judices nunquam rejiciunt querelam ab alio porrectam propter aliquam ex prædictis cauſis, ex quo ipſi etiam ſine querela partis poſſent ex officio procedere. Quinimò, talis querela aperit viam aſſumendi informationes, & inquirendi ſuper illo delicto, etiamſi ſit porrecta ab eo, qui de jure accuſare non poteſt, ut quotidie videmus in practica obſervari. Benè verum eſt, quod in locis, in quibus ſervatur jus commune, poſſent hæ quæſtiones eſſe valde utiles. Pariter etiam in locis, in quibus non poſſunt judices ſuper omnibus delictis ex officio procedere, prodeſſent in illis caſibus, in quibus non poſſet procedi niſi ad querelam partis, quæ hodie ſuccedit loco accuſationis, ut dixi ſupra q. 10. *verſ. ſcias autem.*

Volo (*f*) etiam, ut præſupponas unum pro abſo-
2 luto in hac materia, quod ſcilicet omnes illi, qui regulariter à jure prohibiti ſunt accuſare, admittuntur nihilominus indiſtinctè ad accuſandum, ſi ſuam, vel ſuorum injuriam perſequantur, *l. hi tamen omnes, ff. de accuſ.* Et eſt communis Theorica Doctorum, ut atteſtatur Villalpand. *ſuper l. 22. cap. 50. poſt n.4.* magis enim ſavendum eſt iis, qui propriam injuriam perſequuntur. Appellatione autem ſuorum in hoc propoſito qui veniant, non eſt à jure determinatum, & Doctor. multum variè loquuntur, prout refert Anton. Gomeſ. *in cap. delictor. nu.* 33. ubi recenſet quatuor opin. & tandem, quod vera, & communis opin. eſt, quod ille dicitur accuſando proſequi ſuorum injuriam, quando non cogitur contra eum, cujus injuriam perſequitur, invitus dicere teſtimonium. (*g*) Tu vero dic, quod in hoc propoſito appellatione ſuorum veniunt parentes, & deſcendentes omnes: item patroni, & patronæ, & eorum liberi, frater, ſoror, uxor, ſocer, ſocius, gener, nurus, vitricus, noverca, & privignus. Et in hoc reſidet cum effectu Abbas *in cap. de cætero, nu. 7. de teſtibus*, cujus opin. dicit eſſe communem Felyn. *in c. cum dilect. nu. 9. de accuſat.* cum refert Maranta *in ſuo Specul. fol. 84. nu. 62.* & Caravita *ſuper 192. ritu magnæ curiæ, nu.* 2. Quod bene nota.

Dixi (*h*) in primis, quod aliqui propter dignita-
tem prohibentur accuſare. Quæro, nunquid Clericus 3
poſſit accuſare? Reſp. quod ſic dummodo ex eo crimine, de quo alium accuſare intendit, non ingeratur pœna ſanguinis: nam eo caſu ſi accuſet, efficitur irregularis, text. *eſt in c. poſt de homici.* & eſt omnium communis ſententia, ut ait Didac. *in clem. ſi furioſus de homici. fol. 311. ver. Tertio eodem.* Bene verum eſt, quod ſi Clericus in actu ipſius accuſationis proteſtetur, quod non intendit agere ad vindictam corporalem, eo caſu non efficitur irregularis, ut dixi infra *libr. 7. §. irregularitas.* Et hanc cautelam vidi ſæpiſſime in pract. obſervari. Vide tamen, quæ dixi infra q. 24. *verſ. (k) Sed quid ſi clericus.*

Quæro etiam, nunquid miles poſſit accuſare? 4
Reſp. de jure communi milites prohibentur accuſare, niſi ſuam, vel ſuorum injuriam proſequatur, text. eſt *in l. non prohibentur, & in l. qui de crimine, C. de accuſ.* debent enim milites curare ea, quæ ad militiam pertinent, non autem ſe criminalibus litibus immiſcere. Tu vero dic, quod hoc fortè poterat locum habere in militibus antiqui temporis de quibus dixi *ſupra lib. 2. §. Miles*, (*l*) ſed hodie milites noſtri temporis indiſtinctè admittuntur ad accuſandum. Et ita communiter concludunt Doctores omnes, ut dicit Novel. *in tract. ad defenſam. fol. 73. num.* 32.

Dixi etiam, quod propter defectum concernentem ſtatum perſonæ aliqui prohibentur accuſare. Exemplum in (*m*) ſervo, & ſtatu libero, qui alios accuſare non poſſunt, præterquam in nonnullis caſibus exceptis.

(n) Sed quid in filiola? Reſpond. ſi accedat con-
ſenſus patris, nulli dubium eſt, quod poterit accu- 5
ſare. Punctus eſt, an poſſit accuſare ſine (*o*) conſenſu patris. Et in hoc gloſſ. *in l. fin. §. neceſſitatem in gloſſ. magna, in verb. imponenda, C. de bon. quæ liberis*, tenuit quod non. Et ita magis communi teneri atteſtatur pract. Carer. *fol. 617. poſt nu.* 18. Sed certè quicquid dicat Carer. illa glo. communiter reprobatur, ut dicit Car. Alex. *in cap. accuſ. col. 9. ver. Idem ſecundum aliquos*, 2. q. 8. Hier. poſt Angel. *de malef. in verbo, Et ad querelam poſt num.* 81. Dicit etiam Pra. Papien. in *forma inquiſitionis, in verbo, Contra & adverſus, num.* 3. quod iſtud, quod filiusfam. non poſſit in judicio criminali eſſe ſine conſenſu patria, male per judices obſervatur. Et ita videmus quotidie contrarium ſervari, quod ſcilicet non requiratur conſenſus patris, ſive filiusfa. accuſet, ſive accuſetur de publico crimine, & fuit opin. Bartol. *in l. inter liberos, §. 1. ff. de adult.* quam dicit eſſe communem Hieron. *in loco præallega.* ſubdens non eſſe in judicando ab ea recedendum: quem refert Caravita *ſuper 201. ritu magnæ curiæ, num.* 5. Hoc idem atteſtatur Anto. de Tremo. *in addit. ad bona cap. in pra. exceptionum* in *rub. quibus modis ſuo no. ani. nu.* 13. prout illum refert Villalobus *in ſua collecta communium opi. in littera F. num.* 135. Et dicit Aret. *in conſ. 38. in primis verbis*, quod ita eſt communis omnium ſententia, quod in criminalibus, maxime ubi filius ſe defendit, non requiritur patris conſenſus. (*p*) Ego certe nunquam vidi in practica dubitari, in cauſis criminalibus, an filiusfam. ſive agendo, ſive defendendo poſſet ſtare in judicio ſine conſenſu patris: ſed ſemper vidi procedi, ſive ageretur de crimine privato. Et ideo putarem minime mutanda eſſe, &c. Et licet Alb. *in l. pen. §. ad crimen, nu. 15. ff. de publ. judic.* dicat, quod advocati communiter ad tollendum omne dubium faciunt intervenire patris conſenſum: ego tamen vidi ſæpe contrarium obſervari: nihilominus abundans cautela non nocet.

(*q*) Dicebam etiam, quod propter defectum æ- 6

tatis,

tatis, nonnulli ab accuſando repelluntur, prout eſt pupillus, qui non admittitur ad accuſandum, niſi ſuam, vel ſuorum injuriam proſequatur. *l. 2. §. Pupillus*, ubi Doctores *ff. de accuſ.* Et eſt communis opi. ut ait Hieron. *in d. verb. Et ad querelam, poſt n.* 29.

7 (*r*) Sed quid in majore 14. annis, minore autem 25.? Reſpond. ſi eſt minor 20. ann. adhuc repellitur ab accuſando, & ita videntur concludere communiter Doctores ut dicit Abb. *in cap. 1. nu. 10. de accuſ.* Intellige, niſi ſuam, vel ſuorum injuriam perſequatur, ut in pupillo ſupra dictum eſt, & ita hanc eſſe communem opin. atteſtatur Ant. de Tremo *in loco præalleg. num. 6. verſ. ad illos caſus*, prout illum refert Villalob. *in loco præall. in littera M. in verb. minor ante vigeſimum.* Si vero eſt major 20. ann. tunc etiamſi ſit minor 25. poteſt indiſtincte accuſare, etiamſi ſuam, vel ſuorum injuriam non perſequatur, ita tenet Bartol. *in d. l. 2. §. Pupillus, numero* 2. Et eſt communis opin. ut atteſtatur Alexand. *in l. de pupillo*, quam legit *cum §. præcedente, qui incipit. Si in publico, numero* 8. *ff. de novi. ope. nuncia.* quem refert Novell. *in tract. ad defenſam folio* 67. *num.* 13. Idem atteſtatur Zanc. *in cap. 1. de accuſat.* prout refert Hieron. *in loco præallegat. poſt numer.* 29. & Vivius *in lib. communium opin. in verbo, Accuſare regulariter.* Hanc etiam dicit eſſe communem opin. modernorum Saly. *in leg. ſi cautiones, nu.* 3. *C. qui accuſ. non poſſ.* Sed quicquid ſit de jure, conſuetudo indiſtincte admitti minores ad accuſandum, dummodo 14. ætatis annum exceſſerint.

8 (*ſ*) Præterea dixi, quod propter defectum ſexus mulier ab accuſando repellitur, ut eſt text. *in leg. de crimine, C. qui accuſar. non poſſ.* Scias tamen, quod ſi ſuam, vel ſuorum injuriam proſequatur, non eſt ab accuſando (*t*) excludenda, ut dicit text. *in d. leg. de crimine.* Hinc infertur, quod poteſt uxor accuſare homicidam de morte mariti, & hæc eſt omnium receptiſſima ſententia, ut atteſtatur Placa *libro 1. delictorum, capit. 40. numero* 2. ſubdens etiam, quod eſt obſervantior, quam ipſe viderit; ſunt enim maritus, & uxor, tanquam duo in carne una.

9 Dixi, quoque, quod propter indignitatem perſonæ multi accuſare prohibentur. (*u*) Quæro ergo, nunquid criminoſus repellatur ab accuſando? Reſp. Hæc quæſtio poteſt multis modis contingere, nam aut loquimur de criminoſo nondum diffamato, nec accuſato; aut de jam diffamato, & nondum accuſato; aut de accuſato nondum condemnato, neque abſoluto; aut de jam abſoluto; aut de jam condemnato. Primo caſu, quando loquimur de criminoſo nondum diffamato, nec accuſato, diſtinguendum eſt inter forum Eccleſiaſticum, & ſeculare, (*x*) nam in foro Eccleſiaſtico talis criminoſus regulariter repellitur ab accuſando, niſi ſuam, vel ſuorum injuriam perſequatur, & hoc de jure canonico tenetur pro cauto, ut dicit Card. Alexan. *in c. probibentur, verſ. nota, quod regulariter 2. quæſt.* 1.

10 Quinimo de jure canonico non modo criminoſus, ſed etiam ſimpliciter conſtitutus in peccato mortali, de quo pœnitentiam non egerit, repellitur ab accuſando, & hanc dicit eſſe communem opin. Berous *in dict. cap. 1. nu. 35. de accuſ.* Multum autem intereſt inter criminoſum, & peccatorem, ut ibi per te videre poteris. Sed certe ſi peccatores non admitterentur ad accuſandum, nullus reperiretur, qui poſſet accuſare: de jure autem civili, propter crimen quis ab accuſatione non repellitur, niſi ex eo factus ſit infamis, ut infra dicam.

11 (*y*) Secundus eſt caſus, quando loquimur in criminoſo nondum accuſato, ſed tamen de ipſo crimine jam diffamato. Et tunc ſiquidem crimen eſt tale, ex quo non reſultet infamia, non eſt de ejuſmodi diffamatione curandum: Si vero ex tali diffamatione (*z*) effectus eſt infamis, videndum eſt generaliter, nunquid infamis poſſit accuſare. Et in hoc ſcias eſſe diſtinguendum inter infamiam juris, & infamiam facti. Nam infamis infamia juris prorſus repellitur ab accuſando, tam de jure civili, quam de jure canonico, *c. infames, 6. q. 1. l. qui accuſare, C. de accuſ.* & hæc eſt communis, & indubitata concluſio, ut dicit Hieron. poſt Ang. *de malef. in verbo, & ad querelam, poſt nu.* 23. Infamis autem infamia facti, de jure canonico repellitur ab accuſando, ſed de jure civili admittitur. Et ita tenent communiter Doctores, ut dicit Berous *in d. c. 1. nu.* 44. Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Hier. *in loco præallegat.* quem refert Vivius *in libra commun. opin. in verbo, Accuſare non poteſt.* Quis autem dicatur infamis infamia juris, & quis infamia facti, dixi ſupra *lib. 2. §. Infamis.*

(*a*) Tertius eſt caſus, quando agitur de criminoſo jam accuſato. Et tunc eſt diſtinguendum: nam aut nomen ipſius accuſati nondum eſt receptum inter reos: & tunc poteſt accuſare de majori crimine, nedum quemcunque extraneum, ſed etiam ſuum accuſatorem. (*b*) De pari autem, ſeu minori crimine neminem accuſare poteſt, niſi ſuam, vel ſuorum injuriam perſequatur, ſecundum opin. Azo. quam dicit eſſe communem, Imola *in l. is, qui reus, nu. 21, ff. de publ. jud.* Marian. *in cap. 1. nu. 67. de mutuis petitio.* Et hanc opin. quantum ad hoc, quòd poſſit (*c*) proſequendo ſuam injuriam reaccuſare ſuum accuſatorem, & quòd ſuper utraque ſit procedendum, dicit ſervari Bald. *in l. 1. poſt num. 21. verſic. dicunt ergo: C. qui accuſ. non poſſ.* Oroſ. autem tenuit, quòd etiam de pari, vel minori poſſit accuſatorem ſuum reaccuſare. Et hæc opin. per totam Italiam de conſuetudine obſervatur, ut dicit Gand. *de malef. in titul. qui accuſare poſſ. nu.* 41. quem refert Auguſt. ad Angel. *de malef. in d. verbo & ad querelam, poſt n,* 62. Et ideo ab hac ſententia non putarem in practica recedendum, reo tamen prius in carceribus conſtituto, ut ſtatim dicam. (*d*) Poſtquam autem ejus nomen eſt receptum inter reos, poteſt de majori crimine alium, quam accuſatorem ſuum accuſare. 12

(*e*) Et hanc partem ſequuntur communiter Doct. ut dicit Imol. *in d. l. is, qui reus, num.* 17. Quinimo poteſt etiam ipſummet accuſatorem ſuum reaccuſare de majori crimine, modo ſuam injuriam perſequatur. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Marian. *in d. cap. 1. poſt nu. 73. verſic. Adverte etiam.* Et hoc etiam dato, quod ille, qui primo loco accuſavit, pariter & ipſe ſuam injuriam perſequeretur, adhuc enim poteſt accuſatus illum reaccuſare, & ſuper utraque accuſatione pariter erit procedendum, quicquid dixerit gloſſ. *in d. l. is, qui reus, in verbo. Accuſare*, contra quam eſt communis opin. ut dicit Imola *in ca. l. is qui reus, poſt nu. 6. verſicul. in ea, gl. ibi, quod accipe*, Marian. *in d. c. 1. poſt numerum 73. verſic. & prædicta procedunt*, (*f*) ſed ſi ſecunda accuſatio eſſet de minori crimine, vel æquali, tunc dicit Angel. *in l. qui prior, poſt num. 2. verſ. quandoque utraque, ff. de jud. & in l. quoniam poſt num. 1, C. de adult.* (*g*) quod licet ordo naturalis cauſarum poſtularet, quod prius ſuper prima, deinde ſuper ſecunda accuſatione cognoſceretur, nihilominus gratia minuendarum litium, poterit ſuper utraque cognoſci. Et ponit exemplum. Accuſo te de vulnere mihi illato, tu accuſas me de falſo, & quod falſam accuſationem inſtitui: certe dicit ipſe iſta crimina invicem ſe contingunt, & poteſt dici, quod unum non ſit majus alio. Et ideo ait conſuetudine obtentum eſſe, quòd ſuper utroque procedatur, & quod ex probationibus hinc, & inde factis feratur ſenten-

tia ſuper utroque juſtitia mediante. Et hoc dictum Angel. reſert Afflict. *ſuper 2. parte conſt. Reg. rub.* 20. *num.* 1. Eandem opin. de conſuetud. obſervari atteſtatur idem Angel. *in l.* 1. *num.* 5. *C. de calumn.* ſubdens, quòd hæc practica ſibi videtur commendabilis. Et illum refert Joan. de Anan. *in c.* 1. *num.* 10. *de calum.* ſubdens, quod eſt bonum verbum, & notandum, & Socin. *conſil.* 118. *nu.* 1. *in fin. lib.* 1. dicens ei credendum eſſe de hac conſuetudine atteſtanti. Apud nos autem regulariter non admittitur in practica querela accuſati, contra querelam accuſatoris, ſuper eodem facto, niſi reus ſit perſonaliter in judicio conſtitutus: Alias enim eſſet deſtruere totam practicam criminalem, quia per indirectum reus admitteretur ad faciendum ſuas defenſiones extra carceres, quod non eſt dicendum, & ita hic obſervatur, etiam ſi ſecunda querela ſit de graviori delicto. Ubi verò reus eſt in judicio perſonaliter conſtitutus, ſemper admittitur querela contra querelam, ſive de majori, ſive de minori crimine agatur, quando crimina ſe invicem contingunt, ut loquitur Angel. *in locis prææalleg.* Et ſuper utraque proceditur, &c. Cæterum ubi crimina ſe non contingerent, forte in aliquibus locis ſervaretur communis opin. ut non admittatur reus ad reaccuſandum, niſi de majori crimine, & in quo ſuam injuriam proſequatur, ut ſupra dixi. Sed in hoc Ducatu, in quo poteſt fere de quocunque crimine ex officio inquiri, hæc exceptio parum prodeſſet, nam ad inſtantiam fiſci ſolent ſemper, & ſuper omnibus aſſumi informationes ex officio, nulla habita ratione, an ſuper eo crimine poſſet procedere accuſatio. Et ita vidi pluries obſervari. Bene verum eſt, quod ſi judex videt, quod accuſaverit ſuum accuſatorem, ut illum divertat à proſequenda accuſatione, ſolet quandoque accipere fidejuſſorem ab accuſatore de ſe conſtituendo, quotieſcunque judici videbitur, & ſupra prima accuſatione procedere. In regno autem Neapol. hæc omnia ſunt ſuperflua, cum enim nemo admittatur ad accuſandum, niſi ſuam, vel ſuorum injuriam proſequatur, indiſtincte admittitur accuſatus ad reaccuſandum ſuum accuſatorem, ut declarat Maranta *in ſuo Specul. fol.* 43. *numero* 48. ſubdens, quòd hodie in Regno nulla cauſa eſt, præjudicialis alteri, ſed ſuper utraque eodem tempore proceditur. Idem tamen Maranta *ibi numero* 55. allegat quendam ritum magnæ Curiæ, ſecundum quem dicit non admitti accuſatorem ad reaccuſandum, & conſequenter correcta eſſe jura communia, & etiam conſtitutiones regni. Tu vide Caravitam *ſuper ritu* 163. Ego enim nolo ſuper his multum laborare: ſatis eſt ea tranſeundo attigiſſe: & ideo illa Regnicolis diffinienda relinquo. Vide tamen tu Regnicola Gramma. *ſuper conſtit. reg. fol.* 64. *colum.* 3. *in fin* ubi dicit judicatum fuiſſe per Conſil. Neapol. quòd quando utraque querela oritur ex eodem fonte, poteſt ſuper utraque eodem contextu procedi. Et ita ſervavit Magiſtratus in qua unus, cujus famuli deprehenſi fuerant conducere bladum extra territorium, faſſus eſt delictum, (*b*) & querelavit Officialem, quod ejus conſenſu illud conduci faceret, petens ſe liberari virtute edictorum publicatorum, ex quorum diſpoſitione denuncians Officialem conſentientem fraudibus conſequitur impunitatem: nam fuit admiſſa querela iſtius cum fidejuſſione ſcutorum mille de comparendo, quandocunque viſum fuiſſet Magiſtratui, & cœptum eſt ſuper utraque querela procedi, & cauſa adhuc pendet. Solet etiam Senatus quandoque ex cauſa, ubi videt ſecundam accuſationem eſſe calumnioſam, mandare, ut ſuper prima prius procedatur, prout factum fuit in cauſa cujuſdam D. Margaritæ Cribellæ, 24. Octobris 1555. A. C. & aliàs ſæpe.

Quando autem criminaliter accuſatus poſſit accuſatorem ſuum civiliter reconvenire, dixi ſupra *quæſt.* 2. *verſ. Aut quæris.*

Sed hic incidenter quæro, quando nomen accu- 13
ſati dicatur receptum inter reos? Reſpond. In hoc articulo Doctores variè locuti ſunt. Tu verò dic, quod regulariter ſi reus eſt præſens in judicio, per litis conteſtationem dicitur ejus nomen (*k*) receptum inter reos, & hæc fuit opin. Petri, quam conſuetudo approbare videtur, ut dicit Bald *in l.* 1. *poſt numero* 31. *C. qui accuſ. non poſſ.* ut dicit Villal. *ſuper l.* 22. *cap.* 29. *in ult. verbis*, quod ita magis communiter concluditur: nam (ſecundum eum) ex conſuetudine non fit aliquis actus deſcribendi inter reos, tanquam actus ſeparatus; prout etiam id non eſſe in uſu atteſtatur Saly. *in d. l.* 1. *numero* 15. *in fin.* ſed ſolummodo ſit litis conteſtatio: ideoque dicendum eſt, ex ipſa litis conteſtatione dici receptum eſſe nomen accuſati inter reos, ita quod judex interrogat reum, an commiſerit ipſum delictum, in quo imputatur, illico ſive reus confiteatur, ſive neget, facta reſponſione, dicatur ejus nomen receptum inter reos. Et in hoc nulla videtur eſſe difficultas: talis enim interrogatio judicis, & reſponſio rei inducit litis conteſtationem, ut dixi infra *q.* 45. *circa princ.* Si vero reus non eſt detentus, ſed proceditur contra eum abſentem, juxta formam juris communis in caſibus, in quibus eo jure permiſſum eſt contra abſentem procedi, vel ſtatutorum id permittentium, tunc ſiquidem ex parte rei ſunt propoſitæ exceptiones concernentes merita cauſæ, & reus eſt contumax, ſtatim in primo termino contumaciæ, dicitur ejus nomen receptum inter reos, quia ex diſpoſitione ſtatutorum contumax habetur pro confeſſo, & conſequenter etiam pro præſente: & ideo contumacia, quo ad hoc, ſuccedit loco veræ confeſſionis, & conteſtationis litis. Si verò opponuntur exceptiones dilatoriæ, ſive declinatoriæ, puta, concernentes incompetentiam judicis, vel inhabilitatem accuſatoris, vel hujuſmodi, tunc quando judex declarat ſuper ipſis exceptionibus, & illas expreſſe rejicit, vel eis non obſtantibus procedit ad ulteriora, dicitur nomen imputari receptum inter reos, & non ante. Et hæc eſt diſtinctio Bartol. *in d. l. is, qui reus, numero* 3. *ff. de publ. jud.* quam dicit eſſe communem Alexand. *in l. cum mulier, numero* 6. *ff. ſolut. matrimon.* Et dicit Angel. *de malef. in verbo, Et ad querelam, numer.* 61. quòd hæc opin. Bart. in practica obſervatur, quam refert Cardin. Alexand. *in d. cap. de accuſatione, colum.* 8. *circa med.* 2. *quæſt.* 8. & Hieron. in Apoſtill. ad Aug. *in loco præall.* dicit, quod eſt vera & communis.

Quartus eſt caſus, quando loquimur in accu- 14
ſato, qui tamen fuit de ipſo crimine abſolutus, hoc caſu ceſſat omnis difficultas; talis enim proculdubio poterit poſt abſolutionem etiam ipſummet accuſatorem ſuum accuſare. Et ita tenent omnes Doctores, ut dicit Marian. *in d. c.* 1. *num.* 8. *de mut. peti.* licet dicat, quod de jure Canonico, quo ad ipſum accuſatorem non tranſit ſine dubio.

Quintus eſt caſus, quando loquimur de crimino- 15
ſo jam condemnato, & tunc etiam eſt diſtinguendum. Nam aut condemnatio eſt talis, propter quam condemnatus non amittat famam, nec civitatem, neque libertatem & hoc caſu dicendum eſt, quod

quod pariter poteris accuſare, & ita concludunt Doctor. ut atteſtatur Marian. *in d. cap.* 1. *poſt n.* 81. Aut vero propter condemnationem amiſit famam, ſed non civitatem, nec libertatem, & tunc aliqui dicunt, quod poteſt accuſare ſuum accuſatorem, etiamſi ſuam injuriam non perſequatur. Extraneum vero non poteſt accuſare, niſi ſuam injuriam perſequatur. Et dicit Imol. *in l. is, qui reus, poſt n.* 13. *verſ. in ea, gl. ibi.* ei dicit, quod ita tenent communiter Doct. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Marian. *in d. cap.* 1. *nu.* 82. *de mut. pet.* Alii vero indiſtinctè tenent, quod criminoſus damnatus de crimine publico per ſententiam non poteſt accuſare, & hanc dicit eſſe communem opin. Bero. *in d. cap.* 1. *numer.* 25. *& ſeq. de accuſatio.* quæ etiam mihi magis placet, ex quo talis proculdubio efficitur infamis, ut dixi infra *q.* 72. *verſic. damnatus publicè:* meritò eſt ab accuſando repellendus, juxta ea, quæ dixi *ſupra verſic. ſecundus eſt caſus*, tamen intellige: ut procedat, niſi ſuam vel ſuorum injuriam perſequatur, nam eo caſu non eſt ab accuſatione repellendus. Adde, quod hæc concluſio locum habet etiam in criminibus exceptis, nam hujuſmodi infamis ex damnatione publici judicii, neque etiam in illis admittitur ad accuſandum, ita tenet gloſſ. *en l. qui judicio publico, in verb. mortem, ff. de accuſat.* & eſt communis opin. ut dicit Berous *in d. cap.* 1. *nu.* 43. *de accuſatio.* Aut vero per talem condemnationem amiſit civitatem, vel libertatem: & tunc non poterit de novo accuſare, ſed bene poterit accuſationem jam inchoatam proſequi, non ſolum adverſus ſuum accuſatorem, ſed etiam adverſus extraneum, & ita communiter tenetur, ut ait Imol. *in d. l. is, qui reus, num.* 15. Hanc etiam opin. dicit eſſe communam Marian. *in d. cap.* 1. *num.* 83. *de metu pet.* Et hæc omnia bene nota, quia fortè non invenies alibi tam clare poſita.

16 (*l*) Quæro, nunquid excommunicatus poſſit accuſare? Reſpond. quod non: nam excommunicatus non poteſt ſtare in judicio, ut dixi ſupra *lib.* 2. §. *excommunicatus*, & eſt receptiſſima Doctorum ſententia, ut dicit Placa *libr.* 1. *delictorum, cap.* 44. *nu.* 10. Quæ quidem locum habet etiam in foro civili: nam (ut dixi in loco prææallegato) quamvis hoc, ut excommunicatus non poſſit ſtare in judicio, ſit introductum de jure canonico, tamen ſervandum eſt etiam in foro Cæſareo.

17 (*m*) Ulterius dixi, quod nonnulli repelluntur ab accuſando, quia lex de eis plene non confidit, prout eſt (*n*) inimicus. Scire tamen debes, quòd hoc non omnino abſolute procedit, ſed eſt diſtinguendum ſecundum qualitatem inimicitiæ. Non enim ex quolibet odio, quis eſt prohibendus, ne alium accuſet, ſecundum Vinc. *in capit. repellantur, de accuſatio.* quem ſequuntur communiter Doct. ut dicit Hieron. poſt Ang. *de malef. in verbo, Et ad querelam, poſt nu.* 37. alias pauci eſſent, qui poſſunt accuſare. Certum eſt enim, quod nullus amicus alium ſibi amicum accuſat, ſed ſemper accuſationem præcedere ſolet aliqua animorum offenſio. (*o*) Ceterum ſi eſſet inimicitia capitalis, utique talis inimicus eſſet ab accuſatione repellendus. Et ita communiter tenetur, & ſervatur, ut dicit Angel. *in loco praallegato, num.* 36. ubi etiam Hieron. in Apoſtil. dicit, quod ita tanent communiter Doctor. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Berous *in d. c.* 1. *nu.* 47. *& ſeq. de accuſation.* talis enim præſumitur potius accuſare ad privatam vindictam, quam zelo juſtitiæ, hoc tamen intelliga, niſi propriam injuriam perſequeretur, tunc enim nullo modo eſſet ab accuſatione repellendus. Quæ autem dicatur capitalis inimicitia,
18 vel non, relinquitur arbitrio judicis, ut dixi infra *quaſt.* 24. *verſ. item quaro.*

(*p*) Sed hic etiam quæro, nunquid pauper repellatur ab accuſando: ſolet enim lex de pauperibus non multum confidere? Reſpond. quod regulariter pauper repellitur ab accuſando, qui ſcilicet habeat 19
in bonis minus quam quinquaginta aureos, ut dicit 20
text. *in leg. nonnulli, ff. de accuſatio.* Benè verum eſt, quod ſi talis pauper eſt bonæ, & honeſtæ fidei, & vitæ; & non ſuſpectus propter paupertatem, non repellitur ab accuſando, ſecundum gloſſ. *in d. l. nonnulli, in gloſ. unica*, quam ſequuntur omnes, ut ait Berous *in d. cap.* 1. *poſt num.* 54. ſubdens, non eſſe ab ea conſulendo, aut judicando recedendum. Quis autem (*q*) dicatur pauper, dixi ſupra *libro* 2. §. *pauper.*

(*r*) Propter reverentiam dixi etiam aliquos repelli ab accuſando, puta, ſi laicus velit accuſare, ſeu denunciare criminaliter Clericum de aliquo crimine, non enim admittitur, niſi ſuam injuriam perſequatur. Et hæc eſt communis opin. ut dicit gloſſ. *in ſumma*, 2. *quæſt.* 7. *in gl. unica.* Et hòc omnes admittunt ſecundum Foller. *pract. crim. canon. fol.* 48. *numer.* 43. quæ etiam locum habet (ſecundum aliquos) in Clericis primæ tonſuræ, ut ſcilicet de jure, neque ipſi à laicis accuſari poſſint, licet hoc privilegium, quo ad ipſos, in deſuetudinem abierit, ut atteſtatur Pract. Caſoni, *fol.* 59. *numer.* 5. Ratio autem hujus concluſionis eſt malevolentia laicorum verſus Clericos, propter quam laici præſumerentur potius moveri odio, quam zelo juſtitiæ, ſi Clericos accuſarent. Adde, quod neque etiam admittitur laicus ad proponendum crimen civiliter contra Clericum. Et eſt communis regula, ut ait Fel. *in c. ex parte*, 6. *& ſequent. de teſtib.* Scias tamen, quod quando in accuſando verſatur crimen, ſive jus publicum, puta, dilapidationis bonorum Eccleſiæ, tunc quilibet laicus etiam extraneus admittitur ad accuſandum Clericum, & ita tenent communiter Doctores, ut ait Ferret. *conſil.* 183. *nu.* 3. Præterea ſcias, quod quilibet laicus etiam extraneus poteſt accuſare Clericum, proſequendo ſuam, vel ſuorum injuriam corporalem, etiam criminaliter, & ita tenent omnes Doctores ubique, ut atteſtatur Ferret. *in d. conſ.* 183. *poſt num.* 4. *verſ. Quinto corroborantur.* 21

Sed nunquid poteſt patronus laicus accuſare Clericum inſtitutum in Eccleſia, in qua eſt patronus? Reſpond. gloſſ. *in d. cap. ex parte, in verb. Tacite, in fin.* tenuit, quod ſic, ſed certè communiter tenetur oppoſitum, ut atteſtatur Aret. *in c. cum dilecti, poſt num.* 10. *de accuſ.* Bene verum eſt, quod in libro meo illa gloſ. dicit totum contrarium ejus, ad quod allegatur, videtur enim tenere quod non poteſt accuſare, ſed admittatur ad denunciandum, Vide, quæ dixi ſupra *quaſt.* 7. *verſ. quæro etiam.* 22

Sed quæro, nunquid vaſallus poſſit accuſare dominum de delicto? Reſpond. quòd licet inter Doctores ſit controverſia, an poſſit illum criminaliter accuſare, tamen quòd poſſit civiliter, hoc ab omnibus communiter recipitur, ut ait Gratus *conſ.* 1. *nu.* 60. *lib.* 1. Vide, quæ dixi inf. *lib.* 7. §. *Actio.* 23

(*ſ*) Item quæro, nunquid poſſit quis nomine alieno accuſare? Reſpond. quod regulariter non poteſt. Hinc infertur, quod ſyndicus Univerſitatis non poteſt, aliquem accuſare nomine ſyndicatorio, ſed opus eſt, quod accuſet ſuo nomine, ad utilitatem tamen ipſius Univerſitatis. Et hæc eſt communis opin. Legiſtarum, ut atteſtantur Scribentes *in capit. dilectus, il.* 2. *de ſimon. & in ſpecie* Joan. Andr. *ſuper Gl. pen.* & Anch. & Henr. Boic. & Anan. *num.* 16. quos referunt Auguſt. & Hieron. poſt Ang. *de malef. in d. verbo, Et ad querelam, poſt* 24
n. 20. Sic etiam poteſt tutor nomine ſuo accuſare ad 25

utilitatem pupilli, ſed te ctur proprio ſe inſcribe-
re, ſecundum communem opinionem, ut dicit A-
nan. *in cap. 2. num. 20. de calumn.* Villalpand. *ſu-
per l. 22. cap. 29. num. 3. in fine.* Sed certè Bald.
in l. 1. num. 35. C. de accuſat. tenuit indiſtinctè,
quòd ſyndicus Univerſitatis poſſit in judicio capita-
li comparere pro ipſa Univerſitate, tam accuſando,
(*t*) quam defendendo, & ſubdit, quod ita tenent
omnes Doctores; quæ opin. mihi magis placet,
& ita etiam videtur conſuetudo illam approbare.
Poſſet autem contraria opinio procedere, loquen-
do ſecundum diſpoſitionem juris communis, ſe-
cundum quam accuſans ſubjicitur pœnæ talionis.
Sed poſtquam hodie ſublata eſt illa pœna talionis,
non video, cur Univerſitas non poſſit accuſare per
ſyndicum, vel procuratorem, ſicut quilibet alius,
juxta ea, quæ dixi infra *quæſt. 32. verſic. quæro num-
quid.* Et idem dico in tutore.

25 Quæro, (*u*) an compater, vel filius ſpiritualis,
quem vulgo (*x*) filiaſtrum appellamus, admittatur
ad accuſandum pro injuria, vel offenſa facta ejus
compatri, vel patri ſpirituali? Reſpond. quòd ſic.
Ita tenet Bald. *in l. 1. num. 56. C. qui accuſar. non
poſſ.* licet dicat ſe neſcire, quod de hoc reperiatur
lex, neque decretalis. Major enim eſt cognatio
ſpiritualis, quam carnalis. Et (ni fallor) Placa *lib.
1. delictorum, cap. 40. num. 11. in fi.* dicit, quòd
nemo unquam Doctorum refragatus eſt.

26 Quæro, an filii illegitimi admittantur ad accu-
ſandum de morte eorum patris? Reſpond. ſi quidem
ſunt naturales, ſc. nati ex ſoluto, & ſoluta, non
modo admittuntur ad accuſandum, ſed etiam præ-
feruntur cæteris conſanguineis, ita tenet Bald. *in
d. l. 1. num. 50. C. qui accuſ. non poſſ.* Et eſt re-
ceptiſſima omnium ſententia, ut dicit Placa *lib. 1.
delict. cap. 41. num. 5.* (*y*) Si vero ſunt ſpurii,
27 adulterini, vel inceſtuoſi, non admittuntur, & eſt
communis opin. ut dicit Felin. *in c. nonnulli, §. ſunt
& alii, num. 58. de reſcript.* & Villalpand. *in l. 22.
§. 42. num. 7.* prout illos refert Placa *in d. c. 41. nu.
26. in fin. & ſeq.* Tales enim filii, ut à lege repro-
bati, pro filiis non habentur, cum certum patrem
non agnoſcant: Et ideo ubi certum patrem agnoſ-
cerent, fortè non eſſent ab accuſatione repellendi.
Et ita concludunt communiter Doctores, ut atteſta-
tur Petrus Bellus *de re milit. fol. 139. nu. 64.*

28 Sed an tales filii ſpurii poterunt accuſare de mor-
te eorum matrum? Reſpond. quòd ſic: Et eſt
omnium receptiſſima ſententia, ut dicit Placa *in d.
c. 41. nu. 29.* certa eſt enim mater, & quo ad ipſam
lex eos pro filiis accipit, ut dixi ſupra *lib. 2. §. Fi-
lius*, quòd tamen intelligendum eſt, ut procedat,
modo tales ſpurii non ſint nati ex damnato coitu,
& à lege punibili. Vide, quæ dixi infra *q. 59.
verſ. Scias autem.*

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XIV.

1 N*Unc videamus.*] Plenè Farin. *de accuſat. qu. 12.
vol. 1.* ubi etiam enumerat caſus plures, in quibus
quis ab accuſando repellitur. Ros.

2 *Nunc videamus.*] Adde, quod in primis, & ante om-
nia diſcutiendum eſt de legitimatione perſonarum tam
accuſatoris, quam accuſati; ſive velit accuſare nomi-
ne proprio, ſive alieno, niſi in exceptione excommu-
nicationis, quæ licet ſit dilatoria, tamen de ea etiam
poſt litem conteſtatam proponi, & cognoſci poteſt
propter periculum animæ: & in exceptione dilatoria,
quæ reddit judicium retro nullum ipſo jure, ut eſt ex-
ceptio falſi procuratoris, Bero, *in c. 1. nu. 5. cum ſeq. de
accuſ.* Baiard.

(*b*) *In ſuis rubricis.*] Et vide præcipue per Boni-
fac. de Vitalin. *tit. qui accuſ. non poſſ.* qui *in fin.* duas
ponit fallentias & quoniam ſecunda eſt de criminibus
exceptis, ideo etiam ibid. Vide quæ ſint crimina ex-
cepta. Giach.

(*c*) *In primis igitur.*] Adde, quod ſi ſtatutum di- 3
cat, quod quilibet poſſit accuſari de tali crimine, re-
ſtringitur ad habilem Paul. de Caſtr. *in l. 2. §. Prætor,
nu. 5. ff. qui ſatiſd. cogan.*

Adde, quod conſanguineus poteſt accuſare, quando 4
ſuorum proſequitur injuriam criminaliter, non autem
civiliter, Foller. *in pract. crim. in verſic. Audiuntur ex-
ceptiones, num. 55.*

Item adde, quod quando quis ſuam propriam inju- 5
riam proſequitur, poteſt accuſare de quacunque injuria,
ſed proſequendo offenſam ſuorum accuſat, cum mor-
tem duntaxat propinquorum vindicat, *d. l. iteratum, ff.
de accuſat. in prin.* & ita tenet Decian. *in tract. crim.
tom. 1. lib. 3. c. 5. num. 6.*

Item adde, quod ſi pater querelavit de injuria filii, 6
ubi filius repelleretur, repellitur etiam pater, ſi autem
ex forma querelæ apparet eum accuſaſſe de injuria fa-
cta ſibi patri, per perſonam filii, tunc non repellere-
tur, Fol. *in pract. crim. verſic. bannientur, num. 58.*

Item adde, quod pater poteſt proſequi mortem ſui 7
filii naturalis, id eſt ex concubina retenta in domo,
ſecus in vulgo quæſitis, Bald. *in l. 1. num. 133. C. qui
accuſ. non poſſ.* & Dec. *in tract. crim. tom. 1. lib. 3.
cap. 5. num. 12.*

Item adde, quod ſocius poterit accuſare de morte † 8
ſocii in mercatura, vel in aliquo artificio, Maluct. *in
pract. crimin. titul. de expenſ. intereſſ. & damn. fol. 107.
colum. 2. verſic. Item per homicidium.*

Item adde, quod remittitur arbitrio judicis, quæ di-
catur perſona conjuncta, ut accuſare poſſit, ſecundum 9
Menoch. *de arbitr. caſ. 146. num. 8.*

Item adde, quod appellatione ſuorum continetur a-
micus, † ſingulari amicitia conjunctus, ut tenuit Bal. 10
in l. 1. num. 33. C. qui accuſ. licet fateatur hoc non ex
proprietate ſermonis, ſed fictè, & quod amicus accu-
ſare poſſit, tenet Decian. *in tractat. crimin. tomo 1. li- 11
bro 3. cap. 5. num. 13. cum ſeq.* quod forſan intelligen-
dum eſt, quando non extant conſanguinei.

Sed vide Plac. *epito. delict. lib. 1. cap. 43.* 12

Item adde, quod qui ſuorum injuriam proſequitur,
non poteſt agere ad pœnam conventionalem, Jaſ. *in l. ſi
ita ſtipulatus, §. Gryſonus, ff. de verb. oblig.* Gram. *conſ.
12. nu. 27.* & Menoch. *de arbitr. caſ. 262. nu. 4.*

Item adde, quod nunquam poſſunt conjuncti accuſa- 13
re, niſi prius videatur, an principalis offenſus velit ac-
cuſare, *l. Senoint, ſecundum unum intellectum*, & ibi
Bal. *in princ. C. de his qui accuſ. non poſſ.* & inter 14
conjunctos eſt ordo prælationis ex gradu, caritate, di-
gnitate, ætate, & ſexu, Bal. *in l. prim. C. eod. tit.* Et
qui ſint præferendi, quando plures concurrunt, vide 15
omnino Gomez. *de delict. c. 1. num. 35. verſic. ſi vero
plures, & ibi numero ſequenti* habetur, quomodo, & 16
intra quantum tempus, ſi accuſator moriatur, vel alias
impeditus, alius admittatur. Baiar.

(*d*) *Ut mulier.*] Quid de uxore, an poſſit nomine
ſuo accuſare occiſorem mariti ſui, vide per Boer. *deciſ.
233.* ubi decidit poſſe. Giach.

(*e*) *Aut frater verſus fratrem.*] De fratre & ſorore
vide *l. ſi magnam, & l. ſi ſororem, C. qui accuſare non
poſſunt, juncta l. Levia, ff. de accuſ. cum his quæ ſcri-
bit.* Natt. *conſilio 466. num. 11.* Ros.

(*f*) *Volo etiam.*] Ad hæc vide Far. ubi ſupra, *nu. 57.* 17
Ros.

(*g*) *Tu vero dic.*] Appellatione ſuorum qui veniant,
vide Jaſ. *in §. æque nu. 43. Inſtit. de act.* Cravet. *conſil.
22.* & in hoc propoſito proſequendi injuriam, *conſil. 119.
per totum.* Droo.

Tu vero dic.] Idem Far. *tit. 58.* Ros.

(*h*) *Dixi in primis.*] Far. *d. loco nu. 12.* Ros. 18

Dixi in primis.] Adde videndum D. Farin. *in d. q. 12.
num. 12.* ubi concludit, Clericum non poſſe accuſare niſi
proſequendo ſuam propriam offenſam, vel Eccleſiæ, ubi
tamen pœna ſanguinis non veniret imponenda.

Item adde, quod Clericus per viam exceptionis cri- 19
men opponere poteſt, etiamſi pro eo pœna ſanguinis ve-
niret imponenda, ut tenent omnes *in c. ſuper his, de accu-
ſat.*

Item adde, quod Clericus accuſare poteſt, ſi civiliter a-
geretur, quia ceſſat ratio pœnæ ſanguinis, nam poteſt
intereſſe ſuum proſequi civiliter, quo caſu licet videre-
tur judici imponere pœnam ſanguinis, tamen nihil im-
putandum eſſet de Clerico accuſanti, *c. 2. de homicid.* Et ad
ſupradicta vide Dec. *in tract. crim. tom. 1. cap. 10. lib. 3.*

Item

Digitized by Google

20 Item adde, † quod Clericus regulatiter Clericum accuſare poteſt, *c. ex parto*, *c. licet*, *&c. veniens*, *de accuſat*, & late per Dec. *in* d. *tract. crim. c.* 10. *nu.* 17. *cum ſequen. lib.* 3. ubi ponit duas limitationet. Baiaro.

21 (r) *Bene verum eſt.*] Adde, † quod idem eſt, etiam ſi poſtea pœna ſanguinis eſſet commiſſa, & ſciviſſet pro certo Clericus, eam pœnam imponi debere, & accuſatum eſſe mnritutum, quia nullam irregularitatem incurrit ſtante d. proteſtatione, Folle. *in pra. crim. canon. c.* 4. *nu.* 18. *fol.* 47. Baiar.

(k) *Sed quid ſi clericus.*] Ibi affirmat, quod Clericus efficitur irregularis, ſi patiatur quis ex accuſatione ſua pœnam ſanguinit; De qua tamen materia vida latius per Fel. *in c.* 1. *de offic. deleg.* & ibi Doct. omnes. Daoo.

Sed quid ſi clericus.] Vi. omninn tex. qui tollit omne dubium *in c.* 2. *de homicid. in* 6. Giach.

22 (l) *Sed hodie.*] Adde, quod ſecus eſſet in militibus etiam noſtri temporis, qui eſſent in caſtris, quia in eis militat eadem ratio, ne deſerant militarem diſciplinam; ita tradit Decian. *in tract. crim. tom.* 2. *lib.* 3. *c.* 16. *n.* 7. in quo capitulo latè, quando milites accuſare poſſint. Baiar.

(m) *In ſervo.*] Far. *nu.* 60. Ros.

(n) *Sed quid in filio fam. liat.*] Adde videndum Decian. *in tract. crim. tom.* 1. *libr.* 3. *cap.* 9. ubi late, quando filiusſamilias poſſit accuſare, vel non, & quando patris conſenſus requiratur; vide etiam Farin. *quæſt.* 12. *num.* 10. ubi una cum D. Claro atteſtatur, ſe nunquam vidiſſe in practica dubitari in cauſis criminalibus, an filiusſamilias, ſive agendo, ſive defendendo poſſit ſtare in
23 Judicio ſine conſenſu patris; ſed quod ſemper vidit ſine dicto conſenſu procedi, ſive de publico, ſive de privato crimine ageretur prout ego quoque vidi practicari. Baiar.

24 (o) *Conſenſu patris.*] Far. ubi ſupra, *nu.* 10. Ros.

(p) *Ego certe nunquam vidi in practica dubitari.*] Adde, quod in ſtatu Eccleſiaſtico fuit expreſſe proviſum per Conſtit. Marc. *cap.* 17. *lib.* 4. quod filiusſam. poſſit accuſare, denunciara, & ſe defendere ſine conſenſu patris, ſine curatoris auctoritate, ſi multum urgentia præcedant indicia contra ipſum, & quod habeat legitimam perſonam ſtandi in judicio, in criminalibus, tam in primis cauſis, quam in cauſis appellationum, & in Regn. Neapol. fuit proviſum *per ritum* 201. *&* 191. Carav. quod filiusſam non admittatur ad denunciandum, niſi ſe obliget ad certam pœnam de probando ipſam denunciationem, & non concordando cum denunciato ſine licentia Curiæ, cui obligationi partes conſentiant, vel niſi conſtet Curiæ, quod habeat de aliis bonis, de quibus poſſit ſolvi dicta pœna; quæ pœna per deſuetudinem jam receſſit ab aula, ut ait Gramma, *deciſio.* 39. *in fine.* Baiar.

(q) *Dicebam etiam.*] Far. *nu.* 15. Ros.

(r) *Sed quid in majore.*] Far. *d. loco.* Ros.

Sed quid in majore 14.] Adde, quod in hac quæſtio-
25 ne quatuor ſunt opiniones; & iſta eſt magis communis, quod major 20. annis indiſtincte in omnibus criminibus etiam quod ſuam, vel ſuorum injuriam non proſequatur, accuſare poſſit: Si vero ſit minor xx. annis; ſiva pubes, ſive impubes in criminibus exceptis accuſare poteſt, cum auctoritate tamen tutoris, vel curatoris; ſi vero non agitur de criminibus exceptis, minor 20. annis ab accuſando repellitur, niſi ſuam, vel ſuorum injuriam proſequatur, ſed cum curatoris auctoritate, ſi adultus ſit; vel ſi infans, tutor ejus nomine accuſabit, & non alius; ita Ferro. *in cap.* 1. *nu.* 50. *de accuſat.* & D. Farin. *in quæſt.* 12. *num.* 15. & nunquam vidi hanc conſuetudinem, de qua D. Clarus hic atteſtatur, quod ſcilicet indiſtincte admittatur minor ad accuſandum, dummodo ætatem 14. annorum exceſſerit;
26 quem ſequitur D. Farinac. ubi ſupra, dicens, quod ipſe etiam ita indiſtincte vidit ſervari in urbe: ſed ego inveni in multis locis ſtatuta ita diſponentia, & præſertim in ſtatu Eccleſiaſtico adeſt Conſtit. Marchiæ *in libro* 4. *cap.* 17. qua proviſum fuit, ut minoris 14. annis in cauſis criminalibus habeant legitimam perſonam ſtandi in Judicio, tam in primis cauſis, quam appellationis, quæ Conſtitut. per Bullam Pauli III. de qua in princ. ipſarum Conſtitutionum, ſervatur etiam in Urbe, & in toto ſtatu Eccleſiaſtico, & ſi eam D. Farinac. vidiſſet, utique de ea mentionem feciſſet, & de dicta conſuetudine atteſtatus non fuiſſet.

3 Item adde, quod minor non poteſt accuſare de adulterio, quia hoc ſpecialiter, & nominatim cautum eſt, *l. ſi maritus*, §. *lex Julia*, *de adult.* & eſt ratio, ne juvenis ætatis calore matrimonia infeſtet, ita etiam tradit Dec. *in tract. crim. tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 12. *num.* 24. In quo capitulo late habetur de his, qui ratione ætatis accuſare prohibentur. Baiar.

(ſ) *Præterea dixi.*] De muliere Farinac. ubi ſupra *num.* 16. Ros.

Præterea dixi.] Adde, quomodo, & quando mu- 27
lier admittatur ad accuſandum de injuria illata alicui de ſuis, per Carav. *rit.* 291, *num.* 8. & ibi habes practicam, & quomodo ſervatur in Regno Neapol. vide etiam Crav. *in conſi.* 220. *in* 1. *dubio*, & de uxore late habetur per Far. *in q.* 13. *nu.* 14. *cum ſeq.* ubi etiam de ſponſa per verba de præſenti.

Item adde, quod mulier in aliis novem caſibus accuſare poteſt. Primo in crimine læſæ majeſtatis. Secundo in crimine de annona. Tertio de ſuſpecto tutore. Quarto de falſo teſtamento. Quinto de crimine hæreſis. Sexto de crimine ſacrilegii. Septimo de crimine ſymoniæ. Octavo de dilapidatione bonorum Eccleſiæ. Nono de commatre, quæ poteſt accuſare occiſorem compatris, ita tradit Gigas *de crimin. læſæ Majeſt. libro* 2. *rubr. qui accuſare poſſint*, *quæſt.* 2. *per totam*; & quando ratione ſexus, quis prohibeatur accuſare, latiſſime per Decian. *in tract. crim. libro* 3. *capitulo* 7. *tom.* 1. & ſi uxor concurrat cum filiis ad 28
accuſandum de morte mariti, filii præferuntur. Franc. *in deciſ.* 382. *volum.* 2. & ibi etiam dicit, quod in illis caſibus in quibus mulieri permittitur accuſare, nunquam admittitur, niſi prius exploratum ſit, quod alii, quibus de jure communi competit, nolunt accuſare, vel ſint in mora accuſandi, ſed ibi *numero* 10. atteſtatur etiam, quod in Regno indiſtincte recipiuntur querelæ, ſive maſculorum, ſive fœminarum, & poſtea inſtantibus partibus, & eis auditis, rejiciuntur rejiciendi. Baiard.

(t) *Excludenda.*] Ad hoc faciunt deducta per Crav. *conſil.* 220. *in* 1. *dub.* Giach.

(u) *Quæro ergo.*] Hinc elice, quomodo repelles teſtes, contra quos opponis; licet hinc principaliter loquatur contra accuſatores. Adde infra *quæſt.* 21. *verſicul. Inimicitia*, *infr. hac eadem quæſt. ver. ſed hic incidenter*, *&* *quæſt. quinquageſimo tertio in princ.* Drouh.

Quæro ergo.] Criminoſus quando repellitur ab accuſando, tradit ibi Far. *mem. loco nu.* 17. Ros.

(x) *Nam in foro Eccleſiaſtico.*] Adde, † quod cri- 29
minoſus licet non admittatur ad accuſandum regulariter, tamen, ubi familiaris Epiſcopi reperitur criminoſus, in pœnam tolerantis talem in domo, poterit ipſum Epiſcopum accuſare, *c. nulli*, *de accuſat.* & Gomeſ. *in reg. cancell. de impetr. bon. vac. per obit. quæſt.* 7. *verſ. ſed etiam quæro.* Baiar.

(y) *Secundus eſt caſus.*] Adde, quod infamis infa- 30
mia juris in ſexdecim caſibus accuſare poteſt. Primus eſt, ſi ſuam, vel ſuorum injuriam proſequatur. Secundus in crimine læſæ majeſtatis. Tertius in crimine hæreſis. Quartus in crimine ſymoniæ. Quintus in crimine fraudatæ annonæ. Sextus *in l. Cornel. C. de falſ.* & in teſtamento falſo liberti, paterni, vel materni. Septimus in crim. ſuſpecti tutoris. Octavus in crim. fraudati cenſus, quod committit, qui furatur pecuniam ſibi commiſſam. Nonus in crimine perduellionis, quod eſt ſimile crimini læſæ majeſtatis. Decimus in crimine falſæ monetæ. Undecimus in crimine ſacrilegii. Duodecimus in maleficiis. Decimustertius in latronibus. Decimusquartus in eo, quod poteſt accuſare accuſatorem ſuum. Decimusquintus in eo, qui fuit per Epiſcopum toleratus, qui licet ſit infamis, tamen in odium ipſius Epiſcopi eum tolerantis poteſt ipſum accuſare. Decimusſextus in arenario, qui licet ſit infamis, tamen accuſat arenarium. Quos omnes caſus congeſſit Socin. 31
in cap. ſi legitimus, *num.* 17. *de accuſatio.* Et ad hanc quæſtionem quando infamis accuſare poſſit; & quæ dicatur infamia juris, & quæ infamia facti, & quæ dicatur infamia canonica latè per Betou. *in capite* 1. *nu.* 41. *cum. ſequent. de accuſat.* vide etiam Farinac. *in quæſt.* 12. *num.* 17. & Decian. *in tract. crim. tomo* 1. *libr.* 3. *cap.* 17. ubi latiſſime, & quomodo dicatur con- 32
ſtare de infamia facti, ad hoc, ut repellatur ab accuſando; Et ibi etiam habetur, quod Beroarii licet notati dicantur infamia ob utile exercitium, Bal. *in l. fin.* 33
quæſt. 8. *C. de ædilit. ed cl.* tamen non erit æquum, ut repellantur. Et Judæi ſunt infames infamia canonica, Bertaz. *in conſil.* 502. *numero undecimo*, & quando Ju- 34
dæi accuſare non poſſint, & hæretici, lata per Decian. ubi ſupra, *capite* 18. Baiaro.

(z) *Effectus*

(z) *Expreſſus eſt inſtantis.*] Adde, quod ſemper admittitur ſi ſe conſtituat in carcere cum accuſato. Ex quo tunc ceſſat omnis ſuſpicio, & præſumptio, ut infra ea *q. in tract. de inimico, & paupere.* Giach.

35 (a) *Tertius eſt caſus.*] Adde Novell. *in tract. de defenſa, verbo quæ perſonæ accuſ. non poſſ. num.* 23. Fran. Caſon. *in q. crim. verbo, qui accuſatores num.* 10. & Far. *ubi ſup. nu.* 23. Ros.

Tertius eſt caſus. Adde videndum eſſe Decian. *in tract. crim. tom. 3. libro 3. cap.* 24. ubi latiſſime, quando accuſatus poſſit accuſare, vel non, & accuſatore volente reus non admittitur ad reaccuſandum, & ju- 36 dex etiam invito accuſatore poteſt repellere accuſatum, Præpoſit. *in capit. neganda 3. quæſt.* 7. Et in Regno Neapol. adeſt regia *Pragm.* 1. *ſub titul. de accuſat.* qua cavetur, quod accuſatus, ejus uxor, liberi, parentes, aut fratres utrinque conjuncti inſimul habitantes de crimine aliquo privato, vel publico quantumcunque majori, prima accuſatione pendente, accuſare non poſſint accuſatorem, ejus conjugem, liberos, parentes, fratreſve utrinque conjunctos in eadem tamen habitatione manentes, ſi accuſatus fidejuſſionem præſtiterit de ſtando juri prima accuſatione finita, ſed ſi accuſatus, vel aliquis de prædictis poſt cœptam cauſam accuſationis offenſus fuerit, tunc poterit accuſare, ſi ſuam, vel ſuorum injuriam proſequi voluerit, & eodem tempore ſuper utraque accuſatione ſive querela procedi poterit. Bajard.

(b) *De p ri autem*) adde infra *qu.* 24. *verſ. Item quæro ad med.* Daog.

(c) *Proſequendo ſuam injuriam reaccuſare ſuum accuſatorem.*] Et an ambæ accuſationes eodem tempore ſimul tractari debeant, an vero prior producta, vi. per Hippol. Riminal. *conſilio* 114. Giach.

(d) *Poſtquam autem*) Adde, quod limitatur hoc decem modis, ut per Duen. *reg.* 29. Bajaro.

(e) *Accuſare.*] Limita hanc communem decem modis, ut per Maria. Sucin. *d. capitulo prima a nu.* 69. *uſque ad num.* 79. quem retulit Duen. qui regulam ponit *ſub reg.* 29. Giach.

37 (f) *Sed ſi facienda accuſatio.*] Inquiſitio † tamen ex officio tollit omnes difficultates etiam a Jure civili emanantes, *ſupra qu.* 12. *verſic. Item quæro, infra quæſt.* 15. *&* 16. *verſic. Quæro nunquid.* Daogh.

(g) *Quod licet ordo naturalis.*] Adde Rimin. jun. in *conſilia* 114. ubi tractat, an procedendum ſit eodem tempore ſuper utraque accuſatione, vel ſuper prima, & ea expedita, ſuper ſecunda. Bajaro.

(h) *Et querelavit officialem.*] Hæc eſt notabilis, & bona practica recuſandi, quam nota; ſimile legitur de Themiſtocle, & Rebulo *teſte App. Alexandro civil. Bell. lib.* 4. Rebulum ait, Navita quidam intra Navem ſuſcipiens quaſi in Siciliam deducturus, pecunias ab eo poſtulavit eundem indicare velle comminatus, niſi tradidiſſet. Ille Themiſtocles in morem, cum fugeret, effecit; Comminatus, & illum pariter accuſare velle, quod ob pecunias ſe intra navem recepiſſet: ob eam rem conterritus Navita, Rebulum ad Pompeium deduxit Hæc autem reaccuſatio, apud Rhetores appellatur Tranſlatio Cic. *ad Heren. lib.* 2. *verſic. Tranſlatio criminis.* Adde Boer. *in Addit. ad Dyn. in reg. in pari cauſa, littera C, ſub num. 6. de reg. jur. in ſexto,* & vide in hoc propoſito Boſſ. *titul. de confeſſ. ſub num.* 24. *text. in l. neganda, C. qui accuſ. non poſſ.* quem text. ad hoc citat Grav. *conſil.* 53. *nu.* 4. & vide text. *in l. qui cum major, §. idem puto, & ſi ab eo petito retorſit, ff. de bon. liber.* vide text. *in l. ita nobis pudor in fin. C. ad leg. Jul. de adult.* Daogh.

(i) *Sed hic incidenter.*] De inter reos recepto vide, *quæſt. 3. cap. 1. §. His itaque, verſic. Ex quibus verbis,* Boer. *in addit. ad Dyn. reg. in pari cauſa, lit. B, ſub num. 5. de reg. jur. in 6.* Droan.

Sed hic incidenter) Latè Vulpell. *conſil. 1. n. 1.* Ros.

(k) *Receptum reus.*) Adde, quod per iſtam rationem tenet Oſaſc. *deciſio* 140. *num.* 9. ſententiam in pœna pecuniaria ferri poſſe in perſonam procuratoris Domini litis effecti, mortuo reo, poſt litem conteſtatam, & delicto confeſſo, vel convicto, non autem in hæredem vocatum, & in illa q. dubitabili exiſtimavit opinionem hanc affirmativam crebtiorem eſſe, & ſecundum quam judicatum extitiſſe retulit. Hancque etiam ſententiam poſt Oſaſc. veriorem, & receptiorem eſſe, inquit Manſuet. ad Pract. Papien. *tit. inquiſitio,* poſt *gl. contra, & adverſus*, poſt medium Giach.

(l) *Quæro nunquid excommunicatus.*] Adde, † quod excommunicatus accuſare non poteſt, etiam quod ſuam, vel ſuorum injuriam proſequeretur, Feder. de Senis *in conſil.* 116. & Farin. *in quæſt.* 12. *n.* 31.

Item adde, quod iſta concluſio, ut excommunicato excommunicatione majori, non autem in excommunicato excommunicatione minori, ut per Plac. *in cap.* 44. *nec allegato, nu.* 18. quem ſequitur Far. ubi ſupra *nu.* 32.

Item adde, quod excommunicatus, nec etiam in criminibus exceptis accuſare poteſt, quia in illis militat etiam ratio participationis evitandæ, & in crimine hæreſis ita tenet Carrer. *de hær. numer.* 107. quem ſequitur Decian. *in tract. crim. tom. 1. libr. 3. cap.* 20. *num.* 6. & ibi *num. ſequenti* dicit, quod excommunicatus alium æque excommunicatum accuſare poteſt, tamen in fine videtur contrarium ſentire.

Item adde, quod exceptio excommunicationis coram judice ſeculari ſolum poteſt opponi, non autem 38 probari, etiam per inſtrumenta, ſecundum Bald. *in l. quoties, in fin. C. de jud.* Et etiam, quod non exciperetur, non eſt admittendus, quia judex ex officio debet eum repellere *c. exceptionem, in fine, de except.* Imo. & Soc. *in c. nulli, in fin. de accu.* etiam reo invitu, Præpoſ. *in c. alieni, 2. qu.* 7. Baiaa.

(m) *Ulterius dixi.*) Adde, † quod de jure civili ini- 39 micus non eſt prohibitus accuſare. Bar. *in l. qui accuſare, ff. de accuſat.* Sed eſt prohibitus accuſare de jure canonico, & quomodo procedat, vide Soc. *in d. cap. repellantur per totum*, ubi plene. Et in omnibus caſibus inimicus poterit accuſare, & debet admitti, ſi cum accuſato in carceribus ſe conſtituat. Marſil. *in pract. crim. §. diligenter num.* 208. Sed de iſta quæſtione, quod inimicus accuſare non poſſit, latiſſime habetur per Decian. *in tractat. crim. tom. 1. lib. 3. cap.* 25. ubi multum diffuſe habetur de cauſis inimicitiæ. Baiaa.

(n) *Inimicus.*) Hic adverte, quod in illis caſibus, in quibus inimicus † ab accuſando repellitur, quod in 40 eiſdem accuſando admittitur, quando ſe conſtituit in carcere cum accuſato; quia tunc indubitanter ceſſat omnis ſuſpicio, & omnis præſumptio, quæ ei poſſet objici, & apponi, tollitur. Ita late vi. per Marſ. *in pract. crim. §. diligenter, poſt nu.* 208. Giach.

(o) *Ceterum ſi eſſet.*) Novell. *in tract. ad defenſam, verbo, quæ perſonæ accuſ. non poſſ. tit.* 13. Ros.

(p) *Sed hic etiam quæro. nunquid pauper.*) Adde, 41 ut ſupra notavi, quod admittitur, quando ſe conſtituit in carcere cum accuſato, quia tunc indubitanter ceſſat ſuſpicio. Giach.

Sed hic etiam quæro.) Farin. ubi ſupra *nu.* 46. *& ſeq. & nu.* 50. Ros.

Sed hic etiam quæro, nunquid pauper.) Adde videndum Menoc. *de arbit. jud. caſ.* 65. ubi habetur, quis dicatur pauper.

Item adde, quod ſi pauper, & ſuſpectus accuſans ſe ſubſcriberet ad pœnam talionis, & carceri ſe manciparet, eſſet admittendus, ut per Marſ. *in pract. crim. §. diligenter, num.* 205. ſed validiſſime contrarium tenuit Dec. *in tract. crim. tom. 1. lib. 3. cap. 17. in 10. limitatione.*

Item adde, quod poteſt accuſare, ſi ſuam, vel ſuorum injuriam proſequatur, Anch. *conſil.* 416. *col.* 2. & Dec. *in tract. crim. tom. 1. lib. 3. cap. 22. nu.* 21. Batar.

(q) *Dicatur pauper.*) Adde Bal. *in l. illicitas, §. praſes, ff. de offic. præſid.* Paupertatis autem incommoda vide per Bal. & Doct. *in l. ſi quis ad declinandam, C. de epiſc. & cleric.* Bar. *in l. ſi vero, §. qui pro rei qualitate ff. qui ſatiſd. cog.* Gitor.

(r) *Propter reverentiam.*) Farin. *ſup. nu.* 13. Ros.

Propter reverentiam.) Adde † videndum Decian. *in* 41 *tract. crim. tom. 1. lib. 3. cap. 10. num. 6. cum ſeq.* ubi habetur multiplex ratio hujus concluſionis; & quod laicus poteſt accuſare Clericum in crimine hæreſis, ſymoniæ, læſæ majeſtat. aſſaſſinii, & in aliis caſibus; ut ibi per eum, & quod talis prohibitio non procedit, ſi ante litis conteſtationem non apponatur, & ad prædicta vide etiam Far. *q.* 12. *nu.* 13.

Item adde, † an, & quando pater poſſit accuſare 42 filium, & filius patrem, mater filium, & filius matrem, frater ſororem, & ſoror fratrem, & affinis affinem, per *Soc. in cap. accuſaſti, num. 11. cum ſeq. de accuſat.* ubi latè, & Gabriel. *conſ. 74. num. 4. vol.* 1. & Dec. *in tract. crim. tom. 1. lib. 3. cap.* 14. ubi late, qui propter reverentiam accuſare prohibeantur. Baiaa.

(ſ) *Item quæro.*) De ſyndico Univerſitatis Foll. in verbo audiantur excuſationes, *n.* 25. & Joan. Fichar. *in*

commun.

commun. verſic. univerſitas, Novell. *in d. tract. ad deſenſam verbo, quæ perſona*, *nu.* 27. Far. *q.* 99. *nu.* 6. *vol.* 4. Ros.

Item quæro nunquid poſſit.] Adde † videndum Farin.
43 *q.* 12. *nu.* 51. & Dec. *in tract crim. tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 36. in quibus locis latiſſimè, quando nomine alieno accuſare liceat. Baiar.

(*t*) *Quod ita tenent omnes Doctores.*] Adde, † quod
44 idem tenet Capic. *dec.* 5. etiam, quod non eſſet ſyndicus univerſalis, ſed ad unam cauſam tantum, & ſi dubitatur de mandato, quod debeat admitti, cum cautione de rato, & in Regno Neap. adeſt Conſti. Generalia jura, per quam Syndicus Univerſitatis, & procura-
45 tor mulieris conjugatæ poſſunt accuſare alieno nomine, & Afflict. *in d. conſt.* dicit requiri, quod ſyndicus habeat mandatum ſpeciale, non autem in univerſali. Immo videtur ſentire, quod etiam ſpecialis poſſit accuſare, & ſi dubitatur de mandato, tunc debent admitti cum cautione rati.

46 Item adde, quod Univerſitas poteſt agere pro injuria facta uni de Univerſitate; nam qui tangit membrum, corpus tangit: Oldr. *conſil.* 66. *incip. an ex delicto*, Foller. *in pract. crim. ver*. *audiemus exceptiones nu.* 70.

Item adde, † quod iſta regula, quod quis non poſſit
47 alieno nomine accuſare, fallit in Fiſco, Illuſtribus perſonis, mulieribus honeſtis: & minoribus; nam omnes iſtæ perſonæ per procuratorem, tutores, & curatores, accuſare poſſunt, ut habetur per Afflict *in conſt. beneficium*, *n.* 2. Gl. *in d. conſtit.* Generalia jura, & in mandato debent apponi omnes ſolemnitates, & requiſita, quæ debent apponi in accuſatione; alias mandatum eſſet inefficax, Roman. *conſ.* 40. Baiar.

(*u*) *Quæro an compater.*] Vel commater accuſare
48 poſſit occiſorem ſui compatris, ultra Bal. in tex. allegatum, vi. per Boer. *dec.* 233. *col.* 2. cum ibi allegatis. Giach.

Quæro an compater.] Adde, † quod etiam commater poteſt accuſare occiſores ſui compatris, ſecundum Boer. *deciſio* 233. & hanc partem pluribus proſequitur Tiraq. *de pœn. temperan. cauſ.* 21. *nu.* 11. Baiar.

(*x*) *Filiaſtrum.*] Item, quod filiotius, ſeu filiolus admittatur ad accuſandum pro injuria, vel offenſa facta parti ſpirituali, vi. etiam per Boer. *eadem deciſio.* 233. *in fin.* Giach.

(*y*) *Si vero ſunt ſpurii.*] Adde, quod filia ſacerdotis
49 poteſt accuſare de morte patris, ſecundum Ang. *in l.* 1. *ff. de accuſ.* & ibi Bart. Baiar.

QUÆSTIO XV.

Subjiciuntur nonnullæ quæſtiones ad accuſationem pertinentes.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Judex an poſſit ex officio repellere accuſatorem non idoneum.*
2 *Et quid ſi accuſatus contra eum aliquid opponere non poſſet.*
3 *Et quid ſi uterque ſit infamis.*
4 *Accuſare minus idoneo, ſi pars non opponat, an proceſſus valeat.*
5 *Judex an poſſit cogere partem offenſam ad accuſandum.*
6 *Quis in accuſando præferatur.*

Ex Additionibus.

1 *Accuſator inhabilis an poſſit ex officio à Judice repelli poſt lapſum termini ad propemodum declinatoriam.*
2 *Et quomodo ſit procedendum ſuper inhabilitate accuſatoris, & rei.*
3 *Accuſatoris inhabilitas an poſſit opponi poſt litem conteſtatam.*
4 *Accuſatio prohibita à ſtatuto reddit proceſſum nullum, & condemnationem invalidam.*
Judex non inquirit ad favorem ejus, qui per ſtatutum non auditur, num. eod.
5 *Judex an poſſit offenſo ſtatuere terminum ad accuſandum.*
6 *Pater quando præferatur matri, fratribus, & Nepotibus in accuſando mortem filii.*
Et ſi omnes concurrent, omnes admittentur, ibid.
Et ſi filius erat Monachus, an præferatur pater, vel Abbas, aut Prior.

Viſum eſt, quæ perſonæ accuſare poſſint, vel 1
non; reſtat vel pro complemento aliquas etiam quæſtiones in hoc propoſito ſubjiciamus. Quæro igitur in primis nunquid judex poſſit ex officio repellere accuſatorem non legitimum, etiamſi pars non opponat? Reſp. quod ſic, ne ſi legitimus non fuerit accuſator, fruſtra fatigetur accuſatus, ut dicit text. *in c.* 1. *de accuſ.* Et ita communiter dicitur, ut ait Old. *conſil.* 124. *num.* 1.

Et hoc quidem de plano procedit, quando accu-
ſator ex culpa, vel defectu ſuo repellitur ab accu- 2
ſando. Sed pone, quod accuſatus (jure in ſui odium ita diſponente) non poſſit opponere contra perſonam accuſatoris, puta, Epiſcopus contra familiarem ſuum, ut eſt text. *in c. nulli, de accuſat.* nunquid adhuc poterit judex ex officio ſuo illum repellere? Reſp. quod ſic, ita ſentit, loquendo per verbum fortè, Gl. *in d. c. nulli in Gl. fin.* cujus opin. communiter ab omnibus approbatur, ut dicit Corſ. *in repert.* Abb. *in verbo, Judex.* Poteſt enim judex in iis, quæ ſibi ut judici nota ſunt, procedere ex officio, & conſequenter proponere exceptiones, quas ipſi parti opponere non liceret.

Sed (*b*) quid ſi aliquis, qui non poteſt accuſare, 3
puta, infamis, vel excommunicatus, accuſat alium infamem, vel excommunicatum, & iſte excipiat contra accuſatorem, quod eſt infamis, nunquid erit hæc exceptio admittenda, an autem poterit accuſator dicere reo, quod cum ipſe ſit infamis, non debet poſſe talem exceptionem proponere juxta illud, quod vulgò dici ſolet: (*e*) *Nihil Judæus Judæo, Nihil Catilina Cethego.* Reſp. quod reus poteſt has exceptione repellere accuſatorem, non obſtante quod ipſe ſit infamis. ita dicit Bart. *in l. ſervos, ff. de accuſ.* cujus opin. communiter tenetur per Doctores, ut atteſtatur Hier. in Apoſt. ad Ang. *de maleſ. in verbo, Et ad querelam*, *poſt nu.* 69.

Sed (*d*) pone, quod aliqua perſona ex iis, quæ de 4
jure accuſare prohibentur, aliquem accuſaverit, & non fuerit contra eam oppoſitum, nunquid proceſſus factus ſuper hujuſmodi accuſatione ſuſtinebitur, an autem erit ipſo jure nullus? Reſpond. quod talis proceſſus factus parte non opponente valet. Ita tenet Bart. *In l.* 1. §. *accuſ. num.* 2. *ff. ad Turp.* & dicit Anan. in *d. c.* 1. *num.* 2. *de accuſ.* quod ita tenent communiter Doct. Hanc etiam atteſtatur eſſe commun. opin. Aret. in *d. c.* 1. *nu.* 21. *in fin.* quem refert Pract. Conradi. *fol.* 130. *num.* 14. Hieron. poſt Angel. *de maleſic. in verbo, Et ad querelam*, *poſt num.* 40. Sibi enim imputare debet accuſatus, qui exceptionem ſibi competentem non propoſuit. (*e*) Sed hoc raro contingit in practica, quia cum in quocunque crimine (ut ſæpè dixi) poſſit judex per inquiſitionem procedere, nunquam fere diſputatur, an (*f*) accuſator ſit idoneus, vel non.

Item (*g*) quæro, ſi alicui ſit illata injuria, vel 5
facta aliqua offenſio, & ipſe nolit de hoc querelare, ſive accuſare, nunquid judex poterit illum cogere ad accuſandum? Reſpond. quod non, ita tenet Gloſ. *in l. ſi quis homicidii in verbo, Coges, C. de accuſ.* quæ frequenti Doct. conſenſu probatur, ut ait Dida. *lib.* 1. *reſol. cap.* 11. *circa fin.* Et licet Bar. *in l. in eum n.* 1. *ff. de accuſ.* tenuerit, quod ſpecialiter in crimine homicidii hæres poſſit cogi à judice ad

ad porrigendum querelam, ſive accuſationem de homicidio commiſſo in perſonam ejus, cui ſucceſſit: tamen contra eum eſt communis opin. ut atteſtatur Saly. *in ea l. ſi quis homicidii*, *nu.* 10. Hieron. poſt Ang. *de malef. in d. verbo*, *& ad querelam*, *poſt nu.* 57. Bene verum eſt, quod Bal. *in d. l. ſi quis homicidii*, *nu.* 2. dicit contrarium communiter obſervari, ſcilicet quod judex poteſt cogere hæredes occiſi ad accuſandum de ejus morte, quem refert etiam Aug. poſt Ang. *in loco præallegato.* (*h*) Sed certè neque in hac provincia; neque ubi ego unquam vidi hoc obſervari. Bane cogitur offenſus narrare cum juramento judicialiter ſeriem rei, ſed poteſt ipſe dicere vel eum querela, prout ſibi magis placet. Et ita ſemper vidi practicari.

6 Succeſſive (*i*) quæro, ſi multi ſint, qui velint accuſare, ad quos etiam de jure ſpectet jus accuſandi, quis eorum ſit in accuſando præferendus? Reſpond. quod ille, qui perſequitur ſuam, vel ſuorum injuriam, proximior præfertur extraneo accuſare volenti. (*k*) Inter eos vero, qui perſequuntur ſuam, vel ſuorum injuriam, proximior præfertur. Si autem omnes ſint in pari gradu, omnes ſimul admittuntur, ita tenent communiter Doctor. teſte Ant. Gomeſ. *lib. delictorum*, *cap.* 1. *nu.* 35. Et quod proximiores defuncti ſint in ipſa accuſatione cæteris præferendi, dicit eſſe frequentiorem Doctorum ſententiam Placa *libr.* 1. *delictorum*, *cap.* 39. *num.* 4. Proximus autem eſt, quem nemo antecedit, ut dixi ſupra *lib.* 2. *§. Proximus.* Inter extraneos verò accuſare volentes, judex poteſt, & debet eligere magis idoneum, ut eſt tex. *in leg. ſi plures*, *ff. de accuſatione.*

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XV.

1 (*a*) V*iſum eſt, quæ perſonæ.*] Adde, † videndum Bero. *in c.* 1. *de accuſat. nu.* 2. ubi dicit hoc verum eſſe, etiam ſi pars ſit excluſa à proponendo declinatonam contra inhabilitatem perſonæ, per lapſum termini, ita etiam diſtinguendo, quod aut eſt talis exceptio declinatoria contra inhabilitatem perſonæ, quæ Judicem retro nullum non redderet, ut eſt exceptio, quod quid ſit miles, vel femina, vel ſimilis, & tunc ea non poteſt opponi poſt lapſum termini: aut eſt talis exceptio falſi procuratoris, vel quod ſit ſervus, furinſus, vel infans, & tunc per Judicem ex officio repelli poteſt; & Contra. *in pract. in tit. d. de accuſat. n.* 14. ita diſtinguit, quod ſi accuſator ſit omnino, & prorſus inhabilis, puta, Judæus, hæreticus, infamis, & ſimiles, qui repelluntur odio ipſius perſonæ, & iſtos etiam parte non opponente Judex ex officio repellere poteſt; ſecus, ſi non ſint omnino inhabiles, ut puta, quia poſſint expreſſe, vel tacite conſenſum partium habilitari, quia tales, parte non opponente, à Judice non poſſunt repelli. Baiard.

2 *Sed quæro, quid ſi aliquis.*] Adde, † quod facta oppoſitione, per reum contra perſonam accuſatoris, & replicatione, ad excludendam oppoſitionem, & perſonam rei, ſi exceptiones oppoſitæ perſonarum legitimitatem reſpicerent, & erant tales, quæ immediate excludebant litigantes à limine Judicii propter eorum inhabilitatem, & ſic erant declinatoriæ contra perſonas litigantium, tunc quærendum eſt prius de replicatione accuſatoris, quam rei; aut replicatio accuſatoris oppoſita contra exceptionem inhabilitatis perſonæ ſuæ, reſpiceret non inhabilitatem perſonæ, ſed merita cauſæ, tunc prius cognoſcendum eſſet de exceptione rei conventi, quam de replicatione accuſatoris, ita tradit Bero. *in c.* 1. *n.* 10. *de accuſ.* Baiar.

(*c*) *Nihil Judæus, Judæo.*] Repetitur hoc idem apud conſuetudinem Turon. *tit. de ſucceſſions de Fief*, *art*, 128. *verſic. ſi Fills*, *noble*, & alias dicimus, quod par in parem non habet Imperium, infra *q.* 18. *verſ. Quæro pone.* Capye. *deciſ.* 27. *ſub num.* 11. declarat, ut ibi, & de hac præmia vide apud Alc. *in tit. de verb. ſignif. libr.* 4. *in princ. ſub n.* 4. *ad Gloſſ. in l. quidam in verſic. poſtulabat*, *ff. ſi quis om. cav. poteſt.* Drogh.

3 (*d*) *Sed pone*, *quod aliqua perſona.*] Adde † quod exceptio iſta eſt dilatoria, & debet opponi ante litem conteſt. Bar. *in l. qui accuſare*, *in princip. ff. de accuſat.* ſed Conra. *in pract. tit. de accuſat.* dicit, quod ſi inhabilitas proveniat de jure civili, tunc de ea opponi debet ante litem conteſtatam, ſi vero proveniat de jure gentium, vel naturali, tunc poteſt etiam poſt litem conteſtatam opponi.

4 Item adde, † quod ſi ex forma ſtatuti quis non poſſit accuſari per aliquam perſonam, ſi fuerit accuſatus, & in contumaciam condemnatus non valebit proceſſus, & condemnatio, ſecundum Bal. *in conſ.* 426. *lib.* 5. Baiar.

(*e*) *Sed hoc raro.*] Adde, quod judex officio non poteſt inquirere ad favorem illius, cui à ſtatuto eſt denegata audientia propter odium, & pœnam, Bero. *in cap. nullis Epiſcoporum*, *n.* 5. *de accuſat.* Baiar.

(*f*) *Accuſator ſit idoneus*, *vel non.*] *Supr. quæſt.* 14. *verſ. Dixi quoque & verſic. ſciat tamen infra qu.* 16. *verſic. Quæro nunquid ad fin.* & in quantum dixit ſup. parte opponente; vide quam multa tribuantur parti opponenti, addit. ad Marſil. *rubr. de fidejuſſ.* 2. *nu.* 144. *cum ſeqq.* Drogh.

5 (*g*) *Item quæro ſi alicui.*] Adde, † quod nec judex ad inſtantiam inquiſiti poterit mandare offenſo, quod ſi intendit facere partem in judicio compareat infra certum terminum ad exponendam querelam: alias, eo elapſo, non audietur niſi præceſſerit diffamatio facta per offenſum quia licet taceat in querelando tamen ratione diffamationis poterit ſibi præfigi talis terminus, &, eo non veniente, decerni, quod alias audietur, Roma. *conſil.* 53. Cagn. *in l. diffamari*, *num.* 14. *verſ. quarta difficultas*, & Carav. *in rit*, 10. *n.* 7. ubi dicit, quod idem eſſet in eo, qui ſemel accuſavit, non autem in eo, qui non querelaſſet. Baiar.

(*h*) *Sed certe neque.*] Adde *totum titulum*, *C. ut nemo invitus ag. vel cauſ. cog.* Drogh.

(*i*) *Succeſſive quæro.*] Quis in accuſando præferatur, Far. *titul. de accuſ*, *q.* 13. *vol.* 1. *latiſſime.* Ros.

6 *Succeſſive quæro.*] Adde, † quod ſi pater, & mater concurrant in accuſando de morte filii, præfertur pater ratione patriæ poteſtatis; ſed ſi pater remiſerit, poterit mater accuſare, ſecundum Sal. *in l. uxor. C. qui accuſ. non poſſ.* & pater præfertur etiam in accuſando de morte filii, fratribus, & nepotibus in ipſo filio præmortuo, niſi pater colluderet cum occiſore, ſive componeret; & ſi omnes voluerint concurrere inſimul, omnes de æquitate admittuntur, Boer. *deciſio.* 120. ubi plene, & per Follet. *in pract. crim. in verſic. audiamur exceptiones*, *nu.* 41. *cum ſeq.* ubi etiam habetur, quod ſi filius alicujus factus Monachus occiſus fuerit, pater, & Abbas, ſive Prior admittuntur inſimul ad accuſandum, quilibet pro ſuo intereſſe, & remiſſio unius non nocet alteri, quominus agere poſſit, ut etiam per Boet. *deciſio.* 121. Baiar.

(*k*) *Inter eos vero.*] Adde, *ſup. q.* 13. *in prin.* Drog.

QUÆSTIO XVI.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Accuſari qui poſſint*, *vel non.*
2 *Et an accuſatus de uno delicto*, *poſſit de alio crimine accuſari.*
3 *Et an condemnatus*, *vel abſolutus de uno crimine poſſit de eodem crimine accuſari.*
4 *Et an bannitus pro uno delicto poſſit de alio accuſari.*
5 *Et an ille*, *qui poſt delictum pœnitentia ductus eſt*, *poſſit de eo delicto accuſari.*
6 *Officiales an poſſint durante officio accuſari.*
7 *Univerſitas*, *vel collegium an poſſint accuſari.*
8 *Et quomodo dicatur Univerſitas*, *vel collegium delinquere.*
9 *Et quomodo poſſit Univerſitas puniri.*

Ex Additionibus.

1 *Bannitus pro uno delicto*, *ſi de alio accuſetur*, *an poſſit citari*, *remiſſive.*
2 *Officialis an poſſit accuſari durante officio.* & n. 8.

3 *Et*

Digitized by Google

3 *Et ubi poſſet contra eum agi, non convenitur coram ſyndicatoribus.*

4 *Et pendente lite ſuſpenditur ab officio, & alius ſubrogatur.*

5 *Officiali accuſato quando ſit interdicenda adminiſtratio, remiſſivè.*

6 *Officialis, pendente contra eum inquiſitione, ab officio ſuſpenditur.*

7 *Officialis legitime privatus officio non poteſt amplius illud exercere, etiam ex Principis conceſſione.*

8 *Officiales violentas manus inferentes in ſubditos, aut eos alios injuriis afficientes, quibus pœnis plectantur, remiſ.*

9 *Officialis, durante officio, poteſt conveniri ex juſſu ſuperioris.*

10 *Officialium Regis, vel Baronum exceſſus à quibus Judicibus cognoſcantur in Regno Neap.*

11 *Officialem non defendentes ſubditi, quibus pœnis puniantur.*

12 *Et an teneantur ex ſola ſcientia delicti committendi in perſonam Officialis.*

13 *Univerſitas quando dicatur ratificando deliquiſſe, remiſ.*

14 *Et quæ ſint articulanda, & probanda, remiſſive, &* num. 17,

15 *Et quomodo poſſit Univerſitas delinquere, & puniri, remiſſivè.*

Et qualiter, ut ſinguli, remiſſivè.

16 *Et quando deliquit, communicato conſilio, habet recurſum contra homines de conſilio.*

18 *Et an teneatur Univerſitas non præcedente conſilii deliberatione.*

19 *Univerſitas an dicatur delinquere non communicato conſilio.*

20 *Univerſitas quomodo ſit citanda.*

21 *Univerſitas poteſt comparere per procuratorem in criminalibus.*

*21 *Communita faciens conſilium extra locum ſolitum an punitur.*

*22 *Congregata diſcedens à conſilio habetur pro contradicente.*

22 *Univerſitas condemnata pro delicto debet ſolvere pœnam pecuniariam.*

23 *Et innocentes non ſunt torquendi, nec pro pœna tenentur ad collectas.*

24 *Bononia propter rebellionem ſubverſa ex gratia fuit reædificata.*

25 *Brixiæ quoque ob rebellionem condemnatæ fuit remiſſa pœna.*

25 *Univerſitas etiamſi pœna pecuniaria pro delicto mulctetur, delinquentes tamen corporaliter puniri poterunt.*

1 SUcceſſive videamus, quæ perſonæ accuſari poſſint, vel non. Et in hoc pariter facienda concluſio, quod regulariter omnes de quibuſcunque delictis accuſari poſſunt.

2 Quæro, nunquid accuſatus de uno crimine, poſſit eodem tempore etiam de alio crimine accuſari? Reſp. quod ſic, non modo ab alio accuſatore, ſed etiam ab ipſomet, qui de primo crimine accuſaverit, modo in hac ſecunda accuſatione propriam, vel ſuorum injuriam perſequatur, & ita ſervatur de conſuetudine, ut dicit Ang. *in l. qui de crimine. poſt n. 5. verſ. deſcendo igitur, C. de accuſati.* Sed certè apud nos accuſatus de uno crimine poteſt à quibuſcunque criminibus accuſari. Et ita quotidie recipiuntur hujuſmodi querelæ, (*a*) cum enim (ut ſæpius dixi) in quocunque crimine procedatur ex officio, & ſic per inquiſitionem, non attenditur perſona, neque cauſa accuſatoris, ſed omnes querelæ ſolent admitti, & ſuper omnibus procedi. An autem omnes proceſſus eodem contextu expediendi, dixi ſupra *quæſt. 31. verſ. Item quæro.*

An (*b*) autem accuſatus de uno crimine poſſit de
eodem crimine iterum accuſari, dixi infra *quæſt. 57.* 3
per totum. Unum tamen perpetuo non obliviſcaris;
quod ſi reus accuſatus de aliquo crimine coram uno tribunali fuerit contumax, poteſt de eodem crimine ad inſtantiam accuſatoris coram alio tribunali accuſari, & banniri, ſi in eo pariter fuerit contumax. Ita dicit Bald. *in l. 1. nu. 5. C. ubi de crimine agi oporteat*; & eſt in viridi obſervantia, ut dicit Caravita *ſuper ritu 205. magnæ curiæ, num. 1.* neque tenetur ſecundus judex, neque ad inſtantiam partis, neque ad inſtantiam primi judicis, in cauſa ſuperſedere, vel cauſam ipſam illi primo Judici remittere. Ita dicit Bar. *in l. ſepulchri, n. 3. ff. de ſep. viol.* Et ita quotidie obſervatur, ut atteſtatur Caravita *in loco præalleg. n. 3.*

Sed (*d*) nunquid bannitus pro uno delicto poterit 4
de alio delicto accuſari, & banniri? Reſp. quod ſic,
ita dicit Spec. *in tit. de accuſ. §. Sequitur videre, nu. 23.* & dicit Nell. *de ban. in 1. par. 1. temp. qu. 3.* quod ita determinant communiter DD. quem refert Boſ. *in tit. de ban. mili. n. 9.* Dicit etiam Jo. And. *in addit. ad Spec. in loco præall.* quod ita videmus de facto ſervari. Ita etiam teneri, & ſervari atteſtatur Alb. *in rub. ff. de iis, qui not. infa. poſt n. 8. verſic.* & faciunt prædicta. Bene verum eſt, quod hoc caſu poteſt bannitus petere ſibi concedi ſalvum conductum ad hoc, ut poſſit non obſtante prima condemnatione comparere, & ſe defendere, qui non eſt illi denegandus, ut dixi infra *quæſt. 32. verſic. tu ſcis, quod bannitus.*

Item quæro, pone, quod aliquis poſt commiſſum 5
delictum, puta, homicidium, pœnitentia ductus fuerit,
& pœnitentiam pro delicto fecerit: nunquid talis pœnitens poterit deinde accuſari de ipſo delicto? Reſpond. quod ſic, & ita tenent communiter Doctor. ut dicit Aret. *in c. accuſari, nu. 5. de accuſ.* quem refert Villalob. *in ſua collecta communium opin. in litera A, poſt nu. 13.* nam in delictis pœnitentia non excuſat, ut dixi infra *quæſt. 6. verſ. fuit quandoque.* Quinimo neque etiam pœna impoſita in foro contentioſo, ut dixi infra *q. 57. verſ. ſed nunquid.*

Præterea (*e*) quæro, nunquid Officiales poſſint ac- 6
cuſari durante eorum officio? Reſpon. Aliqui dicunt
ſimpliciter, quod non, ſed quod debet expectari tempus ſyndicatus. Et ita obſervari ubique locorum atteſtatur Vitali. *de maleſ. in rub. qui accuſ. non poſſ. ult. verbis.* Tu verò dic, quod aut delictum, de quo Officialis accuſatur, eſt tale, pro quo à jure impoſita ſit pœna privationis officii, puta, quia forte aliquid dedit, ut haberet officium, vel quia commiſerit barattariam, vel hujuſmodi. Et tunc poteſt accuſari, & condemnari etiam durante officio: alias ſi eſſet expectandus finis officii, abſurdum eſſet dicere, quod lex imponeret pœnam, cui tempore condemnationis locus eſſe non poſſet: Aut verò pro delicto non imponitur pœna privationis officii: & tunc expectandum eſt tempus ſyndicatus, & ita de facto obſervatum fuiſſe in civitatibus Florentiæ, & Caſtelli, refert Amad. *de ſynd. num. 43.* in quodam Capitaneo, & collaterali, qui fuerunt durante eorum officio (*f*) de barattaria accuſati, & ab officio remoti, & ita etiam ego quandoque vidi ſervari. Et quod pro barattaria, & furtis poſſit Officialis, etiam durante officio accuſari, non expectato tempore ſyndicatus, dicit eſſe communem opin. Boſſ. *in tit. de offic. corrup. pecun. n. 34.*

Ulterius (*g*) quæro, nunquid Univerſitas, vel colle- 7
gium poſſit accuſari? Reſpond. quod poteſt accuſari,
& puniri criminaliter, & ita communiter tenetur, ut dicit Abb. *in l. ea quidem, poſt n. 15. C. de accuſ.* Et quod Univerſitas, collegium, ſive capitulum

poſſit conſentiendo, & etiam committendo, de-
linquere, & conſequenter puniri, dicit eſſe com-
munem opin. Abb. *in l. ſi quis in tantam, col.* 1.
verſ. Quidam dicunt, C. unde vi. Pariſ. *conſil.* 21. *n.*
30. *lib.* 4. (*h*) Sed hic adverte, quia ad hoc, ut
civitas, vel collegium dicatur delinquere, & poſ-
ſit pro tali delicto puniri, non ſufficit, quod totus
populus, vel omnes de collegio aliquid faciant,
8 ſed neceſſe eſt, (*i*) quod præceſſerit ad id conſilii
publici convocatio, ita dicit Bartol. *in l. aut facta,*
§. *fin. n.* 9. *ff. de pen.* Et eſt communis opin. ut di-
cit Abb. *in c. dilectus, il* 2. *num.* 13. *de ſim.* quem
refert ſumma Sylveſtrina *in verbo, Excommmuni-
catio.* 7. *in* 15. *excommunicatione in* 4. *dubio,* Totus
inter conſilia Ant. de Butr. *conſ. ult. n.* 3. Ana. *in
d. cap. dilectus, il* 2. *num.* 12. Collegium Florent.
inter conſilia Cur. Sen. *conſ.* 21. *nu.* 5. *in fin.* Jun.
conſ. 174. *num.* 36. *& conſ.* 185. *quod eſt conſ. ult. n.*
9. Fel. *in d. c. dilectus, il* 2. *n.* 12. prout illum re-
fert Blan. *in pract. crim. fol.* 26. *num.* 85. Pract. Car-
cer. *fol.* 490. *num.* 348. *& ſeq. in fin.* Boſſ. *in titul.
Banniri qui poſſint, n.* 1. & ita in facti contingentia
eleganter conſuluit Corn. *conſ.* 224. *lib.* 4. Sed ſi
omnes de collegio, vel univerſitate, non prævia
conſilii deliberatione, committerent aliquod delic-
tum, tunc non punitur ipſa univerſitas, ſive col-
legium, (*k*) ſed illi, qui deliquerunt tanquam ſin-
guli. Et ita ſervavit quidam prator Veronæ, qui
proceſſit contra conventum, & fratres ſancti Fran-
ciſci, ex eo quod interfeciſſent quendam Cremo-
nenſem, qui apud eos hoſpitatus fuerat, & fecit
ipſos omnes, qui erant ultra *num.* 50. ſuſpendi,
per eorum hortulanum, qui erat minus gravatus,
ut refert Marian. *in repet. d. c. qualiter & quando,
n.* 43. *de accuſatio.*

9 Sed quomodo punitur univerſitas pro delictis,
quæ ab ipſis de univerſitate, & totam univerſita-
tem repræſentantibus committuntur? Reſpond. Ali-
quando punitur in ademptione privilegiorum, &
jurium ſuorum, quandoque publicantur bona ip-
ſius univerſitatis: & quandoque etiam civitates (*m*)
ipſæ ſubjiciuntur aratro, ut de his omnibus potes
videre exempla apud Doctores *in locis præallegatis.*
Quandoque etiam punitur univerſitas, civiliter, ſci-
licet in publicatione alicujus rei, vel in pœna pe-
cuniaria, ſeu mulcta: & tunc ſciendum eſt, quod
ſi talis pœna pecuniaria non cadit in ſingulos de
univerſitate, ſicut in ipſam univerſitatem, puta,
quia publicatur res ex delicto, tunc ſi illa res eſt
univerſitatis, ipſa univerſitas punitur, & in hoc
conveniunt omnes, ut dicit Boer. *de ſeditioſis in* 7.
præſuppoſito, numer. 16. (*n*) Si verò pœna æquè
cadit in ſingulos: tunc aut collegium eſt parvum,
& non punitur totum collegium, ſed tantum de-
linquentes; aut eſt magnum, & punitur totum col-
legium, ſive univerſitas; ut dicit Bar. *in d. l. aut
facta,* §. *fi. poſt nu.* 7. *ff. de pœnis.* Et hæc eſt com-
munis opin. ut dicit Boer. *in d.* 7. *præſuppoſito, poſt
num.* 26. Scias tamen, quod in omnem caſum non
evadent pœnam rectores, & gubernatores civita-
tum, qui conſilium, & mandatum dederunt. Et ita
fuiſſe practicatum atteſtatur Ant. Gomeſ. *cap.* 1. *de-
lictorum nu.* 54. *in fin.* ubi dicit, quod quando ali-
quæ civitates illius regni fuerunt rebelles contra
Carolum Imperatorem, licet communi conſilio de-
liquiſſent, tamen fuerunt etiam punitæ perſonæ
particulares, & ſingulares, quæ verè, & realiter
commiſerunt delictum, & ſimiliter ipſi rectores, &
gubernatores culpabiles. Et ita etiam memini ego
obſervatum fuiſſe contra civitatem Gandenſem, &
ejus rectores.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XVI.

(*a*) *CUm enim, ut ſæpius.*) Adde ſupra *quæſt.* 14. *ver- 1
ſic. ſcias etiam, q.* 15. *verſic. Tertius eſt caſus,
& verſic. ſi. q.* 12. *verſic. Item quæro.* Drogh.
[*b*] *An autem accuſatus.*) Adde infra *q.* 39. *verſic.
Sed hic quæro.* Drogh.
(*c*) *Coram alio tribunali.*) Hoc nunquam vidi ſerva-
ri, ſed Judicem loci adiri, in quo moratur Reus, &
oſtenſo banno in publica, & authentica forma peti
Reum, & quo ibidem in banno, carcerari, & ita con-
cedi ſolet inter Principes confœderatos. Faciunt pro hac
materia, quæ dixi infra *q.* 38. *verſ. Tu ſcis, in prima opi-
nione, & verſi. Hoc tamen, ibi, Caveant erga, q.* 54.
verſi. ſed pone ad ſi q. 36. *verſi. Item quæro, & verſi. ſed
pone, cum verſi. ſeq.* vide hanc q. politam per Bal. *in l.
executorem, n.* 27. *C. de execut. rei judi.* Drogh.
(*d*) *Sed nunquid bannitur.*) Adde, † quomodo ſit ci-
tandos, ut per Fol. *in pract. crim. in ver. vel eos verſi. l.
cita. fue. n.* 32. & vide, quæ poſui *in q.* 32. *ad verſic.
tu ſcis, quod bannit.* Baiar.
(*e*) *Præterea quæro nunquid officiales.*) Adde Afflict. 2
in conſt. Regn. conſt. ſi tantum, ut magn. n. 79. ubi ponit
quinque fallentias, † Pariſ. *de ſynd. verſic. durante offi- 3
cio,* & Caravit. *rit.* 295. *n.* 3. & quando Judex poteſt
conveniri non conventus coram ſyndicatoribus qui ſo-
lum poſſunt ſyndicare officiales, quando ſunt expirata
officia, Ang. *in l. juvenis, C. ad l. Jul. repetund.* Pa-
riſ. *loca pract.* §. *officiales,* & tunc, durante lite, ſuſ-
penditur ab officio, Gram. *conſil.* 10. *num.* 2. Pariſ. *d.* 4
tract. verb. accuſatus, & alius ſubrogatur. Et quando
officiali accuſato ſit adminiſtratio interdicenda, vide
Fran. *dec ſu.* 8. & pendente inquiſitione contra officia- 5
lem, quod officialis ſuſpendatur ab officio *deciſio. Tho-
loſ.* 370. & ibi Aufr. *in addit.* & Franc. Mar. *quæſt.* 654.
& officialis ſemel legitime privatus non poteſt amplius
illud officium exercere Capic. *deciſio.* 131. *nu.* 17. quod 7
procedit; etiamſi ex Principis reſcripto id ſibi conce-
deretur, ut not. Franc. Marc. *deciſio.* 390. *n.* 2. & Ca-
pic. ubi ſupra: ſed de hac quæſtione an officialis duran-
te officio accuſari poſſit, vide omnino Jo. Ant. de Nigr.
in c. 132. *n.* 71. *de ſyndicatu,* ubi ponit decem limitatio- 8
nes, & quas pœnas incurrant officiales, qui violentas
manus in ſubditos ſuæ juriſdictionis imponunt, & aliis
injuriis afficiunt.
Item adde, quod officialis, durante officio, poteſt 9
conveniri ex mandato ſuperioris ita jubentis, quia Prin-
ceps, ſive ejus delegatus poteſt facere ſyndicari ſuos
officiales, quandocunque ſibi placeret, & ſic durante of-
ficio, Gram. *deciſio.* 40. *n.* 9.
Item adde, † quod in Regno Neap. de exceſſibus of- 10
ficialium, tam Regis, quam Baronum, qui in officio de-
linquunt, ſola Magna Curia Vicariæ cognoſcit *per ri-
tum* 49. ubi late Carav. & de hoc cognoſcere non poſ-
ſunt Barones; niſi ex privilegio eis conceſſum fuerit,
vel eiſdem legitima præſcriptione præcedente licitum
eſſet, alias crimine uſurpatæ Juriſdictionis tenecren-
tur, ut dicit expreſſe Regia pragm. Caroli Quinti, *in-
cipien. prohibemus,* Foller. *in fragm. poſt pract. crim.
de juriſd. jud. num.* 49. & Carav. *in d. ritu* 49. *n.* 11. &
ſola magna Curia Vicariæ cognoſcit de exceſſibus offi-
cialium, qui in officio delinquunt, tam active, quam
paſſive, Franch. *in dec.* 274. *vol.* 2. ſed non cognoſcit
de magiſtro actorum, de Beroariis, nunciis, caſtellanis,
& priſoneris Baronum, ut per Foll. *in pract. crim. in
verſic. audiantur ex uſatores, n.* 138. & de magiſtratu
actorum ita per ſacrum Conſilium deciſum fuit, ut at-
teſtatur Franch. *in dec.* 407. *vol.* 2. *& in deciſio.* 274. *n.*
8. dicit, quod d. ritus intelligitur, tam de officialibus
Baronum, quam Regiis, & ita ſervatur in practica.
Baiar.
(*f*) *De baratteria accuſati.*) Infr. *q.* 46. *verſ. Plerun-
que, q.* 50. *verſ. Scias etiam, q.* 73. *verſ. Item Judex:*
& an mediator ad faciendum à Judice pecunias recipi,
ut communiter fit, in iſtis baratariis, ſit teſtis idoneus,
vide Catal. *d. tract. ſyndicatus q.* 64. Drog.
(*g*) *Ulterius quæro, nunquid.*) Adde, quod quando 11
Cives vident offendi officialem, cui ſunt ſubditi ratio-
ne juriſdictionis, vel ei vim inferre, tenentur ipſum
defendere: alias ſunt in pœna, & delinquunt, & erit
delictum in omittendo, in quo ad hoc, ut committa-
tur, non eſt opus convocatione populi, vel congrega-
tione Conſilii, & deliberatione, ſed eo ipſo committitur,
Capi.

12 Capi. *deciſio.* 149. ubi habetur, quibus pœnis puniri de-
13 beant, & quod ex ſola ſcientia delicti, committendi
in perſonam Officialis tenentur: & quando univerſitas
dicatur deliquiſſe ratificando, vide *Pedem. dec.*138.*per
totum.* Et ibi habetur, quænam ſint articulanda, &
14 probanda, & quomodo univerſitates poſſint delinque-
re, & puniri, & etiam quomodo ut ſinguli, vide etiam
Gomeſ. *de delict. cap.* 1. *n.* 52. & 53. & Boet. *in tract.*
15 *de ſeditioſis, quæſt. ultima*, ubi plene, an univerſitas
poſſit delinquere tam in omittendo, quam in commit-
tendo, & Carter. *in pract. crim.* §. *homicidium ſub n.*348.
& 349. & quando ſit communicato conſilio, quod
16 tunc univerſitas poteſt habere recurſum contra illos *de
conſilio nu.* 351. *cum ſeq.* & de hac materia etiam latiſ-
ſime habetur per Maſcard. *de probat. concl.* 1413. quæ
17 probanda ſint ad hoc, ut univerſitates de delicto te-
neantur, & noviſſimè per D. Farin. *in quæſt.* 24. *num.*
108. *cum multis ſeq.* Et latiſſimè etiam per Jo. Anto. de
Nigr. *in c.* 210. *incip. licet contra receptatores, numer.*
15. *cum ſeq.*

18 Item adde, quod univerſitas teneretur, etiamſi non
præceſſiſſet deliberatio Conſilii, ſi ſyndicus fateretur,
in judicio factum a communitate, quia tunc præjudi-
cat communitati, ſecundum Deci. *conſil.* 22. & Plot.
in l. ſi quando, §. 51. *n.* 9.

Item adde, quod univerſitas non dicitur delinquere
19 niſi communicato conſilio in delicto momentaneo, ſe-
cus in delicto ſucceſſivo, & continuato, ut dicit Anch.
conſil. 57. *vel* 188. *incip. ex narratis in facto col.* 4. Card.
Flor. *in clem.* 1. §. *civitas*, Luc. de Pen. *in* 4. *q.* Fel. *in
c. dilectus, n.* 7. *de ſimon.* ubi ponit duas alias limitatio-
nes, & Bru. *in conſ. fend.* 21. *incip. nobilis domine.* Item
limita tertio niſi facto delicto in univerſitate per paucos
homines, ſequeretur poſtea ratificatio aliorum; & tunc
puniretur univerſitas, ſecundum Innoc. *in cap. grave,
de ſent. excomm.* Item quarto limita † niſi tota univer-
ſitas fuiſſet ibi, ubi factum eſſet delictum per pau-
cos, & non contradixit, licet non congregata ad hoc,
vel non eſſet pulſata campana, Bald. *in l. ſicut*, §. 1.
ff. quod quinque jur. & Afflict. *in conſt. dubitationem*,
n. 11. & 12. *rubr.* 101. *fol.* 190. & ibi *n.* 4. dicit, quod
quando univerſitas eſt citanda, ſufficit rectores ejus
conveniri, vel majorem partem in loco, in quo ſunt
ſoliti congregari, & ſi clauditur porta civitatis; vel lo-
ci univerſitatis, ponatur citatio in porta loci, vel in
Eccleſia vicina. Et ita plene tradit Bal. *in l. etiam de
execut. rei jud. & in Auth. cum teſtator*, C. *ad l. Falcid.*
ubi dicit, quod citatio non debet fieri ad domos ſin-
gulorum Rectorum, ſed ad locum reſidentiæ, etiam
quod Afflict. *in conſt. dubitationem*, *n.* 5. dicat, quod
contumacia facta a ſyndico non poteſt conſtituere uni-
verſitatem in contumacia, niſi poſtquam univerſitas
fuerit citata, & ſyndicum conſtituerit, & admiſſus fue-
rit, quia tunc ſufficit, etiam citari in ſingulis actis,
& requiri, ut per Luc. de Penn. *in l. fin. C. de re mi-
lit.* & ratio eſt, quia ſi prima citatio incipiat a pro-
curatore, & procurator ſit contumax, illa contumacia
non nocet domino abſenti, Bart. *in l. quamvis, ff. de
damn. infect.* & quomodo citari debeant univerſitates
vide etiam Jo. Bapt. Villalob. *in ſuis comm. opin. in
verſic. univerſitas*, *num.* 43. & Menoch. *de recup. poſſ.
in* 8. *rem nu.* 119. ubi tenet, quod ſufficit univerſitatem
citari per edictum propoſitum in loco, ubi conſueve-
rit congregari.

21 Item adde, quod univerſitas poteſt comparere per
procuratorem Jo. Ant. Rub. Alexan. *in tract. de pote-
ſtate procur. n.* 152. Baiar.

[h] *Sed hoc adverte.*] Pro declaratione Capic. *dec.*130.
n. 69. Boet. *de ſeditioſis*, §. 7. *n.* 6. & *ſeq.* Vulpell. *re-
ſponſ.*90. Far. pleniſſime *tit. de delictis*, *q.* 24. *n.* 148. &
ſeqq. vol. 2. ubi vult eſſe diſtinguendum, non habere
locum in parvo Collegio, & Capitulo, & ponit tripli-
cem ſpeciem univerſitatis. Bat.

[i] *Quod præceſſerit ad id conſilii publici convocatio.*]
Ergo communitas condemnari non poteſt, quæ facit
conſilium extra locum Conſilii. Tiranni tamen in con-
trarium huic dicto Proclamata dicunt: Adde tamen,
quod quotieſcunque de mandato Officialis congregatur
univerſitas, præſumitur ſcientia de cauſa ob quam con-
gregatur: Capyc. *deciſio* 4. *ſub nu.* 9. quia de mandato
Poteſtatis tantum debet, & poteſt Conſilium congre-
gari. Idem Capyc. *dec.* 27. *n.* 22. applaudet, de quo
per Liv. *lib.* 9. *Decad. prima*, ſponderunt, ait,
Conſules, Legati, Quæſtores, Tribuni militum, no-
minaque omnium; qui ſponderunt, extant: Ubi
quid deinde in contrarium deductum ſit, contra ta-
lem ſponſionem ſtatim ex oratione Sp. Poſthumi vide-
re licet. Si tamen † aliquis ex congregatis diſcedat è 22
Conſilio, ut puta, quia libere loqui non poſſit, ut ſæ-
pe contingit, habetur pro contradicente Jac. a Cani-
bus Tract. *de repræſent. par.* 1. *n.* 25. & an tunc rema-
nentes poſſint actum expedire, Fely. *c. cum omnes, col.
pen. de Conſtit.* quæ quidem deciſio comprobata videtur
ex iis, quæ in Conſilio Argivorum contra Philippum
Macedonem facto eveniſſe Diis meis, & Megalopolita-
nis, dum tali conſilio non aſſentirent, refert Liv. lib. 2.
Dec. 4. Dii mei, inquit, ac Megalopolitani, & qui-
dam Argivorum priuſquam Decretum fieret, conſur-
rexerunt, ac reliquerunt Concilium, neque mirante
ullo, neque improbante, infra *qu.* 35. *verſic. ſed re-
rentia*, ubi habetur de convocatione concilii adverſus
Papam, & de congregatis in conſilio, ad hoc ut ſin-
guli aſſentiant, vel diſſentiant, utrum ſi taceant, vi-
deantur conſentire, quod ſic Fel. *cap. cum omnes coll.*6.
ad principium, de conſtit. & nota, quod ſi in Inſtru-
mento congregationis univerſitatem dicatur, quod
Homines univerſitatis ſic conſenſerunt vel fecerunt,
non per hoc concluditur, quod tota univerſitas ſic fe-
cerit, vel conſenſerit, ut perbelle Alexan. *conſil.* 114.
n. 12. *vol.* 4. Alia multa ad hanc materiam facientia vi-
de per Crav. *conſil.* 4. *per totum*, & quod univerſitas
congregata etiam ſine mandato Prætoris, ſi tractat li-
cita, non ſit punienda, dixit Bart. *in l. monente*, *n.* 3.
C. *de delat. lib.* 10. Drog.

*Quod præceſſerit ad id conſilii publici convocatio, &
ejus deliberatio.*] Adde communem eſſe, & plene per
Oſaſcum *deciſione Pedemon.* 128. *ſub n.* 27. *qui n. ſeq.*
ponit, quænam ſint articulanda, & probanda ad hoc,
ut teneatur, quæ illic vide. Giach.

[k] *Sed illi, qui delinquerunt tanquam ſinguli.*) Ad
idem vide poſt relatos per Oſaſc. *deciſio.* 38. *ſub num.*
15. Giach.

(l) *Suſpendi per eorum Hortolanum.*) Adde alium mo-
dum habendi carnificem, præter hic dicta per Clar. *in-
fra qu.* 99. *verſic. ſed pone ad fin.* Drog.

(m) *Civitates ipſæ.*) Copioſe Farin. *d. qu.* 24. *nu.*107.
uſque ad 250. Ros.

[n] *Si vero pœna æque cadit in ſingulos.*) Adde, quod
quando univerſitas condemnatur in pœna pecuniaria
pro delicto, talis pœna non debet ſolvi per capita;
ſed per æs, & libram, ſecundum magis communem
opinionem, de qua per Fel. *in c. gravem, extra de
ſent. excom.*

Item adde, quod quando univerſitas condemnatur
in executione, quæ fieret pro pœna imponenda com-
munitati, vel univerſitati. illi, qui contradixerunt, 23
& ſunt innocentes, non ſunt torquendi, nec ad ſol-
vendum collectam cogendi, ut per Anan. *in c. dilec-
ti, el.* 1. *de ſimon.* & ibi poſt Abb. dicit, quod Bono- 24
nia fuit ſubmiſſa aratro, ſicut Carthago, licet ex gra-
tia fuerit reædificata, & quod Brixia quandoque prop-
ter rebellionem fuit ad hoc condemnata licet talis pœ- 25
na ex gratia fuerit remiſſa.

Item adde, quod univerſitate punita pecuniariter, 26
ſinguli delinquentes corporaliter etiam poterunt puni-
ri, ſecundum Luc. de Penn. *in leg.* 3. *col. penult. & fin.
C. de exact. & exeq. lib.* 12. & per *deciſ. Pedemont.*
138. *num.* 15. & per Gomeſ. *de delict. cap.* 1. *numer.*
53. Batar.

QUÆSTIO XVII.

An pro omni crimine permiſſa ſit accuſatio.

SUMMARIA.

EX CLARO.

1 *Accuſatio an de quocunque crimine inſtitui poſſit.*
2 *Et an pro crimine privato.*
3 *Et quid ſi pro hujuſmodi crimine privato impoſita ſit
pœna pecuniaria fiſco applicanda.*
4 *Et an in criminibus privatis poſſit per inquiſitionem
procedi.*

Ex Additionibus.

1 *Uſurarii per inquiſitionem in ſtatu Eccleſiaſtico puniuntur.*
2 *Et quid in regno Neap.*
3 *Inquiſitio ad privatam utilitatem quandoque in civilibus permittitur.*
4 *Nemine querelante fiſcales id praſtant.*

1 Quæro, an pro omni crimine licita ſit accuſa-
2 tio? Reſp. Si crimen eſt publicum, unicuique licet pro eo accuſationem deferre, ſi vero eſt privatum, regulariter non admittitur ad accuſandum, niſi ille, (*a*) cujus intereſt. Quæ vero ſint publica, vel privata delicta, dixi ſupra *hoc eod. lib.* §. 1. *circa princ.* Et dixi regulariter: nam aliquando ratione publicæ utilitatis lex permittit, ut etiam pro crimine privato quilibet accuſare poſſit, & poteſt poni exemplum in ſuſpecto tutore, qui poteſt accuſari à quolibet de populo, ut eſt text. *in* §. *Conſequens, Inſti. de ſuſpect. tuto.* Et tamen illud eſt crimen privatum, ſecundum communem opin. ut atteſtatur Salic. *in l. eum rationibus, circa fin. C. qui accuſ. non poſſunt.*

3 Sed quid ſi pro aliquo delicto privato, puta pro furto, imponeretur pœna pecuniaria, quæ veniret applicanda fiſco, nunquid eo caſu propter illam pœnam quilibet de populo admitteretur ad accuſandum? Reſp. Bar. *in rub. ff. de popul. actio. n.* 5. tenuit, quod ſic, & hanc eſſe communem opin. atteſtatur Aug. poſt Angel. *de maleſ. in verbo,* Et ad querelam, *nu.* 9. quem refert Pract. Conradi, *fol.* 226. *poſt n.* 9. *verſ. declara* 2. Contrariam autem ſententiam, ſcilicet, quod imò etiam ſi pro crimine privato imponatur pœna pecuniaria applicanda fiſco, non admittatur ad accuſandum niſi ille, cujus intereſt, tenuit Bald. *in rubr. C. qui accuſ. non poſſ. n.* 9. *&* 10. dicens, quod contra Bart. tenuit communis opinio Doctorum majorum noſtrorum. Et illum refert Anan. *in rubr. de furt. n.* 10. *& ſeqq.* Illam opin. Bart. eſſe communiter reprobatam atteſtatur Roman. *conſ.* 152. *num.* 2. Et opin. Bald. communiter hodie in pract. ſervari atteſtatur Blan. *in pract.crim.fol.* 69. *n.*41.(*b*) *in fi.* Ego vero dico, quod ubicunque etiam pro crimine privato imponitur pœna pecuniaria applicanda fiſco, ſemper admittitur accuſatio per quemlibet de populo. Et hæc opin. eſt magis communis, ut oſtendit Angel. *in loco praall.* & ideo obſervanda, niſi certa conſuetudine alicujus provinciæ eſſet in contrarium, tanto magis quia favet juſtitiæ, ne delicta impunita remaneant. Et de dicto Bal. non eſt curandum, ex quo fuit etiam ſibi in hoc contrarius, ut dicit Aug. ad Ang. *in loco praalleg.* (*c*) Adde, quod plerunque non modò ad querelam, ſive accuſationem proceditur pro privatis delictis, ſed etiam ex officio, & ſic per inquiſitionem,
4 etiam quod non ſit impoſita pœna corporalis, nec certa pœna pecuniaria: & talis delinquens punitur extra ordinem, ut ego vidi quandoque ſervari in crimine uſurarum, (*d*) quæ practica fundatur ſuper illa concluſione, quæ habet, quod pro quolibet delicto etiam privato poteſt ratione intereſſe reip. procedi ad pœnam extraordinariam, quam dicit eſſe communem regulam Dec. *conſil.* 170. *poſt num.* 1. Contrarium tamen vidi ſervari in furto, (*e*) nam nemine querelante vidi reos abſolvi, rebus ſtantibus, & in ſpecie quendam Hier. de Lardis imputatum, quod furatus fuiſſet examen apum. 17. Novemb. 1559. Idem etiam vidi ſervari in adulterio, ut dixi ſupra *hoc eod. lib.* §. *adulterium, verſ. eſt autem.*

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XVII.

(*a*) C*Ujus intereſt.*] Conſidera an intelligatur in ſpecie, vel in genere, quoniam verba magis ſunt accipienda in ſpecie, ut *l. hac legatum, ff. de lega.* 3. G. ach.

[*b*] *Num.* 41. *in fin.*] Adde Vivium *lib.* 2. *comm. n. opi. verbo crimen.* Ros.

[*c*] *Adde quod plerunque.*] Vide, quæ dixi ſup. *q.* 3. *verſic. ſed certè.* Ros.

Adde quod plerumque.] Adde, † quod in ſtatu Ec- 1
cleſiaſtico Judices contra Uſurarios per inquiſitionem procedere debent, & eos ad pœnam ordinariam punire per Contit. Marchiæ *li.* 2. *c.* 2. & in Regno Nea. ex 2
officio poteſt procedi contra uſurarius manifeſtos tantum, ut in Prag. 4. Caroli V. *incip. Uſurarum etiam voraginem, ſub titr. de uſurariis in lib. prag. nat. fol.* 429.

Item adde, quod in multis caſibus civilibus eſt permiſ- 3
ſa Inquiſitio ob privatam utilitatem principaliter, de quib. per Diaz. *in reg.* 337. Bal.

[*d*] *Qua practica fundatur.*] Adde Maran. *in ſua diſputatione* 4. *per totam infra quaſt.* 17. *n princ.* At quæ ſit pœna extraordinaria, & quomodo intelligenda, vide eundem Marant. *in ſuo Spec. par.* 410. *diſt. ult. n.* 4. *infr. q.* 68. *& q.* 83. *in principio, q.* 86. *verſic. ſecundo infertur, in fin.* & non effugitur pœna ſaltem extraordinaria, interveniente delicto, ſit quomodo velit Menoch. *tract. de arbitr. jud. caſ.* 359. *lit.* 2. *cent.* 4. *inſ. q.* 64. *verſic. Illata reo,* conferunt quæ dixi ſupra *ad* §. *furtum verſi. excuſatur:* Cur autem hoc ſit, & quando evenire poſſit, quod nemine querelante, ut hic, Reus abſolvatur, vide Alexan. *inter conſ. crim. diverſ. conſil.* 71. *n.* 18. *vol.* 2. ubi dixit de furto in Civitate Bononiæ facto, & reperto Florentiæ, quod ibi puniri poſſit, ſubaudi, non tamen querelante, ut hic, & forſitan alia poteſt eſſe ratio, de qua infra *q.* 38. Tu ſcis, *in fi. & q.* 4
39. *verſ. Quaro nunquid.* nemine tamen † querelante fiſcales aſſumere partes querelantis dixit ſupr. *q.* 3. *verſic. ſed certe. quicquid, poſt med.* Dao.

[*e*] *Nam nemine querelante.*] Adde: quia ſequuta pace nemo ſolet accuſare, ut eſt infr. *q.* 58. *verſic.* 1. *ibi, quod ubi pars offenſa non accuſat. inf. q.* 23. *in princ.* Dao.

QUÆSTIO XVIII.

Quomodo procedatur in judicio accuſationis.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Quomodo procedatur in judicio accuſationis ſecundum diſpoſitionem juris communis, & quomodo ſecundum conſuetudinem.*
2 *Accuſator an teneatur fidejubere de lite proſequenda, & pro expenſis.*
3 *Et an teneatur jurare de calumnia.*
4 *Et an teneatur ſimul cum accuſata carceres ingredi.*

Ex Additionibus.

1 *Accuſatoris fidejuſſor de expenſis in caſu ſuccumbentia pro deſertione cauſa non tenetur.*
2 *Accuſator de conſuetudine litem non conteſtatur, nec de calumnia jurat.*

Quæro, quomodo procedatur in judicio accu- 1
ſationis? Reſpond. de jure communi accuſator debet ſe coram judice præſentare, & ei dicere; Domine ego volo accuſare Titium de tali crimine, unde poſtulo, ut eum citetis. ita colligitur ex text. *in l. nullus, C. de exhib. reis.* Sed hæc de conſuetudine non ſervatur, ut dicit Specul. *in tit. de accuſatione,* §. 1. *n.* 3.

Debet autem judex ei dicere: Ex quo vis illum accuſare, obliga te, quod accuſabis, & quod inſcribes, & quod accuſationem proſequeris: & alia

facies,

facies, quæ ſunt in accuſatione neceſſaria, & ſic tacebo eum. Sed hoc etiam uſus non tenet, ut dicit Spec. *in d.* §. 1. *n.* 5. nam (ut ipſe ait) judices parati ad prædam, ad nutum citant, nec clamorem expectant; tanto magis cum de conſuetudine pariter ſublatæ ſint hujuſmodi inſcriptiones, ut dixi ſup. *q.* 12. *verſ. Caterum hodie.*

Hoc facto, raus citatur per edicta, ut dicitur *in leg. abſentem, C. de accuſat.* ſcilicet per tria edicta, cum intervallo triginta dierum pro quolibet, ſecundum communem opinion. ut dicit Salyc. *in ea l. abſentem, num.* 5. Marian. *de citat. in* 27. *articul. principalis, in* 8. *quæſt. n.* 58. *& ſequen.* quem refert Boſſ. *in tit. de ſent. n.* 10. Sed neque hæc edicta hodie ſunt in uſu, ut atteſtatur idem Salic. *in d. l. abſentem num.* 7. ſed fiunt citationes per nuncios, ut dixi infra *quæſt.* 31. Iſte etiam numerus dierum, & quantitas dilationum non ſervatur ex generali conſuetudine, teſte Specul. *in tit. de citat.* §. *tiſo de temporum interſtitiis poſt numerum primum*, quem refert Marian. *in loco praallegato poſt num.* 59. Sed judex in citatione habita conſideratione perſonæ, & locorum, ponit terminum arbitrio ſuo. Apud nos communiter in citationibus, ſive inquiſitionibus, quæ reis tranſmittuntur, ſolet dici, quòd ſtatim habito præcepto compareant; ſed deinde, ſi petatur dilatio, ſolet concedi. Puto in his [ut ſæpius dixi] ſervanda eſſe ſtatuta; & conſuetudines loci in quo ſit proceſſus.

Reo citato non comparente, annotantur ejus bona, ut dixi infra *quæſt.* 44. *in princ.* Si verò velit comparere, dandus eſt ei terminus 30. dierum ad componendum mœſtos penates, ut habetur *in d. l. nullus, C. de exhi. reis.* Sed neque hoc de conſuetudine ſervatur, ut quotidie videmus, ſed allegatur aliqua alia juſta cauſa, propter quam reus impeditus ſit comparere: illud autem, quod dictum eſt de dicto numero dierum, de facto non ſervari, atteſtatur Spec. *in d.* §. 1. *n.* 15. *in fin.*

Poſtea accuſator offert libellum accuſationis, de cujus forma, & ſolemnitatibus requiſitis dictum eſt ſupra, *in d. q.* 12. Sed certè hodie non datur libellus accuſationis ſecundum conſuetudinem totius Italiæ, ut dicit Calep. *in conſilia criminalia diverſorum conſil.* 52. *n.* 9. *libr.* 1. Sed datur ſimplex accuſatio, ſive querela, ut dixi ſupra *q.* 10. *verſ. Scias autem.*

2 Eodem etiam contextu tenetur accuſator præſtare fidejuſſionem de accuſatione uſque ad finem proſequenda, ut habetur *in l.* 3. *C. qui accuſ. non poſſ.* Sed neque hoc de conſuetudine obſervatur, ut dicit Vital. *de malef. in rubr. quid ſit accuſatio. num.* 15. Marcus *deciſ.* 683. Quæritur generaliter, numero quarto. Et ideo cum quidam prætor conſuetudinis ignarus, an mitteret in cauſis criminalibus hujuſmodi exceptiones de jurando, & ſatisdando de proſequenda querela, Senatus illum ſevere monuit, ne illas admitteret, 2. Septemb. 1559. P. N.

Tenetur [*a*] etiam accuſator ſatisdare de ſolvendis expenſis in caſu ſuccumbentiæ. Sed hæc etiam ſatiſdatio receſſit ab aula, ut dicit Boſſ. *in tit. de accuſat. n.* 4. *Reperio tamen*, quod Caravita *ſuper ritu magnæ curiæ* 199. *n.* 4. dicit, quòd parte accuſata petente tenetur accuſator præſtare hanc cautionem: & ſubdit, quòd ita ſervatur. Sed in hoc, ut in cæteris judex debet ſervare conſuetudinem provinciæ, in qua jus dicit. Et ita faciendo non errabit.

3 Dicit etiam Bartol. *in l.* 1. *n.* 6. *C. de jura. calumn.* quod hodie ſecundum communem uſum Italiæ accuſator tenetur jurare tempore, quo offert libellum, quod accuſatio eſt vera, & quod [*b*] non animo calumniandi hoc facit. Et illum refert Auguſt. ad Angel. *de malefic. in verbo. Et ad querelam, poſt num.* 4. & Mantua *in l. tranſigere, poſt nu.* 22. *C. de tranſact.* & Suarez *in libro repetitionum, folio* 845. *nu.* 16. ubi etiam dicit, quod ſtylus Hiſpaniæ in hoc concordat cum ſtylo Italiæ. Et ita de generali conſuetudine ſervari atteſtatur Alber. *in leg. l. bellorum, in princip. n.* 11. *ff. de accuſat.* Hanc etiam dicit eſſe communem practicam, & conſuetudinem Cur. ſen. *de jur. calum. in princip. n.* 2. Et quod in cauſis criminalibus jurandum ſit de calumnia, atteſtatur eſſe commu. opi. Apoſtil. ad Ang. *de malef. in verbo, hæc eſt quadam inquiſitio: poſt n.* 68. *verſ.* 6. *quæro*, Sed (*c*) certè hoc apud nos hodie non ſervatur in practica, prout etiam nunquam ſe vidiſſe illud obſervari niſi petente adverſario, atteſtatur Foller. *in pract. crim. canon. fol.* 50. *n.* 51.

Quando deinde accuſatus comparet, & eſt pro eo crimine in carceribus ponendus, tenetur etiam ipſe accuſator carceres ingredi eodem tempore, ut ſi deinde non probet accuſationem, poſſit puniri pœna talionis, ut eſt text. *in dicta leg. nullus, C. de exhib. reis,* Sed neque hoc de conſuetudine ſervatur, ut dicit Bart. *in l. fin. C. de accuſat.* Vitali. *de malef. in loco praalleg. nu.* 14. Idem atteſtatur Pract. Conradi, *fol.* 224. *poſt num.* 4. Boer. *ſuper conſuetud. Bituricen. folio* 23. *colum.* 1. Boſ. *in tit. de tortura accuſatoris, nu.* 1. Marcus *deciſ.* 709. *num.* 4. dicit Guido. de Suzar. *in l. fin. C. de accuſat.* quod ſæpe vidit peti, quod accuſator in carcerem detruderetur: tamen hoc nunquam de conſuetudine ſervatum fuit: quem refert, & atteſtatur Alb. *in ea. leg. fin. nu.* 2. *& rub. in l. penult.* §. *ad crimen. num.* 4. *de public. judic.* Idem etiam obſervari de conſuetudine regni Franciæ atteſtatur Practic. Millei, *fol.* 15. *nu.* 25. Et revera, cum hodie ſublata ſit illa pœna talionis, ut dixi infra *quæſtio.* 81. ſuperfluum omnino eſſet accuſatorem ipſum ea ex cauſa in carceribus detinere. 4

Et hæc eſt forma, ſecundum quam proceditur de jure communi in judicio accuſationis, quæ tamen (ut vides) tota fere (*d*) abiit in deſuetudinem: Volui tamen illam non prætermittere, ut ſcias, quid ſervandum ſit de jure communi, & quid de conſuetudine. Cætera vero ad examen rei, & alios actus judicii pertinentia, præſertim quomodo cum reo contumace procedatur, infra ſuis locis explicabimus.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XVIII.

(*a*) T*Enetur etiam accuſator ſatisdare.*) Adde, quod ſi data fuerit per accuſatorem, vel querelantem cautio de expenſis in caſu ſuccumbentiæ, & demum non ſuccubuit in cauſa principali, ſed ſuper deſertione ipſius, quod fidejuſſor an tenebitur, Bal. *in conſil.* 106. *n.* 17. *vol.* 2. & Maran. *in pract. par.* 6. *memb.* 9. *nu.* 19. Baiardo. 1

(*b*) *Non animo calumniandi.*) Quid ſi querelatus vellet querelantem de falſo, ſive magis de calumnia querelare. Adverte, quod in querela debet concludere ſic. Dico, quòd Titius ſcienter accuſavit me contra veritatem, & ita probare, quia obtinebit. Et ubi non poſſet probare ſcientiam ſed tantum calumniam in ſe, debet interrogare eum, an velit querela uti, & ſi reſpondet velle, dicitur ſcienter produxiſſe illam querelam falſam, ut per Boſſ. *tit. de accuſatio. poſt num.* 26. declarat prædicta procedere, quando querela continet rem alienam: at ſecus ſi contineret factum proprium querelantis, puta, quod fuit inſultatus, & falſum demonſtraretur, ſatis eſt fundata intentio querelantis de calumnia ex ipſa querela, ut per Fel. *in cap. præſentium, poſt numer.* 11. *de teſt. & atteſtatio.* Giaen.

2 [c] *Sed certe hac*) Adde, quod de generali conſuetudine atteſtatur Vitalin. *in ſuo tract. maleſ. in tit. quot modis ſuper maleſ. proced. n. 9.* dicens, quòd licet de jure ſupcelibello, ſeu accuſaris conteſtari, & de calumnia jurari debeat, quod tamen non ſervatur. Baiaro.

[d] *Abiit in deſuetudinem.*) Hinc elice multa ab Auctore recitata, ut doceat, quid Juris, non quid conſuetudinis; & adverte in propoſitu, quia in toto hoc opere invenies Clarum atteſtantem ſic, vel ſic de conſuetudine ſervari, quicquid alias de Jure verum ſit, & tamen Doctori atteſtanti de conſuetudine non videtur credendum vulgaribus juribus? Dic debere credi huic Doctori de conſuetudine atteſtanti diu verſato in Curia, & Senatu Mediolanenſi, cum ibidem fuerit Præſes, ut dixi infra *q. 78. verſ. ſed quæro, in fin.* & habet de hoc, quod fuerit Præſes in Senatu Mediolani, conteſtem celebrem Menoc. *in epiſtola dedicatoria Illuſtri q. Polidonio Mediobarbæ Senatori, ſuper Tractat. de Arb. Jud. lib. 2. Centur. 2. ad med. dictæ Epiſtolæ, infr. q. 81. ſtat. 7. in princ.* Item fuit Senator regens in Hiſpania, ut atteſtatur idem ipſe Clar. *in epiſtola lectori dicata, incipiente, Exiſtimavi aliquando, in quo etiam regimine, ni fallor, mortuus eſt*; ſic quando Doctori de conſuetudine dicenti, credendum ſit declarat Durantes Tract. *de art. Teſt. tit. 5. de ſubſtit. caut. 35. nu. 3. uſque ad fin.* Menoch. *dicto Tract. de Arb. Jud. lib. 2. cent. 4. caſ. 360. n. 94.* Daoon.

QUÆSTIO XIX.

Quomodo procedatur in delictis per viam actionis, vel exceptionis

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Quomodo procedatur in delictis per viam actionis.*
2 *Quomodo procedatur in delictis per viam exceptionis civiliter.*
3 *Et quomodo criminaliter.*
4 *Quomodo procedatur in delictis per viam confeſſionis.*

Ex Additionibus.

1 *Quando non oritur actio parti, non oritur fiſco ad publicam vindictam.*
2 *Actio parti quando non oriatur, remiſſivè.*
Sententia lata in civili quando præjudicet in criminali, num. eod.
3 *Quomodo procedatur in crimine per exceptionem, remiſ.*
Confeſſio delicti violenter facta, an & quando ſufficiat ad pœnam ordinariam, n. eod.
4 *Confeſſio nullis indiciis præcedentibus exorta ſemper revocatur.*

1 PRiuſquam (*a*) tamen ad ulteriora progrediamur paucis dicendum eſt, quomodo in delictis procedatur per viam actionis, vel exceptionis. Tu ſcis, quod regulariter ex quocunque delicto ultra accuſationem criminalem, quæ oritur reip. ad publicam vindictam, oritur etiam parti actio civilis ad intereſſe, ut dixi ſupra *quæſt. 2. circa princ.* (*b*) Quando autem pars intentat pro crimine actionem civilem, ratione proprii intereſſe, neque veniat imponenda aliqua pœna corporalis, aut pecuniaria fiſco applicanda, hoc non pertinet ad præſentem materiam, quia illud dicitur judicium mere civile, ut dixi ſupra, *quæſt. 1. & inf. lib. proximo* Neque de eo aliquid hoc loco attingam, ubi de criminalibus cauſis tantummodo tractatur, ne materias ipſas contra operis ipſius inſtitutum confundamus. Illud enim judicium in omnibus, & per omnia regulatur ſecundum formam judicii civilis. Et quamvis actio ipſa oriatur ex crimine, nihil habet commune cum criminalibus.

Unum tamen ſcias, quod etiam hic eſt unus ex modis, per quos aperitur via judici ad inquirendum: nam ſi judex, coram quo agitur hujuſmodi cauſa civilis, habeat juriſdictionem etiam in cauſis criminalibus, poterit, conſtito ei de crimine ex probationibus factis in ipſa cauſa civili, procedere contra delinquentem ad eum puniendum, & contra eum ex officio inquirere, etiam nulla partis querela criminali præcedente. Et hoc ubi pro eo delicto poſſet alias per inquiſitionem procedi. Et ita de facto ſervatur, ut dicit Jac. de Belv. *in pract. crim. fol. 28. d. rub. de cauſ. cri. n. 1. & 2.* An autem probationes factæ in hoc judicio civili faciant fidem in criminali, dixi inf. *q. 54. verſ. item, ſi producantur.*

Per exceptionem autem deducitur crimen in judicium duobus modis, ſcilicet civiliter, & criminaliter. Civiliter, puta quando exceptio de crimine contra teſtem, vel contra inſtrumentum, & peto, nullam fidem ei adhiberi. Dicitur autem hoc caſu procedi per viam exceptionis civiliter, quia ſuper hujuſmodi proceſſu non poteſt ſequi ſententia criminalis, etiam quod conſtet de delicto, (*d*) ſed tantum ſententia civilis, ut teſtis repellatur à teſtimonio tanquam criminoſus, vel inſtrumentum non tanquam ſuſpectum de falſo, & ideo in omnibus, & per omnia hoc judicium reputatur civile, & ad inſtar judiciorum civilium in eo proceditur, ut dixi infra *lib. 7. §. exceptio.* Nec poteſt judex talem teſtem, etiam ſi ſit de crimine convictus, punire pœna ordinaria, neque extraordinaria, ſecundum magis communiter Doctor. ut dicit Boſſ. *in tit. quomodo procedatur per exceptiones, n. 2.* Bene verum eſt, quòd ſi ex probationibus factis ſuper hac exceptione appareat de delicto, poterit judex criminaliter procedere, & inquirere contra delinquentem, prout etiam dixi ſupra *verſ. unum tamen*, quando delictum per viam actionis civilis fuit deductum in judicium. Et ex hac nova inquiſitione, & novo proceſſu poterit reus criminaliter puniri. Et ita obſervatur, ut dicit Bart. *in l. 2. §. ſi publico, n. 20. ff. de adult.* Vide, quæ dixi infr. *verſ. Ultimo non eſt.* An autem probationes factæ in hoc judicio civili exceptionis faciant fidem in judicio criminali, recurrendum pariter eſt ad ea, quæ dixi infr. *in d. q. 54.* 2

Criminaliter autem agitur via exceptionis, quando quis excipiendo, puta contra teſtes, petit illis tamquam falſis nullam fidem adhiberi, prætereaque eos de falſo puniri. Et hoc quidem caſu ita excipiens dicitur aſſumere partes accuſatoris. Et perinde proceditur contra ipſos teſtes, ac ſi fuiſſent accuſati, ſeu querelati de falſo; & poteſt contra eos ferri ſententia condemnatoria criminalis; & judicium ipſum quamvis à principio fuerit civile, efficitur criminale, & in eo proceditur in omnibus, & per omnia ad inſtar criminalium judiciorum. 3

Hinc infertur, quod ſicut in judiciis criminalibus in quibus uſque ab initio proceditur per accuſationem, vel inquiſitionem, requiritur, quod in ipſa accuſatione, vel inquiſitione exprimatur dies, & annus, & locus commiſſi delicti, pariter etiam eadem ſunt exprimenda, quando proponitur crimen per viam hujuſmodi criminalis exceptionis, ut dixi ſupra (*e*) *q. 12. verſ. adde quod.*

Item ſicut in judiciis criminalibus non poteſt regulariter procurator intervenire, quando cœptum eſt agi via accuſationis, vel inquiſitionis, ita nec etiam quando agitur hac via exceptionis criminaliter intentatæ, ut dixi *q. 32. verſ. tu ſcis, quod in cauſis.*

Et breviter dic, quod ea omnia, quæ ſervantur in judi-

judicio accuſationis, ſervanda ſunt in hoc judicio exceptionis criminalis, quia (ut dixi) talis exceptio, quæ tendit ad puniendum, æquiparatur accuſationi.

4 Ultimò (*f*) non eſt omittendum, quod alio etiam modo deducitur crimen in judicio abſque accuſatione, vel exceptione, quando ſcilicet pars, ſeu teſtis incidenter confitetur ſe aliquod delictum perpetraſſe, prout de facto quandoque vidi contingere. Et hoc quidem caſu ſcias, quod talis confeſſio (*g*) incidenter facta non nocet confitenti, quò ad hoc, ut poſſet ex ea puniri: operatur tamen, ut ea aperiatur via judici ad inquirendum ſuper ipſo crimine confeſſo, abſque ulla partis querela. Et eo caſu debet judex inchoare novum proceſſum ſuper illa confeſſione, & dare ſuas defenſiones reo; & alia facere, quæ in proceſſibus criminalibus requiruntur, ita dixit Bar. *in l. ſi confeſſus, circa fin. ff. de cuſt. reorum, & in d. l. 2. §. ſi publico n. 20. ff. de adult.* Ubi etiam dicit, quod ita obſervatur, prout illum refert Boſſ. *in tit. quomodo procedatur per except. nu.* 4. ego etiam ſupra retuli, *verſ. per exceptionem.* Et ita in facti contingentia fuit judicatum per Conſ. Neap. teſte Afflict. *deciſ.* 179. *quædam mulier*: quem refert Foll. *in pract. cri. ſal.* 276. (*h*) *n.* 31.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XIX.

1 (*a*) P*Rinſquam tamen ad ulteriora.*) Adde, quod quando actio non oritur fiſco ad publicam vindictam, & tunc judex non poteſt inquirere, *l. non ſolum, §. quamquam, ff. de injur.* quem text. ad hoc allegat Bart. *in conſil.* 100. *n.* 2. & Marſ. *in pract. crim. §. conſtante, nu.* 34. & ibi ponit multa exempla, quando non oria-
2 tur actio parti, ſed vide, quæ poſui ſupra *ad q.* 1. *in verſic. ibi ex ſecunda.* Baiar.

(*b*) *Quando autem pars.*) Adde, quod quando actum fuiſſet de crimine civiliter per viam actionis ad vindictam publicam, & quando agitur actione populari de ſepulcro violato, vel alia ſimili, nam tunc ſententia lata in judicio civili præjudicat in criminali, ſive fuerit condemnatoria, ſive abſolutoria: ita limitat Bero. in *c. qualiter, & quando, n.* 88. *de accuſ.* Baiar.

3 (*c*) *Unum tamen ſcias. ibi. Per exceptionem autem.*) Adde videndum Boſ. in *ti. quomodo procedatur per exceptionem*, ubi latiſſime hanc materiam tractavit. vide etiam Luc. de Penn. in *l.* 1. *num.* 13. *C. de num. actinor. lib.* 12. ubi ponit limitationes, de quo habetur etiam per Ruin. in conſ. 82. vol. 4. & per Urſil. ad deciſ. Afflict. 176. Baiar.

(*d*) *Sed tantum ſententia civilis.*) Oportet ergo fabricare novum proceſſum ſpecialem, contra talem teſtem inquirendo; poſtquam civilis proceſſus aperuit viam Judici ad inquirendum, *ſupr. q.* 5. *verſi. Poterit igitur*; & de fabricando novo proceſſu infra *q.* 32. *verſi. ſed pone, ad fi.* vide infr. *q.* 53. *verſic. Dixi etiam*; & hic nota, quod tunc ſemper dicitur cauſa civilis, quando excipitur tantum, ſed non fit inſtantia, ut condemnetur, ut puta de falſo; ſin autem diceretur, & inſtaretur ad officii privationem tantum, hoc idem eſſet, vide ad hoc Maran. *parte* 4. *in princ. num.* 22. *cum ſeqq.* ſed an excipiendo, ſi quis objicit crimen, puta, falſi, & non probet, puniri poſſit, ſaltem actione injuriatum, quod ſic, vide Jo. de Anania *inter conſil. criminalia diverſ. conſil.* 46. *per totum, maxime nu.* 10. *vol.* 1. Quid tamen ſervetur, in practica, vid. inf. *q.* 53. *verſi. caveant tamen.* Drogh.

(*e*) *Quæſtione* 12. *verſic. Adde quod.*) Adde hoc idem eſſe *in d. q.* 12. *verſic. Dixi etiam.* Drogh.

[*f*] *Ultimo non eſt omittendum.*) Adde, quod hoc procedit, quando confitenti delictum incidenter non fuit datus terminus ad ſe defendendum contra ejus confeſſionem, ſecus vero quando defenſiones habuiſſet, vel eas feciſſet, quia tunc abſque novo proceſſu poterit pœna ordinaria puniri, & ita deciſum fuit per ſacrum Conſilium, ut atteſtatur D. Vinc. Franch. *in deciſio.* 240. *nu.* 13. *vol.* 2. ubi dicit, quod Afflict. ita loquitur *in deciſio.* 176. hic allagata, & dicit etiam, quod quando tela judicii eſt ordinata contra eum contra quem, conſtat etiam incidenter de aliquo delicto, quod ſit annexum principali delicto, debet puniri pœna ordinaria, ſine novo proceſſu, & ad hoc allegatur Fely. *in c.* 1. *n.* 1. *&* 4. *de except.* & Luc. de Pen. *in l.* 1. *n.* 13. *C. de n. actinar. lib.* 12. & quid de confeſſione incidenter facta in judicio civili, Bero. *in c. qualiter, & quando, n.* 9. *de accuſat.*

Item adde, quod licet confeſſio incidenter facta non ſufficiat ad pœnam ordinariam, niſi incipiatur novus proceſſus, fallit tamen ſi confeſſio facta tangeret habilitatem, vel inhabilitatem perſonæ; nam tunc dicta confeſſio quatenus inficit perſonam ſequitur eam quocumque ſe vertit, ſicut infamia, & lepra leproſum: ita tradit Afflict. in conſtitut. Regni Blaſphemanribus, *numer.* 3. Baiar.

(*g*) *Confeſſio incidenter facta.*) Hoc intellige ante informationes ſumptas modo, quo ſup. q. 6. *verſ. ſucceſſivè quæro*; poſt informationes vero, ſi reus incidenter confiteatur, utique condemnatur, ſed quæ ſit ratio, cur confeſſio ſic incidenter prolata non ſufficiat niſi ad inquirendum, ut hic, confeſſio autem nulliter extorta indiciis non præcedentibus ſi ſponte facta ſit, ad condemnandum ſufficiat, ut infr. q. 55. quomodo autem, ad fin. verſ. Item poſſet, & verſ. Confeſſio cum ſequenti. Cogita, quia non ſatis percipio rationem differentiæ; nam ante informationes ſumptas, & indiciis non præcedentibus idem importare videntur; niſi dicas, quod ſtent inſimul informationes ſumere, & indicia non habere. Quod nihilominus eſt abſonum: melius eſt enim non ſcribere tunc, quam membranas occupare. Nota tamen quod confeſſio extorta nullis 4
præcedentibus indiciis ſemper revocari poteſt, tanquam metu facta, quod eſt huic dicto contrarium: quia tunc non præſumitur ſponte facta, Boſſ. *tit. de carc. n.* 42. ergo nunquam dicetur ſponte facta. Drogh.

(*h*) *Num.* 31.) In verbo, & etiſ confitebuntur in ea parte, in qua tractat de confeſſione judiciali Ros.

QUÆSTIO XX.

Quæ ſint genera indiciorum.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Indiciorum gradus qui ſint.*
2 *Et quæ indicia ſufficiant ad inquirendum.*
3 *Et quæ ad inquiſitionem formandam.*
4 *Et quæ ad torturam.*
5 *Et quæ ad condemnationem.*
6 *Et an ex indiciis, vel præſumptionibus quis poſſit in pœnam corporalem condemnari.*
7 *Et quid in crimine aſſaſſinii, hæreſis, & ſimoniæ.*
8 *Et quid ſi præſumptio ſit poſita à lege.*

Ex Additionibus.

1 *Indicium, argumentum, præſumptio, ſuſpicio, conjectura, & fictio quid ſint, remiſſivè.*
2 *Indicium unde dicatur, quotuplex ſit, & quomodò probetur maleficio proximum, vel remotum, remiſ.* & nu. 4.
3 *Indicia magna qualiter diſtinguantur à levibus; remiſſ.*
4 *Credulitatis quatuor gradus ad ſciendum ea, quæ ſunt facti tranſeuntis,* n. eod.
Judex habet varios gradus inveſtigabiles, ac tres motus animi, n. eod.
Suſpicio & præſumptio quid ſit, n. eod.
*5 *Indicia nunquam dicuntur veræ probationes.*
*6 *Præſumptio ſuper quo verſetur.*
*7 *Crimen quomodo probari debeat.*
5 *Indicia legitima ad formandam inquiſitionem remittuntur arbitrio judicis.*

6 *Indicia ad torturam ſufficientia quæ ſint.*
7 *Mortem alterius aſſeverans ante veriſimilem notitiam præſumitur conſcius.*
8 *Literarum acceptio cum taciturnitate ſuper ſuſpicione criminis contra accipientem an faciat indicium ad torturam.*
9 *Indicia indubitata quæ ſint.*
10 *Condemnatio an ſequi poſſit ex indiciis, vel præſumptionibus, & quæ.*
11 *Et quid ſi hinc inde adſint præſumptiones, remiſſ.*
12 *Et qualiter præſumptio, vel conjectura à duobus conteſtibus eſt probanda.*
13 *Et an tortus, & nihil confeſſus poſſit condemnari.*
14 *Indicia ſufficientia ad condemnationem quæ ſint, remiſſ.*
15 *Judex habens à ſtatuto liberum arbitrium inquirendi, & puniendi maleficia quid agere poſſit, remiſſ.*
16 *Sententia lata ex juris præſumptione non tranſit in rem judicatam.*

1 CONſtito (*a*) de delicto juxta ea, quæ dicta ſunt ſupra *q.* 4. ſolent judices recipere informationes, ſive indicia contra delinquentem. Conveniens igitur eſt, ut de ipſis indiciis videamus. Repetenda tamen ſunt hoc loco ea, quæ in hoc propoſito dicta ſunt ſupra, *q.* 5. *verſ. poterit igitur*, quòd ſcilicet Judices ad indicia aſſumenda duobus modis procedunt. Nam quando non eſt certus delinquens, procedunt inquirendo generaliter, quando vero eſt certus delinquens, procedunt inquirendo, ſive aſſumendo indicia ſpecialiter contra eum, ut ibi declaravi. Hoc prævio ſcire debes, quòd ſecundum omnes in materia indiciorum (*b*) non poteſt dari certa doctrina, ſed totum relinquitur (*c*) arbitrio boni viri, ſ. indiciis, qui ſecundum qualitatem perſonæ, & delicti, & demonſtrationum, ſeu ſuſpicionum judicabit indicium eſſe ſufficiens, vel non. Et ita dicunt Doctores, ut atteſtatur Ang. *de maleſ. in verbo, Fama publica, n.* 9. dicit etiam Pract. Caſoni. *fol.* 14. *n.* 2. quòd ita dicunt omnes. (*d*) Nihilominus ut materia ipſa diſtinguendo clarior reddatur, dico ego tres eſſe gradus (*e*) indiciorum: Aliqua enim ſunt levia, aliqua gravia, & aliqua graviſſima. Levia ſufficiunt ad capturam, non tamen, ut ſtatim debeat reus examinari ſuper delicto, ita ut ejus nomen recipiatur inter reos, ſed ut tollatur ejus facultas fugiendi, juxta ea, quæ dixi infra *q.* 28. *circa princip.* Sufficiunt etiam ad inquirendum, id eſt, ad aſſumendas ex officio informationes contra aliquem de delicto, non tamen ad illi tranſmittendam inquiſitionem, vel citationem. Et hujuſmodi indicia, ſi non ſint multum urgentia, ego puto rectè appellari poſſe ſuſpiciones, ſi verò magis urgeant, crederem poſſe dici præſumptiones, ſive argumenta. Gravia ſufficiunt ad tranſmittendam inquiſitionem reo abſenti, vel ſi ſit captus, ad examinandum eum ſuper delicto tanquam reum, & etiam ad torturam. Et hoc ego credo propriè in hac materia appellari poſſe indicium, quod ſcilicet ſit pluſquam ſimplex præſumptio, & minus quam ſemiplena probatio. Et de hoc loquitur in propoſito torturæ Gl. *in l. cum probatio, in Glo.* 1. *ff. de probat.* Et idem etiam tenent Doctor. communiter omnes, teſte Corn. *conſ.* 101. *in littera L, lib.* 2. (*f*) Graviſſima verò ſufficiunt etiam ad condemnationem. Et hæc proculdubio debent eſſe non modo pluſquam ſemiplena probatio, ſed etiam quaſi plena probatio. Et ſic habes in hac materia (*g*) ſuſpiciones, præſumptiones, indicia, ſemiplenam probationem, & pluſquam ſemiplenam probationem. Et in hac brevi diſtinctione una cum exemplis inferius poſitis, facere poterit quilibet judex intelligere, quomodo in quocunque caſu procedere debeat, præſuppoſita tamen ſemper ſupradicta concluſione, quæ per omnes Doctores traditur, quod in hac materia indiciorum (*b*) non poteſt dari certa regula, ſed multum judicis arbitrio committitur.

Ad (*i*) inquirendum igitur, id eſt, ad aſſumendas informationes ſuper delicto, dixi ſufficere levia indicia, ſufficit (*k*) enim aliqua probabilis ſuſpicio, propter quam judex rationabiliter credat delictum ab eo commiſſum fuiſſe, contra quem inquirere intendit, ut dicit Sal. *in l. ea quidem, n.* 41. *C. de accuſ.* Et cum eo concordat communis practica, ut atteſtatur Marian. *in repe. cap. qualiter, & quando, poſt n.* 108. *de accuſ.* quem refert Boſſ. *in tit. de inquiſit. n.* 8. Et poteſt poni exemplum in dicto, ſeu aſſertione morientis, ut dixi infr. *q. proxima, verſ. Aſſertio vulnerati*. Item in gravi inimicitia, ut dixi *in ead. q. verſ. Inimicitia*: Item fama, ut dixi ſupra *q.* 6. *circa princ.* Hæc eadem ſufficiunt etiam ad capturam, judicis tamen arbitrio, juxta ea, quæ dixi *in allegata q.* 28. *circa principium* conſiderata facti, & perſonarum qualitate. 2

Ad (*l*) formandam, ſeu tranſmittendam inquiſitionem contra aliquem, id eſt, ad eum citandum pro delicto, de quo imputatur, omnes Doctores concludunt, quod omnino neceſſe eſt, ut (*m*) præcedant legitima indicia. Et ita generalis conſuetudo interpretatur, ut dicit Fulg. *conſ.* 175. *poſt n.* 1. Et ideo malefaciunt judices, qui nulla fama, vel indiciis præcedentibus, forment inquiſitiones, prout facere conſueviſſe Officiales Montisferrati dicit Pract. Pap. *in forma, inquiſit. in verbo, Fama publica. n.* 2. Et Senatus graviter reprehendit Capitaneum Vicomercati ex eo, quod non præcedentibus legitimis indiciis formaſſet inquiſitionem contra quoſdam de Vertemate, 11. Decemb. 1532. CC. Meritò igitur inquiſitio taliter formata, cum omnibus exinde ſecutis, eſt nulla. Et ita DD. intrepidè tenent, ut atteſtatur Grat. *conſ.* 57. *poſt n.* 11. *lib.* 2. (*n*) Et hanc concluſionem, quod inquiſitio, non præcedente diffamatione, & non ſumptis informationibus ſuper ea, eſt nulla, totus Mundus ſequitur, ut dicit Catus *inter conſilia criminalia diverſorum conſ.* 99. *n.* 1. *lib.* 1. ubi etiam *n.* 3. dicit, quod hæc concluſio eſt valde trita, & conſulentes omnes illam affirmant. Sed (*o*) quæ ſint iſta legitima indicia, Doctores in ſpecie non exprimunt: & quidem (ſecundum aliquos) non deberent judices procedere ad tranſmiſſionem alicujus inquiſitionis, niſi delictum eſſet contra reum taliter probatum, quod ſuper eo poſſet etiam torqueri. Uſus tamen contrarium obtinuit: nam judices valde prompti ſunt ad hujuſmodi inquiſitiones formandas, etiamſi non ſubſint indicia legitimè probata: quos appellat malos aſſeſſores! & protervos, & ignorantes juris, Vitali. *de maleſ. in tit. de iniquit. n.* 8. ſubdens, quod tales non ſunt judices, ſed potius canes nuncupari merentur. Nihilominus attenta hac generali conſuetudine, vel potius corruptela, poterit fieri concluſio, quod ex vehementi ſuſpicione, quæ contra reum ex probabilibus argumentis reſultet, poterit contra eum formari inquiſitio, licet talia indicia non ſint talia, aut taliter probata, quod ſuper eis poſſet reus torqueri. (*p*) Et ideo dicit Boſſ. *in tit. de inquiſit. n.* 61. quod ad formandam inquiſitionem ſufficiunt indicia levia, puta, diffamatio delicti. Et ſubdit, quod ita ſervatur: quod tamen ego non puto (*q*) de jure verum, niſi ut dixi ſupra *verſ. ad inquirendum.* Hæc autem, quæ dixi in propoſito formandæ inquiſitionis, intelligo, ut etiam procedant in examine ſine interrogationibus, quæ fiunt reo præſenti, in locis, in quibus quando reus eſt in carceribus, non ſolet formari aliqua inquiſitio, prout ſervatur in hoc Ducatu. (r) Nunquam enim reo præſenti leguntur capitula, neque inquiſitio, ſed examinatur 3

reus

ſeus ſuper delicto. Dico igitur, quod ſicut non poteſt contra abſentem tranſmitti inquiſitio, niſi præcedentibus indiciis legitimis, ita etiam non debet judex interrogare, ſive examinare aliquem præſentem ſuper crimine, & ſic facere, ut ejus nomen recipiatur inter reos, niſi præcedant talia indicia, quæ ſufficerent ad formandam inquiſitionem, ubi reus eſſet abſens. Cæterum ubi indicia ad formandam inquiſitionem videntur judici debilia, apud nos ſervatur, quod judex jubet reum detineri: (ſ) nam ad capturam ſufficit quæcunque informatio, ut dixi infra *q. 28. circa princ.* Et ſucceſſive ubi reus non invenitur, fit de hoc relatio apud acta, quo caſu dicitur conſtare de ejus fuga, quæ quidem fuga proculdubio juncta cum aliis præexiſtentibus indiciis ſufficit ad tranſmittendam reo inquiſitionem, juxta ea quæ dixi infra *quæſt. prox. verſ. Fuga delinquentis*, & eſt, judicio meo, ſatis bona practica.

Ad (t) torturam etiam, quæ indicia ſufficiant,
4 non poteſt dari certa doctrina, ſed pariter relinquitur arbitrio judicis, ut dixi infra *quæſt. 64. verſ. Dixi quoque.* Poteris tamen videre aliqua exempla infra *quæſt. prox.* Sufficit autem minus quam ſemiplena probatio, ſecundum Gl. *in d. l. cum probatio*, de qua dixi ſupra, *circa princ. quæſt.*

Ad *(u)* condemnandum vero graviſſima indicia requiruntur, & (ut DD. appellant) indubitata,
5 prout poteſt poni exemplum infra *quæſt. prox. verſic. ſi aliquis, & hujuſmodi.*

Scias (x) tamen quod in hoc articulo Doctores multum varie loquuntur. Nam aliqui dicunt, quod regulariter ex præſumptionibus violentis, vel indiciis, quantumcunque indubitatis, non debet aliquis in cauſa criminali, (y) condemnari: quam opin. dicit eſſe communem Dec. *conſ. 175. poſt n. 8. col. fi. verſic. Præterea etiam*, Marſil. *in rubr. de probat. n. 237. circa fin.* Novel. *in pract. crim. fol. 118. n. 34.* (z) Alii dicunt, quod ſi agatur ad pœnam pecuniariam, poteſt reus ex *(aa)* indiciis indubitatis etiam criminaliter condemnari. Et ita communiter teneri atteſtatur Grat. *conſil. 136. n. 22. lib. 1.* ſecus autem ſi agatur de pœna corporali. (*bb*) Alii dicunt, quod ubi ex præſumptionibus proceditur, multum debet judex temperare ſuam ſententiam, & maxime ne condemnet niſi raro, & modice ad pœnam nec pecuniariam, nec corporalem. Et hæc ſunt verba Innoc. licet non multum fideliter per Doctores relata in *cap. quia veriſimile, nu. 2. de præſumpt.* quem dicit ſequi communiter Doctor. Marſ. *in l. 1. §. divus Adrianus, n. 25. ff. ad l. Cornel. de ſicar.* Cavenſ. *ſuper ritu magna curiæ 247. n. 15.* Hanc etiam dicunt eſſe communem opi. Pala. Rubios *in allegatione hæreſis*, §. 11. & Jacob. in *rubr. de probat. n. 7.* prout illos refert Plac. *lib. 1. delictorum, c. 14. n. 3. in fin.* & Duennas *regula 303. circa med.* Apoſtil. ad Ang. *de malef. in verbo, Fama publica, ſub n. 22.* quem refert Villalpan. *in repet. lib. 22. cap. 10. poſt n. 7.* Gand. autem *de malef. in tit. de præſumpt. circa fin.* dicit, quod de conſuetudine vidit obſervari, quod ex indiciis quantumcunque indubitatis non imponitur pœna corporalis, ſed *(cc)* tantum pecuniaria: quod dictum Gand. refert, & ſequitur Paul. de Caſtr. *conſil. 299. n. 3. in fin. lib. 2.* ſubdens, quod propter illud defendit quendam imputatum de homicidio: Cæpolla *conſil. crim. 32. circa fin. & conſil. 39. in 1. dubio, verſic. nec propter dictam, & pract.* Jod. *fol. 143. n. 11.* & Aug. ad Angel. *de malef. in verbo Fama publica, n. 28.* & Brun. *de indic. & tortur. fol. 57. n. 16.* & Marſil. *conſil. 96. n. 10.* Et ita tenere communiter Doctores atteſtatur Carrer. *in pract. crim. fol. 36. n. 56.* Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Boſſ. *in tit. de convictis, n. 34. & ſeq.* affirmans, quod ita ſervatur in practica, & quod iſte eſt communis ſenſus Doctorum. Hoc idem ſe obſervari vidiſſe atteſtatur Bald. *in l. milites, n. 6. de qu.* prout illum refert Ant. de Cana. *d. qu. in 2. membro, poſt n. 44.* licet Bald. in lib. meo nihil dicat de obſervantia. Alii dicunt totum contrarium, quod ſcilicet etiam ex præſumptionibus reus eſt condemnandus pœna ordinaria delicti, neque propterea eſt aliquo modo pœna mitiganda: & quod illud dictum Innoc. communiter reprobatur. Et ita atteſtari videtur Bellam. *deciſ. 680. verſic. ad undecimum dico.*

Alii *(dd)* vero dicunt, quod quando indicia ſunt 6
indubitata, ſemper poteſt deveniri ad condemnationem, maxime *(ee)* in delictis occultis, & difficilis probationis, & tractatibus ſecretis, & in quibus veritas clarius haberi non poteſt, prout etiam communiter teneri atteſtatur practic. Carrer. *fol. 72. verſic. ex quibus omnium.* (*ff*) Et hæc opin. apud nos ſervatur, quantum ad hoc, ut ex præſumptionibus deveniatur ad condemnationem: nam quotidie ex indiciis, & præſumptionibus rei per Senatum condemnantur, (*gg*) non quidem in pœnam mortis, neque pœnam ordinariam ipſius delicti, ſed in pœnas etiam corporales, puta triremium, fuſtigationis, ictuum funis, & hujuſmodi: & in ſpecie ita ſervatum fuit in quodam Antonio Maria Fayta, qui cum eſſet indiciis indubitatis gravatus de homicidio, fuit per decennium ad triremes condemnatus, 2. Januar. 1557. P. N. & in aliis multis. Et idem etiam ſervatur in ſacro Conſil. Neapolit. ut videri poteſt apud Grammaticum, præſertim *deciſio. 42.* (*hh*) & alibi ſæpe.

Scias etiam aliquos eſſe caſus, in quibus etiam 7
de jure communi ex præſumptionibus poteſt quis ad mortem condemnari, prout eſt in aſſaſinio, ut dixi ſupra, *hoc eod. §. aſſaſſinium, verſic. præterea*, & in crimine hæreſis, ut dixi ſupra, *hoc eod. lib. §. Hæreſis, verſic. habet etiam*, & in crimine ſimoniæ, ut dixi ſupra, *hoc eod. lib. §. Simonia, verſic. item ſcias.*

Item (ii) ſcias, quod quando præſumptio eſt poſita à lege, tunc poteſt ex ea ſequi condemnatio capitalis. Et ita tenent omnes, ut dicit Boſſ. *in tit. de convictis, n. 29.* ponens exemplum in ea præſumptione, de qua habetur *in l. ſi qui, C. de adulter.*

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XIX.

(*a*) C*Onſtito de delicto.*) Indicium quid ſit & quotuplex, & plura alia Far. *vol. 4. crimin. qu. 36.* 1
num. 7.

De præſumptione, *nu. 67.* Suſpicione, *nu. 91.* Conjecturis *num. 152.* Argumentis, *n. 192.* Signo, *n. 208.* Adminiculo, *n. 213.* Opinione, *nu. 193.* Dubitatione, *nu. 197.* Fictione, *nu. 135.* Probatione, *num. 4.* Et in quibus conveniant, vel differant. Ros.

(*b*) *Non poteſt dari certa doctrina.*) Vide tamen de triginta octo indiciis per Carrer. *in ſua pract. crim.* Item & de indiciis plene vi. per Jacob. Novel. *in practic. & theor. crt. in 1. & 2. Rub.* & per Blan. *de indi.* & per Boſ. *de indi. & cauſ. ante tortu.* Giach.

Non poteſt dari certa doctrina.) Farin. *q. 37. n. 192. vol. 2.* Ros.

[*c*] *Arbitrio boni viri.*) Adde, quis ſit bonus vir, Neguſ. *tract. de pign. 4. par. in princ. numera 2.* Drogh.

[*d*] *Nihilominus, ut materia.*) Adde, † quid ſit in- 2
dicium, argumentum, præſumptio, ſuſpicio, conjectura, ſictio: unde dicatur indicium, quotuplex ſit & quomo-
do probetur indicium proximum maleficio, & quomo- 3
do remotum, Carrer. *in pract. crim. fol. 74. & 75.* 4
num. 106. & quomodo diſtinguantur magna indicia à levi-

levibus, vide Bal. *in l. non hoc*, *in fine*, *C. unde cogn.* & quando dicatur indicium proximum, & quando remotum, Joſeph. Lud. *in ſuis concluſ. comm. concluſ.* 45. & Oſaſch. *deciſio.* 79. *n.* 15. ſed de prædictis ad ſatuitatem habetur per excellentiſſ. D. Petrum Anto. *in ſua celeberrimo tract. de fideicom. quæſt.* 9. *num.* 123. *cum ſeq.* vide etiam Maſcar. *de probat. concl.* 15. & Menoch. *de præſ. lib.* 1. *q.* 7. Et Bart. *in l. admonendi*, *colum.* 3. *verſi. hoc præmiſſo*, *ff. de jurejuran.* dat unam ſingularem doctrinam ad ſciendum ea, quæ ſunt facti tranſeuntis, videlicet per credulitatem per quatuor gradus. Primo cum Judici res proponitur per actorem, & per reum negatur, tunc inducitur animus judicis ad dubitandum, quia neſcit, ubi applicet animum ſuum, an ad unam partem, vel ad aliam: poſt dubitationem poteſt Judex inclinare animum ſuum ad aliquam partium, ex levi indicio, vel levi argumentatione, & iſta dicitur ſuſpicio, quæ movet animum Judicia, non tamen in totum removet dubietatem, & hic eſt primus gradus probationis, ſive credulitatis, quia jam incipit animus Judicis adhærere uni parti, licet remaneat dubius: poſt autem iſtam ſuſpicionem, ſi judici appareant argumenta fortiora, tunc Judex incipit opinari, tamen adhuc dubitat, ne ſit contrarium, modicum tamen dubium remanet, & iſta vocatur opinio: poſt iſtam opinionem ſi Judici apparet, tantum quod firmiter adhæreat uni parti, tunc dicitur perfecta credulitas, ut ibi latius per eum, & Bal. *in rubr. de contr. inveſt.* dicit, quod certi ſunt gradus inveſtigabiles, videlicet gradus informationis. gradus hominis præſumptionis, gradus præſumptionis legis, gradus vehementis adminiculationis, gradus ſemi plenæ probationis, & gradus indubitatæ ſcientiæ & probationis, & ſubdit ibi circa finem quod tres ſunt animi Judicis motus; videlicet impulſivus, ſive ſuſpicans; præſumptivus, ſive inclinatio vehemens, ſeu impreſſivus; & clarus, ſive plenarie informatus: primus videlicet ad inquirendum, &c. ut ibi per eum, qui etiam dicit *in l. ea quidem*, *col.* 1. *de accuſatio.* quod ſuſpicio eſt aliqua applicatio animi ad aliquid cum vehementi titubatione, & præſumptio hominis eſt quidam conceptus cauſatus in mente ab aliqua probabili conjectura. Baiar.

[e] *Indiciorum.*] Item indicium quid, argumentum, præſumptio, ſuſpicio, conjecturæ, fictio. Item unde dicatur indicium, qualiter probetur, & quotuplex, vi. per prac. Carer. *pag. mihi* 74. 45. *poſt n.* 106. ubi etiam habes quomodo debeat probari indicium proximum maleficio, & quomodo indicium remotum a maleficio. Giach.

[f] *Graviſſima.*] Fat. *in qu.* 36. *n.* 49. *&* 53. Ros.

[g] *Suſpiciones, præſumptiones, & indicia.*] Adde Blanc. *in repet. l. fin. ſub n.* 50. *&* 252. *ff. de quæſt. infr. q.* 94. *in princip.* & de diverſis nominibus ſimilium vide Abb. *in c. veſtra*, *n.* 10. *in fin. de cohab. mul. & cler.* videlicet, fama, rumor, indicium, argumentum, ſuſpicio, opinio, credulitas, præſumptio, notorium. Et adverte, quod licet hic dicatur indicis graviſſima eſſe quaſi plena probatio; tamen nunquam aliqua indicia
5 † vere dici poſſunt probationes, ſed modi, ex quibus vel examinando teſtes, vel torquendo, vel aliter procedendo, devenimus ad dictas probationes, ita, & melius judicio meo, quam hic, diſtinxit Menoch. *d. tract. de arb. jud. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 835. *n.* 29. Tres tamen ſunt indiciorum ſpecies; Neceſſarium, quod appellant, & de hoc dici poteſt, ut per Clar. hic. quod videlicet ſit quaſi plena probatio; veriſimile, & non repugnans, de quibus habetur *d. tract. de arb. jud. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 270. & de neceſſario, *d. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 879. *& caſ.* 394. *n.* 54. *&* 55. verum tamen, ut etiam ex præſumptionibus, & indiciis neceſſariis proceditur, nunquam tales probationes erunt ad condemnationem criminalem ſufficientes: ſunt enim magis modi, ut dixi ſupra, Menoc. *d. tractat. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 162. *ſub n.* 19. *cum ſeq.* Ratio eſt in promptu, cum præſumptio
*6 † verſetur ſuper eo, quod incertum eſt; Jaſ. *in §. fuerat ſub n.* 55. *Inſtit. de act.* Aliquando tamen ſciri, & cognoſci aliquid dicitur per vehementem ſuſpicionem contrariantem ſubſtantiæ veritatis, & hinc eſt, quod dixi graviſſima Indicia ſufficere ad condemnationem: Ad hoc vide Felinum *in cap. cum contingat*, *coll. mihi* 5. *de reſcript. & in cap. conſultationibus*, *in princ. de off. deleg.* Vide ſuper his, & unoquoque eorum Petr. Anton. Petram *tract. de fideicomm. prohib. qu.* 9. *ſub numer.* 64. *ibi*, *quarum prima eſt*, *ubi ad ſaturitatem.* Drogh.

[h] *Non poteſt dari certa regula.*] Et hoc dicunt communiter Doctor. & bene etiam dicit Bar. *in l. fi. ff. de quæſt. ſub n.* 5. ſequuntur alii poſteriores, quos citat practic. Carer. *pag. mihi* 76. *col.* a. ubi etiam ſubjungit, quod licet indicia arbitraria ſint, tamen ſemper debeat arbitrari taliter, ut inclinet in mitiorem partem. Item indicia arbitraria licet ſint, non tamen judex paſſim ex quolibet indicio arbitrabitur ad torquendum: ſed talia eſſe debent indicia, quæ de jure ſubſiſtant, & a jure approbentur, & non aliter, & ponit exempla, & late comprobat illam ſententiam. Item quando ex teſtibus ſingularibus & ex pluribus probationibus ſemi plenis torqueri quis debeat, vi. ibi an. ſeq. Giach.

[i] *Ad inquirendum.*] Indicia ad inquirendum, id eſt, informationes aſſumendas, quæ ſufficiant, Fat. *in d. q.* 36. *n.* 51. Ros.

(h) *Sufficit enim aliqua probabilis ſuſpicia*,) Caſus tamen, quibus requiritur, etiam præcedentibus nullis indiciis, infr. *q.* 64. *v. ſed nunquid Bannitus*, *& q.* 84. *verſ. fi.* ſuſpicio autem, qualiter apud Romanos ciſſa fuerit etiam urgens, vide Cic. *in oratione pro Sexto Roſcio*, loquentem de Tito Clœlio in ejus cubili, ubi duo tantum ejus filii cum eo erant; nec patebat aditus ad cubile, ait, Nomina filiorum de parricidio dilata ſunt, quid poſtea? erat ſane ſuſpicioſum neutrum ſenſiſſe, erat porro nemo, in quem ea ſuſpicio conveniret: Tamen cum planum Judicibus eſſet factum aperto oſtio dormientes eos repertos eſſe, judicio abſoluti adoleſcentes, & ſuſpicione omni liberati ſunt. Nemo enim putabat quenquam eſſe, qui cum omnia divina, atque humana jura ſcelere nefario polluiſſet, ſomnium capere potuiſſet. & reperi ex poſt Meno. tale Indicium innocentiæ deduxiſſe ut ſup. *tract. de præſumpt. lib.* 5. *præſumpt.* 8. *n.* 1. Drogh.

[l] *Ad in. formandam.*) Quæ indicia requirantur pro inquiſitione formanda, Farin. *d. q.* 36. *numer.* 52. Ros.

[m] *Præcedant legitima indicia.*) Adde etiam in cauſa hæreſis illud procedere ſecundum Cravet. *in conſ.* 262. *in princ.* qui ſubjungit, quod crimen † probari oportet clare, pure, & ſpecifice. certo, & limitato *7
modo, non etiam in genere. Ratio eſt, inquit ipſe, quia alias poteſtas defendendi auferretur reo inquiſito, vel accuſato: alia quædam in materia hæreſis ibidem habea, videto. Giah.

[n] *Et hanc concluſionem*, *quod inquiſitio.*) Adde in propoſito infr. *q.* 21. *verſ. Sciat tamen*, *ad fin. d. q.* 64. *verſ. Præterea debet*, ubi habetur, quod Judex non debet procedere ad torturam niſi delictum ſit tale, quod mereatur pœnam corporis, licet uſus contrarium obtineat, *& verſ. c. ſed nunquid Bannitus*, *ibi*, *cum inquiſitio*, *& bannum non valeant*, *qu.* 45. *verſic. debet autem Judex*, *ſupr. qu.* 5. *verſic. Poterit igitur*, Capyc. *deciſ.* 143. *n.* 8. *ad fin.* & in quantum ſubdit, quod attenta tali corruptela; adde hec idem confirmari per ea, quæ dixit infra *qu.* 21. *verſic. Sciat tamen in fin. qu.* 44. *verſic. quaro quando*, *ad fin.* At omni in caſu non adſint indicia ſufficientia ad tranſmittendum Inquiſitionem, poteſt procedi per præcepta pœnalia modo, quo infra *qu.* 31. *verſ. Item quaro in principio*, vide ſupra *ad qu. primam*, *verſic. primo*, ubi dixi. Drogh.

[o] *Sed quæ ſint iſta*) Adde, quæ ſint legitima indicia ad formandam inquiſitionem, remittitur arbitrio Judicis, ut per Menoch. *in tract. de præſumpt. lib.* 1. *qu.* 44. *n.* 9. Baiar.

(p) *Et ideo.*) Cartar. *de execut. ſent. c. fin. numer.* 67. Ros.

[q] *De jure verum.*) Cum Claro tenet Rol. à Valle, *conſ.* 57. *n.* 23. *in* 4. *vol.* & ibi per totum conſilium latius de hoc articulo. Ros.

[r] *Nunquam enim reo præſenti.*] Supra *q.* 9. *verſic. Succeſſive quaro*, ubi dat formam interrogandi. Drogh.

[ſ] *Nam ad capturam ſufficit.*] Vide tamen infra *q.* 28. *in princ.* ubi dixit Judicem illegitime carcerantem teneri & ſyndicatu infr. *q.* 21. *verſ. Aſſertio vulnerati*, *ibi*, *eſt etiam tale dictum.* Drogh.

[t] *Ad torturam.*] Sed an, & quando unum indicium ſufficiat ad torquendum, an vero plura requirantur, per prac. Carer. *pag.* 80. *ſub n.* 109. Item quæ ſint indicia ſufficientia ad torturam per Campeg. *tr. de teſtib. reg.* 365. & per Menoc. *de arb. jud. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 270. Ubi etiam de eorum diviſione multa notatu digna habes. Et quando per torturam purgata cen-

ſean-

Digitized by Google

ſeantur, omnia remittuntur arbitrio judicis per eun-
dem, *de arb. jud. caſ.* 273. Giach.

Ad torturam.] Farin. *ſup. numero* 52. *& fol. ſeq.*
Ros.

Ad torturam etiam.) Adde Menoc. *in tract. de præ-
ſumpt. lib.* 1. *q.* 89. ubi accumulavit quadraginta tria in-
6 dicia, quæ ſecundum eum ſunt ſufficientia ad torturam;
& ipſe etiam tenuit *in caſu* 270. *de arbitr. jud.* quod
remittitur arbitrio jud. Vide etiam Maſcar. *de probat.
concl.* 1385. & quæ poſui infra *quæſt.* 64. *ver. dixi quo-
que, ibi, non poteſt dari.*

Item adde, aſſeverans mortem alicujus ante veriſi-
milem notitiam, eſſe conſcius præſumitur alicujus conſ-
7 pirationis factæ in mortem, Rip. *in reſponſ.* 7. *numer.*
3. & Menoch. *de præſumpt. lib.* ... *c.* 37. *nu.* 1.

Item adde notabilem caſum, ſi alicui ſcriptum fue-
rit, advertat, ne capiatur: nam aliqui teſtes depoſue-
8 runt ſe tale delictum occultum feciſſe, & ille recipiat
litteras, & illas legat, & nihil dicat, non ſe excuſan-
do; quod de tali delicto eſt innocens, an talis recep-
tio cum taciturnitate faciat contra eum indicium ad
torturam. Hanc quæſt. tractavit Marſil. *in pract. crim.*
§. *diligenter*, *n.* 136. *cum ſeq.* ubi dicit cogitandum eſ-
ſe: ego autem arbitror, quod forſan faceret indicium
ad torquendum concurrentibus aliquibus adminiculis,
ſive conjecturis, & quod poſt receptionem dictarum
litterarum aliquo modo latitare cœpiſſet. Baiard.

[*u*] *Ad condemnandum vero.*] Adde, quod indicia
indubitata ſunt demonſtrationes rei ſigna ſufficientia,
9 per quæ animus in aliquo tanquam certo quieſcit,
Brun. *in tract. de ind. & quæſt. in princ.* n. 3. *& in qu.*
4. *n.* 5. *dicit*, quod Indicia indubitata ſunt ea, quæ à
lege ſunt approbata, & vult per ea fieri condemnatio-
10 nem, & quando contra aliquem inquiſitum adſunt plu-
ra indicia dubitata, tunc reſultat unum indicium indubi-
tatum, & de pluribus indiciis indubitatis habetur per Guid.
de Suzza. *in tract. de indic. & tort. n.* 90. & ibi Bolog.
in add. ... & Gabriel. *conſil.* 177. *nu.* 3. *lib.* 2. dicit in-
dicia indubitata eſſe, ex quibus reſultat violenta præ-
ſumptio, quod delictum ſit perpetratum, nec aliud
eſſe poſſit, & in hac materia vide etiam Gand. *de præ-
ſumpt. & indic. indubit.* & quando, & quomodo quis
ex præſumptionibus damnari poſſit, latè per D. Joſeph.
Lud. *in concl.* 45. punitur mitius, quam ſi ex evidenti-
bus probationibus condemnetur, Tiraq. *de pœn. cauſ.*
27. & ibi latè. Baiar.

(*x*) *Scias tamen, quod in hoc articulo.*) Adde in hac
materia multas ampliationes per Joſeph. Ludov. *con-
cluſ.* 46. & Monticel. *in pract. crimin. regul.* 11. & Pe-
tr. Caleph. *in conſil.* 86. *vol.* 2. *inter conſil. crim n. di-
verſor.* ubi dicit, quod quis damnari non poteſt ex
præſumptionib. hominis, ſed juris: & quod non ſuf-
ficiunt præſumptiones temerariæ, ſed probabiles exi-
guntur, quem refert, & ſequitur Bertaz. *in conſil.* 242.
n. 13. *& conſil.* 251. *nu.* 58. *&* 59. vide etiam Ferran.
Gargia. *conſil.* 129. *n.* 100. & *ſequen. vol.* 1. *conſil. cri-
min. diverſ.* ubi dicit, quod etiam ex præſumptionib.
poteſt quis condemnari, quando præſumptiones repe-
riuntur approbatæ à dictis Doctorum; & quando reus
ex præſumptionibus damnatur, ſi hinc inde adſint præ-
11 ſumptiones, vide Jul. Scarlat. *conſ.* 120. *inter conſil.
crim. diverſ. vol.* 1. & quælibet præſumptio ſine con-
jectura, etiam minima duobus teſtibus conteſtibus eſt
12 probanda, Ceph. *in conſil.* 225. *n.* 46. & Burſat. *in con-
ſil.* 11. *n.* 21. ubi de communi atteſtantur.

Item adde, quod rei legitimè torti pro eorum delic-
13 tis, licet confeſſi non fuerint, remanentibus tamen in-
diciis, poſſunt perpetuo morti civili tradi ſecundum la-
te congeſta, & deciſa in ſacro conſilio per Gram. *dec.*
8. vel ad tempus, per eundem Gram. *in dec.* 42. *&* 96.
in fine, quem ad hoc allegat, & ſequitur Fab. de
Monteleone *in praxi arbitrali par.* 4. *fol.* 332. *num.*
29.

14 Item adde, quæ indicia ſufficiant ad condemnatio-
nem, ut per Bald. *in l. milites*, *C. de quæſtionib.* & Abb.
in c. tertio loco. 4. *col. in fin. de probat.* & Jac. Novet. *in
pract. crim. in c. de indic. quæ præcedere debeant*, *n.* 22.
ita diſtinguit, quod aut indicia ſunt approbata à lege
ad condemnationem faciendam; & tunc iſta ſufficiunt
ad condemnandum, ut eſt bonus textus *in l. adulterii*,
C. de adulter. vel approbantur à lege, & ſi agitur de
pœna corporali levi, ut puta de fuſtigatione, bene pro-
bant, ut eſt tex. *in l.* 3. *verſic. & quia plerunque*, *ff. de
offic. præf. vigil.* aut indicium eſt ſemiplene probatum
per unum teſtem, concurrentibus aliis argumentis, &
tunc ſufficiunt ad condemnandum, Bart. *in l.* 1. §. *idem
Cornelio*, *ff. de qu.* aut non eſt ſemiplenè probatum,
tunc etiam diſtinguit ſecundum Abbat. & Doctor. *in
d. cap. tertio loco.* Sed hanc quæſtionem, quando pœ-
na ordinaria puniri poſſit de delicto convictus præſump- 15
tionibus, & conjecturis magis diffuſe, quam alii, trac-
tavit Menoch. *de præſumpt. li.* 1. *q.* 97.

Item adde; quid facere poſſit Judex, ſi ex forma ſta-
tuti habet liberum & generale arbitrium inquirendi;
& ponendi maleficia & exceſſus, ut per Gand. *de quæſt.
nu.* 41. & an poſſit condemnare ſtante dicto arbitrio,
ſi deventum fuerit ad torturam contra reos, etiam cum
proteſtatione, vide Rimin. jun. *in conſil.* 705. *n.* 25. *cum
ſeq. vol.* 6. Baiar.

(*y*) *Condemnari.*) Far. d. *q.* 36. *n.* 49. *&* 50. Ros.

[*a*] *Alii dicunt.*) Farin. *ſup. n.* 113. Ros.

(*aa*) *Et indiciis indubitatis.*] Far. 4. *vol. ſuæ prax. q.*
86. ubi late de hac materia, & præcipue, *n.* 29. 30. 51.
& 55. *&* 57. *&* 66. Ros.

[*bb*] *Alii dicunt.*] Adde vi. per Diaz. *mihi regul.*
370. ubi iſtorum opinionem refert, comprobat, ſequi-
tur, ampliat, ac limitat, ut per Carer. *in pract. pag.* 418.
n. 168. Giach.

Alii dicunt quod ubi.) Farin. *ſup. n.* 219. Ros.

[*cc*] *Sed tantum pecuniaria.*) Adde ad idem, atque
vide per Carrer. *in pract. crimin. fol. mihi* 196. *&* 200.
num. 46. ubi etiam inſtruit judicem, quomodo ſe ha-
bere debeat, *& num.* 47. limitat, *num.* 48. 49. decla-
rat. Giach.

[*dd*] *Alii vero dicunt.*) Farin. *ſup. n.* 36. Ros.

Alii vero dicunt.] Adde, quod idem habetur per
Oſaſc. *in deciſ. Pedem.* 72. ubi plene. Baiar.

(*ee*) *In delictis occultis.*) Farin. *ſup. n.* 31. Ros.

[*ff*] *Et hæc opinio apud nos ſervatur.*) Adde infra
q. 21. *verſ. Inimicitia*, *& verſ. Scias tamen ad fi. & q.*
92. *verſ. Scias tamen*, & quod dicitur hic, quod cum
quia condemnatur ex præſumptionibus, ſolet minui
pœna, adde hoc idem ſervari de jure in caſibus, de
quibus per Capyc. *deciſio.* 27. *n.* 14. Menoc. *de arb.
jud. lib.* 2. *cent.* 3. *caſu* 279. *& eod. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.*
345. *ſub numer.* 13. *& caſ.* 362. *ſub num.* 19. *ad fin. &
caſ.* 370. *in fin.* Grammat. *deciſio.* 81. *numer.* 1. *cum
ſeqq.* Diſtingue tamen præſumptiones legis, & à le-
ge approbatas à præſumptionibus hominum, ut per
eundem Clar. *ſupra hac eadem q. verſ. fin.* & melius
per Boſſ. *tit. de partu ſuppoſita*, *num.* 34. vide Bal.
in rubr. ext. de præſumpt. Glo. *in c. ex parte*, *in verb.
per annum*, *de regul.* eundem Bal. *in l. ordo ſub nu.*
2. *in fin. C. de executione rei jud.* & demum ſcias,
quod præſumptio vera, & propria eſt illa, quæ ex
circunſtantiis reſultat. Ita eam definit Alexan. *conſil.*
89. *num.* 8. *volum.* 3. videndum Alexan. *conſil.* 1. *nu.*
30. *eod. voluminis*, de præſumptione autem, quæ eſt
à lege poſita pro vera, dic juxta ea, quæ dixit in-
fra *ver fin. ex l. ſi qui*, *C. de adult.* vide Alex. *con-
ſil.* 1. *num.* 3. *volum.* 3. Bald. *inter conſil. criminalia
diverſ. conſil.* 23. *ſub num.* 8. *vol.* 2. Cravet. *conſil.*
18. *num.* 4. Notatur *cap.* 11, *qui ext. de ſponſ. l. fi. C.
de pign. l. fin.* §. *ad Maced. & in l. fin. ff. ubi pupil.
educ. deb.* & nota quod quando præſumptio eſt juris,
tunc ad contrarium probandum requiruntur ſaltem duo
teſtes excellentes non ſolum idonei, refert Cravet. *con-
ſil.* 129. *in fin.* eſt tamen verum, quod ſententia late † 16
ex juris præſumptione nunquam tranſit in rem judica-
tam; Maran. *in ſuo Specul. tit. & demum fertur ſenten-
tia n.* 133. vide Bald. *in cap. quoniam frequenter ſub nu.*
7. *ut lit. non conteſt.* Drogu.

Et hæc opinio.) Vulpell. *reſp.* 125. *n.* 7. Ros.

Non quidem in pœnam mortis.) Farin. *ſup. n.* 38. *& n.*
114. 115. *&* 117. Ros.

(*hh*) *Et alibi ſæpe.*) Adde, & vi. Nat. *conſil.* 407. *nu.*
13. & Hipp. Rimin. *in conſil.* 121. *ſub numero* 25.
Giach.

(*ii*) *Item ſcias quod.*) Farin. *ſup. n.* 52. 53. 54. Ros.

Item ſcias.) Adde videndum Gomeſ. *de delict. c.*
12. *ſub nu.* 25. ubi multa alia exempla ponit. Baiar.

QUÆS-

QUÆSTIO XXI.

Tractatur de nonnullis indiciis in ſpecie.

SUMMARIA.

EX CLARO.

1 *Fama an ſit ſufficiens indicium ad inquirendum, & ad torturam.*
2 *Teſtis unus an faciat indicium ad torturam.*
3 *Et quid ſi non viderit, ſed audiverit, & dicat cognoviſſe ad vocem.*
4 *Dictum, ſeu depoſitio ſocii criminis an faciat indicium ad inquirendum.*
5 *Et an ad formandam inquiſitionem.*
6 *Et quid ſit etiam perjurus.*
7 *Et an faciat indicium ad torturam.*
8 *Et quid in criminibus exceptis.*
9 *Mandatarii dictum an probet contra mandantem.*
10 *Quomodo ſit excipiendum contra ſocium criminis.*
11 *Et quid ſi ſunt plures ſocii criminis, qui contra alium deponant.*
12 *Et an requiratur, quod ſocius criminis deponat cum juramento.*
13 *Et an quod confirmet dictum ſuum in tormentis.*
14 *Aſſertio vulnerati an faciat indicium ad inquirendum.*
15 *Et an ad capturam.*
16 *Et an ad excuſandum à calumnia heredem, qui accuſationem inſtituit.*
17 *Et an ad torturam.*
18 *Fuga an probet contra delinquentem.*
19 *Et quid ſi opponatur ut delictum.*
20 *Et quid ſi opponatur ut indicium.*
21 *Et an ſemiplenè probet in criminalibus.*
22 *Et an ſit ſufficiens indicium ad torturam.*
23 *Et quid ſi reus aufugiat poſt formatam inquiſitionem.*
24 *Et quid ſi revertatur.*
25 *Et quid in fuga facta à carceribus.*
26 *Et quid ſi non erat legitimè detentus.*
27 *Et an indebitè carceratus poſſit licitè aufugere.*
28 *Et quid ſi ſtatim ad carceres revertatur.*
29 *Et an fuga judicis, qui non ſtetit in ſyndicatu per quinquaginta dies, faciat contra eum plenam probationem.*
30 *Et an inimicitia faciat indicium.*
31 *Et an confeſſio extrajudicialis.*
32 *Et an confeſſio facta coram judice incompetenti.*
33 *Et an confeſſio Clerici facta coram judice laico.*
34 *Et quid ſi illam deinde coram judice competenti revocaverit.*
35 *Et an confeſſio facta coram judice non ſedente pro tribunali.*
36 *Et an confeſſio facta in tormentis, & deinde revocata.*
37 *Et an minæ.*
38 *Et an pax facta cum offenſo.*
39 *Et an mendacium, inconſtantia, vacillatio, & trepidatio rei.*
40 *Et an ſi viſus fuerit cum gladio ſanguinolento.*
41 *Et quid ſi res furata reperta ſit penes aliquem.*

EX ADDITIONIBUS.

1 *Fama an ſit ſufficiens indicium ad torturam.*
2 *Fama eſt magnum indicium in delictis nocturnis.*
3 *Fama in criminalibus an probet plenè, vel ſemiplenè.*
4 *Fama cum teſte de viſu an probet.*
5 *Fama probari poteſt matrem à filio fuiſſe percuſſam.*
6 *Statutum quod ſola fama probet delictum an valeat.*
7 *Statutum, quod inter Magnates ſufficiat fama, ſi hinc inde probata fuerit, num ſufficiet.*
8 *Fama an ſufficiat ad condemnandum.*
9 *Fama publica in ſtatu Eccleſiaſtico plenè probat in quibuſdam delictis.*
10 *Fama cum denunciatione ſyndici facit indicium ad torturam.*
11 *Fama an probet in his quæ ſunt difficilis probationis.*
12 *Fama bona quando prævaleat mala, vel è contra.*
13 *Teſtis unicus an faciat indicium ad torturam.*
14 *Et an debeat eſſe omni exceptione major.*
15 *Et quid ſi veritas aliter haberi non poteſt.*
16 *Et quid in delictis exceptis.*
17 *Et quid in Regno Franciæ.*
18 *Indicium unius teſtis de viſu, & omni exceptione majoris non ſufficit, dictante ſtatuto, vel lege ſtandum eſſe indiciis quo ad plenam probationem.*
19 *Fœmina habilitata per ſtatutum non facit indicium ad torturam.*
20 *Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico.*
*20 *Senſus auditus quando probet in his, quæ ſpectant ad viſum.*
21 *Teſtes quomodo probent delictum fuiſſe factum noctis tempore.*
22 *Socii criminis, complices, adhærentes, fautores, inſtructores, & conſiliarii qui dicuntur, remiſſivè.*
23 *Socius criminis an poſſit ut teſtem admitti.*
24 *Socius criminis an poſſit interrogari de conſociis.*
25 *Et an inculpatio ejus, ubi interrogari non poterat, faciat indicium ad torturam.*
26 *Et gratiatus, vel abſolutus non poteſt tanquam teſtis interrogari de ſociis etiam in crimine hæreſis.*
27 *Et gratiatus à Principe poteſt torqueri pro intereſſe partis.*
28 *Judex an poſſit interrogare reum in ſpecie de delicto, vel de ſocio criminis.*
29 *Socius criminis, qui confitetur de ſe, non probat contra alium.*
30 *Et an ſi ſit etiam perjurus, faciat indicium ad inquirendum.*
11 *Socius criminis an faciat indicium ad torturam.*
31 *Clar. & Boſſ. ab impugnatione Bald. defenduntur.*
33 *Socius criminis, cui ſit promiſſa impunitas, an probet, remiſſive.*
34 *Socius criminis quando plenè, & quando ſemiplenè probet.*
35 *Delicta exceptuata quæ ſint, remiſſivè.*
36 *Indicium, reſultans ex dicto ſocii criminis (etiam in caſibus exceptuatis) eliditur ob bonam famam inculpati.*
37 *Socius criminis an poſſit exculpando, remiſſivè.*
38 *Socius criminis quando faciat adminiculum, vel præſumptionem.*
39 *Statutum quod particeps criminis ſit idoneus teſtis, & accuſator qualiter debeat intelligi, remiſſivè.*
*39 *Contra mandantem quando poſſit procedi.*
40 *Mandatum in homicidio ex multis indiciis colligitur, remiſſivè.*
41 *Mandatarius an faciat indicium contra mandantem.*
41 *Et quid in crimine aſſaſſinii.*
43 *Mandatarius an probet excuſando mandantem.*
44 *Exceptio contra ſocium criminis quomodo ſit probanda, remiſſivè.*
45 *Socii criminis duo, vel plures, an ſufficiant ad condemnationem, vel ſaltem faciant indicium ad torturam.*
46 *Et quid ſi deponant ad defenſam.*
47 *Et in crimine partus ſuppoſiti duæ mulieres honeſtæ vitæ ac ſociæ crimine plene probant.*
48 *Socii criminis probant conjurationem.*
49 *Teſtes duo infames faciunt indicium ad torturam.*
50 *Socius criminis, neque in caſibus permiſſis facit indicium niſi adhibeatur in teſtem cum juramento parte citata.*
51 *Socius criminis an probet magis cum tormentis, quam ſine.*

Et

Et ut faciant indicium quid requiratur.

52 Et ſufficit nominatio ſtatim poſt torturam.

53 Et non probat ſi leviter fuerit tortus, aut mortuus ſit.

54 Teſtes infames non admittuntur ad teſtificandum ſine tortura.

Socius itineris an poſſit eſſe teſtis pro injuriato, n. eod.

*54 Dictum morientis an plenam probationem faciat.

55 Vulnerati aſſertio etiam ſine juramento ſufficit ad inquirendum.

56 Et an faciat indicium ad torturam in articulo mortis.

57 Et an ejus exculpatio probet.

58 Offenſus quando faciat indicium ad torturam, remiſſ.

56 Et an exculpando probet.

60 Condemnati, vel condemnandi exculpatio an proſit.

61 Teſtis in articulo mortis falſum dixiſſe deponens, ac fuiſſe corruptum, an proſit inculpato.

62 Rapta facit indicium ad torturam contra raptorem, & ſocios.

*62 Fores carceris frangens, ut ibi detenti fugiant, qua pœna puniatur.

63 Fuga an probet contra delinquentem.

64 Et in ſimulo debet probari fuga, & amiſſio rei.

65 Fuga quando faciat indicium ad torturam, remiſſ.

66 Fuga Notarii an præjudicet parti, quando accuſatur de falſo.

67 Fuga non præſumitur in viro integerrimo.

68 Et qualiter tollatur ſuſpicio fugæ, remiſſ.

69 Fuga delinquentis an faciat indicium ad torturam.

70 Et quid in præparante, vel attentante.

72 Et quid ſi fuga aliqua probabili cauſa coloratur.

73 Fuga poſt formatam inquiſitionem facit maximum indicium aliis concurrentibus.

74 Fuga poſt purgatam ſuſpicionem per torturam non præſumitur ob timorem judicii.

75 Fugæ præparatio idem operatur quod & fuga ipſa.

76 Fugiens à manibus executorum, an faciat indicium ad torturam, ſi ſtatim citatus compareat.

77 Fugiens juſta cauſa arbitrio judicis non faciat indicium.

78 Fugere non dicitur recurrens ad locum, ubi eſt caput juſtitiæ.

*78 In levioribus criminibus an indiciis ſit utendum.

79 Fugæ indicium tollitur per ſpontaneam comparitionem etiam præcedente citatione.

80 Fugiens è carceribus an habeatur pro confeſſo.

81 Et quomodo cognoſcatur animus in revertendo, remiſſ.

82 Et quid de fugiente de palatio Officialis.

83 Et quid de torto injuſte.

84 Et an ſit citandus.

85 Fugientes è carceribus, vel de palatio quibus pœnis ſint plectendi, ſi innocentes detegantur, remiſſ.

86 Carceratus in ipſa carceris effractione captus, æquè ac ſi aufugiſſet, habendus eſt.

87 Et quid in auxiliante, aut caſtigante ad fractionem carceris, remiſſivè.

88 Sententia criminalis poteſt ferri contra fugientem, licet abſentem.

89 Fugiens è domo judicis vel de palatio, aut domo, ſive Civitate, loco carceris aſſignatis, an teneatur pœna frangentis carcerem.

90 Statutum contra fugientem è carceribus publicis comprehendit fugientem à Camera, vel Palatio pro carcere aſſignatis.

91 Fugiens è thalamo, in quo erat ſequeſtratus, habetur pro confeſſo.

Carceris effractores etiam dicuntur, qui juſſi ad eum ſe conferre neglexerint.

92 Carcerum effractores quibus pœnis feriantur, remiſſ.

93 Et an habeantur pro confeſſis, remiſſ.

Fugiens è carceribus, & recta via petens ſuperiorem non punitur.

94 Fugiens è carceribus ſi ſtatim revertatur, etiam citatus tollit omne indicium.

95 Fugiens abſque effractione carceris, an habeatur pro confeſſo.

96 Fuga in criminalibus facit indicium.

97 Carcerato indebitè opem ferens ad fugiendum punitur, licet principalis non teneatur.

98 Fidejuſſor de tuto carcere an teneatur ad pœnam, ſi indebite carceratus aufugerit.

99 Farinacii lapſus.

100 Carceratus indebite non peccat fugiendo.

101 Fugientes è carceribus ſine violentia puniuntur arbitrio judicis.

102 Fidejuſſor quod carceratus non fugiet, tenetur ad pœnam, licet cuſtodis culpa aufugerit.

103 Fidejuſſor carcerati de non diſcedendo an teneatur ad pœnam, ſi cuſtos diſſimulata licentia judicis eum ad deſcendendum induxerit.

105 Et an teneatur ad pœnam conventionalem.

106 Officialis etiam è carceribus fugiens, elidit omne indicium, ſi ſponte, ac brevi, licet citatus, redierit.

107 Et an poſſit contra eum jurari in litem, vel in ſupplementum probationis.

108 Officialis fuga quam probationem inducat, remiſſ.

109 Fidejuſſor carcerati de non diſcedendo ob aliquam juſtam cauſam, an teneatur ad pœnam, recurrente carcerato ad ſuperiorem.

Et quid ſi recurrit ad Amicum ſuperioris, & quid ſi adeſt clauſula de non diſcedendo, etiam non recurrendi ad ſuperiores.

110 Et an eo caſu ſit puniendus carceratus alia pœna.

111 Terminus quinquaginta dierum ad ſyndicandum Officialem an poſſit breviari.

Officialis non tenetur aſſiſtere ſyndicatui de perſona, ſi habet ſolum querelas civiles, vel etiam criminales, ſed civiliter intentatas quod intellige.

112 Elapſo termino ſtatuto ad dandum querelas.

113 Officialis aſſumptus ad aliud officium à Principe non tenetur de perſona ſtare ſyndicatui, quod tamen limitatur.

Niſi cauſa ſubterfugiendi ſyndicatum officium procuraſſet.

114 Inimicitia capitalis præſumitur inter litigantes.

Et inter litigantem, & advocatum ſibi contrarium.

115 Inimicitia ſatis probata dicitur, ſi inimicitiæ cauſa probetur.

116 Indicium ſuſpicionis tollitur per cautionem de non offendendo per plures inimicitias quas offenſus habet, & ſi quis poſt offenſionem recepiſſet ſanctam Eucharistiam.

117 Inimicitiæ ſuſpicio quomodo tollatur, remiſſivè.

118 Inimicitiæ ſuſpicio quomodo tollatur, & remittitur arbitrio judicis.

119 Inimicitia quomodo faciat indicium ad torturam, & quæ capitalis dicatur, remiſſivè.

120 Inimicitia non facit indicium ad omnia delicta, ſed ad ea tantum, quæ ad alterius injuriam perpetrantur

*120 Inimicitia tantum capitalis facit indicium ad torturam.

121 Confeſſio extrajudicialis ut faciat indicium plura requiruntur, remiſſivè.

122 Confeſſio extrajudicialis non probatur per unicum teſtem licet tortum, & quomodo probetur, remiſſivè.

123 Notario aſſerenti de alicujus confeſſione extrajudiciali non creditur.

124 Confeſſio an faciat indicium ad torturam, ſi eam reus revocaverit.

125 Confeſſio extrajudicialis, & etiam judicialis poteſt revocari, conſtito de errore.

126 Confeſſio extrajudicialis facta à minore facit indicium, ſi tamen minor ſit ejus ætatis, ut poſſit torqueri.

127 *Confeſſio extrajudicialis ut faciat indicium, non requiritur partis præſentia.*

128 *Confeſſio extrajudicialis parte præſente plenè probat, ſi de crimine civiliter agatur.*

129 *Confeſſio extrajudicialis ut faciat indicium, debet eſſe particularis, & non in genere.*

130 *Confeſſio facta ſacerdoti, non facit indicium, nec ullum effectum operatur, ſi ſacerdos confeſſionem revelet.*

131 *Confeſſio extrajudicialis an operetur contra ſententiam.*

132 *Confitens extra judicium ſe gloriando delictum, quod non commiſit, judicis arbitrio punitur.*

133 *Clericus jactans ſe delictum commiſiſſe ſuſpenditur ab officio, & beneficio; eſto, quod vere non deliquerit.*

134 *Confeſſio facta coram judice incompetenti, ſi à judice competenti omnia acta declarentur nulla, non præjudicat.*

135 *Confeſſio coram judice incompetenti quomodo faciat indicium, remiſſivè.*

136 *Confeſſio coram judice incompetenti, tenetur conſignare confeſſionem coram competenti, & ex ea poteſt damnari.*

137 *Confeſſio facta coram Notario maleficiorum abſque judice an faciat indicium ad torturam.*

138 *Confeſſus in tormentis quare poſſit repeti, ſi confeſſionem revocaverit.*

139 *Confeſſio revocata an faciat indicium ad torturam, remittitur arbitrio judicis.*

140 *Tortura an poſſit repeti ultra tres vices, judicis arbitrio remittitur inſpecta qualitate indiciorum.*

*140 *Quando ratificatione opus ſit.*

*141 *Confeſſio extra tormenta ad cautelam tantum ratificatur.*

141 *Odium præcedens, & minæ ſequentes probant indicium, licet inimicus talia facere conſuetus non ſit.*

142 *Et quæ indicia contra minantem oriantur, remiſſ.*

143 *Minæ probantur per teſtes ſingulares. Foller. lapſus.*

144 *Minarum indicium quomodo tollatur, remiſſ.*

145 *Pax, & tranſactio quando faciat indicium ad torturam.*

146 *Patre paciſcente pro crimine filii etiam mediante pecunia non oritur indicium contra filium, ſi ipſe non conſenſit.*

147 *Coſanguineis accuſati teſtium depoſitionem impedientibus non oritur præſumptio contra accuſatum.*

158 *Cautelæ ut pax, & concordia non præjudicet.*

*148 *Teſtium trepidatio an ſcribi debeat in actis.*

149 *Mendacium quomodo probetur, remiſſ.*

150 *Principalis varius non torquetur, ſi tamen fuerit examinatus uti principalis in ſe, teſtis in alios, & ſit varius in alios, vel convictus, torqueri poteſt.*

151 *Examen non dicitur perfectum ſi in eodem conſtituto reus revocaverit dictum cum rationis redditione.*

152 *Reus poteſt revocare dictum ſuum, antequam convincatur de errore.*

153 *Mendacium indicat, ſi copia ipſius fuerit tradita cum termino ad purgandum.*

154 *Mendacium quando faciat indicium, remiſſ.*

155 *Et quid ſi ſit à remotis.*

156 *Et quid ſi ſit valde ſubſtantiale.*

157 *Deprehenſis in mendacio quo modo ſciverit delictum, poterit torqueri.*

158 *Indicium indubitatum quid ſit.*

159 *Maritus eſt torquendus ſi uxor reperiatur mortua de mane, quæ de ſero erat ſana, & eam male tractabat.*

168 *Dominus domus, in qua res furtiva reperta fuit, an dicatur in culpa.*

161 *Et an credatur unico teſti, quod ibi reperta fuit.*

162 *Et quæ probatio, vel indicium inde oriatur, remiſſ.*

Confeſſio extrajudicialis rei ſicut facit indicium ad torturam, ita confeſſio extrajudicialis querelantis, quam facit ad favorem rei, prodeſt ad abſolvendum ſub numero 123.

Aſſertio vulnerati dicentis ſe mori culpa Medici, non juvat percuſſorem, ſi aliter hoc non apparet ſub numero 62.

Dictum (*a*) eſt de indiciis in genere: nunc in ſpecie de aliquibus indiciis (*b*) videamus.

Fama (*c*) ſola, quæ ſit contra aliquem, quod maleficium commiſerit, eſt ſufficiens indicium ad inquirendum contra eum, ut dixi ſupra *quæſt. 6. circa princ.* ipſa autem fama (*d*) abſque aliis adminiculis non eſt ſufficiens indicium ad torturam. Et ita tenent communiter Doctores, ut ait Marſil. *conſ. 3. nu. 4. in fin.* Hanc etiam dicit eſſe communem conclusionem Jaſ. *in repet. l. admonendi, n. 207. ff. de jurejur.* quem refert Cravetta *conſ. 41. num. 6.* & Blancus *de indiciis, n. 313.* & Duennas *regul. 300. in princ.* & Villalobos *in ſua collecta communium opin. in lit. E, ver. fama ſola.* & Foller. *in Pract. crim. f. 156. n. 28.* Crottus *in tract. de teſtib. n. 147.* Marſ. *in l. de minore, §. plurimum, n. 30. ff. de qu. & ſug. 79. fama ſola,* quem refert Diaz. *regul. 333.* Carer. *in pract. crim. fol. 82. n. 111.* refert (*e*) Plottus *in repet. l. ſi quando, n. 891.* (*f*) Et quamvis in hoc articulo magna ſit controverſia inter Scribentes, & Joan. Andr. ad Spec. *in tit. de not. crim. §. Fama, in verbo, Veniens, circa finem,* quem refert Paris Put. *de ſynd. fol. 446, cap. 11. n. 2.* & Marſ. *in d. §. plurimum, n. 10. & conſil. 72. num. 16.* atteſtatur contrarium de conſuetudine ſervari, (*g*) quòd ſcilicet fama ſola ſit ſufficiens indicium ad torturam, prout etiam ſe vidiſſe aliquando per aſſeſſores obſervari dicit Gand. *de malef. in tit. de quæſt. nu. 39.* qui refert Aug. ad Angel. *de malef. in verbo, Fama publica, poſt nu. 41.* & Caravita *ſuper 41. ritu magnæ curiæ, nu. 8.* & Brun. *de indiciis, fol. 41. nu. 32.* Ego tamen ſemper ſecutus ſum (*h*) communem opin. & ab aliis etiam juſtis judicibus ſemper vidi obſervari, ut niſi cum ea concurrat aliquod adminiculum, nunquam (*i*) ex fama ſola procedatur ad torturam, quam etiam credo tutiorem, & veriorem. (*k*) Fama enim in criminalibus non probat, neque etiam (*l*) ſemiplene, ut videtur ſentire Glo. *in c. veniens, il 1. in verbo, illorum, de teſtibus,* quam ait communiter eſſe approbatam Berous *in d. c. qualiter & quando, n. 78. de accuſat.* Et hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Dec. *in d. cap. veniens, num. 25.* prout illum refert Blanc. *de num. indic. num. 313.* Et dicit *in d. l. ea quidem, num. 133. C. de accuſat.* quod ita ſe habet communis practica, quam refert, & ſequitur, atteſtans ita ſe habere communem opinionem Bertran. *conſil. 126. num. 11. lib. 7.* Et licet (dictum eſt ſupra, q. proxima, ver. ad torturam) videatur ſufficere ad torquendum minus quàm ſemiplena probatio: nihilominus cum fama ſit indicium valde remotum à delicto, ſic etiam indicium valde fallax; ut quotidie experientia docet, crederem tutius facere judicem, ſi nullo alio adminiculo concurrente, reum tormentis non ſubjiceret. (*m*) Cæterum ſi cum ipſa fama concurrant aliqua alia adminicula, eo caſu utique faceret indicium ad torturam: Et hoc omnes fatentur, ut dicit Gratus, *in d. conſil. 54. num. 8. lib. 2.* (*n*) Poſſet etiam eſſe delictum adeo difficilis probationis, ut (*o*) ſola fama ſufficeret, ut quandoque vidi etiam ſervari. Quomodo autem fama probetur, dixi ſupra *quæſt. 6. verſ. illud tamen, & ſeq.* Sed (*p*) pone, quod reus, contra quem eſt probata fama publica de aliquo maleficio, probet in ſuis defenſionibus ſe eſſe bonæ vocis, conditionis, & famæ nunquid adhuc erit torquendus? Dixi infra (*q*) *qu. 60. verſic. frequens etiam.* Scias tamen, quod hæc omnia procedunt in ſola fama, quæ ſit contra ali- 1

aliquem in ſpecie de eo delicto, de quo agitur: ſed ſi eſſet mala fama in genere, quia ſcilicet ille eſſet homin diffamatus de aliis delictis, & ſic malæ vocis, conditionis, & famæ, tunc ex qualibet levi ſuſpicione attingente delictum, de quo agitur, ſolet reus tormentis ſubjici, (r) modo illa fama ſit in eodem genere delicti: nam ſemel malus ſemper præſumitur malus, in eodem genere mali, cap. ſemel malus, cum ibi nota, *de reg. jur. in 6.* Et hæc eſt communis regula, ut atteſtatur Blanc. *in pract. crim. fol. ult. caule.* 14. *(ſ)* Cæterum ſi delicta eſſent diſſimilia, non orïretur contra eum ex ea fama aliquod indicium, nam ad hoc, ut mala fama noceat reo, debet eſſe in eodem genere mali. Et ita dicunt omnes, ut ait Pract. Caſoni, *folio* 16. *num.* 5. Bene verum eſt, quòd ſi talis ita diffamatus probaret, quod per triennium proximum bene vixiſſet, & fuiſſet bonæ vocis, converſationis, & famæ, illa mala fama contra eum probata nihil ei noceret, ſed cenſeretur in totum purgata, ita dicit Sal. *in l. ſi minorem, C. de in integ. reſt. min.* Et dicit Gramma. *ſuper cap. Regni, fol.* 141. *num.* 7. quod ita concludunt omnes: quod nota: quia poſſet tibi facere magnum honorem in practica. Vide in hoc propoſito ea, quæ dixi *in d. verſ. Frequens etiam.*

2 Unus (*t*) teſtis deponens de maleficio facit indicium contra reum: hoc tamen intellige, ut procedat, quò ad inquirendum, id eſt, quoad aſſumendas ſpecialiter contra eum informationes ſuper delicto. Sufficit enim unicus teſtis etiam aliàs inhabilis, & minus idoneus. Et ita (judicio meo) intelligi debet dictum Bald. *in l. ſervos, C. de teſtibus*; quamvis aliqui illum intelligant, ut loquatur de inquiſitione generali. Et hoc appellat Bald. ibi indicium facti, quod ſcilicet dirigit judicem in viam perſcrutationis ad indagandum, an ille talis, qui ab eo nominatur, ſit reus illius delicti: & ſit inquirendum ſpecialiter contra ipſum. Cæterum ad hoc, ut teſtis faciat legitimum indicium, quod Bal. ibi appellat indicium juris, requiritur, quod ſit integer, & (*u*) omni exceptione major, id eſt, talis, contra quem nulla poſſit opponi exceptio, Et hæc eſt communis omnium ſententia, ut dicit Rui. *conſilio* 147. *poſt numerum ſecundum, libr.* 5. (*x*) Et hujuſmodi teſtis ſufficit etiam (*y*) ad torturam, ſecundum communem opinionem de qua atteſtatur Rom. *conſilio* 451. *num.* 4. Vivius *in lib. commun. opin. fol.* 300. *verſ. teſtis unicus*, Plot. *in repe. l. ſi quando. n.* 879. (*z*) quam tamen intellige. juxta ea, quæ dixi infra, *quæſt. proxima, circa princ. & verſic. unum tamen.* Reperio tamen, quod Pract. Caſoni, *fol.* 12. *num.* 4. dicit, quod (ſecundum opinionem multorum,) quando tractatur de inquirendo, ſive torquendo, teſtes etiam non integri admittuntur. Et re vera multi judices de facili etiam ſuper dicto teſtis inhabilis, & minus idonei formant inquiſitiones, & quandoque etiam torquent; Et male faciunt, quia ſæpe vexant indebite innocentes. Sed quid ſi (*aa*) teſtis non viderit committi
3 maleficium, ſed deponat ſe audiviſſe, puta, de nocte Titium per percutientem Caium, & dicat ſe eum cognoviſſe ad vocem: nunquid faciet contra eum indicium ad torturam? Reſpon. Bald. *in l. ſi non ſpeciali, num.* 1. *C. de teſtam.* loquendo per verbum, forte tenuit, quod ſic. Et dicit Cotta *in memor. in verbo, teſtis deponens*, quod hoc firmant Doctores ubique. (*bb*) Hoc tamen intellige, ut procedat, modo teſtis ita deponans habeat veriſimiliter adeò notam vocem rei, ut decipi non poſſit; aliàs ſecus: tale enim indicium vocis eſt multum fallax & periculoſum. Et ego multos cognovi ita proprie imitantes vocem aliorum, ut omnes etiam familiariſſimos, & domeſticos eorum facile deciperent. (*cc*) Cæterum teſtes, qui dicunt ſe vidiſſe, cum eſſet de nocte, nec dicunt, quod luna lucebat, (*dd*) vel quod lumen erat accenſum à ſeipſis naturaliter reprobantur, & nullam fidem faciunt. Et ita dicunt Doct. ut ait Boſſ. *in tit. de indic. num.* 182. Dicit etiam Joan. Arn. *dialogo* 70. licet vera, quod ab hac concluſione Doctorum nemo diſcrepat, quam etiam communem appellat Vivius *in lib. comm. op. fol.* 255. *verſ. Teſtis deponens.* Videntur enim deponere ea, quæ ſecundum naturam eſſe non poſſunt, ut manifeſte patet.

Dictum ſocii (*ee*) criminis facit indicium contra eum, qui pro ſocio nominatur. Debes autem ſcire, 4
quod (*ff*) regulariter delinquens non poteſt interrogari de ſociis, tex. *eſt in l. fi. C. de accu.* & eſt communis omnium ſententia, ut dicit Jo. de Amicis, *conſ.* 27. *n.* 1. præterquam in nonnullis criminibus, in quibus propter eorum immanitatem permiſſum eſt, *(gg)* ut interrogetur: quæ quidem dicuntur crimina excepta, & ea videre potes apud Gl. *in d. l. ſi quamvis* Aug. de Ang. *de malef. in verbo*, Et Sempronium, *num.* 5. dicat, quod illa Gl. ſimpliciter non approbatur à Doct. quia multi etiam alii caſus traduntur per Scribentes, præter illos, quos ipſa Gl. enumerat, ut ibi per eum. Bar. autem *in l. repeti*, §. 1. *ff. de quæſtion.* diſtinguit, quòd aut agitur de delictis, quæ non committuntur principaliter in offenſam, vel odium alicujus, ſed in commodum ipſius delinquentis, ut (*hh*) falſare monetam, furari, &c. & tunc poteſt delinquens de ſociis interrogari. Aut vero agitur de delictis, quæ principaliter committuntur in odium, vel offenſam alterius, ut eſt homicidium, adulterium, &c. & tunc non poteſt delinquens; licet contra ſe confeſſus, de ſociis interrogari. Et dicit Aug. ad Ange. *de malef. in verbo, Fama publica, poſt num.* 105. quod hodie auctores communiter videntur obſervare hanc doctrinam Bar. (*kk*) *Si* tamen interrogetur, facit indicium, non quidem ad torturam: (*ll*) ſed ad inquirendum. Et hanc dicit eſſe communem concluſionem Bubl. *ſuper conſue.* Alvar. *fol.* 25. *num.* 3. Alia fuit op. Sal. *in d. l. fi.* qui more ſuo ſatis prolixe diſtinguit, & inter cætera concludit, (*mm*) quod in iis criminibus quæ regulariter non ſolent committi ſine ſociis, poteſt delinquens de ſociis interrogari. Et hanc appellat communem opin. Ant. Gomeſ. *cap.* 12. *delictorum, num* 16. & dicit Boſſ. *in tit. de indi. num.* 145. quod illæ conſiderationes Sal. ſervantur in practica. (*nn*) Alii vero dicunt, quod, quicquid ſit de jure, hodie ex (*oo*) conſuetudine atteſtatur Gand. & Jac. de Belviſ. prout illos refert Blanc. *de indiciis, n.* 374. & Fulg. *conſ.* 173. *n.* 2. qui ſubdit illud intelligendum eſſe in eo, qui eſt malæ famæ, prout eſt quæſtio propoſita per Gand. *in loco præalleg.* Refert etiam Paris Put. *de ſynd. fol.* 460. *cap.* 4. *poſt num.* 1. *& fol.* 480. *poſt num.* 1. Pract. Caſoni, *fol.* 85. *nu.* 6. *& fol.* 86. *nu.* 2. (*pp*) Sed certe hæc conſuetudo in hoc dominio non ſervatur, niſi in furibus, fraudatoribus ſalis, vel bladorum, aſſaſſinis, & latronibus, qui in viis publicis graſſantur: in cæteris autem ſemper vidi ſervari jus commune. Et ideo laudabile eſſet, judicio meo, adhærere juri communi, ubi in ſpecie non vigeret talis conſuetudo. (*qq*) Unus tamen eſt caſus, in quo ſemper reus interrogatur, & torquetur ſuper mandante, quando ſcilicet apparet quod illud delictum commiſit non ſua cauſa, puta, quia nihil ad eum pertinebat: tunc enim quia tenetur pro certo, quod fecit ad alterius inſtantiam, ſolet torqueri ſuper mandante. Et ita ſervari atteſtatur Boſſ. *in tit. præallegato, de indic. poſt nu.* 156. *verſ. Primo conſidero.* Et licet ipſe poſt Saly. loquatur in per-

perſona vili, ego tamen illud vidi in omnibus indiſtinĉte (*rr*) obſervari.

5 Retenta igitur (*ſſ*) communi concluſione, & diſpoſitione juris communis, ſcilicet quod delinquens non ſit ſuper ſociis interrogandus, niſi in criminibus exceptis, ſecundum jus commune, vel conſuetudinem loci, in quo proceditur, videamus, quod indicium faciat dictum ipſius (*tt*) delinquentis contra ſocium ab eo nominatum. Et pro reſolutione dico, quod aut quærit, an dictum ſocii criminis ſufficiat (*uu*) ad inquirendum, i. ad aſſumendum alias informationes contra eum, qui ab ipſo nominatur: Et in hoc Roma. *in l. & ſi certus, in prin. ff. ad Sylla.* dicit, quod communiter concluditur (*xx*) quod ſufficiat ad fundandam inquiſitionem: quem refert, & ſequitur Aug. ad Ang. *de malef. in verbo, Fama publica, num.* 31. & Gram. *conſ.* 21. *nu.* 10. *& conſ.* 67. *in fin.* & Joan. de Amicis *conſ.* 27. *num.* 5. & Novel. *in pract. crim. fol.* 64. *nu.* 19. Et quod ſufficiat ad inchoandam inquiſitionem, dicit communiter ita intelligere Docto. Jo. de Amicis, *in d. conſ.* 27. *num.* 3. Et hæc concluſio intelligenda eſt, ut procedat, ſive talis delinquens illum ſocium nominaverit ad interrogationem judicis ipſum in genere interrogantis, an in maleficio committendo aliquis alius intervenerit, ſive etiam illum ſponte ſua nominaverit, dum contra ſe examinaretur, puta, quia poſtquam confeſſus eſt ſe Titium occidiſſe, judex jubeat illum narrare, quomodo occiderit, & ipſe dicat, quod tali die ipſe, & Petrus, tali, & tali modo illum occiderunt, &c. nam utroque caſu talis nominatio aperit viam judici ad inquirendum, & aſſumendum alias informationes contra Petrum nominatum, etiamſi prius contra ipſum nihil aliud eſſet in proceſſu: neque puto faciendam eſſe aliquam differentiam, an ſimus in criminibus exceptis, vel non: nam etiam in criminibus non exceptis credo, quod faciat indicium ad inquirendum. Et ita loquendo etiam in criminibus non exceptis dicit tenere communiter Doct. Blanc. *de indic. n.* 389. quem refert Villalob. *in ſua collecta commun. op. in littera C, num.* 203. (*yy*) Et licet Ruin. *conſilio* 147. *num.* 1. *in fin. lib.* 5. dicat communem opinionem eſſe, quod in caſibus non exceptis nullum faciat indicium ad inquirendum, neque ad procedendum, ſive id ſponte dixerit, ſive ad interrogationem judicis, quem refert, & ſequitur Roland. *conſil.* 73. *num.* 2. *lib.* 3. ego (*zz*) tamen credo contrariam opinionem eſſe communem, & illam ſemper vidi de conſuetudine obſervari; hoc enim caſu dictum iſtius ſocii non eſt tanquam dictum teſtis, ſed tanquam denunciatoris, vel notificantis, qui tantummodo aperit viam judici ad inquirendum, prout faceret quicunque alius notificator, ſeu denunciator, etiam infamis, & utilis, juxta ea, quæ dixi ſupra, *quæſt.* 7. *verſ. quæro igitur*, & ſeu quilibet alius teſtis etiam non idoneus, juxta ea, quæ dixi ſupra, *verſ. unus teſtis.* Et opin. Ruin. poſſet procedere in caſu ſuo, ſcilicet ad formandam inquiſitionem, de quo dixi infra *verſ. Si vero quæris.* (*aaa*) Debent tamen judices, quantum poſſibile eſt, cavere, ne reos interrogent ſuper ſociis, niſi in caſibus, in quibus ſi ſibi eſt à jure, vel à conſuetudine permiſſum, præcipue vero ne in aliquibus caſibus etiam permiſſis reos interrogent in ſpecie de aliqua certa perſona, niſi contra eam adſit aliquod indicium ſufficiens ad inquirendum ſpecialiter contra ipſam, ſive ſimus in criminibus exceptis, ſive non: (*bbb*) id enim potius eſt officium ſuggerentis, quàm interrogantis; debentque ab eo judices omnino abſtinere, ne proprias animas perdant, & alios indebite vexent. Et hoc caſu crederem, quod totus proceſſus, qui deinde fieret contra aliquem ita ſuggerendo à judice nominatum, non præcedentibus aliquibus indiciis, eſſet ipſo jure nullus: & proximis menſibus in facti contingentia ita judicatum fuit per Magiſtratum & graviter reprehenſus quidam Prætor à nobis delegatus, qui delinquentem, ita ſuggerendo, contra alium interrogaverat. Si vero quæris, (*ccc*) an dictum ſocii criminis ſufficiat, non modo ad fundandum, vel inchoandam inquiſitionem, ut ſupra dictum eſt, ſed etiam ad formandam, & tranſmittendam inquiſitionem, ſeu libellum criminalem contra ſocium nominatum; ita ut teneatur perſonaliter comparere, & defenſiones ſuas facere? Aliqui tenent, quod ſufficit; & dicit Boſſ. *in tit. de inquiſ. num.* 44. & clarius *in tit. de indi. num.* 182. quod ita ſervatur: in quibus locis loquitur etiam in caſibus non exceptis, & allegat in hoc propoſito *deciſ. Rom.* quam ego ſuperius retuli, *verſ. retenta igitur.* (*ddd*) Tu dic, quod imò in caſibus non exceptis, non eſt ſufficiens indicium ad formandam inquiſitionem. Et hanc dicit eſſe communem Doctorum ſententiam Dec. *conſ.* 189. *num.* 9. quem refert Pract. Conradi, *fol.* 155. *in prin.* Ut Vivius *in lib. communium op. fol.* 263. *verſ. in teſtem non admittitur.* Rol. *conſ.* 16. *num.* 7. *lib.* 1. Sed in exceptis utique eſt ſufficiens, ſecundum Rolan. *in eo conſ.* 16. *nu.* 2. qui dicit quòd hæc eſt recepta Doctorum ſententia, quod ſufficiat ad inquiſitionem: non tamen clare explicat, an ſimpliciter ad inquirendum, an autem etiam ad tranſmittendum inquiſitionem: ſed ego ita ſemper vidi ſervari. (*eee*) Scias tamen, (*fff*) quod hæc concluſio, quòd dictum ſocii criminis ſufficiat ad inquirendum, locum non habet, quando talis ſocius criminis, ultra illud crimen, eſſet (*ggg*) etiam perjurus, nam eo caſu neque etiam facit indicium ad inquirendum. Et hæc eſt indubitata juris concluſio, ut dicit Roland. *conſ.* 73. *num.* 18. *lib.* 1. Quod quidem ego intelligo, ut procedat quò ad tranſmittendam inquiſitionem, ſed quò ad aſſumendas informationes certè ſufficeret: (*hhh*) quinimo ad formandam inquiſitionem, & plerunque (*iii*) etiam ad torturam, conſuetudo obſervat, quod ſufficiat. Vide, quæ dixi ſupra *hoc eo. lib. §. falſum, verſ.* (*kkk*) *ſubornans.*

7 Succeſſive (*lll*) quæro: nunquid hujuſmodi nominatio facta per ſocium criminis faciat indicium ad torturam? Reſp. Si loquamur in criminibus non exceptis, in quibus non poteſt delinquens de conſociis interrogari, res de jure nullam habet difficultatem, talis enim nominatio nullum facit indicium niſi ad inquirendum, ut dixi ſupra, *verſ. ſi vero quæris*, & ita tenent communiter Doct. ut dicit Pract. Carer. *fol.* 95. *num.* 122. Sed quicquid ſit de jure: dicit Gand. *de malef. in tit. de quæſtio. n.* 28. quòd de conſuetudine vidit torqueri. Idem etiam fere per eadem verba dicunt Jac. de Belviſ. *in Pract. crimi. in tit. de quæſt. colum.* 11. *verſ. Juxta hoc quæritur*, & Guid. de Suz. in *tract. de indiciis. & tortura, num.* 55. & Bal. *in tract. de quæſtio. fol.* 255. (*mmm*) *nu.* 4. *in fin.*

8 Sed (*nnn*) quid in criminibus exceptis? Reſpon. quod adhuc talis nominatio (alia præſumptione non concurrente) non eſt ſufficiens indicium ad torturam. Et eſt communis opi. ut dicit Boer. *deciſ.* 319. *n.* 1. quem refert Roland. *in d. conſil.* 19. *n.* 17. Gram. *voto* 6. *nu.* 7. quem refert Villalob. *in ſua collecta communium opin. in littera C, num.* 152. Roland. *in d. conſ.* 73. *num.* 29. Et dicit Afflict. *ſuper prima parte conſtitut. regni, rub* 27. *n.* 34. quod vidit per multos ſapientes ſic fuiſſe deciſum in facti contingentia, in crimine læſæ Majeſt. Et illum

refert

refert Pract. Carer. *fol.* 320. *nu.* 101. *in fin.* (*oo*) Be-
ne facit hæc nominatio contra nominatum aliqua-
lem præſumptionem, ut fere omnea fatentur: &
dicit eſſe commuuem opi. Bôer. *in d. deciſ.* 510.
nu. 4. (*pp*) quæ quidem aliqualis præſumptio habet
tantam vim, quòd concurrente aliqua alia ſuſpi-
cione poteſt reus tormentis ſubjici, ita concludit
Sal. *in l. fin. circa fin. verſ. ſed ego reſpondeo, C. de
accuſ.* Et dicit Boſſ. *in tit. de indi. num.* 149. quòd
illud dictum Salyc. qaotidie practicatur, & Do-
ctores illud ſequuntur. Et ita ſæpius vidi ſer-
vari.

9 Et ex (*qq*) hac concluſione inſerunt, quod ſolum
dictum mandatarii (*rr*) non facit indicium ad tor-
turam contra mandantem, niſi alia concurrant. Et
eſt communis opin. ut dicit Paris Put. *de ſyndicatu,
in verbo Tortura, li.* 3. prout illum refert Novel.
in pract. crim. fol. 66. *num.* 31. *& ſeq.* licet ego cum
in eo loco id dicentem in lib. meo oon inveniam.
Et ita in facti contingentia conſuluit Sign. *conſil.*
200. Reperio tamen, quod Bal. *conſil.* 429. *lib.* 3.
diſtinguit, quòd aut talis mandatarius non ſuſce-
pit mandatum, & facit indicium ad torturam: aut
vero ſuſcepit, & non facit ſufficiens indicium ad
torturam. Et dicit Boſſ. *in tit. de indic. num.* 154.
quòd ita obſervatur. (*ſſ*) Mihi placet communis
opin. ot nullo caſu faciat (*tt*) indicium ad tortu-
ram, niſi aliqua alia præſumptio, vel ſaltem ſuſ-
picio concurrat contra eum, qui nominatur pro
mandante: alias eſſet in facultate cujuſtibet ſceleſti
facere, quod quilibet vir probus ſubjiceretur tor-
mentis: quod eſſet impium, & abſurdum. Et ita
ſemper ſervari vidi, ita tameu ut in criminibus ex-
ceptis leviores ſuſpiciones ſufficient, quam in non
exceptis.

10 In (*uu*) hoc autem propoſito adverte tu, qui vis
excipere contra ſocium criminis, ut non dicas,
excipio contra te, quia es ſocius criminis, ne vi-
dearis fateri delictum, ſed dicas, (*xx*) Excipio con-
tra te, quia tu hoc delictum commiſiſti. Et ita
conſuluit Ube. de Boblo. Vel ſi eſt tale delictum,
quod ſine ſocio committi non poſſit, ut ſodomia,
vel hujuſmodi dicas, Excipio contra te, quia facis
te ſocium criminis, & ideo nihil probas: quod eſt
judicio meo tutius.

11 Sed (*yy*) pone, quod non unus tantum, ſed duo
ſocii criminis contra aliquem deponant: nunquid
iſte dicetur convictus, ita ut poſſit contra eum ſe-
qui condemnatio? Reſpon. quod non, ſed bene
faciunt contra eum indicium ad torturam. Et ita
in facti contingentia ſervavit Curia Burdegal. in
quodam notario, contra quem depoſuerant duo
teſtes, qui aſſerebant ſa ab eo corruptos fuiſſe, ut
refert Boer. *in allegat. deciſ.* 319. Ubi etiam, *num.*
17. atteſtatur idem ſervatum fuiſſe in quodam alio
imputato de homicidio, contra quem depoſue-
rant tres teſtes ſocii criminis, & tamen ſolummo-
do fuit tormentis ſubjectus. Et idem etiam ſer-
vari per Curiam Pariſien. atteſtatur Papo, *lib.* 22.
titul. 13. *arreſto* 2. *&* 3. Et nota, quod hoc ca-
ſu tales teſtes faciunt (*zz*) indicium ad torturam,
etiam quod ſint ſingulares. Et ita ſervari atte-
ſtatur Boſſ. *in tit. præalleg. de indi. num.* 159. Idem
etiam ſervari in Regno Neap. ut ſcilicet faciant in-
dicium ad torturam, atteſtatur Grammat. *ſuper cap.
Regni, fol.* 120. *col.* 1. *in fine.*

12 Quæro, (*aaa*) nunquid ad hoc, ut dictum ſocii
criminis faciat indicium, requiratur, quod illud
deponat cum juramento? Reſpon. Marſ. *in prac. crim.*
§. *diligenter, nu.* 62. tenet quod ſic: & narrat ſe
propterea liberaſſe quendam furem, & dicit, qood
in hoc totus mundus erat. Et judicio meo verum
dicit: qoia licet quo ad ſe ipſum ſit reus, tamen
dum deponit contra alium, fungitur vice teſtis: me-
rito non eſt ei adhibenda fides, niſi cum juramento,
ut dixi ſupra, *lib.* 2. §. *Teſtis.* Et ita ſemper vidi ſer-
vari, quicquid dicat Blanc. *de indi. n.* 384. (*bbb*) Sed
intellige quod ſufficiat, quandocunque interveniat
juramentum, ſcilicet ſive antequam ponatur ad tor-
turam, ſive etiam ſi juret præſente ipſo, contra quem
depoſuit, prout (*ccc*) ſervatur in confrontatiooe, te-
ſte Boer. *in alleg. deciſ.* 319. *poſt n.* 4.

Scias etiam, (*ddd*) quod dictum ſocii criminis, ad 13
boc ut fidem faciat, requiritur, quod fuerit confir-
matum in tormentis: cum enim ex proprio delicto
effoctus ſit infamis, non debet admitti in teſtem ſine
tortura, juxta ea quæ dixi infra, *quæſt.* 25. *circa prin-
cip.* & ita apud nos ſervatur, licet Chaſſan. *ſuper
conſ. Burgun. ſol.* 44. *poſt n.* 14. dicat, quod ſæpe
hoc allegavit in Curia, ſed non voluit ad illud at-
tendere. Dicit etiam Simancas *de hæreſ. cap.* 62. *n.*
6. quod judiciorum uſus illud non admittit. Ego
puto noſtram conſuetudinem eſſe magis juridi-
cam: Tu tameo obſerva, quod ibi ſervatur, ubi
jus dicis.

Aſſertio (*eee*) vulnerati dicentis ſe ab aliquo fuiſſe 14
vulneratum, an faciat indicium contra eum, puto
eſſe diſtinguendum. Nam ſiquidem vulneratus
convaluerit, res oon habet difficultatem, quia ta-
le dictum habetur loco denunciationis, ſive que-
relæ. Et ideo niſi aliqua coucurrunt indicia, non
poteſt ſuper eo de jure procedi, niſi ad inqui-
rendum, id eſt aſſumendas informationes contra
eum, qui ab offenſo nominatur, non autem ad
tranſmittendam illi inquiſitionem, ſive citatio-
nem: licet multi de facto contrarium obſervent,
quos appellat judices imperitos Ang. *de maleſ.
in verbo. Qui judex ad probationem, nu.* 9. de quo
dixi ſupra, *quæſtion.* 7. *verſic. Dixi ſupra.* Si vero
vulneratus moriatur, & uſque ad mortem in tali
dicto perſeveret, de jure loquendo non facit in-
dicium. Et ita tenet Gloſſ. *in l. mater, in Gloſſ.*
1. *C. de calum.* quam dicit eſſe communiter recep-
tam Villalpand. *ſuper l.* 22. *c.* 61. *poſt num.* 8. (*fff*)
Nihilominus quicquid ſit de jure, certe de con-
ſuetudine practicatur, quod ſit ſufficiens indicium
ad inquirendum. Et ita ſervat communis ſtylus,
& obſervantia Italiæ, ut dicit Igneus *in l. Caius
Seius, num.* 13. *ff. ad Sylla.* Et quamvis contra-
riam ſententiam, ſcilicet quod neque etiam ſuffi-
ciat ad inquirendum, videatur communem aſſere-
re Plot. *in tabula repe. l. ſi quando, C. unde vi. in
verbo, Indicium ad inquiſitionem*, prout illum refert
Pract. Conradi, *fol.* 256. *verſ. Decimo adde*, licet
Plottus ibi hoc explicite non dicat, ex quo tamen
longo uſu obtentum eſt, ut ſufficiat, non putarem
ab ea eſſe in Practica recedendum: Eſt enim tale 15
dictum vulnerati morientis ſufficiens ad capturam,
ſecundum communem opin. ut atteſtatur Gomeſ.
cap. 13. *delictor. num.* 16. prout illum refert Placa
lib. 1. *delict. cap.* 13. *numer.* 15. ſubdens, quod
ita paſſim videmus in practica ſervari. Eſt etiam 16
ſufficiens ad excuſaudum à calumnia, & temeri-
tate hæredem mortui, qui motus eſt ad accuſan-
dum eum, qui fuerat diffamatus à vulnerato mo-
riente, ſecundum Gloſſ. *in d. l. mater, in Gloſſ.* 1. *C.
de calumn.* quam ſequuntur communiter Doctores,
ut dicit Bertrand. *conſ.* 137. *num.* 10. *lib.* 2. *in* 1.
parte. (*ggg*) Ad condemnationem vero non eſt
ſufficiens: nam talis aſſeveratio vulnerati morientis
non probat plene delictum: & ideo non ſufficit
ad condemnandum, & eſt communis opin. ut di-
cit Placa *in loco præalleg.* Sed nunquid facit ſal-
tem indicium ad torturam? Reſpon. Ang. *in d. l.* 17
ſi quis in gravi, §. *ſi quis moriens, poſt num.* 1. *ff. ad Syl-
lan.* tenuit, quod ſic: ſed ejus opin. communiter
non tenetur, ut dicit Grammat. *conſil.* 57. *numer.*
13. *&* 14. Et ita contra Angel. eſſa commu-

nem opin. atteſtatur Placa *in loco præallegato*, Pract. Conradi, *fol.* 297. *verſic. trigeſimum ſeptimum eſt indicium.* Dicit etiam Chaſ. *conſ.* 58. *poſt n.* 28. quod ita tenent omnes. Ita (*b* 4) etiam de ſtylo ſervari, ut ſcilicet talis aſſertio ad torturam non ſufficiat, atteſtatur Mantua *conſ.* 118. *in fine*, *lib.* 2. ſubdens, quod minime (4 *i*) mutanda ſunt, &c.

18 Fuga (4 *k*) delinquentis contra eum facit indicium, ſed ad hoc, ut habeas in materia fugæ perfectam doctrinam, debes ſcire, quod fuga tribus modis opponitur contra fugientem. (4 *l*) Primo ut crimen, puta, quando miles in bello aufugit & ſigna deſeruit, & hoc caſu probata ipſa fuga, dicitur probatum crimen, neque aliud requiritur ad hoc, ut reus poſſit ex ipſa fuga condemnari, & ita tenent omnes, ut dicit Bru. *de ind. fol.* 29. *numer.*
20 7. Secundo † opponitur fuga tanquam indicium, quando dicitur reum commiſſo aliquo delicto aufugiſſe, & à loco ipſo delicti ſe abſentem feciſſe. Et hoc caſu, Aut eſt tale crimen, ad cujus probationem ſufficiat ſola ſuſpicio, puta, in tutore. *l. impuberi*, *in fin. ff. de ſuſp. tut.* & tunc ſola fuga facit delinquentem ſuſpectum, ad hoc etiam ut poſſit ex ea ſola ſequi condemnatio, ut ibi. Et in hoc etiam (4 *m*) concordant omnes, ut dicit Brun. *in loco præall.* Aut vero eſt tale crimen, ad cujus probationem ſuſpiciones non ſufficiant, ſed plena probatio requiratur: Et in hoc caſu licet aliquando magna fuerit inter DD. altercatio, an fuga
21 delinquentis faciat contra eum plenam probationem, vel ſemiplenam, & aliqui tenuerint, quod ſolummodo faciat contra eum unam probationem ſatis magnam, quam opin. dixit eſſe communem Roman, *in d. l. admonendi*, *n.* 70. Cur. Sen. *nu.* 130. & Cato Saccus *num.* 79. Tamen magis communis opin. eſt, quod fuga probet ſemiplene illud crimen, ad quod probandum plena probatio requiritur. Et hanc eſſe communem opin. atteſtatur Ripa *in d. l. admonendi*, *num.* 168. Et ideo facit contra eum ſufficiens indicium ad torturam, ita tenuit Dyn. (4 *n*) in *d. l. divus*, *ff. de cuſtod. reor.* & (4 *o*) eſt communis opin. ut atteſtatur Jaſ. *in d. l. admonendi*, *in repet. num.* 158. quem refert Duen. *regula* 390. *in princ.* & Blanc. *de ind. n.* 278. & Gomez. Arias *ſuper leg.* 74. *Tauri*, *n.* 18. Et dicit Joan. And. *in addit. Spec. in titul. de præſumpt.* §. 1. *ſub n.* 3. quod hæc opin. Dyni de conſuetudine obſervatur, prout illum referunt Doctores in locis præallegatis. Et ideo quamvis multi teneant contrariam opin. quod ſcilicet fuga non ſit ſufficiens indicium ad torturam, adeo ut Cur. Jun. *in d. l. admonendi*, *num.* 49. *& ſeq.* dixerit illam eſſe magis communem, non tamen putarem ab opin. Dyni aliquo modo eſſe in practica recedendum. (4 *p*) Quæ tamen intelligenda eſt, ut procedat in ea fuga, quæ ſit ante firmatam inquiſitionem, vel aſſumptas informationes, (4 *q*) talis enim fuga vere arguit conſcientiam delicti commiſſi. Et hæc eſt commun. opin. ut dicit Boſſ. *in tit. de indiciis*, *num.* 49. Cæterum ſi quis fugiat poſt tranſmiſſam in-
23 quiſitionem, vel informationes aſſumptas per officium, talis fuga non eſt ſufficiens ad torturam. Et eſt communis opin. ut dicit Blan. *de ind. num.* 281. prout illum refert Villalo. *in ſua collecta communium opin. in litera F*, *num.* 175. Ripa *in d. l. admonendi*, *n.* 168. prout illum refert Simanc. *de hæret. cap.* 63. *n.* 19. Ant. Gomeſ. *ſuper l.* 76. *Tauri*, *poſt n.* 12. D. Ant. de Padilla *in l. tranſigere*, *n.* 3. *C. de tranſact.* (4 *r*) Hoc tamen locum habet ſolummodo in cauſis capitalibus: nam in non capitalibus ſi cum fuga concurrat fama publica, ſemper facit indicium ad torturam, ſive ſit ante, ſive poſt accuſationem. In capitalibus autem, quando ſumus poſt accuſationem, nunquam facit indicium ad torturam,
Et hæc eſt magis communis opin. ut atteſtatur Joan. de Amicis, *conſ.* 73. *n.* 5. *& conſ.* 131. *nu.* 3. Scias etiam, (4 *ſ*) quod quando ille, qui aufugit, poſtea citatus ſponte comparet, tunc fuga præcedens nullum contra eum facit indicium neque etiam le- 24
ve, ſecundum Bart. *in l. quis ſit fugitivus*, §. 1. *ff. de ædil. edict.* quem omnes ſequuntur, ut dicit Joan. de Amicis, *conſil.* 7. *n.* 19. ſubdens, quod in hoc profecto nemo dubitat. Hanc etiam dicit eſſe communem opi. idem Jo. de Amicis, *conſ.* 85. (4 *t*) *num.* 8.

Tertio autem (4 *u*) modo opponitur fuga delinquenti tanquam confeſſo, puta, quia reus à carceribus aufugerit videtur enim fateri delictum, de quo imputabatur, & ideo facit plenam probationem contra eum. Et ita communiter tenetur, ut dicit Ripa *in d. l. admonendi*, *n.* 170. Cato Saccus *in eo. l. admonendi*, *n.* 81. quem refert Duenas *reg.* 389. *in* 2. *limita*, licet loquatur in fugiente effractis carceribus. Talis enim, qui ex carceribus aufugit, habetur pro confeſſo, & convicto de eo crimine, de quo eſt imputatus, ut eſt text. *in l. in eos*, *ff. de cuſto. reorum*, ſecundum communem Doct. ſententiam, ut atteſtatur Boer. *deciſ.* 215. *n.* 6. quamvis forte ille tex. hoc non probet. Hunc etiam fatetur eſſe communem intellectum illius legis, quamvis illum non ſequatur Ant. Gomeſ. *cap.* 9. *delict. num.* 11. Et ideo poteſt de juris rigore in pœnam ordinariam condemnari, licet Senatus hoc non obſervet, niſi contra contumaces: nam ſi quis poſt (4 *x*) fugam captus ſit, vel ſponte revertatur, non ſolet propter ſolam fugam à carcerib. factam, illum condemnare, ſed tantum gravius torquere, prout etiam obſervavit in facti contingentia Curia Neapo. ut refert Gram. *voto* 37. (4 *y*) Quinimo ſecundum aliquos illa lex non 25
habet locum, niſi in eo, qui aufugit fracto carcere, & ruptis ferris, & cippis cum conſpiratione. Et dicit Pract. Carer. *fol.* 88. *in fine*, quod ita illam legem intelligunt Doct. Scias autem, (4 *z*) quod hæc concluſio, quod fuga è carceribus faciat contra reum plenam probationem delicti, intelligenda eſt, ut procedat, quando talis carceratus fuit legitime detentus. Talis enim juſte carceratus non poteſt licite aufugere: quinimo ſi fuerit relaxatus cum promiſſione de redeundo, tenetur promiſſionem ſervare, & ad carceres redire. Et eſt communis opin. ut atteſtatur Andreas de Beſet. *in repetitione*, *l.* 1. *poſt num.* 58. *C. de ſacroſanct. Eccl.* (5 *a*) Sed
quando fuit indebite & juris ordine non ſervato, 26
carceratus, tunc propter talem fugam, etiam cum fractione carceris, non punitur, atque habetur pro confeſſo. Et hanc dicit eſſe communem theoricam DD. Roland. *conſ.* 7. *num.* 47. *lib.* 1. Poteſt 27
enim licite talis carceratus indebite detentus aufugere. Et ita communiter receptum eſſe ait Didac. *lib.* 1. *reſolut. c.* 2. *num.* 11. quem refert Duenas *reg.* 393. *in* 4. *limitat.* (*c* 5) Neque tenetur redire ad carceres, etiamſi juraſſet ſe rediturum, ſecundum Gloſſ. *in cler. paſtor. in verbo. Per violentiam*, *de re jud.* quam dicit eſſe ab omnibus receptam Dida. *in d. c.* 2. *poſt num.* 7. Placa *lib.* 1. *delicto. c.* 23. *num.* 6. ſubdens; quod Doct. etiam communiter addunt, quod reus qui veriſimiliter eſt injuſte damnandus, tenetur fugam arripere, ſi poteſt, &c. ut ibi per eum. Item intelligenda eſt hæc concluſio, ut procedat in eo, (5 *d*) qui aufugit ex carceribus publicis: ſecus autem ſi quis aufugiat de carcere privato. Et hæc eſt commun. opin. ut dicit Boer. *in d. deciſ.* 215. *num.* 13. prout illum refert (5 *e*) Vivius *lib.* 1. *commun. opin. in verbo*, *Fugiens à carcere.* (5 *f*) Scias etiam, quod ſi carcerati aufugiant nulla facta violentia, puta, quia invenerint portam apertam negligentia commentarienſis male carceres cuſtodientis, non debent capite puniri, & hoc

hoc ſe pluries de facto vidiſſe atteſtatur Ang. *in l. 1. ff. de effract.* Item ſcias, quod ſi carcerati non aufugerint (5 *g*) ſed tantummodo tentaverint fractis carceribus aufugere, Senatus non ſolet ex ea cauſa aliquid grave contra eos decernere, propter attentatam fugam, vel fracturam. Et ita obſervatum fuit in carceratis Laudæ 10. Decembris 1543. P. N. Bene ſolet quandoque eos publice torqueri facere. Et ita ſervari vidi in duobus, qui carcerem fregerant, ut aufugerent, 16. Jul. 1558. P. N.

28 Scias etiam, (5 *h*) quòd ſi talis ſugiens è carceribus, ſtatim ad ipſos carceres revertatur, non eſt tanquam fugitivus, vel fractor carceris (5 *i*) puniendus. Et eſt communis opinio, ut dicit Boerius *in allega-*
29 *ta deciſione* 215. *n.* 18. & 19. Præterea (5 *k*) etiam poteſt poni exemplum judicis, qui poſt finitum officium (5 *l*) non ſtetit per quinquaginta dies in loco officii: nam eo caſu habetur pro confeſſo, & convicto omnium, de quibus eſt querelatus, ut colligitur ex text. *in l. conſiliarios, C. de aſſeſſor.* ſecundum communem Doctorum opin. ut atteſtatur Igneus *in l. leg. Cornelia, n. 65. ff. ad Sylla.* & Vivius *in loco prællegato circa fin.* qui tamen teat. hoc non probat. Et ideo tenendum eſt, quod talis fuga Officialis ſolummodo operatur, ut per querelantes poſſit eum jurari in litem: & judicio meo in hanc ſententiam videntur inclinare communiter Doctores.

30 Inimicitia vigens (5 *m*) inter offenſum, & eum, qui eſt delicto ſuſpectus, ſi quidem orta eſt ex cauſa levi, non facit indicium; ſi vero ex gravi, & capitali, tunc ea ex reſultat indicium etiam ad torturam. Et dicit Novel. *in pract. crim. fol. 60. nu. 3.* quod cum iſta opinione pertranſeunt fere omnes Doctores. Et quod ex inimicitia levi non oriatur indicium, dicit eſſe communem opin. Plottus *in repet. l. ſi quando, num.* 880. *in fin. C. unde vi.* Quæ autem dicatur capitalis inimicitia, ſtatur arbitrio judicis, ut dixi infra *quæſt. 24. verſ. Item quæro.* Tu vero dic, quod (5 *n*) Aut quæritur, an inimicitia faciat indicium ad formandam inquiſitionem: & placet diſtinctio ſuperius relata, ut ſcilicet non ſufficiat inimicitia, (5 *o*) niſi ex cauſa gravi, & capitali; nam ut videtur ſentire Blanc. *de indic. n.* 175. omnes DD. indifferenter tenent, quod gravis inimicitia ſufficiat ad inquirendum, quod ego intelligo non modo ad aſſumendas informationes ſpecialiter contra eum ſuper delicto, ſed etiam ad formandam ſive tranſmittendam contra reum inquiſitionem. (5 *p*) Aut vero quæritur, an faciat (5 *q*) indicium ad torturam: & dic, quod ſola inimicitia non facit ſufficiens indicium ad torturam, & hanc dicit eſſe communem opin. Ant. Gomeſ. *cap. 13. delict. num.* 11. Et hoc non modo ſi ſit levis inimicitia, ſed etiam ſi ſit capitalis: & ita communiter tenetur, ut dicit Grammat. *conſil. crim. 3. n. 17.* Carer. *in prac. crimin. fol. 90. nu.* 118. Hanc etiam opin. quod indicium inimicitiæ (ut remotum à facto) (*r*) non ſufficiat ad torturam, dicit magis communiter teneri Grammat. *voto 30. n. 29. & voto 33. n. 7.* Plottus *in repet. d. l. ſi quando, n.* 880. Et ita practicatur, ut dicit Boſſ. *in tit. de indic. n.* 47. Bene verum eſt, quod ſi agatur tantummodo de captura, vel de inquirendo, id eſt, procedendo ad aſſumendas informationes, tunc poterit judex arbitrari, quod faciat ſufficiens indicium inſpecta qualitate perſonarum, & delicti. Ego tamen quandoque vidi, etiam quo ad torturam idem ſervari, quando delictum fuit clam commiſſum, & nullus alius imputatur: quia ſcilicet iis concurrentibus (5 *ſ*) vidi aliquos propter ſolam inimicitiam ſuſpectos torqueri.

Confeſſio (5 *t*) extrajudicialis facit contra confi-
31 tentem ſufficiens indicium (5 *u*) ad torturam. ita tenet Gl. *in l. capite quinto, in Gl. fin. ff. de adul.* quæ in hoc ab omnibus approbatur, ut dicit Marſ. *ſing.* 310. credo te ſcire. Hanc etiam eſſe communem opin. atteſtatur Felyn. *in c. olim, n. 5. de reſcrip.* Dec. *in c. at ſi clerici, poſt n. 17. verſic. alia opin. principalis de jud.* prout illum refert Public. *ſuper conſil. Alver. fol. 20. n. 6.* ubi etiam dicit, quod omnes hoc fatentur, Ferre, *cau. 27. circa prin.* Alciat. *in cap. cum non ab homine, n. 98. de judic.* quem refert Villalob. *in ſua collecta communium opin. in litt. C, n.* 135. Blancus *de ind. n.* 204. (5 *x*) Et licet aliqui ex prællegatis Doctoribus teneant, quod poſſit talis confeſſio hoc caſu revocari, etiam ad hoc ut evitetur tortura, licet non doceatur (5 *y*) de errore, (5 *z*) hoc certe judicio meo nullo modo eſt tenendum, nam ſi ſola revocatio hoc operaretur, nunquam eſſet locus communi concluſioni; propter hoc enim devenitur ad torturam, quia revocatur confeſſio: quia ſi reus non revocaret, non eſſet opus tortura. Tene igitur, quod niſi probetur error, ſemper talis confeſſio faciet indicium ad torturam. Et
ita ſemper vidi (6 *a*) obſervari. Sed hic quæro, (6 *b*) 32
an confeſſio facta coram judice incompetenti faciat indicium ad torturam? Reſp. quod ſic; & eſt communis opin. ut (6 *c*) dicit Imola *in cap. at ſi clerici, n. 7. de ind.* quem refert Bolog. *conſ. 8. col. fin.* & Aug. ad Ang. *de maleſic. in verbo, Nec non ad denunciationem, poſt n. 22. & in verbo, Comparuerint, & confitentur totum, ſub num.* 14. relatus & ipſe per Prac. Conradi *fol. 282. n.* 10. ubi etiam dicit Abbatem *conſ. 25. lib.* 1. atteſtari contrariam opin. eſſe magis communem, quem tamen in libro meo hoc atteſtantem non reperio. Hanc etiam concluſionem dicit eſſe communem Alexand. *in l. Magiſtratibus, n. 6. ff. de juriſd. omnium jud.* quem refert Dec. *in ea. l. Magiſtratibus, n.* 8. & Ruin. *conſ. 80. n. 2. lib.* 4. Soc. *in d. l. Magiſtratibus*, prout illum refert Blancus *de ind. n.* 219. Felyn. *in d. c. at ſi clerici, in princip. n. 15. in fin.* Dec. *in d. c. at ſi clerici, poſt n.* 17. Boer. *deciſ. 90. poſt num.* 9. ubi in fine dicit, quod ita ſervatur, & quod ita judicatum fuit: Jafred. *deciſio.* 104. quem refert Vivius *in lib. communium opin. in verbo, Confeſſio facta coram.* Men-
chiaca *lib. 3. de teſtam.* §. 23. *n.* 32. Hanc (6 *d*) ta- 33
men concluſionem aliqui reſtringunt, ut procedat modo judex, coram quo facta eſt talis confeſſio, non ſit prorſus incompetens, ſed quod ejus juriſdictio ſit aliquo reſpectu prorogabilis: ſecus autem ſi eſſet prorſus incompetens: nam eo caſu (ſecundum eos) talis confeſſio non operatur, neque ad condemnationem, neque ad torturam. Et dicit Foller. *in pract. crim. fol. 270. n.* 1. quod omnes Doct. in hoc videntur concurrere. Sed certe, judicio meo, hæc diſtinctio nullo modo eſt tenenda, ſi enim confeſſio prorſus extrajudicialis facit indicium ad torturam, ut ſupra dixi, eadem ratione, & multo magis idem dicendum eſſe videtur, quando facta eſt in figura judicii, licet coram judice incompetenti. (6 *e*) Et ideo videmus, quod confeſſio Clerici facta coram judice laico facit contra eum indicium ad torturam, ſecundum communem opi. de qua atteſtantur Scribentes *in d. c. at ſi clerici*, & in ſpecie Aret. & Dec. prout illos refert Boſſ. *in tit. de confeſſis, nu.* 56. & Berous *in eo. c. at ſi clerici, nu. 124. in fin.* Ubi etiam ipſe *num. 127. & ſeq.* affirmat illam eſſe communem opin. (6 *f*) quando non metu tormentorum, ſed ſponte facta fuit, Boer. *deciſ. 90. nu.* 3. Ubi etiam dicit, quod ita ſervatur, referens idem atteſtari Aufre. *in repe. clem. pen. de offic. ordin. in 3. regula, n.* 16. quem refert etiam Caravita *ſuper ritu 213. magna curia, n. 16. & ſeq.* Et licet Blan. *de indiciis, n.* 215. aſſerat, quod in contraria ſententia reſident communiter DD. vera tamen opin. affirmativa eſt magis communis, ut videre potes *in locis*

præalleg. ex qua neceſſario infertur, quod confeſſio facta coram quocunque judice etiam prorſus incompetenti, & cujus juriſdictio prorogari non poteſt, ut eſt illa, quæ ſit à Clerico coram Judice laico, eſt ſufficiens judicium ad torturam. Et ita teneas. Bena verum eſt, quod ſi talis extorta fuiſſet à reo per judicem incompetentem vi, vel metu tormentorum, eo caſu nullum contra eum faceret indicium. Et hanc opin. ſequutos eſſe Doctores communiter atteſtatur Berous *in d. c. at ſi elerici, n.* 126. Vide in hoc propoſito ea, quæ dixi infra, *quæſt.* 36. *verſ. Ultimo quæro.*

34 Sed quid ſi reus, qui confeſſus eſt delictum coram judice iocompetenti, (6 *g*) deinde poſtquam fuit conſtitutus coram ſuo judice competenti confeſſionem illam revocaverit: nunquid nihilominus faciet contra eum indicium ad torturam? Reſpond. Bal. *in l. unica, nu.* 96. *C. de confeſſ.* (6 *h*) tenuit, quod non: (6 *i*) ſed contrarium in practica ſervatur, ut dicit Boer. *in deciſ.* 90. *in ultimis verbis.* Nam de facili quilibet reus talem confeſſionem revocaret, & fieret fraua juſtitiæ. Bene verum eſt, quod ſi reus revocando hujuſmodi confeſſionem doceret de errore, crederem talem revocationem ei prodeſſe debere; idemque ſi doceret talem confeſſionem non ſponte, ſed metu tormentoıum emanaſſe coram illo judice, (6 *k*) qui erat incompetens, ut ſupra dixi. (6 *l*) Sed hic cadit pulchra quæſt. Pone, quod reus conſtitutus coram judice (6 *m*) tanquam privato confiteatur delictum: numquid poterit ex ea confeſſione condemnari? Reſpon. quod confeſſio facta coram judice, non tamen in forma judicii, ſed coram eo tanquam privato pro tribunali non ſedente, non habet vim plenæ probationis, ita ut poſſit reus ex illa condemnari: ſed beoe facit ſufficiens indicium ad torturam. Et eſt communis opin. ut dicit Rom. *in l. ſi quis in gravi.* §. 1. *ff. ad Sylla.* prout illum refert Boer. *in d. deciſ.* 90. *nu.* 8. Idem etiam dicit Rom. *conſ.* 8. *poſt num.* 2. Foller. *in pract. crim. fol.* 271. *nu.* 7. Et ex hoc inolevit practica aſſeſſorum, quod faciunt reum confiteri ad tribunal, ut ibi confiteatur in forma judicii, ut dicit Ang. *in l. ictus fuſtium, in fin. ff. de iis qui not. infa.* quem refert Barh. *conſil.* 70. *nu.* 4. *in fin. lib.* 4. Faciunt, quæ dixi infr. *q.* 49. *verſ. ſed hic incidenter.*

36 Ulterius quærro, (6 *n*) quid ſi reus confeſſus ſit delictum in tormentis, & deinde ductus ad ratificandam hujuſmodi confeſſionem extra tormenta, juxta ea, quæ dixi infra *q.* 64. *verſ. cæterum ſi reus,* revocet ipſam confeſſionem, & neget delictum commiſiſſe, nunquid talis confeſſio facit contra eum indicium, ita quod poſſit denuo torqueri, & cogi ad perſeverandum in ipſa confeſſione? Reſpoo. quod ſic, ita dixit Bart. *in l. unius,* §. *reus, in ultimis verbis, ff. de quæſtionibus,* & ita tenent communiter Doct. ut dicit Blancus *de indi. n.* 219. Pract. Carer. *fol.* 164. *nu.* 190. Hanc etiam eſſe communem opin. atteſtatur Boſſ. *in tit. de tortura, n.* 34. ubi etiam ſubdit, quod ita practicatur ubique abſque ulla hæſitatione. Haoc quoque ſententiam dicit eſſe uſu receptam Simancas *de hæret. c.* 63. *num.* 43. Adverte tamen, quia dum DD. dicunt, quod hoc caſu poteſt reus reiterata tortura cogi, ut in ipſa confeſſione perſeveret, hæc verba debent ſano modo intelligi, ut ſcilicet poſſit de novo torqueri, tanquam ſi unum aliud novum indicium ſuperveniſſet, non autem ut tandiu torquendus ſit, donec in ipſa confeſſione perſeveret: Quod Nota contra eos, qui reum in tormentis confeſſum die noctuque torquendo fatigant, donec perſeveret, quia non poſſunt hoc facere. Et illos graviter reprehendit Aug. ad Ang. *de malef. in verbo, Comparuerunt, & confitentur totum, poſt nu.* 10. (6 *s*) Quinimo ſi reus iterum poſitus in tormentis confiteatur, & deinde in ratificatione iterum neget, prout refert in facto contigiſſe Paris Put. *de ſynd. fol.* 482. *c.* 6. *poſt num.* 1. non eſſet procedendum in infinitum, ſed crederem (7 *p*) ſufficere, quod tormenta repeterentur uſque ad tertiam torturam, & ubi deinde ductus ad ratificandum ſemper negaret, (6 *q*) abſolveretur rebus ſtantibus.

Minæ præcedentes (6 *r*) delictum, faciunt in- 37
dicium contra eum, qui offenſo minatus eſt. An autem faciant indicium ad torturam, eſt diſtinguendum, nam ſi quidem ſunt minæ prolatæ per (6 *ſ*) virum potentem, & malæ famæ in eodem genere mali, qui de facili potuiſſet minas ſuas exequi, & eas ſolitus erat exequi, faciunt indicium ad torturam, quando ſ. ignoratur, quis maleficium commiſerit: alias autem ſecus. Et ita communiter diſtingui atteſtatur Imol. *in l. fin. num.* 10. *ff. de hæred. inſtituend.* (6 *t*) Carrer. *in prac. crim. fol.* 102. *n.* 126. quem refert Plot. *in rep. d. l. ſi quando n.* 885. Blanc. *de indiciis, n.* 183. (6 *u*) quem refert Duennas *reg.* 192. *in* 4. *ampl. circa fin.* & Placa *lib.* 1. *delicto. c.* 28. *poſt n.* 18. *verſicul. Secundo ſubjiciam.* Hanc etiam opinionem dicit eſſe communem Boſſ. *in titul. de indiciis, n.* 44. Sed apud nos non ſemper admittuntur hujuſmodi diſtinctiones. Nam probatia minis, & cauſa minarum, Senatus mandat ſæpenumero reos tormentis (6 *x*) ſubjici.
Pax, (6 *y*) ſeu tranſactio facta per aliquem cum 38
offenſo de ipſa offenſione, ſeu injuria, facit contra eum indicium ad inquirendum. Sed nunquid talis tranſactio, ſeu pax erit ſufficiens indicium ad torturam contra reum? Reſpon. Aut ſumus in delictis, in quibus de jure licitum eſt tranſigere: & non ſufficit. nam quod fit jure permittente nemini obeſſe debet. Aut ſumus in criminibus, in quibus non eſt de jure licita tranſactio: in iſtis utique facit indicium (6 *z*) ad torturam, & hæc eſt communis opin. ut dicit M. Ant. Blanc. *de indi. n.* 306. prout illum refert Villalob. *in ſua collecta commun. opin. in littera T, verb. tranſactio non eſt ſufficiens,* licet Blanc. in lib. meo hoc loco id non atteſtetur, in quibus autem caſibus licita ſit tranſactio, dixi infra *quæſt.* 58. *verſ. Succeſſive.* Sed certe apud nos ſi reperitur inſtrumentum pacis, illud plene probat delictum contra eum, qui pro eo pacem facit. (7 *a*) Et ideo cautela eſt, quod Pax fiat per aliquem tertium nomine omnium, quorum intereſt. (7 *b*) Talis enim pax valet, & prodeſt cuicunque illam producenti, non ſecus ac eſſet in ipſa remiſſione ſpecialiter nominatus, ut dixi *in d. quæſt.* 58. *ver. dictum eſt.* Et forte etiam ſi ille tertius in ſpecie pacem faceret nomine ipſius rei, adhuc non deberet ei talis pax obeſſe, prout in facti contingentia judicavit Curia Neap. ut refert Gramm. *voto* 39. *circa fin.*

Mendacium, ſeu variatio, inconſtantia, & tituba- 39
tio (7 *c*) rei, faciunt contra ipſum indicium ad inquirendum: & in hoc nemo dubitat. Quo vero ad torturam ſolet allegari Bar. *in d. l. fi. n.* 3. *ff. de quæſt.* ubi dicit, quod inconſtantia, & trepidatione poteſt haberi aliqua præſumptio contra reum: & quod ſi repertus fuerit in mendacio, erit præſumptio contra eum. Et ſic videtur Bartol. conſtituere differentiam inter eam præſumptionem, quæ oritur ex trepidatione, ut ſit aliqualis præſumptio; (7 *d*) & eam, quæ oritur ex mendacio, ut ſit maxima præſumptio. Et propter hoc multi allegant Bart. *in eo loco* tenere, quod mendacium ſit ſufficiens indicium ad torturam. Et hanc opin. in pract. obſervari atteſtatur Paris Put. *de ſynd. fol.* 441. *poſt n.* 4. quem refert, & ſequi videtur Gramm. *conſ.* 5. *n.* 5. Sed re vera Bartol. hoc non dicit, ut bene animadvertit Paris Put. *in loco præalleg. poſt n.* 6. ſed tantum,

quod

quod erit maxima præſumptio contra eum, licet Boſſ. *in tit. de ind. num.* 36. dicat, quod quicquid ille dubitat, ipſe ita vidit ſemper illud dictum interpretari, ut ſcilicet faciat indicium ad torturam. Et ibi etiam dicit *nu.* 38. *& ſeq.* quod practica ſervat, quod ſola variatio rei, etiam ſine trepidatione, modo ſit circa ſubſtantialia, facit indicium ſufficiens ad torturam. Et quod mendacium ſolum ſit ſufficiens indicium ad torturam, dicit concludere communiter Doct. Novel. *in tractat, ad defenſam fol.* 15, *poſt num.* 5. Multi tamen tenuerunt contrarium, quod ſcilicet ſolum (7 *e*) mendacium non ſit ſufficiens indicium ad torturam, ſed ſolummodo faciat quandam ſuſpicionem, quæ juncta cum aliis ſufficiat ad torquendum, quam etiam dicit communiter teneri Practic. Carer. *fol.* 95. *nu.* 119. Hanc (7 *f*) etiam dicit eſſe communem Grammat. *voto* 30. *num.* 15. *in fin.* Ego (7 *g*) vero in hac varietate opinionum crederem hoc eſſe relinquendum judicis arbitrio, conſiderata qualitate perſonæ, & rei, ſuper qua eſt mendacium, ſeu variatio, an ſcilicet ſit talis, in qua veriſimiliter poſſit cadere oblivio, & an ſit circa ſubſtantialia (7 *h*) negotii, & an incontinenti ſe correxerit, nam talis variatio diceretur potius emendatio, quam mendacium. Si tamen eſſem judex, vix eſſet, ut ex ſolo mendacio, vel variatione ponerem reum ad torturam, niſi aliquod aliud adminiculum concurreret. Et hoc puto eſſe (7 i) tutius.

Cæterum ſola inconſtantia, titubatio, & trepidatio (7 *k*) rei proculdubio non eſt ſufficiens indicium ad torturam, ſed tantum facit contra eum aliqualem præſumptionem, ut dicit Bart. *in loco præalleg.* Et ita communiter tenetur, ut dicit Pract. Car. *fol.* 92. *n.* 102. Hanc etiam dicit eſſe veram, & receptam ſententiam Simancas *de hær. c.* 63. *nu.* 54. quam etiam communem appellat Plot. in *repet. l. ſi quando, n.* 886. (7*l*) Multi enim ſunt adeo natura timidi, ut cum ducuntur ad præſentiam judicis, turbantur, ita ut neſciant, quid dicant, etiam ſi ſint innocentiſſimi, ut contingit illi nobili, de quo ſcribit Paris Put. *de ſyndic. fol.* 441. *num.* 7. quos propterea impium eſſet tormentis (7 *m*) ſubjicere.

40 Si (7 n) aliquis viſus ſit exire ex aliqua domo cum gladio ſanguinolento, & cum facie pallida, quæ domus non habeat niſi unicum oſtium, & intus reperiatur homo mortuus, tale indicium eſt ſufficiens (7 *o*) ad condemnationem, ita allegatur tenere Ang. *in l. fi. in princ. ff. quod metus cauſa.* Et eſt communis opin. ut dicit Blanc. *de indiciis, num.* 292. prout illum refert Novel. *in pract. crim. fol.* 61. *n.* 8. quamvis Ang. *in loco præalleg.* in lib. meo videatur tenere contrarium: quinimo ipſemet Ang. *in l. quamvis, in fin. ff. de furt.* expreſſe tenuit contrarium, ſcilicet, quod imo non ſufficiat ad condemnationem, ſed tantum ad torturam: & dicit, quod ita practicatur, quem refert Brun. *de ind. fol.* 51. *n.* 7. (7*p*) Ego in practica ſemper vidi ſervari, quod hoc poſitum ſit in arbitrio judicis; nam aliquando vidi reos, contra quos extabant hujuſmodi graviſſima indicia, graviter torqueri: aliquando etiam vidi eos condemnari, non tamen pœna ordinaria delicti, ſed tantum (7 *q*) extraordinaria, juxta ea, quæ dixi ſupra, *quæſt. proxima, verſ. ad condemnandum.* Et ideo poterit judex conſiderata qualitate facti, & perſonarum, amplecti quam opin. maluerit.

41 Si (7 *r*) res furata reperiatur penes aliquem, talis inventio facit contra eum indicium ad torturam, niſi ipſe doceat à quo habuerit, ita dicit Bart. *in l. fin. poſt n. 5. ff. de quæſtio.* Et hæc eſt communis doctrina Doctorum, ut dicit Marſ. *conſ.* 130. *n.* 42. Rolan. *conſ.* 45. *n.* 39. *& ſeq. lib.* 1. Et ita in facti contingentia conſuluit Gramm. *conſil. crim.* 14. & ita fuiſſe executum. Hæc tamen concluſio intelligenda eſt, ut procedat, modo (7*ſ*) ille, penes quem res furtiva recepta eſt, ſit malæ vocis, & conditionis, & famæ: ſecus autem ſi ſit bonæ vocis: tunc enim etiam ſi non doceat à quo habuerit, non facit contra eum indicium ad torturam. Ita dicunt Doctores, teſte Bruno. *de indic. folio* 25. *n.* 5. Dicit etiam Auguſt. ad Ang. *de maleſ. in verbo. Et veſtem cœleſtem, ſub* n. 19. quod hanc diſtinctionem omnes Doctores communiter approbare videntur. Ita etiam communiter diſtingui atteſtatur Rolan. *in alleg. conſ.* 45. *num.* 41. Et ſecundum hanc opin. *in facti contingentia* conſuluit, Bertran. *conſ.* 107. *lib.* 1. *in* 1. *part.* Idem etiam dicendum eſt, ſi eſſet repetta apud aliquem, qui ſolitus eſſet emere, & vendere tales res mobiles, & illam palam teneret; nam eo caſu nulla ex eo ſuſpicio contra eum oriri (7 *t*) poſſet.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XXI.

(*a*) D*ictum eſt de Indiciis.*) Adde quod materia præſentis quæſtionis multum confert *cum q.* 64. & adde aliud indicium hic non tactum, a Senatu tamen declaratum, ſupra *qu.* 4. *verſic. quando* [illegible], *ibi vide etiam, quid Senatus juſſit*: & ibidem *in d. c.* 64. varia collige indicia, videlicet, *in verſic.* [illegible] *bannitus, & verſic.* [illegible], *videndum, ib.* [illegible] *ſi tortus dicebat*: aliud collige indicium infr. *q.* 8[illegible]. *verſic. ſed hic, in principio, & alibi ſæpe.* Judici autem aſſerenti de fama creditur, ut eſt ſupra *q.* 5. *verſic. fin.* Diſtingue tamen inter aſſertionem Judicis, & Principis, ut *ibi, & q.* 53. *verſ. ſed quid ſi aliquis,* vide Crav. *tract. de anti. temp. par.* 1. *per totum,* varia indicia collige apud Jacob. Novellum *in ſua practica in præfatione a n.* 34. *cum ſeqq.* Drouh.

(*b*) *Videamus.*) Hic no. quod indicium, ſeu remotum debet regulariter per duos teſtes probari, ut late per Oſaſc. *deciſio.* 79. *n.* 16. *&* 29. Giach.

(*c*) *Fama ſolo.*) De indiciis quibuſdam in ſpecie, & 1. de fama quando ad inquirendum, vel torquendum ſufficiens ſit, Farin. *in* 2. *vol. ſuorum qu.* 47. *ſub tit. de indiciis, & fama ad inquirendum, ibi, n.* 37. 38. 39. 40. Ros.

(*d*) *Abſque aliis adminiculis.*) Vide per Duen. *mihi ſub reg.* 301. ubi ad reg. ponit quinque fallentias, quæ pro iſtis adminiculis ſerviunt. Giach.

(*e*) *Plottus.*) Vide per eum, quia ſex tradit fallentias, ibid. in quibus quis ex ſola fama poteſt torqueri. Giach.

(*f*) *Et quamvis.*) Fama in civili. Farin. *d. q.* 47. *n.* 86. filiatione, 64. Morte, 97. Nobilitate, 101. in levibus, *n.* 105. in antiquis, *n.* 106. *& ſeqq.* Fama orta poſt rei carcerationem, vel inquiſitionem nihil operatur. Far. *d. q. n.* 176. Et de mala fama, 199. *& ſeqq. uſque* 207. Ros.

(*g*) *Quod ſcilicet fama ſola ſit ſufficiens indicium ad torturam.*) Adde videndum Duen. *in regul.* 301. ubi ponit quinque limitationes. 1

Item adde, quod fama eſt magnum indicium in delictis de nocte commiſſis, Bald. *in conſil.* 174. *colum.* 1. *vol.* 2. Cravet. *conſil.* 178. *nu.* 8. & Menoch. *de arbit. jud. caſ.* 161. tenet, quod licet ſimplex fama non faciat indicium ad torturam, quod tamen facit fama vehemens, & quod remittitur arbitrio Judicis, quæ frequens, ac vehemens fama dicatur, & Gram. *deciſio.* 34. *nu.* 52. *& ſeq.* & quod fama vehemens faciat indicium ad torturam, vide etiam Duen. *reg.* 301. *limit.* 1. ubi tenet, quod ſic, & ibi plene tractavit, quando fama faciat indicium ad torturam, vide etiam Gramm. *in conſil.* 42. *nu.* 15. ubi poſt multos tenet, quod ex fama a perſonis fide dignis orta, nullum reſultat indicium, ſed quod fama ſolum confirmat alias probationes, quando non probatur habuiſſe originem a juſta ſuſpicione: & hoc etiam voluit Ang. *in l. fin. ſub n.* 4. *verſic. an ergo fama, C. de quæſt.* & quando faciat fama indicium ad torturam, vide omnino Menoch. *de præſump. lib.* 1. *q.* 70. *n.* 26. Balar. 2

(*h*) *Communem opin.*) Farin. *d. q.* 47. *n.* 4. 5. *&* 6. *uſque* 10. *&* 13. 15. Ros.

(*i*) *Ex ſola fama procedatur ad torturam.*] Adde hic, quod ſi judex ex ſola fama, & nuda poneret reum ad torturam, & ille fuiſſet confeſſus, talis confeſſio non noceret, ſed haberetur, ac ſi fuiſſet extorta

abſque

abſque indiciis: ſed quibus caſibus faciat indicium ad torturam, vide etiam per pract. Carret. ubi ſupra per totum. Giach.

(k) *Fama enim.*) Farin. *d. q. num.* 54. *&* 59. & quid ſi concurrat unus teſtis de viſu, *ibi*, *num.* 73. *&* 79. *&* 80. Ros.

3 *Fama enim in criminalibus.*) Adde in hac materia, an fama in criminalibus probet plene, vel ſemiplene tradita per Duen. *in reg.* 300. ubi ponit quinque ampliationes, & ſex limitationes, & Felin. *in cap. veniens*, *num.* 12. *cum ſeq. de teſtibus.* vide omnino Maſcard. *de probat. concluſ.* 754. ubi latiſſime, an fama ſemiplenam faciat probationem, quando agitur criminaliter.

4 Item adde; quod fama juncta cum uno teſte de viſu non probat, Bartol. *in l. de minore*, §. *tormenta*, *ff. de quæſt.* Pariſ. *de ſyndic. verb. tortura* §. *quidam latro famoſus*, *num.* 5. Sed Felyn. *in d. c. venient*, *nu.* 14. tenet, quod fama cum uno teſte de veritate, & eum alio indicio plene probat delictum, & Rim. jun. *in conſil.* 84. *n.* 18. *conſil. crim. tom.* 2.

5 Item adde, quod per famam poteſt probari, quod filius percuſſerit matrem, Bernard. Diaz. *in reg.* 331.

Item adde, ſi ſtatutum diſponeret, quod ſola fama
6 probet delictum, valeret: ſed quia eſt contra jus commune, pluribus modis reſtringitur & per Dec. *in cap.* 4. *num.* 48. *& ſequen. de appellation.*

7 Item adde, quod ſi ſtatutum vult, quod contra magnates ſufficiat fama, & fama fuerit probata hinc inde, talis fama non probat, ſecundum Bald. *in l. ſacroſancta C. de epiſc. & cler.* Bur. *conſil.* 98. *nu.* 17. *cum ſequ. & conſil.* 88. *nu.* 14. *& conſil.* 20. *num.* 20. *& in multis aliis conſiliis*, ubi plene tractat, & Menoch. *conſil.* 94. *nu.* 8.

8 Item adde, quod fama ſola junctis aliquibus adminiculis, ubi vertitur difficultas probationis, inducit plenam probationem ſufficientem ad condemnandum, non autem ad pœnam ordinariam, ſed extraordinariam, Gramm. *deciſio.* 42. *n.* 12. *& conſil.* 57. *nu.* 17. & Pariſ. *de ſyndic. in ver. tortura*, §. *quidam latro famoſus*, ubi plene. Sed hoc per judices prudentes parum practicatur, niſi in caſu Paridis, quando eſſet famoſus latro, etiam quod fuiſſet tortus, & confeſſus non fuiſſet.

9 Item adde, quod in ſtatu Eccleſiaſtico robariæ, incendia, & alia gravia maleficia, vel damna in terra, vel in mari, quæ committuntur de nocte, probantur per publicam famam, quæ habetur in dictis delictis pro plena probatione, ut per Conſt. Marchi. *l.* 4. *c.* 22.

10 Item adde, quod fama facit indicium ad torturam, ſi cum ea concurrit denunciatio ſyndici ſecundum Brun. *in tract. de Indic. par.* 1. *q.* 3. *n.* 32. Baiar.

(l) *Semiplene.*) Regulam, quod fama in criminalibus non faciat ſemiplenam probationem cum quinque ampliationibus, atque ſex limitationibus vide per Duen. *ead. reg.* 300. & aliam regulam, quod fama in criminalibus non faciat indicium ad torturam cum quinque limitationib. vide per eundem *reg. ſequen.* Giach.

(m) *Ceterum ſi cum ipſa.*) Far. *ſup. n.* 17. 18. 21. 28. *&* 30. Ros.

11 (n) *Poſſet etiam eſſe delictum adeo difficilis probationis.*) Adde, quod ita tenet Bart. *in l. ſi quidem*, *C. ſol. matr.* & Roman. *conſil.* 76. *in cauſa nobilis viri*, *col.* 2. *verſic. Tertio ad hoc*: quem refert, & ſequitur Soc. jun. *conſil.* 90. *n.* 16. *vol.* 2. ubi dicit, quod fama videtur per ſe plene probare in his, quæ ſunt difficilis probationis, & licet hoc procedat in cauſis civilibus, tamen in criminalibus faciet ſemiplenam probationem; & ſic faciet indicium ad torturam. Baiard.

[o] *Ut ſola fama ſufficeret.*) Farin. ſup. *num.* 11. Ros.

12 (p) *Sed pone, quod reus.*) Adde, quod hoc procedit, ſi utraque ſit probata in genere, vel in ſpecie, quia ſi una in genere, alia in ſpecie, prævalet illa, quæ fuit probata in ſpecie, Alex. *in conſil.* 77. *vol.* 1. & Curt. *conſil.* 55. *& deciſio. Pedem.* 79. *nu.* 54. eſt verum, quod licet non tollat, & non prævaleat, tamen elidet, Bal. *in l.* 2. *C. de falſis.* Et advertas, quod fama bona prævalet malæ, quando non adeſt aliud indicium contra reum: ſecus vero, ſi adeſt, Gand. *in tract. de præſump. num.* 15. ubi plene examinat quæſtionem, quando fuit commiſſum delictum, & ſtatim inculpatus Titius, & diffamatus, & pro eo fuit probata bona fama, an ſit torquendus. Baiard.

(q) *Quæſt.* 60. *verſic. frequens etiam.*) Infr. *quæ.* 60. *verſic. frequens* concluditur, quod probatio bonæ famæ prodeſt, quando ex mala tantum fama indicatur reus; ſecus, cum ultra famam aliquod adeſt indicium, vel adminiculum: quid ergo ſi fama hæc ſit informis? ut puta, quia in proceſſu informativo appareat probata fama de delicto, pro quo inquiritur: reus autem in proceſſu defenſivo probaverit de bona voce ſua, & fama ſine qualitatibus tamen à jure requiſitis ad probandam famam, de quibus abunde ſupra *quæſt.* 6. *verſic. Illud tamen*, *cum pluribus ſequentibus*: dic, quod tunc numerus teſtium copioſior prævalet modo, quo per Soci. *conſil.* 54. *ſub n.* 13. *vol.* 3. Gramm. *conſil.* 57. *nu.* 19. Boſſ. *de indic. num.* 69. quid autem ſi diffamatio, ſive mala fama de delicto contra aliquem dicatur, & probetur habuiſſe initium, poſt delationem de ea in judicio factam? Dic, ut per Bart. *in l. de minore*, §. *in plurium* (qui in materia famæ ſemper allegari ſolet) *num.* 16. *ff. d. q.* Videtur enim tunc per talem delationem probata fama, ut per Felin. *in c. cum contingat poſt principium de reſcript.* & nota ſemper quando fama non probatur cum illis qualitatibus requiſitis per Bart. ubi ſupra, tamen numerus teſtium informiter ſuper ea deponentium ſupplet, Boſſ. ubi ſup. *d. num.* 69. & de fama in genere, & ſpecie probata, Boſſ. ibidem, *num.* 83. differt autem fama a rumore, per Alexan. *conſil.* 115. *nu.* 16. *cum ſequ. lib.* 4. dixi ſup. *ad q.* 20. *verſic.* 1. *ad fin.* ſed vere, & proprie loquendo cum in his, quæ ſpectant ad probandam famam, multa requirantur, ut per Bart. *in d. l. de minore*, §. *plurium*, illa adaptari non poſſunt rumori, qui proprie intelligitur, cum valde remotus ſit, & diſtans a loco, in quo oritur fama; Unde legitur *in* 3. *Reg. cap.* 3. Major eſt ſapientia tua, quam rumor, quem audivi, de voce vana populi, quæ cadaucit non debet, vide text. *in l. decurionum*, *C. de pœnn.* Droghi.

(r) *Modo illa fama ſit in eodem genere delicti*) Adde inf. *qu.* 64. *verſ. Dixi etiam*, *ibi*, *quia ſaltem*, ubi contrarium videtur, quia ex ſolo, quod alias quis deliquerit, non poteſt reus torqueri, eſſet enim dare nimis latas habenas Judicibus, ut ibidem. Droghi.

Modo illa fama.) Far. *a. q.* 47. *numero* 205. Ros.

(ſ) *Ceterum ſi delicta.*) Far. *q.* 23. *de qua in nu.* 31. *& q.* 47. *num.* 204. *tit. de delict. q.* 23. *numer.* 27. *vol.* 1. Ros.

(t) *Unus teſtis.*) Unicus teſtis quomodo indicium fa- 13
ciat, Farin. *q.* 63. *volum.* 2. *cap.* 1. *nu.* 51. 52. *&* 53. *& num.* 1. firmat regulam, quod unicus non probat cum 8. ampliatio. & 18. limitationibus, *& num.* 207. *cap.* 4. quid in facto proprio, & quid ad torturam. idem Far. *q.* 36. *vol.* 2. *n.* 228. *& ſeq.* Ros.

Unus teſtis deponens de maleficio.) Adde, quod Blanc. *in repet. l. fi. ff. de quæſt. num.* 316. *cum ſequ.* multum notabiliter dicit, & declarat, quod ſufficit, quod teſtis ſit integer, & idoneus, id eſt, quod non repellatur à jure, & non requiratur, quod ſit omni exceptione major.

Item adde, eſto, quod requiratur iſta qualitas, quod 14
ſit omni exceptione major, hoc non procederet, quando aliter veritas haberi non poteſt ſecundum Franc. Caſon. *in tract. de indic. & torment. tract.* 10. *cap.* 1. *num.* 12.

Item adde, quod non requiritur, quod ſit omni ex- 15
ceptione major, quando Judex habet arbitrium, tam in procedendo, quam in ſententiando, vel quod poſſit procedere, ſola facti veritate inſpecta, Alex. *conſil.* 65. *num.* 9. *vol.* 1. Gramm. *deciſio.* 34. *num.* 31. & Boſſ. *in tit. de indic. & conſid. num.* 12. *& ibi num.* 14. dicit, quod prædicta concluſio fallit, ubi teſtis non omnino integer coadjuvaretur aliis adminiculis.

Item adde, quod faceret indicium ad torturam, etiam quod non eſſet omni exceptione major, ſi concurreret levitas vitæ rei, Carer. *in l. obſervare curabis*, *num.* 110. & Plot. *in l. ſi quando*, *n.* 829.

Item adde, quod licet in delictis exceptis admittantur inhabiles, ut in crimine læſæ majeſtatis, vel ſimoniæ, tamen non ſufficeret unus teſtis ad torturam; ſecundum Alex. *conſil.* 11. *lib.* 1. Marſil. *conſil.* 101. *incip. Illumina quæſo*; *& in pract. crim. in* §. *diligenter*, *num.* 5. 6.

Item adde, quod unus teſtis, omni exceptione ma- 16
jor facit indicium ad torturam, dummodo aliæ circumſtantiæ non reſiſtant, Blanc. *in repet. l. fi. ff. de quæſt. num.* 324. & Carrer. *in l. obſervare*, *n.* 110. *circa med.* Gramm. *conſil.* 52. *n.* 6. & Marſ. *in pract. criminali*, *in verſic. diligenter*, *in princ.*

Item

Item adde, quod in Francia per Conſtan. B. Ludovici *in t. t. de quæſtion. honeſta perſona, vel bonæ famæ*, etiam ſi ſint pauperes ad dictum unius teſtis
17 ſubjici tormentis non poſſunt, & ita in illa Curia Franciæ de ſtylo ſervatur, ut affirmat Boer. *in deciſio.* 163. *num.* 3.

18 Item adde, quod ſi ex forma ſtatuti, vel legis deberet ſtari indiciis, quantum ad plenam probationem, indicium unius teſtis de viſu, & omni exceptione majoris non ſufficeret, ſed eſſet neceſſe, quod probaretur per duos teſtes, Marſ. *in ſing.* 269. alias dixi, *& in proc. crim.* * *diligenter*, *n.* 4. *circa med.*

19 Item adde, quod femina non facit indicium ad torturam, quando eſt habilita per ſtatutum ſecundum Catald. in quodam ſuo conſ. prout refert Firman. *in verb. femina*, ſed in ſtatu Eccleſiaſtico atteſtationibus mulierum plena fides in cauſis criminalibus adhibetur, ut per. Conſtitut. March. *lib.* 4. *cap.* 17. Baraa.

20 (*u*) *Omni exceptione major.*) Quis autem ſit teſtis integer, & omni exceptione major, infra *quæſt.* 24. *verſic. Quæro modo*: quomodo autem probentur indicia per unum teſtem tantum, vide Cravet. *conſil.* 16. *ſub num.* 12. *verſic. in quo ro conſidero*: adde hic ad formandum indicium per unum teſtem, quod talis teſtis debet eſſe major omni exceptione Cravet. *conſil.* 36. *n.* 19. *conſil.* 244. *ſub n.* 8. Daogh.

Omni exceptione major.) Vide plene Rolan. *in conſil.* 3. *num.* 38. *conſil.* 37. *num.* 9. *lib.* 3. & Cravet. *conſil.* 9. *num.* 11. teſtes autem omni exceptione majores dicuntur, ubi contra eos nihil opponi poteſt; nec defectus, ut plene per Carer. *in pract. n.* 165. Et advertere, quia iſta qualitas debet articulari, & probari, vide per Rol. *conſil.* 50. *n.* 17. *lib.* 2. & Dec. *conſil.* 37. *col.* 4. Daogh.

(*x*) *Et hujuſmodi teſtis.*) Infra *q.* 58. *verſic. Dixi etiam*, ubi ſeipſum hic allegat: quid autem ſi teſtis non integer, confirmet dictum ſuum in tormentis? Vide ſupra *in* §. *falſum*, *verſic. ſubornantes.* Hoc autem limita, quando aliter nec actu nec potentia veritas haberi poteſt, *infra quæſt.* 14. *verſic. ſciendum eſt*, *in fine*, & de dicto unius teſtis tantum, vide per Menoch. *de arbit. jud. lib.* 2. *cent.* 1. *caſu* 92. *ſub num.* 9. Nemo enim tam ſanctæ, & inculpatæ vitæ exiſtit, ut illius aſſertioni ad condemnationem credendum ſit, etiam ſi is Cato foret, ut fuit Proverbium apud Romanos; ſic legitur in Plutarcho *ſuper vita Catonis Uticenſis*, & dixit Cicero *in oratione pro Sexto Roſcio tomo primo*; Aphricanus, qui ſuo cognomine declarat tertiam partem orbis terrarum ſe ſubegiſſe, tamen ſi res ſua ageretur, teſtimonium non diceret. An autem dictum teſtis deponentis de auditu ſuper iis, quæ principaliter ſpectant ad viſum, probet, ut eſt infra verſic. ſequenti: Dic, quod ſic, dummodo ſenſus auditus non ſit omnino improportionabilis actui viſus, nec e contra, ut per Alex. *conſil.* 24. *ſub num.* 10. *ad medium volum.* 2. unico tamen teſti de facto ſuo deponenti etiam in alterius præjudicium pia ſtatur fides, practic. Pap. *in for. lib. opp. contra teſt.* in Gloſſ. *ac etiam viris*, *numer.* 5. Marſ. *in practic. criminali*, §. *diligenter*, *numer.* 19. Alexan. *conſil.* 177. *ſub numer.* 5. *volum.* 7. *conſil.* 77. *numer.* 10. *volum.* 1. & cur hoc ſit, ut unico tantum teſti de facto proprio deponenti ſic credatur, dixi infra *ad quæſt.* 44. *verſic. quæro nunquid*: ubi allegavi Euſebium, quam opinionem, ut veram approbant moderni, ut per Horat. Luci. *conſil.* 161. *num.* 41. *inter conſil. diverſ. tom.* 1. Non. *conſil.* 99. *num.* 10. Burſat. *conſil.* 20. *num.* 23. *volu.* 1. *conſil.* 152. *num.* 46. *volum.* 2. Imo etiam legitur, quod perſuadentes præſumptiones cum uno teſte concludunt Judici, Aym. Cravet. *conſil.* 95. *ſub num.* 6. *conſil.* 73. *num.* 23. *&* *nu.* 30. ubi tamen vide: Hæc autem omnia intellige ſub moderamine, de quo per Fulvium Paccianum alioquin Clari objurgatorem, *in tractat. de prob. lib.* 1. *cap.* 48. *num.* 38. ubi vide plura in hac materia, vide apud Antonium Gabriel. *commun. opin. libr.* 1. *de teſtibus concluſ.* 1. Daogh.

(*y*) *Ad torturam.*) Adde, quibus caſibus unus teſtis faciat indicium ad torturam per Campeg. *tract. de teſtibus regul.* 365. Giach.

[*z*] *Quam tamen intellige.*) Item intellige, atque vide fuſius per pract. Carer. *pag. mihi* 80. 81. *ſub num.* 110. qui inquimur in teſte de viſu: & ibid. declarat, quando unus teſtis de viſu ſufficiat ad torquendum, ad illum in hoc recurre. Giach.

(*a*) *Sed quid ſi teſtis non viderit.*) Adde, quod ſi teſtes affirmarent, quempiam noctis tempore vidiſſe aliquem interficere, ſi probetur eo tempore lunam obſcuram fuiſſe, & eo loci lumen non fuiſſe, tunc pro falſis haberentur, & per computum dierum poterit probari lumen lunæ, ita Menoch. *de arbit. Jud. caſ.* 179. *n.* 3. Plot. *in repet. l. ſi quando*, *num.* 844. *fol.* 301. *& ibi*, *nu.* 17. *verſic. fallit tertio*, tenet, quando teſtes probarent ſi deponerent, cognoviſſe de nocte, quia erant valde propinqui, quamvis luna non luceret, vel ſaltem erit remittendum arbitrio Judicis, & quando Teſtes, qui deponunt de aliquo maleficio de nocte commiſſo, probent, vide omnino Vivi. *opin.* 950. ubi latiſſime, & Maſcard. *concl.* 1109. *numer.* 9. Baiaao.

(*bb*) *Hoc tamen intellige.*] Gramm. *voto* 21. *numer.* 2. & Farin. *qu.* 69. *vol.* 3. *c.* 5. *numer.* 164. *& c.* 6. *n.* 175. Ros. 21

(*cc*) *Ceterum teſtes.*] Vulpell. *conſil.* 68. *numer.* 5. Ros.

(*dd*) *Luna lucebat.*) Hoc idem in occurrenti caſu practicatum atteſtatur Plutarchus *in Alcibiadis vita*, per hæc verba, videlicet; Rogatus quidam accuſatorum, quonam pacto eum, qui Mercurii ſtatuam percuſſerat, conſpexiſſet, reſpondit: ſe beneficio Lunæ percuſſoris vultum, ſacrilegique noviſſe: verum cum Luna nova, qua tenebræ vigere præcipue ſolebant, id facinus perpetratum eſſe conſtaret, ſatis perceptum fuit à prudentiſſimis viris eum & pugnantia ſecum loqui, & malevolentia ad accuſandum Alcibiadem non veritate compelli. Daogh.

(*ee*) *Dictum ſocii.*) Multa apud Muciam Cam. *in ſuo confeſſionario*, *f.* 39. Peguerr. *deciſio.* 5. *nu.* 37. Farin. *tit. de indic. & tor. vol.* 1. *qu.* 43. *n.* 3. *&* 4. *& per totam*, *& n.* 56. *& plur. ſequ. de pluribus enormit. quæris.* & Gabr. *conſil.* 178. *num.* 1. *lib.* 2. dicit oportere, ut prius de proprio ſit exceſſu convictus, antequam interrogetur. Ros. 22

Dictum ſocii criminis.) Socius criminis per Ruin. Adde, quando quis dicatur *conſil.* 158. *nu.* 15. *vol.* 5. & de complicibus. ſociis, adhærentibus, fautoribus, & inſtructoribus, vide Carrer. *in pract. crim. in* §. *homicidium*, *nu.* 14. Pariſ. *in conſil.* 168. *col. fin. vol.* 4. & Gloſſ. *in clem.* 1. *de pen. in verſic. defenſaverit*, ubi late qui complices, ſocii & conſiliarii dicantur.

Item adde, quod non poteſt dici ſocius criminis, qui fuit coactus per vim, & violentiam, *l. ſi uxor*, §. *ſi quis*, *ff. ad leg. Jul. de adult.* & Lud. Alſer. *conſil.* 143. *num.* 9. *tom.* 1. *inter conſil. crim. diverſ. magnæ impreſſionis.* Baiaao.

(*ff*) *Regulariter delinquens.*) Et iſtam regulam, quod teſtis ſocius criminis regulariter non admittatur cum tribus fallentiis, vide per Sociuum, *in tractatu fallenti*, *mihi regul.* 517. Alex. *conſil.* 69. *n.* 8. *lib.* 2. Carrer. *in pract. crim. ſub n.* 122. *per totum*, & de cautela adhibenda in opponendo ei: item & quibus caſibus, & quomodo debeat interrogari, ut faciat indicium. Giach.

(*gg*) *Ut interrogetur.*) Infra *quæſt.* 64. *veritat*, *& verſic. ſucceſſive quæro*, *ad fin.* Daogh.

Ut interrogentur.) Idem Natta *conſil.* 298. *numer.* 2. *& per totum*, & Farin. *d. quæſt.* 43. *numer.* 56. *&* 57. Ros.

[*hh*] *Falſare monetam.*] Menoch. *caſu* 447. *numer.* 20. *de arbitr. judic.* & Farin. ubi ſupra *num.* 43. *&* 64. Ros.

(*ii*) *Quæ principaliter committuntur in odium.*) Contrarium, quod imo adulterium non committatur in odium, ſed in amorem infra *qu.* 47. *verſic. ſed quid ſi unus*, *quæſt.* 87. *verſic. finali*, *ibi quædam autem*, vide Alexandrum regulam tradentem *in conſil.* 79. *n.* 8. *vol.* 2. Daogh.

[*kk*] *Si tamen interrogetur.*] Adde infra *quæſt.* 64. *verſic. veritat*, *& verſic. ſucceſſive quæra*, *in fi.* Daogh.

(*ll*) *Sed ad inquirendum.*) Adde, & communem etiam vide per Pract. Carrer. *pag.* 95. *ſub n.* 152. *verſic. Ex quorum.* Fallit tamen in caſibus per eum ibi adnotatis: Item limita, atque declara, ut illic per totum. Giach.

[*mm*] *Quod in iis criminibus.*) Menoch. *d. caſu*, & Farin. *mem. loco*, *n.* 123. *&* 124. Ros.

(*nn*) *Alii vero dicunt.*) Adde, quod idem tenet Vulpell. *conſil.* 52. *nu.* 2. & de hoc vide etiam Maſcar. *de prob. concl.* 1311. *nu.* 51. *vol.* 3. ubi dicit, quod ita ſervatur de generali conſuetudine Italiæ; & ita ſemper videri ſervari in quocunque delicto. Barar.

[*oo*] *Ex conſuetudine.*) Adde ultra allegatos in text.

quod

quod idem noviſſime teſtatur Franc. Caſon. *tract. de tormens. cap. 16. n. 6.* ubi formaliter dicit, quod de conſuetudine totius Italiæ rei interrogantur de ſociis in omni caſu. Et idem etiam tenet, quando proceditur ad accuſationem, quod nota. Giach.

[pp] *Sed certe.*] Cartar. *de exec. ſent. n.59. c. 2.* Farin. *d. n. 64.* Ros.

(qq) *Unus tamen eſt caſus.*) Limita non credi aſſerenti mandatum, quando nihil aliud concurrit infr. *hac eadem quæſt. verſic. & ex hac concluſione:* hoc idem in auxiliatore infr. *q. 90. verſic. Aut vero, in princ. ibi*, fuit enim bis tortus ſuper ſcientia: & adverte, quia in iſta materia ſociorum non ſolum ſit differentia, utrum ſimus in caſibus exceptis, necne, ut hic, ſed etiam ſit differentia, utrum ſimus in his, quæ ſunt facilis, vel difficilis probationis, ita ut in difficili probatione indiſtincte ſuper ſociis interrogari quis ſoleat: & tunc ſocius criminis etiam ad torturam indicium facit, quod intellige cum aliqua concurrant cum tali dicto ſolius ſocii: Hæc, & multa in hoc propoſito facientia vide per Crav. *conſil. 178.* diffuſe *ſub num. 3.* & in his, ac ſimilibus caſibus recurre ſemper ad text. elegantem *in l. fi. in fin. C. de accuſ.* Limita tamen, ſocium criminis facere indicium, ut ſupra, quo ad alios diverſos, non vero contra eos, cum quibus maleficium commiſiſſe fateatur, vide Ludovicum Catum alios referentem *inter conſil. crimin. diverſ. conſil. 99. ſub nu. 25. parte prima.* Drogh.

[rr] *Obſervari.*] Ad idem vide Natt. *conſil. 238. n. 22. & 298. n. 2.* Giach.

23 (ſſ) *Retenta igitur.*) Farin. *d. q. 43. n. 43. & plur. ſeqq.* & quis dicatur ſocius criminis Bald. *conſil. 487. lib. 4.* & dictum ſocii, quando faciat indicium contra conſocium Farin. *d. qu. 43. vol. 2. nu. 125. 126. 127. 129.* Ros.

Retenta igitur communi concluſione) Adde: quod hoc dictum, quod particeps delicti non debet admitti in teſtem, procedit quando producitur ad probandum delictum contra alium, cum quo participavit in delicto, & ſic ad finem, ut ille puniatur criminaliter, vel civiliter, non autem, quod proceditur contra tertium, quia tunc admittitur ſecundum Ruin. *in conſil. 158. n. 58. vol. 5.* Sed de hoc dicto ego valde dubito, quia poteſt opponi, quod ſit criminoſus, & infamis, ut per D. Clar. *in q. 53. verſic. ſed nunquid*, & per addita *in hac qu. in verſ. Si vero quærit.* Baiar.

(tt) *Dictum ipſius delinquentis.*) Et de modo tenendo interrogandi ſuper ſocio, *infr. qu. 54. verſic. ſucceſſive quæro, in fi.* ubi dixi, adde ſup. *q. 20. verſic. ad formandam:* inf. *qu. 45. verſic. Debet autem Judex*, & ibi latius: Flam. Chart. *in ſua pract. interrogandorum reorum, lib. 2. c. 1. n. 70.* Drogh.

(uu) *Ad inquirendum.*) Id eſt, ad aſſumendas alias informationes. Hoc idem habetur ſup. *q. 7. verſ. habes igitur in prin.* Drogh.

(xx) *Quod ſufficiat.*] Gram. *conſil. 66. in crimin.* Laur. Chitcou. *commun. opin. lib. 3. concl. 138. in lit.* S. Roſ.

(yy) *Et licet Ruin.*) Farin. *ubi ſup. numer. 190.* Ros.

(zz) *Ego tamen credo.*) Plot. *conſil. 31. numer. 5.* Rol. *conſ. 57. num. 24. lib. 4.* Farin. *d. q. 43. num. 129, 130.* Rus.

24 (aaa) *Debent tamen.*) Vulpell. *conſil. 52.* Cartar. *de execut. ſenten. c. 2. num. 82. & 84.* Far. *d. q. 42. nu. 132.* Ros.

Debent tamen Judices, quantum poſſibile eſt.) Adde, quod hodie de conſuetudine fit interrogatorium in omni cauſa de conſociis, Blanc. *in tract. de Indic. num. 374.* & inculpatio in caſibus, de quibus de jure non debuiſ-
25 ſet interrogari, de conſuetudine facit indicium † ad torturam, ſi perſona nominata ſit malæ conditionis & famæ, Gancin. *in tit. de q. t. n. 18.*

26 Item adde, quod gratiatus, † ſive abſolutus, ſicut reus non poteſt regulariter interrogari de ſociis, ita ipſe etiam tanquam teſtis de ſociis interrogari non poteſt, nec etiam crimine hæreſis, ut late per Dec. *in conſil. 117. nu. 12. & 14.* dicit tamen Paris de Puteo *in tract. ſynd. in ver. tortura, cap. 2. per tot.* Sed hodie per Sac. Conſ. Neap. ſervatur indiſtincte, quod ſocius gratiatus, qui, ut delictum publicet, habuit gratiam de pœna quo ad ſe, torquetur non obſtante
27 gratia, ut faciat Indicium contra ſocios, ita Franch. *deciſ. 459. vol. 3.* quod gratiatus à Principe occaſione delictorum ab ipſo commiſſorum poterit torqueri pro intereſſe partis ad ſciendum damna data, & participes, ut lux veritati appareat per ſuam confeſſionem, quia Princeps, concedendo gratiam, non videtur remittere Jus partis, licet remiſerit pœnam: nec obſtat, quod tortura ſit pœna, quia iſto caſu non conſideratur uti pœna, ſed uti inquiſitio, & probatio veritatis, Princeps enim remittendo pœnam non videtur remittere probationem per tormenta principalis, quæ fit ad revelandam partem offenſam ab onere probandi, & eſt jus partis, & Pariſ. ſequitur Ant. Scap. *in tract. Juris non ſcripti, lib. 5. c. 119. n. 89. cum ſeq.*

Item adde, quoad ſuggeſtionem, † quod idem tenuit Paul. de Caſt. *in conſil. 284. vol. 2.* Foller. *in pract.* 28
crim. in 3. par. in verſic. & ſi confitebuntur, n. 76. debet enim Judex interrogare reum in genere, ſi cum aliquo fecit rixam, & debet cavere, ut non interroget, an percuſſerit Caium cum enſe in brachio, vel in tali loco, ac nominare aliquem, quod cum eo fuerit ad delinquendum, Caſtr. ubi ſupra, & Bolog. *in addit. ad hac Zar. in tract. de indic. n. 24. & 25.* & Brun. *in tract. de indic. & tort. q. 5. 2. partis, nu. 56.* ubi de ſuggeſtione non fienda reo, nec teſtibus, & quando reus eſſet ita indiciatus, quod appareret illum commiſiſſe delictum, poſſet Judex interrogare in ſpecie, Boſſ. *in tit. de exam. reorum, n. 12.* Baiar.

[bbb] *Id enim potius ſuggerentis.*) Adde *inſr. q. 4. verſic. Debet autem, circa principium.* Hoc idem habetur per Boſſ. *examin. reorum, tit. de numero 12.* Drogh.

(ccc) *Si quæris.*) Far. *d. q. 43. à num. 125. uſque ad 131.* Chirco. *d. concl. 38.* Ros.

Si vero quæris, an dictum ſocii criminis.] Adde quod 29
reo criminis, † qui confitetur de ſe, non creditur de alio, & ratio eſt, quia cum poſſit alium accuſare, non poteſt teſtificari, quia accuſatio, & teſtificatio pari paſſu ambulant, & etiam quia eſt infamis; Quid ergo ſi Judex primo eum in alium examinaret, & tunc non erat infamis, & ſecundo examinaret eum in ſeipſum; idem eſſet ſi incontinenti, & in eo diſtrictu ordinis, vel forte indiſtincte non valeret, ne fiat fraus legi prohibenti, ita dicit Bal. *in c. cum Monaſterium, n. 5. de conſ.* Baiar.

(ddd) *Tu dic, quod immo in caſibus non exceptis.*) Dictum ergo ſocii criminis in caſibus non exceptis non eſt ſufficiens ad inquirendum; contrarium tamen, quando tale dictum eſt confirmatum in tortura, *ſup. in §. falſum, verſ. Subornans*, & habetur clare apud Hyppolit. Rim. *inter conſil. crim. diverſ. conſil. 106. ſub num. 10. p. 1.* Quinimo in delictis quæ non ſolent committi in odium alicujus, ſed tantum ad proprium commodum, tunc indiſtincte ſocius criminis facit indicium. Alex. *conſil. 69. num. 8. vol. 2.* Dixi ſupra *hac ead. qu. verſ. unus teſtis*, Adde Inf. *q. 45. verſ. cæterum;* & ideo tortura confirmat fidem, *infra quæſtion. 53. verſ. Tertius eſt caſus.* At qui dicantur caſus excepti, ſive atroces, *ſup. §. 1. verſ. ſunt etiam*. Denum ut dicam quod in hoc paſſu ſentiam, utrum videlicet, quis poſſit interrogari ſuper ſociis, necne, placet mihi opinio Salyc. relata per Alex. *conſil. 89. ſub nu. 3. ibi, Vel ſecundum* Sal. *d. l. fi. vol. 3.* ut quis poſſit interrogari ſuper ſociis, quæ in regulariter committi non ſolent abſque ſociis, & ita ſemper ſervavi abſque ſuggeſtione tamen, de qua ſup. Drogh.

(eee) *Servari.*) Cartar. *de execut. ſent. c. fin. n. 75. & 77.* Ros.

[fff] *Scias tamen, quod hæc concluſio.*] Item adde, 30
quod debet intelligi de eo, qui eſt perjurus ſuper juramento licito, ut per Dominum Clarum ſupra *in §. perjurium, verſic. repellitur*, & Ruin. *conſil. 158. n. 20. vol. 5.* Baiar.

[ggg] *Eſſet etiam perjurus.*] Vel bannitus, ut in ſtatuto Mediolani, de quo per Boſſ. *tit. de inquiſit. n. 14. & ſeq.* Rol. *conſ. 57. n. 15. & 22. lib. 4.* Farin. *q. citata, n. 180. & ſeq.* Ros.

(hhh) *Quinimo etiam ad formandam.*) Ex magna intellige ſuſpicione, de qua ſupra *q. 20. verſic. finali, ad fin.* Adde infra *hac eadem q. verſic. Inimicitia urgens in fin.* Drogh.

[lll] *Plerunque etiam ad torturam conſuetudo obſervat.*] Adde quod ita affirmat Boſſ. *in tit. de indiciis num. 156.* quod conſuetudo obſervat, quod attenta tortura ſocii criminis, † ubi tamen adſit aliud adminiculum, devenitur ad torturam. Sed Rulan. *in conſil.* 31
94. num. 16. & conſil. 98. n. 19. cum ſeq. vol. 4. Boſſ. & D. Clar. de hujuſmodi conſuetudine atteſtantes impugnare conatur, dicens; quod ſervari non poſſunt, niſi quod ſit conſuetudo ſtatus Mediolani, ubi fuerunt

ambo

32 ambo ſenatores. Ego autem miror da tantu vito, † qui ſic animoſa dicat contra iſtos Excellentiſſimos vitos, & tam magnos practicos, quia par viginti ſeptem annos continuos banc conſuetudinem, alio tamen concurrente adminiculo, & tortura ſocii criminis, practicavi, & practicari vidi in ſtatu Ecclaſiaſtico, & in regno Neapulit. & ita practicabant, & quotidie me Auditore, practicant, alias omnia fera delicta remanerent impunita, præſertim ucculta, quia non reperirentur, & aſt advertendum, quod Boſſ. & D. Clar. quando atteſtantur da conſuetudina ſtatut Mediolani, dicunt ita ſervat Senatus apud Nos, & verba ſimilia, & non atteſtantur da conſuetudine in genera prout faciunt in caſu, de quo tractatur: & quando teſtes plutes patiuntur deſectus, an talis conſuetudo ſit ſervanda, late poſui intra ad qu· 24. *in verſic. ſciendum oſt tomen*. Bataan.

(kk) *Subornant.*) Item in materia corruptionis, ac ſubornationis teſtinm & in materia teſtis perjuri, ac falſitatis, probationis indiciorum, vide per Joan. Cæph. *conſil.* 233. *& ſeq.* Giacn.

[ll] *Succeſſive quæro.*) Farin. d. *quæſt.* 43. *num.* 3. 4. 24. 25. *&* 28. Ros.

Succeſſive quæro nunquid.) Adde videndum omnino Maſcard. *in tract. de probat. concl.* 1318. *per totam*, ubi magis late, quam alii hanc quæſtionem tractavit, cum multis ampliationibus, limitationibus, & declarationibus, & quid de ſocio criminis, cui ſit promiſſa
33 impunitas, an probet † Boſſ. *tit. de oppoſit. contra teſt.* *n.* 21. Baiar.

(mm) *Num. 4. in fin.*) Vulpell. *conſil.* 27. *num.* 2. *& conſil.* 30. *n.* 7. *&* 8. Ros.

(nn) *Sed quid in criminibus.*) Vulpell. *d. conſil.* 52. Chircou. *d. concluſ.* 38. & Farin. *ubi ſupr. n.* 131. 145. *&* 152. Ros.

Sed quid in criminibus exceptis.) Adda, quod ſocius † criminis, atiam quod eſſet tortus ſolus, id aſt,
34 ſi alia nun concurrunt, non facit indicium, nec in criminibus exceptis; ſed ſolum facit qualem præſumptionem, Gramm. *in conſil.* 66. *n.* 3. Baiar.

(pp) *Quæ quidem aliqua it præſumptio.*) Adde, quod dictum ſocii criminis cum diffamatione rei facit ſemiplenam prubationem, & ſi cum ſocio criminis concurrat unicus alius teſtis idoneus, ſit plena probatio, ſecundum Calca. *conſil.* 110. *col.* 2. *in fin.* quem refert, & ſequitur Crav. *conſil.* 178. *num.* 3. *circa med.* & ad hanc quæſtionem, quando ſocius criminis faciat indicium, vide omnino Joan. Ant. de Nigr. *ſuper cap. Regni in c.* 7. frequans *ſub n.* 57. ubi late cum multis limi-
35 tationibus, & quæ ſint crimina † exceptuata, & quæ adminicula babeat conſiderare Judex: vide etiam Crav. *conſil.* 178. ubi ad banc materiam multa accumulavit, & qualis debeat aſſe illa ſuſpicio, quæ concurrere debeat, ut poſſit deveniri ad torturam, remittitur arbitrio Judicis, Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 474. *n.* 47. &
36 indicium reſultans † ax dicto ſocii criminis in caſibus exceptuatis, elidirur per bonam famam, Gram. *deciſio.* 28. *numero* 18. Dec. *conſil.* 17. *& conſil.* 189.
37 & ſicut dictum ſocii criminis † nocet, an ecunverſo exculpatio poſtea facta proſit, & ſi torqueri poterit, vide infra remiſſive ad *verſ. aſſertia vulnerati*, ibi atiam de ſtilo ſervari.

Item adde, quod facit adminiculum, † ſiva præ-
38 ſumptionam, ſi inculpatus habuerit converſationem cum inquiſito, Carret. *in l. obſervare*, *nu.* 122. *verſic. erit adminiculum*, & Gram. *vot.* 6.

Item adda, quod ſi ſtatutum † permittat, quod par-
39 ticeps criminis ſit idoneus teſtis, & idoneus accuſator, quomodo ſit intelligandum, Corn. *conſil.* 324. *vol.* 3. Baiar.

(qq) *Et ex hac concluſione.*) Supra hac eadem quæſtione, ver. Dictum ſocii ad fin. & advertas, quod contra mandantem nunquam poteſt abſolute procedi, niſi prius conſtet da mandatario, nec debet ordo perverti, text. *in l. ſi is, qui rem, in ſecunda, §. ſi in Titium, ff. de furt.* Boſſ. *tit. de mandat.* ad *Homicidium*, *num.* 37. Burſat. *conſil.* 20. *num.* 6. Menoch. *de arb. jud. caſ.* 352. *infr. qu.* 90. *verſic. Scias autem.* Daoon.

Et ex hac concluſione.) Adde multa exempla indicio-
40 rum ad † cognoſcendum, quod quis mandaverit, homicidium committi, ut per Gram. *in deciſio.* 34. *num.*
41 38. & ſuper iſto articulo, an mandatarius † faciat indicium contra mandantem, vida Gram. *deciſio.* 28. *per totam*, *& in conſil.* 22. *conſil.* 36. *conſil.* 44. *conſil.* 66. *conſil.* 70. *& voto* 34. & Jo. Ant. de Nigr. *in c.* 7. *numer.* 64. *cum ſeq.* Et ibi habetur, quæ adminicula

conſiderare babeat judex, & ibi *numer.* 68. late examinaret, nunquid in crimine † aſſaſſinii mandatarius 42
indicium faciat, & Burſat. *in conſil.* 192. *num.* 7. *vol.* 2. tenat, quud nec in crimine aſſaſſinii mandatarius faciat indicium ad torturam contra mandantem, aliis adminiculis non concurrentibus.

Item adde à converſo, ſi mandatarius † dicat. ſe non 43
feciſſe, exequendo mandatum, ſed occidiſſe matu proprio, quod erat ſuus principalis, & capitalis inimicus, utrum ai credatur in excuſatione mandantis. Bal. *in c.* 1. *de pace jur. firm. §. injuria punitur*, *num.* 18. dicit recurrendum eſſe ad conjecturas, & quod in dubio præſumitur contra mandantem, *l. ſæpe*, *in fin. ff. de verb. ſign.* de hoc vide etiam Boſſ. *in tit. de delict. numer.* 50. & Cæpol. *in caut.* 39. tenat, quod excuſaret, ſi conſtaret de aliqua cauſa, & ibi per Boſſ. babetur ſi mandans fateretur, & mandatarius negaret, quod confeſſio mandantis non eliditur. Bataru.

(rr) *Mandatarii.*] Obiter hic ſcias mandatarium excuſari in quamplutibus caſibus, da quibus per Carer. *in prac. pag.* 320. *numer.* 103. *uſque ad* 115. Giacn.

Mandatarii non faciunt indicium ad torturam.) Farinac. *in qu. crimin. vol.* 2. *q.* 44. Ros.

(ſſ) *Mihi placet.*] Carret. *in praxi in verbo ſequitur de mandatario*, *n.* 10. *& ſeq.* Farin. ubi ſup. *n.* 11. *& qu.* 43. *nu.* 16. 146. *uſque ad* 152. *& n.* 156. *cum ſequentib.* ſcribit quænam ſint iſta adminicula. Ros.

(tt) *Indicium ad torturam.*) Adde ut per Marſ. *ſuo conſil.* 22. *gratia domini*, *verſic. non obſtat.* & Ant. Cai. ad Ang. de Aret. *in §. interdum furti. Inſtit. de oblig. quæ ex quaſi delic. naſcun.* Item adda, atqua vi. per Carret. *in ſua prac. crim. ſub numer.* 123. ubi atiam concludit, quod ſtantibus aliquibus præſumptionibus, pro mandante, excuſatur mandans, licet contra aum eſſent indicia; ſi vero non concurrant, non excuſari inquit. Item quod mandatarii dictum non faciat indicium ad torturam contra mandantem, vide ſuſius per Rol. *conſ.* 14. *vol.* 4. qui tamen in caſu illo aſſaſſinii tenet facere, tametſi alia non concurrant, ſed multo fortius ubi concurrunt, ut per eundem *ibi. col. fin.* ubi conſiderat aliqua adminicula concurrentia. Giacn.

(uu) *In hoc autem propoſito adverta m.*) Adda Go- 44
meſium † *de delict. cap.* 12. *num.* 16. ubi hanc materiam tractat, & idem tenet Baiar.

(xx) *Dicas exceptio contra te.*) Addas Jaſ. *in §. Item ſi quis*, *il* 2. *n.* 28. *Inſtit. de act.* Drogh.

(yyy) *Sed pone.*) Rolan. *conſil.* 57. *n.* 36. *lib.* 4. Farin. *d. qu.* 43. *n.* 34. 37. 39. & 41. *& q.* 45. *n.* 25. Ros.

Sed pone, quod non unus tantum, ſed duo ſocii.) Ad- 45
de, quod boc procedit, † ſi ſocii criminis in tortura deponant, ut per Rolan. *in conſil.* 16. *n.* 18. *vol.* 1. ſed Maſcar. *de probat. concl.* 1311. *n.* 18. tenet contrarium, ſcilicet, quud duo ſocii, vel plures non faciant indicium ad torturam.

Item adde, quod ſicut plures † ſocii criminis non 46
probant cuntra ſocium, ita nec ad ajus favorem, ut ſi ſunt quatuor in rixa, quorum tras deponunt quatrum non fuiſſe culpabilem, eis nun creditur; ita tradit Bald. *in l. quantum interim.* 2. *C. de teſtam.* quem refert, & ſequitur Boer. *in deciſio.* 319. bic allegata, & Monticel. *in reg.* 4. *amplias.* 3. & dicit Campeg. *in ſuo tract. de teſt. reg.* 86. *&* 87. quod ſocius pro ſocio in criminalibus non admittitur, & ad boc vide omnino Maſcar. *de probat. concluſ.* 1311. *&* 1157. *vol.* 3.

Item adda, quod in materia partus ſuppoſiti duæ mu-
lieres honeſtæ vitæ ſociæ criminis plene probant † ſe- 47
cundum Decia. *conſil.* 342. *per totum*, quem refert, & ſequitur Crav. *conſil.* 178. *n.* 3. de hoc vide atiam Maſcar. *de probat. concluſ.* 1311. *n.* 56. *& concl.* 1147. *n.* 53. quod procedit, quando agitur civiliter, non autem ſi ageretur criminaliter.

Item adda, quod conjuratio † facta inter aliquos 48
probari poteſt per ipſos complices, & ſocios criminis, ut notat Bald. *in leg. quom*, *in verſic. quæro igitur*, *C. de teſtib.* quem ſequitur Decius *dict. conſil.* 142. *n.* 2.

Item adda, quod ſi ſicut duo ſocii criminis faciunt indicium ad torturam, ita etiam ſufficiunt ad torturam
duo teſtes infames, † ut per Gram. *in conſil.* 1. *num.* 4. 49
& conſ. 32. *num.* 14. Brun. *de indic. in* 2. *qu.* 1. *par.* *n.* 7. Baiar.

(42) *Indicium ad torturam.*) Farin. *d. q. nu.* 38. *& qu.* 45. *n.* 44. Ros.

(4b) *Quæro nunquid.* Farin. ubi ſupra, *nu.* 141. *& ſeq.* Ros.

50 *Quæro n inquid.*) Adde, quod non ſufficit, † ut reus juret ſuper facto ſuo proprio, quia tunc deponit, ut pars de facto proprio, non tamen ut teſtis, parte citata, & juramento tanquam a teſte præſtito, ſed judex debet eſſa cautus, ut reum, vel inquiſitum deponentem de ſociis adhibeat in teſtem, parte citata, & præſtito juramento, & poſtea faciat dare copiam depoſitionis, ita tradit Gomez. *de delict. cap. 12. nu. 18. circa med.* ubi refert, & ſequitur Marſ. hic allegatum, & in practica ſervatur apud bonos judices, quod rei cum juramento examinantur, tanquam principales in ſe, & teſtes in alios, & poſtea nominati citantur ad videndum jurare teſtes, vel cum eis fit confrontatio, delato prius juramento principali ad præſentiam ſocii nominati, vel quando conceduntur copiæ, habentur teſtes pro rite, & recte examinatis, & legitime repetitis, & ſic ejus depoſitio tenet. Baiardo.

(4c) *Sed intellige, quod ſufficiat.*) Adde *infr. qu. 53. verſic. ſed quæro*; & dum hic dicit, quod cum ſocius criminis deponit contra ſocium, debeat jurare, cum, licet ſit reus quo ad ſe, eſt tamen teſtis contra ſocium; intellige, ut tunc tali magis credatur ſine tormentis, quam cum tormentis, ut ait Dec. *in ſua notabili conſil. 188. ſub nu. 12. ad med.* & ita limitatur, quod dictum eſt ſupra *hac eadem quæſt. verſic. Si vero quæris; ſupra in §. falſum, verſic. ſubornans*; vide pract. Papien. *in for. lib. opp. contr. Teſtes in Gloſ. & non jurati, n. 4. & in quantum dixit ſup. verſic. Sed pone*, quod creditur duobus ſociis ad torturam; limita, niſi tales ſocii eſſent etiam infames ex aliis criminibus; Hypp. Riminal. *inter conſil. criminalia diverſ. conſil. 150. nu. 20.* Item limita, quando alias teſtis eſt perjurus, quia nec etiam eidem cum tortura creditur. Crav. *conſil. 6. a num. 14. cum ſeqq.* Et melius in hoc propoſito *numer. 58. in fin.* & vide Lud. Catum *inter conſil. criminalia diverſ. conſil. 99. n. 24. & n. 26.* Sed dum hic dicitur, quo ad ſe ipſum ſit reus, & teſtis quo ad alios; addo quod ſi talis reus quo ad ſe fuerit varius in tormentis, & extra tormenta, & poſitus ad torturam ſuſtinet id, quod in tormentis ratificat, tali dicto confirmato ſit ſtandum; quod tamen verum eſt, quando de ſe, & de alio interrogaretur; ſed quando ſimpliciter contra teſtes tantum interrogatus fuit, licet variaverit, & ſubinvertit, ut ſupra, hoc non procedit, ut per Lud. Catum. *d. conſil. 99. nu. 26. cum ibidem allegatis.* Drogh.

(4c) *Servatur in confrontatione.*) Adde *infr. qu. 45. verſic. ſed in propoſito quæro, ibi; & licet de jure communi non ſit neceſſaria.* Drogh.

[4d] *Sciat etiam.*) Et ſimiliter debet repeti cum omnibus ſuis qualitatibus, ut inf. *quæſt. 45. verſic. ceterum non debet eſſe gravis.* Gabriel. *dict. conſil. 178. nu. 8. & 13. lib. 2. & nu. 21.* Ros.

Sciat etiam, quod dictum ſocii criminis.) Adde, quod plus creditur confitenti de ſe, & ſocio ſine tormentis,
51 quam cum tormentis, † Franc. Aret. *conſil. 61.* Soc. *conſil. 233.* Decian. *conſil. 175.* ſecus vero, quando de alio tantum interrogatur, quia tunc validior eſt confeſſio cum tormentis, Bart. *in l. 1. §. quæſtionib. ff. de quæſtion.* & ad hoc, ut dictum ſocii criminis faciat indicium ad torturam, requiritur, ut cum tortura deponat, & cum juramento, alias ſi tortura eſſet ſine juramento, indicium non faceret, Marſ. *in pract. crim. in §. aggredior, n. 62.* quem refert, & ſequitur Gigas *de crim. læſæ majeſt. lib. 2. c. 24. in fin.*

52 Item adda, quod ſufficit, † ut nominatio de ſocio ſit facta ſtatim depoſito reo de tortura, Blanc. *de Indic. n. 380.*

53 Item adde, quod ſocius criminis † non probat, ſi leviter fuerit tortus, quia non dicitur tortus, & peti poteſt, ut ſufficienter torqueatur, alias ei non creditur, cum habentur pro non torto, & ſi eſſet mortuus, ſimiliter ei non crederetur, perinde ac ſi ejus depoſitio
54 facta fuiſſet ſine tormentis, & idem erit in teſte † infami, & aliis ſimilibus quod non admittuntur in teſtes, niſi cum tortura, ita egregie tradit Joan. Ant. de Nigr. *in cap. 7. frequens, num. 51.* Sed hoc nunquam vidi practicari, & cautus Judex, parte inſtante, non deveniret ad reiterationem torturæ, quia dubitaret de colluſione, nec cautus advocatus faceret hujuſmodi inſtantiam, ſi non eſſet certus de revocatione, & ſic, judicio meo, iſtud non facile poneretur in practica. Sed Advocatus rei debet dicere, quod non probat, quia leviter tortus non dicitur tortus. Baiard.

(4e) *Aſſertio vulnerati.*) Adda quod imo talis aſſertio faciat indicium. Marſil. *Rub. de fidejuſſ. nu. 42.* Boer. ad *conſuetudinem Bitur. les Couſtum. concer. les vices, §. 23. verſ. Item par la couſtume, fol. 40.* in lib. meo, *& de dicto vulnerati infr. q. 52. verſ. poteſt etiam, quæſt. 62. verſ. ſed pone, quod accuſator, circa fin.* ubi excuſat hæredem vulnerati ab expenſis, & à calumnia. Adde Andr. Alc. *tract. de præſumpt. reg. 3. præſump. 4. n. 10. & in d. reg. 3. præſump. 44. n. 5.* diſtingue, ut ibi; Item adda, quod Mediolani per Decreta ibidem facta dictum morientis † plenam facit probationem, ut *54
atteſtatur Marſil. *d. rubr. ſub n. 44.* de quo tamen Decreto recordatus non eſt Clar. hic: de quo ſtatuto, niſi fallor, intelligit Boſſ. *tit. de indic. n. 191.* Cautelam autem, ut tale dictum fidem faciat, docuit Durantes Tract. *de art. teſt. ſub tit. de tut. & exequut. n. 5. can. 11.* quam tamen cautelam vix ſervari poſſe credo, ſtante modo procedendi moderno. At in propoſito de dicto morientis recenſere libet dictum Panſæ Conſulis Octavio Cæſari; Me, inquit, ab hominibus diſcedente in tempore probatum eſt, ne gratiam morienti exhibeas; Quod dictum facit ad propoſitum cum his, quæ hic dicta ſunt; Sic ex App. Alex. *civil. bell. lib. 3.* plenam tamen fidem non facit dictum morientis, ut per Menoc. *d. Tractat. de Arb. Jud. lib. 2. cent. 1. quæſt. 89. num. 30. & lib. 2. cent. 2. caſ. 108. nu. 20.* Adde Plot. *in l. ſi quando, §. 35. nu. 3. C. unde vi.* Drogh.

Aſſertio vulnerati.) Adda, atque vide per Carer. *in prac. crim. ſub n. 124.* Giach.

Aſſertio vulnerati.) Quid in exculpatione, ex Cotta *in Memor. in verbo, Teſtatur lætaliter*, & Apoſtilla *ad pract. Pap. in for. inquiſ. verbo, Ex quibus percuſſionibus.* Marſil. *in §. teſtat.* Farinac. *quæſt. 46. nu. 68. & ſeqq.* Et de aſſertione illius, in quem de mora ſclopus exploſus fuit, & dicit exoneratorem vidiſſe, quod inveriſimile eſt, Vulpell. *conſil. 39. lib. 4.* & de aſſertione vulnerati an ad torturam ſufficiat. Vulpell. *conſil. 72. & 118. n. 16.* pleniſſime de materia eorum, quæ à Claro hic tractantur, Farinac. *volum. 2. q. 46.* Ros.

Aſſertio vulnerati.) Adda, quod nedum aſſertio vulnerati, ſive injuriati non facit indicium ad torturam, ſed nec etiam illa, qui cum erat, quando fuit injuriatus, quia ſocius itineris non poteſt eſſe teſtis pro eo, cui injuria fuit facta, nam injuria ipſi quoque facta videtur, Gloſſ. eſt ſing. *in l. item apud Labeonem, §. tenetur, ff. de injur.* & ſic ei non eſt credendum tanquam deponenti in cauſa propria, Cæpol. *conſil. 37. num. 7.* ubi dicit ita fuiſſe alias conſultum per D. Argentinum filium Raineris de Forlivio atteſtando ita ſervari de facto, idem tenuerunt Campeg. *in tract. de teſt. reg. 101. verſ. tertio fallit*, Gram. *deciſio. 25. n. 2.* Thob. Noni. *conſil. 101. n. 11.* Jo. de Arno. *problem. 59. & ſingul. 47.* Mantua *dialog. de denar. claſſe 9. interrog. 42.* Curdin. Alban. *in lucubrat. ad Bart. in l. ut vim, ff. de juſt. & jur.* Maſcard. *de probat. concluſ. 1312. nu. 7.* Rimin. jun. *conſil. 534. nu. 23. volum. 5.* Foller. *conſil. 37. n. 1. inter conſil. crim. diverſ. tomo 2.* ubi atteſtatur de communi, & Vulpell. *conſil. 12. n. 10. & conſil. 87.* ubi dicit in ſpecie ſocium itineris, ſive in rixa non probare, quando eſt dubium, quis prior arma evaginaverit, & licet D. Farin. *in q. 60. nu. 408.* affirmaverit veriorem eſſe opinionem, quod ſocius itineris poſſit probare de injuria ſocio illata, dummodo injuriam ſibi ad animum non revocaverit, in hoc tamen (ſalva ejus pace) ſe decipit, & conſtat ex tot Doctorum auctoritatib. ſupra deductis, qui ſe fundant in jure, & ratione naturali, & neſcio videre Doctores, qui hanc opinionem renuerint, quam ipſe pro veriori approbaverit, niſi per eum allegatos. Quinimo ſi Riminaldum jun. vidiſſet *in d. conſ. 334.* illum utique ad ejus favorem non allegaſſet, quia totum contrarium tenet, & neſcio cogitare cauſam, quare à teſtimonio non ſit repellendus etiam quod injuriam ad animum non revocaverit, nam in corde ſuo concipere potuit, diſſimulando odium, & rancorem, cum jam illata fuerit injuria, quæ ſtatim oritur non ex revocatione ad animum, vel ex aliis verbis ſimilibus, ſed ex contumelia. *l. ſi unus, §. pactus, ff. de pactis*, & Gloſſ. *in §. fin. in verſ. diſſimulatione, Inſtit. de injur.* Revocare ad animum injuriam nihil aliud operatur, niſi quod injuria tacite non cenſetur remiſſa, nam tunc requiritur expreſſa voluntas, ut dicatur remiſſa, alias poterit injuriatus agere actione injuriarum non obſtante diſſimulatione, ſi ſemel injuriam ad animum revocaverit; ita habetur per Gloſſ. *fin. in d. §. fin.* & ſic non oportet dicere illa verba, *revoco ad animum, vel ſimilia*, ſed ſufficit, quod remaneat iratus, vel quod ei non reconcilietur, ut

dicit

dicit d. Gloſſ. fin. & Boſſ. *in pract. crim. in tit. de injur.* Nonne videmus quotidie, quod multi diſſimulando injurias nocent, ubi nocere poſſunt, hinc eſt quod præſumptus inimicus in teſtem non admittitur, Jaſ. *conſil.* 177. *n.* 8. *vol.* 4. Marſ. *conſil.* 15. *n.* 6. Gram. *conſil.* 45. *n.* 17. & Rimin. *d. conſil.* 534. ubi etiam hanc rationem conſiderat ad hoc, ut ſocius itineris a teſtimonio repellatur. Illud autem, quod dicit Farin. poteſt procedere, quando veritas aliter haberi non poſſit, eo enim in caſu ſocius pro ſocio admittitur licet regulariter non ſit admittendus. Decius *conſil.* 139. *n.* 10. & Plot. *de in litem jur.* §. 4. *n.* 23. Baiar.

(4f) *Nihilominus, quicquid ſit de jure, certe de conſuetudine, &c.*) Adde, quod poteſt formari inquiſitio,
55 etiam quod offenſus depoſuiſſet † ſine juramento, quia informatio a principali poteſt capi ſine juramento, & cum juramento, ut per gloſ. *in cap.* 1. §. *ſi duo, in verb. teſtimonium, de pac. tenen.* & Paris de Put. *in tract. de ſynd. in verb. tortura,* §. *officiales poſuit ad torturam*; offenſus namque ad probationem examinari non debet, ſed ad inſtructionem tantum, Vulpel. *in conſil.* 99. *n.* 16. Baiaro.

(4g) *Ad condemnationem vero.*) Marſil. *in* §. *diligenter, numer.* 117. Caſſon. *in ſua pract. tract.* 8. *cap.* 1. Farin. *d. q.* 46. *n.* 2. 10. 35. 44. 46. *&* 57. Ros.

(4h) *Etiam de ſtylo ſervari.*) Adde, quod aſſertio injuriati in articulo mortis, concurrente inimicitia, fa-
56 cit indicium ad torturam, † ſecundum Grammat. *in deciſio.* 35. *num.* 7. & ibi *num.* 8. dicit idem eſſe, quando adeſt conſanguinitas inter vulneratum, & inquiſitum; vide etiam Menoch. *de arbitr. jud. caſ.* 99. *numer.* 16. ubi plene, eo maxime ſi vulneratus perſeveraret poſt ſuſceptam Euchariſtiam uſque ad mortem, Bal. *in conſil.* 25. *volum.* 1. quem refert, & ſequitur Vulpell. *in conſil.* 72. *num.* 2. & de aſſertione vulnerati Maſcard. *in concl.* 44. Vide etiam Covar. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 18. *nu.* 8. & ibi in fine, an exculpatio mo-
57 rientis proderit, † & tenet, quod judex, ſi indicia urgerent, debet torquere reum, non obſtante occiſi atteſtatione; & de hoc quoque habetur per Menoch. *de*
58 *præſump. lib.* 1. *q.* 91. & quando credatur offenſo † ad torquendum, optime diſtinguit Caſſon. *in tract. de indic. tract.* 8. *cap.* 1. *de dicto offenſi, & delinq.* & hanc quæſtionem plene examinavit Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *qu.* 198. *n.* 77. *cum ſequen.* & Maſcard. *de probat. concluſ.* 1129. *volum.* 3. & Jo. Ant. de Nigr. ubi etiam de
59 † exculpatione offenſi, *in c.* 7. *frequens, n.* 76. *cum ſequen.* de qua exculpatione habetur etiam per Alciat. *de præſump. reg.* 3. *præſumpt.* 4. *num.* 10. ubi, quod exculpatio vulnerati non operatur, quando in contrarium indicia urgeant, quem ſequitur Vulpell. *in conſil.* 225. *nu.* 27. ſicut etiam aſſertio vulnerati dicentis ſe mori culpa Medici non juvat percuſſorem, ſi aliter hoc non appareat Marſ. *ſing.* 22. & Felyn. *in c. litteras col.* 9. *n. de præſumpt.* & de exculpatione offenſi, vide etiam Maſcard. *concl.* 1130. *volum.* 3. *&* 389. *volum.* 1. & quid de exculpato a condemnato, vel condemnando,
60 † quem inculpaverat in tortura, late per Grammat. *in voto* 3. *&* 11. Burſat. *conſil.* 201. *num.* 148. Menoch. *de præſump. q.* 90. *num.* 3. Marſ. *in pract.* §. *reſtat,* Rimin. jun. *conſil.* 420. *num.* 17. Maſcard. *de probat. concl.* 1130. *num.* 14. ubi an talis exculpatio proſit, & exculpans poteſt iterum torqueri ſecundum And. de Iſern. *in conſt. ſi domina clandeſtina,* quem refert, & ſequitur Carret. *in l. obſervare ſub num.* 188. *ver. & nota,* quod etiam poſt ſententiam, & quid de teſte in articu-
61 lo mortis deponente † ſe falſum depoſuiſſe, & corruptum a parte fuiſſe, Marſ. *in conſil.* 78. & vide quæ poſui infra *in q.* 53. *verſic. ſecundus eſt caſus.*

Item adde, quod dictum raptæ facit indicium ad
62 torturam † contra raptorem, & ſocios, Carrer. *in pract. crim. in* §. *circa, il* 2. *nu.* 301. & ratio eſt, quia voluntas mulieris juris præſumptione coacta præſumitur, *l.* 1. §. *pœnas autem, C. de rapt. virg.* Marſ. *conſil.* 61. Maſcard. *de probat. concl.* 1253. *n.* 28. & Dec. *in tract. crim. lib.* 8. *c.* 9. *n.* 11. Baiaro.

(4i) *Mutanda ſunt.*) Hercul. *de proban. negat. nu.* 159. Vulpel. *conſil.* 30. *n.* 4. Ros.

(4k) *Fuga delinquentis contra eum facit indicium.*) Adde ſupra *quæſt.* 20. *verſ. ad formandum, in fin.* & nota, quod ſi aliquis viſis ſatellitibus fugam arriperet, ut aliquando evenire ſolet, etiam quod fugiens non deliquerit, ſi capiatur, non tamen torqueri poterit, adſcribitur enim ſævitiæ, & timori Juris, ut per Blanc. *repet. l. fin. num.* 44. *ff. de quæſtio.* In contrarium tamen facit Proverb. *cap.* 28. *in princ.* ubi ait, fugit impius nemine perſequente, juſtus autem quaſi leo confidens abſque terrore erit: Quæ verba retulit etiam Bald. *in l. executorem, ſub num.* 39. *C. de execut. rei jud.* Et ideo licet fugiens hoc modo torquendus non ſit; recte tamen faciunt Birroarii eos perſequendo; & memini alios poſt carcerem dierum aliquot evaſiſſe, alios vero poſt capturam detentos accuſatos, & ſuſpenſos, & hic adde quod mirabiliter de fuga dixit Alexan. *conſil.* 15. 1. *volum. & conſil.* 41. 2. *volum.* quem refert Gramm. *deciſion.* 11. *n.* 14. ubi voluit ex fuga ſociorum inſurgere indicium contra detentum infra. *quæſt.* 49. *verſic. ſed pone,* cui adde in materia fugæ Cravett. *conſil.* 6. *n.* 39. ubi quod imo ſicuti præſumptio eſt contra fugientem, ita eſt, pro non fugiente in bonum, & ſic in conſtitutione ſpontanea, argum. Boſſ. *tit. de mandata ad Homicid. ſub n.* 26. Daoon.

Fuga.) Ad materiam quæro, quid de eo, qui vi fo-
res † carceris fregit, ut accuſati de criminibus fugiant, *62
dic, quod punitur eadem pœna, qua puniendi erant, qui aufugerunt, ut per Jacob. Menoch. *de arbitr. jud. lib.* 2. *centur.* 3. *caſ.* 301. *in* 2. *caſ. numer.* 16. & idem in inſtigatore, fautore, & conſultore, qui ſuaſit carceratis fugam, *ibid. nu.* 21. Idem in eo, qui effregit carcerem, ut aliquorum debitores effugerent. Is enim effractor tenetur loco illorum debitorum, *ibidem nu.* 23. Declaratur tamen ille caſus, ut non habeat locum in eo, qui notorie, & clare eſſet injuſte carceratus, *ibid. n.* 14. *& n.* 24. ad materiam tamen principalem, quando fuga faciat indicium, vel non ſufficiens ad torturam, & quando probet crimen, ultra Auctorem hic, & allegatos, adde, & vide per Ziler. deducta *ad pract. Papien. tit. inquiſitio poſt Gloſſ.* 1. *ad litt. ſexta,* fuga facit eum ſuſpectum, & vide fuſius *in collecta mea commun. opin.* §. *fuga, n.* 1. 2. atque per Carrer. *in pract. crim. pag.* 84. *uſque ad* 90. *ſub n.* 112. *uſque ad* 118. Ubi declarat plene & eleganter totam materiam. Giacn.

Fuga delinquentis.) Adde quod fuga rei cum fama adjuncta facit indicium ad torturam: nec unum ſine altero ſufficeret. Ita M. Ant. Blanc. *in l. fin. n.* 279. *ff. de quæſt.* Ex fuga tamen non poteſt regulariter fieri condemnatio, ut per Bened. *de foro Sempron. in repertor.* Fel. *in verb. fuga.* ubi de fuga vide latiſſime. Adde Felin. *in c. unico. de præſum.* Gelot.

Fuga delinquentis.) Vide Farin. *vol.* 2. *quæſt.* 48. *ſub tit. de indiciis.* Ros.

Fuga delinquentis.) Adde † in hac materia Clau. 63
Bertaz. *ad conſil.* 133. Bertazz. *ſui patris,* ubi more ſuo multa accumulavit, vide etiam Menoch. *conſil.* 30. *nu.* 76. qui ſequitur hanc diſtinctionem D. Clari, *& in*
conſil. 246. *n.* 73. ubi loquitur de famulo, † & quod 64
debet probari fuga, & amiſſio rei, & in hac materia fugæ, vide etiam Maſcard. *de probat. concluſ.* 498. *&* 819. ubi latiſſime, & Vivius *com. opin. in ver. fuga,* & noviſſime per eundem Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *qu.*
89. *nu.* 36. pleniſſime tractatum tenuit, quando fuga † 65
indicium ad torturam faciat, & an fuga notarii † no- 66
ceat parti, quando quis accuſatur, vel inquiritur de falſo, vide Jo. And. *in addit. ad Spec. in tit. de præſumpt.* §. *ſpecies, verſic. violenta.* Baiaro.

Item adde, quod fuga † nunquam præſumitur in vi- 67
ro integerrimo famæ, & honoris ſui curioſo, Ang. *in l. ſi bona fides. ff. de rei vendic.* Marſ. *conſil.* 69. *n.* 38. & Fel. *in c. cum contingat, col.* 3. *verſic.* 1. *concl. de reſcr. pt.* & Dec. *in conſil.* 8. *numer.* 198. & ibi multum diffuſe tractavit de fuga, & habetur per Bertaz. *in conſil.* 60. quomodo tollatur ſuſpicio fugæ.

Item adde, quod nuda, † & ſola fuga non facit 68
indicium, ſed ſuſpicionem inducit, ſecundum Alex. 69
conſil. 65. *vol.* 1. niſi tumore præcitato, juncta vero cum adminiculis, ut fama, inimicitia, & aliis circumſtantiis, & conjecturis, facit indicium ad tortu-
ram: quod procedit etiam in præparante, † & at- 70
tentante aufugere, ita tradit Carrer. *in pract. crim.*
in l. obſervare, numer. 112. niſi fuga poſſet † ali- 71
quo modo colorari ex aliqua probabili cauſa; nam tunc non facit indicium; & ideo ſi dicat timuiſſe, ne occidatur a conſanguineis occiſi, & quia ab ipſis fuit inculpatus, & tunc, ex quo ei locus non erat tutus, ſe abſentavit, & aufugit non facit indicium, ſi de his conſtabit, & ſtabitur ejus juramento, ſi probationes non habebit, vel quod ſe abſentavit propter partialitatis timorem, vel propter verba minatoria partis, vel quod dubitabat carcerari, ut plene per Carret. *in loco citato,* & etiam eſſet probabilis cauſa, ſi diceret, ſe receſſiſſe, ut amicos videret, Decian. *d. conſil.* 8. *n.* 199. & abſentia alicujus

ſemper præſumitur in bonam partem, Bald. *in l. bonæ*
fidei, C. de jur. jur. & Marſ. *in pract. crim.* §. *diligenter*,
nu. 43. concludit, quod nunquam fuga facit indicium
ad torturam, quia aut fuga erit poſt accuſationem, &
tunc non facit indicium, aut poſt ſuſpicionem inqui-
ſitionis, & idem erit, quia poterit dicere, quod au-
fugit propter ſuſpicionem, ne contra eum formaretur
inquiſitio, & ſtabitur ejus juramento. & ego num-
quam practicari vidi, quod propter ſolam fugam de-
veniatur ad torturam, niſi aliis concurrentibus.
Baiaro.

72 [7 l] *Prima ut crimen*,] Adde, quod ſimiliter †
fuga eſt crimen, quando Officialis aufugit ab officio
ſuo, & tenetur crimin. læſæ majeſt. §. 1. *in auten. de*
adm. no. Ripa *in l. admonendi*, *ff. de jurejur.* & eſt
communis opin. ut per Viv. *opin.* 343. *numero* 32.
Baiaro.

(7 m) *Et in hoc etiam concordant omnes.*) Supra *q.*
20. *verſic. ad formandum infra qu.* 28. *in pr.* Droghi.

(7 n) *Torturam.*) Fallit, ubi aliqua juſta cauſa poſ-
ſet opinari, ita per Tob. Non. *conſil.* 99. *num.* 12.
qui *n. ſeq.* dicit, ſi ſit dubium, de cauſa, ſtatur ju-
ramento rei. Giach.

[7 o] *Eſt communis opin.*) Vulpell. *reſponſ.* 115. *n.*
2. Peguerra *deciſio* 17. Farin. *d. q.* 48. *num.* 3. *uſque ad*
num. 7. ubi ponet multas limit. & poſtmodum, *n.* 60.
ponit aliam regulam negativam, nempe quod fuga non
plene probat contra fugientem, & eam cum ampliatio-
nibus, & limitationibus. Ros.

[7 p] *Quæ tamen intelligenda eſt.*] Adde infra,
quæſt. 61. *verſic. ſed hæc quidem omnia*, ibi reus, poſt
publicatas atteſtationes & ibi dat practicam, & nota,
quod procedit non tantum poſt accuſationem, ſeu de-
nunciam realiter factam; ſed etiam ſi ſola ſit denunciæ
ſuſpicio, ut per Dec. *conſil.* 233. *ſub nu.* 1. vide Boer.
deciſio. 215. *n.* 30. Drogh.

Quæ tamen intelligenda eſt.) Farin. ubi ſupra, *nu.*
27. *limit.* 1. Ros.

73 *Quæ tamen intelligenda eſt.*) Adde, quod ſi ultra †
fugam adeſſent alia indicia, ſeu ſuſpiciones contra fu-
gientem quod tunc fuga poſt formatam inquiſitionem,
facit contra eum maximum indicium, Ben. *conſil.* 70.
n. 24. Duen. *in reg.* 391. *limit.* 1. & ibi habentur aliæ
limit. & ampliationes.

74 Item adde, quod fugiens † poſt purgatam omnem
ſuſpicionem per torturam non præſumitur fugere prop-
ter timorem judicii, Alciat. *conſil.* 20. *tom.* 2. *lib.* 7.

Item adde, quod idem operatur † præparatio fugæ,
75 quod operatur ipſa fuga, Bald. *in l. penult. C. de pign.*
actio. Marſ. *in l.* 1. *n.* 25. *ff. de q.* & Rim. jun. *conſil.* 302.
n. 11. *vol.* 3.

76 Item adde, quod fuga † non facit indicium, quando
reus fugit manus executorum, & poſtea citatus ſtatim
venit; Gram. *vot.* 10. *num.* 2. & Blanc. *in l. fin. ff. de*
quæſt. num. 286. Zaſi. *in conſil.* 19. *num.* 12. *vol.* 1. &
Boer. *in deciſio.* 251. *nu.* 29. niſi in fuga faceret reſiſten-
tiam Curiæ, quia tunc faceret indicium ad torturam,
ſi captura eſſet juſta, Carrer. *in pract. crim. in l. obſer-*
vare, *n.* 113. *ſ. mihi* 24.

77 Item adde, quod fuga † ex cauſa non facit indi-
cium, & quæ ſit juſta cauſa, remittitur arbitrio judi-
cis. Jaſ. *in l. admonendi*, *n.* 169. *ff. de jurejur.*

Item adde, quod non dicitur fugere, quando quis
vadit ad Civitatem † metropolitanam, ubi eſt caput
78 juſtitiæ ibi publice verſatus; Gram. *conſil.* 42. *numer.*
18.

(4 q) *Talis enim fuga.*) Idem dic de eo, qui viſus
fuit aufugere cum enſe evaginato, & ſanguinolento
de aliquo loco, ut domo vel vinea, & ibi reperiatur
homo mortuus, nam præſumitur, quod ipſe occide-
rit, ut late per Carr. *in pract. nu.* 134. & Novel. *nu.*
7. Giach.

(4 r) *Hoc tamen habet locum.*) Ergo etiam in non
capitalibus criminibus quis torqueri poteſt, licet modus
aperiendi veritatem ſit durior ipſa pœna, veritate re-
perta: Contrarium tamen ſentit Crav. *conſil.* 137. *nu-*
mer. 10. *cum ſeqq. infr. q.* 64. *verſic. Præterea*, *ubi di-*
xi. Capyc. *deciſio* 126. *nu.* 5. *cum ſeq. ſup. qu.* 1. *& qu.*
* 20. *verſic. Ad formulam.* Hinc eſt ergo, quod cum
ſumus in levioribus criminibus, ad pœnam tantum pe-
78 cuniariam pertinentibus, ſi adſint indicia; quia du-
rum fortaſſe videtur ad torturam devenire, fiſcales ad
compoſitionem recurrere ſolent, tum quia, ut dixi,
durum videtur pervenire ad torturam, quando modus
aperiendi veritatem eſt durior ipſa pœna, veritate re-
perta: tum etiam quia eſt non minus durum deve-
nire ad condemnationem criminalem per indicia tan-
tum non verificata: prout tamen deveniri poſſe dixit
Crav. *conſil.* 178. *num.* 1. *inf. qu.* 66. ſuper quo tamen
vide Alexand. *conſil.* 77. *num.* 8. *volum.* 1. Drogh.

Hoc tamen locum habet.) Farin. *d. loco numer.* 33.
Ros.

(4 ſ) *Scias etiam.*) Declara, ut per Vulpell. *reſp.*
139. *num.* 6. & vide Farin. *d. q.* 48. *nu.* 48. Plot. *conſil.*
31. *num.* 24. *de eo qui cum omnibus de familia aufugit.*
Ros.

Scias etiam quod quando ille, qui aufugit, &c.) Ad-
de, quod ad hoc, ut ſpontanea † comparitio tollat 79
indicium fugæ, requiritur, quod citatio præcedat,
Gram. *conſil.* 42. *n.* 18. quem refert, & ſequitur Ri-
min. jun. *conſil.* 88. *n.* 49. Baiar.

(4 t) *Num.* 8.) Vide Nattam *conſil.* 407. *nu.* 10. 11.
& omnino *conſil.* 499. *num.* 14. *cum ſeq. & per totum:*
& per Jacob. Menoch. ubi ſupra, *num.* 6. *cum plurib.*
ſeq. & per prac. Carer. *pag.* 88. *ſub n.* 116. *verſic. aut*
juſte, *& in verſic. ſeqq.* ubi declarat qualiter conſtet
de animo redeundi, & quando non, & quando faciat
indicium. Giach.

(4 u) *Tertio autem.*) Vulpell. *reſponſ.* 50. *n.* 1. Me-
noch. *de arbit. jud. caſu* 301. Peguerra *deciſ.* 5. 1. *par.*
qui Menochium reprehendit. Farin. *vol.* 1. *q.* 30. *tit. de*
carcere per totum. Ros.

Tertio autem modo apponitur fuga.) Adde, quod vi-
ginti-duo † requiruntur ad hoc, ut fugiens habeatur
pro confeſſo ſecundum Follet. *in pract. crimin. in verb.* 80
& ſi conſtitebuntur numer. 45. *fol.* 373. & Paul. Ghirl. 81
de relax. carcerat. in c. de fuga incarcerati. & ibi quo-
modo cognoſcatur ſi reus receſſerit animo fugiendi,
& non recurrendi, & ita habetur pro confeſſo, quan-
do aufugit † de palatio Officialis, in quo detinebatur,
Gramm. *conſ.* 57. *n.* 4. & totius † injuſte fugiens de 82
carceribus non habetur pro confeſſo, nec inde puniri 83
debet, ita Alexan. *in conſ.* 144. *vol.* 2. & an ſit neceſſa-
rium † citare fugitivum ad ſententiam, idem Ghirl.
in d. c. de fuga, *num.* 13. ibi tenet eſſe magis tutum, 84
quod ſic. Ad omnia, & quibus pœnis ſint puniendi
fugientes de † carceribus, vel de palatio, etiamſi reper-
riantur innocentes, & an ſint citandi, vide pleniſſime 85
in d. deciſio. Boer. 215. & Menoch. *de arbitr. jud. caſ.*
301. ubi † dicit etiam, quod carceratus, qui effregit
carcerem, & jam exibat, & interim fuit captus, per- 86
inde habetur, ac ſi perfecte aufugiſſet, & Bertaz. *con-*
ſil. 35. *vol.* 1. ubi etiam de opem ferente, † & inſtigan-
te ad fractionem carceris, & quid de carcerato ſub ſolis 87
compedibus, & quando fuga faciat haberi fugientem
pro confeſſo, vide Duen. *regul.* 392. ubi multas po-
nit ampliat. & limitation. & Maſcard. *in tract. de pro-*
bat. concluſ. 820. *vol.* 2. & quando aufugit fractis car-
ceribus in *concl.* 266. *vol.* 1. ubi latiſſime, & ibi *n.* 3.
dicit, quod contra fugientem poteſt ferri ſententia † li-
cet abſentem, ac ſi vere in judicio delictum confeſſus 88
fuiſſet, & quod fugiens † de domo juſdicentis, vel
habens ſub præcepto pro carcere palatium, domum, 89
vel civitatem: teneatur pœna frangentis carcerem,
vide Bertaz. *conſil.* 35. *n.* 3. & Curt. ſen. *in l. admonen-*
di, *num.* 675. *ff. de jur. jur.* Gramm. *d. conſil.* 57. Bev.
conſil. 44. *n.* 36. Viv. *comm. opin. in verſic. fugiens* & Maſ-
car. *de prob. in verb. carceratus concluſ.* 266. *n.* 19. & Dec.
Lucenſi 90. *nu.* 5. ubi dicit, veriorem opinionem eſſe,
quod ſtatutum puniens fugientem à carceribus publicis
comprehendit fugientem a Camera, † vel palatio pro
carcere a Judice aſſignato, & de eo, qui aufugit de 90
thalamo, in quo erat † ſequeſtratus, vide Bert. *conſil.*
65. *n.* 6. *&* *conſil.* 124. *n.* 2. ubi tenet, quod habetur 91
pro confeſſo.

Item adde, quod non ſolum illi † dicuntur frange-
re carceres, qui illis fractis ab eis aufugiunt, ſed 92
etiam illi, qui a Judicibus juſſi ad eos non ſe confe-
runt, ita affirmat Jacob. de Beluiſ. *in ſua pract. cri-*
min. in tit. de inquiſit. num. 56. quem ſequitur Anton.
Scap. *in tract. juris non ſcript. lib.* 5. *cap.* 54. *num.* 6.
ſed ad omnia prædicta, quibus pœnis puniantur car-
cerum fractores, & quibus caſibus habeantur † pro
confeſſis, vide omnino noviſſime per D. Farin. *qu.* 93
crim. in qu. 30. ubi magis late, quam alibi.

* Item adde, quod vaſallus fugiens à carceribus Ba- *
ronum, & recta via accedens in magnam Curiam Vi-
cariæ, vel ad Baronem, non tenetur de fracto car-
cere, per text. *in l. ſi quis*, §. *item apud Labeonem*,
ff. de ædilit. edicto, idem eſt in eo, qui aufugit cauſa de-
precandi Baronem per medium aliquorum *l. bovem*, §. *qui*
amicum, *ff. eod. tit.* Inn. *in cap. veniens*, *de renunc.* &

Jo.

Jo. Vincent de Ana. Neap. *in repet. cap. 1. de vaſſalla decrep. æta.* ubi dicit, quod cum quidam vaſallus Illuſtriſſimi *Federici* Carafæ auſugiſſet, & acceſſiſſet ad Magnam Curiam, dum moleſtaretur de fracto carcere per ſacrum Reg.Conſ. fuit remiſſus ad Baronem ſuum, ut procederet in cauſa de juſtitia, citra pœnam fracti carceris, & ad hoc, quod fugiens fractis carceribus, ut iret ad ſuperiorem, non puniatur, vide etiam Boer. *deciſio* 215. *n.* 28. Gram. *vot.* 39. *n.* 12. Joan. de Amicis *conſil.* 7. *n.* 10. & Petr. Advena *reg.* 393. *limit.* 3.

94 Item adde, quod ſi fugiens a carceribus † cito, ſponte, & etiam citatus reverſus fuerit, tolluntur omnia, quæ ex fuga præcedente contra eum orta fuiſſent, Plot. *in l. ſi quando*, §. 30. *nu.* 2. *f.* 200. *C. unde vi.* Baiar.

(4x) *Nam ſi quis poſt fugam.*) Et eſt ratio, quia reverſus non dicitur fugiſſe, prout veniſſe non dicitur, qui non ſtetit, Marſ. *d. Rubr. de fidejuſſ. n.* 372. *cum ſeq.* Menoch. *d. tract. de arb. jud. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 301. *n.* 12. An autem ſi quis à duro carcere relaxatus ſit, eidem aſſignata propria domo, vel aliquo hoſpitio, ſive etiam tota Civitate pro carcere, auſugiat; & vocatus non veniat, dicatur indiciatus per hoc? Dic, quod ſic; ac ſi a publico carcere fugiſſet. Boer. *deciſio* 215. *num.* 15. Menoch. *de arbit. jud. caſ.* 301. *n.* 7. *cum ſeq.* Daogh.

(4y) *Quinimo ſecundum aliquos.*) Adde, quod immo
95 † ita opinio eſt verior ſecundum Lud. Peguer. *in qu. cri. cap.* 1. & ibi atteſtatur, quod ita deciſum fuit in Regio Conſilio Cathaloniæ, & arbittor opinionem ſuam eſſe veriſſimam.

Item adde, quod utcumque procedant præmiſſa, ne-
96 gari non poteſt, quin fuga † regulariter faciat in criminalibus indicium, ſecundum Bart. *in l. fin. ff. de quæſt. conſil.* 70. *n.* 23. Baiar.

(4z) *Scias tamen.*) Quid ſi injuſte carceratus fuit. Farin. ibi nu. 61. & ſeqq. plurib. & idem de eximente carceratum, de auxiliatoribus, & de aliis, quid de exemptione de confeſſo, aut convicto, aut condemnato, *n.* 101. *& ſeqq.* & de eximente debitorem, & detentum, *q.* 31. *n.* 64. *&* 67. *& qu.* 32. Item de eximente ſeipſum, *ibid. n.* 22. Ros.

(5a) *Sed quando fuit indebite.*) Adde, quod contra-
97 rium eſſet in auxiliatore † ad fugiendum, quia veniret puniendus, ut auxiliatoris audacia reprimeretur, licet principalis non teneretur, Marſ. *in pract.* §. *attingam*, *num.* 38. & Menoch. *de arbitr. caſu* 301. *num.* 16.

98 Item adde, quod promittens † de tuto carcere pro aliquo indebite carcerato, ſi auſugerit, ad pœnam promiſſam tenebitur ſecundum Rim. jun. *conſil.* 82. *nu.* 1. *&* 16. *vol.* 2. *inter conſil. crim. diverſ. & conſil.* 135. *n.* 1. *&* 21. *volum.* 1. Contrarium autem tenuit Farinac. *varia. quæſt. in quæſt.* 30. *num.* 61. *cum multis ſequen.*
99 ubi late hanc quæſtionem tractavit, ſed † ego dubito, quod ejus opinio in practica non poſſet obtineri. Quinimo ſæpe vidi hujuſmodi exceptiones rejici, & fidejuſſores condemnari, adeſt nempe contemptus Judicis, & hoc negari non poteſt, cujus ratione prætoriæ ſtipulationes ſemper debentur, quando illis per partes contraventum fuit, ad tradita per Vulpell. *in conſil.* 39. tanto magis, quod pro actu Judicis præſumendum eſt in c. in præſentia de renunciat. & ad cognoſcendum, an carceratio fuerit juſta, vel injuſta, opus eſſet publicari inicia, & informationes contra reum contumacem exiſtentem, quod minime fieri debet, ut per Clar. intra *in quæſt.* 49. *verſic. ſcias tamen*; confert etiam multum, quod materia informationum, & capturæ eſt quaſi arbitraria Judici, & hodie ſervatur in delictis gravibus quod plerumque Judices, antequam indicia in ſcriptis redigantur, faciunt reos detineri, & bene faciunt, quando adeſt ſuſpicio fugæ, ita tradit Clarus infra *in quæſt.* 28. *verſic. ſcias autem*, quo fit, ut ſi detentus auſugerit, antequam informationes redactæ eſſent in ſcriptis, captura eſſet nulla, quia poſt fugam non poſſes juſtificari in præjudicium fidejuſſoris. Nec repugnat, ſi diceretur, quod ſi principalis injuſte carceratus auſugerit, ad aliquam pœnam non teneretur, ergo multo minus fidejuſſor, cum in duriorem conditionem obligari non poſſit. *l. Græca*, §. *illud ff. de fidejuſſ.* nam reſpondetur, hoc verum non eſſe, ubi juramentum ad fidejuſſionem acceſſerit, cujus virtute fidejuſſor tanquam principalis tenebitur, Abb. & communiter Doct. *in c. cum contingat, de jurejur.* & ibi Alciat. *num.* 173. Ang. in l. in *qui acceſſiones*, *ff. de fidejuſſ.*

Roman. *in l.* 1. §. *ſi quæſita*, *ff. de verb. oblig.* & Alex. *in conſil.* 30. *& vol.* 4. caveant igitur fidejuſſores, ne carcerati, pro quibus de tuto carcere fidejuſſerunt, auſugiant, quia cogerentur ad ſolvendum fidejuſſionem uſque ad minimum quadrantem, ſi aliam excuſationem non haberent.

(6b) *Non punitur.*) Adde, ut per Jac. Menoch. *de arbitr. judic. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 301. *num.* 24. 25. & per prac. Carrer. ubi ſupr. qui *in fin. verſic. quod tamen*, ſubjungit, quod non ſolum fugiendo non habetur pro confeſſo: immo tunc licet occidere cuſtodes carceris impune, & *numer.* 117. quod non dicitur rumpere fidejuſſionem de ſecuro carcere. Idem de illo, qui auſugit timens ſæviriam Judicis minantis, & metum inferentis, vel quia ſolitus erat de facto procedere. Idem ſi dolo judicis. Giaca.

(5c) *Neque tenetur redire.*) Adde, quod nec etiam 100
peccat † ſecundum Navar. *in Manuali confeſſ. cap.* 12. *n.* 18. *fol.* 102. *tom.* 1. Baiar.

(5d) *Qui auſugit.*) Farin. ubi ſup. *num.* 149. *& ſequ.* Ros.

(5e) *Vivim lib.* 1.) Iterum Viv. *opin.* 119. *& ſeq.* ubi late & Farin. *n.* 160. Ros.

(5f) *Scias etiam, quod ſi carcerati auſugiant*) Adde, 101
quod Judicis arbitrio puniri debent, Boer. *deciſio.* 215. *n.* 15. Menoch. *de arbitr. Jud. caſ.* 301. *num.* 3. Bert. *conſil.* 44. *num.* 35. *&* 36. Comenſ. *conſil.* 105. & ſi quis promiſerit, quod non auſugeret, teneretur etiam, quod culpa cuſtodis auſugiſſet, Boſſ. *in tit. de carcer. fidejuſſ. commit. n.* 62. Rimin jun. *in conſil.* 135. *n.* 27. *vol.* 1. & Berta. *in conſil.* 80. *n.* 12.

Item adde, quod carceratus ſub fidejuſſione de non 102
diſcedendo de aliquo loco, ſi auſugerit, fidejuſſor tenebitur etiam, quod cuſtos carceris ei dixiſſet, quod poterat diſcedere, quia licentiam a Judice habuerat, Rim. jun. *in conſil.* 82. *vol.* 2. *inter conſil. crim. diverſ.* & plenius *in conſil.* 135. *vol.* 2. *ſuorum conſiliorum*, ubi *in fine* ulterius tenet, quod ſi quis fuerit carceratus in favorem fiſci, non ſufficit licentia diſcedendi habita ab ipſo Judice, ſed requiritur etiam conſenſus ipſius fiſci: ſed contra Rimin. conſuluit Bertaz. *conſil.* 80. 257. *&* 421. Ita D. Farin. contrarium tenet *in q.* 30. *num.* 177. Verum ſi ſub dictis verbis cuſtodiæ non auſugiſſet, ſed a loco ſibi aſſignato tantum receſſiſſet, & tandem ad dictum locum reverſus fuiſſet, tunc fidejuſſor non tenetur ſecundum Bertaz. *in conſil.* 80. ſed cauti Judices faciunt promittere, & ſtipulari, quod non diſcedet ſine licentia Judicis in ſcriptis obtenta: & vide, quæ poſui infra *quæſt.* 46. *verſic. quære*, quæ debeas eſſe, ibi item adde, quod fidejuſſor primus. Baiaru.

[5g] *Sed tantummodo tentaverint.*) Plot. *in l. ſi quan-* 103
do, §. 53. *n.* 8. *C. unde vi.* Cuman. *conſil.* 100. Farin. ubi ſupr. *n.* 5. *& ſequen.* & quid de reverſo, *num.* 148. *& ſeqq.* Ros.

(5h) *Scias etiam quod ſi talis fugerit.*) Adde, quod 104
licet recedens brevi reverſus pœna fracti carceris non teneatur, alia tamen pœna pro carceris exitu teneatur, Boer. *in deciſio.* 213. *n.* 19. & Vulpell. *in conſil.* 139. *n.* 17.

Item, adde quod recedens à carceribus non evit 105
pœnam conventionalem de non diſcedendo, etiam quod ſtatim ſit reverſus, ſecundum Vulpell. *in conſil.* 139. *per totum*; contrarium tamen videtur tenere Farinac. *var. quæſt. in quæſt.* 30. *num.* 70. *cum ſeq.* ubi dicit, quod in urbe vidit fieri compoſitionem cum fidejuſſore pro medietate, & quod vidit abſolvere fidejuſſorem, & concludit, quod ipſe nunquam condemnavit fidejuſſorem ad totam pœnam, ſed ad dimidietatem, quæ opinio mihi multum placet, & ibi etiam dicit, quod licet carceratus, qui reverſus eſt tanquam fugitivus, & fractor carceris non ſit puniendus, tamen de ejus temeritate impunitus non dimittitur, & ita tenuit etiam Caccial. *in tract. de debitore ſuſpecto quæſt.* 1. *n.* 2. Baiaro.

(5i) *Puniendus.*) Adde, ut per Jacob. Menoch. ubi ſup. *num.* 12. An autem auſugiens fractis compedibus, & carcere, etiam abſque conſpiratione teneatur de fractoribus, & qua pœna, vide per Carrer. *in pract. crim. relative pag.* 89. *col.* 2. ubi & ſi attentaverit fugere, quod ex hoc fuit poſitus ad torturam, ex quo conſpiraverunt, & non auſugerunt, quia detecti, & non potuerunt auſugere: quæ bene notanda eſſe dicit, quia quotidiana, & ſolent in facto contingere. Giacu.

(5k) *Præ-*

(k 5) *Prӕterea atiam.*) Farinac. *d. quæſt.* 48. *nu.* 81.
& ſeqq. Ros.
Prӕterea etiam.] In Officiali vero inquiſito de
batattaria, qui ſi aufugiat, babetur pro confeſſo, an
condemnari poſſit, vide per Carer. ubi ſupra, *ante nu.*
118. qui limitat procedere, niſi revertatur; nam eo
caſu requiruntur plenæ probationes, Giacn.
106 *Prӕterea etiam poteſt poni exemplum.*) Adde quod
ſi Officialis, qui aufugit, ſponte, & cito reverſus fuit,
etiam ſi citatus eſſet, & a carceribus aufugiſſet, tol-
luntur omnia indicia, quæ ex ſuga præcedente contra
eum fuiſſent orta. Bartol. *in l. quis ſit fugitivus*, §. 1.
107 *ff. de ædil. edic.* nec poteſt jurari in litem contra ipſum,
nec in ſupplementum probationis vigore dictæ fugæ,
ſed requiruntur plenæ probationes, ita plene tradit
Plot. *in l. ſi quando*, C. *unde vi.* §. 30. *n.* 3. *fol.* 200. &
ibi, *num.* 4. dicit, quod contra Officialem fugientem
non poteſt jurari in litem, ſi contra eum ageretur cri-
minaliter ad pœnam corporalem, ſive duplici: & ſuga
Officialis quam probationem contra ipſum faciat, &
108 quando; vide omnino Maſcard. *de probat. concl.* 821.
& concl. 498. *num.* 8. *cum ſeq.* & contra eum uti cri-
minoſum ferri poteſt ſententia etiam uſque ad mortem,
Franc. *dec.* 459. *vol.* 3.
109 Item adde, quod diſcedens à loco ſibi aſſignato cum
fidejuſſione de non diſcedendo ob aliquam juſtam cau-
ſam, & accedens ad ſuperiorem, non tenetur, quia
non dicitur contraveniſſe; Hercul. *in tract. de non of-
fendendo*, *cap.* 50. *num.* 21. & Boſſ. *in tit. de carcer.
fidejuſſ. commit. nu.* 45. ubi dicit idem eſſe, ſi fugit ad
amicum Domini pro auxilio impetrando, ſed ſi diſ-
ceſſerit ſine cauſa, vel cum cauſa injuſta, tunc licet
aufugiſſe non dicatur, quia ad ſuperiorem convolavit,
110 *l. quis ſit fugitivus*, §. *idem probat Vivianus*, *ff. de
ædil. edicto.* puniri tamen debet aliqua pœna leviori pro
carceris exitu: & temeritate, qua uſus eſt in diſceden-
do ſine licentia judicis, ut tenet Caccial. *in tract. de
debit. ſuſpect. quæſt.* 1. *nu.* 3. & etiam ad pœnam con-
ventionalem; niſi quando ſumus in caſu, in quo re-
curſus, & applicatio ad ſuperiorem erat juſta, & de
jure denegari non poterat, ut per Hercul. ubi ſupra,
& per Farin. *quæſt. crim. in quæſt.* 30. *nu.* 171. *cum ſe-
quen.* ubi etiam habetur de clauſula, quando promiſ-
ſum eſt non diſcedere ſub quovis prætextu, etiam re-
curſus ad ſuperiorem, qui judicio meo nullo modo
impediri poteſt, & credo, quod dicta clauſula parum,
aut nihil operatur, ſed quod tantummodo ſit conſide-
randum, an juſta cauſa diſceſſeris.
111 Item adde, quod iſte terminos quinquaginta dierum
non eſt in uſu, quia in multis locis adſunt ſtatuta,
quibus ſyndicatui terminus præfigitur, & quia etiam
ſyndicatores, arbitrio ſuo tempus præfigunt, ut per
Carav. *in rit.* 195. *n.* 29. ubi late, an per ſyndicatores
terminus ſtatutus Officialibus ad ſtandum ſyndicatui
breviari poſſit.
112 Item adde, quod Officiales non tenentur aſſiſtere
ſyndicatui de perſona, quando non habent querelas cri-
minales, ſed tantum civiles, vel criminales civili-
ter intentatas, cum poſſint relicto procuratore recede-
re, *l.* 1. §. *quod ſi intra*, C. *ut omnes judices*, elapſo
tamen tempore ſtatuto ad dandum querelas, ut dicit
text. *in d. l. in princ.* & Jo. de Amicis *in conſil.* 139.
nu. 12. *in fina*, & Joa. Ant. de Nigr. *in c.* 132. *nume-
ro* 46.
113 Item adde, quod Officialis aſſumptus ad aliud officium
poteſt diſcedere, & per procuratorem ſyndicatum fa-
cere, quando vocatur à Principe, niſi ipſe procuraſſet
cauſa ſubterfugiendi ſyndicatum, vel ad ejus poſtula-
tionem obtinuiſſet, Pariſ. *in tract. de ſynd. in ver. Pro-
curator*, *col.* 2. Jo. Ant. de Nigr. *in c.* 132. *num.* 47.
& Afflict. *in conſtit. Regni incip. occupatis circa finem.*
Baiaa.
(15) *Non ſtetit per quinquaginta dies.*] Adde infra
quæſt. 51. *verſic.* hoc etiam, quod tamen non ſervatur,
niſi in ſtatu Mediolani, cum alibi, ſaltem in Lombar-
dia, ſyndicatus non ſint ita rigoroſi. Daogn.
[5 m] *Inimicitia vigens.*) Adde ſupra *quæſt.* 14. *ver-
ſic. Secundus eſt caſus*, *cum ſeq.* Daogn.
Inimicitia.) Adde Spec. *tit. de præſumpt.* §. 1. *ver-
ſic. & idem eſt ſi aliquis*, ubi tenet inimicitiam capita-
lem eſſe indicium ſufficiens ad torturam, idem tenet
Bart. *in l. fin. verſi. poſſumus etiam ponere caſum ff. de
quæſtion.* Angel. *in l. fin. C. eod.* Roman. in l. 1. §. *hoc
ſcriptum ff. ad Sill.* Fel. *in c. afferre*, *de præſump.*
Contrarium tamen tenet Aug. Arimin. *in addit. ad
Ang. de maleſic. in verb. fama publica.* ubi concludit
indicium inimicitiæ, non concurrentibus aliis conjectu-
ris, non ſufficere ad torturam. Guiot.
Inimicitia.) Farin. *volum.* 2. *quæſt.* 49. *& quæſt.* 43.
numer. 168. *ſub tit. de indic.* ſed quæ dicatus inimicitia
capitalis, vel non late idem Farin. *d. quæſt.* 49. *num.*
7. *& ſeq. uſque ad* 87. ubi tradit 20. concluſiones.
Ros.
Inimicitia vigens inter offenſum, &c.] Adde, quod 114
ex juris præſumptione præſumitur inter litigantes ini-
micitia capitalis, Gram. *in dec.* 33. *nu.* 6. & ibi etiam
habetur, quod ſufficit probare cauſam odii, & ini-
micitiæ, licet odium non oſtendatur, & etiam inimi-
citia contrahitur inter litigantem, & advocatum ſibi 115
contrarium, Blanc. *in tract. de indic. n.* 242.
Itam adde, quod cautio de non offendendo tollit 116
ſuſpicionis indicium, ut per Guglielm. Deugar. *in ſuo
tractat. de ſecurit.* quem Bertac. allegat *in ſuo Reper.
in verbo indicium*, *verſic.* 50. & Anton. Galeat. *in
conſil.* 110. *num.* 27. *tom.* 1. *conſil. crim. in fol.* & ibi
numer. 28. dicit, quod ſimiliter tollitur ſuſpicionis in-
dicium, quando offenſus plures babet inimicos, &
ibi *numer.* 29. dicit idem eſſe, quando poſt inimici-
tiam offenſus recipit abſolutionem, & ſanctiſſimam
Euchariſtiam, idem tenet Bur. *conſ.* 20. *num.* 19. *vol.*
1. Rimin. jun. *conſil.* 88. *nu.* 16. *vol.* 1. ubi late quæ 117
tollant ſuſpicionem inimicitiæ. Ego autem arbitror
hoc verum non eſſe indiſtincte, ſed quod ſit conſide-
randa qualitas perſonæ, & ideo relinquendum eſſe ar- 118
bitrio judicis. Baiaa.
Adde, quod Natt. *conſil.* 49. *n.* 6. contrarium tenuit 119
ubi adſit inimicitia capitalis, vel quomodo de majori
parte bonorum, & idem tenuit Gom. *de del. in c.* 13.
numer. 11. hic alleg. ita diſtinguando, & concordan-
do opiniones, ut ſi inimicitia ſit maxima, & ex gra-
vi cauſa producta, ſit ſufficiens indicium ad torturam,
ſi vero levis ex levi cauſa orta, tunc ſola inimicitia
non ſufficit ad torquendum; hoc etiam tenet Gram.
in deciſ. 33. *num.* 8. & quando inimicitia faciat indi-
cium ad torturam, vide etiam Maſcar. *de proba. con-
cl.* 901. *vol.* 2. & Rim. jun. *conſil.* 302. *vol.* 3. &
quæ dicatur inimicitia capitalis, remittitur arbitrio
judicis, Menoc. *de arb. jud. caſ.* 110. & in materia
inimicitiæ, vide quæ poſui inf. *in q.* 24. *ad verſic. Item
quæro nunquid.*
Item † adde, quod indicium inimicitiæ non eſt 120
indicium generale ad omnia delicta, ſed ad ea tan-
tum, quæ ad alterius injuriam perpetrantur, ut ſunt
homicidia, vulnera, verba, & ſimilia, non autem
quo ad ea, quæ ad proprium commodum facientia
committuntur, ut eſt furtum, falſum, adulterium,
& ſimilia, Bart. *in l. repeti.* §. 1. *ff. de q.* & Gabr. *con-
cluſ. lib.* 7. *concluſ.* 8. ubi de hac quæſtione, an inimi-
citia faciat indicium ad torturam, & *in conſil.* 422.
num. 19. *vol.* 2. ubi dicit, quod inimicus poteſt tor-
queri, quando quis eſt interfectus, & ignoratur à
quo. Baiaa.
(5 n) *Aut quæritur.*) Vulpell. *conſil.* 5. *num.* 2. *&*
4. Maſcar. *concl.* 98. Far. ubi ſupra, *nu.* 105. 106. *&*
107. Ros.
[5 o] *Niſi ex cauſa gravi, & capitali.*] Adde
idem per Rol. *conſi.* 14. *num.* 21. *vol.* 4. ubi plene.
Giacn.
[5 p] *Aut vero quæritur.*] Far. *d. q.* 49. *num.* 87.
& ſeq. Ros.
[5 q] *Indicium ad torturam.*] Adde ut per Natt.
conſil. 42. *ante num.* 6. & per Oſaſc. *dec.* 79. *colum.* 6.
in fin. cum ſit indicium à remotis. Contrarium tamen
voluit Natt. in hoc ſibi parum conſtans, *conſil.* 499.
num. 6. ubi ſubjungit, quod ad hoc ut faciat † in- *120
dicium ad torturam, requiritur, quod ſit capitalis ini-
micitia, vel quæſtio de majori parte bonorum. Adde
etiam Grammat. *deciſio.* 31. n. 8. Giacn.
[5 r) *Non ſufficiat.*] Viv. *vol. commun. opin. fol.*
715. Gabr. *de crim. concluſ.* 18. Theſaur. *deciſio.* 24. *lib.*
7. *in fin.* & vide Far. ubi ſupra. Ros.
(5 ſ) *Vidi aliquos propter ſolem.*) Adde, quod ta-
men eſſet magna ſuſpicio, de qua ſupra *q.* 20. *verſic.
Sciat tamen.* Daog.
(5 t) *Confeſſione extrajudiciali.*) Adde in materia
confeſſionis extrajudicialis infra *q.* 55. *in princ.* Hæc
tamen confeſſio tanquam à maleficio remota debet
probari per duos teſtes non ſingulares, ut per Blanc.
repet. l. fin. num. 47. *cum ſeqq. &* num. 206. *ff. de quæ.*
Aym. Crav. *tract. de antiq. temp. par.* 4. *verſic. ſed
enim*, *nu.* 25. clare Marant. *in ſuo Specul. par.* 6. *ſub tit.*
& producuntur confeſſiones, *actu* 5. *num.* 13. *cum ſeq.*

infra

infra hac eadem q. verſic. pen. ubi dixi, infra *q. 64. verſic. debet igitur:* Licet ſupra hoc dubitare viſus ſit Crav. *in conſil.* 244. *ſub num.* 8. Immo quod unus tantum teſtis faciat indicium, tenuit *in conſil.* 281. *nu.* 2. *in fin. verſi. ſecundo ultro confeſſionem:* ibi tamen intelligit in teſte omni exceptione majori, ut ibidem ſequitur verſ. ſed præmiſſis. Quomodo autem & quando noceat talis confeſſio, vide Bal. *conſil.* 198. *ad fin. volum.* 1. Boet. *in add. t. ad Dyn. in reg. quod ſemel ſintero D, reg. jur. in* 6. Contrarium tamen *ad fin.* & ibi dixi, infra *q.* 22. ubi etiam dixi. Droo.

Confeſſio extrajudicialis.) Vide eundem Clarum late *in quæ.* 55. Farin. *vol.* 4. *q.* 82. *reg.* 2. *num.* 23. & quod non probet plene *reg.* 1. *numer.* 1. *&* 2. ſed tantum ad torturam *d. reg.* 2. *numer.* 23. 27. *&* 28. ubi limitat. Ros.

Confeſſio extrajudicialis facit contra confitentem.]
121 Adde in materia † confeſſionis extrajudicialis quæ requirantur ad hoc, ut faciat indicium, late per Foller. *in pract. crim. in* 2. *part.* 3. *part. in verſ. etſi confitebuntur*, & Carrer. *in pract. crim. in l. obſervatæ, numer.* 121. ubi ampliat, & limitat, & debet eſſe veriſimilis, ut puta quod habeat cauſam præexiſtentem, in qua conſiſtat honor, ſeu utilitas, vel aliud ſimile, ut inquit Alciat. *in l. fugitivus ff. de verbor. ſigni.* & licet Foller. *in loco ſupra citato* commemoret decem, & ſeptem requiſita, tamen vere quatuor tantummodo ſunt, reliqua enim ſunt cum cæteris conjecturis, & indiciis communia, ut conſideravit Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *quæſt.* 89. *num.* 215. ubi plene tractat, quando confeſſio extrajudicialis indicium ad torturam faciat, de
122 hoc etiam late habetur per Maſca. *in conc.* 350. *vol.* 2. & iſta confeſſio extrajudicialis non poteſt probari per unicum teſtem etiam tortum, ut per Bertaz. *conſi.* 549.
123 *num.* 6. *vol.* 2. & quomodo probetur, late per Maſcar. *de proba. concl.* 350. & Notario aſſerenti de confeſſione extrajudiciali non creditur, Specu. *in tit. de teſte*, §. *reſtat.*

Item adde, quod quemadmodum confeſſio extrajudicialis rei eſt ſufficiens indicium ad torturam, ita & pariformiter confeſſio extrajudicialis, & fortius judicialis querelantium faciens pro reo prodeſt ad abſolutionem, ſecundum Rom. *in conſi.* 167. *nu.* 7. *verſic. ſexto ſatis.* & Paul. Maten. *in conſil.* 91. *n.* 65. *inter conſil. crim. diverſ. tomo* 2.

124 Item adde, quod iſta limitatio, quod poſſit talis confeſſio revocari, fuit Fely. *in d. c. etſi clerici*, ubi dicit, quod talis confeſſio non facit indicium ad torturam, quoties ante cœptum judicium reus eam revocaverit, & Dec. *in l. magiſtratibus, ff. de juriſd. omn. judic.* dictam limitationem non impugnat, ſed de hoc vi. Blanc. *de judic. num.* 209. ubi plene hanc quæſtionem tractavit tenens, quod aliquando non poteſt revocari, & quando poſſit revocari, quod debeat probari, de errore; ſed Gomeſ. *de delict. in cap.* 13. *ſub num.* 8. expreſſe tenet, quod non poſſit revocari affirmando contrariam opinionem eſſe falſam. Ego autem credo, quod ſemper poſſit revocari docto de errore, quia etiam confeſſio judicialis, ſi conſtet de er-
125 rore, revocari poterit. Boſſ. *in tit. de confeſſ. numer.* 60. & ubi D. Clar. hic dicit, quod ſi ſola revocatio hoc operaretur, nunquam eſſet locus communi concluſioni: propter hoc enim devenitur ad torturam, quia revocatur confeſſio, nam ſi non revocaretur, non opus eſſet tortura, non eſt bonum argumentum, quia Felyn. non loquitur de revocatione facta in judicio, ſed de revocatione facta ante cœptum judicium, & ſic poſſet habere locum communis concluſio, etiam quod limitatio eſſet vera, quando confeſſio extrajudicialis fuiſſet revocata non ante, ſed poſt judicium inceptum.

Item adde, quod hujuſmodi confeſſio extrajudicialis
126 facit indicium ad torturam, etiam quod ſit facta à minore, dummodo ſit ejus ætatis, ut torqueri poſſit, Gomeſ. *de delict. cap.* 13. *ſub n.* 8.

127 Item adde, quod confeſſio extrajudicialis facit indicium, ſive facta fuerit præſente, ſive abſente parte, Gomeſ. *de delict. cap.* 13. *ſub num.* 8. & Bal. *in l. quoniam intelligitur ff. de his qui not. infam.* Ang. *in l.* 1. *C. de confeſſ.* & Felyn. *in c. olim, de reſcript.* quod ta-
128 men fallit, ſi agitur de crimine civiliter, quia tunc confeſſio extrajudicialis parte præſente plane probat, & præjudicat. Abb. *in cap. quam ſit, de exceſſ. prælat. in cap. olim, de reſcript.* ubi etiam Felyn. *numero* 5. Salic. *in l. fin. colum.* 5. *C. de quæſtione*, & Imol. *in con. at ſi clerici de judic.* ubi reprobat Anton. de Butriu contrarium tenentem, & ad hanc quæſtionem vide omnino Maſcar. *conſil.* 349.

Item adde, quod confeſſio extrajudicialis facit indi- 129
cium, ſi fuerit facta particulariter, quia confeſſus eſt ſe occidiſſe talem hominem, vel feciſſe tale furtum, ſecus tamen ſi ſit in genere, quia confeſſus eſt ſe occidiſſe quendam hominem, vel feciſſe quoddam furtum, nam talis confeſſio generica, & indiſcreta non facit indicium ad torturam, ut per Bal. *in l. quoniam ff. de his qui not. infam. pen. col. verſi. quinto, & nit. quæro*, quem refert, & ſequitur Gomeſ. *de del. c.* 12. *ſub num.* 8.

Item adde, quod confeſſio extrajudicialis facta co- 130
ram ſacerdote in confeſſione pœnitentiali non faceret indicium ſi ſacerdos poſtea dictam confeſſionem revelarat, nec aliquem effectum, quia talis confeſſio fuit facta tanquam ſoli Deo, & non tamquam homini, ita tradit Gomeſ. *de delict.* 13. *n.* 9.

Item adde, quod confeſſio extrajudicialis de aliquo 131
delicto non facit indicium, quando contra ſuam confeſſionem fuit judicatum, quia fuit abſolutus de illo delicto, & talis confeſſio non eſt attendenda, & poteſt confitens ea non obſtante illud negare, ita tradit Bertaz. *in conſil.* 396. *ſub nu.* 5. *vol.* 2. ſed hoc ita ſimpliciter non eſt verum; nam aut confeſſio fuit facta in judicio, & illa non obſtante fuit abſolutus, & poſt abſolutionem, ſive ſententiam latam extrajudicialiter confeſſus fuit ſe feciſſe illud delictum, & tunc confeſſio non nocebit, quia contra dictam confeſſionem alias judicatum fuit, & Curia amplius non poteſt ſuper ea ſe fundare, quia illam non approbavit, nec recepit, ut dicit Abb. *in c. mulieri, de jurejur.* aut fuit abſolutus nulla præcedente confeſſione, & poſt ſententiam confeſſus fuit extrajudicialiter ſe commiſiſſe illud delictum, de quo fuit abſolutus, tunc talis confeſſio faciet indicium, & nocebit, ita diſtinguere videtur Foller. *in ſua pract. crim. in* 1. *parte tertiæ part. in verb. confitebuntur nu.* 40. *cum ſeq.* ubi declarat dictum Innoc. *in d. c. mulieri*, qui dicit, quod poſt ſententiam cuilibet licet contra confeſſionem ſuam venire, & ita debent intelligi omnes Doctor. quos allegat Bertaz. qui omnes ſe fundant ſuper doctrina Innoc. *in d. cap. mulieri.*

Item adde, quod Judicis arbitrio punitur, qui ex- 132
trajudicialiter glorìatus eſt aliquod crimen commiſiſſe, etiam ſi appareret, quod non deliquiſſet, Menoch. *de arbit. jud. caſ.* 131. *& in caſu ſequenti* dicit, quod Cle- 133
ricus ob talem jactationem ab officio, & beneficio ſuſpenditur. Baiar.

(5u) *Ad torturam.*) Adde per Care. *fol.* 63. *ſub nu.* 121. quem vide, quia declarat, ampliat, atque limitat. Giach.

(5x) *Num.* 204.) Ad Blancum adde, *nu.* 181. ubi conſtituit differentiam inter jactationem, quæ ſit ante delictum, & confeſſionem extrajudicialem, quæ ſit poſt, quæ etiam quandoque dicitur quædam jactatio, ut per d. Alciat. *in l. fugitivus, ff. de verb. ſign.* & ibi Blanc. optime loquitur de hac confeſſione; late etiam Carer. *in pract. crim. car.* 55. *verſ. ſeptimum indicium*; latiſſime Foll. *in pract. crim. in* 2. *parte tertiæ partis ſub verbo*, & ſi confitebuntur per totam, vide Boſſ. *tit. de confeſſ. n.* 45. *&* 57. Ros.

(5y) *De errore.*) Adde, quod hanc tenent noviſſime Natt. *conſil.* 6. *num.* 4. & Rul. *in pract. crim. pag.* 427. *ſub num.* 182. Adverte tamen, quia retenta communi opinione punitur de jactatione, ſeu de glorìatione extrajudiciali Judicis arbitrio per Jacob. Menoc. *de arbit. jud. lib.* 2. *centur.* 4. *caſu* 331. *num.* 2. *cum ſeq.* Adde Pract. Carrer. *fol. mihi* 94. *col.* 2. *in fin.* Item ad commun. opin. adde per Diaz. *reg.* 125. *verſic. ſublimita ſecundo, in fin.* Giach.

(5z) *Hac certe judicio meo.*) Hoc prius fuit judicium *in c. At ſi clerici, nu.* 122. *de jud.* ſed ego, quicquid alii diſtinguant, & involvant, ita dicerem, quod aut de confeſſione extrajudiciali conſtat ſolum per teſtes nihil habens aliud in contrarium confirmans, quod maleficium tangat, & tunc poſſit revocare, ad evitandam, aut præter confeſſionem aliqualia ſunt indicia, ut tunc revocari non poſſit: faciunt adducta per Crav. *conſ.* 29. *n.* 2. & melius, *conſ.* 162. *ſub num.* 3. quem allegavi ſup. *in* §. *hæreſit, verſic. ad hoc autem:* prout etiam dicimus, quod unica tantum confeſſio ſufficit ad condemnationem ſine alia ratificatione, quæ tunc ſit ſufficiens ad condemnationem, ubi tamen aliter conſtet de delicto, & habetur ex Boſſ. *tit. de confeſſ. n.* 29. & ita conſulendo pertranſivi in hoc caſu diffi-

cili paſſu: ſicut etiam in ſimili dicitur de confitente delictum ſub ſpe promiſſæ veniæ, de qua habetur infra *q. 55. verſ. circa ſecundum*, *in fine*. Vide Gramm. *deciſ. 8. n. 9 ad medium*: Adde infra *q. 55. verſ. ſed pone*, ubi limitatur hoc dictum, ſi reus vult docere de confeſſione erronea, quia tunc non auditur, ut ibi: Et adverte, quod ſicut confeſſio extrajudicialis aggravat confitentem, ut hic, ita eadem confeſſio eundem relevat modo, quo per Bar. *in l. Fideimus*, §. *quod autem*, *ff. ex quib. cauſ. in poſſeſſionem eatur*, quem citat Alex. *conſil. 127. ſub n. 15. vol. 4.* Cur autem confeſſio incidenter facta aperiat tantum viam Judici ad inquirendum, non autem ad torturam, ſup. *q. 19. verſi. ultimo*, ubi dixi. An autem confeſſio facta, in judicio civili præjudicet criminali, vel è contra, inf. *q. 34. verſic. penult. in fine.* Drog.

(6 a) *Obſervari.*) Idem dicit infra *quæſt. 55. in ultimis verbis.* Giach.

(6 b) *Sed hic quæro.*) Adde infra *q. 55. verſi. ſi vero confeſſio*, *in principio.* Drog.

Sed hic quæro.] Confeſſio facta coram judice incompetenti an faciat indicia Farin. *q. 81. vol. 4. c. 1. num. 50. 51. 52. & 53. & num. 188. & nu. 206.* Ros.

Sed hic quæro.] Adde, quod ſi per Judicem omnia
134 facta coram alio judice uti incompetenti fuerint declarata nulla, & ita irritavit, & annullavit, & ſic contra dictam confeſſionem pronunciatum fuit, ex hoc dicta confeſſio ſic revocata amplius confitenti nocere non poteſt, nec ad torquendum, ita tradit Rolan. *in conſi. 21. num. 23. vol. 3.* & ibi late de confeſſione facta coram judice incompetenti habetur, quando faciat indicium ad torturam, & quod confeſſio incidenter
135 facta coram judice incompetenti non ſufficit ad torquendum.

(6 c) *Quod ſic.*) Et iſta eſt vera, & approbata Doctorum ſchola teſte Rolan. *d. conſ. 31. nu. 8. lib. 1.* ad idem per pract. Carer. *fol. 94. col. 2. verſic. quid autem.* ubi relative, & an cogatur perſeverare coram competente. Item confeſſus de crimine extra judicium quando puniatur, vide per Diaz. *ſub ead. reg. 125.* Giach.

(6 d) *Hanc tamen.*) Quid ſit, quando eſt penitus incompetens, Farin. *d. q. 11. c. 6. n. 207.* Ros.

[6 f] *Quando non metu tormentorum.*] Inſ. *q. 55. verſi. Item poſſet allegare, ibi, quod tamen intelligendum eſt q. 46. verſi. Nunc de gradibus, & verſi. Debet quoque*, ubi annotantur contrarietates in illis confeſſionibus, quæ dicuntur ſponte factæ, licet præcedente tortura. Drog.

[6 g] *Deinde poſtquam fuit conſtitutus coram ſuo Judice.*) Infr. *q. 55. verſi. fin. & verſic. Præterea*, etiam ubi habetur ſimiliter de duobus judicibus. Drog.

[6 h] *Tenuit quod non.*) Adde, quod iſtam Bal. opi. ſecuti ſunt quamplures alii Doctores, quos recenſet Oſaſc. *ejus deciſio. 79. ſ. 6 num. 25.* ex quibus forte dicere poſſumus communiter, ſicut etiam adnotavimus ſupra in judicio confeſſionis extrajudicialis, *verſic. de errore.* Giach.

136 (6 i) *Sed contrarium in practica ſervatur.*) Adde, quod confeſſione facta coram judice incompetenti tenetur ipſe reus illam confirmare coram competenti, & ex ea condemnari, & eſt communis opinio, ut per Bologn. *in conſi. 8. numer. 16. ſupra allegato.* Baiar.

(6 k) *Non ſponte, ſed metu tormentorum.*) Adde infra *q. 64. verſ. ſin autem reus, ibi, & ſi probare terrorem*, durum eſt enim probare confeſſionem non fuiſſe ſponte factam ſtante prava conſuetudine, de qua inſ. *q. 64. verſi. debet quoque*, ibi ſolent cauti aſſeſſores, ſed ſi eveniret caſus, in quo velles probare confeſſionem factam fuiſſe metu tormentorum, recurre ad Dec. *in l. in omnibus, numer. 7. cum ſeq. ff. de reg. jur.* Drog.

[6 l] *Sed hic cadit pulchra quæſtio.*) Adde, † quod
137 ſimiliter confeſſio facta coram Notario maleficiorum, abſque judice facit indicium ad torturam, Bal. *in l. jubemus, n. 1. C. de liber. cauſa.* Baiar.

[6 m] *Tanquam privato.*) Farin. ubi ſupra *in verbo, ſed hic quæro. ſ. 104.*

(6 n) *Ulterius quæro.*] De confeſſione in tormentis,
138 quæ poſtea ſit revocata, idem Far. *tit. de judic. vol. 2. q. 38. n. 91. & 5. ſeqq.* Ros.

Ulterius quæro, Quid ſi reus.) Adde, quæ ſit ratio, quod qui ſemel confeſſus eſt in tormentis, ſi poſtea revocat confeſſionem, poteſt repeti tormentum, per Afflict. *in conſt. de hom. cland. numer. 45.* ubi plene.

Item adde, † quod judicis arbitrio relinquitur, an 139
confeſſio revocata faciat indicium ſufficiens ad torturam, Dec. *in l. Magiſtratibus, n. 10. ff. de juriſd. omn. jud.* & Menoch. *de arbitr. caſu 270. n. 4.* Baiar.

[6 n] *Quinimo ſi reus iterum poſitus.*) Aliter tamen dicimus, quod confeſſio facta poſt tormenta, non dicitur facta metu tormentorum etiam in præſentia Judicis ſævientis, inſ. *q. 64. verſi. Nunc de gradibus*, ibi talis confeſſio dicitur ſponte facta, argumento eorum, quæ dixit Marſ. *rub. de fidejuſſ. n. 98.* His adde Hippolitum Rimiual. *inter conſ. criminal. diverſ. 106. n. 15. part. 1.* Drog.

Quinimo ſi reus.) Adde, quod tortura non poteſt 140
repeti ultra tres vices diverſis temporibus, & ſi non confitetur, ſeu confeſſionem non ratificet, habentur indicia pro purgatis, ita tenet Paul. de Caſtr. *in conſil. 299. viſa inquiſitione, vol. 2. in fine*, Marſ. *in ſua pract. crim. §. quoniam, n. 8.* Gram. *in conſ. 21. & in voto 6. n. 17.* & ſi ultra tres vices torqueatur, dicitur tortura immoderata, ut ibi per eos, & Jo. Ant. de Nig. *in c. 7. frequens, nu. 50.* ſed ego arbitror conſiderandam eſſe gravitatem delicti, qualitatem rei, & qualia præceſſerint indicia, quæ poſſunt adeo eſſe urgentia, ut quarto reus etiam torqueri poterit, & ita etiam videntur tenere Blan. & Carter. in locis hic citatis, & tandem ſi non ratificaverit, debet relaxari ſub fidejuſſione de ſe repræſentando, vel abſolvi ab hactenus deductis, Chart. *in praxi interrog. reo. lib. 4. c. 1. nu. 164.* Baiar.

[6 p] *Sed crederem.*) Far. *d. n. 96.* Ros.

[6 q] *Abſolveretur rebus ſtantibus.*) Adde inſ. *q. 62. ver. forma autem abſolutionis*, verum de tali abſolutione rebus ſtantib. cachinnatur, Alc. *in l. ſi calumniator, n. 57. verſ. & imo bis errant. ff. de verb. ſign.* vide Inſ. *q. 57. verſi. & hæc quidem*, ubi habetur de abſolutione, eo quod non conſtat de delicto, nec quod crimen, vel delictum aliquod commiſſum fuerit: Limita tamen præſentem regulam ratificandi † poſt tor- *140
menta ut hic, quando quis tortus fuiſſet ob ejus confeſſionem extrajudicialem factam de delicto: de qua confeſſione extrajudiciali habetur: ſupra *hac eadem quæſt. verſi. Confeſſio.* quia tunc ſi in tormentis confiteatur; non eſt opus alia ratificatione ex mente Tindar. quem refert, & ſequitur Fel. *in c. olim, coll. mihi 4. ext. de reſcript.* & ibi Apoſtil. quem allegat Soc. *conſ. 228. in cauſa Gabrielis, in 2. vol.* quicquid alias dixerit Blanc. contra Jaſ. *in ſuo tract. de indic. & tor. n. 108*, Ant. Gomeſ. *tit. de delic. c. 13. n. 8.* Nam ex quo confeſſio extrajudicialis, de qua appareat tam per teſtes, quam per ejus confeſſionem, dicitur ſponte facta, non requiritur alia confeſſio, nec alia expreſſio ratificatio. Boſſ. *tit. de confeſſ. nu. 2. & 16. & num. 59.* in confeſſum etenim nullæ ſunt partes Judicis, niſi in condemnando, *l. 2. ff. de confeſſ.* alias recte ſic dici non poſſet, ſed deberet dici, in confeſſum partes Judicis ſunt, ut ratificari faciat, quod etiam elicitur ex Menoc. *de arb. jud. lib. 1. q. 51. n. 8.* & eo maxime hæc dicta procedunt, poſtquam certi ſumus, quod etiam alias confeſſio † extra tormenta ad cautelam tantum ratificari ſolet, non quod ſit neceſſaria Menoc. *d. tract.* *141
lib. 1. cent. 1. caſ. 38. in prin. vide infra [illegible] *q. 55. verſi. unum tamen & q. 95. verſi. finali*, demum diſtingue, ut ibi. Adde Mich. de Craſſis *tract. commun. opin. in verbo, Confeſſio, q. 4.* ubi quod in judicio facta non requirit ratificationem. Drog.

(6 r) *Minæ præcedentes.*) De minis, vel jactationibus Farin. *vol. 2. quæſt. 50.* Ros.

Minæ præcedentes.) Adde, quod odium præcedens, 141
& minæ ſequentes ſufficiant ad probationem indicii, quia quæ non proſunt ſingula, multa juvant, & hoc procedit, licet inimicus talia facere conſuetus non ſit, ſi n. eſſet conſuetus, ſola inimicitia faceret plenam probationem, ita tradit Crav. *conſil. 35. num. 3.* & quæ indicia contra minantem oriantur, Maſcar. *de probat. concl. 1057. vol. 2.* & Menoc. *de præſump. q. 89. n. 65.* & quando offenſus alium haberet inimi- 142
cum, tunc minæ non facerent indicium, ſecundum Caſſa. *in tract. de indic. c. 1. num. 17.* ſecundum Pariſ. *de ſynd. in ver. tortura c. 6. num. 3.* remittitur arbitrio judicis, an minæ faciant indicium ad torturam, quem ſequitur Boſſ. *in loco hic allegato.*

Item adde, † quod minæ probantur per teſtes ſin- 143
gulares, ut Gram. *dec. 5. num. 15.* & Dominus Pet. Ant. a Petr *in tra. ſuo de fideic. q. 12. num. 542.* & licet Follet. *in pract. crim. in verſic. item, quod ſororem veneravit, n. 25.* dicat hoc procedere, quando teſtes eſſent ſingulares ratione loci, vel temporis, ſe-

cus

cus vero ſi non concordarent de qualitate minarum, quia judicio meo iſta declaratio, ſive reſtrictio non eſt vera, quia quando quis minatur, minæ non ſunt ſemper uno modo, & eiſdemmet verbis, ſed poteſt eſſe, quod ad præſentiam unius teſtis uno modo minatus fuerit, & ad præſentiam alterius alio modo, & quo-
144 modo tollatur tale indicium minarum vide Blanc. *de indic. numero* 183. Baiar.

(6*ſ*) *Namſi quidem ſunt minæ prolatæ.*) Adde infra *quæſt.* 60. *verſic. frequent*, quomodo autem intelligantur verba iſta ab aliquo prolata, *Jo me ne vendicara*, & utrum ſint minatoria, vide Alex. *conſil.* 188. *num.* 7. *volum.* 7. referente Crav. *conſil.* 151. *ſub numer.* 18. quando liceat minantem occidere, vide Bal. *in rub. C. quando liceat unicuique.* Drogh.

Nam ſi quidem.) Farinac. *d. q.* 50. *num.* 1. & 10. *uſque ad finem*, Ros.

[6*t*] *Carer. in practica*] Adde, atque vide per eundem *in* §. *homicidium* 6. *n.* 93. Giach.

(6*u*) *Blancus de indiciis.*) Novell. *in praxi*, *num.* 61. *in verbo*, *Minæ*, & *jactatio*, Maſcar. *concl.* 161. Ros.

(6*x*) *Subjici.*] Theſau. *dec.* 24. *n.* 3. & 9. Far. *d.*
145 *n.* 10. & 11. Ros.

(6*y*) *Pax ſeu tranſactio.*) Adde an pax, vel tranſactio faciat indicium ad torturam Plot. *in repet. l. ſi quando*, §. 54. *nu.* 16. *fol.* 279. ubi tenet, quod ſic, ſi pretio fuerit facta; ſecus ſi gratis, idem tenuit Brun. *in tract. de indic. & tortura par.* 1. *q.* 3. *num.* 27. & Marſil. *in pract. crim.* §. *diligenter*, *num.* 178. ad hoc vide etiam Vulpell. *in tra. de pace q.* 27. & late per Maſc. *in tract. de prob. concl.* 500. *vol.* 1.

146 Item adde, quod ſi pater paciſcitur pro crimine filii etiam mediante pecunia, quod non facit indicium con-
147 tra filium, ſi ipſe non conſenſit, Corn. *conſ.* 300. *in hac conſultatione*, *vol.* 3. Affiict. *in conſt. poſt citationem in fi.* ubi dicit habuiſſe de facto, quem ſequitur Jo. Ant. de Nigr. *in c.* 220. *ad conſultationem n.* 24. & ſimiliter præſumptio non eſt contra accuſatum, ſi conſanguinei ſui teſtium depoſitionem impediunt, Abb. *in c. conſtitutus*, *de teſt.* Bal. *in l.* 1. *vol.* 4. *C. de ſerv. fug.* & Cur. ſen. *conſi.* 41. *n.* 2. Baiaro.

(6*z*) *Ad torturam.*) Adde, atque vide per Plot. *in tract. de in lit. jur.* §. *ultimo*, *n.* 16. Item vide *pract.* Car. *ſub num.* 125. vide etiam Boſſ. *ti. de pace*, *num.* 33. & fuſius *tit. de indi. & conſidera ante tortum.* & Jaſo. *l. tranſigere*, *col. fi. C. de tranſ.* Giach.

(7*a*) *Et ideo cautela eſt.*) Nota pacis, & reconciliationis modum ad evitanda fiſci retia, & adde quod talis pax apud nos fieri ſolet per Notarium ſtipulantem nomine cujuſcunque intereſt, ut inf. *q.* 58. *verſ. Dictum eſt.* Capyc. *deciſ.* 73. *ſub num.* 2. An autem talis pax competat feminis, & quando, vide Dec. *in l. femina*, *num.* 54. *ff. de reg. jur. & d. q.* 58. *verſ. Sed quid ſi inter.* & no. contra opinionem vulgarium, quod propter pacem; non tamen fiſcus deſiſtit a procedendo. Bal. *in l. ſi quis in hoc.* *num.* 5. *C. de epiſc. & cler.* Drogh.

148 *Et ideo cautela eſt.*) Adde alias tres cautelas, quibus paciſcens ſibi non præjudicat: prima eſt, ut pax, & concordia fiat juſſu judicis; ſecunda eſt, ut pax fiat gratis per pactum gratuitum; tertia eſt, ut reus expreſſe neget crimen commiſiſſe, & non animo confitendi delictum, ſed quod facit talem concordiam ad evitanda diſpendia litis, Cæp. *caut.* 240. & Brun. *de indic. car.* 3. *col.* 4. *verſic. quæro quid*, & Jaſ. *in l. tranſigere in fine*, *C. de tranſact.* & notarius *in caut.* hic per D. Clarum, poſita, quando ſtipulatur nomine quorum intereſt, debet ponere non animo confitendi delictum, ſecundum prædictos Doctores, ubi ſupra. Baiar.

[7*b*] *Quorum intereſt.*) Adde, quod hanc cæteris meliorem inquit Jaſ. *in l. tranſigere*, *col. fin. verſic. aliam meliorem*, *C. de tranſa.* & fuit cautela Alber. ibi. Giach.

[7*c*] *Mendacium, ſeu variatio, inconſtantia, & ti-*
*149 *tubatio.*) Quid de teſtium vacillatione, & trepidatione? dic, quod debet ſcribi in actis, & tunc judex poteſt illis teſtibus fidem non adhibere: ſed talis cauſa debet inſcribi in actis, ne poſtea teneatur judex in ſyndicatu. Et quando teſtes dicantur vacillare, vel variare, vide de omnibus per Dec. *in c. quoniam contra. de prob. num.* 49. & 50. & not. ad materiam, inquit, quod talis vacillatio debet ſcribi præſente ipſo teſte; ne contradicere poſſit: quia pro tali vacillatione puniri poteſt ſaltem pœna extraordinaria. Item poſt Abb. inquit, quod notarius debet vacillationem ſcribere, quod judex ita dicit: quod ita ſi. Et non poteſt not. ſcribere vacillationem, niſi de conſenſu judicis, alias non probaret, quia officium judicis neceſſarium eſt in ſcribendo, ut per Dec. illic. Giach.

Mendacium.) Theſaurum addas *deciſ.* 24. *num.* 2. 149
& 8. Far. *q.* 52. *numer.* 2. & *ſeqq.* ubi de variatione, *num.* 8. & *ſeqq.* de vacillatione, titubatione, trepidatione, pallore, timore. Ros.

Mendacium ſeu variatio.) Adde, quomodo pro- 150
betur mendacium, Boſſ. *tit. de indiciis*, & *tort. numer.* 37.

Item adde, quod licet principalis varios non poſſit torqueri, tamen examinatus uti principalis quo ad ſe, & tanquam teſtis quo ad alios, prout communiter ſolet fieri per actuarios, & in eo, quod reſpicit ſocios fuerit varius vel convictus per alios teſtes, quod occultet veritatem, poterit torqueri, ſecundum Carav. *in tit.* 79. *in fin.* requiritur tamen, ut ſerventur ea, quæ ſervari debent in tortura, quæ infertur reis inquiſitis, ſecundum Foll. *in pract. crim. in ver. capiat informationem*, *num.* 28. & quo ad principalem, quando eſt varius, ſive contrarius in his, quæ non ſpectant ad ejus defenſionem, eſt torquendus, ſecundum Blanc. *de indiciis*, *n.* 269.

Item adde, perfectum non dici examen, ſive ne- 151
gationem, ſi in eodem conſtituto reus revocaverit primum dictum cum rationis reddittione Bal. *in l. Preſbyteri*, *C. de epiſc. & cler.* & Jaſ. *in l. lecta*, *ff. ſi cert.*
pet. & Burſat. *in conſil.* 79. *num.* 15. Quinimo habetur 152
in deciſ. Pedem. 76. *num.* 17. quod reus poteſt corrigere dictum ſuum, antequam convincatur docto de errore.

Item adde, quod mendacium facit indicium, ſi fue- 153
rit tradita copia mendacii cum termino ad purgandum Maſ. *in conſil.* 51. *n.* 71.

Item adde notab. diſtinctionem Blanc. *in repet. l. fin.* 154
ff. de quæſtion. quem refert, & ſequitur Rim. jun. *conſil.* 308. *numer.* 16. *vol.* 3. ubi quando mendacium faciat indicium ad torturam, & de hoc vide etiam Franc. Caſſon. *in tract. de indiciis tract.* 9. *cap.* 2. & Cravet. *conſil.* 260. *num.* 5. & Natta *in conſil.* 48. *nu.* 4. & *conſil. ſeq.* & 499. *vol.* 3. & Maſcar. *concluſ.* 1040.
vide etiam Vulpell. *in conſil.* 109. *num.* 8. ubi dicit, 155
quod mendacium etiam à remotis ad indicium faciendum, prodeſt, & Gramm. *in conſil.* 17. *num.* 9. de eo, qui negaverat comediſſe domi alicujus, & quando mendacium eſt valde ſubſtantiale de per ſe, eſt in-
dicium ſufficiens ad torturam, Alb. *conſil.* 65. *num.* 156
31. & deprehenſus in mendacio, quomodo ſciverit de 157
delicto, ſtatim poterit torqueri. Jacob. Novell. *in tract. ſuo n.* 8. & 18. Baiar.

[7*d*] *Et eam, quæ oritur ex mendacio.*] Infra *q.* 90. *verſi.* Aut vero *in fin. vide text. in l.* 8. *C. de reb. cred.* Drogh.

Subſtantialia.) Quinimo junctis aliis indiciis, ita communiter tenetur, uti habetur abunde per Oſasc. *deciſio.* 79. *ſub num.* 17. Item hic adverte, quod variationes factæ circa factum principale non nocent inquiſito, ubi ſunt factæ ſuper inquiſitione inepta, & invalida, ut ex pluribus plene probat Rol. *conſil.* 3. *col. fin. lib.* 3. Giach.

[7*e*] *Mendacium.*) Adde tu, quod hanc communem etiam ultra Oſaſc. ubi ſup. dixit Nat. noſter *conſ.* 499. *nu.* 7. ex Gram. *d. vot.* 30. & de utroque vide per Rol. *conſil.* 14. *num.* 19. *lib.* 4. Giach.

[7*f*] *Num.* 119.) Vide Alciat. *conſil.* 18. *num.* 5. *lib.* 7. Ros.

[7*g*] *Ego vero.*) Contra Clarum tenet Far. ubi ſup. *n.* 9. Ros.

[7*e*] *Negotii.*] Adde, quod alias non nocet, ut per Natt. *conſ.* 48. *n.* 4. & *conſil.* 43. *col.* 2. & per Cravett. *conſil.* 260. *poſt num.* 5. *verſic.* 2. ubi alios allegat, & *num.* 6. reſpondet, quod variatio conſideratur, quando eſt doloſa, non autem ſi ſit per errorem: & paulo inferius etiam dicit, variatione indicium, ad torturam fieri non poſſe, niſi prius conſtet commiſſum eſſe flagitium, quæ not. Item quod variationes non faciant indicium ad torturam, quando principaliter variatio non eſt circa factum, ſed circa circumſtantias, & qualitatem delicti, habetur etiam plene per Rolan. ejus *conſil.* 3. *n.* 53. Giach.

[7*i*] *Tutius.*) Vide Natt. *conſ.* 499. *lib.* 7. Ros.

[7*k*] *Ceterum.*) Far. *d. q.* 52. *numer.* 44. & *ſeqq.* Ros.

(7*k*) *Mul-*

1 VIſum (a) eſt, quæ ſint ſpecies indiciorum: quæro, nunc, qualiter indicia ipſa probentur? Reſp. Joan. *de Amicis, conſ.* 127. *n.* 10. dicit, quod eſt indubitata in jure concluſio, quod quodlibet indicium, (b) ſeu adminiculum, maxime ſi ſit remotum à facto, quamvis minimum, & leve facientes ad cauſam, de qua agitur, ad hoc, ut de eo mentio, & ratio habeatur, de neceſſitate debet ſaltem per duos teſtes (c) probari. Et ſubdit, quod in iſta concluſione non legit aliquem contradictorem. Hæc a.concluſio ſumpta eſt ex vulgata Gl. *in l. fin. in verbo, vel indiciis C. fam. hæret.* quam ſequuntur com. Doct. ut dicit Aug. de Caſtro *inter crim. diverſorum, conſ.* 64. *nu.* 26. *lib* 1. Illam etiam dicit eſſe communiter approbatam Soc. *conſ.* 54. *nu.* 2. *lib.* 4. Et dicit Michellus *patrocinio* 46. *poſt n.* 33. quod illam Gl. paſſim Doct. ſequuntur. Alia autem eſt Gl. in *l. ſi quis, in verbo, convictus, C. ad l. Jul. majeſtat.* quæ videtur velle, quod per unum teſtem reus dicatur convictus, ſaltem ſemiplenè, & ſic, quod dictum unius teſtis ſit ſufficiens ad torturam. Et hanc Gl. dicit eſſe communiter approbatam Boer. *deciſ.* 63. *n.* 3. & Gul. de Bened. *in* 1. *parte repet. c. Rayn. verbo, Adjectæ impuberi, n.* 34. licet dicant, quod ex ordinamentis, & ſtylo Curiarum Franciæ contrarium ſervatur: quod non advertit Siman. qui Gul. refert *in tract. de hær. c.* 93. *num.* 12. tanquam de jure communi loquentem, Plac. *li.* 1. *delictorum, c.* 47. *poſt n.* 18. *verſ.* 11. *libet.* Breviter tu dic, quod aut adeſt unus teſtis de veritate deponens de ipſomet delicto, puta, quia vidit Titium vulnerantem Seium, ut audivit Sempronium blaſphemantem: (d) & tunc
2 talis teſtis facit indicium ad torturam: & ita procedit Gl. *in d. l. ſi quis*: & ita etiam dicit communiter approbari Rol. *conſ.* 7. *n.* 3. *lib.* 1. ita etiam communiter ſervari in judiciis atteſtatur Alb. *in d. l. ſi quis, n.* 1. Et dicit Cæpol. *conſil. crim.* 40. *in* 4. *dubio, ver. ivo plus*, quod ita tenent communiter Doct. Et dicit Paris Put. *de ſynd. fol.* 491. *ca.* 12. *in princ.* quod ita communiter dicitur. Aut vero teſtis non deponit de viſu ipſius maleficii, ſed de aliquo actu vel remoto, vel etiam proximo ipſi maleficio: & tunc talis teſtis non facit indicium ad torturam, ſed requiruntur duo teſtes ad ipſum indicium probandum: & ita procedit Gl. *in d. c. fin.* & ita eam dicit communiter approbari Soc. *conſ.* 54. *n.* 2. *l.* 3. Marſ. *conſ.* 59. *n.* 6. Et hanc diſtinctionem dicit eſſe canonizatam in judiciis, & in ſcholis Alci. *conſ.* 445. *n.* 1.

3 Unum (e) tamen ſcias, quod ad hoc ut dictum unius teſtis faciat indicium ad torturam, requiritur, quod ſit integer, & omni exceptione major: alias autem unus teſtis nunquam facit indicium ad torturam. Ita dicit Bart. *in l. maritus, n.* 1. *ff. de quæ.* & ita concludunt omnes, ut dicit Jo. de Amicis *conſ.* 57. *n.* 6. Marſ. *conſ.* 101. *n.* 37. Vide quæ dixi ſupra q. proxima *verſ. Unus teſtis.*

4 Sed nunquid teſtis non deponens de viſu, ſed dicens cognoviſſe delinquentem ad vocem, facit ſufficiens indicium ad torturam. Dixi ſup. *q. proxima, ver. ſed quid ſi teſtis,*

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XXII.

(a) V*Iſum eſt.*) Adde, quomodo probentur Indicia, Hyppolitus Riminaldus ſen. *inter conſil. crimin. diverſ. conſil.* 105. per totum, & quid juris, ſi probentur Indicia per unum teſtem? quid ſi per duos? unus tamen teſtis omni exceptione major facit indicium ſufficiens ad Torturam, ſi de viſu deponat: Duo tamen teſtes requiruntur cum deponunt aliter, quam de viſu, cum jure † certior ſit oculus, infr. *q.* 64. *verſic. debet*
1 *autem Judex*: ibi puta ſi adſit tantum unus teſtis, & dixi ſupr. *qu.* 21. *verſic. unus teſtis, in principio*, quando tamen unicus tantum teſtis facit indicium, proba ſemper illum non eſſe integrum, ſi potes, ut evites torturam, *d. qu.* 1. *verſic.* 1. ibi frequens etiam, & quomodo procedat, quod quilibet præſumatur bonus, & integer niſi contrarium probetur, vide Boer. *dec. ſio.* 18. *ad fin.* Gloſ. *in capitul. ex parte in verb. æſtimare de ſcrut. in ord. faciendo*; videtur tamen contrarium infra *q.* 64. *verſic. ſed quæro, in fi.* ubi quod imo unum Indicium etiam remotum videtur ſufficere; Dic unum Indicium etiam remotum à maleficio ſufficere ad torturam, ut ibi; probari tamen debet per duos teſtes, ut hic, Confeſſio namque extrajudicialis eſt quid remotum a maleficio, tamen ad hoc, ut faciat indicium ad torturam, non ſufficit illam probari per unum, vel plures teſtes ſingulares: Concordat Aym. Crav. *tract. de antiqu. temp. part.* 4. *verſic. ſed enim, n.* 25. Blanc. *repet. l. fin. n.* 47. *ff. de quæſtion. ſupra qu.* 21. *verſic. Confeſſio extrajudicialis*: Hinc eſt, ni fallor, ut credam male ſenſiſſe Menoch. *d. tractat. de arb. jud. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 303. *ſub n.* 7. videlicet parem vim habere confeſſionem extrajudicialem cum judiciali etiam quoad condemnationem, quando eſt teſtibus probata: Nam ſolum indicium facit, ut hic, non autem probationem plenam; & contrarium ſtatim dixit idem Menoch. *d. tract. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 331. *in princ.* niſi forte *in d. caſu.* 303. loquatur in caſu probatæ confeſſionis ad jactantiam, de qua *dicto caſu* 231. *in fin.* Indicia quædam paticularia, vide apud Crav. *conſil.* 178. Droo.

(a) *Viſum eſt.*) Adde videndum † ad hanc quæſtionem *1
quomodo probentur indicia, Maſcar. *d. tract. de prob. concl.* 894. *vol.* 2. & an teſtis † unicus faciat indicium 2
ad torturam Gabr. jun. *concl.* 1. *n.* 71. & in dicta concluſione ponit multas ampliationes, & limitatinnes, quando teſtis unicus plene probet, & etiam Lancellot. Conra. *in ſuo pract. c. dicta teſtium aſſumendo au.* 5. ponit triginta quinque caſus, in quibus ſecundum eum unico teſti plene creditur, vide Maſcar. *de probat. concl.* 5. *n.* 118. Baiaro.

(b) *Indicium ſeu adminiculum.*) Marſ. *conſil.* 18. *num.* 55. Ros.
(c) *Probari.*) Et hanc eſſe communem opin. dicit 1
Apoſtilla. ad Alex. *conſil.* 5. *n.* 4. *lib.* 1. & de materia vide Burſat. *conſil.* 38. *nu.* 2. ubi quod indicium etiam de propinquo duobus teſtibus omni exceptione majoribus probari debet. Guiot.

(d) *Et tunc talis teſtis facit indicium ad torturam.*) 3
Adde, quod ille † teſtis facit aliquam præſumptionem, ſecundum Fulgoſ. *in leg. fin. ff. de quæſt.* quem refert, & ſequitur Brun. *in tract. de indic. quæſt.* 2. *princ. parte* 2. *nu.* 5. vide etiam Blanc. *in d. l. fi. nu.* 336. ubi plene,
quod probent teſtes ſingulares, & † quando conjun- 4
gantur ad faciendum prubationem, & indicium ad torturam, Grammat. *conſil.* 35. *n.* 6. & Vulpell. *conſil.* 109. *num.* 3. & *conſil.* 319. *num.* 11. dicit, quod li-
cet † indicium remotum debeat probari per duos te- 5
ſtes, tamen quod plures teſtes deponentes ſingulariter de ſingulis indiciis, probant plures præſumptiones, quæ faciunt indicium ad torturam, quoniam
quæ non ſingula proſunt, multa collecta juvant. Natt. 6
conſil. 369. *in fin.* Gigas in *tract. de crimin. læſæ majeſtatic, lib.* 2. *tit. quomodo*, & per quem *quæſt.* 25. *in fi.* Gramm. *conſil.* 57. *col. pen.* Pariſ. *conſil.* 57. *col.* 1. Rimin. jun. *conſil.* 359. *n.* 4. *vol.* 4. & Excellentiſſ. Dominus Petr. Anton. à Petra *in ſuo tract. de fideicom. quæſt.* 12. *num.*
520. & *ſequen.* † & licet in conjunctione præſumptio- 7
num, ſeu indiciorum debeant ſingula indicia; & præſumptiones eſſe in ſuo genere perfecte probata, hoc tamen intelligendum eſt, ut requiratur ad condemnandum, non autem ad torquendum, ita reſpondit Amal. Albert. *in tract. de agnoſcen. aſſert. cathol. & hæret. quæſt.* 25. *n.* 20.

Item adde, quod † in facto concordes, ſed in tem- 8
pore diſcnrdes, vel non recordantes, faciunt indicium ad torturam, ſecundum Angel. *in col.* 3. *num.* 5. Batar.

(e) *Unum tamen ſcias.*) Adde † videnda, quæ po- 9
ſui ſupra *qu.* proxima *in verſ. unus teſtis*, & ſi extaret ſtatutum requirens teſtem omni exceptione majorem, tunc non præſumitur talis, niſi probaretur; ſecus autem ſi à ſtatuto talis qualitas non eſſet requiſita, quia eo caſu de jure communi præſumeretur omni exceptione major, ita Alciat. *de præſumpt. reg.* 3. *præſumpt.* 1. *numer.* 11. & per totam, & latiſſime per Maſcar. *de probat. in concluſ.* 1248. *numer.* 12. *vol.* 3.

Idem adde, † quod duo teſtes non omni exceptione 10
ma-

majores ſaltem habentur loco unius teſtis, ſecundum
Imol. *in l. qui teſtamento, de teſtam.* & Calcan. *conſ.*
109. *col. 2. verſ. prætereo dico.* ſed Ang. *in conſil.* 128.
videtur velle contrarium, & Alex. *in conſil.* 131. *col.*
11 6. tenet, quod † duo teſtes non omni exceptione
majores non probant plene. Aret. autem, & Fel. *in*
c. licet univerſis, de teſt. dicunt eſſe in arbitrio judi-
cis; tamen adverte, quod licet ſit in arbitrio judicis,
12 nihilominus, quando non † ſunt integri teſtes, judex
non debet arbitrari, quod duo teſtes ſufficiant, ut di-
cit Corn. *conſil.* 55. *in fine, vol.* 4. Bajar.

QUÆSTIO XXIII.

Quis modus in aſſumendis indiciis ſervandus ſit.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Indicia à quibus perſonis ſumi debeant.*
2 *Et an ad ea ſumenda debeat pars citari.*
3 *Et an ſint danda interrogatoria teſtibus à reo.*

Ex Additionibus.

1 *Teſtium depoſitiones quomodo ſint ſcribendæ in Regno Neapolis.*
2 *Teſtes debent examinari ſeparatim de jure divino.*
3 *Teſtes ſunt interrogandi de cauſa ſcientiæ, aliter non probant.*

1 QUæro (*a*) poſtquam eſt aperta via judici ad inquirendum, à quibus perſonis debeat ſumere indicia, ſive informationes? Reſp. Siquidem pars in querela, aut conſul in denunciatione nominaverit aliquos, tanquam de ipſo delicto informationes, prout communiter fieri conſuevit, ut dixi ſupra *quæſt. 7. verſ. quæro nunc*, tunc eorum dicta ante omnia recipi debent, ſin minus examinandi ſunt illi, qui veriſimiliter poſſunt eſſe informati, puta, vicini, ſecundum practicam, quam docet Bart. *in l. fin. poſt nu. 2. ff. de quæſtio.* (*b*) Debet autem judex in hoc caute ambulare, quia ſæpenumero delinquentes, ſeu agentes pro eis contrahunt ſecreto pacem cum offenſis, & deinde faciunt, quod ipſi, vel alii eorum nomine ſubminiſtrant teſtes, quod eorum atteſtationibus deſtruunt intentionem fiſci. An autem verum, vel falſum deponant, Deus ſcit. Et ita ſolere aliquando practicari admonet Blancus *in pract. crimin. fol. 22. poſt num.* 56. Propterea forte bonum eſſet quod judex, vel notarius, qui recipiunt teſtes ſuper delicto, prius ab eis oretenus intelligerent breviter ſeriem facti, quam eorum dicta in ſcriptis redigerent. Et ubi cognoſcerent, quod affectarent defenſionem rei, poſſent eos diligentius interrogare, perſcrutando à quibus fuiſſent vocati, aut inſtructi, aut cum quibus locuti fuiſſent, antequam deponerent, & ſimilia, cogendo etiam eos ad fidejubendum, ut ipſi judici viderentur de ſubornatione ſuſpecti. Et hoc maxime, quando tales teſtes ſuperveniunt poſt jam fundatam intentionem fiſci. Quod nota, quia aliquando vidi (*c*) ſuper hoc fieri egregias impoſturas judicibus non indoctis, neque (*d*) inexpertis. Non autem probo, imo deteſtor quandam practicam, quam ſervant multi judices, & notarii parum timentes Deum, qui dum recipiunt, & ſcriptis redigunt dicta teſtium deponentium ad informationem Curiæ, ſcribunt tantummodo ea, quæ faciunt pro fiſco: Et ſi teſtis aliquid dicat, quod exgravet delinquentem, omittunt illud ſcribere: (*e*) Male enim faciunt, quia debent veritatem inveſtigare tam pro fiſco, quam contra fiſcum, neque aliquid omittere. Sed ubi teſtis eſſet ſuſpectus, bene poteſt (ut dixi) judex illum interrogare de ſubornatione, & facere quod de hac ſuſpicione in actis appareat, cogendo etiam eum ad fidejubendum, ubi ita ipſi expedire videatur. Et nota in hoc propoſito unum; quod licet regulariter judex non debeat cavillare dicta teſtium, ſed adjuvare; nihilominus ſi judex habeat teſtes pro ſuſpectis; poteſt. & debet ſtudere, ut eos in verbis capere poſſit, eos interrogando etiam ſuper circumſtantiis, ſcilicet an tempus eſſet clarum, vel nebuloſum, quibus veſtibus erat indutus, ille, de quo deponunt, & quid habebat in capite, & ſimilia. Ita dixit Azo, *in Summa. C. de teſtib. num.* 7. & ita (ni fallor) dicit obſervari Gramma. *conſil. crimin. primo, n.* 9.

Quæro, nunquid ad recipiendum examina te- 2
ſtium debeat reus citari? Dixi ſupra *q. 11. verſ. item quæro.*

Item (*f*) quæro, nunquid danda ſint interrogatoria teſtibus ab ipſo inquiſiti? Reſpond. Aut quæris de teſtibus, qui examinantur ad informationem ejus parte abſente, & res non habet difficultatem, quia reus non admittitur ad aliquid faciendum, niſi perſonaliter compareat: Aut verò quæris, an ſi recipiantur teſtes per litem conteſtatam, poſſit reus dare interrogstoria, & dic, quod de jure communi fortè dicendum eſt, quod poſſet, per text. *in l. ſi poſtulaverit, §. quæſtioni, ff. de adult.* ſed de conſuetudine contrarium ſervatur, quia non dantur interrogatoria per inquiſitum. Et ita hodie ſervari de ſtylo omnium Curiarum atteſtatur Foller. *in pract. crim. fol.* 252. *num.* 32. Ratio autem, cur in cauſis criminalibus admittantur interrogatoria fiſci contra reum non autem contra fiſcum, quamvis in judiciis ſervanda ſit æqualitas, imo favorabilior ſemper eſſe debeat cauſa reorum, eſt ſecundum ipſum, quia reus deinde publicato proceſſu poteſt probare contra perſonas, & dicta teſtium, quicquid vult: (*g*) fiſcus autem non ſolet probare contra defenſiones, neque datur ei aliquis terminus ad repulſam, prout ſervari atteſtatur Caravita *ſuper ritu* 258. *magnæ curiæ, numero* 3. & eſt omnibus notiſſimum. Quæ tamen ratio non militaret, quando extaret accuſator; nam eo caſu, ſi petat, ſemper ei datur terminus ad repulſam. Sed quicquid ſit, conſuetudo utroque caſu obſervat, quod inquiſitus, vel accuſans nunquam dat interrogatoria teſtibus deponentibus, non etiam dat accuſator interrogatoria teſtibus deponentibus ad defenſam, ſed judex, aut fiſcalis eos interrogat, prout ſibi videtur. Vide etiam dari quandoque per accuſatorem interrogatoria facienda teſtibus, qui ad defenſam deponunt, non quidem in forma judicii, ſed privatim in aliqua cedula ad inſtructionem ipſius judicis, vel fiſcalis, quod mihi non diſplicet.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XXIII.

(*a*) Q*Uæro poſtquam*) Melius, & diffuſius declarat hanc materiam Blanc. *in repet. l. fin. nu. 9. cum ſequent. ff. de Quæſt.* Daogu.

[*b*] *Debet autem Judex.*) Hoc idem habetur ſup. *q. 5.* in principio, & adverte Judex, eſt enim magna animadverſio, infra *q. 95. verſ. ſed hic incidenter, q. 58. in princ.* ſupra *q. 17. verſ. fin. in fin.* infra *qu. 49. verſic.* Hæc autem omnia ad fin. *q. 61. verſic. ſed hæc quidem*, dixi *ad q. 44. verſic. fin. & in fin.* ex Bar. *in l. abjentem, n. 4. ff. de pœn.* Daogu.

(*c*) *Su-*

(c) *Super hac fieri egregias impoſturas.*] Impoſtura quid ſit infra *q. 83. verſic. ſi quis Impoſturam*, vide Bal. declarantem impoſturam eſſe enormem diſſimulationem *in c. fin. ſub n. 5. extr. de reſcript.*

(d) *Non autem probo.*) Adde, quod in Regno Nea-
1 pol. † *per Regiam Pragm. 6. incip. item quia nobis, ſub tit. de actuariis ſcribis*, proviſum fuit quod dicta teſtium pro, & contra inquiſitos integra recipiantur, ſed male obſervatur.

Adde, quod in recipiendis indiciis, ſive informationibus examinatio † teſtium eſt facienda ſecreto, ut
2 per Gl. *in l. ſi quando C. de teſt.* quæ dicit, quod fuit inductum per Danielem per Suſannam, ut legitur *in ejus libro cap.* 13. & ideo Bar. *in tract. ad reprim. n. in verſic. figura nn.* 15. tenet, quod ſit de jure naturali, ſive Divino, & teſtes † ſunt interrogandi de cauſa ſcientiæ, alias non probant, Bal. *in conſil. 77. vol.* 3. Baiar.

(e) *Male enim faciunt.*) Adde infra *qu. 61. verſic. ſed hac quidem ibi, bene verum eſt*; Ubi tamen ſuſpecti ſunt teſtes, ante eorum admiſſionem Senatum conſuli debere habetur *in noviſſimis Conſtit. tit. Declaratio ſenatus ſuper præſcript.* §. *quod ad taxas ad fin.* faciunt ea, quæ dixi infra *q. 48. verſic. Quæro quot dilationes, ante fin.* Droch.

(f) *Item quæro.*) Far. *qu. 73. vol. 3.* ubi plene. Ros.

(g) *Fiſcus autem non ſolet.*) Terminus ergo reprobatorius non datur fiſco ad reprobandum; Non tamen ob hoc prohibitum eſt fiſco reprobare contrarietatem teſtium, quæ inſurgit ex eorum dicto, juxta Dec. *in l. ubi repugnantia n. 2. ff. de regul. jur.* Idem Dec. *in c. ex parte il 2. n. 55. de offic. deleg.* & ibi Felyn. *coll. 4. 9. fall.* Droch.

QUÆSTIO XXIV.

Quæ perſonæ non poſſint in cauſis criminalibus teſtificari.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Teſtis in cauſis criminalibus qui eſſe poſſint.*
2 *Et an mulier.*
3 *Et an in cauſis capitalibus.*
4 *Et quid de jure canonico.*
5 *Et an inimicus.*
6 *Et quid ſi ſequuta ſit reconciliatio.*
7 *Et an ille, qui dixit contra me teſtimonium in alia cauſa.*
8 *Et an Clericus.*
9 *Et quid ſi proteſtetur, quod non vult reum puniri in pœnam ſanguinis.*
10 *Et an laicus contra Clericum.*
11 *Et an pauper.*
12 *Et an affinis.*
13 *Et an infamis.*
14 *Et an meretrix.*
15 *Et quis dicatur meretrix, remiſſ.*
16 *Et an conſtitutus in peccato mortali.*
17 *Et an ſemel convictus de crimine.*
18 *Et an pupillus.*
19 *Et an in ſubſidium teſtes inhabiles aliquando admittantur.*
20 *Et an ad defenſam.*
21 *Judex an poſſit cogere teſtem ad teſtificandum.*
22 *Qui non poſſint cogi ad perhibendum teſtimonium.*
23 *Teſtis, qui non debuit examinari, ſi fuerit examinatus, an faciat indicium.*

Ex Additionibus.

1 *Teſtem in criminalibus non recipiendum ad perpetuam rei memoriam.*
2 *Mutus non poteſt eſſe teſtis, niſi ſciat litteras, vel per indubitata ſigna ad plenum intelligatur.*
3 *Muti teſtimonium per ſcripturam latum, quomodo recipiatur, remiſſ.*
4 *Surdus etiam, & ſurdaſter non ſunt idonei teſtes, de his, quæ auditu percipiuntur.*
5 *Teſtis ſi ſit diverſæ locutionis, adhibitis interpretibus examinari debet.*
6 *Practica examinandi teſtem extraneæ locutionis.*
*6 *Numerus ſupplet teſtium defectus.*
7 *Mulier an poſſit eſſe teſtis in criminalibus, remiſſ.*
Mulieres tres an convincant reum, n. eod.
8 *Et quid ſervetur in practica in terris Eccleſiæ.*
9 *Mulier in criminalibus admittitur in teſtem de jure canonico, quando veritas aliter haberi non poteſt.*
10 *Item quando proceditur per viam inquiſitionis, vel denunciationis.*
11 *Item in crimine hæreſis, læſæ majeſtatis, & ſimoniæ.*
12 *Mulier deponens pro reo præfertur viro deponenti ad offenſam.*
13 *Inimicus quando repellatur à teſtimonio, & quomodo probetur talis, remiſſ.*
14 *Conſanguineus inimici ex linea aſcendenti, & deſcendenti non facit indicium.*
15 *Conſanguinei inimici uſque ad quartum gradum poſſunt repelli.*
16 *Conſanguinei appellatione venit amicus intimus.*
17 *Inimicus præſumptus, & reconciliatus, quid operetur, remiſſivè.*
18 *Inimicus non admittitur in teſtem etiam cum tortura.*
19 *Inimico non creditur, etiam in articulo mortis, & ſacramento Euchariſtiæ recepto.*
20 *Inimicus judicis præſumitur, qui ab eo fuit tortus, vel etiam carceratus.*
21 *Carceratus non eſt idoneus teſtis contra judicem, qui eum carceravit.*
Et an, & quando ſit idoneus etiam contra alios.
22 *Inimicus facit quale quale indicium.*
23 *Et quid importet quale quale indicium, remiſſ.*
24 *Inimici capitales de viſu cum aliis adminiculis, quando faciant indicium ad torturam.*
25 *Judex debet ſuperſedere in examine, ſi fiat proteſtatio, ne aliquis examinetur, quia inimicus, & offeratur in promptu probatio inimicitiæ, de qua judex ſummatim cognoſcere debet.*
26 *Princeps non poteſt facere, quod inimici in teſtes recipiantur.*
27 *Inimicitia præſumpta teſtem repellit.*
28 *Item incognita, & ex cauſa minus probabili.*
29 *Inimico reconciliato non eſt credendum.*
30 *Aſſerens ſe non diligere aliquem, videtur aſſerere ſe ei inimicum.*
31 *Inimicitia capitalis unde oriatur, remiſſivè.*
32 *Inimicus utriuſque partis pari inimicitia non repellitur.*
33 *Inimicus non capitalis, an faciat indicium, remittitur arbitrio judicis.*
34 *Cohabitatio, & converſatio ſtricta cum inimico à teſtimonio repellit.*
35 *Inimicitia, vel converſatio, quando dicatur parva, vel magna eſt Judici arbitrium.*
36 *Inimicitia capitalis teſtem repellit, etiam ſi provenerit ex culpa ejus, contra quem deponit.*
37 *Limit. niſi dedita opera inimicitiam contraxerit, ut à teſtimonio repelleretur.*
38 *Teſtis non poteſt accuſari ab eo, contra quem depoſuit, ut tanquam ſocius criminis repellatur.*
39 *Judex officio non poteſt repellere teſtes inimicos, niſi ex proceſſu de inimicitia appareat, niſi per partem opponatur.*
40 *Teſtis ſtudioſe percuſſus, ut repelleretur à teſtimonio, non repellitur.*
41 *Inimicitia ad repellendum teſtem debet ſpecifice probari cum cauſa ipſius.*
42 *Inimicitiæ cauſam ſufficit probare, licet à parte ignoratam. Bart.* in l. prima, ff. de his quibus,

ut ind. *declaratur.*

43 *Inimicitia ſatis conſtare dicitur ex cautionibus de non offendendo.*

44 *Inimicus tempore juramenti, & amicus tempore depoſitionis non repellitur.*
Amicitia an, & quando repellat teſtem.

45 *Teſti etiam coactè deponenti, & gravatoris, contra quem depoſuit, præſumitur inimicus.*

46 *Teſtis quando dicatur deponere ſponte, vel coactè, remiſſivè,* n. 35.
Clericus an, & quando pro laico, vel contra laicum in criminali poſſit examinari.

47 *Laicus deponens ad defenſam præfertur Clerico deponenti contra.*

48 *Clericus poteſt eſſe teſtis contra laicum, ſi de crimine civiliter agitur, nec ei nocet ſi poſtea judex illum ſanguine puniret.*

49 *Laicus contra Clerisum in crimine non facit plenam probationem.*

50 *Laicus quando admittatur in teſtem contra Clericum, remiſſivè.*

51 *Et quid ſi veritas aliter haberi non poteſt.*

52 *Paupertas quomodo probetur.*

53 *Paupertas quando repellat à teſtimonio, eſt judici arbitrium. Amicitia numquid repellat teſtem, & quando non,* n. 59.
Affines in criminalibus repelluntur.

54 *Affinitas ſoluta an repellat, remittitur arbitrio judicis.*

55 *Affinitas par inter accuſatum, & accuſantem non repellit à teſtimonio.*

56 *Affines plures ſuper eodem deponentes probant*

57 *Conſanguinitas tranſverſalis non repellit in totum à teſtimonio.*

58 *Affinitas tranſverſalis levis non minuit de fide. Et uſque ad quem gradum affinis repellatur, & ſi contra affinem deponit, probat.*

59 *Affinis non poteſt eſſe teſtis pro affine injuriato, ubi eſt conſuetudo, quod omnes de familia revocare ſoleant ad animum injuriam factam conſanguineo.*
Affines accuſantis repelluntur à teſtimonio.
Affines & conſanguinei quando admittantur ad defenſam, & quam fidem faciant.

60 *Infamis quomodo repellatur à teſtimonio, remiſſ.*

61 *Infamia juris, & facti, quæ dicatur.*

62 *Infamia juris non probatur niſi per confeſſionem, vel per ſententiam.*

63 *Infamia probatur per teſtes non juratos.*

64 *Infamia quomodo probetur, remiſſ.*

65 *Infamis poteſt eſſe teſtis de geſtis in proſtibulo.*

66 *Infamis infamia juris ſufficit ad inquirendum.*

67 *Beroarii cenſentur infames infamia facti, & ſunt viliſſimi.*

68 *Beroarii quando probent, remiſſ.*

69 *Judæus eſt infamis infamia facti.*

70 *Judæus non admittitur regulariter contra Chriſtianum.*

71 *Judæus quomodo juret, remiſſ.*

72 *Papa poteſt ad teſtimonium habilitare infames & criminoſos, & alios inhabiles.*

73 *Limit. niſi ſint inhabiles ex diſpoſitione juris naturalis.*

74 *Item ſi teſtificarentur in Conſiſtorio Principis.*

75 *Infamis contra infamem, quomodo teſtificetur, remiſſ.*

76 *Infamis poteſt eſſe teſtis contra eum producentem.*

77 *Limit. niſi cauſa infamiæ de novo emerſerit.*

78 *Infamia ſuperveniens non minuit de fide.*

79 *Infamis reſtitutus admittitur in teſtem.*

80 *Et quid de emendato.*

81 *Teſtis habilitas an conſideretur tempore juramenti vel depoſitionis.*

82 *Infamis de jure facit ſemiplenam probationem de geſtis à ſeipſo deponens.*

83 *Opponens crimen contra teſtem debet ſpecificare locum delicti, tempus, & circumſtantias.*

84 *Dies, & hora non eſt exprimenda dum opponitur contra teſtes.*
Limit. niſi dies, & hora eſſent de ſubſtantia materiæ in actis deducta.

85 *Infamis quando admittitur in teſtem, remiſſ.*

86 *Infamis torquendus, ut probet, debet ſufficienter torqueri.*

87 *Infamis infamia facti, & unus teſtis valde dignus plene probant.*

88 *Infamis infamia juris admittitur in teſtem in ſubſidium.*

89 *Lim. niſi ſtatutum requireret teſtes omni exceptione majores.*

90 *Infamis, qui habetur pro non infami, poteſt eſſe teſtis.*

91 *Infamis poteſt eſſe teſtis per diſpenſationem.*

92 *Infamis quando poſſit diſpenſari ad teſtimonium, remiſſ.*

93 *Condemnatus de infamia ſi appellavit, & interim teſtificetur, non vitiatur ſua depoſitio, licet poſtea ſententia per deſertionem ſit confirmata.*

94 *Infamis probat, ſi non opponatur.*

95 *Occidens bannitum, licet impune per ſtatutum, tamen efficitur infamis, & in facto gravi non admittitur in teſtem ſine tortura.*

96 *Opponens alicui infamiam, non retardat ejus examen, niſi velit incontinenti probare.*

97 *Meretrix an dicatur illa, quæ uni tantum ſui copiam fecit cum mercede.*

98 *Meretrix eſt infamis infamia facti.*

99 *Meretrix quæ dicatur, & quomodo probetur, remiſſ.*

100 *Meretrix non dicitur, quæ amoris cauſa ſui copiam fecit amanti, vel ſi auro obcæcata fuiſſet.*

101 *Meretrix licet emendata non eſt fide digna.*

102 *Meretrix nupta non comprehenditur à ſtatuto excludente meretrices à teſtimonio.*

103 *Teſtis non confeſſus tempore debito non repellitur à teſtimonio.*
Intell. niſi fuerit declaratus propter hoc excommunicatus.

104 *Infamis quis efficitur per ſolam confeſſionem factam in judicio.*

105 *Emendatus quando poſſit eſſe teſtis, remiſſ.*

106 *Emendatio quomodo probetur, remiſſivè.*

107 *Impubes facit indicium, quando veritas aliter haberi non poteſt.*

108 *Impuberes duo plenè probant, quando veritas non poteſt aliter haberi.*

109 *Impubes quando poſſit eſſe teſtis, remiſſ.*

110 *Impubes pubertati proximus poteſt leviter torqueri, ut faciat aliquale indicium.*

111 *Minor, qui non debuit torqueri, ſi fuerit tortus, an faciat indicium, remiſſivè.*

112 *Cauſas quadraginta duas repellendi teſtes, remiſſ.*

112 *Inhabiles quomodo admittantur, remiſſ.*
Et quid ſi plures defectus patiantur, vide infra n. 128.

114 *Veritas quando dicatur aliter haberi non poſſe.*

115 *Veritatem aliter haberi non poſſe remittitur arbitrio Judicis.*

116 *Teſti non idoneo creditur, quando veriſimilia deponit.*

117 *Inimici non admittuntur in teſtes etiam, quod veritas aliter haberi non poſſit.*

118 *Teſtes inhabiles quando admittuntur, non faciunt plenam probationem.*

119 *Teſti inhabilitia demum creditur, ſi veriſimilia deponit.*

120 *Teſtes inhabiles admittuntur in delictis nocturnis.*

121 *Et quid in delictis factis domi, remiſſ.*
Stuprata ſoror, & familiares admittuntur in teſtes, & faciunt indicium.

122 *Te-*

Digitized by Google

122 *Teſtes inhabiles non admittuntur, quando proceditur ad inſtantiam partis.*
123 *Teſtes inhabiles quando admittuntur, debet probari, quod factum per alios probari non poteſt.*
124 *Nec ſufficit quod ipſi teſtes hoc dicant.*
125 *Niſi ad à jure præſumatur.*
126 *Teſtes inhabiles poſſunt de conſenſu partium tacito, vel expreſſo ad teſtimonium habilitari.*
127 *Teſtibus inhabilibus non creditur, cum de facto proprio deponunt.*
129 *Teſtes inhabiles admittuntur ad defenſam, non tamen repulſam teſtium.*
130 *Conſanguineus ſe offerens omnino repellitur.*
131 *Teſtes inhabiles quomodo probent innocentiam, remiſſ.*
132 *Frater admittitur ad probandum innocentiam fratris.*
133 *Conſanguineo an ſit credendum, remittitur arbitrio judicis.*
134 *Conſanguineus multum notæ fidei plenè probat.*
136 *Frater cogitur teſtificari contra fratrem in majoribus criminibus, & in defectum aliarum probationum.*
137 *Maritus etiam cogitur deponere contra uxorem.*
Sed uxor non admittitur contra maritum.
Et parentes contra liberos, & è contra.
138 *Conſanguineis deponentibus contra ipſorum conſanguineos probationes in contrarium fortiores requiruntur.*
139 *Teſtes qui non coguntur teſtificari, ſi ſponte deponant, non probant, niſi in ſcriptis redigatur eos depoſuiſſe ſponte.*
140 *Abſolutus, ſive gratiatus non debet poſt abſolutionem, vel gratiam examnuari, uti teſtis contra ſocios.*
141 *Exceptiones contra teſtes an ſint ſervandæ, vel repellant teſtes à principio.*
142 *Bart.* in l. maritus, ff. de quæſt. *declaratur.*
143 *Teſtis qui non debuit examinari, quando de facto examinatus faciat indicium, remiſſ.*
144 *Teſtis inhabilis de facto examinatus an poſſit per Judicem ex officio repelli parte non opponente.*
145 *Accuſatus pendente accuſatione poteſt eſſe teſtis.*
146 *Adulter regulariter teſtis eſſe non poteſt.*
147 *Advocatus non poteſt eſſe teſtis in cauſa, in qua eſt advocatus.*
148 *Apoſtata non poteſt eſſe teſtis.*
149 *Blaſphemator non eſt teſtis omni exceptione major.*
150 *Calumniator de calumnia condemnatus non poteſt eſſe teſtis.*
151 *Cæcus quibus caſibus teſtis eſſe poſſit.*
152 *Cedens bonis non poteſt eſſe teſtis.*
153 *Amaſius pro Amaſia, & è contra non poteſt eſſe teſtis.*
154 *Colonus, an, & quando admittatur in teſtem pro Domino.*
155 *Concubinarius repellitur à teſtimonio.*
156 *Proxeneta quando cogi poſſit ad teſtificandum.*
157 *Conſanguinei quando repellantur à teſtimonio ferendo.*
158 *Qui teſtes à lege improbentur.*

1 CÆterum *(a)* in aſſumendis indiciis, & informationibus contra reum, non debet judex omnes paſſim ad teſtificandum admittere; multi enim ſunt, qui à teſtimonio dicendo repelluntur, *(b)* de quibus abunde dictum eſt ſupra *libr.* 2. §. *teſtis.* Et licet ibi multa dicta ſint de cauſis civilibus, ſcire tamen debes, quod qui repellitur à teſtificando in cauſa civili, multo magis repellitur in criminali, in qua debent eſſe probationes luce meridiana clariores, *l. ſciant cuncti, C. de probatio.* prout omnes ſciunt, & dicunt, ut ait Boſſ. *in tit. de convictis, n.* 8. Quinimo multi admittuntur in cauſis civilibus, qui non admittuntur in criminalibus. Et de iſtis hoc loco vider dum eſt.

2 Quæro *(c)* igitur in primis, nunquid mulier admittatur ad teſtificandum in cauſis criminalibus? Reſpond. Eſt diſtinguendum inter jus civile, & canonicum: nam de jure civili mulier admittitur indiſtincte ad teſtificandum *(d)* in cauſis criminalibus, & ita communiter tenetur, ut ait Gram. *conſ. crim.* 12. *num.* 17. quem refert *(e)* Vivius *in lib. communium opin. verſ. teſtis idoneus*, Blanc. *de indi. num.* 350. Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Abb. *in c. quoniam, nu.* 2. *de teſtibus.* Bolog. *in addit. ad Butr. conſ.* 17. *poſt nu.* 16. Felyn. *in c. quoniam, poſt num.* 1. prout illum refert Roland. *conſ.* 7. *nu.* 12. *lib.* 1. Dec. *in d. cap. quoniam, nu.* 8. Bertran. *conſ.* 259. *nu.* 2. *libr.* 3. *in* 2. *part.* Crot. *de teſti. num.* 57. Gratus *conſ.* 57. *nu.* 3. *lib.* 2. Gigas *de crim. læſæ Majeſt. fol.* 100. *quæſt.* 6. *num.* 6. Jaco. de S. Georg. *in l. ex eo, n.* 4. *ff. de teſtibus*, prout illum refert Duenias *regul.* 315. *in* 2. *limitat.* Ant. Gomez. *cap.* 12. *delictorum, nu* 13. Roland. *conſ.* 24. *n.* 13. *lib.* 2. Et dicit Joan. Andr. *in addit. ad Spec. in tit. de teſt.* §. 1. *ſub n.* 83. quod ita ſervatur in practica, quem refert Soc. *conſ.* 54. *n.* 6. *lib.* 3.

3 Adde, [*f*] quod admittitur ad teſtificandum etiam in cauſis capitalibus, & ita communiter atteſtatur Alex. *conſ.* 11. *num.* 6. *lib.* 1. Imol. *in l. qui teſtamento*, §. *mulier, circa fin. de teſtamen.* quem refert Auguſt. ad Ang. *de malef. in verbo, Comparaverunt, & negaverunt, poſt num.* 14. Et dicit Vital. *de malef. in rubr. de teſtibus, numero* 37. quod in hoc jus civile ubique ſervatur.

4 De [*g*] jure autem canonico mulier non admittitur ad teſtificandum in cauſis criminalibus, & ita tenent communiter Doctor. ut dicit Blanc. *de ind. numer.* 351. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Abbas *in d. cap. quoniam, numer.* 2. quem refert Decian. *in l. fœmina, nu.* 34. *& ſeq. ff. de reg. jur.* & Apoſtil. ad Crot. *de teſtibus ſub numer.* 55. & Duen. *in d. reg.* 515. *in princ.* Butr. *in loco præallegato*, Dec. *in d. cap. quoniam, numer.* 20. *ſeq.* Hoc tamen intellige, ut procedat in cauſis criminalibus criminaliter intentatis; in illis enim utique mulier de jure canonico à teſtificando repellitur. Et ita communiter teneri atteſtatur Joan. de Imol. *in d.* §. *mulier, circa fin.* quem refert Auguſt. *in loco præallegato.* Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Jo. de Anan. *conſ.* 17. *poſt num.* 16. Practic. Conradi, *fol.* 205. *poſt nu.* 74. Sed in cauſis criminalibus civiliter intentatis bene admittitur etiam de jure canonico ad teſtificandum.

5 Item [*h*] quæro, nunquid inimicus repellatur à teſtificando in cauſis criminalibus? Reſpond. quod ſi inimicitia eſt capitalis, repellitur: alias ſecus. Et ita tenent omnes, ut dicit Anan. *in c. cum oporteat, nu.* 6. *de accuſat.* Felyn. *in eo. c. cum oporteat, poſt nu.* 8. Hanc etiam atteſtatur eſſe communem opin. Aret. *in d. c. cum oporteat, num.* 19. Levis ergo inimicitia non repelleret teſtem à teſtificando. Et ita communiter tenetur, ut dicit Abb. *in Auth. ſi teſtis, n.* 3. *de teſtibus.* Et ſcias, quod in cauſis criminalibus non repellitur *(i)* inimicus à teſtificando etiam in caſibus exceptis, puta, læſæ Majeſtatis, & hujuſmodi, ut eſt text. *in cap. per tuas, de ſimonia*, quem Doctores reputant eſſe in hoc propoſito ſingularem, ut dicit Marſil. *conſ.* 65. *n.* 20. *(k)* Quis autem dicatur inimicus, ſtatur arbitrio judicis: ita dicit Joan. Andr. *in d. cap. cum oporteat*, quem ſequuntur communiter Docto. ut ait Marſil. *in l.* 1. §. *præterea, n.* 53. *ff. de quæſt.* Pariter etiam quæ dicatur inimicitia capitalis, vel non, relinquitur arbitrio judicis. Et ita tenent omnes Doctores, & in hoc reſident, ut dicit Fel in *c. repellantur, (l) n.* 3. *de accuſat.*

Sed *(m)* quid ſi ſecuta ſit reconciliatio, nunquid ad-

adhuc propter priores inimicitias erit quis à teſtificando in cauſa criminali, repellendus? Reſpond. quod ſic: talis enim reconciliatio recens, & noviter facta non tollit effectum præcedentis inimicitiæ. Ita ſentire videtur Innocent. *in d. cap. cum oporteat, num.* 6. quem omnes ſequuntur, ut ait Felin. ibi *poſt num.* 10. ubi etiam *num.* 12. atteſtatur hanc eſſe communem opi. prout etiam atteſtatur Didac. *pract. quæſt.* 18. *num.* 3. Plotus *in repet. l. ſi quando, poſt nu.* 880. Et ideo ſecundum aliquos, ad hoc ut quis poſt reconciliationem poſſit tanquam inimicus repelli à teſtificando, requiritur non modo, quod inimicitiæ ſint recentes, ſed etiam quod notum ſit lapſum tridnum à die reconciliationis. Et hanc dicit eſſe communem opin. omnium Doct. Sigiſmun. *conſ. feudali* 46. *poſt nu.* 27. Quod ego non credo verum, ſed puto relinquendum eſſe arbitrio judicis, qui ex circumſtantiis, & qualitate perſonarum, & inimicitiæ æſtimabit, an ſit repellendus, vel non. Et in omnem caſum nunquam dicerem, quòd talis, qui ſemel fuit capitalis inimicus etiam poſt mille reconciliationes poſſet unquam dici integer teſtis, vel omni exceptione major, licet forte non eſſet in totum à teſtificando repellendus.

7 Sed (*o*) nunquid ille, qui ſemel dixit teſtimonium contra me in cauſa criminali, vel civili, in qua ageretur de majori parte bonorum, poterit ad hoc eſſe teſtis contra me in alia cauſa criminali? Reſpon. Si ſponte accedat in iſta cauſa criminali ad teſtificandum, non poteſt examinari: ſi vero accedat ad deponendum coactus, quod citatus, utique debet examinari: & ita communiter tenetur, ut dicit Paris *in c. fraternitatis, nu.* 14. *de teſtib.* Hanc etiam diſtinctionem eſſe communem Aret. *in c. cum P. Manconella, n.* 3. *& ſeq. de accuſat.* Sed certe in omnem caſum, talis teſtis nunquam poterit dici omni exceptione major.

8 Ulterius (*p*) quæro, nunquid Clericus poſſit teſtificari in cauſa criminali? Reſpon. quod ſic, debent tamen Clerici abſtinere à teſtificando in cauſis criminalibus, in quibus ingeratur pœna ſanguinis; nam ex tali teſtificatione ubi contingat ſequi mortem, aut membri mutilationem, efficiuntur irregulares, ut dixi ſupra *libr.* 2. §. *Clericus*, Et quid in hoc propoſito obſervetur in Regno Neap. vide per Caravitam *ſuper Rin* 144.

9 Sed quid ſi Clericus in actu teſtificandi proteſtetur, quod non intendit teſtimonium perhibere ad hoc, ut reus pœna ſanguinis afficiatur: nunquid propter talem proteſtationem evadit irregularitatem? Reſpond. quod non. Et ideo ſi reus, contra quem teſtimonium perhibuit, afficiatur pœna mortis, vel mutilationis membri, ipſe erit nihilominus irregularis. Et hæc eſt (*q*) communis opin. ut ait Didac. *in repetit. cleme. ſi furioſus, fol.* 341. *verſ.* 13. *his omnibus, de homicid.* Vide, quæ dixi ſupra *q.* 14. *verſ. dixi in primis.*

10 Præterea (*r*) quæro, nunquid in cauſa criminali poſſit laicus contra Clericum teſtificari? Reſpond. quod in cauſa criminali non admittitur in teſtem contra Clericum ille, qui non Clericus, & tale patitur corporis vitium, quod à promotione, & ſacerdotio repellat. Ita colligitur ex text. *in cap.* 1. *de except.* ſecundum communem intellectum, ut ait Felin. *in eo. cap.* 1, *in primis ver.* & Dec. *num.* 13. quos refert, & atteſtatur hanc eſſe communem opin. Didac. *in practic, quæſt.* 18. *poſt n.* 2. *verſic. Secundo illud.* Et quod ſi agatur contra Clericum criminaliter, non admittantur laici, nec bigami, nec mulieres, dicit eſſe communem opin. Oldr. *conſil.* 145. *num.* 3. Tu dic, quod ſi laicus indiſtincte non admittitur in teſtem contra Clericum in cauſis criminalibus criminaliter intentatis, pro ut eſt communis opinio, ut atteſtatur Didac. *in loco præallegato*, & Vivius *in libr. communium opin. verſic. teſtificari poſſunt*, & Menchiaca *libro* 3. *de teſtam.* §. 22. *n.* 73. ubi loquitur etiam in criminibus exceptis: certè illud, quod dicunt Doctores, ut repellatur ille, qui non poſſet aliter aliquod corporis vitium eſſe, Clericus videtur non ſatis bene poſſe procedere. Nam ſi intelligatur in laico, videtur ſuperfluum, ex quo indiſtincte repellitur, ut ſupra dixi: ſi vero intelligatur in jam Clerico, qui tamen patiatur aliquem defectum, propter quem non poſſet de novo promoveri, non videtur communis concluſio rationabilis: ut etiam ponderat Didac. *ibi, num.* 7. *circa fin.* Nihilominus in practica difficile eſſet contra communem opin. obtinere. Cæterum ſi Clericus ſit accuſatus de crimine civiliter, utique poteſt laicus contra ipſum teſtificari. Et ita concludunt Doctores omnes, ut atteſtatur Ferret. *conſ.* 183. *poſt n.* 5. *verſ. ultimo confirmatur.*

Quærro (*ſ*) etiam, nunquid pauperes admittan- 11
tur ad teſtificandum in cauſa criminali? Reſpond. Tancr. *in cap. ſi quid, de teſtibus*, dicit, quòd non. Et ita tenent communiter omnes Scribentes, ut ait Soc. *reg.* 289. *pauper*, quem refert pract. Conradi, *fol.* 107. *num.* 8. Jo. de Amicis *conſil.* 78. *n.* 9. quem refert Rol. *conſ.* 46. *n.* 34. *lib.* 2. Hoc tamen intellige, ut procedat in paupere, & turpi perſona: ſecus autem ſi ſit perſona honeſtæ vitæ, & bonæ conditionis, & famæ, argumento eorum, quæ dixi ſupra, *quæſt.* 14. *verſic. ſed hic etiam.* Quis autem dicatur pauper, ſtandum eſt arbitrio judicis, ut dixi ſupra *libr.* 2. §. *pauper.*

Quærro (*t*) modo, nunquid in cauſis criminalibus 12
affinis repellatur à teſtimonio? Reſpond. quod ſic. Et ita communiter tenetur, ut dicit Corn. *conſ.* 172. *in littera T, libr.* 2. Hanc etiam atteſtatur eſſe communem opinionem Aret. *in c. cum oporteat, num.* 11. *de accuſat.* Hoc etiam dicit eſſe certum, ſecundum omnes Alber. *de teſtibus in* 1. *par.* §. 1. *num.* 16. (*u*) Quæ quidem concluſio abſque difficultate procedit, quando affinis, vel conſanguineus accuſatoris, vel partis offenſæ vult contra reum teſtificari: nam eo caſu proculdubio repellitur, cum injuria facta conſanguineo ſuo cenſeatur etiam ipſi communis. Et ita hanc eſſe communem opinion. atteſtatur Villalpan. *ſuper l.* 22. *cap.* 33. *poſt num.* 1. (*x*) Sed ad defenſam ego vidi multoties examinari affines ad probandam innocentiam rei, juxta ea quæ dixi infra *verſi. item ſcias*, & quandoque etiam ad offenſam, licet non ſint integri teſtes, juxta ea quæ dixi (*y*) *ſupra quæſt.* 21. *verſ. unus teſtis.*

Item (*z*) infamis infamia juris prorſus repellitur 13
à teſtificando in cauſa criminali (*aa*) Et hoc ſine controverſia admittunt omnes, ut dicit Pract. Conradi, *fol.* 77. *num.* 12. Sed quid in eo, qui eſt infamia infamia facti? Reſpond. quod pariter repellitur in cauſis criminalibus: & eſt communis opinio ut atteſtatur Alber. *in tract. de teſtibus lib.* 1. §. *conſequenter, num.* 7. *& ſeq.* ubi etiam dicit, quod ita communiter obſervatur, quem refert Practic. Conradi, *fol.* 79. *num* 15. Hoc tamen intellige, ut non procedat regulariter, ſed in ſubſidium, ſcilicet (*bb*) ubi aliter veritas haberi non poteſt, tunc utique admittitur teſtis infamis hac infamia facti (*cc*) cum tortura. Et ita concludunt communiter Doctores, ut dicit Aret. *in l. cap.* 1. *n.* 40 *de accuſat.* Vide, quæ dixi infra *d. quæſt. proxima circa principium.*

Item (*ee*) meretrix non poteſt eſſe teſtis in crimi- 14
nalibus. Et ita tenent communiter Doctores ut dicit Jaſ. *in l. cunctos populos, in* 2. *lect. n.* 54. *C. de ſum. Trin.* & poſt eum atteſtatur hanc eſſe communem

opin.

15 opin. Pract. Conradi, *fol.* 80. *(ff)* Quæ autem dicatur meretrix, dixi ſupr. *lib.* 1. §. *Meretrix.*

16 Quæro, *(gg)* nunquid conſtitutus in peccato mortali repellatur à teſtificando in cauſa criminali? Reſpond. Aliqui dicunt ſimpliciter, quod exiſtens in peccato mortali repellitur à teſtimonio, vel ſaltem illi de fide diminuitur. Et hanc opin. dicit eſſe communem Alb. *de teſtibus in prima parte,* §. *conſequenter, nu.* 11. *in fin.* quem refert Bertrand. *conſil.* 203. *num.* 4. *lib.* 7. Tu dic, quod omne peccatum mortale continuum, puta, concubinatus, vel frequentatum, puta, adulterium, repellit à teſtimonio. Si vero eſt momentaneum, vel tranſitorium, repellit quidem in foro Eccleſiaſtico in cauſis criminalibus etiam inter laicos, ſed non in foro civili. Et ita communiter tenetur, ut ait Felin. *in c. inquiſitionis, poſt num.* 13. *de accuſ.* Et ſi dicas, quod ſecundum hoc pauci poterunt in teſtes admitti, cum nemo ſine crimine vivat: Poteſt reſponderi, quod ubi pœnituit de peccato, poterit admitti, quia amplius non dicitur in crimine conſtitutus. Et in dubio ſemper erit præſumendum, quod pœnituerit, niſi appareat, quod
17 in eo perſeveret. *(hh)* Scias tamen, quod ſemel convictus de crimine præcedente accuſatione repellitur à teſtificando in cauſis criminalibus, licet poſtea fuerit emendatus, & eſt communis opinio, ut dicit Barbat. *in tract. de teſtibus,* in 1. *par. nu.* 23. quem refert Pract. Conradi *fol.* 79. *verſic. Quarta eſt.*

18 Vidi *(ii)* quandoque dubitari, nunquid pupillus in cauſis criminalibus poſſit teſtificari, & fuit concluſum, quod licet de jure minores 14. an. non poſſint teſtificari, ut dixi ſupra *libro ſecundo,* §. *teſtis;* tamen conſuetudo admittit, quod poſſint examinari, ſi non ut probent, ſaltem ut proſint ad veritatem indagandam, & hoc præſertim in criminibus atrocioribus. Et ita tenent gloſſ. & Doctores, ut dicit Nicellus *in concor. gloſſ cap.* 30. & ita etiam deciſum fuit per Capell. Tholoſ. teſte Aufrer. *deciſio.* 237. *An teſtimonium.* Et ego intellexi, quod plura delicta ex depoſitionibus hujuſmodi puerorum in lucem venerunt: Et refert Igneus *in l. excipiunt, num.* 37. *ff. ad Syllan.* quod ex teſtimonio filii impuberis 12. annorum detectum fuit homicidium commiſſum ab ejus patre in perſonam uxoris. *(kk)* Cæterum illud eſt indubitatum, quod poſtquam quis factus eſt pubes, poteſt teſtificari de his, quæ vidit in pupillari ætate. Et hæc eſt communis omnium ſententia, ut dicit Caican. *conſ.* 110. *poſt num.* 8. *verſ. Nec obſt. quod iſti;* Igneus *in d. l. excipiuntur, num.* 36. Et hoc dummodo deponat de rebus, quas vidit tempore, quo erat proximus pubertati, non autem ante. Et hoc dicit eſſe de communi omnium ſententia Alber. *de teſtibus in prima parte,* §. *Videndum eſt, num.* 11. ubi tamen hoc eleganter declarat. Item intellige, ut procedat, modo ferat teſtimonium de his rebus, quas eo tempore intelligere poterat, alias ſecus.

Habes *(ll)* igitur plures cauſas, ex quibus poteſt quis à teſtificando in cauſis criminalibus repelli, plures etiam explicavimus ſupra *(mm) lib.* 2. §. *teſtis.*

19 Sciendum *(nn)* eſt tamen aliquos eſſe caſus, in quibus etiam teſtes inhabiles admittuntur puta propter immanitatem criminum, ut in cauſis hæreſis, & læſæ Majeſt. & hujuſmodi, ut ſuis locis explicavimus. Item ſcias, quod quando veritas delicti aliter haberi non poteſt, tunc in ſubſidium teſtes inhabiles admittuntur, ne delicta probationum defectu impunita remaneant. Et eſt regula, quod quando ex natura facta alii teſtes haberi non poſſunt, admittuntur teſtes, qui alias prohibentur: quam dicit eſſe communem Dec. *conſil.* 432. *num.* 8. Bene verum eſt, quod Ant. de Butr. *in cap. terno loco, de probat.* dixit hoc intelligendum eſſe, ut procedat, quando neque actu, neque habitu poteſt veritas delicti aliter haberi. Et (ſecundum eum) non ſufficit, quod non adfuerint alii teſtes, ſed opus eſt etiam, quod adeſſe non potuiſſent. Et hoc reputat ſingulare *(oo)* Marſil. *ſingul.* 73. ubi ait hoc eſſe menti tenendum, quia quotidie occurrit de facto: & quod ipſe alias fecit reprobare plures teſtes minus idoneos; quem poſt alios refert, & ſequitur *(pp)* Roland. *conſ.* 24. *nu.* 67. *libr.* 1. Sed certe apud nos vidi pluries ſervari contrarium, & judicio meo melius: nam ratio propter quam Doctores moventur, quæ eſt difficultas probationis, ita militat quando certum eſt alios non adfuiſſe, prout quando adeſſe non potuerunt: *(qq)* Et in hujuſmodi caſibus, ubi certum eſt, aut etiam veriſimile, alios non adfuiſſe, Senatus ſolet fidem adhibere teſtibus inhabilibus, ſi non ad condemnandum pœna ordinaria, ſaltem ad infligendam pœnam extraordinariam, vel ad torquendum, & ita teneas.

Item *(rr)* ſcias, quod iſti omnes, quos ſupra di- 20
ximus, teſtificando in cauſſis criminalibus, poſſunt nihilominus, & debent admitti, ſi producantur ad defenſam, & ſic ad probandam innocentiam ipſius rei. Ita ſentit Specul. *in tit. de inquiſit.* §. *primo, numero vigeſimo ſecundo* & eſt communis opinio, ut atteſtatur Anton. Gomeſ. *cap. duodecimo delictorum, numero vigeſimo tertio.* *(ſſ)* Quod tamen intellige, non ut omnino plenè probent, ſed ut deinde, inſpecta facti, & perſonarum qualitate, judicis ipſius religioni relinquatur, *(tt)* quanta ſit eis fides adhibenda.

Succeſſive *(uu)* videamus, nunquid poſſit judex co- 21
gere teſtes ad dicendum teſtimonium in cauſis criminalibus? Reſpon. De jure civili videtur expeditum, quod poſſit eos cogere; ſed de jure canonico variæ ſunt opiniones Doctorum, nam aliqui dicunt, quod non poſſunt cogi teſtes in mere criminalibus civiliter intentatis. Et dicit Goffred. quem refert Bal. *in rubr. de teſtibus cogend. circa fin.* quod de conſuetudine Curiæ in mediis cauſis, & in criminalibus qualitercunque intentatis teſtes non compelluntur teſtificari, niſi de ſpeciali mandato Papæ, dicit etiam Capella Tholoſ. *deciſ.* 12. quod communiter tenetur, quod etiam ubi objiciuntur teſtibus crimina per viam exceptionis, non poſſunt cogi teſtes ad teſtificandum. Sed quicquid ſit de jure, hodie indiſtincte ſervatur cogi teſtes tam in civilibus, quam in criminalibus ad teſtificandum, ut atteſtatur Foller. *in pract. crim. canon. fol.* 121. *(xx) n.* 34. *in fin.*

Scias *(yy)* tamen, quod ſunt aliquæ perſonæ, 22
quæ in cauſis criminalibus non coguntur teſtificari, & in primis frater contra fratrem non poteſt cogi teſtificari in cauſa criminali. Et hoc eſt indubitatum apud omnes, ut dicit Alb. *de teſtibus* in 2. *parte, in princ. num.* 1. ubi etiam *poſt num.* 3. hanc dicit communem ſententiam. Item Clericus non eſt compellendus ad perhibendum teſtimonium in cauſa criminali. Et ita reſcripſit Senatus prætori Laudæ 4. Janua. 1557. P.N. Sed quid in milite? Reſp. quod utique compellitur teſtificari in cauſis criminalibus. Et ita concluſum fuit in Senatu 20. Jul. 1556. P. N. Bene verum eſt, quod ubi aliter veritas haberi non poteſt, eo caſu etiam privilegiati poſſunt cogi ad teſtimonium perhibendum. quod quidem in civilibus nullam habet difficultatem, ut dixi infra *lib. proximo,* & illud vidi etiam in criminalibus plerunque obſervari. Debet tamen judex, quantum fieri poteſt, abſtinere ab examinandis teſtibus, qui de jure contra reum non poſ-

ſunt compelli ad teſtificandum, & ubi occurreret caſus, quod veritas aliter haberi non poſſet, & delictum eſſet atrox, poſſet conſulere Principem, prout factum fuit in cauſa quorundam fratrum de Batzaniga imputatorum de incendio, in qua Senatus permiſit, quod contra ipſos examinaretur eorum mater, & ſuper ejus dicto ambo fuerunt capti, & interrogati, & cum fuiſſent confeſſi delictum, fuerunt ſuſpenſi.

23 Vidi (zz) etiam plerumque dubitari, nunquid teſtis, qui non debuit (*aaa*) examinari in cauſa criminali, ſi tamen fuerit examinatus, faciat indicium. Et in hac quæſt. reperio, quod Pract. Carrer. *fol.* 109. *num.* 152. dicit, quod traditur per Doctores quædam magiſtralis doctrina longa diſtinctione, ut ibi per eum. Ego (*bbb*) vero breviter dico, quod Aut teſtis prorſus à lege repellitur, & non facit indicium, niſi ad inquirendum, i. ad aſſumendas informationes ſuper delicto ſpecialiter contra aliquem, vel ad capturam, ubi ita judici videatur, nam ad hos effectus quælibet ſuſpicio ſufficit, ut dixi ſupra *quæſt.* 20. *verſ. ad inquirendum*, & infra *q.* 28. *in princ.* Ad tranſmittendam vero inquiſitionem, ſeu citationem, neque ad torturam, non facit indicium. Aut vero teſtis non omnino à lege repellitur, ſed illi de fide diminuitur, & tunc ſi fuerit examinatus (*ccc*) parte nihil opponente facit indicium, parte vero opponente non facit ſufficiens (*ddd*) indicium.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XXIV.

(*a*) C*Eterum.*) De diverſis, qui ob infamiæ notam à teſtimonio repelluntur, copioſe per Farin. *qu.* 56. *vol.* 2. *tit.* 12. *n.* 399. *& ſeq.* ubi ſpuriis.
Luſoribus,
Buffonibus,
Ebriis,
Hiſtrionibus,
Apoſtatis,
Decoctoribus,
Proditoribus,
Fuſtigatis,
Prodigis,
Calumniatoribus,
Litigatoribus, Centiviis,
Quid de furioſo, *quæſt.* 61. *vol. n.* 1.
De cœco, n. 19.
De ſurdo, *n.* 36.
Monacho; & Religioſo, *n.* 23. *& ſeqq.*

Nemo in cauſa propria poteſt eſſe teſtis *l. nullus, ff. de teſt.* vel in qua commodum, intereſſe, aut affectionem habet, late per d. Farin. *vol.* 2. *qu.* 60.

De oppoſitionibus contra examen teſtium idem Farin. *vol.* 3. *qu.* 72. *uſque ad* 81. poſt Boſ. *tit. de oppoſ.* Quis dicatur integer teſtis, idoneus, legitimus, ac omni exceptione major. Farin. *qu.* 62. *in princ.*

De muliere, quæ adducitur in teſtem Far. *quæſt.* 79. *nu.* 2. *caſu* 1. *n.* 17. *& ſeqq. plurib.* Dec. *in l.* 2. *n.* 33. *de reg. jur.* dicit eam non eſſe omni exceptione majorem. Ros.

1 *Cæterum in aſſumendis.*) Adde, † quod in criminalibus non examinantur teſtes ad perpetuam rei memoriam, Rebuff. *in* 3. *tom. conſt. tit. de cauſ. benef. poſſeſſ. num.* 9. *art.* 2. & Gloſſ. *in cap. ſi. ut lit. non conteſt.* Sed vide Alexan. *in conſ.* 201. *col. pen. & fin. volum.* 2. & Fely. *in c. ſignificavit, de teſt.* ubi habetur, in quibus caſibus tale examen fieri poſſit, tam ratione actoris, quam rei, & de hoc etiam habetur, remiſſive per Boſſ. *in titul. de oppoſitionibus contra teſtes, n.* 31.

2 Item adde, quod mutus † teſtis eſſe non poteſt, niſi litteras ſciat, nam tunc per ſcripturam admittitur, vel niſi indubitata habeat ſigna, quibus ad plenum intelligi poſſit, Bonif. de Vitalin. *in tract. de malef. in tit. de teſt. præp. in cap. cum apud de ſponſ.* Marſ. *in l. de minore, §. plurimum quoque numer.* 8. *de quæſt.*
3 Ripa *in l.* 5. *numer.* 33. *de verb. oblig.* † & quando accipiatur teſtimonium muti per ſcripturam larum, vide Jo. Igne. *in l.* 3. *§. ignoſcitur num.* 44. *par.* 1. *ad Syllan.* & de hac quæſtione, quando mutus poſſit eſſe teſtis, vide Maſcar. *de probat. concl.* 1358. *nu.* 29. *vol.* 3.

Item † adde, quod ſurdus non poteſt eſſe teſtis de 4
his, quæ auditu percipiuntur. Steph. Auſt. *in tract. de teſtib. num.* 88. & Bertach. *in verſic. teſtes qui eſſe poſſ. nu.* 47. ſecus autem in ſurdaſtro, Aut. ubi ſupra, *verſic. ſurdaſter tamen*, & Maſcar. *de probat. concl.* 1358. *n.* 24. *vol.* 3.

Item adde ſi † teſtis examinandus erit diverſæ locu- 5
tionis, quam regionis, in qua teſtatur, adhibendi
ſunt duo interpretes, vel unus ſaltem ſi duo reperiri 6
nequeunt, & notarius † ita ſcribere debet, talis teſ-
tis juratus, & examinatus ſuper dictis articulis ſibi lec-
tis, & vulgaribatis per talem judicem, & per me
notarium declaratis, & interpretatis per tales inter-
pretes, ſive per talem, ipſi teſti idem dixit, & reſpon-
dit tali ſermone, & interpretato per tales, vel talem
interpretes dicto judici, & mihi notario declarato,
ita docet Nell. *in tract. de teſt. verſic. qualiter nu.* 59.
ad hoc vide etiam quæ poſui infra *q.* 26. *in princ.*
Baiar.

(*b*) *Repelluntur*) Hic adverte, quod quando teſtes
omnino repelluntur, tunc teſtium defectus † non ſup- *6
pletur per numerum. Item in cauſa gravi, & ardua,
teſtium numerus illorum defectum non ſupplet, licet
teſtes non omnino repellantur. Vide de omnibus per
Crav. *in conſil.* 281. *col.* 4. Giach.

(*c*) *Quæra igitur in primis.*) Adde videndum Maſ-
car. *de probat. concl.* 726. an femina † in cauſis crimi- 7
nalibus teſtis eſſe poſſit. Baiar.

(*d*) *In cauſis criminalibus.*) Intellige, ut per Rolan. à Valle *conſil.* 7. *num.* 10. *& ultra in* 1. *vol. & conſil.* 13. 14. *& ultra eo. volu.* Addas Farin. ubi ſup. *nu.* 26. 27. 28. 29. *&* 30. Ros.

(*e*) *Vivius.*) Et eſt opin. 383. *lib.* 1. Ros.

(*f*) *Adde quod admittitur.*) Sed adverte, quia in cauſa criminali, & capitali fœminæ non ſunt omni exceptione minores, quia varium, & mutabile teſtimonium ſemper producunt, vide per Cæpull. late *in conſil. crim.* 32. *in* 1. *dubio.* Giach.

Adde, quod admittitur.) Adde, quod ubi agitur de pœna mortis imponenda tres fœminæ non convincunt reum, ut conſuluit Rim. Jun. *conſil.* 217. *n.* 5. *vol.* 2. Baiar.

(*g*) *De jure autem canonico.*) Far. d. *caſu* 1. *item caſu* 2. *num.* 32. & quod in teſtamento *caſu* 3. *nu.* 55. Ros.

De jure autem canonica.) Adde, quod hoc in ter- 8
ris Eccleſiæ de facto non ſervatur, ut dicit Alexan. *conſil.* 24. *vol.* 2. Gramm. *conſil.* 12. *numer.* 17. ſed advertendum eſt quod extat *conſtitut. March. in libr.* 4. *cap.* 17. quod in criminalibus mulieres probant.

Item adde, † quod etiam mulier admittitur de jure 9
canonico, quando aliter veritas haberi non poteſt. Alc. *in tract. de præſumpt. reg.* 1. *præſump.* 47. *num.* 3. Dec. *conſil.* 363. *num.* 5. & Marſ. *in pract. crim. §. diligenter, nu.* 81.

Item adde, † quod ſimiliter admittuntur, quando 10
proceditur per viam inquiſitionis, ſive denunciatio-
nis, ut per Innoc. *in c. quoniam, n.* 1. *de teſtibus*, &
etiam admittitur in crimine hæreſis, † læſæ majeſta- 11
tis, & ſimoniæ, ut plene per Petr. Duen. *reg.* 315.
& de hac quæſt. vide etiam Maſcar. *de prob. concl.* 762
& 1358. *n.* 30.

Item adde, † quod teſtimonium mulierum præfer- 12
tur teſtimonio maſculorum, quando mulieres deponunt ad favorem querelati, Marſ. *in l. unius, §. in ea cauſa, in fin. ff. de quæſt.* Grammat. *conſilio.* 45. *nu.* 40. Foller. *in pract. crimin. in verb. recipientur defenſiones reorum, n.* 28. & Rol. *conſil.* 93. *in fin. volum.* 2. Baiar.

(*h*) *Item quæra, nunquid inimicus repellatur.*) Adde 13
ſupra *qu.* 14. *verſic. inimicus* & ideo caſu, quo examinetur, nec etiam dictum talis inimici eſt ſufficiens ad inquirendum, nec ad tranſmittendum Inquiſitionem, prout nec etiam id fieri poteſt ſuper dicto bannito; Chart. *de execut. ſent. c. fin. nu.* 80. & in quantum dixi infra, *verſic. ſed nunquid de teſte deponente*, tenuit. Dec. *conſil....in fin.* Dro..

Item quæro.) Adde, & quod extenditur quatuor modis, ut per Menoch. *de arbit. jud. lib.* 2. *quæſt.* 28. *n.* 6. *cum ſeq. uſque ad fin.* Giach.

Item quæra.) Farin. *q.* 53. *n.* 2. ubi plene, & quid in ſocio inimici Vulpel. *reſp.* 106. *n.* 3.

Item

Item quæro nunquid inimicus.) Adde videndum
Maſcar. *de probat. concl.* 1046. ubi late quando inimi-
cus ſit repellendus, à teſtimonio in cauſa inimici, &
ex pluribus conjecturis, quis probatur inimicus, ut
per eundem Maſcar. *de probat. concl.* 898. per Viv. *opin.*
978. & Menoch. *de arb. jud. caſu* 110.
Item adde, quod inimicus non facit indicium, nec
14 ejus conſanguineus † ex linea aſcendenti, & deſcen-
denti, ſecus vero ex linea tranſverſali, quo caſu non
poſſunt repulſari, Gramm. *deciſio.* 34. *n.* 20. ſed Botta.
in conſil. 2. *n.* 13. *cum ſeq.* tenet, quod nedum inimicus
capitalis repellendus eſt, ſed etiam ejus attinentes,
15 † conſanguinei uſque ad quartum gradum affinium,
& ibi etiam *numer.* 16. dicit, quod appellatione
16 conſanguinitatis, venit amicus intimus, † Neviz. *in*
conſil. 67. *n.* 14. & Natt. *conſil.* 65. *n.* 14. & ad hanc
quæſtionem, quod inimicus repellatur a teſtimonio in
cauſis criminalibus, vide etiam Menoch. *de arbit. q.* 28.
17 *n.* 6. *cum ſeq.* & ibi late † de inimico præſumpto, &
reconciliato, *& caſu* 262. *n.* 3. *& in lib.* 1. *de præſumpt.*
qu. 89. *n.* 55. & Maſcar. *de probat. conc.* 898. *n.* 12. *vol.*
2. adeo, ut non faciat indicium, aut præſumptionem
18 aliquam. Far. *q.* 73. *n.* 12.
Item † adde, quod inimici non ſunt admittendi
etiam, cum tortura, ut per Gramm. *conſil.* 38. *n.* 11. *&*
12. *& conſil.* 45. *n.* 17. Bertax. *in conſil.* 8. *n.* 44. & Boſſ.
in tit. de inquiſit. n. 52. *circa medium*, & ibi. *num.* 53.
19 dicit, quod nec in articulo † inimico creditur, nec
ſuſcepto corpore Chriſti etiam, quod laboraret in ex-
tremis, Mar. *in l.* 1. §. *præterea. ff. de quæſt.* & Ber-
tran. *conſil.* 131. *nu.* 9. *vol.* 2. *conſil.* 14. *n.* 5. *conſil.* 21.
20 *n.* 3. *vol.* 3.
Item adde, quod inimicitia † inter judicem, & reum
contrahitur nedum ex tortura, ſed etiam ex carce-
ratione, & ideo contra Officialem examinari non po-
21 teſt, Gramm. † *in conſil.* 46. hoc vide etiam Maſcar.
de probat. concl. 899. *n.* 22. & Menoch. *de præſumpt. lib.*
4. *præſump.* 42. *num.* 17.
Item adde, quod carceratus in vinculis publicis pro
crimine, quod per ſententiam infamat, repellitur a
teſtimonio nedum contra Officialem, ſed etiam con-
tra alios 4. *qu.* 4. §. *item leg. Julia*, *juncta Gloſ. ſu-*
per verſ. in vinculis ad idem text. in l. 3. §. *lex Julia*,
ff. de teſtib. ubi Gloſ. dicit, quod illi vinculati repel-
luntur, vel propter notam vitæ, licet non ſint infa-
mes, vel quia præſumitur, quod falſum teſtimonium
pro aliquo dicerent, qui eis ſe eos vinculis liberatu-
ros promitteret, idem Specul. *de teſt.* §. 1. *verſic. item*
qui accuſatur, contra quem inducit, & Auſier. *de*
prob. teſt. num. 15. Far. *q.* 56. *n.* 180. quod non pro-
cedit, ſi carceratus fuerit pro crimine, quod non in-
famat, *nu.* 181. quia licet non admittatur, & faciat
plenam fidem, plures tamen carcerati faciunt bonum
indicium ad torturam, *num.* 182. in teſtamento ad
pias cauſas adhiberi teſtes poſſunt carcerati, *numer.*
185. Item ſi criminis ſuſpicione carent *num.* 184. &
liberatus teſtificari poteſt de his, qui carceratus vidit,
vel audivit, *n.* 184.
22 Item adde, quod licet † inimici non faciant indi-
cium ad torturam, tamen faciunt quale quale indicium,
ut dicit Gl. *in cap. cum id eſt*, *extra de ſent. & re*
jud. Pariſ. *de ſyndic. in verb. torturo*, §. *an teſtes re-*
probari, Marſ. *ſing.* 158. teſtes qui non debent, in princi-
23 pio, & † quid importat hoc quale quale, vide Bal.
in l. ſi duo patroni in prin. de jurejuran. & Felin. *in cap.*
cum dilecti col. pen. in fine de acc uſat.
24 Item adde, quod † depoſitiones inimicorum capita-
lium deponentium de viſu, junctæ cum aliis admini-
culis, faceret indicium ad torturam, in caſu, in quo
conſuluit Roman. *conſil.* 471. *ibi allegatis*, & maxime
ſi iſti teſtes inimici eſſent bonæ vitæ, & famæ, per
ea quæ dicit Bart. *in l. deſertorem*, §. *ſed ſi ex improvi-*
ſo ff. de re milit.
25 Item adde, quod quando Judex † vult examinare
teſtem inimicum, ſi fiat proteſtatio, quod non debet
examinari, quia eſt ſuus inimicus capitalis, & offerat
in promptu probationes, impeditur examen & debet
judex ſummarim de inimicitia cognoſcere, ſecundum
Bart. & Marſ. *in l.* 1. §. *ſi quis dicatur ff. de quæſt.* &
habetur per Gramm. *deciſio.* 34. *nu.* 47. allegatum per
Foller. *in pract. crim. in verb. capiat informationem*, *n.*
38. iſta enim exceptio non reſervatur tempore pu-
blicationis, ut per Menoch. *de arbr. jud.* 239. *num.*
7. *&* 8.
26 Item adde, † quod etiam Princeps non poteſt face-
re, quod inimici teſtes recipiantur, Pariſ. *conſil.* 2. *n.*
64. *vol.* 4. Menoch. *de arb. jud. q.* 28. *n.* 4.

Item adde Menoch. *de arb. jud. d. q.* 28. ubi habetur,
quod nedum hoc procedit in inimico vero, quod re-
pellatur a teſtimonio, verum etiam in præſumpto, † 27
& in inimico, cujus inimicitia non eſt publica, ſed
ignoratur, & etiam in inimico reconciliato, & etiam
in inimico ſi ex cauſa minus probabili † ipſa inimicitia 28
proveniat, & illud quod dicitur de inimico reconcilia-
to, † intelligitur de eo, qui de recenti fuit recon- 29
ciliatus, ut per Alc. *in trac. de præſump. præſump.* 11.
Tiraq. *in tract. de cauſ. limit.* 19. *n.* 7. Cov. *pract. qq. c.* 18.
n. 3. Blanc. *de indic. n.* 137. ubi plene.
Item adde, quod qui aſſerit † non diligere partem, 30
tacite, & indirecte videtur aſſerere ſe eſſe inimicum
partis. Stepha. Aufr. *in tract. de reprob. teſt. n.* 49. Maſ-
car. *de probo. concl.* 898. *n.* 40. & Dec. *in tract. ſuo crim.*
lib. 3. *c.* 25. *n.* 70. *por.* 1.
Item adde, † ex quibus cauſis oriatur capitalis ini- 31
micitia ad hoc, ut quis ratione inimicitiæ repellatur
a teſtimonio Giga. *in tract. de crim. leſæ Majeſtatis lib.*
2. *tit. quomodo & per quos qu.* 2. per totam ubi poſuit
circa viginti cauſas & plene de hac materia tractavit:
& contrahitur etiam inimicitia capitalis ex verbis
altercatoriis, injurioſis, & minatoriis ſecundum Marſ.
in conſil. 2. *num.* 12. Rolan. *in conſil.* 24. *num.* 38. con-
cludens talem teſtem repelli poſſe, & Rim. Jun. *in*
conſil. 211. *num.* 42. & dicit Jaſ. *in l. procurator*, *C.*
de procur. in fine, hoc eſſe notandum, quia quilibet
diceret contrarium.
Item adde, † quod admittitur inimicus, ſi pari ini- 32
micitia utriuſque partis ſit inimicus, Marſ. *in l. cum*
duos latrones, *n.* 12. *ff. de quæſt.*
Item adde, quod ibi inimicitia † non ſit capitalis, 33
vel magna, inimicus admittitur, ſed ita, ut ipſi teſti
minus fidei adhibeatur, & non facit ſemiplenam pro-
bationem, Crav. *conſil.* 6. *num.* 32. Corrad. *in pract.*
crim. lib. 1. *c.* 9. *n.* 65. *circa medium.* Sed Abbat *in c. in-*
quiſitionis, §. *tertio n.* 11. dicit, quod relinquitur arbi-
trio judicantis, & Gramm. *deciſio.* 34. *num.* 28. ubi di-
cit relinqui arbitrio judicis, an ex dicto inimici non
capitalis reſultet indicium ad torturam.
Item adde, quod † cohabitans, & converſans cum 34
inimico meo, non poteſt eſſe teſtis, ſi converſatio ſit
ſtricta, & longa; ut per Blanc. *in tract. de indic. num.*
164. ubi plene, & quando dicatur parva, † vel mag- 35
na inimicitia, & converſatio; relinquitur arbitrio judi-
cis, Fely. *in c.* 1. *& c. quoties de teſtib.* Alex. *conſil.* 78.
n. 7. *vol.* 1. & Jaſ. *in l. admonendi nu.* 179. *de jurejur.*
Corrad. *in pract. crim. lib.* 1. *c.* 9. *n.* 64. & Menoch. *de*
arb. caſ. 110.
Item adde, quod teſtis inimicus † capitalis repelli- 36
tur, etiam ſi inimicitia provenerit culpa ejus, contra
quem producitur, dummodo † id non fecerit ſtudioſe, 37
& data opera, ut ipſum teſtem excludere poſſet, Go-
meſ. *de delict. c.* 12. *numero* 14. & vide inf. *nume-*
ro 40.
Item adde, quod † teſtis non poteſt excuſari ab eo, 38
contra quem fuit examinatus, ut tanquam ſocius cri-
minis repellatur, Bart. *in l.* 1. §. *cum quis de quæſt. in*
l. quoniam C. de teſtib. & Bald. *in auth. ſi quando*
aut.
Item adde, quod † Judex ex officio non poteſt re- 39
pellere teſtes inimicos, licet in proceſſu conſtet de ini-
micitia, quia pars videtur tacite eos admittere, An-
ton. de Butr. *in c. cum dilectus*, *il* 2. *de conſuetud. n.* 33.
& ibi Imol. *n.* 34. Alex. ubi hoc reputat ſingulare, &
valde utilem practica *in l.* 4. §. *hoc autem judicium n.* 29.
de damn. infect. Felin. *in c. numavit de teſtib. n.* 10. Go-
meſ. *tit. de delict. c.* 12. *n.* 22.
Item adde, † quod teſtis, quem ego ſtudioſe percuſſi: 40
ut eum excludere poſſem, non repellitur à teſtimo-
nio. Bart. *in l.* 1. §. *cum quis ff. de quæſt.* Bal. *in auth. ſi*
dicatur, *verſ. multa quæritur*, *C. de teſtibus*, ubi aſſig-
nat rationem, ne mea calumnia mihi proſit, & Deci.
in cauſ. l. 163. *col.* 7. *in prin.*
Item adde, † quod ad repellendum teſtem, non ſuf- 41
ficit allegare inimicitiam in genere, ſed oportet eam
probare in ſpecie, ſcilicet, quod eſt graviſſima, ſive
gravis, & cauſa dictæ inimicitiæ, & probatio debet
eſſe evidens, & manifeſta, Grammat. *deciſio.* 34. *nu.*
24. *& deciſio* 86. *n.* 6. alias ſic in genere probata non
ſufficeret, Bald. *in cap. conſtitutus de reſcript.* & Carav.
in r tit 73. *n.* 8.
Item adde, † quod ſufficit probare cauſam inimici- 42
tiæ, & quod per partem ignoretur, ut puta Titius
accuſavit Sempronium de aliquo crimine, & licet ipſe
Sempronius neſciat ſe accuſatum a Titio, tamen non po-

terit eſſe teſtis contra Titium. Vel pone. Titius adulteravit uxorem Caii, hoc tamen eſt incognitum ipſi Caio, attamen non obſtante illa ignorantia, quia cauſa ſubeſt inimicitiæ, non poterit ipſe Caius teſtificari contra Titium, ita exemplificando tenuit Marſil. *ſingul.* 178. *poſt* Bart. Bald. & alios *in l.* 1. *in fi. ff. de his, quibus, ut indig.* Alex. *conſil.* 136. *in fin. vol.* 4. Blanc. *de indic. n.* 160. Gram. *ver.* 9. Menoch. *de arbitr. judic. q.* 28. *n.* 7. & Maſcar. *de prober. concluſ.* 899. *n.* 3. Sed advertendum eſt, quod doctrina Bart. *in d. l.* 1. non procedit ita ſimpliciter prout exemplificavit Marſ. *d. ſing.* 178. nam ſi vere conſtaret, quod teſtis non habuiſſet notitiam de injuria ſibi illata ab eo, contra quem deponit, non repelleretur à teſtimonio, uti inimicus verus, nec præſumptus, quia non adeſſet odium, propter quod teſtes inimici repelluntur, cum ex odio reſultet veriſimilis ſuſpicio falſitatis, ut ait Gomeſ. *de proban. delict. cap.* 12. *numero* 14. hoc idem voluit Marſ. *conſil.* 29. *num.* 23. & Decian. *in ſuo tract. crim. n. cap.* 25. *num.* 9. *lib.* 3. *par.* 1. ubi multos accumulavit contrarium tenentes, ſed ipſa doctrina procedit, quando ſubeſt cauſa inimicitiæ, & ignoratur, an offenſus de offenſione notitiam habuerit, idem enim judicandum eſt de inimico præſumpto; quod de inimico vero, maxime in recipiendis teſtibus, ut per Innoc. *in c.* 1. *de re judic.* & Gramm. *conſil.* 45. *num.* 17. *& ſeqq.* ubi ad hoc dictam doctrinam Bart. allegavit, & ideo teſtes repellerentur etiam quod ipſi atteſtarentur nullam habere inimicitiam cum eo, contra quem deponunt, ſi tamen ſubſit cauſa inimicitiæ, ut per Gramm. *in dictis locis*, Marſ. *conſil.* 20. *nu.* 35. Alexan. *conſil.* 99. *in princ. vol.* 4. Blanc. *in l. fin. nu.* 160. *ff. de quæſt.* & Vulpell. *conſil.* 26. *num.* 2. & licet Menoch. *in d. quæſt.* 28. faciat differentiam inter inimicum præſumptum, & inimicum, cujus inimicitia ignoratur, tamen eſt idem, quia inimicus dicitur præſumptus, quando adeſt cauſa inimicitiæ, & neſcitur inimicitia, & inimicitia capitalis præſumptionibus probatur. Bald. *in conſil.* 40. *n.* 4. *vol.* 4. & ex fidejuſſoribus † de
43 non offendendo ſatis conſtare dicitur de inimicitia, Vulpell. *conſil.* 26. *in princ.*

44 Item adde, quod † ſi teſtis tempore juramenti erat inimicus, & tempore depoſitionis amicus, vel econtra, ultima qualitas attenditur, Ruin. *conſil.* 188. *n.* 25. *vol.* 1. BAIAR.

(*i*) *Inimicus.*) Adde idem de inimico præſumpto, ut ſunt valde amici, ſubditi aut conſanguinei inimici capitali. Communem vide *in collect. meo commu. opin.* §. *Inimicus*, ubi talis repellitur & in criminib. exceptis. Sed quid ſi inimicitia fuiſſet procurata, ſi eſſemus in civilib. non eſt dubium, quod malitia non debet procuranti prodeſſe. Vide per Jacob. de S. Georg. concord. allegantem *in l. conſentiſſe*, §. *ſed ſi avent*, *n.* 2. *ff. de jud. & d. l. teſtium*, *n.* 18. *ff. de teſtib. & in l. non exigimus*, §. *fi. ſi quis cautio.* GIROU.

(*k*) *Quid autem dicatur.*) Farin. *d. q.* 49. *vel.* 2. *n.* 86. *&* 161. *n.* 2. *uſque ad n.* 87. Ros.

(*l*) *Num.* 3. *de accuſat.*) Vulpell. *conſil.* 5. *nu.* 2. *& conſil.* 33. *ac conſil.* 106. Ros.

(*m*) *Sed quid ſi ſequuta ſit.*) Farin. *d. q.* 53. *nu.* 58. *& ſeq.* Ros.

Sed quid ſequuta ſit.) Adde, videndum Maſcard. *de probatio. concl.* 899. *n.* 10.

Hactenus viſum eſt inimicitiam repellere à teſtimonio, modo videndum eſt amicitiam, nunquid & ipſa repellat, & videtur, quod ſic per text. *in l.* 3. *ff. de teſtib. cap. ſi teſtes* 4. *q.* 3. quam partem plures ſecuti ſunt, quos refert Far. *q.* 55. *n.* 232. quam opinionem improbarunt, qui cenſuere amicum non repelli a teſtificando, & de qua ibi *nu.* 233. tertiam poſuere alii affirmantes non repelli, ſed integrum non eſſe *n.* 234. diſtinguunt alii maximam amicitiam a levi, ut hæc admittatur, illa repellatur, *n.* 236. contra quod alii ſenſere, quod, & ſi maxima ſit, non repellatur, ſed tantum diminuatur ibi *n.* 236. ſtari arbitrio judicis alii dixerunt, an amicitia repellat, an non, *ibi n.* 241. Sed practica videtur concordare cum tertia opinione ibi *n.* 242. 243. integrum eſt, quando de illius commodo, vel incommodo non agitur *n.* 244. ſuppletur defectus, vel numero, vel integritate aliorum *n.* 246. & 247. cum declaratione, de qua ibi, non repellitur parte non opponente, *num.* 248. nec quando amicitia eſt pietatis, charitatiſque plena *n.* 249. nec quando eſt neutralis *n.* 250.

Item admittitur: quando aliter veritas haberi non poteſt *n.* 251. & eſt probanda amicitia, & amicitiæ qualitas *n.* 253. nec erit probata, ſi dicat ſe amicum ambarum partium. *n.* 254. vel ſimpliciter ſeſe amicum *n.* 255. vel ſe expoſitum corpus pro ſervitio producentis *n.* 256. poteſt tamen amicus Poteſtatis, & Officialis eſſe teſtis in ſyndicatu pro ſuo Poteſtate, & Officiali *q.* 5. *n.* 115.

(*n*) *Et in omnem caſum.*) Farin. *q.* 63. *n.* 48. *& ſeqq.* Ros.

(*o*) *Sed nunquid.*) Far. *d. q.* 53. Ros.

Sed nunquid ille, qui ſemel.) Adde, quod ille † con- 45
tra quem deponitur, licet coacte, ſi gravatur per ejus
dictum, præſumitur inimicus, & non poterit eſſe teſ-
tis contra eum, Abb. *in* 3. *cum p. de accuſat.* & Blanc.
in tract. de indic. nu. 155. ubi pleniſſime in hac mate-
ria, & quando teſtis † dicatur coacte, vel ſponte de- 46
ponere. BAIARD.

(*p*) *Ulterius quæro, nunquid clericus.*) Adde ſupra *q.* 14. *verſic. Dixi ad ſi.* Hodie tamen ceſſant in Clericis iſtæ difficultates, cum ipſis interdictum ſit à ſacro Conc. Trid. teſtificari, niſi cum licentia, vide Crav. *conſil.* 2. *ſub n.* 1. Bellon. *conſil.* 63. *n.* 17. diſtingue, ut ibi, Rationem autem cur laici non teſtificant contra Clericum vide *in c. Nullus laicus*, 11. *qu.* 1. ſunt enim Clerici exoſi; ut ibidem vide *in d. q.* 24. *verſic. propter reverentiam, ibi recte autem*, Boſſ. *de oppoſit. contra teſt. ſub n.* 91. *ad med.* DROGH.

Ulterius quæro.) Non tamen poteſt compelli, ut infra per eundem Clarum *verſ. ſcio tamen*, & vide Carer. *in praxi verbo, monachus*, Jodoc. *in praxi ca.* 50. *n.* 18. Orian. *in cap. quoniam contra in verbo, teſtes n.* 54. *de prob.* Guid. Pap. *q.* 117. *n.* 55. Ros.

Ulterius quæro, nunquid clericus.) Adde tradita *in hac qu.* per Giga. *in tract. de crim. læſæ majeſt. lib.* 2. *tit. quomodo, & per quos*, *q.* 14. & Maſcar. *de probatio. conc.* 106. & licet regulariter Clericus non poſſit teſtificari in cauſa criminali ſine licentia Epiſcopi, tamen ſi de facto examinatus fuiſſet, ejus depoſitio valeret, & teneret, ſecundum Carav. *in ritu* 144. *n.* 3. ubi atteſtatur hanc opinionem eſſe veriorem, & Rolan. *conſil.* 24. *n.* 77. *vol.* 1.

Item adde, quod Clericus in criminalibus poteſt examinari ad defenſam laici, ut per Felyn. *in c. cæterum de teſt.* & etiam ad repulſam teſtium contra eundem laicum examinatorum, puta ad probandum, quod dicti teſtes ſunt accuſatoris conſanguinei, & ſimilia non concernentia crimen, & infamiam ipſorum teſtium, quia ſi repulſa eſſet criminoſa, & infamatoria, tunc nullatenus poſſet examinari pro laico, ita tradit Carav. *in d. rit.* 144. *n.* 7. *&* 8. & quando Clericus poſſit examinari pro laico, late per Farin. *in q.* 61. *per totam de oppoſit. contra perſonas teſtium.*

Clericus in cauſa criminali contra laicum examinari non poteſt, Farin. *q.* 61. *n.* 57. maximeque in crimine, pro quo laicus puniendus eſſet pœna ſanguinis *n.* 59. & nedum procedit regula in Clerico in ſacris, ſed in minoribus ordinibus conſtituto *nu.* 60. adeo quod examinatus nullum facit indicium *num.* 61. examinatur tantummodo in crimine læſæ majeſtatis *n.* 65. & quando *n.* 67. & recenſet contra Doctores *n.* 66. admittitur tamen quando non imponitur pœna ſanguinis *n.* 68. cum declaratione tamen, de qua *n.* 69. & regula procedit coram judice ſeculari, non autem Eccleſiaſtico *n.* 70. & coram ſeculari, quando aliter veritas haberi non poteſt *n.* 71. & quomodo intelligitur, quod aliter veritas haberi non poſſit *n.* 72. intelligitur tamen in regula, quando Clericus examinatur ſuper delicto immediate per laicum commiſſo, non ſi ſuper actu remoto a delicto *n.* 73. admittitur tamen ad defenſam, & pro parte rei ad innocentiam ipſius oſtendendam, non tamen quando haberet locum pœna talionis, ut ibi *n.* 74. Item quando examinaretur ad repulſam teſtium examinatorum pro fiſco, ita tamen ut repulſa non concernat crimen, & infamiam ipſorum teſtium *n.* 75. quando etiam inſtrumentarii eſſent, & ageretur de reprobatione ipſius *num.* 76. quæ omnia tamen intelliguntur, quando Clerici deponunt cum licentia ſuorum Prælatorum *n.* 83. ſi vero ſine licentia in caſu permiſſo examinentur, valet depoſitio ibi *nu.* 84. non videtur tamen neceſſaria licentia tempore peſtis, quando in eadem cauſa examinatus idem Superior, vel Prælatus, qui aliis Clericis examinandis licentiam impertitur; vel quando Clericus, vel religioſus examinatur ſimul cum Superiore *n.* 85. poteſt tamen Prælatus licentiam examinandi Clericum dare judici laico vel coram ſe ipſo, aut alio Eccleſiaſtico judice examinare, vel examinari facere, & judici laico poſtea examen tranſmittere ibi *n.* 86. nec licentia examinandi Clericum præſumitur, ſed probanda eſt, *ibi num.* 87. Nec in caſu permiſſo poterit Clericus cogi ad deponendum *num.* 88. nedum in criminalibus, ſed nec etiam in civilibus *n.* 89.

nec

nec in criminali civiliter intentata *num.* 90. & minua ergo, quando agitur de pœna ſanguinis, *unmer.* 91. imo nec in crimine læſæ majeſtatis *num.* 92. non procedit tamen regula, quando aliter veritas haberi non poteſt *unm.* 93. & 94. & ubi agitut de pœna ſanguinis *nu.* 95. cum declaratione tamen, de qua u. 96. dum tamen non cogatut a ſuo judice, non autem ab alio u. 97.

47 Item adde, † ſi duo Clerici deponunt aliquem commiſiſſe delictum, & duo laici deponunt conrrarium, laici Clericis præferuntur favore defenſionis, Foller. *iu pract. crimin. iu verſic. recipiantur defenſiones numero* 30.

38 Item adde, † ubi de crimine agitur civiliter, Clericus poteſt eſſe teſtis contra laicum, nec ei noceret, ſi poſtea judex illum ſanguine puniret. Arch. *in clem. teſtimonium de teſt.* & Turrecremata *iu c. teſtimonium*, 11. *q.* 1. Baiar.

(q) *Communis apinio.*) Bona coſa *lib.* 1. *verbo teſtis cleri* us. Ros.

(r) *Præterea quæro.*) Ad hoc vide Rol. à Vall. *conſil.* 24. *n.* 15. *in* 1. *volum.* Farin. *quæſt.* 61. *volum.* 2. *oppoſit.* 13. *n.* 98. Ros.

39 *Præterea quæro, nunquid.*) Adde, quod † laicus non admittitur in teſtem contra Clericum in cauſa criminali ad plenam probationem faciendam, ſecus tamen quoad indicium, quia dictum laici facit indicium contra Clericum ad torturam, & admittitur etiam laicus contra Clericum ad probandam famam, & ita limitat Marſ. *ſing.* 08. & Foller. *in pract. crim. canon.* 30. *n.* 9.
50 & Rum. *in conſ.* 158. *nu.* 17. *vol.* 5. & quando laicus † poſſit admitti in teſtimonium contra Clericum in cauſa criminali, late Maſcard. *de probatio. concl.* 962. *vol.* 2.

51 Item adde, quod laicus † admittitur in teſtem contra Clericum, quando aliter veritas haberi non poteſt, ſecundum Abb. *in c. de cætero de teſtib.* ubi ponit alias limitationes, quem ſequitur Franc. Marc. *in deciſ.* 776. *num.* 12. & ideo Abb. ubi dicit, quod ſi Clericus commiſit delictum in loco, ubi non erat copia Clericorum, quod hoc caſu poterit convinci per laicos, quem ſequitur Marſil. *in ſua pract. crim. iu* §. *diligenter num.* 81. & admittitur etiam quando delictum eſt notorium, Abb. *in c. cum dilectis de purg. conu.* & Fab. de Monteleone *in proxi arbitr. par.* 6. *fol.* 492. *nu.* 7. Baiar.

(ſ) *Quæro etiam.*) Adde infra *quæſt.* 53. *verſic. Quæritur eſt caſus*, & quando quis pauper reputari poſſit, vide inter alios Alex. *conſil.* 16. *numero* 2. *vol.* 3. Drogh.

Quæro etiam.) Farin. *q.* 97. *n.* 2. ubi etiam de vili, & de bitovario, *q.* 56. *art.* 11. *n.* 70. Vulpell. *reſp.* 125. *n.* 10. Ros.

52 *Quæro etiam, nunquid pauperes.*) Adde videndum † Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 96. Covar. *var. reſol. c.* 6. *num.* 8. Addent. Bertaz. *ad conſil.* 3. *in littera B*, & Maſcard. *de probat. concluſ.* 1154. & 1155. *vol.* 3. in quibus locis late habetur, quomodo probetur paupertas, &
53 quod remittitur arbitrio Judicis, quando pauper † ſit in teſtimonium admittendus, & de hoc vide etiam Menoch. *de arbitr. judic. caſu* 65. Baiar.

(t) *Quæro modo.*) Farin. *quæſt.* 54. *vol.* 2. *reg.* 1. ubi latè, ſi autem levis ſit affinitas, ſecus; Vulpell. *reſp.* 87. *n.* 5. Ros.

Quæro modo, nunquid in conſiſt criminalibus affines repellantur.) Affines in criminalibus repelluntur, Farin. *q.* 54. *nu.* 2. & 2. *cum diſtinctione*, de qua ibi, *nu.* 45. & 5. quod etiam procedit, ſi cauſa criminalis fuerit civiliter intentata *num.* 6. cum diſtinctione, de qua ibi *num.* 7. 8. 9. cum ab aliquibus cenſitum fuerit contrarium, & adeo vera eſt ſententia, ut non admittantur: quod, ſi admiſſi fuerint, non probant ibi *num.* 10. nec cogi poſſunt ad teſtificandum *numer.* 13. & 14. & 15. niſi, quando aliter veritas haberi non poteſt, ibi *nu.* 18. quod privilegium competit tantummodo affinibus proximis, ut ibi *numer.* 19. *cum pluribus ſeqq.* poſſunt tamen volentes admitti *n.* 16. niſi ſe offerant *nu.* 17. quæ affinitas etiam tranſverſalis teſtem repellit *n.* 29. quicquid infra *n.* 57. dicat Bajardus, cum ea loquantur in cauſa civili.

54 Adde, quod ſoluta † affinitate quis non repellitur à teſtimonio, Bald. & Angel. *in l. cui eorum*, §. *affinitates*, *ff. de poſtul.* Lanfranc. *domin. in repet. cap. quoniam contra in verb. teſtium depoſitions de probat.* Marſil. *in l.* 1. §. *idem Hunnio. col.* 1. *ff. de quæſtion.* Sed Tiraq. *iu tract. ceſſ. cau. in* 1. *par. num.* 26. dicit, quod licet vinculum affinitatis ſit ſolutum, non tamen diſſolvitur in totum amoris vinculum, licet per diſſolutionem diminuatur, & ideo relinquendum eſſe arbitrio judicis, quanta fides dicto teſtis ſit adhibenda.

Item adde † quod quando par eſſet affinitas inter accuſatum, & accuſantem, affines admitterentur, ut tradit Ang. *in l. aut affinitate*, *ff. de procur.* & quando 55
plures affines † ſuper eodem facto deponerent, pro- 56
barent, Gram. *conſil. civil.* 66. *col.* 7. Boſſ. *in tit. de oppoſit. contra teſtes num.* 91. Gabr. *commun. concluſ. in tit. de teſt. concluſ.* 14. *num.* 3. & *concl.* 15. *num.* 7. Gomeſ. *tom.* 3. *cap.* 13. *rubr. de probau. del d.* & Maſcard. de *probat. concl.* 26. *n.* 4. *concl.* 68. *num.* 7. & *concl.* 408. *n.* 21. ¶ Farin. *q.* 54. *nu.* 46. ſecus ſi eſſent in gradu inæquali. *nu.* 47. & uſque ad quem gradum repellantur *n.* 49. & 50.

Item adde, quod conſanguinitas † repellit teſtem 57
quando talis conſanguinitas eſt ea linea aſcendenti vel deſcendenti, ſecus ea linea tranſverſali, quia tunc probant ad offenſam, ut per Grammat. *in conſ.* 12. *n.* 25. & *deciſio.* 34. *num.* 20. ubi dicit, quod ita obtinuit Marſ. *ſingul.* 133. Tamen Ang. *in conſil.* 194. *col.* 1. dicit, quod licet affinitas tranſverſalis non repellat, diminuitur tamen de fide, quem refert, & ſequitur Boſſ. *in tit. de oppoſit. contra teſt. nu.* 62. & quando
affinitas in linea collaterali eſt levis † fidem non im- 58
minuit. Jaſ. *in l. admonendi num.* 180. *de jurejur.* Angel. *d. conſil.* 194. Crav. *conſ.* 2. *n.* 9. & Vulpell. *in conſ.* 87. *num.* 3. *ad prædicta*, vide etiam Maſcard. *de probat. concluſ.* 98. & 904. & teſtes affines uſque ad quem gradum repellantur, Gabriel. *commun. concl. tit. de teſt. concl.* 13. *numer.* 8. *cum ſequ.* de quo vide etiam Maſcord. *de probat. concl.* 68. *numer.* 14. ſed advertendum eſt, quod quando deponunt contra affinem, tunc probant, Rimin. jun. *conſ.* 61. *n.* 28. *vol.* 1. Gabr. *in tit. de teſt. concl.* 14. *n.* 11. & Maſcar. *de probat. concl.* 757. *num.* 13. hæc procedunt in cauſa civili, ut diximus.

Item adde, quod † hæc concluſio, ut nullus affinis 59
poſſit eſſe teſtis pro affine injuriato, cum injuria facta uni de domo, vel de familia, cenſetur eſſe facta toti familiæ, & conſanguinitati, procedit, ubi eſſet conſuetudo, quod omnes de familia, ſive de conſanguinitate revocare ſoleant ad animum injuriam factam conſanguineo ſuo, vel alteri de familia, ſecundum Cyn. *in l. uni. C. de rapt. virg.* & Paul. Chirlan. *in tract. de pœn. omni conſtit. q.* 10. *n.* 5. quod affines accuſantis non ad-
mittuntur, ponit Farin. *q.* 54. *n.* 9. ubi late, & *q.* 60. 5
n. 68. imo nec cum accuſatore habentes continuam converſationem, ut ibi *n.* 69. affinis tamen Procuratoris non repelletur *q.* 60. *n.* 239. Baiar.

(u) *Quæ quidem concluſio.*) Notabile dictum, quod conſanguineus repellatur a teſtificando contra reum ad offenſam, ſecus ad defenſam, & hic adde, quod etiam filius teſtificatur pro Patre, dummodo pars ita contentetur, ut per Melchiorem de Facinia *inter conſilia criminalia diverſ. conſ.* 82. *ad finem*, *vol.* 1. *verſ. ex quibus omnibus*, &c. & in contingentia caſus recurre ſemper ad dictum conſilium recte declarans, qui, & quales teſtes admittantur, vel non Drogh.

(x) *Sed ad defenſam.*) Farin. ubi ſup. *n.* 33. Ros.

Sed ad defenſam.) Affines, & conſanguinei admittuntur ad defenſam, & ad probandam innocentiam rei, Farin. *quæſt.* 54. *n.* 33. non tamen admittuntur ad reprobationem teſtium pro fiſco examinatorum *num.* 36. nec quando proceditur ad inſtantiam accuſatoris *n.* 37. non tamen in caſu defenſæ ſunt teſtes omni exceptione majores, *num.* 38. nec bene probant innocentiam rei in crimine infamatorio *n.* 39. probant bonam famam inquiſiti *q.* 58. *nu.* 54. errorem confeſſionis factæ per reum *q.* 54. *nu.* 35. & quid, quando ſunt inſtrumentarii, & agitur de veritate inſtrumenti probanda *d. q.* 54. *num.* 42. & 43. de conſenſu tamen partium admittuntur *num.* 55. & an parte non opponente pro, & contra *nu.* 50. & *ſeq.* probant, quando inter eos non eſt magna affectio *n.* 62. & quando dicatur magna affectio, ſtatur arbitrio judicis *n.* 63. inhabilitatem tamen ſupplet numerus *nu.* 62. & depoſitio teſtium fide dignorum *nu.* 66. faciunt tamen indicium ſufficiens ad informationem, & inſtructionem *nu.* 70. item ad capturam, & inquiſitionem generalem *num.* 71. non ad ſpecialem, & ad tranſmittendum reo inquiſitionem *nu.* 72. admittuntur ad probationem, quando aliter veritas haberi non poteſt, *qu.* 54. *numer.* 76. ad probandum crimina excepta *qu.* 54. *num.* 77. contra producentem *qu.* 94. *nu.* 78. probant contra

tra ſuos affines, & conſanguineos, *n.* 79. non repelluntur ex illicita affinitate *n.* 73. & tam in terris Eccleſiæ, quam Imperii, & ubi admittuntur, non ſunt integræ fidei *num.* 80. & de contrario *num.* 82. & 83. Baiard.

(y) *Supra quæſt.* 21. *verſic. unus teſtis.*) Ibi tantum docet quis dicatur teſtis integer. Droqu.

(z) *Item infamis.*) Adde, & declara quatuor modis, & per Jacob. Menoch. *de arbitr. jud. lib.* 1. *qu.* 27. *n.* 7. Giach.

Item infamis infamia juris.) Adde videndum Menoch. *de arbitr. jud. qu.* 27. & Maſcard. *de probat. concl.* 1356. ubi latiſſime, quando teſtes infames a teſtimonio repelluntur.

61 Item adde, quod † illa dicitur infamia juris, quæ ſecundum leges civiles, vel ipſo jure, vel mediante ſententia eſt, Abb. *in c.* 1. *de accuſat.* & infamia facti dicitur, ubicunque eſt læſa fama, ſeu exiſtimatio alicujus, propter factum ab eo commiſſum, apud bonos, & graves viros, Dyn. *in c. infamibus de reg. jur.* & Bart. & *in l.* 1. *ff. de his qui not. infam.* & ad prædicta vide etiam Bald. & Jaſ. *in l.* 1. *C. de ſum. trin. & fide*
62 *Cathol.* & Covar. *pract. qq. c.* 18. *num.* 1. & infamia † juris non probatur niſi per ſententiam vel per confeſſionem delinquentis, quamvis delictum probetur per teſtes, Jafred. *in deciſ.* 304. Vivi. *opin.* 371. *n.* 2. & infa-
63 mia † probatur per teſtes, etiam nullo modo juratos,
64 Marſ. *in ſingul.* 109. & quomodo probetur infamia † vide omnino Maſcard. *de probat. concl.* 895.

65 Adde, † quod infamis poteſt eſſe teſtis de his, quæ in prostibulo committuntur. Baver. *in tract. de mora. par.* 3. *n.* 3. *co.* 16.

66 Item adde, † quod teſtis infamis infamia juris ſufficit ad inquirendum, Bald. *in l. cunctos populos ſub nu.* 5. *C. de ſum. trin. & fid. cathol.* & Boſſ. *in tit. de inquiſit. n.* 40.

Item adde, quod berroarii † infames infamia facti, &
67 viliſſimi viri cenſentur, Bero. *in qu.* 84. & quibus † ca-
68 ſibus eorum teſtimonium admittatur, vide late per Maſcard. *de probat. concl.* 189. *lib.* 1. & dicam infra *q.* 25. *num.* 25.

69 Item adde, quod Judæus † eſt infamis infamia facti, *l. cunctos populos C. de ſumma trin. & fid. cath.* & regu-
70 lariter Judæus non poteſt eſſe teſtis † contra Chriſtianum, niſi in criminibus exceptis, Maſcar. *de probat.*
71 *concl.* 944. *nu.* 9. & per totam & quo pacto † jurare debeat.

72 Item adde, quod teſtes † infames, perjuros, & criminoſos, Papa ad teſtificandum habilitare poteſt, &
73 alios inhabiles, niſi ſint inhabiles † ea diſpoſitione juris naturalis, ut ſunt inimici, & furioſi, vel quod red-
74 dant † teſtimonium in conſiſtorio Principis, quia tunc non poſſent habilitari, late Corſet. *in ſingul. ſuo in verſ. teſtis* 14. *incip. communis concluſ.*

75 Item adde, quod infamis † poteſt dicere teſtimonium contra infamem, Ang. *in l. arenam, C. de inoff. teſtam.* quem refert, & ſequitur Crav. *conſ.* 178. *nu.* 3. *juxta fin.* Hoc tamen limita pluribus modis, ut per Afflict. *in conſtit. morat n.* 23. ſed prima opinio eſt communis, ſecundum Vivium *opin.* 958. *vol.* 3.

76 Item adde, quod teſtis † eſſe poteſt contra producentem is, qui productus fuit pro producente, licet infamis, vel perjurus, niſi † cauſa de novo emerſerit *l. ſi*
77 *quis teſtibus, C. de teſtib.* & Bal. *in l.* 1. §. *beſtiat, poſt princ. ff. de poſtul.*

Item adde, quod † teſtis fides non minuitur ex ſuper-
78 veniente infamia, Ruin. *conſil.* 15. *n.* 6. *vol.* 5.

Item poteſt † eſſe teſtis infamis reſtitutus ad famam,
79 Felyn. *in c. cum* Joannes. *de fid. inſtrum. n.* 11. non ap-
80 te emendatus † ea quo tum comitatur infamia, quæ ceſſante cauſa non ceſſat, ut per Tiraq. *in tract. ceſſ. cauſ. limit.* 2. *nu.* 11. *& ſeq.* Et an † teſtis habilis tem-
81 pore juramenti, & inhabilis tempore depoſitionis ſit admittendus, & quod tempus ſit inſpiciendum, vide Albet. de Roſa. *in tract. de teſtib.* §. *conſequenter num.* 31. *in* 1. *par.* qui diſtinguit, ut in concernentibus ſolemnitatem teſtium producendorum conſiderandum ſit tempus juramenti in concernentibus fidem utrumque tempus, ſed ex Alex. *in conſ.* 78. *n.* 10. *vol.* 2. tempus juramenti non depoſitionis inſpiciendum eſt, & Rolan. *conſil.* 41. *nu.* 43. *vol.* 1. Ruin. vero *in conſil.* 188. *num.* 15. *vol.* 2. tenet, quod attenditur tempus depoſitionis.

Item adde, quod † teſtis infamis infamia juris non
82 repellitur a teſtimonio, & facit ſemiplenam probationem, cum de geſtis a ſeipſo deponit, Paul. de Caſtr. *in l.* 2. §. *ſi abſens, ff. ſi ex nox. cauſa* Soc. jun. *conſil.* 61. *n.* 16. *vol.* 2. Gram. *conſil.* 58. *n.* 18. & Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 99. *n.* 10. videlicet, ſi non agit de proprio commodo, & incommodo, & affectionem non habeat ad cauſam, Tiraq. *de retract.* §. 1. *glo.* 14. *n.* 50. & niſi quando deponeret de facto etiam a ſe geſto, quod haberet admixtum factum partis, ut per Zuccar. *in l. ſi. C. de edict. Divi Adria. toll. n.* 293. quem ſequitur Bertaz. *in conſ.* 284. *n.* 8. & niſi etiam, quando laus, vel opprobrium poſſet ipſi teſti obvenire, quia tunc ei non creditur, Curt. jun. *in conſil.* 165. *nu.* 21. *vol.* 1.

Item adde, † quod quando excipitur contra teſtem 83
ob infamiam, vel perjurium, vel aliam ſimilem exceptionem non eſſe admittendum, debet ſpecificari locus delicti, tempus, & aliæ circumſtantiæ, ut tradit Bart. *in l.* 3. *lege Julia, numero* 4. *ff. de teſt.* Ang. *de maleſ. in verſ. quod Judex ſtatuit. numero* 27. & hanc opinionem ait eſſe communem Foller. *in pract. crim. in verſ. ſic confitebuntur numero* 60. & magis communem aſſerit Viv. *commun. opin. in ver. teſtium criminoſorum*, & Boer. *deciſio.* 321. *numero* 1. dicit advertendum eſſe, quod licet in oppoſitione ad teſtes exacta requiratur expreſſio loci ſcilicet, temporis, & aliarum circunſtantiarum, dici tamen,
† & horæ non exigitur expreſſio, dummodo menſis, & an- 84
nus ſpecificentur, niſi dies, & hora eſſent de ſubſtantia materiæ in articulis deductæ.

Item adde, quod infamis † infamia facti, etiam quod 85
ſit emendatus, non debet admitti, niſi famæ ſit reſtitutus, ut not. *in cap. teſtimonium de teſt.* & ibi Felyn. *in* 2. *concluſ.* Alex. *in conſ.* 32. *col. fi. vol.* 6. & Ferret. *in conſil.* 377. *n.* 2. *vol.* 2.

Adde niſi in caſibus, in quibus ſpecialiter inductum eſt, ut infames admittantur. Hippol. *conſ.* 101. *n.* 18. *vol.* 2. & 102. *n.* 15. & 119. *n.* 14. *vol.* 2. Et hoc tamen intellige, in quibus caſibus admittantur Campeg. *in tract. de teſti. reg.* 29. 30. & 31. & Crot. *in d. tractat. in* 3. *par. n.* 20. *cum ſeq.* & *in* 4. *par. n.* 61. *cum ſeq.*

Item adde, † quod ubi teſtis infamis eſt torquendus ad 86
hoc, ut probet, ſi leviter fuerit tortus, non dicitur tortus, & peti poteſt, ut ſufficienter torqueatur; alias ei non creditur, cum habeatur pro non torto, & ſi eſſet mortuus, ſimiliter ei non crederetur perinde, ac ſi ejus depoſitio ſine tormentis facta fuiſſet, cum factum minus legitimè habeatur pro non facto, ita multum eleganter tradit Jo. Ant. de Nigr. *in cap.* 7. *frequent n.* 54. & ibi idem dicit de ſocio criminis, & de ſimilib. qui ſine tortura non probant.

Item adde, † quod teſtis infamis infamia facti, & 87
teſtis valde dignus plene probant, ut not. Doct. *in l. ſi quis ex argentariis*, §. *cogentur, ff. de eden.* ubi Bal. & Ang. & Rol. *conſ.* 98. *n.* 6. *vol.* 4.

Item adde, † quod in ſubſidium ita admittuntur teſtes 88
infames infamia juris, ſicut infamia facti, Soc. *in reg.*
515. niſi † a lege, vel ſtatuto requirerentur teſtes om- 89
ni exceptione majores, quia tunc etiam infamis infamia facti repelleretur a teſtimonio, ut Bald. *in l. optimam, C. de contrahen. & committen. ſtipul.* & Socin. *in reg.* 416. *ſecunda Fallent. ſcilicet, cum tortura*, Gram. *deciſio.* 35. *n.* 58. & *conſ.* 58. *n.* 3. Menoch. *de arbitr. quæſt.* 27. & Maſcard. *de probat. concl.* 1356. *n.* 52.

Item adde, quod infamis † quando habetur pro non 90
infami, poteſt eſſe teſtis, gloſ. *in l. cum lex in fine, ff. de teſtam.* & Alexan. *in conſil.* 138. *n.* 2. *vol.* 2.

Item adde, quod teſtis † infamis poteſt eſſe teſtis, 91
ſi a Principe fuerit diſpenſatum, vel in crimine læſæ majeſtatis, vel cum infamia alterius ſit detegenda, vel in ſubſidium cum tormentis, Menoch. *de arbitr. jud. q.* 27. *n.* 7. & quando Papa, † vel Princeps poſſit diſ- 92
penſare infamem, ut admittatur ad teſtimonium, vide Fel. *in c. teſtimonium n.* 22. *cum ſeq. de teſt.*

Item adde, quod ſi condemnatus † de infamia ap-
pellat, & pendente appellatione teſtificatur; licet 93
poſtea per deſertionem appellationis ſententia ſit confirmata, non tamen vitiatur illud teſtimonium, Felyn. *in d. c. teſtimonium n.* 17. *de teſt.* ubi late de hac materia teſtis infamis, & per alios.

Item adde, † quod teſtimonium infamis probat, ſi
non opponatur, Felyn. *in d. cap. teſtimonium num.* 1. 94
de teſtib.

Item adde, † quod occidens bannitum, licet aliqua
pœna non puniatur, ita ſtatuto permittente, nihilo- 95
minus eſt infamis, ut per Bal. *in l. decurionem, circa fin. C. ex quibus cau. infamia irrogat.* quem ſequitur, & refert Marſ. *in conſ.* 9. *n.* 39. & *in l. lege Cornelia, ff. de ſicar.* adeo, quod in facto gravi non poteſt eſſe teſtis abſque tortura, ſecundum Bal. *in auth. ſi dicatur col. fin.*

C.

C. de teſti. quem refert, & ſequitur Vivi. *opi.* 770. *nu.* 5. *vol.* 2.

96 Item adde, quod opponens † teſtem eſſe infamem, non facit retardare ejus examinationem, ſed hæc exceptio reſervatur in fine judicii, niſi pars vellet eam incontinenti probare. Vivi. *op. n.* 977. *num.* 4. *vol.* 3. Bataa.

(*aa*) *Et hoc ſine contraverſia*) De teſte infami Farin. *quæſt.* 86. *vol.* 2. ubi in principio explicat, quæ ſit infamia, & quotuplex, *& art.* 1. *n.* 26. *de infamia juris arc. vers.* 2. *n.* 10. *de infamia facti.* Ros.

(*bb*) *Ubi aliter veritas haberi non poteſt.*) Suppla dummodo articuletur, atque probetur, quod aliter veritas haberi non poterat, alias ſecus, ut per Rolan. *conſ.* 3. *n.* 48. *lib.* 3. Giach.

(*cc*) *Cum tortura.*) Intellige, ubi plures defectus non militarent contra eum, ut per Rol. *d. ſuo conſ.* 3. *n.* 49. *cum ſeq.* Giach.

(*dd*) *Quæſtione proxima circa principium.*) Adde, quod nec tamen ibi diſtinguit, ſed ſimpliciter dicit. Daoc.

(*ee*) *Item meretrix.*) Boſſ. *de indic. & conſiderat. n.* 170. *&* 185. Vulpel. *reſp.* 34. Farin. *q.* 56. *art.* 9. Ros.

97 *Item meretrix.*) Adde, quod poteſt dici † meretrix, quæ uni tantum conſentit cum mercede, ſecundum Lucam de Penn. *in l. ſi qua in principio, C. de ſpect. & ſceni. lib.* 11. & Bald. *in l. idem*, §. *quoties de cond. ob turp. cauſ.* Sed Vivius *commun. opin.* 679. *num.* 4. impugnat Lucam de Penna, & Amict. *cum ſeq.* dicens, quod illa dicitur meretrix, quæ duos; & non plures ad coitum admiſit cauſa quæſtus. & quod dicitur publica me-
98 retrix, & meretcia † eſt infamis infamia facti *l. palam*, §. *qua adulterio*, *ff. de rit. nupt.* Pariſ. *conſ.* 54. *nu.* 49.
99 *vol.* 4. Et quæ † dicatur meretrix, vide Covarr. *a. p. r. relect. c.* 2. *n.* 4. & Franc. *deciſ. Neap.* 68. & qualiter probetur aliquam eſſe meretricem, Sylv. *de nupt. in verb. non eſt nubendum nu.* 145. Rolan. *conſil.* 63. *n.* 14. *vol.* 3. *& conſ.* 74. *num.* 20. *vol.* 1. Alex. *conſ.* 13. *n.* 23. *vol.* 7. ubi dicit, quod poteſt probari per eum, qui cum ea concubuit, Pariſ. *conſ.* 54. *num.* 48. *vol.* 4. Cravet. *conſ.* 23. Natt. *conſil.* 205. *in fin.* Burſat. *conſ.* 69. *n.* 16. Bald. *conſ.* 208. *volum.* 4. Alea. *conſil.* 77. *vol.* 7. Gabr. *commun. concl. lib.* 1. *concluſ.* 2. *tit. de teſtib.* & ultimo loco vide Maſcar. *in tract. de probat. concluſ.* 1063. *vol.* 2.

100 Item adda, quod † illa, quæ amoris cauſa ſui copiam fecit amanti, non dicitur meretrix, Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 328. & eſſet idem ſi auro obcæcata fuiſſet, ſecundum Adden. ad Bertaz. *in conſil.* 134. *in littera C.* quod forſan verum eſſet conſiderata paupertate mulieris, & quantitate pecuniæ, & quod vi tantum complacuiſſet.

101 Item adda, † quod meretria amendata non eſt fide digna, gl. & Jacob. *in l. teſtium fides n.* 14. *ff. de teſtib.*

102 Item adde, quod † ſtatutum prohibens, quod meretria non poſſit examinari, non comprehendit meretricem nuptam, Alex. & Sicul. *in addit. ad Bald. in l. conſentaneum, C. quomodo, & quando judex*, & Arno. *ſpec.* 19. Bataan.

(*ff*) *Quæ autem dicatur meretrix.*) Adda Manoch. *tract. de arb. jud. caſu* 328. *lib.* 2. *cent.* 1. & no. quod mulieres regulariter, etiam quod non ſint meretrices repelluntur, Cravet. *conſil.* 178. *ſub n.* 3. vida rationem apud eundem Cravat. *de antiq. temp. par.* 1. *verſic. quæritur etiam n.* 37. Daoch.

(*gg*) *Quæro nunquid*) Farin. *q.* 56. *n.* 2. *art.* 7. *n.* 240.
Da carcerato, val accuſato ibid. *art.* 4. *n.* 107.
De Judæo hæretico, & infideli ibid. *art.* 6. *n.* 205.
De criminoſo, *q.* 56. *art.* 2. *n.* 126.
De excommunicato, & aliis, nempe adultero, concubinario, latrone, uſorario, *ibid.* Ros.

Quæro, nunquid conſtitutus in peccato mortali.) Ad-
103 da, quod teſtis, † qui eſt in peccato mortali, quia confeſſus non fuit tempore debito Parocho, à teſtimonio non repellitur non ſecuta declaratione, quod propterea excommunicationis nexu ſit innodatus, Soc. jun. *in conſ.* 32. *num.* 28. *vol.* 1. quem refert, & ſequitur Vulpel. *in conſil.* 53. *in fine.* Bataao.

[*hh*] *Scias tamen, quod ſemel convictus.*) Et eſt notandum contra fruſtatos; & ſimiles perſonas. Adde tamen, quod teſtis, licet ſit infamis, nihilominus recta depoſuit de geſtis a ſe ipſo, Menoch. *d. tract. de arb. jud. lib.* 2. *centur.* 1. *caſu* 91. *n.* 8. *cum ſeq.* ſtantque ſimul, ut quis ſit infamis, & tamen veritatem dicat, Menoch. *d. tr. de arb. jud. lib.* 1. *q.* 23. *in pr.* & refert Euſeb. *de Evangelica præpar. lib.* 6. *c.* 11. Nam quamvis (ait) neque neceſſario, neque probabiliter dicant, tamen quia rem ſuam enarrant, æquum eſt, ut eis fidem adhibeamus, vide Crav. *conſ.* 176. *n.* 7. *conſil.* 73. *n.* 29. *&* 30. dixi ſupra ad *q.* 21. *verſic. ... annus.* Daoch.

(*ii*) *Sciat tamen.*) Adde, quod ſola † confeſſio facta 104
in judicio ſufficit, quia efficitur infamis, ut per Bart. *in l. ictus fuſtium n.* 3. *ff. de his, qui notan. infam.* & Maſcar. *de probat. concl.* 895. *n.* 13. *&* 14. & ad iſtam quæſtionem,
quando emendatus † poſſit eſſe teſtis in cauſa criminali, 105
vide Felyn. *in c. teſtimonium de teſt.* & quomodo probe-
tur, quod ſit amandatus, † Maſcar. *de probat. concl.* 600. 106
vol. 2. & ad repellendum teſtem tanquam criminoſum, non ſufficit quodlibet crimen, ſed requiritur, quod ſit animadverſione dignum, & non leve, Natt. *in conſil.* 161. *n.* 10. *vol.* 1. & Maſcard. *de probat. concl.* 27. *n.* 2. Bataao.

[*ii*] *Vidi quandoque.*) Vulpel. *reſp.* 95. *n.* 6. & Farin. *q.* 58. *vol.* 1. Ros.

Vidi quandoque dubitari, nunquid pupillus.) Adde,
† quod quando aliter veritas haberi non poteſt, dic- 107
tum impuberis non ſolum facit indicium ad inquirendum, ſed etiam ad torturam, ſecundum Marſ. *in pract. crim.* §. *diligenter num.* 80. & Alber. de Roſ. *in l. teſtimonium ff. de teſtib.* dicit, quod quando delictum aliter probari non poteſt, niſi per minores, quod tunc
dum † impuberes probant delictum, quem refert Marſ. 108
in d. §. *diligenter nu.* 82. *& in l. infames col. pen. verſi. etiam illud addum, C. ad l. Corn. de ſicar.* quod dicit eſſe ſingulare verbum, & Gian. *conſil.* 45. *n.* 21. & juramentum eſt deferendum pupillis de veritate dicenda, ſi ſunt doli capaces, Franc. Marc. *in deciſio.* 792. *par.* 2. & quan-
do poſſit † pupillus dicere teſtimonium Maſcar. *de pro-* 109
bat. concluſ. 1240. *vol.* 3. & dicit Marſil. *in l.* 1. *C. ad leg. Corn. de ſicar. & in d. l. infans, col.* 3. quod ipſe convicit quendam maritum, qui uxorem haurientem aquam in puteum projecit, per duos infantes ſuos, quem refert, & ſequitur Boer. *in deciſio.* 261. ubi ponit alium caſum de alio marito, quod fuit tortus, quia duo ſui infantes contra eum deponebant.

Item adde, quod teſtis impubes poteſt leviter torque- 110
ri, non ut plene probet, ſed ut faciat quale indicium, & non debet intelligi de infante, ſed de eo, qui eſt proximus pubertati, ita late per Brun. *in tract. de indic. & tort.* 4. *q.* 2. *part. n.* 16. *cum ſeq.* & vide, quæ poſui infra *in q.* 64. *verſic. quæro nunquid minores.*

Item adde, † ſi minor torqueri non debeat, & fue- 111
rit tortus, an faciat indicium, Bart. *in l. maritus, ff. de q.* & Marſ. *in l.* 1. §. *divus Antonius in princ. ff. eod.* Bat.

[*kk*] *Ceterum illud eſt indubitatum.*) Adde Dec. *in l. femina, nu.* 21. *uſque ad fi. ff. de reg. jur.* At de iſtis impuberibus, qui teſtificari non poſſunt, vi. tex. *in l. excipiuntur. ff. ad Syl.* Daoch.

[*ll*] *Habes igitur plures cauſas.*) Adde † videndum 112
Amict. *in conſtit. mores diſſolut. n.* 1. *cum ſeq. fol.* 128. ubi ponit quadraginta duas cauſas, ex quibus quis a teſtimonio repelli poteſt. Bataau.

[*mm*] *Lic.* 2. §. *teſtes.*) Ut domeſtici; Farin. *q.* 55. *inſpect.* 1. familiares, famuli, ancillæ, ſervi, Farin. *d. q. inſpect.* 2. *n.* 117. ſubditi, vaſalli, *inſpect.* 3. *nu.* 181. coloni, inquilini, emphyteutæ *inſpect.* 4. *n.* 213. & amici *inſpect.* 5. *n.* 252. Ros.

(*nn*) *Secundum eſt tamen.*) Boſſ. *de indic. ante tort. n.* 161. *& plurib. ſeq.* ubi etiam quid ſi ad commodum proprium, ſed an tunc reputentur omni exceptione majores Farin. *q.* 55. *in pect.* 1. *num.* 53. *vol.* 2. & plene de his omnibus teſtibus inhabilibus idem Far. *q.* 62. *cum reg. n.* 19. *&* 25. *limit. ac. ultimis.* Ros.

Sciendum eſt tamen aliquos eſſe caſus.) Adde † in 113
quibus caſibus teſtes non admittuntur ſine tortura, quando non ſunt idonei ex defectu famæ, vel ſtatus; etiam in caſu, quando veritas haberi non poteſt, quod ſecus eſt, quando alio reſpectu teſtes non ſunt idonei, Marſ. *in pract.* §. *diligenter. num.* 63. *&* 83. *& in conſil.* 109. *numer.* 15. Alea. *conſil.* 11. *numer.* 6. *vol.* 1. Carrer. *in pract. crim. numer.* 65. Grat. *conſ.* 59. *col. fin. verſ. ſecundo, vol.* 2. & illud quod ſervatur per Senatum, eſt de jure,
nam ſatis eſt, quod a communiter accidentibus † 114
alii teſtes haberi non poſſint, nec eſt neceſſarium, ut impoſſibile ſit alios teſtes haberi, Zaſ. *conſ.* 2. *numero* 90. *vol.* 2. Gramm. *deciſio.* 34. *numero* 7. ubi dicit, quod in his quæ a communiter accidentibus fiunt clam, & ſecrete inhabiles, & non idonei, & qui alias non admitterentur, haberentur pro idoneis, & tali caſu dicerentur teſtes omni exceptione majores tex. *in c. tertia loco de probat.* Dec. *in conſil.* 342. *numero* 3. & Alex. *conſil.* 112. *vol.* 2. *& in conſil.* 152. *numero* 15. *vol.* 5. ubi dicit,

quod

quod dicitur teſtes inhabiles non admitti, quando ex
natura actus alii potuerunt intervenire, procedere,
quando quis in culpa fuit eos non adhibendi, ut in
matrimonio, vel ſimili caſu, ſecus ubi nulla culpa po-
teſt imputari, puta quando quis fuit vulneratus co-
ram teſtibus inhabilibus, tunc enim ſufficere debent,
& ſequitur Gram. *in conſil.* 26. *n.* 27. & licet Rimin.
jun. *in conſil.* 360. *num.* 88. *cum ſeq. vol.* 4. dicat,
ſibi non placere ea, quæ dixerunt Clar. Alex. &
Gram. tamen mihi videtur contra fundamenta mul-
tum urgere, & præcipue, quod multa delicta defe-
ctu probationum remanerent impunita, quod eſſet con-
tra bonum publicum; cum delicta committantur ma-
gis occulte, quam ſit poſſibile, ut probari non poſ-
ſint, & ad hanc quæſtionem, quod teſtes inhabiles
admittantur, ubi aliter veritas haberi non poſſit,
vide etiam Gabriel. *commun. concl. lib.* 1. *tit. de teſt.*
concl. 7. & quod ſi aliter veritas haberi non poſſit,
arbitrio judicis remittitur, qui inſpecta qualitate per-
ſonarum, loci, negocii, temporis, & hujuſmodi po-
115 terit arbitrari, an veritas aliter haberi poſſit, † nec-
ne, Plot. *in l. ſi quando*, §. 2. *n.* 8. *C. unde vi*, quem
refert, & ſequitur Maſcar. *de probat. concl.* 1403. *n.*
4. *vol.* 3.

116 Item adde, † quod teſti non idoneo creditur, quan-
do veriſimilia deponit, Ang. *in conſil.* 367. *col. fi.* Crav.
conſil. 35. *n.* 5.

117 Item adde, quod licet † inhabiles admittantur,
quando veritas aliter haberi non poteſt, non tamen
admittuntur inimici, ut per Grammat. *conſil.* 45. *nu.*
19. & Joan. de Arnon. *in ſolilog.* 53. *inimicu*, ubi ple-
ne, & Bertaz. *conſil.* 528. ubi dicit, quod nec etiam
in articulo mortis, nec in crimine læſæ majeſtatis,
vel hæreſis, nec judex poteſt admittere teſtes inimi-
cos, quando aliter veritas haberi non poſſit, etiam
quod liberum haberet arbitrium Menoch. *de arbitr.*
jud. q. 28.

118 Item adde, † quod in caſibus, in quibus teſtes inha-
biles admittuntur, non probant plene, ſed ſolum fa-
ciunt qualem qualem probationem, ut dicit Aret. *in*
c. cum in tectus col. 2. *in fin. de teſtib.* Gram. *conſil.* 59.
num. 12. *& conſil.* 45. *num.* 24. Alex. *conſil.* 64. *lib.* 1.
Marſ. *conſil.* 31. *num.* 30. & Carrer. *in pract. crimin.*
l. obſervate, *num.* 165. ubi dicit, quod admittuntur
ad torquendum, non autem ad condemnandum, &
Corſe. *conſil.* 217. *vol.* 1.

119 Et iſti teſtes † inhabiles quando admittuntur, ita
demum eorum dictis fides adhibetur, ſi veriſimilia
deponunt. Ang. *conſ.* 367. *col. fi.* & Cravet. *conſ.*
35. *n.* 7. & ſic ex veriſimilibus conjecturis, ex nu-
mero teſtium, & ex qualitate tam deponentium, quam
eorum, contra quos deponitur, ac aliis circumſtan-
tiis ſic teſtificantes, non falſa dicere præſumuntur,
ut dicit Gundiſal. *in tract. de hæret. q.* 13. *numer.*
12.

120 Item adde, quod † in delictis factis de nocte teſtes
inhabiles admittuntur, Alex. *conſil.* 156. *n.* 20. *lib.* 5.
121 Craver. *conſ.* 178. *num.* 2. *vol.* 1. & de delictis, †
quæ fiunt in domo, quando inhabiles admittantur,
Ruin. *conſil.* 158. *num.* 12. *vol.* 2. & in crimine ſtu-
pri ſoror ſtupratæ, & alii familiares admittuntur, &
faciunt indicium, Dec. *conſil.* 243.

122 Item adde, quod † admittuntur inhabiles quando
proceditur ex officio, non autem ad inſtantiam par-
tis, ut per Gramm. *d. conſil.* 45. *n.* 12.

123 Item adde, quod † teſtes inhabiles, quando admit-
tuntur, debet probari per producentem, quod per
alios probari non poteſt, Capel. Tholoſ. *deciſ.* 4.
Gra. *conſ.* 59. *num.* 38. *vol.* 2. Alex. *conſ.* 64. *col. pen.*
124 *vol.* 1. Gram. *conſ.* 45. *nu.* 10. nec ſufficit, † quod
teſtes ipſi deponant, non poſſe probari per alios teſ-
tes, ut per Alex. & Grat. in locis præcitatis, ſed iſta
125 qualitas † non debet probari, cum à jure præſuma-
tur, ut eſt, quando de nocte committitur delictum,
vel in nemore, ſed tantummodo probari debet, quan-
do ex communiter accidentibus facilis eſt probatio,
ita declarat Bon. *in conſil.* 54. *n.* 43. *& ſeq. inter conſil.*
crimin. diverſ. vol. 2. *magnæ impreſſ.* ſed hoc non vidi
ſervari in practica.

126 Item adde, † quod teſtes inhabiles poſſunt de
conſenſu partium habilitari, & validari, Marſ. *ſing.*
92. *& in l.* 21. §. *ad quæſtionem numer.* 14. *ff. de*
quæſt. & in rubr. de probat. cap. 1. *numer.* 117. &
Alex. in *conſil.* 122. *numer.* 8. *vol.* 2. ubi tenet, quod
inhabilitas teſtis expreſſe, vel tacite remitti poteſt,
& teſtes contra ſe produci patiens, nihil excipiens,
ſive proteſtans, videtur conſentire, Spec. *in c. per tuas,*
de donat. inter vir. & uxor. col. 4.

Item adde, quod † teſtes inhabiles admittuntur,
quando ſumus in his delictis, in quibus veritas aliter 127
haberi non poteſt, quando deponunt tantummodo de
facto inquiſiti, ſive inculpati; ſecus vero ſi depo-
nunt de aliquo facto proprio, ſcilicet de eo, quod
ipſi fecerunt, quia tunc eis non creditur, Marſ. *conſ.*
74. *num.* 8. *deciſio. Pedemon.* 79. *numer.* 42. Grat. *in*
conſil. 59. *n.* 39. *vol.* 2. Marſ. *in conſil.* 102. *n.* 7. Gram. *in*
conſil. 45. *n.* 24.

Item adde, † quod teſtes inhabiles, qui plures pa- 128
tiuntur defectus, etiam quod veritas aliter haberi
non poſſit, non admittuntur, & eorum depoſitiones
annihilantur, Soc. *conſ.* 118. *vol.* 1. Barbat. *conſ.* 65.
vol. 4. Marſil. *conſ.* 102. *& ſing.* 383. ubi dicit, quod
ſi teſtis laborat aliquo defectu, non repellitur in to-
tum, ſed ſi plura contra eum laborant, in totum re-
pellitur Grat. *conſ.* 59. *vol.* 2. Gram. *conſil.* 45. *num.*
22. *& voto* 34. *num.* 8. Pariſ. *conſil.* 2. *num.* 85. *vol.* 4.
Rolan. *conſ.* 24. *num.* 61. *& conſ.* 73. *num.* 24. *vol.* 1.
Sylvan. *conſil.* 81. *num.* 15. Burſat. *conſil.* 70. *vol.* 3.
Ceph. *conſil.* 65. Rimin. jun. *conſil.* 113. 644. *&* 571.
Joannes Turci. *conſil.* 81. *num.* 65. *inter conſil. crim.*
diverſ. tom. 2. ubi dicit, quod poteſt verificari in duo-
bus defectibus tantum. & quod iſta regula, ut te-
ſtes inhabiles admittantur quando veritas aliter habe-
ri non poſſit, limitatur, ubi teſtes patiuntur plures
defectus, & communem tradit Soarez. *in verſ. teſtis*
inhabilis, *num.* 217. Burſat. *conſ.* 275. & Bertaz. *conſ.*
3. *n.* 32. dicit, quod omnium conſenſu tales teſtes nul-
lam faciunt præſumptionem, nec etiam cum tortura,
ut per Burſat. *conſ.* 192. *vol.* 2. quia tortura tollit uni-
cam inhabilitatem, & non plures, Crav. *conſ.* 6. *n.*
54. & hæc procedit etiam, quando de jure communi,
ſtatuto, vel conſuetudine in aliquo caſu ſocii crimi-
nis admitterentur, quia intelligendum eſt de ſocio
criminis, alias non infami ex alio delicto, Gramm.
conſil. 38. Marſ. *conſil.* 74. *num.* 23. Pariſ. *conſil.* 53.
num. 36. *vol.* 4. Burſat. ubi ſupra *n.* 20. quo caſu nec
ad inquirendum ſufficiunt, ut per eundem Burſat. *conſ.*
275. *num.* 19. *vol.* 3. *& conſ.* 96. *num.* 15. *vol.* 1. quem
refert, & ſequitur Maſcard. *de probat. concluſ.* 1311.
num. 41. *&* 42. nec etiam admittuntur in criminibus
exceptis, Cephal. *conſil.* 204. Natt. *conſil.* 628. *num.* 6.
& Maſcard. *concluſ.* 1359. *per totum*, ubi dicit, quod
licet jura voluerint teſtes alias inhabiles admittendos
eſſe in crimine hæreſis, læſæ majeſtatis, latrocinii,
ſimoniæ, conjurationis, & in aliis exceptis, & atro-
cibus, in quibus, aliter veritas haberi non poſſit,
tamen ſi tales teſtes plures defectus patiantur, infa-
mes, & domeſtici omnino repelluntur, & ideo in
crimine læſæ majeſtatis eſſe rejiciendos conſuluit Crav.
in d. conſ. 6. *in crimine falſæ monetæ*, Marſ. *in d. con-*
ſil. 74. *in crimine falſi*, Roland. *d. conſil.* 16. *vol.* 1.
in crimine ſtupri violenti, Rimin. jun. *conſil.* 571. *&*
in crimine ſodomiæ, idem Maſcar. *in concluſ.* 1312. *n.*
12. *&* 13. concludit ſocium criminis aliis defectibus
laborantem, nunquam admittendum, per ea, quæ
conſuluit, Marſ. *conſ.* 78. & Pariſ. *conſ.* 163. *vol.* 4.
& prædicti teſtes ab aliis ſuppleri non poſſunt, cum
eorum depoſitiones ſint prorſus annullatæ, & perin-
de, ac ſi examinati non fuiſſent, juxta not. per Abb.
& alios *in c. ex parte de teſt.* & Roland. *in d. conſil.*
68. *num.* 52. *vol.* 4. ubi enim teſtis eſſet omnino in-
habilis, ejus teſtimonium ſuppleri non poteſt, Crav.
conſ. 42. *col. fin. & conſil.* 172. *num.* 2. *& in tract. de*
antiquit. temp. num. 257. *in* 1. *parte*, nec etiam per
numerum teſtium, quia quod eſt nullum, ſuppleri non
poteſt, Crav. *conſ.* 99. *nu.* 10. teſtis ita demum ſup-
pletur ex integritate alterius teſtis, quando defectus
in totum non annullat teſtimonium, ſed debilitat,
ut per Crav. *conſ.* 6. *nu.* 12. Nec dicatur, quod tales
teſtes cum tortura admittuntur, ut per Boſſ. *in titu.*
de maleficiis numer. 176. & Clar. *ſupra in quæſt.* 21. *verſ.*
Scias tamen, nam impugnantur per Rolan. *in conſ.*
94. *num.* 21. *&* 98. *num.* 19. *vol.* 4. & Bertaz. *in conſ.*
225. *num.* 19. ſed quicquid ſit de jure, veritas eſt,
quod conſuetudo ſervat, ut omnes teſtes cum tortu-
ra admittantur, etiam quando mille defectus pateren-
tur, alias raro dictum ſocii criminis indicium face-
ret, quia pauci ſunt ſocii criminis, qui pluribus de-
fectibus non ſint notati, & ſic delicta remanerent
impunita. Ego tamen arbitror, quod tales teſtes,
cum ſint magis infames, majori tortura ſint afficien-
di ad eorum dicta convalidandum. Baiard.

(o) *Mar-*

Digitized by Google

(oo) *Marſil. ſing.* 73.) Adde eundem Marſ. *rubr. de fidejuſſ. n.* 369. Drogn.

(pp) *Rolan.*) Adde, quod ſequuntur & etiam multi alii, quos recenſui *in conſ. ſyndico. nu.* 82. *cum ſeqq.* & eſt commune: vide ibi, & illud conſilium reperitur ſup. *in fine pract. Civil.* Giacn.

(qq) *Et ideo in hujuſmod. caſibus.*) Contrarium quod imo dicta talium teſtium valeant, quo ad Indicia, licet non quo ad probationes, tenuit Andr. Alc. *Tract. de præſumpt. reg.* 1. *præſumpt.* 35. *in fin.* Quid autem ſi fiſcus dicat alios teſtes quam ſic inhabiles haberi non poſſe, cui tunc incumbat onus probandi, vide Arela. *in addit. ad Alc. in d. tract. reg.* 1. *præſumpt.* 47. ibi ideo, quia inhabiles, vide Plot. *in l. ſi quando* §. 4. *nu.* 24. C. *unde vi*, Marſ. *in ſua pract. crim.* §. *diligenter nu.* 84. Alexan. *conſ.* 64. *per totum vol.* 1. Drogh.

Et ideo.) Niſi alii defectus opponantur, Vulpell. *conſil.* 99. *in fin.* Gramm. *conſil.* 45. *nu.* 17. *in crim. & ſeq.* vel quando ceteri fuerunt examinati, idem Vulpel. *reſp.* 125. *n.* 7. Ros.

129 (rr) *Item ſciat, quod iſti omnes*) Adde, † quod licet hujuſmodi teſtes admittantur ad defenſam, non admittantur ad reprobationem teſtium, cum ſit materia odioſa, Bald. & Salic. *in l. parentes*, C. *de teſtib.* Grammat. *in conſil.* 32. *nu.* 12. & *deciſio.* 34. *num.* 14. & ibi *n.* 58. dicit, quod licet non repellantur, quod tamen 130 non ſunt integri teſtes, & † quando teſtis conſanguineus ſe offert, omnino repellitur, Aretin. *in c. venienti, il* 2. *de teſtibus*, & Boſſ. *de opposit. contra teſtes n.* 62. & quod innocentia inquiſiti, ſive accuſati poſſit probari per teſtes conſanguineos, affines, conjunctos, domeſticos, familiares, & alios inhabiles, & non idoneos, vide omnino Maſcard. *de probat. concl.* 904. 131 ubi ponit † multas ampliationes, & limitationes, & 132 quod frater etiam admittatur † ad probandum innocentiam fratris, eſt magis communis opin. ut ibi *numer.* 4. & per Gabr. *comm. concl. lib.* 7. *tit. de criminalibus concl.* 22. & omnes prædicti admittuntur ad probandum innocentiam accuſati, niſi contra eos eſſent alii teſtes, Gram. *in deciſ.* 34. *n.* 14. & Vivi. *opin.* 960. *n.* 20. dicit etiam Felyn. *in c. litteras de præſumpt. verſic.* 5. *coſnt*, quod forte conſanguinei non poſſunt produci in cauſis criminalibus conſanguineorum ad defenſam, ubi in cauſa eſſet accuſator, quia tunc nedum ageretur de præjudicio fiſci, ſed etiam partis, quod eſt præjudicium maximum, & Felyn. refert Gram. *in conſil.* 22. *nu.* 13. *in fi.* ſed ego credo, quod poſſent examinari juxta declarationem per D. Clarum hic poſitam, quod remitteretur arbitrio judicis, an probarent.

Item † adde, quod ſocius criminis non admittitur 133 in teſtimonium ad defenſam ſociorum, licet inhabiles admittantur, ſecundum Bald. *in l. quoniam liberi, nu.* 2. C. *de teſtib.* Campeg. *in ſuo tract. de teſtib. reg.* 86. & 87. & late Maſcar. *de probat. concl.* 1311. & 1357. *vol.* 3. ſed etiam Ceph. *in conſ.* 75. *nu.* 49. & Bertaz. *conſ.* 538. *vol.* 1. qui contrarium tenuerunt, quando aliter veritas haberi non poſſit. Sed ego arbitror, hoc relinquendum eſſe arbitrio judicis. Baiard.

(ſſ) *Quod tamen intelligi.*) Adde, † quod fratre, 134 vel conſanguineo deponente in cauſa fratris, vel conſanguinei, ejus fides non diminuitur, ſi ſit multum notæ fidei, & integræ vitæ. Joan. And. & Imol. *in c. cum R. Canonicus, de offic. deleg.* quos ſequitur Crot. *in tract. de teſti. n.* 85. & 86. ubi pro iſta opinione allegat textum *in cap. in litteris in fine de teſt.* & item tenet Gigas *in tract. crimin. læſæ Majeſt. lib.* 2. *tit. quomodo, & per quem q.* 9. *n.* 7. Baiar.

(tt) *Quanto ſit eis fides adhibenda.*) Adde Text. vulgarem *in l.* 3. §. 2. *ff. de Teſtib.* Drogh.

(uu) *Succeſſive videamus.*) Boſſ. *tit. de falſis nu.* 163. Milleus *in pract. nu.* 2. *fol.* 29. Suarez *comm. opin.* 570. Farin. *q.* 78. *c.* 3. *nu.* 115. & *ſeq.* ubi *c.* 2. *n.* 57. & *ſequ.* tractat, quid in privilegiatis, & eos omnes exprimit. Ros.

(xx) *Num.* 34. *in fin.*) Pract. Conradi *tit. de teſtib. n.* 6. Far. *d. quæ.* 678. *c.* 1. idem Foll. *in pract. crim. verbo capiat informationem n.* 40. Ros.

(yy) *Scint tamen.*) Addas Theſaurum *deciſ.* 42. & Far. *q.* 54. *reg.* 2. *n.* 88. & *ſeq.* & quid de parentibus pro filiis, vel contra *ibid. reg.* 3. *num.* 145. & *ſeqq.* Quid de marito pro uxore, & è contra *d. loco reg.* 4. *num.* 210.

De famulo, ſeu portitore pecuniarum, vel aliter Far. *q.* 60. *n.* 23. & *ſeqq.*

De habente affectionem ad cauſam *n.* 29.

Quando animoſe nimis, & affectative reſpondet, vel verboſe, aut moroſe, *ibid. n.* 33. & *ſeq.*

Quid ſi habeat conſimilem cauſam, *n.* 41. & *ſeqq.*

De advocato *n.* 155.

De Procuratore 196.

De Adminiſtratore, & negotiorum geſtore *numero* 261.

De Tutore, curatore; executore, & actore ad lites *n.* 71. & *ſeq.*

De Abbate, vel Prælato *n.* 154.

De accuſatore *n.* 64. & *ſeq.*

De aſſerente uſuras perſolviſſe *n.* 77.

De judice, & arbitro *n.* 89. & *ſeq.*

De legatario, hærede, fideicommiſſario *n.* 287.

De creditore, vel debitore *n.* 316.

De venditore, & emptore *n.* 325.

De cedente pro ceſſionario, vel econtra *n.* 335.

De donatore pro donatario, 362.

De fidejuſſore 368. Socio 386. Proxeneta. 406.

De teſte Univerſitatis *n.* 450. Ros.

Sciat tamen quod ſunt al. quæ perſona.) Adde † viden- 135 dum ad hanc quæſtionem Follei. *in pract. crim. in verb. capiat informationem*, *n.* 19. ubi, iste, & quod teſtes tunc dicuntur inviti, quando citati ad deponendum venerunt, & allegaverunt eorum privilegium, petendo non eſſe cogendos ad deponendum, quo non obſtante judex compulit eos teſtificari; non autem quando fuerunt tantum citati, & eis fuit factum mandatum quod deponant, & illi depoſuerunt non allegando privilegium, per ea quæ tradit Alber. de Roſ. *in l. lege Julia*, *ff. de teſti.*

Item adde, quod frater contra fratrem in majoribus 136 criminibus, & exceptis, in defectu aliarum probationum teſtificari cogi poteſt. Feder. Schen. *in tract. de teſt. n.* 3. & 4. *ta.* 13. Gigas *in tractat. de crim. læſæ maj. ſtatis lib.* 2. *tit. quomodo, & per quem q.* 9. *n.* 3. & Maſcard. *de probat. concl.* 162. *nu.* 8. & *concl.* 857. *n.* 16. & quando aliter † veritas haberi non poſſit, maritus contra 137 uxorem, & econtra cogitur teſtificari, Capel. Tholoſ. *dec.* 4.

Uxor non admittitur ad teſtificandum contra maritum, Far. *q.* 54. *n.* 219. ſed contra uxorem poteſt maritus, ut per Capel. Th. *deciſio.* 3. & 122. tenuit Aym. *in tract. de antiq. temp. part.* 1. *ſect. viſo de ſamo n.* 17. *verſi. licet ſecus in marito*, *n.* 220. poteſt tamen cogi in caſu de quo hic per Baiar. de quo Far. *d. q.* 54. *n.* 221. item, & in cauſa hæreſis *n.* 27. & liberi contra parentes, & parentes contra liberos Gomeſ. *c.* 12. *in rubr. de prob. collect. n.* 24. *verſ. advertendum tamen to.* 3. Parentes non poſſunt cogi ad teſtificandum contra filios, & econtra, Far. *q.* 54. *n.* 170. imo nec volentes admittuntur non procedit tamen regula, quando aliter veritas haberi non poteſt *n.* 171. nec illo caſu debet fieri inconſulto Principe *n.* 172. admittuntur tamen in crim. læſæ Majeſt. humanæ, & divinæ *n.* 173. & 174. & Schen. *in tract. de teſti. o.* 31. licet contrarium ipſe tenuerit, & ad effectum compellendi privilegiatos, & conjunctos, ſatis eſſet juramentum partis dicentis, non adfuiſſe alios, quam privilegiatos, ſive conjunctos, nulla tamen interveniente in contrarium conjectura, arg. *c.* 2. §. *ſi. de jurom. calum. in* 6. & per ea quæ ibi Doct. & ita tradit etiam. Nav. *in Man. conf. c.* 25. *rub. de peccatis teſtium n.* 46. *fol.* 410. 138 *to.* 1. Item adde, quod quando filius, vel frater deponunt contra patrem, matrem, vel fratrem, veriſimile eſt, quod veritatem depoſuerint, & tunc in contrarium fortiores, & efficaciores probationes requiruntur Dec. *in conſ.* 342. *n.* 1. *circa med.*

Item † adde, quod teſtes, qui teſtimonium dicere 139 non compelluntur, ſi ſponte deponunt, fidem non faciunt, ſi in ſcriptis non redigatur, eos voluntariè depoſuiſſe, quia præſumeretur, quod inviti depoſuiſſent, ut per Nell. *in tract. de teſt. ver. qualiter*, *n.* 96. Bart. *in auth. Presbyteros n.* 3. C. *de epiſc. & Cler.* & Laur. Tencant. 169. & Brun. *in tractat. de indiciis quæſt.* 2. *princ. par. n.* 14.

Item adde, † quod abſolutus, ſive gratiatus, non 140 debet examinari poſt abſolutionem uti teſtis contra ſocios, ut per Dec. *in conſil.* 137. *n.* 14. Baiard.

(zz) *Vide etiam.*) Far. *d. q.* 62. *vol.* 2. *limit.* 11. *n.* 261. Ros.

Vidi etiam plerunque dubitari.) Adde, † quod in 141 dubio exceptiones contra teſtes non repellunt illos à principio, ſed ſunt reſervandæ, & tunc teſtes, qui non debent examinari, ſi examinantur, nullum faciunt indicium, ſecus vero ſi exceptiones non eſſent reſervatæ per judicem, quia tunc facerent indicium, juxta tradita per Ferrer. *in conſil.* 350. & † ita declarat pro- 142 cedere Doct. Bart. *in l. maritus*, *ff. de quæſt.* ubi dicit, articulos reprobatorios ad impediendum examen

teſtium nominatorum admittendos eſſe, ne examinati
faciant indicium, & ibi etiam dicitur, quod exceptio
contra teſtes, etiam repellens ab initio, eſt reſervan-
da; ſi requiratur alia indag improbando illam, vide quæ
poſui infra *in q. 53. in princ.* & ad hanc quæſtionem,
143 an teſtes, † qui non debent examinari, nec examina-
ti fuerunt, faciant indicium vide omnino Brun. *in
tract. de indic. & tort. in q. 2. primæ part.* & Gram. *in
conſil. 42. n. 4. & 3.* & late etiam habetur per Maſcard.
de probat. concl. 1359. n. 10.
144 Item adde, ſi de facto † teſtes inhabiles fuerunt exa-
minati, an poſſint per judicem ex officio repelli, par-
te non opponente, hanc quæſtionem poſuit Ant. de
Buti. *in c. cum dilectus, il 2. de conſuet.* & Gomeſ. *de
delictis c. 12. num. 22.* ubi concludit, quod ſic, quan-
do teſtes ſunt inhabiles ex eorum defectu, vel incapa-
citate, ut ſunt infames, feminæ, & ſimiles, quia tunc
conſenſu tacito, vel expreſſo ipſius patris, contra quam
producuntur, non poſſunt habilitari, quia favore pu-
blico prohibentur, ſecus tamen eſt, quando teſtes
ſunt inhabiles principaliter favore partis, ut dome-
ſticus, conſanguineus, inimicus, vel ſimilis, quia
tunc judex non poteſt eos repellere ex officio, licet
in proceſſu conſtet de eorum inhabilitate, pars enim vi-
detur eos admittere, vel habilitare.

Quoniam in materia teſtium, & oppoſitionum con-
tra eos non eſt, qui clarius, & dilucidius ſcribat, quam
Farin. libuit capita recenſere, ad quem facile poſtea
erit recurrere.

145 Accuſatus pendente accuſatione à teſtimonio repel-
litur *q. 36. num. 167.* & hoc procedit in criminalibus
num. 170. cum declaratione 171. utrum in criminibus
exceptis admittatur *num. 173.* admittitur etiam, quan-
do accuſatio eſſet de levi, non autem de gravi, &
capitali *num. 174.* non recipitur autem ſi ſit accuſatus
de falſo *num. 176.* quicquid contra dixit *num. 175.* po-
ſeſt recipi, & ſeorſum poni, donec ipſius accuſatio
expediatur in cauſa, & ſi ſequatur abſolutio, proba-
bit *num. 177.* quod, ſi cauſa, in qua fuit examinatus,
expediretur ante ipſius abſolutionem, vana erit ejus de-
poſitio, poteſt tamen examinari, & admittitur ejus di-
ctum, quando accuſatio malitioſe fuiſſet facta, ad fi-
nem, ut accuſatus non deponeret contra accuſatorem
num. 178. Ad defenſam autem hæc non attenduntur
146 cum admittatur ibi *n. 179.*

Adulter regulariter ferre teſtimonium non poteſt *q.
56. num. 289.* quod procedit in damnato de adulterio,
& in adulterio notorio, ſecus in occulto *n. 290.*

147 Advocatus in cauſa, in qua eſt advocatus, propter
præſumptam affectionem teſtimonium ferre non po-
teſt, Far. *q. 60. nu. 155.* nec poteſt cogi ad teſtifican-
dum contra ſuum clientulum, niſi quando aliter veri-
tas haberi non poteſt, probata tamen prius hac qua-
litate a fiſco, Bertaz. *conſil. crim. 252. n. 1.* ubi etiam
addis.

148 Apoſtata à religione non poteſt eſſe teſtis. Farin. *qu.
56. nu. 444.* & multo magis repellitur, ſi fuerit apo-
149 ſtata fidei *num. 445.* & de apoſtatis habetur inf. per
Clar. *q. 77. ver. apoſtate.* Blaſphemator non eſt teſtis
omni exceptione major Far. *q. 56. num. 414.* Giamm.
conſil. 29. num. 5. & Jaſ. Bertaz. *conſil. 104. n. 10.* ubi
etiam *in apoſtill. 6.* & in totum in aliquibus caſibus re-
pellitur *n. 415.* & præſertim in cauſis gravioribus, in
criminalibus, matrimonialibus, & ſimilibus, *nu. 416.*
procedit tamen regula in blaſphematore condemnato
ſecundum aliquos *num. 417.* contra quem aliqui te-
nuerunt *nr. 418.* ſed procedit etiam in non condem-
nato, dummodo ſit publicus blaſphemator, & con-
ſuetus blaſphemare, alias ſecus *n. 419. & ſeq.* Secun-
do limitatur regula in blaſphemante per iracundiam
num. 224. non probat ad condemnandum, tamen pro-
bat ad torquendum *n. 425.* cum declaratione, de qua
nu. 416.

150 Calumniator de calumnia condemnatus non poteſt
eſſe teſtis, niſi accedente arbitrio Judicis, Farinac.
quaſt. 56. n. 459. & 460.

Cæcus poteſt eſſe teſtis in actione injuriarum Far. *q.*
151 *61. n. 25.* & in his, quæ auditu percipiuntur, dum-
modo notas habet voces loquentium, ut falli non
poſſit ibi, *nu. 24. & 26.* non tamen eſt in his caſib.
omni exceptione major, & integræ fidei *n. 27.* cum
declaratione, de qua *n. 31.* ubi recenſentur, qui contra-
rium tenuere, nec probationem in his caſibus indu-
cit, ſed præſumptionem tantum *num. 28.* in crimina-
libus tamen cum diſtinctione, de qua ibi *num. 30.*
valet tamen ejus dictum, quando deponit de iis, quæ
vidit ante cæcitatem, *num. 32.* probat in cauſa adul-
terii, & ubi agitur de prohibitione matrimonii *nu.
33.* ita tamen, ut in hoc proximo caſu deponat de re
cadente ſub ſenſu auditus, ſecus ſi de re cadente ſub
ſenſu viſus *num. 34.* & us latius ibi per dictum Far.
& in caſibus non concernentibus criminales actio-
nes.

Cedens bonis non poteſt eſſe teſtis, quia eſt infamis, 152
Far. *qu. 56. n. 448.*

Amaſius pro Amaſia, & è contra non poſſunt eſſe te- 153
ſtes, Far. *q. 54. n. 117.*

Colonus non repellitur à teſtificando pro Domino 154
ſuo de conſuetudine, ſed bene ei minor fides adhibe-
tur, & ita ſervatur tam in cauſis civilibus, quam in
criminalib. Far. *qu. 51. n. 213. & 218.*

Concubinarius regulariter à teſtimonio repellitur, 155
Far. *q. 56. n. 284. & ſeq.* quod nedum procedit de jure
civili, ſed etiam de jure canonico, tam in Clerico,
quam in laico *num. 286.* & magis, quando deponit
pro concubina 287. eoque magis repellitur concubina-
rius conjugatus *n. 288.*

Prozeneta cogitur deponere in cauſa ſimoniæ, Far. 156
q. 60. n. 449. & quando aliter veritas haberi non po-
teſt, *n. 418. & 449.*

(*aaa*) *Examinari.*) Hic adverte contra conſangui- 147
neos, quia ut repellantur, debent eſſe de gradu aſcen-
dentium, aut deſcendentium, & non tranſverſalium,
quod intellige tam ad condemnandum, quam ad tor-
quendum, vide per Carer. *in pract. crimin. pag. 123.
col. 1.* ubi etiam unum notatu dignum inquit, quod
requiritur, ut teſtis ſit omni exceptione major ubi de-
ponis de facto proximo, & maleficio immediato,
ſecus vero de remotis a maleficio, quia tunc non re-
quiruntur, quod ſint omni exceptione majores; &
quod iſta qualitas debet articulari, & probari, vide
ibidem, *pag. 123. & 124.* & quæ adnotavi ſupra *q. 21.
verſic. unus teſtis* adde ibidem omni exceptione ma-
jor. Illa tamen qualitas remittitur in ſubſidium, ubi
aliter veritas haberi non poteſt, niſi per tales teſtes
non omni exceptione majores. Nam tunc tales inha-
biles, ut mulier, meretrix, leno, impubes, & aliæ
perſonæ inhabiles ad teſtificandum in criminalibus,
admittuntur in ſubſidium, vide per eundem Carer.
ibid. pag. 124. col. 1. in fin. verſic. limita. Giach.

(*bbb*) *Ego vero breviter dico.*) Nota, quomodo in-
telligatur indicium ad inquirendum. Hoc idem ſupra
q. 7. verſic. Habes igitur in princ. ac alibi ſæpe; Diſ-
cordare autem videtur ab aliis quæ ſtatim ſupra dixi
hac eadem quæſtione verſic. ſciendum in fin. ubi ha-
betur, quod ubi certum eſt alios Teſtes non adeſſe,
nec adeſſe potuiſſe, actu videlicet nec potentia, ad-
mittit Senatus etiam alios inhabiles uſque ad Tortu-
ram; Hic vero diſtinguit de Teſte omnino a lege re-
pulſu, vel non: Dicas diſtinctionem iſtam proce-
dere in caſu, quo in actu tantum alius Teſtis adeſſe
potuerit, adeoque natura actus non repugnet; ut alius
omnino Teſtis adeſſe etiam non potuerit, ibi vero lo-
quitur in caſu, in quo nullo penitus modo conſidera-
ri poſſit teſtem adeſſe potuiſſe, & ſic conſideratur non
tantum in actu, quantum in potentia. Vide per Alex.
conſ. 64. lib. 1. Quem retulit Crav. *de antiq. temp. par. 1.
verſ. viſo, de fama n. 19.* & in his terminis late differit
Boſſ. *de Indic. à nu. 161. cum ſeq.* Iterum hic caſus dif-
fert ab illo, de quo habetur *ſupra quæſt. 21. verſic.
unus Teſtis*, Ibi n. loquitur, quando unus tantum adeſt
Teſtis, non quando duo; hic autem loquitur non tan-
tum in uno teſte, ſed in pluribus, qui prorſus à lege
repelluntur, vel non, licet in ſingulari loquatur, ar-
gum. *c. in primis. 11. q. 1.* Gloſſ. *in c. Inſtitutum 27. quæſt.
2.* Crav. *in conſ. 180. ſub num. 3.* Bald. *in ſua pract. tit.
Quæſtiones circa probationes, qu. 17. in princ.* Adde hic,
quod teſtis, qui omnino à lege † repellitur, dicitur il- 148
le, qui eſt perjurus, quia cum in eo deficiat funda-
mentum, quod eſt fides, ideo repellitur, teſte Andr.
Alc. *Tract. de præſumpt. reg. 2. præſumpt. 10. n. 3. inf. q.
53. in princ. ſupra quæſt. 21. verſicul. ſciat tamen ad finem.*
Crav. *conſ. 6. nu. 16.* Ludovicus Saccus *inter Conſilia
crim. diverſ. conſil. 99. n. 14. vol. 1.* At ſemper, & om-
ni in caſu dictum confirmatum in tormentis ſupplet
omnem defectum teſtium, ſupra *in §. falſum verſic.
ſubornans*, dixi ſupra *ad quæſtionem 21. verſ. unus te-
ſtis ibi, & hujuſmodi teſtis*; At quo ad inquirendum,
& inquiſitionem tranſmittendum ſupra *q. 20. per totum.*
Drogh.

(*ccc*) *Parte nihil opponente.*) Adde rationem, quia
non opponente parte, quæ impedire poterat, con-
ſentire videtur, ut not. Dyn. *in reg. qui tacet, in*

prin.

princip. de reg. Jur. in 6. per tex. *in c. 1. de accuſ. in 6.* Cyn. Crav. *Tract. de antiq. tempor. par. 1. verſic. alterius ſcias ad med. qo. 13. verſ. 1. poſt med. q. 15. ver. ſed pone*, Vide Menoch. *de arbitr. Jud. lib. 2. cent. 3. caſ. 239. maxime ſub n. 3. & lib. 1. q. 33. n. 3. in fi. & lib. 2. cent. 4. caſ. 315. n. 22.* ubi multa invenies, quæ tribuuntur parti opponenti, & contra dicenti *caſ. 340. ſub n. 11.* Plot. *in l. ſi quando, §. 4. ſub n. 24. fol. mihi 39. C. unde vi.* Crav. *conſil. 65. n. 2.* ubi pulchre, *& conſ. 150. per tot. & conſ. 153. ſub n. 4.* ubi licet petitio generalis admittatur parte non opponente, illa tamen ex poſt venit declaranda *conſ. 230. n. 5.* alia ad hanc materiam concernentia, videlicet parte non opponente, vide apud Franciſcum Herculanum *Tract. Quis tenetur probare negativam ſub numer. 283.* dixi infr. *ad q. 46. verſic. plerumque.* Drogh.

(*d*) *Indicium.*) Tu vide per Bart. *in l. maritus, ſub num. 3. ff. de q.* ubi plene, ſed plenius per Carer. ubi ſupra, ad quos recurre. Adde etiam, & vide additio. *ad pract. Papien. tit. inquiſitio. Gloſſ. 1. additio. c. teſtes*, ubi pro & contra allegat Bart. & in fin. allegat Bart. *d. l. maritus contrarietates reducentem ad concordiam, ut ibi.* Giaeh.

QUÆSTIO XXV.

Teſtes an in aliquibus caſibus torquendi ſint.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Teſtes quando in cauſis criminalibus torqueri debeant.*
2 *Et quid ſi ſint infames.*
3 *Et quid ſi ſint ſocii criminis, remiſſivè.*
4 *Et quid ſi ſint varii.*
5 *Et quid in Clericis.*
6 *Et quid in conſtitutis in dignitate.*
7 *Et quid ſi teſtis dixit unum extra judicium, & poſtea contrarium in judicio.*
8 *Et quid ſi ſit vilis perſona.*
9 *Et quid ſi interfuit delicto, & dicit ſe non vidiſſe.*
10 *Et an teſtibus torquendis danda ſit copia indiciorum.*

Ex Additionibus.

1 *Teſtes, qui non debent admitti ſine tortura, ſi fuerint de facto admiſſi, non probant,*
2 *Teſtes quomodo poſſint torqueri, remiſſ.*
3 *Teſtes non debent torqueri, niſi poſtquam fuerit reus examinatus.*
4 *Teſtis tortus debet ratificare.*
5 *Teſtis varius non torquetur, ſi in ſecundo examine allegat cauſam rationalem.*
6 *Teſtis an ſit torquendus, remittitur arbitrio judicis, nec diſputatur cum Advocatis.*
7 *Et poterit torqueri tam in inquiſitione generali, ſicut in ſpeciali.*
8 *Teſtis inhabilis poteſt torqueri, licet ſit Clericus.*
9 *Teſtes non torquentur ante litem conteſtatam.*
10 *Tortura quando infertur ad validitatem teſtimonii debet pars citari, & ea praſente juramentum deferri.*
11 *Teſtis qui non faceret indicium, non torquetur.*
12 *Falſarius non recipitur in teſtem, etiam contra falſarium, quod tamen limitatur, ut ibi.*
13 *Variatio, & vacillatio qua dicatur, & quomodo ſit ſcribenda, remiſſivè.*
14 *Teſtis varius poteſt arbitrarie puniri.*
15 *Teſtis varius in cauſa civili poteſt torqueri.*
16 *Teſtium modica varietas non nocet.*
17 *Teſtes ſufficit concordare in facto principali. Limita niſi agatur de probanda re verbali, veluti confeſſione.*

18 *Teſtis varius torquetur, licet ſit ruſticus. Quod tamen remittitur arbitrio judicis.*
19 *Doctor examinatus, ut teſtis, licet ſit varius, non torquetur.*
20 *Teſtium variatio debet praecedere torturam.*
21 *Teſtis contrarius quando torqueatur, remiſſivè.*
22 *Et quid de teſte vili.*
23 *Vilis quis ſit, remittitur arbitrio judicis.*
23 *Teſtis vilis in gravi cauſa teſtificari non poteſt.*
25 *Berroarii an, & quando probent, & admittantur, & repellantur in teſtes.*
26 *Teſtis vilis non repellitur deponens de geſtis à ſeipſo.*
27 *Teſtis vilis ſciens factum, & nolens revelare, poteſt abſque indiciis torqueri.*
28 *Teſtis, qui interfuit delicto, & negat vidiſſe, vel audiviſſe quando poſſit torqueri.*
29 *Et an praſumatur vidiſſe, vel audiviſſe, remiſſivè.*
30 *Teſtis convictus de mendacio ex dicto alterius dignioris, licet ſolus, torqueri poteſt.*
31 *Teſtis liber homo non torquetur, niſi vacillet, vel præſumatur ſcire id, quod negat, & ſponte accedat ad teſtimonium.*
32 *Teſtis tortus non indiciatus de veritate occultanda, non probat.*
33 *Teſtis ſemel tortus, non repetitur abſque novis indiciis.*
34 *Teſtis dicens aliquem alicui actui interveniſſe, an probet illius ſcientiam.*
35 *Et quid ſi ipſe negaverit interveniſſe, remiſſivè.*
Teſtis in foro conſcientia an poſſit pro ſalvanda alicujus vita celare veritatem abſque peccato mortali remiſſive, nu. eod.
36 *Tortura teſtis non validatur ex indiciis ſupervenientibus.*
37 *Judex torquens ſine indiciis non excuſatur, dicens ſe feciſſe de conſcientia Principis, niſi appareat.*
38 *Examinatus ut principalis in ſe, & teſtis in alios, non poſſet torqueri tanquam teſtis, niſi datis copiis indiciorum.*
39 *Teſtes non debent torqueri niſi pracedant indicia contra reum.*
40 *Teſtis poteſt torqueri, ſi Judex ſuſpicetur, quod ſciat veritatem, & revelare nolit.*

SUnt (*a*) etiam aliqui caſus, in quibus teſtes inha- 1
biles admittuntur cum tortura; talis enim tortura purgat defectum teſtis, adeo ut fidem faciat contra reum, licet alias ſine tortura non probaret.
Exemplum (*b*) autem poni poteſt in teſte, qui ſit 2
infamis, talis enim ſive ſit infamis infamia facti, nunquam probat, niſi cum tortura. Et eſt communis opin. ut dicit Boſſ. *in tit. de tortura teſtium nu. 3.* ubi etiam ſubdit, quod teſtis crimine notatus, etiamſi non ſit vilis perſona, non admittitur ſine tortura. Vide, quæ dixi ſupra, *q. proxima, verſ. Quaro nunquid.*

Item in ſocio criminis, de quo dixi ſupra *qua. 21.* 3
verſ. Scias etiam.

Item (*c*) teſtis varius in ſuis depoſitionibus non 4
facit fidem contra reum niſi firmet dictum ſuum in tortura. Et ita practicatur, ut dicit Boſſ. *in loco praallegato nu. 21. in fin.* Vide, quæ dixi *infr. quaſt. 53. verſ. Quartus eſt caſus.*

Sed (*d*) nunquid hoc habet locum etiam in Cle- 5
ricis, ut ſcilicet Clericus teſtis vacillans, vel ſuſpectus, quod veritatem dicere recuſet, poſſit torqueri? Reſp. quod ſic, & eſt communis opin. Canon. ut dicit Foller. *in pract. crim. can. fol. 127. nu. 40.* Magis enim peccat Clericus celans veritatem, quam laicus. Et licet Bart. *in l. ex libera, circa princ. ff. de q.* tenuerit, quod Presbyter vacillans non ſit de jure canonico torquendus, per text. *in l. presbyteri, C. de epiſc. & cleric.* nihilominus, ut dicit Boſſ. *in tit. de tortura teſtium,* illa lex in hoc non ſer-

vatur.

vatur. Et contra Bar. qui (ut dixi) tenet de jure canonico Preſbyteroa torqueri non poſſe, eſt communis opin. ut dixi infra *qu. 64. ver. Sed an clerici.* (*e*) Intellige tamen, quod poteſt torqueri à ſuo judice Eccleſiaſtico, non autem à judice laico, etiam, quod coram eo vacillet. Et ita reperio in facti contingentia decisum fuiſſe per Conſil. regni Siciliæ teſte Capic. *deciſ.* 142. Faciunt, quæ dixi infra *q.* 38. *verſ. ſed hic quæro.*

6 Scias (*f*) tamen, quod hæc concluſio non habet locum in teſtibus in dignitate conſtitutis, tales enim, etiam ſi vacillent, non torquentur, niſi in criminibus exceptis. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Boſſ. *in loco præallegato, n. circa fi.*

7 Sed pone, (*g*) quod teſtis unum dixerit extra judicium, deinde in judicio deponat contrarium ejus, quod extrajudicialiter dixerat, nunquid poterit ex hoc torqueri? Reſpon. quod ſic: (*h*) Et ita tenent communiter omnes, ut dicit Alexan. *conſ.* 63. *circa fin. lib.* 1. quem refert Turzan. *in ſua collecta communium opin. c.* 134. Dicit etiam Alex. *conſ.* 251. *in fin. lib.* 6. quod in hoc omnes conveniunt. Et ita practicari atteſtatur Boſſ. *in loco præallegato, n.* 21. *in fi.* An autem hoc caſu ſtandum ſit primo, vel ſecundo dicto, dixi inf. *in d. q.* 53. *verſ. Primus eſt caſus.*

8 Sed quæro, (*i*) nunquid vilis perſona, ſi teſtificetur in cauſa criminali, probet contra reum ſine tortura? Aliqui dicunt, quod ſic. Et hanc dicit eſſe commun. opi. Roland. *conſ.* 24. *n.* 64. *lib.* 1. Alii vero dicunt quod teſti vili, & ignobili non creditur ſine tortura. Et hanc dicit eſſe communem regulam Igneus *in l. prima*, §. *ſervi appellatione, nu.* 75. *ff. ad Sylla.* Tu dic, quod hoc relinquendum eſt arbitrio judicis, qui juxta qualitatem perſonarum, & facti poterit arbitrari, an talis teſtis torqueri debeat, vel non. Sed in omnem caſum hujuſmodi teſtibus nunquam tanta fides adhibetur, ſicut aliis.

9 Torquentur etiam teſtes, qui delicto interfuerunt, & tamen dicunt neminem vidiſſe, aut cognoviſſe, ex hoc enim reddunt ſe ſuſpectos, tanquam quod veritatem celare velint. Ita dicit tex. *in l. unius*, §. *judex, ff. quomodo*, non tamen poſſet hoc caſu judex omnes eos, qui interfuerunt, torquere, ſed tantummodo duos, vel tres, ſecundum communiter Doctores, ut dicit Boſſ. *in tit. præallegato de tort. teſtium, num.* 10. *in fin.* Sed hoc non ſervatur in practica, vidi enim multo plures aliquando torqueri, præſertim quando omnes ſunt ſuſpecti, quod verum dicere nolint. (*k*) Et ideo crederem hoc relinquendum eſſe judicis arbitrio, tam circa numerum, quam circa qualitatem, & modum torturæ, quæ tamen nullo modo debet eſſe ita gravis in teſtibus, prout in reis.

10 (*l*) Solet dubitari, nunquid quando teſtes ſunt torquendi debeat eis dari copia indiciorum, & proceſſus? Et dicendum eſt, quod non, ita tenet Bart. *in d. l. unius*, §. *judex, num.* 1. *ff. de quæſtio.* cui nemo contradicit, ut dicit Boſſ. *in tit. præallegato, num.* 38. *& ſeq.* ſubdens, quod ita etiam vidit in practica obſervari. Et certe ſi aliter fieret, deſtruerentur mille proceſſus, talis enim tortura ut plurimum ſit ſuper inquiſitione generali ad indagationem veritatis, cujus quidem generalis inquiſitionis non datur copia parti, nec teſtibus. Et ita obſervat conſuetudo, ut dicit Anton. de Canar. *de quæſt. in* 2. *membr. num.* 52. (*m*) Bene verum eſt, quod ſi teſtis ſit torquendus propter cauſam, quæ aliunde quam ex proceſſu oriatur, puta, ex eo, quia ſit ſervus, vel infamis, vel hujuſmodi, utique prius ſuper hoc eſt diſputandum, & cognoſcendum, dato etiam illi termino ad deducendum, ſi quid in contrarium habet ad torturam evitandam, ut ibi. Et dicit Boſſ. *in tit. de mandato ad homicidium, poſt num.* 3. quod ita ſervat univerſus mundus. Quod tamen ego in practica nunquam vidi ſervari; nam judices ſemper torqueri faciunt teſtes abſque ulla diſputatione, quod quidem tutius eſt, propter timorem ſubornationis. Faciunt, quæ dixi infra, *quæſt.* 94. *verſ. quæro nunc.*

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XXV.

(*a*) *Unt etiam aliqui caſus.*) Fat. *q.* 79. *vol.* 3. & de infamia juris, *ibid. n.* 25. Ros.

Sunt etiam aliqui caſus.) Adde, † ſi contingeret, 1
quod tales teſtes eſſent admiſſi ſine tortura, non creditur eorum dicto; ſed ſtatur dicto in tortura, Alciat.
in tract. de præſumpt. præſumpt. 29. *nu.* 13. & quando
teſtes † torqueri poſſunt, Franc. Marc. *deciſ.* 780. *par.* 2. 2
& late Cæpo. *in conſil.* 60. & ubi teſtis eſt torquendus,
non debet torqueri, niſi poſtquam reus, contra † 3
quem depoſuit, examinatus fuerit, quia ſi confiteretur,
non eſſet opus aliqua tortura contra teſtem, & ſi negaret, torqueretur ad hoc, ut probaret.

Item adde, quod tortura † teſtis non operatur, ſi 4
non adeſt ratificatio, ut in reo. Bart. *in l. penult. ff. de
q.* & Boſſ. *in tit. de confeſſ. per torturam nu.* 7. & Gomeſ. *in tract. de delict. ca.* 13. *n.* 29. ubi ipſe etiam tenet, quod requiritur ratificatio, licet Bald. *in l. pen. C.
de quæſt.* contrarium dixerit. Sed de hoc vide Bertaz.
in conſil. 323. ubi habetur, quando quis torquetur in
ſe, & in alium, & quando torquetur in alium tantum, & ibi dicit, quod teſtis non debet torqueri, ſi
aliter veritas haberi poſſit, & quod teſtis † varius, 5
qui in ſecundo allegat cauſam rationabilem variationis, non eſt torquendus, & caſus, in quibus teſtes
poſſint torqueri, tangit Hartman. *in lib.* 2. *pract. tit.* 15.
obſervat. 9. & Bertaz. *conſil.* 153. *n.* 5.

Item adde, † quod in tortura teſtis non exiguntur 6
indicia, quæ requiruntur ad torturam rei, nec de eis
habetur diſputatio cum Advocatis, ſed totum judicis
arbitrio committitur, Bart. & Marſ. *in l. unius*, §. *taſtet, ff. de q.* & Brun. *in tract. de indic. car.* 7. *in
princ.*

Item adde, quod † ita poteſt torqueri teſtis in in- 7
quiſitione generali, ſicut in ſpeciali, Bar. *in l. qui ſine.
n.* 4. *ff. de q.*

Item adde, quod ita † teſtes Clerici, ſi ſunt infames, 8
vel alias inhabiles, torqueri poſſunt, ſicut laici, ita late Foll. *in pract. crim. cano. in verſic. teſtibus diligenter
examinatis, n.* 47.

Item adde, quod ſicut † ante litem conteſtatam te- 9
ſtes non poſſunt recipi, ita nec debent torqueri, ut per
Bart. *in l. ſi quis adulterium, n.* 1. *ff. de adult.*

Item adde, quod † quando tortura eſt inferenda pro 10
validitate teſtimonii, pars citari debet, & etiam ea
præſente juramentum deferri, Boer. *in deciſio.* 319. *n.*
4. & Vulpell. *in conſil.* 76. *in fine.*

Item adde, quod † teſtis, qui alias non faceret indi- 11
cium, non torquetur, Burſ. *in conſil.* 216. *n.* 11. *volum.*
2. & Bertaz. *conſil.* 549. *n.* 5.

Item adde, † quod licet teſtes inhabiles cum tortu- 12
ra admittantur, tamen falſarius non recipitur, etiam
contra falſarium, niſi talis falſitas fuiſſet commiſſa
in crimine læſæ majeſtatis, ut falſare monetam Principis vel ejus ſigillum, & tunc etiam aliqua alia
præſumptio concurrere debet, & eſt torquendus,
Innocen. & Bal. *in c.* 1. *de confeſſ.* Baiaro.

(*b*) *Sine tortura non probaret.*) Adverte, quod licet oppoſitiones, quæ fiunt contra teſtem, reſerventur poſt examen, hoc tamen procedit, ubi eſt examinandus cum tortura, ne tortura ſit ſuperflua, per
Bartol. *in l.* 1. §. *ſi quis dicatur, ff. de quæſt.* Brun. *in
l. prius ff. ad S.C. Syll. char.* 6. *col.* 2. *circa fin.* ut refert Boſſ. qui idem tenet *tit. de indic. & conſid. ante tortu. numero* 153. Ubi ſubjungit, quod multi ſunt,
qui inadvertenter ſervant contrarium, quod not. Ex
quibus caſibus teſtes non omni exceptione majores,
& inhabiles admittantur, vi. per Cat. *in pract. p.* 127.
Giaeu.

(*c*) *Item teſtis varius.*) Item adde, quæ dicatur † 13
variatio, vel vacillatio ultra notata *in c. præterea de teſtib.*

ſtib. cogn. vide Alber. de Roſ. *in tract. de teſte varian. c.* 2. & Bart. *in l. eos, C. de falſ.* Dec. & Doct. *in c. quoniam contra de prob.* & ibi per Abb. & Pariſ. *in repet. n.* 157. *cum ſeq.* an judex debeat ſcribere vacillationem teſtium, & quando, & an eo teſte præſente, vel abſente, & ſi non ſcribit, qualiter teneatur, & Notarius ſub qua forma debeat vacillationem ſcribere, & an Notarius debeat ſcribere vacillationem, ſecundum quod eitas judex, vel qualiter.

Item adde, quod † teſtis varius nedum poteſt tor-
14 queri, ſed etiam pœna arbitraria poteſt puniri per Judicium, coram quo vacillat, Abb. Fel. & ceteri *in d. c. quoniam contra de probat.*

Adde quod † teſtis varius ita poteſt torqueri in cau-
15 ſa civili, ſicut in criminali, Marans. *in Specul. de ord. judic. par. 6. act.* 24. *nu. 6. fol.* 496. *& not. in l. ex libero, §. fi.* ubi Marſ. *ff. de q. & habetur in l. nullus, C. de teſt. & in auth. presbyt. C. de Epiſc. & cler.*

16 Item adde, quod modica † varietas non nocet, ſed
17 ſufficis, quod concordet in facto principali, † licet diſcordet in aliquibus circumſtantiis, Alex. *in conſ.* 24. *n.* 43. *vol.* 2. quod tamen fallit, ubi tractatur de re verbali, id eſt, de probanda confeſſione, in qua quælibet diverſitas operatur, ut teſtes cenſeantur varii, Jaſ. *in l.* 2. *col. pen. C. de bon. poſſeſſ. ſecun. tab.* & Alban. *conſil.* 56. *n.* 29.

18 Item adde, quod teſtis † varius, licet ſit ruſticus, poterit torqueri; quia non poteſt eſſe ſimplicitas, ubi eſt contrarietas, ſecundum Jo. Andr. *in c. cum Joannes Eremita. de fid. inſtr.* & Bal. *in l. ſcripturæ, C. eod. tit.* & Jaſ. *in l. ſi quis, quod ff. de jur. ſd. omn. jud.* & illa opin. eſt verior ſecundum Rip. *in tract. de remed. pract. ſervat. contro peſt. n.* 234. ibi tamen ſubdit, quod prudens, & circumſpectus judex conſiderabit naturam perſonæ ipſius ruſtici, & qualitatem facti, ſuper quo vacillavit, & omnibus recte penſatis amplectetur, quæ opinio ſit ſequenda: idem tenet Menoch. *de arbit. jud. caſu* 294. *n.* 57. *fol.* 217.

Item adde, quod † Doctores examinati uti teſtes,
19 ſi eſſent varii, non poſſunt torqueri, ita tradit Marſ. *in l. ex libero n. 4. ff. de q.* & Cepb. *conſil.* 164. *num.* 8. *vol.* 2.

Item adde, † quod ad torturam inferendam teſtibus
20 propter vacillationem non ſufficis, quod in tortura, vel poſt torturam vacillaverit, ſed requiritur, quod vacillatio præceſſerit torturam, Ruin. *in conſi. 7. in pr. vol.* 3. Baiaro.

(*d*) *Sed nunquid.*) Teſtis Clericus vacillans an torqueri poſſit, tradis idem Far. *in dict. q. 66. num.* 101. *p.* 3. Ros.

(*e*) *Intellige tamen.*) Far. *d. q.* 3. *numera* 203. Ros.

[*f*] *Sciat tamen.*) Far. *d. q.* 79. *numero* 8. Ros.

(*g*) *Sed pone.*) Adde, & vide *in collect. meo com. un. opin. §. depoſitio teſtis.* Grach.

Sed pone) Far. *q. 76. p. 2. n. 83. & par. 5. n.* 206. *&* 267. Ros.

Sed pone quod teſtis.) Adde videndum Cæpol. *in con-*
21 *ſil. 60. n.* 12. in † quibus caſibus teſtis contrarius torqueri poſſit. Baiaro.

(*h*) *Quod ſic.*) Adde, atque vide per Cæpoll. *conſil. crimin. 60. n. 3. &* 12. Grach.

(*i*) *Sed quæro nunquid vilis perſona.*) Vi. Didac. *pract. q. c.* 28. *ſub num.* 2. ubi quid in civilibus cauſis. Grach.

Sed quæro.) Far. *q.* 57. *vol.* 2. ubi de paupere; & biroario, *q. 56. artic.* 21. *n.* 370. Ros.

Sed quæra nunquid vilis perſona.) Adde, quod te-
22 ſtis † vilis regulariter non torquetur, niſi tribus concurrentibus, ſcilicet quod vacillet, quod convincatur de mendacio, & quod ſponte accedat ad ferendum teſtimonium Bert. *in l. ex libero in fin. princ. ff. de quæſtio.* Pariſ. *conſil.* 151. *num.* 27. *vol.* 4. Ruin. *conſil.* 247. *num.* 5. *vol.* 5. Tob. Noni. *conſil.* 99. *volum.* 3. *in fin.* & Cæpol. *conſil.* 60. *num.* 7. & quid in cauſa civili. Covar. *pract. quæſt. cap.* 18. *ſub num.* 51. & quando dicatur vilis, remittitur arbitrio judicis, Bal. *in*
23 *l. Gracchus C. de adult. in prin.* Menoch. *de arbitr. jud. caſ.* 67. & teſtis vilis † in cauſa gravi teſtifica-
24 ri non poteſt, Grammat. *deciſ.* 11. *num.* 4. & an Berroarii, qui † dicuntur viliſſimæ perſonæ, in judicio
25 fidem faciant, Maſcat. *in concl.* 188. *col.* 2.

¶ Dixi etiam ſupra *qu.* 24. *num.* 68. regulariter à teſtificando repelluntur. Farin. *quæſt.* 56. *num.* 371. *&* 373. contrarium tamen aliqui ſenſerunt, ut ibi

num. 372. illis non creditur in his, quæ ſunt annexa eorum officio, & quæ illud antecedunt, velut, ſi dicant, aliquid facere de mandato judicis, *qu.* 25. *num.* 34. nec in his, quæ ſequuntur eorum officium, ut quia dicant ſe in executione impeditos, vel injuria affectos *q.* 56. *numer.* 376. *& ſeq.* nec quando dicunt reum in flagranti crimine captum *numer.* 378. *&* 379. in gravibus non, ſecus in levibus creditur tamen in his, quæ ſpectant ad officium, ut executionem factam *numer.* 380. *& ſeq.* quod procedit in berroariis ſpecialiter deputatis ad inquirendum, & capiendum *num.* 383. *& ſeq.* creditur quando referunt in executione bona non inveniſſe *num.* 384. *& ſequ.* creditur etiam ſi referant bona, in quibus facta fuit executio, ſpectare ad debitorem *numer.* 367. ubi habetur mentio de his, qui contrarium dixere; creditur ſi deponant ad rei defenſionem, ubi etiam tractat, quod admittuntur in ſyndicatu pro ſuo Officiali, præſertim, ſi deponant pro, & contra Officialem, *num.* 384. probant tamen, quando tunc temporis non reperiantur amplius ad ejus officia, & non ſint viliſſimi *num.* 390. *& ſeq.* contra Poteſtatem tamen poſſunt eſſe teſtes *num.* 392. crediturque barigellis, qui habent annexam juriſdictionem cognoſcendi cauſas, & puniendi delinquentes, *num.* 393. contra berroarios creditur 394. & generaliter horum depoſitiones faciunt indicium ad inquirendum *num.* 395. non tamen admittuntur in criminalibus ſine tortura *num.* 396. nec eorum dictum recipitur, ut dictum teſtis omni exceptione majoris, niſi fuerit adminiculatum *ibi n.* 393. *& ſeq.*

Item adde, quod † teſtis vilis non repellitur, 26
quando deponit de geſtis factis a ſeipſo, & ubi agitur de proprio commodo, vel incommodo, Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 92. *n.* 9. Baiar.

(*k*) *Torquentur etiam teſtes:*) Adde Brun. *tract. de indic. & tortur. q.* 4. *parte* 2. *ſub num.* 25. & hoc maxime procedit, quando teſtis dicit non recordari de eo, quod non ſit veriſimile non recordari, ut puta quia præſens, & ideo potuit videre. Negat tamen vidiſſe, vel audiviſſe, & hoc limita, ut per Dominum Antonium Petram *Tractat. de fideicommiſſ. prohib. quæſt.* 12. *num.* 858. videlicet, quando tempus eſt de ſubſtantia, pro quo vide Viv. *tract. com. opinio verſ. Teſtis, ſi deponat mutuum.* Limita etiam in accuſatore, qui non recordatur de die, quia licet præſens fuerit, non tamen exprimere tenetur. Alc. *d. Tractat. de præſumpt. reg.* 2. *præſumpt.* 29. *ſupra q.* 22. *verſic. Dixi etiam, ad fin.* licet huic dicto valde in contrarium faciat conſtitutio Mediolani *ſub Rubrica de probat. §. & quia plerique*, quam late interpretatus fuit Piotus *inter conſilia criminalia diverſ. lib.* 1. *conſil.* 209. *cum ſequ.* de qua conſtitutione dixi etiam ſupra *ad q.* 22. *verſ. Præterea, in fin.* Qui autem ſint caſus, in quibus quis veriſimiliter recordetur, vel non, ibi dixi ex Baldo *ad d. q.* 22. *verſic. Dixi etiam*; Notat tamen Judex, quod an quis recordetur, vel non, in dubio non eſt recurrendum ad torturam, niſi cum ſic non recordans habeat in contrarium teſtes, qui dicant ipſum negantem veriſimiliter recordari poſſe, & debere Marſil. *rub. de fidejuſſ. num.* 42. Boſſ. *titul. de Indic. nu.* 37. *poſt princ. infra q.* 45. *verſic. ſed pone*; imo talis teſtis ſic negans, tunc convincitur de mendacio, Menoch. *de arbit. Judic. lib.* 2. *Centur.* 2. *caſ.* 205. *num.* 22. Aliter ſi non adeſſent in contrarium teſtes, qui dicerent negantem vidiſſe, vel audiviſſe, ut ſupra, cum aſſertio negantis taliter, dependeat ab animo tantum, non eſſet torquendus, ſed ſtaretur juramento ſuo videlicet ſic aſſerentis, & negantis, Marſil. ubi ſupra, *nu.* 44. Etenim juſtitia ipſius ignorantiæ aliquando venit probanda modo, quo per Menoch. *d. Tract. de arb. jud. lib.* 2. *Centur.* 2. *caſ.* 186. *n.* 15. & tunc maxime venit probanda cum contra ignorantiam adeſt præſumptio, ut hic, & per Menochium *dicto Tractat. lib.* 2. *centur.* 3. *caſ.* 298. *in fin.* dixi infra *ad quæſt.* 55. *verſic. poſſet quoque*, vide Boſſ. de Decret. Mediolani, *num.* 19. *ad med.* non enim qui ſcire potuit, ſed noluit excuſatur ab ignorantia, Felyn. *in cap. Quia quæſitum coll. mihi* 3. *de off. c. deleg.* ex quibus omnibus circa torturam teſtium declaratur ſtatutum Ripaſo. *in crimin. Rub.* 270. quod eſt advertendum. Drogh.

Torquentur etiam teſtes.) Hic nota, quod regulariter teſtis in tribus caſibus torquetur, quando vacillat, quando convincitur de mendacio, & quando ſpon-

ſponte accedit ad ferendum teſtimonium. Ita per Robi. Noni. *conſil. 99. col. 3. in fine. verſ. nec dicatur*, ex doctrina Bart. *in l. libero, ff. d. q. in fine.* Giacn.

27 *Torquentur etiam teſtes, qui delicto.*) Adde, quod †
teſtis, qui ſcit aliquod factum, & non vult revelare, poterit ſine indiciis torqueri; dummodo ſit vilis perſona,
Gram. *conſil.* 40. *n.* 21. & *vot.* 30. *n.* 20. ubi dicit, quod
28 judex poteſt torquere teſtem abſque aliquibus indiciis,
dum ſuſpicatur, quod ſciat veritatem, & nolit revelare, & quando poſſit torqueri teſtis, qui interfuit delicto, & negat factum vidiſſe, vel audiviſſe; &
29 an † præſumatur, quod viderit, vel audiverit, late Cæpo. *conſil.* 60. *n.* 17.
30 Item adde, quod † ſufficit dictum unius teſtis ad faciendum torqueri, quando dicit alium fuiſſe præſentem, ſi ſit dignior, & in tali quæſtione debet adhiberi cauſæ cognitio, Franc. Mar. *in deciſio.* 780. *ſub num.* 10. *par.* 2. Boſſ. *in tit. de torturo teſt. nu.* 10. & *in tit. de iudic. n.* 37. & Marſ. *in l. unius, §. teſtes torquendi, ff. d. q.* & Folles. *in pract. crim. in ver. capiat informationem, num.* 13.
31 Item adde, quod † teſtis liber homo regulariter non torquetur, niſi vacillet, vel convincatur de mendacio, dum negat facto interfuiſſe, cum intervenerit, vel alias ſponte ad teſtificandum accedat. Bart. & Marſ. *in l. ex libro, ff. d. quæſt.* Carer. *in ſua pract. verſic. obſervare en robis, nu.* 180. Boſſ. *in tit. de tortura teſt. numer.* 8. 10. & 13. ubi de communi; & vide ſupra *num.* 22.
32 Item adde, † quod teſtis non torquetur, niſi ſit indiciatus de veritate occultanda; & aliter tortus, & confeſſus non probat, nec ei creditur, Dec. *in conſil.* 189. *num.* 19. etiam quod ejus confeſſio millies ratificata fuiſſet, vel in repetitione ſine cauſa confiteretur, quo caſu nedum contra reum principalem, ſed nec etiam contra ſe teſtem proprium nullam probationem faceret, licet ratificaret, Grammat. *conſil.* 21. *num.* 18. & *ſequen.* & *vot.* 6. *n.* 15. *cum ſeq.* & Gomeſ. *de delict. cap.* 13. *n.* 35. & latiſſime per Burſat. *in conſil.* 219. *n.* 113. & 119. *vol.* 2.
33 Item adde, † quod teſtis ſemel tortus amplius non torquetur, niſi nova, & graviora primis ſupervenirent indicia; vel non omnia priora purgaſſet, Campeg. *reg. de teſt.* 440. & latiſſime per Burſat. *in conſil.* 216. *num.* 115. *volum.* 2. & ibi *num.* 107. dicit etiam quod teſtis dicitur bis tortus, ſi depoſitus fuerit de novo elevatus.
34 Item adde, quod ſi unus † teſtis interrogatur ſuper
aliquo reſpondit, ſe nihil ſcire, & reprobatur per alios
teſtes, qui dicunt ipſum fuiſſe præſentem; tunc ipſe
teſtis, qui nihil ſcire dixit, non poteſt torqueri pro habenda veritate; quia non ſequitur, talis fuit præſens
tali actui, ergo vidit, & intellexit, poteſt enim eſſe,
quod unus eſſet ſeparatus ab alio, ita quod non intellexerit. *l. diem proferre, §. coram, ff. de arbit.* & Bart.
in l. 1. *§. fin. ff. de authen. tut.* Alex. *in conſil.* 180. *nu.* 1.
vol. 2. Marſ. *in ſing.* 408. & Vivi. *opin.* 899. *num.* 2. &
ibi *num.* 3. habetur, quando duo teſtes eſſent contrarii,
35 quod unus diceret alium interfuiſſe, & ipſe negavit, †
quid tunc eſſet agendum, & ad prædicta vide etiam
Cæpo. *in conſil.* 60. *n.* 17.

Item adde, an teſtes in foro conſcientiæ poſſint pro ſalvanda alicujus vita celare veritatem ſine peccato mortali; Affiict. *in conſtit. inquiſitionibus num.* 6. *cum ſeq.* & Hoſt. *in ſumma de pœniten.* & *remiſſ. §. quæ interrogationis verſic. dixiſti unquam mendacium?* Baiar.

(*l*) *Solet dubitari.*) Adde Brun. *d. tract. de indic.* & *tort. num.* 15. *fol. mihi* 29. & cur non detur teſti torquendo copia proceſſus, vide Boſſ. *de indic. ſub num.* 81. *in fine.* Melius per Bal. *in ſuo Practico, tit. quæſtiones circa notorium, q.* 5. *ſub nu.* 7. Quia teſtis falſus peccat coram judice, & in loco publico, quo caſu judex procedit ſine progreſſu, ut ibidem ſupra *quæſt.* 8. *verſic. Sed nunquid.* Drogh.

Solet dubitari.) Vide eundem Clarum *quæſt.* 64. *verſic. Sed quid ſi illa* Farin. *tit. de indic. q.* 39. *n.* 116. & *ſeq. vol.* 2. *Item* & *n.* 147. Ros.

Solet dubitari.) Adde quod licet non detur copia indiciorum, tamen ſi teſtes fuerint torti ſine indiciis, nihil probant in eo, quod depoſuerunt; nec faciunt indicium contra illum, contra quem depoſuerunt, Bart.
in l. 1. *§. idem, ff. de quæſt.* & Gramm. *voto* 6. *num.*
10. *conſil.* 21. *numer.* 19. & Ruin. *conſil.* 7. *in princ.*
36 *vol.* 5. ubi dicit, † quod nec etiam juſtificaretur, ſi
indicia poſt torturam ſupervenirent; & quod judex
37 non poteſt ſe excuſare, † ſi forte dicat, hoc feciſſe de conſcientia Principis, niſi appareat in actis.

Item adde, quod examinatus † ut principalis in ſe, 38
& teſtis in alios, tanquam teſtis non poſſet torqueri non datis copiis indiciorum, Folles. *in pract. crim. in ver. capiat informationem, nu.* 22. de hoc vide etiam ſup. *in q.* 21. *verſic. mendacium.*

Item, adde, quod ad † tormenta teſtium deveniri 39
non poteſt, niſi præcedant indicia contra reum inquiſitum, ſecundum Bart. *in l.* 1. *in princ. circa finem, ff. de quæſtio.* quem refert, & ſequitur Ruin. *in conſil.* 147. *num.* 6. *volum.* 5. Boſſius *in tit. de torturo teſt. num.* 1. & *in titu. de mand. ad homic. num.* 3. & Bertaz. *conſil.* 549. *n.* 3. *vol.* 2.

Item adde, quod teſtis, † dum ſuſpicatur, quod 40
ſciat veritatem, per judicem poterit torqueri abſque aliquibus indiciis, ut veritatem dicat, ſi illam revelare noluerit, Gramma. *vot.* 31. *n.* 20. Baiaro.

[*m*] *Bene verum eſt.*) Farin. *d. q.* 39. *numer.* 150. Ros.

QUÆSTIO XXVI.

Teſtes extra territorium degentes quomodo examinari poſſunt.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Teſtes debent coram judice examinari in cauſis criminalibus.*
2 *Et quid ſi ſint perſonæ egregiæ.*
3 *Judex an poſſit concedere literas ſubſidiales pro examine teſtium exiſtentium extra territorium.*
4 *Id tamen ſine magna cauſa fieri non deberet.*
5 *Princeps an poſſit receptionem teſtium alteri committere.*
6 *Citatus ad perhibendum teſtimonium, qui propter legitimum impedimentum non comparuit, & fuit excommunicatus, an dicatur legitime excommunicatus.*

Ex Additionibus.

1 *Judex in accipiendis informationibus debet ſcribi facere ſingula verba materna teſtium, nihil addendo, nec minuendo.*
2 *Teſtes non poſſunt deponere per nuncium, nec per eorum ſcripturas.*
3 *Et in cauſis criminalibus arduis debent examinari coram Judice.*
4 *Teſtes ignoti idiomatis quomodo examinandi.*
5 *Teſtes in criminalibus coram judice debent examinari, licet egregii.*
6 *Egregiæ perſonæ quæ dicantur, remiſſivè.*
7 *Mulieres honeſtæ poſſunt extra Curiam examinari in cauſa etiam criminali.*
8 *Remiſſiones ad teſtes examinandos an concedantur in criminalibus, remiſſivè.*
9 *Et an in cauſis civilibus magnis, & arduis, remiſſivè.*
10 *Remiſſoria non conceditur, quando probatio non eſt facienda per teſtes, ſed per inſtrumenta,*
11 *Conſentiens decreto litterarum remiſſionalium poteſt revocare conſenſum re integra.*
12 *Commiſſio de recipiendo teſtes ſuper principali, non extenditur ad receptionem teſtium ad repulſam.*
13 *Commiſſarius Judicis ordinarii ad examinandum an poſſit repetere teſtes ſine nova commiſſione.*
*13 *Teſtis non citatus fidem non facit.*
14 *Limitationes ad* auth. apud eloquentiſſimum, *remiſſivè.*
15 *Teſtis citatus an comparens tenetur pœna ſtellionatus.*
16 *Teſtis poſt juramentum ſe abſentans tenetur pœna falſi.*
17 *Impedimentum quomodo probetur, remiſſivè.*

Solent

1 SOlent *(a)* autem in cauſis criminalibus teſtes plerunque ab ipſiſmet judicibus examinari, quandoque etiam per judices *(b)* notariis eorum examina committi: ſed quando deponunt ad informationem Curiæ, ex ſtylo hujus Provinciæ, notarii etiam abſque ulla commiſſione judicis eorum dicta recipiunt. Teſtes vero, qui ad defenſam deponunt, ut plurimum recipiuntur ab ipſis judicibus, quia eo caſu major ſubeſt fraudis ſuſpicio. Si tamen teſtes eſſent in longinquis partibus, eo caſu quandoque eorum examina committuntur aliis judicibus, ſub quibus habent domicilium, idque fit conſulto prius Senatu. Cæterum in omnem caſum ſi ſubeſt aliqua cauſa, propter quam judex velit teſtem videre, & examinare, non attenditur diſtantia loci, neque committitur alteri ejus examen, ſed citatur, (*c*) ut veniat perſonaliter ad deponendum. Et ita ſervatur, ut ait Caravita *ſuper ritu* 87. *magnæ curiæ, nu.* 5.

2 Et (*d*) adverte, quia diſpoſitio *l. ad egregias, ff. de jurejur.* ut ſcilicet perſonæ egregiæ examinentur (*e*) in earum domibus, non habet locum in cauſis criminalibus, ſed debent venire ad deponendum coram judice, ſi ita ei videatur; & ita ſervatur, ut dicit Caravita *ſuper* 132. *ritu magnæ curiæ, nu.* 1. Si tamen eſſent perſonæ, quæ aliquo juſto impedimento eſſent (*f*) impeditæ, puta honeſtæ mulieres, infirmæ, aut debilitatæ, eo caſu non coguntur ad judicem venire, ſed ad eas accedit ipſe judex, vel mittit notarium. Et ita obſervatur, ut dicit Caravita *ſuper ritu* 154. *magnæ curiæ, n.* 2. *& aliis ſeq.*

3 Sed quæro, *(g)* quid agendum ſit, ſi teſtes, qui ſunt examinandi, reperiantur abſentes, & extra territorium judicis procedentis? Reſp. de jure non poteſt judex aliquid facere, niſi teſtes perſonaliter veniant coram eo ad teſtificandum, ut eſt tex. *in auth.* (*h*) *apud eloquentiſſimum, C. de fide inſt.* & eſt communis *(i)* opin. ut dicit Vivius *in libro communium opin. fol.* 26. *verſ. teſtium examinationem.* Sed (*k*) de conſuetudine ſervatur, quod judex poteſt, & debet (*l*) concedere litteras ſubſidiales, ſive remiſſorias pro eis examinandis judici, in cujus territorio ipſi teſtes reperiuntur. Et ita dicunt de conſuetudine ſervari Scribentes *in c. conſtitutus, de fidejuſſor.* & in ſpecie Joan. Andr. & Ant. de But. & Ancha. quos refert Auguſt. de Ang. de *malefic. in verbo, Qui judex ſtatuit, circa fin.* & Caravita *ſuper ritu* 197. *magnæ curiæ, nu.* 7. & Socin. jun. *conſ.* 60. *n.* 7. *in fin. lib.* 2. Idem atteſtatur ſervari de conſuetudine etiam in cauſis capitalibus Bald. *in d. auth. apud eloquentiſſimum, nu.* 2. quem refert Anan. *in c. fin. n.* 3. *de colluſ. detegen.* & Curt. ſen. *de teſtib. concluſ.* 29. *nu.* 61. & Gram. *conſ. crim.* 41. *nu.* 16. & Afflict. *ſuper prima parte conſtitut. Regni, rub. fin. in princip. poſt* n. 2. & Boſſ. *in tit. de oppoſ.*
4 *contra teſtes, nu,* 20. (*m*) Dicit tamen Alciat. *conſil.* 462. *nu.* 1. quod licet plerunque ſecundum conſuetudinem tales literæ remiſſoriæ concedi ſoleant, id tamen non fit niſi ex magna, & neceſſaria cauſa, quando aliter veritas haberi non poteſt, ibique recenſet aliquos caſus, in quibus (*n*) ſunt concedendæ. (*o*) In hoc autem Ducatu nullus judex inferior tales litteras concedit, niſi juſſu Senatus, qui etiam hoc niſi raro: & ex magna cauſa fieri non permittit. An autem poſſit alteri committi repetitio teſtium jam examinatorum ad informationem Curiæ, dixi infra *q.* 46. *verſ. ceterum ſi reus.*

5 Unum ſcias, quod diſpoſitio *d. authen.* (*p*) *apud eloquentiſſimum*, non habet locum in Principe: nam quilibet Princeps tam Eccleſiaſticus, quam ſecularis poteſt etiam in cauſis criminalibus receptionem teſtium alteri committere. Et hæc eſt communis opin. ut atteſtatur Nonius *de los corrigidores, fol.* 211. *q. verſ. Decimo fallit.*

Sed pone, (*r*) quod judex Eccleſiaſticus citavit aliquem ad deponendum ſub pœna excommunicationis, 6
qui non comparuit, neque miſit excuſatorem, & ita fuit excommunicatus, deinde comparuit, dicens ſe non potuiſſe comparere propter (*ſ*) legitimum impedimentum: nunquid talis dicetur legitime excommunicatus? Reſp. gloſſ. *in cap. cum ſuper, in gloſ. fin. de teſtib. cogen.* dicit, quod ille teſtis, quo ad Deum non eſt excommunicatus, ſed quo ad Eccleſiam ſic: tamen conſtito de legitimo impedimento, debet facile abſolvi. Et eſt communis opin. ut dicit Felin. *in eod. cap. cum ſuper, n.* 7. *& ſeqq.* Foller. *in pract. crim. can. fol.* 122. *n.* 38. Hæc tamen concluſio in puncto juris non tranſit ſine difficultate, ex quo ſtante juſto impedimento, cum non ſit dolus, neque culpa, non deberet dici excommunicatus, ut Fel. *in loco præall.* qui nihilominus ſubdit, quod non auderet contra hanc communem opinionem conſulere.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XXVI.

(*a*) S*Olent autem.*) Vide infra *q.* 43. *verſic. ceterum ſi reus*, & de notario Farin. *q.* 77. *c.* 4. *vol.* 3. *n.* 174. *& aliis ſequentib.* Ros.

Solent autem.) Adde, quod judices † in capiendis informationib. debent ſcribi facere quicquid deponunt teſtes, tam contra reum, quam ad ſui favorem, & etiam contra fiſcum, nec aliquid debent addere, vel diminuere, de depoſitionibus teſtium, ſed atteſtationes ſuas ſecundum eorum verba materna, & prout dicta ſunt per eos extendi facere, & non aliter, alias rei erunt gehennæ, & tenebuntur rationem reddere in die judicii cum tractetur de vita hominis; ita tradit Foller. *in pract. crimin. in verba, capiat informationem, n.* 54. & Carav. *in ritu* 235. *nu.* 1. & ideo optime proviſum fuit in Regno Neapolit. per Regiam Prag. 6. *incip. Quia nobis durum eſt, ſub tit. de officiariis*, quod dicta teſtium pro, & contra inquiſitos integra recipi debeant, ſed hoc male ſervatur, tam per malos judices, quam actuarios, qui dicunt, nolle facere reorum defenſiones, & hoc eſt ne lucrum eis diminuatur. 1

Item adde, quod teſtes † non poſſunt deponere per nuncium, nec per eorum ſcripturas, ſi loqui poſſunt, ut per Afflict. *in conſtitut. Inſtrumentorum robur, num.* 9. & latius *cap.* 13. per Covar. *var. reſol. lib.* 2. *&* a. 6. ubi atteſtatur de communi. 2

Item adde, judices † in cauſis arduis criminalibus non debent committere teſtium examinationem notariis, ſed ipſi ſint præſentes examinationi, ut per Covar. *varia. reſol. lib.* 2. *c.* 13. *num.* 10. & hoc omnino faciant, ſi volunt eſſe tuti de eorum conſcientia, quia ego ſcio, quid faciunt notarii in præjudicium juſtitiæ ad favorem delinquentium, & plures expertus ſui, & nil mirum ſi Caravit. *in ultimo ritu*, dixit, quod valida eſt conſequentia, actuarius, ergo latro, ſed loquitur ſolum de regnicolis, qui non vocantur actuarii, ſed magiſtri actorum. 3

Item adde, quod quando judex † habet examinare teſtes ignoti idiomatis, quos ipſe non intelligat, & 4
non habeant linguam latinam, dent adhibere duos interpretes, ut *in c. quoniam contra falſam de probat.* ita voluit Bart. *in l.* 1. §. *ea. ver. ſed quæro, quid fiet in judicio, de verb. oblig.* & ibi poſuit practicam, quomodo notarius debeat ſcribere depoſitionem iſtius teſtis, cujus dictum per interpretes fuit declaratum judici, & notario, & ibi per Doctores habetur, ſi duo interpretes non reperirentur, an ſufficiat unus, & de hoc vide etiam, quæ poſui ſupra *in qu.* 24. *in verſ.* 1. ubi etiam habetur, quomodo teſtis mutus ſit examinandus. Baiaro.

(*b*) *Notariis eorum.*) Adde de hoc eodem ſtylo *infr. qu.* 31. *verſic. ſcienter, & doloſe, quæſt.* 46: *verſic. Ceterum quæſt.* 53. *verſic. quintus.* Drogh.

(*c*) *Sed citatur, ut veniat perſonaliter.*) Adde, quod communis opinio eſt, ut primo judex teneatur remiſſoriam concedere, de qua vi. per Dec. *in c. quo-*

niam, 3. *de teſtibus in* 2. *nu.* Sed non loquitur ſubſiſtente cauſa. Giach.

5 (*d*) *Et adverte.*) Adde, quod de jure † perſonæ egregiæ examen in criminalibus committi non debet, ut per gloſ. *in c.* 1. *de teſtib. cogen.* quam gloſſ. per ſingul. allegat Roman. *in ſingul. ſuo incip. egregio perſonis*, & firmat Abb. *in cap. cum cauſam*, *in* 9. *col. verſic. quæro*, *an Judex inferior.* de teſtibus, & quæ ſint †

6 illæ perſonæ, quæ egregiæ dici poſſunt, vide Carav. *in ritu* 142. *hic allegato. n.* 7.

Item adde, quod ſimiliter eſt de jure communi, quod

7 ſi ſunt examinandæ mulieres † honeſtæ in cauſa criminali, eorum examinationes poſſunt committi, *per c.* 2. *de judic. lib.* 6. & hoc etiam firmavit Afflict. *in c. in pecuniariis*, *numer.* 16. *lib.* 2. *rubric.* 19. Baiaad.

(*e*) *In earum domibus.*) Farin. *d. q.* 77. *cap.* 5. *per totum*, *maxime nu.* 244. Foller. *in verbo*, *capiat informationes*, *n.* 4. *circa fin.* Ros.

(*f*) *Impediat.*) Ad hoc adde, & vide per Jacobin. de S. Georg. *in l. teſtium fides*, §. *fi. ff. de teſt. poſt n.* 5. Giach.

8 (*g*) *Sed quæro quid agendum.*) Adde, an † in criminalibus ſit concedenda remiſſoria, vide Gabriel. *comm. concl. lib.* 7. *concl.* 25. Simon de Prætis *conſil.* 14. *n.* 5.

9 & Menoch. *de arbitrar. judic. caſ.* 250. & quid † in cauſis civilibus arduis, & magnis, vide Alciat. *in conſil.* 15. *n.* 9. *lib.* 7. Beninten. *in deciſio.* 74. & Rimin. jun. *in conſil.* 21. Franc. Marc. *deciſio.* 774. *par.* 2. & quod

10 quando probatio † non debet fieri per teſtes, ſed per inſtrumenta, vel per ſcripturas, non concedatur pro illis remiſſoria, cum facile tranſmitti poſſint, Dec. *in c.* 1. *n.* 74. *de appellat.*

11 Item adde, ſi pars † conſenſerit decreto litterarum remiſſionalium, quod poterit revocare conſenſum re integra; ante acceptationem conſenſus, juxta not. *in l. error. C. de jur. & facti ignoran. & in cap. fin. de confeſſ.* & Ferrer. *in conſil.* 367. *ſub numero* 4. *vol.* 2.

12 Item adde, quod commiſſio † facta de recipiendo teſtes ſuper principali, non extenditur ad receptionem teſtium ad repulſam, ex quo non eſt de appendiciis primæ commiſſionis, Spec. *in tit. de teſte*, §. *qualiter verſic. ſed quare*, Jaſ. *in l.* 2. *ff. de juriſdict. omn. jud.* & Anch. *in c. præſentium*, §. *teſtis*, *de teſt. lib.* 6. tamen ſi judex vult, poteſt committere receptionem teſtium in cauſa repulſæ illi, cui fuit commiſſa receptio teſtium in cauſa principali, per tex. & ibi Doct. *in c. licet*, *el* 3. *de teſt.* Afflict. *in conſtitut. animalia*, *num.* 2. ubi dicit, quod in Regno Neapol. nunquam committitur audientia teſtium in cauſa repulſæ, ſi cauſa eſt ardua.

13 Item adde, † quod commiſſarius Judicis ordinati ad examinandum teſtes, non poterit eos repetere, ſine nova commiſſione; niſi neceſſariæ interrogationes fuiſſent omiſſæ, vel quod teſtes primo confuſe depoſuiſſent. Anton. de Butr. *in c. licet in fine de offic. deleg.* & Afflict. *in conſt. in pecuniariis*, *numero* 3. Baiaad.

(*h*) *Apud eloquentiſſimum.*) Quod idem per illum text. no. Bal. Ang. & Sal. ibi, & Diaz. *reg.* 257. Giach.

(*i*) *Vivini.*) *Opin.* 363. Gabr. *lib.* 7. *concl.* 25. quid ſi judex requiſitus non pareat, Foller. *in verbo notatos capiat*, *nu.* 26. Farin. *qq.* 77. *vol.* 3. *c.* 2. *n.* 72. *& ſeqq. & quando in civilib. c.* 1. *per totum*, *&c.* 3. alias quæſtiones ponit. Quando autem teſtis cogi poſſit teſtificari, Foller. *in verba informationes capiat*, *n.* 62. *&* 63. *& num.* 40. *& ſeqq.* & vide quæ ſcripta ſunt ſupra, *qu.* 24. *verſic. ſucceſſive*, *quid in reo.* Clar. *inf. q.* 31. *verſic. ſed hæc*, *& ſequentibus* iterum Foller. *in verbo*, *vel eos verbaliter*, *n.* 27. Ros.

(*k*) *De conſuetudine ſervatur.*) Adde, & per Caſſan. *de dilatio. dec.* 4. Jacob. Menoch. *de arbit. jud. lib.* 1. *cent.* 3. *caſ.* 250. Simon de Pret. *ejus conſil.* Giach.

(*l*) *Concedere litteras ſubſidiales.*) Adde infr. *qu.* 31. *verſic. ſed hæc quidem.* Verum iſtæ litteræ ſubſidiales olim etiam in criminalib. apud Romanos concedebantur, teſte Plutarcho in vita Cymonis; Hic, inquit, ſuper ea re per litteras prætorias rogatus, omnem, ut erat,

13 eorum ſeriem plane expoſuit. An autem teſtis † non citatus licet examinatus fidem faciat, quod non, vide Rotam *in nov. tit. de fid. inſtr. dec.* 22. *alias* 372. *per auctoritatem l. rogati*, *C. de teſtib. & tota tit. C. de teſtib. cog.* Droo.

(*m*) *Dicit tamen Alciat. conſil.* 262.) Adde, quod in recentioribus eſt *reſp.* 15. *lib.* 7. Giach.

(*n*) *Sunt concedendæ.*) Scias, quod idem eſt in cauſis civilibus arduis, & magni ponderis per Alciat. *d. reſp.* 15. *n.* 9. *lib.* 7. Adde, & vide per Benintend. *deciſio.* 74. & per Hip. Rimin. *in conſil.* 119. *ult. dub.* Giach.

(*o*) *In hoc autem ducatu.*) Adde, inf. *q.* 31. *verſic. ſed hæc*, & hinc nota, cur etiam Placentiæ per ordines Ducales expreſſum ſit, quod non concedatur examen per litteras dimiſſorias ad inſtantiam Forenſium, niſi cum licentia: Hunc autem locum citat Menoch. *tract. de arbit. jud. q.* 250. *cent.* 3. *lib.* 2. & utique quicquid ſit de jure, vel aliter ſervetur de conſuetudine, mihi placet, ut teſtes ad offenſam producti examinentur à propriis Judicibus inquirentibus per ea, quæ dixi ſup. *q.* 23. *verſi. t. poſt medium.* Baiaad.

Unum ſcias.) Adde alias † limitationes ad *d. auth. apud eloquentiſſimum*, ut per Menoch. *de recup. poſſ.* 15. *remed. n.* 359. Baiaad. 14

(*q*) *Verſic. decimo fallit.*) Alias fallentias vi. per Felin. *c. cum cauſam*, *de teſtib. numer.* 22. *cum ſequ.* & Jacob. Menoch. *de recuper. poſſeſſ.* 15. *remed.* 159. *cum ſequentibus*, & Corſe. *in repe.* Felin. *col.* 669. Giach.

(*r*) *Sed pone*, *quod judex eccleſiaſticus.*) Adde, quod teſtis † citatus ad veritatem deponendam, ſi non 15

comparet, poteſt puniri pœna ſtellionatus, & ſi poſtquam juraverit † ſe abſentaſſet, pœna falſi punitur. 16

Bal. *in l. presbyteri*, *num.* 12. *in fi. C. de epiſc. & cleric.* Angel. *in l. argentarius*, §. *cum autem*, *ff. de eden.* Bal.

(*ſ*) *Legitimum impedimentum.*) Adde, quibus probationibus probari poſſit, per Jacob. Menoch. *de arbit. jud. lib.* 2. *centur.* 2. *caſu* 118. ubi plene. Giach.

Legitimum impedimentum.) Adde, quomodo probetur impedimentum, † ut per Menoch. *de arbit. jud.* 18

caſu 118. Baiaa.

QUÆSTIO XXVII.

Quid facere debeat Judex, ſi contra delinquentem nulla ſint indicia.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Judex an poſſit perquiri facere rem furatam in domo alterius*, *Remiſſive.*

2 *Reus an teneatur in cauſis criminalibus edere fiſco contra ſe jura*, *vel inſtrumenta.*

3 *Judex an poſſit publicare edictum*, *vel litteras monitorias*, *ut propaletur*, *ubi ſit res furata.*

4 *Et an ad detegendum ipſum furem*, *ſeu delinquentem.*

5 *Statutum dans præmium revelanti malefactorem an habeat locum etiam in participe ipſius maleficii.*

6 *Et an ille*, *qui revelavit malefactorem*, *ſed non probavit*, *conſequi debeat præmium à ſtatuto propoſitum.*

Ex Additionibus.

1 *Reus quando non teneatur edere jura fiſco in cauſis civ. remiſſive.*

2 *Et quid in criminali*, *ſeu pecuniaria.*

3 *Monitoria quando concedi poſſint*, *remiſſive.*

4 *Monitoria non adſtringunt illos*, *qui bona voluntate defuncti aliquid tenent.*

5 *Inventori rei alienæ an liceat aliquid recipere.*

6 *Judex an poſſit publicare edictum ad revelandum delinquentes*, *remiſſive.*

7 *Fur non tenetur ſe revelare.*

8 *Edicta contra teſtes*, *ſeu ſcientes aliquod factum non ſunt valida.*

9 *Teſtes*, *qui virtute dictorum edictorum noluerunt deponere poſſunt in eadem cauſa ſe examinari ad defenſam rei abſque pœna incurſu.*

10 *Delinquens*, *ſi ſe revelaverit*, *non conſequitur præmium propoſitum revelanti malefactorem.*

11 *Et quid in ſocio*, *remiſſive.*

Coracora publici latronis in Hiſpania exemplum, *n. eod.*

12 *Revelans delictum in crimine læſæ Majeſtatis*, *licet ſit particeps*, *conſequitur præmium & liberatur.*

13 *Præ-*

13 *Præmium propoſitum revelanti malefactorem, de cujus bonis ſolvatur.*
14 *Et an debeatur Officiali, qui malefactorem ceperit.*
15 *Officialis an poſſit imponere pœnam capitis, & confiſcationis bonorum contra non revelantem delinquentem, remiſſ.*
16 *Præmium petens propoſitum interficienti bannitum, aſſerens mendaciter ſe bannitum interfeciſſe, debet pro præmio capitaliter puniri.*
17 *Statutum proponens præmium invenienti bannitum intelligitur, ſi eum ceperit.*

1 VIſum (*a*) eſt de indiciis, ſed quid ſi nulla repeſiantur indicia? Reſpond. Aliquando Judex ſolet ea perquirere in domo ipſiuſmet rei, puta, ſi dicatur res furata eſſe in domo alicujus, mittit ſatellites ad eam perquirendam, ut dixi ſupra *hoc eo. lib.* §. *furtum, verſ. quæro nunquid.*

2 Sed hic incidenter quæro, Tu ſcis, quod in cauſis civilibus reus tenetur edere jura, & inſtrumenta fiſco, etiam ad ipſius intentionem fundandam, nunquid idem erit dicendum etiam in cauſis criminalibus? Reſpond. quod non, & eſt communis opin. ut atteſtatur Dec. *in l. 2. n. 41. C. de edendo.* Et hoc non modo ſi cauſa ſit capitalis, ut ſentire videtur tex. *in l. 2. §. Item divus, ff. de jure fiſci*, ſed etiam ſi non ſit capitalis, ſed (*c*) mere pecuniaria. Et eſt communis opin. ut dicit Ripa *in d. l. 2. n. 22. C. de edendo.* Quod etiam dicit eſſe ex mente omnium Boſſ. *in tit. de fiſco, n. 11.* Parti vero proculdubio non tenetur edere, niſi eſſent acta communia, non autem tenetur edere atteſtationes, confeſſiones, repetitiones, vel confrontationes teſtium. Et ita de conſuetudine ſervari atteſtatur Pract. Millei *fol. 26. n. 6.*

Aliquando etiam facit judex proponi edictum, vel litteras monitorias, ad hoc ut reveletur (*d*) delinquens.

2 Sed quæro, nunquid poſſit judex Eccleſiaſticus (*e*) concedere litteras (*f*) monitorias, & pariter Judex laicus proponere edictum ad inſtantiam partis, ut quicumque ſciverit, apud quam perſonam, vel in quo loco reperiatur talis res, quæ dicitur furto ſubtracta, debeat revelare? Reſp. quod ſic, & ita pro regula infallibili traditur ab omnibus Doctor. ut dicit Foller. *in pract. crim. cano. fol. 119. nu. 27.* Quod intellige, ut ex eo quis obligetur ad propalandum, dummodo id ſciat aliunde quam ex revelatione ipſius furis, nam ſi haberet ab ipſomet, qui furtum commiſit, eo caſu non teneretur revelare, prout in facti contingentia conſuluit Socin. *conſil.* 102.

4 Sed nunquid (*g*) poterit judex concedere hujuſmodi literas, & edictum proponere non modo ut reveletur res furata, ſed etiam ut reveletur, qui illam furto ſubtraxit? Reſp. Legiſtæ diſtinguunt, quod aut id ſit ex officio, & poteſt judex id facere; aut fit ad inſtantiam partis, & non poteſt. Sed quicquid ſit de jure, conſuetudo diœceſanorum, & ſtylus Romanæ Curiæ ſervat indiſtincte, ut etiam ad inſtantiam partis concedatur, ut atteſtatur Neviza. *in ſylva nuptiali, lib. 3. nu. 30.* Foller. *in loco præallegato, numer.* 28. Hanc etiam eſſe communem opin. atteſtatur Neviza, in loco præallegato, quem refert Pract. Conradi *fol. 366. numer. 12. in fi.*

5 In multis (*h*) autem locis adſunt ſtatuta proponentia præmium revelanti, ſeu denuncianti malefactorem. Quæro, ſtante hoc ſtatuto, ſi compareat aliquis ex participibus vel complicibus ipſius delicti, qui illud revelet, an gaudeat beneficio ipſius ſtatuti? Reſpon. quod non; ita tenet (*i*) Bart. *in l. 3. §. ſi ex ſtipulatu, ff. ad Sylla.* & eſt communis opin. ut dicit Aug. ad Angel. *de maleſ. in verbo, Nec non & ad denunciationem, nu. 31.* Et refert Angel. *in l. 4. §. ſi tibi, num. 1. ff. de cond. ob turpem cauſ.* quod cum in nocte Veneris ſancti fuiſſet interfectus quidam Hebræus cum filiis ſuis, & quidam Formulus ſub ſpe præmii quingentorum aureorum indicaſſet ſocios, & ſeipſum, fuit ipſe Formulus laqueo ſuſpenſus. Et hoc idem refert Ana. *in cap. qui cum fure, n. 8. de furtis.*

Sed pone, ſtat ſtatutum, vel propoſitum eſt 6 edictum, quod denunciatus, vel detegens, vel arguens malefactorem, conſequatur certum præmium; modo aliquis denunciavit, vel arguit aliquem de maleficio, ſed non probavit; nunquid conſequetur præmium propoſitum à ſtatuto, vel edicto? Reſpond. quod non, & ita interpretatur conſuetudo generalis, quæ ſervanda eſt, ut atteſtatur Alber. *in l. divus Adr. num. 10. ff. de cuſto. reo.* Intelligenda enim ſunt verba cum effectu, ut ſ. non ſufficiat denunciaſſe, detexiſſe, vel arguiſſe, niſi etiam convincat.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XXVII.

(*a*) V*Iſum eſt de indiciis ſed quid ſi nulla reperiantur indicia.*) Adde ſup. *in §. furtum, verſi. ſed nunquid in fin. q. 31. verſi. quæro nunc*, ubi deduxi practicam, & ſup. *verſi. ſed quoniam.* In hoc autem propoſito, quando commiſſum eſt delictum, nec apparent legitima indicia, eſt cautius procedendum, & potius quam aliquem indebitè vexare, præſtandum eſt juxta illud Deuter. *cap. 21.* Manus noſtræ, inquit, non offenderunt ſanguinem juſtum, nec oculi noſtri viderunt, propitius eſto populo tuo Deus. Drog.

(*b*) *Sed hic incidenter quæro.*) Adde, quod in multis † caſibus reus in cauſis civilibus non tenetur edere jus 1 fiſco, ut per Pereg. *de jure fiſci lib. 7. tit. 3. nu. 11. cum ſeq.* Baiar.

(*c*) *Sed mere pecuniaria.*) Adde, quod contrarium 2 tenuerunt Jaſ. *in l. 1. n. 8.* Dec. *in l. 2. n. 41. C. de edendo.* & idem Dec. *in c. 1. n. 14.* & Peregr. *de jure fiſci lib. 7. tit. 3. n. 23.* Baiar.

(*d*) *Delinquens*) Farl. *q. 51. vol. 2. n. 19.* Ros.

(*e*) *Sed quæro.*] Videndus Farin. *loca mox citata n.* 3 21. Ros.

Sed quæro nunquid poſſit.) Adde, videndum Neviz. *in Sylva nupt. lib. 3. n. 28. cum ſequen.* ubi ponit quinque ampliat. & ſeptem limitationes, vide etiam Socin. *conſ. 118. vol. 4.* Crav. *conſ. 181. n. 6.* Alba. *conſ. 15.* & Purpur. *conſ. 363. n. 2. vol. 1.* & dictis edictis, ſive monitoriis † non adſtringitur ille, qui bona voluntate defunc- 4 ti aliquid tenet, Ripa *reſponſ. 77.* ſed latius habetur per Navarr. *in ſuo Manuali de furto.*

Item adde, † quod licet inventori rei alienæ aliquid 5 accipere à Domino, ut ſibi rem indicet, ſecundum Hoſtienſ. *in c. dudum, el 2. de electio.* tamen Abb. *ibi in 6. col.* in dubium revocat. Baiar.

(*f*) *Monitorias.*) Amplia quinque modis, atque etiam limita ſeptem, ut per Neviz. *in loco in tex. allegata.* & adde, quod non fertur excommunicatio ob furtum omne mortale, ut per Navarr. *in ſua manual.* & quoniam egregie materiam pertractat de furto, quod mentale, quod reale, & quæ parvitas à mortali excuſat, & quæ qualitas excuſat à mortali. Et qualiter furtum notabile, & furtum notabiliter differant, & furtum factum pauperi, & diviti qualiter metiendum. Et furtum mortale quæ quantitas faciat, & ponit quæ à mortali culpa excuſant, de illis ſi vis ſcire apud illum videto, & etiam de reſtituendi ordine. Et quis reſtituere teneatur, & quid reſtituendum, & quantum reſtituetur, & cui reſtituendum de ordine abhibendo, & quando reſtituendum. Et quæ cauſæ non reſtituendum à peccato excuſant. Et de reſtitutione bonorum incertorum. Quæ omnia hic placuit relativè poſuiſſe, quoniam aliis judicandum relinquo. Baiar.

(*g*) *Sed nunquid poterit Judex.*) Adde videndum † 6 Rimin. jun. *in conſ. 327.* & Bertaz. *conſ. 107. & 343.* ubi latiſſime, quis non teneatur revelare delinquentem, etiam ſtante proclama, de quibus conſultationibus valde dubito, quando ab habente auctoritatem proclama factum fuerit, & ſecundum Jaſ. *in §. 1. ſi tibi judi-*

judicium, *ff. de cond. ob turp. cauſam*, quis non tenetur indicare furem, ſive malefactorem, niſi in quinque caſibus.

Item adde, quod nec † fur ipſe tenetur ſe revelare, ut per Rebuff. *ſuper conſtit. tomo* 2. *in tractat. de famil. ſalar. gl.* 10. n. 10.

8 Item adde, quod hujuſmodi † edicta contra teſtes ſeu omnes ſcientes ſucceſſum rixæ, ſeu ſucceſſum homicidii, ſunt valida, nec concedi debent, & teſtes, qui
9 virtute edicti deponere noluerint, † poterunt poſtea examinari in dicta cauſa ad defenſionem rei, ſine incurſu alicujus pœnæ, ita tradit Sola in *Commen. ad conſt. Sabaudiæ in verſic. ut nemo invitus accuſare n.* 6. *cum ſeq. fol.* 171. Baiar.

10 (*n*) *In multis autem locis adſunt ſtatuta.*) Adde, quod multo minus d. ſtatutum intelligitur de ipſomet malefactore, ſi ſe ipſum revelat, Bart. *in l.* 1. §. *ſi tibi ff. de cond. ob turp. cauſ.* Bal. *in l.* 3. C. *de ead.* Afflict. *in conſtit. ſi domus clandeſtina* n. 70. & ibi n. 50. loquitur etiam de ſocio.

11 Sed contrarium legitur de Cæſare Auguſto, qui decies ſeſtertium edictu promiſerat illi, qui Coracotam in Hiſpania Ducem latronum ad ſe deduceret. Coracotas re intellecta, ſe ipſum Auguſto ſponte obtulit, ac præmium promiſſum dari juſſit, ne aut mercede promiſſa vitam eripuiſſe, aut publicam ſecuritatem violaſſe videretur adverſus eum, qui in judicio ſponte ſe ipſum præſentaverat: tametſi jure damnare ac ſupplicio latronem afficere potuiſſet. Ita recitat Budio. *de repub. lib.* 1. *c.* 2. *car.* 2. *in fin.*

12 Item adde, quod in crimine † læſæ majeſtatis particeps revelans delictum liberatur, & præmium conſequitur, Gigas *in tract. de crim. læſæ majeſt. lib.* 1. *q.* 19.

13 Item adde, † quod judex poteſt proponere præmium capienti malefactorem, ſi proponit cum conſenſu regentium civitatem, & tale præmium in dubio debet ſolvi de bonis † offenſi, ad cujus injuriam vindicandum hoc fit, & ſi illa bona non ſufficerent, ultimo loco debet ſolvi de bonis fiſci, ita tradit Ang. *in verb. quod fama publica*, *verſic.* 23. *n.* 72. *cum ſeq.* & Rom. *conſil.* 409. & tradit etiam Ang. *ibi nu.* 74. quod Of-
14 ficialis † publicus non debet habere tale præmium, etiam non a ſe conſtitutum, ſed univerſaliter ordinatum, & a ſtatuto deputatum.

15 Item adde, † an Officialis poſſit imponere pœnam capitis, & confiſcationis bonorum per edictum contra non revelantem delinquentem, vide Rim. jun. *conſ.* 327. *vol.* 1.

16 Sed pone, † ſtat ſtatutum, præmians interficientem bannitum, & aliquis mendaciter dixerit, bannitum interfeciſſe, & præmium peteret, loco præmii mortem reportare deberet, & ita in contingentia facti fuit deciſum in Civitate Pariſiorum, ut refert & concludit Gulielm. Bened. *in c. Raynutius in verb. mortuo itaque teſtatore*, *il* 1. *n.* 341. *de teſtam.*

Item adde, quod ſi extaret † ſtatutum, quod daret
17 præmium invenienti bannitum, debet intelligi de eo, qui bannitum cæperit, ſecundum Albet. Angel. & Doctor. *in l.* 1. §. *fin. ff. quod quiſque juris.*

Bar. in l. 3. §. *ſi ex ſtipulatu.*) Magnum tamen eſt hoc dictum quod ſocio revelanti non attendantur litteræ impunitatis, nec præmii promiſſio: Ideoque nil miſum, ſi ſtantibus litteris impunitatis a Senatu conceſſis Illuſtriſſimo Domino, & Patrono meo Raynutio Gambatæ ſuper complicibus, & conſciis tractatus mortis Illuſtriſſimi q. Brunorii ejus filii unigeniti, nihilominus iſti Aſſaſſini, & latrones nil detegunt. Hanc enim practicam noverunt omnes Marioli, per text. *in l.* 1. §. *cum quis latrones*, *ff. de quaſt.* quem citat Boſſ. *tit. de confeſſ. num.* 19. & *tit. de remed. ex ſola clementia Principis*, *num.* 32. & eſt apud Felin. *in c.* 1. *colum.* 2. *de off. deleg.* qui limitat hoc in non ſubdito, ut talis non ſubditus, ſed particeps præmium conſequatur, allegat Bar. *in l.* 3. *ff. de cond. ob turpem cauſam per text. in cap. ſi quis Papa* 79. *diſtin.* vide ſimilia proclamata apud antiquos Romanos in uſu fuiſſe; unde Appia. Alexan. Romanæ Hiſtoriæ *civil. Bell. lib.* 4. At qui interemptumum a ſe citat nobis apportarit, hic liber fuerit, quinque ſupra viginti mille Drachmas pro qualibet recipiet: ſervus ultra proprii libertatem corporis decem millie Drachmas atticas, & civilitatem heri ſui conſequetur, eadem indicantibus præmia aderunt. Idem Appianus Alexan. *civil. bell. lib.* 1. ait, Senatus per præconem ſtatim annunciari jubet, ſi quis Aſelii interfectorem publicaret, libero quidem argentum, ſervo libertatem, conſcio veniam polliceri, & Livius *lib.* 6. *Decad. tertiæ.* Ita conſul pro auctoritate Senatus pro concione edixit; qui quorum opera id conflatum incendium profiteretur præmium fore, ſupra in §. *furtum*, *verſ. ſolent etiam.* Ratio autem, cur revelanti gratia non attendatur, infra *qu.* 30. *verſic. Præterea quæro*, ſic, & alias dicimus, quod judex promittens reo impunitatem, illam non tenetur ſervare infra, *quæſtione* 55. *verſi. circa primum.* Contrarium tamen ut ſervari debet ab eo, qui poteſtatem habet, promittendi impunitatem, dixit inf. *d. q.* 55. *verſic. circa ſententiam.* Nec ſatis reperio rationem differentiæ inter promiſſionem factam à ſtatuto, quæ non ſervatur, ut hic, & promiſſionem factam a Principe, quæ ſervari debet, ut ibidem, cogita. At de minoritiis de quibus ſupra *hac ead. qu. verſic. ſed quæro*, & quomodo in eis maxime apud Eccleſiaſticos procedatur, vide Concilium Trident. *ſeſſ.* 25. *c.* 3. Menoch. *de arbit. jud. lib.* 1. *q.* 26. *in fin.* & *eodem tractat. lib.* 2. *centur.* 4. *caſ.* 355. *n.* 5. & quomodo ad executionem monitorii procedatur, non ſecus ac in mulcta, de qua infra *q.* 44. *verſic. unum dum ſciat*, vide etiam Quintil. Mandoſ. *tract. de monit. q.* 31. *ſub num.* 4. & no. quod cum ſtatutum dat præmium revelanti, non ſufficit revelare, ſed debet probari ex mente Ang. ut per Alexan. *conſil.* 78. *ſub nu.* 28. *vol.* 5. Droe.

QUÆSTIO XXX.

Tractatur materia capturæ.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *De captura reorum.*
2 *Captura an concedi debeat, ſtatim porrecta contra aliquem accuſatione.*
3 *Mulieres an poſſint perſonaliter detineri.*
4 *Doctores an poſſint carcerari.*
5 *Clerici an poſſint de jure detineri.*
6 *Et an à judice ſeculari.*
7 *Capi nemo debet ſine judicis commiſſione.*
8 *Captura an poſſit committi ipſi parti offenſæ.*
9 *Detentus appellans an ſit relaxandus, remiſſivè.*

Ex Additionibus.

1 *Judex incompetens an poſſit delinquentem capere, & competenti præſentare, etiam ſine periculo fugæ.*
2 *Judex quilibet dicitur competens ad capturam, quando adeſt ſuſpicio fugæ.*
3 *Judex capiens temerè innocentem puniendus eſt.*
4 *Tenetur parti ad intereſſe.*
5 *Et etiam injuriarum.*
6 *Judex Eccleſiaſticus Clericum temerè carcerans, excommunicationem incurrit.*
7 *Lim. niſi aliqua juſta cauſa excuſetur.*
8 *Captus abſque indiciis an debet excarcerari, ſi poſtea indicia ſupervenerint.*
9 *Captus nulliter relaxari non debet, quando de novo contra ipſum captura eſſet concedenda.*
10 *Carcerari quis poteſt in criminalibus etiam quod pœna ſit pecuniaria.*
11 *Carcerandi arbitrium in criminalibus reſidet penes judicem.*
12 *Quid Romæ ſervetur.*
13 *Captura ante contumaciam eſt arbitraria, poſtea vero neceſſaria.*
Teſtis, qui repellitur à lege, facit indicium ad capturam, num. eod.
14 *Judex non cogitur incipere à captura perſonæ.*
15 *Judex non deveniens ad capturam in delicto gravi, non caret ſuſpicione.*
16 *Judex an poſſit devenire ad citationem realem, vel perſonalem, non conſtito de delicto.*

Et

Et quid ſervetur in Regno Neapolit.
17 *Executor capiens aliquem injuſtè, poteſt impune ipſum liberare.*
18 *Judex tenetur carcerare filium ad juſſum patris.*
19 *Licentia de capiendo, an duret in tempus ſucceſſoris, remiſſ.*
20 *Et an poſt mortem mandantis.*
21 *Mulier poteſt carcerari poſt condemnationem.*
22 *Mulier quando poſſit perſonaliter detineri.*
Et cum ea mitius eſt agendum, quam cum maſculo.
23 *Clerici quando poſſint carcerari, remiſſ.*
24 *Delicta enormia quæ dicantur, remiſſ.*
25 *Clericus quando poſſit per laicum carcerari, remiſſivè.*
26 *Judex incompetens poteſt delinquentem capere, ut præſentet Judici competenti.*
27 *Clericus debet remitti abſque alia requiſitione.*
28 *Delinquens in flagranti poteſt à quolibet capi.*
Privata perſona poteſt alios requirere ad capien. & cuſtodien. malefactorem.
29 *Homicidium non dicitur ex animo deliberato, ſi malefactor, dum capitur, occidatur.*
30 *Executores incedentes per Comitatus non poſſunt gravare ruſticos.*

1 DIctum eſt de informationibus & indiciis per Curiam aſſumendis: ſequitur nunc, ut videamus, quid facere debeat judex poſt ipſas informationes aſſumptas. Et in primis quidem debet judex diligenter conſiderare, quid ex ipſis informationibus contra reum reſultet, & an ei videatur deveniendum eſſe ad decretum capturæ contra ipſum; in quo quidem ad tria præcipuè animadvertere debet, ne ſi injuſte aliquem detineri faciat, (*b*) teneatur in ſyndicatu. Primum eſt,(*c*) ut delictum, de quo agitur, ſit tale, pro quo ingeratur pœna corporalis: alias enim non eſt (*d*) reus ad carceres conducendus. Quæ autem ſint delicta in quibus pœna corporalis ingeratur, dictum eſt inf. *q.* 68. *& aliis ſeq.*

Secundum eſt, ut indicia, quæ reſultant ex proceſſu, ſint ſufficientia ad capturam, de quo aliquid
2 dixi ſupra *q.* 20. *verſ. ad inquirendum.*

Scias autem, quod in hoc puncto aliqui (*e*) tenuerunt, quod ex eo ſolo, quod contra aliquem porrecta ſit accuſatio criminis, pro quo pœna ſanguinis ingeratur, debet reus detineri, etiam quod nulla contra eum adſint indicia. Et dicit Paul. de Caſt. *conſ.* 328. *n.* 1. *lib.* 2. quod ita eſt generalis conſuetudo. Alii vero dicunt, quod antequam judex procedat ad retentionem, ſeu carcerationem rei, neceſſe eſt, ut in primis præcedant legitima indicia. Et hanc eſſe communem Doctorum opin. affirmat Novell. *in pract. crim. fol.*23.*n.*7. Mihi non placet prima, nec ſecunda opin. Si enim (ſecundum primam opin.) porrecta accuſatione, ſtatim abſque alia informatione, judex deberet capi facere reum accuſatum, eſſet in facultate cujuſcunque vilis perſonæ carcerari facere quemlibet probum, & inſignem virum, ut rectè conſiderat Paul. de Caſtro *in loco præalleg.* neque verum eſt hanc eſſe generalem conſuetudinem: quia imo priuſquam (*f*) deveniatur ad capturam, ſolent ſemper examinari teſtes. Et hanc dicit eſſe communem conſuetudinem totius Italiæ Ang. de Caſt. *inter conſilia criminalia diverſorum, conſ.* 94. *n.* 2. *lib.* 1. Et ita etiam hodie ſervari ait Blanc. *in pract. crim. f.* 25. *n.* 68. *in fi.* Et ſi judex ſine indiciis aliquem carcerari faceret, teneretur in ſyndicatu. Si vero teneamus ſecundam opin. quod ante capturam debeant præcedere legitima indicia, poterit reus de facili fugam arripere, & judicem eludere.

Et (*g*) ideo dic, quod judex, habita aliqua informatione poteſt devenire ad capturam rei: & hanc eſſe puto veriorem opin. quam etiam dicit eſſe communem Blanc. *in d. n.* 6. Et cauti judices illam obſervant, ut dicit Ang. *de maleſ. in verbo judex commiſit quod Caius, n.* 4. quia ſcilicet habita aliquali informatione de delicto, jubens reum capi, ſi crimen ſit tale, quod pœna ſit corporis afflictiva. Dicit etiam Boſſ. *in tit. de captura*, n. 2. quod ita decidunt communiter DD. ſubdens, quod judices boni ita obſervant. Hanc etiam dicit eſſe juridicam practicam, & quam judices moderni obſervant, Suarez. *in ſuo vol. alleg. f.* 685. *n.* 5. Et ſecundum hoc intelligendum eſſe puto dictum Saly. *in l. fi. in fin. C. de qu.* de quo etiam aliquid dixi inf. *q.* 45. *verſ. cæterum ſi reus*, ubi ait, quod judex habita informatione debeat formare inquiſitionem, & deinde capi facere reum, non quidem, ut loquitur Saly. in inquiſitione, prout eſt libellus, ſeu citatio, quæ tranſmittitur reo, prout illum fortè intellexit Dec. *conſ.* 180. *in fin.* neque etiam de inquiſitione generali quo ad perſonas, & ſpeciali quo ad delicta, prout illum intelligit Brun. *de indic. & tort. f.* 167. *num.* 5. & poſt eum Boſſ. *in tit. de cap. num.* 82. ſubdens, quod ita pract. obſervat; ſed de proceſſu informativo, qui formatur à judice aſſumendo indicia, & informationes contra aliquem ſpecialiter ex quib. judex deinde elicit titulum crim. qui eſt forma, & ſubſtantia ipſius inquiſitionis, ſive proceſſus, juxta ea quæ dixi ſup. *q.* 3. *verſ. Et adverte.* Et hoc modo utique debet formari inquiſitio ante capturam, ut dicit Salyc. *in loco præalleg.* non autem debet reo tranſmitti ante capturam: quia illud eſſet verbaliter illum citare; ut dixi infra *q.* 31. Et certè, ſi eo modo intelligeretur, Salyc. eſſet ſibi ipſi contrarius, & eſſet ridiculum tranſmittere reo inquiſitionem, priuſquam judex illum capi faceret: quia nihil aliud eſſet, quam ipſum ad fugam inſtruere.

Et quia tota materia indiciorum eſt arbitraria judici, ut dixi ſupr. *q.* 20. poterit judex, inſpecta qualitate (*b*) perſonæ, & delicti, decernere capturam 3
contra reum, habita ea informatione, quæ ſibi ſufficiens videbitur. Aliter enim procedendum eſt contra nobilem, & contra divitem, qui non præſumitur velle aufugere, quam contra pauperem, & vilem perſonam. Et ideo fortiora indicia haberi debent ad carcerandum (*i*) perſonam nobilem, & inſignem, quam pauperem. Præterea aliter procedendum eſt in delictis occultis, quam in publicis: & ſic minora indicia ſufficient ad decernendum capturam, quando agitur de crimine occulto, quam de publico: quæ omnia, & alia multa hujuſmodi diſcretus judex conſiderare debet; non n. poteſt in his dari certa regula. (*k*) Poterit judex capi facere reum, ubi ei ſuſpectus videatur, & de fuga, & de delicto, & ad carceres conduci præcedente aliqua informatione. Et ita practicant judices deputati ad maleficia, ut dicit Salyc. *in d. l. ea quidem, n.* 77. *& in l. nullus, n.* 4. *C. de exhib. reis*, quem refert Carav. *ſuper* 34. *ritu magnæ curiæ, poſt nu.* 10. Non tamen debet judex examinare, neque reum capi facere ſuper delicto, niſi legitima præcedant indicia, ut dixi *ſup. q.* 20. *circa princ.* Et certè ſi in cauſis civilibus licet judici, & quandoque etiam ipſimet parti capere debitorem, qui ſit de fuga ſuſpectus, ut dixi infra, *libr. prox.* multo magis id licere debet judici in cauſis criminalibus, quæ ſunt multo majoris momenti, & præſertim ubi agitur de criminibus atrocibus. (*l*) Et ſic vides, quod hæc materia informationum, & capturæ eſt quaſi arbitraria judici. Quinimo Salyc. *in l.* 2. *n.* 2. *C. de cuſt. reo.* dicit, quod aliquando dicitur etiam ſemiplene conſtare judici (*m*) per informationem ab ipſo habitam à pluribus non in figura judicii, & quod hoc ſufficit ad capturam. Et dicit Carav. *ſuper* 41. *ritu magnæ curiæ, n.* 10. quod ita

hodie

hodie ſervatur in delictis enormib. quod eſt valde notandum ad excuſationem judicum, qui plerunque, antequam indicia in ſcriptis redigantur, faciunt reos detineri: & bene faciunt, quando delictum eſt grave, & ſubeſt probabilis ſuſpicio fugæ. Tertio debet judex animadvertere, ne fortè perſona, contra quam captura decernitur, ſit talis, quæ ex privilegio detineri non poſſit.

3 Quæro igitur, nunquid mulieres poſſint de jure perſonaliter detineri? Reſpon. quod non; eſt tex. *in c. mulieris, de ind. in* 6. & eſt communis opinio, ut atteſtatur Boe. *in repet. l. conſentaneum, n.* 144. *C. quom. & quando judex*, quod tamen intellige, ut procedat in (*o*) mulierib. honeſtis; ſecus autem in meretricibus & vilibus. Sed certè (*p*) quidquid ſit de jure, hodie de conſuetudine contrarium ſervatur: nam indiſtinctè mulieres capiuntur pro delictis, & carcerantur: ſed bene ponuntur in carcerib. ſeparatis à carceribus virorum. Et de hac conſuetudine atteſtatur Imol. *in c.* 2. *n.* 16. *de pig.* quem refert Marian. *de citat. art.* 5. *q.* 17. *verſ.* 16. fallit, & Gram. *deciſ.* 33. *n.* 11. Idem atteſtatur Blanc. *in pract. crim. ſ.* 4. *n.* 27. Et ita etiam ſervari de ſtylo, & conſuetudine Curiarum Franciæ ait Boer. *dec.* 349. *n.* 5. *in fi.* Bonum eſt tamen, quod judex in hoc ſit valde circumſpectus: quia ſi mulier ſit nobilis, vel honeſtæ conditionis, non debet illam cum decore ad ſe conduci facere, neque ſtatim in carcerem conjicere, ſed poterit ei dare pro carcere domum alicujus nobilis, & honeſtæ matronæ ſub idonea fidejuſſione: & hoc niſi delictum ſit atrox: nam eo caſu eſſet detrudenda in carcerem, vel in Monaſterium, vel in Prætorium in aliquo cubiculo ſub honeſta cuſtodia, & fidejuſſione retinenda arbitrio judicis, inſpecta qualitate delicti, & perſonæ. Et ita in hoc Ducatu ſervatur. In regno a. Neapol. ſi delictum eſt tale, propter quod reus non ſolet relaxari fidejuſſori, mulieres carcerantur: alias non, & ita ſervari hodie in magna Curia Vicariæ atteſtatur Gram. *in dec.* 33. quem refert Foll. *in pract. crim. fol.* 34. *n.* 18.

4 Item (*q*) quæro, nunquid Doctores poſſint carcerari? Reſp. quod quando agitur de delicto levi, non poteſt Doctor carcerari, ſecus autem ſi agatur de delicto gravi. Ita dicit gl. *in l. medicos, in verbo, Exhiberi C. de profeſſ. & med. lib.* 10. quam videntur ſequi DD. ut dicit Marcus *dec.* 81. *n.* 1. Et ego vidi in facti contingentia plures DD. carceratos ex diverſis criminibus.

5 Quæro (*r*) nunquid Clericus poſſit pro crimine perſonaliter detineri? Reſp. Si loquimur in judice Eccleſiaſtico competenti, nulla videtur eſſe difficultas, quo minus ab eo poſſit Clericus propter crimen perſonaliter detineri, & ita quotidie videmus obſervari. Scias tamen, quod de jure, antequam Clericus detineatur, debet conſtare judici de delicto, pro quo talis Clericus eſt detinendus. Ita dicit Jo. And. *in c. ſi clerico, in verb. Commiſſos, de ſent. excom. in* 6. ſubdens, quod caveant ſibi Prælati noſtri temporis, qui capiunt ſtatim, quia (ſecundum eum) incidunt in pœnam excom. Et ita tenent communiter DD. ut ait Corn. *conſ.* 325. *quod eſt conſilium ultimum in litt. C, lib.* 4. Quando autem dicatur conſtare de delicto, dixi ſupra *q.* 4. Item ſcias, quod requiritur, quod ipſe Clericus ſit fugitivus: ita colligitur ex tex. *in c. ut famæ, de ſen. excom.* & ita communiter DD. ut ait Cor. *in loco præalle.* Scias etiam, quod talis carceratio Clerici debet eſſe ad cuſtodiam, non a. ad pœnam. Ita dicit gl. *in d. c. ſi clerico, in verb. poſtea*: quam ſequuntur omnes, ut ait Cor. *in d. conſ. in lit. E*, Sed certe quidquid ſit de jure: hæc omnia de conſuetudine male obſervantur hodiernis temporibus, fortè quia multum crevit malitia Clericorum.

Si vero (*ſ*) loquimur in judice ſeculari, tunc fa- 6
cienda eſt regula, quod ab eo non poteſt Clericus detineri, niſi in caſibus, in quib. poteſt etiam ab eo puniri, de quib. dixi infra *q.* 36. (*t*) Bene verum eſt, quod ſi Clericus inveniatur in flagranti crimine, poteſt capi à familia judicis ſecularis, non quidem ut puniatur, ſed ut tradatur judici Eccleſiaſtico. Et hæc eſt comm. opin. ut dicit Felin. *in c. ſi vero, n.* 4. *de ſent. excom.* quem refert Villalob. *in ſua collecta commun. opi. in verb. Judex laicus*: quam etiam dicit eſſe conſuetudine approbatam Gram. *ſuper conſti. regni; fol.* 29. *col.* 2. *verſ.* 14. *Judex.* Publice enim intereſt, ne delinquentes impuniti evadant. Quinimo hoc caſu poteſt capi non ſolum à familia, ſed etiam à quocunque laico: Et eſt commun. opi. ut dicit Aret. *in d. c. cum non ab homine, n.* 14. *& ſeq.* Pariter etiam, ubi Clericus delinquens veriſimiliter eſſet ſuſpectus de fuga, poteſt capi, ut Epiſcopo ſuo conſignetur, & eſt commu. opi. ut dicit Alci. *in d. c. cum non ab homine n.* 63. quem refert Villalob. *in loco præall.* Nam & hoc caſu publicè intereſt, ut talis delinquens capiatur, ne crimen impunitum remaneat.

Dictum eſt, quæ perſonæ detineri poſſint, vel 7
non. Quæro nunc, quomodo decernenda eſt talis captura? Reſp. quod licet in cauſis civilibus in verbali citatione (*u*) quilibet nuncius abſque judicis ſpeciali mandato poſſit quemcunque citare, tamen in cauſis criminalibus ſecus eſt: nam niſi præcedat ſpecialis commiſſio judicis, nemo debet perſonaliter detineri. (*x*) Hæc tamen concluſio locum non habet, quando aliqui repetiuntur in flagranti crimine facere rixam, deferre arma contra formam edictorum, portare aliquid contra decretum extra territorium, vel ſimilia: nam in his caſibus utique capi poſſunt per familiam abſque judicis commiſſione. Ita dicit Paris Put. *de ſynd. f.* 88. *n.* 15. & ita ſervatur in practica, ut atteſtatur Carav. *ſuper* 34. *ritu magnæ curiæ, poſt n.* 2. An autem poſſit quis ſine judicis mandato citari verbaliter, dixi inf. 31. *verſ. unum autem ſcias.*

Solet autem captura committi ſatellitibus, & fa- 8
miliæ ipſius judicis. (*y*) Sed nunquid poteſt judex committere capturam perſonalem rei delinquentis ipſimet parti offenſæ? Reſpondetur, quod ſic, dummodo exceptio hujuſmodi capturæ non habeat annexam cauſæ cognitionem, & dummodo fiat ſine armis, & reſiſtentia. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Cagn. *in l. non eſt ſingulis, num.* 6. *ff. de reg. jur.* Sed certè, quicquid ſit de jure ego conſulo quibuſcunque judicibus, ut à talibus commiſſionibus abſtineant, ne detur occaſio ſcandalorum, quæ quidem de facili eveniunt, quando hujuſmodi actus non publica, ſed privata manu peraguntur: quod etiam conſilium dat Paris Put. *de ſynd. fol.* 291. *num.* 3. (*z*) Poſſet fortè tolerari, ſi una cum familia Curiæ tranſmitterentur aliqui ex offenſis, qui aſſiſtendo auxilium, & favorem præſtarent ipſi familiæ, non ut ad ipſius capturæ actum manum apponerent. Sed hoc etiam non niſi ex urgenti neceſſitate fieri debet.

Quæro, ſi detentus appellet, nunquid pendente appellatione eſt relaxandus? Dixi infra *quæſt.* 45. *verſic. ſed quid ſi reus.*

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XXVIII.

(*a*) D*ictum eſt de informationibus.*) Judex indebite carcerari faciens aliquem, quod puniatur in ſyndicatu, teneaturque ad damna, & intereſſe, & ad alia plura, Farin. *q.* 27. *n.* 141. *& aliis ſeqq.* teneturque actione in-

juriarum *ibidem nu.* 134. *& aliis pluribus.* Captura dici-
tur injuſta multipliciter, nempe ratione loci. Farin. *q.*
27. de qua infra *num.* 88. *& aliis ſequen.* Item ratione
temporis, *ibidem*, *n.* 105. & aliis pluribus item ordi-
nis non ſervati ibidem. Ros.
1 *Dubius eſt informationibus.*] Adde, quod Judex † in-
competens poteſt delinquentem capere, & captum re-
præſentare competenti, etiam ſine periculo fugæ, Bart.
in l. ſi quis in ſervitute ff. de fur. & Boer. *in deciſio.*
215. *nu.* 34. contrarium autem tenuit Neviaan. *conſil.*
52. *num.* 14. ſed Vivi. *in deciſione* 341. *num....* tenet,
2 quod ad omnem capturam † committendam omnis Ju-
dex eſt competens in ſuſpicione fugæ.
3 Item adde, quod † Judex in criminalibus à captura
perſonæ incipiens, ſi temere caperet innocentem, puni-
tur, ut dicit Bal. *in l.* 2. *C. de iis qui latr.* & Paris de
Put. *verſic. captura*, *nu.* 14. *& in verſi. quia plerumque*,
4 & tenetur parti ad intereſſe, † & expenſas; ut ibi per
eum, & Bal. *in l. ſi r. tutor*, *C. de excuſ. tut.* immo
5 talis Judex tenetur actione injuriarum, † ut per Bart.
& Ang. *in l. ſi vero* §. 1. *ff. qui ſat. d. cogan.* & Areti.
in tract. maleſ. in verſic. pro quo. Antonius fidejuſ-
ſit, & ibi Addent. & Epiſcopus, vel Judex Eccleſiaſti-
cus Clericum carcerans, incurrit etiam pœnam excom-
6 municationis, *c. ſi clericus*, *de ſent. ex. commun. in ſexto*,
7 & Com. *in conſ.* 325. *vol.* 4. niſi aliqua ex juſta cauſa †
8 excuſetur, ut per Pariſ. *in d. verſ. quia plerumque*, &
carceratus † non præcedentibus indiciis, licet poſtea in-
dicia ſuperveniant, debet relaxari, quia captura non po-
teſt juſtificari ex novis cauſis, & indiciis poſtea ſuperve-
nientibus. Bal. & Paul. de Caſtr. *in l. ſi quis*, *ff. de*
9 *t...m.* ſed hoc non ſervatur in practica † & fatuus eſſet
Judex, qui ita faceret, & eſt etiam de jure, per ea quæ
tradit Paul. de Caſtren. *in conſi. penul. in fine*, *vol.* 1.
& addent. per Bertaz. *in conſ.* 465. *in littera*, C. quia
carceratus nulliter relaxari non debet, quando captura
contra eundem de novo eſſet concedenda, ſive facienda,
Crav. *conſ.* 46. *n.* 7. & Viv. *op.* 87. *n.* 7. *vol.* 1. Batar.
(*b*) *Tenentur in ſyndicatu.*] Adde ſupra *quæſtion.* 20.
verſic. ad formandam quæſt. 21. *verſic. aſſertia vulnerati*,
ibi eſt etiam tala dictum. Drog.
(*c*) *Primum eſt.*] De quo infra *qu.* 46. *verſi. in hac*
per Clar. de indebite carcer ato, *ſeu detento* Far. *titul. de*
carceribus, *& carcer.* 1. *vol. quæſt.* 27. *ubi nu.* 4. inquit,
dici eam indebitam eſſe capturam ratione incompeten-
tiæ Judicis. Ros.
10 (*d*) *Alias enim non eſt reus.*] Adde, quod † in crimi-
nalibus devenitur ad capturam, etiam quod pœna ſit
pecuniaria, Boſſ. *in tit. de carcer. fidejuſſ. relax. n.* 2.
& late Farin. *q.* 27. *nu.* 39. Batan.
11 (*e*) *Scias autem, quod in hoc.*] Adde, quod † in cri-
minibus Judex poteſt incipere a captura antequam con-
ſtet de crimine ſi timet de fuga, vel propter atrocita-
tem delicti, perſonæ qualitatem, & conditionem, &
pœnæ gravitatem *c. ſi clericus*, *de ſent. exc.* Salic. *in l.*
ea quidem n. 77. *& in l. nullus*, *n.* 4. *C. de exhib. reis*,
& Cabal. *ad conſt. t. March. in c.* 3. *lib.* 1. & eſt arbi-
trium Judici, & nullis præcedentibus indiciis. Menoch.
de arbit. jud. q. 88. & dicit Ant. Scap. *lib.* 5. *juris non*
12 *ſcripti*, *cap.* 13. *num.* 3. quod Romæ † ſervatur, quod
Judices habita relatione alicujus exploratoris de aliquo
delicto gravi per aliquem commiſſo, committunt ſtatim
capturam, & idem ſervatur in toto ſtatu Eccleſiaſtico,
conſiderata tamen qualitate perſonarum, & gravitate
delicti, & Fol. *in pract. crim. in verſ. notatos capiat*,
13 *n.* 132. dicit, quod captura eſt arbitraria ante contuma-
ciam & poſt neceſſaria. Et tenet Vulpel. *in conſi.* 74.
in prin. quod Judex ex qualibet leviſſima ſuſpicione ad
capturam devenire poteſt, & idem dicit Affliet. *in conſ-*
titutione Bajulus ſi furem in fin. & etiam Marſ. *in ſing.*
93. *incip. judex licet*, & dicit, D. Clar. ſupra *in q.* 24.
verſ. vidi etiam plerumque; quod teſtis, qui prorſus à lo-
ga repellitur, facit indicium ad capturam; ubi ita judici
videatur, quia qualibet ſuſpicio ſufficit.
14 Item adde, quod licet poſſit Judex incipere à captura
perſonæ, non tamen cogitur capere, ſi potius vellet
eum citare, nec teneretur in ſyndicatu, imo ſi pars pe-
teret familiam, & Judex denegaret, minime teneretur in
ſyndicatu, niſi reus eſſet contumax, quia tunc cogitur
dare familiam, ſecundum Bart. *in l. conſentaneum*, *C.*
quomodo, *& quando jud.* & Pariſ. in d. *verſi. captura*,
§. *quia plerumque*, & Bart. *in l. cum eo ff. ad l. Jul.*
pecul. ſed hoc etiam cautus Judex non faceret, ſi de-
lictum eſſet tale, propter quod deveniendum eſſet ad
25 capturam, alias non careret ſuſpicione, † & quandoque
teneretur in ſyndicatu, & ad intereſſe partis, ſi captu-
ram denegaret, & carceratus aufugeret, Paris de Puteo
in verſ. captura, quia plerumque in prin. & Carav. *in*
rit. 39. *nu.* 11.
Item adde, quod in Regno † Neap. Judex non debet 16
citare principalem ad informandum, nec ad capturam
devenire, nec eum examinare, niſi prius conſtet de de-
licto, alias Judex punitetur, Gramm. *in deciſio.* 60. *col.*
2. *verſic. circ. ſ...um*, *num.* 19. & hodie extat prag-
matica Caroli Quinti, qua caveatur, non procedatur
ad capturam, niſi incipiat conſtare de maleficiis, quæ
incipit, inoleſcere, quæ eſt prima ſub tit. de cuſtodia
reorum, quæ pragmatica non ſervatur per Judices, niſi
quando eis videtur, ut atteſtatur Carav. *in ritu* 39. *ſub*
num. 10.
Item adde, quod ſi bajulus, † ſive executor aliquem 17
capiat injuſte, poterit ipſum impune liberare, *l. ſi quis*
uxori §. *ſi fugitivum*, *ff. de fur.* & Paris de Syndic. *in*
§. *offic. les deſtinati in fi.*
Item adde, † quod ad juſſum patris debet Judex fi- 18
lium detinere, cum non ſit veriſimile, quod pater, qui
plus diligit filium, quam ſe ipſum, velit eum carcerari
ſine juſta cauſa, ſi pater ſit boneſta perſona, & diſcre-
ta. Jaffr. *deciſio.* 209. Aſcan. Clem. *in tract. de patr. pot.*
effe. 1. *nu.* 18.
Item adde, an † licentia de capiendo duret in tempus 19
ſucceſſoris, per Bal. *in l.* 1. *n.* 3. *ff. de poſtul.* ubi dicit,
quod ſic, diſtingue tamen, ut per Rol. *in conſil.* 38. *n.*
7. *vol.* 3. & per Beu. *conſil.* 4. *a num.* 13. & ſimiliter du-
rat; poſt mortem ipſius Judicis mandantis. Viv. *opin.* 20
555. *nu.* 4. *vol.* 1. Batard.
(*f*) *Priuſquam deveniatur ad capturam.*] Farin. *d. q.*
27. *nu.* 113. *&* 114. Ros.
(*g*) *Et ideo dic.*] Vulpell. *reſp.* 74. *nu.* 1. Far. *d. q.*
27. *nu.* 22. 115. *&* 16. Ros.
(*h*) *Poterit judex.*] Farin. *d. q.* 27. *n.* 116. *&* 117.
ubi tradit qualia debeant eſſe indicia, recenſetque octo
opiniones, & poſt *nu.* 12., ſubnectit quatuor adverten-
da eſſe, ut ibi per eum. Ros.
(*i*) *Perſonam nobilem.*] Differantiam pauperis vi. ſu-
pra *qu.* 8. *verſic. tamen.* Drogh.
(*k*) *Poterit igitur Judex.*] Adde infra *q.* 31. *verſic.*
ſed quid ſi reus, *q.* 39. *verſi. ceterum*, *cum verſic. ſe-*
quenti, & pone de hoc exemplum in vagabundo, filio
familias, & aliis ſimilibus, in quibus probabilis eſt ſuſ-
picio fugæ, & hic dictis adde, quæ nuperrime dixit Fla-
minius Char. *in ſua pract. interroga. reorum libr.* 1. *c.*
2. Drogh.
(*l*) *Et ſic vides.*] Adde; quod captura, & informa-
tiones ſint arbitrariæ Judici *ſup. qu.* 21. *verſic. aſſertia*
vulneratus inſ. qu. 64. *verſi. nunc de gradib. & verſic. Di-*
xi quoque q. 20. *in prin.* Menoch. *de arbit. jud. lib.* 1.
q. 88. *nu.* 3. & ibi late in materia capturæ. Drogh.
(*m*) *Per informationem.*] Tribus concurrentibus ta-
men, ut per Farin. d. *q.* 27. *n.* 131. Ros.
(*n*) *Et ...n. faciunt.*] Adde Blanc. *repet. l. fin. n.* 8.
de quæſt. contrarium tamen monuit *ſupr. qu.* 7. *verſic.*
Quæro igitur in p.
(*o*) *Meretricibus.*] Adde, quod etiam carcerantur
pro debito, ſive privato, ſive publico, quod etiam procedit
in conjugatis, ſi tamen illarum viri ſint conſcii turpitudi-
nis, ſecus ſi ignari. Sed quid de levi crimine. Et ubi de
gravi, & atroci agatur. Et ſi carcerandæ ſunt, quibus
in carceribus ſunt detrudendæ. De omnibus vide per
Menoch. *de arbit. jud. lib.* 1. *q.* 84. *num.* 13. *cum ſeqq.*
uſque ad fin. Giach.
(*p*) *Quidquid ſit de jure.*] Farin. *ubi ſupra d. q.* 27.
nu. 12. *uſque ad* 65. Ros.
Sed certe quidquid ſit de jure.] Adde, quod circun- 21
ſcripta † hujuſmodi conſuetudine mulieres poſſunt deti-
neri de perſona poſt condemnationem, quia tunc ceſſat
privilegium, ut decidit Bal. *in l. neque* §. *qui in jus*
vocatus, *ff. de in jus voc.* Foller. *in pract. crim. in verb.*
notatos capiat de perſona nu. 19. & quando mulieres † 22
perſonaliter detineri poſſint, vide Menoch. *de arbit. jud.*
in qu. 88. *num.* 19. *cum ſeq.* Quod mitius agendum ſit
cum fœmina, quam cum maſculo, tradit Tiraq. *de pœ-*
nis tempor. cauſ. 9. ubi per totam illam cauſam tractat
de hac materia. Batard.
(*q*) *Item quæro.*] Farin. *q.* 27. *nu.* 77. *uſque* 87.
(*r*) *Quæro nunquid clericus.*] Farin. *d. q. n.* 65. *uſ-*
que n. 77. Ros.
Quæro, nunquid Clericus.] Adde, videndum Foller.
in pract. crim. can. par. 2. *c.* 20. *nu.* 9. *cum ſeq.* ubi late
quando Clerici † carcerari poſſint, & quæ dicantur a- 23
normia † delicta, pro quibus ſub fidejuſſoria cautione 24
liberantur Batard.

(*ſ*) *Si vero loquimur in judice ſeculari.*] Adde, videndum D. Far. *in quæſt.* 8. *num.* 116. ubi ponit quin-
25 que caſus, † in quibus Clericus per laicum carcerari poteſt, vide etiam Bertaz. & ibi addentes *in conſ.* 78. ubi late de captura Clerici facta per laicum, quando ſit
26 licita, & ſic judex † incompetens poteſt delinquentem capere, ut captum repræſentet competenti, Boer. *deciſio.* 215. *nu.* 34. Baiard.
27 (*t*) *Bene verum eſt.*] Item adde, quod † Clericus debet remitti ſine requiſitione, *not. in auth. ut Cleric. apud prop. Epiſc.* §. *illud palam*, *c. ut fama*, *extr. de ſent. excommun.* & Scaglion. *in ritu* 46. *fol.* 224. *nu.* 8. Baiar.

(*u*) *Quilibet nuncius.*] Adde Jaſ. *in* §. *quadrupli*, *n.* 15. *cum ſeq. Inſtit. de act.* Daogh.

(*x*) *Hæc tamen concluſio.*] Adde infra *q.* 26. *verſi.* 1. *ibi*, *debent advertere.* quid autem ſervetur contra reos repertos in flagranti crimine, & quando contra eos procedatur, ſupra *q.* 8. *verſi. ſcias tamen*, *cum verſi. ſeq.* & dixi infra *ad q.* 82. *ſtat.* 6. Adde tamen, quod ſi Judex videt aliquem arma deferre, poteſt illum punire pro delatione armorum abſque alia citatione, vel proceſſu, Bal. *in l. ad officium*, *C. fin. regun. d. gl. ad conſuetud. Turon. titul. des amaudes*, *art.* 3. quod eſt huic contrarium, & ad ea, quæ dixi ſupra *q.* 8. *verſi. ſcias tamen*, *& c.* 49. *ver. ulterius quæro cum concord.* Daog.

Hæc tamen concluſio.] Farin. *titul. de delict. c. ar. vol.* 1. *numero* 138. Rns.
28 *Hæc tamen concluſio.*] Adde, quod † nedum delinquens in flagranti crimine capi poteſt per familiam abſque judicis commiſſione, ſed etiam à quolibet in ipſo actu delinquendi, vel immediate poſt, qui eum judici præſentare debet, Bal. *ſuper feud. de pace jur. firm.* §. *ſi quis vero num.* 6.

* Item adde, quod privata perſona poteſt requirere alias privatas perſonas, ut aliquem malefactorem capiant, & cuſtodiant, donec judex eum capiat, Gramm. *in conſtitutionib. capitulis*, & Prag. Regni *in conſtit. ad officium n.* 4. *f.* 36. Baiaro.

(*y*) *Sed nunquid poteſt Judex.*] Adde quod etiam abſque licentia capiuntur malefactores modo quo per Jaſ. *in* §. *supereſt*, *n.* 98. *ad fin. Inſtit. de actio.* Droc.

(*z*) *Poſſet forte tolerari in fine.*] Adde, quod ita con-
29 ſuluit Mandell. *in conſi.* 47. & ibi tenet, quod ſi malefactor † in captura occidatur, non poſſit inquiri de homicidio ex animo deliberato, & quod licentia judicis probatur, ſi familia admittit ſecum offenſos, vel ſocios.
30 Item adde, quod Baroncelli, † & executores incedentes per Comitatum pro malefactoribus inquirendi, vel pro exactionibus collectarum, non poſſunt gravare ruſticos, ut ſibi præſtent alimenta, vel ut commodent equos, & hoc non debent pati judices *l.* 2. & ibi. Jo. de Plate. *D. de luc. advoc. lib.* 12. quem refert, & ſequitur Rip. *in tract. de remed. praſ. con. pec. n.* 212. Baiar.

QUÆSTIO XXIX.

Quid agendum ſit, ſi reus familiæ reſiſtat, vel eximatur, vel aufugiat.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Familia Officialis an poſſit detinendum, ſi reſiſtat, impunè interficere.*
2 *Officiali reſiſtere an aliquando liceat.*
3 *Eximens detentum è manibus familiæ qua pœna ſit puniendus.*
4 *Et quid ſi erat indebitè detentus.*
5 *Et an eximens ſeipſum incidat in pœnam.*
6 *Judex an poſſit ſtatuere præmium capienti delinquentem.*
7 *Capiens delinquentem recuperat à fiſco id, quod expendit in eo capiendo.*
8 *Statutum conſtituens præmium capienti delinquentem an habeat locum in Officiali.*
9 *Statutum quod villa teneatur capere malefactorem, an habeat locum, quando maleficium fuit de nocte commiſſum, & claves portarum erant apud rectorem.*
10 *Delinquens ſi fugiat in aliam juriſdictionem, ibique captus ſit à familia eum perſequente, an ſit liberandus.*

Ex Additionibus.

1 *Familia Officialis an poſſit impunè reſiſtentem interficere*, & nu. 5.
2 *Familia Officialis debet portare ſigna juxta ſolitum regionis.*
3 *Occidens Nuncium qualiter teneatur, remiſſ.*
4 *Executori dicenti ſe habere commiſſionem, an credatur, remiſſive.*
6 *Beroariis an licet vulnerare fugientem pro cauſa pecuniaria.*
7 *Reſiſtentia permittitur, quando judex non obſtante juſta appellatione procedit ad executionem irretractabilem.*
8 *Reſiſtere quis dicatur, remiſſ.*
9 *Reſiſtentia debet eſſe modeſta.*
10 *Reſiſtere quando liceat, remiſſ.*
11 *Tortus indebitè, judicem interficiens, non punitur pœna mortis.*
12 *Eximens captum indebite, an teneatur.*
13 *Executori dicenti, captum ſibi fuiſſe exemptum, an credatur, remiſſ.*
14 *Nuncio quando credendum, remiſſ.*
15 *Statutum puniens fugientem intelligitur de eo, qui capi non potuit.*
16 *Bannitus alios bannitos detegens poteſt per judicem rebanniri.*
17 *Intellige ſi eos prodiderit, antequam ab alio manifeſtetur.*
18 *Privatus poteſt requirere alios privatos ad capiendum malefactores.*
19 *Privati convocati per Curiam ad capiendum malefactorem non conſequuntur præmium.*
20 *Officialis recuperat expenſas factas pro capiendo malefactore.*
21 *Berroariis ſunt concedenda præmia, ubi adeſt multitudo bannitorum.*
22 *Sixtus V. P. M. præmia conceſſit etiam berroariis capientibus bannitos.*
Auctor ſecunda vice Gubernator Spoleti.
23 *Statutum puniens præſentantem bannitum habet locum in capiente bannitum ante ſtatutum.*
24 *Latro capiens ſocium latronem non debet habere præmium.*
25 *Præmium cui debeatur, ſi duo ſimul concurrant ad capiendum bannitum, remiſſ.*
26 *Præmium an duplicetur ei, qui eundem delinquentem pluries capit, ut quia captus evaſit.*
27 *Villa, ſeu Caſtrum non dicitur, ſi non habeat quinque patres familias.*
28 *Univerſitas, quæ tenetur capere malefactores, quando probet ſuam diligentiam, remiſſ.*

SÆpenumero contingit, quod delinquentes, ne 1
capiantur, (*a*) familiæ reſiſtunt, & ſe armis tuentur. Quæro, nunquid familia poſſit illos interficere? Reſpond. (*b*) quod ſi familia habet mandatum judicis aliquem capiendi, & ipſe reſiſtat, neque aliter capi poſſit, poteſt illum impune interficere. Ita colligitur ex text. *in l. ſi ſervus*, *C. de iis qui ad Eccleſ. confug.* Et hoc verum eſſe nullus dubitat, ut ait Bolenc. *in repet. l. capitalium*, §. *famoſos*, *n.* 196. *ff. de pen.* (*c*) Et dicit Bal. *in l. fin. C. de exhib. reis*, quod vidit de facto liberari beruarium, qui vulneraverat fugientem, quem capere volebat. Et (*d*) illud dictum Bald. refert Aug. ad Angel. *de maleſ. in verb. Fama publica*, *poſt n.* 54.

Et

Et ita etiam pluries judicatum fuiſſe in facti contingentia refert Amad. *de ſynd. num.* 100. *& ſequenti*, quem refert Boſſ. *in tit. de captura, nu* 12. Et licet Amad. *in loco præall.* videatur ſentire, quod in prædictis caſibus ſatellites ſint liberandi, dummodo captura ſit juſta; alias ſecus: Ego indiſtinctè puto eſſe liberandos, quia ad eos non pertinet cognoſcere, an commiſſio judicis ſit juſta, vel injuſta, ut dixi (*e*) infra *quæſt.* 60. *verſ. ſolet dubitari*, ſed ſolummodo illam exequi: Et ideo, ubi ipſa commiſſio eſſet in forma fidem faciente, illos ſemper excuſarem. Admonet tamen, & rectè Amad. ibi, Officiales, & familiam, ut quantum fieri poteſt, caveant ab hujuſmodi vulneribus, & percuſſionibus, referens ſe vidiſſe in civitate Peruſii populum inſurgentem contra Poteſtatem, & familiam, quia vulneraverant quendam captum reſiſtentem familiæ. Debent etiam ſatellites cautè in hoc procedere: quia ſi deinde appareret, quod illum capere potuiſſent abſque eo, quod interficerent, vel vulnerarent, non evaderent pœnam ſaltem extraordinariam, prout in facti contingentia judicatum fuit per Curiam Neapol. teſte Gramma. *deciſ.* 41. (*f*) Item debent advertere, ut habeant ſecum licentiam illum capiendi in ſcriptis, vel ſaltem habeant inſignia, quod ſint ſatellites: alias vero poſſet reus licitè ab eis aufugere, & etiam ſe defendere, non enim tenetur credere. Et ita in facti contingentia alias determinatum fuiſſe atteſtatur Ang. *in l. Item apud §, ſi quis virginem, nu.* 2. *ff. de injur.* quem refert Auguſt. *in loco præalleg.*

2 Sed (*g*) hic incidenter quæro, nunquid aliquando liceat Officiali, (*h*) ſeu Judici reſiſtere, præſertim ſi de facto procedat? Reſpond. Aliqui tenuerunt abſolutè, quod ſic, & hanc ſententiam dicit eſſe frequentiori Doctorum calculo receptam Placa *lib.* 1. *delictorum, c.* 28. *num.* 9. Sed hæc opin. Judicio meo periculoſa eſt. (*i*) Ideo tu dic, quod aut judex procedit tanquam judex, & nullo modo debet ei reſiſti, (*k*) niſi vellet inferre aliquod præjudicium irreparabile: Aut procedit eo modo, quo ſolent procedere privati, & tunc impunè ei reſiſtere. Et hæc diſtinctio colligitur ex Gloſſ. *in l. non videtur, §. qui juſſu, in gl. unica, ff. de reg. jur.* quam dicit eſſe communiter approbatam Bolenc. *in repet. l. capitalium, §. famoſos, poſt nu.* 143. *ff. de pœnis.* Et dicit Clau. *in lectura l. ut vim, num.* 27. *&* 28. *& in repet. num.* 48. *ff. de juſt. & jure*, quod ita omnes volunt, & in hoc omnes concordant, ut dixi latius ſupra, *lib.* 2. *§. judex.*

3 Eximens autem detentum è manibus familiæ punitur pœna capitis, ut dixi infra, *quæſt.* 68. *verſ. eximens.*

4 Sed (*l*) quid ſi ille erat indebite detentus, nunquid eximens erit puniendus? (*m*) Reſp. quod non: eſt communis opin. ut atteſtatur Jaſ. *in l.* 3. *§. quod prætor, colum.* 3. *ff. ne quis eum qui*, prout illum refert Boſſ. *in tit. de captura, nu.* 7. *& in tit. de carcere, nu*, 15.

5 Quæro (*n*) etiam, nunquid ille, qui ſe ipſum eximit de manibus familiæ incidat in pœnam? Reſpon. Boſſ. *tit. de captura, num.* 27. *& ſeq.* refert in facti contingentia fuiſſe determinatum in Senatu, quod ſic, licet dicat, quod in eo caſu fugiens, ſeu eximens ſe evaginaverat enſem, & ſic videbatur etiam feciſſe reſiſtentiam familiæ. Ego credo, quod fugiens à manibus familiæ ſit puniendus, prout ille, qui fugit è carceribus, nam etiam ipſe dicitur teneri, mitius tamen, ex quo non dicitur violare publicos carceres. Et hoc quando id facit ſine violentia. (*o*) Sed ſi defendat ſe cum armis, dicerem puniendum eſſe, prout illos, qui reſiſtunt capturæ. Non tamen omittam, quod cum quædam Allegra Piva maritum capite damnatum exemiſſet è manibus ſatellitum, fuit diu diſputatum in Senatu, an eſſet punienda, & tandem non fuit diffinitivè abſoluta, neque condemnata, ſed dictum eam non eſſe moleſtandam, donec aliud per Senatum ordinatum fuiſſet. 3. Jul. 1563. P. N.

6 Sed (*p*) quid ſi delinquens aufugerit, ita ut capi non potuerit à familia, nunquid poterit Judex, ſeu Poteſtas publicare edictum, & ſtatuere præmium capientibus hujuſmodi delinquentem? Reſpond. quod ſic, & ita communiter tenetur, ut dicit Alber. *in* 4. *parte ſtatutorum, quæſt.* 48. quem refert Aug. ad Angel. *de maleſ. in verbo, Fama publica, poſt num.* 75. Quod tamen ego intelligo, ut procedat in aliquo caſu particulari, ubi delictum eſſet atrox, & ſevera pœna dignum: nam eo caſu dicendum eſt licere Judici tale præmium conſtituere, ſed non in genere cuicunque capienti malefactores, hoc enim eſſet condere legem, quod non permittitur, niſi ſupremis Magiſtratibus.

7 Unum (*q*) tamen nota in hoc propoſito, quod quicunque etiam non habens mandatum à judice ceperit aliquem malefactorem, & tradiderit Curiæ, & in capiendo aliquid expenderit, poterit illud recuperare ab Officiali, vel à fiſco. Et hoc fatentur omnes, ut dicit Grammat. ſive Petrus de Monforte *ſuper conſtit. regni, fol.* 54. *num.* 5. dicens iſtud eſſe perpetuo menti tenendum.

8 Cæterum (*r*) multis civitatibus, & oppidis Italiæ extant ſtatuta, quæ conſtituunt præmium capientibus delinquentes, Quæro, nunquid Officialis capiens aliquem malefactorem, debeat habere tale præmium à ſtatuto propoſitum? Reſpond. quod non, quia illud facere tenetur ex debito, & neceſſitate officii ſui. Et ita dicunt omnes Scribentes, ut ait Jo. Mont. *de auctoritate magni conſilii, poſito poſt deciſ. Boer. poſt nu.* 146. *verſ. & ibi dicunt.* Et dicit Boſſ. *in tit. de captura, n.* 76. quod ita vidit ſervari in facti contingentia.

9 E converſo (*s*) etiam in multis civitatibus ſtant ſtatuta, quod villæ teneantur capere malefactorem ſub certa pœna. Pone, quod fuit commiſſum maleficium de nocte, & rector, ſeu poteſtas habebat claves caſtri, ita quod illi de villa non potuerunt exire, & capere malefactorem: Quæro, nunquid teneantur pœna ſtatuti? Reſpond. quod non: ita dixit Bart. *in l.* 3. *§. ſubvenitur, ff. ad Syllan.* Et hæc concluſio approbatur à Doctoribus, ut dicit Aug. ad Ang. *de maleſ. in verb. Qui judex dictum Caium, poſt num.* 12. Cum enim facto; ſeu impedimento ſuperioris exire non potuerint, non poteſt eis aliquid imputari.

10 Sed pone, quod familia unius Judicis incipiat in ſuo territorio perſequi delinquentem, & eum capiat, & ille aufugiat in territorium alterius Judicis, & ibi fuerit à familia cum perſequente comprehenſus, nunquid erit retinendus ab ipſo Judice, qui capturam decrevit, & ab eo puniendus? Reſpond. quod non, ſed debet relaxari, & dimitti. Et eſt communis opin. ut dicit Barbat. *conſil.* 26. *in fin. lib.* 1. quem refert Boſſ. *in tit. de favoribus defenſionis, num.* 7. *in fine*, dicit, quod ita vidit ſervari. Ita etiam practicari atteſtatur Anton. Gomeſ. *cap.* 9. *delictor. num.* 5. Non enim hoc caſu attendi debet principium, ſed finis. Et ſi caſus contingeret, ita ſervarem, licet contrarium in facti contingentia deciſum fuiſſe referat Paria Put. *de ſyndic. fol.* 190. *cap.* 4. *num.* 1. in quodam, qui commiſerat delictum Peruſii, & fuit inſecutus à familia uſque ad civitatem Florentiæ, (*u*) & ibi captus.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XXIX.

(a) F*Amiliæ reſiſtum.*] An autem in caſu reſiſlentiæ, vel offenſionis factæ Officiali debeat ei.em credi, dic, quod non, gloſſ. *ad conſuetud. Turon. Tit. les crimes, art.* 4. Alciat. *tract. de præſum.* 14. *nu.* 7. ibi puto contrarium, Menoch. *d. tractat. de arbitr. jud. libr.* 2. *cent.* 2. *caſ.* 112. *nu.* 15. plura ſuper hoc congerit Petr. Picchius *tractat. de Jnc. ſiſt. & manu.m injectione cap.* 25. qui multum tribuit Judicis arbitriu ex rerum & perſonatum qualitate; An aut.m in caſu reſiſtentiæ liceat vulnerare reſiſ.entem ? Reſp. quod non. Tenetur enim capiens de exceſſu Boſſ. *tit. de captura.* Droон.

(b) *Quid ſi famil.a.*] Farin. *tit. de carceribus q.* 52. *vol.* 1. *nu.* 49. *uſque* 62. Ros.

(c) *Et dicit Baldus.*] Et omni in caſu mitius punitur ob iram Caret. *in pract. fol.* 113. *verſ. ſexto quaro num.* 21. imo regulariter non punitur, ſi ei fiat reſiſtentia, idem ibi *fol.* 172. *verſic. c rca ſecundum, n.* 70. & 140. Ros.

(d) *Et illud dictum Boldi refert Aug.*] Adde, quod
1 † ita etiam concludit Grammat. *deciſ.* 41. quod proce-
2 dit ſi familia † port.bat ſigna familiæ, quæ in illa regione ferti ſolent, ſecundum Aug. ad Angel. *in ver.. quod fama publica nu.* 54. *in fin.* vide etiam Boer. *deciſ.* 170.
3 & ibi etiam, quilibet teneatur occidens nuncium. † Et
4 an credatur executori, † dicenti, ſe habere commiſſionem, Bart. & Ang. *in l. prohibitum, C. de jure fiſc. lib.* 10. & vi. Marſil. *in Pract. crim. §. ulteram, n.* 7. &
5 *in l.* 1. *nu.* 79. *ff. de ſicar.* & an berroarii † teneantur, ſi occiderint reſiſtentem in captura, vel fugientem, vide Marcabrun. ab Anguill. *conſil,* 53. vide tamen omnino D. Farinacium *in q.* 32. *nu.* 30. & *ſeq.* ubi latiſſimo hanc quæſtionem tractavit.

6 Item adde, quod berrnariis † non licet vulnerare fugientem, quem volebant capere ex cauſa pecuniaria, Bal. *in Auth. ſed omnino, num.* 14. *C. ne ux. pro m. vit.* & Auguſt. *conſil.* 28. *num.* 5. ſed circa iſtam quæſtionem, vide omnino D. Far. *in q.* 32. *nu.* 54. ubi contrarium tenet. Bajaro.

(e) *Infra q.* 60. *verſi. ſolet dubitari.*] Non facit in ſpecie hanc mentionem, imo videtur in contrarium infra *hac eadem quæſt. verſic. ſed quid in fine.* Drogн.

(f) *Item debent advertere.*] Hoc tamen fallit, ut dictum eſt ſupra *quæſtione proxima, verſic. Dictum eſt,* & habetur ſup. *q.* 8. *verſi. ſed nunquid,* vi. Marant. *in ſuo Spec. par.* 6. *tit. Recte concipiatur citatio n.* 71. Drogн.

Item debent.] Far. *d. q.* 32. *n.* 31. & *ſeq.* Ros.

(g) *Sed hic incidenter.*] Quando non poſſit reſiſti, vel Officiali, aut Judici Far. *d. quæſt. nu.* 33. 34. *uſque* 38. & *n.* 117. & *ſeq.* & *etiam n.* 87. *uſque* 117. Ros.

(h) *Officiali, ſeu Judici reſiſtere.*] Ad idem adde, & per Ludo. Caret. *in pract. crim. §. homic. ſub nu.* 78. *uſque ad nu.* 83. ubi quamplura ponit exempla, quæ per te videre poteris. Vide etiam per Tho. Grammat. *crim. conſ.* 51. Giach.

(i) *Ideo tu dic.*] Adde, quod latius hunc paſſum in ſui materia, & ad propoſitum explicat Neguſ. *tr. de pign. & hyp.* 2. *membr.* 3, *partic, nu.* 22. Menoch. *de recuperan. poſſeſſ. remed.* 8. *num.* 26. *infr. qu.* 82. *ſtat.* 4. *de turb. poſſ.* Plot. *in l. ſi quando, §.* 6. *ſub n.* 21. & 30. *C. unde vi.* Droo.

(k) *Niſi vellet inferre aliquod præjudicium irrepara-*
7 *bile.*] Adde exemplum, † ut eſt, ſi Judex non obſtante appellatione juſte interpoſita, vellet procedere ad executionem irretractabilem, ut per Guid. Pap. *deciſio.* 576. *nu.* 3. Vide etiam Pariſ. *de ſyndic. in verb. reſi-*
8 *ſtentia,* & per eundem *in c. ſeq. nu.* 4. quis dicatur † reſiſtere, & quod reſiſtentia, quæ fit Officialibus, debet
9 † fieri modeſte. In hac materia, quando liceat Judici,
10 vel ejus familiæ reſiſtere, † vide pulcherrimam diſtinctionem per Afflict. *in conſtitu. pacis cultum, nu.* 56. *rubr.* 8. *tit de cult. pacis, fol.* 40. & Caſſan. *in conſuetu. Burg. tit. de Juſtices, & droicts,* qui multum diffuſe hanc quæſtionem tractavit. Rip. *in tract. de remed. ad conſerv. ubert. num.* 89. Felyn. *in c. ſi quando, de offic. deleg.* Sed magis diffuſe hanc materiam tractavit Bolognet. *in l. ut vim, num.* 54. *cum ſeq. ff. de juſt. & jur.* ubi multas facit concluſiones poſt Claud. Seiſell. ibi, & noviſſime Farin. *var. quæſt. in q.* 32. *num.* 88. *cum multis ſeq.* qui adeo hanc materiam tractavit, ut nihil amplius deſiderari poſſit.

Item adde, † ſi Judex injuſte non procedentibus in 11
diciis torſit aliquem tunc ſi ille indebite tortus, occidit judicem, non debet puniri pœna mortis, ſed alia mitiori pœna, Marſ. *in ſing.* 455. *incip. difficillimum* eſt juſtum dolorem temperare, & in pract. *in §. diligenter nu.* 58. Baiar.

(l) *Sed quid ſi ille.*] Far. *nu.* 66. ubi ſupra. Ros.

Sed quid ſi ille erat indebite detentus.] Adde, quod
hoc procederet, † ſi notorie conſtaret de injuſtitia, ut 12
per Roman. *in conſi.* 320. *circa fin.* & Alexandrum *in l.* 4. *§. Item ſi quis. ff. ne quis eum qui.* Deci. *in capit. ſi quando, de offic. deleg. & in l. ut vim. col.* 8. *ff. de juſt. & jur.* & Cagnol. *in l. unic. ff. ſi quis jus dicen. in §. ii videtur, nu.* 8. & an credatur executoribus, † dicentibus, 13
captum ab eorum manibus exemptum fuiſſe. Alc. *de præſumpt. reg.* 3. *præſumpt.* 14. & Menoch. *de arb. jud. caſ.* 112. ubi plene tractat † hanc materiam, quando 14
nuncio publico ſit credendum. Baiard.

(m) *Reſpon. quod non.*] Non tamen ad ſic eximentes pertinet cognitio, an exemptus fuerit debite, & legitime detentus, vel non. Nec datur ratio differentiæ inter hos eximentes, & illos ſatellites, de quibus ſupra *hac eadem quæſtione, verſ. primo in princ.* ſic etiam in nudo executore, quod ad eum non pertineat cognitio, notat Jaſ. *in §. ſi minus, num.* 16. *Inſtit. de act.* Menoch. *de arbitr. jud. lib.* 1. *quæſt.* 38. *num.* 20. *ad fin.* ea magna tamen cauſa etiam nudus executor admittit exceptionem, ut per Felyn. *in cap. canonum ſtatuta coll.* 13. *de conſt.* Faciunt hic tradita per Didacum a Covar. *pract. cap.* 16. paulo ante finem, ibi, a quibus ipſe diſcedo libenter. In criminalibus autem ſemper ſervatur cauſæ cognitio in executore perea, quæ ad ſaturitatem dixit Char. *tit. de exequ. ſent. cap. fin.* Drogн.

(n) *Quæro etiam.*] Far. *d. q.* 32. *nu.* 22. & *ſeqq. uſque* 26. ubi quod in eo, qui clamavit ad arma, *nu.* 25.

Quæro etiam nunquid ille.] Adde, † ſi extaret ſtatu- 15
tum, ſive proclama puniens fugientem contra Berroarios, intelligitur de eo, qui capi non potuit, ſecus de capto, *l. quis ſit fugitivus, §. item ait. ubi Bal. ff. de adil. edicto.* Baiar.

(o) *Sed ſi defendat ſe.*] Farin. *ſup. n.* 79. Ros.

(p) *Sed quid ſi delinquens arguerit.*] Adde, quod
etiam judex † bannitum rebannire poteſt, ſi multos a- 16
lios bannitos detexerit, ac cauſam apprehenſionis eorum præſtiterit ita Bart. *in l. ambitioſa num.* 8. *de decret ab ordin. facien.* Menoch. *de arbitr. judic. q.* 92. *num.* 8.
quod tamen intelligendum † eſt, ſi prodiderit, antequam
ab alio manifeſtetur, glo. *in l.* 1. *in ver. proceſſerit, C.* 17
de dejer. lib. 12. Sed ego conſulo judicibus, quod inconſulto Principe hoc non faciant; ſi tempus concedit. Bajaro.

Unum tamen nota in hoc propoſito.] Adde, quod ne-
dum licet privato † ſine mandato judicis capere male- 18
factorem, ut ipſum judici præſentet. ut per Grammat. *in loco hic allegato nu.* 6. & Jacob. de S. Georg. *in l. ſi longius, §. ſi filiusf. m. ff. de jud.* ſed etiam privatus poteſt requirere alios privatos, ut capiant malefactorem, & cuſtodiant, donec judici conſignari poſſit, idem Grammat. *in d. addit. ad Conſt tut. Regni fol.* 36. *in conſtit. ad officium nu.* 4. ubi allegat text. *in §. ſi quis vero anth. ut liceat matri & aviæ.* Baiar.

(r) *Ceterum in multis civitatibus.*] Adde, quod ſimi-
liter homines terrarum † convocati in auxilium Curiæ 19
in perſecutionem malefactorum, non debent habere præmium: Paris *in tract. de ſyndic. §. ſimiliter.*

Item adde, quod ſi Officialis † aliquas expenſas fece- 20
rit pro capiendo malefactore, poterit illas recuperare. Paris de Put. *in tractat. de ſyndic. in verſ. ſalarium §. ſi officialis, nu.* 7. Ang. *in authent. de collat. in §. jubemus,* & Joan. Ant. de Nigr. *in cap.* 7. *frequens, nu.*
106. ſed † quando adeſt multitudo bannitorum, expe- 21
dit, ut Berroariis præmia concedantur, ut fecit Sixtus
V. in primo anno ſui Pontificatus, † & tunc eram Gu- 22
bernator Civitatis Spoleti ſecunda vice, ubi aderat maxima copia bannitorum, quorum fuit facta magna ſtrages.

Item adde, quod ſi ſtatutum † dat præmium capienti 23
bannitum, & illum præſentanti Curiæ, habet locum in eo, qui cepit ante ſtatutum, & poſt præſentavit, ut de communi teſtatur Rui. *conſ.* 49. *vol.* 3. Rol. *in tractat. de lucr. dot. q.* 93. & Decian. *conſ.* 2. *nu.* 104. *vol.* 2.

Item adde, quod ſi ſocius † latro capit ſocium latro- 24
nem, non debet habere præmium, Ang. *in l.* 1. *§. ſi ex ſtipulatione, ff. ad Syllan.* Jaſ. *in l.* 2. *§. ſi tibi, ff. de condit. ob turp. cauſam,* Afflict. *in conſtit. ſi damna clandeſtina, col.* 23. *verſ. & in tantum.* Brunus *in tractat. de ſtat. conſtit. & decret. in verb. præmium, vol.* 3.

Item

25 Item adde, ſi † debetur præmium primo capienti, & duo ſimul capiant, cui debeatur, vide Bartol. *in l. qui filiab. §. 1. ff. de leg. 1.* & Brun. ubi ſup.

26 Item adde, † ſi quis eundem delinquentem pluries ceperit, quia forte primo fuit captus, & poſtea aufugit a carceribus, plura præmia habere debet, ſecundum Cuman. *in conſil.* 14 & Brun. ubi ſupra, & Joan. Ant. de Nigr. *in c. frequens, nu.* 108. multa alia ad iſtam materiam, vide per Bartol. *in l. 1. C. de delator. lib.* 10. ubi ponit, quid ſi ſe defendendo capit, & multa alia, an debeat habere præmium. Bajard.

(*ſ*) *Quod non.*) Huic adde Tiraque. *in l. ſi unquam in verb. donatione largitus, nu. 106. C. de revocanda donat.* Drogh.

27 (*t*) *Econverſo etiam.*] Adde, quod villa, † ſeu Caſtrum non dicitur, ſi non habet quinque homines patres familias, & non tenetur ad pœnam ſtatuti, ut per Alex. *in l. fin. col. 2. C. de teſtam.*

28 Item adde, quomodo probetur † diligentia per Univerſitatem quando tenetur capere malefactores: & quas defenſiones poſſit facere, late per Bartol. *in conſ.* 101. clariſſime Domine, Iſti noſtri Hucerini, & Jo. Ant. de Nigris *in c. clandeſtinis, n.* 22. Bajard.

(*u*) *Et ibi captus.*) Aliter tamen ſervant venatores leporem inſequentes, §. *Apum quoque Inſtit. de rer. diviſion.* Drogh.

QUÆSTIO XXX.

Quibus caſibus reus ad Eccleſiam confugiens tutus ſit ipſius Eccleſiæ immunitate.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Eccleſia habet immunitatem, ut delinquens, qui in eam confugerit, non ſit inde violenter extrahendus.*
2 *Et an ambitus, qui eſt extra Eccleſiam per quadraginta paſſus.*
3 *Et an palatium Epiſcopi.*
4 *Et an Eccleſia nondum conſecrata.*
5 *Et quid ſi Eccleſia ſit interdicta.*
6 *Et quid ſi ſit deſtructa.*
7 *Et an oratoria privata.*
8 *Et quid ſi delinquens in una Eccleſia confugiat in aliam.*
9 *Et an omnes delinquentes gaudeant hac immunitate.*
10 *Et an raptores virginum.*
11 *Et an homicida proditorius.*
12 *Et quid in homicida animo deliberato.*
13 *Et an ille, qui ex inſidiis alium interfecit.*
14 *Et an fures.*
15 *Et an illi, qui in Eccleſia delinquunt.*
16 *Et an Clerici.*
17 *Et an Judæi.*
18 *Ex an excommunicati.*
19 *Et quid ſi delinquens inſequente familia à locis prophanis in Eccleſiam ſe receperit.*
20 *Et an poſſit judex ſecularis propria auctoritate delinquentem ab Eccleſia detrahere.*
21 *Et an poſſit judex ponere cuſtodes, ut delinquentem obſideat.*
22 *Et an immunitas Eccleſiæ proſit jam condemnatis.*
23 *Et an delinquens extractus ab Eccleſia poſſit puniri corporaliter.*
24 *Delinquens, confugiens ad ſacerdotem portantem ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum, an gaudeat immunitate.*
25 *Delinquens an poſſit extrahi à ſcholis.*
26 *Et an à domibus Cardinalium.*
28 *Et an avelli à ſtatuis Principum.*

Ex Additionibus.

1 *Immunitas Eccleſiæ an extendatur ad dormitorium Monaſterii.*
2 *Judex, ſi delinquentem ab Eccleſia extraxerit ſub promiſſione impunitatis, an teneatur eam ſervare.*
3 *Judex Eccleſiaſticus non poteſt per vim aliquem ab Eccleſia extrahere.*
4 *Judex laicus, licet non poſſit fugientes ad Eccleſiam ab ea extrahere, poteſt tamen in ea arma prohibita ab eis auferre.*
5 *Confugiens ad Eccleſiam an poſſit capi.*
6 *Quid ſervetur in ſtatu Eccleſiaſtico.*
7 *Quid in Regno Neapolitano.*
8 *Quid Parma.*
9 *Domus exiſtens intra quadraginta paſſus prope Eccleſiam an immunitate gaudeat.*
10 *Palatium Epiſcopi an ſit immune.*
11 *Hoſpitalia gaudent immunitate.*
12 *Privilegia Eccleſiarum Hoſpitalibus competunt.*
13 *Hoſpitalia debent eſſe facta, vel confirmata ab Epiſcopo.*
14 *Et an præſumantur talia.*
15 *Blaſphemus an gaudeat immunitate Eccleſiæ.*
16 *Armatus fugiens ad Eccleſiam non eſt tutus.*
17 *Vulnerans licet proditorie, non tamen occidens, Eccleſiæ immunitate gaudet.*
18 *Immunitas prædicta quando locum non habeat, remiſſ.*
19 *Et an habeat locum in crimine læſæ majeſtatis.*
Mandans fieri homicidium an gaudeat immunitate Eccleſiæ, n. eod.
20 *Delinquens prope Eccleſiam quando delinquere præſumatur ſpe immunitatis.*
21 *Occidens quem ex propoſito, & ad Eccleſiam confugiens ſub ſpe immunitatis, an occidiſſe præſumatur.*
22 *Sacrilegus non gaudet immunitate Eccleſiæ.*
23 *Judæi volentes fieri Chriſtiani immunitate prædicta gaudent.*
24 *Captus an quis præſumatur intra fines Eccleſiæ vel extra, ſi de hoc ſit controverſia inter captum, & familiam capientem.*
25 *Judex laicus extrahens aliquem ab Eccleſia an teneatur jurare ei vitam ſervaturum.*
26 *Et ſi juraverit, an teneatur obſervare.*
27 *Judex an teneatur ſervare fidem ei, quem promiſſa impunitate criminis coëgit à loco ſacro diſcedere.*
28 *Banniti an gaudeant immunitate Eccleſiæ.*
29 *Condemnatus, ſi dum ducitur ad ſupplicium, tranſeat prope Eccleſiam, an gaudeat immunitate illius.*
30 *Executores non debent intrare domum alicujus potentis ad inquirendum ibi latitantem ſine licentia Judicis.*
13 *Quod tamen non ſervatur in practica.*
32 *Aſylorum immunitates à Tiberio Imperatore ſublatæ fuerunt, ne daretur occaſio delinquendi.*
33 *SIXTUS V. P. M. Cardinalium franchiſias abrogavit.*

CEterum ſi delinquens ad Eccleſiam confugerit, non eſt ab ea extrahendus, *cap. inter alia, de immun. Eccleſ.* nam in Eccleſia nemo perſonaliter capi debet. Et hæc eſt communis opin. ut ait (*b*) Maranta *in ſuo Specul. fol.* 105. *num.* 29. Violatores autem hujus immunitatis Eccleſiarum puniuntur à jure pœna triginta librarum argenti puriſſimi, ut habetur *in c. quiſquis*, 17. *q.* 4. (*c*) Bene verum eſt, quod hæc pœna hodie non exigitur; nam per deſuetudinem perdidit Eccleſia jus eam exigendi, ut atteſtatur gl. *in c. cum multa, in verbo, Connubio*, 15. *q. ultima*, quam gl. refert, & ſequitur Ang. de Caſtr. *inter conſilia Pauli de Caſtro ejus patris, conſ.* 458. *circa fi. lib.* 2. (*d*) Sed quidquid ſit circa pœnam vera eſt concluſio, quod delinquentes fugientes ad Eccleſiam conſequuntur immunitatem. 1

Et hæc eſt communis omnium doctrina, ut dicit Gomaſ. *inſtit. de act. in princ. num.* 67. quam pro regula ponunt omnes Legiſtæ, & Canon. ut ait Remig. *de immun. Ecclеſ. fol.* 13. *regula.* Hæc autem immunitas in duobus conſiſtit.

Primum, (*e*) ut inde violenter extrahi non poſſint. Secundum, ut etiamſi violenter inde extracti non fuerint, ſed ab ipſo Epiſcopo, vel Abbate judicibus laicis ſponte traditi, non poſſint amplius ex eo delicto condemnari ad mortem, vel ad aliam pœnam corporalem, vel corporis afflictivam; poſſunt tamen pecuniariter damnari, vel alia pœna extra corpus. & cogi ad pœnitentiam agendam, & aliam ſatisfactionem. Et hanc dicit eſſe magis communem opinionem ſumma Angelica *in* §. *Immunitas*, *n.* 16. Idem dicit tenere communiter Doct. Abb. *in d. c. inter alia*, *num.* 8. Sed certè hoc apud nos non ſervatur. Nam illi, qui poſt delictum aufugiunt ad Eccleſiam, ſi ſponte traditi fuerint à Prælatis, vel aliter ſponte exierint, vel per vim licite extracti fuerint, puniuntur; & ſi traditi non fuerint, ſolent inquiri, & citari: & ſi non compareant, condemnantur ad pœnam mortis, vel aliam corporalem juxta qualitatem delicti. Et ita hanc partem immunitatis Eccleſiarum hodie non eſſe in uſu atteſtatur Remigius *de immunit. eccleſ. fol.* 7. *& ſeq. fol.* 235. *in* 3. *q. in fin.* & affirmat in ſpecie illam in Hiſpania non ſervari, ut dixi infra *verſic. Succeſſive quæro.*

Scias (*f*) autem, quod etiam prima illa pars immunitatis conceſſa Eccleſiæ, ut ſcilicet delinquentes in eis capi non poſſint, hodie propter ingentem numerum Eccleſiarum, & frequentiam delinquentium eſt à conſuetudine valde reſtricta: alias enim de facili quilibet malefactor evaderet manus juſtitiæ, cum nulla ferè ſit via in civitatibus, in qua non ſit una, & quandoque etiam plures Eccleſiæ, ita ut priuſquam caperetur, facillimè poſſet in aliquam earum ſe recipere, maximè nemine perſequente: quod tamen eſſet contra mentem eorum, qui Eccleſiis immunitatem hanc tribuerunt, non quidem, (*g*) ut eſſent aſyla delinquentium, & ſpeluncæ latronum, ſed ut præſtarent refugium miſeris, qui humana fragilitate, aut caſu in aliquod crimen incurrissent.

Hinc (*h*) eſt, quod licet de jure communi non modo Eccleſiæ ipſius ambitus gaudeat privilegio hujus immunitatis, ſed etiam quicquid eſt per quadraginta paſſus circa ipſam Eccleſiam, ſi ſit matrix, & per triginta ſi ſit alia, hoc tamen uſu non obſervatur, ut dicit Igneus *in l.* 1. *in princ. num.* 58. *ff. ad Syllan.* quem refert Remig. *de immun. Eccleſ. fol.* 52. *in* 6. *ampliatione*, Fab. *in pract. arbitr. fol.* 486. *nu.* 21. (*i*) Bene verum eſt, quod Senatus ultimo Octobris 1559. P. N. juſſit prætori Papiæ, ut reſtitueret Eccleſiæ quendam Pitium imputatum de uxoricidio captum in cubiculo cujuſdam domus ſitæ intra 16. paſſus ab Eccleſia majori, dummodo ipſa domus cohæreret Eccleſiæ, & eſſet ipſius Eccleſiæ. Et ita his concurrentibus ſervandum eſſet in hoc Ducatu: alias vero non eſſet à communi conſuetudine recedendum.

3 Scias (*k*) etiam, quod licet de jure communi gaudeat hac immunitate non ſolum ipſa matrix Eccleſia, ſed etiam palatium Epiſcopi *cap.* 1. *id conſtituimus*, 17. *q.* 48. & fuit opin. Hoſtienſ. quam ſequuntur communiter Doctores, ut dicit Barb. *conſ.* 33. *nu.* 7. *lib.* 4. (*l*) & hoc non modo ſi ſit anneaum Eccleſiæ, ſed etiamſi ſit ſeparate conſtructum, & longè ab ipſa Eccleſia ultra quadraginta paſſus, ſecundum gloſſ. *in d. c. id conſtituimus*, *in gloſ.* 1. eſt communis opin. ut atteſtatur Didac. *libr.* 2. *reſolutionum*, *cap.* 20. *nu.* 5. *in fin.* Remig. *de immun. Eccleſ. fol.* 70. *in* 15. *ampliatione*, ubi ſubdit etiam communem opin. eſſe, quod gaudeat, etiamſi in eo nulla capella conſtructa ſit: Nihilominus contrariam opin. praxis forenſis frequenti omnium uſu recepit, ſcilicet quod palatium Epiſcopi non gaudeat hac immunitate, niſi conſtructum intra dictos quadraginta paſſus ab ipſa Eccleſia, ut atteſtatur Didac. *in loco præalleg.*

Hujuſmodi autem conſuetudines maximè ſunt obſervandæ, ut ait Didac. *in d. c.* 20. *poſt nu.* 4. ſubdens, quod eſt præcavendum, ne hiſce temporibus canones ipſos extendamus, cum oporteat reprimere audaciam eorum, qui freti hac immunitate paſſim crimina committunt. Et ibi atteſtatur multos eſſe Prælatos, qui in civitatibus ſuis non tutantur delinquentes hac immunitate adverſus judices ſeculares, niſi in iis Eccleſiis, in quibus continuè ſervatur ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum.

Quæro, (*m*) ſi conſtructa ſit Eccleſia, quæ tamen nondum fuerit conſecrata, neque in ea ſint celebrata divina officia, nunquid talis Eccleſia gaudeat immunitate prædicta? Reſp. quod ſic, modo ſit auctoritate Epiſcopi conſtructa. Et ita frequentiore Interpretum conſenſu receptum, ut ait (*n*) Didac. *in d. quæſt.* 20. *nu.* 4. Ita etiam communiter teneri atteſtatur Remig. *de immunitate Eccleſiæ*, *fol.* 15. ubi etiam poſt Bonif. affirmat, quod ita ſervatur conſuetudo. 4

Idem (*o*) etiam dicendum eſt in Eccleſia interdicta, nam & ipſa gaudet Eccleſiaſtica immunitate. Ita tenuit Goff. & ſequuntur comm. Doct. ut atteſtatur ſumma Ang. *in verb. Immunitas*, *q.* 27. Honos enim qui Eccleſiis debetur, ob Dei reverentiam præſtatur, quæ propter hominum culpam ceſſare non debet. 5

Majus (*p*) eſt dubium in Eccleſia deſtructa, an ſcilicet gaudeat Eccleſiaſtica immunitate. Dic ergo, quod ſi quidem Eccleſia ſit deſtructa auctoritate ſuperioris, vel ſine ſpe reædificationis, non gaudet; ſi vero eſt deſtructa ſine auctoritate ſuperioris, vel ſubeſt ſpes refectionis, utique retinet privilegium immunitatis. Et hæc eſt commun. opin. ut atteſtatur Remig. *in loco præallegat. fol.* 92. *in* 26. *ampliatione.* 6

Sed (*q*) quid dicendum in oratoriis privatis? Reſpon. quod illa non gaudent immunitate Eccleſiæ, etiamſi in eis divina celebrentur officia. Et hæc eſt communis concluſio, ut atteſtatur Abb. *in cap. fin. num.* 4. *de cenſibus*, Remigius *in loco præallegato*, *fol.* 26. *num.* 10. Sunt enim hujuſmodi oratoria loca privata: nam ad voluntatem domini domus (*r*) hodie poteſt eſſe oratorium, & cras erit camera; merito non debet Eccleſiarum privilegio gaudere. 7

Quæro, (*ſ*) nunquid generaliter omnes delinquentes, qui ad Eccleſiam confugiunt, gaudeant ipſius Eccleſiæ immunitata? Reſpond. (*t*) communis concluſio Canoniſtarum eſt, quod omnes delin- 8
quentes gaudeant immunitate Eccleſiæ, præter la- 9
trones viarum, depopulatoreſque nocturnos agrorum, & homicidam, qui ex inſidiis alterum interfecit. Ita atteſtatur Pract. Jo. *cap.* 160. *nu.* 19, ubi dicit, quod in hac concluſione omnes Canon. ſimul conſentiunt. Et adverte, quia ad hoc ut hujuſmodi latrones, & depopulatores indigni reddantur beneficio immunitatis Eccleſiæ, requiritur, quod in ſtrata publica, & frequentata paratis inſidiis obſederint, ut homines interficerent, vel agros depopularentur. Et ita vult tota Canoniſtarum caterva, ut dicit Igneus *in l.* 1. §. *ſubvenitur*, *n.* 107. *in fin. ff. ad Syllan.* ubi etiam poſt *num.* 117. appellat hanc communem omnium Canon. opinionem. Et quod requiratur, quod inſidiosè hoc fecerint, dicit eſſe communem concluſionem Remigius *in loco præallegato*, *fol.* 104. *in* 2. *fallentia.* Et hæc quidem

omnia

omnia ſecundum diſpoſitionem juris canoniei, nullam videntur habere difficultatem per text. *in cap.*
10 *inter alia, de immunitat. Eccleſ.* Sed de jure civili aliud videtur: nam etiam raptores virginum, homicidæ, & adulteri excluduntur ab hoc privilegio, ut eſt text. *in §. quod ſi delinquentes, in authent. de mand. princ.* Bene verum eſt, quod ſecundum aliquos ille text. corrigitur per jus canonicum, nam ſecundum juris canonici diſpoſitionem (ut dixi) etiam hujuſmodi delictorum rei ad Eccleſiam confugientes gaudent illius immunitate. Et ita communiter teneri atteſtatur Summa Angelica *in §. immunitas, num. 17. in fine*, Summa Sylveſtrina, *in §. immunitas, tertio, in 1. quæſt. num. 2.* (*u*) Et hanc diſpoſitionem juris canonici ex conſuetudine approbatam atteſtatur Joan. Fab. *in §. ſed hoc tempore, poſt nu. 2. inſtitut. de iis, qui ſunt ſui, vel alieni juris*; quem refert Alexand. *conſil. 155. nu. 4. in fin. libr. 5.* ubi in contingentia facti ita conſuluit, *& num. 11.* atteſtatur hanc eſſe communem opin. Refert etiam (ſed in contrarium) Pract. Jod. *cap. 106. num. 12.* Et ita ſervari à judicibus Deum timentibus ait Boſſ. *in tit. de captura, poſt num. 21.* Et (*x*) in ſpecie de raptoribus virginum, quod non poſſint extrahi ab Eccleſia, atteſtatur eſſe communem opin. Henricus Boich. *in cap. Eccleſiæ, col. 3. de immunit. Eccleſiarum*: quem refert Remigius *in loco præallegato, fol. 197. fallentia 28.* & Didacus *in d. cap. 20. num. 8.* Vidi etiam in facti contingentia reſtitui Eccleſiæ quendam condemnatum pro violentia illata cuidam mulieri 17. Maii 1567. A. C. (*y*) De ſacrilegis autem reperio, quod Senatus indiſtincte juſſit illos ab Eccleſia extrahi, 14. Novembris 1560. P. N. Et licet aliqui diſtinguant, an delictum, pro quo quis vult ſe tueri immunitate Eccleſiæ, ſit commiſſum ſtimulo naturali, vel non, eorum tamen opin. communiter damnatur, ut per Alexand. *in d. conſ. 145. num. 9.* (*z*) Quinimo Boſſ. *in tit. de captura, nu. 32.* dicit concluſum fuiſſe in Senatu, quod de jure neque etiam (*a*) pro crimine læſæ Majeſtat. poteſt reus capi in Eccleſia, quæ tamen deciſio credo, quod non obſervatur in Practica, per ea quæ dixi infra, *q. 36. verſic. quæro nunquid.*

11 Sed (*b*) tamen, quod hæc concluſio juris canonici non ita indiſtinctè procedit in homicida, ut abſolutè ab Eccleſia extrahi non poſſit, (*c*) licet enim omnes conveniant in homicidio ſimplici, ſcilicet quod commiſſum eſt caſu, culpa, vel etiam dolo, nulla tamen animi deliberatione, & intervallo præcedente, ut talis ſimplex homicida gaudeat hac immunitate, quæ opin. proculdubio eſt communis, ut ait Didacus *in dict. cap. 20. num. 7. in fine*, & ab omnibus indifferenter obſervatur, prout etiam illam juſſit ſervari Senatus in quodam Auguſt. Palmerio, 15. Februarii 1550. Tamen in homicidio commiſſo animo deliberato, non modica eſt controverſia inter Doctores. (*d*) Et quidem ſi ultra qualitatem animi deliberati concurrat etiam qualitas proditionis, quia ſcilicet fuerit aliquis ex inſidiis, & proditoriè interfectus, in hoc ferè omnes conſentiunt, ut talis proditoriè homicida non gaudeat immunitate Eccleſiæ. Et hanc dicit eſſe communem opinionem Didac. *in dicto capite vigeſimo, num. ſeptimo*, ubi etiam ſubdit, quod eſt Chriſtiani orbis conſuetudine admodum recepta Anton. Gomeſ. *cap. 10. delict. poſt num. 2. verſic. Quinto limitat.* Remig. *Conſtit. de immunit. Eccleſiarum, fol. 125. numer. 1.* ubi etiam ſubdit, quod eſt uſu, & praxi magis recepta, prout illum refert Placa *libr. 1. delict. cap. 21. num. 7.* Menchiaca *libro 3. de teſtament. §. 12. poſt num. 63. verſic. illud autem.* Hanc etiam concluſionem dicit eſſe communi omnium opin. uſu, & ſententia judicum ſæpius eſſe receptam. Igneus *in l. 1. §. ſi dominus, num. 7. ff. ad Syllan.*

Punctus (*e*) eſt, quando homicidium eſt commiſ- 12
ſum cum qualitate animi deliberati, non tamen proditoriè. Et hoc caſu multi tenent, quod talis homicida non ſit ab Eccleſia extrahendus, quod ſecundum communem opin. ſervari aſſerit Alexand. *in d. conſ. 143. num. 46. & 51. lib. 7.* prout illum refert Pract. Conradi *fol. 268. nu. 6. in fin.* ubi (ut dixi) Alexand. in contingentia facti ita conſuluit. Et hanc opin. ſervari ait Blanc. *in practic. crim. fol. 4. num. 26.* Contrariam tamen ſententiam dicit eſſe magis communem Didac. *in d. c. 20. poſt num. 7. verſ. in his profecto caſibus.* Et in hanc partem apertè inclinavit Senatus in cauſa cujuſdam Nicolai Silvetti. 7. Julii 1561. P. N. Et licet Didac. ibi videatur ſequi opin. Abb. quod ſcilicet non poſſit extrahi, nihilominus ſubdit, quod propter Doctorum auctoritatem, & communem opinionem ſæpiſſimè tales homicidæ ab Eccleſiis extrahuntur, prout etiam in facti contingentia ſervatum fuiſſe atteſtatur Guido Papæ *deciſio. 121. in camera conſilii*, Jo. Gal. *quæſt. 172. §. per arreſtum.* Papo. *lib. 1. titul. 1. arreſto 18.* Boer. *in d. deciſio. 109. poſt num. 7.* Ita etiam ſe pluries vidiſſe judicari dicit Mayn. *in l. nemo de domo. num. 10. ff. de regul. jur.* Ita etiam obſervari in tota Italia atteſtatur Practica Pap. *in forma inquiſitionis, in verbo, Hæc eſt quædam inquiſitio, nu. 31.* In fine dicens, quod ita benè prudenter obſervat Italia, quæ eſt omnium provinciarum domina, quæ reſidet in Monarchia, & in qua eſt omnis virtus ſcientiarum, & fructuum affluentia, & locorum, & civitatum pulchritudo, & magna copia, quem refert Remig. *de immunit. Eccleſ. fol. 6.* Alciat. *de præſumpt. in 3. reg. præſumptione 33. nu. 4.* Et quamvis hoc communiter reprobari aſſerat Marin. *in cap. 1. num. 3. de homicid. & in tractatu de citat. artic. 37. quæſt. 6. colum. 1.* & Boſſ. *in titu. de captura, poſt num. 21.* tamen ſecundum hanc opin. tanquam magis communem, & à conſuetudine approbatam vidi pluries judicari, & in ſpecie contra quendam Franciſcum Cazuſinum, qui licet captus fuiſſet in Eccleſia, intellecto per Senatum, quod homicidium fuerat animo deliberato patratum, fuit ultimo ſupplicio affectus, 8. Auguſt. 1562. P. N. & aliàs etiam contra quendam Petrum Ant. del Conte, qui homicidium animo deliberato commiſerat, & captus fuerat in camera cujuſdam Monachi in Monaſterio S. Sigiſmund. Cremonæ, & fuit juſſu Senatus illi caput amputatum, 26. April. 1554. P. N. Neque puto ab ea in practica eſſe recedendum, ne ſpes impunitatis præbeat ſceleſtis hominibus occaſionem delinquendi.

Hoc autem multo magis obſervandum eſſet, 13
quando tale homicidium per inſidias commiſſum fuiſſet; talis enim homicida inſidioſus proculdubio non gaudet Eccleſiæ immunitate. Et hæc eſt communis opin. quæ in practica ſervatur, ut atteſtatur Remig. *in loco præallegato in 13. fallentia*, prout etiam in practica ſervatum fuiſſe atteſtatur Milleus *in practic. crimin. fol. 31. num. 19.*

Quærò, (*f*) an fures gaudeant immunitate Ec- 14
cleſiæ? Reſpond. De jure nulla difficultas, quin gaudeant, ſed Didac. *in d. c. 20. nu. 13. in fin.* dicit, quod conſuetudo conſenſu Clericorum, & Laicorum inſtituta obtinuit fures etiam ſimplices non gaudere Eccleſiæ immunitate, & quod ita paſſim ab Eccleſiis abducuntur inviti à judicibus ſecularibus. Hæc conſuetudo apud nos non ſervatur: bonum eſt tamen illam ſervare in locis, in quibus eſt copia furum, prout etiam eos in Gallia abundare dixit Igneus *in l. 1. §. ſi ſibi manus, num. 127. ff. ad Syllan.*

Item (*g*) quæro, nunquid immunitas Eccleſiæ proſit illis, qui in ipſa Eccleſia delinquunt? Reſpond. quod non, ut eſt text. *in d. c. fin. de immun. Eccle-*

ſurum, & in hoc omnes conveniunt, ut ait Didac. *in d. c.* 20. *nu.* 15. Nam qui Eccleſiam delinquendo offendit, non eſt dignus, ut ejus beneficio juvetur. Et hoc intellige etiam *in furantibus, in Eccleſ.* Et ita communiter notatur, ut dicit Ange. de Caſtr. *inter conſ. Pauli de Caſtr. patris ſui in d. conſ.* 459. *num.* 1. *in fin. lib.* 1. quem tamen aliter refert Didac. *in loco præallegato poſt nu.* 15. *verſ.* 25. prout etiam (*b*) obſervatum fuiſſe in quodam ſacrilego atteſtatur Pract. Millei *fol.* 31. *num.* 21. & generaliter in quocunque delicto in Eccleſia commiſſo, etiamſi non interveniat homicidium, aut membri mutilatio: (*i*) quicquid dixerit Card. contra quem eſt communis opin. ut atteſtatur Remigius *in loco præallegato, in* 3. *fallentia, num.* 5. (*k*) Hæc tamen concluſio intelligenda eſt (ſecundum aliquos) ut procedat in iis, qui delinquunt in Eccleſia ſub ſpe immunitatis ipſius Eccleſiæ; ſed quando apparet aliquem non ſub ea ſpe in Eccleſia deliquiſſe, utique gaudet ipſius immunitate, & hæc fuit opin. Hoſt. quam dicit eſſe communem Hoſt. *in loco præalleg. in* 3. *fallentia, num.* 3. ſubdens, quod ſi non ex propoſito, vel veteri odio, ſed caſu fortuito quis committat delictum in Eccleſia, gaudebit ejus immunitate. Et quod iſta eſt communis opin, quæ tamen apud nos non poſſet in practica obtineri, ſemper enim vidi indiſtinctè ſervari, quod qui in Eccleſia deliquit, reputatur dignus, ut ejus immunitate ſe defendat.

15 Sed (*l*) quid ſi aliquis in una Eccleſia delinquat, & deinde in aliam Eccleſiam confugiat, nunquid defendetur ab hac ſecunda Eccleſia, ut gaudeat ejus immunitate? Reſpond. quod non: & eſt communis opin. ut atteſtatur Remigius *in loco præalleg. fol.* 123. *in* 11. *fallentia, nu.* 2. Cum enim una ſit per totum orbem univerſalis Eccleſia, omnes offendiſſe videtur. Dicit tamen Summa Sylveſtrina, *in verbo Immunitas*, §. 3. *quæſt.* 2. *verſicul. tertium eſt*, quod de conſuetudine apud aliquos contrarium ſervatur. Sed certè apud nos communis opin. ſervaretur in practica.

Quinimo (*m*) (ſecundum aliquos) ille, qui ſemel deliquit in (*n*) Eccleſia, ſi iterum delinquat extra Eccleſiam, & poſt delictum ad Eccleſiam confugiat, non debet ejus immunitate gaudere; & ita in facti contingentia deciſum fuit per Capellam Tholoſ. *deciſ.* 422. Item fuit quæſitum, an ſi aliquis, &c.

16 Ulterius quæro, nunquid Clerici gaudeant immunitate Eccleſiarum, ita ut ab illis inviti extrahi non poſſint ab eorum judicibus Eccleſiaſticis? Reſpond. quod ſic. non enim debent eſſe deterioris conditionis, quam laici. Et ita conſuluit Rom. *conſ.* 234. & eſt communis opin. ut ait Diaz. *in pract. crimin. canon. cap.* 115. Sed quidquid ſit de jure, contrarium ſervatur de conſuetudine, ut atteſtatur Diaz. *in loco præalleg.* quem refert, & cum eo concordat Didacus *in d. c.* 20. *numer.* 16. & Remigius *in loco præalleg. fol.* 151. *fallentia* 21.

17 Præterea (*o*) quæro, nunquid Judæi confugientes ad Eccleſiam, gaudeant ejus immunitate? Reſpond. quod non: ipſi enim ſua in fidelitate (*p*) ſe indignos faciunt ejus beneficio. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Marſil. *in l. ex Senatusconſulto, nu.* 7. *& ſequ. ff. ad l. Corn. de ſicar.* quem refert Remig. *in loco præallegato, in* 18. *fallentia.* Bene verum eſt, quod multi tenent contrarium, quod ſcilicet etiam Judæi gaudeant hac immunitate. Et dicit Didac. *in d. c.* 20. *poſt nu.* 11. *verſ.* 1. quod hæc ſententia videatur fortaſſe frequentiori auctorum calculo recepta: Tu vero non recedas à prima opi. tanquam [illegible] & magis communi. Non enim debemus [illegible] perfidiſſimos Chriſtiani nominis hoſtes aliqua immunitate uti, ut dixi ſupra *li.* 2. §. *Judæus*,

Quæro, (*q*) etiam, nunquid excommunicati, ſi delinquant, gaudeant immunitate Eccleſiæ? Reſp. quod ſic, & eſt communis opin. ut atteſtatur Boer. *deciſ.* 110. *nu.* 7. quem refert Remig. *in loco præallegat. in* 19. *fallentia, nu.* 1. & Didac. *in d. cap.* 20. *num.* 11. Quæ concluſio licet in puncto juris non tranſeat ſine difficultate, tamen propter honorem Dei non eſſet ab ea in practica recedendum. Faciunt, quæ dixi infra *q.* 77. *verſic. ſed nunquid.* 18 19

Pone, (*r*) familia inſequitur reum: & poſtquam ipſe per loca profana aliquantum aufugit, recipit ſe in Eccleſiam, nunquid poterit ab ea extrahi? Reſpond. Aliqui dixerunt, quod ſic: certè contraria opin. eſt verior, & etiam magis communis, ut atteſtatur Remigius *in loco præallegato, fol.* 203. *in* 31. *fallentia in fin.* & ita ſervatur, prout etiam ſe obſervari vidiſſe atteſtatur Boſſ. *in tit. de captura, num.* 22. Et reperio Senatum ita juſſiſſe in caſu cujuſdam Alexand. Magni. 13. Febr. 1543. P. N. Quinimo cum ſemel carcerati, qui Papiæ detinebantur, è carcere ipſo aufugiſſent, & in Eccleſiam ſe recepiſſent, & Illuſtriſſimi Ducis (ut dicebatur) ab ipſa Eccleſia, in quam confugerant, extracti fuiſſent, Senatus juſſit ipſos tanquam malè extractos Eccleſiæ reſtitui 28. Decembris 1557. P. N. Et idem quoque per Parlamentum Burdegalenſe obſervatum fuiſſe refert Papo *lib.* 1. *tit.* 1. *arreſto* 17. & Boer. *deciſ.* 100. *num.* 9. licet contrarium aliquando judicatum fuiſſe refert Chaſſan. *ſuper conſuet. Burgund. fol.* 55. *num.* 116. de quo mentionem facit Remigius *in loco præallegato, fol.* 199. *in* 20. *fallentia.* 20

Quæro (*ſ*) nunc, nunquid in caſibus, in quibus delinquens non eſt tutus immunitate Eccleſiæ, poſſit judex ſecularis illum propria auctoritate ab ipſa Eccleſia extrahere? Reſpond. Salyc. *in l. ſi quis ei: num.* 6. *C. de adult.* dicit, quod non, ſed quod debet prius licentiam ab Epiſcopo requirere. Sed certè in contrarium eſt communis opin. ut atteſtatur Remigius *in loco præallegato, fol.* 217. *in* 1. *quæſt. circa fin.* Ubi etiam ſubdit, quod ſervatur in practica. Et ita quotidie videmus, quod judices ſeculares extrahunt delinquentes ab Eccleſiis non expectata licentia Epiſcopi, quia Prælati, & judices Eccleſiaſtici reddunt ſe in hoc valde difficiles: & dum requiritur, & expectatur licentia, ſæpè Clerici faciunt delinquentes aufugere. Et ita moribus, & praxi Chriſtiani orbis receptum eſſe ait Didac. *in dict. cap.* 20. *poſt num.* 18. *verſic.* 34. ita etiam ſervari in Curia Delphin. atteſtatur Guido Papæ *deciſ.* 121. *in fine*, & ita pluries ſe vidiſſe ſervari refert Gulielm. de Benedictis *in prima parte repet. cap.* 1. *Raynutius, in verbo, Et uxorem in Deciſ.* 2. *fol.* 21. *numero* 152. ita etiam de facto (*t*) ſervari atteſtatur Boer. *deciſ.* 109. *num.* 2. (*u*) Debent tamen in hoc judices ſeculares modeſtè ſe gerere, & providere, quod ſine tumultu, & offenſa perſonarum Eccleſiaſticarum extrahantur, & ubi aliquando comperiant, quod de jure non debuiſſent, illos extrahi facere, debeant eos confeſtim Eccleſiæ reſtituere.

Quæro (*x*) modo, nunquid ſi delictum eſt tale, 21
pro quo delinquens ab Eccleſia extrahi de jure non poſſit, liceat judici ſeculari (*y*) poſitis cuſtodibus Eccleſiam ipſam obſideri facere, & prohibere, ne ad eum alimenta deferre poſſint? Reſpond. quod non, & eſt communis opin. ut ait Didac. *in d. cap.* 20. *poſt num.* 17. *verſic.* 31. & ita in hoc dominio ſervatur. In aliis tamen locis aliquando vidi reos in Eccleſiis obſideri, prout etiam in Normania dicit hanc eſſe conſuetudinem Igneus *in l.* 1. *in principio, nu.* 9. *ff. ad Syllan.* ubi ait, quod per victus ſubtractionem eos exire cogunt cum banni impoſitione; & pœnæ interminatione: deinde compellunt eos abju-

rare

rare patriam, & in exilium ire: quod ſi revertantur, & deinde in Eccleſia capiantur, non gaudent amplius Eccleſiæ immunitate, ſed ultimo ſupplicio afficiuntur, ut narrat ibi Igneus, recenſendo totam diſputationem ſuperinde habitam in facti contingentia, *uſque ad num.* 54. Bene ſolent rei, qui ad Eccleſiam confugiunt, poni in compedibus, vel cum bona cuſtodia, donec cognitum fuerit, an gaudere debeant ipſius Eccleſiæ immunitate. Et ita de conſuetudine obſervari atteſtatur Guido Papæ in *dict. deciſio.* 121. *circa fin.* Remigius *in loco præallegato, fol.* 238. *quæſt.* 6.

22 Scias (z) autem, quod hæc immunitas Eccleſiæ prodeſt non modo delinquentibus: qui poſt delictum in Eccleſiam confugiunt, ſed etiam carceratis, & dixi ſupra *verſicul. Pone familia:* Quinimo prodeſt etiam jam condemnatis, & bannitis etiam capitaliter. Et ita juſſit Senatus reſtitui Eccleſiæ quendam Jo. Teſtam, capitaliter condemnatum, qui ab ea extractus fuerat. 11. Januar. 1555. A. C. (*a*) Fortius dico, quod ſi aliquis condemnatus dum ad ſupplicium ducitur, tranſit per Eccleſiam, vel cœmiterium, gaudet immunitate Eccleſiæ, neque poteſt inde violenter extrahi. Et hæc eſt communis opin. ut atteſtatur Remigius *in loco præallegato, fol.* 201. *in* 30. *fallentia.* Et ita ſe vidiſſe in facto judicari affirmat Chaſſaneus *ſuper conſuetudine Burgund. fol.* 55. *num.* 181. quem refert Boer. *deciſio.* 110. *poſt nu.* 8.

23 Succeſſivè quæro, nunquid ille, qui ad Eccleſiam confugit, ſi deinde extractus fuerit in caſibus, in quibus licitè extrahi poterat, poſſit puniri? Reſp. Old. *conſ.* 154. *in fine*, dicit, quod extractus ab Eccleſia (ſecundum omnes) non punitur pœna ſanguinis. Ego tamen in practica nunquam vidi ſervari: nam ſive licitè ab Eccleſia extractus fuerit, ſive ipſe ſponte exierit, & deinde captus fuerit, ſemper vidi eum puniri, perinde ac ſi nunquam ad Eccleſiam confugiſſet. Et ita etiam ſervari de conſuetudine, & ſtylo Franciæ atteſtatur Boer. *in deciſ.* 206. *in fi.* & dixi ſupra *circa princ. quæſt.*

24 Ultimo (*q*) quæro, nunquid delinquens, qui confugit ad Sacerdotem, ſacram Euchariſtiam in manibus portantem gaudeat immunitate, prout illi, qui ad Eccleſiam confugiunt? Reſpond. quod ſic, fuit opin. Hoſtienſ. cum qua tranſeunt communiter Doctores, ut dicit Corſe. *in ſuis ſing. in verbo. Cardinalis.* Et dicit Joan. Arno. *ſoliloquio*, 80. dictat capitulum, quod illum ſequuntur communiter Doctores. Dicit etiam Gomeſ. in §. *pœnales, poſt num.* 50. *Inſtitu. de actio*, quod ita tenent communiter Doctores. Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Cagnol. *in l. vinum, numer.* 54. *ff. ſi cert. pet.* Didac. *in d. cap.* 20. *num.* 6. Remigius *de immun. Eccleſ. fol.* 84. Anton. Gomeſ. *cap.* 20. *delict. nu.* 1. quem refert Piaca *libr.* 1. *delict. cap.* 34. *numer.* 16. Menchiaca *libro* 3. *de teſt.* §. 22. *nu.* 55. Cum enim in ipſa Euchariſtia ſit Chriſtus Jeſus, propter quem Eccleſia gaudet hoc privilegio, multo magis in eo idem dicendum eſt, quod in Eccleſia. Vide, quæ dixi infra *q.* 98. *verſic. ſed pone.* An autem ſi condemnato detur ſanctiſſima Euchariſtia, debeat eo die morti tradi, dixi infra, *quæſt.* 96. *verſiculo, ſed quæro.*

25 In hoc autem propoſito adde, quod ſicut non licet delinquentes ab Eccleſia extrahere, ita neque etiam licet Scholares pro aliquo delicto è ſcholis extrahere. Et ita de conſuetudine ſervari atteſtatur Rebuff. *de privileg. ſcholar.* ubi refert ob id quoſdam fuiſſe ſuſpenſos, & illum refert Horatius *de privileg. ſchol. cap.* 51.

26 Item (*c*) adde, quod ſicut delinquentes non poſſunt extrahi ab Eccleſia, neque à palatio Epiſcopi, ita neque etiam extrahi poſſunt à domibus Cardinalium Sanctæ Romanæ Eccleſiæ. Et ita hodie conſuetudo communis obſervat teſte Manfredo *in tractatu de cardinal. c.* 8. *in* 14. *privil.*

Tertio (*d*) adde, quod fugientes ad ſtatuas Principum ſunt ſecuri, ne inde avelli poſſint, ut videtur text. *in l. unica, C. de iis qui ad ſtatuas confug.* Et eſt communis opin. ut atteſtatur Remig. *in loco præalleg. fol.* 97. *in* 23. *ampl.* Dicit tamen Reſtaurus de Imperatore, *quæſt.* 96. quod hoc de conſuetudine non videtur admiſſum, neque receptum. Et certè credo, quod vix poſſet in practica obtineri. 27

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XXX.

(*a*) C*Eterum.*] Adde ad materiam præſentis quæſtionis Marſil. Rub. *ne fidejuſſ. n.* 14. *ad fin.* Drog.

Ceterum ſi delinquens.] Farin. *tit. de carceribus, qu.* 28. *vol.* 1. Ros.

Ceterum ſi delinquens.] Adde videndum † ad hanc quæſtionem de immunitate Eccleſiæ D. Farin. *qu. crim. in quæſt.* 28. ubi latiſſime per totum, & iſta immunitas Eccleſiæ extenditur etiam ad Monaſterium fratrum, ut late conſuluit ad favorem cuiuſdam Parmenſis capti in dormitorio Decian. *in conſil.* 80. *nu.* 38. *vol.* 3. Baiar. 1

(*b*) *Marant. in ſuo Speculo fol.* 105. *nu* 29.] Voluit allegare *in par.* 4. *ſub tit. Recte concipiatur citatio, nu.* 119. & arguendo, Nota quia ſi non fiunt remiſſiones a Judicibus ſeparatæ juriſdictionis, ut hic, multo minus ab Eccleſiis, de quo tamen artic. vide infra *q.* 38. *verſ. ſed certe*, ubi annotavi. Drogh. 2

(*c*) *Bene verum eſt.*] De pœna Farin. *d. q.* 28. *nu.* 1. 2. *&* 3. 4. 5. *&* 6. Ros.

(*d*) *Sed quicquid ſit circa pœnam.*] Adde, quod ſi Judex promiſſa impunitate criminis eo egit a loco ſacro diſcedere, & ſecum ire delinquentem, an teneatur ei fidem ſervare, vide Cyn. *in l. in præſenti, C. de his qui ad Eccl. confug.* ubi tenet, Judicem non debere, nec teneri promiſſionem ſervare, ſi delinquens jure poterat ab Eccleſia extrahi, & hoc ab aliis communiter receptum eſt, quibus, & Fortuni. *in l. conventionum col.* 4. *ff. de pact.* accedit, exiſtimans ſecus eſſe, ſi Judex non promiſiſſet criminis impunitatem, ſed promiſit delinquentem ei reſtituere Eccleſiæ, ſi ab ea exiret, ut ab eo ſeriem rei geſtæ inquireret, nam eo caſu tenet Judicem teneri reum reſtituere eidem Eccleſiæ; quod tamen videtur dubium, Covar. *variar. reſol. libr.* 2. *in fin.* & Alciat. *in tract. de præſump. reg.* 3. *præſumpt.* 33. *nu.* 5. dicit, quod non tenebitur ſervare promiſſionem, quia eſt bonus dolus. Baiar.

(*e*) *Primum, ut inde violenter.*] Adde, quod † nec etiam violenter a Judicibus Eccleſiaſticis extrahi poſſunt, Rebuff. *in tom.* 2. *in tract. de immun. Eccleſ. art.* 1. *gloſſ.* 2. *n.* 40. *fol.* 338. 3

Item adde, quod licet † laicus non poſſit fugientes ad Eccleſiam invitos abducere, poteſt tamen ab eis arma prohibita, etiam intra Eccleſiam auferre, Covar. *var. reſol. lib.* 2. *c.* 20. *n.* 18. *verſic.* 39. & Fol. *in pract. crim. can. c.* 37. *n.* 37. Baiar. 4

(*f*) *Scias autem.*] Far. *d. q.* 28. *nu.* 73. *&* 74. Ros.

Scias autem, quod etiam.] Adde, quod idem tenuit † Berber. *in ſuo viatoria juris rub.* 33. *de violat. immunit. nu.* 3. *in fin.* Moren. *in tract. de fide, treu. & pace, q.* 103. *nu.* 10. Foller. *in pract. crim. in verſ. notatus capiat. de perſon. nu.* 6. *ultimæ impreſſionis in* 4. folio, dicit, quod Judices ſuperiores hodie non ſervant hoc privilegium, quia indiſtincte capiunt malefactores in Eccleſia; licet ſecus in inferioribus Judicibus, ut ibi per eum: ſed habemus Conc. Trident. *ſeſſ.* 15. *cap.* 20. quo renovatur obſervantia immunitatis Eccleſiæ ſecundum formam Canonum, & aliorum Conciliorum, & ſic conſuetudo prædicta eſt ſublata, bene verum eſt, quod in Urbe, & in ſtatu Eccleſiaſtico, † nunquam vidi confugientes ad Eccleſias eſſe tutos, niſi in levibus delictis, & pro debito civili, & ita vidi ſervari in Provincia † Aprutina, ſed in patria mea Concilium ſervatur ad unguem. Baiar. 5 6 7

(*g*) *Ut eſſe t Aſyla delinquentium.*] Aſylum quid ſit, vide Cott. *in ſuis memorab. in verbo Aſylum*; Adde de Eccleſiarum Aſylo: Alciat. *tract. de præſumpt. reg.* 3. *præſumpt.* 33. diſtingue ut ibi. Liv. tamen aſylum vocat non partem templi, ſed quia eo jure totum templum ſane-

ſanctum ſit *lib. 6. dec. 4. in fin. ibi*, *& in fana, lucoque* ea religione, & jure ſancto, quod ſunt templa, quæ Aſyla G.æci appellant. In tantum autem hæc immunitas templis conceſſa dicitur, ut etiam antiquitus in Idolorum templia illam ſervatam intelligamus, ut eſt apud Plutarchum in Pauli Æmilii vita, Cum igitur, inquit; Samotbraciam ſeſe Perſeus recepiſſet. Cn. Octa-
8 vius Æmilii Legatus ad ea loca profectus à violatione quidem Aſyli ob honorem Deorum abſtinuit, a fuga tamen, ac demigratione Perſeum arcebat; Quo loci aperte colligitur Eccleſiam cuſtodiri poſſe, ne reus fugiat, ut eſt infra *hac eadem quæſtione, verſ. Quæro modo.* At ſuper privilegio immunitatis Eccleſiarum reos recipientium adeſt egregia oratio L. Attilii Adoleſcentis Romani ad Samothraeas apud Livium *libr. 5. Decad. prima*, ubi videndum, & de Aſylo cecinit *Virg. 8. Æneid.* Hinc lucum ingentem, quem Romulus acer Aſylum, Retulit. Daog.

(*h*) *Hinc eſt quod.*] Et an ambitus, qui eſt circa Eccleſiam per 40. ſeu 30. paſſus immunitate gaudeat, Farin. *d. q.* 28. *num.* 11. *&* 13. Vulpell. *conſil.* 130. ubi etiam quid in Eccleſia clauſtrata. Ros.

(*i*) *Bene verum eſt.*] Quid vero de cemeterio, oſtio Eccleſiæ, ſcalis, clauſtra, vide eundem Farin. *d. loco. nu.* 14. Ros.

9 *Bene verum eſt.*] Adde, quod ita conſuluit † in caſu ſimili Mantu. *in conſ.* 60. *nu.* 14. ſed contrarium tenuit Gigas *in tract. de crim. læſæ majeſt. lib.* 1. *q.* 10. *in fin.* ubi declarat, in quo caſu dictum conſilium procedat, & dicit primam opinionem eſſe veriorem, & Vulpell. hanc conſuetudinem ait eſſe ſervandam, *in conſil.* 130. *nu.* 34. Bajard.

10 (*k*) *Scias etiam, quod licet de jure cauſa*,] Adde,
quod Far. † *quæſt. crim. in q.* 28. *nu.* 38. impugnando,
ſive reſtringendo hanc conſuetudinem ad Regnum Hiſpaniarum, de qua atteſtatur Covar. dicit a communi opin. recedendum non eſſe, ſed ego vidi aliquando reos capi in palatiis Epiſcoporum, ſeu forſan fuit de eorum licentia. Bajard.

11 (*l*) *Et hoc non modo.*] Farin. *d. q.* 28. *n.* 38. Ros.
(*m*) *Quæro ſi conſtructia ſit Eccleſia.*] Adde, quod
Hoſpitalia † auctoritate Epiſcopi facta hac immunitate
gaudent Jaſ. *in l. pleriq. n. 16. ff. de injus vocan.* Co-
var. *reſol. lib.* 2. *c.* 20. *nu.* 4. *in fin.* Omnia enim privi-
legia jure Eccleſiis conceſſa Hoſpitalibus competunt,
& translata ſunt, *per l. omnia. C. de epiſc. & Cler.* &
late per Fely. *in c. de quarta num.* 3. *de præſcrip.* &
Curt. jun. *conſil.* 20. *vol.* 1. dum modo, ut dixi, ab E-
12 piſcopo confirmata, † ſive facta fuerint, & quo modo
13 hoc probetur, † ſive præſumatur, Benint. *in deciſ.* 13.
14 *num.* 4.

(*n*) *Didac.*] Farin. ubi ſupra, *n.* 34. Ros.

(*o*) *Idem etiam dicendum eſt.*] Far. *ibidem n.* 35. Ros.

(*p*) *Majus eſt dubium.*] Far. *ibid. n.* 70. Ros.

(*q*) *Sed quid dicendum.*] Far. *q.* 28. *nu.* 71. Ros.

(*r*) *Hodie poteſt eſſe oratorium.*] Sicut dicitur in propoſitionibus, in quibus hodie unum poſſum credere, cras aliud, infra *q. 45. ver. ſed quid dicendum, in fin. q.* 33. *verſ. unum tamen.* Drogh.

(*ſ*) *Quæro nunquid generaliter.*] Item adde, quod
15 blaſphemator † Dei, & Virginis Mariæ, & ſacrilegus
non gaudent immunitate Eccleſiæ, ut per Capell. Tho-
loſ. *deciſio.* 422. Boer. *deciſio.* 110. Rebuff. *in tr. de im-
mun. Eccleſ. art. 1. gloſ. 1. num. 23. tom. 2. fol. 336. &*
16 *& ibi nu.* 21. dicit idem eſſe in † eo, qui armatus fugit
ad Eccleſiam.

17 Item adde, quod vulnerant † etiam prodiTorie, de-
bet gaudere immunitate Eccleſiæ, ſi non occidit, ſecun-
dum Decian. *in conſil.* 80. *n.* 18. *&* 19. *vol.* 1. ubi con-
ſuluit pro quodam Parmenſi capto in quodam Monaſterio
fratrum, quia vulneraverat quendam Paduanum. Et in
hac materia immunitatis Eccleſiæ vide Giga. *in tracta.
de crim. læſæ majeſt. lib.* 1. *qu.* 10. ubi ponit ſex caſus,
18 quibus † non habet locum dicta immunitas. Bajar.

(*t*) *Communis concluſio.*] Far. *d. q.* 28. *n.* 15. 16. *&* 50. Ros.

(*u*) *Et hanc diſpoſitionem.*] Farin. ubi ſupra, *n.* 16. *in fin.* Ros.

(*x*) *Et in ſpecie.*] Contrarium Conradus de raptoribus, numero nono; vide Far. ubi ſup. *n.* 17. 18. *&* 19. Ros.

(*y*) *De ſacrilegis autem.*] Far. ubi ſupra, *n.* 21. Ros.

19 (*z*) *Quinimo Boſſ.*] Adde, quod in crimine † læſæ
majeſtatis contrarium tenuit Rebuff. *in tract. de immu-
nit. Eccleſ. art.* 1. *gloſ.* 1. *n.* 23. *tomo* 2. *fol.* 316. & Gi-
gas in *tract. de crim. læſæ majeſt. lib.* 1. *q.* 10. *n.* 26. Bajar.

(*a*) *Pro crimine læſæ majeſtatis.*] Farin. *d. loca, nu.* 72. *&* 75. Ros.

(*b*) *Scias tamen.*] Far. *d. q.* 28. *n.* 22. *&* 24. & quid de vulnerante proditorie, & animo occidendi ibidem *n.* 52. Ros.

(*c*) *Licet omnes conveniant.*] Adde, quod imo homicidæ extrahi debent ab Eccleſia, Exod. *cap.* 21. Deuter. *c.* 19. & hoc ſi homicidium ſit voluntarium, & ex propoſito, ut habetur *in c. 1. extr. de homicid. gloſ. ad conſuet. Turon. in. 4. art. 1. ibi ſecunda adductum.* Advertendum eſt tamen, quia hodie indiſtincte conceſſum eſt, ut in ſtatu Mediolani rei quorumcunque criminum capitalium, & de quocunque crimine capitali diffamati non ſint tuti in Eccleſiis vigore Bullæ Sixti V. ad inſtantiam Regis Hiſpaniarum editæ de anno præterito 1586. die 16. Septembris, quem ſæpius vidi ſervari, & reos de Eccleſiis indiſtincte extrahi. Exivit poſtremo Bulla Greg. Decimi quarti, die 18. Maii 1591. revocatoria dictæ Bullæ Sixti immunitatem Eccleſiarum confirmant. Drogh.

(*d*) *Et quidem ſi ultra qualitatem.*] Sic etiam in homicidio qualificato, puta, cum factum eſt homicidium in perſonam Epiſcopi, vel Cardinalis, talem qualitatem attendi debere dixit Dec. *in l. conſilii. n. 5. ff. de reg. jur.* & dixi ſupra *in §. 1. in principio.* Drogh.

Et quidem ſi ultra.] Adde quod vulnerans tantum etiam per induſtriam gaudet immunitate Eccleſiæ, ſecundum Rebuff. *in to. 2. in tract. de immunit. Eccleſ. to. 1. gl. 1. verſic. quinto* quibus perſonis, ibi ſecundo excipitur, *fol.* 334. contrarium tamen habetur per D. Far. *q. crim. in q.* 28. *n.* 25. Bajar.

(*e*) *Punctus eſt.*] An autem Epiſcopus, vel Prælatus poſſit, & debeat de ſua qualitate cognoſcere, antequam reum extrahendum concedat: videtur enim, quod ſic, cum expreſſe dicat text. *in ca. inter alia extra de immunit. Eccleſ.* niſi publicus latro fuerit, important namque talia verba hominis qualitatem, cum non dicat, niſi imputatus ſit, quod ſit publicus latro: facit etiam, quia ſi tractetur de relaxando reo ſub fidejuſſione, inſpicitur primo, an delictum ſit tale propter quod relaxari poſſit, ſupra *quæſt. 28. verſic. Quæra igitur ad fin.* & in propoſito, In primis quærendum eſt, an res ſit, de qua agitur quæſtio, ut dixi ſupra. *ad quæſt. 4. verſic. Hac autem*, Tu dic conſuetudinem eſſe talem, ut nominato delicto, pro quo quæritur reus, ſi delictum de ſui natura eſt tale, quod Eccleſia reum tueri poſſit, non removetur ab Eccleſia, & immo remotus reſtituitur, ſin autem eſt tale, quod cum Eccleſia non tueatur, relinquitur puniendus; ita dixit Abbas *in d. c. inter alia num.* 13. Quam quidem practicam audivi etiam ab vivæ vocis oraculo. q. Reverend. Philippi Seghæ Epiſcopi noſtri, dum anno, præterito 1587. eidem narratem, quendam Ludovicum Sfondratum in Eccleſia majori Curtis majoris incluſum, & ibi cuſtoditum fore innocentem à delicto, de quo imputatur: Reſpondit enim ſuperfluum eidem eſſe ſic narrare. Quærebatur enim tantum, utrum delictum, de quo dictus Sfondratus imputabatur, foret de reſervatis Eccleſiæ, vel non, cum de tali delicto ipſe Reverendiſſ. nec directe, nec indirecte, cognoſcere poſſet, & bene quidem dixit, ut per Bal. *in c. Tram, num. 5. in fin. de ordin. cognit.* argumento *ſup. quæſt.* 29. *in princip.* Adde in ſimili infra *quæſt.* 38, *verſic. Eſt autem, ibi, & licet aliqui voluerint* argum. eorum, quæ dixi ſupra *in §. Hæreſis, verſ. Et ſcias, & q. 7. verſ. Sed quæra*, & quæ dixit Menoch. *d. Tract. de arb. jud. lib. 2. centur. 4. caſu* 301. *ſub num.* 17. Nota tamen perpetuo, quod ſi quis poſt acceptam injuriam ſtatim, & non multo interjecto tempore, etiam per inſidias injuriantem occiderit, quod nihilominus gaudet privilegio confugiendi ad Eccleſiam. Menoch. *dicta Centuria* 4. *caſu* 361. *n.* 19. Drogh.

Punctus eſt. Vulpell. *reſpon.* 128. ubi etiam ſi ex inſidiis, alia de qualitate animi deliberati quæſtione ſupra citata *num.* 23. & 24. Ros.

Punctus eſt, quando homicidium.] Adde, quod nec etiam mandans fieri homicidium gaudet immunitate Eccleſiarum *c. 1. ibi vel defenderit, ſeu occultaverit de homicid. in 6.* & Ant Columb. *in tract. ſuo de proceden. in controverſ. crim. art. 117. inter tract. crimin. diverſ.* Bajard.

(*f*) *Quæra, an fuerit.*] Farin. *d. q.* 28. *nu.* 51. 57. *&* 18. Ros.

(*g*) *Item quæra.*] Quid ſi prope Eccleſiam: Vulp. *d. conſil.* 150. videndus Farin. *d. n.* 53. *&* 54. Ros.

(*h*) *Obſervatum fuiſſe.*] Sed quid cognoſcat, an laicus, vel Eccleſiaſticus, Clar. *inf. q.* 38. *verſ. vide etiam.* Ros.

(*i*) *Quicquid dixerit Cardin.*] Tu vide Rolan. *in q.* 36. *num.* 56. Ros.

(*k*) *Hac*

Digitized by Google

20 (k) *Hæc tamen concluſio.*] Adde, quod delinquens † in Eccleſia, ſive prope Eccleſiam animo deliberatu, non aut m in rixa, præſumitur delinquere ſub ſpe immunitatis Eccleſiæ, Henric. Boich. *in c. Eccleſiæ, de immunit. Eccl.* & Anch. *in c. fin. eod. titul.* quem refert, & ſequitur Alciat. *in tract. de præſumpt. reg. 3. præſumpt.* 33. *num.* 3. uoi plus tenet, quod interficiens aliquem
21 ex prnpoſito, & † protinus ad Eccleſiam fugiens præſumitur ſub ſpe immunitatis id feciſſe, licet ibi teneat, quod regulariter quis oon præſumatur ſub illa ſpe delinquere ad prædicta, vide etiam Vulpell. *in conſil.* 130. *num.* 7. Bajaro.

(l) *Sed quid ſi aliquis.*] Farin. *d. q.* 28. *nu.* 59. Ros.
22 (m) *Quinimo.*) Adde, quod hoc † procederet, ſi de ſacrilegio non fuiſſet punitus. tunc enim ille, qui ſacrilegium commiſit, ſi ob aliud prius, vel poſterius delictum commiſſum fugit ad Eccleſiam immunitate non gaudet, ita tradit Boer. *in deciſ.* 120. *num.* 10. licet in fine dicat, eogita. Bajaro.

(n) *In Eccleſia.*] Farin. ubi ſupra *nu.* 7. & 8. Ros.

(o) *Præterea quæro.*] Farin. ubi ſupra, *num.* 68. & idem in apoſtata, hæretico, ſeu infideli. Ros.

23 *Præterea quæro.*] Adde, quod Judæi, † ſi volunt fieri Chriſtiani, hujuſmodi immunitate gaudent, per Rebuf. *in tom.* 2. *in Conſtit. de immunit. Eccleſ. artic.* 1. *gloſſ.* 1. *verſic. quinto excipitur, fol.* 336. Bajan.

(p) *Se indignos faciunt.*] Adde hoc eſſe, quia de jure indigni, & odioſi non comprehenduntur in gratiis *l. Teſtamenta Centuria ſervos, ff. de manumiſſ. Teſt.* & hæc fortaſſis eſt ratio, quare complici revelanti impunitas non ſervetur, de qua ſupra *q.* 27. *verſic. in multis* Daog.

(q) *Quæro etiam.*] Farin. *d. loco n.* 39. Ros.

(r) *Pone familia.*] Farin. *d. loco n.* 44. Ros.

Pone familia inſequitur reum.] Adde, quod ſi fami-
24 lia † reum caperet. & aſſereret eum cæpiſſe in loco non ſacro, & ſic extra Eccleſiam, vel fines Eccleſiæ; & delinquens diceret, ſe captum fuiſſe in loco ſacro, an ſit credendum familiæ, & Decian. *in tractat crim. lib.* 6. *c.* 29. *num.* 10. *tom.* 2. tenet, credendum non eſſe familiæ: ſed ego credo, quod hoc non obtineretur io practica, quia omnes rei ita dicerent. Bajaro.

(ſ) *Quæro nunc.*] Idem Farin. *n.* 55. & 76. Ros.
25 *Quæro nunc, nunquid in caſibus.*] Adde, quod licet judex ſecularis jurare teneatur, antequam reum extrahat ab Eccleſia, quod vitam, & membra ei delinquenti in honorem Eccleſiæ ſervabit, *c. id conſtituimus, &c. reum* 17. *q.* 4. & Guid. Papæ *deciſ.* 121. *in fine*, hoc tamen hodie non ſervatur. Rebuff. *tom.* 2. *in tract. de*
26 *immunit. Eccleſ. art.* 1. *gloſ.* 3. *n.* 1. *cum ſequen.* & ſi judex ſecularis † promitteret, non teneretur ſervare dictam promiſſionem, ſecundum Alc. *in tractat. de præſumpt. præſum.* 33. *nu.* 5. Sed quando captura non fuiſſet facta rite in Eccleſia, captus debet reſtitui Eccleſiæ quæ petere poteſt, ut reſtituatur priſtinæ libertati, qua de facto fuit privatus, ut per Rebuf. ubi ſupra. Bajan.

(t) *Servari.*] Add Aufrer. *in tra. Arreſtorum, c.* 218. Jo. Grioy.

(u) *Debent tamen.*) Farinac. *dicto n.* 76. Ros.

(x) *Quæro modo*) An Judex cuſtodiam poſſit adhibere circa Eccleſiam, quando delinquens extrahi non poteſt, vel illi alimenta prohibere, Farin. *d. q.* 28. *nu.* 9. Ros.
27 *Quæro modo.*) Adde, ſi judex † promiſſa impunitate criminis eocgit à loco ſacro diſcedere, & ſecum ire delinquentem, an teneatur ei ſervare fidem. Cynus *in l. præſenti, C. de his qui ad Eccleſiam confug.* haoc quæſtionem tractavit, & concludit iudicem non teneri, ſi delinquens jure poterat ab Eccleſia extrahi, licet Fortun. *in l. conventionum col.* 4. *ff. de pact.* dixerit ſecus eſſe. ſi judex non promiſiſſet criminis impunitatem, ſed delinquentem reſtituturum Eccleſiæ ſi ab ea exiret, & ſecum pergeret fortaſſe, ut ab eo ſeriem rei geſtæ inquireret; de quo dicto dubitat Covarr. *var. reſol. lib.* 1. *cap.* 2. *in fin.* ubi atteſtatur opinionem Cyni eſſe communem, Bajan.

(y) *Poſitis cuſtodibus*) Dixi ſupra, *verſ. Sciat autem*, ubi de Cn. Octavio Pauli Æmilii Legato. qui à violatione quidem Aſyli ob honorem Deórum abſtinuit, à fuga tamen, ac demigratione Perſeum arcebat. Daog.

(z) *Sciat autem.*) Idem Farin. *n.* 47. & vide infra eundem Clarum *q.* 95. *in princ.* Ros.

Sciat autem) Adde, quod D. Farin. *q. crim. q.* 28.
28 *nu.* 47. dicit, hoc non eſſe verum, ut ſcilicet banniti † hac immunitate gaudeant, quando capitaliter condemnati fuiſſent, pro quibus immunitas locum non haberet, ſed ſolum quando fuiſſent banniti pro aliis delictis, quibus tali immunitate gaudere potuiſſent. Bajan. 29

(a) *Fortius dico.*) Adde quod D. Farin. † *in d. qu.* 28. *num.* 56. contrarium tenuit. Bajan.

(b) *Ultimo quæro.*) Far. *d. loco nu.* 11. Ros.

Ultimo quæro. Adde, quod Covar. *in loco hic allegato* non tenet hanc opinionem, ſed dicit, quod eſt dubius, an ſit vera, dicens, ſe fateri majorem honorem exhibendum fore Euchariſtiæ, quam ipſis templis, quibus ob ipſam Euchariſtiam plura privilegia conceduntur, tamen cum immunitas hæc canonibus ſtatuta ſit nullibi Euchariſtiæ hoc jus extra ipſas Eccleſias datum fuiſſe legitur, & vide, quæ poſui infra *ad q.* 98. *in verſ. ſed pone:* Bajan.

(c) *Item adde, quod ſicut delinquentes.*) Adde, quod 30 publici † ſervientes non debent intrare domum alicujus potentis ad inquirendum ibi latitantem ſine licentia Judicis, ſed debent ſtare. *deciſ.* 174. *num.* 4. ſed hoc in 31 practica non ſervatur, & quotidie ingrediuntur etiam palatia Cardinalium, ut infra. 32

Item adde, quod Tiberius † Imperator, ne daretur occaſio delinquendi, Aſylorum immunitates in univerſa Romani Imperii ditione abrogavit: ita inquit Vulpell. *in conſil.* 120. *nu.* 11. & ita ſæpe fecerunt multi 33 Pontifices; & præſertim Sixtus † Quintus, qui hujuſmodi franchigias, ſive aſyla Cardinalium ſuſtulerunt, ut ex eorum Bullis, ſive conſtitutionibus apparet. Bajan.

(d) *Tertia adde.*) Farinac. *dict. quæſtione* 28. *num.* 48. & 49. Ros.

QUÆSTIO XXXI.

Quemadmodum rei citandi ſint.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Citari debet reus ante omnia.*
2 *Et quid ſi Princeps procedat contra ſubditum.*
3 *Et quid in ſententia declaratoria cenſuræ.*
4 *Citatio in cauſis criminalibus debet fieri de ſpeciali commiſſione Judicis.*
5 *Et an in citatione ſit exprimenda cauſa, propter quam reus citatur.*
6 *Et an in citatione poſſit apponi pœna.*
7 *Et an in citatione, inſeri debeat totus tenor libelli.*
8 *Et quæ ſit forma libelli inquiſitionis.*
9 *Arbitrium Judicis quid importet.*
10 *Fama an probetur per illa verba*, Fama publica præcedente.
11 *Menſis, & annus an ſit exprimendus in libello inquiſitionis.*
12 *Scientia & dolus an in delictis requiratur.*
13 *Clauſula*, ſuper quibus omnibus, *&c. in inquiſitione quid operatur.*
14 *Judex an teneatur ſe inſcribere in inquiſitione.*
15 *Citatio qualiter reo intimari debeat.*
16 *Et an ſufficiat, quod intimetur ad domum.*
17 *Et an ſit neceſſaria perquiſitio citandi per civitatem.*
18 *Et an ſit illi danda copia citationis.*
19 *Et quid an citandus ſit extra territorium.*
20 *Et quid ſi ambo territoria ſint ſub eodem Præſide Provinciæ.*
21 *Et quid ſi reus vagabundus.*
22 *Et an unica citatio in criminalibus ſufficiat.*
23 *Et an peremptoria citatio in criminalibus requiratur.*
24 *Et an fiſcus ſit citandus, & pars offenſa.*
25 *Et an pendente termino poſito in citatione poſſit Judex capi facere reum.*

Ex Additionibus.

1 *Citatio nulla non Validatur, ſi procurator compareat, & dicat de nullitate actorum.*

2 *Citatio*

2 *Citatio nulla validatur, ſi Procurator ſimpliciter compareat, & proceſſum continuet.*
3 *Princeps an poſſit tollere citationem, remiſſive.*
4 *Citatio an ſit neceſſaria, quando cauſa Judicis arbitrio remittitur.*
5 *Princeps poteſt ex juſta cauſa citationem remittere.*
6 *Principis voluntas non impeditur citatione in actibus, quos libere poteſt agere.*
7 *Princeps de plenitudine poteſtatis quomodo poſſit ferre ſententiam ſine citatione*
8 *Citatio non poteſt tolli per ſtatutum.*
9 *Citatio prima eſt de jure naturali, aliæ vero de jure civili.*
Citatio poſt concluſum in cauſa eſt de jure poſitivo.
10 *Citatio non requiritur contra retinentes violenter terras Eccleſiæ, vel Imperii.*
11 *Executio poteſt fieri ſine citatione ex proceſſu informativo ſecrete facto per Legatum Papæ contra committentem crimen laſæ Majeſtatis.*
*11 *Citatio ſine termino valet.*
12 *Citatio facta generaliter pro intereſſe fiſci non tenet.*
13 *Citationis forma in Regno Neap. remiſſ.*
14 *Præceptum non poteſt eſſe initium inquiſitionis.*
15 *Mulcta non poteſt imponi, ſi formanda eſt inquiſitio.*
16 *Præcepta pœnalia an requirant cauſas.*
17 *Præcepta ad informandum, vel ad audiendum, & faciendum quicquid per Curiam rationabiliter injungetur, an valeant, remiſſive.*
18 *Præceptum Judicis ſine cauſæ cognitione valet circa pertinentia ad ejus officium.*
Præceptum Judicis in ſcriptis graviori pœna afficit tranſgredientem, quam voce factum.
Præceptum poteſt fieri die feriato, & in camera.
Præceptum de non exeundo domo, ut quis commodius capiatur, fieri nequit.
19 *Præcepto Judicis contraveniens puniri debet ob contemptum, licet juſte contraveniat.*
20 *Contemnere plus eſt, quam non parere.*
Doloſus eſt, qui non ſequitur arbitrium imperantis.
21 *Contumax in criminalibus non cenſetur Judicem contemnere, ſed nolle in ſui diſcrimen incidere.*
Contumax in criminalibus non mulctatur, n. eod.
22 *Confiſcationis pœna non habet locum pro contumacia in cauſa civili, etiam ſi motu Principis fuiſſet conceſſa.*
23 *Contumaciæ an poſſit remitti, remiſſive.*
24 *Contumax an poſſit condemnari non dato ei termino ad ſe defendendum, & dicendum cauſam, cur non debeat mulctari, remiſſive.*
25 *Contumax an appellet, remiſſivè.*
26 *Contumax poteſt citari ad comparendum ſub pœna carceris, banni, vel diruendæ domus.*
27 *Mulcta inſolita dicitur injuſta.*
28 *Citatio an valeat ſub pœna confiſcationis bonorum.*
29 *Mulcta non poteſt indici in cauſa criminali, quando per ſtatutum poteſt ad diffinitivam contra contumacem abſentem deveniri.*
Princeps poteſt præcipere ſubdito, vel vaſallo, ut coram ſe compareat etiam non expreſſa cauſa, ſub pœna privationis, & confiſcationis bonorum, & feudorum, ac mulctare.
30 *Judex præcipiens alicui pro aliquo delicto, ne recedat de domo, non poteſt comminari, niſi ad pœnam delicti.*
31 *Comminatio indignationis Principis nihil facit ad pœnam pecuniariam.*
Judex ordinarius præcipiendo per præceptum, vel per proclama, quod aliquid fiat, vel non fiat abſque impoſitione pœnæ intendit delinquentem punire pœna ordinaria, n. eod.
32 *Judex comminatus alicui pœnam aliquam, non cogitur eam imponere.*
33 L. eos, de mod. mult. *non ſervatur in facto.*
34 L. eos, C. de mod. mult. *declaratur.*
35 *Citatio ad reſpondendum cuidam inquiſitioni contra eum formatæ valida eſt.*
36 *Judicis arbitrium in criminalibus quale intelligitur, remiſſive.*
37 *Judex habens liberum arbitrium non poteſt ſine indiciis torquere.*
38 *Inquiſitio valet, licet non conſtet de nomine occiſi.*
39 *Inquiſitio poteſt formari contra mandantem, licet non conſtet de mandatario*
40 *Inquiſitio tenet, licet non exprimatur tempus maleficii quod ex juſta cauſa non potuit ſciri.*
41 *Inquiſitio in crimine falſi non requirit tempus.*
42 *Inquiſitio valet non expreſſo loco delicti, qui ex juſta cauſa non potuit ſciri.*
43 *Inquiſitio in crimine falſi non requirit expreſſionem loci*
*43 *Proceſſatus de vulnere quando de morte ſubſecuta teneatur.*
44 *Clauſula ſuper quibus omnibus, &c. operatur, ut ſi fiat proceſſus, & mors ſequatur, poſſit proceſſatus de morte puniri.*
45 *Citatio ad domum ſufficit in Regno Neap.*
46 *Citatio ad domum ſufficit in ſtatu Eccleſiaſtico.*
47 *Citationes Romanæ quomodo fiant, remiſſive.*
48 *Citatio ad domum quomodo fiat in Regno Neap. ſi nullus in ea habitet, remiſſive.*
49 *Citatio facta ad apothecam an valeat, remiſſive.*
50 *Citatio per edictum an valeat, & quomodo fiat, remiſſive.*
51 *Nuncio, ſi poſt relationem in ſcriptis factam neget ſe citaſſe, an credatur.*
52 *Relatio nuncii generalis facta ſe feciſſe, prout in mandatis, an valeat.*
53 *Nuncio an credendum.*
54 *Nuncius falſo referens quomodo puniatur.*
55 *Nuncios falſo referens Author punivit catena infami, exilio, & privatione officii.*
56 *Pœna facientis fieri falſam relationem, remiſſive.*
57 *Nuncio dicenti ſe aliter retuliſſe, quam Notarius ſcripſerit, an credatur.*
58 *Nuncius non referens citationem tenetur parti ad intereſſe.*
59 *Relatio citationis non poteſt fieri per alium nuncium, qui non citavit.*
60 *Nuncius poteſt citare per alium nuncium, ubi ſunt plures nuncii publici.*
61 *Citationis relatio non poteſt fieri die feriato.*
62 *Citationis relatio an debeat conſtare Judici ex actis, antequam pronunciet.*
63 *Nuncio an ſit credendum, quando pars negat fuiſſe citatam.*
64 *Statutum ſi extaret, quod credatur nuncio, an probatio admittatur in contrarium.*
65 *Nuncius Regius poteſt citare in terra Baronis abſque licentia.*
66 *Vagabundus citatur per edictum.*
67 *Citatio ſine termini præfixione an liceat.*

UBi locus capturæ non fuerit, tunc debet Judex contra reum ad ulteriora procedere, & ubi contumax fuerit, illum condemnare. Eſt tamen ante omnia præmittendum, quod debet omnino reus legitime citari, ubi enim reus non fuiſſet citatus, (*a*) vel citatio eſſet nulla, vel minus legitime facta, proceſſus, & ſententia, & omnia, quæ ſequuntur, ſunt ipſo jure nulla, ut dicit gloſſ. *in l. ſi accuſatoribus, in gloſ. fin. C. de accuſat.* Et eſt communis theorica, ut atteſtatur Roland. *conſ. 68. nu. 14. lib. 2. (b)* Et hoc locum habet non modo in quocunque Judice, ſed etiam in ipſo Principe; nam & ipſe de ordinaria poteſtate non poteſt procedere contra aliquem non citatum. Et hæc eſt communis opin. ut dicit 1

Corſe.

Digitized by Google

Corſe. *in repertorio Abbatis in verbo, Princeps, vel Papa*, Socin. *inter conſilia Curtii Sen. conſil.* 20. *n.* 4. *& ſeq.* Et hoc etiamſi delictum ſit notorium, & dixi *ſup. qu.* 9. *verſ. Quæro nunquid.*

2 Adde (*c*) quod hæc omnia locum habent, etiamſi ille, contra quem Princeps procedit, eſſet ejus ſubditus, adhuc enim non poſſet contra eum non citatum procedere, tex. eſt vulgatus *in clemen. paſtoralis. de re judis.* & eſt communis opin. ut ait Socio. *conſil.* 86. *poſt num.* 19. *verſ. Capio ſextam, lib.* 3. *& conſil.* 164. *nu.* 16. *& in fin. lib.* 2. *& conſil.* 266. *n.* 46. *eodem vol. & conſil.* 120. *poſt nu.* 10. *lib.* 3. dicit, quod omnes fatentur quod in cauſis criminalibus non poteſt Princeps, etiam de plenitudine poteſtatis procedere, etiam contra ſubditum, eo non citato. Et in hoc propoſito videnda ſunt ea, quæ dixi loquendo de cauſis civilibus inf. *lib. proximo*. dicit enim Soc. *in eodem conſil.* 164. *num.* 15. quod in civilibus, ita ſentiunt omnes qui hoc tenent an & quod ita conſultum fuit in cauſa interdicti civitatis non poteſt Princeps procedere contra ſubditum non citatum, ſecundum opin. quam in loco præallegato oſtendi eſſe magis communem, idem, & multo magis dicendum eſt in criminalibus, in quibus de majori præjudicio tractatur. Et ita ſemper vidi in practica obſervari.

3 Item adde, qund licet aliqui tenuerint, quod hoc non habeat locum in ſententia excommunicationis declaratoria, nihilominus magis communis opin. eſt, quod etiam quando judex declarat aliquem incidiſſe in aliquam excommunicationem, vel pœnam ipſo facto, requiritur citatio etiam in ſententia cenſuræ, & interdicti. Ita tenat glo. *in clem. præſenti. in verbo, Conſtiterit, de cenſi.* quam omnes approbant, ut dicit Socin. *in d. conſil.* 20. *num.* 16. *in fin.* Ripa *in l. is cui bonis, num.* 27. *ff. de verb. oblig.* Hanc etiam dicit eſſe communem opin. *in c. reprebenſibilis, poſt nu.* 2. *de appellat.* Et dato, quod aliquo caſu ſuſtineri poſſet illa opin. quod ad ſententiam declaratoriam cenſuræ non requireretur citatio, certe in ipſa diſcuſſione negotii, & cauſæ, propter quam pervenitur ad ipſam ſententiam declaratoriam utique requiritur citatio. Et in hoc nemo diſcrepat, ut dicit Tort. *inter conſil. Ant. de Butr. conſil. ultim. col. fin. verſ. ſed unum eſt*: alias enim eſſet tollere parti ſuas defenſiones, quod nullomodo eſt faciendum.

4 Unum autem ſcias, quod licet in cauſis civilibus valeat citatio ſine ſpeciali commiſſione judicis, ut dixi infra *lib. proximo*: Tamen (*d*) in criminalibus debet fieri de ſpeciali commiſſione Judicis: alias eſt nulla. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Ripa *in cap.* 1. *num.* 86. *de jud.* quem refert Pract. Conradi, *fol.* 267. *num.* 5. Blanc. *de ind. nu.* 334. prout illum refert Villalob. *in ſua collecta communium opin. in litera C, num.* 55. Et ita ſervatur de conſuetudine, ut dicit Bal. *in l. fin. nu.* 4. *C. de exhib. reis.*

5 Quæro nunc, (*e*) quæ ſit forma hujus citationis, & in primis nunquid in ea exprimenda ſit cauſa, propter quam reus citatur? Reſpond. Abb. *in c. præterea, num.* 8. *de dilatio.* diſtinguit, quod aut citatio mittitur in partes longinquas, & tunc eſt inſerenda cauſa, propter quam quis citatur: aut citatio fit in partibus propinquis, & non requiritur expreſſio cauſæ, ſed ſufficit dicere, quod compareat reſponſurus cuidam accuſationi, ſeu inquiſitioni contra eum formatæ. Et dicit Foller, *in pract. crimin. can. fol.* 140. *in fin.* quod hæc diſtinctio Abb. ſervatur in Romana Curia, & aliis. (*f*) Sed certe, quidquid ſit de jure, apud nos indiſtincte ſervatur quod in citatione inſeratur cauſa. Et hanc opin. dicit eſſe communem Imola *in l. inter accuſatorem, n.* 2. *in fin. ff. de publ. judic.* prout illum refert Menchiaca *controverſ. juris frequentium, c.* 24. *n.* 12. Et ita etiam quotidie practicari atteſtatur idem Foller. *in pract. crimin. fol.* 36. *num.* 6. Quinimo de conſuetudine non modo cauſa, ſed totus tenor libelli ſine inquiſitione inſeri debet in ipſa citatione; ut dixi infra *verſicul. Quæro nunquid.*

6 Item quæro, nunquid poſſit judex in tali citatione apponere pœnam pro contumacia? Reſpond. in hoc dominio prohibitum eſt per noviſſimas conſtitutiones *in tit. de accuſ.* §. *omnibus*, procedere præceptis pœnalibus ſine licentia Senatus, qui tamen aliquando concedit, ubi non ſunt indicia ſufficientia ad formandam inquiſitionem, præſertim in cauſis magnis, ut dicit Boſſ. *in tit. quomodo procedatur per præcepta, num.* 1. (*g*) Sed de jure communi utique judex comminari pœnam reo (*h*) non comparenti. Et hoc tam in civilibus, quam in criminalibus, ut latius dixi infra libro proximo. (*i*) Non tamen poteſt reum citare ſub pœna confiſcationis bonorum, quidquid dixerit Bald. *in cap.* 2. *in primis verbis, de teſtibus cogen.* cujus opin. communiter à Doctoribus reprobatur, ut dicit Cagnol. *in l. unic. in princip. num.* 39. *ff. ſi quis juſd. non obtemp.* Et etiam videmus, quod talis pœna confiſcationis bonorum per contumaciam receſſit ab aula, & hodie non eſt in uſu, ut atteſtatur And. de Iſer. quem refert Afflict. *in cap.* 1. *in verbo, Condemnatorum, num.* 30. *quæ ſint rega.* & Natta *conſ.* 240. *num.* 2. & Rolan. *conſil.* 47. *num.* 46. *lib.* 2. (*k*) Vide, quæ dixi in loco præallegato ubi etiam dixi, an judex (*l*) poſſit excedere mulctando diſpoſitionem text. *in l. eos, C. de modo mulctæ.* & quid de facto ſervetur.

7 Quæro, (*m*) nunquid in citatione debeat inſeri totus tenor inquiſitionis, ſeu libelli contra reum formati? Reſpond. De jure communi ſufficit citare reum, ut compareat ad reſpondendum inquiſitioni contra eum formatæ occaſione talis delicti, nec requiritur, quod in ipſa citatione inſertus ſit tenor inquiſitionis, ſeu libelli. Et ita communiter tenetur, ut dicit Marian. *in repet. c. qualiter, & quando, num.* 212. *in fin. de accuſ.* Blanc. *in practic. crim. fol.* 11. *num.* 22. Sed quidquid ſit de jure, contrarium ſervatur de conſuetudine, ut ſcilicet neceſſario apponendus ſit in citatione totus tenor inquiſitionis. Et ita communiter obſervari, & practicari atteſtatur Marian. *in loco præallegato*, Angel. *de maleſ. in verbo Judex commiſit, nu.* 3.

8 Quæro, quæ ſit forma inquiſitionis, ſeu libelli, cujus tenor eſt in citatione inſerendus? Reſp. Forma, quæ paſſim obſervatur, eſt illa, quam elegantiſſime gloſſavit Ang. de Aret. excelſus Doctor *in ſuo tractatu maleficiorum*, & Marian. *in d. repet. cap. qualiter & quando, à nu.* 187. *uſque ad num.* 212. & Pract. Papien. *in tit. de forma inquiſitionis*, quæ quidem eſt in hunc, qui ſequitur modum.

Hæc eſt quædam inquiſitio. Reperio, quod Caravita *ſuper* 20. *ritu magnæ curiæ circa fin.* dicit, quod iſte modus dicendi in proceſſu, Hæc eſt quædam inquiſitio, non obſervatur generaliter. Et verum dicit quo ad proceſſum, ſed quo ad libellum, ego credo, quod apud omnes hæc forma dicendi obſervetur. Quid autem ſit inquiſitio, dixi ſupra *quæſt.* 3. *verſ. Et adverte.* Materiam autem inquiſitionis poſui ſupra *q.* 5. *& ſeq.* & quomodo procedatur per viam inquiſitionis, *ſupra q.* 11.

Sive titulus inquiſitionis. Hæc verba apponuntur ad demonſtrandum, quod re vera libellus non eſt proprie inquiſitio, ſed eſt quidam titulus criminis reſultans ex ipſa inquiſitione, ſc. ex indiciis ſive informationibus per ipſum judicem inquirentem aſſumptis.

Quæ fit & fieri intenditur. Hæc verba ſignificant, quod etiam tranſmiſſo libello inquiſitionis

non ceſſat ipſa inquiſitio, imo judex ſemper, ex officio durante proceſſu perſeverat inquirendo, & recipit teſtes ſuper delicto. An autem id facere poſſit poſt publicatas atteſtationes, dixi infra *q.* 61. *verſ. ſed quæro.*

Per Dominum N. Patronem, & D. N. ejus judicem Maleficiorum. Apponitur nomen judicis, ut ſciat réus coram quo debeat comparere ad ſe defendendum: prætereaque titulus dignitatis, ſeu officii ex quo poſſit cognoſci ipſum eſſe judicem competentem, & habere juriſdictionem in cauſis criminalibus.

Ex eorum, & cujuſque eorum mero officio, auctoritate, poteſtate. Inquiſitio enim proprie fit ex officio judicis, ut dixi ſupra *quæſt.* 3. Illa autem verba, ex mero officio, operantur, quod non requiratur, quod præcedat diffamatio, ſecundum Angel. ſed ejus opin. communiter reprobatur, ut dixi ſupra *quæſtion.* 7. *verſic. Idem etiam.*

9 Arbitrio (*n*) atque Balia. Judex licet habeat arbitrium, debet tamen ſervare jus commune, nam arbitrium, quod conceditur Officialibus ſuper maleficiis, debet reduci, & reſtringi ad jus commune, niſi quo ad modum procedendi, & circa aliqua levia, & ita tenent communiter Doctores, ut atteſtatur Alberic. *in* 3. *parte ſtatut' qu.* 32. *verſ. Item quæro. nu.* 1: Vide quæ dixi infra *q.* 64. *verſ. dixi etiam.* Et ideo advertant Officiales, ne prætextu arbitrii eis conceſſi, nimis animoſe procedant, nam licet datum ſit à lege, vel ab homine arbitrium procedendi, non tamen propterea cenſetur remota cognitio, ſed remiſſa ſubtilitas ſecundum omnes Doctores, ut atteſtatur Catald. *de ſyndic. qu.* 109. & Amad. *de ſynd. nu.* 145.

Et ad querelam. Hodie non porrigitur accuſatio ſolemnis, ſcilicet cum ſubſcriptione, & aliis requiſitis, ſed tantum ſimplex querela, ut dixi *ſupra qu.* 12. Et poteſt hæc querela, quæ ſucceſſit loco accuſationis, concurrere etiam cum inquiſitione, ut dixi ſupra *qu.* 3. *verſ. hinc infertur.*

Nec non & ad denunciationem N. Materiam denunciationis poſui ſupra *q.* 6. Et licet Angel. *de maleſ. in verbo, Nec non & ad denunciationem,* dicat, quod raro hæc tria remedia ſimul concurrunt: videmus tamen quotidie contrarium in practica: nam in omnibus fere delictis pars querelat, antianus, (*o*) ſive ſyndicus denunciat, & judex ex officio inquirit. Hic autem modus procedendi per denunciationem non eſt modus de per ſe, ſed eſt connexus cum inquiſitione, ut dixi *in d. quæſt.* 7. *in princ.*

Contra, & adverſus N. Exprimendum eſt nomen proprium imputati, ejuſque agnatio, & patria, & habitatio, ſi fieri poteſt, ita ut omnino certa ſit perſona, quæ inquiritur. Et dicit Marian. *in d. cap. qualiter & quando, num.* 190. quod quanto plures adjiciuntur demonſtrationes, tanto major datur certitudo; ſubdens, quod laudandi ſunt Senenſes, qui adjiciunt nomen patris, avi, & familiæ, &c. Si tamen ignoratur nomen homicidæ, deſcribendus eſt per ſigna, ſtaturam, habitationem, veſtes, & alias circumſtantias, quæ exprimi poſſunt; nam eo caſu (*p*) dummodo conſtet de corpore, poteſt procedi etiam ad condemnationem. Et hoc omnes ſciunt, ut dicit Boſſ. *in tit. de delicto, num.* 33. & dixi ſupra *quæſt. verſic. quanto vero.* (*q*) Moneo autem delinquentes, ne confidant ſuper hoc, quia forte in libello inquiſitionis erratum ſit in cognomine, ſeu in patria: quia ſi permiſerint ſe banniri, & poſtea perveniant in fortiam juſtitiæ, dummodo conſtet de corpore, & delicto, non poterunt evadere executionem condemnationis. Et dicit Angelus *in l. his verbis, §. final. in fin. ff. de hæredit. inſtiuṇ.* quod fuit in facti contingentia decapitatus quidam Bononiæ, qui erat deſcriptus in numero bannitorum, tanquam de una civitate, cum eſſet de alia, ex quo conſtabat eum eſſe illum, qui fuerat pro illo maleficio citatus & condemnatus. Et illum etiam refert Joan. Arn. *Epiſt.* 59. *Quidam concivis.*

Homicidam. Exprimendus eſt titulus delicti, ut tempore condemnationis ſciri poſſit, quæ pœna ſit imponenda. Materiam autem homicidii poſui ſupra *hoc eod. lib. §. Homicidium.*

Et P. auxiliatorem. Materiam auxiliorum, & qua pœna ſint puniendi, poſui infra, *q.* 90.

Et F. Mandatorem, (*ſ*) Qua pœna puniatur mandans dixi infra, *q.* 89.

In eo, de eo, & ſuper eo, quod. Sunt verba idem ſignificantia, quæ tamen conſuetudo obtinuit, ut ſemper omnia apponantur.

Fama Publica præcedente. Diffamationem præcedere debere inquiſitionem, dixi ſupra *quæſt.* 6. *ibique verſic. Sed quoniam, & ſeq.* poſui quemadmodum fama probetur. Reſtat hic tantummodo videre nunquid ex iſta aſſertione (*t*) judicis dicentis in libello inquiſitionis famam publicam præceſſiſſe, dicatur probata fama. Doctores in hoc multum ſe involvunt: nam aliqui dicunt ſimpliciter, quod ſic, & dicit Foller. *in pract. crimin. can. fol.* 87. *num.* 33. quod ita tenent communiter Doctores. Aliqui diſtinguunt, an judex procedat ad inſtantiam alicujus; an autem ex mero officio; ita quidem ut ſi ad inſtantiam alterius procedat, teneatur ille, qui promovet inquiſitionem facere fidem de fama: ſi vero procedat judex ex mero officio, credatur ipſi judici aſſerenti famam publicam præceſſiſſe. Et dicit Cardin. Alexand. *in cap. de accuſatione,* 25. *circa medium* 2. *quæſt.* 8. quod ita tenent communiter Doct. (*u*) Alii diſtinguunt inter judicem ordinarium, & delegatum; ut ſcilicet delegatus non poſſit inquirere, niſi prius fama ipſa per teſtes probata fuerit; & in hoc videntur concordare Doctores omnes, ut dicit Berous *in d. cap. qualiter, & quando, num.* 36. *in fine.* In ordinario vero, ubi procedat ex mero officio, ſufficiat, quod extrajudicialiter ei de facto conſtet. Et hanc dicit eſſe communem opin. Aretin. *in cap. cum oporteat, nu.* 43. *& ſequen. de accuſat.* Berous *in loco præalleg. num.* 36. Et ex hoc inferunt, quod poteſt ordinarius formare inquiſitionem non examinatis teſtibus ſuper infamia: & quod ubi recipiat aliquos teſtes ſuper infamia, non tenetur eorum dare copiam reo, petenti. Sed tamen ſi appelletur ad ſuperiorem, dicunt, quod tenetur judex probare reum fuiſſe diffamatum, alias proceſſus eſſet nullus. Et hanc atteſtatur eſſe communem opin. Alex. de Nevo, *conſil.* 86. *num.* 1. Aretin. *in d. cap. cum oporteat,* prout illum refert Boſſ. *in tit. de inquiſitione, poſt num.* 70. Ubi etiam ſubdit, quod ita practicatur. Breviter quicquid ſit de jure canonico, in quo fuit inventa iſta diffamatio, practica fori civilis obſervat totum contrarium. Et Berous *in loco præalleg.* refert nonnullos atteſtantes ſervari in practica, quod ordinarius non inquirit ex mero officio, ſi prius non appareat de fama ex dictis teſtium. Et certe ſi obſervaretur illa opinio, quod crederetur judici de fama aſſerenti, poſſet quilibet judex procedere ad inquiſitionem ſpecialem criminis contra aliquem, aſſerendo, quod ſibi extrajudicialiter conſtat illum eſſe diffamatum de ipſo crimine: quod eſſet deſtruere totam practicam criminalem, ſecundum quam prohibetur judici inquirere, niſi præcedat diffamatio, aut aliquid aliud, quod aperiat viam inquiſitioni, ut dixi ſupra *in d. quæſt.* 6. *in princip. & ver. ſed retenta. & ſeq.* Et dicere, quod ſi pars appellet, tenebitur judex facere fidem de infamia coram ſupe-

Superinre, mihi videntur ſomnia vigilantium, cum bona venia tantorum patrum. Et ſi quis vellet iſta in practica obſervare, credo, quod omnibus ſe deridendum præberet. Tu ergo dic, quod ad hoc, ut judex poſſit inquiſitionem ſuam fundare ſuper diffamatione, requiritur, quod de fama conſtet per teſtes judicialiter receptos. Et ideo Ang. *in repet. l. ſi vacantia, num.* 182. *C. de bon. vac. lib.* 10. monet judicem, ut ſi ſit cautus, quod ſemper recipiat dicta diffamantium ad bancum pro tribunali ſedendo, ne poſſit objici, quod diffamatio in occulto facta ſit, quod dicit eſſe notandum Angel. *de malefic. in verb. Fama publica, in primis verbis:* ſubdens, quod quando recipitur à judice talis diffamatio in ſuo baſtardello, (*x*) notarius maleficiotum debet dicere, Et prædicta facta fuerunt ad bancum juris judice pro tribunali ſedente, & dicit, Hoc tene menti in practica ne erres. Sed certe neque hoc ſervatur in practica; nam ſtante generali conſuetudine, quod ex omni delictn poſſit inquiri, hæ informationes ſuper diffamatione amplius non ſunt in uſu, quia ſemper fere aliquo alio modo contingit aperiri viam judici ad inquirendum abſque diffamatione. Et ideo practica obſervat, quod conſtito de delicto, eodem contextu aſſumuntur informationes ſuper crimine, & ſuper fama, ut dixi ſupra *q. 6. verſ. ultimo ſcias.*

Et clamoſa inſinuatione referente. Clamoſam inſinuationem requiri de jure ultra famam, ad hoc, ut per inquiſitionem procedi poſſit, dixi ſup. *qu. 6. verſ. item quæro.*

Non quidem malevolis, & ſuſpectis, ſed potius ab honeſtis, & veridicis hominibus, & perſonis. Debet enim fama habere originem à perſonis non ſuſpectis, ut dixi *in d. q. 6. verſ. amplius etiam, & ſeq.*

Non ſemel tantum, ſed ſæpe & ſæpius ad aures, & notitiam dicti D. Poteſtatis, & Judicis, & Curiæ, requiri, quod fama non ſemel tantum, ſed ſæpius ad aurea judicis aſcendat, dixi ſup. *in dict. quæſt. 6. verſ. quæro nunc.*

Etiam per modum notorii auditus pervenit. Hæc verba ſolent ſemper apponi in inquiſitionibus, etiam quod delictum non ſit notorium. Et fuit conſil. Angel. *de malefic. in verb. Etiam per modum notorii, num.* 1. ubi dicit, quod judex debet ſemper in ſuis inquiſitionibus apponere iſtud verbum; & quod à paucis, vidit apponi, ſed male faciunt. Auguſt. autem ibi *in addit.* dicit, quod imo male faciunt judices, qui apponunt hæc verba, quando delictum non eſt notorium. Ego credo, quod judices, qui apponunt iſta verba in inquiſitione, bene faciunt, etiamſi ſit dubium, an delictum ſit notorium, vel ne; nam dicta verba nihil reo præjudicant, cum judici non credatur aſſerenti delictum eſſe notorium, niſi aliter notorietate appareat: poſſunt autem judici prodeſſe, ſi aliquid omitteretur in proceſſu ad eum excuſandum, ubi deinde appareret, quod delictum fuiſſet notorium, & quo judex tanquam ſuper notorio proceſſiſſet. Quod autem dicatur delictum notorium, & quomodo in crimine notorio procedatur, dixi *ſup. q. 9. per tot.*

11 Quod (*y*) de anno præſenti, & menſe Octobri. In inquiſitione debet exprimi annus, & menſis, prout in accuſatione, ſecundum Bartol. *in l.* 2. §. *publico, num* 12. *ff. de adul.* Et ita communiter tenetur, ut dicit Cardin. Alexan. *in d. cap. de accuſatione, colum.* 33. *in fin.* 2. *qu.* 8. quem refert Foller. *in pract. crim. canon. fol.* 91. *poſt numer.* 39. Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Aret. *in d. cap. qualiter, & quando, §. debet, poſt numerum* 115. Boſſ. *in tit. de inquiſitione, numer.* 90. Et ita videtur de conſuetudine obſervari per totum mundum, ut dicit Angel. *in l. ea quidem, num.* 3. *C. de accuſat.* Et licet Bald. *in l. edita, in repet. Patavina, numer.* 30. tenuerit contrarium quod ſcilicet in inquiſitione non requiratur expreſſio loci, & temporla, illud tamen dictum Baldi communiter non tenetur, ut dixit Cardin. Alexan. *in loco præallegato:* eſt enim inquiſitio ſubrogata loco accuſationis. Et quamvis lex magis confidat de judice, quam de accuſatore, non eſt propterea tollenda reo facultas ſuæ defenſionis, quæ poteſt reſultare ex hujuſmodi (*z*) expreſſione temporis. Et quia hæc concluſio non habet in practica aliquam difficultatem, non eſt ſuper ea ullo modo hæſitandum. An autem in inquiſitione debeat exprimi dies, recurrendum eſt ad ea, quæ dixi ſupra *qu.* 12. *verſ. dixi etiam.*

Exiſtens (*a*) Florentiæ in hoſpitio Leonis. Locus de neceſſitate exprimi debet in inquiſitione, prout in accuſatione, de quo dictum ad aliquid *verſ. præcedenti*, & latius *ſup. q.* 12. *verſic. autem, & ſeqq.*

Ceterum hoc loco ea verba, quæ pertinent ad qualitates delictorum, omittuntur, quia diverſimode apponuntur in inquiſitionibus, prout etiam variæ ſunt ſpecies delictorum. Et licet Angel. de *malefic.* voluerit omnia ad materiam criminalem ſpectantia tractare ſupra clauſulis, & verbis unius inquiſitionis nobis viſum eſt hic tantum tractare ea, quæ pertinent ad formam ipſius libelli citationis: cetera vero ſuis locis explicamus.

Scienter, & doloſe. Hæc verba in inquiſitione 12
appoſita ſunt maximæ importantiæ, licet judices, (*b*) vel potius notarii, qui ſunt compilatores inquiſitionum, illa ſæpius inconſiderate apponant. In primis enim multa facta puniuntur ſcienter commiſſa, quæ ignoranter commiſſa non puniuntur. (*c*) Nam licet omnis ignorantia in delictis regulariter non excuſet, ut dixi infra *q. 60. verſ. quæro nunquid*, nihilominus quando eſt probabilis, ſæpe, vel excuſat in totum, vel ſaltem prodeſt ad mitigandam pœnam. Et hoc habet locum non modo, ſi delictum commiſſum eſt in faciendo, puta, ſi extet ſtatutum, quod præſtans opem bannito, (*d*) vel nobili delinquenti acrius puniatur: certe debet probari, quod ſciebat illum eſſe bannitum, vel nobilem: alias non habet locum diſpoſitio ſtatuti. Et ita ſe in facto obtinuiſſe dicit Ang. *in l. 1. verſ. videre domini. C. de Nili agger. non rumpen.* quem refert Aug. ad Ang. *de malef. in verbo, & ad querelam, poſt num.* 13. Præterea multum intereſt, an in delicto intervenerit dolus, vel ne: nam videmus homicidium, quod ſine dolo committitur, mitius puniri, quam illud, quod doloſe commiſſum eſt, ut dixi ſup. *hoc ead. lib. §. homicidium, verſ. Hæc autem*, item nemo poteſt corporaliter puniri, niſi dolus in ipſo delicto intervenerit, ut dixi *inf. qu. 84. circa principium.*

Super quibus omnibus, (*e*) & ſingulis, &c. Li- 13
cet de jure in criminalibus non ſit neceſſaria concluſio libelli, ut dixi ſupra, *quæſt. 12. verſ. ultimo quæro*, tamen de conſuetudine apponitur in inquiſitionibus iſta clauſula. *Super quibus omnibus, & ſingulis*, &c. quæ eſt loco concluſionis. Et ita de conſuetudine ſervari atteſtatur Bart. *in d. l.* 2. §. *ſi publico, num.* 3. quem refert Gomeſ. Arias *ſuper l. 74. Tauri circa princip.* Ang. in *d. l. ea quidem, poſt n.* 7. ſubdens, quod eſt optima practica, à qua non eſt recedendum: Salyc. *in d. l. ea quidem, num.* 47. Angel. *de malef. in verbo, ſuper quibus omnibus, n.* 3. Amad. *de ſyndicatu, num.* 32. Marian. *in d. c. qualiter, & quando, poſt num.* 209. *verſic.* 63. *quæro*, Duennas *regul.* 31. *num.* 3. Boſſ. *in tit. de inquiſitione, num.* 80. Pract. Conradi, *fol.* 258. *nu.* 42. Marcus *deciſ.* 668. *nu.* 3. Operatur (*f*) autem hæc clauſula, quod licet regulariter, quando accuſatio

vel inquiſitio eſt propoſita cum aliqua qualitate, ſi illa qualitas non probetur, non poteſt ſequi condemnatio, neque etiam ſuper eo, quod eſt probatum: tamen ſi in accuſatione, vel inquiſitione ſit appoſita iſta clauſula, poterit ſequi condemnatio ſuper delicto probato, etiam quod qualitas adjecta probata non fuerit, ut dixi *infra q. 66. verſic. ſed quid ſi pro parte.* Fortius dicunt aliqui, quod ſi aliquis fuerit accuſatus, vel inquiſitus de mandato, & deinde in proceſſu non fuerit convictus de mandato, ſed tantum de conſilio, adhuc virtute iſtius clauſulæ poterit puniri de conſilio, de quo eſt convictus, licet non accuſatus, vel inquiſitus. Et dicit Placa *libro* 1. *delict. c.* 16. quod huic ſententiæ Interpretum fere major pars accedit. Quod tamen apud me non tranſit ſine difficultate, & forte etiam in practica ſine nova inquiſitione, vel additione vix (*g*) poſſet obtinere.

Secundum formam juris, & ſtatutorum. Hæc clauſula videtur in ſe (*h*) continere incertitudinem, & poſſet etiam continere repugnantiam, ubi ſtatuta imponerent pœnam diverſam ab ea, quæ imponitur per jus commune: nihilominus talis clauſula de conſuetudine admittitur, tam in accuſatione, quam in inquiſitione, ut atteſtatur Angel. *de maleſic. in verbo, Et contra formam juris, nu.* 1. & ibi Aug. in apoſtil. Et fundatur talis conſuetudo ſuper gloſſ. *in l. ſenatus, in gloſſ. mag. ff. de accuſat.* An autem tali caſu debeat judex imponere pœnam ſtatuti, vel juris communis, dixi infra *qu.* 85. *verſicul. debet etiam.*

14 Inchoata, facta, & formata fuit dicta inquiſitio per dictum D. Poteſtatem, &c. Quæro etiam nunquid de jure in inquiſitione requiratur judicis ſubſcriptio, prout in accuſatione requiritur inſcriptio accuſatoris? Reſpond. quod non, ita dicit Bartol. *in d. l.* 2. §. *ſi publico, num.* 12. & eſt omnium communis opin. ut ait Maria, *in d. c. qualiter, & quando num.* 212. Judex enim non obligatur ad pœnam talionis, ex quo inquirit ex neceſſitate officii: præterea hodie ex conſuetudine ſublata eſt etiam in accuſatione ſolemnitas inſcriptionis, ut dixi ſupra *q.* 12. *verſic. Ceterum hodie.* Bene verum eſt, quod ad hoc ut citatio, quæ intimatur reo cum libello inquiſitionis, fidem faciat, ſolent judices illam ſubſcribere. Et ita ſervat communis practica.

15 Dictum eſt de forma citationis, & quid continere debeat; quæro nunc, qualiter citatio ſit ipſi reo intimanda? Et in primis ſcire debes, quod ſi adſit in loco aliquod ſtatutum diſponens ſuper modo citandi, illud eſt ſervandum. Poteſt enim indici à ſtatuto modus citandi præter jus commune: & tale ſtatutum valet, & ita ſervat conſuetudo, ut atteſtatur Brun. *de conſtitut. in verbo, Abſens.* Sed loquendo de jure communi, quæro, an autem ſufficiat citatio ad domum? Reſpond. Aliqui dixerunt, quod ad hoc, ut quis poſſit tanquam contumax banniri, non ſufficit citatio ad domum: ex ea enim inducitur ſolummodo ficta contumacia, ſed requiritur, quod ſit verus contumax, & ſic quod fuerit perſonaliter citatus. Et hanc opin. dicit eſſe communem Maranta *in ſuo Specul. fol.* 106. *num.* 9. prout illum refert Rol. *conſili.* 47.
16 *num.* 18. *lib.* 2. † Tu vero dic, quod etiam in criminalibus ſufficit, quod intimetur ad domum ipſa citatio. Et hæc eſt communis opin. ut atteſtatur Alexand. *in l.* 4. §. *prætor ait, num.* 3. *in fin. ff. de damno infecto*, quem refert Boer. *in repe. l. conſentaneum, num.* 104. *C. quomod. & quando jud.* Et dicit Gand. *de malef. in rub. de citationibus nu.* 4. *in fin.* quod ita de generali conſuetudine obſervatur. Ita etiam ſervari in pract. atteſtatur Blanc. *in pract. crim. fol.* 11. *num.* 24. (*k*) At quod talis citatio ad domum ſufficiat, ad hoc ut quis poſſit banniri, dixit ſervari de conſuetudine Alber. *in l.* 1. *num.* 22. *C. de hæred. inſtit. & in* 4. *parte ſtatutorum, q.* 51. intelligendo de domo, in qua habitat, & in qua ſedem conſtituit, quem refert Nellus *de banniis in tertia parte primi temporis, q.* 3. Et licet Innoc. *in c. fin. poſt nu.* 3. *de eo, qui mitti in poſſ. rei ſer. cauſa*, tenuerit, quod non ſufficit ad hoc, ut quis poſſit excommunicari, citatio ad domum, ſed quod debet perſonaliter moneri, & dicat Foller. *in pract. crim. canon. fol.* 133. *num.* 25. quod illud dictum Innocen. videtur ſequi quaſi omnes Doctores: (*m*) ego tamen non putarem eſſe recedendum à conſuetudine, quod ſcilicet etiam quo ad hunc effectum ſufficiat citatio ad domum, præſertim ubi citandus latitaret malitioſe, ita ut non poſſet perſonaliter reperiri. In hoc autem Ducatu habemus formam, ſecundum quam rei abſentes citandi ſunt, traditam per decretum in novis conſtitutionibus *in tit. de accuſat. cap. procedant*, quæ omnino ſervanda eſt. (*n*) Hæc autem omnia locum habent, quando reus eſt certus, (*o*) ſed quando perfecte neſcitur, quis delictum commiſerit; tunc (ſecundum aliquos) deberet citari per proclama (*p*) cum ſono tubæ. Et ita practicari atteſtatur Berbe. *in Viatorio juris, in rub. de ind. col.* 5. *verſ. ſed pone.* Quod tamen ego nunquam vidi in practica obſervari.

Sed (*q*) nunquid requiritur, quod prius fiat in- 17
quiſitio, an reus poſſit perſonaliter inveniri, & poſtea fiat citatio ad domum? Reſpondetur de jure utique requiritur, quod citandus perquiratur prius à nuncio per civitatem, an poſſit perſonaliter reperiri, & ubi non reperiatur, deinde citetur ad domum. Sed quidquid ſit de jure, contrarium ſervatur de conſuetudine: ſufficit enim, quod nuncius de directo vadat ad domum citandi, nulla prius facta perquiſitione. Et ita tenuit Bal. *in d. l. conſentaneum, num.* 44. *C. quomodo, & quando judex.* & ita ſervatur ubique, ut dicit Foller. *in pract. crimin. fol.* 42. *num.* 28.

Scias tamen, quod ad hoc, ut reus arctetur ad 18
perſonaliter comparendum, danda eſt ei copia citationis: alias enim non tenetur comparere. Et ita ſervat Rom. Curia, ut dicit Veſtrius *in practic. lib.* 4. *tit. de cita. extra cur.* quem refert Foller. *in pract. crim. canon. fol.* 135. *num.* 23. & ita etiam vidi ubique ſervari. Commiſſionis autem ſuæ, & relationis non debet nuncius copiam relinquere parti; idque ex uſu ſtyloque recepto, ut atteſtatur Pract. Jod. *c.* 13. *nu.* 12.

Sed hæc quidem omnia de plano procedunt, 19
quando reus eſt in civitate, vel territorio illius judicis, de cujus mandato eſt citandus: (*r*) Sed quid ſi ſit in alieno territorio, quomodo poterit illi citatio intimari? Reſpond. (*ſ*) Debet hoc caſu judex litteras dirigere ad judicem illius loci, ſive territorii, in quo citandus degit, ut ibi illum citari faciat, ſeu permittat; & hic modus citandi communiter ſervatur, ut dicit Alber. *in l.* 1. *num.* 2. *ff. de requir. reis.* & appellantur tales Litteræ ſubſidiales, ſive in ſubſidium juris. Subdit tamen ibi Alberic. ſe credere, quod de ſubtilitate juris poſſit judex reum citare extra ſuum territorium: Sed attenta generali conſuetudine, non videtur circa hoc inſiſtendum. Nullus enim judex citat extra territorium ſuum. Et ita de facto ſervari atteſtatur Jaco. de Belviſ. Junior. *in repet.* §. *contrahentes, n.* 142. *in fi.*

Poſſet (*t*) forte dubitari, ſi utrumque territorium
eſſet ſub eodem Principe, nunquid poſſit judex 20
unius territorii citare reum in alio territorio degentem, nam Bart. *in d. l.* 1. §. 1. *n.* 3. *ff. de requi. reis*, tenuit, quod quando eſt ſub eodem Præſide Provinciæ,

vinciæ, poſſit judex etiam per litteras ſuas citare reum in alio territorio; & hæc eſt communis opin. Legiſtarum, ut dicit Aretin. *conſil.* 135. *col. fin.* & ita communiter teneri atteſtatur Jaſ. *in l. fin. num.* 24. *ff. de juriſd. omn. jud.* quem refert Martil. *in ea. l. fin. nu.* 34. & Marc. *deciſ.* 401. *in ultimis verbis*, Apoſtill. ad Abb. *in cap.* 1. *ſub num.* 2. *ff. qui matri. accuſ. poſſ.* Joan. Arno. *Epito.* 71. ſæpe contingit. Contrarium autem tenent communiter Canon. ut atteſtatur Aret. *in conſ. præallegato.* Et ideo dixit Angel. *in dict. l. fin. num.* 6. quod in hoc articulo opus eſſet deciſione Imperatoris, quod dictum Angel. refert Foller. *in practica crim. fol.* 40. *num.* 27. In hoc Ducatu ſervatur opin. contra Bartol. nam judices ſemper citant reos exiſtentes in alio territorio per litteras ſubſidiales, prout etiam atteſtatur Boſſ. *in tit. de citat. poſt num.* 24. Et non eſt ab hac practica ullo modo recedendum.

12 Sed quid ſi reus nullum habeat domicilium, ſed (*u*) ſit vagabundus, quomodo poterit citari? Reſpond. Pract. Millei, *fol.* 34. *num.* 13. *& ſeq.* dicit, quod ſufficit illum citari per libellum lectum, & affixum in æde, vel voce præconis in publico: & ſubdit, quod ita de conſuetudine ſolent facere ſervientes, ſive nuncii, qui ſi non invenerint reum vagabundum citandum, referunt ſimpliciter ſe citaſſe reum, non dicendo ubi citaverint. Sed certe apud nos non ſervatur hæc practica, ſed citatur reus in formam abſentis, juxta diſpoſitionem conſtitutionum hujus Ducatus, de quibus ſupra dixi.

22 Quæro (*x*) modo, nunquid in criminalibus una citatio ſufficiat, an autem plures requirantur? Reſp. de jure videtur, quod plures requirantur, ut colligitur ex text. *in l. abſentem, tit. ſæpius moniti. ff. de pœnis*, ſed hoc de conſuetudine non ſervatur, ut dicit Vital. *de maleſ. in rubr. de citatio. num.* 1. ſubdens, quod aſſeſſores faciunt pro ſuo arbitrio. Tu vero adverte ne erres. Nam, Aut quæritur, an prævia tantum una citatione poſſit reus condemnari: & dic, quod non, ut ita procedat tex. *in dicta l. abſentem*, nam ultra primam citationem debet etiam reus citari ad allegandum, deinde peremptorie ad ſententiam ſecundum diſpoſitionem juris communis, vel aliter ſecundum (*y*) formam traditam à ſtatutis, vel à conſuetudine, quæ ſervatur in loco, in quo judicium agitur. Aut quæritur, an quando citatur peremptorie reus, requirantur tres citationes, ſecundum tradita *in l. ſi finita, §. Julian. ff. de damno infecto*: an vero una citatio ſufficiat: Et dicendum eſt, quod etiam in criminalibus unica citatio peremptoria ſufficit pro omnibus, quidquid dixerit Cyn. loquendo per verbum credo, *in l.* 1. *verſ. Quarto quæro, C. de requir. reis*, cujus opin. communiter reprobatur, ut dicit Felin. *in cap. conſuluit, poſt nu.* 13. *verſ. Quarto fallit. de offic. delegat.* quem refert Boſſ. *in tit. de ſentent. num.* 4. Et hæc ſententia contra Cyn. eſt communiter recepta, ut dicit Blan. *in practica crim. fol.* 10. *num.* 19. Ubi etiam ſubdit, quod ita de conſuetudine obſervatur. Ita etiam communiter teneri atteſtatur Alexand. *in l. contumacia, nu.* 14. *ff. de re judi.* Guliel. de Bened. in 2. *parte reper. c. Raynutius, in verb. mortuo itaque teſtatore, fol.* 91. *num.* 152. Et licet gloſſ. *in clem. prima, in verbo, Tertio de vita, & honeſt. cler.* ſentire videatur, quod quando lex diſponit, quod citatus incurrat pœnam ratione contumaciæ, requiratur præciſe trina citatio, & illam gloſſ. dicat communiter approbari Alexan. *in d. l. contumacia, n.* 12. *ff. de re judic.* veritas tamen ſe habet in contrarium, quod ſcilicet etiam, ubi agitur ad pœnam, (*z*) ſufficit una citatio peremptoria pro omnibus. Et hanc dicit eſſe communem opin. Afflict. *deciſ.* 289. Sereniſſ. Rex, *nu.* 7.

Et in hoc non eſt dubitandum, præſertim ſtante generali conſuetudine.

23 Sed hic quæro, nunquid etiam in cauſis criminalibus omnino neceſſaria ſit citatio peremptoria? Reſp. Aut ſententia eſt ferenda contra reum contumacem, & de hoc dixi infra *quæſt.* 44. *verſic. item quæro*; Aut vero reus eſt præſens in Judicio: & tunc ſententia condemnatoria capitalis contra eum fertur, non modo ipſo legitime citato, ſed etiam ſolet in ejus faciem pronunciari: & ita obſervat totus mundus, ut dicit Angel. *in l. penult. §. ad crimen, poſt n.* 4. *verſ. Septimo fallit, ff. de publ. jud.* quem refert Aug. ad Ang. *de maleſic. in verbo, Qui D. judex, poſt n.* 12. *& in verbo, Qui judex commiſit L. præconi, in fin.* & Boſſ. *in tit. de citation. nu.* 8. *& in titul. de ſenten. nu.* 15. & pract. Conradi, *fol.* 441. *nu.* 7. Et ita communiter fieri conſueviſſe dicit Barb. *conſil.* 70. *nu.* 2. *lib.* 4. Ita etiam quotidie practicari atteſtatur Blancus *in pract. crim. fol.* 18. *nu.* 4. Neque hoc caſu poteſt intervenire Procurator. Et eſt communis opin. ut dixi infra, *q. proxima, verſ. item quæro*; Et in ſpecie ita paſſim receptum eſſe in Flandria atteſtatur in Pract. Jod. *fol.* 149. *num.* 12. (*a*) Sed certe in hoc Ducatu hæc pract. non ſervatur, nam quando reus eſt in carceribus, ſententia condemnationis fertur contra eum, abſque eo, quod citetur, aut conducatur ad præſentiam judicis, (*b*) ſed ſufficit monitio generalis, de qua dixi infra *quæſt.* 45. *verſ. facta autem.* Sed neque etiam ſententiæ criminales in hoc Ducatu pronunciantur ab ipſis judicibus ſedentibus pro tribunali, niſi quando proferuntur contra contumaces: ſed notarii ſcribant ſententias de commiſſione judicum, & ipſi illas ſubſcribunt, & deinde mittuntur executioni, & in his nullo modo eſt ab ipſa loci conſuetudine recedendum.

24 Ulterius quæro, nunquid in cauſa criminali citandus ſit fiſcus, & accuſator? Reſpond. in hoc Ducatu habemus decretum *in novis conſtitutionibus in tit. de accuſat. cap. Eo amplius*, diſponens, quod in omnibus actibus præjudicialibus etiam ante inquiſitionem formandam debet (*c*) citari pars offenſa, & fiſcus: & ita ſervatur. De jure autem communi non reperio, quod hæ citationes ſint de ſubſtantia proceſſus uſque ad ſententiam: ſed ad ſententiam ipſam ferendam, dicit Boſſ. *in tit. de ſententiis, num.* 17. quod ſunt citandi omnes illi, qui ſunt in cauſa, & cum quibus eſt lis conteſtata: alias ſententia eſt nulla. Et ſubdit, quod hæc eſt communis opinio. Sed certe quo ad accuſatorem cautela eſt, quod judex faciat ſibi ab eo dari licentiam procedendi, & expediendi proceſſum etiam ipſo abſente, & eo caſu poterit procedere etiam ad ſententiam abſolutoriam eo non citato, ut dixi infra, *quæſt.* 45. *verſ. facta autem*: de quo tamen vide, quæ dixi ſupra *quæſt.* 3. *verſ. ſuperflua igitur*; Vel quod pars accuſata faciat illum citari juxta practicam, quam tradit, & ſervari atteſtatur Caravita *ſuper* 202. *ritu magnæ curiæ, num.* 4. *in fine, & nu.* 5. Quo vero ad fiſcum in hoc Ducatu, quando reus eſt præſens, conſuetudo eſt, (*d*) quod fiſcales ſubſcribant ipſi ſententiæ; & ſic poteſt dici, quod ſententiæ criminales apud nos proferuntur non modo fiſco citato, ſed etiam præſente. Si vero reus eſt contumax, non citatur fiſcus, neque accuſator, ſed fit condemnatio ad ſonum tubæ, vel campanæ, ut dixi infra *quæſt.* 44. *verſ. item quæro*: quæ quidem campana, vel tuba habet vim citationis actoris, & rei, & omnium citandorum: Et hoc ex ſtylo, & conſuetudine, ut atteſtatur Aug. ad Angel. *de maleſ. in verbo, Et ibi caput, poſt n.* 2. ſubdens, quod talis ſtylus, & conſuetudo faciunt jus. Vide, quæ dixi ſup. *verſ. dictum eſt*, & ſupra *q.* 11. *verſ. ſed quid econverſo.*

25 Ultimo (*e*) quæro, Tu ſcis, quod in citatione
ſemper ſolet apponi aliquis terminus, puta tridui ad
comparendum, & reſpondendum inquiſitioni, &c.
Nunquid pendente eo termino judex poterit cape-
re ſacere reum inquiſitum? Reſpond. quod ſic: &
ita ſervatur, ut dicit Boſſ. *in tit. de captura*, *nu.* 10.
Et ideo quando rei timent ne capiantur, cautela
eſt, quod exhibeant fidejuſſorem de comparendo
infra certum terminum: & præſtita hujuſmodi fi-
dejuſſione ſolet tolli decretum capturæ.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XXXI.

1 (a) V*El citatio eſſet nulla.*] Adde, quod citatio †
nulla non validaretur, ſi Procurator compare-
ret, opponens de nullitate citationum, & actorum,
quia hoc non poſſet inducere validitatem, & ſic contra-
2 tium effectum; ſecus ſi ſimpliciter comparuiſſet, † &
proceſſum continuaſſet. Ruin. *conſil.* 61. *num.* 38. *vol.* 5.
Tiraque. *de retract. tit.* 1. §. 9. *gloſſ.* 2. *nu.* 19. & adden.
ad Bertaz. *conſ.* 559. *ad fi.* Baiard.
(*b*) *Et hoc locum habet.*] Adde videndum Gabr. *in
concluſ. ſuis lib.* 2. *tit. de citat. concl.* 1. *num.* 9. ubi mul-
3 tum diffuſè hujuſmodi quæſtionem tractat; An † Prin-
ceps, ſive Papa poſſit tollere citationem, & Staphil. *in
tract. de commiſſ. litter. inſt. num.* 26. *cum ſeq. fol. mihi*
109. & an judex, cujus arbitrio eſt cauſa diffinienda,
4 teneatur citare, † vide Menoch. *de arbitr. jud. quæſt.*
17. & Gabriel. *d. concluſ.* 1. *num.* 31. limitat hanc con-
cluſionem, quod Princeps poteſt in ſuo proceſſu omit-
5 tere citationem, ſi id ex juſta cauſa faciat. † Idem te-
net Vaſquez *controverſ. Jur. cap.* 31. *nu.* 8. ubi dicit,
rationem eſſe, ne juris naturalis poteſtas, & imperium
ad juvandum inſcium inſpiciat eſſe nocivum, poteſt
etiam Princeps tollere citationem in his actibus, quos
ipſe agere abſque injuria poteſt libere, etiam ſine cau-
ſa, & in alterius præjudicium, nec enim citatio tunc
6 impedire poteſt † Principis liberam voluntatem. Soc.
conſ. 164. *vol.* 2. Crav. *conſil.* 5. & Cova. *pract. qu. cap.*
23. *verſ.* 2. *item conſtat*, & Vivi. *opin.* 710. *num.* 5. &
7 ibi *nu.* 2. dicit, quod Princeps † de abſoluta poteſtate
poteſt procedere, etiam parte non citata, & ferre ſen-
tentiam ſine citatione, quando apparet, eum omnino
voluiſſe alicui præjudicare, ex quo actum eo invito
8 poteſt explicare. Item adde, quod citatio † nec à
ſtatuto, nec à Principe tolli poteſt Bald. *in l.* 1. *col.* 1.
verſ. ſed hic quæritur, C. quomodo, & quando jud.
cum aliis per Vant. *de nullit. ex defect. citat. num.* 9.
cum citatio ſit juris naturalis non propter ſe, ſed prop-
ter defenſionem, ut ibi per eum, *num.* 6. ſed adver-
9 tendum eſt, quod † prima citatio eſt de jure naturali,
aliæ vero de jure civili, & poſt concluſum in cauſa eſt
de jure poſitivo, Afflict. *deciſ.* 283. & Doct. *in c. ex
pag. el.* 2. *de off. del.* Baiard.
(*c*) *Adde, quod hæc omnia.*] Adde, quod citatio
non requiritur, quando Papa procedit contra commit-
tentem crimen læſæ majeſtatis, retinendo terras Eccle-
10 ſiæ, vel Imperii violenter Gigas *de crimin. læſæ majeſt.*
11 *in ver. qualit. in crim. læſæ majeſt. quæſt.* 6. *num.* 7. &
ſimiliter ex proceſſu informativo occulte, & ſecreta
facto contra committentem crimen læſæ majeſt. per le-
gatum Papæ poteſt fieri realis executio contra ipſum,
& Caſtri feudalia occupari pro ipſo non citato, An-
char. *in conſil.* 277. *per totum.* Baiar.
(*d*) *In criminalibus.*] Adde, quod etiam in crimi-
nalibus debet apponi hora in citatione, in qua reus
debeat comparere: & eſt bona practica ſecundum Ang.
in l. more. la 2. *ad fi. ff. de feriis*, & citatus perſona-
liter, non compareat per Procuratorem, ubi ſtatutum
requirit præſentiam. Abb. *in c. expoſuit nu.* 12. *de ac-
cuſ.* Citatione 12. tamen ſine termino valere tenet Van-
tius *de nullitati. proceſſ. ff.* 188. *nu.* 71. quia intelligitur,
quod reus compareat quam citius fieri poterit. Guid.
(*e*) *Quæro nunc quæ ſit forma.*] Adde videndum
12 Nattam *in conſ.* 594. *num.* 15. *vol.* 3. & ibi habetur, †
quod citatio facta pro intereſſe fiſci non tenet, tan-
quam facta in genere generaliſſimo, niſi juſtificetur per
ſubſequentem accuſationem, vel inquiſitionem; & quæ
continere debeat citatio † in Regno Neap. & ejus for-
13 ma habetur per Conſt. edictorum, & ibi Afflict. & Fol-
ler. *in pract. crim. in ver. vel eas verbaliter citari fa-
cit.* Baiard.

(*f*) *Sed certe quidquid ſit de jure.*] Adde quod ergo
præceptum, de quo hic loquitur, debet fieri expreſſa
cauſa, & tali præcepto utimur cum ignoratur delin-
quens, ſuſpicamur tamen magna ſuſpicione de aliquo,
& tunc ille citari ſolet ad informandum ſuper delicto
taliter commiſſo; vide infra *q.* 64. *ver. Sed nunquid*,
ibi, *vel præceptis pœnalibus*, & quando ignoratur de-
linquens ſupra *q.* 6. *verſ. ſed quoniam q.* 27. *in princi-
pio*, ubi dixi: At quo ad præceptum, quod fieri debeat
expreſſa cauſa: adde Marſil. *ſing.* 8. Matant. *in ſua prac-
tica ſub titulo, Recte concipiatur citatio par.* 6. *nu.* 69.
Guid. Papa *q.* 255. Petr. de Gerard. *ſing.* 77. Vide ta-
men eundem Marſil. *ſing.* 17. & ibi *in addit. verſ. &
quid ſi addita fuerit.* Arelat. *in addit. ad Alc. Tract. de
præſumpt. reg.* 2. *præſumpt.* 30. Verum proviſum eſt ſu-
per talibus præceptis pœnalibus in ſtatu Mediolani per
litteras Regias, de quibus habetur in fine præſentium
Additionum, ibi: *Intendiamo che parimente le cauſe
criminali*: & etiam per Conſtitutiones, de quibus in-
fra *verſ.* 1. Cur autem cum quis perſonaliter citatur, ut
compareat, ſit exprimenda cauſa, vide Menoch. *milliès
citato tractatu de arbitr. Judicum lib.* 2. *cent.* 1. *caſ.* 53.
num. 23. & in propoſito præſentis verſiculi Tiraque. *de
pœn. leg. temp. in præfat. nu.* 69. late Boſſ. *ſub titulo quo-
modo procedatur per præcepta*; ſed an ſic citatus, ut
vulgo dicitur, ad informandum ſi in præcepto nulla ſit
expreſſa cauſa, teneatur perſonaliter comparere? Quod
non, Joan. de Arnon. *ſing.* 75. Drogh.
Sed certe.] Et hoc eſt de jure communi Cartar. *de
execut. ſent. c.* 1. *num.* 6. *limit.* 3. Clar. intra *verſic. Quæ-
ro nunquid contrarium dicat.* Ros.
(*g*) *Sed de jure communi.*] Adde, quod judex in cri-
minalibus non poteſt facere præceptum impunitatis de
aliquo delicto, ut comparere debeant ſub gravi pœna,
quia † præceptum non debet eſſe initium inquiſitionis, 14
& quia mulcta † non poteſt imponi, ſi formanda eſt 15
inquiſitio, Brun. *conſ.* 87. *nu.* 46. Bertaz. *conſ.* 354. 415.
416. & 417. *volu.* 2. ubi loquitur etiam de præcepto,
ne recedat de domo, & Rolan. *conſ.* 47. *nu.* 44. & 45.
vol. 2. & an in præceptis † pœnalibus requirantur cau- 16
ſæ, ad hoc ut teneant, & committatur pœna, & quid
de præceptis ad informandum Curiam, vel ad audien-
dum, & faciendum quicquid per Curiam rationabiliter
injungetur, † Pariſ. *in tractat. de ſyndic. in var. reſtat
videre de præcept.* & præceptum judicis factum ſine cau- 17
ſæ cognitione valet, † ſi eſt circa ea, quæ pertinent ad 18
ejus officium, Alex. *conſ.* 140. *vol.* 6.
Item adde, quod præceptum judicis factum in ſcriptis
tranſgrediens gravius punitur, quam qui mandatum vo-
ce factum tranſgreditur, Afflict. *in conſtit. ſi vaſallus à
domino, in fine lib.* 3. & præceptum poteſt fieri die fe-
riato, & in camera, idem Afflict. *in conſtit. Regiæ Ma-
jeſtatis*, *n.* 12.
Item adde, quod non poteſt fieri præceptum de non
exeundo de domo, ut commodius capi poſſit, Bertaz.
conſ. 437. *ſub n.* 24. *vol.* 2.
Item † adde, quod id quod fit contra præceptum, & 19
quod juſte fit, ne tamen contemnatur imperium, deſtruen-
dum eſt, & licet bene, puniendum Luc. de Pen. *in l.
qui fiſcales*, *C. de navicular. libr.* 11. ubi dicit, quod
plus eſt contemnere, † quam non parere, imo eſt con- 20
trarium ejus, quod injungitur, facere; doloſus eſt enim
ejus animus, qui arbitrium non ſequitur imperantis, ſed
ſuas potius explicat voluntates.
Item adde, quod † in criminalibus non poteſt mulc- 21
tari contumax, quia non venire præſumitur, non quia
contemnat judicem, ſed quia ſeipſum non contemnit,
id eſt, quia non vult ſe objicere carceri, & pœnis con-
ſcientia forſan ſceleris ductus, vel etiam ſine ſcelere re-
cuſat. in diſcrimen venire. Natt. *in conſil.* 594, *vol.* 3.
& ibi *nu.* 18. dicit, quod pœna † confiſcationis bonorum 22
pro contumacia in cauſa civili non poteſt imponi, e-
tiam ſi motu Principis fuiſſet conceſſa, Marſil. *in l.
de una quoque nu.* 175. *ff. de re judic.* Bonac. *commun.
opin. par.* 1. *pag.* 116. & in hac materia contumaciæ,
an contumacia † remitti poſſit, & an contumax poſſit 23
condemnari, † niſi prius præfixo ſibi termino ad ſe de- 24
fendendum, & dicendum cauſam quare propter incur-
ſam contumaciam, & non comparitionem mulctari non
debeat; & an poſſit † appellare, vide omnino D. Fa- 25
rinac. *quæſt. crim. q.* 18. *nu.* 58. *cum ſeqn.* & ibi *n.* 39. 26
habetur etiam, quod contumax † poteſt citari ad com-
parendum, ſub pœna carcerationis, vel banni, vel ſub
pœna diruendæ domus.
Item adde, quod mulcta † inſolita, & non conſueta de 27
ſtilo Curiæ dicitur injuſta, Fel. *in c.* 2. *in ver. ſtylus Curiæ.*

Item

28 Item adde, quod † Judex non poteſt citare ſub pœ-
na confiſcationis bonorum: & ratio eſt, quia ſequere-
tur, quod derogaretur *auth. bona damnatorum*, C. *de
bon. præſcript.* ut dicit Natt. *d. conſ.* 594. *num.* 11. &
29 ibi *num.* 9. dicit, quod multa † non poteſt indici in cau-
ſa criminali, vel providetur per ſtatuta terrarum, quod
poſſit procadi ad diffinitivam contra abſentem contuma-
cem, & an poſſit citari ſub pœna confiſcationis bono-
rum, vide etiam Peregr. *in tract. de jure fiſci lib.* 5. *n.*
32. ubi plene. Sed de Principe non eſt dubitandum;
quia poteſt præcipere ſubdito, vel vaſallo, ut coram ſe
perſonaliter compareat ſub pœna bonorum confiſcatio-
nis, & privationis feudorum, etiam non expreſſa cau-
ſa, & ſubditus ſi non comparuerit ad pœnam commina-
tam poterit condemnari, eo tamen prius citato ad vi-
dendum dictæ pœnæ fieri declaratoriam, ita tradit Nat-
ta *in conſil.* 556. *vol.* 3. & ibi *nu.* 10. dicit etiam, quod
judex poteſt facere præceptum alicui, ut compareat ſub
pœna, quod alias impune poſſit offendi, ſi aliter juriſ-
dictionem ſuam defenſare non poteſt, & ibi etiam de
validitate præcepti ſine clauſula juſtificativa.

Item adde, quod quando Judex in pœnam alicujus
30 delicti præcipit alicui, ne recedat de domo, non poteſt
comminari, niſi ad pœnam delicti, Jaſ. *in l. quod juſ-
ſit, num.* 19. *ff. de re judic. nu.* 5. *& conſil.* 4. *num.* 10.
31 & ibi *in fin.* dicit, quod comminatio † indignationis
Principis nihil facit ad pœnam pecuniariam, de qua pœ-
na indignationis habetur per Menoch. *de arbi. jud. caſu*
36. ubi concludit, quod ſit pœna arbitraria.

Item adde, ſi Judex ordinarius per præceptum, vel
per proclama præceperit, ut fiat, vel non fiat aliquid
ſine impoſitione pœnæ, intelligitur arbitraria contra de-
linquentem, Nell. *de bannit. in* 1. *p. ſecundi temp. qu.*
3. quem refert, & ſequitur Socin. *in c. licet, num.* 10.
de pœn. non poterit excedere tamen multam contentam
in l. eos, C. de modo mulct. ſecundum Oldrad. *conſ.*
15. quem refert, & ſequitur Afflict. *in conſtitut. Pœnam
novem unciarum, num.* 4. In regno autem Neap. non
poterit condemnare, niſi ad pœnam tertiæ partis bono-
rum mobilium, ut ibi per eum, quæ eſt pœna ordinaria
contumacis per dictam conſtit. & obſervatur, ut etiam
per Foller. *in pract. crim. in verb. accuſentur contuma-
ciæ, nu.* 11.

32 Item adde, quod † licet Judex comminatus fuerit
alicui pœnam aliquam, non tamen cogitur eam impo-
nere, ſed poteſt mulctam remittere, ut per Barbat. *con-
ſil.* 72. *a. dut. valum.* 3. & Cagnol. *in d. l.* 1. *in princ.
num.* 86. *ff. ſi quis juſdic. non obtemperave.* Imo poteſt
in totum eam remittere ex cauſa, ſi ſibi placet, ut per
Alciat. *in l. aliud eſt fraus*, §. *inter mulctam*, *ff. de verb.
ſignific.* & Bertaz. *in conſil.* 415. *n.* 6. Bajar.

(*h*) *Non comparens.*] Noviſſimi ordines anni 1582.
Ros.

(*i*) *Non tamen poteſt reum citare.*] Concordat cum
conſtitutione Parmæ Rubrica de Auditore Crimina-
lium, §. *Auditor, vel alius.* Hoc tamen nuperrime ino-
levit etiam Venetiis, ubi citantur Rei ſub pœna con-
fiſcationis bonorum, quod tamen in dicta Civitate nun-
quam antea ſervatum erat. An autem feudatarii, qui
& Caſtellani appellantur, ſic citare, & mulctare poſ-
ſint? Dic, quod non gloſ. ad conſuetudinem Turon.
art. 4. *alienatian. lib.* 2. §. *fin. ff. de jud.* Quod feuda-
tarii, qui habent jus confiſcandi, ſi tale jus illis prove-
niat à lege, ut qui delictum, propter quod fiat confiſca-
tio, de jure communi trahit ſecum bonorum confiſca-
tionem, ut eſt infra *qu.* 7. *verſic. Mulra autem.* Tunc
confiſcatio pertinet ad feudatarium; ſi vero de jure com-
muni non trahit ſecum confiſcationem, tunc non perti-
net ad feudatarium, *dict. quæſtion.* 78. *verſic. Quæro
nunquid quæſtion.* 50. *verſic. Hæc quidem.* At de cita-
tione Teſtium ſub pœna confeſſi in materia falſitatis,
& quod talis citatio de jure non procedat Capyc. *dec.*
60. *n.* 1. Drog.

(*k*) *Vide, quæ dixi.*] Adde, quod hodie † de con-
33 ſuetudine per judices non ſervatur *l. eos*, C. *de modo
mulct.* ſed indiſtincte arbitrio judicis mulctæ imponun-
tur nulla habita ratione quantitatis, Jaſon. *in lege pri-
ma, in principio colum.* 2. *& ibidem* Cagno. *numer.* 19.
ff. ſi quis juſdicen. non obtemp. Rulan. *conſil.* 47. *num.*
13. *volum.* 2. Menoch. *in caſu* 280. *numer.* 2. & Boſſ.
in titul. de mulct. numer. 8. dicit, quod diſpoſitio *dic-*
34 *ta l.* † *eos*, procedit, quando in præcepto non taxata
certa pœna, ſecus ſi pœna ſit taxata, & determinata.
Bajard.

(*l*) *Excedere mulctando.*] Adde de multa, infra *qu.*
44. *verſ.* unum tamen ſcias, & quæ ſit differentia inter
pœnam, & mulctam gloſſ. ad *conſuetud. Aurel. tit. de
exequut. inſtrument. cap.* 19. Jaſon. *in* §. *pœnales, nu.*
49. *in fi. Inſtit. de act. infra qu.* 95. *verſic. hac autem
omnia.* Drogn.

(*m*) *Quæra nunquid.*] Cartar. *d. c.* 1. *n.* 386. Ros.

Quæro nunquid in citatione.] Adda, quod ſufficit, † 35
quod in citatione exprimatur, ut veniat ad reſpondendum
cuidam inquiſitioni contra eum formatæ, ſententia
Bart. *in l. inter accuſatorem, ff. de public. judic.* & Natta
dict. conſ. 594. *n.* 15. Bajard.

(*n*) *Arbitrio.*] Adde quam pœnam incidere valeat
judex, qui in cauſis capitalibus arbitrium habet, late,
& ſubtiliter explicatum per Jacob. Menoch. *de arbitr.
judicum. lib.* 1. *qu.* 86. Giacn.

Arbitrio, atque balia,] Late Farin. *tit. de pœn. q.* 17.
vol. 2. *n.* 3. *cum aliis pluribus.* Ros.

Arbitrio, atque balia.] Adde, quale arbitrium intel-
ligatur in cauſis capitalibus per Menoch. *de arbit. jud. lib.* 36
1. *q.* 77. *cum multis aliis ſequentibus*, ubi pleniſſime de
hac materia, & judex † licet habeat arbitrium, non po- 37
teſt venire ad torturam ſine opportunis indiciis, Gram.
vot. 31. *num.* 21. *& in conſil.* 3. *num.* 19. *& conſil.* 64.
nu. 2. Pariſ. *conſil.* 15. *col.* 3. *vol.* 4. Jo. Tunii *in conſi.*
80. *nu.* 68. *inter conſ. crim. diverſ. volum.* 2. *magnæ im-
preſſ.* & vide etiam Menoch. *de arbitr. q.* 84. *lib.* 1. &
in hac materia arbitrii, Monticell. *in pr. ct. crim. reg.* 2.
ubi ponit 41. caſus, in quib. arbitrium judici a lege con-
ceditur & Burſ. *in conſ.* 208. ubi latiſſime de arbitrio
conceſſo ad torturam cum ampliſſimis clauſulis, & quo-
modo judex procedere debeat, vide etiam, quæ poſui
inf. *in qu.* 64. *verſic. dixi, & ibi, ne prætextu arbitrii.*
Bajar.

(*o*) *Fere delictis.*] Notandum, quia para querelas,
Syndicus denunciat, Judex inquirit. Drogn.

(*p*) *Dummodo conſtet.*] Cartar. *de execut. ſent. c.* 2.
nu. 4. *& 6. cum ſeq.* Ros.

(*q*) *Monea autem.*] Adde, quod ſimiliter valet inquiſitio,
† etiam quod non conſtet de nomine occiſi, ut per Natt. 38
in conſ. 422. *nu.* 10. *& q.* 52. *in fi.*

(*r*) *Homicidam.*] Titulus delicti ſi non exprimatur
ſaltem peremptorii tempore, ut Senatus pluries ordi-
navit, ſuccurritur reo, & hoc ut ſciri poſſit pœna. Ros.

(*ſ*) *Et F. mandatorem.*] Adde, quod inquiſitio poteſt
formari † contra mandantem, etiam quod non conſtet 39
de mandatario. Natt. *d. conſ.* 422. *lib.* 2. Bajar.

(*t*) *Judices dicentes.*] Adde, quod immo nec etiam
ratione arbitrii Judici à ſtatuto conceſſi Indiciis non
præcedentibus inquiri poteſt, Menoch. *tract. de arbitr.
judic. lib.* 2. *q.* 78. *infr. qu.* 35. *verſ. ſed quid ſi Prin-
ceps*, ubi dixi, ſupra, *qu.* 6. *in fin. qu.* 64. *verſic. ſed
nunquid bannitus, ibi, reſpondeo*, quod imo verificari
poteſt. Drogn.

(*u*) *Alii diſtinguunt.*] Adde Neguſ. *tract. de pig. &
hyp.* 3. *par. tertii membri quintæ partis pr. num.* 6.
Drogn.

(*x*) *Notarius maleficiorum debet dicere.*] Adde Bru.
tract. de indic. & tort. q. 9. *ſub nu.* 4. Drogn.

(*y*) *Quod de anno præſenti.*] Vulpell. *conſ.* 12.
& 18. *num.* 3. plura per Plott. *conſ.* 52. *n.* 15. *& ſeqq.*
& limitat Natta *conſil.* 422. *num.* 1. inſuper videndus
erit Cartar. *de execution. ſentent. cap. fin. n.* 149. Ros.

Quod de anno præſenti.] Adde, quod inquiſitio te- 40
net, ſi licet tempus maleficii non exprimatur, quando
Judex habet juſtam cauſam ignorantiæ, quod non potuit
ſcire tempus delicti, Natta *in d. conſil.* 42. *n.* 11. *vol.* 2.

Item adde, † quod in crimine falſi non requiritur tem- 41
pus, gl. *inſtit. de publ. jud. in pr.* Marſ. *in rub. ff. de
falſ. nu.* 16. & Ferran. Garg. *in conſil.* 126. *n.* 1. *to.* 1.
inter conſ. crim. diverſ. Bajar.

(*z*) *Expreſſione temporis.*] Et ideo accuſator ponens
diem in accuſatione, ſed illum non probans ſuccumbit:
ut per Marſil. Rub. *de fidejuſſ. nu.* 72. *infra q.* 86. *verſi.
ſcias autem circa finem*, ubi habetur de iſto tempore: An
autem de neceſſitate exprimi debeat dies: ſupra *qu.* 12.
verſ. Præterea *in fi. cum ſeqq.* eſt autem dies, maxime
in cauſa falſi de ſubſtantia *ſupra q.* 12. *verſ. Dixi, ad
fin.* Capyc. *deciſ.* 5. *n.* 9. vide Crav. *conſ.* 262. *ſub nu.*
1. *ad fin.* latiſſime Plot. *inter Conſilia criminalia diverſ.
conſ.* 109. *per tot. vol.* 1. de quo dixi ſup. *ad dict. qu.*
52. Drog.

(*a*) *Exiſtens Florentiæ.*] Adde, quod inquiſitio † va- 42
let, etiamſi non exprimatur locus delicti, quando eſt in
Judice juſta cauſa ignorantiæ, quod non potuit ſcire lo-
cum, in quo fuit commiſſum delictum, Natt. *d. conſil.*
422. *nu.* 11.

Item adde, quod in † crimine falſi non requiritur expreſ- 43
ſio loci, gl. *inſt. de pub. jud. in pr.* Marſ. *in rub. ff. de falſ. n.*
16. Ferr. Garg. *d. c.* 125. *n.* 2. *to.* 1. *inter c. cri. div.* Bajar.

(*b*) *Vel potius Notarii.*] *Sup. q. 26. in princ.* ubi ſimiliter loquitur de Notariis, qui vice Judicum placita ſcribunt infra *qu.* ●. *verſic. Cæterum, q. 53. verſic. Quintus.* Drog.

(*c*) *Nam licet omnis ignorantia.*] Adde Tex. & ibi Deci. *in l. Regula, ff. de jur. & fact. ignor.* & in quantum hic dicit, quod dictio, doloſe, interponi debeat, ut in fine verſiculi, Adde, quod ubi actus, ſuper quo inquiritur, de ſui natura foret ſemper malus, tunc non eſt neceſſaria dictio, doloſe, quicquid dicat Cla. hic, nec ob id vitiatur inquiſitio: hoc fuit dictum Angel. *in l. ſi vacantia, C. de bon. vac. libr.* 10. *per text. in l.* 1. *C. de ſicar.* ſequitur Fel. *in cap. cognoſcentes col.* 2. *ad med. extra de conſtit.* vide quæ dixi ſupra *in* §. *Homicidium, verſic. ex propoſito*; Item Felyn. *in c. ex parte col.* 2. *coll. mihi* 12. *verſic.* Reſtinguitur, *extra de reſcript.* & vide Boſſ. *tit. de Inquiſit. num.* 113. *& tit. de Confeſſ. ſub numer.* 23. Dec. *in cap. in præſentia, n.* 55. *de probat.* Drogh.

(*d*) *Vel Nobili delinquenti.*] Adde, quod de anno præterito 1584. exiit à Gregorio XIII. Pont. Max. ſimile Proclama, in quo gratiabantur omnes banniri, exceptis nobilibus. Drog.

(*e*) *Et ſingulis.*] Hic ſcias, quod accuſatus de vul-
* nere, & proceſſatus, † ſi ſequatur mors, poteſt de morte damnari, modo in inquiſitione appoſita ſit iſta clauſula. Item de aliis clauſulis vide per Caret. *p.* 328. & de iſta vide per eundem Carer. *p.* 175. *n.* 8. qui *n.* 9. ponit relative, an probationes de vulnere proſint in accuſatione de morte ſequuta, & *num.* 11. an pax facta de vulnere extendatur ad mortem, & *num.* 12. an fidejuſſor datus de ſe præſentando ſuper vulnere, ſi mors ſequatur, teneatur in accuſatione de morte ſe præſentare, *nu.* 13. quid ſi ab uno mortaliter eſt vulneratus, & ab alio poſtea occiſus, an primus de morte teneatur, & *nu.* 14. ſi in uno menſe qui eſt vulneratus, & in alio mortuus: quod tempus vulneris ſit in inquiſitione ponendum, non autem tempus mortis. Giach.

Super quibus omnibus, & ſingulis.] Adde, quod
44 ſtante † hac clauſula, ſi quis proceſſatus fuerit de vulnere tantum, & mors ſequatur, de morte puniri poterit, vide Carrer. *in pract. crimin. fol.* 175. *n.* 8. Baiar.

(*f*) *Operatur.*] Adde ad idem per Duen. *ſub reg.* 28. *ultima limit.* ubi concordantes allegat, & de illa communi dixi *in collect. mea commun. opin. c. qualitas, n.* 2. Giach.

(*g*) *Poſſet obtineri.*] Adde, atque vide per Alex. *conſil. ult. in* 2. & de iſta communi vide *in collect. mea commun. opin. c. qualitas, nu.* 2. aliquas tamen fallentias nullitatis defectu non obſtante, in quibus judex alias poteſt pœnam minorare, vide per Ludo. Carer. *in practic. crim.* §. *homic.* 6. *ſub num. ſi. pag. mihi* 507. Giach.

(*h*) *Continere incertitudinem.*] Vide deciſam hanc quæſtionem per Jaſ. *in* §. *omnium, num.* 152. *Inſtit. de act. infra qu.* 85. *verſ. Debet etiam ſtatutum.* Riparol. *in crim. rub.* 176. Crav. *conſil.* 150. *ſub n.* 3. Drog.

(*i*) *Poteſt enim induci à ſtatuto.*] Adde infra *hac eadem quæſt. verſic. Quæro modo.* Drogh.

Poteſt enim.] Cartar. *de execut. ſenten. c. ſi. n.* 176. *& ſeq.* Ros.

(*k*) *Et quod talis citatio.*] Adde, quod † idem in
45 Regno Neapol. ſervatur de conſuetudine, ut atteſtatur Foll. *in practic. crim. in verſic. & ſi confitebuntur* 4. *par.* 3. *par. nu.* 3. *in fine*, & ita etiam ſervatur in ſtatu †
46 Eccleſiaſtico, in quo expreſſe cavetur per Conſtit. *lib.* 4. *capit.* 10. quod ut bannum ſequi poſſit, citatio fiat perſonaliter, vel ad domum habitationis, ſive domicilii citandi, & de materia citationum, & quomodo fiant
47 † in Urbe, late per D. Farin. *in q.* 31. *n.* 38. *cum multis ſeq.*

Item adde, † ſi in domo ſolitæ habitationis nullus
48 habitat, quomodo in Regno ſit facienda citatio ad dictam domum, late per Afflict. *in conſtit. citationis litteræ.* & Foller. *in pract. crimin. in verſic. vel eos citari faciat, num.* 29.

Item adde, † an citatio facta ad apothecam ſit vali-
49 da, late per addent. ad Bertazz. *in conſil.* 559. *in littera A.* Baiar.

(*l*) *Intelligendo de domo.*] Adde Alex. *conſil.* 107. *n.* 8. *volum.* 5. ubi recte loquitur de citatione, quæ ſolet fieri in domo, & ad domum. Drog.

(*m*) *Citatio ad domum.*] Adde eundem Alex. *conſil.* 59. *num.* 14. *vol.* 2. quod tamen ſecus foret in delegato, ut ibidem per eum. Drogh.

(*n*) *Hæc autem omnis.*] Cartat. *dict. loco n.* 182. Decian. *tom.* 2. *crim. lib.* 4. *c.* 18. *n.* 4. Ros.

(*o*) *Sed quando perfecte.*] Adde † videndum Foll. *in* 50
pract. crim. in verſ. vel eos verbaliter citari, n. 39. & Mille. *in pract. crim. fol.* 39. ubi tenent, quod citatur per edictum affixum in palatio. vel voce præconis cum ſono tubæ in loco publico, & conſueto, exprimendo ſigna perſonæ, & quod talis citatio erit valida. Baiar.

(*p*) *Cum ſono tubæ.*] Adde ſupra *q.* 4. *verſ. Quando vero, ubi de hac materia, ibi, Quod ſive ignoretur nomen delinquentis, infr. qu.* 89. *verſ. ſcias autem in ſi.* & quando delinquens in totum ignoretur, quid olim ſervaretur, vide Deut. *c.* 21. *dixi ſup. ad q.* 27. *in pr.* Drog.

(*q*) *Sed nunquid requiritur.*] Adde, † ſi nuncius di- 51
cat citaſſe, & relationem in ſcriptis faciat, & poſtmodum atteſtatur, quod illam falſo fecit, an ſit ſtandum, quod ſit falſa. Bar. *in l. ſi librarius, ff. de reg. jur.* & Bald. *in conſil.* 252. *vol.* 4. videntur decidere hanc quæſtionem, tenendo, quod non ſit illi credendum: ibi tamen Bald. dicit, quod ſi eſſet Judex, ſtuderet per teſtes, & alio modo veritatem habere; & habere non poſſet, nullo modo tali inſtrumento fidem abhiberet: & videtur concludere, quod iſtud ſit remittendum arbitrio Judicis, ſecundum Innocent. *in c.* 1. *de arbitr.* ſed Lud. Bologn. *in conſil.* 52. *col.* 2. dicit quod ſi primo fecerit in ſcriptis, non eſt poſtea illi credendum ſi dicat contrarium.

Item adde, quod relatio † generalis, per quam Nun- 52
cius refert, ſe feciſſe, prout habebat in mandatis valet, & tenet, ſecundum Soc. *in conſ.* 56. *col.* 2. *vol.* 4. & an credatur nuncio, vide Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 112. & Joan. Baptiſtam Aſin, *in pract. de ordine jud.* §. 9. *cap.* 2. ubi atteſtatur communem opinionem eſſe, quod nuncio † credatur, quando nuncius eſt juratus.

Item adde, ſi nuncius † fecerit falſam relationem, 53
qualiter puniri debeat. vide text. *in libr.* 2. *C. de ſport.* 54
Bal. *in capit. fin.* 2. *col. de dolo, & cont.* & Foller. *in pract. crimin. in verſ. fiat relatio nuncii, num.* 11. ubi dicit, quod debet privari officio, & alius ſubrogari in loco illius, & etiam corporali macula poteſt puniri, & pœna falſi. ego pluries † nuncios falſo referentes, feci 55
ponere ad catenam, ut dicitur ad berlinam, & eos etiam exulando cum privatione officii, & quod amplius tale officium exercere non poſſent: & de illo qui fecit † 56
fieri falſam relationem, vide Guid. Papæ *deciſio.* 44.

Item adde, ſi nuncius † refert notario, qui facit pu- 57
blicum inſtrumentum, de his, quæ ſibi retulit nuncius, qui poſtea dicit, ſe aliter retuliſſe, quam ſit ſcriptum: magis creditur notario, niſi eſſet ſuſpectus, & niſi de pœna falſi ageretur, Abb. *in c. cum parati de appel. & in cap. audientiam in* 5. *notab. de præſcrip.* Ang. *in l.* 1. §. 1. *ff. quemadm. teſtam. aper.* Alex. *in conſil.* 70. *col.* 2. *& conſil.* 74. *col. pen. vol.* 1. & Felin. *in d. cap. ad audientiam, col.* 2. *& in c. cum cauſam. in ſi. de teſt.*

Item adde, quod nuncius, † qui non refert citatio- 58
nem, vel actum ſibi commiſſum, tenetur parti ad intereſſe Bal. *in l. ſi menſor. ff. ſi men. falſ. dixer.* quem refert, & ſequitur Foller. *in practic. crim. in verb. fiat relatio nuncii in fine.*

Item adde, quod relatio † citationis non poteſt fieri 59
per alium nuncium, qui citationem non facit, licet nuncius † publicus per alium nuncium citationis articulum 60
explicare poſſit, quando in eadem Curia ſunt plures nuncii publici, ſecundum Philip. Franc. *in c. cum parati, n.* 51. *de appell.*

Item adde, quod relatio † citationis per nuncium non 61
poteſt fieri die feriato, ut per Philip. Franc. *in c. cum parati, n.* 40. *de appell.*

Item adde, quod Judici † primo debet conſtare ex 62
actis de relatione citationis, antequam pronunciet, alias proceſſus eſt ipſo jure nullus etiam, quod in veritate pars citata fuerit, & poſtea Judici conſtaret, ita tradit Bart. *in l. multum intereſt. ff. de condit. & demonſtrat.* & ideo dicit Bal. *in l.* 2. *C. de ſportulis*, quod ſi Judex feſtinat ad actum non expectata relatione nuncii, ſententia erit nulla, cum debeat Judici prius conſtare de contumacia partis, & hoc idem tenet Phil. Franch. *in c. cum parati. num.* 34. *de appel.* ubi ponit quatuor limitationes, & hanc doctrinam Bar. atteſtatur eſſe communem Vant. *in rubric. de null. & defectu citatio.* dicens, quod ſi poſt actum factum relatio fieret, nihilominus actus præcedens non convaleſceret, cum a principio de relatione debuiſſet conſtare prætori, ut de ſua poteſtate certus fieret, ſed vide omnino Marſil. *in lez. patre, vel marito, nu.* 46. *cum multis ſequentib. ff. de q.* ubi latiſſime diſputat de veritate dictæ doctrinæ Bar. & an ſufficiat, quod conſtet Judici alio modo quam ex actis, quod citatio fuiſſet executa.

Item adde ſi nuncius † refert ſe citaſſe, & pars negat 63
quod

quod magis credendum eſt nuncio publico, & jurato, ſed aliquando erit arbitrarium Judici ſecundum qualitatem perſonarum, & cauſæ, & ſecundum conjecturas, & veriſimiles præſumptiones, plus credere parti, quam nuncio, ſi nuncius eſt vilis perſona, & pars ipſa in dignitate, vel vitæ laudabilis, & quandoque exiget juramentum à parte contra aſſertionem nuncii, & quandoque plenam probationem, ita tenet Bald. *in c. quoniam contra de probationibus col.* 12. Abb. & Philip. Franch. *in c. cum parati, nu.* 36. *de appell.* & de hoc etiam vide Menoch. *de arbitr. Jud. caſu* 112. *num.* 10.

64 Item adde, quod contra relationem † nuncii admittitur probatio, etiam ſi extaret ſtatutum, quod credatur citationi & relationi factæ per nuncium, Bald. *in l. ſi tutor in fine, C. de peric. tutorum*, & Philip. Franch. *in cap. cum parati, num.* 37. *de appell.* & ibi multa alia habentur in materia relationis citationum. Bajard.

(*r*) *Sed quid ſi ſit in alieno territorio.*] Deci. *d. lib.* 4. *c.* 18. *num.* 5. Cartar. *d. c. fi. n.* 85. Ros.

(*ſ*) *Debet hoc caſu judex.*] Adde ſimilem modum citandi teſtes ſup. *quæſt.* 26. *verſic. ſed quæro circa fin.* eſt autem à Senatu prohibitum, ut ibi: At in ſtatu noſtro Pallavicino citando in criminalibus non ſolent tranſmitti hæ literæ ſubſidiales, ſtante ſtatuto ſecundo in criminalibus, ibi, Si vero delinquens fuerit forenſis. An autem talis citatio facta in alieno Territorio arctet citatum, ita quod captus in proprio domicilio ſententia a tali Judice lata exequi poſſit, quia citare debuerit ei non ſubjectum per litteras ſubſidiales, quod non dixit Chart. *de exec. ſent. cap. fi. ſub nu.* 185. dixi inf. *ad q.* 85. *verſic. Tertius eſt caſus.* Drog.

65 (*t*) *Poſſet forte dubitari.*] Adde, quod Officiales † Regii poſſunt citare in territorio Baronum, & nuncius Regius non debet accedere ad Baronem, ſeu ejus Officialem pro licentia, antequam citet. Boer. *deciſio.* 8. *deciſio. Tholoſ.* 423. & Foller. *in pract. crimin. in verſic. fiat relatio nuncii, n.* 17. Bajar.

(*u*) *Sed ſit vagabundus.*] Adde ſupra *qu.* 28. *verſic. ſcias autem.* Drog.

66 *Sed ſit vagabundus.*] Adde, quod vagabundus citatur † per edictum, ſecundum Menoch. *in conſi.* 100. *n.* 110. *vol.* 1. *& in tractat. de recuperan. poſſeſſ. remed.* 8. *nu.* 116. vide etiam Dec. *in conſil.* 18. *num.* 85. *vol.* 1. Bajard.

(*x*) *Quæro modo.*] Cart. *d. c. fi. n.* 186. Ros.

(*y*) *Formam traditam a ſtatutis.*] Far. *tit. de Inquiſit. vol.* 1. *qu.* 11. *n.* 36. Ros.

(*z*) *Una citatio ſufficit.*) Adde Neguſ. *tract. de pign. prima memb.* 6. *par. n.* 4. *infra quæſt.* 63. *verſic. Quæro modo, verſic. Hæc autem, & verſic. Quid ſi, q* 44. *verſic. Quæro nunc.* Drog.

(*a*) *Sed certe in hoc ducatu.*] Adde, quod idem ſervatur in ſtatu Eccleſiaſtico, & in Regno Neapolitano, & ita ſemper ſervari vidi, & ſervavi. Bajar.

(*b*) *Sed ſufficit monitio generalis.*] Contra contumaces vero quomodo proferatur ſententia, infra, *qu.* 44. *verſic. fin. q.* 55. *verſic. Item poſſet q.* 51. *in princ. qu.* 93. *verſic. fuit aliquando, infra hac eadem, q.* 31. *verſic. ſed quid.* Drogh.

(*c*) *Citari pars offenſa.*] Hæc forte ad ſubminiſtrandum indicia, Tamen ſic raro utimur extra ſtatum Mediolani, quia raro tractatur de præjudicio fiſci, cum fiſcus ſit ſaccus. Vide ſupra *qu.* 11. *verſic. ſed quid econverſo, ubi quod pars neceſſario citari non debet.* Adde infra *qu.* 57. *verſic. ſed hæc, quæſt.* 48. *in princip.* ubi de iſta citatione. Drogh.

(*d*) *Quod fiſcales ſubſcribant.*] Adde infra *qu.* 46.

67 *verſic. Sed quomodo probabitur, in fin.* Drogh.

(*e*) *Ultimo quæro.*] Adde, ſi quis fuerit † citatus ſine termini præfixione, an talis citatio arctet citatum ad comparendum, Bat. *in l. liber homo, §.* 1. *ff. de verbor. oblig.* & Bart. *in l. conſentaneum verſic. & nota primo, C. quomodo & quando Judex* dicunt, quod tanquam incerta & obſcura non arctat. Bal. vero ſibi contrarius *in leg. perfectius col.* 3. *verſic.* 2. *quod ubi. C. de anna. except.* tenuit contrarium, quia tacite intelligitur tempus, infra quod citatus poſſit comparere, & hanc partem ſequitur Boer. qui hanc quæſtionem late examinavit *in deciſio.* 235. quam magis communem eſſe atteſtatur Carav. *in ritu* 123, *numer.* 9. dicit tamen, quod cautius erit ſemper in citationibus terminum apponere: & iſtam quæſtionem diſputavit etiam Vant. *in tractat. de nullit. ex defectu citat. in verb. terminus n.* 67. Bajard.

QUÆSTIO XXXII.

Procurator an in cauſis criminalibus ſit admittendus.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Procuratorem non eſſe audiendum in cauſis criminalibus.*
1 *Et quid in criminibus privatis.*
3 *Et quæ ſit ratio.*
4 *Et quid ſi imponatur pœna pecuniaria.*
5 *Et quid ſi imponatur pœna relegationis, vel minor.*
6 *Et quid ſi imponatur pœna privationis, ſeu depoſitionis ab ordine.*
7 *Et quid ſi pro crimine, pro quo de jure communi impoſita eſt pœna corporalis, ſtatutum imponat pœnam pecuniariam.*
8 *Et quid ſi pro crimine impoſita ſit pœna arbitraria judici.*
9 *Et quid ſi impoſita ſit pœna pecuniaria, quam ſi non ſolverit, infligenda ſit pœna corporalis*
10 *Et quid ſi ignoretur, an vulnus ſit lethale, vel non.*
11 *Et quid in caſibus, in quibus poteſt contra abſentem procedi ad ſententiam diffinitivam.*
12 *Et quid ſi reus ſit ex alio maleficio bannitus.*
13 *Et an hoc caſu debeat ei concedi ſalvus conductus.*
14 *Et quis poſſit eum concedere.*
15 *Et an in caſibus, in quibus poteſt contra mortuum procedi, admittatur Procurator.*
16 *Et quid ſi reus ſit carceratus.*
17 *Et quid ſi Procurator velit pro abſente allegare tantummodo cauſas abſentiæ.*
18 *Et quid ſi velit proponere, quod reus habet in eo loco capitales inimicitias.*
19 *Et quid ſi velit opponere exceptiones contra perſonam accuſatoris, vel judicis.*
20 *Et quid ſi velit opponere occiſum fuiſſe bannitum.*
21 *Et an in cauſa nullitatis admittendus ſit Procurator.*
22 *Et an quando proceditur per viam exceptionis.*
23 *Et an poſſit pro accuſatore Procurator intervenire.*
24 *Et quid ſi non fuerit oppoſitum contra Procuratorem, an proceſſus valeat.*
25 *Et an ferenda ſit contra dominum abſentem, vel contra Procuratorem præſentem.*

Ex Additionibus.

1 *Princeps de poteſtate ordinaria non poteſt Procuratorem in criminalibus admittere, in quibus de jure non admittitur.*
2 *Procurator in criminalibus quando admittitur, remiſſive.*
3 *Procurator non admittitur etiam pro minore.*
4 *Procurator in Regno Neap. in criminalibus non admittitur, niſi ad allegandum excuſationem abſentiæ, infirmitatis, vel captivitatis.*
5 *Et quid de nullitate citationis.*
6 *Procurator non auditur in ſtatu Eccleſiaſtico in cauſa ſanguinis, niſi reo in carceribus conſtituto.*
7 *Sententia lata reo perſonaliter non comparente in ſtatu Eccleſiaſtico, eſt ipſo jure nulla, etiam fiſco, vel parte non agente.*
8 *Procurator non admittendus non admittitur etiam in cauſa appellationis.*
9 *Procurator non admittitur in cauſa criminali, ſed pecuniaria, & quando admittitur, remiſſive.*
10 *Procurator an admittatur pro accuſatore, remiſſive,* & num. 53.

11 *Judex*

11 *Judex in omnibus delictis poteſt principalis rei præſentiam requirere*, & nu. 16.
12 *Procurator an interveniat in cauſa injuriarum criminaliter mota.*
13 *Procurator non admittitur in delicto, cujus pœna eſt arbitraria, antequam pecuniaria declaretur.*
14 *Procurator non admittitur etiam in pœna declar. ita pecuniaria, quando reus fuerit contumax, & obtinuerit admitti ad novas defenſiones, vel fuerit reſtitutus.*
15 *Vulnerans an poſſit puniri, antequam mors vulnerati ſequatur, remiſſivè.*
17 *Bannitus an poſſit citari, remiſſivè,*
18 *Salvus conductus non conceditur ad agendum.*
19 *Salvus conductus an concedendus bannito, remiſſivè.*
20 *Salvum conductum frangens quomodo puniatur, remiſſivè.*
21 *Salvus conductus datus alicui, & ſociis extenditur ad Hebræos.*
22 *Salvum conductum frangens quando teneatur crimine læſæ majeſtatis, remiſſivè.*
23 *Salvo conductu abutens quomodo puniatur, remiſſivè.*
24 *Socii qui dicantur in ſalvo conductu, remiſſivè.*
25 *Hiſpanorum mos eſt non ſervare fidem.*
26 *Cavendum à Catalanis.*
27 *Salvus conductus quando poſſit à judice concedi.*
28 *Salvus conductus in ſtatu Eccleſiaſtico publicatur in locis publicis.*
29 *Salvus conductus poteſt à Judice concedi in ſtatu Eccleſiaſtico.*
30 *Salvus conductus datus in eundo, intelligitur etiam in redeundo.*
31 *Salvus conductus quantum duret.*
32 *Salvus conductus extenditur ad res, & perſonas.*
33 *Salvum conductum habens ſi capiatur, debet reponi in priſtinam libertatem.*
34 *Salvus conductus morte expirat, niſi verba ſint ampla.*
35 *Salvus conductus an amittatur ſi ſub eo delinquitur.*
36 *Judex poteſt aſſecurare teſtes, ut tuto veniant ad ſe examinandum.*
37 *Salvum conductum petens debet narrare omnes qualitates.*
38 *Salvus conductus de eundo libere intelligitur etiam de mittendo nuncium.*
39 *Capitaneus belli poteſt concedere ſalvum conductum bannito, & hoſti.*
40 *Salvum conductum Principis frangens quomodo puniatur, remiſſ.*
41 *Clericus frangens ſalvam guardiam Principis an poſſit per judicem laicum puniri.*
42 *Infamis poteſt allegare abſentiam citati, & debet admitti.*
*42 *Delinquens aliquando excuſatur ob cauſam.*
43 *Procurator an admittatur ad proponendum exceptiones dilatorias.*
44 *Et quid in Regno Neapolitano.*
45 *Quid in ſtatu Eccleſiaſtico.*
46 *Univerſitas, & mulier conjugata an poſſint comparere per Procuratorem in criminalibus in dicto regno.*
47 *Et quid ſi fuerint citatæ decem perſonæ.*
48 *Clericus in dicto Regno an poſſit per Procuratorem declinare forum in criminalibus.*
49 *Et quid ſi citantur privilegiati.*
50 *Privilegium fori quando admittatur per contumaciam.*
51 *Procurator admittitur pro bannito ad petendum indultum pro illo crimine ex aliqua cauſa ſibi competenti.*
Quid autem ſervetur in Regno Neapolis. n. eod.
Quid in ſtatu Eccleſiaſtico, n. eod.
52 *Exceptio impunitatis impedit proceſſum ad ulteriora.*
Etiam, quod bannitus interfectus eſſet extra territorium bannientis, n. eod.

SÆpenumero (*a*) in cauſis criminalibus poſt in- 1
timatas reis citationes comparent Procuratores,
& excuſatores, qui multas exceptiones proponunt:
propterea videndum eſt, nunquid ſint hujuſmodi
Procuratores In judiciis criminalibus (*b*) admittendi?
In hac autem quæſtione facienda eſt in primis
concluſio, quod regulariter in cauſis criminalibus
non admittitur Procurator, ut eſt text. *in l. pen. §.
ad crimen. ff. de pub. jud.* ubi omnes notant, *& in
l. ſervum quoque, §. publico, ff. de procurator.*

Et hæc concluſio locum habet, non modo in 2
criminibus publicis, prout loqui videtur text. *in
d. §. ad crimen*, ſed etiam in privatis delictis, &
eſt communis opinio, ut atteſtantur Scribentes *in
eodem §. ad crimen*, & in ſpecie Benedic. de
Plumb. *poſt num.* 3. & Rubeus, *poſt num.* 110. 121.
& ſequen. Marian. *in cap. veniens, num.* 20. *& ſequ.
de accuſat.* quem refert Boſſ. *in tit. An in cauſis criminalibus, &c. poſt nu.* 1. *verſ. prima igitur*, Rub.
in d. §. publice, num. 2. *in fin.* Menchiaca *controverſ. uſu frequentium, cap.* 39. *num.* 24. Et dicit
Bartol. *in d. §. ad crimen, num.* 11. quod ita ſervat
conſuetudo. Quod tamen intellige, ut procedat
quando pro hujuſmodi privatis delictis impoſita
eſt pœna relegationis ſupra, juxta ea quæ dixi
infr. *verſ. ex hac autem, & ſeq.*

Ratio (*c*) autem hujus concluſionis eſt, quia 3
quilibet reus mitteret Procuratorem, qui pro ipſo
compareret, & ubi ipſe eſſet condemnandus pro
delicto in aliquam pœnam corporalem, non poſſet
fieri executio condemnationis: Sic etiam quilibet
accuſator poſſet conſtituere Procuratorem, &
ubi ſuccumberet in judicio accuſationis, evaderet
condemnationem, quæ contra eum facienda eſſet
ad pœnam talionis, & ſic omnia judicia criminalia
redderentur eluſoria. Et hæc eſt magis communis
ratio, ut dicit Alber. *in dicto §. publice,
poſt num.* 18. Blanc. *in pract. crimin. folio* 15. *num.*
14. Bene verum eſt, quod quantum ad accuſatorem
hodie ceſſat hæc ratio, cum ſit ſublata pœna
talionis, ut dixi infra *quæſtione* 81. & conſequenter
reſpectu accuſatoris ceſſat etiam ipſa concluſio.
Et ideo ex parte accuſantis ſemper admittitur
Procurator, ut dixi infr. *verſ. quæro nunquid.*

Et hac (*d*) autem ratione infertur, concluſionem
ipſam intelligendam eſſe, ut procedat in illis
cauſis criminalibus, in quibus venit (*e*) imponenda
pœna corporis afflictiva, ut ſcilicet in
illis non ſit admittendus Procurator. Et hæc communis
opin. ut dicit Sapia *in repet. l. imperium,
num.* 42. *ff. de juriſdict. omn. jud.* Et ideo ubi
pro crimine imponeretur pœna fuſtigationis, vel
hujuſmodi, non eſſet Procurator admittendus. Et
hanc dicit eſſe communem opinionem Menchiaca
controverſ. uſu frequen. cap. 17. *num.* 7. Si tamen
in aliquo loco eſſet conſuetudo, quod admitteretur,
illa ſervanda eſſet, prout atteſtatur eſſe ſtylum,
& conſuetudinem patriæ Delphin. Guido Papæ *deciſ.* 338.
aliquis accuſator, quod ſcilicet in cauſis
criminalibus non capitalibus admittitur reus per Procuratorem,
etiam ad media cauſæ.

Ceterum ubi ex juris (*f*) diſpoſitione non impo- 4
nitur pœna corporis afflictiva, ſed tantum pecuniaria,
eo caſu admittitur Procurator: Et hæc eſt communis
concluſio Doctorum tam juris civilis, quam
canonici, ut dicit Marian. *in dicto capit. veniens, nu.*
24. Menchiaca *in d. cap.* 17. *in fin.* In iſtis enim caſibus
ceſſat ratio concluſionis ſuperius adductæ; (*g*)
nam cum executio condemnationis facienda ſit in
bonis, non autem in perſona, nihil intereſt fiſci,
neque partis, an reus perſonaliter compareat, vel
per Procuratorem ſe defendat.

Hinc

5 Hinc eſt, *(b)* quod ſi agatur de delicto, pro quu tantummodo veniat imponenda (*i*) pœna relegationis, vel alia minor relegatione, poterit Procurator intervenire, ita tenuit gloſ. *in d. §. publice, in verbo, datur* : & eſt communis opin. ut atteſtantur Scribentes *in d. §. ad crimen*, & in ſpecie Benedictus de Plumbino, *poſt nu.* 24. & Rubeus, *n.* 124. *& ſeq.* Idem atteſtantur Scribentes *in d. cap. veniens*, & in ſpecie Abb. *nu.* 18. & Anan. *num.* 8. & Marian. *num.* 41. *& ſeq.* & Berous *num.* 35. ſubdens, quod ita ſervatur in practica. Hanc etiam dicit eſſe communem Cyn. *in l. reos, col.* 1. *verſ. Secundo caſu, C. de accuſat.* ſubdens, quod illam ſequitur uſus cauſarum Italiæ, Bart. *in d. §. ad crimen, poſt nu.* 4. ſubdens, quod ita judicaret, Signorol. *conſ.* 169. *num.* 52. Angel. *in d. l. reos poſt num.* 1. Paulus de Caſtro *in d. §. publice*, prout illum refert Ant. Gomeſ. *lib. delictorum cap.* 1. *num.* 13. Cæpolla *conſil. crim.* 72. *verſ. de primo non videtur*, Cardin. Alex. *in c. ſi quando, col.* 7. *verſ. in gloſ. ibi. §.* 22. *quæſt.* 6. Blanc. *in pract. crim. fol.* 20. *num.* 51. Foller. *in pract. crimin. fol.* 131. *num.* 6. *fol.* 132. *poſt num.* 12. pract. Conradi, *fol.* 262. *num.* 4. Berous *in d. c. veniens, nu.* 35. *&* 39. quem refert Vivius in *lib. communium opin. in verbo, Procurator in capitalib.* Menchiaca. *controverſ. uſu frequen. in dict. cap.* 17. *nu.* 6. Caravita *ſuper ritu* 108. *magnæ curiæ, num.* 2. *& ſuper ritu* 69. *num.* 8. ubi dicit, quod ita concludunt communiter Doctores. Hanc etiam opinionem de conſuetudine ſervari atteſtatur Alber. *in dict. §. publice, num.* 6. *& ſequen.* Cæpolla, *conſil. crimin.* 55. *verſ. Secundo, non obſtat.* Et dicit Salyc. *in d. l. reos, num.* 4. quod hanc opin. conſuetudine roboratam eſſe omnes fatentur. Et licet aliqui voluerint facere differentiam, an relegatio ſit ad certum, puta, in aliquam Inſulam, vel Civitatem, quam vulgo Confinationem appellant; an autem ſit à certo loco, puta, ab aliqua Provincia, vel territorio, quod vocamus Exilium : nihilominus indiſtinctè tenenda eſt cummunis concluſio, quod ſcilicet utroque caſu admittatur. Et ita tenent communiter Scribentes, ut dicit Rubeus *in d. §. ad crimen, num.* 146.

6 Item etiam eadem ratione dicendum eſt in caſibus, in quibus tantummodo imponitur (*k*) pœna privationis, ſeu depoſitionis ab ordine, ſeu dignitate : in his enim pariter poterit reus per Procuratorem ſe defendere. Et eſt communis opin. ut dicit Bened. de Plumb. *in d. §. ad crimen, poſt num.* 24. Marian. *in d. c. veniens, nu.* 50. Rubeus *in d. §. ad crimen, nu.* 150. *& ſeq. & in d. §. publice, nu.* 44.

7 Dictum eſt, quod in his criminalibus, pro quibus imponitur pœna pecuniaria, admittitur Procurator : modo tu ſcis, quod pro homicidio de jure communi imponitur pœna mortis; *(l)* Pone, quod ex diſpoſitione ſtatuti alicujus civitatis imponatur pro homicidio pœna pecuniaria : nunquid poterit reus de homicidio imputatus comparere per Procuratorem? Reſpond. quod ſic : & in hoc omnes concordant, ut dicit Bald. *in dicta l. reos, nu.* 24. *C. de accuſ.* Marian. *in d. cap. veniens, nu.* 24. *in fine, & poſt num.* 30. *verſ. ſed advertendum*, quem refert Boſſ. *in tit. an in crim. jud. & in prima concluſ.* Et dicit Signorol. *conſ.* 2. *nu.* 15. quod ita tenent communiter Doctores. Idem dicit Imola *in dicto §. ad crimen, poſt num.* 20. *verſ. ſi autem ſtatutum*, Salyc. *in d. l. reos, num.* 9. Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Rubeus *in d. §. ad crimen, nu.* 183. Cum enim diſpoſitio ſtatuti in loco, quo viget, ſuccedat loco juris communis, ut dixi ſupra *libr.* 1. non eſt habenda in conſideratione pœna juris communis, ſed tantummodo pœna ſtatuti. Hoc tamen intellige, ut procedat, quando ſtatutum imponit ſimpliciter pœnam pecuniariam pro homicidio : nam eo caſu utique poteſt Procurator intervenire. Si vero ſtatutum imponat pœnam mortis, à qua poſſit ſe liberare ſolvendo pœnam pecuniariam, tunc quia principaliter impoſita eſt pœna corporalis, non eſt Procurator admittendus, & ita dicit communiter teneri Alber. in 2. *par. ſtatut. q.* 123. Sed certè hæc quæſtio raro poterit in practica contingere, cum ſecundum magis communem opin. hujuſmodi ſtatuta imponentia pro homicidio pœnam pecuniariam non valeant, nec ſint obſervanda, ut dixi ſupra *hoc eo. lib. §. homicidium, verſic. ſed nunquid.*

Sed quæro, *(m)* quid ſi ex diſpoſitione juris communis, vel ſtatutorum pœna alicujus delicti remiſſa ſit (*n*) arbitrio judicis, nunquid hoc caſu erit admittendus Procurator? Reſpond. *(o)* Si quidem pro eo delicto ex tali arbitrio judices non conſueverunt imponere pœnam corporis afflictivam, utique poterit Procurator intervenire; aliàs ſecus : & ita obſervatur de conſuetudine, ut atteſtatur Ang. in *d. §. ad crimen, in ultimis verbis*, quem refert Imola *in d. §. ad crimen, poſt n.* 20. *verſ. quid autem ſi pœna.* Sed hoc intellige, ut procedat, quando pœna eſt commiſſa arbitrio ipſiuſmet judicis : Sed ſi eſſet reſervata arbitriu Principis, vel ſuperioris, non eſt audiendus reus per Procuratorem, etiam quod Princeps pro eo delicto aliquando pœnam corporalem non impoſuiſſet; nam ea, quæ pendent à voluntate Principis, non ſunt inferiorum regulis ſubjicienda. 8

Ulterius quæro : (*p*) Pone, quod lex, vel ſtatutum imponat pro aliquo delicto pœnam pecuniariam, ſed in caſu, in quo non ſolveret pœnam pecuniariam infra certum tempus, imponeret pœnam corporis afflictivam, nunquid poterit reus eo caſu comparere per Procuratorem? Reſpond. quod ſic, ita dicit Imola *in d. §. ad crimen, num.* 20. & eſt communis opin. ut ait Marian. *in dicts cap. veniens, poſt num.* 32. *col.* 3. *verſ. ſed adverte*, Rubeus *in d. §. ad crimen, num.* 179. *& ſeq.* Hanc tamen intellige, ut procedat, dummodo principalis ipſe ſit notoriè ſolvendo, vel (ubi non ſit idoneua) præſtet idoneam cautionem de ſolvenda condemnatione pecuniaria, ubi eum condemnari contingat : alias vero tenetur perſonaliter comparere, ne fortè condemnatio redderetur eluſoria. Et ita ſervatur, ut dicit Blanc. *in pract. crim. fol.* 29. *num.* 113. 9

Sed pone, Tu ſcis quod ex forma ſtatutorum pro vulnere communiter imponitur pœna pecuniaria, pro homicidio vero imponitur pœna mortis : modo Titius vulneraverit Seium : & dubitatur, an vulnus ſit lethale vel ne : Quæro, ſi procedatur contra Titium, an eo caſu ſit admittendus, (*q*) ut compareat per Procuratorem? Reſpond. Aliqui dicunt, quod poteſt judex hoc caſu admittere Procuratorem, ſub conditione, quod ſi Seius moriatur, habeatur pro non admiſſo : Et hanc dicit eſſe communem opinionem Alexand. *in l. prætor ait. in princ. num.* 5. *& ſequent. ff. de damno infecto* : Sed certè hæc practica mihi nunquam placuit : quia hoc modo ſi poſtea ſequeretur mors vulnerati, jam reus feciſſet ſuas defenſiones abſque perſonali conſtitutione, quod eſſet valde inconveniens. Et licet eo caſu poſſet judex inhærendo admiſſioni Procuratoris conditionaliter factæ decernere, quod tales defenſiones haberentur pro non receptis, nihilominus ſi ex eis appareret de innocentia rei, non video, quomodo poſſet eum quamvis contumacem condemnare. Præterea judicio meo tutior eſt practica, quæ ſervatur in hoc Ducatu, quòd ſcilicet judex ſuperſedet à procedendo, donec videtur exitus, an ex vulneribus ſequatur mors, vel non : quam etiam practicam arbitror eſſe juri communi 10

magis

magis conſormem; nam elarum eſt, quod etiamſi aliquis alium lethaliter vulneraverit, ita ut certum ſit illum ex vulnere periturum, non propterea poteſt inquirt de homicidio, neque puniri de occiſo (*r*) antequam vulneratus moriatur, ut dicit Bartol. *in l. damni*, §. *Sabini, numero* 5. *ff. de damn. infect.* & eſt communis opin. ut atteſtatur Card. Alexan. *in capit.* 1. *in princ. columna* 2. *in princ. quibus mod. feud. amitt.* prout illum refert Placa *lib.* 1. *delict. capit.* 12. *poſt numerum* 14. Non poteſt ergo judex contra eum procedere, niſi de vulnere, & ſic ubi mors poſtea ſequatur, opus erit novo proceſſu, & nova condemnatione, & omnia prius acta erunt fruſtratoria, & nullius momenti. Bene verum eſt, quod in hoc Ducatu, in quo ex diſpoſitione conſtitutionum pro vulneribus illatis animo deliberato eſt impoſita pœna mortis, utique poſſet judex procedere, etiam non expectato eventu, ſalvo tamen jure procedendi de homicidio; ubi mors ſequeretur, ex quo utroque caſu reus teneretur perſonaliter comparere, & ſic nullum poſſet ſequi inconvenicus. Et hoc aliquando vidi ſervari in caſibus atrocibus, & celeri expeditione dignis.

11 Hæc autem concluſio, quod in cauſis criminalibus non ſit Procurator admittendus, non videtur de jure communi multum præjudicũ afferre poſſe imputatis de aliquo crimine, ex quo regulariter de jure communi non poteſt procedi contra abſentem ad ſententiam diffinitivam, ſed tantumodo fit annotatio bonorum, ut dixi infra *quæſtione* 44. (*ſ*) Sed quid dicendum in caſibus, in quibus abſens poteſt diffinitivè condemnari ex forma ſtatutorum, quæ communiter vigent in civitatibus Italiæ, & aliis, diſponentium, quod contumax habeatur pro confeſſo, & convicto, & poſſit capitaliter condemnari; nunquid iſtis caſibus erit admittendus Procurator, qui pro ipſo abſente interveniat? Reſpond. Hæc eſt ardua quæſtio, in qua Doctotes tam antiqui, quàm moderni variè locuti ſunt. Nam Cyn. *in dicta l. reos, columna fin. verſ. Tertio quæritur, C. de accuſat.* videtur tenuiſſe, quod ubi abſens poteſt diffinitivè condemnari, ſit admittendus Procurator, referens Dyn. ita conſuluiſſe in facti contingentia, & hanc opinionem dicit eſſe communem Imola *in d.* §. *ad crimen, nu.* 17. *in fin.* quem refert Corn. *conſilio* 17. *in princ. libr.* 3. *& conſilio* 122. *in littera F. lib.* 4. *& conſilio* 325. *quod eſt conſilium ultimum in littera G, lib.* 3. & Ruin. *conſilio* 119. *in primis verbis libro* 5. Angel. *in dicto* §. *ad crimen, poſt numerum* 4. *verſ. Nono fallit*, ubi etiam ſubdit, quod ita practicatur ubique, quem refert Aug. ad Ang. *de malefic. in verbo, Qui dominus judex, ſub numer.* 13. Capolla *conſ. criminali* 46. *verſi. præterea dico*, Abb. *in dict. cap. veniens, poſt numerum* 19. Marian. *in dict. cap. veniens, num.* 54. *& ſequent.* Bellamera *deciſio.* 717. *ſi Clericus.* Et dicit Alexand. de Nevo *conſilio* 99. *num.* 3. quod hæc eſt communis opin. Legiſtarum, & Canoniſtarum, quod conſilium eſt repetitum inter conſilia criminalia adverſorum *conſil.* 89. *libr.* 1. Dicit etiam Dyn. *in dicta l. reos, verſiculo item ſcire debetis*, quod hæc eſt communis opinio majorum noſtrorum, & quod quidquid ſit de jure, conſuetudo Italiæ approbat hanc opinionem, & illum refert Corn. *conſilio* 273. *in litera D, lib.* 3. Contrariam autem ſententiam, ſcilicet quod etiam in caſibus, in quibus poteſt contra abſentem procedi ad ſententiam diffinitivam, non ſit admittendus Procurator, tenuit Ruin. *in dicta l. reos.* Et dicit Bald. *in dicta lege reos, num.* 25. quod hæc eſt veritas ſecundum omnes. Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Benedic. de Plumbino *in dicto* §. *ad crimen, numero* 12. *& ſequent.* Alexand. *conſilio* 116. *numero* 18. *libro* 2. ubi etiam ſubdit, quod omnes dicunt ita de facto ſervari, quem refert Marſil. *in practic. crimin.* §. *ſequitur, numero* 27. & Rubeus *in dicto* §. *ad crimen, num.* 61. & Vantius *de nullitatibus, folio* 239. *numero* 177. *circa fin.* & Practica Contadi, *folio* 262. *numero* 5. Jaſon. *in l.* 2. *C. qui teſtamen. facere poſſ.* prout illum refert Rubeus *in dicto* §. *publice, numer.* 26 Et dicit Pract. Papienſis, *in forma inquiſitionis, in verbo, Hæc eſt quædam inquiſitio, numer.* 34. *in fin.* quod judices maleficiorum nolunt aliquem audire, quomodocunque veniat. (*t*) Mihi ſemper placuit opin. Rayner. quod etiam in iſtis caſibus non admittatur Procurator, quæ etiam (quicquid dicant tenentes contrarium) eſt magis communis, & in practica indiſtinctè obſervatur, ut atteſtatur Alber. pater practicæ *in d.* §. *publice, num.* 24. Alias autem deſtrueretur tota practica criminalis, cum hodie ex conſuetudine totius Italiæ, pro quocumque crimine poſſit abſens (etiam ad mortem) condemnari, ut dixi infra *quæſtio.* 44. ſequeretur enim, quod in quacunque cauſa Procurator eſſet admittendus, quod eſſet (judicio meo) abſurdiſſimum, & ita tene, & ſerva in practica, & non errabis. (*u*) Et in omnem caſum Doctores tenentes contrariam ſententiam ferè omnes fatentur, quod poteſt judex dicere Procuratori, quod vult, quod principalis perſonaliter compareat, tanquam melius informatus, & quod aſſeſſores hoc obſervant in practica. Et hanc cautelam ponit Gand. & alii, qua etiam ſe uti ſolitum fuiſſe dicit Angel. *de maleficiis, in verbo, Qui dominus judex videns, n.* 17. Illam etiam ponit Bartol. *in l.* 2. §. *defendi, nu.* 2. *ff. ex quibus cauſ. in poſ. eatur*, ubi dicit, quod hæc eſt communis practica. Et hoc etiam videtur fuiſſe ex mente Bartoli *in l. qui bona*, §. *ſi alieno, num.* 16. *ff. de damno infecto.* cujus opinio communiter recipitur, ut dicit Rubeus *in d.* §. *publicè poſt nu.* 31. Et ita ſervat totus mundus, ut dicit Paul. de Caſtr. *in d.* §. *publice, numero* 12. ſubdens, quod niſi hoc fieret, nunquam daretur aliqua ſententia in criminalibus, quia ſemper mitterent Procuratorem, qui cum ſuis cavillationibus obviaret, ut dixi infra *quæſt. proxim. verſ. quinimo ut dixi.* (*x*) Et ideo ubicunque citatio continet, quod reus perſonaliter compareat, non eſt tractandum, an poſſit admitti Procurator, vel excuſator, ſed neceſſe eſt, quod ipſe reus principalis perſonaliter compareat, ut declarat Ruin. *in allegato conſil.* 118. *libr.* 5. Bene verum eſt, quod ſi talis Procurator non vellet cauſam abſentis defendere, ſed tantummodo proponere cauſas abſentiæ, eo caſu utique eſſet audiendus. Et in hoc utriuſque partis fautores conveniunt, ut atteſtatur Menchiaca *controverſ. uſu frequentium cap.* 17. *n.* 2. ubi dicit, quod hæc non modo eſt communis, ſed receptiſſima omnium opin. (*y*) Vide, quæ dixi infra *verſ. Prædicta autem.*

Sed nunquid admittendus ſaltem erit excuſator, qui pro abſente compareat ad eum deferendum? Dixi inf. *q. proxim. verſ. ſed, quod plus eſt.*

Tu ſcis, (*z*) quod bannitus pro uno maleficio 12
poteſt etiam pro alio maleficio inquiri, & banniri,
ut dixi ſupra *quæſt.* 16. *verſ. ſed nunquid.* Pone mo-
do, quod bannitus pro uno citetur, ut compareat
pro ſecundo maleficio: nunquid poterit comparere
per Procuratorem, ex quo propter primam condem-
nationem non poteſt perſonaliter comparere ad ſe
defendendum? Reſpond. quod nòn, & ſibi im-
putet, ſi non poteſt perſonaliter comparere,
cum id evenerit ex ſuo maleficio, ex quo non
debet ipſe conſequi commodum, ut effugiat exe-
cutionem ſecundæ condemnationis, ubi veniret con-
demnandus. (*a*) Debet ergo impetrare ſalvum con-
ductum reſpectu primæ condemnationis, & perſo-
naliter comparere pro ſecunda ad ſe defenden- 13
dum; & ita practicatur, ut dicit Blanc. *in prac-*

tica

tica crim. folio 21. *num.* 102. & talis (*b*) ſalvus conductus non poteſt ei denegari, aliàs eſſet illi auferre facultatem ſe defendendi, & ita ſe pluries fieri vidiſſe atteſtatur Boſſ. *in tit. de citat. num.* 36.

Sed hic quæro, (*c*) quis poſſit hujuſmodi ſalvum conductum bannito concedere? Reſpond. (*d*) De Principe non eſt dubium, quod poteſt illum concedere, ſed quid (*e*) in judice? Et di-
14 cendum eſt, quod & ipſe poteſt de jure illum concedere, & eſt communis opin. ut atteſtatur Blanc. *in pract. crim. fol.* 33. *num.* 15. *& ſeqq.* Quidquid tamen ſit de jure, in hoc Ducatu judices non concedunt hujuſmodi ſalvos conductus, ſed ſolus Princeps, vel Senatus, ut dicit etiam Boſſ. *in loco præalleg.* Et reperio, quod cum Prætor Cremonæ, qui juxta ſolitum erat Senator, talem (*f*) ſalvum conductum conceſſiſſet, Senatus ei reſcripſit, ut poſthac abſtineret, & permitteret, ut à Senatu peterentur, 36. Febr. 1554.

15 Debes ſcire, (*g*) quod ſunt aliqua delicta, pro quibus poteſt procedi etiam contra mortuos, & eorum memoria damnari, ut eſt crimen hæreſis, & alia, de quibus dixi infra, *qu.* 51. *verſ. quæro nunc, & ſequent.* Pone ergo, quod in aliquo ex illis delictis procedatur contra aliquem jam defunctum, nunquid poterunt ejus hæredes conſtituere Procuratorem, qui ipſum mortuum defendat? Reſpondeo, quod ſic, & ita in facto obtentum fuit Romæ tempore Clementis V. coram quo fuit accuſatus de hæreſi (*h*) Papa Bonifac. VIII. jam mortuus, ut recenſet Alber. *in rubrica C. de hæret. numer.* 15. *& in dicto* §. *publice, numer.* 17. *in fin.* quem refert Rubeus *in dicto* §. *ad crimen, numer.* 83. *& ſequent.* ſubdens, ab hac opin. tanquam communi non eſſe recedendum. Ceſſat enim hoc caſu ratio concluſionis, & regulæ, de qua ſupra, quod ſcilicet niſi reus comparеat perſonaliter, judicium poterit reddi eluſorium, nam hoc caſu neque reus poteſt perſonaliter comparere, neque in eum jam mortuum poteſt fieri executio, juxta ea, quæ dixi *in d. quæſt.* 51. *verſ. hic incidenter.*

16 Item quæro, (*i*) quid ſi reus ſit præſens in judicio, quia ſcilicet fuerit captus, vel ſponte ſe conſtituerit, nunquid pro eo poterit Procurator intervenire? Reſpond. quod ſic. Et in hoc omnes Doctores concordant, ut dicit Bald. *in dicta l. reos, numer.* 21. *C. de accuſ.* quem refert Marian. *in dicto capit. veniens, num.* 6. Et quod quando reus eſt ex illa cauſa carceratus, poſſit pro eo intervenire Procurator, dicit eſſe communem opin. Imol. *in dicto* §. *ad crimen, numer.* 18. *& ſeq.* ubi etiam ſubdit, quod ita ſervat conſuetudo, quem refert Anton. Gomeſ. *capit.* 1. *de delict. num.* 14. licet dicat, quod cauti judices faciunt actos proceſſus cum ipſiſmet carceratis, ſubdens, quod ita eſt communis uſus, & ſtylus in practica, quod tamen intellige ſecundum ea, quæ ſtatim dicam; Aretin. *in dicto capit. veniens, numer.* 64. Cardin. Alexand. *in cap. ſi quando, col.* 4. *verſ. ſed tenendo,* 2. *quæſt.* 6. Rub. *in d.* §. *ad crimen, num.* 68. *& ſequent.* Menchiaca *controv. uſu frequentium, capit.* 17. *numer.* 4. *in fin.* Ita etiam communiter teneri, & ſervari atteſtatur Abbas *in d. c. veniens, num.* 22. Et dicit Bart. *in d.* §. *ad crimen, numer.* 10. quod ita approbat conſuetudo, quem refert Bened. Plum. *in d.* §. *ad crimen, num.* 37. Idem dicit Bald. *in d. l. reos, num.* 40. *in fin.* Tu verò, ne erres, diſtingue etiam ex mente Doctorum *in locis præalleg.* & dic, quòd; Aut quæritur, an, quando reus eſt perſonaliter in judicio conſtitutus, poſſit admitti pro eo Procuratur ad reſpondendum accuſationi, vel inquiſitioni, vel interrogationibus, quæ ei fiunt à judice ſuper delicto, ſive in proximo examine, ſive in aliis, ſive in tortura, & tunc dicendum eſt, quod nullo modo poteſt pro eo Procurator intervenire, ſed debet perſonaliter duci ad bancum juris, vel ad locum tormentorum per ſe ipſum reſpondere, & ita practicatur, ut dicit Angel. *in d.* §. *publice poſt num.* 1. quem refert Paul. de Caſtr. *in eo.* §. *publice, nu.* 9. & Ang. *de maleſ. in verbo, qui dominus judex videns quod inquiſiti, num.* 12. Ita etiam practicari atteſtatur Angel. *in d. l. reos, num.* 2. *in fin.* (*k*) Aut quæritur, an poſſit Procurator intervenire ad alios actus cauſæ, puta, ad apponendas exceptiones, producendum capitula, & alia faciendum in ipſa cauſa, & dicendum eſt, quod ſic: & ita dicit ſe pluries obtinuiſſe, & vidiſſe de facto obſervari Alber. *in d.* §. *publice, poſt num.* 18. *verſic. item quæritur, an ſaltem.* Benè verum eſt, quòd non ſemper conſtituitur ad hoc Procurator cum mandato, ſed quilibet defenſor pro carceratis admitti ſolet, prout etiam in practica obſervari atteſtatur Blanc. *in practica crimin. fol.* 24. *num.* 65. quæ tamen practica mihi nunquam placuit, quia talis defenſor, ſive Procurator ſine mandato poteſt quidem prodeſſe reo, ſed non obeſſe, quod in maximum præjudicium fiſci, & accuſatoris, propterea non deberent judices ipſos admittere ſine legitimo mandato, & non ſunt multi dies quod quidam carceratus petebat tolli de proceſſu quandam comparitionem factam per ejus advocatum, quæ continebat quædam ſibi præjudicialia, aſſerens, quod ille advocatus nullum ab eo mandatum habebat, licet Senatus id ei concedere noluerit. Senatus tamen vult ita obſervari, ut ſcilicet admittantur hujuſmodi defenſores carceratorum, (*l*) etiam ſine mandato, & cum quidam Prætor rejiceret quendam defenſorem ex cauſa, quia non haberet mandatum, reſcripſit illi Prætori, ut omnino ei traderet copiam indiciorum, neque poſtea aliquem ex ea cauſa rejiceret, 2. Septembr. 1558. P. N. Et ideo ita ſervandum eſt. Aut verò quæritur, an poſſit conſtitui Procurator ad ſententiam audiendam? Et hoc caſu dicit Rubeus *in d.* §. *ad crimen, num.* 82. quod omnes concludunt, quod non, & verum dicit loquendo de jure; nam debet reus eſſe præſens ad audiendum ſententiam, ut dixi ſupra *quæſt. proxim. verſ. ſed hic quæro*, quod tamen in multis locis non ſervatur, & præſertim in hoc Ducatu, ut ibi dixi. 17

Prædicta (*m*) autem concluſio, quod in cauſis criminalibus non ſit Procurator pro reo abſente admittendus, intelligenda eſt, ut procedat quantum ad hoc, ut talis Procurator non poſſit ipſius rei abſentis defenſionem ſuſcipere: ſed ſi velit allegare cauſas abſentiæ, utique admittitur. Et hoc tenent omnes, ut dicit Anan. *in d. cap. veniens, numer.* 13. Dicit Angel. *in d. l. reos, circa princ. C. de accuſatio.* quod iſtud tenent omnes indifferenter, & ita ſervatur, ut dicit Caravita *ſuper ritu* 105. *magnæ curiæ, num.* 2. Neque hoc caſu facienda eſt differentia, an habeat in ſpecie mandatum ad allegandas (*n*) cauſas abſentiæ, an autem habeat ad cauſam ipſam proſequendam: nam utroque caſu eſt admittendus. Et ita tenent communiter Doctores, ut dicit Anan. *in loco præalleg. num.* 14. Vide, quæ dixi ſupra *verſ. Hoc autem, circa fin.*

Idemque ſi talis Procurator velit proponere, 18
(*o*) quòd reus citatus habet in eo loco, ad quem citatur, capitales inimicitias: nam & eo caſu erit cum mandato audiendus. Et eſt commun. opin. ut dicit Marian. *in d. c. veniens, poſt num.* 68. *verſ. circa primam*, quem refert Boſſ. *in tit. an crim. jud. num.* 12.

19 Pariter etiam eſt (*p*) admittendus, ſi velit proponere aliquas exceptiones dilatorias, ſeu declinatorias, aut alias ex iis, quæ ante litis conteſtationem proponi ſolent: puta, quòd accuſator ſit infamis, vel excommunicatus, vel aliàs inhabilis ad accuſandum, vel quod Index ſit incompetens, vel excommunicatus, vel hujuſmodi, ita dicit Bartol. *in d.* §. *ad crimen*: cum quo tenent omnes, ut dicit Imola ibi, prout illum refert Boſſ. *in titulo de carcer. fidejuſſ. comm. nu.* 16. Et hæc eſt commun. opinio, ut dicit Bened. de Plumb. *in d.* §. *ad crimen*, *n.* 52. (*q*) Hoc tamen intelligendum eſt, ut procedat, dummodo talis exceptio nihil ad ipſum crimen pertineat: ſecus autem ſi exceptio opponeretur quidem ad proceſſum, ſed taugeret etiam ipſum delictum, puta, quia diceret, quod alias de ipſo crimine fuit abſolutus, vel hujuſmodi: (*r*) non enim eſſet ad tales exceptiones proponendas admittendus; ita dicit Bart. *in d.* §. *ad crimen*, *num.* 19. & eſt communis opin. ut ait Rubeus *in eo.* §. *ad crimen*, *num.* 214. Niſi talis (*ſ*) exceptio eſſet notoria: nam eo caſu utique eſſet admittendus ſecundum Bart. *in loco præalleg.* & ita communiter tenetur, ut dicit Nellus, *de bannitis*, *in* 2. *parte ſecundi temporis*, *quæſt.* 14. quem refert Boſſ. *in titul. præallegat. de carcerat. fidejuſſ. comm. num.* 26. *in fin.* Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Aret. *in d. cap. veniens*, *numero* 19. *& ſequent.* quem refert Boſſ. *in loco præallegato*, *poſt num.* 13. Berous *in d. cap. veniens*, *num.* 16. *& ſequent.* Quando verò talis exceptio mixta eſt dubia, tunc non poteſt per Procuratorem proponi, ut dicit Bart. *in loco præalleg.* & eſt communis concluſio, ut atteſtatur Beroua *in d. c. veniens*, *num.* 32. Quæro modo, (*t*) Pone, quod aliquis interfecit bannitum, qui ex
20 forma ſtatutorum poterat impune occidi: & ex hoc homicidio contra eum proceditur: nunquid admittetur Procurator ad proponendam hujuſmodi exceptionem banni? Reſpond. quòd ſic: ita tenet Bart. *in l. ubi pact. num.* 10. *C. de tranſact.* quem ſequuntur omnes Doctor. teſte Marſil. *conſ.* 73. *num.* 76. ubi ſubdit ſe hanc doctrinam millies practicaſſe, & obtinuiſſe. Ita etiam ſentire communiter Doctores atteſtatur Gand. *de maleſ. in rubr. utrum Procurator*, *&c. circa fin.* Nellus *de bannitis*, *in* 2. *parte ſecundi temporis*, *q.* 14. ubi dicit quòd ita communiter tenetur, quem refert Marian. *in d. cap. veniens*, *poſt nu.* 79. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Alber. *in* 4. *parte ſtatutorum*, *quæſt.* 38, *num.* 14. (*u*) Quinimo non tantum Procurator, ſed etiam quilibet de populo poſſet comparere, & talem exceptionem banni proponere, ut dixi ſupra *hoc eod. libr.* §. *Homicidium*, *verſ. Item ſcias.* Hæc tamen intelligenda ſunt, ut procedant, quando ex ſola productione banni efficeretur notorium, quando talis offenſus erat bannitus: nam eo caſu utique eſſet admittendus Procurator ad ipſum bannum exhibendum. Sed ſi requireretur aliqua alia extrinſeca probatio, tunc non admitteretur Procurator, & ita communiter tenetur, ut dicit Ruin. *conſ.* 9. *poſt num.* 2. *verſic. ſecundo prædicta confirmantur*, *libr.* 5. (*x*) In hoc tamen Ducatu non admittitur Procurator ad exhibendum bannum, niſi reo in carceribus conſtituto, prout etiam ſervatur in Regno Neapolit. ut videri poteſt apud Caravitam *ſuper ritu* 269. *magna curia*, *num.* 3. Et ita expreſſe reſcripſit Senatus Prætori Fontaneti 7. Martii 1559. P. N. Multi enim ſunt caſus, in quibus bannitus non poteſt impunè offendi, ut dixi *in alleg.* §. *homicidium*, *verſic. ſed hic quæro*, *& aliis ſeq.* Et ideo, ne, ſi homicida eſſet condemnandus, condemnatio illa redderetur eluſoria, cogitur ipſe ad perſonaliter comparendum: ſed deinde legitimè conſtito de banno, citato fiſco, & proximioribus interfecti, & quod licitè offendi potuerit, ſtatim reus liberatur. Bene verum eſt, quod ſi plures interficiant bannitum, & aliquis ipſorum perſonaliter compareat, & exhibito banno, oſtendat illum impunè occidi potuiſſe, poſſunt deinde alii ſocii admitti ad comparendum, & exhibendum bannum, abſque eo, quod ſe perſonaliter conſtituant. Et ita reſcripſit Senatus Prætori Papiæ 1550. P. N. in cauſa cujuſdam Antonii Noſini capitaliter condemnati, & banniti. Quod nota.

Quæro, an in cauſa nullitatis ſententiæ criminalis admittatur Procurator? Reſpond. Bened. de Plumb. *in d.* §. *ad crimen*, *num.* 99. refert, quod Bald. quem appellat Doctorem ſuum, tenuit, quod ſic, & quod dicit ita quotidie practicari. Quam opin. etiam ipſe ſequitur dummodo agatur ſolummodo de nullitate ſententiæ, non autem de iniquitate: & dicit ſe ita jam obtinuiſſe de facto. In hoc autem Ducatu ſervatur totum contrarium; nullus enim admittitur ad dicendum de nullitate, niſi ſe perſonaliter conſtituat, quando non vult demonſtrare (*y*) nullitatem ex ipſiſmet actis reſultantem, ſed per alias extrinſecas probationes: & hoc ut ſi in ipſis probationibus deficeret, poſſit contra eum ſententia mitti executioni. Et reperio etiam, quod Afflict. *ſuper* 2. *parte conſtitutionum Regni*, *rubr.* 3. *num.* 27. *in fine* dicit, quod vidit pronunciari aliquas (*z*) ſententias criminales nullas, puta, quia eſſent latæ contra Clericum, vel per errorem, dummodo talis nullitas allegaretur per ipſummet principalem, & non per aliquem ſuum Procuratorem, vel conjunctam perſonam. 21

Tu (*a*) ſcis, quod in cauſis criminalibus aliquando dicitur procedi per viam exceptionis, ut dixi ſupra *qu.* 19. *verſ. per exceptionem*: Quæro nunquid in hujuſmodi cauſis poſſit Procurator intervenire? Reſpond. Aut exceptio criminalis tendit ſolummodo ad repellendum accuſatorem ab accuſatione, vel teſtem à teſtificando, vel impediendam miſſionem in poſſeſſionem Prælati ad dignitatem, vel beneficium, ad quod eſt promotus, vel hujuſmodi: & hoc caſu utique poteſt admitti Procurator: talis enim cauſa non dicitur criminalis, ut ibi dixi, ſed civilis; merito eſt Procurator admittendus, & ita concludunt omnes Doct. ut dicit Foller. *in pract. crimin. can. fol.* 104. *num.* 4. Aut verò exceptio tendit etiam ad puniendum, puta, quia proponendo exceptionem criminis petatur non modo accuſatorem, aut teſtem repelli, ſed etiam puniri: & tunc non eſt admittendus Procurator: quia in hujuſmodi exceptione ipſe accuſatus, ſive excipiens aſſumit partes accuſatoris. Et ita concludunt omnes Doctores, ut dicit Blanc. *in pract. crim. fol.* 25. Vide, quæ dixi *in allegata quæſ.* 19. 22

Quæro, (*b*) nunquid ea, quæ dicta ſunt in reo, habeant locum etiam in accuſatore, ſeu denunciante, ut ſcilicet neque ipſi poſſint in cauſis criminalibus (*c*) Procuratorem conſtituere? Reſp. Alber. *in d.* §. *publicè*, *poſt num.* 18. tenuit, quod non poſſunt conſtituere Procuratorem, quia quod non licet accuſato, neque etiam licere debet accuſatori: & dicit Rubeus *in d.* §. *ad crimen*, *num.* 7. quod hæc videtur crebrior, & ſolidior ſententia: ſed (*d*) quidquid ſit de jure, contrarium ſervatur in practica, ut dicit Caravit. *ſuper ritu* 108. *Magnæ curiæ*, *nu.* 3. *in fin.* ſemper enim admittuntur Procuratores querelantium, ſive accuſatorum, etiam in cauſis capitalibus, & meritò, ceſſat enim ratio communis, de qua ſupra, *verſic. ratio autem*, quod ſcilicet judicium redderetur eluſorium, 23

de quo pœna talionis hodie eſt ſublata, ut dixi infra *quæſt.* 81. Et ideò neque etiam coguntur hodie accuſatores ad ingrediendum carceres, ut dixi ſupra *quæſt.* 18. *verſ. quando deinde*, non enim agi poteſt de aliqua excuſatione perſonali contra ipſum accuſatorem facienda. Unum tamen nota in hoc propoſito, quòd ſi ipſe accuſator non poſſet, ſi eſſet ab alio accuſatus, per Procuratorem comparere ad ſe defendendum, puta, quia eſſet bannitus, vel accuſatus de aliquo crimine, pro quo non poſſet ſe per Procuratorem defendere, eo caſu non poſſet neque etiam per Procuratorem alium accuſare. Ita allegatur tenere Bal. *in l. reos, C. de accuſatio.* Et dicit Nell. *de bannitis, in tertia parte ſecundi temporis qu.* 68. quòd ita ſervatur, prout illum refert Cæpolla *conſ. crim.* 20. *col.* 2. *verſ. imo plus dico.* Et ſic hoc caſu eſſet ſervanda in practica communis opin. Quod nota.

24 Pone, *(e)* quòd in cauſa criminali comparuerit Procurator, & contra eum nihil fuerit oppoſitum, ſed fuerit admiſſus ad defendendum reum, cum tamen de jure admitti non deberet, nunquid proceſſus ſuperinde agitatus valebit, an autem erit ipſo jure nullus? Reſpond. In hoc articulo variæ fuerunt Scribentium opiniones. Nam gloſſ. *in cap.* 1. *in verbo, Criminalis, de jud. in* 6. tenuit, quod talis proceſſus valeat, & dicit Bald. *in d.* §. *publicè, poſt num.* 6. *verſ. ulterius quæro*, quòd hæc opin. per omnes Canoniſtas approbatur. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Bald. *in l. ita demum, poſt num.* 4. *C. de procur.* quem refert Bertran. *conſ.* 358. *circa princip. libro* 4. quòd eſt duplicatum *in conſilio* 1. *num.* 2. *lib.* 5. & Felin. *in cap. meminimus, num.* 18. *de accuſat.* & Vantius *de nullitate, fol.* 239. *num.* 177. & Dec. *in l. in ambiguis*, §. *non eſt novum, num.* 11. *ff. de regul. jur. & conſ.* 469. in *fin.* & Marſil. *in pract. crim. ſequitur poſt num.* 17. & Pract. Conradi *fol.* 254. *in fin.* Corletus *in verb. Procurator, in ſingul. incip. licet quis.* Et dicit Imola *in dict.* §. *ad crimen*; quòd ita ſervatur in practica, prout illum refert Rubeus *in eod.* §. *ad crimen, num.* 99. Contrariam autem ſententiam, ſcilicet, quòd imò etiamſi non fuerit oppoſitum contra Procuratorem, nihilominus proceſſus factus eo interveniente, in caſibus, in quibus de jure admitti non debeat, ſit ipſo jure nullus, multi etiam tenuerunt; adeo quòd Gomeſ. in *dict. cap.* 1. *poſt num.* 80. *verſ. quid tenendum*, dixit, quod opin. contra illam gloſſ. ſibi videtur magis communis, quem refert Menchiaca *controverſ. uſu frequentium, cap.* 20. *poſt num.* 5. & ante eum Aretin. *in dict. cap. veniens, poſt num.* 87. dixit, quòd hæc eſt communior opinio. Quod verbum pro ſingulari refert, & idem atteſtatur Rubeus *in d.* §. *ad crimen, num.* 231. Anton. Gomeſ. *cap.* 1. *delictorum, num.* 16. Ego vero dico ſic: Aut delictum eſt tale, pro quo non poteſt procedi, niſi ad querelam partis, & tunc procedit opin. gloſſ. pars enim ipſa ſibi imputet, ſi non oppoſuit contra Procuratorem, & fecit ipſum repelli; Aut vero ex eo delicto poterat etiam procedi ex officio; & tunc licet non fuerit oppoſitum, proceſſus factus per Procuratorem, qui non erat admittendus, eſt nullus, quia partis, aut judicis malitia, negligentia, aut imperitia non debet juri publico nocere. Et dicant Doctores, quidquid velint, conſuetudo ita obtinuit, quod omnia geſta per Procuratorem in cauſa criminali, ubi agatur de pœna corporis afflictiva, ſint ipſo jure nulla.

25 Ultimo quæro, in caſibus, in quibus Procurator in cauſis criminalib. admittitur, an ſententia ferenda ſit contra dominum abſentem, an autem contra Procuratorem præſentem? Reſpond. In hoc

puncto variæ fuerunt Doctorum opiniones, propterea ad omne dubium evitandum uſus obtinuit, quod uterque condemnetur. Et ita de facto ſervari, & ſecundum uſum Curiarum atteſtatur Jacob. de Belviſ. *in pract. crim. in verb. Criminari & condemnari, num.* 3. Menchiaca *controverſ. uſu frequentium cap.* 20. *poſt nu.* 1.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XXXII.

(*a*) S*Æpenumero*] Vulpell. *conſ.* 57. dato quod pœna ea probationibus futura eſſet minor capitali, Blanc. *in praxi n.* 30. Farin. alia tradit. *vol.* 4. *par.* q. 99. Ros.

Sæpenumero in cauſis.] Adde, quod in caſibus crimi-
nalibus, in quibus de jure non admittitur Procurator,
nec Papa, nec Imperator poteſt de poteſtate ordinaria
ex parte rei Procuratorem admittere, † per text. ſing. 1
in c. veniens de accuſat. per quem text. ita dicit Alexan.
in d. §. *ad crimen in Apoſt. ad Bart.* vide etiam Mille.
in pract. crim. in rubr. denunc. formu. num. 94. *fol.* 14.
& Bertaz. *conſil.* 422. *num.* 13. *vol.* 2. Et in hac mate-
ria, quando Procurator † poſſit admitti in criminali- 2
bus, vide Gabriel. *commun. concluſ. lib.* 7. *concl.* 9. ubi
pleniſſime, ac latiſſime omnium, vide Menoch. *de ar-
bit. quæſt.* 80. ubi multa ſtatuta ad hanc materiam fa-
cientia declarat & vide Rube. Alexan. *in tractat. ſuo
de poteſtat. procurat. & defenſ. in cauſ. crimin.* qui hanc
materiam ex profeſſo diſputavit, & tractavit, & in
caſibus, in quibus quis per Procuratorem audiri non
poſſit, non poterit audiri, etiam, quod eſſet minor, 3
† ut per Dec. *in conſ.* 18. *n.* 178. & 200. *vol.* 1. & Ber-
taz. *in d. conſil.* 422. *nu.* 11. *vol.* 2.

Item adde, quod in regno † Neapolitano ad tollen- 4
das cavillationes, & diſputationes fuit proviſum *per
rit.* 269. quod in cauſis criminalibus nulla exceptio per
Procuratorem citata admittatur, niſi exceptio infirmita-
tis, aut abſentiæ, aut captivitatis, poteſt tamen op-
poni per Procuratorem nullitas citationis, ſi ſit noto- 5
ria, & ex eiſdem actis oculis corporeis legi poſſit, ſe-
cundum Franch. *in deciſ.* 432. *volum.* 2. & in ſtatu Ec-
cleſiaſtico fuit proviſum per conſtitut. Marchiæ *lib.* 4.
cap. 15. quod ubi pœna ſanguinis veniret imponenda,
nemo niſi in carcere conſtitutus audiatur per Procura-
torem, † & per Pium IV. *in conſt.* 76. ubi ulterius
habetur, quod proceſſus, † & ſententia pro reo perſona- 6
liter non comparente lata, etiam fiſco, vel parte non 7
agente, ſit nullius roboris, vel momenti, prorſuſque
pro infecta habeatur, & ipſe reus debitis pœnis punia-
tur, quemadmodum ante proceſſum, & ſententiam pu-
nitus fuiſſet. Baiar.

(*b*) *Admittendi.*] Adde, in quibus caſibus Procurator pro reo crimnoſo in judiciis intervenire non poteſt, & in quibus poteſt, pleniſſime explicatum per Jacob. Menoch. *de arbitr. jud. lib.* 1. *q.* 80. & *lib.* 2. *centur.* 3. *caſu* 264. Item ſcias, quod in caſibus, in quibus non eſt admittendus, quod ſi admittatur, valet proceſſus. Cravet. *conſ.* 20. *num.* 4. Item, quod accuſatus de crimine expilatæ hæreditatis poſſit per Procuratorem defendere, & opponere exceptiones concernentes accuſationis ineptitudinem, & cauſæ merita, conſultum vide per Cæpol. *conſ. crim.* 71. & quod Clericus, contra quem Epiſcopus Vicarius de homicidio vult procedere, poſſit ſe per Procuratorem defendere, vide per eundem conſ. ſequenti, & quando dubitatur, an debeat admitti, & ſuper iſto articulo ſtante ſtatuto loci, quod admittatur, vide per eundem *in conſ.* 73. Giacn.

(*c*) *Ratio autem.*] Far. ubi ſup. *num.* 5. & 6. Ros.

(*d*) *Ex hac autem ratione.*] Adde, quod nec † in 8
cauſa appellationis poteſt intervenire Procurator. Aug.
de Arim. ad Ang. *in tract. maleſ. in verb. præſente d.
Gaio. nu.* 14. Baiar.

(*e*) *Imponenda pœna.*] Farin. ubi ſup. *nu.* 21. Ros.

(*f*) *Cæterum.*] Far. *ibid. nu.* 76. Ros.

Cæterum ex juris diſpoſitione.] Adde Mari. Soc. *in
d. c. veniens, n.* 50. *cum ſeq.* ubi tractavit, quando Pro-
curator admitti debeat; ubi pœna ſit pecuniaria, † & 9
ibi diſtinguit, quod aut talis pœna imponitur de jure
communi, aut forma ſtatutorum, & *nu.* 61. ponit duas
notabiles limitationes, & *nu.* 62. an, & quando in cri-
minalibus ex parte accuſatoris Procurator intervenire
poſſit, ideo vide eum omnino *in d. c.* in quo infinitos

10 caſus examinavit, & totam materiam, quando, & qui-
bus caſibus, & cauſis admittatur Procurator in cauſa
criminali, habes longe copioſius, & clarius expeditam,
quam cæteri Doctores tractent ſimul juncti, ut affirmat
ipſe Soc. *in fin. d. c.* dicit, quod illi *c. veniens*, poteſt
dici bene veniatis, ſed hodie per conſtitutiones, ſtatu-
ta, & conſuetudines adeo proviſum fuit, ut amplius de
hoc non ſit diſputandum, & in omnibus fere delictis
principales tenentur comparere perſonaliter, tanquam
magis informati, & ut melius veritas haberi poſſit, &
ita ſervat practica juxta doctrinam Bar. *in l. ſervum*, §.
11 *publice*, *ff. de procur.* quod judices † poſſunt dicere,
nolle aliquem admittere; ſed velle, quod principalis
compareat, ut videant qua fronte, & qua trepidatione
loquatur; per text. *in l. minorem*, §. *tormenta l. ff. de*
quæſt. licet dicta doctrina Bar. intelligatur procedere,
ut poſſit repellere Procuratorem, non autem defenſorem,
ſeu inſtructorem, ſecundum Veronenſ. *conſ.* 50. *col.* 3.
in prin. quem refert, & ſequitur Rol. *conſ.* 47. *nu.* 21.
lib. 3. vide etiam Capyc. *deciſ.* 143. Baiar.
(g) *Nam cum exequutio.*] Hac igitur ratione atten-
ta non eſſe novum, ut cum citatur quis ſub præceptis
pœnalibus cum non adſint Indicia ſufficientia ad inqui-
rendum modo, quo ſupra *qu.* 31. *verſ. Quæro nunc*,
cum verſ. ſequenti, & *q.* 64. *verſ. ſed nunquid*, talis ci-
tatus comparere per Procuratorem. Nec aliter diſtinguo,
an crimen ſit publicum, vel privatum, ut tenuit Meno.
d. Tract. de arb. jud. lib. 2. *q.* 80. *nu.* 5. *cum ſeq.* quia
pace tanti viri magis loquitur ad jactantiam, quam ad
veritatem, Nam ex quo facienda eſt exequutio in bo-
nis, ut hic, ceſſat ſemper ratio comparendi perſonaliter,
& indiſtincte, nec etiam pater pro filio admitti dixi in-
fra, verſiculo finali, & libenter vidiſſem modum obten-
tum à Mandoſ. *tract. de monitor. q.* 2. de quo ſe jactat
pro illo fiſco. Hinc eſt, ut ſtante ſtatuto quod minor an-
nis quatuordecim non poſſit puniri ad mortem, nec nul-
latenus poſſit ei imponi pœna ſanguinis, ut eſt ſtatutum
Riparoli *in crim. rubr.* 286. & habetur *in nov. Parmæ*
conſtit. tit. de aud. crim. §. *nullus verſ. Minores enim*
annorum 14. talis minor poterit comparere in judicio
etiam per Procuratorem, ubi delictum eſſet etiam atrox,
cum exprimat ſtatutum prædictum, quod in caſibus in
quibus aliqua ex prædictis pœnis infertur majoribus
quatuordecim annis, ipſe minor arbitrio prædicti D. Vi-
carii generalis puniatur citra pœnam mortis, vel ſangui-
nis, ſup. *hac eadem quæſtione*, *verſic. ſed quæro*, ex quo
declaratur aliud ſtatutum Riparoli prædicti *ſub rub.* 310.
quo diſponitur per hæc verba; quod requiſitus in male-
ficiis teneatur comparere per ſe, & videtur, quod tale
ſtatutum non habeat locum in minore per ſupra dicta.
Declaratur item ſtatutum Pallavic. *in crim. rub.* 4. His
adde Menoc. *tractat. de arb. jud. lib.* 2. *cent.* 4. *conſil.*
329. *n.* 9. & *lib.* 1. *q.* 80. *n.* 116. & ſtantibus ſtatutis,
de conſtitutionibus ad favorem minoris quatuordecim
annis, ut ſup. ſi confiteantur delicta, quod non reſtituti
poſſint adverſus eorum confeſſionem, Afflic. *dec.* 208.
faciunt tradita per Marſ. *rub. de fid. q.* 50. *ad fin.* An
autem judex tunc replicare poſſet, quia vult reum per-
ſonaliter comparere tanquam melius informatum, ut
eſt infra, hac eadem quæſtione *verſ. Hac autem conclu-*
ſio, ibi, & in omnem caſum, cogita; nam ſtante Clau-
ſula in præcepto, quod Reus perſonaliter compareat, non
videretur amplius diſputandum, credo tamen minorem
cogi non poſſe, ut perſonaliter compareat, per Procu-
ra. Drog.
12 (h) *Hinc eſt, quod ſi agatur de delicto.*] Adde, quod
fallit † in crimine injuriarum criminaliter moto, per tex.
in l. fin. C. de injur. exceptis perſonis Illuſtribus: ſed
hodie in Regno Neap. *per rit.* 269. in cauſis criminali-
bus obſervatur, ut ſup. dixi *ver.* 1. *hac ead. q.* Baiar.
(i) *Pœna relegationis.*] Hæc tamen pœna non eſt in
uſu infra *qu.* 67. *verſic. fin.* Drogh.
Pœna relegationis.] Farin. *d. q.* 99. *p. p. n.* 66. 67. &
ſeq. Ros.
(k) *Pœna privationis.*] Farin. *d. loco n.* 72. Ros.
(l) *Pone, quod*] Farin. *d. loco n.* 79. & *trib. ſeq.* Ros.
(m) *Sed quæro.*] Farin. *d. q.* 99. *nu.* 28. *vol.* 4. *par.*
1. Ros.
(n) *Arbitrio judicis.*] Adde, quod Anch. *ejus conſil.*
272. quem refert, comprobat, ac ſequitur Crav. *ejus*
conſil. 224. *col.* 2. *verſic. illud non omitto*, tenet, quod
ubi ſumus in delicto, cujus pœna corporalis ad effectum
produci non poteſt nec Procurator admittatur, quod no-
ta. Giach.
13 (o) *Si quidem pro eo delicto.*] Adde, quod ita etiam
tenet Anch. *conſil.* 272. quem ſequitur Crav. *conſi.* 224.
14 *col.* 2. *verſic. illud non omitto*, quod amplia † procede-
re etiam ſi judex, in cujus arbitrium pœna eſſet colla-
ta, contumacem in pœnam pecuniariam condemnaſſet,
& condemnatus obtinuiſſet admitti ad novas defenſio-
nes, quia tenetur ſe conſtituere in carceribus, prout te-
nebatur ante declarationem pœnæ pecuniariæ, Anch.
d. conſ. 272. Et idem eſt in cauſa reſtitutionis in integrum;
ſive ſit minor, ſive ſit major, Marſil. *ſingul.* 221. *reſti-*
tutio, Plot. *in l. ſi quando*, §. 16. *n.* 13. *fol.* 174. Baiar.
(p) *Ulterius quæro.*] Farin. ubi ſup. *a n.* 77. *uſque*
ad 90. Ros.
(q) *Ut compareat.*] Latè Farinac. *d. loco n.* 106. &
aliis ſeq. Ros.
(r) *Antequam vulneratus moriatur.*] Verumtamen
examinando Judex non debet reum interrogare, an ex
vulnere per eum illato ſequuta ſit mors, *infra quæſtione*
45. *verſic. debet autem Judex ibi*, *Præterea non debet*,
prout nec etiam examinando, debet interrogare, an ve-
lit uti dicto talis teſtis ſupra *in* §. *falſum*, *verſ. utens*
dicto, *ad fin.* Adde, quæ dixit Menoch. *de arbit. jud.*
lib. 1. *quæſtione* 80. *num.* 38. & 39. & *num.* 134. & in
quantum hic ſubjungit de novo proceſſu, vide ſupra *q.*
29. *verſic. per exceptionem.* Drogh.
Antequam vulneratus moriatur.] Adde, quid † ſi 15
puniretur ante mortem, videndum Pari. *de ſynd. verb.*
condemnatio, *car.* 25. & Boer. *deciſio.* 259. Baiard.
(ſ) *Sed quid dicendum.*] Far. *d. quæſtione nu.* 223. &
duobus ſeq. Ros.
(t) *Mihi ſemper placuit.*] Far. ubi ſup. *n.* 226. Ros.
(u) *Et in omnem caſum.*] Far. ibi. *nu.* 246. Ros.
Et in omnem caſum Doctores.] Adde, quod etiam
in caſibus, † in quibus de jure communi in criminali- 16
bus Procurator poteſt admitti, judex poteſt dicere Pro-
curatori, quod vult, quod principalis perſonaliter com-
pareat, tanquam melius informatus, *l. fin. C. de procur.*
& Boſſ. *in tit. an in crim. jud. n.* 2. & Capyc. *in de-*
ciſio. 143. *in fine*, & Ant. Scap. *in tractat. juris non*
ſcrip. quod ſer. in utroque foro lib. 3. *c.* 42. ubi dicit,
quod licet pœna ſit pecuniaria, tenetur comparere, &
poterit detineri; & ſi non comparet, poterit procedi
contra eum, tanquam contra contumacem; & poni in
banno, & condemnari: & atteſtatur quod ita ſervatur
per Italiam. Baiar.
(x) *Et ideo utcunque.*] Tale præceptum quid impor-
tet, & quando ſit facienda expreſſa cauſa, dixi ſupra
quæſt. 31. *verſ. Quæro nunc*; Hoc tamen, de quo hic
dicitur, fallit, ut per Bar. *in l. ubi pactum*, *nu.* 50. *C.*
de tranſact. ſup. §. *homicidium*, *verſ. item ſcias.* Drog.
(y) *Vide quæ dixi.*] Far. *d. q.* 99. *par.* 2. *n.* 276. Ros.
(z) *Tu ſcis, quod bannitus.*] Farin. *tit. de carcer. q.*
29. *vol.* 1. *nu.* 80. & *pluribus aliis*, ubi materiam hanc
ſalvi conductus late examinat. Ros.
Tu ſcis, quod bannitus.] Adde † videndum Nellum 17
de bannitis in prima par. primi temp. in 3. *quæſt.* & Fol-
ler. *in pract. crim. in verb. vel eos verbaliter citari fa-*
ciat, *num.* 32.
Idem adde, quod † ſalvus conductus non debet con- 18
cedi ad agendum, Bart. *in l. ſed ſi in hac*, *ſed ſi per pœ-*
nam, *ff. de in jus voc.* & quando concedi debeat banni-
to, † & quibus pœnis violantes ſalvum conductum pu- 19
niantur, vide Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 336. & 20
337. ubi latiſſime.
Item adde, quod † ſalvus conductus datus alicui, & 21
ſociis, extenditur ad Hebræos, Angel. *in l.* 1. *ff. ad leg.*
Jul. Majeſt. & *in l. utimur. ff. de ſepul. viol.* & Rolan.
in conſil. 35. *num.* 33. *volum.* 2. Bajard.
(a) *Debet ergo.*] Far. ubi ſup. *n.* 79. & *ſeq.* Ros.
(b) *Et talis ſalvus conductus non poteſt ei denegari.*]
Ergo neceſſario concedendus: Adde infra *quæſtione* 38.
verſic. Hac tamen ſupra quæſtione 16. *verſic. An autem*
accuſatus, *infra quæſtione* 34. *in princ. quæſtione* 64. *ver-*
ſic. Quæro pone. Marſil. Rubr. *de fidejuſſ. num.* 50. In
quibus locis paſſim de iſtis ſalvis conductis, & infra
quæſtione 69. *verſiculo ſed quid*, & latius cauſas omnes,
pro quibus peti poſſit ſalvus conductus: vide apud Me-
noch. *de arb. jud. lib.* 2. *Cent.* 4. *caſu* 337. Drog.
(c) *Sed hic quæro.*] Quid ſi exinde offendatur ſub ali-
quo privato, Dec. *in tract. crim. tom.* 2. *lib.* 7. *c.* 16. *num.*
20. Ros.
(d) *De Principe non eſt dubium.*] Adde Boer. *deciſ.* 22
169. † ubi etiam habetur, ſalvum conductum frangens,
quando teneatur crimine læſæ Majeſtatis; & qualiter
puniatur, ſalvo conductu abutens; † & qui ſocii † di- 23
cantur, ut ſalvus conductus unius proſit alteri: & ibi in 24
fine dicit, quod Hiſpanorum † mos eſt, non ſervare fi-
dem, prout etiam dicit Joan And. *in proœm. decretal.*
quem ſequitur Bal. *ibi col.* 6. *verſicu. quæro ſi aliqua ne-* 25
gantur, ubi dicit Bal. *cave ergo à Cathalanis*, † & hoc 26
credo

credo eſſe veriſſimum, & Afflict. *deciſione* 4. ubi dicit
verum eſſe, ſecuritatem poſſe per Judicem ex juſta cau-
ſa dari, quando datur ad tempus, & non in perpetuum;
quia illa dari non poteſt niſi a Principe, & hoc etiam
procedere, quando bannitus eſſet delinquens ab illo Ju-
27 dice, qui dat ſecuritatem, & quando Judex † ſalvum
conductum concedere poſſit, Menoch. *de arbit. jud. q.*
81. *& caſu* 337. & ibi etiam offendens ſalvum conduc-
tum habentem, qua pœna puniatur: ſed impetrans ſal-
vum conductum, ſi vult caute agere, ne offendi poſ-
ſit, faciat illum publicari, & poni in loco, in quo ap-
paret bannitus, ita docet Boſſ. *in tit. de citatio. n.* 36.
28 & ita vidi practicari in ſtatu Eccleſiaſtico, † & præſer-
tim in civitate Spoletana, ſcilicet, quod ſalvus condue-
tus publicatur in locis publicis ſono tubæ, ſed non vi-
di, quod ponatur in loco, ubi apparet de banno; &
credo quod ſufficiat publicatio ad hoc, ut non poſſit im-
29 pune offendi. Et in ſtato † Eccleſiaſtico adeſt conſtitutio
Marc. *li.* 4. *c.* 29. per quam conceditur facultas Judicibus,
ut poſſint concedere ſecuritatem bannitis inquiſitis de a-
liis delictis; & hujuſmodi ſecuritates ſemper ſint ſer-
vandæ, vide Nell. *de bannit. quaſt.* 15. 2. *par.* 2. *temp.*
Gozad. *conſil.* 22. *n.* 22. & ibi etiam, quod habens
ſalvum cunductum non poteſt moleſtari directe, nec in-
30 directe; & dato ſalvo conductu in eundo intelligitur †
etiam in redeundo, Alex. *conſil.* 29. *nu.* 1. *& conſ.* 90.
val. 6. & Nell. *in tract. de bannitis* 3. *part.* 2. *tem. quaſt.*
17. *&* 18. ubi dicit, quod communiter ad tollendum
dubitationem, apponitur etiam ſtandi, & recedendi, &
31 ibi etiam babetur, quando ſecuritas intelligatur pro †
una vice tantum, quando non apponitur tempus: ſi ve-
ro habet tempus, quo concedens curare voluit illam ı
non finitur, licet bannitus revertatur ad locum extra do-
minium concedentis. quia ex temporis appoſitione colli-
gitur contraria voluntas concedentis; & ſalvus conduc-
32 tus † extenditur ad res, & perſonas, Dec. *in conſ.* 51.
& Pariſ. *in tract. ſyndic. in verb. ſolvens conductinc. fol.*
33 95. & ibi, quod ſi capiatur habens ſalvum conductum, †
debet poni in priſtinam libertatem, etiam quod a judi-
ce auctoritatem non habente, illud habuiſſet, Franc.
34 *quæſt.* 29. *cum ſeq.* Et ſalvus † conductus morte expirat,
niſi verba ſint ampla, tenet Joan, Faber. *inſtit. mand.*
§. *ſi adhuc*, ut puta, quod duret, donec revocatum non
fuerit. Sed iſtam materiam ſalvi conductus, per quos
35 concedi poteſt; & quando † admittatur propter delic-
ta ſub eo commiſſa. & omnia alia ad prædictam ma-
teriam facientia: vide omnino Farinac. *var. qu. in qu.*
29. *per totum*, & quando ſub ſalvo conductu committi-
tur delictum grave, ſalvi conductur beneficium amitti-
tur, etiam quod juramentum conceſſum fuiſſet, ita Jo-
doc. *in pract. crim. in cap.* 26. *n.* 7. non autem, quan-
do eſt delictum leve, quia tunc etiam, quod eſſet cap-
tus, reponitur in libertatem, Franch. *in d. decijio.* 258.
per totam, *val.* 2.

36 Item adde, quod † Judex poteſt aſſecurare teſtes, ut
tuto veniant examinandi, Foller. *in pract. crim. in verb.
capias informat. num.* 52. & circa hujuſmodi materiam
ſalvi conductus multa accumulavit Blanc. *in loco alle-
gato per Clar.* vide etiam Magalott. *in tract. ſuo de ſal-
vo cond.*

37 Item adde, † quod volens obtinere ſalvum conduc-
tum debet narrare omnes qualitates, alias non tenet
Bertaz. *in conſilio* 104. *num.* 2.

38 Item adde, † quod ſalvus conductus de eundo libe-
re, & ſecure, intelligitur etiam de mittendo nuncium,
Bal. *in auth. habit. a. natab. C. ne fil. pro patr.* & Bar.
ibid. *in fin.*

39 Item adde, † quod Capitaneus belli poteſt facere
ſalvum conductum bannito, & hoſti. Bar. *in l. conven-
tionum in* 2. *appoſ. ff. de poſt.* & ibi Bal. & Alexand.
40 & qua pœna † puniatur frangens ſalvum conductum,
ſive ſalvam guardiam Principis, vide etiam Caſſan. *in
conſuet. Burgund. in rub. des juſtices, verſ. adverte ta-
men*, quod videtur *nu.* 46. *fol. mihi* 62. ubi dicit, quod
debet puniri pœna extraordinaria: & etiam habetur, an
41 judex laicus poſſit punire Clericum ſalvam guardiam
Principis frangentem. Bajar.

(*a*) *In judice.*] Adde, & vide per Jacob. Menoch.
de arbitr. judic. lib. 1. *quæſtione* 83. *& libro* 3. *centur.*
4. *caſu* 327. *nu.* 2. *& per totum*, deinde, poſito prius,
quod judicis arbitrio puniendus eſt offendens ſalvum
conductum habentem, extendit duobus modis, ac decla-
ſeptem, vide ibi Sed cautus eſſe debet impetrans ſal-
vum conductum, ut illum publicari faciat, atque poni
in loco, in quo apparet bannitus, ne ſub prætextu ban-
ni, offendatur, ut docet Boſſ. *tit. de citatio. nu.* 36. &
in materia faciendi ſalvum conductum bannito vide per
Afflict. *deciſio.* 4. Giach.

(*f*) *Salvum conductum conceſſiſſet.*] Adde. quod er-
go ſi ſalvum conductum concedere non poteſt, idem
Prætor, & Senator niſi conſulto Senatu, nec etiam po-
terit concedere litteras dimiſſoriar, de quibus ſupra *qu.*
26. *verſiculo ſed quæro.* Salvus autem conductus fieri
poteſt per Judicem in ſtatu Illuſtriſſimorum Principum
de Gonzaga, ut eſt ſtatutum *in crim. rub.* 373. *& rub.*
269. Droun.

(*g*) *Debet ſcire.*] Far. *d. q.* 99. *nu.* 210. *val.* 4. Ros.

(*h*) *Papa Bonifacius Octavus.*] Supr. *in* §. *Hæreſis*,
verſic. Item de crimine hæreſis infra q. 35. *verſ. ſed re-
tenta, in prin.* Drog.

(*i*) *Item quæro.*] Far. *d. q.* 99. *nu.* 134. *& aliis plu-
rib.* Ros.

(*k*) *Aut quæritur.*] Villalob. *lib.* 1. *comm. opin.
verbo abſens.* Fat. *d. q.* 99. *n.* 256. *& p.* 2. *n.* 276. Ros.

(*l*) *Etiam ſine mandato.*] Hoc intellige quo ad ex-
cuſandum abſentiam: quo vero ad defenſam, nequa-
quam, infra *hac eodem quæſtione.* Drogh.

(*m*) *Prædicta autem concluſio.*] Cartar. *de exec. ſent.* 42
cap. fin. nu. 266. Far. *vol.* 4. *q.* 99. *parte* 2. *n.* 278. Ros.

Prædicta autem concluſio.] Adde, quod quilibet e-
tiam infamis † poteſt allegare abſentiam imputati de de-
licto, & debet admitti, & eſt communis opinio, ut
per Soc. ſen. *in c. veniens n.* 159. *de accuſation.* Bajar.

(*n*) *Cauſas abſentiæ.*] Adde infra *quæſt.* 33. *verſ. ſed
nunquid*, & nota non ſufficere allegare impedimentum
excuſati, niſi probetur, quod illud ſit cauſa immediata
non comparendi, & quod excuſatos propter tale impe-
dimentum non comparuerit. Fel. *in cap. Plerunque in
principio, extra de Reſcript.* ſicque alias dicitur, quod
cauſæ proteſtationis debent exprimi, Bart. *in l. de pu-
pillo*, §. *ſi quis ipſi Prætori*, *num.* 2. *ff. de oper. nov.
nunc.* ſic etiam delinquens † aliquando excuſatur ob 42
cauſam, ſi probat quod fuerit motus ob cauſam, quam
allegat; Boſſ. *de Decret. Mediolanen. ſub num.* 19. *poſt
medium*: exemplum ponit in injuriante virginem in
habitu meretricis, Fel. *in c.* 1. *collat.* 5. *de off. deleg.*
ſic & aliter arguit Crav. *conſil.* 71. *num.* 14. *cum ſeq.*
ubi non ſufficit conſuetudinem probari, niſi etiam pro-
betur, conſuetudinem illam in cauſa, de qua agitur,
occaſionem, & jus dediſſe: ibi vide ſatis pulchra, ex
quibus declarari videtur Conſtitutio Parmæ *Rubrica de
Auditore criminalium*, §. *concedimus tamen.* Idem Crav.
conſil. 151. *ſub num.* 21. *verſ. quarto, ut impedimentum,*
argumento, *l. quia autem*, §. *non ſimpliciter*, *ff. ne
quis amiſſ. cauſa eſt.* Idem Crav. *conſil.* 179. *n.* 9. Drog.

(*o*) *Idemque ſi talis.*]Farin. *d. q.* 99. *p.* 2. *n.* 280. Ros.

(*p*) *Pariter etiam.*] Adde, quod prædicta de jure
† communi procedunt: & etiam ſi extat ſtatutum, 43
quod inquiſitus de crimine nullam poſſit proponere de-
fenſionem per Procuratorem, quo caſu exceptio decli-
natoria fori per Procuratorem proponi poſſet, cum per
eum reus non defendatur ſuper crimine: Sed ſi ſtatu-
tum diceret, quod reus inquiſitus nullam poſſit propo-
nere exceptionem per Procuratorem, ut proviſum † 44
fuit in Regno Neapol. *rit.* 269. tunc tales exceptiones
non poſſent opponi per Procuratorem, quia aliud eſt
denegare defenſionem per Procuratorem, aliud eſt de-
negare exceptionem Aret. *in d. cap. veniens, num.* 39.
verſ. conſequenter de accuſat. & ita tradit Crav. *in d.
rit.* 269. *in princ.* ubi miratur d. Gramm. qui in *conſ.* 1.
de forjudicatu, *num.* 39. poſt deciſ. ſciens d. ritum fir-
mavit, quod in dicto Regno exceptio declinatoria fo-
ri poſſit per Procuratorem opponi, & ſimiliter dicen-
dum eſt, quod in ſtatu Eccleſiaſtico † hujuſmodi ex- 45
ceptiones proponi non poſſint per Procuratorem, ſtante
conſtitutione Marchiæ *in lib.* 4. *cap.* 15. ubi diſponitur,
quod ubi pœna ſanguinis veniret imponenda, nemo
niſi in carceribus conſtitutus per Procuratorem audia-
tur, & idem diſpoſitum fuit per Pium IV. *in conſt.* &
quod ſi aliter factum fuerit, ſententia ſit nulla, & *per
d. Ritum* 269. eſt etiam correcta *conſtit. Regni incip.
Generalia circa*, per quam fuerat proviſum, ut Univer-
ſitas † & mulier conjugata poſſint in criminali cauſa 46
comparere per Procuratorem: ſcilicet quod ad mulie-
rem, quæ non obſtante *d. conſtitutione* perſonaliter
comparere tenetur, ut tradit Carav. *in ritu* 108. *ſub
num.* 3. *& in d. ritu* 269. *ſub num.* 9. *verſic.* 7. am-
plia, & per ea quæ ibi notantur, poteſt etiam dici,
quod per eundem ritum cenſeatur derogatum capitulis
Regni, videlicet *cap.* 204. 211. *&* 282. quibus fuerat
proviſum, ut ſi plures ſpeciales perſonæ ultra † decem 47
itentur in quibuſcunque delictis (excepto crimine hæ-
reſis;

reſia, & læſæ Majeſtatis) poſſent ipſi quoque per Procuratorem comparere, & poſtea ampliatum, etiam ſi decem tantum citarentur, & per *d. c.* 282. prohibitum ne citentur ad novem, ad hoc ut diſpoſitionibus dictorum capitulorum non fieret fraus, & in practica ſervatur *d. ritu* 269. ſive ſint decem, ſive plures, qui ſint inquiſiti de eodem delicto.

48 Item adde, quod in Regno Neap. † nec Clericus, ſi citatus fuerit ad informandum, poterit per Procuratorem declinare forum, ſed comparere tenetur, & proponere declinatoriam, *per ritum* 235. *incip. Item obſervet ipſa Curia.* qui eſt in viridi obſervantia, ut atteſtatur Franch. *in deciſio.* 329. *nu.* 4. *vol.* 2. ſed advertendum eſt, quod quando ut Clerici citantur, uti laici, nomine proprio tantum. Et licet continue reputentur contumaces Clerici, ut laici citati, & non comparentes perſonaliter coram judice laico, juxta formam *d. ritus*, capto tamen ipſo Clerico annullatur ſemper contumacia, quia Rex non potuit imponere legem Eccleſiaſticis perſonis, nec facere aliquid contra libertatem Eccleſiaſticam, ut per Gramm. *in deciſ.* 1. *poſt deciſ. & vot.* 27. Capyc. *deciſio.* 161. & Foller. *in pract. crim. in ver. audiuntur excuſatores, num.* 39.

49 Item adde, quod in dicto Regno † citati, habentes privilegium judicis citantis forum declinandi, tenentur tamen comparere, & ejus privilegium allegare, *per ritum*, 230. & ibi Caravit. tenet, quod etiam citatus à Regia Audientia, quem notorie conſtat eſſe ſub Baronia dominio, comparere tenetur, & allegare privilegium.

50 Item adde, † quod citatus, ſi efficitur contumax, amittit privilegium fori, ſi expreſſe ei renunciare poſſit. Afflict. *deciſion.* 133. & Franch. *deciſion.* 417. *vol.* 2. Baiaro.

(*q*) *Hoc tamen intelligendum eſt.*) Far. ubi ſup. *p.* 1. *nu.* 48. 53. 211. 214. 215. Ros.

(*r*) *Non enim eſſet ad tales exceptiones.*] Addit ad ſtatuta Palavicina *in crim. ſtat.* 25. Drog.

(*ſ*) *Exceptio eſſet notoria.*) Far. *ibid. n.* 25. Ros.

(*t*) *Quæro modo.*] Vide ſup. Clar. *in* §. *homicidium, verſic. plerunque & verſi. iterum ſcias*, & Farin. *d. q.* 99. *nu.* 129. 130. *& aliis ſequentib.* Ros.

51 *Quæro modo.*] Adde, † quod ſimiliter admittitur Procurator pro bannito, ſive inquiſito ad petendum indultum pro crimine, ſive banno ſibi ex aliqua cauſa competentem, ſecundum Bal. *in l. reos nu.* 35. *verſic. quæro hic C. de accuſ.* & Nell. *de bannitis in* 3. *part.* 2. *temp. quæſtione* 68. ſed in Regno Neap. *per ritum* 269. hic allegatum per Procuratorem indultus peti non poteſt, & ibi Catav. *nu.* 4. & Franch. *deciſio.* 314. *per totum.* Idem proviſum fuit in ſtatu Eccleſiaſtico per Pium IV. *in conſtitut.* 76. *in fin.* Tamen Catav. *in pragm. prima quæſtione*, 17. *n.* 197. *de exulibus, & in dicto ritu* 269. *nume.* 6. *circa finem* dicit, quod communi obſervantia introductum fuit, concedi indulta etiam per Procuratorem banniti, ſive inquiſiti, immo quod pro ea quilibet admittitur, licet non ſit Procurator, & ita etiam hodie obſervantur in ſtatu Eccleſiaſtico propter ingentem bannitorum numerum, quia nemo volebat ſe conſtituere in carceribus, & ſic banniti ab aliis bannitis non interficiebantur.

52 Item adde, quod † hujuſmodi exceptio impunitatis impedit proceſſum ad ulteriora, etiam quod bannitus interfectus fuiſſet extra territorium bannientis, ut per Brun. *in tract. de conſtit. & decret. in verb. bannitus ſuper verbo banniti ſtatuarii verſ. ſtatut. dicit*, quod bannitus poſſit impune offendi, & Franch. *in deciſ.* 276. *nu.* 3. *vol.* 2. Bajaro.

(*u*) *Quinimo.*] Far. ſupra *nu.* 139. *cum aliis pluribus.* Ros.

(*x*) *In hoc tamen ducatu.*] Occidentes bannitum tenentur ſe conſtituere citato fiſco, & affinibus interfecti: potiſſimum ſtante ſtatuto Mediolani, quod calumniatus teneatur venire perſonaliter *in c.* 19. *in criminalibus*, & ſecundum hæc facit Farin. *d. q.* 99. *n.* 261. videndus etiam erit Bar. *in l. ſi ſervus, in fin.* ubi apoſtilla *C. de his, qui ad Eccleſiam confugiunt.* Ros.

(*y*) *Nullitatem ex ipſiſmet actis.*] Pone exemplum, prout eſt, quando non conſtat de delicto, & tamen Judex contra aliquem indebite procedit, ut eſt ſupra *qu.* 51. *verſic. fama, ſupr. hac eadem quæſtione, verſ. Hæc autem concluſio ad fi.* Boer. addit, ad Dyn. *in reg. Poteſt quis ſub n.* 2. *litt. A, de reg. jur. in* 6. Drog.

(*z*) *Sententiis criminales.*] Ut puta, ſi ex actis conſtet, Far. *d. q.* 99. *n.* 180. *& ſeq.* Ros.

(*a*) *Tu ſcias.*] Farin. ubi ſupra *nu.* 116. *& ſeqq.* & quid in perſonis illuſtribus per eundem *d. q.* 99. *n.* 115. *cum aliis pluribus.* Ros.

(*b*) *Quæro nunquid ea, quæ dicta ſunt.*] Adde † videndum Menoch. *de Arbit. jud. q.* 70. Batar. 53

(*c*) *Procuratorem conſtituere.*] Adde, vide, & quando Procurator accuſatoris nomine poſſit in judicio intervenire, diligenter explicatum per Jacob. Menoch. *de arbit. jud. lib.* 1. *q.* 79. Giacn

(*d*) *Quicquid ſit de jure.*] Bonacoſſa *q. crim. verba accuſatio.* Ros.

(*e*) *Pone, quod in cauſa criminali.*] Farin. *d. q.* 99. *nu.* 242. *& duob. ſeqq.* Ros.

QUÆSTIO XXXIII.

Excuſator an admitti debeat in criminalibus cauſis.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Excuſator an poſſit in cauſis criminalibus intervenire.*
2 *Et quibus in caſibus, in quibus poteſt abſens diffinitive condemnari.*
3 *Et an audiendus ſit excuſator ſine mandato.*
4 *Et an teneatur præſtare fidejuſſionem de ſiſtendo principale in judicio.*
5 *Et an audiatur pater pro filio, dominus pro ſervo, Abbas pro Monacho, civitas pro cive, dominus pro ſubdito, Epiſcopus pro Clerico, uxor pro viro, &c.*

Ex Additionibus.

1 *Excuſator an interveniat in cauſis criminalibus, remiſſive.*
2 *Excuſator in criminalibus non admittitur, niſi reis carceratis in ſtatu Eccleſiaſtico.*
3 *Idem in Regno Neap.*
4 *Idem in Regno Franciæ.*
5 *Idem in ſtatu Mediolani.*
6 *Idem Florentiæ,*
7 *Exceptio incompetentiæ judicis poteſt per quemlibet proponi.*
8 *Infamis admittitur pro alio ad allegandum incompetentiam fori, ſi ex actis illa appareat.*
9 *Judex an poſſit dicere defenſori, volo, quod veniat principalis, tanquam melius informatus.*
10 *Procurator admittitur ad declinandum forum.*
11 *Procurator generalis ad omnes cauſas non poteſt comparere in cauſa criminali.*
12 *Pater non admittitur in criminalibus pro filio in ſtatu Eccleſiaſtico, niſi pro ſuo intereſſe.*
13 *Pater non poteſt filium abſentem in criminalibus defendere, etiam pro ſuo intereſſe, uti pater, ſed ſolum proponere certam defenſionem, ſicut poſſet Procurator.*
14 *Privilegium quando allegari poſſit.*

HActenus (*a*) de Procuratore dictum eſt: nunc de excuſatore videamus. Sciendum eſt autem, quod regulariter in omnibus, & quibuſcunque cauſis criminalibus, in quibus poteſt contra abſentem procedi, ſemper admittitur excuſator, & hæc quidem concluſio de plano procedit, quando talis excuſator non proponit aliquas defenſiones ipſius rei, ſed tantummodo allegat ejus abſentiam: nam eo caſu utique admittitur. Et ita communiter ſervari in judiciis atteſtatur Alber. *in d.* §. *publice, poſt numer.* 16. Idemque ſi alleget infirmitatem ipſius rei, vel carcerationem in alio territorio, vel alia impedimenta, propter quæ non poſſet reus, etiam ſi vellet, perſonaliter comparere, 1

nam

nam ad proponendas hujuſmodi exceptiones quilibet admittitur. Ita tenet Bart. *in d. §. ad crimen*, *num.* 16. & eſt communis opin. ut ait Marian. *in d. c. veniens*, *num.* 67. *de accuſat.* Et in hoc videtur eſſe difficultas : quia ad has exceptiones proponendas etiam Procurator admitteretur, ut dixi ſupra *verſ. prædicta autem.* Fortius etiam ſentire videtur Alber. *in d. §. publice*, *poſt num.* 25. *verſicul. De ſecundo opere*, quod ſecundum communem opinionem debeat admitti excuſator etiam ad media cauſæ, & alios articulos incidentes.

2 (*b*) Sed quod plus eſt, multi etiam tenuerunt, quod in omnibus caſibus, in quibus abſens poteſt diffinitivè condemnari, ſit admittendus excuſator abſolutè, etiam ad probandum ejus innocentiam. Et hanc opin. dicit eſſe magis communem Aret. *conſ.* 136. *num.* 6. ubi loquitur etiam, quando talis excuſator comparet poſt primum bannum, ex quo virtute ſtatuti contumax habetur pro confeſſo : & Aret. refert, & ſequitur Marſil. *conſ.* 39. *num.* 30. & *conſ.* 73. *num.* 39. & *conſ.* 81. *num.* 57. & *conſ.* 90. *num.* 3. & *pract. crim.* §. *ſequitur*, *num.* 46. relatus & ipſe per practic. Conradi, *fol.* 264. *in* 27. *limit.* & Apoſtill. ad Ang. *de maleſ. in verbo*, *Qui dominus judex*, *ſub num.* 13. Hanc etiam opin. atteſtatur eſſe magis communem Cæpoll. *conſil. crim.* 51. *circa med.* Jaſ. *in l. hi*, *qui num.* 7. *C. qui teſtam. facere poſſ.* quem refert Rubeus *in d. §. ad crimen*, *num.* 172. & Gomeſ. Arias *ſuper lege* 74. *Tauri*, *num.* 49. & Novell. *in tract. ad defenſam fol.* 21. *num.* 10. Refert etiam Alexan. *conſ.* 4. *num.* 1. & *ſequ. libr.* 6. quod Imola *in d. cap. veniens*, *col.* 27. *de accuſat.* (cujus tamen lecturas ſuper quinto decret. ego non habeo) dat hoc pro cautela, (*c*) quam dixit ſe tunc primis diebus ſervaſſe, & alias vidiſſe Bononiæ obſervari, quod ſcilicet comparet aliquis ad defenſionem abſentis tanquam inſtructor, vel informator de defenſionibus ipſius abſentis. Et dicit Alexan. *in d. conſ.* 4. quod omnes fatentur talem executorem, qui non comparcat tanquam Procurator cum mandato, ſed ut quilibet de populo ad inſtruendum Curiam, vel uti ſimplex defenſor, poſſe, & debere admitti : ſubdens, quòd id ipſum fecerat ipſe quoque pluries ſervari, & quod ita communiter practicari, & ſervari vidit, refert etiam Ana. *in eodem cap. veniens*, *num.* 22. Imolam ibi dicentem, quod licet quò ad Procuratorem ſint opiniones, tamen in excuſatore ita omnes tenent, & illum refert Marſ. *conſ.* 60. *num.* 23. Hanc etiam opin. dicit tenere communiter omnes Doctores Legiſtas, & Canon. Cæpol. *conſ. crim.* 48. *circa fin.* Hanc etiam dicit eſſe communem opinion. Grammat. *conſ. civili* 37. *num.* 10. quem refert Vivius *in libr. communium opin. in verbo*, *Procurator in capitalibus.* (*d*) Ratio autem hujus conclusionis per ſupradictos Doctores allegatur, quia judex debet omnibus modis veritatem indagare, & ex officio perquirere de innocentia rei, etiam nemine petente, prout eſt commun. opin. ut dicit Alber. *in l.* 3. *C. de iis*, *qui ad Eccleſ. confu.* ita relatus per Biun. *conſ. feud.* 76 *num.* 2. Et in hoc indubitatum eſſe atteſtatur Aret. *in conſ. prealleg.* quem refert Marſil. *in d. conſ.* 60. *num.* 22. Eadem igitur ratione dicendum videtur, ut quod poteſt judex à ſeipſo facere, idem etiam ei facere liceat iſto excuſatore, aut quolibet alio ſubminiſtrante teſtes, & indicia, ex quibus rei ipſius innocentia detegatur. Et ita hanc eſſe communem opin. atteſtatur Gratus *conſ.* 18. *nu.* 8. *lib.* 1. Et ideo Doctores præallegati dant cautelam, quod compareat iſte excuſator, ſive alius quilibet tertius, qui det in ſcriptis judici ad partem ſuper aliqua cedula nomina teſtium, qui deberent examinari ad probandum innocentiam rei : & dicunt, quod judex tenetur illos examinari facere : & hoc modo reus faciet ſuas defenſiones abſque eo, quòd perſonaliter compareat. Et hanc cautelam ponit Cæpol. *caut.* 68. & dicit Blanc. *in pract. crim. fol.* 22. *num.* 58. *fol.* 158. *cautel.* 11. quod ita practicatur, & practicari poteſt. Sed (*e*) certè hæc opin. mihi nunquam placuit ; hoc enim modo proculdubio (*f*) deſtrueretur tota practica criminalis, nam nullus inquiſitus, vel accuſatus compareret perſonaliter ad ſe defendendum, ſed, vel ex officio vel per hujuſmodi accuſatorem faceret teſtes ad ſui defenſionem examinari, abſque ullo capitis ſui periculo. Et ita nunquam reus poſſet examinari, neque torqueri, nec ulla condemnatio exequi ; quæ omnia judicio meo ſunt valde abſurda, & ridenda. Et miror, quod tot, & tanti Doctores illam opinionem tenuerint, aut ſervaverint, quæ certè in hoc Ducatu non modo obſervatur, ſed in omnibus Curiis adeo receſſit à practica, quod ſi aliquis advocatus ſuper ea inſiſteret, proculdubio (*g*) non ſine riſu exploderetur.

Quinimò, (*h*) ut dixi ſupra quæſtione proxima, *verſic. Hæc autem*, omnes ferè fatentur, quod poteſt judex dicere excuſatori, ſe velle, quod principalis perſonaliter compareat tanquam melius informatus, ut etiam, videatur quo vultu, & qua trepidatione loquatur, ſecundum not. *in l. fin*, *C. de proc.* Et hoc non negat velle, & ſervare communem practicam, Cæpolla *in d. conſ.* 51. *circa princ.* à quo nullo modo eſt recedendum, quidquid ipſe Cæpolla ibi in contrarium alleget.

Sed (*i*) nunquid excuſator, qui aliquas excuſationes vult proponere, eſt audiendus ſine mandato? 3
Reſpon. Aliqui ſimpliciter dicunt, quod requiritur mandatum, & quod talis excuſator tenetur jurare, quod habet in mandatis ab abſente illum excuſandi, alias non auditur. Et dicit Practic. Jod. *cap.* 25. *num.* 4. quod ita praxis ipſa uſu recepit. Alii vero dicunt, quod ſi quidem vult proponere excuſationes neceſſarias, puta, quod reus eſt infirmus, vel quod eſt in alio loco carceratus, tunc admittitur etiam ſine mandato ; ſed ſi velit allegare alias excuſationes probabiles, puta, quod itinera non ſunt tuta, vel quod reus in eo loco habet inimicitias, tunc non auditur ſine mandato. Ita tenet Bart. *in d. §. crimen num.* 18. Et hanc dicit eſſe communem Doctorum ſententiam Rubeus, *in eodem §. ad crimen*, *num.* 201. & *num.* 212. *in fin.* Alii autem indiſtinctè tenent, quod excuſator allegans quaſcunque cauſas abſentiæ probabiles, licet non neceſſarias, etiam ſine mandato ſit admittendus.

Et in hoc opi. Bart. communiter reprobari atteſtatur Cardin. Alex. *in c. ſi quando*, *num.* 21. 2. *q.* 6. Et hæc opin. contra Bar. eſt magis æqua, & mihi magis placet, dummodo abſit calumnia, & tales exceptiones concernant tantummodo factum : ſecus autem ſi concernerent etiam jus, puta, declinatoriam fori, vel hujuſmodi, nam eo caſu ſequeretur opin. Bart. ut ſcilicet non eſſet talis excuſator ſine mandato admittendus. Et hæc omnia, niſi aliter conſuetudine receptum eſſet, à qua (ut ſæpè dixi) nullo modo arbitror eſſe recedendum.

Quæro, (*m*) nunquid excuſator, qui comparet, teneatur præſtare fidejuſſionem de judicato ſolvendo, vel præſentando ipſo inquiſito ? Reſpon. Si quidem compareat ut defendat inquiſitum, tenetur ſatiſdare, alias non auditur ; ſed ſi tantummodo excuſat ejus abſentiam, non tenetur ſatiſdare. Et ita communiter tenetur, & ſervatur, ut dicit Alber. *in d. §. publice*, *num.* 12. *in fin.* Hanc etiam dicit eſſe veriorem, & crebriorem ſententiam Rubeus *in d. §. ad crimen*, *num.* 14. quod ſcilicet non tenetur cavere, nec de judicio ſiſti, nec de 4

judicato ſolvendo, licet in quæſtione videantur corrupta verba ipſius Rubei. Idem atteſtatur Menchiaca *controverſ. uſu freq. c.* 17. *num.* 8. Illud tamen, quod dictum eſt de defenſione, ceſſat ſecundum meam opin. & practicas hujus Provinciæ, quod ſcilicet nullo modo admittatur excuſator ad defenſionem, ut dixi ſupra, *verſ. ſeq. quod plus eſt.*

5 Ultimo (*n*) quæro, quod ſi pater, aut dominus pro ſervo, vel filio inquiſitis compareant ad eorum defenſionem ſuſcipiendam, nunquid debeant admitti? Reſpond. quod ſi compareant non tanquam Procuratores, aut defenſores eorum, ſed pro intereſſe ſuo, utique ſunt admittendi. Et ita tenent communiter Canon. ut dicit eſſe communem opin. Bal. quem refert Baptiſta à S. Blaſio *inter conſil. crim. diverſorum: conſ.* 77. *num.* 8. *libr.* 1. Marian. *in d. c. veniens, poſt num.* 87. *verſ. tu adverte.* Et quod (*o*) admittatur pater pro filio; dicit eſſe communem opin. tam Legiſtarum quam Cano. Alexan. de Nevo. *conſil.* 90. *num.* 2. quod eſt repetitum inter conſilia criminalia diverſorum, *conſ.* 89. *lib.* 1. Dicit etiam Cæpolla *conſil. crimin.* 75. in primis verbis, quod hæc communiter obſervatur, & practicatur in judicio, *& conſ. crim.* 55. *verſi. dixi tertio*, quod hanc opin. ſequuntur omnes Scribentes in materia, *in conſ. crim.* 47. *verſ. ſed prædictis*, dicit, quod communiter omnes Doctores ita concludunt. Et quod dominus admittatur pro ſervo, voluit gloſſ. *in l.* 2. *in gl. fin. C. de accuſat.* quam dicit eſſe communiter approbatam Riminald. *conſ.* 17. *num.* 9. Et generaliter dicit Boſſ. *in tit. an crim. jud. num.* 17. quod dominus pro ſervo, pater pro filio, uxor pro viro, Abbas pro Monacho, Epiſcopus pro Clerico, Princeps pro ſuo ſubdito, civitas pro ſuo cive, & ſimiles, poſſunt pro intereſſe proprio, non autem pro nomine ipſorum ad judicium venire, & eos defendere. Et dicit, quod hæc eſt communis omnium opin. (*p*) Idem dicit Blanc. *in practic. crim. fol.* 23. *num.* 62. quod practica eſt, quod Pater volens facere defenſiones pro filio, compareat coram judice, prius ſibi facto ſpeciali mandato per ipſum filium de confitendo delictum, & quod deinde pater confitendo delictum faciat defenſiones filii, probando, puta, quod homicidium fuit caſu commiſſum, vel ad neceſſariam defenſionem, vel quod mortuus non deceſſit ex vulnere, & ſubdit, quod ita ſervatur in practica. (*q*) Poterit fortè hæc practica obſervari in locis, in quibus viget talis conſuetudo, ſed in hac Provincia hæc reputarentur ſomnia, ſi proponerentur coram judicibus, nam (ut ſæpè dixi) ubi ingeritur pœna corporalis, nullus auditur pro reo, *niſi* perſonaliter compareat, & ita ſervando non errabis. (*r*) Benè poſſet pater, ſi filius accuſatus, aut inquiſitus, eſſet Clericus, comparere, & declinare forum. Et ita dicunt Docto. ut ait Bald. *in l.* 1. *num.* 31. *C. de accuſ.* Credo etiam, quod non modo privilegium clericatus, ſed quodcunque aliud, ex quo notoriè appareret citatum non eſſe ſubditum judicis citantis, poſſet per Procuratorem, vel excuſatorem exhiberi.

ADDITIONES.

Ad Quæſtio. XXXIII.

(*a*) H*Abentur de procuratore.*] Adde, quod multa in hac
1 materia excuſatorum † habentur per Ant. de Carrer. *in tract. ſuo de excuſ.* vide etiam Crav. *conſ.* 6. *n.* 88. Afflict. *deciſio.* 289. & Boſſ. *in tit. an in crim. jud. nu.* 7. Bajar.

(*b*) *Sed quod plus eſt.*] Quod in caſibus, in quibus poteſt diffinitive condemnari, Farin. *q.* 99. *nu.* 171. *uſque* 175. *volu.* 4. *& num.* 230. Ros.

(*c*) *Quam dixi.*] Farin. *ſupra num.* 249. 251. *&* 253. *&* 254. *&* 255. Ros.

(*d*) *Ratio autem hujus concluſionis.*] Far. ſupra *nu.* 232. Ros.

(*e*) *Sed certe.*] Far. ſup. *nu.* 236. *&* 238. Ros.

Sed certe hæc opinio.] Adde, quod in omnibus fere Provinciis, & Civitatibus extant proviſiones, quibus cavetur, ut tales excuſatores non admittantur, niſi reis
in carceribus conſtitutis. In ſtatu † Eccleſiaſtico adeſt 2
conſtitutio March. *lib.* 4. *c.* 15. & motus proprius Pii Quarti ſub tit. quod banniti, & homicidæ non audiantur, niſi in carceribus conſtituti. In regno † autem Nea- 3
pol. adeſt *ritus* 169. Item in Regno Franciæ, ut † at- 4
teſtatus Rebuff. *ſuper conſtitut. vol.* 3. *in tract. de excuſat. in fin.* & in ſtatu Mediolani, & † affirmat Boſſ. 5
in tit. an in criminalibus judic. num. 8. quibus ſtatutis 6
non obſtantibus, † exceptio competentiæ judicis per 7
alium proponi poteſt; Bal. *in l. reus*, *C. de accuſat.* & Gramm. *in conſil.* 1. *nu.* 39. *cum ſequent. de forjudic. poſt deciſio.* ubi dicit etiam, quod ſi illa exemptio à juriſdictione citantis apparet ex actis, admittitur etiam
infamis † ad ipſam allegandam. Bajar. 8

(*f*) *Deſtrueretur.*] Cartar. *de executio. ſentent. in præfat. num.* 45. Ros.

(*g*) *Non ſine riſu exploderetur.*] Idem etiam de Nerva Juriſconſulto *l. eſt differentia in fin. quibus cauſ. pig. tac. contrah. inſt. quæſt.* 44. *verſic. quæro nunc ad fin.* At decedul. *ſupra quæſt.* 5. *verſic. ſtetat etiam quæ* 61. *verſic. ſed hæc quidem*, & in ſimili, de quo hic dicitur *ſupra q.* 31. *verſil. fama publica ibi*, *& ſi quis vellet.* Drog.

(*n*) *Quinimo, ut dixi ſupra.*] Adde Boſſ. *in tit. an in Crim. judic. nu.* 6. ubi videtur tenere contrarium, quod hoc non procedat, quando quis comparet uti defenſor, ſed tantum quando comparet uti Procurator, & de hac quæſtione vide etiam Capyc. *in deciſ.* 143. Ego autem arbitror illud, quod procedit, quando quis vult comparere uti Procurator, procedere etiam ſi comparet uti defenſor, & inſtructor, cum militet eadem ratio; ut ſcilicet reus comparere debeat perſonaliter, tanquam
melius informatus, & ut judex † videat reum qua tre- 9
pidatione, qua conſtantia, quo pallore, & ſimilibus; per ſeipſum ad interrogata reſpondeat, ut dicit Antonius Scap. *in tract. juris non ſcript.* quod in utroque foro ſervatur *lib.* 3. *cap.* 42. ubi atteſtatur, quod per totam Italiam ita practicatur. Bajaro.

(*i*) *Sed nunquid excuſator.*] Far. ſupra *num.* 256. *& d. q.* 2. *par. num.* 280. Ros.

(*k*) *Et in hoc.*] Farinac. *d. quæſt.* 99. 2. *part. nu.* 291. *& num.* 293. Ros.

(*l*) *Secus autem ſi concerneretur.*] Adde, quod etiam 10
per Procuratorem poteſt declinari forum, ut tenet Guid. Papæ *deciſ.* 338. *nu.* 3. & ibi *num.* 6. dicit, quod
Procurator generalis ad omnes cauſas non poteſt com- 11
parere in cauſa criminali, ſed requiritur mandatum ſpeciale. Bajaro.

(*m*) *Quæro nunquid.*] Excuſator ſine mandato an fidejubere debeat, Farin. *d. q.* 99. *nu.* 237. Ros.

(*n*) *Ultimo quæro.*] Pater, & Dominus pro filio, vel ſervo quando audiantur, Farin. *q.* 99. *n.* 154. *& quinque ſeq. vol.* 4. *& nu.* 163. *& ſeq.* Ros.

Ultimo quæro, quod ſi pater.] Adde, quod in ſtatu 12
Eccleſiaſtico adeſt Conſtit. March. *lib.* 4. *cap.* 15. *& c.* 16. qua diſponitur, quod pater pro filio non audiatur, nec Abbas pro Monacho, nec Prælatus, aut Dominus pro ſubdito, ubi pœna ſanguinis, aut judicis arbitraria veniret imponenda, niſi reus ſe prius in carcerib. conſtituerit, ſed pater pro intereſſe ſuo audiri debet, comparitiones autem, & jura patris filio in carceribus non conſtituto ſuffragari non poſſint, idem proviſum fuit per Pium Quartum *in conſtitu.* 76. Quinimo ibi diſponitur, quod ſententia pro reo perſonaliter non comparente lata ſit nullius roboris, & momenti, & debitis pœnis puniri debeat, ac ſi lata non fuiſſet.

Item adde, quod pater aliquo modo non poteſt defendere filium abſentem de crimine imputatum, nec etiam pro intereſſe ſuo, ratione patriæ poteſtatis, ſed ſolum proponere certam defenſionem, quæ non tangeret crimen, ſicut poſſet Procurator, Bartol. de Valmar. *in conſil.* 69. *inter conſil. crim. diverſ. tom.* 1. ubi latiſſime. Bajaro.

(*o*) *Admittatur pater.*] Item admittitur pater ad al-
legandum pro filio † privilegium clericatus, quando 13
venit imponenda pœna corporalis. Similiter allegari poteſt aliud privilegium, ex quo notorie conſtat citatum

non

non eſſe ſubditum judicis tanti. Excuſator autem allegans abſentiam malitioſe allegare dicitur, quando apparet, quod citatus viſus fuit in loco delicti eo die, quo fuit commiſſum delictum, vel die præcedenti, vel ſequenti, ſecundum Carav. *ſuper ritu magnæ curiæ* 266. *nu.* 7. Gutor.

(*p*) *Ideo dicit Blancus.*] Vide eundem Blanc. *fol.* 40. *nu.* 30. *in alio caſu.* Ros.

(*q*) *Poterit forte hæc practica ſervari.*] Vide Alexan. *conſ.* 4. *vol.* 6. Clarius Alex. de Nevo. *inter conſil. criminalia diverſ. conſ.* 189. *par.* 1. Menoch. *de arb. jud. lib.* 1. *q.* 80. *num.* 58. ſequere tamen practicam Clari, quicquid in contrarium dicant; Nam vera eſſe non poteſt Menochii ſententia, dum dicit, quod ſtatim poteſt conſtare Rei innocentia; quia non poteſt dici ſtatim, & innocenti, quoties examinandi ſunt teſtes, vel producenda inſtrumenta, ut per eundem Menoch. *d. tractat. libr.* 2. *cent.* 1. *caſ.* 12. *in fin.* & *q.* 17. *in fin.* quicquid etiam dixerit Chart. *tract. de exeq. ſentent. in præfat. nu.* 46. & in quantum hic dicit, quod Princeps pro ſubdito comparere debet, & etiam Arma movere, ut per Dec. *in l. non videtur defendere*, *nu.* 7. *ff. de regul. jur.* lege, quæſo, orationem Caſſii ad exercitum ex Appio Alex. *civil. bell.* 4. ſe Legislatorem pro legibus, Dominum pro populo, & in quantum hic *in fi.* loquitur de comparente pro Clerico, vide Marſ. *de fidejuſſ. num.* 278. Droch.

(*r*) *Bene poteſt pater.*] Declinatio fori à Procuratore, vel excuſatore opponi poteſt, quando notoria eſt, Far. *d. q.* 99. *nu.* 162. Ros.

QUÆSTIO XXXIV.

Quæ excuſationes pro reis abſentibus proponi poſſint.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Quæ excuſationes in cauſis criminalibus proponi poſſint.*
2 *Et quid de excuſatione abſentiæ.*
3 *Et quid ſi non allegetur in ſpecie aliqua cauſa abſentiæ.*
4 *Et an teneatur illam probare.*
5 *Et quid in excuſatione infirmitatis.*
6 *Et quid ſi allegetur timor inſidiarum.*
7 *Et quid de excuſatione carcerationis.*

Ex Additionibus.

1 *Abſentiarum genera quot ſint, remiſſive.*
2 *Tempus accedendi ad aliquem locum judicis arbitrio ſtatuitur.*
3 *Tempus in navigationibus peragendis ſtatuitur juxta ſolitum illius navigationis.*
4 *Proceſſus an ſit nullus, ſi judex negat terminum ad certiorandum.*
5 *Rum.* conſ. 118. nu. 9. lib. 5. *declaratur.*
6 *Sententiæ executio an impediatur probato impedimento, remiſſivè.*
7 *Exceptio abſentiæ, & infirmitatis poteſt per quemcunque allegari.*
8 *Statutum, ut quilibet habeatur pro confeſſo, niſi per ſe comparuerit, intelligitur; quantum ad allegandum cauſas eatiæ, non autem abſentiæ.*
9 *Abſentia in Regno Neap. non admittitur, quando citatus fuerit viſus die delicti, ſequenti, vel præcedenti.*
10 *Et informatio, an quis fuerit viſus, capiatur ſummariè ſine citatione partis.*
11 *Et aut non admiſſione interpoſita appellatio non ſuſpendit.*
12 *Et infra quantum tempus debeat eſſe citatus.*
13 *Abſentia citati perſonaliter malitioſe allegatur.*
14 *Abſentia præſumitur malitioſe allegata, ſi ex proceſſu præſumptio malitioſe colligitur.*
15 *Abſentia illius, qui ſemel fuit in judicio, præſumitur malitioſa.*
16 *Judicis arbitrio ſtatuitur tempus ad perquirendum abſentem.*
17 *Tempus ſtatutum ad perquirendum an prorogetur.*
18 *Abſentia an ſit probanda, vel allegand a ſolum.*
19 *Infirmitate allegata quid agendum.*
20 *Infirmitatis exceptio non admittitur, ſi non reperitur locus, ubi ſit infirmus.*
21 *Infirmitas quomodo probetur, remiſſ.*
22 *Infirmitas ſuorum an excuſet.*
Infirmitatem ſuorum allegans eſt riſu dignus.
Auctoris opinio in hoc.
32 *Infirmi carcerati, quando pro infirmitate ſint liberandi, & quomodo.*
24 *Sententia lata contra infirmum an valeat.*
25 *Locus non tutus excuſat à comparendo.*
Ut nec teneatur comparere per Procuratorem.
26 *Metum militum allegans non auditur, quando eſt guerra generalis, & Duces belli conſueverunt dare ſalvum conductum.*
27 *Citatio in loco notorie non tuto eſt ipſo jure nulla.*
28 *Abſens oblato ſalvo conductu an teneatur eredere.*
29 *Non ſufficit generaliter allegare locum comparitionis non eſſe tutum, ſed cauſa ſunt exprimenda.*
30 *Locum non eſſe tutum quomodo probetur, remiſſ.*
31 *Temperies aeris à comparitione excuſat.*
32 *Abrutti citati ad magnam Curiam de menſe Julii expectantur uſque ad menſem Septembris.*
33 *Excuſationis cauſa ceſſante ceſſat ipſius effectus.*
34 *Nuncio deponenti de acceſſu non tuto non creditur.*
35 *Carceratio præſumitur affectata facta per minorem Judicem poſt citationem factam majorem.*
36 *Carcerationis excuſatio non excuſat citatum à majori Judice, & detentum à minori ſub fidejuſſione per Civitatem.*
37 *Fugere non dicitur, qui vadit ad Superiores.*
38 *Citatus excuſatur quis pluribus modis, ne comparere teneatur, remiſſive.*

DIctum (*a*) eſt de excuſatore: nunc de excuſationibus, quæ ab ipſis excuſatoribus proponuntur aliqua ſubjiciamus, & in primis quidem de abſentiæ excuſatione, quæ judiciis ſæpe proponi ſolet. 1

Scias (*b*) autem, quod multiplex eſt Abſentia, ſcilicet neceſſaria, & probabilis ſimul; neceſſaria tantum: probabilis tantum: & voluntaria. Neceſſaria, & probabilis, dicitur, quando quis abeſt ex cauſa publica, puta Principis; aut civitatis. Et hoc caſu debet judex ſuperſedere à procedendo contra reum, donec cauſa ipſa ceſſet: & ſi (ea non attenta) procederet ad ulteriora, proceſſus eſſet ipſo jure nullus. Neceſſaria tantum eſt, quando quis abeſt, 2
puta, quia eſt bannitus: & hoc caſu non eſt ſuperſedendum, ſed poteſt ad ulteriora procedi tali abſentia non obſtante, cum ex facto, & culpa ſua proceſſerit: & ideo ſibi imputet. (*d*) Bene poteſt impetrare ſalvum conductum, juxta ea, quæ dixi ſupra q. 31. *verſ. Tu ſcis, quod bannitus.* (*e*) Probabilis vero cauſa abſentiæ eſt, quando quis abeſt, puta, ex cauſa ſtudiorum, vel mercaturæ, vel peregrinationis ob devotionem, vel hujuſmodi; & tunc facta fide de abſentia, debet Judex ſtatuere terminum competentem juxta diſtantiam loci ad ipſum abſentem certiorandum, ac præſentandum, quo elapſo poterit ad ulteriora procedere ipſo reo ulterius non expectato, & proceſſus valebit. Cæterum ſi judex negaret ſtatuere hujuſmodi terminum ad certiorandum, ſive comparendum, proceſſus eſſet (*f*) ipſo jure nullus.

Sed (*g*) pone, quod excuſator non alleget aliquam cauſam abſentiæ neceſſariam, aut probabilem, 3
ſed ſimpliciter dicat reum eſſe abſentem, & petat ſtatui

ſtatui terminum ad eum certiorandum? Reſpond. quod facta fide de abſentia, adhuc debet ſtatui dictus terminus, ubi de fraude non appareret. Et dicit Alb. *in d.* §. *publice*, *n.* 9. ſe vidiſſe ſervari, quòd ubi non apparet de fraude, omnes abſentiæ admittuntur. Dicit (*b*) autem Caravita *ſuper ritu magnæ curiæ* 266. *nu.* 7. quod dicitur malitioſe allegari abſentia, quando apparet, quòd citatus viſus fuit in loco delicti eo die, quo commiſſum fuit delictum, vel die præcedenti, vel ſequenti, ſubdens, quòd ita ſervatur, niſi delictum non de recenti commiſſom fuiſſet: nam eo caſu, ex quo facile potuit deinde poſt aliquot dies ab eo loco receſſiſſe, debet dari illatio, non obſtante quod die commiſſi delicti, vel etiam poſt, in eo loco viſus fuiſſet: & ſubdit etiam quod ita ſervatur.

4 Sed (*i*) nunquid ſufficit huic excuſatori allegare abſentiam ipſius inquiſiti, an autem tenebitur etiam illam probare? Reſpond. quod tenetur illam probare: & ita ſervatur, ut dicit Alber. *in d.* §. *publice*, *num.* 10. Bene verum eſt, quod ſecundum conſuetudinem hujus Provinciæ, ſufficit (*k*) quæcumque levis probatio, puta juramentum ipſius excuſatoris, prout etiam ſervari in regno Neap. atteſtatur Foller. *in pract. crim. fol.* 75. *num.* 15. & Carav. *ſuper ritu* 268. *magnæ curiæ*, *num.* 1. licet dicat, quòd non apud omnes Curias eſt in uſu, quod deferatur hujuſmodi juramentum.

5 Dixi (*l*) etiam, quod auditur excuſator allegans infirmitatem, ſeu carcerationem rei inquiſiti. Scias autem, quod infirmus etiamſi ſit inquiſitus de capitali delicto, non tenetur perſonaliter comparere, ſed ſufficit, quod faciat fidem de infirmitate ſua. Et hæc opin. communiter tenetur, & approbatur, ut dicit Gratus *conſ.* 98. *num.* 2. *lib.* 1. Hæc autem fides ſit ſive per teſtes, ſive per atteſtationem Medicorum in ſcriptis redactam, & quandoque etiam unius Medici tantum, prout etiam in Regnó Neapolit. ſervari atteſtatur Caravita *ſuper ritu* 267. *magnæ curiæ*, *num.* 7. Præſertim ſi in eo loco non eſſet niſi unus Medicus; juxta ea, quæ dixi ſupra *hoc eod. lib.* §. *homicidium*, *verſicul. ſcias autem*, & ita concludunt communiter Doctores, ut dicit Caravita *in loco præallegato*, *numer.* 8. *in fin.* (*m*) Debet etiam in eodem regno ſimul cum atteſtatione Medici præſentari inſtrumentum publicum continens ipſam atteſtationem, &c. alias excuſatio non admittitur, ut atteſtatur Grammat. *ſuper ritibus magnæ curiæ*, *fol.* 159. ſuper excuſationibus infirmorum, circa fin. ubi etiam dicit, quod excuſantur etiam ſenes, & quod ita ipſe obtinuit judicari in Conſilio Neapol. quod tamen in criminalibus apud nos non obtineretur.

6 Allegatur etiam quandoque timor inſidiarum, ſed hoc caſu dicit Salyc. *in l. reos*, *num.* 10. *C. de accuſation.* quod cautus judex dicenti ſe venire non poſſe propter timorem inſidiarum, offerre debet ſalvum conductum; ſubdens; quod ita vidit de facto ſervari. Nihilominus dici ſolet, quod fragilis eſt cautio ſalvi conductus, & ideo, ubi inimici eſſent potentes, & manu prompti, credo, quod non tenetur citatus vitam ſuam committere hujuſmodi cautioni ſalvi conductus, præſertim ſi inimicitia eſſet cum dominis, vel rectoribus loci, ad quem citatur. (*n*) Et hanc opinionem, quod qui non tenetur comparere propter locum non tutum ob inſidias inimicorum, non teneatur etiam comparere ſub ſalvo conductu, communem appellat Boſſ. *in tit. de cit. n.* 37.

7 De (*o*) carcerato autem aliqui tenent, quod poteſt citari, & quod debet comparere per Procuratorem, & ita videtur tenere Bart. *in l. is qui reus*, *nu.* 14. *ff. de public. jud.* Et dicit Marſil. *in practica crimin.* §. *attingam*, *nu.* 20. quod hæc eſt communis opinio. Tu vero dic, quod, Aut reus eſt carceratus in alio loco & hoc caſu ſemper vidi ſervari contrarium, quod ſcilicet expectatur, ut poſſit exire carceres, in quibus detinetur, niſi eſſet carceratio affectata, & hæc opin. tutior eſt, & benignior, quia carcerati in uno loco male poſſunt ſe in alio defendere, & non omnibus eſt copia Procuratorum, de quibus plenè confidant. Dicit autem Caravita *ſuper ritu magnæ curiæ* 269. *num.* 16. quod ex communi obſervantia dicitur carceretio affectata, quando ſecuta eſt poſt citationem ei intimatam à judice, quod tamen apud nos non ita abſolutè ſervatur, ſed judicis arbitrio judicandum relinquitur, prout & cætera omnia, quæ à jure determinata non reperiuntur, ut dixi ſupra *libro* 2. *verſ. judex*, quinimo etiam ſi hujuſmodi exceptio carcerationis oppoſita non fuerit, & ideo ſecuta fuerit condemnatio in contumaciam, ſemper ſolet Senatus, conſtituto de ipſa carceratione, condemnatum admittere ad novas defenſiones. Et ita in ſpecie concluſum fuit in quodam Hieronymo Caſtello, 20. Martii 1559. P. N. Aut vero eſt carceratus in eodem loco, & tunc ſi eſt cauſa, propter quam ingeratur pœna corporalis, ita quod in omnem caſum deberet jus dicere in carceribus, non ſuperſedetur à procedendo, (*p*) ſolet recommendari in carceribus pro ſecundo delicto, & uno eodemque tempore pro utroque proceditur. Si vero non ingeritur pœna corporalis, ſolet expectari, donec ſit perfectus primus proceſſus, ſi ipſe petat, non tamen relaxatur, niſi præſtita fidejuſſione de judicio ſiſti, & judicato ſolvendo ex ſecunda cauſa, & ſi opus eſt, prius examinatur. Hæc autem omnia procedunt, quando agitur de diverſis criminibus, ſed quando agitur de eodem delicto, tunc videnda ſunt ea, quæ dixi infra *quæſt.* 38. *verſ. eſt autem.*

ADDITIONES.

Ad Quæſt, XXXIV.

D*ictum eſt de accuſatore.*] Et in delictis accuſandis, quando attendatur principium, & quando non, vide per Alexand. *in conſil.* 75. *nu.* 6. & 7. *lib.* 3. Crav. *conſil.* 6. *poſt n.* 68. per Afflict. *dec.* 201. *nu.* 3. per Boſſ. *tit. de favo. defen. n.* 7. & quæ plenius dixit *in anno. ſuper ſtat. Ferrar. ſub rub. de occid. vel vulne. inven. in domo de nocte.* Giach.

Dictum eſt de excuſatore.] Adde in materia multa per
Anton. de Carrer. *in tractat. ſuo de excuſatio*, & de
abſentia habetur per gloſſ. *in l. fin. in verb. appellare*,
ff. de reg. in integ. reſtit. quæ dicit, † quod quinque ſunt 1
genera abſentiarum, de quibus vide etiam Jaſon. *in* §.
rurſus in principio inſtitutio. de action. & de Angel. *in
diſputatione, quæ incipit. Bononienſis quidem in* 3. &
4. dubio, obi multa notabilia ponit.

Item adde, quod † Judex debet concedere terminum 2
competentem ad rationem viginti milliaria pro quolibet die, & ultra arbitrio ſuo ſecundum qualitatem perſonarum, & locorum, & navigationibus debet con-
cedere † ſecundum ſolitum illius navigationis. Menoch. 3
de arbit. jud. caſ. a.

Item adde, † an, & quando proceſſus ſit nullus, ſi 4
judex negat terminum ad comparendum, ſeu ad certiorandum. Nell. *in tract. de bannit. quæſt.* 5. 3. *partis primi temp.* refert, & ſequitur Marian. Socin. *in cap. veniens*, *num.* 181. *de accuſation.* & per Menoch. *de arb. caſu* 40. *nu.* 13. habetur, quod ſententia non eſt nulla, etiam quod per judicem tantum tempus ſtatutum non fuiſſet, ut perquiri potuiſſet per Provinciam, quando fuit allegata abſentia, & non fuit dictum, quo in loco reperiatur citatus: quia tunc tempus remittitur arbitrio judicis, & quod ſententia, & proceſſus ſint nulli, ſi judex proceſſerit ad ulteriore, non obſtante excuſatione, conſtito poſtmodum judici de impedimento allegato, eſt communis opin. ut atteſtatur Bombin. *in conſil.* 63. *num.* 9. & 10. & *in conſ.* 68. *nu.* 9. & licet Ruin. *conſ.* 118. *num.* 9. *vol.* 5. videatur tenere, proceſſum non eſſe nullum, ſi Procurator, qui generaliter propoſuerat abſentiam ſine aliqua juſtæ cauſæ expreſſione, fuit repulſus; tamen eſt advertendum,

quod

5 quod in caſu Ruin. † pater non comparuerat, ut excuſator ad allegandum abſentiam, ut filium certiorare poſſet: ſed comparuerat ad ejus plenam defenſionem: quia ſi tanquam excuſator, & allegator abſentiæ ad certiorandum comparuiſſet, utique ſufficiebat ſimpliciter ſine aliqua expreſſione juſtæ cauſæ allegare citatum eſſe abſentem, ut per D. Clar. *in verſ. ſeqq.* ſed ad hanc quæſtionem, an proceſſus ſit nullus, & ſententia lata contra contumacem comparere impeditum, ſi non miſerit excuſatorem; & proteſtatus non fuerit, & ſi erit
6 nullus an † ſententiæ executio impediatur probato impedimento, ſaltem ope reſtitutionis, late per Farin. *in q.* 81. *n.* 59.

7 Item adde, quod abſentia, † infirmitas, & aliæ excuſationes factæ per mulieres, minores, infames, Clericos, & alium quemcunque inhabilem, & indignum, allegari poſſunt. Jodoc. *in prac. crim. cap.* 25. Foller. *in pract. crim. in verſic. audiantur excuſatores, nu.* 10. & Socin. *in c. veniens, num.* 858. *& ſeqq. de accuſat.* ubi atteſtatur de communi, & hoc procedit, etiam, quod quis eſſet poſitus in banno, & ſibi aſſignatus terminus octo dierum ex forma ſtatuti: quia ſi excuſator compareret, talis terminus banni eſſet differendus probata excuſatione, quia non crederetur juramento excuſatoris; & ſimilia, admitteretur excuſa-
8 tor, etiamſi caveret † ſtatutum, quod quilibet habeatur pro confeſſu, niſi comparuerit per ſe ipſum, quia debet intelligi, quantum ad allegandum cauſas cauſæ, non autem cauſas abſentiæ, ita tradit Bal. *in l. ſervum quoque, §. publice, ff. de procurat.* quem refert, & ſequitur Marian. Soc. *in d. c. veniens, num.* 160. *cum ſeqq.* Sed ſervatur in practica; quod allegatur ſimpliciter abſentia per quemcumque, & datur terminus, per judicem ad certiorandum, ſive perquirendum, etiam nulla facta probatione. Batar.

(*b*) *Sciat autem quod.*] Et pro abſentia Far. *q.* 99. 2. *par. n.* 291. *&* 292. Ros.

(*c*) *Puta, quia eſt bannitus.*] Adde Jaſ. *in §. Rurſus, n.* 3. *Inſtitut. de act.* Drog.

(*d*) *Bene poteſt impetrare.*] Adde ſup. *q.* 32. *verſic. ſed hic quæro ad fin. q.* 46. *verſic. Quæro pone, qu.* 38. *verſic. Hoc tamen ad fin. ibi caveant ergo infra qu.* 96. *verſic. ſed quid ſi bannitus.* Drog.

(*e*) *Probabilis vera cauſa.*] Far. ſup. *n.* 99. Ros.

(*f*) *Ipſo jure nullus.*] Far. *d. p.* 2. *n.* 294. Ros.

(*g*) *Sed pone.*] Far. *dict. n.* 291. *&* 293. *&* 295. *&* 299. Ros.

9 (*h*) *Dicit autem Caravita.*] Adde, quod † ita fuit proviſum in Reg. Neap. *per c. incip. poſt commiſſum ſugitum*, ubi plene per Jo. Ant. de Nigr. qui ponit multas limitationes *ad dictum c. poſt commiſſum*, & ita informatio, quod citatus fuerit viſus in loco delicti eo die, quo commiſſum fuit delictum, vel die præcedenti,
10 vel ſequenti, ſummarie capitur † abſque citatione patris; etiam extra informationem de delicto, quo caſu
11 ſi abſentia non fuerit admiſſa, non † poteſt appellari, ſi appellatum fuerit a non admiſſione, currit tempus non obſtante appellatione, quod tamen intelligendum eſt, †
12 quando delictum, pro quo quis citatur, eſt de recenti commiſſum; ſecus ſi non de recenti, id eſt per aliquos menſes, quod remittitur arbitrio judicis & ita ſervatur, ut per Caravi. *in ritu* 276. *num.* 7. & Franch. *deciſio.* 327. *n.* 5. *vol.* 2.

Item adde, quod etiam malitioſe dicitur opponi de abſentia, quando inquiſitus fuit citatus perſonaliter.
13 † Caravit. *in d. ritu* 266. *n.* 7. ubi dicit etiam, quod abſentia præſumitur malitioſe allegata, quando ex pro-
14 ceſſu † colligitur præſumptio.

15 Item adde, † quod malitioſe abeſſe præſumitur etiam non comparens, qui ſemel fuit in judicio. Gem. *in c. actor de dolo, & contum. in fi.* Innoc. *in c. de eo qui miſ. in poſſeſſ.*

16 Item adde, † quod quando excuſator allegat abſentiam, & non dicit, quo in loco citatus reperiatur, petens ſtatui terminum ad perquirendum, terminus ei ſtatuitur arbitrio judicis, & judex prudens tantum temporis concedat, infra quod perquiri poſſit in Provincia, cum ex ea non præſumatur exiviſſe, ita præſumitur contra citatum, ne multum temporis ei tribuatur, quia illi imputandum eſt, quod non dixerit familiæ, quo in loco erat iturus, ita tradit Menoch. *de arbit. caſu* 40. *numer.* 7. *cum ſeqq.* Ibi tamen in fine dicit, quod terminus ſtatui debet, ut etiam extra Provinciam perquiri debeat, ſecundum qualitatem perſonarum, & locorum.

17 Item adde, quod elapſo † termino, ſi excuſator dixerit ſe diligenter perquiſiviſſe, & non potuiſſe inveni-re, & petat prorogari, ſeu de novo dari alium terminum, judex procedere debet contra citatum, tanquam contra contumacem. Anton. de Cartar. *in tract. de excuſat. q.* 85. & Foller. *in pract. crim. in verb. audiantur excuſatores, n.* 14. Batar.

(*i*) *Sed nunquid ſufficit huic excuſatori.*] Adde, quod
† ſi per dictam excuſationem læditur alius, ut quia pro- 18
pterea impediatur abſolutio, vel condemnatio fienda, & tunc plene debet probari, ut per Bartol. de Capyc. *ſuper conſtit. Regni in rubr. de liter. citat. num.* 7. *fol.* 58. Bataro.

(*k*) *Sufficit quæcunque levis probatio.*] Far. *d.* 2. *par. nu.* 299. Ros.

(*l*) *Dixi etiam.*] De infirmitatis, & carcerationis excuſatione Farin. *tit. de carcer. & q.* 27. *num.* 87. *vol.* 1. Rus.

Dixi etiam, quod auditur excuſator.] Adde, quod † 19
debeat facere judex, quando allegatur infirmitas. Foller. *in pract. crimin. in verb. audiantur excuſatores, nu.* 27. *&* 37. *& ſeq.* ubi dicit, etiam quod infirmitate allegata, † ſi non reperitur, ubi ſit infirmus, judex dic- 20
tam excuſationem admittere non tenetur, & poterit procedere ad contumaciam, cum præſumatur eo caſu excuſationem infirmitatis malitioſe fuiſſe propoſitam, & quomodo probetur infirmitas, † vide Maſcat. *de pro-* 21
bat. concl. 856. *vol.* 1.

Item adde, quod ſi pro parte citati † allegaretur in- 22
firmitas ſuorum, excuſaretur a contumacia, ſicut excuſatur ratione propriæ infirmitatis, Jaſ. & alii *in l.* 1. *col. pen. ff. de in jus vocan.* ſed Rebuff. *in comm. ad conſtit. Franc. in tract. de excuſat. num.* 31. *vol.* 3. dicit, quod ita generaliter de ſuis non eſt verum; ſed tantum de patre, & filio, ac viro, & uxore, ſubdens poſtmodum, quod hodie vix excuſatur quis ob duram valetudinem, aut mortem patris, vel matris, aut uxoris. Carav. autem *in ritu* 269. *nu.* 24. *in fin.* dicit, quod nedum, ut ait Rebuff. via quis excuſaretur, ſed quod moveretur ſenſus omnium in tribunali adſtantium, ſi in caſu, ubi citatur quis, ut pater compareat, excuſaretur propter infirmitatem prædictorum, quia practica Regni Neapolitani non utitur talibus excuſationibus, imo ob fraudes, quæ fiunt quotidie in excuſandis citatis, magna cum difficultate admittitur excuſatio propriæ infirmitatis. Ego vero dicerem, quod attenta qualitate cauſæ, pro qua quis citatur, non malefacerent judices, ſi citatis brevem dilationem concederent ob graviſſimam infirmitatem parentum, & filiorum, aut uxoris; ſi fiſco per dictam dilationem præjudicium non inferretur, quia ſi non concederetur, potius ſævitia, quam juſtitia dici poſſet.

Item adde, quod quando allegatur infirmitas per car- 23
ceratum, & petit liberari à carceribus, † ne ibi moriatur, quod in hoc debet eſſe judex diligens, & multum circumſpectus; quia ſæpe carcerati fingunt infirmitatem, ut excarcerentur, & eo caſu debet Medicum, ſive Medicos peritos adhibere, qui non fallant, nec fallantur, & faciat ſcribi in actis eorum relationes cum juramento. Et ſi ex cauſa civili eſſent carcerati, faciant, requiri creditores, ita docet Paris de Put. *de ſyndic. in verb. minima verſ. officialis poſitus ad tort. ram, nu.* 1. *& ſeq.* & denunciatio facta per Medicum, nihil operatur, niſi diligens inquiſitio præceſſerit ipſius Medici, & judicis, utrum ſit infirmitas ſimulata, vel vera, ſecundum Corſet. *in ſing. in verb. medicus*, per ea quæ tradit Bart. *in l. ſemel, C. de re milit. lib.* 12. ubi Lucas de Penna dicit, quod judex ultra denunciationem Medici deberet inſpicere dictum carceratum, ne deciperetur.

Item adde, ſi facta non fuerit fides de infirmitate, & judex ad condemnationem procedat, ſententia † mero 24
jure valet, & tenet; ſed datur reſtitutio in integrum, alias ſententia eſſet ipſo jure nulla; ſi de infirmitate conſtaret, Bart. Jaſ. & alii *in l.* 1. *§. ſi quis judicio. ff. ſi quis caut. & in l.* 1. *ff. de reſtitu. in integrum.* & quando infirmitas eſſet levis, vel febris quartana, late per Oldr. *in tract. de reſtit. q.* 11. *art.* 6. 7. *&* 8. Batar.

(*m*) *Debet etiam in eodem Regno.*] Adde text. *in l. ſemel cauſam, C. de re milit. lib.* 12. excuſatur autem infirmus etiam non mittens Procuratorem *cap.* 1. *extr. de procur.* Cum tamen fiat fides Judici de infirmitate per Medicos inſerta in inſtrumento, ſi abſint à loco judicii, ut eſt in *hac eadem quæſtione, verſic. Dixi etiam*, quam autem fidem faciat dictum Medici atteſtantis, ut hic, vide ſupra *in §. Homicidium verſ. ſed pone*, & poſitum arbitrio Judicis dixit idem Menoch. *de arbitr. judic. libro* 2. *cent.* 3. *caſu* 275. *num.* 3. & cui relationi Medicorum ſic credere poteſt judex; ut dicatur probatio, ibidem *dicto caſu* 271. *numer.* 11. debet tamen om-

ni

ni in caſu apparere de diligentia, & inquiſitione judi-
cis, alias relatio probationem non faceret, Boer. *ad
conſuetud. Bitur. tit. de conſt. cancer. ler Juges*, §. 2.
ver. non autrement. in marg. fol. 27. & hic nota, quod
ſi occurreret caſus viſitationis vulnerati, in quo concur-
rerent tum Medici, tum etiam Chirurgi, ut aliquando
fieri ſolet, & inter ſe diſcordarent, magis tunc eſt cre-
dendum Chirurgis per ea, quæ dixit Felin. *in cap. ne
innitaris, in fin. extr. de conſt.* Inveni autem practicam
ſatis extravagantem, & vigentem in Civitate Cremo-
næ, ubi non tantum quis excuſatur non mittens Procu-
ratorem, ſi eſt infirmus, ſed etiam indiciatus ad tortu-
ram propter homicidium, vel delictum tale, quod me-
reatur pœnam corporalem, ſolet fidejuſſoribus relaxari;
Quod eſt utique deteſtandum. Nam præterquam quod
infirmitates ſæpenumero cum arte parari ſolent, nec
Medici cum juramento ſuo ſunt Sanctus Joannes Bap-
tiſta, durum eſt etiam credere, quod relaxati fidejuſſo-
ribus velint redire ad carceres, ubi poſſint intelligere
pœnam mortis fore paſſurus; Veruntamen hoc modo
eluduntur judicia, ut ſic conſiderat Menoch. *ſæpius al-
legato tractat. de arbitr. jud. lib.* 1. *quæſt.* 80. *ſub num.*
2. dicique poteſt pœnam ſanguinis commutari cum pœ-
na pecuniaria, cum alioquin ſtatutum imponens pœ-
nam pecuniariam pro homicidio non valeat, ut dixi
ſupra *quæſt.* 32. *verſi. Dictum eſt in fin.* Felin. *in rubr.
extra de homicid.* Dec. *in l.* 1. *in princ. ff. quod quiſ-
que jur. & in cap. cognoſceater in* 1. *lect. in princ. ex-
tr. de Conſtit.* nec admittit in tali caſu fidejuſſorem Clar.
infr. *quæſt.* 46. *verſ. in hac autem materia*, Bart. *in l.*
1. *ff. de juſtit. rerum, gloſſ.* 25. *qu.* 3. *cap. cum homo*,
referente Capy. *deciſ.* 30. *n.* 2. & 7. & hoc practican-
do vidi obſervatum in perſona cujuſdam Joan. Pauli
Fraganeſchi, qui ſatis, ſuperque indiciatus quod eſſet
conſcius, & auxiliator necis q. Illuſtriſſ. Com. D. Bru-
norii Gambaræ filii Illuſtriſſ. Raynutii Gambaræ tunc
Domini mei, qui proh dolor, nulla ſubſiſtente cauſa a
Co. Scipione Gambara proditore ad ſtratam interfectus
eſt; tamen cum eſſet dictus Fraganeſcus ob hoc deten-
tus, & indiciatus, fidejuſſoribus relaxatus fuit, quod
& novum mihi & mirandum eſt: vide tamen Capyc.
deciſ. 153. de tali conſuetudine atteſtantem per Con-
ſtitutiones Regni, quæ hic non vigent. Marant. *in ſuo
Spec. par.* 6. *octavo membro. vide ſub tit. de ſatiſd. nu.*
3. Noviſſime per doctiſſimum, & multæ lecturæ virum
D. Jacob. Menoch. *in ſua diffuſa tract. de arbitr. lib.*
2. *cent.* 4. *caſu* 303. *nu.* 22. Boer. *ad conſuetud. Bitur.
tit. des cauſtum. cancer. ler Juges*, §. 14. *verſic. ſi
cautio, fol. mihi* 42. Cravet. *conſil.* 23. *per tot.* Drough.

25 (*n*) *Et hanc opinionem.*] Adde, quod nec † etiam
tenetur comparere per Procuratorem, ſecundum Angel.
in l. 2. §. *quod diximus, ff. ſi quis caut.* Afflict. *deciſio*,
29. *num.* 4. ubi tenet, quod quando judex ſciebat illud
impedimentum, tute non poterat comparere, totus pro-
ceſſus fuit nullus, ſecus ſi judex ignoraret impedimen-
tum; quia tunc valet proceſſus, ſed reſtituitur, & *in
deciſ.* 289. *num.* 20. *cum ſeq.* ubi dicit, quod quando
26 guerra † eſt generalis, & Duces belli conſueverunt da-
re ſalvum conductum, quod tunc non excuſatur allegans
metum militum, & allegat D D. de Rot. *in titul. de
dol. & contum. deciſio* 12. *in novis*, & tunc citatio eſt
27 ipſo jure nulla, † quando fuit citatus in loco notorie
non tuto, quando vero non poteſt reſidere in loco pro-
28 pter ſuam, vel ſuorum inimicitiam, non tenetur †
ſtare literis ſalvi conductus, & debet mittere Procura-
torem, & allegare locum comparitionis non eſſe tu-
tum, & inſtare, quod ſibi detur terminus ad proban-
dum, quod locus citationis non eſt ſibi tutus, quo pro-
bato non tenetur comparere: ſed advertendum eſt,
29 quod non ſufficit allegare † locum comparitionis non eſ-
ſe tutum generaliter, ſed debent exprimi cauſæ, alias
citatus à contumacia non excuſatur, Ruin. *conſil.* 118.
num. 9. *lib.* 5. vide etiam Ceph. *conſil.* 304. *num.* 100.
cum ſequen. volum. 3. ubi late de citato ad locum non
30 tutum, & † quomodo probetur non eſſe tutum, Maſ-
card. *in concluſion.* 17. *cum tribus ſequentib.* & de hoc
vide etiam Vant. *de nullitat. in tit. de nullitat. ex de-
fectu juriſdiction. numer.* 156. Foller. *in practic. crimin.
canon. in ver. non comparentes contumaces*, & Menoch.
de arbitr. caſu 153. *numer.* 6. Et de hoc vide etiam
Philip. Franch. *in cap. ex parte tua, numer.* 15. *cum
ſequentib. de appellation.* ubi dicit, quod tria ſunt con-
ſideranda ad hoc, ut locus dicatur non tutus, & ibi
etiam concludit, quod exceptio loci non tuti poſſit al-
legari per quemcunque abſque alio mandato, & ſatiſda-
tione, & quod poteſt allegari locus non tutus, etiam-
ſi ex ſua, & propria culpa proceſſerit.

Item adde, quod citatus † poteſt excipere de aere 31
malo. Bart. *in l. recuſare* §. *ſi quis, ff. ad Trebellian.*
ut illi de Apturio de menſe Julii uſque ad menſem Sep-
tembris, quando citantur à † magna Curia Vicariæ 32
Scaglion. *in rim* 163. *num.* 27. & effectus † dictæ ex- 33
cuſationis ceſſat, ceſſante cauſa, ut not. Hoſtienſ. *in
cap. dilecti, colum.* 2. *extra de for. compet.* & Tiraqu.
in tract. ceſſ. can. 1. *parte, n.* 43.

Item adde, † quod non creditur nuncio deponenti 34
de acceſſu non tuto. Dec. *conſ.* 460. *n.* 26. Bajar.

(*a*) *De carcerato autem aliqui tenent.*] Adde, quod
Carav. *in loco hic citato* non loquitur indiſtincte, quod
carceratio dicatur affectata, † quando ſecuta eſt poſt 35
citationem factam, ſed quando carceratur per Judicem
inferiorem, poſtquam citatus fuit per majorem; & ibi
num. 17. dicit etiam, quod ſi quis per judicem ſecu- 36
larem † detineretur de fidejuſſione per Civitatem, ſi-
ve territorium, quod tunc exceptio carcerationis non
excuſaret, quia poteſt comparere ſi vult, quia non te-
netur in vinculis, nec poterit moleſtari a judice infe-
riori ſuper contraventione fidejuſſionis, nam qui vadit
ad Superiores non fugit, † & Judex major provideret, 37
ne moleſtaretur, quia comparuit coram eo.

Adde, quod multæ aliæ † excuſationes ultra has per 38
D. Clar. poſitas traduntur per Rebuſ. *ſuper Conſtitut.
in tract. de excuſat. volum.* 3. ubi poſt Carrer. in hanc
materiam latiſſime tractavit, & quatuordecim excuſa-
tiones ponit, alias ibi non numeratas arbitrio Judicis
relinquendo. Bajar.

(*p*) *Sed ſolet recommendari.*] Infra *quæſtione* 99, *ver.
ultimo circa principium.* Drogh.

QUÆSTIO XXXV.

Quis in cauſis criminalibus ſit judex competens omnium, incipiendo à ſummo Pontifice uſque ad privatum.

SUMMARIA.

EX CLARO.

1 *Declinari forum ex quibus cauſis poſſit.*
2 *Et quis ſit judex competens Papæ.*
3 *Et de quibus criminibus poſſit Papa accuſari.*
4 *Et an Concilium generale ſit ſupra Papam, remiſſi-
ve.*
5 *Et an Papa etiam volens poſſit ſe judici laico ſubji-
cere.*
6 *Et quis ſit judex Imperatoris.*
7 *Et an populus Romanus poſſit Imperatorem degra-
dare.*
8 *Et quis ſit judex Regum.*
9 *Et quis ſit judex aliorum Principum ſecularium.*
10 *Et quis ſit judex Cardinalium.*
11 *Et an poſſit ſolus Papa deponere Cardinalem abſque
conſenſu Collegii.*
12 *Et quis ſit judex competens Patriarcharum, & Ar-
chiepiſcoporum.*
13 *Et quis ſit judex competens Epiſcoporum.*
14 *Et an ſi Archiepiſcopus delinquat in diœceſi alterius
Epiſcopi, poſſit ab eo puniri.*
15 *Et quis ſit judex Clericorum, & Monachorum regu-
larium.*
16 *Et quis ſit judex Clericorum ſecularium, remiſſ.*
17 *Et quis ſit judex famulorum, & domeſticorum Car-
dinalium.*
18 *Et an familiares, ſeu famuli Epiſcoporum, & Cleri-
corum laici gaudeant privilegio fori.*
19 *Et an illi, qui obtulerint ſe, & bona ſua Monaſte-
rio, gaudeant privilegio fori*, ibid.
20 *Pœnitentes an ſint de foro Eccleſiaſtico.*
21 *Et quis ſit judex competens in ſyndicatu Officia-
lium.*
22 *Et an ſyndicatores poſſint cognoſcere etiam de de-
lictis Officialium non pertinentibus ad officium.*

23 Et

23 *Et quis ſit judex competens ſcholarium.*
24 *Et quis ſit judex competens militum.*
25 *Et quis ſit judex competens Judæorum.*
26 *Et an Officialis poſſit cognoſcere de injuria illata ſibi, vel familiæ ſuæ.*

Ex Additionibus.

1 *Incompetentia Judicis ante litem conteſtatam eſt proponenda.*
2 *Incompetentia judicis aliquando proponitur poſt ſententiam, remiſſive.*
3 *Exceptionibus propoſitis, concernentibus ſimul perſonam Judicis, & partis cenſetur prius propoſita exceptio Judicem reſpiciens de ordine intellectus.*
4 *Forum competens dicitur ratione delicti, originis, domicilii, & quod ſit vagabundus.*
5 *Papa regulariter accuſari non poteſt, nec à Concilio.*
6 *Imperator poteſt à Papa deponi & excommunicari propter hæreſim, ſacrilegium, perjurium, exinanitionem feudi Eccleſiaſtici, & ſi in ſervitute redigat laicos & Clericos, & libertatem Eccleſiaſticam.*
7 *Rex ſi delinquat à quo judicetur, remiſſivè.*
8 *Dominis duobus exiſtentibus in ſolidum in eodem caſtro, an alter poſſit alterum punire.*
9 *Et quid ſi reus civilem, alius criminalem jurisdictionem habeat.*
10 *Officialium Regiorum exceſſus quis cognoſcat, remiſſive.*
11 *Officialis majoris judicis delinquens in terra Baronis per quem puniatur.*
12 *Injuria facta Miniſtro alicujus judicis exercenti officium in alterius territorio per quem puniatur.*
13 *Delictum quando dicatur commiſſum prætextu officii.*
14 *Papa cognoſcit de delictis Epiſcoporum.*
15 *Patriarcha poterit puniri ab Epiſcopo, in cujus Diœceſi deliquerit.*
16 *Archidiaconus poteſt punire extraneum Epiſcopum delinquentem in Diœceſi ſua.*
17 *Suffraganeus quando poſſit punire Archiepiſcopum.*
18 *Abbas habet in Monachos delinquentes ordinariam poteſtatem.*
Quod tamen limita, ut ibid.
*18 *Epiſcopus non poteſt determinare numerum fratrum in ſuis Eccleſiis.*
19 *Familiares qui dicantur, remiſſive.*
20 *Domeſticus quis ſit, remiſſive.*
Commenſalis quis ſit, remiſſive, n. eod.
21 *Oblati & Confratres per quos puniantur in Regno Neap. Oblati, & Confratres in Regno Neap. an gaudeant privilegio fori*, n. eod.
22 *Bannitus, ſi fiat oblatus, an gaudeat privilegio fori.*
Et quid de Heremitis, & Hoſpitalarius, ibid.
23 *Becchetti an gaudeant privilegio fori.*
24 *Officiales in Reg. Neap. quomodo ſyndicentur, &* num. 26. *remiſſ.*
25 *Appellatio in ſyndicatu in Regno Neap. ad quem fiat.*
27 *Officialis an cognoſcat de injuria ſibi illata, remiſſ.*
28 *Alapam dans Poteſtati, poteſt per ipſum Officialem ad furcas condemnari.*
29 *Delegatus cognoſcit de injuria facta Officiali ſuo, dummodo ex cauſa officii.*
30 *Judex quando poſſit judicare in cauſa propria.*
31 *Judex poteſt recuſari etiam, quod pœna eſſet certa, ſi ad eum veniret applicanda.*
32 *Judex injuriatus, ſi quid recipiat ab injuriante, ne ipſum puniat, reſtitutioni tenetur in foro conſcientiæ.*
33 *Conſuetudo, quod quis ſit judex in cauſa propria,*

an valeat.
34 *Injuria an cenſeatur facta Officiali, uti Officiali; an ut privato, remiſſive.*
35 *Sententia in propria cauſa eſt nulla, etiam parte non opponente.*
36 *Sententia in cauſa ſuorum parte non opponente eſt valida.*

PRæcedentibus (*a*) quæſtionibus dictum eſt de exceptionibus, quæ ad excuſationem, vel defenſionem ipſius Rei principaliter pertinent: ſequitur nunc, ut de fori declinatione, cujus materia in judiciis frequentiſſime verſatur, videamus. Scias igitur, ut brevi diviſione omnia capita complectamur, quod hæc exceptio oritur ex triplici cauſa, ſc. aut ratione perſonæ, aut ratione cauſæ, aut ratione loci. (*b*) Ratione perſonæ declinatur forum judicis, quando reus dicit ſe non eſſe ei ſubditum, neque ratione originis, neque domicilii, neque delicti. Item cum dicit ſe Clericum, ſeu Religioſum, non poſſe à judice laico puniri, vel è converſo ſe laicum à judice Eccleſiaſtico puniri non poſſe; vel dicat judicem ſibi inferiorem, aut parem in eum non habere imperium, vel quod ipſe ſit ab ejus juriſdictione exemptus, vel hujuſmodi. (*c*) Ratione cauſæ declinatur judicis forum, cum quis laicus coram judice laico accuſatus alicri criminis illius cognitionem ad judicem Eccleſiaſticum ſpectare, vel quod propter connexitatem cauſæ ſit ad eum remittendus. Ratione loci, puta, quia prætendat delictum in Eccleſia commiſſum ad juriſdictionem judicis Eccleſiaſtici pertinere, vel hujuſmodi. 1

Videndum (*d*) igitur in primis eſt de perſonis, & incipiendo à Summo Pontifice, qui in terris vices Dei gerit, & eſt major omnibus hominibus, quæro, Si Papa delinquat, quis ſit ejus judex competens? Reſpond. De jure habemus text. expreſſum *in cap. ſi Papa* 40. diſtinctionem, qui dicit, quod culpas Roman. Pontificis nullus mortalium redarguere præſumit, quia cunctos ipſe judicaturus à nemine eſt judicandus, niſi deprehendatur à fide devius. Dicit tamen gloſ. finalis ibi, quod ex quocunque crimine notorio, & ex quo ſcandalizatur Eccleſia, poteſt Papa accuſari, ſi admonitus ſit incorrigibilis. Et illam gl. dicit communiter teneri Abb. *in c. ſignificaſti, num. 4. de electione, & diſput. ſua incip. Epiſcopus, & rector. & in ſuo tractatu ſuper Concilio Baſilienſi*, prout illum refert Cardin. Alexan. *in d. c. ſi Papa, colum. 3. in princ.* Et ille tractatus Abbatis fuit poſitus inter damnatos in indice librorum prohibitorum publicato tempore Pauli IV. licet poſtea in indice noviter publicato poſt Concilium tempore Sanctiſſ. D. N. Pii IV. non ſit deſcriptus inter prohibitos. Refert etiam Card. Alexan. *in loco præalleg.* (licet liber ſit corruptus) idem atteſtari Rom. *conſ.* 523. *incip. quæſtio diſcutienda*, ubi poſt *num.* 13. dicit, quod illa gloſſ. eſt ſingularis, & quod illam ſciunt omnes, & quod eſt canonizata à Concilio Conſtantienſ. Dicit etiam Dec. *conſ.* 151. *poſt num.* 4. quod illa gloſſ. placuit communiter Canon. licet ſit reprobata à Theologis. Et ita illum refert Alber. *de poteſt. Papæ, in* 1. *parte, num.* 151. licet ipſe teneat contrarium. Et dicit Synodia *de conciliis, fol.* 120. *colum.* 4. *circa med.* quod illa gloſ. eſt communiter ab omnibus approbata, *& fol.* 124. *col.* 3. *in fin.* dicit, quod illa ſententia Concilii Conſtantienſis mirifice canonizarunt illam gloſſ. & hanc concluſionem re ipſa comprobarunt, illam etiam communiter à Canoniſtis receptam eſſe ait Joan. Brunellus poſt relectiones Didaci *fol.* 338. *col.* 4. Illam ab omnibus teneri atte- 2 3

ſtatur Jaſ. *in conſil. 95. col. 7. verſic. iſte paſſus, lib. 4.* licet deinde de ejus veritate dubitare videatur. Contrariam autem ſententiam, ſcilicet, quod ſolum pro crimine hæreſis (*e*) poſſit Papa accuſari, tenent communiter Theologi, ut dicit Zabarel. *in eodem cap. ſi Papa*, relatus per Cardin. Alexand. *ibi. quinimo Berous in cap. at ſi Clerici, num. 9. de judic.* dicit, quod gloſſ. communiter maxime à Canoniſtis eſt reprobata, & merito ſecundum eam, quia eſt contra text. *in d. cap. ſi Papa*, licet deinde *poſt nu.* 11. dicat, quod communiter Theologi illam ſequuntur. Idem etiam Berous *in cap. cum veniſſent, num. 4. de judic.* dicit, quod contra illam gloſ. tenent magis communiter ſacri Doctores Theologi, & *poſt num.* 43. dicit etiam, quod ita videntur tenere magis communiter Canoniſtæ. Hæc eſt periculoſa quæſtio, & in qua ego mallem diſcere, quam docere: propterea me remitto judicio Sanctæ Matris Eccleſiæ, ac ſanctiſſimi in Chriſto Patris, atque univerſalis Eccleſiæ, ſummi atque optimi Pontificis Pii Quinti.

4 Sed retenta concluſione, quam dicit eſſe fere omnium recentium Theologorum, & Juriſperitorum conſenſu approbatam Simancas *de hæret. cap.* 11. *n.* 12. quod ſcilicet (*f*) poſſit Papa de crimine hæreſis accuſari, & judicari, certe nullum habet judicem niſi Concilium generale: & ita dicunt communiter Doctores, ut atteſtatur Cardin. Alexand. *in dicto capit. ſi Papa, colum. 3. in fin.* Et quod quando Papa accuſatur de hæreſi, Concilium ſit judex competens, dixit eſſe planum apud omnes Jaſo. *in dicto conſ. 95. colum. 5. verſicul. tranſeo ad tertium, libr. 4.* Ubicunque enim reperitur, quod Papa poſſit judicari, ſemper intelligendum eſt à Concilio, ita dixit gloſſ. *in capit. ſicut, in verbo, Hortamur, 2. quæſt. 7.* quam dicit eſſe frequentioribus votis approbatam Alan. *de poteſt. Papæ*, in *prima parte, num. 85. & nu. 173.* ubi ſubdit, quod in hoc nemo Doctorum, quem viderit, diſſentit. Et practica eſt ſecundum Zabarel. relatum per Card. ibi, quod ſi hæreſis Papæ non eſt notoria, moneatur Papa per Cardinales, vel per alios, illis negligentibus, ut ſe purget ab infamia hæreſis, de qua eſt ſuſpectus, & ſi ſe purgaverit, non eſt ulterius procedendum. Si vero id facere recuſet, & ſit contra eum vehemens ſuſpicio hæreſis, tunc Cardinales illum rogabunt, ut convocet Concilium: (*g*) & ſi noluerit, congregabunt ipſi. Ubi autem hæreſis eſt notoria, & requiſitus à Cardinalibus perſiſtat in errore, neque ſe emendet; tunc Cardinales convocabunt Concilium, & ipſis negligentibus, Prælati ſeipſos congregabunt. Convocato autem Concilio, ſi Papa de hæreſi convictus fuerit, & nolit mutare ſententiam, privabitur Papatu, & tradetur Poteſtati ſeculari puniendus. Si vero ad pœnitentiam velit redire, nihilominus ex quo per aliquod tempus fuit pertinax in errore hæreſis, privabitur Papatu, & detrudetur in Monaſterium. Et hoc caſu ſolet conſilium ei deferre, ſi velit ipſemet ſeipſum condemnare: ſi vero ipſe noluerit ſe condemnare, tunc Concilium expediet cauſam, & illum degradabit. Ita concludit Car. ibi, ſubdens, quod ita etiam tradunt Doctores in locis per ipſum allegatis. Hic eſſe videndum an Concilium generale ſit ſupra Papam, & an Papa recuſante congregare Concilium poſſunt Cardinales, vel alii Prælati, vel Principes ſeculares Concilium convocare, de quibus dixi ſupra *libr. 2. §. Papa.* Ego autem in omnibus prædictis, & etiam in aliis quibuſcunque me ſemper remitto determinationi factæ, vel faciendæ per Sanctam Matrem Eccleſiam, in cujus fidei gremio ſemper vixi, & vivere, ac mori intendo. Unum tamen non omitto, quod ſi Papa ſcandalizet univerſalem ſtatum Eccleſiæ, tunc talia per eum geſta in ſcandalum Eccleſiæ non tenent, & ei reſiſtitur per Eccleſiam, neque ei eſt in talibus obediendum. Et hoc omnes fatentur, ut dicit Cardin. *in d. c. ſi Papa, col. 3. verſ. Nec etiam obſtat.*

5 Sed hic quæro, nunquid poſſit Papa etiam volens, Imperatori Romanorum, vel alteri laico ſe ſubmittere? Reſpond. quod quidquid ſit in civilibus, certe in criminalibus nullo modo poteſt alicui laico ſe ſubmittere. Et iſta eſt communis reſolutio Theologorum, ut ait Decian. *in l. eſt receptum, num. 5. de juriſdict. omnium jud.* Et ita etiam tenere communiter Doctores atteſtatur Alexand. *in d. l. receptum, poſt numer. 4.* Jaſ. *in ea. l. eſt receptum, numer. 2.* Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Decian. *cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ, nu. 92. & ſeq. de conſtitution.* Quinimo ſi Papa delegaret alicui, etiam Epiſcopo, cauſam criminalem contra ſe intentatam, non poſſet ab eo judicari, nec condemnari. Et hanc partem tenent magis communiter Doctores, ut dicit Berous *in capit. cum veniſſent, numer. 32. de judic.* Fortius dicunt aliqui, quod Pontifex Maximus (etiam ſi velit) non poteſt ſe ſubjicere Concilio, ut ab eo judicetur: & dicit Alban. *in loco præallegato, num. 104. & 123.* quod ita juris Interpretes communiter affirmarunt, referens idem etiam atteſtari Jaſ. & Dec. in locis, quos ego ſupra retuli.

6 Succeſſive (*h*) quæro, quis ſit judex competens Imperatoris, ſi delinquat? Reſpond. Doctores communiter videntur velle, quod Papa poſſit propter graviſſimas culpas Imperatorem deponere. Et ita quandoque fuit de facto obſervatum, ut ſunt noviſſimæ hiſtoriæ, & eſt text. *in cap. ad Apoſtolicæ, de judic. in 6.* Intellige tamen graviſſimas culpas, ex quibus turbaretur univerſalis ſtatus Chriſtianitatis, ſed propter alia delicta non poſſet deponi, ſi eſſet Catholicus. Et quamvis Innocent. Papa *in d. cap. ad Apoſtolicæ*, id fecerit cum auctoritate Concilii, nihilominus ſecundum Joan. Andream poteſt etiam illum deponere ſine Concilii auctoritate, & ita concludunt omnes, ut dicit Cardin. Alexand. *in d. capit. ſi Papa, in ultimis verbis.* Tutius tamen, & laudabilius eſt, ut adhibeat etiam auctoritatem Concilii. Fuit etiam depoſitus per Principes Electores Venceſlaus Imperator propter ignaviam, quamvis multi Doctores teneant quod hæc depoſitio Imperatoris non poſſit fieri niſi per Summum Pontificem. Hic etiam videndum eſſet, an Imperium dependeat ab Eccleſia, & an in temporalibus Papa ſit ſuperior Imperatore, de quibus dixi ſupra *lib. 2. §. Imperator.* Neque ego hic volo recenſere hiſtorias ſuper depoſitionibus Summorum Pontificum, & Imperatorum, quia in his libris profiteor explicare deciſiones Doctorum, non hiſtorias, quas quilibet curioſius poterit apud Auctores invenire.

7 Sed nunquid poterit populus Romanus Imperatorem degradare, ſeu deponere? Reſpond. quod non: cum enim ſemel populus Romanus omnem ſuam poteſtatem in Imperatorem tranſtulerit, non poteſt illam amplius revocare. Et hæc eſt communis opin. ut atteſtatur Aret. *in §. ſed quod principi, numer. 6. Inſtit. de jure natu. gent. & civili.* Alex. *in ſua diſput. incip. Sigiſmund. in 5. quæſtion.* quem refert Reſtaurus *de imperatore, quæſtion. 81. poſt numer.* 11. dicens, quod hoc hodie non toleraretur, ex quo poteſtas eligendi ſpectat Principibus Electoribus Germaniæ, & jus eum deponendi ſpectat Papæ.

Item (*i*) quæro, quis ſit Judex Regum, ſi delinquant? Reſpond. quod id, quod ſupra dictum eſt

eſt de Imperatore, habet etiam locum in illis Regibus, qui ſuperiorem non recognoſcunt, ut ſcilicet Papa ſit eorum judex competens. Et ita fuit de facto obſervatum in Rege Franciæ, quia fuit per Zachariam Pontificem depoſitus, ut habetur *in cap. alius*, 15. *q.* 6.

9 Idem (*k*) etiam dicendum eſt de Ducibus, & aliis Principibus: quia ſi recognoſcunt in ſuperiorem Imperatorem, vel aliquem alium Regem, vel dominum; ab eo judicari debent: ſi vero alium ſuperiorem non recognoſcunt, puniuntur à ſummo Pontifice. Et in his pariter poſſent adduci infinita exempla hiſtoriarum, quæ conſulto omitto, ne Juriſperitorum ſententias cum Hiſtoricorum narrationibus involvam. Præparavi ego quandoque volumen univerſalis hiſtoriæ à Carolo Magno uſque ad hodierna tempora, una cum genealogia omnium fere Principum Chriſtianorum multo ſtudio, & labore deducta ab ipſomet Carolo Magno, ſed aliis gravioribus implicitus negotiis, illa ſtudia intermittere ſum coactus. Si tamen forte contingeret, ut aliquid ocii nactus, illi ſupremam manum poſſem imponere, (quod tamen vix unquam contingere poſſe ſpero) utique crederem Lectoribus opus illud maxime utile, ac jucundiſſimum futurum.

10 Quæro etiam, quis ſit judex competens Cardinalium S. Romanæ Eccleſiæ? Reſpond. quod eſt
11 Summus Pontifex. Sed nunquid quando Papa vult punire aliquem Cardinalem, debet etiam adhibere Collegium Cardinalium, ut ſimul cognoſcant, & judicent? Reſpon. quod poteſt Papa, ſi velit, hoc facere, ſed non tenetur: ipſe enim ſolus, aliis non vocatis, poteſt unum ex Cardinalibus deponere, & ob ejus demerita punire. Et ita concludunt communiter Doctores, ut dicit Epiſcopus Loazes *in ſuis allegationibus pro Marchione Velez impreſſis Mediolani fol.* 314. *n.* 8.

12 Ulterius quæro, quis ſit judex competens Patriarcharum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum? Reſpond. Patriarchæ, & Archiepiſcopi à ſolo ſummo Pontifice judicantur, *capit. fin.* 22. *diſtinct.* E-
13 piſcopi vero judicantur in criminalibus à ſuis Archiepiſcopis, cum toto Concilio Metropolitano; ut eſt text. *in cap. quorumdam*, 34. *diſtinct.* Non autem poteſt Archiepiſcopus ſolus contra Epiſcopum procedere. Et ita deciſum fuit in Parlamento Pariſienſi, ut refert Papo *lib.* 7. *titu* 7. *arreſto* 45. (*l*) Sed quidquid ſit de jure, hodie ut plurimum Papa cognoſcit de delictis Epiſcoporum. Et quod Epiſcopi à ſolo Papa deponi poſſint, dicit communiter teneri Anan. *in c. excommunicamus, il* 1. §. *volumus, num.* 5. *de hæret.*

14 Sed (*m*) quid ſi Archiepiſcopus delinquat extra ſuam diœceſim, nunquid poterit Epiſcopus illius diœceſis, in qua deliquit, eum punire? Reſpond. quod ſic: & ita communiter tenetur, ut dicit Marian. *in c.* 1. *num.* 18. *de raptor.* (*n*) Quod tamen intellige, niſi ille Epiſcopus eſſet ſuffraganeus ipſius Archiepiſcopi delinquentis: nam eo caſu non poſſet ipſum punire. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Abb. *in c. cum inferior, poſt num.* 1. *verſicul. ſimilis quæſtion. de majoritat. & obed.* Imol. in *d. c. cum inferior, nume.* 11. Marian. *in d. capit.* 1. *num.* 19. *& in c. poſtulaſti, numer.* 8. *&* 9. *de foro comp.*

15 Quæro, quis ſit judex Monachorum, & Clericorum regularium? Reſpond. Prælati inferiores ſeculares non habent de jure aliquod territorium, ita quod habeant juriſdictionem in ibidem delinquentes, ſed ſolus Epiſcopus eſt ordinarius in ſua diœceſi. Et ita communiter teneri atteſtatur Abb. *in c. cum contingat, num.* 29. *de foro compet.* (*o*) Quo vero ad Monachos dicendum eſt, quod Abbates habent in criminalibus ordinariam poteſtatem, & poſſunt illos capere, & detinere & punire. Et dicit Calder. *conſ.* 20. *de reg.* quod ita tenent communiter Doctor. Bene verum eſt, quod (ſecundum aliquos) (*p*) Epiſcopus eſt etiam judex ordinarius Monachorum, & poteſt contra eos procedere, etiam non expectata negligentia Abbatis. Et hanc fatetur eſſe communem opin. Abb. *in c. grave, in fin. de offic. ordin.* Sed hoc de conſuetudine non ſervatur, præſertim in iis, quæ concernunt obſervantiam regulæ ipſius, quam profitentur. Et ita judicatum fuit in Parlamento Pariſienſi, ut refert
Papo *lib.* 7. *titu* 7. *arreſto* 43. Quis autem ſit ju- 16
dex Clericorum ſecularium, vel aliarum perſonarum Eccleſiaſticarum, dixi infra *quæſt. prox.*

Excipiuntur tamen à poteſtate cujuſcunque judi- 17
cis ordinarii, etiam ſi eſſet Vicarius ſummi Pontificis in urbe Romana, famuli, domeſtici, familiares, & ſubditi Cardinalium, ii enim omnes ex conſuetudine remittuntur (*q*) ad ipſos Cardinales puniendi: & ita quotidie videmus ſervari in urbe Romana, prout etiam ſe vidiſſe obſervari teſtatur Zabarel. *in Clem. ne Romani, de elect.* in 7. *quæſt.* 1. *partis*, quem refert Savi. in *tractat. de offic. & poteſt. capit. ſede vacante, in* 10. *quæſt.* 2. *par. princip. nu.* 39. *in fin.* Et ita etiam videmus ex hac cauſa permiſſum eſſe ipſis Cardinalibus, ut teneant privatum carcerem, ut dixi infra *quæſt.* 68. *verſ. privatum.*

Quæro, nunquid familiares, ſeu famuli Cleri- 18
corum ſeculares, ſive laici gaudeant privilegio fori Clericorum, quorum ſunt familiares? Reſpond. Calcan. in facti contingentia conſuluit, quod ſic *conſ.* 71. ubi poſt *num.* 3. dicit, quod hæc concluſio ſecundum omnes, quod famuli Clericorum laici gaudent privilegio ipſorum Clericorum quo ad fori declinationem. Sed certe quidquid dicat Calcan. in contrarium eſt communis opi. ut atteſtatur Capyc. *deciſion.* 12. *nume.* 2. *in fin.* Ab hac tamen concluſione excipiuntur famuli, ſive familiares Epiſcoporum, ipſi enim gaudent privilegio Clericali, ita ut ſi delinquant, non poſſint à judice laico puniri. Et ideo etiamſi ſint meri laici, debent ad judicem Eccleſiaſticum remitti. Text. eſt *in c. fin. de offic. arch.* & ita tenent communiter Doctor. ut ait Joan. de Monte Sperello *inter conſi. Calcan. conſi.* 72. quod eſt ſubſcriptio præcedentis conſilii. Hanc etiam opi. dicit tenere communiter Doctores Abb. *in cap.* 2. *numer.* 6. *de foro compet.* quem refert Boſſ. *in tit. de foro compet. poſt numer.* 127. Capyc. (*ſ*) *in deciſ.* 12. n. 1.

Sed (*t*) pone, quod aliquis laicus det ſe, & 19
ſua bona alicui Monaſterio, aut loco religioſo, non mutato habitu, & poſtea committat aliquod delictum, & captus ſit per judicem ſecularem, nunquid erit remittendus ad judicem Eccleſiaſticum? Reſpond. quod non, ſed debet puniri per ipſum judicem laicum, & ita concluſum fuit in Curia Tholoſ. ut per Aufrer. *deciſ.* 8.

Fuit aliquando dubitatum, nunquid pœnitentes 20
ſint de foro Eccleſiaſtico, an autem remaneant ſub juriſdictione judicum ſecularium. Dic, quod aut loquimur de quibuſdam pœnitentibus, qui profitentur quandam religionem, quam appellant publicæ pœnitentiæ: & iſti ſunt de foro Eccleſiaſtico, prout & ceteri religioſi, & hæc eſt communis opin. ut atteſtatur Aret. in *c.* 2. *col.* 2. *de foro comp.* quem refert Simancas *de hæret. cap.* 46. *n.* 18. & Didac. *pract. q.* 34. *poſt n.* 4. *verſ. intelligitur.* Aut loquimur de iis, qui publicam pœnitentiam faciunt ex mandato Prælati, ſeu inquiſitoris: & iſti remanent de foro ſeculari. Et refert Simancas *in loco præallegato, n.* 20. quod cum hæc controverſia contigiſſet

de facto Granatæ, pœnitens, qui hominem occiderat, fuit furcis ſuſpenſus.

21 Præterea (*u*) quæro, quis ſit judex competens Officialium, ſcilicet ad eos ſyndicandos? Reſp. quod de jure communi eſt Princeps, qui eis conceſſit officia. Item Præfectus prætorio, vel Epiſcopus, ut eſt text. *in l.* 1. *C. ut omnes tam civil. quam mil. & in* §. *neceſſitatis, in Authen. ut jud. ſine quoquo ſuffra.* Sed certe quidquid ſit de jure communi, quælibet civitas, vel Provincia in hoc ſua habet ſtatuta, & conſuetudines, à quibus nullo modo eſt recedendum. Hodie enim non habemus iſtos Præfectos prætorio in Italia, ut dicit Bald. *de ſynd. poſt n.* 1. qui tractatus eſt *in l. obſervare*, §. *proficiſci*, *ff. de offic. proconſ.* & Rondinel. *de ſynd. n.* 6. *in fin.* Pariter etiam (ut atteſtatur Bald. *in loco præallegato*) illa juriſdictio Epiſcopi, de generali, & rationabili conſuetudine apud nos receſſit ab Aula. Idem etiam tam in Epiſcopo, quam in Præfecto atteſtatur Paris Put. *de ſyndic. fol.* 129. *num.* 1.

22 Sed (*x*) hic incidenter quæro, nunquid iſti ſyndicatores poſſint cognoſcere etiam de delictis Officialium non pertinentibus ad ipſum officium? Reſpond. quod quidquid ſit de jure, conſuetudo obſervat, ut de omnibus cognoſcant, modo commiſſa fuerint durante officio: Ceterum de iis, quæ ante, vel poſt officium commiſſa ſunt, non pertinet ad eos cognitio, ſed ad ordinarium. Et ita in practica ſervari atteſtatur Amed. *de ſynd. num.* 171.

23 Quæro nunc, quis ſit judex competens Scholarium in criminalibus? Reſp. de jure Scholares habent in ſuos judices Epiſcopum civitatis, Rectorem Gymnaſii, & Lectores Univerſitatis ſecundum diſpoſitionem *auth. habitæ, C. ne filius pro patre*, intelligendo illa verba, Domino, vel Magiſtro ſuo, ut verbum Domino ſignificet legum præceptorem, & verbum Magiſtro, (*y*) præceptorem Medicinæ, vel artium, ſecundum interpretationem gloſſ. ibi: quam dicit eſſe communem Horat. *de privil. ſchol. cap.* 65. *col.* 1. Sed quidquid ſit de jure, hoc de Doctoribus, ſeu Magiſtris, non ſervatur de conſuetudine, ut dicit Bart. *in d. auth. habita, nu.* 4. quem refert Horat. *in loco præallegato c.* 65. in t. *ampliatione:* ſed Epiſcopus, & Poteſtas civitatis in Criminalibus ſunt eorum judices competentes. Et ita Bononiæ ſervari atteſtatur gloſ. *in d. auth. habita, in verbo, Si litem, & in* §. *illud, in verbo, Profeſſores, in proœ. Digeſtorum.* Idem atteſtatur Cagnol. *in d.* §. *illud, nu.* 292. Plus dicit Abb. *diſput.* 6. *incip. Gandulphus Clericus, num.* 9. quod communis conſuetudo, quæ viget per omnia ſtudia Italiæ, eſt, quod Rector Univerſitatis (ſi eſt Clericus) exercet juriſdictionem etiam in Clericos. Ego vidi in nonnullis civitatibus contrarium ſervari, & in ſpecie in gymnaſio Papienſi, ſi Scholaris eſt Clericus beneficiatus, vel in ſacris, procedit Epiſcopus, & Rector, ſi eſt laicus, procedit Rector, & Poteſtas. Et ita pluries reſcripſit Senatus, & in ſpecie 12. Jul. 1561. P. N. & ſecundo Martii 1562. P. N. Proptarea dic ſervandam eſſe in quolibet gymnaſio conſuetudinem, quæ ibi viget. Quod nota: quia, ut dicit Paris Put. *de ſynd. f.* 411. *in verbo, Scholaris, in fi.* Scholares ſunt primi, qui dant querelas contra Officiales in ſyndicatu.

24 Quæro modo, quis ſit judex competens Militum in delictis? Reſpon. De jure communi Capitanei nullam habent juriſdictionem, niſi in delictis militaribus: ſed de more, & generali conſuetudine belli, Capitanei de omni crimine per armigeros, & pedites commiſſo cognoſcunt, & puniunt, aut puniri faciunt, & ad Capitaneos recurri ſolet: de qua conſuetudine atteſtatur Boerius *de cuſtodia clavium, num.* 29. (*z*) In hoc autem Ducatu habemus ſuper hoc decretum conditum à Senatu diſtinguens quomodo, & per quos judices in delictis militum cognoſci debeat, quod quidem Senatuſconſultum Illuſtriſſimus Marchio Vaſti, tunc Gubernator juſſit ab omnibus militibus obſervari, quod tamen non ſemper fuit executum. (*a*) Et vidi plerunque ex juſſu Senatus remitti milites delinquentes ad judices loci, & econverſo, & in ſpecie vidi remitti ad Præfectum militum quendam militem cataphractum, qui alterum militem, dum eſſet in cuſtodia interfecerat, 22. Jan. 1557. P. N. Si vero aliquis miles reperitur condemnatus, antequam militiam ſuſceperit, ſi deinde capiatur à judice ordinario, non remittitur Capitaneo, ſed mittitur executioni condemnatio. Et ita fieri debere reſcripſit Senatus in cauſa cujuſdam Bartholomæi Oldoini condemnati de atroci blaſphemia, 5. Martii 1557. Vide in hoc propoſito, quæ dixi infra *q.* 38. *verſ. quæro etiam.*

25 Modo quæro, quis ſit judex competens Judæorum delinquentium? Reſp. quod judex laicus, non autem Eccleſiaſticus, eſt eorum judex competens. Ita colligitur *ex tex. in Clem.* 1. *de Judæis*, & ita dicunt Doctores, teſte Anan. *in rub. de Judæis, nu.* 9. Faciunt, quæ dixi ſup. *hoc eo. lib.* §. *Blaſphemia*, (*b*) *verſ. ſed pone.*

26 Solet (*c*) etiam quandoque dubitari, nunquid Officialis poſſit cognoſcere de injuria illata ſibi, vel alicui de ejus familia. Tu dic, quod aut talis injuria fuit illata ſibi, vel familiæ ſuæ tanquam Officiali: (*d*) & poteſt de ea cognoſcere; Aut eſt illata ſibi tanquam privato, & non poteſt. Ita videtur colligi ex dictis Oldr. *in conſ.* 7. ubi conſuluit, quod quidam Dominus temporalis, qui condemnaverat quandam mulierem ſibi ſubditam, ex eo quod facturas, ſeu maleficia in ejus perſonam feciſſet, tenebatur ad reſtitutionem: quia talis injuria videbatur ei facta tanquam privato. Et hanc diſtinctionem tenent communiter DD. ut dicit Alber. *in l. Senatuſconſulto, poſt num.* 3. *ff. de offic. præſid.* Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Alexan. *conſ.* 13. *poſt num* 10. *verſ. Sexto præſuppono, lib.* 6. Rol. *conſ.* 48. *num.* 7. *lib.* 2. (*e*) Bene verum eſt, quod ſi injuria ſibi illata tanquam privato eſſet notoria, poſſet etiam ſuper ea (*f*) cognoſcere. Et ita dicunt Doctores, ut ait Anan. *in cap. innotuit, nu.* 8. & 9. *de maledicis.* Dicit etiam Roland. *in d. conſil.* 48. *n.* 1. quod ita dicunt communiter Scribentes, & *nu.* 14. dicit hanc concluſionem eſſe communiter receptam. Quod intellige, ut procedat, quando pro tali injuria eſſet pœna à jure præfixa: ſed ſi eſſet arbitrio ipſius judicis imponenda, tunc utique poſſet, ut ſuſpectus (*g*) recuſari, & in omnem caſum ubicunque agitur de injuria illata Officiali, Superior ſemper debet eſſe peremptus in committendo cauſam alteri cognoſcendam, præſertim parte id petente, vel ſaltem in dando illi adjunctum, ut judicia ſine ſuſpicione pertranſeant. Dicit tamen Bald. *in l.* 1. *C. unde vi*, prout illum refert Paris Put. *de ſynd. fol.* 275. *num.* 5. & *fol.* 335. *num.* 4. quod quicquid ſit de jure, hodie magni Domini habent hoc de conſuetudine, ut poſſint cognoſcere de propria injuria. Bene verum eſt, quod ex eorum modeſtia ejus cognitionem, ut plurimum, committunt.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XXXV.

(e) P*Racedentib. quæſtionibus.*] Adde, quod † excep-
tio incompetentiæ judicis regulariter ante litem 1
conteſtatam eſt proponenda, & etiam in certis caſibus,
nedum poſt litem, ſed etiam poſt ſententiam † proponi 2
poteſt, ut per Bero. *in cap.* 1. *num.* 16. *de accuſat.* &
ibi *num.* 8. dicit, quod ante omnia quærendum eſt de
perſona judicis, & ſi in ſcriptura † exceptiones concer- 3
nentes defectum perſonæ judicis, & partis ſimul propo-
nerentur,

nerentur, & attento ordine ſcripturæ præcederet excep-
tio reſpiciens partem, tamen ſecundum ordinem intel-
lectus, diceretur prius propoſita exceptio contra per-
ſonam judicis, & de illa prius cognoſcendum foret.
Baiar.
(*b*) *Ratione perſonæ declinatur forum judicis.*] Ad-
de videndum Fulgoſ. *in conſil.* 49. ubi dicit forum non
4 fortiri † niſi ratione delicti, originis, vel domicilii, vel
quod ſit vagabundus. Baiard.
(*c*) *Ratione cauſæ declinatur.*] Adde, quod utroque
tamen caſu, non obſtante Judicis incompetentia Teſtis
coram altero Judice falſum deponens ab eodem puni-
ri poteſt infra *qu.* 38. *verſ. ſed nec quæra, & verſi. ſed
quæro nunquid ſupra quæſt.* 25. *verſ. ſed nunquid ad fi.*
Maran. 6. *part. Jud. actu* 18. *folio mihi* 383. Contra-
rium tamen tenuit Capye. *deciſio.* 5. *n.* 13. *d. q.* 38. *ver-
ſic. ſed nec quæro.* ubi tamen loquitur in Clerico. Drog.
(*d*) *Videndum igitur eſt in primis.*] Dec. *tract. cri-
min. tom.* 1. *lib.* 3. *c.* 38. & *lib.* 4. *c.* 15. *num.* 13. Ros.
5 *Videndum igitur in primis.*] Adde, quod Papa † re-
gulariter accuſari non poteſt, nec a Concilio, niſi in
certis caſibus, ut per Dec. *in tract. crim. tom.* 1. *lib.* 3.
c. 38. Baiar.
(*e*) *Poſſet Papa accuſari.*), Mas. *tract. de bannis. folio*
377. *nu.* 188. inquit, quod illud, quod dicitur; Papa
poteſt accuſari de hæreſi, & deponi, intelligendum eſt
de hæreſi proprie, & ſtricte ſumpta, quæ eſt circa articu-
los fidei: Ego vero in illa periculoſa quæſtione, me
una cum toto præſenti opere meo ſubjicio, atque remit-
to, ſicut Auctor hic ſe remittit, & de qua etiam vide
per Lud. Carrer. *in tractat. ſuo de hær.* 1. *num.* 99. &
100. qui *num.* 155. notat, quod licet Papa accuſari
poſſit, ut privetur, ſi hæreticus ſit, tamen ſi eligitur,
ei non obſtat exceptio hæreſis per allegata ibid. Giach.
(*f*) *Poſſit Papa de crimine.*] Adde, quod etiam fuit
accuſatus Bonifacius Octavus ſupra *qu.* 38. *verſic. De-
bet ſcire.* Dec. *in l. eſt receptum*, *num.* 6. *ff. de juriſd.
omnium Judicum*, & Damaſus Papa ſe ſubjecit Synu-
do, ut ibidem, & de ardua quæſtione hic tacta, an vi-
delicet Papa ſit ſupra Concilium meminit Felyn. *in cap.
Nonnulli call. num* 4. *extra de reſcript.* vide gloſſ. *in
cap. ex parte in verbo Nolumus de Capell. Monacho-
rum.* Drog.
(*g*) *Et ſi noluerit, congregabunt.*] Præſuppoſitis ta-
men ſemper terminis habilibus. Nam raro, vel nunquam
plus poteſt in facto congregatio, quam Papa, vel a-
lius Princeps: ſimiliter dicas de quolibet alio Domi-
no, nam vocato ejus Officiali ad Conſilium, ſi noluerit
accedere, congregabuntur ſine pœna Communitates,
& homines ſupra *qu.* 16. *verſi. ulterius quæro ad med.*
quamvis dici ſolent, quod ſemper Univerſitas de man-
dato Officialis congregatur, Capye. *deciſio.* 4. *num.* 9.
Drog.
(*h*) *Succeſſive quæra.*] Adde, quod antiquitus milites
Imperatores judicabant, teſte Appio Romanæ Hiſtoriæ
civilis Bell. *lib.* 4. exercitum, inquit, primores alloquu-
ti, ad Lucium oratorem deſtinant, quia eum cum Cæ-
ſare ad judicium vacarent. Drog.
Succeſſive quæra.] Vide Decian. *lib.* 3. *de quo ſupr.
c.* 38. *n.* 30. & *lib.* 4. *c.* 15. *n.* 5. Ros.
6 *Succeſſive quæra.*] Adde, quod † Imperator a Papa
poteſt deponi, & excommunicari propter hæreſim, ſa-
crilegium, perjurium, & exinanitionem feudi, quod
ab Eccleſia teneret, vel ſi in ſervitutem vellet redigere
laicos, & Clericos, vel libertatem Eccleſiaſticam im-
pugnare, ut per gloſſ. & omnes Scribentes *in c. ad a-
poſtolic. de re judic. in* 6. & Reſtau. *in tractat. de Im-
per. qu.* 81. ubi multa circa hoc reperies ad ſaturitatem
Baiard.
(*i*) *Item quæro.*] Decian. *d. c.* 37. *n.* 13. & *c.* 15. *præ-
dicto n.* 10. Ros.
7 *Item quæro.*] Adde videndum † Corſett. *in tract. de
poteſt. Reg. q.* 44. Zamor. *in tract. de orig. Principatu in
a. par. in princ.* Abb. & omnes *in ca. quæ in Eccleſia-
rum, de conſtit.* Baiar.
(*k*) *Idem etiam.*] Decian. *d. cap.* 15. *nu.* 11. Ros.
8 *Idem etiam decendum eſt de Ducibus.*] Adde, quod
unus Princeps poteſt ſocium ſibi æqualem in Principa-
tu delinquentem punire. Rot. Rom. *deciſio.* 3. *de jure
compet. in antiq.* ſed Capyc. *deciſio.* 87. *num.* 9. tenet
contrarium, etiam quod ſint Domini in ſolidum, &
9 ibi *num.* 10. & *ſeq.* tenet, quod ſi ſunt duo domini, †
quorum unus habeat civilem, alius criminalem juriſ-
dictionem in aliquo caſtro, & Officialis habens civilem
deliquerit, quod poterit puniri per alium Officialem,
habentem criminalem juriſdictionem, & merum, &
mixtum imperium, & ad prædicta vide etiam Franch.
in deciſio 271. *per totam vol.* 2. Baiard.
10 Item, ſi Officialis † regius deliquerit in terra Baronis,
ad quem ſpectet cognitio, ad Baronem, vel ad Re-
gem? Vide Petr. *in tit. de ſtat. univerſit. cor.* 83. &
Rebuff. *in l.* 8. *C. de nupt.* vide etiam Caravit. *in rit.*
11 49. *num.* 14. ubi ponit, quod Officialis † majoris judi-
cis delinquens in terra Baronis extra exercitium officii
punitur ibi per Baronem, dummodo notum faciat Su-
periori ſuo, & Boer. *deciſio.* 9. & ibi etiam ponit de
ſervientibus Regiis, quod debent remitti, ſi delinquunt
in officio, & quomodo contra ipſos procedatur, & ibi
12 etiam tenet, quod ſi † miniſtro unius judicis ſuum exer-
centi officium in alterius territorio fit injuria, quod ju-
dex, cujus auctoritate in alterius juriſdictione ſergenta-
rius fecerit executionem cognoſceret de injuria, & quod
ſerviens Regius ſi delinqueret, in terra alicujus Baro-
nis, ſive Domini, eſt remittendus, ſi delictum erit cir-
ca officium ſuum; & ſi aliter deliquerit, erit puniendus
per Officialem Baronis. Caſſan. *in conſuetud. Burgund.
rubr.* 13. §. 1. *numer.* 81. *fol.* 1457. † & de prædicta 13
quæſtione habetur etiam per Foller. *in pract. crim. in
ver. audiantur executores*, *numer.* 143, *ultimæ impreſſi-
onis, quæ eſt in quarta folia*, & quando delictum datur
commiſſum in officio, aut prætextu officii, Alber. *in
l. Senatusconſu lto, ff. de offic. præſid.* ubi dicit, quod tunc
proprie dicitur quis delinquere extra officium, quando
delinquit de non pertinentibus ad officium, & dicit
Salicet. *in l. magiſtratus, Cod. de juriſdict. omnium jud.*
quod tunc dicitur miles delinquere in officio, cum ven-
diderit arma, vel equos ei neceſſarios, & Rebuff. *in
tract. de ſent. execut. gloſ.* 15. *fol.* 381. *in conſtit.* 1.
tom. ait, quod executor dicitur in officio delinquere,
quando caperet bona Clericorum pro executione, vel
alias excederet, aut pecuniam acciperet, ut non exe-
queretur, vel non in illa re, vel differret, donec im-
petrentur litteræ appellationis. Baiar.
(*l*) *Sed quicquid ſit de jure.*] Adde, quod Marian.
Socin. *in c. ſi quis Epiſcopus*, *num.* 6. *cum ſeq. de ac-
cuſat.* pnſuit plures opinio. & tandem concludit, quod
hodie ſolus Papa, † vel Legatus ab eo poteſt abſol- 14
vere, vel condemnare Epiſcopum. Baiar.
(*m*) *Sed quid, ſi Archiepiſcopus.*] Adde, quod e-
tiam Patriarcha † poterit puniri ab Epiſcopo, in cujus 15
diœceſi deliquerit. Abba. & late Felin. *in d. c. ad ju-
rium. de major. & obed.* 1. & 2. *col.* ubi Joan. Andr.
dicit, quod etiam Archidiaconus † poterit punire ex- 16
traneum Epiſcopum delinquentem in juriſdictione ſua,
nam etiam major in alieno territorio habetur pro pri-
vato; ita quoque tradit Decian. *in tract. crim. tom.* 1.
cap. 17. *num.* 22. *lib.* 4. Baiar.
(*n*) *Quod tamen intellige.*] Adde, quod ſuffraga-
neus † poſſit punire Archiepiſcopum, ſi delinquat in 17
diœceſi ejuſdem ſui ſuffraganei, non uti ſuffraganei,
quia erat ex diſpenſatione alterius Diœceſis Epiſcopus,
& ſic quo ad illum Epiſcopatum non erat ſubditus Ar-
chiepiſcopo, Felin. *in d. c. cum inferior*, *num.* 3. *de ma-
jor. & obed.* & Decian. ubi ſup. *nu.* 24. Baiar.
(*o*) *Quo vero ad Monachos.*] Adde † quod fallit in 18
tribus caſibus: primo niſi eſſet tale crimen; propter
quod eſſet deponendus, quia tunc Epiſcopus ſolus eſ-
ſet judex competens; ſecundo niſi Abbas ſufficienter
non puniviſſet ſecundum Canones, ſed tantum ſecun-
dum regulas clauſtrales: tertio niſi Abbas eſſet negli-
gens in corrigendo, ut de omnibus conſuluit Rom.
conſil. 375. *in propoſita quæſt.* Giach.
(*p*) *Epiſcopus eſt etiam judex.*] Non tamen Epiſco-
pus Monachos, vel Mendicantes bannire poteſt, cum
talis pœna banni ſit in uſu apud Eccleſiaſticos, ut in-
tra *quaſtion.* 63. *verſic. ſio. in fin.* Contrarium tamen
vidi ſervari inter fratres Minores vulgo Zoccolantes S.
Franciſci. Nam & Epiſcopus Placentinus unum ex
dictis fratribus affinem meum juſſit exulare, ſimiliter
& eorum Commiſſarii, quos ſic appellant (alio voca-
bulo, videlicet Provinciales, eos nominat Bald. *in c.
de cauſ. nume.* 49. *extr. de offic. & poteſt. jud. deleg.*)
aliquando exulare jubent, confinantque, ut contigit
in perſonam doctiſſimi fratris Bernardini de Burgono-
vo. Credo ergo, quod licet bannum proprie apud ta-
les perſonas non ſit in uſu, *d. quæſt.* 63. tamen utan-
tur illa pœna, quæ potius dicitur deportatio, quam
bannum; illa enim apud eos eſt in uſu infra *quæſt.*
63. *verſ. deportatio.* Item addo, quod Epiſcopus † non *18
poteſt determinare numerum fratrum in Eccleſiis Diœ-
ceſis ſuæ Felin. *col.* 5. *poſt med. de conſtit. in c. cum om-
nes*, & de hac materia vide gloſ. *in cap. ex porta*, *in
verb. Diœceſano, de regular.* Drog

(q) *Ad ipſos Cardinales.*] Contrarium ſervavit Sixtus V. Modernus Pontif. Max. nam ipſe puniebat familiares Cardinalium, ipſis Cardinalibus irrequiſitis, infra *quæſt. 98. verſ. privatum carcerem.* Drog.

(r) *Quæro numquid.*] Adde per Carav. *in rita 46.*
19 *num. 29. cum ſeq.* qui dicantur familiares, † & qui-
but privilegia dominorum conceſſa intelligantur, &
20 ibi etiam habetur quis dicatur domeſticus, † & quis
commenſalis, & quomodo probetur, quod ſint familiares, vide Ang. *in conſil. 74. num. 2. tom. 1. inter conſ. crim. diverſorum.* Bajar.

(ſ) *Deciſ. 12. num. 1.*] Michael Craſſ. *lib. 2. commun. opin. verbo Eorum, quæſt. 7.* Suarez *lib. 10. opin. verbo Clericorum familiares.* Rot.

21 (t) *Sed pone, quod aliqui laicus.*] Adde, quod †
in Regno Neapol. per Robert. Regem *in c. privilegia art. de oblationibus, fol. 337.* fuit proviſum, quod oblati, & confratres retinentes bona, ſive uſumfructum, & uxores, & habitum non portantes, non gaudent privilegio Clericorum in civilibus, nec in criminalibus, quod eſt etiam de jure communi, ut eſt text. cum gloſ. *in cap. fin. de ſepult. in 6. & in cap. Privilegia extra Privileg.* Abb. *in cap. cum, & plantare de privil. colum. fin.* Marian. Socin. *in cap. 2. de foro compet.* ubi late, & Afflict. *in conſtit. Regn. ſtatuimus la 2. col. 6. in 4. quæſtion. in fin.* ſi tamen talis oblatus portaret habitum religioſi, & ſtaret in Monaſterio, licet reſervaſſet ſibi aliquid, gauderet privilegio, quia non eſſet in fraudem, & ita procedit opinio contraria, de qua per Socin. *in loco ſupra citato*, & quæ
22 dicit Cardin. *in Clem. 2. in qu. 12. de præbend.* Et †
quid ſi bannitus, & condemnatus, qui poſtea fuit effectus oblatus, fuerit captus, an debeat remitti ad Judicem Eccleſiaſticum, vide Federic. de Sen. *conſil. 235.* qui tenet eum eſſe remittendum, ſi tempore capturæ incedebat in habitu, quem deferunt oblati, vide etiam Bald. *in l. officiales, Cod. de Epiſc. & Cleric.* ubi dicit,
23 quod Becchetti, † qui ſont illi tertii ordinis S. Fran-
ciſci, habent accidentia ſine ſubjecto, & quod ideo nihil valet eis eorum habitus, quia eſt potius quædam apparentia in habitu, quam in exiſtentia, & realitat in effectu, idem tenet Bart. *in l. 1. ff. de pœn.* Idem dicendum eſt de Eremita, & de rectoribus Hoſpitalium in proprietate, & conjugio, ut per Abb. Guglieſ. & Joan. de Ligna. *in Clemen. per literas de præbend.* & Autrer. *in addit. ad Capell. Tholoſ. deciſio. 8.* & Socin. *in cap. 2. de foro compet. in 9.* declaratione dicit, quod illis, qui in talem regulam ingrediuntur in fraudem, deberet cingi cordula non in loco centuræ, ſed in gutture, & eis pro parte ſathanæ furcas polliceri, & in fine dicit, quod in prædictis oblatio multum operatur conſuetudo loci, vide etiam Cald. *conſil. 7. de foro compet.* ubi dicit in fine, quod tenor privilegii conceſſi a Sede Apoſtolica dictis oblatis, ſive fratribus tertii ordinis debet attendi. Bajar.

24 (u) *Præterea quæro.*] Adde, quomodo † in Reg.
25 Neapol. Officiales ſyndicantur, à quibus: & an ſit †
appellandum ad Barones, ſeu ad Mag. Cur. Vic. late per Cara. *in ritu 295.* & per Reg. Prag. ibi allegatas. Bajar.

(x) *Sed hic incidenter quæro.*] Adde, quod in Re-
26 gno † Neapolitano proviſum fuit per Reg. Prag. quæ
eſt tertia *ſub tit. de Official. verſ. item, ut Officiales*, quod in Syndicatu nedum contra Officiales ad inſtantiam querelantium procedatur, ſed etiam ad perquiſitionem fiſci. Bajaro.

(y) *Præceptorum Medicinæ.*] Adde, quod ſub tali vocabulo ſolent ſic appellari Medici in Civitate Parmæ infra *quæſt. 77. verſ. Magiſtri, & ſcholares*, tamen illa gloſſ. dum dicit de Domino, intelligitur, ut ibid. de his, qui Juriſdictionem habent. Verbum enim, Dominus, hunc ſenſum patitur, Bald. *in l. proprietatis, in prin.. C. de probat.* refert Capyc. *deciſio. 37. nu. 31.* Drog.

(z) *In hoc autem Ducatu.*] An ſit illud decretum, de quo *in nov. ordinib. poſt conſtit. Mediolani, fol. 30.* nam ſi miles uti privatus delinquit, legibus communib. punitur. Decian. *tract. crim. tom. 2. lib. 7. c. 15.* ubi delicta militaria plura recenſet. Ros.

(a) *Et vidi plerumque.*] Et ego vidi exercitum Catholicum in partibus Flandriæ habere generalem Auditorem punientem milites uſque ad mortem. Adde Marſil. *Rubr. de fidejuſſ. num. 113. ad fin.* Petrus Bellus *tract. ſuo de re milit.* de quo infra *quæſt. 59. verſic. Quæro numquid*, vide in propoſito Boſ. *tit. de capt. n. 63. cum ſeq.* Drogh.

(b) *Verſ. ſed pone.*] Decian. *tom. 1. crimin. lib. 4. cap. 26. num. 2.* Rot.

(c) *Solet etiam.*] Bart. *in l. ſi quis, §. ſi quis, ff. de injur.* vide, quæ tangit Auctor *in §. læſæ Majeſtatis, verſ. quæro etiam.* Ros.

Solet etiam quandoque.] Adde videndum † Cravet. 27
in conſilio 232. col. 3. verſ. 3. reſpondeo, & Farin. *in*
q. 17. num. 44. cum ſeq. & ſi quis daret † alapam Po- 28
teſtati, poſſet Poteſtas ipſum furcis ſtatim ſuſpendi facere, Gram. *in deciſ. 36. num. 4.*

Item adde, quod ſimiliter judex delegatus poterit 29
cognoſcere de injuria facta Officiali ſuo ex cauſa officii ſecus ſi ex alia cauſa, quia tunc judex ordinarius cognoſcet Boer. *deciſ. 9. num. 14. cum ſeq.* Bajar.

(d) *Poteſt de eo cognoſcere.*] Adde per Cravet. *conſ. 232. colum. 3. verſ. 3. reſpond.* Giach.

(e) *Bene verum eſt.*] Adde, quod † tale delictum 30
debet eſſe notorium notorietate facti permanentis, quia ipſo actu pronunciaret judex, & non ſufficit facti tranſeuntis, cum tale notorium indigeat probatione, ut per gloſſ. *2. q. 1. de tranſact.* & multa dicuntur notoria, quæ non ſunt *capit. conſuevit, de appellat.* & in his probationibus recipiendis judex poſſet gravare partem, ideo ut ſuſpectus recuſabitur, ita not. Philip. Franch. poſt Abb. *in cap. propoſuit, de appellat.* loquens in ſuſpicione judicis, & in terminis in judice judicare volente in cauſa propria not. Dec. *in c. cum veniſſet, col. 5. de judic.*

Item adde, quod † etiam ſi pœna, ſi eſſet certa, tamen 31
ſi veniret imponenda ratione proprii intereſſe, tunc poterit recuſari judex in cauſa propria is, ad quem pœna veniret applicanda, ita Salic. *in l. 1. C. ne quis in ſua cau. col. 2.*

Item adde, † quod judex injuriatus, ſi quid recepe- 32
rit ab injuriante ne ipſum puniat, tenetur ad reſtitutionem in foro conſcientiæ, Oldr. *conſ. 7.*

Item adde, † ſi extaret conſuetudo, quod quis poſ- 33
ſet eſſe judex in cauſa propria, non valeret. Abb. *in c. poſtulaſti, num. 14. de foro compet.* ſed gloſſ. *in cap. Romana de pœn. in 6.* videtur tenere contrarium ſcilicet, quod conſuetudo valeret, & Doct. *in cap. cum contingat, extra de foro compet.* idem tenent Alexan. *in l. qui juriſdictioni, ff. de juriſd. omn. jud.* Afflict. *in conſtit. juſtitiar. per Provincias in ſeptimo not.* & Joan. Ant. de Nigr. quos omnes allegat *in c. Regni in cap. 119. incip. Item ſtatuimus, num. 8.*

Item adde, † ſi dubitatur, an injuria fuerit illata tan- 34
quam Officiali, vel tanquam privato, tunc recurrendum eſt ad conjecturas, & præſumptiones, ut per Parid. *de ſynd. in verb. injuria Officialis, §. an ſi Officiale proceſſui, num. 4.* & ibi remiſſive habetur de conjecturis; Capyc. *deciſ. 130. num. 12.*

Item adde, quod ſententia † in cauſa propria dicta 35
eſt nulla etiam parte non opponente, Doct. *in l. qui juriſdictioni, ff. de juriſd. omn. judic.* & Vant. *de nullit. in rubric. ex defectu juriſd. ordin. num. 92.* Sed ſi ſen-
tentia eſſet in cauſa ſuorum, † teneret parte non op- 36
ponente Curt. jun. *d. l. qui juriſdictionis*, & Vant. *in loco præcitato, nu. 97.* Bajard.

(f) *Cognoſcere.*] Rationem vide per Abb. *in c. cum veniſſent, ant. in 9. de jud.* Giach.

(g) *Recuſari.*] Ut per Abb. ubi ſupra, & Jac. de S. Georg. qui dicit notandam eſſe iſtam limitationem *in l. qui juriſdictioni, poſt n. 10. ff. de juriſd. omn. jud.* Giach.

QUÆSTIO XXXVI.

Clerici in quibus caſibus à judice ſeculari poſſint pro eorum criminibus judicari.

SUMMARIA.

EX CLARO.

1 *Clericos pro delictis per eos commiſſis non poſſe puniri à judice ſeculari.*

2 *Et an hoc privilegium ſit Clericis conceſſum à jure divino.*

3 *Et an valeat conſuetudo, quod Clerici poſſint criminaliter conveniri coram judice laico.*

4 *Et an poſſit Clericus huic privilegio renunciare.*

5 Et

5 *Et an Clericus citatus à judice ſeculari pro delicto teneatur comparere, & allegare coram eo privilegium Clericatus.*
6 *Et an poſſit Clericus pro crimine reconveniri coram judice laico.*
7 *Et an Clericus illegitime natus gaudeat hoc privilegio fori.*
8 *Et an Clericus conjugatus gaudeat privilegio fori.*
9 *Et quid ſi ſit bigamus.*
10 *Et quid ſi unicam tantum uxorem duxit, ſed illam poſt adulterium commiſſum cognovit.*
11 *Et quid ſi poſt delictum effectus ſuit bigamus.*
12 *Et an Clericus conjugatus, qui non abſtinet à negotiationibus, & armis, gaudeat privilegio fori.*
13 *Et an Clericus conjugatus, non incedens in habitu, & tonſura clericali, gaudeat privilegio fori.*
14 *Et quis ſit habitus, & tonſura clericalis.*
15 *Et quid ſi Clericus conjugatus, qui ante delictum non incedebat in habitu, illum deinde poſt delictum reaſſumpſerit.*
16 *Et quid ſi reaſſumat tonſuram poſt condemnationem.*
17 *Et quid ſi Clericus non deferat tonſuram, quia non habeat capillos.*
18 *Et an Clericus conjugatus mortua uxore recuperet omnia privilegia Clericis non conjugatis competentia.*
19 *Et an Clericus non deferens habitum perdat privilegium, antequam ſit ter monitus.*
20 *Et quid ſi facta ſit generalis monitio in ſynodo.*
21 *Et quis judex cognoſcat ſuper Clericatus exceptione, Eccleſiaſticus, an ſecularis.*
22 *Et quis ſuper habitu & tonſura.*
23 *Et an Clericus non deferens habitum, & tonſuram, & immiſcens ſe enormitatibus amittat privilegium fori.*
24 *Et quid in Clerico incedente in habitu, & tonſura.*
25 *Et an Clericus factus à Principe Officialis, ſi in officio delinquat, poſſit ab eo puniri.*
26 *Et an Clerici reperti cum armis poſſint à judicibus ſecularibus puniri.*
27 *Et an Clericus committens crimen Læſæ Majeſtatis contra Principem ſecularem poſſit ab eo puniri.*
28 *Et an Clericus deponens falſum teſtimonium coram judice laico poſſit ab eo puniri.*
29 *Et an Clericus imputatus de aſſaſſinio poſſit puniri per judicem ſecularem.*
30 *Et an hoc caſu requiratur ſolennis degradatio.*
31 *Et an requiratur ſententia declaratoria.*
32 *Et an talis Clericus aſſaſſinus ſit tradendus Curiæ ſeculari, non expectata incorrigibilitate.*
33 *Et an Clericus incorrigibilis poſſit puniri per judicem ſecularem.*
34 *Et an ſuper incorrigibilitate requiratur declaratoria.*
35 *Et an judex ſecularis poſſit punire Clericum, qui non ſit prius degradatus, & traditus Curiæ ſeculari.*
36 *Et pro quibus criminibus Clericus ſit degradandus.*
37 *Et an Clericus incorrigibilis ſit tradendus Curiæ ſeculari.*
38 *Et an Clericus propter contumeliam illatam ſuo Epiſcopo ſit tradendus Curiæ ſeculari.*
39 *Et an propter crimen falſi.*
40 *Et an pro enormi homicidio.*
41 *Et an pro crimine Læſæ Majeſtatis, remiſſive.*
42 *Et an judex ſecularis, cui traditus eſt Clericus, poſſit punire corporaliter.*
43 *Et an ſi quis poſt delictum faciat ſe Clericum, vel Monachum, gaudeat privilegio fori.*
44 *Et an præſumatur ſuſcepiſſe Clericatum in fraudem.*
45 *Et an Monaſterium teneatur pro delicto ingreſſi.*
46 *Et quid ſi in eodem delicto intervenerint Clerici, & laici an omnes ſint ad judicem Eccleſiaſticum remittendi.*
47 *Et quid ſi illata injuria per laicum Clerico, an cognitio ſpectet ad judicem Eccleſiaſticum.*
48 *Quomodo facienda ſit remiſſio Clericorum à judicibus laicis ad Eccleſiaſticos.*
49 *Judex Eccleſiaſticus an teneatur ſtare proceſſui facto per judicem ſecularem remittentem.*

Ex Additionibus.

1 *Laicus non cognoſcit de Clericis.*
2 *Laici quando capiant Clericos.*
3 *Famuli Clericorum, & Epiſcoporum an gaudeant privilegio fori.*
4 *Judex laicus quando cognoſcat de delictis Clericorum.*
Judices ſeculares regni Neapol. quando, & quomodo poſſint procedere contra perſonas Eccleſiaſticas, & eorum ſubditos, remiſſive.
5 *Judex Eccleſiaſticus quando cognoſcat de delictis laicorum.*
6 *Princeps poteſt ejicere Clericum, & Prælatum ſibi ſuſpectum.*
7 *Clericus poteſt ejici, quando populus eum odit, & eſt periculum ſcandali.*
8 *Judex laicus attentans procedere contra Clericum excommunicationem incurrit.*
9 *An autem ipſo jure.*
Judex Eccleſiaſticus, quando poſſit inhibere judici ſeculari, remiſſive, n. eod.
10 *Clericus non poteſt renunciare privilegio fori, remiſſive nec cum juramento.*
11 *Et ſi non apponat declinatoriam, poterit puniri.*
12 *Clerici conjugati an gaudeant dicto privilegio. Et quid in Regno Neap.*
13 *Clericatus quomodo probetur, remiſſive*, & nu. 29.
14 *Beneficii titulum an ſufficiat allegare.*
*14 *Clerici alicui Eccleſiæ ſervire debent.*
15 *Clericus quando dicatur incedere in habitu & tonſura.*
16 *Judex capiens Clericum, debet particulariter deſcribi facere, in quo habitu ipſum ceperit.*
17 *Habitus an ſit Clericalis, vel ne, à quo judice cognoſcatur.*
18 *Clericus factus poſt delictum an puniatur per laicum.*
19 *Clericatus exceptio quomodo cognoſcatur in Regno Neapolitano, remiſſ.*
20 *Clericatus probatur etiam per teſtes*, & n. 22.
21 *Clericus remittendus ſuo judici, debet remitti ſuis expenſis.*
23 *Clericatus an probetur per teſtes ſingulares, remiſſive.*
Sacerdotium probatur per teſtes ſingulares, nu. eod.
24 *Clericalis habitus, & tonſura coram quo judice ſit probanda*
25 *Tonſura collata à Prælato non ſuo valet.*
26 *Judex Eccleſiaſticus debet ſtatim repetere Clericum à laico captum.*
27 *Clericus primæ tonſuræ an gaudeat privilegio fori.*
28 *Et quomodo practicatur in Regno Neap. remiſſive.*
30 *Clericatus non probatur ex ſola poſſeſſione habitus, & Clericalis tonſuræ.*
31 *Clericis in Regno Neapolitano auferuntur arma; prævia tamen monitione facta ſuis Prælatis.*
*31 *Arma reperta Clericis ſunt Officialium.*
32 *Clericus rebellis per quos puniatur, remiſſive.*
33 *Clericus aſſaſſinus ipſo jure intelligitur degradatus.*
34 *Clericus aſſaſſinus per judicem ſecularem puniri poteſt abſque ſolenni degradatione.*
35 *Aſſaſſinii qualitas in Clerico debet conſtare ante inquiſitionem, & citationem, alias omnia eſſent nulla ex defectu juriſdictionis.*
Et quæ requirantur, remiſſive.
Et quid ſi non appareat de aſſaſſinio.
36 *Aſſaſſinii qualitas eſt diſcutienda primo, ſi Clericus incompetentiam judicis allegat.*

37 *Clericus aſſaſſinus poteſt cognoſci per utrumque judicem, & erit locus præventioni.*
38 *Degradationis forma, remiſſive.*
39 *Clericus degradandus debet eſſe incorrigibilis.*
40 *Et quid de hæretico & conſpirante contra Epiſcopum.*
Clericus effectus, aut religioſus poſt patratum delictum an evadat pœnam.
41 *Clericatus aſſumptus poſt delictum, quando eximat à juriſdictione laicali.*
42 *Profeſſus poſt condemnationem an poſſit declinare forum, remiſſive.*
43 *Profeſſio quomodo probetur, remiſſive.*
44 *Profeſſus poſt habitationem, an intelligatur religioſus.*
45 *Relegatus ſi fiat Clericus, & relegationem frangat, à quo puniatur.*
46 *Clericus poſt delictum uxorem ducens à quo judice puniatur.*
47 *Et quid ſervet ſacrum Conſilium Neapolit.*
Clericus perdit privilegium ex invalido matrimonio, cujus priorem virum interfecit, ſub num. 14.
48 *Clericatus quando dicatur aſſumptus in fraudem.*
49 *Laicus delinquens ſimul cum Clerico, per quem judicem cognoſcatur.*
50 *Judex Eccleſiaſticus poteſt contra ſacrilegos ad excommunicationem, & alias pœnas ſpirituales procedere, non obſtante ſententia judicis laici.*
51 *Officiales Eccleſiaſtici in Regno Neapolitano non exercent juriſdictionem contra laicos.*
52 *Clericus debet remitti abſque declaratione.*
53 *Judex Eccleſiaſticus non tenetur ſtare proceſſui facto per judicem ſecularem.*

OMnium (*a*) autem exceptionum, quæ in cauſis criminalibus ad declinandam judicum juriſdictionem proponuntur, nulla frequentior eſt, quam clericatus. De ea igitur in primis videamus.

1 † Et quidem in hac materia facienda eſt concluſio, quod judex ſecularis (*b*) nullo modo poteſt occaſione alicujus delicti procedere contra Clericum, aut religioſam, text. eſt *in c. cum non ab homine, de*
2 *jud.* & hoc privilegium, quod Clerici non poſſint judicari à laicis, eſt eis conceſſum à jure divino. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Alciat. *in d. c. cum non ab homine, num.* 2. Didac. practica, *quæſt.* 31. *num.* 1. qui refert idem atteſtari Felin. *in cap.* 2. *col.* 1. *de major. & obed.* & Rochum *de conſuet. fol.* 51. *col.* 4. & Rebuſſum *in concordat. in rubr. de protectione*, quæ tamen concluſio in puncto juris non tranſit ſine difficultate, ſaltem quo ad Clericos, qui non ſunt in ſacris conſtituti.

3 Sed (*c*) ea retenta infertur, quod non valet conſuetudo, quod in cauſis criminalibus Clerici conveniantur coram judice ſeculari, ut colligi videtur ex tex. *in c. Clerici de judic.* & eſt communis opin. ut ait Didac. *in d. quæſt.* 31. *num.* 5. quam ego etiam ſequor, quo ad hoc, ut non valeat conſuetudo, per quam generaliter Clerici pro criminibus ſubjicerentur judicibus laicis: ſed conſuetudo particularis, quod in aliquibus caſibus, vel cauſis, & aliqui Clerici, puta, in minoribus conſtituti, poſſint puniri à judice ſeculari, utique valet, & ita in pluribus locis in practica indiſtincte obſervatur. Vide quæ dixi infra *q.* 41. *verſ. ſed quid dicendum.*

4 Secundo (*d*) infertur, quod non poſſunt Clerici huic privilegio tacite, vel expreſſe (*e*) renunciare, ut eſt text. *in c. ſi diligenti*, ubi DD. omnes notant, de foro compet. & eſt communis ſententia Doctorum, ut atteſtatur Boer. *ſuper conſuet. Bituricen. fol.* 26. *col.* 3.

5 Eſt (*f*) autem hæc exceptio tantæ efficaciæ, ut à ſe ipſa proponatur, & ideo non teneatur Clericus citatus per judicem ſecularem occaſione alicujus delicti coram eo per ſe, vel per Procuratorem (*g*) comparere, & exceptionem clericatus proponere, ut dicit Archid. *in cap.* 2. 15. *qu.* 4. & eſt communis opin. ut atteſtatur Felin. *in c. veniens, in ultimis verbis, de accuſation.* Quod intellige, niſi in citatione exprimeretur talis cauſa, propter quam Clericus teneretur coram judice laico comparere, puta, quia eſſet vaſallus, juxta ea, quæ dixi ſup. *lib.* 4. §. *Feudum, q.* 50. *verſ. ſed quid ſi dominus, & verſ. & hæc quidem.* Ceterum in caſibus, in quibus Clericus non poteſt à judice laico judicari, licet citatus ſit prorſus contumax, non poteſt contra eum judex ſecularis procedere, & ſi procedat, omnia ſunt nulla, neque ipſe tenetur hoc allegare, neque etiam poſt ſententiam. Et ita ſe conſuluiſſe, & intellexiſſe, quod ita fuit judicatum, teſtatur Decia. *conſ.* 241. *in primis verbis*, quem refert Didac. *pract. quæſt.* 33. *nu.* 2. Et ſi diſtulit illud allegare, (*h*) non propterea poterit Judex laicus illum in expenſis condemnare, ſed eſt remittendus (*i*) ad judicem ſuum Eccleſiaſticum, etiam reſpectu refectionis impenſarum, ut in facti contingentia judicavit Curia Neapolit. teſte Gramma. *voto* 18. quem refert Caravita *ſuper ritu* 65. *magnæ Curiæ, num.* 1. Quinimo etiamſi deinde contigerit Clericum carcerari, non poteſt cogi, ut ſolvat, neque etiam pœnam ipſius contumaciæ, licet pecuniaria ſit, ſed eſt libere dimittendus. Et ita in facti contingentia deciſum fuit in Curia Delph. ut per Guid. Papæ *deciſ.* 450. *ſupra qu. licet Curia Neap. contrarium judicaverit*, ut per Gramm. *voto* 27. & male ſecundum eum, quam deciſionem Curiæ Neapolit. aliter refert Foller. *in pract. crimin. fol.* 63. *nu.* 39. *in fin.* Scias tamen, quod Bart. *in l. non videtur la.* 1. *num.* 1. *ff. de jud.* videtur tenuiſſe contrarium, quod ſcilicet Clericus citatus coram judice laico, ſi non compareat, & alleget ſe Clericum, poſſit mulctari, & hoc niſi in citatione dictum ſit, citetur Presbyter talis, vel aliquid aliud, ex quo appareat, quod ille eſſet Clericus; quod tamen judices noſtri temporis non ſolent apponere in ſuis citationibus, licet ſecundum eum male faciant: non tamen poteſt contra talem Clericum contumacem perveniri ad ſecundum decretum, quia non dicitur latitare, ex quo non tenetur in eo judicio reſpondere. Et illam opinio. Bart. ſervari atteſtatur Aufrer. in Apoſtil. *ad deciſ. Tholoſ.* 165. Sed certe communiter Canon. tenent contra Bartolum, ut atteſtatur Cavenſ. *ſuper* 235. *ritu magnæ Curiæ, nu.* 11. Et ita quicquid ſervetur in Gallia, apud nos Clericus contumax in caſibus, in quibus non tenetur comparere, non mulctatur, & ſi mulctatus fuerit, quandocunque doceat ſe Clericum, ſolet talis mulcta revocari, & annullari. Et ita puto ſervari debere à judicibus Deum timentibus.

Et (*k*) hæc quidem concluſio, quod ſcilicet Cle- 6
ricus non poſſit à judice laico criminaliter judicari, procedit ſive Clericus pro crimine coram judice conveniatur, ſive reconveniatur: nam Clericus non poteſt coram judice ſeculari pro crimine civiliter, neque criminaliter conveniri. Et hæc eſt communis opin. ut atteſtantur Scribentes *in cap. at ſi clerici, de jud.* & in ſpecie Imol. *nu.* 148. quem refert Berous ibi *nu.* 150. Cardin. Alexand. *in c. multi, col. penult. verſic. in fin. gloſ.* 2. *quæſt.* 1.

Habet etiam locum hæc concluſio, quamvis Cle- 7
ricus ſit illegitimus, licet enim nati illegitime ſint maxime odioſi ſacris Canonibus, ut dixi ſupra *lib.* 2. §. *Filius*, tamen etiam Clericus illegitimus gaudet privilegio fori, & ita in facti contingentia deciſum fuit per Conſil. Neapol. ut refert Gramm. *deciſ.* 81.

Quæro, (*l*) an Clericus conjugatus gaudeat pri- 8
vilegio fori? Reſpond. quod ſic: nam propter conjugium non perditur privilegium, quod in criminalibus non poſſit puniri à judice ſeculari, dummodo

modo cum unica tantum, eaque virgine, matrimonium contraxerit, (*m*) & habitum Clericalem, tonſuramque deferat, ut eſt text. *in cap. unico, de Cleric. conjug. in* 6. & eſt (*n*) communis opinio, ut ait Didac. *pract. quæſt*. 31. *poſt numer.*
9 7. *verſ. Prima igitur.* Si vero ſit bigamus, poteſt à judice laico puniri: intellige tamen, ſi proprie ſit Bigamus, ſc. ſi duas uxores duxerit; nam alii (*o*) interpretative Bigami dicuntur, ut dixi ſupra *lib.* 2. §. *Clericus*, & ideo non poſſunt à judice laico puniri.

10 Sed an ille, (*p*) qui unam tantum uxorem duxit virginem, illamque propter adulterium dimiſit, & deinde ei reconciliatus eſt, dicendus eſt Bigamus, quo ad hoc, ut amittat privilegium fori? Reſp. Certe Clericus qui uxorem poſt adulterium ab ea commiſſum carnaliter cognoſcit, etiamſi ipſe adulterium ignoret, dicitur Bigamus ſecundum communem opinionem etiamſi ex præcepto Eccleſiæ illam invitus cognoverit, ut dixi in loco præalleg. Nihilominus cum talis interpretative dicatur Bigamus, dicendum eſt, quod non amittit propterea privilegium fori. Et ita tenent concorditer omnes, ut atteſtatur Aufrer. *in deciſione Tholoſan.* 64. referens ita fuiſſe deciſum in facti contingentia.

11 Sed pone, quod aliquis Clericus ſolutus commiſerit aliquod delictum, & de eo fuerit accuſatus; deinde poſtea effectus ſit Bigamus, nunquid erit Curiæ ſeculari remittendus? Reſpond. quod non, (*q*) attenditur enim ſtatus, in quo erat tempore delicti. Et ita concluſum fuit in Curia Tholoſan. ut per Aufret. *deciſione* 377.

Qua (*r*) ratione paritet etiam deciſum fuit per Conſilium Neapolitan. quod ſi Clericus poſt commiſſum delictum uxorem duxerit, non poteſt de eo delicto cognoſci per judicem ſecularem, ſed debet ad judicem ſuum Eccleſiaſticum remitti, prout concluſum fuiſſe refert Grammat. *deciſione* 10. non obſtantibus (ut ipſe ait) clamoribus fiſci, quem refert Caravita *ſuper ritu* 66. *magnæ curiæ, nu.* 9. qui tamen de hac deciſione dubitat, ut ibi per eum.

12 Hæc vero omnia procedunt, dummodo talis (*ſ*) Clericus conjugatus abſtineat à negotiationibus, & armis: alias autem ſi ab eis non abſtineret, poſſet, non obſtante Clericatu, per judicem laicum puniri. (*t*) Et hæc eſt commun. opin. ut dicit Bertraud. *conſ.* 13. *num.* 5. *lib.* 8. Et quod Clericus conjugatus debeat abſtinere à negotiationibus, à quibus alii Clerici non conjugati tenentur abſtinere, alias privilegium fori amittat, tenuit Innoc. *in cap. fin. de vita, & honeſt. Cler.* & ita firmant communiter Doctores, ut dicit Alexand. de Nevo *conſ.* 60. *nu.* 4. Quæ autem negotiationes ſint Clericis interdictæ, dixi ſupra *lib.* 2. §. *Clericus.*

13 Dixit Clericum conjugatum (*u*) gaudere privilegio fori, dummodo incedat in habitu, & tonſura Clericali, licet hodie (ſecundum aliquos) de conſuetudine Clerici conjugati (*x*) non incedant in veſtibus, & tonſura Clericali, ut fatetur eſſe generalem conſuetudinem Fulgoſ. *conſil.* 123. *n.* 1. (*y*) Sed quæro, quis dicatur in hoc propoſito habitus Clericalis? Reſpond. Omnes concludere videntur, quod non ſit à ſacris canonibus determinatus Clericis aliquis habitus ab aliis diſtinctus, &
14 ideo quod ſit attendenda conſuetudo regionis. Propterea ad judicandum, an aliquis incedat in habitu, & tonſura Clericali, videndum eſt, an ille, qui in aliquo habitu incedit, prima facie, ſi videatur in populo, judicabitur Clericus, an autem laicus. Et certe vera eſt hæc concluſio, ſi affirmative intelligatur, ſcilicet, quod ſacri Canones non conſtituunt ſpecialiter Clericis certum habitum, ſed negative non eſt vera, nam multi habitus ſunt per ſacros Canones prohibiti à Clericis deferri, ut videri poteſt *in locis præallegatis* per Foller *in pract. crimin. fol.* 64. *num.* 42. & *ſequent.* Quid ergo ſi Clericus deferat biretum, ſeu capitium bipartitum, ſeu virgatum, aut duorum colorum? Certe non dicetur incedere habitu Clericali, & ita fuit judicatum per Curiam Tholoſ. teſte Aufrer. *deciſ.* 227. idemque ſi deferat colletum ſie virgatum, ut eadem Curia judicavit, *deciſ.* 252. Et refert pract. Millci *folio* 73. *numer.* 8. quod quidam Clericus conjugatus, eo quod habebat caligas bipartitas, Tholoſæ reputatus fuit laicus, & pro crimine tanquam laicus fuit laqueo ſuſpenſus, & nota in hoc propoſito, quod quamvis ſecundum opinio. magis communem cognitio, an aliquis ſit Clericus, vel ne, pertineat, (*z*) ad judicem Eccleſiaſticum, de quo videnda ſunt ea, quæ dixi infra *verſ.* (*a*) *regulariter autem*, nihilominus ſi dubitetur, ſuper habitu, (*b*) an ſit Clericalis, vel non, (*c*) hæc cognitio ſpectat ad judicem laicum, non autem ad Eccleſiaſticum. Et ita deciſum fuit in facti contingentia in Parlamento Delph. ut refert Guido Pap. *deciſ.* 138. & *conſ.* 110. *numer.* 2. ubi pariter in facto ita conſuluit.

Sed hic quæro, (*d*) quid ſi Clericus conjugatus, 15
qui ante tempus commiſſi criminis non incedebat in habitu, & tonſura, reaſſumpſerit habitum, & tonſuram, & incontinenti aliquod crimen commiſerit, nunquid gaudebit privilegio fori? Reſp. Jo. Andr. *in c. Joannes, in* 4. *q. de Cler. conjugat.* tenuit, quod ſic, referens ita fuiſſe Paduæ determinatum, licet communiter Doctoribus (ut ipſe ait) non placuerit, & illum ſequuntur communiter Scribentes, ut dicit Alex. *conſ.* 8. *poſt num.* 4. *lib.* 1. & *conſ.* 149. *numer.* 7. *libr.* 6. quem refert Marſ. *ſing.* 480. apud Doctores. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Didac. *in d. q. pract.* 31. *poſt nu.* 7. *verſ. Quinto potiſſimum*, ſecundum quam in facti contingentia conſuluit Chriſtoph. de Caſtil. *conſil.* 5. Quod tamen ego intelligo, ut procedat niſi talis Clericus habitum, & tonſuram reaſſumpſiſſet (*e*) in fraudem, ut etiam dixi infra ſtatim, (*f*) *verſ. ſed quid ſi Clericus.*

Sed quid ſi Clericus (*g*) conjugatus, ſolitus ali- 16
quando deferre tonſuram, fuerit condemnatus tempore, quo non habebat tonſuram, pro aliquo delicto per eum commiſſo, nunquid ſi reaſſumat tonſuram, & deinde captus ſit à judice ſeculari, poterit ab eo puniri? Reſpond. quod non, ſed eſt remittendus ad judicem Eccleſiaſticum. Et ita fuit deciſum per Curiam Tholoſ. teſte Aufrer. *deciſio.* 104. Hoc tamen locum non haberet, ubi apparet, quod ipſe Clericus reaſſumpſiſſet habitum, & tonſuram in fraudem, ut pariter in facto fuit judicatum per eandem Curiam Tholoſanam, ut refert Aufrer. *deciſ.* 144. ubi dicit, quod ita tenent communiter Legiſtæ, & *deciſ.* 147.

Quæro nunc, quid ſi Clericus non deferat ton- 17
ſuram, quia non habet capillos? Reſpond. quod excuſatur, & ita concluſum fuit in Curia Tholoſ. ut per Aufrer. *dec.* 256. Nam ad impoſſibile nemo tenetur. Quod nota pro Clericis, quibus (*h*) morbo Gallico implicitis aliquando ſolent capilli cadere.

Unum etiam ſcias, quod Clericus conjugatus, 18
qui unicam tantum, & virginem uxorem duxit, ea mortua recuperat omnia privilegia, quæ competunt Clericis non conjugatis. Ita dicit Abb. *in c. Clericus, il* 2. *num.* 4. *de vita, & honeſt. Clericorum*, cujus opin. fere unanimi ſententia probant omnes: ut atteſtatur Didac. *in d. pract. q.* 31. *poſt n.* 7. *ver.* 5. *potiſſimum in fin.*

Hæc

19 Hæc (*i*) autem, quæ de Clerico non deſerente habitum, & tonſuram dicta ſunt, intelligi debent, ut procedant in eo, qui eſt conjugatus. (*k*) Ceterum Clerici non conjugati, licet non incedant in habitu, & tonſura, gaudent privilegio fori, nec poſſunt à judice laico puniri, *cap. ſi judex laicus, de ſent. excommun. in ſexto.* (*l*) Bene verum eſt, quod ſi talis Clericus fuerit (*m*) ter monitus à ſuo Prælato, ut deferat habitum, & tonſuram, & ipſe (*n*) neglectis monitionibus adhuc incedat ſine habitu, & tonſura, tunc in omnibus reputatur pro laico. Et hæc eſt differentia in hoc propoſito inter Clericum conjugatum, & non conjugatum: nam Clericus conjugatus, eo ipſo, quod non deſert habitum, & tonſuram, abſque alia monitione amittit privilegium fori, & hoc omnes fatentur, ut ait Didac. *pract. quæſt. 32. poſt num.* 1. Clericus autem non conjugatus non amittit privilegium, niſi poſt monitionem, & hæc eſt communis opin. ut ait Didac. *in d. quæſt. 32. num.* 1. Et ita videtur communiter practicari, ut dicit Imola *in c. fin. poſt num. 7. verſicul. adverte tamen, de vita, & honeſt. Clericorum.* Sed certe Alexand. de Nevo *conſil. 59. num.* 3. dicit verum non eſſe, quod ita ſervetur, & re vera apud nos non ſervatur: nam Clerici, qui non ſunt in ſacris, neque habent beneficia, ſi non incedunt in habitu, & tonſura, puniuntur indiſtincte per judices ſeculares, etiamſi à ſuo Prælato moniti non fuerint. Et ita reſcripſit Senatus Prætori Bobii, & Vicario Epiſcopali ejuſdem civitatis, qui contra hujuſmodi obſervantiam quandam inhibitionem faceret ipſi Prætori, quam poſtea revocavit, 7. Auguſt. 1562. P. N. (*o*) In Regno autem Neapol. ſervatur, quod Clerici etiam in minoribus conſtituti, & habentes etiam ſolummodo primam tonſuram, gaudent privilegio fori, etiamſi non incedant in habitu Clericali, ut pluries deciſum fuiſſe in ſacro Conſil. refert Grammat. *vota 33. in fin. & ſuper conſt. Reg. fol. 3. colum. 4. poſt num.* 4. ubi tamen ſubdit, quod poſt promulgatam quandam conſtitutionem Papæ Clementis, & deinde Papæ Pauli, aliter fuit obſervatum contra Clericos non beneficiatos, neque in ſacris conſtitutos. Quinimmo Alexand. *in conſil. præallegato, num. 6. in fin.* tenuit, quod quantum ad amiſſionem privilegii Clericalis circa forum, nulla ſit differentia inter Clericos in minoribus, & Clericos in ſacris conſtitutos: & allegat plures id tenentes, ſubdens, quod hanc opin. quod Clericus ſe gerens pro laico, deprehenſus in crimine poſſit puniri per judicem laicum, communiter videntur tenere Doctores, forte moti hac ratione, quia his temporibus Prælati reddunt ſe valde difficiles in hujuſmodi monitionibus faciendis, ut etiam dicit Afflict. *ſuper prima parte conſtitutionum Regni, rubr. 3. poſt num.* 20. & ne eorum juriſdictio reſtringatur, potius tolerant vitia Clericorum eis ſubditorum. Quod an bene factum ſit, Deus ipſe judicet. Ceterum Clericus beneficiatus, licet (*p*) incedat armatus, ut miles, non poteſt à judice laico puniri, & ita declaravit Senatus in cauſa cujuſdam Ludovici Scribani, 21. Maii 1554. P. N.

20 Sed (*q*) quid ſi facta ſit monitio generalis in Synodo, nunquid illa unica ſufficit, pro trina monitione? Reſpond. quod ſic, modo fiat expreſſe ſub pœna privationis privilegii Clericatus. Ita tenuit Hoſtien. *in cap. 1. ne Clerici, vel Monachi*, & eſt communis opin. ut dicit Alexand. de Nevo *conſil. 60. num.* 14. (*r*) Talis enim monitio in Synodo facta, habet vim Conſtitutionis, in qua regulariter unica ſufficit monitio, neque plures requiruntur.

21 Regulariter etiam ſi Clericus captus ſit per judicem ſecularem, debet remanere penes eum, donec fuerit cognitum per judicem Eccleſiaſticum de Clericatu: & (*ſ*) comperto, quod ſit Clericus, debet remitti ad eundem judicem ſuum Eccleſiaſticum. Et ita ſervari atteſtatur Afflict. *in d. rubr. poſt num.* 19. (*t*) Hæc enim probatio, & cognitio, an aliquis ſit Clericus, ſive Eccleſiaſticæ Juriſdictionis, debet fieri coram judice Eccleſiaſtico, non autem coram judice ſeculari. Et ita tenent communiter DD. ut dicit Ripa *in c. decernimus, poſt num. 4. verſ. ſed coram quo, de jud.* Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Didac. *in pract. quæſt. 33. num.* 1. ubi etiam atteſtatur ita ſervari in Hiſpania. (*u*) In hoc tamen Ducatu aliter ſervatur; nam Clericus, contra quem procedit judex ſecularis pro aliquo delicto, exhibet coram judice ſeculari jura ſua, & inſtrumenta, & eis viſis, judex ſecularis illum remittit ad ſuum judicem Eccleſiaſticum, ubi ſit in caſu remiſſionis. Et ita ſervari debere reſcripſit Senatus Prætori Laudæ in cauſa cujuſdam Bartholomæi de Baſilica Petri, qui faciebat ſe Clericum beneficiatum. 5. Nov. 1556. P. N. Illi (*x*) tamen, qui non ſunt conſtituti in ſacris Ordinibus neque deferunt habitum, & tonſuram, ultra Clericatum tenentur exhibere titulum beneficii, & probare, quod ſint etiam in quaſi poſſeſſione ipſius beneficii: alias non remittuntur ad judices Eccleſiaſticos, ut ſupra dixi. Ceterum ſi ſit controverſia non ſuper Clericatu, ſed ſuper habitu, vel tonſura, judex laicus proculdubio eſt ſuper eo judex competens, ut dixi ſupra *verſic. dixi Clericum, circa fin.* (*y*) † Debet autem judex Ec- 22
cleſiaſticus ſtatim, quod ei innoteſcit Clericum ſibi ſubditum à judice ſeculari retineri, illum repetere: alias poſſet tanquam negligens ab adminiſtratione deponi, & forte etiam criminaliter puniri, prout in facti contingentia conſuluit Chaſſan. *conſ.* 38.

Quæro (*z*) modo, quod ſi Clericus, qui non de- 23
fert habitum, & tonſuram, immiſceat ſe enormitatibus, nunquid etiam ſi à Prælato ſuo non fuerit ter monitus, amittat privilegium fori, ita ut poſſit à judice laico puniri? Reſpond. Hæc eſt ardua quæſtio, in qua Doctores multum varie loquuntur: & tota pendere videtur ab intellectu tex. *in c. perpendimus, de ſenten. excommun.* Ex quo ſecundum Doctores magis communiter colligi videtur, quod Sacerdos, qui dimiſſo habitu, & tonſura immiſcet ſe enormitatibus, amittat privilegium fori, ita ut poſſit à judice ſeculari puniri. Et plures opin. recenſet Capic. *deciſio.* 161. in cauſa Cruſconi, licet non dicat, quid in illo caſu fuerit judicatum. In hoc igitur articul. aliqui dicunt, quod Clericus, qui dimiſſo habitu, & tonſura immiſcet ſe enormitatibus, non propterea amittit privilegium fori, niſi prius etiam fuerit à ſuo Epiſcopo, vel Prælato admonitus (*a*) trina monitione, ut à prædictis deſiſtat, & habitum reaſſumat. Et hanc dicit eſſe communem opin. Roland. *conſilio 4. num. 31. libr.* 1. referens id atteſtari Alexand. *in conſilio 8. libro* 1. de quo infra mentionem faciam. Vivius, qui alios refert (ut ipſe ait) idem atteſtantes in libro communium opin. *in verbo, Clerici à poteſtate*, Menchiaca *libr. 3. de teſtibus*, §. 22. *nu.* 63. Et dicit etiam Alber. *in 2. parte ſtatut. quæſtion.* 42. ſe vidiſſe communiter ſervari, quod exigatur monitio, & ſi poſt monitionem ſe non correxerunt, perdant tunc privilegium Clericale, & ſubjaceant judici ſeculari: quem refert, & idem atteſtatur Cæpol. *conſil. crimin.* 11. *verſicul. quintum etiam requiritur.* Alii, ut Cardin. *in dict. c. perpendimus*, faciunt differentiam, an talis Clericus immiſcens ſe enormitatibus interficiatur ab aliquo privato, an autem à judice: & dicunt, quod privatus poteſt illum interficere abſque eo, quod incurrat ex-

commu-

communicationem, ex quo propter delictum eſt ipſo jure privatus privilegio *cap. ſi quis ſuadente diabolo*, 17. *quæſtion.* 1. de quo privilegio dixi infra *quæſtion.* 77. *verſicul. percutiens Clericum, & aliis ſequen.* Secus autem in judice, quia (ſecundum eos) cum puniendo talem Clericum judex violet immunitatem fori Eccleſiaſtici, non effugit pœnam excommunicationis: & dicit Cardin. quod illud *cap. perpendimus*, communiter ita intelligitur, quod ſcilicet ille Comes, ut privatus, illum Presbyterum interfecerit. Sed certe hoc nullo modo eſt tenendum, & expreſſe illud reprobat Alexand. de Nevo *in dicto conſilio* 59. *numer.* 12. dicens, quod Cardinal. hoc verum non dicit, & quod imo ceteri Doctores, nemine diſcrepante, tenent, quod non incurratur excommunicatio propter mortem talis Clerici, quia privatus erat privilegio fori, & quod communiter intelligunt illum textum, quod Comes tanquam judex, non tanquam privatus interfici fecerit illum Presbyterum. Et certe eſſet abſurdum aliter dicere, ut demonſtrat Alexand. de Nevo *in loco præallegato*, & aperte hæc ſonant verba text. dum dicit à B. Comite juſſus eſt fuſtigari, qui poſtea ejus mandato traditus patibulo expiravit: quæ verba fuſtigationis, & patibuli non conveniunt privatæ vindictæ, ſed publicæ Juſtitiæ. Goffr. autem relatus ab Alexandr. de Imola *in allegato conſil.* 8. *poſt num.* 2. dicebat, quod ille text. *in dicto capitulo perpendimus*, procedit in Clerico conſtituto in minoribus, ut ſcilicet ſi dimittat habitum, & tonſuram, & immiſceat ſe enormitatibus, amittat privilegium fori, non autem in Clerico in ſacris conſtituto. Sed certe hoc expreſſe repugnat tex *d. capituli*, quod expreſſe loquitur in Sacerdote, & ideo ſubdit Alexan. de Imola *ibi*, quod iſte intellectus non eſt tenendus, ſed quod verior, & magis communis intellectus eſt, quod dictum *capitulum perpendimus*, locum habeat in privilegio canonis, ſi quis ſuadente, de quo dixi infra *quæſt.* 77. *verſicul. Sed an percutiens*, non autem privilegio fori; nam iſtud (ſecundum eum) non amittitur niſi præcedente monitione: & re vera negari non poteſt, quin iſte intellectus multum applaudat literæ illius capituli, dum dicit, propter hoc ad obtinendam abſolutionem Apoſtolicam Sedem adire cogantur: quæ verba magis videntur convenire excommunicationi, quæ infertur ex diſpoſitione canonis, *ſi quis ſuadente*, quam illi, quæ infertur propter violatum privilegium fori. Et quod monitio requiratur, dicunt in practica ſervari Alber. & Imola in *locis per me ſupra relatis.* Et ſecundum hanc opinionem Alexand. de Imola *in dicto conſilio* 8. dicit millies, imo ſemper fuiſſe judicatum per Curiam, & Conſilium Neapol. Gramma. *ſuper conſtit. Regni* 29. *col.* 1. *verſic. Decimo ubicumque*: Sed tamen neque iſte intellectus eſt communis: nam ut fatetur Carrer. ibi in decima oppoſitione, Scribentes indiſtinctè tenent, quod ſi Clericus, dimiſſo habitu Clericali, immiſcet ſe ſævis, perdit omne privilegium, etiam quo ad forum, etiam ſi non fuerit ter monitus, prout illum refert, & atteſtatur hanc eſſe communem opin. Alex. de Nevo *in allegato conſil.* 59. *poſt numerum* 20. Aliqui verò, licet tranſeant cum hac ſententia, quod ſcilicet non requiratur monitio, addunt tamen, quod talis Clericus non modo immiſcuerit ſe enormitatibus, & ſævis, ſed diu etiam in illis perſeveraverit. Et ita hanc opin. tanquam magis communem obſervari, & tempore ſuo obſervatam fuiſſe aſſerit Aufre. *in repet. Clement. primæ, de offic. ordin. in prima regula nu.* 27. quem refert Boſſ. *in titul. de foro competent. nu.* 139. Pract. Conradi, *fol.* 247. *in* 19. *limitatione*, & Grammat. *in loco ſupra allegato*, Didac. *pract. quæſtione* 32. *poſt numerum ſecundum, verſic. Tertio bis erit*, ubi etiam dicit, quod credit eam moribus receptam in Clericis primæ tonſuræ. Et dicit Chaſſan. *ſuper conſuetud. Burgund. fol.* 50. *num.* 55. quod hanc opin. vidit communiter obſervari. Exempla tamen, in quibus idem Aufre. refert dictam opin. obſervatam fuiſſe, non ſunt in Clericis, qui diu in enormitatibus perſeveraſſent, ſed in iis, qui aliquod delictum enorme, & ſævum perpetraſſent, ſcilicet in Clerico, qui occiderat per inſidias virum, cujus uxor erat ejus adultera, & in alio, qui commiſerat crimen læſæ Majeſtat. & hujuſmodi. Hanc eandem opin. nulla facta mentione de perſeverantia, tanquam magis communem obſervatam fuiſſe refert Boer. *deciſio.* 69. *numer.* 16. *& ſequen.* in Clerico, qui ex propoſito occiderat quendam barbitonſorem, & in aliis, prout etiam multa hujuſmodi exempla in primo delicto enormi abſque ulla perſeverantia, aut reiteratione refert Gulielm. Bened. *in prima parte repet. capitulo Raynu. in verb. uxorem nomine Adelaſiam fol.* 81. *num.* 149. *& ſequen.* ſecundum quam etiam deciſum fuit per Parlamentum Tholoſ. teſte Guid. Paper *deciſio.* 138. *in camera conſilii.* Ex quibus omnibus apparet, quod ſecundum magis communes deciſiones præallegatas, & conſuetudines approbatas Clericus ſive in ſacris, ſive in minoribus conſtitutus, qui dimiſſo habitu Clericali aliquod enorme delictum committit, etiam nulla monitione præcedente, amittit privilegium fori, & poteſt à Judice puniri. Et ab hac opinio. putarem non eſſe conſulendo, aut judicando recedendum, ſalva ſemper determinatione S. Matris Eccleſiæ. Et re vera videmus, quod Prælati Clericos criminoſos (ut plurimum) leviter caſtigant, & licet quandoque eos ad perpetuos carceres condemnent, tamen illos poſtea relaxant plerumque, ac dimittunt, ex quo oritur in populo ſcandalum, videre Clericum, & laicum ejuſdem delicti reos adeo diverſimode puniri, ut ſcilicet laicus pœna mortis afficiatur, & in fruſta ſcindatur, Clericus autem aliqua levi pœna caſtigatus per forum ambulet. Idemque populus contra Prælatos, & Clericos intumeſcit, & murmurat, ut dicit Anchar. *in capitulo ea quæ fiunt, de regul. jur. in* 6. & alii, quos refert Boer. *in d. deciſ.* 69. *num.* 9. Propterea non eſt mirum, ſi quandoque judices ſeculares in remiſſionibus Clericorum ad judices Eccleſiaſticos faciendis, difficiles ſe præſtant.

(*a*) Cæterum, ſi Clericus incedat in habitu, & 24
tonſura, ceſſant hæc omnia. nam quantumcumque gravia crimina committat, & illa reiteret, in eiſque perſeveret, nunquam efficitur de foro ſeculari. Et hanc dicit eſſe communem opin. Boſſ. *in titul. de foro compet. poſt numerum* 134. & ita ſemper vidi obſervari. Bene verum eſt, quod ſi Clericus eſſet ſeditioſus, & turbaret publicam quietem, ſolet Senatus, etiam quod ſit in ſacris, illum ad tempus ejicere ab illa civitate, vel loco, quam perturbat, prout factum fuit proximis annis in quodam Archipresbytero, 18. Auguſti 1559. P. N. Et poteſt talis proviſio tolerari, quia videtur facta non minus ad beneficium ipſius Clerici, ne ſcilicet offendatur, quam aliorum. Vidi etiam per Senatum condemnari ad triremes per decennium quendam fratrem Deſiderium ex Monaſterio Caſtellarii, qui confeſſus fuerat ſe totondiſſe pluries monetam, 14. Septembris 1560. A. C. habita tamen prius fide ab ejus Superiore, quod fratres habeant illum pro incorrigibili, & pro membro putrido. Faciunt, quæ dixi infra *verſicul. ſucceſſive quæro.*

Quæro,

Digitized by Google

25 Quæro, Pone, quod Clericus fuerit admiſſus per Principem ad aliquod officium ſeculare, & in ipſo officio deliquerit, nunquid poterit ab ipſo Principe, vel alio judice ſeculari puniri? Reſp. quod non, ſi tantum in minoribus ſit ordinibus conſtitutus. Et hanc eſſe communem opin. atteſtatur Aufrer. *in d. clem. 1. num. 25. de offic. ordin.* quem refert Didac. *in pract. q. 33. poſt num. 6.* Subdit tamen Aufrer. *in loco præallegato*, quod hæc concluſio in Gallia non ſervatur in practica: & ita etiam videmus quotidie Principes ſeculares tales Clericos etiam mulctare pœnis pecuniariis, ubi qualitas facti hoc exigit, ut etiam dicit eſſe conſuetum ſervari in regno Franciæ Gulielm. Benedict. *in prima parte c. Raynutius. in verb. & uxorem nomine Adelaſiam fol.* 81. *nu.* 155. licet forte de jure male ſuſtineri poſſet.

26 Ulterius (*b*) quæro, nunquid Clerici reperti cum armis prohibitis ex forma ordinum, & proclamationum Principis ſecularis poſſint à judice laico puniri? Reſpond. Reſolutio hujus quæſtionis videtur pendere ab illo articulo, nunquid talia edicta ligent Clericos; in quo mihi ſemper placuit opin. affirmativa, quæ etiam eſt magis communis, ut dixi ſupra *lib.* 1. Et patet ex auctoritatibus allegatis per Didac. *in pract. quæſt.* 53. *nu.* 7. (*c*) ex quo talia proclamata concernunt publicam utilitatem, & quietem totius populi, prætereaque armorum uſus non modo de jure civili, ſed etiam de jure canonico eſt interdictus, ut ibi dixi. Hac igitur opin. retenta, dic, quod ſi Clerici fuerunt reperti cum ipſis armis prohibitis, poteſt judex laicus, ſeu ejus familia ipſos ſpoliare, & (*d*) arma eis auferre: neque tenentur illa eis reſtituere. Et ita paſſim obſervatur, & in ſpecie id in Hiſpania ſervari atteſtatur Didac. *in d. quæſt.* 33. *num.* 7. *& lib. 2. reſolut. cap. 20. in fin.* Placa *lib.* 1. *delict. cap.* 8. *num.* 26. Alias ſequeretur, quod Clerici poſſent cum armis libere vagari, & impune turbare quietem civitatis, quod eſſet abſurdiſſimum, & nullo modo tolerandum. Quo vero ad pœnam corporalem, credo, quod contra eos exequi non poſſit, ſed ſi ſit pecuniaria, bene poſſet exequi: non tamen poteſt judex ſecularis ab eis illam exigere, ſed ſunt puniendi per judicem ſuum Eccleſiaſticum, ſecundum opinionem Joan. de Platea in §. *Item lex Julia, Inſtit. de public. judic.* Et ad hunc effectum judex, & familia ſecularis poſſet, & deberet talem Clericum cum armis deprehenſum impune detinere, & conſignare ſuo judici, ut illum puniat: juxta ea quæ dixi ſupra *quæſtione 28. verſicul. ſi vero loquitur.* Et licet Didac. *in loco præallegat.* dicat, quod forte non tenebitur judex Eccleſiaſticus eis imponere pœnam comminatam in edictis Principis ſecularis, ſed ſolum eos punire pœna arbitraria, ego in pœna pecuniaria credo, quod tenebitur eam illis imponere: non enim video, quomodo dicerentur Clerici ligari hujuſmodi edictis, ut eſt communis concluſio, cum qua etiam ipſe ſentit, niſi ligarentur etiam pœna pecuniaria in eis impoſita. Bene, quod ad pœnam corporalem, teneo, quod nullo modo eos liget. Ceterum quidquid ſit de jure, in Gallia judices ſeculares puniunt Clericos arma vetita deferentes, ut atteſtantur multi, quos refert Didac. *in loco præalleg.* Chaſſan. *ſuper conſuetud. Burgund. fol.* 52. *nu.* 79. ubi refert etiam hic Mediolani, dum ipſe eſſet Vicarius juſtitiæ, captum fuiſſe quendam Clericum de nocte cum armis, qui fuit punitus pœna pecuniaria, & evaſit corporalem. In Gallia autem dicunt hoc eis licere ex privilegio Romani Pontificis.

27 Quæro, (*e*) nunquid Clericus committens crimen Læſæ Majeſtatis poſſit puniri per Principem, aut judicem ſecularem, cui ſit temporaliter ſubditus? Reſpond. de jure loquendo, quod non, Clericus enim non dicitur proprie committere crimen Læſæ Majeſtatis cum non ſit vere ſubditus, ut dixi ſupra, §. *Læſa Majeſtatis, verſic. vidi quandoque.* Et ita reperio in facti contingentia conſuluiſſe Barb. *conſilio 22. in 1. dubio, libro 3.* Roland. *conſ. 4. lib. 1.* Tamen de facto Principes ſeculares paſſim ſervant contrarium: quia in hoc crimine, cum agatur de ipſorum vita, aut ſtatu, non ſolent Clericos remittere ad judices ſuos Eccleſiaſticos, ſed ipſi per ſuos judices ipſos examinari faciunt, & torqueri, & quandoque etiam ſuſpendi, & poſſent forte Principes, & judices ſeculares hoc facientes excuſari per text. *in cap. perpendimus, de ſenten. excommun.* & ea, quæ dixi ſupra, *verſ. quæro modo.* Sed nunquid Clericus poſtquam erit judicatus à judice ſuo Eccleſiaſtico, quod commiſerit tale crimen Læſæ Majeſtatis, erit deinde degradandus, & tradendus Curiæ ſeculari? Reſpond. quod proculdubio eſt degradandus, non tamen actualiter, ſed verbaliter tantum. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Curt. jun. *conſ.* 159. *nu.* 2. prout illum refert *Villalobos in ſua collecta communium opin. in litera E. num.* 99. Et licet Abb. *in d. c. at ſi Clerici, in princ. in ultimis verbis*, tenuerit, quod eſt deinde tradendus Curiæ ſeculari, tamen communis opin. videtur eſſe in contrarium, ut ait Boſſ. *in tit. de foro compet. nu.* 137. *& in tit. de crimine Læſæ Majeſtatis, poſt num.* 86. Nemo eſt qui neſciat hoc crimen Læſæ Majeſtatis eſſe atrox, & enorme; propterea dicerem judicem Eccleſiaſticum poſſe talem Clericum, etiam non expectata incorrigibilitate, tradere Curiæ ſeculari, non tamen teneri, juxta ea, quæ dixi infra, *verſ. Pariter.*

28 Solet etiam quandoque dubitari, nunquid Clericus deponens falſum teſtimonium coram judice laico poſſit ab eo puniri? Dixi infra, *qu.* 38. *verſic. ſed hic quæro.*

29 Item quæro (*f*) nunquid Clericus imputatus de aſſaſſinio, poſſit puniri per judicem ſecularem? Reſpond. quod ſic; tales enim aſſaſſini (*g*) ſunt diffidati à toto populo Chriſtiano: & poſſunt à quocunque impune offendi, ut eſt text. *in c. unico, de hom. in 6.* & dixi ſupra, *hoc eo. lib.* §. *Aſſaſſinium verſ. ſed quæro.*

30 Sed quæro, Tu ſcis, quod in caſibus, in quibus Clericus poteſt puniri à judice ſeculari, requiritur ſolennis (*h*) degradatio, & traditio Curiæ ſeculari, ut dixi infra *verſicul. Scias autem, & ſequentib.* nunquid hæc etiam requiruntur, quando Clericus de aſſaſſinio imputatur? Reſpond. quod non requiritur actualis, neque ſolemnis depoſitio, vel degradatio. Et eſt communis opin. ut dicit Lambert. *in cap. 1. qu. 11. num. 88. de hæret. in ſexto*, quem refert Vivius *in libro communium opin. in verbo, Judex laicus poteſt.* Diaz. *in pract. crimin. canon. c.* 91. Didac. *libr. 2. reſolutionum, capit. 20. poſt numerum 10. verſiculo, Sexto deducitur*, Placa *libro 1. delictorum, capit. 19. numero* 26. referens idem atteſtari Remig. Gond. *de immunitate Eccleſiarum. folio 144. fallen. 15. numero* 10. Et ita in practica obſervatur, ut ait Diaz. *in dicto capit.* 93. quem refert Practic. Conradi, *folio* 247. *verſicul.* 18. fallit. Bene verum eſt, quod requiritur ſententia declaratoria, per quam judex pronunciet ipſum eſſe aſſaſſinum. Et hæc eſt communis opinio, ut dicit Practic. Carrer. *fol.* 280. *numero* 11. Capic. *deciſione* 112. *numero ſecundo.* Placa *in dicto cap.* 29. *num.* 27. qua declaratione ſic facta, non requiritur alia ſententia, per quam imponantur pœnæ contentæ *in dicto capit. unico*, ſed ſtatim illas incurrit ipſo jure, & facto. Et ita dicit tenere communiter omnes Doctores Alexand. *conſilio 166. numer. 5. libr.* 7. Sed nunquid

quid talis declaratoria fieri poteſt per judicem ſecularem, an autem requiritur in primis, quod judex Eccleſiaſticus pronunciet ipſum eſſe aſſaſſinum? Reſpond. De jure (*i*) res videtur clara, quod ſpectat ad judicem Eccleſiaſticum, ſed de conſuetudine ego video apud nos ſervari, quod ſi talis Clericus eſt in ſortiis judicis ſecularis, non fit aliqua declaratoria ſuper hac qualitate, neque per judicem Eccleſiaſticum, neque per ſecularem, ſed rejecta exceptione Clericatus, proceditur ad ulteriora contra talem Clericum imputatum de aſſaſſinio, & retinetur in Curia ſeculari judicandus: & deinde perfecto proceſſu, & conſtito de aſſaſſinio, infertur per ipſum judicem ſecularem ſententia declaratoria una cum ipſa condemnatione. Et ita etiam reperio in facti contingentia obſervatum fuiſſe per Conſ. Neapolita. ut atteſtatur Capic. *in allegata deciſion.* 112 *num.* 4. *& ſeq. & dec.* 155. *poſt num.* 25. *verſic. Sed hanc ſententiam*, & Grammat. *voto* 8. *& voto* 11.

32 Quæro etiam, Tu ſcis, quod regulariter Clericus propter aliquod, quamvis grave, delictum non traditur Curiæ ſeculari, niſi ſit incorrigibilis, ut dixi infra, *verſic. dixi etiam*: nunquid ergo propter crimen aſſaſſinii erit tradendus Curiæ ſeculari non expectata incorrigibilitate? Reſpond. quod ſic, & eſt communis opin. ut dicit Gul. Benedict. *in qu. de homicid.* quam poſuit *poſt repet. cap. Raynutius, folio* 41. *in fin.* quem refert Placa *in d. capit.* 19. *poſt numerum* 26. Et licet ipſe videatur ſentire contrarium, ex quo iſte caſus (ut ipſe dicit) non eſt ſpecialiter exceptuatus à regula, non tamen eſt à communi opin. recedendum, quæ innititur verbis text. *in d. cap. unico*, expreſſè diſponentis, quod abſque ulla depoſitione vel ſententia, ipſo jure, & facto relinquatur Curiæ ſeculari, in qua ſeculari Curia parum curamus, an quis ſit incorrigibilis, vel ne, ut eſt omnibus notiſſimum.

33 Succeſſivè quæro, nunquid Clericus, qui ſit incorrigibilis, poſſit puniri per judicem ſecularem? Reſp. quod regulariter, licet ſit incorrigibilis, non poteſt puniri à judice laico, niſi prius ſit degradatus, & traditus Curiæ ſeculari. Scias tamen, quod ſi talis Clericus ſit verè incorrigibilis, eo caſu utique poterit per judicem ſecularem, abſque ulla degradatione puniri, & hoc etiamſi ſit in ſacris conſtitutus. Et eſt communis opin. ut atteſtatur Dida. *pract. qu.* 32. *poſt numerum ſecundum verſic. Secundo eſt adnotandum.* Scias etiam, quod quando Clericus incorrigibilis non poteſt puniri ab Eccleſia, poteſt ipſo jure comprimi à judice ſeculari, abſque alia degradatione. Et hæc eſt communis opin. Mod. ut dicit Aret. *in cap. cum non ab homine, poſt nu.* 39. *verſ. tertio fuit opinio de judiciis*, quem refert Diaz. *in pract. crimin. canon. c.* 131. Et ita aliquando ſervatum fuiſſe per Senatum dixi ſupra *verſ. ceterum ſi Clericus.*

34 Sed quæritur, nunquid requiratur declaratoria ſuper hujuſmodi incorrigibilitate prius quam Clericus poſſit per judicem laicum puniri? Reſpond. Fel. *in dicto capit. cum non ab homine, poſt numerum* 10. dicit quod poteſtas, quæ datur judici ſeculari ſuper Clerico incorrigibili, non exercetur, niſi declaretur qualitas incorrigibilitatis. Et dicit quod ita colligitur ex omnibus dictis Doctorum communiter, & Felin. refert, & ſequitur Diaz. *cap.* 131. Boſſ. autem *in titulo de foro comp. numer.* 132. dicit, quod Clericus, qui non incedit in habitu, dicitur incorrigibilis, ſi præceſſiſſet trina monitio; ille vero, qui incedit in habitu, dicitur incorrigibilis, quando primo eſt depoſitus; ſecundo excommunicatus, tertio anathematizatus, & adhuc in contumacia perſeverat. Qua forma ſervata, dicit ipſe, quod abſque alia declaratione efficitur fori ſecularis: & ſubdit, quod ita tenent communiter Doctores, licet poſtea dicat, quod iſta forma rarò videtur in uſu. Ceterum Chaſſan. *ſuper conſuetud. Burg. fol.* 51. *poſt numerum* 66. dicit, quod in Curia Pariſienſ. obſervatur, quod poſt binam remiſſionem de delictis, pro quibus ingeritur pœna mortis, Clericus habetur pro incorrigibili, tam in odium incorrigibilitatis, quam in odium judicis Eccleſiaſtici, negligentis eum corrigere. Idem declaratum fuiſſe per Parlamentum Pariſienſ. in criminibus, in quibus pœna mortis non ingerebatur, refert Papo *lib.* 1. *tit.* 6. *arreſto* 5. Quæ obſervantia mihi ſatis placet.

Scias autem, (*k*) quod regulariter Clericus in ſacris conſtitutus, non poteſt propter quodcunque etiam enormiſſimum crimen à Judice ſeculari puniri, niſi prius ſit à judice Eccleſiaſtico (*l*) degradatus, & traditus Curiæ ſeculari. Et hoc omnes fatentur, ut ait Didac. *pract. quæſtione* 33. *numer.* 2. Duo itaque requiruntur ad hoc, ut judex laicus poſſit Clericum punire; primum, quod ſit degradatus: ſecundum, quod ſit traditus Curiæ ſeculari. (*m*) Degradatio autem eſt duplex, verbalis ſcilicet, & actualis, ut dixi infra *quæſtion.* 74. Et effectus hujus differentiæ eſt maximus; nam quando degradatio eſt tantummodo verbalis, judex laicus nullam habet juriſdictionem in Clericum ita degradatum, niſi tradatur etiam Curiæ ſeculari, ut dixi: Sed ſi ſit actualiter degradatus, poteſt judex ſecularis eum punire abſque alia traditione. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Alciat. *in d. cap. cum non ab homine, numer.* 108. prout illum refert Villalob. *in ſua collecta communium opinion. in littera C. verb. Clerici nunquam fuerunt, verſicul. fallit in Clerico.* 35

Scias (*n*) etiam, quod Clericus non eſt degradandus, niſi pro tribus criminibus, ſcilicet hæreſis, falſi commiſſi in litteris Apoſtolicis, & conſpirationis (*o*) in proprium Epiſcopum. Et hæc eſt communis theorica Doctorum, ut ait Gul. Bened. *poſt* 3. *partem repetitionis cap. Raynutius, in quæſtione, de homic. numer.* 3. *& ſeq.* quem refert Fuller. *in pract. crimin. canon. fol.* 272. *num.* 23. In aliis autem quantumcumque gravibus delictis, ſufficit ſola depoſitio abſque degradatione. Et ideo quamvis Clericus commiſerit crimen enorme, & graviſſimum, etiam ſi occidiſſet ſummum Pontificem, non debet degradari, ſi paratus ſit ſe corrigere, ſed debet detrudi in perpetuum carcerem, vel in Monaſterium. Et eſt communis opin. ut dicit Boſſ. *in titul. de foro compet. num.* 136. Sed certe quidquid ſit de jure, contrarium obſervatur in practica, ut dixi infra, *verſic. Pariter etiam.* 36

Dixi etiam, quod ad hoc ut Clericus, in ſacris conſtitutus poſſit puniri à judice laico, requiritur ultra degradationem, quod ſit traditus Curiæ ſeculari Scias autem, quod regulariter Clericus etiam depoſitus non debet tradi Curiæ ſeculari, niſi (*p*) ſit incorrigibilis. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Abb. *in d. c. at ſi Clerici, poſt num.* 38. *verſic. Et ſic reſidet, de jud.* Si vero ſit incorrigibilis, tunc poteſt judex laicus, abſque alia traditione facienda per judicem Eccleſiaſticum, illum punire. Et eſt communis opin. ut dicit Alexand. de Nevo *conſil.* 59. *num.* 29. Quinimò ibi *num.* 30. dicit communem opin. eſſe, quod etiam abſque degradatione poſſit Clericum punire, & dicit, quod hanc eſſe communem atteſtatur Butrius *in d. cap. cum non ab homin.* 37

Hinc infertur, quod licet ex diſpoſitione *c. ſi quis ſacerdotum*, 11. *quæſtion.* 2. Clericus propter calumniam, vel contumeliam illatam Epiſcopo ſit deponendus, & tradendus Curiæ ſeculari, illud 38

tamen intelligendum eſt, ſi ſit incorrigibilis: & ita tenet gl. *in d. c. cum non ab homine. in gl. fin. de jud.* cujus opinio tanquam mitior communiter approbatur, ut dicit Abb. *in d. cap. at ſi Clerici, poſt numer.* 37. Summa Sylveſtrina *in verbo, Degradatio, quæſt.* 2. Hanc etiam opin. dicit tenere communiter Doct. Aug. ad Ang. *de malef. in verb. Et ibi caput num.* 42. Anan. *in c. ad abolendam, poſt num.* 29. *ver. Tertius caſus eſt, de hæret.* Aret. *in d. c. cum non ab homine, num.* 71. quem refert Diaz. *in pract. Crim. Canon. c.* 109.

39 Videmus etiam, quod quamvis Clericus convictus de Crimine falſi ſtatim ſit deponendus, & tradendus Curiæ ſeculari, *cap. ad falſariorum, de Crim. falſi*, nihilominus hoc regulariter non ſervatur, ut dicit Anan. *in rub. de falſis, circa fin.*

40 Pariter etiam licet Clericus condemnatus pro enormi homicidio ſit deponendus; & tradendus Curiæ ſeculari, non tamen poteſt ſtatim poſt depoſitionem tradi Curiæ ſeculari, ſed debet expectari, quod ſit incorrigibilis. Et eſt communis opin. ut dicit Aret. *in d. cap. cum non ab homine, numer.* 80. quem refert Dec. *in d. c. at ſi Clerici, numer.* 259. Arnal. Albe. *in c. quoniam, colum.* 124. *in fi. verſ. nihilominus tamen, de hæret. in* 6. quem refert Diaz. *in practic. crimin. canon. cap.* 60. relatus per Didac. *lib.* 2. *reſolutionum, cap.* 20. *poſt num.* 7. & Foller. *in pract. crimin. fol.* 66. *num.* 45. *circa fin.* Placa *lib.* 1. *delictorum cap.* 21. *num.* 13. Berous *in d. c. at ſi Clerici num.* 185. Boſſius *in tit. de foro compet. num.* 141. *in fin.* Contrariam tamen ſententiam, quod ſcilicet Clericus pro enormi homicidio, aut alio delicto tradendus ſit Curiæ ſeculari, dicit eſſe magis communem Guliel. de Bened. *poſt tertiam partem repetit. Raynutius, in d. quæſtion. de homicidio, num.* 40. *in fin.* quem refert etiam Didac. *in loco præallegato*. non bene relatus per Villalobum *in ſua collecta communium opin. in littera I, num.* 8. refert etiam Menchiaca *de teſtam. lib.* 3. §. 22. *poſt num.* 52. Ita etiam dicit communiter teneri Practic. Carrer. *fol.* 554. *numer.* 58. Et hæc opinio ſervatur in practica, ut ſcilicet Clericus propter homicidium proditorium, vel aliud enorme, & graviſſimum delictum degradatus, tradatur Curiæ ſeculari, non expectata incorrigibilitate, ut in facto quandoque ſervatum fuiſſe refert Dec. *in d. c. at ſi Clerici, colum. fin.* Diaz. *in d. cap.* 90. quem refert Foller. *in pract. Crim. Canon. fol.* 253. Et ſe ita alias practicaſſe refert Auguſt. ad Angel. *de malef. in verbo, Et ibi caput, poſt numer.* 43. & ego etiam aliquando vidi ſervari. Ego in hujuſmodi caſibus enormibus, ſtante hac varietate opinionum, crederem hoc relinquendum eſſe arbitrio ipſius judicis Eccleſiaſtici degradantis, qui ſecundum qualitatem facti, & perſonarum decerneret, an eſſet tradendus Curiæ ſeculari, vel non. (*p*) In dubio tamen dicerem non eſſe faciendam traditionem Clerici delinquentis, qui non eſſet incorrigibilis, niſi natura rei, & circunſtantiæ criminis aliud ſuaderent. Et hanc ſententiam tanquam communem, & regulis juris conſentaneam amplecti videtur Didac. *in loco præalleg. verſ. hinc ſane.*

41 Nunquid autem Epiſcopus, aut Clericus committens crimen læſæ Majeſt. in Principem ſecularem ſit illi tradendus; dixi ſupra *verſ. Quæro nunquid.*

42 Sed an judex ſecularis, cui traditus eſt Clericus degradatus per judicem Eccleſiaſticum, poterit illum punire corporaliter? Reſpond. Si conſiderentur verba tex. *in d. c. cum non ab homine* videtur dicendum, quod non, cum ibi expreſſe dicat ſummus Pontifex, quod non debet puniri ad mortem, ſed tantum pœna exilii, vel (*q*) alia legitima pœna; & verbum, *Alia*, videtur intelligendum de ſimili, juxta ea quæ dixi infra *li.* 7. §. *alius.* Sed in hoc non eſt inſiſtendum, nam de facto contrarium ſervatur, quia ſcilicet judices ſeculares illos puniunt pœna mortis: & ita ubique ſervari atteſtatur Chaſſan. *ſuper conſu. Burg. fol.* 51. *poſt n.* 66.

Sæpe numero (*r*) contingit, quod delinquentes 43
poſt commiſſa ſcelera faciunt ſe Clericos: Quæro, nunquid Clericus, qui poſt commiſſum delictum aſſumpſit Clericatum, aut factus eſt Religioſus, poſſit puniri à judice ſeculari? Reſp. Aliqui dicunt ſimpliciter, quod non, & ita fuiſſe alias judicatum in Curia Aquenſi refert Oldr. *conſ.* 4. *in fi.* Tu vero dic, quod aut talis delinquens ſuſcepit abſque fraude ordinem Eccleſiaſticum: & tunc liberatur, & eximitur prorſus à juriſdictione judicis laici, & relinqui debet judici ſuo Eccleſiaſtico puniendus, & hæc concluſio eſt frequentiori Doctorum calculo recepta, ut atteſtatur *Placa lib.* 1. *delict. c.* 35. *numer.* 5. Aut vero aſſumpſit ordinem Eccleſiaſticum in fraudem, ut ſcilicet ſe eximeret à juriſdictione ſeculari, & tunc non liberatur, ſed poteſt per judicem laicum contra eum procedi, & eſt communis opin. ut ait Imola. *conſil.* 119. *numer.* 1. Didac. *practic. quæſtion.* 32. *poſt num.* 4. *verſic. ſecunda concluſio*, Placa *in loco præallegato poſt numer.* 1. (*ſ*) Bene verum eſt, quod hoc caſu non poterit puniri corporaliter à judice laico, ſed tantum in confiſcatione bonorum, aut pecuniaria: & ſic remanet ſubditus ratione cauſæ, & bonorum, non autem reſpectu perſonæ. Et ita communiter tenetur, ut dicit Aufrer. *in d. Clem.* 1. *in* 1. *regula, num.* 19. *de offic. ord.* quem refert Didac. *in d. q.* 32. *poſt nu.* 4 *verſic. Tertia concluſio*, & Nunius *de los corregidores, fol.* 137. *col.* 1. *verſic. imò fortius*, & Vivius *in lib. communium opin. fol* 22. *in verbo, Ordo Eccleſiaſticus*, hanc etiam dicit eſſe commun. opin. Placa *in d. cap.* 35. *num.* 3. Boſſius *in tit. de pœnis, num.* 38. Pract. Conradi, *fol.* 247. *verſ. Undecimo fallit.* Deberet tamen judex Eccleſiaſticus talem Clericum, qui Eccleſiaſticum ordinem in fraudem ſuſcepit, degradare, & tradere judici ſeculari etiam corporaliter puniendum. Hanc autem concluſionem judices ſeculares non obſervant, ut dicit Bart. *in d. l. num.* 3. *in fi. ff. de pœnis*, quem refert Igneus *in l. fideicommiſſum, poſt num.* 266. *ff. ad Syllan.* Nam (ut ait Bar. ibi) ex quo judices Eccleſiaſtici plerumque ſolent in hoc ſe præſtare difficiles, ſolent judices ſeculares, abſque hac ſolemnitate degradationis nihilominus eos ad mortem condemnare, & propriam ſententiam exequi, licet ſecundum eum (*t*) male faciant.

Sed hoc propoſito (*u*) quæro, quando præſu- 44
matur delinquentem ſuſcepiſſe Clericatum, aut ingreſſum fuiſſe religiooem in fraudem, vel non? Reſpon. quod ſi prius fuerat de ipſo delicto delatus, vel etiam diffamatus, præſumitur (*x*) in fraudem feciſſe, & ita cenſet major pars Interpretum, ut atteſtatur Placa *in d. cap.* 35. *nu.* 1. *circa fin.* & alias Senatus in cauſa cujuſdam Oldradi Curticæ judicavit beneficium in fraudem ſuſceptum fuiſſe, quoniam poſt commiſſum delictum illud adeptus fuerat, 19. Novemb. 1552. P. N. Hoc autem multo magis locum haberet in eo, qui jam fuiſſet condemnatus. Et ideo rejecta fuit per Senatum hæc exceptio in facti contingentia in quodam Bartol. Trotto, qui dum eſſet uxoratus, condemnatus fuerat in pœnam pecuniariam, eo quia non præſentaverat quendam reum pro quo fidejuſſerat: deinde fecit ſe Clericum, & Senatus non obſtante Clericatu juſſit contra eum procedi per judicem laicum, 9. Septemb. 1559. P. N.

Sed

Digitized by Google

45 Sed nunquid ſi delinquens ingrediatur religionem, Monaſterium tenebitur pro delicto ipſius ingreſſi, prout etiam dixi in hærede, infra *quæſtione 51. verſic. ſed hic quæro?* Reſpon. quod tenebitur ipſum Monaſterium, quatenus ad eum pervenit. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Alberi. *in Auth. ingreſſi, n. 2. circa fin. C. de ſacroſan. Eccleſ.*

46 Evenit plerunque, quod in eodem crimine committendo interveniunt ſimul Clerici & laici, & judex Eccleſiaſticus procedit contra Clericos, judex vero ſecularis procedit contra laicos. Quæro, nunquid cauſa ſit etiam quo ad laicos remittenda judici Eccleſiaſtico, & hoc, ne continentia cauſæ dividatur, & ne ſorte etiam diverſæ ſententiæ ſequantur? Reſpond. de jure, quod ſic, ita dicit Anton. de Prato veteri *in l. 1. in fin. quæ ſent. ſine app. reſcind.* Nam (ut ipſe ait) magis dignum trahit ad ſe minus dignum, *capit. quanto, de jud.* prout eſt communis regula, teſte Gomeſ. *in cap. 1. n. 47. in fin. de reſcript. in 6.* Et hanc opin. dicit eſſe communem Boſſ. *in tit. de foro comp. num. 116. in fin.* Et ita ſe quandoque vidiſſe in practica obtineri atteſtatur Socin. *in l. cum Senatus, in fin. ff. de rebus dubiis*, quem refert Boſſius *in titulo de foro compet. numer. 147.* & Foller. *practic. crimin. fol. 75, numer. 79.* Ita etiam ſe in facti contingentia obtinuiſſe atteſtatur Joan. Arnold. *ſoliloquio 57. non eſt negligendum. (y)* Sed certe, quicquid ſit de jure, hæc opinio non ſervatur in practica, ut dicit Igneus *in l. 1. §. ſi quis in villa, numer. 27. ff. ad Sylla.* Et ita in hoc Ducatu ſemper vidi ſervari, quod judex laicus cognoſcit quo ad laicos, & Eccleſiaſticus, quo ad Clericos: & ita etiam reperio in facti contingentia ſervaſſe Conſ. Neapolitan. ut refert Capic. *deciſione 163.* & licet Chaſſan. *ſuper conſuet. Burgun. folio 51. poſt numerum 69.* dicat ſe vidiſſe in hoc Ducatu obſervari prædictam deciſionem Anton. de Prato veteri hoc forte potuit eſſe ſuis temporibus, hodie certe ſervatur totum contrarium, prout etiam ſe vidiſſe contra eam ſæpius judicari, atteſtatur Igneus *in l. Senatusconſulto, numer. 4. ff. ad Sylla.* Et ego pluries ita vidi judicari, & in ſpecie in cauſa quorundam de Caſtellino, 23. Martii 1553. R. Et hanc opin. contra Anton. in practica ſervari atteſtatur etiam Rebuff. *in repet. auth. habita, privilegio 106.* & Anton. Gomeſ. *cap. 10. delictorum, num. 6. in fin.* & alii plures, quos refert Didac. *in pract. q. 34. num. 1. in fin. (z)* Et ideo ab hac communi obſervantia non recedas in practica.

47 Quæro, (a) quid ſi per laicum illata ſit injuria Clerico, nunquid cognitio ſpectet judici Eccleſiaſtico? Reſpon. gloſſ. *in Auth. Item nulla communitas, in verbo, ab Eccleſia, C. de Epiſcop. & Cle.* tenuit, quod ſic: Alii vero dicunt, quod quando laicus offendit Clericum, poteſt uterque judex de ipſo delicto cognoſcere, & inter ipſos eſt locus præventioni. Et ideo ſi judex Eccleſiaſticus prius procedere ceperit, ipſe præferretur, & econverſo. Et ita ſervari atteſtatur Guido Papæ *deciſ. 562. utrum officialis, num. 3.* & ita judicatum fuiſſe in Parlamento Gratiano refert Pap. *lib. 4. titul. 4. arreſto 6.* Mihi magis placet, quod uterque judex procedat, & uterque condemnet, prout ſe in facti contingentia obſervaſſe atteſtatur Amed. *de ſynd. numer. 181.* ubi dicit, quod Epiſcopus civitatis procedebat contra percutientem Clericum ad pœnas ſpirituales, & ipſe procedebat ad pœnas fiſco applicandas; uterque enim judex videtur offenſus, merito uterque ad pœnam ſui fori procedere debet, cum pœna ſpiritualis non tollat temporalem, nec econtra, ut dixi infra *quæſtione 57. verſ. ſed quæro.*

Quæro, (b) quomodo fiat remiſſio Clericorum 48
à judicibus laicis ad Eccleſiaſticos? Reſpon. in aliquibus Provinciis conſuetudo eſt, quod fiant tales remiſſiones cum irriſione maxima ipſorum Clericorum, & plerunque etiam cum mitra in capite, vel tubis ſonantibus, quod ſervatum quandoque fuiſſe in civitate Peruſii refert Angel. *in l. lege Julia. circa fin. ff. ad l. Jul. de vi publ.* Solent etiam aliqui judices eos mittere ligatos in maxima populi frequentia. Et alii faciunt eis radi caput, ne videatur Corona Clericalis, & ipſos tanquam laicos remittunt judici Eccleſiaſtico, ut refert Paris Put. *de ſynd. folio 220. poſt numerum 5.* In hac autem Provincia tales remiſſiones fiunt ſine aliquo ipſorum Clericorum dedecore, aut ignominia; Et hæc conſuetudo tanquam juſtior, & honeſtior ſervanda eſt. Et refert Paris Put. *de ſyndic. folio 391. in verbo Remiſſio*, quod quidam regius, qui remiſit Clericum cum catena in collo ad Epiſcopum, fuit privatus officio, quem refert Caravita *ſuper ritu Magnæ Curiæ 235. numer. 7. & ſequen.* ubi dicit hoc intelligendum eſſe, niſi catena illi appoſita fuiſſet cauſa cuſtodiæ potius, quam cauſa ignominiæ.

Ultimo (c) quæro, nunquid quando judex ſe- 49
cularis remittit Clericum ad judicem Eccleſiaſticum, teneatur ipſe judex Eccleſiaſticus ſtare proceſſui facto à judice ſeculari remittente? Reſpond. quod non, eſt communis opin. ut atteſtatur Dec. *in c. at ſi Clerici, de jud.* prout illum refert Grammat. *conſ. crimin. 42. num. 1.* & Vivius *lib. communium opin. in verbo, Judex laicus.* Sunt enim acta facta coram judice incompetente. Quid autem in confeſſione, dixi ſupra *quæſtio. 21. verſic. hanc tamen.* Vide in hoc propoſito ea, quæ dixi infra *q. 50. verſ. quæro etiam.*

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XXXVI.

(a) O*Mnium autem exceptionum.*] Adde, quod iſta
† concluſio ſive regula, quod Judex ſecularis 1
non poſſit cognoſcere de delictis Clericorum, procedit,
ſive Clericus ſit in ſacris, ſive in minoribus ordinibus
tantum conſtitutus. Bertaz. *in conſ. 78.* & ibi addentes
vol. 1. ubi latè de captura † Clerici facta per judicem 2
laicum, & quando ſit licita † ſed hoc privilegium de- 3
clinandi forum non competit famulis Clericorum, ſecus autem famulis Epiſcopi, qui hoc privilegio gaudent, Capyc. *deciſ. 12.* & Boſſ. *in tit. de foro compet. num. 127.*

Idem adde, quod † iſta regula fallit in quatuorde- 4
cim caſibus, in quibus judex ſecularis poteſt cognoſcere de crimine Clerici criminaliter intentai, & in multis aliis caſibus, quando agitur civiliter, ut plenè per Chaſſan. *in conſuetud. Burgund. Rub. 3. §. 5. num. 47. cum ſequen. fol. 592.* & Gulielm. de Bened. *in c. Raynutius in verb. & uxorem nomine Adelaſiam, num. 459. uſque ad num. 490. de teſtam.* vide etiam Carav. *ſu rit. 255.* ubi dicit, quod Cæſar Pirrinus *in d. ritu inter comment. Cavenſ.* enumeravit viginti, & unum caſum *in criminalibus & civilibus 32.* vide etiam Aufrer. *in tract. de poteſt. ſecul.* & Marant. *in 4. part. diſt. 11. num. 2. & ſequent.* in viginti caſus etiam accumulavit Decian. *in tract. Crimin. tom. 1. cap. num. 66. cum ſeq.* & judices ſeculares In quibus caſibus in Regno Neapolit. procedere poſſint per jura Regni contra perſonas Eccleſiaſticas, & earum vaſallos, & quomodo, latè habetur per Joan. Anton. de Nigr. *in c. ad regale faſtigium,* & in multis aliis capitulis ibi per eum allegatis, & ſi-
militer regula eſt, quod judex † Eccleſiaſticus non poſ- 5
ſit cognoſcere de delictis contra laicos, ad quam regulam ſexaginta ſex limitationes ponit Decian. *in d. tract.* ubi ſupra *c. 10.* ubi latiſſime hanc materiam tractavit.

Item adde alium caſum, quod Princeps † ſecula- 6
ris, ubi ei eſt ſuſpectus Clericus, poteſt illum non admittere, & ejicere, licet ei à Papa ſit conceſſa Eccleſia, ſecundum Abb. *in cap. 2. col. fin. verſ. item poteſt. in fine de electio.* & ibi dicit, quod non teneatur admittere

Prælatum, de quo non poſſet confidere, ne fortè panderet adverſatio ſecreta Provinciæ, & idem Abbas *in c. cum terra, colum. 2. eod. tit.* & Innocent. *in cap. ſuper his colum. penul. de accuſat.* & dicit etiam Abbas *in*
7 *dicto cap. 1.* quod Clericus † poteſt ejici, quando populus eum odit, & eſt periculum ſcandali, & ſequitur Felin. *in c. 2. verſ. decimo, de præſcrip.* Verum dicit Bal. *in c. 1. §. ſi Clericus*, de pace tenenda, quod in iſto ſecundo caſu debet fieri cum licentia Papæ, & hoc credo verum eſſe, niſi periculum eſſet in mora.
8 Item adde, quod Judex † temporalis attentans velle procedere contra Clericum incurrit ſententiam excommunicationis ipſo facto, ſecundum Guid. Pap. *deciſione*
9 *77.* ſed verius † ed, quod non ipſo jure ſit excommunicatus, ſed compellendus, ut deſiſtat, per cenſuras Eccleſiaſticas *c. ſeculares de foro compet. in 6. & in addit. ad d. dec ſio. 77.* Guidon. Pap. & per Decian. *in d. tract. crimin. lib. 4. c. 13. nu. 11. & in d. c. latiſſimè*, habetur etiam de inhibitionibus quæ fiunt per Eccleſiaſticos ſæcularibus Judicibus, & contra.

Et quando Judex Eccleſiaſticus poſſit inhibere Judici ſeculari, vide Butr. Abb. & alios *in cap. [illegible] de ord. cogn. & in c. dilectus filius, de reſcriptis.* Alex. *in conſ. 356. viſis actis vol. 2.* & Federic. de Sen. *in conſ.* 3[illegible]. factum eſt tale, debitor promiſit.

Item adde, quod privilegium fori, quod competit Clerico, non competit ejus fidejuſſori laico, & ſic non poterit declinare forum, nam exceptio declinatoria fori competens principali non competit ejus fidejuſſori, ſive ceſſionario, *l. ſi reus, ff. de Jud. ſol. & l. ſed ſi reſtituatur §. 2. ff. de jud.* & etiam quia exceptio, quæ competit fidejuſſori *l. exceptiones, quæ perſonæ, ff. de exceptionibus, & l. in omnibus, ff. de reg. juris*, ſed hæc exceptio ineſt perſonæ Clerici, ergo non prodeſt fidejuſſori, & ita tenet Bal. *in rubr. C. de privil. dotis.* Baiar.

(*b*) *Judex ſecularis.*] Adde ſup. *q. 28. verſ. ſi vero loquimur.* Drog.

Judex ſecularis.] Far. *in tit. de inquiſit. vol. 1. q. 8. nu. 20.* Ros.

(*c*) *Sed ea renente.*] Farin. *d. q. 8. nu. 30.* ubi *nu. 4.* loquimur etiam de Papa. Ros.

(*d*) *Secundo infertur.*] Vel poſſit Clericus tali privilegio renunciare, Farin. ſup. *nu. 10.* Ros.

10 *Secundo infertur.*] Adde videndum † Cepol. *in conſ. 11. in 5. quæſt.* & etiam cum conſenſu Epiſcopi renunciare non poteſt, Gram. *deciſ. 29. nu. 9.* nec etiam cum juramento, Jo. de Campeg. *in conſil. 51. nu. 2. inter conſ. crim. tom. 2.* Bajaru.

(*e*) *Renunciare.*] Vide plene in terminis per Cepol. *conſ. 11. in 5. quæſt.* Giach.

11 (*f*) *Eſt autem hæc exceptio.*] Adde, † quod ſi comparet, & non declinat forum per judicem Eccleſiaſticum, pœna extraordinaria puniri debet, etiam ſi ſtatutum prohiberet declinare forum, Gram. *in deciſ. 29. n. 7.* Baiar.

(*g*) *Comparere.*] Et teneatur illud allegare, alias multari poſſet, Farin. *d. q. n. 15.* Ros.

(*h*) *Non propterea poterit judex.*] Adde, quod Judex tamen laicus condemnat Clericum in expenſis, quando coram Laico litigando ſuccumbit Marant. *4. par. Jud. diſt. 11. ſub tit. ſeculare, vel Eccleſiaſticus, nu. 59. cum ſeq.* ubi plura in hac materia. Drog.

(*i*) *Ad judicem ſuum Eccleſiaſticum.*] Clericus autem ad hoc, ut non poſſit in non ſuum judicem conſentire, quæ requirantur, vide in Spec. *in tit. de compet. jud. ad 1. §. 1. nu. 12.* Giach.

(*k*) *Et hæc quidem concluſio.*] Clericus pro crimine coram laico reconveniri non poteſt in criminalib. Far. ſup. *num. 99. & 100.* Ros.

(*l*) *Quæro an Clericus.*] Nec non & Clericus conjugatus Far. ſup. *nu. 60.* Ros.

12 *Quæro, an Clericus.*] Adde, † quod hodie per ſacrum Concil. Trident. *in ſeſſ. 23. cap. 6. incipien. nullus prima tonſura*, fuit proviſum, quod in Clericis conjugatis ſervetur *conſtitutio Bonifacii Noni, quæ incipit Clerici, qui cum unicis*, modo hi Clerici alicui Eccleſiæ ſerviant, vel miniſtrent, & Clericali habitu, & tonſura utantur, nemini quo ad hoc privilegio, vel conſuetudine etiam immemorabili ſuffragante, & ad hoc vide Farin. *in quæſtio. 8. nu. 6. cum ſequen.* & Campeg. *in tracta. & regu. de teſt. reg. 427.* & in hac materia Clericorum conjugatorum multæ quæſtiones habentur per Joan. Anton. de Nig. *in Clement. de vita, & honeſt. Cleric.* &
13 quomodo † probetur Clericatus Maſcat. *de probat. concluſ. 302. uſque ad concluſ. 306.*

14 Item adde, quod habenti † tonſuram, dicenti ſe habere beneficium, non ſufficit probare titulum beneficii, niſi etiam probet illius poſſeſſionem, & ita judicatum fuit in Urbe, ut atteſtatur Farin. *quæſt. 8. num. 45.*

Item adde, quod in Regno Neapol. Clerici conjugati non admittebantur ad hujuſmodi privilegium, *per ritum 66.* qui poſtea fuit correctus *per Prag. Regiam incip. nuper ad majeſtatem noſtram*, & ſervatur jus canonicum, ut ait Carav. *in d. ritu* Baiar.

(*m*) *Et habitum Clericalem, tonſuramque.*] Adde, 14
quod ſupervenit aliud requiſitum, quod ſcilicet Clerici alicujus † Eccleſiæ ſervitio, vel miniſterio ſint ab Epiſcopo deputati, eidemque Eccleſiæ ſerviant, ut habetur in Sac. Conc. Triden. *Seſſ. 23. de reforme. c. 6. Nullus, §. in Clericis vero.* Iſte etiam conjugatus gaudet privilegio canonis, *ſi quis ſuadente diabolo, 17. q. 4.* vi. quæ dixi *in ſing. meo 344.* Giach.

(*n*) *Communis opinio.*] Non autem bigamus Far. *d. q. num. 8.* Ros.

(*o*) *Interpretative Bigami.*] Adde infra *hac eadem q. verſ. ſed an ille, ſupra in §. Adulterium, ver. ſed quæro.* Drog.

(*p*) *Sed an ille,*) Quid de Bigamo interpretative, Farin. *d. num. 8.* Ros.

Sed an ille qui unam tenuit.] Item adde, quod Clericus perdit privilegium ex invalido matrimonio cum adultera, cujus priorem virum interfecit. Bart. *in deciſ. 262. nu. 1.* Bajaro.

(*q*) *Attenuatur eorum ſtatus.*] Contrarium tamen in Judæo ad [illegible] eundem converſo, tenuit inſr. *q. 51. verſ. fin.* & attenditur tempus declarationis *d. q. 51. verſ. ſcias, & q. 60. verſ. Item quæro* [illegible] *aliquid, ibi, aut vero tempore delicti.* Item attendit tempus declarationis in confiſcatione bonorum inſr. *q. 78. verſ.* [illegible] *quæro*, non enim bona acquiſita poſt confiſcationem, [illegible] veniunt in ea: ſed hic adde quæ dixi ſup. *in §. Adulterium verſ. ſed quid ſi aliquis.* Item in contrarium facit infra *h c eadem* [illegible] *ver. ſæpenumero circa fine*, an autem ſuperveniencia Clericatus impediat cauſam criminalem contra tunc non Clericum inchoatam? Quod non dixit Fel. *in c. Eccleſia Sanctæ Mariæ coll. nitès 40. ſyl. 46. de conſtitut. allegat. c. propoſui, inſtit. ex. de for. comp. & l. cum quædam puella*, ubi habetur ordinarie *ff. de juriſdic. omn. jud.* Cur autem ſupervenientiam talis non excuſet, dixi infra *hac eadem q. verſ. ſed in hac propoſita*, ſed qua pœna puniendus ſit talis effectus Clericus, an videlicet ſecundum tempus delicti, & pœnæ urgentis, an ſecundum tempus faciendæ ſententiæ, vide Felin. remiſſive *in c. fin. coll. mihi 15. ex. de coaſ.* Vide tamen Gram. *deciſ. 10. per totam.* Drog.

(*r*) *Qua ratione.*] Farin. ubi ſupra *n. 66.* Ros.

(*ſ*) *Clericus conjugatus.*] Item Clericus primæ tonſuræ conjugatus, an & quando privilegium Clericale amittat, an, & quando judex laicus ſuperſedere debeat, & ipſum ad judicem Eccleſiaſticum mittere, vide per Cæpol. *conſ. crim. 10. & 11.* omnino per Sacr. Concil. Trid. *Seſſ. 23. c. 6. nullus.* Giach.

(*t*) *Et hæc eſt communis opinio.*] Far. ubi ſupra *n. 90.* Ros.

(*u*) *Dixi Clericum.*] Far. ubi ſupra *n. 4.* Ros.

Dixi Clericum conjugatum.] Adde, videndum Foller. *in pract. crim. in verb. audiantur excuſatores nu. 42. cum ſeq.* ubi late quando Clericus † dicatur incedere in 15
habitu, & tonſura, & quando non, & ibi dicitur etiam, quod Judex, † ſi capit Clericum debet deſcribi facere 16
particulariter, cum quo habitu fuit captus, quia non ſtatur ejus dicto, quod incederet in habitu. Baiar.

(*x*) *Non incedens.*] Tu adde, quod immo hodie incedere debent, & Clericali tonſura uti. Item, & alicujus Eccleſiæ ſervitio, vel miniſterio ab Epiſcopo deputatæ ſervire, ut habetur *in d. §. in Clericis, alias non gaudent.* Giach.

(*y*) *Sed quæro.*) Farin. ubi ſupra *nu. 69.* Ros.

(*z*) *Ad judicem Eccleſiaſticum.*) Et hoc habetur etiam per Jacob. de Sancto Geor. *in l. quoties quæro C. de jud. nu. 7.* Giach.

(*a*) *Regulariter autem.*) Adde, quod † idem tenet 17
Soc. ſen. *conſ. 121. n. 3. vol. 1.* Baiar.

(*b*) *An ſit clericalis, vel non.*) Adde infra *hac eadem q. verſ. Regulariter autem*, faciunt, quæ dixi ſupra *q. 30. verſ. pupillar* recurre ad Felin. *in cap. ſuper literis coll. mihi 11. verſ. An ſua extr. de reſcrips. ver. octavo facit.* Drog.

(*c*) *Hæc cognitio.*) Farin. *d. q. n. 34.* Ros.

(*d*) *Sed hic quæro.*) Adde videndum Ang. Domini Alexan. de Ubaldis *in conſ. 30. num. 37. & per totum Conſilium*, ubi late *de Clerico conjugato, inter conſ. cri. diver. tom. 2.* Baiar.

(*e*) *In fraudem.*) Item de eo, qui poſt delictum, vel ante ſententiam, effectus ſit Clericus, non poteſt condemnari per judicem laicum, ſed per Eccleſiaſticum debet

bet puniri, niſi factus ſit Clericus in fraudem, ut habetur plenè per Carrer. *pract. crim.* §. *homic. l. ultimo, ſub nu.* 92. quem vi. pro limitat. qui etiam *num. ſeq.* tractat illam quæſtio. An, & quando Clericus primæ tonſuræ poſſit puniri per judicem laicum, ſi non inceddat in habitu, & tonſura, quod eſt hodie expeditum per Sacrum Concil. Trid. *ſeſſ.* 23. *ſub decreto de reforma. d. cap. nullus.* Gioen.

(*f*) *Verſ. Sed quid ſi Clericus.*] Et quid in ordine ſuſcepto poſt delictum Didac. *q.* 8. *nu.* 4. *uſque ad fin. & in verſ. ſæpe n.* 10. *& ſeq.* Ros.

18 (*g*) *Sed quid ſi Clericus.*] Adde, quod ſimiliter, † ſi quis deliquerit, & poſt delictum ante ſententiam effactus ſit Clericus, non poterit puniri per Judicem laicum, niſi factus ſit Clericus in fraudem, ita Carrer. *in pract. crim. in* §. *homicidium l. ultimo ſub num.* 90. Barar.

(*h*) *Morbo Gallico implicitis.*] Adde quod morbus gallicus Clericis eſt familiaris. Item ſi punirentur de adulterio, pauci ambularent per vias, ſupra *in* §. *Adulterium, verſ. ſed quæro*; Alia Clericorum per propria ctimina vide inf. *q.* 64. *verſ. ſed an Clerici.* Droc.

(*i*) *Hac autem.*] Cartar. *de execut. ſent. c. fin. nu.* 105. Farin. ſupra *num.* 60. Ros.

(*k*) *Ceterum Clerici.*] Hodie habemus Concilium Trident. *ſeſſ.* 23. *c.* 1. *nullus prima tonſura initiatus.* Ros.

(*l*) *Bene verum eſt.*] Et quando trina monitio requiratur ibi, *nu.* 61. Ros.

(*m*) *Ter monitus a ſuo prælato.*] Adde de iſta trina monitione ſupra *q.* 31. *verſ. quæro modo infra quæſt.* 44. *verſ. Item quæro & ver. quid ſi facta quæſt.* 18. *verſic. Hoc facto.* At quoad quæſtionem hic moram videlicet de privilegio fori in Clericis, ut puniri poſſint a laicis, vel non, data eſt forma a Concilio Tridentino *ſeſſione* 23. *cap.* 6. quæ ſervatur, ut per Octavianum Vulpellum *Conſiliorum criminalium conſ.* 10. *in fin.* Droc.

(*n*) *Neglectis monitionibus.*] Adde, quibus pœnis plectantur Clerici, qui habitum Clericalem ſpernunt, & an eis liceat comam, & barbam nutrire, explicatum vide per Jacobum Menoch. *de arbitr. jud. lib.* 2. *centuria* 2. *caſ.* 392. Giacn.

(*o*) *In Regno autem Neapolitano.*] Vulp. *reſponſ.* 110. ubi Concilium Tridentinum etiam citat, & vide quoque Chartar. loco ſupra *citato c.* 1. *nu.* 203. & Franciſcum de Ponte *conſ.* 24. Ros.

(*p*) *Incedat armatus.*] Far. ubi ſup. *n.* 96. Ros.

(*q*) *Sed quid.*] Far. ubi ſupra *n.* 62. Ros.

(*r*) *Tolli enim monitio.*] Infra *qu.* 44. *verſic. Item quæro ſup. q.* 31. *ſed hic quæro.* Drogn.

(*ſ*) *Comperto, quod ſi Clericus.*] Adde, quod tamen cognitio habitus Clericalis ſpectat ad Judicem laicum, ſit autem, vel non ſit Clericus ſpectat ad Judicem Eccleſiaſticum; ſupra *hoc eadem quæſtio. Dixi Clericum, in fi.* Adde Alciat. tract. *de præſumpt. reg.* 2. *præſumpt.* 4. *nu.* 3. *ad fin.* Qualiter autem quis probabitur Clericus vel laicus Bald. *in Proœm. Decretal. nu.* 40. In cognitione tamen habitus, vel Clericatus advertat judex laicus, ut ſtatuat petenti remiſſionem ad Eccleſiaſticum, terminum ad producendum coram eo capitula, quæ intendit probare coram Eccleſiaſtico, ut videat, an revelent, & ita nunquam errabit; in dubio tamen ita docuit Capyc. *deciſ.* 7. *num.* 3. *ad fin.* Marſ. *ſing.* 70. Caſus autem, in quibus Clericus à laico detineri poteſt, vide apud Menoc. *d. tract. de arbitr. Jud. lib.* 2. *cent.* 2. *caſ.* 70. *nu.* 18. Et an expenſis Epiſcopi repetentis Clericum, vel Clerici capti ſit remittendus, Menoch. *de Arb. Jud. lib.* 2. *Cent.* 3. *nu.* 23. *in fin.* Capyc. *deciſ.* 90. *ad fin.* & an Clericus coram laico conſtitutus, & interrogatus tecuſare poſſit, ne reſpondeat, quod non. Flam. Chart. *in Pract. interrog. reorum lib.* 1. *c.* 2. *ſub nu.* 13. & an Clericus bannitus à Judice laico captus non degradatus puniri poſſit; idem Chart. *de exequut. ſentent. cap.* 1. *nu.* 84. & an Clericus debitor, & de fuga ſuſpectus à laico detineri poſſit, Marſil. *ſing.* 43. Drocn.

(*t*) *Hec enim probatio.*) Vincentius de Franchis *deciſ.* 37. Far. ubi ſupra *nu.* 36. Ros.

19 (*u*) *In hoc tamen Ducatu.*] Adde, quod ita obſervatur in Regn. Neapol. *per ritum* 235. & ibi Caravita plene docet pract. Regni circa hujuſmodi cognitionem, & remiſſionem, & quando Clericus ſit remittendus cum ſervientibus. & cum catena, & ibi *nu.* 9. *in fin.* dicit, quod Clericis facienda eſt remiſſio per Judices ſeculares, quotieſcunque per informationem apparet de delicto, pro quo inquiritur, alias ſi conſtaret injuſte detineri, nunquam Judici Eccleſiaſtico eſſet remittendus, ſed per eundem Judicem relaxandus, & ibi *nu.* 20. habetur, an ſufficiat producere bullas alicujus beneficii, vel requiratur Bulla Clericatus ad probandum Clericatum, & quomodo probetur Clericatus, & *in ritu* 275. *n.* 18. ubi dicit quod probatur etiam per teſtes, & vide 20 infra *nu.* 22.

Item adde, quod Clerico petente ſe remitti ad ſuum 21 Judicem, ipſius Clerici expenſis remitti debet Bald. & poſt eum Card. Alex. *in c.* 1. §. *ſi Judex, de pace tenen. in uſib. feud. deciſ.* 100. & 274. Men. *de ar. caſu* 228. *nu.* 8. *& ſeq.* & Foller. *in pract. Crim. Canon. in verb. miſcellaneo quædam n.* 50. *fol.* 330.

Item adde, quod Clericatus † probatur etiam per te- 22 ſtes, *c. tua, de Cler. peregr. ordin. not. per Gloſ. in c. ſi Judex conſ. Crim.* 11. Et licet Guid. Pap. contrarium teneat *in deciſ.* 449. *nu.* 13. Scagl. *in rit.* 65. dicit pluries judicatum fuiſſe contra d. deciſionem, imo Sacerdotium probatur etiam per teſtes ſingulares † ſecundum An- 23 gel. *in l.* 2. *ff. quemad. teſtam. aperi. in* §. *idem*, imo per unum teſtem probatur Clericatus, ſecundum Jaſ. *in l. admonendi, nu.* 198. *ff. de jure jurən.* & etiam per indicia, & conjecturas, ut per Boer. *deciſ.* 171. *n.* 25. quæ tamen procedunt, quotieſcunque de alterius præjudicio non ageretur; ſecus vero ſi ratione Clericatus eſſet lis introducta, vel etiamſi tractaretur de juriſdictione Judicis ratione Clericatus: quia tunc per duos teſtes probari deberet, Gabriel. *comm. concl. tit. de teſt. concluſ.* 1. *num.* 70. & quomodo probetur Clericatus, & an per unum teſtem, vide Maſcar. *de probat. lib.* 1. *concluſ.* 302. *cum ſequen.* & Vivi. *opin.* 974. *num.* 2. *cum ſequent.* ubi tenet, quod per teſtes probari non poſſit prima tonſura, & Clericatus, niſi allegaret ſcripturas, & literas deperditas eſſe, & ibi dicit, quod licet Clericatus, & tonſura probari poſſint litteris facientibus mentionem de ipſa ordinatione Clericali, hoc tamen non procederet in Bulla, ac litteris Pontificis, in qua nominet aliquem Clericum propter collationem beneficii ei factam: & coram quo Judice ſcilicet, ſeculari, ſive Eccleſiaſtico † ſit 24 probanda tonſura, & habitus Clericalis, vide Maſc. *de probat. concluſ.* 689. *num.* 2.

Item adde, quod † tonſura collata à non ſuo Præ- 25 lato tenet Guid. Pap. *deciſ.* 449. *nu.* 3. Barar.

(*x*) *Ille tamen.*) Far. *d. q.* 8. *nu.* 70. Ros.

(*y*) *Debet autem Judex.*] Adde, quod † hoc proce- 26 dit quod Clericus nolit excipere, quod ſit Clericus, alias judex Eccleſiaſticus teneretur ad pœnam, qua judex ſecularis teneretur, ſi Clericum mori feciſſet, & etiam teneretur de damno dato per judicem ſecularem, ut per eundem Chaſſan. *de conſuet. Burg. fol.* 202. *n.* 73. Boton.

(*z*) *Quæro modo.*] Farin. ubi ſupra *nu.* 73. *& ſeqq.* Franciſcus de Ponte *d. conſ.* 24. ubi quid in ſimilibus efficiatur. Ros.

(*a*) *Trina monitione.*] Supra *hac eadem q. verſ. Hæc autem q.* 31. *verſ. Quæro modo, q.* 44. *verſ. Item quæro*, ubi habetur, quod ſi ſtatutum dicat aliquem ter citari debere, tunc non ſufficit unica citatio tantum pro omnibus. Adde Marſil. congrue loquentem in caſu talis ſtatuti, ut aliquid addat juri communi, Rubr. *de fidejuſſ. nu.* 305. Drogn.

(*a*) *Ceterum ſi clericus.*) Adde, quod † hodie ſecun- 27 dum Conc. Trident. requiritur, quod habens primos ordines habeat etiam beneficium Eccleſiaſticum, vel quod Clericalem habitum, & tonſuram deferat, & alicui Eccleſiæ de mandato Epiſcopi inſerviat, vel in Seminario Clericorum, vel in aliqua Schola, vel Univerſitate de licentia Epiſcopi, ſi vult gaudere privilegiu Clericali 23. *ſeſſ. cap.* 6. *incip. nullus prima tonſura, lib.* 4. & quomodo dictum decretum † Concilii 28 Tridentini practicatur in Regno Neapolitano habes per Caravit. *in ritu* 235. *numer.* 21. & dicit Follet. *in eodem ritu in ſuis Comment. ſuper Conſtitut. capitulo Pragmat. & rit. Regni*, quod hodie † non ita de facili ex- 29 peditur articulus remiſſionis Clericorum, & quod datur terminus ad probandum incumbentia ſuper petita remiſſione, & fiſcus ſæpe nititur probare, Clericum non inceſſiſſe in habitu, & tonſura, immiſcuiſſe ſe enormibus, non fuiſſe inſignitum charactere Clericali, Clericatum fuiſſe adeptum in fraudem, & ſi eſt beneficiatus, quod non fuit adeptus poſſeſſionem beneficii, quod alius illud poſſideat, & alia plura, & ſuper his longa fit diſcuſſio, fit publica citatio ad dicendum, & diſcutitur cum Advocatis, & ſæpe longo interjecto intervallo expeditur: dicit etiam, quod hodie iſti Clerici primæ tonſuræ, ut gaudeant privilegio, neceſſe eſt, quod inſerviant in divinis in illo ſervitio, quod per eorum ordinarios aſſignabitur, ut cautum eſt in dicto Concilio Trident. vide etiam Maſcard. de

30 *de probatio, concluſ.* 302. *num.* 14. ubi dicit † non pro-
bari Clericatum ex ſola poſſeſſione habitus & Clericalia
tonſuræ, ſed etiam requiri, ut alicui Eccleſiæ ex manda-
to Epiſcopi inſerviat, & illi ſit adſcriptus, vel in ſemi-
nario Clericorum, aut in aliqua ſchola, vel Univerſita-
te Epiſcopi juſſu quaſi in via ad majorea ordines ſuſ-
cipiendos, verſetur, ut ſanaitum eſt Concilio Tridenti-
no & quod ita in praxi obſervatur, prout ipſe multo-
tiea habuit in facto, & quomodo probetur Clericatus,
late *in d. concluſ.* 302. *uſque ad concluſ.* 302. & Farin.
in quæſt. 8. *nu.* 38. *cum ſequen.* & in dicto regno adeſt
*prag. ſimilis eidem Concilio, qua incipit quemadmodum
canonice ſub tit.* de *Clericis ſeu diaconis ſalvaticis.* Baiar.

(*b*) *Ulterius quæro.*] Farin. ubi ſupt. *n.* 98. Ros.

*31 *Ulterius quæro.*] Adde, quod in Regno † Neapol.
proviſum fuit *per Reg. Pragm. quintam ſub titul. de
Clericis*, quod Clericis arma portantibus tollantur,
prævia tamen trina monitione facta ſuis Prælatis juxta
formam dictæ pragmaticæ. Baiar.

(*c*) *Ex quo talia proclamata.*] Farin. ubi ſup. *n.* 96.
& q. 108. *vol.* 4. *nu.* 21. *& trib. ſeqq.* Ros.

32 (*d*) *Et arma eis auferre.*] Adde, quod ergo arma †
reperta Clericis fiunt Officialium, infra *quæſtione* 8a.
ſtat. 6. *verſic. ſciat autem* Adde Menoch. *d. tract. de
arb. jud. libr.* 1. *centur.* 4. *caſ.* 394. *nu.* 34. Drogh.

(*e*) *Quæro nunquid Clericus.*] Farin. *d. q.* 8. *num.* 9.
& ſequentibus. Ros.

Quæro nunquid Clericus.) Adde videndum D. Fari-
nac. *in q.* 8. *num.* 8. *cum ſequen.* ubi latiſſime more
ſuo hanc quæſtionem tractavit. Baiar.

33 (*f*) *Item quæro nunquid.*) Adde in hac † materia vi-
dendum Dec. *conſ.* 82. *per totum lib.* 2. & ibi *nu.* 8.
dicit, quod Clericus committens aſſaſſinium ipſo jura,
intelligitur degradatus; idem tenuit *in tract. crim.
lib.* 9. *cap.* 30. *nu.* 11. *tom.* 2. videlicet, quod Clericus
34 † tale crimen committens per Judicem ſecularem po-
teſt morte puniri abſque ſolemni depoſitione, & degra-
datione, & ita tenent communiter Doct. *in d. cap. de
homic. in* 6. Marſ. *in l.* 1. *nu.* 107. *C. de raptu virg.* Co-
var. *var. reſolu. lib.* 2. *c.* 20. *num.* 10. Bernar. Diaz. *in
pract. crim. canon. c.* 91. Capye. *deciſ.* 155. *nu.* 26.

35 Item adde, quod de † iſta qualitate aſſaſſinii conſta-
re debet ante citationem, & inquiſitionem, alias ban-
num, & omnia alia inde ſecuta eſſent nulla ex defectu
juriſdictionis, etiam quod poſt citationem de iſta qua-
litate conſtaret, Gram. *in conſ.* 1. *nu.* 56. *poſt deciſ.* &
quando Clericus committens crimen aſſaſſinii a judice
laico poſſit puniri, & quæ requirantur, vide per Rimin.
jun. *conſil.* 685. *per totum vol.* 6. & Bald. *in conſ.* 88. *vol.*
2. ubi dicit, quod etiam ſi conſtat contra Clericum de
delicto, ſi non apparet de aſſaſſinio, abſolvitur de aſ-
ſaſſinio, & de alio delicto cognoſcet judex Eccleſiaſti-
cus.

36 Item adde, ſi per † Clericum opponeretur de incom-
petentia judicis contra judicem ſecularem, primo diſcu-
ti debet de qualitate aſſaſſinii, Gemin. *conſ.* 57. *in cauſa
Archidiaconi volum.* 2. *ver. non obſtat.* Jo. Ant. de Nigr.
in c. 7. *frequens*, *nu.* 68.

37 Item adde, † quod licet judex ſecularis poſſit proce-
dere contra Clericum aſſaſſinum, poterit etiam Eccle-
ſiaſticus contra talem Clericum procedere, & locus eſt
præventioni, & ſi fuerit punitus ab Eccleſiaſtico, non
poterit iterum a Judice ſeculari puniri Gram. *conſ.* 2. *in
cautum venerabilis poſt dec.* Baiaro.

(*g*) *Sunt diffidati.*] Adde quod hoc eſt ſumptum
ex cap. 1. *de homic. in* 6. *infr.* 77. *verſ. offendentes, per-
cutientes, in princ.* Et adverte, quia ſtante Decreto,
quod bannitus poſſit impune offendi in re, & in perſo-
na, talis bannitus dicitur diffidatus: unde Franciſcus
Guizzardinus *Hiſtoriarum ſuarum lib.* 8. *char.* 218. in
hoc propoſito loquendo de Julio II. Pont. Maximo, &
de diffidatis ab eo Venetis, ita ſcriptum Italico ſermo-
ne reliquit, *dichiarandali diffidati come nemici in perpe-
tuo de tutti i Chriſtiani a quali concedeva facoltà di oc-
cupare per tutto le robbe loro, & far chiave le perſone:*
Et iterum *lib.* 11. loquendo de dicto Pontifice, & de
Rege Chriſtianiſſimo *f.* 322. *& f.* 325. ait, *Concedendo
quel Regno a qualumque l'occupiſſe.* Hoc idem fere
noſtris temporibus feciſſe; & declaraſſe Imperatorem
conſtat ex Alphonſo Ulloa Hiſtorico quidem ſed parum
veridico Hiſtoriarum ſuarum, *lib.* 4. *fol.* 184. *in hæc
verba? Il qual bando Imperiale, come s'è detto, altro
non era, che dargli in preda à qualumque li voleſſe of-
fendere, & torgli le terre, & gli Stati*, loquendo de
Langravio, & Duce Saxoniæ, & habentur *in vita
Clem. V. poſita poſt Clementinas* 1. *per hæc verba videli-*
cet, Clemens cognita Venetorum cauſa eis anathema-
te notatis ſacra interdicit, pro ſervíſque direptis eo-
rum bonis ubicunque locorum reperirentur haberi juſ-
ſit; Bannum autem Imperiale quid ſit declarat Plotus
in l. ſi quando, §. 47. *num.* 7. *C. unde vi*, & videtur
text. *in auth. Item nulla Communitas*, ubi Bart. & Doct.
C. de Epiſc. & Cler. quem in propoſito allegat Feſtus
tract. de collect. pag. 4. *cap.* 1. *in princ.* Hoc idem ob-
ſervatum aliquando a populo Romano legimus; App.
Alex. Romanæ Hiſtoriæ Civil. bell. *li.* 1. licere, ait,
ex his obviam ſive pœne occidere, loquens de C. Ma-
rio tunc hoſte populi Romani pronunciato, & apud
Liv. *lib.* 3. *Dec. prima*: ſanciendo novam legem, ne
quis ullum Magiſtratum ſine provocatione crearet: Qui
creaſſet eum, jus, faſque eſſet occidi, neve ea cædes
capitalis noxæ haberetur: An autem tale Decretum
valeat, attento jure divino, dixi ſupr. *in §. Homici-
dium, ver. plerumque inf. q.* 39. *verſ. ſui interrogatus*,
uſque favorabile, ut per Crav. *de antiq. temp.* 4. *ver.
videamus modo in principio.* Drogh.

(*h*) *Degradatio.*] Qualiter autem Clerici degradari
dicantur, vi. in Spec. *tit. de accu.* §. 2. *num.* 4. Item
Clerici degradatio, quæ requirat, vel non vi. ibi *num.*
5. Giach.

(*i*) *De jure rei videtur clara.*] Cart. *de exec. ſent. c.*
1. *num.* 285. Ros.

(*k*) *Sciat autem, quod regulariter.*] Adde viden. 38
Carrer. † *in tract. de hæret. ante num.* 135. ubi relative
de forma degradationis. Baiar.

(*l*) *Degradetur.*] De forma autem degradationis re-
lative per Ludov. Carrer. *in tract. ſuo de hæret. ante n.*
135. Giach.

(*m*) *Degradatio autem.*] Cartar. *d. c.* 1. *n.* 286. Ros.

(*n*) *Sciat etiam, quod Clericus.*] Adde, quod alios † 39
caſus ponit Carrer. *in §. homicidium* 7. *ſub nu.* 59. &
de hæretico † intelligitur de incorrigibili, vel relapſo: 40
& de eo, qui conſpirat contra Epiſcopum, ſimiliter in-
telligitur de incorrigibili, Nicol. Superant. *in conſ.* 101.
nu. 10. *vol.* 1. *inter conſ. crim. diverſ.* Baiar.

(*o*) *In proprium Epiſcopum.*] Adde, ut per Lu-
do. Carrer. *in practic. crimi.* §. *homic.* 7. *ſub numer.* 59.
ubi etiam alios ponit caſus, quos per te illic videbis.
Giach.

(*p*) *Sit incorrigibilis.*] Adde inſr. *q.* 70. *verſ. fre-
quens. in fin.* Declarat Capye. *deciſio.* 112. *maxime n.*
6. *&* 7. Drogh.

(*q*) *In dubio tamen.*] Clericus ergo homicida indi-
ſtincte non traditur Curiæ ſeculari, infra *q.* 70. *verſ.
frequens, ſup. hac ead. q. verſ. Dixi etiam, in princi-
pio.* Drogh.

(*q*) *Alia legitima pœna.*] Melius quam alibi vide
hunc paſſum a Fel. declaratum *in c. ſedes, col. fin. ex-
tra, de Reſer.* Drogh.

(*r*) *Sæpenumero.*] Hanc quæſtionem tangit Marſil.
Rubeica de fidejuſſ. n. 119. *cum ſeqq.* latè Bart. *in l.* 2. *ff.
de pœnis.* Drogh.

Sæpenumera contingit.] Bonacoſſa. *commu. opin. lib.*
2. *verba, Clericus*, Vincent. de Franchis *deciſio.* 395. 41
& Marta *de tribunal. urbis. c. de prævent. n.* 8. Decian.
tom. 1. *tract. crim. lib.* 4. *c.* 9. *nu.* 60. *& cap.* 24. *n.* 1.
Far. *d. q.* 8. *n.* 110. *& ſeq.* Garzia. tradit an Clericus
gaudebit beneficio indulti commento *cap.* 3. *nu.* 13. *&
c.* 29. *num.* 15. *&* 16. Ros.

Sæpenumero contingit.] Adde, an Clericus effectus,
aut religionem ingreſſus poſt commiſſum delictum pœ-
nam effugiat, vide Tiraq. *de pœn. tempor. cauſ.* 25. *n.*
8. quod hæc concluſio, quod Clericatus aſſumptus poſt
delictum commiſſum non eximat cauſam ipſius crimi-
nis a juriſdictione ſeculari, procedit, quando judex
prævenerit ante Clericatum, & judex ſecularis non po-
terit etiam, quando ante Clericatum prævenisset eum
capere, nec detinere ſine licentia Epiſcopi, qui ſi eam
concedere noluerit, ipſe judex poterit appellare ad Su-
periorem Epiſcopi, ita declarat Ang. de Caſtr. *in conſ.*
3. *lib.* 2. *conſ. crim. diverſ. magn. impreſſ.* & hanc diſ-
tinctionem communem, quod aut cum fraude, aut ſine
aſſumpſerit Clericatum, ſequitur & Franc. *in deciſio.*
209. *nu.* 2. *cum ſeq.* & de eo, qui poſt condemnatio- 42
nem profeſſionem fecerit, an ſit exemptus a juriſdictio-
ne temporali, late per eundem Franc. *in dec. ſ.* 384. *&
ibi.* quomodo probetur profeſſio, & etiam de eo, qui 43
fuit habilitatus, & antequam rediret ad carceres, aſſum- 44
pſit ordines, & beneficia, quod fuit declaratum dictum
religioſum eſſe remittendum ad judicem Eccleſiaſticum,
quo ad diſtinctionem perſonalem tantum, & de iſtis
quæſtionibus multum plene habetur *in d. deciſionibus*,
&

45 & per Farin. *q. 8. num.* 104. & ſi relegatus factus ſit Clericus non poterit puniri a laico, ſi relegationem ſive exilium fregerit, quia agitur de novo delicto, ut per Albert. de Roſat. *in l. meminiſſe col. m. 2. de offic. Præſid.* quem ſequitur Franch. *in deciſ.* 395. ſed vide, quæ poſui infra *quæſt.* 81. *in princip.* ſed econverſo, ſi Clericus commiſit delictum tempore, quo erat Clericus, & poſtea uxorem duxit, debet puniri ab Epiſcopo, &
46 non a judice laico, ita judicatum fuit per Reg. ſacrum
47 Conſilium teſte Gram. *in deciſ.* 10. & idem tenet Fran. *in deciſ.* 417. *a.* 4. *vol.* 2. Baiard.

(*ſ*) *Bene verum eſt.*] Supra *hac eadem quæſt. verſic. ſed pone* ut dixi, quo loci videtur contrarium hic, concorda ergo contrarietates ibidem annotatas, quia ibi loquitur da Jure, hic de facto, ut ſonat littera. Droo.

(*t*) *Male faciant.*] Cartar. *de execut. ſent. c. ſi.* a. 308. *verſ. poteſt etiam.* Ros.

(*u*) *Sed in hoc propoſito.*] Adde quod hæc materia eadem fere videtur cum lege, *poſt contractum C. de donat. infr. q.* 78. *verſ. Frons autem ibi*, & hoc etiam ſi ſit delictum, Adde Menoch. *de arbit. jud. lib. 2. cent.* 4. *caſ.* 361. *n.* 47. & 48. & de his, quæ habentur *in hoc verſ. dixi ſup. hac eadem qu. verſ. ſed pone.* vide Bald. hoc idem affirmantem *in ſua pract. tit. de juriſd. q.* 3. *ſub n.* 2. *ad fi.* Drooh.

48 *Sed in hoc propoſito.*] Adde † videndum Far. *in q.* 8. 110. ubi late, quando Clericatus dicatur fraude poſt delictum aſſumptus. Baiar.

(*x*) *In fraudem.*] Boſſ. *de foro compet. numer.* 38. Marſil. & videndus erit Farinac. *numer.* 100. & 107. Ros.

(*y*) *Sed certe, quicquid ſit de jure.*] Adde ſic etiam Clericum laudatum remitti & procedi contra habentem ab eo cauſam in civilibus. Idem Capyc. *deciſ.* 197. *ſub nu.* 7. hæc tamen deciſio, & obſervantia Senatus non ſervatur in ſui ratione inter civiles, & homines feudatariorum. Nam ſervatum comperi, quod ſi inter centum homines feudatariorum rixantes adſit tantum unus civis, tota cauſa remittitur civitati, ſeu Major Magiſtratui; An tamen hoc fieri poſſit in ſtatu Palavicino, videri poſſunt ea, quæ ſcripſi in *Addit.* ad *ſtatuta noſtra Palavicina, infra quæſtione* 59. *verſ. & hæc quidem*, ubi dixi ſupra *q.* 35. *verſ. ad fin.* & in terminis Felin. *in cap. quæ in Eccleſiarum coll. mihi* 22. *declarat.* 6. *extra de conſtitut.* Boſſ. *tit. de fo. comp. nu.* 18. *cum ſeqq.* & *tract. Princip. n.* 286. & cum Claro hic, quod nunquam opinio de Prato fuerit ſervata, tenet Boer. *ad conſuet. Bitur. in* §. 9. *in fin.* An autem ratione talis connexitatis mandans, & mandatarius, qui conveniuntur ſub diverſis Judicibus poſſint petere perduci ad unum tantum Judicem: Capyc. *deciſ.* 122. *nu.* 7. vide Menoch. *ſuper hoc d. tract. de arbitr. jud. caſ.* 371. *nu.* 13. vide Crav. *conſ.* 232. Matant. *in Spec. par.* 4. 11. *diſtinctione, titulo ſeculare, vel Eccleſiaſticum, num.* 22. Droon.

(*z*) *Et ideo ab hac obſervantia non recedat.*] Adde, quod
49 idem † tenet Sil. *nupt. car.* 147. *ſecundum parv. impreſſ.* & latius Crav. *conſ.* 232. *per totum*, & opin. Ant. impugnat etiam *deciſ. Pedem.* 103. *nu.* 10. ubi dicit, quod
50 non obſtante † ſententia judicis laici poterit Eccleſiaſticus procedere contra tales ſacrilegos ad excommunicationem, & alias pœnas ſpirituales, & pro iſta opinione vide noviſſime per Farin. *in a. q.* 8. *n.* 151. ubi tenet, quod licet uſu magis receptum eſſe videatur, quod laicus cum Clerico inſimul delinquens poſſit a ſeculari judice puniri, non tamen à Doct. hanc opin. tenentibus negatur, quin poſſit etiam à judice Eccleſiaſtico, ſi in captura præveniat. Baiar.

51 (*a*) *Quæro, quid ſi per laicum.*] Adde, † quod in Regno Neap. non eſt locus præventioni, quia proviſum fuit *per Reg. pragmat. incip. Reverende vir folio* 122. quod Officiales Eccleſiaſtici non exerceant juriſdictionem contra laicos. Baiar.

52 (*b*) *Quæro. quomodo fiat remiſſio.*] Adde, quod † Clericus debet remitti abſque requiſitione, not. *in auth. ut Cleric. apud proprium Epiſcopum*, §. *illud palam, c. de fame; extra de ſent. excomm.* & Scagl. *in tit.* 46. *n.* 8. poſt Caravit. *folio mihi* 224. Baiard.

(*c*) *Ultimo quæro.*] Ultra hic dicta adde, quod ſi Clericus fuit in contumaciam a judice laico bannitus, & poſtea captus, debet remitti ad ſuum forum, teſte Paul. de Caſtr. *in l. ſtatuimus, C. de Epiſc. & Cleric.* Laicus tamen poteſt pecuniariter punire Clericum turbantem ejus juriſdictionem, & impedientem. Paul. de Caſt. *in l. addictior, C. de Epiſc. aud.* Item licet inſtantia cauſæ criminalis duret biennio, *per leg. properandum in princ. C. de judic.* tamen quando cauſa eſt cum Clerico, non durat niſi 2. menſibus ſecundum Angel. *in authent. ut Cler. apud prop. Epiſc.* Item nota, quod ſi laicus ſe fecit Clericum in fraudem, ut evitaret judicium ſecularis, hoc non debet ſibi prodeſſe, quominus poſſit conveniri coram judice, & præſumitur in fraudem feciſſe quoad pœnam pecuniariam, non quoad perſonalem, ſeu corporis afflictivam, vel ut poſſit diſtringi perſona, faciendo ipſum detineri, vel incarcerari, ut eſt communis opin. per Imol. *conſ.* 118. & *conſ.* 119. Gesor.

Ultimo. quærit.] Adde, quod nedum † non tenetur 53
judex Eccleſiaſticus ſtare proceſſui facto à judice ſeculari, ſed ad hoc ut poſſit inquirere, opus eſt novo proceſſu per ipſum inchoato, & non debet ex proceſſu fabricato a laico informare inquiſitionem, ut per Ruin. *conſ.* 7. *n.* 6. *vol.* 5. ubi atteſtatur de communi. Baiard.

QUÆSTIO XXXVII.

Quæ ſint crimina communis fori, in quibus uterque judex tam Eccleſiaſticus, quam ſecularis contra eum procedere poteſt.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Delicta communis fori quæ ſint.*
2 *Et an crimen uſurarum ſit communis fori.*
3 *Et an crimen adulterii.*
4 *Et an crimen concubinatus.*
5 *Et an crimen ſodomiæ.*
6 *Et an crimen ſacrilegii.*
7 *Et an crimen ſortilegii, remiſſive.*
8 *Epiſcopus an poſſit capi facere laicos ob crimina communis fori.*
9 *Reus abſolutus, vel punitus in uno foro, an poſſit etiam in alio puniri.*

Ex Additionibus.

1 *Delicta mixti fori quæ dicantur, remiſſive.*
Judex Eccleſiaſticus, in quibus cauſis cognoſcere poſſit, remiſſive, num. eo.
2 *Præventio non habet locum in Regno Neapolitano inter judicem laicum, & Eccleſiaſticum.*
3 *Et quid in Statu Eccleſiaſtico.*
4 *Præventio non operatur, ſi præveniens ſit negligens, vel in dolo.*
5 *Uſurarum cauſa cujus fori ſit.*
6 *Quæſtio quæ dicatur facti, & quæ juris.*
7 *Uſura quando incidenter deducitur, judex laicus poteſt cognoſcere, etiam quod ſit quæſtio juris.*
8 *Quæſtio juris, vel facti quando dicatur ſuper uſuris, remiſſive.*
9 *Judex laicus quando poſſit de uſuris cognoſcere, remiſſ.*
10 *Judex laicus in Statu Eccleſiaſtico poteſt procedere contra uſurarios ex officio, & ſola facti veritate inſpecta.*
11 *Et quid in Regno Neapolitano.*
12 *Adulterium non cognoſcitur criminaliter in foro canonico ad pœnam, ſed ſolum ad ſeparationem thori, & amiſſionem dotis.*
13 *Concubinarii pœna impoſita per Conc. Trid. plecti debent; remiſſive.*
*13 *Brachium ſeculare quando invocari poſſit.*
14 *Brachium ſeculare, quando concedatur, remiſſive.*
15 *Brachium Eccleſiaſticum, quando concedatur, remiſſive.*
Judex recuſans præſtare brachium ſeculare; qua pœna puniendus, remiſſive.

IN (*a*) hac exceptione incompetentiæ Judicis ſæpe- 1
numero dubitari contingit ratione cauſæ ipſius, ſeu criminis, de quo agitur, an ſcilicet ejus co-

gnitio ſpectet ad judicem Eccleſiaſticum, an ad judicem laicum, an etiam ad utrumque. Et in hoc propoſito ſcire debes, quod delictorum quædam ſunt mere Eccleſiaſtica, ſive ad cognitionem Eccleſiaſtici Judicis pertinentia, quædam mere ſecularia, ſive ad cognitionem judicis laici pertinentia, quædam mixta, ſcilicet communis fori, in quibus poteſt & judex Eccleſiaſticus, & laicus cognoſcere.

2 Quæro (*b*) igitur, nunquid crimen uſurarum ſit communis fori? Reſpond. videtur dicendum, quod non, ſed quod pertineat ſolummodo ejus cognitio (*c*) ad judicem Eccleſiaſticum, nam iſtud crimen eſt mere Eccleſiaſticum ſecundum communem opinio. de qua atteſtatur Didac. *lib.* 3. *reſolutionum*, *c.* 3. *in primis verbis*, dicens, quod omnium juris utriuſque Profeſſorum conſenſu in hanc itum eſt ſententiam. Et quod cauſa reſtitutionis uſurarum, etiamſi agatur inter laicos, ſpectat ad judicem Eccleſiaſticum, neque in ea laicus ſit judex competens voluit Glo. *in Clement.* 2. *in verbo*, *uſuris*, *de jud.* ſecundum quam dicit eſſe communem opin. Albert. *in rubr. C. de uſuris*, *numer.* 5. Ita etiam communiter ſervari, & practicari atteſtatur Lapus de Caſtel. *allegatio.* 56. *Reverende Domine*, quem refert Imola *in c. cum ſit generale*, *num.* 6. *de foro compet.* Adeo quod (ſecundum aliquos) non poteſt judex ſecularis, neque etiam incidenter cognoſcere ſuper uſura. Et hanc opin. dicit eſſe communem Alexand. *in l. quoties*, *poſt nu.* 4. *verſ. Extra Gloſ. C. de judic.* Quinimò (ſecundum alios) parte excipiente contractum eſſe uſurarium, non poteſt judex ſecularis, neque etiam ſtatuere terminum, intra quem debeat coram judice Eccleſiaſtico probare exceptionem uſurariæ pravitatis, juxta doctrinam Bart. *in l. præſes*, *poſt num.* 4. *C. de appella.* quem omnes ſequuntur, ut dicit Ripa *in l. qui pro tribunali*, *nu.* 7. *ff. de re jud.* Tu vero (*d*) breviter dic, quod, aut loquimur, quando pro crimine uſurarum agitur criminaliter, & tunc nulla eſt difficultas, quin uterque judex, ſcilicet tam Eccleſiaſticus, quam laicus, poſſit pro ipſo crimine criminaliter contra uſurarium procedere, ut dixi ſup. *hoc eo libr.* §. *Uſura*, *verſ. Et ex hoc infertur.* Et ita praxis obſervat, ut atteſtatur Didac. *in d. c.* 3. *poſt num.* 1. *verſ. Quarto non eſt.* Aut loquimur, quando inter partes agitur civiliter: & tunc aut vertitur quæſtio juris ſuper uſura, ſcilicet nunquid contractus ſit uſurarius, vel non, & tunc cognitio ſpectat ad judicem Eccleſiaſticum, neque poteſt judex ſecularis in ea ullo modo ſe intromittere; & ita concludunt omnes Doctores tam Legiſtæ, quam Canoniſtæ, ut dicit Jaſon. *conſ.* 153. *numer.* 3. *lib.* 4. ubi etiam refert Bald. *in l. filium*, *cum diffinimus*, *ff. de iis*, *qui ſunt ſui vel alieni juris*, dicentem, quod ita ſervatur de conſuetudine. Decian. *conſil.* 170. *num.* 3. ubi dicit, quod Doctores omnes ita concludunt, Rolan. *conſil.* 95. *num.* 44. *lib.* 2. Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Socin. *conſil.* 88. *num.* 23. *lib.* 4. Alciat. *in c.* 1. *numer.* 77. *de offic. ord.* Et ita etiam communiter practicari, ſaltem quando judex Eccleſiaſticus facit inhibitionem, atteſtatur Marian. *in dicto cap. cum ſit generale*, *numer.* 22. *de foro competent*, (*e*) Aut vero vertitur quæſtio facti ſuper uſura, puta quia non refricatur in dubium, an contractus ſit uſurarius, vel ne, ſed ſolummodo repetuntur uſuræ: & tunc utique laicus eſt judex competens. Ita dicit Bald. *in d. l. quoties*, *circa fi. C. de judic.* qui in hoc communiter approbatur ut dicit Blanc. *de compromiſſis*, *fol.* 94. *poſt numer.* 9. Item etiam communiter receptum eſſe atteſtatur Didacus *in dicto cap.* 3. *circa princip. & in epitalam. ſuper* 4. *Decretal. folio* 197. *numer.* 5. Hanc etiam dicit eſſe communem opinion. Abb. *in dicto cap. cum ſit generale*, *num.* 17. quem refert Afflict. *ſuper prima parte Conſtitutionum Regni*, *rub.* 6. *c. ſtatuimus*, *numer.* 1. & Berous *in rub. de uſuris poſt num.* 85. Alexand. *in d. l. quoties*, prout illum refert Turzan. *lib. commun. opin. cap.* 90. Alciat. *in d. cap.* 1. *numer.* 77. Hæc tamen omnia intelligenda ſunt, ut procedant, quando principaliter in judicio deducitur quæſtio uſurarum: (*f*) ceterum quando incidenter opponitur per modum exceptionis contractum eſſe uſurarium, tunc bene poteſt judex laicus cognoſcere, etiam ſuper quæſtione juris, & contractum ipſum tanquam uſurarium annullare, & reſcindere: & eſt communis opin. tam Legiſtarum quam Canoniſt. ut dicit Guido Pap. *conſil.* 180. *num.* 2. & ita quandoque vidi ſervari.

Quæro, (*g*) nunquid cauſa adulterii ſit communis fori, ita quod in eo poſſit procedere, tam judex Eccleſiaſticus, quam ſecularis? Reſpond. quod ſic: & ideo ex cauſa adulterii poterit Epiſcopus punire etiam laicos, ut dicit Abb. *in capu. intelleximus*, *num.* 1. *de adult.* & eſt communis opinio ut atteſtatur Alciat. *in d. cap.* 1. *num.* 28. *de offic. ord.* & ipſos excommunicare, & detrudere in Monaſterium, & eſt communis opin. ut ait Didac. *in d. epitom. ſuper* 4. *Decretal. c.* 7. §. 7. *numer.* 20. quem refert Villalob. *in ſua collecta commun. opinio. in littera L*, *verb. laici poſſunt.* Cum enim hoc delictum ſit violatio ſacramenti matrimonialis, merito ejus vindicta non minus pertinet ad judicem Eccleſiaſticum, quam ad laicum. Scias tamen, quod quando agitur ad ſeparationem thori propter adulterium faciendam, tunc de ea ſolus judex Eccleſiaſticus cognoſcit. Et hæc communis opin. ut ait Dec. *conſ.* 212. *poſt num.* 2. Didac. *in epitom. ſuper* 4. *Decretal. fol.* 137 *n.* 8. 3

Quæro etiam, (*h*) pro crimine concubinatus quis ſit judex competens? Reſpond. Aliqui dicunt, quod de hoc crimine judex Eccleſiaſticus cognoſcit, cum ſit mere Eccleſiaſticum, & ita tenuit Gofred. quem refert Abb. *in d. c. cum ſit generale*, *numer.* 25. & hanc dicit eſſe communem opin. Bermon. *de concub. fol.* 304. *num.* 2. Et hæc quidem opin. abſque difficultate procedit, tenendo quod concubinatus de jure civili non ſit delictum, de quo dixi ſupra, *hoc eo. lib.* §. *fornicatio*, *verſ. & in primis.* Sed tenendo, quod etiam de jure civili concubinatus ſit prohibitus, neceſſario fatendum eſſet, quod etiam judex ſecularis poſſit ſuper eo procedere, & punire: quod certe ſenſiſſe videntur illi, qui aſſerunt, quod etiam concubina Sacerdotis, ſi eſt notoria, poteſt puniri per Judicem ſecularem, licet ſi ſit in occulto, non poſſit puniri, niſi per Epiſcopum: quam opin. dicit eſſe communem idem Bermond. *in loco præalleg. fol.* 305. *poſt nu.* 6. & reperio in facti contingentia conſuluiſſe Everard. *conſ.* 202. Sed quidquid ſit de jure, nos videmus, quod judices laici de concubinatus crimine puniendo parum ſe intromittunt, & hodie pauci etiam Eccleſiaſtici, forte ne in aliis puniant id, in quo ipſimet delinquunt. 4

Item quæro, nunquid pro nefando crimine ſodomiæ poſſit etiam judex Eccleſiaſticus contra laicum procedere? Reſpond. quod ſic; ita colligi videtur ex tex. *in c. Clerici*, *de exceſſ. prælato.* & eſt communis opinio, ut atteſtatur Bermond. *in d. tractat. de concubin. fol.* 128. *num.* 43. 5

Ulterius quæro, nunquid crimen ſacrilegii ſit Eccleſiaſticum? Reſpon. aliqui dicunt, quod de jure ejus criminis cognitio ſpectat ad Judicem Eccleſiaſticum: & videtur text. *in c. cum ſit generale*, & *in c. conqueſtus*, *de foro compet.* (*i*) Alii dicunt, quod eſt crimen mixtum, quod poteſt ab utroque 6

Judice

Judice tam laico, quam Eccleſiaſtico puniri, & qood inter eos eſt locus præventioni. Et dicit Mantua. *conſ.* 266. *numer.* 80. quod ita omnes eoncludunt. Sed apud nos de conſuetudine Judices laici cognoſcunt de ſacrilegio, non autem Eccleſiaſtici, prout etiam ſervari in Regno Franciæ atteſtatur Pract. Millei, *folio* 74. *num.* 17. ubi refert ſe feciſſe ſuſpendi quendam qui abſtulerat ab Eccleſia (*k*) vas ſacræ Euchariſtiæ. Faciunt, quæ dixi inf. *q. proxima*, (*l*) *verſ. Vidi etiam.*

7 Præterea quæro, an ſacrilegii crimen ſit communis fori Dixi ſup. *hoc eo. lib.* §. *hæreſis*, *verſ. ſucceſſivo quæro.*

8 Unum tamen volo, (*m*) ut ſcias in hac materia, quod Epiſcopus in criminibus communis fori, in quibus poteſt procedere contra laicos, non poteſt illos perſonaliter capi, aut carcerari facere, aut punire, ſed tantummodo poteſt contra eos procedere per cenſuras: & ita communiter tenetur, ut dicit Joan. And. *in addit. Spec.* prout illum refert Foller. *in practic. crimin. canon. folio* 79. *numer.* 52. *& ſequen.* Aufrer. *in tractat. de poteſtat. Eccleſ. ſuper laicis*, *numer.* 1. quem refert Didacus *pract. quæſt.* 10. *num.* 2. licet ipſi videantur ſentire contrarium, & dicant ſe aliquando contrarium obſervaſſe. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Menchiaca *libr.* 3. *de teſtam.* §. 22. *poſt numerum* 17. licet ſubdat quod fere tantus eſt numerus eorum, qui tenent contrarium. Sed quidquid ſit, apud nos communis opin. in practica obſervatur, neque ab illa eſſet ullo pacto recedendum, & ſecundum illam in facti contingentia judicatum fuiſſe per Parlamentum Pariſien. refert Papo *lib.* 1. *tit.* 5. *arreſto* 26. Bene verum eſt, quod ſi Prælatus legitima præſcripſiſſet hanc facultatem exequendi contra laicos, utique poſſet illos capere, & carcerari facere. Et hoc ab utriuſque partis fautoribus receptum eſſe atteſtatur Menchiaca *in loco prææallegato*, *nu.* 12. *in fine.* Quo ad Clericos autem nulla eſt difficultas, quin poſſit Epiſcopus eos capere, & in carcerem remittere, etiam ſine auxilio (*n*) brachii ſecularis; & eſt communis omnium opinio, ut atteſtatur Didac. *in dicta quæſtione* 10. *poſt num.* 2. *verſ. Quarto non eſt:* & ita quotidie videmus obſervari.

9 Ultimo quæro, ſi pro hujuſmodi criminibus communis fori reus fuerit in foro Eccleſiaſtico abſolutus, vel punitus, an poſſit deinde etiam per Judicem laicum inquiri, & puniri. Dixi infra, *qu.* 57. *verſ. Sed hic occurrit*, *&* (*o*) *verſ. Sed quæro.*

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XXXVII.

I*N hac exceptione.*] De delictis mixti fori latius ſcribit Decian. *in* 1. *tracta. crim. lib.* 4. *c.* 26. latiſſima vero Farin. *tit. de inquiſit. q.* 8. *n.* 229. *vol.* 1. *& num. ſequentibus.* Ros.

In hac exceptione.] Adde videndum Decian. *in tract. crim. tom.* 2. *lib.* 4. *c.* 27. ubi late habetur, quæ
1 delicta ſunt mixti fori, † & in quibus cauſis judex Eccleſiaſticus cognoſcere poſſit, late per Marant. *in Spec. p.* 4. *d.* 11.

2 Adde, quod hodie in Reg. † Neap. non eſt locus præventioni in hujuſmodi delictis, quæ ſunt mixti fori, quia proviſum fuit per Reg. Prag. Reg. Philip. *incip. Rever. V r. fol.* 122. quod Officiales Eccleſiaſtici non exercent juriſdictionem contra laicos, & idem provi-
3 ſum fuerat in Statu Eccleſiaſtico † per Pium IV. in motu proprio, de non admittenda appel. an. 1565. de menſe Junii, ſed poſtea per Pium V. dictus motus proprius 1566. die 20. Junii ad terminos juris redactus fuit, expreſſe cavendo, quod in præventionibus inter judices Eccleſiaſticos, & ſeculares procedatur in omnibus, & per omnia juxta formam juris communis, decretum Concilii Tridentini, & non aliter, nec alio modo.

4 Item adde, quod poſt † præventionem non poteſt alter præventus ſe intromittere, niſi propter dolum, ſeu negligentiam judicis prævenientis, quia alter eo caſu poterit procedere, & punire, etiam quod ſit judex laicus, cum non intelligatur præveniſſe, qui dolo, vel negligentia procedere prætermittit. *c. cum plures*, *de offi. deleg. in* 6. & Anch. *in col.* 169. *n.* 7. *&* 8. Baiar.

(*b*) *Quæro igitur.*] Decian. *d. c.* 16. *nu.* 30. Ros.

Quæro igitur.] Adde, quod uſurariorum judicium, ſi diſputatur de jure, eſt Eccleſiaſticum: ſi autem de facto, poteſt judex ſecularis ſe intromittere, ut per Alciat. *in c. perniciosam*, *nu.* 77. ubi communem dicit *de offic. ord.* Si tamen uſurarii per judicem Eccleſiaſticum puniuntur, poſſunt nihilominus puniri per judicem ſecularem ſecundum Alciat. *in d. c. perniciosam*, *n.* 8. ubi communem dicit. Gvior.

(*c*) *Ad judicem Eccleſiaſticum.*] Adde communem etiam, ut dixi *in collecta mea commu. opin. v. contractus*, *n.* 21. 22. *&* 23. *uſque ad n.* 26. Giach.

(*d*) *Tu vero breviter dic.*] Vide tamen Marant. *in ſua diſputatione* 5. *per totum. ſuper q.* 17. *ad fi. ſupr. q.* 53. *verſic. ſed hic occurrit*, & dum hic dicitur per modum exceptionis, vide diffuſius per Capyc. *deciſio.* 74. *n.* 4. *&* 5. Droo.

(*e*) *Aut vero vertitur quæſtio juris ſuper.*] Adde, quod hoc procedit, † quando vertitur quæſtio juris ca- 5
nonici, quod diſponit ſuper uſuris. Sed ſi vertitur quæſtio juris ſtatutarii, quod de uſuria loquitur, tunc judex ſecularis poteſt cognoſcere, licet ſit quæſtio juris, ita declarat Paul. de Caſt. *in conſil.* 210. *viſis & ponderatis omnibus*, *vol.* 3. ubi etiam ſubdit *circa fin. conſil.* quod ſi judex Eccleſiaſticus ſibi inhiberet, poſſet ei facere reſponſionem, quod ad eum non pertinet cognitio ſuper his, quæ dependent a ſtatuto laicorum, & ſequuntur prædicta Jaſon. *in l. quoties*, *C. de jud.* & Nat. *conſil* 363. *n.* 12. Bero *conſil.* 207. *vol.* 3. Rimin. jun. *conſil.* 218. *n.* 72. *& conſil.* 399. *n.* 10. Et quando dicatur
quæſtio † facti, vel juris habetur per Bald. *in l. Arethuſa*, *ff. de ſtatu hominum*, ubi dicit, quod quæſtio facti eſt, quæ exigit probationes facti, & quæſtio juris eſt, quæ determinatur per diſputationem, & interpretationem prudentum. Baiar. 6

(*f*) *Ceterum quando incidenter.*] Adde, quod idem
† tenet Cæpo. *conſi.* 402. *nu.* 16. & Rim. jun. *in conſil.* 399. *n.* 21. 7

Item adde, quænam † dicatur quæſtio ſuper uſuris 8
meri facti, & quæ meri juris, per Cacher. *deciſio Pedem* 137. *nu.* 11. & quando Judex † laicus poſſit co- 9
gnoſcere de uſuris, vide etiam Joan. Bapt. Lup. *in tractat. de uſur. in c. quamquam in* §. 4. *num.* 66. & quando eſt quæſtio facti, ſive juris, ſemper actor poteſt eligere judicem Eccleſiaſticum, vel ſi velit repetere uſuras, & ſi eſt quæſtio facti, & uſuras repetere velit: poteſt etiam adire judicem ſecularem, ita tradit Paul. de Caſtr. *in conſil.* 169. *viſa petitione nu.* 2. *vol.* 2.

Item adde, quod in ſtatu Eccleſiaſtico proviſum fuit 10
per conſtitutionem March. in lib. 3. *c.* 12. ad tollendas diſputationes, quod judices ſeculares poſſint contra uſurarios procedera ex officio, *& in cap.* 13. *in fin.* proviſum fuit, quod etiam procedere poſſint ſola facti veri-
tate inſpecta, quæ autem † in Regno Neapolit. obſer- 11
vetur, poſui ſupra *in* §. *uſura. in verſ. & ex hoc infertur.*

(*g*) *Quæro nunquid.*] Decian. *tom.* 1. *pract. crimin. lib.* 4. *c.* 26. *nu.* 7. & Farin. *q.* 141. *vol.* 5. *n.* 47. Ros.

Quæro nunquid.] Adde, quod Ferier. † *in conſ.* 185. 12
volum. 2. tenet contrarium, videlicet, quod non poteſt agi in foro canonico criminaliter ad pœnam adulterii, etiam contra mulierem, niſi ad ſeparationem thori, & admiſſionem dotis, & atteſtatur de communi, & de hoc vide etiam Afflict. *in conſtitut. majeſtati noſtræ num.* 4. *lib.* 3. Baiard.

(*h*) *Quæro etiam pro crimine.*] Adde, quod hodie eſt ſervanda proviſio Concilii Tridentini ut patet *ſeſ.* 24.
c. 8. *de refor.* contra laicos † concubinarios, *& ſeſſ.* 25. 13
c. 14. *de refor.* contra Clericos concubinas, aut alias mulieres, de quibus poſſit haberi ſuſpicio in domo, vel extra detinentes. Baiar.

(*i*) *Alii dicunt.*] Dec. *d. c.* 16. *n.* 1. Ros.

Vas ſacræ Euchariſtiæ.] Adde, quod auferre ab Eccleſia calicem eſt etiam ſacrilegium, ſupr. *in* §. *ſacrilegium.* Droc.

(*l*) *Verſ. Vidi etiam.*] Vide Rol. *conſ.* 24. *in* 2. Giach.

(*m*) *Unum tamen.*] Dec. ubi ſupr. *p.* 15. Ros.

(*n*) *Brachii ſecularis.*] Et ad materiam, an & quando brachium ſecalare concedere debeat judex ſecularis abſque eo, quod de nullitate, vel iniquitate ſententiæ latæ per Eccleſiaſticum cognoſcat, vide per Nat. plene ejus *conſ.* 159.

Ad

*13 At brachium ſeculare † non poteſt invocari, niſi quis prius fuerit excommunicatus, gravatus, & regravatus, & ille effectus eſſet incorrigibilis, adeo quod Eccleſia non habet ulterius, quid faciat per eundem, *ibi numer.* 36. Item cautus eſſe debet judex ſecularis, à quo per delegatum imploratur brachium ſeculare ut videat, an ille ſit judex competens, nec ne. Nam ſi erat incompetens, non debet præſtare ſibi miniſterium alicujus obedientiæ, vel executionis, per Bal. & Sal. *in l. criminali. C. de juriſdiction. omn. jud.* & Nat. ubi ſupr. *numer.* 37. 39. ad idem per Rolan. *in conſil.* 32. *nu.* 3. *vol.* 1. Poſtremo ſcias, quod quando Vicarius, ſeu Officialis Epiſcopi ad utilitatem litigantis petit dictum auxilium, quod debet uti litteris requiſitoriis, non autem præceptoriis ſub pœna excommunicationis, ut Fran. Marc. *deciſ.* 147. *p.* 1. E converſo brachium Eccleſiaſticum pro exequenda ſententia judicis ſecularis, quando concedi debeat, & quando non, vide Nat. *d. conſil.* 529. *num.* 8. Giac.

14 *Brachii ſecularis*] Adde, an & quando judex † ſecularis debeat concedere brachium ſeculare, & quæ requirantur, & quid econverſo; an & quando brachium
15 Eccleſiaſticum judici † ſeculari ſit concedendum, ut per Natt. *in conſ.* 529. ubi plenè de hac materia tractaverit, & qua pœna puniatur judex recuſans præſtare brachium ſeculare, habetur per Menoch. *de arbit. judic. lib.* 2. *cent.* 1. *caſu* 452. Baiar.

(o) *Verſ. Sed quæro.*) Addas Decian. *d. c.* 26. *n.* 16. Roi.

QUÆSTIO XXXVIII.

Judicem loci delicti poſſe contra quemcunque, qui in ſuo territorio delinquat, procedere.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Judex loci delicti an poſſit contra delinquentem aliàs ſibi non ſubditum procedere.*
2 *Et an poſſit reum punire, etiam ſecundum ſtatuta ipſius loci delicti, Remiſſive.*
3 *Si ſint duo domini ejuſdem caſtri, an ſi unus delinquat, poſſit ab alio puniri.*
4 *Et quid ſi aliquis delinquat in exercitu unius Prætoris poſito in alio territorio.*
5 *Et an in foro pœnitentiali quis ſortiatur forum ratione delicti.*
6 *Et an mandans fieri delictum ſit puniendus in loco mandati, vel in loco delicti.*
7 *Et an ratificans delictum ſit puniendus in loco ratificationis vel in loco delicti.*
8 *Et an ratione tractatus quis puniri poſſit.*
9 *Emittens ſagittam in uno territorio, & vulnerans in alio, in quo ſit puniendus.*
10 *Delinquens in una civitate an poſſit puniri in alia illi fœderata.*
11 *Et quid ſi delictum ſit commiſſum in confinibus duorum territoriorum, quis judex procedat.*
12 *Et quid facere debeat judex, ſi reus alleget delictum in alieno territorio commiſſum fuiſſe.*
13 *Judex, coram quo teſtis falſum deponit, an poſſit illum punire.*
14 *Et quid ſi Clericus deponat falſum coram judice laico.*
15 *Et quid ſi laicus deponat falſum coram Eccleſiaſtico.*
16 *Et an furans rem in uno territorio, & contrectans in alio poſſit in loco contrectationis puniri.*
17 *Furta commiſſa in alienis territoriis an computentur, Remiſſive.*
18 *Si laicus committat delictum in Eccleſia, ad quem judicem cognitio ſpectet.*
19 *Remiſſio an fieri debeat ad locum delicti.*
20 *Et quid de conſuetudine.*
21 *Et quid ſi loca ſint ſub eodem Præſide Provinciæ.*
22 *Et quid ſi judex, à quo petitur remiſſio, non habet juriſdictionem procedendi ex eo delicto.*
23 *Et an in levibus delictis ſit locus remiſſioni.*
24 *Et quid ſi agatur pro crimine civiliter.*
25 *Et an in Curia Romana habeat locum remiſſio.*
26 *Et an ſi agatur de pluribus delictis ab eodem commiſſis.*
27 *Judex laicus tenetur Clericum delinquentem remittere ad judicem Eccleſiaſticum.*
28 *Inter duos judices loci delicti, pro eodem crimine procedentes quis ſit præferendus.*

Ex Additionibus.

1 *Forum ratione delicti quando competit, remiſſivè.*
2 *Judex loci delicti poteſt procedere contra delinquentem in loco domicilii abſolutum.*
3 *Forum competit ratione delicti, etiam quod delinquens ex privilegio non poſſit conveniri pro delicto, niſi coram uno Judice.*
4 *Judex loci delicti punit crimen commiſſum in mari ſuo territorio adjacenti.*
Et quod jus ſit ſervandum ibidem.
5 *Et quando poſſit procedere contra delinquentem privilegiatum, remiſſive*
6 Cap. 1. de privileg. nu. 6. *declaratur, remiſſive.*
7 *Epiſcopus prohibens, ne quis eat ad Monaſteria, poterit eundem punire licet exemptum.*
8 *Barones unius Caſtri, ſi adminiſtrationem dividant, & unus delinquat, an alter puniat.*
9 *Condominus injuriatus à ſuo ſubdito, non cognoſcit de injuria; ſed an ſocius.*
10 *Baro habens juriſdictionem civilem in uno territorio poteſt puniri à Condomino habente criminalem.*
11 *Mandans delictum fieri quomodo puniatur in loco mandati.*
12 *Mandans, & mandatarius an deceat ab eodem Judice cognoſci.*
13 *Tractatus punibilis punitur à Judice loci, in quo fuit factus.*
14 *Tractans, & mandans differunt, remiſſive.*
15 *Tractatus quomodo probetur, remiſſive.*
*15 *Depoſitio de tractatu non probat actus conſummationem.*
16 *Inſultans in uno territorio, & in alio vulnerans poteſt ab utroque Judice puniri.*
17 *Inſultus & vulnus quomodo confundantur.*
18 *Sagittans in uno territorio, & in alio percutiens à quo Judice puniatur.*
19 *Decian.* in tract. crimin. *impugnatur.*
20 *Rapiens puellam in uno territorio, & in alio cognoſcens, poteſt utrobique puniri.*
21 *Mandans in uno loco committi homicidium in alio, ubi cognoſcatur, remiſſive.*
22 *Ratificans in uno territorio maleficium commiſſum in alio à quo Judice cognoſcatur.*
23 *Arma in uno territorio portans, & in alio vim publicam committens, in utroque punitur.*
24 *Capiens hominem in uno loco, & in alio derobans, in utroque puniri poteſt.*
25 *Conſuetudo poteſt inducere, ut delinquens in una civitate puniatur in alia confœderata.*
26 *Delinquens in una Civitate an puniatur in confœderata, remiſſive.*
27 *Et quid inter Regnum Neapolitanum, & ſtatum Eccleſiaſticum.*
28 *Delinquens in confinio duorum territoriorum, ſi in uno habitet, à Judice illius punietur.*
29 *Mortuo reperto in confinio uterque Judex procedit.*
30 *Delicto commiſſo in confinibus, quid ſit faciendum.*
31 *Judex lata ſententia an poſſit procedere contra eum, qui falſa coram ſe depoſuit.*
32 *Arbiter non punit teſtem falſum.*
Limit. niſi Judex eſſet arbiter, qui imperium haberet. Item niſi juriſdictionem à ſtatuto haberet.

33 *Judex,*

Digitized by Google

33 *Judex, cujus Juriſdictio fuit prorogata, an puniat teſtem falſum.*
34 *Judex major deponens falſam coram minori an ab eo puniatur.*
35 *Teſtis deponens falſam coram Judice non ſuo ab utroque poteſt puniri.*
36 *Judex examinans ad inſtantiam alterius, poteſt punire teſtem falſum, licet non ſit judex cauſæ principalis.*
37 *Judex laicus an poſſit inhiberi per Judicem Eccleſiaſticum, coram quo cognoſcitur de falſitate commiſſa per Clericum coram laico.*
38 *Judex Eccleſiaſticus non punit laicum poſt ſententiam, qui falſum coram eo depoſuit.*
39 *Fur poteſt ubique capi, puniri, & conveniri, ut rem reddat.*
40 *Fur non valens reddere rem furatam, venundatur.*
Quod tamen non ſervatur in practica.
41 *Furtum non remittitur per contrectationem pretii rei furatæ.*
42 *Furtum per contrectationem quando committatur.*
43 *Fur rapiens cum armis in uno loco, & in alio cum re rapta repertus, an utrobique puniatur, remiſſivè.*
44 *Statutum, quod pro tribus furtis quis moriatur, non procedit in contrectante eandem rem per diverſas regiones.*
45 *Fur tranſiens cum furto per aliquem locum, poteſt ibi capi, & puniri, licet non reſideat per diem.*
46 *Auguſt. de Arim. reprobatur.*
47 *Et quid ſervetur in Catalonia.*
48 *Fur exponens rem venalem propè cœmeterium ſit ſacrilegus.*
49 *Et quid in confugiente cum furto ad Eccleſiam.*
50 *Barbat. ab impugnatione D. Clari defenditur.*
51 *Judex Eccleſiaſticus poteſt procedere contra delinquentes in Eccleſia ratione ſacrilegii.*
52 *Judex laicus non poteſt capere laicum delinquentem in Eccleſia, ſed Eccleſiaſticus debet eum capere, & tradere Curiæ ſecalari.*
53 *Captus per mantellum in oſtio Eccleſiæ, & offenſus extra non dicitur percuſſus in Eccleſia.*
54 *Vagabundus poteſt ubique puniri.*
Remiſſio cauſa in Regno Neap. non fit, ſi non conſtat de corpore dicti, nu. eo.
55 *Homicida ex animo deliberato nullibi eſt ſecurus.*
56 *Delinquens in uno territorio, & in alio fugiens, debet remitti ad locum delicti, vel ibi puniri.*
Et contraria conſuetudo non valet.
Inquiſitor cujuſque Provinciæ poteſt petere remiſſionem in cauſis hæreſis à quocunque inquiſitore.
Inquiſitores hæreſis omnes ſunt legati Summi Pont.
57 *Inquiſitores non ſubſunt alicui Domino temporali.*
58 *Remiſſio quando ſit facienda, & quid requiratur, remiſſive.*
59 *Remiſſio cujus expenſis fiat.*
60 *Remiſſio delinquentis in territorio Baronis habentis juriſdictionem in delinquentes in ſuo territorio privativè, & annullativè an debeat fieri ad Baronem delinquentis, habentem juriſdictionem in ſuos vaſallos, etiam alibi delinquentes, remiſſive.*
61 *Inquiſitus à Barone, ſi capiatur à Curia ſuperiori, an remittatur, remiſſivè.*
62 *Remiſſio debet peti ante condemnationem.*
63 *Judex poſt remiſſionem non poteſt amplius cognoſcere, an deliquerit.*
64 *Delinquens remiſſus debet puniri ſecundum leges Judicis, ad quem remittitur.*
65 *Remiſſio ad locum delicti quare fiat.*
66 *Judices ejuſdem Domini ſi non remittunt delinquentem ad locum delicti, puniuntur de inobedientia.*
67 *Officiales in Regno Neapolitano tenentur capere malefactores, & remittere.*
68 *Latrones ſtratarum in dicto Regno non remittuntur, ſed puniuntur à capientibus.*
69 *Baro habens juriſdictionem in ſuos vaſallos, etiam alibi delinquentes, non tenetur remittere.*
70 *Latro ſtratarum captus per Regiam Audientiam non remittitur ad Baronem habentem dicta privilegia.*
71 *Curia major quando remittat ad inferiorem.*
72 *Remiſſio habet locum etiam inter diverſa dominia.*
Principes remittentes crimina ſunt laudandi, Jul. Clar. reprehenditur.
73 *Remiſſio debet fieri, etiam quod capiens non haberet auctoritatem capiendi.*
74 *Et an in levibus delictis.*
Et in cauſis civilibus, ibidem.
75 *Et quid ſervet Romana Curia.*
76 *Roma eſt communis patria.*
77 *Papa eſt Judex ordinarius ſingulorum.*
78 *Bannitus ab una civitate intelligitur bannitus à Roma.*
79 *Committens plura delicta, quorum unum ſpectet ad Regios Officiales, ab ipſis de omnibus cognoſcetur.*
80 *Remiſſiones ſunt indiſtinctè in foro Eccleſiaſtico.*
81 *Eccleſiaſticæ perſonæ omnes ſubſunt uni Principi.*
82 *Præventio quando habeat locum, remiſſive.*
83 *Et quid ſi Judices ſint ſub diverſis Præſidibus.*
84 *Et quid ſi delinquens procuraverit inquiri in Curia, in qua minor pœna imponitur.*
85 *Et quomodo probetur, remiſſive.*
86 *Et quid ſi eadem hora à duobus Judicibus fuerit formata inquiſitio.*
87 *Et quid reus aget hoc caſu ne à duobus vexetur.*
Præventio non poteſt allegari, niſi inquiſitionem ſubſecuta ſit citatio.
88 *Famulus Judicis delegati ſi delinquat, per quem puniatur.*
89 *Delegatus extra officium delinquens poteſt puniri ab ordinario.*
Auctoris conſilium.
90 *Præventio non habet locum, quandocunque juriſdictio alieni competit virtute privilegii.*
91 *Vaſalli Baronum in Regno Neapolitano an, & quando remittantur à Regiis Audientiis.*
92 *Citatus à Regia Audientia, etiam quod notoriè conſtet eſſe ſub Barone, primo comparere tenetur ejus privilegium, & fori declinatoriam allegaturus.*
93 *Citatus à duobus judicibus non poteſt coram ſecundo allegare pendentiam litis coram primo, in quo eſt contumax.*

DIctum (*a*) eſt de judicis competentia ratione perſonarum, & cauſarum; nunc de loco delicti videamus. In hoc autem indubitata eſt juris concluſio, quod judex (*b*) loci, in quo commiſſum eſt delictum, poteſt contra delinquentem procedere etiam, quod ille alias non ſit juriſdictioni ſuæ ſuppoſitus, eumque condemnare, & punire. † Et hoc receptum eſſe affirmat Didac. *pract. qu.* 11. *numer.* 3. & dixi infra *quæſt.* 84. *in princ.* ubi etiam dixi, an poſſit illum punire ſolummodo ſecundum diſpoſitionem juris communis, an autem etiam ſecundum ſtatuta ipſius loci delicti. 1 2

Quæro, (*c*) pone, quod ſint duo domini unius caſtri, qui dividant adminiſtrationem inter ſe, & unus eorum delinquat in juriſdictione alterius, nunquid poterit ab alio puniri? Reſp. quod non. ita tenet Bart. (*d*) *in l. inter tutores, poſt n.* 6. *ff. de ad. tutorum*, Et eſt communis opi. ut dicit Caſpar Valal. *in rep. l. imperium, poſt nu.* 186. *verſ. ex ſupradictis infertur, ff. de juriſ. omn. jud.* Hoc etiam eſſe commune dictum atteſtatur Fel. *in cap. prudentiam, num.* 4. *de offic. deleg.* Nam (ut communiter dicitur) Par in parem non habet imperium. 3

Quæro

4 Quæro etiam, pone quod aliquis delinquat in exercitu Mutinenſium tunc poſito in territorio Bononienſi, nunquid poterit puniri à Prætore Mutinenſis exercitus? Reſpond. quod ſic: ita tenuit Mar. Sili. *in l. cunctos populos, C. de ſumma Trinitat.* & eſt commune dictum, ut ait Corſet. *in repert. Abbatis, in verbo, Judicis incompetentia, in 33. limitat.* Ita etiam tenere DD. atteſtatur Bald. *in l. 3. numer. 3. ff. de offic. præſid. & in d. l. cunctos populos, numer. 24. in fin.* dicens, quod ita eſt de generali conſuetudine, & ante eum ita etiam ſervari de conſuetudine dixit Bart. *in ea. l. cunctos populos, num. 46.* Idem atteſtatur Grammat. *ſuper conſtit. Regni, fol. 64. num. 6. & 7.* Poteſt enim univerſitas prorogare juriſdictionem, & exercitus in hoc habetur loco univerſitatis. Et in hoc propoſito non eſt omittenda mirabilis deciſio facta per Senatum contra quendam Joan. Raſſam, militem cataphractum, qui dum eſſet hoſpitatus cum ejus comitativa in civitate Papiæ, commiſit homicidium (*e*) ſuper territorio Placentino: & concluſum fuit, quod licet ipſe non eſſet ſubditus Ducatui Mediolani, neque ratione originis, neque ratione domicilii, neque ratione delicti, nihilominus poterat tanquam ſubditus ratione militiæ puniri, juxta ea, quæ tradit Bart. *in l. 1. num. 13. ff. ad mun.* Et ita perfecto proceſſu fuit damnatus ad triremes perpetuo, 11. Maii 1570. P. N. Vide, quæ dixi ſupra *qu. 35. verſ. Quæro modo.*

5 Quæro, nunquid in foro pœnitentiali quis ſortiatur forum ratione delicti? Reſpond. quod non: & ita tenent communiter Doctores, ut dicit Abb. *in cap. 1. num. 1. de raptorib.* quem refert Rochus *de conſuetud.* relatus per Didac. *pract. qu. 11. nu. 4.* & Duennas *reg. 378. in 1. limitatione.* Et ideo licet quis delinquat extra locum, in quo habet domicilium, tenetur tamen peccata ſua confiteri Sacerdoti, in cujus parochia tenet habitationem.

6 Item quæro, nunquid mandans (*f*) fieri aliquod delictum, ſit puniendus in loco, in quo fuit datum mandatum, an autem in loco, ubi ſecutum eſt delictum? Reſpond. quod debet puniri in loco, in quo delictum fuit conſummatum, non autem in loco; ubi mandavit. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Abb. *in d. cap. fin. num. 27. de foro compet.* quem refert Probus *in c. inquiſitores, num. 5. in ſu. de hæret. in 6.* Pract. Couradi, *fol. 251. in princ.* Marian. *in d. cap. poſtulaſti, num. 5. de foro compet. & in cap. 1. num. 15. de raptor.* Lancel. Dec. *in l. hæres abſens, §. apud Labeonem, ff. de judic.* quem refert Duennas *in d. reg. 378. in 3. amplia.* & Placa *lib. 1. delict. cap. 15. nu. 17.* Remig. *de immunit. Eccleſiarum, fol. 116. in 5. fallentia, poſt num. 3.* Et ratio eſt, quia mandans non tenetur ex mandato, ſed ex delicto propter mandatum ſecuto, ut dixi infra *qu. 89. verſic. ſcias autem* (*g*) Dicit tamen Bald. *in l. non ideo minus, in fin. C. de accuſ.* quod ſi mandans, & mandatarius conveniantur coram diverſis judicibus, non poſſunt petere ſe remitti ad eundem judicem; ſubdens in facti contingentia ita fuiſſe judicatum: quod nota, quia apud nos forte contrarium ſervaretur in practica, ſi uterque judex eſſet (*h*) ſubditus huic Ducatui.

7 Sed pone, (*i*) quod aliquis commiſerit homicidium Florentiæ, ut redderet ſecurum aliquem Senenſem, qui Senenſis poſtea Senis ratificavit dictum homicidium; nunquid talis Senenſis ratificans erit puniendus Florentiæ, & ſic in loco commiſſi homicidii, an autem Senis, & ſic in loco, in quo ſecuta eſt ratificatio? Reſp. quod debet puniri Florentiæ ubi commiſſum fuit homicidium, & eſt communis opin. ut atteſtatur Marian. *in d. c. poſtulaſti, nu. 5. verſic. circa tertiam.* Faciunt quæ dixi ſup. *verſ. Item quæro.*

Vidi (*k*) aliquando dubitari, nunquid ille, qui 8
non eſt ſubditus ratione originis, neque domicilii, poſſit puniri occaſione (*l*) tractatus facti de committendo aliquo maleficio extra territorium? Et poſt multa tandem deciſum fuit per Senatum, quod ſic, in cauſa cujuſdam Catalli 20. Decembris 1552. Et hoc licet maleficium fuit commiſſum extra Ducatum, neque ipſe eſſet juriſdictioni noſtræ ſuppoſitus. Quod nota, (*m*) quia cum ſit deciſio Senatus, ſervanda eſſet pro lege (*n*) in hac Provincia. Reperio tamen, quod idem Senatus in cauſa cujuſdam Guidonis Bombaſii, qui moleſtabatur occaſione tractatus facti in dominio de committendo homicidium, quod commiſerat poſtea extra dominium, viſus eſt inclinare in ſententiam, quod ex quo ipſemet deinde commiſit homicidium, quod tractatum fuerat, non poterat pro tractatu in hoc dominio puniri, 30. Aug. 1560. (*o*) licet ego contrarium de jure ſentiam, per ea quæ in terminis conſulendo dixit Bologuin. *conſil. 8. in 2. dubitatione*, ubi valde eleganter loquitur.

Item (*p*) pone, quod aliquis exiſtens in uno 9
territorio emittat ſagittam, cum qua percutiat, vel exoneret archibuſium, cum quo interficiat aliquem exiſtentem, in alio territorio: quis erit judex hujuſmodi delicti? Reſpond. quod poterit puniri in utroque territorio, & inter ipſos judices utriuſque territorii erit locus præventioni; & ita communiter concluditur, ut dicit Abbas *in d. c. fin. n. 25. de foro compet.* quem refert Pract. Conradi *fol. 250. in fine.* Ita etiam communiter teneri atteſtatur Albericus *in 4. parte ſtatutorum, quæſtio. 79.* quem refert Nellus *de bannitis in 2. parte primi temporis q. 8.* (*q*) Suc- 10
ceſſive quæro, nunquid delinquens in una civitate (*r*) poſſit puniri in alia ei confœderata? Reſp. Bartol. videtur in aliquibus locis ſenſiſſe, quod ſic, ſed Bal. *in l. excuſatorem, n. 32. C. de exec. rei jud.* tenuit totum oppoſitum, dicens, quod in hoc Bart. erravit, nec ſervatur dictum ſuum de conſuetudine, quia ſapientibus non placet, ideo illud conſuetudo abhorret, & illum refert Jaſ. *in l. à divo Pio, §. ſententiam Romæ poſt n. 10. ff. de re jud.* Et ab hac opin. contra Bart. non recedas in practica, niſi aliter ex capitulis fœderum expreſſe cautum eſſet. Faciunt, quæ dixi infra *quæſt. 71. verſ. quæro modo.*

Præterea quæro, (*ſ*) Pone, quod aliquis com- 11
mittat delictum, in confinibus duorum territoriorum, ita quod neſcitur ſuper quo territorio poſſit dici commiſſum fuiſſe; quis judex procedet? Reſp. Aliqui dicunt, quod uterque judex poteſt procedere: ſi tamen unus præveniat, ille ſolus cognoſcere debet. Et hanc dicit eſſe communem opin. Jacob. Belviſ. Jun. *in repe. §. contrahentes, poſt n. 18.* (*t*) Sed quidquid ſit de jure, uſus obtinuit, quod uterque judex procedit, & punit in ſuo territorio. Et ita communiter ſervari atteſtatur Jacob. de Belviſ. *in loco præalleg. poſt num. decimumquartum.* Marian. *in d. cap. propoſuiſti*, prout illum refert Boſſ. *in tit. de foro compet. nu. 60.*

Ulterius (*u*) quæro; Pone quod quis accuſave- 12
rit Titium de aliquo delicto: Titius comparet, & non negat delictum, ſed dicit illud commiſiſſe (*x*) in alieno territorio, quid debet judex hoc caſu facere? Reſpon. quod ante omnia poteſt, ac debet cognoſcere, an ille locus, in quo delictum commiſſum fuiſſe dicitur, ſit de ſua juriſdictione. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Marianus *in c. poſtulaſti, quod eſt c. fi. poſt n. 9. verſ. circa 14. de foro compet.*

Sed quæro, nunquid judex, coram (*y*) quo te- 13
ſtis falſum deponit, poſſit illum punire de falſo, etiamſi reſpectu pœnæ non ſit illi judex competens?

Reſp.

Digitized by Google

Reſp. Aut eſt judex ordinarius : & poteſt illum punire pœna extraordinaria, ſecundum Bart. *in l. nullum, n. 8. C. de teſtib.* & eſt communis opin. ut dicit Boſſ. *in tit. de falſis, n.* 103. (z) & ſcias, quod licet iſte judex puniat illum teſtem tali pœna extraordinaria, (*a*) poteſt nihilominus judex competens ipſius teſtis procedere contra eum de falſo ad pœnam ordinariam ; & ita volunt communiter Doctores, ut ait Boſſ. *in tit. præalleg. n.* 104. Aut eſt *(b)* judex delegatus : & tunc eſt diſtinguendum. Nam aut loquimur in delegato Principis, & poteſt eum punire ; aut loquimur in delegato ab inferiore à Principe, & non poteſt. Ita dicit Jo. And. *in addit. Spec. in tit. de teſte*, §. 2. *n.* 44. Et hæc diſtinctio eſt frequentiori ſuffragio juris utriuſque Interpretum recepta, ut ait Didacus *in pract. qu.* 18. *n.* 8. Scias tamen, quod non poteſt delegatus hujuſmodi teſtem punire pœna ordinaria, ſed tantum extraordinaria. Et hæc eſt communis reſolutio, ut atteſtatur Sapia *in l. fin. n.* 8. *de offic. ejus.*

14 Sed (*c*) hic quæro, quid ſi Clericus deponat falſum teſtimonium coram judice laico, nunquid poterit ab eo puniri de falſo ? Reſpond. In hoc art. tres fuerunt opin. (*d*) Prima fuit gloſſæ *in d. l. nullum*, in *gloſella* 1. *C. de teſtib.* quæ videtur ſenſiſſe, quod judex laicus poſſit illum punire de falſo. Sed illa gloſ. communiter reprobatur, ut dicit Card. Alex. *in c. de accuſatione, col.* 32. *verſ. ſed quid ſi Clericus*, 2. *quæſt.* 8. Secunda fuit opin. Federici de Senis *conſ.* 93. factum tale, quod ſcilicet judex ſecularis non ad accuſationem partis, ſed ex officio poteſt punire Clericum de teſtimonio falſo coram eo perhibito in pœna pecuniaria. Et hanc opin. dicit in Francia ſervari Guliel. Bened. *in* 1. *parte repet. cap. Rayn. in verb. & uxorem nomine Adelaſiam, nu.* 142. quem refert Chaſſan. *ſuper conſuet. Burgun. fol.* 52. *n.* 87. Idem atteſtatur Aufrer. *in Clem.* 1. *de offic. Ord. in* 2. *fall.* 1. *reg.* (*e*) Tertia fuit opin. Hoſt. quod judex laicus non poſſit illum punire neque corporaliter, neque pecunialiter. Et hanc opin. tenent communiter Canon. ut dicit Afflict. *decif.* 230. quam etiam dicit eſſe communem Felin. *cap. verum de foro compet.* prout illum refert Capic. *dec.* 2. *nu.* 13. & Rol. *conſ.* 10. *nu.* 48. *lib.* 2. Maranta *in ſuo Speculo, fol.* 130. *nu.* 4. Vantius *de nullitatibus, fol.* 111. *num.* 50. Diaz *in pract. crim. can.* 87. *in fin.* quem refert Pract. Conradi *fol.* 247. *in princ.* & Nunius *de los corregidores, fol.* 232. *col.* 2. *verſ. quod intellige*, Did. *in pract. qu.* 17. *poſt num.* 8. quem refert Don. Ant. de Padilla in *l. tranſigere, nu.* 112. *C. de tranſ.* Boſſ. *in tit. de falſis, nu.* 110. Et hæc opin. apud nos ſervatur in pract. (*f*) Bene poteſt judex laicus in ipſa cauſa civili cognoſcere ſuper falſitate, quam Clericus depoſuit, non quidem ad effectum expediendi ipſam cauſam coram eo vertentem. Et hoc omnes fatentur, ut ait Didac. *in d. quæſt.* 18. *in ultimis verbis.*

15 Quæro (*g*) nunc, quid econverſo, ſi laicus deponat falſum teſtimonium coram judice Eccleſiaſtico, nunquid poterit eum punire ? Reſpond. quod ſic: & eo caſu uterque judex, ſcilicet (*h*) Eccleſiaſticus, & ſecularis poteſt procedere contra hujuſmodi teſtem, & inter ipſos judices erit locus præventioni. Et ita in facti contingentia deciſum fuit per Conſilium Neapol. ut per Afflict. *decif.* 219.

16 Tu *(i)* ſcis quod furtum eſt contrectatio rei alienæ invito domino. Modo aliquis commiſit furtum in civitate Aſtenſi : poſteà tranſtulit ſe cum re furtiva ad civitatem Alexandriæ : nunquid Prætor Alexandriæ poterit ratione contrectationis eum punire de furto ? Reſpon. Bartol. *in l. ſi dominium, num.* 2. *ff. de furtis*, tenuit, quod ſic : & dicit Ang. *in d. l. ſi abducta, in lectu. Peruſina, Cod. de furtis*, quod ſæpius vidit practicari opin. Bart. & multos ad furcas duci : & in Lectura Patavina dicit, quod aſſeſſores ſervant opin. Bart. tanquam utilem reipub. quem refert Mart. Land. *conſ.* 61. *n.* 5. *inter conſil. crimin. diverſorum lib.* 1. & Flor. *in d. l. ſi abducta* dicit, quod aſſeſſores tenent opin. Bart. pro Evangelio. Hanc etiam opin. Bart. ſervari de conſuetudine atteſtatur Bal. *in d. l. ſi dominium, in quadam lectura, quam pauci habent*, ut dicit Aug. ad Ang. *de malef. in verbo, & veſtem cæleſtem, n.* 16. Dicit etiam Paul. de Caſt. in *l. ſive manifeſtus*, §. 1. *num.* 13. *ff. de cond. fur.* quod opin. Bart. practicatur per totum mundum, & aſſeſſores, & judices habent eam pro Evangelio, quem refert Marſil. *in l. fin. poſt n.* 210. *ff. de juriſdic. omn. judic.* Dicit etiam Nell. *de bann. in* 2. *part.* 1. *temp. quæſt.* 5. quod iſtam partem, ut plurimum ſequuntur aſſeſſores, dicentes hanc opin. ſanctam, licet in fine ſubdat, quod in hoc aſſeſſores non recte ſe fundant de jure : poſſe nihilominus defendi : (*k*) ex varietate opin. & fortè conſuetudine. Dicit etiam Mar. in *c.* 1. *num.* 15. *in fin. de rap. (l)* quod hæc opin. Bart. fecit ſuſpendi centum millia hominum. Et (*m*) dicit Boer. *decif.* 13. *numer.* 47. quod opin. Bart. communiter ſervatur in praxi, quam refert Didac. *lib.* 2. *reſol. c.* 20. *num.* 15. *in fin, & pract. quæſt.* 11. *numer.* 9. & Benincaſius *de pauper. fol.* 104. *num.* 17. & Vivius *in lib. communium opin. in verbo Judex domicilii, in fin.* tanquam atteſtantem, quod opin. Bart. ſit communis, licet ego non reperiam *(n)* in libro meo Boer. *in loco præallegat.* id atteſtantem, Bene inveni Afflict. *in cap. injuria, in* 3. *not. n.* 7. *de pace jura. firm.* atteſtantem, quod opin. Bar. eſt communis. Et dicit Capic. *decif.* 104. in cauſa D. Comitis quod Conſ. Neapol. habet illam opin. Bartol. pro vera, ſaltem in practica, quam etiam ſe communiter ſervari vidiſſe atteſtatur Jacob. de Belviſio junior *in repet.* §. *contrahentes, poſt num.* 120. Sed certè ego non credo, quod in hoc Afflict. verum dicat : Quinimò (*o*) opin. contra Bart. eſſe communem, atteſtatur Cæpolla *conſ. crimin.* 59. *circa fin.* ubi dicit, quod hæc opinio contra Bart. eſt verior, & æquior de jure, & hodie etiam magis communis : quem refert, & ſequitur Boſſ. *in tit. de furtis, num.* 18. Et Ang. *in d. l. dominium, n.* 1. expreſſe dicit, quod illa opinio Bartoli *de rigore juris* communiter reprobatur, licet ſubdat, quod illam vidit obſervari per plures aſſeſſores, & quod talis obſervantia eſt utilis reipubl. & Angel. refert Alexand. in Apoſtil. ad Bart. in *eadem l. ſi dominium*, & Riminald. *conſil.* 7. *num.* 12. & Jacob. de S. Georgio *in d. l. ſi abducta, num.* 2. *de furtis*, & Angel. de Ubald. *inter conſilia criminalia diverſorum conſ.* 71. *num.* 18. *in fin. lib.* 2. Et dicit Abbas *in d. cap.* 1. *numer.* 11. *de raptor.* quod uſque ad tempora Bart. contraria opin. fuit communis : quem refert, & deridet Anan. *in cap. ex litteris poſt numer.* 6. *de furtis*, licet idem etiam dicat Marian. *in eod. cap.* 1. *num.* 15. *in fin.* Et dicit Pract. Papienſ. *in forma inquiſitionis, in verbo, (p) Contrectando, nu.* 3. quod illa opin. Bart. non eſt communis, neque approbata per Modern. *de juris ſubtilitate*, quem refert Pract. Conradi, *fol.* 268. *num.* 22. Quinimo Bald. *conſ.* 154. *lib.* 1. & *conſ.* 471. *lib.* 3. dicit, quod illa opio. Bartol. de facto nunquam, aut de raro obſervatur, & contra illam ſe in facti contingentia judicaſſe atteſtatur Cæpolla *in l. Marcellus, nu.* 23. *ff. de verb. ſignific.* Illam etiam eſſe communiter reprobatam atteſtatur Hyppol. Rim. *inter conſilia criminalia diverſorum conſ.* 105. *num.* 11. *lib.* 1. & ita teneas. (*q*) Certe in hoc Ducatu non ſervatur opin. Bart. ut ſ. fur repertus cum re per eum furata in alieno territorio puniatur criminaliter. Et ita contra illam opin. Bartol. vidi in Senatu ſæpiſſime judicari, & in ſpecie 20. Novemb. 1558. in quodam fure Cremenſe,

menſe. Solet tamen quandoque Senatus tales fures ejicere à Ducatu ſub aliqua pœna, prout ſervatum fuit cum quodam Peregrino, 10. Mart. 1551. P.N. (*r*) Et ſecundum hanc opin. male potuiſſet defendi *conſil. Bart. 33. in 1. dubio libr. 4.* in quo conſuluit, quod fur, qui cum re furata ad Eccleſiam confugit, dicitur ibi ex nova contrectatione novum furtum committere, & ideo poteſt ab ea impune extrahi: quod (*ſ*) non credo verum per prædicta.

17 An autem furta commiſſa in alienis territoriis computentur, & faciant numerum ad effectum, ut quis poſſit pro pluribus furtis ſuſpendi, dixi ſupra *hoc eo. li. §. furtum, verſ. ſed pone.*

18 Vidi etiam quandoque dubitari, an ſi laicus committat aliquod delictum in Eccleſia, ejus criminis cognitio ſpectet ad judicem Eccleſiaſticum, an ad ſecularem? Et reperio, quòd Cyn. *in l. præſenti, verſic. Secundo quæro, C. de iis qui ad Eccleſ. confu.* tenuit quod ejus cognitio, & punitio ſpectet ad Eccleſiaſticum. (*u*) Contrariam autem opin. quod ſit cognoſci, & puniri debeat per judicem ſecularem, tenuit Bar. *in l. ſi cui, §. cum ſacrilegium, num. 3. ff. de accuſat.* Et hanc dicit eſſe magis communem opin. Rolan. *conſ. 24. num. 5. & 6. lib. 2.* & ita reperio in facti contingentia eleganter conſuluiſſe Bertran. *conſ. 9. & 10. lib. 7.* licet etiam locus Eccleſiæ ſit ſacer, non tamen propter hoc (*x*) deſinit eſſe de territorio Principis ſecularis. Et ita indiſtincte apud nos obſervatur. Faciunt, quæ dixi ſupra *q. proxima, verſ. Ulterius quæro.*

19 Eſt (*y*) autem tantæ potentiæ locus delicti commiſſi, ut de jure communi teneantur alii judices, puta originis, vel domicilii, ipſum delinquentem remittere (*z*) ad judicem loci delicti, ſi fuerint ab eo requiſiti; & hoc ad effectum, ut ibi contra eum procedatur, & puniatur, & hæc eſt communis opin. ut dicit Cæpoll. *conſil. crim. 59. verſ. primum eſt an de jure*, Curt. Junior *in l. hæres abſens, §. 1. nu. 5. ff. de judiciis*, Sapia *d. l. hæres abſens, num. 10.* Et quod judex domicilii, ſi nondum cœpit cognoſcere omnino teneatur remittere, ſi remiſſio petatur, dicit eſſe communem Marian. *in d. c. poſtulaſti, poſt num. 14. verſ. ſi vero judex, de foro comp.* Hanc etiam dicit eſſe commun. opin. in atrocibus delictis Pract. Conradi, *fol. 249. num. 12.* Si verò petita non fuerit remiſſio non tenetur judex remittere: & hæc eſt communis opin. ut atteſtatur Didac. Pract. *quæſt. 11. nu. 6.* Et quod ubicunque delictum remaneret impunitum, ſi remiſſio non fieret, debeat de neceſſitate remiſſio fieri, dicit eſſe communem opin. Avan. *in cap. ex his, poſt num. 9. verſicul. Et primo arguit, de furtis.* (*a*) Et licet aliqui voluerint, quod judex de remiſſione requiſitus debeat prius ipſe cognoſcere, an ille ſit culpabilis de delicto, pro quo imputatur, & dicat Cæpolla *in d. conſ. 54. verſicul. & in hoc bene conſideret*, ita fuiſſe aliquando judicatum: tamen illam opinio. praxis non admiſit, ut atteſtatur Didacus *in dict. quæſt. 11. numero 8.* & contrarium tenent Doctores communiter, ut dicit Imola *in l. interdum, §. Idem autem, verſicul. nota argumentum, ff. de publ.* Et ita ſemper vidi in practica obſervari.

20 Sed (*b*) certè, quidquid ſit de jure, hodie ex conſuetudine communiter non fit remiſſio, ut atteſtatur Cyn. *in authent. apud eloquentiſſimum in 3. not. C. de fide inſtrumen.* Bart. *in l. ſepulchri, nu. 3. ff. de ſep. vio.* quem refert Abb. *conſil. 24. numer. 1.* & Grammat. *conſil. 28. in fin.* & Publ. *ſuper conſuet. Alvern. fol. 18. art. 1. num. 3.* Gand. *de maleſic. in rub. de citat. faciend. nu. 8.* Bald. *conſil. 393. lib. 1. & conſil. 229. in fin. libr. 2. & conſ. 238. lib. 4. & in l. 1. n. 2. in fin. C. ubi de crim. agi opor.* quem refert Afflict. *ſuper 2. parte conſtitu. Regni, rub. 3. nu. 68.* Vital. *de maleſ. in rub. quid ſit accuſatio, n. 53.* Jacob. de Belviſ. *in §. ſi quis vero comprehenſorum in authentic. ut nulli judicum*, quem refert Ang. ad Ang. *de maleſ. in verbo, & ibi caput, nu. 27.* Abbas *conſ. 24. num. 1. & ſequent. lib. 1.* Jaſ. *in l. à divo Pio §. 1. nu. 2. ff. de re jud.* quem refert Pract. Conradi, *fol. 249. nu 8. limita.* Rimin. *conſil. 7. nu. 7.* Marſil. *in pract. crim. §. opportune num. 35. & conſil. 32 num. 9. & conſ. 99. num. 21.* quem refert Roland. *conſ. 60. nu. 22. lib. 2.* Idem Marſil. *in repet. l. unicæ, nu. 143. in fin. C. de raptu virg.* Gramm. *deciſ. 26. nu. 3.* Berous *in c. de iis, nu. 29. de accuſ.* Et dicit Ang. *in l. ſolet. numer. 3. ff. de cuſtod. reo.* quod hodie non utimur iſtis remiſſionibus, quia unaquæque civitas ſibi ipſi Præſes eſt, nec ſubſunt civitates eidem dominio: merito unus Præſes alteri obedire non tenetur. Et ideo in Italia in qualibet civitate habente (*c*) juriſdictionem ſeparatam, quilibet delinquens eſt ſecurus. Et ita ſervari de conſuetudine att ſtatur Fulgoſ. *conſ. 149. num. 2.* Soc. Jun. *conſil. 76. num. 7. lib. 3.* Ita etiam obſervare praxim Galliæ, ut ſcilicet non fiat hujuſmodi remiſſio, atteſtatur Igneus *in fideicommiſſum, n. 232. ff. ad Silla.* Dicit etiam Pract. Millei, *fol. 37. nu. 64. & 69. & fol. 63. nu. 2.* quod de conſuetudine regni Franciæ non ſit remiſſio ad judicem loci delicti, ſed ad judicem ordinarium delinquentis, (*d*) reſpectu originis, vel domicilii, prout etiam atteſtatur Pontan. *ſuper conſuet. Bleſen. fol. 168. col. 1. circa medium.* 21

Hoc (*e*) tamen, quod non fiat remiſſio intelligendum eſt, ut procedat inter illos judices, qui non ſunt ſubditi ejuſdem Principis; & hæc eſt communis ſententia utriuſque cenſuræ, & dicit Probus *in Apoſtil. ad Joan. Monach. in cap. inquiſitores, ſub nu. 8. de hæret. in ſexto.* Dicit etiam Chaſſ. *ſuper conſuetud. Burgund. fol. 365. n. 14.* quod hæc eſt communis ſententia omnium tam juris civilis, quam quotidie videmus obſervari. Et ait Didac. *practic. quæſt. 11. nu. 10.* quod hæc ſententia communi totius orbis Chriſtiani uſu, & praxi recepta eſt. Et ita etiam hodie ſervari atteſtatur Fald. *in l. executorem, num. 30. in fin. C. de execut. rei judic. & in l. requirendi, poſt nu. 2. de ſer. fugi.* quem refert Marcus *deciſ. 400. num. 9.* Paulus de Caſtro *conſ. 306. lib. 2.* Jacob. de Belv. Junior *in repet. §. contrahentes, nu. 71. & 111. & aliis ſeq.* ubi etiam atteſtatur, quòd hæc eſt communis opin. Doctorum utriuſque juris, Anan. *in capit. 1. poſt numerum 8. de raptor.* Martin. Laud. *conſ. 61. num. 2. inter conſilia criminalia diverſorum, lib. 1.* Berous *deciſ. 29. n. 5.* Auſrer. *ſuper dec. Tholoſ. 319.* Et dicit Angel. *in auth. ſi vero, C. de adult.* quod hodie iſta remiſſio non fit niſi in locis ſubditis uni Præſidi. Idem dicit Cæpoll. *in dict. conſil. 59. verſicul. & prædicta procedunt*, Pariſ. Put. *de ſynd. fol. 190. cap. 4. poſt nu. 1.* (*f*) Et ideo ſecundum Ang. *in d. l. ſolet, poſt nu. 3.* (*g*) ſi plures civitates ſubeſſent uni dominio, tunc deberet fieri remiſſio de uno Præſide ad alium, ſubdens, quod vidit practicari, & obſervari pluries; & bene: Cæterum inter diverſa dominia de generali conſuetudine non ſolet fieri remiſſio. Bene verum eſt, quod de facto quandoque vidi (non obſtante tali conſuetudine) fieri remiſſiones delinquentium captorum (*h*) in hoc Ducatu Principibus finitimis in delictis atrocibus, & econverſo (*i*) quod tamen ego nunquam laudavi: quia credo, quod ſtante conſuetudine ipſi debeant eſſe ſecuri. Tamen ad punitionem malefactorum (*k*) Deus aliquando ita fieri permittit. Caveant ergo hujuſmodi delinquentes: & ne hoc eis contingat, procurent habere à Principe, ſub quo morantur, fidentiam, (*l*) ſeu ſalvum conductum, quo habito, tuta poterunt ibi

per-

permanere. (*m*) Sunt etiam quædam Provinciæ, quæ aliquando invitant capitula cum Ducibus Mediolani de tradendis invicem delinquentibus; ſed talia capitula non ſolent obſervari, niſi ad libitum, & cum ſemel ſuiſſet dictum in Senatu de revocandis hujuſmodi capitulis cum dominio Venetorum, fuit allegatum id, quod dicit in hoc propoſito Chaſſan. *ſuper conſuetu. Burgund. fol.* 365. *poſt num.* 4. quem omnino vide.

22 Sed (*n*) quid ſi judex, à quo petitur remiſſio, non habeat juriſdictionem procedendi pro illo delicto, & conſequenter nec ipſum reum capiendi, nunquid habere poterit locum hoc caſu remiſſio? Reſpond. Cald. tenuit, quod ſic, dicens, quod attendi debet ſolummodo juriſdictio judicis id petentis, non autem ejus, à quo petitur remiſſio: Contrariam tamen ſententiam, quod ſcilicet non habeat locum remiſſio, niſi judex, à quo petitur, habeat juriſdictionem capiendi ipſum reum & procedendi pro illo delicto, dicit eſſe communem Boſſ. *in titu. de foro compet.* (*o*) *num.* 25. *& ſequ.* Ego ſemper vidi de facto contractum ſervari. Nam ſive remiſſio petatur à judice, qui ſit ſub eodem Principe, ſeu Præſide Provinciæ, ſive petatur ab eo, qui ſit ſub alio Principe, non attenditur, an poſſit ab eo capi de jure, vel ne, ſed ſolum an ille, qui petit, habeat juriſdictionem procedendi contra eum. Et hoc caſu ſi remiſſio petitur à judice, qui ſit in hoc dominio, poteſt judex requiſitus à ſe ipſo talem remiſſionem facere; ſi vero petitur à judice, qui ſit extra dominium, non fit remiſſio, niſi Principe ita jubente. Nam in hoc Ducatu prætorea, neque judices inferiores, neque etiam Senatus facit hujuſmodi remiſſiones judicibus extra dominium exiſtentibus, ſed ſolus Princeps, ſeu Locumtenens generalis.

23 Scias tamen quod ubi agitur de levibus delictis, non debet fieri remiſſio, & ita communiter tenetur, ut dicit Abb. *in d. c. fin. num.* 15. quem refert Duennas *in d. reg.* 2. 78. *in* 3. *limitatione*, & Didac. *pract. q.* 11. *poſt n.* 7. *verſic. octævo remiſſioni.*

24 Item (*p*) ſcias, quod quando agitur civiliter pro crimine, non habet locum remiſſio, neque etiam de jure; & hoc ſive crimen ſit leve, ſive etiam graviſſimum, & dicit Abb. *in d. c. fin. num.* 15. *de foro comp.* quod ita communiter tenetur, & ita fuit in facti contingentia judicatum per Curiam Tholoſanam, ut refert Aufrer. *deciſ.* 319. *Quidam de Narbona.* Nam quando agitur civiliter pro crimine, non poteſt procedi ad reum puniendum, ut dixi ſupra, *quæſt.* 19. merito non habet locum remiſſio.

25 Scias tamen, quod (*q*) Curia Romana nunquam in aliquo caſu remittit delinquentes ad aliam civitatem, ſeu Provinciam. Et hæc ſemper fuit ibi conſuetudo, ut atteſtatur Oldra. *conſ.* 124. *in fin.* ubi dicit, quod iſte caſus jam ſæpe, & ſæpius acciderat. Et ratio eſt, quia Roma eſt (*r*) communis patria, &c.

26 Hæc autem omnia, quæ de remiſſione dicta ſunt, intelligi debent, ut procedant, quando agatur de eodem delicto: ſed (*ſ*) ſi agatur de pluribus delictis per eundem reum commiſſis, ſuper quibus duo judices procedant, utique finito proceſſu per unum, fit remiſſio rei ad alium, ut & ipſe ſuum proceſſum finire poſſit. Et ita quotidie ſervatur, ut dicit Boſſ. *in tit. de foro compet. n.* 58. quod verum eſt, quando ambo judices ſunt ſub eodem Præſide Provinciæ: ſed ſi ſunt diverſi domini, non ſolet fieri remiſſio, ut ſupra dictum eſt.

27 Item (*t*) intelligenda ſunt, ut procedant in ea remiſſione, quæ inter ipſos judices laicos fieri petitur: Cæterum ſi judex Eccleſiaſticus petat ad ſe remitti Clericum delinquentem tenetur, & debet judex laicus illum remittere, & ita ſentiunt omnes, ut dicit Jo. Campeg. *inter conſilia.* Alex. de Nevo *conſ.* 56. *num.* 3. Et ita in facti contingentia conſuluit Jaſon. *conſ.* 121. *in* 1. *dubio*, *lib.* 1. Quod tamen intellige ſecundum ea, quæ dixi ſupra, *quæſtion.* 36.

Frequenter (*u*) etiam dubitari contingit inter 28
duos judices loci delicti, qui pro eodem crimine procedunt, quis eorum ſit præferendus. Et hoc contingit Mediolani, ubi eſt Capitaneus juſtitiæ, & Prætor, & duo ejus judices, qui omnes habent juriſdictionem in criminalibus. Nos autem ſuper hoc habemus decretum in novis conſtitutionibus, *in titul. de accuſat.* §. *ſi in eadem*, per quod declaratur, quod ille cenſeatur præveniſſe, qui prius inquiſitionem tranſmiſit, niſi eodem die, quo fuerit per unum judicem tranſmiſſa inquiſitio, alter reum capi fecerit: nam eo caſu præferendus eſt judex capturæ; vultque decretum in omnem caſum præferri judicem, qui de graviori delicto inquirit. Et ita in facti contingentia declaravit Senatus 8. Junii 1558. quod ille, qui prævenit per capturam, & procedit in graviori delicto, præferatur. Quibus autem modis de jure communi dicatur præventa juriſdictio, dixi infra *libr.* 7. (*x*) §. *juriſdictio.*

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XXXVII.

D*ictum eſt.*] Vide Decian. *tom.* 1. *crim. libr.* 4. *capit.* 17. 18. 19. Roi.

Dictum eſt de judicii competentia.] Adde ad hanc regulam, † quod forum quis ſortitur ratione delicti, plures ampliationes, & limitationes per Duen. *in reg.* 378. & Dec. *in tract. crim. tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 17. *per totum.* 1

Item adde, quod Judex † loci delicti poterit procedere contra delinquentem, etiam quod fuiſſet condemnatus, ſive abſolutus in loco domicilii, ſive originis, ut per Vivi. *com. opin.* 420. *nu.* 4. *vol.* 1. ſed vide quæ poſui infra, *in q.* 37. *verſic. ſcias etiam.* 2

Item adde, quod ratione † delicti quis ſortitur forum loci, in quo deliquit, quamvis haberet privilegium, quod etiam ratione delicti non poſſet, niſi coram alio judice conveniri, *c.* 1. & ibi Doctor. *de privi. nu.* 6. *& in c. fi. de foro compet.* quamvis Bal. *in l.* 1. *& anti. & ibi poſita*, *C. ubi de crimin. agi opor.* contrarium ſentiat, & male ſecundum Paul. Caſt. & alios *in d. auth.* & Bero. *in conſ.* 162. *nu.* 1. *vol.* 3. 3

Item adde, quod judex † ratione delicti poterit punire delictum commiſſum in mari, territorio ſuo adjacenti, Bart. *in l.* 1. C. *de Claſſ. lib.* 11. Marſ. *in l. fin. nu.* 3. *de juriſdict. omn. jud.* & Decian. *in tractat. crimin. tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 14. *num.* 29. & ubi agitur de delicto puniendo facto in mari, vel in littore, vel portu eſt obſervandum jus conſuetudinarium illius maris, inſulæ, vel portus vel text. notab. *in auth. de uſu naut.* §. *fin.* & Cæpol. *de ſer. ruſt. prædio. cap.* 26. 4

Item adde, an & quando † ratione delicti privilegiatus amittat privilegium, ſive exemptionem, & puniri poſſit à judice loci, in quo delictum commiſit, late per Cova. *pract. quæſt. cap.* 11. *n.* 6. ubi habetur etiam de intellectu † *capit.* 1. *de privileg. in* 6. & per Dec. *in tract. crim. tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 17. *nu.* 30. *&* 31. *& c.* 28. & Feder. de Senis *conſ.* 2. *incip. Statuto Epiſcopi.* 5 6

Item adde, quod Epiſcopus, † qui conſtitutionem edidit contra euntes ad Monaſteria, poterit punire euntem ad Monaſteria, etiam exemptum, Gemin. *in c.* 1. §. *fin. de ſtatut. in* 6. & ibi dicit, ita tenuiſſe Lupum. Baiard. 7

(*b*) *Judex loci.*] Et eſt ratio, quia locus delicti de jure eſt locus principalis in quo punitio fieri debet, ad eum enim judex domicilii remiſſionem facere debet, dato quod in cognitione præveniſſet, authent. ſi vero criminis, & in corpore unde ſumitur, *C. de adulter.* Nec poteſt judex originis cognoſcere, aut inquirere de delicto commiſſo per ſubditum extra territorium, ſecundum Oldr. *in l. cunctos populos*, *C. de ſumm. Trinitat.* Jacob. de Belviſ. *in l. fin. ff. de juriſdict. omn. judic.* Joan. Ang. *in add. Spec. in titul. de compet. jud. ad-*

du. incip. antequam extranent, Bald. *in libr.* 1. *C. de adili. act.* & eſt magis communis opin. ut per Socin. *in l. a Divo Pio*, §. *ſententiam*, *n.* 16. *ff. de jud.* Gramm. *deciſ.* 16. *nu.* 9. & 11. Et ſi judex originis habet reum in carceribus ſuis, tenetur remittere eundem ad judicem loci commiſſi delicti, ut ſentit Glo. *in c. paſtoralis*, *de re jud.* & not. Scribentes *in authen. qua in provincia. C. ubi de crim. agi oport.* Guiot.

(*c*) *Quæro, pone, quod ſint duo domini.*] Adde, quod
8 contrarium † habetur per Rot. Roman. *deciſione* 3. *de foro competenti in antiq.* nec obſtat, ut ibi dicitur, quod par in parem non habeat imperium, quia Baro delinquendo factus eſt, ſicut alius privatus, & eſt communis opinio, de qua per Jaſ. Balb. *dec.* 116. ſed Felyn. *in capit. prudentiam* hic allegat *d. deciſion. Rot. Roman.* dicent eſſe communem opin. quod puniri non poſſit, & reſpondet ad deciſionem.
9 Item adde, ſi unus † ex condominis fuerit injuriatus per ſubditum ſuum, non poterit cognoſcere de injuria ſibi illata, ſed condominus cognoſceret, Innoc. Joan. Andr. & alii *in c. dilectus de pœn.* & Innoc. *in cap. ex parte, de verbor. ſignif.* & Bartol. *in l. qui juriſdictioni col. fi. verſ. ſed nunquid*, *ff. de juriſd. omn. jud.*
10 Item adde, quod ſi ſunt † duo Domini, quorum unus habeat civilem, alius criminalem juriſdictionem in aliquo caſtro, & & Officialis habens civilem deliqueri, quod poterit puniri per Officialem habentem criminalem juriſdictionem, ſi non delinquat in officio in concernentibus officium, ut per Capic. *deciſio.* 27. *num.* 10. Baiard.

(*d*) *Bart. in l. inter tutores.*] Adde Capic. *deciſ.* 27. *num.* 9. eundem Felyn. *in cap. quæ in Eccleſiarum*, *coll.* 27. & ibi *in Addit. extra de conſtit.* Contrarium, quod imo ab alio condomino puniri poſſit, tenuit Rot. *tit. de foro com. deciſio.* 3. *in antiq.* Drogh.

(*e*) *Super territorio Placentino.*] Adde infra *quæſt.* 71. *verſ. Quæro modo*, *quæſt.* 83. *in principio*, & hoc modo evenit, quod excuſatio a tanto non excuſat a toto, ut eſt infra *quæſt.* 60. *verſicul. Quæro nunquid infra.* Drogh.

(*f*) *Item quæro.*] Contrarium tenet Conrad. *tit. de mandato ad homic. num.* 11. & *tit. de inquiſit. num.* 16. videlicet, quod etiam in loco mandati, & Boſſ. ut infra, Dec. *d. c.* 17. *nu.* 7. & 8. & Far. *vol.* 5. *qu.* 135. *par.* 3. *n.* 148. Bal. *conſ.* 311. ubi etiam alia conſimilia diverſorum, & *conſil.* 313. *lib.* 4. *contrariis.* Ros.
11 *Item quæro, nunquid mandans.*] Adde, quod mandans † in loco mandati pœna extraordinaria puniri debet, ſecundum Imol. *in l. ſi ut proponitur*, *ff. de fidejuſſ.* quem refert, & ſequitur Bero. *qu.* 89. & per ea, quæ ibi traduntur, poteſt dici, quod quando mandatum eſt per ſe punibile, *in c.* 1. *de homicid. in* 6. & *in crimin. læſæ majeſt.* & *rapt. virg.* Debet puniri pœna ordinaria. Bararo.
12 (*h*) *Dicit tamen Bald.*] Adde, quod hanc † doctrinam Bal. ſequitur Angel. in glo. & Semptonium mandatorem. *q.* 20. *nu.* 41. & ibi Auguſt. de Arimin. Capyc. *deciſ.* 122. *nu.* 7. & Boſſ. *in tit. de for. nu.* 109. ubi plene hujuſmodi quæſtionem tractavit, & ibi atteſtatur ita determinatum fuiſſe in Senatu, quia licet ſit idem factum, tamen diverſæ oriuntur obligationes, nec una accedit alteri. Bataro.

(*h*) *Subditus huic Ducatui.*] Boſſ. *de foro compet. n.* 109. & 110. Ros.

(*i*) *Sed pone.*] Far. *tit. de inquiſit. vol.* 1. *q.* 7. *num.* 50. & Decian. *d. c. n.* 13. Ros.

(*k*) *Vidi aliquando dubitari.*] Adde, quod tractatus
13 † debet puniri a judice territorii, in quo fuit factus, quando tractatus in jure eſſet punibilis, ut *in caſu c.* 1. *de homicid. in* 6. crim. læſæ Majeſt. & in crimin. raptus, & in aliis ſimilibus caſibus, ſecus vero ſi tractatus non eſſet punibilis, Bero *qu.* 84. & *ibi in fin.* dicit, quod tractans, & mandans crimen inter ſe differunt, & quo-
14 modo tractatus † de committendo maleficio probetur, vide Maſcar. *de probat. concl.* 1386. Bataro.
15 (*l*) *Tractatus facti.*] Adverte, quod teſtis, † qui de tractatu non probat actus conſummationem, multa e-
15* nim tractantur, quæ non perficiuntur, * & multa dicuntur, quæ non fiunt, per Dec. *conſ.* 487. *num.* 10. & *conſ.* 199. *n.* 3. *conſ.* 404. *n.* 11. & 463. *n.* 11. & per Alex. *conſil.* 38. *n.* 3. *vol.* 2. Giach.

(*m*) *Quia cum ſit deciſio ſenatus.*] Adde de ſententiis Senatus Mediolani infra *q.* 78. *verſ. Quæro ſi bono*, *circa med. ſupr. in* §. *ſodomia*, *verſ. fin. in fine*, *ac alibi ſæpe.* Eſt autem auctoritas Senatus conformis juri communi, nec diſſonat ab eo, ut eſt text. *in l. Julianus*, *ad fin. ff. de leg.* 2. quidquid in contrarium videat diſpoſitum per litteras Regias anno præterito 1581. ut dixi ſup. *quæſt.* 4. *verſic. Quando vero*, maxime cum per tales litteras, & ordines non ſit expreſſe derogatum prærogativè eidem Senatui attribuere, de qua *in d. qu.* 78. *verſ. Sed quæro*, *ad fi.* ſed quid de jure ſervari debeat in hoc caſu à Claro formato, vide Jo. de Madiis *inter conſilia crimin. diverſorum*, *colum.* 60. *per totum p.* 1. Drogh.

Quia cum ſit deciſio ſenatus.] Theſaur. *in præfat. deciſ. num.* 32. Ros.

(*n*) *In hac provincia.*] Ut legitur, atque no. *in l. fi. C. de legitut.* Giach.

(*d*) *Licet ergo.*] Far. *d. q.* 7. *nu.* 49. Ros.

(*p*) *Item pone.*] Quis autem erit Judex in caſu contingenti, quod aliquis alium vulneret in uno territorio, & poſtea eundem proſequendo in alio territorio occidat, & quomodo reus ab altero Judicum condemnandus, vide Alex. *conſ.* 75. *ad fi. lit.* 3. Bal. *in ſua Practica*, *tit. Quæſtiones circa ſent. q.* 7. *n.* 6. Drogh.

Item pone, quod aliquis.] Adde, quod ſi quis in † 16
uno territorio inſultaverit, & in alio vulneraverit, ſive occiderit, poterit puniri per Judices utriuſque territorii de inſultu per Judicem territorii, in quo inſultavit, & per alium de vulnerib. ſive homicidio, quia inſultus, & vulnera, ſive homicidium ſubſecutum non con-
fundantur, ſecus † autem ſi inſultus, & vulnera in eo- 17
dem territorio commiſſa fuiſſent, nam tunc confunderentur, ita tradit Bero. *in q.* 89. & hoc caſu, & ſimilibus arbitror locum non eſſe præventioni; nam quilibet Judex poteſt punire delictum, quod committitur in ſua juriſdictione, in qua major eſt omnibus aliis Judicibus, no. Doct. *in l. Magiſtratibus*, *ff. de juriſdict. omn. jud.* & late per Decian. *in tractat. crim. tomo* 1. *lib.* 4. *cap.* 16. *num.* 7. ſed ſi extaret ſtatutum, eſt diſ-
tinguendum, nam ſi dicat, quod quicunque † ſagitta- 18
verit, vel ſclopum exoneraverit, tunc punietur etiam à Judice, in cujus juriſdictione exiſtens exoneraverit, dato quod in aliena juriſdictione occiderit; ſecus ſi ſtatutum puniret percutientem; vel vulnerantem, vel occidentem, ita determinavit Petr. quem refert Cyn. *in l.* 1. *C. ubi de crim. agi oportet*, & Joan. Andr. *in cap. in obſcuris*, *de reg. jur. in* 6. *in novellis*, & idem videtur tenere Bart. *in l. libellorum*, *de accuſat. n.* 7. & ita etiam tradit Decian. *in tractat.* 1. *crimi. tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 17. *num.* 9. & ibi *num. ſequenti* dicit, quod idem eſſet, ſi quis exiſtens in uno territorio convicium dixerit in aliquem in alieno territorio exiſtentem, nam ſi ſtatutum punit proferentem convicia, punietur in loco, in quo protulit; ſi vero punit injuriantem, vel conviciantem, attenditur locus, in quo ille paſſus eſt injuriam;
& licet Decian. † ibi proſequendo dicat, ſi non exta- 19
ret ſtatutum, quod de jure communi confunduntur mandatum, tractatus, ſagittatio, percuſſio, prolatio injuriæ, & paſſio ipſius; quia de jure communi delictum denominatur a fine, & ſic à conſummatione, Bartol. *in d. l. libellorum*, *num.* 7. ex quo videtur velle inferre, quod ſtatuto non exiſtente, Judex loci, in quo conſummatur delictum, ſolus procedere poſſit: ſed ego credo hoc non eſſe verum, quia delicta prædicta non confunduntur, quando actus cœptus in uno territorio fuiſſet conſummatus in alio, ſed ſolum quando in eodem territorio fuit cœptus, & conſummatus, ut per Bero. *in d. quæſt.* 89. *num.* 2. & ideo concludendum eſt, de jure communi, ſi delictum erit diviſibile, in utroque loco puniri, ut ſi quis in uno territorio cepit aliquem, & commiſit privatum carcerem, & in alio ſpoliavit, num de captura judicabitur a Judice loci, in quo cepit illum, & de ſpolio à Judice, in quo expoliavit, ita Bal. *in cap.* 1. §. *injuria num.* 11. *de pace juram. firm.*
ita ſi quis rapuit † puellam in uno territorio, & eam 20
in alio cognovit, ut per Marſil. *in l. fin. num.* 106. *de juriſdict. omn. jud.* & ibi *nu.* 204. habetur, etiam ſi exi-
ſtens Bononiæ mandat † homicidium committi Floren- 21
tiæ, & ſecuto homicidio, ut poterit inquiri, & simili-
ter de ratificante † in uno territorio delictum in alio 22
commiſſum, a quo Judice debeat puniri habetur per
Decian. *in tract. crim. tom.* 1. *cap.* 16. *num.* 13. & † ſi 23
quis portaret arma in uno territorio, & in alio vim faceret publicam cum ipſis armis, per utrumque judicem puniri poterit. Gram. *in conſil.* 32. *n.* 2. & *conſil.* 55. *num.* 3.

Adde, quod ſi puella fuit capta in uno territorio, & cognita in alio, unuſquiſque judex poterit procedere, ſecundum Bal. *in l. ſi quis non dicam rapere colum.* 5. *C. de Epiſc. & Cler.* quem refert, & ſequitur Felyn.
in cap. 1. *ſub num.* 12. *de præſumpt.* & ibi † dicit e- 24
tiam, quod ſi in una villa unus fuit ligatus, & in alia deroba-

derobatus, quod ſimiliter ab utroque Judice poterit con-
tre delinquentes procedi.
25 (q) *Succeſſive quæro.*] Adde, quod † conſuetudo po-
teſt inducere, quod delinquentes in Civitate confœdere-
ta puniantur. ut per Petr. Rav. *in tract. de conſu. ſub n.*
248.
26 Item adde, † quod Merſ. *in conſ.* 121. *n.* 9. *cum ſeq.*
tenet contrerium, videlicet, quod committentes delic-
tum in una civitate, poſſint puniri in alia confœderata,
& ibi accumulavit multos idem tenentes, ſed hoc nun-
quam vidi ſervari, & conventio, quæ inter ſummum
27 † Pontificem, & Regem Philip. de qua in libro pregme-
ticarum, *ſub tit. de maleficiis.* eſt ſolum, quod banniti
non ſint tuti, ſed debeant ab Officialibus utriuſque Prin-
cipis omni cum diligentia perſequi, & ad eorum Offi-
ciales remitti. Baiar.
(r) *Civitate.*] Adde ad propoſitum quæ ſcribit Gui.
Papæ *q.* 177. *n.* 2. & Nicol. Boer. *dec.* 69. *n.* 6. Guiot.
(ſ) *Prætere quæro.*] Boſſ. *de foro comp. num.* 161. *&*
115. Decian. *d. tom.* 1. *crim. lib.* 4. *c.* 16. *nu.* 22. *& c.* 16.
nu. 16. 21. Far. *d. tit. de inquiſit. q.* 7. *nu.* 51. Ros.
28 *Prætereo quæro.*] Adde, quod ſi cum altero † ex illis
judicibus concurreret aliquis alius modus, quo quis ſor-
titur forum, ut quia eſſet judex domicilii, vel originis
delinquentis, tunc is præferretur, qui duplici jure fue-
rit judex, quia vincula magis ſtringunt, ita tenet De-
cian. *in tract. crim. tomo* 1. *libro* 4. *cap.* 17. *nu.* 19.
29 Adde, quod ſi maleficium † committatur in confi-
nio, & homo reperiatur mortuus proſtratus, ita quod
tangat de utroque territorio, & confinio, uterque ju-
dex poterit procedere contra delinquentem. Bal. *in l. ſi*
vero, §. quod ſi ex medione, ff. de his qui ejec. vel effud.
& in l. 2. *C. ubi de crim. agi oport.* & Cotta. *conſil.* 47.
num. 56. Baiar.
30 (t) *Sed quicquid ſit.*] Adde, quod † hoc non eſt de
æquitate, quia ut reus vexetur a duobus Judicibus, de-
berent inter ſe concordare, ut alter vices amborum ſu-
ſtineret, ut per Marian. *in cap. poſtulaſti nu.* 7. *de foro*
comp. Baiar.
31 (u) *Ulterius quæro. Sed quæro nunquid judex.*] Ad-
de, an judex † teſtem, qui coram eo falſum depoſuit,
poſſet punire lata ſententia in cauſa principali, proce-
dendo per inquiſitionem: & dic, aut fit depoſitio co-
ram judice habente merum imperium, & tunc poteſt
etiam poſtea inquiri: aut non habet merum imperium,
& non poteſt, ita diſtinguit Ang. de Ubal. *in repet. ſi*
vacantia de bon. vacan. lib. 10. *n.* 138. & ibi *n.* 140. *cum*
ſeq. ponit, quod teſtis deponens falſum contra arbitrum
32 † non poterit per eum puniri, niſi fuerit factum com-
promiſſum in judicem habentem imperium, qui non ut
arbiter, ſed ut judex eum punire poſſet, ſed ſi non ha-
beret imperium, etiam, quod eſſet judex, non poſſet
punire quia non incidiſſet quæſtio coram eo, tanquam
coram judice, ſed tamquam coram arbitro, dicit tamen,
quod ſi eſſet arbiter, habens juriſdictionem a ſtatuto,
prout in Civitate Peruſii, poſſet punire, ſed quod nun-
quam vidit illud obſervari Peruſii, ubi tales arbitri ha-
bentes juriſdictionem eliguntur, licet de jure fieri poſ-
33 ſet, *&* *nu.* 149. ponit, quod judex, † cujus juriſdictio
fuerit prorogata, poterit punire teſtem coram eo fal-
ſum deponentem, & idem credit de judice ad unam
cauſam delegato, ponit etiam ibi *n.* 152. quod ſi judex
34 † major coram judice minori falſum deponeret, quod
per illum judicem inferiorem poſſet puniri. Sed de iſta
quæſtione vide etiam Menoc. *de arbit. jud. q.* 91. ubi la-
te, quando judex ad cognoſcendum cauſas civiles habet
arbitrium tanquam judex ordinarius, vel delegatus.
35 Item adde, quod poterit † puniri ab utroque judice,
ſi ab uno non fuerit ſufficienti, & congrua pœna punitus,
ut eſt communis opi. de qua Bece. *conſil.* 69. *n.* 4. *vol.* 1.
36 Item adde, quod deponens † falſum coram judice,
qui ad inſtantiam alterius judicis examinaret, ab eo
poterit puniri, licet non ſit judex cauſæ, ita Bal. *in l.*
nullum, n. 6. *C. de teſt.* Marian. *in c. poſtulaſti, nu.* 19.
de foro comp. & Decian. *in tract. crim. tom.* 1. *c.* 17. *nu.*
28. Baiaro.
(x) *In alieno Territorio.*] Materiam hanc late diffu-
ſam vide apud Felin. *in cap. ſuper litteris coll. mihi* 11.
ſub verſ. fallit 2. *ſept. fall. de reſcript.* infra *q.* 43.
verſ. fin. huic verſic. & ſuperiori proximo adde Menoch.
Tract. de retin. poſſ. remed. 3. *nu.* 321. Sed contrarium
huic dicto, quod videlicet Judex non poſſit cognoſcere,
an ſua ſit Juriſdictio, videtur innuere Conſtitutio Me-
diola. *lib.* 3. *tit. de feudis, §. Quod ſi oriatur lis.* adde
his, quæ dixerunt Felin. & Menoc. Fulv. Pac. *de pro-*
bat. lib. 2. *c.* 42. *n.* 59. *cum ſeq.* Drog.

(y) *Coram quo teſtis falſum depoſuit.*] Adde infra
hac eodem quæ. verſ. ſed hic quæro circa fin. ſupra q. 25.
in princ. fallit in Clerico deponente falſum coram ſe-
culari, quia remittitur puniendus ad proprium Judi-
cem, Capyc. *deciſ.* 5. *nu.* 13. *poſt Bart. in l. Divus, col.*
fi. ff. de falſ. & deciſ. 140. *ad fin.* Drog.
(z) *Et ſcias quod licet.*] Adde inſt. *q.* 83. *ver. fin.* ubi
paſſim de iſtis pœnis extraordinariis. Drogh.
(a) *Poteſt nihilominus.*] Far. *d. q.* 67. *vol.* 2. §. 2. *nu.*
26. *&* 27. 31. 33. 38. 40. *&* 46. 51. Ros.
(b) *Judex delegatus.*] Adde, & vide fuſius explicatum
per Jac. Menoc. *de arb. jud. q.* 61. *in c. caſu per totum.*
Giagn.
(c) *Sed hic quæro.*] Adde inſt. *q.* 25. *verſic. ſed nun-*
quid ad fin. & q. 35. *in prin.* Drogh.
Sed hic quæro.] Adde vidend. *in collect. meu commu.*
opi. §. teſtis, nu. 18. Giagn.
(d) *Primo fuit Gloſſa.*] Far. *d. q.* 67. §. 2. *n.* 54. 55. Ros.
(e) *Tertio fuit opinio.*] Far. ubi ſupra *n.* 56. *&* 57. Ros.
(f) *Bene poteſt Judex laicus.*] Adde Capyc. de quo
dixi ſupra, *verſ. ſed quæro nunquid, ſupra q.* 35. *in prin.*
Drogh.
Bene poteſt judex laicus.] Adde, quod Judex † laicus 37
poterit procedere in cauſa, etiam quod fuit per judicem
Eccleſiaſticum inhibitum fuiſſet, coram quo Clericus fuiſ-
ſet conventus de falſo, ut per Feder. de Sen. *in conſ.* 96.
quem ſequitur Soc. *in conſil.* 99. *n.* 23. *vol.* 3. & Lanc. *in*
tract. de attent. par. 2. *c.* 20. *n.* 87. Baiar.
(g) *Quæro nunc.*] Far. *d. loco n.* 31. 32. Ros.
Quæro nunquid econverſo.] Adde, quod judex † Eccle- 38
ſiaſticus non poterit punire teſtem laicum qui coram eo
depoſuerit falſitatem poſt ſententiam in cauſa datam, quia
functus eſt officio ſuo; Bar. & Bal. *in c.* 1. *de calum.* &
Fely. *ibi n.* 4 & ſecundum hanc deciſionem judicatum fuit,
ut refert Urſil. ad Affict. *in dec.* 215. hic allegata. Baiar.
(h) *Eccleſiaſticus, & ſecularis.*] Adde, ſupra *q.* 16. *verſ.*
An autem q. 36. *verſ. Quæro*, ubi accuſatus ſimili modo
coram uno Tribunali poteſt nihilominus coram alio ac-
cuſari, ſi in priori Tribunali fuerit contumax, & poſt-
quam loquitur hic de præventione, quomodo ſeſe defen-
dat Reus, qui vocatus, vel citatus prius coram uno Tri-
bunali, deinde forſan relaxatus ſub fidejuſſione, citatur
coram altero, vide quæ late ſcripſit Fel. *cap.* c *in M.*
Ferr. coll. mihi 11. *extra de conſt. ex ment. Jan. in* 1. *cap.*
cum M. Ferrar. in fin. qui tamen loquitur in Civilibus,
ut ibi per eum, infra *hac e d in quæſt. verſ. fin.* & vide
Boſſ. *tit. de for. comp. n.* 80. *cum ſeqq.* Drog.
(i) *Tu ſcis quod furtum.*] Jo. de Ligano *in lib.* 1.
conſ. crim. 2. *edit.* 21. Zileti *conſ.* 10. & an punire de-
beat ſtatutis locorum, ubi ventilatur judicium Bart. ibi-
dem *conſ.* 9. *n.* 25. & videndus erit Decia. *tom.* 1. *crim.*
lib. 4. *c.* 15. Ros.
Tu ſcis, quod furtum eſt contrectatio.] Adde, quod fur 39
ubique poteſt conveniri, capi & puniri, ut rem furatam,
aut ejus æſtimationem reſtituat, etiam ſi reperiatur ſine re
furata, & ſi fur non habuerit, quod pro furto reddat, &
incognito rem furatam vendiderit, † ut per Bern. de 40
Plotis *conſ.* 133. *n.* 45. *fol.* 164. *inter conſil. crim. diverſ.*
tomo 1. ſed hoc non credo, nec ſervatur, ut venundari
poſſit.
Item adde, quod non diceretur committere furtum per 41
contrectationem, ſi non aſportaret rem furatam, ſed pre-
tium, ut per Martin. de Gratia *conſil.* 61. *nu.* 4. *&* 5. *vol.*
1. *inter conſil. crim. parva impreſſionis*, & Ang. *hic al-*
legatum in verſic. etiam veſtem cæleſtem verſic. quæro,
quod ſi fur in fine, & ibi Ang. de Arim. ubi ad hanc † 42
doctrinam Bart. multas ponit limitationes, & inter alia
limitat dictam doctrinam non procedere, ſi non fecerit
reſidentiam per ſpatium unius diei, quam refert, & ſe-
quitur Boer. *in deciſio. hic allegata, n.* 48.
Item adde, ſi quis † cum armis fecerit rapinam Pe- 43
ruſii, poſtea cum re capta captus fuerit Mediolani, an
debeat puniri tanquam latro, an tanquam ſimplex fur:
bene quæſtionem tractat Bal. *in c.* 1. §. *injuriæ punitur,*
n. 21. *de pace jur. firm.*
Item adde, retenta opinione Barto. quod ſtatutum 44
diſponens † ut fur pro tribus furtis moriatur, non ha-
bet locum in contrectante rem unam per diverſas juriſ-
dictiones, ut dicatur tria furta commiſiſſe: ſecundum
Aug. Fulg. & Salyc. *in authen. ſed novo jure, C. de ſer.*
fugit. & Bel. *in c. Eccleſia Sutrina de conſt. poſſ. & pro-*
priet. & latiſſime per Alexan. de Imol. *in conſil.* 71. *n.*
20. *vol.* 2. *inter conſil. crim. diverſ. parvæ impreſſionis*,
& ibi etiam impugnat opin. Bart.
Item adde, quod judex † loci per quem fur tranſit 45
cum re furata, poteſt eum capere, & punire ſecundum

Bart. *in conſ. 9. inter conſ. crim. diverſ. magnæ impreſ-*
ſionis, tom. 1. ea quo ſequitur limitationem Auguſtini
46 † ſupra recitatam, ſcilicet quod requiratur reſidentia
per ſpatium unius diei, non eſſe veram, quæ mihi vi-
detur ridiculoſa, & ſemper vidi in practica puniri fures
captos cum rebus furatis, etiam tranſeundo per alia ter-
ritoria, licet moram ibi non traxerint ſpacium per unius
diei, & ſi aliquid Auguſtino furto ſubtractum fuiſſet,
utique hoc non dixiſſet. Bajar.

(*k*) *Ex varietate opinionum.*] Adde, quod eadem va-
rietas defendit Judicem, *inſt. q. 69. verſ. quæro nunquid*
ad fin. Drog.

(*l*) *Opinio Bart. facit ſuſpendi.*] Adde, quod prop-
terea Anima Bartoli cruciatur in Inferno, infra *q.* 87.
verſ. Punctus eſt, ad med. quæſt. 90. verſ. 1. *ad med.* At
ſi quis ſcire cupiat, cur ita Bart. in ſuis deciſionibus
fuerit ſeverus, & atrox, videat Stephanum Guazzum
de Monteferrato *in ſuis Dialogis Italica vulgari ſermone*
confectis; Nel Dialogo del Giudice, ad fin. Nota tamen
caſum, in quo, dato pro vera opinione hic recitata con-
tra Bart. quod videlicet, Fur committendo furtum in
una civitate repertus in alia non poſſit ibidem puniri
ratione contrectationis; tamen ratione talis contrecta-
tionis puniri poſſit etiam de jure, & eſt, quando fur re-
pertur cum re furata à Domino rei furatæ in alia civi-
tate, ſe opponit Domino rem furatam quærenti factis,
& verbis, & ita ex voto meo practicatum fuit, nam ve-
rum eſt tunc, quod ibidem in alia Civitate extra locum
furti fit de novo contrectatio alienæ rei invito Domino ar-
gum. *Text. in §. gallinarum Inſtit. de rerum diviſione:*
Qui Textus, dum loquitur in gallinis, & anſeribus habet
etiam locum in bobus, & equis, & vaccis, & aliis simili-
bus furatis, vide Alexand. *inter conſil. crim. diverſ. conſ.*
171. *ſub n. 9. part.* 2. & melius per Mart. de Garatis Lau-
denſem *inter d. conſil. Crim. diverſ. conſil.* 61. *par.* 1.
Drog.

(*m*) *Et dicit Boer.*] Idem Boer. *deciſio* 218. *n.* 5. Ros.

(*n*) *In libro meo.*] Fortaſſe Auctoris liber erat men-
doſus, ſed Boer. in lib. meo *ſub nu.* 47. bene dicit, quod
opin. Bart. communiter ſervatur in praxi; quinimo, *n.*
ſeq. dicit requiri, ut ſtet per unam ad minus diem in illa
civitate, alias non diceretur fur novam committere
contrectationem, nec contra eum naſceretur nova furti
actio. Giach.

(*o*) *Quinimo.*) Quid ſi ſit vagabundus: vide infra *q. ſeq.*
verſic. certum. Sed contra publicam utilitatem hanc Clari
opinionem tenet Suarez *libr. ſuo ſententiarum verbo fur.* &
videndus eſt etiam Baptiſta Plottus *conſil. crim. libr.*
1. 2. *edit.* Zileti *conſ.* 13. *num.* 3. 11. 12. & 45. ubi de
vagabundo repetit *in conſ.* 24. *in civilibus Plotti.* Ros.

(*p*) *Contrectando.*] Ubi ad idem vid. ibid. plenam
additionem. Giach.

(*q*) *Certe in hoc Ducatu.*] Adde, quod in Princi-
47 patu † Cathaloniæ ſervatur opinio Bart. ut atteſtatur
Peguera. *in q. crim. cap.* 28. Bajar.

(*r*) *Et ſecundum hanc opinionem.*] Adde, pro opinio-
48 ne † Barbat. facit Bern. de Land. *in addit. ad Ang.*
in d. verba, & veſtem cæleſtem, verſic. quæro quid ſi
furtum num. ibi allegat. Specul. & Caſtren. tenentes in
49 locis ibi per eum allegatis, quod ſi fur † res furatas ex-
ponat venales prope aliquod coemiterium quod ratione
mutationis territorii dicitur ſacrilegus, & confugiens ad
Eccleſiam, poteſt extrahi, & ſi D. Claro aliquid ſub-
tractum fuiſſet à fure, qui ad Eccleſiam fugiſſet, non
50 dixiſſet Barb. non poſſe defendi † Bajard.

(*ſ*) *Non credo verum per prædicta.*] Adde, quod i-
mo aperte colligitur hanc opinionem eſſe falſam niſi li-
mitate loquendo, ut ſupra, & cont. expreſſam regu-
lam, de qua per Dec. *in l. nunquam ex poſt facto n.* 1.
ff. de reg. jur. Drogh.

(*t*) *Vidi etiam quandoque dubitari.*] Adde, quod
ratione ſacrilegii poteſt etiam procedere Judex Eccle-
51 ſiaſticus, † ſi vult contra illum, qui in Eccleſia deli-
quit, ſecundum Didac. *var. reſolut. cap.* 20. *nu.* 18. &
52 Farin. *q.* 28. *num.* 61. & licet laicus † ſit Judex com-
petens, non tamen poterit capere delinquentem in Ec-
cleſia, ſed Eccleſiaſticus capiet, & tradet Judici ſeculari
Abb. & cæteri *in c. cum ſit generale, de foro compet. nu-*
mer. 27. ubi Marian. Soc. *numer.* 25. & Barbat. *num.*
235.

53 Item adde, quod ſi quis fuerit † captus per Manrel-
lum in oſtio Eccleſiæ, & ductus extra Eccleſiam fue-
rit offenſus, non dicitur percuſſus in Eccleſia, Bal. *in*
c. 1. *verb. injuria col.* 3. *de pace juram. firm.* & Joan.
And. *in c. ſi. de immun. Eccl. in novella*, Abb. tenet
contrarium. Bajar.

(*u*) *Contrariam autem opin.*] Farin. *q.* 27. *n.* 62. 73.
& 74. ubi etiam Bullam ſummi Pontif. adducit. Ros.

(*x*) *Deſinit eſſe in Territorio Principis.*] Adde, quod
hac fortaſſe ratione uſus eſt Cotta *in ſuis memorabilibus*
in Verbo Epiſcopus electus, infra q. 76. verſ. Item Ci-
vitas, ibi ſed hæc intelligenda ſunt, per Fel. *in c. cum*
te colla. mihi 13. §. *Aliud ſinguli ad fin. extra de Re-*
ſcrip. per rationem forte, de qua per eundem Felyn. *in*
cap. ſedes circa principium, eodem tit. Vide Boſſ. *in*
tit. de hæret. num. 14. & *tit. de competen. nu.* 3. Idem
Feli. *in cap. Rodulphus coll.* 11. *de Reſcript.* Contra-
rium tamen in perſona ſacra notatur ſup. *in §. læſæ Ma-*
jeſtatis, verſic. Hinc infertur. Drogh.

(*y*) *Eſt autem.*] Vulpell. *conſil.* 46. *num.* 12. & *ſeqq.*
Decian. *d. lib.* 4. *c.* 19. ubi viginti duas concluſiones tra-
dit, & Far. *vol.* 1. *q.* 7. *ſub eit. de inquiſit.* Ros.

Eſt autem tantæ potentiæ.] Adde, quod hoc † fallit 54
in vagabundo, quod ubique puniri poteſt, ut per Co-
var. *pract. quæſt. cap.* 11. *nu.* 7. Bajard.

(*z*) *Remittere.*] Fallit in vagabundo, qui poteſt u-
bique puniri, hanc opin. Doct. frequentiſſimo omnium
conſenſu ſequuntur, teſte Didac. *pract. q. c.* 11. *ſub*
num. 7. quem vide, quia exiſtimat, atque probat falſam
eſſe, & *num. ſeq.* tenet neceſſariam eſſe ad talem remiſ-
ſionem faciendam ſummariam criminis cognitionem,
& probationem, quæ fieri debet a judice loci delicti
qui remiſſionem petit, & cujus expenſis fieri debeat re-
miſſio, tradit *ſub num.* 10. & *num. fin.* tractat an hære-
ticus ſit remittendus. Giach.

(*a*) *Et licet aliqui voluerint.*] Adde in ſimili, quæ
dixi ſupra, *ad quæſt.* 30. *verſic. Punctus eſt ad princi-*
pium. Drogh.

Et licet aliqui.] Adde, quod in Regno Neap. ſerva-
tur per Regia Tribunalia, quod quando per Officiales
Baronum petitur remiſſio alicujus cauſæ per viam gra-
vaminis in illis Tribunalibus introductæ, ſi non conſtet
de corpore delicti, non remittitur etiam, quod Baro-
nes habeant primam, & ſecundam inſtantiam privative,
& hoc per *deciſio.* Guid. 202. Bajar.

(*b*) *Sed certe.*] Cattat. *tract. de excuſ. ſenten. cap.* 1.
num. 252. & *c. fin. num.* 264. Decian. *d. c.* 19. *num.* 18.
Peguera *deciſio.* 2. *in fin.* & *deciſio.* 56. Ros.

Sed certe quicquid ſit de jure.] Adde, quod iſta con-
ſuetudo † non valet reſpectu homicidæ animi delibe- 55
rati: quia eſt contra jus divinum, ſecundum Bernar. de
Plot. *in conſil.* 133. *per totum inter crim. diverſ. tom.* 1.

Item adde, quod iſta conſuetudo non valet, ſi delin- 56
quens remanet impunitus, quia ſi non fieret remiſſio eſ-
ſet contra jus publicum, cum delicta per talem conſue-
tudinem remanerent impunita, & ad hoc ut valeat, re-
quiritur, quod judex, qui non vult remittere, velit
punire, ita tenet Cal. *in cap.* 1. *de raptor.* quem omnes
ſequuntur, & in ſpecie Abb. *in c. fin. de foro compet.*
nu. 23. Jaſ. *conſil.* 141. *vol.* 1. Boer. *deciſio.* 29. *nu.* 6. &
Gram. *deciſ.* 26. *nu.* 3. Bajard.

(*c*) *Juriſdictionem ſeparatam.*] Adde, quod hinc eſt,
cum fiunt proclamationes Parmæ ſuper bannitis, ſem-
per ſpecificari ſolet ſtatus Pallavicinus, qui ſtatus uti-
que cum habeat juriſdictionem, ac leges proprias, &
ſtatuta ſeparata, alias de jure non includeretur ſub ge-
nerali Proclamate, faciunt, quæ dixit Felin. *in cap.*
Rodulphus, §. *Diſtrictus poſt med. de reſcri.* innuendo
de d. ſtatu Pallavicino reſpectu Parmæ, inducitur de
illo Comite, & ejus Caſtris reſpectu Veronæ ad dif-
ferentiam Venetorum, a quibus non ducitur exemp-
tus, licet quantum ad Veronam ſit, & ideo illis ſtan-
tibus, nec etiam bannitus foret tutus in d. ſtatu per
ea, quæ voluit Bal. *in l. etiam num.* 7. *C. de jur. dot.*
ſtantibus maxime conventionibus, inter Civitatem Par-
mæ, & hunc ſtatum, tunc maxime indultu Sereniſſimi
Ducis ſeparatum. Adde infr. *qu.* 71. *verſ. Quæro mo-*
do, q. 96. *verſi. Item quæro, in fin. ſupra hac ead.*
quæſt. verſic. ſucceſſive quæro infra, quæſt. 59. *verſic. Et*
hæc quidem. Drogh.

(*d*) *Reſpectu originis, vel domicilii.*] Adde infra
q. 96. *ver. ſed quid ſi bannitus*, ibi licet enim Judices
diverſorum, ſupr. *q.* 30. *ver. Ceterum.* Drog.

(*e*) *Hoc tamen.*] Peguera *deciſio.* 66. *per totum.* Ros.

Hoc tamen, quod non fiat remiſſio.] Adde, quod in 57
cauſis hæreſis quilibet inquiſitor cujuſcunque Provinciæ
poteſt petere remiſſionem a quocunque alio inquiſitore,
quia omnes inquiſitores ad cauſas hæreſis ſunt Roma-
ni Pontif. Legati, & crimen eſt mere Eccleſiaſticum,
ratione cujus nulli Domino temporali ſubſunt inquiſi-
tores, ſed ſoli Pontifici, aut Generalibus inquiſitoribus
debent obtemperare, & delinquentes ab Hiſpania in
Italiam remitti debent, ita tradit Fran. Peguer. *ſchol.*
45. *ad* 3. *par. Director. Inquiſit. col.* 3. Bajar.

(*f*) *Et*

Digitized by Google

58 (f) *Et ideo ſecundum Ang. in d. l. ſalet*] Adde, quæ
requirantur, ut fiat remiſſio, videndum Guid. Pap. *de-
ciſ.* 20x. *& ibi in addit.* ubi habetur, quod novem re-
quiruntur, & in quibus caſibus ſit facienda remiſſio, &
quæ requirantur, vide etiam Chaſſa. *in conſuetu. Burg.
rubr.* 12. §. 1. *num.* 1. *folio* 1433. & caſus, in quibus
non fit remiſſio in criminalibus, vide per Oldra. *conſil.*
104. *quod remiſſio*, & ad prædicta omnia, vide omnino
Dec. *in tract. crim. tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 19. ubi latiſſime, &
in caſibus, in quibus eſt remittendus reus, debet remit-
59 ti ſub bona cuſtodia, expenſis † remiſſionem petentis,
ut per Auſr. *in addit. ad Cap. Tholoſ deciſ.* 10x. Boer.
deciſ. 303. & Dec. ubi ſupra *n.* 19.
60 Item adde, an † remiſſio delinquentis in territorio Ba-
ronis habentis juriſdictionem cognoſcendi in delinquen-
te in ſuo territorio privative, & annullative debeat fie-
ri ad Baronem, & Dominum delinquentis ſimiliter
habentis privilegium cognoſcendi in ſuos vaſallos alibi
delinquentes, vide Foller. *in practic. crimin. in verb.
inditantur excuſatores, num.* 65. *cum ſeq.* & Grammat.
in deciſio. 30. *per totam*, ubi latiſſime, & per Carav.
in ritu 206. *nu.* 3. *& in Pragm.* 6. *incipiente pro bona*,
§. *item, quod Gubernator de officio Juſtitiaru.*
61 Item adde, † ſi inquiſitus per Judicem Baronis fuerit
captus a Curia ſuperiori, ſive a Principe, an ſit facien-
da remiſſio, Grammat. *deciſio.* 30. & Foller. *in d. verb.
inditantur excuſatores*, *n.* 82.
62 Item adde, † quod remiſſio debet peti ante condem-
nationem, alias reo condemnato per Judicem, qui fe-
cit capturam, non habet locum remiſſio, Grammat.
deciſ. 26. *nu.* 5. & Afflict. *de Conſtit. Capitaneorum, n.*
21. *fol.* 107. & ibi *n. ſeq.* dicit, cujus expenſis debeat
fieri dicta remiſſio, & ibi dicit etiam, quod Judex, qui
remiſit delinquentem ad requiſitionem Judicis loci, ubi
eſt commiſſum delictum, non poteſt amplius cognoſce-
63 re, an deliquerit, † & idem tenuit Oldra. *in conſ.* 89.
incip. Epiſcopus, & reus, qui remittitur, debet puni-
64 ri ſecundum legem Judicis, † ad quem fit remiſſio, Al-
ciat. *de præſumpt. reg.* 3. *præſump.* 33. *in fine.*
65 Item adde, quod † fit remiſſio ad locum delicti dua-
bus de cauſis, ut cæteri timeant, & ut conſolentur pa-
rentes offenſorum, not. *authen. qua in provincia*, C.
ubi de crim. agi opor.
66 Item adde, quod † Judices, qui eſſent ſub eodem do-
minio, ſi non remitterent delinquentes ad locum de-
licti, puniendi eſſent de inobedientia, ſecundum Jacob.
de Belviſ. *in c. Romana*, §. *contrahentes, n.* 113. *de fo-
ro competent. lib.* 6. quem refert, & ſequitur Ant. Scap.
in tract. juris non ſcript. lib. 5. *capit.* 8. *num.* 9. & in
67 Regno Neapol. fuit proviſum per *Reg. Pragm. Caroli
V. quæ eſt quinta ſub titul. de delicto quis convenire po-
teſt*, quod Officiales Regni debent capere delinquentes,
qui etiam delinquunt extra territorium, & illos remit-
tere ad Officialem territorii, in quo deliquerint, alias non,
ſi eſſent publici lattones, diſrobatores ſtratarum pu-
68 blicarum, † qui poſſunt à quocunque Officiali capi, &
puniri, ſed de dicta Pragm. vide Foller. *in pract. crim.
in verbo inditantur excuſatores, num.* 89. ubi tenet, quod
69 dicta pragm. non habeat locum quo ad Barones † ju-
riſdictionem habentes in eorum vaſallos cognoſcendi de
delictis, etiam alibi commiſſis privative, ſed ſolum pro-
cedere in Officialibus Regis de uno ad alium, non au-
tem in Officiali Regio ad Baronem, atteſtando per
Deum ſe millies ita obtinuiſſe: ſed ego reperio aliter
deciſum fuiſſe per Sacr. Reg. Conſil. *de regia Audientia
70 ad Baronem*, *ſ.* quod latro † ſtratarum captus per re-
giam Audientiam ad Baronem dicta privilegia habentem
non eſt remittendus, ut atteſtatur Franch. *in deciſ.* 426.
vol. 2. Sed advertendum eſt, quod ſi Judex requiſitus ſu-
perior juriſdictione ſit, non remittit Judici inferiori,
ſed ipſe cognoſcit de cauſa, nam dici ſolet, quod Cu-
71 ria major † non remittit inferiori, Chaſſan. *in conſuetu.
Burg. rubr.* 12. *nu.* 16. Covar. *pract. q. c.* 11. *num.* 10.
verſ. 13. illud, ubi hanc limitationem intelligit proce-
dere, ubi Judex major, & inferior poteſt cauſam jam
cœptam coram inferiori avocare; aut retinere cujuſcun-
que appellationis occaſione, ſecus ſi hanc non habeat
poteſtatem; quem refert & ſequitur Farin. *qu. crim. in
q.* 7. *n.* 33. Baiar.

(g) *Si plures civitatee.*] De hoc infra *q.* 39. *verſ. ſed
quære in fin.* Cartar. ubi ſup. *n.* x51. Ros.

(h) *In hoc Ducatu.*] Cart. ubi ſup. *n.* x55. *& ſeq.* Ros.

72 (i) *Quod tamen ego nunquam.*] Adde, quod † non
obſtante tali conſuetudine remiſſio in gravibus delictis,
& etiam levibus fieri poteſt Abb. *conſ.* 24. *volum.* 1.
& latiſſime Decian. *in tract. crim. tom.* 1. *cap.* 19. *n.* 6.
quo ſtante Clarus deberet laudare, & non damnare
Principes remittentes, quia delicta non remanent impu-
nita. Baiaro.

(k) *Deus eliquende.*] Exul. nota. Adde ſupr. *quæſt.*
16. *verſi. an etiam accuſatus; infra quæſtione* 96. *verſic.
ſed quid ſi bannitus per totum.* Vide Bal. *in d. l. exe-
cutorem*, C. *de execut. rei jud. numer.* 5x. Drogh.

(l) *Fidentiem ſen ſalvum conductum.*] Adde ſupra *q.*
54. *verſic. quæſt.* 3x. *verſ. Tu ſcis in fin.* ac alibi ſæpe de
iſtis ſalvis conductis. Drogh.

(m) *Sunt etiam quædam.*] Adde quod Bert. *in conſ.*
410. *in fin. volum.* 2. dicit falſum eſſe, quod Domini
Veneti non obſervent conventiones de tradendis Ban-
nitis, & veritatem dixit. Utinam omnes Principes ita
obſervent fidem, ut ſervat, & ſemper ſervavit illa Sere-
niſſima, & juſtiſſima Reſpublica, quam Deus conſer-
vavit ob ſuam integerrimam fidem, & juſtitiam.
Baiar.

(n) *Sed quid ſi Judex.*] Adde, quod † hoc eſt 73
de jure, & ita fuit deciſum per ſacr. Conſ. Neapol. ut
atteſtatur Franc. *deciſio.* 37. Baiaro.

(o) *Num.* 25. *& ſeq.*] Peguera *deciſ.* x. *n.* 2. Ros.

(p) *Item ſcias, quod quando agitur civiliter.*] Adde
ad idem *& in proxima qu. de* Didac. ibi in text. allega-
to. Giach.

Item ſcias, quod quando agitur civiliter.] Adde, † vi- 74
dendum Covar. *pract. q. c.* 11. *n.* 7. nec in cauſis civilibus
habet locum remiſſio Bart. & Doct. *in l. hæres abſens
§. ſi quis, ff. de jud.* fallit tamen pluribus modis, ut per
Soc. *in regul.* 336. & per Diaz. *in regul.* 514. Baiaro.

(q) *Curia Romana.*] Vide per Didac. ubi ſupra *fol.*
16. *cum pluri. ſequentib.* Giach.

Scias etiam, quod Curia Romana.] Adde videndum
† D. Proſq. *in ſuis quæſt. crim. q.* 7. *nu.* 1x. ubi latiſ- 75
ſime, & concludit, quod in Urbe omnes delinquentes
puniuntur, & ſi non ſunt ſubditi Eccleſiæ, & extra ſta-
tum Eccleſiaſticum deliquerint, non pœna ordinaria,
ſed extraordinaria Judicis arbitrio puniri debent.
Baiar.

(r) *Communis patriæ.*] Adde Felin. *in c. Quoniam
in princ. de offic. ord.* Drogh.

Communis patriæ.] Adde text. *in l. Romæ ff. ad mu-
nicip. c. fi. de for. comp.* & Papa † eſt judex ordinarius 76
ſingulorum 9. *q.* 3. *c. cuncta, & per c. per principalem* 77
de elect. & ſemper juxta juris communis diſpoſitionem
bannitus, † & condemnatus de una civitate intelligitur 78
bannitus a Roma, ſecundum Jacob. Belv. *in ſua pract.
crim. in tit. de fuga reorum nu.* 30. quem refert, & ſe-
quitur Anto. Scap. *in tract. juris non ſcript. lib.* 5. *c.*
6. *n.* 3.

Adde, quod ſi quis † plura delicta commiſerit, quo- 79
rum unum ſit privilegiatum, de quo cognoſcere debeant
Officiales Regii, per cognitionem illius trahitur ad eos
cognitio aliorum delictorum, Chaſſan. *in conſuetud. Bur-
gund. rubr.* 11. §. 11. *nu.* 26. *verſicul. limita.* 2. *fol.* 376.
Baiar.

(ſ) *Sed ſi egatur.*] Vide ſupra *qu.* 34. *verſic. de cer-
tertio.* Ros.

(t) *Item intelligenda ſunt.*] Adde, quod in foro † 80
Eccleſiaſtico indiſtincte fiunt remiſſiones, cum omnes † 81
Eccleſiaſticæ perſonæ ſubſint uni Principi ſuperiori ſpi-
rituali, videlicet Papæ 9. *q.* 3. *cap. cuncta per mundum*,
qui cogeret perſonas Eccleſiaſticas remittere recuſantes
& ideo in illis eſt eadem ratio, quæ erat in foro tem-
porali tempore legis conditæ per illum, qui ſolus præe-
rat temporali juriſdictioni, quo tempore totus orbis
ſuberat uni Principi videlicet Imperatori, & iſta eſt o-
pinio Card. Flor. *in clem. paſtoralis* in gloſſ. *in verbo
de more, de ſent. & re jud.* quem refert & ſequitur Chaſ-
ſan. *de conſuet. Burgund. Rub.* 12. §. 1. *nu.* 14. *verſ. &
hoc eſt verum fol.* 1436. Baiaro.

(u) *Frequenter etiam.*] Sed quo ad reveta, ſi erit
contumax in utroque loco condemnatur Bal. *in l.* 3. §.
ſi cum, ff. ad Syllan. Far. ubi ſupr. *q.* 7. *n.* 52. *& ſeq.*
Ros.

Frequenter etiam dubitare contingit.] Adde, inter quos
† detur præventio, & in quibus cauſis, ut per Decian. 82
in tract. crim. lib. 4. *c.* 20. *tom.* 1. ubi ponit undecim ca-
ſus, in quibus eſt locus præventioni cum duodecim li-
mit. *& in c.* 21. habetur, quando, & per quos actus
dicatur legitime facta præventio, *& in c. ſequenti* habe-
tur de effectibus præventionis, latiſſime tractatur, &
de hoc etiam per Gramm. *dec.* 30. & ſi judices proce-
dentes ſint ſub diverſis † Præſidibus Provinciæ id eſt, 83
ſub diverſis Principib. non eſt locus præventioni, ut inf.
q. 39. *verſi. ſed quæro circa finem.* Et in hac materia

præventionis vide omnino Maria. Socin. *in c. poſuiſti à
principio uſque ad finem. per tredecim columnas.* Vitalin.
in tract. clauſ. in octava charta, & pluribus ſequentibus,
& Boſſ. *in tit. de foro compet. nu. 36. cum multis aliis.*
84 Item adde, quod ſi delinquens † procuraverit inqui-
ri in Curia, in qua imponitur minor pœna, talis præ-
ventio non valet, ut per Bal. *in l. ſi ſervus plurium,*
§. ſi quis tamen, ff. de leg. prim. & Fel. *in §. non de-
bet, n. 3. de teſtib.* Becc. *conſil. 69. n. 7. & ſeq.* Et quis
ſit præferendus de jure communi, vide Fol. *in verb.
audiantur excuſatores, n. 159.* ubi plene, & ex quibus præ-
85 ventio † probari poſſit, Maſcar. *de probat. concl. 1226.
vol. 3.*
86 Item adde, quod † ſi eodem tempore, ut puta, eadem
hora fuerit formata inquiſitio à duobus judicibus, tunc
ceſſat præventio, & reus debet recurrere ad Superiorem,
quando ſub eodem Principe ſunt judices, & inſtare,
ne ex eodem delicto vexetur in duobus locis, Boſſ. *in*
87 *tit. de foro comp. n. 104.* ſed ſecundum Bal. *in dec. 329.*
dicit, quod in dicto caſu reus poterit eligere quem ju-
dicem velit, & alteri opponere non exceptionem præ-
ventionis, ſed quod cauſa coram altero pendet, vide e-
tiam Jo. Anto. de Nigr. *ſuper capit. Regn. ut delatas,*
fol. 251. num. 58. ubi aliter loquitur. Sed advertendum
eſt, quod præventio non poteſt allegari virtute inquiſi-
tionis formatæ, ubi non eſt ſubſequuta citatio, Gram.
voto 28. nu. 10.
88 Adde, quod ſi contentio † eſſet inter judicem ordina-
rium, & judicem delegatum de aliquo crimine commiſ-
ſo ab aliquo de familia judicis delegati. Judex ordina-
rius erit præferendus, ſi delictum non fuerit commiſſum
ex cauſa officii, ſi vero ex cauſa officii, cognoſcet dele-
gatus, ſive ipſe deliquerit, ſive ex facto officii ſui of-
fenſus fuerit, ita tradit Boer. *in deciſ. 9.* & ibi etiam
89 habetur, quod ſi delegatus † delictum commiſerit extra
officium ſuum poterit puniri ab ordinario, & idem deci-
ſum fuit per Capel. Thuloſ. *in deciſ. 243.* item fuit quæ-
ſitum an ſit delegatus, & de hoc vide omnino Crav. *in
addit. ad pract. Vetrii lib. 3. cap. 9. n. 20.* ſed puniri
non poterit niſi finita delegatione, Jaſ. *in l. 2. n. 1. ff.
de in jus voc.* Ego nunquam vidi in facto, quod ordi-
narius puniat delegatum Principis in territorio ſuo delin-
quentem; nec conſulerem judicibus, ut hoc facerent,
niſi de licentia Principis, ut admonuit Bar. *in l. Offi-
cialem, C. de offic. recto. prov.* & idem eſt, quando Of-
ficialis majoris judicis deliquit in terra Baronis extra
exercitium officii, quod poterit puniri per Baronem, ſi-
ve ejus Officialem, Boer. *d. dec. 9.* Carav. *in ritu 49. n.
54.* & Chaſſan. *ſuper conſue. Burg. fol. 305. nu. 46. verſ.
ſed juxta prædicta,* ubi pleniſſime hanc quæſtionem exa-
minavit, & hoc eſt verum, dum tamen notum faciat
Superiori ſuo, ut ibi dicit Gramm.
90 Item adde, † quod quando alicui competit juriſdictio
virtute privilegii, non eſt locus præventioni, ut per
Gram. *in deciſio. 30. nu. 12.* quod tamen, ut ibi dicit,
in ſacro Conſilio obtinere non potuit. Nam in Regno
91 practicatur, quod vaſalli † Baronum citantur à magna
Curia Vicariæ, vel regia Audientia illius Provinciæ,
& ſi comparent perſonaliter, & petatur remiſſio ab ip-
ſo citato, vel a Barone, ſive ab ejus Officiali, remitti-
tur, & ita quotidie ſervatur, dato etiam, quod judex
Baronis non præveniſſet, & hoc ratione privilegiorum,
quæ tribuunt Baronibus juriſdictionem privativam cum
ceteris Officialibus, ſi vero comparent, proceditur in
cauſa per Regiam Audientiam, non obſtante litis pen-
dentia, & præventione facta à judice Baronis, & non
fit remiſſio, licet Barones habeant in privilegiis, quod
eorum vaſalli non poſſint ab alio quocunque Officiali
citari, trahi, & evocari, & quod aliter citati non te-
neantur comparere, & caſu quo fuerint effecti contu-
maces, contumacia ſit nulla, quia de tali clauſula Ba-
rones nunquam fuerunt, nec ſunt in poſſeſſione; & i-
deo privilegiis omiſſis ſervatur id, quod juris, & eſt ex
conſequenti, allegata litis pendentia, & præventio non
obſtat ſecundo judici, per rationem quam tradit Bal.
in l. ſepulchri, num. 3. ff. de ſepul. viol. quia proceſſus
primi judicis per ſecundum non impeditur, ex quo li-
bere poteſt procedere, quamvis neuter poſſit delictum
punire, cum delinquentem non habeant, adeo, quod
inquiſito non comparente perſonaliter coram ſecundo
judice, etiam ad inſtantiam Baronis non remittitur,
nec de remiſſione tractatur; ſi autem comparet, purga-
ta contumacia fit remiſſio *per Prag. 6. incip. pro bona,*
§. item, quod Gubernator ſub tit. de offic. juſtitiarii, &
prædicta late habentur per Carav. *in ritu 205. num. 3.*
ſed hodie ſervatur, quod ſi tales contumaces reperian-
tur in carceribus Baronum, & tractetur de remiſſione,
conceduntur proviſiones a Magna Curia Vicariæ,
quod Regia Audientia de remiſſione cognoſcat, non a-
moto carcerato, & hoc, ut inanes circuitus evitentur.
Et citatus † regia Audientia etiam quod notorie conſtet, 92
eum eſſe ſub Baronis dominio, perſonaliter comparere
tenetur, & ejus privilegium allegare, & forum decli-
nare, *per ritum 230.* ubi Carav.
Item adde, quod citatus † coram duobus judicibus ſi 93
comparet coram ſecundo judice, & alleget litis penden-
tiam coram primo, ſuperſederi non debet, nam alias
ſequeretur, quod eſſet in ipſius citati poteſtate, evade-
re pœnam, cum coram primo non compareat, & coram
ſecundo impediat propter pendentiam litis, Bar. *in l. ſe-
pulchri, num. 2. de ſepul. viol.* Alexand. *conſil. 11. col.
2. in 5. dubio volu. 1. & conſil. 23. vol. 3.* Felin. *in e-
qualiter, col. 5. de jud.* & licet multi contrarium tenue-
rint, tamen iſta eſt verior ſecundum Paul. de Caſtr.
Alexand. & Ang. *in l. hoc non amplius, §. Celſus, ff. de
dam. infect.* quos ſequitur Carav. *in ritu 295. numer. 5.*
quod tamen, ut ibi per eum limitatur, non procederet,
ſi coram primo judice purgaſſet contumaciam ſolutis ex-
penſis, & præſtita cautione de ſtando juri, vel eſſet
paratus nunc purgare, & cautionem præſtare de ſtando
juri coram primo. Baiardo.
(x) §. *Juriſdictio.*] Plura per Boſſ. *titul. de foro
comp. n. 70. & aliis ſequentibus.* Decian. *tom. 2. lib. 4. cap.
20. 21. & 22.* ubi late. Ros.

QUÆSTIO XXXIX.

Judicem originis, ac domicilii poſſe contra ſubditos ſuos, etiam extra territorium delinquentes, procedere.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Delinquens an poſſit puniri in loco originis.*
2 *Et quid ſi ibi non inveniatur.*
3 *Et an quis ſortiatur forum in delictis ratione domicilii.*
4 *Et an judex originis, vel domicilii poſſit ex officio, & ſic per inquiſitionem procedere contra ſubditum, qui extra territorium ſuum delinquit.*
5 *Et an his caſibus puniri debeat reus ſecundum jus commune, an vero ſecundum ſtatuta loci originis, domicilii vel delicti, remiſſ.*
6 *Et an poſſit delinquens puniri in loco, in quo aſſidue converſatur.*
7 *Et an vagabundus poſſit ubique puniri.*
8 *Et quis dicatur vagabundus.*
9 *Et an banniti dicantur vagabundi.*
10 *Et an delicta commiſſa extra territorium noceant ad aggravandum.*
11 *Mala converſatio facit indicium.*

Ex Additionibus.

1 *Judex originis quis dicatur, remiſſive.*
2 *Originarius quomodo probetur, remiſſive.*
3 *Abſolutus in loco delicti, non poteſt moleſtari in loco originis,* & num. 14.
4 *Condemnatus in duobus locis poteſt cogi ad ſolutionem utriuſque pœnæ.*
5 *Condemnatus in loco delicti pecuniariter, ſi pœnam ſolvit non poteſt, in loco domicilii, capite puniri.*
6 *Domicilium quomodo contrahatur, remiſſ.*
7 *Habitans in confinio duarum Civitatum ab utroque judice puniri poteſt.*
8 *Domicilium quomodo probetur, remiſſive.*
9 *Famulus externus ſtans ad ſervitia alicujus an dicatur habitator illius loci.*
10 *Judex incompetens poteſt punire delinquentem, cum quo fuit lis conteſtata non oppoſita incompetentia.*

11 *Judex*

11 *Judex ſuus dicitur ratione originis, domicilii, delicti, & conſenſus.*
12 *Judex originis poteſt inquirere contra ſubditum extra territorium delinquentem.*
13 *Item Baro licet non habeat privilegium cognoſcendi delictum extra territorium.*
15 *Proſp. Farinae. impugnatur.*
*15 *Mala converſatio facit indicium.*
16 *Vagabundus poteſt ubique conveniri.*
17 *Vagabundus quis ſit, remiſſive.*

1 DIximus *(a)* delinquentem poſſe puniri in loco commiſſi delicti: Quæro nunc, an poſſit puniri in loco originis? (*b*) Reſpond. quod ſic, & licet aliqui teneant, quod hæc concluſio procedat tantummodo ubi delinquens inveniatur in ipſo loco originis, alias vero non poſſit ibi puniri pro
2 delictis commiſſis extra illud territorium, & hanc dicat eſſe communem opinionem Boſſ. *in titul. de foro compet. num.* 73. hoc tamen verum non eſt in delictis, ſed tantum in cauſis civilib. Et ita loquitur Alex. in Apoſt. ad Bart. *in l. aſſumptio. §. filius, ſub numer.* 2. *ff. ad municip. & in l. cum quadam puella, numero* 5. *ff. de juriſdict. omnium judicum*, quem refert Boſſ. *in titul. de citatio. numero* 30. & ita videmus quotidie obſervari. Faciunt ea, quæ dixi infra, *verſ. Sortitur etiam.*

3 Sortitur (*c*) etiam quis forum in delictis ratione domicilii: poſſunt enim delinquentes (*d*) puniri à judice loci, in quo reperiuntur habere domicilium tempore commiſſi delicti, quæ opin. communiter approbatur, ut dicit Sal. *in l.* 1. *num.* 3. *C. ubi de crim. agi opor.* quem refert Grammat. *conſ.* 27. *num.* 6. *in fin.* Et dicit Afflict. *ſuper tertia parte conſtitutionum Regni rubr.* 55. *num.* 18. quod iſta eſt communis concluſio omnium Doctorum nemine diſcrepante, & hinc non ſolum ſi delinquens reperiatur in loco domicilii, ſed etiam ſi ſit abſens: ad hunc enim poterit judex loci domicilii illum citare, & ſi ſit contumax, condemnare. Et hanc opin. dicit eſſe communem Abb. *in c. fin. num.* 41. *de foro compet.* nam ubicunque ſit, remanet ſemper ſubjectus ipſi judici, ſub quo domicilium contraxit, merito poteſt ab eo citari, & condemnari. Faciunt ea, quæ dixi ſupra *in princ. quæſtionis.*

4 Sed (*e*) quæro, nunquid judex originis, aut domicilii poſſit inquirere, & procedere contra ſubditum, delinquentem extra territorium? Reſp. Si præcedat accuſatio, ſeu querela partis offenſa, (*g*) nullus dubitat, quin poſſit procedere, & punire. Punctus eſt, quando pars non querelat an poſſit ipſe ex officio inquirere, & contra delinquentem procedere. Et in hoc magna eſt controverſia inter Doctores: nam aliqui tenuerunt, quod non poſſit inquirere, nec procedere, etiamſi extaret ſtatutum in loco ipſo originis, vel domicilii, diſponens, quod de omni maleficio poſſit judex inquirere. Et hæc fuit opin. Odofr. quam dicit tenere communiter Doctores Abb. *in* 3. *parte ſtatutorum, quæſt.* 36. *numer.* 6. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Alexan. *conſil.* 111. *lib.* 1. prout illum refert Pariſ. *conſil.* 139. *numer.* 6. *lib.* 6. licet re vera Alexand. id non atteſtetur, loquitur enim Alexander, an poſſit imponi pœna ſtatuti loci originis ſubdito delinquenti extra territorium ab ipſo judice loci originis, de qua quæſtione ego dixi infra, *quæſt.* 85. *verſic. Tertius eſt caſus.* (*h*) Et ideo adverte, ne æquivoces: quia multum intereſt quærere, an judex originis poſſit inquirere, an autem inquirendo, ſeu procedendo poſſit imponere pœnam ſtatuti. Hanc tamen opin. quod judex loci originis, vel domicilii non poſſit inquirere contra ſubditum delinquentem extra territorium, vidit videri magis communem Marſil. *in pract. crim. §. conſtante, nu.* 90. quem refert Grammat. *deciſ.* 26. *nu.* 9. *& nu.* 11. Apoſtil. ad Rim. *conſ.* 32. *ſub nu.* 20. *& conſ.* 484. *ſub num.* 1. licet corrupte alleget, & Vivius *in lib. communium opin. in verbo, Judex domicilii.* Sed hic etiam adverte: nam Marſil. ibi dicit ſe credere, quod ſi cœptum ſit procedi per judicem loci delicti, non poteſt judex loci originis inquirere, (*i*) ne de eodem delicto ejuſdem hominis ſæpius quæratur. Et ideo hæc opin. Marſil. nihil facit ad quæſtionem noſtram, ſed magis pertinet ad illum articulum, an ſi per unum judicem cœptum ſit procedi, poſſit alius judex pro eodem crimine procedere, de quo dixi ſupra *quæſt.* 16. *verſic. an autem, & verſ. unum tamen.* Vel ad alium articulum, an ſcilicet, quando judex delicti contra aliquem procedit, poſſit reus ab aliis etiam judicibus, ſcilicet originis, aut domicilii inquiri: & condemnari, an autem ſit remittendus ad judicem loci delicti, de quo dixi ſupra *quæſt. prox. verſ. eſt autem.* Nos autem loquimur ſimpliciter, an judex domicilii, vel originis poſſit pro delicto extra territorium commiſſo inquirere, præſuppoſito, quod in aliquo loco pro eodem crimine procedatur. Hanc eandem opinio. Marſilii videtur ſenſiſſe Alciat. *in capit.* 1. *numero* 131. *de offic. ordin.* ubi dicit, quod ſi delinquens non puniatur in loco delicti, poterit puniri per judicem loci originis, ſecundum ſtatuta loci, in quo deliquit; & ſubdit, quod iſta eſt communis ſententia. Et illum in hoc propoſito refert Didacus *in practica criminali canon. cap.* 9. Ex quo expreſſe innuere videtur, quod ſi procederetur in loco delicti, non poſſet judex originis, vel domicilii pro eo crimine inquirere, nec condemnare. (*k*) Cæterum Bolognin. *conſilio* 8. *colum.* 2. *verſic. capio igitur*, ſimpliciter loquendo dicit, quod ſecundum magis communes Doctorum ſententias, etiam ſi ſubditus ratione originis delinquat in alieno territorio, non poteſt judex originis inquirere, nec procedere contra talem delinquentem, & illum refert Pariſ. *in dicto conſilio* 159. *numer.* 7. Idem atteſtatur Joan. de Amicis, *conſilio* 60. *num.* 10. Rolandus *conſilio* 19. *num.* 20. *libr.* 2. Dicit enim Bald. *in l. fin. num.* 17. *C. ſi à non compet. judic. fuer. judic.* quod conſuetudo quaſi generalis eſt, quod non poſſit inquiri de maleficio, quod quis committit extra territorium. Et illum refert Rimin. *in d. conſ.* 32. *num.* 20. *& conſ.* 471. *num.* 10. *& in dict. conſ.* 484. *num.* 1. Non enim videtur (ſecundum eos) offenſa reſpublica, in cujus territorio delictum non eſt commiſſum: merito non debet poſſe procedi per inquiſitionem, quæ principaliter tendere videtur ad publicam vindictam.

Contrariam (*l*) autem ſententiam, quod ſcilicet Judex originis poſſit contra ſubditum ſuum, qui extra territorium deliquit, ex officio inquirere, & procedere, dicit eſſe communem Bologni. ſibi contrarius *conſil.* 57. *verſic. ſed plus*, Auguſt. ad Angel. *de malefic in verbo, hæc eſt quædam inquiſitio poſt num.* 83. quem refert Alciat. *in cap.* 1. *numer.* 67. *de officio ordin.* relatus per Villalob. *in ſua collecta commun. opin. in littera D, numer.* 57. & Practica Conradi, *fol.* 251. *num.* 19. *& ſequenti.* Didacus Practica *quæſt.* 11. *poſt nu.* 6. *verſ. ſexto in hoc*, Practica Caſoni, *fol.* 114. *num.* 20. Idem atteſtatur Chaſſan. *ſuper conſuetud. Burgund. fol.* 40. *nu.* 11. Boſſ. *in tit. de foro compet. num.* 182. ubi etiam ſubdit, quod hanc opin. uſus approbavit; Sylvan. *conſil.* 103. Marcus *deciſio.* 989. quæritur ſuper caſu, numero ſeptimo, ubi dicit, quod ita tenent communiter omnes, Bombi. *conſilio* 8. *numer.* 11.

Dicit

Dicit etiam Cagnol. *in l. fin. numer.* 153. *ff. de juriſdict. omnium judic.* quod hæc opin. de conſuetudine obſervatur; ſubdens, quod qui vidit, teſtimonium perhibet, prout etiam de facto ſervatum fuiſſe dicit Angel. *in repetit. l. ſi vacantia, C. de bon. vacant.* quem refert Anan. *in cap. qualiter, & quando, §. ad corrigendos nu.* 30. in *fin. de accuſ.* (*m*) Certè negari non poteſt, quin magnæ, & multæ ſint auctoritates hinc inde; nihilominus cum hanc opinionem affirmativam generalis conſuetudo videtur approbaſſe, ab ea non recedas in practica præſertim (*n*) in hoc Ducatu in quo ſine controverſia ita ſemper fuit judicatum, & ſervatum. Licet enim ex delicto patrato in alieno territorio non videatur principaliter offenſus locus originis, vel domicilii, negari tamen non poteſt, quin publicè interſit, ut hi, qui origine, vel habitatione ſunt ſubditi, rectè vivant, & ubicunque delinquant ab ipſo etiam Præſide ſuo puniantur, argum. *l. congruit, cum ibi not. ff. de præſid.* Et certè ſi ſecus fieret, magna daretur occaſio delinquendi. Quilibet enim Sceleſtus ad delinquendum in alienas Provincias properaret, ſi ſciret ſe in loco, ubi habitat, puniri non poſſe. Bene verum eſt, quod ſi in aliqua Provincia contraria opinio obſervaretur; crederem illam eſſe ſequendam. Nam in omnibus cauſis, præſertim vero in criminalibus, nunquam eſt à communi practica, & uſu recedendum.

Statim (*o*) igitur commiſſo delicto omnes tres judices ſcilicet delicti, originis, & domicilii poſſunt contra delinquentem procedere, ſive ad inſtantiam partis, ſive etiam ex officio, ut ſupra dictum eſt, ſervatis tamen ſervandis, & habitis legitimis indiciis, neque unus proceſſus alium impedit. (*p*) Et ſi ipſi judices procedentes ſint ſub diverſis Præſidibus Provinciæ, non eſt locus præventioni, neque remiſſioni: ſed ſi ſunt ſub eodem Præſide, ſolet ſemper reus remitti ad judicem loci delicti, niſi aliud ex cauſa ipſi Præſidi videatur, debentque ipſi omnes judices alterum adjuvare, & indicia, quæ habent, ad alium tranſmittere, ut melius juſtitiæ locus eſſe poſſit. (*q*) Si tamen reus ſit in aliquo loco carceratus, ſolent alii judices ſuperſedere, dummodo id per colluſionem factum non fuerit. Et ſi in eo loco, in quo detentus eſt, fuerit punitus, vel abſolutus, facta fide de hujuſmodi punitione, vel abſolutione, non poteſt amplius per alios judices moleſtari. Quæ omnia intellige ſemper fraude ceſſante, juxta ea, quæ dixi *alii locis hujus* §. de quibus (*r*) ſupra mentionem feci.

5 Sed nunquid poterit judex originis, vel domicilii punire hujuſmodi delinquentes ſecundum jus commune, vel juxta ſtatuta loci delicti, an originis, an vero ipſius loci domicilii? Dixi infra *quæſtione* 58. (*ſ*) *verſiculo Tertius eſt caſus.*

6 Quæro, nunquid poſſit delinquens puniri in loco, quo aſſiduè (*t*) converſatur? Reſpond. quod (ſecundum aliquos) ubi talis converſatio continuaverit, per decem annos, poteſt in eo loco puniri. Et ita dicit Boſſ. *in titul. de foro competent. numer.* 72. quod ita communiter tenetur. Ego nunquam vidi apud nos aliquem non ſubditum puniri propter delicta extra Ducatum commiſſa, etiamſi converſatus eſſet per decennium in Ducatu. Forte ſi ultra aſſiduam converſationem concurreret, quod haberet familiam, & majorem partem fortunarum, poſſet puniri: nam eo caſu videretur in eo loco conſtituiſſe domicilium, in quo quidem nullus diſcrepat, ut dicit Bertran. *conſ.* 103. *poſt n.* 23. *lib.* 2. *parte* 2.

7 Cæterum (*u*) ſi reus ſit vagabundus, poterit de delicto commiſſo puniri in quolibet loco, in quo inveniatur: nam, ut dicit gl. hoc tenens *in l.* 1. *in gloſſ. fin. C. ubi de crimin. agi oporteat*, ubi te invenero, ibi te judicabo, quam Doct. frequentiſſimo conſenſu ſequuntur, ut ait Didac. *pract. q.* 11. *num.* 7. & per illam gloſ. ait Bart. in *l. hæres, §. proinde, ff. de jud.* quod multi ribaldi ſuſpenſi ſunt, & quotidie ſuſpenduntur. Et in hac quidem concluſione, quod vagabundus poſſit ubique puniri, omnes concordant, ut dicit Alber. *in d. §. proinde, poſt numer.* 2. Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Bellamer. *conſ.* 11. *colum.* 1. quem refert Probus in Apoſt. ad Jo. Monach. in *c. inquiſitiones, nu.* 5. *de hæret. in* 6. Et ita Senatus juſſit quendam Brixienſem. qui dicebatur eſſe vagabundus, pro furto extra Ducatum commiſſo fuſtigari, 7. Octo. 1555. P. N. 8

Sed (*x*) hic quæro, quis dicatur vagabundus? Reſpond. quod vagabundus dicitur ille, qui per mundum vagatur, ita dicit Bart. in *l.* 4. *§. prætor ait, num.* 24. *ff. de damno infect.* & eſt commun. opin. ut dicit Marian. *in c. fin. numer.* 57. *de foro compet.* quem refert Boſſ. *in titul. de foro compet. n.* 60. Supple, neque habet alicui certum domicilium, in quo habitet, & dixi, in quo habitet: nam in hoc propoſito non conſideratur, an habeat certum domicilium originis, vel ne, quia (eo non attento) dummodo non habeat certum domicilium habitatione, poteſt ubicunque conveniri, & puniri, & ita communiter tenetur, ut dicit Imol. *in c. dilectus, nu.* 10. *de reſpect. & in cap. fin. num.* 15. de eo qui mittitur in poſſ. rei ſervandæ cauſa. Et licet aliqui dixerunt, quod ad hoc, ut quis dicatur vagabundus, requiritur, quod non habeat, neque etiam domicilium originis, tamen illa opin. communiter reprobatur, ut atteſtatur Marian. *in loco præallegat. eo. num.* retenta ſequeretur, quod neceſſe eſſet civitatem, in qua ille natus eſſet, funditus eſſe everſam, & deſtructam, quod eſſet ridiculum. 9

Fui (*y*) interrogatus quandoque, nunquid banniti dicantur vagabundi? Reſpond. quod non & allegavi Abb. *in* 4. *par. ſtatutorum, q.* 80. *item quæro, dicentem,* quod ita tenent communiter Doctor. quem etiam refert, & ſequitur Capoll. *conſ. crim.* 59. *verſ. ſed dubium eſt.* Quod tamen intelligendum eſt, ut procedat, quando bannitus habet in aliquo loco certam habitationem, ſeu domicilium: alias enim ſi ſine certa habitatione per mundum vagaretur, utique habendum eſſet pro vagabundo, prout & alii ita vagantes: nec propter bannum efficeretur in hoc melioris conditionis, quam cæteri non banniti. 10

Pro (*z*) complemento hujus materiæ volo, ut ſcias, quod ex maleficiis, de quibus propter diverſitatem loci, vel incompetentiam judicis, cognoſci non poteſt, poſſunt judices aliqua maleficia, de quibus cognoſcere poſſunt, aggravare, & in majori pœna punire. Et ita communiter dicitur, ut atteſtatur Nell. *de bannitis, in* 2. *par. primi temporis, q.* 6. ſubdens, quod ita communiter ſervatur per aſſeſſores, licet ſecundum eum malè faciant, & in animarum ſuarum perniciem. Vide quæ dixi ſupra *hoc eo. lib. §. Furtum. verſ. ſed pone,* & infra *q.* 51. *verſ. unum tamen.*

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XXXIX.

(*a*) D*Iximus delinquentem poſſe puniri in loco originis.*] Adde, quod non ſolum poteſt puniri in loco originis, verum etiam illius bona publicari, quando ſubſunt uni, ac eidem Domino, per Alci. *reſponſ.* 3. *in pri. tom.* 2. *lib.* 7. Grach.

Diximus delinquentem.] Adde † videndum, quis dicatur 1
locus originis, & quot modis quis dicatur originarius,
late Decia. *in tract. crim. tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 17. *cum ſeq.* † 2
& quomodo probetur, quem alicujus loci originarium eſſe, Maſcar. *de probat. concl.* 114. *volum.* 3.

Item

3 Item adde, quod poterit † procedere, niſi in loco delicti fuiſſet abſolutus, ut per Vivi. *commun. opin.* 420. *nu.* 4. *vol.* 1. ſed ſi fuiſſet condemnatus, poterit etiam puniri a judice domicilii, ſive originis, etiam ad publicationem bonorum Alciat. *conſ.* 5. *libr.* 7. niſi pri-
4 mam condemnationem ſolviſſet, & ſi reus † paſſus fuerit ſe condemnari in duobus locis, poterit cogi ſolvere condemnationem in utroque loco, nec poterit allegare præventionem, ſi eſt contumax in eo loco, in quo eſt facta præventio, cum nun poſſit contumax uti beneficio *l. ubi cœptum eſt judicium*, ita latiſſime tradirum fuit per Boſſ. *in tit. de foro comp. nu.* 79. *cum ſeq.* & per Dec. *in tract. crim.* 10. *lib.* 4. *c.* 16. *n.* 7.
5 Item adde, quod ſi judex † loci delicti condemnavit pecunia, & ſolvit, & eodem tempore Judex domicilii condemnavit capite, non poterit capite puniri, ſecundum Bal. *in conſ.* 124. *Quidam captus*, *vol.* 5. Beier.

(*b*) *Reſpondeo, quod ſic.*] Crebriorem in contrarium eſſe teſtatur Menoch. *conſil.* 2. *nu.* 156. *in* 1. *vol.* & vide Dec. *in tract. crim. tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 16. Ros.
6 (*c*) *Sortitur etiam quis forum.*] Adde, quomodo † domicilium contrahere, & ſortiri qualiter, & quando de jure quis dicatur. Derian. *in tract. crim. toma* 1. *lib.* 4.
7 *cap.* 16. *nu.* 8. & ibi *nu.* 21. habetur, quod habitans † in confinibus duarum Civitatum; vel Provinciarum ab utroque judice puniri poteſt, & quomodo domicilium
8 probetur, † Maſcar. *de probat. concl.* 354. *vol.* 1. & ex quibus contractum eſſe dignoſcatur, Menoch. *de arbit. jud. caſu* 86. & an famulus exterus, qui ſtat ad ſervitia alicujus dicatur habitator illius loci, Grammat. *dec.* 58.
9 Item adde, † quod qui poteſt puniri in loco, ubi lis eſt conteſtata non oppoſita fori exceptione ab eo, qui ſciebat, ſe non eſſe ſuppoſitum juriſdictioni illius judicis, qui de maleficio cognuſcit, Gand. *de maleſic. in tit. ubi puniatur delinquens in princip. & ult. quæſt. ver. nam dixit ipſa lex*, ubi dicit, quod judex puniat delinquentes, debet intelligi, dummodo ſint ſuæ juriſdic-
10 tionis, † vel ratione originis, vel ratione domicilii, vel ratione delicti, vel ratione conſenſus. Beiar.
11 (*d*) *Puniri a judice loci.*] Adde, ſed non a judice procedante per viam inquiſitionis, quia tunc magis communis opin. eſt, quod judex domicilii, vel originis non poteſt cognoſcere ſubditum ſuum de delicto in alieno territorio commiſſo per Marſil. *in* §. *conſtante*, *numero* 90. & per Grammat. *deciſio.* 26. *coln.* 4. *& ſi. in fine*, & per Rol. *noviſſime in conſil.* 19. ubi latius, *lib.* 2. *& item in collect. mea commun. opin.* §. *judex*, *num.* 24. ſed fallit de jure Pontificio; Didac. *commun. opin. pract. qu. cap.* 11. *fol. mihi* 159. *col.* 2. Giach.

(*e*) *Sed quæro.*] Ut per Gan. *q. ult. ſua praxis rub. in in loco domicilii*, Novell. *in praxi crim. nu.* 15. & Vulp. *conſil.* 4. Ros.

(*f*) *Extra territorium.*] Quod judex domicilii, ſeu originis non poſſit cognoſcere, nec inquirere de delicto per ſubditum commiſſo extra territorium, no. Jacob. de Belviſ. *in l. fin. ff. de juriſdic. omn. jud.* & ibi Gulielm. de Cun. Jo. Andr. *in addit. Specu. in tit. de compet. jud.* §. 1. *in addit. antequam extraneus*, Salic. *in l. ſervor, C. ad leg. Jul. de vi.* Guiot.

(*g*) *Nullus dubitat.*] Adde idem, & per Didac. ubi ſupra, *& fol.* 147. *col.* 1. *in fin.* Giach.

(*h*) *Et idea adverte.*] Adde inf. *q.* 78. *verſ. Sed hic quæro, ibi, Item intellige, ut procedat q.* 85. *ver. Tertius eſt caſus.* Drog.

Et ideo adverte.] De hac re Vulpell. *conſil.* 57. 58. *&* 59. *in fin. & conſil.* 91. Ros.

(*i*) *Ne eadem delicto.*] Adde rex. *in l. cui*, §. *idem*, *ff. de accuſ.* Dec. *in l. Bona fides*, *n.* 4. *ff. de reg. jur.* Drog.

(*k*) *Cæterum.*] Bonacoſſa *in ſuis Cam. par.* 1. *verbo judex fol.* 101. Vulpell. *conſil.* 57. *n.* 4. Ros.

(*l*) *Contrariam autem ſententiam.*] Vide Panceroll. *conſ.* 111. *nu.* 7. *&* 9. & Becc. *gl.* 93. *nu.* 9. Vincen. da Franch. *deciſio.* 66. Ros.
12 (*m*) *Certe negari non poteſt.*] Adde, quod Becc. † *in conſil.* 93. tenet hanc partem affirmativam eſſe magis communem, idem tenet Bero. *in conſ.* 162. *vol.* 3. & ſecundum hanc opinionem affirmativam deciſum fuit per ſacrum Conſil. Neap. ut atteſtatur Franch. *in deciſio.* 66. Quinimo etiam ibi judicatum fuit, quod Officia-
13 lis Baronis † inquirere poſſit vaſallum extra territorium delinquentem, etiam quod Baro non haberet privilegium cognoſcendi delicta extra territorium. Bejaro.

(*n*) *In hoc Ducatu.*] Decia. ubi ſup. *nu.* 2. diſtinguit. Ros.

(*o*) *Statim.*] Adde infra *q.* 44. *verſic. Dictum eſt*, & eſt notandum pro Magiſtratibus. Adde Bal. magiſtratus loquentem, *in l. executorem*, *num.* 19. *C. de execut. rei judic.* Drog.

(*p*) *Et ſi ipſi judices.*] Et una ex cauſis erit forte illa Boſſ. *tit. de foro com. nu.* 104. & alia Vulpel. *gloſſ.* 6. *in fin.* Ros.

(*q*) *Si tamen reus.*] Adde videndum Ruin. *in conſil.* 84. *nu.* 5. *vol.* 4. ubi idem tenet, quod accuſatus, † vel 14
inquiſitus delicto extra territorium commiſſo à Judice delicti amplius non poterit moleſtari per judices originis, vel domicilii; ſed ſi non fuerit abſolutus, vel punitus pendente judicio coram primo judice in contumaciam, alius judex poterit ipſe quoque inquirere, & ſimiliter quando contra reum contumacem fuit lata ſententia condemnatoria, quæ non potuit exequi, & idem tenet Bal. *in l. ſepulchri*, *ff. de ſepulc. viol.* & ibi *in fine* dicit, quod ab utroque judice poterit cogi ad ſolvendum utramque condemnationem, & ſecundum Viv. *in opin.* 430. *nu.* 4. abſolutus, vel condemnatus in loco domicilii vel originis non prohibetur accuſari in loco delicti, quia eſt principalis locus, & in quo punitio fieri debet; ſecus in condemnato, & abſoluto in loco delicti, in quo caſu amplius moleſtari non poterit, ſed D. Proſp. Farin. *in ſuis elegantiſſimis quæſt. crimin. in quæſt.* 7. *ſub num.* 26. d. opinionem reprobat, attendendo hanc eſſe veriorem, quod indiſtincte etiam, quod ſimus in diverſis juriſdictionibus, & territoriis, condemnatus, vel abſolutus in unico loco, ſive originis, ſive delicti, non poſſit ullo modo moleſtari in alio, fraude, & colluſione ceſſante, ut hic dicit D. Clarus; ſed † ego valde dubito, quod dictum Far. non 15
procedat, niſi quando reus fuiſſet punitus, quod tunc amplius non eſſet moleſtandus, ut plene dixi intra *in quæſt.* 57. *verſ. ſciat etiam.* Beiar.

(*r*) *Mentionem feci.*] Pœnam exiget, ut infr. *q.* 37. *ver. ſciat etiam.* Ros.

(*ſ*) *Verſi. tertius eſt caſus.*] Vide Dec. ubi ſup. *nu.* 9. Ros.

(*t*) *Aſſidue converſatur.*] Et hic obiter nota, quod mala converſatio † per loca, & cum malis hominibus 16
facit indicium, ut per pract. Carrer. *nu.* 139. ubi comprobando retulit Bal. conſuluiſſe quendam Epiſcopum potuiſſe torquere converſantem cum hæretico, eum inculparetur de hæreſi. Et ex loci converſatione varia colligitur conjectura *per l. ult. C. ſi emancip. ita fuerit alien.* Item frequentatio aſſidua in aliquo loco, an faciat, indicium, ſi ibidem reperiatur mortuus aliquis, & neſcitur à quo fuerit occiſus, vide per eundem, *nu.* 140. Giach.

(*u*) *Ceterum ſi reus ſit vagabundus.*) Adde ſup. *q.* 28. *verſic. ſciat autem*, ubi dixi de vagabundis, & quomodo contra eos procedatur, vide ſupra *q.* 31. *verſic. ſed quid ſi reus*, *infra quæſt.* 64. *verſic. ſed pone in fin.* At dum in fine verſiculi ſequentis ait, ridiculum eſſe Civitatem vagabundi funditus everſam fore. Tu dic, huc verificari poſſe in Egyptiis, ſeu Zingaris. Item in Cypriis noſtris partibus ſine ulla patria vagantibus, ut docet experientia; Ideoque iſti vagabundi ratione delicti, quam ratione contractus ubique convenire poſſunt ad glo. *in l. hæres abſens*, §. *fi. ſi quis tutelam*, *ff. de jud.* Drog.

Cæterum ſi reus.] Cartar. *de execut. ſent. c.* 1. *n.* 297. Decian. *tract. crim. par.* 1. *lib.* 4. *c.* 13. *nu.* 50. Ros.

Cæterum ſi reus.] Adde ad † hanc quæſtionem Boſſ. 17
in titu. de fora comp. ſub n. 70. Socin. *in reg.* 87. *fallen.* 6. Neviz. *in ſylva nupt. lib.* 4. *num.* 104. & Duen. *in reg.* 378. *limit.* 4. & Clau. *in regu. crim.* 7. Beier.

(*x*) *Sed hic quæro.*] Cartar. ubi ſup. *& nu.* 250. Dec. *d. c.* 13. *nu.* 1. Peguera *deciſio.* 3. Ros.

Sed hic quæra.] Adde videndum † Maſcar. *in tract.* 18
de probat. in concl. 1365. *vol.* 3. Beiar.

(*y*) *Fuit interragatum, nunquid banniti dicantur vagabundi.*] Contrarium, de quo hic, verius videtur per verba, quæ leguntur de Cain poſt fratricidium, Gen. *c.* 4. & ego vagus, & profugus in terram, quod idem eſt, ac bannitus, & vagabundus, vide ſupra *in* §. *Homicidium*, *verſ. plerunque etiam*, ubi dixi. Quicquid etiam in contrarium dixit Cartar. *de execut. ſent. c.* 1. *num.* 252. parum memor de eo, quod paulo ante *num.* 242. dixerat, videlicet bannitum ex animo deliberato in nulla mundi parte fore tutum, ergo ubi quis non eſt tutus, ibi habere domicilium non poteſt, quis eſſet locus, *l. plerique*, *C. de in jus vocan. cum concord.* Drogn.

Fuit interragatus.] Dec. *d. c.* 13. *nu.* 2. *& c.* 16. *nu.* 16. Ros.

(*s*) *Pro complementa.*] Farin. *tit. de delict. quæſt.* 23. *volum.* 1. *num.* 13. *circa fin.* Ros.

QUÆSTIO

QUÆSTIO XL.

Vicarii an poſſint in cauſis criminalibus cognoſcere, & judicare.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Vicarius Prætoris an poſſit cognoſcere de cauſis criminalibus.*
2 *Et an poſſit imponere ultimum ſupplicium, aut mutilationem membri.*
3 *Vicarius Epiſcopi, an poſſit de cauſis criminalibus cognoſcere.*

Ex Additionibus.

1 *Irregularitas quando incurratur, remiſſ.*
Clericus ſuadens occiſionem licitam non ſit irregularis.

1 DIctum (*a*) eſt qui ſint judices competentes in cauſis criminalibus: nunc de eorum Vicariis videamus. Et in primis quæro, nunquid Vicarius Prætoris poſſit cognoſcere de cauſis criminalibus? Reſpond. quod ſic, poteſt enim de omnibus iis cognoſcere, & ea omnia facere, de quibus poterat cognoſcere, & quæ poterat facere ille, in cujus locum eſt conſtitutus, quod tamen intellige ſecundum ea, quæ dixi ſup. *lib.* 2. §. *Vicarius.*

Sed nunquid poterit talis Vicarius imponere reo
2 ultimum ſupplicium, vel mutilationem membri? Reſpond. quod non; ita tenuit (*b*) gloſ. *in l.* 2. *in gl. fin. loquendo per verb. Forte, C. de offic. ejus qui vices alter. gerit.* quam dicit communiter approbari Alber. *in l. placet, poſt numer.* 8. *C. de peda. jud.* Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Aug. ad Ang. *de maleſic. in verbo, hæc eſt quædam ſententia, circa fin.* Tu vero dic, quod (*c*) aut loquimur in Vicario Prætoris, qui communiter eſſe ſolet in omnibus civitatibus, & deputatur quandoque à Principe, quandoque etiam ab ipſomet Prætore, & de hoc judicatur tanquam de judice ordinario, & ejus juriſdictio regulatur ſecundum ſtatuta, & conſuetudinem civitatis, in qua eſt Vicarius: quam in multis civitatibus tales Vicarii non habent juriſdictionem criminalem, in aliquib. vero habent, ſed limitatam; in aliis habent abſolutam, prout ipſemet Prætor. Et ideo in hoc ſtandum eſt diſpoſitioni ſtatutorum, vel conſuetudini. Aut vero loquimur in Vicario, qui ſit (*d*) deputatus locum tenens ipſius Prætoris, puta, ex cauſa abſentiæ, & tunc pariter eſt diſtinguendum. Nam aut eſt deputatus ab ipſomet Prætore ſive auctoritate Principis, & non poteſt imponere ultimum ſupplicium, quia cauſæ meri imperii non poſſunt alteri delegari, ut infra *q. prox.* Aut eſt deputatus à Principe in locum Prætoris mortui, vel abſentis, & poteſt, quicquid dicat *glo. præallegat.* Et ita videmus quotidie fieri obſervari, ut atteſtatur Boſſ. *in tit. de ſententiis, num.* 22. Et hanc etiam opin. dicit eſſe communem Marania *in ſuo Spec. fol.* 33. *num.* 20. *& ſeq.* Et idem etiam dicerem, ubi eſſet deputatus ab ipſomet Prætore cum auctoritate Principis. In hoc tamen Ducatu, neque delegati, neque Vicarii, neque ordinarii poſſunt imponere pœnam ultimi ſupplicii, neque mutilationis membri, niſi facta (*e*) prius relatione in Senatu, ita diſponentibus decretis.

3 Item (*f*) quæro, nunquid Vicarius Epiſcopi poſſit cauſas criminales (*g*) cognoſcere? Reſpond. quod ex ſpeciali commiſſione Epiſcopi, vel Capituli poteſt de criminibus accuſatorum cognoſcere, & etiam diffinire. Et ita communiter ſervatur, ut ait Spec. quem refert Paul. *de offic. & pote. cap. ſede vacante in* 10. *quæſt.* 2. *partis principalis, nu.* 35.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XL.

(*a*) D*Ictum eſt.*] Vide Decian. *tom.* 1. *tractat. crim. libr.* 4. *cap.* 25. Ros.

(*b*) *Gloſ.*) Similem gl. habemus *in l. aliquando, ff. de offic. proconſ. & leg. quam ibi ſequuntur* Alber. & Bal. *& in l.* 1. *ff. de offic. ejus ſi cui mand. eſt juriſd.* Grior.

(*c*) *Aut loquimur in Vicario Prætoris.*) Adde tamen, quod Præturæ, & officia ſpecialiter in dicto ſtatu venduntur plus offerenti, unde recte exclamat Cic. *offic. lib.* 2. Male, inquit, tunc res agitur, cum quod virtute effici debet, id tentatur pecunia. Perbelle in hac materia lege Perſium Flavium *Satyr.* 3. *per totum.* Droc.

(*d*) *Deputatus locum tenens.*] Adde Jaſ. *in* §. *fuerat ſub nu.* 7. *Inſtit. de act.* Menoch. *de arbit. jud. lib.* 1. *q.* 54. *nu.* 5. *& lib.* 2. *cent.* 3. *caſu* 253. *n.* 4. An autem debeat conſtare de mandato Vicemgerentis, Bal. *in l. executorem, n.* 13. *C. de execu. rei jud.* Drogh.

(*e*) *Prius relatione in Senatu.*] Adde infra *qu.* 64. *verſic. Forma autem, ibi, ſed hoc apud nos non ſervatur quæſt.* 46. *verſicul. ſolent etiam*, & hoc idem in gravioribus ſervatum habemus, Exod. *capit.* 18. Joſeph. de bello Judaico *li.* 2. *ad fi.* de quo dixi infra *ad q.* 85. *verſi. ulterius quæro.* Drogh.

(*f*) *Item quæro, nunquid.*] Adde videndum † Cæpoll. *in conſil.* 78. ubi ponit multos caſus, in quibus incurritur irregularitas. 1

Item adde, quod Clericus ſuadens occiſionem licitam non ſit irregularis, Plac. *epit. delict. c.* 17. *n.* 6. Bajar.

(*g*) *Cognoſcere.*] Sed an Vicarius Epiſcopi aſſidendo cum judice ſeculari, faciens propter crimina torqueri Clericum, qui poſtea perſiſtit in tali confeſſione ſpontanea coram judice ſeculari, qui illum ultimo ſupplicio damnavit, efficiatur irregularis, vide Cæpol. plene in ſuo *conſ. crim.* 78. ubi etiam habes multos caſus, in quibus incurritur irregularitas. Bajar.

QUÆSTIO XLI.

Cauſæ criminales an poſſint delegari.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Cauſæ criminales, an poſſint delegari.*
2 *Delegatus an poſſit cauſas criminales alteri ſubdelegare.*
3 *Et quid ſi ſit delegatus à Principe.*
4 *Delegatus an poſſit procedere uſque ad ultimum ſupplicium.*
5 *Epiſcopus an poſſit delegare laicis cauſas criminales Clericorum.*
6 *Et an laico ſimul cum Clerico.*
7 *Et an Clerico conjugato.*
8 *Et quid in Summo Pontifice.*
9 *Clericus an poſſit eſſe delegatus Principis laici in cauſis criminalibus.*

Ex Additionibus.

1 *Judex ordinarius, ſi ei cauſa committatur an efficiatur delegatus.*
2 *Delegari cauſæ criminales quando poſſint, remiſſ.*
3 *Juriſdictio quando dicatur delegata, vel excitata, remiſſ.*
4 *Differentia an judex procedat, ut ordinarius, vel delegatus, remiſſive.*
5 *Delegatio cauſarum generalis an comprehendat cauſas criminales, remiſſ.*

6 Delega-

6 *Delegatus citans an debeat inſerere in citatione copiam deleg.tionis.*
Officiales Regni Neap. tam Regii, quam Baronum non poſſunt ſubdelegare.
7 *Delegatus an poſſit ſubdelegare.*
8 *Delegatus Principis an ſubdeleget cauſas meri, & mixti imperii.*

1 HActenus de judicibus ordinariis dictum eſt, (*a*) ſequitur nunc ut de judicibus delegatis in cauſis criminalibus aliquid ſubjiciamus. Et in primis videndum eſt, nunquid cauſæ criminales poſſint delegari. Et quidem in cauſia, quæ non ſunt meri, vel mixti imperii, omnes conveniunt, quod poſſint delegari, & in hoc nulla eſt difficultas. In iis, autem quæ ſunt meri, vel mixti imperii, eſt diſtinguendum. Nam aut loquimur in Principe, & pariter omnes conveniunt, quod poſſit omnes cauſas criminales, cujuſcunque generis ſint, delegare. Aut loquimur in inferiore à Principe, & pariter eſt diſtinguendum.

Nam ſiquidem eſt judex ordinarius, (*b*) dicendum eſt, quod regulariter non poteſt tales (*c*) cauſas meri, aut mixti imperii alteri delegare, & hanc eſſe communem opinionem atteſtantur Scribentes *in l. 1. de offic. ejus*, & in ſpecie Dec. *num.* 28. & Curt. Jun. *num.* 21. Et ratio eſt, quia cum hujuſmodi cauſæ ſpecialiter conceſſæ ſint majoribus Magiſtratibus, cenſetur electa induſtria perſonæ eorum, merito delegari non poſſunt, & hanc eſſe communem rationem atteſtatur Claud. *in d. l. in princ. nu.* 2. Hanc autem concluſionem ego pluribus quæſtionibus ampliavi infra, *libr.* 7. §. *Juriſdictio*, quas hoc loco tranſcribere operæ pretium non exiſtimavi, tum quia hæc materia eſt multum trita in locis ordinariis, tum etiam, quia eſt parum fructuoſa, attento quod, quidquid ſit de jure, hodie ex generali conſuetudine indiſtinctè omnes cauſæ meri, & mixti imperii delegantur, etiam quo ad pœnam ultimi ſupplicii, ut atteſtatur Cagnol. *in l. nemo poteſt gladii, in fin. verbis, ff. de reg. jur. & in ſuo exercitatorio libell. fol.* 68. *c.* 11. Ideo ad ibi diffuſe dicta te remitto.

2 Si (*d*) vero eſt judex delegatus, tunc etiam eſt diſtinguendum inter delegatum Principis, & delegatum ab inferiore. Nam ſi quidem eſt delegatus ab inferiore, nullomodo poteſt cauſas criminales ſubdelegare. Et licet aliqui dicant, quod talis delegatus inferioris à Principe poteſt poſt litem conteſtatam ſubdelegare, etiam in criminalibus, & hanc opin. dicat eſſe communem Nunius *de los corregidores, fol.* 10. *col.* 4. prout illum refert Villalob. *in ſua collecta commun. opin. in littera D, num.* 34. ego tamen credo id verum non eſſe: ſed neque etiam in libr. meo Nunius in *loco præallegat.* id dicit, neque aliud loquitur in hoc propoſito.

3 In (*e*) delegato autem à Principe magna fuit aliquando controverſia inter Doct. Nam gl. *in l. unica, in verbo, judicandus, C. qui pro ſua juriſdictione*, tenuit, quod poteſt cauſam criminalem ſibi commiſſam alteri delegare, & illam dicit eſſe magis communem opin. Faul. de Caſtr. *in d. l. unica, nu.* 9. quem refert, & ſequitur Vantius *de nullit. fol.* 169. *n.* 29. Item dicit Jaſ. *d. l.* 1. *num.* 74. Alciat. *in cap. quod ſedem, nu.* 81. *de offic. ord.* quem refert Villalob. *in d. litt. D, num.* 26. & Boer. *deciſ.* 6. *n.* 8. & 9. Et dicit Guido Papæ *deciſ.* 624. Clarum eſt, *numer.* 1. quod ſecundum hanc partem vidit uti, & ſervari in illa Curia Delph. Contrariam autem ſententiam, ſcilicet, quod imo etiam delegatus Principis non poſſit cauſam criminalem meri, vel mixti imperii alteri ſubdelegare, tenuit Jacob. de Arena, & hanc partem tanquam tutiorem tenuit Alber. *in d. l.* 1. *in princ. numer.* 21. dicens, quod illa opin. gloſſ. *in d. l. unica*, communiter per Doctores reprobatur. Et dicit Jaſ. ibi, *poſt numer.* 64. *verſ. contrariam*, quod credit Alber. verum dixiſſe, ſcilicet, quod hæc opinio eſſet magis communis ante adventum Bartol. Quidquid ſit de jure, in hoc Ducatu ſervatur hæc opin. Jacob. de Aret. & videretur apud nos res valde abſurda, ſi delegatus à Principe in cauſa criminali illam alteri ſubdelegaret. Nam ut rerum experientia docet, nunquam hujuſmodi cauſæ delegantur à Principe, (*f*) niſi perſonæ induſtria ſpecialiter electa. Et ita etiam hanc opin. in Francia ſervari atteſtatur Boerius *in dicta deciſ. 6. in fin.*

Sed nunquid in caſibus, in quibus merum impe- 4
rium poteſt delegari, poterit delegatus procedere uſque ad ultimum ſupplicium? Reſpond. Aliqui dixerunt ſimpliciter, quod ſic, & hanc eſſe communem opin. atteſtatur Alciat. *in d. cap. quod ſedem. nu.* 83. *de ord.* Quam tamen ego intelligo, ut procedat, ſi ex tenore ipſius delegationis colligeretur: alias tutius arbitrarer facturum delegatum, ſi prius quam pœnam mortis imponeret, Principi referret. Certè quando eſſet periculum in mora, ut in inſigni latrone, utique poſſet delegatus pœnam mortis imponere. Et hæc eſt communis opin. ut ait Cur. jun. *in d. l.* 1. *n.* 65. *ff. de offic. ejus.*

Quæro, nunquid Epiſcopus poſſit delegare (*g*) 5
laico cauſas criminales Clericorum? Reſpond. quod non: & eſt communis opin. ut atteſtatur Rip. *capit. decernimus, num.* 34. *de judic.* & hæc quidem concluſio de plano procedit in laico, qui ſolus in hujuſmodi cauſis delegetur. Sed quid ſi ve- 6
lit eas laico ſimul cum alio Clerico delegare? Reſpond. quod pariter non poteſt, & eſt communis opin. ut atteſtatur Dec. *in d. capit. decernimus, numer.* 5. *in fin.* quem refert Rolan. *conſ.* 4. *num.* 4. *lib.* 1.

Sed an poterit Epiſcopus tales cauſas delegare 7
Clerico conjugato? Reſpond. quod non: & eſt communis opin. ut ait Ripa *in capit. decernimus, numer.* 64. talis enim Clericus reputatur, tanquam merus laicus præterquam in duobus caſibus, ut ibi.

Sed quid dicendum de Summo Pontifice? Re- 8
ſpond. quod Papa poteſt etiam mero laico committere cauſas criminales laicorum. Ita dicit gloſſ. in *c. bene quidem, in verbo, Prætor, 96. diſtinct.* quam totus mundus ſequitur, ut atteſtatur Berous *quæſt.* 7. *numer.* 1. Habet enim Papa in omnibus cauſis Eccleſiaſticis abſolutam plenitudinem poteſtatis. Non tamen poſſet Papa conferre juriſdictionem ordinariam Principibus laicis in Clericos. Et hæc eſt communis opin. ut atteſtatur Menchiac. *libr.* 3. *de teſtam.* §. 22. *poſt numer.* 60. Quod intellige, ut procedat juxta ea, quæ dixi ſupra *quæſt.* 36. *verſic. ſed ea retenta.*

Quæro, quid econverſo, nunquid poſſit Cleri- 9
cus eſſe delegatus Principis laici in cauſis criminalibus? (*h*) Reſpond. quod ſic, in una cauſa tantum, & eſt communis opinio, ut dicit Ripa *in d. cap. decernimus, numer.* 46. *& ſeq.* quem refert Didacus *in repetit. elemen. ſi furioſus, fol.* 315. *in fin. de homicid.* Quæ tamen concluſio multas recipit reſtrictiones, ut ibi.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XLI.

(*a*) H*Actenus de judicibus.*] Adde, quod ſi † Judici 1
ordinario cauſa committitur, ſi ejus juriſdictio fuit alterata, tunc erit judex delegatus, & tunc ab ejus ſententia appellatur ad Superiorem, Ang. *in l. ſi quis ſimpliciter, ff. de verb. oblig.* & ibi communiter Doct. & Viv. *commun. opin.* 421. *vol.* 1. Et ad hanc mare-

riam

2 riam delegandi † cauſas criminales, & quando delegan-
tur judicibus ordinariis, & quando juriſdictio dicatur
3 excitata, † vel delegata, & quæ differentia ſit, quan-
4 do † Judex procedit, ut ordinarius, vel ut delegatus,
& mortuo delegato an ordinarius poſſit ſe impedire,
& an delegatio † cauſarum generalis comprebendat e-
5 tiam cauſas criminales, & an delegatus † citans debeat
6 copiam delegationis in citatione inſerere, vide omnino
Dec. *in tract. crim. tom. 1. lib. 4. c. 25.* ubi latiſſime.

Item adde, quod in Regno Neap. Officiales tam Regii, quam Baronum non poſſunt ſubdelegare, quia tenentur ipſi perſonaliter ſervire, & non per ſubſtitutos, ita proviſum fuit *per co. Regni, mandamus ſub tit. de administr.* & de hoc late habetur per Afflict. *in Conſt. duram, & diram*, & per Jo. Ant. de Nigr. *in c. quia de Vicariis, nu. 11. cum ſeq.* Baiar.

(*b*) *Ordinarius.*] Vide Rip. *in l. 2. C. de eden. nu. 22.* Gioen.

(*c*) *Cauſas meri aut mixti.*] Adde infr. *q. 99. verſic. ſcias tamen, ſupra in §. fin. q. 1.* Droon.

7 (*d*) *Si vero eſt Judex delegatus.*] Adde videndum †
Capram *com. concl. in reg. 79. per totam.* Baiar.

(*e*) *In delegato autem à Principe.*] Adde videndum
8 † Menoch. *de arbit. jud. in q. 54.* ubi hanc quæſtionem
latiſſime tractavit, concludendo delegatum Principis
non poſſe ſubdelegare cauſas meri, ac mixti Imperii.
Baiaro.

(*f*) *Niſi perſona induſtria.*] Adde infra *q. 71. verſic. fin.* Droon.

(*g*) *Laico cauſas criminales.*] Contra Magnificum, & Excellentiſs. Borgninum Cavalcanum, qui per plures annos exercuit officium Vicariatus generalis Illuſtriſſimi, & Reverendiſſimi tunc Epiſcopi poſtea Cardinalis Papæ: Quomodo autem Clericus poſſit conſulere in cauſis criminalibus, dixi ſupra *in §. Sodomia, §. fin.* ex Feli. *in c. ſi quis extr. de major. & obedien.* vide tamen pro Borgnino Boſſ. *tit. de Principe, num. 209.* Droon.

(*h*) *Reſp. quod ſic:*] Vide ſupr. Dec. *num. 28.* Ros.

QUÆSTIO XLII.

Juriſdictio in cauſis criminalibus an poſſit prorogari.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Juriſdictio an poſſit prorogari in cauſis criminalibus.*
2 *Et quid ſi ille, in quem fit prorogatio, alias non haberet juriſdictionem in criminalibus.*
3 *Et an quando proceditur per inquiſitionem, ſit locus prorogationi juriſdictionis.*

Ex Additionibus.

1 *Prorogare juriſdictionem quid ſit, remiſſivè.*
2 *Et an poſſit fieri in criminalibus.*
3 *Et quomodo prorogatio fieri debet.*
4 *Præſtans fidejuſſionem coram judice incompetenti de parendo mandatis, non dicitur prorogare juriſdictionem.*
5 *Procurator ſine ſpeciali mandato juriſdictionem non prorogat.*
6 *Juriſdictio limitata & delegata non poteſt prorogari.*
7 *Exceptio incompetentiæ poteſt quandocumque opponi ſi juriſdictio eſt limitata.*
8 *Ignorans non dicitur juriſdictionem prorogare.*
9 *Privatus juri publico renunciare nequit.*

1 QUæro, (*a*) nunquid in cauſis criminalibus poſſit juriſdictio prorogari? Reſpond. quod ſic, & eſt communis opin. ut dicunt Scribentes *in l. 1. ff. de judi.* & in ſpecie Paul. de Caſt. *num. 20.* & Sapia. *nu. 39.* & Cur. jun. *nu. 37.* & Cagnol. *nu. 46.* Et quod etiam in criminalibus poſſit expraſſe, & tacite prorogari juriſdictio, dicit eſſe communem Doctorum ſententiam Aret. *ca. ad petitionem, num. 15. de accuſation.* Quod intellige quo ad præjudicium partis, vel partium, quæ prorogationi ipſi conſentiunt, non autem in præjudicium reipublicæ, vel judicum, ad quos pertinet perpetrati criminis cognitio & punitio: alias poſſent mille fraudes quotidie committi.

Eſt etiam hæc concluſio intelligenda, ut proce- 2
dat, dummodo ille judex, in quem ſit prorogatio,
alias etiam haberet juriſdictionem in ſimilibus cauſis criminalibus: alias ſecus: & ita communiter tenetur, ut dicit Abb. *in c. ſi diligenti, num. 14. de foro compet.* Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Imola *in c. P. & G. n. 48. de offic. delegat.* ubi enim judex non haberet in talibus cauſis juriſdictionem, (*b*) non eſſet locus prorogationi ejus, quod non eſſet, ſed potius eſſet juriſdictioni nova collatio: quæ partium (*c*) conſenſui in cauſis criminalibus tribui non poteſt. Sed in hoc propoſito videnda ſunt ea, quæ dixi infra *lib. 7. §. Juriſdictio.*

Scias autem, quod ubi proceditur per inquiſi- 3
tionem ex mero officio, non habet locum prorogatio. Ita tenuit Bald. *in l. 1. in fin. C. ubi de crimin. agi opor.* Et hanc dicit eſſe communem opin. Socin. *conſil. 108. num. 21. lib. 4.* Petrus Caleſatus *inter conſilia criminalia diverſorum conſ. 102. nu. 4. lib. 1. & conſil. 93. nu. 25. lib. 2.* Cum enim in hoc judicio inſtituendo non interveniat aliqua partium, ſed tantummodo judex, & diffamatio, quæ loco accuſatoris fungitur, certè abſurdum eſſet dicere, quod ipſe judex poſſet à ſeipſo juriſdictionem ſuam prorogare. Nec minus abſurdum videretur, quod fama, quæ eſt res inanimata, poſſit in judicem non competentem conſentire, illique juriſdictionem tribuere.

Quidquid (*d*) tamen ſit de jure, cum hodie judex inquirens ſit quodammodo loco accuſatoris, credo, quod ſi reus conſentiret in ipſum, vix poſſet evadere, ne cenſeretur facta prorogatio in ipſius quidem rei præjudicium, non autem præjudicium judicis competentis, vel alterius accuſare volentis.

ADDITIONES

Ad Quæſt. XLII.

(*a*) QUæro nunquid.*] Vide Decian. *tom. 1. tractat. crim. lib. 4. cap. 23.* Ros.

Quæro nunquid.] Adde videndum omnino Decian.
in tract. crim. lib. 4. c. 43. ubi † habetur, quid ſit proro-
gare juriſdictionem, & an † fieri poſſit prorogatio in 1
criminalibus, & in quibus caſibus, & quæ ſit tacita 2
prorogatio, & quibus concurrentibus fiat prorogatio,
& multa alia habentur ad materiam facientia, & in-
ter alia notatu digna habetur, quod quis præſtando † 3
fidejuſſionem coram judice incompetenti de parendo 4
mandatis, non dicitur, prorogare juriſdictionem, quia
tacitè ſemper intelligitur hæc conditio, ſi competens
fuerit, ut per plura Pariſ. *c. 48. nu. 1. cum ſeq. vol. 1.*

Item adde, † quod Procurator ſine ſpeciali mandato 5
juriſdictionem prorogare non poteſt, *cap. cum olim, de
off.* Guid. Pap. *dec. 235. n. 1.*

Item adde, † quod juriſdictio delegata, & limitata
non poteſt prorogari, Abb. *in c. P. & G. de offi. deleg.* 6
& Doctor. *in l. 2. ff. de judic.* & Natt. *conſil. 82.* ubi
dicit † exceptio incompetentiæ judicis quandocunque
opponi poteſt, quando juriſdictio eſt limitata, & Ruin. 7
conſil. 265. n. 11. vol. 4.

Item adde, quod juriſdictionis † prorogatio errore, 8
ſive ignorantia facti impeditur, Berous *in conſilio 9. n. 28. volum. 3.* Baiar.

(*b*) *Non eſſet locus prorogationi.*] Adde, quia quod non eſt, prorogari non poteſt Neguſ. *tract. de pign. & hyp. 3. membr. 6. par. princ. num. 6.* vide Felin. *c. Ceterum, verſic. ut dicto, coll. mihi 7. de reſcript. & in cap. Paſtoralis col. 5. ubi eodem hæc tractatur materia in c. de cauſis, extr. offic. deleg.* Droon.

(*c*) *Partium conſenſu.*] Adde rationem in crimina-
libus quia juri † publico per privatos renunciari, & de- 9
rogari non poteſt, *l. nemo poteſt, ff. de leg. 1.* pro hoc
vide Jaſ. *in l. 1. §. & poſt operis, n. 2. ult. ſollentio & num. 11. ff. de oper. no. nuncia.* Guior.

(*d*) *Quic-*

(*d*) *Quicquid tamen.*] Adde, quæ poſui ſupra *in qu. 36. verſic. fortitur etiam.* Baiar.

QUÆSTIO XLIII.

Judex in cauſis criminalibus an poſſit tanquam ſuſpectus recuſari.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Judex an poſſit in cauſis criminalibus ut ſuſpectus recuſari.*
2 *Et quibus ex cauſis, remiſſive.*
3 *Et an contra judicem opponi poſſit exceptio, quod ſit criminoſus.*
4 *Et an judex poſſit cognoſcere ſuper exceptionibus, quæ contra ejus perſonam opponuntur.*

Ex Additionibus.

1 *Judex quando poſſit recuſari.*
2 *Et quid in ordinario.*
3 *Et quid in delegato à Principe.*
4 *Suſpectum judicem allegans, & non probans in Regno Neap. pœnam incurrit.*
5 *Idem in Advocato & Procuratore.*
6 *Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico.*
Recuſandi judicem qua differentia ſit inter jus canonicum, & civile, nu. eod.
Judex recuſatus an teneatur ad inſtantiam partis jurare an cauſa ſuſpicionis ſit vera, nu. eod.
Suſpicionem non probans tenetur injuriarum.
7 *Fiſcalis Procurator poteſt ex legitima cauſa uti ſuſpectus recuſari.*
8 *Procurator ſine ſpeciali mandato non poteſt judicem ſuſpectum allegare.*
9 *Judex allegatus ſuſpectus impeditur juriſdictionem exercere.*
10 *Et ſi procedat, an proceſſus ſit ipſo jure nullus.*
11 *Suſpiciones orta ante concluſum in cauſa, non poſſunt poſt concluſionem allegari in Regno Neap.*
Etiam quod allegans probare velit de novo ad ejus notitiam deveniſſe.
12 *Minor reſtituitur adverſus omiſſam exceptionem ſuſpicionis.*
13 *Judex per ſententiam recuſatus poteſt appellare.*
14 *Et ex quibus cauſis recuſetur, remiſſive.*
15 *Et an ipſemet poſſit cognoſcere ſuper exceptionibus contra ſe oppoſitis.*
Sportularum intereſſe an habeantur in conſideratione, remiſſive.
16 *Judex declarans ſe competentem an poſſit procedere in cauſa principali, ſi ab hac declaratione fuerit appellatum.*
17 *Suſpicionum cauſæ per quem cognoſcuntur.*
18 *Et quid ſervetur in practica.*
19 *Judex recuſatus non removetur in Regno Neapol. niſi factis probationibus.*
20 *Excommunicatus publicus non poteſt eſſe judex.*
21 *Judex recuſatus quare non cognoſcit, de ſua ſuſpicione, & tamen cognoſcit, ſi eſt competens.*
22 *Notarius actorum ſi allegetur ſuſpectus, non eſt allegandæ cauſa, ſed ſufficit juramentum.*
Secus in Regno Neapolitano.

1 QUæro, (*a*) nunquid in cauſis criminalibus judex poſſit tanquam (*b*) ſuſpectus recuſari? Reſp. quod ſic, ita tenet gl. *in cap. qualiter, & quando, in glo. magna, in verſ. item ſi ille, de accuſ.* quam dicit eſſe communiter approbatam Card. Alex. *in cap. de accuſatione col. 41. verſ. venio ad ſeptimum,*

2. *quæſt.* 8. Idem etiam tenere communiter Doctores atteſtatur Marian. *in dicto capit. qualiter, & quando, numer.* 78. Si enim in cauſis civilibus, in quibus ſolummodo agitur de re pecuniaria, admittitur recuſatio judicis ſuſpecti, ut dixi infra *lib. proximo*, multo magis admittenda eſt in criminalibus ubi agitur de vita.

2 Ex (*c*) quibus autem cauſis poſſit judex tanquam ſuſpectus recuſari, & reliqua, quæ ad ipſius recuſationis materiam pertinent, dixi *in loco prællegato.*

3 Item quæro, nunquid contra judicem opponi poſſit, quod ſit criminoſus? Reſp. gloſſ. *in d. c. qualiter, & quando, in gloſ.* 1. tenuit, quod ſic, ſed certè illa gloſ. communiter non tenetur, neque in ordinario, neque in delegato, ut dicit Card. Alex. *in d. c. de accuſatione, volum. 42. verſic. item excipitur.* Et quod judex non repellatur exceptione criminis, dicit eſſe communem opin. Marian. *in d. c. qualiter, & quando poſt num.* 72. Et ſi hæc exceptio admitteretur, pauci poſſent judicare, cum nemo ſine crimine vivat. Vide, quæ dixi ſupra *q.* 14. *verſ. dixi quoque, & ſeq.*

4 Unum (*d*) tamen ſcias in hoc propoſito, quod licet alias regulariter judex poſſit cognoſcere ſuper exceptionibus, quæ contra ejus juriſdictionem proponuntur, ſi tamen opponatur aliqua exceptio, ſugillans ejus perſonam, puta, quod eſt infamis, vel excommunicatus, vel hujuſmodi, non poteſt ipſe ſuper tali exceptione cognoſcere. Et hæc eſt communis opin. ut dicunt Scribentes *in l. quidam conſulebant, ff. de re judic.* & in ſpecie Imola *nu.* 15. Alexand. *num.* 5. nam quo ad hunc articulum diceretur eſſe judex in cauſa propria: & patet ad ſenſum, quod nullus judex eſſet, qui ſe pronunciaret infamem, vel excommunicatum. (*e*) Et ideo ſuper tali exceptione Superior debet ipſe cognoſcere, vel alium judicem dare.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XLIII.

(*a*) Q*Uæro nunquid.*] Adde in hac materia recuſationis judicis in cauſis criminalibus videndum 1 Oſaſc. *deciſio. 15. per totam*, & Roland. *conſil. 16. nu. 14. & conſil. 31. in fin. vol.* 3. ubi dicit, quod ſuſpicio judicis ſecundum jus canonicum debet probari, ſecus de jure civili, quia juſta cauſa ſecundum communem eſt juramentum, ſed omnino vide Joan. Anto. de Nigr. *ſuper cap. tulis Regni in c. 217. incip. prolixitatem*, ubi ad ſatuitatem de recuſatione judicis habetur, & quid judicem recuſantes facere poſſint pendente recuſatione, & licet de jure judex † ordinarius recuſari 2 non poſſit, *Autent. ſi vero contingeret, C. de jud.* tamen hodie non ſervatur, ut dicit Bald. *in d. Authen.* & recuſatur † etiam delegatus Principis, Menoch. *de ar-* 3 *bitr. jud. quæſt. 54. nu. 12. & 13.* & in Reg. Neapol. proviſum fuit *per ritum 265. ſecundum diſpoſitionem juris canonici*, quod allegans † judicem ſuſpectum debet 4 probare cauſas ſuſpicionum, & eis non probatis, punitur arbitrio judicis ſuſpicionem cognoſcentis, & idem dicitur *in Pragm. 40. incip. allegantibus ſub titul. de offic. ſacri Regii conſilii*, ubi quod tali pœna arbitraria non tantum principalis puniri poterit, ſed etiam Pro- 5 curator, & Advocatus, qui ſuſpiciones ipſas propoſuerint, & de prædictis vide etiam Carav. *in d. ritu 265.* ubi plene, & ibi non datur appellatio à decreto in cauſis ſuſpicionum judicum *pro ritu* 265. & ita habetur per Franch. *in deciſ. 408. vol.* 2. & vide infra *n.* 13. † 6 Et in ſtatu Eccleſiaſtico *de forma recuſandi judicem habetur per conſ. Marciana c. 17. libr.* 5. & ibi latiſſime per addentes. Et quæ ſit differentia in modo recuſandi judicem inter jus canonicum, & civile late Philip. Franch. *in c. cum ſpeciali, n. 46. de appell.* & Abb. *in cap. ſi quis, contra Clericum de foro compet.* & per eundem Franch. ubi ſupra *nu.* 18. habetur etiam ſi pars recuſans petit ipſum judicem interrogari cum juramento, ſi cauſa ſuſpicionis ſit vera, an judex jurare teneatur.

7 Item adde, quod de jure † communi allegans judi-
cem ſuſpectum, ſi cauſas non probaverit, actione injuriarum tenetur ſecundum Bald. *in c. ſuper de off. deleg.* & Ang. *in l. quæ omnia ibi magis convicium, ff. de procur.*

Item adde, quod etiam Procurator fiſcalis licet juriſdictionem non babeat poteſt revocari uti ſuſpectus ex legitima cauſa perea, quæ tradunt Anchar. *conſ.* 293. Alex. *conſ.* 104. *n.* 2. *vol.* 5. Dec. *in c. poſtremo, nu.* 2. *de appel.* Dec. *conſ.* 8. *nu.* 151. *vol.* 1. & Boct. *in deciſ.* 158. *n.* 7. & 8. & optime facit etiam doct. Abb. *in c. novit illa, n.* 2. *verſ. concludere ergo de appel.* ubi dicit, quod deputatus ad certum miniſterium, in quo poſ-
ſit occulte gravare, recuſari poteſt, & quantum Procurator fiſcalis etiam gravare poſſit, & omnes ſciunt, & dignoſci poteſt ex graviſſima pœna contra eum impoſita, ut ſcilicet vivus concremetur, ſi aliquem indebitè vexaverit; eſt text. *in l. univerſi, C. ubi cau. fiſcalis,* & Gramm. *in deciſ.* 90. *n.* 21.

8 Item adde, quod judex † ſuſpectus allegari debet per principalem, non per Procuratorem, niſi habeat ad hoc ſpeciale mandatum, ut inquit Rebuff. *in tract. de recuſ. art.* 1. *gl.* 1. *n.* 1. *vol.* 3. & ratio eſt ſecundum eum, quia Procurator non poteſt aliquid facere, per quod Dominus incidat in pœnam, ſi ad id non fuerit ſpecialiter conſtitutus, dicit tamen ibidem fuiſſe deciſum, ibique ſervatum, quod ſi Dominus eſſet abſens, & judex eſſet ſuſpectus, poſſet allegare ſuſpicionem, offerendo Dominum ratum habiturum, & petendo terminum ad habendam ratificationem, & ſpeciale mandatum, & ipſe deberet abſtinere, ſed hodie iſta ceſſant, quia communis forma omnium procurationum ſe habet, quod in ſpecie dicatur illud, ut etiam dicit Carav. ubi ſup. *n.* 25.

9 Item adde, † quod poſt recuſationem impeditur exer-
10 citium juriſdictionis, & proceſſus † factus per judicem ſuſpectum, eſt ipſo jure nullus, Corn. *conſil.* 247 *col.* 1. *volum.* 1. Dec. *conſil.* 275. *col.* 1. & Vant. *de nullit. ſent. ex defectu juriſdict. ordin. nu.* 140. *cum ſequent.* vide tamen Rot. Pedemont. *deciſio.* 84. ubi diſtinguit, & Covar. *pract. quæſt. cap.* 28.

Item adde, quod ſi in Regno Neap. fuit proviſum per
11 Reg. Pragm. quod ſuſpiciones † ortæ ante concluſionem in cauſa non poſſunt allegari contra judices poſt concluſum in cauſa, etiam quod allegans ſuſpiciones prædictas velit probare de novo ad ejus notitiam perveniſſe, prout erat proviſum per *capit. regni proſtratatem.*
12 Franch. *in deciſio.* 431. *vol.* 2. ubi tenet, † quod minor adverſus omiſſam allegationem ſuſpicionis reſtituitut.

13 Item adde, quod judex † recuſatus per ſententiam, poteſt appellare, Abb. *conſ.* 92. Mandell. *conſil.* 95. *nu.* 1. Batar.

(*b*) *Suſpectus recuſari.*] Adverte, quod judicis ſuſpicio ſecundum jus canonicum debet probari; at ſecus de jure civili, quia juſta cauſa ſecundum communem eſt juramentum, teſte Rol. *conſ.* 19. *nu.* 14. *lib.* 3. ad idem per eundem *conſ.* 31. *cum ibi allegatis, in fi.* eo. ſervando jus Pontificium adverte, quod coram judice recuſatio † cauſa ſuſpicionis probabilis proponenda eſt, ſed probanda coram arbitris communiter eligendis, *ca. ſecundo requiris, §. fin. de appel. c. cum ſpeciali eo. tit.* Electis arbitris debet judex illis aſſignare terminum, juxta *c. legitima, de appel. in* 6. per quam decretalem remanet correcta decretalis, ſuſpicionis, *de off. deleg.* idem inquit gl. *in d. §. fin.* Non probata ſuſpicionis cauſa judex ſua utitur juriſdictione, *d. c. cum ſpeciali.* Ea vero probata; remittit negotium ad Superiorem, vel cauſam committit de recuſatoris conſenſu *d. c. cum ſpeciali.* Sed ſcias tres eſſe caſus; in quibus ſuſpicionis cauſa coram arbitris non eſt tractanda, quos vide *in c. ſi contra, de offi. deleg. in* 6. Item ſcias tempora tria eſſe diſtinguenda ad ſciendum, an judex ſuſpectus poſſit committere cauſam. Vide *in c. judex, de off. deleg. in* 6. Hæc etiam babes *in collect. mea commun. opi. verbo ſuſpicio judicis,* & ad principalem q. Auctoris adde, atque vide plene per Oſaſc. *d. c.* 15. Gmor.

14 (*c*) *Ex quibus cauſis.*] Adde videndum † Philip. Franc. *in c. poſtremo, de appel.* ubi enumerat 40. cauſas, vide etiam Maran. *in Spec. par.* 6. *verſic. appellatio. n.* 27. Lanfranc. *in c. quoniam contra ver. recuſationes, de probat.* & Capic. *deciſio.* 137. & 138. Batar.

(*d*) *Unum tamen ſciat.*] Adde melius, quam alibi declaratam materiam, ut per gl. *in l. ex quacumque in verbo ſciatur, ff. ſi quis in jus voc. non ier.* vide Felin. & Doct. *in c. ſuper litteris, coll. mihi* 12. *prima fallentia extr. de reſcript.* Drogn.

15 *Unum tamen ſciat.*] Adde ad † iſtam regulam, videndum Felyn. *in cap. ſuper litteris, numer.* 18. *cum ſequent. de reſcrip.* ubi ponit de judice delegato, & de judice ordinario, cum multis ampliat. & limitat. & an intereſſe ſportularum ſit habendum in conſideratione.

Item adde, quod ſi judex † pronunciaret ſe competen- 16
tem, & appellatum fuiſſet, tali cauſa appellatio ligaret manus judicis, ut non poſſet procedere ad ulteriora in cauſa principali, quod tamen intelligendum eſt, quando ad inſtantiam alicujus Baronis, vel alterius judicis fuiſſet petita remiſſio cauſæ, ſecus autem ad inſtantiam inquiſiti, Curt. jun. *in conſil.* 124. *ſacratiſſime. nu.* 13. & Rebuff. *in tract. de ſentent. exeq. art.* 3. *glo.* 2. *in princ.* & *art.* 9. *glo.* 6. *vol.* 1. & ratio talis diſtinctionis eſt, quia primo caſu interlocutoria quo ad Baronem, aliumvè judicem, habet vim diffinitivæ. ſecundo vero caſu non, & ita in practica quotidie obſervatur, ut inquit Carav. *in ritu* 259. *in fine.* Batar.

(*e*) *Et ideo ſuper tali exceptione.*] Adde, quod † ita 17
tenet Archidiac. *in cap. ſuſpecti, col.* 3. *q.* 5. ubi dicit ita ſervare Curiam Romanam, quod de tali exceptione delegatus non cognoſcit, & a quo ſit cognoſcendum de ſuſpicionibus judicum habetur in locis ſupra citatis; & quando cauſa ſuſpicionis eſſet evidenter juſta in jure, & in facto, tunc non eſſet neceſſe eligere arbitros, ut tenet Abbas *in cap. ſpeciali in fin. de appellat.* & de iſtis arbitris, qui eliguntur in cauſa recuſationis, vide etiam Felin. & alios *in cap. ſuſpicionis, de deleg.* Ego autem non vidi in pract. quod † in cauſis 18
criminalibus ſuſpicionum cauſæ probentur coram arbitris, ſed Principes auditis cauſis pro parte reorum expoſitis, ſi eis juſtæ videbuntur, removent judices, ſive ſint ordinarii, ſive delegati, & aliis judicibus cauſas committunt, vel judici ordinario datur adjunctus: in
Regno † tamen Neap. arbitror, quod judices non re- 19
moveantur, niſi factis probationibus juxta formam *d. ritus* 265. & *ſupradicta pragmatica,*

Item adde, quod † excommunicatus publicè non po- 20
teſt eſſe judex ordinarius, nec delegatus, & omnia per eum geſta, erunt nulla, & invalida, ut per Vant. *de nullit. in tit. de nullit. ex defectu juriſd. ord. num.* 137. & *in tit. de nullit. ex defectu juriſd. nu.* 61. *cum ſequent.* ubi habetur etiam, quando quis dicatur publice excommunicatus.

Item adde, quænam ſit ratio differentiæ, † quod ju- 21
dex recuſatus non recognoſcit de ſua ſuſpicione, & tamen cognoſcit, an ſit judex competens, late per Philip. Franc. *in c. ſecundo requiris, n.* 12. *de appel.*

Item adde, † quod ſi Notarius actorum allegatus fue- 22
rit ſuſpectus, non oportet allegare cauſam, ſed ſufficit ſolum juramentum, Anchar. *conſ.* 263. *ſubtiliter,* & Alex. *in conſ.* 104. *vol.* 5. ſed in Regno Neap. debent allegari cauſæ, ut per Afflict. *in conſtit. juſtitiarii per Provincias n.* 6. & ibi addentes. Batar.

QUÆSTIO XLIV.

Quibus modis contra reos contumaces procedatur.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Quibus modis contra abſentes contumaces procedatur.*
2 *Abſens de jure communi non poteſt diffinitive condemnari, ſed fit annotatio bonorum.*
3 *Et quid de conſuetudine.*
4 *Et an poſſit etiam ad mortem condemnari.*
5 *Et an ſi reus intra annum compareat, & ſatiſdet de parendo juri, recuperet ſtatim bona annotata.*
6 *Et an eo caſu teneatur ipſe probare innocentiam ſuam.*
7 *Et an quando reus eſt contumax, debeat ejus contumacia accuſari.*
8 *Et an requiratur declaratio judicis ſuper ipſa contumacia.*
9 *Et an ſit citandus reus ad allegandum.*
10 *Et an ultra contumaciam requiratur etiam, quod ſit per probationes convictus.*

11 *Et*

11 Et an contra hujuſmodi fictam confeſſionem inductam à ſtatu admittatur probatio innocentiæ.
12 Et an poſſit judex pro reo abſente aliquas probationes inducere.
13 Reus contumax an ſit citandus ad ſententiam.
14 Et an poſſit ſtatim lapſo termino peremptorio condemnari.
15 Et quæ ſit forma ſententiæ, quæ contra abſentem, & contumacem profertur.

Ex Additionibus.

1 Princeps poteſt contra abſentem in criminalibus ad ſententiam diffinitivam devenire.
2 Abſentes quibus caſibus poſſint condemnari.
3 Litis conteſtatio an requiratur de jure canonico, quando proceditur per inquiſitionem.
4 Abſens poteſt condemnari, quando crimen eſt liquidatum inter præſentes.
5 Jacob. de Aren. ab impugnatione Jul. Clar. defenditur.
6 Pœna ultra relegationem quæ ſint, remiſſive.
7 Bannum ſucceſſit loco adnotationis bonorum.
8 Adnotatio bonorum ſervatur in Regno Neapol. Et quando fiat, remiſſive.
9 Admiſſus ad novas defenſiones, & abſolutiones recuperat bona alienata.
10 Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico.
11 Bona contumacium quomodo vendantur in d. ſtatu.
12 Adnotatio bonorum propter contumaciam differt ab ea, quæ fit ob delictum.
12 Reus, qui de ſe conſignando fidejuſſionem dedit, ſi ad ſecundam citationem non compareat, banniri non poteſt.
13 Admiſſus ad novas defenſiones intelligitur ſolum admiſſus ad oſtendendum ſuam innocentiam.
14 Citatio ſub pœna confeſſi, & convicti valet, & ſervatur in tribunali Domini Auditoris Cameræ.
15 Banniti in ſtatu Eccleſiaſtico non audiuntur, niſi ex liquidiſſimis probationibus innocentiam probent.
16 Quid in ſtatu Mediolani.
17 Quid ſi Princeps ſcribat, quod eis fiat juſtitia, condemnatione obſtante.
18 Reus admiſſus ad faciendum defenſiones, condemnatione non obſtante, an poſſit opponere nullitatem.
19 Vulpel. in conſ. 105. impugnatur.
20 Reus in criminalibus non poteſt defenſionibus renunciare.
21 Subſtantialia judicii non poſſunt per partes remitti.
22 Bannito admiſſo ad novas defenſiones, accuſator etiam poterit probare ſuam intentionem.
23 Minore reſtituto adverſus rem judicatam, cenſetur etiam reſtitutus adverſarius.
24 Fiſcus an reſtituatur in criminalibus.
25 Bannito admiſſo ad novas defenſiones, an fiſcus poſſit noviter ſuam intentionem probare.
26 Sfor. Odd. Conſilium in prædicta quæſtione.
27 Dilatatio conceſſa reo fit communis actori.
38 Contumacia rei eſt in cauſa, quod fiſcus plenius non probet ſuam intentionem.
29 Reſtitutio alicui conceſſa prodeſt etiam adverſario reſpectu eorum, quæ de novo reſtitutus deducit.
30 Reſtitutio non habet locum in pœnalibus.
31 Fiſcus in obtinenda reſtitutione utitur jure minoris.
32 Minor non reſtituitur in pœnalibus ad necem alterius.
33 Item quando tractatur magis de lucro odioſo, & damno alterius, quam de proprio incommodo.
34 Negligentia rei facit, ut reſtitutio ſibi conceſſa actori proſit.
35 L. 1. C. de tranſact. declaratur.
36 L. petendæ, C. de temp. in int. reſt. intellectus.
37 Nell. de bannit. 2. par. 2. temp. quæſt. 34. locus explicitus.
38 Bal. in l. per hanc, numero 17. C. de temp. app. enucleatur.
39 Judex non debet eſſe affectator ſeveritatis, neque Clementiæ.
40 Statutum, quod contumax habeatur pro convicto, & confeſſo, pluribus modis limitatur, remiſſive.
41 Confeſſio vera, & ficta differunt, remiſſ.
42 Confeſſus fictè poteſt condemnari, licet judici conſtet, quod poterat aliqua exceptione ſe tueri.
43 Statutum, quod contumax habeatur pro confeſſo, plura operatur, remiſſ.
44 Debet tamen prius conſtare de corpore delicti. Requiſita antequam contumax condemnetur, remiſſ.
45 Terminus per ſtatutum præfixus ſub pœna confeſſi non poteſt per judicem alterari.
46 Abſentia poteſt allegari, etiam quod quis ſit poſitus in banno.
47 Statutum ſupraſcriptum afficit minores.
48 Flam. Chartar. impugnatur.
49 Statutum prædictum non comprehendit pupillum.
50 Minor bannitus an reſtituatur.
51 Bannitus captus in ſtatu Eccleſiaſtico non poteſt per judicem ad defenſionem admitti.
52 Statutum prædictum an operetur quo ad qualitates aggravantes.
53 Anchar. in conſil. 408. declaratur.
54 Doctores debent intelligi ſecundum leges quas allegant.
55 Contumax habetur pro confitente factum, non qualitatem facti, cujus eſſentia ab illo facto, vel confeſſione non pendet.
56 Decian. conſil. 96. num. 20. lib. 3. declaratur.
57 Gabr. conſ. 150. num. 26. lib. 1. explicatur.
58 Gram. conſ. 1. nu. 56. declaratur.
59 Aſſaſſinii qualitas debet concludenter probari, quando laicus contra Clericum vult procedere.
60 Qualitas ſeparata à delicto ſi eſt notoria, licet non ſit probata in proceſſu poteſt judex procedere ad condemnationem quaſi ſuper notorio.
61 Judex in notoriis poteſt ſupplere etiam de facto.
62 Sententia lata tanquam ſuper notorio, licet judici non conſtaret factum notorium, ex quo tamen ita eſt, irrevocabiliter tenet.
63 Maleficia puniri favor publicæ diſciplinæ ſuadet.
64 Contumacia an ſit accenſanda.
65 Contumax habitus pro confeſſo vigore ſtatuti exiſtentis in loco delicti, an vigore illius ſtatuti poſſit alibi puniri, remiſſive.
66 Statutum loquens de vero maleſactore, an habeat locum in habito pro confeſſo.
67 Foller. lapſus.
68 Relatio nuncii debet præcedere contumaciam, alias ſententia eſt nulla.
69 Item etiam commiſſio judicis debet præcedere citationem nuncio referenti ſe citaſſe de commiſſione, & an ei credatur.
70 Stante ſtatuto, quod contumax ponatur in banno, non requiritur alia judicis interlocutoria, quæ faciat eum contumacem.
71 Declaratio ſuper contumacia non requiritur in ſtatu Eccleſiaſtico.
72 Contumax habitus pro confeſſo, & convicto, licet minor, non eſt amplius audiendus.
73 Bannitus comparens ante ſententiam, licet poſt terminum banni, audiri debet, nec tenetur probare errorem ſuæ confeſſionis.
74 Jul. Clar. ab impugnatione Flamin. Chartar. defenditur.
75 Stante prædicto ſtatuto, an bannitus audiretur, proceſſus ſit nullus.
76 Et ſi bannitus appellaverit, an ſibi incumbat onus probandi ſuam innocentiam.

77 *Statutum prædictum an procedat, quoad pœnam applicandam parti.*

78 *Et quid ſi extra proceſſum conſtet de innocentia.*

79 *Citatio minus legitima in cauſis dicti ſtatuti non vitiat ſententiam.*

80 *Citatio minus legitima non vitiat actum, in quo non requirebatur.*

81 *Stante ſtatuto, quod quis citetur, ut compareat per ſe, vel per alium, ſi fiat citatio ſimpliciter, ut ipſe compareat, citatio valebit.*

82 *Citatus comparens, antequam ad pœnam contumaciæ ſit condemnatus, non debet ulterius condemnari, licet comparuerit poſt terminum.*

83 *Inquiſitio contra contumacem debet continere crimen punibile.*

1 VIſum eſt de exceptionibus quæ contra perſonam judicis, ejuſque juriſdictionem proponi poſſunt (nam ad eas proponendas plerumque etiam abſentes, ſeu contumaces ſolent per Procuratorem admitti) de reliquis autem, quæ merita cauſæ concernunt, infra in eorum defenſionibus dictum eſt. (*a*) Videamus nunc, quomodo contra contumaces procedatur. (*b*) Et in primis ſciendum eſt, quod de jure communi non potaſt contra abſentem deveniri ad ſententiam diffinitivam, ſive condemnationem occaſione delicti, de quo ipſe reus abſens imputatur, & ita tenent communiter Doctores, ut dicit Anton. Gomeſ. *ſuper l. 71. Tauri, num.* 1. Certum eſt enim, quod de jure communi contumax non poteſt à judice haberi pro confeſſo, & licet Jacobus de Arena tenuetit, quod quando crimen eſt liquidatum inter præſentes, poteſt eo caſu fieri ſententia contra abſentem, tamen contra eum eſt communis opinio Doctorum, ut dicit Bald. *in l. quamvis, la prima, numer.* 1. *in fine.* Et quod etiam de jure canonico non poſſet, contra abſentem, lite non conteſtata, deveniri ad condemnationem, nequa etiam ad teſtium receptionem, dicit eſſe communem opinionem Abb. *in cap. veritatis, poſt numerum* 20. *& poſt numerum* 27. *de dolo, & contumaci.* Et hoc adeo verum eſt, ut quamvis in cauſis civilibus ſi teſtes ſint ſenes, vel (*c*) valetudinarii, vel in longinquas partes receſſuri, poſſint examinari etiam parte abſente (*d*) ad perpetuam rei memoriam, ut dixi ſupra *lib.* 2. §. *teſtis*, Nihilominus in cauſis criminalibus abſente parte non poſſunt hujuſmodi teſtes recipi ad perpetuam rei memoriam. Et ita tenent communiter Doctores, ut atteſtatur Anton. Gomeſ. *in d. l.* 76. *num.* 4. Hanc tamen concluſionem intellige, ut procedat, quando pro crimine, de quo agitur, venit imponenda pœna corporis afflictiva: (*e*) ſed ubi venit tantummodo imponenda pœna relegationis, vel relegatione minor, eo caſu utique abſens poteſt etiam de jure communi condemnari. Et hæc eſt communis opinio, ut dicit Bald. *in l. abſentem, in fin. Cod. de accuſ.* Salycet. *in d. l. abſentem, numer.* 14. quem refert Practica Conradi, *fol.* 441. *poſt numerum ſeptimum, verſ. Quarto excipio*, Boſſ. *in d. tit. de requir. reis, poſt numerum primum.* (*f*) Io illis igitur caſibus, in quibus abſens non poteſt diffinitive condemnari, legitime intimata reo citatione juxta formam, de qua dixi ſupra *qu.* 31. ſi reus in termino ſibi ad comparendum aſſignato non comparuerit, tunc judex facit ejus bona annotari, & deinde facit ipſum iterum vocari, & citari per edicta, ut veniat ad ſe excuſandum, illi etiam notificando, qualiter ejus bona ſunt annotata: & hoc caſu ſi quidem reus infra annum compareat, & ſe defendat ab imputatione ipſius criminis, abſolvitur, in pace dimittitur, & etiam reſtituuntur illi omnia bona ſua annotata: ſi vero poſt annum etiam quandoque compareat, adhuc ſemper audiri debet, & ſi ſe defenderit, abſolvitur, ſed bona illi non reſtituuntur, ſed fiſco remanent in pœnam ſuæ contumaciæ. Et hæc omnia procedunt (*g*) ſecundum diſpoſitionem juris communis, ut habetur *in l.* 1. *ff. de req. reis.*

Sed (*h*) hodie (ut inquit) Gand. *de maleſic. in rubr. quid ſit agendum reo abſente, numero tertio*, de conſuetudine generali non ſervatur contra contumaces illud, quod dictum eſt de annotatione bonorum, neque quod accuſatus expectetur per annum, imò cum fuerit citatus ſolemniter ponitur in banno communi, & poteſtatis, & poſtea ſuper illa accuſatione, & banno condemnatur, & ita ſecundum eum obſervatur, (*i*) per totam Italiam, quem refert Practic. Conradi, *folio* 441. *poſt numerum octavum.* Pariter etiam Jacob. de Belviſ. *in titul. de pace tenenda, in principio, verſicul. & nota hic*, dicit, quod hodie non fit annotatio niſi bonorum mobilium, & ita illum refert Bald. ibi, *poſt numerum* 14. & Auguſt. ad Angel. *de maleſic. in verbo, qui dominus judex videns, numero octavo*, & Capyc. *deciſio.* 131. *num.* 4. licet atteſtetur repertum fuiſſe, quod in regno Siciliæ etiam feuda, & caſtra apprehendi ſolent, & adminiſtrari per Commiſſarios regios. (*k*) Dicit etiam Bald. *in d. leg. abſentem numer.* 2. *C. de accuſation.* quod Doctores dicunt, quod iſta annotatio hodie non eſt in uſu, ſed ejus loco hodie ſucceſſit bannum, quod fit reis abſentibus, idem dicit Blanc. *in practic. criman. folio* 9. *nume.* 8. *(l)* In hoc autem Ducatu ſtatim poſt aſſumpta indicia, ſeu informationes contra reum, quæ ſufficiant ad capturam, ſi crimen eſt tale, pro quo ingeratur confiſcatio bonorum, ſtatim tranſmittitur Notarius, qui deſcribat omnia bona, tam mobilia, quam immobilia ipſius delinquentis, (*m*) juxta formam traditam *in l. ſi quis intra provinciam, C. de bon. proſcript.* & illa ſic deſcripta (*n*) conſignat Conſulibus, & Syndicis locorum, in quibus bona ſita ſunt, & mobilia reponit etiam penes ipſos, vel aliquem alium idoneum depoſitarium. Et generaliter etiam ita ſervari atteſtatur Caravita *ſuper* 21. *ritu magnæ Curiæ circa fin.* Ita etiam dicit quotidie fieri, & practicari Anton. Gomeſ. *capit.* 9. *delictorum, numer.* 2. Et ſi periculum eſt, ne bona propter moram fiant deteriora, vel pereant, ſolent vendi, & pretium eorum deponi. Et ita de conſuetudine obſervari atteſtatur Practic. Millei, *folio* 45. *numer.* 21. Hanc etiam bonorum annotationem fieri per commiſſionem criminalem executoris, ſimul atque aſſumptæ ſunt informationes contra aliquem inolito receptoque ſtylo, & uſu, & conſuetudine atteſtatur Practic. Jod. *fol.* 41. *num.* 7. 3

Facta (*o*) autem hujuſmodi deſcriptione, & conſignatione, proceditur contra reum, & ſi eſt contumax, ſervatis ſervandis bannitur, & condemnatur diffinitive. Et ſi deinde poſt condemnationem infra annum compareat, ſolet plerunque per Senatum admitti ad ſe de novo defendendum. Et ſi ſe defenderit, abſolvitur ab ipſa condemnatione, & recuperat bona, non obſtante prædicta annotatione, ſeu deſcriptione, vel etiam quacunque alia apprehenſione facta per fiſcum, & etiam quibuſcunque ſententiis ſuperinde ſecutis. Si vero comparet poſt annum, non recuperat bona, ſed tantum ſi ſe de novo defenderit, abſolvitur à condemnatione corporali, & bona remanent fiſco in pœnam ejus contumaciæ. Et hæc practica, ſi bene conſideretur, eſt in multis valde conformis diſpoſitioni juris communis, de qua ſupra. Et hæc dixi obſervari, quando crimen eſt tale, pro quo imponitur bonorum confiſcatio, quia in aliis criminibus, in quibus non venit imponenda publicatio

blicatio bonorum non ſunt ponenda bona ad manus Curiæ, etiam quod reus ſit contumax. Et propterea neque etiam in iſtis caſibus ſit aliqua bonorum deſcriptio, ita diſponente decreto in novis conſtitutionibus *in titul. de accuſat. cap. rei carceribus*, §. *pari modo.* (*p*) Et licet Chaſſan. *ſuper conſuetud.* *Burgun. fol.* 78. *numer.* 11. dicat, quod judices noſtri temporis aliter faciunt, & pro contumacia faciunt ſubhaſtari bona, apud nos tamen ſervatur, ut non fiat, niſi in caſibus, in quibus bona confiſcantur.

4 Licet autem de jure communi (ut ſupra dixi) non poſſit abſens diffinitive condemnari, tamen ex generali conſuetudine totius Italiæ, proculdubio in quantumcunque gravi crimine (*q*) proceditur contra abſentes, & habentur pro confeſſis (*r*) ex contumacia, & banniuntur, & condemnantur etiam ad mortem, ut atteſtatur Gand. *in loco præallegato.* Alberic. *in l. ſervum quoque*, §. *publicè*, *numer.* 23. *in fin. ff. de procurat.* & *in l. penultim.* §. *ad crimen*, *numer.* 23. *in fin. de public. judic.* & *in* 4. *parte ſtatutorum*, *quæſtiq.* 1. *numer.* 3. Vitalis *de maleſic. in rubric. de comparatione accuſati*, *numer.* 70. & *ſequent.* & alii omnes Criminaliſtæ, & eſt omnibus notiſſimum. Pariter etiam in Gallia conſtito de delicto, proceditur contra abſentem etiam ad ſententiam diffinitivam, quatuor tamen præcedentibus contumaciis, ut dicit Joan. Fab. *in l. cunctos populos*, *de ſumma Trinit.* Practic. Maſuer. *in titul. de dila. numer.* 25. & *in titul. de contumac. numer.* 12. quem refert Boer. *deciſ.* 63. *num.* 8. & *ſuper* (*ſ*) *conſuetud. Bituricen. folio* 25. *colum.* 1. Et contumax habetur pro confeſſo, & convicto, & virtute hujuſmodi confeſſionis condemnatur etiam ad mortem. Et ita ſervari, & quotidie tractari in Curiis Franciæ atteſtatur Gulielm. Bened. *in* 2. *parte repet. cap. Raynutius in verb. mortuo itaque teſtatore*, *numer.* 158. Igneus *in l. lege Cornelia*, *numer.* 32. *ff. ad Sylla.* Practic. Millei, *folio* 9. *numer.* 90. & *fol.* 62. *numer.* 21. & *fol.* 139. *numer.* 12. & *numer.* 18. Idem etiam in Hiſpania obſervari atteſtatur Anton. Gomeſ. *ſuper l.* 76. *Tauri*, *num.* 8. Et hæc omnia obſervantur non modo in foro civili, ſed etiam in foro cano. nam hodie ſi citatus eſt contumax excommunicatur, ut dicit Foller. *in pract. crim. canon. fol.* 148. *num.* 12. *in fin.* Et ſi perſeveraverit in excommunicatione per annum, habetur pro confeſſo, & convicto de crimine de quo imputatur. Et eſt communis concluſio, ut dicit Ricar. *in capit.* 1. *num.* 77. *de jur.*

5 Dixi, quod de jure communi, ſi reus compareat intra annum, & ſe defendat, recuperat bona jam annotata. Pone quod reus compareat infra annum, & ſatiſdet coram Præſide de parendo juri, juxta formam *d. l.* 1. *ff. de requir. reis*, nunquid ſtatim recuperabit bona, an autem remanebunt in ſequeſtro, donac ſuper ipſo crimine fuerit diffinitivè pronunciatum? Reſpond. Gloſſ. *in l. fin. in verbo*, *Purgaverint*, *ff. de requir. reis*, videtur ſentire, quod ſtatim illa recuperet, & ita dicit ſe vidiſſe communiter obſervari, Alber. *in d. l.* 1. *numer.* 4. (*t*) Et hoc eſt ſatis rationabile, quia talis annotatio ſit tantum ratione contumaciæ, non autem ratione delicti, merito omnis ejus effectus tolli debet ſtatim purgata contumacia per ipſius rei comparitionem. Sed ſi quis admitteretur ad novas defenſiones poſt condemnationem, & bonorum confiſcationem, tunc in hoc Ducatu ſervatur, quod bona deſcripta remanent penes fiſcum, neque relaxantur reo, niſi purgato crimine, & condemnatione per contrariam ſententiam ſublata, talis enim deſcriptio ſit ratione delicti, non autem ratione contumaciæ, & confirmatur ſecuta confiſcatione, merito ejus effectus non tollitur, niſi ſecuta abſolutione. (*u*) Quinimò reus ad novas defenſiones admiſſus ſe conſtituat in carceribus, ut fieri ſolet, & ſuperveniente infirmitate decedat, (*x*) firma remanet ejus bonorum confiſcatio, nulla habita ratione probationum per eum factarum, neque earum, quas ejus hæredes facere vellent ad demonſtrandam ejus innocentiam. Et ita judicavit Senatus in cauſa cujuſdam Panigarolæ. Vix tamen credo, quod poſſit Princeps talia bona retinere in foro conſcientiæ, ubi de innocentia rei apparet, prout etiam in fortioribus terminis videtur ſenſiſſe Boſſ. *in titul. de remed. inſtitut. circa fin.* (*y*) Sed cum ſit ſententia Senatus, non eſt ulterius quærendum. Quid autem ſit, quando procedit pendente appellatione, dixi infra *quæſtione* 94. *verſic. ſed pone.* Hæc autem quæ dicta ſunt de admiſſis ad novas defenſiones locum habent, quando condemnatus fuit admiſſus ad ipſas defenſiones intra annum, eo enim caſu, ut dixi ſupra *verſ. facta autem*, ſi fuerit abſolutus, recuperat etiam bona, ſed poſt annum etiam ſi ſit abſolutus, non recuperat bona, ita diſponentibus decretis hujus Ducatus, prout etiam ſervari atteſtatur Boſſ. *in titul. de literis Principis*, &c. *in principio.*

6 Quæro, quando reus, cujus bona ſunt annotata comparet infra annum ad ſe defendendum, nunquid teneatur ipſe probare innocentiam ſuam, an autem accuſator ipſe adhuc teneatur probare delictum? Reſpond. gl. *in l. in verbo Purgaverit*, *C. de requir. reis*, tenet, quod utrique eorum, ſcilicet tam accuſatori, quem accuſato incumbat onus probandi, tamen quod accuſatore non probante, reus abſolvitur, ut dicit Alber. *in l.* 1. *num.* 5. *ff. de requiren. reis*, quod ita communiter ſervatur, & approbatur. Mihi videtur, quod hoc ſit in effectu dicere, quod accuſatori tantum incumbit onus probandi, ex quo eo non probante, reus etiam ſi nihil probet, eſt abſolvendus. (*z*) Sed quidquid ſit de jure in iis, quorum bona ſunt annotata, (*a*) contrarium ſervatur in hoc Ducatu in admiſſis ad novas defenſiones poſt condemnationem: nam niſi probent ipſi eorum innocentiam, vel ſaltem elidant indicia, quæ contra eos ſunt in proceſſu, ſolet exequi condamnatio, (*b*) vel ſaltem torquentur, aut puniuntur aliqua pœna extraordinaria arbitrio Senatus. Ratio autem differentiæ eſt, quia admiſſus ad novas defenſiones babet ſententiam ſuper delicto contra ſe, (*c*) quæ facit jus, ille autem cujus bona tantum ſunt annotata, non habet niſi ſimplicem annotationem bonorum, quæ ſit ex cauſa contumaciæ, ut ſup. dixi. Et cum hoc contigiſſet de facto in quodam Vayrano, qui fuerat in contumaciam condemnatus in pœnam ignis pro ſodomia, & deinde captus, & admiſſus ad novas defenſiones, nolebat aliquid probare, allegando, quod nihil erat contra eum in proceſſu, quod urgeret, Senatus reſcripſit Prætori Cremonæ in hæc verba: (*d*) Non dicat Vayranus ſibi non opus eſſe defenſionibus, eo quod nulla eum premant indicia. Satis enim gravatur ſententia condemnatoria, quæ contra eum viget: Quare illi tempus ad ſe defendendum ſtatutum, & ſi quas fecerit defenſiones, perſcribetis. Si vero nihil egerit, ſententiam contra eum latam exequimini, 8. Novemb. 1548. P. N.

7 Dictum (*e*) eſt, quod ex generali conſuetudine Italiæ proceditur contra abſentem, etiam ad ſententiam diffinitivam, & ratio eſt, (*f*) quia communiter per Italiam extant ſtatuta diſponentia, quod contumax habeatur pro confeſſo, & convicto: & ideo (*g*) virtute hujus fictæ confeſſionis con-

condemna'ur etiam ad mortem. (*b*) Quæro nunquid ſtan'e hoc ſtatuto debeat rei contumacia accuſari à parte? Reſpond. quod ſic: alias non noceret ipſi contumaci, & ita de generali conſuetudine obſervari atteſtatur Afflict. *ſuper 2. parte conſtit. Regni, rub. 3. numer.* 8. quem refert Foller. *in practic. crim. fol. 337. num.* 20' In hoc tamen Ducatu contrarium ſervatur, nunquam enim pars accuſat contumaciam rei; nam hodie *in* criminalibus judex ſupplet defectum partis, & ita etiam de facto obſervari atteſtatur Imola *in l. inter accuſatorem, num. 3. ff. de publ. judic.* Boſſ. *in tit. de bannit. nullit. nu.* 7. Dicit etiam Caravita *ſuper ritu* 198. *magnæ Curiæ, nu.* 3. quod quando proceditur ad inſtantiam fiſci, licet actor non compareat, Procurator fiſcalis accuſat contumaciam rei, & fit condemnatio, ſubdens, quod ita ſervatur. (*i*) Sed certe ſuper his ſolet dari forma in qualibet Provincia ex ſtatutis, vel conſuetudine, quæ omnino ſervanda eſt.

8 Sed nunquid debet ſuper hujuſmodi contumacia fieri declaratio per judicem priuſquam ad ulteriora procedatur? Reſp. De jure forte poſſet dici, quod ſic, & ita etiam requiri, ex conſuetudine, ſtylo Curiarum Franciæ atteſtatur Boer. *in allegata deciſ. 63. in ultimis verbis:* (*k*) in Italia autem practica ſervat, quod eodem contextu judex declarat, & pronunciat ipſum reum contumacem & illum tanquam contumacem condemnat, ut atteſtatur Afflict. *in loco præallegato, nu.* 9. & ita etiam apud nos obſervatur. Et ideo tu, qui facis proceſſum, ſequere conſuetudinem, quæ in eo loco obſervari ſolet, & ita faciendo non errabis, ita n. communiter obſervari atteſtatur Nell. *de bann. in 3. parte primi temp. q.* 1.

9 Unum tamen ſcias, quod priuſquam proferatur aliqua ſententia, ſeu mulcta contra contumacem, (*l*) debet etiam de novo citari ad allegandum quare mulctari non debeat; ſtatuto ei termino ſex, aut octo dierum ſecundum conſuetudinem Provinciæ. Ita dicit Bart. *in l. 2. in princ. num. 17. ff. ſi quis in jus voc. non ierit.* & ita tenent communiter Doctor. ut dicit Boſſ. *in tit. de mulctis, n.* 6. Hanc etiam atteſtatur eſſe communem ſententiam Nicel. *in concordan. gl. c.* 325. quem refert Rolan. *conſ. 47. n. 6. lib.* 2. & dixi infra *lib. prox.*

10 Quæro, (*m*) nunquid ad hoc, ut poſſit contumax condemnari, & banniri, requiratur, quod ultra contumaciam ſit etiam per legitimas probationes de ipſo delicto convictus? Reſp. De jure fortè poſſet dici, quod ſic; ſed quidquid ſit de jure contrarium de facto ſervatur, ut atteſtatur Guido de Suz. quem refert Marſ. in *repet. l. unicæ, num. 129. C. de raptu virg. & conſ.* 82. *nu.* 40. ubi tamen ſubdit non eſſe credendum Guidoni hoc dicenti. Sed certe univerſalis practica docet, Guid. verum dixiſſe: nam dummodo ſubſint indicia ad tranſmittendam inquiſitionem ſufficientia, de quibus dixi ſupra *q. 10. verſ. ad inquirendum,* ſi reus ſit contumax, ſemper condemnatur, abſque aliis probationibus, & in hoc non videtur aliquo modo hæſitandum.

11 Quæro nunc, (*n*) an contra hujuſmodi fictam confeſſionem inductam à ſtatuto vel conſuetudine admittatur probatio innocentiæ? Reſp. aliqui dicunt, quod talis confeſſio non poteſt revocari, etiam probato errore, & ita communiter ſervari, ait Bald. *in l. ſervum quoque, §. publice, n. 7. in fin. ff. de procur.* quem refert Aret. *conſ. 146. n.* 3. Foller. *in pract. cri. fol. 336. nu.* 28. & Menchiaca *libr. 3. de teſtam.* §. 23. *n.* 28. (*o*) Tu vero dic, quod cur reus qui vult probare contra hanc fictam confeſſionem, comparet antequam contra eum proferatur ſententia diffinitiva condemnationis, & omnino debet audiri; neque hoc caſu tenetur ipſe probare errorem hujuſmodi confeſſionis, ſed ſufficit ipſa comparatio: ex illa enim purgatur contumacia, propter quam ſtatutum inducit illam fictam confeſſionem: Aut vero comparet poſt condemnationem, & non auditur, niſi ſit à Principe, vel Senatu admiſſus ad novas defenſiones. Et ita in hoc Ducatu ſervatur, prout etiam ita expreſſè declarat Aret. *conſ. 146. n. 5. & 6.* ubi atteſtatur communem opin. eſſe, quod etiam per excuſatorem; abſque eo quod principalis perſonaliter compareat, poſſit hæc probatio fieri: ſuper quo videnda ſunt ea, quæ dixi ſupra *q. 33. ver. ſed quod plus eſt.* & Villalp. *in rep. l. 22. c. 18. nu.* 7.

Quæro (*p*) etiam, nunquid judex in hujuſmodi 12
proceſſu, qui fit contra abſentem, poſſit aliquas probationes ex officio inducere? Reſpond. Si utraque pars, ſcilicet tam accuſator quam reus, ſit præſens, poteſt judex pro utraque parte veritatem inquirendo novas probationes ex officio inducere. Reo autem abſente, non poteſt niſi in caſibus, in quibus contra abſentem procedi poteſt, ſcilicet in delictis, quæ ſunt à relegatione infra. Si vero accuſator abſentem ſe fecerit, & reus ſit præſens, tunc non poteſt contra reum ex officio probationes inducere, ſed debet nomen rei aboleri. Et hæc eſt diſtinctio Bart. in *l. 4. §. hoc autem judicium, n. 8. ff. de damno infe.* quam dicit eſſe communem Alex. *in eo. §. hoc autem judicium, n.* 29. Sed certe quidquid ſit de jure, in practica ſervatur totum contrarium: nam judices ex officio recipiunt teſtes contra abſentes, non autem pro ipſis: Et judex, qui produceret teſtes ex officio pro reo contumace, poſſit tanquam imperitus, & fatuus ab officio removeri. Tu vide quæ latius dixi infr. *q. 61. verſ. ſed quæro, & ſeq.*

Item quæro (*q*) nunquid reus contumax ſit ci- 13
tandus ad ſententiam? Reſpond. de jure dicendum eſt, quod ſic, ut colligi videtur ex text. in *l. accuſatorem, ff. de public. jud.* ſed de conſuetudine non citatur, ut dicit Ang. *de malef. in verbo, Qui judex commiſit L. praconi, numer.* 2. & 3. & Card. Alex. *in cap. de accuſat. col. 41. verſ. Et prædicta 2. quæſt.* .8. qui etiam atteſtatur, quod conſuetudo eſt, quod per Præconem banniantur ad Conſilium generale, vel campanam, vel cornu, vel tubam, ſecundum ſtatuta locorum. Et dicit Practic. Millei, *fol. 8. nu.* 76. quod de conſuetudine citantur contumaces (*r*) unica citatione pro tribus. Et ſubdit, quod de conſuetudine Franciæ regulariter citantur ad ſonum tubæ, prout etiam ſervatur in hac Provincia: vide, quæ dixi ſupra *qu. 31. verſ. quæro nunquid.* (*ſ*) Et in Regno Neap. citantur, non modo reus ipſe ad domum, ſed etiam ejus conſanguinei, amici, & vicini ad allegandum cauſas, &c. prout ab immemorabili tempore introductum eſſe de more, & ſtylo magnæ Curiæ atteſtatur Gramm. *ſuper conſtit. Regni, fol. 52. n.* 12. Ego vero puto ab omnibus judicibus ſervandum eſſe illud quod ſervari conſuevit in locis, in quibus proceditur.

Vidi (*t*) quandoque dubitari, nunquid ſtatim lap- 14
ſo termino peremptorio ſtatuta ad comparendum, poſſit reus condemnari? Reſp. quod de jure forte poſſet dici, quod ſic, ſed de generali conſuetudine, & æquitate expectatur triduum, poſtquam accuſata eſt contumacia, & deinde ſequenti die fit condemnatio. Et de hac conſuetudine atteſtatur Afflict. *ſuper ſecunda parte conſtitutionum Regni, Rub. 12. poſt n. 6. verſ. Quid autem,* quem refert Caravita *ſuper ritu 198. magnæ Curiæ, circa fin.* ſubdens, quod ita practicatur. In hoc tamen Ducatu hoc non ſervatur: quia neque accuſatur contumacia, ut dixi, neque expectatur per triduum, niſi ita judici ex æquitate videatur, ſed plerunque in ipſo termino peremptorio fiunt condemnationes.

Videa-

15 Videamus, (*u*) quæ ſit forma proferendæ ſententiæ contra hujuſmodi reos contumaces. *Reſp.* Et quia nobis, & officio noſtro conſtat ipſum eſſe culpabilem dicti maleficii, præſertim ex ejus confeſſione reſultante ex contumacia juxta formam ſtatutorum, &c. ideo ipſum condemnamus in amputatione capitis, & ejus bona fiſco regio confiſcamus. (*x*) Itaque ſi aliquo tempore venerit ad manus juſtitiæ, quod ducatur, & duci debeat ad locum juſtitiæ conſuetum; & ibi ejus caput amputetur, ita quod moriatur. Et interea ipſum à toto dominio bannimus, &c. Et ita practicatur, ut dicit Angel. *de maleficiis*, *in verbo. Qui dominus Judex videns num.* 43. Hanc etiam formam ſervari de ſtylo Curiarum Franciæ atteſtatur Boer. *deciſ.* 278. *num.* 12. Vide quæ dixi infra *quæſt.* 93. *verſ. Fuit aliquando.*

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XLV.

(*a*) V*Ideamus nunc.*] Quod autem abſens non poſſit legitimè condemnari, eſt elegans oratio Lucii Piſonis pro Antonio in Senatu habita reſte App. Alexan. *civil. bell. lib.* 3. ad quam te remitto, eſſet enim nimis longum recenſere; eſt tamen digna legi; Contrarium tamen in eodem Senatu ſervatum fuiſſe contra abſentes conſtat ex Plutarcho in Vita Bruti per hæc verba; Qua in re cum illorum cauſa, reſpondente nullo, deſerta foret, coacti Judices ſunt proferre ſententias. Caſus autem, in quibus etiam abſens damnari poteſt de jure communi, ponit Bart. *in l. pen.* §. *Ad crimen ff. de publ. Jud. ſupra in* §. *læſæ Majeſtatis verſic. fin.* Drogn.

(*b*) *Et in primis ſciendum eſt.*] Chartar. *de execut. ſentent. cap.* 1. *in princ.* Farin. *tit. de inquiſit. q.* 11. *nu.* 1. *& 2. vol.* 1. Ros.

1 *Et in primis ſciendum eſt.*] Adde, quod † hoc fallit in Papa, & Imperatore, Angel. *in l. reos, C. de accuſat.* & Felyn. *in cap. cum olim, nu.* 14. *de re judic.*

2 Item adde, † quod iſta concluſio fallit etiam in aliis caſibus, in quibus poteſt deveniri ad condemnationem, etiam capitalem, contra abſentem. Primus eſt faciens aliquem ſpadonem, *l. Cornelia*, §. *conſtitutum*, *ff. ad l. Cornel. de ſicar.* ſecundus repertus in venali perfidia apparitor, *l. ne din, C. de pen.* tertius in crimine læſæ Majeſtatis, quos refert Marſil. *in d. l. Cornel.* §. *conſtitutum, num.* 7. & Cæpol. *conſilio* 40. *num.* 8. & Villalob. *commun. opin. verſicul. abſens in principio*, & fallit etiam in crimine hæreſis *juxta capit. cum contumacia de hæret. in* 6. & Boſſ. *in titul. an in criminal. judic. numer.* 6. *& in titul. de requir. reis. num.* 1. *verſicul. fallit*, & vide omnino Marian. Socin. *in capit. qualiter, & quando num.* 927. *cum ſequen. de accuſation.* ubi magis diffusè, quam alibi hæc materia tractatur, quando non poſſit deveniri ad condemnationem contra abſentem, tam de jure civili, quam de jure ca-
3 nonico, & de conſuetudine, ſeu ex forma ſtatutorum, & ibi habetur, quod de jure canonico abſens condemnari poteſt, & diſputatur an requiratur litis conteſtatio de jure canonico, quando judex procedit per inquiſitionem: & hanc quæſtionem an requiratur litis conteſtatio, latius tractavit *in d. c. qualiter, & quando numer.* 960. Et quia hic Dominus Clarus impugnans Jacobum de Aren. tenet, quod nec etiam, quando crimen eſt liquidatum inter præſentes, poteſt eo caſu
4 ferri ſententia contra abſentem, & allegat Bald. *in l. quamvis, la prima, numer.* 1. *C. de adult. teſtantem de communi*, & Boſſ. *in titu. de requir. reis numer.* 1. *in fine*, quos refert, & ſequitur D. Flamm. Chartar. *in ſuo tractat. de execut. ſentent. contumac. capit.* 1. *nu.* 2. *cum pluribus ſequentibus*: Ego tamen advertendum puto, opinionem Jacobi de Aren. concivis mei eſſe
5 veriſſimam, ita diſtinguendo, ſi poſt litem conteſtatam adhuc non liquidato negotio reus ſe abſentaverit, & tunc contra eum abſentem ſententia ferri non poſſit in caſu a relegatione ſupra juxta commun. ut per Bart. *in l. abſentem, ff. de pœn.* Boſſ. *in loco per Clar. citata*, & etiam Socin. *in d. cap. qualiter, & quando num.* 927. ubi nullam facit mentionem de liquidatione delicti, ſed tantummodo atteſtatur communem opin. eſſe contra tenentes quod lite conteſtata poſſit condemnari abſens, etiam in pœnis ſupra relegationem; ſi vero reus non ſe abſentaverit, ſtatim lite conteſtata, ſed poſt liquidatum delictum, tunc crederem in eum abſentem ſententiam fieri poſſe, etiam ultra relegationem; ratio enim in abſentem, eſt, ne quis ex præſumptionibus damnetur, ut per Boſſ. *titul. de req. reis num.* 1. *in principio*, ac etiam quia requiritur magna cauſæ cognitio, ubi agitur de magno præjudicio, quæ eſſe non poteſt, niſi inter præſentes, ut per Bald. *in l. abſentem, C. de accuſation. n.* 8. quæ rationes liquidatæ crimine ceſſante videntur, quia ſententia non fertur ex præſumptionibus; ſed ex veris probationibus. & cauſa cognita, & ubi reus eſt de ipſo crimine legitime convictus, non eſt ulterius quærendum, ſed illum judex condemnare debet, ut dicit Boſſ. *in titul. de convict. nu.* 3. & Clarus *in quæſtio.* 67. *in principio.* Et ideo inolevit practica, & ſtylus in Regno Franciæ, quod non ſervatur *l. abſentem*, ſi de delicto per informationes conſtet, ſed contra abſentes tam minores, quam majores quatuor prius obtentis contumaciis diffinitive, proceditur, etiam lite non conteſtata, ita affirmat Boer. *deciſ.* 63. *nu.* 8. *& ſequen.*

Nec dicatur, quod abſens fruſtra damnaretur, cum non poſſet fieri executio, ut dicit Bald. *in d. l. quamvis ſub n.* 1. quia ſi hæc ratio urgeret, ſequeretur, quod in crimine læſæ Majeſtatis, & in aliis caſibus ſupra deductis ſententia in abſentem ferri non poſſet, & tamen de jure ferri poteſt, quod procederet etiam ſecundum ſtatuta, ex quibus fiunt condemnationes capitales in abſentes, & tamen exequi non poſſunt, niſi quando condemnati pervenerunt in fortiis Curiæ; Et licet hæc quæſtio videatur de lana caprina ſtantibus ſtatutis, & conſuetudine in contrarium, tamen quia hic Dominus Clarus loquitur de jure communi, hæc pauca dixiſſe volui. Baiar.

(*c*) *Valetudinarii.*] Farin. *q.* 75. *par.* 4. *num.* 113. *&* 114. ubi ampliat. & limitat. Ros.

(*d*) *Ad perpetuam rei memoriam.*] Ad ſtatutum Placentinum *lib.* 2. *ſtat.* 3. Drogn.

(*e*) *Sed ubi venit.*] Chartar. ſupra *nu.* 5. Ros

Sed ubi venit tantummodo.] Adde † quænam ſunt pœnæ ultra relegationem, ut per Foller. *in pract. crim. in verb. pœnis deb. ſervatis nu.* 46. Baiaro. 6

(*f*) *In illis igitur caſibus.*] Quomodo procedatur contra abſentes de jure communi, Farin. ſupra *num.* 3. & Chartar. ſupra *d. c.* 1. *nu.* 7. *&* 8. Ros.

(*g*) *Secundum diſpoſitionem Juris communis.*] Quid de jure communi ſervandum ſit in conſtitutis, ſeu examinibus, infra *quæſt.* 45. *verſicul. Scias autem.* Item de jure communi Reus quantumcunque contumax, non habetur pro confeſſo, ſed aliis remediis cogitur ad reſpondendum Inquiſitioni ſeu accuſationi, Bald. *in capit. fin. ſub num.* 14. *ad fin. de offic. delegat.* concordat cum oratione Lucii Piſonis de qua ſupra; Vide Bartol. *in l. penultim. nu.* 7. *ff. de quæſt.* Drogn.

(*h*) *Sed hodie.*] Farinac. ſupra *num.* 30. *in fin. & nu.* 4. Ros.

(*i*) *Per totam Italiam.*] Chartar. *dicto capitulo* 1. *nu.* 427. *&* 429. Ros.

(*k*) *Dicit etiam Bald.*] Adde, quod † idem tenuit Nart. *conſil.* 540. *nu.* 19. *& in conſil.* 542. *nu.* 5. quod loco adnotationis bonorum hodie ſubintravit bannum. 7

Item adde, quod in Regno † Neapolitano hodie ſervatur adnotatio bonorum per *Conſt. grandis utilitatis*, qua ſtatutum eſt, quod omnia bona mobilia, & immobilia contumacis debeant adnotari, & deſcribi, & quod bonorum mobilium tertiam partem in ſui commodum fiſcus converrat, & irremiſſibiliter acquirat ſtatim propter contumaciam inquiſiti; & ſolet Curia facere compoſitionem de dicta tertia parte: alia vera bona ſic adnotata conſervabuntur, ut ſi contumax intra annum comparuerit, & ſuam contumaciam purgaverit, recuperet dicta bona, & ſi intra annum non comparuerit, & forjudicatus fuerit, bona fiſco vendicantur, niſi habuerit contumax filios, quia ſi unicum filium habuerit, bona æqualiter inter ipſum, & fiſcum dividentur; & ſi duos habuerit filios, fiſcus habebit tertiam partem bonorum contumacis ſtabilium, & ſic ſi plures habuerit, alia vera bona mobilia contumacis elapſo anno erunt fiſci, ſive contumax habuerit filios, ſive non, & in hac materia adnotationis, quæ fit in Regno, vide Fol. *in pract. Crim. in verb. adnotatio bonorum.* Baiaro. 8

(*l*) *In hoc autem Ducatu.*] Chartar. ſupra *num.* 2. *& ſequen.* Ros.

(*m*) *Juxta formam, traditam in l. ſi quis intra Provinciam.*] Adde videndum Bartol. *in l. facultas, C. de juriſd. fiſci, libro* 10. ubi plenè, Baiard.

(*n*) *Con-*

(n) *Conſignat Conſulibus.*] Attende practicam conſignandi Conſulibus; Adde Chartar. *de execut. ſentent. num.* 21. & vide *in conſtitutionibus Mediolani Rubr. de offic. Quæſt. extraordin. verſic. eaque omnia lib.* 1. Droo.
9 (o) *Facta autem hujuſmodi deſcriptione.*] Adde, quod admiſſus ad novas defenſiones, & abſolutus, quandocunque recuperat bona, etiam per fiſcum alienata, quia eſt reſtitutio per viam juſtitiæ, Jaſon *in l. Gallus, §. & quid ſi tantum, numer.* 73. *ff. de lib. & poſthum.* & ibi Crot. *num.* 118. Boſſ. *in titulo de remed. ex fol. Clemen. princip. num.* 3. *& ſequen.* Alciat. *conſil.* 169. *num.* 15. & Menoch. *de recuper. poſſ. re-*
10 *med.* 10. *numer.* 113. ubi plene. Sed in ſtatu Eccleſiaſtico contrarium ſervatur, ſcilicet, quod alienata per fiſcum non reſtituuntur, etiam quod banniti virtute motus proprii Pii IV. & Pii V. infra annum audiri
11 poſſunt, facta enim condemnatione, † & confiſcatione bonorum, & capta poſſeſſione nomine fiſci attinentes bannitum uſque ad quartum gradum ſecundum jus canonicum computandum, compelluntur ad redimendum bona confiſcata, ſi ſunt ſolvendo; ſin minus, Communitates locorum, ubi bona ſita ſunt, *juxta conſtit. March. in lib.* 4. *capit.* 19. Et ſi poſtea banniti ſe conſtituunt, & ſint abſoluti, non propterea recuperabunt bona, ſi ſunt alienata, & ita ſemper vidi obſervari. Et quod ſtatim fiſcus capiat poſſeſſionem bonorum deſcriptorum, & confiſcatorum, & quod illa non expectato anno arbitrio ſuo vendat, ita etiam Farinac. *quæſtin. crimin. quæſtion.* 11. *num.* 88. in urbe, & in ſtatu Eccleſiaſtico ſervari atteſtatur. Bajaro.

(p) *Et licet Chaſſaneus.*] Adde, quod Farin. *quæſt. crim. in quæſt.* 11. *num.* 62. *verſic. ſed quid ſit*, atteſtatur, ita ſervari in ſtatu Eccleſiaſtico, & ego quoque idem atteſtor. Bajar.

(q) *Proceditur contra abſentes.*] Chart. ubi ſupra, *nu.* 9. 10. *&* 11. Farin. ſupra, *n.* 3. *in fine.* Ros.

(r) *Ex contumacia etiam banniuntur.*] Adde, quod tamen iſta probatio, quæ fit ex contumacia, & ſic per legis præſumptionem, non eſt vera, ſed impropria, nec cadit in ſtatutis proprie intelligendis, Jaſon. *in §. præjudiciales, numer.* 71. *Inſtitut. de act.* contrarium, quod nihilominus bannitus in contumaciam dicatur bannitus ex maleficio ſupra *in §.* 1. *verſic. Quæro etiam*, ubi dixi. Droo.

(ſ) *Super conſuetud. Bitur.*] Ibi videre poteris, quicquid diſpoſitum ſit circa contumaciam, & quod contumax habeatur pro confeſſo, quod tamen quando Judici talem contumacem non eſſe culpabilem conſtat, non debet illum condemnare, verba ſunt Boerii *ſuper dicta conſuetudine Bitur. titul. Des couſtum. concernant les juges*, §. 18. *verſiculo, Item quicunque, &* §. 20. *verſicula, Item auſſi, folio* 45. *&* 47. allegat Cæpol. *conſilio* 41. & Marſil. *ſingul.* 72. per Doctor. Bald. *in rubric. C. de man. miſſ. vindict.* ibi vide etiam Bald. *in l. omnibus, §. hoc judicium, ff. ſi quis jus dicenti non obtemp.* & per Cravet. *conſilio* 171. *ſub numer.* 7. Decian. *conſilio* 458. At quod de jure communi contumax non habeatur pro confeſſo. Bald. *in leg. accuſationem, numer. decimoſecundo, capitul. qui accuſar. non poſſunt.* Nota tamen, qui degis in ſtatu Pallavicino; quod licet ſtatutum noſtrum in criminalibus ſub rubrica, *De modo, & forma procedendi in cauſis criminalibus ſtatuo ſecundo.* Non dicat, quod contumax habeatur pro confeſſo, cum tamen hoc verum ſit ex generali conſuetudine totius mundi, attenta tali conſuetudine etiam in dicto Statuto habebitur pro confeſſo. Ex conſuetudine namque ita, ut ex ſtatuto ita dictante contumax haberi poteſt pro confeſſo, ut animadvertit Chartar. *de executio. ſentent. capitulo primo, numer.* 18. Quod tamen etiam attento jure communi procedit. Nam præſens, & nolens reſpondere habetur pro contumace; Felin. *in capitulo Conſultationibus coll. mihi* 2. *de offic. delegat.* An autem bannitus a Statu Pallavicino, in quo adhuc non vigent proclamata ſpecificata; quod bannitus poſſit impune offendi in re, & in perſona modo, quo ſupra dixi, ad *quæſtionem trigeſimamoctavam, verſiculo, Sed certe*, poſſit ibidem impune bannitus offendi, ejuſque bona occupari. Hæc quæſtio cum occurriſſet de facto in perſonam Doct. Petri Franciſci de Marcheſiis banniti a ſtatu Pallavicino, totoque Dominio Sereniſſimi Ducis Parmæ eveniente caſu hæreditatis ſibi delatæ quod Domini Oliverii de Marcheſiis, & deprædatis talibus bonis, & hæreditate per nobilem, & pulchram Dominam Iſabellam dicti Domini Oliverii ſororem, cum qua de prædatione principaliter ſe defendebat, tanquam licite facta, & quia bona banniti occupari poſſunt; omiſſo, quod, conditio, ſub qua inſtitutus fuerat, nondum eveniſſet, & illa erat, ſi rediret in gratiam Principis, & non aliter; qua deficiente adhuc non poterant dici ejus bona eſſe talia bona, ut deprædari poſſent? Reſpondi, tale ſtatutum licet in civitate Parmæ vigeret, non tamen in Statu Pallavicino attendi poſſe, nec debere eum, etſi nunc ſub eodem Principe ſit Status Pallavicinus, cum tamen vivamus propriis ſtatutis, & legibus non eſt de uno Statu ad alium intendendum. Allegavi Socin. *conſilio* 271. *in præſentem, volumine ſecundo.* Felyn. *in capit. cum dilecta. column.* 13. *de reſcriptis.* Apoſtil. ad Jaſon. *in §. Rurſus, num.* 40. *Inſtitutio. de action.* Aym. Cravet. *tractat. de antiquit. temp. par.* 4. *verſicul.* 1. *num.* 55. *&* 56. faciunt quæ dixi infra *ad quæſtionem* 71. *verſicul. Quarto modo, & quæſtionem* 96. *verſicul. Item quæro, ad finem*, & ideo conſulendum fuerat dicto bannito, qui interim pendente conditione utiliter inſtitutus fuerat, peteret bonorum poſſeſſionem ſecundum Tabulas; ut per Capyc. *deciſ.* 194. *ſub num.* 14. Anton. Geneſ. *tom.* 1. *capitul.* 2. *numer.* 4. Non autem debuerat tergiverſari, prout uſque modo tergiverſatum erat, infra *quæſtione* 59. *verſicul. Sed quæro*, quod facit dicta Domina Iſabella ſi utiliter inſtitutus non foret, prout tamen utiliter inſtitutus eſt; cum non poſſit offendi, ſed poſſit acquirere per ea, quæ dixi infra *ad quæſtionem* 71. In quantum autem hic dicit de Clerico perſeverante in excommunicatione, vide infra, *quæſtio.* 73. *verſic. Item clericum.* Droch.

(t) *Ex hoc eſt ſatis rationabile.*] Adde, quod diffe-
tentia † eſt inter publicationem bonorum quæ fit ex 12
delicto, & eam, quæ fit ratione contumaciæ, per lapſum anni a die adnotationis bonorum: ita tenet Caravit. *in ritu* 205. *numer.* 17. per ea, quæ tradit Afflict. *in conſtitut. Regni Patarenorum, numer.* 23. ubi ponendo multos caſus, in quibus bona publicantur, ponit illum caſum publicationis, ratione contumaciæ per lapſum anni, ut diverſum ab aliis, in quibus fit ex delictis, & hoc etiam colligitur ex notatis hic per D. Clarum, dum dicit, quod reus comparens infra annum, ſtatim recuperat bona adnotata, & non remanent in ſequeſtro, donec ſit diſcuſſum ſuper crimine, quod fieret, ſi adnotatio facta fuiſſet ratione delicti, & ſi comparet poſt annum, non recuperat bona etiam, quod eſſet abſolutus a delicto, ut ſupra hic per Dominum Clarum 1. *verſicul. ad finem.* Bajaro.

(u) *Quinimo ſi rent.*] Farinac. ubi ſupr. *alleg. quæſt.* 11. *num.* 89. *&* 90. Ros.

(x) *Firma remanent.*] Adde infra *quæſtione* 94. *verſicul. Sed pone ad finem*, & hinc nota modum procedendi de jure communi contra contumaces, & quid de jure canonico obſervetur, ſupra *hac eadem quæſtione, verſicul. Licet autem in fine.* Itaque tali jure communi attento cogi non debet reus ad reſpondendum, nec habetur pro convicto, vel confeſſo, Bartol. *in leg. Quæſtionis habendæ, numer.* 2. *ff. de quæſtion.* Bal. *in capitul. ſi. 1. numer.* 14. *extra de officio delegat.* An autem reus, contra quem forſitan non adſint indicia, ad tranſmittendam inquiſitionem ſufficientia,
ſi citatus comparet, † & det fidejuſſionem de ſe con- 13
ſignando, poſſit iterum citari, & comparere teneatur, alias banniri poſſit, attento dicto jure communi; quod non dixit Bartol. *in d. l. quæſtionis habendæ, num.* 4. *ff. de quæſt.* Droo.

(y) *Sed cum ſit ſententia Senatus.*] Et de ſententiis Senatus ad infra *quæſtione* 98. *verſicul. Quæro ſi bona*, Menochius *tractat. de arbitr. judic. caſ.* 362. *numero decimoquarto, in fine*, & iden non videtur mirandum, ex quo ſententiæ recta trutina ponderantur in civitate Mediolani, ſi admiſſus ad novas defenſiones probare debet ſuam innocentiam, ſolet torqueri, ut infra, *verſiculo, Quæro quando*, cur autem ſic, hoc vide Felyn. *in capitulo Eccleſia Sanctæ Mariæ, colum.* 13. *de conſtitut.* Nam hoc eſt, quia alibi, ſententiæ præcipitantur, de quo perbelle, per Cravet. *conſ.* 153. *ſub n.* 2. Droch.

(z) *Sed quicquid ſit de jure.*] Adde, quod bannitus 14
admiſſus ad novas defenſiones, intelligitur admiſſus ad oſtendendum innocentiam ſuam, non autem ad faciendum alias defenſiones, Bal. *in leg. ita demum in fin. C. de procurat.* Jaſon. *in leg. de his, qui vel. fac. poſſ.* Hieron. Gabriel. *conſilio* 171. *num.* 16. *volum.* 2. &

Abb.

14 Abb. *conſilio 56. num.* 22. ubi loquitur de † citato ſub
pœna confeſſi, & convicti, quod poteſt fieri, ut ipſe
ibi dicit, & ita ſervetur in urbe, epud tribunel Re-
verendiſſimi D. Auditoris Cameræ, captis tamen prius
informationibus, quod ſi ita citatus pariatur condem-
nati, & poſtee comparverit, tenetur concludenter pro-
bare de ejus innocentia, us ſupre dictum eſt, & in ſta-
15 tu Eccleſiaſtico adeſt † conſtitutio Mareb. *in lib.* 4.
cap. 15. *verſic. niſi forſan extaret ſtatutum.* que diſpo-
nitur, quod ſtante ſtetuto, quod contumex habeatus
pro confeſſo, non audiantur banniti, niſi ex liquidiſ-
ſimis probationibus conſtaret Judici ipſum non com-
16 miſiſſe delictum; Sed † Senatus Mediolani edmittit
bannitum ad faciendum defenſiones, us poſſint ſe de-
fendere non obſtante ſententia, & benno, per quam
edmiſſionem non tollitur confeſſio, & fiſcus babet in-
tentionem fundatam, & quod judices teferunt Sene-
tui ſtatutum cauſæ, & ſi ex qualirate indiciorum tu-
tam habet conſcientiam, mandat ſententiam exequi,
& eliquando jubet torqueri ad habendam veritetem,
ita refert Boſſ. *in titul. de litter. Princip.* ubi hene
quæſtionem tractavit, & quod bannitus admiſſus, ad
novas defenſiones debeat probate de ejus innocentia
D. Farinacius *quæſtio.* 21. *numer.* 100. *cum ſequent.*
poſt bæc ſcripta viſur magis plenè, quam elibi, &
ita eleganter, & ed ſaturitatem, ut nihil amplius de-
ſiderati poſſit, & ibi dicit hoc in ſtatu Eccleſiaſtico
multo megis ſervandum eſſe per motum proptium
Julii II. per Pium IV. confirmatum, quo cavetur,
quod bannitus etiam poſt ſententiam audiatur, ſi ſup-
plicaverit, & in carcere innocentiam ſuam probare
17 voluerit; ſed ſi Princeps euncedeter, † quod fiat ju-
ſtitia, non obſtante euntumacie, cum defenſio nemi-
ni ſit auferande, tunc reus non tenetur probare, &
ſatis ejus defenſionem fecisſe diceretur, ſi actor non
probaret, etiam ſi extaret ſtatutum, quod contumax
haberetur pro confeſſo, & eonvicto: niſi Principi
in aliquo eſſet obreptum, quia tunc non veleret re-
ſcriptum, ite ex treditis per Bald. *in conſilio* 121. *vo-
lumine primo*, & ſi reſcriptum dicatet, reus admitte-
tus ad noves defenſiones, condemnarione non obſtan-
te, vide Vulpell. *in conſilio* 105. ubi dicit, ſenten-
tiam non elidi ex teli reſcripto, quia ſat eſt reſcrip-
tum operari, ut eudiatur, quie alies non audiretur,
ſtatuto ſic diſponente, contumacia, & res judiceta
appellationem prohibent, & quod ita bujuſmodi re-
ſcriptum interpretatur Ducale Auditorium Urbinenſa,
ut quis audiatur tantum, eontumaciæ, banni, & ſen-
tentiæ effectu in ſuo tobore permanente, & ibi dicit
etiam, quod de nullitate ſententiæ † objici non po-
19 teſt, quia ex quo ſuit petitum, & obtentum reum au-
diri, eondemnatione non obſtante senunciatum vide-
tur nullitati, & præſupponitur ſententiam valere, quod
enim nullum eſt, obſtare non poteſt. Sed ego arbitror
hoc verum non eſſe, quia objectum nullitatis eſt mera
defenſio, ut voluit Joan. Andr. *in novel. in capit.* 1.
de reſcript. in 6. quem ſequitur Felyn. *in capit. ex
parte, calumna penultim. de officia delegat.* & Patiſ. *de
ſyndic. in* §. *an ſi ſententia lata, verſ. nam quædam ſunt
ſententiæ.*

20 Sed † in criminalibus nemo defenſionibus ſuis re-
nunciare poteſt, Glo. *in l. pactum inter hæredes in verb.*
21 *liceat, ff. de pact. erga, &c.* Quin † imo nec in ci-
vilibus acte ſubſtantielia de voluntate partium omitti
poſſunt, niſi partes ipſæ per pactum, ſive ſtipulatio-
nem ſe obligent, non excipere de nullitate: ita tradit
Vant. *de nullit. in titul. qualiter ſententiæ, & proceſ-
ſus numer.* 18. quod pactum in cauſa criminali non ed-
mittitur, ut dictum fuit; ex quibus ſequitur, quod
reus edmiſſus, ed ſaciendum defenſiones, ſi ſententia
contre eum lata ex defectu citationis, ſive juriſdictio-
nis, vel alio ſubſtantiali defectu erit nulla, poterit de
nullitate opponere, etiam quod in reſcripto edſint illa
verba condemnatione non obſtante, durum eſſet utique
ſi per dictam clauſulem ſententie, ut puta defectu ci-
tationis nulla, convalidaretur, quod minimè Princeps
facere poteſt, cum non poſſit tollere defenſiones reo,
ut eſt communis opinio, de qua per Socin. *in conſil.*
266. *ſub numer.* 52. *volum.* 2. minuſque reus eccep-
tando reſcriptum ſibi præjudicare potuit juribus ſupra
deductis.

Item edde, quod edmiſſus ed ſaciendum defenſiones,
probando ejus bonam famam, nihil operatur contra
ſententiam, quæ facit plenam probationem, ut per Vul-
pell. *in conſilio* 103. *num.* 6.

22 Item edde, quod edmiſſo † bannito ad noves defen-
ſionar, eccuſetor, ſive querelans poterit probare cri-
men benniti, per aa quæ tradit Nell. *de bannit. in* 2.
part. 2. *temp. quæſt.* 34. *ibi, etiam adverſarius ſuum cri-
men,* & licet Nellus loquatur de bannito, non forma ſta-
tuti, ſed de eo, qui a judiee propter ejus contuma-
ciam & fugam habitus fuit pro eonfeſſo, & ſic fuit ban-
nitus, tamen idem eſt in banoito ex forme ſtatuti diſpo-
nentis, eontumacem haberi pro confeſſo, cum nulla di-
verſitatis ratio poſſit conſidereri, dummodo poſt ſenten-
tiam audiatur, ſive ex gratia Principis, ſive aliter: fe-
ciunt etiam tradita per Odd. *in tractat. de reſtitut. in in-
tegr. quæſt.* 47. *artic.* 10. *num.* 47. ubi tenet per *l.* 2. *C. ſi
adverſ. tranſact.* † quod minore, ſive mejore reſtituto 23
adverſus rem judicatam, intelligitur etiam reſtitutur ad-
verſarius, ſi capitula illius ſententiæ ſunt connexa. Sed
quo ad fiſcum, † licet ſuccedat loco eccuſatoris, Bar- 24
tol. *in l.* 2. §. *ſi publica, ff. de adult.* videtur tenere eon-
trarium, quod ſcilicet non intelligatur admiſſus ad fa-
eiendum novas probationes eontra bannitum, cum re-
gularites in pœnalibus, fiſcus † non reſtituatur, niſi per 25
Principem ex ſue ebſoluta poteſtate, eoncurrente com-
miſſi facinoris magnitudine, vel quod ſententie lata fuiſ-
ſet dolo, vel fraude, vel prævaricatione, eut colluſiona,
quia tunc etiam è judice fiſcus reſtitueretur. Ita tradit
Boſſ. *in tit. ſi adverſ. rem judic. reſtitut. poſtul. num.* 6.
cum ſequen. & d. Excell. D. Odd. *in dicta tractat. quæſt.*
3. *articul.* 13. *num.* 85. *par.* 1. ubi etteſtatur de magis
communi, quod fiſcus in pœnelibus non reſtituatur. Quod
comprobatur: nam *l. divi fratres, ff. de pœnis,* per quam
introductum fuit temedium illud, quod eſt gratia juſtitiæ
Princeps concedit bannito, ut poſſit facere novas de-
fenſiones, admitit dictum remedium gratia damnati, ſe-
cundum Boſſ. *in tit. de ſupplic. adverſus rem judic. nu.* 6.
ſed ſi fiſcus, qui habet ſententiam pro ſe iterum poſſet
contra eum inducere novas probationes, ipſum remedi-
um magis tenderet ad favoram ipſius fiſci, quam banni-
ti; ſed forſan fiſcus intelligeretur admiſſus ad proban-
dum contra bannitum admiſſum ed novas defenſiones,
ubi quis per ſimplicem contumeciam de aliquo etrociſſi-
mo delicto fuiſſet bannitus & ipſe fiſcus vellet inducere
teſtes noviter repertos, & hoc pro bono publico, ne
tantum facinus remaneret impunitum, ergumento eo-
tum, quæ habentur per Boſſ. *in tit. ſi adverſ. rem judi-
cat. nu.* 15. Tamen ego credo, quod in tali caſu Prin-
ceps eſſet conſulendus. Cogita, quia iſtam quæſtionem
non inveni ab eliquo tactam; Et ideo decrevi ſuper
hoc puncto, cum mihi eccidiſſet in facto, dum ſecunda
vice eram Gubernator Illuſtriſſ. Civitatis Spoleti, con-
ſulere prædictum D. Oddum qui ex profeſſo totam ma-
teriam reſtitutionis in integrum latiſſimo campo diſſe-
ruerat, ut *in cit. a ſua perceleb. tractatu* videre eſt; qui
ſic a me conſultus, ut infr. reſpondit.

*Illuſtr. & Excellentiſſ. Domine Bajarde, Domine
mi colendiſſime.*

Dubitavit † Excel. V. an ſi bannitus in contuma- 26
ciam reſtitutus ſit ex gratia Principis ed faciendum
ſuas defenſiones, & innocentiem ejus oſtendendem,
econtra fiſcus quoque dicatur reſtitutur ed melius pro-
bandam ſuam intentionam contre dictum bannitum.
Et videtur, quod fiſcus ſit edmittendus ed hujuſmodi
probationes. Primo *per tex. l.* 1. *C. de tranſact.* ſecun-
do *per l. petendæ. C. de temp. in integ. reſtit. verſ. quid
ſi defenſio*: ubi actori ſit † commune beneficium dila- 27
tionis ed probendum reo conceſſæ. Tertio, per id,
quod ſcribit Nell. *de bannit. in* 2. *tempor. quæſt.* 35.
Quarto, quie † contumacia rei videtur eſſe in cauſa, 28
quare fiſcus non probavit clarius ſuam intentionem,
quando illud condemnavit, ſatis enim fuit id, quod fe-
cit, juncta rei contumacia ideo ſubintrat eommunis
eonclusio Doctorum, quod reſtitutio conceſſe alicui ed
novas probationes faciendas prodeſt quoque, & com-
munis eſt adverſario ejus, de qua per Bart. *in l.* 1. §.
nunciatio nu. 36. *ff. de op. nov. nunciat.* & ibi Alex. *in
fin. cum concord.* ut per Canon. *in c. audiviſtis col. fi. de
reſtit. in integr.* ubi Ancb. *in fi.* Butr. *nu.* 29. Card. *q.* 5.
& ſequitur Capyc. *deciſ.* 170. *nu.* 2. & ego ſequutus fui
in tract. de reſtit. quæſt. 41. art. 12. Quinto, per id,
quod ſcribit Bald. *in l. per hanc nu.* 17. *C. de temp. ap-
pell.* ubi † vult, quod reſtitutio minorib. vel majori-
bus, ex cauſe conceſſa proſit quoque edverſariis eorum 29
reſpectu, quæ de novo eb ipſis reſtitutis per novos te-
ſtes, vel inſtrumenta deducuntur.

In contrarium eſt † communis illa concluſio, quod 30
in pœnalibus non ſuccurritur ope reſtitutionis in inte-
grum,

Digitized by Google

grum, per tex. *in l. auxilium*, §. *in delictis ff. de mi-
norib.* & per illum tex. ita tradit Ang. *in l. fin. ff. ſi
teſt. liber eſſe.* Jaſ. *in add. ad Specul. in tit. de accuſ.
verſ. quod ſi judex.* Crem. *ſing.* 23. Boſſ. *in tit. ſi ad-
ver. rem jud. num.* 13. Tob. *conſil.* 105. *nu.* 3. Ant. Ga-
briel. *lib. 7. concl. tit. de crim. concl.* 13. *in fin.* ubi ve-
rius, & æquius eſſe dicit. Pro qua facit clara ratio,
nam fiſcus nun poteſt in hac materia reſtitutionis eſſe
magis privilegiatus, & favore dignus, quam ſit ipſe
31 minor, cum jure reus † utatur in obtinenda reſtitutio-
ne in integrum *l. 1. C. de ſent. adverſ. fiſcum lat. & ibi
gloſ. juncta l. 1. ubi expreſſum, C. ex quibus cau. ma-*
32 *jor.* ſed minor † non reſtituitur in pœnalibus, in necem
vel pœnam alterius, *l. auxilium, ff. de min. in princ:pal.
l. ſepulchri. ff. de ſepul. violat. & in l. in cauſa, la* 1.
ff. de min. tradunt Moderni *in l.* 1. §. *nunciatio*, & ibi
Ruin. *num.* 234. *ff. de aper. nov. nunc.* Fel. *in c. frater-
nitatis col. 5. verſ. fallit, 3. de teſtib.* Covar. *pract.
quaſt. c.* 26. *num.* 4. *verſic.* 1. *cum concord.* quos con-
geſſi *in tract. reſtit. quaſt.* 89. *nu.* 21. *& ſeq. in a. par.*
33 Item non reſtituitur minor, † ubicunque magis tracta-
tur de lucro odioſo, & de damno alteri inferendo,
quam de ſuo proprio commodo Bar. *in l. cum*, §. *ſi pu-
pilli num.* 1. *ff. de uſur.* Paul. de Caſtr. *in l.* 1. §. *labea
in fi. ff. de acquir. poſſ.* Alex. *conſil.* 119. *num.* 13. *lib.*
6. Curt. jun. *conſ.* 110. *nu.* 14. Affiict. *deciſ.* 391. *per
totum*, & eſt tex. *in l. ſciendum, ff. ex quibus cauſ. ma-
jor.* Ergo neque fiſcus, cum in necem alterius tendat
effectus reſtitutionis, quam ſibi communem eſſe præten-
dit contra *d. l. in cauſa ff. de minor.*

Pro reſolutione, ego puto ſic poſſe dici, & ab inte-
gerrimo, & oculatiſſimo Præſide ſervandum eſſe. Aut
fiſcus vult admitti ad probandum aliquid, quod tendit
ad elidendas novas rei probationes, & puto quod poſ-
ſit, & admitti debeat. Aut vero vult nunc probare
novis teſtibus & indiciis innocentiam rei melius, quam
fecerit ab initio antequam eum condemnaret, & puto,
quod non poſſit; & utrumque membrum videtur mihi cla-
rè probari ex theorica Bart. & Scribentium *in d. l.* 1. §.
nunciatio ad fi. ff. de op. nov. nunciat. quæ eſt, quod
34 quando † negligentia rei fuit in cauſa, quo minus actor
melius ſuam intentionem probaret, quia ipſi actori non
erat opus melius probare ad obtinendum, quam eo mo-
do, quo fecit, ſtante negligentia rei, tunc reſtituto reo
ad melius probandum ſuam innocentiam, poteſt quoque
actor admitti ad probandum contrarium, ſecus vero ſi
actor id omiſit ex propria ejus ſocordia, ut diſtinguunt
præallegati, & ego dixi plene *d. tract. q.* 47. *art.* 11. ſed
in propoſito, ſi fiſcus omiſit probare delictum conclu-
denter, & dilucidis probationibus prout probare debe-
bat, ex mera ſocordia, quia fuit contentus dictum reum
in contumaciam condemnare ex levibus indiciis, pro-
ut hodiernis temporibus Procuratores fiſci facere ſo-
lent, ut poſſint illico ad executiones, in rebus, & bo-
nis devenire, ſibi imputare debet, neque amplius au-
diendus eſt nomine alterius, quemadmodum neque
minori ſuffragatur lapſus ætatis in necem, & pœnam
alterius. Si vero vult novas probationes rei novis quo-
que probationibus elidere, videlicet convincere teſtes
rei de mendacio ratione loci, vel temporis per alios
teſtes noviter ad illorum acceptionem examinandos,
& tunc poterit, quia nihil eſt, quod ei imputari poſ-
ſit, & ſic non ex aliquo ſpeciali, ſed jure communi
facere poterit, quia ſi non prius hoc fecit, fuit in
cauſa, quia non prius ipſe reus hujuſmodi probationi-
bus ad ſuam innocentiam oſtendendam uſus fuit. Et
hanc puto meram veritatem, & bonam viam ad re-
primendas ſuas, & ſemel reorum calliditates, quan-
do dolo malo hujuſmodi probationes ſuæ innocentiæ
differunt poſt condemnationes ad fiſci favorem factas,
& etiam fiſcorum nimias feſtinationes in deveniendo
ad condemnationes reorum, & confiſcationes bono-
rum abſque legitimis probationibus, quando illas habe-
re poſſunt, & negligunt.

*Quibus ſtantibus remanent cancillata contraria, quæ fa-
ciebant jure optimo ſcrupulum Illuſt. D. V.*

35 Nam *ad* † *l. 1. Cod. de tranſact.* reſpondetur, quod
procedit, quando alias is, qui reſtitutionem petit,
tractat de remanendo in lucro, unde non mirum, ſi
etiam adverſarius debeat reponi in priſtino ſtatu, alias
ſecus. Corn. *conſ.* 198. *numer.* 8. *lib.* 3. dixi *in d. trac-
tat. quaſt.* 41. *art.* 12. *num.* 60. quod lucrum non adeſt
36 hic ex parte rei reſtituti. Ad ſecundum † reſpondetur
diſtinguendo, ut per Bart. & alios *in d.* §. *nunciatio*,
& dixi ſupra *in concluſione.* Ad tertium † reſpondetur, 37
quod ultra, quod ibi loquitur de accuſatore, procedit,
quando ipſe reus admittitur jure communi ad ſuam in-
nocentiam probandam, tunc enim & fiſco jure commu-
ni eodem competit eadem facultas probandi delictum,
hic vero ſecus, ubi non niſi ex gratia audiri poteſt reus,
prout ipſemet Nell. conſiderat, ſi diligenter inſpiciatur;
& ratio differentiæ eſt ea, de qua per Bart. & præal-
leg. *in d.* §. *nunciatio*, nam non eſt inconveniens, quod
fiſcus reſervet ſibi clariores probationes, quando expec-
tat, ſeu expectare poteſt, & debet, quod reus poſſit,
& velit ad ſuam defenſionem, & ſuam innocentiam ju-
ris communis beneficio detegere, unde ſibi non impu-
tatur negligentia eo caſu, ſicuti in caſu, quo reus non
poteſt amplius ſperare audientiam, niſi ex ſupremi Prin-
cipis gratia, cujus conceſſio ſolet reputari impoſſibi-
lis, ut dici ſolet. Ad quartum reſpondetur diſtinguen-
do, ut ſupra in concluſione. Ad quintum reſpon- 38
detur, quod procedit dictum † Bald. eo modo,
quo ego diſtinxi, videlicet, quando probationes
fiſci tendunt ad elidendum probationes rei eo modo,
quo ſupra dixi, alias ſecus. Et ita puto de jure æquius,
& ſecurius ad tollendas, ut dixi, reorum calliditates, 39
& fiſcorum negligentias, & nimias † confiſcationum
anxietates, neque ſeveritatis, neque Clementiæ nimiæ
affectatus dici poterit judicio meo judex, qui in hujuſ-
modi caſibus diligenter perpendet ſpecies probationum,
quas fiſcus facere voluerit in terminis hujus gratioſæ
inſtantiæ, quæ certe in odium ejus, cui conceſſa fuit,
nequaquam retorquenda videtur, ut ipſe Illuſtriſſ. D.
V. conſiderat, niſi eo modo quo ſupra dixi, ſalvo ſem-
per, &c.

Sfortia Oddus.

(*a*) *Contrarium ſervatur.*] Farinac. *dicta quaſt.* 11. *n.*
6. 11. *in fine*, *&* 12. *& n.* 47. *& n.* 100. Ros.

(*b*) *Vel ſaltem torquentur.*] Adde hoc de jure regu-
lare, quod admiſſus ad novas defenſiones, alio etiam
non apparente, torqueri poteſt, ut per Alciatum *de
præſumptionibus, regula 3. præſumptione* 22. *in fine, in-
fra quaſtione* 96. *verſ. Sed nunquid in fine.* Menoch. *de
arbitr. judic. lib.* 1. *quaſt.* 84. *num.* 7. *& Tract. de pre-
ſumptionibus, lib.* 2. *præſumpt.* 70. *num.* 14. Not. tamen,
quod etſi bannitus ob contumaciam torqueri poſſit, ut
ſupra, & habeatur pro confeſſo; nihilominus captus
non punitur, ſi ſuam innocentiam probare velit. Ita
Menoch. *præſumpt.* 48. *nu.* 6. *lib.* 5. quæ innocentia e-
tiam per conſanguineos, & domeſticos probari poteſt
ibidem *num.* 8. De jure tamen defendi poſſet contra-
rium, cum eadem ratione, qua reſolvitur bannum in
vim ſimplicis citationis, reo ſe conſtituente, deberet
etiam ſic admiſſus tanquam ſimpliciter citatus per talem
admiſſionem tractari, ceſſante namque contumacia ceſ-
ſare debet ejus pœna, ut dicit Felinus *in cap. ex lit-
teris, col. 9. extra de conſtit. vide ad quaſt.* 95. *verſic.
Succeſſive quæro.* Non recedas tamen a practica, de
qua latius per Chartarium *de execut. ſentent. capit.* 1.
num. 275. & nota, quod bannitus ſolum banno illo,
quod apud nos appellatur bannum librarum mille, vi-
delicet, quia vocatus non comparuit infra terminum
dierum duodecim, ut habetur in ſtatuto noſtro ſe-
cundo, in criminal. comparens poſt illum terminum,
licet non condemnatus, poteſt torqueri, Chartar. *de
exec. ſent. cap.* 1. *num.* 452. Drogh.

Vel ſaltem torquentur.] Vulpell. *reſp.* 105. *num.* 5.
& *reſp.* 113. Chartar. *de execut. ſentent. cap.* 1. *nu.* 127.
& nu. 165. *& num.* 220. Ros.

(*c*) *Quæ faciat jus.*] Adde infra *q.* 64. *verſ. Sed
nunquid*, ibi, ut loquimur in bannito. Drogh.

(*d*) *Nam dicit Vayranus.*] Et contra iſtum Vayra-
num erant indicia ſufficientia ad tranſmittendam inqui-
ſitionem, alias nec in contumaciam damnatus fuiſſet,
per ea, quæ dixi ſupra, *verſ. Dixi, quod de jure, infra
hac eadem q. verſic. Quæro nunquid, & q.* 94. *verſic. Eſt
etiam.* Capyc. *dec.* 143. *numer.* 6. *ad finem.* Chartar. *d.
Tract. de execut. ſent. cap.* 1. *num.* 229. *& cap. fin. nu.* 35.
Drogh.

(*e*) *Dictum eſt, quod ex generali conſuetudine.*] Ad-
de, quod illud ſtatutum, † quod contumax habetur 40
pro confeſſo, & convicto, pluribus modis limitatur,
ut per Plot. *conſil.* 52. *num.* 14. *cum ſeq.* & ſex debet
conſiderare judex, antequam deveniat ad condemnatio-
nem virtute dictæ fictæ confeſſionis, quæ animadvertit
Guliel. Bened. *in c. Raynutius in verſ. Mortuo itaque
teſtatore, num.* 158. *uſque ad num.* 169. & ibi *num.* 173.
cum ſeq. quatuor † ponit differentias inter confeſſionem 41

veram

veram, & fictam, & ſubd. *n.* 169. dicit etiam, quod
42 Judex propter fictam confeſſionem poterit † condemnare contumacem, etiamſi conſtaret judici; quod potetat ſe tueri propter præſumptionem juris, & de jure, vel alia exceptione, ut puta exceptione temporis; ſive
43 præſcriptionis: & multos effectus † hujus ſtatuti accumu-
44 lavit etiam Joſeph. Ludovic. *concl.* 3. & † tale ſtatutum non habebit locum, ſi prius non conſtat de corpore delicti. Dec. *in conſ.* 96. *ſub n.* 19. *vol.* 3. & Ant. Columbanus *in tract. de contro. crim. art.* 152. *fol. mihi* 412. *in volum. tract. diverſ. crim.* dicit, quod antequam contumax condemnetur, judex debet advertere ad ſeptem.

45 Item adde, † quod judex non poteſt diminuere, vel prorogare terminum præfixum à ſtatuto ad comparendum, alias habeatur pro confeſſo. Bald. *in authen. jubemus numer.* 10. *C. de judic.* & Rimin. jun. *in conſilio*
46 115. *num.* 28. *volum.* 2. † ſed quando petitur terminus allegando abſentiam, ſive infirmitatem, judex d. terminum ſuſpendere poteſt, cum abſentia poſſit allegari, etiam quando quis eſſet poſitus in banno, ut ſup. dixi *in quæſt.* 39. *in princ.*

47 Item adde, quod hoc ſtatuto efficiuntur etiam minores abſque curatore citati, & condemnati. Natt. *conſil.* 542. *nu.* 27. *conſil.* 540. & 541. Joſeph. Ludovic. *in dicta concluſ.* 3. D. Old. *de reſtitut. in integr. par.* 2. *quæſt.* 82. *numer.* 103. Menoch. *conſil.* 100. *numer.* 120. *& ſequen. lib.* 1. Boer. *deciſ.* 63. Sed D. Flam. Chartar. *in tract. ſuo noviter impreſſo de execution. ſentent. contum. capitulo fin. numer.* 224. *cum ſequen.* multos accumulavit tenentes contrarium, inhærendo eorum opinioni, dicens, quod tenentes opinionem affirmativam, non poterunt negare, quod ſi contigiſſet ſententiam latam fuiſſe contra minorem & ille captus fuerit, ratio tamen ætatis habenda eſt, quæ de jure haberi debet, quamvis ſimus poſt ſententiam, & quod paſſim ita ſervatur in magna Curia Vicariæ, allegans ad hoc Foller. *in practic. crimin. in verſ. forjudicentur num.* 7. Ego
48 † autem non reperio Foller. ita dicentem in libro meo, nec in Regno vidi hoc ſervari, in quo per ſex annos continuos, & ultra, Magiſtratus potitus ſum; ſed Foller. formaliter dicit, quod ad impediendam prolationem ſententiæ forjudicationis, primo poteſt opponi de minori ætate, quæ obſtat in tantum, quod minor forjudicari non poteſt, unde cogetur judex dare terminum ad probandum de minori ætate, & quod aliquando vidit proceſſum ad ſententiam forjudicationis, ita quod quandocunque pervenerit ille forjudicatus in fortiis Curiæ, habeatur ratio de minori ætate allegata. Ex quibus non eſt mirandum, ſi poſtea capto forjudicato habetur ratio ætatis, quia hoc fuit reſervatum in ſententia ob negatum terminum ad probandum, minorem ætatem, allegatam ante ſententiam, ut ipſe Foller. dicit; & ſi non fuiſſet facta iſthæc reſervatio, utique judex non potuiſſet hujuſmodi conſiderationem ætatis habere, cum jam functus eſſet officio ſuo. *l. judex, ff. de re judic.* & ideo nec ſententiam ſuam aliquo modo retractare poſſet inconſulto Principe, etiam ſi ipſe judex videret propriis oculis illum vivum, qui dicebatur occiſus, ut dicit Guliel. Benedict. *in loco ſupra cito. nu.* 162. *per vulgat. text. in l. prima*, §. *ſi ſ. ſ. ale quæſt.* Ergo multo minus poterit retractare ſententiam contra minorem latam, habendo rationem ætatis, quæ de jure haberi deberet, niſi, ut dixi, de voluntate, & licentia Principis.

Item adde, quod dictum ſtatutum non comprehen-
49 dit pupillos, ut per Boer. *in deciſio.* 63.

Item adde, † quod minor bannitus in contumaciam
50 virtute dicti ſtatuti non debet reſtitui adverſus bannum, niſi legitimo impedimento, videlicet infirmitatis, & captivitatis, & ſimilium, fuerit impeditus, ut per D. Oddum *in d. q.* 82. *art.* 8. ſed in ſtatu Eccleſiaſtico adeſt conſtitutio Pii V. qua bannitus non comparens intra annum a die condemnationis, amplius non poſſit admitti ad defenſiones, nec ad dicendum de nullitate, quæ conſtitutio ita ſervatur contra minores, ſicut contra majores, ut ibi atteſtatur D. Odd. & ita ego vidi ſemper obſervari; ſed ſi tam major, quam minor infirmitate, captivitate, vel alio juſto impedimento detentus fuerit, quod intra annum ad ſe purgandum venire non potuerit, debet admitti ad faciendum ſuas defenſiones; ut tradit Boer. d. *dec.* 63. *num.* 15. quæ admiſſio, ſeu reſtitutio cum ſit ex gratia juſtitiæ, minime per judicem fieri poteſt, ſed recurrendum eſt ad Principem, ut infra per D. Clar. *q.* 94. *verſ. eſt etiam*, ut per Biſſ. *in tit. de remed. con. bann. numero* 3. Et in ſtatu

† Eccleſiaſtico expreſſe proviſum fuit; quod judices 51
non poſſint, nec debeant bannitos captos ſive intra annum, ſive poſt annum admittere ad eorum defenſiones, ſed quod debeant ſententias exequi, non obſtante quacunque appellatione, & dictione nullitatis, niſi ad defenſiones admiſſi fuerint per ipſum Principem, qui ſibi hanc facultatem reſervavit, ut in dictis motibus propriis.

Item † adde, quod iſtud ſtatutum non operatur, quod 52
contumax habeatur pro confeſſo, & convicto quo ad qualitates aggravantes delictum, ſed requiritur, quod aliter conſtet, quam per hujuſmodi fictam confeſſionem, ut notab. tradit Anchar. *in conſ.* 408. *numer.* 5. quem refert, & ſequitur Jaſ. *in l. ſi duo patroni*, §. *ſi quis juraverit, nu.* 9. *ff. de jurejur.* Auguſt. ad Ang. *in verbo, quod D. Judex, num.* 38. Foller. *in pract. criminal. in* 4. *p. r.* 3. *part. in verb. conſitentur, nu.* 19. Guilielm. Bened. *in cap. Raynutius, in verb. mortuo itaque teſtatore, num.* 168. *de teſtam.* & Marſ. *in pract. c. criminal. in §. poſtquam numer.* 60. & Doct. Chartar. *in ſuo tractat. de execut. ſentent. contum. numer.* 358. *& ſequen.* ubi multos accumulavit contrarium tenentes, & præſertim Roland. *in conſil.* 31. *numer.* 7. *volum.* 1. ſed dicit primam opinionem eſſe magis communem, etiam quod totus tenor inquiſitionis in citatione inſereretur. Ego autem arbitror utramque eſſe veram ita diſtinguendo, aut tractamus de qualitatibus ſeparatis à delicto, quæ plene poſſunt probari, aliter quam per contumaciam rei, ut puta, quod quis ſit uxoratus, vel pater, vel Clericus, aut Officialis; aut quod aderat pax, quando formatur inquiſitio de pace fracta, & ſimilia; & tunc prima opin. procedit, & ita loquitur
Anchar. † *in d. conſil.* 408. dum dicit tale ſtatutum non 53
operari, quo ad qualitates aggravantes delictum ratione perſonæ in qua delinquitur, vel perſonæ delinquentis, quæ qualitates omnino ſunt ſeparatæ a delicto, & ita debent intelligi Doctores hanc opinionem ſequentes, quia omnes allegant d. *conſil.* Anchar. Doc-
tores enim † debent intelligi ſecundum Doctor. quos 54
allegant, ut per Grat. *conſil.* 63. *numer.* 40. *volumin.* 1. & hoc etiam ſentire videtur Anton. Columbanus *in tractat. procedend. in controv. crimin. artic.* 152. quia dum dicit contumacem non haberi pro confeſſo virtute ſtatuti, quo ad qualitates aggravantes, ponit exempla qualitatum a delicto ſeparatarum, videlicet, quando quis citatur ad reſpondendum ſuper parricidio, vel adulterio. Aut tractamus de qualitatibus annexis delicto, quæ fiunt ab ipſo delinquente, ut puta, quod interfecerit cum aſſaſſinio, vel proditorie, vel quod vulneratum, ſive interfectum derobaverit, aut quod cum armis prohibitis vulneraverit, & ſimilia, & tunc procedit ſecunda opinio, ut contumax ita habeatur pro confeſſo ſuper hujuſmodi qualitatibus delicto annexis, ſicut ſuper delicto principali, eo maxime, quod poſſunt dici pars delicti, alias non poſſent probari, ſi non probaretur delictum principale, & aliquando illud probari poteſt, & non qualitates, ſed ſufficit, quod adſint indicia ad inquirendum, & iſta diſtinctio colligitur ex traditis per Angel. *conſ.* 146. *verſ. nec*
contumacia, ubi dicit, † quod contumax habetur pro 55
confitente factum, non qualitatem facti, cujus eſſentia ab ejus facto, vel confeſſione non pendet, & ita etiam animadvertit Illuſtriſſimus Cardin. Alban. *in lucubration. ad Bartol. in d. l. ſi duo patroni*, §. *ſi quis juraverit, numer.* 3. quem refert, & ſequitur D. Chartar. *in d. c. num.* 384. Nec obſtat Becc. *in conſil.* 11. *nu.* 18. ubi tenuit, quod ficta confeſſio propter contumaciam ex ſtatuto reſultans non ſe extendit ad qualitatem, quod homicidium ex propoſito, & voluntate fuerit commiſſum, ſed quo ad homicidium tantum, & quod ideo fiſcus tenetur probare illam qualitatem, quia D. Chart. *in d. c. num.* 369. ad eum recte reſpondit, dicens, quod homicidium præſumitur doloſe, & ex propoſito factum, cum ſit de genere prohibitorum, & ideo fiſcum non teneri ad probandum illam qualita-
tem. Minuſque obſtat † Dec. *in conſ.* 96. *nu.* 20. *vol.* 3. 56
qui conſuluit, quod ficta confeſſio non operatur circa qualitatem robariæ, licet operetur circa homicidium, quod prætendebatur factum cum robariis, quæ eſt qualitas annexa delicto: nam reſpondetur, quod ſolum allegat Anchar. *in dicto conſ.* 408. qui loquitur de qualitatibus perſonæ offenſæ, & offendentis, quæ ſunt qualitates ſeparatæ à delicto, & non dependent a facto contumacis, nec ab ejus confeſſione, ut dixit Ang. *d. conſ.* 426. Bene fateor quod ſi in caſu Deciani nulla extabant indicia de robariis, ſed potius conſtabat

de eontrario, quod ſacta confeſſio circa dictam quali-
57 tatem non nocebat, & hoc modo † reſpondetur ad D.
Gabriel. qui tenet *in conſil. 170. num. 26. volum. 1.* non
poſſe pronunciari contra inquiſitum de aſſaſſinio, niſi
veris, & plenis probationibus de aſſaſſinii qualitate ap-
pareat: quia ipſe etiam allegat Anch. *in d. conſil.*
308. & Guiglielm. Bened. *in d. cap. Raynutius, in verb.
mortuo itaque teſtatore, nu.* 168. qui loquitur tantum-
modo de qualitatibus ſeparatis a delicto, ut diai, quæ
non dependent a confeſſione contumacis, & non de qua-
litate anneaa delictu. Reſpondetur etiam, quod in
caſu D. Gabriel. conſtabas, quod iſtud delictum non
erat eum aſſaſſinio, & ideo ficta confeſſio nihil ope-
rari poterat circa qualitatem aſſaſſinii. Et ad Gramm.
58 † *in conſil. 1. nu. 56.* quem allegat Gabriel. reſpondetur,
quod ibi requirebatur plena probatio qualitatis aſſaſ-
ſinii, quia judex volebat fundare juriſdictionem in
Clericum, & privare juriſdictione ſua judicem Eccle-
ſiaſticum, quod minime fieri poterat per confeſſionem
fictam, ut ibi plene per Gramm. *n.* 53. & ad hoc, ut
59 laicus poſſit punire Clericum, † requiritur, quod qua-
litas aſſaſſinii probata ſit concludenter, ſecundum Dec.
in conſ. 13. col. 2. Merenda *in conſ. 88. n. 7. vol. 2. crimi-
nalium*, & Rimin. jun. *conſ. 685. num. 9. vol. 6.* Ulte-
60 rius, † ego credo, quod quando qualitas ſeparata à de-
licto eſt notoria, ut puta, quod quis ſit pater, vel
maritus, vel Clericus, quia publice celebrat Miſſam,
vel Epiſcopus, & ſimilia, ſi non fuerit probata in pro-
ceſſu, quod nihilominus Judex, quaſi ſuper quodam
notorio, ad condemnationem procedere poterit, ut per
Ang. *d. conſ. 146. verſ. circa quod*, & Aret. *in tract. ma-
lefic. in verb. cicatrix, n.* 31. quem refert, & ſequitur
Marſ. *in pract. crim. §. aggredior, n.* 130. ubi in fortio-
ribus terminis tenent, quod ſi ſtatutum dicit quod non
poſſit ferri ſententia condemnatoria de cicatrice: niſi ad-
hibitis Medicis, qui ita judicent; tamen ſi ipſa cicatrix
eſt notoria, poterit Judex devenire ad condemnatio-
61 nem non adhibitis Medicis; quia in notoriis † Judex
poteſt ſupplere etiam de facto, ut dicit Bald. *in l. circa
principium, C. ut quæ deſun. Advoc.* & talis ſententia
cum ſit valida, exequi poterit, licet de Chartar. *in d.
tract. in c. fin. nu.* 161. tenuerit eam non eſſe exequen-
dam, ſi in proceſſu qualitates aggravantes probatæ
non appareant. Et quod exequi debeat, comprobatur
per doctr. Innoc. *in c. tuo in fin. de cohabitat. cler.* quem
refert, & ſequitur Gramm. *in deciſ. 65. n.* 60. ubi di-
62 cit, quod ſi judex † proceſſit tanquam judex ſuper no-
torio, licet ſibi non cumlaret factum notorium, ea quo
tamen vere eſt notorium, ſententia ejus irrevocabiliter
tenet. Et quando appareat de delicto, Judices debent
eſſe prompti ad puniendum, nec debent ponderare om-
63 nes juris ſolemnitates, † quia favor publicæ diſcipli-
næ ſuadet, ut maleficia puniri debeant, ut tradit Gram.
deciſ. 36. num. 63. ſi aliquis reperiretur capitaliter ban-
nitus ex eo quod Epiſcopum vulneraſſet, & in proceſ-
ſu non conſtaret de Epiſcopatu, & notorium eſſet,
quod ſit Epiſcopus, utique ridiculum eſſet, ſi ſen-
tentia non exequeretur ob dictam qualitatem noto-
riam, & in proceſſu non probatam, & de vulneribus
tamen puniretur. Si vero hujuſmodi qualitas ſeparata à
delicto eſſet dubia, ut puta an eſſet cicatrix, vel ne,
an eſſet Clericus, quia non incederet in habitu & ton-
ſura, vel an eſſet pater, vel maritus: quia forte eſſe-
mus inter forenſes delinquentes incognitos, & an pax
inita fuiſſet inter rixantes, quando formatur inquiſitio
de pace rupta, & ſimilia, eo caſu arbitror, condem-
nationem non eſſe exequendam, ſi de dicta qualitate
in proceſſu non appareret, & conſulendum eſſe Prin-
cipem.
64 Item adde, quod ſtante † d. ſtatuto, non eſt neceſſe
accuſare contumaciam. Trigon. *in ſing.* 88. & Bona-
coſſ. *comm. opin. in verb. contumax* ſemel citatur *in fin.
par. 2.* & vide *in hac quæſt.* Roland. *in conſ. 90. n. 16. vo-
lum. 3.* vide etiam Chart. *in d. tract. de execut. ſent. contum.
c. fin. num. 167. cum ſequen.* ubi multa accumulavit,
& concludit, quod hodie de conſuetudine non ſer-
vatur, quod contumacia accuſari debeat ſive proceda-
tur per viam inquiſitionis, ſive accuſationis.
65 Item adde, † an contumax habitus pro confeſſo ex
forma ſtatuti loci, ubi fuit commiſſum delictum, poſ-
ſit in alio loco vigore illius ſtatuti, puniri ponit Imo.
in cap. de his, de accuſat.
66 Item adde, quod † ſtatutum loquens de vero male-
ficio, vel de vero malefactore habet locum in condem-
nato de maleficio per contumaciam, ſtante ſtatuto,
quod contumax habeatur pro confeſſo, ut per Bald.

in conſil. 193. num. 1. vol. 2. & † licet Foller. *in pract.* 67
crim. in 4. par. 3. par. in verſ. & ſi conſtituuntur, num.
41. dicat contrarium conſuluiſſe Corn. *in conſil. 42.
numer. 4. & 5. vol. 5.* ego tamen non invenio dictum
conſilium in libro meo, imo reperio, quod idem con-
ſuluit *in conſil. 281. per totum vol. 4.* Baiard.
(*f*) *Quia communiter.*) Bal. *conſ. 193. lit. a.* Ros.
(*g*) *Virtute hujus fictæ confeſſionis.*) Limita, dummo-
do appareat maleficium, & contumaciam deſcriptam
non in filcis, ſed in libro maleficiorum. Marſ. Rubr.
de fidejuſſ. num. 184. ex Baldo *in d. l. ſi Adverſarius,*
(qui hoc non dixit) *C. de fid. inſtr.* à Felyno tamen re-
latu, *in cap. cum ordinem, ſub n. 6. de reſcript.* ſicut
etiam è converſo, quis non dicitur liberatus a banno,
niſi ita ſcriptum ſit, & appareat in eodem lib. Me-
noch. *d. tract. lib. 1. q. 90. n.* 34. Et hic nota, quia
dum dicit virtute hujus fictæ confeſſionis, concordat
cum Jaſone *in §. præjudiciales, num. 71. Inſt. t. de act.*
Verum eſt tamen, quod bannitus in contumaciam (ſi
tamen citari potuit) dicitur bannitus ex maleficio, ſu-
pra *in §. primo, verſic. Quæro etiam.* Drogh.
(*h*) *Quæro nunquid.*) Chartar. *de execution. ſentent.
cap. fin. n.* 171. Ros.
(*i*) *Sed certe ſuper his*) Adde ſupra *quæſt. 39. verſic.
Sed quæro.* Drogh.
(*k*) *In Italia autem.*) Hoc idem dixit in modo mulc-
tandi ſup. *q. 41. verſic. Item quæro, in fine.* Drogh.
In Italia autem.) Chartar. *de execut. ſent. cap. fin. n.*
174. Ros.
In Italia autem) Adde, quod licet † aliquis vere ſit 68
contumax, ſi judex hoc ignorans eum condemnat,
hic actus non valet, quia debet præcedere in actis
relatio nuncii, qui eum citavit. Bartol. *in l. multum
intereſt, ff. de condit. & demonſtr.* & ſi judex prius
pronunciaret contra contumacem, quam relationem
reciperet, & poſtmodum reciperet relationem, ſen-
tentia eſſet nulla, & proceſſus, ſecundum Marant.
de ordin. judic. par. 6. verſ. propoſui, alias citatio, n.
56. Rolan. *in conſil. 47. num. 70. volum. 2.* & relatio
nuncii nihil proficit ad aliquem conſtituendum contu-
macem, niſi conſtaret de commiſſione ſibi ad citan-
dum data, ſecundum comm. opin. de qua Roland. *in
conſ. 90. nu. 32. volum. 1. & d. conſil. 47. numer. 65.* &
Vant. *in tracta. de nullit. ex defectu citationis, num.* 40.
ubi dicit magis communem opin. eſſe, quod Notario
referenti, † ſe de Judicis commiſſione citare, cred- 69
tur, concludit autem, ſtandum eſſe ſtylo, & conſue-
tudini Curiæ, ubi fueris, & illa doctrina, quod præ-
cedere debet relatio, eſt laudata per omnes Doctores,
ut dicit Fel. *in c. quoniam contra n. 28. de probat.* ubi hoc
limitat duobus modis.
Item adde, † ſi ſtatutum dicit contumacem debere 70
poni in banno, quod non eſt opus alia Judicis in-
terlocutoria, quæ faciat eum contumacem, Bald. *in
qq. ſtat. verſ. contravenire,* & vide Rol. *conſ. 90. lib.*
3. Et in ſtatu † Eccleſiaſtico non eſt neceſſaria hujuſ- 71
modi declaratio ſuper contumacia, *per Conſt. Mar. h.
in lib. 4. cap. 1. & 10.* Baiar.
(*l*) *Debet enim de novo citari.*) Adde rationem,
quia nunquam jus ab altero auferri poteſt ſub illa con-
ditione, ſi aliquid fecerit, vel non fecerit, niſi bis Ju-
dex moneat, vide Capic. à quo practicam intelliges,
deciſ. 205. ſub num. 3. Fel. *in c. ex litteris, col. mihi
6. verſ. fallit nono, de conſt.* & eſt ratio rationis in
promptu, quia alias ſine nova citatione præſumitur ig-
norantia de tali mulcta, quam evitare poteſt, ſi fue-
rit iterum monitus. Fel. *in c. ceterum, col. pen. in fin.
de reſcript. & in cap. ſi autem, col. 1. verſ. Negligen-
tia, eodem tit.* Crave. *conſ. 103. num. 9.* Boſſ. *tit. de
mulctis, num. 6.* & melius per Melch. de Faccinis *in-
ter conſ. crim. diverſ. conſil. 78. n. 31. par. 1.* aliam prac-
ticam poſuit Quintil. Mandoſ. *tract. de monit. quæſt. 1.
n.* 14. Drogh.
(*m*) *Quæro nunquid ad hoc, ut poſſit contumax condem-
nari.*) Nota unum in materia contumaciæ, quod in
cauſa falſi, ut quando teſtis accuſatur de falſo, & in
actis conſtat de falſitate; quod ſi eſt contumax, habe-
tur pro confeſſo, & condemnatur. Ita per Carer. *pag.
41. poſt n.* 60. Giach.
Quæro nunquid.) Chartar. *de execut. ſent. cap. fin. nu.*
138. Ros.
(*n*) *Supra quæſt. 20. verſ. ad inquirendum.*) Quid au-
tem in caſibus, in quibus poteſt inquiri, indiciis non
præcedentibus, de quibus infra, *q. 64. verſ. Sed nun-
quid bannitus;* Tunc crederem contumaciam non offi-
cere, ut hic a contrario ſenſu: vide Capy. *d. deciſ.*
143.

113, n. 6. ad fi. Bat. *in l. quæſtionis habendæ, nu. 4. ff. de
quæſt.* Alex. *conſil. 34. n. 1, vol. 6.* Adde quæ dicit Cotta
*in ſuis memorab. in verbo Bannitus, qui in civitate, cir-
ca finem.* Drogh.

72 *Quæra nunc.*) Adde videndum † Nat. *conſil. 542. n. 7.
& 10.* ubi concludit, bannitum vigore ſtatuti, quo
contumax habetur pro confeſſo, & convicto, non eſſe
audiendum : & quod condemnatio revocari non po-
teſt, etiam quod bannitus eſſet minor, & de hac ma-
teria tractat etiam *in conſ.* 540. quem refert, & ſequi-
tur D. Joſeph. Lud. *in concl.* 3. Baiar.

(a) *Tu vero dic, quod aut reus.*) Chartar. *d. cap. 1. n.
140. & 165. & 202. & 203. & cap. 3. n. 38.* Ros.

73 *Tu vero dic.*) Adde quod Char. *in tract. de execut.
ſentent. c. 1. n. 147. cum ſequ.* tenet contrarium, ſcilicet
quod bannito comparenti poſt terminum banni ante
ſententiam diffinitivam incumbit onus probandi ſuam
innocentiam, dicens, quod D. Clarus hic male lo-
cutus eſt, qui cum ſit vir † tantæ auctoritatis, & doc-
trinæ, & quod majores totius Italiæ Magiſtratus uſ-
que ad mortem geſſerit, ita de facili non eſſet repre-
hendendus, & tanto minus, quia veritatem dixit,
ſalva pace D. Chartar. Nam bannitum ratione con-
tumaciæ datum revocatur, quam primum citatus com-
pareat, etiam ſi compareret poſt terminum in banno aſ-
ſignatum, uſque ad ſententiam diffinitivam. Soc. *in
cap. qualiter, & quando, el 2. num. 994. de accuſatio.* &
late poſui infra *in q. 64. verſic. ſed nunquid bannitus,
ubi ergo inquiſitus,* & Angel. *de malefic. in ver. qui Do-
minus Judex videns, num. 4.* & Farin. *quæſt. 11. n. 3.
verſ. præmiſſa quarto,* ubi citat D. Clarum in hoc lo-
co, & eum ſequitur. Nec obſtat dicere, quod hoc
modo lapſus termini nihil operaretur, quia operatur,
ut inquiſitus habeatur pro confeſſo, ſed revocabiliter;
eo enim comparente, & negante lapſus termini nihil
operatus eſt, & amplius non habetur pro confeſſo :
ſed eo non comparente, & ſecuta Judicis declaratione,
tunc lapſus termini operatur, quod habetur pro con-
feſſo irrevocabiliter, ita tradit Pau. de Caſt. *in conſ.
3. nu. 4. & 24. vol. 3.* ſi bannitus comparens, poſt ter-
minum banni ante ſententiam condemnationis tenere-
tur docere de ejus innocentia, ſequeretur, quod non
probata innocentia, ad executionem contra eum eſ-
ſet deveniendum, ſed quis Judex ita imprudens, &
temerarius hoc faceret; nemo certe, ſi ante compari-
tionem diffinitivè condemnatus non fuiſſet. Accedat,
quod ſuper hujuſmodi contumacia requiritur declara-
tio, quæ per totam Italiam de generali conſuetudi-
ne fit eodem contextu cum condemnatione, decla-
rando eum contumacem, ut per Clar. *ſupra verſ. nun-
quid, & verſ. videmus, quæ ſit forma* & ita ſemper
vidi obſervari, nec credo, quod per D. Chart. poſſit
atteſtari, opinionem ſuam practicari vidiſſe, & hoc
modo ſententia, ſive condemnatione opus non eſſet,
ſi poſitus in banno, elapſo termino banni ante ſenten-
tiam, ita teneretur oſtendere ejus innocentiam, ſicut
poſt condemnationem. Nec poteſt dici, quod Domi-
nus Clarus loquatur, quando reus vult aſſumere onus
probandi, quod maleficium non commiſit, quod fa-
cere tenetur poſt ſententiam, ſed clarè & apertè di-
cit, quod ſufficit eum comparere, quo caſu contu-
macia purgatur, & non tenetur probare innocentiam
ſuam.

75 Adde, † quod ſi bannitus, cui per ſtatutum audien-
tia eſt denegata, audiretur, an proceſſus nullo oppo-
nente factus eſſet nullus. Afflict. *in conſt. de forbannit.
n. 43. fol. 10. remiſſive.* Et Vant. *de nullit. in tit. de nul-
lit. ex defect. inhabi. n. 52.* ubi tenet, quod eſſet nullus abſ-
que ope alicujus exceptionis, etiam quod ſtatutum ſim-
pliciter prohibuerit, ipſum audiri, & non addiderit,
ſi ſecus factum fuerit, ſit nullum, ſi fuerit agitatus in
territorio banniti, quia illud ſtatutum non haberet
locum extra territorium ; ſed ſi ſtatutum prohibens au-
dientiam, adderet pœnam, ſi non fuiſſet oppoſitum,
geſta valerent, & pœna ſolveretur : ſed ſi ultra pœnam
ſtatutum annullaret actum, tunc ſine dubio omnia ac-
ta eſſent nulla, & ita Vant. *in d. n. 51.* multum ele-
ganter declaravit.

76 Item adde, quod ſtante hujuſmodi ſtatuto, quod con-
tumax habeatur pro confeſſo, reo poſt condemnatio-
nem, licet appellaverit, incumbet onus probandi ejus
innocentiam, etiam ſi judex vellet talem contumaciam
remittere, ut plane per Cæpol. *conſ. 63. num. 12. cum
ſeq.* & Bal. *in l. ita demum, C. de procura.* ubi dicit,
quod ſi bannitus probavit in appellatione de ejus in-
nocentia, obtinebit ; licet habeatur pro confeſſo, &

convicto : quia illud procedit ex ficta confeſſione, quæ
reſultat ex ſola contumacia : ſed ſi non aſſumpſerit in
ſe onus probandi innocentiam, tunc debet ſuccum-
bere, quia in dubio ſtandum eſt confeſſioni, etiam
fictæ, vide etiam Curt. Jun. *in l. principales, §. ſi actor
n. 30. C. de juramen. calumn.*

Item adde, † quod hujuſmodi ſtatutum procedit quo 77
ad pœnam applicandam fiſco, non parti, Bertazol.
conſ. 17. num. 11. Sed adverte, quod ſententia lata
in judicio criminali accuſationis, vel inquiſitionis pro-
deſt fiſco, parti læſæ, quo ad pœnam legalem, ſed
non ad conventionalem, Bero. *conſ. 206. num. 40. vol.
3.* Baiar.

(p) *Quæro etiam nunquid.*) Adde, quod † ſi judici 78
conſtaret ex proceſſu informativo de innocentia contu-
macis, non debet eum condemnare licet habeat con-
feſſionem fictam ex contumacia, vigore dicti ſtatuti,
ita docet Bart. *in l. abſentem, ff. de pœn.* vide etiam
Afflict. *in conſtit. de forbannit. n. 33. & ſeq. fol. 9.* Baiar.

(q) *Item quæra.*) Chartar. ſup. *c. 1. n. 430.* Ros.

Item quæro nunquid.) Adde, quod ſi citatio † mi- 79
nus legitima intervenitet, non ideo vitiaretur ſententia,
quia licet citatio invalida vitiet proceſſum ; fallit ta- 80
men in caſibus, in quibus non eſt neceſſaria citatio,
ut per Deci. *in conſ. 18. n. 216. & 217. vol. 2.*

Item adde, † ſi dicat ſtatutum, quod quando aliquis 81
ponitur in banno, debeat citari, ut veniat ipſe, vel
alius pro eo, ſi judex citavit ſimpliciter, ut compareat,
valebit bannum, licet non fuerit ſervata forma cita-
tionis a ſtatuto expreſſa, quia judex intelligitur cita-
re, ut veniat per ſe, vel per alium, unde expreſſio nihil
operatur ex quo tacite includitur. Natt. *conſ. 542. n. 23.
volum. 3.* Baiar.

(r) *Unica citatione pro tribus.*) Adde ſupra *quæſt. 31.
verſ. Quæro modo q. 36. verſ. Hac autem, & verſ. Et quid
ſi facta ſit.* Mari. Rub. *de fidejuſſ. n. 304.* Drogh.

[ſ] *Et in regno Neapolitano.*) Adde, quod hoc non
ſervatur, niſi quando judex vult devenire ad forjudica-
tionem, ut per Foller. *in practic. crim. in verbo forjudi-
cant,* ubi dat formam citandi, & forjudicandi.

(t) *Vidi quandoque dubitari.*) Adde, quod † ſi cita- 82
tus non comparet in termino, ſed comparet antequam
ſit ad pœnam contumaciæ condemnatus, non debet
condemnari, etiam quod ſit contumax, Afflict. *in con-
ſtitu. pecuniariis, n. 36. fol. 233.* ubi dicit hoc eſſe in
viridi obſervantia. Baiar.

(u) *Videamus, quæ ſit forma.*) Nota ergo formam
proferendæ ſententiæ contra contumaces, quia in ea
debet exprimi cauſa, id, quod Judices alias male pra-
ctici non advertunt. Adde infra *q. 91. verſ. Fuit ali-
quando, circa fin. ſupra q. 31. verſ. Sed hic quæra, quæſt. 51.
in princ.* Lanfranc. de Oriano *in cap. quoniam contra,
verb. In interlocutoriæ, nu. 80. de prob.* licet in civilibus
diffinitivis ſecus : Idem Lanfranc. *in verb. confeſſiones,
num. 13.* ubi ſupra : ſequere tamen conſuetudinem *ſu-
pra hac eadem q. verſ. ſed nunquid ad fin.* & pro hac
practica, dum dicitur, ita quod moriatur quæ inventa
fuit, propter Doctorum ſophiſmata evitanda, videli-
cet de pœna capitali vel non ; vide Felin. *in cap. ex
litteris, col. mihi 10. extra de conſtitut.* & de alia clau-
ſula videtur, ita quod unius pœna cæteris tranſeat in
exemplum. Aul. Gell. *Noct. Attic. lib. 6. c. 14. de qua in l.
ſi quis ſervo. in fin. C. de ſer. fug.* Advertas tamen, quod
ſi ex actis ipſis conſtaret de innocentia rei, debet ab-
ſolvi : vide Decian. *in l. nemo quis condemnare, ſub n.
3. ff. de reg. jur. dixi ſup. hac ead. quæſt. verſ. licet an-
tem,* & hanc innocentiam etiam abſentis debet atten-
dere, ne plus operetur fictio, i. bannum in ſenten-
tia, quam ipſa veritas, cum aliquis ut contumax dam-
natur : quia etiam pro confeſſo, & convicto veritas
locum habere debet : late ſuper hoc Raph. Fulg. *inter conſ.
crimin. diverſ. conſ. 43.* maxime *n. 5. cum ſeqq. par. 1.* Et
utique hæc eſt ratio, quare in tali ſententia inferenda
ſit cauſa. Nam ſi appareret de rei innocentia, nulla
ſub eſſe poteſt condemnandi cauſa, quæ exprimi poſ-
ſet.

Nam inquiſitio † debet etiam contra contumacem 83
continere crimen punibile. Bald. *in l. fin. §. Quod ſi ac-
tor. ſub n. 4. ibi, & facit ad quæſtionem. C. de juramento
calumniæ,* præter id etiam, quia cum quis condem-
natur in contumaciam, & ſic vigore fictæ confeſſionis
oportet talem fictam contumaciam declarare, quæ
declaratio niſi per expreſſam cauſam fieri non po-
teſt : ſic colligitur ex Felino *in ca. Quærenti, col. fin. ext.
de off. delegati.* Non tamen per hoc dico, ut contumacia
quærantur defenſiones, infra *q. 61. verſ. ſed hac quidem,*

circa finem, q. 23. verſ. primo ibi. Malè enim faciunt, pro quo vide Bart. *in l. abſentem, n. 4. ff. de pœn.* Drogh.

(x) *Ita quod ſi aliquo tempore*) Adde infra *quæſt. 31. verſ. Ulterius quæra.* Drogh.

QUÆSTIO XLV.

De reorum comparentium examine, ac teſtium repetitionibus, ac confrontationibus.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Qualiter reo perſonaliter comparente procedatur.*
2 *In cauſis criminalibus an ſit neceſſaria conteſtatio.*
3 *Et an cum inſtigatore.*
4 *Et an in criminibus fiant poſitiones.*
5 *Reus comparens an ſit examinandus.*
6 *Et quid ſi nolit reſpondere judici interroganti.*
7 *Et quid ſi priuſquam reſpondeat, petat dilationem ad deliberandum.*
8 *Et quid ſi petat copiam inquiſitionis & indiciorum.*
9 *Et an judex in examine debeat deferre reo juramentum de veritate dicenda.*
10 *Et an ſi falſum dicat, poterit tanquam perjurus puniri.*
11 *Et quomodo judex in examine ſe gerere debeat.*
12 *Et an debeant eſſe præſentes examini patroni ipſorum reorum.*
13 *Facto examine ſi reus neget, teſtes ſunt repetendi, eo citato ſex præſente.*
14 *Et quid ſi non ſit reus citatus, ſed teſtes cum eo confrontati perſeverent.*
15 *Judex debet petere licentiam à reo procedendi, ipſo ulterius non citato.*

Ex Additionibus.

1 *Cauſa ſi duobus committatur, quis cognoſcat.*
2 *Litis conteſtatio eſt neceſſaria in Regno Neapol. & de ejus forma, remiſſive.*
3 *Poſitioni criminoſæ non eſt regulariter reſpondendum.*
Poſitiones an, & quando admittantur in criminalibus, & quando eis ſit reſpondendum.
*3 *Poſitiones fiſci quando fieri dicantur.*
4 *Reus nolens reſpondere præcisè, ſed remittens ſe alteri depoſitioni, an poſſit torqueri.*
5 *Et quomodo cogi poſſit reus nolens reſpondere, remiſſivè.*
Reus nolens jurare habetur pro confeſſo ſecundum Speculatorem, qui ab auctore impugnatur, n. eod.
*5 *In criminalibus reus tenetur reſpondere de veritate.*
6 *Reus falſum deponens an poſſit puniri.*
7 *Et quid ſi judicem corrumpat.*
8 *Et quid ſi fuerit interrogatus uti teſtis, & falſum dixerit.*
9 *Et quid ſi judex ſub pœna ei præceperit, ut dicat veritatem an teneatur ad illam pœnam.*
10 *Nec partes non interveniunt examini teſtium.*
11 *Nec Advocatus, aut Procurator.*
12 *Lim. in Advocato, & Procuratore fiſci.*
13 *Repetitio teſtium quomodo fiat, remiſſivè.*
14 *Teſtes non repetiti non faciunt indicium.*
15 *Confeſſio facta in tormentis ante repetitionem teſtium an convalidatur in repetitione ſubſequenti.*
16 *Teſtes jurati parte non citata non faciunt indicium.*
17 *Etiam quod per Principem omnis ſolemnitas eſſet remiſſa.*
18 *Teſtes in repetitione dicentes, ſe non recordari, non probant.*
19 *Teſtes quando probent abſque repetitione.*
20 *Et an faciant præſumptionem.*
21 *Teſtes non poſſunt repeti poſt concluſum in cauſa.*
22 *Teſtes mortui habentur pro repetitis ſalvo jure opponendi contra dicta, & perſonas.*
23 *Foller. impugnatur.*
24 *Tortura poteſt inferri etiam non repetitis teſtibus de ſtylo.*
25 *Teſtes habiti pro legitime examinatis, habentur pro repetitis.*
26 *Teſtes non dicuntur legitime examinati, ſi fuerit decreta copia ſub conditione, quatenus teſtes non habeantur pro legitime examinatis, ſi poſtea fuerit tradita ſimpliciter, non habitis teſtibus pro talibus.*
27 *Reus habens teſtes pro legitime examinatis, poteſt re integra revocare conſenſum.*
28 *Teſtes, quibus neceſſario eſt ſtandum, probant ſine citatione partis.*
29 *Repetitio quando non requiratur, remiſſivè.*
30 *Teſtis cum ſe declarat, non requiritur citatio partis.*
31 *Teſtes examinati in partibus longinquis probant abſque citatione.*
32 *Item ſi examinentur in articulo mortis, nec pars citari poſſit.*
33 *Item ſi pars expreſſe contradicat.*
34 *Teſtes repeti debent, etiam quod procedatur ſola facti veritate inſpecta, & omni ſolemnitate omiſſa.*
35 *Teſtis examinatus ſine citatione partis, non probat.*
Etiam coram Papa.
Et quod procedatur manu regia.
Et quod judex arbitrium procedendi haberet.
Et quod inquiſitus eſſet carceratus.
36 *Tortura in Regno Neap. quando irrogetur ex proceſſu informatio.*
37 *Citatio an requiratur in capiendo informationem, quando mandatur judici, ut ſe inſtruat.*
38 *Teſtis ſine citatione partis non probat, etiam cum tormentis.*
Et quando ſine citatione poſſit examinari.
39 *Teſtium repetitio quomodo ſit ſcribenda.*
40 *Teſtis repetendus, ſi citatus aufugiat, præſumitur depoſuiſſe falſum.*
41 *Teſtium numerus non ſupplet defectum juramenti.*
42 *Teſtium repetitio non eſt neceſſaria quando reo confeſſo datur terminus ad faciendum ſuas defenſiones.*
Auctoris conſilium ſuper hoc.
43 *Expeditio cauſæ criminalis in Regno Neapolitano, non retardatur prætextu teſtium Curiæ non repetitorum.*
44 *Teſtes debent repeti poſt litem conteſtatam.*
45 *Teſtis an poſſit petere, quod ſibi legatur primum examen.*
Et quid in revelatione facta vigore monitorii.
46 *Confrontatio non valet, ſi non præcedant juramenta teſtium ad præſentiam partis.*
Et quid ſi ſequatur.
47 *Teſtes non jurati non probant etiam cum tortura.*
Faciunt tamen præſumptionem ad informandum conſcientiam judicis.
48 *Teſtes quando probent ſine juramento, remiſſivè.*
49 *Teſtes in confrontatione deponentes, non præſumuntur jurati, niſi in actis appareat.*
50 *Carceratus ſi velit intereſſe examini teſtium infirmorum quid agendum.*
51 *Citatio Procuratoris non ſufficit, ſi non conſtat in actis de mandato.*
52 *Teſtes deponentes ſine juramento in præſentia partis, nihil dicentis, non probant.*
53 *Juramento teſtium poſſunt remitti.*
54 *Confrontatio teſtium cum reo quid operetur.*
55 *Judex torquens ex depoſitione teſtium examinatorum parte non citata, tenetur in ſyndicatu.*
56 *Teſtes debent examinari poſt litem conteſtatam.*
57 *Lis quando dicatur conteſtari.*
58 *Teſtes examinati ante litem conteſtatam cum tormentis,*

tis, an poſt litis conteſtationem ſint iterum torquendi.

59 *Teſtes examinati pro informatione Curiæ parte non citata non repetuntur, ſi bannitus admittatur ad novas defenſiones.*

60 *Confrontatio quomodo ſit facienda, remiſſivè.*

61 *Confrontatio habetur loco publicationis.*

62 *Teſtes poſſunt cogi ad confrontationem.*

63 *Confrontatio quando habeatur loco repetitionis.*

64 *Confrontatio ſine juramento nihil operatur.*

65 *Reo nolente habere teſtes pro legitime repetitis, nec dare licentiam procedendi, quid agendum.*

66 *Rei non ſolent dare licentiam procedendi in ſtatu Eccleſiaſtico, nec in Regno Neapolitano.*

1 HActenus (*a*) de iis, quæ fiunt reo abſente, vel contumace dictum eſt: nunc videamus de iis quæ contingunt reo in judicio perſonaliter comparente, ſive quia captus fuerit, ſive quia ſponte comparuerit.

2 Et in primis quæro, (*b*) nunquid in cauſis criminalibus neceſſaria ſit litis conteſtatio? Reſp. Aliqui dicunt, quod ſic, & hanc opin. atteſtatur eſſe communem Marian. *in d. cap. qualiter & quando num.* 222. Alii vero dicunt, quod quando procedunt ad inſtantiam partis, neceſſaria eſt litis conteſtatio, ſecus autem ſi procedatur ex mero officio. Et hanc dicit eſſe communem opin. Abb. *in cap. cum dilectus, num. 3. de purg. canon.* Blanc. autem *in pract. crim. fol. 6. nu. 36. in fin.* dicit, quod hodie de conſuetudine in criminalibus lis non conteſtatur. Tu vero dic, quod *(c)* aut reus eſt contumax; & tunc cum ex diſpoſitione ſtatutorum habeatur pro confeſſo, non eſt neceſſaria *(d)* alia litis conteſtatio, quam illa, quæ fit per talem confeſſionem fictam à ſtatuto, & ſic contra ipſum proceditur (ut dixi) etiam uſque ad condemnationem. Aut vero reus comparet in judicio, & examinatur ſuper delicto; & tunc reſponſio, quam ipſe facit reſpondendo accuſationi vel inquiſitioni ad interrogationem judicis, inducit litis conteſtationem, etiam abſque eo quod pars adverſa ſit præſens; & hoc etiam ſi procedatur ad inſtantiam partis. Et ita ſervatur in practica, ut atteſtatur Bart. *in l. is qui reus, nu. 4. ff. de publ. jud.* quem refert Aret. *conſ.* 58. *nu.* 7. & Apoſtill. ad Angel. *de malef. in verba*, hæc eſt quædam inquiſitio, *ſub n.* 67. nam in criminalibus etiam abſente accuſatore, poteſt judex ex officio procedere & interrogare, ut dicit Bald. *in l. 1. nu. 34. C. qui accuſ. non poſſ.* ubi ſubdit, quod ita ſervat practica.

3 An autem ſit lis conteſtanda cum inſtigatore ſive promotore inquiſitionis, dixi ſupra *q.* 10. *verſicul. quæro nunquid.*

4 Sed hic incidenter, (*e*) quæro, nunquid in cauſis criminalibus (*f*) poſſint fieri poſitiones ab utraque parte prout fiunt in civilibus? Reſp. Reſpectu accuſatoris, vel fiſci, ſatis videtur dici poſſe, quod admittantur poſitiones, ex quo eorum querelæ, vel inquiſitioni cogitur reus cum juramento reſpondere, ut infra ſtatim dixi: Sed quid dicendum in ipſo reo accuſato, nunquid poterit dare accuſatori poſitiones, puta quod ipſe tale delictum non commiſit, vel quod illud commiſit ad ſui defenſionem, vel hujuſmodi? Reſp. quod non. & ita ſe habet uſus judiciorum, ut atteſtatur Jac. de Aret. *in tractat. poſitionum*, §. 7. *num.* 1. hoc enim modo poſſent de facili (ſecundum eum) accuſator, & reus inter ſe colludere, & delicta impunita remanerent. Quæ tamen ratio parum facit, ex quo ſecundum conſuetudinem hujus temporis, etiam *(g)* parte deſiſtente, aut concordata, judices procedunt ad expeditionem proceſſuum, ut dixi infra *q.* 58. *circa princ.* Verum tamen eſt, quod conſuetudo ita obſervat, ut non poſſint per accuſatum dari poſitiones, à qua nullo modo eſt recedendum.

Scias autem, (*h*) quod reo capto, vel ſponte comparente, ſolent judices illum ſtatim adhibito notario ſuper ipſo delicto interrogare, ejuſque examen (quod vulgo Conſtitutum appellant) in acta redigi facere. Cæterum ſecundum diſpoſitionem juris communis, ſi reus compareat, & neget, non eſt ulterius examinandus, *(i)* ſed recipiuntur teſtes, & ad ulteriora proceditur ad perfectionem proceſſus. Et hæc eſt communis opin. Doctorum ut dicit Marian. *in d. c. qualiter & quando poſt num.* 217. *q.* 75. *in fin.* Hodie tamen ſervatur contrarium de conſuetudine; nam ſi facta inquiſitione reus compareat, & neget, nihilominus interrogatur, & examinatur ſuper ea. Et ita communiter in practica ſervari atteſtatur idem Marian. *in loco præallegato*, & in hoc non eſt difficultas. (*k*) Et licet aliqui dixerint, quod quando nulla præcedit diffamatio de crimine, non tenetur reus reſpondere, prout etiam ita concludere communiter Doct. atteſtatur Car. Alex. *in c. de accuſatione, col.* 37. *poſt med.* 2. *q.* 8. nihilominus indiſtincte ſervatur (ut dixi) quod teneatur reus ſuper ipſo crimine judici reſpondere. 5

Sed pone, (*l*) quod reus conſtitutus coram judice nolit reſpondere interrogationibus ſibi per eum factis, præciſe affirmando, vel negando, ſed vel omnino nihil reſpondeat, vel per verba dubia, puta, Non ſcio, Non recordor. (*m*) Reſpond. quod hoc caſu poteſt, & debet judex illum ponere ad torturam, & cogere, ut reſpondeat affirmativè, vel negativè. Ita dicit Bald. *in l. accuſationem, poſt num.* 11. *verſ. ſuper hoc melius, C. qui accuſ. non poſ.* Et talis tortura (ut dicit Bald. ibi) non datur reo ad eruendam veritatem: nam ad hoc neceſſe eſſet, ut præcederent indicia ad torturam ſufficientia, ut dixi infra *quæſtione*, 64. *verſic. dixi etiam*; ſed datur ad extorquendam reſponſionem. Et hanc opin. Bald. in contingentia facti approbavit Conſilium Neap. teſte Capiceio *deciſ.* 143. prout illum refert Foller. *in pract. cri. fol.* 308. *n.* 4. Et eſt judicio meo bona practica, & eam ſæpe vidi obſervari non modo quando reus non vult reſpondere ſuper facto principali, ſ. an commiſerit homicidium, vel non, ſed etiam ſuper circumſtantiis ſubſtantialibus pertinentibus ad ipſum delictum, quidquid dicat Foller. *in loco prææallegat.* modo ſint tales de quibus veriſimile ſit ipſum recordari; puta, quia interrogetur de facto proprio de modico tempore, & de rebus (*n*) de quibus alii ſolent communiter recordari prout ipſe judex conſiderata facti, & perſonarum qualitate poterit arbitrari, Et ita ſerves. Et recordor, quod ſemel quidam Moncinus, qui dum interrogaretur ſuper quadam rixa, in qua ipſe intervenerat, nolebat reſpondere, neque jurare, fuit juſſu Senatus affectus tribus ictibus funis publice, deinde reductus ad carceres juravit; & reſpondit ad interrogata 18. Octob. 1554. A. C. Adverte tamen, ut omnino aliqua ſubſint indicia contra reum: (a) alias enim non tenetur reſpondere; quinimo aliqui dicunt, quid ſi non præcedat diffamatio, non tenetur reus reſpondere. Et dicit Car. Alex. *in d. c. de accuſatione, col.* 37. *circa fi.* 2. *q.* 8. quod ita Doctores communiter concludunt. Idem dicit Aret. *in c. qualiter & quando, il* 2. §. *debet col.* 4. *verſ.* In foro autem, *de accuſatio.* quem refert Don. Anton. de Padilla, *in l. tranſigere, n.* 5. *C. de tranſactio.* Quod tu intellige, niſi præcedat diffamatio, vel tale quid, quod ſit loco diffamationis, juxta ea, quæ dixi ſup. *quæſt.* 6. *circa principium.* 6

7 Sed hic quæro, quid ſi reus utique velit reſpondere, ſed petat dilationem ad reſpondendum, an velit recedere, vel contendere, nunquid erit illi concedenda, prout etiam conceditur in cauſis civilibus ut dixi infra *libro proximo*? Reſp. Aliqui tenent, quod ſic, & dicit Alex. *in l. 1. in prin. n. 6. ff. de edendo*, quod ita concludunt magis communiter Doct. (*p*) Contrariam autem ſententiam, ſcilicet quod imo ſuper facto proprio non debeat dari reo terminus ad deliberandum, tenuit Bald. *in l. cum falſum, n. 2. ff. de acquir. hæred.* Et hanc opin. dicit eſſe communem Aug. ad Ang. *de maleſ. in verb. Comparuerunt dicti inquiſiti, & confitentur totum, nu.* 6. prout illum refert Pract. Conradi, *fol.* 280. *n.* 2. Et hæc opi. ſervatur de conſuetudine, nam reus ſtatim cogitur reſpondere. Et quod (ſecundum practicam mundi) non ſit dandum in criminalibus tempus reo ad deliberandum, atteſtatur Salyc. *in aut. offeratur, n. 6. C. de litis conteſt.* Paul. de Caſt. *in ead. aut. offeratur, n.* 5. & 11. quem refert Pract. Conradi, *f.* 32. *poſt nu.* 5. Amed. *de ſynd. n.* 184.

8 Sed quid ſi reus priuſquam examinetur, petat totam copiam inquiſitionis, & indiciorum contra eum exiſtentium, nunquid debet judex illam ei dari facere? Reſpon. De jure forte dici poſſet, quod ſic, ut ex prædictis apparet; & ita tenet Practi. Papi. *in forma inquiſitionis, in verb. Fama publica, num.* 3. ubi tamen dicit, quod male ſervatur in practica per iſtos latrunculatores avaritiæ deditos in animarum ſuarum maximum præjudicium, & detrimentum, & ſubdit, quod peſſimè faciunt. Quicquid igitur ſit de jure, conſuetudo ſervat totum oppoſitum, quod ſcilicet reus interrogetur, & examinetur ante datas defenſiones, & copiam indiciorum. Et ita quotidie practicari dicit Foller. *in Practic. crim. canon. fol.* 165. *num.* 9. Pract. Conradi, *fol.* 255. *in 6. limitat.* Hunc etiam dicit eſſe receptum ſtylum, uſum, & conſuetudinem Pract. Jod. *fol.* 24. *n.* 18. Et ſtante hac generali conſuetudine, male faceret judex, qui aliter obſervaret in practica.

9 Sed quæro, nunquid in hujuſmodi examine faciendo debeat judex deferre juramentum reo de veritate dicenda? Reſpond. Videtur dicendum quod non, nemo enim cogi debet ad detegendum propriam turpitudinem *l. alias, ff. de jurejur.* prout eſt communis regula, teſte Dec. *in l. fin. poſt nu. 6. C. de edendo.* Et ſic ſatis eſſet ſimplex interpoſitio fidei, prout eſt de conſuetudine in Regno Franciæ, teſte Marco *deciſ. 674. quæritur, an in cauſa, in prin.* In contrarium tamen eſt magis communis opin. quod ſcilicet (*q*) ſit deferendum reo juramentum de veritate dicenda, ita tenuit Bart. *in l. inter omnes, §. rectè, in fin. ff. de furtis,* qui in hoc communiter ab omnibus approbatur, ut dicit Auguſt. ad Ang. *de maleficiis, in verbo Comparuerunt, & confitentur totum, poſt n.* 13. Bertran. *conſ.* 321. *n. 3. in fin. lib. 3. in 1. parte.* Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Marſil. *in l. quæſtionis habendæ, n. 72. ff. de quæſtion.* quem refert Pract. Conradi, *fol.* 280. *in princ.* & Gomeſ. *cap. 1. delictorum, n.* 65. Et ita hodie ſecundum communem ſtylum Italiæ, tam in inquiſitione, quam in accuſatione, reus comparens jurat de veritate dicenda, prout de hujuſmodi ſtylo atteſtatur Marian. *in d. c. qualiter, & quando poſt n. 227. q. 84. in fi.* Ita etiam obſervare communem ſtylum Italiæ atteſtatur Bart. *in l. 1. poſt n. 6. C. de jura. calum.* ubi etiam Bald. *n.* 8. dicit, quod ita ſervat conſuetudo. Mihi certe hæc practica nunquam placuit; eſt enim manifeſta occaſio perjurii. Nam rei propter metum illius juramenti nunquam ſolent fateri delictum, ut quotidie experientia docet; & tamen communis eſt concluſio, quod ubi ſubeſt probabilis ſuſpicio perjurii, numquam eſt deſciendum juramentum, ut dixi infra *lib. 7. §. Juramentum.* Tamen (quicquid ſit) non auderem in practica recedere à communi obſervantia. Et ideo in locis, in quibus ſervatur, ut reo deferatur hujuſmodi juramentum, judex debet illud deferre, nam minimè ſunt mutanda, &c.

10 Quid ergo (*r*) ſi reus in ipſo examine falſum dicat, nunquid poterit ex eo tanquam perjurus puniri? Reſp. quod in foro contentioſo puniri non poteſt, ſed ſolum Deum habet ultorem. Ita dicit Alex. in Apoſt. ad Bar. *in l. 1. ſub n. 1. ff. de bonis eorum*: cui nemo contra dicit, ut ait Berous *q.* 134. *n.* 3. Et dicit Boſſ. *in ti. de perjuris, nu.* 3. quod ita practicatur. Hoc etiam vigore in practica atteſtatur Nunius *de los corregidores, fol.* 273. *poſt nu.* 18. *verſ. quæ dicta ſunt.* Bene verum eſt, quod ſi reus in examine dicat aliquod mendacium, de quo deinde convincatur, erit tale mendacium contra eum ſufficiens indicium ad torturam, juxta ea, quæ dixi ſup. *q.* 21. *verſ. mendacium.*

11 Debet autem judex in hujuſmodi examinibus faciendis recto tramite procedere ad finem veritatis indagandæ, non autem ut reum involvat, & inducat ad confitendum delictum. Item (*ſ*) ſecundum aliquos non debet (*t*) reum ſpecialiter ſuper ipſo delicto, de quo agitur, interrogare, cum id ſuggerentis potius, quam interrogantis eſſe videatur. De conſuetudine tamen contrarium obſervatur, ut ait Pract. Caſoni, *fol.* 84. *num.* 3. quando reus interrogatur de facto proprio: ſecus tamen eſſet, ſi interrogaretur uti teſtis contra alium, ut dixi ſupra, *q.* 21. *verſic. retenta igitur, circa fin.* Præterea non debet interrogationibus ſuis procurare, ut auferat reo ſuas defenſiones, puta, ſi reus confiteatur aliquem percuſſiſſe, aut vulneraſſe, non debet eum interrogare, an ille ex tali percuſſione, aut vulnere deceſſerit, neque ab eo extorquere hujuſmodi confeſſionem, nam iſta eſt diabolica practica, ut dicit Signor. *conſil.* 163. *numer.* 4. ſubdens, quod ſuper hoc multoties reprehendit Judices maleficiorum civitatis Mediolani, & quod iſtud eſt pluſquam diabolicum, nam fiſcus ſatis habet intentionem fundatam, ex quo ille vulneratus, ſeu percuſſus mortuus eſt. Et hoc judici ſufficere debet abſque eo, quod velit per ejuſmodi confeſſionem tollere reo facultatem probandi, quod non deceſſerit ex percuſſione ſeu vulnere, quæ eſſet magna ipſius defenſio, ut dixi ſupra *hoc eo. lib. §. homicidium, verſ. plerunque etiam,*

12 Quæro etiam, nunquid quando fit examen rei, debeant eſſe præſentes patroni cauſarum? Reſp. quod de jure videtur dici poſſe quod ſic, *per tex. in l. cuſtodias, ff. de publi. jud.* ſed certe uſus, & Curiarum ſtylus hoc non obſervat, ut atteſtatur Igneus *in l. 1. §. quæſtionem. num.* 19. *in fi. ff. ad Syll.* & eſt omnibus notiſſimum. Faciunt quæ dixi *inf. q. 64. ver. quæro nunc.*

13 Cæterum (*x*) ſi in examine confiteatur delictum, poterit puniri ex tali confeſſione, ut dixi infra *quæſt. 65. in princip.* (*y*) Si vero neget, debent parte citata examinari teſtes ſuper veritate ipſius delicti: & ita tenent communiter Doctor. ut dicit Card. Alex. *in loco præallegato.* Et ideo dicit Salyc. *in l. fi. in fi. C. de quæſt.* quod cauti judices ante inquiſitionem recipiunt informationem teſtium, & in ſcriptis redigunt, ne poſtea dicant contrarium, & habita informatione formant inquiſitionem, & ſi pœna ſit corporalis, faciunt citari reum re, non verbo, ne fugiat, & poſtea faciunt illum reſpondere inquiſitioni, & ſi neget, (*z*) iterato examinant teſtes eo citato ad videndum eos jurare,

rare, &c. Et illud dictum Salic. refert Grammat. *conſil.* 15. *num.* 1. & 2. de quo etiam aliquid dixi ſupra *qu.* 28. *verſ. ſcias tamen.* Et valdè graviter erraret judex, qui omiſſa tali repetitione teſtium procederet ad torturam, vel condemnationem; nam teſtes recepti ante litia conteſtationem nullam fidem faciunt contra reum, cum ſint examinati ipſo non citato, ut dixi ſupra *quaſtione* 11. *verſ. Item quæro*, & infra *quæſtione* 50. *verſic. item quia.* Et adverte, quia hæc repetitio fieri debet cum omnibus illis qualitatibus, quæ requirerentur, ubi iſti teſtes repetendi nunquam fuiſſent examinati, & ideo debent (*b*) de novo jurare: alias nullam prorſus fidem facerent. (*c*) Idem ſi ſunt tales teſtes, quorum dictia de jure non ſit adhibenda fides niſi cum turtura, puta quia eſſet ſocius criminis, non ſufficeret, quod prius fuiſſet examinatus in tormentis, & quod de novo jnraret, ſed opus jam eſſet, ut de novo poſt juramentum poneretur in tormentis, & (*d*) perſeveraret in illo dicto. Nam (*e*) illa tortura, & omne id, quod fuit agitatum ante litis conteſtationem, non habetur (ut dixi) in conſideratione, quo ad præjudicium ipſius rei comparentis. Quod nota, quia ad hoc aliqui judices non advertunt, & ſcias, quod licet receptio teſtium non ſoleat committi, ſeu delegari alteri, ut dixi ſupra *quæſt.* 26. tamen repetitio teſtium, qui examinati ſunt in proceſſu informativo, poteſt delegari, & ita ſervatur de conſuetudine, ut atteſtatur Caravita *ſuper ritu* 157. *magnæ curiæ*, *n.* 11. quod tamen intellige ſecundum ea, quæ dixi *in loco præalle.* In hoc (*f*) autem propoſito volo, ut ſcias, quod quando reus permitti ſe in contumaciam condemnari, deinde petit ſe admitti ad novas defenſiones, & admiſſus comparet, judex non debet repetere teſtes examinatos contra eum in proceſſu informativo, licet enim examinati fuerint ipſo reo non citato, juxta conſuetudinem, de qua dixi ſupra *quæſt.* 11. *verſi. Item quæro*, (*g*) ex quo tamen ipſe reus citatus non comparuit, habentur illi teſtes pro legitime examinatis in odium ejus contumaciæ, neque ulterius eorum repetitio requiritur. Et memini, quod propter hoc fuit graviter reprehenſus à Senatu Prætor Valentiæ, qui in cauſa Petri Novati admiſſi ad novas defenſiones, citavit teſtes ad repetendum, & quia non comparuerunt, eos condemnavit, cujux condemnationis Senatus cenſuit nullam rationem haberi debere, 7. Novembr. 1556. P. N.

14 Sed in propoſito quæro, Pone quod reus non fuerit citatus ad videndum jurare, & repeti teſtes, ſed quod judex (*h*) eos repetat; & confrontet cum ipſo reo, & teſtes confirment in præſentia ipſius rei ea, quæ prius dixerant, nunquid iſti teſtes dicentur recepti parte citata, ita ut probent contra ipſum reum? Reſp. quod ſic, & ita practicatur, ut dicit Afflic. *ſuper* 2. *parte conſtitutionum Regni*, *rubr.* 10. *n.* 20. (*i*) Hæc autem confrontatio fieri ſolet, quando teſtes deponunt tale quid, quod de directo contrariatur ei, quod reus dixit in ſuo examine, & licet de jure non ſit neceſſaria, tamen in practica obſervatur, ad hoc, ut ipſa confrontatione veritas melius eluceſcat. Ego certe non credo, quod ſic de ſubſtantia, & ideo licet eſſet omiſſa, regulariter proceſſus non corrueret. Senatus tamen vult omnino eam fieri, quando eſt teſtis, qui contra reum deponit de viſu. Et ita reſcripſit Prætori Cremonæ in cauſa cujuſdam Auguſtini Botti 20. Mart. 1543. Vel etiam quando teſtes ſunt inter ſe contrarii, & ita reſcripſit Capitaneo Vicomercati 19. Mart. 1535. C. C. Præterea quando depoſitio teſtis non poteſt certificari niſi mediante inſpectione ipſius rei, puta, quando teſtis dicit illum non cognoſcere de nomine, ſed tantum de viſu: Vel quando eum deſcribit per ſigna; nam eo caſu reus eſt illi exhibendus, ut reum recognoſcat; & ita reſcripſit Senatus Prætori Alexandriæ, in cauſa cujuſdam Aſcanii Granarii, qui non fuerat exhibitus cuidam teſti, ut illum recognoſceret, 14. Aug. 1556. P. N. Debet tamen hoc caſu reus exhiberi teſtibus, non ſolus, quia eſſet timor ſubornationix, ſed poſitus inter alios tres, aut quatuor, & ilii ſimiles, quantum eo tempore fieri poteſt, veſtibus, ſtatura, & etiam facie. Et ita ſervatur in hac Provincia, prout etiam ſervari in Curia Neap. atteſtatur Foler. *in pract. cri. fol.* 23. *nu.* 34. *in fi.*

Facta (*k*) autem repetitione, & coofrontatione teſtium, conſueverunt judices prius, quam reum carceribus tradunt, vel fidejuſſori relaxent, facere, quod (*l*) reus inquiſitus eis det licentiam procedendi uſque ad ſententiam diffinitivam incluſivè, ſingulis dieb. & horis, etiam eo abſente, & non citato: & eſt practica, quam tradit Bart. *in l. is qui reus*, *n.* 4. *ff. de publ. jud.* quam ex communi conſuetudine hodie obſervari atteſtatur Marian. *in c. qualiter*, *& quando*, *poſt n.* 235. *verſ.* 90. *quæro.* Ita etiam quotidie fieri dicit Bald. *in l. diem proferre*, *in verſ. Si quis litigator. ff. de arbi. & in l. ſi quando*, *n.* 5. *C. de teſtibus*, dicit, quod ita practicatur, *& in l. ut perfectius*, *n.* 15. *C. de annali exceptio.* dicit, quod ita obſervant aſſeſſores, quem refert Angel. *de maleſic. in verbo. Et ad querelam*, *n.* 61. & Auguſt. de Ang. *de maleſ. in verb.* qui judex fecit ſibi dari licentiam, *poſt n.* 2. Et ſucceſſivè judices faciunt ipſis reis (*m*) monitionem generalem, ut ſingulis diebus, & horis adeſſe debeant proceſſui faciendo per ipſos judices, tam circa receptiones teſtium, quam quæcumque alia uſque ad ſententiam incluſivè, &c. Et hæc monitio (præcedente tamen licentia, ut dicit Marian. *in loco præalleg.*) operatur, quod non requiritur ulterior citatio; ſed ſi non præcederet licentia, tunc poſſet reus ab hujuſmodi monitione appellare, & dicere, quod imo vult ad omnes actus citari, & monitio ipſa hoc modo per appellationem reſcinderetur, & nullius eſſet effectus. Et hæc eſt communis opinio, ut dicit Boſt. *in tit. de ſentent. nu.* 13. Et quod dictum eſt de reo, pariter locum habet in ipſo accuſatore. Solent enim cauti aſſeſſores ſcribi facere in actis, qualiter accuſator dat eis licentiam expediendi proceſſum, etiam ipſis abſentibus, & ita omnia expediunt, & etiam ipſam ſententiam proferunt eo non citato, ut dicit Bald. *in l. ſi accuſatoribus*, *nu.* 4. *de accuſa.* ſubdens, quod ita tenent omnes Doctores. Judicio tamen meo hæc cautela, quo ad accuſatorem eſt ſuperflua, ut dixi ſupra *quæſt.* 4. *verſ ſuperflua etiam*, *& quæſt.* 31. *verſ. ulterius quæro.* Poterit itaque judex ſtante prædicta licentia teſtes recipere, & examinare abſque alia partis citatione, & hanc eſſe hodiernam practicam, quam judices obſervant, atteſtatur Alexand. *in Apoſtil. ad Bart. in d. l. is qui reus*, *ſub n.* 4. Et ideo miror, quod Blanc. *in pract. crim. fol.* 11. *n.* 25. ſimpliciter dicat, quod iſta practica tradita per Bart. non obſervatur de ſtylo, neque de conſuetudine. Nam licet quo ad accuſatorem, ſeu querelantem bene loquatur, ut dixi *in locis præallegatis*, certè in reo quotidie in hoc Ducatu, & alibi obſervatur; nec aliquis ſolet facto examine carcerari, quin notarius in actis ſcribat: Quo facto fuit conſignatus, & ei facta in faciem monitio generalis, vel hujuſmodi. Et credo, quod ſi de ipſa monitione non appareat in actis, omnia acta poſtea facta reo legitimè non citato corruerent.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XLV.

1 [s] H*Actenus de his, quæ fiunt.*) Adde, ſi † duobus judicibus cauſa commiſſa ſuerit, coram quo erit ſacienda præſentatio, & apud quem ex eis ſit carcerandus ipſe reus, vide Bertan. *in conſilio* 422. *num.* 20. *& ſeq. volum.* 2. ubi dicit, quod quando commiſſio ſit facta per nomen collectivum, debent ſimul concordare de loco, & communi carcere habendo, cum habeant parem auctoritatem.

2 (*b*) *Et in primis.*) Adde, quod † in Regno Neap. requiritur litis conteſtatio, & ejus forma, & quomodo ſit facienda, late per Foller. *in pract. crimin. in verſic litis conteſtatio.* Baiar.

[*c*] *Aut reus eſt contumax.*] Adde ſup. *quæſt. proxima, verſic. Et in primis.* Drogh.

[*d*] *Litis conteſtatio.*) Adde ſupra *quæſt.* 14. *verſic. ſed hic incidenter.* Drog.

3 [*e*] *Sed hic incidenter quæro.*) Adde, quod † veritas eſt in contrarium, quod poſitioni criminoſæ regulariter non eſt reſpondendum ad inſtructionem adverſarii, ſeu revelationem oneris probandi, ut eſt communis opin. de qua per Jaſ. *in l. omnem officium, ff. de offic. aſſeſſ. in princ.* ut per Bald. *in l. accuſatorem, num.* 7. *verſic. ſuper hoc melius, C. de his qui accuſar. non poſſ.* ubi pulchram facit diſtinctionem, & ibi dicit, quod in criminalib. non quæritur veritas per viam poſitionis, ſed officio judicis per modum interrogationum. Poſitiones in criminalibus admittuntur ex ſententia Jacobi de Arena *in tract. poſitionum.* §. 7. *num.* 1. & in his non admittitur ad reſpondendum etiam cum mandato ſpeciali Procurator. Affict. *in conſtit. Regni rub.* 23. *de interrog. litig. num.* 5. *col.* 2. poſſet tamen mulier conjugata, & honeſta reſpondere per Procuratorem ſpecialem add. ad Roman. *ſing.* 696. *verſ. & in quantum*, ſed ſi fuerit poſitio criminoſa admittitur, non tamen ei reſpondetur Corn. *conſil.* 1. *num.* 18. *vol.* 3. Jaſ. *in l. tranſactionem, num.* 2. C. de *tranſact. in l. ſi duo patroni*, §. *idem Julianus, num.* 36. *de jurejur.* Soc. *in c. qualiter, & quando, de accuſat*, niſi, quando eſſet de eo crimine infamatus, quia tunc fiunt poſitiones ſuper notorio, & fama, quibus tenetur reſpondere. Old. *conſ.* 331. *in fi.* & ſi reſpondet affirmative, tenetur ex poſt etiam reſpondere ſuper crimine. Spe. *tit. depoſit.* §. 18. *& ſeq.* Maſuer. *ad prac. Papien. in forma except. contra poſit. ver. detegenter, in verbo poſitioni.* Bar. *conſ.* 194. *col.* 2. *verſ. ſuper tertia*, ubi ponit, quid caſu, quo talibus poſitionibus criminoſis reſpondere teneretur, non teneretur, ubi per tales poſitiones examinaretur id, quod jam deciſum per ſententiam, vel juſjurandum *d. addit. in verbo poſitioni*, accuſator autem non tenetur reſpondere poſitionibus, quas feciſſet reus ad ſuam defenſionem, quia ejus confeſſio non præjudicaret fiſco, vel Reip. Natt. *conſ.* 230. *col.* 5. *in prin.* & quamvis regula ſit, quem non teneri reſpondere poſitioni criminoſæ, ne turpitudinem ſuam detegat, non tamen hoc procedit, ſi interrogatio fiat a judice Oſaſc. *deciſ.* 66. *num.* 10. & dicitur poſitio criminoſa, quandocumque continet crimen, ſive criminaliter agatur Bald. *in d. l. tranſactionem, num.* 1. Capell. Tholoſ. *q.* 371. & imo jure deridebatur ille Cauſidicus, qui poſitioni criminoſæ dicebat reſpondendum eſſe in mixtis, quam ſi non tenetur, quando civiliter agitur, minus, quando mixta eſt cauſa; item quia ratio eſt, ne detegat turpitudinem ſuam, quid tamen facit in mixtis, quantum in ſimplicibus, & reſpondendo poſitioni, & fatendo, non intelligitur fateri qualitates ſimpliciter ex non per Jaſ. qui attic. declarat *in l. ſi cui ſervi.* §. *à filia, numer.* 8. *& ſeq. ff. de leg.* 1. Maſuer. ubi ſup. & licet reſponſio de credulitate, ſed debet eſſe de veritate, ita notat Bart. *in l.* 2. §. *quod obſervari, num.* 33. *C. de interrog. prop. calum. dat.* Affict. *in d. rubr.* 25. *de interrog. litig.* Carpan. *ad c.* 83. 135. *ſtatut.* Mediol. *in c. parte.* Baiar.

(*f*) *Poſſint fieri poſitiones.*] Adde, quod dicuntur
*3 fieri poſitiones fiſci, † cum reus medio ejus juramento reſpondet judici, ut eſt ſupra *q.* 30. *verſ. ſed quid dicendum, infr. q.* 53. *verſi. unum etiam volo, q.* 55. *ver. cautius igitur in pr.* ubi annotatur reſponſio, ſup. *q.* 3. *verſ. ſed certè*, ubi habetur de fiſco loco accuſatoris, ut hic. Droo.

[*g*] *Parte deſiſtente, aut concordata.*] *Supr. q.* 23. *verſic. primo, inf. q.* 58. *in princip.* Drogh.

[*h*] *Sciat autem.*) Innocent. Vulpell. *reſponſ.* 95. *nu.* 13. Ros.

[*i*] *Sed recipiuntur teſtes.*) Adde alium modum procedendi de jure communi, ſup. *quæſt.* 44. *verſic. ſed hodie.* Drogh.

[*k*] *Et licet aliqui dixerint.*] Adde, quomodo procedatur, quando nulla præcedit diffamatio, nec indicia Infra *q.* 62. *verſic. ſed nunquid bannitus, & ver. Dixi quoque, ſupra q.* 8. *in princ. q.* 20. *in princip. & verſic. ſciat autem.* Drogh.

[*l*] *Sed pone.*) Adde, quod † ſimiliter reus torquen- 4
dus eſt, donec reſpondeat judici, & replicet, quando poſtquam acceptum eſt conſtitutum à reo de plano, & ſi ducitur ad torturam, & iterum interrogetur, quid ſciat de tali re, reſpondeat, dixiſſe, & interrogatus quid dixerit, reſpondet eſſe ſcriptum, & aliud reſponſum non vult dare, & ſic licet indicia ſint levia, reus poterit torqueri ad hoc, ut reſpondeat, & replicet, ut per Franc. Caſon. *in tract. ſuo de torment. cap.* 3. *num.* 4. *fol. mihi* 361. & Blanc. *in tractat. de indic. in verb. ex verbis indicia, num.* 273. *fol. mihi* 331. Baiaro.

[*m*] *Reſp. quod hoc caſu.*) Vide Milleum *in pract. crim.* 88. *n.* 4. & Boſſ. *tit. de reſponſionibus a reo factis. nu.* 4. Vulpell. *conſil.* 34. qui dicit, quod debet eſſe levis tortura. Ros.

Reſp. quod hoc caſu.) Adde, videndum Claud. Ber-
trand. *in pract. crim. reg.* 12. *n.* 18. † ubi etiam de aliis 5
modis, quibus rei ad reſpondendum cogi poſſunt, ſed de hac quæſtione noviſſime habetur late per D. Chart. *in ſua praxi interrog. reorum. lib.* 3. *c.* 5. *n.* 1. *cum ſeq.* ad quem me remitto: de hoc etiam vide Vulp. *conſil.* 34. *num.* 7. & Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *quæſt.* 89. *nu.* 142.

Adde, ſi reus nollet jurare, habetur pro confeſſo, ita dicit Specu. *in tit. de jur. calu.* §. *ſupereſt. verſic. quoniam*, ubi allegat tex. *in l. ſi confeſſus, ff. de cuſto. reorum*, quod dictum credo non eſſe verum, quia tex. allegatus hoc non probat, ſed erit cogendus ad jurandum. Baiar.

(*n*) *De quibus alii ſolent.*) Hoc idem ſervari in teſte dicente ſe non recordari, de quo veriſimilis non ſit oblivio, ſupra *q.* 12. *verſic. Dixi etiam ad fin. quæſt.* 19. *verſic. Huc inferiur, quæſt.* 25. *verſic. Torquetur etiam teſtis.* Adde Marant. *par.* 6. *tit. de contumacia, n.* 29. Drogh.

[*o*] *Alias non tenetur reſpondere.*) Aliquando evenit, quod reus, vel etiam teſtis dubitat reſpondere, ne fortaſſis priori dicto, vel examini contrarietur, tunc per reum, vel teſtem utenda eſt cautela, de qua per Bart. *in l. eos, n.* 6. *& 7. ff. de falſis*, videlicet, ut reus, vel teſtes, priores atteſtationes, & dicta petat ſibi prius legi, vel exhiberi: Quibus viſis, vel auditis, reſpondeat, quod prout modo ſibi videtur, dixit, ſic, vel ſic, & ſi appareat aliter dixiſſe, ex nunc ſe corrigit, & ut ibi, vide Crave. *conſil.* 115. *ſub n.* 11. Menoch. *dicto tract. de arbitr. jud. li.* 2. *cent.* 2. *caſu* 129. *n.* 12. *cum ſeq.* ubi limitat hanc cautelam, & monet judicem, quando talem reſponſionem admittere debeat: late ſecutus eſt etiam Buſſ. *tit. de tort. teſt. n.* 34. Flam. Chartar. *in pract. interrog. reorum, lib.* 3. *cap.* 2. *n.* 88. & in quantum hic dicit reum teneri reſpondere ſuper circunſtantiis ſubſtantialibus: dic, quod iſta eſt ratio, quia aliter ſimplex reſponſio non facta mentione de circunſtantiis, & qualitatibus requiſitis, ad illas non trahitur, & propterea non dicitur ſine illis reum congrue reſpondiſſe, Chartar. *de exeq. ſen. cap.* 1. *n.* 263. ubi alios adducit, & vide in addit. ad pract. Pap. *in for. lib. opp. contra teſtes in gloſ. ac etiam varis litera A*, & no. quod in criminalibus reus † tenetur reſpondere de veritate, non de credulitate, ut not. Bart. *in l.* 2. §. *Quod obſervari in fin. C. de jurejurand. propter calumniam.* Drogh.

[*p*] *Contrariam autem ſententiam.*) Vulpell. *d. conſil.* 34. *n.* 9. qui dicit, quod poterit petere, ut ſibi legatur primum dictum. Ros.

[*q*] *Sit deferendum reo juramentum.*] Adde, quod tamen hoc juramentum veritatis ſuccedit loco juramenti purgationis, cui juramento quomodo, & quando locus ſit, *in fin. quæſt.* 63. *verſ. ſolet etiam, & verſ. licet autem, ibi, ſed ejus loco ſuccedit juramentum.* Drogh.

(*r*) *Quid ergo.*) Rodulph. *ſua concluſ.* 5. *per totam.* Ros.

Quid ergo ſi reus.) Adde, quod hoc † eſt verum, 6
quando crimen eſt tale, ex quo veniat imponenda pœna ſanguinis, *l. transfigere*, & ibi gl. & Bal. *C. de tran-*

tranſact. & Paul. Girlan. *de relaxat. carcerat. verſ.*
quæro, *n. 9. rubr. de fuga incarcerati.*

7 Item adde, quod † ſimiliter reum corrumpens judi-
cem, ut præferet ſententiam, quando crimen eſt ca-
pitale, non puniatur; cum ſit licitum qualitercumque
proprium ſanguinem redimere, Bart. *in l. qui explican-*
di, C. de accuſat. Bero. *in qu.* 134. *nu.* 4. & Foller. *in*
pract. crim. in fragmentis, *num.* 181. ſed Simon. de Pret.
conſil. 105. *n.* 20. *cum ſequen.* tenet contrarium, quod
videlicet ſanguinem ſuum non licet perjurio, vel fal-
ſitate, vel aliqua fraude redimere, & quod committens
delictum pro ſalvatione ſuæ vitæ, ejuſdem delicti
pœnam non auſugit, ut in frangente carceres, Sa-
lyc. *in l.* 1. *num.* 19. *C. de hæred. inſtit.* Franc. Caſon. *in*
tract. crim. pract. 9. *c.* 11. *de ſortileg.* & Luc. de Penn. *in*
l. quoties, *col.* 9. *C. de dignit. lib.* 12. & idem tenet
Ant. Scap. *in tract. de juris non ſcripti lib.* 5. *cap.*
122.

8 Item adde, quod reus † interrogatus uti teſtis, ſi
negaverit, ſimiliter non poterit puniri pœna perjurii,
nec pœna falſi, ut per Bertaz. *in conſil.* 124. *n.* 1. *&* 2.
vol. 1. & ibi addentes, ubi plene, quando in conſti-
tutis ſuis dicitur principalis in ſe, & teſtis in alios,
quia habet intereſſe, ut idem Bertaz. *in conſil.* 325. *n.* 2.
vol. 2. Vide etiam Chart. *in praxi interrog. reorum lib.*
3. *c.* 3. *n.* 16. ubi tenet, quod non poſſit puniri.

9 Item adde, quod † ſi Judex præceperit principali,
quod habeat reſpondere, & dicere veritatem ſub ali-
qua pœna, & reſponderet; demum convincatur de
mendacio, quod tunc tenetur ad illam pœnam, ſe-
cundum Bald. *in l. jus alim. morum*, *ff. ubi pupill. educ.*
debeat. ſed Foller. *in pract. crim. in verſ.* & ſi compa-
reant, *n.* 12. dicit, quod Bald. judicio ſuo ibi, in ul-
tima ſolutione, videtur ſe limitare, ſed per Senat. Pe-
demont. judicatum fuit ſecundum opinionem Bald. ut
in *deciſ. Pedem.* 66. ubi habetur, an hoc procedat, ubi
pœna ſanguinis ingeratur. Baiard.

(*ſ*) *Item ſecundum aliquot*,) Farin. *in* 4. *vol. ſuæ pra-*
xis, *qu.* 53. *c.* 4. *præcipue*, *n.* 98. Ros.

(*t*) *Specialiter ſuper ipſo delicto.*) Adde ſupra *quæſtio-*
ni 21. *verſic. Retenta*, *&* *quæſt.* 20. *verſic. Ad forman-*
dum, *ibi*, *nunquam enim reo præſente*, *quæſtio.* 6. *verſi-*
cul. 1. *ibi*, *& judicant ſe neſcire.* Ludovicus Carus *inter*
conſilia criminalia diverſorum, *conſil.* 99. *n.* 9. *par.* 1. *ſu-*
per quæſt. 32. *verſic. ſed pone*, *tu ſcis*, *ibi*, *quam etiam*
practicam. Item nec etiam inquirendo, ſive examinan-
do debet judex reum interrogare, an velit uti dicto ali-
cujus teſtis, *ſup.* §. *falſum*, *verſic. item dicto ad fin.*
& eſt ratio, cur Diabolica ſit illa practica, quia quan-
docunque ex tali vulnere non eſt mors ſecuta, ſupra
in §. *homicidium*, *verſ. ceterum*, *non punitur*, ut ibi,
& pro hoc elegans eſt dictum Cicer. *in orat. pro Mi-*
lone, occidit jure an injuria, nihil ad Tortorem,
facti enim in eculeo quæſtio eſt, juris in judiciu, vi-
de Alexan. *conſil.* 115. *numer.* 4. *volum.* 3. idem Boſ-
ſius *titul. de confeſſ. numer.* 80. *& ſub titul. de reſponſ.*
à reo fact. numer. 17. pro quo: vide Alexan. *d. con-*
ſil. 115. ubi in cauſa veneni propinati non ſufficit
propinatorem dicere quem mortuum ex propinatione,
cum talis cognitio ſpectet ad peritos. Diſplicet ta-
men practica quædam rigoroſa, qua utuntur moder-
ni latrunculatores; nam ſolent interrogare reum, ut
reſpondeat, an talis ſit homo probus, ut non poſſit
poſtmodum ipſum reprobare, quod approbaſſe vide-
tur, Crav. *conſil.* 178. *numero* 3. *circa fin. &* *numero*
6. *in fin. & conſil.* 35. *ſub numero* 18. & videtur tex.
in l. ſi quis teſtibus, *C. de teſtibus*. & ibi Bald. *nu-*
mero 7. & ideo præterquam malè faciunt, ignoran-
ter etiam procedunt. Nam etſi aliquem, ut pro-
bum exiſtimem, quandocunque tamen ille talis im-
probus appareat, non teneor ejus perſonam amplius
approbare, & etiam ſalvum eſt nihilominus ſemper
jus reprobandi dictum ſi non perſonam, Aym. Cra-
vet. *tract. de antiq. tempo. par. prima*, *verſic. Viſo*
de verbis, *numero* 18. *cum ſeq.* idem Cravet. *par.*
4. *verſic. quarto limitatur*, *numero* 30. *in fine*, hinc
retulit Menoch. *tract. de arbitr. jud. lib.* 1. *quæſt.* 8.
numero 49. non obſtantibus verbis vulgarium, cum
dicunt, promitto ſtare tuo dicto, tamen tunc non
ſtari, ſi inique dicatur, ſequitur Jaſon. *in* §. *Item ſi*
quis eſſet, *ſub numero* 53. *ad med. inſtit. de act.* Plo-
tus *in l. ſi quando*, §. 48. *in princip. &* §. *ſequenti*
ſub numero 3. *C. unde vi.* ſtant etiam iſta ſimul, ut
quis infamis ſit, & tamen veritatem dicat, & econ-
trario, Menoch. *de arbitr. jud. libro* 1. *quæſt.* 17. *ſub*
numer. 2. immo non obſtante, quod habeatur teſtis
pro reperito, eſt tamen ſalvum jus opponendi ite-
rum contra perſonam, infra *hac eadem quæſtione.*
verſic. facta autem. Plura alia ad præſentem mate-
riam vide apud Flamm. Chartar. *in ſua practic. inter-*
rogandorum reorum, *libro* 2. *c.* 2. *numer.* 19. vide gl.
in cap. præſentium, *in verb. proteſtatus*, *extra de te-*
ſtibus, Marant. *par.* 6. *art.* 31. *numero* 12. Capyc. *de-*
ciſ. 62. *numero* 6. Borgn. *deciſ.* 12. *par.* 1. *numero*
4. *tit. de ind.* & de quadam alia interrogatione, qua
utuntur moderni, videtur, utrum ſit poſſibile ali-
ter factum eſſe, vide Bald. *in l. de quibus ſub nume-*
ro 5. *verſic. interrogatus ſi potuiſſet*, *ff. de leg.* & ini-
bi patet, quam frivola ſit talis interrogatio, ſic etiam
teſtis dicat id neſcire, cui adde Felin. *in proœmio*
Rex pacificis, *col.* 2. *ibi*, *& dicit*, quod teſtis di-
cens; Et ideo interrogatus judices an aliter fieri po-
tuerit ab eo, de quo reſponder, & ſi dicat, quod
ſic; Nihilominus præſumptio ſumitur ex his, quæ
apparent, non ex his, de quibus non conſtat, Cra-
vet. *conſil.* 319. *ſub numer.* 13. *verſic. Decima nona*
præſumptio. Drogh.

(*u*) *Quæro etiam nunquid.*) Adde, quod nec † 10
etiam partes poſſunt eſſe præſentes depoſitionibus,
quæ debent fieri ſecreto. Gomeſ. *de delict. cap. pri-*
mo, *numero* 65. ubi dicit communem, licet partes
debeant videre teſtes, quando jurant, nec etiam de-
bent intervenire † Advocatus, & Procuratores fiſci, 11
juxta tradita per Afflict. *in conſtitut. quæſtiones*, *num.*
6. *rubr.* 41. ſed ego † ſemper vidi ſervari contra- 12
rium quo ad Advocatum, & Procuratorem fiſci.

(*x*) *Ceterum ſi reus in examine.*) Adde, † videndum 13
Foller. *in pract. crim. in verb.* & demum repetantur
teſtes, ubi dat formam repetendi.

Item adde, quod adeo † eſt neceſſaria repetitio te- 14
ſtium cum citatione partis, quod ea omiſſa, ſi reus
torqueretur, & fateretur, nulla omnino eſſet confeſſio.
Brun. *in tractat. de indic. col.* 3. Corn. *conſil.* 68.
volum. 2. Ruin. *conſil.* 46. *vol.* 4. & Vulpell. *in*
conſil. 65. *in princ.* nec ſufficeret illa generalis mo-
nitio ad omnes, & ſingulos actus, & videndum
examinari teſtes in reſponſione ad inquiſitionem,
quando pars non eſt contumax, Joan. Andr. ad Spec.
tit. de citat. §. *viſo.* Imol. & Barb. *in cap. conſuluit*,
de offic. deleg. Feder. de Sen. *in conſil.* 161. *&* 189.
& Vulpell. *in dicto conſil.* 95. *numero* 3. & teſtes
parte non citata examinati, etiam ſi eſſent mille te-
ſtes, non probant, nec ex eis reſultat indicium
Grammat. *vot.* 30. *numero* 7. *&* 8. & teſtis non ritè
examinatus, licet ſit omni exceptione major, non
facit indicium, Matſ. *ſing.* 142. *incip. quando teſtes*,
& conſil. 64. *numero* 41. *vol.* 1. Rebuff. *in tractat. de*
inquiſit. ſeu cauſa commiſſ. artic. 20. *numero* 18. *tomo*
3. ſed de hoc vide inf. *in verſ. Item adde*, *quod ſi*
eſſent. Et ſi quis fuerit tortus † teſtibus parte non ci- 15
tata examinatis, ſi poſtea fuerunt reproducti, & le-
gitimè examinati, non convalidatur confeſſio metu
torturæ facta Boer. *in deciſ.* 163. *numero* 8. & teſtes
parte † non citata jurati, non faciunt indicium, 16
etiam quod per Principem omnis ſolemnitas ſit remiſ-
ſa. † Boſſ. *in tit. de opposit. contra teſtes*, *numero* 17
34.

Item adde, ſi teſtes † in repetitione dicant, ſe non 18
recordari, non probant, ſecundum Foller. *in verſ. &*
demum repetantur teſtes, *n.* 7.

Adde, quod in † crimine læſæ Majeſtatis, aſſaſſinii, 19
& aliis gravibus delictis, & criminibus, teſtes pro-
bant, etiam non repetiti parte citata. Felin. *in cap.*
ſequentem in princ. ut lite non conteſtata. Diaa. *in*
ſua pract. c. 92. *numero* 20. Gram. *conſil.* 40. *numero*
7. Capyc. *deciſ.* 115. *col. antepen.* Maſcat. *de probat.*
concl. 137. *numero* 2. contrarium autem tenuit Burſ.
in conſil. 201. *numero* 113. *vol.* 2. ubi conatur proba-
re hanc partem eſſe veriorem, Foller. *in pract. crim.*
in verb. & ſi confitebuntur, *numero* 41. *cum ſeq.* & ibi
numero 45. dicit, quod licet teſtes recepti parte non
citata, non faciant indicium, tamen faciunt aliquan-
do † argumentum, & præſumptionem, ita etiam di- 20
cit Gram. *deciſ.* 34. *numero* 33. *deciſ.* 11. *numero*
13.

Item adde, quod ſi † teſtes non poſſunt repeti, poſt- 21
quam pronunciatum eſt in cauſa, Gramm. *deciſ.* 28.
numero 6. nec poſt concluſionem, Capyc. *deciſ.* 35.
in fin. quos ſequitur Foller. *in pract. crim. in verb.*
& demum repetantur teſtes numero 12. poſſunt tamen
repeti publicatis atteſtationibus, Rimin. ſen. *conſ.* 138.
n. 11. *vol.* 1.

Item

22 Item adde, quod teſtes † mortui habentur pro repetitis, & probant ſalvo jure opponendi contra eorum dicta, & perſonas, ſecundum Paul. de Caſtr. *in l. fin. C. de teſti.* & Joao. Mille. *in ſua pract. fol.* 84. *nu.* 87. ſed Follet. *in pract. crimin. in ver. & demum repetantur teſtes, num.* 6. dicit, quod non eredit, iſtud
dictum procedere in criminalibus ad plenam probatio-
23 nem, & ideo cogitandum eſſe. Sed ego † credo,
hoc procedere etiam in criminalibus, & ad plenam
probationem, ita diſtinguendo, quod ſi reus citatus,
& inquiſitus fuerit ante mortem teſtium, & comparere noluerit, quod tunc habeantur pro repetitis in odium contumaciæ, ut hic per D. Clarum, ſecus vero ſi ex negligentia judicis citatus non fuiſſet, niſi poſt mortem, & comparuit, & tunc non habeantur pro repetitis, tamen contra Follet. eſt tex. Clar. & auctoritas Mille. nec ipſe Foller. affirmative loquitur.

24 Item adde, quod poteſt † deveniri ad torturam etiam non facta repetitione cum citatione partis, dummodo ſtylus ita ſe habeat Alex. *conſil.* 65. *vol.* 1. Bologn. *in addit. ad Guid. de Suz. in tract. de torm. in verſ. pro concl. Damini Auctorit*, & Gram. *in deciſio.* 34. *n.* 37. *circa finem.*

25 Item adde, quod † quando teſtes habentur pro ritè, & rectè examinatis, quod tunc habentur pro repetitis, & ac ſi parte citata examinati fuiſſent, Capic. *deciſio.* 74. & Vulpell. *conſ.* 68. *n.* 7.

26 Item adde, † ſi copia proceſſus per judicem decreta fuerit ſub hac conditione, quatenus teſtes habeantur pro rectè, & legitime examinatis: ſi poſtea tradita fuerit copia ſimpliciter, non habitis prius a reo pro talibus, non dicuntur legitimè examinati. Vulpell. *in conſil.* 31. *n.* 6.

27 Item adde, quod † reus, qui habuit teſtes pro ritè, & rectè examinatis, poteſt re integra ejus conſenſum revocare, quia in his, quæ ſunt publici juris, non procedit regula, quod ſemel placuit. Hieron. Gabriel. *conſil.* 178. *n.* 18. *vol.* 1. quem ſequuntur addentes ad Bertaz. *in conſil.* 91. *in l. d. vol.* 1.

28 Item adde, quod ſi ſint † teſtes omni exceptione majores, quorum dictis eſſet de neceſſitate ſtandum, quibus aliquid opponi non poſſet, valeret eorum juramentum, & dictum ſine citatione partis, ut probatur ex dictis Ant. de Butr. *in cap. venient, el* 1. *col.* 1. *de teſtiv.* & de mente Bat. *in l. Theopampus, ff. de dot. præleg. verſic. item quæro quando aliquis*, Marſ. *in l.* 1. §. *fi. col.* 5. *verſic. & facit, ff.* de *quæſt.* & Vivi. *commun. opin. in ver. teſtes non poſſunt examinari, n.* 7. & idem eſſet, ſi partes dicto teſtis ſtare aſſenſerunt, idem Vivi. *opin.* 942. *num.* 3. *& Socin. in reg.* 406. teſtium depoſitiones.

29 Item adde † multos caſus, in quibus non requiritur repetitio quos ponit Felio. & Aret. *in cap.* 2. *de teſtib.*

30 Item adde, † quod ad declarationem dicti teſtis non requiritur citatio, ſecundum Rimin. *in conſil.* 482. *col. fin.* quem ſequitur Boſſ, *in tit. de oppoſit. contra teſtes, num.* 35.

31 Item adde, quod ſi teſtes † fuiſſent examinati in partibus longinquis ad probandum naufragium, eorum depoſitio valeret abſque citatione partis ſecundum Bartol. *in l.* 1. *C. de naufrag.* & Alex. *in l.* 4. §. *præter, colum.* 2. *ff. de damn. infect.* Caſtr. in *l. ſi creditor. C. de pign.* & Gabriel. *commun. opin. tit. de citat. concluſ.* 1. *n.* 352. ubi ampliat hanc limitationem in quocunque caſu occurrente in remotis partibus, & aliæ limitationes *in titul.* habentur. vide etiam Maſcar. de probat. *concluſ.* 273. Alciat. *conſ.* 101. *n.* 19.

32 Item adde, † ſi teſtis eſſet in articulo mortis, quod pars non poſſit citari, poſſet omitti citatio partis, Natt. *in conſil.* 537. *n.* 15. *volum.* 3.

33 Item adde, ſi † teſtes fuerunt examinati parte non citata, viſum teſtes jurare, quod pars poterit conſentire expreſſe, non autem tacitè, quod valeant atteſtationes, perinde ac ſi vocata fuiſſet. Guid. Pap. *deciſio.* 216. *numero* 2. & Vivi. *opin.* 391. *numero* 18. *vol.* 3.

34 Item adde, quod † teſtes ſunt repetendi parte citata, etiam, quod procederetur ſola facti veritate inſpecta, vel eſſemus in caſibus, in quibus proceditur argumentis, & præſumptionibus, ut *in deciſio Pedemon.* 79. *numero* 19. & etiam ubi cauſa committatur
omni juris ſolemnitate omiſſa, nec poſſe omitti † cita-
35 tio, etiam per Principem, ſecundum Abb. *in conſil.*
46. *vol.* 2. nec teſti examinato coram Papa creditur
ſine citatione partis. Grammat. *deciſ.* 103. *numero* 233.
vel etiam in cauſa homicidii de nocte commiſſi, quæ fuiſſet commiſſa cum ampla auctoritate procedendi, inquirendi, carcerandi, & torquendi pro inveniendis & puniendis delinquentibus, prout ſibi videbitur opportunum arbitrio ſuo, & ſecundum ejus conſcientiam, ut per Simon. de Pretis, *conſil.* 102. *numero* 7. etiam ſi procederetur manu regia, Bar. *in l. filiusfam. num.* 4. *ff. de don.* Jaſ. *in* §. *in bonæ fidei, numero* 4. *& numer.* 26. *Inſtit. de actio.* Claud. Bertaz. *in addit. ad conſil.* 94. Barthol. patris *in littera B*, & requiritur dicta citatio, etiam quod inquiſiti eſſent carcerati, ut per Marſ. *in conſil.* 12. *num.* 5. *& in l.* 1. *num.* 4. *ff. de qu.* nec dicatur, quod quando judex habet præeminentiam procedendi ex proceſſu informativo, poteſt
deveniri ad torturam, etiam parte † non citata, ar- 36
gumento eorum, quæ de præeminentia Magnæ Curiæ Regni Neap. ſcribit Carter. *in pract. in princ. numer.* 109. & Gramm. *in conſil.* 64. *n.* 4. *etiam vota* 3. *&* 30. *n.* 23. quia talis præeminentia procedit *ex cap. regni* 172. *incip. ſi cum ſcel. ratis*, in quo expreſſe judici conceditur, ut parte non vocata ad torturam procedere poſſit, & ita etiam reſpondetur *in d. deciſio. Pedem.* 79. *n.* 19. & ſi mandatur judici, ut ſe inſtruat, an requira-
tur citatio in aſſumenda † informatione, vide Marian. 37
in tract. de privileg. rubr. de officiale Dominorum concl. 3.

Item adde, † quod teſtis examinatus parte non ci- 38
tata, non nocet parti, etiam quod ejus depoſitio facta fuiſſet in tormentis. Felin. *in c.* 2. *de teſt.* & Laurent. de Pinu, *conſil.* 64. *num.* 2. Teſtes, ut præjudicent, debent examinari parte citata, Bertaz. *conſil.* 553. *num.* 5. & dari ejus copia cum nomine, & cognomine, ut præjudicent, *num.* 6. alias recepti non probant *conſil.* 338. *num.* 8. etſi ſint recepti ſine judice, *conſil.* 376. *num.* 15. idem etiam ſi non ſint repetiti parte citata etiamſi ſint recepti pro informationibus ante reſponſiones rei, *conſil.* 350. *num.* 6. *&* 7. quia teſtes non repetiti parte citata, etiamſi ſint recepti pro informationibus ante reſponſiones rei non probant *conſil.* 557. *num.* 2. non enim jurati parte non citata probant, *conſil.* 358. *num.* 21. etiamſi ſit per Principem remiſſa omnis jurium ſolennitas ibidem, *numer.* 25. examinati vero ad defenſam nihil indicii faciunt, & ideo jure dicebam perperam proceſſum per judicem in cauſa Illuſtr. D. Marchionis Felicis Pallavicini, in qua poſt proceſſus publicationem per octingentos ſeptuaginta duos dies examinati fuere teſtes ad offenſam parte non citata, & prout latius in allegationibus illius: poſſunt tamen teſtes examinari parte non citata, quando agitur de probando caſu, ne quis indebitè damnum patiatur, Bertaz. *conſil.* 384. *numera* 6.

Item adde, quod repetitio † teſtium debet fieri per 39
judicem, niſi fuerit legitimè impeditus, legendo unicuique teſti depoſitionem ſuam ſeparatim ab aliis teſtibus, & in ſecreto: ne unius depoſitio per aliam fabricetur, & lecta depoſitione teſti, debet ſcribi actus repetitionis, juxta tradita per Foll. *in pract. crim. in verb. Et demum repetantur teſtes*, *n.* 4.

Item adde, ſi teſtis † citatus ad hoc, ut repetat, quod 40
dixit in primo examine, ſi arripuit fugam, ejus depoſitio facta falſa præſumitur, & eſt maxima præſumptio innocentiæ accuſati, ſive inquiſiti, ut per Bottam *in conſil.* 1. *n.* 75. *&* 76.

Item adde, quod licet regulariter examen reddatur nullum, ſi pars non fuerit citata ad videndum jurare teſtes, tamen ſanatur, ſi cum interrogatoriis datis ab ipſa parte examinati appareat per commiſſionem, arbitrio judicis, ita Ant. Auguſt. *deciſ.* 727. *lib.* 3. Put. *deciſ.* 301. *lib.* 3. & Vivi. *opin.* 391. *num.* 6. *vol.* 3. contrarium tamen videtur tenere Bertaz. *conſil.* 359. *nu.* 23. *vol.* 2.

Item adde, quod numerus † teſtium non ſupplet de- 41
fectum aliorum teſtium deponentium ſine juramento. Viv. *opin.* 931. *n.* 17. *vol.* 3.

Item adde, quod in regno Neapolitano ſolent haberi teſtes pro citatis, juratis, & legitime repetitis, præter teſtes abſentes, & mortuos, ut refert Follet. *in pract. crim. in verb. detur copia capitulorum n.* 5. & ibi diſputat, an fiſcus inſtare poſſit, ut non detur copia proceſſus cum dicta reſervatione. Sed vide, quæ poſui infra *in qu.* 49. *verſ. Item ſcias, ubi latiſſime.*

Item adde, quod non † eſt opus repetitione teſtium, 42
quando reo confeſſo datur terminus ad faciendum defenſiones ſuas, quia ex ipſa confeſſione jam ſequuta condemnatio ſequi debet; & ideo in decreto defen-
ſionis

ſionis non eſt neceſſaria illa clauſula, habitis teſtibus,
&c. ita tradit Cir. *in praxi interrog. reorum lib. 4. cap.
x. n. 19.* ſad judicio meo melius eſſet, quod teſtes ha-
berentur pro repetitis, nam ſi confeſſio rei ex aliquo
capite annullaretur, teſtes non repetiti nihil probarent,
quod fiſco eſſet damnoſum, cujus intereſt plures ha-
bere probationes, & fundamenta: Judices igitur in
decreto clauſulam apponant, vel teſtes repeti faciant
ante dationem termini ad faciendum defenſiones, ſi
cautè procedere volunt.
43 Item adde, quod † in Regno Neapolitano extat *Re-
gia Pragmat. incipiens Carolus, &c. quæ eſt tertia ſub
titul. de citationibus*, qua cavetur, quod expeditio cau-
ſæ criminalis nullatenus retardetur prætextu teſtium Cu-
riæ non repetitorum, ut etiam habetur per Gramm. *in
deciſ. 28. n. 6.* & ſtatuitur quoque in d. pragm. teſtes poſ-
ſe repeti infra tempus datum reo ad defenſionem, &
poſtea per tres dies, niſi teſtes ſint abſentes, quo caſu
dabitur competens dilatio.
44 Item adde, quod † repetitio teſtium debet fieri poſt
litem conteſtatam, ſcilicet poſt interrogationem, & re-
ſponſionem rei, *c. qualiter, & quando el 2. extra de ac-
cuſat.* & Mille. *in pract. fol. 118. n. 24.*
45 Item adde, † quod teſtis non poteſt cogi ad ſe repe-
tendum, non lecta ſua depoſitione, Boer. *in deciſ.* 108.
quod non procederet, ubi prima depoſitio non eſſet ju-
rata, ut ſolet fieri in propalationibus, & quæ metu ex-
communicationis, ſive monitorialium fuerit, quæ de-
poſitio non debet legi, quia vel ſaltem erit in arbitrio
judicis facere teſti legi ejus depoſitionem, quia nullus
ſubeſt timor variationis: nam illud primum dictum cum
non ſit juratum nihil facit, quo minus teſtis poſſit con-
trarium cum juramento deponere abſque timore contra-
rietatis, ita tradit Neviz. *in ſylva nu. 1. lib. 3. n. 61.* &
Bar. *in . os, ff. de falſ.* dat aliud conſilium, quod teſtis
in repetitione, ſi primam depoſitionem videre non po-
teſt, dicat, quod ipſe deponit, prout ſibi videntur mo-
do, ſed ſi appareat aliter dixiſſe in alia depoſitione, ex
tunc corrigit ſecundum dictum, & ſe reducit ad pri-
mum, cum illo tempore melius recordetur: ſed primum
conſilium, ut ſcilicet petat ſibi legi primam depoſitio-
nem, videtur eſſe verius ſecundum Boer. *in d. deciſ.* 108.
ſub n. 9. Baiar.

(y) *Si vero neget.*) Teſtium repetitio quando facien-
da vide per Farin. *q. 72. c. 2. numer.* 101. & 102. & 136.
Ros.

(a) *Iterato examinant teſtes.*) Quid ſi ſint mortui?
Foller. *in practic. crimin. verbo, Repetantur, n. 6. fol.*
272. & Milleus *folio* 121. & Natt. *conſil. 394. nu. 21.* Et
quod repetitio ſit neceſſaria. Burſat. *conſil. 34. n. 5.* & di-
cit communem *ſuo conſil. cr m. num.* 101. Vulpell. *conſil.*
40. *in princ. & conſil. 76. in fin. & 83. n. 8. & 95. n. 1. 2. &*
3. Farin. *qu. 73. n.* 136. Ros.

(aa) *Et adverte.*) Honded. *conſil.* 101. *n.* 30. Vulpell.
conſil. 76. in fin. Ros.

(bb) *De novo jurare.*) Farin. *titu. de indic. qu. 43. n.*
136. *vol.* 2. Ros.
46 (cc) *De novo jurare.*) Adde advertendum † eſſe, quod
debeant jurare ad præſentiam partis, quando ſit con-
frontatio. Boer. *deciſ.* 319. *n.* 4. & antequam deponant:
quia ſi poſt depoſitionem jurarent, eorum depoſitiones
non eſſent validæ. Boer. *deciſio.* 159. *num.* 2. contrarium
autem multi tenuerunt, ſed Socin. *in cap. paternitatis,
de teſti.* ita diſtinguit, aut teſtis incontinenti poſt depoſi-
tionem jurat ſponte, non requiſitus a judice, veluti di-
co Titium occidiſſe Scium, & ita juro, tunc admitti-
tur; aut incontinenti jurat, requiſitus à judice, & tunc
repellendus eſt teſtis: cujus diſtinctionis ea ratio eſt,
quia quando quis ſponte jurat, ceſſat ratio, quod prop-
ter erubeſcentiam, & evitandam infamiam non ſit re-
vocaturus dicta prius per eum, & hanc diſtinctionem
etiam probavit Felin. *in cap. de teſtib. n. 8. extra de te-
ſti.* & teſtis ſine juramento, etiam quod deponeret in
47 tortura, non probat. † Crav. *in conſil. 6. nu.* 48. faciunt
tamen præſumptionem ad informandam judicis conſcien-
tiam. Reſp. *in l. admonendi, num. 127. ff. de jurejur.* &
Deci. *in conſi.* 159. & de illa quæſtione, quod teſtes
prius debeant jurare, antequam deponant, & in qui-
48 bus † caſibus ſine juramento probent Maſch. *de probat.*
concl. 1361. nec † præſumitur juramentum delatum fuiſ-
49 ſe in confrontatione, ſi non apparet in actis. Bertaz. *con-
ſil.* 341. *n.* 20. *vol.* 1.
50 Item adde, † ſi carceratus velit videre jurare teſtes,
qui eſſent infirmi, vel ſenes, vel alio modo impediti,
quod non poſſent venire in judicium, judex, ſi dubitat
de fuga ipſius carcerati, non debet eum mittere ad vi-
dendum juramentum teſtium, ſed debet cogere carcera-
tum, ut conſtituat Procuratorem ad videndum jura-
mentum. Et ſi non velit facere dictum Procuratorem,
Judex in ejus contumacia poterit recipere juramenta
dictorum teſtium, & ſi judex non timeret de fuga, po-
terit mittere carceratum bene cuſtoditum, expenſis ta-
men ipſius carcerati, ita tradit Afflict. *in conſt. it. in pecu-
niarius, n. 18. lib. 2. rubr. 29.*
Item adde, quod † examen factum non facta citatio- 51
ne ad videndum jurare teſtes, non valet, etiam ſi cite-
tur Procurator, de cujus mandato in actis non conſtet.
Viv. *comm. opin. in verb. teſtes non poſſunt examinari, n.
2. fol. 93.*
Item adde quod ſi fuero † citatus; & teſtes non ju- 52
rati deponunt me præſente, tacente, & non contra-
dicente, non videtur propterea conſentire, quod de-
ponant ſine juramento, quamvis juramentum poſſit re-
mitti teſti, † ita tradit Joan. And. *in cap. nuper, de te-* 53
ſtib. quem refert, & ſequitur Jaſ. *in l. quæ dotis, n.* 170.
ff. ſolut. matrim.
Item adde, quod confrontatio † teſtium cum reo 54
operatur plus, quam ſi teſtes parte citata fuiſſent exa-
minati. ita Affl. *in conſtit. ſi damna clandeſtina, n. 36. in
rubr. 27. lib.* 1. quem ſequitur Anton. Scap. *in tract. ju-
ris non ſcripti lib. 5. c. 114. n.* 8.
Item adde, ſi Officiales † ex indiciis per dicta te- 55
ſtium non confrontatorum, vel parte non citata exa-
minatorum inquiſitor ad torturam ponerent, teneren-
tur in ſyndicatu, & confeſſio, quæ ex tali tortura ſe-
queretur, non valeret. Brun. *in tract. de indiciis, &
tort. quæſt. 2. pri. parte, nu.* 9. & Ant. Scap. *in tractatu
juris non ſcripti lib. 5. c. 114. n. 9. &* 10. niſi in caſibus, in
quibus teſtes non repetiti probant. Baiar.

Item ſi ſunt tales t (h...)) Contrarium, ut in ſocio cri-
minis, unicum tantum ſufficiat jurare tum, dixit ſu-
pra *quæſt. 21. verſic. Quæro nunquid.* Drogh.

(dd) *Et perſeveraret in illo.*) Hanc materiam nedum
in criminalibus, ſed etiam in civilibus melius, & dif-
fuſius tractatam vide infra *q. 53. verſ. Tertius eſt caſus,*
& ibi concordatur cum iis, quæ dixerat ſupra *in §. fal-
ſum, verſic. ſubornant adjia.* Drogh.

(ee) *Non ita tortura, & omnes ii, quod fuit*) Adde,
quod in criminalibus † teſtes non debent examinari li- 56
te non conteſtata, quia ſtricte proceditur. Abb. Innoc.
& Marian. Socin. *in capit. quoniam frequenter extra
ut lit. non conteſtat.* alias talis teſtis lite non conteſta-
ta examinatus, non faceret indicium. Abb. *in c. 1. vol.
2. in conſeſſ.* etiam quod eſſent mille teſtes. Aret. *in conſ.*
163. *co.* 2. & lis † dicitur conteſtata per ſolam reſpon- 57
ſionem rei interrogati à judice ſuper delicto, ut ſupra *in
princ.* Marſ. *in pract. crim. §. diligenter à n. 62. uſque ad
nu.* 67. & Gomeſ. *de delict, cap. 12. num.* 28. *circa me-
dium* tractant illam materiam, & non dicitur, quod
tortura † reiteretur, ſed de novo jurare, uti teſtis, 58
parte citata, quia non ſufficit primum juramentum, &
idem dicit Boer. *in deciſ.* 319. *nu.* 4. ubi allegat Marſ. *in
loco ſupra citato*, & ideo ego credo, quod ſi deponue-
rit de ſocio in tortura, quod ſufficiat illum repetere
cum juramento, vel cum eo præſtito juramento, fa-
cere confrontationem abſque aliqua reiteratione tortu-
ræ: ſed ſi ſocium ſponte ſine tormentis nominaverit,
tunc erit torquendus ad purgandam infamiam; tamen
me remitto. Baiar.

(ff) *In hoc autem propoſito.*) Adde quod ita † com- 59
muniter ſervari atteſtatur Cart. *in tract. de execut. ſent.
contum. cap. fi. n.* 175. & Maſcat. *de probat. in concluſ.*
496. *n.* 13. Baiar.

(gg) *Ex qua tamen.*) Cartar. *de execut. ſentent. c. fin.
n. 175. circa fin.* Ros.

(hh) *Eos repetat, & confrontet.*) Adde ſupra *quæſtio-
ne 21. verſ. Item quæro.* Drogh.

(ii) *Hæc autem confrontatio.*) Quomodo, & quando
fiat illa confrontatio, ſupra, *quæſtione 21. verſic. Quæro
nunquid ad fin. infra quæſtione 50. verſiculo. Item quia ad
fin.* Contrarium tamen innuit infra *quæſtione 52. verſi-
cul. Tertius eſt caſus*, & de modo tenendo in facien-
da recognitione in fine hujus verſiculi, vide Bald. *in
cap. cum cauſam, ſub numero 53. extra de teſtibus.*
Drogh.

Hæc autem confrontatio.) Farin. *dicta quæſtione 72. li-
mita. 15. n. 136. uſque* 148. Ros.

Hæc autem confrontatio fieri ſolet.) Adde Guliel. † Be- 60
ned. *in verb. mortuo itaque teſtatore in cap. Raynutius,
nu. 102. de teſtam.* ubi tradit formam, quomodo con-
frontatio, quæ habetur loco publicationis † ſecun- 61
dum Bart. *in extravag. ad reprimendum in verb. &*
figura,

figura, *& de formo confrontationis* latè per Cart. *in ſua*
62 *praxi interrog. reorum lib. 3. cap. 3. nu. 8.* & teſtes co-
gi poſſunt, † & compelli, ut confrontentur ſecundum eum *in dicta praxi lib. 3. c. 1. n. 93.* & ibi *n. 97.* quando ſit abſtinendum à confrontatione.

63 Item adde, quod † confrontatio eſt loco repetitionis, quando teſtes jurant in præſentia rei in actu confrontationis Bertaz. *conſil. 70. n. 40. vol. 2. cons. crim.*
64 *diverſ. in folio*, quem refert, & ſequitur Burſat. *conſil.*
192. n. 35. vol. 2. ubi dicit, quod confrontatio † ſine juramento nihil operatur, & quod juramentum eſt nullum, ſi defertur per fiſcum. Baiar.

(*k*) *Facta autem.*) Adde infra *q. 48. verſ. 1. & verſ. Item ſciat, & q. 50. verſ. Item quia ad fin.* ibi debent tamen, publicatur autem teſtis habitis prius indiciis pro repetitis, & ſolet Reus proteſtare, quod ſalvum ſit ſibi jus opponendi tam contra teſtes, quam etiam contra eorum dicta, quæ practica ſumpta eſt ex *cap. venient ext. de teſt.* vide Capic. *deciſio. 74.* Drogu.

Factis autem repetitione, & confrontatione.) Adde
65 quid eſſet faciendum, ſi reus † non vellet dare hanc licentiam, nec habere teſtes pro repetitis, & legitimè examinatis, ut per addentes ad Bertaz. *in conſil. 91. in*
l. d. volum. 2. & iſta conſuetudo, quod per reos hujuſ-
66 modi licentia detur judicibus, non eſt † in ſtatu Eccleſiaſtico, nec in regno Neap. ſed habentur teſtes pro legitimè examinatis, vel quod repetuntur reo citato, vel in ejus faciem examinantur, quando fit confrontatio. Baiar.

(*l*) *Quod reus inquiſitus.*) Prævalet Bal. *in l. ſi quæſtio. n. 5. C. de teſt.* Ros.

(*m*) *Monitionem generalem.*) Adde de iſta monitione, qua etiam utimur in civilibus, ſup. *q. 31. verſ. ſed nec quæro*, & per Marant. in ſuo Spec. *part. 6. tit.* rectè concipiatur citatio, *nu. 118.* illaque ſtat ratio, quia quando fit proceſſus reo præſente, ut eſt in carceribus, teſtis examinatus ipſo non monito fidem non facit, ſup. *q. 11. verſic. Item quæro in fi. & q. 31. verſ. Ulterius quæro, & q. 50. verſic. Item quia, ad fin. in civilibus.* Tamen ſi partes volunt, poſſunt has citationes ad videndum jurare prætermittere, Bald. *in l. presbyteri, n. 5. C. de epiſ. & cler.* Drogn.

QUÆSTIO XLVI.

Quibus caſibus reus carceri tradendus ſit, vel fidejuſſoribus relaxandus.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Rei, perfecto examine, debent in carceribus commendari.*
2 *Et quid ſi à carceratione appellent.*
3 *Carceris fabricatio ad quem pertineat.*
4 *Cuſtos carceris tenetur ſingulo menſe carceratorum nomina judici deferre.*
5 *Quid facere debeat cuſtos carceris, ſi aliquis ex carceratis moriatur.*
6 *Reus quando ſit fidejuſſoribus relaxandus.*
7 *Et quid ſi non ingeratur pœna corporalis.*
8 *Et quid in ſervis.*
9 *Et quid in feſtis paſchalibus.*
10 *Et quid ſi appareat de innocentia rei.*
11 *Et quid in dubio.*
12 *Et quid ſi fidejuſſores non ſint idonei.*
13 *Et quid ſi detentus in una civitate velit dare fidejuſſorem in alia.*
14 *Et quid ſi reus propter paupertatem non inveniat fidejuſſorem.*
15 *Et quomodo id probari poſſit.*
16 *Et an viri illuſtres dimittendi ſint juratoria cautioni.*
17 *Et quæ debeat eſſe forma promiſſionis hujuſmodi fidejuſſoris.*
18 *Et an poſſit aliquis ſe obligare pro alio ad pœnam corporalem.*
19 *Et quid ſi pro delicto imponatur pœna pecuniaria.*
20 *Cautela recipiendi fidejuſſores.*
21 *Si ſtatutum imponat pro vulnere pœnam centum, & pro homicidio pœnam mille, & aliquis ſimpliciter fidejuſſerit pro imputato de vulnere, ſub qua pœna teneatur illam conſignare.*
22 *Et quid, ſi ille, qui præſtitit fidejuſſorem, ſit deinde ex alia cauſa bannitus.*
23 *Quantum tempus concedatur fidejuſſori ad reum præſentandum.*
24 *Si fidejuſſor reum non conſignet, cui applicetur pœna promiſſa.*

Ex Additionibus.

1 *Carceratio juſta quot requirat.*
2 *Carcer quotuplex, remiſſivè.*
3 *Judex poteſt committere carceratum detineri in quocunque loco ſua juriſdictionis, donec mittat familiam pro eo.*
4 *Carceratum alloquens quando incurrat pœnam impoſitam alloquenti carceratum.*
5 *Carceratus injuſtè an poſt decem dies poſſit appellare.*
6 *Carceratus appellans à carceratione pendente appellatione non excarceratur.*
7 *Commentarienſis quomodo juret, & ad quid teneatur.*
8 *Carceratorum viſitatio quomodo ſit facienda.*
9 *Carcerati infirmi ſint habilitandi fidejuſſoribus.*
10 *Et quid ſi eos non inveniant.*
11 *Et quid ſi is non reperiatur, ad cujus inſtantiam quis fuit carceratus.*
12 *Querelans an teneatur ſubminiſtrare expenſas litis accuſato pauperi.*
13 *Carcerum viſitatio quomodo fiat in Reg. Neap.*
14 *Carcerato pauperi in Reg. Neapol. adminiſtrantur alimenta per Curiam.*
15 *Et quid de jure communi.*
16 *Commentarienſis quid debet facere, ſi carceratus ægrotat, vel moriatur.*
17 *Et quid ſi carceratus reperiatur mortuus.*
18 *Et quid ſi dediſſet fidejuſſores de ſecuro carcere.*
19 *Carcerati quando ſint relaxandi fidejuſſoribus, remiſſ.*
20 *Carcerati contractus quando valeat.*
*20 *Qui ſemel aufugit à carceribus, non eſt fidejuſſoribus relaxandus.*
21 *Carceratus ob pœnam pecuniariam an ſit fidejuſſoribus relaxandus.*
22 *Quid ſervetur in Regno Neap.*
23 *Et quando non ſit relaxandus etiam in pœna pecuniaria, remiſſivè.*
24 *Carceratus magnæ exiſtimationis relaxatur etiam in cauſa corporali.*
25 *Statutum, quod puniendus pœna corporali relaxetur fidejuſſoribus, valet.*
26 *Et quid in conſuetudine.*
27 *Carceratus pro pœna pecuniaria non debet relaxari, ſi ipſe à principio carcerari meruit.*
28 *Carceratus pro pœna pecuniaria non debet relaxari ſi ſit indicium ad torturam.*
29 *Teſtis torquendus non relaxatur fidejuſſoribus.*
30 *Carceratus ſponte confeſſus non relaxatur.*
31 *Item ſi ſit ſolitus aufugere.*
32 *Item ſi de ſociis ſit interrogandus.*
33 *Item ſi fuerit captus in flagranti.*
34 *Et quid ſi ſit condemnandus in pœnam corporalem ob defectum pecuniariæ.*
Et quomodo hoc caſu ſit concipienda fidejuſſio.
35 *Falſarius debet in vinculis cauſam dicere.*
36 *Et ſi fuerit relaxatus ſub cautione non citata parte, eſt ad carceres revocandus.*
37 *Fidejuſſore non exiſtente ſolvendo cujus ſit periculum.*
38 *Carcerati in die Natalis, ſeu Paſchatis poſſunt relaxari*

xari etiam non publicato proceſſu.

39 *Carceratus relaxatur ſub cautione, etiam pendente proceſſu, ſi de innocentia conſtat.*
Quid autem in Regno Neap.

40 *Carceratus, ſi tempore ſententiæ reperiatur relaxatus, & pars appellet, non reducitur ad carceres, nec econtra.*

41 *Judicis arbitrio remittitur, an carceratus ſit fidejuſſoribus relaxandus.*

42 *Et quales debeant eſſe fidejuſſores.*

43 *Fidejuſſores de repræſentando non habent beneficium excuſſionis.*
Carceratus non poteſt ponere alium in ejus locum, ut excarceretur, num. eod.
Homo liber non poteſt dari pro obſide, niſi pro publica utilitate.
Pignus an poſſit dari loco fidejuſſorum.
Advocatus, & Procurator an poſſint fidejubere clientulis.

44 *Carceratus relaxatus ſub fidejuſſoribus non idoneis poteſt iterum capi, ut idoneos præſtet.*

45 *Et an primi ſint liberati.*

46 *Et quid ſi poſtea efficiatur non ſolvendo.*

47 *Carcerati an poſſint ad invicem pro ſe fidejubere.*

48 *Notarius non capiens idoneos fidejuſſores, an & quando teneatur.*

49 *Cautio juratoria quando admittatur.*

50 *Carceratus quando probat non poſſe reperiri fidejuſſores.*

51 *Illuſtris quis dicatur, remittitur arbitrio Judicis.*
Fidejuſſor de præſentando ad certum diem non tenetur niſi fuerit monitus.

*51 *Fidejuſſio an tranſeat ad hæredem.*

52 *Dies quando interpellat pro homine.*

53 *Mora requirit declarationem.*

54 *Fidejuſſor de præſentando infra octo dies, ſi infra octo dies non fuerit requiſitus, an teneatur amplius.*

55 *Moræ purgatio quando ceſſet, remiſſivè.*

56 *Tempus breve quando dicatur, eſt Judici arbitrium,*

57 *Judicialis auctoritas non debet vileſcere.*
Mora quando purgetur in Regno Neapol.

58 *Mora non purgatur, ſi reus fuerit captus per Curiam.*

59 *Petrus Bellug. in tract. ſpec. princ. impugnatur.*

60 *Mora quando poſſit purgari poſt factam executionem.*

61 *Mora geminata non purgatur.*

62 *Item quando executio eſt facta à lege ipſo jure.*

63 *Pœna legalis, & dies impediunt purgationem moræ.*

64 *Terminus datus à Judice etiam comminatione prohibet purgationem moræ.*

65 *Fidejuſſores non poſſunt excuſari, etiam quod reus repræſentandus veniret capitaliter puniendus.*

66 *Limit. ſi per ſuperiorem eſſet comminata mors reo, & ille aufugit.*

67 *Amplia etiam ſi permiſiſſet non obſtante quacunque cauſa, etiam de novo ſuperveniente.*

68 *Fidejuſſor primus an liberetur per dationem ſecundi.*

69 *Fidejuſſor de tuto carcere an liberetur ex prorogatione loci.*

70 *Novatio quando liberet fidejuſſores.*

71 *Fidejuſſor ut ſupra ſi ſit præſens, & videat locum mutari à Curia, an liberetur.*

72 *Reus carceratus abſque præſentatione fidejuſſoris an poſſit à fidejuſſore offerri, ut amplius teneatur.*

73 *Fidejuſſor an obligetur non obligato principali.*

74 *Promiſſor facti alieni liberatur, facta poſſibili diligentia.*

75 *Fidejuſſio non valet, niſi præſtetur Officiali, vel Notario.*

76 *Fiſcus non agit, niſi obligatio ſit facta ſibi, vel alii ſuo nomine recepto.*
Fiſcus in Civilibus non poteſt agere ex officio.
Et ad ejus favorem non ſit exactio pœnarum conventionalium per partem non accuſatarum.

77 *Promiſſio de parendo mandatis Curiæ quid operetur, remiſſ.*

78 *Fidejuſſio de ſe præſentando coram uno Judice an tranſeat ad ſucceſſorem.*

79 *An in cauſa appellationis.*

80 *Fidejuſſio coram Judice incompetenti eſt nulla.*

81 *Fidejuſſor de præſentando, ſi non præſentat, tenetur ad pœnam promiſſam.*
Et ſi fuerit in dolo, punitur extra ordinem.

82 *Fidejuſſio ſimpliciter juxta ſolitum ſcripta, cenſetur habere omnia requiſita.*

83 *Fidejuſſio probat etiam ſine ſcriptura.*

84 *Fidejuſſio eſt ſtrictiſſimè interpretanda.*

85 *Fidejuſſores duo debent dari pro quolibet inquiſito in Regno Neapolitano.*

86 *Fidejuſſores in Regno Neapolitano tenentur in ſolidum licet non fuerit dictum in promiſſione.*

87 *Fidejuſſio facta penes acta favore fiſci an valeat.*
Fidejuſſio ſine ſcriptura, quando dicitur facta penes acta, remiſſive.
Et apud acta videtur facta Officiali, vel parti, & in dubio Officiali.

88 *Fidejuſſio de repræſentando ſi non ſit ſcripta, non obligat ultra duos menſes.*

89 *Fidejuſſor an poſſit ſe obligare ad pœnam corporalem.*

90 *Condemnatio rei in contumaciam an exequatur contra fidejuſſorem ſine novo proceſſu.*

91 *Fidejuſſio de præſentando quando tranſeat ad hæredes.*

92 *Fidejuſſio de ſolvendo judicatum, an expiret abſoluto reo in prima inſtantia.*

93 *Fidejuſſio de judicio ſiſti, quomodo ſit capienda.*

94 *Et an expiret lata ſententia.*

95 *Et an perempta inſtantia.*

96 *Et quid ſi adeſt clauſula toties quoties.*

97 *Fidejuſſor de præſentando an teneatur poſt ſententiam.*

98 *Fidejubens pro vulnerante, an teneatur morte ſecuta.*

*98 *Obligatus pro ſorte non tenetur pro uſu.*

99 *Fidejuſſor an liberetur, ſi procuraverit banniri ſuum principalem.*

100 *Fidejuſſor non tenetur præſentare bannitum etiam cum ſalvo conductu.*

101 *Et quid ſi principalis fiat Clericus.*

*101 *Fidejuſſor poſt ſententiam non tenetur.*

102 *Et quid ſi denuo delinquat.*

103 *Fidejuſſor non tenetur præſentare coram alio Tribunali, quam eo, in quo fuit facta obligatio.*

104 *Et quid ſi reus fuerit captus, & poſtea aufugit.*

105 *Et quid ſi Judex fuit in cauſa, ne reus ſe præſentaret.*

106 *Tempus ad præſentandum ſtatuitur arbitrio judicis.*

107 *Fidejuſſor de ſiſtendo in criminalibus non poteſt ſuſcipere defenſiones rei, ſed ſolum petere inducias ad præſentandum.*

108 L. ſancimus, C. de fidejuſſ. *an procedat in fidejuſſione jurata.*

109 *Fidejuſſor non præſentans reum, ultra pœnam debitam fiſco, an teneatur etiam parti ad intereſſe.*

HIs (*a*) peractis, debet judex deliberare, an reus ſit carceri, ſeu cuſtodiæ tradendus, an (*b*) autem fidejuſſori relaxandus. Ut plurimum autem perfecto reorum examine factiſque debitis confrontationibus teſtium; ſolent judices ipſos reos ad carceres duci facere, prout communiter fieri conſuevisse atteſtatur Bened. de Plumb. *in repe. l. pen. §. ad crimen poſt num. 69. ff. de public. jud.* Debent autem rei poni in carcere cuſtodiendi, (*c*) 1

non autem in vinculis, & ita in hac Provincia obſervatur, prout etiam in Curia Pariſienſi obſervari atteſtatur Igneus *in l. neceſſario, §. non alias in lectura, n. 74. ff. ad Sylla.* dicens, quod ibi nullum reum in vinculis tenent, ſed tantum cuſtodiunt, tametſi (ut ipſe ait) in aliis Curiis cum carcere, & diligentiori cuſtodia ſerventur. Certe ubi qualitas perſonæ, & delicti hoc expoſceret, poſſet judex reum in arctos carceres conjicere, & (*d*) prohibere ne cum aliquo loquatur. Et ita practicari per judices peritos, & expertos, atteſtatur Ant. Gomeſ. *c. 9. delict. n. 5. in fin.* Alias autem laudabilius eſt reos, qui de gravi crimine delati non ſunt, vinculorum aſperitate non vexare.

2 Sed (*e*) quid ſi reus, qui videt ſe ad carceres conduci, appellet, nunquid ſtante appellatione adhuc erit carcerandus? Reſpond. de jure forte dici poſſet, quod non; nihil enim innovandum videtur appellatione pendente. Sed certè contrarium ſervatur de conſuetudine, præſertim in hoc Ducatu, in quo in cauſis criminalibus non admittitur appellatio, & ita etiam ſervari de ſtylo, & conſuetudine patriæ Delphin. atteſtatur Guido Papæ *deciſ.* 235. quem refert Marcus *deciſio.* 915. Quæro an pendente, *numero* 4. Nec dicitur judex qui delinquentem carcerari jubet, aliquid contra eum innovare, ſed potius videtur jus publicum, & ſuum tueri, ne ille fuga pœnam delicti evadat. Et certè ſi carcerandi appellantes relaxandi eſſent, fruſtratorium eſſet carceres ædificare: quia omnes appellarent, & ſic omnia judicia criminalia eluderentur.

3 Et quoniam hoc loco incidit mentio carceris, bonum eſt, ut ſcias, quod fabricatio domus ad uſum carceris pertinet ad civitates, ſeu loca, in quibus de carcere eſt providendum, cuſtodia autem carceratorum pertinet ad Regem, ſeu dominum, cujus eſt juriſdictio, & ejus Officiales. Et ita de jure probari demonſtrat, & conſuetudine etiam interpretatum eſſe atteſtatur Nunius *de los corregidores, fol.* 131. *num.* 4. Quod nota: quia ſæpius vidi ſuper hoc in acto dubitari, & in multis etiam locis vidi contrarium obſervari.

4 Scias (*g*) etiam, quod de jure, commentarienſis, ſive cuſtos carcerum tenetur ſingulo menſe numerum ipſorum carceratorum judici ſignificare una cum titulis delictorum, propter quæ detinentur, eorumque qualitate, & ætate, ſub pœna viginti lib. auri, & judex ſi in hoc etiam fuerit negligens, punitur in 10. lib. auri, &c. ut eſt tex. *in l. fin. C. de cuſto. reorum*, & licet pract. Jod. *cap.* 17. *n.* 11. dicat, quod illam practicam uſus non recipit, in hac tamen civitate Mediolani hoc optime ſervatur. (*h*) Quinimo ſolet ſingulo menſe unus ex Senatoribus accedere ad carceres, & omnia prædicta diligenter exquirere, & in cauſis levibus plerunque relaxari facere detentos ſub fidejuſſione, in gravibus autem Senatui referre, cui maxima eſt cura, ne carcerati in vinculis macerentur, quod & in Hiſpania diligenter obſervari atteſtatur Anton. Gomeſ. *cap. 9. delict. nu. 7. in fin.*

5 Sed (*i*) in hoc propoſito quæro, ſi aliquis ex carceratis in carcere moriatur, quomodo ſuccurſum erit cuſtodi carcerum, ut non teneatur illum exhibere? Reſpond. Poterit probare mortem illius per teſtes, & ea probata, non erit ulterius moleſtandus, *l. fi. ff. de cuſt. reor.* Dicit tamen Angel. *in d. l. fin. num.* 6. quod hodie (*k*) cuſtodes carcerum utuntur hac cautela, quia ſcilicet quando carceratus infirmatur, ducunt Medicum, & de ægritudine faciunt extrahi publicum inſtrumentum, & deinde poſtquam ille mortuus eſt, illum extrahunt de carcere involutum in quodam ſacco in ſignum mortalitatis. Sed certè hæc cautela apud nos non admitteretur, non enim ſufficit facere fidem de ægritudine, niſi etiam fiat fides de morte: nam omnes, qui infirmantur non moriuntur, & ſi hoc admitteretur, eſſet cuilibet de facili aperta via fugiendi. Propterea in hoc Ducatu ſervatur, quod quando aliquis ex carceratis infirmatur, cuſtos monet judicem de illius ægritudine: & deinde ſi moriatur, facit vocari Notarium proceſſus, qui coram teſtibus viſitat cadaver, & illud recognoſcit pro eo, qui dicitur mortuus, & illam viſitationem redigit in actis. Et hoc modo præcluſa eſt via fraudibus.

Plerunque, (*l*) vero aut ipſe reus, aut ejus Procuratores petunt eum à carcere dimitti, ac fidejuſſori relaxari: Videndum eſt igitur, quando reus (*m*) ſit fidejuſſori relaxandus. Et ſcias, quod ille, qui intercedit pro reo, & petit eum relaxari fidejuſſori, debet facere hanc petitionem poni in actis cum oblatione idonei fidejuſſoris: (*n*) nam ſi non reperiatur in actis, judex, ſi eum non relaxet, non tenetur in ſyndicatu. Et ita in facti contingentia judicatum fuiſſe atteſtatur Afflict. *ſuper 2. parte conſtitutionum Regni, rubric.* 10. *num.* 5. (*o*) 6
Scias etiam, quod licet de jure regulariter contractus facti à carcerato non valeant, prout tenent communiter Doctor. teſte Marſilio *in pract. crim. §. attingam, n.* 2. tamen de conſuetudine (*p*) carcerati ſolent Procuratores conſtituere, & ſatiſdare, & alios contractus facere. Et ita contineri in practica ſervari atteſtatur Alban. *in l. qui in carcerem, ff. quod metus cauſa.*

In (*q*) hac autem materia facienda eſt concluſio, quod regulariter ubicunque pro crimine imponitur pœna corporalis, reus (*r*) non eſt fidejuſſoribus relaxandus. Et hæc eſt communis op. ut ait Xuares *in ſuo vol. allegationum, fol.* 693. *circa fin.* in qua allegatione valde eleganter loquitur in hac materia. Et huic opinioni applaudit conſuetudo, ut dicit Card. Alex. *in c. quiſquis*, 2. *q.* 8. (*r*) Ubi vero non ingeritur pœna corporis afflictiva, non debet reus carceribus mancipari. Et ita tenent communiter DD. ut ait Ant. Gomeſ. *c. 9. delict. nu.* 8. & nos de hoc habemus decretum *in novis conſt. in tit. de accuſ. c. rei carceribus.* Quod intellige, ut procedat, modo offerat præſtare fidejuſſorem: alias ſi non haberet fidejuſſorem, utique deberet in carceribus detineri, & ita ſervatur. 7

Et hæc quidem concluſio maximè locum habet in ſervis; nam illi non relaxantur fidejuſſori, ut eſt text. *in l. 2. ff. de cuſto. reorum & in l. lex Corn. §. præterea, ff. ad Sylla.* & dicit Afflict. *in d. rubr.* 10. *in fin.* quod ita vidit fuiſſe judicatum. 8

Solent (*ſ*) etiam plerunque judices in feſtis Paſchatis, & Natalis Domini reos in carceribus (*t*) detentos relaxari facere, & ad hunc effectum ſolent illius temporibus quatuor Senatores ad viſitandos carceres accedere, & alios fidejuſſoribus dimittere, alios carceratos relinquere, & ubi negotium eſt gravis momenti: Senatui referre, & his relationibus ſolent etiam intereſſe in Senatu Principes noſtri, vel eis abſentibus, eorum in hoc Ducatu locum tenentes. De hoc autem habemus text. expreſſum *in l. nemo, quæ eſt lex tertia, Cod. de Epiſcop. aud.* ubi excipiuntur etiam delicta, quorum rei non ſunt eo tempore relaxandi. Dicit tamen ibi Bartol. quod conſuetudo interpretata eſt contrarium, & illum refert Marcus *deciſio.* 409. *num.* 1. & Practic. Conradi, *folio* 276. *num.* 14. Sed certè ſi crimen non ſit enorme, & reus non ſit confeſſus, vel convictus, utique debet in feſtis Paſchalibus, & Natalitiis relaxari, ſaltem data domo, vel civitate pro carcere. 9

Et

Digitized by Google

Et ita de conſuetudine apud nos obſervatur, de qua etiam atteſtatur Boſſ. *in titulo de carcer. fid. comm. n.* 27.

10 Pariter (*u*) etiam, ubicunque etiam pendente proceſſu, apparet reum non eſſe culpabilem delicti, de quo imputatur, debet relaxari, ut eſt tex. *in l.* 1. *C. de exhi. reis.* Et ita Florentiæ practicatur, ut dicit Apoſt. ad Bald. *in l. nullus, ſub n.* 2. *ff. de cuſto. exhi. reor.* quem refert Chaſſan. *ſuper conſuet. Burgund. fol.* 50. *n.* 170. & Boer. *ſuper conſuet. Bituri. fol.* 23. *col.* 1. & Gramm. *ſuper conſtit. Regni, folio* 60. *poſt numerum* 42. & (**u*) Carav. *ſuper* 40. *ritu magnæ curiæ, circa princip. & ſuper ritu* 41. *nu.* 5. & licet text. *in d. l.* 1, non videatur requirere fidejuſſores, ſed ſimpliciter dicat illum debere relaxari, nihilominus (*x*) practica obſervat, quod præſtetur fidejuſſio, & ita ſervari videmus, ut dicit Boſſ. *in titul. de ſentent. num.* 61. Subdit tamen Caravita *in loco præallegato*, quod in Regno Neapolit. hodierna practica communiter, & generaliter ſe habet, quod facta publicatione proceſſus, etiam quod appareat de innocentia rei, non relaxatur fidejuſſori, quod ego non laudo, niſi crimen ſit valde enorme, vel ſperet judex habere nova indicia. (*y*) Hæc autem relaxatio operatur, quod non poteſt reus iterum in carceres conjici ex ea cauſa, niſi ſupervenientibus novis indiciis. Et ita ſervari atteſtatur Boſſius *in loco præallegato*, quod tamen (ut videmus) non ita diſtinctè obſervatur, ſed judicis arbitrio relinquitur. (*y*) Præterea ſcias, quod in omnem caſum tempore, quo ſit relatio diffinitiva cauſæ in Senatu, ſemper ſolet reus ad carceres revocari, ne, ſi ſequatur condemnatio corporalis, poſſit illam fugiendo (*z*) eludere.

11 In (*a*) dubio autem debet judex ſemper inclinare in mitiorem partem, ut ſcilicet reum ſub fidejuſſione relaxet, & hoc, ut ſubditos minus, quam fieri poteſt, gravet impenſis, licet judices ſeveritatis gloriam affectantes de conſuetudine ſervent contrarium, ipſi enim in dubiis ſemper conſueverunt retinere reos in carceribus mancipatos, ut dicit Benedict. de Piumb. *in repetit. l. pen.* §. *ad crimen, poſt num.* 67. *ff. de public. jud.* (*b*) Poteſt tamen judex reum conſignare militibus, ut illum cuſtodiant in aliquo loco tuto extra carceres, vel fidejuſſoribus, qui promittant eum in aliquo loco tenere, vel ſtatuere palatium, vel civitatem pro carcere ſub fidejuſſione, quando perſonæ qualitas hoc requirit, & judex credit pro certo illum non fore culpabilem, prout ſe vidiſſe infinitis vicibus obſervari atteſtatur Angel. *in l. nullus, num.* 3. *C. de exhib. reis*, quem refert Xuares *in ſuo vol. allegationum, folio* 688. *nu.* 11. & Nunius *de los corregidores, fol.* 155. *col.* 2. *in princ.* Subdit tamen ibi Ang. Conſule tibi aſſeſſori, ut nunquam eum relaxes fidejuſſori: quia magna pericula poſſes incurrere. Sed in hoc judicio meo male loquitur, & contra æquitatem, & communem practicam,

12 Cæterum (*c*) debet judex diligenter advertere, quando facit reos ſub fidejuſſione relaxari, ut dentur idonei fidejuſſores: alias ipſe teneretur in ſyndicatu, quinimo refert Boſſius *in titul. de carcerato fid. fideicommiſ. numero* 7. quod ipſe vidit in contingentia facti, quendam magnum virum compelli etiam ante ſyndicatum ad ſolvendam pœnam quam promiſerat fidejuſſor. Propterea bonum eſt, quod judex ubi fidejuſſor non ſit notorie pluſquam ſolvendo, faciat ei dari approbatorem, ſeu collaudatorem, qui illum collaudet, & approbet pro idoneo: nam ipſe collaudator tenebitur ubi repertum fuerit fidejuſſorem non ſolvendo. Et hæc eſt bona cautela, ut dicit Marian. *in d. cap. qualiter, & quando, poſt num.* 236. ubi ſubdit, quod ita etiam ſervat conſuetudo. Dicit etiam Ang. *de maleſic. in verbo, Pro quibus, & quolibet eorum, nu.* 13. quod ita eſt conſuetudo per Italiam, quem refert Boſſ. *in loco præallegato.* (*d*) Sed certe in hoc Ducatu ſervatur, quod Notarii rerum criminalium recipiunt ipſi fidejuſſores, (*e*) & tenentur in ſubſidium, ubi illi (*f*) non ſint idonei. Quod fuit optima ratione introductum, quia ut plurimum judices ſunt forenſes, Notarii vero municipes, & ideo habent magis notas perſonas, & facultates eorum, qui faciunt pro reis fidejuſſiones: propterea ipſi bene advertant. (*g*) Dicitur autem fidejuſſor idoneus non modo, qui poſſidet bona immobilia, ſed etiam qui licet nulla poſſideat immobilia, habet tamen tot bona mobilia, quæ de facili aſportari non poſſunt, puta, ſi haberet magnam apothecam, vel multa nomina debitorum, arg. ejus quod dicit Bar. *in l. ſciendum, num.* 5. *ff. qui ſatiſd. cog.* Et ita ſervatur, ut atteſtatur Caravita *ſuper ritu* 160. *magnæ curiæ, n.* 7. *in fin.* qui multa ponit in hoc propoſito, de quibus ego dixi ſup. *lib.* 2. §. *Fidejuſſ.*

Pone, (*h*) quod Papienſis ſit detentus Mediolani, vel econtra, & offerat dare fidejuſſores in civitate Papiæ, quia dicit eos non reperire in civitate Mediolani, quia ſit forenſis, nunquid erit admittendus, ut fidejubeat in civitate Papiæ? Reſpon. quod non, ſed ſemper (*i*) dari debet fidejuſſor in loco judicii, & ita ſervatur, prout etiam ſe vidiſſe obſervari atteſtatur Afflict. *ſuper* 2. *parte conſtitutionum Regni*, (*k*) *rubric.* 10. *num.* 6. 13

Sed (*l*) quid agendum, ſi reus propter paupertatem non inveniat fidejuſſorem, nunquid erit relaxandus præſtita per ipſum juratoria cautione? Reſpon. De jure forte eſſet dicendum, quod ſic, & eſt communis opin. ut ait Marſil. *in repetit. rubricæ de fidejuſſoribus, nu.* 166. *& ſequen.* De (*m*) conſuetudine tamen ſervatur contrarium, & in ſpecie de mulieribus, quod non relaxentur cum juratoria cautione, dicit Apoſtil. ad Bald. *in authen. hodie, C. de cuſtod. reorum*, quod ita obſervat conſuetudo. Ita etiam judicatum fuiſſe in Curia Burdegalen. atteſtatur Boer. *deciſ.* 349. *colum fin. verſ. tamen ſunt, & in fin. illius deciſionis* dicit, quod idem etiam ſervatur in viris, prout etiam in hoc Ducatu ſervatur indiſtincte. Solent tamen quandoque relaxari delinquentes multum gravati in proceſſu cum juratoria cautione, & præcepto in faciem, cum comminatione pœnæ judicis arbitrio, (*n*) prius tamen conſulto Senatu, vel etiam, ſi agatur de levi crimine, Senatu non conſulto. Et judicio meo eſt optima conſuetudo, ne rei, qui alias eſſent relaxandi, ubi fidejuſſorem non invenirent, propter eorum paupertatem, in carceribus marceſcant. 14

Sed (*o*) quomodo probabitur, quod reus non poſſit invenire fidejuſſorem? Reſpon. Eo (*p*) ipſo, quod reus cum juramento affirmet, quod non putat invenire poſſe fidejuſſores, ſatis cenſetur probaſſe difficultatem præſtandi fidejuſſorem, ſecundum gloſ. *in l.* 1. *in verbo, fidejuſſoribus, ff. qui ſatiſ. cog.* quam dicit eſſe communiter approbatam Socin. *conſil.* 79. *col.* 2. *verſ. tertio confirmatur libro* 2. prout illam refert Cotta *in memoral. verſ. Juramentum probat, circa princip.* In practica tamen apud nos ſervatur, quod judex ex officio ſummarie, & ſine ſcriptis cum interventu fiſci ſe informat de facultatibus ipſius rei aliter quam per ejus juramentum, & deinde fit ordinatio, quod relaxetur cum juratoria cautione, (*q*) cum participatione, & interventu fiſci, & ſubſcribitur à fiſcali, & judex eſt poſtea tutus in ſyndicatu. 15

Scias (*r*) autem, quod de jure loquendo, viri illuſtres non poſſunt cogi ad fidejuſſionem præſtan- 16

dam in cauſa criminali, ſed dimitti debent jurato-
riæ cautioni, ut eſt text. *in l. quoties, C. de dign. lib.* 12. Sed (*r*) quidquid ſit de jure, contrarium
ſervat conſuetudo, ut ſcilicet non modo cogan-
tur fidejubere, ſed etiam in carcerem detrudantur.
Et ita dicit Fab. *in pra. arb. ſ.* 48. *n.* 12. quod
diſpoſitio *d. l. quoties,* receſſit ab Aula, & in practi-
ca non ſervatur.

17 Quæro, (*ſ*) quæ debeat eſſe forma promiſſionis
fidejuſſoris in cauſa criminali? Reſpon. Quidam
dicunt ſufficere, quod promittat ſimpliciter con-
ſignare reum (*t*) ad omnem requiſitionem ipſius
judicis, quo caſu id non obſervaverit, tenebitur
ad intereſſe. Et hoc videtur tenuiſſe gl. *in l. fi. in
verbo commodius, ff. de præto. ſtip.* Alii vero dicunt,
quod non ſufficit illa ſimplex promiſſio, ſed debet
promittere de eum conſignando ſub certa, & de-
terminata pœna. Ita tenuit gloſ. *in l. ſed, & ſi quis,* §.
fin. in verbo, pluſquam ſtatutum eſt, ff. ſi quis caut. & ita
communiter ſervatur, ut dicit Alber. *in l. ſi quis reum,
n.* 1. *ff. de cuſtod. reorum.* Caravita *ſuper* 44. *ritum
magnæ curiæ, n.* 8. *in fine.*

18 Sed nunquid poterit aliquis ſe obligare (*u*) ad
pœnam corporalem ex ſua conventione propter de-
lictum alterius? Reſp. quod non, ita tenet gl. *in
c. cum homo, in verbo, Supplicium,* 23. *q.* 5 quam
dicit eſſe frequentiſſimo omnium conſenſu receptam
Didacus *lib.* 2. *reſolutionum, c.* 8. *n* 8. Et ita com-
muniter ſervatur, ut dicit Alber. *in* 1. *par. ſtatuto-
rum; qu.* 51. quem refert Marſ. *in rubr. ff. de fide-
juſſ. n.* 208. *& in l. infans, n.* 16. *ff. ad leg. Corn. de
ſicar.* Et ideo apud nos non admitteretur in practi-
ca illud, quod dicit Xuares *in ſuo volumine allegat, fol.* 700. *n.* 8. *in fin.* quod ſcilicet aliquis recipiat
cuſtodiam carcerati, & ſe obliget tanquam fidejuſ-
ſor carcerarius.

19 Ubi (*x*) vero tantummodo imponitur pro deli-
cto pœna pecuniaria, (*y*) ſolet reus dimitti cum fi-
dejuſſione de judicato ſolvendo, & ſecuta ſententia
condemnatoria contra reum, fit executio contra ip-
ſum fidejuſſorem, etiam abſque alio novo proceſſu,
ut dixi infra *q.* 95. *circa princ.*

20 Sis (*z*) tamen cautus tu, qui recipis fidejuſſo-
rem, ut facias apponi clauſulam, quod promittit ſta-
re, & ſolvere quamcunque condemnationem, quæ
fiet contra ejus principalem, (*a*) etiam in cauſis
appellationis: nam regulariter talis fidejuſſio ex-
pirat lata ſententia, & ideo fidejuſſor non tenetur
in cauſis appellationis. Et hæc eſt communis o-
pin. ut dicit Boer. *deciſ.* 315. *num.* 1. Pariſ. *conſil.*
171. *num.* 30. *lib.* 4. ubi dicit, quod ita commu-
niter concluditur. Et hanc cautelam tradit Angel.
Aret. *in* §. *ſed hodie, num.* 1. *Inſtit. de ſatiſdat.* Quæ
tamen apud nos non practicatur, ex quo (ut ſæ-
pe dixi) in cauſis criminalibus non admittitur ap-
pellatio.

21 Sed (*b*) quæro, pone, quod ſtatutum pro vul-
nere imponat pœnam centum, & pro homicidio pœ-
nam mille, & quod aliquis ſimpliciter fidejuſſerit
pro alio imputato, de vulnere, de eum conſignan-
do, & quod deinde vulneratus deceſſerit, nunquid
fidejuſſor, ſi illum non conſignet, erit puniendus
in centum, an autem in mille? (*c*) Reſpond. Aut
vulnus erat à principio mortale, & fidejuſſor debet
condemnari in mille, aut non erat mortale, & de-
bet condemnari ſolummodo in centum. Et ita com-
muniter determinatur, ut dicit Gand. *de maleſic. in
rubr. de multis quæſtionib. n.* 1. Hæc tamen q. hodie
ceſſat in practica, cum fidejuſſiones accipiantur pro
(*d*) certa, & determinata ſumma, ut dixi ſupra
verſ. quæro debet.

22 Quæro, pone, quod aliquis præſtitit fidejuſſo-
rem in cauſa criminali, deinde fuit imputatus (*e*)
de alio crimine & bannitus, nunquid fidejuſſor da-
tus in prima cauſa tenebitur adhuc ſub pœna con-
tenta in fidejuſſione illum conſignare? Reſpon. quod
non, imò ſecuta condemnatione contra illum, re-
manet prorſus liberatus, nec tenetur illum amplius
præſentare, & ita communiter tenetur, ut dicit
Alber. *in* 4. *parte ſtatut. quæſt.* 64. ubi etiam ſubdit,
quod ita vidit communiter ſervari. Et dicit Boſſ.
in tit. de carcer. fidejuſſ. relaxan. nu. 41. quod ita
tenent communiter Doct. (*f*) Propterea judex de-
bet eſſe cautus, ut priuſquam condemnet reum
ex ſecunda cauſa, citet fidejuſſorem ad illum
præſentandum ex prima cauſa, & ubi non con-
ſignet, eum condemnet in pœna contenta in fi-
dejuſſione: deinde procedat contra principalem,
ex primo, & ſecundo delicto. Dicit autem Boſſ.
in loco præallegato, (*g*) quod ſi judex condemnat
reum ex prima cauſa, fidejuſſor non liberatur, &
fuit opinio Bartol. *in l. ſi quis reum, num.* 2. *ff. de
cuſto. reorum.* Sed contrarium tenuit Bald. poſt Dyn.
in l. qui crimen. num. 12. *C. qui accuſar. non poſſ.* &
hæc opin. Bald. apud nos de facto ſervatur, debet
enim primo (*h*) citari fidejuſſor ad conſignandum
reum, & ubi non conſignet, condemnari: dein-
de citatur reus, & ſi non comparet, cōndemna-
tur. Et ita faciunt cauti judices, ut dicit Alb.
quem refert Nellus *de bannitis, in* 2. *parte
tertii tempor. quæſt.* 6. & Boſſ. *in loco præallegat. n.*
51. *in fin.* Idem dicit Specul. *in ti. de dolo, & con-
tum. n.* 23. *verſ. ſed pone,* quem refert Caravita *ſu-
per ritu magnæ curiæ,* 158 *n.* 3. *in fin.* ubi etiam ſub-
dit, quod ita practicatur in omnibus Curiis Regni:
(*i*) & ideo ſi judex primo citaret reum, & eo non
comparente illum banniret, non vocato fidejuſſore,
ſi poſt bannum vocaretur fidejuſſor, ut illum ſi-
ſteret, (*k*) eſſet excuſatus, ex facto enim judicis
videtur impeditus, ne illum conſignet. Et quam-
vis intervenerit etiam factum, & culpa ipſius rei
principalis; non propterea debet fidejuſſor teneri,
cum tempore debito monitus non fuerit, ut (*l*)
illum conſignaret.

Sed (*m*) hic quæro, quantum tempus habeat fi- 23
dejuſſor ad præſentandum reum? Reſpond. quod de
jure communi videtur habere dilationem ſex men-
ſium, ut eſt text. *in l. ſancimus, quæ eſt lex antepe-
nult. C. de fidejuſſ.* Et ideo dicit Aug. *in lege ſi quis
reum, poſt n.* 6. *ff. de cuſtod. reorum,* quod debet ju-
dex facere, quod fidejuſſor renunciet beneficio d.
legis; & ſubdit, quod aſſeſſores ita practicant. Sed
certè apud nos non eſt in uſu diſpoſitio illius legis,
& conſequenter, neque etiam practica illius re-
nunciationis, omnes enim fidejuſſores expreſſe
recipiuntur de conſignando ad omnem requiſi-
tionem, & toties quoties &c. & propterea ceſ-
ſant omnes difficultates: quia ſumus extra (*n*) ca-
ſum illius legis.

Succeſſive (*o*) quæro, ſi fidejuſſor reum non con- 24
ſignet, cui applicetur pœna promiſſa? Reſpon. quod
applicatur fiſco: & ita obſervat conſuetudo, ut
atteſtatur Bart. *in d. l. ſi quis reum, n.* 4. *de cuſtod.
reorum,* ubi etiam Ang. *nu.* 7. dicit, quod (*p*)
ita practicatur.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XLVI.

(*a*) H*Is peractis*) Vide Farin. *vol.* 1. *q. crim. q.* 27. *&
ſeq.* ubi de carceribus vel de carceratis. Ros.

His peractis debet judex.) Adde, quatuor † requi- 1
ri, ut carceratio dicatur juſta, videlicet cauſa, juriſdic-
tio, ordo, & forma carcerationis, Boer. *deciſio.* 215. *n.* 33.

Item adde, quod carcer † quadruplex dicitur ſecun- 2
dum Caſſan. *in conſuet. Burg. in tit. des droicts, rub.* 1. *n.*
66. *fol.* 99. & ſecundum Carav. *in ritu* 47. *n.* 18. *&* 16. &
quintuplex.

Item adde, quod judex † poteſt committere carce- 3
ratum

Digitized by Google

ſatum detineri in quocunque loco ſuæ juriſdictionis, donec mittat familiam pro reo. Bal. *in authen. ſi quis, C. de adult.* & Pariſ. *de ſynd. in §. carcer. & carceratus, in fin.* Batar.

4 (*b*) *An autem fidejuſſori relaxandus.*) Nota tamen in practica præſentis quæſtionis; Quod ſi quis promiſit repræſentare aliquem malefactorem, cum ſemel illum repræſentavit eſt liberatus, niſi in fidejuſſione additum ſit, quod fidejuſſor promiſit præſentare reum toties, quoties. Ita gloſſ. *in l. ſi duobus, in princ. ff. de jurejurando, §. 1. in verbo exhibuerit*, quæ ſequitur Felyn. *in cap. innovamus col. mih. 3. de treuga, gloſſ. ſup. conſuetud. Turon: tit. de Dame de Femme noble, art. 6. infra hac eadem q. verſ. Quæro, quæ debeat quæſt. 47. verſ. ſed quoniam, & q. 62. forma autem ad fin.* dixi ſupra *ad quæſtionem 34. verſic. Dixi etiam*, ſed pone, quod aliquis promiſit præſentare hominem intra octo dies, & tamen elapſi ſunt dies, an hic promittens poſſit dici conſtitutus in mora: Dic, quod non, niſi fuerit interpellatus prius ad præſentandum; eſt dictum ſingulare Pauli de Caſtr. *conſ. 165.* quem refert, & ſequitur Jaſ. *in l. ex legati cauſa, n. 14. verſ. ultimo limita, ff. de verb. oblig.* Biet. diffuſe *in conſ. 22. per totum.* Anch. Reg. *quæſt. fam. 53. l. 2. 3. nu. 3.* & vide in ſimile Marant. *in ſuo Specul. part. 6. tit. de except. ſu. mihi 317. num. 41.* in illo, qui promiſit ſolvere pro Titio ducatos centum, ſi Titius dictos Ducatos non ſolvit infra decem dies, ubi omiſſa æquitate inter mercatores, tenent, quod de jure talis promittens debeat interpellari, allegat *l. fidejuſſor obligari, §. fin. ff. de fidejuſſ.* & Caſtrenſem refert, & ſequitur Felin. *in c. ſi autem fol. mihi 93. extra de reſcript. coll. 3.* Marſil. *rub. de fidejuſſ. ſuis nu. 144.* Boſſ. *tit. de car. fidejuſſ. committ. num. 61.* Quid autem ſtante juramento per talem fidejuſſorem præſtito? An ſine interpellatione dicatur in mora, vide Cravet. *conſ. 64. nu. 2. per c. Brevi, de jurejurando.* Quis autem prius ſic fidejuſſerit, pulchrum eſt videre apud Liv. *libro 3. Dec. 1.* ubi de Quintio Cæſare ſic loquitur; Tot vadibus accuſator vadatus eſt reum, hic primus vades publicos dedit, *int. hac eadem q. verſ. Quæro, quæ.* Drog.

(*c*) *Non autem in vinculis.*) Nam carcer eſt mala manſio, locus horribilis, & ſepultura vivorum, ut latius ſcribit Farin. *tit. de carceribus, d. q. æſt. 27. vol. 1. num. 12. & 3.* & non debet eſſe obſcurus, vel ſubterraneus, ut ibi *n. 95. & 96.* Quod autem quis teneatur in compedibus, aut ferreis, vide ibidem *n. 98. uſque n. 104.* quid ſi detur in pœnam, *n. 104.* & dicit injuſtus ſitione loci, *n. 95.* Ros.

(*d*) *Et prohiberi ne cum aliquo.*) Adde, an † & quando dicatur commiſſa pœna, ſi inhibitum fuerit carceratis, ut neminem alloquantur aliquo modo directe, vel indirecte Cravet. *in conſil. 3.* Batar.

5 (*e*) *Sed quid ſi reus.*) Adde, quod injuſte † detentus poteſt ſemper appellare, etiam poſt decem dies a tempore mandati de capiendo, vel a tempore capturæ, etiam quod eſſent lapſi triginta anni, Franc. *in c. ſuper eo, il 2. n. 4. de appellat.* quia gravamen eſt continuum, & ſucceſſivum Bal. *in l. 2. C. de epiſc. audient.* Abb. & alii *in cap. ex parte, il 2. de appell.* & Gomeſ. *de delict. c. 10. n.*...hoc tamen non procedit quando quis appellat a gravamine ſibi jam per menſem, puta, illato; quia ab illo gravamine, præterito, quaſi non ſit amplius infra decem dies non poſſet valide appellare: non procedit etiam, ſi ultra illationem gravaminis ſucceſſive judex etiam pronunciaſſet carcerationem eſſe juſtam, quia tunc neceſſe eſſet appellare int. 10. dies a die latæ ſententiæ Lancel. *in tract. de attent. p. 2. c. 12. n. 131. cum ſeq.*

6 Item adde, † quod appellans a carceribus, & a ſententia, quod quis detineatur in carceribus, etiam pendente appellatione detinetur in carceribus, & ſic ſucceſſiva quædam executio ſententiæ fit contra appellantem, non obſtante ſua appellatione, ſecundum Bal. *in l. 2. verſic. Sed incidenter, C. de epiſcop. audient.* Marant. *in 3. per. prin. actis 2. nu. 178. verſic. Decimo limita*, & Lancell. *de atten. par. 2. c. 12. amp. 4. n. 21.* Batar.

(*f*) *Cuſtodia.*) Adde de qualitate cuſtodiæ, item & vinculorum carceratorum, quæ vide per Jac. Menoch. *de arb. jud. lib. 1. cent. 2. caſ. 305.* Giacn.

7 (*g*) *Sciat etiam*) Addo, quod facere teneatur commentarienſis, & quod juramentum præſtare debeat, in introitu officii ſui, per tex. *in clem. 1. §. porro, de hæret.* Batar.

8 (*h*) *Quinimo ſolet.*) Receſſit ab Aula & ſic vidi practicatum in ipſa civitate Mediolani. Droch.

Quinimo ſolet ſingulis.) Adde in materia † viſitationis carceratorum videndos Doct. *in l. 3. C. de epiſcop. aud.* Et

quid debeat facere judex, quando aliquis carceratus eſt infirmus, † & petit liberari ob infirmitatem, vide Pariſ. 9
in tr. ct. de ſynd. c. in verb. tortura, verſic. officiales porro ad curdam, n. 3. & ubi carceratus eſſet infirmus, adeo quod leviore carcere indigeret, & non reperiret fidejuſſores, † cuſtodia adhiberi debet ſuis ſumptibus, cum id 10
bat pro ejus ſalute, *arg. l. 4. c. fin. reg. na.* & Pariſ de Put. *in tractat. de ſyndic. in verb. carcer. in cap. carceratus teneatur alimentare.* Et quid etiam facere debeat, † 11
quando carcerati faciens neſcitur, vel non reperitur, vide Bal. *in leg. ſi quis, in fine ff. de condit. inſtitu.* Angel. *in l. fin. ff. de exhiben. reis*, & per Pariſ. *in d. tract. de ſyndic. in verb. capturn, verſic. licet dicatur.* Et an querelans, † ſeu inſtigator teneatur ad ſumptus in litem 12
accuſato, qui eſt adeo pauper, quod nequit ſe defendere, vide Bovium *in deciſ 325.* ubi tenet, quod ſic.

Item adde, quod in † materia viſitationis carceratorum bene fuit proviſum in Regno Neap. per Carolum 13
Quintum *in Prag. incip. Procurn. pauperum mandamus*, quod de publico ſalarientur duo Medici, unus Phyſicus, alter Chirurgus, qui habeant vacare circa curam carceratorum, & deputetur aliquis, qui habeat vacare circa curationem eorum, & per conſtit. humanitate fuit proviſum, quod ſi carceratus ſit adeo pauper, quod expenſas † ſibi miniſtrare non poſſit, quod 14
Curia eum alimentare teneatur. Et hoc † etiam eſt 15
de jure communi, quod carceratus, ſi eſt pauper, debet cuſtodiri expenſis fiſci; & ſi non eſt pauper, expenſis ſuis, Bar. & Alexa. *in l. ſancimus, ff. de rer. div.* & Afflict. *in d. conſt. humanitate, n. 52. & in deciſ 71.* Batar.

(*i*) *Sed hic in propoſito.*) Adde, quod Luc. de Put. *in l. cum ſæpe contingit, C. de erogat. milit. ann. lib. 12.* ducet, quod cuſtos carcerinturum † videns carceratum 16
ægrotantem coram teſtibus, proteſtari debet, quod ipſe captivus abſque ſua culpa moritur, quodque in ejus cuſtodia nihil egit, propter quod periculum mortis incurrerit. Et quod tales proteſtationes faciendæ ſunt coram eius cuſtodibus, & eis deponentibus, ac etiam affirmantibus rem ſic eſſe: & carceratus † inventus 17
mortuus, præſumitur mortuus culpa cuſtodis Maſcar. *de probat. concluſ. 267.* & ibi *nu. 13.* dicit, quod ſibi carceratus ſibi ipſi ſponte mortem intulerit, quod præſumitur id accidiſſe culpa cuſtodis carcerum. Corn. *conſil. 136. per totum vol. 1.* ubi late, quando cuſtos mortuo carcerato teneatur, & ibi etiam inſtituit cuſtodem, quid facere debeat, quando carceratus eſt mortuus, & idem eſſet † etiam, quod fidejuſſionem carceratus dediſſet de toto carcere, ſecundum Lancel. Conrad. *in ſuo tract. crim. in tract. de carcer. n. 26.* quem refert, & ſequitur Bertaz. *in conſil. 421. num. 31. vol. 2.* Batar. 18

(*k*) *Hodie cuſtodes carcerum.*) Et quid agere debeant, ſi carceratus infirmatur, Far. *d. loco q. 41. n. 44. & ſeq. vol. 1.* Ros.

(*l*) *Plerunque vero.*) Adde † videndum Menoch. *de arbit. jud. caſu 303. & 304.* Batar. 19

(*m*) *Sit fidejuſſori relaxandus.*) Adde longa ſerie, & accurate enarratum, quando carcerati datis fidejuſſoribus relaxari poſſint per Jac. Menoc. *de arbit. jud. lib. 2. centur. 5. caſ. 303.* ubi etiam multæ leges municipales declarantur. Item qua pœna, & quando plectatur fidejuſſor, ſub cujus fidejuſſione relaxatus è vinculis carceratorum fugiat, per eundem *caſ. 304.* vide utrobique. Giacn.

Sit fidejuſſori relaxandus.) An finito proceſſu, Far. *q. 33. n. 70. vol. 1.* Ros.

(*n*) *Nam ſi reperietur in actis.*) Adde Marſil. *rub. de fidejuſſ. n. 140.* eſt autem ratio, quia tunc ſemper intelligimus judicem teneri, ſi pars petierit, Benint. *deciſ. 55.* ſero autem oblata fidejuſſio non debet acceptari, tunc enim conſtat jam reum ſolvere debere, Menoch. *de arb. lib. 2. cent. 4. caſ. 303. nu. 8.* & quod judex non teneatur niſi fuerit petitus, Felin. *in c. ſi autem, col. 3. de reſcrip.* vide ſupra *ed q. 24. verſic. ſi.* ubi dixi. Drog.

(*o*) *Sciat etiam quod*) Idem. *d. loco 4. q. 35.* ubi plene *vol. 1.* præcipue, *n. 24.* Ros.

Sciat etiam, quod licet.) Adde † videndum Farin. 20
quæſt. crim. in q. 35. & ibi in fine declarat conſuetudinem, de qua atteſtatur Alber. procedere, quando carceratio eſt juſta, & licita, vel ullus metus, aut jus contrahenti carcerato infertur, ſed ubi carceratio eſſet injuſta, & ad favorem carcerantis, qui vim, & metum carcerato intuliſſet, contractus fuiſſet celebratus, eo caſu contractus non valeret. Batar.

(*p*) *Carcerati ſolent.*) Adde, quod item, & condemnati

teſtati poſſunt infra *in §. Teſtamentum ; q. 41. verſic. 1. ad*
fin. q. 96. verſic. fin. Drogn.
(q) *Reus non eſt fidejuſſoribus.*) Adde Marſ. *rub. de fide-*
juſſ. n. 110. dixi ſupra *ad quaeſtion. 34. Dixi etiam*, la-
tius, quam alibi per relationes habetur per Felin. *in c.*
legebatur in princ. extr. de major. & obed. Mora tamen,
quod ſi reus relaxetur cum cautione ſolita, & à fiſco ap-
probata, quamvis poſtmodum revocetur ad carceres,
novis tamen indiciis non ſupervenientibus pro priori
imputatione, amplius de jure torqueri non poteſt,
Aym. Crav. *conſ. 321. ad fin.* Item reus qui aufugit,
20* † ſemel è carceribus, ſi iterum capiatur non eſt rela-
xandus fidejuſſoribus, etiam quod ſola pœna pecu-
niaria foret puniendus, Menoch. *de arbitr. jud. lib. 2. cent.*
4. caſ. 303. n. 9. cum ſeq. Quæ autem dicantur nova in-
dicia, vide Marſ. *in pract. crim. §. quoniam, n. 9.* ubi,
quod debent eſſe diverſi generis à primis, vide infra
ad q. 64. verſic. forma autem, & de novis indiciis, *q.*
21. verſic. Ulterius quaero, ibi tanquam ſi unum aliud,
& q. 64. in fin. Drog.
21 *In hac autem materia.*) Adde, quod idem † eſt, quan-
do pœna non eſt expreſſe determinata à lege, vel ſtatu-
to, ſed arbitraria, quod non liberantur inquiſiti ſub
fidejuſſorib. Gram. *conſ. cri. 35. n. 7.* & hoc, quia nul-
la cauſa poteſt eſſe in principio certa omnino, de pœna
imponenda, & quando ſumus in delicto, in quo pœ-
na eſt arbitraria, judicatur tamquam delictum, in quo
eſſet pœna corporalis imponenda, donec fuerit per
judicem arbitrata. Ancb. *conſ. 272.* plene, & ſubtiliter
22 n. 1. & 4. Crav. *conſ. 284. n. 3.* & ita obſervatur † in Reg.
Neap. & Magna Curia, & regiis Audientiis Provincia-
rum, etiam ſi certum eſſet ex communi obſervantia
non eſſe imponendam pœnam ultra relegationem, ſed
inf. ut atteſtatur Carav. *in ritu 41. n. 15.* & in d. regno
fuit etiam proviſum *per Reg. pragm. 8. incip. procura. §.*
Item vogliamo lo t. de off. mag. Juſtit. quod ubi venit im-
ponenda pœna ſolum relegationis, non ſit permiſſa libe-
ratio inquiſiti, etiam ſub fidejuſſoribus, neque per pa-
latium Curiæ, neque per aliam partem ; niſi ex cauſa
toti tribunali viſa, & audito advocato fiſcali. Et quan-
do pœna eſt arbitraria, an carceratus ſit fidejuſſoribus
relaxandus, vide omnino Menoc. *de arbit. caſ. 303. n.*
39. ubi reprehendit Gram. *d. conſ. 55.* & ſequitur Bal. *in*
l. 2. col. ult. de exhiben. reis, ita diſtinguentem, ſi ex con-
ſuetudine pro illo delicto imponitur pœna corporalis, &
non relaxatur ; & ſi pecuniaria, relaxatur, & quando
non conſtat de conſuetudine, Menoch. ibi *n. 41.* tenet,
hoc eſſe judicantis arbitrio ; & ibi etiam *in d. caſu 303.*
habentur plures caſus, in quibus reus eſt relaxandus fide-
juſſoribus, etiam quod pœna eſſet pecuniaria.
23 Item adde, quod carceratus nobilis magnæ æſtima-
tionis, & dives relaxatur fidejuſſoribus, ubi etiam ſit
24 pœna corporis afflictiva, † etiamſi negaret imputationes
ſibi datas, imo poteſt etiam relaxari ſub juratoria cau-
tione, ut puta mille ſcutorum de ſe repræſentando to-
ties quoties ; & de parando judicatum perpenſa crimi-
nis qualitate, dignitate, nobilitate, & divitiis, ita dicit
Girlan. *in tract. de relax. carcer. in rub. de fidejuſſ. n. 8.* quem
refert, & ſequitur Conta. *in pract. crim. li. 1. c. 9. § 3. ſub*
rub. de carceratione, n. 15. *fol.* 276. vide etiam Jodoc. *in*
pract. crim. c. 10. *n.* 11. *fol.* 48. ubi late.
25 Item adde, ſi extaret † ſtatutum, quod puniendus
pœna corporali, fidejuſſoribus veniret relaxandus, eſſet
validum, Cæpoll. *conſ. 40.* Caball. *de conſt. Marchiæ lib.*
26 *4. in c. fidejuſſorib. n. 27.* & an † conſuetudo valeret, ubi
imponeretur pœna capitis, vide Roch. de Curt. *ſuper C.*
fi. de conſuet. & Aug. ad Ang. *de malef. in ver. pro quibus*
Antonius, in prin. Baiar.
(e) *Ubi vero non ingeritur.*) Far. *vol. 1. q. 33.* plenif-
ſime hæc explicat ; ſecus in delicto levi, vel ubi agitur
de pœna pecuniaria, ibi n. 1. *& ſeq. & 16.* Ros.
Ubi vero non ingeritur pœna.) Adde, quod licet pœna
27 † ſit pecuniaria, reus tamen non erit fidejuſſoribus re-
laxandus, ſi ipſe à principio carcerari voluit, & poſtea
in fine, quando ſententia eſt ferenda, vellet dare fide-
juſſores ; Ang. *in l. nullus, C. de exhib. reis.* Et quid ſi
dicta fidejuſſio data fuerit coram uno judice, an opere-
tur, ſi per alium judicem judicatum fuerit, late per Ga-
br. *comm. concl. lib. 3. tit. de fidejuſſ. concl. 4.* vide etiam
Covar. *in c. requiſiſti, n. 6. de teſt.* ubi tenet, quod dicta
fidejuſſio durat coram ſucceſſore, etiam quod expreſſo no-
mina ipſius judicis data fuiſſet.
28 Item adde, quod quando reus † eſt indiciatus ad tor-
turam, non eſt relaxandus fidejuſſoribus, etiam quod
agatur de pœna pecuniaria, Bal. *in l. ſi quis poſt. ff. de te-*
ſtam. & Far. *in q. 33. n. 38. & ſeq.* ibi *n. ſequenti*, dicit, ſimi-

liter † teſtis torquendus fidejuſſoribus relaxari non debet. 29
Item adde, † ſi reus ſponte confiteretur delictum, 30
etiam quod pœna eſſet pecuniaria, fidejuſſoribus non
eſſet relaxandus, Bal. *in l. nullus, C. de exhib. reis*, &
Marſ. *in pract. crim. in §. attingam*, nu. 3. & Gram. *in*
conſ. 55. n. 8.
Item adde, quod † carceratus ex delicto, pro quo fide-
juſſorib. eſſet relaxandus, ſi alias de carceribus aufugiſ- 31
ſet, amplius non eſſet relaxandus, ſed diligenter cuſto-
diendus, quia perdit beneficium *l. 1. ff. de cuſt. reorum*,
ita tradit Marſ. *in l. maritus, col. pen. ff. de q.* & Aug. ad
Ang. *in verſic. pro quibus Antonius, in prin.*
Item adde, quod † liberandus fidejuſſoriæ cautioni,
poteſt ſine injuria detineri in carcere, ut ſocios mani- 32
feſtet, vel quid aliud, ubi de ſociis interrogari poſſit,
Pariſ. *de ſynd. in §. carcer, & carceratus, verſic. quaeo ſi*
eſt ſatium delictum.
Item adde, quod † captus in flagranti non eſt relaxan-
dus fidejuſſoribus, licet pœna delicti eſſet pecunia- 33
ria ; ſecundum Marſil. *in pract. crim. in §. attingam, nu.*
3. & Gram. *in conſ. 35. n. 8.* quos ſequitur Carav. *in ri-*
tu 41. in fin.
Item adde, quod pœna † corporali in pecuniariæ de-
fectum condemnandus fidejuſſoribus eſt relaxandus, ut 34
per *deciſ. Pedemon. 18.* ubi datur forma fidejuſſionis præ-
ſtandæ. Vide etiam Aret. *in tract. malef. in verb. pro qui-*
bus, & quolibet eorum, ubi dicit, quod eſt relaxan-
dus, quando eſt tale delictum, ex quo non venit prin-
cipaliter, nec in defectum, vel in quandam conſequen-
tiam pœna corporis afflictiva imponenda.
Item adde, quod † accuſati de falſo in carceribus jus
dicere debent, etiam ſi pœna pecuniaria venirent pu- 35
niendi, Gram. *conſ. 109. civili, col. 2.* Marſ. *in pract. in*
ver. attingam, n. 8. & Folles. *in ſua pract. crim. 2. par.*
2. par. verſ. examinati, n. 19. & hoc procedit ſimiliter,
ſi ſtatutum puniret teſtem falſum in libris mille ſol-
vendis infra decem dies, alias ei manus dextra am-
putetur. Magon. *in deciſ. Lucenſ. 31.* & ibi n. 22. reſpon-
det ad Cailren. *in conſ. 328. vol. 2.* & ſi † carceratus pro
crimine falſi fuiſſet relaxatus cum cautione parte non 36
citata, eſt revocandus ad carceres, ut late per Dec. *in*
conſ. 143. per totum, quem ſequitur Ferran. Gargia.
in conſ. 185. n. 25. vol. 1. inter conſ. crim. diverſ. ſed ad
hanc materiam, quando carceratus ſit fidejuſſoribus re-
laxandus ; & fidejuſſore non exiſtente ſolvendo, † an
judex, vel Notarius pro eo teneatur, vide omnino Fa- 37
rin. *var. quaeſt. in quaeſt. 33.* per totam, ubi multum dif-
fuſe hanc materiam tractavit. Baiar.
(l) *Solent etiam plerunque judices.*) Eſſet impium hic
recenſere de Barrabam dimiſſo in Paſchali feſto, de quo
legitur in paſſione Dominica, hic tamen uſus etiam an-
te apud Romanos extitit, unde Liv. *li. 5. Dec. 1.* in-
juriis, ac litibus temperatum, vinctis quoque dempta
in eo die vincula. Drog.
Solent etiam plerunque) Farin. *d. q. 33. n. 77.* Ros.
Solent etiam plerunque judices) Adde quod † talis re- 38
laxatio fieri poteſt, etiam nondum publicato proceſſu,
ut per Franc. Mar. *in deciſio. 496.* & de iſta relaxatio-
ne vide etiam Menoch. *de arbitr. judic. caſu 303. n. 38.*
& Far. *in q. 33. n. 77.* ubi de conſuetudine verbis atteſta-
tur. Baiar.
(l) *Detentos relaxari.*) Quid reo criminis falſi, vi. per
Menoc. *caſ. 302. in fi.* Item quid de eo, qui eam ob cau-
ſam ſemel fuit excarceratus, ibi. Grach.
[n] *Pariter etiam.*) Far. *in d. q. 27. n. 147.* qui ait judi-
cem, qui detinet relaxandum, vel relaxat detinendum, 39
puniri etiam ad damna, *& q. 33. n. 707.* Ros.
(*n) *Caravita ſuper tit. 40. Magnæ Curiæ.*) † Adde,
quod Carav. *in d. ritu 40.* dicit, & quod in regno con-
trarium ſervatur, & ibi atteſtatur, quod ipſe non po-
tuit obtinere liberationem ſub fidejuſſoribus, etiam quod
conſtaret de innocentia rei. Baiar.
(x) *Nihilominus practica obſervat*) Adde infra *quaeſt.*
65. verſic. illata ea. ibi, debetque hoc caſu. Marſil. *rubr.*
de fidejuſſ. n. 219. Drog.
[y] *Hæc autem relaxatio.*) Adde, quod ſi liberatur
ante ſententiam, † & para poſt ſententiam appellaret, 40
remaneret in libertate, ſed quando fertur ſententia, &
reperitur carceratus, & appellatur, tunc pendente ap-
pellatione non liberatur. Rom. *ſing. 496. accuſatus.*
Baiar.
Præterea ſciat.) Adde infra *quaeſt. 83. verſicul. & nota*
ad med. Drogh.
(a) *Eludere*) Milleus *in ſua pract. verb. denunciaverunt*,
n. 65. *fol.* 12. Carav. *ritu 159. n. 5.* Ros.
(aa) *In dubio autem*) Adde † hoc eſſe arbitrarium judici, 41
qui

qui habet conſiderare qualitatea delictorum, perſonarum, facultatum, & aliarum circumſtantiarum, ita dicit Jodoc. *in c. 20. qui ad hoc ponderat text. in l. 1. ff. de cuſtod. reorum*, & Menoch. *de arbit. d. caſ.* 303. *n.* 2. Baiar.

(*bb*) *Poteſt tamen judex.*) Far. *d. q.* 33. *num.* 66. *vol.* 1. Ros.

(*cc*) *Cæterum debet judex*) Farin. *d. quæſt.* 33. *n.* 84. & *ſeq. uſque* 91. Ros.

42 *Cæterum debet judex*) Adde, quales † debeant eſſe iſti fidejuſſores, qui ad præſentandum inquiſitum præſtantur, ut per Afflic. *in conſt. 1. humanitate, num.* 4. *cum ſeq.* Caſſan. *ſuper conſuet. Burg. tit. des juſtices, rub.* 4. §. 5. *n.* 171. Carav. *in rit.* 190. & Caven. *in rit.* 835. & per Caſſan. *in loco ſupra citato* habetur, quod talis fidejuſ-
43 ſor non † habet beneficium excuſſionis, & quod reus non admittitur ad dandum pignus, ubi non poteſt dare fidejuſſorem, ſi judex nolit recipere, & an judex, advocatus, & Procurator poſſint eſſe fidejuſſores pro clientulis ſuis, Boer. *deciſio.* 315. *numer.* 2. Nec carcerarus alium in ejus locum ponere poteſt, puta, patrem, filium, fratrem, vel alium conjunctum, quia liber homo non poteſt ſe obligare pro obſide, niſi pro publica utilitate, non autem pro privata: ita Afflict. *in conſtitut. humanitate ſub n.* 54. *libro* 2.

44 Item adde: quod ſi Judex † maleficiorum acceptavit fidejuſſores non idoneos, & captum relaxavit, poterit tamen iterum capere reum, & facere, quod alios præſtet fidejuſſorea, quibus præſtitis nihilominus † etiam
45 primi fideijuſſores remanent obligati, Bal. *in l.* 1. *ff. ſi quis in jus vocatus non ier.* quem ſequitur Aug. ad Aret. *in verb. fama publica car.* 11. & Marſ. *in rubr. de fidejuſſ. n.* 75.

46 Item adde, † quod ſi quis dederit fidejuſſorem idoneum, qui poſtea factus ſit pauper, & non ſolvendo, iterum poterit cogi ad præſtandum fidejuſſorem idoneum, ſi dicta fidejuſſio fuerit data ex officio judicis, Marſ. *in rub. de fidejuſſ. n.* 76.

47 Item adde, quod † carcerati poſſunt ad invicem fidejubere, Bar. *in l. Romanus, ff. de tutor. & curat. dat.* & quotidie ita ſervari atteſtatur Crav. *in rit.* 160. *in fin.* quando ſunt facultatibus idonei, & dicta fidejuſſio, quæ datur ad invicem inter inquiſitos, dicitur fidejuſſio Curiæ, ut per Carav. *in rit.* 163. *nu.* 1. Sed Jod. *in pract. crim. c.* 20. *n.* 15. *f.* 69. tenet, quod licebit in parvia delictia civiliter intentatis. Baiar.

(*dd*) *Sed certe in hoc Ducatu*) Adde ſupra *quæſt.* 26. *in princ. quæſt.* 31. *verſ. ſcienter, & doloſe.* Notarius enim fidejuſſionem ab eo receptam approbare videtur, ut hic, & ideo tenetur, ut per Marſil. *rub. de fidejuſſ. num.* 73. *argum. l.* 1. §. *ſi Magiſtratus, ff. de Magiſtr. conven.* & alibi ſervatur, ut deputati approbent talem fidejuſſionem, Marſil. ubi ſupra *num.* 345. imo pater pro filio Notario tenetur, cum aſſumitur filius ad aliquod officium ſciente patre, Menoch. *de arbitr. jud. lib.* 2. *cent.* 4. *caſu* 345. *num.* 8. & hoc ſtante, male poterit practicari, de quo *in l. ſi vera,* §. *qui pro rei, ff. qui ſatiſdat. cog.* de quo per Alexan. *conſ.* 37. *volum.* 2. quia Notarii fidejuſſionem aſſumentes dicuntur idonei, & approbari, ut hic: Quod autem remedium competat creditori reperto fidejuſſore non idoneo, vide Angel. & Paul. de Caſtro *in l.* 1. *coll.* 1. *ff. ſi quis in jus voc. non ier.* referente Torniola Cremenſe, *conſil.* 9. *ſub numer.* 32. *par.* 1. At in propoſito aliorum Notariorum, qui Notarii in hac temporum calamitate ſolent eſſe Notarii, ſed judices, penes quos ſcribere deberent ſecundum Innocentium, & alios *in cap. quoniam contra extra de probat.* Marant. *in ſua Specul. part.* 6. *nona diſtinctione, titul. aliud ordinarium, aliud ſummarium, numer.* 201. & ita ducunt (vulgare proverbium) judices per Naſum, audi, quid in vita Catonis ſcripſerit Plutarchus. Itaque poſtea hujuſmodi Magiſtratum iniens magnam fecit converſionem miniſtrorum, & ſcribarum, qui ordine verſabantur, qui cum leges, & publicas ſcripturas in manibus haberent, homines adoleſcentes, qui eum Magiſtratum gerebant, ita gubernare ſoliti erant, ut ipſi plane Magiſtratus eſſent. De origine autem Notariorum, & unde nomen ſumpſerint, ſic in ejuſdem vita ſcriptum eſt poſtmodum: Hanc ſolam Catonis Orationem ſervatam ferunt, Cicerone Conſule velociſſime ſcriptore deponente atque docente: ut per ſigna quædam parvas, breveſque notas multarum litterarum vim habentes dicta colligerent. Nondum enim reperti erant hi, qui Notarii appellantur: ſed tunc ejus rei veſtigium ferunt extitiſſe, unde Martial. *lib.* 14. *Epig.* 208. *de Notario*, Currant verba licet, manus eſt velocior illis, nondum lingua ſuum, dextra peregit opus. Vide quæ de Notariis dixerim, infra *ad q.* 35. *verſi. Quintus, quæſt.* 31. *verſic. Scienter, & q.* 26. *in prin.* Drog.

Sed certe in hoc Ducatu.) Farin. *quæſt.* 33. *n.* 88. & *ſequent.* Ros.

Sed certe in hoc Ducatu) Adde quod Notariua, † qui 48
accepit fidejuſſores non idoneos, de jure communi non tenetur, Ang. *in conſil.* 285. contrarium habetur per D. Farin. *in quæſt.* 33. *numer.* 88. ubi accumulavit etiam multos caſua, in quibus Notarius non tenetur, præſertim quando de mandato judicia fidejuſſorem recepit.

(*e*) *Et tenetur.*) An in puncto juris teneatur Notarius, qui non idoneos fidejuſſores acceperit, quod non, per Ang. *conſil.* 295. Giach.

(*f*) *Non ſunt idonei*) Quod ſi multum divea offerat fidejuſſores non idoneos, an ſint recipiendi, quod ſic, quando ſe obligavit. Afflict. *in conſt. Regni, lib.* 1. *c.* 19. *n.* 8. Giach.

(*g*) *Dicitur autem*) Far. *d. q.* 33. *n.* 79. & *ſeq. vol.* 1. Ros.

(*h*) *Pone, quod Papienſis*) Adde in caſu ſuo Marſil. *rub. de fidejuſſ. n.* 262. Neguſ. *tract. de pign.* 2. *membro* 5. *par. ſub num.* 16. *ad fin.* Alexan. *conſil.* 37. *nu.* 3. & 5. *vol.* 3. Ang. Aret. *in* §. *actionum, ſub num.* 17. *inſtit. de act.* Drogh.

(*i*) *Dari debet fidejuſſor*) Fat. ſup. *n.* 41. & 42. Ros.

(*k*) *Num.* 6.) Contrarium vero ſi non poſſet, *l. ſi neceſſaria*, ubi Bar. *ff. qui ſatiſd. cogan.* ubi tamen, vide Bal. & Caſtr. Ros.

(*l*) *Sed quid agendum reus*) Adde, quod † iſta regula 49
habet multas limitationes, quas ponunt Alex. Jaſ. & Jacob. *in l.* 1. *ff. qui ſatiſd. cogen.* quod tamen etiam non procedit, ubi cautio fidejuſſoria non poſſet præſtari propter malos; & corruptos mores ejus, qui præſtare tenetur, ut dicit Bal. *in auth. cui relictum, C. de indicta vid. tollen.* quod dictum eſſe notandum, ait Jacobi. *ibi, conſil.* 2. *verſic. Dixi etiam.* Baiar.

(*m*) *De conſuetudine tamen.*) Farin. *d. q.* 33. *n.* 43. & *ſeq. vol.* 1. Ros.

(*n*) *Prius tamen conſulto*) Adde infra *quæſt.* 82. *verſic. Sed quid ſi delinquens, q.* 85. *verſi. fin. ad fin. q.* 95. *verſic. ſed quid ſi reus*, & quæ ſit pœna judicis mutantis pœnam ſine cauſa, Rom. *ſing.* 77. *incip. venit quæ.* Boer. *addit. ad Dyn. in cap. actio, litera B, de regul. jur. in* 6. quod tamen limita in commutatione pœnæ quæ ſit ex voluntate ſola commutantis judicis, non autem in commutatione, quæ ſit aliquando ex legis neceſſitate, ut voluit Capye. *deciſ.* 27. *nu.* 14. nam tunc, cum ſit ex legis neceſſitate, credo Romani dictum locum non habere, ſequere tamen conſuetudinem, & potius juſſa Senatus, ut dixi infra *ad quæſtionem* 59. *verſic. Et hæc quidem, in fin.* & de minutione, ſive mitigatione pœnarum habes infra *quæſt.* 60. *per totum*, & maxime in hoc propoſito, *verſic. penult.* Vide Foller. late diſputantem in addit. ad Marant. *in ſua Specul. parte* 4. 1. *diſtinct. verſi. An judicium ſit civile, vel criminale n nu.* 85. *uſque ad nu.* 86. *per totum*, Antonius Gomeſ. *de delic. c.* 1. *nu.* 63. Drogh.

(*o*) *Sed quomodo probabitur*) Adde quod Socin. *in cap. qualiter, & quando, nu.* 30. *de accuſat.* conſuluit judi- 50
ces, † quod faciant examinare teſtes, qui cognoſcant conditionem inquiſiti, & qui talis eſt, qui non reperiret fidejuſſores veriſimiliter, & eorum depoſitiones faciant redigi in ſcriptis; ſed in practica obſervatur illud, quod dicit hic Dominus Clarus retento tamen prius reo in carceribus per aliquot dies judicis arbitrio, poſtea fiſci Procurator ſe informet de qualitate rei, & an doloſe differat, malaque intentione, & inventa impoſſibilitate, tunc relaxabitur ſub juratoria cautione, ita in effectu ſervatur, & ita etiam affirmat Anton. Scap. *in tract. juris non ſcripti lib.* 5. *c.* 7. *num.* 5. Baiar.

(*p*) *Eo ipſo, quod reus cum juramento affirmet.*) Alium modum probandi talem impoſſibilitatem poſuit Neguſ. *d. tract. de pign.* 1. *memb.* 8. *part. princ. n.* 15. *in* §. *item ſi quis, el prima, numer.* 71. *cum ſequente inſtit. de actio.* ſed quid erit in civilibus, ſtante ſtatuto, quod nullus forenſis audiatur niſi præſtita prius fidejuſſione, ut in ſtatuto noſtro Pallavicino, in civilibus, ſtatur, *cap.* 18. vid. gl. *ad conſuetud. Turon. tit. de Droit de Baſſe Juſtice, artic.* 14. allegat Caſtrenſ. *in l. ſi conſtante,* §. *quoties, ff. ſoluto matrimonio*: vide quæ dixi in propoſito ſupra *ad* §. *falſum, ver. Trita eſt concluſio.* Drogh.

(*q*) *Cum participatione, & interventu fiſci.*) Adde ſupra *quæſt.* 3... *verſic. Ulterius quæro, ibi. quo vero ad fiſcum, infra quæſtione* 95. *verſical. Hoc autem*, ubi ſimiles pauperes com-

cumponuntur, non tamen relaxantur invitis illis, quibus pro parte applicatur pœna pecuniaria, ut eſt *in d. quæſt. 95. verſic. ſed quæro*, immo deſcribuntur eorum bona, inſtante fiſco, ut *ibidem, verſic. primo ad med.* Drog.

51 [r] *Scias autem*) Adde, quod † judicis arbitrio relinquitur, quis dicatur illuſtris, Menoch. *de arbit. jud.* 68. *n.* 2. Baiar.

[*r] *Sed quicquid ſit de jure*) Far. *d. q.* 33. *n.* 62. Ros.

(ſ) *Quæro*) Hic nota, quod ſicut morte rei extinguitur crimen, nec regulariter tranſit contra hæredem delinquentis; ita & fidejuſſio pro maleficio extinguitur
*51 morte fidejuſſoris, itaque fidejuſſio † non tranſit ad hæredem. Quod perpetuo notandum eſſe dicit Ang. de Aret. *in §. fidejuſſor. Inſtit. eo.* qui declarat hoc verum, quando fidejubebat ſimpliciter pro furto, vel alio delicto; ſecus ſi promiſit pœnam centum, licet non dicat pro furto, quia tunc pœnalis ſtipulatio tranſit contra hæredem, & contra hæreditatem jacentem, quando fuit pura obligatio, vel in diem, ſecus ſi ſub conditione, & ſic nullam ſubſiſtentiam incipit habere contra hæreditatem jacentem; quia tunc tractatur de magno præjudicio, quod hæreditas jacens pati non poteſt. Hæc omnia vide per eundem Angel. ibi. Giach.

Quæro) Gabr. *conſil.* 181. *lib.* 1. Farin. *in d. vol. quæſt.* 34. *n.* 24. Ros.

52 *Quæro quæ debeat eſſe forma*) Adde, quod † promittens præſentare aliquem intra certum tempus non dicitur in mora ad committendam pœnam, niſi poſt præceptum ſibi factum de præſentando, & tunc incipit currere tempus, ita tradit Paul. de Caſtr. *in conſil.* 100. *vol.* 2. quem ſequitur Felin. *in c. ſin autem ſub nu.* 4. *de reſcript.* Jaſ. *in l. ſi ex cauſa col. pen. in ult. limit. ff. de verb. oblig. & in l. univerſa, nu.* 6. *C. de prec. imper. afferen.* Marſ. *in l. unius, §. cognitum, n.* 18. *ff. de quæſt. & iterum in rub. de fidejuſſ. nu.* 16. Boſſ. *in tit. de carc. ex fidejuſſ. committ. num.* 61. Decian. *in conſil.* 2. *n.* 7. Urſil. ad Afflict. *in deciſ.* 130. *in fine*, Gigas *in tract. de pens. quæſt.* 77. *nu.* 7. Gabr. *commun. concluſ. in tit. de ſolut. concluſ.* 9. *nu.* 22. Decian. *in conſil.* 11. *num.* 15. *vol.* 2. Port, *in conſ.* 5. *num.* 18. Herc. *in tract. de caut. de non offend. cap.* 23. *n.* 26. Rolan. *conſil.* 58. *n.* 14. *vol.* 1. & Hier. Gabr. *conſil.* 173. *num.* 5. *vol.* 2. & Judex non aliter devenire poterit ad condemnationem, niſi dicta monitione præcedente, ut ait Moron. *in tract. de fide, treug. & pace cap.* 128. *nu.* 3. nec obſtat, quod regula-
53 riter dies interpellet † pro homine, nam illa regula procedit in actibus extrajudicialibus, ſecus autem in judicialibus: ita reſpondent Felin. Marſi. *d. §. ſin autem, in d. §. cogitatum.* Contrarium autem, quod non requiritur interpellatio, tenuerunt Decius *in conſil.* 145. & Cacher. *in deciſ. Pedem.* 49. ubi purgatio moræ fuit admiſſa, quia infra tantundem tempus purgata non fuerat, ſed Bertaz. *in conſilio* 560. *vol.* 2. dictam deciſ. conatus reddere dubiam, & ideo cauti Judices in ſimilibus fidejuſſoribus apponere faciunt clauſulam, etiam irrequiſitus, ſed eſto, quod abſque interpellatione quis diceretur moroſus ipſo jure, requireretur tamen declaratio Judicis, qui eum declaret eſſe moroſum, alias non poſſet deveniri ad executionem, ut per Rimin. jun. *in conſil.* 404. *numer.* 44. *cum ſeq. vol.* 4. & quod requiratur interpellatio, atteſtatur de magis communi D. Farin. *in qu.* 34. *n.* 125. *cum multis ſeqq.* ubi latiſſime hanc quæſtionem examinavit.

54 Item adde, † quando fidejuſſor promiſit præſentare aliquem intra octo dies, ſi infra dictum tempus non fuerit requiſitus, an amplius teneatur illum repræſentare, & ſi dictum tempus appoſitum fuerit gratia faciendæ obligationis, ut ſi promitteret præſentare infra octo dies ad beneplacitum Judicis, vel gratia differentiæ obligationis, vide Paul. de Caſtr. *in conſil.* 200. *num.* 2. *vol.* 2. Ripa *in l. dies, §. hoc autem judicium, num.* 11. *ff. de damn. infect.* Deci. *in conſ.* 145. & Hercul. *in tract. de caut. de non offen. c.* 23. *num.* 26. ubi dicit, quod tempus in dubio finiendæ obligationis appoſitum videtur.

55 Item adde, quod † de æquitate Canonica fidejuſſor poteſt purgare moram repræſentando reum intra breve tempus, vel ſponte ſe præſentaverit, etiam quod in fidejuſſione adſit dies, & pœna, & juramentum, Marſ. *in ſing.* 463. & Doct. *in l. ſi inſulam, ff. de verb. oblig.* Gabr. *conſil.* 181. *nu.* 7. *vol.* 1. Rimin. jun. *in conſil.* 124. *n.* 47. *cum ſequen. volu.* 2. Bertaz. *in d. conſil.* 560. *num.* 25. & late per Maſcar. *in tract. de probat. concl.* 1066. *num.* 24. & Viv. *comm. opin.* 522. ubi latiſſime, & an ita de æquitate canonica poſſit purgari aliis in locis ſicut in terris Eccleſiæ ſubjectis, etiam ſi purgationi eſſet renunciatum, & quod poſt breve tempus mora purgari poſſit, etiamſi appoſita fuerit dies, & pœna fuerit declarata, ita deciſum fuit per Senat. Pedemont. ut atteſtatur Theſaur. *in deciſ.* 77. & hanc opinionem latiſſime tenuit D. Farin. *q.* 34. *n.* 145. *cum ſeq.* & Steph. de Raph. *de privileg. jur. in ſi. vol.* 48. *n.* 11. *& ſeq.* ubi ponit decem, & octo caſus, in quibus moræ purgatio non admittitur in promiſſionibus juratis, nec etiam de æquitate canonica, & quod
tempus dicatur breve † ad præſentandum reum, & pur- 56
gandam moram remittitur arbitrio judicis, ut per Menoch. *de arbit. jud. in caſu* 40. & Jaſ. *in l. ſi poſt res, num.* 6. *ff. ſi quis cautio.* alias ſequeretur, quod judicis † auctoritas
quotidie contemneretur, & carcerati, vel habitati re- 57
cederent, aut ſe præſentarent ad ſui libitum, prætextu, quod omni tempore moram purgare poſſent, quod quidem permitti non debet, ne judicialis auctoritas viteſcat, ut dicit Carav. *in rit.* 163. *num.* 2. & ideo infra breve tempus, & non ſemper mora purgari poteſt: nec dicatur, quod per tex. *in l. ſancimus, de fidejuſſ.* ad purgandam moram tantum tempus conceditur, quantum ex conventione fuit ſtatutum, hoc enim eſt ſecundum unum intellectum, ſeu ſecundum alium conceditur tempus ſex menſium, ut ibi tenuit Bar. Rip. *in l. ſi inſulam, n.* 62. *ſub verb. ubi.* Alciat. 3. *libr. parerg. in c.* 20. Curt. jun. *conſil.* 28. *n.* 1. 22. Herc. *in tract. de caut. de non offend. c.* 23. *n.* 23. Marian. *de ordine jud.* 8. *memb. num.* 5. & per D. Clar. *hic verſ. hic quæro*, Menoch. *in d. caſu* 40. & Bertaz. *in d. conſ.* 560. *num.* 3. & per hujuſmodi contrarietatem remittitur arbitrio judicis, ut dixi, quod tempus dicatur breve ad purgandam moram non obſtante *d. l. ſancimus*, & per Menoch. *in d. caſu* 40. Quinimo fortius Bertaz. *in d. conſ.* 560. *num.* 23. quod voluit Petr. Belluga *in ſuo tract.* Specul. Prin. *rubr.* 31. *de oſſic. incar. in* ſi. *num.* 27. quod etiam ſi pœna fuiſſet exacta in totum vel in partem fidejuſſores poſſunt purgare moram præſentando reum, & quod ejus opinionem ſequutus fuit Grani. *in deciſ.* 59. cum temperamento tamen, ut ſi prius videretur uſque ad exitum cauſæ, & reperto, quod principalis juſtam cauſam foveret, fidejuſſor eſſet liberatus, ſi vero injuſtam, quod non eſſet exemptus, & ſequitur Foller. *in pract. crim. in verſ. verum ſi citat*, *n.* 83. & Carav. *in rit.* 163. ubi æquiparat caſum fidejuſſionis de ſe repræſentando caſui
fidejuſſionis de non diſcedendo a camera, vel palatio, 58
& diſceſſit, *ſed in d. deciſ.* 95. non fuit judicatum, niſi de fidejuſſione de ſe præſentando, & ibi etiam dicit, quod ſi reus habetur in fortiis poſt inculcatam pœnam,
quia fuit captus, † ſemper debetur pœna, cum non poſ- 59
ſit tractari de purgatione moræ, ubi opera fidejuſſorum non interceſſit ad præſentandum reum, nec ipſe reus ſponte ſe præſentaverit, & quia d. Belluga dicit, quod fidejuſſores poſſunt purgare moram, etiam quod pœna ſit exacta in totum, vel in partem, ego credo, quod in hoc ſe decipiat, nam facta executione non eſt locus purgationi moræ Rim. ſen. *in conſ.* 421. *n.* 8. *vol.* 2. & Jaſ. *in l.*
ſi inſulam, n. 31. *ff. de verb. obl.* ubi tamen ponit duas 60
limitationes, † ſed poſt hæc ſcripta vidi D. Far. qui multum egregie bene quæſtionem tractavit *in q.* 34. *nu.* 125. *cum multis ſeq.*

Nec omittendum eſt, quod prædicta æquiparatio, quam facit Carav. *in d. rit.* 123. de fidejuſſione de non diſcedendo ad fidejuſſiones differunt, cum majus ſit delictum in faciendo, quam in omittendo, ut conſideravit Boſſ. *in tit. de carcer. fidejuſſ. committ. n.* 49. quem ſequitur Rimin. jun. *in conſ.* 82. *n.* 19. *inter conſil. crim. diverſ.* 10. 2. Quo ſtante illud quod deciſum fuit *in d. dec.* 59. non procederet in fidejuſſione de toto carcere, ſi carceratus aufugeret, & poſtea ſe præſentaret, ut ibi Carav. præſupponit, eo maxime, quod in fuga adeſt conceptus ſugitivis, cujus ratione prætoriæ ſtipulationes ſemper debentur, quando illis contraventum fuit, ad tradita per Vulpel. *conſ.* 39. & etiam quia dicta deciſio eſt fundata in purgatione moræ, quæ non poteſt habere locum in fidejuſſione de non diſcedendo.

Non obſtat *conſ.* Rom. 193. allegatum in eadem deciſione, in quo detentus receſſerat a Curia ſine licentia, & redierat, & tamen pœna ſtipulationis non fuit commiſſa, quia loquitur fidejuſſione de judicio ſiſti data in cauſa civili ad inſtantiam creditoris ut de ejus perſona eſſet ſecutus. Et ſi diceretur, quod ea fuit ratio deciſionis, quia non licet hominem poſſidere, & pœnam exigere per tex. *in l. apud Celſum §. labeo, ff. de doli exc. ption.* Reſp. quod hoc modo ſi reus eſſet captus, per familiam Curiæ pœna non poſſet exigi, quia etiam eo

caſu

caſu Curia poſſideret hominem, & tamen pœna deberetur, cum non interceſſerit opera fidejuſſorum, ad eum præſentandum, nec ipſe reus ſponte ſe præſentavit, & tenet Carav. *in d. ritu num. 2. in fine*, & ſic appareat quod cauſa deciſionis fuit tantummodo purgatio moræ.

61 Item adde, quod † ubi geminata erit mora, & appoſita dies, & pœna, non poterit purgari, Jaſ. *in l. ſi inſulam, n. 15. ff. de verb. obl. & dec. Pedem. 71. n. 7.* nec etiam de æquitate Canonica, Roma. *conſil.* 352. Goza. *conſil. 57. n. 1.* & Boer. *conſil. 22. n. 3.*

62 Item adde, quod mora † non poteſt purgari, quando executio eſt facta à lege ipſo jure, & eſt magis communis opinio, ut per Pariſ. *in conſil. 19. n. 228. vol. 2.*

63 Item adde, quod dies, † & pœna adjecta a lege impedit purgationem moræ. Ruin. *in conſ. 198. col. 4. vol. 1.* & Gabr. *com. concl. in tit. de ſolut. concl. 9. n. 12.*

64 Item adde, quod † quando datum eſt tempus ad purgandum moram a judice etiam comminatorie re integra admittitur purgatio moræ, ſecus autem ſi tempus ad purgandum moram datum fuerit a lege, quia tunc non purgatur mora, *dec. Pedem. 71. num. 59. & 63.*

65 Item adde, quod † fidejuſſores de repræſentando non poſſunt excuſari, etiam quod repræſentandus veniret pœna capitali plectendus, Bertaz. *conſ. 500. vol. 2.* licet Gabr. *in conſil. 181.* contrarium tenere videatur.

66 Item adde, quod fidejuſſor † de aliquem repræſentando non tenetur, quando per Superiorem eſt comminata mors reo principali, ex qua comminatione ille fugam arripuit Petr. Caletat. *in conſil. 87. n. 47. inter conſil. crim. diverſ. parvæ impreſſ.* quem refert, & ſequitur Bertaz. *in conſil. 435. n. 3.* ubi dicit, quod nec etiam tenetur, ſi oblata fidentia noluit comparere, & idem
67 tenuit Gab. *conſil.* 183. & hoc † procedit, etiam quod fuiſſet promiſſum repræſentare non obſtante quacunque cauſa, etiam de novo ſupervenienti, ſecundum Bort. *in conſil. 38. n. 8.*

68 Item adde, quod † fidejuſſor primus non liberatur per dationem ſecundi. Afflict. *in conſt. 1. humanitate, n. 10. lib. 2. rub. 10.* ſi expreſſe non fuerit facta novatio, ut ibi per eum, contrarium tenet Gabr. *conſil. 181. n. 26.* & ibi ſimiliter fidejuſſio de non diſcedendo de uno carcere non tollitur per aliam fidejuſſionem præſtita cauſa infirmitatis de non diſcedendo de alio lo-
69 co, † in quem fuerat tranſlatus, & recuperata valetudine de redeundo ad eundem carcerem, idem Gabr. *conſil. 170. vol. 2.* & ſimiliter fidejuſſor carcerati, quod non exibit de tali domo ex prorogatione loci, cenſetur liberatus, quia non fuit facta novatio, Bertaz.
70 *in conſil. 63. vol. 1.* & quando dicatur facta † novatio,
71 per quam fidejuſſores liberati videantur, Decian. *conſil. 72. per totum vol. 2.* Cephal. *conſil.* 331. & Rimin. jun. *conſil.* 201. & ſi fidejuſſor eſt præſens, & videret, quod mutaretur a Curia locus carcerato, pro quo ipſe fidejuſſerat, quod de dicto loco non diſcederet, & taceret, non eſſet liberatus a d. fidejuſſione, nam aſſentiens, & non contradicens non obligatur. Marc. *dec ſio. 539. nu. 6. 1. par.* & eſt communis opin. Gomeſ. *var. reſo. lib. 2. c. 13. n. 20. verſic. ſecundo modo.* Burſa. *conſil. 163. in lit. F.* ubi reſpondent ad Barb. qui contrarium tenuit *in conſil. 31. n. 15. vol. 1.* & vide, quæ poſui ſupra *in q. 12. verſic. fuga, ibi ſciat etiam*, quod ſi carcerati aufugiant.

72 Item adde, quod ſi † reus erit carceratus abſque præſentatione fidejuſſoris, ſi fidejuſſor voluerit eum repræſentare, ut amplius non teneatur, an judex illam præſentationem acceptare debeat, Rom. *conſil.* 137. & latiſſime per Farin. *in q. 34. n. 99.* & dicit Afflict. *in conſtit. Regni Humanitate, n. 13.* quod ita obtinuit.

73 Item adde, quod † adhuc, ut fidejuſſio valeat, requiritur, ut principalis ſe obliget, & poſtea fidejuſſor, alias non tenet obligatio fidejuſſoris quia cum ſit acceſſoria, non poteſt ſtare ſine principali, ita tradit Bal. *in conſil. 261. n. 7. vol. 1.* & Maſan. *de ord. jud. memb. 8. nu. 26.* credo tamen, quod valeret uti principalis, & principaliter in ſolidum, & cum aliis clauſulis, quæ ſolent apponi.

74 Item adde, quod nemo † fidejubendo factum alienum promittere poteſt, de hoc eſt text. expreſſus *in l. ſicut ff. de fidejuſſ.* & Bar. *in l. cum filiusfam. §. 1. ſub n. 1 ff. de verb. oblig.* ubi dicit, quod quando fidejuſſor promittit, quod principalis faciet, talis promiſſio non valet, & quod ideo fruſtra quæritur de mora, & quando promittit cum juramento facta poſſibili diligentia liberatur, ut late per Pariſ. *conſil. 110. num. 75. & 76. & vol. 1.*

Item adde, quod † fidejuſſio non valet, niſi fiat Of- 75
ficiali, vel Notario, *l. cum pro quo ff. de in jus voc.* per regulam *l. ſtipulatio iſta, §. alteri, ff. de verb. oblig.* quæ regula etiam procedit in fiſco, ut ibi per Jaſ. *in prin.* & ita tradit Jaſ. *in tit. de carcer. fide. qui commit. ſub n.*
88. & fiſcus † agere non poteſt, ſi ei facta non fuerit fac- 76
ta promiſſio, vel aliquis pro eo non receperit, ut conſuluit Corn. *in conſil. 211. vol. 3.*

Item adde, quod ſi fiſcus in civilibus non poteſt agere ex officio, puta ſi teſtes citati non compareant, vel in ſimilib. caſibus, parte non inſtante, Afflict. *in conſt. in pecuniariis n. 33.* & ſimiliter exactio non fit ad favorem fiſci in pœnis contentis in obligationibus propter contraventionem, niſi fuerint accuſatæ per partem contra principalem, ut ejus fidejuſſores. Aff. *in deciſio. 3.*

Item adde, † an promiſſio de parendo mandatis Curiæ 77
intelligatur tantummodo de judicio ſiſti, vel etiam de judicatum ſolvendo, Alexan. *in dict. l. cum, pro quo,* & ibi Jaſ. *ff. de in jus vocan.*

Item adde, an † fidejuſſio de ſe repræſentando coram 78
uno Judice tranſeat ad ſucceſſorem, Roman. *in c. n. 210. in rubr. de fidejuſſ. nu. 133.* ubi diſtinguit, & Rolan. *in conſil. 58. nu. 13. vol. 1.* vide etiam Andr. de Iſern. *in tit. quæ ſunt regalia in verb. vectigalia*, & an dicta fidejuſſio duret, ſi cauſa occaſione † appellationis 79
alteri commiſſa fuerit, Bellam. *dec.* 335. & ſi fidejuſſio 80
præſtita fuerit coram judice incompetenti, eſt nulla, Franch. *in deciſio. 400. n. 8. vol. 2.*

Item adde, quod † fidejuſſores de repræſentando 81
principalem non tenentur ad aliud, quam ad pœnam promiſſam, niſi dolo non præſentent, quoniam tunc extra ordinem puniuntur, *l. ſi quis, de cuſtod. reorum*, & ibi Bar. Carav. *in rit. 159. n. 4.* Caſſan. *in conſu. Burgun. tit. de juſtices, rub. 1. §. 5. n. 198.* & Gui. Pap. *dec. 570. num. 3.*

Item adde, quod † fidejuſſio juxta conſuetudinem 82
ſimpliciter ſcripta, in ea intelligitur omnis ſolemnitas a jure, & ſtatutis requiſita. Soc. *conſil. 94. 2 n. 1.* & ibi etiam dicit, quod fidejuſſio etiam ſine ſcriptura probaret, † & fidejuſſionis obligatio † ſtrictiſſime eſt interpre- 83
tanda, Ferret. *conſil. 49. n. 2.* & Menoch. *in conſil. 212.* 84
n. 13. vol. 3.

Item adde, quod in Regno † Neapolitano ſemper pro 85
quolibet inquiſito debent dari duo fidejuſſores, & licet ipſi fidejuſſores fidejubeant ad certam ſummam, ad præſtandum quando quilibet eorum tenetur in ſolidum,
† etiam ſi non dicatur in fidejuſſione, quod in ſolidum 86
promittunt per ritum incip. *item pro quolibet*, late Foller. *in fr. gm. in verb. fidejuſſores nu. 268. & 269. in ſua pract. crim.*

Item adde, quod fidejuſſio facta penes acta favore
fiſci concurrente, perinde eſt † ac ſi interveniſſet ſtipu- 87
latio, *l. cum oſtendimus, §. fin.* & ibi Bart. *ff. de fidejuſſ. tuto.* Abb. *in cap. nonne, ff. de præſumpt. doctor. in l. 1. in princ. ff. de verbor. obligat.* & Jaſ. *in conſil. 111. ſub nu. 4. vol. 1.* & Carav. *in rit. 159.* ſed contra Bartol. eſt communis opin. ſecundum Boer. *in deciſio. 314. num. 5.* Socin. autem *in cap. qualiter, & quando, num. 1043. de accuſation.* dicit utramque opinionem ſalvari poſſe, quia aut fidejuſſor intervenit pro maleficio ad publicam utilitatem, & tunc procedit prima opinio, quia favor pupilli, & fiſci æquiparatur, ut per Bal. *in l. cum oſtendimus, §. fin.* aut intervenit ad privatam utilitatem, tunc non procedit ſecunda opinio: & vide etiam Angelum *de maleſic. in ver. pro quibus, & quolibet ipſorum numer. 14. & ibi addent.* * & fidejuſſio, ſive ſcriptura quando dicatur facta penes acta, habetur per Afflict. *in Conſt. 1. Magiſtri camerarii, numer. 14.* & fidejuſſio apud acta videtur facta Officiali, vel parti, & ſi non conſtat, cui fuerit facta, præſumitur Officiali, Soc. *in conſil. 49. n. 3. vol. 1.*

Item adde, † quod ſi fidejuſſio de præſentando ali- 88
quem non fuerit ſcripta, fidejuſſor non tenebitur eum repræſentare elapſis duobus menſibus *l. ſi fidejuſſor, C. de fidejuſſ.* BAIAR.

(1) *Ad omnem requiſitionem.*) Hodie tamen utimur hac clauſula, videlicet, promiſit de conſignando Reum toties, quoties, & etiam novis Indiciis non intervenientibus. Adde infra *q. 62. verſ. forma autem ad fi. q. 47. ſed quoniam in fin.* erit tamen fidejuſſor ſecutus poſt unam Rei conſignationem, etiam ſi poſtmodum aufugiat. Marſil. Rubr. *de fidejuſſ. numer. 99. ſupr. hac eadem quæſt. ne in princ.* ubi dixi; Attende tamen, quia ſtante tali fidejuſſione non ſolum ſemel, ſed bis citaſi, condemnarique poteſt fidejuſſor Reo citato non com-

comparente, ſed uſque in infinitum, ut per Ant. Gabr. *Tract. commun. opin. titul. de Ma ef. concl.* 15. Quæ tamen infinitas moderanda videtur ut per Marſ. *Rub. de fidejuſſ. n.* 97. & per Illuſtr. Tiraq. *in Tract. ad l. Boves*, 9. *Hoc ſermone itmit.* 26. argumento eorum, quæ dixit Menoc. *de Arb. Jud. libr.* 2. *centur.* 3. *caſ.* 207. *num.* 17. Alexan. *conſil.* 145. *numer.* 2. *vol.* 2. late Bal. *in l. ſi ſine venia, ad fi. ff. de in jus voc.* Eſt tamen advertendum, quia ex quo fidejuſſor realiter ſe obligavit, id evenit ſui culpa; argumento *l. fidejuſſor.* §. *ſi neceſſario ſit, ff. qui ſatiſd. cogan.* Et adde, in quantum hic dicitur decerta, & determinata pœna; reperio talem pœnam apud Romanos ſecundum accuſatoris utilitatem fuiſſe Reo impoſitam; ut atteſtatur Livius *lib.* 3. *D c. prima*; Quod darentur permiſſum Tribunis eſt, Decem finierunt, tot vadibus accuſator vadatus eſt reum. Hoc idem aliquando verum eſſe, ut arbitrio Accuſatoris determinata ſit pœna, juxta ea Livio recitata, tenuit idem Menoch. *de orbit. jud. lib.* 1. *q.* 90. *n.* 33. Dixi ſupra *hic eodem quæſt. verſic.* 1. Drog.

(*u*) *Ad pœnam corporalem.*) Contrarium tamen ſervatum legimus inter Damonem, & Pythiam, apud Val. Max. *lib.* 4. *ſub tit. de amicitia*; Hic adde Marſil. *Rubr. de fidejuſſ. num.* 206. Et hoc quidem per pactum fieri non poteſt; ſecus autem per ſtatutum, Gloſſ. *in cap. cum Homo mortuus* 23. *quæſt.* 5. Refert Jaſ. *in* §. *quadam, num.* 37. *ad fin. Inſtitut. de act.* Felin. *in cap. cognoſcentes in principio extra de Conſtitut.* Flam. Chart. *tract. de execut. ſententiæ in præfat. n.* 71. Hoc idem tenuit Menoch. *d. Tract. de orbi. jud. lib.* 1. *quæſt.* 7. *n.* 12. *& lib.* 2. *cent.* 4. *caſu* 303. *num.* 6. Vide tamen, quæ dixi ſupra *ad q.* 34. *verſic. Dixi etiam in fine.* Et dum hic dicitur quod in ſtatu Mediolani non recipitur fidejuſſio tanquam Carcerarii, & Commentarienſis; adde quod extra illum ſtatum fortaſſe procederet talis fidejuſſio per ea, quæ poſuit Menoch. *dicto Tract. lib.* 2. *centur.* 4. *ca.* 393. *num.* 37. *in fin. & caſ.* 304. *n.* 3. Vide fuſius Plot. pro fidejuſſore, qui de jure non poſſit carcerari, *in l. ſi quando*, §. 49. *ſu* *n.* 19. *C. unde vi.* quamvis in contrarium tenet Marſ *d. Rubr. de fidejuſſ. n.* 216. dum ait fidejuſſorem, qui diu ſtetit in carcere, poſſit cogere principalem, priuſquam ſolvat. Drogh.

89 *Ad pœnam corporalem.*) Adde Petr. † Duenna *in reg.* 331. *num.* 3. ubi hanc quæſtionem examinavit: & an conſuetudo eſſet valida, quod ejus pro alio ad pœnam corporalem ſe obligare poſſit. Baiard.

90 (*x*) *Ubi vero.*) Adde, quod condemnatio facta contra reum in contumaciam ſine novo proceſſu non poteſt exequi contra fidejuſſorem, ut per Cuman. *in conſil.* 32. *verſic. ſecundo*, ſed vide, quæ poſui infra *quæſt.* 95. *in principio.*

91 Item adde, an † & quando hujuſmodi fidejuſſio tranſeat ad hæredes fidejuſſoris, Aret. *de malef. in verſ. pro quibus Antonius in princ.* Rola. *in conſ.* 58. *vol.* 1. & Sebaſt. Med. *in tract. mort omnia ſolvit. quæſt.* 45. *n.* 125. ubi tenet, quod talis fidejuſſio de aliquem repræſentando morte fidejuſſoris extinguitur, ſed vide Farin. *in q.* 34. *n.* 12. *cum ſeq.*

Item adde, an fidejuſſor de judicio ſiſti, & judicatum ſolvendo ſit liberatus, ſi principalis condemnatur, & ejus bona publicantur, Raphael. de Raymon. *in conſil.* 39. *nu.* 12. *cum ſeq. inter conſ. crim. diverſ. tom.* 1. Baiar.

(*y*) *Solet reus admitti.*) Far. *d. q.* 33. *n.* 28. Ros.

(*z*) *Sit tamen cautus in.*) Farinac *d. quæſt.* 34. *num.* 110. *& ſeq.* Ros.

92 *Sit tamen cautus.*) Adde videndum † omnino ad hanc quæſtionem Gabriel. *commun. concluſ. in titul. de fidejuſſ. conclu.* 4. & Franch. *in dec.* 320. *per totum*, ubi data fuerat fidejuſſio de ſtando juri ſub pœna magnæ Curiæ applicanda, & de ſolvendo quicquid judicatum fuerit, non adjecto per magnam Curiam, & reus fuit abſolutus, & poſtea appellatione interpoſita per ſacrum Conſilium condemnatus & tamen fuit deciſum, fidejuſſores teneri.

93 Item adde, quod fidejuſſio † eſt recipienda de judicio ſiſti, & de repræſentando toties, quoties, & de judicato ſolvendo; tam in dicta Curia, quam alibi, ſi contingat appellari, ut per Franch. *deciſ.* 796. *in princ. par.* 2. ſed vide Farin. *in q.* 34. *numero* 110. *cum ſequen.*

94 Item adde, quod ſimiliter fidejuſſio de judicio ſiſti lata ſententia expirat, *l. græce*, §. *& poſt litem, ff. de fidejuſ.* & ibi Bartol. & Doctores. Viv. *comm. opin.* 118. *n.* 2. Duen. *reg.* 333. quod ampliatur quatuor modis, & duobus modis limitatur per Jaſ. *in l.* 2. §. *in fidejuſſorem, ff. qui ſatiſd. cogan.*

Item adde, † quod utraque fidejuſſio, tam de judi- 95
cio ſiſti, quam de judicatum ſolvendo, perit perempta inſtantia, tam in criminalibus, quam in civilibus,
ut per Petr. Caleſ. *in conſil.* 87. *inter conſ. crim. diverſ. vol.* 1.
parv. impreſſ. etiam, † quod eſſet clauſula, toties quo- 96
ties, ut per Afflict. in *conſtit. ſæpe contingit, n.* 4. *lib.* 2.
rub. 14. & Caravit. *in rit.* 44. *num.* 12. ſed Gabriel. *in conſil.* 181. *n.* 2. tenet contrarium, & ibi *nu.* 3. dicit
etiam, quod fidejuſſor promittens aliquem repræſentare toties quoties tenetur etiam poſt ſententiam, † quan- 97
do ſententia eſt condemnatoria, & aliquid occaſione
ejuſdem criminis contra eum reſtat faciendum: ſecus autem quando eſt abſolutoria, & ad illam quæſtionem an fidejuſſor de repræſentando teneatur poſt ſententiam, vide Laurent. Rodulph. *in caut.* 78. ubi tenet cautius eſſe, quod apponatur in fidejuſſione etiam poſt ſententiam, & Vivi. *commun. opin.* 298. ubi tenet, quod durat etiam poſt ſententiam, ſi adſunt verba toties quoties; vel ſi appellatio fuerit deſerta. Baiar.

(*a*) *Etiam in cauſis appellationis.*) Sic & alias dicimus, quod obligatus pro ſorte non tenetur pro uſuris, Neguſ. *Tract. de pign.* 4. *memb.* 3. *par. principalis ſub n.* 47. *in* §. *quadrupli n.* 11. *Inſt. de Actionibus.* Drogh.

98 (*b*) *Sed quæro pone.*) Adde, quod † hanc diſtinctionem impugnat Bart. *in l. fidejuſſores magiſtratuum*, ubi ita diſtinguendo dicit, fidejuſſorem non teneri, ſi interceſſerit accuſatione ita propoſita; ſed ſi nulla eſſet propoſita accuſatio, ſed ſolum ſuper vulnere promiſit de judicio ſiſti, & judicatum ſolvere, tunc tenetur ad mille, quia tunc videtur fidejuſſiſſe in omnem cauſam, quæ ex vulnere deſcenderet, & Bart. ſequitur Bart. Soc. *in conſil.* 273. *vol.* 2. Sed Alb. de Roſate *in l. diverſum, ff. quorum bono.* aliter tenet, Paul. de Caſtr. *in d. l. fidejuſſores magiſtratuum*, ita diſtinguit. quod inſpicienda eſt inquiſitio, ſi loquatur de vulnere ſimpliciter, ut fidejuſſor non teneatur: ſi vero loquitur de vulnere mortali, tunc propter illam additionem cenſetur etiam inquiſitus de morte, & fidejuſſor tenebitur, & dicit conſuluiſſe in Civitate Brixiæ, & ita fuiſſe judicatum, ſed judex inquiſitum de vulnere non relaxat fidejuſſoribus.

99 Adde, quod ſi fidejuſſor † ejus, qui aufugit, procuraverit eum banniri, ut excuſaretur ab eo præſentando, non eſſet liberatus, ſecundum Bar. *in l. ſi vero, in prin. ff. qui ſatiſd. cog.* & ibi Fulg. ſubtili ratione tenet contrarium.

100 Item adde, quod † nec cum ſalvo conductu fidejuſſor tenetur præſentare bannitum, Bart. *in conſil.* 167. *n.* 16. *inter conſil. crimin. diverſ. tom.* 1. *magnæ impreſſ.* & Thob. Noni. *conſil.* 165. *n.* 2. *eod. tomo.*

101 Item adde, † quod ſi principalis ſit Clericus, fidejuſſor non tenetur eum præſentare, & ſic liberator, Card. *in clem.* 19. *quæſt. de cenſ.* Bal. *in l. fi. in* , *ff. de tut.* & rationa diſtra. & Boſſ. *in tit. de carcer. fideju. com. n.* 42.

[*c*] *Reſp.*) Jaſ. *in l.* 1. *n.* 14. *ff. de in lit. jura.* quem ſequitur Boſſ. *de carcer. fidejuſſ. n.* 45. dicit, quod fidejuſſor pro vulnere non tenetur pro morte. Sed non recedas ab Auctore. Et ad materiam ſcias, quod fidejuſſor liberatus † lata abſolutoria non reincidit retractata ſententia Bar. & Doctor. *in l. fi. ff. de poe.* & Boſ. ubi ſupra. Item fidejuſſor prætorius non tenetur pro tempore, quo Magiſtratus prorogatur, vide per Boſſ. eo loci. *ſub n.* 56. Giach.

[*d*] *Certa, & determinata à ſummo*) Adde Marſil. ubi ſupra *n.* 211. Drog.

[*e*] *De alio crimine.*) Far. *d. q.* 34. *n.* 39. *& ſeqq. & n.* 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 62. *&* 69. *atque* 71. *&* 76. Ros.

[*f*] *Propterea Judex.*) Adde quod tamen contra hunc procedendi modum late defendit fidejuſſorem Marſ. *rub. de fidejuſſ. n.* 250. *cum ſeq.* Drog.

102 *Propterea judex*) Adde, quod † hoc fuit conſilium Gand. *in titu. de multis quæſt. dependen. a ſtatuto ſub nu.* 13. *ver. unde bonus, & commu judex*, ſed contra hoc conſilium tenet Gabriel. *in conſil.* 181.

103 Item adde, quod † ſi fidejuſſor eſſet citatus ad præſentandum reum coram alio tribunali, quam coram eo, in quo fuit facta obligatio fidejuſſoris, non tenetur eum repræſentare, Rol. *in conſil. n.* 12. *vol.* 1. Baiar.

[*g*] *Quod ſi judex*) Gabr. *d. conſil.* 181. *n.* 21. *lib.* 1. Ros.

[*h*] *Citari fidejuſſor.*) Attende practicam notabilem citandi reum, qui jam prius datis fidejuſſoribus de ſe conſtituendo; *Non ſi iuſto* fuit extra Carceres, quod commiſit aliud delictum, & ita citandus eſt, ut poſſit puniri

pro

pro ſecundo delicto, & hic adde Boſſ. *titu. de Carcer. to fidejuſſor. committendo nu. 51. in fin.* ſed evade, ò fidejuſſor, hanc pœnam obtinendo ſalvum conductum pro ſecundo delicto, juxta tradita ſupra *q. 32. verſ. tu ſcit, quæ. 38. verſ. Hoc tamen ad fin. q. 16. verſic. Sed numquid bannitus q. 34. in princ.* In quibus locis paſſim videre potes materiam ſalvi conductus: Attende tamen ut in precibus narres omnia, quæ impedire poſſunt, ut dicitur, de gratia, & in ſpecie, ſi es ſub fidejuſſione ſalvæ guardiæ, ſive de recte vivendo, ut eſt ſupra *q. 59. verſic. debes autem in fin.* Si autem non vis ſupplicare, & evadere pœnam fidejuſſionis, permitte tuum principalem banniri, & condemnari in contumaciam, quia tunc de ſententia in abſentia per contumaciam lata non teneris, ad Bart. & Doct. *in l. cum filiusfam. ff. de verb. oblig.* Char. *de execut. ſent. c. 1. num.* 302. pro hoc eſt Tcat. *in l. ſed & ſi quis, §. dixerit aliquis, ff. ſi quis caut.* contumacia namque principalis, cum habeatur reſpectu fidejuſſoris pro ficta, eidem nocere non poteſt, & vide Maran. *in ſuo Spec. par. 6. 8. membro tit. de ſatisdatione n. 14.* plura in hoc propoſito relata vide apud Borg. Caval. Dec. *ſub nu. 34. par. 2.* Item ſi conſtaret de delicto Rei, pro quo facta eſſet fidejuſſio de præſentando, puta per publicam famam, vel per facti notorietatem excuſaretur fidejuſſor a præſentatione. Idem Chartar. *d. c. 1. nu. 477.* Verum cauti judices, ut hic, & ibidem aliter ſervant. De ſimili condemnatione ſupra *q. 36. verſ. ſed in hoc propoſito*; ibi in quondam Bartholomeo Trotto. Dnoo.

Cicari fidejuſſor.) Sed quid ſi per unum ex judicibus denunciatum fuit accuſato, quod fugeret, ne caperetur, an fidejuſſor pro illo ultra teneatur, vi. per Cæpol. *crim. 25. col. pe.* Giach.

(*ii*) *Et ideo ſi judex.*) Secus ſi ab alio judice fuiſſet etiam captus, Jo. de Anan. *conſ. 44. in vol. diverſ.* Ziletti *lib. 1. editione 2.* Ros.

(*k*) *Eſſet excuſatus.*) Adde, quod ſimiliter fidejuſſor
104 de repræſentando toties quoties excuſator, † ſi principalis pro illa cauſa fuiſſet captus a Curia, & poſtea aufugiſſet, quia tunc non teneretur eum repræſentare, Afflict. *in dec.* 130. & Gram. *conſil. 66. n. 60. & 64.* ſecus ſi ex alia cauſa fuiſſet carceratus, & aufugit, quia fidejuſſor non eſſet liberatus, niſi fidejuſſor, quando ille erat carceratus, proteſtatus fuiſſet, quod habet illum præſentatum per eum in carceribus, & amplius non vult teneri, ut per Afflict. *in d. deciſio. 130. ſub n. 5.* & hoc procederet, etiam quod promiſſum fuiſſet repræſentare, non obſtante quacunque cauſa, etiam de novo ſuperiori, ſecundum Bottam *in conſ.* 38. quod tamen non procederet, ſi alius judex, cui facta non fuiſſet promiſſio, reum principalem capi feciſſet, quia tunc fidejuſſor non liberaretur ob talem capturam: nec etiam cum proteſtatione Joan. de Anan. *in conſ. 44. n. 4. inter conſ. crim. diverſ. tomo* 1. & de ista quæſtione late habetur per D. Farin. *in q. 34. nu. 99. cum ſeq.* Et ſi advocatus daret conſilium, quod captus aufugeret, ut fidejuſſor liberaretur acriter puniendus eſſet, Franc. Marc. *deciſio. 797. in fine.*

105 Item adde, † quod fidejuſſor non excuſaretur, ſi à judice eſſet perſuaſum illi, qui deberet præſentari, ut aufugeret, ſecundum Cæpol. *in conſil. 25. nu. 2. cum ſeq.* niſi via judiciaria impedimentum præſtitum fuiſſet: vel niſi pœna deberet applicari ipſi Officiali, ut ibi per eum, & ita etiam tenet Boſſ. *in titu. de carcer. fidejuſſ. commic. nu.* 62. ubi dicit per ea, quæ tradit Anchar. *in conſilio 341. viſo themate in fine*, quod ille, qui monuit faciendo illum aufugere, contrarium autem tenuit Follet. *in practic. crimin. in fragmentis de fidejuſſ. num.* 255. ubi etiam de judice minante velle male tractare reum: dicit tamen in fine cogitandum eſſe. Baiard.

(*ll*) *Conſignaret.*) Vide Farinac. *in ſua quæſt. crim. 34. n. 39. uſque 71.* & Cattar. *de execut. ſent. capto bannito c. 1. n. 498. & ſeqq. uſque ad fin.* Ros.

(*mm*) *Sed hic quæro quantum tempus.*) Adde, quod †
106 remittitur arbitrio judicis, quod tempus ſit ſtatuendum fidejuſſori, ut principalem præſentet, Menoch. *in caſu 40. de arb. jud.*

Item adde, † quod fidejuſſor de ſiſtendo in criminali-
107 bus non poteſt ſuſcipere defenſiones rei, ſed petere tantum inducias ad eum ſiſtendum, ut per Roſ. *in tit. de carcer. fidejuſſ. comm. nu.* 52. & Bart. de Valmaria. *in conſil. 96. n. 23. inter conſ. crim. diverſ. tom. 1. mag. impreſſ.*

Item adde, quod fidejuſſor de ſiſtendo in criminalibus non habet beneficium excuſſionis, & ab eo judex poteſt incipere, ut reum ſiſtat Bart. & Alexan. *in l. 2. ff. qui ſatiſd. cogantur*, & Caſſan. *ſuper conſuet. Burgund. fol. 232. n. 171.*

Item adde, † quod *l. ſancimus* non habet locum, quan- 108
do promiſſio de exhibendo aliquem fuit jurata Bart. *in l. ſi inſulam col. fin. ff. de verb. oblig.* & ibi Rip. *n. 62. & 91.* Alex. *conſ. 76. n. 8. & ſeq. vol. 5.* ubi dicit, Doctores ita communiter tenere. Rub. *conſil.* 113. ubi ſimiliter dicit, quod eſt communis. Et licet Bal. *in l. qui ad crimen. col. 3. C. qui accuſ. non poſſ.* tenuerit contrarium, tamen per Jaſ. *in d. l. ſi inſulam n.* 35. reprobatur, & ibi etiam ipſe atteſtatur de communi, idem habetur *in deciſ. Pedemon. 49. n.* 11. Baiar.

(*nn*) *Illius legis.*) Vide de hac materia Rom. *conſil.* 137. Ros.

(*oo*) *Succeſſive quæro.*) Adde, quod ultra † pœnam 109
promiſſam, quæ applicatur fiſco, fidejuſſor etiam tenetur parti ad intereſſe, Afflict. *in dec.* 234. Follet. *in pract. crim. in fragm. n.* 260. qui dicit communem, Vivi. *commun. opin.* 109. contrarium autem tenuit Paul. de Caſtr. *in l. 2. §. fin. in fidejuſſorem, ff. qui ſatiſd. cog. in.* Cæp. *conſ. 25. n. 2.* Menoch. *de arbit. jud. caſu 304. n. 5.* & Gram. ad Afflict. *deciſio.* 234. dicit, quod de anno 1531. ſecus ſervatum fuit in magna Curia Vicariæ in cauſa cujuſdam Franciſci Paragalli cum quodam Franciſco Hiſpano, qui ſiſtere promiſerat Hieronymum ſuum nepotem in cauſa criminali, qui aufugit, & ipſe fidejuſſor carceratus fiſco pœnam ſolvit, & liberatus fuit, & ista opinio videtur æquior, ne afflictio addatur afflicto, quando ſcilicet ipſe fidejuſſor non fuerit in dolo, ut reus fugam arriperet; ita dicit Laurent. Tenni. *in ſtat.* 76. Et ego nunquam vidi in practica, quod fidejuſſor teneatur ad aliquod intereſſe partis, quando certa pœna eſt promiſſa, & idem affirmat D. Far. *in q. 34. n. 5.* quem poſt hæc ſcripta vidi. Baiar.

(*pp*) *Ita praticatur.*) Et eſt generale Boſſ. *de pœnis nu.* 30. qua ſoluta non tenebitur ad aliquid verſus partem, ita Farin. *titul. de carceribus vol. 1. q. 34. per totum, & præcipue n. 29. & 30.* Ros.

QUÆSTIO XLII.

Explicantur multa, quæ ad fidejuſſionis de non offendendo materiam pertinent.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *De cautione de non offendendo.*
2 *Et numquid à parte regulariter peti poſſit.*
3 *Et an poſſit judex ex officio cogere partes ad illam præſtandam.*
4 *Et quid ſi pars illam petens dederit cauſam inimicitiæ.*
5 *Et an hæc cautio præſtanda ſit cum fidejuſſoribus.*
6 *Et quanto tempore duret.*
7 *Et quid ſi durante promiſſione de non offendendo inter aliquos unus offendat alium, an poſſit deinde alius illum impune offendere.*
8 *Et quid in induciis.*
9 *Et quid ſi ex nova cauſa ſequuta ſit offenſio.*
10 *Et quid ſi eodem tempore unus alterum offendat.*
11 *Et an ſi quis offendat fratrem alterius, dicatur incidiſſe in pœnam.*
12 *Et quid ſi adulteraverit ejus uxorem.*
13 *Et quomodo hac pœna, & pro quibus portionibus tranſmittatur ad hæredes, remiſſivè.*

Ex Additionibus.

1 *Promiſſio de non offendendo quid ſit.*
2 *Offendere quando quis dicatur, ut incidat in pœnam promiſſam de non offendendo.*
3 *Offenſio verbalis an comprehendatur ſub cautione prædicta.*
4 *Offenſa perſonalis, & in perſonam quomodo differant, remiſſivè.*
5 *Cautio de non offendendo an duret extra territorium.*

6 Et an comprehendas conſanguineos alienigenas.
7 Et an bannitum nominatum in treuga.
8 Et quid ſi adſit juramentum.
9 Et quando intelligatur rupta, remiſſivè.
10 Mandatum ſpeciale requiritur ad petendam dictam cautionem.
11 Cautio prædicta an ſit præſtanda pro familia, & adhærentibus.
12 Et an à marito uxori.
13 Maleficium quomodo impediri poſſit, remiſſ.
14 Cautionem prædictam petens juſtam cauſam timoris probare debet.
15 Et quæ ſit juſta cauſa, remittitur arbitrio judicis.
16 Et quid ſervetur in ſtatu Eccleſiaſtico.
17 Judex poteſt ex officio cogere partes ad dictam cautionem.
18 Cautio prædicta ſi contineat diem, an currat in momento ad momentum.
19 Momentum quot modis ſumatur, remiſſ.
20 Cautionem prædictam præſtans ſub proteſtatione, quod valeat, niſi ſimilis per partem fuerit præſtita, ſi interim offendat, an excuſetur.
21 Et proteſtatio prædicta an ſit admittenda.
22 Cavere nolentes ſunt carcerandi.
23 Pater an cogatur ad cavendum de non offendendo filio.
24 Spoletani habent manus nimium promptas ad offendendum & ſe vindicandum.
*24 Rem duobus vendens an dicatur bene vivere.
25 Salvaguardia quid ſit, remiſſ.
26 Fidejubens de non offendendo, an poſſit condemnari ex contumacia principalis.
27 Fama ſola ſufficit in caſu pacis ruptæ.
28 Item contumacia in ſtatu Eccleſiaſtico.
29 Nova cauſa quando in dicto ſtatu allegari poſſit.
30 Fidejuſſor poteſt ſe defendere non obſtante contumacia principalis.
Cautio prædicta quamdiu durat.
31 Quando dicatur rupta.
32 Et quid de pace.
33 Pax facta à pluribus, ſi unus offendat, an omnes teneantur.
34 Pace inter aliquos ſtante, in qua verbis generalibus tantum erant comprehenſi banniti, ſi adverſarii in pace comprehenſi dictos bannitos proſequantur, & occidant unum ex comprehenſis expreſſe in pace, quæ bannitis favebat, incidant in pœnam.
35 Auctor rixæ quomodo cognoſcatur.
36 Pœna an dicatur incurſa, ſi duo ad invicem ſe offendant, & actor neſciatur.
37 Pax an dicatur rupta, ſi aliquis ex comprehenſis in ea ante ipſius ratificationem offendatur.
38 Fiſcus pace facta non agit ad pœnam nomine partis læſæ abſque mandato, neque etiam ſuo, ſi fiſci nomine non fuerit acceptata.
39 Cautio facta per totum menſem Maii, & ultra ad beneplacitum judicis, non extenditur ultra dictum menſem, non facta declaratione beneplaciti.
40 Spurius an comprehendatur in pace.
41 Et an filii nondum nati, nec concepti tempore pacis.
42 Inſultans occidens inſultantem non tenetur pœna pacis fractæ.
43 Cautionem prædictam frangens tenetur ad pœnam conventionalem, & etiam corporalem juxta qualitatem delicti.
44 Cautio prædicta an rumpatur per exploſationem archebuſii.
45 Et an per inſultum.
46 Clericus præſtans fidejuſſorem laicum, ſi offendat, fidejuſſor coram laico conveniatur.
47 Cautione ab utraque parte rupta, quomodo exigatur pœna.
48 Treuga inter aliquos exiſtente ſi fuerit facta pax, & unus promiſeris filium ſuum abſentem, & in pace comprehenſum, infra octo dies pacem ratificaturum poſt ejus reditum, alias pœna treugæ quo ad filium tantum duret, ſi filius ignorante patre redeat, & unum ex eis offendat, an pater ignorans, & non interpellatus ad pœnam treugæ teneatur.
49 Treuga an rumpatur ex nova cauſa.
50 Cauſa nova in dubio præſumitur.
51 Et quid ſi fuerit promiſſum non offendere quomodocunque qualitercunque, & ex quacunque cauſa, tam cognita, quam incognita.
52 Cauſa nova quomodo cognoſcatur.
53 Auctor novæ cauſæ non poteſt novam cauſam allegare.
54 Pax non dicitur rupta ex parte provocati, ſi incontinenti ſequatur offenſio.
55 Fidejuſſor an poſſit allegare novam cauſam.
Inquiſiti de pace fracta non audiuntur extra carcerem in ſtatu Eccleſiaſtiso.
Et quid de fidejuſſoribus ipſorum.
56 Inſultus dicitur nova cauſa.
57 Occiſurus bannitum, ſi in actu occiſionis alium occidat in pace comprehenſum, non dicitur pacem frangere.
58 Offendens patrem, fratrem, uxorem, aut filium, an committat pœnam ſtipulationis.
59 Vindictam tranſverſalem committens incidit crimen læſæ majeſtatis in ſtatu Eccleſiaſtico.
60 Et in Civitate Spoleti pingi debet in loco publiso capite everſo.
61 Sponſus an comprehendatur nomine affinium in cauſa cautionis.
62 Rapiens filiam alicujus non dicitur frangere cautionem de non offendendo, etiamſi rapiendo, & abducendo illam peremeret.
63 Offendens adulterantem ſuam uxorem, vel filiam rapientem non dicitur pacem frangere.
64 Lim. niſi pro tali injuria pax inita fuiſſet.
65 Fur non dicitur pacem rumpere.
Fur, & adulter quando dicantur pacem frangere.
66 Adulterans mulierem vetulam, & deformem, non dicitur feciſſe animo offendendi, ſed libidinis cauſa.
67 Pœna pacis ruptæ quomodo dividenda inter conſortes.
68 Cautiones de non offendendo præſtita in uno territorio, ſi in alio contraveniatur, an dicatur pax rupta.
69 Bannitus, cui ex diſpoſitione ſtatuti, audientia denegatur, non poteſt agere ad pœnam pacis ruptæ.

FRequenter (*a*) contingit, quod poſtquam ju- 1
dex mandat inquiſitum è carceribus ſub fide-
juſſione relaxari, comparet accuſator, ſeu pars of-
fenſa, quæ petit illum prius, quam relaxetur, co-
gi (*b*) ad præſtandam fidejuſſionem ad eum non
offendendum: Nunc ergo aliquid de ipſa cautione
videamus.

Et (*c*) in primis quidem facienda eſt generalis 2
concluſio, quod poteſt pars petere ab eo, à quo
timet offendi, ſibi præſtari (*d*) cautionem de non
offendendo, & tenetur judex illum cogere ad eam
præſtandam, *l. illicitas*, §. *ne potentiores. ff. de offic. præ-
ſidis*, (*e*) Et hæc eſt receptiſſima omnium traditio, ut
ait Placa *lib. 1. delict. c. 7. n.* 1.

Sed (*f*) nunquid poteſt judex ex ſuo more me- 3
ro, & abſoluto arbitrio, non præcedente aliqua cau-
ſæ cognitione, cogere aliquem ad (*g*) præſtandam
hanc quæſtionem? Reſp. quod non, ſolummodo
ſi petatur à parte, & cum juſta cauſa. & hæc eſt com-
munis opinio, ut dicit Pariſ. *conſ.* 164. *n.* 10. *lib.* 4.
quem refert Placa *in d. cap. 7. n. 1. in fin.* Ego ta-
men plerumque vidi contrarium obſervari., quando
ſubeſt timor ſcandalorum. Solent enim judices, &
debent cogere partes ad invicem fidejubendum de
ſe non offendendo, & omni appellatione, &
exceptione remota: & ubi recuſant fidejubere, eji-
ciuntur à civitate, ſub comminatione gravium
pœna-

pœnarum. Et hæc practica mihi ſemper placuit. Debent enim omni ſtudio judices curare, ut in eivitate omnia ſint pacata, & tranquilla. Quinimo in multis locis, ubi quis minatur alteri, ſolet ille dari in (*h*) cuſtodiam adverſario ſuo ſub pœna vitæ, (*i*) hanc cuſtodiam appellamus Salvamguardiam, quam Senatus ex cauſa quandoque (*k*) ſolet concedere, præſertim quando adverſarii ſunt potentiores, & manu promptiores. Et hoc etiam ſervari de conſuetudine Franciæ atteſtatur Aufrer. *ad deciſ. Tholoſ.* 489. & Marcus. *deciſ.* 115. *n.* 2.

4 Sed pone, quod pars, quæ petit ſibi caveri de non offendendo, fuerit illa, quæ dederit cauſam inimicitiæ: nunquid poterit ejus adverſarius ei hoc objicere, & recuſare illam præſtare? Reſp. quod non; ſed eo non obſtante, adhuc cogendus eſt, ut eam præſtet. Ita tenet Bart. *in l. qui bona fide*, §. *ſi quis juxta, n.* 1. *de dam. infect.* & eſt communis opin. ut dicit Ripa *in rub. de jud. poſt n.* 14. *verſ. præmiſſa etiam*, Ant. Gomeſ. *c.* 12. *delictorum. poſt n.* 14. *verſ. quod etiam extende.*

5 Sed (*l*) quæro, quomodo præſtanda ſit hæc cautio? Reſpond. quod debet præſtari cum fidejuſſionibus, & ita ſervatur de conſuetudine, ut dicit Alber. *in l. non eſt veriſimile, in princip. verſ. Sed vidi dubitari, ff. quod metus cauſa.* Et ita ſemper vidi ſervari, etiam quod pars multa bona poſſideat. Bene verum eſt, quod ſi ille, à quo petitur hæc cautio, ſit pauper, ita ut veriſimiliter non poſſit invenire fidejuſſionis juratoriam cautionem, & hoc dummodo (*m*) ſit bonæ vocis, & famæ: alias enim non eſſet de eo confidendum; ſed debet judex illum potius cogere, ut exulet; neque excuſatio paupertatis eſſet hoc caſu admittenda; nam homines malæ vitæ, & (*n*) conditionis quanto ſunt pauperiores, tanto etiam promptiores ſunt ad delinquendum, cum non timeant confiſcationem bonorum, quæ non habent.

6 Item (*o*) quæro, quanto tempore duret hæc cautio, & promiſſio de non offendendo? Reſpond. Aliqui dixerunt, quod tantum durat 30. diebus; & hanc dicit eſſe communem opin. Alber. *in d.* §. *ne potentiores, poſt num.* 4. *verſ. item quæro quinto.* Sed certè hoc non ſervatur in practica, ſed ſolet limitari tempus arbitrio judicis, & ſi intra illud tempus non ceſſaverit cauſa ſuſpicionis, tunc judex poteſt, ac debet cogere partes per aliquod tempus, antequam expiret, ad illam revocandam. Et adverte, qua ex negligentia judicum ſuper hac renovatione facienda, vidi ego in facto multa mala contingere. Et hanc opin. quod tempus, quo habet durare hæc cautio, relinquatur judicis arbitrio, dicit eſſe communem Ripa *in rub. ff. de damno infect. nu.* 23. quem refert Placa *in d. cap.* 7. *n.* 4. & ab ea (præſertim ſtante conſuetudine) nullo modo eſt in practica recedendum.

7 Sed (*p*) quoniam plerunque ſecuta aliqua offenſione poſt datam fidejuſſionem ſolet de variis quæſtionibus dubitari, non impertinens exiſtimavi de eis etiam aliquid ſubjicere. (*q*) Quæro itaque in primis, facta per aliquos promiſſione, de non offendendo, prout fit, quando contrahitur pax, vel præſtatur hæc cautio; nunquid ſi unus ipſorum offendat alterum, & ſic frangat pacem, poſſit alter (*r*) impune illum offendere? Reſp. quod ſic: ita ſentit Bart. *l. cum pater*, §. *libertis, in fin. ff. de leg.* 2. & ita communiter concluditur, ut atteſtatur Alex. *in l. cum proponas n.* 6. *C. de pactis.* Hanc etiam eſſe communem opin. dicit Alex. *conſ.* 115. *n.* 7. *lib.* 4. Dec. *conſ.* 380. *n.* 2. Pariſ. *conſ.* 164. *n.* 13. *lib.* 4. Claud. *in d. l. cum proponas, n.* 6. (*ſ*) Ceph. *conſ.* 35. *n.* 27. *lib.* 1. & dicit Corn. *conſ.* 42. *in littera F, libr.* 2. quod in hoc omnes concordant. Et hoc etiam ſi in contractu appoſita eſſe clauſula, (*t*) quod pœna toties committatur, quoties contra factum fuerit: adhuc enim iſte, qui poſteriore loco offendit, non dicitur in pœnam incidiſſe. Et hanc opinionem tanquam communem ſequitur Alex. *in allegato conſ.* 115. *num.* 8. *& ſeq.* Pet. Bel. *de re militari fol.* 136. (*u*) *n.* 52.

Sed (*x*) hic incidenter quæro. Pone, quod ſint 8
factæ induciæ, vel [ut noſtri Doctores appellant] treuga, inter aliquas partes; nunquid ſi una pars frangat inducias poterit altera pars eis contravenire? Reſpond. Aliqui dixerunt, quod non, ſed quod tenetur eas nihilominus obſervare: & fuit dictum originale Vincent. *in cap. inter verba*, 11. *quæſt.* 3. Et hanc opin. dicit eſſe communem Decian. *in c. conſtitutus*, *il* 1. *poſt nu.* 2. *verſ. ad prædicta, de appellat.* Gratus *conſ.* 105. *n.* 1. *& ſeq. lib.* 2. Et dicit Imola *in d. l. qui ſervum, n.* 2. quod ita obſervatur de conſuetudine, prout refert Soc. *conſ.* 262. *in fin. libr.* 1. *quod eſt publicatum conſ.* 90. *lib.* 3. Sed certe Imol. ibi hoc non dicit, ſed tantummodo refert Vincent. dicentem ita ſervari in Hiſpania: & ſubdit, quod illud videtur potius de conſuetudine, quam de jure. Et Vincentium ita atteſtantem refert etiam Joan. And. *in addit. ad Specul. in tit. de treuga & pace, ſuper rubr.* & Alex. *in d. l. cum proponas, n.* 3. & Jaſ. *in d. l. qui ſervum, n.* 3. & Gomeſ. Arias *ſuper lege* 36. *Tauri, nu.* 12. Ego credo contrarium de jure verius eſſe, ſcilicet, quod pars nullo modo teneatur obſervare treugam, (*y*) quam ejus adverſarius fregerit; & ita etiam ſemper vidi ubique obſervari. Et dicit Corn. *in d. conſ.* 42. *in litter. E*, ſe putare, quod illa opin. nullibi ſervetur in practica; Claud. *in d. l. cum proponas, n.* 4. atteſtatur, quod ubique contrarium ſervatur, præterquam in Hiſpania.

Quæro (*z*) nunc. Pone, quod exiſtente inter ali- 9
quos rixa, ſeu inimicitia, facta fuerit inter ipſos promiſſio de non offendendo ſub aliqua pœna, & quod deinde ex nova cauſa ſive rixa ſuperveniente unus eorum alterum offendat: nunquid dicetur commiſſa pœna? Reſpon. Bartol. *in l. cum facta*, §. *cauſa, num.* 1. *ff. de pæn.* tenuit, quod non, & ita communiter teneri atteſtatur Cornel. *in d. conſ.* 42. *in litt. B*, Hanc etiam dicit eſſe communem opinio. Alexan. *in l. qui inſulam numer.* 4. *ff. de verbor. oblig.* prout illum refert Pariſ. *in d. conſ.* 165. *num.* 26. *lib.* 4. licet in libro meo Alexan. id non dicat: refert etiam Treg. *in pract. crim. cap.* 13. *n.* 6. *in fin.* Soc. jun. *conſ.* 103. *num.* 7. *lib.* 3. Et dicit Bald. *in cap.* 1. *in princ. num.* 2. *de pace tenenda*, quod ita tenent communiter Doctores, & ita in facti contingentia conſuluit Rom. *conſil.* 158. Mantua. *conſil.* 169. *lib.* 1. Hoc tamen intellige, ut procedat, (*a*) quando apparet de nova cauſa veriſimili: alias ſecus, (*b*) prout in facti contingentia conſuluit Cephal. *conſ.* 35. *libr.* 1. *in* 1. *dubio.* Item (*c*) intellige, ut procedat quando ille, qui offendit, non dedit cauſam, vel occaſionem ſecundæ rixæ, vel illam aliquo modo procuravit, ſeu affectavit: (*d*) alias enim vidi pluries judicari, quod dicetur commiſſa pœna: & hoc ad evitandas fraudes, quæ de facili poſſent hoc modo committi. Quilibet enim, poſſet facile oriri novam cauſam, ita impune alium offenderet, non obſtante promiſſione: quòd eſſet maximè inconveniens.

Sed (*e*) hic quæro: Pone, quòd duo promiſe- 10
runt ſe invicem non offendere ſub pœna. Modo contingit, quod ambo ſe invicem offenderunt eodem tempore, ita ut non appareat, quis primo offenderit: nunquid aliquis ipſorum dicetur incidiſſe pœnam? Reſpond. quod nemo eorum tenetur, ſed offenſa invicem compenſatur: ita tenet Bartol. *in l. cum pater*, §. *libertis, num.* 7. *ff. de legat.* 2. & eſt communis opin. ut dicit Alexan. *in l. ſi ſer-*

rum, §. *ſequitur*, *nu.* 9. *ff. de verbor. oblig.* quem refert Boet. *deciſ.* 238. *poſt num.* 2. Gratus *conſ.* 114. *num.* 14. *lib.* 2. Jaſo. *in d.* §. *ſequitur*, *num.* 12. (*f*) Et hæc quidem concluſio de plano procedit, quando agitur ſolummodo de pœna applicanda parti; ſed ſi in promiſſione fuiſſet appoſita aliqua pœna, quæ eſſet applicanda fiſco, fortè ambo eſſent condemnandi: licet enim ratione incertitudinis regulariter omnes debeant abſolvi, (*g*) tamen illud habet locum, quando agitur de pœna pecuniaria: nam omnes puniuntur, ne delictum remaneat impunitum, ut dixi infra *quæſt.* 60. *verſic. vidi ego.*

11 Quæro (*h*) etiam, ſi duo promiſerunt ſe invicem non offendere ſub pœna, nunquid ſi unus eorum offendat fratrem alterius, dicatur incidiſſe in pœnam? (*i*) Reſpon. quod non, ita tenet Bart. *in l. ſi ita ſtipulatus*, §. *Chryſogonus*, *nu.* 10. *de verb. oblig.* & ita dicunt communiter Doctor. ut ait Bald. *in cap.* 1. §. *ſimiliter ſi dominum*, *nu.* 4. *quibus mod. feud. amit.* Petr. Bellus *de re milit. fol.* 137. *poſt nu.* 53. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Alexan. *in d.* §. *Chryſogonus*, *n.* 20. *& ſeq.* Ad hoc enim, ut dicatur pax rupta, requiritur, quod perſona offenſa ſit talis quod propter ejus offenſam competeret principali actio injuriarum proprio nomine. (*k*) Quod tamen intellige, ut procedat, niſi manifeſtè appareret, quod offendiſſet ejus fratrem, ut ipſum principalem offenderet, puta, quia nullam aliam cauſam inimicitiæ haberet cum ipſo fratre: nam eo caſu gravius etiam eſſet puniendus.

12 Sed (*l*) quid ſi unus ex illis, qui promiſit alium non offendere ſub pœna adulteravit uxorem alterius, nunquid incidit in pœnam? Reſpon. quod non: quia præſumitur potius id (*m*) feciſſe cauſa libidinis, quam animo injuriandi. Ita tenet Bart. *in l. verum*, *nu.* 4. *de furtis.* Et hoc dictum Bart. communiter à conſulentibus approbatur, ut dicit Lud. Catus *inter conſ. criminalia diverſorum conſ.* 99. *num.* 13. *lib.* 1. Hanc etiam dicit eſſe communem ſententiam Auguſt. ad Ang. *de malef. tit. in verbo Che hai adulterato poſt nu.* 99. (*n*) Et ideo ſi mulier illa eſſet adeo deformis, ſeu vetula, ut veriſimile eſſet, quod potius animo injuriandi, quam ex cauſa libidinis id feciſſet, fortè poſſet dici, quod incidiſſet in pœnam.

13 Quæro, (*o*) quomodo hæc pœna, in quam incidit contrafaciens promiſſioni de non offendendo, & pro quibus portionibus tranſmittatur ad hæredes, dixi ſupra *libro proximo*, §. *ſtipulatio.*

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XLVII.

(*a*) F*Requenter contingit*) De cautione de non offendendo vide latiſſime per Farin. *in ejus prax. crim.* 4. *vol. q.* 107. *art.* 2. *partis primæ*, *& art.* 3. 4. *&* 5. 7. 8. 9. 10. 11. *&* 12. *par.* 2. *art.* 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 21. 22. 23. *uſque* 35. *par.* 3. Ros.

1 *Frequenter contingit*) Adde, quod promiſſio de non offendendo eſt legitimum præſidium, quod juſte timenti injuriam ſibi inferri, ad ipſius inſtantiam, vel ex officio præſidis, nec partes ad arma procedant, præſtari ſolet: ita tradit Vulpell. *de promiſſ. de non offend. q.* 73. *n.* 3.

2 Item adde, † quando quis dicatur offendere, & quæ offenſa proprie dicatur, ut quis teneatur ad pœnam promiſſam de non offendendo, Bero. *conſ.* 202. *n.* 1. *&* 5. *volum.* 3. & Cephal. *in conſil.* 587. *num.* 39. *vol.* 4. ubi dicit, quod illa dicitur proprie offenſa, ex qua poteſt quis agere ſuo nomine actione injuriarum; & Corn. *in conſil.* 51. *num.* 6. *vol.* 1. quod offenſa dicitur omne id, quod provocat ad iracundiam, & meretur pœnam, licet quandoque large loquendo, dicatur offenſa etiam illud, quod non meretur pœnam. Addent. ad Bertaz. *in conſ.* 76. ſed vide omnino Vulpell. *in conſil.* 18. *nu.* 7. & octavo, ubi tenet, quod quando agitur quod ex promiſſione unius alter teneatur, verbum offendere ſtrictiſſime capitur; videlicet, ut injuria fiat corpori, vel rebus corpori cohærentibus, & ad hoc allegat Decian. *conſil.* 406. & Marſil. *conſil.* 80. *n.* 31. vide etiam eundem Vulpell. *in tract. de pace quæſt.* 91. *cum ſequent.* ubi dicit, quod promiſſio de non offendendo generaliter, ſeu ſimpliciter præſtita, etiam injurias verbales † 3 graves, tamen arbitrio judicis, amplectitur: ſecus eſt autem, ſi eſt de non offendendo perſonaliter, vel in perſonam, quia offenſas, quæ verbis fiunt, non continet, & ibi ponit etiam, quænam differentia ſit inter offenſam perſonalem, & offenſam in perſonam, † & multa quando quis perſonaliter offendi dicatur. Et an 4 † iſta cautio de non offendendo obſervanda ſit extra territorium, vide Franc. Hercul. *de cau. de non offend.* 5 *cap.* 9. *fol.* 39. vide etiam Menoch. *de arb. caſu* 141. *fol.* 174.

Item adde, quod † hujuſmodi cautio de non offendendo, vel de conſervando pacem, non comprehendit 6 conſanguineos, alienigenas, ſecundum Alciat. *conſ.* 388. *vel conſil.* 39. *nobilium*, *tom.* 2. *lib.* 6. *fol.* 117.

Item adde, † quod nec etiam comprehendit capitaliter bannitum. Hom. *conſ.* 112. etiam quod eſſet non 7 natus in treuga, & cum juramento, ſecundum Goza. *conſil.* 61. *num.* 14. *cum ſequenti*, ſed contrarium tenet virtute juramenti Marſil. *conſil.* 6. *& conſil.* 107. *n.* 15. Grat. *conſ.* 44. *vol.* 2. & de hoc vide Hercul. *d. trac. de cau. de non offenden. cap.* 23. ubi multos allegat, qui † tenent, 8 quod non obſtante juramento non comprehenditur, quando impune offendi poteſt.

Item adde, quod cautio de non offendendo comprehendit etiam offendentem extra territorium loci, in quo non offendere promiſit. Bart. *in l. illicitas*, §. *ne potentiores*, *ff. de off. præſid.* & Jaſ. *in l. fin. n.* 12. *de juriſd. omn. jud.* & ibi Marſ. *n.* 20.

Item adde, † quod aliquando quis non tenetur pœna conventionali, licet offendat adverſarium offenſa, quæ 9 pœnam mereatur. Bero. *conſil.* 202. *vol.* 2. Baiar.

(*b*) *Ad præſtandam fidejuſſionem*) Lege Vulpel. *tract. de treu. de promiſſione de non offendendo poſt ejus reſponſa quæſtione* 73. *uſque* 106. *incluſive*, & an cogatur pro fratre Laderch. *conſil.* 208. & Farinac. *d. quæſtio.* 107. *n.* 25. ubi pro filio Rodolfin. *quæſtio.* 47. Ros.

(*c*) *Et in primis*) Adde, quod ad petendam hujuſmodi cautionem requiritur mandatum ſpeciale, ut per Alex. 10 *in conſil.* 78. *col.* 1. *in fin. vol.* 5.

Item adde, † an quis teneatur præſtare cautionem de non offendendo etiam pro familia, & adhærentibus, 11 ut per Lud. bolog. *in rep. l.* §. *Cato*, *col.* 9.

Item adde, an, † & quando uxor poſſit petere iſtam 12 cautionem a marito; Nat. *in conſil.* 66. *vol.* 3. Baiar.

(*d*) *Cautionem de non offendendo*) Adde Bal. *in cap.* 20. *num.* 1. *de off. deleg.* Jo. Arno. *ſing.* 30. ſtatutum noſtrum Pallavicinum in criminalibus. *Rubr.* 2. *lib.* 2. vide Plat. *in l. ſi quando*, §. 5. *ſub n.* 37. *C. unde vi*, & nota quod de jure loquendo ſecuritas non poteſt poſtulari, niſi appareat cauſa, Bar. *in l. capitalium*, §. *ad ſtatuas*, *ff. de pœn.* Drog.

Cautionem de non offendendo) Adde, quod iſta cautio non eſſe debet ad tempus perpetuum, ſed debet arbitrio judicis moderari, ut per Felin. *in rubr. de treu. & pace*, *col.* 6. *in fin. verſ. tertia declaratio.* Quid de inimico forenſi, qui venit ad Civitatem, an poſſim petere ab eo ipſam cautionem de non offendendo, vide per Felin. ubi ſupra *in* 4. *declaratio.* Et quale detur remedium ei, qui timet offendi a forenſe, vi. per Jaſ. *in l. ſi ſuper poſſeſſ. n.* 7. *C. de tranſ.* Melch. de Fac. *conſil.* 78. 2. *dub. in* 1. *vol.* Ziletti *diverſ.* Scias etiam, quod cautio de non offendendo non eſt ſupervacua inter fratrem minorem, & majorem; vide per Rotam Senii *dec.* 7. *n.* 3. Adde, quod non tenetur quis ad præſtandum cautionem, quando non offendiſſet, nec offendere voluiſſet ſed potius ſe defendere jure licito. Cæpol. *crim. conſ.* 4. *col. fin. verſic. tertio ſequitur.* Et quæ ſit cauſa juſta præſtandi cautionem, remittitur judicis arbitrio per Menoch. *de arb. jud. caſ.* 140. Giach.

(*e*) *Et hæc*) Adde, quod † pluribus modis provideri 13 poteſt, ne maleficia committantur, & octo modis docet Afflict. *in conſtit. intentionis*, *nu.* 60. Et Judex, ut obvietur delicto futuro, poteſt recipere teſtes non juratos, & etiam infames audire, delictum revelare volentes, ad inquiſitionem procedendo, ut tradit Monticell. *in pract. crim. num.* 45. & Barba. *conſ.* 64. *in prin. vol.* 1. nam multa ſpecialia a jure ſunt introducta, ne delictum futurum committatur, *l. nullus*, *C. de jud. tr. a.*

& fide

& fide Cath. ubi Bal. & Joan. And. *in c. Præterea ne te lib.* dicunt, quod ut obvietur futuro crimini, derogatur juri & Judex tenetur obviare delictis, aliter poteſt removeri ab officio ſecundum Bal. *in l. 1. §. quiet ff. de offic. Præfect. Urb.* & debet eſſe facilis ad credendum de delicto committendo ad hoc, ne committatur, *in c. hoc videtur*, 22. *q.* 5. Barb. ubi ſupra, Caſſan. *conſil.* 1. Barb.

24 [*f*] *Seu nunquid poteſt Judex.*) Adde, an † penes cau-
tionem de non offendendo juſtam cauſam timoris proba-
se debeat. Maſcar. *de probat. concl.* 1370. & quæ ſit ju-
25 ſta cauſa timoris, remittitur in arbitrio Judicis † ſe-
cundum Menoch. *de arb. jud. caſu* 140. *n.* 40. & in ſtatu
26 Eccleſiaſtico paſſim, & † diſtincte, nulla facta proba-
tione de cauſa timoris, partes coguntur ad præſtandum
dictam cautionem, data prius cautione per partem,
quæ petit cautionem ſibi dari; & quando dubitatur de
27 aliquo ſcandalo, coguntur ex officio, † etiam invitis am-
babus partibus. Quinimo judex in ſententia, quam pro-
fert ad favorem inquiſiti poteſt juſta cauſa ſubſiſtente
etiam ex officio condemnari inquiſitum abſolutum, ad
præſtandum cautionem de non offendendo querelan-
tem offenſum, vel teſtes contra eum examinatos,
Franc. *in dec.* 359. ubi etiam tenet, quod quando va-
nus eſt timor petentis reciprocam fidejuſſionem pars non
tenetur reciproce fidejubere. Item adde, quod de jure
poteſt Judex ex officio cogere partes ad dictam promiſ-
ſionem ut per Rot. Bonon. *in dec.* 65. ubi etiam habetur,
quæ ſit fidejuſſio de non offendendo, & treuga.

28 Item † adde, ſi in d. fidejuſſione, ſive treuga appo-
ſita fuerit dies, an currat tempus de momento ad mo-
mentum, Corn. *in con.* 279. *in hac conſultatione*, *vol.* 4.
29 Et quot modis ſumatur † momentum, vide gl. *in l.* 1.
C. quæ ſit longa conſuet. in verb. appella. & Gramma. *ſu-
per conſtitut. Regni in conſtit. appellationum tempora.
num.* 12.

20 Item adde, quod petens † cautionem de non offen-
dendo; cum proteſtatione, quod dicta cautio non va-
leat, niſi ſimilis fuerit præſtita cautio per adverſarios,
quod talis proteſtatio non excuſat ab offenſa, quæ
exinde fieret Vulpel. *in tract. de pace qu.* 81. & ibi
21 etiam † dicit, quod talis proteſtatio admitti non de-
bet, nec dicta cautio, propterea annullatur, niſi in
eo exceſſu, in quo diſcordaret à data per adverſarios;
ut conſuluit Laurent. ab Occha *conſil.* 66. *nu.* 17. *vol.* 2.
conſil. crim. diverſ. & Bertaz. *in conſil.* 183. *n.* 13. *&* 14. *vol.*
2. & ibi dicit etiam Vulpell. quod in ſtatu Urbin. pu-
blico proclamate proviſum fuit, ut facta requiſitione
de cavendo ſub pœna, cautiones ſub eadem pœna pro
præſtitis habeantur, quod eſt optimum decretum ad
evitandum ſcandala. Et apud bonos, & practicos ju-
dices, quando fit præceptum ad cavendum de non of-
fendendo, ponitur clauſula, ut interim habeatur pro
data, ſi recuſant fidejubere, non ſunt rejiciendi a
22 Civitate, ut dicit D. Clarus; quia hoc modo non ob-
viatur ſcandalis, ſed ſunt † carcerandi, ut fidejubeant;
& de dicta proteſtatione non eſt curandum, etiamſi ip-
ſe ex officio coactus fuerit ad præſtandum dictam cau-
tionem, quæ data fuiſſet cum conditione, quod ab
altera parte præſtetur ſimilis, & reciproca, alias non
intelligatur data, ſcilicet, quando timor ſit vanus, ut
eſt, quando pars eſt ſenex vel non apta ad offendan-
dum: & ſi fidejuſſio fuerit fracta, pœna erit exigenda
non obſtante dicta proteſtatione, & quod ex adverſo
aliqua fidejuſſio præſtita non fuerit, ita tradit Franch.
in deciſio. 359. *per totam vol.* 2. Ita tenuit Hercul. *in
tractat. de caut. de non offen. c.* 31. *num.* 9. & ex traditis
ibi etiam probatur, quod dicta proteſtatio nihil ope-
ratur, quando fuit facta ab eo, qui cautionem ſpon-
te dedit; ſecus ſi juſſu judicis; niſi timor eſſet vanus,
ut dixi.

23 Item adde, quod † ſi filius naturalis præſtat fidejuſſio-
nem de non offendendo patrem, ipſa etiam tenetur re-
ciprocam præſtare fidejuſſionem filio inſtante, ut deci-
ſum fuit per ſacr. Reg. Conſilium teſte Franc. *in dec.*
428. *vol.* 2. Et ego dum eram Gubernator Civitatis
Spoletanæ, ubi duabus vicibus fui Gubernator, pluries
tam ex officio, quam ad inſtantiam partium, fuerunt
præſtitæ cautiones inter patres, & filios legitimos, &
naturales de ſe non offendendo, & ſi diſputatum fuiſ-
ſet (prout in caſu ſupra ſcriptæ deciſionis) interim ſe
24 offendiſſent, quia Spoletani habent manus nimium
promptas ad ſe offendendum, & injurias vindicandum.
Baiar.

(*g*) *Reſp. quod non*) Farin. *d. q.* 207. *art.* 2. 1. *partis n.* 11. *&* 12. *&* 19. 22. & 23. Ros.

(*h*) *Cuſtodiam.*) Hanc, ut puto, ſalvam guardiam appellat, quam nos dicimus fidejuſſionem de bene, recteque vivendo; Non enim in noſtro ſtatu ſtrictius datur fidejuſſio: Franci illum, cui committitur talis cuſtodia, appellant Gardiatorem, Gul. de Cuneo *tract. de ſecuritate, ſub n.* 28. & an ſi ille, qui datus ſit ſub

iſta ſalva guardia reperiatur occiſus, poſſit Gardiator
torqueri ſine aliis indiciis, ſi non caveat aliunde deli-
cto; quod ſic, idem Guli. ubi ſupra *nu.* 37. allegat in
arg. *auth. Ut lic. Matri, & Aviæ, §. pen. quæ eſt auth.
ſi quis, C. de admin.* & ad Syl. *l.* 1. *ſingulariter autem.*
No. quod ſi aliquis conſtitutus ſub tali fidejuſſione vulgo
appellata de bene vivendo, ut ſupra, caſu quo ſic exi-
ſtens rem venderet † duobus, non diceretur bene vi- 24
viſſe. Fabr. de Mont. *Tract. De empt. & vend.* 3. *q. pr nc.
ſu nu.* 50. allegat Gloſſ. *in l.* 2. *C. de dign. lib.* 12. At
quo ad determinationem temporis, de quo infra *verſ.
Item quæro*, credo, quod in eodem ſtatu fidejuſſio
indeterminate duret per annum tantum, ſtante ſtatu-
to in civilibus, Titul. *de Debitoribus cogen. Rub.* 36. vi-
de Menoch. *d. Tract. de Arb. Jud. lib.* 2. *Centur.* 1. *caſ.*
41. *& mutat Centur.* 4. *caſ.* 338. Drogh.

Cuſtodia) Adde per Syl. *nup. lib.* 1. *n.* 79. Graeh.

(*i*) *Et hanc cuſtodiam appellamus ſalvamguardiam*) 25
Adde † in hac materia ſalvæguardiæ *deciſio. Pedem.* 8.
ubi plene, ut Guid. Pap. *dec.* 418. Jo. Feral. *in tract.
de privileg. Regni Franciæ privile.* 16. Chaſſan. *ſuper con-
ſuet. Burg. in rubr. des juſtices, verſic. adverte tamen,
n.* 46. *fol.* 16. & in Cathal. *glor. mundi in parte* 1. *n.* 118.
& 165. & Neviz. *conſil.* 83. ubi ponit differentiam in-
ter ſalvam guardiam generalem, & ſpecialem, vide etiam
Menoch. *de arbit. jud. d. caſ.* 33. Baiar.

(*k*) *Salvam guardiam.*) Adde, quod ſalvaguardia da-
ta ex aliqua cauſa, ceſſante cauſa ceſſat. licet non fue-
rit abolita, & eſt perinde ac ſi data non fuiſſet per Herc.
d. tract. c. 50. *n.* 56. Giach.

(*l*) *Sed quæro quomodo.*) Adde, quid agendum, quan-
do quis petit ſibi dari cautionem de non offendendo à
forenſe. Felin. *in rub. de treuga, & pace in* 4. *declara-
tione.* Jaſ. *in l. ſuper poſſeſſ. nu.* 7. *C. de tranſa.* & Melch.
de Fachinis *conſ.* 78. *inter conſil. crim. diver. volum.*
2.

Item adde, quod iſti † fidejuſſores de non offenden- 26
do ſub pœna, non poſſunt teneri ad pœnam, neque co-
gi ex proceſſu, & banno lato contra reum principali-
ter ratione ſuæ contumaciæ, etiam aliis indiciis, &
præſumptionibus concurrentibus, ſed legitimæ proba-
tiones requiruntur. Bero. *in conſil.* 203. *per tot. vol.* 3.
nec ex dicto unius teſtis de viſu, & contumacia affer-
ta delinquentis, ſecundum Plot. *in conſ.* 130. *n.* 22. *in-
ter conſil. crim. tomo* 1. dicit tamen Vulpell. *in tractat.
de pace quæſt.* 104. *in fine*, quod leviores probationes
ſufficiunt, quia contumaciæ principalis fiſci proba-
tiones plurimum coadjuvant: & † Alexan. *in conſil.* 27
215. *viſo themate col.* 3. *verſic. quinimo*, *vol.* 4. tenet,
quod in pace rupta, etiam ſi non eſſet plene probatum
delictum, ſufficiat, quod in loco delicti ſit publica vox,
& fama, notat late, & ſequitur Marſil. *in l. de mino-
re §. plurimum, colum.* 3. *ff. de quæſt.* & latiſſime per
Juſtin. Bonden. *in conſil.* 54. *num.* 34. & per totum,
maxime concurrente condemnatione principalis, &
quod delictum de nocte commiſſum fuiſſet *inter conſil.
criminal. diverſ. volum.* 2.

Item adde, quod † in ſtato Eccleſiaſtico proviſum fuit 28
per motum proprium Pii Quarti, de quo in Bullar. *f.*
870. quod fidejuſſores de non offendendo teneantur ad
ſolvendum pœnam promiſſam per ſolam contumaciam
principalis, ac ſi per teſtes plene delictum, & con-
traventio probata eſſet: non autem per hoc prohibe-
tur, quin fidejuſſores ipſi comparere non poſſint, &
oſtendere ſe ex tali delicto non teneri, ſecundum Ber-
taz. *con.* 180. *&* 289. dummodo prohibitum non ſit al-
legare novam cauſam † quæ in certis caſibus allegari non 29
poteſt per motum proprium Pii Quinti, ut late poſui
infra *ad verſ. quæro, nunc pone.* Baiar.

[*m*] *Sit bonæ vocis*) Farin. *d. quæſt.* 207. *parte prima, art.* 4. *n.* 36. 40. 42. *&* 43. Ros.

(*n*) *Quanto ſunt pauperiores*) Adde ſic etiam contra pauperes ſupra *quæſt.* 8. *verſic. Sciat tamen in fine*, *q.* 33. *verſic. ſed hic, ubi rem ſive.* Drogh.

(*o*) *Item quæro, quanto tempore duret.*) Vide ſuperius, adde, quod poteſt revocari ad judicis libitum, etiam invitis partibus, cum pendeat ex ejus officio nobili: ut per Hercul. *d. tracta. de cautione cap.* 17. *n.* 7.

Item ſcias, quod caſtigantes ex nimia ſævitia, ut maritus, pater, avus, tutor, & ſimiles, niſi adſit dolus,

cautionem præſtitam non frangunt, ut per eundem Hercul. *eod. tractat. c.* 34. *n.* 10. Giach.

Item quæro) Farinac. ubi ſupra *artic.* 5. *n.* 45. *per totum.* Ros.

30 *Item quæro, quanto tempore*) Adde † Menoch. viden. *in caſu* 141. *de arbitr. jud.* ubi habetur quanto tempore duret hæc cautio. Baian.

(p) *Sed quoniam.*) Farin. *d. quæſt.* 107. *part.* 3. *n.* 404. Ros.

31 *Sed quoniam plerumque*) Adde, quomodo † cautio iſta de non offendendo rupta dicatur vel non, ut per Maſ-
32 car. *de probat. concl.* 1131. & ex quibus pax dicatur † rupta, per eundem habetur *in concl.* 1157. *vol.* 3.

33 Item adde, † aliam quæſtionem, quod ſi plures fecerint pacem cum aliquibus, & promiſerunt eos non offendere ſub pœna mille, ſi poſtea aliquis eorum offendatur ab aliquo ex parte, non tenetur ſolus offenſor ad pœnam conventionalem, ſed quilibet de parte offendente pro virili portione, ita tradit Alexan. *in conſ.* 16. *volum.* 4. de quo conſilio vide Thob. Non. *in conſ.* 152. *num.* 17. *inter conſil. crim. diverſ. tom.* 1. ubi dicit, quod Alexan. loquitur quando plures, qui fecerint pacem, conſiderantur, ut unum corpus.

34 Item adde † aliam quæſtionem, quod pace, ſeu treuga inter aliquos invicem de ſe non offendendo, & cum juramento facta, quorum aliqui ex una parte non expreſſe, & nominatim, ſed verbis generalibus tantum comprehenſi in treuga, & pace banniti erant, & rebelles, poterantque de jure ex ſententia contra eos lata offendi, & occidi, ſi adverſarii in pace, ſeu treuga comprehenſi, illos bannitos occiſuri ad locum aliquem accedant, & eos interficiant, & cum eis alium non bannitum expreſſa pace, ſeu treuga comprehenſum, quod bannitorum erat ſocius, & defenſor, ſi pacem, ſeu treugam non rupiſſe dicuntur, ut late per Ber. *in conſil.* 196. *per totum vol.* 3. *& in conſil. ſeq.* Baian.

(q) *Quæro itaque in primis*) Offenſionis appellatione quid veniat, Farin. *d. quæſt.* 107. *part.* 2. *num.* 142. *art.* 13. & an ex ſalvo inſultu *art.* 14. *num.* 158. ubi ponit 12. caſus. Quid ſi modica ſit offenſio *art.* 15. *n.* 10. Et an ſit materia favorabilis; aut odioſa *art.* 32. *numer.* 396. Ros.

Quæro itaque in primis.) Adde videndum omnino Vulpell. *in conſil.* 188. ubi tenet, recurrendum eſſe ad conjecturas, & præſumptiones ad cognoſcendum, quis fuerit aggreſſor, † ſive auctor rixæ, & ibi ponit
35 multas præſumptiones; vide etiam Hercul. *de caut. de non offen. in cap.* 30. ubi late, quando quis teſtatur ſe vulneraſſe ad ſui defenſionem, & non apparet, quis fuerit inceptor rixæ.

Item adde, quod † in dubio non præſumitur aggreſſor,
36 ſi tractatur de pœna conventionali, & commodo privati, Maſcar. *de probat. concl.* 72. *n.* 5. & quando ambo ſunt vulnerati, & non apparet de inceptore, an teneatur ad pœnam conventionalem de non offendendo, vel de pace ſervanda, vide quæ poſui ſupra *in §. homicidium verſ. alia eſt defenſio, ibi bene verum eſt in fin. n.* 233. Tiraq. *de pœn. conſ.* 62. ubi *n.* 1. tractat, an puniatur.

Item adde, quod pax † aut treuga facta inter aliquos
37 etiam pro abſentibus, pro quibus Notarius fuerit ſtipulatus, aliquo ex dictis abſentibus ante ratificationem illius offenſo nullum ei, aut hæredibus jus ad pœnam agendi competit, nec pax dicitur rupta, etiam quod offenſam offendens ratificaſſet; Bero. *in conſ.* 99. *vol.* 3. Dec. *conſil.* 24. *n.* 61. *vol.* 1. & latiſſime Rim. *in conſil.* 103. *vol.* 1. *& conſil.* 470. *vol.* 4. ubi idem tenuit, quando extarent conſtitutiones, quod condemnationes prajudicarent principalibus delinquentibus comprehenſis in pace, licet non fuiſſent in pace nominati, nec etiam ratificaſſent declarando dictam conſtitutionem non habere locum in ignorantibus, & abſentibus, & ibi multi contrarium tenentes. Sed ſi principales pro abſentibus de rato promiſiſſent, tunc pax, aut treuga eſſet rupta ante ratificationem, quantum ad obligandum principales, quoad pœnam conventionalem, Dec. *conſil.* 531. *in fi.* & Moron. *in tract. de fide, treuga, & pace, q.* 135. *n.* 1.

38 Item adde, † quod fiſcus pace fracta nomine partis læſæ abſque mandato ad pœnam recte non agit, neque nomine ſuo, ſi publica perſona pœnam promiſſam fiſci nomine non acceperit, & niſi plena, & legitima probatio fuerit facta de offenſa, Bero. *in conſil.* 200. *vol.* 3.

Item adde, ſi quis ſub pœna promiſerit ſe non offen-
39 dere, nec offendi facere aliquem per ſe, vel per alium de ſua parentela, pro quibus de rato promiſit, & quod promiſſio eſſet duratura per totum menſem Maii, & ultra ad beneplacitum Præſidis, eo offenſo per unum de d. parentela poſt menſem Maii, durante adhuc officio Præſidis, & nulla facta declaratione beneplaciti, promittens ad pœnam non tenetur ſecundum Bero. *conſ.* 204. *vol.* 2.

Item adde, † ſi pater promitteret pro ſe, & filiis ſuis 40
non offendere, vel pacem conſervare, quod etiam filii ſpurii intelligerentur comprehenſi, ut late per Rim. jun. *in conſi.* 442. *per totum vol.* 5. & an filii non nati,
† nec concepti tempore pacis intelligantur comprehen- 41
ſi, Bertaz. *conſil.* 30. *&* 185. *vol.* 1. *& conſil.* 282. *vol.* 2. & Rim. jun. *conſil.* 105. *vol.* 1.

Item adde, † quod ſi unus ab altero inſultatur, & il- 42
le inſultatus ſe defendendo occidit inſultantem, & exceſſit modum in ſe defendendo, non punitur pœna conventionali, ſed pro exceſſu tantum. Afflict. *in dec.* 206. *incip. penes, & apud acta*, & Foller. *in pract. crim. in verb. recipiantur defenſiones, n.* 14. Baian.

(r) *Impune illum offendere.*) Adde, quod † offendens 43
aliquem, cum quo habet fidejuſſionem de non offendendo, poterit ab eo exigi pœna fidejuſſionis, & puniri etiam pœna corporali juxta qualitatem delicti, Marſ. *conſil.* 9. *col. fin.* & Foller. *in pract. crim. in verb. debitis pœnis, n.* 23. Baian.

[ſ] *Cephal. conſ.* 35.) Item adde, † quod fidejuſſio de 44
non offendendo facta in perſonam tantum, per exploſationem archibuſiatæ non rumpitur, quando non adeſt offenſio. Gab. *conſ.* 71. nec † inſultu rumpitur fidejuſſio 45
quæ eſt de non offendendo in perſonam, Alex. *in l. ſemel mora. ff. ſolut. matr.* & Grat. *in conſil.* 3. *num.* 3. *vol.* 2. contrarium tenuit, ſcilicet, quod ex inſultu, & ſola invaſione proxima maleficio fiat, quod treuga dicatur rupta, tenuit etiam Lud. à Peguer. *in q. crim. c.* 21. & maxime ſtante ſtipulatione de non offendendo, & injuriam inferendo.

Item adde, ſi † Clericus præſtiterit fidejuſſionem de 46
non offendendo laicum, & laicus erit fidejuſſor, poterit conveniri coram judice laico, Afflict. *deciſio.* 206. & Guido Pap. *deciſ.* 562.

Item adde, quod Ceph. *d. conſ.* 36. *n.* 31. *& ſeq.* † dicit, 47
quod ſi ab utraque parte fuerit contraventum, partes non poterunt agere ad pœnam conventionalem, quia mutuæ pœnæ compenſatione tolluntur, & quia eſt judicium civile: ſed fiſcus pœnam ſibi applicatam in inſtrumento ab utraque parte exigere poterit, quia eſt judicium criminale: ad hoc vide etiam Vulpel. *in conſ.* 89. *per totum, & in tract. de poſt. q.* 103. ubi tenet, quod fiſcus pœnam conventionalem exigere poterit: ſed vide, quæ poſui ſupra *in §. homicidium, in verſic. eſt etiam defenſio.*

Item adde, † quod treuga inter aliquos dies exiſten-
te ſub pœna, ſi poſtea pax inter eoſdem facta ſit, & 48
unus ex eis promittat filium ſuum abſentem, alia in treuga comprehenſum, pacem ratificaturum infra octo dies poſt ejus reditum in patria, alias pœna, de qua in treuga jam facta inter dictas partes, in ſuo robore pro d. filio tantum remaneat ex eo, quod ignorante patre dictus filius in patriam reverſus pacem non ratificavit, ſed unum de comprehenſis in pace vulneravit, pater ignorans, & non interpellatus, ut faceret filium ratificare, ad pœnam dictam non tenetur, ſecundum Bero. *in conſil.* 205. *vol.* 3. Ego autem de hujuſmodi concluſione valde dubito, & credo, poſſe agi ad pœnam in treuga contentam, quæ fuit reſervata, donec ratificationem infra octo dies poſt reditum in patriam facere tenebatur, & iſte eſt verus intellectus illius ſtipulationis, ni fallor, & ideo fuit dictum; quod in ſuo robore pro dicto filio tantum remaneret, & non fuit dictum, quod poſt octo dies non ſecuta ratificatione intelligeretur renovata, ex quo parum facere videtur reſponſio Beroi dicentis, quod dicitur renovata, ſi pater eſſet in mora faciendi ratificare filium intra octo dies, eo maxime, quod treuga non erat extincta, quia nondum pax erat inita, ſive perfecta cum filio, alias filius non fuiſſet tutus, cum amplius non fuiſſet ſub treuga, nec ſub pace, niſi elapſo dicto tempore, quod non eſt dicendum, alias reſultaret iſtud inconveniens contra bonum publicum, & mentem contrahentium, qui vivebant ſub treuga, & ut magis tuti eſſent, pacem inierunt, & voluerunt treugam quo ad filium tantum in ſuo robore permanere, donec ratificaſſet, & quod pater teneretur ad faciendum eum ratificare infra dictum tempus: accedat etiam, quod ſi fidejuſſio treugæ extincta fuiſſet, amplius reviviſcere

non

non poterat ſine nova ſtipulatione cum fidejuſſoribus ficnda. Ergo dicendum eſt, quod in ſuo robore uſque ad ratificationem remanabat, & ſic filius arat tutus ſub treuga anta ratificationam, & poſt ratificationem ſub pace, ea quo ſequitur, quod ſimiliter pars adverſa orta erat ſub treuga, & ideo offendi ab ao ſina ſiactione ipſius treugæ non poterat. Batero.

(t) *Quod pæno totiet committotur.*) Adda, quod talis clauſula ſolita aſt apponi in Inſtrumentis, quæ tamen parum, aut nihil operatur; & de iſta elauſula ſupra *q. 46. in princ. & verſ. Quæro quæ debeot.* Droo.

(u) *Nu. 5a.*) Vide per Soc. *conſil. 87. 7. dub. vol. 2.* Giach.

(x) *Sed hic incidenter*) Vulpell. *in tract. de indic. poſt conſil.* & Far. *d.q.107.ort.32.por.2.n.406.* Ros.

(y) *Quom ejut Adverſarius fregerit*) Adde, quod tamen quatenus opinio Vincentii procedat, illa ſtricta intelligitur, & in treuga tantum, nnn autem in promiſſione de non offendendo facta ad tempus, ad quam Judex partes coegit, ut ſupra: ita dixit Patr. de Beninten. *deciſ. 65. num. 5.* ubi loquitur in his terminis. Daoon.

(z) *Quæro nunc*) Vulpall. *conſil. 2. n. 59. & conſil. 7. n. 13. & conſil. 8. n. 1. & conſil. 9. in fin. & conſil. 26. n. 9. & 11. & conſil. 36. num. 7. & ſeq.* Et an ſola admenatione *conſil. 49.* & quid ſina ſanguine *conſil. 51.* Quid ea alapa *conſil. 58. & 78. & 82. 88. & 89.* & origo rixæ attendenda *conſil. 98. num. 1. & 6.* Quod vaniat offenſioois appellatione, nt canſeatur rupta cautio, aut paa Far. *d. q. 207. port. 2. ort. 13. num. 142. & ſeqq. & art. 1. port. 3. num. 403. & trib. orticulit ſeqq.* Ros.

49 *Quæro nunc, pone.*) Adde, quod in hac † quæſtiona indiſtincta poſita, maaima eſt inter Doctores controverſia, multi enim tenuerunt boc tantum procedera in pace, non autem in treuge, quam voluerunt ob offenſam, & nova cauſa factam ruptam aſſe, & pœnam commiſſam, ut late per Maron. *in troct. ſuo de pace, & treuga q. 117. & 118.* ubi recitatis Doctorum opinionibus, concludit veriorem eſſe, quod treuga ad inſtar pacis aa nova cauſſa non rumpatur; dicit tamen, quod bonum eſſet babere judicem amicum, & quod in arduis optime faceret judea Principem conſulendo: & hanc ſimiliter dicit veriorem Bero. *in conſ. 209. nu. 13. vol. 3.* Viv. *opin. 227. libr. 1.* & Benin. *in dec. 64. c. 4.* Vulpel. vero *in troct. de pace, q. 7a.* dicit, quod in tanta majorum noſtrorum altarcatione animus ſuus adhuc in dubio verſatur, & ibi ponit quandam ſuam diſtinctionem, quam videre potaiis. Sed ago in facti contingentia opinionem negativam tanquam veriſſimam ſemper ſervavi, & ſervari vidi, nam ratio, quæ militat in paca, militat etiam in treuga, ut ait Beninr. *in ollegato deciſione*, & moltas alias rationes: & fundamenta adduxit Maron. *in dicto troct. quæſt. 319. 320. & 321.* & ratio eſt, nam id quod ſubjicitur materiæ belli, non venit in materia pacti, vel pacis, ut air Bal. *in l. ſi prædium, nu. 17. C. de ædilit. oction.* & in du-
50 bio † cauſa nova præſumitur, Alexan. *in conſil. 115. vol. 4.* & Bero. *conſil. 189. n. 14. volum. 3.*

51 Item adde, † quod etiam ex novx cauſa tenetur ad pœnam conventam, ſi promiſſum fuerit ſibi invicem, & viciſſim non offendera, moleſtara, inquietare, & damnificare quomodocunque, qualitercunque, & ex quacunque cauſa tam cognita, quam non cognita, ex quibus verbis partes videntur voluiſſe, ſiva ea antiqua, ſiva aa nova canſa conventa pœnæ locum eſſe, ita tradit Rimin. jun. *conſ. 101. n. 23. & per totum vol. 1.* ſed in eodem caſu Rimin. contrarium, & malius judicio meo conſuluit Bertaz. *in conſil. 185. vol. 1. & 282. vol. 2.* Batax.

(o) *Quondo opporet de nova conſo*) Quomodo autem nova cauſa probetur, ibi. *ort. 33. n. 432.* & an ſufficiat levis, *ort. 34. n. 460. & ſeqq.* ubi ponit 18. caſus, item *art. 34. por. 3. n. 462. & ſeqq.* Quid ſi probibetur cauſa allegari *art. 35. n. 499.* Ros.

52 *Quondo apporet de nova cauſo*) Adde, quod † ad cognoſcendum quando ſumus in dubio, an ſit veriſimila, & præſumatur, quod ea nova cauſa, vel antiqua cauſa offenſo illata fuerit, conſiderandum eſt, ſi qualitas novæ offenſæ correſpondet qualitati antiquæ offenſæ; tunc in dubio offenſa debet præſumi illata ob antiquam cauſam, & Inimicitiam, ſuper qua paa, ſiva treuga fuit facta, ſi vero qualitas novæ offenſæ non correſpondet qualitati antiquæ, tunc pax ſive treuga non dicitur rupta, quia debet præſumi offenſa facta ex nova cauſa, & non ex antiqua, ita tradit Bal. *in l. ſi prædium in pen. & ult. col. C. de ædilit. actio.* quem ſequitur Alea. *in l. ſemel moro, ff. ſolut. matr.* Ceph. *in conſ. 35. nu. 5.* hic allegato, & Bero. *in conſ. 206. n. 12. vol. 3.* & an offenſa magis reſpondeat novæ, quam veteri cauſæ, judicis arbitrium terminara debet, ita Vulpell. *in troct. de poce q. 47.* Baiar.

(b) *Prout in facti contingentia conſuluit Cephal. conſ. 35.*) Adde Hercul. *de cont. de non offena. c. 13. & deciſ. Lucenſ. 100.* & quod ſimplex inſultus, propter quem inſultatus inſultantem offendit, dicitur eſſe nova offenſionis cauſa, ut offendens de pace rupta non teneatur, Bero. *in conſ. 198. n. 2. vol. 3.* & Alexan. *in l. ſervum, ff. de verb. oblig.* Bator.

[c] *Item intellige*] Adde, quod ubi † auctor, qui fuit 53
novæ cauſæ, pacem, vel treugam rupit, novam cauſam allegare non poterit, ne ex ſua fallacia præmium conſequatur; & ne bomini licitum ſit legem eludere, argum. *l. qui teſtamentum, de probat.* & dicit Alex. *in conſil. 39. vol. 6.* Marſ. *in ſing. 336.* quod incipiens rixam, ſi offenſatur, non rumpitur paa, vel treuga. Et de prædictis late per Moron. *in tractot. de fide, pace, & treugo qu. 122. & 123.* ubi habetur: quæ dicatur juſta cauſa, *& in quæſt. 124. & 125.* habetur, quod pro parte provocari pax non dicitur rupta, † ſi incontinenti ſe 54
quitur offenſio, & non ex intervallo: & quod pax non dicatur rupta pro parte provocati, ſi incontinenti ſequitur offenſio, & non ex intervallo, tenet etiam Vulpell. *in troct. de poce q. 103.*

Item adde, quod ad hoc, ut quis teneatur de pace, ſeu treuga rupta, neceſſe aſt, quod conſtet de contraventione legitima, & plena per teſtes, ut per veram confeſſionem principalis, Bero. *in conſ. 197. volum. 3.* Et ſi ſtatutum diſponeret contumaciam rei principalis nocere fidejuſſoribus, per boc non probiberet, quod fidejuſſores ipſi non poſſent comparere, & oſtendere, ſe ex tali delicto non teneri. Bertaz. *conſil. 280. & 287.*

Item adde, quod † in ſtatu Eccleſiaſtico nova cauſa 55
in pace, nec in fidejuſſione poteſt allegari, per Mot. propr. Pii IV. & V. de quibus *in Bullario noviter impreſſo. fol. 870. & fol. 933.* nec poteſt allegari per fidejuſſores, ne per indirectum principales defendantur, ut *in d. mot. propr. Pii IV.* Et qui vult allegare novam cauſam, debet prius obtinere facultatem eam allegandi, ſecundum Vulp. *quæſt. 47. & 48.* an offenſio ex antiqua, vel nova cauſa facta præſumatur, & qualis cauſa eſſa debeat, ut a fractione pacis, vel induciarum excuſet, *& in conſil. 88. nu. 2.* ubi dicit, quod cauſa nova, ut excuſet, debet eſſe provocans, uſque ad iracundiam. Et in iſta quæſt. de nova cauſa vide Hercul. *de cont. de non offend. c. 13. fol. 50.* ubi atiam declaravit d. mot. proprium, quod non procedat quando nova cauſa eſt clare probata, & non eſt dubia, vel ambigua, quæ non cenſetur ſublata per Mot. proprium, ſed cenſetur excludere injuſtam, levem, vel frivolam cauſam, non varam, & probatam, ita ſimila decretum propria declarat Bertazzol. *conſil. 4. num. 10. & conſil. 151. num. 13.* & Bero. *in conſil. 198. num. 15. & 16. volum. 3.* dicitur, quod tale decretum non eſſet validum, ſi non intelligeretur, quod ſolum haberet locum in caſu dubio, in quo de jure communi præſumitur ex nova cauſa: nam ſtante tali decreto: in dubio ex cauſa antiqua intelligeretur: ſed quando pro certo conſtat offenſionem fuiſſe ſactam ex nova cauſa, paa, ſeu treuga non dicitur rupta, & ita interpretanda eſſet conventio, ſi inſtrumento pacis expreſſe conventum fuiſſet, ut non poſſe allegari nova cauſa. Bertazzol. *conſil. 47. numer. 24. volum. 1.* & quod pax non dicatur rupta, ubi adſit nova cauſa. vide Decian. *conſil. 4. numer. 22. volum. 3.* etiamſi cauſa ſit injuſta. Thob. Non. *conſil. 108. num. 17. & conſil. 111. numer. 10. & 11.* Vulpell. *in conſilio 67.* & Baro. *in conſil. 198. numer. 2. volum. 3.* In materia d. motus proprii, & an cauſa nova allegari poſſit per fidejuſſores, vida D. Hieronym. Magn. *deciſ. Lucenſ. 100. numer. 19. cum ſequent.* & ibi adnotata per Fab. Tim. de Bonſcrinis de Urbeveteri, qui fuit in Gubernio Spolctano meus Generalis locum tenens, & Modeſt. Polent. *conſil. 46. num. 42. volu. 2. conſil. crimin. diverſ. mag. impreſſ.* tenet, quod in his, quæ non tangunt delictum, debet audiri, & Scarlat. *conſil. 114. inter conſil. crim. tom. 1.* tenet indiſtincte, quod fidejuſſores audiri debeant, idem tenet Bertaz. *conſ. 287. colum. 2.* ubi dicit, hoc procedere etiam ſtante ſtatuto, quod contumacia noceat fidejuſſori: & principales inquiſiti de paca fracta: ſive eorum fidejuſſores extra carceres non poſſunt audiri, per Bullam Clement. VII. de qua facit mentionem Thob. Non. *in conſil. 152. num.* 18.

28. *inter conſil. crimin. diverſ. tomo* 1.
Item adde, quod pœne appoſite pro pace conſerven-
da, quæ fuit applicata fiſco per paciſcentes, non poteſt
remitti in præjudicium fiſci, Bal. Angel. & alii *in l. in*
inſulam, §. *fin. ſol. matr.* Covar. *var. reſol. lib.* 1. *cap.*
14. *in fine*, Moton. *in tract. de pace, fide, & trenga q.*
120. *n.* 25. Baiar.
[d] *Alias enim vidi pluries judicari*] Adde, quod an
pax rupta ſit ex cauſa antiqua, vel nova relinquitur con-
jecturis, & eſt ad materiam *l. per contractum*, *C. de do-*
nat. An autem promittens, qui ſub colore pacis inter-
ficiat inimicum, incurrat in pœnam, vide Marſil. *d.*
Rub. de fidejuſſ. num. 152. *num.* 208. Et an in dubio
pax intelligatur rupta ex cauſa nova, vel antiqua, Be-
nint. *deciſio*. 65. *n.* 20. Drogh.
(e) *Sed nec quæra*) Vulpel. *reſp.* 86. & 114. & Farin.
d. q. 103. *arti.* 33. *n.* 456. & *a. ſeqq.* & *n.* 459. Ros.
(f) *Et hæc quidem concluſio.*) Adde, quod hoc proce-
dit in mutua promiſſione de non offendendo, quæ pœ-
na conventionalis parti obſervanti applicetur: ſecus au-
tem quando pœna applicatur fiſco, ut hic dubitative
tenet D. Clarus, quod procedit, ſi in ſtipulatione ad-
ſit clauſula, rato manente pacto; & clauſula, quæ
pœna toties committatur ſoluta, vel non; quia tunc non
poteſt excuſari eo prætextu, quod altera pars prius con-
travenerit, & offenſioni cauſam præbuerit, ita tradit
Vulp. *conſ.* 89. *per totum*. Baiae.
(g) *Tamen illud habet locum*) Adde videndum Bero.
in conſ. 196. *n.* 25. *vol.* 3. ubi tenet, quod uterque a pœ-
na immunis eſſet; idem tenet Vivi. *in opin.* 84. *in verb.*
currentibus, *n.* 4. vide etiam Corn. *in conſil.* 51. *n.* 5. *vol.* 1.
& illud, quod dicit D. Clarus; quod quando agitur
de pœna pecuniaria, omnes puniuntur, procedit quo
ad pœnam conventionalem, & Bero. *d. conſil.* 196. *nu.*
57 16. ait, quod occiſurus † principaliter bannitum, ſi in
actu occiſionis occaſionaliter occidat alium non banni-
tum, & comprehenſum in pace, non dicitur treugam
rupiſſe. Baiae.
(h) *Quæro etiam*) Quid ſi curare promiſit, quod quis
non offenderet. Vulpell. *reſp.* 81. *per totum*, & an lar-
ge capiatur; & futuros affines comprehendat, Vulpell.
reſp. 84. *num.* 5. & 8. plura per Farin. *d. q.* 107. *p.* 2. *art.*
22. *numer.* 317. & videndus erit Cæphalus *conſil.* 587.
num. 19. *lib.* 4 item D. Far. *art.* 25. *num.* 321. *item*
art. 24. *num.* 329. *nec non d. q.* 107. *p.* 1. *art.* 16. *nu.* 227.
Et quid ſi offendatur uxor ibid. *art.* 25. *n.* 337. Quid de
filio, quid de ſpuriis; quid de ſpiritualibus, vel adopti-
vis ibi *art.* 26. *nu.* 349. *per totum*. Et quid de adhæren-
tibus *art.* 28. *num.* 370. Et quid de fœminis *art.* 29. *n.*
380. Ros.
58 *Quære etiam ſi duo promiſerunt.*) Adde videndum †
Vulpell. *de pac. quæſt.* 40. idem tenet Boet. *conſil.* 135.
num. 17. *vol.* 3. quod pœna non dicatur commiſſa: nec
etiam diceretur commiſſa, ſi poſtea frater interfecti,
qui erat comprehenſus in promiſſione, occideret offen-
ſorem, quia ut ibi dicit Bero. eſt nova cauſa, ſed
Luc. de Pen. *in l. unic. nu.* 50. *C. de publ. lætit. vel con-*
ſil. tenet contrarium, quod offendens uxorem, pa-
trem, filium, vel fratrem, pœnam ſtipulationis commit-
tit. Baiar.
[i] *Reſponde, quod non*) Contrarium dicit Marſil.
Rub. de fidejuſſ. n. 231. *in fin.* cum hoc dicto non tenuit
Felin. *in cap. Eccleſiæ Sanctæ Mariæ*, *col. mihi* 39. *in*
fin. coll. de conſtit. & *in capit. cum ordinem coll.* 7. *de*
Reſcript. Deoc.
59 [k] *Quod tamen intellige.*) Adde; quod in ſtatu Ec-
cleſiaſtico ſumentes vindictam contra propinquos offen-
dentes, ſive ſit ille, qui fuit offenſus, vel alius ſuus
propinquus, quod offendat ad ultionem injuriæ propin-
qui ſui, crimen læſæ majeſtatis, & rebellionis incur-
rit, & alias pœnas, de quibus in conſtit. Paul. II.
folio 91. quæ conſtitutio, licet ſit localis in urbe, per
Clemen. VII. *conſtit.* 6. *fol.* 287. fuit extenſa per totum
ſtatum Eccleſiaſticum, & poſtmodum fuit confirmata
per Pium III. & V. & multos alios Pontifices, ut
apparet *in Bullario noviter impreſſo.* Et in Civitate
60 Spoletana propter frequentiam d. delicti, quod ibi
appellatur, vendetta tranſverſale, fuit edita conſtitu-
tio per Illuſtriſſ. D. Cardinalem Sfortiam, tunc ſtatus
Eccleſiaſtici Legatum, qua, ultra alias pœnas, com-
mittens tam enorme delictum, everſo capite in loco
publico pingi debet, & illa conſtitutio in quolibet
bimeſtri legitur in publico Conſilio. Et hoc tam de-
teſtandum ſcelus jura non cogitaverunt, ſicut nec
D. Clarus hic ſcivit, quo nomine illud appellare poſ-
ſet.

Item adde, † quod cautio præſtita inter inimicos 61
de non offendendo affines, & attinentes, tam active,
quam paſſive, uſque ad tertium gradum, ſecundum
jus canonicum incluſive computandum, non compre-
hendit ſponſum, & ſponſam, & conſequenter eorum
conſanguineos, & affines, Vivi. *commun. op. n.* 808. *n.*
32. & 41. *vol.* 3. Baiar.
[l] *Sed quid ſi unus ex illis*) Adde, quod † idem eſſet, 62
ſi alter ex iis, qui pacem ſub pœna fecerunt, violen-
ter filiam alterius rapuerit, etiam ſi rapiendo, & ab-
ducendo rapiens illam acriter percuſſerit, Alexan. *con-*
ſil. 113. *vol.* 2. quem ſequitur Bero. *in conſi.* 208. *num.*
8. *vol.* 3. ſed ille, † cui uxor adulterata, vel filia ſtupra- 63
ta, vel rapta fuerit, poterat adulterantem, ſive ra-
pientem offendere abſque eo, quod dicatur rumpere
pacem, ſecundum Paul. de Caſtr. *in l. ſervum*, *ff. de*
verb. oblig.
Item adde, † quod fallit, niſi pax pro tali injuria 64
facta fuiſſet, Melchior. *in conſil.* 83. *num.* 35. *volum.* 1.
conſil. crimin. fol. 169. & Joan. de Anan. *in rubr. de* 65
adulter. num. 7. & idem eſt in furto, ut propter fur-
tum pax non dicatur rupta. Cornel. *in conſil.* 51. *num.*
3. *volum.* 1. quæ tamen non procedent, ubicunque
aliquo veſtigio, ſigno, vel conjectura colligi poſſint
adulterium ipſum, ſeu furtum commiſſum fuiſſe non
animo explendæ luxuriæ, aut lucri propoſito, ſed prin-
cipaliter offendendi, & vindicandi, & tunc pax rup-
ta cenſeretur. Mand. *in addit. ad Rom. in conſil.* 187.
poſt Gozad. *in conſil.* 31. *num.* 14. & Vivi. *opinio.* 366.
ſub numer. 5. *vol.* 2. Sed Luc. de Pen. *in l. unica*, *nu.*
54. *C. publica lætitia, vel conſulum*, *lib.* 12. ubi tenet
indiſtincte, quod paciſcens, qui promiſit non offen-
dere in perſonam, nec in rem, ſi adulteret uxorem pa-
ciſcentis volentem, vel filiam, ſive neptem ex filio:
vel ſororem, vel nurum; adulterium commiſit, & ibi
num. 55. dicit etiam, quod lenocinio cum perſonis
prædictis paciſcentis pax dicitur rupta. Bertra. autem
in conſil. 26. dicit magis communem eſſe, quod pax
non dicatur rupta, & opus non eſſe, quod conſtet
magis motum fuiſſe ex libidine, quam odio. Baiar.
(m) *Feciſſe cauſa libidinis*) Contrarium, quod immo
potius Adulterium committatur in odium, quam
amorem, vel cauſam libidinis, dixi ſupra *quæſt.* 51.
verſic. Dictum facit; Veruntamen cum hoc dicto con-
cordet Marſ. d. Rubr. *de fidejuſſ. num.* 48. *ad fin.* & *n.*
152. *cum ſeq.* adde infra *q.* 87. *verſic. Quæro nunquid*,
vide Bartol. *in l. verum*, *ff. de Furt.* & Melchiorem de
Facbinis *inter conſil. Criminalia diverſ. conſilia* 78. *num.*
35. *part.* 1. His tamen adde illud Horatii *Carmm. lib.*
2. *Satyra* 3. Adde Crucem ſtultitiæ, atque ignem gla-
dio ſcrutetæ, modo, inquam, Helliede percuſſa.
Drogh.
(n) *Et ideo ſi mulier.*) Adde, quod licet † mulier eſſet 66
vetula, & deformis, quod per hoc non diceretur fe-
ciſſe animo offendendi, ſed cauſa libidinis, ita conſuluit
Bertazol. *conſil.* 261. *per totum*. Baiae.
(o) *Quæro quomodo hæc pœna*) † De hac pœna cautio- 67
nem frangentis, nempe, quæ ſit, & cui applicetur. Fa-
rin. *d. q.* 107. *art.* 7. 1. *par. nu.* 7. & *art.* 8. *num.* 9. & an
in ſolidum *art.* 10. *num.* 96. An pace ſecuta, & ex-
tincta *d. art.* 12. *num.* 117. & num poſſit iterum exi-
gi *art.* 9. *num.* 95. & an probetur ex fuga ipſa frac-
tio, *num.* 105. Quomodo in cautione cenſeantur hæ-
redes active, & paſſive comprehenſi *d. q.* 107. *art.* 27.
numer. 352. & ibi etiam ſi cadaveri facta ſit offenſio.
Ros.
Quære quomodo.) Adde † videndum Rim. jun. *con-* 68
ſil. 307. *vol.* 3. ubi habetur, quomodo ſit facienda di-
viſio pœnæ pacis ruptæ inter conſortes.
Item adde, † quod cautiones de non offendendo in 69
uno territorio præſtitæ, ſi in alio ſit contraventum,
dicuntur ruptæ, & exigi poſſunt, juxte tradita per Vul-
pell. *in conſil.* 89. *per totum*.
Item adde, quod bannitus, nec ejus Procurator non
admittitur agendo ad pœnam pacis ruptæ, ſaltem pro
parte ſibi applicanda, quando ex diſpoſitione ſtatuti ban-
niti non audiuntur, nec ad agendum admittuntur, Be-
ro. *in conſil.* 197. *n.* 1. *volum.* 3. Baiae.

QUÆS-

QUÆSTIO XLVIII.

Quæ dilationes in cauſis criminalibus concedi debeant.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *De dilationibus.*
2 *Quot dilationes dari debeant in cauſis criminalibus.*
3 *Et an in cauſa adulterii concedendæ ſint dilationes, prout in aliis cauſis.*
4 *Dilationes in cauſis criminalibus an ſint utrique parti communes.*

Ex Additionibus.

1 *Dilatio à Judice conceſſa poteſt commutari, abbreviari, & revocari.*
Limita niſi is, cui fuerat conceſſa, uti cœpiſſet.
Item niſi fuiſſet data de conſenſu partium.
2 *Dies termini an, & quando computetur in termino, remiſſive.*
3 *Dilatio longior conceditur nobili, quam ruſtico. Et quando poſſit alterari, remiſſivè.*
4 *Dilatione pendente Judicis officium conquieſcit.*
Et an proceſſus factus ea pendente ſit nullus.
Et an conſenſu partium ratificari poſſit.
5 *Dilatio ſecunda, nec novi articuli, nec novi teſtes poſt primum terminum dantur in ſacro Conſilio Neap. licet ex æquitate reus admittatur in criminalibus ad uberius ſe defendendum ſine dilatione.*
6 *Defenſio valet, licet facta ſine termino.*
7 *Dilationes in criminalibus non ſunt neceſſario dandæ.*
8 *Dilatio uni parti conceſſa, eſt alteri communis.*
Amplia, etiam ſi fuerit conceſſa de jure ſpeciali.

1 PErfecto proceſſu informativo ex parte judicis, reoque examinato, ſatiſque debitis repetitionibus, & confrontationibus teſtium, ſolet pars offenſa (*a*) citari ad ſubminiſtrandum, ſi quid habet contra ipſum reum, præſertim ubi adeſt querela, & etiam eodem contextu citatur ad videndum fieri publicationem proceſſus. Et ſcias licet in cauſis civilibus publicatio proceſſus nihilominus valet, ut dixi infra *lib. prox.* tamen in criminalibus ſi omitteretur, proceſſus eſſet ipſo jure nullus, (*b*) quia tolleretur reo facultas ſe defendendi, nam ſecundum communem practicam: eodem contextu ſolent judices publicare proceſſum offenſivum, & ejus copiam parti decernere, una cum termino ad faciendum ſuas defenſiones.

2 Sed pone, quod accuſator compareat, & petat ſibi ſtatui dilationem ad probandum? Reſpon. quod judex debet illam concedere, & ſuperſedere à publicatione proceſſus. Et ita ubique indiſtinctè obſervatur.

Quæro, (*c*) quot dilationes dandæ ſunt in judiciis criminalibus? Reſpon. quod de jure dandæ ſunt accuſatori (*d*) duæ dilationes; tres (*e*) reo, ut dicit text. *in l. fin. ff. de feriis*, & licet ille text. videatur loqui in cauſis capitalibus tantum; nihilominus intelligi debet, ut procedat etiam in aliis cauſis criminalibus quibuſcunque. Et ita illam legem intellexit Gloſ. magna ibi, cujus opin. dicit eſſe communem Bal. *in ea. l. fi. in ultimis verbis*, & illam de conſuetudine obſervari atteſtantur Scribentes ibi, & in ſpecie Angel. *poſt n.* 1. & Paul. de Caſtr. *poſt n.* 3. & Alex. *n.* 22. & Jaſ. *n.* 50. (*f*) Marant. *in ſuo Spec. fol.* 118. *poſt n.* 2. In hac Provincia ſervatur, quod materia dilationum in cauſis criminalibus eſt arbitraria judicibus, ſecundum opin. Innoc. *in c. ad petitionem, n.* 4. *de accuſ.* quam etiam tenent communiter Cano. ut dicit Alex. *in l.* 2. *n.* 8. *ff. de re jud.* & ideo ſolent judices de facili concedere plures etiam dilationes reis, præſertim quando ſunt in carceribus; nam eo caſu ceſſat præſumptio calumniæ. Accuſatoribus autem non ita de facili concedunt, ne rei graventur impenſis. Et nota, quod ſi judex ſuſpicatur partem petere dilationem per calumniam, poteſt illi comminari mulctam in caſu, in quo deficiat in probatione, vel etiam illam cogere ad promittendum fiſco aliquam pœnam pecuniariam, ſi non probaverit illud, ad quod probandum petit ipſam dilationem: & ita ſæpe vidiſſe fieri, & obſervari atteſtatur Cagn. *in rubr. ſi quis judici non obtemp. num.* 4. Quod tamen ego nunquam vidi ſervari. Bene vidi quandoque accuſatorem petentem tertiam dilationem ad probandum, reo exiſtente in carceribus, cogi ad fidejubendum de omnibus expenſis verſus partem, ubi non probet, & hæc practica mihi magis placet.

Sed nunquid in crimine adulterii dandæ ſunt dilationes, ſicut in aliis criminibus? Reſp. quod de jure non eſt danda dilatio, niſi ex juſta cauſa, ut videtur eſſe text. *in l. crimine, ff. de adult.* Sed certe quidquid ſit de jure, contrarium ſervatur de conſuetudine: ita enim dantur dilationes in cauſa adulterii, ut in aliis delictis. Et ita practicamus in palatio, ut dicit Bal. *in l. fi. n.* 14. 3

Cætera (*g*) autem, quæ pertinent ad materiam dilationum, poſui infra *libro* 4. Et nota, quod ſicut in cauſis civilibus dilationes conceſſæ uni parti ſunt etiam alteri communes, ut ibi dixi; ita etiam in cauſis criminalibus; quidquid in contrarium conſuluerit Signorol. *conſ.* 60. contra quem tenent communiter Doctores, ut atteſtatur Apoſtillator ibi in ſummario ipſius conſilii, & ita ſemper vidi ſervari. 4

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XLVIII.

[a] C*itari ad ſubminiſtrandum*) Adde ſupra *q.* 11. *verſ. ſed quid, e converſo q.* 57. *verſ. Alteris quæro in princ.* In hac autem materia dilationum, nota, quod etiam lapſo tempore ſtatuto ad probandum, ſi tamen de novo ſuperveniant probationes ſunt admittendæ, Boer. *in Addit. ad Dyn. in reg. Indultum.* ubi diffuſe loquitur *in litter. A, ad fin. de reg. jur. in* 6. Procede tamen ante publicatas atteſtationes, ut eſt infra *quæſt.* 61. *verſ. S. d hac quidem*; Et hic quia locutus ſum de dilationibus adde inf. *q.* 51. *verſic. alia etiam*; & quia in Criminalibus dilationes ſunt arbitrariæ, ut infr. *verſic. Quæro quot.* Idem nota eſſe in Civilibus, ſi ſtatutum non obſtet, attento jure communi, text. *in l. nunquam ff. de Jul. l.* 1. *C. de dilat.* Crav. *conſil.* 23. *n.* 7. *ad fin.*

[q] *Quia tolleretur Reo facultas.*) Adde ſup. *q.* 46. *verſ. fin.* Droon.

1 (*c*) *Quæro quot dilationes.*) Adde, quod † dilatio data per Judicem poteſt ab eo commutari, revocari, & abbreviari; niſi ille, cui data fuit dilatio, incepiſſet illa uti. Jatred. Bal. *deciſ.* 338. dicit communem: & niſi dilatio data fuiſſet de conſenſu partium, id eſt accuſatoris, vel fiſci, qui tunc revocari non poſſet ſine conſenſu partium Gabr. *comm. concl. lib.* 2. *ſub rubr. de dilatio. concl.* 1. *nu.* 10. Et an dies termini computetur in termino, vide multas limi. per Petr. Duen. *reg.* 196. & 197. & Tiraq. *de retract. lignag.* §. 1. *Gloſſ.* 11. *n.* 19. & *n.* 24. 2

Item adde quod † nobili datur dilatio longior, quam ruſtico, Menoch. *de arbit. jud. caſ.* 52. *fol.* 108. ubi plene de materia dilationum, & quando ſint prorogandæ, & quando coarctandæ. 3

Item † adde, quod dilatione pendente officium judicis conquieſcit, *l. ſive pars, C. dilatio*, & an ea pendente proceſſus judicis reddatur ipſo jure nullus, & an ſententia ſit ipſo jure nulla, ut conſenſu partium ratificari non poſſit, vide omnino Gabr. *comm. conclu. lib.* 2. *tit. de dilat. concl.* 1. ubi ad hanc regulam ponit multas ampliat. & limitat. 4

 Item

5 Item † adde, quod in Regno Neap. *adeſt conſtit. qua incipit, lite legitime conteſtata*, qua diſponitur, quod in primo termino dato omnia producantur, & loquitur tam in criminali, quam in civili, & ideo ſacrum Conſilium non admittit novos articulos poſt terminum, nec novos teſtes, nec dat ſecundam dilationem, ſed de æquitate permittit, quod reus ſine aliqua dilatione examinet ad pinguius probandum & ſe defendendum, ex quo ſumus in criminalibus, ut atteſtatur Capye. *in deciſio. 81. in fin.* & Carav. *in ritu 99.* ubi latiſſime, & Foller. *in pract. crim. in verb. & facta litis conteſtatione, n. 9.*

6 Item adde, quod † valet defenſio, etiam quod facta fuiſſet ſine termino, ſecundum Bal. *in l. unius, §. cognitorum, n... ff. de q.* † *& in l. in criminali, ff. de adult.* quia
7 dicit Bal. *in l. 1. C. qui accuſar. non poſſ.* quod in criminalibus cauſis neceſſario dilationes non ſunt dandæ. Baiar.

(d) *Duæ dilationes*) Farin. *tit. de judic. vol. 2. quaſt. 39. n. 4. 5. & 6.* Ros:

[e] *Reo*] Adde, quod in criminalibus judex de jure non poteſt ſtatuere reo unam dilationem, & peremptoriam pro tribus, ſecundum Bal. *in l. non ſunt liberi, ff. de ſtatu homin.* & Cyn. *in l. 1. C. de requirend. reis.* Gutor.

(f) *Maranta.*) *Tit. de dilationibus, n. 3. p. 6.* Ros.

8 (g) *Ceterum autem*) Adde, quod † omnes termini dati uni parti ſunt alteri communes, etiam quod ei re non integra renunciaſſet, & etiam ſi terminus datus eſſet minori in re ſpeciali reſtitutionis in integrum, ut per Carav. *in ritu 90. n. 2. & ſeq.* Ros.

(h) *Sunt etiam alteri communes*) Adde text. *in leg. Petenda, C. de in integr. reſtit. pot.* Nibilominus debent dari majores dilationes Reo, quam Actori Gloſſ. celebris *in l. ſicut, §. Sed ſi quærantur in Gloſſ. 1. ff. ſi ſervi. vend.* Boer. *in addit. ad Dyn. in Regul. Non licet ſub n. 1. litt. A, de reg. jur. in 6.* Drogn.

QUÆSTIO XLIX.

Copiam indiciorum reo decernendam eſſe dandumque terminum defenſionis.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *De publicatione proceſſus, ejusque copia parti decernenda.*
2 *Et quid ſi procedatur per viam inquiſitionis.*
3 *Et quid in crimine hæreſis.*
4 *Et quid ſi pars illam non petat.*
5 *Et an pars petens copiam proceſſus teneatur exprimere cauſam.*
6 *Et quid ſi reus ſit contumax.*
7 *Et quid ſi ex pluribus reis aliqui ſint præſentes, & aliqui contumaces.*
8 *Et an prius fieri debeat repetitio teſtium.*
9 *Et an ſit danda reo copia allegationum, Remiſſivè.*
10 *Et an etiam accuſatori danda ſit copia proceſſus.*
11 *Et quid in proceſſu, qui ſit ſuper inquiſitione generali.*
12 *Et an facta publicatione proceſſus poſſint adhuc teſtes recipi, Remiſſivè.*
13 *Neminem condemnari debere, niſi dato termino defenſionis.*
14 *Et an Princeps poſſit hujuſmodi terminum defenſionis tollere in cauſa criminali.*
15 *Et quid ſi reus captus ſit in flagranti crimine, remiſſ.*
16 *Et an poſſit reus huic termino renunciare.*
17 *Et an reus petens veniam delicti cenſeatur illud fateri.*

Ex Additionibus.

1 *Judex alterius inſtantiæ, an, & quando poſſit publicare proceſſum.*
2 *Reus debet reduci ad carceres inferiores, & ei dari licentiam, ut poſſit cum Advocato, & Procuratori colloqui poſt datum terminum defenſionis.*
3 *Judex an poſſit prohibere, ne reus Advocatum, & Procuratorem alloquatur.*
Stracc. in adnot. ad Crav. *lapſus.*
L. cuſtodiam ff. de publ. jud. *non ſervatur.*
4 *Joſeph. Ludov. error.*
5 *Rei examinati poſſunt libere alloqui Advocatos, & Procuratores in ſtatu Eccleſiaſtico.*
6 *Originis proceſſus nemini eſt dandus.*
7 *Judex non tenetur dare defenſiones, donec effectualiter completa fuerit informatio.*
8 *Publicatio eſt neceſſaria ad impugnandum teſtes, & eorum dicta.*
Publicatio an dicatur fieri per confrontationem.
9 *Indiciorum copia eſt danda miſerabilibus perſonis, etiam quod non petant.*
Et ſi ſtatutum concederet copiam, ſi petatur.
10 *Indiciorum copia, an, & quando ſit danda, remiſſ.*
11 *An tertio comparenti pro ſuo intereſſe.*
12 *An Doctor. carcerato.*
Doctores in rebus propriis ſciunt minus, quam alii.
13 *Stylus, quod non detur copia indiciorum, an valeat.*
14 *Magna Curia Vicaria habet præeminentiam in torquendo ex proceſſu informativo.*
15 *Gubernatoribus Romæ datur jus prædictum.*
16 *Proceſſus primus deperditus, ſi poſt confectionem ſecundi reperiatur, attendi debet.*
17 *Indiciorum copia eſt danda, licet Princeps mandet procedi ex proceſſu informativo.*
18 *Et quid ſi Judex ex ſtatuto haberet liberum arbitrium.*
19 *Et quid ſi non petatur.*
20 *Et quid in crimine læſæ Majeſtatis.*
21 *Et ſi fuerit denegata, an confeſſio valeat ad condemnationem.*
22 *Indiciorum copia datur in ſtatu Eccleſiaſtico, etiam quod non petatur.*
23 *Flam. Chart. error.*
24 *Indiciorum copia eſt danda petenti ante torturam.*
Et quid ſi petens eſſet torturæ alligatus.
25 *Indiciorum copia poteſt denegari hominis malæ famæ, & etiam Advocatis.*
26 *Judex procedens ex officio an poſſit ad torturam devenire, non data copia indiciorum.*
27 *Pauperi eſt danda copia gratis.*
28 *Pauper quis dicatur, remiſſivè.*
29 *Et quid ſervetur Romæ.*
30 *Tertio comparenti ad defenſionem abſentis an danda copia.*
31 *Proceſſus factus contra plures, an ſit publicandus, ſi omnes non comparent.*
Socii, & complices nominati in capitulis abſque nominibus, an debeant reo declarari, nu. eod.
32 *Copia proceſſus datur ante repetitionem, ſi per reos fuerint habiti teſtes Curiæ pro repetitis.*
33 *Teſtes habiti pro repetitis probant.*
34 *Proteſtatio rei, quod habet teſtes pro repetitis, exceptis mortuis, & abſentibus, & ſalvo jure repetendi ſuper interrogatoriis, an ſit admittenda.*
35 *Flam. Chartar. impugnatur.*
36 *Magna Curia Vicaria eſt majus Tribunal Italiæ.*
37 *Expeditio cauſæ criminalis non retardatur in Regno Neap. ſub prætextu teſtium Curiæ non repetitorum.*
38 *Renuncians repetitioni teſtium abſque reſervatione opponendi contra dicta, & perſonas, non ſibi præjudicat, quin poſſit opponere.*
39 *Reus non poteſt defenſionibus renunciare.*
Flam. Chartar. lapſus.
40 *Repulſa in criminalibus conceditur indiſtincte.*
41 *Teſtes ad defenſam poſſunt examinari, etiam poſt publicationem ceſſante timore ſubornationis.*
42 *Concluſio non fit in cauſis criminalibus.*
43 *Foller. error.*
44 *Copia teſtium examinatorum pro informatione Curiæ an ſit danda reo,*

45 Et

45 *Et quid de copia depoſitionum teſtium inquiſitorum de ſubornatione.*
46 *Vulpell. impugnatur.*
47 *Copia allegationum an ſit danda.*
48 *Innocentiæ ſigna, remiſſive.*
49 *Statute ſtatuto, quod confitens delictum puniatur, poteſt judex procedere ad condemnationem, etiam quod reus defenſiones petierit.*
50 *Dilatio ad ſe defendendum an ſit danda reo non petenti.*
51 *Et quid ſi cavillandi cauſa petatur.*
52 *Defenſiones poſſunt denegari latroni famoſo.*
53 *Principi an poſſit tollere defenſiones, vel ipſum modum variare.*
54 *Praeminentia magnæ Curiæ Vicariæ quando locum habeat.*
55 *Papa ex juſta cauſa poteſt tollere defenſionem.*
56 *Boſſ. à Sim. de Prat. reprehenſus.*
57 *Reus in criminalibus an poſſit renunciare appellationi.*
58 *Renunciari defenſionibus quando poſſit, remiſſ.*
59 *Latrones poſſunt defenſionibus renunciare.*
60 *Renunciatio defenſionum an firmet juramentum.*
61 *Renunciatio defenſionum, quia nulla adeſt defenſio, quomodo ſit facienda.*
62 *Renuncians defenſionibus in criminalibus revocare poteſt.*
63 *Supplicans Principi an cenſeatur confiteri delictum.*
64 *Supplicatio reprobata an præjudicet.*
65 *Compoſitus pro delicto, quando ex prætextu metus poſſit ab Officiali in ſyndicatu ſolutum repetere, remiſſivè.*
66 *Compoſitus an cenſeatur delictum.*
67 *Compoſitio quomodo ſit facienda, ne includat confeſſionem.*
68 *Submittens ſe gratiis Curiæ, an præſumatur confiteri delictum.*
69 *Gratiam producens fatetur delictum.*

1 UBi (*a*) accuſator aliam dilationem ad probandum non petat, (*b*) fit publicatio proceſſus, decernitur ei copia (*c*) cum termino defenſionis. Et quod danda ſit reo (*d*) copia indiciorum, dicit eſſe communem opinio. Ripa *in l. 2. nu. 8. C. de edendo,* quem refert Villalob. *in ſua collecta communium opin. in litera I, verb. indiciorum copia.*

2 Et (*e*) hæc quidem concluſio nullam habet difficultatem, ſi reus eam petat ſibi dari; (*f*) nam regulariter etiam ſi contra aliquem procedatur per viam inquiſitionis, danda ſunt inquiſito nomina teſtium contra eum productorum, nec non & dicta ipſorum teſtium (eo petente) publicanda ſunt, ad effectum, ut poſſit ſeipſum defendere, & ſuas exceptiones proponere, adverſus eorum dicta, & perſonas, ut colligitur ex textu *in c. qualiter, & quando, il 2. §. debet igitur, de accuſ.* Et ita firmant Scribentes omnes, ut dicit Pariſ. *conſ. 2. nu. 155. lib. 4.* Ita etiam tenere communiter Doct. atteſtatur Cæpol. *conſ. crim. 65. circa fi. & conſ. 66. verſ. Quinto probatur.*

Habetque locum hæc concluſio etiam in crimine
3 hæreſis. Nam etiam in cauſa hæreſis danda eſt reo copia indiciorum: non tamen edenda ſunt nomina teſtium, ubi adſit ſuſpicio periculi, fortè propter potentiam ipſius (*g*) inquiſiti, ut dicit Gloſ. *in c. fin. in verbo indiciis, de hæretic. in 6.* & ita firmant communiter omnes Scribentes, & dicit Pariſ. *in d. conſ. 2. nu. 164.* Et idem eo caſu ſervandum eſſet in aliis cauſſis. Et ideo dicit Blancus *in pract. crim. fol. 38. num.* 80. quod (*h*) inolevit practica; quod dentur nomina teſtium confuſa, & ſeparata à dictis teſtium ob potentiam reorum, ne poſſint ſcire, quid ab unoquoque eorum dictum fuerit. Et proximis menſibus ita obſervavit Senatus in cauſa homicidii commiſſi in perſonam Jacobi Philippi Fraſcariæ, in qua propter potentiam adverſariorum permiſſum fuit judicibus in ipſa cauſa delegatis, ut non ederent nomina teſtium, niſi prout ſibi videretur, 25. Aug. 1564. A. C. quod tamen nunquam alias vidi per Senatum concedi. (*i*) Bene verum eſt, quod in cauſis hæreſis, cum ſemper grave periculum credatur imminere, ſi non teſtib. ſaltem cauſſis fidei Catholicæ, quis pauci liberè teſtimonium perhiberent, ſi nominum publicatio fieret, ideo conſuetudine receptum eſt, ut nunquam nomina teſtium publicentur, ut atteſtatur Simancas, *de hæret. c. 62. num. 9.*

Sed nunquid tenetur judex dare copiam indicio- 4
rum reo non petenti? (*k*) Reſpond. Aliqui tenuerunt, quod non, & dicit Blanc. *pract. crim. fol. 59. num.* 102. quod ita quotidie ſervatur, quod ſcilicet judices dant Advocatos carceratis: & cum proceditur in cauſa, qui vult indicia, illa petit, & ſubdit, quod ita vidit ſervari. (*l*) Tu vero dic, quod aut loquimur an ſit danda reo copia indiciorum antequam ſubjiciatur torturæ: & tunc non eſt danda, niſi petatur; & eſt communis opin. ut atteſtatur Boſſ. *in tit. de indi. n. 79.* ubi etiam ſubdit, quod ita practicatur: (*m*) Si vero petatur, omnino dari debet; & eſt communis opin. ut dicit Novell. *in tract. ad defenſam, fol. 89. in primis verbis.* Alex. de Nevo, *conſ. 86. num. 4.* dixi infra, *quæſt. 64. verſ. ſed quid ſi ille.* Aut loquimur, (*n*) an ſit danda ante condemnationem, & dic quod debet omnino dari, etiam ſi non petatur. Et hoc ſive ſit convictus, ſive etiam confeſſus, ut dixi infra *verſ. eſt igitur*, & ita ſervatur in hac Provincia. Non tamen intellige, quod ſit danda reo cum effectu ipſa copia proceſſus expenſis officii, vel partis querelantis, ſed ſit tantummodo decretum copiæ, ita ut pars (ſi velit) poſſit illam habere, (*o*) ſuis tamen expenſis.

Sed quæro, nunquid reus petens copiam proceſ- 5
ſus teneatur exprimere cauſam, propter quam illam petit? Reſpon. Fortè de jure poſſet dici, quod ſic; & ita videtur tenere Alexan. *conſ. 65. col. penult. lib. 1.* Sed contrarium ex communi (*p*) uſu ſervatur, ut dicit Blancus *in pract. crim. fol. 38. nu. 76. & ſequent.* & ſic ſatis eſt, quod pars dicat, Peto copiam indiciorum mihi decerni, hæc enim aſſertio incluſam habet cauſam, quia ſcilicet volo me defendere, & elidere indicia aliter quam per torturam.

Scias tamen, (*q*) quod publicatio proceſſus fieri 6
non ſolet, niſi quando proceditur (*r*) contra reum abſentem, & contumacem: tunc nulla facta publicatione proceſſus, neque data copia parti, devenitur contra eum ad condemnationem etiam capitalem, ut quotidie videmus.

Sed pone, (*ſ*) quod plures ſint rei de uno delicto 7
accuſati, (*t*) quorum unus ſit præſens, alii vero contumaces quid agendum? Reſp. quod licet ſecundum aliquos non debeant differri proceſſus rei præſentis, donec illi, qui ſunt contumaces, condemnentur; & hanc dicat eſſe communem opin. Boſſ. *in tit. de ſentent. num. 85.* (*u*) in hac tamen Provincia ſervatur totum contrarium: quia ſcilicet nunquam publicatur præſenti proceſſus offenſivus, niſi prius contumacibus condemnatis, ut etiam fatetur Boſſ. *in loco præalleg. & in tit. de delicto, nu. 46.* Et ita omnino ſervandum eſſe, in facti contingentia Senatus expreſſe reſcripſit Prætoribus Fontanellæ, & Romanenghi, 11. Auguſt. 1558. Et eſt (judicio meo) optima practica, ne (ſi publicetur proceſſus) poſſint contumaces inſtrui de indiciis contra eos exiſtentibus, & ſubornare teſtes, & deinde comparere. (*x*) Ipſis autem contumacibus condemnatis, ſit publicatio proceſſus, quo ad præſentes, daturque eis copia; deletis tamen

prius,

prius (*y*) quantum commodè fieri poteſt, nominib. contumacium, atque iis omnibus, quæ ad eos pertinent, quatenus tamen quo ad præſentes per hujuſmodi deletionem non tollatur vel in minimo facultas defenſionis.

8 Item ſcias, (*z*) quod nunquam publicatur proceſſus, neque datur copia parti, niſi prius factis debitis teſtium repetitionibus, juxta ea quæ dixi ſupra *quæſtio.* 45. non enim datur reo copia indiciorum, quæ judex ſumpſit ſuper proceſſu informativo, niſi poſtquam ſint eo citato legitimè repetita. Et ita practicatur, ut dicit (*a*) Maran. *in ſuo Specul. fol.* 80. *n.* 8. *in fi.*

9 Quæro (*b*) nunquid ſit danda reo copia allegationum, Dixi infra *lib. proximo.*

10 Danda eſt autem proceſſus copia non tantum reo, ſed etiam accuſatori ſi illam petat; quod intellige, quando proceſſus publicatur etiam reo, ſed ante publicationem proceſſus non debet dari copia accuſatori, etiam ſi illam petat pro intereſſe; (*c*) ut poſſit alia indicia ſubminiſtrare. Eſt enim hoc caſu omnino repellendus: & ita ſervatur, ut dicit Boſſ. *in titul. de jud. num.* 72. Vidi tamen quandoque oſtendi à judicibus examina reorum accuſatoribus, ut melius ſciant fiſci partes tueri: quod tamen ego non niſi ex magna cauſa, & in atrocioribus delictis, & in quibus difficile eſſet habere indicia, faciendum eſſe conſulerem.

11 Hæc (*d*) autem omnia, quæ de publicatione proceſſus dicta ſunt, intelligi debent, ut locum habeant in proceſſu, qui ſpecialiter ſit contra aliquem, contra quem tanquam culpabilem judex inquirit. Secus autem dicendum eſt de proceſſu, qui ſit ſuper inquiſitione generali ad inveſtigandum quis fuerit delinquens; cum enim in ea non ſit adhuc aliquis reus certus, non eſt alicui danda copia indiciorum: & ita obſervat conſuetudo, ut atteſtatur Anton. de Canar. *de quæſt. in* 2. *membra, n.* 52. *in fin.* Quod nota, quia plerunque ſolent fieri quædam comparitiones præventoriæ, petendo copiam indiciorum, &c. cum tamen adhuc non ſit formatus proceſſus informativus, ſive inquiſitio ſpecialis, (*e*) ut eludant judices imperitos; debet igitur judex prius formare ipſam inquiſitionem ſpecialem, ſive proceſſum offenſivum: & deinde ſervatis ſervandis (juxta dicta in quæſtionibus præcedentibus) poterit dari copia (*f*) inquiſito.

12 An autem facta publicatione proceſſus, poſſint adhuc recipi teſtes, dixi *q.* 61. *verſ. ſed quæro.*

13 Eſt (*g*) igitur certa juris concluſio, quod in criminalibus nemo debet condemnari, niſi prius dato termino (*h*) ad faciendum ſuas defenſiones, etiam ſi fuerit delictum ipſum (*i*) ſponte confeſſus. Et hanc practicam ſervat totus mundus *dictis inquiſitis, in primis verbis:* quem refert Pract. Conradi. *fol.* 307. *n.* 3. Ita ſervari ex communi obſervantia atteſtatur Marian. *in rep. c. qualiter, & quando, poſt numerum* 232. *de accuſat.* Paris Put. *de ſynd. fol.* 459. *cap.* 6. *in fi.* Pract. Car. *fol.* 5,8. Boſſ. *in tit. de ſentent. n.* 1. poteſt enim reus contra propriam confeſſionem multa deducere, de quibus dixi infra *quæſt.* 55. ut in facti contingentia conſuluit Grammat. *conſ.* 16. Vide quæ dixi infra *quæſt.* 65. *in princ.* (*k*) Et adverte, quia talis terminus defenſionis dandus eſt reo etiam non petenti, ut ſupra dixi; & hoc non modo quando tantum eſt convictus ut aliqui faciunt, & dicit videri communem mentem Doctorum Boſſ. *in titul. de confeſſis, num.* 10. ſed etiam quando eſt ſponte confeſſus, ut dixi *in loco præalleg.*

14 Et (*l*) hoc adeo verum eſt, ut nec etiam Princeps poſſit etiam de plenitudine poteſtatis tollere in criminalibus ſuas defenſiones reo, ſecundum Bald. *in l.* 3. §. *is pro quo, verſ. in ead. gloſ. ibi, non obſtante, ff. quod quiſque juris.* Et hanc doctrinam omnes Doctores tenent, ut dicit Soc. *conſ.* 266. *poſt n.* 46. *verſ. tertius caſus, lib.* 2. quem refert Marſil. *in pract. crimin.* §. *expedita, n.* 76. *& in* §. *opportune, n.* 61. *& conſ.* 81. *n.* 78. quod conſil. Socin. ego retuli ſupra *quæſt.* 31. *verſi. Adde quod hæc.*

15 Ulterius quæro, nunquid reo capto in flagranti crimine dandus eſt terminus defenſionis? Dixi ſup. *quæſt.* 8. *verſ. Sed nunquid.*

16 Quæro (*m*) nunc an poſſit reus per pactum renunciare termino ſibi ſtatuto ad faciendum ſuas defenſiones? Reſpond. quod in cauſis criminalibus poteſt reus renunciare ſuis defenſionibus, quando agitur de imponenda pœna corporis afflictiva. Ita ſentit gloſſ. *in l. pactum inter hæredes, in verbo Liceat, ff. de pactis,* quæ communiter approbatur à Doctoribus, ut ait Duennas *regul.* 190. *in* 4. *limitatione.* Illam etiam dicit eſſe ab omnibus receptam Didacus *in Epitom. ſuper* 4. *Decret. fol.* 202. *nu.* 16. Hanc etiam atteſtatur eſſe communem opin. Anton. Gomeſ. *cap.* 1. *delictorum, poſt num.* 66. Bene verum eſt, quod ſi reus fuiſſet ſponte confeſſus delictum, & judex illi ſtatuiſſet terminum ad faciendum ſuas defenſiones, poſſet hoc caſu reus illi termino renunciare, & poſſet judex ſtatim illum morti tradere; & ita practicatur, ut dicit Bald. *in l. ſi accuſatoribus, num.* 11. *C. de accuſat.* hoc etiam in practica ſatis receptum eſſe teſtatur Didac. *in loco præallegato.* Solentque judices hujuſmodi renunciationi apponi facere clauſulam: (*n*) quia ſcilicet ſcit nullam ſe habere defenſionem, juxta dictum Bald. *in l. raptores, num.* 4. *de epiſcop. & cleric.* quod ſe dicit ſemper practicaſſe Angel. *de maleſic. in verbo, Qui judex dictis inquiſitis, &c. n.* 8. Et dicit Angel. *in l. ſed ſi quis,* §. *quæſitum, poſt num.* 3. *ff. ſi quis cautio.* quod hac practica hodie utuntur a aſſeſſores; quem refert Aug. ad Ang. *in d. verbo, Qui judex, n.* 14. (*a*) Conſulo tamen judicibus, ut nullo modo curent inducere reos ad renunciandum ſuis defenſionibus, ne ſuper eos, & eorum filios controvertatur, ſi inique fecerint, ut dicit Ang. *in d.* §. *quæſitum.*

17 Sed hic (*p*) incidenter quæro, nunquid reus implorans clementiam judicis, & petens (*q*) veniam delicti cenſeatur fateri delictum? Reſpond. Si quidam petat veniam delicti ſolenniter coram judice, videtur fateri delictum: ſi vero petat veniam extrajudicialiter, illud fateri non videtur. Et hæc diſtinctio eſt de mente Doctorum, ut dixit Gigas de crimine læſæ Majeſtatis *fol.* 112. *quæſt.* 23. *n.* 3. Faciunt, quæ in hoc propoſito dixi ſupra *quæſt.* 21. *verſic. Sed hic cadit.*

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XLIX.

1 (*a*) UBi *accuſator.*) Videndus erit Farina. *tit. de indic. vol.* 2. *qu.* 39. pleniſſime *nu.* 1. *&* 2. per totam: Quid quando proceſſit ad torturam ex informativo, an ſit danda copia, vel facienda repetitio. ibid. *num.* 164. Ros.

(*b*) *Fit publicatio proceſſus*) Adde, an judex alterius inſtantiæ poterit publicare proceſſum, & in quibus caſibus, ſi à primo judice non fuerit publicatus, late Felin. *in cap. cauſam quæ n.* 14. *de teſt.* Baiar.

2 (*c*) *Cum termino defenſionis.*) Adde, quod † dato termino defenſionis reus debet reduci ad carceres inferiores, id eſt, poni ad largam, ut poſſit loqui cum Procuratoribus, & Advocatis, & ordinare ſuas defenſiones ſecundum Marſil. *in pract. crimin.* §. *poſtquam, n.* 5. *in fin.* quem refert, & ſequitur Foller. *in ſua pract. crim. in verb. & facta litis conteſt. n.* 10. nec poteſt † vetari, 3 quod reus eos non alloquatur, ut per Stracham in adno-

ãdnotati. ad Cravet. *in conſ.* 35. ubi tamen laudat illos
judices, qui aliquo Officiali Curiæ aſſiſtente admittunt
defenſores rei ad alloquendum, ne inſtruantur rei, &
ne occaſio detur veritatem occultandi, & ad hoc alle-
gat rea. *in l. cuſtodias. ff. de pub. ju.* Ego autem hoc non
approbo, quia ſi libera non eſt locutio, liberæ non ſunt
defenſiones, nam Advocati, & Procuratores timore il-
lius Officialis, ſeu potius fiſci, vel accuſatoris explorato-
ris non audebunt dicere omnia, quæ facerent ad defen-
ſionem rei, utputa pro repulſandis teſtibus, vel aliquid
contra accuſatorem, & ſimilia, nec text. *in l. cuſtodias*,
illud probat, quinimo contrarium: ibi enim habetur,
quod quando fiebat examen rei, debebant eſſe præſen-
tes patroni cauſarum, quod erat ad favorem reorum:
ſed hodie non ſervatur, ita dicit D. Clarus ſupra *in q.*
45. in verſic. quæra etiam, & ſi fiſcus poteſt recipere in-
formationes, & examinare reum ſine interventu ejus
Advocati, & Procuratoris, ita etiam, & reus debet
poſſe alloqui ejus Advocatos, & Procuratores ſine præ-
ſentia fiſci, vel ejus, ſive accuſatoris exploratorum,
cum in judiciis ſervanda ſit æqualitas, imo ſemper eſ-
ſe debet favorabilior cauſa reorum, ut per D. Clarum
ſup. *in quæſt. 23. verſi. Item quæro nunquid.* fateor ta-
men, quod hoc poſſit fieri cum publicis latronibus,
ſicariis, aſſaſſinis, & ſimilibus diffamatis, qui poſſunt
nominare plures complices, & ita aliquando feci
ſervari per Auditores meos, ſed quod indiſtincte ſit fa-
ciendum cum omnibus reis, non laudo, nec ſolet fie-
4 ri apud bonos, & juſtos judices, & † licet Joſeph.
Ludovic. *in concluſ. 38. verſiculo infertur 99.* dicat,
quod ea communi obſervantia non ſolent poni ad lar-
gam in caſibus arduis, niſi poſtquam ratificaverint de-
lictum, vel eſſent in caſu abſolutionis; & ſi eorum Ad-
vocati, vel Procuratores voluerint alloqui eos, per-
mittitur in præſentia judicis, vel fiſcalis, vel Nota-
rii, vel ſaltem cuſtodis carcerum, tamen ſalva ejus
pace, ſe decipit, & ipſe confitetur, quod contrarium
5 practicavit, & practicari vidit, † & neſcio videre, quo-
modo tam brevi tempore abrogatum fuerit, ſi verſa-
tus fuiſſet in Regno Neapol. & in Statu Mediolani,
de hujuſmodi obſervantia utique atteſtatus non fuiſ-
ſet, & in Statu Eccleſiaſtico proviſum fuit per motus
proprios Pauli III. ad favorem pauperum, & Pii IV.
ſuper reformatione Auditoris Cameræ, quod comple-
to proceſſu, & dato termino ad faciendum defenſio-
nes ſuas, debet poni ad largam, vel in ſecretis car-
ceribus, pendente termino defenſionis, commoditas
dari debet libere loquendi cum ejus Advocatis, & Pro-
curatoribus etiam remotis arbitris; niſi tamen quali-
tas cauſæ aliud neceſſario ſuadeat; & licet dicti mo-
tus proprii loquantur de judicibus Almæ Urbis, ii ta-
men ſervari debent in toto Statu Eccleſiaſtico ſecun-
dum Menoch. *in conſil. 51. num. 36. volum. 1.* quem re-
fert, & ſequitur Chartar. *in praxi interrog. reorum,*
lib. 3. capit. 3. n. 47.

6 Item adde, quod † Notarius nemini dare debet origi-
nem proceſſus, ut eſt comm. opin. Jo. de Amic. *con-*
ſil. 196. n. 7.

7 Item † adde, quod Judex licite copias, & defenſio-
nes denegare poteſt, donec effectualiter completa fuerit
informatio: nam primo debet fundari intentio acto-
ris, & Curiæ per teſtes, antequam reus audiatur in
ſuis exceptionibus, & defenſionibus, ut per Fol. *in pract.*
crim. in verb. recipiantur defenſiones, n. 22.

8 Item adde, quod † per confrontationem dicitur etiam
fieri publicatio teſtium, Bat. in Extravag. *ad reprimen.*
in verb. & figura, dicens, quod ſi non publicaren-
tur, non poſſent impugnari teſtes, nec eorum dicta.
Baiar.

(*d*) *Copia indiciorum*) Sed qualiter danda, & in qui-
bus caſibus non danda, adde, & vide plene *in collect.*
mea commun. opin. §. copia indiciarum. Giach.

9 (*e*) *Et hæc quidem concluſio*) Adde, quod copia † in-
diciorum eſt danda mulieribus, pupillis, pauperibus, &
aliis perſonis miſerabilibus, & non petentibus; licet ex-
tare ſtatutum, quod copia denegetur parti, ſi etiam pe-
tierit Marſ. *conſil. 56. n. 14.* Simon. de Pret. *conſil. 205. n.*
15. & Vulpell. *conſil. 34. num. 6. & conſil. 74. num. 7.*
10 Et in hac † materia, an ſit danda copia indiciorum, vi-
de Bertaz. *in conſil. 130. cum additíon.* ubi ponit multas
11 ampliationes; & ibi habetur, an † ſit danda tertio
comparenti pro ſuo intereſſe, & copiæ debent dari etiam
12 Doctori † carcerato, potius quam aliis, quia Doct. in
rebus propriis ſciunt minus, quam cæteri, ut dicit
Bell. *de indiciis, & conſid. num.* 80. ſed advertendum
13 eſt, ut extaret † ſtylus, vel conſuetudo contraria, quod
copia indiciorum, & terminus ad defendendum dari non
debet. Rota. *deciſ. 2. 11. col. fin.* Afflict. *deciſio. 391. n. 5.*
& deciſ. 135. n. 3. & Pariſ. *conſil. 44. vol. 1.* quos omnes
refert, & ſequitur Vivi. *conſil. 717. n. 24. vol. 2.* ſed judi-
cio meo Afflict. *in d. locis*, hoc firmare non videtur, niſi
contra latrones inſignes, diſrobatores ſtratarum, incen-
diarios, violentos raptores, & committentes gravia
crimina, contra quos laborat infamia. Et etiam ad-
vertendum eſt, quod in Regno Neap. non poteſt di-
ci ſtylus, quia † magna Curia Vicariæ habet præemi- 14
nentiam expreſſe a Rege conceſſam, quæ ea proceſſu
informativo ad torturam procedere poteſt, & † talis 15
præeminentia conceſſa fuit etiam Gubernatoribus Ur-
bis per Summ. Pont. Leonem X. *ut in conſtit. 7.* de qua
in Bullario noviter impreſſo, volum. 1. fol. 185. vide ta-
men circa hujuſmodi ſtylum Alea. *in conſil. 65. n. 9. 10.*
vol. 1. ubi conatur defendere Officialem poſt factum,
ſed ibi *ſub n. 3.* dicit, quod ſi ante torturam requiſitus
fuiſſet de conſilio, conſuluiſſet Officialem recte, &
ſancte facturum, ſi nedum unam dilationem, ſed etiam
plures ad indicia ante torturam purganda dediſſet & ſic
arbitror, quod omnes juſti judices facere debeant, &
teneantur.

Item adde, † ſi proceſſus eſſet deperditus & fieret no- 16
vus, & ante ſententiam reperiretur primus, debet ju-
dicari ſecundum primum. Afflict. *in conſt. cordi, n. 19. rub.*
5. lib. 2. & vide, quæ poſui infra *q. 93. in prin. Ibi, in*
hac tamen Provincia.

Item adde, quod † Judex tenetur dare copiam indi- 17
ciorum reo, etiamſi Princeps reſcripſiſſet, contra in-
quiſitum procedendum eſſe ex proceſſu informativo.
Gramm. *conſil. 64.* Rolan. *conſil. 15. vo. 2.* Pariſ. *conſil.*
2. num. 156. volum. 4. & † hoc procedit etiam, quod 18
judex ex forma ſtatuti haberet liberum arbitrium, ita
conſuluit Ruin. *conſil. 147. num. 7. vol. 7.* & Menoch.
de arbit. jud. q. 78. in fi. Sed ego vidi ſemper, quod
judices habentes auctoritatem à Principe procedendi ex
proceſſu informativo, denegatis copiis indiciorum, ad
torturam deveniunt.

(*f*) *Non regulariter*) Farin. *d. quæſt. n. 71.* Ros.

[*g*] *Ipſius inquiſiti*) Idem tam in teſtium publicatio-
ne, quam proceſſus, vide plene per Ludov. Carer. *in*
practh. ſua de hæret. poſt n. 122. Giach.

[*h*] *Quod inolevit practica*) Farin. d. *q. 39. n. 85. 86. &*
87. Ros.

Bene verum eſt) Far. *d. q.* 88. Ros.

[*k*] *Non petenti*) Vide etiam per Carer. *in pract. cri-*
min. pag. 159. col. 2. ubi etiam ſubjungit, quod copia in-
diciorum data, ſi in termino ad indicia purganda petie-
rit, poſt terminum repulſæ concedendum eſt. Item,
quod indiciorum copia danda ſit reo non petenti, com-
munem dixi *in collect. mea commun. opin. cap. indiciorum.*
nu. 9. Giach.

[*l*] *Tu vero dic*) Vide infra *quæſt. 54. verſic. Sed qui l.*
Vulpellus *reſponſ. 74. n. 7. & ſeq.* Farin. *d. q. 39. n. 35. & ſeq.*
& n. 90. 91. 97. ubi etiam de petente. Ros.

Tu vero dic) Adde videndum Vivi. *opin. 717.* ubi po- 19
nit multas ampliationes, & limitationes, & an danda
ſit copia in crimine læſæ majeſtatis, † & ſi reus, qui 20
tenebatur petere copiam, tortus fuerit ante repetitio-
nem copiæ, & poſtea ante repetitionem torturæ illam
petierit, non eſt danda, ſi ſuper primis indiciis torque-
tur, ſuper quibus ſufficienter non fuerit tortus, & ſibi
imputet, ſi ante primam torturam, copiam non pe-
tierit. Marſ. *in l. unius, §. cognituram, num. 3. ff. de*
quæſt. & † ſi copia denegata fuerit, an ex confeſſione 21
facta a reo etiam ratificata, poſſit deveniri ad condem-
nationem, vel ad alium effectum, Girlan. *in tract. de*
q. & tortura in ult. c. n. 20.

Item adde, quod † in ſtatu Eccleſiaſtico judices debent 22
dare copias indiciorum, etiam ſi petitæ non fuerint per
motus proprios Pauli III. in favorem pauperum, &
Pii IV. ſuper reformatione officii Auditoris Cameræ: &
licet † Chart. *in praxi interrogandorum reorum lib. 3.* 23
c. 3. num. 51. dicat, intelligendos eſſe ſecundum jus
commune ſcilicet, ſi petantur; de quo intellectu val-
de dubito: nam motus proprii nihil operarentur,
quia de jure communi debent dari petenti: nec fal-
lit doctrina Jaſ. *in l. univerſa, C. de precib. imp. offe-*
ren. de ſtatuto requirente, ut fidejuſſio præſtetur, quod
debet intelligi, ſi petatur, nam ſtatutum non diſpo-
nit ſuper eo, quod de jure communi fieri debebat,
ut diſponunt Motus proprii: & velle interpretari,
quod ſummi Pontifices in ſuis Motibus propriis ni-
hil diſponant ultra jus commune, mihi videtur du-
rum; tamen me remitto, & credo, quod potius erat di-
cen-

ecndum, quod prædicti motus proprii parum obſervantur. Baiar.
(m) *Si vera petatur.*) Item de copia repertorum in
inquiſitione ſpeciali danda reo illam petenti atque de
forma in ea danda adhibenda; Item de copia danda inquiſito, vide *in collecta mea com. opin. v. capin indictorum. n.* 1. 2. Giach.
24 *Si vera petatur.*] Adde, quod † omnino dari debet,
etiam, quod reus eſſet torturæ alligatur, & eſſe ſuperſedendum, ſecundum Vulpel. *in conſil.* 11. *n.* 2. *& conſil.* 74. *nn.* 8. niſi judex procederet ex proceſſu informativo virtute præeminentiæ, quia tunc non tenetur dara
copiam ante torturam, quam habet magna Curia Vicariæ, & Gubernator Urbis.
25 Item adde, † quod homini malæ conditionis, & famæ capto, poteſt denegari copia indiciorum, cui etiam
propter delicti qualitatem Advocatus denegatur Aug.
ad Angel. *in verb. quad famn publicn præcedente*, *n.*37.
26 Tiraqu. *de pœnis cauſa* 49. *num.* 30. & etiam judex †
procedens ex officio poterit devenire ad torturam, non
datis copiis indiciorum Gramm. *vot.* 3. *n.* 25. *& in conſ.*
24. *n.* 13. Baiar.
(n) *An ſit danda ante condemnationem*) Adde, quod
hæc copia indiciorum, quæ datur ante condemnationem, etiam ſi non petatur, differt ab illa, quæ petitur
ante torturam, cum hæc non detur petenti, & dicitur
præventoria, Illa autem an omnino dari debeat vide
ſupra *quæſt.* 8. *verſ. Sed nunquid*, *quæſt.* 28. *verſi. Dictum eſt.* Dixi infra ad *quæſt.* 82. *ſtat.* 6. *verſ. Primo*, *ad fin.* adde Boniſa. de Vitalin. *in ſuo Tract. maleſ. tit. Quæ indicia debent præcedere torturam. ſub n.* 10. Drog.
27 (o) *Suis tamen expenſis*) Adde, quod pauperi † inquiſito debent dari copiæ indiciorum, fieri acta, &
defenſiones gratis, Foller. *in pract. crim. in verb. recipiantur defenſiones*, *n.* 27. † & quis dicatur pauper in
28 cauſa civili, & criminali declarat Alex. *in conſil.* 18.
vol. 5. & Menoch. *de arbit. jud. caſ.* 65. & in ſtatu † Ec-
29 cleſiaſtico expreſſe proviſum fuit per motum proprium Pii
IV. ſuper taxa mercedum Notariorum criminalium Urbis in fine, quod pauperibus dentur copiæ proceſſus gratis, & ubi opus fuerit loco copiæ indiciorum, tradantur originalia Advocato, & Procuratori pauperum
gratis, & ſine aliqua impenſa, remittendo arbitrio
Advocati, & Procuratoris pauperum, quis ſit pauper.
Baiar.
(p) *Ex communi uſu*) Far. d. 39. *n.* 74. 95. Ros.
(q) *Sciat tamen, quod hæc publicatio.*) Adde, quod
30 tertio † comparenti copia non eſt deneganda, licet reus
ſit abſens, nec poteſt deveniri ad condemnationem ſtatuto permittente, unicuique de populo veniendi ad defenſam abſentis, alias ſententia eſſet nulla. Paul. de Caſt.
in conſil. 331. *in fin. vol.* 2. Baiar.
(r) *Contra reum abſentem.*) Adde infra *q.* 61. *verſ. Sed hæc quidem*, ubi in hoc miratur de Aret. & Marſ. Drog.
(ſ) *Sed pone, quod plures rei*) Adde, † quod idem ha-
31 betur per Ant. Scap. *in tract. juris non ſcrip. lib.* 5. *c.* 114.
n. 14. *cum ſeq.* & ita paſſim practicatur apud bonos, &
practicos judices. Baiar.
(t) *Quorum unus ſit præſens.*) Abſentes ergo condemnantur, ut ſup. *ver.* 1. Deinde conſtitutis, & præſentibus publicatur proceſſus, & cur hoc ſit, vide Boſſ. *tit. de delict. n.* 46. Placentiæ tamen ex ordine Ducali dabantur ſex menſes abſentibus, quibus elapſis nunquam amplius audiuntur, & interim ſuperſedebatur contra præſentes; quæ tamen conſtitutio hodie correcta reperitur
per aliam novam publicatam de anno 1594. die 12. Decemb. *Rubrica de Auditore criminalium*, §. *ubi contingat eſſe plures reos*, ſed in Statu Mediolani per Regias litteras anni 1581. die 17. April. ibi *intendiamo oltre cio*; Dantur duo anni abſentibus, quibus elapſis nec unquam audiuntur, nec ad novas defenſiones admitti poſſunt: de
quibus litteris dixi ſupra *ad quæſt.* 4. *verſic. Quando vero*, & dicam infra. An autem ſic abſens à præſente, vel
à contra gravari poſſit, vide in addit. ad Dyn. *in reg. Ratihabitionem litt. D*, *de reg. jur. in* 6. Crav. *de antiq. tem. par.* 1. *verſi. Propoſitum*, *n.* 53. *& ead. par. verſic. ampliatur*, *n.* 5. *&* 10. & an res ſic inter alios acta præjudicet: ſuſius per eundem Crav. *d. tract. par.* 5. *n.* 42. *cum ſeq.* vide quæ dixi ſupra *ad quæſt.* 21. *verſic. Fuga.* Drog.
(u) *In hac tamen provincia*) Farin. *d. q.* 39. *n.* 55. Ros.
(x) *Ipſis autem contumacibus*) Adde, quod D. Clarum
ſequitur D. Chart. *in pract. ſua interrog. reorum c.* 3. *n.* 73.
lib. 3. ſed Foller. *in pract. crim. in ver. detur copia*, *n.*
21. dicit, quod ſocii, complices, mandantes, & mandatarii debent per Curiam declarari, & nominari, ut
commode reus poſſit facere defenſiones ſuas, & ad
hoc allegat Marſ. *in conſil.* 49. qui ita generaliter non
loquitur, ſed tantummodo de mandatario, & non de
aliis. Ego autem vidi practicari in ſtatu Eccleſiaſtico,
& etiam in Regno Neap. quod nomine ſociorum & complicum taceantur, ſed quo ad mandatarium, fateor,
quod debet nominari, ſi de ejus nomine appareat in
proceſſu, quia principaliter tangit defenſionem mandantis, & ſi darentur omnia nomina ſociorum eſſet
pandere ſecreta Curiæ, contra quam multæ falſitates fabricari poſſent, & forſan poſſet dici, hoc relinquendum eſſe arbitrio judicis. Baiar.
(y) *Quantum commode fieri poteſt*) Far. ubi ſupra, *n.* 56. *& ſeq.* Ros.
(z) *Item ſciat*) Vide Far. *q.* 66. *p.* 8. *n.* 310. Ros.
Item ſciat) Adde, quod † in omnibus Curiis fere totius Italiæ ſervatur, quod copia proceſſus datur, etiam 32
ante repetitionem teſtium, ſi per reos, vel eorum Procuratores ad hoc in ſpecie conſtitutos, teſtes Curiæ habentur pro rite, & recte examinatis, & repetitis:
quia tunc † perinde eſt, ac ſi parte citata per judicem 33
repetitio formiter facta fuiſſet, Capy. *dec.* 74. Vulp. *conſ.*
68. *n.* 7. & Fol. *in prac. crim. in ver. detur copia c. n.* 5.
ubi dicit, † quod multoties, ut habeatur copia reperto-
rum, ſolent haberi teſtes pro citatis, juratis & legitime 34
repetitis, præter abſentes, & mortuos: ſed quod fiſcus
inſtare poteſt, ut non detur cum dicta reſervatione, ſi in
omnes habeantur pro repetitis, & quod ita ſervatur in
magna Curia Vicariæ, licet Salerni, & in ſancto Severino detur copia repertorum, etiam cum dicta reſervatione. Sed Charta. *in ſua praxi interrog. reor. lib.* 3. *n.* 61. *cum ſeq.* abſolute tenet, hanc reſervationem eſſe admittendam, dicens, quod copia eſt concedenda, ſi reus, vel
ejus Procurator ad hoc in ſpecie conſtitutus habeat teſtes
pro rite, & recte examinatis, præter abſentes & mortuos:
& ſalvis ſibi exceptionibus contra perſonas & dicta teſtium, & repetitione ſuper interrogatoriis, quatenus
illos repetere voluerit; eo quod in ſtatu Eccleſiaſtico
practica inolevit, & etiam in Regno, allegans ad
hoc Capic. *in d. dec.* 74. & Foller. *in pract. crim. in ver. ſi conſtituuntur*, *n.* 51. in quibus † locis nulla fit mentio 35
de dicta reſervatione ut in eis eſt videre, quinimo Foller. *in loco ſupra a me citato*, tenet prædictam reſervationem non eſſe concedendam, dum dicit, quod fiſcus inſtare poteſt, ut non detur copia cum dicta reſervatione,
& quod ita obſervat magna Curia Vicariæ, & licet poſtea ibidem contrarium tenere videatur in teſtibus abſentibus, qui longa abſentia abfuturi ſint: illud tamen non
affirmat, dicens, quod eſt majus dubium quoad abſentes, quam quo ad mortuos, qui amplius repeti non
poſſunt, & bene dicit, quia ſi teſtes ſunt præſentes,
poſſunt induci ad diſcedendum, ut non habeantur pro
repetitis, & abſentes, ut non redeant, ne reperi poſſint, & ſic quocunque modo militat ſuſpicio fraudis,
tam quo ad teſtes abſentes, quam præſentes: nec unquam vidi in ſtatu Eccleſiaſtico practicari, quod hujuſmodi reſervationes admittantur, ſed quod tantummodo habeantur teſtes pro repetitis ſalvo jure opponendi contra eorum dicta, & perſonas, alias nimis
damnoſum eſſet fiſco, ſi abſentes non haberentur pro
repetitis propter timorem fraudis, ut ſupra dixi: & reſervatio teſtium mortuorum minime fieri poteſt, quoniam eſt contra caſum *l. fin. C. de teſtibus*, qua diſponitur, quod teſtes mortui, licet repetiti non fuerint, probant ſalvo jure legitimo ipſi reo opponendi
contra perſonas, & dicta teſtium, & ita firmat ibi
Paul. de Caſtr. *& in ſua praxi fol.* 54. *nn.* 17. Alia reſervatio repetendi teſtes, quatenus illos repetere voluerit omnino eſt rejicienda, cum ipſa quoque ſit multum
præjudicialis. Et ideo Clar. *in quæſt.* 53. *verſi. Quartus eſt caſus in fin.* monet judices, præſertim in cauſis criminalibus, ut ſe abſtineant ab hujuſmodi repetitionibus, quæ fiunt ad inſtantiam partium, nam ſæpenumero proceſſum involvunt, ac deſtruunt, magnamque
præbent occaſionem ſubornationibus, & falſitatibus
teſtium; & licet de jure communi permittebatur inquiſito, ut poſſit facere interrogatoria teſtib. contra ipſum examinatis; hodie tamen de ſtylo omnium Curiarum non dantur, quia inquiſitus habet repulſam.
Foller. *in verb. recipiantur defenſiones*, *nn.* 35. quem ſequitur Clar. *in q.* 23. *item quæro.* Stantibus itaque prædictis, concludendum eſt, quod judices nullo modo
dictas reſervationes admittere debent, cum ſint ita præjudiciales, maxime, quia a magna Curia Vicariæ
(quæ † eſt major Tribunal totius Italiæ) rejiciuntur, 36
juxta illud proverbium. *A bove majori diſcat arare minor*; ſed concedere poſſunt copias habitis teſtib.

pro rite repetitis, cum reſervatione tantum, ſi petatur,
opponendi contra perſonas teſtium, & eorum dicta; &
hoc a lege conceditur, Clar. *in d.q.* 23. *verſic. Item quæro.*
Ea hoc capite etiam eſt rejicienda reſervatio de teſtibus
abſentibus, quia nunquam fieri poteſt publicatio
proceſſus, nec dari copia pacti, niſi prius factis
debitis teſtium repetitionibus, ut bic per D. Clarum ex
quo ſequitur neceſſario, quod omnes teſtes tam abſentes
quam præſentes non reperiti babeantur, aliat publicatio
non poteſt fieri, quia ſi debitæ repetitiones
teſtium non eſſent factæ, utique ridiculoſum eſſet,
publicare proceſſum nullum, imperfectum, & nihil
probantem, revelando ſecreta Curiæ inquiſitorum repeti
poſſent; quod eſſet contra utilitatem publicam,
quia multa delicta impunita remanerent, & ideo licitum
eſt judici denegare copias, & defenſiones reo,
donec fiat repetitio, quia nondum proceſſus dicitur
completus, ut per Foll. *in pract. cri. in verſ. recipiuntur
defenſ. n.* 55. & Chart. ubi ſupra, *n.* 57. *cum ſeq.* volens
igitur copiam proceſſus debet renunciare repetitioni teſtium
indiſtinctè, tam abſentium, quam præſentium,
vel expectare, ut repetantur, & eo caſu fiſcus omni
cum diligentia procurare debet, ut quamprimum fiat
repetitio, quæ ſi fieri non poterit infra competentem dilationem,
reus, ne in carceribus marceſcat, eſt relaxandus
ſub fidejuſſione de ſe repræſentando toties quoties in
forma, & ſic reo, & fiſco ſuccurritur; quæ tamen non
37 procedunt in Regno Neap. † ubi expeditio cauſæ criminalis
nullatenus retardari poteſt prætextu teſtium
Curiæ non repetitorum, ut per Gram. *dec.* 28. *num.*
38 6. Nec omittam, quod ſi inquiſiti † renunciarent repetitioni
teſtium abſque reſervatione opponendi contra
eorum depoſitiones, & perſonas, non ſibi præjudicarent,
quia dictas oppoſitiones facere poſſent,
quia a lege pro defenſionibus reorum, conceduntur:
Clar. ſupra *in d. q.* 53. *verſic. Item quæro*, aliter ſequeretur,
quod reus expreſſe renunciaret defenſionibus
ſuis, quod minime fieri poteſt, ut per Gloſſ. & DD.
in l. pactum inter hæredem, ff. de pact. & renunciare
citationi ad videndum jurare teſtes, ut ſupra diai, nihilominus
Procuratores ad abundantiorem cautelam
dictam reſervationem facere ſolent, licet Chart. ubi
ſupra. *n.* 70. & 71. dicat, quod quando teſtes babentur
pro rite repetitis, ſi non fieret hujuſmodi reſervatio,
ſive proteſtatio excipiendi contra eorum dicta, &
perſonas, non poſſet poſtea contra teſtes opponere,
& eorum dicta impugnare, per ea quæ dicit Sal. *in l.
ſi quis teſtib. C. de teſtib.* & poſt eum Foller. *in pract.
crim. in verb. concedatur repulſa, n.* 18. Maran. *in Spec.
6. par. act.* 13. quæ procedunt in cauſis civilibus, non
39 autem † in criminalibus, in quibus nemo poteſt renunciare
defenſionibus ſuis, ut late per Boſſ. *in tit. de oppoſit.
contra teſtes n.* 8. 9. & ita etiam in ſimili tenet
idem Foller. *in loco citato, nu.* 15. dum dicit, ritum,
quod cavetur repulſam peti debere intra decem dies procedere
in civilibus, & non in criminalibus, ubi tractatur
de vita hominis, & quod nunquam vidi ſervari
40 illum ritum, ſed † repulſam dari indiſtinctè, quando
petita fuit: hinc eſt, quod etiam poſt publicationem
proceſſus poſſunt examinari teſtes ad defenſam, ſi ceſ-
41 ſaret ſuſpicio † ſubornationis, juxta tradita per Clar.
in q. 61. *verſ. fin.* ubi tenet etiam, quod in cauſis cri-
42 minalibus non concluditur in cauſa, † dicens æquum
eſſe, & rationabile, quod ubi de vita hominis tractatur,
reus quandocunque ſuas probationes, & defenſiones
43 facere poſſit, & miror de Follerio † dum dicit, quod
quando inquiſitus citatur ad videndum jurare teſtes,
vel quod coram eo examinantur, debet eſſe cautus, &
proteſtetur contra perſonas teſtium, & eorum dicta,
ne videatur conſentire, quia conſentire non poſſunt,
ut dictum fuit. Et ego nunquam vidi nec forſan ipſe,
quod rei in confrontationibus, quæ fiunt cum teſtibus,
talem proteſtationem faciant. Rei nempe eſſent
in maximo periculo vitæ, ſi omittendo dictam
proteſtationem, viderentur conſentire depoſitionibus
contra eos factis, quæ proteſtatio omitti poſſet ignorantia
reorum, vel Procuratorum, & ideo dici non
poſſet, quod dicta reſervatio, ſeu proteſtatio ſit neceſſaria,
ſed quod potius ſit ad benè eſſe, quam de neceſſitate.

44 Item † adde, quod copia teſtium examinatorum pro
informatione Curiæ non datur, quia eorum atteſtationes,
parte non citata, nullum inquiſito afferunt præjudicium,
ſed datur copia atteſtationum, quæ factæ
fuerunt cum citatione partis, ſi dubitaretur de variatione
ab examine informativo ad aliud examen, ita
tradit Dec. *in l.* 2. *n.* 51. *de eden.* & Vulpell. *in conſ.* 102.
ubi tamen dicit, dictum Decii procedere, quando aliter,
quam per ſimplicem partis aſſertionem de varietate
dubitaretur. Ego autem ſemper vidi practicari, ſi
teſtes non babentur pro repetitis, & quod repetantur,
quod datur copia tam primi examinis, quam repetitionis,
& tanto magis, quod in ſecundo examine non
extenditur tota depoſitio, ſed primum examen confir-
matur, & ibi Vulpell. tenet, † dandam non eſſe co- 45
piam inquiſito de ſubornatione conſtitutorum teſtium,
quod affirmabant ſe ſubornatos fuiſſe, ſed quod ſolum
daretur copia examinis facti, ut teſtis parte cita-
ta, quod † mihi videtur durum, quia multa poſſent 46
eſſe in conſtitutis, qui tenderent an defenſionem rei,
& quod forſan detegerent falſitatem teſtium. Baiarn.

(*a*) *Maronta*] *Et tit. de inquiſit. n.* 8. Ros.

(*b*) *Quæro nunquid ſit danda copia*) Adde, quod † 47
Guid. Pap. *deci.* 445. tenet, quod non. Baiar.

(*c*) *Ut poſſit alia indicia ſubminiſtrare*) Adde, quoad
miniſtrationem indiciorum ſupra *quæſtio.* 21. *verſic. Sed
quid è converſo.* Drogh.

(*d*) *Hæc autem omnia*) Secus de his, quibus fiſcus non
utitur, Vulpell. *reſp.* 101. Ros.

(*e*) *Ut eludant judices*) Adde, quæ contra imperitos
judices ſup. *q.* 6. *ad fi.* & de judicibus imperitis, & modernis
quæ permittunt ſe a Notariis gubernari, dixi ſupra
ad q. verſ. Cæterum. Drogh.

(*f*) *Inquiſito*) Item per *Boſſ. in ti. de delinquen. n.* 3. &
4. & de inquiſit. *n.* 70. Rolan. *conſil.* 18. *n.* 33. & 35. *cum
ſequentib. lib.* 3. Giach.

(*g*) *Et igitur certa juris concluſio*) Cartar. *de execut.
ſenten. c.* 1. *n.* 115. Farin. *tit. de indic. vol.* 1. *q.* 39. *n.* 1.
2. 15. & 35. Ros.

Eſt igitur certa juris concluſio) Adde, quod reus pluribus
modis ſe defendere poteſt, & ponit Burſat. *in conſ.*
216. *ſub n.* 259. viginti duo ſigna innocentiæ † multum 48
nombilia.

Item adde, quod † ſi extaret ſtatutum, quod confi- 49
tetur delictum puniretur, judex non obſtante petitione
termini ad ſe defendendum, poterit ſtatim procedere
ad condemnationem, præmiſſa tamen interlocutoria,
videlicet, dilationem non eſſe dandam, tanquam per
calumniam petitam, ita notat Innocen. *in c. ad petitionem
de accuſ.* Ego autem arbitror, quod cautius
faceret judex, ſi dilationem concederet, ſaltem ubi ageretur
de pœna corporali. Baiar.

(*g*) *Ad faciendum ſuas defenſiones*) Adde, & vide *in
Repe. do.* Felin. §. *reus in criminalibus col. nim* 553. Giach.

(*i*) *Sponte confeſſus*) Adde ſupra *hac eadem quæſtio. verſ.
ſed nunquid, infra q.* 96. *verſ. Et hæc quidem concluſio,
q.* 54. *verſ. ſed quid ſi exhibeatur Confeſſio, q.* 55. *verſic.
poteſt etiam cum ſeq. infra ad q.* 82. *ſtat.* 6. *in fin.* ubi dixi.
Drogh.

(*k*) *Et adverte*) Adde, quod hoc † procedit in dilatio- 50
ne, quæ eſſet conceſſa per legem ſcriptam, quia tunc
debet dari etiam parte non petente, ſecus vero in dilatione,
quæ conceditur miniſterio judicis, quam judex
non tenetur dare, niſi petatur: ita diſtinguit Bal. *in
l. noverit, in princip. C. ut intr. cert. temp.* ubi dicit, hac
diſtinctione poſſe defendi judicem, ſi delinquentem confeſſum
mittat ad furcas, non dato termino ad faciendum
ſuas defenſiones. Sed ego dubito, quod non eſſet
bona defenſio, & ideo judices caveant ab bujuſmodi
diſtinctione.

Item adde, quod † judex poterit denegare defenſio- 51
nes in criminalibus, quando vidit illas peti cavillandi
cauſa, ut per Rol. *in conſ.* 12. *n.* 45. *vol.* 3. & Decian.
in conſ. 99. *nu.* 12. *vol.* 2. Et † ſimiliter poterit denegare 52
defenſiones furibus famoſis, & latronibus, Maſ. *in l.
1. n.* 43. *ff. de quæſt.* pro quibus non debet pati aliquem
advocare, per tex. *in l. omnes, C. de defenſ. civit.* &
nedum publicis furibus denegari poſſunt defenſiones,
ſed etiam cuilibet inſigni delinquenti, dummodo notorie
ſint tales, ſecundum Boſ. *in tit. de indic. nu.* 76.
& Rolan. *d. conſ.* 12. *num.* 65. ubi loquitur de latronibus,
diſrobatoribus, incendiariis, violatoribus, &
raptoribus publice diffamatis. Baiar.

(*l*) *Et hoc adeo verum eſt*) Rota Lucenſ. *deciſ.* 72. Farin.
tom. 2. *q.* 38. *n.* 3. *ſub tit. de indic.* & *q.* 39. *n.* 18. Ros.

Et hoc adeo verum eſt) Adde Afflict. † *in conſtitu. in-* 53
quiſitiones, §. *item dura, num.* 3. *fol.* 142. *libr.* 1. ubi
plene tractat iſtam quæſtionem, & ibi dicit, quod licet
Princeps non poſſit tollere defenſionem, poterit
tamen variare modum defenſionis, & ibi etiam *in fin.*
& *in deciſio.* 391. exclamat contra præeminentiam

Vicariæ, qood ex proceſſu informativo poſſit deveni-
ri ad torturam, & concludit non habere locum con-
tra hominem bonæ famæ, † ſed ſolum contra latro-
54 nes inſignes, diſrobatorea ſtratarum, incendiarios,
violentos raptores, & committentes gravia crimina,
contra quos laborat infamia, & quod contra illos
poteſt procedi juris ordine non ſervato, & ſic ad
torturam ea proceſſu informativo: quia propter ter-
ribiles caſus licet juſtas leges tranſgredi, & de hu-
juſmodi præeminentia plenè tractavit Gram. *vot.* 1.
ubi ponendo intelligentiam, & limitationem ad dic-
tam præeminentiam, tenet, quod procedendo ex
proceſſu informativo tortura repeti non debet: ſed
contrarium tenuit Simon de Prætis *in conſil.* 114.
num. 5. *&* 6. & ibi tenet etiam, quod contra ho-
minem malæ vitæ, & famæ etiam de jure com-
muni procedi poſſit ad torturam, non data copia
indiciorum, quod ſimiliter tradit Grammat. *in d.
vot.* 1. *num.* 7. *&* 26. *& conſil.* 17. *num.* 16. *& conſil.*
34. *colum. fin.* & qualis ſit præeminentia Vicariæ,
in quibus caſibus, & quomodo ea uti poſſit, habes
in capit. Regni 272. & ibi latiſſime per Joan. An-
ton. Nigr. *numer.* 9. *&* *numer.* 18. ubi concludit,
quod licet magna Curia Vicariæ habeat dictam præ-
eminentiam, & plenum, ac liberum arbitrium in ma-
leficiis, tamen, quod non poſſit aliquem torquere,
niſi in illo proceſſu informativo concurrant legitima in-
dicia, ex quibus ſi eſſet legitimus proceſſus, poſſet in-
ferri tortura; & ita in ſpecie tenet Gram. *in conſil.* 64. *n.* 6.
ubi multa allegat.

55 Item adde, quod ſummus Pontifex ex juſta cauſa po-
teſt tollere defenſionem, ut per Dec. *in cap. dilecti, col.*
7. *de except.* Alexan. *in l. mulier. col.* 5. *ff. ſolut. matrim.* &
Vaſqu. *controv. Illuſtr. cap.* 11. *num.* 9. ubi dicit ratio-
nem eſſe, ne id jus natura inſitum ad juvandum in-
cipiat eſſe nocivum, *& in cap.* 16. tenet, quod Prin-
ceps ex juſta cauſa poſſit tollere defenſiones in criminali-
bus, nedum ex plenitudine poteſtatis: ſed etiam de po-
teſtate ordinaria.

Item adde, quod ad hanc quæſtionem, quod Prin-
ceps non poſſit tollere defenſionem in criminalibus,
Sim. de Præt. *conſil.* 203. & Nat. *conſ.* 451. *n.* 30. repre-
56 hendit † Boſſ. *qui in tit. de indic. n.* 142. tenuit; quod
judex habens commiſſionem procedendi ex conſcientia,
poteſt ſine indiciis torquere reum, & quod Princeps
regulariter non poſſit tollere defenſiones in criminalibus,
habes per Vivi. *opin.* 717. *vol.* 2. ubi ponit multas amplia-
tiones, & limitationes. Baiar.

(m) *Quæro nunc*) Far. *d. q.* 10. *n.* 51. 61. *&* 55. Ros.

Quæro nunc, an poſſit reus) Adde, an † idem ſit in ap-
57 pellationibus, quod in criminalibus, ut non poſſit re-
nunciari appellationi, vide *dec. Delphin.* 90. *num.* 7. *in*
2. *part.* & Boer. *in deciſio.* 267. *ſub n.* 16. *circa med.* ubi
tenet, quod in cauſa criminali, quando tractatur de
morte civili, vel naturali, vel membri mutilatione,
non poteſt per condemnatum, vel condemnandum ex-
preſſe appellationi ſuæ, vel per quemlibet interpoſitæ,
vel interponendæ, renunciari.

58 Item adde, quod † renunciatio valet in novem caſi-
bus, quos ponit Felin. *in c. cum veniſſent, de teſtib. &
in c. quærenti, nu.* 1. *de for. compet. & in c. ſi diligenti,
eod. tit.* dicit etiam, quod reus criminis poteſt renuncia-
re defenſioni ſtatutariæ.

59 Item adde, quod † latrones ſuis defenſionibus poſſunt
renunciare ſimpliciter, & renunciatio tenet, ſecundum
Ang. *in l. cuſtodias, de pub. jud.* & ibi etiam Imo.

60 Item † adde, quod nec etiam cum juramento reus po-
teſt renunciare defenſionibus ſuis, Bal. *in l. unica, C. de
confeſſ. num.* 27. & Gomeſ. *de delict. cap.* 1. *num.* 66. &
ibi dicit etiam, quod defenſioni perſonæ, & ſtatus
61 non poteſt renunciari: & quando ſit † renunciatio cum
clauſula, quia nullam habet defenſionem, debet fieri
hoc modo; videlicet, talis inquiſitus ſponte ex certa
ſcientia ſciens carere omni ſpe defenſionis, renuncia-
vit cuilibet termino ſibi ſtatuendo, tam ea forma juris
communis, quam ſtatutorum, & hanc formam tradit
Socin. *in cap. qualiter, & quando num.* 1055. *de accu-
ſation.* ubi dicit, quod talis denunciatio valebit.

62 Item adde, † quod renunciatio defenſionis revocari
poteſt in cauſa criminali, gl. & Doctor. *in l.* 2. *C. quo-
rum appellat. non recip.* Ang. *in l. non tantum ff. de appel-
lat.* & Mar. Fran. *deciſ. Delp.* 60. *n.* 8. *par.* 2. Baiar.

[n] *Quin licet ſcit*] Farin. *d. q.* 39. *num.* 56. *& ſeq.*
Ros.

[o] *Conſula tamen Judicibus*) Ergo ſerva ſemper ordi-
nem, & regulam traditam intra *qu.* 65. *verſic. primo*, &
adde, quia contra tales Judices invehitur Marſ. *conſil.*
16. *n.* 25. ut per Menoch. *d. Tractatu de arbitr. jud. lib.*
1. *quæſtione* 7. *numer.* 10. *eodem libro* 1. *quæſt.* 87. *num.*
8. *in fin.* Et quod imo de jure non poſſit renunciari defen-
ſionibus, tenuit Felin. *in cap. ſi quando col.* 2. *de offic. dele-
gat.* allegat Glo. *in l. pactum inter hæredem ff. de pact. & in c.
in parte,* 11 2. *col.* 2. *de off. delegat. & in cap. Paſtoralis,* §.
quia vero, col. mihi quinta, extra eodem, Gomeſ. *de de-
lict. cap.* 1. *ſub nu.* 66. *per Gloſ. fin. in l. pactum inter hære-
dem in fine, ff. de pac.* quicquid in contrarium dixerit
etiam Cravet. *conſil.* 115. *nu.* 12. *ad fin.* quia pro pecu-
nia loquitur ibi; Et dum *in verſ. ſeq.* tractat de Reo ve-
niam petente. Utrum videatur confiteri, Adde Dec. *in l.
ſi non videtur rem, ff. de reg. jur. in fin.* Daoo.

(p) *Sed hic incidenter quæro*) Adde, † an confeſſio de- 63
licti reſultet ex precibus Principi porrectis *deciſ. Pedemont.*
138. *num.* 1. & Capyc. *dec.* 71. † ubi habetur etiam, an 64
narrata in reſcripto præjudicent inter alias perſonas,
ſi reus reſcriptum reprobaverit, & ſi lata fuerit ſenten-
tia contra illud reſcriptum, & quando confeſſio facta
in precibus probet contra confitentem, vide Maſcar.
de probat. in concl. 368. & ibi an poſſit revocari, *& ibi
in concluſ.* 101. & quod de confeſſione facta in libello,
in poſitionibus, in capitulis, & in exceptionibus; &
an ex ſupplicatione, & veniæ petitione quis dicatur
fateri delictum, vide omnino Farin. *quæſt. crim. q.* 5. *n.*
25. ubi latiſſime.

Item adde, † an & quando confitens delictum, &
componens cum fiſco poſſit ex prætextu metus ab Officiali 65
in ſyndicatu repetere. Jo. de Amicis *conſil.* 49.

Item adde, † an confiteri delictum videatur ille, qui
ſolvit aliquid pro compoſitione, etſi ſolvit parti, vel 66
fiſco, ut per Parid. de Put. *in tract. de ſynd. in verb. com-
poſitio, an officialis Epiſcopi,* n. 2. Bal. *in l. ea quæ ul-
tima col. verſ. ſed quid ſi non vult negare, C. de cond. indeb.*
Paul. de Caſtr. *conſ.* 220. *incip. notandum, quod in fin.* &
Paul. Ghirla. *in tract. de relax. car. tit. de pœnarum com-
poſit. quæſt.* 4. & ibi etiam quomodo ſit facienda † com-
poſitio, ne fateri videatur. 67

Item adde, quod ſe † ſubmittens gratiis, & miſericor- 68
diæ Curiæ, ſeu judicis, prout ſæpe faciunt carcerati in
Regno Neap. ubi judices regulariter habent poteſtatem
componendi delicta ante ſententiam præcedente tamen
remiſſione partis non fatetur delictum ſaltem, ut poſ-
ſit condemnari, & ſi judex non vult facere gratiam,
vel miſericordiam, in priſtino ſtatu illum reponere de-
bet, quia illa ſubmiſſio intelligitur facta ſub conditio-
ne, ſi fiat gratia arbitrio boni viri, alias non nocet
An. & alii *in ſi. de prætor. ſtip. per tex. in c. venient, &
in cap. ſane, de renunc.* Alexan. *in conſ.* 70. *n.* 20. *&* 21. *vol.*
1. Guido Pap. *deciſio* 159. illic, qui ſe ſubmittit, & Jo.
Ant. de Nigr. *ſuper cap. Regni in cap.* 297. *incipien.
multorum ad aures noſtras, nu.* 14. ubi late, Menoch.
de arbitr. judi. quæſt. 8. *num.* 17. ſed Gigas *in tractat. de
crimine læſæ majeſt. quæſtione* 21. *num.* 3. dicit, quod ſi
venia fuerit petita ſolemniter in Judicio, ſive coram
judice, quod cenſetur illud fateri; ſi vero extrajudi-
cialiter, illud fateri non videtur, concord. no. per
Rom. *in l. ſi quis in gravi,* §. 1. *ff. ad Syllan.* ſed vide
Blanc. *in repet. l. fin. de quæſt. nu.* 308. *& in pract. crim.
quæſt.* 49. *verſic. ſed hic incidenter,* Alciat. *conſ.* 108.
n. 10. *& ſeq. lib.* 5. Franc. Marc. *deciſ.* 189. *n.* 2. *ſecunda
parte,* Corſet. *ad repert.* Abb. *in ver. abſolutio, n.* 7. &
hanc diſtinctionem ſequitur etiam Maſcar. *in concl.* 501.
& Joa. Vincent. de Anna. Neap. *in repet. rubr. & c.* 1.
de vaſallis decrep. nu. 57. ubi dicit, quod cum Magni- *
ficus Jacobus Caracciolus Baro Sicignani compoſuiſſet
quendam Notarium in ducatis ducentis, qui gratiis
Curiæ ſe remiſerat, is habuit recurſum ad magnam
Curiam Vicariæ, quæ compoſitionem revocavit, &
eum liberavit, non obſtante remiſſione, & cum eſſet
appellatum ad Sac. Reg. Conſil. cauſa fuit remiſſa ad Ba-
ronem, quæ remiſſio intelligitur, ut arbitrio boni viri
compoſitionem moderaret, vide etiam Neviz. *in conſ.*
68. *n.* 12. *&* 13. ubi dicit etiam, quod producens gra-
tiam, fatetur delictum & ibidem tenuit Gram. *in conſ.*
35. *n.* 5. Baiar.

(q) *Veniam*) Adde Corſet. *in reper. Abbat. in verſ. ab-
ſolutio, vel venia.* Blanc. *in l. fin. nu.* 308. *ff. de quæſtion.*
Alciat. *conſ.* 108. *n.* 10. *& ſeq. lib.* 5. Nota tamen quod qui
gratiæ, & clementiæ Principis ſe ſubmittit, juri ſuo renun-
ciare non videtur. Franc. Marc. *deciſ. nu.* 2. *in* 2. *parte.*
Geror.

QUÆS-

QUÆSTIO L.

De exceptionibus, quas reorum defenſores contra proceſſus criminalis formam proponere ſolent.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *De nullitatibus proceſſus.*
2 *Proceſſus formatus contra minorem 25. annis, non dato ei curatore, eſt ipſo jure nullus.*
3 *Quadrageſimali tempore an poſſit procedi in cauſis criminalibus.*
4 *Proceſſus factus ſuper generali inquiſitione an valeat, ita quod poſſit reus ex eo condemnari.*
5 *Et quid in cauſis ſyndicatus Officialium.*
6 *Stante ſtatuto; quod alicui denegetur actio, an poſſit judex ex officio inquirere.*

Ex Additionibus.

1 *Nullitas eſt mera defenſio.*
2 *Nullitas, quæ colligitur ex ejuſdem actis, poteſt quandoque opponi.*
3 *Proceſſus factus per judicem excommunicatum eſt nullus.*
4 *Excommunicatus publice quis dicatur, remiſſ.*
5 *Proceſſus an, & quando ſit nullus ex defectu indiciorum.*
6 *Sententia faciens mentionem proceſſus an probet proceſſum præceſſiſſe.*
7 *Et quid ſi ſint lapſi decem anni.*
8 *Curator an requiratur in criminalibus.*
9 *Confeſſio minoris ſine curatore in criminalibus valet.*
10 *Et quid in confeſſione facta vigore ſtatuti.*
11 *Reſponſio minoris inquiſiti cum auctoritate curatoris tunc præſtiti an valeat.*

1 NUnc (*a*) de reorum defenſionibus videamus: & prima quidem eſt defenſio, quæ oritur ex illis exceptionibus, quæ concernunt (*b*) nullitatem proceſſus, quarum multas colligere potes ex iis, quæ ſuperius dicta, & inferius dicenda ſunt in diſ-
2 curſu materiæ, & poteſt etiam poni exemplum, puta, ſi proceſſus fuerit formatus contra minorem 25. annis, nullo prius illi dato curatore: nam eo caſu proceſſus (*c*) eſt ipſo jure nullus, *l. Clarum, C. de auth. præſtan.* & eſt communis opin. ut dicit Boſſ. *in tit. ſi adverſus rem jud. num.* 22. Rolan. *conſ.* 31. *num.* 1. *lib.* 1. Et dicit Placca *lib.* 1. *delictor. cap.* 32. *n.* 12. *in fin.* quod ita in Regnis Hiſpaniarum uſu receptum eſt, (*d*) & praxis id obſervat. Sed certè jodicea noſtri hoc male ſervant, ut dicit Pract. Pap. *in forma inquiſitionis, in verbo, Contra, & adverſus, num.* 2. & ita in hoc Ducatu hæc exceptio in practica non admittitur: nam in delictis minor. 25. annis dummodo ſit major 14. habetur in omnibus, & per omnia pro majore, maximè quando confitetur delictum, ut dixi infra *q.* 55. *verſ. ulterius etiam.* Et (*e*) dicit Boſſ. *in tit. de confeſſis, nu.* 66. quod ita vidit quotidie (*f*) obſervari contra *d. l. clarum,* & dicta Doctorum, de quibus ſupra, tam in confeſſione, quam in aliis actis factis per minorem in judicio criminali, nullo dato curatore. Fortè poſſet ei prodeſſe talis defenſio ad effectum minuendi pœnam, juxta ea, quæ dixi infra *q.* 60. *circa prin.*

3 Pariter etiam opponi poſſet, quod proceſſum fuerit tempore Quadrageſimæ: nam illis diebus inhibita eſt cognitio cauſarum criminalium, ut eſt text. *in*

l. quadraginta, C. de feriis. Sed certè hæc exceptio parum prodeſſet, quia illa lex quadraginta, (*g*) de conſuetudine non ſervatur, ut atteſtatur gloſſ. *fin. ibi,* quem refert Marcua *deciſ.* 409. *quæritur in feſtis, poſt n.* 1. An autem diebus feriatis poſſit inferri tortura reo, & an exequi condemnatio capitalis, dixi infra *quæſt.* 95. *verſic. quæro etiam.*

Item quia proceſſum fuiſſet per (*h*) inquiſitionem 4
generalem nulla facta ſpeciali inquiſitione, quo caſu non videtur ſequi poſſe condemnatio: nam inquiſitio generalis fit ad inveſtigandum, non autem ad puniendum, & ſic ut præparetur via inquiſitioni ſpeciali, ſecundum Innocent. *in cap. bonæ, il* 1. *num.* 5. *de elect.* ubi atteſtatur, quod ita practicat totus mundus, & illud dictum Innocent. referunt Scribentes *cap. inquiſitionis de accuſat.* & in ſpecie Anan. *num.* 4. & Felin. *poſt num.* 5. & Tiraquell. *de pœnis, cauſa* 53. *nu.* 3. Idem dicit Ang. *in d. l. ea quidem, nu.* 5. Tu verò (ne erres) adverte: quia ſi ex inquiſitione generali, id eſt, informationibus, quæ aſſumuntur per judicem ad inveſtigandum, quis delictum commiſerit, nihil emergat ſpecialiter contra aliquem, nulli dubium eſt, quod ſuper ea non poteſt ſequi condemnatio. Sed ſi reſultent indicia ſpecialiter contra aliquem, tunc ipſe citatur ſuper ipſa inquiſitione generali ad ſe defendendum, & contra eum proceditur, ut dicit Innocent. *in loco præallegato,* quem ego fideliter retuli ſupra *quæſt. verſ. poterit igitur.* Et hoc caſu, facta citatione, & ſecuta litis conteſtatione, ſequi poteſt ex ipſa generali inquiſitione condemnatio, ut dicit Bald. in *l. edita,* ibi per me allegatus. Et dicit Anton. Rondin. *de ſyndic. num.* 119. quod ita communiter ſervatur. Debent (*i*) tamen hoc caſu reo comparente repeti teſtes, & alia fieri, de quibus ſupra dictum eſt in diſcurſu materiæ. Teſtes enim, qui recipiuntur ſuper inquiſitione generali, recipiuntur parte non citata: merito non faciunt fidem contra reum, poſtquam comparuit, niſi ipſo citato, aut præſente repetantur, ut dixi ſupra *q.* 11. *ver. item quæro, & q.* 45. *verſ. cæterum ſi reus.*

Scias etiam, quod in cauſis ſyndicatus Officia- 5
lium proceditur ſuper generali inquiſitione, & ſuper eam poſſunt Officiales condemnari, etiam nulla ſpeciali inquiſitione præcedente, & ita obſervat conſuetudo, ut dicit Ang. *in d. l. ea quidem, poſt n.* 5. prout etiam ſe pluries in practica ſervaſſe dicit etiam Angel. *in rep. l. ſi vacantia, C. de bon. vacan. lib.* 10. quam ego retuli ſupra *quæſt.* 5. *verſic. hinc eſt.* Ita etiam communiter practicari atteſtatur Cardin. Alexand. *in cap. ne accuſatione, col.* 56. *circa med.* 2. *quæſt.* 8. Sed adverte, quia in cauſa ſyndicatus Officialium, licet poſſet agi criminaliter, (*k*) pro barattaria, tamen ut plurimum agitur tantum modo civiliter, ut dicit Franc. Accurſ. *de ſyndicatu, relatus per Amad. pariter in tractat. de ſynd. num.* 27. affirmans, quod ita eſt obtentum de longa conſuetudine totius Italiæ, à qua non eſt recedendum. Sed ſi pars vellet agere criminaliter (ſecundum eum) eſſet neceſſarius libellus, juxta formam *l. libellorum, ff. de accuſat.* de qua dictum eſt ſupra *quæſt.* 12. Et ſi eſſet procedendum ex officio, neceſſaria eſſet inquiſitio ſpecialis, quod tamen ego non credo verum: ſed puto, quod in cauſis ſyndicatus poſſet ſequi condemnatio ſuper inquiſitione generali, illud tamen intelligendo, juxta ea, quæ dixi ſupra *verſ. item quia, in d. quæſt.* 5. *verſ. poterit igitur,* ſcilicet, quod ad hoc, ut ſuper hac generali inquiſitione poſſit ſequi condemnatio, requiratur, quod Officiales ſint citati, & lis conteſtata, & facta monitio ſuper probationibus recipiendis, & data licentia procedendi uſque ad ſententiam. Et hoc modo poterit

ſequi condemnatio, & ita ſervari in practica atteſtatur Bald. *in d. l. edita, in repet. Patavi. nu.* 30. quem refert idem Amad. *de ſynd. nu.* 15. *& poſt nu.* 20. Et ſic vides, quod eſt differentia inter inquiſitionem generalem, quæ fit contra Officiales, & illam, quæ fit in aliis caſibus, niſi quod ea, quæ fit contra Officiales, fit ad inveſtigandum delicta per eos commiſſa. licet nulla adſint indicia, neque diffamatio, ut dixi ſupra *quæſt. 6. verſ. cæterum quando*; Illa vero, quæ fit in aliis caſibus, non fit niſi conſtito de delicto. Et ſcias, quod licet gloſſa allegata per Amad. *in loco præalleg. n.* 219. dixerit, quod in ſyndicatibus hodie non ſervatur ordo juris, illud tamen intelligendum eſt, ut procedat, quando Officialis ipſe à ſyndicatu auſugit: alias ſecus, ut declarat Amad. *ibid.*

6 Poſſet etiam reus ad ſui defenſionem allegare ſtatutum diſponens, quod illi, qui dicitur offenſus, denegetur actio, prout quandoque fit in bannitis, & in illis, qui onera non ſolverunt, & hujuſmodi: quo caſu non modo non admittitur eorum accuſatio, ſeu querela, ſed neque etiam poteſt judex ex officio inquirere. Ita tenuit Bart. *in l. non ſolum, §. quamquam, ff. de injur.* cujus opin. dicit eſſe communem Claud. *in repet. l. ut vim, n. 23. in fin. ff. de juſtit. & jure.* Bene verum eſt, quod in hoc articulo multi tenuerunt contrarium, adeo ut Alexand. *in l. 1. §. ſublata, num. 4. ff. ad Trebellian.* dixerit, quod communiter tenetur contra Bartol. & illum refert Villalpand. *in repet. l. 22. cap. 14. poſt num.* 5. (*m*) Sed mihi ſemper placuit opin. Bartol. Si enim ille, qui eſt offenſus, conqueri non poteſt, ergo nec reſpublica, quæ illi prohibet, ne conqueratur. Et ſolet allegari pro regula, quod non competit actio criminalis reipublicæ, ubi non oritur parti actio civilis. Faciunt, quæ dixi inſra *quæſt. proxima, verſ. & hæc quidem, & ſup. hoc eod. lib. §. homicidium verſ. alia quoque.*

ADDITIONES.

Ad Quæſt. L.

1 (*a*) N*Unc de reorum defenſionibus*) Adde, quod † nullitas eſt mera defenſio rei, Paris de Put. *in tract. de ſynd. in §. an ſit ſententia lata, verſ. quædam ſunt ſententiæ,* & Felin. *in c. ex parte col. pen. de offic. deleg. at.*

2 Item adde, † quod nullitas proceſſus, & ſententiæ, cauſæ principalis, quæ colligitur ex eiſdem actis, poteſt opponi tempore allegationum juris, etiamſi aliter primo non fuerit in actis ipſa nullitate exceptum, & poteſt opponi etiam poſt concluſum in cauſa, dummodo nullitas deprehendatur, ut ſupra, ex actis per ſolas allegationes juris, ita tradit Ferret. *in conſ.* 379. *volum.* 2. & Vant. *de nullit. in rubr. quot, & quibus modis nullit. proponi poſſ. n.* 22.

3 Item adde, quod † proceſſus, & omnia acta per judicem ordinarium, ſive delegatum publice excommunicatum ſunt nulla, & invalida, Vant. *de nullit. in tit. de nullit. ex defectu juriſd. ord. n.* 137. & ibi *n.* 163. dicit, quod proteſtatio aliqua a parte non erit facienda, *& in tit. de nullit. ex defectu juriſd. deleg. nu. 61. cum ſeq.*

4 ubi etiam habetur, quando quis dicatur publice † excommunicatus ad effectum, quod proceſſus non teneat.

5 Item adde, quod † proceſſus valeret, etiamſi eſſet nullus & eo, quod indiciis legitimis non præcedentibus proceſſum fuerit, quia quod indicia debent præcedere, intelligitur locum habere, ſi inquiſitus comparuit, & oppoſuit de nullitate inquiſitionis ex defectu indiciorum; ſecus ſi non fuerit oppoſitum *c. 2. de accuſ. in 6.* Alex. *conſi. 120. nu. 2. vol. 7.* Ruin. *conſil. 80. n. 3. vol. 4.* Becc. *conſil. 70. in fin.*

Item adde, † quod ſententia condemnatoria, vel ab-
6 ſolutoria criminalis faciens mentionem proceſſus, ſi reperta fuerit in Camera Romanæ Eccleſiæ, vel theſaurarii inter alias ſententias, & a tali ſententia non eſſet appellatum, vel reclamatum, vel de nullitate dictum intra annum à tempore, quo fuit lata, quod pro tali ſententia præſumatur, & fingatur totum proceſſum etiam præceſſiſſe, ſecundum Conſtit. Marc. *lib. 4. cap. 26. rub. 26. rubr. de condem. in cauſa crimin.*

Item adde; † quod ſi ex verbis ſententiæ appareat om- 7
nia ſolenniter præceſſiſſe, & ſunt elapſi decem anni, non poteſt amplius de nullitate dici, etiam quod non appareat de proceſſu, & ſententia exequi debet. Gram. *deciſ.* 25. Bajar.

(*b*) *Nullitatem proceſſus*) Adde, quod omnes nullitates, quæ in hoc opere continentur, reaſſumpſi, & annotavi in fine præſentium Additionum. Item conſuetudines, ac alia, de quibus ibi; & adde, quod ſi in ſtatuto contineretur, quod citato ſtatuatur aliquis terminus puta octo dierum ad comparendum, & tamen judex non ſtatuerit fortaſſe niſi quinque, quod ob hoc proceſſus non dicitur nullus, quia terminus ſuppletus à lege tenuit Bal. *in l. ſi ea, n. 19. C. qui accuſ. non poſſunt.* Drog.

(*c*) *Eſt ipſo jure nullus.*) Adde etiam per Rolan. *ejus conſil. 68. n. 33. lib.* 2. ubi etiam ſententia redditur nulla tanquam lata contra indefenſum, ut legitur, & notat. *in l. cum & minores, C. ſi adver. rem jud.* tenendo iſtam, illam intellige de minore præſente, ſecus de abſente, & contumace, ſtante præſertim ſtatuto, quod contumax habeatur pro confeſſo, ut plene, & eleganter habetur per Nat. *ejus conſil. 540. cum duobus ſeqq.* ubi objecta pulcherrime tollit. Ad unum aliud adverte, quod ſtatutum quod contumax habeatur pro confeſſo, & convicto, requirit declarationem ante condemnationem, in qua declaratio fieri poterit, per Rol. *conſil. 9. n. 39. lib.* 1. Giach.

(*d*) *Et praxis id obſervat.*) Adde Rol. à Valle *conſ. 3. 1. & 2. col. in 1. vol.* Ros.

(*e*) *Et dicit Boſſ. in tit. de confeſſ.*) Adde, quod † idem 8
tenuit Anto. Columb. *in ſuo tract. controv. crim. art.* 171. ubi dicit, quod in criminalibus non attenditur auctoritas partis, ſive curatoris, alia auctoritas aſſerenda, ridiculoſum videri, quod auctoritas † hæc inter-
venire debeat, quæ adaptari nunquam poſſet, nec inve- 9
niretur pater, qui vellet aſſentire, quod filius delictum confiteretur; pariter, nec curator, qui datur tantum ad utilia gerenda, *& art.* 174. affirmat, quod præſentia judicis in criminalibus ſupplet defectum curatoris.

Item adde, † quod idem eſt in ficta confeſſione, ſtan- 10
te ſtatuto, quod contumax habeatur pro confeſſo, quod confeſſio minoris eſt valida, etiam nullo dato curatoro, & poteſt condemnari, Nat. *conſil. 540. 541. & 542.* Bajar.

(*f*) *Obſervari contra dictum legem*) Tamen hic adverte, quod ſtylus contra jus commune non valet, per Dec. *conſil. 677. n. fin.* & quod ſtylus unius Curiæ non poſſit operari, ac inducere derogationem legis contra jus communa, ſed ſolum declarationem ejus, quod eſſet arbitrio judicis commiſſum, vi. per Rolan. *in conſil. 3. nu. 36. lib.* 3. qui *num.* 24. tenet, quod imo re-
ſponſio † minoris ad inquiſitionem cum auctoritate cu- 11
ratoris ſibi decrati eo momento temporis, quo fuit conſtitutus curator, quo tempore auctor non potuit inquiſitus ob temporis brevitatem, & ſic ob non adhibitam cauſæ cognitionem non valet; & quod cautus debet eſſe judex; quia non debet pati, neque admittere, quod eo temporis momento, quo datus eſt curator, eodem auctorizet in aliquo minori quia nullus eſſet actus ob temporis brevitatem: ex quo apparet, quod in tali auctoritatis præſtatione non præceſſit cauſæ cognitio, quæ ad validitatem debet omnino intervenire: quinimo etiamſi in præſtatione auctoritatis interveniſſet cauſæ cognitio, de qua non ſit facta mentio in actu geſto per minorem, ille actus non valeret, nec minoris confeſſio, & quod plus eſt non ſufficeret adhibitam fuiſſe cauſæ cognitionem, niſi de ea fiat ſcriptura de per ſe, ut plene per eum ibi, ſed ſtylus, & conſuetudo quomodo inter ſe differat, vide per Dec. *in conſil. 11. num. 11.* & Natt. *in conſi. 575. numer.* 31. Giach.

(*g*) *De conſuetudine non ſervatur*) In civilibus Farina. *q. 8. oppoſ. 36. n. 35. vol.* 3. Ros.

Per inquiſitionem generalem) Modo, quo ſupra *q. 5. verſ. Poterit igitur, qu. 6. verſic. ſed quoniam*, limita hanc nullitatem non procedere in caſu, de quo infra *q. 55. verſi. Quomodo autem, circa finem*, videlicet, in illo, qui projecit Dominum ſuum in lacum Comenſem, credo nempe contra illum Ruſticum non fuiſſe proceſſum generaliter. Drog.

(*i*) *Debent tamen*) Far. *q. 72. c. 2. n. 101. 102. vol.* 3. Ros.

(*k*) *Pro Barattaria tamen*) Adde, quod pro barattaria tan-

tantum furtis, & illicitis extorſionibus tenentur Officiales, infra *quæſt. 73. verſi. item judex*, *quæſt. 94. verſic. quæro nunc, ad fin. ſupra quæſt. 16. verſi. præterea in fin.* Contrarium tamen vide ſervari contra Poteſtates oppidorum in eodem ſtatu: nam pro qualibet etiam levi, vel minima querela infinite vexantur: non ſic Poteſtas Cremonæ, & Papiæ cum ſint Senatores, ut eſt ſup. *q. 32. verſi. ſed hic quæro ad fin.* Drogh.

(*l*) *In ſyndicatibus hodie non ſervatur*) Adde *q. 6. verſi. Ceterum quæſt. 16. verſi. Præterea quæro, q. 46. plerunque inſ. q. 73. verſi. item judex.* Drog.

(*m*) *Sed mihi ſemper placuit*) Quam communiter teneri ait Suarez. *com. opi. verbo Actio*, ubi alia. Ros.

QUÆSTIO LI.

De exceptione præſcriptionis peremptæ inſtantiæ, & hujuſmodi.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Accuſatio criminalis tollitur ſpatio 20. annorum.*
2 *Et an eo temporis curſu tollatur etiam inquiſitio.*
3 *Et ſi delictum ſit reiterabile, quando incipiat illud tempus currere.*
4 *Et an crimen adulterii præſcribatur quinquennio, remiſſ.*
5 *Si ſtatutum præfigat judici tempus ad inquirendum, an illud incipiat currere à die delicti, an autem à die ſcientiæ.*
6 *Et an judex, qui eſt ſub ſyndicatu, poſſit ſe tueri exceptione lapſus termini ſtatuti ad querelandum in edictis ſyndicatorum.*
7 *Et an hujuſmodi maleficia præſcripta adſint ad aggravandum alia delicta, pro quibus procedi poteſt.*
8 *Perempta inſtantia an reus ſit abſolvendus.*
9 *Et quid de jure canonico.*
10 *Accuſatore mortuo an extinctum ſit judicium criminale.*
11 *Et an alius volens accuſare admittendus.*
12 *Et poſſit judex ipſe proceſſum proſequi.*
13 *Delinquente mortuo an extinctum ſit judicium criminale.*
14 *Et quid in criminalibus exceptis.*
15 *Et quid in caſibus, in quibus ipſo jure venit bonorum confiſcatio.*
16 *Et quid ſi reus moritur, poſtquam eſt de crimine convictus, vel confeſſus, an debeat ejus cadaver ſuſpendi.*
17 *Hæres an teneatur ex delicto defuncti.*
18 *Et an ultra vires hæreditatis.*
19 *Et quid ſi delinquens reliquerit plures hæredes, quorum unus tantum ſit ſolvendo, an ille teneatur exonerare conſcientiam defuncti.*
20 *Judæus, qui poſt delictum factus eſt Chriſtianus, an poſſit pro eo delicto amplius puniri.*

Ex Additionibus.

1 *Limitationes* ad l. querelam, C. de falſis, *remiſſ.*
2 *Condemnatus non poteſt opponere præſcriptionem, etiam quod poſt quinquaginta annos poſt ſententiam ſit captus.*
3 L. querela, *non habet locum in Eccleſia.*
4 *Boer.* in deciſ. 26. & 63. *declaratur.*
5 *Præſcriptio in criminalibus non interrumpitur per oblationem libelli.*
6 *Et an opponatur poſt litem conteſtatam.*
7 *Et an ea non oppoſita proceſſus valeat.*
8 *Præſcriptio poteſt opponi per quemlibet de populo.*
9 *Confeſſio ficta operatur non obſtante præſcriptione.*
10 *Exceptiones ſunt perpetuæ.*
11 *Civiliter poteſt agi pro delicto etiam poſt viginti annos.*
12 *Exceptio, quæ poteſt opponi contra accuſatorem, procedit etiam contra judicem inquirentem.*
13 *Præſcriptio delicti quando currere incipiat.*
14 *Confeſſio an operetur poſt præſcriptionem.*
15 *Fiſcus an reſtituatur ſub prætextu, quod nunc habet notitiam delicti.*
16 *Præſcriptio ſtatutaria non habet locum in crimine falſi.*
17 *Statutum quod judex non poſſit cognoſcere de delictis ſex menſibus ante introitum officii commiſſis, quomodo intelligitur.*
18 *Officialis, qui non ſtetit ſyndicatui, quandiu teneatur, & poſſit conveniri in patria.*
19 *Inſtantia per biennium quomodo perire dicatur.*
20 *Et quid ſervetur in Regno Neap.*
21 *Inſtantia ſtatutaria currit, ſicut legitima.*
22 *Cauſæ criminales an reſtituantur perempta inſtantia.*
23 *Inſtantia perempta, an pereat effectus confeſſionis.*
24 *Inſtantia non currit coram Principe.*
25 *Judex poteſt perempta inſtantia punire contumacem, factum durante inſtantia.*
26 *Item quando Rex eſt conſulendus.*
27 *Conſuetudo, quod non pereat inſtantia, valet.*
28 *Fidejuſſio de judicio ſiſti toties quoties finitur perempta inſtantia.*
Inſtantiæ peremptio poteſt opponi etiam poſt ſententiam.
29 *Accuſatio civilis an tranſeat in hæredes.*
30 *Judex de conſuetudine in omnibus delictis procedit.*
31 *Mors quomodo probetur.*
32 *Hæres accuſati poteſt petere, ut declaretur, defunctum non deliquiſſe.*
33 *Crimen an, & quando morte extinguatur.*
34 *Pœna, quæ infligitur ipſo jure, tranſit in hæredes etiam lite non conteſtata.*
In crimine hæreſis poteſt procedi poſt mortem infra quadraginta annos, n. eod.
Et imponitur pœna confiſcationis omnium bonorum adverſus quemcumque poſſeſſorem, n. eod.
Pœna in dubio nunquam intelligitur impoſita ipſo jure, ſed per ſententiam ferendam.
35 *Contumacia habetur pro concluſione, quando ex ſtatuto contumax habetur pro confeſſo.*
36 *Hæres an teneatur de dolo defuncti in contractibus.*
37 *Declaratoria an fieri poſſit poſt mortem rei.*
38 *Pœna non declarata contra defunctum, an poſſit declarari contra hæredem.*
39 *Sententia in pœna pecuniaria an mortuo reo feratur in perſonam Procuratoris, vel hæredi.*
40 *Hæres an teneatur ex confeſſione ficta propter contumaciam defuncti.*
41 *Hæres quando non teneatur.*
42 *Quando in mortuos ſævire liceat, remiſſivè.*
43 *Cadaver occidentis ſeipſum an debeat ſuſpendi.*
44 *Jus civile, & canonicum ſi ſint contraria, quid obſervandum ſit.*
45 *Hæres quando teneatur ex delicto defuncti.*
46 *Et an ultra vires hæreditarias.*
47 *Judex poſt delictum factus Chriſtianus an poſſit puniri, remiſſivè.*

POteſt (*a*) etiam reus ſe defendere exceptione præ- 1
ſcriptionis, quia ſcilicet lapſum ſit à die commiſſi criminis tempus 20. annor. nam eo temporis ſpatio (*b*) præſcribitur omnis accuſatio criminalis, *l. querelam, C. de falſis*, & ita tenent communiter Doctor. ut dicit Abb. *in d. cap. cum haberet nu. 4. de eo, qui duxit in matrim. &c.* Car. Alex. *in d. c. de accuſatione, col. 48. verſ. item opponi poteſt, 2. quæſt. 8.* Boer. *deciſ. 26. num. 6*, quem refert Villalob. *in ſua collecta communium opin. in lit. D, n. 55.* licet liber ſit corruptus, & Vivius *in lib. communium opin. in verbo, Accuſatio falſi.* Ant. Gomeſ. *ſuper l. 76. Tauri, n. 5.* Marſil. *conſ. 117. num. 40.* Et ita in facti

contingentia quidam Joan. Ant. de Vaylate imputatur de homicidio ſupra 25. annos commiſſo de quo niſi tunc fuerat querelatus, juſſus fuit in pace dimitti, 26. Jul. 1554. P. N. Idem judicatum fuit per Parlamentum Burdegalenſ. in quadam incendiaria, ut refert Papo *libr.* 24. *titu* 2. *arreſto* 1.

2 Et hæc quidem concluſio de plano procedit in accuſatione, ut ſcilicet non poſſit quis 20. annos à die commiſſ. criminis de eo accuſari. Sed (*c*) quid in inquiſitione, nunquid poterit judex ex officio de ipſo delicto procedere poſt hujuſmodi tempus 20. annor? Reſp. gl. *in d. l. querelam*, *gl.* 1. loquendo per verbum ſorte, tenuit, quod non præſcribatur officium judicis inquirentis niſi ſpatia 30. annorum. (*d*) Sed certè illa gl. communiter reprobatur, ut ait Jaſ. *in l.* 1. *n.* 8. *in fin. ff. de juriſd. omn. jud.* Balbus *de reſcript. in* 4. *q. quartæ quæſtionis principalis*, *qu.* 2. *n.* 3. quem refert Pract. Conradi, *fol.* 257. *nu.* 36. Boſſ. *in tit. quomodo procedatur per actionem*, *num.* 17. Traeg. *in pract. crim. cap.* 16. *poſt nu.* 21. Hanc etiam opin. contra illam gloſſam dicit eſſe communem Jafred. *deciſ.* 486. quem refert Vivius *in loco præallegato*, Boſſ. *in tit. de accuſ. n.* 32. Et dicit Pract. Jodoc. *fol.* 25. *n.* 35. quod communiter Doctores ita fixo pede tenent. Et ratio eſt, quia cum inquiſitio ſuccedat loco accuſationis, ut ſæpius dixi, merito ſublato jure accuſandi, cenſetur etiam ſublatum jus inquirendi. Et in hoc omnes concordant, ut dicit Ang. de Caſtr. *inter conſil. criminalia diverſorum conſ.* 99. *n.* 19. *lib.* 1. Et ita etiam ſentire videntur Doctores allegati *in verſic. præcedenti.* Vide etiam in propoſito ea, quæ dixi ſupra *quæſtione proxim. verſ. poſſet etiam.* Uoum tamen ſcias, quod licet criminalis actio, vel inquiſitio præſcribatur, ut dixi, ſpatio 20. annorum, oibilominus omnes actiones civiles, quæ ex crimine deſcendunt, durant uſque ad 30. annos. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Igneus *in l. in cognitione poſt nu.* 185. *ff. ad Sylla.* dixi infra *libro* 7. §. *action.*

3 Sed hic quæro, quid ſi aliquis committat aliquod delictum reiterabile, puta, adulterium, ſtuprum, inceſtum, vel bujuſmodi, nunquid hoc tempus erit computandum à die primi delicti commiſſi, an autem ab ultimo delicto? Reſpon. quod eſt computandum à die ultimi delicti, ita dicit gl. *in l. ſi marri*, §. *ſex menſium*, *in verbo*, *Commiſſi criminis*, *in fin. ff. de adult.* & eſt magis communis opin. ut atteſtatur Ang. de Caſtr. *in d. conſil.* 94. *nu.* 10.

4 Poteſt (*e*) autem hæc exceptio in aliquibus caſibus oriri, non ſolum ex curſu 20. annor. ſed etiam ex minori ſpatio temporis, puta in adulterii crimine, cujus accuſatio quinquennii ſpatio præſcribitur, ſecundum juris communis diſpoſitionem, ut dixi ſupra, *hoc eod. libr.* §. *adulterium*, *unum tamen*; vel etiam ubi ex diſpoſitione ſtatutorum præfixum eſſet brevius tempus ad procedendum in cauſis criminalibus, prout eſt in multis civitatibus.

5 Sed (*f*) quæro, ſi ſtatutum expreſſe præfigat terminum judici ad formandum inquiſitionem pro delictis, nunquid talis terminus præfixus judici ad inquirendum currit à die commiſſi delicti, an autem à die ſcientiæ? Reſpond. Aug. ad Ang. *de malef. in verbo*, *inchoata facta*, *&c.* dicit, quod iſte paſſus eſt valde dubius, cum nedum DD. ſiut varii, ſed etiam illuſtres Doctor. ipſimet varient, quia in uno loco uoum dicunt, & ipſimet in alio dicunt contrarium. Solet tamen in hoc articulo allegari doctrina Bart. *in l. eum qui* §. *in popularibus*, *circa fi. ff. de jurejur.* qui tenuit, quod non currat niſi à die ſcientiæ, de qua doctrina dicit Aug. *in loco præalleg.* quod vidit doctiſſimos Advocatos multum magnificientes, & exclamantes in hac materia. Et hanc opin. dicit eſſe communem Natta *conſil.* 225. *nu.* 2. (*g*) Sed certè contraria opin. eſt magis communis, i. quod currat ſtatim à die commiſſi delicti, ut atteſtatur Alex. *in d.* §. *in popularibus*, *num.* 12. quem refert Ruin. *conſ.* 27. *poſt num.* 6. *verſ. Secundo iſtud, lib.* 4. Marſ. *in pract. crim.* §. *conſtante*, *n.* 85. *& ſequent. & conſ.* 85. *n.* 15. Regulariter enim omnis præſcriptio currit ignoranti, ut dixi infra *libr.* 7. §. *præſcriptio.*

6 Hac (*h*) etiam præſcriptionis exceptione tueri ſe poteſt judex exiſtens (*i*) in ſyndicatu: nam lapſo tempore, quod præfigi ſolet in edictis ſyndicatorum ad querelandum, noo poteſt ulterius moleſtari non modo in ipſo loco officii, ſed neque etiam in ejus propria patria. Et ita communiter tenetur, ut dicit Ferret. *caut.* 14. *verſ. & circa iſtam.* Hæc autem concluſio, quando jam ſecuta eſt abſolutio, non videtur habere multum difficultatis, prout etiam ſe obtinuiſſe in facti contingentia atteſtatur Alexan. in Apoſtil. *ad Bart. in l.* 2. *ſub n.* 6. *ff. ad leg. Jul. repetund.* prout illum refert Paris Put. *de ſyndic. fol.* 137. *num.* 1. *in fin.* Sed certe idem etiam dicendum eſt, ſi non ſit ſecuta abſolutio; & ita utroque caſu hanc eſſe communem opiniooem atteſtatur Boſſ. *in tit. de official. corrup. pecu. n.* 32. Et refert idem Paris *de ſynd. fol.* 142. *poſt nu.* 7. quod vidit multos Officiales evaſiſſe ſyndicatum, & fuiſſe abſolutos, quia (*k*) querelæ non erunt porrectæ in tempore banni: & ita quotidie practicari atteſtatur Anton. Gomeſ. *c.* 1. *delictorum*, *n.* 23. *in fin.*

7 Unum tamen ſcias in hoc propoſito, quod ex maleficiis, de quibus obſtante curſu temporis, non poteſt cognoſci, poteſt judex alia maleficia, de quibus cognoſcere poteſt, aggravare, & in majori pœna punire. Et ita communiter dicitur, ut atteſtatur Nellus *de bannitis*, *in* 2. *parte primi temporis*, *quæſtione* 6. ſubdens, quod ita communiter ſervatur per aſſeſſores, licet dicat, quod de jure id fieri non poteſt, & quod rectores illud ſervant in animarum ſuarum perniciem. Hanc etiam dicit eſſe communem opinionem Jaſo. *in l. ſi idem cum eodem, ff. de juriſdict. omnium judic.* quem refert Villalpan. *in repet. l.* 22. *c.* 8. *n.* 4. Vide, quæ dixi ſupra *q.* 39. *verſ. pro complemento.*

8 Alia (*l*) etiam eſt defenſio, qua poteſt reus uti, excipiendo peremptam eſſe inſtantiam cauſæ: nam eo caſu debet abſolvi. Et licet in civilibus perempta inſtantia actor adhuc audiatur (*m*) refectis impenſis, ut dixi infra *lib. proximo*; tamen in criminalibus accuſator poſt peremptam inſtantiam non eſt ulterius audiendus. Et ita communiter dicitur, ut atteſtatur Salyc. *in l. qui de crimine*, *poſt num.* 8. *C. de accuſatio.* quem refert Capyc. *deciſ.* 206. *num.* 4.

9 Et ſcias, quod licet regulariter de jure canonico cauſa nullam habeat inſtantiam, ut dixi infra *libro proximo*: illud tamen intelligendum eſt, ut procedat in cauſis civilibus, non autem in criminalibus: nam in iſtis tam de jure canonico, quam de jure civili perit inſtantia, & in hoc omnes concordant, ut dicit Anan. *in d. cap. qualiter*, *& quando il* 2. *licet autem*, *num.* 16. *de accuſ.* In hoc tamen Ducatu hæc defenſio parum prodeſſet: quia in cauſis criminalibus nulla ſervatur inſtantia, neque juris communis; neque conſtitutionum; neque ſtatutorum; quinimo ex generali conſuetudine etiam perempta inſtantia poteſt judex proſequi proceſſum, & ita ſervat practica, ut dicit Boſſ. *in tit. de inquiſit. num.....* qui etiam *in tit. de ſent. n.* 108. atteſtatur, quod ordines hujus Ducatus diſponentes ſuper inſtantia cauſarum criminalium, in practica non ſervantur, & eſt omnibus notiſſimum.

Pari-

10 Pariter etiam poſſet allegare (*n*) accuſatorem eſſe mortuum, proptereaque extinctum eſſe, & abolitum ipſius accuſationis judicium, neque hoc caſu audiendi eſſent hæredes ipſius accuſatoris, ſi vellent uti hæredes accuſationem ipſam proſequi, *l.* 1. *& per totum titulum, C. ſi reus, vel accuſ. mor. fuer.* & eſt omnium receptiſſima ſententia, ut dicit Placa *lib.* 1. *delictorum*, *cap.* 38. *num.* 2. Sed certè hæc etiam defenſio non multum prodeſſet; licet enim hoc caſu ſecuta dicatur legitima accuſationis abolitio; poteſt nihilominus judex ipſe ex officio accuſationem ipſam proſequi, & proceſſum perficere, & ita tenent Bart. *in l. libellorum* §. *fin. n.* 5. *ff. de accuſ.* & ita communiter tenetur, ut ait Corſet. *in repet.* Abb. *in verbo, Abolitio.* Anan. *in c. crimina poſt nu.* 5. *verſ. his autem præmiſſis, de colluſ. deteg.* licet dicat, quod contraria pars eſt mitior, humanior, & benignior, & ita ſervatur in practica, ut atteſtatur Boſſ. *in tit. de inquiſitione*, *n.* 80. Quæ quidem concluſio hodiernis temporibus nullam habet difficultatem, cum ex generali conſuetudine in omni caſu procedatur per inquiſitionem, ſive extet accuſator, ſive non, ut dixi ſupra *quæſt.* 3. *verſic. ſed certe.* Vide, quæ dixi inf. *q.* 58. *verſ. & ſcias.*

11 Quinimo ſi accuſatore mortuo velit aliquis alius accuſationem proſequi, poteſt illud facere, dummodo compareat ad illam proſequendam intra 30. dies, & etiam poſt 30. dies, & ſi velit de novo accuſare principaliter, & per ſe, admittitur intra tempus à lege accuſationi præfixum: Ita declarat Bart. *in l. libellorum*, §. *fin.* 6. *ff. de accuſ.* & eſt commun. opin. ut dicit Ant. Gomeſ. *lib. delictorum, c.* 1. *n.* 56.

12 Sed quid ſi accuſator deſiſtat, nunquid poterit judex procedere? Reſpond. quod ex quacunque cauſa accuſator deſiſtat, poterit judex ipſe proſequi proceſſum, & finire. Ita ſentit Bart. *in l. libellorum*, §. *fin. num.* 5. *ff. de accuſ.* & eſt commun. opin. ut dicit Gand. *in tit. de tranſact.* quem refert Pract. Carer. *fol.* 505. *num.* 379. *in fin.* Aret. *in c. licet num.* 22. *de accuſ.* ſubdens, quod ſervatur in practica. Vide, quæ dixi ſupra *q.* 3. *verſ. ſuperflua etiam*, *& infra quæſt.* 85. *circa princ.* Sed (*o*) hoc intellige, ut procedat in illis caſibus, in quibus judex ab initio potuiſſet ex officio procedere, alias ſecus.

13 Quæro (*p*) nunc, quid ſi allegetur, & probetur delinquentem eſſe mortuum, nunquid adhuc debet judex ad ulteriora procedere? Reſpond. (*q*) quod non: nam crimen, & pœna per mortem extinguitur, *l. defuncto, ff. de publ. jud.* & eſt communis concluſio, ut ait Cagnol. *in l. pupillum qui*, §. *in hæredes*, *poſt n.* 4. *verſic. Et prædicta*, *ff. de reg. jur.* Neque mortuo accuſatore tranſit in hæredes accuſatio, ut eſt text. *in l.* 1. *C. ſi reus, vel accuſator mortuus fuerit.* Et hanc dicit eſſe omnium receptiſſimam ſententiam Placa *lib.* 1. *delictorum*, *c.* 38. *n.* 2.

14 Sunt (*r*) tamen aliqua crimina excepta, in quibus etiam poſt mortem delinquentis procedi poteſt, ſcilicet hæreſis, & læſæ Majeſtas. repetundarum, peculatus, (*ſ*) homicidii ſui ipſius ob conſcientiam ſceleris patrati, quos omnes caſus recenſet, & dicit à Doctoribus communiter teneri Ant. Gomeſ. *cap.* 1. *delictorum*, *n.* 80. de quibus ego ſuis locis tractavi.

15 Scias etiam, (*t*) quod in omnibus caſibus, in quibus pœna amiſſionis bonorum eſt impoſita à lege ipſo jure, poteſt etiam mortuo delinquente tractari de eo crimine contra hæredes, ad effectum confiſcationis bonorum. Ita dicit gloſſ. *in l.* 3. §. *quod autem, in verbo, Etiam hæredi ejus, ff. quod quiſque jur.* & eſt communis opin. ut dicit Tiraquell. *in repet. l. ſi unquam, in verbo, Revertantur, nu.* 241. *C. de revocan. donat.* Jaſ. *in d.* §. *quod autem*, *num.* 2. ubi dicit, quod omnes ita tenent, Didacus *in epitom. ſuper* 4. *decretal. fol.* 82. *poſt n.* 6. Ant. Gomeſ. *in loco præalleg. verſic. ſextus caſus.* Menchiaca *controverſ. illuſtr. cap.* 96. *n.* 22. *& controverſ. uſu frequentium, cap.* 6. *n.* 15. Vide, quæ dixi infra *quæſtione* 94. *verſic. ſed pone.* Et quod ubi agitur de pœna pecuniaria, poſſit etiam poſt mortem (*u*) ſequi condemnatio, modo prius eſſet concluſum in cauſa, (*x*) conſuluit in facti contingentia Alba. *conſ.* 90. teneturque eo caſu hæredes, probato crimine, non modo bona ipſa fiſco relaxare, ſed etiam omnes fructus per ipſum delinquentem à die commiſſi criminis perceptos reſtituere. Et hæc eſt communis opin. ut ait Diaz *in practica criminali canon. cap.* 123. quem refert Didacus *in loco præallegato*, *poſt n.* 7. Menchiaca *in d. cap.* 7. *nu.* 16. Adde, (*y*) quod non requiritur, quod ante mortem ſecuta ſit declaratio criminis. Et hanc fatetur eſſe communem opinio. Boſſ. *in tit. de pœnis, nu.* 34. *in fin.* licet *in tit. de accuſat. n.* 34. dicat quod in hoc Ducatu non obſtante Decreto, cujus virtute bona ipſo jure confiſcantur à die commiſſi criminis, ſervatur nihilominus, ut requiratur, quod (*z*) facta fuerit declaratio criminis ante mortem ipſius rei, quod ego etiam ſemper vidi obſervari, & in ſpecie in bonis cujuſdam Petri Martyris de Monte, Scribæ, & ratiocinati in negocio ſalis, qui confeſſus fuerat ſe libros ſuos vitiaſſe, & falſas relationes in fiſci præjudicium feciſſe; cum tamen mortuus eſſet ante condemnationem, re in Senatu diſcuſſa, judicatum fuit ejus bona fiſco non competere, ſed ad ipſius proximiores ſpectare, 11. Auguſti 1552. P. N. Credo tamen, quod hoc de jure vix poſſet ſuſtineri, præſertim in caſibus, in quibus poteſt memoria defuncti damnari; in quibus quidem ego apud nos nunquam hoc vidi deciſum in facti contingentia, & ſi caſus contingeret, forte non recederem, à communi opinione, præſertim cum in noviſſimis conſtitutionibus, *in tit. de accuſat. cap. mortuorum*, videatur hic articulus relictus diſpoſitioni juris communis. (*a*) Scias autem, quod in caſibus, in quibus poteſt damnari memoria defuncti, vel bona poſt mortem confiſcari, illud intelligendum eſt, ut procedat intra quinquennium à die mortis defuncti, non autem ultra. Ita tenet gloſſ. *in l. Manichæos, in verbo, Subire, C. de hæret.* & communiter Doct. teſte Ant. Gomeſ. *in loco præallegato, n.* 81.

Sed (*b*) hic incidenter quæro: Pone, quod reus, 16
qui eſt de crimine confeſſus, vel convictus, vel etiam condemnatus, ante executionem moriatur, vel naturali fato, vel quia manus intulerit, quid debet judex hoc caſu facere? Reſpond. (*c*) quo ad pœnam corporalem certe non debet ullo modo (*d*) ſævire in ejus cadaver, neque illud ſuſpendi facere, & aſſeſſores, qui id faciunt, tenentur injuriarum, & eſt peſſima practica, ut dicit Paris Put. *de ſyndic. fol.* 315. *num.* 1. Et hoc eſt commune dictum, ut ait Sapia *in l. Imperium poſt num.* 7. *ff. de juriſd. omnium judic.* Hanc etiam opin. dicunt eſſe communem Scribentes *in d. l. Imperium*, & in ſpecie Curt. jun. *num.* 35. Igneus *in l.* 1. §. *ſi ſibi manus*, *poſt nu.* 46. *&* 54. *ff. ad Syllan.* Boſſ. *in tit. de accuſatio. n.* 33. Nam crimen, & pœna morte delinquentis extinguitur, ut dixi ſupra, *verſic. quæro nunc.* Et hæc ratio aſſignatur per Doctores communiter, ut dicit Sapia *in loco præallegato*, *num.* 6. Sed certe quidquid ſit de jure, contrarium praxis tenet, & obſervat, ut ait Igneus *in loco præallegato, n.* 21. *&* 42. ubi etiam ſubdit, quod in Parlamento Rothomagenſi bis vidit judicari contra hanc communem opin. Contrarium etiam de facto ſervari atteſtatur Bald. *in l.* 2. *num.* 2. *C. qui teſtam. face. poſſ.*

quem refert Marcus *deciſ.* 953. quæritur de ratione, *num.* 7. Imola *in cap. Raynutius, num.* 144. *de teſtam.* Cagnol. *in l. pupillum qui §. in hæredes, nu.* 2. *ff. de reg. jur.* & (*e*) in famoſis latronibus idem atteſtatur Imola *in d. l. Imperium*, prout illum refert Gigas *de crimine læſæ Majeſtatis fol.* 137. *quæſt.* 32. *n.* 4. Idem etiam dicit Imola *in l. defuncto, n.* 1. *ff. de publicis judic. & in l.* 1. *§. quoties, ff. de injur.* prout illum refert Bertach. *in verbo, Cadavera nu.* 3. & Ang. *de maleſic. in verbo, qui judex videns, num.* 43. & Marian. *in repet. c. qualiter, & quando, n.* 261.

Idem practicari in regno Caſtellæ atteſtatur Anto. Gomeſ. *cap.* 1. *delictorum, num.* 79. referens ſe ita vidiſſe practicari in quodam ſorcuſi in civitate Salmanticenſi, qui dicebatur fugiſſe de Religione, & Monaſterio, & tentaſſe habere acceſſum ad puerum, ut cum eo committeret peccatum contra naturam, & ex indiciis captus fuit, & in carcere ſe ſuſpendit; nam fuit ſtatim publice ductus per civitatem, & vias publicas, & igue concrematus. Ita etiam quandoque vidiſſe ſervari in vilibus, & publicis latronibus, atteſtatur Boſſ. *in loco præallegato, & in tit. de execut. ſententiæ, nu.* 18. Ego vidi aliquando delinquentes, qui in actu capturæ à ſatellitibus occiſi fuerant, ſuſpendi ad aliorum terrorem, & hoc quando delictum erat notorium. (*f*) Similiter vidi ſuſpendi quendam, & contra eum ſelopum exonetaverat, licet enim fuiſſet ille incognitus in illa rixa interfectus, juſſit tamen Senatus illum furcis ſuſpendi. Sic etiam vidi alios, qui pendente proceſſu ſeipſos interfecerant, furcis publice ſuſpendi, & in ſpecie quendam Ludovicum Bergaminum, qui poſt confeſſionem delictorum ſeipſum in carcere ſtrangulaverat. 6. Novembr. 1555. P. N. Et licet Igneus *in d. §. ſi ſibi manus, nu.* 21. dicat, quod communis praxis, & obſervantia indicium eſt; quod eos, qui ſeipſos ex quacunque cauſa occidunt, ſuſpendi faciunt, ex eo quod ſui ipſius homicidæ ſunt, hæc tamen practica apud nos non ſervatur, niſi (ut dixi) id faciant pendente proceſſu in carcere exiſtentes: nam eo caſu præſumuntur id feciſſe (*g*) conſcientia proprii ſceleris, ut dixi infra *q.* 68. *verſ. ſeipſum occidere.*

17 Ulterius quæro, nunquid hæres teneatur (*h*) ex delicto defuncti? Reſpon. quod de jure civili non tenetur: nam regulariter pœnæ delictorum non tranſeunt ad hæredes, *l.* 1. *ff. de privat. delicti.* (*i*) De jure autem canonico tenetur hæres pro delicto defuncti, etiamſi nihil ad eum pervenit. Et ita tenent communiter Canon. ut dicit Abb. *in cap. in litteris, num.* 3. *de rapt.* quem refert Anan. ibi, *poſt n.* 3. *verſ. In gloſ. hæredes,* Joan. Brun. *poſt relectiones Didaci, fol.* 360. *col.* 2. *verſ. Secundo adde.* Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Canon. Abb. *in cap. fin. poſt num.* 6. *de ſepult.* quem refert Ant. Gomeſ. *cap.* 1. *delictorum, num.* 85. Et illam communem appellat Aret. *in rubr. ff. de acquir. hæred. colu.* 2. quem refert Ruin. *conſ.* 20. *nu.* 1. *lib.* 4. Burgos *in cap.* 1. *col.* 4. *de empt. & vendit.* Didacus *lib.* 3. *reſolutionum, cap.* 3. *poſt num.* 7. Et hoc etiam ſi cum defuncto lis conteſtata non fuerit. Et hanc dicit eſſe communem opinionem Legiſtarum, & Canoniſtarum Duennas *reg.* 13. *n.* 12. Xuares *allegat.* 26. *n.* 4. Menchiaca *controver. c.* 96. *poſt n.* 27. *verſic. Sexta limitatio.*

18 Scias (*k*) tamen, quod hæres non tenetur ex delicto defuncti, niſi uſque ad vires hæreditatias, & hoc (*l*) ſive confecerit inventarium, ſive non. Et eſt commun. opin. ut dicit Aret. *in loco præallegato*, quem refert, & ſequitur Ruin. *in d. conſ.* 20. *circa fin.* Neguſ. *de pignor. fol.* 50. *n.* 124. *in fi.* Anan. *in d. c. in litteris, num.* 7. *de rap.* Didac. *in d. cap.* 3. *n.* 8. Boſſ. *in tit. de pœnis, num.* 34.

19 Sed pone, quod delinquens reliquerit plures hæredes, & unus eorum non ſit ſolvendo: nunquid tenebitur alius exonerare conſcientiam defuncti? Reſpond. quod ſic: ita tenet Hoſtienſ. *in cap. tua, de uſur.* & eſt communis opin. ut atteſtatur Alciat. *in l.* 2. *§. & harum, n.* 34. *in fi. ff. de verb. obligat.*

20 Ultimo (*m*) quæro, nunquid Judæus, qui poſt commiſſum delictum ſuſcepit ſacrum Baptiſma, poſſit pro eo delicto puniri? Reſpond. In hoc fuit aliquando controverſia inter Doctores: nam gloſſ. *in cap. quod autem, in verbo, Pœnitentes* 32. *quæſt.* 1. tenuit, quod non: & dicit Ferrat. *cautela* 24. *poſt n.* 4. quod hæc eſt communis opin. Theologorum, quem refert Vivius *in libro communium opin. in verbo Accuſari poteſt Judæus.* Alii vero multi tenuerunt contrarium, ſcilicet, quod licet Baptiſmus tollat pœnam ſpiritualem criminum ante commiſſorum, non tamen liberat à pœna temporali, quæ pro eis eſſet imponenda. Et hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Joan. de Anan. *in d. cap. de iis, poſt n.* 6. quem refert Ruin. *conſil.* 23. *num.* 3. *lib.* 5. ubi in facti contingentia ita conſuluit, licet ſubdat, quod erit in arbitrio judicis eligere contrariam opinionem tanquam mitiorem, & æquiorem. Berous *in eod. cap. de iis, n.* 15. Apoſtil. ad Angel. *de maleſic. in verbo, Et ad querelam poſt num.* 91. Dec. *conſil.* 130. *num.* 2. Ferd. Loazes *in §. iis itaque, nu.* 28. *Inſtit. de juſtitia & jure.* quem refert Placa *lib.* 1. *delictorum, cap.* 34. *nu.* 17. Marqua. *de Judæis in* 3. *parte, cap.* 5. *n.* 1. (*n*) Ego vero, ſi caſus contingeret, libentius inclinarem in opin. gloſſ. quæ procuidubio æquior eſt, & religioni noſtræ magis favet, magiſque attrahit Judæos ad converſionem, ubi tamen non apparet, quod ſacrum Baptiſma in fraudem ſuſcepiſſent. Bene verum eſt, quod in omnem caſum, licet talis Judæus ſit liberatus à pœna temporali, non tamen erit liberatus à reſtitione, vel emendatione damni, ad quam tenebatur ante Baptiſmum ſuſceptum, & hoc dicit eſſe veriſſimum, & ab omnib. approbatum Ruin. *in d. conſ.* 13. *n.* 2.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. LI.

(*o*) P*Oteſt etiam reus*) Contumax tamen etiam poſt tale tempus condemnatur. Alex. *in l. ſi anim in judicio, ff. ſi quis caut.* vide etiam Bonocoſſ. *commun. opin. par.* 1. *verbo accuſatio criminalis*, vel ſi erant aſſumptæ informationes, ut per Boer. *d. deciſio.* 26. & ſcripſi ad Bar. *in l. abſentem, in fine princ. ff. de pœn. & ad eundem in l. querela intus allegata.* Alia per Cartar. *de execut. ſent. c. fin. nu.* 314. *& ſequen.* & per Farin. *tit. de inquiſit. q.* 10. *vol.* 1. ubi *n.* 3. *& n.* 28. *cum ſeq.* limitationes collegis. Roe.

1 *Poteſt etiam reus*) Adde, hujuſmodi † præſcriptio limitatur pluribus modis per Carer. *in pract. crim. §. homicidium* 6. *num.* 378. & ſeptem modis, ut per Foller. *in pract. in verb. forjudicentur, nu.* 17. *cum ſeq.* & ibi *num.* 26. habetur, quod iſta exceptio poteſt opponi per agnatos, & cognatos, & Barb. *in tract. de præſcript.* 4. *par. princip. qu.* 2. ubi tenet hanc præſcriptionem locum non habere in crimine ſuppoſiti partus, Parricidii: & concuſſionis, & de crimine læſæ majeſtatis idem tenet Gigas *in tract. de crimine læſæ majeſtatis lib.* 1. qualiter in crimine læſæ majeſt. procedatur Balb. *de præſcrip. in* 3. *par.* 6. *par. princip.* & Marſ. *in l. qui falſam, §.* 1. *ff. ad leg. Cornel. de falſ.* ubi hanc limitationem extendit ad crimen Sodomiæ, & ſtupri violenti, & alia delicta excepta, & enormia, & iſta præſcriptio limitatur quindecim modis per Dec. *in tract. crim. to.* 1. *lib.* 3. *c.* 37.

2 Item adde, † quod condemnatus non poteſt hujuſmodi præſcriptione ſe tueri, etiam quod poſt quinquaginta annos poſt ſententiam captus fuerit, Nell. *in tract. bann. in* 2. *par.* 2. *temp. q.* 64. quem refert, & ſequitur Foller. *in pract. crim. in verb. capti forjudicati, num.* 7. & ultimo loco Chart. *in tract. de exec. ſenten.* con-

contum. cap. 5. *n.* 313. *cum ſeq.* & etiam nefandum cri-
men ſodomiticum ullo unquam tempore non præſcribi-
tur, ut per Guliel. Bened. *in c. Raynutius in ver. mortuo
itaque teſtatore n.* 138.
Item adde, quod licet crimen falſi ſpatio viginti an-
norum præſcribatur, per tex. *in d. l. querelam*, hoc ta-
3 men fallit † in Eccleſia, contra quam nunquam præſcri-
bitur, ſecundum Specu. *in tit. de ſent.* §. *quoniam*, ubi
allegat tex. *in c. vero omnis*, 30. *q.* 2. quem refert, & ſe-
quitur Roman. *ſing.* 185. & in aliquibus caſibus agi po-
ſcit uſque ad centum annos, Boſſ. *in tit. ſi ex falſ. in-
ſtrum. n.* 6.
Item adde, quod in hac materia præſcriptionis *d. l.
querelam*, quod ſecundum Urſillum ad Afflict. *in deciſ.*
164. *n.* 6. diſtinguendum eſt, quod aut vivit delinquens,
& tunc datur accuſatio uſque ad annos 20. cum bono-
rum confiſcatione, juxta tex. *in l. querelam*, & tunc
procedunt adducta *in deciſ.* Boer. 26. hic allegata:
aut eſt mortuus, & tunc quinquennio etiam in crimi-
ne læſæ Majeſtatis, & publicatione bonorum cum ac-
4 cuſatione delicti, & tunc procedunt † tradita per Boer.
in deciſ. 263. *n.* 18. quæ diſtinctio an ſit vera, cogitandum
relinquo, ſufficit mihi eam retuliſſe.
5 Item adde, † quod ad interrumpendam præſcriptio-
nem in cauſa criminali non ſufficit libelli porrectio, ſed
requiritur citatio, ut in cauſa civili, & eſt magis com-
munis opinio, ſecundum Gabr. *commun. concl. lib.* 2. *tit.
de citatio. concl.* 1. *n.* 387.
6 Item adde, † quod poteſt opponi quandocunque
etiam poſt litem conteſtatam, Arno. in Com. 155. &
Felin. *in c. monaſterium*, *col.* 7. *de re judic.* Jafred. *de-
7 ciſ.* 318. & ſi † non opponeretur, accuſatio, ſeu inqui-
ſitio valeret, & judicium teneret, ſecundum Bart. *in l.
1. §. accuſationem*, *ff. ad Turp. & in l. abſentem ult. col. ff. de
pœn.* & Balb. *in* 4. *per. princ. q.* 2.
8 Item † adde, quod poteſt opponi etiam per quemli-
bet de populo, Marſ. *conſil.* 24. *n.* 10.
9 Item adde, † quod ſi non obſtante lapſu temporis
procedatur, & vocatus non veniret, ficta confeſſio
operatur, ut veniat puniendus, non obſtante præſcrip-
tione, Bart. *in conſ.* 100. *a Domino Titio*, *& in l. abſen-
tem verſ. quæro ff. de pœn.* quem refert, & ſequitur
Boſſ. *in titul. de bann. nullit. num.* 6. Guliel. Bened.
in c. Raynutius, *in verb. mortuo itaque teſtatore*, *num.*
169. quia tempus non tollit condemnationem crimina-
lem ipſo jure, ſed parit exceptionem. Baiar.
(*b*) *Præſcribitur*) Fallit in quampluribus caſibus,
ut per Ludovic. Carer. *in pract. crimin.* §. *homicid.* 6. *poſt
n.* 378. Grech.
Et hæc quidem concluſio.) Adde, quod licet accuſatio
ſeu inquiſitio ſpatio 20. annorum tollatur, ut quis am-
plius de crimine inquiri, nec accuſari poſſit, hoc ta-
men procedit agendo, ſecus autem excipiendo: quia
10 exceptiones † ſunt perpetuæ, Cephal. *in conſ.* 338. *nu.*
11 65. *volum.* 3. *& conſil.* 558. *num.* 17. *vol.* 4. & licet †
agi non poſſit criminaliter niſi ſpatio viginti annorum,
poterit tamen agi civiliter, uſque ad triginta annos,
ſecundum Boſſ. *in titul. quomodo procedatur per actio-
nem in delictis*, *nu.* 20. diſtinguendo, ut ibi per eum.
Baiar.
(*c*) *Sed quid in inquiſitione*) Adde ad idem per Cravet.
in conſil. 262. *col. fin. poſt n.* 6. ubi etiam ſubjungit, quod
omnes exceptiones, quæ poſſunt opponi contra accuſa-
torem, poſſunt etiam contra judicem inquirentem op-
poni. Grech.
12 [*d*] *Sed certe illa gloſſa*] Adde, quod † ratio eſt, quia
omnis exceptio, quæ opponi poteſt contra accuſato-
rem, opponi poteſt etiam contra judicem inquirentem.
Baiar.
(*e*) *Poteſt autem*) Adde, quæ poſui ſupra *in* §. *adul-
terium verſic. unum tamen.* Beser.
(*f*) *Sed quæro*) Vide de ſtatutaria præſcriptione Fa-
rin. *d. q.* 20. *n.* 25. 26. *&* 27. Ros.
[*g*] *Sed certe contraria opinio eſt magis communis*) Ad-
13 de † videndum Ludovicum de Interamna *conſil.* 60. *lib.
2. inter conſil. crim. diverſ.* ubi intelligit iſtam commu-
nem, quando delicta devenerunt ad notitiam, & non
in delictis occultis, idem affirmat Marian. Soc. *conſil.
ſeq. int. d. conſil.* ſed Franc. de Albergott. *d. lib.* 2. *conſil.*
12. dicit iſtud procedere, quando delictum non fuit
omnino occultum, ſed ignorabatur, a quo fuerat com-
miſſum, quod tunc incipit currere à die delicti com-
miſſi. Et hanc communem opinionem limitat Alexan.
in l. fin. col. fin. C. de dol. quem ſequitur Boſſ. *tit. de
ſent. num.* 10. de qua limitatione tractat idem Franc.
d. conſil. 12.

Item adde, † quod elapſo tempore ſtatuti poterit ju- 14
dex cognoſcere, ubi de delicto conſtabit per confeſſio-
nem partis, Alexan. *in l. fin. col. fin. C. de dol.* & Boſſ.
in ſupradicto loco; ſed Soc. *in conſil.* 108. *num.* 3. *vol.*
4. tenuit contrarium, & Pariſ. *conſil.* 196. *num.* 3. *vol.*
4. & Sylva. qui dicit communem *in conſ.* 7. *numer.* 7.
Et quod poſt lapſum termini expiret juriſdictio, tenuit
Crot. *conſ.* 70. *nu.* 44. & Rolan. *conſil.* 94. *num.* 11. *vol.*
3. ſed verba ſtatuti ſunt inſpicienda, quia ſi ſtatutum
tollit inſtantiam, adhuc durat actio, licet inſtantia ſit
lapſa, & tunc attenditur confeſſio; ſi vero præſcrip-
tum ſit jus inquirendi, ita ſtatuto diſponente, tolli-
tur delictum, & eo caſu confeſſio nihil operatur ita
Scarlat. *inter conſ. crim. diverſ. conſil.* 112. *n.* 21. ubi di-
dit, quod iſta opinio eſt verior.
Item † adde, quod ubi ſtatutum præfigit terminum ju- 15
dici ad inquirendum, non poterit fiſcus petere reſtitu-
tionem eo prætextu, quod nunc habeat probationes
ejus delicti, vel ſcientiam illius, quæ prius non habe-
bantur Soc. *in conſil.* 108. *vol.* 4.
Item † adde, quod judex in crimine falſi poteſt in- 16
quirere etiam poſt tempus datum à ſtatuto, ſecundum
Marſil. *in ſingul.* 507.
Item † adde, ſi ſtatutum, quod judex non poſſit cog- 17
noſcere de maleficiis commiſſis ſex menſibus ante introi-
tum officii, debet intelligi de delictis, quæ non du-
rant, ſed momento fuerunt expedita, ut ſunt homici-
dia: ſecus ſi delicta durant, ut ſunt furta, Bart. Alex.
& alii *in l. eum qui*, §. *in popularibus*, *ff. de jurejur.* &
ideo judex poterit inquirere, etiam ſi furtum commiſ-
ſum fuerit ſex menſibus ante introitum ſui officii, &
idem erit de teſtamento falſo, ut per Garg. *conſil.* 124.
nu. 17. *vol.* 1. *inter conſil. crim. diverſ.* & de prædictis
late per Lazar. Fervit. *in tractat. de momento temp. c.* 10.
n. 38. Baiar.
[*h*] *Hac etiam præſcriptionis exceptione*) Adde, † quod 18
ſi Officialis non ſteterit ad ſyndicatum, nec abſoluto-
riam habuerit, an perpetuo, vel ſecundum naturam
actionum conveniri poterit in patria ſua de geſtis in of-
ficio, late Joan. Anton. de Nigr. *ſuper cap. Regni cap.* 132.
n. 18. *ſub rubr. de ſyndicatu.* Baiar.
[*i*] *In ſyndicatu*) Vide tamen Marſil. *rubr. de fidejuſſ.
num.* 212. & in quantum dixi ſupra *verſic. ſed hæc*, quod
actiones civiles, quæ ex crimine deſcendunt, durant
tantum uſque ad 30. annos, adde Alexan. *conſil.* 16. *ſub
n.* 24. *ad fi. lib.* 5. declarantem, quod actio, quæ po-
teſt dari contra tertium detinentem rem pertinentem
ad Civitatem, tollitur ſpatio 30. annorum, id intelli-
gi contra illud, qui non habet titulum a civitate, tu
dic, ut ibi, eveniente caſu. Drogn.
(*k*) *Querelæ non fuerunt porrectæ*) Adde, quod tem-
pus, intra quod debent porrigi querelæ, ſolet eſſe
dierum quinquaginta, *ſupra q.* 21. *verſic. Præterea.*
Drogn.
(*l*) *Alia etiam eſt defenſio*) Adde, † an hujuſmodi in- 19
ſtantia pereat, quando fuerit proceſſum per inquiſitio-
nem, & an inſtantia per lapſum biennii pereat, & om-
ne jus, vel de novo poſſit accuſari; vel diffinitive ſit
abſolvendus, & an competat reſtitutio parti, vel fiſ-
co, vide per Gramm. *in vot.* 31. ubi pleniſſime, & an
currat in conſiſtorio Principis, Benint. *in deciſ.* 76. *nu.*
14. ubi dicit, quod cauſæ criminales terminantur bien-
nio, ſive procedatur per viam accuſationis, ſive inqui-
ſitionis, vide etiam per Carrer. *in pract. crim. in* §. *ob-
ſervare*, *numer.* 366. & Carav. *in titul.* 248. ubi mul-
tum diffuſe hanc materiam tractavit, & ibi etiam
poſuit, quomodo † in Regno Neapol. procedatur 20
circa peremptionem inſtantiæ, & quid ſervatur, &
inſtantia ſtatuti † currit in cauſa inquiſitionis, ſicut in- 21
ſtantia juris communis Bero. *in c. venerabilis*, *num.*
79. *de jud. & ibi*, *num.* 37. an contra Clericos, quo tem-
pore finiri debeant cauſæ criminales, & in hac † mate- 22
ria inſtantiæ vide etiam Franch. *in deciſ.* 250. *vol.* 2. ubi
tenet cauſas criminales omni modo eſſe finiendas infra
biennium, ſublata ſpe prorogationis, diſpenſationis,
retractationis, reſtitutionis in integrum, & purgatio-
nis moræ, nec ea quavis occaſione, ſive proxima,
ſive remota ultra biennium prorogari, ſive per acto-
rem, ſive per reum, ſive judicem ſteterit, & in fine
dicit, quod in Regno Neap. à Proregibus inſtantia ſine
aliqua cauſæ cognitione prorogatur.
Item adde, quod † ſi accuſatus, ſive inquiſitus con-
feſſus fuerit delictum, quod poterit condemnari, 23
non obſtante peremptione inſtantiæ, tanquam de
notorio, cum enim non pereat confeſſio, quæ fa-
cit

cit nototium, ut not. *extra de appel. c. Romana*, §. *fin autem libr. 6.* ideo reus condemnari poterit, quia in notoriis non tequiritur otdo judiciorum, & facit, quod dicit Innoc. *in c. per inquiſitianem, extra de elect. & in c. cum ſuper de conſeſſ.* Et idem eſt, ſi tempus inſtantiæ eſſet præfixum à conſuetudine, vel a ſtatuto, ſecundum Gramm. *in conſtitut. Regn. de deſiſtent. ab accuſatiane, in fin.* Et an idem ſit in ficto confeſſo, quia contumax, vide Rol. *conſil. 94. vol. 3.* & idem eſſet, ſi petempta inſtantia appellationis, id eſt, quod appellatio eſſet deſerta appareret de confeſſione, judex poſſet condemnare. Berous *in cap. venerabilis, nu. 67. circa med. de jud.*

24 Item adde, † coram Principe inſtantiam non obſervari, ſecundum Calcan. *conſil. 26. n. 9.* & Menoch. *de arbitrar. jud. q. 8. n. 22. fol. 10.*

25 Item adde, † quod judex poteiit condemnare, & punire contumacem perempta inſtantia, qui non obtemperaverit mandato judicis facto durante inſtantia, Andr. de Iſer. *in conſtit. in pecuniariis*, & Afflict. *in conſtit. accuſatorem, n. 4.*

26 Item adde, † prout ibi dicit idem Afflict. quod nunquam currit inſtantia in cauſa de qua ſecundum jura, & Conſtitutiones, Rex eſt conſulendur, & idem tenet Luc. de Pen. *in l. fin. C. de naufrag.* & ibi etiam idem
27 Afflict. dicit, † quod conſuetudo poteſt facere, quod in cauſa non pereat inſtantia.

28 Item adde, † quod fidejuſſio de judicio ſiſti toties quoties finitur inſtantia. Afflict. *in conſtit. ſæpe contingit, n. 4. & 5.* & Imol. *in conſil. 47.* in caſu permiſſu, & Caravit. *ritu 44. n. 12.*

Item adde, quod de peremptione inſtantiæ poteſt opponi etiam poſt ſententiam, Joſeph. Lud. *deciſio. 24. inter lucen. & deciſio. 43. in fi.* Baiar.

(m) *Refectis impenſis*) Adde Abb. *in c. venerabili*, & ibi *in addit. extr. de offic. deleg. ſupra ad 48. verſ. 1.* Drogh.

(n) *Accuſatorem eſſe mortuum*) Quid ſi accuſatus ſit mortuus, dic crimen extinctum eſſe, etiam ſi eſſet accuſatus de crimine falſi, vide per Cæpol. *crim. conſil. 25. nu. 5.* qui *num. ſeq.* dicit quibus caſibus non extinctum remanet crimen, accuſatorum morte, quod etiam tradit Jul. Clar. *inf. verſic. ſunt tamen.* adde Alb. Gand. *de maleſ. tit. accuſari, qua perſo. non poſſunt, colum. 1.* Giach.

29 *Accuſatorem eſſe mortuum*) Adde, quod † non procedit quando accuſatio eſſet civilis, quia tunc indiſtincte tranſit ad hæredes, modo accuſator deceſſerit poſt litem conteſtatam, ut per Gomeſ. *in cap. 1. de delict. n. 85.* Bai.

(o) *Sed hoc intellige*) Adde, quod hanc reſtrictionem D. Clari impugnat Farin. *q. 4. num. 32. in fin.* ubi dicit,
30 † quod hodie de conſuetudine judex in omnibus delictis procedere poteſt, quinimo hoc eſſe de jure, per tex. *in l. conſtante matrimonio in fine, ff. ad adult.* & hoc late habetur ſupra *ad §. adulterium, in princip. in verſic. Item adde, quod ſi extaret ſtatutum.* Baiaro.

(p) *Quæra nunc*) Farin. d. *q. 10. n. 36. 37. & 48. & n. 50. & 52.* Ros.

31 *Quæro nunc*) Adde, quod mors † viginti modis probatur, quando agitur de re pecuniaria, ſeu de præjudicio irreparabili; ſecus autem, ubi de re gravi, ſeu da præjudicio irreparabili, nam tunc plene mors omnino probari debet, ut per Sebaſt. Med. *in tractat. mors omnia ſolvit par. 1. num. 87. cum ſeq. fol. 13.* & quomodo mors probari poſſit, vide omnino Maſcat. *de probat. concl. 1070. & 1071. & 1072.*

32 Item † adde, quod licet judicium regulariter morte extinguatur, tamen hæres accuſati poteſt inſtara, & petere a judice, ut declaret defunctum delictum non commiſiſſe, habita, & recepta ſuper hoc informatione, & probatione vera, & juridica, & judex tenetur facere pro evitanda infamia defuncti, & conſervanda ejus memoria, *l. filio, §. Seius ff. de adimen. leg.* & Gomeſ. *de delict. cap. 1. n. 83.* Baiard.

(q) *Quod nam*) Hic cadit pulcherrima, & quotidiana dubitatio; An ſcilicet ſententia in pœna pecuniaria ferri poſſit in perſonam Procuratoris effecti domini litis, mortuo reo poſt litem conteſtatam, & de delicto convicto, vel confeſſo, an autem ferri debeat in perſonam hæredum vocatorum; de qua noviſſime plene vide, & dic, ut per Oſaſc. *deciſio. Pedem. 149.* Giach.

(r) *Sunt tamen aliqua crimina*) Farin. *qu. 10. n. 42. volum. 1.* Ros.

33 *Sunt tamen aliqua crimina*) Adde † videndum Peregrin. de Juribus, & privileg. fiſci, *lib. 4. tit. 5. num. 5. cum ſequenti*, ubi accumulavit decem & ſeptem caſus, in quibus per mortem delinquentis crimen non extinguitur quo ad pœnam, reſpectu bonorum fiſco applicandorum, vel reſpectu pœnæ pecuniariæ, & de crimine hæreſis, ita tenet late *Direct. inquiſit. parte 2. quæſt. 111.* quod procedit in hæretico vero non ſuſpecto Zanch. *de Hæretic. cap. 24. num. 2.* & in crimine læſæ majeſtatis, adde Menoc. *conſil. 99.* & Decian. *conſil. 18. vol. 1.* contra Roland. *conſil. 1. vol. 3.* ubi multa de pœna pecuniaria, & tenuit etiam Menoch. *in caſu 265. n. 11.* pœnas pecuniarias non extingui morte delinquentis. Baiard.

(ſ) *Homicidis ſui ipſius*) Hic adde, qua pœna afficiatur mortem ſibi conſciſcens, vel vulnus inferens: quid jure divino, Pontificio, civili, Romano, quidque Græco, eleganter explicatur per Jacob. Menoch. *de arbitr. jud. lib. 2. centu. 3. caſ. 284.* Giach.

(t) *Sciat etiam quod*) Farin. ubi ſup. *num. 57. & aliis maxime 95.* Ros.

Sciat etiam) Adde, quod idem tenet Jafred. *in deciſio. 291.* quod pœna, † quæ infligitur ipſo jure, tran- 34
ſit contra hæredem, etiam lite non conteſtata contra defunctum. Adde, quod Gomeſ. *in loco hic allegata* tenet, quod in crimine hæreſis poſt mortem poteſt procedi infra quadraginta annos, & imponitur pœna confiſcationis omnium bonorum, quæ nocet hæredibus, & aliis quibuſcunque poſſeſſoribus per text. *in cap. 2. de præſcript. in 6.* & ibi ad contraria reſpondet, ſed vide, quæ poſui ſupra *in §. hæreſis ad verſic. Item de crimine hæreſis.* Et eſt advertendum, quod nunquam in dubio pœna intelligitur impoſita ipſo jure, ſed per ſententiam ferendam, Alexand. *conſil. 103. n. 16. volum. 1.* Baiard.

(u) *Si quis condemnatio*) Adde poſt Boſſ. citatum, vide per Oſaſc. *ead. deciſio. 140. n. 6.* Giach.

(x) *Conſulunt in facti contingentia, Alba. conſil. 90.*) Adde, quod ibi Alba. dicit, † quod contumacia habe- 35
tur pro concluſione, ſtante ſtatuto, quod contumax habeatur pro confeſſo, & dat formam ſententiæ, vide etiam Menoch. *de recuper. an. poſſ. remed. 1. n. 159. & conſil. 99. n. 157.*

Item adde, † quod hæres tenetur ex dolo commiſſo 36
per defunctum in contractu, vel quaſi contractu indiſtincte, etiam lite non conteſtata cum defuncto, & etiam quod ad hæredem nihil pervenerit ex dolo, *l. ex contractibus, & l. ex depoſito, ff. de actio. & ob. 3. & l. 1. C. ex delict. defunct.* & gl. *ibi.* Abb. *in cap. fin. de ſepul.* Franc. Trigin. *conſil. 19. n. 6.* & Ugoli. *conſil. 17. n. 7. inter ultimar. volunt.* Baiar.

(y) *Adde, quod non requiritur, quod ante mortem ſe- 37
quuta ſit declaratio criminis*) Adde, quod † declaratoria etiam poſt mortem rei fieri poteſt, & ita eſt verior, ut per Nell. *de bannitis in 1. par. 2. temp. quæſt. 7.* Boſſ. *in tit. de ſenten. num. 47.* & Bero. *in conſil. 179. num. 93. vol. 1.* quia declaratoria non requiritur ad effectum pœnæ committendæ, & dominii rerum in fiſcum transferendi, ſed tantum ſuper facto, & advocatione poſſeſſionis bonorum, nam facta declaratione criminis commiſſi, ex tunc retro declaratur, reum ex delicto incurriſſe in pœnas à lege ipſo jure indictas, Abb. *in c. pervenit, de cenſ.* Bero. *in d. conſil. 176. num. 65.* ſic etiam contingit in criminibus, pro quibus rei defuncti memoria damnatur, & in his hujuſmodi pronunciatio requiritur, veluti in crimine læſæ majeſtatis, & hæreſis, Roland. *conſil. 8. n. 8. volum. 3.* Burſat. *conſil. 43.* Menoch. *conſil. 90. n. 172.* & ita tradit Peregr. *de jur. fiſci lib. 4. tit. 5. n. 13.*

Adde circa hujuſmodi quæſtionem, ſi pœna non de- 38
clarata contra auctorem poſſit contra ejus hæredem declarari, vide Gabriel *conclus. 35. lib. 7.* ubi plene; vide etiam *deciſio. Pedemon. 148.* ubi tenet, ſententiam pecuniariam mortuo reo poſt litem conteſtatam, modo de delicto confeſſus, aut convictus fuerit, proferri poſſe, & hoc procedere, ſive procedatur per viam inquiſitionis, ſive accuſationis, & tam in confiſcatione omnium bonorum, ſive partis, quam in condemnatione facta in quantitate, & hæc eſt communis opinio, Burſat. *conſil. 77. nu. 21.* vide etiam Bertaz. *conſ. 33. num. 5. volum. 1.* & ibi per Addent. *in littera B. & in dicta deciſio. Pedem.* habetur etiam, an † ſententia 39
in pœna pecuniaria ferri poſſit in perſonam Procuratoris, effecti Domini litis mortuo reo poſt litem conteſtatam, & de delicto, vel confeſſo, an autem ferri debeat in perſonam hæredum mortuorum.

Item † adde, quod confeſſio ficta, quæ reſultat ex 40
contumacia, quando tranſit ad condemnationem, pœna tranſmittitur ad hæredes propter ſententiam,

deciſ.

Digitized by Google

deciſ. Pedem. 106. & Barraa. *conſ.* 83. *n.* 31. ſecus vero ſi delinquens ante condemnationem mortuus fuerit, quia tunc hæres non poterit condemnari; morte enim delictum extinguitur, Paul. de Caſtr. *in l. tranſigere, n.* 9. *C. de tranſact.* Bart. *in l. ex judiciorum, ff. de accuſat.* Angel. Aret. *conſil.* 71. *n.* 41. *volum.* 1. *crim.* & hoc communiter in palatiis verſatur, ut dicit Ludov. *concluſ.* 3. *lib.* 1. *commun. verſ. ampliatur nono.*

41 Item † adde, quod hæres non tenetur in duobus caſibus: unus eſt, *ff. ſi menſ. falſ. mod. dix. l. ſi ex duobus, §. ultim.* alius eſt, *ff. de tributor. l. illud, §. ult.* & ita tenet gl. magna, *in fin. c. ſi. de ſepult.* Baiar.

(z) *Facta fuerit declaratio.*) Illa ſtat fortiſſis ratio, quia ante ſententiam nullum jus competit fiſco per ea, quæ tradit Neguſ. *tractat. de pignor.* 4. *membr.* 2. *partis, num.* 115. *ad finem*, alias autem ubi imponeretur pœna, ipſo jure attenditur tempus delicti, non autem declarationis, prout etiam ſtante Decreto, de quo infra *quæſt.* 78. *verſic. Ulterius quæro*, attendi ſolet in ſtatu Mediolani tale tempus delicti, & utique conſurt hæc practica cum Jure Canonico: Conſtito namque de delicto ſtatim eſt locus pœnæ, ſed pœna non habet locum ante declarationem factam, Beninten. *deciſio.* 37. *n.* 12. & *deciſio.* 46. *in fin.* Drogh.

(a) *Scias autem*) Adde text. 24. *quæſt.* 2. *cap. ſane, ibi, ſi modo convinceretur*, & vide omnino Ang. de Caſtr. *inter conſil. criminalia diverſ. conſil.* 94. *n.* 8. & 9. *cum ſeqq. vol.* 1. Drogh.

(b) *Sed hic incidenter quæro*) Cartar. *de execut. ſentent. cap. fin. n.* 466. Decian. *de crim. tom.* 2. *lib.* 9. *cap.* 4. *nu.* 14. Menoch. *caſu* 285. *de arbitr. jud.* Farin. ubi ſupra *n.* 56. Ros.

42 [c] *Reſponde, quoad pœnam corporalem*) Adde Menoch. *de arbitr. jud. dicto caſu* 285. & latiſſime per Farin. *d. quæſt.* 10. *nu.* 77. *cum ſeq.* Baiar.

[d] *Sævire in ejus cadaver.*) Adde quando in mortuos ſævire liceat, aliqua memoratu digna per Jac. Menoch. *de arbit. jud. lib.* 2. *cent.* 3. *caſu* 285. Giach.

[e] *In famoſis latronibus*] Idem in aſſaſſinis, parricidis, & aliis committentibus graviſſima crimina, ratione immunitatis ſcelerum, vide per Ludov. Carer. *in pract. crimin. §. homic. ult. ſub n.* 13. Giach.

[f] *Similiter vidi ſuſpendi quendam incognitum*) Adde de incognitis ſupra *quæſt.* 4. *verſ. Quando vero ibi, licet enim ignoretur*, *infra quæſt.* 89. *verſic. ſcias autem in fin.* At quod iſte incognitus interfectus de jure ſuſpendi non potuiſſet, vide Dec. *in l. hæredem, numer.* 20. *ff. de reg. jur.* Menoch. *de arbitr. jud. lib.* 2. *cent.* 3. *caſu* 285. *in pr.* Drogh.

[g] *Conſcientia proprii ſceleris*) Adde infra *q.* 60. *verſic. prodeſt etiam, in fi.* Drogh.

Conſcientia proprii ſceleris) Adde Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 284. *n.* 15. ubi tenet, quod judicis arbitrio re-
43 linquitur, † an cadaver illius, qui ſibi mortem conſcivit, ſuſpendi debeat, & idem tenet *in caſu* 285. *num.* 7. Marſ. *in l. fin. num.* 40. *ff. de quæſt.* Boer. *in deciſ.* 316. *num.* 9. & Sebaſt. Medices *in tractat. mors omnia ſolvit. par.* 1. *num.* 142. vide etiam Farinac. *var. quæſt. in q.* 10. *n.* 77. *cum ſeq.* ubi latiſſime. Baiaro.

[h] *Ex delicto defuncti*) Adde, atque fuſius vide de iſta qu. per Oſaſc. *deciſio. Pedem.* 151. *per tot.* Giach.

Ex delicto defuncti) Farin. ubi ſupra *n.* 57. Ros.

Ex delicto defuncti) Adde diſtinctionem, † quam fa-
44 cit Oſaſc. *in deciſ. Pedem.* 151. in Terris non ſubjectis ratione temporalitatis Eccleſiæ, ſervandum eſſe jus civile, in locis vero ſubjectis Eccleſiæ, ſervandum eſſe jus canonicum, & quando hæres † teneatur de delicto
45 defuncti, vide etiam Capr. *commun. concluſ. reg.* 57. *per totum*, & latiſſime per Farinac. *variar. quæſt. in q.* 10. *n.* 56. *cum multis ſequen.* & ibi etiam, quando reus fuerit condemnatus in contumaciam. Baiaro.

(i) *De jure canonico*) Adde gloſſ. *in cap. parochiano, de ſepult.* & *gloſſ.* 1. *quæſt.* 4. *§. item pacto*, & *gloſſ. in d. cap. in litteris, de raptor.* & *gloſſ.* 14. *quæſt.* 2. *cap. ſane*, & *gloſſ. in cap. ſi epiſcopus, ibi, quæſt.* 2. Guiot.

46 (k) *Scias tamen*) Adde tradita † per Oſaſc. *deciſio. Pedem.* 152. *in fi.* Baiaro.

[l] *Sive confecerit inventarium, ſive non*) Adde, quod iſta eſt crebrior ſententia, teſte Oſaſc. *d. deciſio.* 152. *n. fi.* Giach.

(m) *Ultimo quæro*) Cartar. *de execut. ſentent. cap. fin. n.* 308. *in fi.* Farin. *in* 4. *vol. q.* 98. *cauſa* 16. *n.* 144. Ros.

47 *Ultimo quæro*) Adde tradita † per Covar. *variar. reſolut. lib.* 2. *cap.* 10. *n.* 4. & vide etiam Angel. de Caſt. *in* 2. *tom. conſil. crim. diverſor. in conſil.* 32. *cum duobus aliis ſequen.* ubi habetur, quod Judæus propter Baptiſmum non ſit puniendus pœna mortis, ſed alia pœna, & idem Angel. *ibi nu.* 5. dicit, quod hoc ſibi videtur æquum, & juridicum, etſi Baptiſmus eſſet ſuſceptus in fraudem, & cauſa evitandi pœnam mortis, & etiam ad ipſam pœnam mortis jam condemnatus fuiſſet, & hoc favore fidei. Tiraquel. *de pœn. temp. cauſa* 25. *n.* 16. *cum ſequent.* Baiaro.

[n] *Ego vero ſi caſus contingeret*) *Supra quæſt.* 36. *verſic. ſed pone.* ubi attenditur ſtatus temporis delicti, & ibi varietates dixi, Drogh.

QUÆSTIO LII.

De negativa probatione.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Si probetur delictum, de quo reus imputatur, non fuiſſe commiſſum, debet reus abſolvi.*
2 *Poteſtque id probari per rei evidentiam.*
3 *Item poteſt probari per teſtes.*
4 *Negativa ſimplex, & indeterminata eſt improbabilis, ſecus autem ſi ſit coarctata loco, & tempore.*
5 *Poteſt etiam negativa probari per dictum ipſius offenſi.*
6 *Et an exculpatio facta per offenſum eximat reum à tortura.*
7 *Ubi non conſtat de delicto, reus non poteſt puniri, remiſſivè.*
8 *Si non appareat de nomine offenſi, an poſſit reus puniri.*

Ex Additionibus.

1 *Negativa non entis an ſit probabilis.*
2 *Teſtes ſuper negativa præſumuntur falſi.*
*2 *Oratio negativa quæ ſit.*
3 *Exculpatio quomodo ſit facienda, & quando proſit, remiſſivè.*
4 *Inquiſitio valet, etiam quod ignoretur nomen delinquentis.*
5 *Cadaveris recognitio quomodo ſit facienda.*

TUetur etiam ſe quandoque reus probando de- 1
lictum ipſum non fuiſſe commiſſum, idque probari poteſt in primis (a) per evidentiam rei, puta, ſi homo qui dicitur occiſus, exhibeatur vivus, vel domus, quæ dicitur combuſta, reperiatur illæ-
ſa, & hujuſmodi. Et dicit Bald. *in l. ſi quis teſtibus* 2
in fin. C. de teſtibus, quod ſemel contigit de facto, quod fuit exhumatum corpus illius, qui dicebatur vulneratus, & cum repertum fuiſſet, quod ille non fuerat vulneratus, fuit reus abſolutus, licet contra eum plene probatum fuiſſet. Et illud dictum Bald. refert Angel. *de malef. in verbo, Comparuerint, & produxerint inſtrumentum pacis num.* 33. & Practic. Carrer. *fol.* 558. *n.* 96. Vide, quæ dixi infra *q.* 98. *verſ. ſed nunquid.* Idemque ſi delictum, quod commiſſum fuiſſe dicitur, (b) ſit per rerum naturam impoſſibile, prout contigit ſuperioribus annis in quodam Joan. Anto. Zanetto caupone, contra quem proceſſum fuit per Curiam Papiæ, tanquam quod præpoſtera venere fregiſſet cuidam feminæ rectum inteſtinum, ex qua parte ipſa poſtea peperiſſet, de quo proceſſu valde miratus eſt Senatus, & ipſum Zanettum tanquam de re incredibili accuſatum abſolvit, 2. Decembr. 1546. P. N.

Item poteſt probari per teſtes, probando negati- 3
vam, ſcilicet, quod reus delictum ipſum non commiſerit neque committere potuerit.

Scias (c) autem, quod negativa non entis eſt 4
impro-

improbabilis, ſecundum omnes, ut dicit Igneus *in repet. §. non alias, num. 77. ff. ad Sylla.* Præterea (*d*) etiam negativa ſimplex, & indeterminata eſt improbabilis, ut dicit gloſſ. *inc. bonæ, il 1. in verbo, Per rerum naturam, de elect.* quam dicit eſſe communiter approbatam Parіſ. *in capit. quoniam contrà, nu. 8. de probat.* Hanc etiam opinin. dicit eſſe communem Herculan. *de probat. negat. num.* 272. (*e*) Si tamen coarctetur loco, & tempore, tunc æque probatur, ut affirmativa, quando ſcilicet teſtes deponunt ipſam negativam, & reddunt rationem, quod (*f*) non potuiſſet eſſe, vel fieri, quin ipſi teſtes vidiſſent, vel ſciviſſent. Ita dicit gloſſ. *in §. ſi vero abſunt, in verb. Et vidiſſe, in auth. de hæret. & falſi. colla.* 1. & ait Felin. *in cap. in noſtra, n.* 8. *in fin. de teſtib.* quod audivit Aret. in voce dicentem, quod opin. illius gloſſ. obtineretur in practica, quia eſt communis, quem refert Ruin. *conſil. 97. circa fin. lib.* 4. Hanc etiam eſſe veram, & receptam ſententiam atteſtatur Simancas *de hæret. cap. 26. nu.* 4. Caveant (*g*) tamen teſtes, quia eo ipſo, quod deponunt ſuper negativa, (*h*) dicuntur ſuſpecti de falſo, quod tamen intellige juxta ea, quæ dixi ſupra *hoc eod. lib. §. falſum, verſic. ſolet etiam.*

5 Poteſt (*i*) etiam hæc negativa probari per confeſſionem, & dictum ipſiuſmet offenſi, (*k*) licet enim aſſertio vulnerati contra aliquem non probet, neque faciat indicium ad torturam, tamen converſo dictum defuncti exculpantis imputatum de homicidio, tollit omnia indicia, quæ ſunt contra ipſum, ita ut ex eis non poſſit torqueri. Ita dicit Bald. *in l. 1. nu. 33. C. communia delegat.* & eſt communis opin. ut dicit Plottus *inter conſilia cri-*
6 *minalia diverſorum, conſ.* 110. *n.* 1. *lib.* 1. Quam tamen intellige, ut procedat, quando res eſt dubia: ſed ſi appareret de veritate in contrarium, vel eſſent contra reum indicia valde urgentia, & proxima delicto, non eſſet ſtandum hujuſmodi aſſertioni, ſaltem ad evitandam torturam. Et ita practicatur teſte Blanco *in pract. crimin. fol. 28. nu.* 101. Plerumque enim videmus, quod offenſi, ſive propter remiſſionem, quam fecerunt vulneranti, ſive propter ſuaſiones amicorum, faciunt hujuſmodi proteſtationes veritati contrarias: propterea in hoc maxime verſabitur judicis arbitrium, qui inſpecta qualitate facti, conſiderabit, an talis exulatio videatur veriſimilis, vel ne; & an ei ſtandum ſit.

7 Præterea etiam poteſt reus ſe defendere, allegando, quod non conſtat de delicto, & circa hoc videnda ſunt ea quæ dixi ſupra *quæſt.* 4. & *infra quæſt.* 5. *verſic. poteſt etiam, & ſeq.*

8 Ulterius etiam poteſt opponere, (*l*) quod non conſtat de nomine offenſi, vel occiſi. Sed certe hæc defenſio non eſſet admittenda, valet enim inquiſitio, & accuſatio ſuper homicidio, licet ignoretur nomen occiſi, ſecundum gloſſ. quæ reputatur ſingularis *in cap. libellorum in verbo, Caio Saio, 2. quæſt.* 8. quæ quidem indiſtinctè obſervatur in practica, prout etiam ſe vidiſſe ſæpius ita practicari atteſtatur Angel. *in l. 1. §. interdum, num. 2. ff. ſi pars hæred. peta. & in l. ſi exceptione, §. in hac, num. 3. ff. quod metus cauſa,* quem refert Aug. ad Angel. *de maleſic. in verb. hæc eſt quædam inquiſitio, poſt nu.* 90. Et hoc ſciunt omnes, ut dicit Boſſ. *in tit. de delicto, num.* 33. Vide, quæ dixi ſupra, *q. 4. verſ. quando vero.*

ADDITIONES.

Ad Quæſt. LII.

[*a*] P*Er avidentiam rei.*) Cartar. *de execut. ſentent. cap. fin. n.* 42. Ros.

[*b*] *Sit per rerum naturam impoſſibile*) Adde quæ dixi ſupra *ad qu. 4. verſic. Hæc autem omnia, in fracturam muri, de qua ibidem,* Cartar. *de execut. ſenten. cap. fi. n.* 43. Drogh.

[*c*] *Scias autem*) Immo poteſt probari, vide per Nat. *conſil.* 684. & declara, ut per Spec. *tit. de probat. §. probare col.* 1. & a. vi. infra. Drogh.

Scias autem) Adde videndum † Nat. *in conſil.* 848. 1
ubi, quod negativa non entis punibilis. Baiard.

(*d*) *Præterea etiam*) Negativa ſimplex eſt improbabilis, Far. *q. 75. vol. 3. par. 3. n.* 221. Ros.

(*e*) *Si tamen coarctetur loco*) Farin. *q. 65. & par. 3. n.* 222. Ros.

(*f*) *Non potuiſſet eſſe, vel fieri*) Adde, ut cautus ſit teſtis, ne talia deponat, ut hic in fine: tunc enim redditur per tale dictum ſuſpectus de falſo, qua ſola ſuſpicione ſtante ſuper tali dicto carcerari poteſt, ut in ſuſpecto de falſo dixit Dec. *conſ. 274. ſub rub. 5. & conſ.* 602. *n. 6. ad med.* quod tamen limita, ubi teſtis ſic carcerandus vellet fidejubere, Capyc. *deciſ. 30. n. 4. ſupra in §. falſum, verſic. Trita eſt,* & poteſt eſſe ratio, quia cum pro crimine falſi non ſit pœna mortis naturalis, ut eſt ſupra *§. falſum, verſic. ſed quæro,* fidejubendo evadit carceres per ea, quæ dixi ſupra *q. 46. verſic. In hac autem.* Drogh.

(*g*) *Caveant tamen teſtes*) Adde videndum Deci. *in cap. quoniam contra n. 3. & 18. de proba.* Baiard. 2

(*h*) *Dicuntur ſuſpecti de falſo*) Ut per Decia. qui alios concordantes allegat *in c. quoniam contra, n. 3. & num. 18. de probat.* vel procedere inquit, etiam ſi verbis affirmativis proponatur, quod & comprobat apoſtilla illic, quoniam conſideratur effectus, & illa oratio † [2] vere negativa eſt, quæ privationem ſignificat per Dec. poſt allegatos ibidem, qui illam limitat duobus modis. Et primo, niſi negativa ſit ſenſui conjuncta, adeoque cadat in ſenſum teſtis: puta, ſi dicatur, Titius non habet oculos, non habet birettum in capite, & tunc non probatur negativa directe, quia quod non eſt non cadit in ſenſum teſtis, ſed indirecte probatur, quia ex quo non repræſentatur aliquid viſui, judico, quod nihil ſit in loco. Secundo prædicta concluſio non habet locum in negativa coarctata loco, & tempore, quæ bene probari poteſt, per indirectum tamen, ut per gl. *in d. cap. quoniam contra,* & tradit Alexan. *conſ. 43. Viſis, lib. 4. n.* 18. & hoc verum intelligitur, ut quando tali modo coarctata ſit, ut cadat in ſenſum teſtis, ut declarat Bald. *in l. actor. C. de probat.* & tradit Dec. ubi ſupra, & *in c. 3. loca ſupra eodem.* Et reſtrictio negativæ etiam aliter conſiderari poteſt, videlicet, quando facta fuit diſcuſſio, & relatio per nuncium de commiſſione judicis, per Dec. poſt alios relatos, ibidem. Similiter dicitur coarctata negativa, quæ reſtringitur ad certam ſcripturam, ut per Dec. *ibid. cum multis ſimilibus, ut in conſil. meo ſynd. n.* 289. 290. Et caveat regulariter teſtis, ne aſtruat meram negationem: quia poſſet puniri de falſo, ut per Jacob. de S. Georg. *in l. ſi per alium §. docere ff. ne quis eum qui.* Giach.

(*i*) *Poteſt etiam*) Farin. *vol. 2. qu. crimin. q. 46. n. 104. & ſeq. n. 110. & 113. & 116. & ſeq.* Ros.

Poteſt etiam hæc negativa) Adde † videndum Covar. 3
variar. reſol. lib. 2. cap. 18. n. 8. in fin. Menoch. *in comment. præſumpt. lib. 1. qu.* 90. Jo. Ant. de Nigr. *in cap. 7. frequens, num. 76. cum ſequen.* Alciat. *de præſumpt. reg. 3. præſump. 4. n.* 10. & Vulpell. *in conſil. 225. num. 27. & in conſil. 113. n.* 8. & Burſat. *in conſil. 20. n. 38. & 39.* & Hercul. *in tract. de negat. proban. n.* 159. & omnino addentes ad Bertaz. *in conſil. 246. in l. 2. vol.* 1. ubi latiſſimo, quibus modis fiat exculpatio, & quando proſit inculpato, vide etiam Maſcar. *de probat. concl.* 1130. *num. 10. & 13.* & de exculpatione ejus, qui extra carceres facit fidem ad favorem alicujus carcerati, puta pro homicidio, dicentis ſe illud homicidium feciſſe, & propterea carceratum eſſe innocentem, vide Foller. *in practic. crimin. in 2. par. 3. par. in verb. confitebuntur, n.* 9. ubi tenet talem exculpationem non prodeſſe. Baiard.

(*k*) *Licet enim aſſertio vulnerati*) Supra *quæſt. 21. verſic. Aſſertio vulnerati in principio,* & diſtingue aſſertionem vulnerati non morientis, de qua *dicta q.* 22. ubi ſupra, ab aſſertione vulnerati, & morientis, ut hic: Hæc enim aſſertio facit indicium, illa vero non; adde ſupra *q. 7. verſ. habes igitur, ibi nam aut talis denunciatio,* Alex. *tract. de præſumpt. reg. 3. præſumpt. 44. n. 5. & præſumpt. 4. n.* 10. & de veritate in contrarium apparente huic dicto morientis, adde Boſſ. *tit. de indiciis, n.* 84 Drogh.

(*l*) *Quod non conſtat de nomine offenſi*) Supra *q. 4. verſic. Quando vero.* Drogh.

Quod

4 *Quod non conſtat de nomine*) Adde quod ſimiliter † valet inquiſitio, etiam quod ignoretur nomen delinquentis, ut ſupra *in q. 31. verſ. contra, & adverſus*, & eo ca-
5 ſu quando judex mittit ad inſpiciendum cadaver, † faciat deſcribi ſigna dicti cadaveris, Farin. *q. 2. nu.* 28. ubi latiſſime. Bajar.

QUÆSTIO LIII.

De exceptionibus quæ contra teſtes in cauſis criminalibus opponi poſſunt.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *De exceptionibus, quæ contra teſtes proponuntur.*
2 *Et an ſi opponantur eis crimina, opus ſit ſpecificare locum, & tempus commiſſi delicti.*
3 *Et an opus ſit etiam probare, quod communi opinione habentur pro talibus.*
4 *Et an opponens contra teſtes crimina, & ea non probans, tenetur actione injuriarum.*
5 *De exceptionibus, quæ contra proceſſum ipſarum atteſtationum proponuntur.*
6 *De exceptionibus, quæ contra dicta teſtium proponuntur.*
7 *De exceptione falſi.*
8 *Et an teſtis falſus in uno probet in aliis.*
9 *Et quid ſi teſtis falſum dixerit in non concernentibus ſubſtantiam rei, de qua agitur.*
10 *Et quid ſi ipſemet ſibi contradicat, quia ſcilicet aliquando unum, aliquando aliud dixerit, cui dicto ſtandum ſit primo an ſecundo.*
11 *Et quid ſi primo dixit unum extra judicium, deinde contrarium in judicio.*
12 *Et quid econverſo.*
13 *Et quid ſi in uno judicio dicat contrarium ejus, quod dixit in alio.*
14 *Et quid ſi in primo dixit nihil ſcire, in ſecundo vero deponit de veritate rei.*
15 *Et quid ſi in eadem inſtantia, & inter eaſdem perſonas contraria deponat.*
16 *Et quid ſi primo depoſuit per verbum Credo, ſecundo autem per verbum aſſertivum veritatis.*
17 *Et quid ſi teſtis neget ſe ita depoſuiſſe, ut ſcriptum reperitur.*
18 *Teſtes ſingulares an probent.*
19 *Et quid ſi agatur de probando in genere aliquem commiſiſſe adulterium, vel hujuſmodi.*
20 *Et quid ſi Epiſcopus faciat ſtatutum, quod crimen uſurarum poſſit probari per teſtes ſingulares.*
21 *Et quid ſi Princeps teſtificetur contra aliquem, an ei ſoli credatur.*
22 *Teſtis non reddens cauſam ſcientiæ etiam non interrogatus, in cauſis criminalibus nihil probat.*

Ex Additionibus.

1 *Teſtes quando repellantur, remiſſivè.*
2 *Exceptio oppoſita contra teſtes an ſit reſervanda, vel à principio repellat.*
3 *Probatio quando dicatur fieri incontinenti.*
4 *Exceptio requirens altiorem indaginem eſt reſervanda, & quæ ſit.*
5 *Teſtes examinati in prima inſtantia non poſſunt repulſari in ſecunda, niſi ex falſitate.*
6 *Teſtes poſſunt probari falſi, etiam poſt ſententiam.*
7 *Teſtem falſum allegans, quia ſubornatum, an teneatur utrumque probare.*
8 *Repulſa quomodo fiat in Regno Neap.*
9 *Inimicitia repellens teſtes debet eſſe gravis.*
10 *Repulſari poſſunt teſtes etiam poſt mortem.*
11 *Repulſa debet fieri in ſpecie.*
12 *Teſtis an teneatur reſpondere ſuper crimine ſibi ſubjecto.*
13 *Teſtis criminoſus non repellitur, ſi agitur civiliter in his, quæ ſunt difficilis probationis.*
14 *Teſtis an poſſit uti ſocius repulſari, ſi reus negaverit delictum commiſſum.*
15 *Objicientes contra teſtes & non probantes, an pœnam incurrant.*
16 *Et quid in Regno Neapolitano.*
*16 *Qui deponit falſum per errorem non dicitur falſarius.*
17 *Teſtis in uno falſus an in omnibus fide careat.*
*17 *Teſtis aſſerens poſt depoſitionem ſe non dixiſſe falſum parti non præjudicat.*
18 *Perjurus non eſt idoneus, etiam quod ſit abſolutus.*
Teſtis falſus quo ad unum articulum in omittendo, non repellitur, quoad alios, num. 19.
Falſitas in uno capitulo non vitiat cætera omnino diverſa, num. 20.
21 *Teſtis jurans dicere veritatem ſuper omnibus, de quibus interrogabitur, ſi in aliquibus circumſtantiis ſit falſus, an in cæteris probet.*
22 *Teſtis falſus in his, quæ mediatè ſpectant ad negotium, non repellitur in totum.*
23 *Teſtes (licet diverſi in genere armorum) probant homicidium.*
24 *Teſtes quando dicantur varii, & contrarii.*
25 *Teſtis unum dicens in judicio, & aliud extra an probet.*
26 *Teſtis falſum dicens extra judicium an puniatur.*
27 *Et quid ſi in judicio depoſuerit, & extra revocaverit.*
28 *Et quid ſi dicat extra judicium ſe in judicio falſum depoſuiſſe, an noceat primæ depoſitioni.*
*28 *Tortura quando ſit loco teſtis idonei.*
29 *Teſtis contrarius an probet, remiſſivè.*
30 *Et quando poſſit ſuum dictum corrigere.*
31 *Veriſimilia quæ dicantur.*
32 *Teſtis in prima tortura dicens unum, in ſecunda aliud, eſt tertio torquendus.*
33 *Teſtis ſi in prima, & ſecunda tortura variet, cui dicto erit ſtandum.*
34 *Teſtis repetendus an poſſit ſe remittere primo examini.*
35 *Teſte contradicente Notario, cui credatur.*
36 *Teſtes ſingulares quando probent, remiſſivè.*
37 *Et quando dicantur ſingulares.*
38 *Teſtis non dans conteſtem in ſpecie ſingularis.*
39 *Teſtes nobiles veriſimilia deponentes probant, licet ſingulares.*
40 *Teſtis fiſci pro reo deponens probat licet ſingularis, & de auditu.*
41 *Jul. Clar. à Rim. jun. impugnatur.*
42 *Papæ, Cardinali, Judici, Notario, an credatur.*
43 *Principi recognoſcenti ſuperiorem non creditur.*
44 *Papæ creditur in antiquis, & cum adminiculis.*
45 *Teſtis non reddens rationem ſcientiæ quando probet.*
46 *Et quid ſi ex depoſitione ſua ratio colligi poſſit.*
47 *Teſtes ad defenſam probant etiam domeſtici, & per verbum credo.*
Teſtes varii, contrarii, & vacillantes quæ pœna puniantur, ſub num. 33.
Imperator, Rex & alius Princeps non poteſt ſtatuere, quod Imperatori, Regi, vel alteri Principi credatur in cauſa propria civili, vel criminali, ſub num. 44.
48 *Teſtes deponentes de auditu ad defenſam, an & quando & quid probent.*

ESt *(b)* etiam pars defenſionis exceptio, quæ fit contra teſtes, à quibus reus gravatur, poteſtque hæc exceptio triplici capite proponi, quorum primum reſpicit perſonam ipſorum teſtium; quia 1

confuſe tractatur à Doctoribus, diſtingue nonnullos caſus.

11 Primus (*e*) caſus eſt, quando teſtis primo dixit unum extra judicium, deinde in judicio depoſuit contrarium ejus, quod extrajudicialiter dixerat. Et hoc caſu Bart. *in l. eos, num.* 4. *ff. de falſ.* tenuit, quod ſit ſtandum primo dicto, & quod pro ſecundo puniendus eſt tanquam falſarius: nihilominus magis communis opin. videtur eſſe contra Bart. ſcilicet, (*f*) quod imo ſtandum ſit ſecundæ depoſitioni (*g*) factæ in judicio. Et ita dicit communiter teneri Ang. *de malefic. in verbo, Falſario, num.* 33. Corn. *conſil.* 58. *in littera I, libr.* 1. ubi dicit, quod in hoc omnes concordant. Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Abb. *in cap. per tuas, nu.* 11. *de probation.* prout illum refert Ferret. *conſil.* 196. *n.* 19. licet in libro meo id non dicat, Alexan. *conſil.* 74. *num.* 8. *lib.* 1. *& conſil.* 22. *num.* 13. *lib.* 2. quem refert Cravet. *conſil.* 6. *num.* 7. Corn. *conſil.* 297. *circa fin. libr.* 4. Tyndar. *de teſtibus lib.* 2. *cap.* 1. *nu.* 7. Angel. de Ubald. *inter conſilia criminalia diverſorum conſil.* 73. *n.* 1. *lib.* 2. Bertach. *in verbo, falſitas, nu.* 103. Riminald. *conſ.* 48. *n.* 7. ubi Apoſtil. Thomas Ferrat. *caut.* 13. *quæſtio eſt,* Et dicit Felin. *cap. cum in tua, nu.* 10. *de teſtibus*, quod hæc pars eſt communior, & verior, quem refert Boer. *deciſ.* 108. *num.* 2. *& conſil.* 40. *n.* 116. & Gram. *conſil.* 65. *n.* 6. & Apoſtil. ad Crot. *de teſtibus, poſt n.* 345. *in verbo, non tollitur.* Idem etiam dicit Aret. *in d. c. per tuas, in ultimis verbis,* Felin. *in c. inquiſitioni*, §. 3. *circa fin. de accuſat.* quem refert Didac. *lib.* 2. *reſolutionum cap.* 13. *num.* 7. Dec. *in d. cap. per tuas, n.* 41. *de probat.* Ruin. *conſ.* 57. *poſt n.* 8. *lib.* 1. Boſſ. *in tit. de oppoſ. contra teſtes, n.* 3. Menchiaca *contro. uſu frequentium, c.* 32. *n.* 4. Illud etiam dictum Bartol. communiter reprobari ait Cæpolla *conſ. crim.* 61. *verſ. Tertio quia, Publicus ſuper conſuet. Alver. fol.* 28. *n.* 49. Et quod hoc caſu præferendum ſit ſecundum dictum juratum, & in ſcriptis ſolemniter receptum, dicit eſſe communem Alexan. *conſ.* 66. *num.* 20. *lib.* 6. Marſil. *ſing.* 211. *communis omnium.* Bene (*h*) verum eſt, quod debilitatur fides hujuſmodi teſtis, & ita dicit fateri omnes Doct. Aret. *conſil.* 71. *col.* 2. *n.* 1. *in fin.* quem refert Boſſ. *in loco præallegato.* & ideo poterit teſtis torqueri, ut dixi ſupra *quæſt.* 25. *verſ. ſed pone.* Scias (*i*) tamen, quod ſi teſtis illud, quod dixit extrajudicialiter, dixiſſet (*k*) cum juramento, deinde contrarium etiam cum juramento depoſuiſſet judicialiter, tunc forte procederet opin. Bartol. ut ſcilicet poſſet de perjurio condemnari, ex quo reperitur poſitus inter juramenta contraria. Et hanc dicit eſſe communem Doctorum opin. Camerar. *in conſil. ſuo matrimoniali poſt conſilia Zabarel. nu.* 5. quam etiam ſe vidiſſe in practica obſervari atteſtatur Boſſ. *in loco præallegato.*

12 Secundus (*l*) eſt caſus, quando teſtis depoſuit unum in judicio cum juramento, deinde extra judicium illud dictum revocavit. Et hoc caſu ſtandum eſt ejus primo dicto judiciali. Et hoc eſt communis opinio, ut ſentit Gratus *conſilio* 59. *n.* 26. *lib.* 2. Menchiaca *in d. cap.* 32. *poſt n.* 3. *verſic. Tertio caſu,* & hoc etiam ſi teſtis talem revocationem faceret in articulo mortis conſtitutus, & ita videtur tenere Bart. *in l. ſi quis in gravi*, §. *ſi quis moriens, in ultimis verbis, ff. ad Sylla. & in d. l. eos, n.* 4. qui in hoc communiter approbatur, ut dixit Alexan. *in l. ſciendum, n.* 33. *in fin. ff. de verbor. obligat.* quem refert Didac. *in d. cap.* 13. *n.* 7. *in fin.* Curt. jun. *in l.* 1. *n.* 39. *ff. ſi certum petat.* Marſil. *in rubrica de fidejuſſoribus, poſt n.* 39. Simancas *de hæret. cap.* 62. *n.* 28. Plot. *in repet. l. ſi quando, poſt n.* 651.

13 Tertius eſt caſus, quando teſtis in uno judicio deponit contrarium ejus, quod depoſuerat in alio judicio. Et hoc caſu cum utrumque dictum ſit juratum, certum eſt, quod poteſt tanquam falſarius puniri. Et eſt communis opinio, ut dicit Camerar. *in dict. conſil. matrimoniali, num.* 3. & in hoc nulla videtur eſſe difficultas. Punctus eſt, quod dictum attendi debeat, ſcilicet primum an ſecundum? Et in hoc variæ ſunt Scribentium opiniones. Aliqui enim dicunt, quod ex quo apparet, quod in altero dicto eſt falſus, ei non creditur, neque in una, neque in alia cauſa, & hanc dicit eſſe communem opin. Ruin. *conſil.* 75. *poſt num.* 8. *lib.* 1. Alii vero dicunt, quod ſi teſtis revocet primum dictum in alio judicio, ſive civili, ſive criminali, ſtatur primo dicto. Et hanc dicit eſſe communem Alciat. *de præſumpt. in* 2. *regul. præſumpt.* 29. *num.* 7. quem refert Menchiaca *in dicto cap.* 23. *n.* 1. Et hæc opin. mihi magis placet. Cum enim jam ex primo dicto judiciali, & jurato quæſitum ſit jus parti, non debet illud ab ea ſine ejus culpa, vel facto auferri poſſe. Faciunt ea, quæ dixi ſupra, *verſic. ſecundus eſt.* Debilitatur tamen primum dictum quo ad fidem probationis. Et hanc dicit eſſe communem Decian. *in dicto conſilio* 189. *columna* 3. prout illum refert Boſſ. *in titul. de opp. contra teſtes, num.* 6. Bene verum eſt, quod ſi eſſemus in caſibus, in quibus etiam liber homo non admittitur ad teſtificandum (*m*) niſi cum tormentis, tunc (*n*) ſtandum eſſet illi dicto, in quo perſeveraret in tormentis, licet in alio judicio civili contrarium depoſuiſſet. Si vero ſemel bene depoſuiſſet in civili judicio, licet deinde revocaret in tormentis, ſtaretur primo dicto, & hæc eſt communis opi. ut dicit Alciat. *in dict. præſumptio.* 29. *circa fin.*

Quod intellige, ut procedat, quando primum dictum non fuiſſet (*o*) cum tortura confirmatum; nam hoc caſu licet perſeveraret in revocatione in tormentis, adhuc crederem ſtandum eſſe primo dicto. Scias etiam, quod ſi prima depoſitio facta fuiſſet in judicio nullo, & ſecunda in judicio valido, tunc ſtandum eſſet ſecundæ depoſitioni, nec noceret, quod dixiſſet contrarium in judicio nullo, ſecundum gloſſ. *in cap. cum cauſam, in gloſſ. fin. de teſtibus*, quam ſequuntur omnes, ut dicit Felin. *in d. cap. cum in tua, n.* 7. Arelaten. in Apoſt. ad Alciat. *in dict. præſumpt. in fin.*

Sed quid (*p*) ſi teſtis in primo judicio dixerit ni 14
hil ſcire, deinde in ſecundo deponat de veritate facti? Reſp. quod nihil probat, & hæc eſt omnium concluſio, ut dicit Angel. de Ubal. *in d. conſ. crim. diverſorum conſil.* 73. *n.* 23. *in fin. lib.* 2. dicens, quod ita tenent omnes nullo diſcordante.

Quartus (*q*) eſt caſus, quando teſtis in eadem in- 15
ſtantia, & inter eaſdem perſonas contraria teſtimonia depoſuit. Et in hoc puncto eſt diſtinguendum. Nam aut teſtis eſt ſibi contrarius in eadem depoſitione, aut in alia depoſitione contradicit primæ ſuæ depoſitioni. Si eſt contrarius in eadem depoſitione, aliqui ſimpliciter dicunt, quod eo caſu non ſtatur alicui dicto, primo ſcilicet, nec ſecundo, imo in totum rejicitur tanquam falſus. Et hanc dicit eſſe communem opin. Alciat. *de præſumpt. in d. præſumptio.* 29. *numero* 6. quem refert Pract. Conradi, *folio* 120. *poſt numerum* 10. Menchiaca in *d. cap.* 32. *numero* 9. *in fin.* Tu vero dic, quod aut teſtis in eodem examine contraria deponit ſine juſta correctionis cauſa, & tunc illi prorſus non creditur, & hoc omnes paſſim fatentur, ut ait Didacus *lib.* 2. *reſolut. in d. cap.* 13. *poſt numerum* 8. *verſiculo, ceterum ſi teſtis,* neque etiam reducitur ad concordiam, ut probet. Et hæc concluſio communiter approbatur, ut dicit Crot. *de teſtibus, num.* 328. *& ſequen.* Et hoc non ſolum ſi ſit manifeſta contrarietas, & non de facili concordabilis, ſed etiam ſi ſit aliquo modo compatibilis. Et

hæc eſt communis opin. ut dicit Alexand. *conſil.*20. *num.* 3. *libr.* 4. quamvis illum in contrarium alleget Sigiſmund. *conſil. feudali* 49. *num.* 7. tenens, quod quando contrarietas eſt facile concordabilis, debet ad concordiam reduci etiam ut probet. Et ibi etiam refert Felin. *in cap. cum tu.* de teſtibus atteſtantem, quod hæc eſt communis opinio. Ego tamen non reperio Felin. *ibi num.* 1. ubi loquitur de hoc articulo id atteſtantem, & credo, quod contraria opinio ſit (ut dixi) tutior, & magis communis. (*r*) Aut vero deponit contraria in diverſis examinibus, & tunc aut deponit contrarium ſecundo loco, non dicendo in ſpecie ſe citaſſe in prima depoſitione, ſed ſimpliciter loquendo; & tunc, modo ſecundum dictum compatiatur cum primo, debet, quantum fieri poteſt, ad concordiam reduci, ſecundum Imol. *in l. qui bona*, §. *ſi quis ſtipulatus*, *verſic. No. ex text. ff. de damno infecto*, quem in hoc communiter ſequuntur Doct. ut dicit Sigiſmund. *in dict. conſil.* 49. *num.* 6. *in fin.* (*ſ*) Aut ipſemet teſtis dicit ſe velle primum dictum ſuum corrigere: & tunc, ſi quidem illud vult facere incontinanti, (*t*) eſt admittendus, *c. praterea*, *de teſtibus cogend.* & dicitur hoc caſu incontinenti, antequam teſtis ipſe alloquatur partem, & ita communiter ſervatur, ut dicit Felin. *in d. cap. praterea*, *num.* 9. quem refert Capyc. *deciſ.* 142. *nu.* 9. Si vero velit illud corrigere ex intervallo, non auditur, ſed tanquam perjurus, & falſarius puniri debet. Et in hoc omnes conveniunt, ut ait Didac. *in d. cap.* 13. *poſt num.* 8. *verſic. caterum ibi, tertium eſt*, (*u*) ſtandum eſt tamen ejus primæ depoſitioni. Et bæc eſt communis opin. ut atteſtatur Didac. *in loco praallegat.* ſecundum quam intelligendus eſt Cornel. & Dec. in conſiliis per me relatis *ſupra*, *verſic. Pradicta autem.* In hoc (*x*) tamen Ducatu hæe opin. non ſervatur in cauſis criminalibus: nam ſi teſtis revocet primam depoſitionem, quia dicat ſe erraſſe, vel falſum depoſuiſſe (*y*) tunc ponitur in tormentis: Et illa depoſitio, quam confirmat in tortura, ſolet attendi. Et ita ſervandum eſſe reſcripſit Senatus Commiſſario Aronæ, 30. Janua. 1557. P. N. (*z*) Bene verum eſt, quod ex quo talis teſtis omnino eſt perjurus, punitur (*a*) de falſo, ut ſupra dixi, prætereaque etiam ejus primo dicto non adhibetur plena fides, tanquam dicto integri teſtis, ſed multum de ejus fida diminuitur, adeo quod ejus dictum ſine aliis adminiculis non ſufficeret ad torturam contra reum, ſed ſolummodo ad inquirendum. Et hanc dicit eſſe communem opinio. Menchiaca *in d. cap.* 32. *num.* 9. Et (*b*) adverte, quia licet (ſecundum aliquos) ad hanc torturam, quæ fit ad confirmationem hujus ſecundæ depoſitionis, deberet pars citari, ex quo agitur de ejus magno præjudicio, ſcilicet de revocatione primæ depoſitionis in ejus favorem factæ, nihilominus hoc ex conſuetudine non ſervatur, ut dicit Boſſ. *tit. de oppoſ. contra teſtes*, *poſt num.* 1. *verſic. quo vero ad primam.* Ego (*c*) etiam puto in hujuſmodi revocationibus multum eſſe tribuendum arbitrio judicis, qui conſiderare poterit ex illis depoſitionibus contrariis, quæ videatur magis veriſimilis, & cum qua concurrant plura adminicula, & illi adhærere, præſertim ubi ſubeſſet aliqua ſuſpicio ſubornationis, ut quotidie contingere videmus in practica. (*d*) Aut vero non ipſemet teſtis, ſed aliqua partium petit ipſum teſtem iterum examinari: & tunc, ſi eſt illa pars, contra quam teſtis depoſuit, non debet audiri: ſubeſt enim magnus timor ſubornationis. Si vero eſt illa pars, in cujus favorem teſtis depoſuit, utique auditur. Et ſi teſtis deinde variet, & diverſa, ſeu contraria deponat, tunc ſtandum eſt ſecundo dicto. Et ita communiter tenetur, ut dicit Alber. *in l. fin. n.* 2. *C. de teſtib.* & ſibi imputet pars, quæ petiit illum iterum examinari. Ex hoc enim cenſetur ejus primo dicto renunciaſſe. (*e*) Conſulo tamen judicibus, præſertim in cauſis criminalibus, ut, quantum fieri poteſt, caveant ab hujuſmodi repetitionibus teſtium, quæ fiunt ad inſtantiam partium; nam ſæpenumero proceſſus involvunt, ac deſtruunt, magnamque præbent occaſionem ſubornationibus & falſitatibus teſtium.

16 Unum etiam volo, ut ſcias in hac materia, quod quando teſtis primo loco depoſuit (*f*) per verbum, *Credo*, in ſecundo deponit per verbum aſſertivum veritatis, eo caſu ſemper ſtandum eſt ſecundo dicto. Ita videtur ſentire gloſſ. ordinaria *in l. de tutela*, *in verbo Probata*, *C. de in integ. reſt. mino.* dicens, quod (*g*) hodie poſſum credere unum & cras aliud: quæ in hoc communiter omnibus approbatur, ut dicit Soc. *conſ.* 95. *n.* 7. *lib.* 3. Crot. *de teſtib. n.* 303. Tyndar. *de teſtib. lib.* 1. *cap.* 5. *n.* 1. Foll. *in pract. crim. fol.* 25. *n.* 44.

17 Quintus eſt caſus, quando teſtis non contrariatur de directo ſuæ primæ depoſitioni, ſed negat ſe ita depoſuiſſe, ut à Notario ſcriptum reperitur, & tunc eſt diſtinguendum. Nam aut tractatur de puniendo teſte de falſo: & hoc caſu tantum creditur teſti, quantum Notario, ut dixi ſupra *hoc eodem lib.* §. *falſum*, *verſicul. Pone teſtis.* Aut tractatur, cui plus eredendum ſit, an Notario, qui dicit teſtem depoſuiſſe, ut ſcriptum eſt, an vero teſti id neganti: & tunc (*h*) plus creditur Notario. Et hæc eſt communis (*i*) diſtinctio, ut ait Thomas Ferra. *can.* 26. licet condecens, Foller. *in pract. crim. fol.* 244. *n.* 15. Ad evitandas tamen omnes controverſias bonum eſſet, (*k*) quod judices aſſiſterent Notariis recipientibus dicta teſtium: nam eo caſu non auditur teſtis poſtea dicens ſe non ita depoſuiſſe, ut ſcriptum eſt à Notario præſente judice: imo ſi contrarium poſtea deponat, poteſt etiam de falſo puniri. Et hæc omnia bene nota: quia frequentiſſime contingunt.

18 Dixi (*l*) etiam contra teſtes opponi ſolere, quod ſunt ſingulares, (*m*) nam teſtes ſingulares non ſufficiunt ad plenam probationem, ut dixi *in d.* §. *teſtis*, præſertim in cauſis criminalibus, prout tenere Scribentes omnes affirmat Marſil. *conſ.* 1. *n.* 25. & (*n*) conſequenter neque ad condemnationem, ſed ſolummodo faciunt indicium ad torturam, juxta ea, quæ dixi ſupra *qu.* 21. *verſic. unus teſtis.*

19 Et † hæc concluſio de plano procedit, quando agitur (*o*) de probando aliquo delicto in ſpecie: nam eo caſu debent teſtes eſſe conteſtes, ut ſufficiant ad condemnationem. (*p*) Sed quid ſi agatur de probando delicto in genere, puta, aliquem eſſe hæreticum, adulterum, uſurarium, blaſphematorem, vel hujuſmodi, nunquid teſtes ſingulares, qui deponant unuſquiſque eorum de diverſis actibus, ſufficient ad concludentem probationem? Reſpon. Aliqui dixerunt, quod ſic; & in propoſito probandi aliquam mulierem eſſe inhoneſtæ vitæ, atteſtatur hanc eſſe communem opin. Alexand. *conſil.* 13. *num.* 24. *lib.* 7. Idem in eodem propoſito atteſtatur Abb. *conſ.* 25. *num.* 1. Idem, loquendo in propoſito adulterii, atteſtatur Ferret. *conſ.* 168. *poſt numer.* 14. & 15. allegans alios idem atteſtantes, quos ego cum aliis multis retuli *in d.* §. *teſtis* poſt gloſ. *in l. ob carmen*, §. *fin. in gl. fi. ff. de teſtibus.* Alii vero dicunt totum oppoſitum, quod ſcilicet etiam hoc caſu teſtes ſingulares non ſufficiant. Et hanc atteſtatur eſſe communem opin. Menchiaca *in* 1. *parte de teſta.* §. 4. *n.* 45. & loquendo in propoſito criminis adulterii Jo. de Amicis, *conſ.* 127. *n.* 1. (*r*) Ego aliquando cogitabam, quis eſſet ſenſus Doctorum ita loquentium de probando delicto in ſpecie, vel de probando delicto in gene-

genere. Et credo, quod (ſecundum eos) tunc dicatur agi de probando delicto in ſpecie, quando tractatur de puniendo aliquem criminaliter. *(ſ)* Et hoc caſu verior ſit ſecunda opin. quod ſcilicet teſtes ſingulares non probent aliquem eſſe adulterum, vel hæreticum, vel uſurarium; & ita ſemper vidi ſervari, prout etiam loquendo de hæreſi, dicit Sima. *de hær. cap.* 62. *nu.* 24. quod hanc opin. uſus judiciorum ſanctæ Inquiſitionis comprobavit. Quinimo ad probandam hæreſim, neque etiam ſufficerent teſtes ſingulares cum fama. Et hanc atteſtatur eſſe communem Lupus *in allegatione de hæreſi*, §. 12. quem refert Siman. *de hær. cap.* 50. *n.* 1. Tunc vero agi dicatur de probando delicto in genere, quando agitur non de pœna infligenda, ſed ad alium finem, (1) puta, excipiendo de adulterio ad privationem dotis, vel de alio crimine ad diminuendam fidem teſtis. Et hoc caſu forte procedere poſſet prima opinio, quam tamen ego puto reſtringendam eſſe juxta ea, quæ dixi *in dicto* §. *Teſtis*. Bene verum eſt, quod iſti teſtes ſingulares multum faciunt ad aggravandum reum, contra quem deponunt, ſcilicet, quo ad hoc, ut acrius torqueatur, vel ut *(u)* ſeverius puniatur.

20 Et quid ſi Epiſcopus faciat ſtatutum, quod crimen uſurarum poſſit probari per teſtes ſingulares, nunquid tale ſtatutum valebit? Reſpond. quod non: ita conſuluit Federic. de Senis, *conſil.* 17. quem communiter Doctores ſequuntur, ut ait Foller. *in practic. crim. canon. fol.* 229. *num.* 17. Hanc etiam dicit eſſe commun. opin. Abb. *in cap. cum in diœceſi, circa fin. de uſuris*, quem refert Jaſ. *conſil.* 78. *col.* 2. *verſ. Secundo principaliter lib.* 3. & Didac. *lib.* 3. *reſolutionum, c.* 5. *poſt n.* 5.

21 Sed quid ſi aliquis Princeps dicat teſtimonium contra reum, nunquid ei ſoli creditur? Reſpond. Aut agitur de modico præjudicio, prout eſt inquirere, & procedere contra reum: & hoc caſu creditur ſolius Principis aſſertioni, ut dixi ſupra *quæſt.* 6. *verſ. præterea ſcias*. Aut vero agitur de magno præjudicio, & tunc aliqui dicunt, *(x)* loquendo de ſummo Pontifice, quod nullo modo creditur ejus aſſertioni in facto tertii. *(y)* Et hanc dicit eſſe communem opin. Socin. *inter conſilia Curtii ſenio. conſil.* 20. *poſt nu.* 12. Alii vero loquendo de ſummo Pontifice dicunt, quod imo ſtandum eſt ejus aſſertioni; & hanc dicit eſſe communem opin. Aret. *in cap. cum à nobis, num.* 7. *de teſt.* nedum in iis, in quibus Papa habet ſummam poteſtatem, ſed etiam in omnibus cauſis profanis, etiam laicorum, prout illum refert Ruin. *conſil.* 103. *nu.* 11. *lib.* 5. Ego pro nunc de ſummo Pontifice nihil determino: Quo vero ad Reges, & Principes ſeculares, ſic diſtinguo: Aut Princeps atteſtatur de eo, quod ipſe vidit: & illi ſoli creditur etiam ad condemnationem, argum. *clem. literis, de probatio.* Aut Princeps aſſerit aliquid, quod ipſe intellexerit coram aliis fuiſſe geſtum: & non eſt ei ſoli credendum: poſſet enim Princeps male ab aliis informatus fuiſſe. Et hoc caſu duo concurrerent ſpecialia: Primum, quod crederetur ei ſoli: Secundum, quod teſti deponenti de auditu alieno adhiberetur fides: quorum utrunque eſt contra communes regulas, ut dixi *in d.* §. *Teſtis*. Bene verum eſt, quod ſi Imperator diceret aliquid ſibi conſtare ex relatione Principum facta ſibi, & rem eſſe adeo notoriam, ut non indigeret probatione, & reſcriberet proprio motu, tunc eſſet credendum ejus aſſertioni, ſecundum ſere omnium opin. ut dicit Socin. *conſil.* 87. *poſt num.* 19. *lib.* 3. ſaltem quo ad hoc, ut transferretur onus probandi contrarium parti contrarium affirmanti: quod tamen ego in præſentia non affirmo.

22 Præterea (z) dixi, quod contra dicta teſtium opponi ſolet, quod non concludant. Poteſt autem in primis allegari, quod non reddant cauſam ſcientiæ; *(a)* licet enim regulariter teſtis non interrogatus ſuper cauſa ſcientiæ non teneatur illam reddere, dixi ſupra *lib.* 2. §. *Teſtis*: eſt tamen ſpeciale in cauſis criminalibus, ut *(b)* teneantur teſtes etiam non interrogati reddere cauſam ſcientiæ: alias non probant, neque faciunt indicium. Ita dixit Innoc. *in cap. cum cauſam, de teſt.* quem omnes Doctor. ſequuntur, teſte Marſil. *conſil.* 50. *num.* 10. Et hæc eſt communis opin. ut ait Bald. *conſil.* 182. *nu.* 2. *lib.* 4. prout illum refert Novell. *in pract. crimin. fol.* 114. *nu.* 15. & Vivius *in lib. communium opin. fol.* 271. *verſ. teſtes in cauſis*, quamvis in libro meo id non dicat Apoſt. ad Fel. *in d. cap. cum cauſam, ſub num.* 2. *de teſtibus* ſecundum ultimam impreſſionem. *(c)* Sed hoc intellige, ut procedat in teſtibus, *(d)* qui ad offenſam deponunt: ſed teſtes, qui deponunt ad defenſam, utique probant, etiam ſi cauſam ſcientiæ non exprimant. Et hanc opinionem communem appellat Vivius *in loco præallegato*. Poſſunt *(e)* autem, & alia multa circa hoc contra teſtes deduci, ſecundum facti contingentiam, prout latius dixi *in allegato* §. *Teſtis*.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. LIII.

(a) E*St etiam pars defenſionis*) Adde ſupra *q.* 14. *verſic. Dixi quoque*, *q.* 24. *verſic. ſi.* Drogh.

Eſt etiam pars defenſionis) Obiter hic quæro, An teſtium nomina adverſario ſint edenda, vi. & dic, ut per Jacob. de S. Georg. *in l. lege Julia, num.* 3. *de teſtib.* Giach

Eſt etiam pars defenſionis) Adverte, quod Farin. tradit ultra infra ſcriptas etiam plures exceptiones generales contra dictum teſtium *d.* 3. *vol. &* 21. primo illam, quando depoſitio eſt dubia, & obſcura, incerta *q.* 68. *n.* 1. §. 1.

Secundo illam, quando deponit de credulitate quam late explicat *d. q.* 68. *n.* 62. *& ſeqq.* §. 2.

Tertio illam de auditu alieno *q.* 68. *cap.* 1.

Quarto an teſtes de auditu probent conſanguinitatem *d. qu. cap.* 20.

Quinto an probent in antiquis *d. qu.* 69. *c.* 3.

Sexto de Auditu proprio quando probent *d. q.* 69. *c.* 4.

Septimo ſi loquentis vocem ſe bene notam habere aſſerunt, *d. q.* 69. *c.* 5.

Octavo de auditu ex interjecto pariete, vel cortina *d. qu.* 60. *cap.* 60.

Nono an dicant ſe audiviſſe Titium, & Bertam ſe carnaliter cognoſcere retro cortinam *d. q.* 69. *cap.* 7. Scias quoque, quod idem Farin. *in d. vol.* 3. *qu.* 80. ponit diverſas alias oppoſitiones contra examen teſtium nempe, *numer.* 1. *de teſte*, qui ultro ſe offert, *numero* 27. quando deponit per ſcripturam, *num.* 55. de die feriato, *num.* 60. quando ex termino, *n.* 92. quando ſecreto examinantur, *n.* 105. quando in articulo mortis, *n.* 114. de numero effrenato refrenando *n.* 108. quando in judicio nullo de materia potius civili. Ros.

Eſt etiam pars defenſionis) Adde, quod Afflict. † *in conſtit. mores diſſolute, nu.* 1. *cum ſeq. fol.* 228. ponit 42. cauſas, quibus teſtes à teſtimonio repellantur, vide etiam Monticel. *in repetit. teſtium, fol.* 185. *cum multis ſequentib.* ubi ponit, quibus modis teſtes impugnari poſſint; & an ad probandam inhabilitatem teſtium requiratur, quod prohibetur illam adeſſe tempore juramenti, vel depoſitionis, vel requiratur, quod adſit inhabilitas utroque tempore. Maſcar. *concl.* 1356. *n.* 9. *vol.* 3. *& concluſ.* 26. *n.* 5. *vol.* 1. 1

Item adde, † quod quando opponitur exceptio contra teſtes, eſt in arbitrio judicis recipere probationem exceptionis ſtatim, vel reſervare ad tempus publicationis, licet regulariter reſervetur, Felin. & alii *in cap. ex parte, de teſtibus*, Maſcar. *de probatio. concluſ.* 694. & Menoch. *de arbit. jud. caſu* 239. *numero* 9. Hoc tamen fallit in exceptione excommunicationis contra teſtem oppoſita propter periculum communionis: & ideo dicta 2

 excep-

exceptio non eſt reſervanda, ſecundum Joan. And. *in d. c. ex parte*, & Lanfr. *in tract. de teſtib. nu. 67.* Fallit
etiam, ſi opponens ſe offerat in continenti probaturum,
nam tunc etiam debet admitti probatio, & non reſervari,
ut per Innocent. *in d. c. ex parte, n. 1. in verb. probaturum*,
& Lanfran. *in d. num. 67.* Fallit etiam, quando oppo-
nitur inimicitia capitalis, *authen. ſi teſtis*, §. *ſi vero. C.
de teſt.* & ibi Bart. *n.* 10. & Lanfran. *in d. n. 67.* Item fal-
lit, ſi opponens dicat, vitium eſſe publicum, ſive no-
torium: & tunc etiam non reſervatur, ſecundum In-
noc. *in d. c. ex parte*, nec requiritur, quod opponens
offerat incontinenti ſe probaturum, ut dicit Felin. *in d.
c. ex parte, nu. 14.* & ad omnia prædicta, vide Maſcar.
de probat. concluſ. 694. vol. 2. fallit quoque, ſi eſt excep-
tio infamiæ de facto ex delicto, & offeratur probatio
incontinenti, ſecundum Ferret. *conſil. 367. in princ. vol.
2.* & ibi *nu. 9.* dicit, quod ſatis eſſet, ſi peteret bre-
vem dilationem, etiam ſi non ſe offerret incontinen-
ti, & quod appellatio eſſet bona, ſi ſtatim probatio
non admitteretur, ſed illi reſervaretur: & quando of-
fertur probatio incontinenti, non requiritur, quod of-
ferens teſtes ſecum ducat, ſed ſufficit, quod ſimplici-
ter ſe offerat incontinenti probaturum Deci. *in c. inter-
poſita, col. 3. verſ. poſtremo, de appellat.* & ibi habe-
tur, etiam ſi interpoſita fuerit appellatio coram quo
veritas exceptionis ſit probanda, ad eorum judicem è
3 quo, vel judicem ad quem, & quando probatio † di-
catur fieri incontinenti, remittitur arbitrio judicis,
ſecundum Menoch. *de arbitr. judic. caſu 9. nume-
ro 5.*

4 Item † adde, quod exceptio contra teſtes etiam re-
pellens ab initio, eſt reſervanda, ſi requirat altiorem
indaginem in probando illam, ſecundum Ferret. *in conſ.*
310. *n. 6. vol. 2.* & exceptio altiorem indaginem requi-
rens, quæ dicatur judicis arbitrio remittitur. Menoch.
caſu 20. *n.* 3.

5 Item adde, quod teſtes non objectati in prima inſtan-
tia, in aliis inſtantiis impugnari non poſſunt: niſi no-
vi teſtes in cauſa appellationis producti fuiſſent Cra-
vet. *in add. ad pract. Veſtr. lib. 5. cap. ult. num.* 32. vel
quando pars velit ipſos repulſare tanquam falſarios,
& in tantum hoc eſt verum, quod etiamſi in prima in-
ſtantia fuit conceſſa repulſa, & fuiſſet objectum de fal-
ſitate contra dictos teſtes, & nihil fuiſſet probatum con-
6 tra eos, poſſet fieri probatio † falſitas in cauſa appel-
lationis etiam poſt ſententiam infra tempus viginti
annorum ut per Bero. *in cap. licet cauſam, nu. 28. de
probat.* ſed ſi pars velit repulſare teſtes examinatos in
prima inſtantia, tanquam aliter criminoſos, hoc fieri
non poterit, niſi in prima inſtantia fuiſſet repulſa peti-
ta, & non conceſſa: quia tunc deberetur concedi. Af-
flict. *deciſ.* 266. ſed ſecus de conſuetudine Curiæ Parla-
menti, dicit Guid. Pap. *deciſio. 500. actor.* ubi conclu-
dit, quod objectus dati contra teſtes, & non probati
in cauſa principali, bene poterit probari in cauſa appel-
lationis.

7 Item † adde, quod quando quis allegat teſtem fal-
ſum depoſuiſſe, quia ſubornatus: quod teneatur utrum-
que probare. Jaſ. *in l. ſi poſt diviſionem, C. de jur. & fact.
ign. & in l. divus, ff. de re jud.* & Plot. *in l. ſi quando,
C. un. vi. num.* 522. Contrarium autem, quod ſuffi-
ciat probare ſolam falſitatem, tenuerunt Gloſſ. Bart.
Bald. & Paul. de Caſtr. *in l. ex falſis, C. de tranſact.* &
Alexan. *in l. divus Adrianus, num. 12. ff. de re jud.* ſed
ad hanc quæſtionem vide Maſcard. *de probat. concl.*
688. ubi eam late examinavit, & ponit nonnullas
limitationes: Et in hac † materia repulſæ teſtium, vi-
8 de Foll. *in pract. crim. in 2. par. in verb. concedatur re-
pulſa*, ubi latiſſime, & Carav. *in rit. 73.* & ibi *num.*
8. dicit, quod in Reg. Neap. de ea tantum repulſa ſit
magnus caſus, quæ inimicitiam tangit, & de aliis
multum non curatur, dummodo talis inimicitia in
ſpecie allegetur, & probetur: quia ſic in genere pro-
bata, non ſufficeret, & ratio eſt, quia ad hoc ut ini-
9 micitia † repellat teſtem, debet eſſe graviſſima, vel ſal-
tem gravis: ſecundum Gram. *in deciſio. 86. n. 4. & 7.*

10 Item † adde, quod teſtes poſſunt repulſari, etiam
quod moriantur ante publicationem proceſſus, licet
morte crimina extinguantur: quia repulſa non fit cum
teſte, ſed cum parte, & non fit ad effectum punitio-
nis, ſed ad fidem rei teſtificatæ, ita tradit Caravit. *in ri-
tu 73. in fi.* Baiard.

(*c*) *Supra q. 24.*) Adde hoc idem expreſſum *in d. quæſt.
24. verſic. Item Infamis.* diſtingue, ut ibi. Droon.

11 (*d*) *In hoc autem propoſito*) Adde † videndum Crav.
in conſil. 162. *n.* 1.

(*e*) *Generaliter quod ſint perjuri, infames*) Ad idem
adde per Crav. *in conſil. 262. n. 8.* Giach.

(*f*) *Quod ſcilicet ſufficiat*) Adde, quod † ille teſtis, 12
contra quem opponitur de aliquo crimine, non tenetur
de eo reſpondere, etiam ſi tale crimen ſit notorium, Fe-
lin. *in c. cum cauſam, col. 12. de teſtib.* Syl. *nupt. in ver.
monitione, n. 34. lib. 3.*

Item † adde, quod teſtis criminoſus non repellitur, 13
ſi de crimine agitur civiliter in his, quæ ſunt difficilis
probationis, Ruin. *conſil. 188 n. 15. cum ſeq. vol. 5.* Baiar.

(*g*) *Caveant tamen illi*) Farin. *q. 105. inſpect. 5. n. 233.
& ſeq. & 236.* Ros.

Caveant tamen illi) Adde, quod pars, † contra quam 14
depoſuit, ſi negat crimen fuiſſe factum, non poteſt ſe
fundare in aſſertione dicti teſtis ad probandum eſſe
criminis participem, quia d. aſſertionem impugnavit,
ut per Ruin. *d. conſil. 158. n. 21. & 28. vol. 5.*

Item adde, quod objiciens † contra teſtes, tenetur 15
actione injuriarum, ſi fuerit admiſſus, & non proba-
verit, ſecus ſi non fuerit admiſſus, ſecundum Maſuer.
in ſua pract. in tit. de injur. nu. 12. & Boer. *in deciſ. 245.
n. 7.* ſed cum d. proteſtatione non tenerentur. In reg-
no † autem Neap. adeſt pragm. *ſub tit. de teſtib. refren.* 16
& repul. qua objicientes tenentur ad pœnam decem ta-
lerorum, licet actione injuriarum agi non poſſit, ut per
Carav. *in ritu 73. n.* 10.

(*h*) *Nam generaliter objiciens*) Vide ſupra, §. *injuria-
rum, verſic. Item quæro.* & Bertaz. *conſil. 178. n. 10. lib.
1. & conſil. 214. ubi apoſtill.* Ros.

(*i*) *Citra animum injuriandi*) Vide ſuper hac proteſta-
tione Felin. *in c. qua in eccleſiarum col. mihi 27. de Conſti-
tut.* Surd. *deciſ. 89. n. 24. cum ſeq.* Droon.

(*k*) *Minus legitime recepti*) Supra *q. 5. verſic. Poterit,
q. 6. verſic. ſed quoniam, q. 20. in pr. q. 50. verſ. Item
quia.* Droon.

(*l*) *Quia ſine juramento*) Farin. *q. 72. vol. 3. & ſeq.*
Ros.

(*m*) *Niſi repetantur*) Adde ſupra de repetitione *q. 45.
verſic. Ceterum, infra hac eadem quæſtione, verſiculo Ce-
terum, & verſ. Tertius eſt caſus.* Droon.

(*n*) *In cauſis criminalibus*) Farin. *q. 67. vol. 3. §. 1. vol.
3. n. 1. & §. 3.* ubi late ampliat. & lim. Ros.

(*o*) *Perniccioſius reipublicæ*) Adde infra *q. 58. verſic.
ab hac tamen regula*, imo in generali abolitione non con-
tinetur crimen falſi infra *q. 59. verſic. In hujuſmodi.*
Droon.

(*p*) *In hac autem materia.*) Farin. *d. §. 3. n. 58. late.*
Ros.

(*q*) *Sed quæro*) No. quod ſi teſtis unum dicat extra ju-
dicium, & contrarium poſtea in judicio tanquam falſa-
rius punitur, & neutri dicto ſtatur, ſecundum Bart. *in
l. reos; verſicul. cui primo dixit extra judicium ff. de falſ.*
deciſ. Tholoſ. 376. Corn. *conſil. 170. num. 15. verſic. &
quando teſtes, vol. 2.* Card. *in cap. per tuas, in pr. de
probat.* Notandum tamen, quod teſtis † deponens *
falſum, cum exiſtimet verum dicere, falſarius non di-
citur, ſed videtur fallere: nam qui ſubit juramentum
calumniæ, & jurat id, quod credit verum licet ſit
falſum, non dicitur perjurus: ſecundum Hoſtienſ. *in
c. fin.* & ibi Ant. de But. *de jurejurand.* Felin. *in cap. 1.
verſ. & ita intellige, de lit. conteſtat.* Hyppol. *in rub. de
probat. & in l. 1. verſ. & ideo dico, ff. ad l. Corn. de falſ.*
Tiraquel. *in tractat. de retract. ligna. §. 2. in gl. 2. nu.* 10.
Non inconcinne hic ſubnecti poterit, quod teſtis poſt *
depoſitionem † judicialem, ſi extra judicium dicat,
ſe falſum teſtimonium depoſuiſſe, non propterea præ-
judicabit parti, pro qua depoſuit, ſecundum Bart. *in
l. generaliter. in 1. lect. circa fin. verſic. & per hoc dicemus,
C. de non num. pecu.* Angel. *conſil. 309. verſic. hoc etiam
probatur.* Adde hoc verum, etiamſi in articulo mortis
conſtitutus hoc dicat, ſecundum eundem Bart. *in l. ſi quis
in gravi, §. ſi quis moriens, verſicul. item facit ad
quæſtionem, ff. ad Syllan.* Bald. *in auth. ſi dicatur. ver-
ſic. ſed quod ſi teſtis, C. de teſtib.* Salyc. *in l. nullum.
eod. titul.* Aretin. *in c. ſicut, in 1. notab. eod. tit.* Alex.
in l. ſciendum, de verb. obl. verſic. adde tamen.
Gutor.

Sed quæro) Farin. *quæſt. 67. volum. 3. §. 4. n. 111. &*
141. & ibi *d. n.* 111. regulam conſtituit, ampliat, & li-
mit. Ros.

Sed quæro pone, quod teſtis) Adde ad hoc † viden- 17
dum Gabr. *in quæſtionibus ſuis lib. 7. concluſ.* 4. ubi po-
nit multas fallentias & ampliationes, vide etiam Me-
noch. *de arbitr. jud. caſ.* 308. & qui in uno dixit fal-
ſum, in totum eſt perjurus, & nihil probat, etiam id
quod dicit verum, etiam quod in modico eſſet falſitas
Bald.

Digitized by Google

Bald. *in cap. cum à Deo, numer. 4. de reſcript.* Maſcard. *de probat. concluſ.* 741. *num.* 22. *& concluſ.* 743. *nume.* 6. Menoch. *de præſumpt. lib. 5. præſumpt.* 22. *num.* 5. Bertaz. *conſil.* 71. & hoc propter jusjurandum, quod eſt individibile, Moncad. poſt Crot. *in tractat. de teſte, num.* 388. Menoch. *de præſumptio. lib. 5. præſumpt.* 22. *numer.* 3. Afflict. *ſuper conſtitut. Regn. in c. de perjur.*
18 *lib. 3. fol.* 152. *in fin.* ubi † dicit, quod etiamſi eſſet abſolutus è perjurio, non eſſet idoneus teſtis in aliqua cauſa, & vide quæ poſui ſupra ad §. *falſum in verſic. teſtis qui falſum.*

19 Item adde, † quod teſtes falſum deponentes in uno articulo, non redduntur falſi in aliis articulis, ſi falſum fuerit commiſſum per teſtes in omittendo, non autem in committendo, quia tunc redderentur falſi in omnibus, ita declarat Tiraquel. *in tractat. de pœn. temp. cauſa* 44. *num.* 42. quem ſequitur Viv. *opin.* 935. *num.* 1. & ibi *num.* 4. dicit, & de communi atteſtatur,
20 quod falſitas † in uno articulo, ſeu capitulo non vitiat cætera capitula omnino diverſa à falſo, & Boer. *in deciſio.* 253. *n.* 6. Baiar.

(*r*) *Quod ſic*) Farin. *d. q. n.* 176. *& ſeq.* Ros.

[*ſ*] *Et hæc concl.*] Far. *d.* §. 4. *nume.* 113. *&* 150. Ros.

[*t*] *Capitula ſuper quibus*) Adde ſupra *q.* 21. *verſic. Quæro nunquid;* quo loci ad propoſitum natura juramenti eſt attendenda. Drogh.

(*u*) *Scias tamen*) Vulpell. *reſponſ.* 138. *&* 144. *num.* 4. Roe.

21 (*x*) *Nam eo caſu non dicitur falſus*) Adde, quod † ſi teſtis juraſſet ſuper omnibus, de quibus interrogabitur, dicere veritatem, tunc ſi falſum deponeret in circumſtantiis non neceſſariis, omnino ejus depoſitio in totum corruet, ſecundum Aym. *conſil.* 99. *num.* 8. & Bertazzol. *conſil.* 296. *num.* 6. vide etiam ea, quæ poſui ſupra *in* §. *falſum ad verſic. ſed quid ſi teſtis.*

22 Item adde, † quod ſi teſtis deponeret falſum in eo, quod mediate ſpectat ad negotium, non per hoc ejus dictum in aliis corrueret, Aret. *in cap. licet cauſam, de probat.*

23 Item adde, † quod ſi teſtes diverſo modo deponerent de genere armorum, nihilominus probaretur homicidium, Marſil. *ſing.* 206. *& conſ.* 37. Bertaz. *conſ.* 5. *n.* 11. Baiar.

(*y*) *Ita communiter concluditur*) Farinac. *d. qu.* 67. §. 4. *n.* 116. 154. *&* 158. *ac* 135. *&* 148. *&* 164. *&* 165. *&* 168. *&* 172. 478. *& ſeq.* Ros.

(*z*) *Non nocet, quod ſint varii*) Adde Cravet. *conſil.* 6. *&* 35. *ſub num.* 15. *& conſil.* 78. *nu.* 3. *& Tract. de antiquit. temp. p.* 4. *membr.* 9. *&* 10. *verſic. ſed enim* ubi diffuſe loquitur; Boſſ. *Tit. de Toet. num.* 27. quod limita ut per Petram. Tract. *de fideicommiſſ. pro. quæſt.* 12. *numer.* 627. *verſic. poteſt tamen reſponderi, cum pluribus ſeqq.* Vide tamen Jaſ. in contrarium, *in l. in teſtamento, ita quidam, ff. de cond. & demonſt.* ubi ſi ſunt quatuor, vel plures demonſtrationes, & una, vel duæ tantum reperiantur concordes, non dicitur conſtare de illo corpore, pro quo concordant duæ tantum demonſtrationes, Alexand. *conſil.* 153. *num.* 5. *vol.* 2. Dic tamen aliud eſſe in depoſitione Teſtis, qui concordari poteſt cum altero Teſte, aliquid narrando in una re, in altera vero non; prout ſæpius occurrit in Evangelio, maxime in facto durabili, & ſucceſſivo, ut per Pett. *Tracta. de fideicom. prohib. quæſt.* 12. *numero* 895. Alex. *lib.* 2. *de verb. ſign. ſub numero* 34. cum ſimilibus & tunc prætermiſſæ, vel amplius additæ demonſtrationes minime vitiant ut eſt variatio in pronomine, agnomine, in loco originis unius partium, & ſimilia: Capyc. *deciſ.* 142. *ſub num.* 30. Aliud eſſet in deſcribendo, ſive confinando terram, vel rem aliquam. Talis enim deſcriptio, & confines, ſi non ſunt concordes in omnibus, tunc cunſtare perfecte non dicitur de corpore deſcripto, & tunc procedit dicta lex *in Teſtamento, ita quidam, ff. de condit. & demonſtrat.* exemplum pone inter duo flumina æqualis extare per longitudinem plurimas petias terrarum, volo deſcribere petiam terræ, cui cohæret flumen Ardæ, & flumen Longinæ, iſtæ duæ demonſtrationes ſunt nempe concordes multis petiis terrarum: ſed ſi ab alia vero parte cohæret G. M. cum tamen cohæreat L. M. tunc vitiatur deſcriptio, nec conſtare dicitur de illo corpore, pro quo quæritur; & hoc niſi aliter de veritate conſtet, ut per Alex. *conſil.* 8. *vol.* 4. quem refert addit. ad Felin. *in c. ſignificante, col. fin. de reſcript.* vide Menoch. *Tractat. de arbitr. jud. lib.* 2. *cent.* 2. *caſ.* 105. *num.* 12. Auguſt. ad Ang. *de maleſ. in verbo: Cajum Sempronii, num.* 6. & dum hic dicitur, quod teſtis circa extrinſeca deponens, licet falſo, quod ob id non vitietur ejus dictum; Contrarium vide Menoch. *de arbitr. jud. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 307. *ſub num.* 5. Ubi quod imo vitiatur, licet falſi pœnam evites: punitur etiam extraordinarie ſupra, §. *falſum, verſic. Sed quid ſi Teſtis poſt metum.* Drogo.

[*a*] *Prædicta autem omnia*) Adde † circa iſtam quæſtionem de teſtibus variantibus, & contrarium dicentibus, Menoch. *de arbitr. jud. caſ.* 108. *fol.* 158. ubi plene, vide etiam Gabriel. *lib.* 7. *con. l.* 26. *cum ſeq. conc.* Baiae. 24

[*b*] *Sed quando*) Quando teſtis dicatur ſibi contrarius, varius, vel vacillans, Farin. *q.* 66. *par.* 1. *vol.* 1. *n.* 1. *uſque ad n.* 13. Ros.

[*c*] *Contrarium*) Adde, ac plene vide per Ang. de Aret. *in* §. *ſi de alia re. ſub num.* 4. *Inſtit. de inutil. ſtip. & in* §. *ſi minus. ſub nu.* 43. *Inſtit. de act. qui num. ſeq.* docet multis modis reduci teſtes ad concordiam, quod etiam dico *in collect. mea commun. opin. c. p. teſtis, n.* 67. Giach.

(*d*) *Qui tamen hoc*) Et qua pœna puniatur parte 2. *n.* 56. *& ſeq.* Ros.

(*e*) *Primus caſus eſt*] Adde ſupra *quæſt.* 25. *verſic. ſed pone,* & in quantum in fine facit mentionem de eo, qui poſitus ſit inter duo juramenta contraria, adde Capyc. *deciſ.* 142. *ſub num.* 6. Cravet. *conſi..* 6. *num.* 15. *&* 43. His adde Boer. *conſil.* 40. *numer.* 116. *cum ſeq.* Deogh.

Primus caſus eſt) Adde, & vide in materia plures caſus luculenter explicatos per Jacob. Menoch. *tract. de arb. jud. lib.* 3. *cent.* 3. *caſ.* 208. Giach.

Primus caſus eſt] Adde circa † iſtam quæſtionem traditam per Menoch. *de arbitr. jud. d. caſu* 108. *&* Gabr. *concluſ. communium lib.* 7. *tit. de maleſic. concl.* 31. ubi plene, vide etiam Cravet. *in conſil.* 75. *num.* 31. ubi dicit, ſtandum eſſe dicto extrajudiciali, quando plures præſumptiones pro ſe, vide etiam Vivi. *opin.* 903. ubi idem tenet, quod ſecundæ depoſitioni juratæ ſtandum ſit, & quod non poſſit puniri de falſo. Baiar. 25

[*f*] *Quod imo ſtandum ſit*) Farin. *d. q.* 66. *par. e. n.* 83. *vol.* 3. *& par.* 6. *n.* 193, Ros.

[*g*] *Facta in judicio*) Adde etiam per Menoch. ubi ſupra *num.* 22. *qui num. ſeq.* tradit quinque declarationes notatu dignas. Et vi. per Crav. *d. conſ.* 6. *ſub num.* 46. 47. Adverte tamen, quod ex tali teſtimonio judiciali non poteſt ad ſententiam diffinitivam perveniri, ſed torqueri debet teſtis, per Crav. *conſ.* 75. *numero* 30. *qui & n. ſeq.* dicit, quod imo ſtatur dicto extrajudiciali habenti plures præſumptiones pro ſe. Giach.

(*h*) *Bene verum eſt*) Farin. *d. q.* 66. *par.* 6. *n.* 111. Rue.

Scias tamen) Adde & plenius per Menoch. ubi ſupra *n.* 22. Giach.

(*i*) *Scias tamen*) Adde, quod teſtis † ratione depoſitionis extrajudicialis non juratæ debet puniri pœna extraordinaria criminis ſtellionatus Bald. *in l.* 1. *num.* 2. *C. de ſepul. viola.* Felin. *in c. tua nos, de jurejur.* Socin. *conſil.* 107. *in princ. vol.* 2. Afflict. *deciſio. ultim.* Gremm. *vot.* 36. Gabr. *comm. concluſ. lib.* 7. *tit. de maleſic. concluſ.* 5. *nu.* 24. & ex tali teſtimonio judiciali ad ſententiam diffinitivam deveniri non poteſt, ſed teſtis torqueri debet, ut per Crav. *in conſil.* 75. *nu.* 30. Et ſi prima depoſitio fuerit cum juramento, erit puniendus de perjurio, & non pœna falſi quaſi ea tantum admittenda ſit contra teſtem in judicio falſum deponentem, & tunc ipſi teſti non credatur propter manifeſtum perjurium, ita tradit Covarr. *in* 1. *par. relect.* §. 7. *n.* 5. *circa fin.* Baiae. 26

(*k*) *Cum juramento*) Adde, ut per Campeg. *tractat. de teſtibus rep.* 277. *verſic.* 6. fallit, ut per Cæpo. in ſerminis ſuo *conſ. crimin.* 60. *num.* 9. *& col.* 3. *verſic.* Nec *ob. qui in ſecundo principali dubio, col. pen. verſ. ſuper ſecunda principali dubio,* tenet, quod ſi teſtes, quia in cauſa depoſuerunt, pronunciatur ad torturam, & dicunt contrarium ejus, quod vel primo, vel ſecundo loco in judicio dixere ſtandum erit ultimo dicto in tormentis, & idem ſi primo dixerunt extra judicium cum juramento unum, & poſtea cum juramento in judicio dixerunt contrarium. Et *ſub numero* 19. *limitat. duob. mod.* illud quod dixit ſtandum eſſe ultimo dicto cum tormentis. Item *numer.* 28. docet cautelam pulcberrimam, quod ſtetur ultimo dicto teſtis, vi. etiam quæ dixi *in collecta mea commun. opin. c. teſtes, numero* 52. Obiter ad materiam quæro: An teſtes, qui ſemel depoſuere, poſſint petere ſibi legi primam eorum depoſitionem, & ad eam ſe referre; an vero compellantur ex novo deponere; vi. & dic, ut per Oſaſc. *deciſ.* 118. Giach.

(l) *Secundus eſt caſus*) Quando unum dicit in judicio & extra judicium revocavit Farin. *q.* 46. 2. *vol. numera* 81. *& q.* 66. *par.* 2. *numera* 85. *& q.* 66. *par.* 6. *nu.* 200. Ros.

27 *Secundus eſt caſus*) Adde videndum † Gabriel. *comm. concl. lib.* 7. *tit. de maleſic. concl.* 30.

28 Item adde, † ſi teſtis poſt depoſitionem judicialem extrajudicialiter diceret, ſe falſum depoſuiſſe, an, & quando tales aſſertiones præjudicarent, & an facerent indicium ad torturam, & an probarent contra ipſos confitentes, vide Ancb. *conſ.* 24. Dec. *conſ.* 189. Soc. jun. *conſ.* 36. *num.* 54. *vol.* 2. Gram. *conſ.* 57. *num.* 44. quos omnes accumulavit Gabriel. *commun. concluſ. lib.* 7. *tit. de maleſic. concluſ.* 32. *num.* 11. vide etiam Marſ. *in repet. rub. de fidejuſſ. num.* 42. *& in conſ.* 78. *num.* 18. *& conſ.* 102. *n.* 8. *& conſ.* 101. *n.* 40. Baiard.

(m) *Niſi cum tormentis*) Farin. *d. q.* 66. *par.* 3. *n.* 179. Ros.

(n) *Standum eſſet illi dicto*) Adverte, quia illud non procedit, quando teſtis eſt perjurus, ut per Cravet. *ejus conſ.* 6. *poſt n.* 16. Item ſcias, quod concluſio illa, quod ſtatur dicto teſtis in tortura, procedit in civilibus, in quibus infamia teſtis purgatur per torturam, ſecus in criminalibus, ita per Crav. *ead. conſ.* 6. *numero* 47. Giach.

(o) *Cum tortura confirmatum*) Adde, quod hoc ideo eſt, quia ſtandum eſt illi dicto, in quo talis teſtis perſeverat in tormentis, ſupra *quæſt.* 45. *verſic. Ceterum. ibi, Nam illi tortura*; & eſt ratio: quia tortura eſt loco † teſtis idonei: Crav. *conſil.* 13. *ſub n.* 4. *cum ſimil.* Aliud vero eſt in judicio civili quod ad præjudicium litigantium, tunc enim ſtatur priori dicto contrarii Teſtis, non obſtante revocatione in tormentis ex poſt facta; eſt enim tunc quæſitum Jus parti, quod ab ea non poteſt auferri *dict. quæſt.* 45. *verſ. Ceterum ibi*, quo intelligitur Menoch. *de arbitr. jud. lib.* 2. *caſ.* 108. *num.* 9. 10. 14. *Cont.* 2. fallit hoc tamen in cauſa hæreſis, quia quicquid contrarium deponat in tormentis, & etiam juramento, vel ſine, ſtatur dicto Hæreſim detegentis: ibidem *num.* 13. pract. Pap. *in for. lib. app. contra Teſtes in gloſ. ac etiam varii ſub numer.* 4. *ſupra quæſt.* 25. *in princip. & in* §. *falſum verſic. ſubornans ad fin.* quibus locis habetur hæc materia: An autem poſt dicta a parte teſtificata, ſi compareat Teſtis ſive ſponte, ſive ad inſtantiam partis, & dicat ſe pœnitere de eo, quod dixerit, eo quia falſum depoſuit ſubornans, ſicque ratificat in tormentis, audiri poſſit in præjudicium partis, contra quam deponit, credo, quod non, per ea, quæ dixi infra *quæſt.* 61. *verſiculo, ſed hæc quidem*, ſtatur enim priori dicto: Capyc. *deciſione* 142. *ſub numer.* 3. *cum ſeqq.* & utique ſi judex eſſem in tali caſu non admitterem talem teſtem etiam cum tortura, alio non apparente, prout non creditur teſti neganti in 1. examine, & in 2. de veritate dicenti: infra *verſic. ſed quid ſi teſtis*: Non enim eſt veriſimilis pœnitentia tanta, ut quis alio non cogente velit turpitudinem ſuam detegere, illamque in tormentis ſuſtinere, & non eſt talis admittendus, ut per Menoch. *de arb. judic. lib.* 1. *quæſt.* 73. *num.* 15. Bene verum eſt, quod ſi talis confeſſio falſitatis concurreret cum inſtantia partis, quæ didiciſſet teſtificata, teſtem ſic confitentem condemnarem, ut eſt infra *quæſt.* 55. *verſ. Quamodo autem, infra hac eadem quæſt. verſ. Quartus eſt caſus, ibi, bene verum eſt*. Droghi.

(p) *Sed quid ſi teſtis*) Farin. *q.* 66. *par.* 9. *nu.* 357. Vide Vulpell. *conſ.* 29. qui dicit illos etiam extraordinarie puniri: vide eundem *conſ.* 71. Ros.

(q) *Quartus eſt caſus*) Teſtis quando in eadem inſtantia contraria teſtimonia dixit, Farin. *d. quæſt.* 66. *par.* 1. *nu.* 13. *& ſeq.* ubi regulam negativam conſtituit, quod nihil probet & ampliat, & limitat uſque *num.* 56. *cum parte* 9. *per totum* ubi *n.* 329. *& ſeqq.* ponit 15. quæſt. ſpeciales. Ros.

29 *Quartus eſt caſus*) Adde plene † Menoch. *de arbitr. judic. caſ.* 108. Bertaz. *conſil.* 70. *num.* 17. *tom.* 2. *conſ. crimin. diverſ.* Cephal. *conſ.* 233. *&* 234. & Burſat. *conſil.* 213. *num.* 101. ubi ex ſex cauſis demonſtrat, quando ſit

* ſtandum primo dicto, ª vide etiam Laur. *de cons.* 268. Baiar.

(r) *Aut vera deponit*) Farin. *n.* 231. *& ſeqq.* Far. *q.* 66. *p.* 9. *n.* 317. Ros.

(ſ) *Aut ipſemet teſtis*) Farin. *d. q.* 66. *nu.* 227. *&* 229. *&* 231. 232. 234. 240. & ex intervallo, *num.* 228. 247. Foller. *in pract. cri. in verba capias inform. num.* 60. Ros.

30 *Aut ipſemet teſtis dicit*) Adde, quod correctio † fieri poteſt, ſive fiat antequam Notarius priorem ſcripſerit reſponſionem, ſive antequam judicis exeat conſpectum, ſeu partem alloquatur, & licet talis correctio, ſive revocatio fieri permittatur, etiam ſi error non probetur, ut per Abb. & Felin. *in d. cap. præterea*, tamen ipſe teſtis ſaltem juſtum errorem allegare debet; alioquin tanquam teſtis varius diverſa afferens teſtimonia in una eademque cauſa eodem tempore, & coram judice de falſo puniri poſſet, ut ex mente Bart. *in l. eos, num.* 3. *ff. de falſ.* & ita tradit Laurent. Tenni. *in cant.* 280. & ſi teſtis dictum ſuum ſemel declaraſſet, amplius illud declarare non poteſt, Bart. *in l.* 1. *ff. ſi cert. pet.* Baiar.

(t) *Eſt admittendus*) Farin. *numer.* 241. 246. 250. 251. *&* 254. Ros.

(u) *Standum eſt tamen*) Farin. *q.* 66. *p.* 4. *n.* 124. late Vulpell. *reſp.* 104. Ros.

[x] *In hac tamen Ducatu*) Farin. *ſup. par.* 3. *numera* 98. *& par.* 4. *num.* 524. *& par.* 5. *num.* 166. *&* 184. Ros.

(y) *Tunc ponitur in tormentis*] Intellige modo, quo ſupra *qu.* 24. *verſ. Item infamis*; & nota, quia hanc practicam poſuit Text. *in l. ſi poſtulaverit*, §. *ſed & ſi negaverit, ff. de adult.* quem Text. in terminis citat Tiraqu. *in præfat. l. ſi unquam, num.* 49. *C. de revocand. donat.* Vide Boſſ. *tit. de Tortura Teſt. nu.* 21. Veram autem rationem vide apud Gramm. *deciſ.* 8. *poſt num.* 2. ſtatur ergo depoſitioni factæ cum tortura quando teſtis eſt varius; quid ſi teſtis dixerit unum extra Judicium, & aliud contrarium in Judicio? quo caſu tunc etiam torqueri debet, ut per Crav. *conſil.* 74. *num.* 6. *conſ.* 75. *num.* 30. Dic, quod depoſitio, quæ pluribus adjavatur præſumptionibus, prævalet. *d. conſ.* 75. *numer.* 32. Adverte tamen, quod cum tortura infertur pro validitate teſtimonii pars citari debet, & ea præſente debet jurari. Vulpellus *conſ.* 76. *num.* 14. allegat Boer. *Deciſione* 319. *n.* 4. Gram. *voto* 30. *&* 34. Droghi.

(z) *Bene verum eſt*) Contrarium, quod imo cauti Aſſeſſores non reducunt ſecundam depoſitionem in actis, ſed tantum primam, adeo quod ceſſent hic ſcripta de affirmatione primæ, vel ultimæ depoſitionis: dixit Alc. *Tract. de præſumpt. reg.* 2. *præſum.* 29. *numer.* 10. *ad fin.* Brun. *Tractat. de Indiciis, & Tort. q.* 4. 2. *par. n.* 15. Drogh.

Bene verum eſt) Adde videndum Gram. *in deciſ.* 43. *conſil.* 19. *num.* 6. *conſ.* 13. *nu.* 11. *conſil.* 41. *num.* 13. *&* 15. *conſil.* 47. *num.* 8. & Carav. *ſupra Proœm.* 2. *de falſis, n.* 117. *cum ſeqq.* ubi habetur, quod teſtes varii, contrarii, vel vacillantes, ſi non tangunt negotium principale, vel in modico non ſunt falſarii, & pœna ordinaria falſi puniri non poſſunt, ſed extraordinariè; quamvis variatio, contrarietas, ſive vacillatio, eſſet modica, tam in facto principali, quam non, quia aures judicis offendunt, & quia ex hoc non repellerentur, ſed ad prædicta vide omnino Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 307. ubi late, & ſimiliter variatio, & vacillatio ſi eſt ſine dolo, non punitur pœna falſi, ſed tantummodo arbitraria levi, & eſt magis communis opinio, ut tradit Bologn. *conſ.* 30. Crav. *conſil.* 46. *nu.* 10. & Bertazzol. *conſil.* 523. *num.* 2. *vol.* 2. Baiar.

(a) *Punitur de falſo*) Far. *d. q.* 66. *par.* 2. *n.* 65. Ros.

(b) *Et adverto*) Farin. *d. q.* 66. *part.* 5. *numer.* 168. Ros.

(c) *Ego etiam puto*) Far. *p.* 7. *n.* 239. Ros.

Ego etiam puto) Adde Gabr. *concluſ.* 26. *lib.* 7. ubi plene, quando dictum teſtis cum tormentis prævaleat, & judicis arbitrio relinquitur, quæ veriſimilia † dicantur. 31
Menoch. *de arbit. judic. caſ.* 85.

Item adde, † ſi tortus in caput aliorum in prima tor- 32
tura dixit unum, in ſecunda aliud, poteſt torqueri tertio, ut ſtetur ultimo dicto conformi uni ex præcedentibus. Ange. *in l. fin. C. de quæſt.* Gabriel. *conſ.* 173. *nu.* 21. ubi dicit etiam, quod ſi in prima, & ſecunda tortura idem dixiſſet, non eſt deveniendum ad tertiam torturam, quia nihil operaretur, ſi contrarium in tertia diceret, quia bis contrarium dixiſſet, & cui dicto ſit ſtandum, ſi teſtis bis fuiſſet tortus, & variaſſet, † 33
Decian. *in conſil.* 9. *n.* 45. *cum ſeq. vol.* 2.

Item adde, quod hoc dixit Cepol. *conſil.* 60. *n.* 19. *& ſeq.* quod multum ſit tribuendum judici, an debeat ſtari primo, vel ſecundo dicto; & quæ depoſitio ſit magis veriſimilis, idem tenet Bartol. Socin. *conſ.* 153. *vol.* 2. quem refert, & ſequitur Deci. *in conſil.* 177. Rolan. *conſil.* 73. *num.* 31. *vol.* 1. Crav. *conſil.* 6. *n.* 49. *& conſil.* 75. *nu.* 32. & magis ſtandum eſt dicto, quod eſt conforme, & conſonum juri communi, ſecundum Corſet.

in

in ſing. 7. in verſic. teſtis. Innoc. *in cap. auditis de præſcrip.* & Pariſ. *in conſil. 67. n. 113. vol. 3.* & de teſtibus veriſimilia, aut inveriſimilia deponentibus, late Tiraquel. *in repet. l. ſi unquam de revoc. donat. in præfatione, nu. 37. cum multis ſequentib.* & vide etiam Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 85. Bajar.

(*d*) *Aut vero*) Farin. *in d. q. 66. par. 8. n. 455.* Ros.

(*e*) *Conſulo tamen judicibus*) Farinac. ſupra *nu. 263. & 264.* Ros.

Conſulo tamen) Adde, quod Cæpol. *d. conſ. 60. n. 18.* dat cautelam, quod quando quis vult complacere amico ſuo, perſuadeat teſtibus, ut dicant contrarium ejus, quod primo dixerunt, & poſtea judex repetendo teſtes, fariat eis aliquem timorem in tormentis, & ſtabitur eorum ſecundo dicto etiam ex intervallo,
34 & an teſtes, † qui ſemel depoſuerunt, poſſint petere ſibi legi primam eorum depoſitionem, & ad illam ſe referre; an vero compellantur extenſe deponere, *deciſ. Pedemon.* 128. etiam Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 109. *n.* 12. & Natt. *conſ.* 337. *num. 3. cum ſeq. vol. 3.* Bajar.

(*f*) *Per verbum Credo*) Farin. *q. 66. part. 4. nu. 336.* Ros.

(*g*) *Hodie poſſum credere unum*) An autem Reus abſolute reſpondere poſſit, credo, vel non credo, hæc addito, ut ponitur. ſive ut in poſitionibus. Vide Bart. *in l. inter omnes, §. Recte in fin. ff. de Furt. ſupra q. 50. verſ. Hujuſmodi autem*, & de teſte primo dicente ſe credere poſtea deponente de verbo aſſertivo veritatis, ut hic, & de aliis ſimilibus latius ad Boſſ. *Tit. de Tortura Teſtium ſub num.* 22. An autem reſpondens in facto proprio per verbum Credo, ſi in contrarium appareat veritas, ſit perjurus? late Surdus *deciſio 17. per tot.* Droge.

(*h*) *Plus creditur notario*) Sed quid ſi plures eſſent teſtes, qui omnes convenirent, vide per Natts *conſil.* 392. Alex. *conſil. 65. col. fi. vol. 2.* & per Maſuer. *ad pract. Papien. tit. de reſciſſio. ſent. gl. fuerunt unquam præſecet.* Grace.

35 *Plus creditur notario*) Adde, quod ſi † eſſent plures teſtes, qui omnes contradicerent, Notario credendum eſſet, Nat. *conſil.* 392. Item adde, quod ei magis creditur, quam Notario, quando teſtis eſt perſona multum notabilis, ut per Tiraq. *de pœn. temp. cauſa fi. n.* 129. Bajar.

(*i*) *Diſtinctio*) Aymo. *conſil. 13. nu. 30.* lare Rolan. *conſil. 38. lib. 1. per totum*, & Gaſpar. Anton. Theſ. *qu.* 31. Ros.

(*k*) *Quod Judices aſſiſterent Notariis*) Supra *in §. Falſum, verſ. Pone teſtis*, & idem eſt, ut hic, ſi ultra Notarium adſit etiam ſcriptor Alc. *Tract. de præſumpt. reg. 3. præſumption. 13. ſub e.* 19. Et de iſtis Notariis, qui inſiſtunt Judicibus, & volunt ipſi eſſe Judices, dixi ſupra ad *qu. 31. verſ. ſcienter, & doloſe, & quæſt. 26. in princ. ad qu. 46. verſ. Ceterum*; Nota demum quod pars, contra quam in Civilibus ſic deponit, obtinet modo, quo ſupra *in §. falſum, verſ. Item propter*; Capyc. *dec. 67. in princ.* quod intellige in falſificatione actorum tantum, non teſtium, nec inſtrumentorum, ut ibidem, & immo talis teſtis, de quo hic dicitur, non tantum debet iterum examinari, petente parte, ſed iterum torqueri, ut eſt ſupra *q. 45. verſ. ceterum, ibi, Item ſi ſunt toler Teſtes*; Et hæc utique procedunt, quando tractatur de puniendo Teſtu; Quia tunc non plus creditur Notario, quam Teſti, cum non adſit aliquis alius; ſin autem tractatur ad effectum, ut ſciatur tantum, cui in ipſa Cauſa Civili ſtari debeat, nec tractetur de pœna aliqua; tunc magis creditur Notario, Capyc. *deciſ. 61. n. 5. ſupra in §. falſum verſ. pone Teſtis, ibi, ſed quæretur adhoc.* Droge.

(*l*) *Dixi etiam*) Regula eſt quod teſtes ſingulares non probant, *c. cum literis, de teſtib.* ubi Gloſſ. *in verb. ſoli. in c. cum dilecti de elect. cap. licet cauſam, de probat.* & ibi Abb. Felin. *in c. licet ex quodam, de teſtib.* Alex. *conſ. 3. vol. 1.* Jaſ. *in repet. l. admonendi, de jurejur.* limitatur tamen; niſi ex dictis teſtium ſingularium judex in credulitatem adduceretur, propter quam poteſt fidem adhibere teſtibus ſingularibus: quia quantam fidem habere debeat judex teſtibus, eſt ſibi arbitrarium *l. 3. §. in magis, ff. de teſtib.* not. Paul. de Caſtr. *in d. l. admonendi, & in l. Lucius, ff. de iis qui not. infam.* Et per hanc rationem iſtam limitationem ponit Decian. *conſil. 161. in fi.* Hippol. *in practic. §. diligenter, & in l. ſi quis qu. ff. de quæſt.* Item ubi agetetur de probatione actus connexi, ut ſi unus teſtis probat de principio, alius de fine, tunc tales teſtes, etſi ſingulares, probant, ut per Bart. *in l. ob carmen in fi. ff. de teſtib.* Ang. *in diſp. Aſſenſit miles*: Felin. *in d. c. licet ex quodam, de teſtib.* Griot.

(*l*) *Dixi etiam contra teſtes*) Adde, † videndum ad hanc quæſtionem, an & quando teſtes ſingulares probant, Gabr. *comm. concl. n tit. de teſtib. lib. 3. concl. 2.* & Vivi. *comm. op. n. in verb. teſtes ſingulares, il 2.* & 36
teſtes † quibus modis dicantur ſingulares, vide omnino 37
Monticel. *in report. teſtium, ſol. 191.* & teſtis † qui non 38
dat conteſtes ſpecialiter, ſed in genere in ea re, dicitur etiam ſingularis. Marſ. *in conſ. 20. n. 25.*

Item adde, quod ſi teſtes ſingulares ſunt ita nobiles, 39
& probatæ vitæ, & deponerent veriſimilia, quod judicem inducant ad indubitatam fidem, judex non debet curare illam ſingularitatem, & ſecundum eos judicare. Paul. de Caſtr. *in l. admonendi, ff. de jureju.* & Marſ. *in ſing. 114. incip. vulgatum, & in tum.* Pariſ. *conſil. 57. col. fi. vol. 1.* & Soc. jun. *in conſil. 32. col. 3. vol. 1.*

Item adde, † quod teſtis fiſci, ſi pro eo deponit, ipſi 40
quamvis ſingulari creditur, etiam quod ſit de ſucitu. Roman. *conſil.* 104. Soc. jun. *conſil. 69. nu. 11. vol. 1.* Cephal. *conſil. 65. e. 55. conſil. 82. nu. 47.* Horat. Luci. *conſil. 168. n. 4. & 15. tom. 1. inter conſil. crimin. diverſ.* Burſ. *conſil. 216. n. 45. vol. 2.* & Simon de Prætis *conſil. 178. num. 6.* Bajard.

(*m*) *Nam teſtes ſingulares*) Adde hic, quod licet ſufficiat unus Teſtis ad Torturam, ut eſt ſupra *quæ. 11. verſic. unus Teſtis*, non tamen ſufficit ad convincendum, ut hic. Hoc autem etiam verum eſt de Jure divino, *Deuter. cap. 17.* Diſtingue tamen ſingularitates, ut per Cravet. *tra. de antiq. temp. par. 4. verſic. ſed enim*, Borgn. *Tit. de contract. parte 2. n. 1.* limit. Joſeph. Lud. *Dec. Peruſ. 9. n. 14. & n. 30.* ubi melius, quam alibi; ſupra *in §. ſignum, verſic. Sexi tamen* ibi dixi; Vide etiam Petrum de Barboſus *in er conſil. Crimin. diverſ. conſil. 95. part. 1. nu. 17.* qui dixit ex mente Bald. tunc teſtes dici ſingulares, quando unus contradicit alteri, ſed ubi concluſive unus dicit, quod alius; tunc in nulla materia mundi dici poſſunt ſingulares, diſtingue tamen in actu reiterabili, ut per Cravet. ubi ſupra. Droge.

(*n*) *Et conſequenter*) Vide plene & generaliter per Farin. *q. 64. vol. 2.* ubi *n. 2.* quid ſit ſingularis, *& n. 3.* Quotuplex, *& n. 5. 6. 7.* & per quatuor cauſas, *n. 8.* atque per decem prædicamenta *num. 10. & ſeqq.* & in genere probando *n. 110. & 153.* vel indicium *num. 314. & ſeq.* Ros.

(*o*) *De probando aliquo delicto in ſpecie*) Adde, commune hoc eſſe, ut per Alban. *in conſ. 25. n. 1.* & Crav. *conſil. 73. col. 11.* Giacn.

(*p*) *Sed quid ſi agatur*) Bonacoſſa *in ſuis comm. verb. teſtes ſingulares folio 171. in 1. parte in verbo teſtes ſingulares, nu. 172. & in verbo teſtis unicus fol. 3.* vide *& verbo teſtes ſingulares, fol. 174. ac verbo teſtes ſingulares in 2. parte fol. 78. 170. & 79. & 80.* Ros.

(*q*) *Hæreticum, adulterum, uſurarium*) Adde de his omnibus per Jacob. de S. Georg. *l. ob carmen, §. fi. e. 17. cum pluribus ſequen.* Item, quod teſtes ſingulares non probent, quando tractatur de probando aliquid in genere, magis communem vi. *in collecta mea commun. opin. cap. teſtis, nu. 77.* Item quod non probent quem hæreticum, vel uſurarium adnotavi *in d. mea collect. num. ſeq.* Item non probantur *conſil. ibid. nu. 21.* ſed plene probant confeſſionem in genere, ut ibi *num.* 22. Gizen.

[*r*] *Ego aliquando*) Adde in probando aliquid in ſpecie, vel in genere, quod voluit Neguſ. *Tract. de pign. 1. membr. 8. part. prin. n. 25. infra 55. verſ. quomodo autem ibi. Si vero confiteatur in ſpecie*, Menoch. *Tract. de arb. jud. lib. 2. centuria 3. ſub n. 23. caſ. 225.* Ab hac tamen diſtinctione diſſentire videntur aliqui Moderni, vide Petr. *Tract. de fide. c. pr. lib. q. 18. n. 313.* Fulvius Pacianus, qui audacter loquitur, & cum parvo fundamento, ita ut Illuſtrem hunc Auctorem tanquam ſolum hujus opinionis damnet, *tr. de probat. lib. 1. cap. 14. nu. 11.* & tamen habet plures illius opinionis adjutores, ut patet ex Menochio ſupra citato, & per Cravet. *conſil. 73. nu. 32. cum ſeq. conſ. 78. ſub n. 6. ad med. conſil. 151. nu. 13.* cum aliis adductis per Petram, ubi ſupra, *verſic. Decimus Quintus effectus a n. 558. uſque ad numerum* 641. Tu tene intrepide hanc deciſionem in practica, per ea quæ dixit ibidem, *nu. 661. cum num. ſequenti*, & quæ ego dixi ſup. *ad §. falſum verſ. tertia eſt in fin.* quia dum dicti Moderni ita plene probare volunt, & Jura diffinire ita, quod neceſſario concludant,

non

Digitized by Google

non advertunt ſe alterare jura, quoniam diffinitio ſemper fuit periculoſa, arbitriumque conceſſum Judicibus, credendi, vel non, Teſtibus, confundunt, & ſeipſos involvunt, ut ex utriuſque Petræ, & Pacciani lectura patet; Et ego quidem neſcio videre, quomodo Judex inquirens generaliter contra accuſatum (ut utar verbis Pacciani) ſi jam habet Teſtes, quorum unus dicet audiviſſe accuſatum dicentem Chriſtum minime de Virgine natum, Alter dicat Chriſtum verum non fuiſſe Deum; tunc procedere poſſit in genere, cum omni in caſu facta tali nominatione generalis Inquiſitio tranſeat in ſpecialem, ſupra *quæſt. 5. verſic. poterit igitur ibi, porrecto igitur, & qu. 6. in princip. ibi, & ſi dicentur cam vulg.* argumento eorum, quæ dixit Text. *in cap. Cum in juventute extr. de purg.* Can. gloſſ. *incepit. ex parte, in verb. purgationem extr. de purg.* Can. gloſſ. in terminis *cap. delictorum, in verb. ſuper criminibus, ibi, Quod objiciebantur crimina teſtibus, extr. de teſtibus cogend.* Menochius *de arbitr. Judic. libr. 2. Centur. 4. caſu 307. n. 5. cum ſimilibus.* Drogh.

41 (ſ) *Et hoc caſu verior*) Adde, † quod contraria opinio, videlicet, quod teſtes ſingulares probant in genere (maxime in crimine hæreſis) eſt verior, ſecundum Ruin. jun. *in conſil. 2. per totum, vol. 1.* ubi latiſſime hanc quæſtionem tractavit, & diſtinctionem D. Clari egregie impugnavit. Baiard.

[t] *Paro excipiendo de adulterio.*) Adde Abb. Panormit. *in cap. 1. in principio extra de exception. ſupra quæſt. 19. verſicul. per exceptionem,* & habetur ſupra *quæſt. 1. verſic. ſcias, cum verſicul. ſequ.* Drogh.

[u] *Severius puniatur*) Vide tu Marſil. §. *diligenter, n. 6.* Ros.

42 [u] *Sed quid ſi aliquis Princeps,*) Adde, quod † iſta eſt magis communis opin. quod narrativæ Papæ de geſtis non coram ſe, ſed alibi, non creditur, ubi agitur de magno præjudicio, Gabr. *conſil. 129. num. 5.* ubi multum late hanc quæſtionem tractavit, etiam ſi adſit clauſula, motu proprio, & Grammat. *in deciſ. 65. nu. 6.* maxime quando tractatur de ejus intereſſe, & an aſſertioni Papæ, vel Cardinalis, vel Principis, vel judicis, aut Notarii ſtandum ſit, vide omnino Maſcard. *in concluſ. 139. 140. 141. 142. 143. & 1227.* & Plott. *conſil. 2. n. 8.*

43 Item adde, quod † Principi recognoſcenti Superiorem aliquid dicenti non creditur. Deci. *conſil. 412. vol. 2.* quem refert, & ſequitur Plot. *conſil. 53. n. 1. & in conſil. 2. n. 8.*

44 Item adde, quod † ſtatur narrativæ Papæ cum magno præjudicio tertii, quando ſumus in antiquis, & cum adminiculis, ſecundum Creſcent. *deciſio. 89.* Moheda. *deciſio. 171. & ſequen.* Gomeſ. *deciſio* 38. Angel. Auguſt. *deciſio. 410.* Ferret. *in conſil. 246. n. 3. vol. 2.* ubi de communi, quos omnes refert, & ſequitur Vivi. *commun. opin. 193. & 342. 639. n. 4.* & Cravet. *in tract. de antiq. temp. 1. par. n. 33.*

Item adde, quod Imperator, Rex, vel alius Princeps non poteſt ſtatuere, quod credatur in cauſa propria civili, vel criminali, Imperatori, Regi, aut Principi, & ſi ſtatuerit, non valet ſtatutum, Bald. & Comes Bened. de Plotis *in conſil. 5. inter conſil. crim. diverſ. tom. 2.* Baiar.

[x] *Loquendo de ſumma Pontifice*) Adde quid in Judice ſic aſſerente, ſupra *q. 31. verſ. ſeme*; Contrarium, quod imo non credatur ſupra *q. 6. verſ. Sed quid ſi reus ad fin.* Vide omnino Cravett. *Tract. de antiq. tempor. par. 1.* Alex. *conſil. 180. num. 12. vol. 2. infra q. 64. verſic. ſed nunquid bannitus.* Idem Cravet. *conſil. 48. num. 1.* Drogh.

[y] *Et hanc dicit*) Farin. *qu. 63. cap. 3. vol. 2. nu. 79.* ubi format regulam affirmativam in Papa, *& n. 8.* in Imperatore, & Rege, vel habente jura Imperii, *n. 87.* cum plurib. ampliat. & limit. ad eum recurre Ros.

45 [z] *Præterea dixi*) Adde, quod † quando teſtes deponunt de illis maleficiis, quæ poſſunt percipi ſenſu corporis, probant ſine alia ratione, etiam ſi non ſint de cauſa interrogati. Ita Deci. *conſil. 500. num. 1.* & quibus caſibus teſtes, qui rationem ſcientiæ non reddunt, probent, vide per Campeg. *in tract. de teſt. reg.*

46 Item adde, † quod ſi ex diſpoſitione teſtis cauſa, & ratio etiam non reddita colligi poſſet, veluti ſi quis dicat ſui præſens, tunc dictum valet. Innoc. Felin. & Bald. *in cap. cum cauſam, de teſtib.* & Illuſtriſſ. Card. Alban. Compater meus *in lucubra.* ad *Bert. in l. ſolam, C. de teſti.* vel videri, ſuo vel judicio ſuo Batano.

[a] *Licet enim regulariter*) Farin. *q. 7. vol. 3. n. 14. & ſeqq. cap. 1. Qualis debeat eſſe ratio, c. 3. n. 127.* De ratione, quia vicinus *cap. 3. n. 164.* Ros.

(b) *Teneantur teſtes etiam non interrogati reddere cauſam ſcientiæ*) Adde idem per Crav. *in conſ. 2. & 50. n. 3. conſ. 185. n. 10.* Et iſtud eſt verum, quo ad indiciandum ad torturam, non quo ad præſumptionem Campeg. *reg. 246.* Sed quæ dicatur ſufficiens ratio, vi. per Boſſ. *in tract. crim. tit. de oppoſit. contra teſtes à num. 73. uſque ad num. 80.* Et quibus caſibus valet dictum teſtis rationem non reddentis, habetur per Campeg. *de teſtib. ſub regul. 193. & 342.* & quibus caſibus non valeat generaliter per eundem Campeg. *in d. tract. reg. 192.* & per Crot. *eod. tract. 7. per. nu. tta.* ubi plene. Sed plenius adnotavi *in regul. meis Civil. judic. §. cauſa ſcientiæ per teſtes per tot.* Giach.

(c) *Sed hoc intellige*] Farin. *d. q. 70. c. 20. n. 9. & 101.* Ros.

Sed hoc intellige] Adde, quod † teſtes ad defenſam, 47
etiam, quod ſint domeſtici, & familiares; ſi deponunt per verbum credo probant, Mazzol. *in conſil. 77. n. 10.*
Poteſt † etiam opponi, quod deponunt de auditu, 48
quo caſu non probant. Bertaz. *conſil. crim. 244. n. 4. conſil. 191. n. 11.* nec ſunt viri teſtes *conſil. 283. n. 12.* & maxime ſi audiverunt ab illis, qui ſunt ſuſpecti, & quibus nullo modo credendum eſt, *conſil. 251. n. 37. & 38. & conſil. 296. num. 7.* faciunt aliqualem præſumptionem, quæ ſuſpicio dicitur *conſil. 255. nu. 6. conſil. 288. n. 14. & 15. conſil. 187. n. 2.* Farin. *q. 43. nu. 164.* & talem, quæ transfert onus probandi in adverſarium contrarium Bertaz. *conſil. 406. n. 14. & 15.* faciunt indicium ad torturam de materia mandati, Farin. *q. 44. nu. 14.* cum fama plene probant, Bertaz. *conſil. 366. num. 15.* non ſic, ſi unus tantum eſſet, Farin. *qu. 47. nu. 77. & ſeqq.* probant contra producentem, Bertaz. *conſil. 311. n. 3. & 488. n. 8.* probat de auditu confinia, Bertaz. *conſil. 366. n. 14.* ſi varii eſſent, non probant, ergo de falſo non puniantur, Bertaz. *conſil. 523. n. 3.* Baiar.

(d) *Qui ad offenſam deponunt*) Adde, quod talis teſtis debet interrogari à judice, non autem à Notario, ut pravi moris eſt ſupra *q. 26. in pr.* Drogh.

(e) *Poſſunt autem*) Quod ſi non cognoſcit litigantes: idem Farinac. *q. 17. oppoſit. 25. n. 31. & 34. dict. vol. 3.* & per totam quia generaliter materiam tractat. Ros.

QUÆSTIO LIV.

De exceptionibus, quæ adverſus inſtrumenta, actaque in cauſis criminalibus producta proponuntur.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Delictum non poteſt probari per inſtrumentum.*
2 *Acta facta in judicio civili non faciunt fidem in criminali.*
3 *Et quid ſi illud judicium civile erat ſuper crimine.*
4 *Confeſſio Procuratoris facta in judicio civili an præjudicet principali in judicio criminali.*
5 *Confeſſio principalis facta in judicio civili an ipſi præjudicet in criminali.*
6 *Sententia lata in loco delicti an ſit mittenda executioni in loco originis.*

Ex Additionibus.

1 *Crimen an, & quando probetur per inſtrumentum.*
2 *Acta facta in judicio civili an probent in criminali.*
3 *Dictum unius teſtis in una cauſa probat contra eundem teſtem contrarium deponentem in alia inter diverſas perſonas.*
4 *Confeſſio ficta in uno judicio, non probat in alio.*
5 *Confeſſio vera præjudicat, licet fortuita facta.*
6 *Confeſſio facta in inquiſitione nocet etiam ad favorem perſonæ, quæ non fuit pars illius judicii.*
7 *Confeſſio facta per litteras miſſas judici probat.*

Dictum

1 DIctum (*a*) eſt de excuſationibus, quæ perſonas, & dicta teſtium concernunt: Sed quid ſi accuſator ad probandum delictum produxerit aliqua inſtrumenta? Reſpon. Poteſt dicere reus, quod delicta non probantur per inſtrumenta: ſolet ad hoc allegari text. *in capit. cum in eccleſiis, de major. & obed.* & eſt doctrina Bartol. in *l. Senatus, nu. 2. ff. ad Senatuſconſ. Turpill.* quam dicit eſſe communiter approbatam Curt. jun. *in authen. ſi quis in aliquo, poſt n. 34. verſ. quarto adverte, C. de edendo.* Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Berous *in cap. at ſi clerici, num 4. de jud.* Et dicebat Dyn. quod hæc opin. tenetur, & ſervatur pro evangelio, quem refert Gand. *de maleſic. in titul. de pœnis, num.* 15. Hoc tamen intellige, ut procedat, quando crimen conſiſtit in facto ſeparato ab ipſo inſtrumento, puta, homicidium, furtum, adulterium, &c. ſed ſi crimen conſiſteret in animo, prout eſt hæreſis, utique per inſtrumentum, in quo aliquis aſſereret aliquid hæreticum, poſſet crimen ipſum probari. Idem ſi quis ratificet per inſtrumentum delictum commiſſum ab alio, pariter talis ratificatio, quæ etiam ipſa eſt delictum, ut dixi infra *quæſt.* 87. *verſic. quæro nunquid*, poterit per ipſum inſtrumentum probari. Idemque ſi delictum conſiſteret in facto incorporato, vel connexo ipſi inſtrumento: puta, ſi aliquis faciat inſtrumentum contractus uſurarii, certe poterit delictum uſuræ probari per illud inſtrumentum. Et illam concluſionem declarat practica, quæ eſt optima legum interpres.

2 Idem (*b*) ſi producantur aliqua acta, poteſt reus dicere, quod acta facta in judicio civili non faciunt fidem in criminali. Et ita communiter concluditur, ut dicit Felin. *in c. at ſi clerici, num. 26. de jud.* Ripa *in l. 2. nu. 40. C. de edendo,* quem refert Pract. Conradi, *fol.* 283. *n.* 10. *in fin.* & Villalob. *in ſua collecta comm. opin. in littera A, poſt n.* 47. Diaz. *regul.* 10. Sed hoc intellige, ut procedat, quantum ad hoc, ut plene probent: ſed bene faciunt, indicium (*b*) ad inquirendum, ut dixi ſupra *quæſt.* 19.
3 Et hoc quidem de plano procedit, quando hujuſmodi cauſa civilis fuiſſet agitata ſuper aliqua re in controverſiam deducta: Sed quid ſi fuerit intentata ſuper crimine, prout ſæpenumero contingit, juxta ea, quæ dixi in loco præallegato? Reſpondeo, quod adhuc talia acta, neque etiam ſententia ſuper ipſo crimine lata, non faciunt fidem in judicio criminali. Et eſt communis opin. ut dicit Abb. *in c. per inquiſitionem, poſt num.* 12. *de elect.* quem refert Berous *in c. qualiter, & quando, n.* 87. *de accuſ.* Apoſtil. ad Ang. *de maleſic. in verbo, Et ad querelam, col. pen. verſ. & adverte.*

4 Sed (*c*) quæro, nunquid confeſſio Procuratoris facta in uno judicio civili præjudicet principali in alio judicio criminali? Reſpond. quod non, & ita tenent communiter DD. ut dicit Berous *in loco præalleg. n.* 91.

5 Sed *(d)* quid ſi exhibeatur confeſſio ipſiuſmet principalis facta in alio judicio civili? Reſp. quod (ſecundum aliquos) plene præjudicat confitenti. Et ita videtur tenuiſſe Spec. *in tit. de actionib.* §. *ſuper petitionibus*, *n.* 8. cujus opin. dicit eſſe communem Aret. *in c. cauſam quæ, n.* 17. *& ſequ. de teſt.* quem refert Boſſ. *in titul. quomodo procedatur per exceptio. n. 4. & in tit. de plurib. viol. poſt nu.* 17. Idem dicit Public. *ſuper conſuet. Alve. fol.* 21. *n.* 11. Mihi vero ſemper placuit contraria opin. quod ſcilicet hujuſmodi confeſſio facta in judicio civili non faciat in judicio criminali plenam probationem, ſed tantummodo ſemiplenam, & ſic indicium ad torturam. Cum enim ſit facta coram alio judice, & ad alium finem, potius debet dici extrajudicialis reſpectu ſecundi judicii, quam judicialis, merito non debet ſufficere ad condemnationem, & ſi caſus contingeret, forte ita ſervarem, niſi una cum ipſa confeſſione (*e*) concurrerent alia indicia.

Sed pone, quod exhibeatur ſententia, & condemnatio lata contra aliquem in loco delicti, nonquid illa faciet fidem in loco originis, vel domicilii, ita ut ſit executioni mittenda? Reſpond. 6 quod non, quando eſt lata per judicem alterius territorii prorſus ſeparati, ſcilicet, quod ſit ſub alio Principe, vel ſub alio Præſide Provinciæ, ut dixi infra *q. 96. verſ. item quæro*: ſed (*f*) tantummodo facit contra eum judicium, ita quod etiam aliter non conſtito de delicto, poterit contra eum procedi. Et ſuperioribus annis ita deciſum fuit in Senatu, & juſſus fuit detineri quidam Jo. Ambroſ. Plenus, ſubditus hujus Ducatus ratione originis, (*g*) qui fuerat Peruſiis condemnatus ad furcas pro vulneribus illatis cuidam 4. Septembr. 1560. A. C. Cæterum ſine cauſæ cognitione non ſolent tales ſententiæ executioni demandari. Et ita reſcripſit Senatus Prætori Cremonæ, 2. Auguſti 1554. P.N.

ADDITIONES,

Ad Quæſt. LIV.

(*a*) D*ictum eſt*) In hac quæſtione tractatur, an delicta probentur per inſtrumenta, & acta publica; concluſo eſt, quod non, adde Maiani. *in ſuo pract. par. 6. actu 10. ſub titulo actorum, edit. num.* 30. Bart. *in l. Senatuſ. conſultum in principio, ff. ad Turp.* & de hac materia Bald. *in l. contra negantem, C. ad leg. Aquil.* & adeſt Decretum Mediolani ſuper hoc, ne bannum poſſit probari per teſtes, de quo dixit Menoch. *de arbitr. judic. libr. 2. cent. 1. caſ. 57. n.* 8. declara ut ibi, & vide Bartol. magiſtraliter loquentem *in l. prima*, §. *Hoc edicto, num. 5. cum ſeq. ff. vi bonor. rapt.* limita, quando ſcriptura ad probationem actorum fieri potuit, cum autem ſecus, per teſtes tunc fieri poteſt probatio Cravet. *conſil.* 12. *ſub num.* 5. contrarium, quod imo talia acta publica probari poſſint etiam per teſtes, retulit Menoc. *tract. de adipiſc. poſſeſſ. remed. 4. ſub numer.* 915. ex Dec. *in c. quoniam contra num.* 235. *extra de prob.* diſtingue, ut ibi: vide Cart. *de executione ſent. cont. bonn. c. fin. ſub num.* 38. *ad fin. verſic. ſed quia per inſtrumentum*, Lanfrancum *in c. quoniam contra in princ. n.* 23. *de prob.* Droch.

Dictum eſt de excuſationibus.) An delicta per inſtrumenta probentur, ſeu de exceptionibus quæ adverſus inſtrumenta, actave in cauſis proponuntur, Farin. *vol. 4. ſuæ prax. q. 84. num. 1. & ſequent.* & præcipue *num. 9. & 12. & 16. & 21. & 19. & ſeq.* quia limitat. Ros.

Dictum eſt de exceptionibus) Adde † videndum Maſcard. *de probat. concl. 460. & 499. vol.* 1. ubi late tractat, an crimen probetur per inſtrumentum, & in quibus caſibus. Beiard. 1

(*b*) *Item ſi producantur aliquo acta*) Adde Bened. *de foro Semproniis in repertor.* Fel. *in verb. acta*, ut ponit fallent. Felin. Guior.

Item ſi producantur) Adde ad hoc videndum Maſcar. *de probat. concl. 34. vol.* 1.

Item adde, † an probationes factæ in judicio civili, 2 faciant fidem in judicio criminali, late Marian. Soc. *in repet. c. qualiter, & quando, q. 13. art.* 2.

Item adde, quod † dictum unius teſtis in una cauſa 3 fecit fidem, contra eundem teſtem, deponentem contrarium in alia cauſa inter alias perſonas, Fely. *in c. cauſam quæ, de teſti. n.* 21. Baiar.

(*b*) *Ad inquirendum*) Adde *l. quod evitandi, C. de cond. ob cauſ* Guiot.

(*c*) *Sed quæro nunquid*) Far. *q. 81. vol. 4. c. 3. n.* 108. Ros.

(*d*) *Sed quid ſi exhibeatur.*) Confeſſio principalis in cauſa civili an in criminali præjudicet, Far. *vol. 4. ſuæ prax. q. 81. c. 3. n. 92. & ſeq.* Ros.

Sed quid ſi exhibeatur) Adde, quod † intelligendum 4 eſt de confeſſione vera, & non ficta, Rom. *in ſing.* 301. *ſi confeſſus*, & Alex. *in l. 2. §. 1. ff. vi bonor. rapt.*

Item adde, † quod confeſſio vera præjudicat, etiam 5 ſi fortuito facta fuiſſet, Bald. *in l. quod evitandi, C. de condi. ob turp. cauſ.* Fely. *in c. at ſi clerici, n. 12. de jud.*

Item adde, † quod confeſſio facta judice inquirente 6 nocet confitenti etiam ad favorem perſonæ, quæ non fuit

fuit pars illius judicii: non autem confeſſio, quando fuit facta mediante accuſatore, ut per Fel. *in c. cauſam qua, n. 23. de teſtib.*

7 Item adde, † quod confeſſio principalis abſentis facta per litteras miſſas Judici præjudicat, quia probat, ut per Bal. *in c. olim. ex litteris de reſcriptis, n. 7.* Baiar.

(e) *Concurrerent alio Indicia*) Adde, quod imo etiam ſi concurrerent alia Indicia, non poſſet quis condemnari, niſi ſtatuto ei termino ad faciendum defenſores, ſupra *q. 46. verſ. eſt igitur in princ. q. 21. verſ. Confeſſio extrajudicialis.* Drogh.

[f) *Sed tantummodo.*) Cart. *de exec. ſent. c. fi. n. 11. & plur. ſeqq.* ubi vult, ut etiam videatur proceſſus *uſque 19. & n. 36.* Ros.

(g) *Qui fuerat Perusii condemnatus*) Adde ſup. *qu. 16. verſ. An autem accuſatus*, ubi dixi practicam, *infra q. 96. verſ. Item quæra; ibi, ſed hoc intellige;* vide Bal. hoc dicentem *in l. executorem ſub n. 30. C. de execut. rei jud. verſ. & ſic eſt argum.* Drogh.

QUÆSTIO LV.

De exceptionibus, quæ contra propriam confeſſionem opponi poſſunt.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *De exceptionibus, quæ contra propriam confeſſionem proponi poſſunt.*
2 *Confeſſio extrajudicialis non ſufficit ad probationem delicti.*
3 *Confeſſio facta coram judice incompetenti non valet, niſi ut extrajudicialis.*
4 *Et quid ſi facta fuerit parte præſente & acceptante.*
5 *Et quid ſi facta ſit coram judice non ſedente pro tribunali, remiſſivè.*
6 *Et quid ſi talis confeſſio emanavit extra cauſam, de qua agitur.*
7 *Et quid ſi fuit extorta à judice ſub ſpe impunitatis.*
8 *Et an judex poſſit hujuſmodi impunitatem reo promittere.*
9 *Et an reus confeſſus ſub ſpe talis promiſſionis, poſſit ex ipſa confeſſione ad mortem condemnari.*
10 *Et quid ſi conſtet de delicto, an poſſit reus ex propria confeſſione condemnari.*
11 *Et quomodo dicatur conſtare de delicto.*
12 *Confeſſio facta à minore ſine auctoritate curatoris an illi noceat.*
13 *Confeſſio facta ſuper proceſſu formato juris ordine non ſervato an noceat confitenti.*
14 *Et quid ſi facta ſit in tormentis.*
15 *Confeſſio cum qualitate adjecta, an poſſit pro parte acceptari, & parte rejici.*
16 *Et an ſaltem reus ſit mitius puniendus.*
17 *Cautela quomodo debeant hoc caſu concipi verba confeſſionis.*
18 *Reus an poſſit confeſſionem à ſe ſponte factam revocare.*

Ex Additionibus.

1 *Confeſſio quid operetur, remiſſ.*
2 *Confeſſio extrajudicialis quando probet.*
3 *Confeſſus coram Sacerdote, & teſtib. an ſit reus criminis.*
Veriſimilia quæ dicantur, remiſſ. n. eod.
Confeſſio extrajudicialis facit indicium ad torturam.
Et confitens extrajudicialiter facit indicium ad torturam.
Et confitens extrajudicialiter delictum, punitur arbitrio Judicis de illa jactatione, & gloriatione. n. eod.
4 *Confeſſio coram Judice incompetenti an probet.*
5 *Et an poſſit revocari.*
6 *Confeſſio extrajudicialis cum juramento plene probat.*
7 *Confeſſio incidenter facta an præjudicet.*
Et quid in Sacro Conſilio Neapolitano.
8 *Et quid in crimine falſi.*
9 *Confitens delictum ſub ſpe impunitatis, quomodo ſit puniendus, remiſſ.*
10 *Judex an poſſit blandè, & in conviviis confeſſionem à reo extorquere.*
11 *Confeſſio ſub promiſſione impunitatis, an, & quando præjudicet.*
12 *Et an Judex teneatur eam ſervare.*
13 *Confitens ſe hominem occidiſſe, & projeciſſe in mare, an puniatur cadavere non apparente.*
14 *Delictum fuiſſe commiſſum ſufficit quomodocumque conſtaret.*
15 *Confeſſio ſola delicti an noceat, ſi de delicto non conſtat.*
16 *Et quid ſi Judex condemnaverit, & poſtea conſtet.*
17 *Sententia lata per Judicem alterius dominii an probet delictum alibi commiſſum, ſi aliter non conſtat.*
18 *Perſona, cui fuit res ablata, ſi neſciatur, non refert, ſi de re conſtat.*
19 *Confeſſio quando non præjudicet, remiſſ.*
20 *Hæreſis quomodo probetur.*
21 *Confitens ſe latronem, & diſrobatorem ſtratarum ſibi non præjudicat, niſi crimina confiteatur in ſpecie.*
*21 *Confeſſio quando ſufficiat ad condemnationem.*
22 *Corpus delicti ex conjecturis probatur, ubi ipſius veſtigia non remaneant.*
23 *Confitens ſe Titium occidiſſe condemnari poteſt, ſi Titius ille non reperiatur.*
*23 *Mutus, & ſurdus à natura homicidium confiteri poteſt.*
24 *Judicis præſentia in criminalibus ſupplet defectum curatoris.*
25 *Confeſſio ſuper proceſſu facto, non ſervato juris ordine, an, & quando præjudicet.*
26 *Confeſſio coram Judice delegato non validat proceſſum nullum.*
27 *Confeſſio nulla non firmat proceſſum invalidum.*
28 *Probationes apertiſſimæ tollunt ineptitudinem proceſſus.*
29 *Confeſſio an validet proceſſum nullum ex defectu juriſdictionis.*
30 *Confeſſione etiam ratificata non ſanat inquiſitionem formatam non præcedentibus indiciis.*
31 *Confeſſio torti ſine indiciis eſt nulla.*
Et jurata, & in criminibus exceptis, & millies ratificata.
Idem in tortura indebitè repetita.
32 *Teſtes torti ſine indiciis non probant.*
33 *Confeſſio torti invalida validatur docto de confeſſione prius extrajudicialiter facta.*
Confeſſus in tormentis abſque indiciis, etiam ſi pluries ratificaru, & delictum per evidentiam facti ſit verificatum, an, & quomodo ſit abſolvendus.
34 *Confeſſio leviter torti ſine indiciis an valeat.*
35 *Confeſſio facta metu tortura an valeat.*
36 *Et quando dicatur talis.*
37 *Et quid ſi ſuperveniant indicia.*
39 *Et quid ſi fuerit lata ſententia vigore dictæ confeſſionis.*
40 *Et quid ſi ſuperveniat indicium confeſſionis extrajudicialis.*
41 *Confitens delictum cum aliqua qualitate, an, & quomodo puniatur.*
42 *Confitens ſe vulneraſſe ad ſui defenſionem, quomodo teneatur probare qualitatem, ſi de pœna conventionali agatur.*
43 *Confitens delictum ſimpliciter, an cenſeatur confiteri ejus qualitatem.*

44 *Re-*

44 *Reſponſio indefinita debet intelligi ſecundum præcedentem interrogationem.*
45 *Abb. declaratur, remiſſive.*
46 *Confitens ſe occidiſſe ad ſui defenſionem, an poſſit torqueri, ut pure fateatur.*
47 *Cautela quomodo hoc caſu ſit dandum reſponſum.*
48 *Reſponſio rei, non occidi, & ſi occidi, feci ad meam defenſionem, admittenda.*
49 *Confeſſio, an, & quando poſſit revocari.*
50 *Et quid ſi ſit redacta in ſcriptis.*
51 *Et quid ſi conſtet de errore in una parte ipſius.*
52 *Et quid ſi non fuerit acceptata.*
53 *Et quid ſi ſit datus terminus ad deliberandum.*
54 *Error quomodo probetur. remiſſ.*
55 *Confeſſio an poſſit revocari in ſecunda inſtantia.*
56 *Pater an poſſit revocare confeſſionem filii ſpurii.*
57 *Confeſſio poſt ſententiam quando revocetur.*
58 *Et quid poſt exceptionem.*
59 *Et an ex intervallo.*
60 *Et an poſt concluſionem.*
61 *Et quid ſi adſit juramentum.*
62 *Renunciari defenſionibus in criminalibus non poteſt.*
63 *Confeſſio an poſſit declarari, remiſſ.*
64 *Revocatio confeſſionis calumnioſe petita non eſt admittenda.*
65 *Confeſſio facta ſub promiſſione gratiæ, an poſſit revocari.*
66 *Et quid de confeſſione facta ob contumaciam.*
67 *Confeſſio poteſt interpretari, ut tamen non perimatur.*
68 *Confeſſio deliberata an revocetur.*
69 *Confeſſio facta in libello, poſitionibus, & precibus, an poſſit revocari, remiſſ.*
70 *Confeſſio in dubio non præſumitur erronea.*
71 *Confeſſionis error quomodo cognoſcatur, & probetur.*
72 *Confeſſio geminata an poſſit revocari.*
73 *Confeſſio juncta cum probationibus non revocatur.*

1 Viſis (*a*) defenſionibus, quæ contra teſtes, aut acta in judicio exhibita proponi poſſunt, Quæro, quid ſi reus confeſſus ſit delictum, nunquid adhuc non obſtante confeſſione poterit ad evitandam condemnationem aliquid ad defenſionem ſuam accedera? Reſp. quod ſic. (*b*) Et in primis poteſt dicere, quod talis confeſſio fuit (*c*) extrajudicialis, quæ quidem non ſufficit ad probationem delicti. Et ita communiter dicitur, ut ait Paris Put. *de Synd. fol.* 439. *c.* 3. *in primis verbis.* Ita etiam tenere communiter Doctor. atteſtatur Alber. *in l. quoniam, nu.* 1. *ff. de infamib.* Bene verum eſt, quod talis confeſſio extrajudicialis ſufficit ad torturam, ut dixi ſupra *quæſtion.* 12. *verſicul. Confeſſio extrajudicialis n.* 30.

2 Præterea (*d*) etiam, ſi confeſſus fuerit delictum in judicio, poterit dicere, quod judex erat incompetens: (*e*) talis enim confeſſio facta coram judice incompetenti non valet in vim judicialis confeſ-
3 ſionis, ſed tantummodo valet, ut extrajudicialis. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Aretin. *conſil.* 26. *circa fi.* Alexand. *in l. ſervus, num.* 3. *ff. de jure jur. & in l. magiſtratibus, ff. de juriſd. omn. jud.* prout illum refert Capyc. *deciſ.* 179. *num.* 1. *in fin.* ideo non ſufficit ad probationem delicti, ut ſtatim dixi, ſed bene ſufficit ad torturam, ut dixi in loco præallegato.

4 Unum (*f*) tamen ſcias in hoc propoſito, quod licet confeſſio criminis facta extrajudicialiter, vel coram judice incompetenti regulariter non præjudicet ad plenam probationem; ſi tamen facta fuerit parte præſente, & acceptante, eo caſu facit plenam fidem contra confitentem. Ita videtur ſentire Abb. *in cap. at ſi Clerici, poſt nu.* 16. *ver. ſi vero confeſſio, de judic.* quod dictum ſequuntur communiter D D. ut ait Berous *in eo. c. at ſi Clerici, num.* 141. Bene verum eſt, quod hoc caſu requiritur, quod pars talem confeſſionem expreſſe acceptet, nec ſufficeret tacita acceptatio, ſecundum communem opin. de qua atteſtatur Berous *in loco præalleg. num.* 143. Sed certe, quicquid ſit de jure; ego ſemper vidi in practica obſervari, quod tales confeſſiones non præjudicant confitentibus ad planam probationem, (*g*) ſi deinde illam revocant, ſed tantummodo torquentur, ut in ea perſeverent, niſi forte cum hujuſmodi confeſſione concurrerent tot alia argumenta, ex quibus poſſet dici, quod omnibus ſimul junctis, de crimine plene liqueret.

Item (*h*) poteſt dicere, etiam quod judex eſſet competens, quod talis confeſſio facta fuit coram ipſo judice non ſedente pro tribunali, & ſic tanquam coram privato: talis enim confeſſio non dicitur judicialis, ita ut reus poſſit ex illa condemnari, ſed tantummodo facit indicium ad torturam, ut dixi ſupra, *quæſt.* 21. *verſic. ſed hic cadit.* 5

Poſtet (*i*) etiam dicere, quod talia confeſſio emanavit extra ipſam cauſam, de qua principaliter agitur. Hæc tamen defenſio non eſſet multum tuta, quia quando de delicto contingente cauſam, da qua agitur, conſtat per confeſſionem ipſius delinquentis, tunc poteſt ex ea puniri (*k*) etiam pœna ordinaria, licet directe actum non fuerit contra confitentem: & in hoc omnes conſentiunt, ut dicit Abba. *in c. cum ſuper, numer.* 13. *de confeſſ.* Hanc etiam opin. dicit eſſe commun. Aret. *in c. eam quæ, numer.* 17. *de teſt.* de quo mentionem feci ſupr. *q. prox. verſicul. Sed quid ſi exhibeatur.* 6

Allegare (*l*) etiam poſſet, quod talis confeſſio fuit ſibi extorta à judice (*m*) cum promiſſione impunitatis: quo caſu non videtur ex ea poſſe condemnari. Et ita reperio in facti contingentia, quod quædam Catharina Candolia, quæ coram Prætore Vogoniæ confeſſa fuerat ſe partum necaſſe, cum deinde aſſereret illam confeſſionem à ſe per ipſum Prætorem blandis verbis, miniſque extortam fuiſſe, idque probaſſe coram Prætore Intri per Senatum ad id delegato, fuit tantummodo torturæ ſubjecta, & cum perſtitiſſet in negativa, fuit abſoluta, 27. Jul. 1558. P. N. Sed in hoc propoſito duo ſunt videnda: Primum, an judex, ut veritatem eliciat à reo, poſſit, aut debeat hujuſmodi promiſſiones facere: Secundum, an facta per eum tali promiſſione, teneatur & debeat illam obſervare. 7

Circa (*n*) primum, dicendum eſt, quod poteſt judex ad eruendam veritatem talem (*o*) promiſſionem impunitatis reo facere. Et eſt communis opin. ut dicit Apoſt. ad Decian. *in l. ea eſt natura, ſub num.* 7. *ff. de regul. juris*, quem refert Placa *lib.* 1. *delictorum, cap.* 37. *num.* 2. ubi per totum illud capitulum ſatis bene loquitur in hac materia. Certum eſt enim, quod licet judicibus indagandæ veritatis gratia aliquid ſimulare, ut colligitur ex Salomonis exemplo, de quo *in cap. afferre, de præſumption.* & eſt crebrior recepta ſententia, ut dicit Placa *in d. cap.* 37. *num.* 1. *in fin.* Sed (*p*) certe hæc opin. mihi nunquam placuit: hoc enim (judicio meo) eſt illaqueare reum fraude, & mendacio, quod cuilibet bono viro, præſertim vero judici, qui veritatis amantiſſimus eſſe debet, videtur ſummopere vitandum, neque exemplum Salomonis quidquam facit: (*q*) longe enim differt fictio, ac ſimulatio à mendacio, ac deceptione. Finxit (*r*) enim quandoque Salvator noſter ſe longius ire, Lucæ 24. priuſque finxerat ſe nolle aſcendere ad diem feſtum, & tamen aſcendit, Joan. 7. non tamen quemquam decepit, aut alicui mentitus eſt. Conſulo itaque judicibus, ut ab hujuſmodi promiſſionibus 8

quantum fieri poteſt, abſtineant, atque aliis juſtioribus modis ſtudeant veritatem delictorum invenire, prout etiam dixit Dyn. *in tractat. de quæſt.* quem refert Paris Put. *de ſynd. fol.* 487. *capit.* 9. *circa principium.*

9 . Circa (*ſ*) ſecundum vero, an ſcilicet poſſet judex non obſtante hujuſmodi promiſſione reum ad mortem condemnare, variæ fuerunt Scribentium opin. nam Imola *conſ.* 109. conſuluit, (*t*) quod reus virtute talis confeſſionis extortæ, ut ipſe dicit, per dolum, & fraudem (*u*) non poſſet condemnari. Et hanc eſſe communem opin. dixit Cagnol. *in d. l. ea eſt natura, nu.* 18. *& in fin.* licet dicat aliquando Taurini ſervatum fuiſſe contrarium. Idem atteſtatur Remig. *de immun. Eccl. fol.* 181. *fallen.* 26. *in fin.* Contrariam vero ſententiam, ſcilicet quod imo poſſit, & debeat reus non obſtante tali promiſſione condemnari, tenuit Cyn. *in l. præſenti, C. de iis, qui ad Eccleſ. confug.* & in hanc ſententiam frequentius itum eſſe dicit Alciat. *in l. natura, in fin. ff. de verb. ſign.* Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Apoſtil. ad Dec. *in d. l. ea eſt natura, ſub numer. præallegato*, quem refert (*x*) Vivius *in lib. communium opin. in verb. Judex promittens*, Placa *in d. c.* 37. *num.* 7. Valet enim talis confeſſio eo modo extorta, non ſolum quando judex dicit reo, ut narret veritatem, quia nihil mali ſibi eveniet, ſed etiam quando expreſſe ei promittit, quod liberabitur, modo ulterius doloſe agendo non procedat, ſecundum opin. quam dicit eſſe magis communem Boſſ. *in titul. de confeſſis per torturam. numer.* 12. Ego certe ſuſpicor opin. Cyn. eſſ magis communem; nihilominus opin. Imolæ æquior videtur, præſertim ubi promittens impunitatem delicti poterat etiam in ipſo delicto gratiam, ſeu indulgentiam concedere, puta quia eſſet Princeps, vel ab eo auctoritatem habens tales gratias delictorum concedendi: tunc enim omnino diceretur ſervandam eſſe ab eo promiſſionem impunitatis, turpe enim eſt fidem fallere, *l.* 1. *in princ. ff. de conſt. pec.* & dicit Boſſ. *in titul. de confeſſis per torturam* quod ita ſemper vidit ſervari, & revera apud nos ita ſemper obſervatum fuit, & quotidie obſervatur. Si vero ſit promiſſa impunitas ab eo, qui non poteſt illam concedere, tunc ſibi imputet, qui credidit tali promiſſioni. (*y*) Nunquam tamen hujuſmodi reum condemnarem ex tali confeſſione ad pœnam ordinariam delicti, niſi eſſet aliis etiam indiciis gravatus.

10 Poteſt (*z*) etiam contra confeſſionem allegari, quod non conſtat de delicto. Nam ubi aliter noo apparet de crimine, quam per confeſſionem ipſius rei, non debet reus ex ſola confeſſione ſua (*a*) condemnari. Et licet Jo. Andr. *in addit. Spec. in titul. de accuſ.* §. *fi. verſ. Sed pone A. fuit accuſatus*, dicat quod contrarium ſervatur de facto, & referat Guidonem de Suzaria idem dixiſſe, ut per Boer. *deciſ.* 259. *nu.* 3. quem tamen locum Jo. And. ego in libro meo hactenus invenire non potui, attamen (*b*) in hoc Joan. Andr. male dixit, quia imò ſervatur, quod niſi aliter conſtet de delicto, nunquam reus condemnatur ex ſola confeſſione, ut etiam ſentire videtur Marſil. *in pract. crim.* §. *poſtquam, numer.* 48. Et ideo dicit Ponz. de Lam. *poſt num.* 70. quod judex debet inquirere de veritate confeſſionis, quia aliquando aliqui confeſſi ſunt delictum, & poſtea reperti ſunt non deliquiſſe. Et ait, quod ita dicunt Doctores, & illum refert Gram. *conſ. crim.* 16. *poſt n.* 5.

11 Quomodo (*c*) autem dicatur conſtare de delicto, ad effectum, ut ſuper eo procedi poſſit, dixi ſupra *qu.* 4. Sed ad effectum, ut aliquis poſſit condemnari ex ſola confeſſione, ego ita diſtinguerem: Aut delictum, quod reus confitetur, eſt tale, quod ſolo animo perfici poſſit, ut eſt hæreſis, vel ſimilia: Et tunc ex quo tale delictum vix aliter probari poteſt, quam per propriam confeſſionem, crederem, quod ſola confeſſio, (modo eſſet veriſimilis) ſufficeret. Aut verò eſt delictum quod etiam facto committatur: & tunc ſi quidem reus confiteatur in (*d*) genere aliqua delicta commiſiſſe, puta, unum, aut etiam plura homicidia, vel multa furta, non exprimendo in ſpecie quos homines interfecerit, aut cujus res furto ſubtraxerit, certe non debet ex tali confeſſione condemnari. (*e*) Et hic caſus nullam habet difficultatem apud Doctor. ut dicit Boſſ. *in titul. de delicto, num.* 15. Si vero confiteatur in ſpecie aliquod delictum, puta, ſe aliquem certum hominem interfeciſſe, aut alicui furto (*f*) certa bona ſubtraxiſſe, tunc eſt diſtinguendum: Nam aut eſt delictum (*g*) facti tranſeuntis, cujus ſcilicet nulla ſolent remanere veſtigia, puta adulterium, furtum, & ſimilia; & tunc ubi cum querela partis concurrat etiam confeſſio rei, utique erit ſufficiens ad condemnandum, & ita videmus quotidie obſervari, teſte Boſſio *in loco præallegato num.* 19. ubi etiam, *num.* 21. ſubdit, quod in ſerio practica eſt, quod ſufficiat querela partis; ubi vero non adſit querela partis, aut aliqua alia informatio, ſola confeſſio non ſufficeret. Et ideo judices quando rei confitentur coram eis (*h*) per maria, & montes, & plura furta ſe alibi commiſiſſe, debent mittere nuncios ad habendam informationem: alias ſæpe innocentes condemnarentur, ut dicit Ang. *de malef. in verbo. Et veſtem cæleſtem, nu.* 25. quem refert Brun. *de ind. & tortura, fol.* 138. *num.* 10. quod pluries temporibus ſuis vidiſſe contingere aſſerit Igneus *in l.* 2. §. *item illud, poſt num.* 6. *ff. ad Syllan.* Et ita ſervari atteſtatur Boſſ. *in loco præalleg. poſt num.* 15. *verſ. ſed quid ſi quando.* Et ita ſervari debere priuſquam ſuſpenderentur quidam fures, & latrones, qui plura delicta confeſſi fuerant, reſcripſit Senatus 12. April. 1561. & 28. Novemb. 1562. & alias ſæpiſſime. Et propter hoc fuit in magno periculo vitæ quidam Doctor, qui conſuluit, quendam furem, qui plura furta confeſſus fuerat, de quibus tamen aliter non conſtabat, furcis eſſe ſuſpendendum, pro quo Doctore conſuluit Alexand. *conſil.* 19. *lib.* 7. Aut eſt delictum facti permanentis, quod ſcilicet oculis ſubjici poſſit, & cujus remanere ſolent veſtigia, ut eſt homicidium, & incendium, & ſimilia: & tunc niſi per inſpectionem, ſeu viſitationem factam, vel faciendam per Curiam (juxta ea, quæ dixi *in d. quæſt.* 4.) appareat delictum fuiſſe commiſſum, non poterit reus ex ſola confeſſione condemnari. Et cauti judices his caſibus ſolent perquiri facere cadavera eorum, qui dicuntur occiſi, & ea exhumari, & inſpici, an extent veſtigia vulnerum, ut ſæpius ſe in contingentia facti ſervari vidiſſe narrat Paris Put. *de ſyndic. fol.* 206. *num.* 6. Et ideo male poſſet de jure defendi ſententia Domini Nicolai Toreli de Prato, qui fecit ſuſpendi tres diffamatos pro aſſaſſinia, qui confeſſi fuerant ſe occidiſſe tres incognitos, & eos in mare projeciſſe: & tamen eorum cadavera non fuerant reperta, ut refert Angel. *in l. certum, n.* 2. *ff. de confeſſ.* & Berous *in loco præallegat. poſt nu.* 25. & Paris Put. *de ſyndic. in verbo, Confeſſio, c.* 1. *poſt num.* 1. & Igneus *in d. l.* 1. §. *Item illud, num.* 4. Bene verum eſt, quod ſi confeſſio eſſet de aliquo homine certo, & haberentur informationes, quod non reperiretur, & reus fateretur illum interfeciſſe, & apparent aliqua veſtigia, (i) licet non reperiretur cadaver, forte poſſet ex ipſa confeſſione condemnari, prout etiam refert Chaſſan. *ſuper conſu. Burg. fol.* 49. *poſt nu.* 41, condemnatum

fuiſſe

fuiſſe à Senatu quendam Maſſarium, ipſo exiſtente Vicario juſtitiæ Mediolani, quod confeſſus fuerat ſe occidiſſe Dominum ſuum, & projeciſſe in lacum Comenſem: nam licet cadaver ipſius Domini repertum non fuerit tamen reperto ſanguine in loco deſignato ab ipſomet Maſſario, ubi dicebat ſe delictum perpetraſſe, fuit ille ultimo ſupplicio affectus. Et ita puto intelligi debere ea, quæ dicit Boſſ. *in loco praallegat. poſt num.* 15. quod ſcilicet etiam quando confeſſio eſt de homine, vel re certa, debet judex à ſe ipſo mittere ad intelligendum, an delictum commiſſum fuerit: & eo non comperto, illum abſolvere, alias condemnare; ſubdens, quod ita ſervatur: ſatis enim dici poterit compertum delictum in caſu prædicto, etiam ſi cadaver repertum non fuerit.

12 Ulterius (*k*) poteſt reus contra propriam confeſſionem allegare, quod ipſe (*l*) eſſet minor, proptereaque ejus confeſſio facta ſine auctoritate curatoris illi obeſſe non debet, de quo videnda ſunt ea, quæ dixi ſupra *qu.* 50. *circa princip.* Et (*m*) dicit Alber. quod ſemel obtinuit de facto, quod confeſſio minoris facta in tormentis ſine auctoritate curatoris ei non obeſſet, ita illum refert Raph. Fulg. *in l. Clarum, C. de auct. præſtand.* relatus per Auguſt. ad Ang. *de maleſic. in verbo, Comparuerunt, & confitentur totum, poſt numerum* 13. & Grammat. qui in facti contingentia ita (*n*) conſuluit, *conſ. crimin.* 16. Sed certè hæc defenſio parum prodeſt (*o*) ſtante conſuetudine, de qua dixi *in dict. quæſtion.* 50. ſecundum quam in confeſſione minoris non requiritur curatoris auctoritas, prout etiam communiter ſervari in practica atteſtatur Bald. *in l.* 2. *numero* 59. *C. de confeſſ.* quem refert Paris Put. *de ſyndicat. fol.* 457. *numero* 7. Angel. *de maleſic. in verbo, Comparuerunt, & confitentur totum, numer.* 8. ſubdens, quod eſſet quaſi ridiculum dicere contrarium. Hoc idem ſervari apud Venetos, & multa Italiæ loca atteſtatur practica Caſoni *folio* 76. *numer.* 2. Unde quæ dixi infra *quæſtion.* 60. *circa princip.* ubi etiam dixi, an ſaltem proſit minor ætas ad hoc, ut reus in mitiorem pœnam condemnetur.

13 Item (*p*) poſſet allegare, quod talis confeſſio facta fuiſſet ſuper proceſſu formato per judicem juris ordine non ſervato. (*q*) Scias tamen, quod hæc defenſio non ita abſolute procedit, ſed eſt diſtinguendum, an confeſſio ipſa ſponte emanaverit, an vero in tormentis. Nam ſi quidem confeſſio eſt à reo ſponte facta; tunc etiamſi facta ſit ſuper proceſſu nullo, adhuc poteſt reus ex illa condemnari, & eſt doctrina Innocent. *in cap. qualiter, & quando il* 2. *de accuſationibus* quam dicit eſſe communiter approbatam Alexand. *in l. inter ſtipulantem*, §. 1. *circa fin. ff. de verbor. obligat.* ubi etiam Jaſon. *numer.* 11. idem atteſtatur, & dicit Marſil. *in l.* 1. §. *divus, numer.* 10. *ff. quæſt. & conſil.* 94. *numer.* 7. *& conſil.* 130. *num.* 2. *& in pract. crimin.* §. *poſtquam, numer.* 12. quod omnes eum ſequuntur. Idem dicit Alexand. *conſil.* 19. *numer.* 8. *libro* 8. & Joan. Arno. *commentario* 120. Hanc etiam concluſionem dicit eſſe communem Marſil. *ſingul.* 201. *in confeſſion.* Foller. in *practic. crimin. fol.* 285. *numer.* 65. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Legiſtarum, & Canon. Ant. Gomeſ. *cap.* 12. *delict. numer.* 8. Quod (*r*) tamen intelligendum eſt, ut locum habeat, (*ſ*) quando nullitas non procedit ex defectu juriſdictionis, ſed ex aliqua alia cauſa, & ita colligitur ex mente omnium Doctor. ut atteſtatur Anton. Gomeſ. in *loco praallegat.* Dicit (*t*) tamen Angel. *conſ.* 178. *circa fin. quod eſt duplicatum in conſ.* 293. quando confeſſio emanat ſuper proceſſu nullo, tutior eſt via, quod reus abſolvatur ab obſervatione judicii, & de novo procedatur; ſubdens, quod ſi ipſe conſuleret, hanc partem eligeret, ut effugeret ſyndicatorum retia, & quod ipſe ita obtinuit Peruſii in ſyndicatu cujuſdam D. Raynerii Lanfranchi, ut ibi per eum, quem refert Auguſtin. ad Angel *de maleſic. in verbo Comparuerunt, & confitentur totum, poſt nu.* 5. Et certe credo, quod judex, qui ita faceret: non erraret: nihilominus cum hæc communis opin. jam ſit canonizata in judiciis, & in ſcholis, poſſet judex judicando illam intrepide ſequi, abſque eo, quod timeret ſibi inferri moleſtiam in ſyndicatu.

Si (*u*) vero confeſſio facta ſit in tormentis, tunc 14
ſi legitima indicia non præceſſerint, & ſervata non fuerint ſervanda, talis confeſſio eſt ipſo jure nulla, nec poteſt confeſſus ex ea condemnari, etiam quod in illa perſeveret. Ita videtur ſenſiſſe gl. *unica in l. quæſtionis habendæ, ff. de qu.* quam ſequuntur communiter Doctor. ut ait Foller. *in pract. crimin. fol.* 307. *num.* 1. & illam dicit eſſe ab omnibus celebratam Marſil. *conſ.* 95. *num.* 10. Hanc etiam concluſionem dicit eſſe communem Alexand. *in l. qui in aliena*, §. *Celſus, num.* 12. *ff. de acquir. hæred.* quem refert Jaſon. *in eod.* §. *Celſus, poſt num.* 38. *& conſ.* 118. *nu.* 2. *lib.* 2. relatus per Pract. Conradi, *fol.* 285. *in* 21. *limitatio.* Brun. *de ind. & tortura, fol.* 234. *num.* 3. Bertran. *conſil.* 226. *num.* 5. *lib.* 2. *in* 2. *parte*, Marſil. *in l.* 1. *in princip. num.* 24. *de quæſtio.* Ant. Gomeſ. *cap.* 15. *delictorum, num.* 25 Et videtur text. expreſſus *in l. pen. ff. de quæſt.* ſecundum lecturam, quam Bartol. & communiter omnes Doctores ſequuntur: ut dicit Alexand. de Nevo *conſil.* 86. *numer.* 9. Et dicit Auguſt. ad Angel. *de maleſic. in verbo, Fama publica, poſt num.* 36. quod alias ita obtinuit in perſona unius, qui vocabatur ſuo nomine Auguſt. de Arim. (*u*) Et licet Paris Put. *de ſynd. fol.* 445. *cap.* 9. *num.* 2. intelligat hanc concluſionem procedere in illa tacita perſeverantia, qua inducitur non approbando, neque revocando, ſecus autem (ſecundum eum) ſi expreſſe ratificet confeſſionem ipſam ad bancum juris, quia tunc (ut ipſe ait) habetur tanquam ſi uſque à principio ſponte confeſſus fuiſſet; (*x*) hoc tamen eſt contra communem opi. Doct. ut dicit Hippol. Rim. *inter conſil. criminalia diver. conſil.* 105. *poſt num.* 16. *verſic. obſtat etiam, libr.* 1. ut oſtendit contrariam opin. proculdubio eſſe magis communem, à qua non puto eſſe recedendum. (*y*) Quinimo etiam ſi poſt hujuſmodi confeſſionem extortam vi tormentorum, indiciis legitimis non præcedentibus, deinde legitima ſupervenirent indicia, non propterea talis confeſſio convalidatur, ut dicit Part. *in l. maritus, n.* 2. *ff. de quæſt.* Dixi infra *qu.* 64. *verſ. dixi etiam.*

Poſſet (*z*) quoque reus contra propriam con- 15
feſſionem allegare, quod talis confeſſio non eſſet abſoluta, & pura, ſed cum aliqua qualitate adjecta; quo caſu non poſſet, nec deberet pro parte acceptari, & pro parte ſperni, juxta (*a*) doctrinam Bartol. *in l. Aurelius*, §. *ideo quæſitum, nu.* 2. (*b*) *ff. de lib. legat.* cujus opin. communiter per Doctores approbatur, ut demonſtravi loquendo de cauſis civilibus infra *libr. proximo.* Sed certe hæc defenſio eſſet valde periculoſa; nam ubicunque confitens habet (*c*) præſumptionem contra ſe, eo caſu poteſt ejus confeſſio pro parte ſperni, ut dicit Bartol. *in loco praallegato.* ubi refert, quod homicida, qui confeſſus eſt hominem occidiſſe ad ſui defenſionem, habetur perinde ac ſi confeſſus fuiſſet ſimpliciter homicidium ſine illa qualitate, niſi deinde illam probet, & poteſt ex tali confeſſione condemnari. Et hanc deciſ. Bart. dicit eſſe communiter approbatam Jaſ. *in l. ut vim, n.* 13. *ff. de juſt. &*

jure, quem refert Boſſ. *in tit. de confeſſis*, *poſt num.* 19. & Menchiaca *lib.* 5. *de teſtib.* §. 23. *nu.* 23. Thomas Ferrat. *caut.* 5. *col.* 1. & 2. & Petr. Calephatus *inter conſ. criminalia diverſarum*, *conſilio* 88. *nu.* 2. *lib.* 2. Et dicit Pract. Carrer. *fol.* 413. *num.* 163. & *ſequen.* quod ita communiter concluditur. Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Boer. *deciſ.* 164. *poſt num.* 10. Alciat. *in l.* 1. §. *ſi quis ſimpliciter*, *num.* 76. *ff. de verb. obligat.* Berous *in c. at ſi Clerici*, *num.* 73. & *ſequent. de jud.* Simancas *de heret. cap.* 63. *nu.* 23. Blanc. *in pract. crimin. fol.* 194. *numer.* 35. & *ſequent.* ubi dicit, quod in hoc reſident communiter Doctores, Menchiaca *controverſ. illuſtr. cap.* 8. *num.* 8. Et dicit Aug. *de maleſi. in verbo*, *Comparent dicti inquiſiti*, & *partim negant*, *poſt princip.* quod vidit hanc opin. Bart. in practica ſervari. Ex his vides, quod Marſil. *conſil.* 136. *numer.* 31. & *num.* 44. ubi dicit, quod opin. contra Bartol. eſt magis communis, valde fallitur; & ideo non recedas in pract. ab opinione Bart. quæ proculdubio, & communi Doctorum conſenſu, & conſuetudine eſt magis approbata.

16 Fortè (*d*) poſſet hæc exceptio ipſi reo prodeſſe quo ad hoc, ut mitiori pœna afficeretur, multi enim tenuerunt, quod licet reus poſſit ex tali confeſſione condemnari, non tamen poterit condemnari (*e*) ad pœnam mortis, & fuit dictum originale (*f*) Abb. *in c. audiuis*, *num.* 32. *de præſcript.* quod dicit eſſe communem Boſſ. *in tit. de confeſſ. num.* 20. & *ſequent.* Et dicit Pract. Carer. *in loco præallegat. nu.* 167. quod ita communiter concluditur. Dicit etiam Gramm. *conſ.* 69. *in fine*, quod ita ſemper fuit in practica obſervatum, prout etiam idem atteſtatur *ſuper conſtitut. Regni folio* 16. *colum.* 1. Et ita reperio, quod in facti contingentia Prorex Neapolit. condemnavit ad triremes perpetuo quendam, qui confeſſus fuerat alium occidiſſe ad ſui defenſionem, & ita in tormentis ſuſtinuerat, ut refert Gramm. *voto* 2. de quo etiam mentionem facit idem Gramm. *ſuper conſtitut. Regni*, *folio* 14. *nu.* 30. Quam tamen (*g*) practicam, ut ſcilicet ita confeſſus torqueatur, ego non laudo, neque apud nos unquam vidi illam obſervari, prout etiam idem atteſtatur Boſſ. *in loco præalleg.u. num.* 27. & *ſequentib.* Quod (*h*) tamen intellige, ut procedat, quando contra reum non eſſet aliquod aliud legitimum indicium: alias ſequeretur, quod de facili reus ita confitendo homicidium poſſet evadere pœnam mortis, etiam quod ex aliis probationibus eſſet de ipſo homicidio convictus, quod eſſet abſurdum. Item intellige, ut prædicta concluſio procedat, quando eodem contextu verborum reus confeſſus eſt occidiſſe ad ſui neceſſariam defenſionem: tunc enim poſſet pœna mitigari: ſed ſi prius confeſſus eſt explicite occidiſſe, deinde (aliquo interjecto) addat, quod illud fecit ad neceſſariam defenſionem, tunc ex tali confeſſione poteſt abſolute condemnari ad mortem, ſi non probet qualitatem defenſionis. Et ita concludunt, & declarant communiter Doctor. ut dicit Boer. *in d. deciſ.* 164. *num.* 11. *in fin.* Quam (*i*) quidem qualitatem utique poteſt reus in ſuis defenſionibus probare, etiam quod prius ſimpliciter confeſſus fuerit ſe illum occidiſſe, ut dixi ſupra *hoc eod. lib.* §. *Homicidium*, *verſ. Sed hic occurrit.*

17 Cautius (*k*) igitur faciet reus, qui alium ad ſui defenſionem interfecit, ſi negaverit homicidium commiſiſſe, ſubjiciendo, (*l*) Et ſi id feci, ad mei defenſionem, quæ quidem reſponſio admittitur, & pro pura negativa habetur. Et hæc eſt communis opin. ut atteſtatur Boſſ. *in d. tit. de confeſſis*, *numer.* 36. Et licet Grammat. *ſuper conſtitut. Regni*, *fol.* 13. *numer.* 9. dicat tutius eſſe, quod confiteatur cum illa qualitate, quia evitabit torturam, Credo, quod in hoc decipiatur, & ipſemet *in locis præallegatis*, præſertim voto ſecundo narrat, quod ille Coſmus, qui ita confeſſus fuerat, fuit graviter tortus. Sed (*m*) pone, quod reus velit confeſſionem à ſe ſponte factam revocare, & probare contrarium, nunquid erit audiendus? Reſpond. quod ſic, ſi velit docere confeſſionem ipſam fuiſſe erroneam, & errorem probare. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Aretin. *in cap. cum dilecti*, *in ult. verbis*, *de accuſation.* quem refert Boſſ. *in titul. de confeſſis*, *poſt numerum* 60. & *in titul. de defenſio. reorum*, *numer.* 4. Dixi infra *quæſt.* 64. *verſicul. Sin autem reus.* Et dicit Boſſ. *in titul. de confeſſis*, *numer.* 6. quod ita volunt omnes, adeo quod non ſufficeret (ut ipſe ait) velle probare per torturam. Bene poteſt reus ſe excuſare, & aliquid deducere contra propriam confeſſionem, (*n*) quod tamen poſſit ſimul ſtare cum ipſa confeſſione, non autem illam perimat, & prorſus enervet, (*o*) & ita dicunt omnes, ut ait Boſſ. *in tit. præallegata*, *de confeſſis*, *numer.* 35. Reperio tamen, quod Salic. *in l. fin. poſt num.* 2. *C. de probat.* tenuit, quod indiſtincte proſit revocatio, & dicit Angel. *de maleſic. in verbo*, *Comparens*, & *produxerunt inſtrumentum pacis*, *num.* 1. quod ita vidit practicari. Sed certe apud nos ſervatur contrarium in confeſſione facta ſponte, vel ratificata extra tormenta: (*p*) nam illius nunquam admittitur revocatio, (*q*) niſi probato errore.

ADDITIONES

Ad Quæſt. LV.

(a) V*Iſis defenſionibus.*] Quæ exceptionee contra propriam confeſſionem opponi poſſint, Farin. *vol.* 4. *ſuæ prax. qu.* 82. *reg.* 1. Ros.

Viſis defenſionibus, *quæ contra teſtes.*] Adde † videndum de viribus confeſſionis Rimin. jun. *in conſil.* 1
103. *num.* 29. & 30. *vol.* 1. Bajar.

(*b*) *Et in primis.*] Adde, quod † confeſſio extrajudicialis veriſimilitudinibus fulcita, etiam plenam probationem in criminalib. facit, Cajyc. *deciſio.* 179. *n.* 2 2. Marſ. *in l. de minore*, *num.* 52. *ff. de quæſt.* Tiraq. *l. ſi unquam. C. de revoc. donat.* Marſil. *conſil.* 116. & Carrer. *in l. obſervare*, *nu.* 165. & randem arbitrio judicis commiſſum eſſe dicit Boer. *deciſio.* 164. *num.* 5. & 6. & ubicunque confeſſio † extrajudicialis facta foret de aliquo crimine coram Sacerdote, & aliquibus a- 3
liis teſtibus, tunc ea dubio procul operaretur, ut confitens ipſe diceretur publicus reus criminis ita confeſſatī, Abb, *conſil.* 2. *col.* 1. *vol.* 2. Felin. *in cap. audiuis*, *col. pen. de reſcript.* & Socin. *conſil.* 127. *col.* 2. *vol.* 3. ubi dicit hanc eſſe commun. opin. & ſequitur Vir. *deciſio.* 149. Et ad cognoſcendum quæ ſint veriſimilia, late per Tiraq. ubi ſupra, *in præfatione*, *num.* 60. *cum multis ſeq.* Decian. *conſ.* 62. *n.* 76. *vol.* 3. & Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 85.

Item adde, quod confeſſio extrajudicialis non ſolum facit indicium ad torturam, ſed etiam confitens delictum extrajudicialiter judicis arbitrio punitur de illa jactatione, & gloriatione, Marſil. *in l. de minore*, *numer.* 32. *de quæſtionibus*, & Menoch. *de arbitr. caſu* 331. Bajar,

(*c*) *Extrajudicialis.*] Adde Fel. *in c. at ſi Cler. de jud.* ubi dicit commun. eſſe opin. quod confeſſio extrajudicialis nihil operetur. Et licet non probet, facit tamen indicium, ut per Alc. *in c. cum non ab homine*, *n.* 89. *de indic.* M. Anton. Blanc. *in tractat. de indic.* & *tortur. n.* 204. Gurot.

(*d*) *Præterea etiam.*] Farin. *quæſt.* 81. *cap.* 6. *num.* 188. *vol.* 4. Ros.

Præterea etiam.] Adde † tradita per Maſcar. *in tract.*
de probat. concluſ. 352. ubi ad hanc quæſtionem multa 4
accumulavit, & ibi etiam habetur, an talis confeſſio revocari poſſit. † Bajar.

(*e*) *Talis enim confeſſia.*] Farin. *vol.* 4. *ſuæ prax. q.* 5
81. *c.* 5. *n.* 188. Ros.

(*f*) *Unum*

(f) *Unum tamen ſciat.*] Farin. *q.* 82. *reg.* 1. *num.* 5.
& 6. *vol.* 4. *&* *num. ſeq.* Ros.
Unum tamen ſcias.]. Adde videndum Maſcar. *de pro-
bat. concl.* 497. ubi late, an delictum probetur ea con-
feſſione extrajudiciali, vide etiam Gram. *conſ.* 40. *num.*
6 19. ubi tenet, † quod confeſſio eatrajudicialis juramen-
to interveniente præjudicaret. Baiar.
(g) *Si deinde illam revocant.*] Confeſſio tamen inci-
denter facta non præjudicat niſi ad inquirendum, ſupra
qu. 19. *verſ. fi.* & de perſeverante in tormentis, quo-
modo non ratificans abſolvatur, ſup. *qu.* 21. *verſ. ul-
terius quæro in fi.* quo vero ad præſentiam partis ac-
ceptantis, adde Boer. *add* 1. *ad Dyn. in regula quod
ſemel litera A, ſub nu.* 8. *de reg. jur. in* 6. Brun. *tract.
de indiciis, & tortura, q.* 3. 1. *par. ſub nu.* 15. contra-
tium tamen viſus eſt tenere ſup. *in d. qu.* 21. *verſic.
Confeſſio extrajudicialis*, ubi quod immo confeſſio ſic
facta abſente parte revocari non poteſt, niſi docto de
errore. Drogh.
(h) *Item poteſt dicere.*] Far. *q.* 81. *c.* 1. *vol.* 4. *n.* 1. Ros.
(i) *Poteſt etiam.*] Far. *q.* 81. *cap.* 7. *vol.* 4. *num.* 259.
& 260. Ros
7 *Poſſet etiam dicere.*] Adde quod aliter † fuit deciſum
in ſacro Conſilio Neap. *deciſio.* 176. in caſu mulieris in-
quiſitæ de furto, quæ incidenter confeſſa fuit adulte-
rium, in quo fuit dictum, quod ſpecialiter inquiratur
de adulterio, & detur copia defenſionis, & fuit rela.
xata a carceribus cum fidejuſſione de ſe repræſentando,
& hoc forſan fuit, quia delictum non erat de contin-
gentibus cauſam, de qua principaliter agebatur, ſed
advertendum eſt, quod dicta deciſio procedit, quando
confeſſus delictum incidenter, non habuit defenſiones,
vel ſe non defendiſſet; ſecus ſi defenſiones habuit, vel
ſe defendiſſet; quia tunc non eſt opus aliqua inquiſi-
tione, & pœna ordinaria puniri poteſt, ita declarat
Franch. *in dec.* 246. *num.* 13. *vol.* 3.
8 Adde, † quod confeſſio falſi incidenter facta debet
puniri, ſecundum Marſ. *in ſing.* 581. Petr. de Anchar.
conſ. 172. *circa primum col.* 2. quem ſequitur, & re-
fert Dec. *in c. at ſi clerici, col.* 3. *verſ. ſed iſta limita-
tio extra de jud.* Soc. jun. *in conſ.* 39. *nu.* 20. *vol.* 2. &
Boſſ. *in tit. quomodo procedatur per except. n.* 9. Baian.
(k) *Etiam pœna ordinaria*] Vide etiam ſupra *q.* 19.
verſ. fi. ubi apparet, quod confeſſio incidenter facta
non præjudicat niſi ad inquirendum, quod videtur con-
trarium hoc dicto; Dic ergo, quod ibi illa confeſſio
non præjudicat, niſi novo inchoato proceſſu ſuper illa
confeſſione, ad hoc ut poſſit poſtea puniri, ut hic. Drog.
(l) *Allegare etiam poſſet.*] Far. *d. q.* 81. *c.* 8. *n.* 276.
& *nu.* 200. Ros.
9 *Allegare etiam poſſet.*] Adde, qua † pœna ſit puni-
endus ille, qui ſub ſpe impunitatis delictum confite-
tur, Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 367. Baian.
(m) *Cum promiſſione impunitatis.*] Adde, quod pœ-
na ſit criminoſi, qui ſpe promiſſæ impunitatis delictum
confeſſus eſt, per Jacob. Menoch. *de arbitr. jud. lib.* 2.
centur. 4. *caſ.* 367. Giach.
(n) *Circa primum.*] Far. *d. q.* 1. *c.* 8. *n.* 279. Ros.
(o) *Promiſſionem impunitatis reo facere.*] Tu adde,
quod ſi reus confiteatur non poteſt ex tali confeſſione
condemnari tanquam dolo extorta. Ita poſt citatos vi-
de per Lu. Carer. *in pract. crim.* in §. *homicidium,
ult. num.* 43. quod & etiam placuit Auctori; qui con-
ſuluit ab hujuſmodi promiſſionibus eſſe abſtinendum.
Giach.
Promiſſionem impunitatis.] Ad propoſitum adde An-
char. *in c. utilem*, 22. *quæſt.* 1. qui refert Alexandrum
ejus nominis tertium ita feciſſe cum quodam Epiſcopo
Simoniaco ſequitur Fel. *in cap. afferte de præſumpt.*
Contrarium tamen tenet Imol. *conſil.* 119. viſa inquiſi-
tione prædicta, ubi ex pluribus concludit, quod vir-
tute hujuſmodi confeſſionis per dolum extortæ reus
condemnari non poſſit per tex. *in cap. ſane, de re-
nunciat.* & verior videtur hæc opin. quia fides data
ſervari debet, ubi poteſt ſine interitu ſalutis æternæ,
l. 1. *l. juriſgentium*, §. *prætor ait*, *ff. de pact. l.* 1. *in
pr. ff. de conſtit. pecu. & in cap. cum dilectus, quod
met. cauſ.* adde Hippol. *in l.* 1. §. *qu. fi. de q. in ſing.*
201. *& in pract.* §. *poſtquam*, *nu.* 15. Getor.
(p) *Sed certe hæc opin.*] Adde, quod idem dicit
Affl. *in conſtit. de præſt. juram. lib.* 1. *fol.* 125. *num.* 6.
10 quod † non licet judici dicere mendacium inquiſito
ad eruendam confeſſionem, ſed quod bene poteſt con-
vivare reum, & poſt cœnam venire ad blanda collo-
quia pro habenda confeſſione delicti, quod non mihi
placet, quia eſt fraus, quam judex minime adhibere
debet, & poteſt puniri tanquam tranſgreſſor legis, ut
idem Afflict. *in conſtit. in rub. de præſtan. ſacramento,
num.* 6. eo maxime quia judices ſemper debent cave-
re, ne dicant aliquid in judicando, quod videatur vul-
go iniquum, ut not. gloſ. *in l. ſi major annis, Cod.
de tranſact.* & Paul. de Caſtr. *in conſ.* 300. *ſub num.*
1. *vol.* 2. ubi dicit, quod debemus ſemper judicare
pro opinione, quæ magis applaudet vulgi opinioni,
quæ eſt quodammodo quoddam jus naturale inſitum
naturaliter mentibus cujuſlibet artificialiter quanquam
de jure ſcripto poſſit illa vulgi opinio cavillari. Baiar.
(q) *Longe enim differt.*] Far. ſup. *nu.* 311. Ros.
(r) *Finxit enim quandoque.*] Adde infra *q.* 100.
verſ. 1. *ibi, prout etiam ſervatum fuit*, Contrarium
etiam dixit Alciat. *tr. de præſumpt. reg.* 3. *præſumpt.*
27. *in fi.* & ſi caſus eveniret, quod judex aliqua juſta
de cauſa ſic promitteret, diſtingui, ut ibi; quicquid
aliter ſenſerit Dec. *in l. ea eſt natura, num.* 7. *ff. de
reg. jur.* vide tamen Menoch. qui dixit talem reum ſic
confitentem ad judicis promiſſionem non effugere pœ-
nam extraordinariam *de arbit. judic. cent.* 4. *caſu* 368.
num. 7. Drogh.
(ſ) *Circa ſecundum.*] Far. *d. q.* 81. *cap.* 8. *num.* 276.
cap. fi. nu. 278. Ros.
(t) *Conſtituit.*] Farin. ſupra *nu.* 283. 285. *&* 286. *&*
287. Et quid de blanditiis, ibi *nu.* 304. *&* 305. Ros.
(u) *Non poſſit condemnari.*] Adde, quod idem poſt
relatos tenet Ludovic. Carer. *in pract. crim.* §. *Homi-
cid. ult. ſub n.* 43. Giach.
(x) *Viv. lib. com. opin.*] Adde † hic Vivium, qui 11
diſtinguit, quod ſi reus perſeveraverit, poſtquam ſpe
promiſſionis fruſtratus fuerit, damnari poterit, ut per
Imol. *d. conſil.* 109. & alios ibi allegatos. Vide etiam
omnino Menoch. *de arbitr. jud. caſ.* 367. *fol.* 349.
ubi aliam ponit diſtinctionem, & quod ſit puniendus
reus, qui ſub ſpe impunitatis confeſſus fuit, pœna
extraordinaria, quando confeſſionem non confirmat,
nec revocat, vi. Covar. *variar. reſol. lib.* 1. *cap.* 2.
in fin. vide etiam Grammaticum *in quæſt.* 3. ubi hanc
quæſtionem late examinavit, & tenet, † quod judex 12
teneatur ſervare promiſſionem, & quod reus ex tali
confeſſione non poterit condemnari. Item tenet Car-
ter. *in pract. crim.* §. *homicidium l. ultimo ſub num.* 43.
Baiar.
(y) *Numquam tamen.*] Farinac. ſupra *num.* 291. 293.
& 294. Ros.
(z) *Poteſt etiam*] Adde, quod † ſi eſſent latrones, 13
qui confiterentur occidiſſe mercatores, & eorum cor-
pora projeciſſe in mare, & eſſet prope littus maris,
deberent puniri, etiam quod corpora occiſa non ap-
parerent, ita limitat Ang. *in l.* 1. *ff. de confeſſ.* quem
refert, & ſequitur Jaſ. *in juſjurandum*, §. *procurator
in* 7. *col. ff. de jurejur.* & Chaſſan. *in conſuet. Burgund.
in rubr.* 1. §. 5. *num.* 40. *fol.* 190. ubi dicit, quod dum
ipſe erat aſſeſſor Capitanei juſtitiæ Mediolani; qui-
dam Maſſarius confeſſus occidiſſe Dominum ſuum, &
illius cadaver projeciſſe in lacum Cumanum, quod
fuit piſcatum, & non inventum, ſed fuit repertus
ſanguis in illo loco, in quo confitebatur eum interfe-
ciſſe, qui locus diſtabat a lacu per jactum lapilli, &
facto verbo cum Senatu fuit condemnatus ad mortem;
ibi dicit etiam idem Chaſſan. quod non eſt neceſſe,
quod conſtet de nomine occiſi, & idem tenet Nat.
conſil. 441. vide etiam Boſſ. *in tit. de delicto, num.*
16. ubi dicit, quod quando confeſſio non eſt nuda,
ſed erat indicium, vel fama, quod delictum com-
miſſum eſſet, quod tunc confeſſio ita veſtita ſufficiat,
per ea quæ tradit Gand. *in tit. de præſumpt. verſ.
aliud etiam notatu dignum*, dicens in hac materia,
quod ad hoc, ut debeat, & poſſit præſumi contra ali-
quem, quod commiſerit delictum, debet † conſtare 14
judici delictum fuiſſe commiſſum quomodocunque, vel
per teſtes, vel indicium, vel evidentiam facti; & ibi
hoc exiſtimat notatu dignum, & oblivioni non traden-
dum, & ad iſtud dictum, quod † quis ex ſola con- 15
feſſione damnari non poſſit, ſi non conſtet de delic-
to, vide Maſcar. *de probat. concluſ.* 354. Crav. *in con-
ſil.* 260. Cephal. *in conſil.* 230. *num.* 11. & Gramm.
conſil. 60. ubi voluit, quod nec etiam torqueri poſ-
ſit, vide etiam Boer. *in deciſio.* 259. ubi † late, an 16
judex condemnans ad mortem, antequam bene conſta-
ret, excuſaretur, ſi poſtea bene conſtet.
Item † adde, quod ſi contra aliquem exhiberetur ſen- 17
tentia condemnatoria, lata per judicem alterius terri-
torii prorſus ſeparati, ſcilicet alterius Principis, poſſet
procedi contra eum, etiam non conſtito de delicto,

Boer. *in dec.* 164. *nu.* 10. & D. Clar. *in q. præcedenti, verſ. ſed pone.*

18 Item † adde, quod non eſt neceſſe, quod conſtet de perſona, cui fuit derobatum, ſed ſufficit, quod conſtet de re furata, ut per Alex. *conſil.* 23. *lib.* 6.

19 Item adde, quod Marſil. *in ſing.* 329. viginti duos caſus accumulavit, in quibus † ſecundum eum confeſſio non nocet confitenti, ſaltem quo ad plenam probationem faciendam, vel ad imponendam veram pœnam delicti, de quorum caſuum veritate dubitat. Anton. Scap. *in tract. juris non ſcripti.* quod in utroque foro obſervatur *lib.* 3. *cap.* 6c. *num.* 10. ego quoque de multis dubito, & de prædictis vide etiam Gabriel. *commun. concl. lib.* 7. *concl.* 17. Baiaro.

(a) *Condemnari.*] Adde infra *q.* 49. *verſ. eſt igitur in principio:* vide, quæ dixi infra *ad verſ. Quomodo autem*, & noviſſime per Flam. Carta. *in pract. interrogan. reorum lib.* 2. *c.* 1. Drogh.

Condemnari.) Adde ad idem per Tho. Grammat. *vot.* 2. qui voluit etiam non poſſe torqueri, ubi pulchre & plene, & etiam ad idem vide per Gabriel. Sara ad Mathesyl. *ſingul.* 37. *col.* 2. per Lud. Car. *in pract. crim.* §. *homic. ult. num.* 40. qui *nu.* 41. lim. Ad idem per Ceph. *conſ.* 230. *nu.* 11. & per Crav. *in conſil.* 260. *col.* 1. *&* 3. *verſ. Amplius dico.* Idem *in conſil.* 262. *col.* 2. loquendo in hæreſi, ubi conſuluit non valere ſimplicem confeſſionem dicentis ſe hæreticum, cum neceſſe ſit aliter apparere de hæreſi; puta, ita dixi contra fidem, ita feci, ita credidi, confitendo factum, ex quo de jure arguatur hæreſis. Similiter, ſi quis fateatur ſe publicum, & famoſum latronem, aut ſtratarum aggreſſorem: talis confeſſio ſibi non præjudicat, quia in jure conſiſtit; quando quis dicatur publicus aut famoſus latro, vel ſtratarum aggreſſor. Sed ſolum præjudicat confeſſio, quando fatetur factum; puta feci tale, & tale latrocinium, aut talem aggreſſuram. Et ad iſtud ultimum allegat Ang. *conſil.* 403. vide ibi fuſius. Giach.

Condemnari.] Far. *tit. de inq. q.* 2. *vol.* 1. *n.* 7. Ros.

(b) *Attamen in hoc,*) Cartar. *de execut. ſent. c. ult. n.* 9. *fol.* 105. *tit. fol.* 6. Ros.

20 (c) *Quomodo autem dicatur.*] Adde quod eſt † neceſſe aliter apparere de hæreſi, puta ita dixi, ita feci, ita credidi; confitendo opinionem, ex qua de jure arguatur hæreſis, Cravet. *conſil.* 262. *n.* 4. Baiar.

(d) *In genere aliqua delicti.*] Adde ſupra *qu.* 51. *verſ. dixit etiam, ivi, & credo.* Drogh.

(e) *Et hic caſus nullam habet difficultatem.*] Adde,
21 quod idem tenuit Ang. *in conſ.* 104. ex forma ſtatuti ubi conſuluit, † quod ſi aliquis tanquam latro, & diſrobator ſtratarum inquiratur, & confiteatur ſe eſſe latronem, & ſtratarum diſrobatorem, quod talis confeſſio ſibi non præjudicat, niſi crimina in ſpecie confiteatur, quia eſt confeſſio juris, & non facti, quem refert, & ſequitur Pariſ. *de ſyndic. in verb. quidam latro famoſus.* Baiar.

(f) *Certa bona ſubtraxiſſe.*] Quid de eo, qui ex furto ſentit commodum? Dic, quod dicitur ratificare delictum, quando utilitas delicti ad eum pervenerit immediate, at ſecus ſi per aliam manum per Aret. *conſil.* 163. *&* 261. *ante*, *& n.* 4. Giach.

(g) *Facti tranſeuntis.*] Adde ſup. *q.* 4. *verſ. quando vero, & qu.* 9. *verſ. primo*; Et hic adverte, quod
22 quando † confeſſio concurrit cum querela partis, etiam quod ſimus in delictis facti tranſeuntis, illa ſufficit ad condemnationem, adde quæ dixi ſupra ad quæſtionem quintam, *verſ. poterit igitur*, qui dum dicit, quod confeſſio concurrere debet ſaltem cum querela partis, illud eſt cum eo, de quo per Livium *loco ibidem citato*, dum ait, nullo adjecto, cur ſcire quicquam videantur, argumento; Non enim ſola confeſſio ſufficit, niſi concurrat aliud argumentum, & ad hanc materiam adde Bal. *in l. ſi quis teſtibus in fin. Cod. de teſt.* Drogh.

Facti tranſeuntis.] Adde, videndum Par. *in qu.* 2. *nu.* 13. ubi dicit, quod non ſufficit querela, & confeſſio rei ad condemnandum, ſed requiritur, quod ex indi-
23 ciis conſtet de corpore delicti, † & quod ubi non remaneant veſtigia, corpus delicti dicatur ſufficienter probatum ex indiciis, & conjecturis, Maſcar. *de prob. concl.* 830. *n.* 7. Baiar.

(h) *Mario, & montes.*] Adde infra *q.* 64. *verſ. ultimo ibi. multi cum innocentes, &c.* confeſſio ergo ſola patrati criminis non ſufficit ad condemnationem, ut hic, fallit, ut eſt infra hoc eodem verſiculo, videlicet in illo Maſſario, qui projecit Dominum ſuum in lacum adde Menoch. *de arbitr. judic. lib.* 2. *centur.* 3. *caſ.* 269. vide hanc quæſtionem late tractatam ad partes per Marſil. *in pract. crim.* §. *ſecundum per totum*: Cur autem hoc ſit, videlicet, quod confeſſio facta non præcedentibus indiciis minime præjudicat, ratio eſt, quia tunc de domo ſumuntur indicia probationum, quod eſt prohibitum, ut per Flam. Cart. *in practica interrogat. reorum lib.* 1. *cap.* 2. *numer.* 5. *&* 6. item fallit in aſſaſſinio, Blanc. *repet. l. fi. ſub num.* 15. *ff. de quæſt.* Boſſ. *tit. de foro comp. ſub num.* 66. Crav. *conſil.* 157. *n.* 9. *in fi.* Drog.

(i) *Licet non reperiretur cadaver.*] Adde, quod † 23
idem tenet Bal. *in l. quoties*, §. *ſi quis*, *ff. de hær. inſtitut.* & de hoc vide Blanc. *in ſua praxi in princip. num.* 3. & Diaz. *in reg.* 124. *limit.* 2. Baiar.

(k) *Ulterius poteſt venire.*] Farin. *vol.* 4. *ſuo prax. q.* 81. *cap.* 10. *nu.* 352. *& ſeq.* & præcipue 370. *&* 374. Ros.

(l) *Eſſet minor.*] Item, an, & quando valeat confeſſio minoris ſpontanea, vel in tortura abſque curatore, & quomodo etiam auctoritas curatoris intervenire debeat, vide plene per practic. Carer. §. *homicidium*, 5. *num.* 9. vide quæ dixi ſupra *quæſt.* 30. Item, minor adverſus confeſſionem delicti aliter non probati reſtituitur in integrum etiam non doctus de errore, quia ex hoc dicitur læſus, ita ſingulariter decidit Angel. *in l. certum*, §. *in pupillo*, *ff. de confeſſis*, ubi reputat hoc valde notabile, & quotidianum, & ſequitur Alexan. *ejus conſil.* 115. *num.* 6. *lib.* 3. ſubjungens iſtud ſolum ſufficere ad defenſionem minoris, & Apoſtil. ibi, & Carer. ubi ſupra, *num.* 10. alios citat. Obiter hic quæro, nunquid ſurdus, † & mutus a natura homici- *21
dium, quod fecit, poſſit confiteri, quod ſic, ex quo habet intellectum, & generare poteſt, & ſit pluſquam animal irrationale, licet minus quam homo perfectus. Item ex quo poteſt habere bona, & poſſidere, & frui, alias fruſtra quæreretur, an poſſet teſtari, decidit Bal. *in l. unica num.* 12. *C. de confeſſis.* ubi damnandum eſſe dicit, dato ſibi prius curatore, non ex ſola confeſſione, ſed ex teſtium atteſtationibus. Giach.

(m) *Et dicit Albertc.*] Adde, † quod contrarium 24
tenuit Cyn. *in dicta leg. Clarum*, ubi dicit, quod præſentia judicis ſupplet defectum curatoris, quando minor torquetur, & confitetur in judicio ſine curatore, qui intereſſe non debet, & idem tenet Bal. *in cap. item juramento de pac. juramento firm. in* 5. *col. verſic. quid ergo.* Baiaro.

(n) *Conſil. crim.* 26.] Rulan. à Valle *conſ.* 311. *&* 2. *col. in* 1. *vol.* Ros.

(o) *Stante conſuetudine.*] Bal. *conſil.* 408. *lib.* 1. ubi Roverſeal. Ros.

(p) *Item poſſet allegare.*] Farinac. *quæſt.* 81. *vol.* 4. *cap.* 2. *num.* 66. Ros.

Item poſſet allegare.] Adde † ad hoc Maſcar. *de pro-*
bat. concluſ. 357. *vol.* 1. ubi ponit multas ampliationes 25
& limitationes, & Soc. jun. *in conſ.* 30. *nu.* 21. *vol.* 2.

Item adde, quod † confeſſio facta coram judice de- 26
legato non validat proceſſum nullum; Ang. *in conſ.* 217. *col. fi.* & Marſ. *in conſ.* 46. *n.* 19. *circa medium.*

Item adde, † quod confeſſio vera, ſi eſt nulla, con- 27
validat proceſſum juris ordine non ſervato fabricatum, Bald. *in l.* 1. *col. fin. verſ. item dicit C. de confeſſ.* Alexand. *conſil.* 122. *col.* 1. *vol.* 4. Rolan. *conſ.* 94. *num.* 26. *vol.* 3. & late per Cartar. *de exec. ſent. c. fi. n.* 215. *cum ſeq.*

Item † adde, quod probationes apertiſſimæ, & con- 28
cludentes ineptitudinem proceſſus convalidant, ut not. *in c. cauſam, de teſtib. & in l. ſi patronus, ff. de jurejur.* & Mant. *in conſil.* 269. *nu.* 10. Baiaro.

(r) *Quod tamen intelligendum eſt.*] Cartar. *ſup. nu.* 218. Ros.

Quod tamen intelligendum eſt, ut locum habeat.] Ad- 29
de, † quod Felin. *in d. cap. qualiter, & quando*, §. *licet*, *num.* 3. *de accuſat.* concluſionem 12. modis limitat, & dicit Bero. *in conſ.* 202. *num.* 26. *vol.* 1. quod ſi nullitas proveniret ex incompetentia judicis, cujus juriſdictio non poſſet prorogari, quod tunc illa nullitas per confeſſionem non tollitur.

Item † adde, quod confeſſio facta ad inquiſitionem
formatam, non præcedentibus legitimis indiciis, etiam 30
ratificata non convalidat, nec præjudicat, Pariſ. *conſil.* 161. *in fin. vol.* 4. ubi reſpondet ad illud dictum, quod confeſſio † ſanat omne vitium proceſſus, & ad
hoc vide etiam Maſcar. *de probat. concl.* 151. ubi late. 31
Baiar.

(ſ) *Quando nullitas non procedit.*] Confeſſio ergo ſpontanea valet ſuper proceſſu invalido, niſi talis invaliditas proveniat ex defectu juriſdictionis, toto titulo ſi non a comp. judice, Craver. *conſil.* 215. *ſub n.* 6.

ad

ad fin. & hic adde Felin. *in c. Eccleſia Sanctæ Mariæ coll. mihi nono verſ. Et hinc eſt, quod niſi judici de conſtit. & in c. cum dilect. coll. 18. verſ. limito regulam in pm. de reſcript.* & hoc eſt ſumme notandum pro limitatione nullitatum in toto hoc opere contentarum, de quibus maxime habetur ſupra *qu. 50. in princip.* quæ quidem nullitates ſeriatim habentur in fin. præſentium additionum; tamen cum in proceſſu dicatur ſponte ſemperque ſic dicendo falſum aſſeratur, ut dixit infra *qu. verſ. debet quoque*, credo, quod ſemper opponi poſſit, quod talis confeſſio non fuit ſpontanea, & ideo ſubſiſtere nullitatem factam, tali confeſſione aſſerta ſpontanea non obſtante, *ſupra quaſt. 21. verſ. ſed hic quæro.* Drogn.

(*t*) *Dicit tamen.*] Carr. *ſup. d. n. 215. & 216.* Ros.

(*u*) *Si vero confeſſio facta ſit in tormentis.*] Adde, quod talis confeſſio facta non præcedentib. indiciis eſt nulla, & nullius momenti, etiam ſi millies ratificetur: communem vide per Roſ. *ſuo conſ. 3. num. 55. lib. 2.* Quod & ego fuſius dico *in commun. opin. me t c. confeſſio nu. 2.* ubi dico idem etiam ſi ſit ratificata ad bancum juris, dato quod ſupervenerint nova indicia, etiam in crimine Læſæ Majeſtat. etiam ſi judex haberet arbitrium, ut ibi. Giach.

32 *Si vero confeſſio,*] Vide Roverſc. ad Bald. *conſ. 77. lib. 3.* Farin. *vol. 4. ſuæ prox. qu. 83. c. 1. num. 1. & ſeq. & conſ. 2. num. 32.* Et quid ſi metu tormentorum, Far. *q. 83. c. 2. nu. 32. & ſeq. & n. 91.* & quid ſi per interrogativa ſuggeſtiva, *c. 4. n. 84.*

Si vero confeſſio.] Adde, quod † confeſſio facta in tormentis, legitimis non præcedentibus indiciis, eſt nulla, etiam quod eſſet juramento ratificata, & in criminibus exceptis, in crimine Læſæ Majeſtat. & hoc procedit, licet judex haberet arbitrium, ita latè Rol. a Vall. *conſ. 12. num. 90. cum ſeq. vol. 3.* Bert. *conſ. 341. nummer. 19. conſ. 427. num. 9. & conſ. 449. n. 4.* & Bur. *in conſ. 201. nu. 24. col. 2.* & centum ratificationes non ſufficerent, ut dicit Boſſ. *in tit. de confeſſis per tortur. num. 8.* nec mille, ut per Jul. Scarlat. *in conſ. 112. num. 36. tom. 1. inter conſil. crim. in fol.* & Purſat. *in d. conſ. 201. num. 20.* & talis confeſſio non nocet ſibi, nec alteri, ut per Plot. *conſ. 31. n. 14.* & ad hanc quæſtionem, an confeſſio facta per torturam nullis præcedentibus indiciis probet, late per Maſcat. *concluſ. 353. volum. 1.* & licet actus confeſſionis ſit nullus, id tamen non procedit reſpectu reliqui proceſſus, *l. 1.* & ibi no. Bal. *C. de quæſt.* & Bertaz. *in d. conſ. 341. nu. 13.*

Item adde, quod idem eſt, ſi confeſſio fuerit facta poſt tormenta repetita, quæ repeti non debuerant, Marſil. *in pract. crim. §. quoniam, n. 41.*

33 Item † adde, quod idem procedit in depoſitione teſtium, quæ non valet, ſi fuerunt torti ſine legitimis indiciis, nec facit indicium contra illum, contra quem deponunt. Deci. *conſil. 189. col. pen.* quem refert, & ſequitur Gramm. *vot. 6. nu. 10.*

Item adde, quod licet confeſſio facta in tortura non præcedentibus indiciis non valeat, tamen validatur, ſi reperiatur ex poſt, quod ipſe alias ante torturam extra judicium confeſſus fuerit illud delictum commiſiſſe, Marſil. *in l. pen. ff. de quæſt. n. 59. verſ. ulterius tamen ſemper menti*, quem refert, & ſequitur Mattheſil. *in notab. 55. verſ. & adde Hippolyt.*

Item, quod confitens delictum in tortura ſine legitimis indiciis, etiam ſi pluries ratificaſſet debet abſolvi ab inquiſitione, & ab omnibus in ea contentis, ut late per Marſil. *in conſ. 95. per totum* & Auguſt. de Arim. *in ver. quod ſomo præcedente, n. 36.* ubi dicit, quod alias obtinuit in perſonam unius amici ſui: ſed ſi ultra confeſſionem, & ratificationem delictum confeſſatum per evidentiam facti verificatum fuiſſet, ut ſi qui confiteretur occidiſſe Titium cum tribus vulneribus in capite, & aliis tribus in pectore, illumque in horto ſuo ſepeliiſſe, qua confeſſione facta illud cadaver in dicto horto cum dictis vulneribus repertum fuerit, tunc diffinitive non eſt abſolvendus, ſed ſolum ab obſervatione judicii ſtante verificatione delicti, & deinde judex debet formare novam inquiſitionem, & contra eum ſervatis ſervandis procedere; Aliud enim eſt confiteri delictum ſimpliciter vi tormentorum legitimis non præcedentibus indiciis, qua talis confeſſio, & ratificatio non nocet, nam tunc procedit gl. communiter approbata *in l. pen. ff. de qu.* aliud eſt quando non eſt ſimplex, ſed verificata, quo caſu d. gl. locum non ſibi vendicat, quia de veritate delicti confeſſati conſtat per evidentiam facti; ita egregie idem Marſ. *in pract. crim. in §. 2. q. per tot.* ubi pleniſſime; quem refert, & ſequitur Mattheſil. *in notab. 55. in c̄p. quotieſcumque judex, poſt medium*: ego autem arbitror, ita diſtinguendum eſſe, aut confeſſio ex abrupto, nullis præcedentibus, indiciis fuit extorta & tunc diffinitive eſt abſolvendus, aut adetant teſtes qui parte non citata fuerunt repetiti, vel non fuit legitimè facta confrontatio, vel copia indiciorum petita non fuit conceſſa cum termino ad ſe defendendum, vel alia facta non fuere ante torturam, quæ erant de jure facienda, & eo caſu non diffinitive, ſed ab obſervatione judicii debet, & de novo facere proceſſum; tamen me remitto. Baiar.

(*u*) *Et licet Porit Put. de ſyndicat.*] Adde quod ita tenet Gramm. *in deciſ. 34. num. 55. cum ſeq. & in conſ. 40. nu. 15.* eo maxime, quandu fuit modica † tor- 34
tura, & tortus non erat infirmus, nec debilis, & ibi *num. 10.* tenet etiam, quod illa confeſſio erit valida, ſi tam ante torturam, quam poſt extrajudicialiter, emanaverit, & *num. 22.* quod ſi cauſa alteri judici commiſſa fuerit, & inquiſitus coram ſecundo judice idem delictum ſponte perſeverando confeſſus fuerit, quod talis confeſſio omne vitium primæ confeſſionis factæ in tormentis ſine legitimis indiciis coram primo judice purgat, ſed de hoc vide Foller. *in practic. crim. in ver. & ſi confitebuntur fol. 342. n. 36.* & ibi *num. 37.* dicit, quod confeſſio tenet, & etiamſi facta fuerit † apud cor- 35
dam valet, & tenet; ſed contrarium tenet Carrer. *in practic. crimin. in l. obſervare, num. 172.* & ibi † late 36
quando confeſſio dicatur facta metu torturæ, & ad prædicta vide Boſſ. *in tit. de confeſſis per torturam, num. 15.* ad iſtam quæſtionem, quod confeſſio facta in tormentis legitimis non præcedentibus indiciis ſit nulla, † 37
& quod ſupervenientibus poſtea indiciis non poſſit convalidari, vide Monticel. *in ſuo pract. crim. reg. 18.* ubi ponit undecim ampliationes, & multas limitationes, ideo vide eum omnino, & quando ultra confeſſionem,
† & expreſſam ratificationem ſubſecuta fuerit condem- 38
natio, quæ fecerit tranſitum in judicatum, tunc amplius non erit tractandum de validitate confeſſionis, ſecundum Pau. Meren. *in conſil. 88. nu. 26. inter conſ. crim. diverſ. tom. 2.* Baian.

(*x*) *Hoc tamen.*] Far. *d. c. 1. nu. 9.* Ros.

(*y*) *Quinimo etiam ſi poſt*] Adde, quod ita tenet etiam Boer. *deciſ. 259.* & Roma. *in conſ. 165.* Corn. *in conſil. 134. colum. 2. vol. 4.* & Gramm. *conſil. 21. nu. 19. & 20. & conſil. 37. nu. 6. & in voto 6. n. 10.* & hoc procedit, † quamvis judex haberet latum, & 39
liberum arbitrium procedendi, & quod confeſſio ſit jurata, & delictum confeſſatum totum ſit verificatum, Bertaz. *conſil. 341. num. 19. 20. & 21.* etiamſi procederetur in crimine Læſæ Majeſtatis, ut per Burſat. *in conſ. 201. num. 14.* ubi de communi atteſtatur, niſi poſt confeſſionem rei ſine indiciis extortam, ſuperveniret indicium confeſſionis extrajudicialis ipſius rei, † nam 40
tunc prima confeſſio convalidaretur, ſecundum Marſil. *in l. quæſtionis, nu. 63. de qu.* Baiard.

(*z*) *Poteſt quoque.*] Farin. *vol. 4. ſuæ prox. q. 81. c. 4. nu. 110. & ſeq.* & quid ſi facta ſit per viam exceptionis, ibi *c. 7. per tot. vel etiam incidenter.* Ros.

Poſſet quoque reus.] Adde, quomodo † confitens 41
delictum cum aliqua qualitate puniatur, Gabriel. *commun. concluſ. lit. 7. concluſ. 19.* ubi ponit multas ampliat. & limitat. in hac materia, Burſat. *conſ. 77. nu. 18.* Oſaſc. *deciſ. 60. num. 9.* Joſeph. *deciſ. Peruſ. 19.* & Bertaz. *conſ. 27. & in conſ. 440. nu. 31.* uti declarat dictam doctrinam Bart. *in l. Aurelius ff. de liber. leg.* & an probetur homicidium per hujuſmodi confeſſionem qualificatam, ubi aliis modis probari poſſit. Maſcar. *de prob. conc. 687.* ubi latiſſime de hac quæſtione habetur.

Item adde, quod ubi agitur de pœna conventionali 42
de non offendendo, confitens ſe vulneraſſe ad ſui defenſionem, non tenetur probare qualitatem, & de treuga, ſeu pace rupta non poteſt condemnari, tam quo ad pœnam parti applicandam, quam fiſco; niſi contra eum præſumptiones, & conjecturæ cantarent, quod non feciſſet ad ſui defenſam, ad late tradita per Hercul. *in tractat. de cont. de non offend. c. 0. per tot.*

Item adde, quod † confitens delictum ſimpliciter, 43
non dicitur confiteri qualitates, Bart. & Bald. *in l. ſi cui, §. ſi a filio ff. de leg. 1.* & Brun. *in conſil. o. ſeu 69. volum. 1. verſicul. 2. moveor in fin.* & Jaſ. *in d. l. ſi cui, §. fin. numer. 10. cum ſeq.* dicit, † reſponſio 44
indefinita in criminalib. debet intelligi ſecundum præcedentem interrogationem, & ibi atteſtatur de communi. Baiar.

(*o*) *Juxta doctrinam.*] Contrarium tenet Salic. *in l. 1. verſ. quarto opponitur, C. de confeſſ.* Alex. *conſ. 87. vol. 1.* Hippol. *conſil. 136.* ubi dicit opin. contra Bart.

eſſe æquiorem, Bald. *in l. nec codicillas, verſic. etiam quæro, C. de codicil.* Angel. *in l. 1. §. ſi quis ſimpliciter, de verb. oblig.* Guior.

(*b*) *ff. de liber. lega.*] Vulpell. *conſ.* 44. *nu.* 5. Ros.

(*c*) *Præſumptionem contra ſe.*] Adde Jaſ. *in §. ſed iſte, n.* 92. *& in §. item ſi quis, col.* 2. *num.* 21. *ad fin. inſt. de act.* dixi ſupr. *ad q.* 25. *verſ. Torquentur etiam.* adde eundem Menochium *dicto tract. de arbit. jud. lib.* 2. *cent.* 1. *caſu* 93. *d. n.* 361. *cum ſeq.* & melius per Matant. *in ſua Spec. par.* 6. *act.* 5. *ſub tit. & producuntur confeſſiones, n.* 27. *cum ſeqq. fol. mihi* 343. cum Boetio tamen reprobato, ut hic ſenſiſſe videtur parum ſibi conſtant Menoch. *eodem tract. & lib.* 2. *cent.* 1. *caſu* 95. *ſub nu.* 14. dum ait rectius ſenſiſſe Signorolum, Fulgoſium, & Boet. quem paulo ante in eodem caſu reprobaverat; ſi bene perpendatur, vide etiam Dec. *in c. cum venerabilis, numer.* 82. *cum ſeq. extra de except.* Drog.

(*d*) *Forte poteſt.*] Vide alia per Vulpell. *d. conſil.* 44. *num.* 6. *&* 7. *conſ.* 45. *nu.* 1. quid ſi negavit Vulpell. *conſil.* 69. *num.* 4. confeſſio qualificata prodeſt ad evitandum pœnam ordinariam, Farin. *d. q.* 81. *& c.* 4. *n.* 120. Ros.

45 *Forte poſſet hæc exceptio.*] Adde videndum circa doctrinam Abbatis, Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 279. Grammat. *voto* 24. *num.* 2. Gabriel. *commun. concl.* 19. *n.* 7. Tiraq. *de pœnis tempor. caſu* 27. & Joan. Petr. Anchar. *lib.* 1. *quæſt. fam. q.* 40. *num.* 3. & dicta doctrina procedit, quoquo modo ſit facta confeſſio, ſecundum Bertaz. *conſil.* 449. *nu.* 30. *& in conſil.* 450. ubi late *de hac q.* Baiar.

(*e*) *Ad pœnam mortis.*] Adde, quod idem etiam concludit Jacob. de S. Georg. *in l. cum de indebito, num.* 4. 5. *&* 6. *ff. de probatio.* ratione incertitudinis, & quia tunc judex ferendo ſententiam ex præſumptionibus habet multum temperare illam, hoc bene menti tenendum eſſe dicit. Ad idem adde, atque vide per eundem Jacobinum *in l. nec codicillas, ſub num.* 4. *Cod. de codicil.* ubi etiam de modo, & practica formandi articulos pro eo, qui dicit ſe feciſſe gratia defenſionis ſuæ remiſſive habes. Adde etiam per Angel. de Aretio, *in §. jus autem gentium, n.* 4. *Inſt. de jure natu.* Follet. *in practic. crimin. cap. recipiantur defenſiones reorum, n.* 11. *&* 12. & per Cariet. *in pract. pag.* 401. *&* 538. *n.* 44. Giac.

(*f*) *Abb.*] Adde ibi Felin. ſequitur Alex. *in l. non ſolum, §. ſciendum,* & ibi Claud. *ff. de novi oper. nunciat.* Felin. *in c. ſignificaſti, el.* 2. *de homicid. in cap. afferte, de præſumpt. & in cap. cum venerabilis, de except.* Hippo. *ſing.* 185. Crav. *conſil.* 2. Guid. Pap. *qu.* 503. Alcia. *in l.* 1. *§. ſi quis ſimpliciter, n.* 22. *de verb. oblig.* Dec. *in d. c. cum venerabilis.* Contrarium tamen tenet Suc. *in l. non utique, ff. de except.* Guior.

(*g*) *Quam tamen practicam.*] Confeſſus ergo non debet torqueri, *infr. q.* 64. *verſic. veritas,* immo aliquando nullis datis defenſionib. ſolet mandari executioni ad mortem per Senatum, *infra q.* 92. *verſ. ſciat tamen ibi, Confeſſus delictum*; at in quantum hic dicitur, quod illa modificatio operatur, ne reus poſſit condemnari ad pœnam mortis ea mente Abbatis *in d. cap. audius* quam late defendit Dec. *in c. cum venerabilis, num.* 87. *de except.* adde, quod illud fortaſſe procedere poteſt, quia ſic modificando reddit intentionem dubiam modo, quo Cravet. *conſil.* 6. *ſub nu.* 127. Modum autem arguendi, ut ex contradictionibus concludatur ambiguitas, docuit Zeno, ut in vita Periclis ad principium retulit Plutarchus per hæc verba; Artem quandam dicendi, quæ ex contradictionibus ambiguitatem concluderet, edocebat: vide in propoſito Octavianum Vulpellum *conſil. criminali* 4. *n.* 5. qui ex mente Bald. *in l. nec codicillis, C. de codicil.* concludit, quod qui confitetur aliquem vulneraſſe quidem, ſed ad ejus defenſionem, magis negare videtur, ex quo talis modus confitendi removet culpam: vide quæ dixi ſupra *ad §. homicid. verſ. ex propoſito,* vide tamen Capyc. *deciſio.* 135. *ſub num.* 18. *verſic. Ad quintum.* Socratem autem ab Ariſtophane reprehenſum ob hanc artem dixit Comment. ad Danthem *lib.* 4. *Inferni,* vide Cardinalem Tuſchum per impreſſum *libr.* 2. *concluſ.* 447. *in verb. Dilemmat.* Drogn.

(*z*) *Quam tamen practicam.*] Far. ſup. *numer.* 137. Ros.

46 *Quam tamen practicam.*] Adde, quod † ita tenuit Ferran. *caut.* 5. quod ita confitens non poſſit torqueri, tamen Boet. *d. deciſio* 164. *num.* 11. tenet contra eum, quod poſſit torqueri, quæ fuit opinio Bald. *in l.* 1. *C. de falſ.* quam limitat Grammat. *d. voto* 2. *num.* 12. idem tenet Bertaz. *in conſil.* 449. *num.* 2. quod poſſit torqueri, ut pure homicidium fateatur, & ſi torqueretur, & perſeveret in tortura, affirmando occidiſſe, vel occidi feciſſe ad ſui defenſionem; tunc tollit, & elidit illam præſumptionem, quæ erat contra eum, & debet penitus abſolvi, & ita declarat Alciat. *in l.* 1. *§ quis ſimpliciter, num.* 78. *ff. de verbor. oblig.* & Boet. *d. deciſio* 164. *num.* 15. *& deciſio.* 237. *in fi.* Bajaro.

(*h*) *Quod tamen intellige.*] Farin. ſup. *n.* 133. *&* 134. *&* 139. Ros.

(*i*) *Quam quidem qualitatem.*] Far. ſup. *n.* 122. Ros.

(*k*) *Cautius igitur.*] Quomodo confiteri debet reus qui homicidium ſe defendendo commiſit. Far. ſup. *nu.* 142. Ros.

Cautius igitur.] Adde, quod, † idem tenet Lauren. 47 Tenni. *in caut.* 28. ubi reddit rationem, dicens, quod ſi reus negat, fiſcus ſtatim habet intentionem fundatam.

Item † adde, quod hujuſmodi reſponſio eſſet admit- 48 tenda, etiam ſi ſtatutum mandaret accuſationi ſimpliciter reſponderi, Bal. *in l.* 1. *ſub num.* 2. *C. de edit. act.* & Felin. *in c. præterea in princ. de offic. deleg.* ubi dicit, quod iſta eſt veritas, licet idem Bal. & Ang. *in l. manifeſtiſſimi, C. de furt.* contrarium voluerint, & Pal. idem voluit *in l. jubemus, C. de appell. & apo.* Felin. ſequitur Bonacoſſa *in qu. crim. in verb. reſponſio ſimplex,* & idem tenet Boſſ. *in titul. de confeſſ. numer.* 10. Baiaro.

(*l*) *Et id feci.*] Adde; quod hæc rei tuta reſponſio poſſet forte adaptari reſponſioni, quæ fit poſitionibus, de quibus ſupra *q.* 45. *verſ. ſed hic incidenter, qu.* 30. *verſ. ſed quid dicendum, qu.* 30. *verſ. unum etiam,* Felin. *in cap. de cauſis coll. mihi* 5. *verſic. præterea per ſimplicem, extr. de offic. deleg.* adde Dec. *in l. nemo ex his, n.* 1. *ff. de reg. jur.* Dyn. *in reg. exceptionem ad finem de regul. jur.* Jaſ. *in §. ſi quis, el* 2. *num.* 27. *Inſtitut. de actio.* his adde Marant. *in ſuo Spec. par.* 6. *act.* 5. *principali, tit. & producuntur confeſſiones, nu.* 27. *cum ſeqq.* Grammat. *deciſio.* 5. *nu.* 14. Drogn.

(*m*) *Sed pone, quod reus.*] Adde de errore contra propriam confeſſionem probando in criminalibus; ſupra *quæſt.* 21. *verſ. Confeſſio, inf. q.* 54. *verſ.* 1, *ibi, & licet aliqui dixerint, & verſ. eſt etiam, ibi, Hanc autem admiſſionem.* Drog.

Sed pone, quod reus.] Adde, quod † confitens ſuam 49 confeſſionem, incontinenti revocare poteſt etiam non docto de errore, gl. *in c. fin. in verb. juſta cauſa. de jurejur.* Jaſ. *in l. error. col.* 2. *C. de jur. & facti ignor.* quod tamen procedit, † niſi fuiſſet redacta in ſcriptis; 50 tunc enim non poſſet illam revocare, niſi docto de errore, ut patet. Alex. *in conſil.* 42. *col. fin. & conſil.* 87. *vol.* 5. & ſimiliter, † quando conſtaret aliquem in 51 una parte confeſſionis juratæ erraſſe, nam de facili debet judex credere, eum etiam in alia parte idem feciſſe, Cum. *conſil.* 154. *col. fi.* & ſimiliter † confeſſio non 52 acceptata poteſt revocari non probato errore, quæ tamen quandocunque acceptari poteſt, & ſi acceptata fuerit, poterit etiam revocari, ſed oportebit probare de errore, ita tradit Alciat. *de præſumpt. regul.* 3. *præſump.* 21. & confeſſio revocari poteſt, etiam quod inquiſito † datus eſſet terminus ad reſpondendum, & deliberan- 53 dum, Ant. de Butr. *cap. fi. col.* 19. *de confeſſ.* Auguſt. de Arimin. ad Angel. *in verb. comparent inquiſiti,* dummodo in ſpecie ſpecificet cauſam erroneam, cum non ſufficiat allegare erroneam in genere, Curt. ſen. *in conſil.* 55. *num.* 11. & † de modo probandi errorem, vi- 54 de Adden. ad Bertaz. *in conſil.* 103. *in littera c.*

Item adde, quod † reus poteſt revocare confeſſionem 55 ſuam tanquam erroneam, etiamſi non revocaverit prima inſtantia. Afflict. *in conſt. ſuper incisionib. n.* 27. *fol.* 82. Capyc. *deciſ.* 28. *n.* 5.

Item † adde, quod patet confeſſionem filii etiam ſpu- 56 rii revocare poteſt, ut Bal. *in l. unica, col.* 17. *verſic. pone C. de confeſſ.*

Item † adde, quod confeſſio, etiam docto de errore 57 poſt ſententiam, revocari non poteſt, niſi per viam reſtitutionis in integrum, Bellan. *deciſ.* 693. ſed ad hoc, an, & quando confeſſio in criminalibus poſt ſententiam revocari poſſit, vide omnino Bero. *in conſi.* 201. *n.* 14. *cum ſeq. vol.* 3. & etiam poſt † executionem re- 58 vocatur, quod ad ea, quæ poſſint revocari, ut ibi per eum, *num.* 19.

Item † adde, quod confeſſio nedum incontinenti re- 59 vocari poterit, ſed etiam ex intervallo, puta in termino defenſorio, ut per Ang. *de maleſic. in verb. comparent inquiſiti,* & qualiter pro eorum defenſione, Anchar. *in conſil.*

in conſil. 24. & Signor. *conſil.* 155. *n.* 19. & non ſolum in cauſa, Ang. *de maleſic.* ubi ſupra, Marſ. *in l.* 1. §. *fin. nu.* 93. *de quæſt.* & Grammat. *in voto* 10. *n.* 23. licet Marſil. *in ſuo pract. in* §. *ſequens quæſtio. n.* 14. & Bal. *in l. error. C. de jur. & fact. ignor.* tenuerint, quod poſt concluſum in cauſa non poſſint fieri probationes.

61 Item adde, quod † confeſſio revocari poteſt, etiam quod juramentum intervenerit, Marſil. *in l.* 1. *in* §. *fi. n.* 40. *de quæſt.* Bart. *in l. error, C. de jur. & fact. ignor.* Giam. *voto* 10. *n.* 33. & Bero. *in conſil.* 101. *n.* 7. *vol.* 3.
62 & ratio eſt, quia † nemo renunciare poteſt ſuis defenſionibus in criminalibus, Bald. *in auth. Jubemus circa med. C. unde vi*; quod verum eſt niſi malitioſe feceiit, Pariſ. *de ſyn. fol.* 342. & ſi non poſſet revocari, an ſal-
63 tem poſſet excuſari, † declarari, vel interpretari, Marſil. *l.* 1. §. *fi. n.* 91. *de qu.*
64 Item adde, † quod ſi revocatio confeſſionis calumnioſe fieret, non admitteretur, Bal. *in l. a præcedente. C. de dilat.* & Ang. de Arim. ad Angel. *in verb. comperent inquiſiti.*
65 Item adde, † quod ſimiliter confeſſio facta ſub promiſſione gratiæ revocari poterit, niſi in ea confitens perſeveraverit, Paris de Put. *in tract. de ſyndic. in vero. ſequitur quæſt. quotidiano*, & Monticell. *in ſua pract. crim. reg.* 20. *n.* 9.
66 Item † adde, quod confeſſio facta ore proprio revocari poteſt, non autem confeſſio facta per diſpoſitionem ſtatuti, diſponentis contumacem haberi pro confeſſo, Monticell. *in ſua praxi crim. in reg.* 20. *limit.* 4. ubi late quando confeſſio revocari poſſit, & per Clarum ſupra *q.* 44. *verſ. quare nunc*, & Cartar. *de executione ſenten. c.* 3. *nu.* 38.
67 Item † adde, quod reus confeſſionem ſuam interpretari poteſt, ita tamen quod eam non perimat. Natt. *conſil.* 412. *n.* 18. *vol.* 2.
68 Item † adde, quod confeſſio etiam deliberata prætextu erroris revocari poteſt, & hanc ſententiam, tanquam æquiorem, & magis communem, dicit am-
69 plectendam eſſe, Gabr. *commun. concl. in tit. de confeſſ. concl.* 5. *in fi.* & an, & quando † confeſſio facta in libello, poſitionibus, exceptionibus, capitulis, & precibus revocari poſſit, vide Maſcar. *de probat. in conſil.* 368.
70 Item † adde, quod confeſſio in dubio non præſumitur errore facta, ſed allegans illam eſſe erroneam, probare tenetur, Bart. *in l. non fatetur, ff. de confeſſ.* & Crav. *de antiq. temp. in* 1. *par. in ver. propoſitum no-*
71 *ſtrum*, *n.* 56. Corn. *conſ.* 250. *col. fin. vol.* 4. & Maſcar. *de probat. concl.* 636. & quomodo cognoſcatur erronea, vide Bero. *in conſil.* 87. *vol.* 2. & *conſ.* 152. *nu.* 8. *cum ſequen. vol.* 3. & quomodo error confeſſionis probetur, late habetur per Maſcard. *de prob. conclu.* 636.
72 Item adde, quod confeſſio geminata, & ſæpius iterata prætextu erroris, revocari poteſt, Bald. quem ſequitur Alex. *in l.* 1. *C. de error. calcu.* & eſt verior opinio, ut per Bero. in *conſ.* 201. *nu.* 20. *vol.* 3.
73 Item adde, † quod confeſſio, quæ habet etiam legitimas probationes adjunctas, eſt irrevocabilis, etiam prætextu falſitatis, vel erroris, Bero. *in d. conſ.* 201. *n.* 5. *vol.* 3. Baiar.

(*m*) *Quod ſic.*] Adde idem de patre, qui poteſt revocare confeſſionem juratam filii de maleficio commiſſo, contrarium probando, ſive patris interſit pecuniariter, ſive ſolum ratione patriæ poteſtatis, quia pater, & filius ſunt duo quaſi in una ſubſtantia per Bald. *in l. unica, con.* 17. *verſic. pone, C. de cauſ.* ubi verum eſſe etiam id putat, ſi de lite ſpurii agatur, quia communis eſt. Giaen.

Quod ſic.] Far. *vol.* 4. *q.* 8. *ſuæ prax. c.* 9. 315. & *ſeq.* Ros.

(*n*) *Quod tamen ſimul poſſit ſtare.*] Ergo etiam poſt rei confeſſionem eſt ſpes ſalutis, ut hic, adde infra *quæſt.* 64. *verſic. ſin autem reus*, *q.* 65. *verſic.* 1. *ibi, & apud acta*, & de dicto contra propriam confeſſionem, infra *q.* 64. *verſ. prima ibi*, & licet aliqui, & eſt notatum ſupra. Droun.

(*o*) *Et ita dicunt omnes.*] Cart. *de exec. ſent. c.* 3. *n.* 38. Ros.

(*p*) *In confeſſione facta ſponte.*] *Sup. quæſt.* 21. *verſic. ſed quid ſi reus.* Droun.

(*q*) *Niſi probato errore.*] Vide ad idem etiam ſup. *q.* 11. *verſic. confeſſio extrajudicialis*, ubi tamen notavi communem opinionem eſſe in contrarium. Giaen.

Niſi probato errore.] Et quid è contra ſi primo negaſſet Vulp. *reſp.* 93. & quod non poſſit dici perjurus, idem *reſp.* 102. *n.* 12. Far. *q.*... 6. 2. *vol. n.* 109. & hoc per teſtes, & non per torturam, Far. *q.* 81. *de quo ſup. c.* 9. *n.* 1. Ros.

QUÆSTIO LVI.

Quid ſi reus contendat ſe id, de quo imputatur, licitè facere potuiſſe.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Si reus probet ſe licitè facere potuiſſe id, de quo imputatur, eſt abſolvendus.*
2 *Puta ſi de jure permiſſa eſt illi levis caſtigatio.*
3 *Et quid ſi probet illud aliquo loco, & tempore licitè fieri potuiſſe, an id ſufficiat.*

Ex Additionibus.

1 *Caſtigans immoderatè, quomodo puniatur.*
2 *Pater quando præſumatur verberare animo corrigendi.*
3 *Filio non licet verberare patrem eum percutientem.*
4 *Marito an liceat percutere uxorem baculo, remiſſive.*
5 *Maritus quando corrigat, remiſſive.*
6 *Filio licet corrigere famulum patris præſente patre.*
7 *Caſtigatio immoderata an præſumatur doloſa.*
8 *Caſtigans immoderatè tenetur pro exceſſu.*
6 *Magiſter poteſt caſtigare diſcipulos modeſtè.*
10 *Et quid debeat probare ad evitandum pœnam.*
11 *Berroarius, qui in Civitate Spoleti ſuffocavit captum, dum eum ducebat ad carceres, fuit per Auctorem condemnatus ad furcas.*
12 *Corrigendi animus quomodo probetur.*
13 *Marito licet corrigere uxorem, etiam quod prius præſtitiſſet cautionem de non offendendo eam.*
14 *Judex ſupremus poteſt judicare ſecundum conſcientiam, & poteſt quæ poteſt Princeps.*

POteſt (*a*) etiam reus, qui id, de quo imputa- 1
tur, confeſſus eſt commiſiſſe, allegare, quod illud licitè facere potuit, puta, quia fortè ille, quem occidiſſet, fuiſſet bannitus, vel fur, vel adulter, in furto, vel adulterio deprehenſus. tales enim licet occidere, ut dixi ſupra *hoc eod. lib.* §. *Homicidium, verſ. Ultima eſt, & aliis ſequen.*

Poteſt etiam poni exemplum in iis, quibus per- 2
miſſa eſt correctio, & (*b*) caſtigatio, puta, patris in filium, viri in uxorem, magiſtri in diſcipulum, & dominæ in ancillam, ut in caſu Alex. *conſ.* 75. *lib.* 3. Et reperio, quod in facti contingentia fuit abſolutus per Senatum quidam de Bonetis, qui filium ſuum interfecit illum corrigendo, 7. Maii 1555. Marito quidem permittitur ex juſta cauſa verberare uxorem leviter tamen: Et ita tenent communiter omnes, ut dicit Alex. *conſ.* 155. *num.* 3. *lib.* 5. (*c*) Quod vero ad Magiſtrum dic, quod illi permiſſa eſt levis caſtigatio in diſcipulum, non autem immoderata. Ita colligitur ex text. *in l. item quæritur,* §. *ſi tutor, alias eſt* §. *ſi Julianus, ff. locati*, & ita communiter tenetur, ut atteſtatur Anan. *in rubr. de magiſtris, num.* 3.

Et (*d*) in hoc propoſito nota, quod ad evitan- 3
dam condemnationem, ita quod pro delicto quis puniri non poſſit ſufficit probare tale quid, ex quo appareat illud ex aliqua cauſa potuiſſe licitè fieri, licet punctualiter non probetur quod factum fuerit jure licito, ſecundum doctrinam Bart. *in l. non ſolum,* §. *ſed ut probari, num.* 1. *ff. de no. oper. nunc.* cum qua Doctores videntur communiter ſine additione tranſire; ut dicit Alexàn. *in eo,* §. *ſed ut probari, quem legit. cum* §. *ſecundum*, nu. 2. quem refert Grammat. *conſ.* 67. *poſt nu.* 8. Illam etiam doctrinam dicit eſſe communiter approbatam Jaſ. *in d.* §. *ſciendum, poſt nu.* 7. Aug. ad Ang. *de malef. in verbo de*

anno

anno præſenti, *poſt nu.* 5. Et ait Dec. *in cap. in præſentia*, *nu.* 52. *de probat.* quod totus mundus illam ſequitur quem refert Nevizan. *in ſylva nuptiali*, *folio* 12. *colum.* 2. *verſic. Vigeſimus primus principalis*, Rimin. *conſil.* 44. *poſt nu.* 4. Bertrand. *conſil.* 290. *n.* 4. *lib.* 3. *in* 1. *parte*, Tortus inter conſilia Ant. de Butr. *conſil. ult. num.* 7. Anton. Gomeſ. *ſuper l.* 80. *Tauri*, *nu.* 57. Beroas *in c. præſentia nu.* 133. *de probat.* Nam ubicunque aliquid eſt prohibitum, & punibile certo, & limitato loco, vel certo, & limitato tempore, oportet, quod accuſator præcisè probet reum illud feciſſe in illo tempore, vel loco prohibito: alias præſumitur factum loco, & tempore licito, ut per Bart. & alios *locis prædallegatis*. Et ex hoc infert Bart. *ibi*, quod ſi accuſator probet, quod accuſatus vulneravit Titium de menſe Novemb. & accuſatus probet (*e*) quod de menſe Novembris Titius eſſet bannitus, etiam ſi non appareret, quod Titius fuerit bannitus, antequam accuſatus illum vulneravit, nihilominus accuſatus eſt abſolvendus. Et hanc deciſio. Bartol. dicit eſſe communem Auguſt. ad Angel. *de maleſic. in verbo, De anno præſenti*, *poſt n.* 6. Paſilius *in d. capit. in præſentia*, *n.* 31. & ſequent. Boſſius *in titul. de convictis*, *nu.* 60.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. LVI.

1 (*a*) P*oteſt etiam poni.*] Adde † Menoch. *de arbitr.*
judic. in caſu 364. ubi plenè de pœna excedentis
caſtigationem moderatam.
2 Item adde, quod † pater præſumitur verberaſſe fi-
lium cauſa correctionis, dummodo atrocitas pœnæ a-
liud non ſuadeat. Alciat. *de præſump. regul.* 1. *præſumpt.*
3 3. nec † filio licet patrem, eum verberantem, percu-
tere, Bartol. *in l. ut vim*, *ff. de juſtit. & jur.*
4 Item adde, † an liceat marito uxorem baculo percu-
5 tere, Alciat. *de præſumpt. reg.* 3. *num.* 3. & in quibus †
caſib. poſſit corrigere uxorem, habetur per Franc. Marc.
deciſio. 762. *par.* 2.
6 Item adde, quod † licet filio corrigere famulum, ſi-
ve ancillam ad præſentiam patris, vel matris, quia
præſumitur factum de ejus mandato, Alex. *conſil.* 75.
hic allegata.
7 Item † adde, quod ille, qui poteſt moderatè corri-
gere, & caſtigare, ſi excedat modum in caſtigando,
tenetur non tanquam doloſus, ſed culpoſus, niſi ex ge-
nere inſtrumenti præſumatur dolus, ut ſi percuſſit ferro,
quia ex genere inſtrumenti præſumitur animus, Bal. *in
l. ſed & ſi*, §. *ſi magiſter*, *ff. ad leg. Aquiliam*, & A-
lex. *in conſil.* 75. *nu.* 6. hic allegato.
8 Adde, quod † habens poteſtatem corrigendi, ſi mo-
dum excedit pro omnib. verberibus, non tenetur, ſed
ſolum pro exceſſu, Bart. *in l. ſi adulterium cum inceſtu.*
§. *Imperatoris*, *ff. de adulter.* & ibi Ang. & not. Doct.
in cap. ſignificaſti, *el.* 1. *in gloſ. fin. de homic.* & Alex.
in d. conſil. 75. *nu.* 4. hic allegato. Baiaro.
(*b*) *Caſtigatio.*] Adde, caſtigatio quæ conceſſa ſit ſu-
periori in inferiorem, & de pœna extendentis modera-
tam caſtigationem per Menoch. *de arbit. jud. lib.* 2. *cent.*
4. *conſil.* 364. Giach.
Caſtigatio] De corrigente, Farinac. *q.* 105. *inſpect.*
nu. 138. 139. & 140. & 144. & 146. & *qu.* 175. *par.* 1. *n.*
102. & 108. Farin. *q.* 105. *d. inſpect.* 3. *nu.* 134. & *qu.*
125. *par.* 1. *nu.* 107. & 111. Ros.
9 (*c*) *Quo vero ad magiſtrum.*] Adde, quod ideo † Ma-
giſter Fantinus in Padua, Magiſter in Grammatica, fuit
decapitatus, ut refert Salyc. *in d. l. Item quæritur*, *in*
§. *Item Julianus*, *ff. locat.* ex cujus percuſſionibus puer
10 obiit, & quid probare † debeat Magiſter ad evitandam
pœnam, Jo. de Anan. *in c. presbyterum*, *nu.* 6. *de homicid.* & dicit Bal. *in l. ſed & ſi.* §. *ſi Magiſter*, *ff. ad leg.*
Aqu. quod ſi Magiſter exceſſit modum tenetur non tan-
quam doloſus, ſed tanquam culpabilis: niſi ex ge-
11 nere inſtrumenti præſumatur dolus. Et ego dum † e-
ſam Gubernator Illuſtriſſ. Civitatis Spoleti prima vice
de anno 1569. ſedente Pio V. Pontif. Opt. Max. per
hanc doctrinam Salyceti condemnavi ad mortem unum
birruarium, qui quendam juvenem nobilem de Graſſis
ob delationem armorum a Curia captum, ut illum ma-
gis tutè ad carceres duceret, laqueo ad ejus collum po-
ſito, ſuffocavit, & birruarius fuit propterea ſurcis ſuſ-
penſus. Et ſuper hac concluſione, quando dicatur mo-
derata correctio, ſecundum qualitatem perſonarum, lo-
ci, temporis, & inſtrumentorum, quibus fit correctio,
& quomodo probetur, † quod animo corrigendi: & 12
quibus pœnis pro exceſſu puniatur, vide Marian. Socin.
in c. ad audientiam, *num.* 5. *cum ſeq. de homicid.*
Item † adde, quod correctio maritalis eſt permiſſa 13
marito, etiam quod prius præſtitiſſet propter ſævitiam
ſuam cautionem de non offendendo eam. Abb. *in c.*
quemadmodum de jurejur. & Pariſ. *in conſil.* 54. *nu.* 34.
vol. 4. Baiaro.

(*d*) *Et in hoc propoſito.*] Adde, quod † doctrina Bart. forſan non haberet locum in ſupremis judicibus, ut eſt ſacrum Conſilium Neapol. Senatus Mediolani, & ſimiles Magiſtratus, qui poſſunt judicare ſecundum eorum conſcientiam, quia habent liberum arbitrium, & poſſunt, quæ poteſt Princeps, ſecundum Guid. Pap. *deciſio.* 29. & Roland. *conſil.* 70. *nu.* 22. *vol.* 1. eo maximè ſe actore, ſive offenſus eſſet vir probus, & reus malæ conditionis, & famæ, ut in ſimili habetur per Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 98. *num.* 10. quando plus credatur probationibus rei, vel actoris, Barar.

(*e*) *Quod de Menſe Novembris.*] Adde, quod hic eſt caſus *contra l. non hoc. C. unde legit.* videlicet, non probat hoc eſſe, quod ab hoc contingit abeſſe, vide ſupra *q.* 12. *verſic. ſed quid ſi accuſator*: & hic adde, quæ dixi in propoſito in conſilio per me producto Excelſo Conſilio Placentiæ, in cauſa Baptiſtæ Capelli jam in contumaciam capitaliter condemnati, quem defendi ab imputatione delationis Piſtollæ, in qua delatione diſcordabant teſtes in tempore, & de uno tempore ſtabat querela, de alio teſtes, & de alio interrogabat judex: cui adde in propoſito tempore Felin. *in cap. ex parte*, *el* 1. *coll. mihi* 14. *verſic. reſtringe*, 2. *de reſcript.* hic in materia, quod licitè quid fieri potuiſſet, vel non, & ad removendam culpam adde Cravet. *conſil.* 131. *ſub nu.* 19. dixi ſupra *ad quæſtio.* 55. *verſic. forte poſſet*, recte per Alex. *conſil.* 115. *vol.* 4. *nu.* 25. Drogh.

QUÆSTIO LVII.

Quid ſi reus oſtendat ſe pro eodem crimine alias fuiſſe abſolutum, vel punitum.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Ubi reus aliàs de eodem crimine abſolutus fuerit, aut condemnatus, non poteſt contra eum amplius procedi.*
2 *Et quid ſi fuit abſolutus, non quia crimen non commiſerit, ſed quia non fuerit probatum.*
3 *Et in dubio qua ex cauſa præſumatur abſolutus.*
4 *Et an ille, qui propriam accuſationem ignoravit, poſſit, non obſtante abſolutione ſuperinde ſequuta, iterum accuſari.*
5 *Et quid ſi primus accuſator prævaricatus fuit.*
6 *Et quid ſi fuit abſolutus virtute tranſactionis initæ cum accuſatore, remiſſivè.*
7 *Et quid ſi proceſſum fuit per inquiſitionem.*
8 *Et quid de jure canonico.*
9 *Et quid ſi ſit ſequuta abſolutio per viam diſpenſationis.*
10 *Et quid, ſi quis fuerit abſolutus in foro pœnitentiali.*
11 *Et quid ſi ſit abſolutus in foro Eccleſiaſtico à crimine, pro quo poſſit etiam procedere judex laicus.*
12 *Punitus de aliquo crimine an poſſit iterum accuſari.*
13 *Et quid ſi judices ſint ſub diverſis Præſidibus.*
14 *Et quid ſi quis fuerit punitus à judice Eccleſiaſtico, & crimen ſit communis fori.*
15 *Et quid ſi crimen ſit valde atrox.*

Ex

Ex Additionibus.

1 *Abſolutus an, & quando pro eadem cauſa poſſit moleſtari.*
2 *Abſolutio delinquentis an proſit mandanti.*
3 *Acta facta inter accuſatorem, & accuſatum non egreduntur illorum perſonas.*
4 *Sententia criminalis non tranſit in rem judicatam quo ad Procuratorem fiſcalem.*
5 *Jul. Clar. à Bertaz. impugnatur.*
6 *Crimen ſemel in judicium deductum quando poſſit iterum deduci.*
7 *Relaxatus ſimpliciter à carceribus cauſa cognita, ſine alia ſententia an poſſit iterum moleſtari.*
8 *Ignorantia, vel ſcientia accuſare volentis quomodo probetur, remiſſivè.*
9 *Et an per juramentum, remiſſivè.*
10 *Prævaricatio quomodo probetur, remiſſivè.*
11 *Abſolutus in judicio inquiſitionis, an, & quando poſſit moleſtari per viam accuſationis.*
12 *Relaxatus ſub cautione de repræſentando quando poſſit inquietari.*
13 *Et quid in abſoluto per præſumptionem.*
14 *Et quid in abſoluto per Baptiſmum.*
15 *Confeſſus delictum, ſi de facto fuerit abſolutus, an vigore illius confeſſionis poſſit iterum moleſtari.*
16 *Abſolutio facta per Officialem ex abrupto, non facta inquiſitione ſolemniter, nec dato termino, ſed ſolum examinatis teſtibus pro informatione Curiæ, non valet.*
17 *Abſolutio facta per Officialem in fine officii, non ritè procedendo, non præjudicat parti, aut Reipub. nec ſucceſſori.*
18 *Clericus adulter poteſt per Epiſcopum puniri, non obſtante compoſitione pecuniaria facta per ejus Vicarium.*
19 *Gratiatus in loco delicti an poſſit moleſtari in loco domicilii.*
*19 *Abſolutus à loco delicti non dicitur abſolutus à loco originis.*
20 *Condemnatus debitè poterit adhuc torqueri quo ad complices.*
21 *Condemnatus pro vulnere quando poſſit condemnari de morte.*
22 *Abſolutus, vel condemnatus quando poſſit ratione additæ qualitatis iterum moleſtari.*
Et quid ſi pœnam ſolvit.
Tranſactio ſuper criminibus publicis in committendo conſiſtentibus eſt prohibita.
23 *Fiſcus poteſt appellare à minoritate pœnæ.*
24 *Condemnatus in duobus locis pro eodem delicto in contumaciam, ad utramque condemnationem tenetur.*
25 *Colluſio quomodo probetur.*
26 *Condemnatus in uno loco an poſſit moleſtari in alio.*
27 *Farinac. impugnatur.*

1 Alia (*a*) eſt etiam defenſio, quam reus in judicio criminali proponere poteſt, quod ſcilicet aliàa de eodem crimine abſolutus fuerit, aut (*b*) etiam condemnatus: nam eo caſu non poteſt ulterius contra eum procedi, & ita tenent communiter Doctores, ut dicit Pract. Conradi, *fol.* 227. *nu.* 11. Pro intelligentia autem hujus materiæ facienda eſt in primis concluſio, quod de his criminibus, de quibus ſemel quis fuit abſolutus, non poteſt accuſatio replicari, tex. eſt *in c. de iis, de accuſat. & in l. ſi cui, §. iiſdem, ff. de accuſat.* & ita dicunt communiter omnes Doctores, ut atteſtatur Ang. *de malefic. in verbo, Et ad querelam, nu.* 90. Nam de ejuſdem hominis delicto ſæpius quærendum non eſt, & ita in facti contingentia conſuluit Mantua *conſ.* 251. *lib.* 1. & Jo. de Amicis *conſ.* 37. (*c*) *in* 1. *regula.*

2 Et (*d*) hæc quidem concluſio de plano procedit, quando quis eſt abſolutus: eo quia non commiſit crimen, nam eo caſu proculdubio illi competit hujuſmodi exceptio rei judicatæ. Et dicit Foller. *in pract. crimin. canon. fol.* 301. *n.* 3. quod hæc eſt vera concluſio ab omnibus approbata tam ſecundum Legiſtas, quam ſecundum Cano. Et hoc non ſolum ſi primum judicium fuerit criminaliter intentatum, ſed etiam ſi fuerit intentatum civiliter: adhuc enim ſi reus fuerit abſolutus, eo quia (*e*) crimen commiſſum non fuerit, non poteſt amplius criminaliter accuſari. Ita dicit Cyn. *in l. unica, in* 3. *quæſt. C. quando civil. actio. crim. præjud.* quem ſequuntur communiter Doctor. ut dicit Socin. *in l. qui agnatis, poſt nu.* 3. *ff. de except.* & eſt communis opi. ut ait Boſſ. *in tit. de ſentent. n.* 77. Sed ſi eſſet abſolutus eo quia probatum non fuiſſet, tunc utique poſſet iterum accuſari.

Sed (*f*) hic quæro, an in dubio cenſeatur quis ab- 3
ſolutus, eo quia crimen non commiſerit, an autem, quia probatum non fuerit? Reſp. quod in dubio ſententia abſolutoria in cauſa criminali cenſetur lata ex eo, quod non fuerit probatum: & ita communiter tenetur, ut dicit Auguſt. ad Ang. *de malef. in verbo, Et ad querelam, poſt nu.* 88. *verſ. An autem*; ubi etiam Hieron. in Apoſtil. atteſtatur hanc eſſe communem opi. Villalpan. *ſuper l.* 22. *c.* 50. *n.* 5. *in fin.* Scias tamen, quod in hoc Ducatu hæc opin. non ſervatur: nam ut dixi infra *q.* 62. *verſ. forma autem*, ſtylus eſt, quod quando quis abſolvitur, eo quia crimen non commiſit, fertur ſententia abſolutoria ſimpliciter, & diffinitivè, ubi verò abſolvitur, quia non probatum, ſemper apponitur clauſula, *Stantibus rebus*, prout ſtant: & hoc ſecundo caſu quandocunque ſuperveniant nova indicia, ſemper proceditur: ſed quando eſt ſimplex abſolutoria, non poteſt amplius procedi, ut ibi dixi.

Sed pone, quod aliquis primam accuſationem 4
ignoraverit, nunquid ipſe non obſtante abſolutione poterit accuſare? Reſp. quod ſic, ſi ſuam, vel ſuorum injuriam perſequatur, tex. *in d. §. iiſdem*, & ita tenet gloſ. unica *in d. c. de iis*, quam dicit eſſe communiter receptam Didac. *lib.* 2. *reſolut. c.* 10. *poſt n.* 1. *verſ. Tertio admittenda.* Probabiturque hoc caſu ignorantia per proprium juramentum ipſius accuſare volentis, ut dicit gl. *in d. §. iiſdem, in verbo, Deceatque* quam Doctor. ſequuntur, ut ait Didac. *in loco præallegat.* niſi aliter in contrarium de ſcientia appareret. Et ita hodie ſervari atteſtatur Ant. Gomeſ. *lib.* 1. *delict. cap.* 1. *num.* 26. *in fin.* Debet etiam hoc caſu eſſe & probabilis, & veriſimilis ignorantia, & etiam oportet, quod ſubſit aliqua magna cauſa ad hoc, ut amplius procedi poſſit, ut apertè dicit tex. *in d. §. iiſdem, ibi, magna ex cauſa.* Et ideo cum ſemel hic caſus de facto contigiſſet, ego dicebam non eſſe audiendos hujuſmodi de novo accuſare volentes, niſi in criminibus magnis, & atrocioribus, & niſi præſtita fidejuſſione de omnibus impenſis; & damnis in caſu, quo delictum non probarent: quia non videbatur poſſe dici ſubeſſe magna cauſa, ubi non eſſet gravis etiam qualitas ipſius criminis.

Ulterius (*h*) quæro, ſi primus accuſator prævarica- 5
tus fuiſſet nunquid poterit alius accuſare? Reſp. quod ſic, ita dicit gl. prædicta *in d. c. de iis*, & eſt comm. opin. ut ait Didac. *in d. c.* 10. *poſt nu.* 1. *verſ.* 2. *tunc demum.* Non enim debet obeſſe dolus primi accuſatoris huic ſecundo accuſare volenti, pro quo ſtat favor publicus, ne delicta impunita remaneant.

Succeſſivè quæro, quid ſi in primo judicio reus fue- 6
rit abſolutus virtute tranſactionis initæ cum accuſatore, nunquid poterit ab alio accuſari? Dixi infra *q. prox. verſ. ſed pone.*

Procedunt etiam hæc omnia, quando in primo 7
judicio proceſſum fuit ad inſtantiam accuſatoris: nam eo caſu ſecuta abſolutione, non debet accuſa-

tio

tio replicari. Sed quid ſi proceſſum fuerit via inquiſitionis ? Reſp. quod adhuc locum habet concluſio, ut non poſſit de novo accuſari, & eſt communis opin. ut dicit Bero. *in d. c. de iis*, *n.* 20. Nam inquiſitio habetur loco accuſationis, ut ſupra ſæpius dixi : merito idem de ipſa judicandum eſt.

Sed hæc quidem concluſio de plano procedit de
8 jure civili, ſecundum cujus diſpoſitionem ita imponitur pœna ordinaria, quando proceditur per viam inquiſitionis, ſicut quando proceditur per viam accuſationis, ut dixi infra *q.* 60. *verſ. poteſt etiam.* Et ita hanc concluſionem atteſtatur eſſe communem Aret. *in d. c. de iis*, *num.* 21. & ſentit Bero. *in loco prææalleg.* Sed quid de jure canonico, ſecundum cujus diſpoſitionem non ſolet imponi pœna ordinaria delicti, quando proceditur per viam inquiſitionis, nunquid hoc caſu poterit pars offenſa accuſare ad imponendam pœnam ordinariam ? Reſp. Aliqui dixerunt, quod ſic : & ita communiter eſſe receptum ait Didac. *in d. cap.* 10. *numer* 5. quod ſc. abſolutus in judicio inquiſitionis poſſit iterum accuſari, quoties non eſſet imponenda pœna ordinaria delicti. Quod tamen ego in practica nunquam vidi ſervari neque ſervarem, præſertim ſi pars offenſa (*k*) citata fuiſſet ad ſubminiſtrandum, juxta pract. quæ hic ſervatur, vel aliter ſciviſſet, aut ſcire potuiſſet judicium ipſum inquiſitionis fuiſſe intentatum. Idemque dicendum eſt ſi reus abſolutus fuit in judicio agitato ſuper denunciatione, & ita dicunt Doct. teſte Card. Alex. *in c. de accuſat. col.* 69. *verſ. quæro, an abſolutoria*, 2. *q.* 8. Nam revera judicium, quod fit ſuper denunciatione, non differt à judicio inquiſitionis, ut dixi ſupra *q.* 7. *circa princ.*

9 Habet etiam locum hæc concluſio, quod poſt abſolutionem alia accuſatio non permittitur, quando proceſſum fuit ad ſolutionem per viam meræ juſtitiæ. Sed quid ſi ſecuta ſit abſolutio per viam diſpenſationis, nunquid erit accuſator poſtea admittendus ? Reſpond. quod non, ita tenet gl. præallegata *in d. c. de iis*, quam ſequuntur communiter Scribentes, ut ait Dec. *conſ.* 137. *circa princ.* Quod intellige, modo diſpenſatio proceſſerit ab eo, qui (*m*) haberet poteſtatem diſpenſandi, ut dicit gl. ibi ; ſubdens, quod crimina ſemel dimiſſa, iterum in ultionem venire divina Clementia non patitur. (*n*) Scias tamen, quod ſi aliquis ob idem delictum fuerit condemnatus in loco delicti ; & etiam in loco originis in contumaciam, prout quotidie fieri videmus, ſi deinde habuerit gratiam à Domino loci delicti, non prodeſt ei talis gratia (a) in loco originis, & ita declaravit Senatus 9. Novemb. 1556.

10 Sed nunquid, ſi quis fuerit de aliquo crimine abſolutus in foro pœnitentiali, poterit ulterius de ipſo crimine accuſari ? Reſp. quod ſic, ſecundum præallegatam gl. *in d. c. de iis*, quam omnes approbant, ut dicit Aug. ad Ang. *de malef. in verb. Et ad querelam*. n. 91. Et ait Didac. *in d. c.* 10. *n.* 3. quod illa gl. eſt communiter recepta. Idem dicit Card. Alex. *in c. habet, col. fin. verſ. Idem etiam*, 2. *q.* 5. Simancas *de hæret. c.* 8. *n.* 4. aliàs enim quis de facili habita abſolutione à confeſſore poſſet evadere pœnam delictorum, quod eſſet valde ridiculum. Idemque dicendum eſt, ſi fuerit punitus in foro pœnitentiali pœna quantumcunque magna ; adhuc enim non attenta tali punitione poterit puniri in foro judiciali. Ita tenet gl. *in c. gaudemus in gl. fi. de divort.* quem omnes Doct. ſequuntur, teſte Ant. Gomeſ. *c.* 1. *delictorum, poſt* n. 40. *verſ. ſit prima*, ubi etiam ſubdit, ſe hoc vidiſſe de facto in quibuſdam ſceleſtis, qui in die carnis privii quoddam ſpectaculum fecerunt in vilipendium Dei, & Catholicæ Religionis.

Sed hic occurrit alia quæſtio : Tu ſcis, quod 11
multa ſunt crimina communis fori, ſcilicet pro quibus poteſt laicus puniri à judice laico, & etiam ab Eccleſiaſtico, ut dixi ſup. *q.* 37. pone, quod aliquis fuerit de tali crimine accuſatus coram judice Eccleſiaſtico, & ab eo cauſa cognita abſolutus : (*p*) nunquid poterit non obſtante dicta abſolutione iterum coram judice laico de ipſo crimine accuſari, & puniri ? Reſp. quod ſic, & ita omnium conſenſu receptum eſſe atteſtatur Didac. *in d. c.* 10. *num.* 6. Nam juriſdictio Eccleſiaſtica, & ſecularis ſunt prorſus ſeparatæ, & diſtinctæ, ideo abſolutio lata in una juriſdictione non parit in alia exceptionem rei judicatæ. Et ita in facti contingentia conſuluit Bald. *conſ.* 260. *lib.* 3. contra quendam imputatum, quod cognoverat quandam Monialem, qui fuerat ab Epiſcopo abſolutus. Faciunt ea, quæ dixi infra *verſ. Scias etiam, & ſeq.* & refert Papo *lib.* 1. *tit.* 5. *arreſto* 46. judicatum fuiſſe per Parlamentum Pariſienſ. quod Clerici in caſibus in quibus ex privilegio Callicano poſſunt puniri etiam à judicibus laicis, ſi prius fuerunt pro eiſdem criminibus abſoluti à ſuis judicibus Eccleſiaſticis, poſſunt non attenta hujuſmodi abſolutione à laicis puniri.

Sed quid, ſi pro eo crimine fuerit punitus ab Eccleſiaſtico ? Dixi inf. *verſ. ſed quæro.*

Dictum eſt, non poſſe procedi contra eum, qui 12
fuerit pro eodem crimine abſolutus : ſed quid ſi fuerit punitus ? Reſpond. Si (*q*) quidem fuit punitus ea pœna, quam requirebat (*r*) qualitas delicti, nulla eſt difficultas, quod non poteſt amplius procedi. Et ita in facti contingentia conſuluit Bal. *conſ.* 31. *lib.* 4. *& conſ.* 292. *eod. vol. & conſil.* 124. *lib.* 5. & Paul. de Caſt. *conſ.* 118. *lib.* 1. Ita etiam declaravit Senatus in cauſa cujuſdam Andreæ Marzæ, qui fuerat punitus ex cauſa ludi prohibiti, & iterum pro eodem delicto moleſtabatur, 23. Novemb. 1555. Sed ſi fuit punitus minori pœna, quam criminis qualitas requireret, fortè poſſet dubitari. Adhuc (*ſ*) tamen dicendum eſt, quod non poteſt puniri. Et ita quotidie practicari videmus, ut dicit Bald. *conſil.* 34. *in fin. lib.* 1. militat enim etiam hoc caſu generalis ratio, quod de eodem delicto ſæpius non eſt quærendum. (*t*) Quod tamen intellige, ut procedat, niſi ex parte judicis, qui minorem pœnam impoſuit, interceſſiſſet aliqua fraus, vel colluſio, imponendo pœnam leviorem pro delicto valdè gravi : nam eo caſu, non obſtante hujuſmodi punitione, poſſet reus iterum accuſari, & puniri. Et ita reperio judicatum fuiſſe in cauſa cujuſdam Gaſparis Canovæ, qui pro homicidio animo deliberato patrato fuerat punitus pœna pecuniaria per Prætorem Domus Oſſulæ : juſſit enim Senatus Prætori ejus ſucceſſori, ut nulla habita ratione illius condemnationis de novo contra ipſum Canovam procederet, 8. Octob. 1556. P. N. Et Paulus de Caſtro *conſ.* 548. *lib.* 1. conſuluit, quod quidam, qui fecerat compoſitionem pecuniariam cum Vicario Epiſcopi pro adulterio, poterat non obſtante compoſitione iterum ab Epiſcopo inquiri, & puniri.

Scias (*u*) etiam, quod licet prædicta concluſio 13
procedat de jure, tamen conſuetudo illam non admittit, niſi quando iſti duo judices ſunt ſub eodem Domino. Sed quando eorum territoria, & juriſdictiones ſunt penitus ſeparatæ, & diſtinctæ, & ſub diverſis Præſidibus Provinciarum, tunc ſi delictum commiſſum in uno loco poteſt puniri à duobus judicibus in ſolidum, condemnatio facta ab uno, & exactio pœnæ non tollit accuſationem, neque (*x*) punitionem coram alio. Et ita de conſuetudine obſervari atteſtatur Bald. relatus per Aret. *in d. c. de his*, *n.* 20. & in ſpecie ita obſervari

in

in Italia dicit Jacob.de Belviſ. *conſ. 9. circa fin. in-
ter conſilia crim. diverſorum*, *lib.* 1.

14 Sed quæro, quid ſi aliquis fuerit accuſatus coram
judice Eccleſiaſtico pro aliquo crimine ex iis, pro
quibus etiam judex Eccleſiaſticus poteſt contra lai-
cum procedere, de quibus dixi *in d. q.* 37. & fue-
rit ab ipſo judice Eccleſiaſtico punitus, nunquid po-
terit judex laicus illum iterum pro eodem delicto
gravius punire? Reſp. quod (y) ſic, & eſt commu-
nis opi. ut dicit Felin. *in d.c. de iis, n.* 10. prout il-
lum refert Aleiat. *in c.* 1. *nu.* 128. *de offic. ord.* qui
& ipſe atteſtatur hanc eſſe communem opi. licet
ego in libro meo non reperiam Felin. *in eo loco atte-
ſtantem* Didac. *in d. c.* 10. *poſt n.* 6. Ant. Gomeſ. *c.*1.
delictorum, *poſt n.* 40. *in* 2. *concluſione*, ſunt enim (z)
juriſdictiones diſtinctæ, & prorſus ſeparatæ, ut dixi
ſupra *verſ. ſed hic occurrit.* Subdit tamen Anton.
Gomeſ. *in loco præalleg. circa fin.* quod aliud eſſet di-
cendum, ſi prius fuiſſet punitus à judice laico:
nam (ſecundum eum) non poſſet deinde ab Eccle-
ſiaſtico moleſtari, & dicit, quod ita colligitur ex
mente omnium Doctorum, quod ego etiam ſequor,
dummodo pœna impoſita per judicem laicum non
eſſet minor illa, quam pro eo crimine poſſet im-
ponere judex Eccleſiaſticus, loquendo de pœna cor-
porali, vel pecuniaria. Nam licet pæna excommu-
nicationis, quam judices Eccleſiaſtici paſſim impo-
nunt, ſecundum quid ſit gravior omni pœna tem-
porali, cum tamen tendat potius ad ſalutem animæ,
& ſic ſit potius medicinalis, quam afflictiva, non eſt
in hoc propoſito connumeranda inter graves pœ-
nas.

15 Unum tamen ſcias, quod tanta poſſet eſſe crimi-
nis attrocitas, quod non obſtante punitione per u-
num judicem illata, poſſet etiam per alium judicem
puniri. Et ita colligi videtur ex tex. *in c. ad falſario-
rum, de crim. falſi*, & in hoc omnes DD. conſen-
tiunt, ut atteſtatur Pont. *ſuper conſuet. Blaſen. fol.*182.
*col.*1. *in fin.* ubi per tres colum. ſatis eleganter loqui-
tur in hac materia.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. LVIII.

1 (a) A*Lia eſt etiam defenſio*) Exceptio, quod aliat fuit
de eodem crimine in judicio inquiſitus, vel con-
demnatus, aut abſolutus, Far. *tit. de inquiſit. q.* 4. *vol.*
1. Ros.

2 *Alia eſt defenſio*) Adde † videndum Roma. *in conſil.*
213. præſuppoſito pro vero Felin. *in d. c. de his*, *de ac-
cuſatione*, ubi ponit tredecim limitationes, & Maran.
in Spec. in 6. *& ult. parte*, *in rubr. de inquiſ.* in 4. *quæſt.
princ. nu.* 44. ubi dicit, hanc regulam procedere, quan-
do eſſet ab obſervatione judicii, quia tunc poſſet ite-
rum inquiri, & accuſari: ſed vide omnino Dominum
Farin. *in qu.* 4. *per totam*, ubi more ſuo multum latè
hanc quæſtionem tractavit, & plene etiam habetur per
Decian. *In ſuo tract. crim. tomo* 1. *lib.* 3. *c.* 30.

3 Item adde abſolutio † delinquentis non prodeſt man-
danti, vel ratum habenti, ſi abſulvatur, quia non fuis
culpabilis; ſecus propter delictum non commiſſum:
nam licet † res inter alios acta non profit alreri, illud
procedit, quando jura diverſarum perſonarum ſunt
diviſa, & ſeparata; ſecus quoniam per omnia eſt ea-
dem cauſa defenſionis, & ex eodem facto ambo ſu-
munt originem, ita Franc. *in c. ratihabitionem*, *n.* 6. *de
reg. jur. in* 6. & ibi dicit, quod formata inquiſitione
contra duos, ut contra Titium, quia occidit, & con-
tra Seium, quia mandavit, & contra utrumque eſt
probatum; ſed Titius probavit, quod fecit ad ſui de-
fenſionem, & Seius nihil probavit, probatio Titii non
prodeſt Seio, ut abſolvatur, quia bona fidea faciennis,
non excuſat malitiam mandannis; ſi vero Titius proba-
vit, ſe fuiſſe abſentem à loco maleficii tunc ſi judex il-
los teſtes examinaverit pro veritate utriuſque inquiſitio-
nis communiter contra utrumque formatæ, quod potuit,
& tunc per illas probationes, per quas abſolvitur Titius,
abſolvetur Seius: ſed ſi judex recipit illas probationes
ad ſpecialem defenſionem Titii; tunc Titius abſolvetur,
& talit probatio non proderit Seio, requiruntur tamen
tunc clariores probationes contra Seium de ſuo manda-
tu propter præſumptionem ſurgentem ex abſolutione Ti-
tii, ſed ſi ageretur per viam accuſationis, tunc prædicta
diſtinctio locum non haberet, cum acta facta inter ac-
cuſatorem, & accuſatum, (quantumcunque generalia)
non egrediantur ipſorum perſonam, ita Bat. *in l. denun-
ciaſſe*, §. *quæritur*, *ff. de adult. & in l. adulter*, §. *eo tem-
pore*, *ff. eodem.* Bajar.

(b) *Aut etiam condemnatus*) Adde ſupra *q.* 16. *verſic.
An autem* Valet tamen ſtatutum, quod revideantur pro-
ceſſus, & acta, non obſtantibus abſolutoriis, Marſ. *ru-
br. de fidejuſſ. n.* 93. *& nu.* 212. & petitur reviſio modo,
quo inſ. *q.* 78. *verſic. Quæro in fin. infra q.* 62. *verſic. forma
autem.* Drogh.

(c) *In prima regula.*) Rota Luc. in noviſſ. *deciſio.* 20. Ros.

(d) *Et hæc quidem*) Adde, quod ſententia † crimina- 4
lis non tranſit in rem judicatam, quo ad Procuratorem
fiſcalem, ita refert fuiſſe judicatum Rebuff. *in proœm.
conſt. in gl.* 8. *n.* 116. *li.* 1.

Item † adde, quod D. Clarus circa iſtam diſtinctionem, 5
ſi reus fuerit abſolutus, quia conſtitit ipſum non deli-
quiſſe, quod non poterit amplius moleſtari: ſecus au-
tem ſi fuiſſet abſolutus, eo quia probatum non fuiſſet
delictum contra eum, reprobatur per Bertaz. *in conſ.*
396. *n.* 4. *cum ſeq.* ubi tenuit, quod non poterit mole-
ſtari, etiam quod fuiſſet abſolutus ob non probatum
delictum, & ibi multos accumulavit idem tenentes,
dicens, quod Butr. *in d. cap. de his*, hos duos caſus pari-
ficat, ſi non fuit probatum, vel conſtitit de innocen-
tia, niſi adſit clauſula, rebus ſic ſtantibus, vel alia ſimi-
lis, & ita etiam obſervat Senatus Mediol. ut *in verſ.
ſeq.* D. Clarus atteſtatur, & quomodo probetur innocen-
tia, ubi late Maſcard. *de probat. concl.* 904. *vol.* 2. Bajar.

(e) *Crimen commiſſum non fuerit*) Adde hic tamen,
quod moderni judices nunquam, vel ſaltem raro, ſic
diffinitive abſolvunt; ſed reb. ſtantibus, *infra quæſt.* 62.
verſ. forma autem; & hoc, ut iterum poſſint moleſtare
relaxatos, ut dixit Alciat. relatus per me *in d. verſ. for-
ma autem*, vide eundem Boſſ. *in tit. de carcer. fidejuſſ.
dom. mittit n.* 19. *& in practica* vide Boer. *deciſio.* 163. *n.*
15. *cum ſeq.* Drogh.

(f) *Sed hic quæro*) Adde Covar. *variar. reſol. lib.* 2. 6
cap. 10. ubi latiſſimè tractat hanc quæſtionem, quando †
crimen ſemel in judicium deductum poſſit iterum in ju-
dicio tractari, & de hoc caſu vide etiam Boſſ. *de ſent.* 7
n. 64. Et ibi *n.* 60. an ſimpliciter † relaxatus à carce-
ribus cauſa cognita ſine ſententia, ex eadem cauſa ite-
rum moleſtari poſſit, tractavit Pau. Ghirlan. *in trac-
tat. de relaxan. carcer. in rubr. de abſolutione innocentis
verſic.* 2. *quæro ſolutionem.* Bajar.

(g) *Probabiturque*) Adde † quomodo probetur igno- 8
rantia, & econtra: qualiter accuſatus probabit ſenten-
tiam illius, qui vult eum accuſare de novo. Socin. *in d.
cap. de his*, *n.* 47. *de accuſat.* & an ignorantia probetur
per juramentum, † & quando, vide Menoch. *de arbitr.* 9
jud. caſu 186.

(h) *Ulterius quæro*) Adde † quomodo probetur præ- 10
varicatio, Socin. *in cap. de his*, *n.* 45. *de accuſ.* Bajar. 11

(i) *Sed quid ſi proceſſum*) Adde, † quod abſolutus in
judicio inquiſitionis non poteſt amplius moleſtari per
viam accuſationis, etiam ſi intentetur nova qualitas de-
licti, niſi probetur colluſio in cauſa inquiſitionis, vel
niſi offenſus accuſans ignoret cauſam inquiſitionis,
Bald. *conſil.* 172. *volum.* 3. *& conſil.* 430. *formata volum.*
5. & Cravet. *in conſ.* 321. Federicus de Uglio, *in fine*,
& ibi dicit † etiam, quod ſi inquiſitus fuerit relaxatus 12
cum cautione de ſe repræſentando, non poterit inquie-
tari, niſi novis ſupervenientibus indiciis.

Item adde, quod iſta concluſio quinque modis limi-
tatur per Socin. *in cap. de his*, *nu.* 37. *&* 45. *de accuſ.* &
ibi num. 38. habetur etiam de abſoluto † per viam præ- 13
ſcriptionis, quia fuit præſcriptum de poteſtate cognoſ-
cendi de crimine, & an amplius poſſit cognoſci, &
quid ſi confiteretur ſe deliquiſſe, an poſſet condemna-
ri, & ibi *numer.* 29. quid de abſoluto † per Baptiſ- 14
mum.

Item adde, quod ſi aliquis ſponte confeſſus fuerit de-
lictum, & judex de facto eum abſolverit, non poterit 15
vi illius confeſſionis amplius condemnari, † Boer. *deciſ.*
289. *nu.* 8. & Rolan. *conſil.* 31. *n.* 22. *vol.* 3. ubi dicit,
eam ſententiam fuiſſe contra ſententiam, quando fuit
declaratum omnia agitata coram illo judice tanquam
incompetenti, coram quo fuerat facta confeſſio, eſſe nul-
la, & illa judex irritavit, & annullavit, & quod dicta

confeſſio ſic revocata nullo modo confitenti nocere poteſt, nec ad torturam.

16 Item † adde, quod abſolutus de novo poterit inquiri, ſi inquiſitio ſolemniter non fuerit facta, & datis copiis parti, & termino ad faciendum defenſiones & poſtea ſententialiter abſolutus, ſed ſolum examinatis teſtibus pro informatione judicis ex abrupto ad abſolutionem deventum fuerit, ita tradit Paul. de Caſtr. *in conſil.* 348. notandum, *n.* 1. *circa med. volum.* 1.

17 Item † adde, quod ſi Officialis, qui eſt in fine officii, vult parti gratificari, vel implere crumenam, & non rite procedendo, profert ſententiam abſolutoriam, vel cancellat inquiſitionem proceſſus, hoc facere non poteſt; nec valet in præjudicium reipublicæ, & partis, ac ſucceſſoris, non ſervando debitum ordinem, ut per Pariſ. *in tract. de ſynd. in ver. pœna*, §. *juxta prædicta, colum.* 2. *in fin. cum concordan. ibi*, quem refert, & ſequitur Joan. Ant. de Nigr. *ſuper cap. Regni cap.* 40. *incip. Item ſi quæ univerſitates*, *n.* 6. *de except. rei jud.* Baiaro.

(*k*) *Citata fuiſſet ad ſubminiſtrandum*) Adde practicam citandi partem offenſam ad ſubminiſtrandum indicia, ſupra *quæſt.* 11. *verſic. ſed quid e converſo ad fin. quæſt.* 48. *in princ. q.* 31. *verſic. ulterius quæro, ubi dixi, circa principium.* Drogh.

18 (*l*) *Habet etiam locum*) Adde, quod compoſitio pecuniaria † facta cum Officiali Epiſcopi per Clericum de adulterio, non præjudicat ipſi Epiſcopo, quo minus poſſit iterum cognoſcere, & legitime criminoſum punire, ita Paul. de Caſtr. *in conſil.* 348. *per totum vol.* 1. Baiar.

(*m*) *Qui haberet poteſtatem diſpenſandi*) Adde infra *q.* 59. *verſic. & hæc ad fin.* Drogh.

19 (*n*) *Sciat tamen*) Adde, quod aliter † eſſet, ſi locus delicti, & locus originis eſſent ſub eodem fiſco, & eodem marſupio; quia tunc gratia prodeſſet, ut per Vulpellum *in conſ.* 46. *n.* 10. & Farinacium *quæſt. crim.* 7. *nu.* 29. Baiaro.

*19 (*o*) *In loco originis*) Abſolutus ergo † à loco delicti non dicitur abſolutus à loco originis, quod intelligitur, in quantum ſit, reſpectu juris communis, ut eſt ſupra *qu.* 38. *in principio*, *infra q.* 85. *verſic. Tertius eſt caſus.* Drogh.

[*p*] *Nunquid poterit*) Vide Amad. da Ponte *in tit. quis ſit judex in cauſa feudi*, *n.* 24. Rot.

20 (*q*) *Si quidem fuit punitus*) Adde, quod † licet debita pœna condemnatus amplius moleſtari non poſſit, tanquam de delicto convictus; tamen ſi proviſum non fuerit ſuper ejus tortura quo ad complices, cum ex proceſſu liqueret delictum patratum fuiſſe cum ſociis, poterit modo Præſes Provinciæ ipſum torquere ſolum ad ſciendum ſocios, ne ipſi impune pertranſeant, & de eorum ſcelere glorientur, cum Reipublicæ interſit delicta puniri, *l. licitatio*, §. *quod illicite*, *ff. de publica.* & ita tradit Caravit. *in ritu* 269. *n.* 23.

21 Item † adde, quod condemnatus de vulnere poteſt condemnari de morte, quia non erat bene actum, niſi occaſione vulneris eſſet facta executio, & hoc quando mutatur titulus criminis, ſed additur qualitas, an pri-
22 mo abſolutus † ratione additæ qualitatis poſſit iterum accuſari, vel fuit condemnatus, an iterato ſit condemnandus, vide Specul. *in tit. de accuſ. verſ. omnis accuſator.* vide etiam Ang. de Ubal. *in repet. l. ſi vacantia. C. de bon. vacan. li.* 10. *nu.* 137. ubi dicit, quod ſi quis de ſimplici vulnere fuit accuſatus, condemnatus, & punitus, quod iterato poterit accuſari, ut pœnæ augmententur ratione qualitatis omiſſæ, hoc eſt ratione cicatricis, niſi ille, qui de vulnere accuſavit, doloſe cicatricem omiſerit, & hoc idem tenent Bar. & Doctores *in l. ſenatus ff. de accuſ.* Lancellot. *in tract. de atten. par.* 2. *c.* 12. *limit.* 27. *nu.* 10. & Bero. *in conſil.* 196. *n.* 36. *vol.* 3. idem Ang. *in d. l. ſi vacantia*, *nu.* 134. ponit, an judex inquirens, ſi punit extra ordinem inquiſitum, cum non poſſit eum punire pœna ordinaria? Et circa iſtam quæſtionem, an condemnatus poſt ſententiam diffinitivam iterum poſſit accuſari, & condemnari de eodem delicto, ſi in prima accuſatione omiſſa fuerit aliqua qualitas, quæ aggravet delictum, & augeat pœnam, & ſi ante, vel poſt executionem primæ ſententiæ, vide omnino Gomeſ. *de delictis c.* 1. *n.* 27. ubi tenet indiſtinctè, quod condemnatus ratione omiſſæ qualitatis amplius moleſtari non poſſit, ſive prima ſententia ſit executioni demandata, ſive non, & de hoc etiam habetur per Alciat. *in cap. perniciosum*, *num.* 128. *de officio ordinarii.*

Item adde, ſi in accuſatione aliqua qualitas omiſſa fuerit, & reus fuerit condemnatus pecuniariter, vel propter qualitatem debeat condemnari corporaliter, denuo propter illam qualitatem poterit accuſari, & pecunia reſtituatur, & pœna corporali puniatur, ſecundum Bart. *in l. Senatus*, *ff. de accuſ.* & Paul. de Caſtr. *in conſil.* 348. *n.* 1. *circa med. volum.* 1.

Item † adde, quod fiſcus poterit appellare à minoritate pœnæ. Grammat. *deciſio.* 14. *n.* 2. 23

Item † adde pro limitatione regulæ, quod quis pro eodem delicto bis puniri debet, ut ſi quis uti contumax paſſus fuerit pro eodem delicto condemnari in duob. locis, poterit cogi ad ſolvendum utramque condemnationem, niſi ante ſecundam ſententiam jam ſolviſſet condemnationem primæ ſententiæ, Bart *in l. ſepulchri violati in fin. ff. de ſepul. viol.* & Boſſ. *in tit. de form. comm. num.* 82. *cum ſequenti*, ubi latè hanc quæſtionem tractavit, & ideo vide eum, & omnino Caravit. *in ritu* 205. *n.* 10. Baiaro. 24

(*r*) *Qualitas delicti*) Adde infra *quæſt.* 68. *verſic. Cuſtos carcerum ad finem.* Drogh.

(*ſ*) *Adhuc tamen dicendum eſt*) Adde, quod idem tenet Bocr. *in deciſio* 289. ubi hanc quæſtionem plenè tractavit. Baiar.

[*t*] *Quod tamen intellige*) Bald. *conſilio* 492. *lib.* 3. & ibi Roveſcal. Ros.

Quod tamen intellige) Adde videndum Carav. *in ritu* 269. *nu.* 22. ubi latè ex quibus præſumatur fraus, & collusio † facta inter inquiſitum, & judicem, quo caſu Præſes Provinciæ, ſive judex major iterum de cauſa cognoſcere poſſit. Baiaro. 25

(*u*) *Sciat etiam*) Vulpell. *conſil.* 46. *n.* 10. Ros.

Sciat etiam) Adde, † quod D. Far. *q. crim. in q.* 7. *n.* 26. *verſic. ſed tertia*, tenet contrarium, & impugnat conſuetudinem hic allegatam, dicens, opinionem veriorem eſſe, quod indiſtinctè, etiam quod diverſæ ſint juriſdictiones, & territoria, abſolutus, vel condemnatus in uno loco, ſive domicilii, ſive originis, ſive delicti, non poſſit ullo pacto moleſtari in alio, fraude, vel colluſione ceſſante, ibi impugnando etiam Vivi. tenentem *in ſpin.* 420. *n.* 4. quod abſolutus, vel condemnatus in loco domicilii vel originis non prohibetur accuſari in loco delicti, quia eſt principalis locus, in quo punitio fieri debet; ſecus autem in condemnato, vel abſoluto in loco delicti, quo caſu amplius moleſtari non poterit: ſed ego arbitror opinionem D. Farin. † quo ad punitionem factam, quando ſufficienter punitus fuiſſet, eſſe veram, quia de eodem delicto nemo duplici pœna eſt puniendus, non autem quando fuiſſet abſolutus in loco originis, vel domicilii, nam daretur materia fraudandi, quia delinquentes confugerent ad locum domicilii, & originis, ubi de facili ob defectum probationum, vel alia de cauſa abſolutionem obtinerent, & de fraude conteſtare non poſſet; quia etiam locus delicti eſt locus principalis, & principaliter offenſus; in quo punitio fieri debet, ut dicit Viv. *in loco ſupra citato*; ſed ſi abſolutus fuiſſet in loco delicti, eo caſu crederem amplius non poſſe moleſtari, nam prædicta ceſſarent, & ſic poteſt dici, quod in caſibus prædictis, ſc. quando abſolutus fuiſſet in loco originis, vel domicilii, impugnandam non eſſe dictam conſuetudinem, & ita etiam dicit D. Far. ſi bene ejus fundamentum conſideratur, dum tradit exemplum de punito, & non de abſoluto. 26 27

Item adde, quod quando reus poteſt puniri à duobus judicib. pro eodem delicto, ſi condemnatus fuerit pecuniariter ab uno, poteſt iterum condemnari corporaliter per alium judicem, ita dicit Bald. *in l.* 2. *C. de ſport.* quem refert, & ſequitur Afflict. *in conſtit. blaſphemiam in fi. lib.* 3. Baiar.

[*x*] *Neque punitionem coram alio*) Pone modo, quod reus coram tali judice penitus ſeparatæ juriſdictionis revocaret confeſſionem ſub alio judice factam, an poſſet puniri, vel torqueri? Dic, quod ſic, niſi confitens doceret de errore, vel metu alterius judicis, ſupra *q.* 21. *verſic. Sed quid ſi reus.* Drogh.

[*y*] *Reſpond. quod ſic*) Amad. à Ponte *in quæſt. Laud. tit. quis ſit judex fol.* 93. *alias nu.* 24. 25. & 26. & dicit, quod unus non poterit alteri inhibere. Ros.

(*z*) *Juriſdictiones diſtinctæ*) Adde ſupra *q.* 38. *verſic. ſed certè.* Drog.

QUÆS-

QUÆSTIO LVIII.

Quid agendum ſit, ſi reus remiſſionem à parte offenſa habitam exhibeat.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 Pace habita ab offenſo, an poſſit ulterius procedi.
2 Et an poſſit tranſigi ſuper crimine, prius quam ſit inſtituta accuſatio.
3 Et an facta pace poſt cœptum judicium poſſit judex illud proſequi.
4 Et an ſtante pace poſſit tertius accuſare.
5 De quibus criminibus poſſit fieri pax.
6 Et an de criminibus privatis.
7 Et an ubi ingeritur tantum pœna mutilationis membri.
8 Et an ubi pœna fuſtigationis.
9 Et quid ſi agatur de imponenda pœna perpetui carceris.
10 Et an ubi agitur de amittenda libertate.
11 Et an ſuper crimine adulterii.
12 Et an ſuper crimine raptus.
13 Et an ſuper crimine inceſtus.
14 Et an ſuper ſtupro.
15 Et an ſuper criminibus, pro quibus non ingeritur pœna ſanguinis.
16 Et quid ſi agatur de crimine privato.
17 Et quid ſi agatur de crimine, pro quo de jure ſit impoſita pœna mortis, & à ſtatuto impoſita ſit pœna pecuniaria.
18 Et quid ſi agatur de crimine falſi.
19 Et an in caſibus, in quibus eſt prohibita tranſactio, ſit etiam prohibita gratuita pactio.
20 Et an ſi ſtatutum prohibeat fieri pacem pro aliquo delicto, cenſebitur etiam prohibitum fieri pacem cum eo, qui delictum ipſum fieri mandavit.
21 Ad quos ſpectet jus faciendæ pacis.
22 Pater an poſſit remittere injuriam factam filio.
23 Prælatus an poſſit remittere injuriam factam Eccleſiæ.
24 Et quid in blaſphemia.
25 Offenſo Monacho, an ſpectet jus faciendæ pacis Monaſterio, vel filio.
26 Filii ſpurii an poſſint pacem facere de morte parentum.
27 Tutor an poſſit facere pacem nomine pupilli.
28 Procurator cum libera an poſſit pacem facere.
29 Pax habita à vulnerato, qui deinde moritur, an proſit vulneranti.
30 Et an pax facta pro vulneribus proſit pro morte.
31 Marito, qui uxorem occidit, an proſit pax habita à filiis communibus.
32 Filius, qui non vult eſſe hæres patris, an poſſit facere pacem pro morte patris.
33 Et an filius faciendo pacem cenſeatur adire patris hæreditatem.
34 Si offenſus decedat, relictis pluribus hæredibus, an ſit habenda pax ab omnibus.
35 Et an ſit habenda pax à fœmina hærede.
36 Et quid ſi nullus adſit hæres, à quo poſſit haberi pax.
37 Pax an poſſit fieri abſenti.
38 Pax facta pro injuria an tollat etiam intereſſe reſpectu damnorum, & expenſarum.
39 Remiſſione facta in foro conſcientiæ, nunquid ſublatum ſit jus accuſandi.
40 Reſtitutio rei ablatæ, vel ſatisfactio an habeat vim remiſſionis.
41 Judex an poſſit cogere offenſum ad faciendum pacem,

Ex Additionibus.

1 Pax à quibus ſit habenda.
2 Pax quomodo probetur.
3 Pax habita poſt ſententiam, an proſit ſtante ſtatuto: quod habita pace quis mitius puniatur.
4 Offenſus declarans coram teſtibus, quod non intendit querelare, cenſetur remittere.
Statutum allevians pœnam de pace facta cum offenſo, non intelligitur de pace facta cum fiſco, ſed cum principaliter offenſo, nu. eod.
5 Pax, & remiſſio an differant.
6 Paciſcens de injuriis cenſetur concordaſſe.
7 Pax de delicto intelligitur etiam, & de qualitatibus ipſius.
8 Compoſitiones quomodo fiant in Regno Neapolitano.
9 Judex non poteſt præfigere terminum offenſo ad querelandum.
10 Pœna pacis ruptæ debetur etiam, quod ſubſequatur reconciliatio.
11 Remiſſio partis quando præjudicet fiſco.
12 Judex an poſſit procedere poſt remiſſionem partis in ſtatu Eccleſiaſtico.
13 Et quid in Regno Neapolitano.
14 Accuſatore deſiſtente an poſſit procedi.
15 Accuſatores an poſſint impunè deſiſtere in Reg. Neap.
16 Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico.
17 Accuſator novus an poſſit proſequi proceſſum, ſuper quo fuit tranſactum.
18 Componens cum fiſco quando poſſit iterum moleſtari.
19 Pax facta ſub conditione, ne offendens redeat ad patriam ſine licentia offenſi, an valeat.
*19 Tertius quis dicatur.
20 Tranſactio quare prohibeatur in crimine adulterii.
21 Et quando poſſit fieri in crimine raptus.
22 Tranſactio nulla an impediat tranſigentem iterum agere.
23 Pax à conjunctis uſque ad quem gradum requiratur.
24 Pax an ſit habenda à filiis adoptivis, emancipatis, naturalibus, & legitimatis.
25 Pax debet conſtare in actis.
26 Uxore alicujus occiſa, quis debeat facere pacem, vir, aut pater.
27 Pater an poſſit remittere injuriam factam filio.
28 Et ſi remiſerit, an mater poſſit accuſare.
29 Et quid in ſorore, ſi frater remiſerit.
30 Pater utilis non poteſt remittere injuriam filii.
31 Nec etiam injuriam violati thori.
32 Parte remittente, an alii agere poſſint.
33 Et an filius injuriatus.
34 Filius non ratificans pacem factam à patre, non dicitur proditor.
35 Injuria facta civi non poteſt remitti per Antianos ſine conſenſu conſilii.
*35 Blaſphemiæ pœna quæ ſit.
36 Blaſphemans abſolutus à Sacerdote, an dicatur habere pacem blaſphemiæ.
*36 Rapiens Monialem pacem debet habere à Papa.
37 Monacho habente filium interfecto, à quo ſit habenda pax à filio, vel à Monaſterio.
38 Et quod ſi filius, & Monaſterium diſcordent.
39 Offenſa facta Monacho, & facta Clerico ſeculari an differat.
40 Rapiens Monialem à quo debeat habere pacem.
41 Religioſus non dicitur ante profeſſionem.
42 Spurius an poſſit remittere necem patris, vel è contra.
43 Tutor an, & quando poſſit facere pacem, & nu. 45. Et quid de minore.
*43 Mater tutrix an poſſit pacem facere pro filio pupillo.
44 Et an tutor teneatur ad illius obſervantiam.

46 *Et quomodo ſit facienda cum pupillo.*
47 *Pax facta à tutore ante confectionem inventarii an valeat.*
48 *Procurator an poſſit pacem facere.*
49 *Et an conſtitutionem opponere.*
50 *Et quid in Regno Neapolitano.*
51 *Pax facta pro vulnere, an proſit ſecuta morte.*
52 *Occiſus ſi reliquerit patrem filium, & uxorem, quæ poſtea filio ſucceſſit, à quo ſit pax habenda.*
33 *Maritus interficiens uxorem an poſſit habere pacem à filiis communibus.*
54 *Farinac. impugnatur.*
55 *Metus reverentialis quomodo probetur.*
56 *Filius exhæredatus an faciat pacem de morte patris.*
57 *Pax habita ab uno ex pluribus hæredibus an ſufficiat.*
58 *Pax, & concordia differunt.*
59 *Pax à quibus requiratur in Regno Neap.*
60 *Pace habita à principali non eſt amplius de cauſa tractandum.*
61 *Soror defuncti exiſtente filio non poteſt pacem facere. Et quid de uxore interfecti,* ibid.
62 *Filia excluſa à ſtatuto an debeant paci intervenire.*
63 *Pax facta abſenti an requirat ratificationem.*
64 *Damna remittere nemo tenetur.*
65 *Satisfactio debet fieri juxta menſuram injuriæ.*
66 *Paciſcens cum parte, mediante pecunia, non evadit infamiam.*
67 *Remiſſio plena an tollat repetitionem damnorum.*
68 *Remittens injuriam pretio mediante, non cenſetur remittere damna, & intereſſe.*
69 *Remiſſio pœnæ conventionalis cenſetur facta per ceſſationem proceſſus.*
70 *Remiſſio pleniſſima comprehendit etiam damna, intereſſe.*
71 *Remiſſio injuriæ, & conſequutio ſatisfactionis inter ſe ſunt diverſa.*
72 *Remiſſio an poſſit probari per teſtes.*
73 *Et quid in Regno Neapolitano.*
Pax poteſt dici ſine actu exteriori pro ſalute animæ, & Sacerdos tenetur abſolvere confitentem, nu. eod.
74 *Judex an poſſit compellere ad pacem,* & n. 77.
75 *Et an ad treugam.*
76 *Et ſi compellat, an teneatur edicto,* quod metus cauſa.
78 *Pax ex quibus impediatur, remiſſ.*

1 SEquens (*a*) eſt defenſio, quam reus contra pro-
ceſſum proponere poteſt, quod ſcilicet habet
pacem, ſeu remiſſionem à parte offenſa. Et hæc
materia eſt valde utilis, tam propter ſtatuta, quæ
plerunque habita partis remiſſione minuunt pœ-
nas delictorum, vel etiam aliquando diſponunt,
delinquentes habita pace non poſſe moleſtari,
quam etiam propter gratias, ſeu remiſſiones,
quæ illis fiunt à Principe, (*b*) quæ in hoc Duca-
tu, & multis etiam in locis non fiunt, (*c*) niſi præ-
via partis remiſſione. Hæc (*d*) autem pax, ſeu re-
miſſio partis offenſæ, ſi habita eſſet antequam cœp-
tum eſſet procedi, multum prodeſſe poſſet delin-
quenti attenta diſpoſitione juris communis, ſe-
cundum quam non proceditur regulariter ſine ac-
cuſatore, ut dixi ſupra *quæſt. 3. verſic. debet au-
tem.* Videmus enim, quod (*e*) ubi pars offenſa
non accuſat, raro ſolent alii accuſare, ut expe-
rientia docet. Sed de conſuetudine, ſecundum
quam hodie judices pro quocunque crimine pro-
cedunt per inquiſitionem, id eſt ex officio, ut di-
xi *in d. quæſtio. 3. verſicul. ſed certè,* parum (*f*) pro-
deſſet partis remiſſio, quo ad impediendum pro-
ceſſum; quia judex ea non obſtante procederet ex
officio. Et ita in facti contingentia reſcripſit Senatus
Prætori Comi, 1. Septembris 1546. P. N. Bene
poſſet prodeſſe quo ad debilitandum re ipſa proceſ-
ſum: (*g*) nam ubi pars remittit, videmus, ut plu-
rimum, quod cum maxima difficultate poſſunt habe-
ri per fiſcum indicia, vel probationes contra de-
linquentes.

Sed punctus eſt, nunquid poſſit transfigi ſuper cri- 2
mine, antequam ſit ſuper eo inſtituta accuſatio:
nam de jure loquendo videtur, quod non, &
quod ſi facta ſit tranſactio, nihil valet quinimo
illemet, qui remiſit per pactum, vel per tranſa-
ctionem, poterit non obſtante tali pace, vel tranſ-
actione accuſare. Et eſt communis opin. ut di-
xit Alexand. *in l. transfigere, num. 16. C. de tranſ-
act.* quem refert Paril. *conſilio* 150. *num.* 4. *libro* 4.
& Mantua *in ead. l. transfigere, num.* 194. *in fin.* fuit
opin. gloſ. *l. jurisgentium, §. ſi paciſcar, in verbo,
Non liceat, verſ. ſed an idem, ff. de pact.* quam dicit
eſſe communiter approbatam Villalpand. *in repet. l.
22. cap. 4. num. 1. (h)* Sed certè de conſuetudine
contrarium ſervatur: nam quandocunque ſiunt pa-
ces, & tranſactiones ſuper criminibus, ſemper va-
lent, & ſunt obſervandæ. Et licet de jure commu-
ni tranſactio, ſeu pactum, facta per proximiorem
offenſi, non impediat, quo minus alius ſequens in
gradu poſſit accuſare, ſecundum communem opin.
de qua per Villalpand. *in repet. l. 22. cap. 52. n. 1.*
nihilominus de conſuetudine ſervatur, quod (*i*)
ubi primus in gradu remittit, non poſſunt alii
accuſare, niſi prout poſſet quilibet extraneus:
& ita in caſu ſtatuti, vel decreti, vel gratiæ par-
ticularis ſemper remiſſio proximioris tollit aliis fa-
cultatem accuſandi. Et ita in practica indiſtinctè
ſemper vidi obſervari: (*k*) Poſt captum au- 3
tem judicium, ſive per viam accuſationis, ſive
per viam inquiſitionis, credo quod hæc defenſio
fundata ſuper pace, aut remiſſione partis, eſſet
modici effectus: nam non obſtante tali pace, ſeu
tranſactione, quæ facta eſſet ſuper crimine etiam
in caſibus à jure permiſſis, devenitur ad con-
demnationem contra delinquentem, perinde ac ſi
nulla pax, aut remiſſio partis ſecuta eſſet. Et di-
cit Gand. *de maleſ. in tit. de tranſact. nu.* 13. quod
hæc eſt opin. omnium Doctorum communiter, &
quod ita de conſuetudine ſervatur, quem refert
Villalp. *in repet. l. 22. cap. 6. num.* 5. Pract. Carrer.
fol. 155. *n.* 379. relatus & ipſe per Villalob. *in ſua col-
lecta communium opin. in littera T, nu.* 121. ubi ſub-
dit, quod ita praxis obſervat. Dicit etiam Vital. *de
maleſ. in titul. de pace, nu.* 4. quod in hoc concordant
communiter Doct. & quod ita ſervatur. Ita etiam
ſervari atteſtatur Ang. *in d. l. transfigere, poſt nu.*
10. quem refert Anan. *in cap.* 1. *poſt n.* 20. *de
colluſ. deteg.* & Card. Alex. *in cap. ſi quendam, §. in
omnibus, in gl.* 1. 2. *quæſt.* 3. & Villalpand. *in repetit. l.
22. c. 5. poſt n.* 2. Et dicit Alber. *in 2. par. ſtatuto-
rum, quæſt.* 127. quod ita communiter tenetur, & ſer-
vatur, quod tamen intellige, modo delictum ſit tale,
pro quo poſſit ex officio procedi. Et ita in facti con-
tingentia reſcripſit Senatus Prætori Cremonæ, 24.
Julii 1564. Vide quæ dixi *ſup. q. 51. verſic. ſed
quid ſi accuſator.* Verum eſt, quod Bart. *in l. tran-
ſigere, n.* 7. tenet quod facta tranſactione ſuper cri-
mine in caſibus à jure permiſſis non poſſit deveniri
ad condemnationem ſanguinis contra reum: Et
Curt. jun. *in d. l. transfigere, n.* 29. dicit hanc opin.
eſſe communem, quæ fortè etiam in puncto juris eſt
verior, & in regno Caſtellæ paſſim, & indiſtinctè
obſervatur, ut atteſtatur Villalpand. *in repe. l. 2. c.
6. n. 1. & ſeq.* & Ant. Gomeſ. *c. 3. delictorum, nu.
55. & ſeq.* inhærendo litteræ tex. *d. l.* 22. licet
idem Gomeſ. refert quandoque contrarium fuiſſe
obſervatum: Nihilominus veritas eſt, contrariam
opi. eſſe magis communem: & ita ſemper vidi ſer-
vari ubique locorum, ubi non extent in aliqui-
bus caſibus ſtatuta contrarium diſponentia. Cum
enim

enim ex generali conſuetudine totius Italiæ, & fortè etiam totius orbis poſſint judices ex officio procedere ſuper quibuſcunque delictis, ut ſupra dixi, parum curamus an pars recuſet, vel remittat: & in hoc (maximè ſtante conſuetudine) non eſt dubitandum. (*l*) Et ideo in caſibus, in quibus non poteſt procedi niſi ad querelam partis, crederem, quod remiſſio partis ſuperveniens tolleret omnem proceſſum, & quod accuſatus omnino eſſet abſolvendus; in cæteris autem tenenda eſt communis opi. ut ſcilicet remiſſio partis nihil operetur quo ad hoc, ut proceſſus impediri, aut tolli poſſit. Et hoc apertè innuit decretum *in novis conſtit. in tit. de accuſ. c. in caſibus*, diſponens, quod ubi agitur de pœna pecuniaria habita remiſſione ab offenſo, vel ejus hæredibus, non poſſit aliquo modo procedi, niſi ſint caſus, in quibus poſſit etiam ex officio procedi.

Et ſcias, quod licet ſecuta abolitione per tranſactionem, vel mortem accuſatoris, poſſit judex accuſationem ipſam proſequi, debet tamen novum proceſſum, & novam inſtantiam inchoare, ex quo prima inſtantia per tranſactionem fuit extincta. Ita tenet Bartol. *in d. l. tranſigere, nu.* 8. cujus ſententiam dicit eſſe communem Ant. Gomeſ. *c.* 1. *delictorum, poſt nu.* 36. *verſ. ex quo apertè*, licet ipſe teneat contrarium, & re vera eum hodie (ut ſæpius dixi) judex inquirendo concurrat cum accuſatore, practica ſervat, quod per tranſactionem non dicatur perempta inſtantia, ſed poteſt judex illam quandocunque proſequi, ſecundum Ang. *in d. l. tranſigere, nu.* 7. quem refert D. Ant. de Padilla *in d. l. tranſigere, nu.* 47. Et ita de conſuetudine hodie obſervari atteſtatur Anton. Gomeſ. *in loco præallegato. num.* 37. *in fin.* Vide, quæ dixi ſup. *q.* 51. *verſ. pariter etiam.* Adde, quod accuſator, qui tranſivit ſuper crimine etiam in caſibus à jure permiſſis, incidit in pœnam Senatuſconſ. Turpill. & eſt communis opin. ut dicit Curt. jun. *in d. l. tranſigere. n.* 19. quem refert D. Anton. de Padilla *in ea. l. tranſigere, num.* 46. Villalpand. *in repet. l.* 22. *c.* 71. *n.* 3. Et ſic punitur non ut prævaricator, ſed ut deſiſtens, quam etiam opin. dicit eſſe communem Alex. *in ea. l. tranſigere, num.* 10. *in fin.* licet enim lex permittat accuſato tranſigere, ut ſanguinem ſuum redimat, non tamen propterea permittit accuſatori, ut ſe corrumpi patiatur. (*m*) Sed certè quidquid ſit de jure, hoc apud nos non ſervatur in practica, ut accuſator tranſigens in aliquo caſu puniatur.

4 Sed (*n*) pone, quod pars offenſa faciat remiſſionem delinquenti, nunquid poterit (*o*) aliquis tertius, non obſtante tali remiſſione, ipſum delinquentem de eodem crimine accuſare? Reſp. quod ſic: & eſt communis opi. ut dicit Felin. *in c. de iis, nu.* 3. *de accuſ.* ubi dicit, quod ita tenent omnes D. D. Curt. jun. *in d. l. tranſigere. nu.* 34. Maranta *in ſuo Spec. fol.* 84. *nu.* 61. Didac. *lib.* 2. *reſolut. c.* 10. *poſt n.* 5. *verſic. nono idem.*, D. Anton. de Padilla *in l. tranſigere, n.* 51. Quod intellige, ut procedat in criminibus, in quibus illi tertio competit jus accuſandi, vel quia ſit publicum, vel quia proſequatur ſuorum injuriam: alias ſecus.

5 Succeſſivè videamus, ſuper quibus criminibus licitum ſit facere pacem, ſeu tranſactionem? Reſp. De hoc habemus text. *in d. l. tranſigere*, ubi eſt locus ordinarius hujus materiæ, ex quo colligitur prima regula, quod de criminibus, pro quibus ingeritur pœna ſanguinis, licita eſt tranſactio. Et dicit Placa *lib.* 1. *delictorum, c.* 39. *num.* 3. quod hæc eſt conſtitutiſſima concluſio, & frequenti Doctorum calculo recepta ſententia. Ratio autem hujus concluſionis eſt, quia unicuique licet ſanguinem ſuum redimere. Ita dicit gloſ. in *d. l. tranſigere, in verbo, prohibitum*, quæ quidem ratio ab omnibus approbatur, ut dicit Purpurat. *in d. l. tranſigere, nu.* 17. & illam communem appellat. Curt. jun. *in ea. l. tranſigere, n.* 4. quem refert D. Ant. de Padilla, *ibid. nu.* 2. Mantua *in ea. l. tranſigere, num.* 8.

Habetque locum hæc concluſio non modo in criminibus publicis, ſed etiam in privatis: nam ſi pro illis, puta, pro furto, vel hujuſmodi impoſita ſit pœna ſanguinis, utique etiam in illis licita erit tranſactio. Et eſt communis opin. ut atteſtatur Villalpand. *in l.* 22. *c.* 1. *nu.* 11. Ant. Gomeſ. *c.* 3. *delictor. n.* 54. prout illum refert Don. Ant. de Padil. *in d. l. tranſigere, nu.* 7. Militat enim eadem ratio, quia ſcilicet unicuique licitum eſſe debet ſanguinem ſuum redimere. 6

Item locum habet concluſio non ſolum in criminibus pro quibus ingeritur pœna mortis, ſed etiam in illis, pro quibus ingeritur pœna mutilationis membri. Et eſt communis opin. ut atteſtantur Scribentes *in d. l. tranſigere*, & in ſpecie Curt. jun. *n.* 23. & Purpur. *n.* 9. & Alciat. *n.* 45. & D. Ant. de Padilla, *n.* 8. Villalpan. *in l.* 22. *c.* 1. *n.* 4. Chaſſan. *ſuper conſuetud. Burgund. fol.* 56. *n.* 129. Talis enim dicitur etiam pœna ſanguinis. 7

Sed quid ſi ingeratur ſolummodo pœna fuſtigationis? Reſp. quod etiam ſuper illis licita eſt tranſactio, & eſt communis opi. ut dicit Curt. jun. *in d. l. tranſigere, n.* 26. Chaſſan. *in loco præalleg.* Purpur. *in d. l. tranſigere, nu.* 12. D. Ant. de Padilla. *in ea. l. tranſigere, n.* 12. Et hæc opi. mitior eſt, & mihi magis placet, quamvis contrariam opi. multi ſequantur, quam etiam communem appellat Rom. *in d. l. tranſigere, num.* 9. 8

Hinc infertur, quod ſi agatur de crimine, pro quo veniat imponenda pœna perpetui carceris, non erit licita tranſactio. Et hæc eſt communis opin. ut atteſtatur Curt. jun. *in d. l. tranſigere, n.* 22. & Mantua *poſt n.* 37. quidquid in contrarium dixerit Abb. *in c.* 1. *col. fin. verſ. Idem putarem, de colluſ. deteg.* cujus opi. magis communiter reprobari affirmat D. Ant. de Padilla *in d. l. tranſigere, n.* 15. 9

Item quarto, quid ſi agatur tantum de admittenda libertate, aut auctoritate, nunquid poterit tranſigi? Reſp. quod non, ita tenet gl. *in d. l. tranſigere, in verbo, Capitali*, quæ in hoc communiter approbatur, ut dicit Curt. jun. *in ea. l. tranſigere n.* 17. Nam eo caſu non dicitur propriè agi de pœna capitali, vel ſanguinis: merito ceſſat legis ratio, & conſequenter etiam diſpoſitio. 10

Excipitur (*p*) tamen ab hac regula crimen adulterii, licet enim pro eo de jure communi impoſita ſit pœna mortis, ut dixi ſup. *hoc eod. lt.* §. *Adulterium, verſ. Sed quæro*, nihilominus non eſt ſuper illo licita tranſactio, ut expreſsè dicit text. *in l. tranſigere.* Et ratio eſt propter frequentiam, & immanitatem ipſius criminis, & ita dicunt communiter Doct. ut dicit Albet. *in d. l. tranſigere, poſt n.* 17. *verſ. Quæro quare*, quem refert D. Ant. de Padilla *in ea. l. tranſigere, poſt num.* 77. quam tamen rationem communiter reprobatam eſſe ait Coraſ. *lib.* 2. *Miſcee. c.* 1. *nu.* 2. Vel etiam ita inductum fuit in favorem matrimonii, cui leges multum favent, (*q*) ne fiat ſanguinis turbatio, neve fortè ſordida turpis viri ſplendidis natalibus ſubrogentur, quam etiam rationem communiter teneri atteſtatur Mantua *in ea. l. tranſigere, num.* 65. & Alciat. *num.* 20. Hoc tamen intellige, ut procedat, antequam pœna pro ipſo adulterio impoſita ſit, ſed poſt impoſitam pœnam, (*r*) utique etiam in adulterio licita eſt tranſactio. Ita tenet Bart. *in d. l. tranſigere, num.* 13. & eſt communis opin. ut atteſtatur Purpurat. *in ea. l. tranſigere, n.* 71. Ego tamen in contingentia facti nunquam vidi rejici remiſſiones factas à maritis pro accu- 11

adulterio: quinimò dicit Papo *lib. 22. titu 9. Arreſto 12.* quod quandocunque maritus remittat ante ſententiam, mulier non punitur, & quod ita fuit judicatum per Parlamentum Tholoſanum.

12 In aliis autem criminibus præter adulterium licet tranſigere, etiam ſi graviora ſint ipſo crimine adulterii. Et ita communiter concluditur, ut dicit Pract. Catrer. *folio 638. poſt num.* 127. Hinc infertur, quod licita eſt tranſactio ſuper (*f*) raptu; ita tenet Bar. *in d. l. tranſigere, n.* 12. quem ſequuntur communiter Doct. ut dicit Curt. jun. *in ea. l. tranſigere, num.* 35. Hanc etiam opi. dicit eſſe communem Alex. *in ea. l. tranſigere, n.* 31. Purpur. *n.* 54. *& ſeq.* & alii, quos refert D. Ant. de Padilla *in d. l. tranſigere, n.* 79. & Villalpan. *in rep. l. 22. c. 17. n. 2. & c. 18. poſt n. 5.* (*r*) Et ſi dicas, quod imò parentes prohibentur ſub pœna deportationis facere pacem pro raptu filiarum, ut expreſsè dicit text. *in l. unica, C. de raptu virg.* Reſpond. quod ipſe quidem pater tranſigendo incidit in pœnam dictæ legis, tamen remiſſio valet, nec ſuo nomine amplius agere poteſt. Et ita conſueverunt DD. communiter dicere, ut ait Salyc. *in d. l. unica, nu.* 32.

13 Secundo infertur, quod licita etiam eſt tranſactio ſuper crimine inceſtus, & eſt communis opi. ut atteſtatur Boer. *deciſ. 91. n. 2. & 3.*

14 Tertio infertur, quod licita etiam eſt tranſactio ſuper ſtupro, & eſt communis opi. ut atteſtatur Corraſ. *li. 2. Miſcel. cap.* 1. *n.* 5. D. Ant. de Padilla *in d. l. tranſigere, num.* 82.

15 Secunda (*t*) regula, quæ colligitur ex tex. *in d. l. tranſigere,* eſt, quod ſuper criminibus, pro quibus non ingeritur pœna ſanguinis, non poteſt fieri pax, ſive tranſactio. Ratio autem, ne delicta impunita remaneant. Et ita communiter dicitur, ut atteſtatur Alexan. *in ea. l. tranſigere, poſt n. 5. verſ. quæ autem.* Sed certè & contra hanc rationem, & multas deciſiones Doctorum in hac materia multa dici poſſent, quæ tamen omitto, tum quia iſtæ diſputationes parum, vel nihil proſunt, tum etiam quia hodie ex generali conſuetudine Italiæ licitum eſt facere pacem pro quocunque crimine. Et ſic ferè omnia prædicta raro, vel nunquam tractantur in practica.

16 Sed hic quæro, nunquid hæc concluſio locum habeat, non modo ſi agatur de criminibus publicis, ſed etiamſi agatur de criminibus privatis, ut ſcilicet etiam in iſtis non ſit licita tranſactio, ſi pœna ſanguinis non ingeratur? Reſp. Aliqui tenuerunt, quod non habeat locum in criminibus privatis, & conſequenter, quod in illis licitum ſit tranſigere, & dicit Alber. *d. l. tranſigere, nu.* 22. quod ita tenent communiter Doctor. Contrariam autem ſententiam, quod ſ. etiam in criminibus privatis, ubi non ingeratur pœna ſanguinis, non liceat tranſigere, tenuit Bar. *in l. tranſigere, n. 14. & ſeq.* Et hanc dicunt eſſe communem Scribentes ibi, & in ſpecie Purpur. *n.* 129. D. Ant. de Padilla *in ea. l. tranſigere, n.* 104. Boſ. *in tit. de furtis, poſt n.* 58. Militat enim etiam in illis ratio prædicta, ne ſ. delicta impunita remaneant.

17 Pone modo, quod pro crimine, pro quo de jure communi imponitur pœna mortis, puta, homicidio, ex ſtatuto impoſita ſit pœna pecuniaria: nunquid eo caſu poterit ſuper tali crimine tranſigi, vel paciſci? Reſp. quod non, & eſt communis opin. Doctorum, ut ait Alber. *in 2. par. ſtatutorum, q.* 124. Anan. *in c.* 1. *poſt num. 22. verſicul. quid autem ſi pœna, de colluſ. deteg.* Gregor. quem refert D. Ant. de Padilla *in d. l. tranſigere, poſt n. 66.* Magis enim attenditur pœna ſtatuti, quam natura criminis, & ex quo receſſum eſt à jure communi in impoſitione pœnæ, videtur etiam receſſum ab omnibus, quæ veniunt ex genere pœnæ. Faciunt quæ dixi ſupra *quæſt.* 32. *verſ. Dictum eſt.* An autem valeat tale ſtatutum imponens pœnam pecuniariam pro homicidio, dixi ſup. *hoc eod. lib. §. homicid. verſ. ſed nunquid.*

18 Ab hac tamen regula excipitur crimen falſi: nam quamvis pro eo de jure communi non imponatur pœna mortis, ut dixi ſupra *hoc eodem lib. §. Falſum, verſ. Sed quæro,* licitum eſt tamen pro eo tranſigere, ut eſt tex. *in d. l. tranſigere.* Et ratio eſt, quia nullum crimen eſt quod majorem infamiam irroget, (*u*) quam crimen falſi: & ideo ejus pœna, quæ eſt honoris jactura tam gravis, pœnæ ſanguinis æquiparatur. Et hanc rationem dicunt eſſe communem Scribentes *in d. l. tranſigere,* & in ſpecie Roman. *nu.* 7. Curt. ſen. *n.* 37. & alii, quos refert D. Ant. de Padilla, ibid. *poſt nu.* 111.

19 Scias etiam, quod in caſibus, in quibus non eſt licitum tranſigere, neque etiam licet gratuito paciſci. Et hæc eſt magis communis ſententia, ut atteſtatur Don. Ant. de Padilla *d. l. tranſigere, n.* 108. Villalp. *in rep. d. l. 22. c. 18. n.* 3.

20 Unum autem volo, ut ſcias in hoc propoſito, quod ſi ſtatutum prohibeat fieri pacem pro aliquo delicto, non poterit fieri pax, neque cum principali delinquente, neque cum eo qui mandavit ipſum delictum committi. Et ita commun. obſervatur, ut dicit Gand. *in tit. de tranſact. & pactis in fi.* quem refert Villal. *in rep. l. 22. c. 66. nu.* 9. idem enim judicandum videtur de mandante, quod de ipſo (*x*) principali delinquente, circa quod tamen videnda ſunt ea, quæ dixi infra *quæſt. 89. in princ. & verſ. ſed quæro.*

21 Viſum (*y*) eſt de quibus criminibus licitum ſit tranſigere: videamus nunc, ad quas perſonas ſpectet jus faciendæ pacis, ſeu remiſſionis. Et ſi quidem extat ille, qui offenſus eſt, proculdubio ad eum pertinet offenſam remittere, ſi verò ille mortuus eſt, tunc ad (*z*) ejus proximiores ſpectat pacem facere, (*a*) eo ſcilicet ordine, ut qui præfertur in accuſatione, pariter præferatur in remiſſione facienda. (*b*) Quis autem præferatur in accuſatione, dixi ſupra *q. 15. verſ. Succeſſive quæro.*

22 Quæro, (*c*) nunquid pater poſſit facere remiſſionem pro injuria facta filio? Reſp. quod ſic, ita tenet Bart. *in d. l. ſi unius, §. filiofam. num. 2. ff. de injur.* & (*d*) eſt communis concluſio, ut dicit Boer. *dec.* 120. *num. 1. & ſeq.* quem refert Menchiaca *controverſ. illuſtr. cap. 15. num.* 8. Villalp. *ſuper l. 22. cap. 26. n. 1. in fin.* Placa *libro* 1. *delictorum, cap. 6. poſt n.* 21. Arius *in l. 1. C. de bon. mater. fol.* 586. nam ex injuria facta filio magis videtur offendi pater, quam filius, & hoc etiam invito filio. Et ita in facti contingentia judicavit Curia Tholoſ. teſte Aufrer. *dec.* 261. Hanc tamen concluſionem (*e*) aliqui limitant, ut non procedat, quando injuria facta eſſet à conjuncta perſona, ut ſcilicet illam non poſſit pater invito filio remittere. Et hanc dicit eſſe communem limitationem Arius *in loco præallegato folio* 587. licet illam non ſequatur. Et re vera quidquid ſit de jure, Senatus non ſervat hanc concluſionem, (*f*) ſed indiſtinctè vult, quod in remiſſione injuriæ interveniat conſenſus utriuſque, ſcilicet filii, qui injuriam accepit, & ejus patris. Bene verum eſt, quod quando non interveniunt cædes, neque vulnera, ſolet approbari remiſſio facta à patre ſine filio, qui eſt offenſus, & ita vidi ſervari in gratia cujuſdam Bapt. Righetti 5. Auguſt. 1551. P. N. (*g*) Hæc autem omnia intellige, ut procedat in filio, qui ſit in patris poteſtate conſtitutus: (*h*) ſed ſi eſſet emancipatus, ſufficit ab eo remiſſionem habere, etiam ſine patris interventu. Et ita concluſum fuit per Senatum in approbatione gratiæ cujuſdam Franciſchini Baſſi 6. Octobr. 1557. P. N.

23 Præterea (*i*) quæro, nunquid Prælatus poſſit remitte-

mittere injuriam factam Eccleſiæ? Reſp. quod non, & ita tenet gl. *in c. 1. in verb. Punire. de pœn. in 6.* & eſt communis opi. ut dicit Boer. *deciſ.* 120. *nu.* 5. prout illum refert Placa *in loco præallegato*, *nu.* 21. Hoc tamen intellige, ut ſcilicet non poſſit Epiſcopus ſolus illam remittere, ſed bene poteſt cum conſenſu Capituli: & ita tenuit gl. *in c. contingit, in gl.* 1. *de ſent. excomm.* Et hanc eſſe communem opin. atteſtatur Fel. *in eo c. contingit, n.*8. prout illum refert Foller. *in practic. crim. canon. fol.* 52. *n.* 58.

24 Sed (*k*) quid dicendum in blaſphemia, per quam divina Majeſtas offenditur, ad quem ſpectabit facere remiſſionem? Reſp. Doctores videntur concludere, quod ſpectet ad Epiſcopum: ſed quidquid ſit de jure, apud nos ſervatur, quod non requiratur remiſſio. Cum enim ſolus Deus ſit offenſus, ipſe pœnitenti ſemper remittit. Et ita reſcripſit Senatus judici maleficiorum Papiæ 10. Maii 1551. P.N. Idem etiam ſervat Senatus in caſibus in quibus ſolus Princeps offenditur, *(l)* prout in ſfroſatione bladorum. Cum enim Princeps ipſe indulgeat, non eſt alterius remiſſio requirenda. Idemque in iis, qui deſerunt ſal in dominium. Bene verum eſt, quod ſi Princeps alicui locaſſet vectigal ſalis, eo caſu requireretur remiſſio conductorum ipſius vectigalis, de quorum intereſſe principaliter agi videtur, & ita in facti contingentia concluſum fuit in Senatu, in gratia cujuſdam Petrini Banchi ſfroſatoris ſalis, ultimo Septembris 1557.

25 Ulterius (*m*) quæro, Pone quod fuit interfectus Monachus, qui reliquit filium, quem ante Monachatum legitime ſuſceperat: nunquid ſpectabit jus faciendæ remiſſionis Abbati Monaſterii, an autem filio ipſius Monachi? Reſpond. In hoc fuerunt variæ Doctorum ſententiæ: nam aliqui tenuerunt, quod filius præferatur Monaſterio, & ita conſuluit Feder. de Senis *conſilio* 174. Et hanc opin. dicit eſſe magis communem Boer. *deciſ.* 121. *præſertim*, *num.* 9. quem refert Placa *in d. cap.* 6. *num.* 18. *& c.* 42. *num.* 16. Caravita *ſuper* 275. *ritu magnæ curiæ, circa fin.* Aliqui vero tenuerunt contrarium, ſcilicet quod remiſſio ſpectet ad Monaſterium, & non ad filium. Et hanc dicit eſſe magis communem Alciat. *in l.* 4. §. *Cato*, *num.* 175. *ff. de verb. oblig.* quem refert D. Anton. de Padilla *in d. l. tranſigere, n.* 38. *C. de tranſact.* (*n*) Ego vero in hac Doct. varietate aliquando ſic dicebam, quod aut apparet injuriam factam fuiſſe Monacho intuitu Eccleſiæ, vel Monaſterii, & debet præferri Monaſterium: Aut apparet, quod facta fuit intuitu perſonæ ipſius Monachi, & filius eſt præferendus: Aut ſumus in dubio: & tunc ad utrumque ſpectat. (*o*) Tutius eſt tamen (ſi potes) ut ſemper habeas remiſſionem ab utroque, & ceſſabit omnis difficultas: nam ut reperio in facti contingentia judicatum fuiſſe per Parlamentum Burdegalenſe, uterque & filius, & Abbas admittuntur ad accuſandum pro ſuo intereſſe: merito ab utroque debet haberi remiſſio. Et de illo arreſto mentionem facit Papo *libro* 24. *titul.* 2. *Arreſto* 4. Scias tamen, quod ſi ille, qui eſt offenſus, non eſſet profeſſus religionem, eo caſu non ſpectaret ad Monaſterium facere pacem pro injuria ei illata. Et ita fuit declaratum per Senatum in approbatione gratiæ cujuſdam nobilis, qui vulneraverat coquum Monaſterii Carmelitarum, quæ fuit admiſſa cum remiſſione ipſius tantum, & delictum non requiri conſenſum Prioris, nec Monaſterii, comperto, quod non erat profeſſus, 12. Maii 1558. P. N.

26 Scias autem in hoc propoſito, in quo incidit mentio de filiis Monachorum, quod Senatus non admittit remiſſiones factas à filiis ſpuriis, & ita declaravit in cauſa cujuſdam Margaritæ Balaſſi de Cicula, 9. Decemb. 1559. P. N. Et licet quibuſdam videtur, quod eo caſu de jure fuiſſent admittendi, ex quo agebatur de homicidio commiſſo in perſonam eorum matris, cujus reſpectu habentur pro filiis, & eis competit jus accuſandi, juxta ea, quæ dixi ſupra q. 14. *verſ. Quæro an filii, & ſupra lib.* 2. §. *Filius.* Nihilominus cum (ni fallor) eſſent ſuſcepti ex coitu damnato, & à lege punibili, non fuit eorum remiſſio per Senatum admiſſa. (*p*) Sed circumſcripta obſervantia Senatus, fortè contrarium eſſe de jure dicendum, ſcilicet quod imò filii naturales, & (*q*) ſpurii poſſint pacem facere pro offenſis factis eorum matribus, & etiam patribus, quando ſunt certi. Et ita videntur concludere communiter Doctores, ut atteſtatur Petr. Bellus *de re milit. fol.* 139. *n.* 64.

27 Quæro, (*r*) an tutor poſſit facere pacem nomine pupilli pro offenſa facta defuncto, vel etiam ipſi pupillo? Reſp. Si pupillus ſit major infante, & in ipſa pace interveniat, nulla eſt difficultas? (*ſ*) Nam certum eſt, quod pupillus major infante poteſt cum auctoritate tutoris pacem facere. Et in hoc omnes concordant: ut dicit Nellus *de bannitis in 2. parte ſecundi temporis, quæſtio.* 32. Brun. *in lib. de conſtitut. in verbo, Pax, verſic. Item quæritur.* Si vero eſt infans, pariter videtur expeditum quod neque ipſe ſolus, neque cum tutore poteſt pacem facere. Et ita communiter concluditur, ut dicit Caravita *ſuper* 275. *ritu magnæ curiæ, num.* 19. Et dicit Crott. *in* 1. *repet.* §. *Cato, num.* 167. quod in hoc omnes concordant. Idem dicit Brun. *in loco præallegato.* Et hoc idem ante eos dixit Nellus *in d. quæſt.* 32. Punctus eſt, an ſolus tutor pro eo pacem facere poſſit. Et in hoc aliqui dixerunt, quod quando delictum non eſt clarum, neque notorium, puta quia non ſit certus homicida, poteſt tutor facere pacem pro pupillo. Si vero certus eſt homicida, & clarum delictum, eo caſu non poteſt, & fuit opin. Guid. de Suzar. quam dicit eſſe communem Brunus *in loco præallegato.* Sed certè hæc opinio communiter non tenetur, ut dicit Joan. de Amicis, *conſ.* 88. *poſt num.* 4. Alii itaque dixerunt, quod aut remiſſio eſt damnoſa pupillo, puta, quia ſit in dedecus ipſius pupilli, vel familiæ ſuæ, & non valet. Aut vero remiſſio eſt utilis pupillo, puta, quia fortè ejus adverſarius eſt potens: & tunc valet. Et hanc dicit eſſe communem opin. Nellus *in d. q.* 32. Alexan. *in l. pactum curatoris, nu.* 7. *C. de pact.* prout illum refert Villalpand. *ſuper l.* 22. *c.* 20. *n.* 5. & Placa *lib.* 1. *delictorum. c.* 45. *n.* 6. *& ſequen.* Curt. jun. *n.* 11. *in ead. l. pactum curatoris, num.* 17. Crottus *in* 1. *repet.* §. *Cato. n.* 69. Et dicit Caravita *in loco præallegato poſt n.* 19. quod ita communiter concluditur. Et ita in facti contingentia conſuluit Abb. *conſil.* 108. *lib.* 2. ubi etiam *n.* 3. (**ſ*) atteſtatur communem opin. eſſe, quod in hujuſmodi pace per pupillum facienda non requiritur judicis decretum. Et illum refert Don. Ant. de Padilla *in d. l. tranſigere, num.* 64. In hoc Ducatu indiſtinctè admittitur pax facta à tutore pro pupillo, abſque alia cauſæ cognitione, ut etiam atteſtatur Boſſ. *in titul. de pace, num.* 14. Bene quando pupillus eſt major infante, requiritur, quod & ipſe in contractu pacis interveniat, & hoc ſæpè declaravit Senatus, & in ſpecie 2. Septemb. 1557. in cauſa cujuſdam Joan. Mariæ Mazzolarii. P. N. (*s*) Hæc tamen, quæ de tutore dicta ſunt, intellige, ut procedant in tutore generali, qui fidejubeat, & inventarium conficiat, & cetera faciat, quæ de jure requiruntur, non autem in tutore ſpeciali. Et licet alias remiſſiones factæ per tutores ſpeciales fuerint quandoque in Senatu habitæ pro legitimis, prout reperio in approbatione gratiæ cujuſdam Dominici Ferrarii ſervatum fuiſſe 12.

Junii 1548. noviſſime tamen die 8. April. 1559. P.
N. concluſum fuit in cauſa cujuſdam Darii (*u*) Ca-
renzoni, quod non erant admittendæ hujuſmodi
remiſſiones factæ à tutoribus ſpecialibus & ita poſtea
(ni fallor) ſemper fuit obſervatum.

28 Sed (*x*) an Procurator habens ab offenſo manda-
tum cum libera, & generali adminiſtratione, pote-
rit pacem facere cum offendente? Reſpon. quod
non, (*y*) ſed requiritur, quod habeat ſpeciale
mandatum, ita tenuit Specula. *in rubr. de treuga, &
pace, num.* 4. & ita ſervatur, ut atteſtatur Nellus
de bannitis, in 3. par. ſecundi temporis quaſt. 37.
quem refert Villalpand. *in repetit. l.* 22. *ca.* 67. *n.*
11. (*z*) Nam in mandato cum libera, nunquam ve-
niunt ea, quæ veriſimiliter conſtituens non conceſ-
ſiſſet, qualis eſt remiſſio debiti liquidi, quæ donatio-
ni æquiparatur.

29 Quæro, (*a*) Pone, quod aliquis fuit lethaliter
vulneratus, & ad inſtantiam amicorum, vel aliter, fe-
cit pacem cum ipſo vulnerante, deinde mortuus eſt,
nunquid hæc pax proderit delinquenti? Reſpond.
Aut ſtatutum ſimpliciter loquitur, puta, quod ha-
bens pacem mitius puniatur: & tunc loquendo de
jure, poteſt quis habere pacem ab ipſomet vul-
nerato de ejus morte, ubi ſequatur, & talis re-
miſſio ei proderit ſecundum Bartol. *in l. damni* §.
Sabini, n. 1. *in fin. de damno infecto*, quamvis illum
in contrarium referat Boſſ. *in tit. de pace, n.* 13. ubi
etiam refert Rom. *in* §. *Cato*, atteſtantem, quod opin.
Bart. eſt communis, qui tamen in lib. meo hoc non
dicit. Sed certè quicquid ſit de jure communi, con-
ſuetudo hoc non approbat, ut atteſtatur (*b*) Al-
ciat. *conſ.* 477. *n.* 1. & ita quotidie videmus in Se-
natu obſervari, quod ſcilicet tales remiſſiones ha-
bitæ ab occiſis non attenduntur, ut etiam atteſta-
tur Boſſ. *in loco præalleg.* Et id expreſſe declaravit Se-
natus in cauſa cujuſdam Baptiſtæ Ildæ opilionis, 25.
Febr. 1545. P. N. & idem reſcripſit Prætori Papiæ
3. Julii 1559. P. N. (*c*) Aut vero ſtatutum requi-
rit, quod pax habeatur ab hærede: & tunc pro-
culdubio non prodeſt pax habita defuncto, & ita te-
net Bart. *in d.* §. *Sabini, num.* 2. Et dicit Rom. *in
d.* §. *Sabini, n.* 2. *in fi.* quod hanc opin. Bartol. ſe-
quuntur communiter Doct. quem refert Aug. ad
Ang. *de malefic. in verbo, Comparent dicti, & produxe-
runt inſtrumentum pacis, nu.* 6. *in fin.* & Crottus *in re-
pet.* §. *Cato n.* 161. Et hæc opin. proculdubio eſt
tenenda, præſertim ſtante conſuetudine, de qua
ſtatim dixi.

30 Unum tamen ſcias in hoc propoſito, quod etiam
de jure loquendo, (*d*) ſi quis aliquem vulnera-
vit, & ille ei pacem fecerit de illis vulneribus, ſi
deinde mors ſequatur, talis pax facta pro vulneri-
bus, non prodeſt in cauſa mortis, & hæc eſt com-
munis opin. ut atteſtatur Gand. *in tit. de malef. nu.*
15. quem refert D. Ant. de Padilla *in l. tranſigere, n.*
28. *C. de tranſ.* Villal. *ſuper l.* 22. *c.* 56. *n.* 4.

31 Contingit (*e*) etiam aliquando, quod maritus in-
terficit uxorem, nunquid proderit illi pax ha-
bita à filiis communibus ipſius uxoricidæ, & u-
xoris occiſæ? Reſpond. Boſſius *in tit. de pace,
num.* 21. refert, quod hic caſus de facto contin-
geret, & quod Senatus reddebat ſe valde diffici-
lem in approbatione hujuſmodi pacis. Quinimo
ego reperio, quod in facti contingentia Senatus
expreſsè rejecit gratiam, quam obtinuerat quidam
Georgius Barata uxoricida à filiis communibus, eo-
rumque tutoribus ſpecialibus, niſi haberet pacem
à fratribus, & attinentibus ipſius uxoris occiſæ,
5. Decemb. 1547. P. N. Reperio tamen, quod
econverſo fuit approbata gratia cujuſdam Domi-
næ de Gabianis, quæ maritum in rixa interfe-
cerat, habita remiſſione tantummodo à filiis 18.
Jun. 1555. A. C. fortè quia non militat ratio me-
tus reverentialis in matre prout in patre.

Quæro (*f*) nunc, Pone quod offenſus reliquit
filium, qui non vult eſſe hæres patris, nunquid 32
ſi iſte filius faciat pacem, valebit? Reſpond. quod
ſic, ita dicit Bartol. *in l. ſi filius qui patri, nu.* 8. *ff.
de vulgar.* & eſt communis opin. ut atteſtatur Ja-
ſon. *in d. l. ſi filius qui patri, num.* 21. quem re-
fert Villalpan. *ſuper l.* 22. *cap.* 41. *poſt num.* 7.
Boer. *deciſ.* 121. *num.* 4. *in fin.* quem refert D.
Anton. de Padilla *in d. l. tranſigere, nu.* 62. *C. de
tranſact.* Crottus *in* 1. *repet.* §. *Cato. num.* 150.
Hippol. Rimin. *in l. qui ſe patris, num.* 82. *C. un-
de lib.* Nam revera jus faciendi pacem non eſt hæ-
reditarium, ut dicit Bart. *in d.* §. *Sabini, num.* 2.
in fi. & communiter tenetur teſte Ruino *in reper.*
§. *Cato, poſt num.* 102. In hoc Ducatu plerunque
fuit ſervatum contrarium (*g*) ut ſcilicet non ad-
mitteretur remiſſio habita ab hærede ſanguinis,
niſi etiam habita eſſet pax ab hærede bonorum.
Ego vero dicebam, quod ubi appareret de alio
hærede bonorum, utique bonum eſſet, quod etiam
ab eo pax haberetur: ſed ubi non appareret, ſa-
tis eſſe deberet remiſſio habita ab hærede ſangui-
nis. Et ita de ann. 1541. 27. Septemb. P. N.
fuit concluſum, quod probaretur gratia cujuſ-
dam Joſephi Farinæ, qui habebat pacem ab hæ-
rede ſanguinis, qui non dicebat ſe hæredem bo-
norum: Fuit tamen appoſita conditio, quod ſi a-
liquando appareret hæres bonorum, teneretur
Farina ab eo legitimam remiſſionem in termino
duorum menſium obtinere: alias gratia eſſet nul-
la, &c.

Sed hic incidenter quæro, nunquid ſi filius faciat
pacem pro offenſa illata patri ſuo defuncto, videatur 33
ex hoc adire ejus hæreditatem? Reſpond. Aliqui
dicunt, quod ſi pro ipſa pace aliquid recipiat, vi-
detur ſe facere hæredem: ſed certè communis
opin. eſt in contrarium, ut atteſtatur Nellus *de
bannitis in 3. parte ſecundi temporis, q.* 36. quem
refert D. Ant. de Padilla *in d. l. tranſigere, nu.*
63. Brun. *in lib. ſuo de conſtit. &c.* in *verbo Pax, verſ.
Item quæritur an ex tali.* Ex quo enim jure ſangui-
nis poteſt filius pacem facere, etiam ſi non ſit hæres
bonorum, debet eadem ratione pro ipſa pace ali-
quid poſſe recipere, abſque eo quod ex eo cenſea-
tur facere hæredem. Nihilominus ad evitandas diſ-
putationes quotidie hæredes ſanguinis impetrant
diſpenſationes à Senatu, ut poſſint facere remiſſio-
nes citra jus, & nomen hæredis, & Senatus illas
concedit.

Frequenter ſolet dubitari, nunquid ſi offenſus 34
deceſſerit relictis pluribus hæredibus, ſit habenda
pax ab omnibus hæredibus an autem ſufficiat il-
lam habere ab aliquo, vel ſaltem à majori parte
hæredum? Et in hoc quidem articulo variæ ſunt
opin. inter Doctores, nam Oldrad. (*h*) tenuit,
quod ſufficiat illam habere ab uno eorum: ſed
hæc opin. communiter non tenetur, ut dicit Al-
ciat. *in d.* §. *Cato, num.* 168. & illam dicit eſſe
communiter damnatam, Crot. *in* 2. *repet.* §. *Cato,
poſt num.* 81. Bar. autem *in eod.* §. *Cato, num.* 33.
tenet, quod ſufficiat illam habere à majore parte
hæredum, & dicit Boer. *deciſ.* 121. *poſt numer.* 3.
quod opinionem Bartoli ſequuntur communiter
Doctores, & illum refert (*i*) Vivius *in l. commu-
nium opinionum, verſ. ſtatutum diſponens, quod ban-
nitus non poſſit.* Idem dicit Boſſ. *in titulo de pace, n.*
21. Dicit etiam Aretinus *in l. pro hærede* §. *ſi poſt
n.* 11. *ff. de acqui. hæred.* quod communiter tene-
mus ſententiam Bar. *in d.* §. *Cato*, quem refert Vi-
tigilla. *in d.* §. *Cato, nu.* 175. & Bologn. *in eod.*
§. *Cato, nu.* 199. & Alciat. *conſ.* 477. *num.* 2. Hanc
etiam opin. dicit eſſe communem, Crottus *in* 1.
repet. d. §. *Cato, n.* 151. ubi enumerat auctoritates
&

& in 2. repet. n. 82. Jacob. Villalpand. *in repet. l.* 22. *c.* 52. *n.* 9. Placa *lib.* 1. *deliſtorum*, *c.* 46. *num.* 7. Joan. de Amicis, *conſi.* 88. *n.* 6. dicens, quod hæc opin. tanquam magis communis, & æquior tenenda eſt in judicando. Multi autem tenuerunt contrarium, ſcilicet quod imo habenda ſit pax de neceſſitate ab omnibus hæredibus. Et dicit Felin. *in c. cum omnes, nu.* 27. *de conſt.* quod contra Bar. in hoc communiter tenetur, quem refert Jaſ. *in d.* §. *Cato, n.* 57. & Alciat. *in eod.* §. *Cato, poſt n.* 172. & Socin. jun. *in eod.* §. *Cato, n.* 273. Ita etiam communiter teneri atteſtatur Joan. Arno. *dialogo* 14. fuit interfectus. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Ripa *in d.* §. *Cato, n.* 103. quem refert Pet. Bellus *de re militari, fol.* 137. *n.* 54. Alciat. *in l. in uſu. ff. de verb. ſign.* ubi dicit quod hoc frequentius receptum videtur, Didac. *lib.* 1. *reſolutionum, c.* 13. *poſt n.* 8. *verſ. Quarto hinc,* ubi ait, quod ita adverſus Bart. frequentiore calculo receptum eſt, Menchiaca *controver. uſu frequentium, c.* 30. *n.* 39. Et hæc opin. mihi ſemper magis placuit, niſi enim omnes remittant, non videtur ſublatus rancor, & odium inter offendentem, & hæredes offenſi, quod videntur ſtatuentes principaliter conſideraſſe. (*k*) Præterea cum quilibet hæredum pro ſua portione repræſentet perſonam defuncti, utique ad hoc, ut dicatur plena remiſſio, debent omnes in ea intervenire. Et ita in hoc Ducatu ſervatur. (*l*) Hæc autem concluſio multo magis procederet, ubi ſtatutum requireret, quod pax haberetur concorditer, ſive unanimiter ab hæredibus, nam eo caſu proculdubio requireretur, quod omnes conſentirent nemine diſcrepante. Et ita communiter concluditur ut dicit Claud. *in d.* §. *Cato, nu.* 43.

35 Sed quid (*m*) ſi inter hæredes relictos à defuncto reperiatur una femina, nunquid etiam ab illa erit habenda pax? Reſpon. Ange. *in d.* §. *Cato, poſt num.* 18. videtur tenuiſſe, quod non; quia (ut ipſe ait) femina non poteſt levare faydam, id eſt inimicitiam, & ſic manualiter proſequi vindictam: ergo neque debet poſſe pacem facere: Sed contrarium communiter tenetur, ut atteſtatur Ripa *in eod.* §. *Cato, num.* 105. Pet. Bellus *de re mili. folio* 138. *num.* 58. nam mulieri permittitur accuſare, ubi ſuam, vel ſuorum injuriam proſequitur, ut dixi ſup. *q.* 14. *verſ. præterea dixi*, merito poterit etiam pacem facere, & ita apud nos indiſtinctè obſervatur, & Senatus expreſſe rejecit gratiam cujuſdam Galeazii Docii, ex eo quod non habebat remiſſionem à filiabus defuncti, 18. Januar. 1547. P. N. (*n*) Bene verum eſt, quod ſi filiæ eſſent excluſæ à ſucceſſione per ſtatutum, (*o*) quia dotatæ, vel hujuſmodi, non requiritur earum remiſſio. Et ita dictum fuit in approbatione gratiæ cujuſdam Bernardini Caprioli, 14. Februar. 1557. P. N. & in gratia cujuſdam Jo. Cavagnæ, 28. Februar. 1556. P. N. Pariter etiam ſi filia femina non fuiſſet inſtituta hæres, ſed tantummodo relictum ei legatum, & habita eſſet pax ab hæredibus teſtamentariis, qui etiam eſſent hæredes ſanguinis, Senatus cenſuit in caſu cujuſdam Bernardini Putei illam ſufficere, 10. Jan. 1559.

36 Sed quid ſi nullus adſit hæres, à quo pax haberi poſſit? Reſp. Solet hoc caſu Senatus probare litteras gratiæ, (*p*) appoſita conditione, ut ſi aliquis hæres apparuerit, teneatur ille, cui conceditur gratia, infra aliquem terminum, puta, unius menſis, habere pacem ab ipſo: alias &c. ita etiam fecit obſervari Senatus tempore decreti gratioſi conditi anno 1554. in cauſa cujuſdam Michaelis Mantuani: 21. Novemb. 1554. A. C. licet deinde concluſum fuerit per Senatum, 4. Auguſt. 1559. P. N. quod illi, qui propter defectum hæredum admittuntur ad gratiam ſine remiſſione partis, debeant impetrare gratiam particularem, & non admittantur amplius ad beneficium decreti gratioſi, & eſt (judicio meo) longè tutius, nam tempore decreti gratioſi declarationes fiunt (*q*) per judices inferiores, qui non ad omnia diligenter advertunt, prout facit Senatus, coram quo præſentantur gratiæ particulares. (*r*) Pariter etiam ſi offenſus ſit forenſis, & abſens, ita quod ignoretur, ubi ſit, ſolet approbari gratia cum conditione, quod ſi comparuerit in dominio, teneatur offendens in termino duorum menſium habere ab eo pacem: alias, &c. Et ita tempore ejuſdem decreti gratioſi ſervavit Senatus in cauſa cujuſdam Annibalis Boletti, 3. Decemb. 1554.

Dictum (*ſ*) eſt, ad quas perſonas pertineat jus 37
faciendæ pacis; Quæro nunc, (*t*) nunquid pax poſſit fieri abſenti, ita ut eum effectu valeat? Reſp. quod non, niſi in ipſa pace interveniat aliquis, qui pro ipſo abſente recipiat. Ita tenet Bal. *in l.* 2. *nu.* 4. *C. de liber. & eorum liberis*, & ita ſe habet magis communis opin. ut dicit Alex. *conſ.* 131. *n.* 9. *li.* 4. Aret. *in d.* §. *Cato, in ult. verbis,* quamvis illum referat contrarium atteſtari (*u*) Villalob. *in ſua collecta communium opin. in littera P, verb. pax prodeſt.* Et hæc opi. judicio meo eſt æquior, & etiam verior. Cæterum in practica ſervatur, quod hujuſmodi remiſſiones fiunt Notario (*x*) ſtipulanti nomine omnium, quorum intereſt: & ſic ceſſat omnis difficultas; valet enim pax ita contracta, & prodeſt cuicunque ejus beneficio uti volenti perinde ac ſi eſſet in ipſo contractu ſpecialiter nominatus. Et ita declaravit Senatus in cauſa Lucii Maynardi 19. Decemb. 1560. Hæc tamen intellige, ut procedant in pace, ſeu remiſſione ſolemni, quæ fit ad effectum, ut proſit etiam in foro judiciali, non autem de ea, quæ fit in foro pœnitentiali, nam illa ſecundum omnes poteſt fieri Sacerdoti, vel etiam alteri cuilibet tertio, etiamſi nemo ſit, qui pro abſente recipiat.

Quarto (*y*) modo, ſi facta ſit ſimpliciter pax pro 38
injuria, vulnere, vel morte, nunquid cenſebitur etiam facta remiſſio intereſſe pecuniarii reſpectu damnorum, & expenſarum? Reſp. quod non, ita tenet gl. *in* §. *fi. in verb. Non revocaverimus, Inſti. de injur.* quam ita intelligunt, & ſequuntur communiter Scribentes, ut dicit Jo. de Amicis *conſ.* 88. *nu.* 14. Hanc etiam dicit eſſe communem opi. Didac. *lib.* 2. *reſolution. c.* 10. *poſt n.* 6. *verſ. Quarto eodem.* Villalp. *ſuper l.* 22. *c.* 57. *n.* 4. Placa *li.* 1. *delictorum, c.* 6. *n.* 40. In dubio enim cenſetur propter æternam ſalutem ſolum rancorem animi remiſiſſe, non autem damna quorum refectionem licitè petere, & conſequi poteſt.

Sed (*z*) in propoſito quæro, quid ſi facta ſit re- 39
miſſio injuriæ, ſive offenſæ in foro conſcientiæ, nunquid propterea cenſebitur ſublatum jus accuſandi? Reſp. quod non: & eſt communis opi. ut dicit Alex. *in l. ſi tibi decem*, §. *quadam*, *n.* 1. *ff. de pact.* quem refert Dida. *lib.* 2. *reſolut. c.* 10. *poſt nu.* 6. *verſ. Tertio, ut conſtat*, & Pract. Conradi, *fol.* 411. *n.* 32. (*a*) Aug. ad Ang. *de maleſ. in verbo, comparem, & produxerunt inſtrumentum pacis, n.* 28. quem refert Pract. Conradi, *fol.* 411. *n.* 33. Jaſ. *in d. quædam, n.* 2. *& ſeq. in l. Divus, n.* 23. *& ſeq. ff. ad Silla.* Pet. Bellus *de re mil. fol.* 148. *n.* 127. Placa *in d. c.* 6. *poſt n.* 46. Et eſt ratio, quia (ut dicit) non tenetur quis ex præcepto Evangelico remittere niſi rancorem, & odium,

Adde, (*b*) quod etiamſi quis oſtendat, vel pro- 40
bet ſe reſtituiſſe rem oblatam, vel ſatisfeciſſe pro damnis, vel ſolviſſe pœnam pecuniariam, in qua fuerat condemnatus verſus partem, non propterea talis reſtitutio, ſolutio, vel ſatisfactio prodeſt volenti impetrare gratiam ſine partis remiſſione,

pro

pro pœna corporali, vel exilio, in quo eſt condemnatus, ſed opus aſt præceſſiſſe remiſſionem partis. Et ita deciſum fuit per Senatum in facti contingentia in quodam Nicolao Forbecano, qui fuerat pro homicidio condemnatus ad triremes per triennium, & in ſcutis 50. verſus patrem: nam cum in approbatione gratiæ triremium produxiſſet inſtrumentum ſolutionis ſcutorum 50. factæ patri ipſius interſecti; fuit rejecta gratia, & opus fuit illi habere ab eo plenam pacem, & remiſſionem, qua habita, fuit deinde gratia approbata 10. Decemb. 1560. A. C. Quod nota: quia multi ſalluntur credentes contrarium.

Et adverte, quia non modo ipſe principalis homicida non admittitur ad gretiam ſine remiſſione partis, ſed neque etiam ille, qui pro ſimplici aueilio ad homicidium, ſit coodemnatus in pœnam pecuniariam, ſi velit ab ipſa gratiam reportare, prout ſæpe fit tempore, quo publicantur decreta gratioſa. Et ita ſeſcripſit Senatus judici maleficiorum Papiæ 10. Maii 1559. P. N.

Scias *(c)* etiam, quod Senatus non ſolet admittere probationem pacis, niſi per publicum inſtrumentum, & vidi plerunque repulſam dari iis, qui volebant illam probare per teſtes, vel per fides ſubſcriptas, etiam à perſonis fide dignis: *(d)* Si tamen Senator, & fiſcalis atteſtarentur pacem eoram ſe factam; & delictum non eſſet valde grave, fortè admitteretur, prout in facti contingentia admiſſa fuit gratia cujuſdam Joan. Angeli Cardani, qui inſolenniter ſe geſſerat cum quodam Doctore, qui injuriam verbo remiſerat me præſente, & uno ex fiſcalibus: nam nobis id atteſtantibus fuit gratia approbata, 3. Octobr. 1559. *(e)* P. N.

41 Pro complemento hujus materiæ quæro, *(f)* nunquid judex, ſeu Officialis regens Provinciam poſſit cogere offenſum, ut injuriam remittet, & pacem faciat cum offendente? Reſp. quod non, ita tenent Bal. *in l. 1. §. quiet, n. 2. ff. de offic. præfect. urbis,* & eſt communis opin. ut atteſtatur Marſ. *conſ.* 98. *n.6.* *(g)* Æquitatis enim ratio non patitur, ut quis cogatur invitus offenſam remittere, præterquam in pœnitentiali. Debet ergo judex ſuadere, non cogere ſubditos, ut pacem faciant. Vide, quæ diei ſupra *libr. 2.* *(h)* *§. Judex.*

ADDITIONES.

Ad Quæſt. LVIII.

(e) S*Equens eſt defenſia*) Pax quotuplex ſit, & quomodo diffinitur, Vulpell. *de pace, quæſtio. 1.* & ibi pluſa de materia *per 66. quæſt.* & quid ab indiciis, ſeu treuga differat, *ibi qu. 67. & quinque ſeq.* & an ſit indicium mixtum ſi frangatur, vide Deci. *to. 1. tract. crim. lib. 4. c. 26. n. 14.* pax quid ſit, & quotuplex; quid concordia, quid treuga, vel induciæ, quid aſſecuratio, ſeu cautio, vel promiſſio de non offendendo, & quando quis cogi poſſit ad faciendum pacem: Ferin. *in ſuo prexi crim. vol. 4. quæſt. 107. ertic. 1. primæ partis ertic. 1.* De pœna frangentis, vel violantis pacem ibi *ert. 6. n. 17.* quando pae rupta ceoſeatus, vide ipſum in omnibus articulis *dictæ quæſt. 107. de quibus ſup. fol. 172.* An non obſtante pace, vel tranſactione poſſit quis iterum moleſtari, Ferin. *tit. de inquiſitione quæſt. 4. n. 31. & ſequentib.* & quid ſi tranſegit cum fiſco, idem Ferin. *q. 5.* ubi lete, quæ ad validitarem compoſitionis tequitantur, *vol. 1.* Ros.

Sequens eſt defenſio) Adde videndum Farin. *q. crim.*
1 14. ubi latiſſime † pax à quibus habenda ſit, ſtante ſta-
2 tuto, quod pacem babens mitius puniatur; & de modo probandi pacem latè habetur per Maſcar. *de prob. con. cl. 1156. vol. 3.* vide etiam, quæ poſui infra *ad verſic. viſum eſt.*

3 Item adde, † ſi extaret ſtatutum, quod delinquens mitius puniatur ſecuta pace, ſive tranſactione ante ſententiam diffinitivam, pae ſive tranſactio poſt ſententiem erit valida, ſi facta fueris pendente appellatione, & ſententia prima revocari debet, & delinquens mitius puniri, ita tradit Gomeſ. *de delict. in c. 3. n. 69.* ubi atteſtatur, ita judicatum fuiſſe in Cancellaria Regia de Ulladolit, quem ſequitur Plac. *in epit. delict. c. 39. n. 27. & 28.* Franch. *in deciſio. 370. n. 19. vol. e.*

Item adde, quod ſtatutum allevians pœnam facta pace cum offenſo non procedir, niſi fiat pax cum principaliter offenſo, Brun. *conſil. feud. 66.*

Item † edde, quod ſi offenſus oon conqueratur, & de- 4
clares in judicio, vel extra coram teſtibus, quod non intendis exponere querelam, nec in ſcriptis ſemittere, quia ſibi eſſet dedecus, ſed videat offenſor habere pacem cum Curia; quia quo ad ſe nibil vult videre, cenſetur remittere, & ſic Curia poterit remittere, ſive componere, Bart. *in l. 1. §. ſi Dominus, ff. ad Senatuſcon ſult. Syllan.* & Folles. *in verb. audiantur exceptiones, n. 58.* ubi dicit, cogita, & multas in hec materia ſemiſſiones habes per Cerav. *in rit. 275.* ubi plenè de hoc
tractavit, & inter alia † dicit, quod pax, & remiſ 5
ſio ad hunc effectum ſunt idem, licet inter ſe differant, ſemiſſio enim ſit, cum ab una parte tantum fuir offenſio, pax vero, ſeu concordia cum utraque parte.

Irem adde quod ſi † fiet pectum de injuriis ſibi factis, 6
intelligitur fieri pee, & concordia, & ideo eſt ſatiſfactum ſtatuto requirenti pacem, & concordiam, ut bannitus rebanniatur, vel eccuſatus non puniatur: ita tenet Angel. *in l. 1. ſuper gloſſ. in verb. pactum ff. de pact.* & Caccialup. *in tract. de pact. in 2. quæſtione.*

Isem adde, † quod pax facta de delicto, etiam quod 7
in inſtrumento pacis non fiet mentio de qualitate delicti, prodeſt inquiſito, quia remiſſio de delicto ejus qualitas remiſſa videtur, Bald. *in conſil. 378. vol. 4.* & Rom. *in conſil. 448.* qui tranſcripſit conſilium Baldi de verbo ad verbum, eum ſequendo. Batar.

(b) *Quæ in hoc Ducatu*) Adde, quod in Regno † Neap. 8
ſemiſſiooes, ſeu compoſitiones nullo modo fieri poſſunt, niſi prius parte concordata, ut per *ritum 172. & 173.* & ibi latiſſime Carav. qui ponit multas quæſtiones ſi compoſitio, ſive remiſſio, parte non concordata, facte fuiſſet, vide etiam Jo. Ant. de Nigris *ſuper cap. regni in c. 221. incipien. exercere volentes:* & omnino Fabium Monteleo. *de litteris arbitralibus par. 5. fol. 403.* & per Pragm. nunellam. *prag. 4.* ſub *tit. de compoſit. & de prædictis* vide etiam, quæ poſui infre *in quæſt. ſequenti verſic. edde quod pro bono pacis.*

Iem adde, quod ſtantibus ritibus prædictis, judex non poreſt facere compoſitionem, ſive ſemiſſionem cum
illa cautela, quod offenſo ſtatuat † terminum ad accu- 9
ſandum, ſive querelandum ſi vult eccuſare, quia etiam quod non compareet, & oihil dicat compoſitio non poteſt fieri, oiſi remiſſio partis præcedet, quæ ad accuſandum cogi non poteſt, ſive ad agendum, Carav. *in d. ritu 271. n. 20.* niſi in caſu ibi poſito. Baiae.

(c) *Niſi prævie partis remiſſione*) Adde ſupra *quæſt. 23. in princ.* Daogn.

(d) *Hac autem pax*) Et de eeculpatione vide Cott. *memoreb. verbo, teſtatur lethaliter*, Felin. *c. 1. de præſumpt. in fin. n. 18.* Ros.

(e) *Ubi pars offenſa non accuſat*) Adde ſup. *q. 17. verſic. fin. in fin.* Daogn.

(f) *Parum prodeſſet partis remiſſio*) Adde Boer. *ſuper conſuetud. Bitur. tit. Des couſtum. concer. le vigts*, §. 16. *verſicul. eſt Faicte.* Ratio eſt, quia, cum agitur de intereſſe publico, remiſſio pertium non præjudicat, Doct. & ibi Jaſ. *in l. 1. §. & poſt operis, ultima fallentia ff. de oper. nov. nunciat.* At nemine querelante, etiamſi jus ſit publicum, non proceditur, *ſup. quæſt. 17. verſic. finali, in fin.* Daogn.

Parum prodeſſet) Adde, quod idem † procederet, ſi 10
pex facta fuiſſet à duobus ſub obligatione, & pœna applicanda fiſco, de oon rumpendo eam: qui ſi ſe offendereot, & poſtea ſe reconciliarent, talis reconcillatio non noceret fiſco. Felin. *in conſil. 10. n. 8.*

Item † adde, quod remiſſio partis prodeſſet in præju- 11
dicium fiſci in delictis, quæ fiunt in omittendo, ſecus in illis, quæ fiunt in committendo. Boer. *in conſuet. Bituric. tit. de juriſd. omn. jud. §. 19. in gl. fin.*

Item, † adde quod in ſtatu Eccleſiaſtico adeſt conſtitu- 12
tio Marchiæ *in lib. 1. c. 9.* quie proviſum fuit, ut judices ulterius procedere non poſſint facta remiſſione partis, & abolitione petita, & ſolutis ſolidis quinque Cameræ Apoſtolicæ, dummodo non ioterveniat colluſio, vel elia illicita pactio, facta cum accuſato; quod arbitrio judicis ſemittitur, exceptis hæreſi, ſodomia, latro-

latrocinio, inceſtu, homicidio, raptu virginum, & Monialium, falſitate, incendio doloſo, ſacrilegio, furto, & delictis commiſſis in perſonis Officialium, & Curialium Curiæ Provinciæ, & vulneribus atrocibus, in quibus abolitio nullatenus admittatur, aut concedatur, ſed d. conſtitutio non ſervatur in practica, niſi in levibus delictis, ut in verbis injurioſis, pugnis, & ſimilibus. Baiar.

(g) *Nam ubi pars remittit*) Adde in quantum ſit de jure ad materiam pacis, ea, quæ melius dixit Quint. Mandoſ. *tract. de ſignat. grat. fol. mihi* 33. *cum ſeq.* Droon.

(h) *Sed certe de conſuetudine*) Adde, quod Caravit. *in ritu* 272. *nu.* 26. idem atteſtatur, dicens, quod facta remiſſione principalis offenſi, vel ejus, ad quem principaliter jus querelandi pertinet, neque ex eodem, neque ex novo proceſſu tractatur amplius de cauſa, & quod hoc eſt bene notandum, quia ſervatur in practica. Baiaro.

[i] *Uoi primus in gradu*) Adde infra *hac eadem quæſtione, verſic. ſed pone, & verſic. viſum eſt*, aliter tamen viſus eſt, tenere dictus Quint. Mandoſ. ubi ſupra, *verſic. Quantum ad illa.* Droo.

[k] *Poſt ceptum*) Adde, quod in multis locis, præſertim in ſtatu Eccleſiaſtico communiter ſervatur, ut pace habita, vel revocatione querelæ ad caſſationem proceſſus deveniri ſolet, in certis tamen caſibus levibus, & de iſta conſuetudine atteſtatur etiam Ant. Scap. *in tract. juris non ſcripti*, (quod in utroque foro obſervatur) *lib.* 4. *c.* 9. *nu.* 10. Et † in Reg. Neap. parte
13 concordata raro devenitur ad ſententiam, ſed ad aliquam compoſitionem. Carav. *in ritu* 341. *nu.* 2. Et an habita pace poſſit deveniri ad condemnationem pœnæ
14 ordinariæ, vide Far. *quæſt. crim. q.* 4. *numer.* 34. Baiar.

(l) *Et ideo in caſibus*) Adde, ſi extaret ſtatutum, quod in crimine adulterii, vel ſtupri, non poſſet procedi, niſi ad querelam partis, data querela poterit judex procedere ex officio, etiam quod querelans deſiſteret, per tex. *in l. conſtante matrim. in fin. ff. de adult.* & Afflict. *in conſtit. legum aſperitate, nu.* 12. Gram. *in deciſio* 31. *nu.* 3. *cum ſeq.* & hoc procedit eo deſiſtente in quacunque parte judicii, etiam appellatione pendente, vel accuſatore mortuo, ut per Caravit. *in ritu* 21. Baiar.

[m] *Sed certè*] Adde, quod idem ſervatur in regno
15 Neapolit. licet adſint conſtitutiones, & titus imponentes pœnas deſiſtentibus ab accuſationibus, quæ hodie non ſervantur, & accuſatores ſine metu alicujus pœnæ deſiſtere poſſunt, ita atteſtatur Carav. *in ritu* 205. *num.* 1. *&* 2. & miror Foller. *in pract. crim. in ver. audiantur exceptiones, nu.* 31. qui dicit, quod deſiſtentes tenentur ad pœnam ſextarenorum, allegando *dictum ritum* 205. & non vidit Carav. ibi atteſtantem illam pœnam penitus ab Aula receſſiſſe, nam quotidie accuſatores deſiſtunt ſine licentia Curiæ, & ſolutione pœnæ, & † ita in ſtatu Eccleſiaſtico ſervari vidi.
16 Baiar.

(n) *Sed pone quod pars offenſa*) Adde, quod † tertius
17 querelans non poterit proſequi proceſſum, ſuper quo fuit tranſactum, nec etiam judex officio, ſi in illo delicto non poterat procedi, niſi ad querelam, ſed oporteret alium formare proceſſum, & hoc in caſibus, in quibus permiſſa eſt tranſactio; in caſibus vero non permiſſis poterit accuſator, & Judex proſequi eundem proceſſum, ſecundum Bart. *in l. tranſigere, C. de tranſact.* & ibi Alex. *in* 4. *column.* & magis communiter Scribentes, ut plene per Maran. *in* 6. *par. nu.* 48. vide etiam Carav. *in ritu* 272. *n.* 23. ubi late; vide etiam quæ poſui infra *verſic. ſecunda regula.*

18 Item adde, quod † fuerit tranſactum cum parte, & Curia in caſibus permiſſis, non poterit moleſtari, ut per Paul. Girlan. *in tract. de relax. carcerat. q.* 6. ſed de prædictis vide omnino noviſſimè per Far. *q. crim. in q.* 5. ubi plenius quam alibi, an, & quando componens, tranſigens cum fiſco, & Præſide poſſit iterum moleſtari, & inquiri de eodem delicto.

19 Item adde, † ſi pars offendens, ſive denunciata, & accuſata in eodem inſtrumento remiſſionis promiſit aliquid ratione expenſarum, & intereſſe: vel per annum non accedere ad patriam partis offenſæ, vel non tranſire per ejus domos, & facta eſt compoſitio per Curiam cum delinquente, ſi pars offendens promiſſis non ſtetit, pars offenſa ulterius accuſare, & inquiſitum pœna debita puniri facere non poterit, tex. *in terminis*, quem ibi commendat Bart. Bald. & Salic. *in l. quamvis, C. ad Turpill.* & ratio eſt ſecundum Salic. ibi, quia per talem remiſſionem dicitur accuſator deſtitiſſe, & in Turpillianum incidiſſe, propter quod amplius deveniri ad condemnationem pœnæ ordinariæ accuſati non permittitur, *l. quod deſtiterit, ff. de Turpillian.* quod tamen non procederet, quotieſcunque remittens nondum querelaſſet, & remitteret ante litis conteſtationem, & dationem fidejuſſionis debitæ proſequenda, quoniam tunc cum ſimus ante litis conteſtationem, per remiſſionem quis non dicitur deſiſtere nec in Turpillianum incidere: & propterea ſi in inſtrumento dictum eſſet, quod in caſu contraventionis licitum eſſet agere, & ſuam querelam proſequi, poſſet ipſum accuſare, & pœnam juris contra eum proſequi, quia non ſervando promiſſa incidit in pœnam in inſtrumento contentam, non obſtante d. *l. quamvis*, quæ in hoc caſu non habet locum ratione ceſſante, quod tamen verum eſt ſecundum Bart. *in l. ſi unus, §. poſtus in fi. ff. de pact.* quem ibi ſequitur Alex. *nu.* 16. & Jaſ. *nu.* 46. quotieſcunque ex illo crimine veniret imponenda pœna pecuniaria, quæ poteſt in ſtipulationem deduci, quoniam tunc illa pœna potius imponeretur ex ſtipulatione, & pacto poſito in inſtrumento, quam ex delicto, cujus pœna fuit remiſſa; ſecus ſi alia pœna, quam pecuniaria, quoniam tunc talis adjectio non valeret, quia ut ibi dicit tex. ex delicto oriri debet, non ex pacto, & ideo melius eſt in illis inſtrumentis remiſſionem, in quibus aliquid dandum, vel faciendum promittitur in caſu contraventionis adjicere certam pœnam pecuniariam, una cum refectione damnorum, expenſarum, & intereſſe; ita quod pœna ſoluta, vel non ſoluta, rata adhuc remaneat permiſſio, quemadmodum docet Spec. *in tit. de treuga, & pace in princ.* & ita tradit Carav. *in ritu* 275. *n.* 12. *cum ſeq.* & an pax facta ſub conditione, quod bannitus intra certum tempus, vel abſque paciſcentis licentia ad patriam redire non poſſit, valeat, Vulpell. *in tract. de pace, q.* 55. Baiar.

(o) *Aliquis tertius*) Intellige tertium, videlicet, qui non ſit poſt primum gradum, quia recte primus in gradu facit pacem in præjudicium ceterorum, ſupra *hac eadem q. verſic. ſed punctus*, ſed an vulneratus faciens pacem vulneranti medio Sacerdotis, talis pax valeat, quod ſic, tenet Gulielmus de Cuneo *inter conſ. crim. diverſ. conſ.* 8. *n.* 4. *par.* 1. Droon.

(p) *Excipitur tamen*) Adde † aliam rationem forſan 20
meliorem, quod prohibita ſit tranſactio in crimine adulterii, ne maritus in crimen lenocinii incideret, quia tranſactio fieri non poteſt nullo dato, vel retento, *l. tranſactio, C. de tranſact.* hanc rationem conſideravit Greg. Tholoſ. *in ſyntagmat. lib.* 28. *c.* 2. *n.* 10. *& lib.* 36. *c.* 11. *n.* 8. Baiar.

(q) *Ne fiat ſanguinis turbatio*) Hæc autem ſunt in abuſu, & ideo non punitur in aliis, ut eſt ſup. *q.* 37. *verſic. Quæro etiam in fine, infra q.* 64. *verſ. Utterius quæro in fin.* Hor. Carm. lib. 3. Od. 6.

Fœcunda culpæ ſecula nuptias
Primum inquinavere, & genus & Domos.
Hoc fonte derivata clades
In patriam populumque fluxit.
& eodem lib. Od. 29.
Stirpeſque raptas, & pecus, & Domos
Volventes unà; Droon.

(r) *Utique etiam in adulterio*) Tranſactio tamen in tali caſu videtur non poſſe fieri; tunc enim ſit tranſactio, cum ſumus in re dubia; ſed in re clara, recte non dicitur, Dec. *in rub. ff. de tranſact.* & ibi Scrib. infra *verſic. Sciat etiam hoc ead. quæſt.* vide Cravet. *conſil.* 152. *n.* 10. Droo.

(ſ) *Raptu*) Hier. Gabr. *conſil.* 172. *n.* 3. Gutor.

(t) *Et ſi dicos*) Adde, quod † parentes, ſi facerent pa- 21
cem poſt finitum judicium in crimine raptus, non incorrerent pœnam *d. l. unica*, ſecundum Gabr. *in conſil.* 172. *n.* 43. *vol.* 1. Baiar.

(u) *Secundo regula*) Adde, † quod in caſibus in qui- 22
bus prohibita eſt tranſactio, non prohibetur repeti recuſatio, etiam a primo accuſatore, licet tranſactionem fecerit, quia nulliter tranſegit, ſecundum Felyn. *in c. de his, col.* 1. *verſic. ſecundo limita de accuſ.* Ju. Marc. Monticel. *reg.* 1. *n.* 6. Foller. *pract. crim. con. c.* 35. *n.* 15. ubi dicit, hoc non procedere in tribus caſibus, ſcilicet in crimine adulterii, quando eſt impoſitum perpetuum ſilentium, & in tranſactione facta poſt litem conteſtatam, ſed ego nunquam vidi hoc ſervari in practica, quod poſt pacem, ſive tranſactionem tranſigens, ſive paciſcens poſſit de novo accuſare, vel novam accuſationem facere, quia ut dicit D. Clarus, de quocunque delicto de conſuetudine fiunt paces.

Item

Item adde, quod prohibita eſt tranſactio ſuper criminibus publicis, quæ conſiſtunt in committendo, Tiraq. *de pœn. cap.* 44. *n.* 27. Baiar.

(u) *Quam crimen falſi*) Adde, quæ dicta ſunt ſupra *q.* 59. *verſ. In hujuſmodi autem*, ob hoc enim crimen alias exclamavit Auctor in Senatu ſupra *q.* 53. *verſic. frequentiſſime*. Drogn.

(x) *Principali delinquente*) Adde ſupra *q.* 38. *verſic. Item quæro poſt med. q.* 29. *in princip. q.* 60. *verſic. ſolet dubitari*, *q.* 89. *verſ. Sciat autem*, quibus locis paſſim videre potes de mandante, & mandatario, adde Felin. *in cap. nonnulli*, §. *ſunt*, *& alii coll. mihi nono*, *verſic. ſed Petrus de Ancharano in regula rati*, *de reſcript. fol. mihi* 145. Drogn.

(y) *Viſum eſt*) Farin. *in ſua praxi*, *volum.* 2. *q.* 14. Ros.

23 *Viſum eſt de quibus criminibus*) Adde, † quod par remiſſio eſt habenda ſive à deſcendentibus, ſive aſcendentibus uſque in infinitum, & a collateralibus uſque ad decimum gradum: & magis conjuncti occiſo minus conjunctis præferuntur, latè per Nunci. Tartal. *ad pragm. incipien. Nelli anni paſſati*, *parte* 2. *num.* 18. *cum ſeq. ſub tit. de compoſ. in lib. comment. diverſ. ſuper pragmaticis*, & Plac. *lib.* 1. *Epit. delict. c.* 39. *n.* 13. ubi de communi atteſtatur.

Item † adde, quod etiam à filiis adoptivis habenda eſt remiſſio, ſi tranſeunt in poteſtatem adoptantis, juxta terminos *l. cum adoptianis*, *C. de adopt.* §. *ſed hodie*, *inſtit. ead.* ſecus autem ſi non tranſeunt; ita tradit Nunci. Tartal. *in comment. prag. incip. Nelli anni paſſati*, *n.* 17. *de compoſ. in lib. comment. diverſ. ſuper pragm. f.* 130. & habenda eſt etiam à filiis naturalibus legitimatis, & à naturalibus tantum, non exiſtentibus filiis legitimis, & naturalibus, ut latè per eundem Nunci. *in loco ſupracitato*, *n.* 22. *cum ſeq.*

24 Item adde, quod ſi occiſo nullus deſcendentium ſuperſit, & ſuperſtite patre, & matre ab eis requiritur remiſſio; & matre exiſtente tantum, ab ea eſt obtinenda, licet filius vulgo eſſet quæſitus: vel quod ipſa ad ſecundas nuptias tranſiviſſet, vel quod eſſet infamis, & publice quæſtum faceret; vel quod filio occiſo rumorem non petiiſſet: & ſi cum dictis, patre, matreque, vel aliquo ipſorum ſuperſit frater, & ſoror utrinque conjuncti, vel ipſis deficientibus eorum filii, ab omnibus requiritur remiſſio, vel a Nepotibus, eis non exiſtentibus, & ſi non exiſterent pater, & mater, ſeu avus, & avia, vel alter eorum, & fratre, vel ſoror occiſi: remiſſio quoque ab omnibus obtinenda eſſet, ita habetur per Nunci. *ad d. pragm. in* 2. *parte a princ. uſque ad num.* 13. *fol.* 141.

25 Item † adde, quod de pace debet apparere in actis, Bal. *in conſ.* 402. *vol.* 1. & Moron. *de fidejuſſ. treuga*, *& pace*, *q.* 106. *n.* 15.

26 Item adde, † quod uxore occiſa, patre, marito, & filiis exiſtentibus, ſufficit, quod pax habetur ab uno tantum, ſcilicet a patre, vel à marito, ſecundum Catald. *in tract. de ſynd. quæſt.* 128. ſed Vulpell. *in tract. de pace*, *q.* 24. tenet, quod ab omnibus habenda ſit. Baiard.

(z) *Ad ejus proximiores*) An, & quando requiritur omnium conſenſus, vel ſufficiat major pars, vi. per Alex. *in l.* 4. §. *Cato. col. fin. ad finem*, *ff. de ver. oblig.* & per Franc. Aret. *in l. pro hærede*, §. *ſi ſepulchri*, *ff. de acquir. hæred.* Quid ſi facta ſit pax vulnere prima facie mortali, & remiſſa ſit omnis injuriar. actio. Dic, quod ſi vulneratus decedat, quod cenſetur mors remiſſa per Bartol. *in l. damni*, §. *Sabini*, *col.* 1. *ff. de damn. infect.* Et hoc eſt verum, maxime ubi tempore mortis vulnerans eſſet bannitus, ita Nel. *de ban.* 3. *part.* 2. *tempor. quæſt.* 40. Giach.

(a) *Eo ſcilicet ordine*) Adde ſupra *hoc eadem quæſtione verſic. ſed punitur*, *ibi nihilominus de conſuetudine ſervatur*, *& verſ. pone*, *quæſt.* 19. *in princ.* Drogn.

(b) *Quis autem præferetur*) Farin. *tit. de accuſ. q.* 14 *vol.* 1. Ros.

(c) *Quæro nunquid pater*) Ad idem adde gl. & Bart. *in l. in perſonam*, *ff. de pact.* Foller. *in pract. cri.* §. *audiantur exceptiones*, *n.* 44. Boſſ. *in tit. de pace*, *n.* 6. & per Crav. *ejus conſil.* 45. *poſt n.* 8. Giach.

[d] *Quæro nunquid*) Farin. ſup. *n.* 34. *& ſeq.* Ros.

Quæro nunquid) Adde † videndum Boſſ. *in tit. de pace*,
27 *n.* 16. Cravet. *conſil.* 45. *n.* 8. & Fol. *in verb. audiantur exceptiones*, *n.* 44.

28 Item † adde, quod ſi pater remiſerit, mater etiam poterit accuſare, ſecundum Salic. *in l. uxor. C. qui accuſ. non poſſ.* Afflict. *in conſt. ſummo periculo*, *in q. notab.* &
† ſimiliter poterit ſoror accuſare, ſi frater pacem fecerit
29 de morte fratris ſui occiſi. Afflict. *in conſt. juſtitiæ non per Calendas in fin.* & Foller. *in pract. crim. in verb. audiantur exceptiones*, *n.* 21. *&* 22. Baiar.

(d) *Eſt communis concluſio*) Alba *conſil.* 419. *& conſil.* 444. Ros.

[e] *Aliqui limitant*) Adde, quod iſtam limitationem tenet Roman. *ſingul.* 73. Marſil. *in l. divus*, *n.* 2, *ff. ad legem Pomp. de Par.* & per Maran. *in praxi judic.* 6. *par.* §. *& punitur aliquando per viam Inquiſit. ſub nu.* 71. Bertachi. *verb. actio injuriar. & in verb. injuria. verſic.* 3. Item limita non procedere quando pater eſſet vilis perſona, & filius honeſta, per Boer. *ead. deciſio.* 120. *n.* 6. & Maran. ubi ſupra, *num.* 68. Item fallit ſi pater eſſet abſens per Boer. *eo. loc. col.* 3. Giach.

Aliqui limitant) Adde † aliam limitationem, quan- 30
do pater eſſet vilis perſona, & filius honeſta, quia tunc pater vilis, non poteſt remittere injuriam illatam filio. Maran. *in* 2. *p. n.* 68. & Bero. *q.* 75. ubi etiam dicit, quod pater furioſus ſimiliter non poteſt remittere injuriam filii, nec forte mediante curatore; & an pater poſſit remittere injuriam factam filio, late habetur per D. Joſeph. Lud. *in concluſ.* 41. ubi ponit regulam, quod pater poſſit remittere cum quatuor ampliationibus, &
quinque limitationibus: nec remittere poteſt † inju- 31
riam violati thori ſine filio. Bal. *novel. in tract. de dote p.* 6. *privileg.* 26. *nu.* 2. Et ſimiliter, ſi pater eſſet abſens. Boer. *deciſio.* 120. *col.* 2. & ad hanc quæſtionem nunquid pater poſſit remittere injuriam factam filio, habetur etiam per Farin. *in quæſt.* 14. *n.* 34. *cum ſequenti.*

Item adde, † quod facta remiſſione à patre de injuria 32
facta filio, alii filii non potuerunt agere de d. injuria.
Maran. *in d. p.* 6. *n.* 67. † nec ille, cui injuria facta fuiſ- 33
ſet, quia per remiſſionem, quam facit pater tollitur actio prætoria, quæ competit patri, & civilis, quæ competit filio, ita tradit Gabriel. *in conſil.* 172. *n.* 44. *vol.* 1. ubi atteſtatur de communi, quod tamen limitatur in aliquibus caſibus, quos recenſet Jaſ. *in l. in perſona. ff. de pact.* Baiar.

(f) *Sed indiſtincte vult*) Adde, quod eſt de jure communi, ſecundum Vulpell. *in tract. ſuo de pract. q.* 8. Et
hinc eſt, quod filius non dicitur † proditor, ſi pacem 34
à patre factam ratam non habuit, Vulpell. *d. tract. q.* 9. *&* 10. ubi habetur, an filius patre invito poſſit facere pacem, & Bombin. *in conſil.* 59. *per totum*, dicit, quod licet pater poſſit facere pacem invito filio, vel filia, ſi eam fecerit, quod uxor, & filii occiſi eam rumpere poterunt. Baiar.

(g) *Hæc autem omnia*) Adde, quod idem tenuit de filio emancipato Cravet. *conſil.* 45. *n.* 18. Baiar.

(h) *Sed ſi eſſet emancipatus*) Adde, quod tenet Crav. *ſuo conſil.* 45. *poſt n.* 8. per tex. *in l. ſed ſi unus*, §. *filiafamilias*, *ff. de inju.* qui hoc invenire videtur, & huic ſententiæ ſubſcribo. Giach.

(i) *Præterea quæro*) Adde, quod † ſimiliter Antiani 35
non poſſunt remittere injuriam factam civitati ſine conſenſu Conſilii, Bald. *in c.* 1. *de pact jur. firm.* §. *injuria paratur*, *n.* 6. Baiar.

(k) *Sed quid dicendum in blaſphemis*) Adde, quod 15
blaſphemiæ † pœna de jure divino eſt pœna mortis: De jure tamen canonico blaſphemans cogitur ad publicam pœnitentiam ante fores Eccleſiæ faciendam, ut *in c.* 2. *de maledic.* Guiot.

Sed quid dicendum) Adde, † ſi ſtatutum dicet, quod 36
quicunque habuerit pacem ab offenſo, liberetur à pœna ordinaria, ſi blaſphemans confeſſus fuerit peccatum Sacerdoti, & abſolutionem habuerit, & ſic pacem fecerit cum Deo, non gaudebit beneficio ſtatuti, ſecundum magis communem, ut per Covar. *var. reſol. lib.* 2. *c.* 10. *n.* 3. & latiſſime per Decian. *in tract. crim. c.* 5. *nu.* 16. *to.* 2. & ratio eſt, quia abſolutio Sacerdotis remittit pœnam ſpiritualem, non temporalem, ut declarat Jo. And. *in c. proni de homic. in* 6. ita tenuit Pena de Lamiis, *n.* 68. Giach.

(l) *Prout in ſfroſatione Bladorum*) Adde quod tamen tales ſfroſationes componuntur, nec proclamationes ſuper eis, licet atroces, exequi ſunt ſolitæ, infra *quæſt.* 82. *ſtatuto* 7. *circa principium.* Drogn.

(m) *Ulterius quære pone*, *quod fuit interfectus monachus*) Quid ſi rapta fuerit Monialis: dic, quod pax † 36
haberi debet à Papa, quia principaliter Deus eſt offenſus, ita no. Bald. per illum tex. *in l. unica*, *in* 2. *no. C. de rapt. virg.* & tradit Boſſ. *in titul. de pace*, *numero* 37. Giach.

Ulterius quæro) Adde videndum † Feder. de Sen. *in* 37
conſil. 35. & Vulpell. *in tractat. de pace*, *qu.* 13. ubi aliam faciunt diſtinctionem. Baiard.

(n) *Ego vero*) Adde, quod iſta diſtin. late habetur per

per Felin. Dec. & Pariſ. *in c. præſentia* , *n.* 127. *de probat.* Basar.
38 (*a*) *Tutius eſt tamen*) Adde, quod † ſi filii, & conſan-
guinei pacem facere vellent, & Monaſterium denegaret,
tunc favore pacis, & liberationis a banno, filii præfer-
rentur, & è contra, ſi Monaſterium pacem facere vel-
let, & filii negarent favore liberationis præfertur Mo-
naſterium : quæ tamen procedunt, ſi non adeſſet te-
ſtamentum, quia tunc ſpectaret ad hæredes inſtitutos,
ita tradit Bero. *in c. in præſentia* , *nu.* 474. *de probat.* &
quid ſi Monachus offenſus non haberet filior, an ab
ipſo, vel à Monaſterio, vel ab utroque remiſſio ſit fa-
cienda, latè per Carav. *in ritu* 275. *n.* 25. hic allegatum;
39 & ibi etiam habetur, † quod eſt differentia inter of-
fenſam factam Clerico ſeculari, & factam Monacho.
40 Item adde, † quod rapiens Monialem, obtinere de-
bet remiſſionem à ſummo Pontifice, Boſſ. *in tit. de pa-
ce* , *num.* 27. quod intelligas una cum conſanguineis
ſuam, vel ſuorum injuriam proſequentibus, ſi erat pro-
feſſa, ſecus autem ſi non erat profeſſa, tunc enim ſuf-
ficeret habere remiſſionem à dictis conſanguineis, ac ſi
41 rapta eſſet virgo, non Monialis, ſed ſecularis, † cum
quis ante profeſſionem non dicatur religioſus, ut hic
in fin. & Barb. *in Clem.* 1. *de cleric.* & *in conſil.* 38. *vol.*
5. Baiardo.
42 (*p*) *Sed circumſcripta*) Adde, quod † hæc concluſio
intelligitur, dummodo filii legitimi non eſſent, & ex
damnato coitu non procedant, Plaza *Epit. delict. c.* 41.
nu. 29. & *in d. c. per totum* , latè habetur de filiis ille-
gitimis, necem patris vindicantibus. Et an pater poſ-
ſit facere pacem de morte filii ſpurii, Jodoc. *in Ench.
rerum crim. c.* 146. *n.* 12. Basar.
(*q*) *Spurii*) Filii tamen inceſtuoſi, & alii nati ex dam-
nato coitu non poſſunt pacem facere pro offenſis factis
eorum parentibus. Quinimo poſſunt parentes in jus vo-
care ſine venia, ut eſt gloſſ. communiter approbata,
de qua per Soc. *in l. in jus vocari* , §. *prætor ait* , *n.* 5. *ff.
de in jus vocan.* Gotof.
(*r*) *Quæro, an tutor*) Circa iſtum artic. an videlicet
tutor poſſit facere pacem pro pupillo, dubitat Alc. *tract.*
*43 *de præſumpt. reg.* 1. *præſumpt.* 52. *nu.* 7. Utrum mater
tutrix, quæ ut mulier non poteſt ſe obligare ſine con-
ſenſu proximiorum, ut ex Decreto paulo ante emana-
to, poſſit tamen tutelam gerere, pacem facere, & ſe
obligare ? nihil ibi diffinit Alc. ſed ego credo matrem obli-
gari ; per regulam qui vult conſeq. vult & neceſſario
antecedens, arg. *l. qui teſtam. in prin. ff. de teſtam. l. Fu-
rioſum* , *in fi. C. de teſta. c.* 1. *de ætat. & qualit. cum ſimi-
lib.* ſic etiam dicimus de diſpenſatione, quæ eſt ſtrictiſ-
ſimi juris, & tamen extenditur ad ea quæ ſunt anteceden-
tis neceſſarii : Aym. Crav. ibi not. *tract. de antiq. temp.*
p. 4. *verſ.* 1. *n.* 63. Nam niſi tutrix contrahere poſſet,
utique non eſſet tutrix & tali modo tutela regularetur
ab aliena voluntate, non matris, quam tamen auctori-
tatem matris, & ejus regimen approbat ſtatutum eidem
ante omnes deferens tutelam : nam ex ſententia Livii
ea in libertate poſita eſt, quæ ſuis ſtat juribus, non ex
alieno pendet arbitrio *lib.* 5. *Dec.* 4. quæ verba repetun-
tur à Crav. *conſ.* 182. *ſub n.* 7. & illa non dicitur pote-
ſtas ad cujus exercitium alius requiritur, gl. *in Clem.
Dudum in verbo, libere. de ſepult.* quam expendit Fel.
in cap. 1. *poſt prin. extr.* de *conſt.* Alex. *conſ.* 14. *n.* 2. *vol.*
2. Crav. *conſil.* 122. *n.* 4. & per Gen. *reſponſ.* 1. *ſub n.* 43.
verſic. ſcitis huc : ubi rei cohærere id dicitur, quod im-
mediatè, non re, aut jure alio mediante. Rurſus cum
cauſa prohibitionis Decreti ceſſet, ceſſare debet ejus
effectus : ſed ratio Decreti illa fuit, ut obvietur fraudib.
fiendis in præjudicium mulierum : ergo non debet ad res
minorum extendi, maxime cum tale Decretum ſit ſtric-
tiſſime intelligendum, de quo cum non expreſſerit De-
cretum, nec nos exprimere debemus. Hoc argumento
uſus eſt Crav. *in q. de indemnit. mulier.* poſita poſt trac-
tatum *de antiq. temp. num.* 50. *cum ſeq.* & *d. Tract. de
antiq. temp. par.* 4. *verſ.* 1. *n.* 41. allegat Alexandrum
conſ. 137. *lib.* 9. Hanc partem licet dubitet, & non de-
cidat Alc. ubi ſupra, tenuerunt Paulus de Caſtro, &
Alex. quos refert Maran. *in ſuo Spec. diſt. n.* 16. Tit. va-
lidum, aut invalidum *nu.* 37. *fol. mihi* 196. Boſſ. *tit. de
pace n.* 31. eſſe tamen magis tutum, ut cum mulier acce-
dit ad aliquam tutelam, illam aſſumeret cum auctoritate
propinquorum ad formam dicti Decreti. Nam ut inquit
tex. *in l. ſervi electione* , §. 1. *ff. de legat.* 1. non dicit ſpec-
tare duob. id, quod unus facit cum conſenſu alterius :
Ideo licet conſenſus ſic præſtetur mulieri, non alterat
quin ſola mulier vere non ſit tutrix, & curatrix, &

hoc nota, qui degis in Pallav. ſtatu, cum ibidem vigeat
ſtatutum ut matres præferantur ceteris Agnatis in tutela,
ut eſt in civilibus ſtatuto 12. ceterum nec mirum foret,
ſi tale decretum diceretur non trahi ad ea, quæ expreſ-
ſe non derogantur, multa ſunt enim, quæ indigent
ſpeciali derogatione, nec includuntur ſub generali
proclamate, arg. *eorum, quæ dixi infra quæſt.* 59. *verſ.
in hujuſmodi.* At demum ceſſat hoc dubium in ſtatu
Mediolani ſtantibus conſtitutionibus ſub titulo de No-
tariis publicis *lib.* 2. §. *Hæc tamen conſtitutio* , vide ta-
men Guidonem de Suzzaria *inter conſil. crim. diverſ.
par.* 1. *conſ.* 2. *in fine* , ubi tenet pacem à matre tutri-
ce fieri non poſſe cum certus eſt homicida per text. *in
l. præſes C. de tranſact.* Drogh.
Quæro, an tutor) Adde, quod pacem ſimpliciter tu-
tor, vel pupillus tutoris accedente auctoritate facere
poteſt ſecundum magis comm. opin. tamen pax facta
ſub obligatione ad pœnam, non valet. Bal. *in l. pactum
curatoris* , *num.* 3. & ibi alii Doct. *C. de pact.* Et eſt
ratio, quia obligatio ad pœnam reputatur damnum ipſi
pupillo. Jacob. Novell. *in tract. crim. in ult. par. verſic.*
88. *facta per tutorem* Gotof.
Quæro, an tutor) Adde, quod † tutor, licet poſſit fa- 43
cere pacem cum pupillo, non tamen illam facere poteſt
ſub obligatione pœnali, & facta non valet, Thob. No-
ni. *in conſ.* 152. *n.* 11. *inter conſil. crim. diverſ. in* [illegible]
10. 1. Corſet. *in tract. de privileg. pacis privileg.* 88. &
Laurent. Rinchou. *lib. com. opin. cent.* 5. *concl.* 73. *tom.* 2.
nec pacem facere poteſt nomine pupilli, ſive poſthumi
nondum nati cum interfectoribus ſui patris, ſecundum
Bal. *in l.* 2. §. *fin. ff. de teſtam. tutel.* J. C. *in l. pact. in cu-
ratoris in fin. C. de pact.* & Nunci. Tartal. *ſup. pr gm.
fin. de compoſit. nu.* 29. ubi hanc quæſtionem examinavit.
Item adde, quod minor abſque aliis ſolemnitatibus pa-
cem facere poteſt, Bal. *in c.* 1. *de pac. juram. firm.* §. 1.
n. 3. ſed quando pax facta à minore, ſeu ab ejus tuto-
re, vel curatore valeat : & an † minor ob ruptam pa- 44
cem ſit puniendus pœnis conventionalibus, & ſtatuta-
riis, lariſſimè per Farin. *var. qq. in q.* 15. *per totum* , &
Colleg. Maceraten. *in conſil.* 150. & Thob. Noni. *in con-
ſil.* 152. *per totum* , cum multis ſubſcriptionibus *inter con-
ſil. crim. diverſ. in fol. tom.* 1. & † hanc quæſtionem quan-
do ſit valida pax facta à tutore, vel à minore noviſſi- 45
me per Farin. habetur *in quæſt.* 15. ubi ad ſaturitatem.
Basaro.
(*ſ*) *Nam certum eſt*) Farin. *in ejus prax. ut l. 1. q.* 15. *n.*
8. ubi etiam de ipſo tutore, *n.* 11. & *ſeq.* Ros.
(*ſ*) *Atteſtatur communem opi. eſſe*) Adde, quod Dec.
in conſil. 38. *vol.* 1. *n.* 9. conſuluit, quod judicis decretum
adhiberi debet, & ibi † docet, quomodo ſit facienda 46
pax pupilli. Baiardo.
(*t*) *Hæc tamen quæ de tutore*) Adda, quod licet tutor 47
generalis inventarium generale non confecerit, nec ſa-
tiſdederit, pax tamen erit valida, & non poterit dici
de nullitate, nec erit locus reſtitutioni in integrum, ſe-
cundum Carav. *in ritu* 275. *n.* 23. *cum ſeq.* hic per D. Cla-
rum allegatum. Basaro.
(*u*) *Darii Carenzoni*) Iſte Darius fuit oriundus in incli-
ta Terra Caſallis minoris prope Padum, & ibidem me
præſente, & adhuc puero, de anno 1560. fuit occiſus.
Drogh.
(*x*) *Sed an procurator*) Adde, quod † ſi in mandato 48
concedantur ſpecifice aliqui caſus paci ſimiles, & ejuſ-
dem naturæ promiſcuæ cum clauſula generali, ad pacem
extenditur, Vulpel. *in tr. de pace quæſt.* 4. *nu.* 3. & ibi
quæſt. 5. habetur etiam, quod mandatum ad pacem man-
dantis morte expirat.
Item †, adde, quod Procurator conſtitutus ad facien- 49
dam pacem, & concordiam, ſi pactus ſit, quod ejus Do-
minus, ac filii non poſſint ſtare, vel morari in Civita-
te, hoc facere non poterit, ſecundum Anchar. *in con-
ſil.* 74. diligenter inſtruentem, quem ſequitur Jacob.
Novell. *in pract. crim. c. ult. n.* 69.
Item adde, † quod in Regno Neap. non ſufficit man-
datum ſpeciale, & quomodo ſint faciendæ remiſſiones 50
ſecundum regias pragm. latè habetur per Luc. Follet.
in comment. ſuper prag. de compoſit. n. 77. *cum ſequen. in
lib. comment. diverſ. fol.* 134, Basar.
(*y*) *Sed requiritur*) Farin. *d. q.* 107. *p.* 2. *num.* 273. 4.
vol. Ros.
(*z*) *Nam in mandato cum libera*) Adde Neguſ. *Trac-
tat. de pign.* 1. *membr.* 3. *part. ſub n.* 36. & 3. *parte tertii
membri ſecund. part. princip. num.* 7. *ad fin.* & 3. *memb.*
6. *part. princip. ſub num.* 28. Jaſ. *in* §. *ſequent. n.* 15. *In-*

ſtit. de act. Nota temen quia Procurator cum libera dicitur hebere ſpeciale mandatum, *cep. 1. qui ed egendum de pracur. in 6.* quem text. ad hoc citat Fel. *in capit. ſunt & alii, in principia extre de Reſcript.* & demum Procurator iſte poteſt omnia dependentia incidenter, & connexa, etiam ſi eeigant ſpeciale mandatum. Felin. *in ca. ſunt, & alii call. mibi* 10. *extre de reſcript. & in c. edocere call. 2. extra de reſeript.* Item nota, quod clauſula in mandato, cum libera, non operetur ultra expieſſa, vel ſimilia, Felin. *in c. ſades cell. mibi 5. de reſcript.* Adde Ang. Aret. *in* §.1.*n.*2. *Inſtint. de his, per quos ag. poſſ.* & per quæ verba fiat talis procura, ſeu mandatum vide Alex. *conſil.44.n.1.vol.* e. Dec.*conſ.* 404. *n.* 6. & demum ſcias, quod Procurator cum libera non poteſt protogare ſolutionem debitoris, ut per gloſ. *in l. qui Rame in* §.*Callimacnt, in verbor Harete, ff.de verbor. obligat.* Drogh.

51 (a) *Quæro pane*) Adde, quod † pee proderit vulneranti, etiam ſi mors ſequeretur, ſi dictum fuerit, etiam quod mors ſequatur; vel ſi pax facta fuerit de vulnere, & de bis quæ ce vulnere ſequi poſſent, vel eliquo modo deprebendi poſſit, quod paciſcentes etiam mortis ceſum præcogitaverint, Vulpell. *in tract. de pace, q.* 22. Pet. à Plaa. *epit. delict. ca.* 12. *col.fi.* ſed de prædictis vide omnino Farin. *q.* 14. *n.* 28. *cum ſeq.* ubi late, & in Regno Neap. *per Reg. Pragm. 6. ſub titul. de compoſit.* proviſum fuit, quod ſole remiſſio morientis non ſufficiat. Baiar.

(b) *Aleint. conſil. 477.*) *ſen conſil.134. lib. 5.* Ros.

52 (c) *Aut vero ſtatutum*) Adde, † ſtente hoc ſtatoto, quod pax requiratur ab hærede occiſi, ſi quis occiſur fuerit relicto filio impubere, ueore matre dicti impuberis, & patre, & mortuo impubere, mater ſucceſſit; an jus faciendæ pacis ſpectet ad mattem, vel ad patrem occiſi, hanc quæſtionem poſuit Nunci. Tartal. *ad pragm. incip. Nelli anni paſſati, in 1. parte, n. 55. ſub tit. de comp. in lib. camment. diverſ. ſuper preg. fol.* 140. ubi tenet, ſpectare ed pattem occiſi, & non ad matrem pupilli, licet ſit hæres. Baiar.

(d) *Si quis aliqurm vulnereverit*) Far. *in d. vol. de accuſ. quæſt.* 14. *n.* 28. Ros.

53 (e) *Contingit etiam*) † Adde, quod D. Farin. *in q.14.n.* 48. contrarium tenet, ſcilicet, quod ſufficiat pax, ſeu remiſſio a filiis communibus bebita, dicens, remiſſione filiorum non præſumi meticuloſam, dum minæ, ſive
54 verbere nnn præcedant. Egn † autem (ſalve ejus pace)
55 arbitror, hoc verum non eſſe, quia † ad præſumendum metum reverentialem non ecquiruntur minæ, nec verbere, ut ipſe præſupponit, ſed ſufficit ſola reverentia, & enormis læſio, Capy. *deciſ.* 159. *nu.* 34. Gram. *deciſio.* 103. *n.*49. Neviz. *conſil.* 22.*n.*20. Alba. *conſil.* 77. *n.* 11. affirmans, hanc eſſe comm. opin. & *conſ.* 69.*n.*5. Crav. *conſ.*11.*n.*12. Curt. jun. *conſ.*141.*n.*11. quos omnes, & multos elios refert, & ſequitur Maſcer. *de probat. concl.* 1051. *n.* 28. *val.* e. & *deciſ. Pedem.* 1-2.*n.*5. ubi habetur, hoc procedere etiam, ſi adeſſet juramentum: & quente ſit læſio filii, que metie privatur, nemo eſt, qui ignoret, quinimo remittitur arbitrio judicis, quando metus reverentialis præſumatur, licet de læſione probetum non ſit, ſecundum Men. *de arbitr. judic. caſ.* 136. *n.* 7. ſtantibus itaque prædictis, tollitur fundamentum ex edverſo edductum, quo ſublato, nempè, firma remanet concluſio D. Clari, & Senatus, qui ita de facili reprehendi non poſſunt, cum in illo ſupremo Magiſtratu ſemper interveniant præſtantiſſimi viri eminentis ſcientiæ, ac multum practici, & ſequitur Clarum, & Boſſ. Nunci. Tertal. *in camment. ſua ſuper pregm. Regni Neap. incip. Nelli anni paſſati, n. ſub titu.* 50. *decim. poſit.* & idem tenuit Vulpel. *in tract. de pace q.* 25. poſſet forſan eliquo caſu præſumi, filiorum remiſſionem non eſſe meticuloſam, ut ſi eſſent majores, vel quod ſeparatim è patre babitarent, ut emancipati. eus quod mater propter adulterium interfecte fuiſſet. Baiar.

56 (f) *Quæro nunc*) Adde, quod † idem eſt in filio exhæredato, nam jus ſenguinis eehæredatione non tollitur, text. eſt *in l. fin. ff. unde legit.* Baiar.

(g) *Ut ſcilicet non admitteretur*) Farin. *d. q.* 14. *num.* 21. Ros.

(h) *Tenuit quod ſufficiat*) Farin. *in d. q.* 14.*n.*e.3.4. & *n.* 11. & 12. & *ſeq.* & *n.*25. Ros.

(i) *V vius*) Melius *in 3. vol. opin.* 604. *ſeu in lib. comm. opi. wro ſol.* 769. Ros.

(k) *Praterea cum quilibet haredum*) Adde Neguſ.*d. tractat.d pign.2.membr.2.par.ſub n.34.& 3. memb.7.p.prin.n.* 48. *per text. in l.1.C.ſi unni ex pluribus.* Drogh.

(l) *Hæc autem concluſio*) Quod † ſi ſtatutum diceret ab 57
hærede occiſi, tunc nnn requireretur eb aliis, Boer. *deciſio.* 121.*nu.* 3. ſed Vulpell. *in tractat. de pace quæſt.* 20. dicit opinionem contrariam eſſe veriorem, quod ſcilicet pax ſit babenda ab omnibus hæredibus, etiem quod ſtatutum loquatur in ſingulari, ut ſcendali occaſio auferatur.

Item adde, quod † ſtatutum de pace hebenda non ve 58
rificatur in concordia, quia pae eſt genus, & concordia ſpecies. Alex. & alii *in l.* 1. *ff. de pact.*

Item adde, quod † in Regno Neapol. proviſum fuit 59
per Regiam prag. Regis Philippi, quæ eſt octeve ſub titulo de compoſitionibus, quod remiſſio, ſive pax ſit hebenda ab omnibus quibus ſucceſſio deferatur. Baiar.

(m) *Sed quid ſi inter hæredes*) Adde † videndum di- 60
ſtinctionem Vulpell. *in tract. de pac. quæſt.* 14. *fol.* 30. ſed vide etiam Caravit. *in ritu* 272. *nu.* 26. ubi dicit, quod facta remiſſione principalis offenſi, vel ejus, ad quem principaliter jus querelandi pertinet, neque ex eodem, neque ce novo proceſſu tractatur amplius de cauſa, & quod boc eſt bene notendum, quia ſervatur in practice.

Item edde, quod † ſoror defuncti exiſtente filio non 61
bebet jus faciendi pecem, etiam quod eccuſaſſet, Decien. *conſil.* 38. *nu.* 12. & *ſeq.* Item edde, ſi uxor interfecti concurreret cum conſanguineis, vel hæredibus, quod uxor præfertur, ſecundum Gomeſ. *de delict. c.* 3. *n.*65. & in Regno Neap. concurrit, & cum eis admittitur ad querelandum, & ideo ab ee etiam requiritur remiſſio, ſecundum Nunci. Tertel. *ſuper pragm.* 8. *de compaſ. n.* 30. quod intellige, ſi eſt vidua, quia dicitur eſſe in matrimonio primi viri, & boc etiam procedit in ſponſo, ut ibi per eum.

(n) *Bene verum eſt*) Adde, quod † forſan poſſet dici 62
contrarium, cum jura ſenguinis ſtatuto minime tolli poſſint, *l. jura ſanguinis, ff. de reg. jur.* & quie jus faciendi pecem non eſt hæreditarium, Bart. *in l. damni, §. ſavini, num.* 2. *ff. de damn. infecto.* Decian. *in c. præſentia de probat.* Shan. *in tractat. de inven. parte 6. n.* 56. relatur per Boneeoſ. *lib. cam. opin. crim. par.* 1. *in verſi. ſtante ſtatuto, quod occident occidatur.* Baiar.

(o) *Quia dotata, vel hujuſmodi*) Sed an talis filia faciat partem in legitima? infra *q.*78.*verſ.videa. in fin. ſup. q.* 21. *verſ. pax,* Dec. *in l. fœmina n.*54. *ff. de reg. jur.* qui ibidem aliter diſtinguit, loquitur tamen Decius *in vindicta, hic autem in pace,* Capyc. *deciſio. ultime.* Drogh.

(p) *Appoſita conditione*) An ſaltem haberi pee debeat à loci delicti communitate. Plott. *in l. ſi qua, §.7. in fin. C. unde vi. alias, n.* 353. Ros.

(q) *Per judices inferiores*) Adde de ſententiis, & euctoritete Senetus ſupra *quæſtio.* 44. *verſic. dixi, quod di jure communi, ibi, ſed cum ſit ſententia ſenatus, infra quæſt.* 78. *verſic. Quæra, ſi bona, ibi, quod eſt notandum quæſt.* 38. *verſic. Aliquanda:* eſt tamen verum, quod Conſiſtorium Principis, ſive Senatus non poteſt uti plenitudine poteſtatis, Capyc. *deciſ.* 47. *poſt n.* 7. & dicitur intra in calce præſentium prout ſupra, ed *quæſtionem* 4. *verſic. quando vera,* Adde rationem huic dicto, quia magis præſumitur pro ſententia Judicis majoris, quem inferioris *leg.* 1. *ff. de off. Præfect. præt.* Crev. *de antiq. imp. par.* 2. *num.* 38. & in quantum hic dicitur de non habente, cum quo pax fiat, vide Barr. *conſilia* 167. Miniſter fratrum de pœnitentia, ubi loquitur etiam de blaſphemente. Drogh.

(r) *Pariter etiam*) Adde, quod hoc caſu in Regno Neapol. cautius proceditur, quia pro intereſſe partis recipiunt cautionem de ſtando juri cum perte, quandocunque ſupervenerit antequam delinquens ed compoſitionem admittatur, ita tradit Carev. *ritu* 272. *numera* 29. Baiar.

(s) *Dictum eſt*) Adde, en † boc caſu, quendo pax ſit 63
abſenti, requiratur ratificatio, & dicit Brun. *in conſilia* 94. *inter conſilia crimin. diverſ. libro ſecundo,* quod ſic, alias eſſet nulla: idem tenet Bertaz. *in conſilia* 95. *eadem libro,* ſed cum quicquid fiat ob pacem, legis habeat vigorem, Bald. *conſilia* 212. *volumine* 3. Nuvel. *de pace, numer.* 65. ideo ratificatio non requiritur: & hanc eſſe magis communem opinionem, atteſtatur Hercul. de Sylveſtris *in conſilia nonageſima ſeptima, inter conſilia criminal. eadem libra:* vide tamen ad hanc quæſtionem Mornn. *in tractat. de pace, fide, & treug. in quæſtiane* 132. *per totam:* ſed ad effectum, ut reus mitius puniatur, vel gratiam obtineat, non eſt opus aliqua ratificatione, cum ea utendo, ſatis ratificata dicatur. Baiaro.

(t) Nia-

(t) *Nunquid pax*) Farinac. *quæſt.* 107. *par.* 2. *artic.* 21.
nu. 272. *vol.* 4. ubi quid ſi non ſit ratificata, & interim
ſecuta aliqua offenſio. Ros.
[u] *Villalob*) Ex *libra commun. opin. mea*, *fol.* 167.
Ros.
(x) *Notario ſtipulanti*) Adde ſupra *quæſtione* 21. *verſicul.* Pax. Daoch.
(y) *Quæro modo*) Farin. *q.* 105. *inſpect.* 8. *n.* 363. *vol.*
4. Ros.
64 *Quæro modo*) Adde, † quod damna, & intereſſe in
foro divino, ſive conſcientiæ nemo tenetur dimittere
23. *quæſt.* 4. *capit. ſi illic*, & dicta ſatisfactio debet fieri
65 competenter, juxta menſuram injuriæ † *d. c. ſi illic.* & arbitrio
boni viri, *l. ſed ſi unius*, §. *ait Prætor. ff. de injur.*
& ſi præter damna, & intereſſe, quæ paſſus eſt offen-
66 ſus, aliquid datum fuerit † ſine juſſu judicis, uterque
erit infamis: offenſor ſolvens infamia juris; & offen-
ſus recipiens infamia facti; quia injuriam, & corpus
ſuum precio vendidit, ut plenè per Lucam de Pann. *in
l. unica*, *C. publi. lætit. vel conſol. col.* 10. *verſic. & hanc ſatisfactionem*;
idem tenet Vulpell. *in tract. de pace*, *quæſt.*
28. ubi dicit, pacem eſſe validam propter publicam utilitatem,
& inimicitias tollendas. Item adde, quod ille,
qui paciſcitur cum parte, vel illam pecunia corrumpit,
ne accedat ad Curiam ad illum accuſandum, non evadit
infamiam, & nihil ſibi prodeſt compoſitio quo ad
Curiam, ac ſi nihil feciſſet, ſecundum Giſland. *in
tract. de relaxat. carcerat. in rub. de pœnar. compoſ.
num.* 10.
67 Item † adde, quod quando quis dicit, ſe facere plenam
remiſſionem, dicuntur damna remiſſa, & actio injuriarum,
Alexan. & Jaſ. *in l. ſi tibi* §. *quædam ff. de pact.*
poſt Bald. *in c.* 1. §. *injuria. n.* 7. *de pac. jura. firm.* Roman.
in l. 1. *n.* 7. *ff. ad Syllan.* & Alex. *in d.* §. *quædam*, dicit,
quod ſi verba remiſſionis ita lata ſint, quod ultra injuriam
remitterentur devaſtationes, & expulſiones, tunc
cenſerentur remiſſa damna, ut d. verba aliquid operarentur:
ſed Rimin. jun. *in conſil.* 103. *n.* 41. *vol.* 1. *& in
conſil.* 134. *n.* 47. *cum ſeq. tomo* 1. *inter conſ. crim. diverſ.*
contrarium tenuit, damnando Alex. *in d. l. ſi tibi*, §.
quædam ff. de pac. ideo vide eum, & idem eſſet, ſi
dictum fuiſſet in pace, quod omnis injuria remittebatur,
Vulpell. *in tract. de pace*, *quæſt.* 29.
68 Item † adde, quod remittens injuriam pretio, non
videtur remittere damna, expenſas, & intereſſe, quæ ex
injuria ſibi illata poteſt prætendere; niſi & illa remiſerit,
Gomeſ. *de delict. cap.* 6. *n.* 23. & Rimin. jun. *in conſilio*
103. *num.* 39. *volum.* 1. *& in conſil.* 134. *n.* 48. *tomo*
1. *inter conſil. crim. diverſ.* & ibi *ſub n.* 52. dicit, quod
non cenſentur remiſſa damna, & intereſſe, etiam quod
præceſſiſſet inſtrumentum pacis, in quo promiſſum fuiſſet
cum juramento, reficere damna, intereſſe, & expenſas,
& poſtea in alio inſtrumento facta fuiſſet generalis
renunciatio, aut remiſſio, cum non intelligatur
derogatum illi conventioni juratæ, etiam ſi dictum
fuit in ſecundo inſtrumento, non obſtantibus quibuſcunque
pactis, & capitulis, unde jure merito Bald.
in d. §. *quædam*, dicit, quod ſis bene cautus, ut facias
tibi remitti damna, & intereſſe, ſi vis, quod plena ſit
remiſſio.
69 Item adde, † quod ſi inter partes facta ſit ceſſatio, &
annullatio proceſſuum, injuriarum, & condemnationum,
cenſetur etiam remiſſa pœna conventionalis,
jam incurſa ob fractionem pacis, ſive treugæ, Jo. Franc.
Terzanius *conſil.* 503. *&* 504. *inter conſil. crim. Bertaz.
vol.* 2. Batax.
70 (a) *Sed in propoſita quæro*) Adde, quod † quando fit
remiſſio pleniſſimè, tunc damna, & expenſæ præſumuntur
remiſſæ, Plac. *Epit. delict. capit.* 6. *num.* 49. Menoch.
de præſumpt. libro 3. *præſumptione* 114 *num.* 6. &
Maſcard. *de probatio. concluſ.* 902. *num.* 31. præſertim,
quando eſt vir probus, clemens, & quiete vivit, ſecundum
Afflict. *in cap.* 1. §. *injuriam.* 111. *in fine de pace jur.
firm.* Bat.
(a) *Num.* 32.) Farin. *d. q.* 105. *ut ſupra n.* 367. Ros.
(b) *Adde quod etiam*) Adde, quod idem tenet Boſſ.
in furto, in quo non ſufficit, quod fur ſatisfaciat, ſed requiritur
remiſſio partis, ſi extat ſtatutum, vel conſuetudo,
ut non remittatur delictum, ſive offenſio ſine pa-
71 ce; quia differunt † inter ſe, remittere injuriam, &
conſequi ſatisfactionem, ita *in tit. de remed. ex ſola clem.
n.* 16. *cum ſeq.* Bat.
72 (c) *Sciat etiam quod ſenatus*) Adde, quod † Nell. *in
tract. bannit.* 3. *par.* 2. *temporis quæſt.* 38. *n.* 14. tenet, quod
remiſſio poſſit probari per teſtes, quem refert, & ſequitur
Caravit. *in ritu* 275. *nu.* 15. *cum ſequen.* ubi dicit,
hoc eſſe verum de jure communi, illud comprobans,
quia multi ſunt caſus, in quibus de neceſſitate requireretur
ſcriptura, ut patet ex gloſ. *c.* 1. §. *poſt de conſ. quæ
enumerat. viginti novem.* & Spec. *de inſtrum. edit.* §.
reſtat verſic. ſed ſi unus; & non reperitur caſus iſte, &
ita in terminis tenuit Catald. *de ſyndic. quæſt.* 99. quem
refert Vulpell. *in tractat. de pace quæſtio* 66. ſubdens
tamen, quod Curia pacem, niſi inſtrumento probetur,
admittere non conſuevit; & quod vidit ſervari in Curia
Urbini, Marchiæ, Peruſii, & Romæ illud, quod
ſervatur in ſtatu Mediolani, ſed quod eſt contrarium
de jure Regni † per *d. ritum*, quo diſponitur, quod 73
duobus modis conſtare debet Curiæ de remiſſione partis
offenſæ, vel quod querelans ipſe accedat ad judicem,
& dicat, quod non vult juſtitiam de denunciato,
vel, quod appareat per inſtrumentum publicum
de tali remiſſione, & ut tollantur fraudes, fuit
proviſum *per regiam pragm. incip. una de las cauſas*,
quod remiſſiones debeant fieri per inſtrumentum coram
judice.
Item adde hic incidenter: quod inſtrumentum pacis,
nec alius actus exterior eſt neceſſarius cum inimico pro
ſalute animæ paciſcentis, ſive injuriam remittentis,
ſed ſufficit dilectio, & Sacerdos tenetur abſolvere confitentem,
licet non velit pervenire ad actum exteriorem
pacis, Odd. *de reſt. in integr. quæſt.* 85. *artic.* 7.
n. 54. contrarium autem tenuit Ludov. de Bera. *in reſponſ.
caſuum conſcien. caſu* 20. ſed ego audivi, quod
utraque opinio ſervatur ſecundum voluntatem Epiſcoporum.
Batax.
(d) *Si tamen ſenator*) Vulpell. *reſp.* 55. ubi etiam quomodo
differat à reconciliatione. Ros.
(e) *P. N.*) Vide Maſtril. *de indultu. cap.* 24. *n.* 43. 44.
& 45. Ros.
(f) *Nunquid judex*) Intellige, quod judex non poteſt
partes componere, antequam delinquens non fuerit
legitime punitus. Marth. *in comm. opin. diverſ. fol. mihi*
344. *ver. licet* 2. *ad idem*, & per Jacob. de S. Georg.
in l. transfigere, *in fi. C. de tranſact. & in l. ſi vero. in princ.*
Giaen.
Nunquid judex) Adde † Vulpell. *in tract. de pace quæſtio.* 74
3. ubi plene, & ponit duas limitationes, & an
Papa, & Princeps poſſint compellere ad pacem, &
ibi tenet, quod Judex poteſt cogere ad treugam, idem 75
† tenet Vivi. *opi.* 484. *ſub num.* 4. ſed ſi diu inimicitia
duraverit, vel ſi ex inimicitia reipublicæ poſſet præjudicium
inferri; dicit tamen, quod hoc nunquam vidit
ſervari per Judices ordinarios.
Item † adde, quod ſi Judex compelleret aliquem ad 76
pacem, non teneretur edicto, quod metus cauſa, quia
non facit ad ſuum commodum, & quia propter utilitatem
publicam movetur, Bal. *in l. continent. ff. quod
metus cauſa*, quem ſequitur Deci. *in conſil.* 42. *ſub
num.* 6.
Item † adde, quod ſunt triginta, quæ ab hominibus
tolluntur, & pacem impediunt. Luc. de Penn. *in l.* 1. *in
verb. pacis in* 5. *quæſt. C. de public. lætit. lib.* 12. & Archidiac.
in c. nulli, 25. *quæſt.* 1. Bald. *in proœm. decretal.
& gloſſ. in c. ad Apoſtolicæ*, *de re jud. lib.* 6. Abb.
in c. fin. de reſtit. ſpoliat. in 3. *col.* ponunt ſex caſus, propter
quos non ſervatur pax.
Item adde, an Judex poſſit cogere partes ad concordiam
quando de lite gravi ſcandalum timetur, latè
per Luc. de Pen. *in l.* 1. *nu.* 11. *C. de Irenar. lib.* 10.
Batax.
(g) *Æquitatis enim ratio*) Farin. *q.* 107. *allegata ſupra
in princ. art.* 1. *n.* 30. Ros.
(h) §. *Judex*) Quomodo autem violetur, vide Vulpell.
conſil. 51. *conſil.* 8. *n.* 2. *conſil.* 67. *n.* 5. *& conſil.* 82. *num.*
11. Ros.

QUÆSTIO LIX.

Quid ſi reus per gratiam à Principe liberatus fuerit.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Ubi reus exhibet gratiam ſibi à Principe conceſſam, non eſt ulterius moleſtandus.*
2 *Princeps ſupremus poteſt panas delictorum remittere, tam corporales, quam pecuniarias, etiam poſt ſententias in judicatum tranſactas.*
3 *Poteſt etiam pro bono pacis remittere injurias, & damna ſingularium perſonarum abſque earum conſenſu.*
4 *Regulariter Princeps non concedit gratiam delictorum, niſi pravia partis remiſſione.*
5 *Ille, cui Princeps dicit,* Facio tibi gratiam pro delicto, *an recuperet bona.*
6 *Et an recuperet etiam bona alienata.*
7 *Et an recuperet etiam fructus.*
8 *Et an hæreditatem alteri delatam.*
9 *In impetratione gratiæ exprimenda ſunt ea omnia, quæ Principem ab ipſius gratiæ conceſſione retrahere potuiſſent.*
10 *Gratia à Principe conceſſa debent à Senatu approbari.*
11 *Decreta gratioſa an trahantur ad delicta futura.*
12 *Et an ad delicta commiſſa ſub ſpe decreti.*
13 *Et an comprehendant condemnatos pro crimine falſi.*
14 *Et an proſint carceratis.*

Ex Additionibus.

1 *Abſolutus, vel gratiatus per Regem, vel Locumtenentes contra expreſſam formam decreti, vel ſtatuti, non debet puniri, ſed relaxandus eſt, ne ſub fide regia decipiatur.*
2 *Bannitus ex crimine infami, ſi cancelletur ſimpliciter, intelligitur etiam reſtitutus ad famam.*
3 *Lim. niſi eſſet convictus per aliud genus probationis, quam ex contumacia.*
4 *Item niſi fuiſſet cancellatus, quia ſolviſſet pœnam.*
5 *Gratiatus de delicto, an cenſeatur reſtitutus ad famam, & honores, remiſſivè.*
8 *Princeps an poſſit remittere pœnam applicandam parti.*
7 *Princeps in caſibus, in quibus non poteſt remittere pœnam applicandam parti, poteſt imponere parti ſilentium, & ei denegare audientiam.*
8 *Dominis duobus exiſtentibus, quorum unus habeat ex conventione regimen pro duobus annis, non poteſt remittere pœnam bannitis ad dictam conventionem.*
9 *Gratia non probatur per teſtes, ſed per ſcripturas.*
10 *Et quid de gratia facta ab inferiori.*
Gratia, quæ non eſt contra, ſed ſecundum jus, poteſt probari per teſtes.
Item ſi gratia ſemel ſcripta caſu fuerit amiſſa.
Et plus fuiſſe dictum, quam ſcriptum.
11 *Gratia facta mediante pecunia an dicatur verè gratia.*
Et an revocari poſſit, num. eod.
12 *Gratia facta bannito, non tamen adhuc munita ſigillo, ſi bannitus ſub ejus clypeo revertatur, non poteſt puniri, ſed debet curare ſigilli appoſitionem.*
13 *Gratia conceſſa verbotenus, an expiret per mortem concedentis.*
14 *Et quid ſervetur in Curia Romana.*
15 *Princeps omnes pœnas poteſt remittere, & augere.*
Gratia à Principe conceſſa pro delicto in ſuo territorio commiſſo, non eximit delinquentem à pœna in alio territorio imponenda, num. eod.
16 *Princeps an poſſit gratiare homicidam ex animo deliberato.*
17 *Barones non poſſunt inconſulto Principe gratiare bannitos.*
Etiam ſi bannum non recepiſſet perfectionem, ibid.
Etiam ſi de innocentia banniti conſtaret, ibid.
Et in condemnatione ex cauſa civili, ibid.
18 *Lim. quando bannitus plures bannitos apprehendiſſet.*
19 *Judex quando poſſit gratiare bannitos, remiſſivè.*
20 *Barones, licet habeant merum, & mixtum imperium & omnimodam juriſdictionem, non poſſunt gratiare poſt ſententiam.*
21 *Barones Regni Neap. gratiant vaſallos ante ſententiam, & parte concordata.*
22 *Princeps Biſiniani poteſt componere etiam parte non concordata.*
23 *Barones prædicti componunt poſt ſententiam, ſi ab ea fuerit appellatum.*
24 *Etiam quod eſſet cauſa introducta in magna Curia Vicaria ſi habent primas, & ſecundas cauſas.*
25 *Barones prædicti non cognoſcunt de crimine hæreſis, læſæ Majeſtatis, & falſæ monetæ.*
26 *Compoſitiones non fiunt in Regno Neapolitano pro nefando vitio, & blaſphemia.*
27 *Compoſitiones quomodo ſint faciendæ.*
28 *Barones abutentes poteſtate in gratiando vaſſallos, poſſunt privilegiis privari.*
29 *Gratia conceſſa de facto, non prodeſt, niſi obtinens credidiſſet concedentem habere poteſtatem.*
30 *Poteſtas gratiandi Principi reſervata, non cenſetur tranſlata in feudatarium generaliter de Regalibus inveſtitum.*
31 *Barones non poſſunt remittere pœnam infamiæ.*
32 *Nec concedere gratiam, niſi ad pœnam eis applicandam.*
33 *Epiſcopus non poteſt gratiare condemnatum ad perpetuum carcerem.*
34 *Barones quando poſſint facere gratias, remiſſivè.*
35 *Banniti capitaliter in ſtatu Eccleſiaſtico non poſſunt rebanniri per Gubernatores, & alios Officiales.*
36 *Etiam ſi eſſent banniti, pro homicidio caſuali.*
37 *Princeps quando poſſit remittere injuriam, & damna alterius pro bono pacis.*
38 *Princeps non poteſt remittere pœnam parte non concordata.*
39 *Et quando id poſſit, remiſſive.*
Et quando partes poſſint cogi ad pacem, remiſſive, ibid.
40 *Princepi quando poſſit pœnam remittere.*
41 *Et quid de judice ordinario, vel delegato.*
42 *Princeps remittens pœnam non concordata parte mortaliter peccat.*
43 *Et quid in mulcta ex vera contumacia.*
Farinac. impugnatur, ibid.
44 *Compoſitio non poteſt fieri in Regno Neapol. non concordata parte.*
Et requiritur pro forma, ut remiſſio præcedat, ibid.
Et quid ſi pars non querelaverit.
Et quid in tranſactionibus.
45 *Niſi delictum fuerit commiſſum in perſona incognita.*
46 *Remiſſio in d. Regno non poteſt fieri per Procuratorem ſine ſpeciali mandato, & quare.*
47 *Et quomodo debeat fieri, remiſſive.*
48 *Et an ſufficiat remiſſio ſolius offenſi.*
49 *Et quomodo de ea conſtare debeat.*
Et non præcedente partis remiſſione, Officiales non poſſunt facere cauſæ relationem ad inſtantiam petentium compoſitionem, num. eod.
Compoſitio facta contra formam prædictam eſt nulla, & ea non obſtante compoſitus debet condemnari, num. eod.

50 Et

50 *Et ſi fiat ſine remiſſione partis, ad quos judices ſit recurrendum, remiſſivè.*
Et an ipſemet judex, qui compoſuit, poſſit compoſitionem revocare, num. eod.
Et dutum pro compoſitione erit reſtituendum, ibid.
Nullitas ex iiſdem actis à quocunque judice, & inferiori poteſt recognoſci, ibid.
Et an teneatur neceſſario ſuper nullitate pronunciare, ibidem.
Et quid ſi fuerit petitum provideri ſuper nullitate, ibid.
Officiales Baronum habent laxiores habenas in faciendis compoſitionibus in Regno prædicto, quam Officiales Regii.
51 *Pacem expoſcentes per vim, & metum in ſtatu Eccleſiaſtico incurrunt pœnam læſæ Majeſtatis.*
Officiales Baronum in d. Regno an poſſint commutare pœnam mortis inconſulto Prorege. num. eod.
Et quid debeant conſiderare dum componunt, nu. eod.
Compoſitio non poteſt fieri in d. Regno in crimine blaſphemiæ, & ſodomiæ, nu. eod.
52 *Princeps an poſſit gratiare quo ad pœnam corporalem, & intereſſe publicum ſine pace.*
Gratia facta ſine pace parti non nocet, nec juribus ſuis, nu. eod.
53 *Reus obtinens gratiam ſine pace, debet exulare à loco delicti.*
54 *Gratia interinatu, an, & quando gratiatus poſſit puniri.*
55 *Et à quo judice ſit approbanda.*
Compoſitio non poteſt fieri in atrociſſimis inconſulto Principe, nu. eod.
Compoſitio non debet fieri cum illis, qui pluries deliquerunt, nu. eod.
Compoſitio cum famoſis latronibus non poteſt fieri in Regno Neapol. nu. eod.
56 *Reſtitutio gratioſa qua dicatu ,remiſſive.*
57 *Reſtitutus à Principe recupe bona probibita alienari pro familia ad familiam deventu ob confiſcationem.*
58 *Etiam quod ſit reſtitutus ſine ulterius præjudicio.*
59 *Gratia quomodo probetur.*
*59 *Exemptus à banno quando ad famam reſtitutus intelligatur.*
60 *Gratia ſimpliciter facta, cenſetur facta ſecundum ſtylum gratiantis.*
61 *Diſpoſitio omnis capit interpretationem à ſolito.*
62 *Reſcriptum Principis de bonis alienatis an extendatur ad bonu acquiſita per Baronem.*
63 *Et an ad bona feudalia, & emphyteutica.*
64 *Et quomodo ſit facienda, ut comprehendat bona alienata.*
65 *Et an ſit opus nova apprehenſione poſſeſſionis.*
Gratia quando trahatur ad bona alienata, remiſſive, ib.
66 *Et an ad fructus perceptos ex bonis publicatis.*
67 *Et an ſi trubatur, fiſcus teneatur ad reſtitutionum pretii, fructus, & de evictione.*
68 *Et quid ſi Princeps eu bona donaverit, & donatarius eu vendiderit.*
69 *Uſusfructus amiſſus per confiſcationem, an recuperetur per reſtitutionem, & gratiam.*
70 *Reſtitutio pleniſſima an extendatur ad bona alienata.*
71 *Poteſtas Principis eſt abſoluta, & ordinaria.*
*71 *Gratiam petens non dicitur fateri delictum.*
72 *Impetrans gratiam pro ſecundo homicidio an debeat facere mentionem primi.*
73 *Gratia quando dicitur ſubreptitia, remiſſivè.*
74 *Et quando ex taciturnitate vitietur.*
Et quando vitietur ipſo jure, ibid.
75 *Et quid ſi in gratia adſit clauſula, quod de ſubreptione, & obreptione dici non poſſit.*
76 *Gratia Principis feſto Natalis, & Paſchatis tollit vitium ſubreptionis, & cenſetur motu proprio.*
77 *Litteræ quare dicantur obreptitiæ, & quare non valeant.*
78 *Subreptio ex facti expreſſione generali non evitatur, niſi exprimatur modus.*
79 *Generalis locutio non redditur ſubreptitia, licet in aliqua minima ſpecie non verificetur ſub genere incluſa.*
80 *Subreptio omnis in gratioſis vitiat ipſo jure.*
81 *Clauſulæ, ut petitur, ex certa ſcientia, motu proprio, non obſtantibus, quando tollant ſubreptionem, & quid operentur, remiſſivè.*
82 *Et quid ſi in gratia non dicatur ad poſtulationem, ſed poſtulatio gratiam præcedat.*
83 *Gratia ſignata, fiat, ut petitur, non dicitur ſignata motu proprio.*
84 *Et quid ſi Papa manu propria ſcripſerit motu proprio, & aſſerat ſe facere ad inſtantiam partis.*
85 *Impetrans an teneatur probare expoſita eſſe vera, vel excipiens oppoſita.*
86 *Gratia obtenta non expreſſa qualitate delicti, ob quam Princeps potuiſſet non concedere eſt nulla.*
87 *Qualitates an ſint narrādæ, remittitur arbitrio Judicis.*
88 *Impetrans remiſſionem pœnæ jam ſoluta debet narrare, ſe jam ſolviſſe.*
89 *Item etiam cauſam ex qua pœna fuit impoſita.*
90 *Gratia in crimine læſæ Majeſtatis non valet ſine clauſula, motu proprio.*
91 *Judex non poteſt dicere indulgentiam Principis præſentanti, quod fateatur delictum, alias non utetur.*
92 *Narrans in precibus, ſe non animo deliberato homicidium commiſiſſe, ſi ex actis contrarium potius appareat, poterit torqueri pro veritate ſine ipſius injuria, niſi alio modo vellet per ipſum oſtendere, expoſita eſſe vera.*
93 *Indultus comprehendit delicta tempore conceſſionis nondum detecta.*
94 *Et an comprehendat delicta futura, remiſſivè.*
95 *Delictum futurum non poteſt per Principem remitti.*
96 *Reſtitutio finita guerra extenditur etiam ad mortuos.*
97 *Delinquens ſub ſpe impunitatis non eſt tutus.*
Abolitio quid ſit, & quotuplex, nu. eod.
Barones in Regno Neapolitano an poſſint facere indultum in eorum ſtatu, num. eod.
Et quando, quibus ex cauſis, & quomodo, nu. eod.
Indultas Regis an extendantur ad vaſallos Baronum, nu. eod.
Indultus privatus quid ſit, nu. eod.
*97 *Abolitio, & indulgentia in quo differant.*
98 *Remiſſio generalis an extendatur ad crimen falſi, & quando, &* num. 102.
99 *An ad homicidium commiſſum proditoriè.*
100 *An ad crimen læſæ Majeſtatis.*
101 *An ad ſolitos delinquere, & iterum gratiatos.*
102 *Abolitio generalis qua delicta comprehendat.*
Et an delicta commiſſa in officio, nu. eod.
104 *Et an crimen aſſaſſinii.*
105 *Et an extendatur quo ad reſtitutionem rei ablatæ.*
106 *Indultus de omnibus delictis præteritis, intelligitur parte concordata.*
107 *Abolitio, & indulgentia quomodo differant, remiſſivè.*
108 *Remiſſio generalis an extendatur ad carceratos.*
109 *Abolitionis effectus, remiſſivè.*

ALia (*a*) eſt defenſio, cum reus proponit delictum ſibi à Principe remiſſum fuiſſe. Sciendum eſt enim quod poteſt ſupremus Princeps pœnas delictorum delinquentib. remittere, & indulgere, ut dicit gloſ. *in l. 2. in verbo, Concedi, C. de in jus vocando*, quæ eſt communiter ab omnibus approbata, ut dicit Pariſ. *conſ.* 1. *n.* 1. *lib.* 4. 1

Et (*b*) hæc quidem concluſio generaliter intelli-

genda eſt, ut ſcilicet poſſit Princeps omnes (*c*) pœnas remittere tam corporales, quam pecuniarias, etiam per ſententiam, & condemnationem inflictas, etiam ſi talis ſententia in rem judicatam tranſiverit: & ita firmant omnes indifferenter, ut dicit Pariſ. *in d. conſ.* 1. *n.* 59.

Et (*d*) dixi, quod poteſt Princeps, quia ad ipſum ſolum ſpectat gratias facere delictorum, licet de facto; vel de conſuetudine (*e*) Barones ſervent contrarium, ut dicit Jacob. de Belviſ. *in practic. crim. in tit. de ſentent. crim. n.* 10. *in fin.* Bald. *in l. ſervos, C. ad leg. Jul. de vi pub.* quem refert Boſſius *in tit. de remed. ex ſola clem. n.* 11. (*f*) In hoc tamen Ducatu Barones vel feudatarii non poſſunt gratias delictorum concedere, niſi id eis ſpecialiter conceſſum fuerit in eorum inveſtitura, prout in aliquibus criminibus exceptis conceſſum fuit (*g*) Ducibus Farneſiis, quando fuit eis infeudata civitas Novariæ per Carolum V. Cæſ.

3 Adde, (*h*) quod pro bono pacis poteſt etiam Princeps remittere injurias, & damna ſingularium perſonarum: nec eorum conſenſus requiritur: & eſt concluſio communis, à qua nullus diſcrepat, ut dicit Dec. *conſil.* 520. *n.* 5. quem refert Pet. Bellus *de re milit. folio* 130. *n.* 20. Menchiaca *controverſ. illuſt. cap.* 4. *n.* 11. Quod intellige, ut procedat, ſi
4 id ſpecialiter, & expreſsè dictum ſit. Cæterum in dubio non cenſetur Princeps velle juri privatorum præjudicare, prout in facti contingentia conſuluit Ruin. *conſilio* 60. *lib.* 1. (*i*) Quinimo in hoc Ducatu non ſolet concedi gratia, niſi iis, qui habent (*k*) remiſſionem à parte offenſa ſecundum communem obſervantiam, & conſuetudinem hujus Provinciæ, ut etiam atteſtatur Boſſ. *in titul. de pace, in primis verbis, & in titul. de remed. ex ſola clem. num.* 24. ubi ſubdit, hoc locum habere non modo in offenſionibus factis in perſonam, ut eſt homicidium, vulnus, & ſimilia, ſed etiam in offenſionibus factis in rebus, ut eſt furtum, robaria, & hujuſmodi. Et quod hæc practica ſemper fuit obſervata in hoc Ducatu: neque admitteretur per Senatum talis gratia, dato quod Princeps in ipſa expreſsè reſervaret jus ipſius partis offenſæ prout etiam ſervari in reg. Neap. atteſtatur Gram. *ſuper conſt. Regni, fol.* 153. *de concordia partis, poſt n.* 2. ubi dicit fuiſſe per Conſ. Neap. revocatam quandam compoſitionem factam per quendam D. Moyſem parte non concordata: & quod non fuit mirum, quod ille D. Moyſes in hoc erraverit, quia (ut ipſe dicit) erat ſenex centum annorum. Reperio tamen, quod hæc regula quandoque etiam fuit alterata, nam ſemel fuit approbata per Senatum gratia conceſſa Capit. Nicolao Sicio pro quatuor homicidiis non habita remiſſione partis, & poſtea de anno 1556. 4. Februar. fuit etiam approbata gratia alterius Joan. Antonii Lovatelli, qui in eiſdem homicidiis intervenerat, nulla pariter habita partis remiſſione. Verum eſt, quod tales gratiæ fuerant conceſſæ ab ipſomet Imperatore ex certa ſcientia, & forte aderat etiam ſecunda juſſio, & homicidia (ni fallor) fuerant patrata in exteros. Reperio etiam, quod (*l*) cum quidam Medicus fuiſſet privatus dignitate Doctoratus, & præterea juſſus exulare à Ducatu arbitrio Principis, eo quia fuiſſet oblocutus de Barone Syſnech, fuit deinde receptus in gratiam ipſo Barone mortuo abſque remiſſione ipſius, neque hæredum & gratia per Senatum approbata, 18. Octobr. 1558. P. N. Et potuit forte Princeps, & Senatus facilius ad id moveri, ex eo, quod ipſius hæredes in partibus valde remotis habitarent, & delictum non eſſet atrox: Cæterum ego ſemper vidi ſervari pro lege, quod gratiæ conceſſæ ſine partis remiſſione non approbantur per Senatum, prout etiam ſervari in Regno Neapolitaoo atteſtatur Grammat. *voto* 35. *nu.* 8. *in fin.* ſubdens, quod Princeps aliter faciens mortaliter peccaret; & refert ibi fuiſſe ultimo ſupplicio affectum quendam, qui ſe compoſuerat pro quibuſdam homicidiis, pro quibus non habebat partium remiſſiones. Et contra eum, qui obtinuerat gratiam non habita remiſſione partis, conſuluit idem Grammat. *conſil. crimin.* 34. Reperio autem, quod Senatus aliquando eos, qui ſe conſtituerant pro approbatione litterarum gratiæ, & exhibebant remiſſiones minus legitimas; fecit è carceribus dimitti, ut ſervatum fuit in quodam Chriſtophoro Pilono 17. Maii 1542. P. N. Aliquando etiam vidi de eis ſumi ultimum ſupplicium, prout factum fuit de Antonio Loſſa 3. Januarii 1558. A. C. Sed in caſu Loſſæ fuerat etiam probatum, quod pax fuerat ab hæredibus occiſi extorta per vim, & metum, & erat etiam malæ vocis, & famæ.

Sunt tamen aliqui caſus, in quibus non requiritur remiſſio partis, quos declaravit Senatus tempore, quo ego juſſu illuſtriſſimi Ducis Suæſſ tunc Regii locum tenentis in hoc Ducatu compilavi decretum gratioſum conditum ob pacem initam inter Sereniſſimum Regem noſtrum & Chriſtianiſſimum Regem Francorum, qui ſunt hi, qui ſequuntur: Simplex inſultus, de quo etiam extant litteræ ultimo Maii 1559. P. N. in cauſa Antonii Mariæ Mirabili; prima evaginatio, & provocatio, & delatio armorum prohibitorum, niſi vulnus intervenerit, aut percuſſio animo deliberato illata: & de his etiam extant litteræ 30. Martii 1545. P. N. Et hoc dato etiam, quod cum prima evaginatione interveniſſet ictus, modo non eſſet ſecutum vulnus. Et ita declaravit Senatus in cauſa Baptiſtæ Negroli, 1. Decemb. 1554. A. C. Sed hæc omnia intellige ut procedant, quando non intervenit animus deliberatus: nam ubicunque animus deliberatus intervenit, ſemper eſt neceſſaria partis remiſſio, licet nihil mali ſecutum fuerit. Et ita reſcripſit Senatus Prætori Domus Oſſulæ 19. Junii 1559. P. N. Subdens, quod illi, qui mandant homicidia patrari, quamvis patrata non fuerint, & illi, qui ſclopum cum animi deliberatione depoſuerant, licet non vulneraſſent, non erunt ſine partis remiſſione ad gratiam generalem admittendi. Et hæc omnia nota, quia quotidie contingunt in practica. Si tamen quis dederit alapam alicui, requiritur remiſſio. Et ita declaravit Senatus in caſu Nicolai Gallerati 17. Novemb. 1554.

Scias (*m*) autem, quod hujuſmodi gratiæ ſolent à Principibus duobus modis concedi: Primo quidem, quando Princeps alicui facit pro delicto ſpecialem remiſſionem ſive indulgentiam delicti, & hæ apud nos appellantur litteræ gratiæ: (*n*) Secundo quando Princeps ex aliqua cauſa, puta, pacis initæ, aut ducendæ uxoris, aut nativitate primogniti, aut in ingreſſum poſſeſſionis alicujus Regni, vel Provinciæ facit gratiam generalem. Et hoc apud nos appellatur decretum gratioſum.

Quæro, (*o*) nunquid ſi Princeps dicat alicui, Facio tibi gratiam pro delicto, dicatur ille (*p*) plene reſtitutus? Reſpon. quod ſic, & conſequenter recuperat etiam bona, ſecundum Bart. *in l. fin. n.* 11. *C. de ſentent. paſſ.* & eſt communis opi. (*q*) ut dicit Boſſius *in tit. de remed. ex ſola clem. princ.* 1. *nu.* 1. *& ſeq.* Et quod reſtitutio comprehendat etiam bona, quæ nondum ſunt in alium tranſlata, dicit eſſe communem omnium ſententiam Bellus *de re milit. fol.* 123. *nu.* 21. & ideo in hoc Ducatu Princeps quando facit gratiam, ſolet addere quo ad pœnam corporalem tantum, Crederem tamen, quod 5

ex

ex quo in hoc Ducatu non ſolet Princeps facere gratias quo ad bona, ſed tantum quo ad perſonam, dici poſſet, quod etiam hæc verba, ſi oppoſita non fuiſſent, deberent cenſeri omiſſa per errorem, (*f*) & haberi pro appoſitis, niſi in contrarium appareret de mente Principis. Et ita ſuperioribus diebus in ſacti contingentia concluſum fuit in hoc Magiſtratu.

6 Item quæro, nunquid reſtitutio, ſeu gratia in eo caſu, in quo comprehendit etiam bona, trahatur non modo ad bona exiſtentia penes fiſcum, ſed etiam ad bona jam per ipſum fiſcum alteri donata, ſeu vendita? Reſpondeo, quod regulariter non veniunt bona alienata: & eſt communis opio. ut atteſtatur Felin. *in c. inter quatuor*, *num.* 4. *de major. & obed.* quem refert Vivius *in lib. communium opin. in verbo*, *Bannitus*, *ſeu deportatus*, Nellus *de bannitis in* 1. *par. tertii temporis*, *quaſtione* 5. Jaſon. *in l. Gallus*, §. *quid ſi tantum*, *num.* 70. *& ſequen.* quem refert Plot. *in repeti. l. ſi quando*, *nu.* 9. *in fin.* Boſſ. *in tit. de remed. ex ſola clemen. princ. poſt n.* 11. Et ſecundum hanc opin. in ſacti contingenria conſuluit Chriſtoph. de Caſtel. *conſ.* 8. & Natt. *conſ.* 471. ubi *n.* 1. dicit, quod omnes illam ſequuntur. In dubio enim non eſt præſumendum, quod velit Princeps tollere jus tertii, niſi id expreſsè diſpoſuerit: (*t*) poteſt tamen Princeps (ſi velit) ex cauſa reſtituere bannitum, etiam ad bona in alios alienata. Et hæc eſt communis opin. ut atteſtatur Rubeus *conſil.* 154. *num.* 6. (*u*) Et iden ſi Princeps diceret, quod bannitus pleniſſime reſtitueretur, ita quod de banno nihil opponi poſſet, forte talis reſtitutio traheretur etiam ad bona alienata, ſecundum opi. quam dicit eſſe communem Vivius *in loco præallegato.* (*x*) quæ tamen mihi nunquam placuit, & apud nos vix poſſet obtineri, niſi in ſpecie verba reſtitutionis comprehenderent etiam bona penes tertium exiſtentia. Bene poſſet ita reſtitutus (ſecundum aliquos) recuperare à fiſco pretium ipſorum bonorum venditorum, & ſic quatenus fiſcus factus eſſet locupletior. Et hanc opin. tenuit Bart. quem Doctores communiter ſequuntur, ut atteſtatur Nellus *in dicta* 1. *parte tertii temporis*, *quæſtione* 6. licet ſubdat, quod apud eos non ſervatur, prout neque etiam ſervatur apud nos.

7 Quæro (*y*) etiam, nunquid reſtitutus in caſibus, in quibus recuperat bona, recuperet etiam fructus? Reſpond. quod non recuperat neque fructus perceptos ex bonis jam alienatis, neque perceptos ex non alienatis: & eſt communis opin. ut atteſtatur Boſſ. *in tit. de reſtu. quæ fiunt à princ. &c. num.* 17. *in d. tit. de remed. ex ſola clementia*, *poſt n.* 11. & Vivius *in loco præallegato.*

8 Sed quæro, pone, (*z*) quod tempore banni devoluta ſit hæreditas bannito quæ eo reperto incapace, delata fuerit alteri proximiori gradu juxta juris diſpoſitionem: nunquid ſi bannitus fuerit reſtitutus, recuperabit illam hæreditatem alteri delatam, & acquiſitam? Reſpondeo, quod non: & eſt communis opinio, ut atteſtatur Boſſ. *in titu. de remediis ex ſola clemen. num.* 43. Nam (ut ſupra dixi) non cenſetur Princeps velle auferre jus alterius.

9 Debes autem advertere tu, qui vis (*a*) impetrare gratiam delicti à Principe, ut exprimas in ſupplicatione omnia ea, quæ potuiſſent veriſimiliter retrahere animum Principis ab ejus gratiæ conceſſione, ſi ea ſciviſſet, ne tempore impetrationis gratiæ ponas te in periculo, prout fecit ille, quem defendit Cravettà *conſil.* 2. Præſertim (*b*) vero exprimas ſi alias habuiſti gratiam de aliquo delicto; nam ut dicit Barbat. *in c. ſuper his*, *col.* 34. *de reſcript.* quem refert Gul. de Bened. *in* 2. *par. repetit. c. Raynutius*, *fol.* 38. *num.* 112. quidam, qui impetraverat gratiam de ſecundo homicidio, & non fecerat mentionem de primo, fuit Bononiæ decapitatus. Idem etiam refert Anan. *in c. ad abolendam*, *num.* 7. *de hære.* & dicit quod ille appellabatur Formica. refert etiam Jaſ. *in l. nec damnoſa*, *nu.* 3. *C. de precib. imp. offe.* & Pract. Jodoci, *c.* 147. *num.* 12. & Pract. Carer. *fol.* 502. *num.* 375. & Villalp. *in repe. l.* 22. *c.* 8. *n.* 3. Et recordor, quod quidam Bartholo. Claudius inſignis ſicarius, qui obtinuerat litteras impunitatis à Principe, neque expreſſerat, quod tempore impetrationis erat in carceribus detentus, fuit laqueo ſuſpenſus, 6. Maii, 1558. P. N.

Et (*c*) quia plerunque contigit dubitari, an in 10
aliquibus caſibus requiratur, quod gratiæ ſint per Senatum approbatæ, ſcias quod regulariter omnes gratiæ debent à Senatu impetrari: alias nihil valent, ita expreſſe diſponentibus conſtitutionibus hujus dominii: quod etiam in Flandria ſervari atteſtatur pract. Jodoci. *c.* 147. *num.* 13. Et adverte, quia non modo gratiæ, quas Princeps facit abſolute remittendo delictum, ſed etiam illæ, quas facit commutando pœnam, debent à Senatu impetrari, prout ſæpe fuit deciſum, & obſervatum: & in ſpecie in illa, quæ facta fuit Jo. Hieronymo Ceruto 4. Julii 1547. P. N. in qua pœna furcarum commutabatur in pœna triremium perpetuarum: in iſtis enim, prout in aliis, requiritur partis remiſſio, ex quo Commutatio, vel Diminutio pœnæ eſt gratia: licet Senatus quandoque contrarium obſervaverit in commutatione pœnæ ultimi ſupplicii ad triremes perpetuas facta cuidam Jacobo Marlatiæ, quæ approbata fuit abſque partis remiſſione, & dictum, quod in commutatione, quæ ſit ad triremes perpetuas, forte non requirebatur partis remiſſio, præſertim attenta illius temporis qualitate, 26. Mar. 1551. P. N. Quod nota, quia dum ego ſederem in Senatu, nunquam vidi approbari aliquam commutationem pœnæ, niſi prævia partis remiſſione. Sunt tamen aliqui caſus, in quibus non requiritur approbatio Senatus, prout eſt quando Princeps concedit gratiam exilii arbitrarii. Et ita declaravit Senatus in cauſa cujuſdam Georgii Scrivani 24. Maii, 1546. P. N. Item quando conceditur gratia à pœna extraordinarie impoſita per edicta ipſiuſmet Principis. Et ita juſſit Senatus per ſecretarium P. N. reſcribi Prætori Cremonæ 26. Febr. 1559. Pariter etiam reſcripſit Senatus eidem Prætori 8. Jan. 1546. ſuper gratia conceſſa Franciſco Mariæ Regio, unum, de quo ſæpius miratus ſum, quod ſcilicet, quando non eſt facta gratia pro delicto capitali, non requiritur Senatus approbatio: quod idem expreſſe dixit Senatus in litteris conceſſis in cauſa Scrivani, de quibus ſupra facta eſt mentio. Ego tamen toto tempore, quo in Senatu ſedi, ſemper vidi omnes gratias etiam pro delictis non capitalibus à Principibus conceſſas, in Senatu interinari, & ita puto ſervandum eſſe.

Succeſſive (*d*) quæro, nunquid ſtatuta, ſeu decre- 11
ta concedentia liberationem, ſeu indulgentiam delictorum, vel diſponentia, quod banniti cancellentur de banno, trahantur ad banna, vel delicta futura, ſcilicet committenda poſt publicationem ipſius decreti? Reſp. quod non; & ita communiter tenetur, ut dicit Imol. *in c. fi. n.* 11. *de conſtit.* Et hoc, ne detur occaſio delinquenti.

Fortius dico, quod ſi aliquis commiſerit aliquod
delictum ante publicationem ipſius decreti, (*e*) ſub 12
ſpe tamen decreti, nullo modo eſt ei indulgendum, (*f*) & in hoc propoſito refert Gulielm. de Bened. *in* 2. *parte repetit. c. Raynutius. fol.* 88. *n.* 115. *& in* 3.

parte fol. 49. *n.* 38. quod vidit Tholoſæ quendam decapitari, qui ſub ſpe, & confidentia habendi gratiam à Rege alium occiderat, & de hoc ante delictum ſe jactaverat, dicens, quod pro decem aureis deinde gratiam obtinuiſſet. Cum autem in ſupplicatione hoc non expreſſiſſet, ſuit judicatum gratiam per eum obtentam fuiſſe ſubreptitiam, & fuit decapitatus.

13 In (*g*) hujuſmodi autem generali abolitione delictorum non comprehenditur (*h*) crimen falſi. Et ideo ſi fiat decretum, vel ſtatutum, quod omnes carcerati relaxentur ſoluta certa quantitate, tale ſtatutum non extenditur ad eos, qui ſunt carcerati pro crimine falſi. Et ita communiter tenetur, ut dicit Nellus *de bannitis, in 3. par. ſecundi tempor. q.* 12. quem refert Apoſt. ad Ang. *de malef. in verb. & ad querelam, poſt nu.* 80. Et hoc propter criminis enormitatem. Faciunt, quæ dixi ſup. *q.* 58. *verſ. Ab hac tamen.*

14 Scias (*i*) etiam quod licet de jure communi iſtæ abolitiones non extinguant crimen, ſed tantum ſuſpendant proceſſum per triginta dies ſecundum aliquos, item non proſint illis, quorum crimina ſunt jam liquidata; apud nos tamen ſervatur totum contrarium: nam liberantur, etiam ſi ſint in carceribus, etiam condemnati. Et proximis annis, cum in civitate Laudæ eſſet repertus in carceribus quidam Raynutius Veronenſis tempore decreti gratioſi publicati de anno 1544. qui jam per multos dies ante fuerat pro furtis damnatus ad furcas, & fuiſſet dilatum ejus ſupplicium dolo Collateralis, Senatus cenſuit ipſum gaudere (*k*) beneficio decreti, & liberari, 15. Novemb. 1544. & condemnavit ad triremes per decennium ipſum Collateralem, qui corruptus ſupplicium diſtulerat. Vide quæ dixi infra *quæſt.* 97. *verſic. Regulariter autem.* Quinimo virtute ipſius abolitionis generalis ſolent etiam liberari illi, qui ſunt in triremibus condemnati, modo ſint in caſu decreti. Et ita pluries declaravit Senatus, & in ſpecie in cauſa cujuſdam Joannis de Zardinis condemnati ad triremes perpetuo ob falſum teſtimonium, 20. Decemb. 1554. I. D. P. & alterius cujuſdam Bapt. de Alexiis condemnati ob atroces blaſphemias ad triremes per decennium. 23. Decemb. 1554. I. D. P.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. LIX.

(*a*) **A***lia eſt defenſio*) Farin. *vol.* 1. *ſua prax. tit. de inquiſit. quæſt.* 6. Ros.

1 *Alia eſt defenſio*) Adde, † quod ſtante decreto regio, ſive ſtatuto, quod quis non poſſit de certis delictis in eodem decreto expreſſis per Regem, ſive Principem, vel ejus locum tenentem generalem, & alios quoſcunque Regios Officiales, & miniſtros abſolvi, aut guidari cum clauſula, quod ſi contra decretum fiunt gratiæ delictorum, & guidarica ſint ipſo facto nullæ, & nulla; abſolutus, ſive guidatus per Regem, ſeu ejus locum tenentem de delictis in d. decreto abſolvi, & guidari prohibitis, de dictis delictis non debet puniri, ſed eſt relaxandus, ne ſub fide regia ſit deceptus, ita deciſum fuit per Regium Conſilium Cathaloniæ, ut atteſtatur Peguer. *in quæſt. crim. cap.* 29.

2 Item † adde, quod bannitus pro crimine, ex quo irrogatur infamia, ſi cancellatus fuerit à banno ab habente poteſtatem, nulla facta mentione reſtitutionis, ad famam intelligitur reſtitutus, maxime ſi bannum ſit in contumaciam latum, & non † in convictum per aliud ge-

3 nus probationis, quam per contumaciam; & niſi can-

4 cellatus fuerit ex eo, quod pœnam ſolverit, † ita late per Alex. *in conſil.* tra. *vol.* 2. & an gratiatus de delicto cenſeatur etiam reſtitutus ad famam, honores,

5 & dignitates, † vide omnino, Odd. *de reſt. in integ.* 2. *quæſt.* 92. *cum ſeq.* Ghirlan. *de relax. carcer. titul. de benef. & indul. princ. quæſt.* 1. *& quæſt.* 6. & Rol. *conſil.* 42. *n.* 3. *vol.* 4.

Item adde quod † Princeps non poteſt remittere pœ- 6
nam parti offenſæ applicandam, Gram. *conſil.* 34. &
plene Menoc. *de arbitr. q.* 96. quando pœna debetur de
jure naturali, vel gentium, ſed ſi pœna debetur de jure civili, vel municipali, vel ex privilegio Principis,
tunc valet remiſſio. Menoch. *de arbitr. jud. in* 5. *cent.*
ultimo impreſſa in caſu 447. *n.* 17. ſed in caſibus, † in 7
quibus Princeps non poteſt remittere pœnam applicatam parti, poteſt tamen parti imponere ſilentium, & illi prohibere audientiam, ut tenent ferè omnes *in l. Gallus*, §. *& quod ſi tantum*, & late comprobat Curt. jun. *in conſil.* 310. *n.* 72. *cum ſeq. vol.* 3. & ad prædicta vide omnino addent. *ad conſil.* Bertaz. 163. *vol.* 1.

Item † adde, quod ſi ſunt duo Domini, quorum unus 8
ea conventione habeat regimen, ut puta pro duobus annis, non poteſt pœnam remittere bannitis, ſeu condemnatis ante dictam conventionem, & dicti banniti non erunt tuti finito biennio, ſed poterunt moleſtari, ſecundum Ruin. jun. *conſ.* 33. *per totum*, *vol.* 1.

Item adde, quod judex non poteſt impetrata indulgentia à Principe, dicere reo fatearis prius delictum, alias nolo, ut indulgentia Principis uti poſſis, Afflict. *in c.* 1. §. *naturales in* 4. *notab. ſi de feud. fuer. controv. int. dom. & agnat.* & Gabriel. *comm. opin. lib.* 7. *de malef. concl.* 23. *in fine.*

Item † adde, quod gratia Principis, licet quantum 9
ad validitatem non requirat ſcripturam, tamen quo ad probationem requirit, & per teſtes probari non poteſt, Boſſ. *de remed. ex ſol. clem. princip. n.* 54. Boet. *deciſio.* 348. *num.* 5. Corr. *in memorab. in verb. gratiam à Principe*, Natt. *in conſil.* 402. *n.* 31. *& in conſil.* 420. *nu.* 11. reddit rationem, quare gratia requirat ſcripturam ad probationem, ſed quales gratiæ poſſunt probari per teſtes. Abb. *in cap. auditis in* 2. *notab. de reſtit. in integr.* & Felin. *in c.* 2. *colum.* 7. *de probat.* & Soc. *conſ.* 287. Rot. *deciſ.* 231. Bellam. *deciſ.* 746. ſed vide etiam Chaſſan. *ſuper conſuet. Burg. fol.* 237. *n.* 180. & ibi *n.* 185. atteſtatur, quod fuit admiſſa probatio gratiæ per teſtes;
& dicit † etiam, quod gratia facta ab inferiori poteſt 10
regulariter probari per teſtes; vide etiam infra, *verſ. quæro numquid.* ſed ad prædicta videndus eſt Ripa *in rubr. de conſt. nu.* 51. *cum ſeq.* ut dicit, quod quando gratia non eſt contra jus, ſed ſecundum jus, poteſt probari per teſtes, & ſimiliter ſi agatur de probando tenorem gratiæ ſimul ſcriptæ, ſed caſu amiſſæ: & quod etiam probari poteſt plus feciſſe dictum, quam ſcriptum.

Item † adde, quod gratia facta mediante pecunia ve- 11
rè dicitur gratia, non obſtante pecunia, ſi gratia præponderet, Soc. *conſil.* 4. *colum.* 2. *vol.* 2. Cur. ſen. *conſil.* 49. *col.* 3.

Item adde, quod gratia Principis capta pecunia revocari non poteſt, ea quo tranſit in contractum irrevocabilem, Bal. *in l. qui ſe patris*, *C. unde liberi*, *verſic. hoc ſcias* Rom. *ſing.* 457. *an judex*, Felin. *in c.* 1. *de probat.* & Brun. *conſil. feud.* 12. *col.* 10.

Item † adde, quod gratia facta bannito, licet ſigillo 12
non fuerit inſignita, tamen ſub clypeo litterarum reverſus non debet decapitari; & poteſt curare, ut ſigillum apponatur impunè Mandoſ. *in gloſſ. ad officium cancellariæ in* §. ut proprium *in gl. ſigillum col* 6. *pag.* 315. ubi dicit, evaſiſſe quendam à pœna mortis: & in hac materia gratiæ vide omnino D. Odd. *in tract. de reſt. in integr. q.* 91. ubi plene.

Item adde, † quod ſi gratia tantum verbo conceditur, 13
aut fiat, non revocatur morte concedentis, ſed debent litteræ fieri tempore ſucceſſoris, faciendo mentionem
de conceſſione prædeceſſoris, & eſt hodie practica † in 14
Curia Romana, ut ſi Pontifex, qui fecit gratiam, moriatur ante Bullas expeditas, ſucceſſor concedat Bullas, & ſuper hoc adeſt reg. Cancellariæ, quæ eſt octava in ordine, *incip. Item voluit*, quod conceſſa per prædeceſſorem, & ad prædicta vide Chaſſan. *in conſuet. Burg. fol.* 237. *n.* 80. *cum ſeq.* ubi latè. Baiao.

(*b*) *Et hæc quidem*) Chartar. *de execut. ſentent. c.* 3. *n.* 38. *&* 60. Ros.

Et hæc quidem) Adde, quod † ſicut Princeps omnes 15
pœnas remittere poteſt, ita quoque per contrarium illas augere poteſt, & majores inducere, Alciat. *in l. quos nos hoſtes ff. de verb. ſign.* & Socin. jun. *conſil.* 68. *num.* 48. *vol.* 3. & in his ſtatur Principis voluntati, etiam quod inordinatè proceſſerit, ſeu procedi juſſerit ad pœnas capitales, ut latè idem Soc. *in conſil.* 92. *vol.* 2. & qui

non vult ſtare ejus voluntati contrarium faciat, ſi po-
teſt.

Item adde, quod gratia à Principe conceſſa pro de-
licto in ſuo territorio commiſſo, non liberat delinquen-
tem a pœna in alio territorio imponenda, Oldr. *in tit. de
foro compet. n. 85.*

16 Item adde, quod † Plot. *in conſil. 73. nu. 45. uſque ad
fin.* multum eleganter tenet, quod Imperator, Rex, nec
alius Princeps non poteſt facere gratiam, nec liberatio-
nem pœnæ mortis homicidæ, qui animo deliberato
occiderit, etiam ſi utilitas publica ſuaderet, & quod
pacem & remiſſionem ab offenſo obtinuiſſet, de quo
vide ea, quæ noviſſime tradit Farin. *quæſt. crim. in q. 6.
num. 15. cum ſeq.* ubi latiſſime de hoc articulo tractavit.
Barard.

(c) *Pœnas remittere*) Farinac. *titul. de inquiſit. d. quæſt.
6. vol. 1. n. 1.* Ros.

(d) *Et dixi, quod poteſt Princeps*) Adde, † quod hoc
17 procedit, etiamſi bannum perfectionem non recepiſ-
ſet, & de illius banniti adhuc carcerati innocentia con-
ſtaret; nam adhuc reſtitui non poterit, ſed opus erit
Principem conſulere, *l. 1. §. ult.* & ibi Marſ. *n. 46. ff. de
quæſt.* poſt Bar. & alios, Ruin. *conſil. 21. n. 2. lib. 4.* pro-
cedit etiam in condemnatione ex cauſa civili, Aret.
18 *conſ. 89.* Fallit † tamen, quando bannitus plures alios
bannitos apprehenderit, & eos ad Civitatem conduxe-
rit à qua ipſe, & alii erant banniti, tunc enim ſolus
Judex poteſt rebannire; tex. *eſt ſingularis in l. non om-
nes, §. fin. ff. de remit.* quem notat Roman. *ſing. 538. nul-
lus,* Menoch. *de arbitr. jud. q. 92. n. 5. cum ſeq.* & Fa-
rin. *q. crim. q. 6. n. 10. cum ſeq.* ubi poſuit multas amplia-
19 tiones, & limitationes, † an Judex poſſit gratiare ban-
nitos. Barard.

(e) *Barones ſervant contrarium*) Adde, quod penes iſ-
tos Regulos, ſeu feudatarios inolevit practica, quod
quando eorum Poteſtates relegant aliquem ad tempus,
ut eſt infra *qu. 71. verſic. ſi.* ſubjiciunt clauſulam, Plus,
& minus arbitrio præfati D. Feudatarii; nam alias,
non reſervata ſibi tali facultate, ſicut augere, ita nec
minuere bannum poſſent, ut eſt dictum Bart. quem
citat Jaſ. *in l. centeſimus, §. ſi ita ſtipulatus, in fin. ff.
de verb. oblig.* Adverte tamen feudatarii Poteſtas, quod
facta condemnatione ad mortem non poteſt facere gra-
tiam feudatarius tuus, ſed ſuperior Princeps, ut hic,
alias dici ſolet; Quod abſolvere, & condemnare ſunt
ſub eadem ſpecie juriſd. ut per Dec. *in l. nemo qui con-
demnare ſub nu. 4. ff. de reg. jur.* & quod Principes non
recognoſcentes Superiorem poſſint reſtituere, & gratiam
facere Alcia. *tract. de præſumpt. reg. 3. præſumpt. 8. in
princ.* adde dicta per Dec. *in l. Bona fides, n. 5. cum ſeq.
ff. de reg. jur.* quæ ſunt ad materiam præſentis quæſtio-
nis. Decon.

20 *Barones ſervant contrarium*) Adde, quod † Barones
habentes merum & mixtum Imperium, & omnimo-
dam juriſdictionem in cauſa capitali, poſt ſententiam
non poterunt facere gratiam, Jacob. de S. Georg. *in tract.
de feud. in gl. cum mero & mixto imperio n. 9.* & an con-
ſuetudo tribuat hujuſmodi juriſdictionem gratiandi, &
an præſcribatur, cum ſit de regalibus, vide Chaſſan. *in
conſuet. Burg. fol. 242. n. 12. cum ſeq.*

21 Item adde, quod † in Regno Neap. omnes ferè Ba-
rones habent privilegia gratiandi, ſive componendi de-
licta vaſallorum ante ſententiam, quando adeſt partis
22 remiſſio, exceptis † Principibus Biſignani, qui habent
poteſtatem etiam parte non concordata, & dicta pri-
vilegia interpretantur, ut etiam poſt ſententiam com-
23 ponere, vel indulgere poſſint, pendente † tamen ap-
pellatione, quamvis appellatio introducta fuiſſet in mag-
na Curia Vicariæ, ſi Barones habent primas, & ſecun-
24 das cauſas; † ita Franc. *in dec. 370. vol. 2.* & faciunt tra-
dita per Plac. *in epit. delict. lib. 1. c. 39. num. 27. & 28.*
Sed advertendum eſt, quod Barones non habent cog-
nitionem criminis læſæ Majeſtatis, hæreſis, & falſæ
25 monetæ, † in quibus delictis ſe nullo modo intromitte-
re poſſunt, cum ſint de reſervatis Principi, etiam quod
in privilegiis reſervata non fuiſſent, ut ferè tradite per
Iſern. & Aff. *in tit. quæ ſint regalia, de uſib. feud.* &
de crimine ſodomiæ, & blaſphemiæ Dei, Jeſu Chriſti,
& glorioſiſſimæ Mariæ Virginis componere non poſ-
26 ſunt, † per Veg. novel. prag. Regis Philippi incipien.
con grandiſſima ragione fol. 437. licet dicta delicta pu-
nire valeant, & quomodo ſint faciendæ remiſſiones,
ut compoſitiones ſint validæ, Cerav. *in ritu 283. & 284.
cum aliis duobus ſequentibus:* vide etiam quæ poſui
in verſic. ſequenti ibi, quinimo in hoc Ducatu, & de
27 materia compoſitionum, † & quomodo ſint faciendæ,

habetur per Caſev. *in d. ritibus.* Joan. Anton. de Nigr.
c. 221. incip. exercere volentes, Fab. Monteleo. *in ſua pra-
xi ſuper 4. litteris arbitr. in 5. parte per totum* Luci. Ful-
ler. & Nunc. Tartal. *in comment. ſuper pragm. de compo-
ſit.* ubi latiſſime ad ſaturitatem. Et Barones † in compo- 28
nendo de delictis, ſi ſua abutuntur poteſtate, aggravando
Vaſallos, privilegiis, & ſua juriſdictione privari per
Regiam pragm. Caroli Quinti incipien. mandamus ſub
tit. de Baronibus, & eorum officio, Affl. *in conſtit. rei
vendicationis,* & Joan. Ant. de Nigr. *in c. p. gravamina,
num. 50.* ubi plene de gravaminibus vaſallorum
tractavit.

Item adde, quod † gratia de facto conceſſa non pro- 29
deſt criminoſo, etiam quod impetrans ignoraſſet poteſta-
tem illius, qui gratiam conceſſit, & credidiſſet illum
poſſe dare gratiam, ſed poterit iterum per Principem ca-
pi, & detineri, ita tradit Chaſſan. *in conſuet. Burg. fol.
244. verſic. ſed quia utebatur de facto.*

Item adde, quod hæc poteſtas ſibi Principi reſervata 30
in feudatarium etiam de regalibus in genere inveſtitum,
tranſlata non cenſetur. Felin. *in c. quæ in eccleſiarum,
col. 12. de conſtit.* Luc. de Penn. *in l. contra rempubl. C. de
re milit. lib. 12.* Afflict. *in tit. quæ ſint regal. num. 68.* &
Oſaſch. *deciſ. 101. nu. 12.* & Bartol. *in l. acta, §. am-
pliando ff. de re judic.* ubi dicit, quod Comites, † & 31
Barones pœnam infamiæ, vel etiam pecuniariam remit-
tere non poſſunt, & Boſſ. *in tit. de remed. ex ſpec. litem.
Princip. nu. 51.* dicit, feudatarios non poſſe ſubditis
ſuis concedere gratiam, niſi ad bona, & † pœnam, 32
quæ eis applicantur: nec Epiſcopus † poteſt remittere 33
condemnatos ad carcerem perpetuum, cum hoc ſpec-
tet ad Supremum Principem, ſecundum Jo. Fab. *in l.
pœnam, C. de pœn.* quem refert, & ſequitur Chaſſan. *in
conſuet. Burgund. fol. 242. n. 11.* Et an Barones, & feu-
datarii gratias facere poſſint, † vide omnino noviſſime 34
Farin. *quæſt. crim. in quæſt. 6. n. 2. cum ſeq.*

Item adde, † quod in ſtatu Eccleſiaſtico Legati etiam 35
à latere, Gubernatores, & alii Officiales non poſſunt re-
bannire, ſeu remittere capitaliter bannitos, ut *per con-
ſtit. 8. Pii II. de qua in Bullar. fol. 81.* & licet loquatur
de bannitis pro homicidio, fuit tamen extenſa ad alios
pro quocunque capitali crimine bannitos, per Jul. II.
in conſtit. 5. fol. 153. & poſtmodum dict. conſtitutiones
per multos alios Pontifices confirmatæ fuerunt, præ-
ſertim per Pium quintum *in conſtitut. 13. verſi. & ſu-
ſequenter ſanctæ memor. fol. 919.* & nedum non poſſunt
facere gratias, ſeu compoſitiones cum bannitis pro ho-
micidio animo deliberato, † ſed nec etiam cum inqui- 36
ſitis, ſeu condemnatis de homicidio in rixa, ſeu caſu
fortuito, vel alio quovis modo facto, pro quo pœna
ordinaria, vel extraordinaria impoſita, vel imponen-
da eſſet, ut per Pium IV. *conſtitutione 104. fol. 810.*
circa vero alia delicta poſſunt facere compoſitiones, &
gratias, ut quotidie faciunt. Barard.

(f) *In hoc tamen Ducatu*) Et quid de feudatariis, Farin.
ſup. n. 3. Ros.

(g) *Ducibus Farneſiis*) Supra *quæſt. 57. verſic.* Habet
etiam, adde aliud ſpeciale fuiſſe conceſſum dictis Duci-
bus, ut videlicet poſſint uti, & non uti Decretis Me-
diolani diſponentibus ſuper donationibus, ut per Plot.
in l. ſi quando, §. 12. in fin. ſic olim poterant gratiam
concedere, & jura Principum exercere, quondam Illu-
ſtriſſimi Rolandus, & ceteri Marchiones hujus Pallavi-
cini ſtatus, qui erant abſolute Domini, ut attenatur
Bellus *conſ. 37.* Octavianus Vulpell. *conſilio ſuo crimina-
57. n. 4.* Et eſt notandum in propoſito, quod ex quo
Illuſtriſſimi q. Rolandus Pallavicinus Marchio, & ejus
ſucceſſores, qui in præſenti Pallavicino ſtatu merum
& mixtum Imperium, eique omnimodam poteſtatem,
& juriſdictionem obtinuerunt, legiſque condendæ auc-
toritatem habuerunt, ut ex allegatis Doctoribus, ac
aliis, & patet in epiſtola poſita in principio ſtatutorum
dicti Pallavicini ſtatus, mediante fœdere venerunt in
deditionem quond. Sereniſſimorum Ducum Mediola-
ni, ut patet ex relatis per Curt. jun. *conſ. 21. maxi-
mè a numer. 6. cum ſeqq.* quo ad plenariam poteſta-
tem eiſdem Ducibus, & eorum ſucceſſoribus ſubditi
non fuerunt, ut per Alciat. *tract. de præſumpt. reg. 3.
præſumpt. 3. numer. 9.* Pyrrhus *ad conſuetud. Aurel.
tit. de feudis c. 1. ad fi.* Menoch. *de arbitr. jud. lib. 2.
cent. 4. caſu 316. numer. 29.* hoc enim importat ſtatu-
tum *in crim. 26. lib. 2. tit. de crimine læſæ Majeſtatis,*
faciunt tradita per Alex. *conſil. 13. num. 17. vol. 6.* &
ideo cum mediantibus talibus fœderibus facti ſint ſo-
cii, Parmenſes, & Pallavicini, talia fœdera ſervari de-
bent, tametſi uterque ſtatus nunc gubernetur ſub eo-
dem

dem Principe, ut eſt infra *q. 71. verſ. Quæro modo*, & per ea, quæ dixit Crav. *tract. de antiq. temp. par. 4. verſic. 1. num. 55. cum ſeqq.* idem Menoch. late *d. tract. de arbit. jud. lib. 1. q. 100. maximè ſub num. 19.* Curt. Jun. *conſ. 124. per totum*, & per Fel. temiſſivà *in c. Rodulphus in verb. Comitatus de reſcript. text. in l. non dubito, §. liberatorem, ff. de capt. & poſtlim. reverſ.* late Contar. *in l. unic. limit. 3. tit. ratione juris can. numer. 22. cum ſeqq. C. ſi de mom. poſſ. &c.* Alex. *conſ. 140. in fi. vol. 5.* Habetur in divina Scriptura Machab. *lib. 1. c. 8.* & ad ornatum dictorum fœderum, quæ omnino ſervari debent, audi lector, quid ex Meoippo Antiochi Legato apud Romanos retulit Liv. *lib. 4. Decad. 3.* in hæc verba: Eſſe puto tria fœderum genera, quibus inter ſe paciſcerentur amicitias, Civitates, Regeſque. Unum cum bello victis diceretur leges, ubi enim omnia ei, qui armis plus poſſet debita eſſet, ax bis habere victos, quibus mulctari ipſius jus, atqua arbitrium eſſet: Alterum, cum pares bello æquo fœdere in pacem, atque amicitiam venirens, tunc enim repeti, reddique per conventionem res: & ſi quarum turbata bello poſſeſſio ſit, eos aut ex formula juris antiqui, aut ex partis utriuſque commodo componi, Tertium eſſe genus, (& hic aſt caſus noſter,) cum qui hoſtes nunquam fuerint ad amicitiam ſociali fœdere inter ſe jungendam cocant, eos neque dicere, neque accipere leges? Id anim victoris, & victi eſſe; ex eo genere, cum Antiochus eſſet, mirati ſeſe, quod Romani cenſeant æquum ei leges dare: at dum hic dicitur, quod feudatarii nun poſſunt gratiam facere, niſi id expreſſe conceſſum ſit, ut Sereniſſimus Farneſius, adde quod de jure contrarium verum eſt; nam feudatarii, qui exercent imperium, & ſic poſſunt condemnare ad mortem, etiam attento tali jure poſſunt abſolvere, quia, qui poreſt unum, poteſt & alterum, *l. 3. cum ibi notat. ff. de re judic.* At quomodo confiſcare, & condamnare poſſint feudatarii, diſtingue, ut per Menoc. *de arbitr. judic. lib. 1. quæſt. 93. nu. 3. ſupra ad quæſt. 31. verſic. Item quæro*, contrarium tamen aliquando evenit, ut quis abſolvere poſſit, non autem condemnare, ut per Manoch. *d. tract. de arbitr. judic. lib. 1. quæſt. 43. nu. 23. & quæſtione 54. ſub num. 4.* Nota ergo, quod ideo feudaratius gratiam facere non poteſt, quia ejus Superiori hoc reſervatum eſt, ut hic, & Menoch. *d. tract. de arbit. judic. lib. 1. quæſt. 92. n. 23.* & magis, atque magis nota Judex, ut atiam in his, quæ tibi licita, & arbitraria ſunt vigore legum, val ſtatutorum, ſemper quæras conſenſum à tuo Principa, cognitio enim liciti, vel non, ſemper eſt reſervata Superiori, Plot. *in l. ſi quando, §. 8. ſub n. 23. ad fin. C. unde vi*, argumento eorum, quæ dixit Boſſ. *titul. de Principe ſub nu. 87.* Drogh.

(*h*) *Adde quod*) Far. *d. q. 6. n. 92.* Ros.

37 *Adde, quod pro bono pacis*) Adde, † videndum Luc. de Pen. *in l. unica de public. lætitia, vel conſol. n. 66.* ubi latiſſimè. Baiard.

(*l*) *Quinimo*) Menoch. *de arbit. jud. n. 86.* Ros.

Quinimo in hoc ducatu non ſolet) Adde, quod hoc eſt
38 † etiam de jure communi, quod Princeps non poſſit remittere pœnam parte non concordata, *per l. x. C. de precib. Imper. offerend.* ita dicit Andr. de Iſern. *in tit. de cap. qui cur. vendic. in quæſt. de Curia Capuana*, & vide Ruin. *in conſil. 60. vol. 5.* Bal. *in l. venia, C. de in jus vocan. 3. & ult. notab. & in l. quicunque, C. de ſerv. fu-*
39 *git. ult. col.* & quando poſſit remitti † delictum, etiam invita parte, & compelli partes ad faciendum pacam, vide Paul. de Caſtr. *conſil. 195.* viſo proceſſu inquiſitio-
40 nis, & quando poſſit † Princeps remittere vide Andr. de Iſern. *in tit. quæ ſiat regalia, §. & bona*, Paul. de Caſtr. *in conſil. 119.* & Menoch. *de arbit. jud. q. 96.* & ibi
41 † etiam, quid de Judice ordinario, & quid de delegato, & Plot. *in conſil. 78. n. 33.* ubi latiſſime in ſuis, & *in conſil. 73. n. 57. inter conſil. crimin. diverſ. vol. 2.* & Far. *in q. 6. num. 15. cum multis ſeq.* in quibus locis atteſtatur, quod de generali conſuetudine totius Italiæ, & totius Orbis ita ſervatur, quod Principes non ſolent remittere pœnas, niſi prius parte concordata, concluden-
42 do, quod Princeps † illud facere non poſſit, alias, quod facit contra conſcientiam, & mortaliter peccat, ſecundum D. Thomam *in 2. ſecunda quæſt. 63. art. 4. verſ. ſed Princeps.* Paris de Put. *de ſyndic. in verb. compoſitio c. 7. n. 11.* & Gram. *conſil. 34. nu. 1. & voto 35.*
43 *n. 9.* & hoc † etiam eſt ſervandum in mulcta ex vera contumacia, ut per tex. *in c. venerabilibus, §. porrò, verſic. ſecus, de ſent. excomm. in 6.* vide etiam Bertaz. *in conſ. 163. cum addit.* ubi loquitur de parte tangente Officiali, & quan o pœna debetur parti de jure civili, vel ex ſtatuto, vel privilegio Principis, vel de jure naturali, vel gentium, & quibus caſibus Princeps pœnam parti applicatam tollere poſſit, & an poſſit imponere ſilentium, de qua materia ibi multum late tractatur; & gratia facta homicidæ, vel alii delinquenti, ſi non præceſſerit pax, & remiſſio partis offenſæ, vel hæredum, non valet, etiam quod eſſet facta de plenitudine poteſtatis ab Imperatore, vel à Rege, nam pars offenſa, vel hæres non recipit honoris ſui recompenſationem, ubi via juris non punitur injurians, vel offendens, ſed abſque pace Princeps ei gratiam facit, ut ait Beatus Thom. *artic. 4.* & ita Bal. & Comes Bened. de Plotis requiſiti à potentiſſimo Jo. Galeatio Duce Mediolani reſponderunt, ut habetur *in conſ. 6. inter conſ. crim. diverſ. tomo 2.* & alius Plotus *in conſil. 73. nu. 52. cum ſequen. eod. tomo* dicit, quod de jure divino videtur, quod requiratur pax offenſi, vel hæredum, & quod abſque ea, etſi eſſet Imperator, Rex, aut Dux, non poſſit facere gratiam, ac liberationem pro aliquo delicto, etiam alias gratiabili, & ibi latiſſimè hanc quæſtionem tractavit. Ex quo, ni fallor, opinio D. Farinac. *in quæſt. 5. numera.* dicentis gratiam, ſive compoſitionem ſine pace validam eſſe quo ad fiſcum, nullo modo ſuſtineri poteſt, ſi n. dicta diſtinctio eſſet vera, utique Divus Thomas, & prædicti Doctores illam non ignoraſſent, & ideo ſecundum eorum opinionem veram, & ſanctam ſemper eſt judicandum, & ad prædicta faciunt etiam, quæ
poſui ſupra *in q. 2. n. 13.* & in † Regno Neapol. non po- 44
teſt deveniri ad aliquam compoſitionem, niſi prius parte offenſa concordata, *per ritum 275. & pragmat. 4. ſub tit. de compoſit.* quæ vult pro forma, ut in primis, & ante omnia partium remiſſio præcedat, quæ ſervanda omnino eſt: alias actu, eſt nullus, nec per æquipollens ſervari poſſet: & hoc procedit etiam quod ex officio ſit proceſſum ſuper aliquo delicto, & pars non querelaverit, quia tunc etiam requiritur remiſſio partis ante compoſitionem, ita tradit Luci. Foller. *in d. pragm. 4. de compoſit. num. 101.* hoc quoque tenuit Carav. *in d. ritu 272. num. 20.* & dicta pragm. & aliæ loquentes de compoſitionibus habent locum, & procedunt tam in tranſactionibus, quam in compoſitionibus, ut per Luci. Foller. ubi ſupra *num. 65.* & Carav. *in ritu 276. & per prag. 3. de compoſit.* nec poteſt fieri compoſitio ſalvo jure partis, quando non adeſt remiſſio, ut diſponebat *ritus 274.* qui fuit correctus *per d. ritum 265.* obl plene per Caravit. & *in ritu 271.* & ibi *numer. 28.* ha-
betur, quod † ſi delictum fuerit commiſſum in perſona 45
incognita, ex quo remiſſio haberi non poſſit, quod tunc eo caſu poterit obſervare *ritum 274.* id eſt componere inquiſitum, & pro intereſſe partis recipere cautionem de ſtando juri cum parte quandocumque ſupervenerit; nihilominus conſuluit judicibus, ut talem compoſitionem non faciant abſque licentia Proregis.
Ulterius, † hodie in dicto regno remiſſio per Procu 46
ratorem etiam cum ſpeciali mandato non valeret, quia is, qui habet remittere, debet coram Officiali id agere *per noviſſimam pragm. 7. §. Una de los cauſas, in tit. de compoſit.* & ratio *dictæ pragm.* fuit, ut in ea dicitur, ne partes offenſæ per vim vel metum facerent remiſſiones, & ita habetur per Carav. *in d. ritu 273 &*
275. ſub num. 7. in quibus ritibus docet, † quomodo in 47
regno hodie fieri debeant remiſſiones partium, ut com-
poſitiones delictorum ſint validæ, & ſola remiſſio † 48
morientis non ſufficit, ſed requiritur remiſſio omnium, quorum intereſt, id eſt, eorum quibus ſucceſſio defertur, & omnium, qui ſunt in eodem gradu, *per pragm.*
8. de compoſit. & per rit. 275. & datur forma, † quo- 49
modo conſtare debeat de remiſſione partis offenſæ, de qua prius debet apparere in actis antequam fiat compoſitio. Fab. de Monteleo. *in prax. arbitr. par. 5. n. 13. fol. 380.* ubi latiſſime de materia compoſitionum, quem refert, & ſequitur Nunci. Tartal. *ſuper pragmat. 8. incip. Nelli anni paſſati, ſub tit. de compoſitionibus*, & per eandem pragmaticam proviſum fuit; quod Officiales non poſſint facere relationes, quando inquiſiti petunt ſe admitti ad compoſitionem; niſi prius conſtiterit de partium remiſſione: & quando compoſitiones fiunt contra formam conſtitutionum, rituum, & pragmaticarum regni, ſunt nullæ, & invalidæ & rei compoſiti, non obſtante compoſitione, ultimo ſupplicio ſunt condemnandi, Gram. *vot. 35.* & ibi latè quæ ſint conſideranda in compoſitionibus fiendis, *& in conſil. 34.* conſuluit contra quendam Pignatellum qui obtinuerat gratiam à Prorege non habita remiſſione partis, vide etiam Luc. Foller. *in d. pragmat. 4. numero 95. ſub titul. de compoſitionibus*, ubi dicis compoſitionem factam prius, parte non concordata, eſſe nul-

lam,

lam, & invalidem. Et ed quos judices ſit recurrendum,
50 quando compoſitiones fiunt nulliter Cerav. *in dicto ritu*
271. & Follet. *in pract. crim. in verb. audiantur excuſa-*
tores, *numer.* 117. *in* 4. *fol.* in quo plure ſunt, quam in
aliis, & ſi aditus fuerit judex, qui fecit compoſitionem,
nullam, ipſemet revocare poterit, & cognoſcere ſuper
delicto, & datum pro compoſitione erit reſtituendum.
Pariſ. *de ſyndic. in verb. an ſi delinquens in fine*, quem ſe-
quitur Carev. *in d. ritu* 273. *in finalibus verbis*, & Fol-
ler. ubi ſupre *nu.* 118. nam quæ fiunt contre leges, be-
benda ſunt pro infectis, & ipſo jure non valent. Fab.
de Munteleo. *in prax. arbitr. par.* 5. *in verb. facte com-*
poſitione, *nu.* 4. *folio* 446. & Vant. *in tract. de nullit.*
in titul. de nullit. ex defectu proceſſ. *num.* 118. Quinimò
qoendo nullitae ex eiſdem actis, & proceſſu reſultat,
a quocunque judice etiam inferiori poterit cognoſci ſu-
per negotio principeli, dummodo ſit judex ordinarius,
& quod inferior poſſit cognoſcere de nullitate gratiæ
Superiorie, quando opponitur a parte, tenent commu-
niter Doct. *in c. cum veniſſet*, *de jud.* & ibi præcipuè
Felin. *num.* 1. & Dec. *numer.* 5. & Ferran. Gargia. *in*
conſil. 125. *nu.* 17. *inter conſil. crimin. diverſ. to.* 1. &
neceſſario ſuper nullitate non erit pronunciandum, cum
dicatur incidenter deducta, ite late per eundem Vant.
in tit. coram quo nullit. propo. poſſ. n. 13. Capyc. *deciſio.*
1. *nu.* 26. & Paul. de Caſtr. *in conſil.* 232. *per totum vol.*
1. ubi plue voluit, quod ſententia lata ſuper negotio
principali ſit valide, non pronunciatio ſuper nullitate,
etiam quod expreſſe petitum fuiſſet, licet Judex non
benefaceret. Et in d. Regno Officiales Baronum, qui
habent poteſtatem componendi delicte, ſive gratiandi,
habent latiores habenas in compoſitionibus faciendis,
quam Officiales Regii, qui non poſſunt componere ſive
commutare delictorum pœnas, pro quibus veniret im-
ponenda pœna mortis vel membri mulationis, inconſul-
to Prorege Regni, *per pragmat.* 2. *incip.* *Et ne ſper ita*,
delictorum vices, *ſub tit. de compoſit. quæ non habet lo-*
cum in officialibus Baronum, ut per Jo. Anton. de Ni-
gr. *In cap. ne perverſorum*, *numero* 8. & Ceravit. *in ri-*
tu 272. *numero* 7. qui tamen non poſſunt componere,
niſi concordia partis læſæ præcedente (quod etiem ex-
preſſe dicitur in eorum privilegiis,) & aliis ſupra
dictis requiſitis; & licet in hoc majorem auctoritatem
habeant, debent tamen bene advertere, quid agant in
componendis, ſive gratiandis delictis, *per pragmat.*
mandamus ſub titul. de Baronibus, *& eorum off.* qua
proviſum eſt, ut Barones, & eorum Officiales debeant
delinquentes debitis pœnis punire, aut puniendos man-
dare; & quod eorum privilegiis non abutantur, ne de
eorum abuſu pro juſtitia contra eos provideatur, & ita
etiam late tradit Luci. Foller. *in d. pragmat. de compoſit.*
num. 95. *& ſeq.* Sed advertendum eſt, quod nec ipſi,
nec Regii Officiales poſſunt aliquo modo componere
crimen ſodomiæ, & blaſphemiæ, *per pragm.* 2. *de ſo-*
domia, *& pragm.* 5. *de editis per Illuſtr. Card. de Gra-*
51 *nuella.* At † in ſtatu Eccleſiaſtico ad providendum, ne
peces fiant per vim, & metum, inferentes minas pro
hebenda pace incurrunt pœnas criminis læſæ Majeſta-
tis, & alias pœnes, de quibus in Bulla Innocent.
VII. *folio* 128. & Peuli II. *folio* 98. & licet ſupre dic-
tæ Bullæ ſint locales in Urbe, fuerunt tamen per Cle-
ment. VII. extenſæ per totum ſtatum Eccleſiaſticum,
ut in d. Bulla *fol.* 287. & poſtmodum confirmatæ per
Pium IV. & V. & alios Pontifices, ut apparet *in d.*
Bullario noviter impreſſo: Sed in d. ſtatu non curant
de tot remiſſionibus, & concordia partium, quia ut
plurimum, Gubernetores, nulla habita conſideratio-
ne, quod mortaliter peccant, ſolent componere delic-
ta etiam enormia, & gratiat facere abſque aliqua pa-
ce, ſive concordia partis offenſæ: & aliquando ponunt
cleuſulam in reſcriptis, habita pece, vel humiliter
petite, vel ſervato exilio, ſæpe è Civitete tantum,
donec pacem habuerint, & hoc quam ſit juſtum, &
honeſtum, me remitto. Summi Pontifices hoc nempe
non faciunt, quibus reſervata eſt gratia homicidii,
quam non concedunt, vel raro, & cum maxima cau-
ſa, niſi prius pax ſecura fuerit, & miror, quod ed
iſtud maximum inconveniens non provideatur. Con-
52 trarium, † quod immo Princeps, quo ad intereſſe pu-
blicum, & ad pœnam corporalem ſine pace remittere
poſſit, tenet Thom. 2. 2. *q.* 77. *nu.* 1. Bar. Jeſ. & alii *in*
l. venia, *C. de in jus voc.* Boer. *q.* 65. Boſſ. *in tit. de re-*
m ſſ. ex ſol. clem. Princip. Plot. *conſil.* 78. *nu.* 12. Covar.
lib. 1. *variar. reſolut. cap.* 20. *num.* 8. tamen pace non
facta ipſi perti, & juribus ſuis gratie non nocet, Paul.
de Caſtr. *conſil.* 421. *volu.* 1. Oſaſch. *deciſio.* 114. *n.* 11. hoc
autem non eſt verum, ite ſimpliciter in qualibet remiſ-
ſione Principis, ſed ſpecialiter in ea, quæ fit pro bono
pacis, & ſic cum cauſa, & ita ſunt intelligendi Doc-
tores ſupra allegati, ut tradit Fer. *in dict. quæſt.* 6. *ſub n.*
18. *cum ſequen.* ubi multum docte hanc quæſtionem exa-
minavit, & † quando reus obtinet gratiam delicti ſine pe- 53
ce, debet exulare a loco delicti ed evitenda ſcandale.
Deuteronom. *c.* 19. ibi ed unam Urbium confugit; & ſi 54
gratia non interineretur ob gravitatem delicti, tunc
reus reſtituendus eſt priſtinæ libertati, ne Principis auc-
toritate deciperetur, *l.* 1. *C. de his*, *qui veni. ætat. im-*
petr. Boſſ. *in tit. de remed. ex ſola clem. nu.* 42. Si ve-
ro non veniret interinande ob defectum verificationis
contentorum in precibus; vel ob ſubreptionem, deberet
puniri; poſſet tamen iterum Principem ſupplicare, ac
obtinere ampliorem gratiam ed removendum dubium
Marc. *quæſt.* 504. *in fin.* & † cognitio approbationis gre- 55
tiæ ei judici ſpectet, in cujus territorio reus deliquit,
l. 1. *& auth. qui in provincia*, *C. ubi de crimin. agi oport.*
niſi a Principe cauſa commiſſa fuerit, ubi plene per An-
ton. Solam *in conſt. Sabaudiæ in Decr. Gratiam. gl.* 41. *n.*
2. *fol.* 195. Item adde, quod judex non poteſt compo-
nere in atrociſſimis, inconſulto Principe, nec debet
componere cum illis qui pluries deliquerunt, Paul.
Ghirl. *in tract. de relax. carcer. c.* 2. *&* 3. & in Regno
Neap. fuit proviſum *per c. regni incip.* *Ne perverſo*,
quod famoſi latrones, & alii malefactores graviorum
ſcelerum non admittantur ad compoſitionem, ſed hoc
male ſervetur per Barones, qui volunt pecunias.
Baiaru.

(*k*) *Remiſſionem à parte*) Infra *q.* 60. *verſic. pen. in fine*,
infr. hac eadem quæſt. verſic. ſed quaro. Drogh.

(*l*) *Cum quidam Medicus*) Intelligit de Domino Jo-
ſepho Pallavicino Medico, & hanc materiam, ejuſque
propter hoc carcerationem, & proceſſus, vide per eun-
dem Medicum ſatis diffuſe tractatam in Tomo ejus lit-
terarum familiarium impreſſo, & dicato fælici recorda-
tioni quondam Illuſtriſſimæ, & Excellentiſſimæ Do-
minæ Juliæ Sfortiæ Pallavicinæ, uxori q. Illuſtriſſi-
mi, & Excellentiſſimi D. Sfortiæ Pallavicini. Drogh.

(*m*) *Sciat autem*) Adde, quod hoc poteſt facere Prin-
ceps cum bona conſcientia, quando non eſt pars, quæ
accuſet, & quando remiſſio non tendit in grave detri-
mentum Reipublicæ, quia alias non poteſt Princeps
remittere cum bona conſcientia, ita S. Thom. *in* 2. 2.
q. 69. *artic.* 4. quem refert, & ſequitur Gomeſ. *de de-*
lict. c. 13. *n.* 18.

Adde videnda ea, quæ poſui infra *ſub n.* 70. ubi late
de hac materia. Bajar.

(*n*) *Secundo, quando Princeps*) Adde, quod iſtud eſt
Decretum gratioſum, de quo ſupra *q.* 58. *ver. ſed quid*
ſi nullus in principio, *& in §. Homicidium*, *verſic. dicunt*
etiam in fi. in §. læſæ Majeſtatis, *verſic. Hinc infertur*,
adde. Drogh.

(*o*) *Quæro numquid*) Adde, quod hanc materiam reſti-
tutionis gratioſæ excellens D. Oddus *in ſuo tract. de re-* 56
ſtit. in integr. q. 95. 96. 97. 98. *&* 99. eleganter, & diſ-
[illegible] more ſuo tractavit, ut nihil amplius deſiderari poſ-
[illegible] ibi decidit omnes caſus, qui in hac materia con-
tingere poſſunt.

Item † adde, quod reſtitutus ex Principis indulgentia,
recuperet ex mente teſtatoris bona prohibita alienari, ut 57
conſervarentur in familia, quæ propter publicationem
pervenerent ad illos de familie, etiam quod Princeps
† dicat in gratie, ad bona ſine alterius præjudicio, ita 58
notabiliter tradit Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. D. Card. Alb.
in conſil. 1. *n.* 18. *&* 20.

Item † adde, quod gratia Principis non probatur per 59
teſtes, Bal. *in l. humanum ad finem*, *C. de legibus*, ita
etiam Cott. *in memorab. in verb. gratiam*, & Boſſ. *in tit.*
de remed. ex ſol. clem. numero 54. Et licet non poſſit
probari per teſtes, tamen gratiæ, vel privilegii qua-
litates poterunt probari, Abb. *in c. cum olim in* 2. *notab.*
de reſtit. in integr. & Deci. *c.* [illegible] 297. & tradit Rot. *de-*
ciſio. 111. Romana Curia, & Bellam. *deciſio.* 246. vide
etiam Natt. *conſil.* 402. *n.* 31. *&* 420. *n.* 11. *vol.* 2. Sed ad
prædicte, quomodo gratia Principis probetur, vide om-
nino Maſcar. *de prob. concl.* 845. Bajar.

(*p*) *Plene reſtituitur*) Adde, & nota, quod eſt exemp-
tus a bannn † ex mera Principis gratia, & non ex eo,
quod ſolvit pecuniam, in quam erat condemnatus, in 59
telligitur etiam ad famam reſtitutus, vide per Alex.
in conſil. 12. *&* 114. *libr.* 2. ubi Apoſt. concordantes al-
legat Giacn.

(*q*) *Ut dicit Boſſ.*) Tu adverte, quoniam in lib. meo
non

non dicit communem opin. eſſe, ut refert Auctor hic.
Grecn.
(r) *Num. 1. & ſeq.*) Rol. à Valle *conſil.* 47. *n.* 20. *in* 4.
vol. & Far. *d. quæſt.* 60. *n.* 31. *& ſeq.* Ros.
(ſ) *Haberi pro appoſitis*) Adde, quod iſta interpreta-
tio eſt de jure facienda, Boer. *in deciſ.* 64. *n.* 5. & Boſſ.
60 *in d. titul. de remed. ex ſola clemen. princ. n.* 7. † dicit ad-
vertendum eſſe, quod ubi Princeps non ſoleret facere
gratiam, niſi ratione perſonæ, ceſſaret difficultas, quia
intelligeretur Princeps ſecundum uſum ſuum feciſſe,
61 quia † omnis diſpoſitio capit interpretationem à ſolito,
Innoc. *in c. olim, in prin. de ver. ſignif.* Baiar.
62 (t) *Poteſt tamen Princeps, ſi velit*) Adde, quod reſti-
tutio facta per Principem de bonis alienatis, trahitur etiam
ad bona confiſcata per Baronem, in cujus territorio erant
bona confiſcata, ut per Chaſſa. *in conſuet. Burg. rub.*
1. §. 5. *n.* 142. *fol.* 223. & ibi dicit Chaſſan. quod ſubſiſten-
te cauſa fieri poteſt, ſed Boſ. *in ti. de remed. ex ſol.*
clem. nu. 53. tenet, quod hoc Princeps facere non po-
teſt. In hac materia vide Boer. *q.* 64. *n.* 5. Oſaſc. *deci-*
ſio. 90. *nu.* 14. Burſat. *conſ.* 54. ubi plures caſus diſtin-
guit, *vol.* 4. Dec. *conſ.* 257. *in fin.* & Neviz. *conſ.* 68. *n.*
63 47. qui conſuluit contra Decium. Et an † contineantur
etiam feudalia, & emphyteutica, Natt. *conſ.* 471. hic
allegato, formam autem litterarum gratiæ, id eſt clau-
ſularum, ut bona tertii alienata comprehendantur, do-
64 cet † Cagn. remiſſive *in l. ea ſola, n.* 13. *ff. de reg. jur.* &
Pariſ. *in conſil.* 1. *n.* 38. *cum ſeq. vol.* 4. & ſi in eis inſe-
rantur uberes clauſulæ, de quibus *in dec. Rom.* 64. *in*
novis, acquiritur etiam priſtina poſſeſſio, ſine alia no-
65 va apprehenſione, † ut per Pont. *tract. de ſpolio lib.* 3.
n. 89. Et circa iſtam quæſtionem, quando gratia traha-
tur ad bona alienata vide Menoch. *de recup. poſſ. remed.*
10. *nu.* 101. *cum ſeq.* ubi plene tractavit, & ibi *n.* 113.
reſtitutio per viam juſtitiæ, & non per gratiam dicitur
etiam trahi ad alienata, vide etiam Pereg. *de jure fiſci*
libr. 5. *tit.* 2. *n.* 43. ubi tenet gratiam non comprehende-
re alienata, etiam Princeps expreſſe dixerit, quod re-
ſtitutio trahatur ad bona in alium tranſlata, quod tamen
per eum ibi limitatur, vide omnino, & Vivi. *commun.*
opin. 78. & dicit etiam, quod reſtitutio Principis tra-
hitur ad bona, quæ filiis erant attributa; & ad bona,
ſi ex forma ſtatuti pro parte hæredibus interfecti, appli-
carentur; ſed quocunque caſu bannitus non recupera-
66 ret fructus † à fiſco, nec ab alio, niſi cauſa juſtitiæ re-
ſtitueretur, tunc enim recuperaret etiam fructus. Et an
gratia delicti trahatur ad bona alienata, vide noviſſime
tradita per Farin. *in tract. ſuo q. crim. in quæſt.* 6. *num.*
33. *cum ſequen.* ubi ponit multas ampliationes, & limi-
67 tationes, & etiam quando gratia † trahitur ad bona alie-
nata, an fiſcus ad reſtitutionem pretii, & fructus,
& ad evictionem teneatur: vide etiam Gomeſ. *de delict.*
c. 13. *ſub n.* 39. ubi concludit, quod ille, cui per legem,
vel hominis diſpoſitionem bona delinquentis ſunt ap-
plicata, non tenetur ea reſtituere, nec ſibi auferuntur,
ſive ſit apprehenſa poſſeſſio, ſive non.
68 Item † adde, quod ſi Princeps donaret bona confiſca-
ta, & donatarius ea venderet, & poſtea Princeps [illegible]
bona condemnato reſtitueret, emptor non poteſt [illegible]
evictæ pretium agere contra venditorem, ſed contra fiſ-
cum; nam evictio ubi fit facto Principis, venditor ad
reſtitutionem non tenetur. Puteus *dec.* 381. *in cauſa Bo-*
nonien. lib. 3. ubi tractat de bonis Bentivolorum, quæ
de anno 1506. Julio II. fuerunt confiſcata, & per Bo-
nonienſem Card. Papien. alienata, & poſtmodum de an-
no 1515. per Leonem X. ipſis Bentivolis reſtituta.
69 Item adde, † quod extincto uſufructu per confiſcatio-
nem, ſi uſufructuarius haberet gratiam, & libertatem
recuperaret, non videtur recuperare uſumfructum, poſt-
quam ſemel fuit extinctus, ut per Dec. *conſil.* 621. &
Jaſ. *in l. ſi is, qui pro emptore, num.* 89. *verſic. ſicut*
ſecundum ff. de uſu cap. non obſtantibus allegatis per
Tiraquell. *in l. boves*, §. *hoc ſermone, in* 4. *limit. num.* 1.
ff. de verb. ſignif. quia ibi loquitur de uſufructu annuo;
ſed Borgn. Cavalc. *in tractat. de uſufruct. mulieri relicto,*
numer. 213. *verſic. & extincto uſufructu*, tenet, quod
uſusfructus ſemel extinctus, ſive ſit annuus, ſive ſit
unicum legatum, amplius renaſci non poſſit. Bar-
ano.
(u) *Et ideo ſi Princeps*) Farin. *d. q.* 6. *n.* 38. Ros.
(x) *Quæ tamen nunquam mihi placuit*) Adde, quod †
70 idem tenet, Chaſſan. *in conſuet. Burgund. rub.* 1. §. 5. *nu.*
143. *fol.* 225. ubi dicit, quod ſi gratia contineret bo-
na alienata, duo abſurda ſequerentur, unum quod fie-
ret per indirectum quod videtur fieri non poſſe, per
directum, aliud, quod Princeps non adminiſtraret ju-
ſtitiam: & de poteſtate Principis latiſſime habetur per
Pinell. *in repet. l.* 2. *C. de reſcind. vend. in rub. c.* 2. *per*
totum, & ibi *nu.* 245. egregie impugnat † illam diſtinc- 71
tionem, quam multi Doctor. faciunt diſtinguendo po-
teſtatem abſolutam Principis ab ordinaria. Baiar.
[y] *Quæro etiam*) Farin. *d. q. n.* 44. Ros.
(z) *Tempore banni devoluta ſit hæreditas*) Hic adde,
quod licet Princeps poſſit facere gratiam bannito, non
tamen bannitus recuperat bona interim durante ejus
banno alteri quæſita: plura ad hoc cumulat Alc. *d.*
tract. de præſum. reg. 3. *præſum.* 8. *num.* 4. Non enim
Princeps poteſt auferre jus interim alteri quæſitum, cau-
ſa non præcedente, Crav. pro Genero *reſponſa* 1. *num.*
73. Arelat. *in addit. ad d. reg.* 3. *præſumpt.* 11. *littera*
C. Item nec recuperat fructus interim perceptos, Dec.
in l. in condemnatione, §. *cum verbum, numera* 2. *ff.*
de reg. jur. Pro bono autem pacis bannitus reſtitutus
bona recuperat, ſupra *hac eadem quæſt. verſic. Adde,*
quod pro bono pacis, Capyc. *deciſio.* 69. *nu.* 22. ſupra
q. 44. *verſic. licet autem*, item ſi reſtituatur cum dictio-
ne, Pleniſſime, recuperat bona, ut voluit Felin. *in*
cap. quæ in eccleſiarum coll. 3. ad *med. extra de conſti-*
tut. & in cap. ſuper eo coll. 1. *ad med. de offic. deleg.*
item recuperat bona, ſi reſcribatur, non obſtante qua-
cunque condemnatione præcedente, quam vult haberi
pro non facta, Felin. *in c. quantam coll. mihi* 4. *eo-*
dem tit. late Dec. *conſil.* 251. *ſub num.* 7. filius tamen
bannitus, vivente patre, etiam cum bonorum confiſ-
catione, mortuo patre etiam ab inteſtato non tranſmit-
tit talem hæreditatem fiſco, ut retuli infra ad *quæſt.*
78. *verſic. item in fiſcum*, eſt tamen remedium, ſi quis
teſtando cupiat ejus bona tute relinquere bannito, ita
ut poſt gratiam bona recuperet, vi. per Duran. *de art.*
teſtan. cautel. 10. *ſub tit. de his, qui non habent fac. te-*
ſtandi, *ad fin.* at in materia confiſcationis infra *q.* 87.
verſic. ulterius quæro ad fi. & verſic. an teneantur.
Drogh.
(a) *Impetrare gratiam*) Hic adverte; quod gratiam
petens † quia dicitur fateri delictum, nec judex poteſt 72
dicere volenti uti gratia impetrata, Fatearis prius de-
lictum, alioquin non uteris illa, ut per Boſſ. *tit. de re-*
med. ex ſola clem. prin. n. 29. Grach.
Impetrare gratiam) Adde † quod hoc procedit tri- 72
bus concurrentibus, primo quod ſit homicidium, vel
ſimile delictum, pro quo gratia obtinetur; ſecundo
quod pro illo ſit facta gratia, prout in effectu voluit
Sylvan. *conſil.* 50. *num.* 11. & 12. Tertio, quod pœ-
na ſit capitalis, prout ſecunda, pro qua gratia ultimo
obtinetur, & ab eodem Principe non diverſo ſint gra-
tiæ conceſſæ, ut per Sylv. *d. conſil.* 50. *nu.* 12. & per
Burſat. *conſil.* 177. *nu.* 23. *cum ſeq. vol.* 2. & noviſſime
per Farin. *var. quæſt. in q.* 6. *n.* 47. *cum ſeq.* ubi dubitat
de prædictis tribus limitationibus, ſive requiſitis, de qui-
bus ego quoque valde dubito per rationem, quam ipſe
allegat, & quia, ut hic dicit Auctor, volens impetrare
gratiam, debet exprimere in ſupplicatione omnia, quæ
potuiſſent veriſimiliter retrahere animum Principis à
conceſſione gratiæ, ſi ea ſciviſſet, & cum mihi bis ca-
ſus contingeret, conſului Principem juxta conſilium
Alciati *in c. cum ab homine, n.* 44. *de judi.* & Covar. *var.*
reſol. lib. 1. *c.* 20. *n.* 8. & nunc reperio, quod Far. idem 73
conſuluit in loco ſupra citato, & gratia quo pacto † pro-
betur ſubreptitia, late per Maſcar. *de probat. concl.*
846. Et etiam tenetur facere mentionem, non ſolum
de delicto, de quo gratiam habuit, ſed etiam de delicto,
de quo fuiſſet punitus, alias gratia eſſet nulla, ſecun-
dum Bal. *in l. quicunque C. de ſer. fug. & in l.* 3. *de Epiſc.*
aud. gl. Abb. & Jo. de Anan. *in c.* 2. *de cler. percuſ.* Bart.
in l. ſi cui, in fin. ff. de accu. & Affiict. *in conſtit. cum uni-*
verſis, n. 8.
Item adde, quod † gratia non vitiatur ex omnibus ta-
citis, quæ moviſſent Principem ad non concedendum 74
ſed ex eis tantum, quæ ſunt expreſſa a jure. Ægidius
deciſ. 698. *incip. concluſio extra ratam*, & Brun. *conſ. feud.*
11. & Fel. *in c. poſtulaſti, col.* 2. *verſ. declara etiam no-*
tabiliter, extra de reſcript. Boſſ. *in titul. de remed. ex ſol.*
clem. prin. n. 34. *cum ſeq.* Rot. *deciſio.* 32. *n.* 5. *de reſcript.*
in nov. Soc. *conſil.* 120. *n.* 5. *lib.* 4. Caſſ. *dec.* 18. *n.* 5. *de prælen.*
Curt. jun. *conſ.* 27. *col. fi. & conſ.* 32. *ad fin.*; & hujuſmodi ſub-
reptio ipſo jure abſque partis oppoſitione gratiam vitiat,
Crav. *conſ.* 68. *n.* 2. & Ruin. *conſil.* 21. *n.* 13. *lib.* 1. &
cognitum, quando taciturnitas vitiat gratiam alicujus
rei, deprehenditur ex ſtylo, & concedentis ſolito, Bur-
ſa. *conſil.* 177. *n.* 13. *vol.* 2.
Item adde, quod † ſi in gratia adeſſet clauſula, quod
de ſubreptione, & obreptione dici non poſſit, d. clau- 75
ſula,

Digitized by Google

ſula intelligitur juridicè, exiſtentibus narratis in gratia, quoties gratia conceſſa fuerit ad petitionem partis; ſecus ſi motu proprio. Pote. deciſio. 213. lib. 2.

76 Item † adde, quod gratia conceſſa à Principe in feſto Nativitatis, vel Reſurrectionis D. N. Jeſu Chriſti cenſetur motu proprio conceſſa, & omne vitium ſubreptionis cenſetur ſublatum. Burſa. in conſil. 177. num. 15. vol. 2.

77 Item † adde, quod litteræ obreptitiæ dicuntur, quando propter involucrum verborum Princeps decipitur, & dicuntur furtivæ, quia effugiunt plenam, & deliberatam conſcientiam Principis, & propterea non valent. Capr. commun. conclu. reg. 43. numero 5. & ſeq.

De obreptione, & ſubreptione in caſu reſcriptorum tradit Tiraq. de pœn. conſ. conſ. 44. n. 38. 39. 40. & 41.

78 Item adde, † quod ad ſalvandam ſubreptionem non ſufficit exprimere factum aliquod generaliter, niſi etiam exprimatur modus, per quem factum fuit, & qualitates, Brun. conſil. feud. 12. col. 4. Gramm. conſil. 34. n. 10.
79 alias gratia erit nulla, Bertaz. conſil. 104. vol. 2. ſed † generalis locutio non redditur ſubreptitia, licet in aliqua minima ſpecie incluſa ſub genere verificari non poſſit, Brun. conſil. feud. 1. col. fin.

80 Item † adde, quod in gratioſis omnis ſubreptio vitiat ipſo jure: communis eſt opin. per Fel. in c. ad audientiam; num. 22. de reſcri. & Verall. deciſio. 49. per. 2.

81 Item † adde, quod clauſulæ, ut peritor, ex certa ſcientia, motu proprio, & non obſtantibus, quæ ſolent apponi in litteris gratioſis, non tollitur ſubreptio, quoties gratia eſt facta ad poſtulationem partis, ut per addit. ad Bertaz. conſ. 478. litt. C, uſque in fi. vol. 2. & de iſtis clauſulis, & earum effectu vide Gabr. comm. conc. lib. 6. tit. de clauſulis conc. 1. & 2. Rim. jun. conſil. 5. n. 22.
82 uſque in fin. vol. 1. Et ſi in gratia † Princeps non dixerit ad poſtulationem partis, ſed ipſa poſtulatio præcedat, ſi poſtea ſequatur conceſſio cum clauſula, etiam motu proprio, illa clauſula nihil poteſt operari, Soc. jun. conſ. 77. n. 98. vol. 1. & Pariſ. conſ. 79. n. 23. vol. 4. Et gratia
83 † etiam non cenſetur ſignata motu proprio, quando eſt ſignata, fiat ut petitur, etiam quod in corpore dicatur,
84 motu proprio: Verall. dec. 45. per. 2. etiamſi Papa † propria manu ſcripſerit clauſulam, motu proprio, & aſſerit ſe id facere ad partis inſtantiam, talis clauſula nihil loquatur, Ruin. conſil. 41. col. 5. vol. 1.

85 Item † adde, quod impetrans tenetur probare omnia narrata per eum eſſe vera, ut per Fel. & Dec. in cap. conſtitutus, de reſcript. Crav. conſil. 104. n. 3. & 148. n. 8. & Pariſ. conſil. 49. n. 30. vol. 4. maxime, quando Princeps habet relationem ad ſupplicatam, ſecundum Rip. lib. 2. reſponſ. 24. n. 4. ſed ad hanc quæſt. an impetrans, vel excipiens obreptionem probare teneatur, & an omnia in reſcripto narrata ſint probanda, late Maſ-
86 car. de prob. conc. 1123. vol. 3. Et † quod gratia ſit nulla, non expreſſa qualitate delicti, ob quam Princeps potuiſſet illam non concedere, vide Bertaz. conſ. 104. ubi etiam loquitur de ſalvo conductu obtento. Et in hac materia reſcriptorum obreptionis, & ſubreptionis vide Menoch. de arb. jud. caſu 201. ubi multa accumulavit, &
87 ibi n. 25. dicit, quod arbitrio † judicis relinquuntur qualitates narrandæ in precibus, ne reſcriptum reddatur ſubreptitium.

88 Item † adde, quod ſi aliquis fuerit condemnatus ad pœnam, quam ſolvit fiſco, & impetret remiſſionem illius pœnæ, & non faciat mentionem, quod illa pœna erat ſoluta fiſco, non valet impetratio, tanquam ſubreptitia, Bal. & Jaſ. in l. nec damnoſa circa prin. C. de precib. Imper. offeren. & in l. præſcriptione in fi. C. ſi cont. jus, vel util. pub. & Dec. in l. liberos, C. de collat.

89 Item † adde, ſi quis fuerit condemnatus, puta in mille libris, & impetraverit à Principe gratiam, ſive remiſſionem talis pœnæ, & non fecerit mentionem, ex qua cauſa fuerat condemnatus, non valet talis gratia, Jaſ. in d. l. nec damnoſa in prin. Old. conſil. 22. incip. ad quæſtionem in fin. Alex. conſil. 44. col. 1. vol. 1.

90 Item † adde, quod gratia ſive reſtitutio condemnati de crimine læſæ Majeſtatis ad hoc valeat, requiritur etiam, ut dicatur motu proprio Principis illa fuiſſe facta, ut per Curt. jun. in l. 1. §. ſi procurator, in prin. ff. quod quiſque jur. per text. in l. 1. C. de petitio. bon. liber. quem refert, & ſequitur Gagn. in l. naſole in fin. ff. de reg. jur. Bataa.

(b) Præſertim vero exprimens) Adde Dec. congrue loquentem in l. bonæ fidei, n. 7. cum ſeqq. ff. de reg. jur. Menoch. de arbit. jud. lib. 2. centuria 3. caſu 303. cum ſeq. Felin. qui refert Barba. hic, in c. poſtulaſti, coll. 4. extr. de reſcript. & in c. Paſtoralis, §. cum autem ad fin. de officio deleg. Droo.

Præſertim vero) Adde, ut per Boſſ. tit. de remed. ex ſole clemen. prin. n. 35. ubi etiam non valet ſecunda gratia ſecundi homicidii tacita prima, adeo ut is poſſit impunè occidi, per Alex. conſ. 114. lib. 1. & Boſſ. ubi ſupra, n. 37. & multa alia de gratia notatu digna, vide per diſcurſum per Boſſ. sed. tit. Giach.

Præſertim vero) Farin. d. q. 6. n. 46. & ſeq. Ros.

(c) Ex quie plerunque) Adde, quod † judex non poteſt 91
impetrata indulgentia a Principe dicere reo, fatearis prius delictum, alias nolo, ut indulgentia Principis uti poſſis, Afflict. in cap. 1. §. naturales in 4. octob. ſi de feud.
fuit. cont. int. dom. & agn. ſed ſi ex proceſſu appareret, ho- 92
micidium potius animo deliberato factum fuiſſe, quam aliter, non tamen clare conſtaret, & impetrans narraſſet, ſe non animo deliberato illud feciſſe, poſſet torqueri ad veritatem inveniendam ſine ipſius injuria, niſi per alias probationes vellet oſtendere, quæ narraſſet, vera eſſe, Boſſ. in tit. de remed. ex ſole clemen. prin. nu. 42. Bataa.

Succeſſive quære) Far. d. quæſt. 6. n. 57. & 61. Ros.

Succeſſive quære nunquid) Adde, † quod hujuſmodi 93
decreta, ſive indultus comprehendunt delicta, quæ tempore conceſſionis nondum erant detecta, ſecundum Grat. in conſil. 137. volum. 1. & conſ. 144. vol. 2. & ideo ſecundum eum, ſi aliquis bannitus pro aliquibus certis delictis ceperit, vel occiderit aliquem bannitum, & propterea de ſuis delictis indultatus fuerit, & demum compertum fuerit, aliud delictum commiſiſſe, de quo non fuerat adhuc inquiſitus, non poterit pro tali delicto per
Curiam moleſtari, & † ad hanc quæſtionem, an hujuſ- 94
modi decreta comprehendant delinquentes futuros, vide, quæ poſui ſup. ad §. homicidium, verſic. plerunque etiam ibi, item adde, ex motu proprio.

Item adde, quod decreta gratioſa nedum non compre-
hendunt delicta futura, † ſed nec per gratiam Princeps 95
poteſt remittere delictum futurum, l. ſi unus, §. illud, ff. de pact. & Salyc. poſt Butr. in l. reſcripto, C. de precibus Imper. offer. & Chaſſan. in conſuet. Burg. rub. 1. §. 5. numero 130. fol. 221. & Rol. conſil. 3. numero 40. vol. 2.

Item adde, quod indultus, ſeu reſtitutio finita guer- 96
ra, quod omnes rebelles ſint reſtituti in priſtinum comprehendit etiam mortuos, Bal. in conſ. 408. quidam civis, vol. 1. Sigiſmundum Lofred. conſ. 8. quia illa reſtitutio retrotrahitur, & finguntur reſtituti præambula hora ante motam guerram, ut ibi per eos. Bataao.

(e) Sub ſpe decreti) Farin. d. q. 6. n. 57. Ros.

[f] Et in hoc propoſito) Adde Chaſſan. † in Conſuet. Bur- 97
gun. rub. 1. §. 5. n. 130. fol. 221. qui refert Guliel. de Bene. in loco hic citato. idem tenuiſſe. Bataao.

(g) In hujuſmodi autem) Adde, atque vide alios caſus, qui non comprehenduntur in generali abolitione, de quibus per Caret. in pract. crim. §. homicidium 6. nu. 324. ubi etiam notanter ponit differentiam inter aboli-
tionem, & indulgentiam. Nam abolitio † non extin- *97
guit crimen, ſed tantum inſtantiam judicii, & ideo tranſacta lætitia intra 30. dies, poteſt accuſator de novo accuſare. Indulgentia vero Principis, quam facit ex cauſa, extinguit crimen, ac extenditur ad præmiſſa, etiam ad falſi crimen, ſive generaliter, ſive ſpecialiter indulgeat criminibus, niſi ſit conceſſa ad partis petitionem, nam ſi in petitione non exprimat alia graviora, ad ea non extenditur, ut per eundem in d. tract. abolitionis. Giach.

In hujuſmodi autem) Farin. d. q. 6. n. 54. ubi plura alia delicta reſervat. Ros.

In hujuſmodi autem generali) Adde, quod generalis abolitio, quæ fit à Principe, ſive indultus, nil aliud eſt, niſi quædam indulgentia, quæ poteſt eſſe generalis, vel particularis, & a ſolo Principe conceditur, puta ob diem inſignem filii nati, reſque proſpere geſtas, hoſteſque debellatos, vel ob poſſeſſionem Regni, vel ſtatus adeptam, l. abolitio cum l. ſequent. ff. ad Turpil. & late per Luci. Foller. ſuper pragm. 4. de compoſit. num. 57. ubi dicit, quod etiam Barones Regni Neapol. faciunt indultum in eorum ſtatu, atteſtando, ita feciſſe D. Fernandum Gonzagam, & D. Cæſarem ejus filium in novo ingreſſo eorum ſtatus, ſed hoc eſt intelligendum, dummodo Barones in ſuis privilegiis poteſtatem habeant componendi, & grattandi, & quod partium remiſſiones præcedant, & tales indultus aliquando ſolent concedi ob ingentem bannitorum copiam cum

aliqua conditione, puta ut inſerviaot Principi in bello, vel in eliquo præſidio ad eertum tempur, vel pro pecunia, quod non eſt laudandum. Er in omnibur fere Civitaribus, & Provinciis adſunt ſtatuta, ſive hannimenta, quib. bannitis alios ſimiles bannitos interficientibus gratia conceditur, & quando hujuſmodi indultus, ſive decreta grarioſa conceduntur, fere ſemper aliqua delictorum genera eecipiuntur, & ſæpe delinquentes expreſſe nominantur, ut factum fuit per Sereniſſimum Regem Philippum, quando ejus nomine edepta fuit poſſeſſio Regni Neap. per eeſſionem, ſive reſutationem Regnorum a Carolo V. Romanorum Imperatore Patre Majeſtaris ſuæ factam, qui indultus reperitor *in prag. 5. ſub tit. de abolitionibus*, & de alio indultu ejuſdem majeſtatis habetur, *in pragm. 1. de edit. Card. de Granvel.* qui conceditur delinquentibus, dummodo inſerviant in Regiis triremibus pro tempore ibi expreſſo, partium remiſſione obtenta, vel obtinenda. *& in pragm. 2. & 15. eo. tit.* alius indultus generalis per eandem majeſtatem elargitus fuit poſt ortum Sereniſſimi Ferdinandi filii, nonnullis gravibus delictis, & criminibus exceptis, qui comprehendit etiam vaſallos Baronum, prærer in pœnis pecuniariis, quæ Beronibus applicantur, & dictæ prag. poterunt ſervire pro forma indultuum, qui ſi fiunt ſimplieirer, multa delicta non comprehendunt, ut infra parebit, & plene haberur per Carrer. *in pract.* §. *circa n. 374. cum ſeq.* Privatus autem indultus eſt quando alicui Princeps, vel alius Superior indulget. §. *quod Principi ver. plane, inſtit. de jur. gent. & civi.* & Carer. *in pract. crim.* §. *circa n. 375. fol. 136.*

(*h*) *Crimen falſi*) Adde Bal. *in c. tuam, nu. 5. extr. de ord. cognit.* caſus item duris non comprehenditur ſub generali lege, Neguſ. *tract. de pign. 3. memb. 8. per. ſub num. 22.* item ſub generali revocatione non venit privilegium conceſſum ad placitum, Capye. *deciſio. 116. nu. 6.* Item lex nova ſuperveniens non comprehendit caſus pendenres per appellationem teer. *in authent.* ut cum de appellatione cognoſcitur in principio, & de tali crimine falſi ſupra *q. 58. verſ. Ab hac tamen, & quæſt. 53. verſic. frequentiſſime, ibi*, de quo ego multoties, & quod falſum non ſolum in Decreto, ſed nec etiam in ſtaruto de falſo loquente contineatur, vide Marſil. *rub. de fidejuſſ. num. 29. & numer. 201.* vide latiur per Menoch. *tract. de arb. jud. lib. 2. cent. 4. caſu. 302. num. 16. & caſu 306. num. 22.* Ant. Gabr. *tract. comm. opin. tit. de legibus, & conſt. n. 6. concl. 1.* Gram. *deciſ. 4. ſub n. 28.* & generaliter in tali materia recurre ſemper ad Fel. *in c. nonnulli extra de reſcript.* Deogh.

98 *Crimen falſi*) Item adde, † quod contrarium tenuit Ange. *in conſ. 154.* Joan. Rebuf. *in l. divus, ff. ad Syllan.* Boer. *deciſ. 117. nu. 23.* quod ſcilicet remiſſio generalis extendarur ad omnes falſitatis criminoſos, quo ad vindictam publicam, & non quo ad intereſſe partis, pro quo adhue retineri debet in carceribus, ſed de hoc vide D. Far. *in q. 10. n. 7.*

99 Irem † adde, quod non comprebenditur homicida proditor, Carrer. *in pract. crim. fol. 18. nu. 96.* & Moder. *in c. quæ in eccleſiarum, extra de conſtit.* ſi autem opinio contraria eſſet verior, non procederet, quando in banno, vel in careeribus non eſſent alii banniti vel earcerati eſſent tres, quorum duo eſſent condemnati pro falſitate, alius vero pro alio crimine; tunc beneficio remiſſionis gauderent, Nell. *in tract. de ban. 5. par. 2. temp. q. 4.* Marſ. *in rub. de falſ. n. 13.* Caccial. *in l. omnes populi de juſt. & jur. n. 112.* & Montre. *in pract. crim. reg. 15. n. 109. & 110.*

100 Item † adde, qood non comprebenditur delinquens in crimine læſæ Majeſt. Capyc. *deciſio. 150. nu. 56.* Rimin. *conſ. 12. n. 7. vol. 1.* & Gram. *conſil. 40. n. 10.*

101 Irem † adde, quod non comprehenduntur eriminoſi, qui pluries reiteraverunt delicta, de quibus alias fuerant per Principem liberari, Boer. *in d. deciſ. 217. n. 21.* & ad quæ gratia generalis eetendatur, vide omnino Dominum Farin. *in q. 6. n. 51. cum ſequ. & in q. 20. n. 7. & 8.* haberur an comprehendat caſus ſpeciales, & crimen

102 falſi: vide † etiam Decia. *in tract. crim. tom. 1. lib. 3.*

103 *c. 35.* ubi de abolitione generali, & † quæ delicta comprehendat, multum diffuſe tractavit.

Irem adde, qood non comprebendunrur delicta in officio commiſſa, ut per Parid. *in tractat. de ſyndic. in ver. an ſi poteſtas*, quem ſequitur Carrer. *in pract. crimin.* §. *circa n. 376. fol. mihi 136.*

104 Irem † adde, quod in Generali abolitione facta à Principe, vel a ſtatuto, non comprebenditur crimen aſſaſſinii, ut per Maſcar. *in pract. crim. in* §. *diligenter, &* §. *examinata.*

Item † adde, quod hujuſmodi generales delictorum abolitiones, ſive indulgentiæ intelliguntur ad pœnam, non autem quo ad rei captæ perſecutionem, Angel. *in l. ſi docuerit, C. ad leg. Corn. de falſ.* quem ſequitur Chaſſan. *ſuper conſuet. Burgun. rub. 1. n. 163. fol. 230.* & dicit Marant. *de ordine jud. par. 6. de inquiſit. n. 56.* quod 105

ſi Princeps † facit indultum de omnibus delictis prærerſtis, quod intelligitur, ſcilicet, parte offenſa concordata, alias non valeret, niſi vellet uti plenitudine poteſtatis, qua uti non eſt præſumendum, Gram. *conſil. 34.* 106

(*i*) *Sciat etiam quod licet*) Adde videndum Carer. *in pract. crim.* §. *homicidium 6. n. 374.* obi † ponit differentiam inter abolitionem, & indulgentiam, & dixit, quod quando abolitio generalis fit à Principe, eſt indulgentia, quæ extinguit delictum, & de hac indulgentia hic loquitur D. Clarus, & non de abolitione legali, quæ non extinguit crimen, ſed tamen inſtantiam judicii, & ideo tranſacta lætitia infra triginta dies, poteſt accuſator de novo accuſare, *l. ſi interveniente, ff. ad Turp l.* 107

Item adde, † an generalis remiſſio trahatur ad eos, qui ſunt in carceribus, vide Bal. *in conſ. 305. vol. 1. col. 2. in fin.* & ad hanc materiam abolitionis generalis vide Plaz. *epit. delict. c. 38.* ubi plene, & Jodoc. *in pract. crim. c. 146.* & omnino Chaſſan. *in conſuet. Burg. fol. 913. nu. 1. cum ſequenti*, ubi late tam de abolitione generali, quam ſpeciali, & Farin. *in d. q. 6. nu. 51. cum ſequent.* & Decian. *in tract. crim. tom. 1. lib. 3. c. 35. n. 4. cum ſequent.* ubi latiſſime † de effectibus hujus abolitionis, & quæ delicta non comprehendat. Baiaeo. 108 109

(*k*) *Beneficio decret.*) Farin. *d. q. 6. n. 59. & 61.* Ros.

QUÆSTIO LX.

Quæ res in delictis à pœna excuſent, vel ſaltem proſint ad pœnam iſtam mitigandam.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Quæ in delictis prorſus excuſent, vel ſaltem proſint ad minuendam pœnam.*
2 *Ætas an excuſet.*
3 *Infans, pupillus, aut minor an excuſentur in delictis. Et an eis concedatur reſtitutio in integrum*, ib.
4 *Minor delinquens in minori ætate, an poterit pro eo delicto puniri, poſtquam factus eſt major.*
5 *Senectus an excuſet in delictis.*
6 *Furor an excuſet in delictis.*
7 *Et quid ſi poſt condemnationem effectus ſit furioſus.*
8 *Ira in delictis an excuſet.*
9 *Amor in delictis an excuſet.*
10 *Prodigus an in delictis excuſetur.*
11 *Ebrietas in delictis an excuſet.*
12 *Dormiens an in delictis excuſetur.*
13 *Ignorantia an in delictis excuſet.*
14 *Mandatum Superioris an in delictis excuſet.*
15 *Operarii, & fabri an excuſentur de eo, quod operantur de mandato alterius.*
16 *Et quid in atrocibus an mandatum Superioris excuſet.*
17 *Metus, aut vis an in delictis excuſet.*
18 *Provocatio adverſarii an delinquentem excuſet.*
19 *Et an juſtus dolor in delictis excuſet.*
20 *Excuſatio quod delictum clam commiſſum fuerit, an proſit delinquenti.*
21 *Pœnitentia an in delictis excuſet.*
22 *Quælibet cauſa excuſat à pœna.*
23 *Bonæ vocis, qualitatis, & famæ probatio an relevet delinquentem.*
24 *Nobilitatis, vel dignitatis probatio an proſit delinquenti.*
25 *Probatio, quod reus ſit egregius miles, & utilis reip. an proſit.*

26 *Inſignis*

26 *Inſignis peritia, vel excellentia aliquo artificio an proſit delinquenti.*
27 *Meritorum probatio an proſit delinquenti.*
28 *Delictum ſine dolo, vel præter intentionem commiſſum fuiſſe, an proſit.*
29 *Pater præſentans filium imputatum de delicto, an illum excuſet à pœna mortis.*
30 *Multitudo reorum an excuſet delinquentes.*
Univerſitas an poſſit excommunicari, ibid.
31 *Quando ignoratur, quis prius manum ad arma poſuerit, an omnes ſint à pœna primæ evaginationis liberandi.*
32 *Antiquitas delicti an proſit delinquenti.*
33 *Ubi proceditur per inquiſitionem, non ſolet delinquens puniri pœna ordinaria.*
34 *Reus delictum ſponte confeſſus an ſit mitius puniendus.*
35 *Judex ratione amicitiæ an poſſit pœnam remittere.*
36 *Conjunctio ſanguinis inter delinquentes, an eos excuſet.*

Ex Additionibus.

1 *Pœna quando ſint augendæ, vel alterandæ, remiſſ.*
2 *Ætas an excuſet in delictis.*
3 *Ætas quomodo probetur.*
4 *Minor in criminalibus cenſetur major.*
5 *Minoritas quando præſumatur.*
6 *Ætas quomodo probetur per teſtes.*
7 *Et quomodo per aſpectum, remiſſ.*
Pupillum, & adoleſcentulum committentes delictum ad puniendum quomodo ſit procedendum, remiſſ.
Minor, qui propter ætatem puniri nequit, nec effectus major punietur.
8 *Infans ex officio debet abſolvi.*
9 *Et quid de furioſo, remiſſ.*
Et quid de ſurdo, & muto, remiſſ. ib.
*9 *Omiſſio quando habeat annexum factum.*
10 *Pubertati proximus quando quis dicatur, remiſſ.*
11 *Minor viginti quinque annis an excuſetur in delictis.*
12 *Et quid in Regno Neap.*
13 *Major quando dicatur quis in Regno Neap.*
14 *Quid in ſtatu Eccleſiaſtico.*
15 *Quid in Hiſpania.*
16 *Minor an comprehendatur in ſtatu pœnali.*
17 *Minore pluries delinquente an debeat augeri pœna.*
18 *Minor aſſerens ſe majorem an ſibi præjudicet.*
19 *Minor an reſtituatur adverſus confeſſionem, ſtante ſtatuto quod minor poſſit ſtare in judicio.*
20 *Et quid ſi confeſſus fuerit cum conſenſu curatoris.*
21 *Confeſſio minoris contra alium valet etiam ſine curatore.*
22 *Mulier an reſtituatur adverſus confeſſionem delicti.*
23 *Reſtitutio in criminalibus quando concedenda, remiſſ.*
24 *Minor in crimine læſæ Majeſtatis an reſtituatur.*
25 *Minor adverſus veram contumaciam non reſtituitur.*
Et quando dicatur verus contumax, ib.
26 *Mutus quando æquiparetur inſano.*
27 *Senectus in delictis an excuſet.*
28 *Senex quis dicatur.*
29 *Delinquens ſi habet dilucida intervalla, quando præſumatur deliquiſſe.*
Furor in delictis excuſat, & quomodo puniatur.
30 *Furor quomodo probetur, remiſſ.*
31 *Furioſus ſemel an ſemper talis præſumatur.*
32 *Furioſus an poſſit extraordinarie puniri, remiſſ.*
33 *Furibundus, ſi poſt delictum fiat ſanus an poſſit puniri.*
34 *Furioſus ſponte effectus an excuſetur.*
35 *Blaſphemans in rixa an teneatur pœna blaſphemiæ.*
36 *Iracundia an excuſet, & quando.*
Iracundia calore facta, quæ non teneant.
Amore prænimio delinquens mitius punitur.
37 *Amor in delictis an excuſet.*
38 *Pœna dantis amatorium poculum.*
39 *Ebrietas an excuſet.*
40 *Et quomodo probetur.*
41 *Ebrius, cui fuit ſal poſitus in vino, an excuſetur, remiſſ.*
42 *Ebrietas in Hiſpania num excuſet.*
43 *Dormiens ſi delinquat, an excuſetur, ſi poſtea ratum habuerit.*
44 *Ignorantia in delictis an excuſet.*
Ignorantia facti excuſat, & quæ ſaltem à pœna gravi.
45 *Ignorantia quomodo probetur.*
46 *Ignorans proclama an debeat puniri pœna illius.*
47 *Ignorantia proclamatis quomodo probetur.*
48 *Proclama an liget abſentes.*
Ignorantia quando præſumatur, & allegari poſſit adverſus cridas, & ſtatuta.
49 *Mandatum Superioris in delictis an excuſet.*
50 *Mandatum quomodo probetur.*
51 *Mandatum judicis factum in ſcriptis gravius ligat, quam factum oretenus.*
52 *Mandatum Regis contemnens quomodo puniendus.*
53 *Operarii habent actionem injuriarum adverſus Dominum, qui eos immiſit in fundum alienum.*
Operarii, & laboratores quando excuſari, & quomodo accuſari poſſint, & quando teneantur, remiſſ.
54 *Principi aliquid ſeverius mandanti, an ſit parendum.*
55 *Et quid ſi ſecunda juſſio interveniat.*
Et an judex parendo peccet, ib.
56 *Tyranni ſolent in Officiales eligere ignaros, & crudeles ipſorum Tyrannidi obſequentes.*
57 *Metus in delictis quando excuſet.*
58 *Coactus à latronibus ad pulſandum oſtium alterius, an excuſetur.*
59 *Metus quando dicatur juſtus.*
Metus ex precibus, & blanditiis Principis in ſubditos ſævire ſoliti dicitur juſtus.
60 *Metus culpoſus an excuſet.*
61 *Falſum deponens propter metum non excuſatur.*
62 *Metus cauſatur ex ſtrepitu armorum, & rugitu aliorum.*
63 *Metus an præſumatur, & quando.*
64 *Metus an facilius probetur, quam ſpontanea voluntas.*
65 *Provocatus an excuſetur.*
66 *Provocans in rixa, etiam quod dicat ad duellum, non incurrit pœnam duellantis.*
67 *Procurator quis dicatur.*
68 *Provocatio legitima quando facta dicatur.*
69 *Provocatus ex intervallo, faciens occidi mediante pecunia, an excuſetur.*
70 *Provocari an dicatur quis ex his verbis.*
Tuotti da parte, dammi la ſtrada.
71 *Procurator in dubio quis præſumatur.*
72 *Dolor an excuſet, & quando.*
73 *Et quid ſi offenſus non dederit cauſam doloris.*
74 *Clam quid fieri quando dicatur.*
75 *Delictum in Civitate majus eſt, quam factum ruri.*
76 *Item in diebus feſtivis.*
77 *Credulitas an excuſet.*
Credulitas etiam fatua excuſat à dolo.
78 *Cauſa injuſta quando excuſet.*
79 *Et an à pœna pecuniaria ratione latæ culpæ.*
80 *Credulitatis cauſa quomodo probetur.*
81 *Cauſa quomodo ſit probanda.*
82 *Cauſa etiam levis excuſat in delictis etiam majoribus.*
A falſo, ibidem.
A crimine læſæ Majeſtatis, ib.
A conventicula, ibid.
A contumacia, ib.
A perjurio, ib.
83 *Et quid ſi actus jure naturali ſit prohibitus.*
84 *Dolus ex quibus præſumatur ceſſare.*

85 *Cauſa an excuſet à pœna conventi[illegible]ali.*
*85 *Qualibet cauſa excuſat à dolo, & à pœna.*
86 *Fama bona quid operetur.*
Fama bona in genere tollit malam in genere.
Et bona in ſpecie malam in genere.
Ac operatur ut reus mitius puniatur, & qua indicia tollat.
Teſtibus deponentibus ſuper mala fama in ſpecie, an magis credendum ſit, quam deponentibus de bona in genere, remiſſ.
87 *Fama bona in genere an præferatur mala in ſpecie.*
88 *Delegatus ad ſe informandum de mala fama, non poteſt ſe informare de bona.*
89 *Fama malæ indicium quomodo tollatur.*
90 *Fama mala quando jungatur cum alia ſpecie probationis.*
91 *Fama mala debet probari in ſpecie.*
*91 *Mala fama quando faciat indicium ad torturam.*
92 *Nobilis quis dicatur.*
93 *Forenſis non dicitur nobilis.*
94 *Nobilitatis privilegia, remiſſ.*
95 *Nobilitas minuit fidem probationum.*
Nobilis an puniatur minori pœna corporali, quam ignobilis, quando lex eſt uniformis, n. eod.
Pœna quando uniformiter eſt taxata à lege, vel ſtatuto, an ſit facienda perſonarum, nu. eo.
Conſuetudo loci in pœnis infligendis eſt ſervanda, n. eo.
Nobilis debet ſuſpendi, ſi eſt conſuetudo in Civitate, quod nobiles ſuſpendantur, n. eod.
Nobilis delinquens in contumelia officii, vel dignitatis, magis punitur quam ignobilis, n. eod.
Ignobilis committens homicidium ſuſpenditur, nu. eod.
Nobilis caſu proditionis, & falſi gravius punitur, num. eod.
96 *Furca quando quis ſuſpendatur, remiſſ.*
Nobiles in regno Neap. non condemnantur ad triremes, nu. eod.
Nobiles in ſtatu Eccleſiaſtico, & ignobiles indifferenter ad pœnam triremium condemnantur, n. eod.
97 *Nobiles quando ſint furcis ſuſpendendi.*
98 *Excellentia hominis quomodo ſit probanda.*
Excellentia hominis circa quid conſideretur.
Excellentia hominis prodeſt ad impunitatem.
99 *Princeps eſt conſulendus, ſi populus gratiam petit.*
Pœna non minuitur ob beneficium factum Reipublicæ, ſi in eam crimen graviſſimum committitur, n. eod.
Pœna non minuitur facienti beneficium Reipublicæ, caſualiter furtum committendo, n. eod.
Merita delinquentis, vel majorum, aut proximiorum ejus, & beneficia allata in Remp. minuunt pœnam.
100 *Pater an mitius puniatur, ſi offeratur à filio.*
101 *Multitudini eſt magis monendum, quam minitandum.*
102 *Univerſitates delinquentes quomodo puniantur.*
103 *Multitudo quando dicatur, & quando excuſet.*
104 *Aggreſſor quis præſumatur.*
105 *Et quid in altercantibus verbis tantum, an ſint puniendi, ſi de provocante non conſtet.*
106 *Delictum antiquum quando dicatur.*
107 *Præſcriptio temporis non prodeſt condemnato.*
108 *Et quando non habeat locum.*
109 *Diuturnitas quando excuſet.*
110 *Et an in gravibus delictis.*
111 *Farinac. lapſus.*
Accuſatione, vel inquiſitione procedere quid differant.
112 *Confeſſio ſpontanea an proſit.*
Confeſſus non convictus mitius eſt plectendus.
Et confeſſus ſponte quis dicatur.
Amicitiæ ratione an pœna minuatur.
113 *Dolus in dubio an præſumatur.*
114 *Affinitas an excuſet.*
115 *Delicta atrocia inter affines, & conſanguineos gravius puniuntur.*
Ignorantia facti diſſimulata non excuſat, ſub numer. 44.

DIctum (*a*) eſt de defenſionibus, quæ reis competunt, ut ab accuſatione, vel inquiſitione contra eos formata abſolvantur: videamus nunc de iis, quæ ad excuſandum delictum, vel (*b*) ad minuendam pœnam proponuntur, & in primis quidem de ætate. (*c*) Quæro igitur nunquid (*d*) ætas in delictis excuſet? Reſpond. Aut reus eſt infans, & proculdubio excuſatur: nam talis ætas quidquid videt, ignorat: & ideo infans non poteſt pro delicto crimininaliter puniri, tex. eſt *in l. infans, ff. ad leg. Cornel. de ſicar.* Et hæc concluſio eſt frequentiori Doctorum calculo probata, ut dicit Placa *lib. 1. delictorum, cap. 32. nu.* 1. Aut (*e*) eſt major infante, ſed pupillus: & tunc eſt diſtinguendum. Nam aut delictum conſiſtit (*f*) in committendo, & poteſt puniri, aut conſiſtit in omittendo, & non punitur. Et hæc fuit diſtinctio Cyn. quam dicit ab omnibus approbatam Igneus *in l. 1. §. impubes, num. 5. ff. ad Sylla.* Scias tamen, quod impubes, ſi non eſt doli capax, nunquam punitur, ſi vero eſt doli capax, punitur, ut eſt text. *in l. pupillum, ff. de regul. jur.* & eſt omnium recepta ſententia, ut dicit Placa *in d. capit. 32. n.* 6. Item ſcias, quod nunquam punitur, niſi etiam ſit proximus pubertatis: nam utrumque requiritur, & ita dicit Auguſt. ad Angel. *de maleſic. in verbo Scienter, & doloſe, poſt num.* 6. ſe Ferrariæ evaſiſſe unum puerum, qui occiderat ſuper ripa Padi unum facbinum. (*g*) Quando autem pupillus dicatur proximus pubertati, dixi ſupra *lib. 2. §. pupillus.* Et ſic vides, quod ad hoc, ut impubes poſſit pro delicto puniri, tria requiruntur: Primum, quod ipſe ſit doli capax: Secundum, quod ſit proximus pubertati: Tertium, quod deliquerit in committendo.

1 2

Sed (*h*) in omnem caſum nunquam debet pupillus pœna capitali affici pro quocunque gravi delicto, ſed ejus pœna debet eſſe citra mortem, vel membri mutilationem. Et ita pluries vidi ſervari, & in ſpecie in quibuſdam pueris qui permiſerant ſe ab aliis carnaliter cognoſci, qui fuerunt tantum fuſtigati, non autem flammis combuſti. Quinimo (ſecundum aliquos) in delictis carnis pupillus nullo modo tenetur, ex quo dicit Anton. Gomeſ. *c. 1. delictorum, num. 60. in fin.* ſe vidiſſe quendam minorem 11. annor. qui habuit acceſſum contra naturam ad unum canum, [*i*] & emiſit ſemen. Et licet probatum eſſet delictum, tandem obtinuit, licet cum difficultate, & fuit liberatus. Et hoc ego ſemper ſequerer in judicando, ſaltem quo ad pœnam ordinariam. Scias autem, quod hæc defenſio proderit pupillo non modo ante ſententiam, ſed etiam poſt condemnationem contra eum in contumaciam ſecutam. Et ideo quidam Jo. Dominicus Boneſcus condemnatus in contumaciam pro executione prohibita in tribus ictibus funis, vel in 200. aureis, ſumptis juſſu Senatus informationibus, & comperto, quod tempore, quo fuit condemnatus, erat tantummodo annorum 8. fuit abſolutus 15. April. 1564. A. C. (*k*) Aut vero eſt major 14. annis, ſed minor 25. & tunc non accuſatur, debet tamen propter ætatis imbecillitatem mitius puniri arbitrio judicis. Ita colligitur ex tex. *in l. auxilium, §. delictis, ff. de minor.* & eſt communis opin. ut dicit Grammat. *deciſ. 23. n. 12.* ubi etiam ita refert ſervatum fuiſſe 3

fuiſſe per Conſilium Neapol. Ita etiam tenere Doctores frequentiori calculo atteſtatur Placa *in d. cap.* 32. *nu.* 11. Quinimo ſi delictum fuit commiſſum ſine dolo, poſſet minor juvari ope reſtitutionis in integrum, etiam ad hoc, ut à tota pœna excuſaretur. Et ita ſuper hoc articulo diſtinguunt Doctor. ut dicit Anan. *in c.* 1. *poſt numer.* 8. *de delict. puer.*

4 Quando (*l*) autem minor reperitur deliquiſſe per dolum, non reſtituitur: ſed ſi per culpam, tunc reſtituitur, & ita communiter dicitur, ut atteſtatur Anan. in *cap.* 2. *num.* 8. *de apoſtat.* (*m*) Proderit etiam minor ætas (ſecundum aliquos) ad petendam, & obtinendam (*n*) reſtitutionem in integrum adverſus confeſſionem delicti, factam per ipſum minorem, etiam cum juramento, quando contra eum non adeſt alia probatio (*o*) quam propria confeſſio ſecundum Bald. in *l. unica, num.* 60. *C. de confeſſis*, cujus opin. dicit eſſe communem Ant. Gomeſ. *c.* 1. *delictorum, num.* 66. referens ſe ita vidiſſe de facto in oppido Talabricæ (unde ſe dicit oriundum) in quodam minore, qui fuit captus pro enormi delicto contra naturam præcedentibus indiciis, & ſponte confeſſus fuit delictum: nam petita per ejus Advocatum reſtitutione tandem dicit, habito conſilio, & deliberatione, illam fuiſſe conceſſam per judicem, & illum minorem fuiſſe abſolutum. Certe apud nos non obtinuiſſet ille minor hujuſmodi reſtitutionem, præſertim in tam gravi crimine; & ita ſubdit ipſemet Anton. quod & ipſe judicaret (*p*) contra illam communem opin. & quod conſuluit Theologos probatæ vitæ, & conſcientiæ, qui fuerunt in eadem opi. contra communem, quam & ego ſequerer in judicando; & ita apud nos ſemper vidi obſervari. Faciunt quæ dixi ſupra *q.* 55. (*q*) *verſ. Ulterius etiam.*

5 Sed nunquid minor delinquens in minori ætate poterit de tali delicto puniri, (*r*) poſtquam eſt effectus major? Reſpond. quod quando agitur de delicto, pro quo non poterat puniri durante minori ætate, neque etiam poteſt puniri, poſtquam pervenit ad majorem ætatem; & ita colligi videtur ex gloſſ. *in l. ſciant cuncti, in verbo, Moritur, C. de leg. her.* quam ſequuntur Doct. ut dicit Marſ. *in d. l. infans, n.* 13. *ff. ad l. Cornel. de Sicar. & in l. de minore in prin. n.* 40. *ff. de quæſt.* de qua tamen gl. ego latius dixi ſup. *lib.* 2. §. *Tutor.*

6 Succeſſive quæro, nunquid in delictis (*ſ*) Senectus excuſet? Reſpond. quod non, ut ſcilicet omnino pœnam evadat, ſed bene quo ad hoc, ut mitius puniatur. Ita dicit glo. *in l. fere in omnibus, in gl. unica, circa princ. ff. de reg. jur.* (*t*) & hæc eſt frequentiori calculo recepta ſententia, ut dicit Placa *in d. c.* 32. *nu.* 13. *in fin.* quam tamen ego nunquam vidi in practica obſervari, niſi in levibus delictis. Et ideo Senatus juſſit fuſtigari quendam furem ſenem appellatum Antonium de Cumis, 4. Januarii 1547. tanquam quod ex ætate videretur in furtis inveteraſſe.

7 Item quæro, nunquid in delictis (*u*) furor excuſet? Reſpond. Aut delinquens tempore commiſſi criminis erat furioſus, & non poteſt propter illud puniri. text. eſt in *d. l. infans, ff. ad l. Cornel. de ſicar.* & eſt frequentiori Doctorum calculo approbata ſententia, ut dicit Placa *libr.* 1. *delict. cap.* 29. *num.* 1. Ignorat enim furioſus quidquid facit, præterea que ſatis furore ſuo punitur: & (*x*) ita ſervavit Senatus in Philippo Nicola, qui proprium filium, quem unicum habebat, interfecit: juſſit enim illum abſolvi, 9. Jul. 1543. Sic etiam quædam Jac. Ferraria, quæ puellam quandam trimam baculo interfecerat, comperto quod laborabat atrabile, & quod alias ut mente capta cuſtodita fuerat in hoſpitali S. Vincentii, fuit abſoluta, & ad ipſum hoſpitale iterum tranſmiſſa, 24. Februar. 1454. A. G. Contrarium (*y*) tamen refert Igneus *in l.* 3. §. *ignoſcitur, nu.* 82. *ff. ad Sylla.* judicatum fuiſſe Pariſiis in quodam mente capto, qui in Aula Regalis Palatii quendam Ungarum interfecerat, qui biduo ante illum alapa percuſſerat, & fuit ad mortem condemnatus: quod ego non laudo. Refert etiam Anton. Gomeſ. *cap.* 1. *delictor. nu.* 72. quod Sereniſſima Regina Caſtellæ fecit puniri quendam furioſum, qui intulit vulnus Sereniſſimo Regi Ferdinando ejus marito, quod quidem propter regalis perſonæ excellentiam potuit juſtum videri. Aut vero tempore delicti erat ſanæ mentis, (*z*) & poſtea effectus eſt furioſus, & neque etiam hoc caſu poteſt puniri de iis, quæ ante furorem perpetravit. Ita tenet Bald. *in l. furioſum, circa fin. C. qui teſtam. facere poſſ.* & eſt communis opin. ut atteſtatur Jaſo. *in d. l. furioſum, nu.* 8. *& in l. ex facto, poſt nu.* 30. *ff. de vulg. & in l. ſi ſervum, nu.* 7. *ff. ſi ex noxali cauſa agat.* quem refert Gomeſ. Arias *ſuper l.* 45. *Tauri, numero* 2. Rip. *in d. l. ex facto, numer.* 73. *& in l. fin. numer.* 229. *C. de revoca. donat.* quem refert Vivius *in libro communium opin. in verbo, Furioſus occidens*, Gomeſ. *in* §. *item ſi quis in fraudem, poſt numerum* 6. *Inſtitut. de actio.* Marſil. in *l.* 1. *nu.* 58. *ff. ad l. Cornel. de ſicar.* Igneus in *d. l.* 3. §. *ignoſcitur, poſt numerum* 74. Didacus *in repet. clem. ſi furioſus fol.* 316. *num.* 2. Pract. Carrer. *fol.* 36...*nu.* 14. Cagnol. *in l. in negotiis, numer.* 3. *ff. de regul. jur.* Menchiaca *controverſ. illuſtr. cap.* 96. *num.* 31. Duennas *regula* 259. Apoſtil. ad Dec. *in d. l. in negotiis, ſub n.* 3. Placa *in d. cap.* 29. *num.* 1. *& numer.* 7. Apoſtil. ad Roman. *in dict. l. furioſum, in fin.* & ita ſe in facti contingentia judicaſſe atteſtatur Gulielm. de Benedict. *in* 2. *parte cap. Raynutius, fol.* 45. *numer.* 25. *in fin.* & ita ſervatum fuit in quodam fure Andrea de Aurificibus qui poſtquam fuerat ex cauſa detentus, videbatur inſanire. Reſcripſit enim Senatus Prætori Leuci, ut diligenter animadverteret, ne inſania eſſet procurata, quod ſi eſſet vera, illum dimitteret, 21. Novembr. 1556. P. N. Hoc tamen intellige, ut procedat, quantum ad hoc, ut puniri poſſit pœna ordinaria, ſed bene debet puniri pœna extraordinaria arbitrio judicis ſecundum (*a*) Bald. in *loco præallegato*, ubi dicit, quod patitur annotationem bonorum: cujus opin. per Doctor. communiter comprobatur, ut ait Novell. *in tractat. ad defenſam, fol.* 29. *num.* 40. ſubdens, ita pluries fuiſſe judicatum: Et reperio, quod quidam Anton. Maria Sarzarius, qui in teſtimonio in cauſa criminali perhibito variaverat, fuit juſſus fuſtigari, non obſtante allegata inſania. Mihi quidem placet (*b*) opin. Bald. quod ad hoc, ut talis furioſus non puniatur pœna mortis, ſed non placet, quod non puniatur pœna alia extraordinaria, neque pecuniaria: neque corporali, niſi furor ſuperveniſſet jam perfecto proceſſu ſuarum defenſionum: alias autem diceretur indefenſus condemnari, ex quo ſemper furioſus pro abſente habetur. Et licet ex ſtatutis Italiæ poſſit abſens condemnari etiam ad mortem, ut ſupra ſæpius dixi, illud eſt, quia abſens à ſtatuto habetur non modo pro præſente, ſed durante contumacia (*c*) habetur etiam pro confitente, & convicto: quod non poteſt cadere (*d*) in furioſum, qui cum ſit extra mentem, non poteſt dici neque confeſſus, neque convictus, etiamſi eſſet præſens. Faciunt quæ dixi ſupra *libro* 3. §. *Teſtamentum, quæſtio.* 41. *verſicul. ſed pone.*

Sed (*e*) quæro, quid ſi iſte delinquens perſeveraverit ſanæ mentis uſque ad ſententiam incluſive, & 8
deinde poſt condemnationem (*f*) effectus ſit furioſus, nunquid poterit contra eum fieri executio ipſius condemnationis? Reſpond. quod non: & eſt communis opin. ut dicit Mench. *contr. illuſtr. cap.* 9. *poſt*

nu. 9. Plac. *in d. cap.* 29. *n.* 7. quæ mihi etiam placet, quo ad hoc, ut ei pœna corporalis non ſit infligenda, quo ad condemnationem bonorum, crederem propter furorem ſupervenientem non debere impediri ejus executionem.

9 Eſt (*g*) etiam ira brevis furor: quæro igitur, nunquid in delictis excuſet? Reſpond. Aliqui ſimpliciter dicunt, quod factum per calorem iracundiæ non eſt punibile, & ait Jaſon *in l. ſi duo patroni*, §. *ſi quis juraverit, il primo, poſt num.* 1. *ff. de injur.* quod ita ſolet communiter dici, vel ſaltem (ſecundum omnes) mitius puniri debet. (*h*) Et poteſt poni exemplum in eo, qui calore iracundiæ blaſphemavit: eſt enim mitius puniendus ſecundum Abba. Antiquum *in cap.* 2. *de maled.* quem Doctores ſequuntur, ut dicit Grammat. *ſuper conſtit. regni. fol.* 113. *nu.* 5. (*i*) Tu vero dic, quod aut ira provenit (*k*) ex juſta cauſa: & tunc non excuſatur in totum, ſed ut delinquens mitius puniatur, ut in viro occidente uxorem repertam in adulterio, dixi ſupra *hoc eodem libr.* §. *homicidium, verſic. ſed quid dicendum.* Aut vero non provenit ex juſta cauſa: & tunc in nihilo excuſat: Et hæc eſt communis opin. ut atteſtatur Menchiaca *controver. illuſtr. cap.* 18. *num.* 29. Reperio tamen quandoque eos, qui etiam ſine juſta cauſa calore iracundiæ in verbis exceſſerant, puta, contumelias alicui inſerendo, fuiſſe mitius punitos. Et refert Afflict. *ſuper* 3. *parte conſtitut. regni, rubr.* 54. *num.* 5. quod per Curiam Neapol. fuit abſolutus quidam ruſticus, qui faciendo computa cum Domino iratus dixit, quod Deus non potuiſſet facere, quod eſſet debitor tot operarum. Vide, quæ dixi ſupra *hoc eo. lib.* §. *Injuriæ, verſ. quæro quid.*

Eſt (*l*) & amor furoris ſpecies, teſte Platone in Phædro: qua ratione mitius puniendus videtur, qui propter amorem deliquerit: & dicit Chaſſ. *ſuper conſuetu. Burgund. fol.* 39. *num.* 13. quod in facti contingentia vidit, quodammodo excuſari propter amorem quandam mulierem, quæ receptaverat res furatas ab amaſio ſuo.

Fuit (*m*) etiam in facti contingentia abſolutus quidam, qui fecerat ſortilegia (*n*) propter amorem: de quo dixi ſupra *hoc eodem libro* §. *Hæreſis, verſ. Succeſſive quæro.* Et ſecundum hanc concluſionem fuit judicatum per Senatum in caſu cujuſdam Baptiſtæ Gazani, qui libellum famoſum publicaverat contra quandam puellam, cujus amore captus erat: fuit enim abſolutus 3. Februar. 1554. tanquam quod ex nimia amoris vehementia non eſſet mentis ſuæ compos. Bene verum eſt, quod habebat remiſſionem à parte offenſa: alias forte hæc excuſatio illi non profuiſſet. Certè non profuit illis nobilibus Neapolitanis, qui poſuerunt ſcalas (*o*) ad domum amaſiarum ſuarum, qui juſſu Viceregis fuerunt decapitati, ut per Gram. *deciſ.* 36. de quo dixi infra *q.* 68. *verſ. aſcendens cum ſcalis.*

10 Ulterius (*p*) quæro, an ſicut furioſus, ita etiam prodigus in delictis excuſentur? Reſpond. quod non, ſed punitur ſicut quilibet alius. Ita tenet Bart. *in l. is cui bonis, num.* 6. *ff. de verborum obligatione*, & eſt commun. opi. ut atteſtatur Cagnol. *in d. l. furioſi, n.* 13. *ff. de regul. jur.* Placa *in d. cap.* 29. *poſt nu.* 1. *verſ. quibus ſic perpenſis.* Licet enim prodigus in adminiſtratione bonorum non reputetur integri ſenſus, & ideo contrahendo non obligetur in cæteris; tamen utique habetur pro homine ſanæ mentis: merito delinquendo proculdubio obligatur. Et eſt communis opin. ut dicuntur Scribentes *in d. l. is cui bonis*, & in ſpecie Jaſon. *num.* 17. & Ripa, *num.* 53. quidquid dixerit gloſſ. *in l. ſi quis in tantum, in gloſ. magna. verſ.* 6. *de furioſo, C. unde vi.* quæ ab omnibus Doct. reprobatur, ut dicit Angel. *in d. l. is cui bonis. nu.* 7. & *in l. Fulcinius*, §. *adeo autem, n.* 3. *ff. ex quibus cauſis in poſſ. eatur*, quem refert Auguſt. ad Angel. *de maleſi. in verbo, Scienter, & doloſe, poſt nu.* 16. & Butigel. *in d. l. is, cui bonis, nu.* 34. Et ideo tenendum eſt, quod prodigus delinquens punitur tam pœna pecuniaria, quam corporali: & aliter dicere eſſet ridiculum, quod ſcilicet excuſaretur à pecuniaria, quæ eſt minor, & puniretur corporali, quæ eſt major. Hæc tamen omnia intellige, ut procedant in delictis, quæ fiunt committendo: nam in iis, (*q*) quæ fiunt omittendo, omnes fere conſentiunt, quod prodigus excuſetur.

Præterea (*r*) quæro, nunquid committens deli- 11
ctum tempore quo (*ſ*) eſt ebrius, debeat excuſari prætextu ebrietatis? Reſpond. quod excuſatur à dolo, ſed non à culpa: & ideo puniendus eſt non pœna ordinaria delicti, ſed extraordinaria. Et ita tenent communi conſenſu Doctor. ut ait Placa *lib.* 1. *delictorum, cap.* 30. *num.* 1. Hanc etiam opinio. communem appellat Menchiaca *controverſ. illuſt. cap.* 96. *poſt num.* 31. Cæterum ſi ſine culpa fuiſſet factus ebrius, puta, quia ſocii, ipſo neſcio, ſal in vinum conjeciſſent, tunc crederem ipſum eſſe à culpa, & à dolo prorſus excuſandum. Vidi ego pleroſque imputatos pro variis delictis non potuiſſe prætextu ebrietatis impunitos evadere: & in ſpecie Chriſtophorus de Prinis pro blaſphemia fuit affectus uno ictu funis publice, 5. Septembris 1556. P. N. & Ludovicus de Papia duobus, 12. Auguſt. 1557. P. N. & alii plerique. Semper tamen ille, qui ebrietatis calore blaſphemavit, mitius eſt puniendus ſecundum Abbat. Antiquum *in cap.* 2. *de maled.* quem ſequuntur communiter Doctores, teſte Grammat. *ſuper conſt. Regni, fol.* 113. *num.* 6.

Quæro etiam, Pone, quod aliquis (*t*) dormiendo 12
delinquat, puta hominem interficiat, vel hujuſmodi, nunquid erit excuſandus? Reſpond. quod ſic, non enim erat tempore delicti compos mentis; ideo de eo tanquam de furioſo videtur judicandum. Hoc tamen intellige, ut procedat, quando alias ei dormienti talia evenire non ſolent: ſed ſi aliquando id ei contingere ſoleret, ut ſcilicet à lecto ſurgeret, & enſem evaginaret, vel ſimilia faceret, ut de multis audivi, tunc ſi ipſe non præcaviſſet claudendo oſtium, diceretur eſſe in culpa: & ideo deberet pœna extraordinaria puniri. Ita tenet Bartol. *in l. pen. ff. ad legem Pomp. de parricid.* & eſt comm. opin. ut ait Didac. *in repet. cle. ſi furioſus, fol.* 319. *n.* 6. Placa, *lib.* 1. *delictorum c.* 31. *n.* 3.

Quæro, [*u*] nunquid ignorantia in delictis ex-
cuſet? Reſpond. Aliqui ſimpliciter dicunt, quod 13
quælibet ignorantia etiam juris excuſat à dolo: & hanc dicit eſſe commun. regulam Cæpoll. *conſ. civilis* 18. *num.* 5. Alii dicunt, quod quando ignorantia conſtitutionis, ut decreti eſt abſque culpa, tunc proculdubio excuſat reum ad omnem pœnam evitandam. Et hanc dicit eſſe commun. opin. Gratus *conſ.* 49. *nu.* 35. *lib.* 2. quem refert Plotus *in repetit. l. ſi quando, nu.* 858. Tu vero dic, quod quando delictum, quod punitur ab ipſa conſtitutione, vel decreto, eſt etiam prohibitum de jure communi, eo caſu ignorantia conſtitutionis, vel ſtatuti non excuſat. Vide, quæ dixi infra *quæſt.* 85. *verſ. ſecundus eſt caſus.* Scias etiam, quod in judice, qui tenetur leges ſcire, ignorantia juris civilis, vel canonici, vel poſitivi, licet illum (*x*) excuſet à tanto, nunquam tamen excuſat à toto. Et ita communiter dicitur, ut ait Paris Put. *de ſynd. fol.* 300. *n.* 1. Vide in hoc propoſito ea, quæ dixi ſup. *quæſt.* 31. *verſ. ſcienter & doloſe.*

Solet dubitari, (*y*) nunquid mandatum Superioris 14
in delictis excuſet? Tu dic, quod regulariter excu-

ſat

ſat modo illud, quod quis facit ex mandato alterius, non ſit de genere prohibitorum, & ſic de ſui natura poſſit fieri citra delictum.

15 Et ideo (z) operarii, & Fabri excuſantur de eo, quod operantur in re alterius ex mandato conducentis, ſecundum gloſſ. *in l. rem, §. dignum, in gloſſ. fin. ff. de rei vendic.* quæ in hoc communiter approbatur, ut dicit Socin. *conſ.* 64. *num.* 23. *lib.* 4. Et dicit Jaſon. *in l. de pupillo, §. nunciationem, num.* 7. *ff. de novi oper. nunc.* quod illa gloſſ. approbatur per omnes, & tenetur in practica. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Boſſ. *in titul. de mandato ad homicidium, num.* 12. Traeg. *in pract. crimin. cap.* 10. *num.* 36. Roland. *conſ.* 54. *num.* 6. *libr.* 1. ubi in facti contingentia pro operariis, qui ligna inciderent, conſuluit, prout etiam pro hujuſmodi (*a*) operariis criminaliter accuſatis conſuluit Bald. *conſilio* 144. *libro* 1. & *conſ.* 314. *eodem volum.* & *conſ.* 463. *lib.* 3. & *conſ.* 436. *libr.* 5. Scias tamen, quod quando ipſis operariis, ſeu laboratoribus fuiſſet facta denunciatio, ſive proteſtatio, ut ab ipſo opere deſiſterent, eo caſu non excuſantur, & ita videtur communis opin. ut ait Dec. *in l. velle non creditur, poſt numerum* 3. *ff. de regul. jur.* quem refert Traeg. *in locs præallegats, numer.* 37. talis enim denunciatio illos in mala fide conſtituit. Item ſi hujuſmodi operarii de nocte acceſſiſſent ad laborandum, vel actum clandeſtine feciſſent, non eſſent excuſandi. Et hæc eſt communis opinio, ut atteſtatur Plotus *in repet. l. ſi quando, num.* 790. Ex quo enim clam agunt, videntur eſſe in dolo. Faciunt, quæ dixi infra, *verſicul. ſed an forte.* Ex hoc etiam infertur, quod ſimiles, vel collaterales Prætoris de ejus mandato aliquem decapitari fecerint injuſte, excuſantur, prout alias judicatum fuiſſe in facti contingentia refert Catald. *de ſyndic. quæſt.* 120. Scias etiam, quod hæc concluſio intelligenda eſt, ut procedat in delictis levibus: nam in delictis atrocibus mandatum Superioris nunquam excuſat. Eſt communis opinio, ut dicit Jaſon. *conſilio* 136. *poſt med. libro* 1. quæ autem dicantur delicta atrocia, dixi ſupra *hoc eodem libr.* (*b*) §. 1. *verſ. ſunt etiam.* Intellige quoad hoc, ut in totum non puniatur, ſed bene excuſat, ut mitius puniatur, etiam in atrocioribus. Ita ſentit gloſſ. *in l. 2. in gl.* 1. *C. de ſepulc. viol.* quam Doctores communiter approbant, ut atteſtatur Didac. *in epitom. ſuper* 4. *decret. fol.* 46. *num.* 7. *in fin.* (*c*) Hæc autem de plano procedunt in mandato Superioris ſimpliciter loquendo: ſed ſi eſſet vir potens, & ſeverus erga eos, quibus mandare poteſt, forte eſſet excuſandus, qui de ejus mandato aliquod delictum committeret, non quidem à tota pœna, ſed mitius, & citra mortem puniendus, prout reperio in facti contingentia ſervaſſe Curiam Neapol. quæ condemnavit ad triremes quendam famulum, qui de mandato cujuſdam Domini viri potentis opere, & ſermone, appoſuit cuidam Comitiſſæ fragmenta lapidis adamantini in quadam cratera, &c. ut refert Grammat. *voto* 38. (*d*) Sed quid in Principe, vel Domino, ſi mandet alicui, ut alium occidat ſub comminatione, quod niſi exequatur, ipſum occidi faciet, nunquid hoc caſu mandatarius excuſabitur? Reſpond. quod de jure civili (*e*) excuſatur, & eſt communis opin. ut atteſtatur Corſet. *in verbo, Metus, ſing. incip. an operetur timor,* quem refert Pract. Carrer. *fol.* 422. *num.* 174. Traeg. *in pract. crim. can.* 19. *num.* 36. videtur enim hoc quodam modo facere ad ſui neceſſariam defenſionem, ne ſ. ipſe occidatur. Faciunt quæ dixi infra *verſ. quæro modo.* (*f*) Idemque ſi Princeps mandat Officiali, ut aliquem ſine proceſſu ſuſpendi faciat, poterit Officialis tale mandatum exequi licite, & ſine peccato. Et ad hoc allegatur deciſ. Cyni, quam dicit eſſe communiter à Doctoribus approbatam Cagnol. *in d. l. velle non creditur, num.* 10. *in fin. de regul. jur.* Reperio tamen quod Pract. Carrer. *fol.* 323. *fol.* 110. dicit, quod imò contrarium communiter concluditur, ſcilicet quod nullo modo debet Officialis exequi tale mandatum injuſtum, ſed ſuperſedere, & Principi reſcribere, maxime ſi Princeps motus fuerit iracundia: quam opin. dicit etiam videri magis communem Traeg. *in d. cap.* 10. *num.* 38. (*g*) Sed certe ego non darem amico meo tale conſilium, & multo minus, quando Princeps eſt iratus, ne ei contingeret id, quod contingit Prætori Variſii, de quo mentionem facit Boſſ. *in titul. de homicid. num.* 98. *in fin.* Excuſatur etiam ex mandato ille, qui delictum commiſit, quando mandatum factum fuit à perſona, quæ illud idem delictum poterat impune committere. Et poteſt poni exemplum in eo, qui de mandato patris interfecit filiam deprehenſam in adulterio, de quo dixi ſupra *hoc eod. libr. §. homicidium, verſi. dubium eſt.* Et licet aliqui dixerint hoc non habere locum, niſi in illis perſonis, quibus poteſt imperari, prout eſt in filiis, & in ſervis, nihilominus communiter tenetur contrarium, ut dicit Cæpoll. *conſ. crim.* 4. *colu.* 1. ſubdens etiam, quod ita obtinuit in facti contingentia, prout illum refert Pract. Carer. *fol.* 325. *num.* 113. (*h*) Vide quæ dixi *locs præalleg.*

16 Quæro (*i*) modo, nunquid metus, aut vis in delictis excuſet? Reſpond. quod ſic, & ideo delinquens propter metum, vel coacte, non punitur, & eſt communis opin. ut ait Dec. *in l. ut vim, in 2. not. ff. de juſt. & jur.* prout illum refert Pract. Carrer. *fol.* 421. *num.* 173. de quo dixi ſupra *hoc eo. lib. §. homicidium, verſic. excuſatur autem, & ſequent.* Et pro muliere, quæ per metum adulterium commiſerat, conſuluit Abbas *conſil.* 4. *libro* 1. Hinc infertur, quod, Si quis alium interficiat metu mortis, non eſt puniendus pœna homicidii, ut dicit Bald. *in cap. 1. §. injuria, poſt num.* 19. *verſic. ſed pone, de pace juram. firman.* & eſt communis opinio, ut atteſtatur Bolene. *in repetit. l. capitalium, §. famoſos, nu.* 200. *ff. de pœnis.* Faciunt quæ dixi ſupra, *verſicul. ſolet dubitari.*

17 Nunc (*k*) quæro, nunquid provocatio adverſarii delinquentem excuſet? Reſpond. quod regulariter provocatus, qui deliquit, non excuſatur: & eſt communis opin. ut dicit Boer. *conſil.* 4. *num.* 28. loquens de injuriato, qui injuriantem injuria affecerat: ſubdens etiam, quo ita obſervatur in practica: de quo ego dixi ſupra *hoc eo. libr. §. injuria, verſ. quæro etiam* (*l*) Mitius tamen punitur: quia in dubio ille, qui eſt provocatus, præſumitur facere id, quod facit, cauſa ſe defendendi, & non cauſa ultionis: & ita dicunt jura, & Doctor. ut ait Marſ. *conſ.* 137. *num.* 8. Vide quæ dixi ſupra *hoc eo. lib. §. homicidium, verſ. ſed quomodo.* Et ita in facti contingentia ſervatum fuiſſe in quodam homicida, qui verbis injurioſis fuerat provocatus, refert Papo *libro* 22. *titul.* 5. *arreſto* 1.

18 Sed (*m*) hic quæro, nunquid juſtus dolor in delictis excuſet? Reſpond. Non ut delinquens impunitus evadat, ſed bene debet pœna aliquantum temperari, text. eſt *in l. ſi quis in gravi. §. maritus, ff. ad Sylla. & in l. ſi adulterium cum inceſtu §. Imperator. ff. de adult.* & dicit Afflict. *ſuper* 3. *part. conſtitutionum regni, rub.* 46. *num.* 1. quod ſæpius vidit ita fuiſſe practicatum tempore Regis Ferdinandi Primi. Exemplum poni poteſt in marito occidente uxorem deprehenſam in adulterio, ut dixi ſupra *hoc eo. libr. §. homicidium, verſicul. ſed quid dicendum.* Ad unum tamen adverte tu, qui defendis reum, ut probes non ſolum cauſam ipſam, quam

prætendis illum impuliſſe ad ita faciendum, ſed etiam quod ipſe motus fuit ex ea cauſa ad illud faciendum. Ita dicit Alexand. *conſ.* 103. *poſt num.* 13. *verſ. & dato quod comes*, *lib.* 1. & ita practicatur, ut ait Blanc. *in practic. crimin. fol.* 139. *n.* 7.

21 Sed an forte proderit reo excuſatio, quod delictum clam commiſſum fuerit? Reſpond. Aut (*n*) delictum eſt ex illis, quæ ex ſui natura poſſunt eſſe licita, & illicita, ut ſunt contractus, qui regulariter ſunt liciti, ſed in aliquibus caſibus prohibentur, puta tutori cum pupillo, vel hujuſmodi, & tunc magia punitur qui ea clam committit, quam qui palam: nam ex eo, quod illud clam facit, præſumitur ſcire illud illicitum eſſe, & ideo non excuſatur: (*o*) Aut vero delictum eſt ex iia, quæ de natura ſunt ſemper illicita, ut eſt blaſphemia, furtum, homicidium, & hujuſmodi: & tunc plus punitur, qui ea palam committit, quàm qui clam. Et hæc eſt communis diſtinctio, & reſolutio Doctor. ut dicit Gomeſ. in §. *ex maleficiis*, *num.* 21. *Inſtitut. de actio.* ſubdens, non eſſe ab ea conſulendo, aut judicando, recedendum.

Fui (*p*) quandoque interrogatus, nunquid in delictis pœnitentia excuſet? Reſpond. quod aut loquimur, in pœnitentia poſt delictum commiſſum: & iſta non excuſat, quin poſſit accuſari, ut dixi ſupra *quæſt.* 16. *verſic. Item quæro*, & ſupra *hoc eodem libro* §. *Injuria*, *verſic. quæra quid.* ſed neque ad evitandam pœnam reperio, quod pœnitentia in aliquo delicto, præterquam in crimine hæreſia, quo videnda ſunt ea, quæ dixi ſupra *hoc eodem libro* §. *hæreſis*, *verſ. ſed quæro.* Unum tamen nota, quod licet hæretico pœnitenti parcatur, ſi quis tamen accuſaverit falſo alium de hæreſi, non poteſt iſte pœnitere, ad hoc ut evitet pœnam, ſed omnino puniendua eſt: & ita refert in facti contingentia judicatum fuiſſe Cyn. & poſt cum Angel. *in l. fin. numero* 3. *de accuſ.* quos refert Anan. *in cap.* 2. *poſt num.* 18. *de calum.* Et ego vidi duos igne comburi, qui falſo detulerant quendam de Bonetis tanquam relapſum de hæreſi, & contra eum falſum teſtimonium perhibuerant, quorum alter erat uxor ipſiuſmet accuſati, & alter ejus adulter. Et hoc non obſtante, quod offerrent velle pœnitere, & condignam ſatiſfactionem facere. Aut loquimur in pœnitentia ante patratum delictum: & tunc eſt diſtinguendum: nam ſi quidem pœnituit, quia facere non potuit; non excuſatur, ſed punitur, ac ſi perfeciſſet. Si vero (*q*) pœnituit, quia non voluit, tunc non in totum excuſatur, ſed mitius punitur. Et hæc eſt doctrina Joan. Andr. *in capit. cum laici*, *de jure patron.* ad quam omnes recurrunt, ut dicit Auguſt. ad Ang. *de maleſ. in verbo*, *Et veſtem cæleſtem*, *n.* 39. Dicit etiam Joan. de Ligna. *inter conſil. criminalia diverſorum conſ.* 20. *n.* 16. *lib.* 1. quod in hoc reſident omnes, quod tamen intellige ſecundum ea, quæ dixi infra *quæſt.* 92.

22 Et (r) generaliter ſcias, quod quælibet juſta credulitaa excuſat à pœna. Et hæc eſt communis opinio, ut dicit Curt. jun. *conſ.* 132. *numero* 1. quem refert Villalob. *in ſua collecta communium opin. in liter. C, n.* 23. Quinimo dici ſolet, quod à delicto, ſeu dolo, & pœna (*ſ*) quælibet cauſa etiam injuſta (*t*) excuſat, ut dicit gloſ. *in l. plagis*, *in verbo*, *Juſta. C. de plagia.* quam dicit eſſe communiter approbatam, Jo. de Amicis, *conſ.* 84. *nu.* 5. Boer. *deciſ.* 168. *nume* 11. Socin. juo. *conſ.* 45. *n.* 16. *lib.* 1. Hanc etiam dicit eſſe communem regulam Deci. *conſ.* 170. *poſt n.* 2. *verſ. Ultimo non obſtat*, quem refert Graius *conſil.* 37. *n.* 21. *lib.* 2. Jaſ. *in l. ſi quis id quod n.* 35. *ff. de juriſdict. omnium Judic.* Curt. jun. *in l.* a *n.* 6. *ff. quod quiſque juris*, Blanc. *in pract. crim. fol.* 136. *n.* 6. Et dicit Boſſ. *in tit. de decreto Mediolani*, *&c. numera* 19. quod ita dicunt omnes, qui ad pauca reſpiciunt.

Tu (*u*) vero dic, quod aut loquimur in delictis in quibus dolus eſt de ſubſtantia, ut eſt falſum, perjurium, & ſimilia: & tunc ſive cauſa ſit juſta, ſive injuſta, excuſat: nam videtur ceſſare animus delinquendi. (*x*) Aut vero loquimur in delictis, in quibus dolus non eſt de ſubſtantia: & tunc cauſa, ſi eſt injuſta, excuſat quidem à dolo, ſed non à culpa, & ideo punitur pro culpa, non autem pro dolo: ſed ſi cauſa eſt juſta, excuſat à dolo, & à culpa. Et ita diſtingui debere ſecundum omnea atteſtatur Bald. *in d. l. plagis*, *num.* 2. *C. ad l. Flav. de plagia.*

23 Frequens (*y*) etiam in criminalibus indiciis eſt defenſio, quam Rei faciunt, probando bonam vocem, qualitatem, & famam, nec non, & nobilitatem, ac merita ipſiua Rei, & talis defenſio eis poteſt eſſe utilis ad multa: nam licet alias fama publica alicujua maleficii contra aliquem ſit contra eum ſufficiens ad torturam, ut dixi ſupra (*z*) *quæſt.* 22. *verſ. fama ſola*, ſi tamen ille, contra quem eſt probata talia fama, probet in ſuis defenſionibua ſe eſſe bonæ vocis, conditionis, & famæ, non poterit torquere, ſecundum omnium Doct. opin. ut ait Gand. *de maleſ. in tit. de præſumpt. il primo*, *nu.* 15. Quinimo dici ſolet, quod per probationem bonæ famæ expurgantur, & tolluntur indicia quantumvis urgentia contra accuſatum, vel inquiſitum. Et hanc dicit eſſe communem omnium Doctorum ſententiam Joan. Arno. *ſaliloquio.* 37. licet communis. Et ita quotidie fit hæc probatio, ut dicit Mantua *in praxi judiciaria*, *caſu* 30. quæ tamen parum prodeſt coram rigoroſia judicibua, qui (ut ipſe ait) volunt ſapere pluſquam oporteat. Sed retenta concluſione pro vera, illam intellige, ut procedat, quando contra reum nihil aliud eſſet probatum, quam ſola fama; ſecus autem ſi ultra famam eſſet etiam aliquod aliud indicium ſuper delicto: nam eo caſu, non obſtante tali probatione, utique poſſet torqueri. Et ita ſemper vidi ſervari. Vide in hoc propoſito ea, quæ dixi ſupra *in d. verſ. fama ſola*, *circa fin.*

24 Prodeſt (*a*) etiam probatio nobilitatia, vel dignitatia; licet enim, quando tractatur de pœna pecuniaria imponenda, graviua puniendi ſunt nobiles, quam ignobiles, tamen quando agitur de imponenda pœna corporali, ſeverius puniendi ſunt plebeii, (*b*) quam nobiles, aut viri in dignitate conſtituti. Ita dixit gloſ. *in c. cum quidam*, *in gloſſ.* 1. *de jurejur.* quam dicit eſſe communiter receptam Didac. *lib.* 2. *reſolut. cap.* 9. *n.* 3. Sic etiam in ipſius pœnis corporalibus imponendis magis ignominioſo mortis genere puniuntur plebeii, quam nobiles. Et adeo de conſuetudine (*c*) nobiles, & magnatès non ſolent furca ſuſpendi, prout ſervari atteſtatur Bald. *in d. c. cum quidam. n.* 3. quem refert Marſil. *in l. unius*, §. *cogniturum*, *n.* 77. *ff. de quæſt.* De eadem conſuetudine, quod nobiles non ſuſpendantur, neque patiantur pœnas viles, atteſtantur Bartol. *in l. ea*, §. *ſervi*, *ff. de pœn. & in l. deſenſarem*, §. *pœna militum*, *ff. de re milit.* quem refert Paris Put. *de ſynd. fol.* 359. *n* 3. *& fol.* 369. *n.* 5. & Boer. *de cuſt. clavium*, *poſt n.* 25. & Bonus de Curtili *de nobilitate*, *in* 5. *parte*, *n.* 1. & Marcus *deciſ.* 675. *quæritur an vir*, & Gramm. *ſuper c. Regni*, *fol.* 121. *nu.* 23. *& deciſ.* 32. *in fin.* & Gomeſ. Arias *ſuper l.* 77. *Tauri*, *n.* 34. ubi etiam affirmat ita in Hiſpania obſervari, Bolenc. *in repet. l. capitalium*, §. *famoſos*, *n.* 57. *ff. de pœn.* Afflict. *ſuper* 1. *parte conſtit. Regni*, *rub.* 13. *n.* 49. Ponta. *ſuper conſuet. Blaſ. fol.* 253. *col.* 1. *in fin.* Petr. Bellus *de re mil. fol.* 83. *n.* 13. Et dicit Bel. *conſ.* 426. *n.* 1. *lib.* 1. quod Milites, qui debent perdere vitam propter aliquod maleficium, de conſuetudine decapitantur, non autem ſuſpenduntur

furca

furca etiam ex delicto, pro quo plebeius ſuſpenditur. Idem dicit Cæpolla *conſ. crim.* 40. *in* 1. *dubio.* Dicit tamen Paris Put. *in loco praalleg. poſt num.* 7. quod ipſe fecit ſuſpendi quendam armigerum ex nobili proſapia, qui furto ſubtraxerat crucem argenteam, & calices ſacræ Eccleſiæ: nam talis (ut ipſe ait) non erat dignus pœna nobilium juſtitiari: non enim ignoſcendum eſt militi, cui obviare oportet, ut latroni. Hoc tamen non ſervatur io Francia, ut ait Bart. *in d.* §. *pæna milieum*; & Cæpol. *in loco praalleg.verſ.& hoc quantum.* Idem dicit Gulielm. de Benedict. *in* 2. *parte repet. c. Raynutius, fol.* 97. *n.* 221. (*d*) Dicit etiam Bald. *in d. c. cum quidam*, quod hoc non habet locum in nobilibus, qui committunt proditionem: tales enim debent in altioribus furcis ſuſpendi: ſubdens, quod ita ſervatur in regno Franciæ: quam refert Tiraq. *de nobil. c.*20. *n.* 116. *ubi à n.* 104. *uſque ad n.* 134. multa congerit in hoc propoſito.

25 Item prodeſt probatio, quod aliqois ſit (*e*) egregius miles, & utilis Reip. ut dicit gloſ. *in l. & ſi ſeverior, in verb. Certis rationibus, C. ex quibus cauſ. infa. irrog.* quam omnes ſequuntur, ut dicit Cæpolla *conſ. crimin.* 36. *circa fin.*

26 Pariter (*f*) etiam bonum eſt probare inſignem peritiam ipſius imputati, vel excellentiam in aliquo artificio: nam ex ea cauſa pœna remitti, aut minui poteſt. Et ad boe ſolet allegari *l. ad beſtias, ff. de pænis.* Et ita communiter receptum eſſe atteſtatur Didac. *lib.* 2. *reſolutionum, c.* 6. *n.* 6. Placa *libr.* 1. *delictorum c.* 33. *n.* 1. *& ſeq.* Et refert Paris Put. *de ſynd. in verbo, Pæna, c.* 1. *in fin.* quod ita ſemel obtentum fuit in Conſilio Regio in quodam bombardario, ita Paride patrocinante. Refert etiam Pract. Carrer. *fol.* 548. *n.* 72. quod Dyn. evaſit quendam inſignem fabrum, cui erat amputanda manua, & propter ejus peritiam fuit ei mitigata pœna. Et licet multi dicant, quod illa lex hoc non probat, omnes tamen fatentur, quod propter inſigne aliqood artificium, aut excellentem virtutem poteſt delinquens conſulto Principe impunitus. dimitti, ut atteſtatur Horatius *de previleg. ſchol. cap.* 83. Veritas eſt, quod judices inferiores non poſſunt (*g*) niſi conſulto Principe ex ea cauſa pœnam remittere: (*h*) ſed Senatus, qui eſt loco Principis, utique hoc facere poteſt à ſeipſo. Et aliquando vidi hoc fieri ante ſententiam, ut ſcilicet pœna minueretur, noo autem remitteretur in totum: poſt ſententiam vero omnino Princeps eſt adeundus. Scias tamen, quod in omnem caſum valde difficile eſt hoc obtinere in practica. Et dicit Cæpol. *in l. mercis, circa fin. ff. de verbor. ſignific.* quod vidit quandoque viros egregioa in aliqua arte decapitari, licet boc ſibi non placeret.

27 Utilis (*i*) etiam eſt probatlo meritorum ipſius rei in Principem, vel rempubl. nam quandoque remittitur pœna ei, qui multum ſervivit Principi, ot dicit gl. in §. *plane, in verbo, ob meritum, Inſtitut. de jure natur. gent. & civ.* quæ in hoc ab omnibus approbatur, ut ait Gram. *conſ. poſt nu.* 29. 40. *verſ. Quod maxime.*

28 Sunt etiam aliæ cauſæ, propter quas pœna remitti, aut minui ſolet, quarum multas copioſe, & eleganter recenſet Tiraq. *in ſuo tractatu de pænis.* Et poteſt poni exemplum. Si appareat, quod delictum ſine dolo (*k*) commiſſum fuerit: nam eo caſu non poteſt reus corporaliter puniri, ut dixi infra *quæſt.* 84. *circa princ.* Item quando delictum eſt commiſſum extra propoſitùm; & intentionem ipſius delinquentis; nam & eo caſu poteſt judex pœnam minuere, ſecundum Bartol. *in l. quid erga,* §. *pæna gravior, poſt n.* 11. *ff. de iis qui notan. infam.* Et ita dicunt omnes Scribentes, ut atteſtatur Cæpol. *in d. conſ.* 34. *col. fi. verſ. Et poſtremo.*

Solet (*l*) etiam dici, quod ſi pater filium de aliquo delicto imputatum in judicio (*m*) præſentaverit, non poteſt filius ex eo delicto ad mortem condemnari; & videtur eſſe text. *in l. milites* §. *deſertorum, ff. de re milit.* & dicunt Salyc. & Paul. de Caſtr. quod ita conſuluerunt, & fuit obtentum, quos refert Aug. ad Ang. *de maleſic. in verbo, Et ad querelam,* (*n*) *poſt nu.* 38. Dicit enim Cæpolla *caut.* 1. quod ita obſervavit Imperator in quodam filio imputato crimine læſæ Majeſt. Sed eerte eredo, quod diſſicile eſſet hoc obtinere in practica, cum judices hane cautelam non attendant, ut atteſtatur Pract. Carer. *fol.* 559. *n.*72. Et ideo nunquam vidi illam in practica proponi. 29

Allegatur (*o*) etiam plerumque, quod propter multitudinem reorum non eſt maleficium ſevere puniendum. Hine eſt, (*p*) quod in Univerſitatem non fertur ſententia excommuoicationis: & ita tenet, & ſervat Curia, ut ait [*q*] Card. Alexand. *in c. epiſcopus, qui, circa fin. quæſt.* 2. In hoc autem articulo aliqui [*r*] diſtinguunt, quod aut ſæviendo in multitudinem delinquentium ſcandalum generaretur: & tunc indulgendum eſt, vel ſaltem mitius agendum cum multitudine, ne multorum ſtrages contingat: Aut vero ſcandalum futurum non eſt, & non pareitur multitudini. Ita dicit gloſſ. *in capuulo latores, in verbo, Multitudinem, de cleric. excommun.* quam dicit eſſe communiter approbatam Igneus *in l.* 1. §. *hoc reſcriptum num.* 13. *ad Sylla.* Tu vero dic, quod ubi multorum ſtrages contingeret, neceſſario ſeveritati eſt detrahendum, ut eſt text. *in l. penult. ff. ad leg. Cornel. de ſicar.* Et ideo licet regulariter auxiliatores, & faventes delinquenti ſint eadem pœna puniendi, ut dixi infra *quæſt.* 90. ſi tamen ſit multitudo auxiliantium, non puniuntur eadem pœna, & ita videmus quotidie obſervari. Et dicit Angel. *in l. is qui opem, n.* 4. *ff. de furtis*, quod Principes, & [*ſ*] caporales factionum, & ſeditionum civitatis puniuntur aſperrime, reliquis autem auxiliantibus, & faventibus mitigatur pœna. 30

Vidi [*t*] ego quandoque in facto dubitari: Pone, duo invicem rixantur, & neſcitur quis fuerat aggreſſor: & ſtat ſtatutum, vel edictum, quod primo evaginans, vel ponens manua ad arma, vel hujuſmodi, puniatur in centum: Modo duo evaginatis armis inter ſe rixam fecerunt: neque conſtat quis prius evaginaverit: nunquid uterque erit abſolvendua [*u*] propter incertitudinem, vel uterque coudemnandus? Reſpond. Gl. *in l.* 1. §. *cum arietes in verſ. ſibi, ff. ſi quadrup. paup. feciſſe dic.* videtur velle, quod propter incertitudinem uterque abſolvi debeat: & opin. illius gloſſ. pluries ſecutus eſt Senatus, & in ſpecie in quadam rixa ſecuta inter Puteos, & Perſichellos: juſſit enim propter incertitudinem omnes abſolvi à pœna prioris evaginationis, ultimo Februar. 1550. P. N. Sed certe Doctores tenent contra illam gloſſ. ut dicit Bald. *in eo.* §. *cum arietes, verſ. quæritur gloſ.* quem refert Aug. ad Ang. *de maleſic. in verbo. Et dictus Titius, poſt n.* 37. Intereſt enim reipub. ne delicta impunita remaneant: & ita quandoque vidi ſervari, prout etiam dicit Angel. *ibi* quod ſemel habuit de facto, & ſequutus eſt hanc op. Quam tamen intellige, ut procedat, quando agitur de imponenda pœna pecuniaria: ſed ſi ageretur de imponenda pœna corporali, credo, quod potius eſſet uterque abſolvendus, quam puniendus, juxta ea quæ dixi ſupra *hoc eod. lib.* §. *homicidium, verſ. Alia eſt etiam.* 31

Præterea (*x*) poteſt reus allegare, quod delictum eſt antiqoum, ſcilicet commiſſum jam [*y*] ſupra 10. annos: nam eo caſu non debet puniri pœna mortis; ſed mitiori, ut eſt text. *in l. ſi diutino, ff. de pænis*; ex qua lege hoc communiter deducitur per

Doctu-

Doctores, ut ait Didac. *libr. 2. reſolutionum, cap. 9. poſt n. 2. verſ. primum poſſe*, & Anton. Gomeſ. *c. 1. delictor n. 8. & ſuper l. 76. Tauri, n. 6.* licet revera ille text. id non probet, (z) illam tamen legem ad hoc allegavit Afflict. in congregatione ſapientium coram rege Alphonſo II. ut per eum *deciſ. 377. Illuſtriſſimis.* Et idem Afflict. refert *ſuper 1. parte conſtitutionum, rubr. 50. n. 4.* quod illa lex fecit ſibi eo die magnum honorem, quem etiam refert Apoſt. ad eundem Afflict. *ſuper 1. parte conſtitut. rubr. 13. ſub n. 36.* (a) Apud nos autem illa lex quandoque ſervatur in delictis levibus; & memini, quod quidam Joan. Angelus Rongonus pro furto examinis apum commiſſo ſupra decennium, habita remiſſione fuit abſolutus, 31. Auguſt. 1559. P. N. Sed in atrocibus nunquam vidi per viam juſtitiæ illam in practica obſervari, bene vidi illam prodeſſe ad obtinendam gratiam, ſeu commutationem pœnæ, etiam illis, qui fuerant in contumaciam condemnati, prout etiam erit in caſu, de quo mentionem facit Afflict. *in loco præallegato*; licet Ant. Gomeſ. ubi ſupra, dicat illam legem non prodeſſe, quando reus fuit contumax, & ſic propter abſentiam non potuit puniri: quod etiam videtur fuiſſe de mente Bart. *in d. l. ſi diutino*, quando de recenti poſt delictum fuit reus accuſatus.

33 Poteſt (*b*) etiam allegari, quod proceſſum fuit per inquiſitionem, quo caſu non debet reis imponi pœna ordinaria, ut habetur per Doct. *in c. qualiter, & quando il 2. de accuſ.* Scias tamen, quod ſi reus confiteatur delictum in judicio inquiſitionis, poterit puniri pœna ordinaria, qua puniri deberet per viam accuſationis. Et ita tenent communiter Doct. ut dicit Card. Alex. *in c. de accuſatione, col. 39. verſ. Comparente, col. 53. verſ. Verum quantum, 2. qu. 8.* Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Berous *in d. c. qualiter, & quando, nu. 52. & ſeq.* Item ſcias, quod hæc concluſio locum non habet, ubi crimen eſt notorium: nam eo caſu licet procedatur per inquiſitionem, poteſt nihilominus reus puniri pœna ordinaria. Ita dixit Innoc. *c. qualiter, & quando, de accuſ.* quem ſequuntur communiter Doct. ut dicit Card. Alex. *in loco præalle.* Ultimo ſcias, quod hæc concluſio locum habet de jure canonico, ſed de jure civili non minus imponitur pœna ordinaria, quando proceditur per inquiſitionem, quam ſi procederetur per accuſationem, ut omnes fatentur. Et ideo damnatus per inquiſitionem de crimine publici judicii, ita efficitur infamis, ſicut ille, qui damnatur per accuſationem, ſecundum opin. quam ego tenui infra, *q. 72. verſ. damnatus.* Scias etiam, quod hoc de conſuetudine non ſervatur: nam ita punitur reus, quando judex procedit ex officio, prout punitur, quando procedit ad inſtantiam partis, ut quotidie videmus in practica.

34 Non (*c*) deſunt etiam Advocati, qui allegent reum, qui ſponte (*d*) confeſſus eſt ſe delictum commiſiſſe, mitius puniendum eſſe, quam eum, qui probationibus eſt convictus, arg. *l. unic. C. de iis qui ſe defer.* Et hanc ſententiam dicit eſſe communiter approbatam Simanch. *de hæret. c. 55. n. 6.* quam etiam communem appellat Berous *in c. at ſi clerici, in principio, n. 88. de indiciis.* Sed certe judices de hoc non curant, prout etiam ſe nunquam ſervari vidiſſe, ut quis propter hoc mitius puniatur, atteſtatur Alber. *in l. 1. §. quæſt. num. 3. ff. de quæſt.* An autem dicatur ſponte confeſſus, qui primo negavit ſe delictum commiſiſſe: vide quæ dixi infra *quæſt. 82. ſtatuto 9. verſ. ſtante ſtatuto.*

35 Legitur (*e*) etiam, quod judex ratione amicitiæ, quam habet cum reo, poteſt ei pœnam remittere: & id colligitur ex text. *in cap. niſi ſpecialis, de offic. legat.* ubi gloſ. id expreſſe affirmat, cujus opin. in practica ſervari dolendo atteſtatur Nunius *de los corregidores, fol. 224. colu. 4. in fin.* Tu dic, quod in ſupremo Principe non eſt inconveniens, ut quandoque, ubi non agatur de præjudicio tertii, amico ſuo pœnam indulgeat: Sed in judice inferiore eſſet deteſtandum, & gravi pœna vindicandum, niſi tamen pœna eſſet arbitraria: quia eo caſu (*f*) utique poſſet judex ſecundum conſcientiæ motum mitius agere cum amico. Vide, quæ dixi infra *q. 85. verſ. ulterius quæro.*

Sed (*g*) pone, quod illi, qui inter ſe rixati ſunt, 36
vel vulnera intulerunt, ſint ſanguine conjuncti, nunquid propterea ſunt mitius puniendi? Reſp. quod non, quia de jure delicta etiam inter conjunctos commiſſa, æqualiter puniuntur, ac ſi inter extraneos commiſſa fuiſſent. Et ita communiter ſervatur, ut dicit Alber. *in 1. parte ſtatutorum, q. 82.* Quinimo ſi delictum ſit atrox, debet ſeverius puniri, ut videmus in parricidio, inceſtu, &c. Cæterum (*h*) ſi delictum ſit leve, vidi plerumque pœnas minui propter conſanguinitatem, prout etiam de jure videmus furta domeſtica mitius puniri, ut dixi ſupra *hoc eod. lib. §. Furtum, verſic. Poſſet etiam.*

ADDITIONES.

Ad Quæſt. LX.

[*a*] D*ictum eſt*) Foller. *verb. forjudicatio, n. 7.* Vulpell. *quæſt. 191. per totam.* Ros.

Dictum eſt de defenſionibus) Adde † ex quibus cauſis 1
ſint augendæ, & alterandæ per Carer. *in pract. crimi. in §. circa ultimam partem. n. 107.* & Tiraq. *de pœn.* qui facit in hoc magnum tractatum. Bataad.

(*b*) *Ad minuendam pœnam*) Adde vidend. *reg. 371.* Diaz. ubi Judex ex cauſa poteſt pœnam à jure ſtatutam moderare, & eam limitat ſex modis Felin. *in cap. qualiter, & quando, §. licet autem, de accuſatio. numer. 31. cum pluribus ſequent.* ubi etiam ponit ſeptem cauſas juſtas alterandi pœnam, vel mutandi. Et circa mitigationem pœnarum vide fuſius, & ſemper ad ſaturitatem per Tiraqu. *tract. de pœnis*, & quæ pœna erit imponenda facta pœnæ diminutione ex cauſis, vide per Carer. *in practi. crim. §. homicidium ultimo, n. 120. cum pluribus ſeq.* Item, an indiſtincte poſſit, judex delicti pœnam moderare, vide per eundem, ibi. *n. 123. uſque ad fi.* ubi ponit octo limitationes. *& n. fi.* relative, an judex poſſit pœnam ſtatutariam minuere. Daogh.

(*c*) *Quæra igitur*) Farin. *d. q. 17. n. 10.* Ros.

Quæra igitur nunquid ætas) Adde † videndum Meno- 2
chium *de arbit. jud. caſu 320.* & Duen. *reg. 159.* & quomodo probetur minor ætas † Gram. *deciſ. 48.* ubi an ma-
ter, & pater probent, & an etiam probetur per nume- 3
rationem foculariorum, vide etiam Alciat. *in tractat. de præſumpt. reg. 2. præſumpt. 14. & ibi, an probetur ætas per librum patris*, & quis teneatur probare, & minor
in criminalibus cenſetur major, † Paris de Puteo *in tra-*
ctat. de ſyndic. in verb. officialis poſuit ad cordam, nu. 4
8. & Corn. *in conſil. 198. num. 3. in 3. par.* & quomodo minoritas probetur, vel decrepitas; vide addit. ad Bertaz. *in conſil. 102.* ubi multum diffuſe; & late etiam Fab. Tim. de Bonſerio. *in adnot. ad deciſiac Lucenſ.* D. Hieron. Magon. *deciſio. 13. num. 7.* & de modo probandi omnes ætates, vide omnino Maſcar. *in tractat. de probat. libra 3. concl. 672. cum ſeq. & in concluſ.*
1059. ubi etiam, in quibus † caſibus minoritas præſu- 5
matur, & ea quæ noviſſime tradit Menoch. *de præſumpt. in lib. 2. præſumpt. 51.* ubi pleniſſime & quomodo ætas ſit probanda per obſtetrices, & alios teſtes,
† & quando dicant, ſe non recordari de anno quo na- 6
tus ſit ille, cujus ætas probatur, & quomodo probari
poſſit per aſpectum, † vide etiam Menoch. *de arbitr.* 7
jud. caſu 106. & 11. Beto. *conſil. 180. nu. 4. volum. 4.* ut late per Laurent. Tenni. *in caut. 272.* Quomodo procedendum ſit in delictis commiſſis à pupillis, & adoleſcentibus, quoad eos puniendos tradit Tiraquell. *de pœn. temper. cauſ. 7.* in qua tantum de hac materia tractatur *nu. 1. cum ſeq.* & quando impuberes capitali pœna puniri poſſunt, *n. 6.* Et minor, qui propter ætatem puniri non poteſt, effectus major nec puniri poterit, *ibi n. 8.* & quando pupillus deliquit in omittendo, & committendo, *caſu 44. n. 44. & 45.*

Item

8 Item adde, † quod judex viſo inſante debet pronun-
ciare ex officio ſuo ulterius non eſſe procedendum contra inſantem, Bal. *in l. eos*, *C. de accuſat.* & Soc. *in cap.*
9 *venient*, *nu.* 147. *de accuſat.* & ibi † etiam, quid agendum de furioſo, de mente capto, ſurdo, & muto à nativitate, quando accuſantur de aliquo delicto, & de hoc vide etiam Doct. *in l.* 2. *C. qui accuſ. non poſſ.* Et quid de muto, & ſurdo, qui regulariter æquiparatur inſanti, & furioſo, vide Gomeſ. *de delictis*, *cap.* 1. *n.* 69. ubi concludit, quod mutus, & ſurdus, qui delictum commiſit, ſi apparet, quod habet intellectum, quem poteſt ſaltem exprimere, & demonſtrare ſignis, tunc debet puniri pœna ordinaria, non ex ſua confeſſione facta per ſigna, ſed ex teſtium probatione, & atteſtatione. Ego autem credo, ſi indicia valida cum ejus confeſſione metu facta concurrerent, quod pœna ordinaria puniendus eſſet. Batar.

(*d*) *Ætas in delictis excuſet*) Adde, & vide per Jac. Menoch. *de arbit. jud. l.* 2. *centur.* 4. *caſu* 329. *col.* 1. *&* 2. qui *col. fin. verſ. fin.* retulit, quid Plato ſanciverit in ſuis legibus, ob ſenectam ætatem, vel ſenium; vide inibi. Et quando, ac in quibus caſibus excuſet, & in quibus non, vide per Duen. mihi *ſub regula* 259. & Angel. de Aret. *in* §. *in ſumma*, *Inſtitut. de obligat. quæ ex quaſi delict. naſc. in.* Giach.

(*e*) *Aut eſt major*) Minor ætas, Farin. *in ſua prax. crim. vol.* 1. 4. *quæſt.* 92. *n.* 46. *&* 51. 59. & quid in mulieribus, idem Far. *quæſt.* 98 *cauſa* 10. *n.* 1. *& ſeq.* Et ruſtico *d. q.* 98. *cauſa* 11. *n.* 14. *&* 20. *cum ſeq.* Ros.

(*f*) *Conſiſtit in committendo*) Adde infra *hac eadem quæſtione*, *verſiculo*, *ulterius quæro in fine.* Totam autem hanc materiam præſentis quæſtionis, vide melius, & diffuſius tractatam per Philoſophum Ethic. *libr.* 3. Adde ſupra *quæſt.* 12. *verſic. eſt autem*, Dec. *in l. abſentia*, *num.* 2. *ff. de regul. jur.* Adverte tamen, quod
*9 cum omiſſio † non ſtat in puris terminis negligentiæ, ſed in conſequentiam habet annexum factum, prout eſt Judicis contemptus, quod tunc punitur tamquam quid faciendo, non autem omittendo, Angel. *conſ.* 72. *verſi.* 3. *quia negligentia*, quem refert Cravett. *conſil.* 132. *ſub numero* 5. gloſſ. *in cap. ex parte in verb. radice poſt med. ibi*, *ne ex ipſo contemptu*, *de off. jud. ord.* Drog.

10 (*g*) *Quando autem pupillus*) Adde † videndum Menoch. *de arbit. judi. caſu* 57. ubi tenet, quod judicis arbitrio committitur, quando quis proximus pubertati dicatur: & ibi etiam quæ debeat conſiderare judex, & quando quis dicatur doli capax, & de prædictis vide etiam Covar. *in Clem. ſi furioſus* 3. *part. delict. in initio ſub n.* 5. *& in* 4. *decret. c.* 5. *n.* 5. Batar.

(*h*) *Sed in omnem caſum*) Vide ſtatutum Mediolani *rubr.* 107. *in crimin. folia* 16. Farinac. *volum.* 1. *titul. de delict. quæſt.* 23. *n.* 34.

Item *quæſt.* 92. *n.* 61. *& ſeq.* Item *n.* 169. Quod in minore, qui ob contumaciam habitus fuit pro confeſſo, Cartar. *de executione ſent. c. fi. n.* 226. & Far. *d. q.* 92. *n.* 41. & Rol. *q.* 77. *libr.* 3. Bonacoſſ. *in q. crim. verb. minor.* Ros.

(*i*) *Et emiſit ſemen*) Carnis uror, & fragilitas; heu quid agit; eſt tamen magis in juvene excuſabilis; unde Cicero *off. lib.* 2. quia non modo non invidetur illi ætati, verum etiam favetur; vide quid de crudeli amore mulierum maxime pulchrarum dixi ſupra *in* §. *fornicatio*, *verſ. mulieres*; *etiam ad finem infra q.* 68. *verſ. Aſcendens*; propter ætatem autem Imperatores Claudiæ inceſtum remiſerunt, & bene *in l. fin. adulterium*; §. *frater*, *ff. ad l. Juliam*, *de Adul.* vide Dec. congrue loquentem, *in l. fere in omnibus*, *ff. de reg. jur.* Foller. *in Addit. ad Marant.* de quo dixi ſupra ad *quæſtio.* 46. *verſic. ſed quid agendum.* Drog.

11 (*k*) *Aut vero eſt major*) Adde, † quod contrarium eſt verius, ut ait Menoch. *de arbit. jud. caſu* 329. *n.* 9. ſed
12 hodie ſublata eſt diſceptatio iſta in Regno † Neapol. *per Reg. prag. Regis Philippi incip. & ſi verum*, *in tit. de minoribus*, ubi diſponitur, quod minores poſſunt puniri pœna ordinaria, vel miniori ad libitum judicis conſiderata qualitate perſonæ, delicti atrocitate, delictorum reiteratione, ac cæteris aliis conſiderandis: ſed advertendum eſt, quod judex arbitrio ſuo uti non poteſt, niſi uſque ad ætatem octo & decem annorum comple-
13 torum, nam minor † ætas in dicto regno non durat, niſi ad dictum tempus, tam in maſculis, quam in fœminis, quo tempore elapſo, dicitur major per conſtit. *minorum jura*, & ibi Afflict. *n.* 14. Et in ſtatu † Eccle-
14 ſiaſtico per mot. proprium Pii IV. Dat. ſub die 29. Maji 1565. *ſub tit. de non admitten. de appellat.* proviſum fuit, quod homicidis non prodeſt minor ætas viginti annorum, dum tamen majores quatuordecim annorum extiterint, & † in Hiſpania ſi minor eſt decem, & ſep- 15
tem annorum, judex tenetur de neceſſitate, & præciſe minorare pœnam; ſi vero eſt major decem, & ſeptem annorum, eſt in arbitrio judicis, attenta qualitate delicti, perſonæ, & aliorum, minuere, vel non, ita atteſtatur Gomeſ. *de delict. cap.* 1. *numero* 63. *verſic. ſed hodie.*

Item † adde, quod ſtatuta pœnalia ob delictum com- 16
prehendunt, etiam minores Bal. qq. ad ſtatuta *in verſi. diſpenſare*, niſi ſtatuto odio irrationabili moveantur, Natt. *in conſilio* 542. *numer.* 19. *volum.* 3. & ibi per Bal. habetur, an judex poſſit diſpenſare ſuper pœna impoſita à ſtatuto, quando minor delictum commiſerit.

Item adde, † quod ex reiteratione delictorum mino- 17
ribus pœna corporalis non augetur, ita ſentit Joſeph. Lud. *in deciſio. Lucen.* 17. *numer.* 81. & Cater. *in pract. crim. in verb. homicidium*, *numer.* 11. ſed contrarium tenet Rim. jun. *conſil.* 245. *num.* 3. *volum.* 3. & hanc eſſe veritatem affirmat Farinac. 2. *quæſt. crim. in qu.* 23. *num.* 34.

Item † adde, quod minor, qui ſe majorem dixerit, ad 18
quod interrogatorium reſpondere tenetur, ſibi præjudicat; niſi reſtituatur. Foller. *in pract. crim. in verb. & ſi comparcat*, *n.* 6. Batar.

(*l*) *Quando autem*) Far. *d. q.* 92. *numer.* 172. *&* 173. Ros.

(*m*) *Proderit etiam minor ætas*) Adde, † an minor de- 19
beat reſtitui adverſus converſionem, ſtante ſtatuto, quod minor poſſit ſtare in judicio, & Boer. *deciſ.* 63. & ſi
conſeſſus † fuerit cum conſenſu curatoris, an reſtituatur, vide Spec. *in tit. de reſtitu. in integrum*, §. 11. *in prin.* 20

Item † adde, quod confeſſio minoris valet ſine aucto- 21
ritate curatoris contra alium, & etiam confeſſio extrajudicialis. Foller. *in pract. crim. in* 2. *parte*, 3. *par. num.* 28.

Item adde, quod ſicut minor poteſt petere reſtitutionem adverſus confeſſionem delicti, quando contra eum non adeſt alia probatio, ita etiam, & † mulier poterit 22
petere reſtitui, ſecundum Afflict. *in conſtit. obſcuritatem*,
3. *colum. in* 2. *quæſt. num.* 6. & in hac † materia reſtitu- 23
tionis in integrum, vide Berous, *quæſt.* 135. & Old. *in ſua celebri tract. reſtitu. quæſt.* 80. ubi latiſſime de reſtitutione adverſus delicta in genere; & *in quæſt. ſeq.* habetur de multis delictis particularibus, an adverſus
ea reſtitui poſſit, ſed minor in † crimine læſæ majeſtatis 24
non reſtituitur in integrum, quia minor in tali crimine pro majore reputatur. Cæph. *conſil.* 304. *nu.* 195. *cum ſeqq. vol.* 3.

Item † adde, quod minor adverſus veram contuma- 25
ciam non reſtituitur, ſic nec contra verum dolum, etſi in omittendo commiſiſſet, & poteſt dici verus contumax, quando à judice fuit declaratus haberi pro contumace, confeſſo, & convicto. Cæphal. *conſil.* 304. *nu.* 299. *vol.* 3.

Item † adde, quod inſanti æquiparatur mutus, qui ſi 26
conſtat eum carere ratione, ac intellectu, quod ſignis non poſſit velle ſuum exprimere, & ideo tunc ſit criminis reus factus, minime puniri debet, ſecundum Plaz. *in epit. delict. lib.* 1. *c.* 32. *n.* 18.

(*n*) *Reſtitutionem*) Idem Farin. *quæſt.* 81. *c.* 10. *vol.* 4. *n.* 378. *&* 379. Ros.

(*o*) *Quam propria confeſſio*) Adde Dec. *in l. Nihil conſenſui*, §. *Non capitur*, *num.* 4. *ff. de reg. jur.* & eſt ratio; quia minor ſatis dicitur læſus ex ipſa confeſſione. Alciat. *tract. de præſum. reg. prima*, *præſumpt.* 42. & ibidem Arelat. *in Addit. in verbo quæſtiones*, Bod. *in tit. ſi adverſus rem Jud. reſtit. poſtul. n.* 23. Drogh.

(*p*) *Contra illum comm. opin.*) Far. ſupra *n.* 384. *&* 388. Ros.

(*q*) *Verſic. Ulterius etiam*) Vide etiam Gramm. *voto* 14. qui loquitur in latrone. Ros.

(*r*) *Poſtquam eſt effectus major*) Plaz *d. c.* 32. *n.* 10. *circa fin.* Fari. *d. q.* 62. *n.* 162. Ros.

(*ſ*) *Senectus excuſet*) Adde & vide per Jacob. Menoch. *de arbitr. jud. libr.* 2. *cent.* 4. *caſu* 329. *nu.* 20. qui *num.* 21. retulit quandam Platonis legem, vide etiam Duen. *regul.* 250. *in* 6. *amplia. cum ſeq.* Giach.

Senectus excuſet) Adde † Gomeſ. *in c.* 1. *de delict. nu-* 27
mer. 68. ubi pulchram facit diſtinctionem, quam etiam facit Plaz. *in d. ca.* 32. *n.* 13. hic allegat, vide etiam Menoch. *de arbit. caſu* 329. *nume.* 20. & Tiraq. *de pæn. temper. cauſ.* 8. & † quando quis dicatur ſenex,
remittitur arbitrio judicis, ubi ſenectus non reperiatur à 28
jure

jure determinata. Menoc. *de arbit. caſu* 59. & Duen. *reg.* 250. *amp.* 6. ſed qui ſenes, qui decrepiti, quando torqueri poſſunt late dictum eſt infra *q.* 64. *n.* 69. Baiar.

(t) *Et hæc eſt*) Farin. *d. q.* 4. *& q.* 92. *n.* 21. *& ſeq.* Ros.

(u) *Furor excuſet*) Sed qua pœna furioſus delinquens puniatur, declaratum vide per Jac. Menoch. *de arbit. jud. lib.* 2. *cent.* 4. *caſu* 305. Et quid de mente capto, vide per Duen. *eadem reg. verſic. amplia nono.* Giacn.

Furor excuſet) Furor enim in delictis excuſat; Tiraqu. *de pæn. temper. cauſ.* 1. *nu.* 2. *&* 3. & fere per totam cauſam, quæ ſcripta eſt ſuper hac infirmitate, & malo.

29 Item † adde, quod ſi delictum fuerit commiſſum ab eo, qui habens dilucida intervalla, in dubio præſumitur deliquiſſe tempore furoris. Foller. *in pract. crim. in verb. recipiantur defenſiones reorum*, *num.* 34. niſi probaretur, quod tempore dilucidi intervalli deliquiſſet, Angel. *de Maleſ. in verſic. ſcienter, & doloſe*, Alexan. *conſ.* 141. *vol.* 1. Barb. *conſil.* 40. Fulgoſ. *conſil.* 212. Tiraquell. ubi ſupra *cauſ.* 3. *nu.* 1. 2. 3. *&* 4. ubi ait mitius puniri; contrariam tamen partem, quod corporaliter puniri poſſit, multi tenuere, quos recenſet *nu.* 5. *&* 6. & prima tamen verior, & ſequenda in judicando, & conſulendo ibi, *num.* 6. ſed quid, ſi proceſſus fuit inchoatus ante furorem, & quid ſi poſt, vide ibi *nu.* 7. Gulielm. Benedict. *in repet. cap. Raynutius in verbo, adjecti im-*
30 *puberi*, *num.* 75. *cum ſequenti*, *& ibi*, † quando probetur, & pleniſſime quomodo probari poſſit, habetur per Maſcar. *in tractat. de probat. concluſ.* 826. *&* 827. *&*
31 *in concluſ.* 825. habetur, † an is, qui ſemel fuerit furioſus, ſemper præſumatur furioſus, & quomodo probetur furor, vide etiam Fab. de Monteleone *in praxi arbit. parte* 1. *fol.* 20. *n.* 18.

Item adde, quod ille, qui olim fuit furioſus, hodie furioſus præſumitur, ſi probaretur per aliquod tempus continuatum fuiſſe furioſum; alias ſi probaretur de aliquibus actibus particularibus ſtultitiæ olim factis, non præſumeretur hodie furioſus: vel ſi probaretur de aliquo tempore ſapiens, ut haberet aliqua dilucida intervalla; nam tunc in dubio judicamus eum ſtultum, vel ſapientem ſecundum naturam actus ab eo geſti, ut per Bar. Bal. *in cap.* 1. per quos fiat inveſtit. & Anchar. *in clemen. ſi furioſus de homicid.* & Alciat. *de præſumpt. regula* 2. *præſumpt.* 18. idem tradit Covarr. *in* 4. *decretal. cap.* 2. *part.* 2. *nu.* 6. ubi dicit, quod furor non præſumitur, & quomodo probetur & ad hanc quæſtionem quando furioſus delictum committit, vide etiam Gomeſ. *de delictis*, *c.* 1. *n.* 70. Baiar.

(x) *Ita ſervavit Senatus*) Farin. 4. *vol. quæſt.* 94. *n.* 1. *& ſequentibus*, *& præcipue* 27. & quomodo probetur furor, *n.* 40. *& ſeqq.* Ros.

(y) *Contrarium tamen*) Farin. *d. n.* Ros.

(a) *Et poſtea effectus eſt furioſus*) Adde Apoſtill. ad Dec. *litter. B, in l. in negotiis*, *ff. de reg. jur.* ubi loquitur de quodam à ſtatuto Judice, qui reum damnatum, & ſimulantem ſtultitiam ad evitandam mortem miro modo manifeſtavit, eſt autem hic caſus, in quo non attenditur ſtatus temporis delicti, de quo contrarium notatur ſupra *quæſt.* 36. *verſicul. ſed pone*, & ibi dixi. Daogh.

32 (a) *Secundum Bald. in loco præallegato*) Adde ad hoc † videndum Menoch. *de arbit. jud. caſu* 325. & Duen. *reg.* 456. *ſub tertia ampliatione*. Bertaz. *conſil.* 326. *num.* 9. *in crim.* & quidem placet ſententia Clari quoad pœnam extraordinariam, cum furioſus non dicatur delinquere; ergo nulla venit imponenda pœna, nec agnoſcit pœnam pro peccato, quod etiam tetigit addens *ad dict. conſil.* 326. *& conſil. etiam* 228. Baiar.

(b) *Opin. Bald.*) Adde omnino circa iſtam opinionem Bal. videndum Duen. *eadem reg.* 259. *ſub* 3. *ampliatione*; ubi etiam late examinat, & pro & contra allegat, & arguit, & tantum concludit ab opin. Bal. non eſſe recedendum, & quinque limitationes vide per Ludov. Carer. *in pract. crim.* §. *homicidium* 6. *poſt num.* 15. qui *num. ſequent.* plane relative ponit qualiter probetur furor. *& num.* 17. an valeat furioſi confeſſio, *& numer.* 18. quid in habente dilucida intervalla: an præſumatur deliquiſſe tempore ſanæ mentis: an vero tempore furoris *n.* 19. an dementia excuſet, *& nu.* 20. an inſania. Giacn.

Opinio Baldi) Far. ubi ſupra *n.* 22. *&* 23. Ros.

(c) *Habetur etiam pro confitente, & convicto*) Adde, quæ dixi infra *ad q.* 61. *verſic. ſed hæc, ibi; ſi vere Reus*, *ſupra q.* 44. *verſic. dictum eſt.* Droon.

(d) *In furioſum*) Far. *d. q.* 94. *n.* 21. Ros.

(e) *Sed quæro*] Cartar. *de execut. ſenten. cap. fin. nu.* 424. & Far. *d. q.* 94. *numer.* 18. Ros.

Sed quæro, quid ſi iſte) Adde, quod † ſi furibundus 33
poſt commiſſum delictum ad ſanam mentem pervenerit, aliqua pœna afficitur, *c. ſi quis inſaniens* 15. *quæſtio.* 1. *ſol. par.* 6. *num.* 46. Hanc partem tenuit Luc. de Penn. *in l. ſi apparitor, column. ultima, C. de cohort. & princ. cornic. lib.* 12. contrarium tamen tenuere Dec. *in l. negotiis*, *ff. de reg. jur.* & Tiraq. *de pæn. temper. cauſ.* 2. *numero* 8. *&* 9. quæ ſententia quidem videtur juſtior, & probabilior, vide tamen Carrer. *in pract.* §. *homicid.* 6. *n.* 6. *n.* 15. *cum ſeq.* ubi limitat quinque modis.

Item † adde etiam, quod ſi aliquis ſuaſponte in furo- 34
rem incidit, ut quia aliquid comedit, quod ſciebat hominem in furorem vertere, tunc non excuſatur. Marian. *in c. ad audientiam in* 1. *q.* 5. *de homic.* hanc propoſitionem late tractat Tiraq. *in d.* 2. *cauſa nu.* 5. 6. *&* 7. ubi adjecit pro utraque parte auctoritates, & jura, tamen ipſe nulli adhærendo parti reliquit cogitandum, addens tamen, quod ſi Lapi ſententia probabilior videbatur, intelligenda videtur, ut ſi deliquerit, levius puniatur. Baiar.

[f] *Poſt condemnationem effectus ſit furioſus*) Limita quinque modis, ut per Carer. ubi ſup. Item adde, *vide per eundem* §. *ultim. n.* 79. Giacn.

[g] *Eſt etiam ira brevis furor*) Diſtingue in hoc melius Judicio meo, ut per Dec. *in l. quicquid calore*, *nu.* 7. *ff. de reg. jur.* videlicet, quod quædam ſunt, quæ ſortiuntur juris effectum, ut eſt votum factum per iracundiam, & tunc ira non nocet, aut non ſortiuntur juris effectum, & tunc ira nocet, prout eſt in maleficio, nec excuſatur; At quo ad iram, de qua hic dicitur, adde Petrarcha, *parte prima*, *Sonet.* 198.

Ira è brieve furore, e chi nol frena,
E furor lengo, che'l ſuo poſſeſſore
Speſſo à vergogna, e talhor mena à morte. Daon.

Eſt etiam ira) Vide ſupra in §. *Blaſphemia*, *verſic. excuſari*, & Farin. *vol.* 4. *q.* 91. Ros.

(h) *Et poteſt poni exemplum*) Adde, quod † blaſphe- 35
mans in ira, non tenetur pœna blaſphemiæ, quia delinquens non eſt afficiendus diverſis pœnis, ſed illa tantum, quæ pro delicto finali impoſita eſt: ita tenuit Cæph. *in conſil.* 104. *nu.* 45. ſed contrarium tenuerunt Addent. ad Bertaz. *in conſil.* 205. *verſicul. tertia eſt illatio*, nam Blaſphemia non eſt ordinatum crimen ad occiſionem, ſive ad rixam, & quod debet puniri pœna extraordinaria, & hanc opinionem credo eſſe veram, cum ſit delictum penitus ſeparatum. Baiar.

[i] *Tu vero dic*) Adde, quod † homicidium commiſſum 36
calore iracundiæ mitius punitur, per Gramm. *vol.* 19. *nu.* 14. *& deciſ.* 95. Marſ. *in pract. crim.* §. *quoniam cal.* 14. *cum ſequent.* & Abb. *in cap. ſi rixati extra de injur.* quod intelligendum eſt, quando cauſa furoris habet initium à juſta defenſione, & tunc non præſumitur pro toto, ſed pro tanto Aret. *conſ.* 80. *&* 84. Grammat. *dec.* 5. Adverte tamen, quod ad hoc ut calor iracundiæ excuſet, & mitius puniatur, debet probari, quod talis fuerit iracundia, quæ ipſum delinquentem à mente alienavit, alias nullam haberet excuſationem, ſed pœna ordinaria puniretur. Abb. *in cap.* 1. *extra de his qui fil. occid. & cap. dudum de converſ. conjugator.* & Deci. *in l. quicquid calore num.* 2. ubi dicit, difficile eſt probare talem iracundiam: intellige etiam, quando factum eſt incontinenti, ut tunc calor iracundiæ excuſet, ut late per Boer. *deciſ.* 268. Eſt etiam diligenter inquirendum, ſi furor iracundiæ fuerit diſſimulatus, necne *l. divus ff. de offic. præſid.* & ſi conſtaret de delicto, & dubitaretur propter probationes, ſive conjecturas hinc inde exiſtentes, an appenſatè, an calore iracundiæ, licet in his, quæ pendent ex animo, ſtetur juramento partis, hoc tamen non procedit, ſi habet præſumptionem contra ſe, ut in homicidio, ſecundum Marſil. *conſ.* 7. ex indiciis poterit deveniri ad torturam, ut confiteatur, ſi calore iracundiæ, vel appenſatè commiſerit homicidium: Marſil. *in l. repetit. n.* 17. *ff. de quæſt.* & quando dicatur calore iracundiæ, vide etiam Tiraq. *de pœnis temper. cauſ.* 1. *num.* 14. 15. *&* 16. *cum pluribus ſeqq.* ubi fere tota in illa cauſa non tractatur, niſi de hac regula, *& num.* 25. dicit confeſſionem judicialem calore iracundiæ factam non valere 26. juramentum calore iracundiæ factum non ligare 27. votum emiſſum non tenere 28. electionem tali calore factam irritam eſſe 29. acceptationem beneficii eodem modo factam non reddere primum vacans 30. & poſſeſſionem ita factam non ligare, ubi ad hanc regulam poſuit multas ampliationes, & Petr. à Duen. *reg.* 292. & Carrer. *in practic. crimin.* §. *homic.* 6. *num.* 271. *& ſeq.* ubi ponit,

infra

Digitized by Google

infra quantum tempus poteſt declarari factum calore iracundiæ. Baiar. Guior.

(k) *Et juſta cauſa.*] Adde, atque fuſius vide per Carrer. *in pract. crim.* §. *homicid.* 6. *n.* 171. qui *num. ſeq.* ponit inf. quantum tempus poteſt declarari factum calore iracundiæ.

(l) *Eſt & amor.*] Hunc locum recenſet Menoch. *tract. de arb. jud. caſ.* 328. *num.* 2. *lib.* 2. *cent.* 4. cui adde Crav. eleganter loquentem *conſ.* 205. *ſub nu.* 35. *text. in auth. quib. mod. nat. effic. legitimi* §. *illud quoque ibi, ſed nihil eſt furore amoris vehementius.* Drog.

Eſt & amor.] Adde, amore captus delinquens qua pœna afficiatur per Jac. Menoch. *de arbit. jud. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 328. & inibi etiam lepida enarratione demonſtrat eam meretricem non dici, quæ amoris cauſa ſui copiam fecit. Giach.

Eſt & amor.] Adde delinquens præ nimio, ardentiorique amore mitius punitur, ut in hanc rem invadendo ſcripſit Tiraq. *in* 6. *tractat. de pœn. cauſ.* 4. *per*
37 *tot.* & maxime *num.* 3. quod † delinquens amore compulſus arbitrio judicis puniri debet. Menoch. *de arbit. jud. caſu* 328. *nu.* 2. *& in caſu* 258. habetur de pœna
38 † ejus, qui dedit poculum amatorium, ex quo præter propoſitum mors ſequuta eſt. Baiar.

(m) *Fuit etiam.*] Far. *d.* 4. *vol. q.* 68. 13. *cauſa, n.* 77. 80. *&* 89. *cum ſeq.* Ros.

(n) *Propter amorem.*] Quid de eo, qui dedit poculum amatorium, ex quo præter propoſitum mors ſubſequuta eſt, qualiter puniatur, vide per Jac. Menoch. *tract. de arbit. judic. libr.* 2. *cent.* 4. *caſu* 358. Hodie vero apud ſanctum officium quid vide: & dic, ut per Locat. *in ſuo judiciali inquiſitor. fol. mihi* 321. *cap. pocula amatoria.* Giach.

(o) *Scalas* ad *domum Amaſiarum.*] Adde de his ſcalis infra *quæſt.* 68. *verſ. Aſcendens, quæſt.* 92. *circa fin. in* §. *Hæreſis, verſ. ſucceſſive*; Aym. Cravet. *conſil.* 41. *nu.* 9. *tex. in* §. *interdum Inſtit. de obl. quæ ex delict. naſcuntur, & in l. fin. ff. de rerum divi. cum ſimil.* ut per Menoch. *præſump.* 31. *nu.* 14. *lib.* 5. Drogn.

(p) *Ulterius quæro.*] Far. *d.* 4. *vol. q.* 94. *nu.* 46. *&* 47. Ros.

(q) *Quæ ſiunt omittenda.*] Adde ſupra *hoc eadem in prin.* gl. *in l. ſi mora, ff. ſol. mat.* Crav. *conſil.* 300. *nu.* 3. Drogn.

(r) *Præterea quæro.*] Far. ubi ſupra *q.* 93. *n.* 1. 7. *&* 12. *& nu.* 16. *&* 26. tradit quomodo probetur ebrietas; plene per d. Menoc. *caſu* 404. *& ſeqq.* Vulpell. *conſil.* 23. Ros.

Præterea quæro.] Adde, quod † Pittacus Mitelinen-
39 ſis unus ex ſeptem Græciæ ſapientibus dicebat, ebrios, ſi delinquerent, majori pœna fore damnandos, quam ſi ſobrii fuiſſent, quia in eorum poteſtate erat, ebrios non eſſe, & Bal. *in l.* 1. *C. unde vi*, facetus, ebrium eſſe in duplici pœna ebrietatis videlicet, & criminis puniendum, in hac materia vide Blanc. *in pract. crim. in cap. ebrius*, Menoch. *de arbit. jud. caſu* 326. & Tiraquell. *de pœn. temper. cauſ.* 6. ubi *num.* 10. declarat, non eſſe parcendum ebrio, qui de induſtria, & dolo malo ſe inebriaverit, & in ea ebrietate aliquod facinus perpetraverit, *& nu.* 11. quando ebrietas eſt levis, quia in his caſibus, nec delictum, nec pœna attenuatur; &
40 quomodo probetur ebrietas, † plene per Lucam de Pen. *in l. repeuta, n.* 7. *lib.* 12. & Maſcar. *in tract. de probat.*

Item adde, quod teſtibus dicentibus aliquem eſſe ebrium, non creditur, niſi applicent rationes ſufficientes. Specul. *in titul. de teſti.* §. 7. *num.* 27. & Capyc. *deciſ.* 159. *nu.* 36. Et in hac materia ebrietatis vide Anchar. *quæſt.* 12. ubi plene, & ibi in ſpecie habetur, de quo-
41 dam † ebrio, cui ſal fuit poſitum in vino, & commiſit homicidium.

42 Item adde, quod † Imperator Carolus V. ſuis edictis juſſit, pœnam ebriis non eſſe minuendam, ſed quod punirentur de ebrietate, & de delicto: & hoc fuit in Hiſpania; prout refert Jodoc. *in pract. crim. cap.* 84. *num.* 20.

Hæc fuit ſententia Pittaci, de qua ſupra, tamen improbavit Bal. *in l.* 1. *in repet. col. penult. verſ. extra quæra C. unde vi.* Tiraq. *d.* 6. *cauſa, n.* 6. Vide quandoque *a* Ducibus Ferrariæ condemnari ebrios per aliquod tempus ad carceres, & ut illo tempore aquam tantum biberent. Baiar.

(ſ) *Eſt ebrius.*] Adde, quod ebrius etiam ſua culpa factus, non eſt pœna mortis naturalis puniendus, text. *in l. omne delictum*, §. *fin. ff. de re milit.* dum ibi dicitur, per vinum & laſciviam lapſis pœnam eſſe remittendam: & eſt communis opin. ſecundum ea, quæ voluit Bart. *in l. reſpiciendum*, §. *delinquunt, numer.* 3. *ff. de pœn.* cui adſtipulatur Bal. *in l. data opera, nu.* 6. *C. de iis, qui accuſ. non poſſ.* Vide Tiraquell. *in tract. de pœnis temperan. cauſ.* 6. Quinimo apud Bruſon. Conturſin. *lib.* 1. *cap.* 16. legimus Piſyſtratum Athenienſium Tyrannum, cum in ejus crudelitatem ebrius convitia multa dixiſſet, ſtimulatum ab Aulicis, ut hominem tam impudentem occidi juberet, dixiſſe, non magis ſe illi ſuccenſere, quam ſi quis obligatis oculis in ſe occurriſſet. Guior.

Eſt ebrius.] Vide plenius per Jacob. Menoch. *de arbit. jud. cent.* 4. *caſu* 326. ubi extenſiones habes, atque declarationes, & per Duen. *ſub præallegata reg.* 259. *verſic. amplia quarto*, & per Lud. Carer. *pract. crim.* §. *homicid.* 6. *nu.* 22. *&* 23. *& nu.* 24. qualiter puniatur Clericus ebrius delinquens. Giach.

(t) *Dormiendo deliquit.*] Adde ſumptum hoc à Tiraq. *tractat. de pœn. leg. temper. vel remitt. cauſa quinta.* Drogn.

Dormiendo.] Adde dormientis delictum qua plectatur pœna fuſius per Jac. Menoch. *de arbit. jud. lib.* 2. *caſ.* 327. ubi etiam, & quid in eos ſanciendum eſſe dixerit Plato *in ſuis legibus.* Idem vide per Ludovicum Carer. *in pract. crimi.* §. *homicid.* 6. *n.* 25. *pag. mihi* 368. Giach.

Dormiendo.] Farin. *q.* 98. *cauſa* 12. *n.* 72. *&* 73. Ros.

Dormiendo.] Adde † videndum Menoch. *de arbit.* 43
caſu 327. *& ibi nu.* 7. dicit, quod ſi dormiens deliquerit, & poſtea vigilando ratum habuerit, pœna ordinaria puniri debet. Multa in hoc caſu ſcripſit Tiraquell. *de pœn. cauſ. quinta per totam cauſam*, ubi maxime *nu.* 10. ponit, quando dormiens tenetur de culpa. Baiar.

(u) *Quæro nunquid.*] Farin. *q.* 90. *num.* 91. *inſpect.* 2. Quid vero in muto, & ſurdo, *q.* 99. *cauſa* 17. *num.* 159. Ros.

Quæro nunquid ignorantia.] Adde † in hac materia, 44
an ignorantia excuſet à delicto, viden. Blanc. *in ſua pract. crim. cap. ignorantia fol.* 91. ubi pleniſſ. & Gabriel. *concluſ. lib.* 6. *titul. de regul. jur. concluſ.* 6. ubi ipſe etiam multum diffuſe tractat hanc materiam, latiſſime vide etiam per Tiraquel. *in tractat. de pœn. temper. cauſ.* 11. ubi ponit, quod ignorans punitur, & quod factum ignorantia probabili non poteſt puniri, nec Princeps facere poteſt, ut puniatur ibi *numer.* 1. *uſque ad* 5. & fere per totam cauſam, & quando ignorantia non excuſet *numer.* 7. *uſque ad* 12. 17. 18. 19. 20. *&* 23. *& cauſa* 13. *num.* 22. & quæ ignorantia dicatur probabilis, quæ affectata *num.* 22. 14. *& ſeq.* Bertaz. *conſil. crim.* 439. *numer.* 6. Item adde, quod ignorantia facti non excuſat, ſi diſſimulatur, vel cum quis vellet eum certiorare, noluiſſet audire, vel hoc ſciens, non deſtitit, Bal. *in l. quicunque, C. de ſerv. fugit.* Ignorantia facti, non de induſtria, aut doloſe excuſat adeo, ut ignorantes, aut non puniuntur, aut levius puniuntur Tiraquell. *de pœn. ſemper. cauſ.* 13. *n.* 1. *cum pluribus ſequentibus*, & ideo ſtatutum puniens capitaliter homicidium intelligitur, ſi dolo, non caſu fuerit commiſſum *num.* 10. *cum ſequent.* ubi quomodo conficiendus ſit libellus ad evitandam ignorantiam *nu.* 14. *&* 15.

Item † adde, quod pluribus modis probatur igno- 45
rantia, ut per Menoch. *de arbitr. caſu* 187. ubi concludit, quod remittetur arbitrio judicis, & an ignorantia præſumatur, & quibus conjecturis probetur: & in quibus caſibus juramento probari poſſit Maſcar. *de probat. conc.* 779. 890. *&* 891. *vol.* 2.

Item † adde, quod ignorans proclama non debet 46
puniri pœna in eo contenta. Becci. *conſil.* 60. *& deciſio. Pedemon.* 71. ubi multa in materia ignorantiæ, & Gramm. *in deciſ.* 36. *numer.* 16. *cum ſequent. & ibi numer.* 24. quod quis † non admittitur ad probandum 47
ignorantiam publici banni, ſed ad probandam inſcitiam, & admitteretur ad probandam abſentiam à loco, & Civitate. Boſſ. *in titul. de rapin. num.* 24. *&* 25. & an abſens † à Civitate, in qua fit publicatio, 48
ligetur, late per addent. ad Bertaz. *in conſ.* 122. *vol.* 1. Banna, ſeu cridæ factæ, & publicatæ in Civitate non præſumuntur venire in notitiam Comitatui, & factæ in Comitatu non præſumuntur innoteſcere Civitati, Plot. *in l. ſi quando numer.* 85. *& ſequent. C. unde vi*, & cridæ, ubi non ſunt publicatæ in loco habitationis illius, qui convenitur ad pœnam, excuſatur ob juſtam ignorantiam à pœnis contentis in cridis, & ſtatutis novis, etiam quod ſtatuta prohiberent allegare ignorantiam ſtatuti, & communem hanc ſententiam dicit Plot. ubi ſupra *n.* 858. & cridas ignorare non eſt dolus, ſed lata culpa, niſi in caſibus, de quibus ibi, ubi etiam multa ad hanc rem pertinentia *n.* 258. & 260. Baiar.

(z) *Excuſet à tanto.*] Supra *quæſt.* 38. *verſic. quæro
etiam circa fin. q.* 64. *verſic.* 1. *lata vero, ibi apud nos
autem,* Crav. *conſ.* 244. *ſub n.* 7. Drog.
(y) *Mandatum ſuperioris.*] Adde gloſ. ad *conſuet.
Turon. titul. des Droicts de haute juſtice. art.* 1. *infra q.*
87. *verſic. fin.* Drogh.
Mandatum ſuperioris.] Adde Mandatum Principis,
ſeu tyranni, Magiſtratus, Domini, & partis, an ex-
cuſet delinquentes ſubditos, ſervos, & filios a pœnis
delicti, late & diligenter explanatum per Jac. Menoc.
de arb. jud. lib. 2. *cent.* 4. *caſ.* 154. Grach.
49 *Mandatum ſuperioris.*] Adde † in hac materia vi-
dendum omnino Menoch. *de arbit. caſ.* 354.
50 Item adde, quod mandatum debet probari per ſcri-
pturam, alias non crederetur, *l.* 1. ubi Bart. & omnes
C. de mand. Princip. niſi Superior, de quo aſſerit man-
datum habuiſſe, ſit in eo loco, vel vicinus, ita quod
de facili poſſit ab eo veritas haberi, Gram. *conſ.* 54. *n.* 17.
& deciſio. 36. *n.* 35. *&* 27.
Item adde, † quod tranſgrediens mandatum Judicis
51 factum in ſcriptis, gravius punitur, quam tranſgre-
diens factum in voce, Afflict. *conſtit. ſi vaſallus, n.* 24.
fol. 281.
Item adde, † an contemptor mandati Regis poſſit
52 puniri pœna mortis, Afflict. *in prælud. conſtit. poſt mun-
di Machinam, nu.* 39. *fol.* 17.
Item † adde, quod operarii habent actionem injuria-
53 rum contra Dominum, qui eos immiſit in fundum a-
lienum vere, & tenetur Dominus ſe offerre liti pro il-
lis. Rimin. *conſ.* 576. & quando operarii, & laborato-
res excuſari poſſint, late Plot. *in l. ſi quando, §.* 49. *n.*
28. *verſic.* 1. limitatur, ubi ponit ſeptem limitatio-
nes, in quibus operarii, & laboratores tenentur in anti-
quis *a n.* 780. *uſque ad numer.* 792. & quomodo accu-
ſatio contra eos fieri debeat *nu.* 782. Baiar.
(z) *Et ideo operarii.*] Farin. *in* 4. *volum. quæſt.*
97. latiſſime hanc materiam tractat *numer.* 1. *caſu* 1.
& 2. *num.* 25. *inſpect.* 1. *& caſu* 2. *inſpect.* 2. *num.* 62.
nec non caſu 3. *numero* 67. *& caſu* 4. *nu.* 81. *atque caſu*
5. *nu.* 109. *item caſu* 6. *num.* 121. *addas caſum* 7. *num.*
131. *caſum* 8. *nume.* 149. *& caſum* 9. *numer.* 142. *cum
notatis* per Chartar. *de execut. ſen. c. fin. numer.* 361.
Ros.
(a) *Operariis criminaliter accuſatis.*] Defende ergo
Maſſarium, ſive operarium, qui ex alterius mandato
operatur in alieno, quia ad talem operarium non ſpec-
tat alia cognitio niſi prius monitus fuerit, ut hic, prout
nec alias ſpectat Biroariis cognoſcere de licita, vel non
licita captura, ut eſt ſupra *quæſt.* 29. *verſic. ſed quid ſi
ille, & verſ. primo in princ.* Dec. *in l. velle non credi-
tur, nu.* 8. *cum ſeq. ff.* de *reg. jur.* Boer. *in addit.* ad
Dyn. in l. non eſt ſine culpa littera A, de reg. jur. in
6. Menoch. *de arbit. jud. lib.* 2. *cent.* 4. *caſu* 154. *nu.*
40. limita, ut ibi, Fel. *in capit. conſtitutus call.* 6. *de
reſcript.* Drogh.
(b) *§. primo.*] Far. *d. q. caſu* 9. *nu.* 66. Ros.
(c) *Hæc autem de plano procedunt.*] Far. *d. caſu* 1.
n. 19. *&* 23. Ros.
(d) *Sed quid in Principe.*] Far. d. *caſu* 1. *n.* 11. Ros.
(e) *Excuſatur.*] Adde, ut per Carrer. *in pract. crim.
pag. mihi* 124. *num.* 12. ubi & antiquos & modernos
quamplures advocat concordantes. Baiar.
54 (f) *Idemque ſi Princeps.*] Adde, quod de mandato
Principis, aliorumque tradit Tiraquel. *de pœn. cauſ.*
34. † quod Martin. Lauden. *in tractat. Princip.* in 6.
verſicul. dicit, quod ſi Princeps iracundia motus ſine
cauſæ cognitione mandaverit crudeles vindictas alicui
Judici, Judex non debet permittere executionem uſque
ad 30. dies, ut interim eſſet iracundia Principis, per
text. *in l. ſi vindicari*, C. de *pœnis.* Et ſimile dicit de
Papa, quando aliquid irrationabile mandat, debet ei-
dem reſcribi, *cap. ſi quando reſcript.* Grammat. *vot.*
32. *numero* 14. *& ſequent.* in quo tractat, quod ſibi in-
junctum fuit per Proregem, ut nobilem ſine indiciis tor-
queret, & quod debeat ſuperſedere per triginta dies in
exequendo ipſius Principis voluntatem, tenet Vivius
opin. 638. ubi atteſtatur etiam de communi, & repre-
hendit Dominum Clarum, dum dicit, quod hoc nun-
quam ſuaderet amicis ſuis quando Princeps reperiretur
iratus, dicit tamen hoc procedere, † niſi interveniret
55 ſecundum reſcriptum, & juſſum ipſius Principis, quia
tunc Judex exequendo non peccaret: ad hanc quæſtio-
nem, quid facere debet Judex, & an peccet parendo
mandatis, vide omnino Rulan. *in conſilio* 22. *volum.*
3. *deciſione Pedemon.* 79. Burſat. *conſilio* 201. *numero* 94.
volum. 2. Natt. *conſilio* 625. *numero* 5. *volum.* 4. Co-
varru. *in capit.* 1. *variar. reſolut.* & noviſſime per Char-
tar. *in tractat. de execut. ſententiæ contum. in cap. fin.
numero* 327. *cum multis ſequent.* ubi magis late, quam
alii hanc quæſt. tractavit, ſed hoc de raro contingit,
niſi apud Tyrannos, quibus contradicitur, quia † ſem- 56
per habent Officiales ſecundum cor eorum, immemores
ſalutis æternæ, qui nedum non repugnant, ſed ubi
mandata ſunt magis injuſta, & iniqua, tanto libentius
obediunt, & Tyranni non ſolent accipere Doctores,
qui officia apud juſtos, & veros Principes exercue-
rint, ſed Doctores ignaros, & crudeles, & eos, ſi
ſunt prompti, & veloces ad explendam Tyrannidem
ſuam ſemper retinent: non obſtantibus populorum ſuo-
rum clamoribus. Inutilia quidem verba, & ſcriptori
damnoſa; Nam tales hodie non reperiuntur Principes,
quinimo, & juſti, & boni, quibus, ſi nota ſuorum
Doctorum injuſtitia fuiſſet, non eſt credendum eos te-
nere velle; ſed multi latrant, nec canem vident, &
optimum eſt de Principibus ſilere. Baiar.
(g) *Sed certe ego non darem.*] Attende conſilium,
ut exequantur mandata Principum, ſive juſta, ſive in-
juſta, gloſſ. *in c. ex parte el* 2. *in verb. rationabilis ex-
tr.* de *offic. deleg.* Sed, heu, legant interim judices,
quod de Pilato referat Auguſt. noſtis, inquit, illum
laviſſe manus, & dixiſſe; quod feciſſet mundum ſe
a morte Salvatoris; facit tamen; adde text. 2. *quæſtio.*
1. *cap. in primis*; At de malo ev.ntu judicum ſupra
q. 8. *verſ. ſcias tamen*; ſalvat tamen judicem, qui de
mandato Superioris aliquid injuſte facit, Alc. *tract. de
præſumpt. reg.* 3. *præſumpt.* 8. *n.* 7. *poſt med.* eo quia non
poteſt inquirere de facto Domini, & Superioris, ut
ibidem & legitur de Petronio Rumano, quia cum in
mandatis haberet a Caligula Imperatore, ut omnes Ju-
dæos qui ejus ſimulachrum non adorarent, debellaret,
cum videret Petronius magnam ſtragem futuram ob
pertinaciam Hebræis ſolitam, ſicque ei reſcripſiſſet; juſ-
ſus fuit a ſeipſo mortem inire. Hoc modo, (inquit
Imperator ille) dicant homines Imperatorum mandata
exequi. Hæc & alia in propoſito retuli. Fel. *in c. cum
dilecta, call. mihi* 10. *extr. de reſcript.* vide eundem
Fel. *in c. quæ in Eccleſiarum call.* 18. *extr. de conſtit.*
& habetur Regum *cap.* 10. *lib.* 1. quia melior eſt obe-
dientia, quam victimæ; late Clar. *de execut. ſent. cap.
bannit. capit. fin. a numer.* 327. *cum pluribus ſeq.* &
eodem Petronio Romano in hæc verba loquutus eſt
Joſeph. *de Bello Judaico libr.* 2. Aut enim Deo coo-
perante placabo Cæſarem, ac vobiſcum ſalvabor liben-
ter, an illum in ultionem irritabo pro tanta multitudi-
ne imponendo animam meam; loquitur tamen ibi Jo-
ſeph. de Caio Cæſare, non de Caligula, vide in hoc
propoſito Crav. *conſil.* 137. *nu.* 10. Drogh.
Sed certè ego.] Cartar. *in c. fin.* 318. *& num.* 327.
juncto, num. 333. Far. *q.* 97. *caſu* 1. *nu.* 2. *& caſu* 2.
nu. 30. Ros.
(h) *Num.* 113.] Far. *vol.* 4. *q.* 79. *n.* 14. 15. 17. 23.
24. *caſu* 1. Ros.
(i) *Quæro modo.*] Adde † in hac quæſtione, quan-
do juſtus metus excuſet à pœna delicti, vide Tiraqu. 57
de pœn. temp. cauſ. 36. & Menoch. *de arbitr. caſu* 354.
ibi plene habetur, an, & quando à pœna ordinaria,
vel extraordinaria delinquens excuſetur, vide Bertaz.
conſil. 172. *nu.* 11. *& ibi addent. volum.* 2. ubi habe-
tur, quod coactus † à latronibus ad pulſandum alte- 58
rius oſtium, qui aperuit, excuſatur, & dicit Bal. *in c.
ſacris*, ubi etiam Ant. de Butr. *de his, quæ met. cauſ.*
quod licet fecerit per metum, debet puniri quo ad cul-
pam, quia aliquo modo conſentit. Hoc etiam tenuit
Covar. *in* 4. *Decret.* 3. *part.* 2. *par. cap.* 3. *§.* 4. *num.*
7. ubi dicit, quod eſt venia dignus ad minuendam pœ-
nam, non tamen, impunitus remaneat in gravibus de-
lictis, atteſtando de communi.
Item adde, † quod remittitur arbitrio Judicis, quan- 59
do metus dicatur juſtus, & quando ſit probatus: qui
debet conſiderare qualitates metuentis, & metum infe-
rentis, & facti. Menoch. *de arbitr. caſu* 135. *&* 136.
Burſat. *conſil.* 330. *num.* 66. & Bem. Gamb. *conſil.* 47.
num. 2. *inter conſil.* Gigan. & Vitalin. *in tractat. clau-
ſul. titul. de reduct. ad arbitrium num.* 76. & metus di-
citur juſtus, qui infertur ex precibus, & blanditiis
Principis, Tiraq. ubi ſupra *cauſ.* 35. *n.* 1. quia Princi-
pum preces pro juſſu ſunt ibi *numer.* 4. eoque magis,
ſi importunæ fuerint *numer.* 3. quod intelligi debere
aſſerit de eo, qui ſolet ſævire in ſubditos *numer.*
10.
Item adde, quod quando quis ſua culpa in metum in- 60
cidiſſet, non excuſaretur, Joan. de Amic. *conſ.* 14. *n.*
5. Gemin. *conſil.* 24. *nu.* 1.

Item

61 Item adde, † quod teſtis falſum deponens propter
metum, non excuſatur, Tind. *in tractat. de teſtib. nu-
mer.* 22.
62 Item † adde, quod ſtrepitus armorum: voces altæ,
& rugitus aliquorum ne interficiat, cauſant juſtum me-
tum, Alexan. *in conſ.* 47. *in cauſa præcitla vol.* 4. &
Afflict. *in conſtitut. aſperitatem. n.* 22.
63 Item † adde, quod metus non præſumitur, ſed ad me-
tum probandum ſufficit levis probatio, quia clam infer-
ri ſolet; & ideo magis creditur duobus teſtibus de me-
tu atteſtantibus; quam centum aſſerentibus voluntatem
ſpontaneam, & maxime quando præſumptio eſſet in
64 aſſerente metum, ita tradit Alciat. *de præſumpt. reg.* 3.
præſumpt. 7. & ita etiam habetur in addition. ad Bertaz. *d.
conſil.* 172. ubi dicit, quod in bis, quæ communiter ſolent
fieri per coactos, ſufficiunt leviores probationes, ſed in
bis, quæ ſolent fieri ſponte, requirunt validiores, & quan-
do magis credatur duobus teſtibus deponentibus de me-
tu, quam mille negantibus, vel aſſerentibus de ſpon-
tanea voluntate; Maſcar. *de probat. concl.* 1051. 1052.
1053. *vol.* 1.

Item adde, quod metus amiſſionis omnium bonorum,
vel majoris partis cenſetur cadere in conſtantem vi-
rum, text. & ibi gloſſ. *in cap.* 2. *de his quæ vi, &c.*
Bart. *in l. ſi ob turpem. ff. de cond. ob turp. cau.* & late
Cov. *in* 4. *decret.* 2. *par.* 2. *part. cap.* 3. §. 4. *num.* 18.
Bajar.

(*k*) *Nunc quæro, nunquid provocatio.*] Adde, quia
in hoc propoſito dici ſolet; qui ita aliquid facit, vel dicit,
non eſt provocans, ſed ille, qui ad talem iram provo-
cat, argum. *qui dat cauſam damni, damnum dediſſe videtur,*
& prout arguit Aym. Crav. *conſil.* 2. *num.* 12. *& conſil.*
219. *ſub num.* 31. *verſic. non ob.* quod dicitur, & ibi al-
legat Ariſt. ſed non præciſe; qui tamen per hæc verba
ſe explicat, Ethi. *lib.* 5. *c.* 4. inſuper (air) circa a-
lias quidem omnes injuſtitias, ſemper fit relatio ad a-
liquid; ut ſi dixerim, adulterium commiſit, ad intem-
perantiam; ſi deſeruerit locum in acie ad timiditatem;
ſi pulſaverit aliquem ad iram; At in materia provoca-
tionis, vide Dec. *conſil.* 487. *nu.* 9. Capyc. *deciſ.* 58.
num. 2. *ſupra* §. *injuria, verſicul. quæro etiam ad med.*
Daoch.

Nunc quæro.] Bertaz. *conſ.* 237. *lib.* 1. & Farin. *vol.*
4. *q.* 31. *n.* 7. *item q.* 125. *p.* 1. *n.* 89. *vol.* 5. *nec non p.* 6.
n. 454. *& alibi ſparſim in d. q.* Ros.

65 *Nunc quæro nunquid.*] Adde, quod judex poteſt ean-
dem pœnam imponere pro homicidio provocato, quam
pro deliberato, poteſt tamen etiam non imponere,
mutando illam; Boſſ. *in tit. de inquiſit. num.* 117. &
Grammat. *deciſio.* 23. *num.* 6. *& deciſio.* 98. *& deciſio.*
5. *per totam.*
66 Item adde, quod † provocans in rixa, etiam, quod
dicat ad duellum, non incurrit pœnam duellantis;
Plot. *in l. ſi quando n.* 705. Bajar.

(*l*) *Mitius tamen punitur.*] Adde, quod hoc non
procederet, ſi provocatio ab offendente provenisſet, ut
67 per Boſſ. *in loco ſupra citato, num.* 118. & quis † di-
catur provocatus, vide Bertaz. & ibi addent. *in conſ.* 88.
& 89. & Menoch. *in conſil.* 41. & Bero. *in conſil.* 173.
68 *per totum volum.* 3. ubi tenet, provocationem † legi-
timam fuiſſe ex percuſſione pugno facta, etſi is prius
per verba generalia conditionaliter & impetſonaliter
69 prolata mentitus eſſet, & † de provocato, qui ex inter-
vallo fecit occidi, mediante pecunia, ut mitius punire-
tur, conſuluit Bertaz. *conſ.* 433. *&* 434. ubi reſpondit
ad Boer. *in deciſ.* 168. ſed *de d. conſ.* judicio meo non
eſt multum confitendum, ſtante maxime, quod ibi ade-
rat crimen aſſaſſinii: & quomodo probetur quem pro-
vocatum fuiſſe, vide Maſcar. *de probat. concluſ.* 1244.
70 & de eo, qui dixit † alicui, *tuot.s da parte, damms la
ſtrado*, vide Bertaz. *in conſ.* 1. *volum.* 1. & Joan. de
Amicis *conſil.* 23. *nu.* 1. & quibus conjecturis quis ex
offendentibus, & inter ſe rixantibus provocator † præ-
71 ſumatur, Maſcar. *de probat. concl.* 1228. *vol.* 3. & de
hac quæſtione, quando provocatio excuſet à pœna or-
dinaria, habetur etiam per Plaz. *epit. delict. lib.* 1. *c.* 1.
nu. 21. Bajard.

(*m*) *Sed hic quæro.*] Far. *d.* 4. *vol. q.* 91. *nu.* 5. Ros.
72 *Sed hic quæro, nunquid.*] Adde, † videndum Cæpoll.
in conſil. nu. 6. ubi dicit, quod punitur arbitrio judi-
cantis, & ibi, quando quis dicatur dolore motus, &
per Marſ. *in pract. in* §. *quoniam n.* 66.

Item adde, quod juſtus dolor excuſat in delictis ad
temperandam pœnam, etiam in iis, qui dolore confecti
ex propoſito, & deliberate delinquunt. Tiraq. *de pœn.
temp. cauſ.* 1. *num.* 8. quod procedit, † quamvis ille,
73 qui vulnere, aut aliter læſus fuerit, cauſam non dede-
rit doloſi vulnerantis, vel lædentis, ut ibi per Tiraq.
num. 10. & late per Fran. Teizan. *conſil.* 505. *nu.* 31.
& 32. *inter conſil. crim.* Bertaz. *vol.* 2. Bajar.

(*n*) *An delictum eſt ex illis.*] Adde, quod non tan-
tum in his quæ clam fiunt, procedunt hæc dicta; ſed
etiam in his, quæ cito fieri non ſolent, tum citius
fiant: tunc enim præ ſe ferunt nolliataca, dolos, ac a-
lia, de quibus per Marſil. *Rubrica de fidejuſſ. nu.* 78.
cum ſeqq. vide text. *in l. qui cum major.* §. *idem puto,
ff. de bon. libr.* Daoch.

(*o*) *Aut vero delictum eſt ex his.*] Tiraq. *de pœn.
cauſ.* 44. *n.* 53. *& cauſ.* 57. *n.* 1. *cum ſeq.*

Adde, quod † qui fecit talites actum, quod non po- 74
teſt venire ad notitiam ejus, cujus intereſt, dicitur fa-
cere clam, Barto. *in l.* 2. *C. de his qui public. rotioc.
lib.* 10. & maleficium commiſſum de nocte dicitur com-
miſſum clam, vel quod fit per interpoſitam perſonam,
vel ſpreta auctoritate ejus, qui eam debebat impertiri,
Felyn. *in cap. conſuluit numero* 22. *de offic. deleg.* & di-
cit Menoch. *de arbitr. judic. in caſu* 194. *numero* 20.
quod remittitur arbitrio judicis, quando clam, vel pa-
lam quid factum dicatur.

Item † adde, quod majus delictum eſt illud, quod 75
committitur in civitate, quam quod in rure, Bald. *in
l. cum ancillis, C. de inceſt. nupt.* Joan. de Anan. *in
cap. in totum num.* 7. *de colluſio. deteg.*

Item † adde, quod eſt majus delictum illud, quod fit 76
in diebus feſtivis, & magis punitur, Bal. & Paul. de
Caſt. *in l. dies feſtos, C. de feriis*, contrarium tamen
tenet Puteus *in dec.* 291. dicens, quod feſtivitas diei non
facit delictum eo die commiſſum eſſe atrocius, niſi alia
concurrant, puta, ſi fuerit commiſſum coram multitudi-
ne; aut in præſentia Magiſtratus. Bajard.

(*p*) *Fin quandoque.*] Farin. *vol.* 5. *quæſt.* 124. *parte*
5. *n.* 150. Ros.

Fin quandoque interrogatur.] Adde Tiraq. *de pœn.
cauſ.* 60. *& cauſa* 28. *& cauſa* 4. *n.* 10. ubi limitat non-
nullis modis ibi per eum expreſſis; & ubi etiam habe-
tur, quando excuſat non à toto, ſed à quanto, & an
excuſet a lata culpa. Bajard.

(*q*) *Si vero pœnituit.*] Hæc autem pœnitentia in a-
trocissimis non excuſat; infra *quæſtione* 92. *verſ. ſciat
tamen, ibi, & ideo ſecundum eas; ſupra in* §. *raptus,
verſic. ſed quid ad fin.* vide Capyc. melius declarantem
deciſio. 155. *n.* 20. & de pœna hic expreſſa vide infra
qu. 81, *verſ. ſed quæro ad fin.* & hanc pœnam relativam
appellat Felin. *cap. paſtoralis, coll.* 2. *de offic. deleg.*
De pœnitente vero poſt delictum ita deceſſerit Philo-
ſophus Ethic. *lib.* 3. *cap.* 3. qui per ignorantiam quid
facit, nec poſtea feciſſe dolet, volens quidem non fe-
cit, quod neſcivit, nec rurſus invitus, quod non do-
let, ergo qui per ignorantiam facit, ſi pœniteat, invi-
tus feciſſe videtur, ſi non pœniteat, cum alius ſit, eſt
non voluntarius, & ibidem etiam habetur de delicto
ab ebrio facto, de qua ſup. *hoc eo. q. verſic. præterea
quæro*, dixi infra *ad qu.* 87. *verſ. fin.* & habetur Ethi.
ubi ſup. *c.* 8. *& lib.* 5. *c.* 14. *in fi.* Daoch.

(*r*) *Et generaliter ſcias.*] Adde, † circa iſtam regu- 77
lam Gabr. *concl. lib.* 7. *concl.* 8. ubi ponit multas am-
pliat. & limitat. & an communis uſus excuſet; &
quid de eo, qui credidit viro fide digno, ¶ Quælibet
credulitas etiam fatua excuſat à dolo. Tiraq. *de pœn.
cauſ.* 43. *nu.* 5. & Gab. ubi ſupra *nu.* 5. dicit, quod † 78
cauſa injuſta excuſat a dolo præſumpto, non autem à
vero; & idem tenuit Alex. *in conſil.* 103. *n.* 14. *vol.* 1.
& Tiraq. *de pœn. temp. cauſa n.* 9. & Menoc. *de præ-
ſumpt. lib.* 5. *præſump.* 3. *n.* 12. & Alciat. *de præſumpt.
reg.* 3. *præſumpt.* 30.

Item adde, † quod licet quælibet cauſa excuſet à 79
dolo, non tamen excuſat à pœna pecuniaria, quæ da-
tur ratione latæ culpæ. Plot. *de in lit. jur.* §. 6. *n.* 30.

Item † adde, quod cauſa credulitatis probatur per 80
leviores probationes, imo ſola indicia ſufficiunt Alex.
conſil. 215. *col. pen. vol.* 4. Curt. jun. *conſ.* 34. *col. fin.*
& Plot. *in conſ.* 131. *n.* 24. *inter conſi. crim. diverſ. tom.*
1. *in fol.*

Item † adde, quod non ſufficit ad excuſationem delin- 81
quentis dicere ipſum fuiſſe aliqua cauſa motum, niſi
etiam deductum, & probatum fuerit, eum ex tali cau-
ſa motum, Alex. *conſil.* 103. *n.* 13. *verſic. & dato vol.* 1.
Aret. *conſil.* 80. *ſicut de rer. col.* 1. *verſic. pro his facit*
Corn. *conſil.* 33. viſa inquiſitione *n.* 16. *lib.* 4. Dec. *conſi.*
452. *n.* 12. & quod illa cauſa prius orta eſſet, quam in
pœnam contraveniens incidiſſet, ut per Ang. & Imol.
in l. ex conſenſu, §. *fi. ff. de appell.* Dec. 452. *n.* 11. &
Lauren. Rodulph. *conſ.* 145. *n.* 18. & ſufficit, quod cau-
ſa allegata ſemiplene probetur, Alexan. *conſil.* 53. *n.* 15.

vol. 7. Cravet. *in conſil.* 254. *colum. penul. verſic. & ſi dicatur.* Becci. *conſil.* 78. *nu.* 29. & ibi *per totum conſil.* loquitur in materia falſi, & ſimiliter in crimine falſi, conſuluit Socin. *in conſi.* 37. *nu.* 23. *volum.* 2. & Parif.
82 *in conſi.* 151. *nu.* 29. *vol.* 4. & quod cauſa (licet † levis) excuſet a dolo homicidam, ut minus plectatur, vide Afflict. *in deciſio.* 360. *nu.* 6. Grammat. *deciſio.* 29. *n.* 19. Tiraquel. *de pœn. d. cauſ.* 43. *num.* 1. & Soc. jun. *conſi.* 117. *num.* 13. *volum.* 3. & cauſam etiam injuſtam à crimine læſæ Majeſtatis excuſare, conſuluit Cravet. *conſil.* 6. *nu.* 90. & à delicto conventiculæ, & malæ congregationis cauſa etiam levis excuſat. Crav. *conſil.* 4. *n.* 26. & cauſam excuſare à mora, idem Cravet. reſpondit *in conſil.* 247. *n.* 3. & à contumacia idem *conſi.* 254. *num.* 2. & a perjurio late tradit Grammat. *vot.* 10. *nu.* 21. 22. licet aliter ſenſerit Jaſ. *in l. ſi quis major*, *num.* 3. *C. de tranſact.* Et in hac materia, quando quælibet cauſa excuſet, multa congeſſit Tiraq. *de pœn. temperan. cauſ.* 43. ubi non advertit verbo cauſam injuſtam non excuſare, cum delictum notorie prohibitum committitur; vel quando actus jure naturali prohibitus geritur, † Me-
83 nocb. *de recup. poſſ. remed.* 5. *num.* 51. *cum ſeq.* Et Cæpoll. *conſil.* 21. & ideo hoc in delictis non procedere declarat Ang. *in l. ſed ſi lege*, §. *ſciræ*, *de pet. hæredit.* & Curt. jun. *in l. ſi quis id*, *quod*, *nu.* 42. *ff. de juriſdict. omn. jud.* quia quando quis facit ea, quæ ſunt contra bonos mores, & quæ utroque jure ſunt prohibita, injuſta cauſa excuſationem non præſtat, cum præſumatur in dolo. Cæpoll. *in conſi.* 24. & Sainen. *reg. de imper. bene viven. quæſt.* 3. qui ita dicit, intelligendam eſſe *l. ſi plagis*, quæ ad hoc communiter ſolet allegari, quem refert, & ſequitur Vulpell. *in conſi.* 88. *n.* 5. *& conſil.* 111. *nu.* 8. & Boſſ. *in tit. de inquiſit. nu.* 114. dicit, quod iſta regula, quod quælibet cauſa excuſet à dolo, non procedit in delictis, quia non præſumitur, quod juſta cauſa moverit delinquentem, ut per Aretin. *in conſil.* 80. & Alex. *conſil.* 102. *col. pen. vol.* 1. & Cæphal. *in conſil.* 35.
84 *nu.* 15. ſunt † tamen multæ præſumptiones, quæ faciunt ceſſare dolum in homicidio, Cæpo. *conſil.* 33. *vol.* 3. & latius *conſil.* 31.

85 Itam † adde, quod juſta cauſa excuſat à pœna conventionali, ut per Bertaz. *in conſil.* 80. *num.* 5. non autem injuſta, ut per Cagnol. *in l. quod te num.* 42. *ff. ſi cer. pet.* & per Colleg. Provinciæ Marcb. ut in *conſil.* 150. *n.* 52. *inter conſil. crim. diverſ. in fol. tomo* 1. Baiar.

(*ſ*) *Qualibet cauſa.*] Farin. 4. *vol. ſuæ prax. q.* 90. *inſpect.* 1. *nu.* 1. *ar.* 42. *& inſpect.* 3. *nu.* 109. ubi de eo qui viro digno credidit, *& q.* 45. *tract. de conſuetud.* Ros.

(*t*) *Excuſet,*] Adde, quando cauſa injuſta excuſet in delictis, & qualiter, vide per Boſſ. *titulo de decret. Mediol. poſt nu.* 19. *verſic. dicamus igitur*, & Socin. *conſil.*
*85 118. *poſt n.* 7. *lib.* 2. & quod quælibet † cauſa etiam beſtialis, atque injuſta excuſet a dolo, & á pœna, habetur etiam per Cravet. *in conſil.* 6. *poſt num.* 89. *& conſil.* 18. *num.* 9. *& conſilio* 319. *colum.* 9. ſed adverte, quod quando excuſat, debet evidentibus conjecturis, atque præſumptionibus probari Marſil. *in apen. commun. diverſ. fol.* 346. *verſ. licet.* Et ſimiliter cauſa colorata excuſat a pœna per Cravet. *in d. conſil.* 310. *colum.* 9. & hæc etiam habes *in ſingul. meis ſub ſingul.* 321. ubi quædam habes alia in materia ſtatutorum de turbante poſſeſſorem, atque de turbata poſſeſſione notatu digna. Giach.

(*u*) *Tu vero dic.*] Hic adde videndum Cæpol. *conſil. crim.* 24. *n.* 9. *&* 10. Giach.

(*x*) *Aut vero.*] Farin. *q.* 67. *vol.* 2. §. 3. *num.* 101. ubi in teſte *nu.* 105. Ros.

(*y*) *Frequens etiam.*] Probatio bonæ vocis, eruditionis, & famæ quid relevet, Farin. *q.* 47. *vol.* 2. *num.* 181. *& ſeq. uſque* 195. *& nu.* 197. Ros.

Frequens etiam in criminalibus.] Adde, quod bona fama in genere tollit malam in genere, Farin. *quæſt.* 47. *n.* 10. & bona in ſpecie tollit malam in genere ibi, *n.* 184. & metus tollit malam, ſed etiam operatur, ut reus confeſſus delictum mitius puniatur, ſi non apparet ea perpetraſſe facinora; & an credatur teſtibus deponentibus de bona fama in genere, *num.* 194. *cum pluribus ſequentibus.*

86 Adde, quod † bona fama tollit indicium ad torturam contra reum exiſtens, & probationes pro reo factas adjuvat, Bal. *in l.* 1. *C. de confeſſ.* Ang. *in l. militis C. de quæſt.* Jaſ. *in l.* 3. *in fin. C. comm. deleg.* Dec. *conſil.* 175. *colum. pen.* Marſil. *conſil.* 109. *num.* 27. Cæpo. *conſil.* 21. Rol. *conſil.* 45. *nu.* 44. *vol.* 1. Rimin. jun. *conſil.* 145. *nu.* 13. *volum.* 2. Decian. *conſil.* 2. *numer.* 90. *vol.* 1. & Bertaz. *conſil.* 439. *n.* 17. *cum ſeq. vol.* 2. & ideo Alexan. *in fin. in* 3. *opoſ. ff. de qu.* dicit, illud quod dicitur, quod quando contra reum eſt aliquod indicium, qood ex hoc ipſe reus poteſt torqueri, eſſe verum, & habere locum, quando talis reus eſt vilis perſona, & abjecta; ſecus autem, ubi eſt vir gravis, bonæ vitæ, conditionis, & famæ; quia tunc non poterit torqueri, & dicit Farin. *q.* 47. *n.* 86. quod probatio bonæ famæ nedum tollit indicium malæ famæ, ſed omnem aliam delicti præſumptionem, & indicium, ita, & taliter, ut reus qui torquendus erat ex legitimis contra eum præcedentibus indiciis, probata bona fama, amplius torqueri non poſſit, ubi *num. ſeq.* tractat, quod non tollat ſpecialia indicia; & diſtinctionem poſtea ponit, quando tollat, & quando non *nu.* 162. Alexandrum poſtea ubi ſupra refert, & ſequitur Marſil. *in pract. in* §. *diligenter ſub nu.* 166. & Rol. *in conſil.* 16. *nu.* 26. *vol.* 1. Et quando bona fama fuit probata, & ſimiliter mala, bona tollit malam, etiam quod teſtes de bona deponentes eſſent in minori numero, ſecundum Bal. *in conſil.* 167. *in fin. volum.* 2. Corn. *conſil.* 261. *col.* 9. *vol.* 4. Cravet. *conſil.* 275. *nu.* 12. Alexan. *conſil.* 150. *col.* 5. *vol.* 5. & Mant. *conſil.* 67. *colum.* 1. & ratio hujus concluſionis eſt, quia teſtes de bona fama habent præſumptionem juris pro ſe, quod nemo præſumitur delinquere, ita tradit Natt. *in conſilio*
262. *nu.* 11. *vol.* 2. & probatio † bonæ famæ in genere 87
prævalet etiam malæ in ſpecie, ita notab. dicit Bal. *in l. ea quidem*, *C. de acc. & in.* ea ratione, quia famæ publicæ ſunt incompatibiles, *c. deſiciat peccatum, extr. de reg. jur.* & quia quando genus poteſt ſalvari in aliis ſpeciebus, una exempta, tunc ſpecies eximitur in genere, ſed bona fama non poteſt ſalvari cum mala; ergo &c. & ibi affirmat hoc etiam tenuiſſe Gandinum, ſed non dicit quo in loco: idemque Marſil. *in pract. in* §. *diligenter*, *nu.* 193. *cum ſequ.* ubi impugnat Innocent. & Roman. & alios contrarium tenentes, dicens, quod hanc opinionem ſequitur tanquam benigniorem, per regulam, ſemper in obſcuris: & propter auctoritatem tantorum Patrum hanc partem tenentium, quos ibi allegavit, & hoc confirmavit *in conſi.* 72. *in fin.* quem ſequitur Malva. *in conſil.* 110. *nu.* 22. *inter conſil. crim. diverſ. tomo* 1. & Bertaz. *in conſil.* 439. *n.* 19. *vol.* 2. *& conſil.* 45. *n.* 17. *vol.* 1. ubi de communi atteſtatur. Sed pro concordia Blanc. *in l. fin. nu.* 313. *ff. de quæſt. & in ſua pract. crim. in cap. his ſic præmiſſis n.* 34. ita diſtinguit, aut fama delicti eſt ſimplex ſine adjumento, quo caſu facit indicium, ad capturam, non autem ad torturam; tunc bona fama indicium elidit; aut ultra famam delicti eſt cauſa, vel probatio, per quam ipſa adjuvatur, ut poſſit procedi ad torturam, & tunc bona fama non tollit indicium, quia major eſt infamia, & ſic non æqualis, & ita etiam hic Dominus Clar. diſtinguit Farin. *d. quæſt.* 57. *num.* 198. qui *nu.* 197. dicit elidere, & debilitare; & de debilitare dixit *nu.* 191. & tantummodo tollere levia, & non gravia *nu.* 189. & ſic de generali conſuetudine ſervatur; & ita ſemper vidi ſervari, quod bona inquiſiti non tollit indicia in ſpecie contra inquiſitum laborantia, ſed tantummodo indicium malæ famæ, Alexan. *conſil.* 77. *n.* 5. *vol.* 1. Marſil. *conſil.* 3. *nu.* 12. Farin. *q.* 47. *nu.* 187. nec tollit ſuper delicto, de quo inquiritur, *& quæſt.* 11. *nu.* 77. *verſic. in contrarium*, ubi de tali conſuetudine atteſtatur, & fama bona in genere quando dubia ſunt indicia, ad torturam excludendam prodeſt, Decian. *conſ.* 118. Cæpol. *conſil.* 40. Marſil. *conſilio* 130. & Vulpell. *conſil.* 17. *nu.* 6. *& conſil.* 105. D. Farin. *ibi nu.* 190. & dicit Menocb. *in conſil.* 101. *num.* 56. quod hodie probatio bonæ famæ eſt levis defenſio. D. Far. ubi ſupra *n.* 188. & ego multoties vidi probari bonam famam publicorum latronum.

Item † adde, quod ſi datus fuerit delegatus, ut ſe 88
informet de mala fama, non poterit ſe informare de bona. Rota Roma. *in deciſio.* 14. *de indic. in novis*, & Felin. *in c. cum delicta*, *nu.* 6. *in verſic. geſta contra formam*, *de reſcript.*

Item † adde, quod multis modis indicium malæ fa- 89
mæ tollitur, ut per Foller. *in pract. crim. in verb. dentur capitulo*, quod ſuffocavit uxorem, *nu.* 28. *cum ſeq.* & quid de bona fama in Doctore; & quid in nobili; an tollat indicium, vide Soc. jun. *in conſil.* 39. *num.* 23. *cum ſeq. vol.* 2.

Item adde, † quod mala fama, quando non plene 90
probata, non poteſt jungi cum alia ſpecie probationis, ut per Bal. *in l.* 2. *C. de excuſat. tut.* quem ſequitur Marſil. *in dicto* §. *diligenter*, *num.* 9. Imo ad hoc ut poſſit ſupplere defectum alterius probationis, requiritur, quod ſit probata per teſtes diſcretos, & bonæ famæ, & non per viles homines, & mulierculas. Rol. *in conſil.* 3. *nu.* 57. *vol.* 1.

91 Item adde, † quod ad tollendam omnem ſuſpicio-
nem delicti, ſufficit probara bonam famam in genere,
ſed non e contra, ad inducendam præſumptionem da-
licti non ſufficit probare malam in geneta, ſed na-
ceſſaria eſt in ſpecie; ita declarat Alex. *in conſ. 5. vol.
1.* Baiano.

(z) *Quaſt. 22. verſic. fama.*] *In dicto verſicul. fama
91 dicitur, quod mala fama † in ſpecia, & in aodem ga-
nera delicti, adjuncta aliqua ſuſpiciona facit indicium
ad torturam; fallit taman, ſi probatur bona fama per
triennium tranſactum, ut ibi, adde infra *quæſtion. 64.
verſicul. ſed pone ad fin.* & adverte in tali caſu, quia
in omnibus fere proceſſibus defenſivis, probari, vel ar-
ticulati ſolet hæc bona fama; quod bonam famam ſic in
genere probare contra ſpecialem famam, & inquiſitio-
nem parum prodaſt: Nemo enim eſt tam perditus, &
ſcelestus qui non inveniat teſtes ſuper tali fama in ge-
nere, ut eſt dictum Marſilii *in ſua practica, §. diligen-
ter, numero 197.* quod decerptum videtur ex Aulo Gel.
noct. Att. libro 2. cap. 6. Namo (ait) quiſquam tam
afferis eſt moribus, quin faciat, aut dicat nonnunquam
aliquid, quod laudari queat, & quod talis fama ſi in
genere prubata non relevet contra famam, & inquiſi-
tionem ſpecialem, tenet Alexand. *conſil. 77. num. 6.
lib. 1.* oportet argo ad hoc ut probatio bonæ famæ re-
lavet inquiſitum taliter ſuper bonam famam probare,
ut removeat ſenſum ab actu, modo quo docet gloſſ.
in *l. 1. §. 1. ff. de itin. actuque priv.* quæ magiſtraliter
loquitur, Curt. Jun. *tractat. de teſtibus, concluſ. 27.* ad-
verte tamen, quia etiam quandoque bona fama probata
pro aliquo, quod non deliquerit, removet ſpeciale fac-
tum delicti; Boſſ. *de maleſ. ad homic. nu. 45. arg. c.
quoties extr. de purgat. can.* in hac tamen re recurre ſem-
per ad Aul. Gell. *noct. Att. libr. 4. c. 2.* ibi condemnaſſe
da moribus, non de probationibus, ad fin. Droon.

(a) *Prodeſt etiam probatio.*] Fat. *in 4. vol. ſua prax.
qu. 48. cauſ. 54. num. 93. & 98. & 100. 102. 115. &
116.* Ros.

92 *Prodeſt etiam probatio nobilitatis.*] Adde, † quis
proprie dicatur nubilis. Paris de Put. *in tract. de re mi-
litari vol. 6. fol. 32. n. 4.* & ibi etiam *n. 13.* quis dica-
tur nobilis verbaliter, & quod tribus modis quit dici-
tur nobilis, & Menoch. *de arbit. jud. caſu 67.*

Adda quod † forenſis non dicitur nobilis, quia qui-
93 libet nubilis in aliena patria dicitur popularis, ita Bal.
in c. quæ in Eccleſiarum de affic. ordin. vide omnino †
94 in materia nobilitatis Tiraquell. *in tractat. ſua de nobi-
lit.* & quod nobiles mitius puniantur quam ignobiles,
& da privilegiis competentibus oobilibus, & in quibus
differant a plebeiis, vide Berttan. *conſil. 313. n. 5. vol.*
95 3. & nobilitas † atiam minuit fidem probationum, Ber-
taz. *in conſil. 252. nu. 66.*

Item adde. quod licet minus puniantur nobiles,
quam ignobiles in pœnis corporalibus: hoc procedit,
ubi pœna ſtatuti eſt biformis, non autem uniformis;
nam tunc eadem pœna punitur nobilis, qua & ignubi-
lis; Bal. *in l. nemo, C. de ſum. Trinit. & fide Cathol.*
Tiraqu. ubi multos allegat concordantes *in tractat. de
pœnis cauſa 31. nu. 34. & in tract. de nobilitate, cap.
20. num. 12.* & Sebaſt. de Neapol. *in cap. Regni in-
cip. Placuit*, dicit, quod tunc ſit distinctio liberi ho-
minis à ſervo, quando ſunt puniendi aadem lege: ſe-
cus ſi eadem pœna, quam tafert, & ſaquitur Franch.
deciſ. 240. n. 7. inferendo, quod nobiles in Regno Nea-
polit. propter homicidium pœna capitali puniuntur, &
ignobiles ſuſpenduntur quia conſtitutio imponit pœnam
mortis, & non pœnam furcarum; ita tanet Grammat.
in deciſio. 32. num. 5. dicans, quod pœna uniformiter
taxata à lega, vel ſtatuto, non eſt habenda diſtinctio
parſonarum. Subdit tamen, quod mitius agitur eum
nobili, quam cum ignobili, quia oobiles non luunt in
aorpus. Sed ego arbitror, quod conſuetudo loci ſit at-
tendanda, quæ attendi debet in pœnis infligendis, ut
per Felin. *in cap. inter catera, n. 20. de reſcriptis*, &
Franch. ubi ſupra *nu. 10.* & dicit Cæpol. *in conſil. 39.
nu. 21.* quod ſi eſſet conſuetudo in eivitate, quod no-
biles ſuſpenderentur, illi aſſat ſtandum.

Item † adde, quod licat regulariter quantum ad pœ-
nam aorporalem mitius puniantur nobiles, quam igno-
biles: tamen iſta regula fallit, quando quis delinquit
in derogationem, ſiva contumeliam officii, vel digni-
tatis; quia tunc magis punitur nobilis, quam ignobi-
lis pœna corporali, ita tradit Cæpol. *conſil. 36. n. 23.
& 24.*

Item etiam gravius puniuntur in caſu proditionis,
& falſi, Tiraquell. *de pœn. cauſa 31. numer. 21.
& 23.*

Item adde, quod ſi ignobilis homicidium committit,
ſuſpenditur, Afflict. *in conſt. terminum vita num. 46.*
Baiar.

(b) *Quam nobiles.*] Hana differentiam in variis lo-
cis collectam vide ſupra *quæſt. 8. verſ. ſcias tamen ad
fin.* & quæ ſit differentia inter furcam, & amputatio-
nem capitis, vide Curt. *tractat. de antiq. temp. p. 4.
verſ. videamus modo, n. 27.* poſt gl. *in l. deſertorem,
§. 1. ff. de re milit.* Bart. *in l. Capitalium, §. ſervi, ff. de
pœn.* & cur hoc ſit, vida Fel. *in c. paſtoralis, col. 2. de
off. deleg.* Droo.

Quam nobiles.] Adde, quod fallit iſta regula, quan-
do quis delinquit in derogationem, vel ad cuntume-
liam officii, vel dignitatis; quia tunc magis punitur
nobilis, quam ignobilis in pœna corpurali, ut per Cæ-
pol. lata *crim. conſil. 35. n. 24.* Giach.

(c) *Nobiles, & magnates non ſolent furca ſuſpendi.*]
Adda, quod licet nobilas furcis oon ſuſpendantur; ta-
men in proditionibus, atque etiam rationa enormitatis
ſuſpenduntur, & altioribus furcis, per Gramm. *conſil.
40. n. 11. & vot. 3. n. 8.* Giach.

Nobiles & magnates.] Adde videndos octo caſus,
in quibus † quis furca ſuſpenditur, quos ponit Gand. 96
*in tract. maleſ. in titul. de pœn. reor. nu. 58. verſic. I-
tem ſuſpenditur.*

Item adde, quod in Regno Neapol. ſimiliter nobilea
gladio puniuntur, & ignobiles laqueo Franch. *deciſio.
240. num. 8.* & licet Afflict. *in conſtit. terminum vita
nu. 46. & in conſtit. proſequentes in fine* dixarit, quod
in crimine furti non ſit diſtinctio inter nubilem, & i-
gnobilem, tamen ſe decepit, quia *in cap. Regni incip.
ad hoc per ipſum allegato*, expreſſe diſponitur in fine,
quod furtivas manus extendens ad bona ultra unciam,
vel ad plura furta, licet minima, ſuſpendi condemna-
tur: ſit nobilis, pœna capitali plect[illegible]r; & in crimine
rapinæ idem diſponitur *in c. placait.*

Item † adda, quod ſimiliter in eodem Regno Nea-
pol. nobiles ad pœnam triremium non eundemnantur,
etiam quod fuiſſent relegati in Inſulam propter aliquod
delictum, & relegationem fregiſſent, ita Grammat. *de-
ciſ. 32. per totum*, ſecus autem in ſtatu Eccleſiaſtico,
& in patria mea, ubi tam nobiles, quam ignobiles ad
triremes condemnantur. Baian.

(d) *Dicit autem Bald.*] Adda Gramm. *vot. 3. nu.
8.* ubi dicit, quod nobiles, † licet furcis non ſuſpen- 97
dantur, tamen concurrente delicti enormitate ſuſpen-
duntur, & Marſ. *in conſil. 9. numer. 19.* & vide quæ
poſui ſupra *in §. furtum, verſicul. eſt igitur pœna*,
Baiar.

(e) *Egregius miles, & utilis Reip.*] Adda idem
in magno artifice, cujus vita erat profutura Reipubl.
quia tunc pœna minui debet, non mors imponi, ſed
alia minor, ut relegationis, vel pecuniaria, reſcriben-
do ad Principem, per notab. *in l. ad beſtias, ff. de pœn.*
per quam legem Dyn. inquit ſe evaſiſſe à pœna ordi-
naria quendam inſignem artificem fabrum, qui ſocium
percuſſit, & ai manus amputari debebat, & fuit dicta
pœna mitigata per Principem ratione illius peritiæ. I-
dem per Parid. de Put. *in tract. ſyndic.* qui dicit ſe
evaſiſſe quendam Bombardinum ſicarium; qui fuit rele-
gatus à patria per annos quinque ex eo, quod bene ſer-
viarat in bello. Et da pictore, cui manus ſit amputan-
da, quod ibi poſſit digitus unus amputari tradit Fel.
in c. cum illorum, 3. col. de ſent. exec. Illud tamen da
pœna ordinaria minoranda limitat Car. ibid. poſt rela-
tos, niſi tumultus aliter ſedari non poſſet. Attamen da
pœnis minorandis vide plenum *tractat. Tiraq. de pœ-
nis*, ad quem te conjicio. Et mihi placet Auctoris no-
ſtri ſententia: ut judices inferiores non poſſint incon-
ſulto Principa ax cauſa pœnam minuere, & illud de Prin-
cipe poſt ſententiam adeundo habeo pro indubitato. Giac.

Egregius miles.] Farin. *d. 4. vol. q. 98. 15. cauſa, n.
134. & 138.* Ros.

(f) *Pariter etiam bonum eſt.*] Adde, quod excellen-
tia in homine conſideratur quoad vitam, & mores, &
quoad exercitium: quoad vitam, quod ſit optimis mo-
ribus atque vitæ ſanctimonia commendatus, quod, ſi
deliquerit, mitius puniatur: ratio enim anteactæ vitæ
conſideranda eſt ac æſtimanda, metiendaque facta ho-
minum Tiraquel. *de pœn. cauſ. 51. nu. 1. & 3. & n. 8.
& 9.* ubi dicit, quod propter excellentiam hominis re-
ceditur ab omni jura, omnique ſtatuto, & argumentis,
atque auctoritatibus probat hanc ſententiam, ut videre
eſt *n. 10. & ſeq.* & recenſet infinitas prærogativas, quas
habent viri probi, & fida digni.

Adde, quod excellentia hominis in aliquo artificio,
val in corporis robore prodeſt delinquenti, ut impunitus
dimit-

dunitratur, prout eſt textus *in l. ad beſtias, ff. de pœnis*, & ideo refertur Azonem, dum ad tribunal juſtitiæ duceretur in Civitate Bononiæ (ſi vera ſunt, quæ de ipſo in hoc caſu ſantur) pluries dixiſſe, & alta voce ad beſtias, qua voce magis irati Bononienſes, cum quantocius ad ſupplicium duxerunt, credentes ſe beſtias vocatos, quod de ſe ipſo propter ipſius excellentiam dicebat, & de tali excellentia tractat Tiraq. *de tract. de pæn. cauſ. 50. n. 10.*

98 Adde, quod † excellentia hominis debet probari per 15. teſtes, l. *unicuique, C. de proxim. ſacror. ſcrin. lib. 12.* & Jaſ. *in l. cum quid, ff. ſi certum petatur.* & Gulielm. de Benc. *in cap. Raynutius de teſtam. in verb. adjecli impub. num. 20. fol. 216.* Et quod pœna remittatur in hoc caſu, non procedit in famoſo latrone, & ſeditioſo, quia punitur ſecundum Tiraq. ubi ſupra *n. 2.* qui ibidem refert, quod Cæſar Tiberius mandavit interimi artificem, qui vitrum flexibile compoſuerat.

99 Item † adde, quod quando Populus petit gratiam Princeps eſt conſulendus, ut per Rom. *ſing. 725.* Poteſtas, & Cæpoll. *caut. 2. quanda, n. 1.* Baiaro.

(g) *Niſi conſulta Principe.*] Adde infra *q. 85. verſi. ulterius quæro, ibi, debeat Principem conſulere, inf. hac eadem q. verſic. pen.* Menoch. *de arb. jud. lib. 1. q. 91. n....* & 12. vide quæ dixi ſupra *ad q. 59. verſic. & hæc quidem in fine.* Drog.

(h) *Sed Senatus, qui eſt loco Principis.*] Adde infra *q. 94. verſic. eſt etiam modus, circa principium*, requiritur tamen a parte remiſſio, ſupra *quæſt. 59. verſ. & quia plerunque.* Item adde, quod nedum minores Judices tales gratias facere non poſſunt, ſed nec etiam ſeudatarii *dicta quæſt. 59. in princ.* In quantum tamen dixi, quod Senatus eſt loco Principis, illud verum eſt, non tamen uti poteſt plenitudine poteſtatis. Capyc. *deciſio. 47. n. 7.* Judicatque Senatus ſola veritate inſpecta, Menoch. *de arb. jud. lib. 1. q. 40. n. 5.* & de ſententiis Senatus, & Senatorum, qui delegati dicuntur quoad cauſas ſibi commiſſas *d. lib. 1. q. 67. n. 26.* Plut. *in l. ſi quando, §. 1. n. 31. & §. 4. n. 42. C. unde vi, inf. q. 78. verſic. Quæro ſi bona.* Idem Menoch. ubi ſupra *lib. 2. cent. 1. caſ. 68. n. 30. 31. & 32. & eod. lib. 2. caſ. 92. n. 3.* ac alibi ſæpe. Drogh.

(i) *Utilis eſt etiam probitas.*] Adde quod pœna remittitur, aut certe minuitur propter delinquentis, aut etiam majorum, & proximiorum ipſius meritt, beneficiaque in Remp. collata, Tiraq. *de pæn. c. 49. nu. 2. 17. & 47.* ubi *n. 2.* declarat, quomodo ſunt accipiendæ leges, quæ decernunt delinquentes afficiendos pœna, & non præmiis.

Adde, quod hoc non procederet ſi graviſſimum crimen in Rempubl. commiſiſſet, ſecundum Plac. *Epit. delict. libr. 5. capit. 33. ſub n. 3.*

100 Item † adde, ſi quis maximum beneficium Reipublicæ feciſſet, furtum committendo, non propterea deberet excuſari a pœna furti, ſecundum Petr. Anchar. *in c. de conſt.* ubi dicit, quod ſi ingreſſus domum alicujus ſcrinium ſurripuiſſet, in quo erant litteræ proditionis Civitatis, & hoc patefacto pœnam non evitaret, cum intentionem habuerit furandi, unde fortuna, quæ felix Reipublicæ fuit, non conſideratur, ſed ſolus animus: refert & ſequitur Gulielm. de Bened. *in repet. c. Raynutius in q. an liceat accipere nu. 39.* ſed forſam mitius eſſet puniendus, ex quo litteras proditionis Reipublicæ revelaſſet. In maleficiis attendi animum, & non eventum rei tenuit Tiraquel. *de pæn. c. 52. n. 7. 8. 9. cum ſeq.* quamvis in princ. illius cauſæ cenſuerit pœnam minorandam. Baiar.

(k) *Commiſſum fuerit.*] Farin. *d. 4. vol. q. 87. inſpect. 1. n. 1. 6. 7. & 8. 12.* Ros.

(l) *Solet etiam.*] Attende, quod text. *in alleg. l. deſertorem* non videtur probare hoc, pro quo allegatur; Ait enim text. Ne videatur pater ad ſupplicium filium duxiſſe; per quæ verba talis ſenſus nullibi congruit; pro quo vide Cravet. *conſ. 309. ſub num. 3.* Drogh.

101 *Solet etiam dici.*] Adde † de hoc videndum Tiraqu. *de pæn. tem. caut. 18.* ubi plene, *& in cauſa ſeq.* tenet idem de patre, quod ſi à filio puniendus aſſeratur, mitius ſit agendum, vide etiam Menoch. *de arbit. jud. caſu 347.* Et filius, ſi patrem accuſet, & plectendum obtrudat, mitius cum eo agendum eſt; Tiraq. ubi ſupra *cauſ. 20. nu. 1.* Baiar.

(m) *Præſentaverit.*] Adde, & vide per Jacob. Menoch. *de arb. judic. lib. 2. cent. 4. c. 347.* ubi etiam è contra cum patrem filius præſentavit. Giach.

(n) *Poſt num. 38.*] Farinac. *d. 4. vol. 18. cauſa, nu. 264. & 122.* Rot.

Allegatur etiam plerunque.] Adde, quod cum multitudine delinquentium magis cedendo, quam jubendo; magis monendo, quam minitando, agendum eſt; & Egiſippus *de Bell. Judai. libro 5.* dicit, quod animadverſio in ſingulos uſque ad factum procedere debeat, in multitudinem verbotenus: illa uſque ad pœnam, iſta uſque ad correptionem, & hæc fuerunt verba Titi Imperatoris in obſidione Hieruſalem. Luc. de Penn. *in l. ſive ex prætoriano, de exact. & execut. lib. 12.* ubi dicit † etiam, quod Univerſitates delinquentes puniantur: vide etiam Tiraq. *de pæn. tempe. can. 47.* ubi plene, & quo caſu multitudini non ſit parcendum, ubi ponit ſeptem intelligentias ad illam regulam. 102

Item † adde, quod multitudo in hoc caſu non verificatur, niſi ultra quadraginta, & quod pœna ordinaria principalioribus eſt infligenda, aliis vero mitiganda. Soc. *in ca. latrones num. 4. de cler. excomm.* tamen ibi *num. 12.* dicit, quod multitudo debet intelligi ſecundum ſubjectam materiam, & ideo credo, quod in tali caſu non poſſit dari determinatus numerus, ſed quod remittatur arbitrio judicis ſecundum qualitatem populi, ſi eſt Civitas, vel populus magnus, vel parvus. Et in hac materia quando mitius ſit agendum, ubi ſit multitudo delinquentium, & in quibus caſibus multitudini non ſit parcendum, vide Tiraq. *de pæn. temp. can. 41.* ubi latiſſime. Baiaro. 103

(p) *Quod in univerſitatem.*] Farin. *4. vol. ſuæ prax. q. 96. in princ. & nu. 8.* Ros.

(q) *Card. Alex.*] Ipſe tamen inquit ſe illam practicaſſe in homicidio conſanguinei, & veniam impetraſſe. Giach.

(r) *Diſtinguunt.*] In iſta quæſtione forte voluit Auctor allegare Fel. *in c. dilectus, de ſyno.* ubi ſeptem modis limitat, quem refert, ac ſequitur Ludov. Carrer. *in pract. crim. §. homicidium 6. ſub num. 346.* qui *num. ſeq.* tractat, ſi Univerſitas, aut civitas delinquat occidendo, aut aliter, an, & quando, & qua pœna puniatur. Et quando dicatur Univerſitas delinquere, *num. 348. & 449.* & quando ſit communicato conſilio, quod tunc Univerſitas poteſt habere recurſum contra illos de conſilio, *n. 351. & 353.* Giach.

(ſ) *Caporales factionum, & ſeditionum.*] Adde, quod ſic & Romanis uſus fuit ſeditionum auctores mulctare, & morte decimare. Unde App. Alex. Romanæ Hiſtoriæ *lib. 2.* Cæſar, ait, poſt modicum, vix tandem ab ira liberatus, hoc ſolum conceſſiſſe viſus eſt, ut centum duntaxat, & viginti ſeditionis Principes ab omnibus eligeret, duodecimque ex his à cæteris ſelectos ſupplicio afficeret. Hæc, & alia exempla ad ſaturitatem vide apud Tiraquel. *tract. de pæn. legum temper. cauſa 47.* & vide ſupra *in §. Raptus, verſi. Quæro nunquid*; Item adde, quod propter tale crimen ſeditioſi, quis efficitur reus læſæ Majeſtatis: Dec. *in l. non eſt ſingulis, num. 3. ff. de reg. juris*; Si tamen ſeditioſi non puniuntur, hoc non evenit ex arbitrio hominis, ſed ex neceſſitate legis, Capyc. *deciſio. 27. num. 14.* adeo quod ſi judex inconſulto Superiore pœnam minueret forte non teneretur, vide, quæ dixi ad *quæſt. 46. ſed quid agendum.* Drogh.

(r) *Vidi ego quandoque.*] Farin. *q. 125. p. 7. §. 3. nu. 484. num. 502.* Ros.

Vidi ego quandoque.] Adde Boer. *in deciſio. 237.* ubi habetur, quis præſumatur aggreſſor, mortuus, vel ſuperſtes, & *in fi.* dicit, quod quando contra ſuperſtitem adſunt indicia, & conjecturæ, deveniendum eſt ad torturam ſuper aggreſſione. 104

Item adde, † quod duobus ſe invicem verbis injuriotis afficientibus, licet uterque puniatur, & compenſatione non tollatur delictum, tamen quando non apparet quis inceperit, vel quando ſimul ambo inceperint, uterque eſt abſolvendus; ſecus ſi armis contendiſſent. Fel. *in c. dilectis col. fi. de excep.* quem refert, & ſequitur Boſſ. *in tit. de injur. n. 8.* Bajaro. 105

(u) *Propter incertitudinem.*] Vulpell. *q. 44. num. 11. & ſeq. & q. 45. nu. 3.* ubi plura de aggreſſore, *& conſil. 50. & q. 95. num. 86. & 97. num. 7. & 98. n. 4.* & late *reſp. 118.* & ſi uterque ſit in culpa *reſp. 119. nu. 2. & 125. num. 14.* Ros.

(x) *Præterea poteſt veni.*] Adde, quod † delictum poteſt dici antiquum etiam ſpatio octo annorum, ut per Gramm. *in conſil. 39.* ubi dicit, hanc regulam procedere etiam in homicidio; ſed ibi loquitur de homicidio facto in rixa: & quod procedat etiam in homicidio, idem tenuit Roch. de Curt. *in repetit. c. fin. in 1. notab. de conſuet.* 106

Item

107 Item adde, quod iſta regula non procedit in condemnato, in quo pœna non eſt temperanda, ſed ſententia exequi debet, non obſtante quacunque præſcriptione, ſive diuturnitate temporis, Bal. *in l. data opera, num. 57. verſic. ſed pone, C. qui accuſar. non poſſ.* Follet. *in pract. crim. in verb. capitis forjudicatis, n. 7.* Chart. *de execut. ſent. contum. c. fin. nu. 313. & ſeq.*

108 Item adde, † quod iſta regula non procedit in crimine aſſaſſinii, Læſæ Majeſtatis, hæreſis, parricidii, ſuppoſiti partus, apoſtataius, falſæ monetæ, ſimoniæ, concuſſionis, & abortus, in quibus nulla currit præſcriptio: ſed perpetuo horum criminum, dum vivunt, accuſari, inquiri, & puniri poſſunt. Gigas *in tractat. de crim. Læſæ Majeſtatis lib.* 1. qualiter in crimine Læſæ Majeſtatis procedatur Bal. *de præſcript. in 3. part. 6. par. princ.* Marſ. *in l. qui falſam, §. 1. ff. ad l. Corn. de falſ.* ubi iſtam limit. extendit ad alia delicta excepta & enormia, ad prædicta vide etiam Far. *var. q. in q. 10. nu. 29. & 99.*

105 Item adde, † quod iſta regula, ut diuturnitas temporis pœnam minuat, procedit dummodo delinquens à tempore delicti perpetrati in poſterum fuerit bonæ, & laudatæ vitæ, nec aliud delictum commiſerit, alias non minuitur pœna, ita multum prudenter tradit Far. *var. quæſt. in quæſt. 10. num. 91.* & hanc partem tractat Tiraq. *de pœn. cauſ. 29. nu. 4. & 5.* & ubi multa ad rem ſequenti additione. Baiar.

(y) *Supra decem annos.*] Regulariter delicta præſcribuntur 20. annis, ut per Boer. *deciſio. 79. num. 6.* ubi communem dicit. Adulterium autem accuſatur tantum uſque ad quinquennium, *l. quinquennium, ff. de adult.* Vide Gera. de Petraſanct. *ſi g. 72.* Tiraq. *in tract. de præſcript. & in tract. de pœnis.* Grios.

(z) *Illum tamen legem.*] Quid in bono eventu Fat. 4. *vol. 4. ſuæ prax. q. 98. cauſa 19. n. 173.* Ros.

110 (a) *Apud nos autem.*] Adde, quod Farin. *var. q. in q. 10. num. 84.* dicit ſe credere, quod judex non ſolum poſſit, ſed debeat ex diuturnitate temporis pœnam minuere, quam in gravibus delictis; & propterea, quod poſſit iſto caſu homicidium ad pecuniariam

111 compoſitionem admittere. Ego † autem de hoc valde dubito, quia ut dicit D. Clarus, nunquam in practica hanc regulam in gravibus delictis, vidi ſervari, judices, ut inconſulto Principe hoc non faciant, tum quia hodie Principes de delictis etiam levibus volunt certiorari; tum quia, ut ſup. dicebam, enormia delicta non præſcribuntur, ut late per Mar. *in dict. l. quod falſum, §. 1. ff. de falſ.* Nam obſtat Afflict. *in alleg. deciſ. 287.* quia ibi per ritum magna Curia habebat auctoritatem componendi, & commutandi pœnam ultimi ſupplicii, *ut in d. dec.* legitur, nec Gramm. *in dec. 39.* nam ibi agebatur de homicidio in rixa commiſſo, & provocato, minuſque officiunt alii Doctores allegati, quia loquuntur indiſtincte, & non dicunt de delictis gravibus, & licet dicant de homicidio, non debent intelligi de doloſo, & appenſato, & ita ego ſemper eligerem opinionem D. Clari tanquam tutiorem. Baiar.

(b) *Poteſt etiam allegari.*] Adde, quod de jure nulla eſt differentia, vel procedatur per accuſationem, vel per inquiſitionem; non ſic de jure canonico, ubi mitius punitur, quando proceditur per inquiſitionem Tiraq. *de pœn. cauſ. 53.* ubi declarat non procedere in inquiſitione generali, ſed tantummodo in inquiſitione ſpeciali. Baiard.

(c) *Non deſunt etiam.*] Farin. *vol. 4. ſuæ prax. q. 1. c. 5. n. 172. & ſeq.* Ros.

112 *Non deſunt etiam Advocati.*] Adde † videndum Dec. *in conſil. 24. num. 11. vol. 3.* Confeſſus crimen non convictus, videtur mitius puniendus, quam, ſi cum convicto ageretur, Tiraquell. *de pœnis, cauſ. 30. num. 1. & 2.* & dicitur ſponte confeſſus, qui confeſſus eſt citra metum probationis vel tormentorum ibi *num. 9. & 10.* ubi ponitur declaratio una cum quinque limitationibus. Baiaro.

(d) *Sponte confeſſus eſt.*] Quid de confeſſione minoris facta in judicio ratione delicti commiſſi, vide Duen. *in ſæpius allegata reg. 259. in quinta, atque octava ampliatione.* Giach.

(e) *Legitur etiam.*] Adde, an ratione amicitiæ poſſit judex minuere pœnam, Tiraqu. *de pœnis temper. cauſ. 16.* cum diſtinctione, an pœna ſit arbitraria, an non, utrum concernant præjudicium adverſarii, & non, utrum denique fiat a Principe, an ab inferiore, ibi numero quarto, & de qua amicitia intelligendum ſit numero quinto. Et an poſſit minuere pœnam ex cauſa illius, qui pro delinquente intercedit *cauſ. 17.* Baiar.

(f) *Uſque poſſet Judex.*] Commutare tamen pœnam poteſt Judex ex ejus officio, inconſulto Senatu, ut eſt infra *quæſtio. 85. verſic. fin. ibi & ideo ſi ex forma ſtatuti*, quod tamen in facto non auderem ego, niſi talis Prætor eſſet etiam Senator, cui tunc omnia in bonum commutantur; ſi tamen agitur ſic commutando de præjudicio tertii, ſemper etiam requiritur pax, ſupra *quæſt. 59. verſic. Adde, in prin.* Baiar.

(g) *Sed pone quod illi.*] Adde, quod † hoc procedit, 113 quando conſtat dolo, & ex propoſito offendiſſe, alias in dubio non præſumitur dolus, ſed caſus in conjunctis perſonis, ut not. gloſſ. & Marſi. *in l. 1. C. de ſicar.* Roman. *in l. 1. ff. de in jus voc.* Bal. *in l. fin. 20. oppoſ. C. de hæred. inſtit.* Cæpoll. *in conſ. 23.* Arctin. *conſil. 80. ſub num. 5.* Carrer. *in pract. crim. in §. homicidii el. 1. in fin.* Bart. *in l. ut vim. ff. de juſt. & jur. in fi.* Salyc. *in l. 1. ad l. Corn. de ſicar.* dicit, quod non ſufficit affinitas, † ſed debet etiam deſiderari qualitas of- 114 fendentis, puta, an ſit rixoſus, vel inſidioſus, an pravæ, an vero frugi, vel vitæ religioſæ, val valetudinarius, & dicit etiam, quod ſi pro utraque parte ſint conjecturæ, quod adſit dolus, & non adſit, quod Judex debet decidere ad favorem affinitatis. Baiar.

(h) *Cæterum ſi delictum ſit leve.*] Adde, quod hanc 115 diſtinctionem ſecundum Dyn. Gand. *de maleſ. in rub. de aliquibus, quæſt. n. 1.* quod ſcilicet † delicta atrocia inter conſanguineos, vel affines ſeverius puniantur, & levia mitius. Baiar.

QUÆSTIO LXI.

De publicatione proceſſus facienda: Et an in cauſis criminalibus concludatur, ita ut omnino præcluſa ſit poteſtas probandi.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *De publicatione proceſſus defenſivi.*
2 *Et an facta hujuſmodi publicatio proceſſus poſſint adhuc recipi teſtes.*
3 *Et an judex ex officio id facere poſſit.*
4 *Et quid ſi aliqua partium ſit abſens.*
5 *Et an poſſit Judex poſt publicatas atteſtationes iterum examinare teſtem, ut declaret dictum ſuum obſcurum.*
6 *Et an in cauſis criminalibus concludatur in cauſa.*

Ex Additionibus.

1 *Teſtes in criminalibus poſt publicationem quando admittantur.*
2 *Et quid ſi fiat abſque præjudicio alterius proceſſus.*
3 *Et an ad probandam confeſſionem adverſarii.*
4 *Et an ad detegendam falſitatem.*
5 *Et quid ſi agatur de crimine civiliter.*
6 *Teſtes ad inſtantiam fiſci ſemper recipiuntur.*
*6 *Contra reum fugientem quando procedatur in contrarium.*
*7 *Et an talis pro confeſſo habeatur.*
7 *Concluſum in cauſa quando dicatur.*

PErſpectis defenſionibus reorum, ſit publicatio 1 proceſſus defenſivi. Scias tamen, quod licet publicatio proceſſus offenſivi ſit de ſubſtantia, adeo, *(a)* quod reus, cui non eſt decreta copia proceſſus, neque datus terminus defenſioni, non poſſit condemnari, ut dixi ſupra *quæſt.* 49. nihilominus publicatio proceſſus defenſivi non eſt de ſubſtantia, quia acta ſunt ſemper nota judici, & fiſco. Si tamen adſit accuſator, (*b*) ſolet publicari etiam proceſſus defenſionis ad hoc, ut ipſe videat, an velit aliquid in contrarium deducere, aut probare.

2 Sed (*c*) quæro, nunquid facta hujuſmodi publicatione proceſſus, poſſint adhuc recipi teſtes? Reſp. quod de jure loquendo regulariter concluſio eſt, quod in cauſis criminalibus, non obſtante publicatione proceſſus, vel concluſione in cauſa, poſſunt teſtes de novo recipi. Et hanc dicit eſſe communem (*d*) concluſionem Marſil. *in pract. crim.* §. *ſequens, nu.* 6. intellige ad defenſam: illi enim poſſunt recipi etiam poſt concluſionem in cauſa, ſed ad offenſam non poſſunt recipi poſt publicatas atteſtationes, neque etiam ex ipſius judicis officio. Et ita communiter tenetur, ut dicit Practic. Carrer. *fol.* 627. *poſt nu.* 128. Dicunt etiam aliqui, quod quando proceditur parte inſtante, non poſſunt in criminalibus recipi teſtes, neque etiam ad defenſam poſt publicationem proceſſus. Et hanc dicit eſſe communem opinio. Aretin. *in cap. cum clamor, col.* 2. *verſ. nunc autem maturius, de teſtibus*, prout illum refert Boſſ. *in titu. de publ. procur. num.* 3. Et hoc non modo ſuper eiſdem capitulis, ſed neque etiam ſuper directo contrariis, & hanc eſſe communem Doctorum ſententiam atteſtatur Boſſ. *in loco præalleg. nu.* 5. (*e*) Bene (ſecundum aliquos) poteſt judex ipſe ex officio teſtes ad offenſam rei recipere, etiam poſt publicatas atteſtationes. Et hanc dicit eſſe communem opinionem Aret. *in c. fraternitatis, n.* 36. *de teſtibus*, quem refert Villalob. *in ſua collect. commun. opin. in litter. T, verb. teſtis in eodem verſ. fallit primo.*

3 Quinimo (*f*) (ſecundum eum) poteſt ipſe judex ex officio examinari facere teſtes etiam ad offenſam poſt publicatas atteſtationes ad inveniendum maleficium, & dicit Carav. *ſuper* 69. *ritu magnæ curiæ circa fi.* quod ita videtur ſervari. Et ex hoc inventa eſt à practicantibus cautela, ut poſſint recipi teſtes etiam poſt publicatas atteſtationes, tam ad offenſam, quam ad defenſam, quia ſcilicet dant judici nomina teſtium examinandorum deſcripta ſuper cedula, qui deinde facit eos examinari tanquam ex officio. Quæ tamen practica mihi nunquam placuit; ſubeſt enim maximus timor ſubornationis, & aperitur via falſitatibus. Et reperio, quod Afflict. *ſup.* 1. *part. conſtitut. Regni, rubr.* 13. *num.* 44. dicit, quod ipſe non acciperet talem cedulam, prout revera neque ego acciperem, præſertim ad offenſam, niſi juſta, & magna cauſa ſubeſſet, & crimen eſſet atrox, & ceſſaret omnis timur ſubornationis.

4 Sed hæc quidem omnia utique poſſunt locum habere, quando partes ſunt præſentes in judicio; ſed quid ſi ſunt abſentes? Reſp. Bart. *in l.* 4. §. *hoc autem judicium, poſt nu.* 8. *verſ.* 2. *caſu, ff. de damno infect.* tenuit quod in caſibus in quibus poteſt contra abſentem procedi ad ſententiam diffinitivam, poſſit judex pro eo abſente probationes inducere. Et hanc opin. Bart. communem approbari per Legiſt. & Canon. atteſtatur Ripa *in d.* §. *hoc autem judicium, nu.* 74. *& ſeq.* Ita etiam magis communiter teneri atteſtatur Alexand. *in l. filiusf. num.* 5. *ff. qui ſatiſd. cog.* Et hanc dicit eſſe communem opin. Abb. *in c. bonæ, poſt num.* 6. *verſ.* 7. *ſupplet. de poſtul. prælatorum*, Alexand. *in d.* §. *hoc autem judicium, nu.* 29. Plus dicit Are. *conſ.* 146. *colum.* 3. *in princ.* quod illud eſt indubitatum, quod judex non modo poteſt ad defenſam rei abſentis teſtes recipere, licet ſint publicatæ atteſtationes, ſed etiam tenetur. Et illud dictum Aret. refert, & ſequitur Marſil. *conſ.* 39. *nu.* 30. Ego (ut verum fatear) non intelligo quid dicere velit Aret. neque Marſil. loquendo poſt publicatas atteſtationes, quando reus eſt abſens, quia ſecundum communem practicam totius orbis, reo abſente, & contumace non fit publicatio proceſſus, ſed proceditur ad ſententiam diffinitivam, ut ſæpius dixi, niſi forte intelligerent, quod reus (*g*) poſt publicatas atteſtationes aufugiſſet, & ſe (*h*) abſentem feciſſet. Sed hoc etiam caſu ſolet contra eum procedi tanquam contumacem, neque ullo modo recipiunt ejus defenſiones, nec ex officio, nec aliter. Propterea accommodando omnia prædicta ad practicam, quæ ubique obſervatur, diſtingue hoc modo: Aut loquimur, quando accuſator comparet in judicio: & tunc ſi quidem delictum eſt tale, pro quo (*i*) non poteſt procedi niſi ad querelam partis, nullo modo judex debet pro accuſatore probationes aliquas inducere, neque ante publicatas atteſtationes, neque poſt; & hoc ſive accuſator aſſiſtat judicio, ſive deinde factus ſit abſens; Si vero delictum eſt tale, pro quo poteſt etiam procedi ex officio, & ſic per inquiſitionem, tunc ex quo judex eo caſu concurrit cum accuſatore poteſt, & debet ex officio pro ipſo accuſatore teſtes recipere, & proceſſum ipſum proſequi, etiam ſi accuſator recedat, juxta ea quæ dixi ſupr. *q.* 3. *verſ. ſuperflua etiam.* Bene (*k*) verum eſt, quod poſt publicatas atteſtationes non debet (ut dixi) novas probationes inducere ad inſtantiam partis, ſive data ſint in cedula ſive aliter; neque etiam ex officio, niſi ex juſta, & magna cauſa, & quando certus eſſet nullam adeſſe ſubornationem. Et idem etiam ſervandum eſt, quando nullus adeſt accuſator, ſed ſolus judex ex officio ſive inſtante fiſco procedit. Aut vero loquimur in reo: & ſi quidem reus eſt præſens in judicio, practica eſt, quod nullo modo debet judex pro ipſo aliquid facere, neque ullas probationes inducere, neque ante publicatas atteſtationes, neque poſt, ſed tantum ei providere de idoneo defenſore, ubi ipſe non habeat. Bene verum eſt, quod in procedendo, & examinando teſtes debet judex in omni ſtudio veritatem inquirere tam pro fiſco, quam pro reo. Et ita ſervat conſuetudo, quamvis in contrarium ſit communis opin. de qua per Aret. *in allegato cap. fraternitatis.* Si vero reus eſt abſens, tunc quicquid ſit de jure communi, ex quo ſecundum communem conſuetudinem totius mundi contumax habetur pro confeſſo, & convicto, & conſequenter poteſt condemnari ad mortem; neque pro eo admittitur excuſator, Procurator, neque defenſor, ut dixi ſupra *q.* 32. *verſ. hæc autem, & quæſt.* 33. *verſ. ſed quod plus eſt.* Fatuus eſt judex, qui adhæreret communi opin. de qua per Bart. *in d.* §. *hoc autem judicium*, & teſtes ad defenſam pro ipſo reo abſente reciperet. Et ideo nullo modo debet judex aliquid facere, ſed permittere, quod ipſo exiſtente contumace ſit locus condemnationi: & ita indiſtincte obſervatur. Quæ omnia bene nota: quia judex, qui in prædictis caſibus ſequeretur communem opin. graviter erraret, & forte poſſet in ſyndicatu moleſtari. Hæc tamen omnia intellige, ut procedant, quandocunque reus vellet ſuper eiſdem capitulis novos teſtes inducere: ſed ſuper novis, & diverſis capitulis non debet repelli, quominus quandocunque ante ſententiam poſſit novos teſtes, & probationes inducere. Et ita ſemper vidi ſervari: nam hoc caſu ceſſare videtur omnis ſuſpicio ſubornationis.

Quæro, (*l*) nunquid poſt publicatas atteſtationes poſſit judex iterum examinare, ſeu interrogare 5
teſtem ad effectum, ut declaret dictum ſuum obſcurum? Reſp. quod ſi judex vult, poteſt ex officio hoc facere, ad inſtantiam autem partis id facere non tenetur. Et hæc eſt communis opin. ut ait Tynda. *de teſt. libr.* 1. *c.* 4. *num.* 6. quem refert Pract. Conradi *fol.* 130. *poſt nu.* 37. Bene poteſt, ſi vult, hoc facere: & ita dicunt communiter Doctores, ut atteſtatur Aret. *in d. c. cum clamor, in* 2. *notab.* & ita ſæpius vidi ſervari, quamvis aliqui tenuerint, quod neque etiam poſſit: quam etiam dixit eſſe communem opin. Boſſ. *in loco præalleg. nu.* 25. Sed certè (ut dixi)

Digitized by Google

dixi) conſuetudo approbat contrariam opin. quod ſcilicet poteſt judex, ſi vult, etiam ad inſtantiam partis repetere teſtem, ut dictum ſuum declaret, licet non ut addat. Et ita conſuetudine ſervari atteſtatur Spec. pater practicæ *in ti. de teſt. §. ſatis utiliter, n.* 4. & poſt eum Alex. *conſ.* 138. *nu.* 6. *lib.* 6. Quod tamen ego non facerem, niſi ex juſta cauſa, & quando aliter veritas ſcire non poſſet.

6 Quæro (*m*) etiam, nunquid in cauſis criminalibus concludatur in cauſa? Reſp. quod non: & eſt commun. opi. ut dicit Marſil. *in pract. crim. §. ſequens, n.* 1. eſt enim æquum, & rationabile, quod ubi de vita hominis tractatur, poſſit reus quandocunque ſuas probationes, & defenſiones facere: quod tamen intellige ſecundum ea, quæ ſupra ſtatim dixi.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. LXII.

(*a*) A *Deo quod reus.*] Farin. *q.* 75. *c.* 1. *n.* 8. ubi plenè de publicatione teſtium. Ros.

(*b*) *Solet publicari etiam proceſſus.*] Adde de publicatione proceſſus *ſupra q.* 48. *in prin.* Drogh.

(*c*) *Sed quæro.*] Far. *q.* 75. *vol.* 3. *in prin.* vide eum etiam *c.* 2. ubi articulorum materiam tangit, & quomodo novi, vel antiqui dicantur, *&c.* 3. quod neque ante publicationem ſi quis teſtificata dicit, *& c.* 4. quod poſt publicationem generaliter non poſſunt examinari, & in criminalibus *ibi n.* 188. *& eodem* 4. *c. n.* 14. Quid ſi tamen non ſint didicita teſtificata *conſil.* 9. *num.* 304. Ros.

1 *Sed quæro nunquid.*] Adde, † an, & quando teſtes in cauſis criminalibus publicatis atteſtationib. ſuper eiſdem, vel directo contrariis admittantur ad priorem probationem coadjuvandam, late per Vulp. *in conſ.* 136. & per Rim. jun. Simon. de Prætis, & multos alios ibi ſubſcriptos, Gabr. *com. concl. lib.* 1. *titu. de teſtib. concl.* 21. *n.* 103. *cum ſeq.* & Natt. *in conſil.* 359. *vol.* 2. *& conſ.* 565. *vol.* 2. † & clauſula, quæ ſolet apponi in calce Decreti, quando conceduntur copiæ, videlicet abſque præjudicio alterius proceſſus, & examinis, ut ſuperſtua ſecundum D. Chart. *in ſua pract. interrog. reorum in fine, n.* 23. *cum ſeqq.* ſed ego arbitror, quod nocere non poſſit, quinimo prodeſſet, ſi publicatio proceſſus facta fuerit cum dicta clauſula, ſive proteſtatione, parte contradicente.
2

3 Item adde, † quod parte inſtante poſt publicationem proceſſus non poſſunt examinari teſtes, nec approbandam confeſſionem adverſarii, Bertaz. *conſil.* 529. *vol.* 2. & ibi addentes.

Item adde, † quod inveniendæ falſitatis cauſa novi
4 teſtes poſſunt ſuper articulis directo contrariis, vel eiſdem produci, etiam publicatis atteſtationibus, ſecundum Boer. *in conſ.* 100. *n.* 7. *vol.* 3.

5 Item adde, † quod ſi agatur de crimine civiliter ad pœnam pecuniariam, non poſſunt examinari teſtes ad defenſam publicatis teſtibus, ſecundum Ferret. *in conſ.* 300. *vol.* 2. Baiaro.

(*d*) *Communem concluſionem.*] Adde communem etiam, *ut in collecta mea com. opin. c. judex.* *n.* 17. Giac.

(*e*) *Bene ſecundum aliquos.*] Vulpell. *reſp.* 107. *&* 108. *& reſp.* 136. Ros.

6 (*f*) *Quinimo ſecundum eum.*] Adde, quod † teſtes ad inſtantiam fiſci ſemper recipiuntur pro maleficio reperiendo, etiam uſque ad ſententiam, & in cauſa ſuperſedetur Bar. *in l.* 2. *§. ſi publico verſic. quæro utrum, ff. de adult.* Ang. *tract. de malef. in verſ. qui judex dictum proceſſum*, & Afflict. *in conſt. terminum vitæ num.* 44. Baiar.

(*g*) *Poſt publicatas atteſtationes aufugiſſet.*] Adde ſu-
*6 pra *qu.* 49. *verſ. ſcias tamen*, & contra Reum † fugientem etiam poſt publicationem proceſſus proceditur in contumaciam, ſicut contra alios abſentes; fugitivo tamen adhuc non condemnato, ſed reverſo, & in carceribus conſti-
*7 tuto, vel etiam capto, non eſt locus, ut habeatur † pro confeſſo, acrius bene torqueri ſolet; ut eſt ſupra *quæſt.* 21. *verſic. Tertio autem modo, ibi, Non ſolet propter ſolam fugam*; & nota quia in tali caſu fugitivus ſicut non admitteretur per Procuratorem ad ſe defendendum, ita nec etiam ad accuſandum teſtes, quia in tali caſu contra illum falſo depoſuiſſent; ſic retulit Menoch. *dicto tract. de arbit. jud. lib.* 1. *quæſt.* 88. *nu.* 44. *in fin.* In quantum vero dicit, quod poſt publicatas atteſtationes non debent novæ admitti probationes ad inſtantiam partis, vide Capyc. *deciſio.* 61. *nu.* 3. *deciſio.* 81. *n.* 4. ſed an articuli de directo contrarii admittantur pro repulſa repulſæ, etiam publicatis atteſtationibus; ut ecce ego articulavi, & probavi, quod tu mihi tali die promiſiſti centum. Tu è contrario probaſti, quod talimet die non potuiſti promittere ex quo eras abſens, juxta illum Ciceronis *lib.* 1. *de inventione verſ. ratiocinatio*; ſi quo die iſta cædes Romæ facta eſt, ego Athenis eo die fui, intereſſe in cæde non potui, ut dico infra *q.* 94. *verſ. eſt etiam, item ſupra q.* 12. *ver. dixi etiam in principio*, qood eſt indicium neceſſarium, ut per Menochium *de arbitr. jud. lib.* 2. *cent.* 3. *caſu* 270. *num.* 10. & de quo dixi ſupra *quæſt.* 20. per Boſſ. *tit. de defenſ. reorum num.* 24. viſa ergo tali probatione abſentiæ volo convalidare primos teſtes, & probare, quod imo tu aderas, nec eras abſens, an rurſus hoc modo articulando ſim admittendus? Dic, quod ſic, ut tenuit Capyc. *qui ſingulariter loquitur deciſio.* 62. *num.* 1. *&* 2. quem refert, & ſequitur Menoch. *d. tract. de arbit. jud. lib.* 1. *q.* 35. *num.* 15. Anton. Gabr. *tract. comm. opin. tit. de teſtib. concl.* 21. *n.* 39. *& n.* 43. At de reprobatione, & repulſa quomodo in hac practica procedatur ſupra *q.* 23. *verſic.* *n.* Drogh.

(*h*) *Si abſentem fec ſſet.*] Hippol. *in ſua tract. §. expedita nu.* 83. *& ſeq.* & Dec. *in c. ſunt, num.* 2. *de prob.* quia tangit illud quid ſi conſtet de innocentia. Ros.

(*i*) *Non poteſt procedi niſi ad querelam partis.*] Pone exemplum: maritus accuſavit uxorem de ſtupro, ſive adulterio, adulter implicatus, ut evadat pœnam, inſtigat judicem, ut ex officio inquirat hanc uxorem cum aliis adulteraſſe, ſive etiam judex ad querelam mariti, procedendo aſſumit, non adminiſtratus, ſed ex officio informatus, ſuper mala vita uxoris, utrum hæ informationes valebunt? Quod non: quia tales informationes debent dari a marito, non autem ex officio ſumi, ut hic: Ratio eſt, quia non poteſt hoc caſu procedi ex officio, ſed ad partis ſive mariti inſtantiam; ſtante ſtatuto noſtro *Rub.* 41. 2. *lib.* Boet. *deciſio.* 297. *ſub nu.* 19. Drog.

(*k*) *Bene verum eſt.*] Far. *q.* 74. *vol.* 4. *nu.* 19. Ros.

(*l*) *Quæro nunquid poſt publicatas.*] Et an in criminalibus concludatur in cauſa, ita quod quemcunque judex interrogare non poſſit, & quomodo dicatur in cauſa concluſum, vide Alexan. *conſil.* 77. *ſub num.* 9. *vol.* 1. & de cedulis judici porrigendis, quando liceat, vide Cravet. *conſ.* 134. *ſub n.* 3. *verſ. quæ omnia*; quid a. in civilibus ſervetur, vide text. & ibi Jaſ. & Scrib. *in l. qui per ſalutem, ff. de jure jurando*, in criminalib. tamen nota judex aliquando nimis curioſus & anxius. ne poſteaquam ſemel depoſuerunt teſtes, illos adhuc repetas ſine cauſa: quia tunc non probant, text. *in l. fin. C. de teſtibus*, quem ſequitur, & refert Dec. *in notab. conſ.* 188. *ſub nu.* 19. Cravet. *conſil.* 10. *nu.* 13. Alex. *conſil.* 117. *n.* 17. *vol.* 2. vide tamen Pract. Pap. *in form. libelli opp. contra teſtes in gloſſ. ac etiam varii addit. in liter. A*, ubi ponit q. de dicto teſtis, qui primo examinatus depoſuit in judicio, deinde repetitus dixit., dico prout alias; dixi ſine cauſa. quia immo teſtes item examinantur, & reproducuntur. quando ſunt ſuſpecti, de falſo, & ita comminari poteſt judex, quod reproducantur ſub pœna amiſſionis cauſæ. ut not. Bal. *in l. fin. C. de fid. inſtrum.* ut per Felin. *in c. per tuas, poſt n.* 6. *de teſtib.* referente Mandoſ. *tract. de Monit. q.* 30. Drogh.

Quæro nunquid.] Far. *qu.* 66. *vol.* 5. *p.* 8. *num.* 164. *& ſeq.* ubi ampliat: & limitat & videri poteſt ibi *n.* 309. *&* 315. *& q.* 75. *c.* 4. *n.* 239. Ros.

(*m*) *Quæro etiam.*] Farin. *q.* 75. *cap.* 5. *num.* 157. ubi tractat generaliter, quomodo poſt concluſionem in cauſa poſſint teſtes examinari, *& c.* 6. *nu.* 275. qui poſt renunciationem, & quid ſi deinde in cauſa appellationis ibi *c.* 7. *n.* 302. vide eadem *d. q.* 75. *cap.* 9. *& ſeq. uſque* 76. quia plures quæſt. tract. & magis civiles, *& q.* 76. *tract. de teſt.* ad perpetuam rei memoriam, vel lite non conteſtata per partes quinque. Ros.

Quæro etiam.] Adde, quod hoc intelligitur de concluſione cauſæ proprio modo, quæ fit per hominem. id eſt per litigatorem, vel per judicem, ſed poteſt fieri concluſio per legem, vel ſtatutum, ita declarat Abb. *in conſil.* 90. *nu.* 4. ubi dicit etiam, quod dicitur † concluſum in cauſa, quando ſtatutum vult, quod reus inquiſitus non comparens intra terminum trium dierum habeatur pro confeſſo, & elapſis aliis tribus diebus nullo modo amplius audiatur. Baiar. 8

QUÆSTIO

QUÆSTIO LXII.

Accuſatore non probante eſt abſolvendus.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Etiam in cauſis criminalibus accuſatore non probante reus abſolvitur.*
2 *Et quæ ſit forma, & effectus hujuſmodi abſolutionis.*
3 *Et an in dubio reus cenſeatur abſolutus, quia delictum non commiſerit, an autem quia non fuerit probatum.*
4 *Et an ille, qui in cauſa ſuccumbit, debeat in expenſis, & damnis condemnari.*
Calumnia duplex eſt, vera ſcilicet, & præſumpta, ibid.
5 *Et an quis teneatur in foro conſcientiæ pro damnis illatis, & levi, & leviſſima culpa.*
6 *Et an accuſator eo ipſo quod non probat, præſumatur calumniari.*
7 *Et quid ſi juraverit de calumnia.*
8 *Et quid ſi habeat pro ſe aliqua evidentia indicia.*
9 *Calumniator an poſſit ſuper eodem proceſſu condemnari.*
10 *Cuſtos carceris an poſſit reum abſolutum retinere pro impenſis.*

Ex Additionibus.

*1 *Semiplena probatio ſufficit ad torturam.*
1 *Accuſatore non probante reus abſolvitur.*
2 *An diffinitivè, vel ab obſervatione judicii.*
Reus, licet ſubierit onus probandi, & non probaverit, actore non probante abſolvitur.
Et nunquid judex poſſit eum repellere ab omni onere ſuſcipiendo.
3 *Et quid ſi non fuerit data dilatio.*
4 *Abſolutio in Regno Neap. quomodo feratur.*
5 *Et quomodo in Regno Franciæ.*
6 *Relaxatio ſimpliciter facta cauſa cognita abſque ſententia habetur pro abſolutoria.*
7 *Calumniator quomodo puniatur.*
8 *Stante ſtatuto quod victus ſemper condemnetur in expenſis, ſi Judex victum abſolverit, poteſt abſolutionem revocare.*
9 *Fidejuſſor de reficiendis expenſis in caſu ſuccumbentiæ non tenetur ad expenſas, ad quas fuit actor condemnatus ob peremptionem inſtantiæ.*
10 *Condemnatus ad publicationem bonorum an ſit condemnandus etiam ad expenſas.*
11 *Appellatione pendente poteſt fieri ratio expenſarum ante inhibitionem.*
12 *Judex dicens victum victori, non prolato aliquo verbo, an cenſeatur condemnare.*
13 *Judex omittens condemnationem expenſarum poterit eodem die ſupplere.*
14 *Expenſarum appellatione venit etiam expenſa pro habenda ſententia in forma probante.*
15 *Hæres calumniatoris tenetur ad damna, & intereſſe.*
16 *Advocatus fiſci indebitè quem vexans, debet vivus comburi.*
17 *Quod tamen non ſervatur.*
18 *Calumniator poteſt inquiri ex officio.*
19 *Calumniator ultra damnum tenetur etiam ad pœnam.*
Et ad quas pœnas, remiſſ.
20 *Calumniari quis præſumatur.*
21 *Calumniatorem non puniens ad quid teneatur in Regno Neapol.*
22 *Condemnatio expenſarum an fiat in Regni Neap. criminalibus.*
23 *Et an de jure communi.*
24 *Et an Eccleſiaſtico.*
25 *Damnum datum ex leviſſima culpa an reſarciri debeat.*
26 *Condemnatus ad aliquam pœnam, & eam non ſolvens an teneatur in conſcientia.*
27 *Calumniari quando quis dicatur in Regno Neap.*
28 *Calumnia præſumpta quomodo excuſetur.*
29 *Judex calumnioſe inquirens, an, & quando puniatur.*
30 *Accuſator in crimine læſæ Majeſtatis, & falſæ monetæ non punitur de calumnia.*
31 *Calumniator an puniatur aliter, quam in expenſis.*
32 *Accuſator falſus an puniatur de falſo.*
33 *Et quid in ſolito falſas accuſationes proponere.*
34 *Calumniator an puniatur, licet de calumnia non ſit convictus.*
35 *Accuſator habens aliqua indicia excuſatur à calumnia.*
Etiamſi extaret ſtatutum, ut excuſator deficiens in probando calumniari præſumatur, n. eod.
36 *Et quid quoad expenſas.*
37 *Denunciator in actis non nominatus an poſſit ad expenſas condemnari.*

UBi nihil ulterius ſupereſt ad agendum, tam ex parte accuſatoris, quam ex parte accuſati, tunc debet judex diligenter conſiderare proceſſum tam offenſivum, quam defenſivum, & (*a*) recta trutina perpendere, quid ex ipſo proceſſu reſultet, & quæ, & qualia contra reum extent indicia, ſeu probationes, & per ejus defenſiones eliſæ non fuerint. Si tamen reus ex eis eſt plene convictus, vel confeſſus, debet condemnari. Si ſemiplena tantum reſultat contra eum probatio, eſt torturæ ſubjiciendus. Si vero nec ſemiplene eſt convictus, tunc (*b*) tanquam deficiente probatione, eſt abſolvendus; de quibus omnibus ſigillatim videamus. 1

Et in primis quidem dixi, quod ubi contra reum non ſit delictum ſaltem ſemiplene probatum, debet reus abſolvi. Eſt (*c*) enim vera juris concluſio, quod etiam in cauſis criminalibus actore, ſive accuſatore non probante reus abſolvitur; & eſt commun. opin. ut atteſtatur Jaſ. *in l. non eſt novum, num. 5. C. de edendo*, quem refert Villalob. *in ſua collecta communium opin. in liter. A, verb. actore non probante.*

Forma autem abſolutionis, quæ in hoc Ducatu ſervatur, eſt, quod ſi quidem reus probat innocentiam ſuam aliter quam per torturam, abſolvitur diffinitive, neque poteſt deinde contra eum ex ea cauſa procedi, etiamſi nova indicia ſupervenirent, ut dixi ſupra *quæſt. 57. verſ. hic quæro.* Si vero non probat ipſe ſuam innocentiam niſi per torturam, vel ſi non adſunt indicia ſufficientia ad torquendum, vel ad imponendam (*d*) aliquam pœnam extraordinariam, tunc abſolvitur quidem, non tamen diffinitivè; (*e*) ſed *Stantibus rebus*, prout ſtant. Et hoc caſu, ſi deinde ſuperveniant nova indicia, de novo contra eum proceditur non obſtante tali ſententia. Et hæc etiam practica obſervatur in Hiſpania, ut refert Didac. *lib. 1. reſolut. cap. 1. poſt num.* 8. Idem etiam in Gallia obſervari atteſtatur Igneus *in repet. §. non alias, poſt numer.* 180. & Rebuff. *in proœm. conſtitut. Franciæ, gl. 5. n.* 118. (*f*) Reperio tamen, quod Caravita *ſuper ritu magnæ curiæ* 248. *num.* 18. dicit communiter obſervari, quod hoc caſu inquiſitus præſtet fidejuſſores de ſtando juri, & (*g*) ſe præſentando toties, quoties fuerit requiſitus. Sed hoc apud nos non ſervatur, niſi Senatus, (*h*) cui fiunt relationes 2

cauſa-

cauſarum criminalium, id expreſſe jubeat. Verum eſt etiam, quod de jure loquendo, ille, qui purgavit per torturam omnia indicia contra ſe exiſtentia, forte eſſet diffinitive abſolvendus, tanquam ſi puram veritatem dixiſſet, juxta ea, quæ dixi infra *quæſt*. 64. *verſ. illata reo*: nihilominus (ut dixi) conſuetudo obtinuit, ut abſolvatur tantummodo Rebus ſtantibus, atque ita receptum eſſe in practica atteſtatur Practic. Jodoc. *fol*. 119. *num*. 2.

3 Sed hic quæro, nunquid in dubio ſententia abſolutoria præſumatur lata, quia reus maleficium non commiſerit, & ſic ex cauſa innocentiæ, an autem, quia non fuerit probatum, & ſic ex defectu probationum? Dixi ſupra *in d. q*. 57. *verſ. ſed quæro*.

4 Sed *(i)* nunquid in iſtis cauſis criminalibus ille, qui in cauſa ſuccumbit, debet condemnari in expenſis? Reſpond. In hac quæſt. fuit aliquando controverſia inter Doctores: nam aliqui tenuerunt, quod ſic: & dixit Bartol. *in auth. de manda. princ*. §. *deinde*, *num*. 3. & *in l*. 1. *princ. circa fin. ff. ad Turpill*. quod ita communiter tenetur: quem refert Socin. jun. *conſil*. 36. *num*. 14. *lib*. 2. Hanc etiam opinio. dicit eſſe communem Aret. *in d. cap. accedens*, *num*. 13. *de accuſat*. quem refert Nicellus *in concord. gl. cap*. 47. & Gratus, *conſ*. 97. *nu*. 1. *lib*. 1. Cardin. Alexand. *in cap. in primis*, & *de Epiſcop. colum*. 4. *verſ*. & *quia gl. ſecunda*, *quæſt*. 1. qui dicit, quod de jure canonico ita communiter tenetur, Apoſtill. ad Angel. *de malefic. in d. gloſſ*. Et ad querelam, *poſt num*. 73. quem refert Pract. Conradi, *fol*. 231. *num*. 18. Marſil. *in pract. crim*. §. *ſnpereſt*, *num*. 1. & *in l. patre, vel marito*, *num*. 14. *ff. de quæſt*. quem refert Diaz. *in pract. crim. canon. cap*. 144. quod eſt capitulum ultimum, & Pract. Conradi, *fol*. 310. *poſt nu*. 5. & Vivius *in libr. communium opin. in verbo*, *Judex tenetur condemnare*, Alba. *conſ*. 5. *in primis verbis* D. Anton. de Padilla *l. tranſigere*, *num*. 4. *C. de tranſact*. Didac. *pract. quæſt*. 27. *num*. 2. Et dicit Alber. *in l. eum quem temere*, *in princ. num*. 3. *in fin. ff. de judic*. quod communis (*k*) uſus judiciorum ſervat etiam in criminalibus ut victus victori non condemnetur in expenſis. (*l*) Et loquendo de damnis, dicit Cardin. Alexand. *in cap. libellorum*, *col*. 2. *in fin. quæſt*. 8. quod quo ad damna, & intereſſe partis læſæ poteſt judex habere rationem eorum, ſive procedat per accuſationem, ſive per inquiſitionem, ſubdens, quod ita affirmant communiter Doctores, quem refert Diaz. *in pract. crim. c*. 143. Contrariam vero ſententiam, quod ſcilicet, accuſator, qui ſuccubuit, non ſit condemnandus in expenſis, neque in damnis, multi tenuerunt, & dicit Alberic. *in l. athletas*, §. *calumniator*, *in fin. ff. de iis, qui not. infam*. quod illam tenent communiter Doctor. Et dicit Bald. *in l. qui crimen*, *poſt num*. 28. *C. qui accuſ. non poſſ*. quod illam opin. confirmat practica, & experientia, & quod ipſe nunquam vidit talem condemnationem expenſarum in cauſa criminali, quem refert Anan. *in c. accedens*, *poſt num*. 11. *de accuſat*. Dicit etiam Cardin. Alexand. *in d. l. de Epiſcop in fin*. quod in ſacro palatio raro vidit condemnari fiſcum in expenſis, neque Procuratorem fiſcalem; & ſi unquam fuit condemnatus in expenſis, nunquam meminit vidiſſe talem condemnationem exigi. Pro reſolutione hujus articuli ſcire debes, (*m*) quod duplex eſt (*n*) calumnia, vera ſcilicet, & præſumpta. Vera calumnia dicitur, quando quis ſciens, aut ſcire debens aliquem eſſe innocentem, proponit contra eum accuſationem, aut querelam. Præſumpta autem calumnia eſt, quando accuſator non probat delictum, vel quando poſt cœptum judicium ab accuſatione deſiſtit: nam his caſibus præſumitur calumniari, ut infra ſtatim dixi. Dic ergo, quod aut agitur de præſumpta calumnia, & verum eſt, quod dicit Bald. *in loco præallegato*, quod raro, vel nunquam ſolet accuſator in expenſis condemnari; & hoc, ne querelantes metu hujuſmodi condemnationum deterreantur ab accuſando, & delicta impunita remaneant. Aut (*o*) agitur de vera calumnia, & tunc, aut judex procedit ſimpliciter ſuper accuſatione, ſeu querela partis; & debet accuſator, qui calumniatus eſt, condemnari in expenſis, & damnis. *(p)* Aut vero procedit ſimpliciter ex officio: & ſic ſolummodo inſtante fiſco, & non debet Procurator fiſci, neque judex condemnari in expenſis: quia de ipſis Officialibus lex bene præſumitur, (*q*) Aut procedit ex officio, ſed alio inſtigante, vel procurante inquiſitionem: & tunc talis promotor, ſive inſtigator, ſi verè fuerit calumniatus, pariter (*r*) eſt in expenſis condemnandus. In hoc autem Ducatu habemus decretum *in novis conſtitutionibus in titul. de accuſa. cap. ſi quis quempiam*, quod ille, qui aliquem calumnioſè detulerit, accuſaverit, vel notificaverit, condemnetur in duplicatis expenſis verſus partem, ultra pœnas à jure inflictas. Et (*ſ*) ita vidi multos in facto condemnari: vidi etiam quandoque falſos accuſatores, & notificantes corporaliter puniri, ut dixi infra *quæſt*. 81. *verſi. ſed quæro*. Quid autem in denunciatione, an ſit in expenſis condemnandus, ſi contenta in denunciatione non probat, dixi ſupra *quæſt*. 7. *verſ. ſed nunquid*.

Unum (*t*) autem ſcias in hoc propoſito, quod quamvis in foro contentioſo quis teneatur de damno, & injuria alteri illatis, etiam ex levi, & leviſſima culpa, tamen in foro conſcientiæ non tenetur, niſi de damno illato per dolum, vel latam culpam. Et hæc eſt communis opin. ut atteſtatur Berous *in c. dilecti filii*, *num*. 77. *de arbitris*. Menchiaca *controverſ. illuſtr. cap*. 38. *num*. 19. *Quod nota*. 5

Dixi (*u*) ſupra, quod accuſator eo, quod non probat ſuam accuſationem, (*x*) præſumitur calumniari. Ita gloſſ. *in cap*. 2. *in verbo*, *calumniandi*, *de calumnia*: quam atteſtatur eſſe communiter approbatam Apoſtill. ad Ang. *de maleſ. in verbo*, *Et ad querelam*, *poſt numer*. 7. Ita etiam communiter teneri ait Abb. *in capit. calumniam*, *numero* 2. *de pœn*. Joan. Fantu. quem refert Cardin. Alexand. *in cap. qui non probaverit*, *verſicul. ſed an præſumatur*, 2. *quæſt*. 3. Idem Cardin. Alexand. *in c. ſi quenquam*, §. *notandum*, *num*. 7. 2. *quæſt*. 1. quem refert Villalob. *in ſua collecta communium opi. in littera*, *C*, *verb. calumniari*. Hanc etiam eſſe communem opin. atteſtantur Scribentes *in d. c*. 2. *de calumniat*. & in ſpecie Abb. *num*. 5. *in fin*. & Marian. *num*. 7. & Anan. *num*. 99. & Felin. *num*. 6. Aret. *in cap. ſuper his*, *num*. 27. *in fin. de accuſat*. Boſſ. *in titul. de accuſat. num*. 19. Quod (*y*) tamen intelligendum eſt, ut non procedat in eo, qui accuſat, vel ex neceſſitate officii, ut in tutore, vel propter immenſum dolorem, ut in matre accuſante aliquem de morte filii: vel propter atrocitatem criminis, prout eſt hæreſis, vel læſæ Majeſtatis, ut per Abb. & alios *in locis præallegatis*. 6

Sed (*z*) quid ſi accuſator tempore porrectæ accuſationis juraverit de calumnia, juxta ea, quæ dixi ſupra *quæſt*. 18. *verſiculo dixi etiam*, nunquid erit accuſandus de hac præſumptione calumniæ, quæ contra eum oritur ex eo, quod accuſationem non probavit? Reſponden, quod non; & ita communiter tenetur, ut dicit Abb. *in d. cap. calumniari*, *nu*. 4. Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Alexand. *in l. proponendum*, §. *ſin autem utraque num*. 21. *C. de judic*. Afflict. *in* 2. *parte conſtitutionum Regni*, *rubr*. 13. *numer*. 9. *rubr*. 62. *numer*. 5. Cardin. Alexan. *in d. cap. in primis*, §. *de Epiſc. colum*. 3. *verſc. ſed primum*, 2. *quæſt*. 1. Et dicit Salye. *in d. l. qui* 7

crimen,

crimen, nu. 14. *C. qui accuſ. non poſſ.* quod hoc ſervat communis practica. Dicit etiam Alber. *in d. §. calumniator, numer.* 1. quod ita vidit in judiciis communiter obſervari. Si (*a*) tamen vis convincere querelantem de calumuia, (*b*) potes illum interrogare, an velit uti querela, & probationibus ſuperinde factis, eo quia intendit illum querelare de falſo; & ſi ille reſpondeat, quod vult uti, eo caſu poteſt tanquam ſciens de ſalſo puniri, ſi querela tanquam ſalſa convincatur. Et hic modus interrogandi eſt approbatus à jure, & de conſuetudine obſervatur, & atteſtatur Boſſ. *in tit. de accuſat. num.* 24. Faciunt ea quæ dixi ſupra *hoc eodem lib.* §. *falſum, verſ. utens falſo, & verſic. utens edicto.*

8 Sed (*c*) pone, quod accuſator habeat pro ſe aliqua evidentia indicia, puta, famam, vel auditum à fide dignis, vel quid ſimile: nunquid excuſabitur, etiamſi defecerit in probatione? Reſpond. quod ſic: & eſt communis opin. ut atteſtatur Abbas *conſ.* 78. *poſt num.* 1. *verſ. venio nunc lib.* 1. quem refert Pract. Conradi *fol.* 231. *numer.* 17. Et dicit Bart. *in l. cum quidam, §. quod dicitur, numer.* 3. *ff. de acquir. hæred.* millies obtentum fuiſſe, quod accuſans aliquem de maleficio, de quo contra eum erat fama, non poteſt puniri tanquam falſus accuſator, quem refert Guido Papæ *deciſ.* 446. *vox publica, num.* 1. & Afflict. *in* 1. *par. conſtit. rubr.* 23. *num.* 11. & Diaz. *in pract. crim. can. cap.* 59. Idem operatur (*d*) dictum vulnerati morientis, ut ſcilicet excuſet hæredem accuſantem à præſumptione calumniæ, ut dixi ſupra *q.* 21. *verſ. Aſſertio vulnerati.* Et ſecundum hanc opin. pro quodam inſtigatore in facti contingentia conſuluit Joan. de Amicis, *conſ.* 51. & pariter pro quodam denunciatore conſuluit Cravet. *conſilio* 178.

9 Sed (*e*) quæro, nunquid calumniator poſſit in eodem judicio condemnari, an autem opus ſit de novo proceſſu? Reſpond. quod poteſt etiam in eadem ſententia condemnari, in uno contextu. Oportet tamen abſolutoriam accuſati in ordine præcedere, & ſucceſſive, non divertendo ad alia (*f*) accuſatorem de calumnia condemnare; & ita communiter tenetur, ut ait Salyc. *in l.* 1. *num.* 3. *C. de calum.* Et practica eſt, quod judex prius faciat ſtatui accuſatori terminum ad allegandum, quare non debeat de calumnia condemnari, & ubi mihi deducat, quod relevet, illum poterit in eadem ſententia condemnare. Ita dicit Bart. *in l. athletas, §. calumniator, num.* 5. *ff. de iis qui not. infa.* alias enim opus eſſet alia inſtantia, & alio proceſſu. Quod nota, ne erres: nam ſi condemnares aliquem de calumnia, non ſtatuto termino prædicto, poſſes in ſyndicatu puniri, ut dicit Angel. *de maleſ. in verb. & ad querelam, nu.* 70.

10 Sed hic incidenter quæro, nunquid ſecuta abſolutione rei, qui erat in carceribus detentus, poſſit cuſtos carceris illum retinere pro expenſis in carceribus factis? Reſpond. Aliqui dicunt, quod de jure non poteſt illum retinere, ſed debet relaxare, & poſtea contra eum agere: Sed certe quidquid ſit de jure, aliud de conſuetudine obſervatur, ut dicit Guid. Papæ *deciſ.* 448. *ſi carceratus,* quem refert Chaſſan. *ſuper conſuet. Burg. fol.* 90. *nu.* 34. Pract. Jodoc. *cap.* 17. *num.* 17. nam cuſtodes neminem relaxant, niſi prius illis fuerit pro expenſis ſatisfactum. Et hoc toleratur per Superiores: quia revera ſi cuſtodes cogentur via ordinaria expenſas à carceratis poſt eorum relaxationem repetere, credo, quod eorum officium illis eſſet damnoſum.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. LXII.

(*a*) R*Ecta trutina perpendere.*] Adde, quæ dixi infra *ad quæſt.* 94. *in principio*, & hinc nota modum ſtudendi proceſſus; ut primo de confeſſo, & convicto quæras, & ſic de plena probatione; Deinde de ſemiplena: poſtmodum vide, quid deficiente probatione inquiras; Sed, & modum in procedendo ſuper Indiciis, vide ſopra *quæſt.* 20. *in princ.* ſic de gradibus torturæ, & quomodo procedendum in ea ſit, infra *quæſt.* 64. *verſicul. Nunc de gradibus*, Non tamen in ſtudendo hæreas ſimpliciter repertoriis, ò qui ſtudet moderne, an haurias aquam à Rivulis, fontibus poſthabitis, Cravet. *de antiq. tempor. part.* 4. *verſ.* 1. *nu.* 140. *in fin.* Drog.

(*b*) *Tanquam deficiente probatione.*] Adde, quod tantum ſemiplena probatio ſufficit † ad torturam, non au- *1
tem ad condemnationem, infra *quæſt.* 64. *verſ. tu ſcis, & verſ. fin. quæſt.* 64. *verſic. ſed quæra in fin.* & adverte hic, quod licet unicus teſtis faciat indicium, ut eſt ſupra *q.* 21. *verſ. unus teſtis*, tamen oportet, quod ſit omni exceptione major. Ad inquirendum tamen ſufficit ſi non opponatur, ſupra *q.* 24. *verſic. fin. in fin.* Drog.

(*c*) *Eſt enim vera juris concluſio.*] Adde, † viden- 1
dum ad hanc regulam Franc. Purpurat. *in d. l. qui accuſare, C. de edendo.* & Marſil. *in l. de minore, §. tormenta, ff. de quæſt.* & Maſcar. *de probat. conclu.* 36. *volum.* 2. ubi habentur multæ ampliationes & limitationes, & an procedat iſta regula, quando actor nihil probave-
rit, vel ſe abſentaverit, & † an judex debeat abſolve- 2
re reum diffinitive, vel obſervatione judicii, vide Doctor. & præſertim Jaſ. *in l. properandum, §. & ſi quidem, C. de judic.* ubi concludit, quod ſi fuerit datus terminus ad probandum, & probatum non fuerit, quod tunc actor diffinitive abſolvitur, dictum limitatur ſecundum Marſil. *in Sing.* 169. non procedere, quando fuit datus terminus ad defendendum abſente reo, quia ſi fuiſſet præſens, forſitan confeſſus fuiſſet petitionem actoris, cogita tamen, ubi ibi inquit Marſil. & an reus ſit abſolvendus, quando non conſtat eum deliquiſſe, vel cauſa ſit relinquenda indeciſa, vide quæ poſui infra *quæ.* 74. *verſ. illata rea, ibi*, & iſta eſt communis practica.

Item adde, ſi reus ſuſciperet in ſe onus probandi, & non probaret, ſimiliter veniret abſolvendus, ſi actor non probaret, Salic. *in l.* 2. *C. de probat.* Dec. *conſil.* 517. *nu.* 7. & Decian. *conſil.* 48. *nu.* 5. *vol.* 2. & licet reo volenti in ſe ſuſcipere onus probandi ſit complacendum, tamen judex poteſt eum repellere, ſi vult. *c. quod aut*, & ibi Præpoſ. 6. *quæſt.* 5.

Item † adde, quod iſta regula actore non probante 3
reus abſolvitur, intelligitur, quando actor habuit dilationes ad probandum, Abb. *in c. per tuas n.* 7. *de appellat.*

Item adde, ut etiam hic dicit Clar. quod debet abſolvi, ubi non poteſt damnari, vel torqueri. Marſ. *conſil.* 44. *nu.* 12. *& conſil.* 50. *nu.* 13. Bajard.

(*d*) *Aliquam pœnam extraordinariam.*] Adde infra *q.* 83. *in principio.* Drog.

(*e*) *Sed ſtantibus rebus.*] Hoc idem apud Boſſ. *tit. de pluribus violentiis num.* 114. verum de iſta abſolutione male dicit Alexan. *in l. ſi calumniator, nu.* 4. *verſic. & ideo bis errant, ff. de verb. ſig. ſupra quæſt.* 57. *verſic. & hæc ad med.* Adde ſupra *quæſt.* 21. *verſi. ulterius quæro*, ſcirem autem libenter, quæ ſit ratio, ut poſt publicatas atteſtationes novæ non admittantur probationes, ut eſt ſupra *quæſt.* 61. *verſic. ſed hæc quidem, ut dixi, ibi, bene verum eſt.* Poſt ſententiam autem, novæ admittuntur probationes, & indicia, ut hic, & mihi quidem videtur id concedi una via, quod per aliam non admittitur, contra regulam legis, *cum quid, de regu. jur. in* 6. cogita, & pondera novas probationes, & indicia, quomodo hic intelligantur, de quibus novis indiciis, & probationibus dixi ſupra *ad quæſt.* 46. *verſic. in hac autem*; & an ſimus in caſu, ut aliquid fieri poſſit una via, quod per aliam prohibitum ſit, de quo per Crav. *tract. de antiq. tempor. par.* 4. *verſic. circa præmiſſa nu.* 19. *cum ſeq.* Drog.

Sed ſtantibus.] Rota Lucenſis *in noviſſ. deciſio.* 20. Ros.

(*f*) *Reperio tamen quod Caravita.*] Adde, quod † 4
hac forma decreti, quæ ſervatur in Regno Neapol. fuit proviſum, pariterque decretum fore, & eſſe relaxandum

dum, & liberandum prout præſenti decreto ſelaxatur,
& liberatur ſub fidejuſſoria cautione unc. auri centum
de ſe repræſentaudo novis ſupervenientibus indiciis, &
ita fuit dictum, &c.

5 Item † obſervatur in Regno Franciæ quod non abſol-
vuntur sei, ſed liberautur ſub cautione de ſe repræſen-
tando, ut atteſtatur Rebuff. & ita hodie ſervatur in
dictia caſibus, in quibua nemo liberatur ſine cau-
tione, ut atteſtatur Franch. *in deciſio.* 266. *in fin. vo-
lum.* 2.

6 Item † adde, quod relaxatio ſimpliciter facta cauſa
cognita abſque ſententia habetur pro abſolutoria. Boſſ.
in tit. de ſenten. n. 60. Bataro.

(*g*) *Se præſentando toties quoties*) Dixi ſupra ad *quæ-
ſtionem* 46. *in princ. & verſic. quare*, quæ debent, & ad
qu. 34. *verſic. dixi etiam*, & hac clauſula ſtante, non
tantum ſemel rei citati, & non comparentea mulctari
poſſunt, ſed in infinitum, & uſque ad comparitionem,
Gab. *tract. commun. concl. tit. de malef. concl.* 15. Hippol.
Marſ. *rub. de fidejuſſ. n.* 100. Drogn.

(*h*) *Cui fiunt relationes*) Adde ſupra *q.* 50. *ſed nunquid
in fi. q.* 38. & *nota, ad med.* Drogn.

(*i*) *Sed nunquid*) Far. *tit.* da *accuſ. q.* 16. *vol.* 1. *nu.*
8. Ros.

7 *Sed nunquid in iſtis cauſis criminalibus*) Adde † viden-
dum Farin. *quæſt.* 16. ubi latiſſima quando, & quibus
pœnis calumniator puniatur, vide etiam addentea ad Ber-
ta2. *in conſi.* 212. *volum.* 1. Baiar.

8 (*k*) *Communis uſus iudiciorum*] Adde, quod † ſtante
ſtatuto, quod victus in maleficiis ſemper deberet con-
demnari in expenſis, ſi judex eum abſolveret ab expen-
ſis, poſſet nihilominus ſententiam ſuam revocare, ſed
illum in expenſis condemnare. Fel. *in c. inter monaſte-
rium in fin. de re judic.*

9 Item † adde, ſi per accuſatorem data fuerit fidejuſſio
de ſolvendo expenſas in caſu ſuccumbentiæ, & de-
mum non ſuccubuit ſuper cauſa principali, ſed ſuper
deſertione, tunc fidejuſſor non tenetur. Bal. quem re-
fert Marin. *in pract. porta* 6. *membr.* 8. *n.* 17. *in conſil.*
106. proponit *volum.* 1. & Cataviт. *in ritu* 104. *in
fine.*

10 Item † adde, quod ſi reus condemnaretur in univerſali
bonorum publicatione, non deberet condemnari in ex-
penſis, quia tunc non eſſet addenda afflicto afflictio, ſe-
cundum Bal. *l.* 3. *C. de fruct. & lit. expenſ.* quem refert,
& ſequitur Soc. *in c. calumniam, n.* 89. *de pœn.* ubi ſub-
dit, quod forſan eo caſu accuſator poterit recuperare
expenſas à fiſco, quod tamen fieri non vidi in practica,
& ibi Soc. dicit etiam, cogitabis.

11 Item † adde, ſi à ſententia, in qua quis in expenſis con-
demnatus fuit appelletur: judex poterit, appellatione
pendente, taxare expenſas, niſi judex ad quem inhibuiſ-
ſet judici à quo, ut in cauſa non ſe intromitteret, ut ple-
ne per Catavit. *in ritu* 298. *n.* 24.

12 Item adde, † ſi judex in ſententia dicat, victum victori
in expenſis, nec ſequatur verbum condemnamus, nun-
quid quoad expenſas talis ſententia valebit, ita quod
ſuppleatur verbum condemnamus, vide Catav. *in ritu*
297. *num.* 18. ubi hanc quæſtionem plene examina-
vit.

13 Item † adde, ſi judex omiſerit condemnare victum
in expenſis, victor per totam diem, qua lata eſt ſen-
tentia, poterit petere, quod judex ſupplere tenebitur,
quia per totam illam diem durat ejus officium, quan-
tum ad expenſas, *l. Paulus, in* 1. *ff. de re judic.* & Ri-
pa *in l. dies, §. hoc autem judicium num.* 84. *ff. de dam.
infect.*

14 Item † adde, quod ſententia, quæ condemnat victum
victori in expenſis, comprehendit, & extenditur etiam
ad expenſas, quæ fiunt pro ipſa ſententia habenda in
forma probante: Afflict. *in conſtit. pro ſcripturis in fine
fol.* 250. Barar.

(*l*) *Et loquendo de damnis*) Farin. *d. n.* 8. & 9. Ros.

(*m*) *Duplex eſt calumnia*) Boſſ. *de accuſ. n.* 17. & *ſeq.
præcipuè n.* 26. Ros.

(*n*) *Calumnia vera*) Adde Alc. *tract. de præſump. reg.*
3. *præſump.* 44. *n.* 11. *cum ſeq.* & in quantum in præſen-
ti verſ. dicit, quod ſi ſolummodo procedatur ex officio,
non debet Procurator fiſci, neque judex in expenſis
condemnari: contrarium late, & indiſtincte tenuit
Crav. *conſ.* 168. *per totum*, & *conſil.* 178. ibi tamen
ex multis indiciis contra reum defenditur accoſator,
dixitque Boer. *ad conſuet. Bitur.* §. 20. *tit. des couſtum.
concer. les viges, verſ. item & aux.* quod imo, cum
judex procedit ex officio, nec probat; quod ſit condem-
nandus; allegat authent. de *coll.* §. *jubemus collat.* 9. vi-

de *inf. q.* 81. *verſ. fin.* ubi dixi quid ſervetur contra iſ-
tos calumniatores. Drogn.

[*o*] *Aut agitur de vera calumnia*) Follar. *in pract.* ver-
bo audiantur exceptiones, *nu.* 60. & *ſeq.* Caſon. *in ſuis
quæſt. cri. verbo de accuſat. c.* 3. *n.* 18. & *c.* 5. *n.* 2. Farin.
in titul. de accuſ. q. 16. *vol.* 1. Ros.

Aut agitur de vera calumnia) Adde, † quod nedum 15
falſus accuſator tenetur, ſed etiam eo defuncto injuſte
accuſatus poterit agere contra hæredes calumniatoris,
& repetere ejus damna, & intereſſe, etiam lite non
conteſtata cum defuncto, & etiam ſi nihil ad defunc-
tum ex hujuſmodi damni datione perveniſſet: & licet
de jure civili prædicta ſine dubio non tranſeant, quan-
do contra defunctos lis non fuit conteſtata, tamen
de æquitate canonica procedunt, quæ eſt ſervanda
etiam in foro laicali, ita tradit Bertaz. *in conſ.* 362. *per
totum.*

[*p*] *Aut vero procedit ſimpliciter*) Adde, quod † fiſci 16
Advocatus, & Procurator ſi indebite aliquem vexaret,
vel injuria afficeret, ultra quam debet, in expenſis per
talem vexationem factis condemnari debet, & eas ſol-
vere de proprio: debet etiam vivus comburi. Gram.
deciſio. 60. *num.* 21. & tenetur injoriarum, ſi aliquem
indebitè moleſtat, Craver. *in conſ.* 168. 2. *dubio*, & Ber-
taz. *in conſi.* 390. *nu.* 11. & *conſil.* 361. *nu.* 5. ſed † præ- 17
dicta nedum non obſervantur in practica, & ea pete-
re in judicio nempe ridiculoſum eſſet, quinimo ſæpè
indebitè moleſtati, ſi à moleſtiis liberari volunt, ne-
ceſſe eſt, quod aliquid fiſco elargiantur. Baiarn.

[*q*] *Aut procedit ex officio; ſed alio*) Adde, quod Ju- 18
dex poteſt procedere ex officio abſque accuſatore con-
tra calumniatorem evidentem. Bartol. *in l.* 1. *in princ.
ff. ad ſenatuſconſult. Turpil.* & debet ei dare terminum
ad faciendum defenſiones ſuas. Bartol. *in l. athletas,
§. calumniator, ff. de infam.* & Affl. *in conſtit. pœnam ca-
lumniæ num.* 4. In hac materia de refectione expenſa-
rum, & damnorum carcerati, vide Rimin. jun. *con-
ſil.* 303. *libr.* 3. Et ad quas expenſas teneatur calum-
niator, tradit Plot. *in d. l. ſi quando num.* 674. *C. un-
de vi.*

Item † adde, quod ultra condemnationem expenſa- 19
rum debet condemnari ad pœnam calumniæ pro inte-
reſſe publico, ſi vere probata fuerit calumnia. Boſſ. *in
tit. de accuſat. num.* 27. & Laurent. Tenni. *cant.* 1. *n.*
12. & *ſequent.* ubi dicit, quod ad puniendam calum-
niam pœna extraordinaria debet dupliciter imponi,
uno modo propter calumniæ pœnam ad publicum in-
tereſſe, alio modo propter expenſas, & damna per
innocentem accuſatum paſſa: & quod iſta impropriè
dicitur pœna: ſed ſi vere non fuerint probata, pro
damno, & expenſis accuſator condemnatur, ut ibi per
eum, & qua pœna accuſans, & non probans ſit puni-
endus; & quo pacto id procedat; & quando accuſator
† calumniator præſumatur, vide Maſcar. *in concl.* 24. & 20
25. *vol.* 1. Baiaro.

[*r*] *Pariter eſt in expenſis condemnandus*) Quomodo
autem & quando ſit accuſator in expenſis condemnan-
dus, ſupra *quæſtione* 7. *in fine, quæſt.* 12. *verſic. Cæte-
rum in fin. infra quæſt.* 81. *verſic. fin.* ad finem ubi de-
dit exemplum de Cæſare contra accuſatorem. Drogn.

[*ſ*] *Et ita vidi multos*) Adde, † quod in Reg. Neap. 21
ſi judici conſtat de evidenti calumnia accuſatoris, vel
denunciatoris, & ipſum non condemnet ad pœnam
calumniæ quæ eſt ſimilitudo ſupplicii, ipſe judex pu-
niretur pœna infamiæ, & duarum librarum auri pu-
riſſimi, ut *in cap. Regis Roberti, quod incipit, accuſato-
rum temeritas*, & per Afflict. *in conſtitut. pœnam calum-
niæ nu.* 6. & ibi plene tractat materiam calumniæ, ſed
ratione victoriæ inquiſiti liberati, etiam diffinitive ab-
ſoluti non ſolent in dicto Regno fieri condemnationes
expenſarum in prima, nec in ſecunda inſtantia in cau-
ſa criminali criminaliter mota non ad pœnam pecu-
niariam; licet *per Reg. pragm. temeritatem ſup. titu.
de expenſ.* generaliter provideatur, quod victus victo-
ri in expenſis condemnetur, vel ex juſta cauſa abſol-
vatur, quæ non eſt obſervantia, † ut atteſtatur Ca- 22
sav. *in ritu* 297. *in princ.* ubi non ſolum late hanc
quæſtionem de jure tractavit, ſed † etiam de jure 23
communi, & tenet veriorem opin. eſſe, ut condem-
nationes expenſarum in cauſis criminalibus fieri non
debeant, & in ſtatu † Eccleſiaſtico nunquam vidi con-
demnari querelantes ad expenſas, niſi de calumnia ap- 24
pareret. Baiar.

[*t*] *Unum autem ſcias*) Adde, quod † Covar. *in* 4. *de-* 25
cretal. 2. *par. c.* 6. *n.* 12. tenet multum egregie contra

communem, qood ex levi, & leviſſima culpa damnum darum etiam in foro conſcientiæ reſarciri debeat, maxime ubi natura contractus ex legis diſpoſitione etiam leviſſimam colpam conſiderat, & ibi *n.* 10. *&*
26 11. ctiam habetus, an in foro conſcientiæ † condemnatus tenoatur ſolvcre pœnas ctiam ipſo jure impoſitas, & conventionales, & hanc opinionem contra communem eſſa veriorem atteſtatur Pariſ. *in repet. c. quoniam contra n.* 85. *cum ſeq. de probat.* ubi iſtam quæſtionem pleniſſime tractavit. Baiar.

(n) *Dixi ſupra quod*) Farin. *d. q.* 16. *n.* 11. Ros.

27 *Dixi ſupra*) Adde, quod † in Regn. Neap. fuis derogatum juri communi per conſtit. pœnam calumniæ, quod accuſator tunc dicitnr calumniaſſe, quando apparet, qund ſit in cvidenti calumnia, & ibi per Afflict. habetur, quando quis dicatur eſſe in evidenti calumnia, & ad iſtam quæſtionem, quando & quomodo accuſator puniatur, vide omnino Farin. novirer impreſſum *var. quæſ. in quæſt.* 16. ubi latiſſime more ſuo. Baiar.

(x) *Præſumitur calumniari*) Calumniator, qui, & quæ cauſæ eum excuſare poſſunt, dilucide, & plene explicatum vide per Jacobum Menochium *de arbitrariis judicum, c.* 321. *lib.* 2. *cent.* 4. Giach.

28 (y) *Quod tamen intelligendum eſt*) Adde Menoch. *de arbit. caſu* 321. *&* 322. ubi ponit decem cauſas juſtas, quibus calumnia præſumpta excuſari poteſt, & de aliis excuſationibus vide etiam Laurens. Tenni. *caut.* 1. *n.* 15. ſed advertendum eſt, quod licet quis à præſumpta calumnia eacuſetur, non tamen erit excuſatus ab expenſis, ut per Boſſ. *in tit. de accuſ. n.* 28.

29 Item † adde, quod judex calumnioſe inquirens excuſatus à calumnia præſumpta, ſed ſi vera calumnia appareret, non veniret excuſandus, & pœna extraordinaria puniretur. Boſſ. *in titu. de accuſat. n.* 21.

30 Item † adde, quod accuſator in crimine læſæ majeſtatis, & in crimine falſæ monetæ, ſi non probat, non punitur de calumnia, ut per Giga. *in tract. de crim. læſæ majeſt. lib.* 2. *q.* 19. *in tit. qui accuſari poſſ.* Baiar.

31 (a) *Sed quid ſi accuſator*) Adde, quod Boſſ. *in titu. de accuſ. n.* 19. *&* 27. dicit, quod nunquam vidit ſervari jus commune, quando accuſator deficit in probatione, ſed tantummodo, quod condemnatur in expenſis. Baiar.

(a) *Si tamen vis convincere*) Farin. *tit. de inquiſit. quæſt.* 16. *n.* 4. Ros.

Si tamen vis convincere) Adde, quod licet Barto. *in l. ſi quis obrepſerit num.* 1. *ff. de falſ.* Alexan. *in conſil.* 11. *num.* 4. *volum.* 1. & Franc. Marc. *in deciſio* 898. *nu.* 1. *part.* 2. tenuerint falſum accuſatorem poſſe puniri
32 de falſo, † contrarium tamen voluit Gand. *de malef. in tit. de falſo n.* 23. qui dicit, cum caſus Bononiæ eveniſſet, ipſe, & quatuor alii aſſeſſores deliberate conſuluerunt tali caſu agi de falſo non poſſe: idem tenuit Bal. *in l. quicunque in fine, C. de ſerv. fug.* & Auguſt. ad Angel. *& in verb. & ad querelam*, & Boſſ. *in tit. de accuſat. num.* 17. & iſtam opinionem veriorem putat Menoch. *in caſu* 322. *num.* 5. niſi talis falſus accuſator ulterius deliquerit, veluti falſos producendo teſtes, vel falſa inſtrumenta, quia tunc poſſet puniri de falſo, ut dicunt Bal. Aug. & Boſſ. *in locis ſupra citatis*,
33 † & ubi quis falſas facere accuſationes conſuevillet; puniretur in amputatione linguæ, & capitis, ſecundum Bal. *in l. data opera circa finem, C. de accuſat.* & Franc. Marc. *in deciſio.* 738. *parte* 1. & ad omnia prædicta vide Laurent. Tenni. *in caut.* 1. *nu.* 6. *cum ſequenti.*

34 Item adde, † quod accuſatus remedium habet contra accuſatorem, etiam quod concludenti probatione de calumnia non ſit convictus, ut ſcilicet accuſatus agat actione injuriarum, & obtinebit, etiamſi injuriam minime probaverit, & etiam accuſator à calumnia ſe excuſaret, ut per Alexan. *in conſilio* 11. *num.* 4. *volum.* 1. Socin. *conſil.* 118. *num.* 12. *volum.* 1. Menoch. *de arbi. jud. caſu* 321. *num.* 33. ſed contrarium tenuit Cæpol. *in conſil. crim.* 70. *in* 3. *dub.* dicens, quod ſi quis à calomnia excuſatur, ab injuria etiam remanat excuſatus, ſed Lauren. Tenni. *in caut.* 5. eum impugnat tenendo primam opin. & idem tenuit Boſſ. *in titul. de accuſat. num.* 19. *ad finem*, ubi dicit hoc remedium eſſe tutius, & non ſolum actione injuriarum tenetur is, qui aliquem calumnioſe accuſat, ſed etiam qui vexandi animo aliqnem ad tribunal alicujus judicis interpellat; & qui aliquem facit capi perſonaliter, & ejus bona detinera, nulla juſta cauſa præcedente. Bertaz. *in conſil.* 361. *in prin.* Baiar.

(b) *Potes illum interrogare*) Adde, quod idem ſervatur contra teſtes cum pars intendit de falſo redarguere, ſupra *in* §. *falſum*. Drogh.

(c) *Sed pone, quod accuſator*) Adde, † quod excuſa- 35
retur à pœna calumniæ etiamſi extaret ſtatutum, ut eo ipſo, quod in probando quis deficeret, calumniari præſumatur, & abſque aliis indiciis poſſit accuſator de calumnia puniri. Bart. *in l. fin. ff. de hæred. inſti. & in l.* 1. *ſub num.* 6. *ff. ad Turpill.* Abb. & communiter Cano. *in cap.* 2. *extra. de calumn.* & Jacob. per Laur. Tenni. *in caut.* 1. *num.* 17. *cum ſequent.* non autem per iſtam excu-
ſationem fieri, † quin talis accuſator in expenſis reo 36
abſoluto condemnari deberet, & ait Boſſ. *in tit. de accuſat. num.* 28. & Menoch. *de arbitr. judic. in caſu* 321. *num.* 34. & idem Laurent. Tenni. *in loco ſupra citato.* Baiard.

(d) *Dictum vulnerati morientis*) Supra *quæſt.* 21. *verſic. aſſertio*; adde Menoch. *de arbitr. jud. lib.* 2. *centur.* 4. *caſu* 121. *numer.* 30. & utique quemadmodum hæres defuncti excuſatus ab expenſis, & à calumnia, ſi ſecundum aſſertionem defuncti occiſi accuſet ab eo nominatum, ut eſt tex. *in l. ſi quis moriens, ff. ad Syllan.* eodem modo accuſator, vel etiam fiſcus, qui aliquando à judice conſtitui ſolet accuſator; ut dixi ſupra *ad quæſtio.* 10. *verſic. fin.* excuſari debet; ita enim per judicis aſſertionem, vel aliarius, ſic poſuit inſtara fiſcus, vel alius, quemadmodum per mortui aſſertionem. Drogh.

(e) *Sed quæro nunquid calumniator*) Adde, calumniatorum pœnæ quæ ſint omni fere jure, vide per Jac. Menoch. *de arbit. jud. d. lib. centur.* 4. *caſ.* 122. Giach.

Sed quæro nunquid) Adde, quod † etiam denunciator, 37
& inſtigator in actis non nominatus poterunt ad expenſas condemnari verſus reum ipſum in eodem proceſſu, licet per inquiſitionem proceſſum fuerit. Anton. Sola *in Commen. ad conſtitut. Saband. in verb. ut nemo invit. accuſat. n.* 2. *&* 3. *fol.* 170. Baiard.

(f) *Accuſatorem de calumnia condemnere*) Nota hoc dictum, qui munus Advocati, vel Procuratoris exerces, & ſume ab hoc dicto exemplum: nam dum lis pendet, rendat, ut eſt in proverbio, & melius eſt facere, quam ſtare verbis, & promiſſionibus clientum, qui finita lite in bonum, etiam ſunt ut plurimum ingrati, & ego vidi aliquos in noſtro ſoro patrocinantes, qui finita lite coacti fuerint litigare cum cliantulis, quod abſit; & etiam eorum ſcripturas pro mercede retinere, licet tamen de jure fieri non poteſt. Capyc. *deciſio.* 11. *num.* 1. Quidquid dixerit Menoch. *de recup. poſſ. remed.* 11. *numer.* 14. Qui ergo legit, intelligat: Hoc etiam dici poſſet in ſavorem Cauponum, & illorum, qui vendunt ad minutam, ut dari poſſit fides eorum libris: nam ſciunt, & patiuntur debitores ſe deſcribi in eorum libris, quos aliquanto poſt, tempore ſolutionis impugnant; Nam ſi coguntur via juris ordinaria agere, par erit ratio in utroque, quis eſſet illis damnoſum exercitium, ut hic. Drogh.

QUÆSTIO LXIII.

An in cauſis criminalibus locus ſit juramento, in ſupplementum, vel purgationem.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Juramentum in ſupplementum probationis non defertur in cauſis criminalibus.*
Et quid ſi ſint civiliter intentata, ib.
2 *Et quid ſi pluſquam ſemiplene ſit probatum.*
3 *Et quid ſi agatur de imponenda pœna pecuniaria.*
4 *Juramentum purgationis an ſit deferendum reo in cauſis criminalibus.*
5 *Et an etiam in foro ſeculari.*
6 *Purgatio legalis an locum habeat in cauſis criminalibus.*
7 *Accuſator, qui offerat ſe velle ſtare cum reo in tortura, an ſit audiendus.*
8 *Et quid ſi offerat probationem per duellum.*

9 Due

9 *Duæ ſemiplenæ probationes an jungantur in cauſis criminalibus.*

10 *Fama, & unus teſtis de viſu an plene probet in criminalibus.*

Ex Additionibus.

1 *Juramentum in criminalibus an, & quando deferatur.*

2 *Accuſator non poteſt juramentum deferre in præjudicium fiſci.*

3 *Purgatio quotuplex ſit, & in quibus caſibus facienda.*

4 *Purgationis forma, remiſſivè.*

5 *Accuſator quando poſſit torqueri.*

6 *Duellum hodie eſt prohibitum per Concilium Tridentinum.*

7 *Probationes duæ ſemiplenæ an jungantur in criminalibus.*

8 *Fama cum adminiculis in his quæ difficilis ſunt probationis, plenè probat.*

9 *Fama ſola ſufficit, ubi eſt difficillima probatio.*

1 SEd (*a*) quid ſi accuſator plene non probaverit intentionem ſuam, ſed tantum ſemiplene, & petat ſibi deferri juramentum in ſupplementum probationis, nunquid erit audiendus? Reſpond. quod non: nam in cauſis criminalibus non defertur tale juramentum: & hæc eſt commun. opin. ut atteſtatur Alexan. *in l. 3.° num.* 12. *ff. de jurejur.* quem refert Simanchas *de hæret. c.* 50. *nu.* 2. Jaſ. *in repet. l. admonendi, nu.* 224. *ff. de jurejur.* quem refert Pract. Conradi, 154. *poſt nu.* 5. Apoſt. ad Abb. *in c. juramentum, ſub n.* 13. *de jurejur.* Dec. *conſ.* 37. *in fin.* Jaſ. *in l. ait prætor, in princ. nu.* 19. *ff. de jurejur.* Apoſt. ad Fel. *in c. in omni, ſub n.* 5. *de teſtib.* Igneus *in repet.* §. *non alias poſt n.* 201. *ff. ad Sylla.* quem refert Herculan. *de probanda negat. n.* 235. Gomeſ. Arias *ſuper l.* 74. *Tauri. n.* 36. Villalp. *in repet. l.* 22. *num.* 3. Quæ quidem concluſio abſque difficultate procedit in cauſſis mere criminalibus, & criminaliter intentatis: & ita hanc eſſe commun. opin. atteſtatur Marſ. *in l. maritus, num.* 12. *ff. de quæſt.* Sed ſi eſſet civiliter mota, utique ſecundum aliquos eſſet locus huic juramento, præſertim ſi non eſſet actio famoſa. Vide quæ dixi infra *lib.* 7. §. *juramentum.*

2 Scias autem, quod (ſecundum aliquos) ſi probatio ſit pluſquam ſemiplena, eo caſu ſi probitas partis concurrat, debet etiam in cauſis criminalibus ei deferri juramentum in ſupplementum probationis. Et hanc videtur ſentire eſſe commun. opin. Curt. jun. *in d. l. admonendi, poſt n.* 67. *verſ. poſtremo nota*, quem refert Cæphal. *conſ.* 141. *num.* 29. *lib.* 1. Quam tamen ego in practica de facili non admitterem, præſertim ſi ageretur de pœna corporali etiam levi imponenda.

3 Scias (*b*) etiam, quod ſi eſſet cauſa criminalis, pro qua imponi deberet pœna pecuniaria, eo caſu utique poſſet deferri tale juramentum, & hæc eſt commun. ut dicit Alex. *conſ.* 66. *poſt n.* 1. *lib.* 1. quem refert Jaſo. *in repet. d. l. admonendi, n.* 225. *& in d. l. ait prætor in princ. poſt num.* 21. *verſ. iſtam principalem*, & Marſ. *in d. l. maritus, n.* 16. & Crot. *in tract. de teſtib. n.* 307. & Apoſt. ad Felin. *in d. ca. omni. ſupra allegato*, & Pract. Conradi, *in loco præallegato*, & Cæphal. *in d. conſ.* 141. *poſt n.* 20. & Villalpan. *in d. c.* 22. *poſt n.* 3.

4 Solet (*c*) etiam quandoque accuſatore non probante deferri reo juramentum, (*d*) quod appellatur purgationis, & hoc etiamſi reus ipſe nihil probaverit, & hæc eſt commun. opi. ut dicit Soc. *in d. l. ait prætor, in princ. verſ. circa ſecundum.* Hoc tamen juramentum (*e*) purgationis locum habet, quando contra ipſum reum non adſunt indicia, quæ ad torturam ſufficiant. Et quamvis non olim eſſet in uſu niſi cum Clericis, ut dicit Simanchas *de hæret. ca.* 54. *in fin.* hodie tamen, præſertim in cauſis hæreſis, ſervatur etiam cum laicis, & cum tanto rigore, ut reus deficiens in purgatione habeatur pro convicto, & puniendus ſit pœna ordinaria delicti, de quo imputatur. Et hanc ſententiam dicit eſſe communiter approbatam Simanchas *in loco præallegato n.* 7. ſubdens, quod ita fuit obſervatum ſuperioribus annis cum quadam obſtetrice, quæ poſt reconciliationem ſolemnem iterum capta defecit in purgatione, & tanquam vere relapſa relicta fuit Curiæ ſæculari. (*f*) Forma autem hujus purgationis ponitur per Card. Alex. *in c.* 1. 2. *q.* 4. quem refert Foller. *in pract. crim. can. fol.* 298. *num.* 9. & Simanchas *in loco præalleg. num.* 15.

Licet autem videatur, quod hæc ſpecies purgationis ſit potius inventio, & obſervantia juris canonici, quàm civilis, eſt tamen in uſu etiam de jure civili, ut atteſtatur Jo. de Ana. *in c. excommun. il* 1. §. *qui autem, n.* 1. *de hæret.* prout illum refert Blanc. *in pract. crim. fol.* 37. *n.* 72. Et reperio, quod Bar. *in l.* 4. §. *ſi magiſter. in fin. ff. ad l. Aquil.* dicit hoc ſemel fuiſſe obſervatum Peruſii in quodam Magiſtro, qui percuſſerat ſuum diſcipulum. Et illum refert Ang. *de malef. in verb. Adamavit, n.* 2. 5

Hoc etiam ſervatum fuiſſe Rothomagi in quodam juvene, qui in die feſto Pentecoſtes quandam ancillam decrepitam interfecerat, recenſet Igneus *in repet.* §. *non alias, n.* 91. *& ſeq. ff. ad Syllan.* Dicit etiam Pract. Jod. *fol.* 125. *n.* 6. quod hac forma utuntur frequenter Curiæ ſpirituales, & earum imitatione etiam Tribunalia ſecularia in Flandria, & aliis in locis. Sed certe in hoc Ducatu non ſervatur hoc juramentum purgationis, ut etiam atteſtatur Boſſ. *in tit. de ſent. n.* 75. *in fin.* ſed ejus loco ſuccedit juramentum de veritate dicenda, quod defertur reo in ejus examine, juxta ea quæ dixi ſupra *qu.* 45. *verſ. ſed quæro.* Ubi igitur non adſunt indicia contra reum, quæ ſufficiant ad torturam, reus abſolvi debet. Si vero extent contra eum indicia, quæ ex ſuis defenſionibus non ſunt ſublata, vel eliſa, tunc non eſt locus juramento, ſed devenitur (*g*) ad torturam. Et ita quotidie practicatur, ut dicitur Blanc. *in loco præallegato.* 6

Sed quæro, pone quod (*h*) accuſator, ſeu querelans dicat (ut quandoque in facto vidi.) Ego (*i*) volo ſtare cum reo in tortura, & eum convincere, nunquid erit audiendus? Reſp. quod non, quidquid dixerit gl. *in l. interdum*, §. *furem, in verb. Damnato, ff. de furt.* quam dicit eſſe communiter reprobatam Mant. *cent.* 1. *n.* 12. Hic enim modus probandi non eſt à jure approbatus: & ſi hoc admitteretur, quotidie multa ſequerentur adſurda. Idem etiam dicendum eſſet, ſi reus proponeret, ut accuſator torqueretur, oſtendens ſe pariter velle ſuſtinere in tortura contrarium, quod in facto alias contigiſſe narrat Paris Put. *de ſynd. f.* 492. *c.* 13. 7

Sed (*k*) quid ſi dicat accuſator, quod vult probare ſuam accuſationem in ſingulari certamine cum accuſato? Dixi in meo libello de Duello, qui nondum eſt impreſſus, *in prima parte.* 8

Tu ſcis, (*l*) quod in cauſis civilibus duæ ſemiplenæ probationes junguntur ad faciendam plenam probationem, ut dixi infra *libro proximo:* Quæro, nunquid idem ſit dicendum in cauſis (*m*) criminalibus? Reſpondeo, Aliqui tenuerunt, quod ſic: & ita vidiſſe communiter obtineri atteſtatur Alber. *in l.* 2. §. *fin. num.* 2. *ff. de excuſat. tuto.* (*n*) Contrariam autem ſententiam, quod ſcilicet in cauſa criminalibus non conjungantur (*o*) duæ ſemiplenæ probationes, multi etiam tenuerunt. Et hanc dixit eſſe communem Gratus *conſilio* 47. *num.* 7. *lib.* 5. quem refert Simancas *de hæret. capit.* 50. *num.* 2. Alii vero dixerunt, quod ſi ſint (*p*) plura indicia, 9

quorum quodlibet in ſua ſpecie perfectum ſit, ſufficiunt ad condemnutionem; alias ſecus: & fuit doctrina Bald. *in l. ſi quis ex argentariis, §. primo, n. 4. ff. de edendo,* quam dicit ſequi communiter Doctores Bertran. *conſilio* 137. *in fin. libr.* 2. *in* 2. *parte*, & *conſilio* 164. *in fin. libro* 7. Tu dic, quod agatur de pœna corporali imponenda: & tunc non debent conjungi ad condemnandum: Aut agitur de pœna pecuniaria imponenda: & poſſunt conjungi etiam ad condemnationem, prout etiam videmus, quod in hujuſmodi cauſis, ſtante ſemiplena probatione, poteſt etiam deferri juramentum in ſupplementum probationis, ut dixi ſupra *verſic. ſcias etiam.* Benè verum eſt, quod ſi cauſa eſſet decipienda per Principem, vel ejus ſuprema Conſilia, credo, quod plura indicia jungi poſſent ad condemnationem etiam corporalem, ſaltem extraordinariam, quod vidi ſæpiſſimè fieri per Senatum. Et reperio etiam idem aliquando ſervatum fuiſſé per Conſilium Neapolitanum, ut refert Grammat. *deciſione* 11. Senatus *(q)* enim judicat ſecundum conſcientiam, prout etiam faciunt Domini Conſiliarii ſedentes in prædicto ſacro Conſ. teſte Gram. *deciſ.* 29. *num.* 9.

10 Hinc infertur, quod licet in criminalibus fama [ſecundum aliquos] probet ſemiplenè, ut dixi ſupra *quæſt.* 21. *verſ. fama ſola;* & unus teſtis de viſu pariter etiam probet ſemiplenè, ut dixi ſupra *eod. quæſt.* 21. *verſic. unus teſtis*: nihilominus *(r)* fama cum uno teſte non probat plenè in criminalibus niſi ſint aliæ conjecturæ, vel adminicula. Et eſt communis opin. ut dicit Crot. *in tractat. de teſtibus, nu.* 102. Et *(ſ)* generaliter, quod fama etiamſi juncta ſit cum alia ſemiplena probatione; non ſufficiat in criminalibus ad plenam probationem, tenuit gloſſ. *in cap. veniens, il primo, in verbo, Illorum, de teſtibus*, quam ſequuntur Scribentes, ut dicit Marſil. *in l. de minore, §. plurimum, num.* 55. *ff. de quæſt.* Et illam gloſſ. dicit eſſe communiter approbatam Dec. *conſilio* 219. *circa fin.*

ADDITIONES.

Ad Quæſt. LXIII.

1 (a) S*Ed quid ſi accuſatar*) Adde † videndum Boer. *in deciſio.* 86. ubi late, an, & quando juramentum in criminalibus deferatur, & Maſcar. *de probat. concl.* 954. *n.* 38. Baiar.

2 (*b*) *Scias atiam*) Adde, quod † ſi delatio jurmenti facta fuiſſet ab accuſatore reo ſuper crimine, talis delatio non valeret quo ad præjudicium fiſci, quia accuſator non debet poſſe præjudicare fiſco; Boſſ. *in tit. de fuiſis n.* 127. *&* 128. Baiar.

3 (*c*) *Solas atiam*) Adde videndum Maſcar. *de probat. concl.* 954. *n.* 39. *cum ſeq.* ubi latiſſime, & Decian. *in tract. crim. tom.* 1. *lib.* 5. *ca.* 48. ubi quotuplex ſit purgatio, & in quibus caſibus ſit facienda, vide etiam Gabr. *conſil.* 178. *in fin.* Baiar.

(*d*) *Quod appellatur purgationis*) Adde, quod tamen tale juramentum purgationis non eſt in uſu, ſed ejus loco ſuccedit juramentum dè veritate dicenda, infra *hac eadem quæſt. verſic. licet autem, ibi, ſed ejus loca.* Drogu.

(*e*) *Purgationis*) Adde hic, quando purgatio canonica in cauſa hæreſis indici poſſit, quando non, per Gabr. Eugub. *conſil.* 178. *nu. fin.* & de quampluribus purgationum formulis, vide noviſſime in judiciali Inquiſitorum, per Locat. *verb. purgatio fol. mihi* 361. *cum plurib. ſeqq.* Giach.

4 (*f*) *Forma autem hujus purgationis*) Adde † videndum noviſſime in judiciali inquiſitorum per Locat. *in verb. purgatio fol.* 361. *cum plurib. ſeqq.* Baiar.

(*g*) *Ad torturam*) Quid ſi tortus perſiſtit in tormentis, & in negatione, vide per Caret. *in pract. crim. ſub nu.* 202. & quid ſi tortus non invenit fidejuſſores, num. ſeq. Et quid ſi accuſator probavit delictum per indicia, & deinde tortus innocens eſt repertus, n. 205. & cautela per judicem adhibenda n. 207. Giach.

(*h*) *Accuſator, ſeu querelans*) Et an, & quando accuſator poſſit torqueri, vide remiſſive per Caret. *in pract. crim. pag. mihi* 148. *col.* 2. *ad finem.* Item an inſtigator, vide remiſſive per eundem ante *n.* 181. Giach.

Accuſator, ſeu queralens) Adde † videndum Caret. *in prac. cri. fol.* 148. *nu.* 181. an & quando accuſator, & 5
inſtigator torqueri poſſint. Baiar.

(*i*) *Ego volo ſtare cum Deo*) Hoc dictum ſtat in ore Plebis, & vulgarium; Nota ergo, & rejice ſic offerentes: Adde Marſ. *Rubrica de fidejuſſ. n.* 208. Jaſ. *in §. Actiones n.* 98. *Inſtit. de action.* Dec. *in l. Nemo fraudare n.* 9. *ff. de regul. jur. ſupra quæſt.* 18. *verſic. Quando deinde.* Nam ſimilis modus procedendi receſſit ab Aula, ut ibidem. Drogh.

(*l*) *Tu ſcis, quod in cauſis civilibus*) Adde † quod ali 6
quando in criminalibus ad conſtituendam plenam, & perfectam probationem, duæ ſemiplenæ poſſunt conjungi probationes, & quando ſit hoc jure permiſſum, relinquitur arbitrio judicis, juxta tradita per Joan. Bap. de ſancto Severi. *in l. admonendi numer.* 207. *ff. de jure jur.* quem refert, & ſequitur Menoch. *de arbitr. caſu* 462. ſed de iſta quæſtione, an duæ ſemiplenæ probationes conjungantur in cauſis criminalibus, & quando agitur ad pœnam corporalem, ſive pecuniariam, vide omnino eundem Menoch. *in comment. de præſumpt. lib.* 1. *quæſt.* 41. & Gabr. *commun. opin. lib.* 1. *tit. de proba. concl.* 1. *n.* 23. Baiar.

(*m*) *Criminalibus*) Adde quod in criminalibus unus teſtis non jungitur cum fama, ſecundum Ant. de Butr. *in ca. veniens*, 1. *poſt gl. ibi in verb. illorum*; & ibi Imol. & Dec. *de teſtibus.* Imol. *in l. intereſſe, in fin. ff. de acq. poſſ.* Cyn. *in l. fin. C. de quæſt. verſic. nunquid ergo fama.* Bal. *in l. ſi quis ex argentariis*, §. 1. *ff. de edend. & in cap.* 1. *verſic. quæro ergo, de appell.* Salic. *in l. ea quidem, C. de accuſat.* quod ampliatur, etiamſi de crimine agatur civiliter, ut per Abbat. *in d. cap. veniens, in fin. de teſtib.* Contrarium tenet Imol. *in d. c. veniens*, & ibi Jon. de Ana. *conſil.* 49. ubi plures præſumptiones conjunguntur. Guiot.

(*o*) *Contrariam autem ſententiam*) Marſ. *in rub. ca. de probat. n.* 309. *& ſeq. in fin.* & Far. 4. *vol. ſuæ praxis q.* 86. *n.* 3. *& ſeq. & præcipue n.* 20. *&* 82. *&* 95. Ros.

(*a*) *Duæ ſemiplenæ probationes*) Hæc eſt notanda ſententia pro Advocatis, ut ſciant Reos defendere. Adde infra *quæſt.* 64. *Verſ. ſed quæro ad fin. infra hac ead. quæſt. verſic. fin.* Drogu.

(*u*) *Plura indicia*) Sed quid ſi eſſent diverſi generis? dic, quod conjunguntur, ut fiat indicium ad torturam, modo ſingula indicia eſſent perfecta in genere ſuo, & ſingula ad plenum probarentur, ita per Crav. *in conſil.* 360. *col. fin. in prin.* Giach.

(*q*) *Senatus cum judicat*) Adde ſupra *quæſt.* 38. *verſic. Vidi aliquando, quæſt.* 44. *verſic. dixi* quod de jure communi, *quæſt.* 58. *verſic. ſed quid ſi nullus, quæ.* 78. *verſic. Quæro ſi bona*, ubi habetur de ſententiis dicti Senatus. Drogu.

(*r*) *Nihilominus*) Fama cum uno teſte. De hoc vide per Angel. de Aren. *in §. Item tria onera. Inſtitut. de excuſat. tut. & curat.* Giach.

Nihilominus) Farin. *quæſt.* 74. *vol.* 1. *n.* 80. Ros.

(*ſ*) *Et generaliter quod fama*) Duæ ergo ſemiplenæ probationes non conjunguntur ad condemnationem, ſupra *hac eadem quæſtione Verſi. Tu ſcis*, & *quæſtione* 62. *circa principium*, & ſic teſtes de auditu non faciunt indicium, & ſunt ſingulares, nec conjunguntur, ut dixi ſupra, *quæſt* 21. *verſic. Confeſſio extrajudicialis*, & alibi ſæpe. Drogu.

Et generaliter quod fama) Adde, quod † ubi vertitur 7
difficultas probationis, fama ſola junctis aliquibus adminiculis, inducit plenam probationem, quæ ſufficit ad condemnandum, cap. præterea, & ibi not. *de teſt.* ita in terminis Anton. de Butr. *in ca. veniens el primo, de teſt.* Innoc. *in cap. veniens de verb. ſignific.* Alexan. *conſil.* 24. *volum.* 2. Grammat. *in deciſio.* 42. *num.* 12. imo in
his, quæ ſunt † difficillimæ probationis, fama videtur 8
per ſe probare, ſecundum Socin. jun. *in conſil.* 90. *num.* 19.

QUÆS-

QUÆSTIO LXIV.

Tractatur materia torturæ, quando, & contra quos inferri ac repeti poſſit.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Tractatur materia tortura.*
2 *Judex ponens aliquem indebite ad torturam eſt capite puniendus.*
3 *Priuſquam deveniatur ad torturam, debet conſtare de delicto.*
4 *Tortura non eſt inferenda, ubi pro delicto non imponitur pœna corporalis.*
5 *Ubi delictum aliter, quam per torturam probari poteſt, non eſt reus tormentis ſubjiciendus.*
6 *In delictis occultis facilius deveniri ſolet ad torturam.*
7 *Et an adhiberi debeat tortura reo de crimine convicto, ut illud etiam confiteatur.*
8 *Et an ſuper ſociis, & complicibus.*
9 *Tortura inferri non debet, niſi præcedentibus indiciis.*
Et quid in atrocioribus, ib.
10 *Et quid ſi reus ſit malæ vocis, & ſolitus delinquere.*
11 *Et quid ſi ſit bannitus & condemnatus in contumaciam.*
12 *Indicia quæ præcedunt torturam, debent eſſe legitime probata.*
13 *Debent eſſe ad torturam ſufficientia.*
Et quæ indicia dicantur ad torturam ſufficientia, ib.
14 *Et quot indicia requirantur ad hoc, ut quis poſſit ſubjici torturæ.*
15 *Quæ perſonæ de jure torqueri poſſint.*
Et an liber homo, ib.
16 *Doctores an poſſint torqueri.*
17 *Perſonæ poſita in dignitate an poſſint torqueri.*
18 *Milites an poſſint torqueri.*
19 *Nobiles an poſſint torqueri.*
20 *Decuriones an poſſint torqueri.*
21 *Minores 14. annis an poſſint torqueri.*
22 *Senes an poſſint torqueri.*
23 *Mulier prægnans an poſſit torqueri.*
24 *Clerici an poſſint torqueri.*
Et an Sacerdotes, ib.
25 *Laicus an poſſit torquere Clericum, de mandato Epiſcopi.*
26 *Judex an teneatur requirere accuſatorem prius quam torturam inferat reo.*
27 *Decreta tortura, ſi reus appellet, an ſit ſuperſedendum.*
28 *Et quid ſi petat ſibi dari copiam indiciorum.*
29 *Si plures torquendi, à quo ſit incipiendum.*
30 *Torquendo non eſt dandum aliquid, quod comedat, aut bibat per diem antequam torqueatur.*
31 *Torturæ gradus qui ſint.*
Metus, & ſuſpicio torquendi æquiparatur torturæ, ib.
32 *Carcer an dicatur ſpecies torturæ.*
33 *Tortura adhibenda eſt pro modo indiciorum.*
34 *Tortura an poſſit inferri die feriato.*
35 *Advocati ſeu Procuratores reorum an poſſint intereſſe eorum torturæ.*
36 *Torqueri non debet reus modis exquiſitis, & non conſuetis.*
37 *Judex excedens in tortura modum conſuetum, tenetur in ſyndicatu.*
38 *Reus negans, & in tortura perſeverans, dicitur purgaſſe indicia contra eum exiſtentia.*
39 *Cautela ut judex, qui aliquem indebitè torquet, non teneatur in ſyndicatu.*
40 *Confeſſio facta in tormentis non ſufficit ad condemnandum niſi reus extra tormenta illam ratificet.*
41 *Et quando fieri debeat hujuſmodi ratificatio.*
42 *Et in quo loco fieri debeat.*
Et an ſint adhibendi teſtes, ib.
43 *Et quid ſi non ratificet confeſſionem in tormentis factam, ſed illam revocet.*
44 *Et an ubi reus illam ratificet, ei ſtatui debeat terminus defenſionis.*
45 *Reus an poſſit interrogari de aliis criminibus, de quibus contra eum non adſunt indicia.*
46 *Tortura ſemel illata an repeti poſſit.*

Ex Additionibus.

1 *Tortura an irrogetur in cauſa appellationis, remiſſ.*
2 *Judex torquens ſine indiciis, quomodo puniatur.*
3 *Tortura indebitè illata an proceſſus factus poſtea valeat.*
4 *Tortura illata ab uno Judice, qui cauſam remiſit, an computetur.*
5 *Torturam quando poſſit inferri priuſquam conſtet de delicto.*
6 *Tortura, an poſſit inferri, ubi eſt pœna pecuniaria tantum.*
7 *Tortura in quibus ſit inferenda, remiſſ.*
8 *Tortura an ſit inferenda in cauſa civili.*
9 *Depoſitum negans torqueri poteſt.*
10 *Cedens bonis, ſi eſt ſuſpectus de occupatione bonorum poterit torqueri.*
11 *Tortura in Regno Neap. niſi in pœnis ultra relegationem.*
12 *Torqueri an poſſit teſtis varius in cauſa civili, remiſſ.*
13 *Tortura an habeat locum, quando agitur de crimine civiliter.*
14 *Tortura an poſſit inferre pro intereſſe partis, ſi quis gratiatus fuerit ſalvo intereſſe partis civiliter.*
15 *Et quid in cauſis minimis, & damnorum datorum.*
16 *Et quid ſi ſit probandum delictum.*
17 *Probatio difficilis quomodo dicatur, remiſſ.*
18 *Tortura facilè adhibetur in delictis nocturnis.*
19 *Et in dictis delictis ſufficiunt conjecturæ.*
20 *Familia poteſt torqueri, cum agitur de inſidiis mariti contra uxorem, vel è contra.*
21 *Tortura an poſſit inferri, quando quis eſt gratiatus ſalvo intereſſe partis civilis.*
22 *Convictus an ſit torquendus.*
23 *Interrogatio de ſocio quomodo ſit facienda.*
24 *Convictus an poſſit puniri pœna ordinaria, ſi fuerit tortus ſine præjudicio convicti, & confeſſi criminis, & ſemper perſtiterit in negativa.*
25 *Proteſtatio iſta quid operetur.*
26 *Et quomodo hoc caſu debeant fieri interrogationes.*
27 *Tortura quando adhibeatur abſque indiciis, remiſſ.*
28 *Arbitrium conceſſum Judici circa torturam quomodo intelligatur, remiſſ.*
29 *Judex an debeat obedire Principi mandanti aliquem torqueri abſque indiciis.*
30 *Tortura illata abſque indiciis, an convalidetur illis ſupervenientibus.*
31 *Solitus delinquere an ex hoc poſſit torqueri.*
*31 *Torqueri an poſſit homo bonæ famæ.*
32 *Bannum ſolum, an, & quando ſufficiat ad torturam.*
33 *Et quid in Regno Neap.*
34 *Bannitus in ſtatu Eccleſiaſtico ſi comparuerit infra annum, an poſſit torqueri.*
35 *Farinac. impugnatur.*
36 *Contumacia purgata an faciat indicium ad torturam.*
37 *Et quomodo purgetur.*
38 *Et quid in Regno Neap.*
39 *Proceſſus abſque indiciis valet, ſi non opponatur.*
*39 *Verba Principis de ſcientia alicujus criminis an fidem faciant.*
40 *Bannitus non tamen condemnatus, comparens poſt termi-*

terminum ſibi aſſignatum an torqueatur.
41 *Boſſ. error.*
42 *Bannum quomodo intelligatur.*
43 *Inobedientia omnis eſt mulctabilis.*
44 *Bannitus ab uno Judice, an poſſit per alium torqueri.*
45 *Bannitus à pœna poteſt torqueri, etiam ſi ſtatutum permitteret bannito purgationem contumaciæ.*
46 *Clar. declaratur.*
47 *Bannitus admiſſus ad novas defenſiones an poſſit per ſolam condemnationem torqueri, ſi deperdita ſint informationes.*
48 *Inſtrumentum deperditum quomodo refici poſſit.*
49 *Et quomodo probetur amiſſio.*
50 *Poſitus in banno in ſtatu Eccleſiaſtico, ſi compareat poſt terminum banni, & ante ſententiam, audiri debet, ſin minus habetur pro confeſſo, & poteſt condemnari abſque alia citatione.*
51 *Bannitus admiſſus ad novas defenſiones, ſi docuerit de innocentia, an poſſit torqueri.*
52 *Et quid ſi à Principe fuerit expreſſim remiſſa contumacia.*
53 *Et quid ſi probetur illum fuiſſe abſentem tempore delicti.*
54 *Tortura quando valeat ſine indiciis.*
55 *Tortura quare inventa.*
Judex in delictis occultis poteſt procedere ad torturam propter dictum unius teſtis non omni exceptione majoris.
56 *Indicia ſufficientia quando dicantur, & quando dicantur purgata.*
57 *Statuto declarante quæ indicia requirantur, ceſſat arbit. Judicis.*
58 *Indicium quando dicatur proximum, & quando remotum.*
59 *Teſtis unus non omni exceptione major quando faciat indicium.*
60 *Indicia duo etiam levia ſufficiunt ad torturam.*
61 *Tortura quando irrogetur perſonis exceptuatis.*
62 *Doctores quando poſſint torqueri, & carcerari.*
63 *Privilegium amittitur per reatum.*
64 *Tortura levior eſt inferenda nobilibus.*
65 *Doctores non torquentur, ſi examinati uti teſtes vacillarent.*
*65 *Doctores, ut torqueri poſſint, degradari debent.*
66 *Decuriones hodie qui dicantur.*
Decuriones delinquentes in officio poſſunt torqueri.
67 *Minores in quibus caſibus torqueantur.*
68 *Infans an poſſit ferula cedi.*
69 *Senex an poſſit torqueri.*
Decrepiti qui dicantur, & qui, & quomodo torqueri poſſint.
70 *Senectus & decrepitus quomodo probetur.*
71 *Et quid ſi ſenex tortus confiteatur.*
72 *Et quid ſi fuerit ad torturam indiciatus.*
73 *Febricitans an torqueatur.*
74 *An ſurdus.*
An mutus, n. eod.
75 *Mulier prægnans an poſſit examinari, & quomodo.*
76 *An torqueri.*
Et quid ſi ſit prægnans ex adulterio, ib.
Et quid ſi doloſe in carcere concepiſſet, ib.
77 *Et quid ſi torqueatur, & fuerit confeſſa.*
78 *Et quomodo cognoſcendum an ſit prægnans.*
79 *Et quid ſi fuerit torta, & fecerit abortum Medico dicente, ſe credere, non eſſe prægnantem, an teneatur Judex.*
80 *Mulier non prægnans poteſt torqueri.*
81 *Et an poſſit blanditiis ad confitendum induci.*
82 *Auctoris opinio.*
83 *Mulier prægnans non fuſtigatur.*
*83 *Qui non poſſunt torqueri, poſſunt tamen terreri.*
84 *Appellatio à tortura an liget manus Judicis.*
85 *Et quid practicetur in ſtatu Eccleſiaſtico.*
Et quid in Regno, ibid.
86 *Appellatio an admittatur à decreto de non torquendo.*
87 *Judex in cauſis arduis poteſt procedere ex proceſſu informativo ad torturam.*
88 *Magna Curia Vicariæ poteſt procedere ex proceſſu informativo ad torturam, & quomodo.*
89 *Non tamen contra Neapolitanos niſi de licentia Proregis.*
90 *Et quid de Gubernatoribus Romæ.*
91 *Tortura eſt inchoanda à filio in præſentia patris, ſi de eodem crimine ambo ſint inquiſiti.*
92 *Confeſſio patris ob torturam filii, vel è contra non valet ſine ratificatione.*
93 *Tortura eſt incipienda ab eo, qui habet malum nomen, ſive malam phyſionomiam.*
94 *Tortura à quo ſit incipienda, Judicis arbitrio remittitur.*
95 *Torturæ gradus, remiſſ.*
*95 *Judex in arbitrariis quæ attendere debeat.*
96 *Confeſſio quando dicatur extorta metu tormentorum.*
*96 *Reſcriptum Senatus de aliquo torquendo quomodo intelligatur.*
97 *Confeſſio carcerati quando dicatur facta metu, & non valeat.*
98 *Tortura quando ſit adhibenda cum teſtibus e chorda.*
99 *Tortura an ultra tres vices ſit repetenda.*
100 *Tortus ſuper uno indicio ſuper omnibus cenſetur tortus.*
101 *Advocatus, & Procurator fiſci an debeant intereſſe torturæ.*
102 *Tortura adhibenda teſtibus non requirit cauſæ diſcuſſionem cum Advocatis.*
103 *Advocati an ſint citandi ad hanc cauſam.*
104 *Quomodo ſervetur in Regno Neap.*
105 *Et quomodo in ſtatu Eccleſiaſtico.*
106 *Tormentum cavaletti an ſit novum.*
107 *Et quid de tormento ignis.*
108 *Tortura an præſumatur immoderata:*
109 *Tortus ſi ceciderit, quia male ligatus, an teneatur Judex.*
110 *Tortus indebitè, ſi Judicem occiderit, non punitur morte.*
111 *Judex excedens modum in puniendo quomodo puniatur.*
112 *Et quomodo probetur exceſſus, remiſſ.*
113 *Tortura quomodo probetur.*
114 *Torquens indebite in Regno Neap. quomodo puniatur.*
115 *Indicia quando cenſeantur purgata.*
116 *Convictus, qui ſemper negavit in tortura, ordinaria pœna puniri poteſt.*
117 *D. Clari lapſus.*
118 *Probationes legitimæ non enervantur per negationem rei factam in tortura, licet Judex non proteſtetur ſe citra præjudicium probatorum torquere.*
Tortura eſt fragilis, & de facili non eſt credendum, ib.
119 *Maleficium taciturnitatis vel inſenſibilitatis, quod dicatur.*
120 *Teſtibus, an confeſſioni ſit magis ſtandum.*
121 *Gram. deciſ. declarata.*
122 *Tortus ſuper indiciis indubitatis cum proteſtatione citra præjudicium probatorum, &c. etiam quod ſuper principali interrogetur, poterit ad triremes condemnari.*
123 *Imo etiam ad pœnam ordinariam, ſi adſit frequentatio.*
124 *Et quid ſi ſortilegiis utatur.*
125 *Confiſcatio bonorum non dicitur pœna extraordinaria.*
126 *Tortus, qui negavit, an debeat ſtatim abſolvi.*
127 *Et quid ſervent Officiales in ſtatu Eccleſiaſtico.*

128 *Et*

128 *Et quid in Regno Neap.*
*128 *Confeſſio facta ſine tormentis quando validior ſit, quam facta cum tormentis.*
129 *Confeſſio facta non in tortura, ſed tantum tormentis præparatis, non valet ſine ratificatione.*
130 *Et quid in homine robuſto, & ſagaci.*
Foller. lapſus ibidem.
131 *Ratificatio quomodo ſit facienda, remiſſ.*
132 *Confeſſus bis crimen vario modo, & poſt modum generaliter confeſſionem ratificans, non poteſt puniri, ſed debet magis ſpecifice interrogari.*
133 *Confeſſio latronum ſufficit ſine ratificatione, & robuſti leviter torti.*
134 *Confeſſus, & ratificans an debeat puniri, ſi poſt ſententiam de innocentia conſtet.*
135 *Ratificatio an requiratur, ſi confeſſio extrajudicialis præceſſerit.*
136 *Gloſ. fi.* in l. capite, ff. de adul. *reprobatur.*
137 *Confeſſio juncta cum aliis indiciis valet ſine ratificatione.*
Et an quando poſſit revocari, ibid.
Et quid ſi præceſſerit confeſſio extrajudicialis, ibid.
Confeſſio extrajudicialis, & confeſſio facta in tortura an jungantur, ibid.
138 *Confeſſio in dubio an præſumatur ſpontanea, vel coacta.*
139 *Ratificatio non requiritur in capto in flagranti.*
140 *Confeſſus, & ratificans non admittitur amplius ad revocandum.*
141 *Tertius tortus an debeat ratificare, remiſſ.*
142 *Confeſſio facta in tormentis, ut probet, duo requiruntur.*
143 *Ratificatio facta in loco torturæ an valeat.*
144 *Confeſſio voluntaria, & confeſſio ſpontanea quomodo differant, remiſſ.*
145 *Ratificatio an ſit facienda coram teſtibus.*
146 *Et quid in Regno Neap.*
Reus in Regno ſubſcribit ſuam depoſitionem, ibid.
Et quid ſi literas neſciat, ibidem.
Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico, ibid. & infra num. 149.
147 *Confeſſus delictum de quo inquirebatur, an poſſit ſuper aliis interrogari nullis extantibus indiciis.*
148 *Et quid in Clerico.*
150 *Condemnatus poteſt contra alios torqueri.*
151 *Condemnatus inculpatum exculpans poteſt iterum torqueri.*
152 *Tortura quando poſſit repeti, remiſſ.*
153 *Et quid ſi procedatur ex proceſſu informativo.*

1 CÆterum ubi *(a)* delictum non ſit plene probatum contra reum, videndum eſt, an contra eum ſubſint indicia ſufficientia *(b)* ad torturam, quæ per ipſius rei defenſiones ſublata, aut eliſa fuerint. Et eo caſu debet judex decernere deveniendum eſſe ad torturam.

2 Antequam (*c*) tamen judex aliquem ponat ad torturam, debet animadvertere, ne id injuſtè faciat, nam Judex, qui ponit aliquem (*d*) ad torturam injuſte, ipſe eſt capite puniendus. Et hæc eſt communis, opin. ut dicit Marſil. *in l. quæſtionis modum, num. 72. ff. de quæſt. & in l. 1. §. præterea, nu. 7. in fin. ff. ad l. Corn. de ſicar. & in practi. crimin. §. expedita, n. 87. in fin.* quem refert Sapia *in l. 1. in princip. n. 7. ff. quod quiſque juris*, & Apoſtil. Crot. *de teſtibus poſt numerum 69. in verbo, Modica*, & Apoſtil. ad Rimin. *conſ. 6. ſub n.* 18. & Boſſ. *in tit. de tortura, num.* 31. Petr. Caleſ. *inter conſ. criminalia diverſorum, conſ. 93. in fin. libro 2. & conſ. 94. n. 4. eodem vol.* & Pract. Conrad. *fol. 314. verſ. debet etiam.* Et contra judicem, qui indebitè quendam torſerat, conſuluit Barbat. *conſil. 47. lib.* 1. Scias (*e*) tamen, quod hæc opin. non ſervatur in practica, nam (*f*) ubi non ſequatur mors ipſius rei, non ſolent judices pœna capitis, ſed tantum pœna extraordinaria. In regno autem Neapol. adeſt conſtitutio imponens judici injuſte torquenti pœnam carceris biennalis, & publicationis tertiæ partis bonorum, quam fuiſſe executam contra quendam Aſſeſſorem refert Grammat. *conſ. 15. in fi.* ubi in facti contingentia ita conſuluit. Sed in omnem caſum debent judices cautè, & conſideratè ad torturam reo infligendam procedere: nam ſi reus in tortura ei indebitè illata moreretur, forte poſſet eo caſu ſervari communis opin. quamvis ego etiam hoc caſu illam non ſervarem, niſi appareret, quod judex aut propter inimicitias, aut propter pecuniam, vel aliter corruptus id feciſſet: tunc enim non excuſarem illum à pœna ordinaria homicidii. Quid autem ſi judex in tortura modum exceſſerit, ita ut reus ſit mortuus: dixi infra, *verſ. Judex autem.*

3 Debet (*g*) autem judex ante omnia conſiderare primo, ut conſtet de delicto, juxta ea quæ dixi ſupra *quæſt. 4. & qu. 55. verſ. poteſt etiam*, licet hoc male ſervetur in practica, (*h*) ut dicit Brun. *de indic. & tortura, fol. 57. n. 11. in fin.* quia ſtatim quod aliquis dicit ſibi aliquid ſubtractum fuiſſe, (*i*) abſque eo quod aliter conſtet, torquentur ſuſpecti de furto: quod etiam dicit hodierno tempore ſervari Practica Caſoni, *fol. 67. n. 6.* Sed certè iſti judices, & qui conſideratè procedunt, neminem ponunt ad torturam, niſi prius de delicto ipſo (*k*) appareat, ut dixi *in locis præalleg.* Et ideo miratus ſum, (*l*) quod Senatus juſſerit torquêri quendam Simonem Hebræum, qui delatus fuerat quod puellam Chriſtianam vitiaſſet, & deinde ad occultandum ſcelus, morti tradidiſſet, licet de cadavere non conſtaret, 17. Februar. 1555. A. C.

4 Præterea debet (*m*) judex conſiderare, an delictum tale ſit, pro quo quis de jure ſit tormentis ſubjiciendus, ſcilicet quod pro eo (*n*) ingeratur pœna corporalis. Nam ubi ingeritur, niſi (*o*) pœna pecuniaria, vel alia corporis non afflictiva, non eſt ad torturam procedendum. Cum enim tortura ſit gravis afflictio, certè non debet major pœna inferri reo non convicto, nec condemnato, (*p*) quam eſſet inferenda ex ipſa condemnatione, ubi eſſet de crimine convictus, vel confeſſus. Ubi vero pœna corporalis imponitur, ſolet indiſtinctè ad torturam procedi. Et licet aliqui tenuerint, quod non ſit locus torturæ niſi in gravioribus maleficiis, nihilominus *(q)* communiter ſervatur, quod etiam ſuper levibus fiunt torturæ prout atteſtatur Alber. *in l. edictum, n. 4. C. de quæſt.*

5 Debet etiam judex advertere, an delictum aliter quam per torturam probari poſſit, nam regulariter ad torturam deveniri non debet, niſi (*r*) in ſubſidium, quando ſcilicet aliæ probationes haberi non poſſunt: & ita concludunt omnes Doctores, ut dicit Pract. Conradi, *folio 208. poſt numerum 6.* & ita obſervat conſuetudo, ut dicit Angel. *in l. fin. poſt nu. 4. C. de quæſt.* Boer. *deciſ. 163. n. 1.* (*ſ*) Et ideo ſi aliter conſtet de delicto, reus torqueri (*t*) non debet. Et hanc dicit eſſe communem opin. Marſil. *in l. 1. in principio, n. 7. ff. de quæſt.* quem refert Didac. *pract. q. 23. fol. 166. col.* 3. ubi & id ſubdit, quod judices aliter obſervantes tenentur in ſyndicatu: quem refert Practic. Conradi, *folio* 288. *num.* 2. Idem etiam Marſil. *in pract. crim. §. nunc videndum, num. 15. & conſ. 5. nu.* 52. quem refert Pract. Jodoch. *cap. 35. n.* 3. & Pract. Carer. *fol. 160. poſt nu. 188. verſ. item ad torturam.*

6 Et ideo (*u*) dici ſolet, quod judices facilius debent procedere ad torturam in delictis clam commiſſis, quam in iis, quæ palam commiſſa ſunt. Et hæc eſt communis regula, ut dicit Igneus *in l. 1. §. ſervi app. num. 75. ff. ad Syllan.* nam ea, quæ in occulto committi ſolent, difficilius probari poſſunt, ut eſt (*x*) venenatio, falſum, adulterium & ſimilia;

milia : merito in illis facilius eſt ad torturam deveniendum.

7 Scias (y) etiam, quod plerunque judices, licet delictum ſit plenè probatum, etiam per teſtes de viſu ſolent nihilominus adhibere torturàm : non ut amplius conſtet de delicto, ſed ſolum ut reus fateatur delictum, de quo convincitur, ne per appellationem illud, quod fuerit pronunciatum, (z) ſuſpendi contingat. Et dicit Bald. *in l.* 1. *num.* 9. *C. de juram. calumn.* quod ita ſervant judices de conſuetudine, quem refert Paris Put. *de ſynd. folio* 453. *num.* 3. Idem etiam dicit Bald. *conſ.* 364. *num.* 3. *libr.* 3. *& in l.* 2. *num.* 9. *C. quorum app. non recip.* quem refert Carrer. *folio* 21. *num.* 34. Dicit tamen Anton. de Alexandr. *in quibuſdam Apoſtil. ad Bartol. in l.* 1. *§. ſi quis ultro, ff. de quæſtion.* quod hæc eſt communis practica, & quod ita communiter obſervatur, prout illum refert Grammat. *conſ.* 1. *num.* 3. *& voto* 1. *num.* 3. *& ſuper conſtitut. Regni, folio* 24. *num.* 33. Dicit etiam Igneus *in l. & ſi tertius nu.* 10. *ff. ad Syllan.* quod hanc praxim tota (a) penè Italia, & maximè ineruditi cauſarum criminalium judices, & aſſeſſores obſervant, ſub colore, quod velint reos interrogare ſuper ſociis, & complicibus vel ſuper aliis criminibus. Et dicit Paris Puteus *de ſyndic. folio* 462. *num.* 6. quod hac cautela utuntur judices malitioſi, quem refert Pract. Carrer. *folio* 161. *verſ. limita niſi.* Hanc etiam practicam laudat Bald. *in l.* 1. *&* 2. quem ſequuntur communiter omnes Criminaliſtæ, ut dicit Foller. *in pract. crimin. canon. folio* 258. *numer.* 5. Et dicit Papo *libro* 24. *titulo* 9. *arreſto primo* quod Parlamentum Pariſienſ. conſuevit reos etiam convictos tormentis ſubjicere.

8 Veritas (b) eſt, quod in hoc Ducatu rei convicti, vel confeſſi, vel condemnati (c) interrogantur, & torquentur ſuper ſociis, & ſuper aliis criminibus, ſed non interrogantur ſuper principali delicto contra ſeipſos, ut confiteantur, & ſic non ſervatur illa practica, de qua ſupra dictum eſt, prout neque in Francia illam obſervari dicit Chaſſ. *ſuper conſuetud. Burgund. fol.* 48. *poſt num.* 40. ſubdens, quod malè faciunt qui id faciunt. (d) Quando autem tales rei torquentur (ut dixi) ſuper ſociis, & complicibus, & ſuper aliis criminibus debet judex prius proteſtari, quod id facit ſine præjudicio confeſſi, & convicti criminis, vel (ſi ſint condemnati) ſine præjudicio condemnationis. Et hæc eſt communis obſervantia, ut dicit Cæpoll. *conſ.* 32. *col. pen. verſic. nec poteſt dici*, quem refert Gomeſ. *c.* 13. *delict. poſt num.* 20. *verſ. & in tantum*, & Boſſ. *in titul. de ſent. num.* 70. & dicit Alber. *in Rubr. C. de quæſt. poſt num.* 9. quod fatuus eſſet judex, qui torqueret aliquem, contra quem eſſet probatum plene, niſi id faceret (e) cum proteſtatione, quod non intendit eum torquere ſuper probatis : Debetque facere, quod talis probatio appareat in actis : alias enim ubi quis interrogaretur ſuper crimine ipſo, de quo eſſet confeſſus, aut convictus, ſine tali proteſtatione, & in tormentis negaret, & perſiſteret in negativa, diceretur purgaſſe indicia, & probationes contra ſe exiſtentes, & eſſet abſolvendus, vel ſaltem non poſſet in pœnam ordinariam condemnari. Vide quæ dixi infra *verſicul. Illata reo.* Debent etiam judices torquendo reos ſuper ſociis, & ſuper aliis criminibus, moderatam torturam inferre neque juris terminos excedere, ut dicit Igneus *in loco præalleg.*

9 Dixi (f) etiam, judicem animadvertere debere priuſquam reum tormentis ſubjiciat, an contra eum ſubſint indicia. Regulariter (g) enim non eſt à tortura incipiendum, (h) ut communiter dicitur, teſte Zaſio *conſil.* 19. *num.* 31. *in fin. lib.* 1. Et in hoc debet judex eſſe valde circumſpectus : quia ſi torqueret aliquem ſine indiciis, poſſet graviter puniri in ſyndicatu. Vide quæ dixi infra *verſicul. dixi quoque.* Et dicit Thom. de Piperara *in tractat. de fama, num.* 58. quod caveant ſibi Poteſtates, & judices, ne (i) prætextu arbitrii procedant ad tormenta ſine aliquo indicio : quia ſaltem unum debent habere indicium, per quod moveatur animus ipſorum quod accuſatus ſit culpabilis maleficii, de quo imputatur ſubdens, quod licet in procedendo poſſint omittere ordinem, & ſolemnitatem juris, & conſuetudinaria, & communi interpretatione arbitrii, non tamen prorſus poſſunt, vel debent omittere. Vide quæ dixi (k) ſupra *quæſt.* 31. *verſicul. arbitrio atque balia.* (l) Debent igitur omnino indicia præcedere torturam; & in hoc nemo diſcrepat, ut dicit Bolognin. *in addit. ad tractat. de tormentis*, Guid. de Suzar. *num.* 29. (m) Et ideo etiam ſi poſt torturam illatam legitima ſupervenirent indicia, non propterea tortura non præcedentibus indiciis illata legitimaretur. Et ita non tenent communiter Doctores, & Advocati, ut dicit Albericus *in l. maritus, numer.* 4. *ff. de quæſt.* Vide quæ dixi ſupra, *quæſtio.* 55. *verſiculo ſi vero.* Et hæc (n) concluſio locum habet non ſolum in minoribus delictis, ſed etiam in majoribus, & atrociſſimis, (o) imo etiam in crimine læſæ Majeſtatis prout etiam eo caſu atteſtatur eſſe communem opinionem Brun. *de indic. & tortura, folio* 39. *num.* 6. quem refert Practica Conradi, *folio* 300. *in princip.*

Sed (p) pone, quod reus ſit ſolitus delinquere, 10
& alias ſit malæ vocis, conditionis, & famæ: nunquid (q) poterit ſine aliis indiciis poni ad torturam? Reſpond. (r) Aliqui dicunt, quod ſic, & dicit Marſil. *in pract. crim. in §. diligenter, n.* 99. *& ſequent.* quod in hoc conveniunt ferè omnes Doctores, prout illum refert Novell. *in pract. crim. folio* 41. *num.* 54. Sed certè non invenio Marſil. in libro meo hoc explicite dicentem *in loco præallegato*, licet multos referat ita tenentes : quinimo ipſe tenet contrarium prout ego etiam teneo: quia ſi ex eo ſolo poſſent judices reos tormentis ſubjicere, quia alias deliquiſſent, haberet nimis largas habenas, quod non eſt permittendum propter imperitiam multorum. Et certè in hoc Ducatu illa opin. non ſervatur, niſi in vilibus perſonis, (ſ) prout ſunt iſti vagabundi, qui ſoliti ſunt furari, & ſimiles.

Sed (t) nunquid bannitus, & condemnatus in 11
contumaciam poterit torqueri ſine aliis indiciis pro veritate delicti? Reſpond. *in l.* 1. *n.* 13. *in fin. C. de hæred. inſtitut.* tenuit, (u) quod ſic : & hanc dicit eſſe communem opinionem Foller. *in practic. crimin. folio* 309. *num.* 8. Hæc tamen deciſio videtur reddi valde dubitabilis ex iis, quæ dicit Boer. *deciſ.* 163. *num.* 5. & poſt eum Foller. *in loco præallegato.* Tu itaque dic, quod aut loquimur in bannito, & condemnato, qui poſtea fuerit captus : & de tortura huic inferenda ſuper veritate delicti non eſt tractandum, ſed ſolummodo de exequenda condemnatione, ut dixi infra *quæſt.* 96. *verſic. quæro nunquid.* (x) Bene poſſet torqueri ſuper ſociis, & complicibus ſuper aliis delictis, juxta ea, quæ dixi ſupra *verſiculo Veritas eſt.* Aut loquimur in bannito, qui ſit admiſſus ad novas defenſiones prout videtur loqui Bald. *in loco præallegato.* (y) Et hoc caſu utique poterit torqueri ad veritatem delicti eruendam propter ſolum bannum, & condemnationem, etiam quod nulla alia contra eum legitima ſubſint indicia: & ita procedit communis opinio. Et ſi dicas (ut conſiderant Boer. & Foller. *in locis præallegatis,*)

tis,) quod non videtur poſſe in facto verificari hæc communis concluſio, (z) cum inquiſitio, & bannum non valeant niſi præcedentibus legitimis indiciis, & conſequenter, quod ſuper tali banno nullum poterit fieri fundamentum? Reſpondeo, quod imo poteſt verificari in multis caſibus, puta, ſi proceſſum ſit (a) ad inquiſitionem ex conſcientia Principis; nam eo caſu procedit, & valet inquiſitio, etiam aliis indiciis non præcedentibus, ut dixi ſupra *quæſtio*. 7. *verſicul. præterea ſcias*, idem etiam ſi proceſſum ſit ex diſpenſatione Senatus, ut ſæpe fit, vel per inquiſitionem, (b) vel præceptis pœnalibus, non præcedentibus legitimis indiciis, ſed ſolummodo ſuſpicionibus, vel conjecturis, ut dixi ſupra *quæſtione* 31. *verſicula item quæro*. Præterea etiam tu ſcis, quod multa indicia ſufficiunt ad torturam, ut dixi ſupra *quæſtio*. 20. *verſicul. ad formandam*. (c) Si ergo inquiſitus, vel citatus, in aliquo ex prædictis caſibus permiſerit ſe banniri, poterit deinde, ſi admittatur ad novas defenſiones, (d) torqueri ex ſolo banno, & illis qualibuſcunque indiciis, etiam quod alias non eſſent ſufficientia ad torturam. (e) Pariter etiam ſi iſte bannitus admiſſus ad novas defenſiones probaverit in ſuis defenſionibus talia, ex quibus ſint ſublata, vel eliſa omnia indicia contra eum exiſtentia, (f) adhuc tamen propter ſolum bannum, ſeu contumaciam poterit torqueri. Et ſic vides, quod in omnibus iſtis caſibus optime poteſt verificari comm. opin. Et ita pluries vidi in practica obſervari:

12 Nam ſufficit adeſſe aliqua indicia contra reum ad hoc, ut torqueri poſſit, niſi etiam illata indicia ſint legitimè probata. Quomodo autem indicia probentur, dixi ſupra *quæſt*. 22.

13 Dixi (g) quoque non ſufficere, quod adſint indicia contra aliquem, & quod ea legitime probata non fuerint, niſi etiam illa ſint (h) ad torturam ſufficientia. Et hoc judices Deum timentes debent ſemper præ oculis habere, ne aliquem injuſtè tormentis ſubjiciant, ut neque ipſi in ſyndicatu teneantur, ut dixi ſupra, *verſ. Antequam tamen*. Et dicit Afflict. quod ipſe ſemel reſpondit regi Federico eum interroganti, quod etiam de auctoritate regia non poterat mandare hominem torqueri contra quem non extabant indicia ſufficientia: quem refert, & dicit ſe idem reſpondiſſe Cardinali Columnæ Proregi Neap. Gramm. *vota* 32. *num*. 3. dixi ſupra, *verſ. dixi etiam*. In hoc autem, quæ dicantur indicia ad torturam ſufficientia, ſcire debes, quod in materia indiciorum, & torturæ propter varietatem negotiorum, & perſonarum, (i) non poteſt dari certa doctrina, ſed remittitur arbitrio judicis. Ita dicunt communiter Doct. ut ait Bart. *in l. fin. num*. 5. *ff. de quæſt*. Simanchas *de hæret. c*. 63. *num*. 8. Et in hoc omnes concordant, ut dicit Corn. *conſ*. 101. *in littera O, lib*. 2. *& conſ*. 198. *in littera N, eod. volu*. Brun. *de indic. & tortur. fol*. 22. *num*. 1. Et dicit Salyc. *in l. fin. nu*. 7. *C. de quæſt*. quod ita dicunt omnes Doctores: Idem dicit Anto. de Canar. *de quæſt. in* 2. *membr. num*. 8. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Joan. de Amicis *conſ*. 134. Et dicit Bald. *conſ*. 95. *num*. 6. *lib*. 1. quod ita tenent communiter Doctor. Et dicit Pract. Jodoc. *c*. 36. *num*. 2. quod in hoc conveniunt omnes Doctorum ſententiæ. (k) Si tamen vis videre aliquas quæſtiones in ſpecie circa nonnulla indicia, an ſint ad torturam ſufficientia, vide ſup. *quæſt*. 21.

14 Sed quæro, quot indicia requirantur ad hoc, ut quis poſſit torqueri? Reſpond. Aliqui tenent, quod unum indicium ſufficiat: & dicit Pract. Jodoch. *in d. cap*. 36. *n*. 30. quod ita ad unum Doct. omnes aſſerunt. (l) Alii vero diſtinguunt, quod aut indicium eſt (m) proximum maleficio, & ſufficit unum indicium ad torturam: Aut vero eſt remotum à facto: & tunc reus propter unum tale indicium non debet torqueri, (n) ſed plura requiruntur. Ita dixit Bart. *in l. fin. nu*. 6. *ff. de quæſt*. quem ſequuntur communiter Doct. ut dicit Boſſ. *in titul. de ind. n*. 71. Et hanc dicit eſſe communem opin. Joan. de Amicis *conſ*. 127. *n*. 26. *& conſ*. 131. *n*. 6. Blanc. *de ind. n*. 150. quem refert Villalob. *in ſua collecta communium opin. in littera I, verbo, indicium remotum*, Natt. *conſ*. 42. *n*. 6. Michellus *patrocinio* 46. *n*. 13. Hanc etiam appellat doctrinam omnium Doct. Aug. ad Ang. *de maleſ. in verbo, Fama publica, poſt num*. 52. Et ita ſervari atteſtatur Alexand. *in d. conſ*. 77. *num*. 12. *lib*. 1. quem refert Pract. Conradi, *fol*. 298. *num*. 30. *in fin*. (a) Cæterum quidquid ſit de jure, Doctores indiſtinctè dicunt, quod de conſuetudine in practica ſervatur, quod per unum indicium proceditur ad torturam. Ita atteſtatur Joan. And. *in addit. Specul. in tit. de præſumpt*. §. *ſpecies, ſub n*. 3. *in verbo, in l. unica*, quem refert Alex. *in d. conſ*. 77. *in fin*. & Jaſ. *in repet. l. admonendi, n*. 168. *in fin*. & Grammat. *conſilio crim*. 17. *n*. 18. & Anton. de Canar. *de quæſt. in* 2. *memb. nu*. 33. *in fine*, Gomeſ. Arias *ſuper leg*. 74. *Tauri, poſt nu*. 18. Ita etiam communiter ſervari in judiciis atteſtatur Alber. *in l. ſi quis alicui, num*. 2. *C. ad legem Juliam Majeſt*. Paris Put. *de ſynd. fol*. 447. *cap*. 11. *circa fin. & fol*. 469. *n*. 49. Marſil. *in pract. crim*. §. *diligenter, n*. 11. Afflict. *ſuper* 1. *conſtitutionum Regni, rubr*. 27. *n*. 3. Et ita in hoc Ducatu ſervatur, nam ex unico indicio legitime probato, (p) ſive ſit proximum, ſive remotum à facto, ut plurimum reus ſubjicitur tormentis: quod tamen intellige juxta ea, quæ dicta ſunt ſupra *qu*. 21. ubi dixi, an ſola fama, fuga, inimicitia, minæ, & hujuſmodi, quæ ſunt remota à maleficio, ſufficiant ad torturam.

Ubi [q] ſubſint legitima indicia, legitime proba- 15
ta, & ad torturam ſufficientia, reſtat tantummodo, ut judex advertat, an reus forte ſit talis perſona, quæ de jure prohibeatur ſubjici tormentis. (r) Videamus igitur, quæ perſonæ torqueri non debeant. Et in hoc articulo facienda eſt generalis concluſio, quod regulariter (ſ) omnis ille torqueri poteſt, (t) qui non reperitur prohibitus. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Anton. Gomeſ. *cap*. 13. *delictor. num*. 3. Scias autem, quod aliqui dixerunt, quod liber homo torqueri non poteſt: ſed contrarium proculdubio verius eſt. Et in hoc non eſt dubitandum: quia de eo ſunt text. expreſſi, prætereaque ita ſervat generalis conſuetudo, ut atteſtatur Guid. de Suz. *in tract. de indic. & tortura, nu*. 82. Jacob. de Belviſ. *in pract. crim. in rubr. de quæſt. n*. 7. & quotidie videmus de facto obſervari. De ſervis autem non eſt dubium, ipſi enim in quocunque crimine ſive publico, ſive privato, & in quacunque cauſa poſſunt (u) torqueri, ut dicit Barto. *in l. divus, n*. 1. *ff. de quæſt*. & eſt commun. opin. ut atteſtatur Pract. Conradi *fol*. 229. *n*. 32.

Quæro, [x] an Doctores poſſint de jure torqueri? 16
Reſpond. quod non: & ita tenent omnes, ut dicit Paris Put. *de ſynd. fol*. 239. *poſt numer*. 9. Ita etiam communiter teneri atteſtatur Pract. Carrer. *fol*. 145. *poſt nu*. 180. *ver. excipiuntur*. Ita etiam de conſuetudine obſervari atteſtatur [ni fallor] Jacob. de Belviſ. *in pract. crim. in rubr. de quæſt. nu*. 17. Et licet Gand. *de maleſ. in tit. de quæſt. n*. 38. quem multi pro Bart. allegant, dicat, quod hoc de conſuetudine non ſervatur, prout etiam idem atteſtatur Odofred. *in tractat. de quæſt. in fine*, & Guido de Suzar. *in tract. de ind. & tortura, n*. 108. & Paulus de Eleaz. *in cap. gravis depoſitio*. quem refert Brun. *de ind. & tortu*, à *fol*. 82. Paris Put. *de ſynd. fol*. 561. *poſt num*.

n. 6. *& fol.* 474. *c.* 3. *poſt n.* 5. quod etiam ſe vidiſſe obſervari atteſtatur Anton. de Canar. *de quæſt. in* 4. *membr. n.* 3. Nihilominus talis cooſuetudo de jure nihil valet; & ideo non eſt obſervanda: & ita communiter tenetur, ut dicit Carrer. *in loco præallegat.* quem refert Duennas *regul.* 190. *in* 4. *ampliatione.* Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Boſſ. *in tit. de indic. num.* 111. Et in hoc Ducatu ita obſervatur, quod Doctores (*y*) non ſubjiciuntur tormentis. Et ita reſcripſit Senatus Prætori Placentiæ in cauſa cujuſdam (*z*) Doctoris Marliani 24. Octobr. 1555. (*a*) P. N.

17 Item (*b*) quæro, nunquid perſonæ poſitæ in dignitate poſſint torqueri? Reſpond. quod non; neque uti rei contra ſe ipſos, neque tanquam teſtes contra alios. Et communis opin. ut dicit Boſſ. *in tit. de tortura teſtium, n.* 7. ſecundum quam expreſſe juſſit Senatus abſtinendum eſſe à tortura cootra D. Hieronymum Pecorarium, eo quia eſſet feudatarius, licet prius ordinaſſet illum eſſe torquendum, 5. Novemb. 1558. A. C.

18 Quæro (*c*) etiam, nunquid Milites poſſint de jure ſubjici tormentis? Reſpond. quod non, eſt text. *in l. milites, C. de quæſtio.* Et hoc quidem in militibus antiqui temporis oullam habet difficultatem. Sed quid in militibus noſtri temporis? Reſpond. quod & ipſi gaudent hoc privilegio, ut torqueri non poſſint, & eſt communis opi. ut dicit Grilland. *de quæſt. & tortura in* 6. *quæſt. principali, nu.* 3. Et dicit Boſſ. *in tit. de ind. num.* 104. quod ita communiter concluditur. Hoc tamen intellige, ut procedat in iis, qui hodierno tempore appellantur Equites, ut declaravi ſupra *lib.* 2. §. *Miles*, Et in Capitaneis, ſeu ductoribus militum: ſecus autem in militibus privatis, nam illi quotidie torquentur. Et in hoc nullus dubitat, ut dicit Boſſ. *in loco præallegato, n.* 18.

19 Ulterius quæro, nunquid Nobiles poſſunt de jure (*d*) torqueri? Reſpond. quod non, & eſt text. *in l. nullus, C. ad l. Jul. Majeſt.* (*e*) Sed hæc opi. non ſervatur in hoc Ducatu, prout etiam nec ſervari (*f*) in Francia atteſtatur Gulielm. de Bened. *in* 2. *parte Raynutius, verb. mortuo itaque teſtatore, num.* 222. & Tiraquell. *de nobilitate ca.* 20. *num.* 134. In Hiſpania verò ait Didacus *lib.* 2. *reſolu. c.* 9. *nu.* 4. quod frequentius ſervatur prima opinio. In hoc puto ſervandam eſſe conſuetudinem Provinciæ, in qua proceſſus agitatur; nam hodiernis temporibus adeo propter indigna, & vilia nobilium matrimonia videtur corruptus flos nobilitatis, ut vix alicubi dici poſſit aliquem verè eſſe nobilem.

20 Præterea (*g*) quæro; nunquid Decuriones civitatum poſſint de jure torqueri? (*h*) Reſpond. quod non, & eſt tex. *in l. decuriones, C. de quæſt.* Sed quidquid ſit de jure, cootrarium ſervatur (*i*) de conſuetudine, ut atteſtatur Odofred. *d. tract. de quæſt.* Gand. *in tit. de q. n.* 38. quem refert Aug. ad Ang. *de malef. in verbo quod fama publica, poſt num.* 192. & Pract. Carrer. *fol.* 144. *poſt nu.* 180. *verſ.* [*k*] *& ideo decuriones*, & Brunus *de ind. & tortura, fol.* 80. *n.* 20. & Paris Put. *de ſynd. fol.* 334. *num.* 4. Idem atteſtatur Guido de Suz. *in loco præalleg. num.* 11. Jacobus de Belviſ. *in pract. crim. in rubr. de quæſt. n.* 19. Alber. *in l. Divo Marco, C. de quæſt.* quem refert Martin. Lauden. *de conſ. dominorum, q.* 7. & Petrus Bellus *de re milit. fol.* 83. *nu.* 36. Salyc. *in d. l. Divo Marco, circa fin.* qui dicit, quod in Lombardia non ſervatur, Bal. *in tract. de q. fol.* 246. *n.* 4. *in fi.* Cæpol. *conſ. crim.* 40. *in* 1. *dubio.* Ant. de Canar. *de qu. in* 4. *membro nu.* 4.

21 Quæro, [*l*] nunquid Minores 14. annis poſſint torqueri? Reſpond. quod non, & hanc dicit eſſe receptam ſententiam Placa *lib.* 1. *delicto. c.* 32. *nu.* 12. Et dicit tex. *in l.* 1, §. *impubes, ff. ad Sylla.* quod ita ſolet uſu obſervari, ut ſcilicet non torqueantur, ſed terreantur tantum, & habena, aut ferula, ſeu virgis cædantur, refert Anan. *in c.* 1. *num.* 10. *de deli. puerorum*, & Anton. Gomeſ. *cap.* 1. *delictor. num.* 67. Et dicit eſſe indubitatum Igneus *in l. excipiuntur, num.* 49. *ff. ad Syll.* Et ita etiam quotidie in hoc Ducatu obſervari videmus, licet Senatus quandoque juſſerit in eculeto elevari quendam Martinum Magonum minorem 14. annis, 8. Aprili 1552. P. N. quod fuit mirandum, ex quo agebatur tantummodo de percuſſione facta cum lapidibus, ex qua non erat ſecuta mors, & aderat partis remiſſio.

Non enim debet judex Senes [*m*] decrepitos tor- 22
mentis ſubjicere, [*n*] ut colligitur ex text. *l.* 3. §. *ignoſcitur, ff. ad Sylla.* & eſt communis opin. ut atteſtatur Pract. Paul. Grilland. *de diverſ. crim. lib.* 3. *in* 6. *quæſt. num.* 5. prout illud refert Vivius *in lib. communium opin. in verbo, Senex ætatis.* Juſſit tamen Senatus terreri ſub eculeo quendam ſenem decrepitum, 26. Novembr. 1550. P. N. Cæterum ſenex non decrepitus bene poteſt torqueri, ut per Grammat. *deciſ.* 34. *colum.* 1. Et repetio, quod in facti contingentia Senatus juſſit torqueri quendam Aloiſium de Lorto, licet ſexagenarium, ubi eſſet combuſtus, 17. Septembr. 1547. P. N. & alium Michaelem Bratni, licet eſſet ætatis annorum 61. eo tamen modo, quo per ætatem torqueri poterat, 18. Junii [*o*] 1561. P. N.

Quæro [*p*] modo, nunquid Mulier prægnans 23
poſſit torqueri? Reſpond. [*q*] quod non, & ita obſervatur, ut dicit text. *in l. prægnantis, ff. de pœnis.* Conſuetudo autem obſervat, ut etiam poſt partum editum oon torqueatur niſi elapſis quadraginta diebus purgationis. Et ita ſervari juſſit Senatus in quadam Catharina Grarona 26. Februar. 1559. P. N. Idem etiam obſervat Senatus in mulieribus lactantibus, & ita juſſi. in facti contingentia non eſſe torquendam quandam Felicitatem Teſtem, quæ puerum lactabat, 11. Maii 1557. P. N.

Sed an Clerici poſſunt de jure torqueri? Reſpond. 24
quod ſic, & eſt communis opin. ut dicit Abb. *in cap. poſt ceſſionem, de probat.* prout illum refert Villalobus *in ſua collecta communium opi. in littera C. verb. clericus non poteſt*, qui ſorte voluit allegare Abb. *in c. cum in contemplatione, de regul. jur.* de quo ego inferius mentionem feci. Hanc tamen concluſionem intellige, ut procedat, quando Clerici ſunt de crimine diffamati, & ſuſpecti: nam eo caſu utique poſſunt ex cauſa torqueri: alias ſecus. Ita dicit Abb. Antiquus, *in cap.* 1. *in verbo, ut audivimus, de depoſito*, ubi ait, quod raro, imo nunquam invenies, quod Clerici torqueantur, niſi infames. Et ita communiter teneri atteſtatur Alexand. in Apoſt. ad Bartol. *in l. fin. ſub nu.* 5. *in verbo, Specialia, ff. de quæſt.* quem refert Boſſ. *in tit. de tortura teſtium, nu.* 6. Hanc etiam opinionem dicunt eſſe communem Scribentes *in d. c.* 1. *de depoſito*, & in ſpecie Florian. & Imola, *nu.* 9. & Card. & Barb. *col.* 4. Felin. *in cap. univerſitatis poſt num.* 2. *de ſentent. excomm.* ubi dicit, quod ita per omnes Doctores tenetur, quem refert Foller. *in pract. crim. canon. fol.* 259. *n.* 6. Dec. *in ca. at ſi clerici in princip. num.* 10. *de indic.* & Marſil. *ſing.* 55. advertas, prout illos refert Villalob. *in loco præalleg.* Viv. *in lib. communium, in verbo, Clerici non poſſunt*, Gigas *de crim. læſæ Majeſt. fol.* 116. *num.* 3. Simanchas *de hæret. cap.* 63. *num.* 27. Duennas *reg.* 190. *in* 3. *limitatione*, Boſſ. *in tit. de indiciis, num.* 25. Et ſic non ſufficeret unus teſtis de viſu contra Clericum, [*u*] niſi etiam adeſſet diffamatio, quod tamen non credo ſervari in practica, prout illud non ſervari in civitate Mediolani atteſtatur Boſſ. *in eod. tit. de indic. poſt num.* 103. Et hæc quidem omnia pro-

procedunt non modo in ſimplicibus Clericis, ſed etiam in Presbyteris: nam & ipſi poſſunt torqueri, quidquid dixerit Bart. *in l. ex libero, circa princ. ff. de quaſt.* Vide, quæ dixi ſupra q. 25. *verſ. Sed nunquid.* Et hanc dicit eſſe communem opin. Abb. *in c.cum in contemplatione poſt n.6.de reg.jur.* Diaz.*in prac. crim. canon. c.* 117. *n.* 1. quamvis illum vel contrarium atteſtantem referre videatur Pract. Conradi,*fol.* 301.*poſt n.* 35. limita, niſi tamen liber eſt corruptus, quod certè ſuſpicor, Boſſ. *in tit. de ind. n.* 103. Et ita ſervari atteſtatur Paris Put. *de ſynd. fol.* 474. *cap.* 3.*poſt n.*7. ſubdens, ſe [x] vidiſſe pluries eos torqueri pro veneno dato conſanguineis, & [y] in crimine læſæ Majeſtatis, & pro ſepulchris violatis exhumando cadavera, & ea ſpoliando, &c.

Scias tamen, quod in omnem caſum tortura non debet eſſe ita ſevera in Clericis, ſicut in laicis. Et hæc eſt communis opin. ut atteſtatur Boſſ. *in dict. cap. cum in contemplatione, poſt n. 6. de regul. jur.* quem refert Diaz. *in pract. crim. canon. caput.* 117.*poſt n.* 5. & Vivius *in loco præallegato.*

25 Sed [z] hic quæro, nunquid judex laicus, vel miniſter laicus, vel miniſtri laici poſſint torquere Clericum de mandato Epiſcopi ſui? Reſpon. de jure, [a] quod oon: & eſt communis opin. ut dicit Ripa *in cap. decernimus, n. 39. de judic.* Sed certè communis obſervantia ſe habet in contrarium, ut dicit Abb. *in cap. ut fama, n. 8. de ſent. excomm.* quem refert Diaz. *in d. c.* 117. *n.* 6. Foller. *in pract. crim. canon. fol.* 260. *n.* 11. Simanchas *de hæreticis, cap.* 63. *n.* 29. Et ita quotidie videmus obſervari, ut mandante Epiſcopo, Clerici à judicibus laicis torqueantur. Et licet Abb. *in d. cap, ut fama*, dicat, quod eſt mala conſuetudo, tamen Card. Alexan. *in cap. illi, qui.* 5. *quæſt.* 5. dicit quod non eſt mala conſuetudo: & ita etiam mihi videtur; alias ſæpenumero delicta Clericorum remanerent impunita: quia ſi non eſſent laici, qui torquerentur, Clerici nunquam torquentur, ut dicit Folle. *in loco præalleg.*

26 Ubi (*b*) nihil obſtet, quo minus poſſit reus tormentis ſubjici, tunc decernere debet judex procedendum eſſe contra eum ad torturam. Tenetur tamen (ſecundum aliquos) prius (*c*) requirere accuſatorem ad cujus inſtantiam habenda eſt quæſtio, alias non poteſt reum tormentis ſubjicere, & dicit pract. Caſoni, *fol.*.... *n.* 1. quod in hoc omnes Doctores ſcribentes in hac materia conſentiunt. Quod tamen ego non credo verum, & in omnem caſum de conſuetudine non ſervatur, prout etiam ipſemet fatetur, ſubdens, quod hoc tempore per totam Italiam Judex, non expectata requiſitione accuſatoris, reum torquet, & in hoc nulla eſt difficultas.

27 Sed (*d*) quid agendum, ſi reus appellet ab hujuſmodi decteto, nunquid erit à tortura ſuperſedendum? Reſp. Aliqui dicunt, quod ſic: & ita deciſum fuiſſe in Curia Delphin. refert Guido Papæ *deciſ.* 74. ubi dicit, quod de ſtylo Curiarum tam Parlamenti ſuperioris, quam inferioris ſuperſedetur ab executione torturæ. Et illum refert Marcus *deciſ.* 907. quæritur, quando *nu.* 4. Quinimo (ſecundum aliquos) poteſt appellari non modo à decreto torturæ, ſed etiam à comminatione facta de torquendo: Et interpoſita hujuſmodi appellatione, debet judex ſuperſedere à tortura. Et dicit Caravita *ſuper ritu* 259. *magnæ curiæ, nu.* 14. *in fin.* quod ita ſervatur, & practicatur quotidie. Idem etiam ſemper vidiſſe ſervari in magna Curia Vicariæ atteſtatur Grammat. *ſuper cap. Regni, fol.* 133. *nu.* 4. *in fin.* Dicit tamen Maranta *in ſuo Specul. fol.* 236. *num.* 14. quod ſolent cauti judices non interponere decretum palam de torquendo reum, (*f*) ne detur materia appellandi, ſed ducto reo ad locum torturæ, ſtatim eum incipit ligari, ſolent interponere dectetum de torquendo, & immediatè torquere. Faciunt, quæ dixi infra *verſicul. quæro nunc*; poſtquam enim reus applicatur tormentis, non auditur ejus appellatio: & ita in facti contingentia judicatum fuiſſe per Parlamentum Pariſienſe atteſtatur Papo *libro* 24. *titul.* 9. *Arreſto* 13. (*g*) Sed certè apud nos, eum ex diſpoſitione decretorum ſublata ſit omnis appellatio in criminalibus, etiam in interlocutoriis, fruſtra interponuntur hujuſmodi appellationes: nam eis non attentis, judices ad ulteriora procedunt.

28 Sed (*h*) quid ſi ille, quem judex decernit eſſe torquendum petat ſibi dari copiam indiciorum eum termino deſenſionis, nunquid eſt audiendus? Reſpond. Practie. Caſoni, *folio* 69. *num.* 3. dicit, quod ſecundum omnes judex tenetur dare exemplum indiciorum ante torturam, licet hodie judices non data copia indiciorum procedant ad torturam. (*i*) Tu vero dic, quod ſi quidem reus, priuſquam torqueatur, petat ſibi dari copiam indiciorum, debet judex ſuperſedere à tortura, & audire ejus deſenſiones, maximè ſi aliquid allegaretur, quo probato non eſſet ad torturam deveniendum, & ita communiter teneri atteſtatur Alber. *in l. unius*, §. *cogniturum, numer.* 3. *ff. de quæſtionibus*, quem refert Jaſon *conſ.* 175. *colum. fin. verſ.* a. allego, *lib.* 1. (*k*) Si vero non petatur, tunc poteſt judex procedere ad torturam, etiam non decreta copia proceſſus, vel termino deſenſionum, ut dixi ſupra, *quæſt.* 49. *verſic. ſed nunquid.* Et ita intelligendum eſt, quod dicit ſervari Boſſ. *in tit. de ind. num.* 74.

29 Quæro, ſi plures ſint torquendi, à quo ſit incipiendum? Reſpond. quod regulariter incipiendum eſt ab eis, qui ſunt magis [*m*] ſuſpecti. Si vero omnes ſint æqualiter (*n*) ſuſpecti, tunc ſi eſt maſculus, & fœmina, eſt [*o*] incipiendum à fœmina, tanquam à timidiori: ſed ſi ſunt omnes maſculi, incipiendum eſt [*p*] à minori, debiliori, & timidiori. Ita colligitur ex text. *in l. unius, in princ. ff. de quæſtionibus*, & hunc ordinem in tortura inferenda obſervari atteſtatur Maranta *in ſuo Spec. fol.* 82. *n.* 13. Dicit etiam Prac. Caſ. *fol.* 82. *n.* 3. quod judices conſueverunt incipere à debiliori.

30 Decreta tortura, priuſquam reo inferatur, debet judex animadvertere, ne reus aliquid eo die comederit, aut biberit, & ita ſervatur [*q*] de conſuetudine, ut dicit Paris Put. *de ſyndic. fol.* 455, *nu.* 11. Practica Millei *fol.* 103. *n.* 52. Et intellige eo die, ſ. per decem horas, antequam torqueatur. Et ita ſervat communis practica, ut atteſtatur Marſil. *in leg.* 1. *in princ. n.* 29. *ff. de quæſt.*

31 Nunc [*r*] de gradibus torturæ videamus, nam [ut eſt omnibus notiſſimum] non omnes rei eodem modo torquentur, ſed aliqui gravius, aliqui levius, ſecundum qualitatem delicti & indiciorum, quæ ex proceſſu reſultant: & in hoc etiam maximè verſatur [*ſ*] judicis arbitrium, cum [ut ſæpius dixi] tota hæc materia indiciorum, & torturæ videatur remiſſa [*t*] arbitrio judicis. Scias igitur, quod quinque ſunt gradus torturæ, ſ. Primo, minæ de torquendo: Secundo, conductio ad locum tormentorum: Tertio, ſpoliatio, & ligatura: Quarto, elevatio in eculeo: Quinto, ſquaſſatio. [*u*] Et nota, quod licet videatur, quod minæ de torquendo, conductio ad locum tormentorum, ſpoliatio, & hujuſmodi non poſſint propriè dici ſpecies torturæ, nihilominus (ſecundum aliquos) talis metus, & ſuſpicio torquendi æquiparatur torturæ: & ita colligunt ex Bald. *in l. interpoſitas, circa fin. C. de tranſact.* Et dicit Marſil. *in l.* 1. *nu.* 15. *ff. de quæſtion. & in pract. crimin.* §. *expedita, num.* 2. quod ita concludunt om-

omnes. Hinc inſertur, quod paria ſunt confiteri per tormenta, vel metu tormentnrum: quod quidem ſi eſſet verum, eſſet maximè utile. Nam inter confeſſionem ſactam ſponte, & eam, quæ ſit metu tormentorum, multum intereſt, ut poteſt videri in diſcurſu materiæ, præſertim ſupra *quæſtion.* 55. *verſicul. Item poſſet, & ſequen. & infra verſ. cæterum ſi reus.* (*x*) Sed certè quidquid ſit de jure, practica contrarium obſervat, nam etiam ſi judex dicat reo minando, quod faciet illum, niſi confiteatur veritatem, conduci ad locum torturæ, & torqueri, (*y*) talis conſeſſio dicitur ſponte facta non autem metu tormentorum. Et ita tenet Gand. *in titulo de quæſtione*, quem alii Doctores ſequuntur, ut dicit Practic. Carer. *fol.* 133. *verſ. Sed ſi judex.* Pariter etiam conductio rei ad funem dicitur levis terror. Et ita ſerè omnes tenent, ut dicit Pract. Caſoni, *fol.* 90. *n.* 3.

32 Et audivi à Præſide Arrigono, qui ſuit vir magnæ practicæ præſertim in criminalibus, quod apud Senatum non ſunt niſi tres gradus in tortura. Primus eſt terrere: & hic comprehendit non ſolum minaa de torquendo, ſed etiam conductionem ad locum tormentorum, & ſpoliationem, & ligaturam, niſi tamen ligatura eſſet multum atrox, (*z*) & ſtricta, & cum taxillis, ut faciunt plerique judices. Et vidi in facto in quodam Medico de loco Olegii, qui plus paſſus eſt in ſola ligatura eo modo facta, quam alii in tortura: talis enim poſſet æquiparari torturæ. Secundus gradus eſt ponere in tormentis, vel interrogare in tormentis. Et hoc eſt elevare, & in ſuſpenſo tenere per aliquod notabile ſpatium. Tertius eſt torquere, & hoc eſt ſquaſſare, & verificatur apud nos in uno ictu funis. (*a*) Si tamen Senatus jubeat bene torqueri, vel acriter, tunc ſolent dari duo ictus funis. Et hæc omnia nota, ut ſcias exequi litteras Senatus tu, qui facis officia criminalia in hac Provincia.

Sed (*b*) an fortè ex eo, quod ille, qui eſt crimen conſeſſus, eſſet in carceribus detentus, dicitur talis conſeſſio extorta metu tormentorum? Reſpond. (*c*) Aliqui dicunt, quod ſic, & ita videtur conſuluiſſe Anchar. *conſil.* 24. *num.* 4. cujus opin. dicit eſſe communem Alex. *conſ.* 52. *num.* 3. *libr.* 3. prout illam reſert Neviz. *in ſylva nuptiali fol.* 12. *colum.* 1. Sed certè Alexan. *ibi in libro meo* non dicit, quod hæc ſit communis opin. prout judicio meo non eſt, neque vera, neque communis, juxta ea quæ ſupra ſtatim dixi, neque apud nos ſervatur in practica. Nam eam tenendo omnis conſeſſio diceretur extorta metu tormentorum, cum omnes fere, qui confitentur delicta commiſiſſe, tempore conſeſſionis ſint in carceribus detenti, & ſic per eam deſtruerentur omnes proceſſus criminales.

33 Debet igitur judex torturam adhibere pro modo indiciorum, ut dixi. (*d*) Et ideo ſi non adſint indicia perfecta, & ſufficientia ad torturam, puta, ſi adſit (*e*) tantum unus teſtis de viſu, qui non ſit integer, vel ſi adſint duo teſtes ſingulares deponentes de indiciis remotis, vel hujuſmodi, poterit procedere ad primum, vel ſecundum gradum torturæ, vel etiam ad alios ſubſequentes, non tamen ad plenam torturam: quia ad illam devenire non debet, niſi præcedat ſaltem unum indicium ſufficiens ad torturam, & legitime probatum, ut dixi ſupra, *verſicul. dixi quoque, & ſequent.* Et in his gradibua, (ut ſæpius dixi) non poteſt dari certa regula, ſed judex ſecundum arbitrium & conſcientiam ſuam ita faciet, ut qualitas delicti, & perſonæ, & indiciorum poſtulare videbitur. Plenam autem torturam dico, quando reus ſquaſſatur. (*f*) Et ideo ſcias, quod ſecundum Marſil. *in practic. criminal.* §. *occurrit, colum.* 1. *verſicul. & poteſt poni,* §. *nunc videndum, numero* 52. quem reſert Practic. Caſoni, *folio* 83. *numero* 3. Ex communi practica, & conſuetudine totius Italiæ pro quolibet indicio (*g*) dando tres ictus torturæ, ſeu (ut vulgo dicitur) ſquaſſi chordæ. Et dicit Novell. *in practic. criminal. fol.* 92. *numer.* 28. quod ex approbata conſuetudine modus torturæ temperatus eſt, quando quis torquetur in tribus diebus ſeparatim. Sed certè in hac Provincia non ſervatur talis conſuetudo; nam pro uno indicio, etiam proximo actui non dantur tres ictus funis, ſed duo tantum ad ſummum, & non ultra: & ſi plura ſint indicia, non dantur pro quolibet indicio tres ictus funis, ſed omnibus computatis dantur duo, vel tres, & non ultra: & ſi indicia ſint plura, & urgentia, tunc torquetur reus interpollatis diebus, ſeu vicibus. Et iſte modus, quem Novell. *in loco præallegato.* appellat temperatum, apud nos habetur pro acri, & graviſſimo, neque unquam ex quibuſlibet indiciis vidi aliquem judicem, (niſi juſſu Senatus) excedere tres ictus in tortura, neque torquere (*h*) aliquem interpollatis diebus in hac Provincia, in qua ſumma juſtitia cum ſumma temperantia, & humanitate adminiſtrari ſolet.

Quæro, an tortura inferri debeat die feriato? 34 Reſp. quod in criminibus atrocioribus poteſt procedi ad torturam omnibus diebus, etiam paſchalibus, ſed in minoribus delictis non: & vide text. *in l. nemo, C. de epiſcop. audien.* Conſuetudo tamen male ſervat hoc, ut dicit Brunus *de indic. & tortura fol.* 121. *nu.* 52. prout etiam (ſecundum eum) male ſervat cætera ſuperius dicta in hac materia. (*i*) Ego tamen à judicibus Deum timentibus vidi obſervari, ut niſi in delictis capitalibus, rei in diebus feriatis in honorem Dei non torqueantur, & laudo, ut ita obſervetur. Vide quæ dixi infra *quæſt.* 97. *verſ. quæro etiam.*

(*k*) Quæro nunc, an examini, quod reus facit in 35 tortura, poſſit intereſſe ejus Advocatus, vel Procurator? Reſpond. De jure communi fortè poſſet dici, quod ſic, ut videtur eſſe text. *in l. ſi poſtulaverit,* §. *quæſtioni. ff. de adult.* ſed certè hoc de conſuetudine non ſervatur, ut atteſtatur Alber. *in rubr. C. de quæſt. in fin. & d.* §. *quæſtioni, num.* 1. & dicit Ang. *in l. cuſtodias, ff. de publ. judic.* quod nec Advocati accuſatoris, neque accuſati debent intereſſe torturæ, & quod ita obſervat hodie generalis conſuetudo mundi. Dicit etiam Foller. *in pract. crim. fol.* 424. *num.* 116. quod de facto ſervatur, quod tortura detur in occulto, & abſentibus Advocatis, (*l*) licet Advocatus fiſci (ut ipſe ait) ex quodam abuſu interveniat. Faciunt quæ dixi ſupra *quæſt.* 45. *verſ. quæro etiam.* (*m*) Benè dicit Imola *in dict. l. cuſtodias, in fin. princip.* quod prius quam tortura reo inferatur, in ea ſ. examinatione, an reus ſit torquendus, vel ne, ſunt requirendi, & audiendi Advocati reorum, ſed non in actu ipſius torturæ, ſubdens quod ita ſervat generalis conſuetudo, & illum reſert Marcus *deciſ.* 908. quæritur an patroni, *num.* 7. & idem ante eum dixit Bart. *in l. cuſtodias, n.* 1. quem reſert Anton. de Canar. *de quæſtio. in* 2. *membro, nu.* 54. Hoc tamen, ut ſ. requirantur Advocati reorum illa examinatione, an ſint torquendi, vel ne, non ſervatur in hoc Ducatu, ſed decretum torturæ ſecreto fit, & quamprimum fieri poteſt, executione mittitur, (*n*) ne poſſint Advocati reos inſtruere ad veritatem negandam, ut quotidie fieri videmus. Faciunt quæ dixi ſupra, *verſ. Sed quid agendum.*

(*o*) Item debet judex advertere, ne reum torqueri 36 faciat (*p*) modis exquiſitis, & non conſuetis, nam judices, qui talia faciunt, potius ſunt carnificibus, quam

quam judicibus comparandi. (q Scias tamen, quod modus torquendi per ictus funis, manibus poſt terga ligatis, eſt de jure licitus, ut colligi videtur ex text. *in l. nullus, C. ad l. Jul. majeſt.* & eſt à conſuetudine communiter approbatus, ut dicit Brun. *de indic. & tortura, fol.* 65. *poſt num.* 6. ubi invehitur contra hujuſmodi judices, nova genera tormentorum invenientes, quorum multa recenſet Marſil. *in d. l. in princ. num.* 27. *ff. de quæſt.* & Pract. Jodoc. *fol.* 1‹9. *n.* 18. dicens, quod ex inſolita conſuetudine variis inſtrumentis, diverſaque materia exercetur tortura per judices maleficiorum. (r) Sed apud nos ſolummodo eſt in uſu modus fune torquendi, quem etiam generaliter uſu frequentiorem eſſe atteſtatur Practic. Carrer. *fol.* 138. *colum.* 1. & quandoque etiam, quando rei non poſſunt propter debilitatem, vel aliam cauſam fune torqueri, ſolent torqueri igne appoſito ad plantas pedum, neque extra hos duos modos vidi aliquem in hac Provincia torqueri.

37 Judex autem debet in hac materia torturæ ſervare conſuetudinem Provinciæ, in qua jus dicit, & ita faciendo non errabit, & caveat diligenter, ne in torquendo excedat modum (ſ) conſuetum, & qui adhiberi debet juxta qualitatem perſonæ; alias tenebitur in ſyndicatu. Ita dicit Bart. *in l. quæſtionis modum, n.* 1. *ff. de quæſtio.* cujus opin. in hoc communiter approbatur, ut dicit Marſil. *in pract. crim. §. expedita, num.* 89. *in fin.* (t) Nam ſi fortè reus in tortura moreretur, ſi quidem judex exceſſit dolo, tenetur de homicidio; ſi vero exceſſit culpa, punitur ſecundum modum culpæ, ut dicit Bartol. ibi. Et hæc eſt communis reſolutio, ut dicit Bellon. *conſ.* 84. *n.* 12. Faciunt quæ dixi ſupra *verſic. Antequam tamen.*

Et (u) hunc caſum dicit Bartol. ibidem ſibi de facto contigiſſe: quia cum vidiſſet quendam juvenem robuſtum, torſit illum, & ſtatim ferè mortuus eſt. Et dicit Amed. *de ſynd. poſt num.* 115. quem refert Brun. *de indic. & tortura, fol.* 109. *num.* 32. quod cautè agendum eſt, quantum fieri poteſt, ne caſus mortis in tortura accidat, propter evitandas calumnias popularium, & vulgarium, quos de facto dicit vidiſſe, & audiviſſe propter hujuſmodi caſus contra Officiales etiam innocentes armata manu inſurgere, ut evenit Peruſii contra D. Sancti de Corneto Poteſtatem, qui vix evaſit à furore populi. Ubi tamen Judex non facit niſi id quod debuit, talis mors non habetur in conſideratione, ſecundum Bar. *in d. l. quæſtionis modum*, qui ab omnibus approbatur, ut dicit Boſſ. *in tit. de tortura, numer.* 30. Et eſt bonum conſilium, quod Notarius adhibitus ad torturam ponat in actis proceſſus qualitatem, & quantitatem torturæ omnia particulariter deſcribendo ad hoc ut ſemper apparere poſſit, an intervenerit aliquis exceſſus ex parte judicis. Et ita communiter fit, & ſervatur teſte Ant. Gomeſ. *c.* 13. *delictorum, poſt n.* 6. *verſ. ſi vero judex.*

38 Illata (x) reo tortura, ſi ipſe neget delictum Commiſiſſe, & nihil fateatur, tunc dicitur purgaſſe indicia contra ſe exiſtentia, quaſi puram veritatem dixiſſe videatur, & ita ſervatur, ut dicit Alb. *in rub. C. de quæſt. num.* 9. Dicit etiam Alber. *in l. edictum numer.* 2. *ff. de quæſt.* quod communiter totus mundus ita tenet, & ſervat, quem refert Boer. *deciſ.* 163. *num.* 12. & Grammat. *de iſ.* 8. *poſt num.* 9. *& deciſ.* 96. *num.* 2. & Didac. *Pract. quæſt.* 23. *fol.* 167. *colum.* 1. & dicit Pract. Caſoni, *fol.* 75. *num.* 2. quod hanc opin. Alber. omnes obſervant in Italia. Hanc etiam dicit eſſe communem obſervantiam Cæpoll. *conſ. crimin.* 32. *colum.* 1. *verſic. nec poteſt dici.* (y) Et hoc etiamſi delictum fuiſſet contra ipſum plenè probatum, ut dicunt aliqui ex præallegatis (z) Doctoribus. Debetque hoc caſu judex facere ſcribi in actis, qualiter tortura fuit moderatè adhibita, & indicia ſunt purgata, & poſtea debet (a) eum relaxare fidejuſſori: Et ita eſt (b) communis practica, & obſervantia, ut dicit Marſil. *in l. repeti. n.* 24. *ff. de quæſt. & in practic. crimin. §. quoniam, numer.* 40. quem refert Anton. Gomeſ. *cap.* 13. *delict. numer.* 18. licet ipſe teneat, quòd immo reus ſit diffinitivè abſolvendus: in quo propoſito videnda ſunt ea, quæ dixi ſupra *quæſtio.* 62. *verſ. forma autem.* Idem etiam practicari atteſtatur Carrer. *in practic. crimin. fol.* 171. *numer.* 202. quem refert Simanchas *de hæret. cap.* 63. *nu.* 36. (c) Apud nos autem quandoque etiam poſt gravem torturam, & perſeverantiam rei in negatione, (d) ubi indicia ſunt valde urgentia, ſolet Senatus reum condemnare, non quidem ad pœnam ordinariam, ſed extraordinariam, puta, triremium ad tempus, & aliquando etiam in perpetuum, præſertim quando reus eſt valde famoſus, ut etiam refert Boſſ *in titul. de inquiſitione, num.* 30. Quinimo dicit Papo *libr.* 24. *titul.* 9. *arreſto* 1. quod Parlamentum Pariſienſe ſolet reos convictos tormentis ſubjicere, & licet in tormentis perſiſtant, nihilominus ad mortem condemnare. quæ tamen practica mihi nunquam placuit, licet etiam illam in pœnis extraordinariis obſervet Conſ. Neapol. teſte Gram. *deciſio.* 8. *& crimin.* 12. *in fin.* & credo illam eſſe juri, & æquitati contrariam.

Et (e) in hoc propoſito nota, quod ſi judex ali- 39
quem injuſtè, & indebitè ſubjecerit tormentis, poteſt hoc caſu uti cautela, quam ponit Angel. *in l. injuriarum, §. ſi quis quod decreto, ff. de injur.* ut ſcilicet illum blandis verbis inducat ad confitendum in actis, quod fuit legitimè tortus, & non tenebitur in ſyndicatu, & ita illum refert Catald. *de ſynd. n.* 7. ſubdens, quod ita vidit de facto practicari, quem refert etiam Brun. *de indiciis, & tortura, fol.* 130. *in fin.* & Thomas Ferra. *caut.* 14. *jura ſunt, verſ. primo.* Sed certè in hoc Ducatu non ſervatur, quod judex hæc faciat ſcribi in actis, prout neque etiam ſervatur, ut purgatis indiciis per torturam reus cenſeatur puram veritatem dixiſſe, cum plerumque (ut dixi) etiam poſt torturam illatam multi condemnentur in pœnam etiam corporalem. Scias etiam, quod reus non eſſet ſufficienter tortus, vel ſi nova indicia ſopervenirent, iis caſibus poſſet, & daberet tortura repeti. Et dixi inf. *verſ. Ultimo videndum.*

Cæterum ſi reus (f) in tormentis delictum con- 40
fiteatur, ſcire debes, quod adhuc non eſt ſtandum tali confeſſioni factæ in tortura, (g) niſi reus in illa perſeveret, & eam ratificet extra tormenta ad banchum juris. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Boer. *in dict. deciſ.* 163. *num.* 18. Brun. *de ind. & tortura, fol.* 134. *num.* 3. *& folio* 146. *numer.* 21. Ita etiam communiter diſtingui atteſtatur Abb. *in cap. cum in contemplatione, num.* 17. *de regul. jur.* & ita ſervat conſuetudo, ut atteſtatur Bart. *in l.* 1. *in ultimis verbis, ff. de cuſtod. reorum*, quem refert Marian. *in repet. cap. qualiter & quando, num.* 233. *de accuſat.* & Pract. Millei, *fol.* 65. *n.* 16. Quod intellige, ut procedat, ſive talis confeſſio facta fuerit præcedentibus indiciis, ſive non, & ita communiter teneri atteſtatur Pract. Carrer. *fol.* 166. *n.* 196. Et adverte, quia non ſufficit, quod tortus tacite perſeveret in confeſſione, illam non revocando, ſed opus eſt, quod illam expreſſe ratificet: apud acta, & ita obſervat conſuetudo, ut dicit Anton. de Canar. *quæſt. in* 5. *membro, n.* 9. Et in hoc propoſito bona eſt practica, quam docet Andr. de Iſern. *ſuper* 1. *parte conſtitut. Regni, rub.* 27. *colum.* 6. quem refert Paris Put. *de ſynd. fol.* 451. *poſt num.* 1.

quod ſciucet (*b*) judex poſtquam habuit confeſſionem inquiſiti in tormentis, non permittat eum conduci ad illos carceres, & in quibus ſunt etiam alii carcerati, quia in carcere, ubi ſunt multi criminoſi, eſt ſchola: quia de facili unus docet alium, quid debeat dicere, ut evadat, & ſic, quod revocet ſuam confeſſionem, propterea debet eum poni facere in carcere ſeparato. Et dicit Afflict. *ſuper ea rubr. n.* 44. *in fin.* quod cauti judices ita faciunt.

41 Et (*i*) circa hanc ratificationem adverte, quia non debet ſtatim fieri hujuſmodi ratificatio: præſumeretur enim adhuc durare metus tormentorum, ſed expectandum eſt ſpatium unius diei. Quod intellige ſecundum aliquos, id eſt viginti (*k*) quatuor horarum. Et hanc dicit eſſe doctrinam.& practicam hujus articuli Anton. Gomeſ. *cap.* 63. *delict. num.* 24. & ſecundum alios, id eſt de una die ad aliam ſequentem, licet non intercedat plenè ſpatium viginti quatuor horarum, ſed ſit ſaltem nox intermedia. Sed in hoc puto ſtandum eſſe arbitrio judicis; ut dicit Bartol. *in l.*1. §. *divus Severus, n.* 4. *ff. de quæſt.* cujus ſententiam communiter approbari atteſtatur Simancas *de hæret. capit.* 53. *nu.* 42. & prout etiam in effectu velle Doct. dicit Anton. de Canar. *de quæſt. in* 5. *membro, num.* 7. Ipſe ſecundum qualitatem torturæ illatæ judicabit, quanto temporis ſpatio præſumatur ceſſare dolor, ac metus tormentorum; poteſt enim fuiſſe adeo levis tortura, ut etiam eodem die non eſſet inconveniens, ut fieret ratificatio interjecto aliquot horarum ſpatio, tutius tamen eſt expectare in diem ſequentem, licet aſſeſſores hoc non obſervent, ut ait Cæpoll. *conſ. crimin.* 40. *verſ. & quod in hoc caſu*, multos enim incontinenti ducunt ad ratificandum: Et (ſecundum eum) peſſime faciunt: nam proculdubio deberent permittere, ut tortus ſaltem per unum diem, vel per unam noctem requieſceret; quod etiam ante eum dixit Ang. *in l.* 2. *n.* 1. *C. de cuſtod. reor.* & apud nos optimè obſervatur.

Debet quoque talis ratificatio fieti (*l*) non in carcere, ſed ad banchum juris, & ſic in judicio. Ita dicit Bartol. *in d. l.* 1. §. *divus Severus, nu.* 3. *ff. de quæſt.* & ita practicatur, ut atteſtatur Bald. *conſilio* 85. *in fin. libro primo.* (*m*) Debet etiam fieri in loco, ubi reus tormenta, ſeu inſtrumenta ad tormentum videre non poſſit: aliter enim dici poſſet, quod adhuc duraret metus tormentorum. Et ita tenent Doct. ut dicit Jo. And. *in capit. cum in contemplatione, de reg. jur.* quem refert Aug. ad Ang. *de maleſ. in verbo, Fama publica, poſt* n. 137. (*n*) Et nota, quod ſecundum aliquos totius eſſet, quod in tali ratificatione, ſeu perſeverantia adhiberentur teſtes, ex quo eſt actus tanti præjudicii; tamen hoc in practica non ſervatur, ſed ſine teſtibus ſtatur actis factis per notarium coram judice; & ita de generali conſuetudine obſervari atteſtatur Vitali. *de maleſ. in tit. de forma perſeverationis, n.* 3. Solentque (*o*) cauti aſſeſſores hoc caſu facere ſcribi in actis, quod reus ſponte ita confitetur, & hoc non obſtante, quod tortura præceſſerit, & (*q*) quaſi ut plurimum illa ſcriptura eſt falſa, ut dicit Bal. *in l.* 2. *n.* 3. *C. de cuſto. reor.* quem refert Brun. *de indic. & tortura, fol.* 147. *n.* 22. Nihilominus hæc generalis conſuetudo excuſat judicem, & notarium à pœna falſi, ut dicit Bald. *in l.* 1. *n.* 30. *C. de confeſſ.* quem refert Brun. *in loco præalleg. n.* 24. *& ſeq.* ubi etiam *n.* 28. dicit, quod ſi tortura fuit juſta, & præcedentibus legitimis indiciis illata, tunc ſi tranſacto debito tempore, & intervallo reus confitetur, licet ſcribere ſponte; & ſubdit, quod ita ſervat conſuetudo.

43 Ubi vero reus, ductus ad bancum juris ad ratificandum ſuam confeſſionem, illam non ratificet, ſed revocet, tunc debet iterum in tormentis repeti, ad hoc ut in ipſa confeſſione perſevetet, ut dixi ſupra *quæſt.* 21. *verſ. ulterius quæro.*

Sin (*q*) autem reus extra tormenta, & ſervatis 44
ſervandis ratificaverit confeſſionem prius in tormentis factam, tunc debet judex ei ſtatuere aliquem brevem terminum, puta duorum dierum, vel trium ad producendom, & allegandum (*r*) omnes ſuas deſenſiones, quas facere intendit contra ſuam confeſſionem: & ita eſt de communi obſervantia, ut dicit Maranta *in ſuo Speculo, fol.* 136. *n.* 253. quæ (*s*) practica mihi ſummopere placet, licet aliqui Officiales parum docti illam non obſervent, & credo, quod aliter reus non poſſet condemnari, quia diceretur mori indefenſus: nam etiam contra propriam confeſſionem, præſertim in tormentis factam, multa deduci, & probari poſſunt, ut dixi ſupra *qu.* 55. Vide (*t*) quæ dixi infra *quæſtion. proxima, circa princip.* Quinimo poſſet talem confeſſionem etiam poſt ratificationem ex intervallo revocare: (*u*) & ſi probaret errorem eſſet abſolvendus. Et ita refert judicatum fuiſſe in facti contingentia, *per conſil. Neapol. Gram. ſuper conſtit. Regni, folio* 23. *nu.* 23. Dixi ſupra *in dicta qu.* 55. *verſicul. ſed pone.* Ubi vero nihil probet, poterit reus ex tali confeſſione condemnari, & ita tenent omnes, ut dicit Bal. *in l. n.* 3. *C. de cuſto. reorum*, quem refert Afflict. *ſuper* 1. *parte conſtitut. Regni, rubr.* 27. *num.* 43.

(*x*) Succeſſive quæro, nunquid reus, qui con- 45
feſſus eſt crimen, de quo contra eum adſunt indicia, poſſit interrogari de aliis delictis, de quibus contra eum non ſint indicia? Reſpond. quod de jure ſecundum omnes non poteſt interrogari, ut dicit pract. Caſoni, *fol.* 85. *numer.* 8. & eſt text. *in l.* 1. *in princip. ff. de quæſtion.* & dicit Vitali. *de maleſic. in rubr. quæ indicia, &c. numer.* 6. *& ſequen.* quod aſſeſſores, qui hoc faciunt, malefaciunt, ſaltem quando proceditur per viam accuſationis. Sed certe quicquid ſit de jure, contrarium ſervetur de conſuetudine, ut dicit Ang. *de maleſic. in verbo Fama publica, num.* 120. Pract. Millei, *fol.* 107. *num.* 19. Dicit etiam Gand. *de maleſic. in tit. de quæſtio. num.* 19. quod de generali conſuetudine totius Italiæ ſervatur contrarium, & ſpecialiter in furtis, quia magis frequentantur, quem refert Marſ. *in pract. crim.* §. *conſtante, num.* 14. *& conſ.* 53. *n.* 9. & Diaz. *in pract. crim. canon. ca.* 117. n. 3. *in fin.* Brun. *de indic. & tortura, fol.* 129. *n.* 64. & Gram. *voto* 13. *numer.* 2. Idem dicit Jacob. de Belviſ. *in pract. crimin. in rub. de qu. num.* 55. Pract. Caret. *fol.* 168. *num.* 198. Anto. de Roſſellis, *de indic. & tortura, num.* 14. quem refert practic. Conradi, *fol.* 292. *n.* 22. de hac etiam generali conſuetudine Italiæ atteſtatur Guido de Suzar. *in tract. de indic. & tortura*, n. 56. Odofr. in *tract.* 11, *de quæſt.* quem refert Grammat. *dec.* 34. n. 34. & Cæpol. *conſ. crimin.* 40. *in* 5. *dubio*, Alberic. *de quæſtio.* quem refert Anton. de Canar. *de quæſt. fol.* 258. *poſt n.* 5. Paris Pute. *de ſyndic. fol.* 460. *poſt n.* 1. Foller. in *pract. crimin. fol.* 263. *n.* 6. *& fol.* 313. *n.* 33. Boſſ. *in tit. de indic. n.* 137. ubi dicit, quod in hoc dominio interrogantur etiam ſuper delictis non ſimilibua, & etiam de quibus nulla extant indicia. (*y*) Ego tamen nunquam vidi reum confeſſum de aliqoo crimine, intertogari ſuper aliis criminibus, de quibus non adeſſent contra eum indicia, niſi in crimine aſſaſſinii & furti, ſfroſationis annonæ, vel ſalis, (*z*) niſi forte eſſet jam bannitus, & condemnatus. Tunc enim (*a*) ſi eſt exequenda condemnatio, ſolet quandoque torqueri, tam ſuper aliis delictis in genere, quam ſuper (*b*) ſociis, complicibus, & receptatoribus.

Ultimo (*c*) videndom eſt in hac materia, in qui- 46
bus caſibus tortura ſemel illata iterum repeti poſſit. (*d*) Et hoc caſu dici ſolet. quod repetitio torturæ

eſt

eſt (e) arbitraria judicii, & ita practicatur, ut dicit Bartol. *in l. unius*, §. *reus*, *n.* 1. *ff. de quæſtion* quem refert Boer. *deciſ.* 163. *nu.* 10. & pract. Millei, *fol.* 108. *n.* 34. & Grammat. *conſil. crimin.* 12. *n.* 25. & Marſ. *in l. repeti. num.* 6. *ff. de quæſt.* Idem dicit Paris Put. *de ſynd. fol.* 454. *poſt numer.* 5. quem refert Pract. Carrer. *fol.* 162. *poſt numer.* 189. Catald. *de ſyndic. quæſt.* 231. Tu vero dic, quod ſi quidem reus fuit (*f*) leviter tortus, poteſt repeti in tormentis, ita ut ſufficienter torqueatur: & hoc caſu ſolent judices, quando jubent reum deponi à prima tortura, ſcribi facere, quod illum deponi jubent (*g*) animo repetendi, &c. Si vero reus fuit ſufficienter tortus, & nihil confeſſus, tunc non poſſunt repeti tormenta, niſi ſuperveniant (*h*) nova indicia. Ita tenet Dyn. *in l. repet. ff. de quæſt.* eujus opinio communiter approbatur per Doctores, ut dicit Alber. *in rubr. C. de quæſt. n.* 8. ubi etiam dicit, quod ita ſervatur. Hanc etiam opinio. dicit eſſe communem Alexan. *conſil.* 5. *n.* 4. *lib.* 1. quem refert Villalob. *in ſua collecta communium opin. in littera T*, *verb. torqueri non debet*, Ant. de Roſel. *de indic. & tortura*, *n.* 15. quem refert pract. Conradi, *fol.* 299. *in princip.* Brunus *de indic. & tortura*, *n.* 60. Bolog. *in add. ad tract.* Guid. de Suzar. *de indic. & tortura*, *nu.* 58. Jo. de Amieis, *conſil.* 37. *n.* 4. Aſſlict. *ſuper* 1. *parte conſtit. regni*, *rub.* 27. *n.* 41. ubi dicit, quod ita vidit obſervari à bonis judicibus, & ponit exemplum Bald. *in tract. de quæſt. fol.* 251. *n.* 6. puta, (i) ſi tortus dicebat neminem illa nocte jacuiſſe, ubi maleficium fuerat commiſſum, poſtea inventum eſt per teſtes, quod alius adfuit. Et dicit, quod hæc eſt communis opinio, idemque fere per eadem verba ante eum dixit Guido de Suzar. *in d. tract. de indic. & tortura*, *num.* 57. & Jac. de Belviſ. *in tract. crimin. in rubr. de quæſt.* 96. licet ſubdat, quod aſſeſſores hoc hodie non ſervant. Mantua *conſil.* 208. *lib.* 2. ubi dicit, quod ita eſt communis opinio, & practica. Ita etiam communiter ubique ſervari atteſtatur Alber. *in d. l. repeti. num.* 2. Aliqui (*k*) etiam addunt, quod iſta nova indicia ſint fortiora (*l*) primis: & ita eſſe communem opinio. atteſtatur Gand. *de maleſic. in tit. de quæſtion. n.* 2. ſubdens, quod ita ſervatur in practica, quem refert pract. Papien. *in forma inquiſitionis in verbo*, *Hæc eſt quædam inquiſitio*, *n.* 22. & Brun. *de indic. & tortura*, *fol.* 126. *n.* 60. Curt. ſen. *conſil.* 59. *nu.* 9. Auguſtin. ad Angel. *de maleſic. in verba*, *Fama publica*, *poſt n.* 95. Marſil. *in d. l. repeti. num.* 8. *& ſequen.* ubi etiam ſubdit, quod ita ſervandum eſt in practica, quem refert Cravet. *conſil.* 288. *n.* 7. & Perr. Caleph. *inter conſil. crimin. diverſorum*, *conſil.* 63. *num.* 18. *lib.* 2. Ex primis autem indiciis non debet quis in tormentis repeti, & ita communiter tenetur, ut dicit Alex. *in allegata conſil.* 5. *num.* 5. *lib.* 1. & prædicta dicit ſentire communiter Doct. Boſſ. *in tit. de tortura*, *n.* 42. Et ex hoc refert pract. Papienſ. *in loca prææalleg.* reprobatam fuiſſe de facto fatuitatem judicis, qui prius torqueri fecerat reum ſuper indicio famæ, & deinde ſupervenerunt alii teſtes probantes famam, & ipſe nullum de novo torqueri fecit: (*m*) nam ille Judex male fecit, quia non ſupervenerat indicium novum, ſed ſolum nova probatio illius primi indicii, quod jam fuerat per torturam purgatum. (*n*) Hæc autem omnia intellige ut procedant, niſi prima indicia fuerint multum urgentia, & manifeſta: nam eo caſu, licet ſecundum aliquos de jure tortura repeti non poſſit, quorum opinio. communem appellat Anton. Gomeſ. *cap.* 13. *delictorum*, *numero* 26. nihilominus de conſuetudine ſervatur, ut tormenta (*o*) repeti poſſint: & ita practicari atteſtatur Bartol. *in d. l. unius*, §. *reus*, *numer.* 2. quem refert Socin. *conſil.* 54. *numer.* 14. *li.* 3. & Grammat. *conſil.* 21. *poſt numer.* 5. Anton. de Canar. *de quæſtio. in* 6. *membra*, (*p*) *poſt numer.* 1. ſubdens, quod in hoc omnes conveniunt, (*q*) ut repeti poſſit, vel non poſſit, ſecundum qualitatem indiciorum præcedentium, & quod ſæpe ſic faciunt boni aſſeſſores, quia incipiunt à levi tortura, & ſi ex ea habent veritatem, bene quidem, alias eam repetunt. Caveant tamen ſecundum eum judices, ne (*r*) hujus arbitrii prætextu immoderate ſæviant, ſed potius in dubio ad torturam non procedant. Multi enim innocentes propter tormentorum ſævitiam confeſſi, & condemnati fuerint, ut etiam diebus noſtris (*s*) contigiſſe intellexi in duobus, qui in tortura confeſſi fuerunt occidiſſe quendam nobilem eorum inimicum, qui (*t*) deinde poſt multos annos repertus fuit vivus in quodam Caſtro carceratus per quendam magnum dominum ipſi tamen propter eorum confeſſionem vi tormentorum extortam, fuerant ultimo ſupplicio affecti. Idem dicit Salic. *in l.* 2. *num.* 10 *C. de cuſtod.* quem refert Pariſ. Put. *de ſyndic. fol.* 488. *c.* 8. *numer.* 1. *in fin.* & Foller. *in pract. crim. f.* 322. *num* 78. Dicit etiam Brun. *in loco prææallegato*, *num.* 62. *in fin.* quod licet verum ſit de jure, quod ſemel tortus competenter, non debet iterum torqueri, niſi ſuperveniant nova indicia, tamen conſuetudo obſervat contrarium, & quod latrunculatores ſæpe torquent, & repetunt pluries: & quod ita ſervari vidit, & quandoque etiam ipſe ſervavit, & male, (ut ipſe ait) & minus juridice. Sic etiam ſi reus ſemel fuerit in tortura confeſſus delictum, deinde ductus ad ratificandum revocaverit, (*u*) poterit repeti in tortura, etiam ſi alia indicia non ſupervenerint, ut dixi ſupra *verſic. ubi vero.* Talis enim confeſſio dicitur novum indicium, ut dixi ſupra *quæſt.* 22. *verſic. ulterius quæro.*

ADDITIONES

Ad Quæſt. LXIV.

(*a*) C*Eterum ubi delictum*) Adde, quod materia præſentis quæſtionis multum confert cum materia *q.* 21. Farinac. *volum.* 2. *ſuarum q. crimin. quæſt.* 37. *uſque* 43. *& q.* 52. ubi plurima indicia recenſet. Ros.

Ceterum ubi delictum) Adde, † an in cauſa appellationis tortura poſſit irrogari, videndum Joannem de Anan. *conſil.* 1. *in fin.* BAJARD. 1

(*b*) *Ad torturari*) Hic ſcias, quod tortura chordæ ſubtilis infert magis dolorem quam tortura chordæ groſſæ, ut dicit Salic. *l. nullus*, *C. ad l. Jul. majeſt.* & tradunt pract. Carer. *pag. mihi* 138. & Petr. Foller. *pract. crim. fol.* 204. *in princ.* GIACH.

(*c*) *Antequam tamen Judex*) Adde † Menoch. *de arbitr. caſ.* 340. ubi plene qua pœna veniat puniendus Judex, qui ſine indicio aliquem torturæ ſubjecerit. 2

Item † adde, ſi tortura fuerit indebita, & injuſte illata, & in caſu non permiſſo, aut de facto, & negaverit, non impeditur proceſſus faciendus ſuper delicto, ſed vitiatur ſolum actus torturæ, Bald. *in l. milites*, *& in l.* 1. *C. de quæſt.* Brun. *in tract. de indic. quæſt.* 6. 2. *partis poſt n.* 28. *verſ. ultimo nota*, & Carrer. *in pract. crim. in l. obſervare num.* 199. ſed Mar. *in pract. crimin. in* §. *quoniam numer.* 43. *cum ſeq.* videtur tenere contrarium, dicens, quod tortura indebite data, omnia quæ ſequuntur, redduntur nulla. 3

Item † adde, quod ſi unus Judex intulit torturam, deinde cauſa remittatur ad alium Judicem, prior tortura debet computari, Marſ. *in pract. crim*, §. *occurrit n.* 4. & Carrer. *in practic. crim. l. obſervare n.* 199. BAJAR. 4

(*d*) *Ad torturam injuſte*) Hic adde, ac fuſius vide, qua pœna puniendus ſit judex, qui reum indebite torſit per Jacob. Menoc. *de arbit. jud. lib.* 2. *cent.* 4. *caſu* 350. ubi ponit quinque caſus, illoſque examinat, vi. ibi. Item quibus caſibus non poſſit judex ad torturam procedere, vide per Campeg. *de teſtibus regul.* 440. quid ſit tortura, vide per Carer. *in pract. crim. n.* 278. ubi etiam de pluribus torturæ generib. ac modis. GIACH.

(*e*) *Scias tamen*, *quod hæc opinio*) Judices ergo ob torturam indebite latam capite non puniuntur de conſuetudine, ut hic; credo vix in hoc ſtatu evenire poſſe, ut judex incur-

rat in hanc pœnam, cum ſemper, antequam quis torquea-
tur, ſoleant fieri relationes in Senatu; intra *hac eadem*
quæſt. verſ. nunc de gradibus ad finem, & Bald. *in rubric.*
C. de pœn. jud. qui mal. judic. quem refert Alexan. *conſil.* 65.
ſub num. 3. *vol.* 1. Cur autem hoc fit, ut judices errare non
poſſint in tali dominio; dixit Boſ. *tit. de confeſſ. ſub num.* 39.
Nam etiam ſine accuſ. vel inquiſit. proceditur, eo quia rela-
tio in Senatu ſupplet omnem defectum accuſationis, & in-
quiſitionis, ut ibidem. & hoc quidem rationabiliter dictum
eſt de judicibus probis, & practicis: nam etiam in civilibus
videmus ſententias bene latas aliquando in pejus reformari
l. 1. *ff. de appell.* nec eſſet miraculum, quod unus ex illis Do-
ctorellis, quibus in centum annos evenit aliquis ſive appel-
lationis, ſive reviſionis caſus, judicaret oculis clauſis ali-
quam torturam eſſe male illatam; exemplo ſit Doctor ille,
qui judicando in cauſa appellationis revocavit ſententiam
Illuſtriſſimi, & integri viri Domini Hieronymi Mentuati,
qui Doct. poſtea in motivis interrogatus de cauſa, & cur ita re-
vocaſſet, aiendo male judicatum, & bene appellatum, re-
ſcripſit: quod pars, contra quam pronunciaſſet, quæreretur
de ſua fortuna, ut pote interendo, quia talis pars erat malæ, &
pravæ ſortis, & fortunæ, ita ſententiam in contrarium re-
portaſſet, non quia jus non foveret: extant adhuc literæ il-
læ ſubſcriptæ, & ſolito ſigillo ſigillatæ. Adde infra hac ea-
dem quæſtione *verſ. & in hoc propoſito in principio:* vide
in hoc articulo late per Menoch. *de arbitr. jud. lib.* 2. *cen.* 4.
caſ. 340. & utique exiſtimo in tali caſu judicari poſſe, prout
de illo, qui rei licitæ operam dabat, & hominem interfe-
cit. Drog.

(*f*) *Ubi non ſequatur mors rei*) De hoc etiam fuſius vide
per pract. Caret. *ſub num.* 200. ubi de aliis quæſtionibus etiam
in materia. Item de pœna judicis torquentis aliquem ad tu-
multum populi ſedandum, ut per eum relative, *num.* 204.
Giach.

5 (*g*) *Debet tamen Judex*) Adde † videndum Gabriel. *li.* 7.
commun. concl. concluſ. 17. ubi ponit multas limitationes,
quando quis poſſit torqueri, antequam conſtet de delicto, vi-
de etiam Crav. *conſil.* 260. *n.* 4. *& conſil.* 287. *col.* 2. Bajar.

(*h*) *Ut dicit Bald.*) Et in terto dicit Maſcard. *concluſ.* 326.
Ros.

(*i*) *Abſque eo quod aliter conſtet*) Hoc vidi ſervari, ſed ca-
veant judices modo, quo ſupra, *qu.* 8. *verſic. ſcias tamen qu.*
60. *verſic. ſolet dubitari.* Drogh.

(*k*) *Appareat*) Adde, ut per Crav. *conſil.* 260. *in princip.*
& nu. 4. ubi plenius concord. alleg. Adde per eundem Cravet.
conſil. 287. *col.* 2. *in princ.* quem ſemper vide *eodem column. ad*
fin. & per Caret. *in pract. crim. ſub n.* 183. Giach.

(*l*) *Senatus juſſerit torqueri*) Hoc ideo forte, quia Senatus
procedit ſecundum conſcientiam, ſupra *quæſt.* 63. *verſic. tu*
ſcis in fine. Drogh.

(*m*) *Conſiderare*) Et Cravet. *conſil.* 41. *column. final.* conſi-
deravit hoc, ut æquum animum, & efficaciſſimum fundamen-
tum ad evitandum torturam, & idem *conſil.* 117. *column. final.*
Giach.

Conſiderare) Adde Cravet. *in conſil.* 137. *nu.* 11. ubi idem
6 tenet, quod quando ingeritur † pœna pecuniaria non eſt ad
torturam procedendum: ſed contrarium tenet Bald. *in l.* 2.
C. de exhib. reis, Franci. Mar. *in decis.* 506. *n.* 15. *par.* 1. &
Paul. Girlan. *in tractat. de quæſt. & tortura, quæſt.* 7. *n.* 6. *cum*
ſequ. ubi impugnat rationem hic per D. Clarum adductam,
quod non ſit deveniendum ad torturam, ubi non adeſt
pœna corporis afflictiva, quia major pœna infligeretur in per-
7 quirendo, quam in condemnando, ut ens † quod in mate-
ria torturæ non debemus attendere ad finem cauſæ, ex qua
venit ſolvenda pecunia, ſed ad principium, conſiderando
ejus naturam, an oriatur ex contractu, vel quaſi. quo caſu
regulariter non eſt locus torturæ, etiam quod aliter veritas
haberi non poſſit: aut ex delicto, vel quaſi, & tunc poteſt
inferri tortura, quæ fuit inventa in cauſis criminalibus con-
tra culpabiles, etiam doloſos, uti remedium, etiam extra-
ordinarium, quoties deficiunt plenæ probationes, ut notat
Bal. *in l.* 1. *C. quorum appellat.* & credo hoc procedere in vi-
libus perſonis, & in quibus cauſis ſit locus torturæ, vide Car-
rer. *in l. obſervare*, *n.* 179. ubi latiſſime.

8 Item adde, † quod in cauſa civili, quando habet crimen
annexum, poterit deveniri ad torturam, ut ſi agatur de depo-
9 ſito † & negetur per debitorem, Abb. *in capit.* 1. *de depoſito*
Par. *de ſynd. in c. an in cauſa pecuniaria in princ.* Gomeſ. *de de-*
lict. cap. 13. *num.* 29. & idem Par. *in verſ. executio column. fin.*
10 dicit, quod † cedens bonis, qui eſt ſuſpectus de occupatione
bonorum, poteſt torqueri, ut bona exhibeat. & prædictam
tenet Franch. *in deciſio.* 276. *n.* 12. & Girlan. *in tractat. de tor-*
tura quæſt. 7. quod procedit, ſi Judex cauſæ eſt talis, qui
poſſit tormenta inferre, ita Lucas de Penn. *in l. voraxe column.*
3. *in fin. C. de num. alutr. lib.* 11. & dicit etiam Bal. *in l. ſicut*
C. de falſis, quod moderate procedatur, ſed hoc non habet
locum in Regno † Neapol. in quo per capit Regni, tormenta, 11
quis torqueri non poteſt, niſi in criminibus pœnam ultra re-
legationem infligentibus, ut per Jo. Ant. de Nigr. *in d. cap. tor-*
menta n. Grammat. *voto* 15. *n.* 12. & an etiam † in cauſa ci- 12
vili teſtis varius, vel vacillans poſſit torqueri, vide Marſ. *in*
l. de libera crimine n. 12. *ff. de quæſt.* & Girlan. ubi ſupra *n.* 3.

Item adde, † quod tortura locum non habet, quando de 13
crimine civiliter ageretur, ut habetur *in l. maritus ff. de quæſt.*
Bald. *in conſil.* 6. factum tale eſt, Quidam nomine Blaſius
volum. 5. & Cravet. *conſil.* 137. *n.* 12. fallit in cauſa falſi civi-
liter mota, *l. ſicut.* & ibi Bald. *C. de falſ.* Alexand. *in l. Divus*
ff. de quæſt. & Par. de Put. *in tract. de ſynd. in verb. an in cauſa*
pecuniaria; ſed contrarium tenet Carrer. *in pract. crim. in l.*
obſervare n. 179. *verſicul. quod merentur*, & credo hoc verum
eſſe, quia ſi in cauſa civili, quando habet crimen annexum,
poteſt deveniri ad torturam, ergo multo magis in crimina-
li, etiam quod civiliter agatur, dummodo ſit Judex, qui
habet auctoritatem torquendi, & moderate procedatur, ut
ſupra dixi.

Item adde, † ſi extat indulgentia Principis, ſalvo inte- 14
reſſe partis civiliter, quod ſi pars petat intereſſe civiliter agen-
do, ex quo crimen habet annexum quomodo ad probandum
delictum, & bona, poterit deveniri ad torturam, Carrer.
in pract. crimin. in l. obſervare n. 179. Bajar.

(*n*) *Ingeratur pœna corporalis*) Farin. *d. tract. crimin. vol.*
2. *q.* 38. *nu.* 6. & latius *q.* 42. *n.* 3. 6. 9. *& ſeqq.* Ros.

(*o*) *Pœna pecuniaria*) Adde ut per Cravet. *in conſil.* 137. *n.*
fi. Vide etiam per Caret. *in pract. crim. poſt n.* 179. ubi plene
pertractat, & ad ſaturitatem, materiam iſtam, atque limi-
tat, & declarat. Giach.

(*p*) *Quam eſſet inferenda ex ipſa condemnatione*) Adde Aym.
Cravet. *conſil.* 41. *n.* 8. *&* 9. *& conſil.* 137. *n.* 10. Boſſ. *de indic. n.*
92. *ſupr. q.* 21. *verſ. ſign*; Flam. Chart. *in pract. interrogan.*
reorum lib. 4. *cap.* 1. ibi, fuſius, quam alibi. nam modus pro-
bandi non debet eſſe durior ipſa pœna; nota tamen in pra-
ctica; quia etiamſi ſola pœna impoſita ſit funis, vel Trire-
mium, indiſtincte proceditur ad torturam pro eruenda ve-
ritate, prout de ictibus funis ad pœnam habetur infra *q.* 70.
ver. Plerumque etiam, Alex. *conſil.* 77. *n.* 8. ibi, *quo reſpon. vol.*
1. Drog.

(*q*) *Communiter ſervatur*) Farinac. *ſupra n.* 14. *&* 19. *&* 25. Ros.

Communiter ſervatur) Adde † videndum Joſeph. Ludov. *in* 15
ſuis commun. concl. in tit. de confuet. concl. 1. *illat.* 106. ubi atteſ-
tatur de communi obſervantia in multis locis Italiæ, quod
tortura adhibetur in delictis etiam minimis, & in cauſis dam-
norum datorum; dicens, quod ipſa devenit ad torturam in
quadam cauſa duorum boum, qui occiſi fuerant; ſed tunc
reus leviter torquetur, ut ait Paul. Girlan. *in tract. de tort. c.* 5.
dicit tamen, quod in omnibus caſibus eſt attendenda quali-
tas perſonæ. Bajar.

(*r*) *Niſi in ſubſidium*) Farinac. *in d. volum.* 2. *q.* 40. *nu.* 3.
uſque 9. Ros.

(*s*) *Et ideo ſi aliter*) Adde † videndum Covar. *pract. qu.* 16
capit. 23. *colum.* 14. ubi ponit tres limitationes: limitatur et-
iam ubi torquetur, ut oſtendat ſocios, mandatores, & com-
plices, nam poteſt torqueri, etiam quod conſtet de delicto,
Carer. *in l. obſervare n.* 188. *verſic. limita niſi torqueatur.* Bajar.

(*t*) *Reus torqueri non debet*) Tu hoc tribus modis limita, ut
per Diaz. *prac. q. c.* 23. *col.* 24. Item etiam, limita, niſi tor-
queatur, ut oſtendat ſocios, mandatores, & complices, nam
poteſt torqueri, non obſtante, quod conſtet de delicto: in ca-
ſibus tamen, in quibus poteſt interrogari, ut per Carer. *in*
p. 161. *&* 539. & tunc ſerva cautelam, de qua tex. inf. Giach.

(*u*) *Et ideo dici ſolet*) Adde Menoch. *de arbitr. jud. caſ.* 216.
ubi ponit decem, & octo caſus † difficilis probationis, licet, 17
ut dicit ibi in principio idem Menoch. remittatur arbitrio ju-
dici qui caſus dicantur difficilis probationis.

Item † adde, quod de facili adhibenda eſt tortura in de- 18
lictis nocturnis, nam quæ fiunt de nocte, dicuntur occulte, &
ſecrete fieri. Gram. *in vot.* 21. *n.* 5.

Item adde, quod † in his delictis difficilis probationis ſuf- 19
ficiunt leviores probationes, imo conjecturæ. Bartol. *in l. ſi*
quis ex argentariis, *ff. de edend.* Et Gram. *in d. vot.* 21. *n.* 4. &
Alex. *conſil.* 24. *n.* 6. *vol.* 2.

Item adde, ſi † mulier marito mortis paraſſe inſidias, vel 20
quolibet alio genere voluntatem occidendi habuiſſe invenia-
tur, vel forte maritus eo modo inſectetur uxorem, tunc om-
nes de familia, tam mariti, quam uxoris (qui tamen tunc
temporis domi fuerint) ſine alia defenſione torqueri pote-
runt, cum ſit veriſimile, illos ſcire factum, text. *eſt in c.*
ſi forte mulier detecta, *diſtinct.* 1.

Item adde, † ſi extat indulgentia Principis (ſalvo in- 21
tereſſe partis civiliter) quod ſi pars petat intereſſe civili-
ter agendo, ex quo crimen habet annexum quo ad pro-
bandum delictum, & bona, poterit deveniri ad torturam,
Carer. *in pract. crimin. in l. obſervare n.* 179. Bajar.

(*x*) *Ve-*

(x) *Venenatio, falſum, adulterium, & ſimilia*) Adde quod iſta commemoravit Bal. *in l. 3. C. de epiſc. aud.* ſubjungens hoc dictum eſſe menti tenendum, quod & reaſſumpſit D. Alex. *in conſ. 77. numer.* 4. Et habetur per Boſſ. *in titu. de indic. & conſidera. ante torturam*, *n.* 200. ubi inquit, quod ubi ſumus in delictis ſecretis, & conjurationibus, falſitatibus & ſimilib. tunc judex poteſt animoſius arbitrari eſſe deveniendum ad torturam, quam in aliis, cum in illis acerrima fieri debeat indagatio. Crav. *conſ. 6. col. 3. verſ.* 2. & dixi ſupra *in §. falſum, verb. pœna falſi.* Adde etiam per Carer. *in pract. crim. n.* 183. Giach.

(y) *Sciat etiam quod*) Cartar. ſup. *n.* 73. *& c.* 2. *n.* 69. Farin. *d. q.* 40. *nu.* 4. 6. 7. *&* 8. *ac* 9. Ros.

22 *Scias etiam, quod plerumque*) Adde, quod † iſta cauſa, ut reus non poſſit appellare uti convictus, & confeſſus, non deberet movere judices, cum per totam Italiam communiter ſit proviſum per ſtatuta terrarum, ut in ſententiis capitalibus non liceat appellare; ita ait Gramm. *in vot.* 1. hic allegato: & advertendum eſt, quod idem Bald. *in l. quæ ſententiam in fin. C. de pen.* mutavit ſententiam, & contrarium tenuit, dicendo, quod ſi dilucide quis ſit convictus non debet torqueri, quem refert, & ſequitur Brun. *in tract. de indic. quæſt.* 5. 2. *par. num.* 16. ubi dicit, quod hoc putat eſſe de jure verius, & ſequendum, & ego in practica non vidi convictum torqueri pro habenda confeſſione delicti, de quo eſt convictus, ſed ad ſciendum complices, ſocios, fautores, & auxiliatores, proteſtatione præmiſſa in forma. Bajard.

(z) *Suſpendi contingat*) Ubi igitur extat ſtatutum, quod in criminalibus non admittatur appellatio. Si judices ponunt reum ad torturam, tunc dubio procul male faciunt, ut expreſſe dicit pract. Carer. *ſub n. in text. allegato in verſic. Nam judices*, quod nota & tene menti. Giach.

(a) *Tota pene Italia*) Cartar. *ſup. n.* 69. Farin. *ſup. num.* 26. Ros.

(b) *Veritas eſt*) Adde ſupra *quæſt.* 21. *verſic. dictum ſocii, & tunc non poteſt, infra hac eadem quæſtione, verſic. ſucceſſive quæro, in fin. quæſt.* 96. *verſic. quæro numquid, cum verſic. ſequen.* & hoc ſemper obſervatum etiam apud antiquos reperio; Juſtinus Hiſtoriarum *lib.* 2. Interfectorem fratris comprehendi jubet, qui cum per tormenta conſcios cædis nominare cogeretur, omnes amicos Tyranni nominavit, & item *lib.* 22. ſaluti ei fuit, quod ſocii capti, tortique de illo negaverunt; & in quantum hic dicitur de proteſtatione fienda, quod abſque præjudicio confeſſi, & convicti judex ad talem torturam procedit; adverte ſemper ne extra caſum veræ, vel fictæ contumaciæ, vel habitæ pro vera ut in jam bannito, procedas ad torturam contra reum ſub tali proteſtatione, ut eſt, quando Reus confitetur conditionaliter, negativa non præmiſſa; modo, quo ſupra *quæſt. 55. verſic. cautius igitur*; ſed dicit, confiteor, cum tali qualitate ſic, & ſic, & non aliter, nec alio modo, quia etiamſi tunc ex tali confeſſione puniri poſſit, non probata per reum qualitate, quæ ipſum excuſare poſſit, tamen ſi procederet ad torturam contra ſic confitentem, veniret ſimpliciter abſolvendus, ſi negando perſiſteret; modo, quo per Boſſ. *tit. de confeſſ. n. 27. cum ſeqq.* & an cum quis negando perſiſtit, poſſit nihilominus uti convictus morte mulctari; Marſ. quod ſic *ſing. ſuo 72. poſt med.* ſed in contrarium, & melius dicit Gramm. *deciſio. 8. ſub n. 4. verſic. advertendum tamen*, quod procedit etiam in indiciis indubitatis ibidem, *n.* 8. Drogh.

Veritas eſt.) Cartar. ſup. *n.* 82. *&* 88. *& c.* 2. *nu.* 57. *& ſeq.* Farin. *q.* 4. *n.* 10. Ros.

Veritas eſt) Adde, quod † quando interrogatio fit de ſo-
23 ciis, complicibus, ſive mandatoribus, debet fieri in genere, & non in ſpecie; ut ſi talis interfuit, vel mandavit, non nominando aliquem, ne fiat ſuggeſtio: niſi adeſſent indicia manifeſta, quia tunc poſſet deveniri ad nominationem, Carer. *in l. obſervare n.* 198. Bajar.

(c) *Interrogatur*) Qualiter autem fiat interrogatio in tortura tam de ſociis, & mandatoribus, quam etiam de aliis delictis, vide *per pract. crim. ſub n.* 108. ubi non in ſpecie ſed in genere, niſi adſint indicia manifeſta, debet fieri interrogatio. De aliis autem delictis non poteſt interrogari, niſi indiciis præcedentibus, & licet conſuetudo ſervet contrarium, tamen non valet talis conſuetudo. Limita tamen, ut per eum ibid. Giach.

(d) *Quando autem*) Farin. *d. q. nu.* 19. 20. *&* 21. *&* 26. *ac* 27. 28. Ros.

Quando autem tales rei torquentur) Adde de iſta proteſtatione † videndam etiam Gram. *deciſ.* 96. ubi quis fuit interro-
24 gatus de eo, de quo erat convictus cum iſta proteſtatione, & nihilominus fuit condemnatus ad pœnam extraordinariam, licet ſtetiſſet in negativa, & tamen ſecundum Cæpol. *in conſ.* 32. hic allegato non debet reus interrogari ſuper eo, de quo eſt convictus, ſed de alia materia, idem tenet poſt eos, quos allegat Fab. Tim. *in adnotat. ad deciſ. Lucen. Magon. deciſ.* 89.
n. 12. & de tali † obſervantia quod hujuſmodi proteſtatio ſit 25
adhibenda, atteſtatur Grammat. *vot.* 1. & Foller. *in pract. criminal. verſicul. rei mauraßi. num.* 3. & Sim. de Præt. *conſil.* 104. *n.* 39. Boer. *deciſio.* 163. *n.* 13. & quid operetur iſta proteſtatio, vide Decian. *conſil.* 93. *n.* 74. *volum.* 2. & ibi *n.* 20. ſi proteſtatio fuiſſet facta, quod non intendebat eum interrogare circa talem rem, quia illud habebat pro certo, vide etiam Bertaz. *conſil.* 333. *n.* 6. ubi dicit, quod iſta proteſtatio eſt vana, quando reus in tortura interrogetur ſuper delicto proprio, non autem ſuper alio, ut ſuper ſociis, vel mandatoribus, *& in conſ.* 27. *n.* 9.

Item adde, † quod quando condemnatus ſive convictus 26
torquetur cum prædicta proteſtatione, debent fieri interrogationes extenſæ, ut dicat ſocios, complices, & fautores, & non ſub illis verbis, ſ. & ad oportunam Domini interrogationem reſpondit, &c. ut ſolent facere multi Judices, quia ſi reus reſponderet ſuper delicto principali, *Io non fatto queſt' homicidio*, & in negativa perſiſteret, per talem interrogationem obſcuram videretur receſſum a proteſtatione, etiam quod fuiſſet interrogatus ſuper delicto principali, nec ſtandum eſſet Judici, quod in interrogatione comprehenderetur *c. quoniam contra de probat.* & Maſcar. *de probat. concl.* 949. *vol.* 2. eo maxime, quando ignoramus, quod in interrogatione dictum fuerit, ex reſponſione clara dignoſcitur, ut per Rim. *ſen. conſ.* 702. *numer.* 12. *vol.* 4. & de prædictis late habetur per Cart. *in tract. de execut. ſent. contum. c.* 2. *num.* 76. *cum ſeq.* Bajar.

(e) *Cum proteſtatione*) Cartar. *d. c.* 2. *n.* 67. Farin. *c. d. q. n.* 19. 20. *&* 21. *&* 26. *ac* 27. *&* 28. Ros.

(f) *Dixi etiam*) Adde † videndum Carterium *in pract.* 27
crim. in l. obſervare ſub n. 164. ubi habetur in quibus caſibus Judex non præcedentibus indiciis torquere valeat, vide etiam Menoch. *de arbitr. jud. qu.* 84. Bajar.

(g) *Indicia*) Adde hic, indiciis non præcedentibus, quando torquere valeat judex, videndum per prac. Carer. *p. mihi* 151. 152. *&* 153. & per Menoch. *de arbitr. jud. q.* 84. Item hic ſcias, quod injuſte tortus totiens de carceribus, non habetur pro confeſſo, nec inde puniri debet, ita per plura conſultus reſpondet Alex. *ejus conſil.* 144. *lib.* 2. Giach.

(h) *Ut communiter dicitur*) Farin. *vol.* 4. *ſua prax. q.* 83. *c.* 1. *n.* 1. *&* 4. non per interrogationem ſuggeſtive ibi *c.* 4. *& vol.* 2. *q.* 37. *n.* 1. *& ſeq.* Ros.

(i) *Ne prætextu arbitrii*) Et quod vigore cujuſcunque amplı arbitrii, quod haberet Prætor vel Commiſſarius circa maleficia, non poſſit quempiam ponere ad torturam, ſi non habeat legitima indicia, habetur per Dom. Jaſon. *in l. milites, n.* 2. *C. de teſta. l. ſi ſic n* 24. *& in l.* 1. *n.* 2. *C. de ſacr. ſanct. eccl.* & per Marſ. *in pract. crimin.* §. 2. *num.* 6. *& in §. conſtante, n.* 27. Adde Rim. *conſil.* 6. *n.* 15. Item adde, ut per Carer. *in pract. crim. pag. mihi* 150. *col.* 1. *verſic. Amplia*, etiamſi Officialis habeat arbitrium. Giach.

Ne prætextu arbitrii) Adde † videndum Oſaſch. *deciſio.* 79. 28
& Burſat. *in conſ.* 201. ubi latiſſime de arbitrio conceſſo Judici circa torturam Juris ordine non ſervato, prout ſibi placuerit, & videbitur, & cum aliis ampliſſimis clauſulis, & quomodo tale arbitrium intelligatur conceſſum, & quid poſſit facere Judex, & ſi † Princeps aſſerens ſe habere informatam 29
conſcientiam, mandaret aliquem torqueri poteſtate abſoluta, & non præcedentibus legitimis indiciis, mortaliter peccaret, & Judex tali reſcripto aſſentire non debet, Gram. *in conſ.* 45. *n.* 32. *voto* 38. & de communi atteſtatur Jo. Ant. de Nigris *in cap. ſubditorum noſtrorum n.* 128. *cum aliis ſequen.* & Vivi. *opin.* 638. *n.* 8. *vol.* 2. Vide etiam quæ poſui ſupra *quæſt.* 31. *verſ. arbitrio atque balia*, tamen in practica contrarium ſervatur, quia fere ſemper Principi judices obediunt, ſive adſint indicia, ſive non.

(k) *Supra q.* 31. *verſic. Arbitrio*) Adde ſupra *q.* 21. *ver. ſi aliquis*, ubi de hoc arbitrio, infra hac eadem *quæſt. verſic. pen. ibi*, caveant tamen. Bajar.

(l) *Debent igitur*) Adde, ſi Judex ſub prætextu arbitrii ſui ea cervice ſua procederet ad torturam, non valeret, quod ageret, Roman. *conſ.* 376. *quæſtio eſt.* Marſ. *in conſ.* 8. *&* 25. Foller. *in pra. crim. in verb. dentur capitula, quod ſuffocavit uxorem n.* 25. Bajar.

(m) *Et ideo etiamſi poſt torturam*) Adde, quod † idem te- 30
net Boer. *deciſ.* 249. *in princip.* nec convalidaretur confeſſio, etiam quod nova ſuperveniſſent indicia, glo. & Bar. *in l. maritus ff. de quæſt.* Brun. *in tract. de indic.* 2. *par. verſic. quæro principaliter n.* 47. Grammat. *conſil.* 21. *n.* 19. *&* 20. *& conſil.* 37. *n.* 6. *cum ſeq. & voto* 6. *n.* 10. *cum ſequen.* niſi poſt confeſſionem rei indiciis non præcedentibus extortam ſuperveniret indicium confeſſionis extrajudicialis ipſius rei, nam tunc prima confeſſio convalidaretur, ſecundum Marſ. *in l. quæſtionis nu.* 66. *de quæſt.* Bajar.

(*n*) *Et hac concluſio*) Cartar. *de execut. ſent. c. fi. n.* 62. Far. *d. q.* 37. *n.* 83. *& ſeq.* Ros.

(*o*) *Imo etiam in crimine læſæ Majeſtatis*) Contrarium videtus tenuiſſe ſupra *in* §. 1. *verſ. ſunt etiam*, ubi dicit in atrocibus perveniri ſolere ad torturam, nulla data copia proceſſus, tamen conſtat, quod caſus læſæ Majeſtatis conoumeratur inter atrocia delicta, *d. verſ. ſunt etiam*, cum hoc tamen dicto concordat Capyc. *dec.* 126. *n.* 4. & pro iſta diffinitione, quod confeſſio facta indiciis non præcedentibus ſit nulla in tortura, concordat Alexan. *conſil.* 180. *ſub n.* 10. *verſic. quinimo*, *vol.* 2. *conſil.* 52. *vol.* 3. Mart. Felicianus *inter conſil. crimin. diverſ. conſil.* 47. *n.* 28. Drogh.

(*p*) *Sed pone*) Farin. *tit. de delic. vol.* 1. *q.* 22. *n* 22. Ros.

31 *Sed pone quod reus*) Adde, quod † hæc ſola præſumptio non ſufficit abſque aliis adminiculis, cum ſit indicium remotum, Blanc. *in l. fin. n.* 246. *ff. de quæſt.* quem ſequitur Brun. *conſil.* 115. *n.* 66. *tomo* 2. *conſilio criminali diverſ. in folio*, & Paul. Harnut. Theorem 23. *n.* 4. ubi dicit, quod hæc præſumptio eſt ſicut herba betonica, quæ cetera contra eum indicia non concludentia facit haberi pro concludentibus, vide tamen Duen. *regul.* 301. ubi limitat, ſed ad prædicta, vide omnino Farinaceum, *n.* 20. Bajar.

(*q*) *Sine aliis indiciis poni ad torturam*) Caſus autem, in quibus inquiritur; etiam non præcedentibus indiciis habes ſupra *q.* 8. *in princip. quæſt.* 20. *in princ. quæſtione* 84. *verſicul. ſed hic incidenter*, adverte tamen quod caſu quo contra reum non adſint indicia, ſi reus interrogetur tenetur reſpondere, etiam mediante tortura, ſupra *quæſt.* 45. *verſicul. ſed pone*; Capyc. *deciſione* 145. Flam. Chart. *in ſua practic. interrogan. Reorum libro* 1. *capit.* 2. *num.* 14. Item deficientibus indiciis ad formandam Inquiſitionem, ſolet procedi per viam præcepti; tamen cum licentia Senatus, ut eſt *ſupra quæſt.* 31. *verſ. Item quæro*; contrarium quod ſola mala fama non ſufficiat, ad aliquem torquendum, tenuit ſupra *qu.* 60. *verſic. frequens.* Drogh.

(*r*) *Aliqui dicunt, quod ſic*) Adde etiam Boſſ. *tit. de inquiſitio. n.* 29. ubi per plura iſtud tenet, vide ibi, & tit. de indi. &
*31 conſidera. ante tortu. *n.* 65. & econverſo torqueri † non poteſt homo bonæ famæ, etiamſi extaret unum indicium ſufficiens ad torturam contra ipſum, quia propter bonam famam tale indicium extinguitur in totum per Boſſ. *tit. de inquiſit. numer.* 34. & Grammat. *conſil.* 34. *num. fin.* & per Boſſium *ſimiliter tit. de mandat. ad homicid. n.* 441. Adde, ut per Cravet. *in conſilio* 151. *nu.* 21. Quo ad primum mihi placet Auctoris opinio, quam obſervatem in praxi, maxime, ubi reus per triennium fuiſſet bonæ converſationis, ac famæ: quoniam tunc præſumitur purgatus, emendatus, atque mutatus ab illo gloſſ. & Angel. *in* §. *hinc nobis in Authent. de monach.* & per Rotan. plene *in conſil.* 63. *num.* 22. *lib.* 3. & plenius dixi *in ſingul. meis ſingul.* 6. & quod ex ſola fama non procedatur ad torturam, niſi cum ea concurrat aliud adminiculum, tenuit fuſius Auctor ſupra quæſtione vigeſima prima; ubi ait communem ſe ſemper fuiſſe ſequutum, & ab aliis etiam juſtis judicibus vidiſſe obſervari, & iſtam credit tutiorem, & veriorem: quam tamen limita, ut per Duen. *ſub reg.* 301. vi. illic, quoniam non transcribo. Item quod ſola, & nuda fama abſque aliis adminiculis, & indiciis non faciat indicium ad torturam, vide per Carrer. *in pract. ſub n.* 111. Giach.

(*s*) *Prout ſunt iſti vagabundi*) Adde, quis ſit vagabundus; ſupra *quæſt.* 39. *verſic. ceterum.* Drogh.

32 (*t*) *Sed nunquid bannitus*) Adde † in hac materia Blanc. *in tractat. de indic. in c. ex facto indicia n.* 239. ubi plenè tractat, quando ex ſolo banno, & condemnatione quis poſſit torqueri, ſine aliis indiciis & quomodo procedat Doctr. Bald. *in l.* 1. *C. de hæred. inſtit.* & Foller. *in loco hic citato id eſt in* 3. *par* 3. *par. in ver. & ſi confitebuntur n.* 2. *uſque ad num.* 32. ubi ponit quatuordecim limitationes; ſed advertendum eſt, quod D. Clar. hic tractat de bannito, & condemnato ad novas defenſiones admiſſo, Foller. autem *in loco ſupra citato loquitur*
33 *de contumace, & bannito nondum condemnato.* Nam † in Regn. Neapolitan. quando reus eſt contumax, poſt certum tempus fit etiam bannitus, & poſtea elapſo anno à die banni contra eum devenitur ad condemnationem, ſive forjudicationem in certis caſibus ſecundum formam conſtit. pœnam eorum, ut ibi late per Afflict. & Foller. *in d. pract. crim. in verb. forjudicentur*, & ſi poſt forjudicationem venerit in fortiis Curiæ non admittitur ad novas defenſiones, ſed ſententia condemnationis, ſive forjudicationis executioni demandatur: ſi vero inquiſitus antequam forjudicetur, legitimè factus fuerit contumax, & bannitus, eo caſu ſine aliis indiciis torqueri poterit, facta tamen prius teſtium repetitione, ut ibi dicit Foller. & ita in dicto Regno ſervatur, Bajard.

(*u*) *Tenet quod ſic*) Farin. *q.* 48. *vol.* 7. *n.* 10. Ros.

(*x*) *Bene poſſet torqueri*) Vulpell. *reſp.* 113. Cartar. *tract. de execut. ſent. c.* 1. *n.* 454. *& ſeqq.* Ros.

(*y*) *Et hoc caſu utique poterit torqueri*) Adde ſup. *quæſt.* 44. *verſ. quæro quando ad fin.* Drog.

Et hoc caſu) Adde, quod idem tenet Marſ. *in l.* 1. *n.* 2. *ff. de q.* Menoch. *de arb. quæſt.* 84. *n.* 7.

Item † adde, quod bannitus, & condemnatus in ſtatu Ec- 34
cleſiaſtico, ſi comparuerit intra annum, non poterit torqueri, niſi ſit malæ vitæ, & famæ, ſecundum Farin. *in quæſt.* 11. *n.* 77. *verſiculo, ſum hujus opinionis*, qui tamen affirmative non loquitur, dicens, quod ita credit, nam terminus ad purgandam contumaciam eſt unius anni vigore conſtitutionum, ſed 35
hoc eſſe non poteſt, quia bannitus, & condemnatus ſive bonæ, ſive malæ ſit famæ, comparens infra annum, ſi de ejus innocentia non docuerit, ſententia contra eum lata poterit exequi, non obſtante dicta conſtitutione, ut per eundem Farin. *d. quæſt.* 11. *num.* 100. *uſque ad numerum* 103. ſi igitur contra bannitum, & condemnatum intra annum comparentem, & de ſua innocentia non docentem poteſt deveniri ad executionem ſententiæ, multo magis poteſt deveniri ad torturam, ut hic infra tenet etiam D. Clar. licet indicia fuiſſent eliſa, quod fit ſæpè, quando judex ex qualitate indiciorum tutam non habet conſcientiam, & ita ſervatur per Senatum Mediolani, ut ait Boſſ. *in tit. de liter. Princ.* & quod bannitus de aliquo delicto per contumaciam poſſit torqueri ſine aliis indiciis, etiam ſtante ſtatuto, quod poſſit comparere, & contumaciam purgare; tradit in terminis Marſ. *in l.* 1. *n.* 2. *cum ſeq. de quæſt.* niſi probaret plenè ejus innocentiam. Et ita in ſtatu Eccleſiaſtico ſemper obſervari vidi, quod banniti, ſi infra annum compaxuerint, torquentur, vel ſententiæ contra eos executioni demandantur, niſi de eorum innocentia plene probaverint.

Item † adde, quod ſimiliter poterit torqueri etiam purgata 36
cootumacia per ſtatutum, ut per Marſ. *in d. l.* 1. *de quæſt. n.* 3. & Foller. *in pract. crim. in verb. bannientur n.* 54. niſi probaret, quod ea probabilibus cauſis fuerit abſens, ut per Marſ. *in loco præcitato.* Et dicitur purgata contumacia in criminali-
bus † cum pœna contumaciæ eſt ſoluta Curiæ, & contumax 37
comparuerit coram illo judice, qui illum bannivit, vel ſaltem fidejuſſit de ſtando juri, ut per Carav. *in ritu* 220. *n.* 21. & contumax antequam audiatur, debet reficere expenſas accuſatori, ut per Marſil. *in practic. crimin.* §. *ſupereſt, & in l. patre num.* 17. *ff. de quæſtio.* quod etiam, ut ibi per eum, procedit in denunciante cootumacem. Et hoc, quod expenſæ ſint reficiendæ in criminalibus, antequam contumax audiatur, eſt verum, quando proceditur ad querelam: ſecus ſi ex officio, tunc non reficiuntur expenſæ, ita Gulielm. de Benedict. *in verb. mortuo teſtatore el.* 1. *n.* 165. *in c. Raynutius de teſtam.*
& † in Reg. Neapol. ſi contumax voluerit audiri, ſolvuntur 38
per eum Curiæ ducati tres, & duo carolini de regno, ut *per rit.* 211. Bajar.

(*z*) *Cum inquiſitio, & bannum non valeant*) Adde, quod
proceſſus † tenet etiam, quod legitimis non præcedentibus 39
indiciis proceſſum fuerit, ſi non fuerit oppoſitum, quia inquiſitus debet comparere, & opponere, proceſſum nuſ procedere ex defectu indiciorum, ſecus ſi fuerit oppoſitum, ut per Alex. *conſil.* 120. *nu.* 2. *vol.* 7. Ruin. *conſil.* 86. *n.* 3. *vol.* 4. & Becc. *conſil.* 70. *in fin.* Bajar.

(*a*) *Ad inquiſitionem ex conſcientia Principis*) Adde, quod etiam ſunt alii caſus, præter hunc, in quibus proceditur indiciis non præcedentibus; ſupra *quæſtio.* 50. *verſic. item quia proceſſum*, *quæſtio* 8. *& quæſtio.* 20. *in principio*; & hic adde
quod de jure loquendo, talia verba Principis fidem † non fa- *39
ciunt, etiam ſi reſcriberet Princeps ſibi fore notum, aliquem de tali crimine diffamatum. Aym. Crav. *tract. de antiqui temp. parte* 1. *in princip.* ubi ſerioſè ac diffuſè loquitus, immo à tali aſſertione tanquam contra jus facta, & propalata, de jure etiam ſtante ſtatuto, quod in cauſis criminalibus non detur appellatio, appellari poſſet, Alex. *conſ.* 34. *in vol.* 6. *in princip.* Et opponente, ſeu contradicente parte; talis contradictio habetur loco appellationis, quæ admitti debet in tali caſu, non obſtante tali ſtatuto prohibente appellationem; Ludovicus Carus egregie *inter conſilia criminalia diverſorum conſil.* 99. *n.* 4. *vol.* 1. vide *in addit. ad Alciat. tract. de præſ. præſ.* 8. *in littera* F. facit in propoſito Capyc. *deciſio.* 28. *num.* 10. Dixi inf. *ad q.* 94. *verſic. ceterum*; Contrarium tamen, cum Princeps, cauſa cognita, ex motu ſuo proprio mandat ſic procedi, retulit ex multorum auctoritate Menoch. *tract. de arb. jud. lib.* 1. *q.* 78. *n.* 4. vide quæ dixi ſupra *ad q.* 6. *verſ. præterea ſcias*, vide ſupra *q.* 53. *verſic. ſed quid ſi aliquis.* Drogh.

(*b*) *Vel præceptis pœnalibus*) Adde, quod tamen talia præcepta fieri debent expreſſa cauſa, ut dixi ſupra *ad quæſtionem* 31. *quæro nunc, ad med.*

(*c*) *Si ergo inquiſitus, vel citatus*) Adde, † cum hic tracte- 40
tur de bannito, & condemnato, qui poteſt torqueri ſine aliis indiciis, quid de bannito tantum, id eſt depoſito in banno, ſed nondum condemnato, ſi comparet in termino ſibi aſſignato à ſtatuto, vel à judice, nullam habet difficultatem, quod non poteſt torqueri: ſed ſi comparet poſt terminum, ante tamen

con-

condemnationem, in hoc ſtat difficultas. Socin. *in c. qualiter, & quando el 2. n. 994. de accuſat.* dicit, quod bannum datum ratione contumaciæ revocatur quam primum, illo citato comparente, etiam ſi comparcat poſt terminum in banno aſſignatum uſque ad pronunciationem ſententiæ, & quod ſicut in civili annullatur primum decretum per comparitionem ante ſecundum decretum, ita in criminali quandocunque ante ſententiam comparendo bannitus annullat virtutem banni, perinde, ac ſi nunquam fuiſſet bannitus, & Nell. *in tractat. de bannit. in 3. par. 1. temp. q. 8.* dicit, quod comparens poſt bannum ante tamen ſententiam, illa contumacia confeſſionem non introducit, quia contumacia poteſt purgari uſque ad ſententiam, & ea purgata non poteſt objici confeſſio, quæ ex illa reſultat, quia ceſſante ſubſtantia, ceſſat qualitas; & quod nedum effectus contumaciæ tollitur per comparitionem factam ante ſententiam, quinimo, quod tollitur etiam per comparitionem factam poſt ſententiam, adhuc tamen Judice pro tribunali ſedente, & ſi bannitus, id eſt poſitus in banno purgata contumacia reducitur in priſtinum ſtatum, perinde, ac ſi non fuiſſet bannitus, infertur, quod nec remanet indicium ſufficiens ad torturam contra eum propter contumaciam, & hanc illationem etiam facit Foller. *in pract. crim. in verb. banniantur n. 54.* & ſimiliter Clar. *ſuper quæſt. 44. verſicul. quæro, nunc,* idem dicit, quod ſcilicet, ſi reus compareret, antequam contra eum proferatur ſententia diffinitiva condemnationis, non tenetur probare errorem hujuſmodi confeſſionis, ſed ſufficit ipſa comparitio, per quam ſolam purgatur contumacia, ob quam ſtatutum inducit illam fictam confeſſionem: & ſi diceretur, quod hoc modo lapſus termini nihil operaretur, quod eſſe non debet, *l. 1. §. cum dicitur, ff. ſi cui pluſquam per l. falcid.* reſponderetur, quod operatur, ut inquiſitus habeatur pro confeſſo, ſed revocabiliter, quia eo comparente, & negante, lapſus termini nihil operatus eſt, & amplius non habetur pro confeſſo, ſed eo non comparente, & ſequuta declaratione Judicis tunc lapſus termini operatur, quod habetur pro confeſſo irrevocabiliter, ut pulchre
41 tradit Caſtrenſ. *in conſ. 3. 14. & 24. vol. 3.* Nec † obſtat, quod Boſſ. *in tit. de indic. num. 133. cum ſeq. in tit. de bannit. num. 4.* tenuerit contrarium, videlicet, quod reus comparens ante ſententiam poſt terminum primi banni poterit torqueri ex ſola contumacia ſine aliis indiciis, dicens, quod tradita per Socin. & Nell. *in locis ſupra allegatis* procedunt, quo ad hoc, ut inquiſitus comparendo condemnari non poſſit; non autem, quod torqueri valeat, quia allegat Bald. *in d. l. 1. C. de hæred. inſtituen.* qui non loquitur de primo banno, quod bannum eſt quædam ſententia interlocutoria, quæ poteſt revocari, & reſolvitur in vim citationis per ſimplicem comparitionem, ſecundum Bal. *in l. licet contra quã propriam. C. de jurejur. & in l. 1. C. de poſtul.* ſed loquitur de ſecundo banno ad pœnæ impoſitionem dato, quod non reſolvitur per comparitionem, ut tenet Bal. *in d. l. 1. n. 13. C. de hæred inſtitut.* loquitur autem, quod poſt dictam ſententiam bannitus poſſit audiri virtute alterius ſtatuti, vel conſtitutionis, ut eſt in ſtatu Eccleſiaſtico, in quo per annum a die condemnationis audiri poteſt, vel quod ſit poſitus ad novas defenſiones, & quod tunc bannitus ſine aliis indiciis torqueri potuerit: & d. doctrina Bal. ita intelligitur per Alciat. *de præſumpt. regul. 3. præſumpt. 22. in fin.* & Marſ. *in l. 1. num. 2. ff. de quæſt.* & Brun. *in tract. de indic. 5. quæſt. 2. par. n. 7.* quos ſequuntur Gramm. *conſil. crim. 34. n. 14. & conſil. 57. n. 5.* Vulp. *in conſil. 105. numer. 2.* & Menoch. *de arbitr. jud. quæſt. 84. n. 7.* & noviſſime in comment. *præſumpt. lib. 2. præſ. 74. num. 14.* poſt Natt. *in conſil. 542. num. 7.* quem ipſe non allegat, & etiam hoc modo hic intelligitur per D. Clarum hic, dum dicit, quod bannitus, & condemnatus ſine aliis indiciis torqueri poteſt, & allegat d. doctrinam Baldi, per quam fuit deceptus D. Boſſ. credens, Baldum loqui de primo banno, ut dixit *in d. tit. de indic.* non autem de ſecundo, de quo Bald. vere loquitur per ſupraſcripta, & ideo
42 Boſſ. male reprehendit Marſil. & Brun. *loco præcitato.* Eſt † enim advertendum, quod duo ſunt banna. Primum eſt cum termino ad comparendum, quod reſolvitur per comparitionem, ut dixi. Secundum vero eſt ad pœnæ impoſitionem, quod non extinguitur per comparitionem, licet bannitus poſſet audiri forſan per aliud ſtatutum uſque ad certum tempus vel ex gratia Principis, vel ex aliqua obſervantia, de qua loquitur Bald. *in d. l. 1.* & hanc diſtinctionem traduot addentes *ad d. conſil. 3.* Pauli de Caſtrenſ. *volum. 3.* & hoc ſecundum bannum eſt ſententia condemnatoria, prout declarat ipſe Boſſ. *in d. titul. de indic. n. 134.* qui Boſſ. allegat etiam apoſtillam ad Aret. in gloſ. qui judex videns, quod inquiſitus non comparet, *col. 2.* & Bal. *in l. 2. §. quid ſi actor, C. de juram. calum.* qui de hoc nihil dicunt, & Caſtrenſ. per eum allegatus *in d. conſilio 3. volum. 3.* ſimiliter nihil de hoc dicit, ſed loquitur de ſecundo banno, id eſt condemnatione: an bannitus poſſit audiri poſt condemnationem, ſtante ſtatuto, quod contumax habeatur pro confeſſo, & convicto, & cui incumbat onus probandi Curiæ, vel ipſi bannito, prout ibi eo eſt videre, nec facit illud Boſſii fundamentum, ſi elapſo termino ad comparendum potuiſſet condemnari, ergo poterit torqueri, quia ſi comparendo ante ſententiam etiam poſt terminum, perinde eſt, ac ſi non fuiſſet poſitus in banno, ſed reſolvitur illud bannum in vim ſimplicis citationis, ita neceſſario ſequitur, quod ratione contumaciæ nullum remaneat indicium, ut ſupra dictum eſt, quod non ſequitur poſt ſecundum bannum, id eſt condemnationem, quia licet compareret, bannum illud non reſolvitur in vim ſimplicis citationis, ſecundum Bal. *in l. ita demum. C. de procurat.* bene valeret fundamentum, & conſequentia Boſſii, ſi poſt terminum dicti primi banni ad comparendum, & ſe defendendum poſitus in banno eſſet captus etiam ante ſententiam, quia tunc ex ſola contumacia ſine aliis indiciis torqueretur, cum vere ſit contumax, quia non comparuit in tempore, nec poſtea contumaciam purgavit, quæ per ſolam comparitionem coram Judice purgatur. Carav. *in ritu 220. n. 22.* & Clar. *d. quæſt. 44. verſ. quæro nunc,* alias ſequeretur, quod ille, qui comparet, non eſſet melioris conditionis illo, qui non vult parere mandatis Curiæ, ita contemnendo Judicem,
quod eſſet abſurdum, quia omnis inobedientia † eſt mulctabilis, *tot. tit. ff. ſi quis juſdicen. non obtemper.* 43

Item adde, † quod bannitus, & condemnatus poterit tor- 44
queri ſine aliis indiciis ab illo Judice, qui eum contumacem, & bannitum fecit, ſecus autem ab alio Judice, quia ſententia lata per Judicem unius Curiæ, non facit indicium in alia Curia, etiam quod ambæ Curiæ ſint ſub eodem Principe, dummodo una non ſit ſub alia, puta Curia minor ſub majori, nam tunc contumacia habet vires ſuas, ſecundum Afflict. *in conſtit. humanitate 3.* not. quem refert, & ſequitur Foll. *in 3. par. 3. par. princ. verſic. & ſi confitebuntur n. 26.* & Far. *q. 11. n. 75.*

Item adde, † quod bannitus propter contumaciam, id eſt 45
bannitus ad pœnam, poterit torqueri ſine indiciis etiam ſi ſtatutum permitteret, quod bannitus per contumaciam de aliquo delicto poſſit comparere, & contumaciam purgare, ſecundum Marſ. *in d. l. n. 2. ff. de quæſt.* ubi allegat doctr. Nicol. de Mattarel. & Bald. *in d. l. 1. C. de hæred. inſtit.* quia ſecundum bannum, id eſt condemnatio non eſt loco citationis, ſicut bannum primum, & licet ſtatutum permittat purgari contumaciam id eſt, quod audiatur; non autem per hoc ſequitur, quod non habeatur pro condemnato; & ideo poterit torqueri tanquam bannitus, & condemnatus, licet audiatur virtute ſtatuti, vel quod per Principem ſit poſitus ad novas defenſiones, & ita tradit Menoc. *in tract. de præſ. lib. 2. præſumpt. 76. n. 14.* ubi dicit, quod doctrina Bald. *in d. l. 1. C. de hæred. inſtit.* facit ad declarationem ſtatutorum, quæ concedunt condemnatis in contumaciam, ut poſſint intra aliquod tempus audiri, & ita practicatur, niſi probaret plenè ejus in-
nocentiam. Et licet † D. Clarus hic dicat, quod ex ſolo banno 46
poterit torqueri, loquitur, (& aliter intelligi non poteſt) de ſecundo banno, id eſt de condemnatione, quia loquitur de admiſſo ad novas defenſiones, quod præſupponit condemnationem, alias non eſſet opus admiſſione ad novas defenſiones. Nec dicatur, quod ſecundum prædicta raro quis torqueretur ex ſola contumacia, cum poſt ſententiam diffinitivam amplius non ſit quærendum de delicto, ſed ſolum ſententia exequi debeat, juxta doctr. Bar. *in l. divus ff. de cuſtod. reorum.* Quia reſpondetur, quod poterit torqueri in caſibus ſupra allegatis, videlicet, quando fuerit captus elapſo termino primi banni ante tamen ſententiam, vel poſt ſententiam, quando virtute ſtatuti, vel conſtitutionis poterit audiri; vel quod fuerit poſitus ad novas defenſiones. Et poſt hæc ſcripta venit in lucem *tract. de execut. ſent. contumac.* D. Flamm. Cart. *qui in c. 1. n. 452. cum ſeq.* tenuit opin. Boſſ. Ego tamen non diſcedo ab hac opinione mea, quam credo ex rationibus ſupradictis veram eſſe, eo maxime, quod ſemper ita ſervari vidi, & ſervavi in practica.

Item † adde, quod bannitus poſitus ad novas defenſiones 47
per ſolum bannum, & condemnationem non poterit torqueri, ſi deperditæ fuiſſent informationes, & proceſſus; ſed de novo deberent examinari teſtes ſuper delicto, & audiri bannitum ſuper banno, & contumacia, & teſtibus de novo examinatis, ita tradit Boer. *in deciſio. 163. nu. 5.* & Foller. *in 3. part. 3. part. verb. & confitebuntur n. 14. cum ſeq.* hic per D.
Clarum allegat. Et quomodo, & † quando inſtrumentum 48
deperditum refici poſſit, vide Specul. *in tit. de inſtr. edit. §. poſtquam ver. tot.* & præſertim *numer. 11.* ubi Jo. And. *in longa addit. in verb. uſus,* & per *totum illum §.* magiſtraliter tractat hanc materiam, & dat formulas tam partibus, quam judici-
bus, & Notariis, ubi vide. Et † quomodo probetur amiſſio 49
ſcripturæ, vide ſupra, quod ſcripſi *ad §. falſum verſ. Item notarius negans.*

Item † adde, quod in ſtatu Eccleſiaſtico ad tollendam 50
diſcrepationem, fuit proviſum *per conſtit. March. lib. 4. c. 10.*

ſub rubr. de mod. & effe. citat. & ban. quod poſitus in banno, ſi comparuerit etiam poſt terminum banni, & ante ſententiam perſonaliter, audiri debet, & ſi non comparuerit, habetur pro confeſſo, & convicto, & vere contumace; & poſſet diffinitive condemnari abſque aliqua notificatione banni, vel alia citatione. BAJAR.

(d) *Torqueri ex ſolo banno*) Contrarium ſervari in hoc eodem ſtatu Mediolani, dixit Cotta *in ſuis memorabilibus, in verbo bannitus in contumaciam*, & cur ita ex ſolo banno, & cum proteſtatione admittantur banniti, ut ſic torqueri poſſint vide Chartar. *de execut. ſent. c. 1. n. 275.* Gramm. *deciſ. 11. num. 15.* DROGH.

51 (e) *Pariter etiam ſi ille bannitus*) Adde, † quod bannitus admiſſus ad novas defenſiones, ſi docuerit de ſua innocentia, & per contrarias probationes eliſerit nedum alia indicia contra ipſum urgentia, ſed etiam indicium contumaciæ, non poterit torqueri, quia una probatio fortior tollit aliam. Ita Chartar. *in tractat. de execut. ſentent. contumac. in cap. 1. n. 455. cum ſequent.* declarat iſtud dictum D. Clari & eum ſequitur D. Farinacius *quæſtio. crim. in q. 11. n. 82.* & ibi dicit etiam quod
52 admiſſus † ad novas defenſiones, cui a Principe expreſſe remiſſa fuerit contumacia, non poterit torqueri, declarando ita procedere illud, quod dixit Affl. *in conſtit. clementiæ in 3. notabili.* & Carer. *in pract. crimin. in tract. de indic. & torturam. 19.* BAJAR.

(f) *Adhuc tamen*) Adde, *quod idem tenuit* Menoch. *de arb. jud. qu. 84. n. 4.*

53 Adde, quod † poſitus ad novas defenſiones non poterit torqueri, ſi probatur, illum fuiſſe in alio loco, tempore, quo factum eſt delictum. Bertaz. *conſ. 462. n. 3. vol. 2.* quod tamen non procederet, ſi de mandato condemnatus fuiſſet, & non conſtaret de tempore mandati. BAJAR.

54 (g) *Dixi quoque non ſufficere*) Adde, quando quis torqueri poſſit non præcedentib. indiciis. Brun. *in tractat. de indic. car. 9. verſic. principaliter quæritur*, & Boer. *deciſio. 163. nu. 4. & ſequen.* BAJAR.

(h) *Ad torturam ſufficientia*) Item adde, quæ ſint indicia ſufficientia ad torturam per Capyc. *tractat. de teſtibus, regul. 395.* & per Menoch. *tractat. de arbit. judic. libro ſecundo centur. 3. caſu 370.* ubi etiam de illorum diviſione multa habes notato digna. GIACH.

(i) *Non poteſt dari certa doctrina*) Adde ſup. *q. 28. verſic. ſciat autem ibi, & quia tota materia, & q. 20. in princip.* DROGH.

Non poteſt dari certa doctrina, ſed remittitur arbitrio judicis) Adde, quod tortura remittitur arbitrio judicis, quia eſt ſpe-
55 cies probationis, & fuit inventa, † ut ſubrogaretur in defectum teſtium, per quos veritas criminis plene probari non poteſt. Cravet. *conſilio 35. in fin.* & ratione hujus arbitrii poteſt judex procedere ad torturam propter dictum unius teſtis, qui non ſit omni exceptione major in delictis occultis, Alexand. *conſilio 24. volumine 2.* & De. ian. *conſilio 343.* &
56 quod remittatur † arbitrio judicis, quæ indicia ſint ſufficientia ad torturam, & quale debet eſſe arbitrium. & quando dicatur purgata, vide etiam Menoch. *de arbit. judic. caſu 270. & 273. & in tractat. de præſumpt. lib. 1. quæſtio. 44. num. 9. cum ſequen.* poſuit quadraginta tria indicia ſufficientia ad torturam, & dicit Bal. *in conſilio 515. n. 4. volumine 5.* quod ad hoc, ut tortura imponatur, tria ſunt neceſſaria: primo, quod indicia ſint certa, id eſt probata; ſecundo, quod ſint veriſimilia; tertio quod probabiliter concludant, & *in l. cum citra C. de jurejur. dot.* dicit, quod indicium movens aliqualiter animum judicis, eſt ſufficiens, ſi approbatum ſit a jure, & hoc tradit etiam Crav. *in conſil. 6. n. 12.* quos refert, & ſequitur Simon. de Prati. *in conſ. 15. n. 19.* concludens, quod arbitrium judicis in faciendis indiciis ad torturam non debet eſſe abſolutum, ſed limitatum a lege, & ſecundum legis diſpoſitionem, & ita etiam tradit Blan. *in repet. l. fi. n. 40. ff. de quæſt.* alias ſi judex ex cervice ſua procederet, non valeret quod ageret, Rom. *conſ. 376.* Marſ. *conſ. 6.* & Foller. *in pract. crim. in ver. dentur capitula n. 25.*

57 Item adde, † quod ubi ſtatutum declarat, quæ indicia requirantur, ceſſat arbitrium judicis, Bald. *conſil. 427. n. 9. vol. 5.* quem refert, & ſequitur Sim. de Prat. *in conſil. 202. n. 16.* & ut ſtatuto ſtandum eſt, idem Simon. de Prat. *in conſil. 15. n. 19. & 20.* BAJAR.

(k) *Si tamen vis videre*) Idem vide ſemper per Cravet. *in conſil. 99. num. 1. & 4. poſt n. 87. conſil. 220. poſt n. 12.* GIACH.

58 (l) *Alii vero diſtinguunt*) Adde † *deciſio Pedem. 79. n. 15. & 16.* ubi habetur, quod indicium dicatur proximum maleficio, & quod remotum. BAJAR.

(m) *Proximum*) Adde quod ubi agitur de probando indicium propinquum, ſeu ipſum delictum immediate per unum teſtem, quod oportet illum eſſe omni exceptione majorem, ut per Crav. *qui concord. allegat. in conſil. 244. colum. 4. verſic. ſi vero.* Item adverte, quod illa qualitas debet articulari, & probari per Roland. *conſil. 50. num. 17. libro ſecundo*, & Dec. *conſilio 37. colum. 4. circa principium*, quod etiam notavi ſupra *ſub q. 21.* Item quod dicatur indicium propinquum, & quod remotum, vide per Oſaſc. *deciſio. 79. n. decimoquinto & decimoſexto.* GIACH.

(n) *Sed plura requiruntur*) Adde, ut per Natt. *in conſ. 42. n. 6.* GIACH.

(o) *Cæterum quicquid ſit*) Adde quod † judex habens arbi- 59
trium, poteſt habere indicium ex dicto unius teſtis etiam, qui non ſit omni exceptione major, & ex eo torquere reum. Gandin. *in tit. de præſumpt. & jud. verſic. Item quæro numquid poteſtas*, quem refert, & ſequitur Alexand. *conſil. 65. vol. penult. verſic.* & attento arbitrio *volum. 1.* Gramm. *deciſio. 34. n. 37.* & Menoch. *de arbitr. quæſt. 84.* ubi ponit, quando indiciis non præcedentibus torquere poſſit judex, habens arbi-
trium in capitalibus, & duo indicia etiam † levia ſufficiunt 60
ad torturam. Bertaz. *in conſil. 213. n. 8.* BAJAR.

(p) *Sive ſit proximum, ſive ſit remotum*) In caſu tamen indicii conſiſtentis in dicto unius teſtis, ad illud evitandum vide, quæ dixi ſupra *quæſtione 22. verſic. unum tamen ſcias in principio, & quæſtio. 21. verſiculo unus teſtis.* Aym. C[illegible] *conſil. 99. per totum.* quod autem ſufficiat ad torturam ſemiplena probatio, ut hic habetur, vide *in dicta quæſtione 62. ad princ. ibi, ſi ſemiplena tantum*; hic autem de directo videtur contrariari his, quæ dixerat, *quæſt. 22. verſic. 1. ad fin. ibi aut vero teſtis.* DROGH.

(q) *Ubi ſubſint legitima indicia*) Adde, † quod perſonæ, 61
quæ regulariter torqueri non poſſunt, in criminibus exceptuatis torquentur, veluti in crimine læſæ majeſtatis, hæreſis, ſimoniæ, in maleficiis, & mathematicis, falſi, in privato carcere, de ingenii aſſaſſinio, homicidio ſacræ perſonæ, vel magni Principis, & ſimilibus, ut per practic. Corrad. *in tit. de negat. crimin. n. 37. fol. 302.* BAJAR.

(r) *Videamus igitur*) Farin. *tit. de indic. volum. 2. quæſt. 41. num. 1.* ROS.

(s) *Omnis ille torqueri poteſt*) Adde text. *in l. præcipimus, C. de appell.* non eſt tamen ſemper vera iſta regula: nam non reperitur prohibitus coitus filii cum matre, & tamen non admittitur, Couſtum. *de Tours tit. de pied. de fiſ. & des paraigex, artic. 10. in gloſſ. principal. fol. 79.* Adde rationem, cur de tali nihil in lege cautum ſit: quia videlicet, cum antea non eſſet factum, verebantur ne non tam id pœna prohiberet, quam lex admoneret: Ludovicus Vives *in addit. ad Divum Auguſtinum de Civit. Dei lib. 13. cap. 5.* Confeſſionale Saunarolæ in principio, faciunt quæ dixi ſupra *ad §. parricidium in fin.* vide ſupra *in §. fornicatio, verſ. frequenter infra qu. 85. verſic. fin. ibi quendam Laurentium Blancam ſupra quæſtione 17. verſiculo quæ practica.* DROG.

(t) *Quis non reperitur prohibitus*) Adde ideo videndum Carer. in *tractat. crimin. ſub n. 180.* ubi & ipſe ponit iſtammet regulam, & deinde examinat, quæ perſonæ non poſſunt de jure torqueri, cum ſuis fallentiis. GIACH.

(u) *Torqueri*) Olim tamen de ſervis nulla quæſtio erat in dominum, niſi in inceſtu, ut fuit in Clodium, & quare, vide per Cicer. *in oratione pro Milone, quæ eſt in tertia part. Or. pag. mihi 127.* GIACH.

(x) *An doctores poſſint de jure torqueri*) Adde, in quibus caſibus poſſint torqueri videndum per Rolan. *ejus conſilio 31. num. 7. uſque ad num. 10. volum. 3. & in collect. mea commun. opin. parte 1. §. doctor. n. 10.* ubi etiam & quid de conſuetudine, de qua tamen vide per Gabr. Sara, ad Matheſi. *ſing. 59.* Jaſ. *in l. de quibus ſub num. 66. ff. de legibus*, & per Bologni. ad Guid. de Suz. *in fin.* Et quoniam differentia ſit inter Doctores actu legentes, in quibus negant conſuetudinem, & faciunt pro advocatis, quod fruantur eadem immunitate allegata per Nattam, *conſil. 1. & conſil. 65.* ubi de crebriori opinione. GIACH.

An Doctores) Farin. *dicta quæſt. 41. numer. 37. uſque 57.* ROS.

Quæro, an Doctores) Adde, quod † Doctores in crimine 62
læſæ Majeſtatis Divinæ, & humanæ torqueri poſſunt, & in crimine falſi, ſimoniæ, privati carceris, & aliis criminibus exceptuatis, ut per Carer. & Brun. *in locis hic per D. Clarum allegatis*, & per Gramm. *in vot. 25.* & etiam per Decian. *in conſil. 93. num. 135. volum. 2.* & Cephal. *in conſil. 164. num. 8. volumine ſecundo*, & Roland. *conſil. 31. n. 7. cum ſeq. volum. 3.* & ſi in caſibus non permiſſis torquerentur, & faterentur, confeſſio eis non noceret tamquam nulla, etiam quod eſſet ratificata. Carer. ubi ſup. Gramm. *in vot. 1.* Marſ. *in pract. crimin. in §. expedita, numero 46.* & Gomeſ. *in cap. 13. ſub numero 4. circa fin. de delictis*, ſed caveant Doctores, ne fateantur, quia allegare hujuſmodi nullitatem, parum prodeſſet, nam in delictis gravibus torquentur, ut per Vulpell. *in conſilio 141. n. undecimo*, ubi enim agitur de delicto gravi, Doctor non gaudet privilegio carceris, nec quæſtionis; quia † 63
reatus omne privilegium tollit. Franc. Mar. *deciſ. 707. par. 1.* & ego vidi ſervari, quod Doctores torquentur in crimine homici-

micidii, & aliis gravibus delicti, ſed levia indicia non ſufficiunt, & requiritur, quod ſint probabilibus argumentis orta, ita ut ſola rei deſit confeſſio, & adeo clara, quod Judex ſit fere certus, ut qui torturæ ſupponitur, delictum perpetraverit. Ita tradit Vulp. *in dicto conſilio* 141. *in princ.* & Docto-
64 res, † & nobiles ſatis minus, quoniam plebeii ſunt torquendi in caſibus, in quibus torqueri poſſint, ut inquit Decian. *in dicto conſilio* 93. *n.* 135.

65 Item † adde, quod Doctores torqueri non poſſunt, etiamſi examinati ut teſtes variarent. Marſ. *in l. ex libero n. quarto, ff. de quæſt.* & Cephal. *in conſilio* 164. *num. octavo, volum.* 2. Bajard.

(y) *Non ſubjiciuntur tormentis*) Hic ſcias, quod ubi tor-
*65 queri poſſunt, † debent antea degradari, alias non poſſunt torqueri, ut per Marſ. *ſing.* 556. *columna prima*, quem refert, atque ſequitur pract. Carer. *in practica criminali, pagina centeſima ſexageſima quinta, in fin.* ubi etiam habes de conſuetudine in contrarium non valente. Giach.

(z) *Cujuſdam Doctoris Marliani.*) Et de Præſide Marliano *infra quæſtione 94. verſic. pen. ad fin.* de illo autem nobili cognomine orta eſt mihi dilecta, ſed lacrymabilis, heu, conjux Lavinia mea. Droch.

(a) *N.P.*) Vulp. *reſp.* 83. *in fin.* & 141. *ubi plura de Doctor.* Rot.

(b) *Item quæro*) Far. *d.* 41. *n.* 70. 71. 72. vel Magiſtratu *n.* 75. Ros.

(c) *Quæro etiam*) Farin. *dict. quæſt.* 41. *n. trigeſimo, uſque* 37. Ros.

(d) *Torqueri*) Adde ut per Gramm. *vot.* 15. *n. quarto*, allegat Odetred. *tractat. de quæſt.* illumque ſequitur una cum Brun. *tractat. de indic. & tortur. col.* 8. in principio tenendo iſtam limita. non procedere in quibuſdam caſibus, in quibus nec ætas, nec dignitas excuſant, ut in crimine læſæ majeſtatis, proditionis, & aliis ſimilibus, ut per gloſſ. *in l. inviti, la ſeconda, ff. de teſtibus*, Giach.

Torqueri) Intellige inſcio Principe, ut *in d. l. nullus.* Et quod nobiles non ſubjiciuntur quæſtionibus plebeiorum, dixit Joan. Raynald. *in tractat. nobilit. quæſt.* 6. *per text. in l. deſertorem.* §. 1. *ff. de re milit. & l. milites. & l. Divo Marco, C. de quæſt. & l. ſeveram, C. de dignitat. libro* 12. vide Luc. de Pen. *in l. mulieres, C. de dignit. lib.* 12. Guiot.

(e) *Sed hæc opinio*) Far. *d. q.* 41. *n.* 75. 76. 77. Ros.

(f) *In Francia*) Adde Aufrer. *in ſtylo parlam. c.* 19. Guiot.

66 (g) *Præterea quæro*) Adde, quod † Decuriones hodie dicuntur, Priores, Conſules, & Antiani Civitatum, ut per Grammat. *vot.* 1. *num. vigeſimo*, & per Brun. *de indic. quæſt.* 4. *a. part. num.* 20. & multa in materia Decurionum habentur per Laurentiot. Corrad. *in tract. de Decurion.* ubi pleniſſime. Item adde, quod decuriones ſi deliquerint in officio torqueri poſſunt, Tiraq. *de pœn. cauſ.* 58. *n.* 4. Bajar.

(h) *Reſp. quod non*) Farin. *d. q.* 41. *n.* 57. *uſque* 70. Ros.

(i) *De conſuetudine*) Adde, quod de ea tractatur etiam Boſſ. *tit. de ind. & conſid. ante tortur. nu.* 111. Giach.

De conſuetudine) Adde Matt. de Afflict. *in c. ſi voluerit, n.* 14. *de capitan. qui cur. vendid. in uſib. feud.* Guiot.

(k) *Verſic. Et ideo Decuriones*) Ubi ampliat etiam depoſito officio, in memoriam priſtinam. Item ampliat in nepotibus, & parentibus Decurionum. Limitatur tamen in criminibus exceptis, & in crimine falſi. Item niſi ſint infames, & demum declarat loco Decurionum hodie eſſe Antianos, Conſiliarios, & Priores Civitatis Giach.

(l) *Nunquid minores quatuordecim annis*) Adde ad idem, ut per practic. Caret. *in pract. crim. pagina mihi* 147. *col.* 1. *in fin.* qu. *col. ſeq.* limitat in criminibus exceptis, ubi quod in caſibus, in quibus admittuntur ad teſtificandum, in illis erit locus torturæ, quod eſt not. etiam, an faciat indicium, & quid de adulto curatoris auctoritate. Giach.

Nunquid minores) Far. *d. q.* 41. *n.* 16. & 17. Ros.

67 *Quæro nunquid minores*) Adde, quod † minores 14. annis in crim. læſæ Majeſt. torquentur, Capic. *deciſio* 130. *n.* 55. & Brun. *in tract. de ind. & tort. q.* 4. *part.* 2. *nu.* 16. & *n.* 27. dicit. quod ubi, & in caſibus, in quibus minores, & alii inhabiles admittuntur ad teſtificandum, in his erit locus torturæ, quod dicit notandum, quem refert, & ſequitur Carrer. *in pract. crim. in l. obſervare, ſub n.* 180. *verſic. Item excipitur minor.* & Marſ. *in l. de minore num.* 11. *ff. de qu.* & debet intelligi de proximo pubertati, & leviter torqueri debet ſecundum Brun. *in d. n.* 16. vide etiam quæ poſui ſupra *in quæſt.* 24. *verſic. vidi quandoque dubitari.*

68 Item † adde, quod infans cum ferula cædi non poteſt, ut per Bologn. *in addit. ad tract. de indic. & tort.* quem refert, & ſequitur Foller. *in verbor. & rei indurati, n.* 20. Bajar.

(m) *Senes*) Vide, quæ de hac materia ſcribit Tiraq. *in tractat. de pœnis temperand. cauſa* 8. *per totum.* Guiot.

Senes) Far. *d. q.* 41. *n.* 24. *uſque* 30. Ros.

Non etiam delicti judex ſenes) Adde videndum Natt. *conſil.* 319. *num. tertio*, & ſenectus † remittitur arbitrio Judicis 69
ſtante ejus valetudine, robuſtitate, & attenta qualitate delicti, Brun. *de indic.* 4. *par. n.* 18. Pari. *de ſyndic. in §. officialis poſuit ad tuordam nu. undecimo.* & Menoch. *de arbitr. caſ.* 79. *num.* 3. Et quoniam de reſcriptis ab Interpretibus in hoc caſu fit mentio, ſciendum eſt decrepitos illos dici, qui excedunt ſeptuageſimum annum, cum ab eo anno incipiat decrepita ætas glo. *in verbo profectis in proœm.* 6. ubi Jo. And. & alii Pariſ. *conſil.* 29. *n.* 38. & *ſeq. vol.* 2. Tancred. *in ſuo compend. q.* 21. Pet. a Plaza *in epitom. delict. c.* 32. *numero decimoſexto.* Bertaz. *conſilio* 102. *n.* 1. *in crimin.* Gram. *deciſio.* 34. *numero quinto*, dicit, quod ſenectus incipit a quinquageſimo anno, & durat uſque ad ſeptuageſimum, quæ ætas non excuſat à tortura, ſed requiritur ætas decrepita, quæ ſupervenit poſt completam ſenecturem, ut late ibi. Verum & decrepiti poſſunt torqueri, ſi robuſtæ fuerint complexionis, Bertazzol. *conſilio* 341. *num. decimo*, & qui non torqueri, ſed terreri, Bald. *in l.* 2. *numer. quinto, C. quorum appell. non recip.* Brun. *in tract. de quæſtione*, 8. *quæſt.* 2. *partis num. octavo.* Carer. *in pract. in princ. num.* 18. *ad fin.* Bertaz. *conſil.* 341. *n.* 11. & etiam leviter torqueri, quia modica tortura non eſt tortura, Bald. *in dict. l.* 2. *numero quarto*, Pariſ. de Puteo *in mater. torturæ verſ. hac ſola confeſſione poſt princip.* Bertazz. *dict. conſil.* 341. *d. num.* 11. & Regienſes Judices torqueri fecerunt ſenem ſeptuaginta trium annorum, Bertazz. *d. conſ.* 102. & torqueri vidi octuagenarium, & ultra propter incendium ab eo factum, qui eadem die, qua captus fuit, fuit tortus & confeſſus, & ſuſpenſus, ac combuſtus, & quomodo probetur † 70
ſenectus, & decrepitas, habetur in addit. ad Bertazz. *in conſilio* 102. & decrepitas eſt difficilis probationis, Alexand. *conſil.* 29. *volum.* 7. & decrepitus cenſetur, qui ſeptuageſimum ætatis ſuæ annum egerit. Plaz. *epit. delict. libro primo, cap.* 32. *num. decimoquarto, verſic. inſignis eſt*; & an ſenex poſſit torqueri, vide etiam Vivium hic allegatum *commun. opin.* 698. ubi dicit, etiamſi fuerit † tortus, confeſſio erit nulla, licet 71
eſſet ratificata; ſed caveant ſi res, ne fateantur, quia dubito,
quod hoc non poſſet obtineri in practica, & † ſenex decre- 72
pitus, infirmus, vel alius, qui torqueri non poſſit propter ætatem, vel infirmitatem, vel alia de cauſa, ſi ad torturam fuerit indiciatus poterit condemnari ad aliquam pœnam pecuniariam, vel ad pœnam exilii ſecundum Gomeſ. *de delict. capitulo decimo tertio, numero* 28.

Item adde, quod ſenex ſtante ejus valetudine, & robu-
ſtitate poteſt torqueri, ſed etiam laborans † febre quartana 73
poſt diem febris, dummodo tortura ſit levis, & ſine quaſſata, ſive ſterpata: ut per Franc. Marc. *in deciſ.* 790. *per totam.*

Item † adde, quod ſurdus & mutus à natura non poſſunt 74
torqueri, ut confiteantur delictum, Brun. *in tractat. de indic. & tortur. in* 4. *quæſt.* 2. *par. numer.* 25. Franc. Caſſan. *de tormen. cap.* 10. *num. quinto*, Ghirl. *de q. in* 6. *quæſt. num. ſeptimo*, cum non poſſit damnari, niſi ex dictis teſtium, ut Brun. & alii ut ſup. Bajard.

(n) *Subjicere*) Adde per Natta. *conſil.* 318. *numero tertio*, & vide per Carer. *in pract. crimin. pag. mihi* 147. *columna prima*, Giach.

(o) 1561. *P. N.*) Quis dicatur ſenex. vide Panormit. *in cap. quoniam, ut lite non conteſtata.* & ibi Felin. Dec. *in l. ſemiun, C. qui teſt. fac. poſſ.* & de omnibus ætatibus vide Alc. *in l. pueri ff. de verb. ſignif.* Ros.

(p) *Quæro modo*) Farin. *d. q.* 41. *n.* 78. *uſque* 88. Ros.

Quæro modo, nunquid mulier prægnans) Adde, † quod mu-
lier prægnans etiam tempore puerperii poteſt examinari pro 75
teſtimonio, dummodo ad eam Notarius tranſmittatur, Franc. Marc. *deciſio.* 182. *part.* 2. ſed Felin. *in capitulo quoniam frequenter, ut lit. non conteſtata*, & Florian. *in l. inviti de teſtibus* tenent, prægnantem non poſſe cogi ad ſe examinandum, vel valetudinariam, quod intellige ſecundum Bartol. *in l.* 2. §. *ſi non propter ff. ſi quis caut.* quod non tenetur comparere perſonaliter in judicio, etiam quod eſſet prægnans ex alio, quam marito, ſed ei debet mitti Judex ad domum, ut juret, & deponat, ut per Bertach. *in ver. mulier prægnans*: fallit, quando mulier prægnans eſſet ruſtica, & valens, ut eo tempore portet onera. Jaſ. & Fulgoſ. *in l.* 2. *ff. de in jus voc.* & Rebuff. *in* 3. *tom. conſtit. de excuſat. nu.* 42. etiam hic non eſt verum illud, quod dicunt vulgares, prægnantem non poſſe cogi ad jurandum.

Item † adde, quod prægnans non poterit torqueri, etiam 76
quod eſſet prægnans ex alio, quam marito, etiamſi in carcere concepiſſet, etiam fraudulenter, & doloſe cauſa evitandæ torturæ; & etiam quod eſſet prægnans de pauco tempore, puta 10. vel 20. dierum, Bald. *in l. Imperator. la* 2. *ff. de ſtat. hom.* Gomeſ. *tom.* 3. *delict. c.* 13. *n.* 37. Jod. *pract. crim. c.* 41. *n.* 6. Jo. de Anan. *in c. intelleximus. n.* 7. *de his qui fil. occid.* pract. Corrad. *tit. de nerat. crim. n.* 34. Brun. *in tract. de ind. q.* 4. *part.* 2. & ad id de muliere prægnante, quod non poſſit torqueri, vide etiam Carrer.

Digitized by Google

Carrer. *in pract. crimin. in l. obſervare n.* 180. *verſic. Item excipitur prægnans.*

77 Item † adde, quod ſimiliter prægnans torqueatur, & confiteatur, talis confeſſio non valet, ſecundum Bal. *in d. l. Imperator, ff. de ſtat. hom.* quem referunt, & ſequuntur Anan. *in d. c. intelleximus n.* 7. Brun. *in d. q.* 4. *n.* 3.

78 Item † adde, quod Judex quotieſcunque dubitat, an ſit prægnans, debet conſulere Medicos, & obſtetrices, quod ſufficit de credulitate deponere. Caſſan. *in tractat. de tormen. cap.* 10. *n.* 6. Bertach. *in repert. in verb. fœmina nu.* 13. dicit, quod ipſi mulieri creditur per tres menſes, & per Pari. *in tract. de ſynd. in verb. tortura, verſ. officialis,* poſuit ad chordam, ubi
79 habetur, an Officialis † teneatur in ſyndicatu, qui tormentavit mulierem prægnantem, quæ fecit abortum adhibito prius Medico, qui dixit, ſe credere non eſſe prægnantem, ſed de modo probandi prægnantiam latè habetur per Maſch. *de probat. concl.* 1208. *vol.* 3.

80 Item † adde, quod mulier non prægnans poteſt torqueri, ſicut alii, & blandis verbis poteſt induci ad confitendum, quinimò Pariſ. *in tract. de ſynd. in verb. tortura cap.* 7. dicit,
81 quod Judex poteſt † mulierem ad ſe adduci facere ſecreto in camera, & eidem dicere, quod vult illam habere in ſuam, & fingere velle illam deoſculari, & ei polliceri liberationem, & quod ita factum fuit à quodam Regente, qui quandam mulierem blanditiis iſtis induxit ad confitendum homicidium,
82 quæ poſtea decapitata fuit. Ego † autem arbitror, quod hoc non ſit permiſſum Judici, quinimò, quod eſſet omni reprehenſione dignus, cum ſit fictio diabolica, velle inducere mulieres ad confitendum delicta verbis, & actibus venereis, & libidinoſis, quæ aliquando propter luxuriam ſe inducunt ad venenandum maritos, & ad faciendum committi homicidia, & multo magis poſſent ſe inducere ad confitendum falſum, & hæc diabolica ſimulatio tanto magis eſt fugienda per ea, quæ tradit D. Clarus ſup. *in q.* 55. *verſ. allegare etiam, & verſ. circa primum*, & quis poteſt promittere, ſi Judex haberet mulierem formoſam ſolam in Camera, quod ab ea non converteretur?

83 Item † adde, quod nec etiam fuſtigari poteſt mulier prægnans, ſecundum Marſ. *in l.* 1. *n.* 22. *ff. de quæſt.* Bai.

(q) *Quod non*) Adde, quod idem dicit pract. Car. *pag. mihi* 146. *col.* 2. quem omnino vide: quia multa alia notatu digna tradit in hac materia. Giach.

Quod non) Fœtus enim in utero exiſtens qui non peccavit, matris iniquitatem portare non debet. Et eſt ea ratio, quare talis mulieris tortura, & mortis executio differenda eſt uſque ad tempus, quo pariat. Gutot.

(r) *Hanc tamen concluſionem*) Farin. *dict. q.* 41. *nu.* 2. *uſque* 16. *& q.* 66. *par.* 3. *num.* 101. vide quæ dixi ſup. Quid in Muto, & Surdo, Epiſcopo valetudinario, & ſervis, Farin. *d. quæſt. n.* 89. 92. 93. 94. ubi *n.* 88. de eo. qui reipub. utilis eſſet & ibi omnia ſupradicta ampliat, & limitat uſque *ad fi. quæſt.* Ros.

(ſ) *Alias fecit*) Adde etiam ſtantibus mille indiciis, quod non torquentur, niſi ſint de crimine diffamati, ut per Carer. *in pract. crimin. num.* 151. *& pagina* 146. *columna prima*. Et
83 ſic generaliter etiam adverte, quod illæ perſonæ, † quæ non poſſunt torqueri, poſſunt tamen terreri, ut tradit Brun. *tract. ſuo de indic.* 8. *q. princ.* 18. *not.* & Carer. *in pract. cri. pag.* 148. *col.* 1. & habetur per Boſſ. *tit. de ind. & conſid. ante tort. ſub n.* 182. Giach.

(t) *Raro, imo nunquam invenies*). Hoc intellige ab aliis Clericis, ut eſt infra *hac eadem quæſtione, verſ. ſed hic quæro in fine, q.* 70. *verſ. eſt etiam pœna poſt medium, infra q.* 68. *ver. fi.* Daog.

(u) *Niſi etiam adeſſet*) Far. *d. q.* 41. *n.* 6. *&* 70. Ros.

(x) *Vidiſſe plurios torqueri*) Nota hic Clericorum per propria crimina videlicet; venenum, læſæ Majeſtatis, ſepulchri violatio, cadaverum exhumatio, & ſpoliatio, his adde Menoch. *de arbitr. judic. libro ſecundo, cent.* 4. *caſ.* 387. Boſſ. *titul. de tort. Teſt. ſub n.* 6. *poſt med.* Daog.

(y) *In crimine læſæ Majeſtatis*) Ego idem ſervarem in cæteris criminibus exceptis in crimine hæreſis, ſimoniæ, fraudati cenſus & fraudatæ annonæ, & dilapidationis Eccleſiæ, de quibus Vitali. *tit. de his qui accuſ. non poſſ. in fin.* Giach.

In crimine læſæ Majeſtatis) Farin. *ſupra n.* 11. Ros.

(z) *Sed hic quæro*) Farinac. *dicta q.* 41. *num.* 14. *&* 15. Ros.

(a) *Quod non*) Adde, quod imo torquens eſt excommunicatus, & an valeat conſuetudo in contrarium, vide Carer. *in pract. crim. pag. mihi* 146. *colum.* 2. ubi etiam limitat in aſſaſſino, qui poteſt torqueri a laico; mihi placet auctoris opinio. Bajar.

(b) *Ubi nihil obſtet*) Farinac. *q.* 38. *volum.* 2. *tit. de indic. & tort. n.* 70. Ros.

(c) *Requirere accuſatorem*) Item vide per Carer. *in pract. crim. prag. par. mihi* 160. *verſic. Item tunc devenitur*, ubi etiam ſubjungit, ſufficere peti in libello per partem, vel in capitulis per judicem inquirentem, & concordan. allegat. Mihi magis placet auctoris opinio, generaliſque totius Italiæ conſuetudo, à qua non eſſe omnino recedendum cenſeo. Giach.

(d) *Sed quid agendum*) Farin. *in tit. de indic. & tortura q.* 38. *n.* 10. *&* 15. Ros.

Sed quid agendum) Adde † quod Guid. Papæ *in deciſio.* 74. 84
hic allegata, non dicit, ut per auctorem refertur, ſed quod ſervatur in Curia Parlamenti, & in cæteris Curiis Delfin. quod proceditur ad executionem interlocutoriæ ſuper tortura, etiam intra decem dies; niſi fuerit appellatum, & inhibitum; quandoque tamen ſecundum caſus exigentiam, & qualitatem perſonarum expectatur lapſus decem dierum. Et ſic, quod hodie de conſuetudine, & ſtylo Curiarum, reſpectu interlocutoriæ, ad torturam remittitur arbitrio judicantis.
Et † ego in ſtatu Eccleſiaſtico, ac etiam in Regno Neapoli- 85
tano obſervavi, & obſervari vidi, quod non obſtante appellatione exiſtentibus indiciis legitimis, & datis copiis, & elapſo termino ad purgandum indicia, torquetur, cum ex prædictis appareat, quod appellatio frivola, nec judices in Regno interpoſita appellatione ſuperſedere ſolent, ſi diſcuſſum fuerit ſuper indiciis, niſi etiam fuerit præſentata inhibitio. Et ideò hac cautela utuntur rei, & eorum Procuratores, quod dum fabricantur proceſſus, ſecreto obtinere procurant inhibitionem à Vicaria, vel ab Audientia Regia à comminata tortura, quæ inhibitiones paſſim conceduntur, & eas judicibus tempore torturæ, vel ante præſentari faciunt, alias ſine dicta proviſione torquerentur non obſtant. *c. Regni, quod incipit ſi juſte*, quo diſponitur, ut recipiantur appellationes ante torturam, quod non procedit, ſi injuſta eſt appellatio, quia tunc poteſt judex appellationem non recipere, ſed ad torturam devenire, ſi datæ fuerint defenſiones, & ſervata de jure ſervanda. Ita declarat *dicto cap.* Foller. *in pract. crimin. in* 3. *part. princip. num.* 50. & Carer. *in l. obſervare numer.* 188. *verſic. limita prædicta*, niſi præcedant. Et ideo rei inhibitiones præſentari faciunt, ut majus judicis ligentur, quam amplius non procedit, niſi remiſſa cauſa, ita credo, quod tacerent judices Eccleſiaſtici, ſi ante torturam inhiberentur: ſed ſine inhibitione ſi eſſent practici, non curarent de appellatione. Et in ſtatu Eccleſiaſtico ſervatur illud, quod dicit Maranta in loco hic citato, ſ. quod eodem inſtanti interponitur decretum de torquendo, & reus torquetur, quæ cautela judicio meo eſt inſipida, ſi appellationi eſſet deferendum, nam torquendus, ſtatim, quod alligatur funi, vel ſpoliatur, & etiam, quod eſſet ligatus, poſſet appellare, ſed conſiderandum eſt, an appellatio ſit frivola, necne. Sed quid e converſo, an per accuſatorem, vel fiſcum appellari poſſit, ſi pronunciatum fuerit, † non eſſe torquen-
dum. Bald. & Salycet. *in l. ante ſententiam C. quorum appell. non recip.* tenent, quod ſic: ſed Brun. *in tract. de indic. numer.* 13. 86
tenet, quod non, quem refert, & ſequitur Neviza. *in conſilio* 60. *numer. ſeptimo, cum ſequent.* ubi late. Sed ego arbitror primam opinionem eſſe ſequendam, cum reſpiciat favorem publicum, ut maleficia detegantur, & puniantur, quæ rarò hodie ſine tortura detegi poſſunt, maxime quando ſunt gravia, & occulta; alias eſſet in facultate judicum ſive ignorantes, ſive malitioſe occultare multa delicta, ſi tamen de malignitate appellantium appareret, quia nulla extarent indicia, & potius de innocentia inquiſiti conſtaret, eo caſu omnino eſſet rejicienda appellatio; ſed talia decreta, ut non torqueatur, non ſolent fieri; ſed expeditur cauſa inquiſitum abſolvendo; vel relaxatur ſub fidejuſſione de ſe repræſentando, quando poteſt ſperari, ut ſuperveniant indicia. Bajar.

(e) *Aliqui dicunt, quod ſic*) Quinimo adde, quod alias confeſſio eſſet nulla, vide per Carer. *in pract. pag. mihi* 159. *col.* 1. qui *col. ſequent.* limitat, niſi præcedant indicia ſufficientia, quoniam tunc non admittitur appellatio, & in fin. extendit, quod ſive affirmative, quod torqueatur; ſive negative, quod non torqueatur, & tali pronuncia, ſeu comminatione appellatur, *& prag. ſeq. col.* 1. dicit etiam non deveniri ad torturam, niſi pars petierit, & inſteterit, & hoc ubi ad partis inſtantiam proceditur, ſecus ſi per inquiſitionem. Bajar.

(f) *Ne detur materia appellandi*) Farinac. *ſup. n.* 21. *&* 12. Ros.

(g) *Sed certe apud nos*) Farinac. *dict. quæſt.* 38. *n.* 19. *in fin.* Ros.

(h) *Sed quid ſi ille*) Farinac *d. q.* 38. *n.* 30. *& quæſt.* 39. ubi latiſſimè. Ros.

(i) *Tu vero dic*) Adde, quod † judex in caſibus arduis poteſt procedere ad torturam ex proceſſu informativo, & ex- 87
cuſatur in ſyndicatu. Alex. *conſil.* 75. *lib.* 1. Gramm. *conſil.* 40. *num.* 5.

Item † adde, quod magna Curia Vicariæ virtute *c. Regni* 88
quod incipit, ſi cum ſceleratis, habet præeminentiam, quod poteſt torquere reum ex proceſſu informativo, de quo capit.

meni-

meminit Pariſ. *de ſyndic. in verb. tortura*, & Jo. Anton. de Nigr. *in d. c.* & licet ipſe dicat multa requiri, ad hoc ut magna Curia poſſit d. præeminentia uti, nihilominus hodie magna Curia ea utitur, non adhibitis aliis circumſtantiis, niſi gravitate delicti, & urgentia indiciorum: & ſi appellatur à decreto torturæ ad ſacrum Conſilium, conſideratur, an ſit caſus, in quo magna Curia poſſit uti præeminentia prædicta, an ſint indicia urgentia: ſed contra † Neapolitanos non poteſt uti præfata præeminentia, niſi de licentia Proregis, re communicata cum Regentibus regiam Cancellariam, ut plene per Franc. *in deciſio.* 143. & ſimilis † præeminentia etiam Gubernatoribus Urbis, & eorum Locum tenentibus conceſſa fuit per Leonem Decimum ſummum Pontificem, *in in bulla 7. de qua in bullario fol.* 185. *volum.* 1. qua auctoritate Locum tenentes, ut audivi, indifferenter utuntur, ſive adſint legitima indicia, ſive non, apponendo clauſulam in Decreto torturæ ſtantibus facultatibus conceſſis, &c. nulla habita conſideratione, quod intentio ſummi Pontificis non fuit, quod quis torqueretur ſine indiciis, quod minime fieri poteſt, ut dixi ſupra *in hac quæſt. in verſiculo dixi*, & ſupra *in quæſt.* 31. *verſic. arbitrio.* Bajard.

89 90 (margin numbers beside "dicta, an ſint indicia urgentia" and "ut plene per Franc.")

(*k*) *Si vero non petatur*) Vide tu Farin. *d. q.* 39. *n.* 90. 91. *&* 97. Ros.

91 (*l*) *Quæro ſi plures*) Adde, † ſi pater, & filius de eodem crimine eſſent inquiſiti, tortura à filio eſt inchoanda. & in præſentia patris, quia pater magis de filii tortura, quam de propria cruciatur *l. iſte quidem*, §. *fin. ff. quod met. cauſa.* Gand. *de malef. in tit. de quæſtione num.* 11. Laurent. Tenni *cant.* 90. Guic. de Sucar. *in tract. de indiciis num.* 22. & late per Marſ. *in pract. crimin. in* §. *n.* 49. Tiraquell. late *in præfatione l. ſi unquam*, *C. de revoc. donat. numero ſeptimo*, ſed advertendum 92 eſt, quod † ſi pâter confiteretur per torturam filii, vel filius per torturam patris, diceretur confeſſus in tormentis; & ideo non eſſet ſtandum illi ſimplici confeſſioni, niſi ratificatione adjuvaretur, ita tradit Bald. *in l.* 1. *in fine C. ſi rector provinc. in ſecunda lectura*, quem refert, & ſequitur Tiraquell. *in dicta præfat. n. octavo* ubi multa exempla accumulavit ſimi-93 lis confeſſionis ob amorem parentum, & filiorum, & ſi † torquendi eſſent ætate æquales, vel indiciis, incipiendum eſſet ab eo, qui haberet malum pronomen, ſeu malam phyſionomiam, cum ex iis cauſetur etiam indicium. Carer. *in pract. crimin. in l. obſervare n.* 185. & quod in reis, ſervatur etiam in teſtibus, ſi plures eſſent torquendi, ut per Marſ. *in loco ſupra citato.* Sed Amiet. *in conſtit. ſi damna clandeſtina num.* 75. hanc quæſtionem tractando, a quo tortura ſit incipienda, conclu-94 dit, quod totum † judicis arbitrio ſit remittendum, &c. Bajard.

(*m*) *Qui ſint magis ſuſpecti*) Adde per Craver. plenè *in conſ. l.* 13. *n. fin.* poſt Bal. ejus *conſil.* 485. *lib.* 5. & per Carer. *in pract. crim. ſub n.* 184. Giach.

(*n*) *Suſpecti*) Adde, & ab eo, qui eſt malæ famæ, ut per Foller. *in pract. crim. c. capiat informationem poſt n.* 21. & Carer. *in pract. pag.* 153. *col.* 1. Giach.

(*o*) *A ſamma*) Adde idem per Car. ubi ſup. *verſic. & ideo.* Giach.

(*p*) *Minor:*) Idem per Carer. ubi ſup. *ver. & ſi omnes.* ubi etiam ſubjungit, magis incipiendum eſſe à filio, quam à patre, ſi ambo ſint inquiſiti, cum pater magis timeat de filio, quam de ſe, & ſtatim confiteatur. Et ſi ſint æquales ætate, tunc ab eo, qui habet malum numen, ſeu malam phyſionomiam, cum ex bis cauſetur etiam indicium. Et ſi datur æqualitas, ab eo qui alias ſolitus fuit ea committere, & qui eſt malæ vitæ, conditionis, & famæ. Et ſi datur æqualitas, ab eo, qui primo repetit cadaver occiſi. Giach.

(*q*) *De conſuetudine*) *Dict. quæſt.* 38. *num. trigeſimoſecundo.* Ros.

95 (*r*) *Nunc de gradibus torturæ*) Adde, † ut per Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 271. ubi plene, & Ant. Scap. *in tractatu juris non ſcripti libro quinto cap.* 110. ibi ponit ſeptem gradus torturæ: & quid conſiderare debeat judex, vide etiam Craver *in conſil.* 287. *n.* 6. Covar. *pract. quæſt. c.* 23. *col.* 22. & Boſſ. *in titul. de tortura nu.* 36. Bajard.

(*s*) *Judicis arbitrium*) Adde, ut per Jarobum Menochium *de arbitr. judic. libro ſecundo*, *centuria tertia*, *caſ.* 271. Et in il-95 lo arbitrio † Judex conſiderare debet complexionem, & qualitatem rei accuſati, an ſit debilis, vel robuſtus, aut ferox, nobilis, vel plebeius, civis, vel ruſticus. Rurſus conſiderare debet qualitatem criminis, an ſit leve, aut grave, vel atrox. Et in tali arbitrio judex debet uti benignitate potius, quam atrocitate. Ut per Crav. *conſilio* 207. *cum relatis*, *ſub n. ſexto*, quos ſemper vide, quia ſumma cum moderatione reos torquendos eſſe docent. Vide etiam per Boſſ. *tractat. crimin. titu. de tortura, & maxime poſt numerum trigeſimum ſextum*, ubi ponis memoranda verba Divi Auguſtini qui *de Civitate Dei libro decimonono capitulo ſexto ſub rub. de errore huma. indi.* cum veritas latet; inter cætera dicit, cum quæritur utrum reus ſit nocens, cruciatur & innocens, & luit pro incerto ſceleratiſſimas pœnas, non quia id commiſiſſe detegitur, ſed quia non commiſiſſe neſcitur, ac per hoc ignorantia Judicis, id eſt neſcientia facti, eſt calamitas innocentis: & reliqua. Et quæ reaſſumit Didac. *pract. quæſt. capit.* 23. *colum.* 22. Item de judicis arbitrio, deque illius moderamine in tormentis adhibendo, vide plene atque eleganter per Carer. *in pract. crim. n.* 186. *&* 187. & Didac. ubi ſupra *colum.* 23. Giach.

(*t*) *Arbitrio judicis*) Farin. *d. quæſt.* 38. *num.* 34. *uſque* 52. Ros.

Arbitrio judicis) Adde, quod tamen debent eſſe legitima, & juri conformia, & a jure approbata, non ex cervice propria, per ea, quæ tradit Carer. *in ſua prac. crim. pag. meri* 77. *col.* 1. & fuſius habetur per Oſaſc. *deciſio.* 97. *n.* 57. ubi quamplures advocat concordantes, quibus adde, atque vide per auctorem ſupra *q.* 31. *in verſic. Arbitr.* Giach.

(*u*) *Et nota, quod licet*) Adde, quod † confeſſio dicitur ex- 96 torta metu tormentorum, nedum, quando quis fuit tortus, ſed etiam quando fuiſſet ligatus, vel conſtitutus in loco tormentorum, ſeu oſtenſis ſibi tormentis: nam tormentorum probabilis ſuſpicio idem operatur, quod ipſorum tormentorum illatio. Gram. *in conſil.* 21. *n.* 23. *&* 24. Bajar.

(*x*) *Sed certe*) Farin. *d. quæſt.* 83. *c.* 2. *n.* 45. *volu.* 4. *& n.* 4. Ros.

(*y*) *Talis confeſſio dicitur ſponte facta, non autem metu tormentorum*) Male ergo procedit regula, quod confeſſio ſpontanea valeat ſuper proceſſu invalido, de qua confeſſione habetur ſupra *quæſt.* 55. *verſic. Item poſſet, cum verſiculo ſequenti.* Prius autem procedunt hic dicta, maxime cum dictio, ſponte, in proceſſibus annotata ut plurimum ſit falſa, de qua dictione falſa dixi intra *hac eadem quæſt. verſic. Debet quoque.* Adverte tamen, quod nihilominus probatur error, & metus ad favorem confitentis non obſtante tali falſa conſuetudine, de qua *in dict. verſic. debet quoque.* Et ſtatur ſuper tali metu arbitrio Judicis, Plot. *in l. ſi quando* §. 3. *ſub n.* 22. *C. unde vi.* Adde ſupra *quæſt.* 21. *verſic. ſed quid ſi reus in fin. quæſt.* 55. *verſic. fin.* Decian. *in l. in omnibus, numer.* 7. *cum ſeq. ff. de reg. jur.* At de iſta dictione ſponte, *infra quæſt.* 65. *verſic. fin. ac alibi ſæpe.* Daoa.

(*z*) *Multum atrox*) Farin. *n.* 36. ubi ſup. Ros.

(*a*) *Si tamen Senatus*) Adverte novam conſuetudinem tu, qui exerces officia in ſtatu Mediolani. quia cum Senatus jubet aliquem torqueri, ſolet adjungere qualitates, cum quibus intendit reum debere torqueri, ita ut ſi reſcripſerit Senatus aliquem torqueri, ut hic in tertio modo, diſtinguent de duobus vel tribus ictibus, ſeu ſquaſſamentis funis, vel dicer cum taxillis, & ſic de ſimilibus. Ut tamen habeas perfectam, & modernam practicam, Nota, quid cum Senatus reſcribit, † interrogetur in tormentis, tunc alciatur, ſive elevatur, ſed non ſquaſſatur; ſi reſcribit, quid torqueatur, tunc intelligitur, quid ſemel ſquaſſetur, facta prius interrogatione, exiſtente ſuper chorda ſive eculeo; ſi reſcribit, quid bene torqueatur, intelligitur, quid bis ſquaſſetur, ut hic; ſin autem dicat, acriter torqueatur, intelligitur de tribus ſquaſſis, in diverſis tamen ſpatiis per horam durantibus, ſi dicat acerrime, tunc intelligitur cum taxillis, & ponderibus ad pedes, Senatus tamen ut plurimum exprimere tunc ſolet taxillos, vel aliam qualitatem, quam intendit. Et hoc caſu Judex ad libitum citra mortem procedit. At cum dixerit, acerrime uſque ad mortem, tunc caſu eſt in diſcrimine reorum. In quantum autem lis in principio inter primos gradus torturæ appoſuit minas de torquendo, verius dici poſſe videtur, quod tales minæ, ſeu terror quæſtionis fiendæ non ſit quæſtio, ut per Gulielmum de Cuneo *tract. ſecuritatis ſub num* 37. allegat tex. *in l. item apud* §. *quæſtionem*, *&* §. *quæſtionis*, *ff. de injur.* Alios torquendi modos latrunculatores reperiunt, prout eſt Crux; quem tamen modum ſemper abhorrui ob memoriam Salvatoris noſtri, nec ea uti volui; vide practicam Tranquilli Ambroſini alias Romæ Auditoris, ubi reperies etiam modos evitandi diabolicas fraudes, quibus utuntur malefactores, ne cogantur fateri delicta, *lib.* 4. *cap.* 7. Daoa.

(*b*) *Sed an forte*) Farin. *vol.* 4. *ſuæ praxis quæſt.* 83. *cap.* 2. *n.* 38. Ros.

(*c*) *Aliqui dicunt*) Adde, quod † dictum Anchar. procede- 97 ret, quando quis eſſet carceratus in loco, in quo fame, & frigore graviter affliceretur, ut expreſſe tradit Bart. *in l. divus n.* 2. *ff. de quæſt.* & Bertrand. *conſil.* 226. *n.* 4. *&* 5. quos refert, & ſequitur Becc. *in conſil.* 70. *n.* 14. & Natt. *in conſi.* 319. *nu.* 4. & ita etiam declarat Brun. *in tract. de indic. & tortu. quæſt.* 2. *par.* 2. dicens, quod confeſſio facta in carceribus, in quibus non denegatur cibus, non dicitur facta metu tormentorum, & per conſequens, quod non requiritur perſeverantia: ſed pro concor. Claud. Battan. *reg. crimin.* 55. ita diſtinguendo, dicit, quod confeſſio carcerati facta ad favorem carcerantis in civilibus non valet, ſecus autem in criminalibus; quia tunc eſt valida, licet in carcere facta fuerit. Bajard.

(*d*) *Et ideo ſi non adſint indicia perfecta*) Adde ſupra *quæſtione*

ne 22. in principio. Aliter tamen dixit Menoch. *de arbitr. jud. libro 2. cent. 3. caſ. 270. nu. 23.* qui dixit, unumquodque indicium debere eſſe certum, id eſt probatum per duos teſtes. An autem duo minores faciant indicium, vel probationem, quando nec habitu, nec potentia teſtis alius adeſſe potuerit; Vide Jaſ. *in l. Titii de antiquo. n. 8. de his, quibus ut indignis*; Minor autem factus major teſtificatur, de his, quæ vidit in pupillari ætate. Decian. *in l. fœmina, §. Item impuberes, n. 12. ff. de reg. jur.* Drogh.

(*e*) *Unus teſtis*) Hic nota, quod ſi probetur non plene, ſed ultra ſemiplenam probationem, ut per unum teſtem, & alia adminicula, quod poterit judex procedere ad condemnationem pecuniariam, non corporalem per Capye. *deciſio.* 126. & Carrer. *in pract. crimin. ante numerum* 165. Giach.

Unus teſtis) Farin. *d. quæſt.* 38. *numer.* 33. 34. & 35. & 46. Ros.

98 (*f*) *Et ideo ſcias*) Adde, quod † paſſim pro quolibet indicio non debent dari tres ictus chordæ, nam judex debet conſiderare complexionem, & qualitatem rei, an ſit debilis, vel robuſtus, & ferox; an nobilis, vel ruſticus; & conſiderare criminis qualitatem, ut late Marſil. *in d. pract. §. expedita numer.* 85. quid enim ſi eſſent, puta, quinque, vel ſex indicia ſufficientia, & reus eſſet debilis, erit ne pro quolibet indicio ter torquendus? certe non. Et ideo remanet arbitrio judicis. ita tradit Joan. Ant. de Nigr. *in capit. 7. frequens numer.* 34. & debet arbitrium judicis eſſe juri, & æquitati congruum, alias ſi ex capite ſuo procederet ad torturam, non valeret, quod ageret, ut per Roman. *conſil. 376. colum. penult.* ſed conſuetudo eſt, quod cumulatis inſimul omnibus indiciis, non dantur niſi duo, vel tres ictus funis pro qualibet die, ſi tortura reiteratur, ut eſſe atteſtatus Cum. *de ſynd. cap. 21. de tort. numer.* 20. niſi in parricidio, aſſaſſinio, crimine læſæ majeſtatis, publicis latronibus, & ſtratarum diſrobatoribus, qui eſſet acrius torquendus, ut per Carrer. *in pract. crimin. in tract. de ind. & tort. fol.* 163. & dicit Gramm. *in conſil. 45. nu. 37.*
99 *cum ſequen.* quod quando † indicia eſſent ſufficientia, non debet ultra tertiam vicem torqueri, ideſt in tribus diebus ſeparatim, alias diceretur immoderate tortus, & idem tenuit Paul. de Caſtr. *in conſil. 299. circa finem volum.* 2. & Blanc. *in l. fin. num. 10. ff. de quæſt.* quod tamen fallit in ſupradictis delictis.

100 Item † adde quod judex non poſſit torquere reum ſuper uno indicio, & ſi fuerit tortus, etiam cum proteſtatione, quod intendit torquere ſuper uno indicio tantum, cenſetur ſuper omnibus indiciis tortus eſſet, quod judex haberet liberum arbitrium, Bertazz. *in conſil. 145. vol.* 1. Bajar.

(*g*) *Dantur tres ictus torturæ*) Adde ut per Caces. *in pract. cri. in tra. de ind. & tort. pag. 165. n.* 194. ubi ſubjungit non eſſe ulterius reum torquendum, ſed ſub fidejuſſoribus relaxandum, alias diceretur immoderate tortus. Giach.

(*h*) *Interpollatis diebus*) Adde, quod fallit hoc in parricidio, aſſaſſinio, crimine læſæ Majeſtatis, publicis latronibus & ſtratarum derobatoribus, qui etiam durius torquentur, ut per pract. Carer. intra *de indi. & tortu. pag. 163. col.* 1. Giach.

Interpollatis diebus) Far. *d. q. 38. nu.* 54. ubi quid de tempore, in quo reus ſuſpenſus ſtat. Ros.

(*i*) *Ego tamen*) Farinac. *d. qu. 38. n. 107. & ſequen.* Ros.

101 (*k*) *Quæro nunc*) Adde, quod † etiam Advocatus fiſci, & Procurator fiſci non debent eſſe præſentes, quando rei torquentur, ſecundum Bart. *in d. l. cuſtodias*, & Afflict. *in conſtit. quæſt. 5. n. 6. lib. 1. rub.* 41. Sed ego ſemper vidi ſervari contrarium, & ſemper mandavi Auditoribus meis, ut vocarent Procuratorem fiſcalem ad videndum torqueri reos, ut evitarentur ſuſpiciones. Bajar.

(*l*) *Licet Advocatus fiſci.*) Adde Benintend. *deciſio.* 60. Drog.

(*m*) *Bene dicit Imola*) Adde, quod † non debet admitti
102 talis diſputatio Advocatorum in tortura, quæ adhibetur contra teſtes, ſecundum Bar. *in l. unius. §. reus, & §. Judex. ff. de q.* quem ſequitur Franc. Marc. *in dec. 908. n.* 5. hic allegata.

103 Item † adde, quod licet Advocati non fuerint exhibiti in diſputatione quæſtionis contra principalem, non propter hoc vitiabitur proceſſus, vel ſententia, ſecundum Bar. Ang. & Joan. de Imol. *in d. l. cuſtodias*, & Foller. *in conſ. 141. n. 4.*
104 *tom. 2. inter conſil. crim. diverſ.* ſed † in Regno Neap. ſervatur, quod citantur ad diſcutiendum ſuper indiciis, antequam deveniatur ad torturam contra reos: ſed in ſtatu Eccleſiaſtico
105 † non ſervatur, ſed ſi Advocati volunt audiri audiuntur. Bajard.

(*n*) *Ne poſſint advocati Reos inſtruere*) Adde hoc idem ſervari ſolere contra teſtes torquendos, nulla tamen eiſdem decreta copia proceſſus ſupra *quæſtion. 25. verſic. fin.* ſuperflua ergo videntur motiva, & eorum petitio apud judices, antequam torqueantur, necnon & ſuperflua in hoc ſtatu diſputatio ſuper indiciis, de qua *in l. cuſtodias, ff. de pub. jud.* ſolent tamen fieri quædam comparitiones in favorem Reorum, quas præventorias appellant, in quibus petitur Judiciorum copia, cum oblatione purgandi indicia, ſi quæ ſunt, aliter quam per torturam, ſive civiliter, & tunc tenetur Judex decernere copiam proceſſus, & Advocatos audire juxta ea, quæ dixi ſupra *quæſtion. 49. verſ. ſed numquid Judex*; Caveat tamen Judex ab iſtis præventoriis modo, quo *in dicta quæſt. 49. verſic. Hæc tamen omnia in fin.* Drog.

(*o*) *Item debet judex*) Adde, quod in criminibus, qualificatis, parricidio, aſſaſſinio, crimine læſæ majeſtatis, & publicis latronibus, modis exquiſitis judex torquere poteſt: & tormentum cavaletti, quo multi judices hodie utuntur, non
106 eſt novum genus tormenti, † ſed eo antiquitus utebantur, ut per Caſſan. *in conſuet. Burgun. in rub. 1. §. octavo folio* 316. & de multis modis, quibus utimur ad tormentandum, vide
107 Marſil. *in l. 1. n. 55. ff. de quæſtionibus*, & de tormento † ignis habetur per gloſſam *in leg. edictum ff. eod. tit.* Bajar.

(*p*) *Modis exquiſitis, & non conſuetis*) Vide tamen per Carer. *in pract. crimin. pag. mihi 163. column.* 2. ubi dicit reum non eſſe torquendum modis exquiſitis, niſi in criminibus qualificatis parricidio, aſſaſſinio, crimine læſæ majeſtatis, & publicis latronibus. Giach.

(*q*) *Scias autem*) Quid ſi advocatus reum inſtruat, an privari poſſit, vide Laderch. *conſil. 196. n. tertio, & 203. num. quarto.* Ros.

(*r*) *Sed apud nos*) Adde tamen, quod nunc varius eſt ſtylus, variaque ſunt tormentorum genera; ut ſquaſſatio, pondus ad pedes, taxilli; Crux, & alia hujuſmodi, de quibus ſupra *hac eadem quæſt. verſic. Nunc de gradibus in fin.* & habetur per Flam. Chart. *in pract. interrogandorum reorum lib. 4. cap.* 2. ubi diffuſe *à n. 7. cum plurib. ſeq.* Dabgh.

(*s*) *Excedat modum*) Adde, & fuſius vide, qua pœna puniendus ſit judex, qui in torquendo modum exceſſit per Jacob. Menoch. *de arbit. jud. lib. 2. centur. 4. caſ.* 350. ubi extendit, atque declarat, vide ibid. Giach.

108 (*t*) *Nam ſi forte reus in tortura*) Adde, quod † in dubio non præſumitur, quod exceſſerit, imo quod ſuum officium temperate geſſerit. *l. Herennius, §. Caia. ff. de evict.* unde alleganti, quod injuſte torſit, incumbet onus probandi, ſecundum Angelum in *lege 3. C. de adulter.* & exceſſus potius æquiparatur culpæ, quam dolo, Fel. *in cap. cum non ab homine in fine de judic.*

109 Item † adde, quod Judex tenetur de culpa, quia fecit ligare reum, ut eum torqueret quia fuit male ligatus, ex quo cecidit, fractum fuit brachium, vel quid aliud ſi ceſſit, ſecundum Paul. de Caſtr. *in l. ſi ut voto §. nunc videndum, ff. commun.* ſed contrarium, quod tenetur is, qui eum ligavit, ad cujus officium pertinet, tenet Paris de Put. *de ſyndic. verb. an officialis*, quem ſequitur Bertazz. *conſil. 474. fine volum.* 2.
110 Et † quid ſi Judex ſine indiciis ponit aliquem ad torturam, & cum eſſet ſolutus vinculis, occidit Judicem, an debeat puniri pœna mortis. Paris de Put. *de ſyndic. in verb. quidem Judex*, dicit quod non, & idem in Judice, qui exceſſit modum puniendo innocentem calore iracundiæ, vel nimio fervore; mitius tamen punitur, quia relegabitur, per text. *in l. lege Ju-*
111 *lia, §. final. ff. ad leg. Julian. repet.* Officialis † enim ratione officii delinquens, non tenetur de toto, licet teneatur ratione exceſſus; & ideo non poteſt pœna ordinaria puniri, dum deliquit in exercitio ſui officii; Burſat. *conſil. 325. numer. 27. vol.* 3. vide etiam Parid. de Put. *in verb. tortura cap. 12. n. 5.* & Jacob. de Belu. *in ſua pract. crim. in rubr. de quæſt. nu.* 75. ubi dicit, quod ſi judex fuit in aliqua culpa excedendo modum, quod putat eum non teneri, argum. *l. 1. de emend. ſervit.* quia valet argumentum de poteſtate dominica ad poteſtatem Rectoris, ſed ad iſtam quæſtionem, qua pœna puniendus ſit Judex, qui vel omnino indebite reum quæſtionibus ſubjecit, vel in torquendo modum exceſſit, & quomodo
112 † probetur Judex modum non exceſſiſſe, vide Menoch. *de*
113 *arbitr. Jud. caſu* 340. & quomodo probetur † tortura, vide
114 Maſcard. *de probat. in concluſ.* 1384. & † in Regno Neap. ſi mors non ſequatur pœna biennalis carceris irrogatur, per Cap. Regni incipiens ſi juſte, & Grammatic. *conſil.* 15. Bajar.

(*u*) *Et hunc caſum dicit Bart.*) Caſus iſte contigit in perſonam quondam Domini Galeatii Zucchi avunculi mei, torquente Domino Deiphœbo Cornacchia, nullis eidem datis Indiciis, neque defenſionibus, de cujus innocentia poſtea conſtitit? Nam illemet, qui Avunculum meum ſolus accuſabat, aiendo eundem fuiſſe in ſocium criminis, palam, & publice, poſt exculpavit, dum extitiſſet ſuper furca; quæ quidem exculpatio tali modo facta probat, ut per Marſilium. *in crim. pract. §. Reſtat, n.* 17. aiendo ſic accuſaſſe, ut rem gratam alicui faceret, non quod veritas ſic eſſet: Vide quæ in hoc propoſito dixi ſupra *ad quæſt. 5. verſic. Poterit igitur; quæſt. 55. verſic. quomodo autem;* ubi citavi

Livium

Livium *in propoſito libro* 3. Deca. 4. loquens de Teuſippo,
& Piſiſtrato, hoc eodem modo nominatis, quia ſciebant
opinionem omnium. Adda in propoſito Bellarm. *conſil.*
84. *numer.* 12. *cum ſequ.* & hinc elice, quod iſti de Cor-
nero ſunt ſoliti ut plurimum indebite torquere, & mala
indicare: ſupra *in* §. *Adulterium verſic. quæro numquid ad*
finem. At quoad avunculum meum, qui contra ſe non
habebat indicium, niſi dictum ſocii aſſerti criminis, ſatis
patet de injuſtitia contra eum perpetrata; ex quo ante tor-
turam eidem illatam conſtabat ad ejus inſtantiam aſſer-
tum ſocium ſuiſſe ſuper tali delicto interrogatum, taxil-
loſque (quos more Perelli expertus eſt) ad torquendum
illum talem præparaſſe, quæ omnia tale delictum infir-
mabant de jure *l. ſicuti C. de quæſtionib.* Alexand. *conſil.*
140. *ſub numer.* 3. *volum.* 2. ſed aut D. Delphin. ignoravit
illum textum, aut vitio proceſſit, Deus ſcit. Drogh.

(x) *Illata reo tortura*) Farin. ut ſupra *num.* 72. & latius
qu. 40. *in princip. d. volum.* 2. Cartar. *de execut. ſent. cap.*
2. *num.* 60. *&* 61. Ros.

Illata reo tortura) Adda † videndum Menochium *de ar-*
115 *bitrar. Judic. caſu* 273. ubi tenet, quod quando indicia cen-
ſeantur fuiſſe purgata, remittitur arbitrio Judicis. Bajaa-
dus.

(y) *Ex hoc etiam ſi delictum*) Adde, quod † convictus
116 de crimine capitali, qui ſemper negavit in tortura, ne-
dum non venit abſolvendus, ſed pœna mortis puniri de-
bet, ut voluit Bald. *in l.* 1. *in fin. C. de jurament. calumn. &*
in cap. ad noſtram de probationibus, quem ibi ſequitur Fel.
Alexand. ad Bart. *in l. unius.* §. *reus ff. de quæſt.* Paul. de
Caſtr. *in l. ſi quis in hoc genus*, *C. de epiſc. & cler.* Roman.
in l. 1. §. *hoc reſcriptum*, *ff. ad Syllan.* Paris de Put. *in tract.*
de ſyndic. in verb. tortura; l. ultimo, in l. quidam latro, Marſ.
ſingul. 108. Grammat. *conſil.* 12. *num.* 24. ubi dicit Cæpoll.
in conſil. 32. male conſuluiſſe, & contra caſum *l. qui ſen-*
tentiam C. de pœnis. Caret. *in pract. crimin. in tractat. de in-*
dic. & tort. §. *jus igitur num.* 13. & hanc opinionem, quan-
do delictum plene, & legitime fuit probatum, veram eſ-
ſe, tenuerunt And. de Iſern. *in cap.* 1. §. *publici latrones de*
pace tenen. Afflict. *in conſtitut. Neapol. lib.* 2. *rubr.* 10. *nu.* 20.
& Covar. *pract. quæſt. cap.* 23. *numer.* 5. *verſicul. etenim hoc*
nullibi. licet pro contraria parte per D. Clarum hic allega-
tus fuerit: † hanc partem veriorem eſſe affirmant Caſſan.
117 *ſuper conſuet. Burgund. fol.* 206. *numer.* 93. & Fo ler. *in*
pract. crim. in 3. *part. in verb. confitebuntur numer.* 110.
idemque tenuit Rimin. jun. *in conſil.* 84. *numer.* 12. *cum ſe-*
quen. inter conſil. crimin. diverſ. tom. 2. *& in conſil.* 175. *vo-*
lum. 2. *conſiliorum ſuorum per totum*, ubi optime reſpondit
ad Grammat. *in deciſio.* 8. *ad doctrinam* Alber. *in l. edictum*,
& ad Cæpoll. *in conſil.* 32. hic allegatis, Gomeſ. quoque *in*
c. 13. *numer.* 20. *verſic. ſed advertendum, de delictis.* hanc
opinionem tenuit, affirmando contrariam eſſe falſam, &
ibi fortius voluit, quod legitimæ probationes in proceſſu
contentæ per tormenta enervari non poſſint, licet Judex
nulla facta proteſtatione ad torturam contra convictum de-
venerit † motus pluribus rationibus, & præſertim quia
118 eſſet in poteſtate cujuslibet imperiti Judicis, ſeu malitio-
ſi reum culpabilem à pœna delicti liberare, quod eſſet in
præjudicium Reipublicæ. Ego etiam (licet multi contra-
rium tenuerint,) arbitror hanc opinionem, quando delic-
tum per teſtes eſt plene, & legitime probatum, eſſe ve-
riſſimam, & ſequendam cum ad favorem publicum ten-
dat, ut per Ang. *in l. ſi abducta in lectura Paduana C. de*
furt. ubi enim apparet de crimine commiſſo, Judices de-
bent eſſe proni ad puniendum, nec debent ponderare om-
nes juris ſolemnitates, quia favor publicæ diſciplinæ ſuadet,
ut maleficia puniri debeant, ita Grammat. *in deciſ.* 36. *nu.*
63. Nam delinquentium craſſatur iniquitas, ſi eorum præ-
ſumptio tranſit impunis, & ideo rigide in eos exercenda
eſt judicialis auctoritas, 23. *quæſt.* 5. *cap. relegantes.* Luc. de
Pen. *in l.* 1. *numer.* 3. *C. de num. actuar. lib.* 12. & Gramm.
in voto 15. *numer.* 3. & dum tales facinoroſi non puniun-
tur, publica lætitia turbatur, & ira Dei in nos provoca-
tur, *l. nemo*, & ibi Bal. *C. de Epiſc. audien.* & idem Gramm.
in dec. 36. *in princ.* Abſurdum utique, & inconveniens eſ-
ſet, quod fortitudo brachiorum ſceleſtorum, veritati, &
teſtium probitati prævaleret, cum tortura ſit periculoſa ad
veritatem, ut inquit Brun. *in tractat. de ind. in* 6. *quæſt.* 1.
par. in princ. & eleganter probat Rimin. jun. *in d. conſil.* 84.
num. 22. *&* 23. dum impugnat auctoritate Tullii dicentis
in topicis, illud verum eſſe, quod tormentis fatetur, &
dicit etiam Luc. de Pen. *in l.* 1. *n.* 5. *C. de nu. actuar. lib.*
12. quod tortura eſt fragilis; & ei de facili non eſt cre-
dendum; Nam uſu compertum eſt, non ſemel tantum ali-
quando eſſe delinquentium in tormentis conſtantiam, ut ſæpe
acriter tormentis affecti, nihil fateri velint; & multorum ex-
empla ſunt apud Val. Max. *l.* 8. *c.* 4. & ideo recte dixit Vulp.
in l. 1. §. *quæſtioni fidem*, *ff. de q.* pleroſque ita tormenta
contemnere, ut exprimi ab eis veritas nullo modo poſſit.
Quidam etiam reperiuntur qui diabolicis ſortilegiis, & in-
cantationibus ita gravi ſopore detinentur, quod nullum do-
lorem pati videntur, & hoc appellatur † maleficium taci- 119
turnitatis, ſive inſenſibilitatis, ut per Paul. Girlan. *in tract.*
de quæſt. & tortura q. 4. *num.* 11. Quidam vero ſunt, qui
eorum impatientia confitentur delicta, quæ nunquam fe-
cerunt, ut dicit Simon. de Præt. *in conſ.* 105. *num.* 5. &
quod probationibus teſtium ſit ſtandum, & non judicio
torturæ, comprobatur; Nam ſi quis in tortura, & etiam
ſponte delictum confiteretur, & poſtea factis defenſionibus
per legitimas, & veras teſtium probationes conſtaret de
errore confeſſionis, & de ejus innocentia, nemini eſt du-
bium, quod ſtandum eſſet probationibus contra propriam
confeſſionem, Gram. *deciſi.* 34. *num.* 36. & Bertaz. *conſil.*
162. *vol.* 1. & ſic venerit abſolvendus. Si igitur contra
confeſſionem, quæ eſt major quacunque probatione, ſtatur
probationibus teſtium, multo magis a contrario idem eſt
faciendum contra ejus negativam metu mortis factam, cum
contrariorum ſit eadem diſciplina vulgata regula: & ita ſe-
cundum probationes, quibus convictus eſt, condemnari
debet, non obſtante negativa, juxta illud Evangelii, in
ore duorum, vel trium ſtat omne verbum. Accedat aliud
argumentum judicio meo validiſſimum, ſi reus propter in-
dicia urgentia, & indubitata non obſtante tortura condem-
natur ad pœnam triremium ad tempus, ſive in perpetuum,
ut ait D. Clarus, & Gram. *in d. deciſ.* 8. ſequitur neceſſa-
rio, quod tunc nulla habetur conſideratio torturæ, quia
major pœna imponi non potuiſſet, etiam quod ad torturam
non fuiſſet deventum, cum nemo ex præſumptionibus or-
dinaria pœna puniri poſſit, ad tradita per Doctor. *in c.*
afferte de præſumpt. & hoc ideo, quia Judex tunc exiſtens
inter negativam, & indicia indubitata, neglecta negativa
rei, & tortura, applicat ad ſe præſumptiones, & reum
condemnat ad integram pœnam quæ ex præſumptionibus
imponi poſſit: ſed ſi talem pœnam extraordinariam, quæ
ex præſumptionibus imponitur, teneretur Judex imponе-
re, etiam quando reus eſt plene convictus, ſequeretur,
quod nulla eſſet differentia inter plenas probationes, &
indicia, quod minime dicendum eſt; quinimo ſi talia in-
dicia per torturam non eliduntur, multo minus plenæ pro-
bationes elidi poſſunt, ut inquit Gomeſ. ubi ſupra, quo
ſic ſtante, quando Judex eſt inter affirmativam, & nega-
tivam, & tunc reum abſolvere debet; aut applicat ſe ad
affirmativam, ideſt ad veras, & plenas probationes, &
nullam vult habere conſiderationem torturæ, prout non
habuit, ubi ſolum indicia indubitata exiſtebant; & tunc
neceſſe eſt, quod deveniat ad pœnam ordinariam, ad
quam devenire non potuit *in* 1. *caſu*, quia ibi non aderant
plenæ probationes, ſed indicia tantum. Concludendum
eſt igitur, quod convictus, non obſtante tortura, debet
puniri pœna ordinaria, & non extraordinaria; prout pu-
niretur, quando ſolum adeſſent, ut ſæpe dixi, indicia in-
dubitata, & non plenæ probationes. † Ubi autem reus 120
plenis, & legitimis probationibus non eſſet convictus,
ego quoque inclinarem ad prædictam pœnam triremium,
juxta tradita per Gram. *in d. deciſ.* 8. 42. *&* 96. tamen
advertendum eſt, quod in illis † caſibus non conſtabat de 121
legitimis probationibus, ſed de indiciis indubitatis, & ideo
ſacrum Conſilium reos ad pœnam extraordinariam con-
demnavit, & idem facit Senatus Mediolani, ubi indicia
ſint urgentia, ut hic atteſtatur D. Clarus, qui non dicit,
quod ita faciat, ubi adſint plenæ probationes, ut ſupra dixi.
Quibus ſtantibus, mihi videtur, quod Dominus Clarus non
poſſit defendi, dicens practicam Parlamenti Pariſ. eſſe ju-
ri, & æquitati contrariam, & quamvis Rimin. jun. *in d.*
conſil. 84. *in fine* dicat, quod Judices poſſunt mitigare pœ-
nam, reos condemnando ad remigandum; licet prædicta
opinio ſit vera; hoc tamen non procedit inconſulto Prin-
cipe, niſi in majoribus Magiſtratibus, ut tradit Dominus
Clarus infra. *in quæſt.* 85. *verſ. ulterius quæro*, & ad tol-
lendas advocatorum diſceptationes, Judices, quando con-
tra convictos ad torturam devenerunt, prius proteſtari de-
bent in forma, ut quotidie practicatur, eos non interro-
gando ſuper probatis, & reſpondeant poſtea quicquid ve-
lint, ut tradit Boſſ. *in tit. de indic. num.* 130. Quinimo † 122
reus ſuper indiciis, & præſumptionibus indubitatis cum
dicta proteſtatione tortus, etiam quod ſuper delicto prin-
cipali fuiſſet interrogatus, poterit condemnari ad remigan-
dum, ut per Gram. *in d. deciſio.* 96.

Item adde, † quod tortura non tollit pœnam ordinariam, 123
quando in reo adeſt frequentatio delictorum, ſi tortura fuit
illata cum proteſtatione, citra præjudicium probatorum,
ſecundum Simon. de Prætis *in d. conſil.* 105. ubi habe-
tur etiam, quod reus utens ſortilegiis, ſeu incantationibus 124

contra torturam, ne confiteatur, poteſt puniri pœna mortis, ſive ad remigandum.

125 Item † adde, quod ubi quis non debet puniri pœna ordinaria; ſed extraordinaria, non poteſt puniri pœna publicationis bonorum, Bal. *in l. 1. C. ne ſine juſſu Princ.* & de hoc vide Menoc. *de arbit. jud. q.* 93. Bajard.

(z) *Doctorib.*) Adde, ut per Crav. *in conſil.* 287. *col.* 4. Grach.

(a) *Eum relaxare fidejuſſori*) Adde ſupra *quæſt. 46. verſic. pariter etiam ad med.* ubi habetur de ſimili fidejuſſione. Drogh.

126 (b) *Communis practica*) Adde, quod † ideo D. Beccarius de Beccariis non abſolvebat reos ſtatim quando eos non reperiebat culpabiles, ſed ſuperſedebat, & in fine ſui regiminis abſolutiones faciebat, ut dicit Boer. *in deciſio.* 163.
127 *nu.* 15. ſed † Officiales ſtatus Eccleſiaſtici hoc non faciunt, ſed aviditate pecuniarum ſtatim abſolvunt reos, ſecundum opinionem Gomeſii pro habendis ſportulis, immo multi eorum valde contriſtantur, quando reperiuntur culpabiles, non bono zelo, ſed quia perdunt ſportulas, & ideo non ſolent eſſe multum diligentes pro reprimendis delictis: Nil mirum igitur, ſi in ſtatu Eccleſiaſtico quotidie fiunt delicta enormia, & præcipue homicidia: ſed hanc quæſtionem noviſſime examinavit Menoch. *in tractat. de præſumpt. qu.* 93. ubi impugnando D. Beccarium, & alios idem tenentes, tenuit, cauſam indeciſam non eſſe relinquendam, ſed quod reus debet abſolvi ab obſervatione judicii. Ego autem arbitror hoc remittendum eſſe arbitrio judicis, qui de-
128 bet conſiderare qualitatem proceſſus, delicti, & inquiſiti, ſed in Regno Neapol. obſervatur, quod inquiſitus præſtet fidejuſſores de ſtando juri, & de præſentando toties quoties fuerit requiſitus, ſecundum Carav. *in ritu* 248. *num.* 18. & non datur alia abſolutoria, ſed fidejuſſio non datur eo modo, quo dicit Caravit. ſed communiter ſervatur, reum præſtare fidejuſſionem de ſe repræſentando toties quoties novis ſupervenientibus indiciis, & cum d. fidejuſſione relaxatur. Bajaro.

(c) *Apud nos autem*) Cart. *ſup. n.* 65. Ros.

(d) *Ubi indicia ſunt valde urgentia*) Si ergo talia indicia excuſant à tanto, non excuſant è toto, de quo dicto *ſup. qu.* 60. *verſ. quæro nunquid ad fin. quæſtion.* 38. *verſic. quæro etiam, circa finem.* Drogh.

(e) *Et in hoc propoſito*) Hanc etiam cautelam pro judice retulit *ſupra hac eadem quæſt. verſic. Antequam tamen.* Drogh.

(f) *In tormentis*) Far. *volum.* 4. *quæſt.* 83. *cap.* 3. *num.* 67. *&* 79. Ros.

In tormentis delictum confiteatur) Hic ſcias, quod ubi quis torquetur in ſe tantum, tunc validior eſt confeſſio facta ſine tormentis, quam cum tormentis; ubi de alio interrogatur, tunc validior eſt confeſſio cum tormentis; ubi vero de ſe, & de alio ſimul, tunc debilior eſt confeſſio in tormentis, *in l. 1. §. quæſtioni, de quæſt.* Boſſ. *de parto ſuppo. n. 18. & tit. de oppoſit. contra teſtes col.* 2. adde Arc. *conſil.* 61. *col.* 1. *verſic. præterea.*

Item adde, quod confeſſio ſubſequuta nullis præcedentibus indiciis dicitur extorta, & non valet per Boſſ. *titul. de mand. ad homic. num.* 28. ſecus in ſpontanea; Quæ etiam nullis præcedentibus indiciis valet, & tenet, ut per Foller. *in pract. crimin. §. & ſi confitebuntur, ſub nu.* 17. Et illud, quod dicitur de confeſſione in tormentis facta, procedit, ſi magna ſit tortura, & tortus maximè debilis exiſtat, ſecus ſi modica ſit tortura, & tortus ſit homo robuſtus, quia tunc valet ejus confeſſio etiam nullis præcedentibus indiciis; & nulla confeſſi perſeveratione attenta per Grammat. *deciſio.* 34. *num.* 55. & hoc eſt magnum dictum, ſi eſt verum. Et illud, quod dictum eſt de confeſſione facta in tormentis, nullis præcedentibus indiciis, quæ non valet, amplia, quod non nocet confitenti, licet poſtea ſit ratificata per Capyc. *deciſio.* 145. *num.* 3. Adde etiam per Alexan. *in conſil.* 1. *poſt num.* 2. *lib.* 3. *& in conſil.* 8. *in princ. lib.* 1. & ibi plene per Apoſt. concordantes cumulantem, & ego alias fuſius adnotavi. Idem de confeſſione facta formidine tormentorum, quæ non nocet confitenti, ut ex ea condemnari poſſit, & multo minus de facta in tormentis, vide late per Carer. *in pract. crim. num.* 572. ubi ampliat etiam ſi ſit jurata, & quod etiam non valet conſuetudo in contrarium, quod confeſſio facta metu tormentorum valeat ad condemnandum; & quando dicatur confeſſio facta metu tormentorum, vi. plene eundem *num. ſeq.* ubi etiam declarat, atque limitat, & de omnibus vide per Boſſ. *tit. de tortura num.* 3. *uſque ad* 25. Et ſi inquiſitus aſſerat confeſſionem per metum extortam, & judex aſſerat ſponte factam, nec aliter appareat, quod in dubio præſumatur per metum extorta, ut notatur per Carer. *in pract. num.* 147. Grach.

(f) *Ceterum ſi reus in tormentis*) Adde, quod † requiri- 129
tur ratificatio, etiamſi confeſſio non eſſet facta cum tortura, ſed in loco tormentorum, vel prope tormenta, vel per alligatum in vinculis, ſeu funibus tormentorum: cum comminatione inferendi tormenta, vel per ſpoliarum, ut torqueretur, Gram. *conſil.* 15. *colum.* 4. *verſic. Quoad*, Guid. Pap. *deciſio.* 339. *numero* 3. & Brun. *in tract. de indic. in* 6. *qu.* 2. *partis, numero* 4. & Girland. *de quæſt. in* 4. *quæſt. numero* 2. Plot. *in l. ſi quando numero* 128. *C. unde vi*, hoc tamen limitat Foller. *in pract. crim. in* 3. *par. princ. numero* 113. non
procedere † in viro robuſto, & ſagaci, ut ejus confeſſio ſit 130
valida ſine ratificatione, ſed hoc dictum mihi videtur periculoſum, & quod tutius eſſet habere ratificationem, & de
forma † ratificationis habetur per Marſil. *in pract. in §. quo-* 131
niam n. 1. *cum ſeq.* & Foll. *in pract. crim. in verb. ſi confitebuntur in* 3. *par. princ. n.* 81.

Item † adde, quod ſi quis vario modo bis crimen con- 132
feſſus fuerit, & poſtmodum confeſſionem ſuam generaliter ratificaverit, non poterit puniri, ſed debet reus clarius, magiſque ſpecifice ſuper confeſſione ab eo facta interrogari in ratificatiooe. Bero. *q.* 126.

Item adde, † quod ſi tortura eſſet levis, & tortus robuſ- 133
tus, confeſſio ſine ratificatione valeret: & ſimiliter in publicis latronibus confeſſio ſine ratificatione valeret, ut plene per Maſcard. *de probat. concluſ.* 353. *numero* 22. *cum ſeq. vol.* 1. & ibi *numero* 26. dicit, quod ſi poſt confeſſionem legiti-
mam, & ratificatam † & ſententiam appareret de inno- 134
centia rei, quod ſententia non deberet exequi, ſed ego conſulo judices, ut ratificationem accipiant, etiam quod tortura fuiſſet levis.

Item adde, quod † non requiritur ratificatio, ubi confeſ- 135
ſio extrajudicialis præceſſerit, ſed abſque aliqua ratificatione ejus diffinitive condemnari poterit, *gl. fi. in l. capite quinto. de adulter.* quam ſequitur Jaſ. *in l. Magiſtratib. num.* 4. *ff. de juriſ. omn. jud.* Marſ. *in l. 1. §. Divus Severus, col. fin. ff. de quæſt. & in pract. crim. in §. quoniam num.* 38. & Fel. *in cap. olim. verſic. octavo fallit de reſcript.* & Maſcard. *in d. concl.* 353. *num.* 22. ſed Gomeſ. *de delict. in cap.* 13. *ſub numero* 8. dicit
† illam Gloſ. & ejus concluſionem eſſe falſam, & quod ſem- 136
per legendo, judicando, & conſulendo contrarium tenuit, videlicet, quod requiratur ratificatio, & optime intentionem ſuam probat, ut ibi eſt videre. Eandem opinionem tenuit Boſſ. *in tit. de confeſſ. per torturam numero* 5. *cum ſeq.* ubi atteſtatur illam opinionem nunquam ſe vidiſſe ſervari in practica. Egoquoque nunquam vidi talem practicam, & ſemper mandavi meis Auditoribus, quando evenit caſus, ut ratificari facerent, & hoc eſt ſervandum, cum ſit magis tutum; & poſt hæc vide Chart. ita tenentem in praxi interroga. reorum *in lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 133.

Item adde, quod † non requiritur ratio, nec confitenti 137
prodeſt revocatio confeſſionis, ſi contra eum adſunt alia indicia juncta cum confeſſione, licet per tormenta extorta, quæ inducunt veritatem indubitanter, niſi revocans probaret contrarium per alia indicia contraria: & hoc procedit, quando eſſent plura indicia valde proxima vero facto ſicut eſt unus teſtis de veritate facti: & duo de confeſſione extrajudiciali facta per eundem cum confeſſione extorta per torturam legitimis præcedentibus indiciis, & quamvis poſtea confeſſio talis extorta, ſit revocata, poterit ſequi condemnatio, ita tradit Bald. *in l. fin. col. 1. C. de prob.* quem refert, & ſequitur Gram. *in deciſio.* 34. *numero* 36. ubi dicit, ita tenuiſſe Boer. *in deciſio.* 163. quod non eſt verum, quinimo ibi *numero* 18. tenuit contra Bald. & ejus ſequaces, & idem tenet Boſſ. *in tit. de confeſſ. per torturam numero* 5. dicens, quod male faceret judex, qui talem confeſſum puniret ſine ratificatione, quia agitur de vita hominis, & quod negari non poteſt, quin aliquid dubii apud judicem prudentem remaneat. Nam prima eſt extrajudicialis, quæ poteſt eſſe facta glorioſe; alia in tortura, quæ potuit fieri per metum torturæ, & conſequenter probatio dicitur præſumpta, & magis diverſi generis, quam ejuſdem, & quod ideo nunquam vidit illam opinionem ſervari in practica. Ego vero credo utramque opinionem veram eſſe, videlicet, quod opinio Baldi procedat, uti poſſit deveniri ad pœnam extraordinariam; contraria autem, ut non poſſit puniri pœna ordinaria ſine ratificatione, per ea quæ tradit Dominus Clarus ſupra *in q.* 20. *verſic. ſcias tamen cum ibi additis.*

Item adde, † quod ſi dubitetur, an confeſſio ſit facta
coacte, in dubio præſumitur facta ſponte, ut dicit Lanfr. 138
Donat. *in ſua prax. c. 9. de conf.* 3. *caſ. ſub num.* 18. & Bertaz. *conſil.* 341. *n.* 12. *vol.* 2.

Item adde, † ſi plene ſit probatum delictum per captu-
ram perſonæ in flagranti crimine, quod non requiritur ra- 139
tificatio, Gram. *deciſio.* 36. *n.* 60.

Item

140 Item adde, quod † ſi reus poſt ratificationem revocaret, non eſt audiendus, ſed non obſtante revocatione, debet condemnari, Gram. *conſil.* 40. *n.* 29.

141 Item adde, † an ratificatio, ſive perſeverantia requiratur, quando quis fuerit tortus in alium, id eſt in teſtem, ut per Ang. *in l. ſi. C. de quæſt.*

142 Item † adde, quod non ſufficit confeſſionem factam in tormentis ratificatam fuiſſe, ſed ad hoc, ut dicta confeſſio probet, requiritur etiam, quod ſit probabilis, poſſibilis, & veriſimilis; & ideo relinquitur arbitrio judicis, quantum ſit credendum confeſſioni delinquentis factæ in tormentis, qui prædicta conſiderare debet, ita late Marſ. *in l. quæſtionis modum numero* 17. *ff. de quæſt.* & Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 266. Bajard.

(*g*) *Niſi reus in illa perſeveret*) Limita, niſi præcederet confeſſio extrajudicialis, nam tunc, etiamſi non perſeveraſſet, poteſt condemnari, per Carer. *in pract. crim. ante num.* 198. Giach.

(*h*) *Judex poſtquam habuit confeſſionem*) Nota ergo ratificationem delicti in tormentis confeſſati; & quomodo fiat, ſeu fieri debeat ratificatio. Adde ſupra *quæſtion.* 21. *verſic. ſed quid ſi Reus in fine quæſtion.* 55. unum tamen ſcias ad fin. ubi quæ de ratificatione dixi ſupra *ad quæſtion.* 21. *verſicul. ulterius quæro, ad fin.* Drogh.

(*i*) *Et circa hanc ratificationem*) Farin. *d. q.* 83. *n.* 73. & 74. & 76. Ros.

(*k*) *Viginti quatuor horarum*) Vide ad idem per Car. *in pract. pag.* 167. ubi etiam quando dicatur perſeverare. Giach.

(*l*) *Non in carcere*) Vide Farinac. *dict. capit.* 3. *n.* 70. & 71. Ros.

Non in carcere ſed ad banchum juris) Adde rationem, quia tunc extra carceres, & extra locum tormentorum ratificatio ſic facta dicitur ſponte facta, & poteſt reus condemnari, ac ſi ſemel abſque tormentis confeſſus eſſet, infra *q.* 65. *verſ. ſed quæro*, & de iſta dictione, vide ſupra *hac eadem quæſt. verſic. Nunc de gradibus.* Guiot.

143 (*m*) *Debent etiam fieri*) Adde, quod † ubi conſuetudo eſt, quod rei in loco torturæ examinentur, & interrogentur, ratificatio ibi facta tenet, & valet, ita tradit Cæpol. *in conſil.* 39. *numero* 51. *cum ſeq.* & hoc ſæpe ſolet eſſe propter anguſtiam locorum, ubi Officiales reſident. Bajard.

145 (*n*) *Et nota, quod licet*) Adde † videndum *conſil. ſine auctore* 94. *numero* 11. *volum.* 2. *inter conſil. crim. diverſ.* & in † 146 Reg. Neapolit. ſervatur, quod in ratificatione adhibentur teſtes, & etiam reus ſe ſubſcribit, & ita facit in omnibus ſuis conſtitutis; & ſi ſcribere neſcit, facit ſignum Crucis Titii ſcribere neſcientis: & in ſtatu Eccleſiaſtico non adhibentur teſtes, nec reus ſe ſubſcribit, ſed ſufficit, quod ratificatio fiat coram Judice. Bajard.

147 (*o*) *Solent cauti aſſeſſores*) Adde, quod † ſit differentia, ſi Notarius dixit, talis fuit ſponte confeſſus, vel fuit voluntarie confeſſus, ut per Bald. *in capit.* 1. §. *injuria punitur de pace jur. firman.* & ibi dicit, quod iſtud eſt novum dictum. Bajard.

(*p*) *Et quaſi ut plurimum illa ſcriptura eſt falſa*) Argumento eorum, quæ dixi Marſil. *Rubrica de fidejuſſoribus numero* 38. *in fine*, Alexand. *conſil.* 1. *ſub numero* 2. *verſic. Ideo tunc ſcribere contra veritatem, vol.* 3. Ratio autem hujus dicti pulchra colligitur ex iis, quæ ſcripſit Felin. *in capitulo cum M. Ferrarienſis coll. mihi* 10. *verſiculo, ſed conſidera*, quod quando extat ſtatutum extra de conſtit. ubi dicit, quod quando quis ſcit ſe poſſe compelli, licet ſponte faciat, dicitur facere compulſus ex mente Baldi, ut ibidem allegat *l. noviſſime, ff. quod Fal. Tut.* Aret. ibidem Felin. *in capitulo* 1. *poſt princip. extr. de officio delegat. ibi, & in quantum Abbas tangit*, & alia plura, vide ibidem, Boſſ. *titulo de carceribus, numero* 22. *ad med.* Hanc tamen quæſtionem late defendit pro Judice Boſſ. *titulo de confeſſ. numero* 74. & quod talis dictio ſit ut plurimum falſa, ſequitur Chartat. *in practic. interrogan. reorum lib.* 4. *cap.* 2. *numero* 19. Marſil. *ſingul.* 1. & adde quod in tantum verum eſt, quod iſta dictio ſponte, ut plurimum ſit falſa, ut magis credatur duobus teſtibus de metu affirmantibus, quam centum atteſtantibus de ſpontanea voluntate, Alciat. *tractat. de præſumptionibus regul.* 3. *præſumptione* 7. *numero* 4. Decian. *in l. in omnibus cauſis, numero* 8. & *ibi in addit. ff. de regulis jur.* Et cur hoc, vide rationem congruentem a Jaſone recitatam *in l. ſed & ſi quis* §. *quæſitum numer.* 11. *ff. ſi quis caution.* Videlicet quia Metus eſt actus viſibilis, qui cadit in ſenſum corporis, ſpontanea vero voluntas eſt inviſibilis ſoli Deo nota, quæ tamen ratio infirmari poſſet ex illa diſtinctione, quia ſimulamus ea, quæ non ſunt, diſſimulamus autem (& ſæpenumero) quæ ſunt. Cum Jaſone autem tenuit Alexand. *conſil.* 356. *ſub numero* 3. *volum.* 5. Probatur autem etiam terror, ut dixi ſupra *hac eadem quæſtione verſic, nunc de gradibus* Drog.

(*q*) *Sin autem reus*) Adde, quod idem tenet Boer. *deciſio.* 160. *n.* 13. Grammat. *deciſio.* 33. *n.* 36. & Bertaz. *in conſil.* 162. *vol.* 1. Bajard.

(*r*) *Omnes ſuas defenſiones*) Adde infra *qu.* 63. *verſic.* 1. *ibi, & apud acta. ſupra qu.* 45. *verſ. fin. ad fin.* ubi dat modum defenſionis Reo, quæ ſimul cum ejus confeſſione ſtare poſſit. Drogh.

(*ſ*) *Quæ practica*) Adde, quod hanc practicam omnes obſervant, ut dicit Tho. Grammat. *in conſil.* 69. *in princip.* & vide per Ludovic. Carer. *in pract. crimin.* §. *homicidium ultimo, n.* 45. Giach.

(*t*) *Vide, quæ dixi*) Farinac. *qu.* 81. *cap.* 9. *num.* 324. *vol.* 4. Ros.

(*v*) *Et ſi probat errorem*) Adde ſupra *q.* 21. *ver. ſed quod ſi reus ad ſi.* Drogh.

(*x*) *Succeſſive, quæro numquid*) Adde, quod † de conſuetudine nedum poterit interrogari de aliis delictis, ſed torqueri, etiam nullis extantibus indiciis, ſi confeſſus fuerit delictum, de quo contra eum erant indicia, Grammatic. *deciſion.* 34. *numer.* 34. & *deciſion.* 84. *numero primo*, etiamſi primum delictum confeſſus fuerit cum tortura cum indiciis, poterit poſtea ſine indiciis interrogari in genere de aliis delictis, etiamſi diſſimilibus, quando habetur mala opinio de eo, Boſſ. *de indic. numer.* 138. & Foller. *in pract. crimin. in verb. reus induratus num.* 6. *in verb. & ſi confitebuntur numer.* 33. & 97. & hæc opinio tamquam communis eſt amplectenda, ut ait Bertaz. *conſil.* 341. *num.* 8. ſed hoc † non procedit in Clerico, 149 quia tortus in uno delicto nullo modo poteſt in tortura interrogari de aliis delictis occultis, Foller. *in pract. crim. canon. in verb. tormentis non ſubjiciantur, num.* 16. ſed † in ſtatuto Eccleſiaſtico proviſum fuit per Paulum III. quod reus nullo modo poſſit interrogari de aliis criminibus, de quibus contra eum non adſint indicia, ut *in* 1. *p. Bullarii fol.* 472. *conſtit.* 58. cujus verba ſunt hæc. Iidem judices captum pro uno crimine ſuper aliis, de quibus indicia aliqua non habent, nullo modo interrogare præſumant. Sed dicta Bulla non obſervatur, niſi forſan in Urbe, in qua nunquam practicavi: ſed attenditur prædicta conſuetudo, & ita in ſtatu Eccleſiaſtico ſemper practicari vidi, præſertim in furtis, aſſaſſiniis, & ſimilibus delictis. Bajard. 148

(*y*) *Ego tamen nunquam vidi*) Cartar. *de exec. ſent. c.* 2. *n.* 59. & *ſup. fol.* 110. & 129. Ros.

(*z*) *Niſi forte eſſet jam bannitus, & condemnatus*) Contrarium notatur infra *qu.* 82. *ſtatuto* 7. ubi componitur ſfronſatio, de qua dicitur hic, & ibi dixi, & hoc maxime procedit, cum crimen ſfronſationis inter atrocia crimina non connumeretur, de quibus ſupra *in* §. 1. *verſ. ſunt etiam* Drogh.

(*a*) *Si eſt exequenda condemnatio*) Adde quod † de jure condemnatus debet torqueri etiam contra alios, ut habetur *in l. qui ult. in fin. ff. de pœn.* & per illum text. dicit Andr. de Iſern. *in conſtit.* damna clandeſtina, quod ſi ante, aut poſt condemnationem reus exculpet inculpatum, † quod poterit iterum torqueri. Bajard. 150 151

(*b*) *Sociis, complicibus, & receptatoribus*) Adde ſupra *q.* 21. *ver. Dictum ſocii, ſupra hac eadem q. verſic. ſed numquid bannitus: ibi, Bene poſſet.* At quomodo fiat interrogatio ſuper ſociis, ſupra *q.* 51. *verſic. Debet autem ibi*, ſecus autem ſi interrogare uti Teſtis contra alium. Drogh.

(*c*) *Ultimo videndum eſt in hac materia*) Adde † videndum Menoch. *de arbitr. Jud. caſ.* 272. 152

Item adde, quod tortura non poteſt repeti, quando proceditur ex proceſſu informativo, † ut per Gram. *conſil.* 64. *num.* 9. *cum ſeq.* & Joan. Ant. de Nigris *in c. ſi cum ſceleratis in addit. num.* 10. in quo conſ. conceditur præeminentia magna Curiæ, de qua præeminentia plene habetur per Cara. *in tit.* 259. Bajard. 153

(*d*) *Et hoc caſu*) Farinac. *dict. quæſt.* 38. *numer.* 72. & 75. & 78. Ros.

(*e*) *Arbitraria judici*) Adde ut per Jac. Menoch. *de arbit. jud. lib.* 2. *cent.* 3. *caſu* 272. Giach.

(*f*) *Leviter tortus poteſt repeti in tormentis*) Adde, ut per Menoch. ubi ſup. *n.* 6. Giach.

(*g*) *Animo repetendi*) Adde, quod eſt regulare, dictum apud latrunculatores, ut dixi ſupra *ad quæſt.* 62. *verſic. forma autem*, & *quæſt.* 57. *verſic. Et hæc quidem*, Menoch. *de arbit. Jud. lib.* 2. *cent.* 5. *caſu* 271. *numer.* 3. & 6. Drogh.

(*h*) *Nova indicia*) Adde, & vide per Jacobum Menoch. *d. caſu* 272. *num. fin.* & Carrer. *in praxi tractat. de ind. & tor. pag.* 161. *colum.* 1. & 2. & per Foller. *in pract. crim.* §. & *confitebuntur, nu.* 73. ubi inquit hanc opin. communem, æquiorem, ſuſtentabiliorem, & magis juri conſonam,

Dic ergo eſſe in hoc articulo diſtinguendum inter confeſſionem factam ſponte, & eam, quæ facta eſt in tormentis.

Nam (*b*) ſi quidem eſt facta ſponte, tunc unica confeſſio judicialis ſufficit ad condemnandum, & hæc eſt communis, & quaſi omnium opin. ut dicit Brun. *de indic. & tortu. fol.* 146. *numero* 21. quem refert Foller. *in pract. crimin. folio* 272. *numero* 39. Et quod in tali confeſſione facta ſponte, & ſine tormentis non requiratur ratificatio, ſeu perſeverantia confitentis, ſed quod ſtatim quod eſt confeſſus crimen, debeat condemnari dicit eſſe communem opin. Dyn. *in l.* 2. *ff. de cuſtod. reor.* quem refert Guido Papæ *deciſ.* 339. quidam inculpatus, Gand. *in loco præallegat.* Jacob. de Beluiſ. *in practica crim. in rubric. de quæſt. numero* 97. Bald. *in tract. de quæſt. fol.* 25. *numero* 2. Vital. *de malefic. in titul. quæ indicia, &c. numero* 3. Imol. *in d. conſil.* 190. *numero* 1. quem refert Carer. *in pract. crimin. fol.* 18. *numero* 24. Marſil. *in pract. crim.* §. *quoniam*, *numero* 18. dicit Bart. *in l.* 1. *ff. de cuſtod. reor. in ultimis verbis*, quod ita ſervat conſuetudo, quem refert Bald. *in l. ſi quis in ea*, *numero* 2. *C. de cuſtod. reor.* Si vero confeſſio facta ſit in tormentis, vel extorta metu tormentorum, tunc non poteſt reus condemnari, (i) niſi in ea perſeveret, illamque ratificet, juxta ea, quæ dixi ſupra *quæſt.* 64. *verſic. cæterum ſi reus.*

ADDITIONES

Ad Quæſt. LXV.

(*a*) *Ubi reus delictum*) Adde, quod confeſſus in judicio legitimè condemnari poteſt, licet proceſſus ſit ineptus, teſte Matheſ. *ſing.* 53. ubi ponit rationem. Vide, quæ ſcribit Jaſ. *in l. cum te*, *numero* 5. *C. de tranſact.* Et hoc adeo verum eſt, ut etiam nullis præcedentibus indiciis, vel non data indiciorum copia, confeſſio ſponte facta ſufficiat ad condemnandum confitentem, ut eſt text. & ibi hoc no. *in cap.* 1. *de accuſat. lib.* 6. Bald. ita tenet *in addit. ad Specul. in tit. de confeſſ.* idem Bald. & Doct. *in l.* 2. *C. quod met. cau.* Ang. *1 *in l.* 1. *ff. de confeſſ.* Item confeſſio judicialis † in criminalibus loco ſententiæ habetur ſecundum communem opin. de qua per Burſat. *conſil.* 77. *numero* 24. *lib.* 1. & vide Oſaſc. *dec.* 149. *numero* 6. Cui adde, quod per confeſſionem inquiſiti non agitur contra hæredes, ſi deceſſerit ante ſententiam, niſi in famoſo latrone, juxta tradita per Doct. in apoſt. ad Bart. *lib.* 1. *numero* 19. *C. de confeſſ.* Guiot.

Ubi reus delictum) Vide Farin. *vol.* 4. *ſuæ praxis qu.* 81. ubi generaliter de materia *c.* 1. *& ſeq.* Ros.

Ubi reus delictum) Adde, quod ſponte † confeſſus debet condemnari, etiam quod ſecundo loco contrarium in tortura depoſuiſſet, quia ſtatur primo dicto rei, ut per Bart. *in*
2 *l.* 1. §. *quæſtione*, *ff. de quæſtioni.* ubi facit tres caſus. † Primus eſt quando quis in ſe tantum interrogatur, & tunc eſt validior confeſſio ſpontanea, quam cum tormentis. Secundus caſus eſt, quando quis de alio interrogatur, & tunc illa eſt validior, quæ fit cum tormentis. Tertius eſt, quando quis torquetur in ſe, & in alium, & tunc debilior eſt confeſſio, quæ fit in tortura, quam quæ ſine tormentis: idem ſentit Marſ. *in d. l.* 1. §. *q. ff. de quæſt.* Grammat. *vot.* 34. *numero* 11. *& conſil.* 35. *in fine*, Foller. *in pract. crim. in tertia parte*, 3. *par. in verb. ſi confitebuntur num.* 90. & Dec. *conſil.* 175. *n.* 8.

3 Item adde, † ſi vulnerans adhuc vivente vulnerato confeſſus eſt, ſe occidiſſe, nunquid morte ſecuta poterit ex illa confeſſione condemnari de homicidio, Bald. *in c.* 1. *de pace jur. fir.* §. *injuria puniatur*, *n.* 19.

4 Item adde, † quod confeſſio ſponte facta, etiam non præcedentibus indiciis, & non data indiciorum copia valet, & ex ea confeſſione quis poteſt damnari, Aret. *in tract. malefic. in verſic. fama publica præcedente verſic. Advertas tamen*, & Maſcar. *de probat. concl.* 357. *numero* 5. *&* 34. *vol.* 1.

5 Item † adde, quod confeſſio erit valida, & ex ea poterit quis damnari, etiamſi fuerit abſolutus, quia crimen plenè non fuerit probatum, & ſententia in rem judicatam tranſiverit, Bero. *in c. at ſi clerici num.* 67. *cum ſeq. de jud.* & ibi *numero* 64. tenet, quod ſi confeſſio facta fuiſſet in tormentis, legitimis præcedentibus indiciis, non ſervato tamen juris ordine, quod talis confeſſio non noceret; ſed ſi poſt confeſſionem etiam ſpontaneam reus de facto fuerit abſolutus, per illam confeſſionem amplius moleſtari non poterit, cum non teneatur ſtari confeſſioni, poſtquam eſt judicatum in contrarium, Boer. *deciſio.* 289. *n.* 8.

Item † adde, quod confeſſus ſponte debet condemnari, 6 etiam non præcedente proceſſu, Innocen. *in capit. qualiter el* 2. *colum. penult. de accuſ. & in c. cum ſuper gloſ. ſua in verb. deponendum de confeſſ.* & Angel. *in l. vulgaris de furt.* & Bald. *in l. mercalem de cond. ob turp. cauſ.* ſed confeſſio non noceret, ſi adverſarius negaret, & contradiceret, Bald. *in l. cum precum C. de liber. cau.* quem refert, & ſequitur. Pau. Meren. *in conſil.* 91. *num.* 65. *inter conſil. crim. diver. tom.*

Item † adde, quod mutus ex confeſſione ſua ſignis de- 7 clarata condemnari non poteſt, ſed requiritur teſtium liquida probatio, Bald. *in l. unica numero* 27. *C. de confeſſ.* Alexand. & Rom. *in l.* 1. *ff. de verb. oblig.* & Plaz. *epit. delict. lib.* 1. *capitul.* 32. *numero* 18. ubi dicit etiam, eum tamen eſſe interrogandum per ſigna, ſaltem pro veritate habenda.

Item adde, † quod non videtur fateri qualitates, Bart. & 8 Bal. *in l. ſi cui*, §. *fin. ff. de leg.* 1. & Brun. *conſil. feud.* 69. *colum.* 2. *verſic.* 2. *moveor*, & Jaſ. *in d. libr. ſi cui*, §. *fin.* dicit, quod reſponſio indefinita in criminalibus intelligitur ſecundum interrogationem, & ibi atteſtatur de communi. Bajard.

(*d*) *Sed certe*) Farinac. *dicta qu.* 81. *n.* 2. *&* 3. *c.* 1. *& n.* 8. *vol.* 1. Ros.

(*c*) *Sponte confeſſum*) Confeſſio autem ſponte facta, quæ, & ſponte confeſſus quis dicatur, vide per pract. Carrer. *pag. mihi* 19. *ſub numero* 25. & an ex ſola confeſſione abſque alio proceſſu, & in ſententia in criminalibus fiat executio pœnæ capitalis, vide per Carer ubi ſupra *ſub numero* 26. Fallit, ubi de conſuetudine eſt, ut in Alemania, ſive Germania, quod contra fures non formetur inquiſitio, nec accuſatio inſtituatur ſolemniter, ſed habita confeſſione ſuſpenduntur, quia tunc illa conſuetudo valet, & merito eſt ſervanda, ut per Cæpol. *conſil.* 39. *crim. num. fin.* & fuſius; *in* 6. *&* 7. *dubio*, & an ex ſola confeſſione abſque aliis probationibus condemnari poſſit quis, & quando, remiſſive per Carer. ubi ſupra *ſub n.* 26. Giach.

(*d*) *Præfigat ei terminum*) Adde ſupra *qu.* 64. *verſic. ſin autem reus in principio*, non tamen recedas à conſuetudine Provinciæ, ut dixit infra *quæſt.* 96. *verſic. & hæc quidem in ſi.* Drogh.

(*e*) *Multa enim*) Farin. *tit. de indic.* 2. *vol. qu.* 93. *nu.* 35. *& ſeq.* 47. Ros.

(*f*) *Sed quæro, nunquid*) Adde, † quod confeſſio ſponta- 9 nea ſufficit abſque ratificatione ad condemnandum, etiam quod ſit facta in judicio ſine aliquo juramento; & etiam ſine aliqua Judicis interrogatione, dato termino ad faciendum defenſiones, Gomeſ. *de delictis*, *in c.* 12. *n.* 3. *cum ſeq.* hic allegat, & ibi *n.* 8. dicit, quod ex unica confeſſione delinquentis poteſt ipſe delinquens condemnari, etiamſi talis confeſſio fieret, & contineretur in proceſſu nullo, & invalido de jure, vel quia accuſans ſit inhabilis, vel libellus ſit ineptus, vel aliqua deficiat ſolemnitas, & ordo Judiciarius, niſi nullitas reſultaret ex defectu juriſdictionis: & atteſtatur de communi & quæ dicatur confeſſio ſponte facta, vide Carrer. *in d. l. obſervare*, *n.* 25.

Item adde, † quod confeſſio propria rei de crimine pa- 10 trato major eſt quolibet inſtrumento, & quibuſcunque depoſitionibus teſtium, Bald. *in conſ.* 192. proponitur, quod in qualibet Civitate, *col.* 2. *volu.* 2. Crav. *conſil.* 61. *numero* 13. Rimin. jun. *conſil.* 84. *numero* 17. *vol.* 2. *inter conſil. crim. diverſ.* & Bertaz. *conſil.* 371. *n.* 4. *vol.* 2. Bajard.

(*g*) *Quod una confeſſio ſponte facta*) Adde ſupra *quæſt.* 64. *verſic. nunc de gradibus*, *infra quæſt.* 82. *ſtat.* 6. & de iſta dictione ſponte alibi ſæpe; & hic adde, quod vulgo dicitur, quia in confeſſum nullæ ſunt partes judicis, niſi in condemnando, ut habetur *in l.* 2. *ff. de confeſſ. & l. proinde*, *ff. ad l. Aquil.* vide, quæ dixi ſupra *ad qu.* 21. *verſic. ulterius quæro.* Flam. Chart. *in pract. interrog. reorum lib.* 4. *c.* 2. *n.* 18. Drogh.

(*h*) *Nam ſiquidem*) Farinac. *d. qu.* 81. *& cap.* 1. *n.* 8. 9. *&* 20. Ros.

(*i*) *Niſi in ea perſeveret*) Hic nota, quod ſi confeſſus perſeverat in confeſſione, & condemnatur, & liqueat de innocentia confeſſi, ei ſubvenitur per pract. Carrer. *pag. mihi* 20. *n.* 29.

QUÆSTIO LXVI.

Reum de crimine convictum, etiamſi illud non fateatur, condemnari debere.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Reus de crimine convictus debet condemnari.*
Et quid ſi non conſtet de delicto, ibid.
2 *Judex debet judicare ſecundum acta & probata.*
3 *Probationes in criminalibus eſſe debent luce meridiana clariores.*
4 *Si probatum ſit delictum, non autem qualitas delicti in proceſſu deducta, an reus ſit abſolvendus.*
5 *Contra Cardinales major numerus teſtium, quam contra alios requiritur.*
6 *Et quid in ſummo Pontifice.*

Ex Additionibus.

1 *Convinci ex quibus quis poſſit.*
2 *Convictus an ſit torquendus.*
Convictus de crimine non punitur in Regno Franciæ, niſi ſit etiam confeſſus, ubi agitur de ultimo ſupplicio, aut membri mutilatione, n. eod.
3 *Teſtes duo convincunt, ſi ſunt omni exceptione majores.*
4 *Et quando dicuntur tales.*
5 *Convictus quis dicatur.*
6 *Confeſſus an dicatur proprie convictus, ſi ſtatutum de convicto loquatur.*
7 *Famulus aufugiens an cenſeatur convictus de furto.*
8 *Judex debet eſſe promptus ad puniendum, ubi conſtat de maleficio.*
9 *Sententia ex novis probationibus non convaleſcit.*
10 *Judex an debeat judicare ex conſcientia, vel ex actis, remiſſive.*
Judex, cui pars in ſecreto veritatem cauſæ confeſſa fuit, contra illam confeſſionem judicare non debet, n. eod.
Judex videns aliquem portantem arma, poteſt illum punire, etiam quod non conſtet actis, numer. eod.
11 *Judicis verbis non creditur, niſi ex proceſſu appareat.*
*11 *Judex an poſſit cauſam criminalem delegare.*
12 *Lim.* ad l. ſciant. C. de probat.
13 *Innocentia poteſt probari per præſumptiones.*
14 *Innocentiæ argumenta, remiſſive,*
15 *Probationes liquidæ requiruntur in materia pacis fractæ, & treugæ.*
16 *Item contra judicem.*
17 *Et quales in cauſis uſurarum, & falſi.*
18 *Probatio plena, ſufficiens, liquida, liquidiſſima, evidens, patens, perſpicua quando dicatur, remiſſive.*
19 *Juramentum an dicatur probatio, remiſſ.*
20 *Probatio plena inſurgit ex pluribus indiciis contra ſolitum delinquere.*
21 *Teſtes deponentes vidiſſe Titium, & Seium rixantes, & quod non viderunt aliquem ipſorum vulneraſſe, ſed quod ſedata rixa, unus ex eis erat vulneratus, probant contra alium.*
22 *Diei falſa demonſtratio, & menſis, an vitiet inquiſitionem.*
23 *Teſtes duo plene probant, non tamen quæſtionati.*
24 *Homicidium probatur, licet teſtes de diverſo armarum genere deponant.*
25 *Delictum an dicatur plene probatum, non probatis qualitatibus in accuſatione deductis.*
26 *Qualitas non propoſita principio, poteſt addi pendente judicio ad aggravandum pœnam.*
27 *Limit. niſi addere ut poſt tempus per ſtatutum præſcriptum accuſationi.*
28 *Et quid ſi qualitas prædicta reperiatur probare, non tamen à principio deducta.*
29 *Sententia in criminalibus non requiritur conformis libello.*
30 *Papa an convincatur per duos teſtes.*

HÆc (*a*) omnia ceſſant, ubi reus eſt de ipſo crimine legitime (*b*) convictus; nam eo caſu non eſt ulterius quærendum; ſed debet judex illum condemnare, & ita practicatur, ut dicit Boſſ. *in titulo de convictis, num.* 3. Intellige, modo conſtet de ipſo delicto, de quo reus convincitur: alias enim nullo modo eſſet condemnandus. Et ideo, etiamſi multi teſtes deponerent, etiam de viſu, contra aliquem de homicidio per eum commiſſo, niſi tamen conſtaret de ipſo cadavere, non poſſet puniri: quod (*c*) tamen intellige juxta ea, quæ dixi ſupra *quæſt.* 4. *& quæſt.* 55. *verſic. Poteſt etiam.* Bene verum eſt, quod quando delictum eſt talia qualitatis, quod ſecundum id, quod communiter contingit, reputatur (*d*) difficilis probationis, tunc ſufficiunt minores probationes. (*e*) Et poteſt poni exemplum in furto: nam ſi dominus conqueratur de furto, & appareat famulum aufugiſſe, ſatis dicetur conſtare de furto, ſecundum theoricas Doctorum, ut dicit Rimin. *conſil.* 2. *numer.* 3. Idemque ſi oſtendatur aliquod ſignum, ſeu veſtigium alicujus circunſtantiæ, ex qua veriſimiliter poſſit præſumi furtum commiſſum fuiſſe, puta, ſi reperiatur fractura (*f*) aliqua in oſtio, vel pariete, vel arca, hæc etiam eſt una ex conjecturis, quam adducunt Doctores ad probandum furtum, ut dicit Riminaldus *in loco præallegato.* 1

Scias (*g*) autem, quod hæc diſcuſſio, quæ fieri debet à judice ſuper condemnatione rei, debet fieri non ſecundum ipſius credulitatem aut opinionem, ſed ſecundum probationes factas in proceſſu. Nam judex tenetur judicare ſecundum acta, & probata, etiamſi ſciat veritatem eſſe in contrarium, & eſt communis opin. ut atteſtantur multi, quos refert Didac. *lib.* 1. *reſolut. c.* 1. *poſt numer.* 6. & ego retuli infra *lib. prox.* Et ideo licet judex propriis oculis viderit delictum committi, non poteſt reum condemnare, niſi aliter id probatum fuerit, ut dixi *ſupra q.* 8. *verſ. ſed pone.* Sic etiam, ſi judex credit ſe eum bona conſcientia poſſe condemnare reum ex probationibus ſibi factis uti judici, licet ipſe tanquam privatus ſciat eum non eſſe culpabilem, poteſt nihilominus eum condemnare; nec peccat; & hæc eſt communis opin. ut atteſtatur Imola *in elem. paſtoralis*, §. *quia vero, numer.* 49. *de offic. deleg. & in cap.* 1. *poſt num.* 13. *verſicul. ſi autem timeret, de offic. ordin.* Menchiaca *controverſ. illuſtr. c.* 13. *n.* 1. *& c.* 14. *poſt nu.* 5. *col.* 2. *in fin.* Bene verum eſt, quod poteſt judex hoc caſu inſtare apud Principem vel Superiorem, ut ipſe exoneretur ab hujuſmodi judicio, & cauſa alteri delegetur, vel ipſemet (*h*) cauſam ipſam alteri delegaret, & eſt communis opi. ot dicit Imola *in d.* § *quia vero, numer.* 49. *in fin.* Non tamen potius debet abſtinere à munere judicandi, quidquid dicit Abb. 2

&

& Imol. *in d. cap.* 1. contra quos eſt communis opin. ut dicit Caravita *ſuper ritu* 285. *magnæ curiæ circa fi.*

3 Debent (i) autem eſſe in criminalibus probationes luce meridiana clariores. *l. ſciant cuncti, Cod. de probat.* Et (k) hoc omnes ſciunt, & dicunt, ut ait Boſſ. *in tit. de convictis, n.* 9. Hinc eſt quod in criminalibus teſtes debent eſſe omni exceptione majores, & ita volunt Doctores, ut dicit Boſſ. *in loco præallegato, numer.* 25. Vide quæ dixi ſupra, *quæſt.* 21. *verſic, Unus teſtis, quæſt.* 22. *verſ. unum tamen.*

4 Sed quid ſi pro parte probatum ſit delictum, & pro parte non, puta, quia aliquis eſſet imputatus de percuſſione cum ſanguine, & probata ſit percuſſio, ſed non qualitas adjecta, ſcilicet cum ſanguine; vel quod eſſet imputatus de vulnere illato cum cicatrice perpetuo permanſura, & probatum ſit vulnus, ſed non qualitas adjecta, ſcilicet cum cicatrice, & ſimilia, nunquid erit reus in totum abſolvendus, vel condemnandus ſolum in ea pœna, quæ imponitur pro vulnere, vel percuſſione, omiſſa ea, quæ eſſet imponenda pro illa qualitate ex forma ſtatutorum, quæ communiter vigent in civitatibus Italiæ? Reſp. Si qualitas adjecta non facit cenſeri aliud factum, nec variat effectum accuſationis propoſitæ, tunc etiam non probata illa qualitate poteſt ex eo proceſſu ſequi condemnatio. Sed quando propter illam qualitatem variatur effectus condemnationis, tunc pendente judicio debet fieri detractio dictæ qoalitatis, ad hoc ut poſſit ſequi alia condemnatio: alias ſi etiam qualitas ipſa non fuerit probata, reus eſt totaliter abſolvendus. Et hæc eſt theorica Bartol. *in l. denunciaſſe, §. quid tamen, num.* 2. *ff. de adulter.* quam tenent communiter Doctor. ut ait Corn. *conſil.* 33. *in littera, O, lib.* 34. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Roman. *conſ.* 110. *circa principium, & conſ.* 167. *numer.* 8. quem refert Corn. *conſil.* 107. *in littera C, lib.* 2. Marſil. *in pract. crimin. §. quoniam, num.* 5. *uſque ad num.* 57. Socin. jun. *conſil.* 39. *num.* 2. *lib.* 2. Menchiaca *controverſ. uſu frequentium, cap.* 36. *num.* 12.

Scias tamen, quod quidquid ſit de jure, contrarium ſervatur de conſuetudine, ut ſcilicet reus, (m) (etiam non probata qualitate) condemnetur de principali delicto, de quo eſt convictus. Et ita communiter ſervari atteſtatur Bald. *in l.* 2. *numer.* 2. *C. de probat.* quem refert Anan. *in cap. continentiam, num.* 5. *de clerico percuſſore*, & Blanc. *in pract. crimin. fol.* 50. *numer.* 76. *& ſequen.* Et in ſpecie in Curiis Delph. ita ſervari atteſtatur Guido Papæ *deciſ.* 553. *ſi quis accuſetur*: & ego ita pluries vidi ſervari, quod in querela non ſe adſtringit ad aliquam certam condemnationem, ſed concludit generaliter. Quare petit pro prædictis, & quolibet eorum, &c. Pariter etiam judices in libello inquiſitionis concludunt, (n) *Super quibus omnibus, & ſingulis, &c.* Propterea (o) ſuper omnibus deductis in querela ſive inquiſitione poteſt ſequi condemnatio: & cum (ut dixi) ita de conſuetudine obſervetur, non eſt ab ipſa conſuetudine in practica recedendum. Videnda ſunt ea, quæ dixi ſupra *quæſtion.* 12. *verſicul. Ultimo quæro, & quæſtion.* 31. *verſicul. ſuper quibus, & infra quæſtion.* 90. *verſicul. in hac autem.*

5 (p) Debes etiam ſcire in hoc propoſito, quod quandoque poteſt dici plena probatio delicti quo ad unum, quæ non erit plena, neque ſufficiens quo ad aliud. Nam licet regulariter duo teſtes plene probent delictum contra accuſatum, ſive inquiſitum: tamen ſi ille accuſatus, vel inquiſitus ſit Epiſcopus Cardinalis non poteſt condemnari niſi per 72. teſtes: Si ſit Presbyter Cardinalis, niſi per 44. Si ſit Diaconus Cardinalis, niſi per 28. ut eſt *text.* 2. *quæſtio.* 5. *cap. præſul.* Sed certe quidquid ſit de jure, iſte numerus teſtium hodie de conſuetudine non ſervatur, quando Papa procedit contra Cardinales. Ita atteſtatur Cardin. Alexand. *in d. cap. præſul. col.* 1. *verſic. ubi tamen*, prout illum refert Foller. *pract. crimin. canon. fol.* 256. *numer.* 5. licet Cardin. in lib. meo nihil dicat de obſervantia, niſi quod Papa non tenetur illum numerum obſervare, Dec. *in capit. at ſi clerici in princip. numer.* 1. *de judic.* quem refert Berons *in eodem capitul. at ſi clerici, poſt numer.* 8. & (q) ita in facto noſtris temporibus vidi, & legi fuiſſe obſervatum.

(r) Sed quæro, quid in ſummo Pontifice, nunquid ſufficiant duo teſtes ad eum condemnandum, an autem major numerus requiratur? Reſpond. quod (ſ) duo teſtes ſufficiunt. Ita dicit gloſ. *in d. capitul. præſul. in gloſſ.* 1. quam dicit eſſe ab omnibus Doctoribus communiter approbatam Vivius *in lib. communium opin. verſ. teſtes duo.* Cum enim [ut ait gloſſ. ibi] ipſe, ſine comparatione aliorum, effectus ſit major, merito ſine ſpe veniæ condemnandux eſt: neſcio tamen, an hoc ita paſſim obſervaretur in practica. 6

ADDITIONES

Ad Quæſt. LXVI.

(a) HÆc omnia ceſſant) Dicitur convictus tribus modis, Farin. *vol.* 4. *ſuæ prax. q.* 54. *in pr.* Ros.

Hæc omnia ceſſant) Adde, quod quis † convincitur ex quinque ſpeciebus probationum, ſcilicet teſtibus, propria confeſſione, inſtrumentis, rei evidentia, & violenta præſumptione; ut not. *extra de reſtit. ſpoliat. cap. cum ad ſedes. §. nos igitur*, unde captus in flagranti crimine, ex eo ſolo dicitur eſſe convictus, *l.* 1. §. 1. *de rapt. virg.* & Paris *de ſyndic. in verb. probatio*, quia dicitur, quod judex *in fin.* & ubi reus eſt convictus non requiritur confeſſio rei, & econtra, ubi eſt confeſſus non requiritur, quod ſit convictus, ita dicit Gulielm. *in cap. Raynutius in verb. mortuo itaque teſtatore numer.* 149. quem refert, & ſequitur Caſſan. *in conſuetud. Burgund. folio*, 190. *numer.* 40. *de teſtam.* ubi dicit, quod male faceret † judex, ſi convictum poneret ad torturam, ut ore proprio delictum confiteretur. Sed in Regno Franciæ de ſtilo, & generali conſuetudine contrarium ſervatur, quia non ſufficit, quod delatus fuerit teſtibus convictus quantumcunque clara probatione, niſi ore proprio ſit crimen confeſſus, ubi agitur de ultimo ſupplicio, aut membri mutilatione, ſi factum aliter notorium non eſſet, quod aliqua tergiverſatione celari non poſſet, & ſi reus non vult confiteri, debet poni ad quæſtionem pro habenda confeſſione, ita atteſtatur Gulicl. de Ben. *in cap. Raynutius in verb. mortuo*, 1. *numer.* 349. *de teſt.* & Manſuet. *in pract. tit. de prob. §. item ut delatus*, & Anton. Colomb. *in tract. de controv. crim.* 207. *&* 208. 1 2

Item adde, † quod ad convincendum delinquentem requiruntur duo teſtes omni exceptione majores, alias non probant ad condemnandum Bald. *in l. fin. colum.* 1. & ibi etiam Salyc. *C. de probat.* & Carer. *in pract. crim. in l. obſervare numer.* 165. & ibi dicit, † quod teſtes in dubio præſumuntur omni exceptione majores, ſi nihil contra eos fuit oppoſitum, & convictus dicitur, † qui non poteſt negare crimen *l. qui ſententiam C. de pœn.* & qui commiſſa nulla poteſt tergiverſatione celare, *cap. cum olim, de verb. ſignif. in fin.* 2. *qu.* 1. *c. de manifeſta.* & ita tradit Iſern. *in conſtit. Juſtitiarii non per calendas, in libro conſtit. fol. mihi* 75. & quando Reus per duos teſtes dicatur convictus, late per Gomez. *de delictis, cap.* 12. *n.* 9. *cum ſeq.* 3 4 5

Item † adde, quod confeſſus non dicitur proprie, & vere de crimine coovictus, per text. *in cap. at ſi clerici de Jud. in princip. juncto, cap.* 1. *&* §. *fin.* 2. *quæſt.* 5. & Abb. *in d. cap. at ſi Clerici*, tenet, quod in materia ſtatuti pœnalis, in quo fieret mentio de convictis, non comprehenderetur ille, qui fuiſſet contra ſeipſum confeſſus, nam talis non diceretur vere, & proprie convictus; & ideo non deberet comprehendi ſub ſtatuto maxime odioſo, in quo de convicto mentio ſimpliciter fieret, & Abb. ſequitur Be- 6

ro. *in conſil.* 187. *numer.* 11. *cum ſequen. volum.* 3. & hoc eſt notatu dignum, ſi eſt verum; ſed mihi videtur, quod ſit nimium ſubtile, & contra mentem, & rationem ſtatuti; nam ſi vult convictum puniri; multo magis confeſſum, cum nulla ſit major probatio, quam proprii oris confeſſio.

(*b*) *Convictus*) Et an, & quando convictus probationibus negans in tormentis condemnari poſſit, vide per Hipp. Rim. *conſil.* 175. Giach.

Legitime convictus) Adde in materia convicti melius quam hic declaratum per Blancum *in repet. l. fin. numer.* 94. *ff. de quæſtionibus, & de convicto infra quæſtion.* 94. *in principio*, ubi ſatis recte, & diſtincte loquitur: debet autem ſemper in primis, & ante omnia conſtare de delicto ad hoc, ut quis dici poſſit convictus maxime ubi agitur de furto, cujus non ſolent remanere veſtigia, ſupra *quæſt.* 4. *verſic. primo, & verſic. ſcias tamen.* Blancus ubi ſupra *numer.* 125. differt autem in materia convicti, cum ſtatutum punit crimen, an vero deprehenſum, quia cum punit crimen, tunc convictus dicitur comprehenſus, ſeu deprehenſus, in crimine: cum autem punit deprehenſum, oportet non ſolum quem eſſe convictum per teſtes, ſed in facto, Bart. *in l. quiſquis nu.* 1. *C. de pot. bonorum ſublatis lib.* 10. *fol. mihi* 11. Drogh.

(*c*) *Quod tamen intellige*) Vulpell. *reſponſ.* 147. *n.* 70. & late in furto Maſcar. *concl.* 529. Ros.

(*d*) *Difficilis probationis*) Adde, quæ ſunt difficilis probationis, per Jac. Menoch. *de arbitr. judic. lib.* 1. *cent.* 2. *caſu* 116. Ubi enumeratio caſus, & *numer.* 72. admonet lectorem, quoniam aliquando aliqui caſus reperiuntur, qui tametſi difficilis ſint probationis, requirunt nihilominus plenam, & exactam probationem: & tradit exemplum, cum probandum eſt judicem pecunia corruptum fuiſſe, vel per ſordes judicaſſe, ut ibi per eum, Giach.

7 (*e*) *Et poteſt poni exemplum*) Adde videndum de † famulo aufugiente Nat. *in conſil.* 407. ubi latiſſime.

8 Item adde, quod † ubi conſtat de maleficio, Judices debent eſſe proni ad puniendum, nec debent multum ponderare juris ſolemnitates, quia favor publicæ diſciplinæ ſuadet ut maleficia puniantur, Bald. *in l. ita vulneratus*, 1. *lect. ff. ad leg. Aquil.* refert, & ſequitur Gram. *vot.* 25. *num.* 16. *conſil.* 49. *num.* 16. & Bertaz. *conſil.* 341. *nu.* 3. *vol.* 2.

Item adde, quod reus debet eſſe convictus, vel confeſſus, antequam condemnetur, quia non ſufficeret, quod
9 poſt ſententiam conſtaret de delicto, † cum ſententia ex novis probationibus non reconvaleſcat: late Boer. *in deciſio.* 259. Bajard.

(*f*) *Fractura aliqua*) Adde ſupra *quæſt.* 4. *verſ. fi.* ubi dixit *quæſt.* 64. *verſ. debet autem*, vide Alex. *conſ.* 24. *ſub n.* 6. *vol.* 2. & *conſ.* 52. *eodem volumine*, & hic not. quia dum dicit Cum ſimus in his, quæ reputantur difficilis probationis, tunc ſufficiunt minores probationes: addi poſſunt deducta per Craver. *conſil.* 178. *ſub n.* 2. confer ad ea, quæ dixi ſup. *q.* 21. *verſ. fuga.* Drogh.

10 (*g*) *Scias autem*) Adde † videndum Maſcar. *de prob. concl.* 948. ubi late, an Judex judicare debeat ſecundum conſcientiam, an ſecundum allegata, & probata. Et Felyn. *in c. paſtoralis §. quia vero in fine de offic. deleg.* ubi ponit ſeptem fallentias, aliam addit Curt. jun. *in l. ante pen. C. qui admitti.* ſ. quod ſi pars fatetur Judici in ſecreto veritatem cauſæ, nunquam debet judicare contra illam confeſſionem, quia ad ſublevamen bonorum, & non ad tutamen malorum inventa eſt tela indiciaria: & eum ſequitur Sylva nupt. *in verbo quomodo judicandum in dubio num.* 121. ubi ponit aliam limitationem, quando Judex vidit aliquem portantem arma, qui tunc poteſt judicare de his quæ vidit, licet non conſtet ex actis, & ad hoc allegat Angel. *conſil.* 343. *in cauſa col. fin.* Et ad illud, quod dicit Felin. ubi ſupra in ſecunda limitatione, quod ſupremi Judices poſſunt judicare ſecundum conſcientiam, vide etiam Guid. Pap. *in deciſio.* 29. Roland. *conſil.* 70. *numer.* 22. *volum* 1. & Menoch. *de arbitrar. Judic. caſu* 68. *numer.* 10.

11 Item adde, † quod verbis judicis non creditur, niſi ex proceſſu appareat. Roland. *conſil.* 94. *num.* 23. *volu.* 1. & late Maſcar. *de probation. concluſ.* 494. quando judicis aſſertioni ſit ſtandum. Bajard.

(*h*) *Cauſam ipſam alteri delegare*) An autem judex cauſam criminalem † poſſit alteri delegare, dixit, quod non,
11 ſupra *quæſtion.* 41. *in princip.* Bene verum eſt quod cauſa infirmitatis eſt ſufficiens, ut ſubdelegari poſſit, Alexand. *conſil.* 206. *n.* 11. *vol.* 6. Drogh.

12 (*i*) *Debent autem*) Adde, † quod hoc procedit, ubi agitur de pœna pecuniaria, & ita illam *leg. fin. de probat.* limitant Ludovic. Bologn. *in conſil.* 49. *in add. ad conſ.* Jo. de Anan. quem refert, & ſequitur Alciat. *reg.* 2. *præſumpt.* 9. *numer.* 4. & Cephal. *in conſil.* 141. *n.* 18. *cum ſeq. vol.* 1.

Item adde, quod iſta regula, quod in criminalibus probationes debent eſſe luce meridiana clariores, procedit in condemnando, ut per Ang. *verb. de anno præſenti verſ. quid ſi accuſator:* ſed in abſolvendo probatio rei dubia relevat, per doctr. Bartol. *in l. non ſolum, §. ſed ut probari, ff. de oper. nov. nunc.* & Auguſt. ad Angel. *allo loco*, & tenet Bartol. *in l.* 1. *§. de illo, verſic. quæro, an hæres, ff. de bon. eorum*
qui ſibi mor. quod † innocentia poſſit probari per præſump- 13
tiones, quem refert, & ſequitur Barth. Cæpol. *in conſil.* 1. *ſub num.* 9. Burſat. *in conſil.* 216. *numer.* 50. *vol.* 2. Corn. *conſil.* 198. *in fin. volum.* 2. & Crav. *in conſil.* 11. *num.* 10.
& † multas innocentiæ præſumptiones accumulavit Burſ. 14
in d. conſ. 216. *nu.* 129. & ſic iſta regula debet intelligi de probationibus fiſci, vel accuſatoris, non autem rei, Felyn. *in c. ſignificaſti el* 2. *nu.* 13. *de probat.* & Crav. *conſil.* 2. *nu.* 16. & in hac materia vide Bertaz. *conſil.* 18. *n.* 14. ubi di-
cit, † quod in materia pacis, & treugæ ruptæ debent eſſe li- 15
quidæ, *& in conſil.* 71. *num.* 11. dicit, quod contra † judi- 16
cem debent eſſe legitimæ, & clariſſimæ, *& in conſi.* 170.
ponit, quomodo debeant eſſe † in criminali cauſa uſura- 17
rum: *& in conſil.* 38. *nu.* 9. quomodo in crimine, & quæ
† ſit probatio legitima, ſeu plena, quæ ſufficiens, quæ li- 18
quida, quæ liquidiſſima, quæ evidens, ſeu patens, quæ
perſpicua; & an juramentum dicatur † probatio, & quo- 19
modo hujuſmodi probationes ſint accipiendæ in materia ſtatutorum, vide Caſſan. *ſuper conſuet. Burgund. fol.* 309. *n.* 1. *cum ſeq.*

Item adde, † quod contra ſolitum delinquere ex pluribus 20
indiciis, & præſumptionibus ſimul junctis, etiam diverſæ ſpeciei, ſit plena probatio, ſecundum Lodov. de Alfer. *in conſil.* 143. *n.* 12. & 13. *tom.* 1. *inter conſ. crim. diverſ.* quem ſequitur Riminal. jun. *conſil.* 84. *n.* 21. *tom.* 2. *inter conſil. crim. diverſ.*

Item adde † ſi teſtes dicant vidiſſe Titium, & Seium ri- 21
xantes, & quod non viderunt aliquem ipſorum inferentem vulnus alteri, ſed quod ſedata rixa viderunt unum ex eis vulneratum, quod ex hoc reſultat indicium indubitatum, ex quo deveniri poterit ad condemnationem, Marſil *in l. repeti num.* 29. *ff. de quæſt. & in rubr. C. de probat. num.* 334. *& in ſingul.* 298. dixit ibi.

Item adde, † quod falſa demonſtratio diei non vitiat pro- 22
bationem criminis in cauſa inquiſitionis, ſecus ſi falſus eſſet menſis, quia tunc deficit tempus, quod eſt de forma judicii, ita tradit Bal. *in l. prius nu.* 46. *C. de his qui accuſ. non poſſ.*

Item adde, quod licet dicta duorum teſtium contra inculpatum plene probent, *l. ubi numerus, ff. de teſtib.* tamen
dictis duorum † quæſtionatorum ſine aliis adminiculis non ſta- 23
tur, ut plenam faciant fidem Boer. *in deciſio.* 319. *ſub n.* 4.
Item † adde, ſi unus teſtis dicat, Titium vidiſſe Caium 24
cum enſe, & alius teſtis dicat cum Roncha, quod probant plene, neque ad hoc dicuntur ſingulares, & varii, Bero. *in conſil.* 291. *n.* 36. *vol.* 3. Bajard.

(k) *Et hoc omnes ſciunt*) Farinac. 4. *volumine ſuæ prax. qu.* 81. Ros.

(*l*) *Si qualitas adjecta*) Adde materiam hanc non magis communem fore huic practicæ, quam confeſſoribus, ut in libro inſcripto Corona Confeſſorum: & quod qualitas adjecta, vel diminuta delicto, illud alteret, vide ſupra *in §. fornicatio, verſiculo unum tamen ſcias*, & alibi ſæpe: de circunſtantiis autem infra *q.* 83. *verſic. oſculum inferens in fine.* Item in propoſito nota, quod cum aliqua pœna venit imponenda ex lege, vel ſtatuto, ſive ubi agitur de pœna imponenda alicujus ſpecialis conſtitutionis, debent concurrere qualitates illius conſtitutionis, ſupra *in §. adulterium, verſ.* 1. *poſt medium.* Aliquando tamen certum eſt delictum, ſed incerta delicti qualitas, quæ hic eſt probanda, ut dixi infra 85. *verſic. ubi agitur.* Drogh.

(*m*) *Etiam non probata qualitate*) Qualitas ergo non probata non impedit ſententiam quoad probatum, infra *q.* 85. *verſic. ubi agitur*, & immo ex officio tales informationes circa qualitates ſemper ſumi poſſunt, quæ tamen debent etiam in actis redigi, ut ſic tenuit Alc. *tract. de præſumpt. reg.* 3. *præſ.* 2. *nu.* 11. Drogh.

(*n*) *Super quibus omnibus, & ſingulis*) Adde Jaſ. *in §. omnium, n.* 149. *cum ſeq. Inſtit. de act.* Drogh.

(*o*) *Propterea ſuper omnibus*) Adde, quod idem tenet Gomeſ. *de delict. cap.* 11. *n.* 7.

Item adde, † quod ſi factum, vel delictum proponitur
ſimpliciter in accuſatione, querela, vel inquiſitione ſine qua- 25
litate aliqua, quæ delictum aggravat, quod pendente † judi- 26
cio, & proceſſu poterit addi, & commutari, & pœna aggravetur in ſententia; eſt communis opin. ut per Gomeſ. *d. cap. n.* 8. ſed non poſt ſententiam, Gomeſ. *de delict. cap.* 1. *num.* 28.

27 28. adverte tamen, quod accuſatio ſine qualitate non ſupplетur, addendo eam poſt tempus, quod a ſtatuto eſt præſcriptum accuſationi: quia hoc modo eſſet aliud factum, licet non novum delictum, ſecundum Bal. *in l. 11. in fine, C. quibus res judic.* quem refert, & ſequitur Felyn. *in cap. examinata n. 11. circa finem de judic.*

28 Item adde, quod † ſi qualitas, quæ aggravat delictum, non fuerit appoſita in querela, ſive inquiſitione, nec poſtea pendente judicio, & proceſſu ſit accumulata; ſi tamen reperiatur probata poterit judex condemnare in pœna ordinaria, ac ſi qualitas ipſa eſſet appoſita cum ipſo facto, & delicto. Gomeſ. *in d. ca. 11. n. 18.* ubi atteſtatur de com-
29 muni, & ibi etiam dicit, quod in criminalibus † non requiritur, quod ſententia ſit conformis libello, dummodo probatum ſit delictum. BAJARD.

(p) *Debes etiam ſcire*) Quid contra Cardinales, an major teſtium numerus requiratur, Farinac. *quæſtio. 63. cap. 5. volum. 1. num. 241. & ſeq. uſque 246.* & quid ſi plures requirantur in aliquibus caſibus, vide *ibi n. 246. uſque ad fi.* ROS.

(q) *Et ita in facto*) Intellige de Cardinali Caraffa juſſu Pii Quarti alias necato, & adde quod quia favente Deo ceſſavit cauſa tot teſtium examinandorum contra Cardinales, & Papam, ceſſavit etiam talis numerus, ut per Abbat. *in cap. per tuas in fine, extr. de major. & obed.* Crot. *tractat. de teſt. ſub num.* 225. DROGH.

(r) *Sed quæro*) Farin. *d. capit. 5. num. 236. & ſeq.* ubi *num.* 235. quid in Epiſcopo. ROS.

30 *Sed quæro*) Adde, quod licet † Bero. *in capit. at ſi clerici nu. 8. & ſequen. de jud.* dicat iſtam opin. eſſe magis communem, tenet tamen contrarium, ſed Vivi. *opin.* 915. *numer.* 1. eum reprehendit, dicens, quod male ſentit. BAJARD.

(s) *Teſtes duo*) Adde Pan. *in c. at ſi cler. in 1. not. de jud. in c. licet univerſis, de teſt. & in c. per tuas, de major. & obed.* GUIOT.

QUÆSTIO LXVII.

Quot ſint genera pœnarum.

SUMMARIA

EX CLARO

1 *Pœnarum genera quot ſint.*
Capitalis pœna, quæ dicatur, ibid.
2 *Amputatio membri, vel fuſtigatio an dicatur pœna capitalis.*
3 *Pœnarum corporalium ſpecies.*
4 *Damnatio ad beſtias.*
5 *Præcipitatio.*
6 *Interdictio ignis, & aquæ.*
7 *Damnatio in metallum.*
8 *Deportatio.*
9 *Relegatio.*

Ex Additionibus.

1 *Pœnarum genera quot ſint.*
Pœna impoſita in ære, & in perſona non eſt capitalis.
2 *Pœna in dubio intelligitur de corporali.*
3 *Pœnæ plures an imponi poſſint pro uno delicto.*
4 *Pœna corporalis dicitur, licet ſtatutum loco pœnæ corporalis ſubroget pecuniariam.*
5 *Delicta graviora ſecundum ſeveritatem legum ſunt punienda.*
6 *Statutum de pœna capitali, quando intelligitur de morte naturali.*
7 *Statutum, quod quis capite puniatur, non eſt intelligendum de exilio ſi aliter apparet de mente ſtatuentium.*
8 *Statutum, quod quis capite puniatur, eſt intelligendum de morte naturali, ſi in illo caſu jus civile pœnam mortis imponeret.*
9 *Sententia capitalis an debeat continere illa verba, ut anima à corpore ſeparetur, & quare.*
10 *Sententia condemnans aliquem ad mortem, non expreſſo mortis genere, an valeat, remiſſive.*
11 *Mors quotuplex ſit.*
Conſuetudo in pœnis imponendis attendi debet, n. eod.
Conſuetudo in delictis puniendis poteſt quantum lex, n. eod.
Judices propter conſuetudinem licite tranſgrediuntur formam ſtatutorum, n. eod.
12 *Sententia non valet, quod quis de arbore præcipitetur, veneno occidatur, vel mortem ſibi eligat.*
13 *Condemnatus ad triremes, ſi inde aufugiat, quomodo puniatur.*
14 *Et quid ſi fuerit captus ab hoſtibus, & poſtea revertatur, an debeat tranſmitti ad triremes.*
15 *Deportare quid ſit, remiſſive.*
16 *Deportationis loco ſucceſſit decapitatio.*
17 *Deportationis pœna eſt in uſu apud Januenſes.*
18 *Relegare quid ſit, remiſſ.*
19 *Relegati ad tempus non amittunt bona.*
20 *Pax an valeat cum pacto, quod offendens exulet à Civitate per tantum temporis.*
21 *Et quid ſi exilium non fuerit ſervatum.*

NUnc (a) de pœnis videamus. Scire autem debes, quod pœnarum duo ſunt genera: aliquæ enim ſunt corporales, aliquæ vero non corporales. Corporalium autem pœnarum duæ pariter ſunt ſpecies, nam aliquæ ſunt capitales, aliquæ vero non capitales. Capitalis autem pœna tribus modis dicitur: Primo, ultimum ſupplicium: Secundo, amiſſio libertatis, & conſequenter etiam civitatis, (b) puta ſi aliquis damnetur in metallum, vel opus metalli: Tertio, amiſſio civitatis tantum, ut cum quis deportatur. (c) Proprie autem, & ſtricte loquendo pœna capitalis accipitur pro pœna ſanguinis ſecundum gloſſ. *in l. tranſigere, in verbo Capitali, C. de tranſact.* quæ in hoc communiter approbatur, ut dicit Gaſpar. Valaſc. *in repet. l. imperium, numer. 99. ff. de juriſdict. omnium judic.* Reperio tamen, quod alia gloſſ. *in l. 1. in verbo, Capitali, C. ne Chriſtian. mancip.* intelligit pœnam capitalem pro exilio perpetuo. Ex qua gloſſ. Doctores colligere videntur, quod in dubio pœna capitalis debet intelligi (d) de exilio, & non de morte. Et hanc concluſionem dicit eſſe communem Marſil. *in pract. crim. §. oport. & numer.* 40. in *fin.* quem refert Didac. *in epitom. ſuper 4. decret, fol. 144. poſt numer.* 16. Duennas *regul.* 393. *in 9. limitat.* Decian. *in d. l. imperium, num. 14. & ſequent.* Felyn. *in c. qualiter, & quando, il 2. §. ad corrigendos, numer. 27. de accuſat.* Don Anton. de Padilla *in l. tranſigere, numer. 22. C. de tranſactio.* Ita (e) etiam tenere communiter Doctores atteſtatur Marcus *deciſ. 913. numer.* 5. in *fin.* Et (f) ratio eſt, quia in pœnis ſemper debemus ſequi mitiorem interpretationem. Et (g) ideo ſtante ſtatuto, quod quis capite puniatur, debemus intelligere de exilio: ita tenet Cyn. *in lib. 1. C. de falſis*, & eſt communis opin. ut atteſtatur Auguſt. ad Angel. *de maleſic. in verbo, Et ibi caput, poſt numer.* 33. Mantua *in dict. l. tranſigere, numer,* 108. *& ſeq. maxime numer.* 113. Et ita alias obtentum fuiſſe dicit Joan. Andr. *in cap. 5. de jurejur.* quem refert Angel. *in loco præalleg. poſt numer.* 45. Et (h) ideo videmus, quoad evitandas hujuſmodi ambiguitates, quando fertur ſententia mortis per amputationem capitis, ſolent addi 1

illa

illa verba, *Ita quod moriatur, &c.* vel, *Ita quod anima ſeparetur à corpore.* Et ita inoleviſſe practicam arteſtatur Mantua *in loco præalleg. numer.* 117.

2 Quæro nunquid amputatio membri, vel fuſtigatio ſit pœna capitalis. Dixi infra *q.* 70. *verſ. eſt etiam.*

3 Diſtinguendo (*i*) autem ſecundum communem uſum loquendi præſentis temporis dici poteſt, quod pœnarum corporalium duæ ſunt ſpecies: aliquæ ſ. mortis naturalis, aliquæ vero citra mortem. (*k*) Genera autem pœnarum, per quas mors naturalis imponitur, multa ſunt, & omiſſa pœna patricidii, de qua dixi ſupra *hoc eod. lib.* §. *Parricidium, verſ. Sed quæro*, pœnæ cognitæ à lege, per quas imponitur ultimum ſupplicium, ſunt pœnæ ignis, laquei, ſeu furcarum, & gladii, ſive amputationis capitis. Citra mortem autem eſt pœna amputationis membri, de qua dixi infra *q.* 69. triremium, & aliæ, de quibus dixi infra *q.* 70.

4 Non (*l*) eſt etiam hoc loco omittendum multas fuiſſe pœnas ſecundum leges antiquas à jure communi impoſitas, quæ nunc in deſuetudinem abierunt, puta, Damnatio ad beſtias, quæ quidem pœna hodie non eſt in uſu, ut dicit Angel. *in l.* 1. §. *legis Corneliæ, numero* 1. *ff. de ſicar.* ſubdens, (*m*) quod in ejus locum ſucceſſit decapitatio naturalis, & illum refert Pract. Carrer. *fol.* 513. *poſt nu.* 4. & Marſ. *in eo.* §. *legis Corn. n.* 1.

5 Item (*n*) Præcipitatio, quæ alias fiebat de ſaxo Tarpeio, ut videri poteſt apud Livium, & alios hiſtoricos. Hæc autem ſublata ſunt ab ipſamet lege, ut eſt text. *in l. ſi diutino, in fin. ff. de pœnis,* & etiam à conſuetudine, (*o*) quia jampridem obolevit, ut arteſtatur Didac. *in repetitione capituli quamvis, fol.* 55. *col.* 2.

6 Item Interdictio aquæ, & ignis, in cujus locum hodie ſucceſſit (*p*) deportatio *l.* 1. *&* 3. *ff. ad l. Jul. pecul.* ut atteſtatur Jo. Villemata *in repet. l. Divus, poſt numer.* 41. *ff. de ſicar.* Pract. Conradi *fol.* 356. *num.* 4. Sed imo hodie neque etiam deportatio eſt in uſu, ut dixi *infra verſ. Deportatio.*

7 Item (*q*) Damnatio ad metallum, ſive ad opus metalli. Sed hodie etiam in forma ſeculari hujuſmodi condemnationes ad opus metalli receſſerunt ab aula, ut dicit Foller. *in pract. crim. can. fol.* 131. *numero* 8. & illas hodie in uſu non eſſe atteſtatur Mantua *in l. tranſigere poſt numero* 5. *C. de tranſact.* cujus (*r*) pœnæ loco hodie de conſuetudine ſolent rei damnari ad triremes perpetuo, vel ad tempus, ut atteſtatur Pract. Carer. *fol.* 567. *n.* 121. Capyc. *deciſ.* 153. *num.* 3. quem refert Apoſt. ad Afflict. *ſuper* 3. *par. conſtit. Regni ſub num.* 5. Milleus *in pract. crimin. fol.* 132. *n.* 3. *& fol.* 147. . 40. Foller. *in loco præalleg.* ſubdens, quod hæc pœna triremium, etiam de jure canonico imponitur, de quo dixi infra *quæſt.* 70. *verſ. frequens eſt.* Dicit etiam Bald. *in l. incredibile, n.* 3. *C. de pœnis*, quod iſtæ pœnæ, per quas imponitur perpetua ſervitus, hodie non ſunt in uſu, & quod loco earum videtur poſſe imponi pœna perpetui carceris, ſed certe hoc poſſet forte procedere ſecundum jus canonicum, ut dixi infra *in d. quæſt.* 70. *verſ. pœna autem*, ſed de jure civili magis placet, quod ſucceſſerit pœna triremium. Dicit tamen Ang. *in l.* 1. *C. de pœnis*, quod poteſt quis damnari ad operandum reipub. in perpetuum. Et ſubdit (*s*) ſe vidiſſe Romæ quendam damnatum ad perpetuo exercendum officium carnificis damnatorum. Sed ego nunquam vidi in practica fieri tales condemnationes.

8 Deportatio (*t*) etiam apud leges Digeſtorum, & Codicis frequentiſſime imponitur; & refert Galic. *in Margar. fiſci, fol.* 83. *& ſeq.* 41. caſus, in quibus hæc pœna à jure irrogatur. Sed hæc pœna deportationis (*u*) hodie non eſt in uſu, ut dicit Gand. *de malefic. tit. de falſis, poſt numerum* 3. Imola *in l.* 2. *poſt numerum* 2. *verſ. & adverte, ff. de publ. jud.* Alexand. *conſil.* 55. *n.* 1. *lib.* 7. Cum. *conſil.* 95. *in fin.* quem refert Grammat. *dec.* 23. *in fin.* & idem Grammat. ſive Barth. de Capue. *ſuper conſtit. Regni, fol.* 50. *col.* 3. *in princip.* Roland. *conſ.* 38. *num.* 14. *lib.* 1. Melch. de Fatcinis *inter conſilia criminalia diverſorum, conſ.* 78. *poſt. numer.* 56. *lib.* 1. Dicit autem Rom. *ſingul.* 568. ſcis quod relegari, quod loco deportationis hodie ſucceſſit decapitatio, quem refert Auguſt. ad Angel. *de malefic. in verbo, Falſario, poſt num.* 48. Et ideo dicit Ang. *in l.* 1. §. *legis Corneliæ, poſt n.* 1. *ff. de ſicar.* quod cum pœna deportationis hodie non ſit in uſu, ſed (*x*) receſſerit ab aula, niſi apud Eccleſiaſticos: credit quod etiam poſiti in dignitate, qui ſecundum juris antiqui diſpoſitionem erant deportandi, hodie debeant mori. Alii vero dicunt, quod loco deportationis ſucceſſit bannum perpetuum. Et ita atteſtatur Cum. *conſil.* 139. *poſt numer.* 4. Guid. Pap. *deciſ.* 422. *col.* 1. *verſ. alio etiam & deciſ.* 423. *n.* 2. *& deciſ.* 437. *poſt num.* 5. quem refert Cravet. *conſ.* 229. *num.* 13. *& conſ.* 224. *poſt num.* 1. Berbet. *in viatoria juris, in rubr. de vi publica, verſicul. pœna autem.* Grammat. *voto* 91. *n.* 10. Pract. Carer. *fol.* 70. *verſ. remaneant ergo.* (*y*) Ego credo, quod ſuper hoc non poſſit dari certa doctrina, ſed quod loco deportationis hodie poſſit judex imponere pœnam juxta qualitatem facti, & perſonæ, prout ſibi convenire videbitur, ſcilicet, vel triremium in perpetuum, vel ad tempus, vel exilii, vel hujuſmodi, ſecundum gravitatem delictorum: nec conſulerem judici, ut loco deportationis imponeret pœnam mortis, ubi pro eo delicto non eſſet impoſita à ſtatuto, vel à conſuetudine: & ita videmus obſervari. Reperio tamen, quod Pract. Carret. *fol.* 567. *poſt numer.* 12. dicit, quod licet communiter hæc pœna deportationis non ſit in uſu, tamen in Regno propter inſulas multas eſt in uſu. Idem dicit Capic. *deciſ.* 155. *numer.* 2. & ita plures fuiſſe condemnatos in pœnam deportationis refert Grammat. in multis deciſionibus, & conſiliis, & votis. (*z*) Venetiis etiam adhuc eſt in uſu hæc pœna, ut atteſtatur Mantua *in d. l. tranſigere, poſt numer.* 6. Unum ſcias, quod de jure communi non poteſt aliquis Magiſtratus deportare in inſulam delinquentes, niſi ei expreſſe inſula ipſa aſſignata ſit. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Bened. de Plumb. *in repe. l.* 1. *num.* 18. *C. de hæred. inſt.* Et ex hoc fundamento, (*a*) quia ſcilicet Senatus noſter non habet inſulam, evaſit à pœna deportationis quidam Comes imputatus de gravi delicto, & fuit tantummodo condemnatus in exilium, & licet aliqui dixiſſent, quod poterat conſuli ſuper hoc Regia Majeſtas, tamen contraria opin. obtinuit. Vide in hoc propoſito, quæ dixi infra *quæſt.* 71. *verſic. vidi ego.* An autem bannitus æquiparetur deportato, dixi infra quæſt. *verſic. dixi autem.*

Relegationis (*b*) etiam pœna jure veteri frequentiſſime imponebatur, & refert Galic. *in Margar.* 9
fiſci, f. 86. 30. caſus, in quibus hæc relegationis pœna jure irrogatur. (*c*) Hujus autem loco hodie in foro civili imponitur exilium, ſive confinatio, ſed ſecundum Canones hodie hæc pœna non eſt in uſu, ut arteſtatur Innoc. *in capit. qualiter, & quando, n.* 6. *de accuſ.* quem refert Foller. *in Pract. crim. canon. fol.* 287. Pract. Millei, *fol.* 148. *num.* 49. ſubdens, quod loco hujus pœnæ Clerici detruduntur

tur

tur in Monaſterium: ſed neque hoc hodie eſt in uſu, ut dixi infra *quæſt.* 70. *verſ. ſunt etiam.* Tu vero dic, quod licet hodie Eccleſia non inferat pœnam exilii, proprie loquendo, ſecundum communem opinio, de qua atteſtatur Alciat. *in c. cum non ab homine, nu.* 110. *de jud.* contrarium tamen ſervatur, ut dixit Foller. *in pract. crim. canon. fol.* 287. *num.* 122.

ADDITIONES

Ad Quæſt. LXVII.

(a) N*Unc de pœnis videamus*) Vide Far. *vol.* 1. *ſuarum quæſt. q.* 19. *tit. de delictis, & pœnis.* ubi tract. de multiplici pœnarum genere. Ros.

1 *Nunc de pœnis videamus*) Adde quod Felyn. †. *in c. qualiter & quando, ſub num.* 23. *de accuſat.* dicit, quod ſecundum leges ſeptem ſunt genera pœnarum, tres capitales, & quatuor non capitales, quas ibi proſequitur.

Item adde, quod pœna impoſita in ære, & in perſona non eſt pœna capitis. Bal. *in conſil.* 262. *n.* 3. *vol.* 2.

2 Item adde, † quod pœna in dubio intelligitur de corporali Abb. *in c. inter alia verſic. ex hoc de immunit. Eccl.* Card. *in Clem.* 2. §. 1. *de hær.* & Caven. *in Ritu* 79. *n.* 4. *fol. mihi* 199.

3 Item adde, † an plures pœnæ imponi poſſunt pro uno delicto, Franch. *in cap. felicit,* §. *per hoc n.* 4. *de reg. jur. in* 6. ubi ponit regulam, quod unica tantum imponi poteſt cum octo fallentiis, ſed dicta regula non ſervatur.

4 Item adde, † ſi per ſtatutum loco pœnæ corporalis ſubrogatur pecuniaria, nihilominus dicitur corporalis. Bald. *in l. ſi quis cum, ff. ſi quis caut. in ult. lect.*

(b) *Puta ſi aliquis*) Farina. *in allega. quæſtion.* 19. *n.* 1. & 2. Ros.

(c) *Proprie autem*) Cartar. *de execut. ſentent. c. fin. n.* 266. & *ſeq.* Ros.

(d) *De exilio*) Adde, & vide *in collect. mea commun. opin. capitis pœna.* Giach.

(e) *Ita etiam tenere*) Farin. *ſup. nu.* 40. *vel ab homine, & quid de jure communi n.* 6. 7. & 8. Ros.

(f) *Et ratio eſt*) Adde, † hoc fallit in gravioribus delictis, quia in illis ſeveritatem legum ſequi oportet, *l. reſpiciendum ff. de pœnis.* Cæpoll. *conſil.* 34. quem refert, & ſequitur Nevizan. *in ſylva Nupt. in verb. quomodo judicandum pro communi n.* 47. *verſic.* 3. *limita* Baiard.

6 (g) *Et ideo ſtante ſtatuto*) Adde † hoc verum eſſe, niſi aliter conſtaret de mente ſtatuentium, puta quia diceret, quod anima ſeparatur a corpore, vel niſi ſtatutum imponeret pœnam capitalem in caſu, in quo jus commune imponat pœnam mortis, quia intelligitur de pœna mortis naturalis, ex quo ſtatutum interpretatur ſecundum jus commune vel niſi ſtatutum exprimeret alias pœnas mortis, poſtea nominet pœnam capitis, quia intelligitur de naturali, ita declarat, & limitat Felin. *in d. c. qualiter, & quando el* 2. §. *ad corrigendos col. fin. de accuſ.* vel niſi ultra pœnam capitis imponeret etiam pœnam confiſcationis bonorum Gram. *deciſio.* 72. *in fin.* & Anchat. Regien. *quæſt.* 30. *nu.* 11. *par.* 2. vide etiam Foller. *in pract. crim. in verb. pœnis debitis feriantur, n.* 47. ubi dicit, quod ubicunque in lege, vel ſtatuto fit mentio de furca, gladio, ferro, flamma, igne ſæviſſimo, graviſſimo, noviſſimo, amariſſimo, ultimo ſupplicio, ferali peſte, obligatione mortis, vel ſanguinis diſpoſitione; datur intelligi, quod criminoſus, de quo ibi fit mentio ad litteram, occidendus eſt, ſed de prædictis magis late quam alibi babetur noviſſime per Farin. *in q.* 19. *n.* 4. *cum multis ſeq.*

Et etiam mortem naturalem important hæc verba, pœna legitimæ ſeveritatis extirpantur, Afflict. *in conſtit. juſtitiarii non per Calendas n.* 15.

Adde videndum Rim. *in l. imperium col.* 18. *ff. de juriſd. omn. jud.* ubi dicit, † quod hoc procedit, niſi aliter appa-
7 reret de mente ſtatuentium, vel eſſemus in caſu in quo jus
8 † Civile pœnam mortis imponeret, quia tunc tale ſtatutum deberet intelligi ſecundum jus civile, quod non placet, Neviz. *in ſyl. Nupt. in ver. quomodo jud. pro communi ſub n.* 47. *verſic. item in dubio debemus evitare abſurdum,* ubi tamen dicit cogitandum eſſe. Baiardus.

(h) *Et ideo videamus*) Adde † videndum Barb. *conſ.* 72.
9 *colum.* 11. *vol.* 2. ubi ipſe etiam ponit rationem, quare talia verba apponuntur, quæ videntur ſuperflua, quia amputato capite à ſpatulis, ſi non vult mori, non moriatur: ſed Marſil. *in pract. crim. in* §. *opportune num.* 40. dicit idem, quod illa verba debent poni in ſententiis capitalibus, quod taliter moriatur, ut anima à corpore ſeparetur, & ibi dicit, quod eſt communis.

Item † adde, quod ſi Judex reum ad pœnam mortis con- 10
demnaverit, & non dixerit, ad quod genus mortis; an dicta ſententia ſit valida, & an ſit intelligenda de morte naturali, late per Luc. de Pen. *in lib.* 1. *n.* 34. *C. de deſert. lib. duodecimo.* Baiard.

(i) *Diſtinguendo*) Adde, quod † ſpecies mortis ſunt quin- 11
que ſcilicet ſpiritualis, civilis, ſecularis, affectualis, & æternalis, not. Archidiac. 2. *quæſt.* 7. *cap. placuit:* & vide ibi *quæſt.* 15. *c. placuit el* 2. & Luc. de Penn. *in d. l.* 1. *n.* 33. *C. de deſert. lib.* 12. Baiard.

(k) *Genera autem*) Far. *d. q.* 19. *n.* 1. Ros.

(l) *Non eſt etiam hoc loco*) Adde, quod in pœnis infligendis attenditur conſuetudo, quæ tamen poteſt in delictis, quantum lex. Abb. *in c. de cauſis in fine de offic. delegat.* & Felin. *in c. inter ceteras n.* 20. *de reſcript.* ubi dicit, quod propter conſuetudinem Judices licite tranſgrediuntur formam ſtatutorum, ut ſi ex ſtatuto latro debet ſuſpendi, & conſuetudo addit, quod ſtraſcinetur per Terram, illa ſervabitur, & quod in pœnis attendatur conſuetudo affirmat Franc. *in deciſion.* 240. *nu. decimo.* Baiardus.

(m) *Quod in ejus locum*) Farinac. *dict. quæſt.* 19. *nu.* 18. Ros.

(n) *Item præcipitatio*) Adde, quod † ſimiliter quis con- 12
demnari non poteſt, ut ab arbore præcipitetur. Luc. de Pen. *in d. l.* 1. *num.* 34. *C. de deſer. lib.* 12. & ibi etiam dicit, quod nemo condemnari poteſt, ut veneno necetur, aut telo, vel ſecuri occidatur, aut laqueo ſtranguletur, nec ut damnatus ſpeciem mortis ſibi eligat.

(o) *Jampridem abolevit*) Farin. *d. n.* 18. Ros.

(p) *Succeſſit deportatio*) Farin. *d. nu.* 18. Ros.

(q) *Item damnatio*) Farin. *d. nu.* 14. Ros.

(r) *Cujus pœnæ loco*) Vulpell. *reſp.* 150. *in fi.* Ros.

Cujus pœnæ loco) Adde, quod † condemnatus ad trire- 13
mes in perpetuum, ſi aufugerit à triremibus, pœna mortis naturalis non punitur, ſed debet redire ad ſerviendum, niſi Judex in ſenteotia appoſuerit clauſulam, quod repertus extra triremes puniatur pœna mortis, ut magna Curia Vicariæ facere ſolet. Franc. *deciſio.* 140.

Item † adde, quod ſimiliter debet tranſgredi ad trire- 14
mes, ſi fuerit captus ab hoſtibus, & poſtea liberatus, *l. mulier in opus ſalinarum, & in l. in bello* §. *ſi deportatum ff. de capt. & poſt lim. reverſ.* Baiard.

(s) *Se vidiſſe Romæ*) Et alias, videlicet de anno 1575. Sereniſſ. Dux Octavius Farneſius multos babebat damnatos in terra Falſi majoris Territorii Placentiæ, operantes in fabrica ſalis, & hæc pœna erat conformis juri communi, per text. *in l. aut damnum,* §. *in miniſterium, ff. de pœn.* in tex. *in l. mulier, ff. de capt. & poſt li. rever.* qui tamen omnes fere aufugerunt; pœnam tamen triremium etiam apud antiquos Romanos in uſu fuiſſe, qua nunc utimur, atteſtatur Joſeph. *de bello Judaico.* Riſit his Cæſar, & falſum quidem Alexandrum propter habitudinem corporis remigum numero inſeruit, ſuaſorem vero ejus interfici juſſit. Daogh.

(t) *Deportatio*) Et deportare quid olim, & quæ pœna illius loco ſucceſſerit etiam, per Jac. Menoch. *lib.* 5. *de arbit. judic. caſu* 330. Nat. *conſil.* 666. *colum. fin. per totum;* ſed quid de bonis poſt deportationem acquiſitis dic quod hodie mortuo deportato acquiruntur filiis, ac aliis conjunctis, vide per Nat. *conſil.* 472. *cum ſeq.* Giach.

Deportatio etiam) Adde † Menoch. *de arbitrar. Jud. caſu* 15
330. & Natt. *in conſil.* 666. *col. fi.* Baiard.

(u) *Non eſt in uſu*) Far. *d. q.* 10. *n.* 15. Ros.

(x) *Receſſit ab aula, niſi apud Eccleſiaſticos*) Adde ideo, quod inter fratres noſtros minores S. Franciſci de obſervantia, videmus per eorum commiſſarios, & judices aliquos deportari, & banniri à Provincia: exemplum patet in avunculo meo fratre Leone Leccacorvo de Placentia; item exemplum in nunquam ſatis ob ejus peritiam, & doctrinam laudato fratre Franciſco Bernardino de Burgo novo denuo exulantem, & perſecutum in hac Bononienſi Provincia: adde bis ſupra *quæſtione* 35. *verſic. quæro quis ſit judex monachorum,* ubi dixi: & quod hæc pœna non ſit in uſu, vide Menoch. *de arbit. jud. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 287. *lib. num.* 5. & *eod. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 318. *num.* 18. & *caſ.* 330. *num.* 5. & *caſ.* 347. *num.* 2. loco enim talis pœnæ deportationis ſucceſſit arbitraria, ut ibidem. & quod immo bannum ſucceſſerit loco deportationis dixit Cravet. *conſil.* 18. *ſub num.* 17. qui bene loquitur. Drogh.

(y) *Ego credo*) Adde, † quod imo tenendum eſt, quod 16
hodie decapitatio ſit loco deportationis; nam Inſulæ aſſignabantur deportatis, ut ibi propter malum aerem cito morerentur, ut ait Bal. *in l.* 1. *in fi. C. de Monopol.* Baiard.

(z) *Venetiis etiam*) Adde, † quod ſimiliter apud Januen- 17
ſes eſt in uſu, ut refert audiviſſe Soc. *in c.* 1. *n.* 6. *de pœnis,* & idem facit Rex Aragonis, qui vivit quaſi ad litteram ſecundum jus commune; ut dicit Bald. *in l.* 1. *in fin. C. de*

Mono-

Monopol. ſed advertendum eſt, quod hoc ſervatur in nobilibus perſonis, ut faciebant Romani. Bajard.

(*a*) *Quia ſcilicet ſenatus*) Adde hoc idem eſſe de jure communi. Dyn. in regula cui licet, *ſub num.* 3. *de reg. jur. in* 6. imo non habens inſulam, & in ea delegans, facit ſententiam nullam, ex Bal. *in l. executorem ſub n.* 33. *C. de exec. rei jud.* Drogh.

(*b*) *Relegationis etiam pœna*) Et de iſta pœna loquitur Poeta, qui cecinit.

Ille relegati non exulis utitur in me.

Infra *q.* 71. *verſic. dixi autem in princ. ſup. q.* 32. *verſic. Hinc eſt*, in quo autem differant relegati a deportatis, vide perbelle apud Menoch. *tract. de arbit. jud. lib.* 1. *q.* 80. *num.* 89. ex Budeo, & *lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 330. loco autem deportationis ſucceſſit arbitraria pœna. Menoch. ubi ſup. *caſ.* 347. *n.* 2. & *caſ.* 355. *n.* 13. Drogh.

Relegationis) Relegare quid olim, & quæ pœna hodie illius loco ſucceſſerit etiam Menoch. *de arbit. judic. lib.* 2. *cent.* 4. *caſu* 330. ubi de hoc non meminit. Giach.

18 *Relegationis etiam pœna*) Adde † Menoch. *de arbitr. Jud. in caſu* 330. ubi de hac materia plene tractavit.

19 Item adde, † quod relegati, ſive condemnati in exilium, ad tempus non poſſunt puniri publicatione bonorum in totum, nec in partem, text. eſt *in l. relegatorum* §. *ad tempus ff. de interd. & releg.* ſecus ſi in perpetuum, ut ibi per gloſſ. *in verb. ad tempus.*

20 Item adde, quod † ſi inter paciſcentes conventum fuerit, quod offendens exulet à Civitate per tantum tempus, quod non eſt prohibitum, cum ſit quodammodo ſatisfac-
21 tio injuriæ, ſed ſi exilium non ſervaverit, † non poterit tamquam violator relegationis, ſive interdicti criminaliter puniri. Ita tradit Bald. *in cap.* 1. *num.* 4. *de lege Conradi*, ſed an hujuſmodi pactiones ſint validæ, vide Vulpel. *in tract. de pace quæſt.* 55. & Moton. *in tract. de pace, fide, & treuga q.* 187. de hoc vide etiam omnino Carav. *in ritu* 275. *n.* 12. *cum ſeq.* Bajard.

(*c*) *Hujus autem loco*) Farinac. *d. quæſt.* 19. *numer.* 16. & *numer.* 17. quid differant bannum & exilium, & dictionem bannum duobus modis accipi, nempe quod in præſentem, vel in abſentem promulgatur. Ros.

QUÆSTIO LXVIII.

Ex quibus delictis reus ſit ultimo ſupplicio damnandus.

SUMMARIA

Ex Claro.

1 *Caſus, in quibus pœna mortis imponitur, qui ſint.*

2 *Abortum procurans punitur pœna mortis.*
Et qua pœna puniatur percutiens mulierem prægnantem, ſi ex percuſſione ſequatur abortus. ibid.

3 *Adulteri puniuntur pœna mortis.*

4 *Aſcendens cum ſcalis de nocte ad domum alterius punitur pœna mortis.*

5 *Blaſphemi puniuntur pœna mortis.*

6 *Carceratus aufugiens fractis carceribus punitur pœna mortis.*

7 *Caſtrans ſeipſum, vel caſtrari ſe faciens, punitur pœna mortis.*

8 *Cuſtos carceris cognoſcens carnaliter carceratam punitur pœna mortis.*
Item ſi carcerati aufugiant, punitur ipſe pœna mortis, ibid.
Et quid ſi cuſtos tantummodo fuit in culpa in deputando ſubſtituto, qui fuerit negligens, ibid.

9 *Dividentes prædam cum Barbaris puniuntur pœna mortis.*

10 *Eximens captum de manibus juſtitiæ punitur pœna mortis.*

11 *Extrahens per vim aliquem de Eccleſia punitur pœna mortis.*

12 *Extrahens pro debito matrem fa. de domo, & ad carceres conducens punitur pœna mortis.*
Et an pro delicto poſſit mulier carcerari. ibid.

13 *Falſum teſtimonium dicens punitur pœna mortis.*

14 *Famoſi latrones puniuntur pœna mortis.*

15 *Fures an puniantur pœna mortis.*

16 *Hæretici puniuntur pœna mortis.*

17 *Homicida punitur pœna mortis.*

18 *Hoſtibus ferrum, vel arma deferens punitur pœna mortis.*

19 *Imaginem Chriſti percutiens punitur pœna mortis.*

20 *Incendiarii puniuntur pœna mortis.*
Et quidem in comburente tugurium, vel fænile; ibid.

21 *Injuriam faciens Officiali tempore ſyndicatus punitur pœna mortis.*

22 *Judex aliquem innocentem condemnans punitur pœna mortis.*
Judex ponens aliquem indebite ad torturam punitur pœna mortis, ibid.

23 *Leno punitur pœna mortis.*

24 *Læſæ majeſtatis crimen committens punitur pœna mortis.*

25 *Libelli famoſi auctor punitur pœna mortis.*
Et an ille qui legit, & ſtatim non laceravit. ibid.

26 *Miles, qui in diſciplina militari delinquit, pluribus ex cauſis punitur pœna mortis.*

27 *Monialem carnaliter cognoſcens punitur pœna mortis.*

28 *Mulier, quæ animali bruto ſe ſubjecit, punitur pœna mortis.*
Item mulier quæ proprio ſervo ſe ſubjecit. ibid.

29 *Muros civitatis tranſcendens punitur pœna mortis.*
Et an hoc locum habeat tantummodo in civitate Romana, ibid.
Et an hoc ſervandum ſit tempore pacis, ibid.

30 *Officialis publicos proventus ſubtrahens punitur pœna capitis.*
Et an Officialis, qui durante officio multa acquiſivit, præſumatur ea acquiſiviſſe de bonis fiſci, ibid.

31 *Plagiarius punitur pœna mortis.*
Et quid ſi non ſit ſolitus talia committere, ibid.

32 *Privatum carcerem exercens punitur pœna capitis.*
Et quid ſi aliquem capiat ex juſta cauſa, ibid.
Et an Cardinalibus permiſſum ſit tenere privatum carcerem, ibid.

33 *Proditor punitur pœna mortis.*

34 *Raptores mulierum puniuntur pœna mortis.*

35 *Sacrilegi puniuntur pœna mortis.*

36 *Seditionis auctor punitur pœna mortis.*

37 *Seipſum occidere volens punitur pœna mortis.*
Et an occidens ſeipſum moriatur inteſtabilis, & ejus bona confiſcentur, ibid.
Et quid ſi non conſcientia proprii ſceleris ſibi manus intulerit, ibid.

38 *Servus, qui cum domina ſe carnaliter commiſcuerit, punitur pœna mortis.*

39 *Sodomita punitur pœna mortis.*

40 *Sortilegi puniuntur pœna mortis.*

41 *Transfugæ puniuntur pœna mortis.*
Et an puniatur etiam non conſummato delicto. ibid.

42 *Tutor, qui propriam pupillam corrupit, punitur pœna mortis.*

43 *Vaſtatores, & inciſores vinearum puniuntur pœna mortis.*

44 *Ve-*

44 *Venenum faciens, aut dans alicui ad occidendum, punitur pœna mortis.*
45 *Violatores ſepulchrorum, puniuntur pœna mortis.*

Ex Additionibus.

1 *Abortum procurans quomodo puniatur.*
2 *Vulnerans mulierem, ignorans eam prægnantem, mitius punitur.*
3 *Medicus, qui cauſa valetudinis cauſat abortum, quomodo puniendus.*
4 *Et quid in ipſamet muliere.*
5 *Statutum de occidente hominem an habeat locum in procurante abortum.*
6 *Et quomodo puniatur filia, quæ ſuaſionibus matris fecit abortum ad occultandum turpitudinem.*
7 *Et quid de muliere accipiente medicamenta, ne conciperet.*
8 *Abortus pœna in ſtatu Eccleſiaſtico.*
9 *Medicamenta dans mulieri, ut fieret prægnans, ſi ea moriatur, eſt relegandus.*
Pœna dantis poculum amatorium non ſecuto abortu. n. eod.
Et quid in ſcienter recipiente. n. eod.
Et quid in poculo dato cauſa amoris, vel abortionis. n. eod.
Aut cauſa amoris liciti, vel conceptionis, & mors ſequatur, n. eod.
Fœtus præſumitur animatus, ideo reus tenetur probare negativam, n. eod.
Gomeſ. intellectus ad c. ſicut, de homic. numer. eod.
Abortum committens punitur pœna mortis, ſi fœtus occiſus ſit animatus, ſecus ſi formam humanam non habeat. n. eod.
10 *Aſcendens de nocte cum ſcalis ad domum alienam quomodo puniatur.*
11 *Amor excuſat.*
12 *Fur committens furtum cum ſcalis eſt gravius puniendus.*
13 *Mulier fugiens de carcere cauſa evitandæ libidinis excuſatur.*
14 *Et quid ſi conſenſu cuſtodis iverit ad aliquam Eccleſiam ex voto.*
15 *Fugiens è carcere quando excuſetur, remiſſive.*
16 *Carcerum effractores, & auxiliatores quomodo puniantur in ſtatu Eccleſiaſtica.*
17 *Caſtrans ſeipſum, quomodo puniatur, remiſſive.*
18 *Et quid in Medico caſtrante propter valetudinem.*
Et quid ſi ejus culpa caſtratus moriatur, & fuerit proteſtatus eum recipere pro homine mortuo, ibid.
19 *Carcerum cuſtodes quomodo puniantur in Reg. Nea. ſi carcerati aufugiunt.*
20 *Et an teneatur cuſtos, ſi ejus ſocius aufugerit cum carcerato.*
21 *Et quid ſi cuſtodem elegerit, qui reputabatur ſufficiens, & poſtea mores mutavit.*
22 *Et quid ſi carceratum liberaſſet habentem reſcriptum Principis, quod liberaretur cedenda bonis ante decretum judicis de eum admittendo ad ceſſionem.*
23 *Et an teneatur de fuga carcerati, qui dedit fidejuſſores de non diſcedendo.*
24 *Et quid ſi pretio, vel gratis fregerit carceres.*
25 *Et quid ſi nobilem minus arctà detinuit, & ille aufugit.*
26 *Et quid ſi fugiens erat injuſte carceratus.*
27 *Et an poſſit carceratos dimittere cauſa voti explendi.*
28 *Cuſtos carceratum de proximo relaxandum non ita caute detinens excuſatur.*
Item ſi ſenem detinet minus arcte quam juvenem. ibi.
29 *Item, ſi decipiatur ab uxore carcerati portante eà alimenta, ſi eum veſte muliebri excarceraverit.*
30 *Et an in dubio præſumatur diligens, vel negligens.*
31 *Et an liberetur à cuſtodia carcerati, ſi judex alios mittat ad cuſtodiam carcerati.*
32 *Commentarienſium crimina ſummariè ſunt cognoſcenda, & velo levato.*
33 *Eximens captum pro debito civili, tenetur ad ſolutionem debiti,* n. 46.
34 *Et quid ſi exemptus ad carcerem reducatur.*
35 *Et quomodo ſit puniendus,* n. 41.
36 *Et quid in eximente captum pro cauſa criminali.*
37 *Et quid in eximente condemnatum.*
38 *Et quid in impediente capturam.*
39 *Amovens litteras judicis à manu ſervientis, quomodo puniatur.*
40 *Et quid in lacerante litteras judicialer.*
42 *Et quid de occidente captum in manibus juſtitiæ.*
43 *Et quid de monente bannitos, ut fugerent, quia familia Curiæ ad illos veniebat.*
Et quid de monente debitorem civilem.
44 *Uxor liberans virum aliqua calliditate excuſatur à pœna ordinaria.*
45 *Venenans conſanguineum, ne ſuſpenderetur, quomodo ſit puniendus.*
46 *Eximens captum pro debito an admittatur ad probandum illum non eſſe debitorem.*
47 *Executori referenti captum ſibi exemptum an credatur.*
48 *Nuncio publico an, & quando credendum.*
Fugiens à cuſtodia, captus, & reductus ad eam non liberat à ſolutione debiti, qui eum aufugere fecit.
Teſtes falſi pœna ridicula in Hiſpania puniuntur, n. eod.
49 *Imaginem Salvatoris pingens humi, vel deturpans debet mori.*
50 *Et quid in imagine Summi Pontificis.*
*50 *Incendium præſumitur factum culpa habitantium.*
*51 *Et quando Univerſitas de incendio teneatur.*
51 *Dolus in materia incendii quomodo probetur.*
52 *Incendiarii pœna.*
Incendium committens, etiam ſine leviſſima culpa, tenetur ad emendationem damni, n. eod.
53 *Incendium quando præſumatur commiſſum culpa inhabitantium.*
54 *Statutum imponens mortem pro incendio domus, quomodo intelligatur.*
55 *Injurians Magiſtratum, quomodo puniendus.*
56 *Et quid de dante alapam Officiali*
57 *Et quid de judice condemnante aliquem ad mortem per iracundiam, vel pecuniam.*
58 *Lenones qui dicantur.*
59 *Leno non dicitur, qui commiſit ſemel lenocinium cum aliqua muliere honeſta abſque mercede.*
60 *Lenonum pœna in ſtatu Eccleſiaſtico, & regno Neap.* n. 61.
62 Limitat. & ampl. ad l. 1. C. de famoſ. libell. nu. 67.
63 *Scribentis libellos, &* lettere del gli aviſi *in læſionem famæ alicujus pœna in ſtatu Eccleſiaſtico.*
64 *Pœna libelli famoſi habet locum in ſcribente, & edente, & retinente.*
65 *Et quid ſervetur in practica.*

66 *Statutum de verbis injurioſis an habeat locum in libellis famoſis.*
67 *Actio libelli famoſi quandiu duret.*
68 *Comparitio litterarum in materia libelli famoſi an faciat indicium.*
*69 *Muros tranſcendens, ut bannitum interficiat, an ſit plectendus.*
69 *Muri civitatis ſunt civium.*
70 *Fodiens prope muros civitatis ad quid teneatur.*
71 *Muros tranſcendentis pœna.*
73 *Et quid in tranſcendente tempore pacis, & non doloſe*, n. 74. & 75.
76 *Peculatus quid ſit, & ejus pœna.*
77 *Pecuniam publicæ adminiſtrationis retinens, quomodo puniatur.*
78 *Et quid in actuario non ſcribente proventus in libro.*
79 *Peculatus crimen eſt, ſcribere in tabula publica minorem pecuniæ ſummam, quam ſit recepta, & exigere à non debitore.*
80 *Capitanei convertentes in ipſorum uſum pecunias dandas militibus, tenentur de reſiduis.*
81 *Peculatus crimen eſt gravius furto.*
82 *Statutum minuens pœnam furti, non procedit in peculatu.*
83 *Officialis an præſumatur acquiſiviſſe ex bonis fiſci.*
84 *Plagiarius quis dicatur, remiſſive.*
85 *Carcere privato utendi jus quis habeat, & an poſſit cedi.*
86 *Carcerare an liceat uxorem, furem, & adulterum.*
87 *Carcer privatus committitur retinendo aliquem ſub cuſtodia fidejuſſorum.*
88 *Pater retinens domi filium non committit privatum carcerem, nec Dominus ſervum*, numer. 95. & 97.
89 *Et quid incarcerare volentem.*
90 *Carcer privatus committitur per omnem incluſionem, & detentionem.*
91 *Officiales deſtinati ad capiendum malefactorem debent captum Superiori conſignare.*
92 *Carcerans aliquem in loco, unde facile poterat fugere, non committit privatum carcerem.*
93 *Carcer privatus quando committatur.*
94 *Et an per detentionem alicujus in via.*
Carcer privatus committitur, quando à principio captura eſt illicita, n. eod.
Et incidens in tale delictum committit crimen leſæ Majeſtatis, n. eod.
96 *Et quid ſi detineatur bannitus.*
98 *Capiens aliquem, & vulnerans an teneatur de vulnere, & privato carcere.*
99 *Et quid in detinente mulierem cauſa libidinis.*
100 *Carcer privatus quando committatur in Regno Neap.*
101 *Mariti zeloſi poſſunt carcerare uxores.*
102 *Officiales tolerantes privatum carcerem fiunt rei læſæ Majeſtatis.*
103 *Carcerem privatum committens tenetur ad reſtitutionem damnorum.*
104 *Clericus repertus in adulterio poteſt per maritum adulteræ detineri per viginti horas abſque metu excommunicationis.*
105 *Carceris privati pœna.*
*105 *Tribus modis quis proditor dicitur.*
106 *Proditor quis dicatur, & proditoris ſigna.*
107 *Proditor dicitur occulte, & ſine cauſa offendens eum, qui tunc de ipſo confidebat.*
*107 *Seditioſus à teſtimonio repellitur.*
108 *Seditioſus quis, & quomodo puniendus.*
109 *Statutum de turbante pacificum ſtatum Civitatis, quomodo intelligatur.*
110 *Turbatorum pacis pœna de jure canonico, civili, & Regni Neap. remiſſ.*
111 *Judex poteſt expellere civem turbulentum.*
112 *Vulnerans ſeipſum, quomodo puniatur, & an amittat bona.*
113 *Et an quis præſumatur vulneratus à ſeipſo.*
114 *Mulieri non licet interficere ſe ipſam pro tuenda caſtitate.*
115 *Occidere ſeipſam quare non liceat, remiſſive.*
Mortem nemo ſibi ipſi inferre poteſt cauſa religionis, nec pro evitandis peccatis, numer. eod.
116 *Suſpenſus aliquis repertus, non præſumitur ſuſpenſus à ſe, ſed fiſcus id probare debet.*
117 *Sortilegiorum pœna, remiſſive.*
118 *Ligans per ſortilegia hominem, ne uxorem cognoſcat, non punitur morte.*
119 *Transfuga quis ſit.*
120 *Arborum inciſores quomodo puniantur.*
*120 *Dans venenum proditor eſt.*
121 *Venena mala quæ dicantur, & quæ non mala.*
122 *Veneni dictio ex vulgari conſuetudine loquendi intelligitur de malo veneno.*
123 *Venenans habet animum deliberatum occidendi, & eſt proditor.*
124 *Veneno occidere plus eſt quam occidere gladio.*
125 *Venenans committit homicidium, & proditorium.*
126 *Crimen veneni eſt deteſtabile, & longe gravius homicidio.*
127 *Venenatus quomodo cognoſcatur, & quibus indiciis probetur.*
128 *Veneni crimen eſt atrociſſimum, & occultum, & ideo judex debet eſſe promptior ad torquendum.*
129 *Et quæ indicia ſufficiant contra uxorem tentantem venenare maritum.*
130 *Venenans qua pœna puniatur.*
131 *Venenum vendens qua pœna puniatur.*
132 *Et quomodo in Regno Neapol.*
133 *Et quomodo in ſtatu Eccleſiaſtico.*
134 *Statutum puniens venenare tentantem, quomodo intelligatur.*
135 *Veneni ſex ſpecialia, remiſſive.*
136 *Venenans pro pecunia quomodo puniatur.*
137 *Veneni ſuſpicio magis cadit in mulierib. quam in viris.*
138 *Exemplum in materia veneni centum ſeptuaginta matronarum in Urbe.*
139 *Sepulcrorum violatores quomodo puniendi.*
140 *Et quid de extrahentibus cadavera ex ſepulturis.*
Et quid de ea ſpoliantibus, ibid.
Et quid de ſepulcra demolientibus, ibid.
141 *Et quomodo exequentur.*
142 *Spolians cadaver in Regno Neapol. punitur pœna manus.*
Et quibus plectatur ſpolians ſuſpenſum, remiſſive.

NUnc (*a*) videndum eſt, qui ſunt hi caſus, in quibus pro delicto pœna mortis naturalis à lege imponitur, quos quidem plenius videre (*b*) poteris apud Bald. *in l. data opera*, *n.* 14. *C. qui accuſ. non poſſ.* & Cali. *in margar. fiſci fol.* 78. *col.* 2. *& aliis fol. ſeq.* & Guid. Pap. *dec.* 589. & Fab. *in pract. arb. fol.* 159 *& aliis ſequen. uſque ad fol.* 325. & Jul. Ferrer. *in tract. de bello, fol.* 162. *col.* 3. *& aliis ſeq.* Nos aliquot (*c*) tamen attingemus. 1

Abortum (*d*) procurans punitur pœna capitis, *l. Cicero, ff. de pœnis*, & poteſt poni exemplum in puella prægnante, quæ potionibus partum abegerit (*e*) honoris ſui conſervandi cauſa, ut in caſu ſuper quo conſuluit Barbat. *conſil.* 23. *in* 2. *dubio lib.* 2. & Dec. *conſ.* 535. Dicit autem Pract. Jodoch. 2

cap.

Digitized by Google

cap. 74. *num.* 12. quod mulier, quæ doloſe abortum fœtus viventis procuravit, ex recepta conſuetudine punitur putei ſuffocatione: ſed apud nos illa pœna non eſt in uſu.

Sed quæro, qua pœna puniatur ille, qui percuſſit mulierem prægnantem, ex qua percuſſione illa abortum fecit? Reſp. Aliqui ſimpliciter dicunt, quod ubi adeſt dolus, debet puniri pœna ultimi ſupplicii, & hanc dicit eſſe magis communem opin. Boſſ. *in titul. de homic. n.* 6. Tu (*f*) vero dic, quod aut partus adhuc non erat animatus: & punitur pœna extraordin. Aut vero erat animatus: & punitur pœna homicidii. Et hæc eſt communis opin. ut atteſtatur Blanc. *in pract. crimin. fol.* 75. *n.* 33.

Adulteri puniuntur pœna capitis. Dixi ſupra *hoc*
3 *eod. lib.* §. *Adulterium, verſ. ſed quæro.*

Aſcendens (*g*) cum ſcalis de nocte ad domum
4 alienam, punitur pœna ultimi ſupplicii ſecundum Bald. *in l. fin. circa fin. ff. de rerum diviſ.* atque ita ſervatum fuit per Proregem Neapolis in executione cujuſdam edicti. Quæ (*h*) ſententia (licet Grammat. *deciſ.* 36. eam defendere conetur) judicio totius Italiæ viſa fuit nimis ſevera, & crudelis, maxime attenta bona qualitate illius nobilis juvenis, (*i*) cauſa, propter quam aſcenderat, quæ fuit amor cujuſdam pulcherrimæ puellæ, quæ etiam prudentes viros ſæpius excæcavit: & de illa ſententia mentionem etiam facit idem Gram. *ſuper conſtit. regni fol.* 31. *col.* 1. *numer.* 6. certe hæc opin. Bald. apud nos ſervatur, ſed hæc qualitas aſcendendi cum ſcalis aggravat tantummodo principale delictum, ita ut gravius puniatur ſive ſit ex cauſa amoris, ſive ex cauſa furandi, ſive aliud maleficium committendi. Et in hoc propoſito videnda eſt *deciſ.* Afflict. 276. & Mantua *conſ.* 31. *n.* 2. *lib.* 2.

Blaſphemantes puniuntur pœna mortis. Dixi ſupra *hoc eod. lib.* §. *Blaſphemia, verſ. ſed quæro.*

Carceratus (*k*) fugiens fractis carceribus, capi-
6 te punitur. Dixi ſupra *quæſt.* 21. *verſ. Tertio autem.*

Caſtrans (*l*) ſeipſum. vel caſtrari faciens, punitur
7 pœna capitis, *l.* 4. *in fin. ff. ad legem Cor. de ſicar.* quod dicit eſſe notandum Catald. *de ſynd. num.* 86. quia alias vidit dubitari in civitate Recanati, cum quidam Sclavus ſibi ipſi præputium abſcidiſſet, & ibi refert Bal. *in l. reos, numer.* 9. *C. de accuſ.* dicentem, quod membra generationis ſunt membra, quæ habent proprias, & diſtinctas operationes, imo dicuntur eſſe membra nobilia. & per quæ ſalvatur ſpecies humana, & ideo mutilans illa debet puniri tanquam inimicus naturæ.

Cuſtos carcerum, carnaliter cognoſcens mulie-
8 rem carceratam de conſuetudine ſuſpenditur. Dixi ſupra *hoc eodem lib.* §. *fornicatio, verſ. cum carcerata.* Item cuſtos carcerum ſi propter ejus negligentiam carceratus aufugit, punitur (*m*) pœna capitis. Sed hoc intellige, ut procedat quando ille, qui aufugit, detinebatur pro crimine capitali. Nam eo caſu ſi fuit in nimia negligentia utique punitur ultimo ſupplicio: ſed ſi (*n*) detinebatur pro crimine non capitali, tunc punitur judicis arbitrio juxta modum culpæ. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Boſſ. *in tit. de carcere, numer.* 10. (*o*) Et hoc quidem locum habet in cuſtode, qui eſt negligens in ipſo actu cuſtodiæ: ſed ſi tantummodo fuerit in culpa in deputando ſubſtitutum, qui fuit negligens in cuſtodia, non debet ipſe cuſtos principalis puniri pœna mortis. Et ita judicavit Curia Neapol. ut refert Gramm. *voto* 29. quæ hoc caſu cuſtodem tantummodo ipſo (*p*) officio cuſtodiæ privavit, de quo etiam mentionem facit Boer. *deciſ.* 216. *& ſequentib.* & Boerium, & ſeipſum refert idem Gramm. *ſuper conſtit. regni, fol.* 45. *col.* 1. Et pro defenſione cuſto-

dis imputati de fuga carceratorum, videnda ſunt ea, quæ ſcribit Bald. *conſ.* 32. *lib.* 3. & Jo. de Amicis *conſ.* 28.

Dividentes prædam cum aggreſſoribus viarum ſunt comburendi, *l. ſi quis barbaris*, ubi Bartol. *C. de re milit. libro* 12. quem text. dicit Paris Put. *de ſynd. fol.* 250. *nu.* 8. eſſe ſingularem contra Agozinos, ſeu Baricellos qui ſolent de nocte ſumere ſocum fures, & cum illis dividunt furta; ſubdens, quod propter hoc quidam Agozinus, qui dividebat prædam cum furibus, fuit Neapol. ſuſpenſus, Exi-
mens (*q*) de manibus juſtitiæ condemnatum ad mor- 10
tem, vel confeſſum, ſive convictum de aliquo crimine, punitur pœna capitis, *l. cujuſcunque ff. ad l. Jul. Majeſt.* Et hanc dicit eſſe frequentiori Doctorum calculo receptam ſententiam Plac. *lib.* 1. *de delict. c.* 38. *numer.* 7. (*r*) Et refert Caravi. *ſupra ritu* 160. *numer.* 2. *in fin.* quod in civitate Neapoli quatuor, qui exemerant è manibus familiæ quendam nobilem, qui propter debita ducebatur ad carceres, fuerunt juſſu Viceregis ſtatim ſuſpenſi, & in fruſta ſciſſi. Et apud nos quidam Baptiſta Zacagnus, qui quendam è manibus familiæ Prætoris Mediolani exemerat, fuit laqueo ſuſpenſus, 11. Febru. 1552. P. N. Et alii quatuor, qui exemerant quoſdam fraudatores cum inventione è manibus Capitanei Glareæ Abduæ pariter fuerunt furcis ſuſpenſi, 28. Januarii 1554. P. N. Vide, quæ dixi in hoc propoſito ſupra *qu.* 20. *verſ. eximent autem, & aliis ſeq.*

Extrahens aliquem per vim de Eccleſia punitur 11
pœna mortis. veluti reus læſæ Majeſtatis, *l. fideli, C. de iis qui ad Eccleſ. confug.* Quod intellige ſecundum ea, quæ dixi ſupra (*ſ*) *qu.* 39.

Extrahens pro debito matremfam. ex propria do- 12
mo eamque ad carcerem ducens, punitur pœna capitis, *lib.* 1. *C. de off. diverſ. judic.* An autem pro crimine poſſit mulier honeſta carcerari, dixi ſup. *q.* 28. *verſ. quæro igitur.*

Falſum (*t*) teſtimonium dicens per quod aliquis 13
condemnatur ad mortem, punitur pœna mortis. Dixi ſup. *hoc eod. lib.* §. *Falſum, verſ. Teſtis, qui falſum.*

Famoſi latrones, & graſſatores viarum furca ſuſ- 14
pendi debent. Dixi ſupra *hoc eodem libr.* §. *Furtum verſic. ſcias tamen.*

Fur, qui furatus eſt rem, quæ ſit valoris ultra 15
quinq; ſolidos, punitur pœna mortis. Vide, quæ dixi ſupra *hoc eod. lib.* §. *Furtum, verſ. Sed quæro, & ſeq.*

Hæretici puniuntur pœna mortis. Dixi ſupra *hoc* 16
eod. lib. §. *Hæreſis, ſed quæro.*

Homicida punitur pœna mortis Dixi ſupra *hoc* 17
eod. lib. §. *homicidium, verſ. ſed quæro.*

Hoſtibus ferrum vendens, vel frumentum, vel 18
ſal, &c. vel alias merces, punitur pœna capitis, *l.* 1. *&* 2. *C. quæ res export. non poſſ.* & excommunicationis pœnam incurrit, c. ita quorundam, de Judæis, Vide quæ dixi infra *q.* 77. *verſ.* (*u*) *Chriſtiani deferentes.*

Imaginem. (*x*) Chriſti, aut ſanctorum percutiens, 19
frangens, aut vulnerans, (*y*) punitur pœna mortis, ſecundum Ang. *in l. ex ſenatus conſulto, ff. ad l. Corn. de ſicar. & in ſua diſputatione incip. in refulgens. deliciarum,* & ita obſervatum fuiſſe per Curiam Burdegalenſ. refert Boer. *dec.* 301. *poſt n.* 18. ubi atteſtatur quendā pro hoc crimine fuiſſe condemnatum, ut prius amputaretur ei manus, deinde caput. Refert etiam Marcus *dec.* 509. *in fin.* quod quidam judex in loco Peruſii qui projecerat lapidem contra imaginem beatiſſimæ Virginis, multaſque contumelias in eam protulerat, fuit vivus excoriatus.

tiatus. Dicit tamen Ang. *in d. l. ex ſenatuſcanſulto*, quod alias cum iſte caſus contigiſſet, fuit delinquenti ſolummodo manus amputata, quem refert Affliƈt. *ſuper 3. par conſtit. Regni, rub 54. n. 9.*

20 Incendiarii, (z) qui ob inimicitias, aut prædam intra oppidum incendium committunt, puniuntur pœna mortis *d. l. capitalium*, §. *incendiarii, ff. de pœnis.*

Item illi, qui comburunt ædes, vel acervum frumenti poſitum juxta ædes, *l. qui ædes, ff. de incend. ruina, naufr.* ut in incendio capſinæ, ſuper quo conſoluit Nart. *conſ. 42. & ſeq.* Et proximis annis fuerunt Cremonæ ſuſpenſi juſſu Senatus duo fratres, qui quaſdam ædes in quodam oppido combuſſerunt. Si quis vero non ædes, ſed tugurium combureret, non eſſet pœna mortis afficiendus, & ita Senatus quendam Paſqualem Curtarellum, qui de incendio cujuſdam tuguru convictus fuerat, condemnavit tantum ad triremes per biennium, 2. Auguſt. 1559. P. N. Fuit tamen pro incendio poſito in fænili ultimo ſupplicio affectus Paulus de Molo, 28. Novembr. 1561. P. N. (a) Hæc autem pœna ſtatuta contra incendiarios locum habet, quando data opera commiſſum eſt incendium: ſecus autem ſi culpa, vel caſu, & in facti contingentia quidam Donatus Biretta, qui incenſis ſtipulis permiſerat ignem vagari, quo frumentum ipſius proprium, & alienum combuſtum fuerat, habita à parte remiſſione, fuit abſolutus, 27. Septemb. 1552. P. N.

21 Injuriam (b) faciens Officiali tempore ejus ſyndicatus, debet puniri pœna capitis, ut dicit gloſ. *in §. illud, in verbo, Mortis in authen.* ut judices ſine quoquo ſuffragio. Sed hoc intellige, niſi ipſe Officialis prius injuriam illi feciſſet: & ita ſe practicaſſe atteſtatur Paris. Put. *de ſynd. fol.* 137. *poſt* n. 3. in quodam Officiali, qui injuriabatur querelantibus. Quod nota.

22 Judex, qui dedit operam, vel accuſatus, vel inquiſitus aliquid falſo confiteretur, per quod innocens poſtea damnaretur ad mortem, punitur pœna capitis, ut dixi *in d. §. Homicidium, verſ. item judex.* Item (c) judex qui per pecuniam, vel iracundiam aliquem innocentem ad mortem condemnavit punitur pœna capitis, ut dixi *in d. verſ. item judex.* Præterea judex ponens aliquem indebitè ad torturam punitur pœna capitis, ut dixi ſupra, *q. 64. verſ. antequam tamen.*

23 Lenones, (d) & lenæ puniuntur pœna mortis, ut eſt tex. *in authen. de leno. §. præconizamus, col.* 3. ſed de conſuetudine non puniuntur pœna mortis, ſed tantommodo (e) flagellantur cum mitra, ut dicit Nunius *de los Corregidores, fol.* 204. *numer.* 15. vel afficiuntur aliqua alia pœna arbitrio judicis, & ita eſſe conſuetudinem atteſtatur Pract. Jodoc. *c.* 89. *num.* 43. Ita etiam in regno Hiſpaniæ ſolere practicari dicit Ant. Gomeſ. *ſuper lib.* 80. *Tauri, numer.* 73. licet ſubdat, quod eſt pœna irridenda pro tam nefando crimine, & quod deberent puniri pœna mortis.

24 Læſæ majeſtatis crimen committens punitur pœna mortis, ut dixi ſupra, *hoc eo. l. §. læſæ Majeſtat. verſicul. ſed quæro.*

25 Libelli (f) famoſi auctor, qui fabricatus ſit de alio ad ejus infamiam contra veritatem, punitur pœna capitis, *l. unica, C. de famo. libel.* & dicit Angel. *in l. lex Cornelia, §. ſi quis liberum, numer. 3. ff. de injur.* ſed hoc vidiſſe de facto inquodam, qui poſuerat quandam ſcripturam infamatoriam ſuper altari palatii priorum (g) non deſcripto nomine alicujus. Dicit tamen idem Ang. *in d. l. unica, C. de famo. lib.* quod licet ille, qui poſuerat talem cedulam, debuiſſet decapitari, tamen indulta ſibi fuit pœna capitis, & converſa in pœna duorum mille ducatorum. (h) Quinimo dicit Paris Put. *de ſynd. fol. 273. numer. 6.* quod illi, qui ad infamiam Poteſtatis pingunt membra virilia, vel vulvas muliebres ſuper janua eorum cameræ, vel porta palatii, ſunt maxima pœna digni; ſubdens, quod in facti contingentia conſuluit, quod quidam, qui pinxerat quandam honeſtam mulierem ejus amaſiam (quæ ſibi conſentire nolebat) nudam cum certo vituperio, & illam picturam ad ejus ignominiam affixerat in locis publicis, quod eſſet ad triremes tranſmittendus; quia (ſecundum eum) talis pictura erat libellus infamatorius. Ego autem in practica (i) nunquam vidi ſervari, ut propter libellum famoſum aliquis ultimo ſupplicio afficeretur, ſed ſemper vidi imponi pœnam extraordinariam, puta, fuſtigationis, ictuum funis, & ad ſummum pœnam triremium. Et præteritis annis quidam proxeneta, qui tres libros materna lingua compoſuerat, in quibus de multis etiam in Magiſtratu conſtitutis obloquebatur, licet eos non publicaſſet, fuit juſſu Senatus alligatus catenæ infami, & libri publicè combuſti. Adde quod non ſolum ipſe auctor, & fabricator hujuſmodi famoſi libelli eſt capite puniendus, ſed etiam ille, qui legit, & ſtatim non laceravit, eadem pœna afficiendus. Et ita communi conſenſu tenent Doct. ut ait Plac. *lib. 1. delictorum, c. 3. poſt n. 2.*

Medicus malum medicamen ſcienter adhibens, ut infirmus moriatur, punitur pœna mortis. Dixi ſupr. *hoc eod. lib. §. Homicidium, verſ. Item medicus.*

Milites multis ex cauſis capite puniuntur, quas 26
per te videre potes *in l. deſertores, & aliis pluribus legibus illius tituli, ff. de re militari*, potes etiam videre apud Julium Ferret. *in tract. de bello, fol.* 148. *& ſeq.* & apud illuſt. Doctorem, & compatrem meum Petrum Bellum *de re militari, in 8. parte.*

Monialem carnaliter cognoſcens, vel cum ea de 27
facto matrimonium contrahens, punitur pœna mortis, *leg. quis non dicam rapere, C. de epiſcop. & cler.* Dixi ſupra *hoc eod. lib. §. Fornicatio, verſ. Cum moniali.*

Mulier, quæ proprio ſervo ſe ſupponit, punitur 28
pœna mortis, Dixi ſupra *hoc eod. lib. §. Fornicatio, verſ. mulieris etiam.* Item mulier, quæ animali bruto ſe ſubjecit, punitur pœna mortis, ut dixi *in eodem §. Fornicatio, verſ. Cum animali.*

Muros (k) civitatis rumpens, vel tranſcendens punitur pœna capitis, *l. fin. ff. de rerum divi.* Scias tamen, quod, illa lex intelligenda eſt, ut procedat tantummodo in tranſcendente muros urbis Romanæ: in muris aliarum civitatum eſt pœna arbitraria. Ita dixit Barto. *in d. l. fin. numer.* 2. & ita diſtinguendum eſſe ſecundum Doctor. affirmat Roland. *conſ.* 84. *numer.* 25. *lib.* 2. Hanc etiam opi. ſervari de conſuetudine atteſtatur Alexand. de Nevo *conſ.* 94. *num.* 1. *quod eſt duplicatum, inter conſ. criminalia diverſorum. conſ.* 91. *lib.* 1. Et ita in facti contingentia judicatum fuit in Curia Burdegal. ut refert Boer. *deciſ.* 232. Dicit tamen Alber. *in d. l. fin. numer.* 1. quod vidit hunc caſum in facto civitate Bergomi, tempore regiminis D. Gulielm. de Caſtro Bacco, qui ipſo reclamante quendam, qui muros civitatis tranſcenderat, fecit decapitari, (l) Apud nos ſemper vidi ſervari opin. Bart. ut ſcilicet non imponatur pœna capitis, ſed alia èxtraordinaria: & ita in facti contingentia juſſus fuit fuſtigari quidam Franciſcus Cartarius, qui foſſam civitatis tranſiverat, ultimo Febr. 1551. P. N. Et alius quidam Stephanus de Nignano, qui tranſgreſſus fuerat foſſas oppidi Serravalis, juſſus fuit in contumaciam condemnari in tribus ictibus funis, (m) vel viginti aureis, 20. Martii 1556. P. N. Et (n) ita omnino ſervandum eſſet, præſertim ſi eſſet tempus pacis, & ille tranſcendiſſet

muros

muros non animo eos violandi, ſed aliqua ex cauſſa, pura, ut effugeret è manibus ſatellitum, vel hujuſmodi. Et (*o*) quod hæc pœna ſolummodo locum habeat tempore belli, non autem tempore pacis, fuit in facti contingentia Capuæ judicatum, ut refert And. de Iſer. *conſtitut. regni* relatus & ipſe per Gramm. *ſuper eiſdem conſt. fol.* 31. *col.* 1 *poſt numer.* 6.

30 Officialis, (*p*) qui publicos proventus ſubtrahit, punitur pœna capitis, §. *item lex Julia peculatus, Inſtit. de pub. jud.* (*q*) Sed hic incidenter quæro, nunquid Officialis, qui multa acquiſivit in officio, præſumatur ea de bonis fiſci acquiſiviſſe, niſi doceat ſe ea aliunde acquiſiviſſe? Reſpond. Gloſ. *in l. defenſionis facultas in gloſſ. fin. C. de jure fiſci lib.* 10. videtur tenuiſſe, quod ſic: Sed certè in contrarium eſt communis opin. ut atteſtatur Dec. *conſil.* 6. *numero* 2. Et dicit Bald. *in capitul.* 1. *in ultimis verbis, de clerico, qui inveſti. facit, in uſib. feud.* quod illa gloſſ. per multos damnatur, & non ſervatur de conſuetudine, quem refert Bertran. *conſ.* 115. *numero* 7. *libr.* 2. *in* 2. *parte*, ubi etiam poſt *numero* 31. dicit, quod illa gloſſ. reprehenditur per Doctor. Illum etiam refert idem Bertran. *conſ.* 151. *numer.* 6. *libr.* 6. ſubdens, quod ſecundum communem opinio. illa gloſſ. reprehenditur. Et ideo teneas, quod imo Officialis præſumitur in dubio licitè acquiſiviſſe, nec præſumitur aliquid habere de bonis fiſci, niſi id liquido probetur.

31 Plagiarius, (*r*) qui pueros vel ſervos furatur, pœna capitis punitur, *l. quoniam, & l. fin. C. ad l. Flaviam de plagia.* Sunt tamen intelligendæ illæ leges, ut procedant in eo, qui ſolitus eſt talia committere; ille enim utique puniendus eſt pœna mortis: ſecus autem ſi non ſit conſuetus: nam eo caſu eſt diſtinguendum; quod, Aut habuit animum celandi; & adhuc punitur ultimo ſupplicio; Aut vero non habuit animum celandi: & eſt mitius puniendus. Et hæc opin. communiter tenetur, ut dicit Bar. *in lib. penult. in princi. ff. ad l. Flavi. de plag.* quem refert Anan. *in capitul.* 1. *poſt numer.* 4. *de furtis.*

32 Privatum (*ſ*) carcerem exercens punitur pœna capitis, ut eſt text. *in lib.* 1. *C. de privatis carcer.* Et adverte, quia ille, qui capit aliquem, & detinet ex injuſta cauſa, punitur pœna privati carceris, etiamſi illum detineat minori ſpatio viginti horarum. Ille vero, qui alium capit ex juſta cauſa poteſt illum detinere ſpatio viginti horarum, & ipſum captum judici præſentare, & ita concludunt omnes Doct. ut dicit Cavenſ. *ſuper* 56. *ritu magnæ curiæ, numero* 2. Scias autem, quod diſpoſitio illius legis non habet locum in Cardinalibus ſanctæ Romanæ Eccleſiæ; nam hodie quilibet Cardinalis habet privatum carcerem ad puniendos domeſticos, & familiares ſuos, & ita uſum obtinuiſſe atteſtatur Manfred. *in tractat. de Cardinal. capitul.* 8. 19. *privileg.* Memini ego de hoc crimine proceſſum fuiſſe contra D. Joannem Stephanum Ritium, qui furem in domo captum per ſeptem dies domi detinuerat: ſed comperto, quod ſtatim dederat notitiam Officialibus, fuit abſolutus, 23. Martii 1566. Credo (*u*) etiam, quod in practica reus privati carceris non afficeretur ultimo ſupplicio, ſed mitius puniretur, prout in facti contingentia ſervavit Parlamentum Burdegalenſe, quod condemnavit in pœnam pecuniariam tantum quendam dominum, qui famulum ſuum diu in privato carcere retinuerat, ut refert Papo *lib.* 23. *tit.* 1. *arreſto* 1

33 Proditor (*x*) punitur pœna capitis, tanquam reus læſæ Majeſt. ut colligitur ex tex. *in l. fallaciter*, ubi gl. *in verb. Prodita. C. de abolitio.*

34 Raptores mulierum puniuntur pœna mortis, *l. unica, C. de raptu virg.* Dixi ſup. *hoc eo. l.* §. *raptus, verſiculo Sed quæro.*

Sacrilegi puniuntur pœna capitis. Vide quæ dixi 35
ſupra *hoc eod. libr.* §. *Sacrilegum, verſiculo Sed quæ-* 36
ro. Seditionis (*y*) auctor punitur pœna mortis, ut eſt text. *in lib.* 3. §. *Item ſi quis auctor. de ſicar.* & etiam ſeditionem in populo concitans contra Principem, vel rempubl. *lib.* 1. *C. de ſedition.* Et licet ille text. expreſſe non imponat pœnam mortis, ſed tantum dicat, quod mulctam graviſſimam ſuſtinebit: tamen gloſſ. ibi *in verbo, Graviſſimam, in prima opin.* interpretatur, id eſt, mortem: & illam opinio. dicit eſſe approbatam in practica Salyc. *in d. lib.* 1. *poſt numer.* 1. Quod tamen intelligendum eſt, quando tractatus præceſſit ipſum tumultum, ſeu ſeditionem: ſecus autem ſi accidentaliter evenerit aliquis tumultus, vel ſeditio in populo, circa animum turbandi quietem populi. Nam eo caſu mitius eſſent puniendi, ut in facti contingentia conſuluit Jaſo. *conſil.* 167. *libr.* 4. & Dec. *conſil.* 256. & judicavit Conſilium Neap. teſte Gram. *voto* 19.

Seipſum (*z*) occidere volens, punitur pœna capitis, *l. ſi quis aliquid*, §. 1. *ff. de pœn.* (*a*) Et ideo licet talis volens ſeipſum occidere fuerit impeditus, ne id faceret, punitur tamen perinde ac ſi delictum conſummaſſet. Et hæc eſt frequentiori Doctor. calculo recepta opin. ut dicit Placa *libro* 1. *delictorum, capitul.* 23. *numer.* 18. Nihilominus ſtante generali conſuetudine, quod conatus non puniatur niſi ſequatur effectus, ut dixi infra *quæſtio.* 92. fortè contrarium eſſet dicendum in practica, prout etiam ſe in facti contingentia conſuluiſſe atteſtatur Carer. *in pract. crim. fol.* 230. *numero* 127. in quodam ſe ſuſpendere volente, qui tamen concurſu hominum vivus evaſit. (*b*) Occidens autem ſeipſum moritur inteſtabilis, quia ſcilicet rumpitur, & annullatur omne teſtamentum prius ab eo factum. Et eſt communis opin. ut dicit Gulielm. de Benedict. *in* 2. *parte capit. Raynutius, verb. mortuo teſtatore, numero* 28. Regulariter tamen ejus bona non confiſcantur. Et ita tenent omnes communiter, ut ait Bertran. *conſ.* 134. *numero* 2. *libr.* 3, *in* 1. *parte.* Sed hæc omnia procedunt in iis, qui conſcientia proprii ſceleris manus ſibi inferunt. (*c*) Cæterum, ſi qui tædio vitæ, doloris impatientia, furore, morbo, pudore moti, manus in ſe inferunt, non puniuntur pœna corporali, nec confiſcatione bonorum, neque eorum teſtamenta irritantur. Et in hoc omnes conveniunt, ut dicit Igneus *in lib.* 1. §. *ſi manus, numero* 17. *ff. ad Syll.* Et ideo ſi quis (*d*) ſe in puteum præcipitaverit, & mortuus fuerit, non debent ejus bona confiſcari, niſi appareat, quod id fecit conſcientia criminis, prout in caſu, in quo conſuluit Decian. *conſ.* 438. & Pariſ. *conſ.* 115. *lib.* 4. & Corn. *conſ.* 195. *libr.* 2. Et licet Pract. Jodoch. *capit.* 88. *numer.* 6. dicat, quod ſecundum conſuetudinem, quiſquis ſeipſum interficit ex quacunque occaſione, & cauſa hoc evenerit, furcis ſuſpenditur, & bona ejus omnia confiſcantur; id (*e*) tamen apud nos non ſervatur. Dicit etiam ibid. *nu.* 8. quod ex more, & conſuetudine cautum eſt, quod nemo hujuſmodi corpus damnatum, & ſuſpenſum manibus attrectet & auferat niſi ex judicis mandato, & permiſſu. Item *numero* 9. dicit pariter conſuetudine obſervatum eſſe, ut quoties hoc ſcelus in domo commiſſum eſt, cadaver ipſum funibus à domo ipſa extrahatur, non per oſtium, ſed per foramen factum ſub limine domus: quæ tamen omnia apud nos non ſervantur.

Servus, qui cum domina carnaliter ſe commiſcuerit, punitur pœna mortis. Vide, quæ dixi ſupra *hoc eod. li.* §. *Fornicatio, verſ. cum domina.* 38

39 Sodomitæ puniuntur pœna mortis, ut dixi ſup. *hoc eo. lib.* §. *Sodomia, verſ. ſed quæra.*

40 Sortilegi, (*f*) & malefici puniuntur pœna mortis, ut eſt text. *in l. 3. C. de malef.* Sed hoc de conſuetudine non ſervatur, ut dixi ſupra *hoc eod. lib.* §. *Hæreſis, verſ. ſucceſſive quæro.*

41 Transfuga (*g*) punitur pœna mortis *l. ſi quis aliquid ex metallo,* §. *transfuga, ff. de pœnis.* Quod intellige, ut procedat, quando illud doloſe fecit: aliàs autem mitius eſſet puniendus, ut in caſu in quo conſuluit Gramm. *voto* 10. Scias autem, quod in hoc delicto de jure communi punitur conatus, etiamſi non ſit conſummatus effectus: nam, (ſecundum aliquos) liber homo, ſi fuerit inventus fugere ad hoſtes, punitur pœna mortis. Et hanc eſſe communem opinio. atteſtatur Bolenc. *in repet. l. capitalium,* §. *famoſos, num.* 82. *ff. de pœn.* Servus tamen, qui intentus eſt fugere ad hoſtes, non punitur ultimo ſupplicio, ſed pede tantum debilitatur, vel in metallum damnatur, ut videtur tex. *in l. ſi fugitivi, C. de ſerv. fugit.* quod eſt mirabile, ut ſcilicet detur caſus, in quo in pari delicto mitius puniatur ſervus, quam liber homo. Sed certè quicquid dicat Bolenc. hæc opin. non eſt vera, neque communiter tenetur, ut atteſtatur Cæpol. in *d. l. ſi fugitivi, poſt n.* 4.

42 Tutor, qui corrumpit puellam, cujus eſt totor, punitur pœna capitis, ut dixi ſupra *hoc eod. lib.* §. *Fornicatio ver. cum pupilla.*

43 Vaſtatores (*h*) & inciſores vinearum, & arborum, puniuntur pœna mortis, ut latrones, eſt text. *in l.* 2. & ibi gl. *unica, ff. arborum fur. cæſarum.* Hæc tamen pœna apud nos non ſervatur, ſed Senatus illos condemnat (*i*) pœna extraordinaria, non modo quando ſunt in carceribus detenti, ſed etiam quando ſunt contumaces: & in ſpecie juſſit quoſdam condemnari in contumaciam pro inciſione vitium in tribus ictibus funis, & in damnis verſus partem, ultimo Julii 1557. P. N. Et alias etiam quidam Bartholomæus Maſſinus, qui vites inciderat, fuit juſſus fuſtigari, ultimo Aprilis 1549. Et quidam Franciſcus Paſlallus in contumaciam condemnatus fuit ad triremes per quinquennium, 6. Septembr. 1554. A. C.

44 Venenum (k) malum ſcienter faciens, aut dans ad aliquem occidendum, punitor pœna capitis, de quo dixi *in d.* §. *homicidium, verſ. punitur etiam.*

45 Violator (*l*) ſepulcrorum, ex illis extrahens armata manu cadavera, vel oſſa mortuorum, punitur pœna capitis *l. 3.* §. *adverſus, ff. de ſep. viol.* Sed hoc crimen, propter multa cœmeteria constructa apud Eccleſias, jam in deſuetudinem abiit: & illa rubrica parum in uſu eſt, ut ait Berbe. *in viatorio, in rubr. de ſep. viol.* & Pract. Jodoc. *c.* 109. *in fin.* Vidi tamen ego ingentem proceſſum factum Cremonæ ſuper hoc crimine, & fuit quidam Galeacius Ferrarius condemnatus in uno ictu funis, & aureis decem: pro qua condemnatione obtinuit gratiam 27. Septembr. 1561. P. N.

ADDITIONES

Ad Quæſt. LXVIII.

N*Unc videndum*) Vide Farin. *vol.* 1. *quæſt. crim. q.* 20. & *ſequen.* Ros.

(*b*) *Videre poteris*) Farin. *tit. de delict. & pœnis q.* 20. 1. *vol. nu.* 1. Ros.

(*c*) *Attingemus*) Ut facit Plaza *ſua epitome delict. c.* 10. *n.* 25. *per totum.* Ros.

(*d*) *Abortum procurans*) Adde abortioni cauſam præſtans quando, & qua pœna puniatur per Jac. Menoch. *de arbit. jud. lib.* 2. *cent.* 4. *c.* 257. & Pract. Carer. *pag.* 223. *n.* 107. Giach.

Abortum) Farin. *q.* 97. *caſu* 8. *n.* 150. Ros.

Abortum procurans) Adde, quod Judicis † arbitrio puniri debet dans cauſam abortui, ſive fœtus animatus, ſive non animatus ſit, ſecundum Menoch. *de arbit. jud. caſu* 357. ubi etiam habetur, quando fœtus dicatur animatus, & quod abortioni cauſam dans pro ſalute mulieris excuſatur, licet ipſe teneret, quod aliqua pœna puniendus ſit, & quod peccat quoad Deum, & quod percutiens † mulierem, quam ignorabat eſſe prægnantem, mitius puniri debet, licet abortus ſit ſecutus, & de prædictis vide etiam Vivi. *in dec.* 82. ubi latè † de Medicis, qui cauſa valetudinis cauſant abortum. 1 2 3

Item † adde, quod mulier accipiens medelas, ut faceret abortum, & abortum fecit, pœna arbitraria punitur, niſi pro pecunia illud faceret, quia tunc pœna mortis eſſet punienda, Menoc. *de arbit. Jud. caſu* 357. & eſt communis opinio, ut per Gomeſ. *de delict. capit.* 3. *num.* 10. *verſicul. quartus caſus,* ſecus ſi id egerit odio mariti, vel ex alia cauſa, quia mitius punitur, ut ibi per eum, vide etiam Afflict. *in conſtitut. terminum vitæ, n.* 19. 4

Item † adde, quod ſtatutum diſponens, quod occidens hominem morte puniatur, comprehendit illum, qui dedit operam ad occidendum partum, ſecundum Chaſſan. *in conſuet. Burgund. fol.* 56. *n.* 25. ſed contrarium tenuit Menoch. *de arbitr. Jud. caſu* 357. *n.* 10. & credo hanc opinionem eſſe veram, quia nondum natus proprie non eſt homo. 5

Item † adde, quod filia ſi eſt minor, & ſuaſionibus matris impiæ abortum fecit, ut ſuam turpitudinem occultaret, tunc filia excuſatur ſecundum Dec. *in conſ.* 535. nam, & matri juſſus, ac mandatum, nec non & ætas illi excuſationem præſtat: ſed Meno. *in d. caſu* 357. *in fine* dicit, quod illam judicaret pœna arbitraria dignam.

Item † adde, quod ſi mulier acciperet medelas, ut non efficeretur prægnans, non debet puniri pœna homicidii, ſed mitiori, & eadem pœna punitur, qui dedit medelas; Marſ. *in l. ſi mulierem ff. ad leg. Corn. de ſicar.* & Foller. *in pract. crimin. in verb. pœnis debitis feriantur, n.* 66. 7

Item † adde, quod in ſtatu Eccleſiaſtico adeſt conſtitutio, ſive motus proprius Sixti V. Dat. ſub die 16. menſis Novembr. 1588. qua procurantes, conſulentes, & conſentientes quocunque modo abortum, vel ſterilitatem pœna mortis naturalis puniuntur, ſive partus ſit animatus, ſive non, & tam Clerici, quam laici pœna ultimi ſupplicii puniri debent. 8

Item adde, † è contrario, ſi quis dederit medelam mulieri ad eam ingravidandam, unde tamen mortua eſt, debet relegari, per text. *in l.* 3. §. *ex ſenatuſconſulto ff. ad leg. Corn. de ſicar.* & Foller. *in practic. crimin. in verb. pœnis debitis feriantur, nu.* 64. 9

Item adde, quod dans poculum cauſa abortionis, vel amoris, & ſcienter recipiens, arbitrariè puniri debent etiam quod abortus non ſit ſequutus, nec aliud damnum ob malum exemplum, Afflict. *in conſt. amatoria num.* 3. *lib.* 3. & Gomeſ. *de delictis c.* 3. *nu.* 33. *in fin.*

Item adde, quod dans poculum, non in animo occidendi, ſed cauſa amoris, vel abortionis, ſi recipiens moriatur, pœna mortis puniri debet, per tex. *in l. ſi quis aliquis* §. *qui abortionis, ff. de pœnis,* & ibi Bart. & communiter Doctores, & Gomeſ. *de delictis c.* 3. *n.* 33. ubi dicit, etiam, quod ſi poculum fuerit datum cauſa amoris liciti, vel conceptionis, & mors ſequatur, quod eo caſu extraordinaria pœna punitur.

Item adde, quod in dubio fœtus præſumitur animatus, & ideo delinquens tenetur probare negativam, ut not. Ana. *in c. ſicut de homicidio.* & ibi Card. & alii Doctores, ſed Gomeſ. *de delictis c.* 3. *nu.* 32. contrarium tenuit, dicens, quod jura, in quibus fundatur Anan. & cæteri, loquuntur quoad irregularitatem, & non quoad pœnam corporalem.

Item adde, quod committens abortum, etiamſi fœtum monſtruoſum occideret, ut puta, ſi haberet unum brachium, vel plura brachia, vel unum pedem tantum, vel plures, debet puniri pœna mortis, ſi anima eſſet infuſa, ſecus vero ſi non eſſet in forma humana, quia haberet caput animalis bruti, vel ſimile. Bal. Ang. & communiter Doctores *in l. quod dicitur ff. de lib. & poſthum.* & Gomeſ. *de delictis, c.* 3. *n.* 32. Bajard.

(*e*) *Honoris ſui*) Farin. *vol.* 5. *ſua prax. q.* 122. *part.* 5. *n.* 91. & *part.* 6. *n.* 131. & *quæſt.* 161. *vol.* 1. *n.* 194. & *ibi poculo amatorio.* Ros.

(*f*) *Tu vero dic.*) Far. *d. par.* 6. *n.* 149. & *ſeq.* Farin. *d. par.* 6. *nu.* 137. Ros.

(*g*) *Aſcendens cum ſcalis*) De pœna autem deponendi ſcalas ad feneſtras, vel ad domum alienam ibi intrandi cauſa, vi. per Aug. de Aret. *in* §. *ſanctæ quoque res, ſub nu.* 4. *Inſtitut. de rer. diviſ.* Giach.

Aſcendens cum ſcalis) Adde † videndum Menoch. *de arbit. jud. caſ.* 360. *numer.* 95. & Farin. *variarum quæſt. noviter impreſſarum in quæſt.* 20. *nu.* 145. qui accedit cum Domino 10

Claro,

Claro, & Menoch. ibi etiam dicit, quod ſi extaret bannum
imponens pœnam mortis naturalis aſcendentibus cum ſca-
lis de nocte, abſque eo quod diceret ex qua cauſa, appo-
neretur ſemper, cum qui amoris cauſa ſic per ſcalas aſcen-
11 deret, à pœna mortis excuſaretur. Sed † advertendum eſt,
quod Bal. non dicit ſimpliciter, quod aſcendens cum ſca-
lis de nocte ad domum alienam, pœna ultimi ſupplicii pu-
niatur, ut refert D. Clarus: ſed dicit, quod ponens ſcalas
ad muros, vel feneſtram alicujus, ſi hoc facit cauſſa vio-
landæ caſtitatis, eſt puniendus pœna mortis, ſecus ſi mu-
lier non ſit caſta, ſed meretrix, quia tunc extraordinarie
punitur; tamen credo opinionem D. Clari ſequendam eſſe,
quando adeſt conſenſus mulieris, vel non ponantur ſcalæ
ad Monaſterium Movialium.

12 Item † adde, quod fur committens furtum cum ſcalis, ſi
meretur pœnam fuſtigationis propter furtum, per hanc qualita-
tem, quod furatus eſt cum ſcalis, debet puniri ad triremes per
quinquennium; ita deciſum fuit in Regio Conſilio Cathalo-
niæ, ut atteſtatur Peguer. *in quæſt. crim.* 26. Bajard.

(h) *Quæ ſententia*) Farin. *d. q.* 20. *n.* 145. Ros.

(i) *Cauſa, propter quam aſcenderat*) Amor itaque crudelis
punitur, ut hic, & de mulierum amore ſupra *in §. fornica-
tio verſic. mulieris etiam*, De ſcalis autem, prout hic, vide
ſupra *q.* 60. *verſic. eſt & amor.* Adde Menoch. *tractat. de ar-
bit. jud. caſ.* 328. *lib.* 2. *cent.* 4. *infra quæſt.* 92. *verſic.* 1. *ad fin.
ſup. quæſt.* 28. *verſicu. ſed nunquid.* Hæc tamen pœna por-
tantis ſcalas ad feneſtras minus ſevere caſtigata fuit, eo quia
actus non conſummatus, licet atrox, imo atrociſſimus, &
pœna affectus ſolet ex poteſtata legis Judici conceſſa mi-
nui, ut in caſu ſcalæ ſic exportare concludit Joſeph. Fon-
tanella *inter conſil. crim. diverſ. conſil.* 97. *p.* 2. per dec. Affli.
factam ad inſtantiam Regis Federici 276. *num.* 8. ubi vide.
Drogh.

(k) *Carceratus fugiens*) Quomodo autem procedatur con-
tra carceratum poſt fugam, ſupra *q.* 61. *verſ. Sed hæc quidem
omnia.* Bajard.

13 *Carceratus*) Adde, quod † mulier fugiens de carcere cau-
ſa evitandæ libidinis excuſatur, ſecundum Bal. *in l.* 1. *nu.*
14 11. *C. de ædil. action.* & ſi cuſtodes † dimiſiſſent eam exire
cauſa voti explendi ad aliquam Eccleſiam, non dicitur fu-
giſſe, quia revertendi propoſitum ſemper detinuit, ut ibi per
16 eundem Bal. alias † limitationes ponit Vivius *com. opin. in
verſ. fuga. n.* 24.

17 Item † adde, quod in ſtatu Eccleſiaſtico eſt Bulla Sixti V. an-
no 1. ejus Pontif. qua puniuntur omnes, quod carcerem, aut
aliam quamcumque cuſtodiam effregerint, ſiva tentaverint,
ſiva ad hoc homines, vel arma miniſtraverint, pœna læſæ ma-
jeſtatis, & rebellionis; aut etiam auxilium, conſilium, vel fa-
vorem quomodo præſtant. Bajard.

(l) *Caſtrans ſeipſum*) Far. *in ſup. alleg. q.* 20. *n.* 157. *vol.* 1.
& quæſt. 128. *p.* 1. *nu.* 32. Ros.

Caſtrans ſeipſum) Adde videndum Fab. de Monteleone *in
ſua praxi. arb. in* 3. *& ult. p.* 4. *p. princ. n.* 930. *cum ſequent. fol.*
292. ubi qua pœna de jure cano. ſit puniendus, vide etiam Fa.
var. quæſt. noviter impreſſarum quæſt. 20. *n.* 152. & † etiam Me-
18 dici puniuntur caſtrantes homines licet ipſi conſentiant, niſi
ægritudo ſit mortalis, quæ non poſſit aliter, quam per inciſio-
nem curari, & ideo ipſi ſemper dicunt, & proteſtantur, quod
recipiunt ipſum pro homina mortuo; ita tradit Ang. *in l. lege
Corn. §. conſtitutum ff. ad leg. Cor. de ſicar.* ubi ſubdit, quod pu-
tat talem proteſtationem parum prodeſſe, ſi ipſi Medici ali-
quam culpam; vel imperitiam commiſerint in curatione, &
mors ſequatur, hoc etiam tenet Par. de Put. *in ver. compoſitio
ver. an ſi delinquens n.* 1. & ſi hoc ſervaretur in practica certè,
multi Medici punirentur. Bajard.

(m) *Pœna capitis*) Adde, & vi. per Jac. Menoch. *de arbitr.
jud. li.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 302. & ibi quando excuſetur. Giach.

(n) *Sed ſi detinebatur*) Farin. *in tit. de carceribus vol.* 1. *q.* 31.
hic allegata, ubi latiſſime. Ros.

Detinebatur pro crimine capitali) Adda, quod eximens da
carcere alias tenetur ad debitum, pro quo detinebatur exemp-
tus: Marſil. Rub. *Rub. de fidejuſſ. n.* 16. Jaſ. *in §. pœnales num.*
114. *Inſtit. de act.* Menoch. *de arb. jud. lib.* 2. *cent.* 4. *caſu* 301.
n. 32. Item dicitur turbare Juriſdictionem Judicis, & ideo te-
netur, Alex. *conſi.* 35. *vol.* 2. referente Capyc. *dec.* 137. *ſub n.*
7. Ad hoc tamen, cum ſit eximens teneatur tali lege Cujuſ-
cunque, *ff. ad l. Jul. majeſt.* oportet, quod exemptus jam ſit
confeſſus, vel alias condemnatus, *Conſ.* 13. *nu.* 9. *in fin. vol.* 6.
Drogh.

19 *Sed ſi detinebatur*) Adde, quod † in Regno Neapol. adeſt
conſtitutio incip. cuſtodes, qua cuſtodes carcerum puniuntur
pœna publicationis bonorum, & carcerationis per annum, ſi
per eorum negligentiam carcerati evaſerint: ſi per fraudem,
pœna capitali. Bajard.

20 (o) *Et hoc quidem locum habet in cuſtode*) Adde, † Commen-
tarienſem non teneri, ſi duo ſunt commentarienſes, & unus
ſine ſcientia, & conſilio alterius aufugit cum carcerato: quia
juſte de ſocio ſuo fuit confiſus, *l. fin. ver. interdum ff. de cuſtod.
& exhib. reor.* & ibi Alex. *in apoſt. ad Bart. & Bologn. in addit.
ad d. l. fin.* qui eam inducit pro Caſtellanis, quod tamen proce-
dit, quando dominus carceris, vel Caſtri appoſuit ſocium; ſe-
cus ſi commentarienſis, vel Caſtellanus ſocium appoſuiſſet,
quia tunc teneretur, quia malum ſocium appoſuit: ita declarat
Pariſ. *de ſyndica. in §. licet dicatur, quod carcerarius, n.* 3. & ibi
etiam habetur, ſi commentarienſis commiſerit carceres alicui,
† qui tunc ſufficiens reputabatur, ſed poſtea mutavit mores, 21
nunquid ipſe teneretur de carcerato, qui negligentia talis fa-
muli aufugit, & ſi carceratus † impetraverat literas ceſſionis 22
bonorum a Principe cum mandato, quod cedendo bonis liba-
raretur, & carcerarius liberaſſet illum, vel aufugiſſet, ante-
quam judex decerneret admittendum, vel non admittendum
ad ceſſionem bonorum, an teneretur, & an ad totum debitum,
vel ad intereſſe, & in hac materia cuſtodum carcerum, & qui-
bus pœnis puniantur vide Menoch. *de arb. jud. caſ.* 302. ubi
ponit multos caſus, vide etiam Affl. *in conſtit. Caſtellani nu.* 3.
rubr. 88. *fol.* 169. ubi plene de hac materia, ſed omnino vida
Farin. *var. reſolu. noviter impreſſarum* † *in quæſt.* 31. ubi more
ſuo mirabiliter hanc materiam ampliando, & limitando de- 23
claravit, & alibi ita bene examinatam non reperies, & ibi *n.*
72. *&* 73. an cuſtos teneatur de fuga carcerati, quando pro eo
interceſſerit fidejuſſor da tuto carcere, de quo habetur etiam
per Bertaz. *in conſil.* 257. *nu.* 5. *& conſ.* 421. *numer.* 29. *cum ſeq.
vol.* 2.

Item adde, quod † ſi cuſtos carceris pretio, vel gratis, vel 24
alio modo fregerit carceres, dimittens captivum, tenetur pœ-
na *l. Juliæ Majeſt. l. cujuſque dolo ff. ad l. Jul. Majeſt.* & hoc af-
firmat vidiſſe de facto Barthol. de Capua *in ſuo ſing. incip. nota
quidam cuſtos.*

Item adde, † quod Cuſtos carcerum, qui nobilem carcera- 25
tum non arcte detinuit, ſi ille nobilis aufugit, excuſatur Ant.
Gabr. *libr.* 7. *concluſ.* 8. *n.* 55. *fol.* 901. ubi infinitos accumula-
vit hoc tenentes, & in materia cuſtodis carcerum, † & an te- 26
neatur, ſi fugiens injuſte fuit carceratus, vide etiam Beccan.
conſ. 44.

Item adde, † quod cuſtos non debet dimittere carceratum, 27
ut exeat cauſa voti explendi, etiam quod redeat, quia ejus
officium eſt tenere eos incluſos, niſi hoc faciat ex conſuetudi-
ne publica: nam non eſt delictum, nec delicti qualitas, quam
publica conſuetudo permittit Bald. *in l.* 1. *num.* 11. *C. de ædilit.
action.*

Item adde, † quod cuſtos carceris excuſatur, ſi non cuſtodi- 28
verit ita diligenter illum, qui erat de proximo relaxandus, ſi-
cut illum, qui erat da proximo condemnandus. Ang. *in l. ſi quis
ſub conditione §. fin. ff. de cond. inſtit.* & Pariſ. *de ſynd. in §. an
poteſtas, qui aliquem.* ubi dicit etiam, quod excuſatur illa, qui
non cuſtodivit bene ſenem, ſicut juvenem, ſive eum, qui tra-
ditus eſt ligatus, & idem tenuit Bar. *in l. ſi pecuniam §. ſed ſi
acceperit, ff. de condit. cauſa data.*

Item, adda ſi unus Officialis non habens carceres recom-
mendavit in carcere Poteſtatis aliquem captivum, qui carce-
ratus deinde aufugit cum aliis carceratis; an carcerarius, cui
cuſtodia fuit demandata, teneatur, vide Parid. *de ſynd. in §. an
Poteſtas, qui aliquem in fine.*

Item adde, † quod cuſtos carceris excuſatur, ſi fuit de-
ceptus à filio, vel ab uxore carcerati, ſi eum induendo 29
veſte muliebri excarceravit, quando illi portat alimenta.
vide Parid. *de ſynd. in verb. carcer. in verſic. an ſi plures,
numer.* 18.

Item adde, † quod Cuſtos, ſi carceratus aufugit, præſumi-
tur negligens, & ipſa tenetur ſuam diligentiam probare. Bar- 30
tol. *in l.* 3. *§. effractores ff. de off. præſid.* Catald. *in conſ.* 21. *nu.*
11. *inter conſil. crim. tom.* 2. *magnæ impreſſ.* & Par. *de ſynd. in
§. qualiter autem probatur.*

Item † adde, quod cuſtos non liberatur à carcerati cuſtodia,
licet judex ad cuſtodiam famulos ſuos miſerit, quando in car- 31
cere remanet captivus, ut per Bartol. *in l. ſi ut certo §. ſi de
me, ff. commod.* Catal. *conſil.* 56. *lib.* 1. *conſil. crim. diverſ. par-
væ impreſſ.*

Item † adde, quod judex de plano, & ſine figura indicii 32
poteſt audire crimina contra cuſtodes carcerum qui aliquid
commiſerint, gloſſ. *in l. annus §. fin. ff. de quæſt.* & Parid. *de
ſynd. in §. carcer, & carceratus prin.* & quando judex cognoſcit
in cauſa ſui Officialis, ab illa ſententia non poteſt appellari, *l.* 2.
C. quorum appella. & iſti poſſunt velo levato propter commiſ-
ſa in officio removeri a judicibus *lib.* 2. ubi Bal. *C. de ſport.* &
Pariſ. *de ſynd. ubi ſup.* Bajard.

(p) *Officio cuſtodia privavit;*) Et ideo, cum hæc pœna pri-
vationis locum habuerit, non potuit amplius alia pœna pu-
niri, ſupra *quæſt.* 57. *verſ. Dictum eſt in principio;* Adverte
tamen, quod magnum eſt periculum Commentarienſis,
id eſt Cuſtodis Carcerum, cum ipſe teneatur dolo carere,
cum aufugerit carceratus, eſt dictum notabile Felin. *in cap. ſi*

autem, in 4. fall. col. 1. *de reſcript.* Boſſ. *Titulo de demune, ſub n.*
12. Drogh.

(*q*) *Eximens de manibus juſtitiæ*) Vide de materia hac
Deci. *tract. crim. tom.*2. *lib.*7. *c.*11. & Farin. *vol.*1. *q. crim. qu.*3. *&*
etiam qu. 30. Ros.

33 (*r*) *Et refert Caravita*) Adde, quod † illa ſententia fuit
injuſta, quia eximens captum pro debito publico, vel priva-
to, tenetur ad ſolutionem debiti, ſecundum omnes Scribentes
per text. *in l. quoties C. de exact. tribut. libr.* 10. etiam quod
34 † is ad carcerem reducatur, Salyc. *in l. admonendi de jure-*
jur. & Paris. *de ſyndic. in verb. probatio in ſyndicatu numer.* 2.
35 Magon. *deciſio. Lucenſ.* 90. *numer.* 4. Et ad † pœnam extraor-
dinariam, ut per Alex. *conſil.* 35. *volum.* 2. & Cagn. *in l. unic.*
36 §. *is videtur, numer.* 47. *ff. ſi quis juſdicen.* ubi dicit † eadem
pœna puniri eximentem a manibus Curiæ captum ex cauſa
37 criminali, ſed ſi exemerit condemnatum, † vel confeſſum,
vel convictum de aliquo crimine, incurrit crimen læſæ ma-
38 jeſtatis, & ſimiliter † impediens Officiales capere malefacto-
rem confeſſum, vel convictum incidit *in l. Juliam majeſta-*
tis, ſecundum Angel. *in conſil.* 74. *numer.* 16. *tomo* 1. *inter conſil.*
crim. diverſ. & de prædictis vide etiam Vivi. *deciſio.* 92. &
39 Guid. Pap. *deciſio.* 579. *&* 161. *numer.* 5. habetur etiam, †
qua pœna veniat puniendus ille, qui movet litteras judicia
à manu ſervientis; & etiam quomodo puniantur lacerantes
40 litteras judiciales, † & per eundem *in dec.* 133. & quando
eximens aliquem de manibus familiæ condemnatum, vel in
41 carcere exiſtentem debeat puniri † pœna criminis læſæ maje-
ſtatis, vide etiam Brun. *in reg.* 381. & omnino Gomeſ. *de*
42 *delict. cap.* 1. *numer.* 7. an & † quando interficiendo captos
exiſtentes in manibus juſtitiæ incurratur crimen læſæ majeſta-
tis, vide omnino Burſat. *conſil.* 216. *volum.* 2.

43 Item † adde, quod Cagn. *in d.* §. *is videtur numer.* 26. di-
cit, quod ſi quis præmonuerit bannitos, & homicidas, ut ca-
verent, quia miniſtri juſtitiæ tunc veniebant ad capiendum
illos, qui propterea evaſerint, quod pari pœna veniret pu-
niendus, tamquam præſtans opem, & auxilium dictis reis
criminum ad evadendum. Sed Gomeſ. *in tit. de delict. cap.*
3. *numer.* 50. *in fin.* dicit, quod debet puniri pœna extra-
ordinaria; quia ſaltem voce præſtitit auxilium poſt delictum,
& etiam tenetur ad intereſſe, ut per Caſſan. *ſuper conſuet.*
Burg. rub. 1. §. 7. *in text. de ſimpl. reſervaſſe, in verb.* 3. *concl.*
quod eximent. fol. 404. & ibi etiam dicit, quod ille, qui noti-
ficat debitori alicujus, quod aufugiat, quia creditor ſuus ordi-
navit eum capi, tenetur creditori ad ſolvendum debitum; &
idem tenet Marſ. *ſing.* 137. Vide Clarum.

44 Item † adde, quod ſi uxor maritum ſuum à carcere exeme-
rit mutatis veſtibus, vel alia calliditate, remanendo in carcere
loco mariti, excuſatur à pœna ordinaria, ut per Gomeſ. *de de-*
lict. cap. 9. *n.* 12.

45 Item † adde, quod venenans conſanguineum, ſive affi-
nem in carcere detentum, condemnatum, vel bannitum,
ne vituperetur familia, ſi laqueo ſuſpendatur, tenetur pœna
parricidii, & non pœna læſæ majeſtatis. Burſar. *in conſil.* 216.
n. 9. *volum.* 2.

Item adde, de eximente, vel fugere faciente captum pro
debito vide Plot. *de in lit. jur.* §. 24. *numer.* 6. *& ſequen.* ubi
46 dicit, quod tenetur ad debitum, † nec eximens poterit pro-
bare captum non eſſe debitorem, & ſi eſſet debitor fiſci,
quod non teneretur, niſi ad debitum verum, & per ſacrum
Conſ. Neap. eximens captum pro debito civili fuit damna-
tus ad remigandum per biennium, & ad damna partis, ut
refert Franc. *deciſ.* 442. *volum.* 3. Et in hac materia eximen-
tis captum à manibus Curiæ, vide Caſſan. *ſuper conſuet. Bur-*
gund. des Juſtices, rub. 4. *numer.* 68. *&* §. 7. *numer.* 34. Burſat.
conſil. 216. *in* 1. *quæſt.* & Guliel. de Bened. *in cap. Raynutius*
47 *verſ. mortuo itaque numer.* 180. *de teſtam.* & an † credatur
executoribus, dicentibus captum ab eorum manibus exem-
ptum fuiſſe, vide Alc. *de præſumpt. regul.* 5. *præſumpt.* 4. & Me-
noch. *de arbitr. Jud. caſu* 112. ubi plene tractat hanc materiam,
48 † quando nuncio publico ſit credendum, ſed omnia prædic-
ta de eximente captum, vel carceratum ex cauſa criminali con-
demnatum, vel non condemnatum, vel ex cauſa civili, & an
credendum ſit beroariis, vide omnino Farin. *variar. quæſt. in*
quæſtio. 32. ubi latiſſime, & etiam de Bulla Sixti V. de hac
materia diſponente.

Item adde, quod licet fugiens de cuſtodia, ſi captus, & redu-
ctus fuerit ad cuſtodiam ut prius, non punitur, non propterea
liberatur a ſolutione debiti, quod eum aufugere fecit, Salyc. *in*
l. admonendi num. 11. *in fine, ff. de jurejur.* ubi dicit hoc cordi
eſſe tenendum. Baiard.

(*s*) *Supra quæſt.* 30.) Farin. *quæſt. crim.* 28. *numer.* 1.
Ros.

(*t*) *Falſum Teſtimonium dicens*) Adde unum valde ridi-
culoſum, quod in Hiſpania per legem Regiam teſtes falſi hac
pœna puniuntur, quod ipſis extrahuntur dentes non omnes,
ſed eorum quinta pars, etiam quod falſum depoſuerant in
cauſis civilibus, ſive Judex ex officio, ſive ad accuſationem
procedat, ut atteſtatur Covar. *in* 1. *par. relect.* §. 7. *numer.*
6. *verſic. lege Regia*, ubi dicit hoc vidiſſe practicari. Ba-
iard.

(*a*) *Verſ. Chriſtiani deferentes*) Adde hanc eſſe pœnam,
de qua legitur Romæ die Jovis Sancti, in Platea Sancti
Petri, & eſt Bulla in Cœnæ Dom. Vide Capyc. *deciſio.* 150.
Drogh.

(*x*) *Imaginem Chriſti*) Et quidem Venetiis quidam, qui
blaſphemando Crucifixum in Eccleſia Divi Marci perfora-
verat, à quo exivit ſanguis, ut videri poteſt in dicta Eccleſia,
fuit laqueo ſuſpenſus, ſimiliterque tres hoſtiæ, quæ venerán-
tur in Civitate Bruxellæ regionis Flandriæ, ſeu Braban-
tiæ emiſerunt ſanguinem, quas & vidi, & pluties adoravi.
Drogh.

Imaginem Chriſti) Adde etiam imagines Salvatoris Noſtri,
vel Sanctorum fœdans, & ſpurcans, vel feriens qua pœna pu-
niatur per Jacob. Menoch. *de arbitr. judic. lib.* 2. *centur.* 4. *caſ.*
376. Giach.

Imaginem Chriſti, aut Sanctorum) Adde, † quod ſimiliter 49
incurrit pœnam mortis, qui Imaginem Salvatoris jacit in hu-
mum, ut pedibus opprimatur *l.* 1. *C. nemini licet ſign. Sal-*
vat. & quidam, qui occaſione pecuniæ amiſſæ in ludo, in-
ciderat cum cultro imaginem Virginis Mariæ, & Salvatoris
noſtri quem in brachiis tenebat, fuit per ſacrum Conſilium
Neap. punitus ad truncationem manus, & ad pœnam mortis
naturalis, teſte Franc. *dec.* 504. *volu.* 3. Et quod luſores pœna
mortis puniantur, quod propter ſubſtantiam commiſſam
imagines Dei, & Sanctorum percutiunt, pulchre Par. de
Put. *in tract. de ludo. col. pen. in ver. qua pœna punian-*
tur.

Item adde, quod ſecundum Menoch. *de arb. jud. in caſu* 376.
pœna eſt arbitraria Judici, & ſimiliter de ſpurcante Imaginem
Chriſti, vel Sanctorum, &c.

Item † adde, quod deturpans data opera Imaginem ſum- 50
mi Pontificis, tenetur lege Julia Majeſ. ſi eſt conſecrata, alias
non. Bombin. *in* 7. *qu.*

Item adde, quod in ſimilibus delictis inſpiciendum eſt,
quod fieri conſuetum eſt, gloſ. magna *in l. quid ergo* §. *pœna*
gravior. & ibi Bart. *col.* 1. *ver. quæro ff. de his qui not. infam.* &
Zaſ. *conſil.* 19. *ad fin.* Baiard.

(*y*) *Punitur pœna mortis*) Decian. *tract. crim. tom.* 2. *lib.*
7. *a.* 9. *& c.* 2. *n.* 15. *&* 19. Ros.

(*z*) *Incendiarii*) Adde ſup. *q.* 24. *ver. ſciat tamen in fine*, &
ibi de Incendiariis caſus ſingularis in contingentia tamen fa-
cti diſtingue, ut per Melchiorem de Faccinis *inter conſ. crimin.*
diverſ. conſil. 81. *n.* 2. *par.* 1. Drogh.

Incendiarii) Incendium cujus culpa, & facto commiſſum
credatur, qua pœna jure Cæſareo feriendus ſit incendiarius
ob levem, & latam culpam, & quaſi cum dolo incendium
immiſit, quid de jure canonico, & pœnitentiali, plene & lu-
culenter explanatum vide per Menoch. *de arbitr. judic. libr.* 2.
centur. 4. *caſu* 390. Et quod incendium † præſumatur factum 50
culpa habitantium, niſi caſus fortuitus probetur, habetur per
Rolan. *conſil.* 93. *numer.* 2. *&* 3. *lib.* 2. Et adeo vera eſt con-
cluſio prædicta, quod nedum ipſi inhabitantes tenentur de
culpa ſua, verum etiam familiarum, & pediſſequarum, per
eundem ibi *numer.* 45. ſed adverte, quod opus eſt, quod loca-
tor probet determinatam perſonam, quæ incendium commi-
ſerit, alias ſuccumbere debet, cum non præſumatur culpa
determinatæ perſonæ, per eundem ibidem *numer.* 9. *cum*
ſeq. Item ſi vis defendere conventum de incendio domus, in
qua habitabat, adverte, quod probare debes ignem princi-
pium habuiſſe in loco, ubi de facili ignis eſſe non debebat;
quia hoc modo probatur culpa inhabitantium non fuiſſe
ibidem, *n.* 21. Univerſitas, ut de incendio † commiſſo tenea- 52
tur, adverte, quod non ſufficit probare, quod omnes juve-
rint ad delinquendum, ſed oportet probare communicato con-
ſilio incendium commiſſum fuiſſe, & ſic deliberativum con-
ſilium committendi incendium illud præceſſiſſe. Et ſufficeret
ratificatio, quæ qualiter probetur, item qualiter Univerſitas
citetur, vide de omnibus per Boſſ. *tit. de Banni. qui poſ. col.* 1.
Baiard.

Incendiarii) Bald. *qu.* 148. *&* 149. *lib.* 2. *item conſil.* 175. *eod.*
& conſil. 403. *lib.* 1. Boſſ. *tit. de incendiariis*, Theſaur. *deciſ.* 24.
Vulpel. *conſil.* 150. Farin. plene *qu.* 110. *vol.* 4. *c.* 12. *n.* 41. *c.* 3. *n.*
11. & quid in comburente tugurium fenile, vel acervum fru-
menti, & quid ſi ex domo vicini, Bald. *conſil.* 491. *libr.* 4. *&* 122.
eodem de tugurio, ſeu capanna. Farin. ubi ſupra *c.* 3. *n.* 158.
Ros.

Hæc autem pœna) Adde, quod † pluribus modis dolus in 51
incendiis probari poſſit, ut late per Alex. *in conſ.* 74. *vol.* 6.
Cepol. *conſ.* 69. Bald. *in conſ.* 77. *vol.* 3. Soc. *conſil.* 221. &
Calcan. *conſ.* 61. 62. *&* 63. Et incendium in domo, ſi homo 52
non fuit mortuus, non punitur pœna mortis, ſecundum Gram.
vot. 19. *n.* 5. Et Aſſl. *in conſtit. incipient. ſuper incendiis n.* 12.
ubi

ubi poſuit ſeptem quæſtiones, & ibi etiam dicit, quod quandocumque ſit commiſſum incendium, ſine dolo, ſive lata, ſive leviſſima culpa, ſemper committens incendium tenetur ad emendationem damni.

53 Item † adde in hac materia incendii Menoch. *de arb. jud. caſ.* 390. ubi plene cujus culpa incendium commiſſum credatur, & qua pœna incendiarius ſit puniendus ob levem, & latam culpam, & quid ſi cum dolo factum ſit incendium, vide etiam Soc. *in cap. ſi quis domum per tot. de injur. & damn. dat.* ubi multas quæſt. poſuit, & hanc materiam plene tractat, & quando incendium præſumatur factum culpa inhabitantium, & in quibus caſibus illi teneantur; Maſcard. *de probat. late in concl.* 892. *vol.* 2. & Rolan. *conſil.* 95. *vol.* 2.

54 Item † adde, quod ſtatutum imponens pœnam mortis pro incendio domus, eſt intelligendum, quando domus combuſta erat in Civitate, ſecus ſi erat in Villa. Salicet. *in l. data opera C. qui accuſ. non poſſunt*, & Afflict. *ſuper conſtit. Regni l.* 3. *rubr.* 51. & eſt advertendum, an ille, qui ignem impoſuit, ſit vilis perſona, vel nobilis, & an domus combuſta ſit precioſa, vel exigua, & an aliquis homo ſit mortuus propter illud incendium, vel non: quia ſecundum qualitatem perſonæ, & facti, pœna augebitur, vel diminuetur, ſecundum Salic. & Afflict. ubi ſupra Bajard.

(*b*) *Injuriam faciens*) Farin. *qu.* 505. *inſpect.* 4. *n.* 200. *vol.* 4. Ros.

55 *Injuriam faciens Officiali*) Adde, † an durante officio eadem pœna puniantur, Boſſ. *in tit. de injur. in fin.* & Menoch. *de arbitr. judic. caſ.* 263. *numer.* 11. ubi tenet, quod ſit pœna arbitraria, & non pœna mortis: vide etiam Rolan. *in conſ.* 48. *numer.* 1. *cum ſeq. vol.* 2. ubi dicit, quod alapis
56 † offendens Officialem, pœna mortis punitur, & ibi *numer.* 13. hoc declarat, quomodo ſit intelligendum: vide etiam Farinac. *variarum quæſt. noviter impreſſarum in quæſt.* 17. *numer.* 38. *cum ſeq.* ubi latiſſime, & an contemplatione officii, vel odio, & inimicitia particulari, & quando ſumus in dubio. Bajard.

57 (*c*) *Item Judex*) Adde † videndum Gram. *deciſ.* 99. *numer.* 1. & 2. & Gomeſ. *de delict. c.* 3. *n.* 16. *verſ. ſecundum caſus.* Bajard.

(*d*) *Lenones, & lenæ*) Farin. *vol.* 5. *ſua prax. qu.* 144. & §. *pœna lenocinii* & §. *lenones, num.* 16. & §. *domum accommodans, n.* 42. §. *parentes n.* 52. & § *maritus, n.* 69. & §. *retentio, n.* 81. Ros.

58 *Lenones, & lenæ*) Addo, quod † lenones dicuntur, qui habent quæſtuaria mancipia, vel ſub alterius nomine exercent lenocinium, ut qui prætextu tabernæ habent mancipia quæſ-
59 tuaria. Franc. *dec. Neapol.* 68. & ibi † tenet, quod mulier, quæ commiſit ſemel lenocinium reſpectu mulieris honeſtæ, non recepto ſalario, nec pro ea, nec pro muliere, nec ex conſuetudine non eſt lena.

60 Item † adde, quod de hoc delicto in ſtatu Eccleſiaſtico adeſt conſtitutio Paul. IV. de quam *Bullar. noviter impreſſ. fol.* 637. *conſt.* 47. Et ultimo loco per Sanctiſſ. D. N. Sixtum Quintum in Bull. ſeu Conſt. ſuper temeraria thori ſeparatione, ac publicis adulteriis, ſtupris, & lenociniis in quibuſdam caſibus ſeverius coercendis, publicata ſub die 3. Novem. 1586. ſancitum fuit; quod pater, aut mater, vel maritus, qui ſuæ filiæ virginis pudorem, aut propriam uxorem alterius libidini tradiderit, & reipſa proſtituerit, aut induxerit, ut ſtupra, & adulteria, quæſtus, aut alia quavis cauſa palam exerceat pœna ultimi ſupplicii puniatur, quæ conſtitutio eſt localis in Urbe tantum.

61 Item † adde, quod in Reg. Neap. adeſt *prag.* 1. *in tit. de lenonibus*, qua puniuntur lenones pœna mortis, ſed quoad matres proprias filias proſtituentes adeſt conſtitutio Regis Rogeri, quæ incip. Matres, qua proviſum fuit, ut mater filiam virginem vendens ad ſtuprandum, & ſi non vendiderit, ſed conſentiat, ut ſe proſtituat, debeat puniri extraordinarie, quæ conſtitutio poſtmodum per Conſtitutionem Federici Imper. quæ incipit, matres, fuit limitata, ut mater non puniatur concurrente voluntate filiæ, & impiæ matris, & ad dictam pragm. vide Foll. *in pragm. crim. in ver. item quod fuit leno*, ubi late qua pœna lenones, tam de jure Regni, quam communi puniantur: ſed ego video, quid iſta pragm. & alia ſtatuta, & leges lenones punientes non obſervantur. Bajard.

(*e*) *Flagellantur cum mitra.*) Adde *inf. qu.* 80. *verſic. mitræ.* Drogh.

(*f*) *Libelli famoſi auctor*) Vide tamen ipſum Farin. *in ti. de judiciis vol.* 2. *q.* 42. *n.* 11. 12. & 13. Ros.

62 (*g*) *Libelli famoſi auctor*) Adde, quod † non habet locum pœna *l.* 1. *C. de libell. famoſ.* ſi non conſtat ad cujus injuriam factus ſit libellus, vel ipſe qui fecit, neſciat, ad cujus injuriam fecerit. Boniſ. Vitalin. *de maleſic. in c. de famoſ. libell.* & Bertaz. *in conſil.* 237. *n.* 5. & ibi addent. *in d. l. ubi pleniſſime*, quæ requirantur ad hoc, ut ſit locus pœnæ *d. l.* 1. tam contra auctorem libelli, quam contra non lacerantem.

Item adde, quod componens libellum famoſum, pœna ultimi ſupplicii puniri debet, tam ſi contenta in libello ſint vera, quam ſi ſint falſa. Rom. *conſil.* 96. *n.* 3. *verſic.* 2. *vero caſu.* Covar. *variar. reſol. l.* 1. *c.* 1. *n.* 2. & *c.* 11. *n.* 6. Petr. à Plaza. *in epit. delict. cap.* 1. *n.* 5. & Gomeſ. *de delictis, c.* 6. *nu.* 1. licet contrarium tenuerit Plot. *in conſil.* 35. *n.* 5. & 6. & *in conſil.* 131. *n.* 6. & 12. *inter conſil. crim. divers.* 101. *in folio*, ubi concludit, requiri dolum, ut pœna mortis puniri poſſit, & ibi latiſſime ſcripſit ad defenſam famoſum libellum facientis, ſive ſcribentis, vel propalantis, quod aut procedit quotieſcumque in libello eſt deſcriptum delictum, pro quo inſamatus veniret puniendus pœna mortis, alias ſecus eſſet, & pœna Judici arbitraria imponeretur Petr. a Plaz. *in c.* 3. *n.* 2. ubi de hoc plene tractavit, & Gomeſ. *in d. c.* 6. *num.* 1. etiam in hac materia libelli famoſi, vide etiam Cephal. *in conſ.* 341. *per tot. vol.* 3. ubi ſcribit ad defenſam quorundam, cui ego dubito, quod bonus Judex parum crederet, quia ejus fundamenta parum ſtringunt, cum ſint contra rationem *legis* 1. *C. de libel. famoſ.*

Item † adde, quod in ſtatu Eccleſiaſtico, in materia libelli 63
famoſi, & litterarum nuncupatarum *de avisi* continentium alicujus famæ læſionem, adeſt conſtit. Pii V. 155. de qua *in Bullar. noviter impreſſ. fol.* 1162. & *conſtit.* 7. *Greg.* 13. *fol.* 1200. ubi imponitur pœna mortis.

Item † adde, quod pœna famoſi libelli, licet ſit capitalis, 64
porrigitur ad edentes, ſcribentes, & retinentes illum, ut eſt communis opin. de qua per Burſat. *conſ.* 94. *n.* 1. Gomeſ. *de delict. c.* 6. *num.* 1. tamen dicit Burſat. *in d. conſ.* 94. *n.* 33. quod
de jure communi non imponitur hodie ex † conſuetudine 65
generali pœna mortis, & capitalis; ſed ad ſummum fuſtigationis, ictuum funis, banni, vel pœna pecuniaria; & D. Clarus hic atteſtatur idem practicari Mediolani.

Item adde, † an ſtatuta punientia verba injurioſa comprehendant etiam libellum famoſum, & quod libellans non poſſit puniri, niſi pœna ſtatuti, vide Burſ. *in d. conſ.* 94. *per totum*, & Bertaz. *in d. c.* 237. & ibid. addent. & Ceph. *in c.* 1. *n.* 41. *cum ſeqq.* 66

Item † adde, quod ille, contra quem editus fuerit libellus famoſus, excuſatur à pœna libelli famoſi, ſi contra eum, tanquam provocatus alium ediderit famoſum libellum. Plot. *in conſil.* 131. *n.* 15. *inter conſil. cri. tom.* 1. vide tamen prædictos addent. *ad conſ.* Bertaz. 237. 67

Item † adde, quod poſt annum, & diem tollitur actio libelli famoſi, quia actio injuriarum tam civilis, quam prætoria eſt annalis, etiamſi per libellum famoſum fuiſſet facta injuria. Plot. *in d. conſil.* 131. *n.* 19. *inter conſil. crim. div. to.* 1. 68

Item † adde, quod comparatio litterarum in materia famoſi libelli, facit indicium ad torturam, quando inquiſitus, ſive accuſatus negat ſcripturam, ſecundum Franc. Marc. *in deciſ.* 935. *par.* 2. dicit tamen in fi. cogitandum eſſe, quia comparatio litterarum interdum eſt fallax propter mutationem temporis, & atramenti. Bajard. 69

(*g*) *Non deſcripto nomine alicujus*) Far. ubi ſup. *n.* 473. Ros.

(*h*) *Quinimmo*) Bert. *conſil.* 237. *n.* 3. *vol.* 1. Far. *q.* 503. *n.* 469. 477. & *ſeqq.* Ros.

(*i*) *Nunquam vidi ſervari*) Contrarium tamen vidi Romæ ſervatum in perſonam litteratiſſimi viri Nicolai Franchi tempore Pii V. Pont. Maximi, aut ſi qui imputetur de famoſo libello, & contra accuſatum procedatur propter comparationem litterarum tantum, an ſola talis comparatio faciat indicium ad torturam: Vide Crav. *de antiq. temp. p.* 1. *verſic. quæritur etiam n.* 71. *ad fin.* Drogh.

(*k*) *Muros civitatis*) Adde illud Lucani Pharſaliæ *lib.* 1.

Nec longe exempla petamus.
Fraterno primi maduerunt ſanguine muri.

Et hic adde, quod voluit Dec. *in l. non vult hæres, n.* 4. *cum ſeq.* *69
ad fi. ff. de reg. jur. an autem Terralii, ſive mœnia † ſint Principis, vel civium dic, quod ſunt civium, licet quo ad pœnam tranſeuntium, vel ad eorum alienationem pertineant Principi, Capyc. *deciſio.* 27. *n.* 43. *ad med.* Cives tamen terralia, & muralia, portaſque ſuis impenſis reparant in Caſtro lauro, Domini autem temporales fructus ex illis habent, licet non de jure. Drogh.

Muros civitatis rumpens) Decian. *in tract. cri. to.* 2. *l.* 7. *c.* 36. Farin. *d. tit. de pœn. q.* 20. *nu.* 146. *uſque ad* 153. Ros.

Muros Civitatis) Adde, quod † occidens bannitum in 70
caſtro, licet intret per muros, non incurrit pœnam hujus legis ſi. Ruin. *conſ.* 2. *vol.* 5. idem tenet Nell. *de bannit.* 2. *par. ſecundi temp. q.* 13. ubi in fine dicit, quod credit illum debere puniri arbitrio Judicis, de hoc vide etiam Jaſ. *in l. ſi quis nec cauſam in fin. ff. ſi certum petatur.* Et quod procedat ſolum in muris Urbis Romæ, tenet Bald. Novell. *conſil.* 65. ubi ponit cauſas, & rationes d. legis, & aliquos caſus excuſabiles à pœna hujus legis fin. & Magon. *deciſio. Luce.* 90. *numer.* 14.

Item

Digitized by Google

71 Item adde, † quod muros Civitatis, vel Caſtri fodiens, vel
prope eos, ut cadant, tenetur pœna *d. l. fi. ſecundum Alex. in l.*
72 *perga, C. de ſepulch. viol.* quod † tranſcendens muros alterius
Civitatis non puniatur pœna capitis, ſed arbitraria Judicis, vi-
de Boer. *deciſio.* 234. & Menoch. *de arbit. jud. li. 2. cap.* 483.
Bajard.

(*l*) *Apud nos ſemper vidi*) Vulp. de his omnibus *reſp.* 80.
Ros.

73 (*m*) *Vel viginti aureis*) Adde, quod † hoc eſt de jure,
ut tranſcendens muros tempore pacis puniatur ad 20. ſolidos
Bart. de Capu. *in ſing. ſuo incip.* lex iſta intelligenda eſt
per lib. 1. Longobardorum, ff. de furt. & ſervo fugit. Ba-
jard.

74 (*n*) *Et ita omnino ſervandum eſſet*) Adde † videndum
Cephal. *in conſil. 75. numer. 9.* Burſ. *in conſil.* 152. *n.* 37. *vol.* 2.
& Claud. Bertaz. *in addit. ad conſ. patris* 35. *littera c.* ubi alios
adducit idem tenentes, ſcilicet, quod tranſcendens muros non
animo eos violandi, & doloſe non tenebitur pœna ordinaria.
Bajard.

75 (*o*) Et *quod hæc pœna ſit ſummodo*) Adde † Lucam de Pen-
na *in l. penult. col. fi. de colon. Illiric.* qui idem tenet, quod *d.*
l. fi. debet intelligi in eo, qui tranſcendit muros tempore belli,
& non pacis ſed ad quæſtionem tranſcendentibus muros Ci-
vitatis vide omnino Farin. *variar. quæſt. noviter impreſſarum in*
q. 20. *n.* 146. *cum ſeq.* ubi latiſſime, & Decian. *in tract. crim. l.* 7.
c. 39. Bajard.

(*p*) *Officialis*) Bal. *conſil.* 267. *l.* 1. Ros.

Officialis, qui publicos proventus ſubtraxit) Adde Boer. *ſuper*
conſuet. Bitur. n. 11. *fol. mihi* 21. Drogh.

76 *Officialis, qui publicos proventus ſubtrahit*) Adde, † quid
ſit peculatus, & quibus caſibus committatur, & quibus pœnis
puniatur, late per Dec. *in tract. crim. lib. 8. cap. 28. & 30. n.*
77 2. & qualiter † puniantur, qui habent pecuniam ex admini-
ſtratione publicarum pecuniarum, vide Angel. Aret. *in §. fin.*
inſtit. de publ. jud. & late per Parid. *in tract. de ſyndic. in §.*
78 *ſyndicatur etiam Officialis de ſubtractis* & quid de † actuario, &
quid de Officiali, & actuario, qui non ſcribit proventus in
libro, & qualiter teneatur, Pariſ. *in d. tract. in verb. proven-*
tus.

79 Item † adde, quod crimen peculatus committit qui in ta-
bula publica minorem pecuniam ſcripſerit, quam receperit,
vel tacuerit *l. hac lege, ff. ad l. Jul pecul.*

Item adde, quod ſimiliter crimen peculatus committit, qui
ſimulans eſſe fiſci creditorem, acceperit, quod fiſco debetur,
quamvis pecuniam privatam abſtulerit, *l. ſacrilegi, ff. ad l. Jul.*
peculat.

80 Item † adde, quod Capitanei, ſive eorum quæſtores con-
vertentes in uſum proprium pecuniam dandam militibus, in-
cidunt in crimen de reſiduis. Cæpol. *conſil. 40. col. 6. verſic. &*
breviter. & Boſſ. *in tit. de lege Jul. peculat. de reſiduis*, ubi dicit
81 etiam, quod hæc furta ſunt acriora † ſimplicibus furtis, &
quod ideo ſtatuta furta punientia hæc comprehendunt. & ideo
82 ſi ſtatutum † minuit pœnam furti, non intelligitur minuere
pœnam peculatus, ut per Franc. *in deciſio.* 315. *in fine.*
Bajard.

83 (*q*) *Sed hic incidenter*) Adde † videndum Maſcard. *de*
probatio. concl. 1134. an, & quando præſumendum ſit Offi-
cialem in dubio acquiſiviſſe ex bonis fiſci, an ex bonis ſuis, &
Barbat. *in conſ. 39. num. 7. vol.* 4. ubi dicit, quod Officialis præ-
ſumitur acquiſiviſſe de bonis fiſci, niſi reddiderit rationem
adminiſtrationis ſuæ, vel quod habeat alios reditus, quibus
ditari potuerit, ſed ad iſtam quæſtionem vide omnino Pereg.
de jure fiſci l. 6. tit. 3. n. 6. cum ſeq. ubi latiſſime, & Roman. *in*
conſil. 159. *n.* 5. Bajard.

(*r*) *Plagiarius*) Adverte, quod ſi quis agat contra ali-
quem tanquam plagiarium, quod agentis ſervum ſubtraxe-
rit, vel corruperit, & reus accuſatus dicat ſervum eſſe ipſius
accuſati, prius cognoſcendum eſt de dominio ſervi, quam
de crimine plagii, quia cauſa dominii eſt præjudicialis ad cau-
ſam plagii criminis, quod ceſſat in re propria. *l. præſes, C. ad*
legem Juliam de Plagiariis. & tradit in propoſito Crav. *conſ.*
280. *col.* 1. vide ibi multa ſimilia. Item plagium quando com-
mitti dicatur, vide per Ang. de Aret. *in §. eſt, & inter pu-*
blica, numer. 3. Inſt. de publ. judic. qui numero præcedenti po-
ſuit differentiam inter plagiarium, & furem, & quomodo
unus ab altero cognoſcatur. Giach.

Plagiarius) Boſſ. *tit. de plagiar.* Vigell. M. I. R. *lib. 1. c.* 13.
de plagiar. reg. 1. & 2. Ros.

84 *Plagiarius*) Adde, † videndum Ang. Aret. *in §. eſt, & inter*
publica n. 3. inſtit. de publ. jud. ubi quando Plagium committi di-
catur, & quæ differentia ſit inter Plagiarium, & furem, & quo-
modo unus ab alio cognoſcatur: ad hanc materiam vide Crav.
in conſil. 280. *col.* 1. Bajard.

(*ſ*) *Privatum carcerem exercent*) Quidam Scholaris rapuit
meretricem, & illam retinuit clauſam in aliquo loco libidinis
cauſa, nunquid teneatur de privato carcere; quod non; ſed
quod puniatur extra ordinem, & poſſet uſque ad mor-
tem arbitrari, vide practicam Carer. *fol.* 453. *col.* 2.
Giach.

Privatum carcerem exercens) Boſſ. *tit. de carcere* Vigell.
M. I. R. Decian. *tract. to. 2. lib. 7. c.* 10. & Farin. *tit. de carc.*
& carceratis, q. 27. & num. 8. 9. 10. & ſeq. vol. 1. cum n. ſequ.
Ros.

Privatum carcerem) Adde, † qui uti poſſint carcere priva- 85
to, & an iſtud jus poſſit cedi, & an liceat carcerare furem, uxo-
rem, & adulterum, † late per Boer. *deciſ.* 273. & Gigа. *in tract.* 86
de crim. læſæ Majeſtatis, lib. 1. tit. qualiter, & a quibus c. 35. fol.
mihi 36. ubi ponit octo Fallentias, in quibus licet uti carcere
privato; ſed vide omnino Decian. *in tractat. crimin. l. 7. c.* 10.
tomo 2. ubi late quando, & quibus perſonis liceat exercere pri-
vatum carcerem.

Item † adde, quod pœna privati carceris incurritur, ubicun 87
que quis aliquem ſub cuſtodia fidejuſſorum detinet in loco,
ſecundum Chaſſan. *in conſuet. Burg. tit. des droits, rub. 1. n. 63. fol.*
69. & ibi dicit, quod ſi pater, † vel dominus ponat filium, vel 88
ſervum in domo ſua in carcere, non punietur pœna *d. l.* 1.
quia illud faciunt ad correctionem; quæ eſt eis permiſſa. ibi
etiam in fine dicit, quod exercens carcerem privatum incur-
rit pœnam d. l. nedum carcerans aliquem contra ejus volunta-
tem, ſed etiam volentem: † & quando proprie incurratur 89
pœna privati carceris, vide Caravit. *in ritu 47. num.* 14.
cum ſeq. & Girl. *in tract. de relax. carcer. ſub rubr. de fuga de carc.*
n. 164.

Item adde, † quod non ſolum quis dicitur committere car- 90
cerem privatum retinendo aliquem in carceribus incluſum,
verum etiam, ſi retinet aliquem extra carceres in compedibus,
ſive vinculis, ſive in latumiis, ſive alio modo, ut in Camera,
ſive Civitate cum cuſtodia hominum, ne retentus recedat:
& generaliter procedit non ſolum in carcere, ſed in qua-
libet alia incluſione, ſive alio quocunq; modo, quis retinea-
tur, ita tradit Plot. *in conſil. 73. nu. 9. inter conſil. crim. diverſ.*
vol. 2.

Item adde, † quod etiam Officiales deſtinati ad capiendum 91
malefactores non poſſunt eos apud ſe retinere ultra 20. horas;
ſed illos Superiori conſignare tenentur: poſſunt tamen ex cauſa
aliis tradere cuſtodiendos; ita tradit Pariſ. *de ſynd. in §. Offi-*
ciales deſtinati.

Item adde notab. limit. in iſta materia per Ang. *in tractat.*
maleſic. in verb. fama publica col. 27. in fin. n. 12. *qu.* ubi dicit,
quod licet aliquis privatus poſuerit aliquem in carceribus, non
tenetur pœna privati carceris, ſi eum poſuiſſet † in aliquo car- 92
cere, à quo de facili potuiſſet fugere, & ſequitur Marſ. *in conſil.*
135. *in præſenti cauſa col. penult. & conſil.* 136. & multa alia cir-
ca iſtam materiam, ibi vide per eum & vide etiam Decian.
conſil. 10.

Item adde, quod † ubi captura à principio eſt illicita, tunc 93
aut detentus eſt incluſus, aut non; primo caſu momentanea
incluſio ſufficit, quia delictum eſt conſummatum: Secundo
non, quia debet tanto tempore detineri, quod detentus
poſſit dici privatus propria libertate, quod totum judi-
cantis arbitrio remittitur. Angel. *in l. uni. C. de privat. car-*
cer. & licet ſecundum eum ex modica detentione non
incurratur crimen privati carceris, tamen quia violentia eſt
adhibita, non eſt dubium, quod accuſari poterit detentor
l. Julia de vi publica, & privat. ſecundum eum, & ibi etiam
tenet, quod de privato carcere poterit accuſari is, qui aliquem
detinet invitum in via, licet non includat, & quod quis 94
non poſſit puniri pœna privati carceris, ubi modica fuerit
incluſio, tenet Marſ. *in conſil. 139. num.* 7. quem ſequitur Plot.
in conſil. 16. numer. 65. & de hoc vide Bert. *conſil* 426. *nu-*
mer. 5. & ibi latiſſime addent. Vide etiam Boſſ. *in tit. de*
carcere, numer. 26. ubi ipſe etiam tenet, quod quando captu-
ra a principio eſt illicita, ſtatim, quod quis eſt captus, car-
cer privatus committitur, & tale delictum faciens committit
crimen læſæ Majeſtatis, & ultimo ſupplicio puniri debet, ut
per text. *in d. l. 1. C. de priv. carc.* & ibi communiter Docto-
res.

Item † adde, quod pater in filium, & Dominus in ſervum 95
non committit privatum carcerem, ſecundum Salyc. *in d. l.*
1. & ibi jam tenet, quod etiam tenens bannitum, ſive foriu-
dicatum non incurrit pœnam privati carceris † per illam 96
rationem, quia ſi impune poteſt offendi, à fortiori poterit in
carcere detineri: idem tenet Bald. *in d. l.* 1. & pater † poteſt 97
detinere filium, etiamſi eſſet Clericus ſecundum Ruyn. *in*
ſum. tit. de ſent. excomm. §. ſequitur, & in tract. carcer. 6.
col.

Item † adde, quod advertendum eſt, ob quam cauſam ca- 98
piat; ſi enim capit aliquem, ut ſtatim vulneret, vel occidat,
tunc ſolum inſpicitur illud delictum, ſed ſi ex intervallo oc-
cidit, tunc ex utroque tenetur, & de occiſo, & de privato
carcere, Bartol. *in l. c. 5. in fi. ff. de adult.*

Item † adde, quod tenens mulierem cauſa libidinis, 99
non

99 non incurrit pœnam privati carceris, ſecundum Bartol. *in l. verum in fin. ff. de furt.* Nevizan. *in Silv. nupt. lib. 4. nu.* 46.

100 Item † adde, quod in Regno Neap. nedum probibita eſt carceratio, ſed ſola captura hominis illicita, *per c. Regni Tenorii, &c. quod incip. amplius*, & ita dicit Afflict. *in conſt. duram n.* 10. *in fi.* ſed quando captura eſt licita, poteſt captus detineri per duos dies abſque pœna privati carceris, *per d. c. Regni Amplius nulli privato.*

101 Item † adde, quod mariti zelotypia perciti poſſunt carcerare uxores, Jodoc. *in pract. crim. c.* 64. *fol.* 156.

102 Item † adde, quod rectores locorum, rei majeſtatis læſæ fiunt, ſi ſciant committi privatum carcerem, & tolerant, Bart. & Salyc. *in d. l.* 1. *de priv. car.* & Ghitland. *in tract. de relaxat. carcer. q.* 1. *n.* 16. & Gig. *in tract. de crim. læſæ majeſt. in rubr. qualiter, & à quibus, q.* 35. *n.* 2.

103 Item † adde, quod committens carcerem privatum tenetur ad reſtitutionem damnorum paſſorum per detentum, *c. pœnale* 14. *q.* 5. & amittit debitum, ſi quod conſecutus erat, & totidem *auth. ut null. jud. §. quia vero.*

104 Item † adde, quod Clericum adulterantem, vel turpiter agentem cum uxore, filia, vel ſorore, & ſimilibus, poteſt quis per 20. horas abſque metu excommunicationis retinere, Soc. *in c. ſi læſerit num.* 16. *de injur. & damn. dat.* Bajard.

(t) *Non habet locum in Cardinalibus*) Adde de Cardinalibus in propoſito ſupra *quæſtione* 35. *verſic. excipiuntur tamen* privatus tamen per viginti horas poteſt aliquem retinere in carcere, Jaſ. *in §. ſupereſt n.* 70. *Inſtit. de act.* vide tamen etiam reum alias a ruſticis in ſtabulo quodam clauſum, ibidem teneri, & cuſtodiri per tres dies, donec ſupervenit Juſtitia, quæ illum ad carceres terræ noſtræ adduxit, eſtque decapitatus Illuſtriſſimo Domino Sfortia Pallavicino tunc Domino, & approbante. Item adde, quod conſuetudo de præterito excuſat etiam à pœna privati carceris Alex. *conſil.* 8. *n.* 6. *vol.* 6. Item limita in patre filium carcerante; nam talis pater non incidit propterea in pœnam privati carceris, Alc. *tractat. de præſumpt. regula* 1. *præſumpt.* 3. & adeo verum eſt carcerem privatum haberi non poſſe, ut hoc etiam locum habeat in beſtiis in damno repertis, quia retineri non poſſunt niſi ad hunc finem tantum ut compareat Dominus ad repetendas beſtias, ut ſic tenuit Alcia. *dicto tract. de præſumpt. regula* 2. *præſumptio.* 50. *nu.* 3. Capyc. *deciſio.* 45. *n.* 1. *quinimo*, in aliquibus locis retinens beſtias ultra ſtatutum tempus tenetur de furto, ut eſt ſtatutum Riparoli *in crim. rubr.* 243. Drogh.

105 (u) *Credo etiam*) Adde, quod † hoc eſt de jure, ſecundum Chaſſan. *in conſuet. Burg. c.* 54. ante *n.* 117. ubi dicit, quod cum leges dicant contra tres procedendum eſſe ad pœnam capitalem ſine alia expreſſione ultimi ſupplicii, minor pœna erit ſtatuenda, videlicet, mortis civilis. Bajard.

(x) *Proditor*) Hic ſcias, quod veneno occidens dicitur proditorie occidere, ut per Marſ. *in fin. rub. ff. de ſicar.* quem refert, atque ſequitur pract. Car. *pag. mihi* 22. *numer.* 99. Giach.

*105 *Proditor*) Adde, quod tripliciter † dicitur quis proditor. Primo qui prodit Principem, vel Rempubl. Secundo qui prodit ſocium, vel amicum occidendo, vel vulnerando. Tertio qui prodit eum, quem in fide ſuſcepit. Ita Bald. *conſil.* 361. *num.* 3. *volum.* 4. Adde Bart. *in l. reſpiciendum, §. delinquunt, ff. de pœn.* Guid. Pap. *q.* 191. *n.* 5. Guiot.

Proditor) Dicitur tribus modis Bald. *conſil.* 361. *lib.* 7. *n.* 3. Decian. *in tra. cri. tom.* 2. *lib.* 7. *c.* 29. 30. 31. Farin. *q.* 113. *prima inſpect. nu.* 4. *vol.* 1. Ros.

106 *Proditor*) Adde, quot † modis dicatur proditor, & quæ
ſint ſigna proditoris. Luc. de Penn. *in l. ſervum domini, C.*
de delat. lib. 10. vide etiam ſupra §. *homicidium, verſic. pro-*
ditorie, & ſecundum Bald. *conſ.* 361. *lib.* 4. proditor tripli-
citer ſumitur, 1. qui prodit Principem, vel rempublicam;
ſecundo qui prodit ſocium, vel amicum occidendo: ter-
tio, qui eum, qui in fide illum ſuſcepit, & idem Bal. *in l.*
107 1. *col.* 7. *quibus modis feud. amit.* dicit, quod offendens †
ſine cauſa, & diffidatione occulte eum, qui de ipſo tunc
confidebat, dicitur proditorie interficere, & idem tenet Burſ.
in conſil. 216. *num.* 124. *vol.* 2. & etiam dans venenum pro-
ditor eſt, ſecundum Bald. *in conſ.* 210. *vol* 4. & Boſſ. *in tit.*
de homicid. num. 14. & ad prædicta noviſſime per Farin. *in q.*
18. *nu.* 73. *cum ſeq.* & quando quis dicatur proditorie oc-
cidere, vide etiam Affli. *in deciſio.* 265. *n.* 64. & de iſtis tri-
bus ſpeciebus proditionis latiſſime habetur per Decian. *in*
tract. crim. lib. 7. *c.* 29. *tom.* 2. *& in c.* 31. *habetur de pœnis*
proditorum. Bajard.

(y) *Seditionis auctor*) Quid ſit ſeditio, & quis dicatur ſeditioſus, vide per pract. Carer. *pag.* 51. *col.* 1. & 2. Boſſ. &
Boniſ. *tit. de ſeditio.* & qua pœna puniatur, & idem de agen-
tibus, & conſentientibus, atque dantibus opem, & auxi-
lium. Item † a teſtimonio repellitur, de omnibus vide ibid. *107
per Carer. *pag.* .... *& ſequen. col.* 1.

Seditionis auctor) Dec. *in tract. crim. tomo* 2. *lib.* 6. *cap.* 19. Boer. *in tract. de ſeditioſis, §.* 7. *num.* 52. 53. Capic. *deciſio.* 130. *n.* 3. *& ſeq.* Farin. *q.* 113. *inſpect.* 5. *num.* 167. *vol.* 4. & maxime *nu.* 193. & 197. Ros.

Seditionis auctor) Adde † videndum Carrer. *in practic. cri-* 108
min. in l. obſervare n. 97. & Boſſ. *in tit. de ſeditio.* & qui ſint
ſeditioſi, qua pœna puniantur, quando concitatur contra
Officialem, & quando voto videntur tendere ad bonum,
tamen dicuntur ad malum finem, & ad concitandum ru-
morem; vide omnino Capyc. *deciſ.* 130. & Boer. *in tract.*
de ſeditioſis, & quomodo † intelligendum ſit ſtatutum, quod 109
indicit pœnam capitalem contra turbantem pacificum ſta-
tum Civitatis, Menoch. *de arbitr. jud. caſ.* 266. *num.* 5. &
in caſu 394. *nu.* 78. dicit pœnam ſeditionem concitantium
eſſe arbitrariam, & de pœnis contra † turbatores pacis tam 110
de jure civili, quam de jure canonico, & de jure Regni
Neap. late habetur per Fab. de Monteleone *in praxi ſua ar-*
bitr. par. 4. *n.* 879. *cum ſeqn.* & ibi etiam de ſpecialibus con-
tra turbatores pacis: & eſſet pœna ejus, qui in civitate tur-
bulenter, & ſeditioſe ſe gerit; illa eſt, quod a quolibet ju-
dice expelli debet † a Civitate, *leg. capital. §. ſolet, ff. de pœn.* 111
& Boſſ. *in tit. de pœn. in fin.* Bajard.

(z) *Se ipſum occidere volens*) Adde hic in tali materia, quæ melius, quam alibi ſcribitur Eric. *lib.* 5. *cap. fin. ibi utrum autem quis ſibi injuriam facere poſſit*; & dum hic dicitur volens occidere, intellige, quod non tamen punitur per voluntatem ſolam, niſi ſequatur effectus; Decian. *in l. Non vult hæres n.* 4. *ff. de reg. jur. infra q.* 92. *verſic. Sciat tamen.* Drogh.

Seipſum occidere volens) Adde, † quod Plaza hic per D. 112
Clarum allegatus non atteſtatur de communi opinione, ut
penes eum videri poteſt: & in materia iſtius delicti vide
omnino Menoc. *de arbit. c. n.* 284. ubi plene, & Peregrin.
de jure fiſci lib. 4. *tit.* 4. ubi an interficientis † ſeipſum bo- 113
na publicentur, & quando præſumatur, quod ſeipſum in-
terfecerit; & Decian. *in tract. crim. li.* 9. *c.* 1 *cum multis alus*
ſeq. ubi latiſſime hanc materiam tractavit, nec licet † mu- 114
lieri ſeipſam interficere, ubi etiam caſtitas periclitatur, ut
per Archid. *in cap. non eſt*, 23. *quæſt.* 5. *& ibi in c. ſi non li-*
cet, quod triplici ratione † nemini licet ſeipſum interficere. 115
Nec etiam ex cauſa religionis martyris ratione in fidei teſ-
timonium, nec ob evitandum ſtuprum, vel aliud quodcun-
que peccatum, ita tradit Covar. *var. reſol. lib.* 1. *cap. ſub n.* 9.
Item adde, † quod ſi aliquis reperitur laqueo ſuſpenſus, 116
non præſumitur, quod ſeipſum occiderit, ſed fiſcus tenetur
probare, quod ſibi mortem conſciverit, ut per Socin. jun.
conſi. 51. *vol.* 1. & Plot. *in conſil.* 130. *nu.* 82. *inter conſil. crim. divers. vol.* 1. *magna impreſſ.* Bajard.

(a) *Et ideo licet talis*) Vide ſup. *q.* 51. *verſic. ſed hic incidenter quæro.* Decian. *in tractat. crim. tom.* 2. *libr.* 9. *cap.* 1. *& tribus ſeqq.* Farin. *volum.* 5. *quæſt.* 128. *part.* 1. *& part.* 2. *num.* 47. *& aliis ſequentib.* Ros.

(b) *Occidens*) Nota, quod occidens ſeipſum alicujus criminis, vel ſceleris reus exiſtens, punitur in publicatione bonorum, niſi hæredem haberet. *toto titulo. ff. de bonis eor. qui ſibi mort. conſciv.* ita tenent Jacob. de Raven. & Pet. *de bell. peric. in l.* 2. *C. qui teſtament. fac. poſſ.* Joan. Igneus *in l.* 1. *§. ſi tibi, num.* 109. *ff. ad Sylla.* Contrarium tamen videtur tenere Bart. *in l.* 1. *§. fin. ff. de bon. damnat. & in l.* 1. *ff. de bon. eor. qui ant. ſent. mort. ſibi conſciv. per authen. bona damnatorum, C. de bon. damnat.* Et hæc publicatio bonorum non ipſo jure, ſed per ſententiam fieri debet, *l. in fraudem, §. ejus bona, & §. ſeq. ff. de jure fiſc.* Bartol. *in l.* 3. *§. fin. ff. de bon. eor. qui ſibi mort. conſc.* Item ultra hujuſmodi publicationem bonorum imponendam occidenti ſeipſum, ejus cadaver ſuſpenditur, & ſic punitur, ac ſi extraneum occidiſſet, ſecundum Rom. & Jaſ. *in d. l.* 2. *C. qui teſtam. fac. poſſ.* & per Car. *in pract. §. homicidium, num.* 123. *cum aliis ſeq.* Si tamen ille ſui ipſius occiſor non eſſet de crimine accuſatus, vel in eo deprehenſus, ſed tantum ſuſpectus: tunc fiſcus ut bona ejus capiat tenetur probare ipſum mortem ſibi conſciviſſe metu pœnæ, & non impatientia doloris, ſecundum Petr. & Cynum *in d. l.* 2. Bartol. & alios *in l. fin. §. fin. ff. de bon. eor. qui mort. ſibi conſciv.* Bal. *in l. fin. C. de jur. fiſc. lib.* 10. Item licet uxor teneatur lugere maritum per annum, atque veſtes portare lugubres. ſub pœna infamiæ, hoc tamen locum non habet in tali ſeipſum occidente, qui luctu carebit *l. libellorum §. non ſolent, ff. de iis qui not. infam.* Guiot.

(c) *Cæterum*) Decian. ubi ſupra *c.* 3. Far. *d. part.* 1. *n.* 39. *& par.* 2. *n.* 69. *&* 71. & de eo qui ſe in puteum præcipitaverit, idem Far. *par.* 1. *n.* 43. Ros.

(d) *Se in puteum præcipitaverit*) Adde ſupr. *quæſt.* 4. *verſ.*
Hæc

Hæc autem omnia quæſtio. 51. verſic. Sed incidenter ad finem. Drogh.

(*e*) *Idem tamen apud nos*) Far. ubi ſup. *p.* 1. *n.* 11. *&* 4.
ſeq. latiſſime Balth. Gomeſ. *de poteſt. in ſeipſum.* Ros.

117 (*f*) *Sortilegi*) Adde Menoch. † *de arbit. jud. caſu* 388.
ubi late tractat de pœnis ſortilegorum.

118 Item † adde, quod ligans per artem maleficam homines,
ne valeant uxores cognoſcere, de quibus loquitur *titulus*
de frig. & malef. in decretalib. non punitur pœna mortis,
Afflict. *ſuper conſt. Regni lib.* 3. *rub.* 41. *conſt. amatoria n.* 1. &
tale maleficium fit opera dæmonum ad impediendum actum
matrimonii, & ex permiſſione divina datur poteſtas Dia-
bolo, ut propter aliquod peccatum ſic vexet homines, *ut*
23. *quæſt.* 1. *c. ſi per ſortiarias*, & per B. Thom. de Aqui-
no *in* 4. *ſententiarum diſtinct.* 33. *art.* 3. vide etiam omnino
Farin. *var. q.* 20. *à num.* 93. *uſque ad n.* 112. ubi latiſſime.
Bajard.

(*g*) *Transfuga*) Deci. *in tract. crim. to.* 2. *lib.* 7. *c.* 14. Far.
d. titul. de pœnis q. 20. *n.* 154. *vol.* 1. *&* 113. *inſpect.* 1. *n.* 13. *&*
17. *&* 115. *tract. de turbatore pacis.* Ros.

119 *Transfuga*) Adde, quod propriè † transfuga eſt, qui ma-
lo animo, & proditoris conſilio patriam derelinquit, &
in hoſtes ſe convertit, Gram. *in deciſio.* 105. *numer.* 29.
Bajard.

(*h*) *Vaſtatores*) Boſſ. *tit. de damno dato n.* 3. Vulpell. *reſp.*
111. Far. *tit. de delic. & pœn. q.* 70. *vol.* 1. *n.* 113. Ros.

120 *Vaſtatores*) Adde † videndum Far. *variar. quæſt. in quæſt.*
20. *nu.* 113. qui ſimiliter tenet, quod non puniuntur pœna
mortis, ſed pœna extraordinaria, modo ſcilicet ictuum fu-
nis, modo fuſtigationis, modo triremium, juxta facti, &
perſonarum qualitatem, & quod in urbe ita ſervatur;
& ita ego vidi ſervari, & ſervavi in pluribus locis. Ba-
jard.

(*i*) *Pœna extraordinaria*) Plott. *conſil.* 52. *nu.* 42. maxi-
me quando ſolitus eſt talia committere, & etiam ſtante ſta-
tuto pœnam pecuniariam imponente in eum. Ros.

(*k*) *Venenum malum*) *Sup. q.* 17. *in princ. infra q.* 83. *in*
princip. & 92. *verſic. primo.* Drogh.

Venenum) Adde, quod dans venenum non ſolum habet
animum occidendi deliberatiſſimum, verum etiam proditor
*120 † eſt, ut de ſe patet, & not. Bal. *conſil.* 210. *lib.* 4. & tra-
dit Boſſ. *in titul. de homic. n.* 14. quod & dixi ſupra in addi-
tione proditor. Giach.

121 *Venenum malum*) Adde, quod † venena mala proprie
dicuntur, quæ ſunt facta hominis necandi, aut ægrotandi
cauſſa; bona autem, ſive non mala venena dicuntur ea,
quæ non ſunt compoſita ad necandum, ut ſunt pocula ama-
toria, *l.* 3. *§. adjectio autem, ff. ad leg. Corn. de ſicar. & l. ſi*
quis aliquid, §. qui abortionis ff. de pœnis, & Girland. *in*
tractat. de ſortileg. capit. 5. *nu.* 7.

122 Item adde, quod † dictionis veneni, ex vulgari conſue-
tudine loquendi, ſolet fieri interpretatio de malo veneno
ad mortem inferendam, ut per Fel. *in c. ſuper his nu.* 20.
de accuſ. & Alciat. *in l. qui venenum, ff. de verb. ſignif.*

123 Item adde, quod † dans venenum, non ſolum habet
animum occidendi deliberatiſſimum, ſed etiam proditor eſt,
Bal. *conſilio* 210. 4. quem refert, & ſequitur Boſſ. *tit. de ho-*
124 *micid. num.* 14. hinc plus eſt, † hominem veneno occidere,
125 quam gladio, *C. de malef. & math.* & ſic qui venenat, †
duo delicta committit, videlicet homicidii, & proditionis,
quia venenum per illos datur, de quibus homo confidit. Jo.
de Lignano *in conſil.* 20. *nu.* 11. *inter conſil. crim. diverſ. to-*
mo 1. *parvæ impreſſionis*, & dicit Gram. *in voto* 3. *n.* 1. quod
126 crimen † veneni eſt deteſtabile, & execrandum, ac longe
127 gravius homicidio, & quomodo poſſit cognoſci, quod †
quis fuerit venenatus, & quibus indiciis, & quomodo pro-
betur Boſſ. *in tit. de delict. n.* 6. Franc. Caſſe *in tract. ſuo ma-*
lef. c. 4. Foller. *in pract. crim. in ver. capiat informationem n.*
6. *& in ver. Item quod ſororem venenavit*, Gomeſ. *de delict. c.*
20. *n.* 11. & late per Maſcar. *de proba. conc.* 134. *n.* 7.

128 Item adde, † quod in hoc crimine veneni, cum ſit de-
lictum atrociſſimum, & occultum, Judex debet eſſe prom-
ptior ad torquendum, Bal. *in l.* 3. *C. de Epiſc. aud.* & Afflict.
in conſt. mala noxia nu. 3. & præſumptiones, ac conjecturæ
non ſolum ad torturam ſufficiunt, ſed etiam ad condemna-
tionem, Alex. *conſil.* 24. *vol.* 2. Barb. *conſil.* 23. *col.* 8. *vol.* 2.
129 & Gramm. *voto* 3. *n.* 2. & quæ † indicia ſufficiant ad tor-
turam contra uxorem, quæ tentavit venenare maritum,
vide Paul. de Caſtr. *in ult. conſ. primi voluminis incip. viſa in-*
quiſitione.

130 Item † adde, quod præbens venenum, ſi mors non ſe-
quatur, non debet puniri pœna mortis, Gram. *conſil.* 16. *n.*
12. *& dec.* 2. *nu.* 33. & vide etiam Menoch. *de arbit. jud. caſu*
360. *nu.* 45. Sed hoc debet intelligi ſecundum dignitatem, &
qualitatem perſonarum, ita limitat Fab. Montcleon. *in pra-*
xi arbit. 4. *par. numer.* 687. *in fin.* quem ſequuntur addent.
ad Bertaz. *conſ.* 57. *in littera D.* & ideo in Principe eſſet cri-
men læſæ majeſtatis, & pœna mortis eſſet puniendum ob
ſolam attentationem, ut conſuluit Burſ. *conſ.* 147. *per totum*,
& hinc eſt quod Senatus Mediolani condemnavit ad mor-
tem concubinam cujuſdam Magiſtri Petri, ut atteſtatur Boſſ.
in tit. de homicid. n. 13. & hoc, ut Domini à ſervis ſuis red-
derentur ſecuri; idem conſuluit Vulp. *in conſ.* 145. in cau-
ſa cujuſdam famuli, qui venenum Domino ſuo præbuerat,
ut pœna mortis puniretur, etiam quod mors ſequuta non
fuiſſet, & ſi maritus dederit venenum uxori, licet evaſe-
rit, tenetur de parricidio, Bart. *in l.* 1. *in fine, ff. de parri-*
cid. & Carrer. *in pract. crim. §. homicidium el* 1. *n.* 151. &
idem eſſet in filio, qui voluiſſet venenare patrem, Gomeſ.
de delict. c. 3. *n.* 7.

Item adde, quod † vendens ſcienter venenum malum 131
punitur ad mortem, ſi ſequutum ſit homicidium, ſecus au-
tem pœna arbitraria, etiamſi ex ſtatuto tractanti aliquem
occidere pœna mortis imponeretur, ita conſuluit Collegium
Bonon. *in conſil.* 41. *inter conſ. crim. diverſ. vol.* 1. quem re-
fert, & ſequitur Menoch. *de arbit. jud. caſu* 359. & aro-
matarius vendens venenum malum perſonis probis, & non
ſuſpectis excuſatur, ut ait Arno. *in dialogo* 44.

Item adde, quod † in Regno Neap. adeſt conſt. *Quicun-* 132
que toxicum, qua punitur pœna furcarum tenens, vel ven-
dens malum venenum ad nocendum, quæ conſtitutio intel-
ligitur, quando mors ſequuta fuiſſet, ut per Carrer. *in pract.*
crim. §. Homicidii el 1. *n.* 97.

Item adde, quod † in ſtatu Eccleſiaſtico *per conſtit. Mar-* 133
chiæ li. 4. *c.* 68. dantes venenum malum, & doloſe venden-
tes, pœna mortis puniuntur, ſi aliquis mortuus fuerit, &
ignoranter vendentes (etiam morte ſequuta) pœnam ho-
micidii non doloſe commiſſi incurrunt, & ſi mors inter-
venerit, pœna legali puniuntur.

Item adde, † ſi ſtatutum extaret, quod ſi quis voluerit 134
venenare aliquem, pœna mortis mulctetur, debet intelligi
ſi mors ſequuta fuerit, Crem. *ſingulari* 49. Corn. *conſ.* 102.
n. 11. Cæpol. *conſil. ult.* & Carrer. *in pract. crim. §. homicidii*,
el 1. *n.* 97.

Item adde, quod † in hoc crimine veneni ſex ſpecia- 135
lia accumulavit Fab. Montcleo. *in praxi arbitr. part.* 4.
689.

Item adde, quod † accipiens pecuniam, ut aliquem ve- 136
neraret, pœna mortis eſt puniendus, etiam non dato ve-
neno, ita conſuluit Joan. de Lignano *in conſ.* 20. *per totum*
inter conſ. crim. diverſ. parvæ impreſſionis vol. 1. contrarium
autem tenuit Corn. *in conſil.* 202. *numer.* 1. *vol.* 1. licet
ſtatutum diſponeret, quod ſi quis commiſerit homicidium,
vel committi mandaverit, vel pro homicidio committendo
depoſitum fecerit, morte puniatur, & ſic in fortioribus ter-
minis, ſed defendendo opinionem Lignani, poſſet dici, quod
ſicut eſt majus delictum occidere veneno, quam gladio *l.* 1.
C. de Maleſ. & mathem. ita majus aſſaſſinium eſt accipere
pecuniam pro venenando, quam cum telo interficiendo, eo
maxime, quod occidendus, ſi cum armis inſultatus fuerit,
forſan poſſet ſe defendere, vel alio modo evadere, & ali-
quando aſſaſſinus remanet captus, vel interfectus, & faci-
lius hoc modo detegitur delinquens, quæ ita non poſſunt
occurrere in aſſaſſino venenante, & ideo plus eſt ſævien-
dum in hanc aſſaſſinii ſpeciem, quam in illam, quæ cum
armis committitur; tamen negari non poteſt, quin pecu-
niam accipiens pro venenando, laqueo ſit ſuſpendendus, ſi
ad actum proximum devenerit, etiam quod homicidium
non ſequatur, ut ſit in aſſaſſino tentante occidere cum gla-
dio, Capic. *deciſio.* 155. & D. Clar. ſupra §. *Aſſaſſinium verſi.*
ſcias etiam, & ita quoque videtur tenere Corn. *in d. conſil.*
202.

Item adde, quod † mulieres magis, quam viri ſunt ſuſ- 137
pectæ de veneficio, ut inquit Cantiuncula in topicis *in loco*
ab adjunctis pag. 68. Et Hippol. Bonacoſſa *in q. crimin. ſta-*
tut. in ver. venenum, circa fin. & ad hoc optimè facit illud † 138
notabile exemplum, quod cum apud Romanos venenandi
crimen, penitus eſſet incognitum, exiſtente Fabio Maximo
ædili, data per eum fide cuidam ancillæ ab illa revelatæ fue-
runt, centum ſeptuaginta matronæ, quæ tali peſſimo ve-
neno utebantur, & omnes damnatæ fuerunt, ut refert ſum-
matim Valerius Maxim. *lib.* 2. *c.* 5. ex Livio *lib.* 8. *fol. mihi* 94.
Bajard.

(*l*) *Violator ſepulcrorum*) Decian. *in tract. crim. tom.* 2. *lib.*
6. *c.* 39. *&* 5. *ſequent.* Far. *tit. de delict. & pœn. q.* 70. *n.* 114. *&*
aliis ſequent. Ros.

Violator ſepulcrorum) Adde † de pœnis violatorum ſepul- 139
crorum Menoch. *de arbit. jud. caſ.* 387. ubi plene etiam, quan-
do agitur civiliter, & ibi ponit multos caſus; vide etiam om-
nino Farin. *noviter impreſſ. variar. quæſtion.* 20. *numer.* 114.

cum

140 *cum ſeq.* ubi latiſſime quibus pœnis puniantur extrahentes † cadavera ex ſepulturis, vel eorum oſſa, vel cadavera mortuorum ſpoliantes, & devaſtantes, vel cadavera offendentes, vel caput cadaverum amputantes, vel impedientes, ne ſepeliantur, vide etiam Deci. *in tract. crim. lib. 6. c. 42.43.44.* ubi quibus modis ſepulchra violentur, & quibus pœnis viola-
141 tores puniantur, & de excuſationibus † violantium, & in Regno Neapol. ſpolians mortuum ultra pœnas impoſitas à
142 jure communi, incurrit pœnam manus, † per conſt. ſi quis aliquem occiſum, quæ eſt ultima, & ibi Afflict. per quem habetur etiam, an liceat Carnifici ſpoliare ſuſpenſum pannis, & veſtibus, & forjudicatum mortuum, & quibus pœnis ſpolians ſuſpenſum ſit puniendus, Jacob. de Belviſ. *in pract. crim. in rubr. de furtis*, *col. 7.* BAJAR.

QUÆSTIO LXIX.

Membri amputatio quibus caſibus à lege imponatur.

SUMMARIA.

EX CLARO.

1 *De pœna amputationis membri.*
Et an eſſet hæc pœna cognita de jure Digeſtorum, ibid.
2 *Et an dicatur pœna capitalis.*
3 *Et quæ dicantur proprie membra.*
4 *Si aliquis ſit condemnatus ſimpliciter in amputatione manus, in qua manu ſit condemnatio exequenda.*
Et quid ſi habeat unam manum aridam, ib.
5 *Et quid ſi non habeat niſi unam.*
6 *Caſus, in quibus imponitur à jure pœna amputationis membri, qui ſint.*

Ex Additionibus.

1 *Pœna membri intelligitur de amputatione manus.*
2 *Artifex debilitatus in digito particulari, an dicatur debilitatus in membro, remiſſ.*
3 *Barba an ſit membrum*, & num. 9.
Statutum de abſcindente membrum, an habeat locum in barba, ibidem.
4 *Et an in membro inutili*, ibidem.
5 *Et quid in digito, ſi ejus abſciſſione fiat arida tota manus.*
6 *Naſus, auricula, & oculus non veniunt appellatione membri, licet major pœna in offendentes prædicta imponatur propter deformitatem*, ibidem.
7 *Deformitas quomodo æſtimetur, remiſſ.*
8 *Membrum debilitatum differt à deturpato.*
9 *Et quando dicatur debilitatum, vel amputatum.*
10 *Condemnato ad amputationem manus quæ manus ſit amputanda.*
11 *Statuto imponente pœnam manus, cum qua percuſſit, debet in articulis poni, qua manu fuerit facta percuſſio.*
12 *Judex poteſt commutare pœnam membri, ſi condemnatus ſit ita debilis, quod moreretur.*
13 *Et quid ſi reus nullam manum habeat, & crimen pœnam manus requirat.*
14 *Vulnerans cum armis prohibitis in Regno Neapol. punitur manu.*

1 SUcceſſive, (*a*) videamus de pœna amputationis membri, quæ quidem olim non imponebatur, ut dicit Anan. *in c. 1. n. 1. in fin. de colluſ. deteg.* nam (ſecundum eum) leges antiquæ non volebant homines eſſe inutiles, & ut eſſent apti ſolummodo ad comedendum, & non ad laborandum. Hæc igitur pœna non erat cognita de jure Authenticorum. Et ita dicunt Doctores, teſte Anan. *in c. in Archiepiſcopatu, poſt n. 4. de rapt.* ubi tamen ipſe oſtendit. quod erat etiam tempore legis 12. tabul. ut ibi. Hanc etiam opin. quod hæc pœna abſciſſionis membri non eſſet cognita de jure antiquo, atteſtatur eſſe communem Curt. jun. *in l. Imperium, n. 37. ff. de juriſd. omn. jud.* quem refert Don. Auto. de Padill. *in l. tranſigere. poſt n. 8. C. de tranſact.*

2 Quæro (*b*) igitur in primis, nunquid amputatio membri dicatur pœna capitalis? Reſpond. quod (*c*) propriè loquendo non poteſt dici pœna capitalis; & ita receptum eſt, ut dicit Alciat. *in l. licet capitalis, in fin. principii, ff. de verb. ſign.*

3 Item (*d*) quæro, quæ dicantur proprie membra? Reſpond. quod membra proprie dicuntur illa, quibus diverſo, ac proprio officio corpus movetur. Ita dicit Bat. *in l. publicorum, num. 13. ff. de publ. jud.* quem Doctores communi conſenſu ſequuntur, ut dicit Plac. *lib. 1. delict. c. 25. n. 7.* Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Didac. *in repe. Clem. ſi furioſus, fol. 321. poſt n. 8. de homic.* Hinc infertur, quod digitus non eſt membrum. Ita dicit Bart. *in l. non ſunt liberi, ff. de ſtatu homin.* quam doctrin. ſemper Doct. ſecuti ſunt, & magni faciunt, ut dicit Aug. ad Ang. *de malef. in verbo. Membrum prædictum, n. 9.* & eſt communis opin. ut ait Didac. *in loco præalleg. verſ. 3. ab eadem.* (*e*) Et ideo ſtatutum puniens abſcindentem membrum non habet locum in abſcindente alicui digitum. Et ita tenent Doctores, ut dicit Vitalis *de maleſ in rubr. quid ſit accuſatio. n. 58.* ubi etiam ſubdit, quod ita fuit de facto determinatum. Et ita in facti contingentia conſuluit Rubeus concivis meus *conſ. 83.*

4 Pone, (*f*) quod aliquis ſit condemnatus in amputatione manus, non exprimendo, in qua manu facienda ſit executio. Quæro, de qua erit intelligendum? Reſpon. quod eſt intelligendum de manu debiliori, & in qua reus minus poteſt. ut dicit gloſſ. *in auth. ſed novo jure, in verbo, Una, C. de furtis.* Et dicit Alber. *in 3. parte ſtatutor. quæſtio. 60.* quod ita tenent communiter DD. ſemper enim in pœnis facienda eſt benignior interpretatio. Et ideo ſi condemnatus habeat (*g*) unam manum bonam, & alteram aridam, debebit ei amputari manus arida. Et hanc dicit eſſe communem reſolutionem Jo. Andr. *in addit. ad Spec. in rub. de pœnis, circa fi.* quem refert Aug. ad Ang. *de maleſ. in verbo, Quas ſi non ſolverit, amputetur ei manus, poſt num. 4.* & Alciat. *de præſumpt. regula 3. præſumptione 45. n. 15.* quæ quidem opin. mitior eſt. Crederem tamen, quod ſi illa eſſet prorſus inutilis, aliud forte dicendum eſſet, ne condemnatio redderetur eluſoria. Et in hanc ſententiam inclinare communiter Scribentes ſenſit Alexand. *conſ. 104. num. 4. lib. 1.* quem refert Apoſtil. ad Ang. *in loco præalleg.*

5 Sed (*h*) quid ſi reus condemnandus ex forma ſtatuti, vel juris communis in amputatione manus non habeat niſi unam manum, nunquid illa erit ei amputanda? Reſpond. Aliqui dicunt, quod non, ne deformetur corpus humanum, ſed quod pœna debet commutari. Et hanc opin. tenuit Paul. de Caſtr. *in auth. ſed novo jure poſt n. 4. C. de ſerv. fugit.* & ita dicunt Doctores, ut atteſtatur Anan. *cap. 1. nu. 2. de calumn.* Contrariam tamen ſententiam, ſcilicet quod imo debeat illi manus amputari, videtur tenuiſſe Bald. *in d. auth. ſed novo jure, poſt num. 12.* Et hanc ſecutum fuit judicando Conſilium Neapo. ut refert Grammat. *deciſ. 94. ſuper conſtitu. Regni. fol. 116. col. 2.* ubi dicit ita fuiſſe executum: quem refert Mant. *in l. tranſigere, n. 123. C. de tranſact.* Ego tamen, ſi caſus contingeret, potius inclinarem in

contrariam ſententiam, quæ æquior eſt, & mitior: vel ſaltem conſulerem Principi, ut ipſe miſericordia motua pœnam juberet commutari. Et hoc tutius eſſet. Vide in hoc propoſito quæ dixi infra, *q. 85. verſ. Nono omitta.*

6 Caſus (i) autem, in quibus de jure imponitur pœna amputationis membri, habes apud Gand. *in tit. de pœnis reorum n. 52. & ſeq.* & Galicium *in Margar. Fiſci, fol. 90. colum. 1.* & Fabr. *in pract. arbit. fol. 341. & aliis ſequentibus.*

ADDITIONES

Ad Quæſt. LXIX.

(a) S*Ucceſſive videamus*) Farin. *tit. de delict. & pœnis q. 19. vol. 1. n. 26.* Ros.

(b) *Quæro igitur*) Farin. *q. 19. n. 25.* in Menoch. *de arbitr. jud. q. 86. n. 15.* Ros.

1 *Quæro igitur in primis*) Adde; quod † ubi de jure communi pro aliquo delicto imponitur pœna membri, intelligitur de manu, per tex. *in auth. ut null. jud. §. ult.* & ibi Doct. Bajar.

(c) *Proprie loquendo*) Adde ſup. *q. 67. v. 1. in princip.* Dec. *in l. ſemper in obſcuris n. 9. & 10. ff. de regul. jur.* Capitalis item cauſa differt à criminali, ut per Capyc. *deciſ. 127. num. 3. ad med.* quia reus edere non cogitur in cauſa capitali, ſecus autem in mera criminali, ut ibidem. Contrarium tamen in cauſa criminali; ſed pecuniaria, vide ſupra *q. 27. verſic. ſed hic incidenter.* Drog.

(d) *Item quæro*) Farin. *tit. de delict. & pœn. d. q. 19. vol. 1. n. 23.* ubi quid ſit membrum, & quid appellatione membri veniat, & quid de digito *n. 24.* Ros.

2 (e) *Et ideo ſtatutum*) Adde, † quod ſi artifex fuerit debilitatus in digito vidente principaliter, an dicatur debilitatus in membro, Fel. *in c. ego enim, n. 6. de jurejur.*

3 Item adde, † quod barba in homine eſt membrum & ob id incidens barbam tenetur pœna, qua plectitur is, qui membrum alicui abſcindit, ſecundum Bal. *in l. reos n. 6. C. de accuſat.* Et quid ſi abſcinderet membrum inutile, ut puta, ſi alicui effoderet oculum obſcuratum, an teneatur pœna ſtatuti plectentis offendentem in membro, vide Alb. de Roſ. *de ſtatu q. 25. in repert. & in leg. ſed & ſi pupillus §. præſcribere, ff. de inſtitut. act.* ubi videtur tenere per illum tex. quod ſic, ſed ibi dicit Raym. & Guliel. tenere contrarium per *l. 3. verſic. Ideo ff. arbor. furt. cæſar. & not. in authen. ſed novo jure, C. de ſer. fugit.* & vide etiam Bald. *in lib. 1. in fin. C. de dol. actio.* Vide etiam Vitalin. Rub. *in locis hic allegatis*, ubi
4 poſtea † dicunt, quod ſi propter abſciſſionem digiti tota ma-
5 nus eſſet facta arida, & inutilis, quod puniretur pœna abſciſſionis membri. Et ibi etiam Vitali. dicit, quod naſus, † auricula, & oculus non ſunt membra, ſed ſi eruatur oculus, vel abſcindatur naſus, quod major pœna eſt imponenda, quam
6 pro digito, & auricula propter deformitatem, quæ ſubſequitur: & quomodo judex † æſtimabit deformitatem, vide Afflict. *in conſti. hac edictali in fin.* & an oculus ſit membrum, Ariſtot. *in 4. moralium*, & Imo. *in l. 2. col. 4. ff. de public. judic.* tenent, quod ſic, quia habent propriam, & diſtinctam
7 operationem in corpore noſtro. Et adverte, quod eſt differentia, † an membrum dicatur, detur parvum, vel debilitatum; qua membrum deturpatum non dicitur debilitatum, ut dicit Ang. *in l. non ſolum, ff. de rei vend.* & Dec. *in l. ſi fugitivi, C.*
8 *de ſerv. fugit.* Abba. *in capit. accuſaſti in fin. extra de accuſat.* ubi ponit † quomodo intelligatur membrum debilitatum, vel amputatum.

9 Item adde, † quod barba non eſt membrum, quando accipitur pro pilis, Caſſan. *in conſuet. Burgund. rubr. 1. §. 5. n. 3. cum ſeq.* & ibi ponit, an lingua, naſus, labia, dentes, mamellæ ſint membrum: & an etiam ſtatutum habeat locum in membro inutili. Bajard.

(f) *Pone, quod aliquis*) Cartar. *de execut. ſent. cap. fin. nu.*
10 269. Far. ubi ſupra *n. 27.* Ros.

Pone, quod aliquis) Adde, quod † tunc executio eſt facienda in manu debiliori, quando delictum poterat æque faciliter fieri cum una manu, ſicut & cum altera, prout furtum; alias ſecus, prout eſt crimen falſi Everar. *centur. legal. in loco à privatione ad habitum*, & eſt communis opin. ut ait Craſſ. de commun. opin. *ca. a. q. 19. pag. 19.* Vide tamen Gomeſ. *in reg. Cancell. de annal. poſſ. q. 48. pag. 293. col. 1. in lit. C.* Bajar.

(g) *Unam manum bonam, & alteram aridam*) Adde infra *quæſt. 85. verſic. fin. in princ.* Dec. *in l. ſemper in obſcuris nu. 9. cum ſeq. ff. de reg. jur.* Drog.

(h) *Sed quid ſi reus*) Cartar. ubi ſup. *n. 186.* & Farin. *n. 28.* Ros.

Sed quid ſi reus) Adde, quod ſi † ſtatutum imponeret per- 11
cutienti pœnam manus; qua percuſſit, in articulis, ſive querela poni debet, qua manu facta ſit percuſſio, juxta pract. traditam per Lucam de Pen. *in l. penult. C. de erogat. milit. anno. lib. 12.*

Item adde, † quod ſi reus eſt ita puer, vel ſenex, quod 12
moreretur, ſi illa pœna plecteretur, judex poterit illam pœnam permutare; & ſi hoc non faceret, non poſſet juſtus appellari, Bal. *in l. quicunque C. de ſerv. fugit.* & Alexan. *in apoſtill. ad Bar. in l. quid ergo, ff. de infam.* & Cæpoll. *in authen. ſed novo jure n. 26. C. de ſerv. fugit.*

Item † adde, quod ſi reus nullam manum haberet, debet 13
imponi alia pœna arbitraria, ut tenent omnes, ſecundum Sal. *in d. auth. ſed novo jure*, quod intelligit ibi Bartholom. Cæpoll. quando ante ſententiam fieret commutatio; ſed ſi lata eſſet ſententia, quæ condemnaſſet ad manus inciſionem, & nullam haberet manum, ſententia eſſet nulla, & eluſoria, ut ibi per eum. Bajar.

(i) *Caſus autem, in quibus*) Adde † alium caſum, in quo 14
imponitur pœna amputationis membri, ſcilicet manus, in Regno Neapol. ubi vulnerans cum armis prohibitis tali pœna eſt puniendus, per Conſtitut. *ſi quis aliquem*, & Franc. *deciſio. 324. volum. 2.* Bajar.

QUÆSTIO LXX.

Recenſentur aliæ etiam pœnæ corporales.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *De aliis pœnis corporalibus.*
Pœna ſtigmatis an hodie ſit in uſu, ibid.
2 *Fuſtigatio an ſit permiſſa etiam in Clericis.*
Et an ſit pœna capitalis, ib.
3 *Tortura an ſit in uſu pro finali pœna delicti.*
4 *Pœna carceris perpetui an ſit in uſu.*
5 *Pœna triremium an ſit in uſu etiam in Clericis.*
6 *Pœna detruſionis in Monaſterium an hodie ſit in uſu.*
7 *Pœna, quod Clerici ponantur in gabiis, an ſit in uſu.*
8 *Pœna mitræ.*
9 *Pœna degradationis in Clericis an dicatur corporalis.*

Ex Additionibus.

1. *Pœna ſtigmatis quare ſit ſublata.*
2 *Mulier non eſt facta ad Imaginem Dei.*
3 *Fuſtigatio eſt pœna corporalis, licet non capitalis.*
4 *Fuſtigatio eſt grandis pœna, & comparatur morti.*
5 *Et pro quibus delictis imponitur.*
Et de catena infami, ibidem.
†5 *Fuſtigatus in pœnam efficitur infamis.*
6 *Carcer quando detur ad pœnam de jure civili.*
7 *Et an imponi poſſit per Judices laicos, & ſit in uſu, remiſſive.*
8 *Et ſi imponatur, an ſententia valeat.*
9 *Et quid ſi Judex habeat arbitrium imponendi omnem pœnam.*
10 *Carceris perpetui loco ſucceſſit condemnatio ad triremes.*
11 *Judex Eccleſiaſticus non poteſt dictam pœnam laico imponere etiam ob delictum Eccleſiaſticum.*
12 *Condemnatio ad triremes ſolet ita fieri, ut quandocumque reperiatur liberatus, ultimo ſupplicio puniatur.*

Sunt

1 SUnt (*a*) etiam aliæ pœnæ corporis afflictivæ, ut eſt pœna ſtigmatis, qua veteres utebantur, ſed poſtea fuit ſublata *per l. ſi quis in metallum, C. de pœnis*. Reperio tamen, quod Ang. *in d. l. ſi quis in metallum*, dicit contrarium de facto ſervari, quod ſ. valeant ſtatuta, quæ diſponunt, quod pro furto debeant bullari: & illum refert Ang. *de malef. in verbo, ut facie, n.* 2. (*b*) Apud nos certè hæc pœna ſtigmatis non eſt in uſu, & ſi in aliquibus locis extant hujuſmodi ſtatuta, quod pro furto, vel alio crimine aliquis bulletur, Senatus non permittit exequi talem pœnam, ſed illam commutat in pœnam fuſtigationis, vel ſimilem: & idem etiam practicari in Regno Neapolitano atteſtatur Maranta *in ſuo Speculo, fol.* 28. *n.* 9.

2 Eſt etiam pœna fuſtigationis, ſeu verberationis, quæ quidem non tantum de jure civili, ſed etiam de jure canonico, etiam in Clericorum perſonis, eſt à ſacris canonibus recepta, ut ait Diaz. *in pract. crim. can. cap.* 125. (*c*) Ego tamen apud nos nunquam vidi illam ſervari in perſona alicujus Clerici, prout neque illam eſſe in uſu in Regno Franciæ contra Clericos, atteſtatur Pract. Millei. *fol.* 148. *nu.* 53. Et in omnem caſum deberet moderatè exequi, non autem crudeliter: (*d*) alias Epiſcopus, qui facit aliquem crudeliter fuſtigari, per duos menſes à miſſarum celebratione ſuſpenditur, ut eſt text. *in cap. præterea, clerico percuſſore*. (*e*) Sed quæro, nunquid hæc pœna fuſtigationis dicatur pœna (*f*) capitalis? Reſpon. quod non: ita tenet Bartol. *in l. tranſigere, C. de tranſact.* & eſt communis opin. ut dicit Marant. *in ſuo Specul. fol.* 2. *num.* 3.

Quibus autem ex cauſis impoſita ſit à jure communi pœna fuſtigationis, vide apud Gandi. *in tit. de pœn. reorum, n.* 55. & Caſictum *in Marg. fiſci, fol.* 99. *col.* 2

3 Plerumque (*g*) etiam imponitur à ſtatutis pœna torturæ, ſive ictuum funis, non quidem ad eruendam veritatem, ſed ad pœnam delictorum. Et licet Bal. *in rubr. C. de pœn. jud. male jud. dixerit*, non reperitur jure cautum, quod tortura imponatur pro finali pœna delicti; tamen Paris Put. *de ſynd. fol.* 449. *in verbo, Tortura* 11. *in primis verbis*, duos caſus recenſet, in quibus videtur de jure communi impoſita eſſe tortura pro pœna.

4 Pœna (*h*) autem perpetui carceris non eſt in uſu apud laicos ubicunque enim alia pœna imponi poteſt, nunquam imponitur pœna perpetui carceris, & ita tenent communiter Doctores, ut dicit Bal. *conſ.* 443. *in fi. libr.* 3. Credo tamen quod hæc pœna in civitate Venetiarum etiam hodie ſit in uſu, prout etiam atteſtatur Mant. *obſervatione* 96. *col.* 6. dicit etiam Calic. *in Margar. fiſci, folio* 93. *in fin.* quod Reges Caſtellæ multum utuntur iſta pœna perpetui carceris. Apud Clericos autem multum frequentatur. Et dicit Angel. *in l. prætor ait, §. ſi publicanus n.* 1. *ff. de vi bonor. rapt.* quod quamvis Clericis non (*i*) liceat interficere quenquam, tamen poſſunt reos in carcerem includere cum tanta neceſſitate cibi, & potus, ut fame necentur, & ait, quod ita dicunt Can. & hac practica utuntur. Quam tamen reſtringe, ut procedat, quo ad ipſos Clericos tantum. (*k*) Cæterum non poteſt judex Eccleſiaſticus condemnare laicum ad perpetuum carcerem, etiam quando laicus propter delictum effectus eſſet de foro Eccleſiaſtico præterquam in cauſa hæreſis.

5 Frequens (*l*) eſt etiam hodie pœna triremium, quæ non modo in laicis, ſed etiam in Clericis venit in uſum, præcipuè in Italia, ut ait Diaz. *in pract. crim. canon. cap.* 135. *verſ. venit inſuper*: quam tamen conſuetudinem ipſe improbat in Sacerdotibus: ejuſque opin. mihi placeret, ubi in tantum non creviſſent crimina Clericorum, ut hodie videmus; vix enim poteſt multorum petulantia, atque improbitas coerceri. Et memini ſuperioribus annis, cum Vicarius Epiſcopalis Cremonæ redderet ſe difficilem in exequendo quandam condemnationem ad triremes factam contra quendam Preſbyterum, quaſi ea pœna Clericis imponi non ſoleret, Senatus reſcripſit Prætori, ut omnino curaret illam exequi, 22. Auguſt. 1562. P. N. ex quo in hoc Ducatu paſſim ſolita eſt illis imponi. Et ita fuit executum. Puto tamen, quod diſcreti Epiſcopi non ſine maxima cauſa talem pœnam Sacerdotibus imponere debeant, ut ſcilicet nulla videatur alia (*m*) ſpes correctionis ſubeſſe.

6 Sunt etiam apud Clericos aliæ pœnæ corporis afflictivæ, prout eſt pœna (*n*) detruſionis in Monaſterium. Sed hæc pœna hodie receſſit ab uſu, ut atteſtatur Diaz. *in pract. crim. can. c.* 128. quia (ut ipſe dicit) judices Eccleſiaſtici adeo ſegniter laborant, ut rariſſimo videamus eos delinquentibus pœnam (*o*) depoſitionis imponere.

7 Solent etiam Prælati Clericos facinoroſos poni facere in gabiis. Et licet pract. Carrer. *fol.* 546. *poſt num.* 64. dicat hanc pœnam non eſſe in uſu, ego tamen jam multis annis præteritis (*p*) vidi de facto quoſdam Presbyteros in gabia ferrea ſuper turri Broleti veteris Mediolani. Sed certè de jure non credo licitum eſſe Clericis, præſertim Sacerdotibus talem pœnam imponere, ut etiam ſentit Fel. *in c. qualiter, & quando, il* 2. §. *ad corrigendos, nu.* 10. *de accuſ.* ubi tamen ſubdit, quod conſuetudo ſervat contrarium. & male: quem refert Follér. *in pract. crim. can. fol.* 289. *n.* 113. & pract. Conradi. *fol* 445. *n.* 2. *in fin.*

8 Mitræ (*q*) quoque impoſitio inter pœnas corporales connumerari poteſt, quæ quidem quandoque imponitur de per ſe ad infamiam, ut quis ita mitratus producatur in publicum: aliquando imponitur fuſtigandis, aut igne cremandis, in majorem ignominiam. Et ſcias, quod quandoque ſi ille, cui eſſet imponenda propter infamiam pœna mitræ, non ſit in fortiis juſtitiæ, ſolet ad ejus domum mitra per ſatellites tranſmitti: quod ſæpiſſime fieri atteſtatur Catald. *conſ* 56. *n.* 13. *inter conſi. crim. diverſorum, lib.* 1. licet apud nos ego nunquam viderim in practica obſervari.

9 Credo etiam, quod poſſit dici pœna corporalis degradatio Clericorum, quando fit actualiter, cum taliter degradatus ſit ſtatim tradendus Curiæ ſeculari, corporaliter etiam ad mortem puniendus, ut dixi infra, *quæſt.* 74.

ADDITIONES

Ad Quæſt. LXX.

(*a*) P*Oſtea fuit ſublata*) Adde, quod ratio fuit, quia † 1 facies hominis eſt ad ſimilitudinem, & pulchritudinem faciei Dei, ut inquit gl. *in d. l. ſi quis in metallum*, ſed contrarium poſſet dici in muliere, *per c. hac imago* 33. *quæſt.* 5. quia mulier † 2 ad imaginem Dei non eſt facta, licet tex. Geneſis dicat faciamus hominem ad imaginem, & ſimilitudinem noſtram, intellexit enim Deus de viro, non de muliere, quia mulier non eſt imago ipſius, nec Deus gloriatur per ipſam, ſicut de viro, ita etiam tradit Afflict. *in conſtitu. Regn. conſt. legum aſperitate rubr.* 52. *lib.* 3. *num.* 8. quod etiam dixit Apoſt. 1. *ad Cor. cap.* 11. quod tamen declaratur per S. Aug. & S. Thom. relatos per Nav. *in c. illa anima n.* 3. *de pœnit. diſt.* 2. *tom.* 2. BAIAR.

(*b*) *Apud nos certe hæc pœna ſtigmatis*) Adde quod tamen hæc pœna fuit in uſu apud Romanos; Appianus Alex.

Romanæ Hiſtoriæ, lib. 4. loquens de ſervo cujuſdam Reſtio-
his latitantis, ait, Nunquid me magis, b here, præſentium
ſtigmatum, an priorum beneficiorum putas me reminiſci?
Drog.

(c) *Ego tamen*) Farin. *tit. de delictis, & pœn. q.* 19. *volu.* 1.
n. 29. Ros.

(d) *Alias Epiſcopus*) Piano di gratia; Non enim de con-
ſuetudine inter ſe crudeliter caſtigant Clerici, ut eſt ſupra *qu.*
64. *Sed an clerici, ibi, Quod raro, imo nunquam invenies.* Drog.

3 *Sed quæro*) Adde, quod † licet non ſit capitalis, eſt tamen
corporalis, & adeo grandis, & gravis propter gravem, quam
infert infamiam, cum non niſi pro turpibus, & infamatoriis
4 delictis irrogari ſoleat, ut æquiparetur morti, † Menoch. *de
arbit. jud. quæſtio.* 80. *n.* 40. *&* 41. & Joſeph. Ludovic. *in ſua
5 deciſio. Lucen.* 1. *n.* 24. *part.* 1. quæ pœna † fuſtigationis, &
catenæ hodie imponi ſolet furibus, mariolis, inciſoribus bur-
ſarum, truffatoribus, teſtib. falſis, blaſphematoribus & ſimi-
libus facinoroſis vilibus, & infamibus perſonis. Farinac.
quæſt. 19. *num.* 29. Baiar.

†5 (f) *Capitalis*) Fuſtigatus † tamen poſt ſententiam, & ſic
in pœnam efficitur infamis, ſecundum Paul. de Caſtr. *in l.
nullam, C. ex quibus cauſ. infa. irrog. n.* 2. Gutot.

(g) *Plerumque etiam*) *Supra quæſt.* 64. *verſicul. præterea de-
bet.* Drog.

Plerunque etiam) Farin. ubi ſup. *n.* 30. Ros.

(h) *Pœna autem*) Not. quod aliud eſt ponere in carcerem,
& aliud ponere in vincula: nec carceratio, nec in vincula in-
jectio fit ad pœnam, ſed ad cuſtodiam: & ideo ex his non di-
citur cædi perſona, nec ex ſola captura, & poſitione in vincu-
culis dicitur quis inferre perſonalem læſionem, ſecundum
Soc. ſenior. *in cap. nuper à nobis, n. & ſeq. de ſenten. excommun.*
ubi dicit notandum pro ſtatutis, quæ loquuntur de perſonali
læſione. Gutot.

Pœna autem) Far. ubi ſupra *n.* 31. Ros.

6 *Pœna autem perpetui carceris*) Adde, quod de jure † civili
aliquando carcer ad tempus datur ad pœnam in levibus deli-
ctis, quibus jura, ſive ſtatutum nullum decernunt particulare
ſupplicium, *l.* 1. *fin, ff. de ale. luſ. & aleat.* & Io. Plat. *in l. ne-
mo carcerem C. de exactori. tribut. lib.* 10. & Bart. *in tractat. de
carce.* ut criminoſus in carcere conjectus, ad certum tempus
7 ſolo pane, & aqua maceretur, aut alias caſtigetur, & an †
carcer perpetuus, vel ad tempus imponi poſſit per judices lai-
cos, & an ſit in uſu, vide Menoch. *de arbit. jud. in q.* 89. *n.* 1.
& Farin. *in q.* 19. *n.* 31. ubi late.

8 Item adde, quod † ſi judex laicus condemnavit aliquem
ad pœnam carceris perpetui, ſententia non teneret, niſi in
caſu, quo de jure civili veniret imponenda aliqua pœna, per
quam quis efficeretur ſervus pœnæ, ut in damnato in metal-
lum: quod cum illa pœna non ſit in uſu, poterit etiam judex
ſecularis loco ipſius d. pœnam perpetui carceris imponere,
ita tradit Bal. *in l. incredibile C. de pœnis*, & Socin. *in rub. de
pœnis n.* 21. *cum ſeq.* & licet Menoch. *d. quæſt.* 89. *n.* 9. videa-
tur contrarium tenere, tamen dicit cogitandum eſſe, quia ma-
gna eſt auctoritas Baldi.

9 Item adde, quod † ſi judici datum eſſet arbitrium per ſta-
tutum imponendi omnem pœnam, non poſſet illam impo-
nere: debet enim ſtatutum intelligi, dummodo non imponatur
pœna a jure prohibita, niſi in caſu prædicto: vel quod
ex forma alicujus ſtatuti pro aliquo delicto imponeretur pœ-
na perpetui carceris: ita Bal. *in d. l. incredibile, C. de pœn.* &
Soc. *in rub. de pœn. numer.* 21. *cum ſeq.* & Menoch. *d. q.* 89.
num. 6.

10 Item adde, quod † loco pœnæ carceris perpetui poteſt im-
poni pœna triremium, ſecundum Afflict. *in conſtit. regn. incip.
Hi qui in* 7. 8. *&* 9. *notab.* Bajar.

(i) *Non liceat interficere quenquam*) Adde Capitulum ſen-
tentiam ſanguinis, *ne cler. vel. Mon.* limita, ut habetur *in c.
ſollicitudores* §. *primo de pœn. diſt.* 1. Drog.

11 (k) *Ceterum non poteſt judex Eccleſiaſticus*) Adde, quod †
hoc fuit dictum Old. *in conſ.* 88. *incip. quæritur*, quem referunt,
& ſequuntur Io. And. *in addit. ad Specul. in rub. de off. ord.* Rom.
ſingul. 711. tu ſcis, quod de jure civili, & Aug. de Arim. ad
Ang. *in verb. fama publica, n.* 88. & Parut. *conſil.* 2. *n.* 150. *v.* 4.
Baiar.

(l) *Frequens etiam*) Vide ſup. Clarum *q.* 67. *in prin. & in
verbo item damnatio.* Ros.

12 *Frequens eſt etiam hodie*) Adde, quod † imo aliquando
ſolet fieri condemnatio ad triremes, cum iſta qualitate, quod
quandocunque reperiretur liberatus, illico, ultimo ſupplicio
plecteretur. Gram. *deciſio.* 8. *in prin.* Bajar.

(m) *Spes correctionis ſubeſſe*) Adde ſupra *quæſt.* 36. *verſic.
ſcias autem, & verſic. Pariter etiam*; Capyc. qui declarat,
deciſio. 2. *ſub n.* 7. Drog.

(n) *Detruſionis in Monaſterium*) Adde, quod hoc modo
pau i ambularent per viam, ſupra *in* §. *Adulterium, verſic. ſed
quæro*, ubi dixi, *& q.* 67. *verſic. fin.* Drog.

(o) *Imponere*) Vide eundem Clarum ſupra *in* §. *adulte-
rium verſic. ſed quæro.* Ros.

(p) *Vidi*) Similiter & ego vidi Bononiæ multis ab hinc an-
nis quoſdam Clericos in gabia lignea annexa ad turrim Aſinel.
poſitos in diverſis temporibus ac pro diverſis criminibus unus
poſt alterum. Grach.

(q) *Mitra quoque*) Adde de Mitris, ſupra *quæſt.* 68. *verſic.
lenones.* Drog.

Mitra quoque impoſitio) Farin. *d. nu.* 29. ubi & de berlina.
Ros.

QUÆSTIO LXXI.

De exilii pœna.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *De pœna exilii.*
2 *Caſus, in quibus à jure impoſita eſt pœna exilii; qui ſint.*
3 *Officialis, qui cogit ruſticos ab obſequia indebita, punitur pœna perpetui exilii.*
4 *Judex an poſſit relegare, ſeu confinare aliquem in loco ſito extra Provinciam ſuam.*
5 *Bannitus in contumaciam an ſit infamis.*
6 *Et an poſſit eſſe teſtis.*
7 *Et an amittat patriam poteſtatem.*
8 *Et an poſſit teſtari, aut capere ex teſtamento.*
9 *Et an banniti poſſint impune offendi.*
10 *Et an bannitus efficiatur ſervus pœnæ.*
11 *Bannitus ab una civitate an cenſeatur bannitus etiam ab aliis cum ea fœderatis.*
12 *Banniti hujus temporis an æquiparandi ſint deportatis, vel relegatis.*
13 *Qua pœna puniatur frangens fines exilii.*
14 *Si aliquis ſit bannitus arbitrio judicis, an mortuo, vel recedente judice, bannum finiatur.*

Ex Additionibus.

1 *Exiliorum genera quot ſint.*
2 *Exilium verè, & proprie quando dicatur.*
3 *Exilium unde dictum, & ejus incommoda, &* num. 4.
5 *Exulatus à loca delicti, & à propria patria exulatus intelligitur.*
Exilium quis remittere poſſit, n. eod.
Princeps abſque cognitione judiciali poteſt relegare, num. eod.
6 *Carceris tempus quando computetur in tempore exilii.*
7 *Exulatus, ſi reperiatur debitor alicujus, non poteſt ad inſtantiam creditorum detineri in carceribus inſtante fiſco pro executione exilii.*
Et quomodo conſulatur creditoribus, ibid.
8 *Et quid ſi fiſcus non inſtet, ſed ipſemet carceratus.*
9 *Judex condemnans aliquem in exilium ad tempus ſine determinatione temporis cenſetur per decennium condemnaſſe.*
10 *Et quid ſi dixerit condemno te ad pœnam exilii, abſque aliqua mentione temporis.*
11 *Exilium à quo Judice intelligatur datum.*
12 *Judex loci delicti poteſt condemnare in pœna exilii à loco delicti, & à loco originis, & à loco habitationis.*
13 *Officiales incedentes pro malefactoribus inquiren.*

rendis, vel exactionibus collectarum, non debent gravare ruſticos.

14 *Bannitus quando fiat infamis, remiſſ.*
Bannitus an & quando poſſit eſſe teſtis, n. eod.

15 *Teſtis bannitus interrogatus, ſi eſt bannitus, an teneatur reſpondere.*

16 *Banniti in ſtatu Eccleſiaſtico ſunt privati omni factione teſtamenti.*

17 *Bannitus ab una Civitate an cenſeatur bannitus à confœderata.*

18 *Delinquentes Regni Neapol. non poſſunt ſtare in ſtatu Eccleſiaſtico, nec è contra.*

19 *Bannitus ab uno loco cenſetur bannitus ab omnibus ejuſdem dominii.*

20 *Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico.*

21 *Bannitus ab una Civitate, intelligitur bannitus à Roma.*

22 *Baro non poteſt receptare ſuum vaſallum bannitum à Principe.*

23 *Baro non debet eſſe birruarius ſui ſubditi.*

24 *Banniti Superiorum dicuntur banniti in terris ſubditorum, quamvis habeant merum, & mixtum imperium.*

25 *Bannitus de Caſtello ſubjecto. Civitati, intelligitur etiam bannitus de civitate.*

26 *Bannitus à toto ſtatu Principis, an intelligitur bannitus à Civitatibus poſt bannum alienatis, vel acquiſitis.*

27 *Banniti noſtri temporis an æquiparentur deportatis.*

28 *Exilium frangere quis dicatur.*

29 *Exilium frangentis pœna, remiſſive.*
Pœna non ſervantis confinia aſſignata à Principe quæ ſit, nu. eod.

30 *Et quid in Regno Neap.*

31 *Exulatus, ſi fiat Clericus, & frangat exilium debet cognoſci per Judicem Eccleſiaſticum.*

32 *Bannitus ad arbitrium Judicis, quandiu duret bannitus.*
Beneplacitum ſub nomine dignitatis, an expiret morte Principis, nu. eod.

1 EXilii autem (*a*) pœna apud nos multum eſt in uſu non modo contra reos contumaces, ut dixi ſupra *quæſt.* 44. ſed etiam contra præſentes in pœnam delictorum, Quandoque vero imponitur perpetuum exilium, quandoque temporale, & quandoque arbitrarium, prout quotidie videmus ſervari per Senatum, teſte Boſſ. *in tit. de bannitis, num.* 2. An autem hæc pœna hodie ſecundum Canones ſit in uſu, dixi ſupra *quæſt. 67. verſic. relegationis.*

2 Caſus (*b*) autem, in quibus de jure imponitur pœna exilii, videre potes apud Calle. *in Margar. fiſci, fol.* 85. ubi 69. recenſer.

3 Officiales (*c*) rectorum Provinciarum, qui ruſticanos, vel eorum ſervos, vel jumenta ad aliqua cogunt obſequia, nec non & ruſticani ſe ſponte dictis obſequiis ſubjicientes puniuntur pœna perpetui exilii, & confiſcationis bonorum, *l.* 2. *C. ne ruſticani ad ullum obſequium devocentur.* Sed pro certo hodie hoc male obſervatur; ut dicit Chaſſ. *ſuper conſuet. Burgun.* 89. *verſ.* 36. *caſus.*

4 Vidi ego quandoque in facto dubitari, nunquid poſſit relegare aliquem, ut non exeat de aliquo loco, vel oppido, juriſdictioni ipſius judicis non ſubdito, quam relegationem nos Confinationem appellamus. Et dicendum eſt, quod de jure non poteſt fieri relegatio, niſi in loca ſubdita ipſi judici releganti, ut eſt text. *in l. relegatorum*, §. *interdicere, ff. de interd. & releg.* nihilominus de conſuetudine generali, quæ viget fere ubique locorum, contrarium obſervatur, ut atteſtatur Bald. *in l. executorem, nu.* 33. *C. de execut. rei jud.* ſubdens, Et ideo tales ſtudeant ſervare mandata, & illum refert Marcus *deciſ.* 359. *num.* 9. Et intellexi, quod proximis menſibus Dux Mantuæ confinavit (*d*) nonnullos cives Caſalenſes in diverſas civitates, & oppida Italiæ, dominio ſuo non ſubdita. Vide in hoc propoſito, quæ dixi ſupra *q.* 67. *verſ. deportatio.*

5 Quæro (*e*) nunc, quis ſit effectus banni, ſeu condemnationis in exilium: & in primis nunquid bannitus in contumaciam ſit infamis? Reſpond. quod non, & ita tenent communiter Doct. ut dicit Bald. *in l.* 1. *numero* 5. *C. de eadem.* ubi enim condemnatio ſit in contumaciam, non dicitur fere conſtare de crimine: propterea non debet ſequi infamia, quæ ex crimine non procedit.

6 Præterea (*f*) quæro, nunquid bannitus pro maleficio in contumaciam poſſit eſſe teſtis? Reſpond. quod ſic de jure civili: & hanc dicit eſſe communem opinio. Bald. *in c. ſuper eo, il* 1. *numer.* 4. *de teſtib.* Alexand. de Nevo *conſ.* 8. *num.* 10. Fel. *in d. c. ſuper eo. num.* 6. Et dicit Alb. *in* 4. *par. ſtatut. qu.* 72. *in* 1. *dubio*, quod hæc opin. communiter approbatur, & ſervatur. Bannum enim ex contumacia proveniens non irrogat juris infamiam, ut ſtatim dixi: merito à teſtificando non repellit. Hæc tamen concluſio non tranſiret abſque difficultate, ſtantibus ſtatutis, quod contumax habeatur pro confeſſo. & convicto, *g* hoc enim caſu potius videtur bannitus ex crimine probato per contumaciam quam ex ipſa contumacia: & ideo ſaltem in loco, in quo eſt bannitus, de juris rigore forte videretur repellendus. Apud nos tamen quotidie conceduntur ſalvi conductus bannitis, ut veniant ad teſtificandum; neque propterea repelluntur, licet propter bannum non reputentur tanquam integri teſtes.

7 Succeſſive (*h*) quæro, nunquid bannitus amittat patriam poteſtatem? Reſpond. quod non, & eſt communis opinio, ut dicit Alex. *in l. ſi eum dotem*, §. *ſi patri, nu.* 4. *ff. ſolut. matrim.* Corn. *conſ.* 55. *libr.* 2. prout illum refert Boſſ. *in tit. de honorum publ. poſt n.* 66. *verſ. contrarium tamen*; licet dicat ſe vidiſſe ſervari, quod imo illam amittat, quo ad bona poſita in territorio, à quo eſt bannitus. Vide quæ dixi infra *verſ. dixi autem.* Utilitas autem hujus quæſtionis poteſt eſſe maxima. quia quando pater bannitus perdit patriam poteſtatem, peculium profectitium tranſit in fiſcum: alias, ſecus.

8 Sed (*i*) an poterit bannitus teſtari, aut capere ex teſtamento? Dixi ſupra, *lib.* 3. § *teſtamentum*, (k) *q.* 19. & 20.

9 Quæro, an bannitus poſſit impune offendi. Dixi ſupra *hoc eodem lib.* §. *homicidium, verſ. plerumque etiam, & ſequent.*

10 Ulterius (*l*) quæro, utrum bannitus virtute contumaciæ & ſic fictæ confeſſionis inductæ ab hujuſmodi ſtatuto, efficiatur ſervus pœnæ? Reſpond. quod non efficitur ſervus pœnæ donec pervenerit (*m*) in fortiam juſtitiæ. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Corn. *conſil.* 55. *in littera Z, lib.* 2. quem refert Boer. *deciſ.* 278. *n.* 21. relatus & ipſe per Vivium *in libr. communium opin. in* §. *Reus pro crimine*, Practic. Conradi, *fol.* 443. *num.* 14. *in fin.* Boſſ. *in tit banniti quid amittant, n.* 12. Quod intellige, niſi condemnatio ſit pura, & ſine conditione lata, ut eleganter declarat Boer. *in loco præalleg.* Dixi *in d.* §. *Teſtamentum, in q.* 19. *verſ. aliquando vero.*

11 Quæro (*n*) modo, nunquid bannitus ab una civitate cenſeatur etiam bannitus ab aliis civitatibus cum ea fœderat. Reſpond. Aliqui dixerunt, quod ſic: ſed eorum opinio non eſt vera, & uſus illam non approbat, ut atteſtatur Bart. *in l. non dubito, n.* 4. *ff. de captivis.* (*o*) Licet enim aliquæ civitates ſint ſimul fœderatæ, remanent tamen earum juriſdictiones, & territoria penitus ſeparata, niſi

ſpecialiter in capitulis fœderum contrarium diſpoſitum fuiſſet. Faciunt, quæ dixi ſupra *quæſt.* 38. *verſ. ſucceſſive quæro.* Unum (*p*) tamen volo, ut ſcias in hoc propoſito, quando quamvis in hoc Ducatu bannitus ab una civitate, vel loco ipſius ducatus cenſeatur bannitus à toto Ducatu, & poſſit in eo ubique capi, & puniri. ſi tamen contingat aliquam civitatem, vel locum ſeparari à Ducatu, banniti ab illa civitate, vel loco, etiam tempore, quo erat unita cum Ducatu, ſunt poſt talem ſeparationem tuti in Ducatu; neque poſſunt in eo aliquo modo moleſtari. Et ita evaſit in facti contingentia, quidam Chriſtophorus Maius inſignis ſicarius, condemnatus de atrociſſimo delicto (*q*) in civitate Placentiæ, tempore quo erat unita cum hoc Ducatu Mediolani, & poſt ſeparationem captus in civitate Cremonæ, fuit enim liberè dimiſſus, ita judicante Senatu 4. & 17. April. 1558. P. N.

12 Dixi (*r*) autem ſupra, *quæſt.* 67. *verſicul. deportatio etiam*, quod (*ſ*) hodie exilium ſucceſſit loco deportationis, & relegationis: Sed quæro, nunquid banniti noſtri temporis æquiparentur deportatis, an autem relegatis? Ego hanc quæſtionem poſueram ſupra *libro* 2. §. *Bannitus, verſicul. quæro nunquid*: ſed quia jam vero deſpero poſſe me aliquam aliam partem operis in lucem edere, illam ex eo loco in hunc transferri juſſi. Utilitas autem hujus quæſt. eſt maxima. Nam deportatus perdit civitatem Romanam, non autem relegatus, *l. inter pœnas, in princip. l. relegatorum*, §. *ſive ad tempus*, *ff. de interd. & releg.* Item deportatus amittit teſtamenti (1) factionem activam, & paſſivam, non autem relegatus, ut dixi ſupra *libro* 3. *teſtamentum, quæſt.* 22. *&c* Scias igitur, quod in hoc articulo tanta eſt inter Doctores controverſia, ut vir poſſit diſcerni non modo quæ ſit communis opinio, ſed neque etiam, quid in tanta Scribentium varietate tenendum ſit. Et in primis quidem aliqui ſimpliciter dicunt, quod bannitus æquiparetur deportato. Sed certè eorum opinio ab omnibus fere reprobatur, ut ex infra dicendis apparebit. Alii ſimpliciter dicunt, quod banniti æquiparantur relegatis, non autem deportatis. Et fuit opinio Bart. quam dicit communiter approbari Socin. jun. *conſ.* 147. *num.* 20. *libro* 2. & illam communem appellat Alexan. *in l. ex facto*, §. *ex facto*, *num.* 7. *& ſequent. ff. ad Trebell.* prout illum refert Curt. Jun. *conſ.* 182. *num.* 8. Sapia. *in l. Imperium*, *n.* 58. *ff. de juriſd. omnium jud.* Aret. *in d.* §. *relegati*, *num.* 7. quem refert Pract. Conradi, *fol.* 447. *num.* 31. Aliqui vero diſtinguunt. & dicunt, quod aut quis eſt bannitus propter crimen, pro quo impoſita eſt pœna mortis, & eo caſu æquiparatur deportato; Aut vero eſt bannitus propter crimen. pro quo non imponitur pœna mortis, & æquiparatur relegato. Sed certe hæc etiam opinio. communiter reprobatur. Et quod bannitus etiam pro crimine, pro quo veniat imponenda pœna mortis, non æquiparatur deportato, nec damnato in metallum, dicit eſſe communem opin. Cur. Sen. *conſil.* 60. prout illum refert Rip. *in d. Lex facto*, §. *ex facto*, *num.* 14. Alii igitur aliter diſtinguunt, quod ſcilicet, Aut pœna banni eſt cum confiſcatione bonorum, & tunc æquiparatur deportato; Aut vero ſine confiſcatione bonorum: & æquiparatur relegato, & fuit opin gl. §. *relegati*, *in verbo retinent*, *Inſtit. quibus mod. jus patriæ pot. ſolvitur.* Hæc tamen opin. in hoc. quod pœna banni, ubi bona non publicantur æquiparetur relegationi, utique poſſet forte ſuſtineri, & illam communem appellat Maranta *in ſuo Spec. fol.* 29. *nu.* 7. ſed in alio capite; quod ſcilicet ubi eſt cum publicatione bonorum æquiparetur deportationi, hæc opin. non eſt tuta, nec eſt communis, neque tenenda, & ita opin. illius gl. communiter reprobari atteſtatur Curt. Sen. *conſ.* 59. *poſt num.* 18. Et ideo multi dicunt, quod bannitus cum publicatione participat de utroque ſcilicet de relegato, & deportato, & dicit Alex. *in d. conſ.* 116. *num.* 7. *libr.* 2 quod hoc omnes fatentur. Alii etiam aliter diſtinguunt, quod ſcilicet, aut ſtat ſtatutum in eo loco, diſponens, quod bannitus poſſit impune offendi, & tunc æquiparatur deportato, alias ſecus. Et hanc opin. dicit eſſe communem Corn. *conſil.* 55. *in litter. I*, *lib.* 2.

Quid tenendum in tanta Doctorum contrarietate? Ego (*n*) (ut ingenue fatear) diſcutiendo text. & fundamenta DD. ſæpe mutavi ſententiam, & aliquando adhæſi uni opin. & aliquando alteri: Nunc autem pro reſolutione dico, quod non eſt tutum tenere aliquam ex prædictis opinionibus. Et ideo abſolvere teneo, quod banniti noſtri temporis quocunque modo ſint banniti, ſcilicet ſive perpetuo, ſive ad tempus, & ſive cum publicatione bonorum, ſive ſine publicatione, & ſive extet ſtatutum, quod poſſint impune offendi; ſive non, (*x*) neque ſimpliciter æquiparantur deportatis, neque relegatis, ſed eſt quædam tertia ſpecies de per ſe. Et propterea quod non licet arguere de deportato ad bannitum; neque etiam de relegato ad bannitum, ſed ſtandum eſt, vel deciſionibus Doctorum de bannitis in ſpecie loquentium, vel conſuetudini. Et licet Boſſ. *in tit. de bonor. publ. n.* 69. & clarius Alciat. *conſ.* 58. *n.* 9. atteſtentur in hoc dominio ſervari, quod banniti, & condemnati ad pœnam mortis cum publicatione bonorum, ſtante ſtatuto, quod poſſint impune offendi, æquiparentur deportatis, & amittant etiam jura communia, quo ad bona poſita in dominio: ego tamen vidi in pluribus articulis diverſo modo judicari. Et ſic credo vere dici poſſe, quod ubicunque contingat aliquem allegare in caſu banniti exemplum deportati, vel relegati, judex non debeat admittere hujuſmodi fundamenta, ſed ſtare deciſionibus Doctorum in terminis loquentium de bannito, vel ſequi opin. ſecundum quam ſolitum eſt in ſimilibus cauſis in ea Provincia judicari. Et ita faciendo non errabit.

Quæro, (*v*) qua pœna puniatur frangens fines 13
exilii? Reſp. Si quidem erat juſſus exulare minus decennio, duplicatur tempus, quod reſtabat exulandum, quando fregit exilium; Si vero erat juſſus exulare per decennium, vel ultra, perpetuatur exilium; Si juſſus erat exulare perpetuo, punitur pœna mortis. Ita diſtinguunt communiter Doctores, teſte Ant. Gomeſ. *c* 8. *delictor. n.* 1. Senatus autem quandoque non modo jubet duplicari exilium, ſed propter temeritatem mandat eos etiam duobus, aut tribus ictibus funis publice affici, & ita vidi ſervari in quodam Jo. Cavagna 30. Aug. 1557. P. N.

Item (*z*) quæro, ſi judex banniverit arbitrio ſuo, 14
an mortuo judice, vel ab officio diſcedente, cenſeatur extinctum bannum? Reſp. Bart. *in l. centeſimis*, §. *fin.* n. 9. *& ſeq. ff. de verb. oblig.* diſtinguit, an verba ſint concepta, donec voluero, vel donec revocavero, & quidem dum Bart. tenet, quod morte judicatur revocatio, ſeu declaratio revocatæ voluntatis, contrarium communiter tenetur, ut atteſtatur Foller. *in pract. crimin. canon. fol.* 282. *in princip.* Aliqui ſimpliciter dicunt, quod utroque caſu bannum cenſetur extinctum, & hanc dicit eſſe communem opin. Anton. Gomeſ. *cap.* 8. *delictorum n.* 5. Sicut talis voluntas, ſeu arbitrium morte extinguitur, ita etiam extingui debet ejus effectus. Sed certè apud nos contrarium ſervatur: nam ex quo condemnatio fit à judice tanquam perſona publica, & ſub nomine officii, tale arbitrium (*a*) tranſit ad ſucceſſorem.

ADDI-

ADDITIONES

Ad Quæſt. LXXI.

(a) E*Xilii autem pœna*) Hoc idem de ictibus funis, qui aliquando dantur ad pœnam dixi ſupra *ad q.64. verſ præterea.* Drogh.

Exilii autem pœna) Farin. *tit. de delict. & pœn. d. q.19. vol. n.17.* Ros.

Exilii) Pœnam exilii non infert Eccleſia, ſecundum Alciat. *in cap. cum non ab homine, num.* 108. *de jud.* ubi communem dicit. Guiot.

1 *Exilii autem pœna*) adde, † quod quinque ſunt exiliorum genera. Primum dicitur eſſe maximum, ut cum quis condemnatur in metallum. Secundum quando condemnatur in opus metalli, de quibus, & eorum differentia eſt tex. *in l. aut damna. §. divi. ver. profect. ff. de pœn.* Tertium dicitur deportatio in inſulam, quæ Civitatem Romanam adimit, *l. inter pœnas ff. de interd. & releg.* & non poteſt fieri niſi in perpetuum, *l. relegatorum, §. hæc eſt differentia, ff. de interd.* Quartum eſt relegatio in inſulam, quæ ad tempus, & in perpetuum fieri poteſt, *d. §. hæc eſt,* licet quando fit in perpetuum, poſſit pars bonorum adimi, *d. l. relegati, in fin.* Quintum dicitur, quando de Civitate quis ejicitur, vel quia interdicitur certi loci, vel certorum locorum babitatio, vel interdicuntur omnes loci, præter unum, ut quando exularet à Provincia præter unam Terram, ut dicitur *in l. exilium ff. de interd. & releg.* ita declarat Bal. *in l. data opera ver. quatuor C. de his qui accuſ. non poſſ.* Vere † tamen, & proprie exilium tunc dicitur, cum caput eximitur de civitate, *l. 2. in prin. ff. de pub. jud.* & ideo exilium proprie captum dici poteſt tantum illis tribus modis; cætera autem, quæ ſequuntur, non exilia, ſed relegationes appellantur, *d. l. 2. improprie tamen ſecus eſt,* ut patet *in d. l. exilium,* & not. Bal. *in d. l. data opera.* ubi dicit, quod quando exilium non eximit caput, non eſt exilium, ſed miſſio ad confines appellatur, *per l. mathematicos C. de Epiſ. aud.* Exilium, † ut dicit Luc. de Pen. *in l. lenones, C. de ſpecta. & ſcorr. lib.* 12. dicitur ab extra, & ſolo, quia exulat extra ſolum, ſive locum patriæ ſuæ vadit, & ut dicebat Seneca de conſolatione ad Albinam matrem, Exilium loci commutatio eſt, quam hæc † ſequuntur incommoda, paupertas, ignominia, & contemptus, quibus detractis, nihil eſt, quod magnopere exilium ſit pertimeſcendum, quoniam aſſiduus eſt humani generis diſcurſus, & naturalis quædam irritatio animis mortalium ineſſe creditur, commutandi ſedes, & transferendi domicilia. Ex quibus patet, quod ita exit ſolum ſuæ patriæ, vel locum mutat, qui exulat illis tribus primis exiliis, ſicut qui ultimis.

2

3

4

5 Item adde, † quod exulatus, ſive relegatur intelligitur. Jaco. de Belviſ. *in pract. Judiciaria tit. de fuga reorum n.39.* quem refert, & ſequitur Vulp. *in conſil. 58. n. 4.*

Item adde, quod exilium non poteſt remitti niſi per ſolum Principem *l. relegati, ff. de pœnis,* & etiam per judicem ex juſta cauſa, ut ibi per Bar. & exilium de facto datum fuiſſet, tunc idem judex illud revocare poterit. Io. Ant. de S. Georg. Præpoſit. *in c. 1. in primis n. 6. 2. q. 1.*

Item adde, quod Princeps ex ſola ſuſpicione ſubditum relegare, vel, ut vulgo dicitur, ad confinia, mittere poteſt ſine aliqua cognitione judiciali, Natta *conſil. 625. per totum vol. 3.*

6 Item † adde, quod tempus carceris poſt ſententiam computatur poſtea in tempore exilii, niſi condemnatus ex juſta cauſa detentus fuerit. Franch. *in deciſio. 317. vol. 2.*

7 Item adde, † quod carceratus condemnatus in exilium, ſi reperitur debitor, non poteſt retineri in carceribus ad inſtantiam creditorum, donec eis ſolverit, inſtante fiſco pro acceſſu condemnari ad ſervandum exilium, ſive relegationem, conſuletur tamen tunc creditoribus: quia ſi debitor poterit præſtare fidejuſſoriam cautionem de redeundo ad carceres exilio finito, illam præſtabit. quando vero non poterit, ſtatur ejus juratoriæ cautioni. Si † vero fiſcus non inſtaret, ſed carceratus, & contradicunt creditores, nullo modo debito tranſmittitur, ſed in carceribus detinetur, donec ſolverit, vel alio remedio uteretur; ita tradit Franc. *in dec. 317. n. 6. cum ſeq. vol. 2.*

8

9 Item † adde, ſi judex inponens pœnam exilii ad tempus dixerit, ego condemno Titium pœna exilii ad tempus, nullo determinato tempore, tunc intelligitur exulatus per decennium: eſt tex. *in l. ſine præfinito. ff. de pœnis.* & ibi Bar. & Bal.

10 *in l. 1. C. de poſtul. col. 1.* & ſi dixerit ſimpliciter, ego condemno ad pœnam exilii nulla facta mentione temporis, tunc intelligitur exulatus in perpetuum, *l. ſervus C. de pœnis,* & ibi communiter Doctores, ita etiam tenet Gomeſ. *de delictis c. 8. num. 3.*

11 Item † adde, quod exilium intelligitur datum à territorio, & juriſdictione judicis, qui ſententiam protulit, & non de loco, & juriſdictione penitus extranea, in qua delinquens nullum habeat dimicilium, & † judex loci, ubi commiſſum 12
ſit delictum, poterit condemnare in pœnam exilii a loco delicti, & a loco originis, & a loco habitationis, ita Gomeſ. *de delictis c. 8. n. 4. per tex. in l. relegatorum, §. intercede cum § ſequenti ff. de interdictis, & relegatis,* ubi Bart. & communiter Doctores. Bajar.

(b) *Caſus autem*) Boſſ. *de carcerato fidejuſſori committend. n. 7.* & Ros.

(c) *Officiales Rectorum Provinciarum*) Adde, quod † nec etiam poſſunt gravare ruſticos, ut ſibi præſtent alimenta, etiam 13
quod incederent pro malefactoribus inquirendis, vel pro exactionibus collectarum. Jo. de Plat. per eum tex. *in l. 2. in tract. de remed. præſerv. contra peſtem. n.212.* Bajar.

(d) *Nonnullos Cives Caſalenſes*) Adde clauſulam, quæ in tali caſu ſolet apponi per ſic confinantes, videlicet. Ita tamen, quod ipſo confinato exeunte confines eidem aſſignatos, intelligatur incidiſſe in commiſſum pœnæ, vel fidejuſſionis, per continatum datæ, ſicque vidi ſervari: vide ſupra *q. 59. verſ. & hæc quidem,* & de pœna illorum, qui dicuntur *haver rotto le confine,* per Menoch. *de arb. jud. lib. 2. cent. 4. caſ. 325. ſub n. 7.* Ex lege Platonis, de qua per eum ibidem *in fin. n. 7.* & adde deciſionem Rotæ Senenſis poſitam poſt conſilia Criminalia diverſorum, quæ eſt prima in ordine compilatam ab Illuſtri. & Excellentiſſimo Petro Calephato, & de eo, qui ponitur ad confinia, per hæc verba, donec voluero; prolata a Magiſtratu, vel per hæc verba, donec Poteſtati placuerit; quomodo, & quando dicatur revocata confinatio, Felin. *c. ex litteris coll. 1. de conſtitut.* & de tranſgredientibus confines late per Chart. *de execut. ſent. c. fin. numer. 273.* In ſtatu autem Illuſtriſſimi, & Excellentiſſimi Domini Ferdinandi Gonzagæ Domini mei proviſa eſt certa, & determinata pœna tranſgredientibus fines, ſtatur Riparoli *in crim. rub.* 161. & talis pœna habet locum in his, qui banniti, & confinati ſunt citra mortem, ut ibidem; vide Crav. *conſil. 222. ſub numer. 3.* & vide tex. cum gloſſ. *in l. Aut damnum, §. eſt pœna, ff. de pœn.* Drog.

(e) *Quæro nunc*) Chart. *de execut. ſenten. n. 447.* Far. *q. 56. vol. 2. 8. art. n. 301.* Ros.

Quæro nunc) Adde) † quod bannitus in contumaciam, & 14
ſic ex ficta confeſſione, in duobus caſibus ſit infamis, ut per Decia. *conſil. 96. n. 24. vol. 3.* Bajar.

(f) *Præterea quæro*) Laurent. Clurcon. commun. opin. *cent. 1. q. 23.* Far. *d. q. 56. art. 8. n.328. & ſeq.* Ros.

Præterea quæro) Bannitus, cum infamis a jure reputetur, regulariter à teſtimonio repellitur, Fario. *q. 56. n. 328.* quamvis aliqui contrarium cenſuerint, ut ibi *n. 326.* Quod procedit, non ſolum in bannito ſecundum terminos juris communis, ſed etiam ſecundum terminos ſtatutorum, & conſuetudinis volentium contumacem haberi pro confeſſo *n. 330.* Bertaz. *conſil. crim. 351. n. 2.* quicquid dixerint aliqui *conſil. 206. in addit. littera A, in fin.* proceditque etiam in bannitis, quibus conceditur ſalvus conductus ad effectum teſtificandi, quoniam nec hi integræ ſunt fidei, Far. ubi ſupra *n. 331. & ſeq.* item in bannito tolerato, nam tolerantia etiam non tolli. teſtis inhabilitatem, & criminis exceptionem *n. 333.* Valet tamen ipſius teſtimonium, quando deponeret extra locum banni *n. 334.* cum declaratione, de qua *n. 335.* tamen advertendum eſt, ſi delicta fuerint de homicidio, tam in terris immediate ſuppoſitis Romanæ Eccleſiæ, quam mediatè, quod non valet ejus teſtimonium ex diſpoſitionibus ſummorum Pontificum, de quorum Bullis dixi ſupra *de homicidio n. 294.* & pluries in facto obtinui: non repelletur tamen bannitus condemnatus judicis officio nemine accuſante *d. quæſt. 56. n. 336.* nec quando aliter veritas haberi non poteſt *n. 351.* examinatus tantum facit quale quale indicium *n.249.* ad inquirendum, generaliter & ſpecialiter *n. 350.* ſi tamen fuerit reſtitutus non prohibetur ferre teſtimonium *n. 337.* cum declarationibus, de quibus ibi, & ampaoribus.

Adde, ſi † teſtis fuerit interrogatus, an ſit bannitus, tene- 15
tur reſpondere, ſi bannitus fuerit in contumaciam, niſi extaret ſtatutum in loco, à quo bannitus ſit, diſponens contumacem haberi pro confeſſo, ita tradunt addent. ad Bertaz. *in conſ. 296. verſic. verum in quæſtione:* nam eo caſu non tenetur reſpondere, & ad hanc quæſtionem, an bannitus poſſit eſſe teſtis, vide Maſcar. *de prob. 162. n. 34.* & Monticel. *in ſuo repert. teſtium in ver. bannitus.* Bajar.

(g) *Hoc enim caſu*) Boſſ. *tit. de inquiſi. n.58.* Ros.

(h) *Succeſſive quæro*) Vulpell. *conſil. 20. & 24. n. 4.* Far. *q. 102. inſpect. 1. n.15. & aliis ſeq.* Ros.

(i) *Sed an poterit bannitus teſtari*) Adde, † quod in ſtatu 16
Eccleſiaſtico fuit ſublata hujuſmodi diſputatio per Bullam Clem. VII. in qua expreſſe privantur banniti omni factione teſtamenti activa, & paſſiva, de qua Bulla facit mentionem Noni. *conſi. 93. n. 4.* Bajar.

(*v*) *Quæſt.* 19. *&* 20.) Farinac. 4. *volum. q.* 102. *inſpect.* 1. 2. *&* 3. Ros.

(*l*) *Ulterius quæro, Utrum bannitus virtute contumaciæ*) Adde; quod taliter bannitus, etiam pro crimine, quod infamat, non dicitur infamis ſaltem extra territorium ſtatuentium: quinimo nec in ipſo territorio: vide per Alciat. *reſponſ.* 108. *tomo* 2. *lib.* 5. Giach.

Ulterius quæro) Far. *d.* 1. *inſpect. n.* 70. Ros.

(*m*) *In fortiam juſtitiæ*) Adde ſupra *quæſt.* 44. *verſ. fin. & in* §. *Teſtamentum quæſt.* 19. *verſi. Ant vero in principio.* Drog.

(*n*) *Quæro modo nunquid bannitus ab una civitate*) Adde, quando intelligatur bannitus à locis noviter acquiſitis, per Alciat. *reſponſ.* 7. *n.* 8. *tom.* 2. *lib.* 7. Giach.

17 *Quæro modo*) Adde videndum † Menoch. *de arbit. jud. q.* 100. *num.* 10. ubi tenet partem affirmativam, & idem tenet Marſ. *conſil.* 32. *n.* 8. & Bertaz. *conſil.* 467. *n.* 10. *vol.* 2.

18 Item † adde, quod banniti, & delinquentes ſtatus Eccleſiaſtici non poſſunt ſtare in regno Neapol. & è converſo banniti, & delinquentes illius Regni non poſſunt ſtare in ſtatu Eccleſiaſtico, & Judices hinc inde eos capere tenentur, & ſibi remittere, per conventionem inter Sanctiſſimum Pontificem, & Sereniſſimum Regem Philippum initam de anno 1566. de qua *in lib. pragm. ſub tit. de malefactoribus fol.* 359. Bajar.

(*o*) *Licet enim aliquæ civitates*) Adde hic de ſtatu Pallavicino, qui licet ſit confœderatus cum ſtatu Parmæ, ut patet in Conventionibus inter utroſque Dominos, & populos initis, tamen de jure retinet talis ſtatus propriam juriſdictionem, & proprium Territorium, dixi ſupra *ad quæſt.* 59. *verſicul. ſecunda ad fin. & quæſt.* 38. *verſic. ſucceſſive quæro, & verſicul. ſed certe.* Quibus adde, quæ late congerit Boer. *ad conſuetud. Bitur. ritu* 2. §. 10. *poſt med.* Item adde, quod tamen Illuſtriſſimus q & Excellentiſſimus Doct. Sfortia Pallavicinus in Conventionibus prædictis de jure non potuit præjudicare noſtræ Communitati, & populo, nec etiam Marchionibus ex poſt ejus hæredibus, & ſucceſſoribus, ut dixi ad *dictam q.* 59. ex mente Alc. *tract. de præſumpt. reg.* 3. *præſumptione* 8. *n.* 9. gl. *ad conſuet. Aurel. tit. de feudis cap.* 1. *ad fin. pract.* Papien. *in for. libelli in actione confeſſoria in gl. plenam, & continuodam juriſdictionem ſub n.* 9. *ad fin.* Drog.

19 (*p*) *Unum tamen volo, ut ſcias*) Adde, † quod hoc eſt de jure communi, quod bannitus de uno loco cenſetur bannitus de omnibus locis, qui ſunt ſub eodem dominio, ſecundum Alber. de Roſ. *in auth. qua in provincia*, C. *ubi de crim. ag. oport.* quem tenet, & ſequitur Marſ. *in pract. crim. in* §. *opportune nu.* 38. *& conſil.* 122. *n.* 12. Corrad. *in pract. in tit. de inquiſ. n.* 14. *fol.* 250. & de hoc vide etiam Nell. *de bann. in* 1. *part.* 2. *temp.*
20 *q.* 57. Et in ſtatu † Eccleſiaſtico expreſſe proviſum fuit in Bulla Clem. VII. contra homicidas impreſſa inter alias Bullas, *fol.* 291. *in Bullar. noviter edita*, ut bannitus a territorio unius Civitatis, intelligatur bannitus ab omnibus terris Rom. Eccleſiæ mediate, vel immediate ſubjectis, & quod ab illo juſte offendi poſſit, vel quod debeat remitti ad locum condemnationis, quæ quidem declaratio operatur poſtea, ut ab omnibus Civitatibus ſtatus Eccleſiaſtici bannitus cenſeatur. Cornel. *conſil.* 192. *col.* 1. *verſic. his tamen non obſtantibus vol.* 3. Tob. Non. *conſ.* 8. *n.* 7. & Viv. *commun. opin.* 770. *n.* 23. & quod poſſit impune offendi in omnibus locis ſtatus Eccleſiaſtici, ubi vigeant ſtatuta, quod banniti impune offendi poſſint, etiam quod non fuerit condemnatus in loco ubi talia ſtatuta vigent, ut eleganter dixit Corn. *d. conſ.* 192. *vol.* 5.

21 Item adde, † quod ſecundum juris communis diſpoſitionem bannitus, & condemnatus de una Civitate, intelligitur bannitus, Roma à juxta tradita per Jac. Belviſ. *in ſua pract. crim. in tit. de fuga Reorum n.* 30. quem refert, & ſequitur Ant. Scap. *in tract. juris non ſcript. lib.* 5. *c.* 6. *n.* 3.

22 Item † adde quod bannitus a Curia Principis, vel in Regn. Neap. a magna Curia Vicariæ, ſi eſt vaſallus alicujus Baronis, ſive feudatarii, ille Baro non poteſt illum receptare, ſed eum expellere debet à ſua terra: bene eſt verum, quod non te-
23 netur dictum bannitum capere, & præſentare, quia Baro † non debet eſſe birruarius ſui ſubditi. Afflict. *in conſt. pœnam eorum col.* 23. *in fi. verſ. & adverte, & in conſt. eos quam ſcienter col. pen. n.* 19. *in fin. & dec.* 265. *col.* 2.

24 Item † adde, quod banniti Superiorum dicuntur banniti in terris ſubditorum, quamvis habeant merum, & mixtum imperium. Bal. *in l. etiam circa fin. C. de jur. dot.* Brun. *in tractat. excluſ. ſæm. in* 6. *art. prin. in* 1. *memb. q.* 7. & Rulan. *de lucro dot. quæſt.* 85. *n.* 6.

25 Item adde, quod † bannitus de Caſtello adjacenti Civitati intelligitur etiam bannitus de Civitate; & ideo bannitus de Caſtello ſubjecto Civitati non poteſt ſtare in Civitate; Bal. *in l. executorem col.* 9. *C. de exec. rei jud.* & Foll. *in pract. crim. in verb. bannantur n.* 29.

26 Item adde, quod † ſi in loco ſeparato jus directum retineretur, ut puta, quia ille locus, ſive Civitas infeudaretur, ego credo, quod tunc banniti non eſſent tuti in d. loco, ſive Civitate ſeparata, per ea quæ tradit Mart. de Laud, *in tract. de Princip. in verſic.* 72. & Rolan. *de lucr. dot. q.* 85. Et è converſo, an bannitus a toto ſtato, & territorio Principis intelligatur bannitus a Civitatibus & territorio poſtea per Principem acquiſitis, Marſ. *in pr. ct. crimin.* §. *aggredior n.* 22. *& in conſ.* 121. *n.* 13. ubi tenet, quod ſic, vide etiam Nell. *de bann. in* 1. *par.* 2. *temporis q.* 56. ubi late. & Alciat. *in conſ.* 7. *n.* 8. *l.* 7. *tom.* 2. Baj.

(*q*) *In Civitate Placentiæ*) Nota ſeparatam Placentiam a Dominio Mediolani, *ſupra q.* 38. *verſic. Quæro etiam*, quare ergo non ſervatur idem jus? Drog.

(*r*) *Dixi autem*) An filio nato, & concepto poſt bannum legitima debeatur. Boſſ. *de crim. leſæ majeſt. n.* 138. Vulp. *reſp.* 134. *n.* 5. Farin. *tit. de delict. & pæn. q.* 19. *vol.* 1. *n.* 16. *& aliis ſeq.* Ros.

(*s*) *Hodie exilium ſucceſſit*) Adde ſupra *quæ.* 67. *verſ. Deportatis.* Drog.

(*t*) *Factionem activam, & paſſivam*) Hoc eſt notandum pro interpretatione ſtatutorum, ad Bar. *in l.* 4. *q. ſextæ quæſtionis principalis ff. de juſt. & jur.* Drog.

(*u*) *Ego ut ingenue fatear*) Diſtinctio tamen de bannito, qui poſſit impune offendi ab eo, qui impune offendi non poſſit, procedit quicquid hic, ac alibi verſet, atque reverſet Clarus; ut eſt *infra* §. *Teſtamentum quæſt.* 19. *&* 20. Immo adeo vera eſt, ut magis communis opinio ſit cum tali fœdere diſtinctionis; Videlicet, quod poſſit bannitus impune offendi, vel non; concordat opiniones Anton. Gabr. *tractat. commun. opin. tit. de reſtit. ſpoliat. rum concluſ.* 1. *num.* 105. & poſt occupationem bonorum banniti eidem tempore banni acquiſitorum, ſi revertatur talis bannitus ad gratiam non propterea recuperat alia bona ab eo ablata, ſive tempore banni deprædata, ut eſt ſupra *q.* 59. *verſic. ſed quæro*, licite namque tali caſu deprædari potuit infra *quæſt.* 78. *verſ. Ulterius quæro ad fin.* Doctores *in l.* 1. §. *An bona ff. de jur. fiſci, & in l.* 1. *C. de bon. vacant. ſupra quæſt.* 36. *verſ. Item quæro*, & ibi citavi Hiſtorias in tali propoſito, & vide *in* §. *Homicidium, verſi. Plerumque.* Et adverte, quod hæc quæſtio bannitorum poteſt eſſe valde utilis ad aliam, Nam ſi quis commiſſo delicto, delictum ſit tale, quod trahat ſecum confiſcationem bonorum, tunc ſive bannitus moriatur ante bannum, & ſententiam, ſive poſt, tamen ejus bona ſemper intelliguntur confiſcata, & hoc importat, cum dicitur bannitus cum bonorum confiſcatione *infra q.* 78. *verſi. fin.* ſi vero crimen tale ſit, quod ſecum non trahat bonorum confiſcationem, prout eſt de jure communi argum. *l. bona damnatorum, C. de bonorum proſcript.* tunc ſi moriatur ante ſententiam; non confiſcantur bona. ſuperflua ergo non redditur iſta diſputatio, ut ſentit Jaſ. *in* §. *ſuper eſt n.* 38. *Inſtitut. de act.* Alexan. *conſil.* 75. *vol.* 1. vide ſupra *in* §. *Leſæ Majeſtatis verſic. Fraterea.* Adeſt tamen Decretum Mediolani confiſcans bona a die commiſſi Delicti, de quo infra *quæſtione* 78. *verſi. Ulterius quæro*: ſed ubi non viget tale Decretum, diſputatio, ut dixi, non eſt ſuperflua · ſi quidem *Nelli ordini & bandi Generali* hujus Ducatus Parmæ multa, & multa delicta puniuntur *nella vita & confiſcatione de beni*; cum tamen nullibi, quod viderim, dicatur a die commiſſi delicti unde diſputatio hæc, ut dixi, non eſt ſuperflua. Drog.

(*x*) *Neque ſimpliciter æquiparantur*) Adde † videndum in 27
hac quæſtione, an banniti noſtri temporis æquiparentur deportatis, Challan. *ſuper conſuetu. Burgund. fol.* 362. *n.* 4. *cum ſeq.* Bari. *in quæſt. incip. Lucana Civitatis ſtatuto*, & Puteum *deciſ.* 417. *libro* 3. Bajar.

(*y*) *Quære quæ pœna*) Addas Vincent. de Franc. *deciſio.* 140. & de condemnato ad triremes, ſi aufugit, Alex. Tur. *in l. non poteſt*, *c.* 3. *n.* 62. *de juſ. fiſ.* Ros.

Quæro quæ pœna puniatur frangens fines exilii) Adde, † quis 28
dicatur frangere fines, ſive exilium, Ang. *in conſ.* 379. *n.* 2. & quibus pœnis frangens puniatur, late Lud. a Peguer. *in quæſtione crim. c.* 41.

Item adde, quod pœna non ſervanti confinia ſibi aſſi- 29
gnata de mandato Principis eſt extraordinaria pro motu Principis Bal. *in conſ.* 241. *n.* 2. *vol.* 2. ubi dicit etiam, quod condemnatus in amputatione capitis, & confiſcatione bonorum, quia noluit ire ad confinia ſibi aſſignata per Principem, non cenſetur condemnatus de crimine læſæ Majeſtatis; Bal *in conſ.* 171.

Item adde, † quod in Regno Neapol. proviſum fuit per
Regias pragm. ſub tit. de delegatis, quod frangentes exilium, 30
qui juratoriam cautionem præſtiterint de illud ſervando, teneantur ſervire pro tempore duplicato in triremibus dummodo duplicatio non excedat decem annos.

Item adde, † quod exulatus, ſive relegatus effectus Clericus poſt relegationem, ſive exilium, ſi fregerit exilium, 31
ſive

ſive relegationem, ſecundus judex id eſt Eccleſiaſticus cognoſcere debet, quia agitur de novo delicto, & nova conditione perſonæ. Fran. *in dec. 395. vol. 2.* ſed ego valde dubito de hujuſmodi deciſione, ſaltem quo ad pœnam conventionalem, quæ fuit ſtipulata pro fiſco Curiæ ſecularis, ideo cogitandum eſt.

Item adde, quod in Regno Neap. adſunt quatuor Pragma. *ſub tit. de delegatis*, quibus frangens fines exilii, ſive relegationis punitetur. Baiar.

(z) *Item quæro, ſi judex banniverit*) Adde Menoch. *de arbit. qu. 69.* ubi plene.

32 Item † adde, quod beneplacitum ſub nomine dignitatis, morte Principis non expirat, quia ea dignitas durat in ſucceſſore, & in dubio intelligitur de dignitatis beneplacito. Ruin. *conſil. 104. vol. 5.* quod tamen duobus modis limitatur, ut ibi per eum *n. 8. & 32.* ſed Bertaz. *in conſ. 22. & 23.* impugnat Ruin. *in d. conſilio*, dum dicit beneplacitum referri ad perſonam, ſi fuerit dictum à tertio ad beneplacitum Sereniſſimi Ducis noſtri: ſed quando Princeps loqueretur in propria perſona, ut ſi diceret, ad noſtrum beneplacitum, vel alia verba ſimilia, quod tunc beneplacitum referretur ad perſonam.

Item adde, ſi, ut puta exilium, ſive privatio officii eſſet per decennium, & ultra ad beneplacitum Principis, & Princeps intra decennium decederet, etiam finito decennio beneplacitum non eſſet extinctum, ſed in ſucceſſorem transferet. Bertaz. *in d. conſ. 22. & 23.* Et in hac quæſtione, an mortuo judice, vel Principe arbitrium dicatur finitum, vide etiam Covar. *var. reſol. c. 13. n. 1. cum ſeq.* & Tiraq. *de ll. connub. gl. 4. n. 18.*

Item adde, quod conſuetudo Senatus Mediolani, de qua per auctorem, eſt de jure, ut tenet Goza. *in conſ. 61. n. 15.* Baiar.

(a) *Transfit ad ſucceſſorem*) Argumento eorum, quæ in alio propoſito citat Dec. *in l. Contractus quidam, maxime n. 14. ff. de reg. jur.* & propterea conclude aliud eſſe quid fieri ſub nomine dignitatis ſupra *q. 41. verſ. in Delegato autem ad fin.* Marſ. *rubrica de fidejuſſ. n. 133.* & de tali materia habetur *in l. Auguſto ff. de leg. 2. tex. in c. Quoniam Abbas*, uti late Doct. *de off. & pot. jud. deleg.* Drog.

QUÆSTIO LXXII.

Infamiæ pœna quibus caſibus incurratur.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *De pœna infamiæ.*
Quibus caſibus pœna infamiæ de jure communi incurratur, ibid.
2 *Tergiverſator punitur pœna infamiæ.*
3 *Damnatus publico judicio efficitur infamis.*
Et quid ſi proceſſum fuerit per viam inquiſitionis, ibid.
4 *Infamis an poſſit teſtificari.*

Ex Additionibus.

1 *Infamia irrogatur per carcerationem ad pœnam.*
2 *Infamia quid ſit.*
3 *Infamia juris tripliciter infertur.*
4 *Infamia juris quæ ſit, & quæ infamia facti, remiſſive.*
5 *Infamia facti quotuplex ſit, remiſſ.*
6 *Infamia facti quomodo irrogetur, & quos effectus habeat, remiſſive.*
7 *Infamia canonica quomodo contrahatur.*
8 *Infamia quomodo probetur, remiſſ.*
6 *Infamia eſt pœna corporalis, & morti comparatur.*
10 *Infamia publica, & clamoſa non indiget probatione.*
11 *Imfamis non debet videre faciem Principis.*
12 *Infamia an ſit perpetua, ſi pœna principalis ſit ad tempus.*
13 *Infamis ex aliquo delicto, ſi eſt condemnandus ad pœnam infamiæ pœna debet mutari, & alterari.*
14 *Infamia non tollitur per emendationem vitæ.*
15 *Infamia per ſimplicem indulgentiam Principis de delicto factam non cenſetur remiſſa.*
16 *Prævaricatio quid, & de ipſius pœna, remiſſivè.*
17 *Advocatus pro aliquo in cauſa principali poteſt contra eum advocare in cauſa appellationis, non tamen honeſte.*
18 *Corrumpens advocatum partis punitur, ut falſarius, & cauſam perdit.*
19 *Judex condemnando poteſt ex cauſſa bonam famam juſto reſervare.*
20 *Infamis efficitur condemnatus de crimine civiliter.*
21 *Et quid de condemnato in contumaciam, & juris ordine non ſervato.*
22 *Sententia lata ſuper inquiſitione formata de facto non infamat.*
23 *Infamis non efficitur condemnatus ex ratihabitione.*

Eſt etiam gravis pœna infamiæ, quæ (a) quibus caſibus de jure communi incurratur, videre potes apud Cali. *Marg. fiſci, fol. 99.* ubi enumerat 61. caſus, in quibus pœna ignominioſæ miſſionis, & infamiæ imponitur. 1

Tergiverſator (b) punitur pœna infamiæ, & 5. lib. auri, & ita dicunt communiter Doctores, ut ait Marian. *in rub. de calum. n. 6.* Et in propoſito de prævaricatore, ſcias, quod Oldrad. triſtitia cujuſdam criminis prævaricationis obiit, ut dicit de Caſt. *in l. 1. in ultimis verbis, C. de advoc. diverſorum judic.* quem refert Nunius *de corregidores, fol. 34. col. 2. verſ. conſulto.* 2

Damnatus (c) publico judicio efficitur infamis, *l. infamem, ff. de publ. judic.* & hæc quidem concluſio de plano procedit, quando proceſſum eſt via ordinaria, & ſic per accuſationem. Sed quid ſi proceſſum fuerit via extraordinaria, & ſic per inquiſitionem, nunquid damnatus in eo judicio erit infamis? Reſpond. Aliqui dicunt quod non: & dicit Cald. *conſ. 1. de pœnis*, quod hoc eſt communius, & benignius, aut mitius, quam fieri poteſt, in pœnis agatur. Contrariam autem ſententiam ſcilicet, quod imo etiam condemnatus per viam inquiſitionis de crimine publici judicii efficiatur infamis, dicit eſſe communem Ang. *in l. ea quidem, n. 28. C. de accuſ.* Et hæc opin. mihi magis placet: quia ceſſatio ſolemnitatis in procedendo non facit ceſſare pœnam, & conſequenter neque etiam infamiam. Et hoc multo magis locum habet de jure civili, ſecundum quod etiam in proceſſu inquiſitionis imponitur pœna ordinaria, ut dixi ſupra *q. 60. poteſt etiam.* (d) Et hoc quidem ſatis plano procederet, quando condemnatio ſuper inquiſitione ſecuta eſt contra reum præſentem, & auditis ſuis defenſionibus: ſed ſecuta eſſet (e) in contumaciam, vel etiam contra præſentem, non ſervatis tamen ſervandis; forte verior eſt contraria opin. quod ex tali condemnatione reus non efficiatur infamis: quam dicit eſſe communem Vivius *in lib. communium opin. in verbo, Infamia juris.* 3

Quæro, nunquid infamis poſſit teſtificari? Dixi ſup. *lib. 2. §. Teſtis, & ſupra hoc eo. §. quæſt. 24. verſ. item infamis & q. 25. circa princ.* 4

AD-

ADDITIONES

Ad Quæſt. LXXII.

(*a*) E*ſt etiam gravis pœna infamia*) Duplex eſt infamia,
juris ſ. & facti. Juris infamia dicitur illa, quæ irro-
gatur delinquenti ſecundum leges civiles, vel ipſo jure, ſe-
cundum Abb. *in capi.* 1. *de accuſ. l.* 1. *& ſeq. ff. de iis qui not.
infam.* & quamvis probetur delictum infamans per teſtes, non
tamen ob hoc diceretur infamis infamia juris ille, contra
quem probatum fuit, niſi ſententia accedat, vel confeſſio
delinquentis, ut per gl. *in l. ſed & ſi poſſeſſori, §. ſi cum de hæ-
reditate, ff. de jurejur. &* talis infamis teſtis eſſe non poteſt, ſe-
cundum Jaſ. *in l.* 1. *n.* 43. *C. de ſum. Trin.* Infamis autem de
facto, hoc eſt præditus levioribus, & improbatis moribus,
teſtis eſt idoneus in civilibus cauſis, licet tanta ei fides non
adhibeatur, quanta ei, qui ſit integræ vitæ, ſecundum Di-
dac. a Covar. *in tract. de ſponſalib.* 2. *par. c.* 8. *§. ult. n.* 8. GUIOT.
1 *Eſt etiam gravit pœna infamia*) Adde, † quod etiam in-
famia irrogatur per carcerationem ad pœnam factam, non
autem pro delicto reperiendo, *l.* 1. & ibi Bar. *C. de infam.*
2 Item adde, † quod infamia eſt læſæ dignitatis ſtatus alicu-
jus, moribus, & legibus reprobatus. Bart. *in l.* 1. *C. ex qui-
bus cauſ. infa. irrog.*
3 Item adde, quod † infamia eſt triplex, ſcilicet infamia
juris, facti, & canonica. Abb. *in c. teſtimonium, de teſt.* & quæ
4 ſit † infamia juris, & quæ facti, & qui ſint infames infamia
facti, late Jaſ. *in l. cunctos populos col.* 11. *C. de ſum. trin. & fide
Cath.* & Covar. *practic. quæſt. c.* 18. *n.* 1. & infamia juris eſt
duplex, una, quæ infertur per ſententiam, alia quando lex
pronunciat illum infamem, ſecundum Afflict. *in conſt. cordi
nobis n.* 4. *lib.* 2. ſed ſecundum Franch. *in c. reprehenſibilis n.* 5.
de appell. infamia juris tripliciter infertur, primo per ſenten-
tiam, ſecundo ex genere pœnæ, tertia ipſo jure, ſine ipſo
5 facto. Infamia † autem facti eſt triplex, ſecundum Bal. *in c.*
1. *§. an remouvcatur circa med. de feud.* & Jaſ. *inſt. de actio. §.
6 ſic itaque n.* 20. & infamia † facti quomodo irrogetur, & quos
effectus habeat, Jac. de S. Georg. *in l. teſtium §. lege Julia ult.
7 col. ff. de teſt.*. & infamia † canonica contrahitur per peccatum
8 mortale, Abb. *in d. c. teſtimonium, de teſt.* & quomodo † pro-
betur infamia, plene Maſcar. *de proba. conc.* 895. & vide et-
iam, quæ poſui ſupra *in quæſt.* 24. *verſic. item infamis.*
9 Item † adde, quod infamia eſt pœna corporalis. Boſſ. *in titu.
de carcer. fidejuſ. relax. n.* 8. quinimo comparatur morti eſt
tex. *in l. julia. ff. de manum. vind.* & addent. ad Berraz. *in conſil.*
19?. *in littera A.*
10 Item adde, † quod quando infamia eſt publica, & publice
ſparſa, & clamoſa, non indiget probatione, Phil. Franch. *in
c. quia nos in prin. de appell.*
11 Item adde, † quod infamis debet videre faciem Princi-
pis, *l.* 2. *C. de dignit. lib.* 12. & Bal. *ſuper feud. in rub.* an ille,
qui interfecit fratrem *c.* 1. *n.* 2.
12 Item † adde, quod licet pœna principalis ſit ad tempus,
puta relegatio ad quinquennium, tamen infamia erit per-
petua, nam pœna acceſſoria non dimenſuratur à tempore
principalis pœnæ. Ita Bal. *in repet. l. quid ergo §. pœna gravior
verſ. in eadem gl. non remittitur ff. de his qui not. infam.* ad hoc
tamen Blan. *in pract. crim. in verſic. poſtquam vidimus num.* 53.
cum ſequ. ubi tenet quod infamia ceſſat facta pœnæ diminu-
tione ex cauſa.
13 Item adde, † quod ubi ex forma legis, vel ſtatuti alicui im-
ponitur pœna infamiæ, & condemnandus ex alio delicto eſ-
ſet infamis, debet per judicem pœna mutari, & alterari, per
tex. *in l. noverint, C. ut intra certum tempus,* & ibi Ang. & Corſe.
in ſing. ſuis in verſ. pœna, & Folle. *in pract. crim. in verſ. pœnis
debitis inſerviantur, n.* 39.
14 Item adde, † quod infamia non tollitur per emendatio-
nem vitæ, *c. teſtimonium de teſt.* & Alex. *in l. prætor §. it etiam,
ff. de alen.*
15 Item adde, † quod infamia non remittitur per ſimplicem
indulgentiam Principis de delicto factam, niſi expreſſe ad
famam reſtituatur. Gram. *voto* 34. *n.* 7. Pariſ. *conſil.* 1. *nu.* 18.
vol. 4. Deciſ. Pedemont. 79. *n.* 51. & lariſſime per D. Odd. *in
tract. de reſtitu. in integr. q.* 39. *cum multis ſequentib.*
Et an ſit major pœna in omittendo, quam in committen-
do, ponit Tiraq. *de pœn. cauſ.* 44. *n.* 37. BAJAR.
16 (*b*) *Tergiverſator*) Adde † in materia prævaricationis Boſſ.
in tit. de prævaric. & lariſſime Menoch. *de arb. caſu* 323. &
Jo. Mar. Cora. *in ſuo tract. commun. opin. n.* 34. *cum ſeq.* per
quos latiſſime de Advocatis prævaricationem committenti-
bus tractatur.
17 Item † adde, quod Advocatus meus in cauſa principalis,
poteſt eſſe Advocatus in cauſa appellationis contra me. Ge-
min. *in c. Romana n.* 11. ſed ibi Jo. And. dicit quod non eſt ho-
neſtum; caveant igitur Advocati, ne id faciant.
Item † adde, quod e contra corrumpens Advocatum, ſive 18
Procuratorem partis adverſæ, punitur tanquam falſarius,
Mon. *in reg.* 15. *n.* 17. *& cauſam perdit.* Vant. *de nullit. in tit.
de nullit. ex defectu proceſſus, & ordin. jud. n.* 142.
(*c*) *Damnatus publico judicio*) Adde, † quod judex condem- 19
nando poteſt ex juſta cauſa bonam famam condemnato re-
ſervare, Boer. *deciſio.* 64. *n.* 10.
Item † adde, quod damnatus de crimine civiliter efficitur 20
infamis. Imol. *in l. infamem ff. de public. jud.* ubi atteſtatur de
communi. BAJAR.
(*d*) *Et hoc quidem ſatis de plano*) Adde, quod condemna- 21
tus † in contumaciam non efficitur infamis, niſi fuerit ſecuta
corporalis pœnæ executio. Bartol. *in l. athus juſtum ff. de in-
fam.* Caſtr. *in conſ.* 464. *n.* 2.
Item adde, quod Bal. *in l.* 1. *col.* 10. *verſic. ſed quid ſi dicit,
C. de hæred. inſt.* dicit, non eſſe infamem, niſi infamia facti.
Item † adde, quod ſententia lata vigore inquiſitionis, quæ 22
formari non poterat, licet de facto formetur, non infamat.
Soc. *in conſil.* 57. *in fin. vol.* 2.
Item † adde, quod condemnatus ex ratihabitione non ef- 23
ficitur infamis. Bal. *in l. obſervare, §. poſt hæc n.* 5. *ff. de offic.
proconſ.* BAJAR.
(*e*) *In contumaciam*) Adde etiamſi ex ſtatuti diſpoſitione
contumacia habeat vim confeſſionis, per Alex. *ejus conſil.* 114.
verſi. fortius, lib. 2. ut dixi *in proximiori quæſt.* GIACH.

QUÆSTIO LXXIII.

De pœna privationis officii, dignitatis, vel beneficii,

SUMMARIA.

EX CLARO.

1 *De pœna privationis officii, vel beneficii.*
Et quibus caſibus de jure communi incurratur, ibid.
2 *Judex committens barattariam privatur officio.*
Et quid ſit pœna corrumpentis judicem.
3 *Judex propter negligentiam poteſt officio privari.*
Officiales hodie non ſyndicantur de negligentia, ib.
4 *Notarius condemnatus ex eo, quod deliquerit in officio tabellionatus an cenſeatur privatus officio.*
5 *Clericus beneficiatus, contrahens matrimonium, amittit beneficium.*
Et an ſit privatus ipſo jure, an autem ſit per ſententiam privandus, ibid.
Et quid ſi contrahit cum impubere, ibid.
Et quid ſi uxor ante culpam ingrediatur Monaſterium, nunquid ipſe recuperet beneficium, ibid.
6 *Clericus, qui per annum ſuſtinet excommunicationem, privatur beneficio.*
Clericus perjurus privatur beneficio, ibid.
Clericus ſimoniacus privatur beneficio, ibid.
Clericus factus miles ſecularis amittit beneficium, ibid.
7 *Clericus excommunicatus eſt ipſo jure privatus fructibus beneficii.*
Et an Clericus excommunicatus ſit alendus ex fructibus beneficii, ibid.
Clericus hæreticus, & ejus filius amittunt beneficia, ſi quæ habent, ibid.
Clericus colludens in cauſa beneficii poteſt privari, ibid.
Clericus non incumbens horis divinis eſt privandus beneficio, ibid.
Clericus homicida privatur beneficio, ibid.
8 *Prælati inſufficientes debent deponi.*
Et quid in Papa, ibid.
Epiſcopus negligens non poteſt deponi niſi à ſummo Pontifice, ibid.

9 *Cle-*

Digitized by Google

9 *Clericus privatus beneficio tenetur reſtituere fructus perceptos à die commiſſi delicti.*

Ex Additionibus.

1 *Officialis quando dicatur delinquere in officio, remiſſ.*

2 *Officialis in officio delinquens in ſtatu Eccleſiaſtico privatur officio ſtatim, quod fuerit condemnatus de delicto abſque alia ſententia privationis.*

Condemnatus ob delictum in officium non poteſt amplius illud exercere,

Accuſatus de crimine commiſſo in officio poteſt ſuſpendi.

Et conveniri durante officio.

3 *Doctor privatus propter delictum in Doctoratu, an poſſit iterum doctorari.*

4 *Privatio officii an dicatur pœna civilis, vel criminalis.*

5 *Et an in ea poſſit intervenire Procurator.*

6 *Antiani revelantes ſecreta Univerſitatis, privantur officio.*

7 *Secretum dicitur, quod vulgus ignorat.*

8 *Officiales ipſorum vota propalantes quomodo puniantur in Regno Neap.*

9 *Pœna commutata efficit, ut non ſit locus privationi officiorum quis erat.*

10 *Officialis contemnens mandatum Principis cum clauſula pro quanto gratiam ſuam coram habet officio privatur.*

11 *Officialis privatus officio tanquam male verſatus, non poteſt ad officium redire.*

12 *Judex corruptus quomodo puniatur.*

13 *Et quid in corrumpente.*

14 *Et quid de promittentibus expeditum litium finem.*

Fumi venditor quis ſit, & quomodo puniatur, ibid.

15 *Barattaria quomodo probetur, remiſſ.*

16 *Carcerati ab aliquo Judice non ſunt teſtes idonei contra illum.*

17 *Juramentum ſuppletorium non habet locum in ſyndicatu.*

18 *Barattaria quomodo probetur in Regno Neap.*

19 *Barattans dicitur proditor, & quomodo puniatur.*

Judici aſſerenti ſe corruptum fuiſſe, an credatur in præjudicium partis, n. eod.

20 *Acta facta per judices corruptos pecunia ſunt nulla.*

21 *Accuſatio pro barattaria eſt popularis.*

22 *Judex accipiens pecuniam pro barratatria, ſi poſtea eum pœniteat, an evitet pœnam.*

23 *Pecunia accepta pro committenda barattaria cui applicetur.*

24 *Officialis ſciens barattariam alterius Officialis tenetur eam revelare.*

25 *Officiale delinquente ad favorem Univerſitatis, vel officii, an teneatur ſucceſſor.*

26 *Barattaria non dicitur recipere ſportulas palam, & bona fide.*

27 *Officialis quis recipiens an præſumatur in dubio recepiſſe pro barattaria.*

28 *Et quid ſi mandet pecunias alteri dari.*

29 *Officialis recipiens pecuniam poſt latam ſententiam, an præſumatur corruptus.*

30 *Officiales in Regno Neapolit. non poſſunt recipere mutuo aliquam pecuniam.*

31 *Judex querelatus de extorſione, ſi ſimpliciter reſpondeat, quod quicquid habuit, juſte habuit; non videtur fateri extorſionem.*

Pœnitentia an proſit ad minuendum pœnam, remiſſ.

† 31 *Judex negligens dicitur particeps delicti.*

32 *Judex negligens quomodo puniatur, & quando dicatur negligens.*

33 *Judex propter negligentiam poteſt privari exercitio ſuæ poteſtatis, ſaltem quo ad illam cauſam.*

Et quomodo practicetur in Regno Neap. ibid.

34 *Et quid in negligente ne partes veniant ad arma.*

35 *Judicis negligentia in quibus caſibus puniatur; remiſſ.*

36 *Officiales de quibus debeant ſyndicari, remiſſive.*

37 *Appellans in ſyndicatu contra Officialem; debet juſtificare appellationem ex eiſdem actis.*

Officialis non evitat ſyndicatum de barattariis, & illicitis extorſionibus, etiamſi habuerit officium cum pacto de non ſtando ſyndicatui, nu. eod.

38 *Inquiſitio ſcrupuloſa fieri non debet in ſyndicatu.*

39 *Adminiſtrationis miſeria.*

40 *Officialis non poteſt condemnari, niſi querela præcedente.*

41 *Officialis ſyndicando interdicitur interim adminiſtratio.*

42 *Memoralia data ſine nomine contra Officiales ſunt rejicienda.*

43 *Credulitas nimia culpæ adſcribitur.*

44 *Syndicatus non poteſt per Principem tolli.*

Officialis in ſyndicatu an admittatur ad juratoriam cautionem, ibid.

45 *Officialis in loco ubi officium exercuit, ad ſyndicatum ſtare debet.*

46 *Officialis ante ſyndicatum poteſt conveniri in ſex caſibus.*

47 *Notarius condemnatus de falſo, an per hoc ſit officio Tabellionatus privatus.*

48 *Excommunicatus perſiſtens per annum in excommunicatione, ſit ſuſpectus de hæreſi.*

49 *Prælati inſufficientis pœna.*

HUic (*a*) etiam valde affinis eſt pœna privatio- 1
nis officii, dignitatis, vel beneficii, quam quidem pœnam qui de jure communi incurrant videre potes apud Galic. *in Margar. fiſci, fol.* 110. *& ſeq.* ubi enumerat 156. caſus, in quibus eſt impoſita pœna privationis militiæ, & ſacerdotii, cinguli, officii, vel dignitatis.

Judex (*b*) committens barattariam privatur of- 2
ficio, quod de præſenti habet, & facultate alia habendi in futurum, *l. judices, C. de dignit. lib.* 12. Et in hoc omnes concordant, ut dicit Boſſ. *in titul. de off. corruptis pec. poſt num.* 10. prætereaque punitur pœna legis Juliæ repetundarum, ſcilicet exilio, vel etiam gravius ſecundum qualitatem facti, ut eſt text. *in l. lex Julia, §. fin. ff. ad l. Jul. repet.* Et ita videtur colligi ex gloſſ. *in l.* 1. *C. ad l. Jul. majeſt.* quam ſequuntur cæteri, ut atteſtatur Grammat. *conſil.* 35. *num.* 9. ubi in facti contingentia conſuluit, & refert Pract. Millei, *fol.* 95. *numer.* 28. & Papo *lib.* 6. *numer.* 2. *arreſto* 14. ita fuiſſe in facto obſervatum Pariſiis contra quendam regium Conſiliarium, qui pro furtis, & ſceleribus per eum commiſſis, fuit exauctoratus, & degradatus, & ſuis inſignibus ſpoliatus, & deinde emendam honorabilem peregit, &c. Cogitur etiam perſolvere quadruplum ejus, quod accepit: & in hoc pariter omnes concordant, ut dicit Boſſ. *in loco præallegato,*

Sed

Sed adverte, quia non ſemper iſtud quadruplum applicatur fiſco, ſed tantummodo quando verſatur turpitudo ex parte utriuſque, ſcilicet dantis, & recipientis. Quando autem turpitudo eſt ſolummodo ex parte unius, tunc dimidium quadrupli applicatur fiſco, & dimidium alteri parti. Ita dicit gloſſ. *in l. 1. in gl. fin. C. ad l. Jul. repet.* quam ſequuntur Doctor. ut atteſtatur Chaſſan. *ſuper conſuetud. Burgund. fol. 89. verſ. novus caſus.* Quæ autem ſit forma degradationis Doctoris, videri poteſt apud Grammat. *ſuper cap. Regni, fol. 122. poſt numer. 28.* ubi refert, quomodo degradatus fuerit quidam Doctor. Pars autem (*c*) judicem corrumpens, ſcilicet dans ei pecuniam, ut pro ſe injuſte pronunciet, perdit datum, & litem; pariterque dans, & juſtè pro ſe pronunciet. Ita tenet gloſſ. *in l. 2. in verb. In bona, ff. de condict. ob turpem cauſſam*: quam dicit eſſe communiter approbatam Roman. *ibid. n. 7.* Didac. *ſuper regul. peccatum, fol. 102.* Ubi vero quis daret pecuniam, ut juſtitiam miniſtraret celeriter, non videtur judicem corrumpere voluiſſe, ideoque poterit pecuniam datam repetere; & ita frequentiori judicio, & Interpretum ſuffragio receptum eſſe ait Didac. *ſuper d. regul. peccatum, folio 103.* Intrans autem cameram judicis, & non data pecunia, ſed blandis verbis perſuadens, ut pro ſe ſententiam ferat, non amittit litem, ſed punitur pœna centum aureorum, *l. 1. in fin. ff. de ambit.*

3 Item (*d*) judex propter negligentiam poteſt officio privari, (*e*) ſuper qua negligentia in facti contingentia conſuluit Ruin. *conſ. 12. libro 5.* Scias tamen, quod hodie Officiales non ſyndicantur de negligentia: & ita obſervat conſuetudo, quæ multum favet aſſeſſoribus, ut dicit Angel. *de ſyndic.* n. 247. *in fin.* Quod intellige, ut procedat, quando talis negligentia eſt leviſſima culpa, vel etiam quando eſt levis: ſecus autem ſi eſſet lata culpa, & ſic dolo proxima: nam de ea utique ſyndicantur. Et illa obſervat conſuetudo, ut atteſtatur Catald. *de ſyndic. quæſtio. 13. & 265.* Boſſ. *in titul. de off. corrup. pecun. num. 26.* ubi ſubdit, quod ita etiam atteſtantur omnes. (*f*) Debent ergo Officiales ſyndicatu tantummodo de (*g*) furtis, barattaria, & illicitis extorſionibus. Et ita de conſuetudine obſervari atteſtatur Franc. Accurſ. *de ſynd.* quem refert, & dicit eſſe notabile verbum, Amad. *de ſynd. numero 136. in fine.*

4 Notarios (*h*) condemnatus ex eo, quod deliquerit circa officium Tabellionatus, puta, quia falſum inſtrumentum fabricavit, cenſetur privatus officio Tabellionatus: ideoque non poteſt nova inſtrumenta conficere, ſed antequam condemnatus, non intelligitur privatus. Et hæc eſt communis opinio, ut dixit Alex. *in l. ſi quis ex argentariis, §. 1. n. 6. ff. de edendo.*

5 Clericus beneficiatus (*i*) matrimonium contrahens privatur beneficio, ut eſt text. *in c. 1. de cler. conjug.* Et hoc locum habet non modo in Clerico, qui ſit in ſacris conſtitutus, ſed etiam in eo, qui ſit in minoribus, nam & ipſe, ſi uxorem ducat, beneficiis privatur. Et ita concludunt omnes Doctores, ut dicit Everard. *conſil. 111. circa princ.* Adde, quod illud perdit, etiamſi matrimonium ſit nullum ex cauſa conſanguinitatis. Et ita communiter tenetur, ut dicit Imol. *in cap. 10. poſt numer. 24. verſ. Quarto caſu, de cleric. conjug.* Sed nunquid eſt ipſo jure privatus beneficio, an autem eſt privandus? Reſpond. Aliqui ſimpliciter dicunt, quod non eſt privatus ipſo facto, ſed venit per ſententiam privandus. Et hanc opinio. dicit eſſe communem Everar. *in d. conſil. 111. colum. 1. verſ. In contrarium tamen,* Alii vero ſimpliciter dicunt, quod eo ipſo, quod contrahit matrimonium, ipſo jure beneficium amittit: & hanc opinio. tenuit gloſſ. *in d. cap. 1. in gloſſ. 1.* quam dicit eſſe communiter receptam Didac. *in epit. ſuper 4. decret. cap. 6. §. 4. n. 4.* Hanc etiam opinio. dicit eſſe communem Menchiaca *libr. 3. de teſtam. §. 22. nu. 45. in fin.* Tu vero dic, quod aut matrimonium de jure valet, puta quia non eſt in ſacris conſtitutus, & contrahit cum ea, cum qua nullum eſt legitimum impedimentum: & tunc privatur ipſo jure; Aut matrimonium eſt nullum, puta, quia talis Clericus erat in ſacris conſtitutus, vel ſi erat in minoribus, ſcienter contrahit cum conſanguinea, & non eſt ſecuta copula carnalis: & tunc non perdit beneficium ipſo jure. Et hanc dicit eſſe comm. opi. Bermoa. *de concub. fol. 404. in prin.* quæ mihi etiam magis placet. Sed quid ſi contraxit matrimonium nulliter cum impubere, nunquid & eo caſu amittit beneficium? Reſp. quod non, & eſt comm. opin. ut atteſtatur Dida. in *epito. ſuper 4. decret. c. 6. §. 4. poſt num. 4.* quem refert Menchiaca *in d. §. 22. num. 46.* nam cum impubere non poteſt vere dici contractum matrimonium, ſed tantum ſponſalia de futuro propter quæ certum eſt, quod Clericus beneficium non amittit. Sed quid ſi uxor ante copulam ingrediatur Monaſterium, nunquid ipſe recuperabit beneficium? Reſpond. non: & ita tenent communiter Doct. ut dicit Summa Angelica, *in verbo, Clericus, §. 5. n. 1.* Adde, quod Clericus matrimonium contrahens non modo amittit beneficium, ſed etiam quoſcunque regreſſus, acceſſus, & alia quælibet jura ſibi ad beneficium Eccleſiaſticum competentia: ita tenet gl. *in d. c. 1. in verbo, Clericalis, de cleric. conjug. in 6.* & eſt commun. opi. ut ait Didac. *in epit. ſuper 4. decretal. fol. 82. num. 5.* Item Clericus contrahens matrimonium amittit penſionem, quam in reſignatione beneficii ſibi reſervaverat ſuper fructib. & eſt com. opi. ut ait Gigas *de penſio. q. 54.* quem refert, & ſequitur Berm. *in loc. præall. fol. 404.* n. 3. *in fi.* etiamſi hujuſmodi penſio fuerit conſtituta ſimpliciter, nullo adjecto onere ſpirituali. Et ita obtinuit uſus Rom. Curiæ, ut atteſtatur Did. *in loc. præall. poſt n. 6.*

Item (*k*) Clericus, qui ſuſtinet excommunicationem per annum, (*l*) privatur beneficio, & eſt communis opin. ut atteſtatur Felin. *in c. 1. num. 8. de judic.* alias enim videtur de hæreſi ſuſpectus. Item Clericus perjurus privatur beneficio. Dixi ſupra *hoc eod. li. §. Perjurium, verſ. Item clericus.* Item Clericus ſimoniacus privatur beneficio, ut dixi ſup. *hoc eod. li. §. Simonia, verſ. item clericus.* Item Clericus, qui effectus eſt miles ſecularis amittit beneficium: ita dicit gl. *in c. fi. in verbo, Reddiderint, de cleric. non reſiden.* & eſt commu. opi. ut atteſtatur Imola *in d. c. fin. n. 6.* Barba. *conſ. 11. col. fin. verſ. preterea facit, lib. 1.* quem refert Gigas *de penſio. qu. 55. numer. 2.* Nam eo ipſo, quod ſecularem militiam aſſumit, videtur clericali militiæ renunciaſſe. 6

Pariter etiam Clericus excommunicatus eſt ipſo 7
jure privatus fructibus beneficii, & eſt communis opi. ut dicit Rip. *in c. 1. n. 27. de judic.* Et nota, quod licet Clerico, qui fuerit propter crimen depoſitus, aut ſuſpenſus, exhibenda ſint alimenta ex reditibus ſui beneficii, tamen Clerico excommunicato, etiamſi egenus & pauper ſit, nihil datur. Et ita frequentiſſimo omnium conſenſu receptum eſt, ut ait Didac. *lib. 3. reſolutionum, c. 13. poſt nu. 12. verſ. hinc.* Hæc tamen omnia intellige, ut procedant modo excommunicatio ſit juſta: alias ſecus, ut dixi infra, *lib. 7. §. excommunicatio.* Item hæreticus, & ejus filii amittunt ipſo jure beneficia, dixi ſup. *§. Hæreſis, verſ. item clericus.* Item Clericus colludens in cauſa beneficiali debet beneficio privari; ut eſt tex. *in c. audivimus, de colluſ. deteg.*

Et

Et poteſt poni exemplum in ſene, qui ſit infirmus, qui permutat pingue beneficium cum nepote, vel conſanguineo dante beneficium exile: his enim concurrentibus talis renunciatio præſumitur facta in fraudem. Et ita tenent communiter Doctores, ut dicit Anan. *in d. cap. audivimus, poſt num. 2. verſic. & prædicta.* Item Clericus, qui non dicit officium, neque incumbit horis divinis privandus eſt beneficio, & tenetur etiam reſtituere fructus perceptos. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Bellon. *conſ. 56. n. 3.* Item Clericus committens homicidium qualificatum, puta aſſaſſinium, vel parricidium, amittit beneficium: propter ſimplex autem homicidium non amittit ipſo jure, ſed venit (*m*) per ſententiam privandus. Dixi ſupra *hoc eodem lib. §. homicidium, ver. jure autem.* Item Clericus bannitus perpetuo privandus eſt beneficio, cum non poſſit in eo ſervire: & ita judicatum fuit per Parlamentum Tholoſanum, ut refert Rebu. *in pra. beneficia. fol. 472. num. 57.*

8 Prælati (*n*) inſufficientes debent deponi, ſecundum gl. *in c. 1. in verbo, Sufficientem, de renunc. lib. 6.* quam dicit eſſe communiter approbatam Alciat. *de præſumpt. in tertia regula, præſumpt. 10. n. 5.* Scias tamen, quod Epiſcopus negligens non poteſt ab alio deponi, præterquam à ſummo Pontifice. Et ita communiter concludit, ut dicit Abb. *in c. excommunicamus, il 1. in fi. de hæret.* Sed quid in Papa, nunquid & ipſe propter inſufficientiam deponi poterit? Reſp. quod non: & ita receptum eſſe atteſtatur Gom. *in c. 1. poſt n. 115. de conſt. in 6.*

9 Cæteros a. caſus, in quibus Clericus beneficii privationem incurrit, videre potes apud Rebuffum *in loco præal.*

Et (*o*) ſcias, quod Clericus committens delictum, propter quod poſſit privari beneficio, licet habeat jus in re, quouſque ſit privatus, poſtquam tamen eo privatus eſt, tenetur reſtituere fructus perceptos à die commiſſi delicti, vel quos percipere potuit, ſive extent, ſive ſint conſumpti, ſive effectus ſit locupletior, ſive non. Ita tenet Paul. de Caſtr. *in l. 1. n. 3. C. de iis, quibus ut indig.* & eſt com. opi. ut atteſtatur Diaz. *in pract. cri. canon. c. 321.*

ADDITIONES

Ad Quæſt. LXXIII.

(*a*) H*Uic etiam valde affinis.*) Vigel. M.I.C. *lib. 1. c. 14. q. 4.* de pœnis quibus alicui. Far. *q. 19. vol. 1. n. 42.* Ros.

1 *Huic etiam valde affinis*) Adde † videndum Com. *conſ. 132. col. 2.* & D. Far. *in q. 19.* ubi habetur, quando quis dicatur
2 delinquere in officio, & quod † per Rotam Romanam deciſum fuit, quod Officialis delinquens in officio privatur officio abſque alia ſententia privationis, ſtatim quod eſt condemnatus de delicto, & ſit declaratum, quod deliquerit: quia in pœnis etiam ipſo jure impoſitis, requiritur declaratoria delicti, ut notant omnes *in cap. cum ſecundum, de hæreticis, & in c. Rodulph.* ubi Felin. *de reſcrip.* & licet alias privatus officio poſſit illud exercere ex reſcripto Principis, non tamen poterit, quando fuit condemnatus de delicto in officio commiſſo, Tiraq. *de pœn. c. 57. n. 7.* ſic & tabellio condemnatus non poterit officium ultra exercere. Tiraq. *ibi n. 8.* Item accuſatus de crimine commiſſo in officio ſuſpendi poteſt Tiraq. *de pœn. cauſ. 58. n. 5.* poteſt conveniri officio durante. Tiraq. *ibi n. 6.*

3 Item adde, quod † ſi Doctor propter delictum privatur doctoratu, non poteſt doctorari, niſi ab Imperatore vel a Papa, *l. 2. in fi. c. de liber. & eorum lib.* & ibi Bal. *& in l. 2. C. de diverſ. offic. lib. 12.* & Jaſ. *in l. 1. §. & poſt operis, ff. de nov. oper. nunc.*

4 Item † adde, quod pœna privationis officii eſt criminalis, quando apponitur ſola, ſed quando ultra privationem officii apponuntur aliæ pœnæ: tunc eſt civilis, & Procurator poſſet in
5 ea intervenire, † Abb. & Joan. de Anan. *in c. ſuper his, de accuſ.* Com. *in conſil. 19. col. circa fin. vol. 3.* & Maran. *in ſua pract. par. 4. n. 32. cum ſeq. diſt. 1.*

6 Item adde, † quod Antiani revelantes ſecreta Univerſitatis privantur officio, ita Bal. *in tit. de pace tenen. in verbo, in nomine Chriſti, & in tit. quib. modis Feud. amitt. & in tit. de pace tenen. in verb. credentiam dare*, † quod ſecreta dicuntur illud, 7 quod vulgus ignorat.

Item † adde, quod in Regno Neap. privantur officio Offi- 8 ciales eorum vota propalantes, & etiam incurrunt pœnam indignationis, & iræ Regis: ita proviſum fuit *per Reg. pragm. incip. cum vero ex propalatione ſub tit. de offic. Juſtitiarii, ſeu magnæ Curiæ Vicariæ, fol. mihi 201.*

Item † adde, ſi ſtatutum pro aliquo delicto imponat pœnam 9 corporalem, & officii privationem, & deinde pœna corporalis in pecuniariam commutetur per aliud ſtatutum; amplius privationi officii non eſt locus, cum in ipſa reformatione nihil dictum ſit de officii privatione, Dec. *conſil. 90. vol. 2. verſ. ſed tamen ulterius*: quem refert, & ſequitur Menoch. *de arbitr. jud. caſu 276. n. 9.*

Item † adde, quod pœnam privationis officii incurrit Ju- 10 dex contemnens mandatum Principis, ſi ei injunctum fuerit, pro quanto charam gratiam habuerit, etiam quod ſit officium perpetuum Gram. *deciſ. 40. n. 22.*

Item † adde, quod privatus officio ſuo per ſententiam ex 11 eo, quod male verſatus fuerit, ad officium redire non poteſt, ſecundum Chaſſa. *in conſue. Burg. fol. 258. n. 49. cum ſeq.* nec à ſententia contra ipſum lata poteſt appellare: Tiraq. *de pœn. cauſ. 58. n. 3.* Baiar.

(*o*) *Judex committens barattariam*) Pœna corrupti Judicis quid contra hos corruptos obſervatum a Cambyſe, Dario, & Alexan. Severo, & quando corruptus judex proprie dicatur diligenti ſtudio explanatum, vide per Jaco. Menoch. *de arbit. judic. lib. 2. cent. 4. caſu 342.* Giach.

Judex committens barattariam.) Vide ſupra *q. 29. verſ. prætera.* Dec. *tract. cri. 12. 2. lib. 8. c. 33.* latiſſ. Far. *q. 111. vol. 4. art. 1. & 15. ſeqq.* ubi *art. 14. n. 361.* tradit. Quid ſit judicare per ſordes, *art. vero 1.* ponit, Quis dicatur barattariam committere, & de hujus criminis gravitate, & ejus pœna, *n. 15. & ſeqq. in 3. art. 39.* loquitur de ſecunda concuſſione de munerum receptione *art. 10.* Ros.

Judex committens barattariam.) Adde † quod judex corru- 12 ptus ſex pœnas incurrit, de quib. per Neviz. *in Syl. nupt. lib. 5. verb. quomodo ſit judicandum, n. 91.* & hanc materiam judicis corrupti vide plene per Meno. *de arbit. jud. caſ. 342. & in caſ. 343.* habetur de pœna † corrumpentis judices, & in ſequenti 13 caſu de pœna eorum, qui aliqua re accepta, vel promiſſa expectum litis eventum promittunt, & † illi corruptoribus ſunt 14 ſimiles, & ibi etiam late de venditoribus fumi, & eorum pœnis: ſunt aliqui enim, qui cum gratia, vel familiaritate aliquid apud Principes, vel cauſarum judices poſſunt, pecunia, & alia munera ab iis, qui a Principe, vel à judice aliquid ſibi concedi poſtulant accipiunt, vel quid futurum de illorum petitionibus ſit, referant, & hi fumi venditores dicti ſunt, & quomodo probetur † barattaria, vide Maſcar. *de prob. in conc. 165. 166.* 15 *& 453.* vide etiam Franc. Marc. *deciſ. 685. par. 1.* ubi facit diſtinctionem inter delicta commiſſa extra officium, & commiſſa in officio, dicens, quod ubi agitur de commiſſis extra officium, requiruntur plenæ probationes, & ubi agitur de commiſſis in officio, ſufficit ſemiplena probatio cum juramento, ad hoc allegat gloſſ. *in auth. ut judices ſine quoque ſuffragio, & neceſſitate in verb. oſtendatur*, & Joan. de Plot. *in l. judices, C. de dignita. lib. 12.* ſed ego dubito hanc diſtinctionem non eſſe veram per text. *in l. ſciant cuncti, C. de probat.* quod autem ſufficiat, tenuit Tiraquell. *conſ. 58. n. 7.* & illi, qui fuerunt carcerati ab aliquo judice, contra eum non † poſſunt re- 16 cipi in teſtes, quia non ſunt omni exceptione majores, ut requiritur, nam contra judices probationes debent eſſe legitimæ, & luce meridiana clariores, ut per Bertaz. *in conſil. 71. n. 11. cum ſeq.* ubi dicit etiam, quod in ſyndicatu † juramentum in 17 ſupplementum probationis locum non habet † ſed in Regno 18 Neapol. adeſt *cap. 46. incip. Item quod in omni caſu*, quo proviſum fuit, quod in omni caſu, in quo contra prohibitionem Officialis dicitur recepiſſe, nec inde aliquid conſtare poteſt, purget ſe per juramentum ſuum Officialis tam ipſe videlicet, quam ille, per cujus manus dicitur recepiſſe. & ſi prædictum juramentum præſtare recuſaverit, ſtetur ſacramento partis, a qua dicitur recepiſſe, & quantum ipſe ſe ſolviſſe juraverit, ſibi reſtituatur inſtanter, & nihilominus ſolvat Curiæ pœnam in talibus conſtitutam: vide etiam Joan. Anto. de Nigr. *in c. 260. incip. vulgaris fama*, & ibi *n. 23.* habentur, quæ conſiderari debeant, quando proceditur contra Officialem de barattaria, & extorſionibus, & Pau. *de ſynd. in verb. probatio. §. contra officiales*, & barattaria probatur ſicut dolus, ſcilicet indiciis, & conjecturis, *l. dolum, C. de dolo.* Boer. *deciſ. 10.* Cravet. *conſil. 8. & conſil. 319.* & Plot. *in l. ſi quando num. 76. C. unde vi.* & probatur etiam per juramentum, ſecundum Angel. *in auth. ut jud. ſine quoque ſuffrag. §. oportet ei*, & per Grammat. *in d. conſil. 35. n. 53. cum ſequent.* late quæ probationes requirantur in hoc crimine corruptelæ, quæ pœna imponatur contra Officialem de jure communi, & quæ per Conſtit. Regni, & quando

liberatur fidejuſſoribus, & per Regiam Pragmaticam *incip. quis neſcit ſub titulo de muneribus*, proviſum fuit, quod ad probandam corruptionem contra Officialem ſufficiunt tres teſtes ſingulares bonæ famæ, & opinionis, & in crimine corruptelæ quomodo procedatur, & probetur, vide *cap. regni incip. vulgaris famæ prologuum*, & Follet. *in fragmentis n.* 189. ubi latiſſime, & ibi etiam habetur *d. cap. Item quod in omni caſu*, & ad hanc materiam barattariæ vide omnino Port. *in conſil.*
19 94. ubi conſuluit contra Tabernam ſupremum Cancellarium Mediolani, & barattans dicitur proditor, † & contra eum poteſt procedi ad inſtar rei criminis læſæ Majeſtatis, ita Gigas *in tractat. de crim. læſæ majeſt. lib.* 3. *rubric. de prodit. quæſt.* 1. & ultra pœnam privationis officii incurrit etiam degradationis, & privationis dignitatis Capyc. *deciſio.* 121. *nu.* 18. ubi late de hac materia, Guid. Pap. *ſing.* 518. *verſic. qualiter*, Lancell. *de attent. part.* 2. *c.* 4. *de attent. lite pendente n.* 20. Bonacoſſa *in quæſt. criminal. in verb. ſyndicare verſic. ſi condemnatus*, & Franc. Marc. *in deciſio.* 693. *in par.* 1. Item adde, quod judici aſſerenti ſe pecunia corruptum, ſententiam protuliſſe non creditur in judicium partis, Gabriel. *communium conclu. lib.* 7. *de malef. concluſ.* 32. *n.* 7. *& ſeq.* ubi hoc dictum declaratur.

20 Item † adde, quod omnia acta per judices pretio corruptos geſta ſunt nulla, *l. venales C. quando provocat. non eſſe neceſ. c. cum ab omni. de vit. & honeſt. cleric.* Archid. *in c. recte* 11. *quæſt.* 3. Socin. *in fallen.* 356. Marſil. *in l. lege Cornelia ff. de falſ.* & Vant. *de nullit. in tit. de nullitat. ex defect. proceſſ. n.* 136. ubi dicit, quod ipſo jure non valent.

21 Item adde, † quod accuſatio pro barattaria eſt popularis, & cuilibet de populo competit, ſi agatur criminaliter; ſi autem civiliter, ſi applicatur fiſco, competit cuilibet de populo, alias ſi aliqua pars applicatur parti, tunc competit ſolum ſolventi, & ejus heredi. Ita Angel. *in l.* 1. *verſicul. ad hanc partem, C. ad l. Jul. repetun.*

22 Item † adde, quod judex ſi acciperet pecuniam, ut committeret barattariam, ſi pœniteat, antequam barattariam committat, non evitat pœnam, ſecundum Bal. *in l. generaliter*, §. 1. *ff. de calum.* & ibi dicit, quod ita per illum text. fuit determinatum Florentiæ in uno, quem re integra pœnituerat, & idem refert *in l.* 1. §. *ad beſtias ff. de poſtul.* & hoc pro valde notabili refert etiam Jaſ. *in* §. *quadrupli n.* 80. *inſtit. de actio.* Marſ. *ſingu.* 326. *pœnitentia*, Rom. *ſing.* 332. & pulchre per Boer. *deciſio.* 153. ubi limitat poſt Bologn. *in* §. *ibi per eum allegato*, & videtur tenere, quod ſit idem, ſi judex non receperit pecuniam,
23 ſed pactus fuerit & ibi *nu.* 22. tractat, cui † pecunia ſit applicanda, fiſco, vel parti; & ſecundum Rom. *ſingul.* 333. per eum ibi allegatum regulariter applicatur parti, & de hoc vide etiam Doctores *in l.* 1. *& ſeq. ff. de condit. ob turp. cauſ.* & Abb. *in c. in omnis col.* 2. *de vit. & honeſt. cleric.*

24 Item † adde, quod in Regno Neap. fuit proviſum *per ritum* 4. *incip. Item quod ſi aliquis*, ubi Catav. quod alius Officialis ſciens aliquem Officialem barattariam commiſiſſe, tenetur revelare, quod etiam eſt de jure communi, ut dicit Pariſ. *in trac. de ſynd. in verb. ſyndicantur officiales il* 3. per tex. in §. *neceſſitatem verſic. ſed etiam in autu. ut judic. ſine quoquo ſuffrag.*

25 Item † adde, quod ſi Officialis delinquit prætextu officii, & ad commodum ipſius officii, vel Univerſitatis, ſucceſſor in officio tenetur ſatisfacere. Aufr. *ad deciſ.* Tholoſ. 70. & Moro *in tract. de pace, & ſide, & treuga q.* 13.

26 Item † adde, quod pecuniis ſolutis pro ſportulis, ſi judex eas acceperit palam, & bona fide, non poteſt dici commiſſa barattaria. Bal. *in c. fin. n.* 11. *de appellat.* Socin. *in reg.* 55. *barattaria*, ubi dicit ita fuiſſe judicatum in favorem cujuſdam judicis. Felyn. *in c. tua nos n.* 5. *de ſymon.* & Marſ. *in rub. ff. ad l. Cornel. de ſicar. n.* 10. & Bertaz. *in conſil.* 71. *n.* 23. *& ſeq.*

27 Item adde, † quod quando dantur pecuniæ Officiali, præſumptio eſt contra ipſum de barattaria, tametſi mutui cauſa, vel alterius liciti contractus in illa numeratione nominetur, ut per Bal. *in l. quiſquis, C. ſi cert. pet.* Gramm. *conſ.* 35. *n.* 8. nec
28 refert, † an ipſe Officialis pecunias recipiat, vel eas uxori mandet per alterum tradi, *l.* 2. *ff. de calum.* & Port. *in conſ.* 94. *n.* 9.
29 *&* 10. niſi donatum † fuiſſet judici poſt latam ſententiam, quia illud non arguerer, illum fuiſſe corruptum. Anchar. *conſ.* 368. *col.* 6. quem ſequitur Felin. *in c. tua nos, de ſymon. in fin.* & Menoc. *de præſumpt. lib.* 5. *præſumpt.* 8. *n.* 12. ſed forſan non tran-
30 ſiret ſine ſuſpicione, conſiderata tamen qualitate muneris, † in Regno Neap. fuit proviſum *per Pragm.* 2. *incipientem quis neſcit, ſub tit. de mun. offic.* quod judices nullam quantitatem pecuniæ mutuo accipere poſſint.

31 Item † adde, quod judex querelatus in ſyndicatu de extorſione, reſpondens ſimpliciter, quod quicquid fecit, & habuit, juſte fecit, & habuit, non videtur fateri pecunias extorſiſſe. Joan. de Ant. *in conſ.* 49. *per totum*, & an pœnitentia proſit ad minuendam pœnam, Tiraq. *de pœn. cauſ.* 60. Bajar.

(c) *Judicem corrumpens*) Adde ſ. ſius de pœna corrumpentis judices per Jacob. Menoch. *de arbitr. jud. libr.* 2. *cent.* 4. *caſu* 343. Grach.

(c) *Judicem corrumpens*) Adde Menoch. *de arbit. jud. caſ.* 343. ubi hanc materiam late tractavit. Bajar.

(d) *Item judex propter negligentiam*) Sed qualiter probetur Judicis negligentia, vide per Boſſ. *tit. de off. corrup. pecunia n.* 35. Et pœna Judicis; nec non & arbitri negligentis juſtitiam adminiſtrare, vide quæ habentur per Jacob. Menoc. *de arbit. jud. lib.* 2. *cent.* 5. *caſu* 342. Item adde, quod judex convincitur de negligentia, quando non vult recipere libellos querimoniarum, vel accuſat. vel ſi recepit, non vult examinare teſtes qui producuntur, ne faciat reſtitui furtum, vel damnum ei, qui furtum, vel damnum paſſus eſt, ita notabiliter poſt Bal. dicit Jac. de S. Georg. *in l. mancipia. C. de ſerv. fug. n.* 5. Hic
nota, quod judex negligens in † puniendo delinquentem, 32
quem corrigere poteſt, dicitur fautor ejus, & particeps criminis, *c. quanto, de ſent. excommun. cum ſimilibus*, de quibus, per Cravet. *conſi.* 314. *colum.* 3. *verſicul. Ideo, & in conſi.* 522. *colum.* 2. & ibi alia quædam de negligentia vide. Grach.

Item judex propter negligentiam) Farin. ubi ſupra *q.* 111. *art.* 15. *n.* 306. 4. *vol.* Ros.

Item judex) Adde † Menoch. *de arbitr. jud. caſ.* 341. ubi 32
plene tractat de pœnis Judicis negligentis miniſtrare juſtitiam: & quomodo Judex dicatur eſſe in negligentia, aut teneatur in ſyndicatu, vide Bal. *in l. mancipia, C. de ſerv. fug.* & Bar. *in l. cognitione col. fin. ff. ad Syllan.* & negligentia an præſumatur, & quomodo probetur, late Maſcar. *de probat. concl.* 188. *vol.* 2. & nedum ipſe Judex, qui negligit facere juſtitiam, tenetur parti, ſed etiam Principi, qui illum Judicem creavit. Fran. Niconit. *in repet. cap. quoniam contra, nummer.* 1081. *de probat.* & Judex negligens in puniendo delinquentem, quem corrigere poteſt, dicitur fautor ejus, & particeps criminis *c. quarta, de ſent. excomm.* & per Crav. *in conſ.* 314. *col.* 3. *verſ. Judex, & conſ.* 132. *col.* 2. & ibi alia de negligentia Judicis, ſed utinam, quando Judices non puniunt delinquentes, ſit negligentia, & non malitia.

Item adde, † quod judicis negligentia in expediendo cau- 33
ſas civiles, & criminales eſt juſta cauſa eum privandi, ſaltem in illa cauſa, exercitio ſuæ poteſtatis, & major Magiſtratus poteſt ſupplere, & juſtitiam facere, etiam quod eſſet Judex feudatarii, ſive Baronis habentis privilegia, quod in terris ſuis ipſe ſolus, vel ejus Officialis juſtitiam facere poſſit, ſed major Magiſtratus urbaniter agendo poteſt ſtatuere terminum judici ad expediendum cauſas civiles, ſive criminales, quo elapſo in caſu negligentiæ poterit ipſe major Magiſtratus procedere etiam in terris infeudatis, & ſeparatis, & in omnibus cauſis tam civilibus, quam criminalibus ad feudatarios, & Barones, vel ad eorum Officiales ſpectantibus. Fel. *in c. irrefragabili nu.* 1. *de offic. ord.* & late Bernar. de Plot. *in conſil.* 133. *n.* 31. *cum ſeq. vol.* 1. *inter conſil. crim. diverſ.* & hoc paſſim in Regno Neap. ſervatur, ubi per judices ſecundarum cauſarum primis, & per judices tertiarum ſecundis fit præceptum ad inſtantiam partis quod infra decem, vel quindecim dies cauſam expediant ſub pœna avocationis, quatenus in termino expeditionis reperiatur, & termino elapſo, ſi cauſa non fuerit expedita per dictos judices, avocatur, quamvis Barones juriſdictionem privativam habeant cum ampliſſimis privilegiis de hoc late habetur per Afflict. *in conſtit. ſtatuimus n.* 45. In ſtatu autem Eccleſiaſtico hoc nunquam vidi practicari.

Item † adde, quod Officialis negligens in providendo, ne 34
partes veniant ad arma, poteſt privari officio ſuo. Bal. *in l.* 1. §. *quis ff. de offic. præfect.* & Ang. *in l.* 2. §. *ex his, ff. de verb. obligat.* & Brun. *in conſil.* 66. *col.* 6.

Item adde, quod in triginta ſex caſibus judicis negligentia 35
punitur, quos accumulavit Gomeſ. *in Comment. ad regulas Cancell. regula de triennali poſſeſſore quæſt.* 18. & de modo probandi judicis negligentiam, Menoch. *in tract. de recuper. poſſeſſ. remed.* 7. *quæſt.* 5. Vide etiam Marſ. *de prob. conclu.* 1088. ubi etiam habetur, negligentiam præſumi. Bajar.

(e) *Officio privari*) Adde, ut per Crav. poſt relatos *in ſuo conſil.* 132. *col.* 2. ubi dicit in ſyndico. Idem in tutore negligente circa adminiſtrationem bonorum pupilli. Idem in executore teſtamenti. Idem in ſimplici Procuratore negligente, quem judex debet removere etiam ex officio, & nemine petente. Idem in Prælato, qui a prælatura removetur ob negligentiam. Gian.

(f) *Debent ergo officiales*) Borgn. *in repet. deciſ. ſutrum in verbo inſtantia perempta.* judex Joſeph. Lud. *concl.* 38. *verſic. inſertur* 102. Ros.

Debent ergo officiales) Adde Joſeph. Ludovic. *in concluſ.* 38. *in verſic. inſertur n.* 102. ubi multos accumulavit idem atteſtantes, & dicit ita ſervari in Urbe, idem tenet Bertaz. *conſ.* 71. *&* 91. *volum.* 1. in quibus locis multum late hanc materiam tractavit; & Gramm. *in conſil.* 54. *nu.* 11. dicit, quod hodie de conſuetudine, ac etiam in pluribus locis per ſtatuta Civi-
tatum, Officiales non ſyndicantur, † niſi de furtis, pecunia 36
accepta, & male ablatis, & de ceteris barattariis, non autem de iniquis decretis, aut ſententiis, male latis, & ibi Gram. *n.* 16.
dicit etiam, quod appellans † in ſyndicatu contra Officialem, 37
debet

debet juſtificare gravamen ex eiſdem actis, & proceſſu, nec poſſet novas probationes in ducere contra Officialem. Et Officialis debet ſyndicari de barattariis, & illicitis extorſionibus; etiamſi haberet officium cum pacto, ſive privilegio, quod non teneretur ſtare ſyndicatui, vel quod per litteras Principis ſyndicatus fuiſſet rem iſſus, quia litteræ, privilegium, & pactum intelligerentur ſolum de culpis, & negligentiis, non autem de barattariis illicite extortis. Afflict. *in conſtit. volumus n.4. & in conſt. minoribus n.6.* & contra
38 † Officiales ſcrupuloſa inquiſitio omnis rejicitur, alias frangeretur nervus juſtitiæ, auctoritaſque judicum deprimeretur, atque vileſceret & in officio ſucceſſores lento gradu, vel calce procederent, ut per Gram. *d. conſ. 54. n. 5.* ad hoc faciunt verba Ciceronis in oratione pro
39 Lucio Flacco *in 2. par.* dicentis ad verbum. Ob † conditiones miſeras adminiſtrandarum Provinciarum, in quibus diligentia plena ſimultatum eſt, negligentia vituperatinnum, ubi ſeveritas periculoſa, liberalitas ingrata, ſermo inſidioſus, aſſentatio pernicioſa, frons omnium familiaris, multorum animus iratus, iracundiæ, occultæ blanditiæ apertæ, venientes prætores expectantur, præſentibus inſerviunt, & abeuntes deſerunt.
40 Item adde, quod Officiales condemnari non poſſunt, niſi querela præcedat, ut eſt communis opin. de qua per Aret. *in c. qualiter & quando il 2. de accuſ. n.*81. & ita ſervatur in prac-
41 tica, & quando Officiales ſyndicantur, adminiſtratio † eis interdicitur. Gram. *conſil.* 10. *n.*2. *&* 3. Lancell. *de attent. par.* 1. *c.* 5. *n.* 17. & Capell. Tholoſ. *deciſio.* 370.
42 Item adde, † quod contra Officiales tam ad ſyndicatum permanentes, quam etiam officia exercentes rejicienda ſunt memorialia ſine nomine tradita. Spe. *in tit. de depoſ.* §. 7. *n.* 10.
43 culpæ † enim nimia credulitas aſcribitur, Rom. *conſ.* 423. *n.* 12.
44 Item † adde, quod Princeps non poteſt remittere, quod Officialis non ſtet ad ſyndicatum, Afflict, *in conſtit. volumus n.* 4. *lib.* 1. *fol.* 194. & ibi etiam habetur, quod Officialis habet hoc privilegium, quando ſtat in ſyndicatu, ut ſtetur juratoriæ cautioni, ſi non habet fidejuſſores; niſi eſſet capitaliter accuſatus ſed ego credo, quod in practica hoc privilegium non ſervaretur conſiderata petitionum qualitate.
45 Item adde, † quod Officialis in loco, ubi officium exercuit, debet ſtare ad ſyndicatum poſt finitum officium *l.* 1. *C. ut omnes Judices, & in l.* 1. *C. ubi de crimine agi oportet, & l.* 1. *C. ad legem Jul. repetun.* & de his ſpecialiter fuit proviſum in Regno Neapol. & quod alibi ſtare non poſſit *per Conſtitut. Volumus*, & ibi Afflict. *n.* 2.
46 Item adde, † quod Officialis ante ſyndicatum poteſt conveniri in ſex caſibus: primo, ſi eſt Officialis perpetuus, ſecundo, ſi actio eſſet tempore perjura; tertio, ſi commiſerit furtum, ſive barattariam in officio; quarto, ſi ita Princeps juſſerit; quinto, poteſt conveniri a perſonis non ſubditis ratione officii; ſexto, quando pro delicto imponitur pœna privationis officii: ita tradit Affl. *in conſt. ſtatuimus n.*48. *lib.* 1. & vide quæ poſui ſupra *in qu.*16. *ad verſic. præterea quæro.* Baiar.

(g) *Furtis, barattaria, & illicitis extorſionibus*) Quæ autem ſit Barattaria, & quomodo intelligatur, vide Jaſ. *in* §. *Quadrupli*, & ibi Apoſt. *n.*81. *Inſtit. de act.* Menoch. *de arb. jud. lib.* 15. *q.* 85. *n.* 2. *& lib.* 2. *cent.* 2. *caſu* 125. *n.* 11. Plot. *in l. ſi quando* §. 43. *n.* 17. *C. unde vi*; refugium tamen Judicum, ut ſe tueri poſſint, vi. per eundem Menoch. *d. tract. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 349. *n.* 19. *& caſ.* 339. *n.* 5. *in fin. inf. q.* 83. *verſ. Judex male*: Idem Menoch. *caſ.* 342. *n.* 18. ubi apparet etiam quid ſit barattaria; ſup. *q.* 16. *verſ. Præterea quæro, q.*46 *verſ. Plerunque q.*50. *verſ. Scias etiam*; *infra q.*93. *verſ. Quæro ſi judex a l ſi* quod eſt contrarium huic, ibi enim dicitur, quod Judex nulliter, & male proferens ſententiam tenetur ad intereſſe · hic vero quod non tenetur niſi pro furtis, barattaria, &c. adde Marſ. *Rub. de fidejuſſ.* a. 185. Capyc. *deciſ.* 121. a. 18. Drog.
47 (h) *Notarius condemnatus*) adde, † quod non ſufficit condemnatio falſi, ſed etiam requiritur, quod in eadem ſententia officio Tabellionatus ſit privatus, ita tradit Nell. *de banni.* 1. *par.* 2. *tempo. quæſt.* 151. quem ſequitur Foller. *in pract. crim. in verb. banniantur n.*39. & Marſil. *in pract.* §. *aggredior, nu.* 108. *& ſing.* 200. *n.* 2. fallit tamen, ſi crimen ſit notorium, & tale, per quod ſit privatus ipſo jure officio Tabellionatus, ita notat Tiraquel. *in repet. l. ſi unquam in verb. revertatur n.* 412. *C. de revocat. donat* ſed in hac materia de privatione officii Tabellionatus vide Felyn. *in c. fraternitas de hæret.* ubi ponit multas fallentias. Baiar.

(i) *Matrimonio*) Intellige in matrimonio de præſenti: ſecus autem in ſponſalibus de futuro, ſecundum Panor. *in c.* 1. *de cleric. conjugat.* Guict.
48 (k) *Item Clericus*) Adde, quod † ultra privationem beneficii, ſi per annum ſteterit in excommunicatione, poterit contra eum, uti de hæreſi ſuſpectum, procedi, per Conc. Trid. *ſub decreto de reform. ſeſſ.* 25. *c. quamvis in fine.* Baiar.

(l) *Privatur beneficio*) Adde quinimo contra eum uti de hæreſi ſuſpectum procedi poteſt, ſi poſt legitimas monitiones non reſipuerit, ultra alias pœnas, ut per Sacr. Conc. Trid. *ſub. titu. de reſor. ſeſſio.* 25. *c.* 2. quamvis in fin ad idem, vi. per Ludov. Carrer. *in ſuo tract. de hæret. n.*43. Grach.

(m) *Per ſententiam privandus*) Supra hac eadem *q. verſ. clericus beneficiarius*; Adde tamen de Clerico ob homicidium privando an ipſo jure, vel per ſententiam; Benint. *dec.* 37. *n.* 5. *&* 10. *cum ſeq. ſup. in* §. *Fornicatio, verſ. & in primis*, ubi ſe ipſum hic allegat; *infra q.* 75. *verſ. ſacerdos*, vide quæ dixi infra *ad quæſt.*78. *verſicu. Ulterius quæro.* Drog.

(n) *Prælati inſufficientes*) Adde † videndum Cravet. *in conſ.* 132. *col.* 2. Baiar. 49

(o) *Et ſcias quod*) Farin. *quæſt.* 119. *n.* 69. *&* 70. *volum.* 5. *inſpect.* 3. Ros.

QUÆSTIO LXXIV.

De pœna depoſitionis ab ordine, ſive degradationis.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *De pœna degradationis.*
Duplicem eſſe degradationem, & quæ ſit earum forma, ibidem.
2 *Clericus non eſt deponendus, niſi propter grave crimen.*
3 *Clericus pro quibus criminibus actualiter degradari poſſit.*
4 *Quot Epiſcopi intervenire debeant degradationi.*
5 *Pœna degradationis imponitur etiam Doctoribus, & militibus.*

Ex Additionibus.

1 *Degradatio in dubio intelligitur de leviori.*
2 *Et ab inferiore à Principe fieri nequit.*

Quandoque etiam (*a*) imponitur ab Eccleſiaſti- 1
cis judicibus pœna depoſitionis ab ordine, ſive degradationis. (*b*) Et ſcias, quod duplex eſt depoſitio; ſive degradatio, ſcilicet verbalis, & actualis. Verbalis eſt, quando Epiſcopus pronunciat ſententiam contra Clericum, per quam privat illum ordinibus Clericalibus. Et hæc proprie loquendo appellatur Depoſitio, licet plerumque à Doctoribus dicatur etiam degradatio. Et hujus depoſitionis forma habetur *in libro Pontificali, folio* 188. Actualis autem Depoſitio, quæ propriè appellatur (*c*) degradatio, eſt, quando Clericus non modo per ſententiam privatur, ſed etiam actualiter, & perſonaliter degradatur, exuitur, & ſpoliatur ordinibus Eccleſiaſticis, juxta formam traditam in *libro Pontificali, fol.* 190. *& ſequen.* quem refert Foller. *in practic. crimin. canon. fol.* 270. *n.* 17. Et effectus hujus differentiæ eſt maximus, ut dixi ſupra *quæſtio.* 37. *verſicul. ſcias etiam.*

Regulariter autem Clericus non debet deponi, ni- 2
ſi propter grave crimen. Et hæc eſt communis reſolutio, ut dicit Sylva *de beneficio, fol.* 109. *n.* 4.

Cæterum actualiter deponi, ſeu degradari non 3
poteſt Clericus, niſi pro tribus criminibus, ut dixi ſupra *in d. quæſt.* 36 *verſ. ſcias etiam.*

Sed quæro, quot Epiſcopi debeant intervenire 4
depoſitioni, ſive degradationi? Reſpondeo, quod ſi degradandus eſt Epiſcopus, requiruntur duodecim Epiſcopi: Si eſt Presbyter, requiruntur ſex: Si eſt Diaconus, vel Subdiaconus, tres: Si eſt Clericus in minoribus conſtitutus ſufficit proprius Epiſcopus. Ita eſt tex. *in c. fin.* 15. *quæſt.* 7. Et adverte, quod ſi tales Epiſcopi inter ſe diſcordent in pronunciando, ſufficit major pars: & hæc eſt communis opinio, ut dicit Summa Sylveſtrina, *in verb. Degradatio, quæſt.* 1. Hæc tamen, quæ dicta ſunt de numero Epiſcoporum, intellige, ut procedant. quando poſt hujuſmodi verbalem depoſitionem veniendum eſt ad actualem: ſed quando depoſitio verbalis non ſit ad effec-

Digitized by Google

effectum, ut ſequatur actualis degradatio, tunc ſolus Epiſcopus poteſt verbaliter deponere, ſeu degradare. Et ita de generali conſuetudine obſervatur, ut ait Foller. *in pract. crim. canon. fol.* 270. *num.* 9. *in fin.* Quinimo hodie etiam quando deveniendum eſt ad actualem degradationem, poteſt ſolus Epiſcopus adhibitis Prælatis degradare, ita ſtatuere ſacr. Trident. Concil. ut refert Diaz. *in practic. crimin. canon. capit.* 3. *n.* 7.

5 Scias autem, quod hæc degradationis pœna non modo locum habet in Clericis, ſed quandoque etiam in laicis aliqua dignitate inſignitis; puta, ſi ſit aliquis Doctor, qui propter aliquod delictum privandus ſit (*d*) cingulo Doctorali, de quo dixi ſupra *quæſt.* 73. *verſic. judex committens*, ubi etiam poſui quædam exempla. Idem etiam in militibus, quando propter aliquod (*e*) delictum militare ſunt puniendi: nam ſolent degradari, & exui cingulo militari. Et dicit Marian. *in cap. propoſuiſti, poſt n.* 34. *de foro compet.* quod ita ſervant Duces, & Capitanei armorum, quando faciunt aliquem ſuſpendi ex iis, qui portant ſua ſigna, quæ nos diviſam appellamus: quia ſcilicet prius illos denudant tali diviſa.

ADDITIONES

Ad Quæſt. LXXIV.

(*a*) Q*Uandoque etiam*) Cartar. *de execut. c.* 1. *n.*289. Farin. *tit. de delict. & pœnis, q.* 19. 1. *vol. n.*49. Ros.

1 *Quandoque etiam*) Adde, quod † ſtatutum imponens pœnam degradationis erit intelligendum de leviori, & ſic de verbali degradatione, Foller *in pract. crim. canon. in verb. & ſi confeſſi, aut convicti n.*12. quid ſi ſtatutum ſimpliciter Bajar.

(*b*) *Degradationis*) Nota, quod licet degradatio auferat privilegia Clericalia, prout not. *in c.* 2. *de pœn.* tamen non tollitur character, & votum continentiæ: & degradatus non poterit matrimonium contrahere, ſecundum Imol. *in d. c.* 2. multo minus depoſitus ab officio 81. *diſt. c. dictum, & not. in c.* 1. *qui cler. vel vovent.* Et degradatio † ab inferiore a Principe neque

2 actualiter, neque verbaliter fieri poteſt, *cap. degradatio, de pœn. c. tranſmiſſum, de elect.* & ita tenere communiter Doct. refert Bened. Cap. *in cap. at ſi clerici, de judic.* Guiot.

(*c*) *Degradatio*) Hic nota, quod ibi Eccleſia degradatū tradit Curiæ ſeculari, debet intercedere, ne mors infligatur, & Judex ſecularis faciat ad ſui libitum, ut dicit Ludov. Carer. *in pract. crim.* §. *homic. ult. poſt n.* 64. qui *n. ſeq.* ponit, & relative. quid ſi degradatur per judicem Eccleſiaſticum opponat & alleget fuiſſe nulliter degradatum, quis cognoſceret de degradationis nullitate an Judex ſecularis, vide de utroque per eum, illic. Giach.

(*d*) *Cingulo Doctorali*) Ut fuit Donatus de Falconibus, de quo alias memini uberrimo conſ. ſyndicatus ſub *n.* 334. quod quidem conſil. habet poſt civilem practicam ultimo loco Giach.

(*e*) *Delictum militare*) Quæ ſint delicta militaria, vide Decian. *tract. crim. tom.* 10. *lib.* 9. *c.* 15. Ros.

QUÆSTIO LXXV.

De pœna ſuſpenſionis.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *De pœna ſuſpenſionis.*
Et quibus caſibus incurratur, ibid.
2 *Sacerdos benedicens ſecundas nuptias eſt ſuſpenſus ab officio, & beneficio.*
Et an ſit ſuſpenſus ipſo jure, ibid.
3 *Clericus, notorius fornicator, vel ſimoniacus in ordine, eſt ipſo jure ſuſpenſus ab officio.*

Ex Additionibus.

1 *Suſpenſio quid ſit, quotuplex, à quibus abſtinere faciat; quando imponatur, & de illius forma, remiſſ.*

CEterum (*a*) ubi crimen non eſt valde grave, non ſolet Clericis imponi pœna privationis beneficii, vel depoſitionis ab ordine, ſed tantummodo pœna ſuſpenſionis, quæ quidem ſuſpenſio eſt quædam cenſura Eccleſiaſtica, propter quam Clerico interdicitur officium, ſeu beneficium, vel adminiſtratio, ſeu executio ordinis, vel juriſdictionis. Et habemus in jure noſtro illos caſus, in quibus imponitur hujuſmodi ſuſpenſionis pœna, quod recenſet Som. Sylveſt. *in verbo ſuſpenſio, in* 6. *quæſt.* 1

Sacerdos benedicens ſecundas nuptias eſt ſuſpenſus ab officio, & beneficio, *c.* 1. *de ſecund. nupt.* Scias tamen, quod non incurrit hanc pœnam ipſo jure, ſed eſt (*b*) per ſententiam ſuſpendendus. Et eſt communis opin. ut atteſtatur Diaz. *in pract. crim. can. c.* 68. *circa* (*c*) *finem.* 2

Clericus, notorius fornicator, vel ſimoniacus in ordine, eſt ipſo jure ſuſpenſus ab officio dixi ſupra *hoc eod. lib.* §. *Fornicatio, verſicul. Sed quæro, &* §. *Simonia verſic. ſed quæro.* 3

ADDITIONES

Ad Quæſt. LXXV.

(*a*) C*Eterum ubi crimen*) Farin. *tit. de delict. & pœnis q.* 19. *volu.* 1. *n.* 5. Ros.

Cæterum ubi crimen) Adde videndum Foller. *in pract. crimin. cano. in verb. & ſi confeſſi, aut convicti ſint c.* 33. *n.* 27. *&* 63. ubi late † ponit quid, & quotuplex ſit ſuſpenſio, & quot ſint ſuſpenſionum ſpecies, & a quibus officiis ſuſpenſus dicatur interdictus, & ſe abſtinere debeat & ibi in hoc facit decem regulas, & ponit etiam, quando ſuſpenſionis pœna imponi poſſit non præcedente monitione, & tradit formam inquiſitionis, & ſententiæ, ſuſpenſionis, vel abſolutionis. Ros. 4

(*b*) *Per ſententiam ſuſpendendus*) Quomodo autem, quid dicatur ipſo Jure, vel per ſententiam, vide fuſius, quam alibi, apud Tiraqu. *in l. ſi unquam, in verbo donatione largitus, C. de revoc. donat.* Felin. *c. Rodulphus extra de reſcript.* Diod.

(*c*) *Circa finem*) Vide Menoch. *caſu* 417. *lib. de arbit.* Ros.

QUÆSTIO LXXVI.

De pœna interdicti.

SUMMARIA

Ex Claro.

1 *De pœna Eccleſiaſtici interdicti.*
Et quibus caſibus incurratur, ibid.
2 *Civitas exigens ab aliquo pedagia pro rebus ſuis, incurrit pœnam interdicti.*
3 *Civitas aliquid committens contra Epiſcopum ſuum, incidit in pœnam interdicti.*
Et an requiratur quod ſit proprius Epiſcopus, ibid.
Et an ceſſante detentione Epiſcopi ceſſet interdictum, ibid.

Ex Additionibus.

1 *Interdictum quid ſit, quomodo, & quid operetur, remiſſive.*
2 *Percutiens Epiſcopum, quomodo puniatur, remiſſive.*

INter (*a*) Eccleſiaſticas cenſuras eſt etiam pœna interdicti Eccleſiaſtici, quæ quidem eſt ſeparatio à jure, vel à judice facta à certis ſacramentis, & omnibus divinis officiis, & Eccleſiaſtica ſepultura, in quam pœnam, qui incurrant, videre potes apud Summiſtas, *in verb. Interdictum.* 1

Civi-

2 Civitas, caſtrum, aut villa exigens pedagia ab aliquo pro rebus ſuis, quas non negociandi cauſa defert, eſt ipſo facto interdicta, *c. quanquam, de cenſibus in* 6. Sed certe quidquid ſit de jure, iſte caſus non eſt à conſuetudine receptus, neque ſervatus, ut dicit Io. Cald. *in tract. de interdict. in* 1. *par. nu.* 51. *in fin.* Et quamvis Summa Sylveſtr. *in verbo, Interdictum*, 4. *quæſt.* 1. *in tertio caſu*, dicat quod ſecundum Archid. hæc opinio communiter non tenetur, ex quo ſententia interdicti trahit ſecum effectum ſuum, abſque eo, quod utentium moribus recipiatur. Prætereaque *in d. c. quanquam*, dicitur, contraria conſuetudine non obſtante: non tamen puto secedendum eſſe à ſententia Joan. Cald. poſtquam videmus d. c. non ſervari in ipſamet civitate Romana, neque in aliis terris Eccleſiæ, à quibus in concernentibus Juris canonici obſervantiam debent aliæ civitates normam, & regulam accipere.

3 Item (*b*) civitas aliquid committens contra Epiſcopum ſuum, ut capiatur, percutiatur, vel banniatur, eſt interdicta *Clemen. ſi quis ſuadente, de pœn.* Et adverte, quia hæc pœna locum non habeat, niſi ſit ſuus proprius Epiſcopus illius civitatis, ut apparet verbis illius Clem. & ita firmant communiter Scribentes, ut dicit Tortus *inter conſil. Ant. de Butr. conſ. ult. n.* 3. *in fin.* Idemque ſi in aliquo loco Epiſcopus detineatur invitus, ut ibi. Sed hæc intelligenda ſunt ut procedant, quando ille, qui detinet Epiſcopum, vel illum offendit, (*c*) eſt dominus illius civitatis: alias ſecus. Ita videtur ſentire gloſſ. *in d. Clem.* 1. *in verb. Si ſuaſit*, & ita tenent communiter Doct. ut dicit Socin. *inter conſ. Curt. Sen. conſ.* 20. *poſt num.* 42. *verſic. poſtremo concludenti.* Et dicit Tortus *in allegat. ult. poſt num.* 4. quod ita notant communiter Doctores nemine diſcrepante. Item ſcias, quod ſtatim ceſſante tali detentione Epiſcopi, ceſſat etiam interdictum ipſo jure, & abſque alia declaratione. Et hæc eſt communis opin. ut atteſtatur Tortus in *d. conſ. ult. n.* 5.

ADDITIONES

Ad Quæſt. LXXVI.

1 (*a*) I*Nter Eccleſiaſticas cenſuras*,) Adde † videndum Navar. *in ſuo Manuali, ſive ſumma Confeſſ. cap.* 27. *num.* 164. *uſque ad num.* 819. *tom.* 1. ubi interdictum quid, & quotuplex, quis, cur, & quomodo poteſt interdicere, & interdici, & quæ prohibeantur interdicto, & tempore interdicti. BAJARD.

2 (*b*) *Item Civitas*) Adde † videndum ea, quæ poſui *in quæ. ſequenti in ver. percutiens injurioſe*, ubi quibus pœnis puniantur percutientes Epiſcopos. BAJARD.

(*c*) *Eſt Dominus illius civitatis.*) Confer ad ea, quæ dixi ſupra *q.* 38. *verſ. vide etiam ad finem*, ubi dicitur, quod locus ſacer eſt tamen de territorio Principis. DROGH.

QUÆSTIO LXXVII.

De pœna excommunicationis.

SUMMARIA.

EX CLARO.

1 *De pœna excommunicationis.*
Duplicem eſſe excommunicationem, majorem ſ. & minorem, ibid.
2 *Percutiens Clericum eſt excommunicatus, & incidit in pœnas canonis*, Si quis ſuadente.
3 *Et quid ſi ipſemet Clericus ſeipſum percutiat.*
4 *Et an percutiens Clericum primæ tonſuræ tantum.*
5 *Et an percutiens Religioſum religioſe viventem qui tamen profeſſionem non emiſit.*
6 *Et an percutiens Clericum non euntem in habitu Clericali.*
7 *Et an percutiens Clericum, ignorans illum eſſe Clericum.*
8 *Et quid ſi aliquis volens percutere Titium laicum, percuſſerit Caium Clericum.*
9 *Et an percutiens Clericum excommunicatum, incidat in pœnas dicti canonis.*
10 *Et an percutiens Clericum degradatum incidat in pœnam illius canonis.*
11 *Et quid ſi Clericus deprehenſus fuerit in adulterio.*
12 *Et quid ſi Clericus alium inſultaverit.*
13 *Et quid ſi Clericus velit aliquod delictum committere.*
14 *Et quid ſi offenſio facta Clerico ſit levis.*
15 *Et quid ſi aliquis percutiat Clericum pluribus percuſſionibus eodem impetu, an incidat in plures excommunicationes.*
16 *Monachus non deferens habitum ſuæ religionis eſt excommunicatus.*
Et quid ſi defecerat, ſed occultè, ibid.
17 *Recipiens literas Apoſtolicas de manu alterius, quam eorum qui ſunt ad id deputati, eſt excommunicatus.*
18 *Clerici ſcienter participantes cum excommunicatis, ſunt excommunicati.*
19 *Incendiarii ſunt excommunicati.*
20 *Effractores Eccleſiarum cum ſpoliatione, ſunt excommunicati.*
21 *Offendentes Cardinales ſunt excommunicati.*
Et an incidant in crimen læſæ Majeſtatis, ibid.
22 *Religioſi qui miniſtrant ſacrum Euchariſtiæ ſacramentum alienis Parochianis, ſunt excommunicati.*
23 *Percutientes injurioſe, aut temere Epiſcopum, ſunt excommunicati.*
Et quid ſi quis illum percutiat cauſa ſuæ defenſionis. ibid.
24 *Spoliantes Chriſtianos navigantes, vel naufragium paſſos ſunt excommunicati.*
Et an ſit canon latæ ſententiæ, vel ferendæ, ibid.
25 *Chriſtiani deferentes arma, vel merces ad Infideles ſunt excommunicati.*
Et quid tempore pacis, ibid.
26 *Doctores vel Scholares Bononienſis Academiæ, qui domus aliorum Doctorum, vel Scholarium ante conductionis tempus præoccupare tentant, ſunt excommunicati.*
Et an hoc locum habeat etiam in aliis gymnaſiis, ibid.
27 *Schiſmatici ſunt excommunicati.*
28 *Facientes ſervari ſtatuta contra Eccleſiaſticam libertatem ſunt excommunicati.*
Et quæ ſtatuta dicantur contra Eccleſiaſticam libertatem, ibid.
29 *Uſurpantes jus patronatus in locis piis, ſunt excommunicati.*
30 *Contrahens ſcienter inceſtas nuptias ſunt excommunicati.*
31 *Caſus, in quibus pœna excommunicationis incurrit, qui ſint.*
32 *In ſententia excommunicationis an requiratur citatio.*
33 *Sententia excommunicationis lata ex falſa cauſa an valeat.*
34 *Sententia excommunicationis nulla an liget excommunicatum.*

Ex Additionibus.

1 *Excommunicatus patitur* 62. *pœnas, remiſſ.*
†1 *Ratificans corde percuſſionem Clerici eſt excommunicatus.*
2 *Declarationes, ampliationes, & limitationes ad can. ſi quis ſuadente diabolo. remiſſ.*
Manus violentas injicera in Clericum quando quis dicatur.
3 *Percutiens conſanguineum Clerici, reſpectu Clerici incidit in dictum can.*
4 *Et quid de percutiente fratrem tertii ordinis S. Franc.*
5 *Et quid de patre percutiente fratrem, filium, Clericum.*
6 *Et quid de minore.*
7 *Et an ipſo facto percutiens, in d. can. incidat.*
8 *Et an requiratur publicatio, & quid aperetur dicta publicatio.*
9 *Et quid in ſpuente faciem Clerici.*
Et quid de effundente aquam ſuper eo, ibid.
Et quid de eum detinente per veſtem, vel frænum equi, ibid.
Et quid de auferente aliquid ab ejus manibus, ibid.
10 *Can.* ſi quis ſuadente. Quot requirat, *ut locum habeat.*
11 *Et an procedat in Clerico conjugato.*
12 *Et an in Clerico hæretico.*
13 *Et quid in percutiente in ludo.*
14 *Et quid in muliere.*
15 *Et quid ſi Clericus non incedebat in habitu Clericali.*
16 *Et quid in offendente cadaver Clerici.*
Offendens Clericum excommunicatum incurrit pœnam dicti canon.
Et offendens in fuga Clericum eum aggredientem, & fugere facientem.
17 *Offenſa levis, & gravis quæ dicatur.*
18 *Ordinarius quando poſſit abſolvere, remiſſivè.*
19 *Percutientes pluries Clericum, an pluries ſit excommunicandus.*
20 *Excommunicatus poteſt iterum excommunicari.*
21 *Excommunicatia in participantes non fertur, niſi canonica monitione precedente.*
Incendiarius Eccleſiarum eſt ipſo facto excommunicatus, & abſolvendus à Papa, ibidem.
22 *Aliorum vera locorum excommunicandus.*
23 *Incendiarii pœna non tenetur. incendens domum propriam, niſi fecerit, ut incenderet bona aliena.*
24 *Incendiarii Eccleſiarum etiam non conſecratarum, & cæmeterii, ſunt ipſo facto excommunicati.*
25 *Cardinalem affendens quomodo puniatur.*
26 *Et quid de offendente Epiſcapum, & alios inferioris ordinis.*
27 *Et quid de turbante divina officia.*
28 *Et quid de offendente legatas Sedis Apoſtolicæ.*
Et quid de offendente Epiſcopum electum, vel qui renunciavit dignitati, remiſſive.
29 *Civitas occidens duos Epiſcopos, non poteſt amplius Epiſcopum habere.*
30 *Eccleſiaſtica libertas quando dicitur violari.*
31 *Judex ſervans ſtatutum contra libertatem Eccleſiaſticam, an peccet.*
Baldus impugnatur: n. eod.
Statutum contra libertatem Eccleſiaſticam non valet, ibid.
32 *Lim. niſi eſſet contra privilegium datum alicui Eccleſiæ particulari.*
33 *Laici non poſſunt ſtatuere ſuper Eccleſiis.*
34 *Statuta, quæ poſſunt afferre Clericis commodum, & incommodum, non dicuntur contra libertatem Eccleſiæ.*
Statutum, quod nemo coquat panem alicui Monaſterio, nec molet bladum, nec aliquid vendat, vel emat; an ſit contra libertatem Eccleſiæ, ibid.
35 *Statutum quando dicatur contra libertatem Eccleſiaſticam.*
Et quæ requirantur, ut incurratur excommunicatio, remiſſive, ibid.
Et quid de Univerſitate faciente talia ſtatuta, ibid.
Et quid de mandante, dictante, ſcribente, conſulente, ibid.
36 *Et quid ſi Decuriones mandaverint alicui fieri ſtatuta, & ille fecerit aliqua contra libertatem Eccleſiæ.*
Et quid ſi poſt dicta ſtatuta ponatur ſtatutum caſſans, ibid.
37 *Libertas Eccleſiaſtica non læditur poſt ſtatutum laicorum, habens in ſe naturalem, & civilem æquitatem.*
†37 *Et pariter includens in aliquo loca Clericum invitum.*
38 *Excommunicationis ſententia lata ex falſa cauſa, & mala intentione valet.*
39 *Et quomoda dicatur nulla.*
40 *Excommunicatio injuſta ligat quo ad hominem, non quo ad Deum niſi excommunicatus eam contemneret.*
41 *Limit. in tali injuſtitia, quæ redderet ſententiam nullam.*

SUcceſſive (*a*) videamus de pœna excommunicationis, quæ eſt major pœna, quam Eccleſia imponere poſſit, ut communiter dici ſolet teſte Bero *in c. ſi quis Presbyterorum, n.* 7. *de rebus eccleſ. non alien.* Et hæc quidem duplex eſt, ſcilicet major, & minor. Major excludit à perceptione ſacramentorum, & à communione fideliom: Minor autem excludit tantummodo à perceptione ſacramentorum, non autem à communione fidelium. Et ita intelligendus eſt text. *in c. Engeltrudam,* 3. *quæſt.* 4. Et hunc intellectum ſequuntur omnes tam gl. quam Doctores, ut atteſtatur Jo. de Anan. *in rub. de cler. excom. n.* 4. 1

Percutiens (*b*) Clericum, ſive illum offendens, etiam abſque vulnere, incidit in canonem *c. ſi quis ſuadente diabalo,* 17. *qu.* 4. & eſt excommunicatus, ita quod non poteſt abſolvi, niſi à ſummo Pontifice, ut ibi. 2

Adde, quod etiam Clericus ſeipſum percutiens incidit in excommunicationem, & pœnas dicti canon. (*c*) Et ita communiter tenetur, ut dicit Abb. *in c. contingit, il* 1. *n.* 6. *de ſent. excom.* 3

Item quæro, nunquid diſpoſitio d. canonis habeat locum etiam contra eum, qui percutiat Clericum primæ tonſuræ? Reſpond. quod ſic: ita tenet gloſſ. *in cap.* 2. *in verbo, Clericos, de vita, & honeſtate clericorum*: & eſt communis opin. ut dicit Albertus Tortus *de vero, & perfecta clerico, lib.* 1. *in* 2. *dubio,* quem refert Duennas *reg.* 99. *in* 2. *ampliatione,* & Vivius *in lib. communium opin. in verbo, Clerici à poteſtate.* Quam tamen nunquam vidi in practica obſervari, niſi talis Clericus incedat in habitu Clericali. 4

Ulterius quæro, nunquid habeat locum in perſonis Religioſis, quæ regulariter vivunt, licet non 5
emit-

emittant profeſſionem? Reſpond. quod ſic: ita tenuit Butr. *in cap.* 2. *num.* 6. *de foro compet.* & eſt communis opinio, ut atteſtatur Boer. *de vita, & ſtatu erem. num.* 14. quem refert Duennas *in loco præallegato, in* 3. *ampliatione.*

6 Sed an percutiens Clericum euntem in habitu laicali erit excommunicatus? Reſpond. quod non, ſi ignorabat ipſum eſſe Clericum: & hoc tenent Can. ut dicit Angel. *in l. item apud §. ſi quis virgines, n.* 1. *de injur.* Et dicit *Aretin. conſ.* 163. *n.* 16. quod Clericus inventus ſine habitu, & tonſura, miſcens ſe enormibus ſceleribus poteſt occidi abſque eo, quod occidentes incurrant pœnam excommunicationis, & quod ita tenent omnes Doctor. ſubdens, quod licet dubium ſit, nunquid iſte perdat privilegium Clericale quo ad forum, tamen hoc, quod occidens, vel percutiens talem Clericum non incidat in canonem excommunicationis, omnes tenent. In hoc propoſito vide, quæ dixi ſupra *q.* 36. *verſ. quæro modo.*

7 Succeſſive quæro, nunquid percutiens Clericum, ignorans juſta, & probabili ignorantia ipſum eſſe Clericum, incidat in pœnas dicti canonis? Reſpond. quod non, & eſt communis opin. ut atteſtatur Placa *lib.* 1. *delictorum, cap.* 27. *num.* 13. Cæterum ſi ignoraſſet craſſa, & ſupina ignorantia, non effugeret pœnas excommunicationis: ita tenet gloſſ. *in cap. ſi vero, in verbo, Ignoravit, de ſentent. excommun.* quam dicit eſſe ab omnibus receptam Placa *in loco præalleg. n.* 20.

8 Sed quid ſi aliquis volens percutere Titium laicum, errans percuſſerit Caium Clericum, (*d*) putans eſſe Titium laicum, nunquid incurret in pœnas excommunicationis? Reſpond. Alciat. tenuit, quod ſic, quem ſecuta eſt gloſſ. *in d. cap. ſi vero, in verbo, Ignoraverit.* Contrariam autem ſententiam, ſcilicet quod imo non incurrat in pœnam dicti canonis, tenuit Tancred. Et hanc dicit eſſe communem Didac. *in repet. cap. alma mater, fol.* 497. *poſt n.* 15. *verſ.* 9. *ad ejuſdem, & in repet. cap. quamvis, fol.* 53. *poſt num.* 3. Placa *in d. cap.* 27. *n.* 18. Vide, quæ dixi ſupra *hoc eodem libro, §. homicidium, verſic. dicunt etiam.*

9 Sed nunquid Clericus excommunicatus gaudebit privilegio dicti canonis, ita ut ſi quis eum offendat, incidat in pœnas ab ipſo canone impoſitas? Reſpond. quod ſic. Ita tenet Innoc. *in c. ſi vero, n.* 3. *de ſent. excom.* & ita communiter tenetur, ut dicit Abb. *in d. c. contingit, circa fin.* quem refert Villalob. *in ſua collecta communium opin. in littera C. n.* 81. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Duen. *reg.* 99. *in* 8. *ampliat.* Faciunt, quæ dixi ſup. *qu.* 30. *verſ. quæro etiam.*

10 Quæro etiam, nunquid percutiens Clericum degradatum incidat in pœnas d. canonis? Reſpond. (*e*) quod ſic: ita tenet Bald. *in c. ſedes apoſtolica, n.* 4. *de reſcript.* & eſt communis opin. ut dicit Placa *lib* 1. *delict. c.* 6. *nu.* 6. Intellige, ſi fuit tantummodo degradatus verbaliter: nam ſi fuit actualiter, & ſolemniter degradatus, aliud eſſet dicendum.

11 Pone, quod pater, aut maritus deprehendant Clericum in adulterio cum uxore, vel filia, eumque percutiant, nunquid (*f*) incident in pœnas d. canonis? Dixi ſupra *hoc eod. lib. §. homicidium, verſ. Dixi etiam.*

12 Item (*g*) quid ſi Clericus aliquem inſultaverit, nunquid licebit inſultato illum offendere citra pœnam d. canonis? Dixi *in d. §. homicidium, verſ præterea etiam.*

13 Sed hic quæro, quid ſi Clericus velit aliquod delictum committere contra perſonam, vel res alterius, nunquid poterit laicus illum prohibere? Reſpondeo, quod ſic: & poteſt illum impune capere, & ligare, ſi aliter eum à maleficio prohibere non poteſt. Et eſt communis opin. ut dicit Abb. *in cap. cum non ab homine, n.* 11. *& ſeq.* prout illum refert Boſſ. *in tit. de capt. n.* 39. Faciunt quæ dixi ſupra *q.* 28. *verſ. quæro nunquid.*

Scias (*h*) tamen, quod diſpoſitio *d. cap. ſi quis ſua-* 14
dente, non habet locum, ubi offenſa eſſet (*i*) levis: nam pro levi injuria poterit Epiſcopus ipſum excommunicatum abſolvere. Et ita communiter tenetur, ut dicit Abb. *in c. pervenit, in fin. de ſentent. excommun.* quem refert Decia. *in c. pervenit, il* 1. *poſt n.* 1. *de appell.* Reperio autem quod Cald. *conſil. de ſentent. excommun.* conſuluit in facti contingentia, quod Clericus, qui in ludo vi alium Clericum in terram projecerat, ita quod ex ejus ore modicum ſanguinis exiverat, erat excommunicatus. Similiter etiam conſuluit Zabar. *conſ.* 42. quod duo Clerici, qui ſimul rixando ſe invicem pedibus; & manibus percuſſerant, erant excommunicati. Sed certe poteſt in hujuſmodi caſibus Epiſcopus abſolvere, ut ſupra dixi.

Sed (*k*) pone, quod aliquis percutiat Clericum 15
pluribus percuſſionibus, eodem tamen impetu, nunquid dicetur incidiſſe in plures excommunicationes? Dixi infra *q.* 84. *verſ. ſcias etiam.*

Monachus habitum religionis ſuæ non deferens 16
incurrit pœnam excommunicationis, *cap. ut periculoſa, ne clerici, vel monach.* Et ita volunt Doctores, ut dicit Ruin. *conſ.* 7. *n.* 13. *in fin. lib.* 5. poſſunt tamen hoc caſu Monachi ab eorum Superiore abſolvi, ut conſuluit Cald. *conſ.* 6. *de ſent. excommun.* in facti contingentia de duobus Religioſis, qui habitum ſecularem publice aſſumpſerunt. Sed quid ſi illum deferat, ſed occulte? Reſp. Aliqui dicunt, quod hoc caſu non incurrit excommunicationem, & fuit opin. Archid. *in d. cap. ut periculoſa.* Et dicit Claud. *in repet. l. ut vim, n.* 99. *ff. de juſtitia, & jure,* quod illud ſequuntur communiter Doctor. Contrariam vero opin. quod ſcilicet Monachus occulte habitum deferens incurrat nihilominus in excommunicationem, tenuit gloſſ. *in Clem. fin. in fin. in verbo, Extrinſeci, de vita & honeſt. cler.* & dicit Calc. *conſ.* 123. *num.* 1. quod hæc eſt communis omnium opin. ubi conſuluit ſuper hoc art. in facti contingentia. Et hæc opin. gloſſ. mihi magis placet; ſuperfluum enim redderetur mandatum diverſitatis habitus, ſi illum occultare liceret: quod tamen ſemper intelligo, ut procedat, niſi fiat cum cauſa, & licentia Superioris.

Recipientes litteras Apoſtolicas, dum ipſi ſunt 17
apud Apoſtolicam Sedem, de manu alterius, quam ſummi Pontificis, vel deputatorum ad illud officium, ſunt excommunicati, *c. dura, de crimin. falſi.* Sed hoc non ſervatur Papa ſciente, & tolerante, ut atteſtatur Summa Sylveſt. *in verbo, excommunicatio* 6. *in* 4. *excommunicat. in fine.*

Clerici, (*l*) qui ſcienter participant cum excom- 18
municatis à Papa, (*m*) ſunt excommunicati, *cap. ſignificavit, de ſentent. excommun.* Scias tamen, quod ad incurrendam hanc excommunicationem quinque requiruntur: Primo, quod participent: Secundo, quod ſcienter: Tertio, quod ſponte: Quarto, quod in divinis: Quinto, quod talis ſit à Papa nominatim excommunicatus. Et hæc eſt communis opin. ut atteſtatur Summa Sylveſt. *in verb. excommunicatio* 6. *in* 6. *excommun.* Et nota quod hæc eſt excommunicatio major, non autem minor, ut ſentit gloſſ. unica *in d. c. ſignificavit*, quæ in hoc communiter reprobatur, ut dicit Summa Sylveſt. *in loco præallegato.*

Incendiarii ſunt ipſo (*n*) jure excommunicati, 19
cap. tua nos, de ſent. excommun. Scias autem, quod

Zz 4 incon-

incendiarii locorum ſacrorum ante denunciationem abſolvuntur ab Epiſcopo, poſt denunciationem autem non abſolvuntur niſi à ſummo Pontifice. Et hæc eſt magis communis opin. ut dicit Sum. Sylveſt. *in d. verb. Excommunicatio* 7. *in* 7. *excom. in* 2. *dubio.*

20 Effractores Eccleſiarum cum ſpoliatione ſunt excommunicati, *c. conqueſti, de ſenten. excom.* & ante denunciationem poſſunt quidem abſolvi ab Epiſcopo, ſed poſt denunciationem ſolus Papa abſolvit ſecundum communem opin. ut atteſtatur Sum. Sylveſt. *in d. verb. Excommunicatio* 6. *in* 8. *excom.* Et adverte, quia ad hoc, ut habeat locum diſpoſitio *d. c.* non ſufficeret, ſola effractio, neque ſola ſpoliatio, ſed utrunque requiritur. Et hanc dicit eſſe communem opin. Remigius *de immun. eccleſ. ſol.* 205. *ſol.* 33.

21 Offendentes (*o*) percutiendo, capiendo, vel hoſtiliter inſequendo Cardinales S. R. Eccleſiæ, ſunt excommunicati, & (*p*) diffidati apud omnes, ita quod poſſunt ab omnibus impune (*q*) offendi *c. felicis, de pœnis in* 6. Bene verum eſt, quod ad hoc, ut talis diffidatio locum habeat, requiritur ſententia declaratoria, ſecundum Gemin. *in d. c. felicis.* Et ita etiam tenent communiter Doct. ut dicit Boſſ. in *tit. de hæret. poſt n.* 29. Et hic caſus contigit de facto in Cardinali Papienſi, qui fuit interfectus à Duce Urbini, ſuper quo caſu conſuluit Ruin. *conſil.* 4. *lib.* 5. & Ferretus *conſil.* 31. An autem offendens Cardinalem dicatur committere crimen læſæ Majeſt. dixi ſupra *hoc cod. lib.* §. *læſæ Majeſta. verſicul. quæro nunquid.* Vide, quæ dixi infra *verſ. percutientes.*

22 Religioſi, qui ſacramentum extremæ unctionis, vel Euchariſtiæ miniſtrant ſine licentia Presbyteri Parochialis, vel matrimonia ſolennizant, ſunt excommunicati. Clem. religioſi, de privil. Et ſcias, quod hæc excommunicatio generaliter comprehendit quoſcumque Religioſos, & ita communiter tenetur, ut atteſtatur Sum. Sylveſt. *in d. verbo, Excommunicatio.* 7. *in* 14. *excom. in* 2. *dubio.*

23 Percutientes (*r*) injurioſe, aut temere Epiſcopum ſunt excommunicati. *clem.* 1. *de pœnis*, ut in caſu in quo conſuluit Bologn. *conſil.* 75. Hæc tamen pœna locum non habet, ubicumque offendens Epiſcopum, vel Cardinalem, id faceret cauſa ſuæ propriæ defenſionis: nam eo caſu non dicitur facere injurioſe, nec temere, & conſequenter non incidit in pœnas à *clem.* impoſitas. Ita dicit gloſſ. *in d. clem. in princ. in verbo, Temere*, & *in c. felicis in verbo, percuſſerit, de pœnis, in* 6. quas Doctor. communiter ſequuntur, ut dicit Socin. *inter conſilia Curtii ſen. colum.* 20. *n.* 30. & *n.* 49. Tortus *in d. conſil. ult. poſt n.* 12. Colleg. Flor. *inter Curt. ſen. conſil.* 21. *n.* 8. ubi (*s*) conſuluit pro civitate Florentina, in qua fuerat furore popoli ſuſpenſus Archiepiſcopus Piſanus, & captus Cardinalis Salviatus; in quo caſu pro ipſa civitate pariter conſuluit Aret. *conſ.* 165. & Soc. *inter conſi. Curt. ſen. in d. conſilio* 20. Tortus *inter conſil. Ant. Butr. in d. conſ. ult.* Quinimo ex quacumque cauſa excuſari poſſit à temeritate, & à dolo, ceſſabit etiam pœna d. Clem. ſecundum gloſſ. *in d. verb. Temere*: quam dicit communiter approbatam Tortus *in d. conſil. ult. poſt n.* 5. *verſ. ſtat ergo.*

24 Spoliantes Chriſtianos navigantes pro honeſtis cauſis, & negotiationibus, ſunt excommunicati. Scias tamen, quod hic canon non eſt latæ ſententiæ, ſed ferendæ, ſecundum communem opin. ut atteſtatur Sum. Sylveſt. *Excommunicatio* 8. *in* 20. *excomm.* in 2. *dubio.* Pariter etiam ſunt excommunicati ſpoliantes Chriſtianos naufragium paſſos rebus ſuis. Et hic eſt canon latæ ſententiæ, modo competens monitio præcedat, ſecundum opinionem Innoc. quam dicit eſſe communem Sum. Sylveſt. *in loco præalleg.*

Chriſtiani (*t*) deferentes Saracenis habentibus 25
bellum cum Chriſtianis, arma, ferrum, &c. ſunt excommunicati, *cap. ita quorumdam, de Judæis*, & puniuntur pœna capitis, ut eſt text. *in l.* 1. & 2. *C. quæ res expor. non poſſ.* Debes autem ſcire, quod tempore belli omnino prohibitum eſt ad eos deferre quaſcumque merces, etiam ex iis, quæ non ſunt expreſſe prohibitæ in dictis juribus. Et hanc dicit eſſe communem opin. Alexan. *conſil.* 130. *poſt n.* 1. *libr.* 7. quem refert Boer. *deciſ.* 178. *n.* 18. Stracca *de mercator. ſol.* 68. *n.* 40. Et licet ipſe Stracca videatur de juris rigore inclinare in contrariam ſententiam, fatetur tamen ibi, *num.* 47. *in fin.* quod communis opin. eſt uſu recepta & conſuetudine approbata. Et adverte: quia in hoc non attenditur an deferens hoc faciat ea intentione, ut Chriſtiani impugnentur, vel non, ſecundum DD. ut dicit Alexan. *in d. conſil.* 130. *poſt n.* 1. Et hoc adeo verum eſt, ut, neque etiam liceat eo tempore belli ad eos deferre arma; vel alias merces prohibitas, pro redemptione captivorum. Et eſt communis opin. ut atteſtatur Alexan. *in d. conſ.* 130. *poſt num.* 1. Sum. Sylveſt. *in verb. Excommunicatio* 7. *in* 21. *excomm. num.* 6. Dicuntur autem Saraceni habere bellum cum Chriſtianis, quando bellum gerunt cum aliquo Principe Chriſtiano, ſeu dominio, vel oppido, ſecundum communem doctrinam, ut atteſtatur Sum. Sylveſt. *in loco præalleg. num.* 4. Ceterum ceſſante bello, licitum eſt Chriſtianis ad Saracenos quaſcunque merces deferre, modo non ſint ex prohibitis. Et hæc eſt communis opin. ut dicunt Alexan. & Boerius *in locis præallegatis.* Quæ autem ſint merces prohibitæ, habetur in legibus, & capitulis ſuperius allegatis, & diffuſe per Straccam, ubi ſup. *f.* 115. *n.* 12. & *aliis ſeq.*

Magiſtri, & Scholares Bononiæ convenientes ho- 26
ſpitem pro conducendo hoſpitio aliorum Magiſtrorum, vel Scholarium, ante tempus conductionis elapſum, ſunt excommunicati *cap.* 1. *de locato.* Et nota, quod in hoc propoſito nomine Magiſtrorum veniunt Doctores ſecundum omnes, ut atteſtatur Summa Sylveſt. *in verb. Excommunicatio, in* 4. *excomm. num.* 1. Hæc autem conſtitutio localis eſt, & locum habet ſolum Bononiæ, non autem in aliis ſtudiis, ſeu Univerſitatibus, etiam illis, quæ ſunt in terris Eccleſiæ. Et hæc eſt communis opinio, ut dicit Summa Sylveſtri *in loco præalleg. nu.* 3.

Schiſmatici omnes ſunt excommunicati, *cap.* 1. 27
de ſchiſmaticis. Scias tamen in hoc propoſito, quod quando duo, vel plures electi in Papam de Pontificatu contendunt, & aliqui bona fide unum illorum habent pro vero Pontifice, qui tamen legitime electus non eſt, illi ſunt propter probabile dubium excuſandi, & ita ſentiunt omnes divini, & humani juris periti, ut atteſtatur Simanchas *de hæret. c.* 56. *n.* 6.

Facientes (*u*) ſervari ſtatuta, vel conſuetudines 28
contra Eccleſiaſticam libertatem ſunt excommunicati, *cap. noverit, de ſenten. excom.* Scias autem, quod illa ſtatuta, vel conſuetudines dicuntur eſſe contra Eccleſiaſticam libertatem, quæ veniunt contra privilegium conceſſum Eccleſiæ univerſali à Deo, vel à Papa, vel Imperatore. Et hæc eſt communis theorica omnium Doctorum, ut dicit Abb. *conſil.* 83. *in primis verbis, lib.* 1. quem refert Dec. *in authen. Caſſa. n.* 18. *C. de ſacroſanct. eccleſ.* Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Summa Sylveſt. *in verbo, Excommunicatio.* 9. *in* 10. *excommunicatione, nu.* 1. Bertran. *conſil.* 50. *n.* 4. & *ſequ. lib.* 1. *in* 2. *parte.*

Uſur,

29 Uſurpantes de novo ſibi jus petronatus à locis piis vacantibus ſunt excommunicati. *c. generali, de electio. in 6.* Et ad hoc ut tales uſurpatores hujuſmodi excommunicationis ſententiam incurrant, duo requiruntur: Primum, quod uſurpent dicta jura de novo, ſcilicet a 14. annis citra; Secundum quod illa occupent, ipſis locis vacantibus. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Summa Sylveſt. *in verbo, Excommunicatio 9. in 14. excom. num. 2.*

30 Contrahentes ſcienter matrimonium in gradibus conſanguinitatis, vel affinitatis prohibitis, ſunt excommunicati. Dixi ſuprà *hoc eodem lib. §. inceſtus, verſiculo præterea.*

31 Alios (x) etiam excommunicationis caſus poteris videre apud Summiſtas, *in verbo, Excommunicatio*, & apud Jo. Ligna. *in tract. de cenſura eccleſiaſtica.*

32 Quæro nunc, an in ſententia excommunicationis requiratur citatio. Dixi ſup. *q. 31. verſ. item quæro.*

33 Quæritur etiam, an ſententia excommunicationis lata ex falſa cauſa valeat. Reſp. quod ſic. Ita tenet gloſ. *in cap. 1. in verbo, propter, de ſenten. excom. in 6.* quam dicit eſſe communiter approbatam Socin. *inter conſilia Curt. Sen. conſil. 20. num. 24. in fin.* Illam (y) tamen puto reſtringendam eſſe ut procedat, quando ille, qui excommunicat, etiamſi ſciviſſet cauſam non eſſe veram, fuiſſet nihilominus excommunicaturus, ut declarat Soc. ibi.

34 Solet dubitari, (z) nunquid ſententia excommunicationis nulla afficiat, & liget excommunicatum? Tu dic, quod ſi eſt lata ab homine, non ligat, ſi eſt nulla, ut dicit gloſſ. *in clem. 1. in verbo, ſubjacere, de ſentent. excomm.* quam dicit eſſe communiter approbatam Socin. *in alleg. conſ. 20. num. 30.* Et hoc adeo verum eſt, ut volenti dicere de ejus nullitate, non ſit opus petere abſolutionem, neque etiam ad cautelam, *cap. per tuas, de ſenten. excommun.* Et ita tenent Doctores, ut dicit Socin. *in loco præalleg.*

ADDITIONES

Ad Quæſt. LXXVII.

(*a*) *Succeſſive videamus.*) Farin. *tit. de delict. & pœnis, qu. 19. vol. 1. n. 38. uſque 42.* Ros.

1 *Succeſſive videamus.*) Adde, quod † ille, qui eſt excommunicatus, patitur ſexaginta duas pœnas, quas ponit Pet. Rebuff. *in concorda. titu. de excomm. non vitan. volum. 2.* & ad hoc vide etiam Carav. *in ritu 236. n. 12. cum ſeq.*

(*d*) *Percutient clericum.*) Pone, quidam mandavit alicui, quod verberaret Clericum, poſtea mittit nuncium, quod nullo modo deberet eum verberare; ſed antequam nuncius perveniret ad eum jam verberaverat Clericum, Utrum ipſe mandans ſit excommunicatus; quod ſic, vide per Jacob. de S. Georg. *in l. 1. ff. de offic. procur. Caſer. v. 42.* Idem in percutiente Monachum, vel converſum religioſum, *c. parocinanor, de ſenten. excom.* etiamſi percuſſiſſet de Judicis Eccleſiaſtici mandato, ut legitur, & not. *in cap. univerſitatis, eod. tit.* ubi uterque tenetur ire ad Papam. Et idem ſi Clericus percutiat alium Clericum, & Abb. & Fel. *in cap. cum pro cauſa, eod.* Idem in percutiente Clericum arma portantem *cap. in audientia.* Ubi Abb. & Fel. *eod.* Idem in potente prohibere, & non prohibente, per Felyn. *in cap. quanto, poſt num. 3. eod.* Idem in conſulente, inſtigante, & perſuadente percuti Clericum, per Cater. *in pract. crim. §. homicid. 5. n. 140.* Idem in percutiente conſanguineum ipſius Clerici, reſpectu tamen ipſius Clerici, per Marſ. *ſing. 164. Et quis dicatur clericus.* Cagnol. *in l. 2. de origin. jur. n. 22.* Et ſi Clerico injuriam inferens ſit laicus, punitur per judicem ſecularem, per Rol. *conſil. 25.* Idem in mandante percuti Clericum, & mandatario, qui non excuſatur Abb. & Fel. *in cap. mulieres, eod.* Fallit principalis concluſio pluribus modis, ut per Bertaz. *in repert. verb. percuſſio verſ. 38. 39. text. cap. cum voluntate §. fin. eodem.* Item fallit in percutiente Clericum, qui dimiſſo habitu Clericali enormitatibus ſe immiſcet, ad not. *in cap. perpendimus, eo.* Item fallit in percutiente Clericum vim inferentem, vel cum matre, uxore, filiave inventum. Rip. *in l. fin. C. de revoc. donat. n. 67.* Item fallit in ponente manum in perſonam religioſam officium turbantem. Abb. & Fel. *in c. veniens eod.* Sed quid de percutiente fratres tertii ordinis S. Franciſci, an incurrat *in d. cano.* quod non, per Calder. *conſ. 4. de regul.* & vide per Crav. *in conſ. 303. poſt num. 10.* Pariſ. *in conſ. 40. n. 14. vol. 3.* & pract. Papien. *in reſponſ. rei.* Gloſſ. tanquam publice excommunicatum, *c. 1. poſt n. 3.* ubi poſt Imo. *in c. non dubium, de ſenten. excomm.* & Gofred. in illius ſumma novem excipit caſus, in quibus Clericum percutiens non incurrit excommunicationem, quos illic vide: idem in percutiente Clericum volentem per Cater. *in pract. crim. fol. 201. n. 52.* Et regulam principalem cum undecim notabilibus ampliationibus, & tribus aliis limitationibus extenſis, vide per Duen. *ſub regul. 99. & illic in princip.* habes Auctores adnotatos ponentes regulam cum ampliationibus, atque limitationibus, quos non tranſcribo, ſed ad illos plene explicantes recurrendum cenſeo. Et omnino adde, quod ſi quis verberavit Clericum nomine meo, & ego ratificem illud delictum, ſtatim incido in excommu- 1
nicationem, text. *eſt in cap. cum quis, de ſentent. excommunic. libr. 6.* Immo ſi ego ratifico † in corde meo, licet non poſſit probari ratificatio, tamen ero excommunicatus quantum ad Eccleſiam triumphantem, & teneor facere me abſolvi: nam multi ligantur, quo ad Eccleſiam triumphantem, qui tamen non ſunt ligati quantum ad Eccleſiam militarem. Et hæc vide per Jacob. de S. Georg. *in l. ſi quis iniquum, §. ſi procurator, num. 4. & 5. in 1. lect. ff. quod quiſque juris* Grach.

Percutiens clericum) Farinac. *quæſt. 105. inſpect. 4. n. 195.* Ros.

2 *Percutiens*) Adde in hac † materia *c. ſi quis ſuadente diabolo* Socin. *in c. pervenit, num. 11. uſque ad fin. de pœn.* ubi infinitas poſuit quæſtiones ſpectantes ad materiam excommunicationis d. canon. quam examinavit per 35. *col.* & alibi reperies ita diffuſe tractatam, vide etiam ſeptem caſus, in quibus percutiens Clericum non incidit in ſententiam excommunicationis, de quibus per Innoc. *in c. non dubium de ſentent. excommun.* & per Duen. *in reg. 99.* habes ad iſtam regulam undecim ampliationes, tres limitationes, & ibi in prima limitatione habetur, quod non ſolum percutiens eſt excommunicatus, verum etiam ipſo jure ſine aliqua denunciatione per extravag. Martini V. quæ incipit inſuper ad evitanda, & illam refert etiam Felyn. *in c. Rodulphus, n. 39.* de reſcript.

Et quando quis dicatur injicere manus violentas in Clericum Summa Sylveſtr. *in verbo excommunicatio 6.* & Navar. *in Man. c. 27. n. 37.*

3 Item adde, quod † percutiens conſanguineum Clerici, reſpectu tamen ipſius Clerici incidit in canonem *d. c. ſi quis ſuadente*, ut per Marſ. *in ſing. 204.*

4 Item adde, quod † non incidit in canon. *d. c. percutiens fratres tertii ordinis S. Franciſci* juxta not. per Cravet. *in conſ. 303. n. 10.* & Pariſ. *conſ. 40. n. 14. vol. 3.*

5 Item † adde, quod pater verberans filium Clericum non incidit in excommunicationem, ſecundum Flor. poſt Tancretum *in l. ſed ſi, §. ſi magiſter, ff. ad l. Aquil. & addent. ad Alciat. de præſumpt. reg. 1. præſumpt. 3. n. 1.*

6 Item † adde, quod minor vigintiquinque annis incidit poſt pubertatem in pœnam dicti canonis, ſed non tenetur ire ad Papam, quia poteſt abſolvi per Diœceſanum, & in hoc minor ætas alleviat, *c. cum illorum in fin. de ſenten. excomm.* & Franc. Mar. *deciſ. ſeq. 822.* ubi aliter ſentit, & diſtinguit.

7 Item † adde, quod licet ipſo facto incurratur in canonem *c. ſi quis ſuadente diabolo*, propter violentam injectionem ma-
8 nuum in perſonam Clerici, requiritur † tamen publicatio, ſeu denunciatio, licet per talem denunciationem amplius non ligatur, cum non ſit de ſubſtantia excommunicationis, Franc. Marſ. *in deciſ. 810. par. 2.*

9 Item adde, quod † ſpuens in faciem Clerici, vel effundens aquam ſuper eum animo injuriandi, vel detinens Clericum per veſtem, vel frenum equi, vel auferens aliquid de manibus ſuis, incidit in canonem, niſi veſtes eſſent ſeparatæ à perſona Clerici; Franc. Marſ. *deciſ. 849. par. 2.*

10 Item † adde, quod tria requiruntur ad hoc, ut pœna Canonis incurratur, primo factum conſummatum, ſecundo animus injuriandi, ſeu dolus, tertio violentia; Franc. Marſil. *in deciſ. 821. par. 2.*

11 Item † adde, quod diſpoſitio *d. c. ſi quis ſuadente*, habet locum etiam in Clerico conjugato *c. unico de cleric. conjug. in 6.* & Vivi. *opin. 104. n. 5. vol. 1.*

12 Item † adde, quod Clericus hæreticus poſſet percuti ſine pœna *d. c. ſi quis ſuadente.* Card. *in clem. 20. ceterum de elect.* & Vivi. *ubi ſup. n. 7.*

13 Item † adde, quod ubicunque quis ludendo percuteret Cle-

Digitized by Google

Clericum, non incurreret excommunicationem aliquam *c. 1. de ſentent. excommun.* & Vivi. *d. opin.* 104. *n.* 11.

14 Item † adde, quod c. ſi quis ſuadente, ita habet locum in feminis; ſicut in maſculis, ut abſolvi nequeant, niſi a Papa. Viviu. *d. opin.* 104. *n.* 8.

15 Item † adde, quod percutiens Clericum non indutum habitu clericali, pœnam *d. cap.* non incurrit, quia in dubio non præſumitur ſciviſſe, illum eſſe Clericum. Bero. *conſil.* 187. a. 6. *vol.* 3.

16 Item † adde, quod offendens cadaver Clerici, ſive Religioſi, ut injuriam faciat, incidit in pœnam d. canonis, quia durat etiam privilegium in cadavere. Felin. *in c. à nobis el.* 2. a. 2. *de ſent. excom.* & Decian. *in tract. crim. lib.* 9. *cap.* 17. *n.* 19. *to.* 2.

Item adde, quod offendens Clericum excommunicatum incurrit pœnam dicti canonis, & eſt communis opinio, ut per Fel. *in c.* 1. *de ſent. excommunic.* & Dec. *in tract. crim. lib.* 6. *cap.* 17. *n.* 20. *tom.*

Item adde, ſi Clericus aggreſſus fuiſſet laicum, qui feciſſet eum aufugere, ſi in fuga ipſum Clericum aufugientem offenderet, incurreret pœnam d. cano. ut not. *in c. ſi vero il* 1. *de ſentent. excom.* ita in ſpecie tenet Jo. Lup. *in tract. de libert. Eccleſiaſt. qu.* 8. *circa finem*, quem refert, & ſequitur Decian. ubi ſupra *n.* 22. Bajardus.

(*c*) *Et ita communiter tenetur.*) Far. *q.* 128. *p.* 1. *n.* 25.

Putans eſſe Titium laicum.) Adde hoc idem ſervari in criminalibus inter laicos; Menoch. *de judic. lib.* 2. *cent.* 4. *caſu* 260. *ſub n.* 36. Boſſ. *tit. de homicid. n.* 73. vide gloſſ. *in c. ſi vero aliquis, in verbo ignoraverit de ſentent. excommunic. ſupra in* §. *homicidium, verſ. dicunt etiam.* Drogh.

Quod ſic.) Adde iſtud ob memoriam priſtinæ dignitatis: unde per Tiraq. *in reg. ceſſante cauſa* 15. *limit.* a. 4. Giach.

(*f*) *Incident in pœnas.*) Communis eſt opinio, quod non incident in pœnam *dicti cap. ſi quis ſuadente*, ſecundum Bermond. *in tract. de concub. fol.* 267. a. 5. *in fi.* Guiot.

(*g*) *Item quid ſi clericus.*) Adde, quod nedum Clerici alios invadentes principaliter propter perſonam, vel propter res poſſunt percuti ſine pœna excommunicationis: verum etiam mandantes, conſulentes auxilium, & favorem dantes, ut tradit Bald. *in repet. l.* 1. *C. unde vi. num.* 35. & 54. Item Clericus mandans, aut inſtigans, ut alius occidatur, & percutiatur, quod ſit irregularis, habetur per Carrer. *pract. crim.* §. *homic.* 5. *n.* 68. qui *num. ſeq.* ponit de eo, qui percutiat aliquem armis Clerici, & *n.* 70. ſi mandatarius in aggreſſo occidatur, an ſit irregularis ob mortem mandatarii. Giach.

17 (*h*) *Scias autem*) Adde, quænam † dicatur levis offenſa, & quæ gravior per ſummam Armil. *in c. excommunicatio el* 5. *nu.* 9. & per Franc. Marci. *in deciſ.* 823. ubi tenet, quod Epiſcopi arbitrio relinquitur.

18 Item adde plures caſus ſpeciales, in quibus ordinarius poteſt abſolvere, quos ponit D. Anto. *in Summa* 3. *par. titul.* 24. §. 1. & §. 2. & §. 3. Franc. Marc. *deciſ.* 822. & 826. *& aliis ſeq. par.* 2. Bajar.

(*i*) *Levis*) Ad dignoſcendum autem, an percuſſio ſit gravis, vel enormis, an vero levis: vide *per ſummam Armil. c. excommunicatio.* 5. *ſub n.* 9. & Caiet. ubi ſup. *col. pen.* Et quoniam can. loquitur de manibus violentis, ideo pro declaratione, vide Armil. *eod. c. ſub* a. 1. & 2. alia exempla *ſub n. fin.* & per Caiet. *in ſummula c.* 10. *de excommunicatio. char. mihi* 121. Item nota. ex quo cauſa eſt univerſalis, quod comprehendit omnes doli capaces, ut inquit Summa Armil. Doli autem capax quis dicatur, vt. per Angel. de Aret. *in ſumma Inſtit. de oblig. quæ ex delict. naſcun.* Item alios caſus, in quibus injuria dicitur gravis, & atrox, vi. per Ang. de Aret. *in* 6. §. *atrox, Inſtit. de injur.* Giach.

19 (*k*) *Sed pone.*) Adde, quod unica † tantum canonis ſententia excommunicatione affici debet, & non pluribus excommunicationibus, & eſt communis opin. ut per Covar. *var. reſol. lib.* 2. *c.* 10. *n.* 8. *in verſic. quartum, & ibi in verſ. quintum eſt*, habetur, quod ſi quis percuſſerit Clericum ſemel, ob id ipſo jure à Canone ſit excommunicatus, atque iterum ſi eundem Clericum ex intervallo percuſſerit, alia canonis ſententia excommunicatione ligabitur, nam ſemel excommunicatus † iterum poteſt excommunicari. gloſſ. *in c. cum pro cauſa, & in c. officii de ſent. excom.* Bajar.

20 (*l*) *Clerici*) Adde, quod † talis excommunicatio hodie non poteſt ferri in participantes, niſi canonica monitione præmiſſa, *ut in c. ſtatuimus, de ſent. excom. in* 6. & Socin. *in c. ſignificavit, n.* 7. *hic allegat, & in c. perpendimus in* 10. *princip. artic. n.* 234. *de ſent. excom.* Bajar.

(*m*) *Sunt excommunicati*) Facit hic, quod de receptatoribus dixit Menoch. *tract. de arb. jud. lib.* 2. *caſ.* 348. *infr. q.* 90. *verſ. fin.* Drogh.

Sunt excommunicati) Adde, ut per Abb. & Fel. ibi. Giach.

(*n*) *Incendiarii*) Pœna incendiariorum, qui ob inimicitias, vel prædam committunt incendium, eſt mors, *l. capitalium*, §. *incendiarii*, *ff. de pœnis.* Item qui comburunt ædes, *ff. de incen. ruin. nau.* Adde Nat. *conſ.* 24. & *ſeq.* Intellige tamen prædicta quando data opera commiſſum eſt incendium: ſecus ſi culpa, vel caſu. Guiot.

Incendiarii) Adde, quod † incendiarius Eccleſiarum ipſo 21
jure eſt excommunicatus, ſed incendiarius aliorum locorum non eſt excommunicatus, ſed excommunicandus, & poſt publicationem abſolutio reſervatur Papæ, niſi in mortis articulo. Soc. *in d. cap. tua nos, n.* 13. & *ſequen.* & *in cap. officii* 23. *articul. de ſent. excommun.*

Item † adde, quod ſi quis domum propriam, vel ſegetem 22
incenderet, licet peccaret abutendo re ſua, tamen non teneretur pœna incendiarii niſi dolo malo id faceret, ut etiam aliena bona incenderet. Socin. *in c. conqueſti. n.* 29. *de ſentent. excommunicationis.*

Item † quod incendiarius Eccleſiarum etiam non conſecra- 23
tarum ipſo jure eſt excommunicatus; quod etiam procedit in cœmeteriis, ut ibi per eum.

Item adde, quod incendiarii ſunt excommunicati, ſi non 24
habent jus incendii, puta propter juſtum bellum. 23. *q.* 4. *cap. qui peccat.* Soc. *in d. c. conqueſti. numer.* 27. *de ſent. excommunic.* Bajard.

(*o*) *Offendentes.*) Adde † Soc. *in c. in quibuſdam*, a. 27. *de* 25
pœnis, & quia text. *in c. felicis* non loquitur de pœna interficientis Cardinalem, ibi dicit, quod ſi eſſet laicus, non ſolum pœna capitali ultimi ſupplicii puniri deberet, verum etiam aliquo ultimo graviſſimo ſupplicio, ut tranſiret in aliorum exemplum. Bajar.

(*p*) *Diffidati apud omnes.*) Adde hoc in idem de aſſaſſinis, & de bannitis, qui poſſunt impune offendi, ut eſt ſup. *q.* 36. *ver. Item quæro. ad pr.* Drogh.

(*q*) *Impune offendi*) Farin. *q.* 112. *inſpect.* 2. a. 108. *vol.* 5. & *n.* 111. & 120. Ros.

(*r*) *Percutientes injurioſe.*) Far. *d. q.* 12. & *inſpect.* 2. *n.* 230. & *ſeq.* Ros.

Percutientes.) Adde Soc. *in c. in quibuſdam*, a. 28. *cum ſequ.*
de pœn. ubi † habetur, quibus pœnis tam ſpiritualibus, quam 26
temporalibus, afficiantur offendentes Epiſcopos, Presbyteros, & alios Clericos inferioris ordinis, & ſi quis offenderit Epiſcopum, vel Clericos in Eccleſia, & divina officia turbaverit,
pœna capitali punitur ad inſtar criminis læſæ Majeſtatis *c. in-* 27
primis §. *de perſona* 2. *q.* 1. & *l. ſi quis in hoc genus C. de epiſc. & cler.* & occidens Epiſcopum debet puniri per judicem laicum, *c. ſunt quædam* 23. *q.* 5. & de offendente Epiſcopum, Archiepiſcopum, Patriarchas, & Nuncios late per Vivi. *opin.* 88. *lib.* 1. & ultra alias pœnas percutiens Cardinalem, aut Epiſcopum, aut qui ceperit, ſeu bannierit, vel hæc mandaverit fieri, ratumve habuerit, ipſo jure privatur beneficio. *Clem.* 1. *de pœn.* & Rebuf. *in tractation. de benef. titul. de modis amit.*
benef. n. 39. & 40. & offendentes † Epiſcopos, Archiepiſco- 28
pos, Patriarchas, Legatos, ſive Nuncios Sedis Apoſt. incurrunt pœnas *d. c. felicis, de pœn.* perinde ac ſi Cardinales offendiſſent per Bul. *in cœna Domini*, ut late per Navar. *in ſuo Man. c.* 27. *n.* 67. *verſ. ſecunda quo ad felicis, de pœnis to.* 1. & *ibi verſ.* octavo dicit, quod Epiſcopum electum, & confirmatum, ſed non conſecratum percutiens non incurrit Bullam. Et quid de offendente Epiſcopum, qui dignitati Epiſcopali renunciavit, & de offendente Epiſcopum electum Decian. *in tract. criminali lib.* 6. *c.* 17. *n.* 27. *tom.* 2. Bajard.

(*s*) *Ubi conſuluit pro Civitate Florentina.*) Adde quod † Ci- 29
vitas, quæ occidit duos Epiſcopos, deſinit eſſe Civitas, & non dent ulterius ei dari Epiſcopus 25. *q.* 2. *c. ita nos*, *Alber. de Roſ. in rubr. C. de epiſc. & cler.* Car. Florent. *in clem.* 1. §. *Civitas de pœn. Affl. in conſt. dubitationem num.* 14. *rubr.* 101. *fol.* 190. Bajar.

(*t*) *Chriſtiani deferentes arma Saracenis*) Adde hunc eſſe caſum Bullæ in Cœna Domini, de quo ſup. *q.* 68. *ver. hoſtibus ferrum.* Drogh.

(*u*) *Facientes ſervari.*) Item ſtatuta contra libertatem Eccleſiaſticam, quæ dicantur, vide *in reperto. ad do.* Felin. *col. mihi* 617. §. *ſtatuta contra libertatem eccleſiæ.* Giach.

Facientes ſervari ſtatuta) Laderch. *conſ.* 103. Ros.

Facientes ſervari) Adde, quod non † incurrunt excommu- 30
nicationem, qui violant libertatem Eccleſiaſticam, ut nonnulli cenſuerunt, ſed ſolum, qui eam violant per viam ſtatutorum, & conſuetudinem contrariam, ita ait Navar. *in ſuo Manuali, c.* 37. *n.* 119. *tom.* 1.

Item adde, quod Bald. *in* § *proficiſci* 27. *qu. ff. de offic. pro-* 31
conſ. tenet, quod Judex ſi ſervans ſtatutum contra libertatem Eccleſiaſticam, non peccat, ſed in hoc erravit, & ſtatuta contra libertatem Eccleſiaſticam non valent, niſi talia ſtatuta eſ-
ſent contra privilegium † datum alicui particulari Eccleſiæ, 32
ut eſt communis opin. de qua Tabiena, *in verb. excommunicatio caſu* 20. *pag.* 670. & Caiet. *in ſummula ſua in ver. excommu-*
nicatio capit. 31. *verſ. quarto nota.* ſed † laici non poſſunt ſta- 33
tuere ſuper Eccleſiis *c. quæ in Eccleſiarum, & c. Eccleſia S. Mariæ de conſtit.* & ibi Doctores.

Item

34 Item adde, quod ſtatuta laicorum, quæ poſſent afferre
commodum, & incommodum Clericis, non dicuntur con-
tra libertatem Eccleſiæ, Abb. *in c. Eccleſia S. Mariæ col.* 5.
verſ. circa hoc tamen, & Marant. *in diſput.* 8. *n.* 20. contrarium
tenuit Lappus *in alleg.* 92. inſpeximus, dicens, quod ſi quis
ſtatuat, ne quis panem coquat alicui Monaſterio, vel ne
molat bladum, vel ne aliquid vendat, vel ab eis emat, &
quod laicus, quod tenet ab Eccleſia, poſſit certis caſibus alie-
nare, facit contra libertatem Eccleſiaſticam. Caiet. autem
in ſummula in verb. excommunicatio c. 37. *in fine* dicit, quod
prædicta non ſunt proprie contra libertatem Eccleſiaſticam,
ſed contra humanam ſocietatem; verum quia in odium Ec-
cleſiæ fiunt, præſumuntur fieri contra Eccleſiaſticam liberta-
tem, quod dictum inquit eſſe ſingulare Navar. *tom.* 1. *tit. de
cenſ. Eccleſiaſticis. c.* 27. *n.* 119.
35 Item adde, † quæ ſtatuta dicantur contra libertatem Ec-
cleſiaſticam per Soc. *in d. c. noverint de ſent. excom. n.* 4. *cum
ſequ.* ubi ponit, quæ ſtatuta contra libertatem Eccleſiaſticam
requirantur, ut excommunicatio ipſo facto incurratur, &
quæ violatio Eccleſiaſticæ libertatis, & an quis incurrat ex-
communicationem ipſo jure ob violationem Eccleſiaſticæ li-
bertatis; & an procedat indiſtincte, tam in Clericis, quam
in laicis, & an Univerſitas ſit excommunicata, quæ talia
ſtatuta facit; & an mandantes, dictantes, conſulentes, &
36 ſcribentes, & quid † ſi Dominus vel Decuriones demanda-
rent aliquibus, quod facerent ſtatuta, & illi fecerunt aliqua
contra libertatem Eccleſiaſticam; utrum mandatores ſint ex-
communicati ipſo facto, etiam quod poſt talia ſtatuta pona-
tur ſtatutum generale, caſſans ea, an evitetur pœna excom-
municationis: & quando ſtatuentes, vel facientes ſervari
ſtatuta, vel conſuetudines contra libertatem Eccleſiaſticam
excommunicentur, late Caiet. *in ſummula ſua in ver. excom-
municatio cap.* 31. *&* 37. & Navar. *tom.* 1. *tit. de cenſuris Ec-
cleſiaſt. num.* 117. ubi ponit multas declarationes, ſive limi-
tationes.
37 Item † adde, quod libertas Eccleſiaſtica non læditur per
ſtatuta laicorum, quæ habent in ſe naturalem æquitatem, &
civilem. Bald. *in cap.* 1. *de alienat. feudi n.* 7.

Item adde, quod ſtatutum laicorum valet in præjudicium
Eccleſiæ in quærendis, non in quæſitis. Bart. *in l. reſcripto*, §.
fin. ff. de mun. & honor. Bald. *in rub. de conſtitut. col.* 2. *verſ.
quæro, an valeat ſtatutum*, idem Bald. *in conſil.* 9. *inter con-
ſilia Anch. incip. factum ſuper quo. columna fin.* Barb. *conſ.* 41.
colum. 20. *vol.* 1. Decian. *conſ.* 267. *num.* 9. & Crav. *conſ.* 251.
n. 2. Bajar.

(*y*) *Alios.*) Hic ſcias, quod Armil. ponit nonaginta quin-
que caſus, ſed Sylveſt. magis diffuſe totam materiam excom-
municationis extenſam prout per decem capita. vi. utrobique,
& unum adde, quod ſi quis † includat Clericum invitum in
aliquo certo loco, licet violentiam non inferat in ejus per-
ſonam, tamen incidit in ſententiam excommunicationis, ut
per Jacob. de S. Georg. *in l. quod ſi quis*, §. *quod prætor*, *n.* 6.
ff. ne quis eum, qui in jus voc. eſt. vi eximat. Bajar.

(*y*) *Illam tamen puto reſtringendam.*) Adde, quod iſta
reſtrictio, & declaratio fuit Taber. *in capit. perpendimus*, quæ
reprobatur per Soc. *in d. c. perpendimus*, *num.* 176. *cum ſeq.*
38 † ubi concludit, quod ſententia excommunicationis tenet,
ſive lata fuerit ex falſa cauſa, ſive ex non legitima, etiam
mala intentione, vel ex invidia, dummodo poteſtas fuerit
in excommunicatore, & diſpoſitio in patiente, & habilitas
materiæ, Bajar.
39 (*z*) *Solet dubitari.*) Adde, quibus † caſibus ſententia ex-
communicationis ſit nulla per Socin. *in cap. perpendimus in* 10.
artic. q. 18. *de ſent. excom.*
40 Item adde, quod, † ſi ſententia excommunicationis eſſet
injuſta, non ligaret quo ad Deum, ſed quo ad homines, ut
eſt communis opin. de qua Burſ. *in conſil.* 72. *n.* 54. & Socin.
in c. ſacris num. 13. *cum ſeq.* ubi, quod ſi excommunicatus
contemneret, læderetur etiam quo ad Deum, & quod hoc
procedit ſive ſententia ſit injuſta ex ordine, ſive ex animo,
41 ſive ex cauſa; niſi † eſſet talis injuſtitia, quæ redderet ſen-
tentiam nullam, & ibi etiam tractat, quid de ſententia in-
juſta delegati. Bajar.

QUÆSTIO LXXVIII.

De pœna confiſcationis omnium bonorum,

SUMMARIA.

EX CLARO.

1 *De pœna confiſcationis omnium bonorum.*
Diſpoſitio authenticæ, bona damnatorum, an corrigat jura antiqua, per quæ imponebatur bonorum confiſcatio, ibid.
2 *Sententia capitalis ex diſpoſitione ſtatuti an ſecum trahat confiſcationem bonorum.*
3 *Quæ ſint crimina, pro quibus impoſita eſt bonorum confiſcatio.*
4 *Apoſtata punitur confiſcatione bonorum.*
Et quis dicatur apoſtata, ibid.
Et an apoſtata recipiatur ad pœnitentiam, ut hæreticus, ibid.
5 *An quilibet judex poſſit imponere pœnam confiſcationis bonorum.*
6 *Epiſcopi an habeant fiſcum, cui poſſint bona delinquentium applicare.*
7 *Quæ veniant in confiſcatione bonorum.*
Et an ea omnia, quæ tranſeunt in extraneos heredes, ibidem.
Et an feudum, ibid.
Et an emphyteuſis, ibid.
8 *Et an jus patronatus.*
9 *Et an in confiſcatione bonorum mobilium, & immobilium veniant jura, & actiones.*
10 *Et an in confiſcatione veniant bona prohibita alienari.*
Et quid ſi non ſit expreſſum fideicommiſſum in caſum alienationis, ibid.
Et quid ſi prohibitio facta ſit ad tempus favore ipſius prohibiti, ibid.
11 *Et an in confiſcatione bonorum filiifamil. veniant etiam bona profectitia.*
12 *Et an adventitia.*
13 *Et an caſtrenſia.*
14 *Et an econtra publicatis bonis patris cenſeatur publicatum peculium profectitium filii.*
15 *Dos mulieris an confiſcetur.*
16 *Bona alienata per delinquentem poſt delictum commiſſum an veniant in confiſcatione bonorum.*
Et quid ſi fraus intervenit, ibid.
17 *Et quomodo probetur fraus.*
18 *Et quid ſi ex eo delicto non eſt impoſita ipſo jure confiſcatio bonorum, vel interdicta bonorum adminiſtratio.*
19 *Et quid ſi alienatio facta ſit poſt accuſationem.*
20 *Et quid ſi facta ſit poſt ſententiam.*
21 *Delinquens an poſſit dare de bonis ſuis in ſolutum creditoribus.*
22 *Quando reperitur in bonis confiſcatis pretium rei venditæ per delinquentem, an poſſint poſſeſſores bonorum moleſtari.*
23 *Obligationes an tranſeant in fiſcum.*
Et an obligatio naturalis, ibid.
Et an obligationes conditionales, ibid.
24 *In confiſcatione an veniant bona futura.*
25 *Jus adeundi an tranſeat in fiſcum.*
26 *An ſecuta confiſcatione bonorum patris, reſervetur filiis aliqua portio.*
27 *Sententia confiſcationis bonorum an trahatur ad bona ſita extra territorium confiſcantis.*

Et

Et quid in bonis mobilibus, ibid.
28 *Creditores unius territorii an poſſint agere contra fiſcum alterius territorii.*
29 *Fiſcus, ad quem perveniunt bona alicujus, an teneatur ſatisfacere omnibus creditoribus, & legatariis.*
30 *Et an ultra vires hæreditarias.*
31 *Fiſcus, an præferatur creditoribus delinquentis.*
32 *Fiſcus an habeat bona delinquentis tacite hypothecata.*

Ex Additionibus.

1 *Confiſcatio bonorum quomodo procedat de jure.*
2 *Et quare ſit introducta.*
3 *Et quomodo applicetur, ſi fuerint plures Domini unius caſtri.*
4 *Confiſcatio qua infligitur ipſo jure, quid operetur, remiſſive.*
5 *Et quando veniat ipſo jure, remiſſive.*
6 *Declarationes, & limitationes ad auth. bona damnatorum.*
7 *Confiſcatio quando dicatur venire tacite & in conſequentiam.*
8 *Confiſcatio non habet locum contra Neapolitanos, niſi in crimine læſæ Majeſtatis, & hæreſis.*
9 *Nec Bononiæ ex conſuetudine.*
10 *Et quis in eis ſuccedat.*
11 *Confiſcatio impoſita contra diſpoſitionem Aut. bona, eſt nulla ſine appellatione.*
12 *Statutum, quod bona delinquentium vere, vel fictè confiſceta intelligantur à die commiſſi criminis, quomodo intelligatur.*
13 *Confiſcatio non habet locum in condemnato ad mortem pro furto forma ſtatuti.*
14 *Nec in delictis privatis, niſi ſtatuto nominatim caveatur.*
15 *Nec in eo, qui condemnatus moritur, niſi in crimine Hæreſis, & læſæ Majeſt.*
16 *Nec in delictis non conſummatis.*
17 *Confiſcatio fit ipſo jure in* 260. *caſibus, remiſſive.*
18 *Apoſtaſia quid ſit, quomodo puniatur, & de ipſius proceſſu, & excuſationibus.*
19 *Confiſcatio non venit ſub generali arbitrio conceſſo Judici.*
20 *Citatio in civilibus ſub pœna confiſcationis non valet.*
Feudatarius non poteſt privari poſſeſſione feudi à Principe, niſi ſit convictus de delicto per ſententiam.
†20 *Alimenta non comprehenduntur in bonorum publicatione.*
21 *Officium Cavaleriatus, & ſimilia an veniant in confiſcatione.*
32 *Vaſallus Baronis fidelis ſi rebelletur contra Regem, an feuda, quæ tenet à Barone, redeant ad Baronem fidelem, vel ad Regem.*
23 *Confiſcatio an extendatur ad feuda.*
24 *Et an ad bona prohibita per teſtatorem alienari.*
25 *Et an ad emphyteuſim.*
26 *Et an ad jus Patronatus.*
27 *Et quid ſi confiſcatur villa, in qua erat Jus patronatus.*
28 *Et an ad jura, actiones, & nomina delictorum.*
29 *Et an ad uſumfructum bonorum prohibitorum alienari.*
30 *Et an ad bona feudalia.*
31 *Et an ad fructus feudi.*
32 *Et quid ſi fuerit facta ſubſtitutio, ſi ſine liberis.*
33 *Et quid ſi fuerit facta confiſcatio tacentibus, & videntibus fideicommiſſariis, an fideicommiſſum extinguatur.*
34 *Uxor relicta Domina, Maſſaria, & uſufructuaria, ſi bona confiſcentur, erit uſufructuaria, non alimentaria tantum.*
35 *Bona fideicommiſſi, ſi vivente hærede moriatur fideicommiſſarius, tranſeunt libere in fiſcum.*
36 *Filii poſiti in conditione quando faciant deficere conditionem ad favorem ipſorum, vel fiſci, remiſſive.*
37 *Fidejuſſores rei, qui pro pace ſervanda fidejuſſerant, præferuntur fiſco in fructibus bonorum ſubjectorum fideicommiſſo.*
Idem in fidejuſſoribus de repræſentando, eod. num.
38 *Fideicommiſſum factum in caſu, in quo hæres committat delictum, an dicatur factum in fraudem fiſci.*
39 *Et quid in crimine læſæ Majeſtatis.*
40 *Et quid de legitima.*
41 *Bona non prohibita expreſſim alienari, ſed ex mente teſtatoris volentis ea conſervari in familia, non tranſeunt in fiſcum.*
42 *Prohibitus alienare ad ſui favorem, ſi delinquat, habet fiſcum ſucceſſorem.*
43 *Et qui ſi ſit prohibitus inter vivos.*
44 *Et an fiſcus detrahat Trebellianicam.*
45 *Et an reſtitutus ex indulgentia Principis recuperet bona remanſa penes agnatos, quæ teſtator prohibueret alienari, quia volebat ea remanere in familia.*
46 *Legitimæ alienatio quando poſſit prohiberi ratione minoris ætatis.*
47 *Et an veniat in confiſcatione.*
48 *Confiſcatio bonorum filii an extendatur ad legitimam vivo patre.*
49 *Et an peculium profectitium, in quo filius habeat poteſtatem donandi, & diſponendi.*
50 *Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico.*
51 *Et quid in peculio adventitio.*
52 *Et quid ſi in eo habet filius adminiſtrationem.*
53 *Confiſcatis bonis patris, an confiſcetur uſusfructus dicti peculii in damnum filii.*
54 *Filius negotians nomine patris, totum lucrum acquirit patri.*
55 *Bona adventitia non publicantur, etiam quod inter patrem, & filium eſſet factum compromiſſum, & laudatum, filius de illis poſſet libere diſponere.*
56 *Jul. Clar. lapſus.*
57 *Peculium Caſtrenſe an publicetur, & an profectitium.*
58 *Et quid de uſufructu peculii profectitii, vel adventitii.*
59 *Patria poteſtas an probetur pro mediam capitis diminutionem, remiſſive.*
60 *Publicatis bonis patris, ſi ex ſtatuto reſervetur dimidia bonorum filiis, in illa pater non habet uſumfructum.*
*60 *Uxor quando poſſit reſiſtere publicationi bonorum ſui mariti.*
61 *Uxoris bonis publicatis, non veniunt veſtes feſtivæ, & pretioſæ.*
62 *Dos an veniat in executione, ſi uxor fuerit condemnata.*
63 *Et quid ſtante ſtatuto quod vir dotem lucretur.*
64 *Et ſi mulier fuerit reſtituta, an recuperet acquiſitum viro propter confiſcationem.*

65 *Ma-*

65 *Maritus condemnatus poteſt reſtituere dotem uxori, vel ei dare prædia in ſolutum.*

66 *Donatio facta à viro uxori ante reatum non pertinet ad fiſcum.*

67 *Fiſcus an poſſit opponere uxori exceptionem non numeratæ dotis.*

68 *Dos amiſſa ab uxore propter mortem mariti, applicatur hæredibus viri.*

69 *Dos auſertur marito ſtatim lata ſententia contra uxorem.*

70 *Dos filiæ publicatur etiam in præjudicium patris.*

71 *Dos uxoris mandantis interfici maritum an veniat in confiſcatione.*

72 *Dotis uſusfructus an publicetur.*

73 *Maritus an poſſit opponere contra fiſcum, quod non tenetur niſi in quantum poteſt.*

75 *Dos uxoris quando confiſcetur propter hæreſim mariti.*

76 *Donatio cauſa mortis facta uxori an publicetur confiſcatis bonis mariti.*

77 *Et quid in donatione propter nuptias & inter vivos.*

78 *Dos debet reddi per fiſcum uxori ex bonis mariti publicatis ſummarie, & ſine ſententia diffinitiva.*

79 *Uxor virtute ſuæ hypothecæ non impedit confiſcationem bonorum mariti.*

80 *Lim. niſi mulier inhæret poſſeſſioni illorum bonorum.*

81 *Ampl. etiam in donatione ante nuptias.*

82 *Uxor propria auctoritate recipit poſſeſſionem ſuorum bonorum, antequam à fiſco occupentur.*

83 *Uxor propter ſuam hypothecam impedit demolitionem bonorum mariti.*

84 *Et quid ſervetur in practica.*

85 *Dos confeſſata quando poſſit exigi contra fiſcum, remiſſ.*

86 *Dos quomodo ſit reſtituenda, ut fiſcus non poſſit aliquo tempore moleſtari.*

87 Auth. præterea C. unde vir, *an procedat publicatis bonis mariti.*

88 *Uxor petens alimenta ex bonis viri publicandis an ſit audienda.*

89 *Vendens bona in fraudem fiſci non poteſt ea repetere.*

90 *Donatio non revocatur condemnato donatore in contumaciam.*

91 *Donatio cauſa mortis revocatur ſecuto crimine, etiam non docto de fraude.*

92 *Fraus quomodo probetur.*

93 *Simulatio an intercceſſerit, judex arbitrabitur.*

94 *Simulatio contractus præſumitur, etiam quod quis habeat pacem cum inimicis.*

95 *Item ſi alienans remanſerit in poſſeſſione rei donatæ.*

96 *Clam quid fieri quando dicatur.*

97 *Et quid ſi dicatur Notario, ut nihil propalet.*

68 *Fraus præſumitur ſecuto delicto incontinenti poſt alienationem.*

99 *Alienatio facta poſt delictum quando valeat, remiſſ.*

100 *Emptor rei alienatæ in fraudem fiſci non recuperat illius pretium.*

102 *Confiſcationis ipſo jure effectus.*

103 *Et quid ſi ſtatutum requirat delinquentem condemnari.*

104 *Debitor delinquens an poſſit dare in ſolutum bona creditoribus.*

105 *Et quid ſi ſit obligatus cum juramento.*

106 *Jura conditionalia an tranſeant in fiſcum.*

107 *Et quid de ſubſtitutione facta poſt mortem inſtituti.*

108 *Fiſcus ſuccedens alicui per confeſſionem, poteſt exigere dotem filiæ ſoluto matrimonio vigore ſtipulationis factæ per patrem.*

*108 *Fiſco non debetur legitima filii banniti mortuo patre.*

109 *Alimenta filii banniti non debentur fiſco.*

110 *Publicatio bonorum non extenditur ad bona poſtea acquiſita.*

111 *Legitima filii non debetur fiſco vivo patre.*

Filius homicida poteſt exhæredari, numer. eod.

112 *Fiſcus poteſt petere ſupplementum legitimæ.*

113 *Fiſcus an ſuccedat condemnato in omnibus juribus ad extraneos hæredes tranſeuntibus.*

*113 *Bona hæretici ante ſententiam promulgatam occupari nequeunt.*

114 *Bannitus, qui poteſt impune offendi, poteſt etiam bonis privari.*

115 *Bannito excluſo à ſucceſſione, an admittatur fiſcus, vel veniens ab inteſtato.*

116 *Jus adeundi an tranſeat in fiſcum.*

117 *Hæreditas paterna an publicetur, ſi filius ante mortem patris delinquat, & eo mortuo fiat inquiſitio, & condemnatio.*

118 *Fiſcus ſuccedit in hæreditate patris in Regno Neap. pro rata, qua filius ſucceſſiſſet.*

119 *Pater in Regno prædicto non moleſtatur pro filiis delinquentibus.*

120 *Confiſcatis bonis patris, an aliquid filiis reſervetur.*

Legitima non debetur filiis, quando dimidia tantum bonorum paternorum publicatur.

121 *Et quid de Nepotibus & filiis adoptivis & legitimatis.*

122 *Filius non poteſt cogi accipere legitimam in pecunia, nec in re viliori.*

123 *Publicatis bonis filii, an reſervetur aliquid patri.*

124 *Et quid in crimine læſæ Majeſtatis.*

125 *Et quid de filiabus.*

126 *Filius excluſus ab hæreditate ob aliquod detrimentum, eſt etiam excluſus à legitima.*

127 *Filio bannito non debetur legitima.*

128 *Portio reſervata filiis debetur vivente patre.*

Legitima quanta, & quando debeatur, remiſſ.

129 *Et an filiis natis poſt bannum.*

130 *Legitima filiæ condemnatæ de crimine læſæ Majeſtat. quanta ſit.*

131 *Publicatis bonis matris an reſervetur aliquid filiis.*

132 *Bona extra territorium quando confiſcantur. Princeps non poteſt concedere gratiam quo ad bona alterius Principis.*

Et quid in bonis applicatis Baroni, ibid.

133 *Bona citati ſub pœna confiſcationis, cui applicentur.*

*133 *Fiſcus an ſuccedat morienti ſine teſtamento, cujus filius ſit bannitus.*

134 *Feudum confiſcatum an applicetur Domino, vel Principi.*

135 *Et quid de bonis confiſcatis ob crimen hæreſis.*

136 *Et quid ob crimen læſæ Majeſtatis.*

137 *Bona confiſcata applicantur Domino Territorii, licet confiſcatio præceſſerit conceſſionem caſtri.*

138 *Bona Clerici condemnati per Epiſcopum applicantur Domino temporali.*

139 *Fiſcus ſuccedit in nomine debitoris exiſtentis in alieno territorio.*

140 *Annuus reditus an ſpectet ad Dominum loci, in quo ſolvitur, vel ad Dominum territorii, in quo eſt ſita res, propter quam ſolvitur.*

141 *Bona alieni territorii veniunt, quando confiſcantur bona ubicumque exiſtentia, licet ibi non eſſent leges ſpeciales, virtute quarum poſſet fieri confiſcatio.*

142 *Hæreditas ablata alicui ut indigno applicatur fiſco teſtatoris.*

143 *Bona confiſcata cui applicentur de conſuetudine.*

144 *Confiſcatio ad quem pertineat mutato Domino ante ſententiam, ſed poſt delictum.*

145 *Bona confiſcata ſi à fiſco loci derelinquantur, in quo ſita ſunt, non applicantur fiſco condemnantis.*

146 *Fiſcus non habet jus accreſcendi, nec eſt propriè hæres.*

147 *Confiſcatio quando ad bona alibi ſita extendatur.*

148 *Bona, quæ non veniunt in confiſcatione, remanent venientibus ab inteſtato.*

149 *Bona uxoris condemnatæ, (quod maritum interficere fecit,) ſita extra territorium, cui applicentur.*

150 *Bona extra territorium veniunt in confiſcatione, quando imponitur per ſtatutum in caſu, in quo erat etiam impoſita de jure communi.*

151 *Pecunia tradita cambiis connumeratur inter Immobilia.*

152 *Item deſtinata ad emptionem immobilium.*

153 *Æs alienum quomodo dividatur, quando bona propter confeſſionem dividuntur inter plures fiſcos.*

153 *Creditores publicis pœnis præferuntur.*

154 *Fiſcus non habetur per omnia loco hæredit.*

155 *Bannitus, cujus bona fiſcus ademit, liberatur à creditoribus.*

Fiſcus non eſt neceſſarius ſucceſſor. numer. eod.

Fiſco repudiante, quis ſuccedat, ibid.

Fiſcus non tenetur, ſi ſuccedit in quota bonorum. ibid.

156 *Fidejuſſor debitoris, cujus bona fuerunt confiſcata, non per hoc erit liberatus.*

157 *Debitor, cujus bona fuerunt publicata, ſi reſtituatur ad vitam tantum, an teneatur ad antiqua debita.*

158 *Fiſcus non poteſt dicere creditoribus, ut ſatisfaciant ſibi de aliis non confiſcatis.*

159 *Princeps ſi donaverit bona confiſcata, donatarius tenetur creditoribus.*

160 *Creditores damnati cujus bona fuerunt confiſcata, ſi poſſeſſioni bonorum juberentur, debent ſtare in poſſeſſione, donec eis fuerit ſatisfactum.*

161 *Fiſcus non tenetur ad debita contracta poſt confeſſionem.*

162 *Creditoribus adminiſtrandum jus ſummariè.*

163 *Fiſcus poteſt cogere Notarios ad exhibendum inſtrumenta condemnati.*

164 *Fiſcus non tenetur creditoribus condemnati in certa ſumma pecuniaria.*

165 *Fiſcus poſſeſſor bonorum vacantium an teneatur pro obligatione extra territorium.*

166 *Et an ad expenſas litis.*

Et an ad alimenta filiæ. ibid.

Et an ad legata, & fideicommiſſa. ibid.

Cridæ, quæ ſolent fieri per Sen. Medionali, quomodo intelligendæ. ibid.

167 *Tortura poteſt inferri pro inveniendis rebus fiſci.*

168 *Fiſcus convenitur à creditoribus uti poſſeſſor, & ideo non tenetur ultra vires hæreditatis.*

169 *Fiſcus in quæſitis poſt ſententiam omnibus præfertur.*

170 *Et quid in bonis rei pro expenſis in eo capiendo*

171 *Fiſcum in dubio condemnandum eſſe, quomodo ſit intelligendum, remiſſivè.*

172 *Delinquens, an & quando perdat adminiſtrationem bonorum.*

173 *Sententia an, & quando trahat confiſcationem bonorum.*

NUnc (*a*) de pœnis pecuniariis tractandum eſt, quarum maxima eſt (*b*) confiſcatio, ſeu publicatio bonorum. Debes ante omnia præmittere, quid ſecundum jura antiqua in multis caſibus ſpecialiter erat impoſita pœna confiſcationis bonorum. prætereaque generaliter in omnibus caſibus in quibus impoſita arat pœna mortis naturalis, vel deportationis, in illis etiam in conſequentiam veniebat pœna confiſcationis bonorum. Deinde (*c*) ſupervenit auth. *Bona damnatorum, C. de bon. damn.* ex cujus diſpoſitione hodie bona damnatorum non confiſcantur, ſed deferuntur ad proximiores condemnati intra quartum gradum exiſtentes, &c. Et adverte, quia licet ipſa auth. loquatur non modo de aſcendentibus, ſed etiam de iis, qui ex latere conjuncti ſunt, tamen in corpore, unde ſumitur, non adſunt illa verba, ex latere. Ideo forte dici poſſet, quod Irner. male fecerit ea ponendo. Sed quidquid ſit, communis opin. eſt, quod etiam collaterales admittantur, ut atteſtatur Aretin. *in l. ejus qui, §. ſi cui, col. 3. verſ. ſed quæritur, ff. de teſtam.* quem refert Cagnol. *in l. ea ſola deportationis, num. 7. ff. de regul. jur.* Scias (*d*) etiam, quod diſpoſitio d. auth. Bona damnatorum, non corrigit indiſtincte jura antiqua, ſed tantummodo in illis caſibus, in quibus pœna confiſcationis bonorum eſt impoſita in conſequentiam alterius pœnæ. Et ideo in illis, in quibus à lege antiqua eſt expreſſe impoſita pœna confiſcationis bonorum, non ſunt correcta jura antiqua per diſpoſitionem d. auth. Et ita communiter tenetur, ut dicit Bartol. *in l. 1. poſt n. 3. ff. de bon. damn.* quem refert Boer. *dec. 264. poſt n. 15. & in tract. de ſeditioſis, in 7. præſuppoſito,* & Cephal. *conſil. 79. n. 4. lib. 1.* Idem atteſtatur Bald. *in tit. de pace tenenda, in uſib. feud. nu. 11. in fin.* Imola *in d. §. ſi cui, poſt n. 8. ver. in gloſſ. in verbo. publicantur,* Aret. *in d. §. ſi cui, nu. 3.* quem refert Boſſ. *in tit. de bonor. publ. poſt nu. 1. & in tit. banniti quid amittant. poſt num. 10.* Pract. Conradi *fol. 432. numer. 10.* Sed (*e*) certe quidquid ſit de jure, communiter totus mundus ſervat, quod bona non confiſcantur in aliquo caſu, excepto crimine hæreſis, & læſæ Majeſt. (*f*) niſi ex diſpoſitione ſtatuti, vel conſuetudinis aliter caveatur. Et de hac conſuetudine, & obſervantia generali atteſtatur Alber. *in 3. parte ſtatuto. q. 18. circa fin.* quem refert Cæpolla *conſ. crimin. 17. in 3. dubio, verſic. ſed ultra dictum,* & Dec. *conſ. 442. numer. 6.* & Boer. *in d. deciſ. 264. numer. 15.* & Roland. *conſil. 97. numer. 2. lib. 2. & conſ. 98. numer. 5. eod. volum.* & Novel. *in practic. crim. fol. 176. num. 6.* Cagnol. *in d. l. ea ſola deportationis, num. 7.* Dec. *conſ. 257. num. 6.* quem refert Practic. Conradi *fol. 433. num. 12. in fin.* Reperio tamen quod Oldrad. *conſil. 17. n. 7.* dicit, quod imo ſecundum conſuetudinem bona delinquentium publicantur, & illum refert Boſſ. *in tit. de bon. pub. num. 1.* Sed illud intelligendum eſt de conſuetudine locali, quæ introducta eſt per ſtatuta civitatum, puta in regno Franciæ,

ciæ, de quo loquitur Oldrad. non autem de conſuetudine generali, quæ viget in locis, in quibus non adſunt hujuſmodi ſtatuta, ſecundum quam loquuntur Doctores per me ſupra alleg. Conſuetudo autem generalis Franciæ inClericis condemnatis eſt, ut eorum bona mobilia confiſcentur (*g*) Epiſcopo, immobilia autem Principi ſeculari. Et de hac conſuetudine atteſtatur etiam Boer. ſuper conſuet. Bituricenſ. *fol.* 20. *col.* 3. & Papo *lib.* 24. *tit.* 13. *areſt.* 3.

2 Sed pone, quod fuerit aliquis condemnatus ad mortem virtute ſtatuti ita diſponentis: in caſu tamen in quo neque à jure communi, neque ab ipſo ſtatuto imponitur publicatio bonorum, prout videmus (*i*) quotidie fieri in furibus, nunquid lata ſententia mortis veniet in conſequentiam etiam confiſcatio bonorom? Reſpond. quod non: & eſt communis opin. ut dicit Boſſ. *in tit. banniti quid amittant*, *numer.* 11. & ita ſemper vidi apud nos obſervari. Ceterum in Gallia ex generali conſuetudine bona confiſcantur in omnibus caſibus, in quibus imponitur pœna mortis, ut atteſtatur Pontan. ſuper *conſuet. Bleſen. fol.* 154. *col.* 2. *in princ.*

3 Multa (*k*) autem ſunt crimina, in quibus ſecundum diſpoſitionem juris communis imponitur pœna confiſcationis omnium bonorum, puta, læſæ Majeſtatis ut dixi ſupra ſtatim, & ſupra *hoc eod. li.* §. *læſæ Majeſt. ver. præterea licet.* Item falſæ monetæ, de quo dixi ſupra *hoc eod. libro* §. *Falſum, verſ. dixi etiam.* Item (*l*) homicidii, hæreſis, &c. de quibus in ſuis locis dictum eſt. Et alios plures caſus ponit Chaſſan. *ſuper conſuetud. Burg. fol.* 89. *& ſeq.* & Calicius in *Margar. fiſci fol.* 33. *& multis ſeq.* ponit 418. caſus, in quibus bona fiſco applicantur, & Franciſ. Luca *de privil. in* 2. *par. princ.*

4 Apoſtata (*m*) punitur in confiſcatione bonorum, ut eſt text. *in l.* 1. *C. de apoſta.* quod intellige ut procedat, ſi non extent ejus filii vel cognati, ad quos deferuntur, *auth. ſi qua mulier, C. de ſacroſanct. eccleſ.* Sed hic quæro, quis dicatur Apoſtata? Reſpon. quod tripliciter quis poteſt apoſtatare: à fide, ab obedientia, à religione: & ita tradunt omnes, ut dicit Simancas *de hæret. c.* 7. *in prin.* Dicitur autem apoſtatare à fide, qui à Chriſtiana religione tranſit ad Judaiſmum, vel aliam ſectam infidelium prout in facti contingentia contra quendam conſuluit Alc. *conſil.* 478. Scias autem, quod quamvis apoſtata à fide ſit pejor hæretico, (nam hæreticus in aliquo deviat à fide, apoſtata autem ab ea in totum recedit) nihilominus apoſtata recipitur ad pœnitentiam, prout etiam recipitur hæreticus. Et hanc dicit eſſe veram & receptam ſententiam Simancas *in d. ca.* 7. *num.* 2. Apoſtata autem religionis proprie dicitur ille, qui relinquit habitum religionis, & ad ſeculum redit. Et ita volunt communiter Doctores, ut dicit Calderinus *conſ.* 1. *de apoſtatis*, ubi conſuluit, quod Monachus vagabundus, qui tamen non dimiſit habitum ſuæ religionis, non dicitur proprie apoſtata: Clericus autem ſecularis dimittens habitum, ſi eſt beneficiatus, dicitur apoſtata: ſi vero non eſt beneficiatus, non dicitur apoſtatare, ſed relinquere habitum. Et hæc eſt communis opinio, ut atteſtatur Anan. *in c. tuæ*, *n.* 11. *de apoſt.*

5 Quæro, (*n*) nunquid quilibet judex poſſit imponere pœnam confiſcationis bonorum? Reſpond. Aut pœna confiſcationis pro delicto venit imponenda à lege tacite, vel expreſſe, & tunc quilibet judex, qui poteſt ſuper delicto ipſo cognoſcere, poteſt etiam illam imponere: Aut venit imponenda à judice præter legem, & tunc nullus judex, præter ſummos Magiſtratus poteſt eam imponere. Et ita communiter dicitur, ut atteſtatur Anan. *in c. vergentis*, *n.* 21. *de hæret.*

An autem Epiſcopi habeant fiſcum, cui poſſint bona delinquentium applicari, videnda ſunt ea, quæ dixi inſ. *q.* 80. *verſ. In hac autem.* 6

Nunc videamus, (*o*) quæ veniant in confiſcatione bonorum. Et in hoc propoſito facias regulam generalem, quod in fiſcum tranſeunt omnia ea, quæ tranſeunt in extraneos hæredes, & econverſo ea, quæ non tranſeunt in extraneos (*p*) hæredes, non tranſeunt in fiſcum. Et iſta eſt communis, & vera concluſio, ut dicit Alciat. *conſil.* 522. *poſt num.* 6. Hinc infertur, quod in confiſcatione bonorum non veniunt (*q*) bona feudalia: illa enim non tranſeunt ad extraneos hæredes, ut dixi ſupra *lib. proximo*, §. *Feudum, quæſt.* 84. Infertur (*r*) etiam, quod in confiſcatione bonorum non veniunt bona emphyteutica, quæ de ſui natura non tranſeunt ad extraneos hæredes, ut dixi ſupra *lib. proximo*, §. *Emphyteuſis*, *qu.* 29. 7

Quæro modo, (*s*) nunquid in confiſcatione bonorum veniat jus patronatus. Reſp. In hoc articulo fuerunt aliquando opi. inter Doct. Aliqui n. tenuerunt, quod jus patronatus non veniat in generali confiſcatione bonorum. Et hanc opin. dicit eſſe communem Gigas *de crim. læſæ Majeſt. fol.* 121. *quæſt.* 4. *nu.* 3. Et quod jus patronatus Eccleſiaſticum non tranſeat in fiſcum, qui non ſit hæres patroni, dicit eſſe communem Didac. *lib.* 2. *reſol. c.* 18. *num.* 7. Contrariam vero ſententiam, quod ſcilicet ex delicto, ex quo confiſcatur univerſitas bonorum delinquentis, tranſeat etiam jus patronatus in fiſcum, tenuit gl. *in c. filiis*, *in gl.* 1. 16. *q.* 7. Et hanc dicit eſſe communem Citad. *de jure patron. in* 20. *quæſt.* 10. *partis principalis*, *num.* 28. Dec. *in c. quanto*, *num.* 6. *de judic.* quem refert Ferre. *conſil.* 179. *num.* 1. *&* 2. Ego vero dico ſic: (*t*) Aut tale jus patronatus erat tranſitorium etiam (*u*) ad extraneos hæredes: & tunc placet opin. gloſ. quod tranſeat etiam in fiſcum: non enim video, cur non debeat in fiſcum tranſire, qui per omnia habetur loco hæredis, ut dixi ſupra *verſic. ſed an tenetur*, Aut vero erat tranſitorium in extraneos hæredes: & eo caſu teneo quod neque etiam tranſeat ad fiſcum. 8

Succeſſive (*x*) quæro, nunquid in publicatione bonorum mobilium, & immobilium, veniant jura, & actiones? Reſpond. Quod (*y*) non: & eſt communis opin. ut atteſtatur Arius *de bonis maternis*, *fol.* 20. *nu.* 27. *& ſequ.* ubi etiam graviter reprehendit Chaſſ. *ſuper conſuet. Burgun. fol.* 94. *num.* 14. dicentem, quod in confiſcatione bonorum mobilium veniunt jura, & actiones, & aſſerentem, quod ita tradunt Doctores. nam (ut ipſe Arius oſtendit) (*z*) proculdubio Doctores communiter contrarium ſcripſerunt, etiam ſi generaliter facta eſſet confiſcatio omnium bonorum mobilium, & immobilium. Et ex hoc introducta eſt practica hujus Provinciæ, ut in ſententia confiſcationis apponantur etiam illa verba, Jurium, & actionum, & nominum debitorum. 9

Item quæro, nunquid in confiſcatione veniant bona prohibita alienari? Reſpon. Aliqui dicunt, quod ſic: & hanc opin. eſſe communem dicit (*a*) Alcia. *conſ.* 783. *nu.* 1. Contrariam (*b*) tamen ſententiam, quod ſ. talia bona prohibita alienari non veniant in confiſcatione bonorum, neque etiam durante vita ejus, qui prohibitus eſt alienare, tenet Bart. *in l. Imperator. n.* 1. *ff. de fideicom. liber.* quem ſequuntur communiter Doct. ut dicit Soc. Jun. *conſ.* 77. *n.* 15. *lib.* 2. Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Rubeus *conſ.* 98. *num.* 1. *conſ.* 154. *num.* 2. Et dicit 10

cit Gramm. *deciſ.* 105. *n.* 31. quod apud omnes Scribentes hæc eſt vera concl. Et dicit Cotta *in verba, Teſtamentum in quo, col.* 2. quod ita dicunt communiter Doctor. Et hæc quidem concluſio locum habet, non modo quando factum eſt expreſſum fideicommiſſum in caſum alienationis: tunc enim proculdubio non tranſeunt in fiſcum, ſed admittitur ſequens in gradu fideicommiſſi: & hæc eſt certa, & communis opin. ut dicit Alc. *conſil.* 650. *num.* 1. ſubdens, quod cum exerceret officium advocationis, illam ſemper vidit obſervari: & illum refert Rolan. *conſil.* 98. *poſt nu.* 11. *lib.* 2. ſed idem etiam dicendum eſt, quando poſt fideicommiſſum appoſita (c) eſt clauſula, *Quia volo*, quod bona perpetuo conſerventur in agnatione, vel familia, cum enim ex ea clauſula inducatur prohibitio alienationis, & fideicommiſſum ſimplex, ut dixi ſupra *lib.* 3. §. *ſubſtitutio*, ubi oſtendi hanc eſſe magis communem, & veriorem opinionem, item judicandum eſt, ac ſi expreſſe factum eſſet fideicommiſſum in caſum alienationis. Si (c) vero fideicommiſſum, vel ſubſtitutio facta eſſet tantum in caſum mortis, tunc fiſcus poteſt apud ſe retinere bona, (d) durante vita ipſius condemnati, ut eſt text. *in l. Statius Florus.* §. *Cornelia Felici ff. de jure fiſci.* Et ita practicatur, ut dicit Quemada *q. fiſcali* 17. Præterea (e) etiam eveniente caſu fideicommiſſi, poteſt fiſcus detrahere ex perſona condemnati Trebellianicam, ubi non ſit ejus detractio prohibita. Et etiam in omnem caſum ſolet detrahere legitimam, ubi condemnatus eſſet filius: nam in ea non poteſt teſtator fideicommiſſum, neque aliud gravamen imponere, neque ejus alienationem prohibere, juxta ea, quæ dixi ſupra *lib.* 3. §. *Legitima*: uno (f) tantum caſu excepto, quando ſ. pater propter minorem ætatem filiorum eis prohibuiſſet alienationem omnium bonorum uſque ad certum tempus: talis enim prohibitio non cenſetur oneroſa ipſis filiis, ſed potius favorabilis: & ideo valet, etiam reſpectu legitimæ. Et hæc eſt communis opin. ut atteſtatur Dec. *conſil.* 442. *num.* 28. ubi in facti contingentia ita conſuluit, & Boſſ. *in tit. de bon. publ. num.* 41. Et reperio, quod in individuo in eadem cauſa idem conſuluit Ruin. *conſ.* 23. *lib.* 5. & Rim. *conſ.* 243. Et ſecundum hanc opin. judicari ſolet in noſtro Magiſtrato.

11 Præterea (g) quæro, nunquid in confiſcatione bonorum filiifam. veniant etiam ejus bona profectitia? Reſpond. (h) quod non: & in hoc nemo dubitat, ut dicit Ruin. *conſ.* 21. *num.* 5. *lib.* 5. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Curt. Sen. *conſ.* 59. *num.* 12. Soc. jun. *in d. conſil.* 77. *num.* 6. Simancas *de hæreticis*, *c.* 9. *numer.* 14. Cum enim talia bona ſint pleno jure patris, tam quo ad proprietatem, quam quoad uſumfructum, dicuntur reſpectu filii eſſe bona aliena. Et ideo in bonorum ſuorum confiſcatione nullo modo comprehendi poſſunt.

12 Sed (i) quid in adventitiis? Reſp. quod nec ipſa veniunt in confiſcatione bonorum, ſecundum Bart. *in l. ſi finita,* §. *ſi de vectigalib. n.* 12. *ff. de damno infect.* quem ſequuntur communiter omnes, ut dicit Pariſ. *conſil.* 157. *n.* 1. *lib.* 4. quem refert Didac. *lib.* 2. *reſolutionum, cap.* 8. *poſt num.* 7. *verſ. ex his patet.* Hanc etiam dicit, eſſe communem opin. Cur. Sen. *in d. conſil.* 59. *num.* 12. Ruin. *in d. conſil.* 24. *num.* 6. Hoc autem ſine difficultate procedit, quando pater in hujuſmodi bonis adventitiis haberet uſumfructum. Et ita hoc caſu judicatum fuit per Capel. Tholoſ. *deciſ.* 129. *item fuit quæſitum.* Certum eſt enim, quod filius de hujuſmodi bonis, etiam quoad nudam proprietatem, non poteſt alienando neque teſtando diſponere; merito neque etiam delinquendo poſſe debet ea in fiſcum transferre. (k) Cæterum in illis caſibus, in quibus pater non habet uſumfructum in peculio adventitio (ſecundum aliquos) publicatis bonis filii, etiam illud peculium publicatum cenſebitur. Et hanc eſſe communem opin. dicit Ruin. *in d. conſ.* 24. *num.* 6. prout illum refert Gigas *de crimin. læſæ Majeſt. fol.* 126. *q.* 11. *in fi.* ex quo enim poteſt filius de eis libere diſponere, poteſt etiam delinquendo ea fiſco applicare, & licet de eis teſtari non poſſit ut dixi ſupra *lib.* 3. §. *Teſtamentum*, *q.* 18. *verſ. vera igitur*: poteſt tamen alio modo, quam per teſtamentum ea pleno jure alienare: & ideo poterunt hoc caſu confiſcari. Sed certe quidquid dicit Gigas *in loco præallegato*, hæc concluſio maximam habet difficultatem. Si enim non confiſcatur peculium Caſtrenſe, ut dixi infra ſtatim *verſ. quæro etiam*, de quo poteſt filiusſamil. teſtari, ut dixi *in alleg. q.* 18. *verſ. ſcias tamen*, & inter vivos pleno jure libere diſponere, ut dixi ſupra *lib.* 2. §. *Filius*: multo magis deberet confiſcari hujuſmodi peculium adventitium. Neque Ruin. *in loco per Gigan. allegato* atteſtatur hanc eſſe communem opin. niſi ut ego ſupra retuli. Et ideo, ſi caſus contingeret, forte judicarem contra fiſcum per ea, quæ dixi *in d. verſic. quæro etiam.* Vide quæ dixi (l) infra, *q.* 86. *verſ. Secunda infertur.*

Quæro (m) etiam, quid in peculio caſtrenſi? Reſpon. neque ipſum venit in confiſcatione bonorum, ut eſt tex. *in l.* 3. *C. de bon. proſcript.* ſecundum intellectum, qui eſt magis communis teſte Alex. *in l.* 3. §. *ſi filius, nu.* 3. *ff. quod quiſque juris*; quem refert Decian. *ibi num.* 4. & Simancas *in d. cap.* 9. *n.* 14. Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Pariſ. *in alleg. conſil.* 157. *num.* 36. quem refert Didac. *in cap.* 8. *poſt num.* 7. *verſ. hinc apparet*, Boſſ. *in tit. de bono. publ. poſt n.* 71. Et hinc eſt caſus valde notabilis, in quo licet quis poſſit contrahendo, & teſtando libere de bonis ſuis diſponere, non tamen delinquendo ea transfert in fiſcum. Ratio autem eſt, prærogativa patriæ poteſtatis, propter quam pater præfertur fiſco. Et ideo propter hanc rationem teneo, quod etiam in adventitiis, de quibus filius libere poteſt diſponere, pater præfetatur fiſco, ut dixi ſupra ſtatim, *verſic. ſed quid in adventitiis.* 13

Quæro (n) nunc, quid econtra, nunquid publicatis bonis patris cenſeatur publicatum peculium profectitium filii? Reſpon. quod non, & eſt communis opin. ut atteſtatur Sal. *in l. ſi quis poſt verſ. ſi quid etiam*, n. 3. *C. de bon. proſcr.* Quemada *quæſt. fiſc.* 19. Quod tamen intellige ut procedat, niſi pater ex ipſa condemnatione amitteret etiam patriam poteſtatem: nam eo caſu hujuſmodi peculium tranſiret in fiſcum. Et hæc eſt communis opin ut dicit Boſſ. *in tit. de bon. publ. num.* 71. *in fin.* An autem pater bannitus amittat patriam poteſtatem, dixi ſupra *q.* 71. *verſ. ſucceſſive quæro.* 14

Quæro, (o) ſi bona mulieris publicentur in ejus delicto, an etiam confiſcetur (p) ejus dos? Reſp. quod ſi delictum commiſſum fuerit per eam ſoluto matrimonio, proculdubio confiſcatur, & eſt communis opin. ut atteſtatur Nellus *de bannis. in* 1. *parte ſecundi temporis*, *q.* 28. quem refert Auguſt. ad Ang. *de malef. in verbo. Et ejus bona, ſub n.* 29. Conſtante (q) autem matrimonio, bona uxoris non publicantur, niſi in quinque caſibus. Et ita tenent communiter Doctor. ut dicit Anton. Gomeſ. *ſuper l.* 78. *Tauri, n.* 1. & eſt text. *in l. quinque legib. ff. de bonis damnat.* Et in illis caſibus ſimul cum aliis ejus bonis etiam dos ipſa confiſcatur. Et ita communiter tenetur, ut dicit Nell. *in loco præall.* quem refert 15

Boſſ.

Boſſ. *in tit. de bon. publ. num.* 73. Publicatis (*r*) autem bonis mariti, dos ipſa non publicatur: ſed ſtatim ſecuta condemnatione poteſt uxor illam repetere. Et hoc etiam ſi ipſa ſequeretur virum qui eſſet de rebellione condemnatus, prout refert judicatum fuiſſe per Magiſtratum Boſſ. *in lo a præalleg. n.* 75. *in fin.* Quod eſt notandum: quia ſententiæ, quæ feruntur per hunc Magiſtratum in cauſis confiſcationum inter fiſcum, & privatos, ſunt tantæ auctoritatis, ut ab eis non poſſit appellari, nec de nullitate dici, nec ſupplicari, nec in integrum reſtitutio peti. Et licet à ſententiis latis per Senatum poſſit peti reviſio coram eodem Senatu, facto depoſito centum aureorum: tamen contra ſententias hujus Magiſtratus, ex ordinibus hujus Ducatus, nullum fuit relictum remedium, nec fiſco, nec privatis. Et ſcias, quod hoc caſu non ſervatur filiis legitima, ut dixi infra, *verſic. videndum eſt.*

16 Solet (*t*) etiam ſæpe dubitari, nunquid in confiſcatione bonorum veniant bona alienata per ipſum delinquentem ante confiſcationem. Scias igitur in hoc articulo eſſe diſtinguendum: Nam, aut alienatio facta eſt à delinquente ante crimen commiſſum: & in hoc caſu ſi nulla ſubſit ſuſpicio fraudis, talis alienatio valet, & tenet licet poſtea delinquat & contra eum ſequatur ſententia condemnatoria; (*u*) ſi vero appareat fraus vere, & præſumptive, valet quidem alienatio, ſed à fiſco poſtea revocatur. Et hæc eſt commun. opin. ut dicit Picus *in l. poſt contractum nu.* 11. *ff. de donat.* quem refert Boſſ. *in tit. de bon. public. poſt num.* 43. Tenetur (*x*) tamen eo caſu fiſcus emptori pretium reſtituere. Et hæc eſt comm. opi. ut dicit Picus *in loca præallegata*, quem refert Boſſ *in tit. præall. poſt nu.* 45.

17 Fraus autem (*y*) hoc caſu probatur per conjecturas, & eſt communis opin. ut dicit Picus *in loca præallega. poſt nu.* 12. *ver.* 2. concluſio: puta ſi talis alienatio fuerit omnium bonorum ſuorum, & eſt commun. opin. ut dicit Picus in *loco præalleg. poſt n.* 13. *verſ.* 4. concluſio, quem refert Boſſ. *in tit. præalleg. num* 45. Et hoc etiam ſi delictum ipſum (*z*) ex intervallo ſecutum fuerit, dummodo tempore donationis ſubeſſet cauſa, propter quam delictum poſtea commiſſum fuerit (*a*) Vel ſi tempore alienationis habebat inimicitias capitales. Et eſt communis opin. ut dicit Picus *in loca præalleg. nu.* 17. Vel (*b*) poſt alienationem ſteterit in poſſeſſione rei alienatæ. hoc enim faceret præſumi alienationem fuiſſe ſimulatam. Et eſt commun. opin. ut dicit Picus *in d. l. poſt contractum, n.* 23. Quod tamen intellige dummodo tempore alienationis ſubeſſet cauſa. propter quam delictum fuerit commiſſum: alias ſecus. Et ita tenetur in practica, ut atteſtatur Boſſ. *in tit. præall. poſt num.* 49. *verſic. & intelligitur.* Pariter (*c*) etiam ſi alienatio facta fuiſſet in occulto, ex hoc præſumeretur fraus. Et eſt communis opin. ut dicit Picus *in loco præalleg. poſt num.* 26. Vel ſi facta fuerit in perſonam ſanguine conjunctam, ſecundum Bart, *in l. poſt contractum.* Et hæc conjectura tenetur in practica, ut dicit Picus ibi, quem refert Boſſ. *in tit. præalleg. num.* 47. Vel (*d*) ſi delictum incontinenti poſt alienationem ſecutum fuerit, ſecundum Bartol. *in ea. l.* poſt contractum, quem omnes ſequuntur, ut dicit Sigiſmun. *conſ. feuda.* 21. *num.* 1. Hanc etiam dicit eſſe communem Picus *in loca præallegata*, quem refert Boſſ. *in tit. præalleg. poſt n.* 51. *verſ.* 5. *eſt.*

18 Ceterum (*e*) poſt commiſſum delictum regulariter valet alienatio ante ſententiam facta titulo oneroſo, neque revocantur alienata, niſi appareat contrahentem fuiſſe participem fraudis. (*f*) Et hoc tenetur communiter per omnes, ut dicit Ang. *in l. ſi quis, num.* 4. *C. de bono. proſcri.* Sed hoc intellige, ut procedat, ubi delictum ſit tale, in quo bona ipſo jure non confiſcantur, neque interdicta eſt delinquenti bonorum ſuorum adminiſtratio, & de fraude non appareat, & eſt communis opin. ut dicit Picus *in loco præalleg. num.* 38. Qui (*g*) autem ſint caſus, in quibus bona ipſo jure confiſcantur, dixi ſup. *in princ. q.* Interdicitur autem bonorum adminiſtratio in crimine hæreſis, læſæ Majeſt. & Sodomiæ, ut dixi ſup. *hoc eodem lib. §. Hæreſis, verſ. Item bona, & §. læſæ Majeſt. verſ Præterea licet, & §. Sodomia, ver. Item ſodomita.* Ubi (*h*) vero bona delinquentis ex eo crimine ipſo jure, & facto publicantur, tunc alienatio ab eo facta poſt crimen commiſſum eſt ipſo jure nulla, neque erit opus aliqua revocatoria. Et eſt communis opin. ut dicit Picus *in loco præallegato, poſt n.* 37. *verſ. circa ſecundum tempus.*

Et hæc omnia locum habent, non tantum ſi alie- 19
natio fiat poſt delictum, ſed etiam ſi fiat poſt accuſationem, antequam lis conteſtetur; quinimo etiamſi fiat poſt litis conteſtationem. Et eſt communis opin. ut dicit Picus *in loca præalleg. nu.* 39. *in princip. & verſ. circa quartum.* Bene verum eſt, quod omnis alienatio, quæ fit a delinquente poſt accuſationem contra eum inſtitutam, in dubio præſumitur facta metu pœnæ. Et eſt communis opin. ut dicit Picus *in d. l. poſt contractum, poſt n.* 39. *verſ. alia differentia.*

Si vero alienatio fiat à delinquente poſt ſenten- 20
tiam condemnatoriam contra eum latam, tunc ſi talis ſententia fuerit per appellationem ſuſpenſa, valet quidem alienatio facta pendente appellatione, ſed poſtea ſecuta confirmatione ſententiæ, officio judicis revocatur. Si vero ſententia per appellationem ſuſpenſa non fuerit, alienatio ipſa nihil valet. Et eſt communis opin. ut dicit Picus *in loco præallega. poſt num.* 29. *verſic. quintum.* Et in hoc propoſito ſcias, quod in illis caſibus, in quibus alienatio valet, ſed poſtea poteſt per fiſcum revocari, (*i*) non poteſt executor fiſcalis amovere poſſeſſores a poſſeſſione rerum, quas à delinquente acquiſiverunt: ſed debet actionem revocatoriam intentare, ita ut ordinariè de ipſa revocatione cognoſcatur. Et eſt communis opinio, ut dicit Picus *in loca præall. n.* 41.

Scias etiam, (*k*) quod debitor delinquens poteſt 21
quandoque dare de bonis ſuis in ſolutum creditoribus. Et eſt communis opin. ut dicit Picus *in d. l. poſt contractum, n.* 41.

Contingit (*l*) aliquando, quod delinquens per- 22
mutat aliqua bona, aut vendit, & pretium convertit in emptionem aliorum bonorum; Quæro nunquid illa bona acquiſita veniant in confiſcatione bonorum, & etiam ea, quæ ante permutationem, ſeu venditionem erant ipſius delinquentis? Reſpon. quod ſi reus poſt delictum permutat bona, vel vendit, & bona permutata, vel pretium bonorum venditorum, vel alia res æquivalens empta ex pretio, reperitur in bonis confiſcatis, non debent moleſtari poſſeſſores privatorum bonorum, quæ delinquens alienavit. Ita colligi videtur ex tex. in *l. Imperat. §. fi. de leg.* 2. & eſt communis opinio, ut atteſtatur Quemada *quæſt. fiſcali* 7. Videtur enim pretium, vel res acquiſita ſubrogari loco rei alienatæ, ita ut non poſſit fiſcus velle idem bis conſequi. Et ſecundum hanc opin. fuit aliquando judicatum in hoc Magiſtratu. Quam tamen intellige, ut procedat, niſi fraus intervenerit: nam eo caſu poſſet fiſcus, omiſſo pretio, vel re acquiſita, rem alienatam recuperare, juxta ea, quæ ſuperius dicta ſunt.

23 Item (*m*) in fiſcum tranſeunt ſecuta confiſcatione omnes obligationes. (*n*) Et hæc eſt communis omnium ſententia, ut dicit Calcau. *conſ.* 66. *num.* 4. *in fi.* Adde, quod tranſit in fiſcum non modo civilis obligatio, ſed etiam naturalis, & ita communiter tenetur. ut dicit Imola *in l. ſi debitori, in fi. prin. ff. de fidejuſſo.* (*o*) Scias tamen, quod jura conditionalia non tranſeunt in fiſcum: ita dicit gl. *in l. non ad ea, in verbo, Præſens, ff. de cond. & demon.* quam Doctores ſequuntur ut atteſtatur Quemada *quæſt. fiſcali* 10. Et quod obligationes conditionales paſſivæ non tranſeunt in fiſcum, dicit eſſe communem opin. Jaſon. *in l. ſi quis arbitratu, poſt num.* 29. *de verb. oblig.* quem refert Boſſ. *in tit. de bonorum publica. num.* 14. Et (*p*) ex hoc infertur, quod ſi fuerint alicui legata alimenta, & ille fuerit bannitus, & ejus bona confiſcata, tale legatum non tranſit in fiſcum; neque etiam durante vita ipſius condemnati. Et ita refert judicatum fuiſſe Boſſ. *in d. tit. de bonorum publica. n.* 22. tale enim legatum dicitur conditionale, ut dixi ſup. *lib.* 3. §. *Legatum*: merito non tranſit in fiſcum.

24 Ulterius (*q*) quæro, nunquid in confiſcatione veniant bona futura, (*r*) id eſt, acquiſita poſt confiſcationem? Reſpon quod non, ſed veniunt tantum ea, (*s*) quæ delinquens habet tempore publicationis. Et eſt (*t*) communis opin. ut dicit Nellus *de bannitis; in* 1. *parte ſecundi temporis, n.* 18. quem refert practica Conradi, *fol.* 430. *num.* 4. *in fi.* Curtius Sen. *in d. conſilio* 59. *poſt num.* 13. *verſ. conſequenter*, Jaſ. *in l. ſi ſtipulatus fuerim, §. cum ſtipulantur, n.* 7. *ff. de verb. obl.* Hanc dicit eſſe communem regulam Boſſ. *in d. tit. de bono. publi. poſt numerum* 80. In hoc (*u*) Ducatu adeſt decretum confiſcans omnia bona delinquentium ab ipſo die commiſſi delicti: Nihilominus ſervatur, quod etiam ea quæ acquirunt poſt delictum, uſque ad confiſcationis ſententiam, quæ à judice profertur, veniunt etiam ipſa in confiſcatione. Et ita abſque controverſia ſervari atteſtatur Boſſ. *in loco prææalleg. numer.* 80 *in fi.* (*x*) In bonis autem quæſitis poſt confiſcationem quomodocunque fiſcus ea apprehenderit, vel habet penes ſe, illa retinet (*y*) tanquam legitimus, & juſtus occupator, ex quo ſunt bona banniti. Si verò reperiantur penes alium, credo quod fortè non poſſet fiſcus ea petere, ſed quod deberent remanere prius occupanti. Et in hanc ſententiam viſus fuit inclinare Magiſtratus in cauſa bonorum cujuſdam Capitanei Amandi Theutonici, licet aliis ex fundamentis motus fuerit ad judicandum contra fiſcum.

25 Sæpe contingit, quod tempore confiſcationis delata eſt hæreditas delinquenti: nunquid ſecuta confiſcatione jus adeundi illam hæreditatem tranſit in fiſcum? Reſpon. In hoc (*z*) articulo variæ fuerunt Scribentium opin. nam aliqui tenuerunt, quod ſic, & dicit Rui. *conſ.* 23. *numer.* 2. *lib.* 5. quod videtur eſſe communis opin. quod deportatus intra annum à die delatæ hæreditatis illam tranſmittit in fiſcum: ſecus autem ſi poſt annum fuiſſet deportatus. Multi vero tenuerunt contrarium, quod ſ. illam non tranſmittat. Et hanc opin. dicit videri magis communem ſaltem in bannito, qui poſſit retinere jus adeundi, Rui. *in eo conſ.* 23. *numer.* 26. (*a*) Tu verò dic, quod aut illud jus adeundi eſt tale, quod tranſit etiam in extraneos hæredes, & tranſit etiam in fiſcum: Aut verò non tranſit ad extraneos hæredes, & neque etiam tranſit in fiſcum. Et ita tenent communiter Doctores, ut dicit Jaſ. *in l. ſi quis mihi bona, §. ſervus municipum, circa fin. ff. de acquirenda hæreditate.*

26 Et an ſecuta confiſcatione (*b*) reſervetur filiis aliqua portio bonorum? Reſp. Secundum jura Digeſtorum reſervatur filiis dimidia pars bonorum: & hoc ex gratia, & clementia Principis, ut dicit tex. *in l.* 1. *in fi. & in l. fi. ff. de bonis damn.* hodie tamen hoc in practica non ſervatur, ut dicit Chaſſ. ſuper conſue. Burg. *fol.* 81. *num.* 16. nam ubi ex aliqua lege, vel ſtatuto bonorum confiſcatio imponitur, omnia bona confiſcantur nulla portione liberis reſervata. Sed certè apud nos reſervatur (*c*) filiis legitima, prout etiam eſſe de jure obſervandum, etiam quod per ſtatutum ſimpliciter, & abſque ulla obſervatione imponatur pœna confiſcationis bonorum, conſuluit, & oſtendit eſſe magis communem opin. Rolan. *conſ.* 95. *maximè poſt numer.* 29. *lib.* 2. (*d*) non tamen reſervatur dimidia, ſed illa tantum pars, quæ filiis regulariter debetur in bonis (*e*) patris. Scias tamen, quod in bonis matris, quando confiſcantur per ejus delictum, filii nihil debent, ut eſt text. *in l. de bonis matris, C. de bo. proſcrip.* Et hanc concluſionem indiſtinctè approbant Docto. ut dicit Aug. ad Ang. *de malef. in verbo, Et ejus bona ſub num.* 28. An autem filius exhæredatus, vel ingreſſus religionem incapacem, vel (*f*) filia excluſa à ſtatuto, faciant partem in computatione legitimæ, videnda ſunt ea, quæ dixi ſupra *lib.* 3. §. *Legitima.*

27 Sed hic quæro, nunquid ſententia publicationis bonorum trahitur ad bona ſita extra territorium judicis confiſcantis? Reſp. (*g*) quod ſic: & eſt communis opin. Legiſtarum & Cano. ut dicit Rom. *ſing.* 272. licet magna; quem refert Aug. ad Ang. *de malef. in verbo, Et ejus bona, nu.* 7. *in fi.* relatus per Practic. Conradi, *fol.* 438. *col.* 1. Hanc etiam dicit eſſe communem ſententiam Doctor. Arno. *epit.* 75. meminimus. (*h*) Bona autem ipſa applicantur domino, in cujus juriſdictione ſita ſunt: & eſt communis opin. ut dicit Brun. *conſ.* 31. *feudali, n.* 15. Et dicit Roland. *conſil.* 78. *num.* 14. *lib.* 2. quod hæc concl. eſt magis communiter recepta. (*i*) Hoc tamen intellige, ut procedat, dummodo ille dominus habeat etiam ipſe jus confiſcationis bonorum: alias ſecus. Et hæc eſt communis opinio Legiſtarum, ut dicit Roman. *in loco prææalleg.* quem refert, & ſequitur Afflict *decif.* 281. *num.* 16. (*k*) Item intellige, ut procedat, modo confiſcatio fiat ſecundum diſpoſitionem juris communis: alias enim ſi fieret ex ſtatuto, vel lege ſpeciali, non extenderetur ad bona ſita extra territorium, in quo viget illa lex, vel ſtatutum, etiam quòd eſſet idem dominus utriuſque territorii, & ſic idem fiſcus, ita dicit Bartol. *in l. cunctos populos, in fin. C. de ſumma trinitate*, & eſt communis opin. ut atteſtatur Boſ. *in tit. de bonorum publicatione, n.* 62. Illam etiam deciſ. Bart. dicit eſſe (*m*) communiter approbatam Cephal. *conſil.* 79. *nu.* 13. *lib.* 1. (*n*) Sed certè quando hujuſmodi territoria eſſent ſub eodem Præſide Provinciæ, indiſtinctè crederem omnia bona fiſco applicari: ſecus tamen, ſi eſſent ſub diverſis Præſidibus, & ita in hoc Ducatu vidi plerumque obſervari: (*o*) intellige etiam, ut procedat in bonis immobilib. (*p*) ſed bona mobilia non circumſcribuntur territorio, & ideo applicantur dominio judicis confiſcantis, etiamſi ſint extra illius territorium: ita tenuit Bald. *in l. mercatores, n.* 1. *C. de Commer. & mercat.* & licet idem Bal. *in cap.* 1. *in princ. n.* 6. *de pace tenenda*, tenuerit contrarium: tamen opi. Bal. *in d. l. mercatores*, eſt magis approbata, ut dicit Caravita *ſuper ritu* 132. *magnæ curiæ, n.* 3. *& ſeq.* quem tamen ego in practica nunquam vidi obſervari.

28 Sed (*q*) quæro, an hoc caſu creditores unius territorii; & dominii prorſus ſeparati poſſint agere contra fiſcum alterius territorii, cui bona ipſius delinquentis (*r*) ſunt confiſcata? Reſp. quod non; & fuit

opi.

opi. Cyn. quam eſſe communem Aug. ad Angel. *de malef. in verb. Et ejus bona, numer.* 9. alias de facili poſſet fieri fraus fiſco, ut ſ. omnes creditores condemnati agerent contra bona ſita in territorio condemnantis, omiſſis bonis ſitis in alio territorio: quod nullo modo eſt dicendum. Bene verum eſt, quod ſi bona unius territorii non ſufficerent, eo caſu, ne creditoribus jura ſua perirent, eſſet eis ſatisfaciendum ex ſitis in alio territorio. Et ita pluries concluſum fuit, & ſervatum in hoc Magiſtratu. Et nota in hoc propoſito, quod in cauſis creditorum agentium contra fiſcum debet procedi ſummariè, & ſine dilatione, licet (ut dicit Saly. *in leg. ſi quis poſt n.* 1. *in fin. C. de bon. proſcr.*) judices moderni ſtudentes magis placere voluntati ſapientium quam rationi juris, & æquitati, ſervent contrarium in animarum ſuarum detrimentum. Quod tamen dici non poteſt in hoc Magiſtratu, cujus ego ſum Præſes, in quo ex prærogativa illi data in ejus erectione, proceditur ſola facti veritate inſpecta: & cauſæ creditorum fiſci expediuntur cum ſumma æquitatis ratione, & maxima celeritate.

29 Sed an (*t*) tenetur fiſcus, ad quem perveniunt bona confiſcata, ſatisfacere (*u*) omnibus creditoribus condemnati? Reſp. quod quando fiſcus capit bona tanquam confiſcata tenetur ad onera legatorum, & fideicommiſſorum, & (*x*) creditorib. hæreditariis, quaſi hæres, & habetur loco hæredis; (*y*) ſecundum gl. *in l. non intelligitur, §. cum ex cauſa, in verbo, Pertinet, ff. de jure fiſci.* Et communis opi. ut dicit Crav. *conſ.* 263. *numer.* 7. (*z*) Et ſi tenetur perſolvere omnia debita condemnati. Et hanc dicit eſſe communem opi. Alb. *in l. actione, §. publica. ff. pro ſocio.* (*a*) Sed quando capit bona, ut vacantia, eo caſu non teneretur ad legata, neq; ad fideicommiſſa. Et iſta ſententia eſt communiter recepta, ut atteſtatur Ripa *in l. ex facta, §. ex facto, poſt num.* 6. *ff. ad Treb.* Quando autem bona deferunt ad fiſcum ex ſucceſſorio edicto, ſ. deficientib. aliis ſucceſſoribus juxta ea, quæ dixi ſup. *lib.* 3. fuerunt opi. inter Doctores, an eo caſu teneatur fiſcus ad onera legatorum, & fideicommiſſorum. Nam Bald. *in l. eam quam. numer.* 5. *in fi. C. de fideicom.* tenuit quod ſic; & dicit Saly. *in l. unica, §. pe. n.* 39. *C. de cadue. tollen.* quod ita communiter tenetur. Contrariam autem ſententiam, quod ſ. non teneatur, multi ſecuti ſunt. Et hanc dicit communiter teneri Claud. *in l. recuſare, §. ſi fiſca, num.* 3. *ff. ad Trebel.* aſſerens, quod Salyc. *in loco præallegato* male dixit, & re vera credo hanc opi. eſſe magis communem, & in practica obſervari; & ideo ab ea non putarem in judicando eſſe recedendum.

30 Unum (*b*) ſcias, quod in omnem caſum, quando fiſcus ſuccedit alicui, ſive tanquam in bonis vacantibus, ſive ex confiſcatione, (*c*) nunquam tenetur ultra vires hæreditarias, etiamſi non confecerit inventarium. Et eſt communis opin. ut dicit Jaſ. *in lib. ſcimus, in princ. numer.* 1. *C. de jur. delib.* Apoſtil. ad Abb. *in cap.* 1. *in fin. verbo, Hæreditarias, de ſolutio.*

31 Vidi (*d*) quandoque dubitari, an aliquo caſu fiſcus præferatur creditoribus delinquentis. Veritas eſt quod præfertur creditorib. delinquentis ex delicto, etiam in pœnis pecuniariis, non tamen præfertur ejus creditoribus ex contractu. Et eſt communis opi. ut atteſtatur Dida. *lib.* 1. *reſol. cap.* 16. *poſt numer.* 8. In Francia tamen ſervatur, quod quando ex eodem delicto, & ex eadem ſententia pars prætendens intereſſe, & fiſcus pœnam, concurrunt, præfertur pars pro intereſſe, & emenda damni, ut atteſtatur Papo. *libr.* 24. *titul.* 16. *arreſto* 1. dicens ita fuiſſe judicatum in Parlamento Pariſienſi.

Sed hic incidenter quæro, nunquid fiſcus habeat 32
bona delinquentis tacitè obligata, vel hypothecata? Reſp. Aliqui dicunt ſimpliciter, quod non. (*e*) & hanc dicit eſſe plurimorum ſententiam Fulg. *conſ.* 173. *num.* 3. Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Saly. *in d. l. ſi quis poſt, poſt numer.* 6. *C. de bon. proſcrip.* Boſſ. *in tit. de bonor. publ. numer.* 71. Tu vero dic, quod (*f*) aut loquimur ante delictum commiſſum, & tunc certum eſt, quod non habet in eis aliquam hypothecam: Et hæc eſt communis opin. ut dicit Butr. *conſ.* 61. *num.* 3. Picus *in repet. lib. poſt contractum numer.* 40. *ff. de donat.* Aut (*g*) loquimur poſt delictum commiſſum, antequam inchoatum ſit judicium criminale: & pariter dicendum eſt, quod nullam habet hypothecam. Et eſt communis opi. ut dicit Alex. *in lib. reſcriptum, in princ. num.* 9. *ff. de pac.* (*h*) Aut loquimur poſt ſententiam: & dic, quod à die latæ ſententiæ habet fiſcus bona delinquentis hypothecata. Et eſt communis opi. ut dicit Aug. ad Angel. *de malef. in verbo, dictum Sempronium ſub n.* 11.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. LXXVIII.

(*a*) N*Unc de pœnis pecuniariis*) Farin. *q.* 25. *volu.* 5. Carpanus *in c. omnium n.* 75. Ros. *conſil.* 98. *n.* 4. *l.* 2. Peregr. *de jure fiſci l.* 5. *n.* 21. Ros.

Nunc de pœnis pecuniariis) Adde, quod in † materia confiſcationis bonorum jura ſunt diverſa, de jure antiquo Digeſtorum, C. *& auth. quod ſint triplex*, ut latè per Chaſſan. *in conſuet. Burgund. rubr.* 2. §. 1. *n.* 6. *fol.* 346. 1

Item † adde, quod confiſcatio bonorum videtur eſſe introducta pro ſupportandis expenſis, quæ fiunt in proceſſibus delinquentium, ſecundum Chaſſan. *in d. rubr.* 2. §. 1. *num.* 31. *fol.* 376. ubi non allegat niſi Oldr. *in conſil.* 17. *poſt n.* 12. ubi contrarium dicit, ex quibus ſequitur, quod Chaſſan. eum non viderat. 2

Item † adde, quod ſi ſunt plures Domini habentes juriſdictionem, & unus habeat majorem partem, quod diviſio bonorum confiſcatorum fit inter eos pro rata juriſdictionis Bald. *in l. ſervus communis ff. de ſtipul. ſerv.* & Jo. Fab. *in l. communes, C. de commun. ſerv. manum.* 3

Item † adde multos effectus, quos facit ad utilitatem fiſci confiſcatio, quæ fit ipſo jure per Jacob. Bellon. *in pract. crimin. ſub rubr. de mortu. in carcerib. n.* 3. & Plot. *in conſil.* 130. *n.* 31. *inter conſ. crim. diverſ. volum.* 1. *magn. impreſ.* ubi multa tractat in materia confiſcationis bonorum; & in quibus † caſibus bona ipſo jure publicentur, late Peregr. *de jure fiſci lib.* 5. *n.* 167. *ibi deinde ſupervenit.* 4

Adde † videndum Peregr. *de jure fiſci, lib.* 5. *numer.* 1. *cum multis ſeq.* ubi late de iſta authen. bona damnatorum, in quibus caſibus habeat locum, & in quibus non: & an procedat, quando bona alicui auferuntur in contumaciam, & an quando pars bonorum admittitur, tradit etiam Bertaz. *in conſ.* 82. *&* 83. *volum.* 1. Item adde, quod *auth. bona damnatorum*, habet locum, ſive crimen ſit publicum, ſive privatum. Igne. *in l. ſi. §. ſi ſibi manus num.* 108. *ff. de bonis eorum*, quam opinionem dicit communem Emanuel Soarez *in ſuo Theſauro recept. ſent. in verb. bonorum confiſcatio n.* 40. & ſequitur Bertaz. *conſil.* 83. *n.* 60. Baiard. 5

(*b*) *Confiſcatio*) Ad quem bon. porrigatur confiſcatio, vide per Bar. *in l. pup. in* 2. *q. ff. de tutor. & curat. dat. ab his, in l.* 1. *C. de ſumm. Trin.* Bald. *in §. ſi judex, de cleric. violat. par. in feud.* An autem fiat confiſcatio ipſo jure quoad domum vide Bartol. *in l. Imperator, in fin. ff. de jure fiſci.* Guiot.

(*c*) *Supervenit auth. bona damnatorum*) Contrarium dixit infra *hac eadem qu. verſic. Multa autem, & verſicul. Cæterum ad fin. ſupra qu.* 71. *verſic.* Dixi etiam, & ibi dixi, *infra q.* 84. *verſic. ſed pone, in fina*; Sed ego intelligo Clarum aliter loquentem in locis ſupra allegatis maxime infra *hac eadem quæſtione verſic. Cæterum*, ubi dixit pro homicidiu ſecundum jus commune imponi pœnam confiſcationis bonorum, loqui ſecundum Jus commune antiquum, de quo per text. *in l. prima ff. ad l. Corneliam de ſicar.* & dixi ſupra *in §. Homicidium verſicul. ſed quæro, cur ſit pœna in princ.* aliter enim male diceret, & eſſet ſibi ipſi, & authenticæ bona damnatorum contrarius, nec aliter ſalvari poſſet. & de confiſcatione bonorum, attento antiquo jure Digeſtorum loquitur Tex. *in l. bona fidei in prin. ff. Depoſiti*, quem Tex. declarat Menoch. *dict. Tract. de arb. Jud.*

lib. 2. *Cent.* 2. *caſ.* 182. *ſub n.* 50. & de tali pœna attanto jure communi antiquo, vide Boer. *de conſuetud. Bitur. Tit. des confiſcat. concernant les vices*, §. 11. *fol.* 39. Idem Menoch. *d. Tract. l.* 1. *Caſ.* 3. *caſ.* 260. *n.* 7. Alex. *Add. Conſil.* 75. *ſub n.* 3. *lib.* 3. *ibi cum fiſco bona*, *vol.* 1. vide Cic. *in orat. pro Sex. Roſcio* 10. 1. ſcriptum etiam ita dicunt eſſe, ut eorum bona veneant qui proſcripti ſunt. Drog.

7 (*d*) *Scias etiam*) Adde † videntum Cephal. *in conſil. hic al-*
legato n. 22. & Bert. *in conſil.* 83. *n.* 61. ubi, quando confiſcatio bonorum dicatur venire tacite in conſequentiam, & quando expreſſe impoſita dicatur. Bajard.

8 (*e*) *Sed certe quidquid ſit*) Adde, quod † Neapol. ex privilegio non puniuntur pœna publicationis bonorum, niſi pro crimine hæreſis, & læſæ Majeſtatis, ut atteſtatur Afflict. *in conſt.*
9 *amatoria pocula poſt n.* 3. *lit.* 3. † & Bonon. ex conſuetudine bona delinquentium non publicantur, licet ſtatutum diſponat contrarium, teſte Gozad. *in conſil.* 66. *n.* 4. quæ conſuetudo fuit confirmata *ex Bulla Pii IV.* ut dicit Bertaz. *in conſil.* 447. *n.* 7.
10 Item † adde, quod ubi bona non publicantur de jure, vel ex ſtatuto, vel de conſuetudine, in eis ſuccedunt vocari per auth. bona damnatorum. Bertaz. *in conſil.* 82. *n.* 14. *vol.* 1.
11 Item † adde, quod ſi Judex contra ſex. authen. bona damnatorum, confiſcaret bona damnati, ſententia non valeret, etiam quod non fuiſſet appellatum. Dec. poſt Bal. *in conſil.* 452. *ſub n.* 5. & Cagnol. *in l. ea ſola n.* 3. *ff. de reg. jur.* & Rolan. *in conſil.* 98. *n.* 4. *volum.* 2. quod tamen procedit, niſi ſtatutum, vel
12 conſuetudo permitteret confiſcationem; & quomodo † interpretandum ſit ſtatutum, quo bona delinquentium verè, & ficte ubique ſita, vel reperta fiſco publicentur, & ipſo jure, & facto publicata, incorporata, & confiſcata fiſco, pariterque apprehenſa ſint, & eſſe intelligantur à die commiſſi criminis, etiam per ignorantiam, vel negligentiam, aut impoſſibilitatem Officialium, vel aliter verè, & actu non fuerint apprehenſa, jure tamen legitimæ aſcendentium, & deſcendentium reſervato, ſalvo, quod in crimine læſæ majeſtatis diſponatur de legitima, prout jure communi cautum eſt, nec opponi poſſit, quod non, an appareat de aliqua apprehenſione, nec incorporatione, nec de aliquo proceſſu, & quolibet tempore executio, & apprehenſio fieri poſſint nulla præſcriptione admiſſa, nec obſtante, nec poſſint de hujuſmodi bonis applicatis Cameræ fieri contractus, aut aliquod inſtrumentum, nec aliquid aliud quod proprietatem, vel poſſeſſionem reſpiciat in præjudicium fiſci, ut habentis datum à fiſco, quod ſi ſecus factum fuerit, ipſo jure, & facto ſit irritum, & inane: vide omnino Plott. *in conſilio* 130. *per totum inter conſil. crim. diverſ. tomo* 1. ubi lariſſime de hoc ſtatuto, ſive conſtitutione Mediolani, & de confiſcationibus, & quæ bona, & in quibus caſibus confiſcari poſſunt, *& in conſil.* 132. *n.* 7. *ubi* ait etiam, quod tale Decretum, licet diſponat, ut bona ipſo jure cenſeantur publicata a die commiſſi criminis etiam ſi non apparet de proceſſu, nec de apprehenſione bonorum facta nomine fiſci, intelligitur tamen de jure, dummodo vivente delinquente ſit facta judicii declaratio ſuper criminis, & confiſcatione. Bajard.

(*f*) *Niſi ex diſpoſitione ſtatuti*) Contra Clarum hic tenuit Theſaur. *Deciſio.* 198. *ſub nu.* 70. *verſic. ex quibus.* Drogh.

(*g*) *Epiſcopo*) Quid ſi Clericus delinquit in una Diœceſi, & in alia habet [illegible]ium quis judex procedet: Oldr. *eo l. conſil.* 17. & quis ipſorum exequeretur, vide Bald. *de pace tenen. col.* 3. ad idem per Alexan. *conſil.* 6. *n.* 2. *dub. vol.* 2. *& in conſil.* 31. *eo l. l.* Giach.

13 (*h*) *Sed pone, quod fuerit aliquis*) Adde, † quod bona condemnati ad mortem pro furto ex forma ſtatuti non poſſint publicari, tenet expreſſe Cagno. *in l. ea ſola ſub n.* 7. *de reg. jur.* & Bald. *in tit. de pace conſtant. in verſ. criminalibus*, quia ſecundum eum *in l. poſt mediam C. ſi pend. appellat. mors interven.* quando quis condemnatur ex crimine non numerato inter publica crimina, de quibus *in l.* 1. 2. *& per tot. ff. de publ. judic.* nunquam venit publicatio bonorum, & quod ſtatuta omnia
14 ſunt leges privatorum judiciorum: & quod † ideo bona condemnatorum ex forma ſtatutorum non publicantur, niſi nominatim in ſtatuto caveatur: idem tenet Chaſſan. *in conſuet. Burgund. rubr.* 1. §. 5. *n.* 134. *cum ſeq.* & ibi. *n.* 137. *verſic. quicquid*, tamen dicit quod in Burgundia confiſcantur bona in furto, & quod judices ſe ſimulant per conſuetudinem illius Provinciæ, quod ubi confiſcatur corpus, confiſcantur & bona. & Auguſt. *in conſ.* 1. *n.* 7. ubi dicit idem eſſe, quando quis condemnaretur non ad mortem, ſed ad mutilationem membri, vel ad aliam pœnam corporalem.

Item † adde, quod confiſcatio non habet locum in eo, qui
15 capitaliter condemnatus moritur, niſi in crimine læſæ Majeſtatis, & hæreſis Barr. *in auth. ſed novo jure C. de pœn. jud. qui male jud.* Mart. Lauden. *in tract. de fiſc. qu.* 5. & Franc. Lud. *eod. tract. in tit. de [illegible] bonorum n.* 10. Bajard.

(*i*) *Quotidie fieri in furibus*) Bonorum ergo confiſcatio de conſuetudine non ſervatur contra fures, adeo quod contra ipſos non ſervatur differentia, de qua ſupra *q.* 71. *verſic. dixi*: An autem juretur in litem contra fures, Dixi ſupra *qu.* 2. *verſ. & hac quidem*, & dixi inf. *ad q.* 84. *verſic. ſed pone.* Drogh.

(*k*) *Multa autem*) Adde, † quod in delictis, in quibus bo- 16
na publicantur, requiritur ex generali conſuetudine, quod effectus ſit conſummatus cum ex propoſito delinquendi bona non confiſcantur. Bal. *in conſil.* 361. *vol.* 1. Alex. *conſil.* 15. *vol.* 1. Barbat. *conſ.* 13. *vol.* 1. qui dicit eſſe communem, quos refert, & ſequitur Rimin. jun. *in conſil.* 50. *numer.* 97. *vol.* 1.

Item adde, † quod confiſcatio ſit ipſo jure in 250. caſibus, 17
quos noviſſime poſuit Lud. Creſſoles *in tract. in quibus caſibus jure civili omnium bonorum, vel partis publicatio ſit inducta a fol.* 3. *uſque ad finem*, ubi per 90. paginas ponit ſupra dictos caſus, ut refert Vivi. *comm. opin.* 467. *n.* 2. & Petr. a Luca *reg.* 150. *in fin.* Bajard.

(*l*) *Item homicidii*) Supra hac eadem quæſtione, in principio, ubi dixit, facit tamen pro illa opinione quod ſimplex homicidium non trahat ſecum bonorum confiſcationem, illud, quod dicitur de Clerico: qui committens homicidium non privatur ipſo jure beneficio, ſed per ſententiam ſupra *q.* 73. *verſic. Pariter etiam ad fin.* Drogh.

(*m*) *Apoſtata*) Adde, † quid ſit Apoſtaſia, & quis proprie, & 18
quis improprie dicatur Apoſtata, & de ejus pœnis, & quomodo contra Apoſtatas formatur proceſſus, & ſententia, & de excuſationibus eorum late per Decian. *in tractat. crim. tomo* 1. *l.* 5. *c.* 70. *cum ſeq.* Bajard.

(*n*) *Quæro nunquid*) Farin. ubi ſupra *q.* 25. *n.* 18. 19. 20. *&* 21. Ros.

Quæro nunquid) Adde, † quod in generali arbitrio conceſſo 19
judici non venit poteſtas confiſcandi bona. Natt. *conſil.* 594. *n.*
24. *volum.* 3. & ibi *n.* 18. dicit, † quod ſi in citatione cauſæ civi- 20
lis apponitur pœna confiſcationis bonorum, non erit valida, etiamſi motu Principis fuerit conceſſa, vide etiam Menoch. *de arbitr. jud. q.* 93. Bajard.

(*o*) *Quæ veniant*) Quid de alimentis, an comprehendan-
tur † in bonorum publicatione, donec legatarius vivit, quod 21
non: vide per Boſſ. *tit. de bonorum publ. ſub num.* 72. ubi ſubjungit ita fuiſſe judicatum, at ſecus de uſufructu, ut ibid. Giach.

Nunc videamus) Adde, † an officium, ſive Cavaleria- 21
tus veniat in confiſcatione bonorum. Bartol. *in l. illud C. de collat.* ubi Jaſ. *& in l. ſi damnatione C. eod. & in l.* 1. §. *nec caſtrenſi ff. de collat. bonor. & in l. Imperator ff. de fideic. libert. & l.* 2. *ff. de bon. damnat.* & Jaſ. *in l. omnino ff. de inoffic. teſta.*

Item † adde, quod ſi feudatarius Baronis commiſit crimen 22
rebellionis contra Regem, & Baronem fidelem, an feuda, quæ tenentur a Barone, applicentur Baroni fideli, vel Regi. Afflict.
in † *dec.* 282. *in* 1. *dub.* Et an feuda veniant in confiſcatione bo- 23
norum, & ſi extaret ſtatutum, quod de omnibus bonis fieret confiſcatio, vide Bertaz. *in conſil.* 281. *& ibi addens.* 368. 369. *volu.* 2.

Item adde, quod ubi feuda confiſcari poſſint feudatarius non poteſt privari poſſeſſione feudi a Principe, niſi delicto ſit convictus per ſententiam judicis text. eſt ubi omnes Doctor. *in cap.* 1. §. *ſi vero de mili. vaſſa. per contum. & in c.* 1. ubi Afflict. *in* 1. *notab. de feud. ſi cui. non amit. & in deciſ.* 67. *ad finem*, *&* 742. *n.* 35. *&* 49. *& in conſt. viventias num.* 53. Bal. *conſil.* 301. *num.* 4. *ad finem & vol.* 1. *& conſil.* 323. *in princ. vol.* 2. *& in c. quæ in Eccleſiarum num.* 41. *de conſt.* ubi diſtinguit inter feudum devolutum ob lineam finitam, & devolutum ob culpam, quæ diſtinctio paſſim eſt approbata Alex. *conſil.* 103. *n.* 23. *vol.* 2. Boſſ. *in tit. de Princ. n.* 301. & Clar. *in* §. *feudum q.* 62.

Item † adde, quod bona prohibita alienari per viam teſta- 24
menti, non veniunt in confiſcationem, ſecundum Socin. *in conſil.* 121. *colum.* 4. *verſic. tertia ratio vol.* 4. quem ſequitur Socin. jun. *conſil.* 77. *n.* 11. *vol.* 2. & idem tenuit Ruin. *in conſil.* 24. *n. ſeq. vol.* 1. Bajard.

(*q*) *In extraneos hæredes*) Et quod alienari prohibita, & in extraneos hæredes non tranſmiſſibilia, non confiſcentur, habetur plene, & in terminis per Alexan. *in opus conſil.* 23. *per totum vol.* 1. & ſequitur Dec. *in conſil.* 442. *numer.* 27. & quanquam hoc magis communiter teneatur, redditur tamen dubium ex deductis, & per Boſſ. allegatis, *eodem tit. poſt num.* 41. ubi citat Imolam tenentem oppoſitum. Declara tamen, & dic verum, ut per eundem illic, & *num.* 41. Giach.

Hinc infertur) Farin. ubi ſupra *num.* 62. *& aliis ſeq.* Ros.

(*q*) *Bona feudalia*) Adde Curt. Jun. *conſil.* 4. *vol.* 1. Alex. *in l. ſi finita*, §. *ſi de vectigalibus*, *ff. de dam. infect.* fallit tamen ſi ex conceſſione feudum eſſet tranſitorium ad extraneos hæredes, ſecundum Cur. ibid. An autem in confiſcatione veniant quæſita, vel delata poſt ſententiam, vel confiſcationem, vide per Bar. *in l. ſi qua ff. de iis qui ſunt ſui in l.* 4. *C. de jur. fiſc. l.* 10. *in l.* 1. *ff. de bon. damn.* Dec. *conſil.* 235. *& conſil.* 438. Gutot.

(*r*) *Infertur etiam quod in confiſcatione*) Adde ultra traditum
per

per D.Clarum in d.§. emphyteuſis in qu. 29. ea quæ poſuit Gigas in tractat. de crimine læſæ majeſtatis libro 2. in titulo de pœnis
25 comm. crim. læſæ majeſtatis, qu. 6. & quando bona † emphyteutica tranſeant in fiſcum, vide Farinac. in qu. 25. n. 50. cum ſeq. Bajard.

(s) *Quæro modo*) Farin. d. loco n. 152. & ſeq.

26 (t) *Aut tale jus patronatus*) Adde, † quod quando jus patronatus tranſit ad fiſcum, intelligendum eſt, ut penes eum remaneat durante vita condemnati, Socin. jun. in conſilio 51. n. 6. volum. 2. & ibi num. 4. dicit, quod in confiſcatione bonorum mobilium, & immobilium non comprehenditur jus patronatus, etiamſi de jure patronatus facta fuiſſet ſpecialis mentio; quia ſententia non valeret, ſi eſſet judicis laici, ut per Decium in d. c. quanto num. 6. & quod in confiſcatione bonorum mobilium, & immobilium jus patronatus non comprehendatur, idem tenuit Mant. in conſ. 5. ubi dicit jus patronatus non publicari per partem alias captam in Excellentiſſimo Conſilio decem, quo diſponebatur, quod bona mobilia, & immobilia ejuſdem Anſelmi publicantur ob delictum rebellionis.

27 Item † adde, quod quando confiſcatum eſſet Caſtrum, ſeu villa, in qua eſſet jus patronatus, tunc cum ipſa Univerſitate Caſtri, vel villæ in fiſcum devenirent jura patronatus. Gigas, de crimine læſæ Majeſtatis lib. 2. tit. de pœn. qu. 4. numer. 6. ſed vide Farin. in q. 25. numer. 153. ubi tenet contra D.Clarum, quod jus patronatus nullo modo tranſeat in fiſcum. Bajard.

(u) *Ad extraneos hæredes*) Contra hanc diſtinctionem viſus eſt tenere Crav. rub. de leg. 1. nu. 63. Nam ait, non ita ſimpliciter hoc intelligendum eſt, ut jus patronatus tranſeat ad extraneos in quocumque caſu, ſed tunc demum deficientibus hæredibus ſanguinis, quia jus patronatus tranſit ad poſteros jure ſanguinis, & propterea his exiſtentibus nullo modo poteſt tranſire in fiſcum, cum nunquam exiſtentibus hæredibus ſanguinis poſſit jus patronatus in extraneos ex ſui natura pertranſire, ut ibi allegat cap. ſi plures 16. q. 7. & quid in emphyteuſi, utrum tranſeat in fiſcum latè per Surdum deciſio. 254. Drogh.

(x) *Succeſſivè quæro*) Farin. ubi ſupra numer. 109. Ros.

(y) *Quod non*) Adde, & per Crav. conſil. 213. in fine. Giach.

28 (z) *Proculdubio Doctores*) Adde, quod † ſi ex forma ſtatuti ſunt publicanda bona mobilia, & immobilia delinquentis, non publicantur jura, & actiones, ſecundum Fulgoſ. in l. quam tuberonis, §. in peculio ff. de pecul. quem refert & ſequitur Socin. jun. conſil. 51. nu. 5. vol. 2. ſed publicatis bonis ſimpliciter, includuntur jura & actiones. Decia. in conſil. 442. col. 1.

Item adde, quod ſi ex ſtatuto omnia bona mobilia, & immobilia homicidæ publicari debeant, non comprehenduntur nomina debitorum; Gand. in tractat. malef. in tit. ult. & Tiraquell. de utroque retract. in princ. gloſ. 7. ſub numer. 9. pag. 24. niſi extaret ſtatutum, quod bannitus poſſit impunè offendi, nam tunc etiam comprehenduntur nomina debitorum ubique exiſtentium. Alb. conſil. 17. 18. & 19. Bajard.

(a) *Conſil. 783.*) Alias 241. to. 3. l. 9. & Far. num. 22. Ros.

(b) *Contrariam tamen ſententiam*) Adde, † quod licet
29 bona prohibita alienari non veniant in confiſcatione bonorum, etiam ejus vita durante, uſusfructus tamen dictorum bonorum publicatur vivente reo uſufructuario, ut per Rubeum Alex. conſ. 154. & Gig. in tract. de crimine læſæ majeſt. l. 2. tit.
30 de pœnis committendis, qu. 3. n. 3. & in hac quæſtione, an † in confiſcatione bonorum veniant bona feudalia, vide omnino Pereg. in tract. de jure fiſci l. 5. tit. 1. n. 71. & 106. cum multis aliis ſeq. & Far. in quæſtio. crimin. 25. n. 62. cum ſeq. & quando feudum non confiſcatur, nec † etiam fructus feudi durante vita na-
31 turali vaſalli ad fiſcum pertinent. Theſaur. deci. 167. n. 2. Bajard.

(c) *Appoſita eſt clauſula, quia volo, quod bona perpetuo*) Adde Franciſcum Marzar. epitom. fideicomm. in verb. Quoniam hæc fuit mens, q. 27. & q. 44. Aym. Crav. Tract. de antiq. temp. par. 1. verſic. ampliatur nunc num. 33. Clar. in §. Teſtamentum, qu. 79. verſic. Quinta eſt conjectura; Hanc tamen materiam fuſius quam alibi tractatam videre potes apud Illuſtriſſimum Doctorem, & Ducalem Senatorem Petrum Antonium Petram Tract. de fideicomm. prob. qu. 5. maximè in q. per eum præmiſſa concluſione ſub n. 21. & n. 66. item n. 99. ubi etiam apparet ſub fideicommiſſo hoc modo abſolute inducto, fieri extenſionem de caſu ad caſum, & de perſona ad perſonam; Quod quidem utiliſſimum eſt ſcire, & cognoſcere, ita determinatum; Idem Crav. conſil. 130. num. 10. & nota perpetuo tu, qui odio habes fiſcum, ne in caſu delicti inſtituti, & hæredis tui ſubſtituas Eccleſiam, vel locum pium, eſt enim Eccleſia ſimilium relictorum incapax, ut per Felin. in cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ coll. mihi 39. extr. de conſtit. Argum. in §. eadem oratione; Inſtitut. quibus mod. Teſtam. infir. & ſic eſt, quod damnatus ad mortem nec etiam facere teſtamentum poteſt ad pias cauſas: ut eſt infra ad qu. 96. verſ. fin. in fin. Hic autem libet dicere, quod talia fideicommiſſa ſunt utilia, non autem odioſa: Reperta namque ſunt fideicommiſſa, ne deſtruantur populis Civitates, Petra. Tract. de fideicommiſſ. prohib. ubi ſupra num. 17. Unde Plutarchus in Agidis vita: Potentiores, inquit, propinquos è ſucceſſionibus pellentes, omnes fere ad ſe facultates coegerunt, unde Paupertas, &c. Contrarium tamen tenuit Crav. conſil. 180. ſub num. 18. quicquid [illegible] idem Marzar. d. Tract. epit. fideicom. par. 2. verſic. ſed pro contraria, per tex. in §. 1. ibi Tantum favor, Inſtit. de fideicom. ubi quod imo fideicommiſſum ſit favorabile. D.

Appoſita eſt clauſula) Far. d. q. 21. n. 23. & aliis ſequentibus. Ros.

(c) *Si vero fideicommiſſum*) Adde, quod † ſi ſubſtitutio 32
fuerit facta, ſi ſine filiis decederet, an eo caſu fiſcus poſſit illa bona occupare, & vendere, Capyc. conſ. 125. ubi te-
net, quod ſic & quid † ſi fuerint confiſcata & alienata per 33
fiſcum ſcientibus, & non contradicentibus fideicommiſſariis, cenſeatur extinctum fideicommiſſum. Alb. conſil. 105. num. 66.

Item † adde, quod ſi bona ſubjecta fideicommiſſo facta pu- 34
blicatione venirent ad fiſcum, quorum relicta eſſet uxor uſufructuaria, ac Domina, & Maſſaria, eo caſu verus uſusfructus pertineret ad matrem, & non alimenta, cum bona deveniant in extraneum hæredem, ceſſat conſuetudo interpretativa, quæ favore filiorum dat matri ſolum alimenta, & ideo illi verus uſusfructus dictorum bonorum confiſcatorum debetur, & non fiſco. Gabriel. in conſil. 184. n. 4. & 5. vol. 1.

Item † adde, ſi contingeret vivente reo decedere fideicom- 35
miſſarium ſubſtitutum, bona ipſa jure libero in fiſcum cederent. Pereg. de jure fiſci dicto lib. 5. tit. 1.

Item adde, quod quando banniti noſtri temporis æquiparantur deportatis, prout fit ſæpe in ſtatu Mediolani, teſte Alciato in conſil. 58. numer. 9. & Clas. ſupra quæſt. 71.
verſic. Dixi autem † ſi quis bannitus fuerit cum publicatione 36
bonorum, qui ſit gravatus reſtituere bona, ſi ſine filiis decederet, an, & quando filii ita in conditione poſiti, facerent deficere conditionem fideicommiſſi, & an ad ſuum, vel fiſci ad favorem, de hoc latè habetur per Peregr. in dicto tract. de jure fiſci libro 3. tit. 6. ſed omnino vide excellens. D. Joſeph. de Ruſticis nobilem Aquilanum mihi uti fratrem honorandum in tract. ſuo, an, & quando liberi in cond. poſiti libro 1. cap. 2. par. 1. numer. 38. cum ſequent. ubi interpretando multum egregiè, & notab. text. in l. ex facto, §. ex facto ad Trebell. hanc quæſtionem optimè explanavit, ad quem me remitto.

Item adde, † quod in fructibus bonorum confiſcato- 37
rum reſtitutioni ſubjectorum meliora, & potiora jura quam fiſcus, habent fidejuſſores dicti delinquentis, qui pro pace ſervanda fidejuſſerant, Bertaz. in conſ. 139. vol. 1. & ibi addens. & ſimiliter fidejuſſores, qui fidejuſſerant de repræſentando pro delinquente jam carcerato. Becc. in conſil. 75.

Item † adde, quod, ſi teſtator inſtituit Titium, & ſi contin-
gat eum committere delictum, propter quod bona publi- 38
centur, illum privas ejus hæreditate, quam eo caſu vult pervenire ad filium Sempronii, an eo caſu d. fideicommiſſ. cenſeatur factum in fraudem fiſci, vide Anguſ. conſil. 31. libro 6. Ruin. conſilio 129. numer. 4. volum. 2. & conſil. 25. col. pen. Roland. in conſil. 59. numer. 12. volum. 1. Menoch. in conſil. 91. numer. 6. & conſil. 77. num. 9. Gabriel. conſ. 123. num. 12. & conſil. 140. numer. 39. Panzirol. conſil. 181. volum. 1. & Rimin. Jun. in conſil. 131. numer. 63. & conſil. 193. ubi tenet talem prohibitionem eſſe validam. & Rimin. in d. conſil. 193. num. 12. voluit etiam, quod in d. prohibitione comprehendatur legitima, ut non poſſit confiſcari filio in minori ætate delinquente, & ibi n. 6. dicit prædicta procedere etiam, ſi extaret ſtatutum, quod bona homicidæ debent publicari in totum, vel in partem; & quod bona prohibita alienari non veniant in fiſcum, etiam quod dictum fuerit, ut veniant in fiſcum, egregiè tenuit Excellens D. Petra in ſuo tract. de fideicomm. quæſt. 8. num. 110. cum ſequent. ubi latiſſimè hanc quæſtionem examinavit: nec † etiam in crimine læſæ maje-
ſtatis publicantur bona prohibita alienari; Grammat. dec. 105. 39
n. 31. & Dec. conſil. 442.

Item † adde, quod legitima debetur fiſco, non obſtante fi-
deicommiſſo cum prohibitione de non alienando, etiam 40
quod legitima detrahi per teſtatorem prohibita fuiſſet,

niſi

nui probibitio de non alienando minori facta fuiſſet, & quod in ea ætate deliquiſſet, ut latè per Rimin. jun. *in conſil. 60. numer. 7. cum ſeq. vol.* 1. ubi impugnat Bero. *in qu.* 87. & in hac materia an bona prohibita alienari, & ſubjecta fideicommiſſo tranſeant in fiſcum, vide Marzar. *in Epit. de fideic. q.* 47. ubi multa accumulavit: vide etiam Gabriel. *lib.* 7. *concl.* 24. ubi ponit multas ampliationes, & lim. & Micha. Craſ. *in tract. de ſucceſſ.* §. 1. *nu.* 10. ubi dicit, quod non tranſeunt in fiſcum, nec in crim. læſæ majeſtatis.

41 Item † adde, quod bona ſubjecta fideicommiſſo, licet expreſſe non ſint prohibita alienari, tamen in teſtamento hujuſmodi verba, quod mens, & intentio teſtatoris eſt, quod ejus bona conſerventur in linea maſculina vocatorum, non tranſeunt in fiſcum, nec vita durante delinquentis. *Cæſa. in conſil.* 19. *per totum.*

42 Item † adde, quod prohibitio de non alienando ob ſui favorem, delinquendo, habet fiſcum ſucceſſorem. Gram. *deciſio.* 105. *n.* 39. & Boſſ. multum late in hoc allegato, & Gigas *in tract. de crimin. læſæ majeſt. l.* 2. *tit. de pœn. q.* 3. *n.* 3. & latiſſime Gabriel. *com. concl. l.* 7. *concluſ.* 24. ubi ponit multas ampliationes, & limitationes.

43 Item † adde, quod quando non eſt prohibita alienatio ſimpliciter ſed per contractum dumtaxat inter vivos, tunc delinquendo tranſeunt in fiſcum. Gram. *d. deciſio.* 105. *n.* 40. *& ſeq.* & Gabriel. *conſil.* 140. *n.* 32. *vol.* 1.

44 Item † adde, quod ſtante fideicommiſſo cum prohibitione alienationis ad favorem alterius, fiſcus non detrahit Trebellianicam Gabr. *in conſil.* 184. *num.* 7. & Rimin. jun. *in conſil.* 211. *n.* 51.

45 Item † adde, quod quando quis eſt prohibitus alienare cum cauſa, quia vult bona in familia remanere; ſi bona prohibiti fuerint confiſcata, remanent penes illos de familia, ſed revocabiliter: quoniam ſecuta reſtitutione ex Principis indulgentia, eidem ſunt reſtituenda, etiamſi in gratia expreſſe fuerit dictum, ad bona ſine alterius præjudicio, ita multum, egregie tradit Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. Card. Alban. compater meus *in conſil.* 1. *n.* 18. *&* 20. Bajard.

(*d*) *Durante vita ipſius condemnati;*) Adde alium caſum, in quo durante vita tantum delinquentis amittuntur fructus, Cra. *conſil.* 128. *ſub n.* 7. Petra. *de fid. prohib. Quæſt.* 10. *n.* 565. Pract. Pap. *in forma libelli, quo agit. ad revocat. feudi in gl. nec ſuperſtitibus ſub num.* 27. *infra hac eadem quæſtione verſic. ſi vero alienatio, poſt med. & verſic. Item in fiſcum;* Vide Curt. jun. *conſil.* 120. *n.* 10. *cum ſeq.* Alex. *conſil.* 13. *l.* 1. *per totum.* Drogh.

(*e*) *Præterea etiam*) Vulp. *reſp.* item Fat. *numer.* 31. Ros.

46 (*f*) *Uno tantum caſu excepto*) Adde, † quod non requiritur, ut conſtet de imbecillitate minorum, ad hoc, ut valeat d. prohibitio, ut voluit Alc. *in l. cum proponas. C. de pactis, & in conſ.* 615. quia Alcia. reprobatur, ut per Rolan. *in conſ.* 98. *n.* 28. *&* 29. *vol.* 2. & idem Alciat. fuit ſibi contrarius *in conſil.* 622.

47 Item † adde, quod nedum non poteſt detrahi legitima per fiſcum, quando pater propter minorem ætatem filiorum eis prohibuiſſet alienationem omnium bonorum uſq; ad certum tempus, ſed nec etiam, ſi prohibitio eſſet ſimplex, & perpetua, dummodo delictum in minoritate contigerit, nam durante minoritate talis prohibitio valet & tenet, ita tradit Rimin. jun. *in conſi.* 111. *n.* 57. *cum ſeq.* ubi concludit, quod ſtante fideicommiſſo cum prohibitione detractionis Trebellianicæ, & de non alienando ad alterius favorem, per fiſcum Trebellianica, nec legitima detrahi non poteſt, ſi delictum in minori ætate factum fuerit, maximè concurrente approbatione teſtamenti paterni, facta per filium adeundo hæreditatem paternam: ſed Gabriel. *in conſilio* 184. *numer.* 20. dubitat de opin. Dec. *in conſ.* 442. hic per auctorem firmata, quod prohibitio de non alienando uſque ad certum tempus contineat etiam & legitimam, tamen nihil firmat. Bajard.

48 (*g*) *Præterea quæro*) Adde, † in publicatis bonis filiifam. comprehendatur legitima vivo patre, *& per l. ſi qua pœna ff. de his qui ſunt ſui vel alien. juris.* & Bald. *in l. prima C. de bon. lib.* videtur. quod non tamen Card. *in clem.* 2. *quæſtione* 7. *de re judic.* ubi moverut hinc inde per plura, Franc. de Curt. *antiquior in conſil.* 59. 10. & 11. *col.* & Alexander *in conſ.* 37. *vol.* 2. & Socin. jun. *in conſilio* 51. *volum.* 1. tenent, quod non publicatur legitima nec poſt obitum patris, etiam quod pater vivens legitimam filio aſſignaſſet, & tradidiſſet. Ruin. *conſil.* 149. *n.* 13. *vol.* 3. vide etiam Bologn. *conſil.* 15. *in fin.* & Decian. *in conſ.* 64. *n.* 46. *vol.* 3.

49 Item † adde, quod dicta bona profectitia non veniunt in confiſcationem, etiam quod filius haberet peculium profectitium cum expreſſa poteſtate donandi, & diſpenſandi tale peculium: Ang. & Imol. *in l. ſi filius, ff. de damn. infect.* Auſt. *in addit. ad deciſi. Thol.* 120. & Boſſ. *in tit. de publ. bonor. n.* 71.

Item † adde, quod in ſtatu Eccleſiaſtico publicatis bonis filiifam. publicatur peculium, & de eo ſolvitur pœna, ut per Conſtit. Marchiæ *l.* 4. *c.* 18. Bajard. 50

(*i*) *Sed quid in adventitiis*) Vide Crav. hoc item tenentem. *conſ.* 19. *numer.* 12. allegat Abb. *conſil.* 66. *vol.* 2. Drogh.

Sed quid in adventitiis) Far. ubi ſupra *nu.* 5. Ros.

Sed quid in adventitiis) Adde, † quod in confiſcatione bonorum filiifam. ob crimen læſæ Majeſtatis Divinæ, & humanæ commiſſum, venit etiam proprietas peculii adventitii, ſaluo uſufructu patri, ut per *deci. Pedem* 94. *per totam.* 51

Item † adde, ſi pater filio adminiſtrationem bonorum adventitiorum conceſſerit, an publicatis bonis filii publicentur etiam peculium adventitium in præjudicium patris; & quid è converſo, publicatis bonis patris dicatur publicatus uſuſfructus ſine præjudicio filii, vide Abb. *in conſil.* 66. *volum.* 2. Duen. *reg.* 275. *limit.* 7. Roder. *l. poſt rem judicatam numer.* 1. 53 *ff. de re judic.* & Boer. *deciſio.* 7. ubi plenè *numer.* 15. *&* 16. & ibi *numer.* 13. quando filius fuit a patria poteſtate liberatus. 52

Item † adde, ſi filius negotiatus fuerit nomine patris, totum lucrum eſt patris. Rom. *in conſil.* 569. Crav. *conſil.* 163. *numer.* 4. Ripa *in l. in quartam, numer.* 157. *cum pluribus ſeq. ff. ad l. falcid.* & ideo publicatis bonis patris, publicantur etiam dictum lucrum, non ſolum quo ad fructus, ſed etiam quoad proprietatem, cum fuerit acquiſitum patri, quando ejus nomine filius negotiatus fuerit, ut ibi per eum. 54

Item † adde, quod bona adventitia non publicantur, etiamſi inter patrem, & filium fuiſſet factum compromiſſum, & laudatum, quod de bonis, in quibus pater habet uſumfructum, filiis poſſit libere diſponere. Abb. *in conſil.* 66. *vol.* 1. Bajard. 55

(*k*) *Cæterum in illis caſibus*) Adde, quod † D. Clarus, & Gigas non videtur Ruin. *in conſil. hic allegato*, in quo tantum venit contrarium, videlicet, quod peculium adventitium bonis filii non venit in confiſcatione bonorum, nec in illis caſibus, in quibus pater non habet uſumfructum, & in illo caſu Ruin. conſuluit etiam Socin. jun. *in conſil.* 77. *per totum volum.* 2. ſed Menoch. *de recuper. poſſeſſ. in* 9. *remedio numer.* 81. *cum ſeq.* videtur tenere contrarium, tamen in fine dicit cogitandum eſſe, quia magna eſt Ruini auctoritas. Bajard. 56

(*l*) *Verſ. ſecundo inſertur*) Vulpell. *reſp.* 124. *numer.* 1. Ros.

(*m*) *Quæro etiam*) Farin. *d. q.* 24. *n.* 11. *& aliis ſequent.* Vulpell. *d. reſp.* 124. *n.* 2. Ros.

Quæro etiam quid in peculio Caſtrenſi) Adde quod † Crotus *in rep. l. frater à fratre col.* 7. *& col.* 21. *verb. tertia concluſio. C. de cond. indeb.* tenet contrarium, reſpondendo ad text. *in d. l. tertia C. de bon. proſcrip.* ſuper quo fundatur opinio tenentium contrarium; procedere ſecundum jura antiqua, ſecundum quæ pater occupabat bona filii jure peculii, ſed hodie filiusfamilias in peculio caſtrenſi hæredem habet ab inteſtato §. *in authen. de hæred. quæ ab inteſt. defer.* & per Scribentes *in d. l. infantis, C. de jur. delib.* & iſtam opinionem de jure eſſe veriorem, & præſertim in crimine læſæ Majeſtatis arbitratus eſt Gigas. *in tractatu crim. læſæ Majeſtatis l.* 2. *tit. de pœnis q.* 12. hanc opinionem etiam tenuit Gomeſ. *variar. reſol. to.* 2. *de contract. n.* 15. *to.* 15. ſed Covar. *in c.* 8. hic allegato ad *d. auth.* reſpond. Bajard. 57

(*n*) *Quæro nunc*) Fat. ubi ſupra *n.* 26. *&* 27. Ros.

Quæro nunc) Adde alias duas limitationes, ut per Roder. Soarez. *in l. poſt rem judicatam notab.* 13. *num.* 6. *ff. de re jud. fol.* 529.

Item adde, † an uſuſfructus peculii profectitii, vel adventitii confiſcatis bonis patris ſpectet fiſco, patri vel filio, per Borgini. Cavalca. *in tract. de uſuſfructu relicto mulieri numer.* 122. *cum ſequen.* & ibi quid de uſufructu juris; & an patria poteſtas † per mediam capitis diminutionem perdatur, ad 59 prædicta vide etiam Nell. *in tract. de bann. in* 1. *par.* 2. *temp. qu.* 27. 58

Item † adde, quod ubi bona publicentur propter delictum patris, ſi ex forma ſtatuti reſervatur dimidia filiis, pater in illa parte non habebit uſumfructum, ſecundum Ang. *in auth. idem eſt. C. de bonis quæ lib.* Bajard. 60

(*o*) *Quæro ſi bona*) Plott. *q.* 10. *n.* 53. *& ſeq.* Oſaſc. *dec.* 80. *n.* 17. Carp. *in commun. n.* 103. *& ſeq.* Menoch. *de recup. poſſeſſ. remed.* 9. *n.* 67. *&* 80. Plaza *in epitome c.* 23. *ſub n.* 11. Ros.

(*q*) *Ejus dos*) Quid ſi bona mariti publicentur † ex ejus delicto, & uxor habeat bona mariti hypothecata pro dote cum tranſlatione dominii, & poſſeſſionis, an poterit illi inſiſtere, & impedire publicationem bonorum mariti donec ei fuerit ſatiſfactum? Reſpond. quod ſic, per Rol. *ejus conſil.* 11. *n.* 39. *l.* 1. Giach. *61

(*q*) *Conſ.*

61 (q) *Conſtante autem matrimonio*) Adde, quod † bona uxoris publicatis, veſtes feſtivæ, & pretioſæ non videntur publicatæ, quia ſpectant ad maritum, Bart. *in l.* 1. §. *ne caſtrenſe, ff. de collat. bon.* & Capr. *in conſ.* 75. ubi atteſtatur de communi: & quod viles dicuntur eſſe uxoris, & quæ ſint magni, vel parvi valoris, relinquitur abitrio Judicis idem Capr. *conſil.* 135. *n.* 16.

62 Item adde, † quod contra uxorem damnatam fit executio in dote, videlicet in proprietate, ſalvis tamen fructibus rerum dotalium, ſalvis alimentis uxoris, & ſuorum liberorum, pro quibus omnibus fit dotis conſtitutio, ita not. dixit Henr. de Bouet. *in ſuis ſing. in verb. executio in* 15. *notab. incip. contra uxorem*, ubi allegat jura, & præſertim text. *in l. ſi poſtulaverit* §. *jubet lex ff. de adult.* quem refert, & ſequitur Bart. de Cap. *ſuper c. regni in c. Item ſtatuimus, quod ſi jure, n.* 4. *fol.*
63 249. Sed † ſtante ſtatuto, vel pacto, quod maritus lucretur dotem, tunc dos non publicatur, ut per Rolan. *de lucr. dot. q.* 59. ſed ſpectat marito, quod procedit etiam in illis quinq; caſibus, quibus publicatur dos, ut per Plot. *in conſil.* 130. *numer.* 54. *inter conſil. diverſ. to.* 1. *magnæ impreſſ.* niſi condemnaretur de hæreſi, & eſſet hæretica ante pactum de dote lucranda, quia pactum non valet, ut per Rol. *d. qu. n.*5.
64 Et † ſi bona fuiſſent publicata, & poſtea mulier fuiſſet reſtituta a Principe, tunc non ſolum recuperat bona ſua a fiſco, ſed etiam forte acquiſitum viro propter condemnationem, ſecundum Bal. Novell. *in tract. de dot.* 7. *par.* 11. *ſpec. verſ.*
65 *inſuper adverte*. & ſi maritus † condemnatus poſt condemnationem vult reſtituere uxori dotem, vel dare in ſolutum certa prædia pro ejus dote, poteſt, ut per Bal. *conſil.* 49. *incip. maritus vol.* 1.

66 Item adde, † quod ſimiliter poteſt repetere donationem ante reatum à viro ſibi factam, & ſi eſſet nulla, eo mortuo confirmatur, & uxori, & non fiſco pertinet, maxime donatio, quæ fit propter nuptias, ut habetur *in l. res uxoris C. de don. inter vir. & uxor.* & ibi per Doctores. Et an fiſcus poſſit opponere uxori exceptionem dotis non numeratæ, & in quibus caſib. vide Afflict. *in conſtit. Regni incip. cauſas per in* 5. *notab.* Plott. *in d. conſ.* 130. *n.* 51. *inter conſ. crim. diverſ. magnæ impreſſ.* vol. 1. Cald. Alban. *in conſ.* 8. & Rol. *in conſil.* 20. *n.* 16. *& conſil.* 74. *n.* 10. *vol.* 4.

68 Item † adde, quod ſi mulier amittit dotem propter mortem mariti, applicatur hæredibus viri. Alex. de Nevo. *conſil. n.* 5. & Bertaz. *conſil.* 83. *n.* 27.

69 Item † adde, quod lata ſententia contra uxorem, ſtatim auffertur dos marito, quamvis detur pro alimentanda uxore, Joa.
70 Lopez *in l.* 78. *n.* 2. & ibi *n.* 3. dicit, etiam, † quod dos filiæ in præjudicium patris publicari poteſt.
71 Item † adde, facta publicatione bonorum uxoris, ex eo, quod mandaverit interfici maritum ſuum, an comprehendatur
72 ejus dos. Cephal. *in conſ.* 204. Et † in hac materia, quando publicatur dos uxoris, an maritus poſſit agere, quod non ſit publicanda in ejus præjudicium quo ad uſumfructum dotis; & an poſſit deducere lucrum ſtatuti, vel pacti; & nun-
73 quid poſſit † excipere, ut non teneatur niſi in quantum facere poteſt, vide Bonacoſſ. *in extravag. ad comm. opin. numer.* 61.

74 Item † adde, quod confiſcatis bonis mulieris, non comprehenditur uſusfructus, in publicatione, Bald. & Salic. *in l.* 1. *C. de bon. ibi et.* Alex. *in conſil.* 13. *viſa prima conſideratione col.* 4. *verſi. videtur pro hoc vol. nupt. mulier.* Paulus *de Monte Pico in repet.* §. *Titium n.* 168. *de leg.* 2. Bajard.

75 (r) *Publicatis autem bonis mariti*) Adde, quod † bona mariti fuiſſent publicata propter hæreſim, ſi uxor ſciviſſet illum fuiſſe hæreticum eo caſu dos etiam eſſet confiſcata, & eam uxor petere non poſſet, *c. decrivit de haret. in* 6. & Chaſſan. *in conſuet. Burg. rubr.* 1. §. 5. *num.* 35. *fol.* 357. quod tamen intellige, quando matrimonium, ſciens eum eſſe hæreticum, contraxit, ſecus ſi neſciens: quia tunc dotem non perdit: ſi vero ipſa eſſet hæretica, illam amitteret, ita tradit Dec. *in tract. crim. to.* 1. *lib.* 5. *c.* 45. *n.* 10.

76 Item † adde, quod publicatis bonis mariti, non ſolum dos regulariter non publicatur, nec etiam donatio cauſa mortis facta uxori, licet per bannum non adimatur licentia marito eam revocandi. Plot. *in d. conſil.* 130. *numer.* 25. *inter conſil.*
77 *crim. diverſ.* & ibi *numer.* 48. habetur etiam, quod datum † uxori conſtante martimonio de donatione propter nuptias, vel etiam donatione inter vivos, vel cauſa mortis, non publicatur, etiam quod ſtatutum annullaret omnes donationes per maritos uxoribus factas, vide etiam Marſil. *ſing.* 316. Et de prædictis vide etiam Joan. Lup. *in repet. rubr. de donat.* §. 6. *numer.* 14. Chaſſan. *in conſuet. Burg. rubr.* 2. §. 2. *ad fin.* & Covar. *var. reſolut. lib.* 2. *c.* 8. *num.* 7. *verſic.* ſic delinquente filio, ubi dicit, quod propter crimen mariti non publicantur, quæ ex acquiſitis matrimonio conſtante ad uxorem pertinent.

78 Item † adde, quod uxori repetendi dotem bonis mariti confiſcatis, dos debet ſolvi per Officiales fiſci ſummarie, ſine libello & ſine judicio, & ſententia diffinitiva: ita Bartol. communiter approbatus *in l. res* §. *res autem, ff. de jure fiſci.* Paul. de Caſt. & Alex. *in lib. ſi marito ff. ſolut. matrimon.* Becc. *conſil.* 198. *numer.* 1. & Mazoll. *in conſil.* 48. *numer.* 5.

Item † adde, quod uxor, licet habeat bona mariti obli- 79
gata per dotem, tamen pro reſtitutione dotis non poterit impedire eorum publicationem, & incorporationem, cum ipſa non habeat dominium illorum, nec poſſeſſionem, ſed debet agere contra fiſcum ad dotem ſuam, & eam recipere a manu fiſci, ut notant Bart. Alexand. & Ang. *in d. l. ſi marito, ff. ſol. matrim.* & Afflict. *in conſt. juriſgentium in* 12. *nota.* ſubdit
tamen ibi Angel. quod † ſi mulier inhæret poſſeſſioni bono- 80
rum mariti ſibi pro dote obligatorum, poſſet ipſa talem captionem impedire, & idem ibi tenet Alex. & Chaſſan. *in conſuet. Burgund. rubr.* 2. §. 2. *n.* 4. *fol.* 378. Vide etiam Rol. *in conſil.* 31. *nu.* 39. *volum.* 1. & hoc procedit ſive dos conſiſtat
in pecunia, ſive in ſpecie: & ſimiliter procedit † in donatio- 81
ne ante nuptias, quod poterit uti retentione, ſi poſſeſſioni inhærebit, juxta tradita per Mazzarol. *in conſ.* 48. fallit etiam, ſi res propria uxoris, detenta tamen per virum; quia tunc publicatis bonis mariti, poterit ingerere manus propria auctoritate, ne occupetur per fiſcum, & ideo debet † cauta uxor, 82
ut non expectet auctoritatem Judicis, præoccupare bona ſua, quantumcumque per virum detineantur: ita tradit Ang. *in l. ſi quis C. de damnat.* quem refert, & ſequitur Aug. ad Aret. *in verb. & ejus bona publicamus, numer.* 10. & Capic. *in deciſ.* 130. *numer.* 73. fallit quoque, † ſi bona mariti debe- 83
rent devaſtari, quia tunc de jure uxor habens expreſſam, vel tacitam hypothecam poteſt impedire, ne devaſtentur. Paris de Puteo *in tract. de ſynd. in verb. publicatio bonorum*, quod tamen de facto non ſervatur, ut affirmat Alber. de Roſ. *in* 3. *par. ſtat. in qu.* 7. dicens, quod bona devaſtantur, & fiſcus ſatisfacit uxori, & aliis creditoribus, quem refert, & ſequitur Auguſt. ad Aretin. *in loco ſupra citato*, & Capi. *in d. deciſio.* 130. *numer.* 73. & idem tenet Jo. Ant. de Nigris *ſuper c. Regni in c.* 233. *numer.* 8. ubi impugnat Parid. ſupra citatum; & quod uxor de jure poſſit impedire devaſtationem,
ſed quod † de conſuetudine contrarium ſervatur, tenuit 84
etiam Gigas *in tract. de crim. læſ. Majeſtatis lib.* 2. *de pœnis committ. q.* 36. niſi deſtruendus eſſet fundus dotalis ipſius uxoris, quia tunc non poſſet deſtrui, nam proprie non diceretur eſſe in bonis mariti, ut ibi plene per eum.

Item † adde, an, & quando dos confiſcata exigi poſſit 85
contra fiſcum, Plott. *in conſil.* 130. *n.* 51. *inter conſil. crimin. diverſ.* & de hoc vide etiam Mazzoll. *in conſil.* 48. *per totum*, & Bottam *in conſil.* 23. ubi late hanc quæſtionem tractavit, & tenuit contra fiſcum.

Item † adde, qua forma reſtitutio dotis fieri poſſit, ut fiſ- 86
cus ſit ſecurus, ne unquam occaſione dotium patiatur moleſtiam, vide Socin. jun. *in conſil.* 55. *vol*...

Item † adde, quod uxor poteſt conſequi contra fiſcum 87
quartam partem bonorum mariti ſibi uxori debitam propter inopiam, quando eſt indotata, juxta beneficium auth. *præterea. C. unde vir & uxor.* Socin. *conſ.* 121. *col.* 4. *vol.* 4. & Mazzol. *in conſil.* 48. *n.* 11. & Plot. *in d. conſil.* 130. *n.* 42. *cum ſeq.* ſed hoc nunquam practicari vidi, & credo, quod non poſſet obtineri à fiſco propter ejus voraginem, cum ſit ſaccus ſine conſcientia, qui imburſat omnia male acquiſita Guid. Pap. *deciſio.* 259. *n.* 2.

Item † adde, quod publicatis bonis mariti, & uxore 88
comparente cum inſtrumento dotali, & petente dotem, alimenta ſibi ſunt præſtanda, donec fuerit judicatum, ut per Boſſ. *in tit. de alimen. uxor. præſtan. col.* 1. ſed hoc nunquam vidi obſervari, immo uxores cum maximo labore, & diſpendio poſſunt recuperare eorum dotes, quando bona ſunt apud fiſcum. Bajard.

(r) *Quia ſententiæ quæ reſeriuntur per hunc Magiſtratum*) Super hoc vide text. *in c. in cauſis extr. de ſentent. & re jud.* & de ſententiis Senatus *ſup. q.* 44. *verſic. Dixi, quod de jure communi q.* 38. *verſ. vidi aliquando ad med. q.* 58. *verſ. ſed quid ſi nullius, q.* 63. *verſ. pen. in fin.* eſt autem hæc auctoritas Senatus conformis juri communi, ut eſt tex. *in l. Jul. ad fin. ff. de leg.* 2. & de reviſione ſup. *q.* 57. *in princ.* vide quid de ſententiis Senatus, & Senatorum dixi ſup. *ad q.* 60. *per. pariter, & in quantum hæc loquitur de reviſione*, adde Menoch. *in tract. de arb. Jud. lib.* 1. *qu.* 53. *numer.* 13. *&* 16. Ideoq; cum talis auctoritas ſit conformis juri communi paſſim limitari poteſt Decr. Med. emanatum de anno 1582. 17. April. & de quo mentionem feci ſup. Quo diſponitur per hæc verba *Che ſi guardi preciſamente la giuſtitia*; Nam per talia verba revocata non videtur Senatus auctoritas eidem à jure communi attributa, de qua per Crav. *conſil.* 144. *ſub nu.* 20. & eo minus cum in tali Decreto non fuerit expreſſe derogatum prærogativæ eidem Senatui datæ, de qua infra *hac eadem qu. verſic.*

verſic, Sed quæro ad fin. pro qua quidem proceditur ſola facti veritate inſpecta, ut ibidem, & habetur ſupra *q. 63. verſic. pen. ad fin. & quæſt. 94. verſic. Eſt etiam in princ.* & per Boſſ. *Tit. de homic. n. 43.* & ideo inferri poteſt non propterea inſurgere nullitatem actus, quia ſervata non fuerit forma dicti Decreti, actus aliter factus annullantis; cum ad nullitatem actus non ſit par virtus taciti, & expreſſi, ut arguit Dec. *in l. expreſſe nocent. num. 2. ff. de reg. jur.* In quantum hic dicitur dotem mulieris non confiſcari, etiam ſi ipſa ſequatur maritum de rebellione condemnatum, inter ad ea, quæ dixi infra, *q. 82. verſic. Item quæro*, ex quo datur intelligi, quod Principes, qui in contrarium ſtatuunt, male faciunt, prout in contrarium Tyrannos ſtatuiſſe, & leges Tyrannorum fuiſſe docet App. Alexand. *libro primo Civilium bellorum* per hæc verba videlicet. In delictorum numero Hoſpitalitates, & amicitiæ, & collationes vel dantis, vel recipientis ponebantur, vel ſi quis promptitudinis alicujus, aut contubernii in itinere deprehenſus extitiſſet: quæ omnia circa divites aſperius etiam exigebantur. Quando autem publicatis bonis mariti publicetur etiam Dos, vide Campeg. *de Dote quæſtione ducenteſima decima ſeptima & 218. p. 3.* Drogh.

(*t*) *Solet ſæpe dubitari*) Farin. *d. q. 25. n. 119.* Ros.

89 (*u*) *Si vero appareat fraus*) Adde, † quod vendens bona in fraudem fiſci evaderet pœnam, ea repetere non poteſt Bart. *in l. jusjurandum, quod ex conventione §. fin. ff. de jurejur.* Afflict. *in c. Imperialem 13. notab. numer. 36. de prohib. feud. alienat.*

90 Item † adde, quod emptores, ſive donatarii non tenentur ad reſtituendum bona ſibi vendita, ſive donata per eum, qui in contumaciam condemnatus fuit, licet de crimine læſæ Majeſtatis condemnatus fuiſſet, etiam quod Princeps aſſeruiſſet illum commiſiſſe delictum, & etiam quod ſtatutum bona condemnati in contumaciam ipſo jure publicaret, ſed requiruntur plenæ probationes, quod deliquerit: ita tradit Decian. *in conſil. 410.* & Plott. *in d. conſil. 130. n. 71. & 76. inter conſil. crim. diverſ. tomo 1.*

91 Item † adde, quod donatio cauſa mortis ſecuto crimine, etiam non probata fraude, revocatur, *l. ſi aliquis ff. de donat. cauſ. mort.* & Peregr. *in q. crim. c. 49. n. 9.* Bajard.

(*x*) *Tenetur tamen eo caſu fiſcus*) Notandum ergo ab emptoribus rerum alienatarum in fraudem fiſci. Tenetur namque fiſcus ad pretium in hic; quod limita, niſi fraus etiam appareret ex parte emptoris arg. *eorum, quæ dixi infra quæ. 79. verſic. quando hæres.* Drogh.

92 (*y*) *Fraus autem*) Peregr. *de jure fiſci lib. 5. c. 1. de bonorum publicatione n. 152. & ſeq.* Far. *d. n. 133. & ſeq.* Ros.

Fraus autem) Adde quibus conjecturis probetur hujuſmodi fraus, late per Bero. *conſil. 166. n. 2. volum. 1. conſil. 147. n. 28. volum. 2. & conſil. 212. nu. 4. vol. 3.* Natt. *conſil. 162. & 213.* Rolan. *conſil. 40. volum. 2.* Rimin. jun. *conſil. 62.* Menoch. *conſil. 109.* Gabriel. *conſ. 74.* Decian. *conſ. 105. & 68. vol. 2. & conſ. 2. vol. 1.* Maſcard. *de prob. in verb. contractus, & in verb. donatio*, ſed vide omnino tradita per Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumption. 124.* & Peregr. *de jure fiſci lib. 5. titul. 1. n. 156. cum multis ſequent.* & Peguer. *in quæſtio. crim. c. 50.* & ſufficiunt duæ præſumptiones, Crav. *co. 156. n. 7.* ſed remittitur arbitrio
93 † Judicis, an contractus ſit ſimulatus, ſecundum Pariſ. *conſ. 54. n. 22. vol. 1.* Crav. *d. conſil. 156. n. 14.* Bertaz. *conſil. 447. n. 21.* Bajard.

(*z*) *Ex intervallo ſecutum fuerit*) Adde ſupra *q. 36. verſic. ſed in hoc propoſito ad med.* & in materia revocationis rerum in fraudem alienatarum, Jaſ. *in §. Item ſi quis el 1. numer. 62. cum ſeq. Inſtit. de act.* late Boer. *in addit. ad Dyn. in reg. Beneficium ſub numer. 27. littera B, de reg. Jur. in 6.* & omnes iſtos caſus vide Dec. conſiderantem, (ut ipſe ait calcando veſtigia Bart.) *in conſ. 274.* Crav. late conſiderantem in caſu confeſſatæ Dotis etiam reſpectu priorum creditorum *conſil. 40. per totum.* Drogh.

94 (*a*) *Vel ſi tempore alienationis*) Adde, † quod contractus poteſt præſumi ſimulatus, etiam quod habeat pacem cum inimicis ſuis, ſecundum Bal. *in conſ. 70. n. 1. vol. 1.* quem ſequitur Bertaz. *in d. conſil. 447. nu. 24.* Bajard.

95 (*b*) *Vel ſi poſt alienationem*) Adde, quod † idem tenet Bero. *in conſil. 170. n. 2. vol. 1.* ubi ipſe etiam atteſtatur de communi, & poſtea declarat *n. 5.* ſed de hac præſumptione vide omnino Maſcard. *de probat. concl. 439.* Bajardus.

96 (*c*) *Pariter etiam ſi alienatio*) Adde, † quod contractus clam dicitur factus, cum ad notitiam ejus, cujus intereſt, venire non poteſt. Bertaz. *in dicto conſilio 447. numer. 20.* & ibi dicit †
etiam, contractum eſſe clandeſtinum, quando fuit factus co-
97 ram Judice, & conſanguineis, ſi Notario eſt impoſitum, ut nihil propalet, Bajard.

98 (*d*) *Vel ſi delictum incontinenti*) Adde † videndum Bertaz. *in d. conſil. 447. n. 21. vol. 2.* Bajard.

99 (*e*) *Ceterum poſt commiſſum*) Adde † Gigan. *in tract. de crim. læſæ majeſt. lib. 2. tit. de pœnis commun. q. 24.* ubi plene hanc quæſtionem examinavit; & Peregr. *de jure fiſci lib. 5. tit. 1. n. 66.* ubi quoque habetur, in quibus caſibus bona ipſo jure publicantur; vide etiam Bertaz. *in d. conſil. 477.* & alios Doct. ibi citatos per addentes, Bajard.

(*f*) *Et hoc tenetur*) Farin. *d. n. 134.* Ros.

(*g*) *Qui autem ſint caſus*) Adde hic, quæ dixi ſupra *hac eadem q. verſ. 1. & verſic. Multa autem, & q. 71. verſ. Dixi*, & hic adde, quæ dicit valde in propoſito Felin. *in c. Rodulphus, coll. 2. nu. 25. verſic. ſed declaratoria, extra de Reſcript.* Drogh.

(*h*) *Ubi vero bona*) Limita, ut per Boſſ. *tit. de bon. publicat. n. 76.* & maxime pro alimentis & defenſione cauſæ ut ibi *fol. 4.* intellige. Ros.

Ubi vero bona delinquentis) Adde, † quod nec etiam fiſcus 100
pretium emptori reſtituere tenetur, niſi illud inter bona delinquentis reperiretur, vel quod converſum fuiſſet in utilitatem bonorum delinquentis, & illa utilitas una cum bonis ad fiſcum delata fuiſſet. Covar. *in 4. decret. part. 2. cap. 6. numer. 8. & 9.* ſed ſi alienatio fuiſſet facta ex neceſſitate, nempe pro alimentis, tunc eſſet licita, nec per fiſcum poſſet vendicari, ut ibi per eum. Et ad prædicta vide etiam Gomeſ. *de delict. c. 2. numer. 2. & cap. 14. ſub numer. quarto.* & ibi *circa finem*, habetur etiam, an in caſibus, in quibus poteſt fiſcus alienationes revocare, poſſit etiam petere fructus medii temporis; & ſententia lata contra principalem delinquentem præjudicat poſſeſſoribus dictorum bonorum, idem Gomeſ. *de delictis c. 1. ſub n. 90.* ubi atteſtatur de communi.

Item † adde alias quatuor utilitates fiſci, quando bona ipſo 102
jure publicantur. Primo, quia fructus debentur fiſco tempore commiſſi delicti. Secundo, quod reſpectu bonorum, etiam mortuo reo ante condemnationem contra hæredes, & alios competit fiſco actio ad bona; Tertio quia *authen. bona damnatorum*, non habet locum, ubi bona fiſco ipſo jure competunt, ſeu confiſcantur, ſed ſolum ubi ſententia requiritur, quia tunc illa jura corriguntur, ut parentibus, & agnatis relinquantur; ſecundum *d. Auth. damnatorum.* Quarto, quia non dabitur appellatio a facto legis, vel decreti confiſcatis ipſo jure, ut diffuſe hos effectus docet Jacob. de Belviſ. *in pract. crim. ſub rubr. de mortuis in carcer. n. 11. in verſic. ſed quis ſit effectus.*
Qui tamen † non procedunt, quando lex, vel ſtatutum publi- 103
cans bona ipſo jure requirit, quod delinquens ſit condemnatus; ita tradit Dec. *in conſ. 410. col. penult. & in fin.* Curt. ſen. *in conſ. 59.* quos refert & ſequitur Plot. *in conſil. 130. n. 31. & 32. inter conſil. crim. diverſ. tomo 1.* Bajard.

(*i*) *Non poteſt executor fiſcalis*) Fiſcus ergo pendente revocatione bonorum delinquentis, non debet excludere de facto poſſeſſores nec eos, qui tenent à delinquente, licet ego contrarium vidi ſervari, & male. Adde in propoſito Bell. *conſ. 10. n. 3.* Berintend. *deciſio. 37. num. 12.* prout nec etiam fiſcus apprehendere debet bona delinquentis, niſi ſequuta ſententia, etiam ſtante ſtatuto, ſeu Decreto, de quo infr. *verſic. ulterius quæro, ad Bar. in l. ejus delatorem n. 2. ff. de Jur. fiſc.* Felyn. referente *in c. Canonum ſtatuta coll. nſis 11. in princ. de conſtit.* Vide noviſſime adducta per Bertaz. *conſil. 289. par. 2. dixi ſup.* Drogh.

(*k*) *Scias etiam*) Adde † videndum ad hanc quæſt. Peregr. 104
de jure fiſci l. 5. tit. 1. nu. 183. quando datio in ſolutum facta per reum ſuis creditoribus ſit valida. Bajard.

(*l*) *Contingit aliquando*) Adde, quod † debitor, qui jura- 105
vit ſolvere creditori non obſtante juramento, tenetur ſolvere fiſco, ſi bona publicantur, ſecundum Imol. *in c. cum contingat n. 98.*

Item adde, quod jura conditionalia ex contractu provenientia tranſeunt in fiſcum, quando eſſet conditio caſualis, vel mixta, non autem poteſtativa. Gomeſ. *de delict. cap. ult. n. 2.* & eſt communis opinio, ſecundum Suarez. *recept. ſent. in verb. confiſcatio n. 264. & ſeq.* ſed Chaſſa. *ſuper conſuet. Burgun. tit. des confiſcations, rubr. 2. §. 2. n. 24. verſ. limita. 2. fol. 281.* tenet, quod omni caſu jura conditionalia ex contractu inter vivos transferuntur in fiſcum, ſive conditio ſit caſualis, ſive mixta, & poteſtativa: & an jura conditionalia veniant in confiſcatione, vide etiam Gabriel. de Bened. *in cap. Raynutius in ver. & uxorem nomine Adelaſiam in 5. deciſio. numer. 281. de teſtam.* & Rimin. jun. *in conſilio 50. numer. 88. volum. 1.*

Item † adde, quod licet jura conditionalia non confiſcen- 106
tur, hoc debet intelligi, quando debentur ſub conditione de futuro, ſecus ſi de præſenti, vel præterito Gomeſ. *d. c. ult. n. 2. in fi.* ſed latius *in c. 11. de qualitatib. contract. n. 36. cum ſeq.* & præcipue *in verſic. in foro.*

Item † adde, quod fiſcus ad bona, in quibus delinquens erat 107
ſubſtitutus poſt mortem inſtituti, mortuo deinde inſtituto admitti non poteſt, *l. ſubſtitutio, ff. de acquir. rer. dom.* & ibi Bar. & Vulpel. *in conſ. 112. in prin.* ſed ibi, *n. 9. & 10.* dicit ſecus eſſe, ſi duo eſſent inſtituti hæredes re, & verbis conjuncti, & alteri poſt ejus mortem alter ſubſtitutus, quia unitum eſt jus accreſcendi, & illud jus ſubſtitutioni annexum tranſmiſſionem concedit, & ideo quod jus illud publicari poteſt.

108 Item † adde quod ſoluto matrimonio fiſcus ex ſtipulatione agit ad dotis repetitionem mortua filia, cujus pater poſt ſtipulationem ex delicto damnatus fuerat, *l. inter ſocerum, §. pater, ff. de pact. dotal.* & Vulpell. *in conſil.* 112. *n.* 5. quia ut ipſe dicit, ibi jus erat in eſſe formatum. Bajard.

(*m*) *Item in fiſcum*) Farin. *d. q.* 25. *numer.* 169. 170. Ros.

(*n*) *Et hæc eſt communis*) Gram. *deciſio.* 85. Peregr. *de jure fiſci lib.* 5. *cap.* 1. *de publicat. bonorum n.* 53. *&* 54. Ros.

(*o*) *Sciat tamen*) Farin. *d. q.* 25. *n.* 142. *de jurib. conditionalibus.* Ros.

(*p*) *Et ex hoc infertur, quod ſi fuerint alicui legata alimenta*) Nota, qui timet, ne filius tuus, vel alius tibi charus cognatus egeat in caſu banni, & confiſcationis bonorum, ut eidem relinquas alimenta, quæ per delictum ab eo auferri non poſſunt, & eſt optima cautela, & hic adde Boer. *ſuper conſuetud. Bitur. Titul. des Conſtum. concern. les vices*, §. 12. ubi allegat text. *in l. inter ſocerum*, §. *fin. ff. de pact. dotal.* ubi etiam habetur, quod ſi vivente patre filius bannitus fuerit cum bonorum confiſcatione, & interim pendente banno pater ab inteſtato mortuus ſit, quod tamen fiſcus bona patris tanquam ad filium devoluta accipere non poteſt, & de intellectu *l. inter ſocerum*, §. *fin. Digeſt. de pact. dotal.* latè Jacobinus Riminaldus *inter conſil. crimin. diverſ. conſ.* 100. *à numer.* 16. *cum ſeq. vol.* 1. Qui caſus eſt ſumme notandus, cum vulgares aliter credant, allegat Bartol. *in l. ſi qua pœna, ff. de his, qui ſunt ſui, vel alieni Juris*, fiſcus enim tunc non habetur loco filii, & cum in eum non transferantur jura conditionalia, vide Boer. *conſil.* 1. *num.* 11. An autem filio ſic banni-
*108 to in bonis † patris præmorientis, ſaltem fiſco debeatur legitima, Bal. *in l. ſi qua pœna, ff. de his, qui ſunt ſui vel alieni juris*, quod non, quia filius ſic bannitus habetur pro mortuo: ſequitur Mar. Antonius Cucbus *tract. de legit. in prin. num.* 6. Boer. *d. conſil.* 1. *num.* 8. Et quid ſi dubitetur in aliis conſanguineis ab inteſtato decedentibus, utrum ex perſona banniti, cui ab inteſtato deferatur hæreditas ſuccedat fiſcus, an vero alii ſequentes poſt bannitum; vide Bal. *in ſua pract. titul. De ult. volunt. qu.* 5. *num.* 3. Cave tamen, quia ſæpius Principes in contrarium edunt proclamata, inhibentes etiam filiis bannitis alimenta ſubminiſtrari, quo caſu dum magnificus I. U. D. q. D. Marcellus Marazzanus Placentinus haberet filios bannitos ob homicidium per eos patratum in perſonam q. D. Joan. Franciſci Marconi, permittebat tales filios ire Domos ejus maſſariorum, & Colonorum, & ibidem auferre boves paternos & rurales, Item frumenta, & alia eorum victui neceſſaria; Quia ſic, non ſubminiſtrando, ſed permittendo, evitabat proclamata in contrarium edita; vide ſupra *hac eadem quæſt. verſic. Item quæro; ad med. infra quæſt.* 82. *ſtat.* 2. *verſic. Item quæro?* Vide Menoch. *de arbitr. jud. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 347. *ſub numer.* 1. & de filio acceptante partem *lib.* 1. *q.* 90. *ſub num.* 45. De patre autem receptante filium, cui parcitur; tetigit Cravet. *conſil.* 45. *ſub numer.* 1. & de don. facta retento ſibi uſufructu, utrum procedat mortuo donante in præjudicium fiſci, qui velit capere bona donatarii; Dec. *in conſil.* 445. *poſt n.* 63. *ad fi. cum ſeq.* Drogh.

109 *Et ex hoc infertur*) Adde, † quod nec etiam alimenta filii banniti, quæ de jure naturæ debita ſunt, poteſt fiſcus petere à patre, ut per Spec. *de execu. ſent. verſic. quid ſi filius in fine*, & Nell. *in tract. bann. in* 1. *par.* 2. *temp. n.* 56. Bajard.

110 (*q*) *Ulterius quæro*) Vide Cott. memor teſtamentum in quo *ver. col. fi. & ver. tamen datur cautela.* Vulp. *reſp.* 112. *&* 124. *n.* 3. Ros.

Ulterius quæro, nunquid in confiſcatione) Adde, † quod publicatis bonis filiiſam. mortuo patre fiſcus bona paterna acquirere non poteſt Alex. *conſil.* 15. *&* 23. *vol.* 1. Curt. *conſil.* 59. Dec. *conſil.* 449. Boſſ. *in tit. de confiſc. bon. n.* 80. Vulp. *conſil.* 112. *n.* 4. & Lud. Cat. *in conſil.* 103. *per totum inter conſil. crim. diverſ. to.* 1.

111 Item † adde, quod procedit etiam quo ad legitimam filiorum poſt mortem parentum, quod non acquiritur fiſco, ſed venientibus ab inteſtato, quando bannitus non eſt capax, ut per Cat. *in d. conſil.* 103. *inter conſ. crim. diverſ. to.* 1. *in fol.* Bertaz. *conſ.* 510. Dec. *conſil.* 438. *n.* 8. Soc. jun. *conſil.* 51. *n.* 4. *vol.* 2. *conſil.* 123. *n.* 5. *vol.* 4. Ruin. *conſil.* 49. *n.* 4. *vol.* 4. *& conſ.* 149. *n.* 13. *vol.* 3. Boer. *conſ.* 1. *n.* 11. & hæc opin. nullam habet difficultatem, ſi bona ſunt penes ſolum bannitum, Ruin. *conſ.* 123. *n.* 6. *vol.* 4. & idem tenuit Bertaz. jun. *in addit. ad d. conſ.* 150. patris ſui, ubi accumulavit omnes ſupradictos, nec etiam debetur legitima in bonis parentum in bannito ob crimen læſæ Majeſtatis, juxta tradita per Soc. *in conſ.* 22. *col.* 4. *vol.* 1. quem refert, & ſequitur Bertaz. *in d. conſil.* 510. *num.* 13. vide etiam Decian. *in conſil.* 64. *num.* 43. *vol.* 3. ubi tenet, quod legitima debeatur filio, tanquam capaci, etiamſi per ſtatutum banniti poſſent offendi, & tam de bonis exiſtentibus in territorio bannientium, quam alibi, ſive fuerint publicata bona ſive non, atteſtando de magis communi, & veriori, & ſi non eſſet capax, quod legitima ſpectaret ad proximiores, non autem ad fiſcum: idem tenet Peregr. *de jure fiſci lib.* 3. *tit.* 7. *num.* 42. ubi impugnat deciſionem Bald. *in l. ſi qua pœna, de his qui ſunt ſui, vel alien. jur.* ubi determinat, quod filio bannito in ære, & perſona, etiam debeatur legitima, & quod fiſcus ex perſona filii non poſſit illam petere, ſed bonum conſilium eſſet pro filio, quod pater eum exhæredaret quod facere poteſt pro homicidio per eum commiſſo, vel ob alias cauſas majores aut ſimiles quatuordecim expreſſis, ut per Ripam *in rubr. extra de jud. num.* 20. & Clar. *in* §. *teſtamentum quæſt.* 41. *ver. ſed quæro*, ubi atteſtatur de communi, *& in fin.* dicit in practica ab hac opin. non eſſe recedendum: & idem tenet Laurent. Rodulph. *caut.* 92. *num.* 19. *cum ſequen.* ubi etiam dat cautelam, quod ille, cujus bona ad bannitum ab inteſtato pervenire debent, ſi eſt extraneus, alium inſtituat hæredem. aliam autem cautelam dat Duran. *de arte teſtan. caut.* 10. *ſub titul. de his, qui non habent factio. teſtam.* quod pater inſtituat alios fratres, vel aliquem alium ſucceſſurum ab inteſtato, ſed poſtea roget talem ſic inſtitutum reſtituere totam hæreditatem, vel partem ipſi bannito, cum fuerit ad patriam reſtitutus, nam tale fideicommiſſum valet, *& d. cautel.* approbat Ludov. Cat. *in conſil.* 103. *n.* 8. *inter conſil. crimin. diverſ. tom.* 1. Sed prædicta non habent locum, quando legitima, vel aliquid loco legitimæ fuiſſet filio relictum in teſtamento per partem ante condemnationem, tunc enim legitima debetur fiſco, qui † etiam poterit petere d. legitimæ ſupplemen- 112
tum, ut tenuit Bertaz. *in conſil.* 489. ubi confutat dicta per Curt. jun. qui tenuit contrarium *in conſil.* 182. *numer.* 8. *cum ſequen.* quod etiam procedit ſecundum Bertaz. *in d. conſil.* etiam ſi extaret ſtatutum, quod bannitus impunè poſſit offendi, & quod omni actu legitimo eſſet privatus. Sed advertendum eſt, quod ibi Bertaz. loquitur de confiſcatione facta poſt mortem patris: Et quod confiſcatio ſolum intelligatur de bonis præſentibus tempore commiſſi delicti, & non de bonis acquiſitis, vel acquirendis poſt delictum in quacunque confiſcatione facta a lege, ſtatuto, decreto, conſtitutione, ac ſententia, eſt communis opin. ut inquit Jaſ. *in l. ſtipulatus*, §. *cum ſtipulamur*, *ff. de verb. obligat.* & Plot. *in conſil.* 130. *numer.* 59. *volum.* 1. *inter conſil. crimin. diverſ. magnæ impreſſ.*

Item † adde, an omnia jura ad acquirendum condem- 113
nato competentia, quæ ad illius hæredes extraneos tranſirent, ad fiſcum quoque per publicationem bonorum tranſeant, ut eſt in jure deliberandi, *ex lege cum in antiquioribus C. de jur. delib.* item in tranſmiſſione, quæ fit ex potentia ſuitatis ad quoſcunque hæredes, de qua *in l. apud hoſtes*, *C. de ſuis, & legit.* item in vi repetendi ſupplementum legitimæ, vel in jure dicendi de nullitate teſtamenti, & in jure petendi reſtitutionem in integrum, late per Tiraq. *de retract. lignag.* 6. 26. *gloſſ.* 3. *n.* 2. *& ſeq.* Narta *conſil.* 472. *numer.* 14. & latiſſime per Peregr. *de jure fiſci lib.* 5. *tit.* 1. *numer.* 84. & quod ad jus dicendi de nullitate teſtamenti. Alciat. *in conſilio* 67. *colum.* 2. *libro nono* tenet, quod non tranſit ad fiſcum. Bajard.

(*r*) *Bona futura*) Et an legata conditionalia, vide per Bar. *in l. quod traditum, ff. de cond. & demonſt.* Item in confiſcatione bonorum non venit hæreditas delata, ſed nondum adita. Dec. *conſilio* 446. Gram. *conſ.* 7. videtur concludere, quod veniant bona futura. Giach.

(*t*) *Quæ delinquens habet tempore publicationis*) Adde Alex. *conſilio* 75. *numer.* 12. *volumine* 1. *c. Felicis poſt med. de pen. in* 6. Infer ad ea, quæ dixi ſupra de bonorum deprædatione bannito ſupervenientium poſt bannum, quæ quia non veniunt in confiſcatione ut hic, ego à quocunque alio, ſtantibus Decretis, quod bannitus impunè offendi poſſit in re, & perſona, deprædari poſſunt, & hæc eſt ratio præſentis deciſionis à Claro relatæ, ſupra *qu.* 71. *verſic. Dixi, infra hac eadem q. verſic. Ulterius quæro, ad fin.* Drogh.

(*s*) *Communis opin.*) Farin. *d. quæſt.* 25. *numer.* 138. Ros.

(*u*) *In hoc autem ducatu adeſt decretum*) Adde, quod hinc eſt, ut in hoc ſtatu ſtatim commiſſo delicto, ſic committens eſt reus Criminis, nec expectatur ſententia: magis enim tunc delicta Reorum, quam verba ſententiarum faciunt eos pœna condignos, ut retulit Capic. *in ſui propoſito deciſio.* 130. *n.* 56. infra *hac eadem quæſt. verſic. ulterius quæro, ibi, in hoc Ducatu*; & hinc eſt, quod ſtante tali Decreto, delinquens etiam nondum declaratus non facit interim fructus ſuos. Felin. *in capit.* Rodulphus, *verſiculo ſed declaratoria, colum. mihi,* 25.

25. *de Reſcript.* quod etiam procedit de jure abſque tali Decreto, ut firmat idem Felin. ubi ſupra, *verſicul. Limita tertio, in princip. allegat. tex. enim gloſ.* & ibi Angel. *in auth. de inceſt. nuptiis in princip.* pro quo vide Decian. *in conſilio* 234. *numero* 2. Contrarium tamen, quod attendatur ſtatus declarationis, vide ſupra *quæſtio.* 36. *verſiculo ſed pone;* diſtingue ut ibi dixi: facit in ſimili, quod notat Neguſ. *Tractat. de pig.* 3. *memb. ſextæ partis princip. numer.* 44. *infra quæſt.* 76. *in princip.* Hoc tamen Decretum fallit in hæretico pœnitente, & non relapſo; *in* §. *hæreſis verſiculo ſed quæro:* Adde tamen, quod etiam remoto tali Decreto, bona hæretici non relapſi, tametſi a tempore commiſſi delicti fuerint ipſo jure confiſcata, non propterea poſſunt ante ſententiam promulgatam occupari, Dyn. *in reg. poſſeſſor, numero decimo ſexta de reg. Jur. in* 6. ea enim, quæ ipſo jure operantur, requirunt tamen ſententiam Judicis, ut late poſt omnes retulit Menoch. *de arbitr. jud. lib.* 2. *Cent.* 3. *caſ.* 220. *numer.* 7. & ita intelligitur Felin. *in c. fin.* 8. *fall. ver. ſecundo intellige, extra de conſtitut.* alios plures citat Chart. *titul. de exeq. ſententi. capit.* 1. *num.* 357. Idem Felin. *in cap. Rodolphus coll. mihi* 21. *extra de Reſcript. verſic. ſed declaratoria* 3. *limitatione ad fin.* vide Gram. *dec.* 15. *n.* 8. *ſupra q.* 73. *verſ. pariter etiam.* Drogh.

114 (x) *In bonis autem quæſitis*) Adde, † quod illud; quod ſervat Senatus Mediolani, eſt de jure, quando bannitus poteſt impune offendi, quia tunc poteſt privari bonis ſuis acquiſitis non tantum per fiſcum, ſed etiam per quemcunque priorem occupatorem, ut per Alba. *conſil.* 17. *num.* 19. &
115 Alciat. *in conſil.* 6. *n.* 14. *lib.* 2. & quando bannitus † a ſucceſſione excluditur, an fiſcus, vel ab inteſtato venientes admittantur, vide Curt. jun. *conſil.* 182. & Vulpell. *in conſil.* 124. *n.* 6. Lud. Cato. *in conſil.* 103. *inter conſil. crimin. diverſ. vol.* 1. Bajard.

(y) *Tanquam legitimus, & juſtus occupator*) Adde gloſ. *ad conſuet. Aurel. tit. de ſucceſſ. c.* 14. *fol. mihi* 93. *infra in* §. *Teſtamentum q.* 21. *ver. Aut. vero; ſupra q.* 59. *ver. ſed quæro q.* 73. *verſic. Dic autem.* Drogh.

(z) *In hoc autem*) Farin. *d. q.* 25. *num.* 139. *uſque* 142. Ros.

(a) *Tu vero dic*) Supra *hac eadem q. ver. Quæro modo.* Drogh.

Tu vero dic) Decia. *conſil.* 438. *num.* 8. & 442. *num.* 18. & ultra Boſſ. *de bon. publ. num.* 29. Cæll. Corta *in memo. incip. Teſtamentum in quo pater ver. datur etiam alia cautela,* Curt. Sen. *conſ.* 59. *nu.* 13. Plottus *conſilio* 30. *numero* 17. & in ſimili vide Ruin. *conſilio* 156. *in fi. in* 1. *volumine numero* 21. & *conſilio* 164. *in fi. in* 5. *volumine.* Crav. *conſilio* 152. *num.* 7. & Rol. a Valle. *conſilio* 15. *numer.* 23. *in* 1. *volu.* Nota quia contra hoc ſcribit Pereg. *in tract. de jur. fiſci tit.* 7. *nu.* 17. Ros.

116 *Tu vero dic, quod aut, &c.*) Adde † Cephal. *in conſilio* 321. *vol.* 3. ubi multum diffuſe hanc materiam tractavit, & tenet, quod jus adeundi non tranſmittatur ad fiſcum, & idem tenuit Decian. *in conſil.* 18. *nu.* 38. *vol.* 1.

117 Item † adde, quod ſi filius vivente patre homicidium commiſerit, & pater poſtea moriatur, & eo mortuo formetur inquiſitio contra filium, & condemnetur pro homicidio cum publicatione bonorum, quod hæreditas non venit in fiſcum, ſecundum Bart. *in l. in fraudem ff. de jure fiſc.* & Nell. *in tractat. bannit. in* 1. *par.* 2. *temp. quæſt.* 30. ubi dicit, quod cautela eſt, quod talis bannitus repudiet hæreditatem cum illo, ad quem devolvitur hæreditas, & Plot. *d. conſil.* 130. *nu.* 57.

118 Item † adde, quod in Regno Neap. fiſcus ſuccedit in hæreditate patris banniti ab inteſtato decedentis, id eſt in ea parte, in qua eſſet ſucceſſurus, ſi non eſſet bannitus, per
119 conſt. ob filiorum culpas, in qua etiam diſponitur, quod † patres pro filiis delinquentibus eis viventibus nullam patiantur pœnam, & ibi vide Afflict. Bajard.

(b) *Videndum eſt etiam*) Adverte, quod publicatis bonis mariti, & uxore comparente cum inſtrumento, atque contra dicente, quod eidem ſint interim alimenta præſtanda, donec fuerit judicatum, vide per Boſſ. *tit. de alimen. uxori præſtan l. col.* 1. & 2. Item adverte, quod uxor petens donationes propter nuptias a fiſco, eas conſequi debet ſummarie, & remoto judicio ordinario; & ſufficit, ut eas petat a fiſco, ut per Bart. *in l. rem,* §. 1. *ff. de jure fiſci,* & tradit Rolan. *ejus conſil.* 31. *nu.* 36. *lib.* 1. Giach.

120 *Videndum eſt*) Adde † videndum Peregr. *de jure fiſci libro* 5. *tit.* 1. *numero* 34. ubi plenè, & ibi *num.* 30. tenet, quod filiis nondum natis, nec conceptis, nulla portio debeatur, & hanc opinionem veriorem eſſe, dicit Gabriel. *conſil.* 123. *n.* 3. & 4. Item adde Rot. Bonon. *deciſione* 91. & Dec. *in conſil.* 235. *numero* 7. ubi dicit, quod fiſcus poteſt alienare omnia bona etiam communia, & ei legitimam conſignare, & Menoch. *de recup. poſſ. remed.* 7. *numero* 177. ubi plene, & de iſta quæſtione, quando legitima intelligatur reſervata filiis, pleniſſime Farin. *quæſt.* 24. *num.* 34. *cum ſeq.* & quando publicatur dimidia bonorum patris duntaxat, tunc legitima filiorum non debetur *l.* 1. §. *liberis ejus ff. de bonis damnat.* & ratio eſt, quia tunc pater non eſt mortuus naturaliter, nec civiliter, ex quo non eſt locus authen. bona damnatorum Bald. *in l. data opera numer.* 60. *C. qui accuſar. non poſſ.* & Peregr. *de jure fiſci libro quinto, titul. de public. bonorum, num.* 44.

Item † adde, quod etiam reſervatur nepotibus, & filiis 121
naturalibus, & adoptivis, dummodo adoptio non fuerit facta in fraudem. Plot. *in conſil.* 130. *numero* 27. *inter conſil. crim. diverſ. volum.* 1. & Rolan. *conſil.* 97. *n.* 33. *volum.* 2. & etiam legitima debetur legitimaris, Bald. *in c. de cauſis in col. penult. de offic. deleg.* quem ſequitur Chaſſan. *in conſuet. Burg. fol.* 1147. *verſic.* 4. *facit.*

Item † adde, quod filius non poteſt cogi accipere legiti- 122
mam ſuam in pecunia Jaſ. *in l. ſcimus, C. de inoffic. teſtam.* & debet habere legitimam ex re mediocri, non meliori, nec viliori, ut per Guid. Pap. *deciſio.* 608.

Item † adde, quod econtra publicatis bonis filii, reſervan- 123
da eſt portio patri. Pau. Pichus *in reper.* §. *Titia cum nuberet ſub n.* 45. *ff. de leg.* 2.

Item † adde, quod portio non reſervatur filiis, quando pa- 124
ter fuit condemnatus pro crimine læſæ Majeſtatis, Card. *in clem. paſtoralis num.* 15. *de re jud.* & Boſſ. *in tit. de crimine læſæ Majeſtatis numero* 134. licet contrarium tenuerit Ang. *in conſilio* 357. *in* 2. *dubio,* † ſed filiæ fœminæ reſervatur pro ea do- 125
tanda & eſt tertia pars bonorum, ut late per Becci. *in conſilio* 8. *per totum.*

Item † adde, quod filius ab hæreditate ob aliquod detri- 126
mentum excluſus excluditur etiam a legitima, & ideo bonis patris confiſcatis, ſibi non reſervatur legitima, quia generaliter in omnibus caſibus, in quibus fiſcus aufert hæreditatem filiis uti indignis, eis legitima non debetur, juxta tradita per Peregrin. *de jure fiſci libro* 2. *titulo* 7. *numero* 9. & ſimiliter † 127
filio bannito legitima non debetur, idem Peregrin. *de jure fiſci libro* 3. *tit.* 7. *num.* 31.

Item † adde, quod portio, quæ reſervatur etiam vivente 128
patre debetur, & mors naturalis patris non eſt expectanda. Rolan. *in conſil.* 97. *num.* 38. *volum.* 2. & Theſaur. *in deciſio.* 104. & 198. ubi etiam habetur quanta eſſe debeat legitima in publicatione bonorum tenendo contra Clarum, & an *authen. bona damnatorum* habeat locum, quando per ſtatutum, vel decretum contra delinquentem bonorum publicatio decreta eſt, & quando procedatur in contumaciam.

Item † adde, quod etiam filiis conceptis ante bannum, 129
& confiſcationem reſervatur legitima, licet nondum ſint nati; ſecus autem ſi poſt confiſcationem eſſent concepti, & iſta eſt verior, ſecundum Gabriel. *conſilio* 123. *numero* 3. & 4. *volum.* 1. Peregr. *de jur. fiſci libro* 5. *titul.* 1. *numer.* 40. 41. licet Boſſ. *in crimine læſæ Majeſtatis num.* 138. contrarium tenuerit, & ad hanc quæſtionem vide etiam D. Farinac. *in quæſt.* 24. *numer.* 42. & hoc procedit etiam, quod elapſum ſit tempus in edictis præfixum ad contradicendum, Plot. *in conſil.* 130. *num.* 78. *volum.* 1. *inter conſil. crim. diverſ.*

(c) *Legitima*) Adde quod hanc communem etiam ſequi- 130
tur Jo. Ant. Mauſuer. ad prac. Papien. *tit. inquiſitio.* gloſſ. *ult. additio. ult.* & vi. etiam *in collect. mea commun. opin.* §. *decretum, num.* 111. Giach.

(d) *Non tamen reſervatur dimidia*) Adde, quod Dom. Clarum refert Marcus Anto. Cucchus *in tractat. ſuo de legitima folio* 19. *nu.* 9. & Becci. *in conſil. hic allegato,* † quod legitima 131
filiæ condemnatæ de crim. læſæ Majeſt. ſit tertia pars, & licet D. Farin. ubi ſupra *n.* 40. contrarium tenuerit, tamen ego vidi in practica ſervari opinionem Clari, præſertim in ſtatu Eccleſiaſtico. Bajard.

(e) *Scias tamen, quod in bonis matris*) Adde, quod idem tenuit Card. Zabar. *in Clem. paſtoralis in princ. in* 7. *q.* ubi movetur hinc inde per plura de re jud. ſed tamen vide Franc. Curt. *in conſil.* 59. *col.* 10. & 11.

Item † adde, quod quando in publicatione bonorum com- 132
prehendantur bona alterius territorii, Princeps non poteſt concedere gratiam quoad bona alterius dominii Anchar. *in conſ.* 160. alleg. per Boſſ. *in tit. de remed. ex ſol. clemen. Princip. num.* 53. ſed Chaſſan. *in conſuet. Burgun. in rubr.* 1. §. 5. *numer* 142. *ver. ſum nunc in alio.* tenet, quod quando fit reſtitutio per Principem etiam in bonis ad alium tranſlatis, etiam alienatis, quod trahatur etiam ad bona acquiſita per Baronem, in cujus territorio erant ſita, & quod Princeps hoc ſubſiſtente cauſa facere poteſt.

Item † adde, quod ſi Dominus citet ſubditum vaſallum 133
ſub pœna confiſcationis, ut coram eo compareat, & ſit contumax adeo, quod ejus bona in contumaciam publicentur

tur

tur, illa bona erunt Domini directi, etiam quod ſint ſita in territorio Feudatarii. Natt. *conſil.* 580. *in 2. dubio*, *vol.* 3. & Rol. *conſil.* 73. *vol.* 4. Bajard.

(*f*) *Filia excluſa à ſtatuto*) Et an talis filia faciat partem in legitima, *ſup. q.* 58. *ver. ſed quid ſi inter*, Bell. *conſ.* 83. *ſub numer.* 13. Quæ autem intelligatur legitima, Capyc. *dec.* 158. *& melius deciſ. ult.* Alexan. *conſil.* 13. *ſub n.* 12. *vol.* 3. Theſaur. *deci.* 104. & quando detrahi debeat, ac etiam Trebellianica, vide pract. apud Crav. à quo didici *conſ.* 50. *per totum*; Scias tamen in computatione legitimæ per patrem pro condemnatione filii aſſignandæ haberi debere rationem bonorum extra Juriſdictionem condemnantium; Oct. Vulpellus *conſ. crim.* 54. allegat Alex. *in conſil.* 14. Et quod ſi pater ab inteſtato moriatur, relicto filio bannito, & confiſ-
133 cato; Utrum ex quo † pater Teſtamentum non fecit, nec filium privavit, ut moris eſt, fiſcus apprehendere poſſit portionem filio contingentem, ſi bannitus non foret; quod non; eò quia confiſcatio non comprehendit bona poſt confiſcationem delata: Idem Vulpellus ubi ſupra *conſil.* 8. *numera quinta*, *per text. in c. Felicis*, *de pœnis in* 6. & an facta confiſcatione fiſcus in loco ſuccedat, ſi in quo confiſcatus non delinquit, ibidem bona aliqua poſſideat, quod ſic in legitima in caſu ſup. Idem Vulpellus *d. conſilio* 8. *propè fin.* allegat Alexan. *conſilio* 128. & an filia excluſa, ut hic; auctis facultatibus parentum poſt renunciationem, ſupplementum ſecundum aucta bona petere poſſit; idem Cravet. *conſilio* 1. *nu.* 14. *cum ſeq.* & ad ea, quæ hic referuntur, vide Rolan. à Vall. *conſilio* 97. *numer.* 29. *cum ſeqq. lib.* 2. Marcum Antonium Cuchum *tracta. de legit. tit. legitima*, & Trebellianica conjunctè, à *nu.* 8. *quæſt.* 10. & dum dixit ex mente Chaſſ. quod ſi ex aliqua lege, vel ſtatuto imponatur pœna confiſcationis, omnia bona confiſcantur, nulla filiis reſervata legitima; Contrarium etiam de jure verum fore dixit, Cuchus ubi ſupra; & quod immo etiamſi filii ſunt pauciores quatuor; nihilominus legitima ſit dimidia bonorum, vel ſemis, quamvis, ut verum fatear, nunquam vidi practicari, nec practicavi talem opinionem; Scias tamen legitimam, & Trebellianicam ſemel tantum ab unoquoque fideicommiſſo detrahi per tex. *in leg. pœnales*, §. *fin. ff. ad leg. falc.* Drogh.

(*g*) *Quod ſic*) Ad idem vide per Boſſ. *tit. de bon. pub. n.* 62. Gtach.

Reſpond. quod ſic) Vide Decian. *tomo* 1. *tractat. crimin.* 15. *lib.* 4. *cap.* 29. *n.* 18. & Farinac. *quæſt.* 25. *num.* 94. *uſque* 103. Ros.

(*h*) *Bona autem ipſa applicantur Domino*) Adde, quod ſi
134 bona eſſent ſita in territorio alicujus Feudatarii, vel alterius ſubjecti, an ſint fiſci Principis, vel illius Domini. Boer. *deciſio.* 264. *numer.* 7. Afflict. *deciſio.* 282. & Guid. Pap. *deciſio.* 76. *ſi in terram*, & Crav. *in conſil.* 128. ubi plenè, vide etiam Nat. *in conſ.* 580. *volum.* 3. vide etiam in Theſau. *in deciſ.* 266. ubi habetur de quadam apocha falſa coram Senatu producta, & cui applicanda ſit pœna, an Domino, vel vaſallo.

135 Item adde, quod ſi bona fuerunt confiſcata ob crimen hæreſis, debent applicari Dominis, in quorum territoriis ſita ſunt, non ipſi Principi. Iſern. *in c. quicunque in verſ. hæreditatem*, *de pace tenen.* & Crav. *in d. conſil.* 128. *num.* 6.
136 & ibi *n.* 7. dicit, quod bona † confiſcata ob crimen læſæ Majeſtatis humanæ principaliter, quia immediate offenſa ſit Majeſtas Principis, pertinent ad ipſum Principem, non autem ad vaſallum, in cujus territorio ſita ſint: idem tenet Rolan. *conſ.* 78. *vol.* 2. *& conſ.* 73. *vol.* 4. & Natt. *conſ.* 680. *vol.* 3. & ibi *n.* 17. dicit, quod idem eſt de contumacia, & in obedientia, ut ſi quis reſiſtat præcepto Principis pœna Principi debet applicari, ut injuriæ ſuæ habeat ultionem, idem tenet Anton. Theſaur. *in deciſio.* 250. *in fine.*

137 Item † adde, quod, bona confiſcata pertinent ad Dominum Caſtri, in cujus territorio ſita ſunt, licet confiſcatio præceſſerit conceſſionem Caſtri: dummodo executio facta adhuc non ſit licet confiſcatio facta fuerit per judicem alterius territorii. Bal. *in conſil.* 306. diſtinguendum, & *in conſil.* 419. Dominus noſter Papa, & Crav. *d. conſil.* 128.

138 Item adde, † quod bona Clerici condemnati per Epiſcopum applicantur Domino temporali, de cujus dominio moventur. Old. *in conſil.* 17. Crav. *in d. conſ.* 128. *n.* 6. & ibi *n.* 7. tractat, an bona feudalia ob crimen læſæ Majeſt. poſſint publicari, vide etiam Urſil. ad Afflict. *deciſio.* 282.

139 Item † adde, quod nomen debitoris ſpectat ad fiſcum Judicis condemnantis, licet debitor ſit in alieno territorio. Alex. *conſil.* 31. *volum.* 1. & Soc. *conſ.* 36. *&* 101. *volum.* 1. licet Lappus contrarium renuerit *in alleg.* 92. *incip. in Chriſti nomine Amen*, in primis videndum eſt, *n.* 9. ad hoc vide etiam Chaſſan. *ſuper Conſuet. Burgund. fol.* 1273. *n.* 34. ubi videtur facere aliquam diſtinctionem, an dicta nomina competant pro re mobili, vel immobili, & *fol.* 372. *n.* 13. & idem eſt in actionibus, quando actiones continent quid mobile; Chaſſan. *in conſuet. Burg. in tit. de confiſcat. fol.* 372. *ver. adverte*, quod Bald. *num.* 13. *&* 14.

Item adde, † ad quem ſpectet annuus reditus, an ad Do- 140
minum loci, in quo ſolvitur, vel ad Dominum, in cujus territoriores eſt ſita, pro qua ſolvitur, vide Aretin. *c.* 10. & Chaſſan. *d. loco fol.* 65. *ver. & prædicta*, ubi plene hanc materiam tractavit; ſed contra eum tenuit Tiraquell. *in tractat. primogen. qu.* 49. *n.* 9. *folio* 334. videlicet, quod attendatur territorium, ubi res eſt ſita.

Item † adde, quod quando confiſcantur bona ubicunque 141
exiſtentia, comprehenduntur etiam exiſtentia in alieno territorio, in quo non erunt leges ſpeciales, virtute quarum poſſet fieri confiſcatio, Chaſſan. *in dicto loco folio* 373. *verſic. ſed hoc eſſe verum.*

Item adde, ſi in ſententiis bona confiſcata fuerint applicata illi fiſco, ſive Cameræ, cujus eſt Officialis ille, qui condemnat, ut puta Cameræ Apoſtolicæ, ſive Ducali, ut ſolet fieri, an hinc bona in alieno territorio ſita per illam ſententiam ſint illius fiſci, quando diſtinctæ ſint juriſdictiones, & burſæ, ſi ſententia confiſcationis lata fuerit à Judice, qui juriſdictionem habeat à Superiore utriuſque territorii, ut in inquiſitore hæreticæ pravitatis, vel à Judice, qui ſit conſtitutus ab illo, qui non ſit Superior alterius territorii, vide Nell. *in tractat. bann. in* 1. *par.* 2. *temp. qu.* 17. ubi pleniſſimè hanc quæſtionem tractavit, quando confiſcatio trahatur ad bona ſita extra territorium Judicis confiſcantis quem ſequitur Gigas *in tractat. de crimin. læſæ Majeſt. lib.* 2. *tit. de pœnis commiſſ. qu.* 2.

Item † adde, quod quando hæreditas alicui aufertur tan- 142
quam ab indigno, applicatur fiſco teſtatoris, non autem fiſco loci, ubi bona ſita ſunt. Chaſſan. *d. loco fol.* 377. *verſic. Iſtud eſt regulare.*

Item adde, † quod licet de jure bona confiſcata applicari 143
debeant Domino, in cujus juriſdictione ſita ſunt, non ſervatur tamen de conſuetudine, ut dixit Burſ. *conſil.* 43. *num.* 13.

Item † adde, quod ſi mutaretur Dominus loci ante ſenten- 144
tiam (poſt tamen commiſſum delictum,) illa confiſcatio, ſive pœna pertineret ad ſecundum Dominum; Guid. Pap. *dec.* 535. & Bertran. *conſ.* 114. *volum.* 2. ſed vera, & communis concluſio eſt in contrarium, quod videlicet ſpectet ad primum Dominum, cujus tempore fuit commiſſum delictum, quia ſtatim commiſſo delicto, jus eſt quæſitum primo Domino; Tiraquell. qui omnes congerit *in tractat. de retractat.* §. 5. *gloſſ.* 4. *ver. quid ſi ſunt fructus juriſdictionis*, *n.* 18. quem refert, & ſequitur Vinc. Franc. *in dec. Neap.* 86. *n.* 12.

Item † adde, quod ſi ille Dominus, in cujus territorio ſita 145
ſunt bona illa, recuſaret, quod non eſſent fiſci illius Principis,
qui condemnavit, quia † non eſt locus juri accreſcendi, cum 146
fiſcus non ſit propriè hæres ſecundum Bal. *in l.* 1. *C. quando non pet. part.*

Item † adde, quod confiſcatio non extenditur ad bona ali- 147
bi ſita, quando ordo procedendi, & condemnandi eſt de jure municipali, ut quod contumax habeatur pro confeſſo Anch. *in c. canonum ſtatuta de conſtit. col.* 66. *verſic. poſtremo*, Aug. de Arimi. ad Ang. *in tract. de maleſic. verſic. & ejus bona publicamus in* 2. *addit.* ſed Bertazzol. *in conſ.* 82. tenuit contrarium, & ibi multum diffusè hanc materiam tractavit, & *in conſil. ſeq.*

Item † adde, quod ſi in alieno territorio bona non confiſ- 148
carentur de conſuetudine, vel alia ratione, in eis ſuccedunt vocari *per authen. bona damnatorum, & inc. unde ſumitur.* Igne. *in l. cum fiſco n.* 33. *& ſeq. ff. ad ſenatuſconſult Syllan.* & Bertazzol. *in d. conſil.* 82. *n.* 14.

Item † adde, ſi bona uxoris fuerint publicata ex eo, quod 149
maritum ſuum interficere fecit, cui applicentur bona extra territorium exiſtentia, an fiſco, vel proprio filio, ut remaneant in ipſius libera facultate, vide Cephal. *in conſil.* 79. *per tot.* & Bertaz. *in conſil.* 82. *&* 84. Bajaro.

(*i*) *Hoc tamen intellige*) Carp. *in c. omnium numer.* 467. Ros.

(*k*) *Item intellige, ut procedat modo confiſcatio*) Contrarium videbatur proviſum, per quoddam ſtatutum Placentiæ, ſeu decretum q. Ducis Mediolani exiſtens penes D. Trajanum Dordonum, & mihi alias oſtenſum occaſione confiſcationis bonorum Equitis Aſinelli factæ in d. Civitate Placentiæ; per quam poſtmodum Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. D. Franciſcus Cardinalis Sfortia bona in Juriſdictione Caſtri Arquati ſita, prius dicti Aſinelli adjecit ejus Cameræ tali Decreto non obſtante: Intelligitur enim illud Decretum in bonis mobilibus, ut eſt infra hoc *eodem verſ. Ibi intellige etiam*; item & intelligitur quando Territoria non ſunt ſub diverſis Principibus, ut hic: ibi ſed certe; cui confert, quod dixit Boer. *ad conſuetud. Bitur. tit.* 2. §. 10.

poſt princ. & de hac materia habetur infra *q. 85. verſ. tertius eſt caſus.* ſupra *q. 83. verſic. ſed quæro;* In quantum autem dixit ſuprà hoc eodem ſi, quod facta bonorum confiſcatione, illa applicatur Domino, in cujus juriſdictione ſunt ſita, dummodò ille Dominus habeat etiam ipſe jus confiſcandi, ut voluit etiam Cravet. *conſil.* 128. *ſub num.* 3. hoc locum non habebit in meris feudatariis, quos Caſtellanos appellamus, qui licet jus habeant confiſcandi, non tamen, cum à Majore magiſtratu ſit confiſcatio, ſeſe ingerere poſſunt, latrant tamen; ſupra *q. 26. verſ. Evenit plerumque ibi, ſed certè,* & ibi dixi, ſupra *hac eadem q. verſic. Quæro nunquid,* exemplum ergo d. Illuſtr. & Reverend. Cardinalis Superiorem niſi ſolum Pontificem minimè recognoſcentis, in d. terra C. Arquati, non eſt trahendum ad conſequentiam iſtorum Regulorum, & Caſtellanorum; ſupra *quæſt. 71. verſ. Quæro modo,* vide tamen Cravett. *d. conſil.* 128. *per totam.* DROGH.

150 *Item intellige, ut procedat*) Adde, † quod ſi ſtatutum diſponeret idem, quod jus commune, videlicet, quod in illo delicto bona de jure etiam communi venirent confiſcanda, comprehenderentur etiam bona extra territorium. Bertaz. *d. conſil.* 82. *n. 7. & ſeq.* BAJARD.

(*l*) *Ita dicit*) Vide Berett. *conſil.* 86. *num.* 2. *& nil. fi.* Vulp. *reſp.* 13. ROS.

(*m*) *Communiter approbatam*) Far. *ſup. n.* 97. ROS.

(*n*) *Sed certe, quando hujuſmodi territoria*) Adde, quod Bologn. *in conſil.* 35. *numero* 7. dicit magis communem opinionem eſſe in contrarium, quod bona in alieno territorio non publicentur. BAJARD.

(*o*) *Intellige etiam.*) Vulp. *reſp.* 42. ROS.

151 (*p*) *Sed bona mobilia*) Adde, quod † pecunia cambiis tradita connumeratur inter immobilia, ſecundum Bald. *in c. cum cauſam ad fin. de re judic.* quem ſequitur Tiraquell. *de retract.* §. 1. *gl.* 7. *num.* 117. ſed contrarium tenet Pinel. *in l.* 1. *C. de bon. mater.* 2. *par. n.*44.

152 Item † adde, quod pecunia deſtinata ad emptionem immobilium, ſecundum magis communem opi. computatur inter bona mobilia: Boer. *deciſ.* 209. Socin. jun. *in conſ.* 120. *numer.* 18. *volum.* 1. & Pinel. *in d. l.* 1. *C. de bonis matern.* 2. *par. n.*44. BAJARD.

153 (*q*) *Sed quæro an hoc caſu*) Adde, † quod quando propter publicationem bonorum exiſtentium in diverſis territoriis quilibet fiſcus capit bona ſui territorii, tunc æs alienum dividitur inter eos, non pro modo territorii, nec pro virili, ſed pro rata bonorum ad quemlibet fiſcum pertinentium. Alexan. *in conſil.* 31. *num.* 9. *volum.* 1. Et ſi in uno loco publicantur bona ex forma ſtatutorum, ita ut alibi ſita non publicentur, & condemnatus habeat creditores, tam in eo loco, quam alibi, quis teneatur ad debita, an ipſe debitor, vel fiſcus, vide Imol. *conſil.* 31. *colum.* 7. quem refert, & ſequitur Boſſ. *tit. de fiſco, & privileg. ejus nu.* 71. BAJARD.

(*r*) *Sunt confiſcata*) Vide *ad hunc art.* Imol. *conſil.* 35. *num.* 20. & DD. *in l. ex facto la* 2. & maximè eundem Imol. *ibi numero* 16. *ff. de hæredib. inſtituen.* ROS.

(*s*) *Celeritate*) Far. d. *q.* 25. *numer.* 176. ROS.

(*t*) *Tenetur fiſcus*) Quid de eo, cui Princeps concedit damnatorum bona, an teneatur ad onera, caſus eſt *in l. princeps, ff. de verb. ſign.* vide per Bar. & Boſſ. *tit. de bono. pub. num.* 12. ubi quod ſic. GIACH.

Sed an tenetur) Farinac. *d. q.* 25. *n.* 169. *&* 170. *&* 183. ubi etiam *numer.* 177. *tractat. de excuſſione contra fiſcum facienda.* ROS.

(*u*) *Satisfacere omnibus creditoribus*) Hic adde Neguſ. *tra. de pign.* 1. *memb. octavæ partis n.* 2. *fol. mihi* 174. & eſt ratio hujus dicti; quia Creditores † publicis pœnis præferuntur, Capyc. *deciſio.* 130. *num.* 73. quod habet etiam locum in legitima, infra *verſic. vidi quoque* & de bonis, in quibus ſuccedit fiſcus deficientibus aliis ſucceſſoribus legitimis; vide Crav. multum in propoſito loquentem *conſil.* 138. *per totum.* DROGH.

Omnibus creditoribus) Adde, quod non poteſt eis dicere, ut ſatisfaciant ſibi in aliis non confiſcatis per Caſtren. *in conſ.* 210. *volum.* 1. vide Jo. de Amicis, *conſil.* 68. GIACH.

(*x*) *Creditoribus*) Item, quod fiſcus poſſidens bona publicata teneatur ſatisfacere creditoribus, habetur etiam per Boſſ. *tit. de bono. publ. n.* 51. quod tamen qualiter procedat, vi. *eo. tit. poſt nu.* 21. Et ſi contingeret propter publicationem bonorum exiſtentium in diverſis territoriis, quod quilibet fiſcus caperet bona ſui territorii, tunc æs alienum dividitur inter eos non pro modo territorii, nec pro virili, ſed pro rata bonorum ad quemlibet fiſcum pertinentium, vide per Alex. *in conſil.* 31. *col. fi. verſic. unde reperio vol.* 1. & Guliel. de Cun. & Alber. *in l.* 2. *per illum tex. ff. de ca. demi.* GIACH.

(*y*) *Secundum gl.*) Hanc glo. pro ſingulari commendat Rom. *conſil.* 73. *& conſil.* 93. ubi tenet diſcuſſionem contra fiſcum eſſe neceſſariam. Idem tenet Bald. *conſil.* 359. *quemadmodum Imperator col.* 2. *lib.* 3. Paul. de Caſt. Alex. & Mod. *in fin. ff. ſi cert. petat.* GUTOT.

154 *Et habetur loco hæredis*) Adde, quod † fiſcus per omnia non habetur loco hæredis condemnati, gl. Bar. & alii *in l. inter eos,* §. *fin. de fidejuſſ.* Jaſ. *in l. ex facto* §. *Julianus, ff. de vulg. & pupill. &* Peregr. *de jure fiſci in libro* 5. *titulo* 1. *n.* 60. *cum ſeq.* ponit ſex caſus, in quibus fiſcus non gerit vices hæredis. BAJARD.

155 (*z*) *Et ſic tenetur perſolvere*) Adde, † quod bannitus eſt liberatus à creditoribus, quando ejus bona ſunt adempta a fiſco, Bal. *in l.* 2. *C. ad l. Jul. de vi publ.* & Gram. *deciſ.* 85. *in fin.* & Novel. *in tract. de dot. in* 7. *par. privileg.* 6. *colum.* 11. *ver. & ex prædictis,* & Rim. ſen. *conſil.* 180. *in princ. vol.* 1. publicatis etiam bonis condemnati totali obligatione, & liberatione in fiſcum omnis obligatio transfunditur, ut eſt communis opin. Calcan. *conſil.* 68. *num.* 4. niſi fiſcus publicatione facta recuſaret, nam condemnatus bona retineret, & ideo bannitus agere, & conveniri poſſet, Bald. *in l. ſi vero col.* 2. *ff. qui ſatiſd. cogan.* Mart. Laudent. *in tract. de jure fiſci q.* 97. Nam invito fiſco bona non incorporantur, ſed oportet, ut illa agnoſcat, Bald. *in l. non ſolum, ff. de in integ. reſt. & in l. ejus,* §. *ſi cui, ff. de teſtam.* ubi inquit, quod fiſcus non eſt neceſſarius ſucceſſor, ſed Paul. de Caſtr. *in d.* §. *ſi cui,* tenet, quod fiſco repudiante habent venientes ab inteſtato, ſed prima opinio eſt verior ſecundum Peregr. *in tractat. de jure fiſci lib.* 5. *tit.* 1. *n.* 58. *per tex. in l. ſi ſervus plurium,* §. *ſi quis ante, ff. de leg.* 1.

Item † adde, quod ſi liberatur condemnatus publicatis bonis, non liberantur ejus fidejuſſores, *l. fi. C. de duobus reis,* & Bald. *in l. tam mandatori, C. de non num. pec. quinimo,* Corn. *in conſil.* 160. *col. fin. vol.* 1. tenet, quod omnino condemnatus non liberatur, ſed tantum pro valore bonorum in fiſcum delatorum. 156

Item † adde, quod ſi bannitus, cujus bona fuerunt confiſcata, habuerit gratiam à Principe de vita, & non recuperaverit bona, non tenetur ad antiqua debita, Chaſſan. *in conſuet. Burgun. rub.* 11. §. 11. *n.* 34. *fol.* 377. & ſi bona confiſcata ſibi fuerunt reſtituta, tunc teneretur, ut volunt Bal. Ang. Alex. & alii *in l. ſi marito in princ. ff. ſolut. matr.* & Gigas *in tract. de crim. læſæ Maj. lib.* 2. *tit. de pœnis q.* 24. *nu.* 7. etiam quod creditores non contra dixerint cridis, quæ fiunt publicatis bonis, quod non comparens infra certum tempus à jure ſuo cadat, ad plenè tradita per Boſſ. *in tit. de proclam. quod ſit bon. publ. num.* 15. *&* 16. 157

Item † adde, quod fiſcus non poteſt dicere creditoribus ut ſatisfaciant ſibi de aliis bonis non confiſcatis, ſecundum Paul. de Caſt. *in allegationib. ſuis poſt conſil.* 9. *vol.* 1. 158

Item † adde, ſi Princeps donaret bona confiſcata, quod donatarius teneretur ſatisfacere omnibus creditoribus, Boſſ. *in tit. de bon. publ. num.* 12. 159

Item † adde, quod creditores damnati, cujus bona confiſcata fuerint, ſi ſunt in poſſeſſione bonorum, debent ſtare in poſſeſſione, donec ei ſatisfactum ſit de ſuis creditis Bal. *conſil.* 171. *vol.* 1. Boer. *deci.* 227. *ante finem.* Bertaz. *conſil.* 289. *n.* 4. *&* 5. 160

Item † adde, quod fiſcus tenetur ſolvere etiam debita, quæ tempore criminis perpetrati ipſe delinquens contraxerat, latè Gul. Bened. *in c. Rayn. de teſtam. in verſic. & uxorem, numer.* 850. non autem ea, quæ poſt commiſſum delictum contraxiſſet. Covar. *in* 4. *decret. in* 2. *p. c.* 6. *num.* 9. 161

Item † adde, quod quando fiſcus tenetur ſolvere debita delinquentis, & recuperare bona contra eum, jus ſummarie fieri debet non oblato libello. Bald. *in c. quoniam contra, de probat. num.* 27. & ſine ſententia diffinitiva, & alio ordine judiciario, ſed ſolum recognitis, & viſis juribus creditorum, Jo. de Amicis *conſil.* 68. *n.* 8. 162

Item † adde, quod quando bona alicujus publicantur, fiſcus pro inveniendis bonis condemnati poteſt mittere ad omnes Notarios, qui habent inſtrumenta ad illum pertinentia, & eos cogere, ut ſibi inſtrumenta exhibeant, tex. & gloſ. *in l. facultas alias incip. defenſionis,* ibi Bart. *C. de jure fiſci lib.* 10. & Franc. Lucan. *in tract. de jure fiſci, numero* 44. 163

Item † adde, quod ſi reus fuiſſet condemnatus in certa pecuniaria ſumma, fiſcus non tenetur illius creditoribus, ſed debitor, in ſubſidium autem fiſcus poſſet conveniri pro quanto in eum perveniſſet à creditoribus anterioribus, ſi debitor non eſſet ſolvendo, Socin. jun. *conſil.* 74. *vol.* 3. BAJARD. 164

165 (*a*) *Sed quando capit bona*) Adde, † an, & quando fiſcus poſſeſſor bonorum vacantium teneatur erga creditores, quorum actio oritur ex obligatione extra territorium facta; 166 & ad quæ legata, & de eorum hypotheca; & an † ad litis expenſas, & ad alimenta filiæ minoris, & quomodo

ſint

ſint intelligendæ cridæ, quæ ſolent fieri per Senatum Mediolani, ut per Alex. Raud. *in tract. de analogis li.* 1. *c.* 33. ubi latiſſime, & opinionem Domini Clari, quod fiſcus teneatur, approbat Peregr. *de jure fiſci lib.* 4. *tit.* 3. *n.* 26. *& in dicto tit.* plene habetur, quando fiſco bona vacantia ferantur, & pro inve-
167 niendis † rebus fiſci fit indagatio etiam per tormenta *l.* 1. *in fin. C. de natural. lib.* BAJARD.

(*b*) *Unum ſcias*) Adde, quod ratio eſt, quia fiſcus convenitur à creditoribus uti poſſeſſor, ideoq; pro menſura bonorum: tenet Anchar. *conſil.* 294. 317. *&* 322. & ſequitur Ripa *in l. ex facto, ff. ad Trebell.* BAJARD.

(*c*) *Nunquam tenetur*) Farin. *d. qu.* 25. *numer.* 183. *& ſeq.* ROS.

168 (*d*) *Vidi quandoque dubitari*) Adde, † quod fiſcus in bonis poſt ſententiam quæſitis, privato etiam anteriori præfertur, Vulpell. *in conſil.* 120.

169 Item † adde, quod fiſcus eſt præferendus creditoribus delinquentis, & ante omnia ſatisfieri debet de omnibus expen-
170 ſis utilibus, & † neceſſariis per eum factis pro capiendo delicto delinquente, & pro ſibi incorporandis ejus bonis, etiam in præjudicium anteriorum creditorum, ita tradit Affl. *in c.* 1. §. *& bona committentium numer.* 119. *in tit. quæ ſint regalia in uſibus feud.* ſed Gigas *in tract. de crim. læſæ Majeſt. tit. de piur. & variis q.* 12. contrarium tenuit impugnando Afflictum, & noviſſimè per Pereg. *de jure fiſci lib.* 7. *tit.* 1. *n.* 193. impugnatur Gigas, & opinio Afflicti approbatur, quam ego arbitror veram non eſſe, quia Princeps ad perſecutionem delinquentium ſuis expenſis tenetur, ſecundum Luc. de Penna. *in l.* 1. *col.* 7. *C. de ruſtica. lib.* 12. Et vide Did. Cova. *in l.* 16. allegato, ubi latè declarat Regulam *li. non puto ff. de jure fiſci*, quod in dubio ſit judicandum contra fiſcum, Alex. & alii *in l.* 1. §. *ſolut. matr.* Calepha. *in conſi.* 87. *inter conſil. crim. diverſ. vol.* 2. Neviz. *in ſylva nupt. in verſi.* quomodo judicandum pro communi *ſub num.* 47. *ver. item in dubio fiſcum*, & Peregr. *in tract. de jure fiſci lib.* 6. *tit.* 6. *n.* 23. *cum ſeq.* BAJ.

(*e*) *Et hanc dicit*) Farin. *d. quæſt.* 25. *numer.* 190. *& ſeq.* ROS.

(*f*) *Aut loquimur ante delictum commiſſum*) Adde, quod tamen hoc fallit ſtante decreto confiſcante omnia bona à die commiſſi delicti; de quo decreto ſupra *hac eadem quæſtione verſi. Ulterius quæro*, facit quod ſupra dixi, *quæſt.* 2. *verſic. & hæc quidem ad fin.* ubi dixi; *& qu.* 51. *verſic. Scias etiam*; ibi, quod in hoc Ducatu non obſtante Decreto. DROSN.

171 (*g*) *Aut loquimur poſt delictum*) Adde † hoc procedere etiam in pœnis ipſo jure impoſitis, & licet reus in crimine læſæ majeſtatis à die commiſſi criminis perdat adminiſtrationem bonorum, non tamen perdit dominium bonorum ante ſententiam Becc. *conſil.* 57.

Item adde, an privandus bonis per ſententiam facit fructus ſuos poſt delictum, donec ſententia feratur, vel ſpectent ad fiſcum, ſi ipſo jure non privatur à die commiſſi delicti; hanc quæſtionem tractavit Covar. *in* 4. *decret.* 2. *par.* 1. *par. c.* 6. §. 8. *de contrahen. inceſt. nupt. n.* 7. ubi tenet, quod fiſco ſunt adjudicandi, & communem atteſtatur Jo. Bern. *in pract. crim. c.* 133. BAJARD.

(*h*) *Aut loquimur poſt ſententiam*) Adde, † quod hoc procedit, quando ſententia eſt diffinitiva: ſecus vero ſi eſſet datum bannum, & ante ſententiam diffinitivam reus decederet, quia tunc confiſcatio non haberet locum; niſi bannum eſſet tale, quod poſt ſe non expectaret ſententiam diffinitivam, immo traheret confiſcationem bonorum, Lucchin. de Curte *in conſil.* 64. *n.* 12. *cum ſeq. tomo* 1. *conſil. crim. diverſ.* BAJARD.

(*i*) *Sub num.* 12.) Qui ibi ſe declarat: vide Vulp. *reſp.* 12. ROS.

QUÆSTIO LXXIX.

De pœna confiſcationis certæ partis bonorum, vel aliquarum rerum.

SUMMARIA

EX CLARO

1 *De pœna confiſcationis certæ partis bonorum, vel aliquarum rerum.*
2 *Stuprum committens punitur in dimidia parte bonorum.*

Jul. Clar. Sent. Pract. Crim. *Tom. II.*

3 *Arma nova, quæ vendiderit, aut emerit, fiſco applicantur.*
4 *Domus privatorum, in quibus fiunt ſacra myſteria, fiſco applicantur.*
5 *Item domus ædificata juxta aliam domum, non dimiſſo ſpatio* 15. *pedum, fiſco applicatur.*
6 *Locus, in quo ædificatur ſepulchrum in civitate, fiſco applicatur.*
7 *Bona, pro quibus quis accommodat fidem defuncto de eis reſtituendis alicui incapaci, fiſco applicantur.*
8 *Herede non vindicante necem defuncti, hereditas fiſco applicatur.*

Ex Additionibus.

1 *Fiſcus quando auferat rem ab indigno.*
2 *Palam & clam relinqui quando dicatur.*
3 *Fides tacita quando dicatur accommodari.*
4 *Hæres an præſumatur in dubio accommodaſſe tacitam fidem.*
5 *Et an teneatur reſpondere, ſi tacitam fidem accommodavit.*
6 *Filius, & ſervus accommodantes tacitam fidem excuſantur.*
7 *Palam relictum indigno non applicatur fiſco, ſed remanet apud hæredem.*
8 *Lim. niſi hæres devenerit ad rei traditionem.*
9 *Ampl. ſi hæres paciſcatur dictum legatum præſtare, dummodo fiat palam.*
10 *Relictum penitus incapaci pertinet ad ſubſtitutum, vel gravatum.*
11 *Fiſcus vendicat relictum incapaci, ſi conſanguinei erunt negligentes in rapiendo dictum relictum.*
12 *Item ſi conſanguinei renunciaverint.*
13 *Hæreditas repudiata ab indigno, tranſit ad ſubſtitutos.*
14 *Donatio facta incapaci cui applicetur.*
15 *Hæres accommodans tacitam fidem, ſi eſt Clericus, bona debentur fiſco Eccleſiaſtico, & contra.*
16 *Hæres, qui non habet teſtes ad probandum homicidium non dicitur in mora accuſandi.*
17 *Filius inſtitutus hæres ab eo, qui à patre inſtitui ſuis occiſus, non tenetur vindicare necem defuncti contra proprium patrem.*

VIſum eſt de pœna confiſcationis omnium bonorum: videamus nunc de iis caſibus, in quibus non omnium bonorum, ſed alicujus partis pœna imponitur. Scias autem, quòd quandoque imponitur pœna certæ partis bonorum, puta, dimidiæ, aut tertiæ, aut alterius partis; quandoque neque omnia bona delinquentis, neque certa eorum pars fiſco applicatur, ſed ſolummodo certa bona: nos vero hos omnes caſus ſimul proſequemur. 1

Stuprum committens condemnatur (*a*) in dimidia parte bonorum. Dixi ſup. *hoc eo. lib.* §. *Stuprum*, *verſ. Sed quæro*. 2

Arma nova, quæ quis fecerit, vendiderit, aut emerit, fiſco applicantur, ut *in auth. de armis*. Scias tamen, quod illa conſtitutio non ſervatur de conſuetudine, ut atteſtatur Bar. *in l.* 1. *numer.* 1. *ff. ad leg. de vi publ.* Quem refert Stracca *de mercat. ſal.* 114. *num.* 10. Alb. *in ea l.* 1. *num.* 3. *in fi.* Alc. *in l. armorum, ff. de verb. ſign.* Calic. *in Marg. fiſci, fol.* 64. *verſ.* 337. *caſus*. Sed quælibet civitas, vel Provincia habet in hoc ſua ſpecialia ſtatuta, vel conſuetudines, de quibus dixi inf. *qu.* 82. *ſtatut.* 6. 3

Domus (*b*) privatorum, in quibus fiunt ſacra myſteria, fiſco applicantur, ut eſt tex. *in* §. *ſciant*, 4

in auth. ut in privatis domibus collat. 5. intellige ſine licentia Epiſcopi, vel ejus vicarii: & ita ſervatur per univerſum orbem, ut dicit Calic. *in Margar. fiſci, fol.* 41. *verſ.* 92. *Caſus.*

5 · Si quis ædificat domum publicam, vel privatam non dimiſſo ſpatio 15. pedum, domus fiſco applicatur, *l. penult. C. de ædif. privatis.* Scias tamen, quòd illa lex non ſervatur, ut dicit gl. ibi, & refert Calic. *in Marg. fiſci fol.* 50, *verſ. CC. caſus.*

6 Locus, in quo quis ſepulchum in civitate ædificat, confiſcatur, *l. prætor ait*, §. *Divus ff. de ſepulcr. viol.* Scias tamen, quod iſtud de conſuetudine non ſervatur, ut dicit Cali. *in Marg. fiſci fol.* 66. *ver.* 356. Fiunt enim, quotidie non modo in civitatibus, ſed etiam in cœmereriis Eccleſiarum, imo in ipſis etiam Eccleſiis ſepulchra privatorum, & quod hodie permittatur etiam in corpore ipſius Eccleſiæ mortuos ſepeliri, atteſtatur Remig. *de immun. Eccleſ. fol.* 8. *num.* 4. Ita etiam ſervari dicit Summa Angelica *in verbo Immunitas, quæſt.* 6. quem refert Remig. *in loco prealleg. fol.* 44. *in fin.* & eſt omnibus notiſſimum.

7 Quando (*d*) hæres tacitè accommodat fidem defuncto, de reſtituenda hæreditate alicui incapaci, puta, filio ſpurio, auſertur tanquam ab indigno, & applicatur fiſco, *l. eum qui. ff. de iis quib. ut indig.* ut in caſu in quo conſuluit Bolog. *conſ.* 24. Scias tamen, quod ille, qui fuit inſtitutus hæres à parte filii ſpurii, poteſt talem hæreditatem ſibi obventam, ipſi ſpurio teſtatoris in teſtamento relinquere, neque id præſumetur factum in fraudem, ut dixi ſup. *li.* 3. §. *Teſtamentum*, *q.* 31. *verſ. ſed pone.* Si tamen probari poſſet, quod ille defuncto fidem accommodaſſet, tunc fiſcus poſſet auferre, ut in caſu, in quo conſuluit Soc. *conſ* 84. *lib.* 4.

Item (*f*) quando hæres non vindicavit necem
8 defuncti, priuſquam adiret hæreditatem, (*g*) fiſcus illam ab eo aufert, tanquam ab indigno, *l. hæredem ff. de iis, quibus ut indig. l.* 1. *C. eo. tit.* Scias tamen, quod de conſuetudine illa pœna non ſervatur, ſed prorſus abiit in deſuetudinem, & receſſit ab Aula, ut atteſtatur Foller. *in pract. crim. canon. fol.* 45. *num.* 32. *& ſeq.* Imo quotidie hæredes remittunt occiſoribus defuncti, & cum eis pacem faciunt; eſſet enim iſta lex nutritiva peccati, ſi per eam impediretur pax, & concordia, & injuriarum remiſſio.

9 Si teſtator ductus fuerit metu, ut aliquem inſtitueret, hæreditas ab eo auſertur, & fiſco applicatur, ut traditur *in l. fi. ff. ſi quis aliquem teſtari prob.* & eſt communis opin. ut atteſtatur Boſſ. *in titul. de iis qui prohibent aliquem teſtari, num.* 4. Hoc tamen intellige, ut procedat, quando talis inſtitutus erat defuncto proximior in gradu, & ſic ſucceſſurus ab inteſtato. (*h*) Ceterum ſi adeſſet alius proximior, vel etiam in pari gradu cum inſtituto, eo caſu hæreditas non applicatur fiſco, ſed ad iſtum proximiorem, vel æqualem in gradu devolvitur. Et ita tenent DD. ut atteſtatur Chaſſ. *ſuper conſ. Burg. f.* 89. *verſic.* 27. *caſus eſt.* Qua autem pœna ſit puniendus compellens aliquem teſtari, dixi infra *q.* 73. *verſ. Compellens aliquem.*

ADDITIONES

Ad Quæſt. LXXIX.

(*a*) IN *dimidia parte*) Fallit ſi per vim ſtuprum fuerit commiſſum: tunc enim pœna mortis imponitur ſecundum Alex. *c.* 229. *per totum, volum.* 6. Et an vidua committens ſtuprum puniatur in amiſſione dotis, vide per Paul. de Caſtrenſ. & Alexan. *in l. ſororem, C. de his quibus, ut indig.* Paul. & Jaſ. *in l.* 2. *num.* 6. & Zaſium *n.* 22. *ff. ſolut. matrim.* Nic. Boer. *deciſio.* 338. *num.* 11. *verſic. quid dicendum*, Dec. *in c. paſtorale, numer.* 8. *de judic. & eo l. cum quadam puella. Et ibi addita, ff. de juriſd. omn. jud.* Et pro conciliatione opinionum vide Jo. de Garronib. *in auth. iiſdem pœnis, numer.* 21. *C. de ſecund. nupt.* Rol. à Valle *conſil.* 86. *n.* 53. *vol.* 2. Guiot.

(*b*) *Domus privatorum*) Adde Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 22. *c. quanta, verſic. Neminem præterea.* Drogu.

(*c*) *Sepulchrum*) Obiter hic nota ſepulcrorum violatores quibus feriantur pœnis, & etiam quam laudabile fuerit apud legem antiquam divinam, apud Græcos, & Romanos mortuos ſepultura donare, vide per Jacob. Menoch. *de arb. judic. lib.* 2. *centur.* 4. *caſ.* 387. Giach.

(*d*) *Quando hæres*) Adde, † ad hoc ut via fiſco ape- 1
riatur, tria requiruntur primum, quod teſtator relinquat clam:
alterum, quod hæres tacitam fidem accommodet: ultimum
de reſtituendo incapaci. Barbat. *conſil.* 46. *lib.* 1. Alex. *conſil.*
202. *numer.* 7. *lib.* 6. Decian. *conſil.* 315. *colum. fin.* Ancharan.
jun. *qu.* 31. *in* 1. *part.* & Bremond. *de publ. concubinis*, §. *qui*
etiam filios n. 22. Ubi etiam declarat † quomodo dicatur pa- 2
lam, vel clam relinquere, at probetur tacita fides accommoda-
ta, † ad idem Jacob. a S. Georg. *in l. cui tacitum in princ. ff. de* 3
probat.

Item † adde, an in dubio præſumendum ſit, quod hæres ta- 4
citam fidem accommodaverit. Bald. *in conſ.* 140. *cujus eſt n.* 1.
lib. 2. Alexan. *conſ.* 51. *prope fin. lib.* 2. Cum. *conſ.* 208. *num.* 2.
Jaſ. *conſ.* 110. *num.* 1. Corn. *conſil.* 236. *num.* 5. *lib.* 2. licet ad
detegendam fraudem probationes admittantur, quæ alias non
ſufficerent, ex eo quod aliter probari non poteſt, ut per Franc.
de Rampon. *conſ.* 25. *inter conſ. Calder. de teſtam.* in tantum,
quod ipſemet † rogatus poſitioni reſpondere tenetur, ſi fuerit 5
rogatus, etiamſi juraſſet, ſe id non dicturum cuiquam.
Alb. *conſil.* 42. *col.* 1. idem tamen intelligi debet, ut per Co-
var. *in* 4. *decr.* 2. *parte* §. 5. *num.* 10. cui adverſatur Vaſq. contr.
Illuſt. *c.* 102. *ante fin. in propria re.* Pecchi. *de teſtam. conjug. lib.* 4. *c.*
6. *n.* 7.

Item adde, † quod filius, vel ſervus rogantis ob neceſſitatem, 6
quam parendi habent, excuſantur, *l. in fraudem*, §. *fi. ff. de his quib.*
ut indign. l. ſi tacitum ff. ad l. Falc. Odofr. *in l.* 1. *in fin. C. de delat. lib.*
10.

Item † adde, quod quando quis relinquit palam indigno, 7
fiſco non applicatur, ſed manet apud eum à quo relictum
eſt *l. non intelligitur in princ. ff. de jure fiſci.* Bar. *in l. fi. n.* 8. *ff.*
de his quib. ut indign. Doct. *in l. hæreditas C. eo.* Ruin. *conſil.*
49. *col. fi. lib.* 4. niſi † hæres ad rei traditionem devenerit, 8
nam tunc ſibi auferri poterit, & fiſco applicari, *l. ſi poſtulan-*
te in fi. ff. ad Treb. Bald. *in l. eam quam numer.* 22. *C. de fi-*
deic.

Item adde, † quod ſi hæres conveniat, vel paciſcatur præ- 9
ſtare legatum incapaci, modo clam non faciat, jus fiſco non
competit auferendi aliquid ab eo, cum obligatio facta verſus
incapacem pro non ſcripta habeatur, ad inſtar relicti palam
juxta not. *in l.* 1. *C. de hæred. inſt.* & Bald. *in conſil.* 161. *verſic. præ-*
terea quæritur lib. 5.

Item † adde, quod relictum penitus incapaci, (maximè, 10
quando eſt incapax abſque delicto ſuo, vel aliqua ſui culpa,)
pertinet ad ſubſtitutos, ſi quos habet, & ſi non habet, re-
manet penes gravatum, vel ſi relictum eſt in inſtitutione
hæredis, venit ad venientes ab inteſtato ſi ſubſtitutum, aut
cohæredem non habet Socin. jun. *conſil.* 3. *num.* 13. *vol.* 3.
Corn. *conſil.* 110. *col.* 1. & *conſil.* 222. *colum.* 2. *volum.* 4. Mar-
ſil. *conſ.* 92. *col. fi. lib.* 2. Tiraquell. *in l. ſi unquam verb. rever-*
tatur num. 429. *C. de revoc. donat.* Mazzol. *conſil.* 31. *n.* 22. Hie-
ron. Gabriel. *conſil.* 104. *n.* 5. fiſcus † autem id vendicat ne- 11
gligentibus conſanguineis intra duos menſes relicta bona à
ſpurio evincere, aut petere: idem ſi pacto, vel renunciatione
conſanguinei excludantur, † Covar. *in* 4. *decret. part.* 2. *c. nu-* 12
mer. 3.

Item † adde, quod hæreditas repudiata ab indigno, non 13
applicatur fiſco, ſed tranſit ad ſubſtitutos. Soc. jun. *d. conſil.* 3.
n. 16. & de † donatione inter vivos per ſe, vel per interpoſi- 14
tam perſonam facta incapaci, an fiſcus admittatur, & in qui-
bus caſibus, & poſt quas perſonas, vide Anguſſol. *conſil.* 3.
ubi plenè.

Item † adde, quod quando hæres, qui accommodavit fidem 15
de reſtituendo hæreditatem incapaci, eſt laicus, tunc hæreditas deſertur fiſco ſeculari, ſi vero ſit Clericus, deſertur Eccleſiaſtico: nam attenditur perſona hæredis fidem præſtantis, cum is delinquat, & ab eo propter delictum auferatur hæreditas Bal. *in l. ſi quis preſbyter. col.* 1. *C. de Epiſc. & cleric.* quem ſequitur ibi Paul. de Caſtr. Jo. Lup. *in rubr. de donat.* §. 39. Chaſſ. *in conſuet. Bur. rub.* 8. §. 5. *n.* 4. Anch. *in c. ea quæ, n.* 29. *de reg. jur. in* 6. Covar. *in* 4. *decret.* §. 5. *c.* 8. ſed Vaſq. *in tract. de ſucceſſ. creat. par.* 1. *lib.* 3. §. 26. *limit.* 31. *n.* 61. videtur tenere contrarium, & maximè quando Clericus inſtituit ſpurium ſuum laicum, ibi tamen dicit cogitandum eſſe, quia non ſe firmat. Bajard.

(*e*) *Statu-*

(*s*) *Statutum probari poſſet*) Sic etiam fiſcus tenetur ad pretium rerum alienatarum in fraudem fiſci, ſi alienata revocet, quod ſi probari poſſet fraus etiam ex parte emptoris, utique nec ad pretium teneretur fiſcus, ſupra *ad q.78. verſic. ſolet etiam* Drogh.

16 (*ſ*) *Item quando hæres*) Adde, † quod hæres, quando non habet teſtes, per quos poſſit probare maleficium, non dicitur in mora accuſandi occiſores; Bald. *in leg. 1. C. de his quib. ut indign.* & Anguſſ. *in conſil. 14. nu. 3. vol. 1.*

17 Item † adde, quod filius, cujus pater teſtatorem occidiſſet, ſi inſtitutus fuiſſet hæres, non tenetur vindicare necem defuncti contra proprium patrem, & idem ſi pater ejus, qui occidiſſet teſtatorem, eſſet inſtitutus hæres, quod non teneretur vindicare contra filium, ita limit. Jaſ. *in l. 1. C. de his quib. ut indig.* & Boer. *deciſ. 25. n. 13. & 14.* & Achil. Pedroche *in conſ. 18.* ubi etiam tenet hoc edictum non habere locum in fideicommiſſariis. Et ad iſtam quæſtionem, an hæres ob inultam necem defuncti hæreditatem amittat, vide etiam Jac. de Sancto Georg. *in l. 1. n. fi. C. de his quibus, ut indig.* Gomeſ. *de delict. c. 3. nu. 3.* Plac. *epit. delict. c. 39. numer. 23.* & latè Peregr. *de jure fiſci lib. 2. tit. 5.* ubi in fine ſequitur Clarum, quod iſta pœna de conſuetudine non ſervatur & ego nunquam vidi hunc caſum in facto, licet alii Doctores de tali conſuetudine nihil dicant. Bajard.

(*g*) *Fiſcus illam ab eo aufert*) Et hic nota, ubi opinio iſta eſſet in viridi obſervantia, quod ſi occiſores ſunt mortui, quos hæres neglexit accuſare de occiſione defuncti, & ſic non vindicavit necem: quod hoc caſu fiſcus poterit agere petitione hæreditatis contra ipſum hæredem, qui non vindicavit necem defuncti. Ita poſt Alex. *in conſil. 172. lib. 5. n. 3.* determinat Jacob. de S. Georg. *in l. 1. in fin. C. de his, quibus, ut indig.* quinimò Do. Alex. *in d. cap. nu. 4.* ex doctrina Bart. & Aug. *in l. in cognitione ff. ad S. C. Sylla.* determinat, quod quando occiſores ſunt incerti, & ſic ob incertitudinem non poſſunt accuſari criminaliter, poterit etiam fiſcus civiliter agere contra hæredes occiſi, qui ante habitam quæſtionem hæreditatem adiuere. Giach.

(*h*) *Ceterum ſi adeſſet*) Vide Menoch. ubi ſup. *n. 8. & n. 24.* & Peregr. *de jure fiſci. lib. 2. c. 60.* & Gabr. *p. 94. lib. 1.* Ros.

QUÆSTIO LXXX.

De pœnis pecuniariis.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *De pœnis pecuniariis.*
Caſus, in quibus pœna pecuniaria eſt à jure impoſita qui ſint.
2 *Bladum emens cauſa revendendi, ut pecunia ſequatur, punitur in viginti aureis.*
3 *Miles aliquid accipiens ab hoſpite, in cujus domo hoſpitatur, punitur in 10. libris auri.*
4 *Dos mulieris contrahentis in matrimonium ſcienter in caſu prohibito fiſco applicatur.*
5 *Prælati an poſſint imponere Clericis pœnas pecuniarias.*
6 *Servus an poſſit condemnari in pœnam pecuniariam.*
7 *Condemnatus an teneatur pœnam fiſco perſolvere in foro conſcientiæ.*

Ex Additionibus.

1 *Fiſcus Epiſcopi an habeat bona, quando laicus committit crimen Eccleſiaſticum.*
2 *Epiſcopus an poſſit confiſcare omnia Clerici delinquentis.*
3 *Pœna legalis, & conventionalis an poſſit exigi in foro conſcientiæ.*
4 *Pœna in dubio cui ſit applicanda.*
5 *Et quid de pœna conventionali.*
6 *Pœnæ conventionales pacis, & treugæ ruptæ debent in ſtatu Eccleſiaſtico ad ſavorẽ Cameræ Apoſtolicæ ſtipulari.*
7 *Pœna conventionalis non ſtipulata ab aliqua perſona pro fiſco ipſi fiſco non debetur.*

Quandoque etiam non certa aliqua bona fiſco applicantur, ſed delinquenti certa pœna pecuniaria imponitur, ut in caſibus, quos enumerat Calic. *in Marg. fiſci.* ubi ſupra & Fab. *in pract. arb. folio 419. & aliis ſeq.* 1

Bladum emens cauſa revendendi, (*b*) ut penuria ſequatur, punitur in 20. aureis, *l. 2. ff. ad l. Jul. de annon.* Sed certè hoc non ſervatur, imò illud communiter fit, maximè in Burgundia, ut dicit Chaſſ. *in loco præalleg. fol. 91. verſ. 51. eſt caſus.* 2

Miles, metator, vel menſor, qui aliquid accepit ab hoſpite, in cujus domo hoſpitatur, punitur in 10. libris auri, ut eſt tex. *in l. devotum, C. de meta. & pid. lib. 12.* Sed hoc male obſervatur, ut dicit Bolen. *in rep. l. capitalium, §. famoſos poſt n. 89. ff. de pœnis.* Et dicit Lucas de Penna *in d. l. devotum, in primis verbis*, quod illa lex pulchra & bona eſt, ſed ob neglectum juſtitiæ, peccata Provincialium, & nequitiam militum, male ſervatur. Dicit etiam idem Lucas de Penna *in l. hoc proſpectum. eo. tit. de metat.* ubi jubetur militibus, ut in hoſpitiis non horribiles, nec ſuperbi, ſed humiles manere debeant, quod illam legem maximè (*c*) Teutonici, & Neapolitani, qui arrogantiam imitantur eorum, peſſimè ſervant, & quod non modo à dominis ædium balnea poſtulant, contra expreſſam diſpoſitionem illius legis, ſed etiam luminaria, confectiones, & quæcunque utilia, nedum poſtulant, quinetiam rapiunt, & extorquent, quod bene novit infelix Lombardia jam tot annis militum hoſpitationibus, & extorſionibus expoſita. 3

Dos (*d*) mulieris ſcientis factum, ex quo naſcitur impedimentum matrimonii, & tamen contrahentis matrimonium in caſu à jure prohibito, licet erraverit in jure, ſi matrimonium fuerit carnali copula conſummatum, applicatur fiſco. Et ita tenet gloſſ. *in l. fin. in verbo, Nupſit. ff. de condict. ſine cauſa*: & eſt communis opinio, ut dicit Abbas *in c. & ſi neceſſe, numero 7. de donat. inter virum & uxorem* prout illum refert Bello. *conſil. 84. numero 3.* 4

In (*e*) hac autem materia pœnarum pecuniariarum quæro, *nunquid* Prælatus poſſit imponere Clericis pœnas pecuniarias pro delicto. Reſp. quod ſic. Et eſt communis concluſio, ut dicit Abb. *in c. ut clericorum, nu. 10. de vita, & hon. cleric.* nam hodie Epiſcopi de generali conſuetudine habent fiſcum, (*f*) ut dicit Franc. de Pavinis, quem refert Diaz. *in pract. crim. can. c. 134. num. 2.* Hanc etiam opinio. dicit eſſe veriorem, & conſuetudine roboratam Diaz. *in d. prac. c. 124. in fi.* Hanc etiam opi. eſſe uſu comprobatam atteſtatur Felin. *in c. irrefragabili, §. 1. nu. 11. in fin. de offend. ordin.* Et ideo quamvis Epiſcopi de jure deberent pœnas pecuniarias applicare Cameræ Romanæ, non ſuæ, ipſi tamen de conſuetudine contrarium ſervant, ut dicit Bal. *in auth. bona damnatorum, nu. 2. C. de bon. proſcrip.* quem refert Anan. *in c. excommunicamus, in princ. n. 9. de hær.* & Ang. *de malef. in verb. Et ejus bona, num. 30.* & Barb. *conſ. 22. n. 12. lib. 3.* & Marcus *deciſ. 339. n. 12.* & Gomeſ. Arias *ſuper l. 7. Tauri, n. 75.* Et dicit Foller. *in pract. crimin. cano. fol. 68. n. 4.* quod hanc opin. tenent omnes. Hanc etiam opi. dicit eſſe communem Did. *lib. 2. reſolutionum, c. 9. n. 11.* ubi ſubdit, quod licet hæc ſit communis opinio, tamen id non eſt temere permittendum ad explendam avaritiam 5

Epiſcoporum, ſed ut ea, quæ eorum fiſco fuerint delata, in uſus pios erogentur: quod tamen (niſi fallor) in paucis locis ſervatur.

6 Item quæro, nunquid ſervus poſſit in pœnam pecuniariam condemnari? Reſp. gl. *in l. hos accuſare*, §. *omnib. in ver. quia ea lege, ff. de accuſ.* tenuit, quod non, & hæc opin. uſque ad tempora Bart. fuit communiter approbata abſque ulla limit. ut dicit Sal. *in l. 2. n. 4. ff. de accuſ.* Bar. autem *in d.* §. *omnibus, n.* 5. tenuit contrarium, ſ. quod imò poteſt ſervus in pœnam pecuniariam condemnari. Sed certè magis communis opin. eſt contra Bartol. ut dicit Greg. Lopes *in l. 10. in littera I*, quem refert, & ſequi-
1 tur Placa *li. 1. delictorum, n. 18. in fine.*

7 Sed (*g*) hic incidenter quæro, nunquid committens delictum, pro quo à lege ſit impoſita aliqua pœna pecuniaria, vel ſolvenda fiſco, vel danda parti, teneatur (*h*)in foro conſcientiæ illam perſolvere? Reſp. quod non, ita tenuit gl. *in c. fraternitas, in gl. fi. 12. q. 2.* quam dicit eſſe communiter approbatam Menchiaca *in 1. par. de ſeſt.* §. 10. *num.* 662. Hanc etiam dicit communem opi. Berous *in cap. 1. n.* 232. *& ſeq. de conſtit. & in c. dilecti filii, n. 61. de arb.* & ibi Hoſtien. *& in c. quoniam contra, n. 226. de prob.* Gomeſ. *in* §. *ex maleſ. n. 14. Inſtit. de actio.* Did. *in epita. ſuper 4. decretal. fol. 94. col. 2.* ſubdens, quod neque etiam Theologi diſſentiunt ab hac communi (*i*) ſententia Canoniſtarum. Bene tenetur in foro conſcientiæ emendare, ſeu reſarcire damnum ex eo delicto parti illatum juxta ea, quæ dixi ſupra *q. 62. verſ. unum autem.* Faciunt quæ dixi ſupra *hoc eo. lib.* §. *furtum, verſ. eſt igitur.* Nec dicatur, quod delinquens videatur delinquendo conſentire pœnæ quæ à lege pro ipſo delicto imponitur. quia illud eſt contra communem opi. Doct. ut atteſtatur Arius Pinellus *in auth. niſi tricennalis, nu. 32. C. de bon. mater.* Menchiaca *in loco præalleg. poſt n.* 665. Et quod delinquens non accuſatus, neque condemnatus, etiamſi ipſo jure per legem, vel ſtatutum ejus bona per illud delictum fiſco deferre, dicit eſſe communem opi. & fere ab omnibus approbatam Simanchas *de hæret. c. 9. n. 27. & aliis ſeq.* præcipuè *n.* 82. Et licet aliqui dixerint hoc locum non habere, quando delictum eſt notorium: tamen illud dictum communiter non tenetur, ut dicit *Sum. Sylveſt. in verbo, Pœna, q. 25. nu.* 1. Et ab hac concluſione non recedas in judicando.

ADDITIONES

Ad Quæſt. LXXX.

(*a*) Q*Uandoque etiam*) Far. *in tit. de delict. & pen. q. 19. vol. 1. nu.* 51. Ros.

(*b*) *Ut penuria ſequatur*) Adde hic Proverbiorum *cap.* 11. qui abſcondit frumenta, maledicetur in populis; benedictio autem ſuper caput vendentium. Drogh.

(*c*) *Teutonici, & Neapolitani*) Et ideo rejecerunt hanc legem Teutonici in eorum Caſtris, quia, ut inquit C. Marius teſte Plutarcho in ejus vita; Armorum ſtrepitus non permittit audiri leges; ſic retulit Menoch. *Tract. de Arb. Jud. caſ. 95. nu. 28. cent. 1. lib. 2.* Drogh.

(*d*) *Dos mulieris*) Farin. *quæſt. 149. par. 2. n. 127. & par. 3. n.* 190. Ros.

(*e*) *In hac autem materia*) Adde, † quod licet hodie Epiſ-
1 copi habeant fiſcum, tamen ſi perſona eſſet laica, & delictum Eccleſiaſticum & ageretur de confiſcando totam, vel quotam bonorum, pœna confiſcationis eſſet applicanda fiſco ſeculari, per tex. *in c. cum ſecundum, de hæreticis in 6.* & ibi Probus Anchar. *conſil.* 17. Oldr. *conſil.* 17. & Roland. *conſi. 7. n. 9. vol.* 3. ſecus ſi ageretur de pœnis pecuniariis inferendis, quia ſpectarent fiſco Epiſcopi Anan. & alii *in c. 2. extra de malo.* & de hoc etiam vide Clar. ſupra *in* §. *hæreſis verſic. item bona*, quæ ibi appoſui.

Item adde, † quod Epiſcopus non poteſt confiſcare pro de-
2 licto Clerici bona Eccleſiæ, *Clem. 2. de hæret. & c. excommunicamus* §. 1. *eod. tit.* ſecus autem bona mobilia ipſius Clerici, & quæcunque per eum intuitu Eccleſiæ acquiſita, quæ ad Eccleſiam pertinent, & bona immobilia ad Dominum temporalem ſpectabunt, ita Menoch. *conſil. 223. col.* 2. & Peregr. *de jure fiſci lib. 3. tit. de iis, qui jura fiſcalia habent.* Bajard.

(*f*) *Habet fiſcum*) Quid autem juris, & quid ſervetur, cum Clericus delinquens habeat bona patrimonialia, utrum Princeps laicus, in cujus Territorio ſita ſunt, ea capiat. vide fuſius, quam alibi per Hieronymum Pauli Barch. *in ſua practica Cancel. tit. declaratoria ſuper proponente f.* 251. Quibus autem applicentur bona Clericorum delinquentium, vide ſupra *quæſtio. 78. verſicul. 1. in fin.* Drogh.

(*g*) *Sed hic incidenter quæro*) Adde Gabr. *lib. 8. concl.* 34. ubi plene tractavit quæſtionem, an pœna legalis, & conventionalis in foro conſcientiæ exigi poſſit.

Item † adde, quod ſi lex, vel ſtatutum faciat mentionem de 3
pœna pecuniaria, & non dicat, cui ſit applicanda, fiſco applicatur. Bart. *in l. agraria, ff. de term. moto.* & Afflict. *in c. 1. verſic. pœnarum, quæ ſint regalia*, & in hac materia, quando pœna fiſco, & quando parti dicatur applicata, vide Gabriel. *comm. concl. lib. 7. concl.* 16.

Item adde, † quod pœna conventionalis in dubio applica- 5
tur parti læſæ. Paul. de Caſtr. *in l. non impoſſibile, ff. de pact.* ubi dicit etiam, quod pœna delicti applicatur fiſco, & Jul. Ferret. *in tit. de ſervis n.* 192. ſed Rip. *in rub. ff. de damn. infect.* tenet quod applicatur fiſco, & Hercula. *in tract. de caut. de non offend. d. c. 10. n.* 8. & in ſtatu Eccleſiaſtico adeſt motus proprius Pii V. Dat. ſub die 26. menſis Maii 1565. de non admittendis ap-
pellationibus in cauſis crimin. In quo etiam † diſponitur, quod 6
pœnæ conventionales pacis, & treugæ ruptæ, & fidejuſſores de non offendendo ſtipulentur per Notarios ad favorem Cameræ Apoſtolicæ, & non Communitatum, vel alterius, & ſi aliter factæ fuerint, in ipſius Cameræ favorem ſtipulatæ cenſeantur.

Item adde, † quod pœnæ conventionales tranſeunt ad hæ- 7
redes, Bec. *in conſil. 9. n.* 4. ubi atteſtatur communi.

Item † adde, quod pœna conventionalis promiſſa privatis, 8
& non Notario, nec aliter publicæ perſonæ ſtipulanti, & acceptanti pro fiſco, non poteſt acquiri ipſi fiſco, & conſequenter fiſcus ad pœnam agere non poteſt, ut eſt communis opi. de qua per Bero. *in conſil. 197. n. 16. & conſil. 209. vol.* 3. Bajard.

(*h*) *In foro conſcientiæ*) In hac materia, an pœna in foro conſcientiæ exigi poſſit, multi multa ſcripſerunt. Nonnulli enim dixerunt, quod pœna legalis in foro conſcientiæ exigi non poſſit; ut per gloſ. *in d. c. fraternitas*, hic alleg. illud tamen non tranſit ſine difficultate: nam licet Alex. *conſil. 105. verſ. nec huic ultimæ rationi, vol.* 5. Rom. *in rubr. de acquir. hæred.* Bald. *in d. l. id quod pauperibus, verſic. ſed pone, C. de epiſcop. & cleric.* Matheſil. *ſingul.* 23. Corſet. *in ſing. in verb. pœna incip. in foro conſcientia*, Bal. *in l. data opera verſic. ſubdit hic eleganter, de ſimon.* Contrarium tamen ſentit Anchar. *in regul. poſſeſſor: verſicul. tertio quæro, de regul. lib.* 6. Dec. *in cap. 1. in 1. lect. nu. 20. & in 2. lect. n. 10. de conſt. & in cap. quoniam contra, num. 31. de probat.* Alii autem, quod pœna legalis nec peti nec exigi poſſit, Bald. *in l. jubemus.* §. *ſane, 1. verſic. ſed nunquid in foro conſcientia, C. de ſacroſanct. Eccleſ. & in l. poſt diciſionem, C. de furt.* Pœna autem conventionalis, ex quo habet conſenſum, ſalva conſcientia, & peti & exigi poteſt: ut per Anchar. *in d. regul. poſſeſſor.* Felin. *cap. 1. verſic. limita tertio, de conſtit. & in d. cap. audivimus, de ſimon.* Fallit tamen ſi excederet intereſſe partis: quo caſu ſalva conſcientia ultra illud, quod intereſt, peti, aut exigi non poteſt *cap. ſuam, de pœnis.* Hoſtienſis *in cap. dilectis, verſ. par autem in parem, de arbit.* & ibi Ant. de Butr. *verſic. quædam eſt conventionalis*, Grammat. *conſil. civil.* 66. ubi dicit hoc maxime procedere, quando cauſa ſecundum æquitatem tractatur; prout eſt, quando cauſa agitur in conſiſtorio Principis. Innoc. tamen *in d. cap. ſuam, de pœn.* tenet, quod pœna conventionalis etiam ultra id, quod intereſt partis, peti, & exigi poſſit. ut de Abb. *in cap. dilectis, n. 14. de arbitr.* Item pœnæ, quæ ex delictis ipſo jure committuntur, licite in foro conſcientiæ peti, & exigi poſſunt, ſecundum Abb. *in cap. 1. verſic. & primo limita. de conſtitut. & in d. cap. dilecti. verſic. prædicta ego limito. de arbit.* Felin. *in dicto capit. 1. verſic. & primo limitatur, de conſtitut.* Corſet. *in ſingul. in dicto verb. pœna, incip. in foro conſcientia.* Gutot.

(*i*) *Communi ſententia Canoniſtarum*) *Supra in* §. *furtum ver. pœna autem.* Drogh.

QUÆS-

QUÆSTIO LXXXI.

De pœna talionis.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *De pœna talionis.*
2 *Et quid ſi accuſator ſit perſona honeſtior, quam reus.*
3 *Et an hæc pœna talionis hodie ſit ſublata.*

Ex Additionibus.

1 *Talionis pœna non ſervatur de conſuetudine, niſi in teſte.*
2 *Poteſtas compellens teſtem ad dicendum falſum tenetur pœna talionis.*
3 *Accuſans memoriam defuncti tenetur eadem pœna.*
4 *Beneficium impetranti per privationem alicujus ex delicto, non datur ſignatura quo ad privationem, niſi ſe inſcribat ad pœnam talionis.*
5 *Et quid ſervetur in practica.*
6 *Accuſator non admittitur in Curia Archiepiſcopi Neapolitani, niſi ſe obliget de probando.*
7 *Accuſationes falſas proponere ſolitus punitur amputatione linguæ, & capitis.*

1 NOn eſt etiam omittenda pœna talionis à jure communi introducta adverſus accuſatores, qui calumniantur, & in probatione deficiunt, quæ quidem eſt ſimilitudo ſupplicii, quod inferendum eſſet reo, ſi de crimine ipſo convictus fuiſſet.

2 Sed pone, quod accuſator ſit perſona honeſtior, quam reus, ita quod pro eodem crimine eſſet mitius puniendus, prout videmus in pœna legis Cornel. *de ſicariis*, & aliis à jure Digeſtorum impoſitis, in quibus (*a*) honeſtiores mitius, quam humiliores puniuntur: nunquid accuſator, qui eſt calumniatus, erit puniendus pœna, quæ pro crimine deberet imponi ipſi reo, an autem illa, quæ eſſet imponenda niſi accuſatori? Reſp. quod debet puniri ea pœna, quæ imponenda fuiſſet reo; & fuit opi. Gulicl. de Cun. quæ communiter ab omnibus approbatur, ut dicit Alber. *in l. athletas, §. calumniator, n. 4. ff. de iis qui not. inf.*

3 Sed (*b*) Quæro, nunquid hæc pœna talionis hodie ſit ſublata? Reſpon. Affl. *lib. 1. conſtitutionum, rubr. 23. poſt num. 9.* dicit, quod hæc pœna hodie non eſt ſublata, & allegat *l. fin. C. de accuſatio. juncta l. qui non, C. de Calumniato.* ſed dicit ſublatam eſſe tantummodo ſolemnitatem ſubſcriptionis. Breviter, ſi loquamur de jure, Afflict. verum dicit, quia etiam ſecundum jura noviſſima talis pœna imponitur accuſatori calumnianti: (*c*) ſed ſi loquamur de conſuetudine, utique pœna talionis eſt ſublata hodie, & penitus receſſit ab aula. Ita atteſtantur multi ex iis, qui dicunt ſolemnitatem ſubſcriptionis ſublatam eſſe à conſuetudine, præſertim Jo. Andr. Bartol. Salye. Felin. Aretin. quos omnes citavi ſupra *quæſt. 12. verſ. ceterum*, quos etiam refert, & ſequitur Afflict. *lib. 1. conſtit. rubr. 12. num. 16. & rubric. 51. §. in præſenti, in princip. & lib. 2. rubric. 13. num. 7.* Idem atteſtatur Alberic. *in l. eum quem temerè, in princip. num. 3. in fin. ff. de judic. & in l. ſervum, §. publicè, poſt num. 23. ff. de procur.* Salye. *in l. qui crimen num. 4. C. qui accuſar. non poſſunt, & in l. non ideo minus, num. 3. C. de accuſat.* Card. Alexan. *in c. de accuſatione, colum. 4. in fin. 2. quæſt.* 8. Mantua. *cent. 1. n. 11.* Blanc. *in practic. crimin. folio 15. poſt num. 4.* Caravita *ſuper ritu magnæ curiæ 199. num. 22.* Simanchas *de hæret. cap. 62. numer. 35.* Apoſtill. ad Bellamet. *deciſ. 71.* Villalp. *in repet. l. 22. cap. 21. poſt numer. 3.* Et in ſpecie illam non practicari in Gallia atteſtatur Papo *lib. 24. titul. 1. arreſto 3.* Ratio autem, quare conſuetudo caſſavit hanc pœna multi ſe retrahebant ab accuſando: atq; ita delicta remanebant impunita: pauci enim reperiebantur, qui cum tanto capitis ſui periculo vellent accuſationes criminales proponere. Et ideo conſuetudo, rejectis his pœnis, & difficultatibus, admiſit quoſcunq; ad querelandum abſq; alia inſcriptione. Ita dicit Gand. *de malef. in rubric. qualiter fiat accuſat. poſt numer. 6.* (*d*) Scias tamen, quod licet ſit ſublata pœna talionis, ſi aliquis faceret capi aliquem, qui eſſet innocens, & appareret, (*e*) quod id per calumniam feciſſet, ut illum decapitari faceret, forte ipſe non evitaret ſimilem pœnam. Et refert Bald. *in l. 2. num. 4. C. de iis qui latrones*, quod propter hoc fuit decapitatus quidam Peruſii. Et ſemel vidi in facti contingentia, quod quædam Angelina Corbeta, quæ accuſaverat quoſdam de Butr. quod illam per vim, & præpoſtera venere cognoviſſent, & deinde faſſa fuerat querelam eſſe falſam, vix evaſiſſet pœnam ultimi ſupplicii, niſi fuiſſet prægnans: Sed hac re attenta, fuit tantummodo condemnata ad catenam infamem, 26. Auguſti 1458. A. C. Et aliàs etiam quidam Chriſtophorus Adornus propter falſam notificationem fuit per triennium ad triremes condemnatus, 13. Septembris 1560. A. C.

ADDITIONES

Ad Quæſt. LXXXI.

(*a*) H*oneſtiores mitius, quam humiliores*) Qui ſint honeſtiores, & humiliores, & varias inter eos paſſim differentias, cumulavi ſup. *ad q. 8. verſic. Scias tamen ad fin.* Drogh.

(*b*) *Sed quæro nunquid*) Farin. *tit. de accuſ. qu. 56. vol. 1.* Ros.

Sed quæro) Adde † Petrum Duen. *in reg. 27.* ubi plenè, 1
& ibi tenet, quod iſta pœna talionis hodie de conſuetudine
non ſervatur, niſi in teſte, & idem tenet Bald. *in l. 2. C. de
reb. cred.* Chaſſan. *in conſuet. Burgun. rubr. 1. in tit. des Juſtices
fol. 14. col. 3. numer. 15.* Mille. *in Pract. fol. 25. n. 12.*

Item † adde, quod Poteſtas compellens teſtem ad dicendum 2
falſum, debet puniri pœna talionis. Bart. *in l. 1. §. 1. ad l. Cornel. de
ſicar.* & Mille. *in Pract. fol. 23. n. 13.* Et in hac materia vide etiam
Covar. *lib. 2. variar. reſolu. c. 6. num. 1.* & Menoch. *de arb. caſ.
322. n. 3.*

Item † adde, quod accuſans memoriam defuncti, tenetur ad 3
pœnam talionis, glo. *in c. ſanè in verb. noſtra 24. quæſt. 2.* quam
allegat & dicit eſſe bene not. Bald. *in l. qui crimen 2. oppoſ. in fin.
C. qui accuſar. non poſſ.* Roman. *ſing. 802. incip. tu ſcis*, & Franc.
de Aretin. in l. pantonius, §. res perduellionis, de acquiren. hæredit.

Item † adde, quod ubi quis impetrat beneficium per priva- 4
tionem alterius ex aliquo crimine, non datur ſibi ſignatura
quo ad privationem; niſi ſe inſcribat ad pœnam talionis. Gigas *in tract. de crimine læſæ Majeſt. q. 1. in fi.* & ibi *n. 7.* dicit etiam, quod talis inſcriptio ad pœnam talionis hodie non eſt in uſu de jure civili, ſecus vero de jure canonico. Sed Foller. *in Pract. crim. canon. in verb. accuſatione porrecta n. 50.* dicit,
quod nunquam vidit † fieri dictam inſcriptionem, & quod 5
idem atteſtatur Spec. *in tit. de accuſ. §. 1. n. 3.* aſſerit tamen verum eſſe, quod in plerisq; Curiis ſunt ſynodales conſtitutiones, & ritus ſuper hoc expreſſe providentes, qui ſervandi ſunt: & quod inter ceteras Curias eſt Neapolitana, quæ habet
ſextum ritum in ordine, quo cavetur † ut nemo ad accuſan- 6
dum admittatur, niſi ſe obliget ad certam pœnam de probando. Bajard.

(*c*) *Sed.*

(c) *Sed ſi loquamur*) Duen. *lib.* 1. *reg. fol.* 10. *verb. accuſans, fol.* 9. *& regul.* 27. Menoch. *caſu* 322. Ros.

7 (d) *Sciat tamen*) Adde, quod † ubi quis falſas ſolitus eſſet facere accuſationes, punietur in linguæ, & capitis amputationem, ſecundum Bal. *in l. data opera circa fin. C. de accuſ.* quem ſequitur Franc. Mar. *in deciſ.* 738. *par.* 1. & Lauren. Tenni. *in caut.* 1. *n.* 9. *&* 10. ubi dicit, ſi accuſatus vult accuſatorem teneri de falſo, & capitis, & linguæ amputatione puniri, ut perquirat, an falſos teſtes, vel falſa inſtrumenta produxerit, aut falſo accuſare ſolitus ſit. Bajard.

(e) *Quod id per calumniam feciſſet*) Sic & de Julio Cæſare loquitur App. Alex. Romanæ Hiſtoriæ *Civil. Bell. lib.* 2. Hos inter (inquit) cum quidam ſeditione exorta nihil commiſiſſet, Cæſar Ductorem, quod illum accuſaſſet, ejus loco interfici mandavit, & habetur Eſther *c.* 8. & refert Menoch. *de arb. jud. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 322. *in fine;* Plutarchus in vita Scipionis, Major pars, a quibus initium tumultus ortum erat, animadvertit; *ſub quæſt.* 62. *verſic. ſed nunquid*; *ibi, pro reſolutione ejus Articuli, & in fine dicti verſiculi; & verſic. Sed quæro nunquid, q.* 12. *verſ. Cæterum ad fin.* Modum autem condemnandi calumniatores vi. *d. q.*62. *verſic. ſed quæro, & q.* 60. *verſic. fui quandoque.* Drogh.

QUÆSTIO LXXXII.

De pœnis ſtatutariis.

SUMMARIA.

Ex Claro.

Statutum primum circa damna data.

1 *Quod villa teneatur pro damnis datis in ejus territorio.*
2 *An ſtante hoc ſtatuto poſſit damnum probari per juramentum ipſius damnum paſſi.*
3 *Et quid ſi damnum ſit datum in confinibus duarum villarum, quæ villa teneatur.*
4 *Et an teneantur contribuere abſentes tempore maleficii.*

Statutum ſecundum circa bannitos.

5 *Quod bannitus poſſit impune offendi.*
Quod nemo det auxilium bannito, ibid.
6 *Advocatus, & Procurator intercedens pro bannito an incidant in pœnam hujus ſtatuti.*
7 *Statutum puniens loquentem cum bannito an habeat locum in ei ſcribente.*
8 *Uxor an teneatur alere virum bannitum.*

Statutum tertium circa matrimonia.

9 *Statutum probibens matrimonium contrahi inter aliquas perſonas, an valeat.*
10 *Et quid ſi probibeat contrahi matrimonium cum forenſi.*
11 *Et an valeat ſtatutum probibens filiam contrahere matrimonium ſine conſenſu patris.*
12 *Et an valeat ſtatutum probibens ſororem nubere ſine conſenſu fratris.*
13 *Et an valeat ſtatutum privans filium dote, ſi nubat indignæ ſine conſenſu patris.*

Statutum quartum de turbata poſſeſſione.

14 *Ingrediens poſſeſſionem alterius ex decreto Judicis invalida an incidat in pœnam ſtatuti de turbata poſſeſſione.*

Statutum quintum circa alienationes.

15 *Statutum probibens rem immobilem alienari in forenſem, ſub pœna, an valeat.*
16 *Et an liget Cleriscos.*
17 *Et an ſtante hoc ſtatuto cenſeatur etiam probibita hæredis inſtitutio.*
18 *Et an locatio.*
19 *Et an ſi forenſi legata ſit res immobilis, teneatur hæres præſtare legatario æſtimationem.*
20 *Et an cenſeatur probibita præſcriptio.*
21 *Et an ex alienatione facta contra diſpoſitionem hujus ſtatuti transferatur dominium, vel poſſeſſio in forenſem.*
22 *Et an cedens forenſi actionem ad rem immobilem, incidat in pœnam hujus ſtatuti.*
23 *Et an hoc ſtatutum habeat locum in alienatione neceſſaria.*

Statutum ſextum circa delationem armorum.

24 *Statutum puniens inventum cum armis, an comprehendat etiam eum qui non fuit captus cum illis.*
25 *Et quid ſi puniat deprehenſum.*
26 *Appellatione armorum an veniant arma defenſiva.*
27 *Et an fuſtes, & lapides & cultelli parvi.*
28 *Si ſtatutum probibeat arma deferri poſt ſonum campanæ, an puniatur illa deferens in diebus Jovis & Veneris ſancti, in quibus non pulſantur campanæ.*
29 *Deferens arma probibita ad uſum itineris non eſt puniendus.*
30 *Habens domi arma probibita non punitur.*
31 *Clerici deferentes arma probibita, an poſſint à judice laico puniri.*
32 *Portans arma probibita debet ea perdere.*

Statutum ſeptimum circa Blada.

33 *Statutum probibens exportari blada extra dominium an valeat.*
34 *Et an liget forenſes.*
35 *Et an liget portantem per tranſitum.*
36 *Et an liget exportantem pro uſu ſuo.*
37 *Et quid ſi mutato deinde propoſito, illud vendat.*
38 *Et an tale ſtatutum liget exportantem farinam.*
39 *Et an comprehendat eum qui non fuit deprehenſus.*
40 *Et quid ſi deprehenſus ſit prius, quam exportet, ſed in itinere.*
41 *Et an exportans merces licitas cum illicitis, perdat etiam licitas.*

Statutum octavum, quod pro aliquo delicto bona delinquentis devaſtentur.

42 *Statutum jubens pro aliquo delicto bona alicujus devaſtari, an valeat.*
43 *Et quid ſi delinquens habeat plures domos in communi cum aliis.*
44 *Et quid ſi habeat ipſe partem inferiorem domus, & alius ſuperiorem.*
45 *Et quid ſi uxor pro dote ſua ſe opponat devaſtationi.*

Statu-

Statutum nonum augens, vel minuens pœnam.

46 *Statutum duplicans pœnam pro maleficiis an habeat locum in blaſphemia.*
47 *Statutum duplicans pœnam percutienti in domo Poteſtatis, an habeat locum in percutienti in confinibus ipſius domus.*
48 *Si adſint duo ſtatuta duplicantia pœnam, quomodo ſit facienda duplicatio.*
49 *Nox quomodo intelligitur in ſtatutis duplicantibus pœnam in maleficiis commiſſis de nocte.*
50 *Statutum minuens pœnam confitenti delictum, an habeat locum in eo, qui prius negavit.*

Statutum decimum puniens inſultum.

51 *Statutum puniens facientem inſultum ad domum, an habeat locum in faciente inſultum ad porticum domus.*
Et an in faciente inſultum ad domum communem, ibid.

Statutum undecimum puniens percuſſiones, vel vulnera.

52 *Si ſtatutum puniat percutientem in centum, an ſi quis plures percuſſiones inferat, ſit pluribus pœnis puniendus.*
55 *Et quid ſi eodem ictu plura vulnera inferat cum tridente.*

Statutum duodecimum contra homicidas.

54 *Statutum imponens pœnam pecuniariam pro homicidio an valeat.*
55 *Statutum, quod quis pro homicidio decapitetur, intelligitur de homicidio doloſo.*

Statutum decimum tertium contra fures.

56 *Stante ſtatuto, quod pro certo furto quis ſuſpendatur, an computanda ſint furta commiſſa extra territorium, & ea, pro quibus furtum fuerat punitum.*

Statutum ultimum.

57 *De ſtatutis pœnalibus in genere.*

Ex Additionibus.

1 *Villa non dicitur, ſi non habet quinque patresfamilias.*
2 *Communitas non tenetur, ſi vecturalis, vel alius facit iter per loca inſolita.*
3 *Et quomodo probet ſe fuiſſe diligentem.*
4 *Et ſi ex proceſſu apparet, quod homo fuit occiſus in uno territorio, & in alio cadaver reperiatur, quæ Univerſitas teneatur.*
5 *Et quid ſi medietas cadaveris reperiatur in uno territorio, & alia in alio.*
6 *Univerſitas ſolvens damna, poterit ea recuperare à delinquente poſtea reperto.*
7 *Et ſi impoſuerit collectam, & ante exactionem delinquens reperiatur, non erit ulterius collecta exigenda.*
8 *Villa non tenetur, niſi facta prius diligentia pro inveniendo malefactore.*
9 *Et quomodo contra ipſum procedatur, dum inquiritur malefactor, remiſſ.*
Judex in delicto occulto incipit inquiſitionem à cuſtodibus, ibidem.
10 *Villa an teneatur, ſi Judex cum inquiſito proceſſerit ad compoſitionem.*
11 *Et ſi non habeat bona in communi, quomodo collecta imponatur.*
Et an damnum paſſus teneatur contribuere, ibid.
12 *Communitas an poſſit cedere bonis.*
Caro, & corium non deducuntur in emendatione bovis, ibidem.
13 *Statutum de damno dato, an habeat locum in furto, & econtra.*
Damnum datum quando dicatur, remiſſive, num. eodem.
Actiones tantum expilatæ hæreditatis dantur pro damno dato, & furto in hæreditate jacente.
14 *Damni cauſam dans damnum dediſſe videtur.*
15 *Animalia inventa damnum dantia in agro alieno, an per Dominum agri retineri poſſint.*
16 *Et quid in Regno Neap.*
Damnum ab animali illatum emendare, vel animal pro noxa dare tenetur dominus.
17 *Villa, quæ tenetur, quando non reperitur malefactor, non poteſt conveniri, niſi prius conſtet non reperiri malefactorem.*
18 *Robariæ appellatione quid contineatur.*
19 *Villa an teneatur, ſi adſit fama, & conjectura, damnum fuiſſe datum ab inimicis.*
Damnum, vel incendium in dubio præſumitur illatum ab inimico gravi, vel capitali.
20 *Villa non tenetur emendare damnum datum Eccleſiæ.*
21 *Statutum, quod Univerſitas teneatur de occiſo, non habet locum, ſi cadaver inveniatur non habens vulnus, puta quia fuerit ſuffocatus.*
22 *Univerſitas non tenetur in Regno Neapol. ſi vulneratus aliquo tempore ſupervixerit.*
23 *Delicto incepto in uno territorio, & alibi conſummato, quæ Univerſitas teneatur.*
24 *Damnum an probetur per juramentum damnum paſſi.*
25 *Et quid ſi probetur contrarium.*
Probatio per evidentiam facti admittitur contra ſtatutum diſponens ſtandum eſſe juramento damnificati.
26 *Et quid ſi jurans exceſſivè juraverit, an petatur reductio.*
27 *Et quid ſi reus petat exprimi diem damni, an damnum paſſus ad hoc teneatur.*
28 *Et an ſtetur juramento damnum paſſi ſuper incidenti, & emergenti.*
29 *Statutum, quod ſtetur juramento damnum paſſi, quomodo intelligatur.*
Fœmina poteſt jurare ſicut maſculus in damno dato.
30 *Et an poſſit jurari contra laboratores, & operarios, remiſſive.*
31 *Probatio omnis eſt Judici arbitraria.*
32 *Et an hoc ſtatutum procedat in favorem forenſis.*
33 *Et quid ſi damnum paſſus ſit pauper, & minus legalis.*
Statutum diſponens ſtandum dicto alicujus intelligitur de dicto jurato.
34 *Et quid ſi libellus ſit ineptus.*
Juramentum ex forma ſtatuti de damno paſſo, cui & quando ſit deferendum.
35 *Probatio plena requiritur, quando agitur contra tertium.*
Statutum dicens, ſtandum eſſe juramento domini, an intelligatur de poſſidente, an de proprietario.
Et in ejus caſu ſtandum juramento proprietarii.
Eccleſiaſticæ perſonæ non ſuſtinentes onera temporali gaudent beneficio ſtatuti de damnis datis.
36 *Damnorum datorum cauſa quomodo agitur in ſtatu Eccleſiaſtico.*

37 *Ab-*

37 *Abſens tempore maleficii, an teneatur ad collectam impoſitam per Univerſitatem.*

*37 *Accuſatus de damno non poteſt puniri de furto.*

Statutum II.

38 *Scribens litteras bannito dicitur ei præſtare auxilium.*

39 *Bannitus non dicitur, de cujus banno diſputatur.*

40 *Statutum probibens loqui cum bannito quomodo intelligatur.*

41 *Et an habeat locum in ſcribente.*

42 *Et an in mittente nuncium.*

Statutum III.

Matrimonium per Principes, nec per alios quovis modo probiberi poteſt, ibid.

43 *Statutum probibens contrahi matrimonium cum forenſi an valeat.*

44 *Filiusfamilias an contrahat matrimonium ſine conſenſu patris.*

45 *Et an poſſint omitti denunciationes, ne pater ſciens tale matrimonium illud impediat.*

Statutum IV.

46 *Turbativa quomodo excuſetur.*
Turbationis modi, remiſſ.

47 *Turbativa quomodo probetur.*
Prædo turbatus ante omnia reſtituendus, & manutenendus.

48 *Turbativam quando laboratores committere dicantur.*
Turbativa quibus verbis inducatur, ibid.
Turbare an quis dicatur agendo in judicio, remiſſive, ibidem.

Statutum V.

*48 *Qui probibetur legare non probibetur donare.*

Statutum VI.

49 *Arma portare quando liceat, remiſſive.*

50 *Arma venenata portans, an ſit magis puniendus.*

51 *Armorum delatio poteſt per Magiſtratum probiberi.*

52 *Officialis poteſt probibere ſuum anteceſſorem, ne arma deferat.*

53 *Appellatio an admittatur à probibita delatione armorum.*

54 *Et an à declaratione incurſus pœnæ.*

55 *Mulieres an teneantur pœna proclamatis, probibentis armorum delationem.*

56 *Et an proclamatis pœna probibentis ire de nocte.*

57 *Statutum probibens armorum delationem ad feſtam, non ligat tranſeuntem per illum locum, & ſe firmantem ad aliquid emendum.*

58 *Et an liget equites privilegiatos.*

59 *Arma juxta aliquem inventa an illius eſſe præſumatur.*

60 *Familia volente aliquem inſpicere, an portet arma, ſi ille reſiſtat, an in pœnam incidat.*

61 *Famulis Curiæ aſſerentibus ſe inveniſſe aliquem cum armis an credatur.*
Et an ex ea relatione poſſit venire ad condemnationem, nu. eodem.

62 *Et quid ſi repertus cum armis aufugerit in domum, an poſſit extrahi.*

63 *Arma amittuntur à portante, licet nihil dictum ſit in proclamate de amiſſione illorum.*

64 *Et cui acquirantur.*
Et quid ſervetur in practica, ibid.

65 *Arma deferens, ſi per Judicem videatur, poteſt puniri ſine alio proceſſu.*

66 *Statutum de armis an extendatur ad arma defenſibilia.*

67 *Armorum appellatione quod veniat, remiſſive.*

68 *Et an dentes.*

69 *Et an arma ruſticalia.*

70 *Et an fuſtes, & lapides.*

71 *Et an cultellus ad panem.*

72 *Armorum delatio, quando ſit concedenda, remiſſ.*

73 *Campanario non pulſante campanem hora ſolita, quid ſit agendum.*

74 *Arma per momentum habens, an debeat puniri.*

75 *Arma deferens ex privilegio, ſi cum illis offendit, perdit privilegium.*

76 *Forenſis an teneatur ex delatione armorum.*

77 *Doctores impune arma deferunt.*

78 *Arma ligata portans non dicitur habere malum animum.*

79 *Statutum probibens delationem, vel detentionem ſclopi, quomodo intelligatur.*

Statutum VII.

80 *Statutum probibens exportationem frumenti ſub pœna confiſcationis, an comprehendat ſaccum.*

81 *Et an intelligatur de pane, farina, hordeo, & leguminibus, remiſſive.*

82 *Licentia extrahendi bladum durat per ſeptem dies.*

83 *Et debet præcedere extractionem, non ſubſequi.*

84 *Et an prædictum ſtatutum liget forenſes agricolas quo ad ſuam partem.*

85 *Forenſis quis dicatur, remiſſive.*

86 *Domicilium contrahi quando dicatur, remiſſive.*

87 *Clericus an ligatur dicto ſtatuto pro fructibus bonorum Eccleſiaſticorum.*

88 *Exportans an in dubio cenſeatur exportare pro victu, vel mercatura.*

89 *Stante ſtatuto, quod nullus extrahat bladum ultra duos menſes, ſi quis incepit extrahere, nec perfecit, poterit adhuc ſine pœna extrahere.*

90 *Bladum extrahens in itinere inventus, an pœnam incurrat.*

91 *Equus alienus, ſeu currus, an incidat in commiſſum ratione fraudatæ gabellæ.*

Statutum VIII.

92 *Domus diruenda debet dirui à fundamentis.*

93 *Domus an poſſit dirui pro contumacia.*

94 *Domus in ſtatu Eccleſiaſtico diruuntur pro pace fracta.*

95 *Domus communis an poſſit dirui.*

96 *Et quid ſi ſit alteri obligata.*

97 *Et an deſtructa poſſit reædificari.*

98 *Uxor an poſſit impedire demolitionem domus mariti ſibi obligatæ pro dote.*

Statutum IX.

99 *Statutum duplicans pœnas in delictis nocturnis, procedit in pœnis pecuniariis tantum.*

100 *Et an in dubio delictum præſumatur commiſſum de die, vel nocte.*

101 *Et quando dicatur committi de nocte vel de die.*
Initium verborum attenditur ad excuſationem delicti.

102 *Statutum quod confeſſus mitius puniatur, an procedat in negante à principio, & poſtea confitente.*

103 *Et*

103 *Et an in confitente metu probationum, & tormentorum.*
104 *Et an in confitente delictum, ſed negante ejus qualitates.*
105 *Et quid ſi pœna eſt impoſita ipſo jure.*
106 *Et quid ſi pœna non eſt mitigabilis.*
107 *Et quid ſi ſint detrahendæ duæ quartæ.*
108 *Et an procedat in cauſa appellationis.*
109 *Statutum, quod condemnati ſolventes in termino habeant beneficium quartæ, porrigitur ad condemnatos carceratos.*
110 *Statutum, quod pœna per negationem augeatur, vel per confeſſionem minuatur, quando locum habeat.*

Statutum X.

111 *Statutum de offendente ad domum an comprehendat offendentem ad oſtium.*
112 *Et an projicientem arma ex via, & offendentem ſtantes in domo.*
113 *Et an offendentem in tecto.*
114 *Et an aggredientem in domo, in qua aggreſſus non habitabat.*
115 *Et an offendentem in apotheca.*
116 *Statutum puniens euntem de nocte ſine lumine, non habet locum in ſpatiante ſub porticu ſuæ domus.*
117 *Statuto duplicante pœnam pro maleficio commiſſo in domo habitationis injuriati, debet conſtare, quod tempore maleficii injuriatus ibi habitabat.*
118 *Et quid ſi fiat inſultus juxta domum per duos pedes.*
119 *Et quid ſi molendinarius offendatur in molendino.*
Et quid ſi nauta in mari.
120 *Domus appellatione quid veniat remiſſive.*

Statutum XI.

121 *Statutum puniens vulnerantem habet locum in eo, qui vulnerat ſe ipſum.*
122 *Statuto puniente cicatricem deformem, debet deformitas probari.*
123 *Vulnuſculum non venit appellatione vulneris.*

VIſum eſt de pœnis à jure communi impoſitis: nunc de pœnis ſtatutariis aliqua ſubjiciamus.

Satutum Primum circa damna data.

Quod à villa teneatur pro damnis datis in ejus
1 territorio. In hoc propoſito ſolet quandoque allegari decis. Angel. in §. *quoniam vero, numero 3. in authent.* ut nulli judices *coll. 9.* ubi dicit (*b*) quod ſi in aliqua villa, vel plebe detur aliquod damnum per aliquem, illa non tenetur emendare damnum, nec debet gravari pro delicto alterius. Et ſubdit, quod ita ſervatur de conſuetudine, quando ſcitur quis damnum dederit. & eſt ſolvendo: Sed quando ignoratur, quis dederit damnum, vel ſcitur, ſed non eſt ſolvendo, & villa potuit ipſum prohibere, & non prohibuit, tunc villa bene tenetur: & quod ita per Tuſciam ſervatur. Et refert illud dictum Ang. Calc. *conſ. 63. poſt numer. 4. verſ. & eodem modo,* & Roland. de Curte *in eod. vol. conſil.* 64. quod eſt ſubſcriptio præcedentis conſilii *in ultimis verbis,* & Barb. *in eod vol. conſil.* 66. quod eſt contra conſilia præcedentia. Ego tamen puto illam deciſio. Ang. intelligendam eſſe juxta ea, quæ dicunt Calcan. & Rol. *in conſil. præallegatis*, declarantes illam procedere ſecundum diſpoſitionem juris communis, ſed quod ubi extat ſtatutum, (*c*) illud ſervandum eſt.

Quæro, (*d*) nunquid ſtante hoc ſtatuto, poterit 2
damnum probari per juramentum ipſius damnum paſſi? Reſpon. quod non: & eſt communis opin. ut ait Dec. *conſ. 410. poſt numero 13. verſ. 4. principaliter*, Jaſ. *in l. ſi quando, numer. 39. & ſeq. C. unde vi*, quem refert Grammat. *ſuper conſtit. Regni. fol. 22. col. 4. numero 16. & ibid. numero 39. in fin.* Afflict. *ſuper 1. par. conſtitutionum Regni, rub. 27. poſt numer. 54. verſic. in eadem, ibi forma hic*, Bertron. *conſil. 298. in fin. lib. 8.* (*e*) Quinimò licet ſtatutum diſponat, ſtandum eſſe dicto, ſive juramento damnum paſſi, poterit nihilominus contra tale dictum, ſeu juramentum probari. Ita colligi videtur ex dictis Innoc. *in c. fin. numer. 4. & 5.* quod metus cauſa, & eſt commun. opin. ut dicit Aug. ad Ang. *de malef. in verb. Nec non, & ad denunciationem, numero 16.*

Sed (*f*) quid ſi damnum datum ſit in confinibus 3
duarum villarum? Reſpon. quod utraque tenetur. Et ita tenent communiter Doctores, ut dicit Alber. *in 2. par. ſtatutorum, q. 75. Item quæro ſtatuto,* quem refert Afflict. *in loco præalleg. nu. 16.* Unica tamen ſolutio ſufficiet.

Item (*g*) quæro, nunquid abſentes tempore ma- 4
leficii teneantur? Reſp. quod ſic. Et ita de facto ſervatur, ut dicit Alber. *in 2. par. ſtatutorum, quæſt. 83.* item videtur. Cætero in hac materia damni dati vide ſupra *lib. 1.* quia revera hæc (*h*) non eſt propriè materia criminalis.

Statutum ſecundum, circa bannitos.

Statutum quod bannitus poſſit impune offendi. De 5
hoc ſtatuto latè dixi ſupra *hoc eod. li. §. Homicidium, verſic. Plerumque etiam, & aliis ſeq.*

Statutum (i) quod nemo det auxilium bannito.

Quæro nunquid Advocati, & Procuratores patro- 6
cinantes bannito, (k) dicantur ei præſtare auxilium, & favorem, & incidant in pœnam ſtatuti? Reſpondeo quod non: eſt communis opinio, ut atteſtatur Taeg. *in pract. crim. c. 12. numero 25.* Videntur enim præſtare auxilium juris miniſterio: merito puniri non debent. Quid autem in hæreticis, an liceat pro eis advocare, patrocinari, dixi ſupra *hoc eod. lib. §. Hæreſis, verſ. ulterius.*

Quæro, (*l*) ſi ſtatutum prohibeat, quod nemo lo- 7
quatur cum bannito ſub aliqua pœna, nunquid ſcribens litteras bannito incidat in pœnam ipſius ſtatuti? Reſpond. quod non: & eſt communis opin. ut dicit Alciat. *in l. 1. in prin. num. 20. ff. de verb. oblig.*

Item (*m*) quæro, nunquid uxor teneatur alere vi- 8
rum ſuum bannitum ex fructibus ſuæ dotis? (*n*) Reſpon. quod ſic. Sed quid ſi fructus dotis non ſufficiant, nunquid tenebitur illum alere ex bonis ſuis paraphernalibus? Reſpond. Gl. *in l. ſi ſtipulata, in fin. verbo, Contra ſexus naturam. ff. de donat. inter virum, & uxorem* dixit, quod non tenetur uxor alere virum ex bonis propriis. Sed certè illa gloſſ. communiter reprobatur, ut dicit Gigas *de crimine læſæ Majeſtatis, folio 158. quæſt. 21. numero 4.*

Statutum tertium circa matrimonia.

Statutum (*o*) prohibens matrimonium contrahi 9
non valet. Et ita tenent omnes, ut dicit Alexand. *conſil. 97. poſt numer. 2 verſ. & quamvis lib. 1.* Et quod talia ſtatuta non procedant de jure Canonico, dicit eſſe communem opinionem Cur. Sen. *conſil. 23. numero 3. & ſeq.* quem refert Cotta *in*

in memor. verſic. ſtatuto Mediola, & Laudæ, circa fin.

10 Hinc (*p*) infertur, quod ſtatutum prohibens matrimonium contrahi cum forenſi, & cuntrahenti pœnam imponens, non valet, neque quo ad prohibitionem matrimonii, neque quo ad pœnam. Et eſt communis opinio, ut atteſtatur Curt. Sen. *in conſilio præallegato poſt num.* 3. quem refert Cotta *in loco præallegato circa princ.*

11 Sed nunquid valet ſtatutum laicorum diſponens, quòd filii non poſſint contrahere matrimonium ſine conſenſu patris? Reſpon. In hoc articulo fuerunt variæ Scribentium opiniones, Nam Bart. *in l. adjicimus, C. de muriteg. lib.* 11. tenuit, quod ſic. Et dicit Pariſ. *conſil.* 29. *numero* 42. *lib.* 3. quod communiter concluditur, quod quando lex civilis imponit pœnam contrahenti matrimonium & hoc in favorem alterius, ex eo quia ille tertius ex tali matrimonio læditur, talis pœna de jure civili apposita ſubſiſtit, neque per jus canonicum dicitur ſublata, vel correcta, licet jus Canonicum convalidet ipſum matrimonium, addens, quod licet ſtatuta laicorum non poſſint imponere pœnam contrahenti matrimonium circa ſubſtantiam ipſius matrimonii, ſcilicet ut matrimonium ipſum non valeat, ſecundum magis communem opinionem, de qua atteſtatur Card. Alex. *in caput* 1. *de ſponſal.* poſſunt tamen diſponere ſuper dependentibus à matrimonio, puta, ſuper dote. Et ita ſervari atteſtatur Ant. de Butr. *in dicto cap.* 1. quem refert Præpoſ. ibi (*q*) Contrariam autem ſententiam, quod ſcilicet tale ſtatutum non valeat, tenuit Joan. And. *in cap. ſtatutum. il* 1. *de hæret. in* 6. & dicit Brunel. *de ſponſ. concluſ.* 19. *numero* 4. & 5. quod illum ſequuntur communiter Docto. Hanc etiam opinionem dicit eſſe communem Alex. *in d. conſil.* 97. *in fin. lib.* 1. & *conſil. poſt num.* 21. *lib.* 3. Felin. *d. cap.* 1. *numero* 13. *de ſponſal.* & *in cap. Eccleſia ſanctæ Mariæ, poſt num.* 59. *verſ. ſed contra, de conſt.* Curt. Sen. *in d. conſ.* 27. *in primo dubio*, Dec. *in d. c. Eccleſia ſanctæ Mariæ, numero* 36. & *in l. nuptias, numer.* 8. *ff. de reg. jur.* & *conſ.* 321. *numero* 2. Et in ſpecie dicit Dec. *in d. l. nuptias, numero* 14. *in fin.* quod communiter tenetur contra Bart. *in d. l. adjicimus.* (*r*) Ego credo hanc opinionem de jure eſſe veriorem, & magis communem: ſed ubi de conſuetudine obſervaretur opin. Bart. crederem ab ea non eſſe in judicando recedendum, non quidem circa prohibitionem matrimonii, ſed bene circa pœnam privationis dotis, & alias ab ipſo ſtatuto impoſitas.

12 Item quæro, nunquid valeat ſtatutum prohibens ſororem nubere ſine conſenſu fratris? Reſp. quod non, & eſt communis opin. ut dicit Alexan. *in d. conſ.* 97. *poſt n.* 5.

13 Sed quæro, nunquid valeant ſtatuta laicorum privantia filiam dote, caſu quo nubat indigno ſine conſenſu patris? Reſpon. quod talia ſtatuta valent & ſunt firmiſſima, neque de jure Canonico reperiuntur correcta, & ita ſervari in practica atteſtatur Card. Alexand. *in d. cap.* 1. *col.* 4. *de ſponſal.* quem refert Pariſ. *conſ.* 29. *n.* 34. *lib.* 3.

Statutum quartum de turbata poſſeſſione.

14 Quæro, (*ſ*) nunquid ingrediens poſſeſſionem alterius ex decreto judicis invalido (*ſ*) incidat in pœnam hujus ſtatuti? Reſpond. quod ſic. Ita dixit Bart. *in l. juſtè poſſides, numero* 4. *ff. de acquir. poſſ.* quem ſequuntur communiter Doctores, ut dicit Cravetta *conſil.* 248. *col. fin. verſic. non obſtat aliud dubium.* ita etiam communiter teneri atteſtatur Clau. *in d. l. juſtè poſſidet, n.* 15.

Statutum quintum circa alienationes.

Statutum prohibens rem immobilem alienari in forenſem ſub pœna valet. Et ita communiter tenetur & ſervatur, ut dicit Alber. *in* 2. *parte ſtatutorum, quæſt. n* 10. Hanc etiam dicit eſſe communem Barb. *in rub. de rebus Eccleſiaſticis non alien.* Curt. Sen. *conſil.* 27. *n.* 8. Jaſ. *in l. filiusfam.* §. *Divi, in* 2. *lect. n.* 109. *ff. de legat.* Ripa *in eod.* §. *Divi, n.* 64.

Sed quæro nunquid tale ſtatutum liget Clericos, vel Eccleſiaſticas perſonas? Reſpond. quod non ligat Clericos, neque Eccleſias; & quatenus reſultat in eorum præjudicium, nihil valet. Et ita dicunt communiter Scribentes ferè omnes, ut dicit Barb. *conſil* 47. *numero* 10. *lib.* 3. & eſt communis opinio, ut dicit Fel. *in cap. Eccleſia ſanctæ Mariæ, numer.* 89. *de conſtit.* Jaſ. *in d.* §. *Divi, in prima lectura, numero* 71. & *in* 2. *numero* 100. Ripa *in d.* §. *Divi, numero* 18. Socin. Jun. *conſil.* 76. *numero* 30. *lib.* 3. Plottus *inter conſil. criminalia diverſorum, conſil.* 108. *numero* 12. *lib.* 1. Quod quidem multu magis procederet, ubi ſtatutum prohiberet ſpecialiter in Eccleſias, vel Eccleſiaſticas perſonas alienari; nam eo caſu diceretur expreſſe contra libertatem Eccleſiaſticam: & ideo nihil prorſus valeret. Et ita tenent Doctores in hac materia loquentes, ut dicit Chaſſ. *ſuper conſuetud. Burg. fol.* 314. (*u*) *numero* 51. 16

Quæro (*x*) nunquid ſtante hoc ſtatuto cenſeatur etiam prohibita inſtitutio? Reſpon. Gloſ. *in l.* 1. *in verbo, Loca ſui. C. non lice. hab. lib.* 11. tenuit, quòd non. Sed certè illa gl. communiter reprobatur, ut dicit Ludovicus de Interamne. *in l. peto* §. *fratre, ff. de lega.* 2. quem refert Fabian. *de emptio.* & *vendit. in ult. quæſt. quæſtionis principalis, n.* 27. 17

Sed nunquid ſtante hoc ſtatuto, cenſebitur prohibita locatio in forenſem? Reſp. quod non, ſi eſt ad modicum tempus: ſed locatio ad longum tempus utique cenſebitur prohibita, & eſt communis opin. ut dicit Plottus *in dicto conſ.* 108. *numero* 59. (*y*) Talis enim locatio transfert utile dominium ad conductorem, ut dixi ſupra *lib.* 4. §. *locatio.* 18

Sed pone, quod teſtator legaverit forenſi aliquam rem immobilem: nunquid tenebitur hæres præſtare legatario æſtimationem? (*z*) Reſp. quòd ſic: & eſt communis opin. ut dicit Alex. *in l. apud Julianum,* §. *conſtat, numero* 24. *ff. de legat.* 1. Jaſ. *in d. paragr. conſtat. n.* 34. Curt. Sen. *in d. conſ.* 27. *poſt n.* 6. 19

Item quæro, nunquid tale ſtatutum prohibens alienationem (*b*) cenſeatur etiam prohibuiſſe præſcriptionem? Reſpon. quod ſic; ita tenet Bart. *in l. ubi lex. numero* 1. *ff. de uſucap.* & eſt communis opin. ut dicit Alex. *conſ.* 1. *numero* 23. *lib.* 4. quem refert Plot. *in repe. d. l. ſi quando, numero* 266. 20

Sed quid, ſi non obſtante ſtatuto facta ſit alienatio, nunquid ex ipſo contractu cenſebitur translatum dominium in acquirentem? Reſp. quod non: nam tale ſtatutum impedit dominii translationem. Et ita dicunt omnes Doct. ut ait Claud. *in l. ſi ita quis, paragr. ea lege, poſt nu.* 17. *verſ. item prædicta, ff. de verb. oblig.* Bene non obſtante ſtatuto transfertur poſſeſſio in acquirentem. Et ita volunt communiter Doct. ut atteſtatur Claud. *in d. paragr. ea lege, in ultimis verbis.* 21

Quæro etiam, Pone, quod ſtatutum prohibeat quod aliquis non alienet rem immobilem in forenſem neque alienanti conſentiat, ſub pœna, modo aliquis ce-

cedit forenſi actionem ad rem immobilem, quæ (ut ſcis) computatur inter immobilia, ut dixi ſupra, *lib. 7. paragr. mobilia*, & ego illi præſto conſenſum: nunquid ex eo conſenſu dicat incidiſſe in pœnam ſtatuti? Reſp. quod non: ita determinat Bart. *in l. Gallus*, §. *videndum, numero* 10. *ff. de liber. & poſthum.* quem ſequuntur communiter Doct. ut dicit Claud. *in d.* §. *videndum. n.* 10.

23 Sciendum eſt, quod hoc ſtatutum habet locum ſolummodo in alienatione voluntaria, non autem in neceſſaria. Et ita tenent communiter Doct. ut atteſtatur Alber. *in par. ſtatutorum. q.* 206.

Statutum ſextum circa delationem armorum.

24 Quæro, ſtat ſtatutum imponens aliquam pœnam ei, qui fuerit inventus cum armis: nunquid ille, qui (*c*) detulit arma, ſed non fuit captus cum illis, poterit puniri pœna ſtatuti? Reſpon. In hoc articulo variæ fuerunt Scribentium opiniones. Nam aliqui tenent, quod etiamſi non ſit captus, dicatur inventus cum armis, & in eo locum habeat pœna ſtatuti, & dicit Jaſ. *in lib.* 1. *in princ. ff. quod quiſque juris*, quòd hanc opinionem tenent communiter Moderni, prout illum refert Claud. *in l. poſſideri*, §. *Neratius, numero* 6. *in fin. ff. de acq. poſſ.* licet ego in lib. meo Jaſ. ibi de hoc loquentem non inveniam. Alii vero tenent, quod imo ſi non ſit captus cum armis, non dicatur inventus cum illis, & conſequenter non ſit puniendus pœna ſtatuti. Et fuit opin. Bart. *in l. ſi Burſatorem, C. de fidejuſſ.* & dicit Bello. *conſil.* 49. *numero* 4. quod illum ſequuntur communiter Doct. Dicit etiam Claud. *in d.* §. *Neratius, numero* 6. *in fi.* quod hæc eſt magis communis opinio antiquorum. Ita etiam communiter teneri affirmat Alex. *in l.* 1. *princ. numero* 77. *ff. de acqu. poſſ.* Cæpol. *in l. ſi fugitivi, numero* 81. *C. de ſerv. fugi.* Hanc etiam opinionem eſſe magis communem atteſtatur Auguſt. ad Ang. *de maleſ. in verb. Fama publica, numero* 75. *in fin.* Amad. *de ſyn. numero* 90. ubi etiam ſubdit, quod ita ſervatur in practica. Jaſ. *in d. l.* 1. *in prin. numero* 87. *ff. de acquir. poſſ.* prout illum refert Ripa *ibi, numero* 53. & Vivius *in lib. commun. opi. fol.* 198. *verſ. ſtatutum diſponens*, Marſ. *in pract. crim.* §. *pro complemento, numero* 24. ubi etiam ſubdit, quod ita ſervatur, Ripa *tract. de peſte in rubrica de conſervanda ubertate, num.* 104. (*d*) Et etiam hodie non eſſe in uſu, ut portans arma puniatur, niſi quando reperitur per familiam, atteſtatur Ang. *in l.* 1. *numero* 4. *ff. ad l. Jul. de publ.* Et ab hac opinione tanquam veriori, & magis communi, & etiam conſuetudine approbata, non puto ullo modo recedendum. (*e*) Et generaliter quod deferens veſtes, aut res prohibitas ex ordinibus contra formam ſtatuti, non incidat in pœnam, niſi deprehendatur cum ipſis rebus prohibitis, dicit eſſe communem opinionem Ant. Gomeſ. *in l Tauri* 45. *numero* 40. quem refert Villalob. *in ſua collecta communium opin. in litera S. numero* 112. Dicit tamen Bald. *in d. l. ſi Burſatorem, numero* 6. quod conſuetudo (*f*) interpretatur hoc verbum, *Inventus*, contra quem maleficium probatur: Sed ſuſpicor verba Bald. in lib. meo eſſe corrupta.

25 Sed (*g*) quid ſi ſtatutum puniat deprehenſum cum armis, nunquid habebit locum in eo, qui non fuerit captus cum armis, ſed teſtibus convictus, quod ea detulit? Reſpond. Glo. *in l.* 1. *verb. Deprehenſus, C. ubi ſenato*, vel clariſſ. videtur velle, quod ſic: & illam dicit eſſe communiter approbatam Ripa *in loco prælleg. numero* 105. Sed certè conſuetudo ſervat totum contrarium, ut atteſtatur Didac. *in pract. quæſt.* 33. *in fin.* dicens, quod frequentior conſuetudo in toto orbe Chriſtiano eſt, quod arma prohibita deferens nunquam ea amittit, niſi effectualiter cum illis fuerit deprehenſus etiamſi conſtet illum arma detuliſſe. Et ita ſervarem, ſi caſus contingeret. Bene eſt verum, quòd ſi ſtatutum diceret, quod poſſet etiam procedi per inquiſitionem, ut communiter dicitur in edictis, quæ fiunt in hoc Ducatu: tunc utique puniri deberet, etiamſi non eſſet cum armis deprehenſus.

26 Quæro, (*h*) nunquid appellatione armorum cenſeantur etiam prohibita arma defenſiva? Reſpondeo quod non, & eſt communis opin. ut ait Placa. *lib.* 1. *delictorum c.* 8. *numero* 9. Reperio tamen, quod Alber. *in* 2. *parte ſtatutorum, quæſt.* 115. Item quærit, dicit quod vidit ſervari contrarium, & illum refert Aug. ad Ang. *de maleſ. in verbo, uno ſtocco ferreo*, (*i*) *poſt n.* 5.

27 Et ſcias in hoc propoſito, (*k*) quod licet de jure loquendo, appellatione armorum veniant etiam fuſtes, & lapides, ut eſt text. *in l. armorum appellatione, ff. de verb. ſignific.* nihilominus cum ex communi uſu loquendi ſaxa, & lapides non intelligantur appellatione armorum, edicta prohibentia delationem armorum non comprehendunt ſaxa deferentes, & ita reſcripſit Senatus Prætori Alexandriæ, 13. Octobris 1558. P. N. Declaravit (*l*) etiam Senatus in cauſa eujusdam Benedicti de la Matthiola, (*m*) quod cultellus non venit appellatione armorum, 6. Octobr. 1554.

28 Pone, (*n*) in ſtatutis, & edictis prohibentibus arma deferri de nocte ſolet apponi tempus præciſum, puta, poſt pulſatam ſecundam horam noctis, vel poſt pulſatam tertiam campanam: quid ſi in nocte Jovis, aut Veneris Sancti, quibus non pulſantur campanæ, fuerit aliquis repertus cum armis prohibitis, nunquid tenebitur pœna edicti? Reſpond. quod non, & ita tenent Doctores, ut dicit Albet. *in* 2. *parte ſtatu. quæſt.* 7. Item quæro retentis.

29 Item quæro, (*o*) nunquid deferens arma prohibita ad uſum itineris, debeat puniri pœna ſtatuti? Reſpondeo quod non, & ita obſervat hodie conſuetudo, ut dicit Angel. *in l.* 1. *numero* 3. *ff. ad leg. Jul. de vi publ.*

30 Quæro (*p*) etiam, nunquid ille, qui habet domi arma prohibita, puniatur? Reſpond. *ex diſpoſitione l. Juliæ de vi publ.* Sed certè hoc non eſt in uſu, ut dicit Angel. *in d. l.* 11. (*q*) *n.* 4.

31 Ulterius quæro, nunquid Clericus repertus cum armis prohibitis poſſit à judice laico puniri? Dixi ſupra *quæſt.* 36. *verſ. ulterius quæro.*

32 Scias autem, (*r*) quod regulariter portans arma prohibita debet ea perdere. Et ita ſervatur de conſuetudine, ut dicit Marſil. *in pract.* §. *pro complemento, num.* 12. Dicit etiam Paris Put. *de ſyndic. fol.* 303. *num.* 21. (*ſ*) quod Officialis, qui invenit aliquem cum armis prohibitis, poteſt illa frangere. Et ſubdit, quod ita ſervatur, & dicit Bald. *in cap.* 1. §. *ſi quis ruſticus, in fin. de pace tenenda*, quod ſi regulariter non licet deferre arma, multo minus deferri poterunt in palatio Principis. Et ita ſervatur, teſte Mant. *obſervat.* 54. *circa fin.* Loquitur autem Bald. ibi in palatio communi Florentiæ, ſed ego in palatiis Imperatorum, & Regum ſemper vidi ab omnibus arma (*t*) deferri.

Statnturn ſeptimum circa blada.

33 Statutum, (*u*) quod blada non exportentur extra territorium, valet etiam quo ad amiſſionem rerum. Et ita de conſuetudine quotidie obſervatur, ut dicit Vitali, *de maleſ. in rubr. quid ſit accuſatio numero* 79. In hoc Ducatu non ſolum eſt impoſita

pœna amiſſionis rerum, ſed etiam pœna furcarum, & confiſcationis bonorum, & ſuper hoc eſt erectus Magiſtratus præſectorum annonæ, cujus ego nunc ſum præſes. Bene verum eſt, quòd raro ſervatur rigor ipſarum conſtitutionum, ut ſcilicet fraudatores ſuſpendantur, ſed ſolent ut plurimum (x) admitti ad compoſitionem. Dicit autem Boſſ. *in tit. de pœn. poſt numer.* 20. quod hujuſmodi decretum eſt valde terribile; & quod quamvis videamus continere utilitatam publicam, ne ſcilicet ſequatur caritas frumentorum, tamen (ſi practicam attendamus) continet avaritiam, ex quo finis eſt, ut pro quolibet ſacco frumenti extrahendo ſolvatur quoddam vectigal: Et quod omni tempore conceditur extractio frumenti cum ſolutione diſtincti vectigalis, quæ res, & penuriam auget, & nobiles dimittit inanes; ſubdens, quod ipſe quotidie clamabit contra hoc. Sed certè credo ego, quod ſi Principes hujus dominii, quia omnia cum ſumma maturitate conſtituere ſolebant, non animadvertiſſent id ſummo Reipub. commodo cedere, tale decretum non condidiſſent, vel ſaltem poſtea illud abrogaſſent. Et procuIdubio niſi eſſet hoc decretum continuè in hoc dominio, maxima eſſet frumenti inopia: licet enim ager hujus dominii ſit valdè fertilis, tamen cum multi ex finitimis populis, ut ſunt (y) ſubditi Helvetiorum, & Genuenſium, & Venetorum, ſemper inopia frumenti laborent: certe niſi per Officiales hujus Magiſtratus provideretur, ne blada ex hoc dominio extraherentur, ſine mora totum illud frumentum, quod eſt prope confinia, exportaretur in vicinas Provincias, in quibus ſemper venditur longè cariori pretio, prout adhuc magna ex parte fieri videmus, etiam ſtante ipſo decreto. Neque verum eſt, quædam omni tempore concedatur extractio cum ſolutione vectigalis, ut ipſe dicit: Imo quoniam eſt ſuſpicio pecuniæ, ſemper ſolet extractio ſuſpendi, & interdici, ut quotidie experientia docet. Et ideo non video, quare tantum clamaverit, tanto magis cum videret neminem eſſe, qui de ejus clamore curaret. Et ideo melius dicit Paris Put. qui ex patria mea fuit oriundus, *in ſuo tract. ſin. fol.* 271. *poſt numer.* 1. quod in hoc feliciſſimo Mediolani Ducatu ſunt decreta optimæ providentia circa omnia.

34 Quæro (z) nunquid talia ſtatuta prohibentia blada, aut carnes exportari, ligent etiam forenſes. Reſpond. quod ſic, & ita communiter ſervatur, ut dicit Alber. *in 2. par. ſtatutorum, q.* 1. *num.* 11. Cum n. talia ſtatuta vigeant ferè per totam Italiam, non videretur prætextu ignorantiæ excuſandus qui contra ea deliquit. Vide, quæ dixi infra *q.* 85. *verſ. ſed quid delictum.*

35 Item quæro nunquid talia ſtatuta prohibentia blada, aut merces extra territorium exportari ſub pœna, ligent etiam portantem per tranſitum? Reſpond. quod non: & ita tenent omnes, ut dicit Alber. *in loco prœalleg. quæſt.* 9. & dicit Jaſ. *in l. cetera, §. ſed & ſi quis ad opus, num.* 21. *ff. de leg.* 1. quod ita tenent comm. Doct. quem refert Vivius *in li. comm. opin. verſ. ſtatutum prohibens in* 4. *limitatione.* Sed certe quicquid ſit de jure, apud nos de conſuetudine ſervatur totum contrarium. Et illi, qui volunt per tranſitum conducere, tenent impetrare licentiam à noſtro Magiſtratu.

36 Ulterius quæro, an tale ſtatutum comprehendat exportantem pro uſu ſuo? Reſpond. quod non. Ita dixit Bart. *in d. §. ſed & ſi quis ad opus, num.* 4. & ita communiter receptum eſt, ut dicit Alciat. *in l. lege cenſoria, in verb. Victus ſui, ff. de verborum ſignificatione.* Hanc etiam dicit eſſe comm. opin. Jaſ. *in eo. §. ſed & ſi quis ad opus numero* 7. *ff. de leg.* 1. prout illum refert Vivius *in loco prœalleg. in* 2. *limitatione.* Sed certè, quidquid ſit de jure apud nos ſervatur oppoſitum, nam tales etiam pro uſu ſuo exportantes (a) puniuntur, prout cæteri omnes.

Sed (b) pone, quod ſtatutum expreſſe permittat
exportari pro uſu ſuo: modo aliquis exportavit 37
animo conſumendi pro uſu ſuo, deinde mutato
propoſito illud vendit; nunquid incidit in pœ-
nam? (c) Reſpond. quod non: & ita communiter
tenetur, ut dicit Alber. *in* 2. *parte ſtatutorum,*
qu. 206. *prædicta etiam.* Et ita quotidie obſer-
vatur.

Præterea (d) quæro, nunquid ſtante hoc ſtatuto,
puniatur extrahens farinam? Reſpond. aliqui te- 38
nent, quod non. Et ita tenere communiter Docto-
res affirmat Albert. *in ſecunda parte ſtatutorum, quæ-*
ſtio. 5. ſubdens etiam, quod ita vidit de facto ſer-
vari. Contrariam autem ſententiam, quod ſcilicet
tale ſtatutum locum habeat etiam in extrahente fa-
rinam, tenuit (e) Bartol. *in l. quæſitum, §. illud,*
numero 1. *ff. de leg.* 3. Et hanc dicit eſſe commu-
nem opinionem, Ripa *de peſte, in rubr. remed. ad*
conſervandam ubertatem, fol. 24. *nu.* 75. prout illum
refert Vivius *in loco prœallegato*, licet Ripa in eo
loco loquatur in alio propoſito, prout ego retuli
infra *verſiculo pone quod ille.* Bene verum eſt,
quod ego ſemper vidi ſervari, quod puniatur e-
tiam extrahens farinam: alias de facili fieret fraus
legi.

Sed hic quæro, ſi ſtatutum puniat eum, qui fuerit
inventus exportare bladum, nunquid locum habeat 39
non ſolum in eo, qui ſit perſonaliter apprehenſus,
ſed etiam in eo, qui ſit (f) teſtibus convictus? Re-
ſpond. quod ſic: & eſt communis, ut dicit Ripa
in loco prœallegato, num. 104. prout illum refert Vi-
vius, ubi ſupra in tertia ampliatione. (g) Sed certè
Ripa in libro meo, licet teneat hanc opinionem fate-
tur tamen illam eſſe contra communem. Et patet
ex iis, quæ dixi ſupra *hac ea. quæſt. verſic. quæro ſtat*
ſtatutum.

Pone, [h] quòd ille, qui exportat bladum extra
territorium, deprehenſus eſt in itinere, priuſquam 40
extat: nunquid erit puniendus pœna ſtatuti, perin-
de ac ſi exportaſſet? Reſpond. Aut ſtatutum lo-
quitur per verbum extraxerit, ſeu exportaverit, & non ponitur: Aut loquitur per verbum extrahet, ſeu exportabit, & punitur. Et hanc dicit eſſe communem opinionem. Ripa *de peſte in loco prœallegato fol.* 24. *numer.* 71. *& ſeq.* Albert. autem *in* 2. *parte ſtatutorum, quæſtio.* 4. *numero* 6. dicit, quod ipſe vidit diverſimode ſervari. Mihi certè hæc diſtinctio nunquam placuit, nunquam enim poſſent tales delinquentes in flagranti crimine deprehendi, ſi antea quam exirent inventi, non punirentur, cum certum ſit, quod poſtquam exierunt, non poſſunt Officiales illos extra territorium perſequi, nec comprehendere: propterea apud nos indiſtinctè ſervatur, quod deprehenſi in itinere, conſtito quod vellent illud exportare extra territorium, perinde puniuntur, ac ſi exportaſſent. Et illam diſtinctionem de conſuetudine non obſervari atteſtatur Ripa ubi ſup. *poſt numerum* 57. *verſic. Ego tamen.*

Ultimò quæro, quid ſi ſtante hoc ſtatuto aliquis 41
exportet ſimul aliquas merces licitas cum illicitis, nunquid amittet ſolum illicitas, vel etiam licitas? Reſpond. Aliqui dicunt, quòd omnes confiſcantur, & ſive ſint ipſius portantis, ſive alterius, modo ſit ſciens, & conſentiens. Et hanc opinionem dicit eſſe communem Boer. *deciſio.* 178. *numero* 25. Aliqui verò dicunt, quod ſolum illicitæ perduntur, & ita communiter ſervari atteſtatur Albert. *in loco*

præal-

præallegato, quæſt. 4. *n.*4. Et hæc opinio mitior eſt, & ideotenenda, ubi verba legis, vel edicti aliud expreſſe non diſponerent.

Statutum octavum quod pro aliquo delicto bona delinquentis devaſtentur.

42 Plerunque (k) in civitatibus pro aliquo gravi crimine, puta rebellionis, vel proditionis, vel hujuſmodi, imponitur pœna delinquenti, ut ejus bona devaſtentur; quæro, nunquid tale ſtatutum valeat? Reſpond. quod de jure loquendo non valet, ſed tamen de conſuetudine communiter ſervatur contrarium, ut dicit Alber. *in* 3. *parte ſtatutorum, q.* 3. *& etiam quæſt.* 11. atteſtatur ſe vidiſſe ita teneri, & ſervari. Ita etiam de facto ſervari atteſtatur Paris Put. *de ſyn. fol.* 80. *poſt num.* 1. *verſ. officialis fuit.*

43 Sed (*l*) quæro, quid agendum ſit, ſi delinquens habeat plures domos in communi cum aliis? Reſp. debent bona dividi, & deſtrui tantum illa, quæ contingent in partem delinquentis. Et hæc opin. placet communiter antiquis Doctoribus, ut dicit Alber. *in* 3. *parte ſtatutorum, quæſt.* 74.

44 Sed quid (*m*) ſi delinquens habeat partem inferiorem unius domus, & alius habeat partem ſuperiorem, nunquid debet tota domus deſtrui? Reſp. quod non, (*n*) ſed debet pœna commutari, & ita communiter tenetur, ut dicit Corſet. *in ſing. ſuis, in verbo Communitas, verſ. Duos fratres.*

45 Sed (*o*) pone, quod compareat uxor condemnati, & pro intereſſe dotis ſuæ opponat ſe hujuſmodi devaſtationi, nunquid erit audienda? Reſpond. de jure certè videtur dicendum, quod poſſit talem devaſtationem impedire pro ſumma ſuæ dotis: nihilominus de facto contrarium obſervatur, ut dicit Alber. *in* 3. *par. ſtatutorum, in dicta queſtion.* 7. quem refert Auguſt. ad Angel. *de malef. in verbo, Et ejus bona poſt num.* 10. Bona enim condemnati devaſtantur juxta diſpoſitionem ſtatuti, & fiſcus de ſuo ſatisfacit uxori, & aliis creditoribus, (*p*) licet Paris de Put. *in facti contingentia* referat ſe judicaſſe, quod uxor debeat habere bona mariti pro ejus dote, non autem accipere dotem à fiſco, ut ipſe aſſerit *in tract. de ſyndic.* in *verbo, Publicatio bonorum, n.* 3. cujus contrarium apud nos obſervatur.

Statutum nonum augens, vel minuens pœnam.

46 Quæro, (*q*) nunquid ſtatutum duplicans pœnam pro maleficiis, habeat locum in blaſphemia, injuria verbali, & aliis delictis, quæ verbo, aut ſcripto committuntur. Dixi ſupra *hoc eod. lib.* §. 1. *verſic. ſed quæro.*

Statutum duplicans pœnam percutienti in domo Poteſtatis.

46 Hoc ſtatutum habet locum non ſolum in percutiente in ipſa domo, ſed etiam in percutiente in confinibus ipſius domus. Ita tenuit Guid. de Suſ. *in ſuis quæſtionibus ſtatutariis, in fin.* & ita communiter obſervatur, ut dicit Alber. *in l. præſenti, in fin. C. de iis qui ad Eccleſ. confug.* quem refert Barb. *conſil.* 33. *poſt n.* 5. *lib.* 4.

Statutum pœnam duplicans in maleficiis commiſſis de nocte.

47 Pone [*r*] ſtat ſtatutum, quod in delictis commiſſis de nocte pœna duplicetur: Item ſtat aliud ſtatutum, quod in delictis commiſſis in platea, pœna duplicetur: Modo aliquis delinquit de nocte, & in platea: Quæro, nunquid debeat duplicari duplicatio, vel tantum duplicari illa ſimplex pœna, quæ pro illo delicto erat impoſita? Reſpond. quod debet tantummodo duplicari illa ſimplex pœna. Et eſt communis opinio, ut dicit Aug. ad Angel. *de malef. in verb. in platea communi, poſt n.* 20.

Quæro, [*ſ*] quomodo intelligatur Nox in terminis hujus ſtatuti? Reſpond. Aliqui dicunt, quod illud delictum intelligitur commiſſum de nocte, quod commiſſum fuit ante Solis ortum. Et hanc dicit eſſe communem opinionem. Alexand. *in l. more, nu.* 5. *ff. de feriis.* Alii vero diſtinguunt, quod aut ſtatutum expreſſe determinat, quando dicatur dies, vel nox, puta, ad ſonum campanæ, vel hujuſmodi; & dicunt illud eſſe ſervandum: Aut verò expreſſe non determinat, & tenet ſtandum eſſe arbitrio judicis, qui conſiderabit, an eſſet tanta claritas, ut attribuendum ſit diei, an tanta obſcuritas, ut ſit attribuendum nocti. In dubio autem mitior pars ſequenda eſt. Et hæc fuit opinio Joan. And. *in cap. ſi perfodiens, de homicid.* quam tenent communiter Cano. ut atteſtatur Auguſt. ad Angel. *de malefic. in verbo, De nocte, poſt num.* 4. quam ego etiam ſequerer in judicando ſi caſus contingeret, prout etiam illam ſecuti fuerunt tres Doctores, in regia camera ſummariæ, ut refert Afflict. *ſuper* 1. *parte conſtit. Regni, rub.* 5. *numer.* 9. Et ita etiam judicatum fuiſſe per Rotam Mantuanam atteſtatur Natt. *conſ.* 469. 49

Stante ſtatuto, quod ei qui ſponte confitetur delictum diminuatur pœna: [r] quæro, nunquid ſi quis primò negavit ſe delictum commiſiſſe, deinde confeſſus eſt, debeat gaudere beneficio ſtatuti? Reſpond. Bart. *in l. eum qui numero* 4. *ff. de jurejur.* tenuit, quod non: & ejus opinio dicit eſſe communiter approbatam Socin. *in l. non fatetur, poſt numer.* 7. *ff. de exceptio.* quem refert Menchiaca *lib.* 3. *de teſtam,* §. 23. *numero* 22. licet [*u*] deinde referat Jaſ. & Felin. atteſtantes communem opinionem eſſe contra Bart. Certè opin. contra Bart. [*x*] mitior eſt, & mihi magis placet, & ex Doct. allega. per Jaſ. *in d. l. eum qui, numero* 8. apparet eam eſſe etiam magis communem: ſatis enim eſt verificari conditionem à ſtatuto requiſitam, quod ſcilicet [*y*] ſponte confeſſus fuerit, quæ non impeditur per negationem primo loco factam. Et ideo ſi caſus contingeret, ego contra Bart. intrepide judicarem. 50

Statutum decimum puniens inſultum.

Statutum [z] puniens facientem inſultum ad domum habet locum in faciente inſultum ad porticum domus. Et ita communiter tenetur, & ſervatur, ut dicit Alberi. *in* 2, *par. ſtatutorum, q.* 208. Hanc etiam opin comm. appellat Aug. ad Ang. *de malef. in verb. fecit inſultum poſt n.* 3. 51

Item quæro, an hoc ſtatutum habeat locum, ſi aliquis fuerit inſultatus in domo, quam habebat communem cum alio? Reſpond. quod ſic, modo non eſſet communis cum ipſomet inſultante. Ita tenet Bald. *in c.* 1. *num.* 1. *C. qui teſta. fac. poſſ.* cujus opinio communem appellat Auguſt. *in loco præalleg, n.* 5. Militat enim non minus in domo communi, quam in propria, ratio ſtatuti, quod ſcilicet domus ſua unicuique tutum refugium eſſe debet.

Statutum undecimum puniens percuſſiones, vel vulnera.

Si ſtatutum [*a*] puniat percutientem, vel vulnerantem, & aliquis plures percuſſiones, ſeu vulnera inſerat, an ſit pluribus pœnis puniendus, dixi inf. *quæſt.* 84. *verſ. Scias etiam, & aliis ſeq.* 52

53 Sed quid ſi eodem ictu plura vulnera inferat cum bidente, vel alio telo biſurcato? Dixi *in ea. q. 84. verſ. hæc autem omnia.*

Statutum duodecimum contra homicidas.

54 Quæro, nunquid valet ſtatutum imponens pœnam pecuniariam pro homicidio? Dixi ſupra *hoc eod. libro §. homicidium, verſ. ſed nunquid.*

55 Statutum, quod pro homicidio quis decapitetur, intelligendum eſt, quando homicidium fuit dolo commiſſum; Secus autem ſi culpa tantum intervenerit, ut dixi infra *q. 84. circa prin.*

Statutum decimumtertium contra fures.

56 Stante ſtatuto: quod pro tertio furto quis ſuſpendatur, an computanda ſint furta extra territorium commiſſa, & an ea, pro quibus fur jam fuerat punitus, dixi ſupra *hoc eodem lib. §. furtum, verſic. ſed pone, & ſeq.*

Statutum ultimum De ſtatutis pœnalibus in genere.

57 Quæro, an ſtatutum imponens (*b*) pœnam novam pro aliquo delicto cenſeatur abrogaſſe pœnam juris communis. Dixi infra *q. 85. verſ. debes etiam, & in eadem q.* per totam videnda ſunt quæ in propoſito ſtatutorum pœnalium ſatis diffusè tractavimus.

ADDITIONES

Ad Quæſt. LXXXII.

1 QUod Villa) Adde, † quod Villa, quæ non habet qoinque patres famil. non tenetur reſarcire damnum, quia non dicitur Villa. Alex. *in l. fin. n. 7. C. de teſtam.* quem refert, & ſequitur Marſ. *ſing.* 232. *capias.*

2 Item † adde, quod ſi Victualis, vel alius facit iter per vias
inſolitas, quod tunc Communitas non tenetur. Bar. *in l. 1. n. 2.*
ff. de his qui ejec. vel effud. quem refert, & ſequitur Ripa *in*
tract. de quaeſt. n. 85. & qualiter probetur negligentia, & di-
3 ligentia, † vide Bart. *in conſ.* 102. Et quid † ſi ex proceſſu
4 apparet, quod homo fuerit occiſus in uno territorio, & in-
ventum eſt cadaver in alio; quæ Univerſitas teneatur, vide
Afflict. *in conſtitut. Regn. de homicid. cland. num.* 14. ubi dicit,
quod corpus mortuum non præbet teſtimonium loci, in quo
5 cædes facta ſit, & *in num.* 15. habetur etiam, quod ſi † me-
dietas hominis inveniatur in uno territorio, & alia medietas
in alio, quod Univerſitas tenetur, in cujus territorio reperi-
tur pars cum capite, & ibi *num.* 17. dicit, quod Univerſitas,
quæ habeat communionem cum alia, non tenetur ad emen-
dationem damni cum alia. Et quod corpus mortuum non pro-
bet, in quo loco cædes facta ſit, tenet etiam Natt. *conſil.* 585.
num. 3.

6 Item † adde, quod ſi Univerſitas ſolverit damna, & poſtea
reperiatur delinquens, quod poterit recuperare ſolutum à de-
linquente, & emendatio facta per Univerſitatem retractari
non poterit, ſecundum Afflict. *in dicta conſtitutione nu.* 22. &
Paul. de Caſtrenſ. *in l. 2. §. ſi res ff. ad leg. Rho. de jactu.* &
Gramm. *in d. conſtitut. ſi damna clandeſtina n.* 11. & ibi *n.* 10.
7 quod ſi † per Univerſitatem impoſita fuiſſet collecta pro
emenda damni, & antequam fieret æſtimatio, conſtaret
de damnum dante, non eſſet amplius procedendum ad execu-
tionem dictæ collectæ, nec Univerſitas amplius ad emenda-
tionem tenetur, ſi malefactor eſt ſolvendo, quia tunc Uni-
verſitas tenetur, Gram. *conſil.* 22. & Jo. Ant. de Nigr. *in c.*
pridem n. 1.

8 Item adde, † quod Villa non tenetur, niſi etiam facta in-
veſtigatione prius pro reperiendo malefactore: argumento eo-
9 rum, quæ tradit Afflict. *in d. c. conſtitut. n.* 10. Et † quomodo
procedatur contra Univerſitatem, quando etiam inveſtiga-
tur de delinquenti, *ibi n. 11. & n.* 54. habetur, quod in deli-
cto occulto Judex inquirit, incipiendo à cuſtodibus: & *ibi n.*
10 39. ſi † Judex cum inquiſito proceſſerit ad compoſitionem,
an Villa teneatur, *& in conſtitut. de maleſic. clandeſt. nu.* 30. *&*
31. quando Villa tenetur emendare damnum, an quilibet de
Villa teneatur: & ſi † Villa non haberet bona in communi, 11
ex quibus poſſit ſolvere, an imponatur collecta per æs, & li-
bram, vel per capita, & an ille, qui paſſus eſt damnum, te-
neatur contribuere in emendationem damni (de quo infra
q. 37.) & ibi *n.* 54. † an Communitas poſſit cedere bonis, & 12
quomodo ſit imponenda collecta, vide etiam Bero. *in cap.* 1.
n. 54. de rapt. ſpoliat. & in emendatione bovis, caro & corium
non deberet deduci, & apud me inventum remanet, & to-
tum damnum eſt mihi emendandum, *c. 2. de injur. & damn.*
dato, & Gramm. *in d. conſtit. ſi damna clandeſtina, num.* 4.
fol. 22.

Item † adde, quod ſtatuta loquentia de damno dato non 13
habent locum in furto; & ſtatuta loquentia in furto non pro-
cedunt in damno dato, quia damnum datum eſt cum rei cor-
ruptione, furtum vero cum rei amotione, & contreſtatione.
Plot. *in l. ſi quando §. numer.* 43. ubi atteſtatur de communi,
& ideo qui fructus in alieno colligit, & exportat, furtum
committit. Natt. *conſil.* 263. *n.* 6. quod intellige, ſi fructus ſunt
maturi: actio autem legis Aquiliæ datur, ut emendetur dam-
num. Afflict. *in conſtit. de animal. in paſcuis §. ſi quando num.* 3.
fol. 138. ſed Bero. *in conſil.* 213. *&* 214. *vol.* 3. tenet contra-
rium, ſcilicet, quod ſtatutum de emendatione damnorum da-
torum vendicat ſibi locum etiam in furto. Et in materia dam-
ni dati vide Plot. *in repet. l. ſi quando §. 50. nu. 32. C. unde vi*,
ubi de eo, qui uvas in agro alieno comediſſet, & de eis nihil
collegiſſet, & in eis falcem non immiſiſſet, & *in §. 53. nu.* 6.
quando datur damnum in frumento non maturo, vel in ar-
boribus, ſive plantis juvenibus, quomodo æſtimari debeat, &
de hoc etiam habetur per Crav. *in conſ. 40. n.* 10. & Menoch.
de arbit. jud. caſ. 149. *num.* 21. ubi dicit, quod judicatur ſe-
cundum illud tempus, & non ex tempore futuro. Et quando
non poteſt agi de damno dato, ſed accuſatione, vel querela
de damno dato. Ploc. *in d. l. ſi quando n.* 823. *& n.* 838. ubi ha-
betur, quod pro damno dato, & furto in hæreditate jacente
non dantur actiones niſi expilatæ hæredit. & circa reg. † qui 14
dat cauſam damni, damnum dediſſe videtur, vide Soc. *in*
c. ſi culpa num. 20. de injur. & damno dato, & de animalibus
inventis in meo prato, an † illa retinere poſſim, donec ſim 15
ſatisfactus, vida Boſſ. *in tit. de damno dato n.* 10. ubi tenet,
quod non, ſi ſcio, cujus ſint, ſed de hoc habetur etiam per
Plot. *in d. repet. l. ſi quando, §. 54. n. 7.* & Alciat. *de præſumpt.*
reg. 1. præſumpt. 10. ubi dicit, quod poſſunt retineri, donec
ſolvantur alimenta, quæ venerunt in utilitatem animalium.
Et ſi damnum fuerit datum ab animali bruto, tenetur Domi-
nus, vel damnum emendare, vel animal pro noxa dare, Plot.
numer. 875. ſed attenduntur ſtatuta, vel conſuetudo loci, &
† *in Reg. Neap. adſunt conſtitutiones incip. Pervenit, & anima-* 16
lia, lib. 31. quibus proviſum fuit, non licere aliqui capere, &
detinere animalia aliena damnum dantia in ſuo ſolo, ſed te-
neri ea conſignare Officiali loci ſub pœna furti.

Item † adde, ſi ſtatutum diſponit, quod Villa teneatur, 17
quando non invenitur malefactor, volens agere contra Com-
munitatem tenetur probare hanc negativam, quod malefa-
ctor non invenitur, ſecundum Corn. *in conſil.* 121. *n.* 11. &
plene per Maſcar. *de probat. concl.* 2001. Et circa hujuſmodi
ſtatutum, quando Univerſitas teneatur de damnis datis in
ejus territorio, vide Jo. Ant. de Nigr. *in c. 26. clandeſtinas, f.*
82. ubi ponit novas limitationes. Quando ignoratur damni-
ficans ponit tredecim indicia Plot. *num.* 879. *uſque ad num.*
893.

Item † adde, quando ſtatutum vult Villam de robaria com- 18
miſſa teneri, quid appellatione robariæ contineatur; Bald. *in*
authen. de novo jure, C. de ſerv. fug. & in l. ſi 16. C. ex quibus
cauſ. infam. irrogatur, & Bar. *in l. famoſos §. capitalium ff. de*
pœnis.

Item † adde, quando Villa non teneatur damnum, vel 19
incendium reficere, ſi fama adeſt, & conjecturæ, damnum fuiſ-
ſe datum ab inimico. Bertaz. *conſil.* 481. *per totum vol.* 2. Et in
dubio præſumitur datum ab inimico gravi, vel capitali Plot.
num. 880.

Item † adde, quod hoc ſtatutum locum non habet, ſi 20
damnum eſſet illatum Eccleſiæ, quia Univerſitas illud emen-
dare non tenetur. Bonſ. de Vital. *in tract. de maleſ. in rubr.*
quot modis ſupra maleſic. proced. n. 3. latè Guid. *in tract. maleſ.*
in rubr. de aliquibus quaeſt. col. pen. Alber. de Roſa *in 2. par. ſta-*
tut. queſt. incip. ſtatuto cavetur, ubi dicit hanc opin. veriorem,
quos ſequitur Gram. *ſuper conſtit. ſi damna clandeſtina num.* 12.
fol. 2.

Item † adde, ſi ex ſtatuto Univerſitas teneretur de occiſo, 21
non tenetur de mortuo invento in ejus territorio, in quo vul-
nus aliquod non apparet, puta, quia venено, vel ſuffoca-
tione interfectus fuiſſet, *l. 1. §. occiſorum, ff. ad Syllan.* Gram.
ſuper c. Regni incip. conſtitutionem divi patris fol. 130. & Jo.
Ant. de Nigr. *in c. clandeſtinas nu. 23. ad finem de pœna homic.*
clandeſt. & ibi etiam † habetur, quod in Reg. Neap. Univer 22
ſitas non tenetur, ſi homo mortuus aliquo tempore ſupervi-
xerit, & quod eſt contrarium de jure communi.

Item

23 Item † adde, quod ſi aliquis fuerit captus in una Villa, & ligatus ſuper equo, & poſtea ductus, & robatus in alia Villa; vel una puella fuit capta in una Villa, & poſtea cognita in alia, utraque Villa tenebitur. Bald. *in l. ſi quis non dicam rapere n.* 10. *& ſeq. C. de epiſc. & cler.* Bajar.

(*b*) *Quod ſi in aliqua villa*) Damnum paſſus, ſi ſit de villa, quod teneatur pro ſe contribuere, vide per Bart. *conſil. fin. lib.* 2. Giach.

(*c*) *Illud ſervandum eſt*) De quo vide Bald. *conſil.* 154. *vol.* 2. ubi Roveſcala *in Apoſtill.* & Bald. ſeu quis ſit *conſ.* 94. *lib.* 6. ubi Tortus in apoſt. Ros.

24 (*d*) *Quaro nunquid*) Adde † omnino videndum Maſcar. *de probat. concluſ.* 471. ubi latiſſimè, an damnum probetur per juramentum illius, qui damnum paſſus eſt, & *in concl. ſeq.* habetur, an damnum in dubio præſumatur illatum ab inimico, vel vicino, & quomodo probetur damnum fuiſſe, vel non fuiſſe datum, intelligitur, quando juratur contra doloſum, non autem contra culpoſum, etiam ex lata culpa, ut communem dicit Plot. *in* d. *l. ſi quando n.* 161. & in quibus caſibus jurari poſſit de damno dato ob ſolam latam culpam tradit ibi *num.* 776. Et quando ſtatutum dicat de damno, & culpa commiſſo ibidem *n.* 767.

25 Item † adde, quod quando ſtatur juramento illius, de cujus conſcientia quæritur, ſi probatur contrarium, ſtatur contrariæ probationi; nam lex, vel ſtatutum diſponens de ſtando alicujus juramento, vel probationi, intelligitur, contrario non probato, etiam quod juramento deciſorio ſtari oporteat. 3. nam poſtea, *ff. de jurejur.* Et quod poſſit probari contrarium, eſt magis communis opinio, Plot. ubi ſupra *num.* 776. 777. 778. *& num.* 867. ſi per inſtrumenta detegatur falſitas, *in l. admonendi eo. tit.* quia illud juramentum habet vim ſententiæ, & probationis: ita tradit Ang. de Ubal. *in conſil.* 22. *num.* 22. *&* 26. *vol.* 1. *inter conſil. crim. diverſ. & in l. qui rar*, *C. de furt.* ubi dicit, quod contra juramentum præſtitum ſuper valore rei furtivæ probatio in contrarium admittitur, & de prædictis late habetur per Alexand. *in l. qui bona* §. *qui damni ff. de damn. infect.* & Menoch. *de arbit. jud. quaſt.* 76. *numer.* 17.

Item adde, quod contra tale ſtatutum, & juramentum admittitur probatio per evidentiam facti, non obſtante, quod præſtitum fuerit juramentum, ita Barb. *in c. & evidentia*, *de accuſat.* Alex. *in conſil.* 379. *incip. viſo proceſſu*, & Marſ. *in pract. crim. in* §. *ſecunda quæſtio n.* 23. & ratio eſt, quia lex, vel ſtatutum nunquam tollit probationem, quæ fit per rei evidentiam Bald. *in rubr. C. de probat. col.* 2.

26 Item † adde, an ſtante tali ſtatuto, ſi ille, qui juravit exceſſive juraverit, an poſſit peti, ut reducatur ad arbitrium boni viri, vide Afflict. *in dec.* 91. *col.* 5. Alex. *in l. qui bona* §. *qui damni ff. de damn. infect.* Aret. *in* §. *actionum*, *col.* 14. *inſtit. de action.* & multa alia ad materiam iſtius ſtatuti de damno dato, vide late per Albe. Brun. *in tract. de conſtit. decret. ſtatt. in verb. damnum in* 3. *vol.* & latiſſimè per Plot. *in repet. l. ſi quando* §. 49. 50. *&* 52. ubi ponit 58. limitationes.

27 Item † adde, ſtante dicto ſtatuto, quod credatur juramento damnum paſſi, ſi reus accuſatus petat exprimi diem per damnum paſſum, quia intendit illum redarguere de falſo, & probare ſeipſum damnum paſſum, vel accuſatorem fuiſſe alibi, debet exprimi dies per damnum paſſum, alioquin ejus juramento non creditur, Bald. *in l.* 1. *in fin. C. de indic.* & eſt magis communis opi. ut per Plot. *in conſ.* 94. *n.* 6. *& in l. ſi quando n.* 824. *C. unde vi.*

28 Item † adde, quod tale ſtatutum, (quod juramento damnum paſſi credatur,) habet locum etiam, ut ſit credendum illius juramento ſuper incidenti, & emergenti articulo Bar. *in l. ſolent*, *n.* 8. *ff. de alimen. & cibar. lega.* Jaſ. *in l.* 2. *n.* 6. *C. de edict. divi Adria. tollen.* Rip. *in l.* 3. *n.* 4. *ff. de damn. infect.* qui alios hujus opinionis recenſet, & idem tenet Menoch. *de arbit. jud. q.* 45. *nu.* 10. Bajar.

(*e*) *Quinimo licet diſponat ſtatutum*) Adde Marſil. *Rubrica de fidejuſſ. n.* 178. ubi diffuſè de hoc ſtatuto. Daog.

29 *Quinimo licet*) Adde † in materia ſtatuti ita diſponentis, & an ſit validum, ſi diſponeret ſtandum eſſe juramento damnum paſſi, & quomodo tale ſtatutum eſſet intelligendum, & ſi opus eſſet probare, prius damnum datum fuiſſe, antequam deveniretur ad juramentum damnum paſſi in damno de jure communi poterit jurare fœmina quemadmodum maſculus ſive ſit ſecularis, ſive Eccleſiaſtica Plot. *d. l. ſi quando numer.* 64. 647. 649. ſed in caſibus, in quibus de jure communi non cre-
30 ditur, mulier non poterit jurare ibi *numer.* 862. & ſi † poſſit jurari contra laboratores, & operarios, & in quibus caſibus. Plot. *in tract. de in lit. juran.* §. 49. *numer.* 4. *cum ſequen. fol.* 242. ubi hujuſmodi materiam multum diffuſè tractavit & ibi quoque dicit, quod hujuſmodi ſtatutum, & ſimilia ſemper intel-
ligenda ſunt accedente conſenſu Judiciis, & ſi ita Judici viſum
fuerit, cum † omnis probatio ſit arbitraria Judici, vide e- 31
tiam Vivi. *opin.* 786. *&* 788. *vol.* 2. & Beto. *in conſil.* 214. *n.* 7. *volum.* 3. & Farinac. *in quæſt.* 24. *n.* 197. *cum ſeq.*

Item † adde, quod hoc ſtatutum volens credi juramento 32 damnum paſſi, non procedit in favorem forenſis. Deci. *in conſil.* 550. *numer.* 8. & Pariſ. *conſil.* 12. *numer.* 26. *vol.* 3. ubi atteſtatur de communi, quod etiam procedit, ſi forenſis ſolvat onera mere realia, ut per Alexan. *conſil.* 117. *alias* 41. *lib.* 7. nec contra forenſem Plot. *d. l. ſi quando numer.* 846. ſed quando forenſis, ut poſſit dicto ſtatuto declarari *numero* 854.

Item † adda, quod ſtante hujuſmodi ſtatuto, quod cre- 33 datur juramento damnum paſſi, pauper non poteſt jurare. Pariſ. *in conſil.* 164. *numer.* 2. *vol.* 4. quem refert, & ſequitur Vivi. *opi.* 988. *numer.* 3. *vol.* 3. & tale ſtatutum, quod credatur juramento damnum paſſi, ſemper intelligendum eſt, concurrente legalitate, & qualitate ejus, cui juramentum deferendum eſt, ita tradit Roman. *in l. damnum l.* 3. *ff. de damn. infect.* Curt. *in l. admonendi numer.* 201. *ff. de jurejur.* & Maſcard. *de probat. in concl.* 471. *num.* 29. *&* 30. & in hoc verſari debet arbitrium Judicis, Marſil. *in tract. de bann. in verb. Villa, num.* 46. & qualitates requiſitæ, ut poſſit quis jurari, ponit Plot. *num.* 792. 793. 794. 795. *uſque ad numer.* 805.

Item adde ſi ſtatutum diceret ſimpliciter quod ſtetur dicto alicujus, intelligitur, dummodo juret Angel. *in l. ſi vacantia C. de bon. vacan. lib.* 10. & Felin. *in conſil.* 48. *numero* 17.

Item † adde, quod ſtatutum, ut debeat credi juramento 34 damnum paſſi, vel ſaltuarii, vel Officialis, vel alterius, non procedit, quotieſcunque libellus, vel petitio, vel accuſatio, ſeu inquiſitio, ſuper quibus procederetur, eſſent inepta, etiam quod in juramento exprimerentur, & fierent, quæ facta fuerant in libello, ſeu accuſatione. Dec. *conſil.* 83. Ruin. *conſil.* 10. *volum.* 5. & Plot. *in l. ſi quando*, *C. unde vi.* §. 50. *n.* 44. ubi latè quando locus ſit dicto juramento.

Item non habet locum quando pars non petiit ſibi deferri juramentum, quoniam ex ſuo officio non poteſt judex illud deferre, ut eſt communis opinio, ut per Plot. *d. l. ſi quando n.* 831. nec quando filius, vel alius conſanguineus ſine titulo eſſet in poſſeſſione, & vellet jurare contra matrem vel alium conſanguineum, habentem titulum, & non exiſtentem in poſſeſſione, quia ille jurare volens præſumitur eſſe in poſſeſſione jure amicitiæ, & familiaritatis, vel ſanguinis, & nomine matris, vel conſanguinei, cujus eſt titulus, ut ibi per eum *n.* 833.

Item † adde, quando agitur contra Villam, vel contra 35 alium tertium non ſufficiunt hujuſmodi privilegiata per juramentum, ſed requiruntur plenæ probationes Dec. *in conſil.* 410. *n.* 13. De hoc tamen vide omnino Bero. *in c.* 1. *n.* 46. *cum ſeq. de reſt. ſpol.*

Item adde ſi extaret ſtatutum, ut credatur juramento Domini in damno dato, de quo Domino intelligitur an poſſeſſionis, vel proprietatis, Abb. *in c. quoniam frequenter*, §. *in aliis in fine, ut lite non conteſt.*

Item adde, quod in caſu prædicti ſtatuti ſtabitur juramento uſufructuarii Alex. *in conſil.* 129. *vol.* 2. idem ſentit Paul. de Caſtr. *in rubr. ff. de nov. oper. nunc.* & ibi Jaſ. Et quando non poſſit deferri, & quæ excipi poſſint, ponit Jaſ. *in d. l. ſi quando n.* 827. 846. *&* 861.

Item adde, quod perſonæ Eccleſiaſticæ, non ſuſtinentes onera temporalia, gaudebunt beneficio dictorum ſtatutorum, etiam quod ſtatuto caveretur, quod non ſolventes onera, vel non ſubjecti non gauderent beneficiis ſtatutorum, Plot. *ibi n.* 854 Bajar.

(*f*) *Sed quid ſi damnum*) Adde, quod † in ſtatu Eccleſiaſ- 36 tico in materia damnorum datorum adſunt duæ Bullæ Pii V. de quibus in Bullario *fol.* 936. *conſtit.* 12. *&* 13. *prope finem*, & ad hanc quæſtionem, vide Farin. *quæſt.* 24. *numer.* 198. Bajar.

(*g*) *Item quaro nunquid*) Adde, † quod contrarium tenet 37 Meno. *conſil.* 50. *&* 101. *n.* 43.

Item adde, quod ſtante ſtatuto, quod Univerſitas teneatur damnum emendare, ſi non ceperit malefactorem, quod etiam ille, qui paſſus eſt damnum, tenetur contribuere ad emendationem, Bar. & alii *in l. ab omnibus*, §. *Titius*, *ff. de legat.* 1. & Soc. *in c. dilecta*, *numer.* 54. *de exceſſ. prælat.* Bajar.

(*h*) *Hac non eſt materia proprie criminalis*) Adde, quod ideo accuſatus de damno non poteſt puniri de furto, cum aliud ſit damnum, aliud ſit furtum; Dec. *conſil.* 83. *ſub n.* 3. *verſ. Modo Titius accuſatus*, Notarius *in l. ſi quando primo*, *ſub n.* 42. *C. unde vi.* Et quamvis Dec. ubi ſupra tenere viſus ſit, quod inciſio lignorum ſit in damno, exportatio vero ſit in

furto, vide Calcaneum in contrarium allegatum per Cravet. *conſil.* 151. *ſub n.* 18. *ad fin.* Alexan *conſil.* 168. *ſub n.* 2. *cum ſequenti volum.* 1. Dixi *in addit. ad ſtatuta Pallavicina*, *ſub Rubrica, de pœna facientis*, *vel damnum dantis*, *ſtat.* 72. *libro* 2. Quod intelligi contra de damno accuſatos, ut contra eos de furto procedi non poſſit; Criminaliter autem proceditur contra Campario accuſare damna debentes ex eorum officio, cum non accuſant, nec indicant; Blanc. *repet. l. fin. ff. de quæſt. n.* 425. *verſic. culpa Cuſtodis*, & habetur ſupra *quæſtione* 12. *verſicul. eſt autem*; ex quibus inſurgit declaratio ad ſtatutum Riparoli *in crimin. Rubrica* 285. ut tale ſtatutum non procedat, declaratur etiam, ut ſtatutum prædictum non habeat locum, quando colonus, vel maſſarius, ſive Conductor accuſarent de damno dato, quia hoc non poſſunt tunc facere niſi de licentia Domini, Bart. *in l. ſi furtum in fin. ff. de uſufruct.* Plot. *in l. ſi quando* §. 3. *ſub n.* 21. *ff. de in lit. jur.* Felyn. *in cap. ex parte el* 2. *coll. mihi* 2. *de reſcript.* Et in quantum hic dicitur, quod abſentes tempore maleficii teneantur contrarium retulit Dec. *ex eodem Alberico q.* 68. *& quæſt.* 83. *in conſil.* 64. *ſub n.* 5. *poſt med.* Drog.

Statutum ſecundum circa bannitos.

38 (i) *Statutum, quod nemo det auxilium bannito*) Adde, quod † ſcribens litteras bannito dicitur ei præſtare auxilium. Bal. *in l.* 1. *in prin. ff. de verb. oblig.* quem refert, & ſequitur Fel. *in conſil.* 46. *n.* 12. *inter conſil. crim. tom.* 1.

39 Item † adde, quod ſtatutum loquens de bannito; non verificatur in eo, de cujus banno diſputatur. Bal. *in l.* 2. *C. ſi penden. appell. mors intervent. in fin.* Soc. *conſil.* 122. *n.* 4. *vol.* 1.

40 (k) *Dicantur ei præſtare auxilium*) Hoc limitatur in Hæretico, ut Advocati pro eo advocare non poſſint, quando ſcilicet jam prius conſtaret de hæreſi, *ſupra* §. *Hæreſis*, per Clarum allegato; defendendo tamen fac proteſtationem, ut per Crav. *conſil.* 262. *in prin.* Drog.

40 (l) *Quæro, ſi ſtatutum prohibeat*) Adde, † quod ſtatutum prohibens, quod nemo loquatur cum bannito, intelligitur, quando loqueretur cum bannito in præjudicium Regiminis, alias ſecus. And. Bar. *in c. cum viceſimum de off. deleg.* ubi allegat text. *ſing. in l.* 1. *ff. ad Jul. Majeſt.*

41 Item † adde, quod hujuſmodi ſtatutum non habet locum in ſcribente, niſi eadem ſit ratio. Burſat. *conſ.* 94. *nu.* 4. ubi atteſtatur de communi, & quod ſtatutum de loquente cum ban-
42 nito comprehendat etiam ſcribentem, & nuncium † mittentem, ubi viget eadem ratio. Rom. Jaſ. Crot. Rip. & alii communiter Doct. *in l.* 1. *in prin. de verb. oblig.* & late Ferran. Vaſq. *in tracta. de ſucceſſ.* §. 15. *numer.* 55. & Chaſſan. *in conſuet. Burgun. in fol.* 1501. *verſ. vigeſimaquinta concluſio.* Bajar.

(m) *Alere virum ſuum bannitum.*) Adde, quod de uxore banniti dixit Marſ. *d. rub. de fidejuſſ. numer.* 222. *ſup. ad q.* 78. *verſic. Item in fiſcum*, ubi dixit ſup. *ad q.* 78. *verſic. quæro ſi bona.* Drog.

(n) *Reſp. quod ſic*) Et an teneatur ſequi virum, Fas. *in ejus practi. crim.* 8. *vol. q.* 143. §. *ſequitur n.* 257. Ros.

(o) *Statutum prohibens*) Adde, quod etiam per ſanctam ſynodum Triden. *ſeſſ.* 14. *c.* 9. proviſum fuit, quod Principes, nec alii quovis modo directe, ſive indirecte, ſub pœna excommunicationis prohibere poſſint, quo minus matrimonia libere contrahantur. Bajar.

43 (p) *His infertur*) Adde † videndum Cæph. *in conſil.* 92. & Paſettum *in conſil.* 4. Bajar.

44 (q) *Contrariam autem ſententiam*) Adde, quod filius † familias non debet contrahere matrimonium ſine conſilio patris, ut late per Menoch. *conſil.* 69. ubi examinavit hanc quæſ-
45 tionem, an Epiſcopus, † ſive Vicarius poſſit committere denunciationem, ſive concedere licentiam filioſam. contrahendi matrimonium non præcedentibus denunciationibus, juxta formam Concilii Tridentini, ne pater ſciens tale matrimonium impedire valeat Bajar.

(r) *L. adjicimus*) Adde ibi Jo. de Plat. ubi allegat Joan. Andr. *d. c. ſtatutum, de hæreti. libr.* 6. & ejus opinio communiter tenetur, ut concludit Alex. *in conſil.* 97. *lib.* 1. Adde Franc. de Curt. *conſil.* 27. *in* 1. *dub.* Gutor.

Statutum quartum de turbata poſſeſſione.

(ſ) *Quæro, nunquid ingrediens*) Adde turbationis modos tam in judicio, quam extra judicium ponit Menoch. *in tract. de retinen. poſſeſſ. remed.* 3. *n.* 467. *cum infinitis ſeq.* ubi recenſet octo, & viginti modos, & in dicto remedio, *num.* 652. ubi
46 ponit duodecim cauſas, † quibus à pœna turbativæ excuſatur, & Lud. *concluſ.* 71. Plot. *in l. ſi quando n.* 735. *cum ſeq. C. unde vi*, ubi etiam tradit de prædone turbato, qui ante omnia manutenendus eſt & reſtituendus, etiam ad fructus perceptos, ſeu qui percipi potuerunt ibi *n.* 732. & quando jurari in litem poſſit *num.* 734. & tres fallentias ponit, in quibus in caſu turbativæ jurari in litem non poteſt *num.* 735. 736. *&* 737.
& n.... 8. 4. & quæ † ſint probanda in hoc remedio, idem Me- 47
noch. ubi ſupra *num.* 556. & Joan. Bapt. Pont. *de ſpolio lib.* 2. *c.* 7. *&* 17. Vide etiam Pariſ. *in conſ.* 126. *vol.* 4. *& conſil.* 172.
per totum vol. 3. † & de laboratoribus laborantibus, quinam 48
dicantur turbari in poſſeſſione, tractat Rolan. *conſil.* 54. *per totum vol.* 1. Rip. *in c. decernimus nu.* 41. *de jud.* & Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 354. *n.* 35. *cum ſequent.* & an turbatio verbalis ſufficiat, & per quæ verba inducatur, Affl. *in deciſ.* 394. & ibi Viſillus, & Nicol. Bellon. *conſ.* 11. *col.* 5. & an quis dicatur turbare, & moleſtare, ſi agitur in judicio, Alex. *conſil.* 32. *n.* 2. *vol.* 2. Bajar.

(t) *Incidat in pœnam hujus ſtatuti*) Adde Neguſ. latius explicantem *tract. de pig.* 2. *memb.* 3. *part. n.* 22. Dec. *conſil.* 449. *n.* 16. *ad fin.* Menoch. *tract. de recuper. poſſ. remed.* 8. *nu.* 9. ſed an ſic ingredienti liceat de facto reſiſtere? ſupr. *q.* 29. *verſ. ſed hic incidenter in principio*: diſtingue, ut ibi, & nota, quod ſi turbatio non principaliter, ſed in conſequentiam actus venit non cadit in ſtatuto de pœna turbantis loquente, Alex. *conſil.* 1. *n.* 27. *lib.* 3. Drog.

Statutum quintum circa alienationes.

(u) *Num.* 51.) Carp. *c. collegiis*, *n.* 250. *& ſeq.* ubi limitare videtur. Ros.

(x) *Quæro nunquid*) Adde, quod tamen † qui prohibetur 48
legare, non prohibetur donare, Alex. *conſil.* 54. *vol.* 7. Crave. *de antiq. temp. p.* 4. *verſic. circa præmiſſa num.* 19. *cum ſeq.* & in contingentia facti, quod qui non poteſt legare poſſit tamen donare cauſa mortis, vide Dec. *conſil.* 195. *& in l. ſenium nu.* 50. *&* 55. *C. qui teſt. fac. poſſunt*; Cujus contrarium tenuit Alc. *in libr.* 2. *ſub n.* 64. *de verb. ſign.* Drog.

(y) *Talis enim locatio*) Adde, quod tunc hoc eſt maxime verum, cum non eſt ſpes luitionis, ſeu redemptionis, Neguſ. *d. tractat. de pign.* 2. *memb.* 2. *par. prin. n.* 30. *&* 3. *memb. dictæ* 2. *partis prin. ſub n.* 29. *ad fin.* Apoſtil. ad Dec. *in l. non alienat. litter. A. de reg. jur.* Drog.

(z) *Reſpondeo; quod ſic*) Adde Plot. *in allegato conſilio* 108. *inter conſilia criminalia diverſorum n.* 81. ubi apparet tunc forenſem, non obſtante ſtatuto, acquirere poſſe, cum poſt inquiſitionem vendit ſubdito. Drog.

(a) *Poſt n.* 6.) Vide tamen Carp. *in c. colleg. no. conſtit. n.* 89. Ros.

(b) *Confeatur etiam prohibuiſſe præſcriptionem*) Adde rationem, quia videlicet præſcriptio eſt legalis alienatio, ideoque una prohibita, prohibetur & altera, Neguſ. *d. tract. de pig.* 2. *memb.* 6. *part. prin. ſub n.* 14. Drog.

Statutum ſextum circa delationem armorum.

(c) *Quæro ſtat ſtatutum imponens aliquam pœnam*) Nunquid comprehendat forenſes, vide per Marſ. *in pract. crim.* §. *conſtante*, *n.* 23. Giach.

Quæro ſtat ſtatutum) Vide Farin. latiſſime *de mat. armorum in ſua praxi vol.* 4. *q.* 108. ubi etiam de proclamat. Dec. *in tract. cri. tom.* 2. *lib.* 8. *c.* 2. 3. *&* 4. An veniat fœmina, vide Viv. *in opin.* 1. *allegata n.* 283. *lib.* 1. Farin. *d. q. n.* 15. An ligent Barones, & ſuos ſubditos, Farin. *n.* 58. *uſque* 64. *& n.* 124. & quod ſi per momentum deferant, an teneantur Rol. *q.* 33. & an eis poſſit ſpoliari in Eccleſia. Ros.

Quæro, ſtat ſtatutum) Adde † multos caſus, in quibus ar- 49
ma portare licet, ut per Afflict. *in c. conſtit. intentionem*, & Duen. *in reg.* 55. & Chaſſan. *ſuper conſuet. Burg. pag.* 81. *ſub num.* 108. & de hac materia armorum late etiam habetur per Joſeph. Lud. *in deci. Peruſ.* 31. & per Marſ. *in pract. cri. in* §. *pro complemento.*

Item † adde, an portans arma venenata plus ſit puniendus, 50
quam ſtatutum diſponat. Barb. de Card. Legat. à latere *q.* 5. *n.* 25. *fol.* 192.

Item † adde, quod armorum delationem Magiſtratus pro- 51
hibere poteſt, & eſt communis opin. Arct. *in* §. *fi. Inſtit. de auctor. tut.* & Rolan. *in conſ.* 83. *n.* 6. *lib.* 1. & ſucceſſor † novus 52
in officio, poteſt prohibere, & punire Officialem ſuum prædeceſſorem arma deferentem, ſecundum Gramm. *in conſ. intentionis n.* 2. *fol.* 8. ubi ad hoc allegat tex. *in l. tribunus*, *C. de milit. teſtam.*

Item adde, † quod ab edicto facto per Judicem, ne porten-
tur arma, non poteſt appellari. Guid. Papæ *deci.* 436. *nu.* 57. 53
poteſt tamen appellari a † declaratione, quod inciderit in
pœnam 54

pœnam delationis armorum, ut tenet Afflict. *in conſtit. intentionis n. 59.* & Carrer. *in pract. crim. in prin. n. 58. verſ. an ſententia condemnationis*: ſed nunquam vidi aliquem interpoſuiſſe appellationem, & arbitror etiam, quod non poſſit appellari, quia deferentes arma capiuntur in flagranti, niſi prætenderet ſibi licuiſſe arma deferre.

55 Item † adde, quod ſtatutum, ſive proclama prohibens delationem armorum comprehendit etiam mulieres, & ſi repertæ fuerint cum armis, puniri debent. Soarez. *commun. opin. verſ. mulieres, n. 252.* & Gabr. *comm. concl. lib. 6. tit. de verb.*
56 *ſignif. concl. 6. n. 37.* & ſimiliter ſtatutum, † quod nemo proficiſceretur de nocte, comprehendit mulieres, Viv. *commun. opin. 808. nu. 7.*

Item adde, quod ſtatutum prohibens arma deferri ad feſ-
57 tam, † non comprehendit illum, qui tranſeundo per illum locum ſe firmavit ad aliquid emendum; Bertaz. *in conſil. 217. vol. 1.*

58 Item † adde, quod equites privilegiati, ſi arma ferre poſſint, non comprehenduntur banno, quod arma non ferantur, niſi in banno adeſſet dictio univerſalis, ut omnis, totus, vel æquipollens, ut quicunque, vel ſimilis, tunc enim etiam perſonæ privilegiatæ comprehenduntur. Crav. *conſil. 284.* & Hercul. *de proban. negativa n. 23. & 24.* Bajar.

(d) *Et ita etiam hodie*) Far. ſup. *n. 132. uſque 144.* Ros.

(e) *Et generaliter*) Far. *d. q. 108. n. 3.* ubi hic regulam conſtituit, & *n. 4. & ſeq.* pœnas recenſet, *& n. 13.* Ros.

(f) *Interpretatur hoc verbum*) Hoc tamen caſu, quicquid ſit de jure, eſt dandus terminus etiam reperto in flagranti crimine, & ſic reperto cum armis ad allegandum, quare condemnari non debeat juxta ea, quæ dixi ſupra *quæſt. 8. verſic. ſed nunquid quæſt. 28. verſ. dictum eſt quæſt. 49. verſic. ulterius quæro*, quoo tamen ſit locus pœnæ tam invento cum armis, & non capto, quam capto, late differit Menoch. d. *tract. de arbit. jud. lib. 2. cent. 4. caſu 349. n. 50.* & his adde unum ſingulare, quod mulier reperta cum armis, non tamen eſt carceranda, ſed juratoriæ cautioni relaxanda: Ita Felin. *in c. legebatur in prin. ext. de major. & obed.* quod not. Judex Armatur. Drog.

59 (g) *Sed quid ſi ſtatutum*) Adde, † quid ſi familia inveniret plures, inter quos eſſet enſis, vel pugio in terra, & omnes negarent enſem eſſe ſuum, quid agendum in illo caſu: vide Albet. *in tract. ſtat. in 2. par. quæſt. 121.* Menoch. *de arbit. judic. caſu 394. n. 313.* & Decian. *in tract. crim. libr. 8. cap. 4. n. 12. tom. 2.* qui tamen in aliqua parte videtur diſſentire a Me-
60 nochio. Et quid ſi familia † vellet intentare aliquem, ſi haberet arma, ſi recuſaverit, non permiſerit ſe perquiri, an incurrat pœnam, idem Albet. *d. q. 121.* & dicit Bart. *in l. evictiones, C. de incurſu pub. lib. 12.* quod ille, qui non permiſerit ſe ſcrutari, poteſt retineri per Curiam, & ex ſola reluctantia acri-
61 ter puniri. Et an † credatur familiæ, quod invenerit aliquem cum armis, Paris *in tract. de ſyndic. verſ. Judex in officio proceſſit*, & an judex poſſit exequi ſine ſententia, ſi aliquis fuerit captus cum armis, vide Ange. Bal. & omnes *in l. ictus fuſtium, de infam.* & And. de Iſern. *in conſtit. Regni Huntantatis*, & Bal. *in d. l. ictus fuſtium* dicit, quod ſi familia Poteſtatis invenerit aliquem cum armis, & referat Poteſtati, ex illa relatione poſita in actis poteſt eum condemnare, quem refert, & ſequitur Affl. *in rub. conſtit. Juſtitiaris non per calendas, n. 11. fol. 123.* & Gramm. idem tenet *in conſtit. intentionis, de illic. portat. arm. n. 22. fol. 9.*

62 Item † adde, quod ſi familia reperit aliquem cum armis, & ipſe aufugerit in domum ſuam, non poterit inde extrahi, licet ſemper familia eum inſequuta fuerit. Bal. & Rom. *in l. plerique ff. de in jus voc.* ubi etiam Jaſ. *n. 12.*

63 Item † adde, quod ſi in edicto, ſive proclamate apponente pœnam deferentibus arma nihil dictum fuerit de amiſſione armorum, nihilominus perduntur. Auth. *de armis*, & Alex. *in l. 1. ff. ad l. Jul. de vi publ.* & Afflict. *in conſtit. intentionis, n. 26.* & Marſ. *in pract. crim. in §. pro complemento, n. 12.* ubi
64 etiam dicit, ita ſervari de conſuetudine, & dicta arma † debent applicari fiſco, ut habetur *in d. auth. de armis*, & Alvar. *in §. ſi quis ruſticus, de pace tenen.* & Gram. *in d. conſt. intentionis n. 17.* ſed hodie ex communi uſu applicantur familiæ capienti, ut fiat audacior, & diligentior in capiendis illis, qui arma ferunt & hoc etiam ipſis delictis Magiſtratuum caveri ſolet, quæ pœna obſervatur etiam in armis defenſivis, licet nunquam viderim obſervatum, quod ſi ſola arma ad defenſam habeantur, non autem ad offenſam, illa amittantur; ita etiam tradit Dec. *in tract. crim. lib. 8. c. 4. n. 18. to. 2.*

65 Item † adde, quod ſi judex videt aliquem deferre arma, poteſt eum punire de delatione armorum abſque aliquo proceſſu. Bal. *in l. officium, ff. fin. reg.* Jaſ. *in l. unica, ff. ſi quis juſſ. non obtemp. n. 28.* & ibi Cagnol. *nu. 98.* Baj.

(h) *Quæro nunquid*) Farin. *ſup. n. 72. uſque 76.* ubi late armorum materiam tractat; vide Far. *d. q. 108. in prin.* Bonacoſſ. *in q. crim. verbo arma, & de fuſtib. & lapidib.* Far. *ſup. n. 87. & ſeq.* ubi de lapidib. & baculo. Ros.

Quæro nunquid) Adde † *dec. Peruſ. 31. n. 4.* ubi habetur, 66
quod ſtatutum prohibens portare arma, comprehendit tantum arma offenſibilia, non autem defenſibilia. Bajar.

(i) *Poſt n. 5.*) Vigel. M. I. R. *lib. 1. cap. 13. q. 2. de vi publica reg. 2. execut. 1.* Ros.

(k) *Quod licet de jure loquendo*) Adde in hac materia armorum, quia ſtante ſtatuto, quod qui commiſerit violentiam cum armis, puniatur ad certam pœnam, tale ſtatutum habebit etiam locum contra eum, qui cum armis, licet non evaginatis, vim fecerit, ſufficit enim armorum terror Ita Jaſ. *in §. ex maleficiis n. 33. cum ſeq. Inſtit. de act. in l. vi factum n. 33. de reg. jur.* Drog.

Licet de jure loquendo) Adde, † quæ veniant appellatione 67
armorum, videndum Alciat. *in l. armorum, ff. de verb. ſignif.* & Corſet. *in repet.* Abb. *in verb. armorum*, ubi late. Et ſi quis
† offenderit cum dentibus, vel cum ferramentis aptis ad ar- 68
tem, non dicatur offendere cum armis Afflict. *in conſt. de percuſſ. illic. n. 5. lib. 2.*

Item adde, arbitrio Judicis relinqui, quæ veniant appellatione armorum, Menoch. *de arbit. jud. d. caſ. 394. n. 77.* Corn. *in conſil. 199. vol. 4.*

Item adde, † quod deferens arma ruſticalia, ut ſecurim, li- 69
gones, & ſimilia, non tenetur pœna ſtatuti, attenta tamen qualitate perſonarum. Bertaz. *in conſil. 192. n. 7.*

Item † adde, quod licet appellatione armorum veniant fu- 70
ſtes & lapides, illud tamen verum eſt poſt percuſſionem, cum ante percuſſionem non dicantur arma; Marſ. *in pract. crimin. in §. pro complemento n. 10.* Bajar.

(l) *Declaravit etiam*) Dec. ſupra *cap. 2. numer. 9. & 10.* Ros.

(m) *Quod cultellus non venit appellatione armorum*) Adde,
† quod hoc eſt verum in cultello panis, ſecundum Joan. de 71
Anan. *in cap. lator. de homicid.* & Vivius *opin. 763. n. 10. vol. 2.* niſi portetur ad offendendum; quia tunc continetur appella-
tione armorum, *dec. Delphin. 4. n. 13.* Et † quæ conſiderare 72
debeat Officialis, concedens licentiam deferendi arma, Afflict. *in conſtit. ut Caſtellani. n. 5. lib. 1. fol. 92.*

(n) *Pone*) Vulpell. *reſp. 114. n. 4.* dicit eſſe indicium delinquentis. Ros.

Pone in ſtatutis, & edictis) Adde, quid ſi campanarius pul- 73
ſaret campanam ante horam ſolitam, vel poſt; Bonif. Vitalin. *in tractat. ſuo de malef. tit. de form. libel. n. 80. & ſeqq.*

Item adde, quod idem tenet Burſat. *conſil. 141. n. 33. vol. 2.* Bajar.

(o) *Item quæro nunquid*) Adde tamen, quod ſi fiat tranſitus per fortilitia, tam in Francia, quam in Italia, conſuetudo eſt, ut ea portentur arma, ſive per deputatos, ſive per alios de Porta ad Portam, & hoc maxime utuntur in Civitate Mantuæ; Cave tamen etiam in itinere, ne repertaris cum Piſtolis, ſeu Arcbibuſiis a rota brevibus maxime in Regno Neapolitano, periculum namque grave ob id vix evaſi ego, dum eſſem juvenis, apud Civitatem Caietanam, dicat hic quicquid velit Clarus; Adde infra *q. 85. verſic. ſed quid ſi delictum ad fin.* Menoch. *de arbitr. jud. libr. 2. centur. 4. caſu 394. n. 2.* Drog.

Item quæro nunquid) Farin. ubi ſup. *num. 105. uſque ad 14.* M. I. R. *q. 2. reg. 2.* Ros.

Item quæro nunquid) Adde, quod idem habetur *in deciſio. Peruſ. 31. n. 50.*

Item adde, quo qui per momentum temporis habuit arma 74
in loco prohibito, vel cum illis parvam moram traxit, non debet puniri Burſ. *conſ. 141. n. 16. & ſeq. & n. 42. & conſ. 331. n. 37.* Et de formante per ſe tranſitum cum armis prohibitis per modicam moram Bertaz. *conſil. 217. & 219.*

Item † adde, quod habens privilegium deferendi arma, ſi 75
cum illis percuſſerit, amittit privilegium, & debet puniri de delatione armorum, Marſ. *in pract. crim. in §. pro complemento, n. 9. & ſeq.*

Item † adde, teneri forenſem de delatione armorum. Plac. 76
in epito. delict. c. 8. Petr. Raven. *in tract. de conſuet. ſub n. 202.* ubi dicit, quod mitius debet puniri.

Item † adde, quod Doctores poſſunt impunè arma deferre. 77
Bonin. de Curtili *in tractat. de nobilit. in 5. par. ſub numero 72. & ſequent.*

Item † adde, quod portans arma ligata, non dicitur habe- 78
re malum animum. Mand. *in repert. inquiſ. in verb. arma.* Bajar.

(p) *Quæro etiam*) Adde, quod † ſtatutum prohibens dela- 79
tionem ſclopi, ſive retentionem, intelligitur de apto ad offendendum. Bolog. *in conſ. 28. per totum*, & Bonacoſſ. *commun. opin. tom. 2. in verb. ſtatutum puniens poteſtatem*, ſed ego dubito, quod in practica non poſſit obtineri propter fraudes, quæ poſſet fieri, puta in retentione ſclopetti, nam quis poſſet retinere cannam ſine rota, quam etiam haberet in domo, & ſic ad ejus libitum ſclopettis uti poſſet. Bajar.

(q) *Nu. 4.*) Vigell. *d. q. 2. reg. 4.* Far. ubi ſup. *n. 38. & ſeq.* Ros.

(r) *Sciat*

(r) *Si ius autem*) De portante arma, quod ea perdat. Far. ubi ſup. *n.* 9. *& ſeq.* ubi etiam cui applicentur. Ros.

(ſ) *Officialis, qui invenit aliquem cum armis*) Adde ſupra *qu.* 36. *verſic. ulterius quæro.* Bajar.

(t) *Arma deferri*) Farin. *d. q. n.* 45. *uſque* 52. Ros.

Statutum ſeptimum circa blada.

(u) *Statutum quod blada*) Vide plura apud Dec. *tract. crim. to.* 2. *lib.* 7. *c.* 22. Ros.

80 *Statutum quod blada*) Adde, ſi ſtatutum prohiberet, non poſſet exportare frumentum ſub pœna confiſcationis ipſius frumenti, an etiam ſaccus, in quo exportabatur, comprehendatur. Rip. *in tract. de poſt. in tit. de remed. ad conſerv. ubert. n.* 130. tenet, quod non, & ibi *n.* 123. tenet, quod nec plauſ-
81 tra, & animalia, ſive naves, quibus exportatur, veniunt in confiſcatione, ibi etiam *n.* 52. plene tractat, an ſtatutum † prohibens extrahere frumentum, intelligatur etiam de pane, farina, ſpelta, hordeo, & de leguminibus: & quia ſi ſtatutum prohiberet exportari triticum, vel victualia, an prædicta comprehenderentur, vide omnino Vivi. *opi.* ubi latiſſime, quomodo, & in quibus caſibus procedat. Guid. Papæ *in de-*
82 *ciſio.* 773. & Boer. *in dec.* 177.

Item † adde, quod licentia ad extrahendum bladum, vel aliud extra Civitatem non extenditur ultra ſeptem dies, *l.* 1.
83 *C. de tract. lib.* 12. ubi Bart. & Sylvan. *conſil.* 34. *n.* 12. & † licentia debet præcedere, & non ſufficit, quod ſubſequatur, Bart. Jaſ. & Doct. *in l. ſi quis mihi bona*, §. *juſſum ff. de acquiren. hæred.* & Abb. *in l. licet, n.* 11. *de reg. jur.* & ubi requiritur licentia, intelligitur de expreſſa, ita, quod non ſufficiat tacita. Anchar. Franc. & alii *in c. Abbas de elect. in* 6. & eſt communis opinio Corſe. *ſing. in verb. licentia.*

Item adde, † quod appellatione bladi legumen non continetur. *c. ex multiplici de verb. ſignif.* & Doct. *in l. triticum ff. de verb. oblig.* Bajar.

(x) *Admitti ad compoſitionem*) Adde ſupra *q.* 58. *verſ. ſed quid dicendum*, & de compoſitione infra *q.* 85. *verſ. ſed quid ſi delictum; & q.* 95. *verſ. hæc autem.* Adverte tamen contrarium, dum hic raro ſervatur, quod ſuſpendantur a toſatores, & nihilominus ſupra *q.* 64. *verſic. ſucceſſive quæro circa fin.* dixit Reum confeſſum interrogari ſolvere etiam ſuper ſtroſatione, quæ ſi componitur, ut hic, abſurdum videtur tale delictum connumerari inter atrocia crimina, ibidem *in d. verſ. ſucceſſive quæro*, connumerata: ſic etiam dixit infra *q.* 94. *verſ. eſt etiam. ibi, eundam Permo Bertono*, ubi apparet talem Petinum nihilominus ſtroſatione fuiſſe condemnatum. & iterum de compoſitione infra *qu.* 95. *verſu. Hæc autem omnia in fin.*

(y) *Subditi Helvetiorum*) Laborant quidem hi inopia frumenti, ſed propter eorum ignaviam, cum multam, & fertilem poſſideant terram, quæ ſi coleretur multum afferret frumenti, ſed terram in paſcuis relinquunt, & hoc quia libentius veſcantur carnibus, quam pane. Drog.

84 (z) *Quæro nunquid talia ſtatuta*) Adde quod talia ſtatuta † non ligant forenſes agricolas, quin poſſint partem ſuam frumenti aſportare ad domum ſuam, ſed ſi agricola forenſis illud frumentum Domino vendiderit, Dominus illud aſportare non poterit. Corn. *conſ.* 241. *in cauſa inquiſitionis col.* 2. *vol.* 4. & Rip. *de remed. ad conſer. ubert. n.* 107. ſed quod hujuſmodi ſtatuta ligent forenſes, tenuit Dec. *in conſil.* 71. *n.* 3. *vol.* 2.

85 Item † adde, quiſnam dicatur forenſis per Menoch. *conſil.* 74. *per totum.*

86 Item adde, † quando quis dicatur contraxiſſe domicilium in loco, Menoch. *de arbit. caſu* 86.

87 Item † adde, quod iſtud ſtatutum non ligat Clericos pro fructibus bonorum Eccleſiaſticorum, ſecundum Rip. *in d. tractat. de peſte, in tit. de præſervat. contra peſtem in parte.* Bajar.

88 (a) *Puniuntur, prout cæteri omnes*) Sic & alias ſolvunt Gabellas Clerici modo, quo per Abbat. Sicul. *conſil.* 6. *vol.* 1. Drog.

(b) *Sed pone, quod ſtatutum*) Adde, quod procedit, ſi conſtiterit de primo propoſito, quod extraxerit cauſa uſus ſui, alias ab initio præſumitur habuiſſe animum vendendi, ſecundum Rip. *in tractat. de remed. ad conſerv. ubert. num.* 109. *cum ſeq.*

89 Item † adde, ſi extaret ſtatutum, quod nullus poſſit extrahere bladum, ultra duos menſes, quod ſi quis incipit extrahere ante, & non potuit perficere, quod etiam poſt duos menſes perficere poterit, quia attenditur principium legitime factum. Dec. *conſ.* 7. *n.* 242. *vol.* 1. Bajar.

(c) *Reſp. quod non*) Sed quomodo probabitur hunc ementem habuiſſe animum emendi pro uſu ſuo, licet poſtmodum pœnituerit; pone exemplum ſcolaris, ut per Alexa. *conſil.* 1. *n.* 29. *vol.* 3. Drog.

(d) *Præterea quæro*) Vulpell. *conſ.* 148. Ros.

(e) *Bart.*) Adde eundem Bart. *in l. Cæſar. n.* 16. *ff. de publ. & vectigalib.* Jaſ. *in l. non dubium. C. de legib. n.* 40. *&* 45. Maran. *in tract. de judi. in prin. n.* 20. Guiot.

(f) *Teſtibus convictus*) Adde Doctor. *in l.* 1. *ff. de acq. poſſ. gl. in l.* 1. *C. ubi ſenat. vel clariſſ.* Giach.

(g) *Sed certe Ripa*) Et hic nota pro defenſione pauperum, qui ob inopiam exponunt ſe omnibus periculis, qui ſi reperiuntur a ſatellitibus, & birroariis, ſpoliantur, & detinentur, ſive minus accuſantur, quia per talem accuſationem etiam per Teſtes probatam non deberent, attenta comm. opi. puniri, ut contingit Domino Luxiardo Compatri meo, qui exportando blada de loco Curtis majoris ad locum Caſtri arquati, ut cum modico lucro ſuſtineret ſe, ac parvulos filios, accuſatus tantum, licet non captus, contra eundem graviter proceſſum eſt; ſed hoc evenit non de jure, ſed quia, ut inquit gl. *in ad conſuet. Taur. Tit. Banc a vin*, ubique Domini privilegiantur, & ſubditi opprimuntur; Differt tamen ab his, quæ dixit *ſup. q.* 81. *verſ. ſciat tamen, ad fin.* vide pro defenſione pauperis ſic exportantis, Menoc. *de arbit. jud. libr.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 360. *ſub num.* 11. ſed tamen debet probari pœnitentia aliquo modo, ſi fieri poteſt, ut ibidem; De illo tamen reperto penes confinia, utrum vellet pertranſire, vel non, ut in verſiculo ſequenti, vide Bal. *in ſua prac. tit. de ſtatutis q.* 15. Drog.

(h) *Pone, quod ille*) Adde, † quando inventoribus creden- 90
dum ſit, ut per Bonit. Vital. *in tit. quid ſit accuſatio n.* 82. ſed ad evitandas fraudes, ſolent fieri bannimenta, ut res exportari prohibitæ amoveri non poſſint de loco ad locum ſine licentia in ſcriptis, alias quod intelligatur incidiſſe in commiſſum. Bajar.

(i) *Aliqui vero dicunt*) Adde, quod idem tenet Bertaz. *conſil.* 6. *n.* 4. Item adde, quod factum conductoris, puta mulionis non nocet Domino equi, vel currus neſcienti fraudationem
gabellæ, ſeu datii, & ideo equus, † ſive currus non incidit in 91
commiſſum ratione fraudatæ gabellæ, ſeu datii, ut eſt communis opinio, de qua per Mazzol. *conſ.* 60. *n.* 11. *per totum.* Contrarium autem habetur *dec. Pedem.* 71. *n.* 8. etiam quod Dominus ignoraverit, & quod ei datur actio adverſus extrahentem, vel reſtitutio adverſus ſtatutum ex clauſula generali, ſed 1. opinio mihi placet & iſtam vidi practicari, & practicavi, ſi Dominus ignoraverit. Bajar.

Statutum octavum, quod pro aliquo delicto bona delinquentis devaſtentur.

(k) *Plerumque in civitatibus*) Adde, † ſi ſtatutum dicit, quod 92
domus malefactoris debeat dirui, debet optime dirui uſque ad fundamentum, ita quod non appareant veſtigia ædificii, ut per Bal. *in l. prætor ff. de prætor. ſtipulat.*

Item † adde, an domus poſſit dirui pro inobedientia, & 93
contumacia. Bal. *in l. cætera*, §. *ſed*, *& ſi quis ff. de leg.* 1.

Item † adde, quod in ſtatu Eccleſiaſtico adeſt conſtitutio 94
Marchiæ *in lib.* 4. *cap.* 76. quod rumpentibus pacem ex cauſa homicidii, ſeu vulneris, ejus ædificia funditus deſtruantur, & diruantur. Bajar.

(l) *Sed quæro*) Far. *q.* 112. *vol.* 5. *n.* 118. *& quaſt.* 116. §. 1. *n.* 33. Ros.

(m) *Sed quid ſi delinquens*) Far. ubi ſup. *numer.* 117. Ros.

Sed quid ſi delinquens) Adde † *in hac quæſt.* Soc. *in c. in qui-* 95
buſdam n. 16. *de pæn.* ubi poſuit octo opiniones principales, vide etiam Gigan. *in tract. de crim. læſæ Majeſt. lib.* 2. *tit. de pæn. committend. quæſt.* 37. *num.* 2. *& ibi n.* 4. habetur, quan-
do domus, quam † ipſe delinquens dederat pignori, vel in pi- 96
gnus acceperat, deſtrui debeat, & an † domus delinquentis de- 97
ſtructa per ſententiam, vigore ſtatuti, reædificari poſſit. Bajar.

(n) *Sed debet pœna commutari*) Sed an juſſu Senatus, credo quod ſit per ea, quæ dixi infra *q.* 85. *verſic. fin. ad fin. q.* 95. *verſic. ſed quod ſi reus, ibi, Bene verum eſt, ſupra q.* 46. *verſic. ſed quid agendum ad fi. q.* 59. *verſic. & hæc quidem*, ubi dixi. Drog.

(o) *Sed pone*) Far. *d. quaſt.* 116. §. 1. *vol.* 5. *num.* 35. *& ſeq.* Ros.

(p) *Licet Paris de Puteo in facti contingentia*) Adde, † quod 98
Joa. Anton. de Nigris *ſuper capit.* 133. *Regni Neapol. num.* 8. impugnat Paris de Puteo hic allegatum, & tenet, quod uxor non poſſit impedire devaſtationem, & quod fiſcus tenetur ſatisfacere uxori, & quod ita ſervatur de facto: atteſtatur etiam Capic. *deciſ.* 130. *num.* 73. ubi refert, & ſequitur Alberic. hic allegatum, & idem tenuit Gigas *in tract. de crim. læſæ Majeſtat lib.* 2. *titu. de pæn. committen. q.* 26. & ibi *num.* 2. hanc concluſionem limitavit, non habere locum, quando domus eſſet fundus dotalis ipſius uxoris, quia tunc ſecundum eum non poſſet deſtrui. Bajar.

Statutum nonum augens, vel minuens pœnam.

99 (q) *Quæro nunquid*) Adde † quod ſtatutum duplicans pœnas propter nocturna maleficia, intelliguntur quo ad pœnas pecuniarias, non autem quo ad pœnas corporales, ſecundum Bar. *in l. ſanctio, ff. de pœn.* & Natt. *conſil.* 469. *n.* 8. & ideo pœnæ duplicatio non habet locum in amputatione manus, ſecundum Bal. *in l.* 1. *C. de ſent. quæſt. pro eo.* & Foller. *in verſic. pœnis debitis*, *n.* 40. Bajar.

(r) *Pone ſtat ſtatutum*) Farin. *tit. de delict. q.* 22. *n.* 21. *volu.* 1. & *n.* 22. Ros.

100 *Pone ſtat ſtatutum*) Adde, † quod quando major pœna imponitur committenti delictum de nocte, quam de die, in dubio præſumitur commiſſum de die, Bal. & Imol. *in l. Titius*, §. *Lucius*, *in fin. ff. de lib. & poſthum.* Cæpol. *in conſil.* 206. *n.* 4. Bajar.

101 (s) *Quæro quomodo*) Adde ; † quod ſtatutum duplicans pœnam de nocte debet intelligi de delictis commiſſis poſt ſonum campanæ ad hoc deputatæ, ſecundum Bal. *in ult. C. de his quibus ut indign.* & non ſufficit probare delictum fuiſſe commiſſum de nocte, niſi dicatur poſt ſonum campanæ de mane. Angel. *in conſil.* 196. *viſis proceſ.* Lanfran. *in clem. ſæpe, de verbor. ſignific. verſic. de plano n.* 2. & quando proprie dicatur dies, & an ſtatutum puniens delinquentem certa die, comprehendat noctem præcedentem, & ſequentem, late Fецer. de Sen. *in conſ.* 44. & Vivi. *opin.* 774. vide etiam Bertaz. *in col.* 131. & ibi addent. ubi quomodo intelligatur mane, & ſero.

Item adde ſi verberatio incepiſſet ante ſonum campanæ, & ſic de die ex forma ſtatuti, ſi tamen perfecta fuit poſt ſonum, & ſic de nocte debet attendi initium verberum, quia ubi agitur de excuſatione delicti, & ſic ad favorem rei, initium in delictis attenditur, & non finis. Alex. *conſ.* 75. *nu.* 6. *vol.* 3. Bajar.

(t) *Sponte confitetur*) Sponte confeſſum mitius puniri, quam ſi teſtibus convinceretur, not. *in l.* 1. *C. ne tut. vel cur. veſtig. conduc. & in auth. ſed novo jure, C. de pœn. judic. qui male judic. cap. ult.* & ibi gloſſ. *de furt. cap. inter corporalia, verſi. ſane quoniam, de tranſlat. epiſc. not. gl. in l. non omne*, §. *ult. de re milit.* Panor. *in c. at ſi clerici*, & ibi Felin. & Dec. *in* 6. *not. de judic.* Interdum etiam parcitur ſponte confitenti, & ſe deferenti, *l. edicto in princ. ff. de jur. fiſc. l.* 3. §. *ult. ff. de alienat. judic. mutand. cauſ. fact.* & ibi gl. Gutor.

(h) *Licet deinde refert Jaſ. &c.*) Adde, quod idem tenet Barba. *in conſil.* 82. *col.* 2. *circa fin. volu.* 3. & Burſat. *in conſi.* 97.
102 *nu.* 7. dummodo † ſi quis ante litem conteſtatam excipiendo negaverit, & poſtea confeſſus fuerit, ſecus ſi poſt litem conteſtatam, & hanc eſſe rationem inquit Bal. *in l.* 1. *col. fin. C. de furt. in verſicu. quintus*, quia negatio ante litem conteſtatam non inducit actori onus probandi, ſed ſolum ea, quæ fit in conteſtatione, & Bal. ſequitur Alex. *in l. eum qui in prin. col.* 3. *in fin. ff. de jurejur.* Rola. *conſil.* 88. *n.* 18. *vol.* 4.

103 Item † adde, quod hoc ſtatutum procedit etiam in eo, qui metu probationum, & tormentorum confeſſus eſt, quod ſcilicet adhuc parcius, & clementius puniendus eſt. Hoſtienſ. Franc. & Felyn. *in c. de hoc, de ſimon.* Tiraq. *de pœn. temper. cauſa* 30. *n.* 13. & Bertaz. *in conſil.* 505. *n.* 29. *vol.* 2.

104 Item † adde, quod confitens delictum, & negans qualitatem delicti, debet gaudere beneficio ſtatuti, dummodo qualitas negata non ſonet in delictum, puta ſi confitetur interfeciſſe, ſed ad ſui defenſionem, ſecus ſi ſonaret in delictum, quia tunc propter confeſſionem non punietur mitius. Fel. *in cap. de hoc n.* 8. *de ſimon.*

105 Item † adde, quod quando pœna imponitur ipſo jure, nunquam alleviatur per confeſſionem, nec augetur per negationem etiam ſtante dicto ſtatuto, Fel. *in d. c. de hoc n.* 7.

106 Itero adde, † quod ſtatutum habet locum, quando pœna eſt mitigabilis, idem Fel. *in d. cap. de hoc, n.* 7. & de iſta materia, quando confitenti remittatur pars pœnæ, vide Bartol. *in diſput. quæ incip. Per Italiam communiter ſunt ſtatuta*; & Bal. *in l. contra negantem, C. ad l. Aquiliam, & in l. ea. C. de condict. ob cauſam*, & Spec. *in c. qualiter, & quando, n.* 1221. ubi habetur etiam qualiter judex formabit ſententiam, & ſi debe-
107 rent † detrahi duæ quartæ, ut puta quod ſtatutum diminueret quartam partem pro confeſſione, aliam quartam pro pace habita, quomodo eſſent detrahendæ.

108 Item † adde, quod beneficium bujus ſtatuti non habet confitens in cauſa appellationis, ut per Phanu. *in tract. de juram. in litem in* 3. *part. in* 3. *memb. n.* 13. *cum ſequent.* ubi atteſtatur de communi.

109 Item adde, † quod ſtatutum diſponens, quod condemnati ſolventes intra certum tempus habeant beneficium quartæ partis, porrigitur ad condemnatos carceratos, Bart. *in l. Domitianus, ff. ad Turpil.*

Item adde, quod ſtatuto propter negationem delicti pœnam augente, vel propter confeſſionem minuente, ſi reus 110
negat delictum, & poſtea confiteatur antequam Fiſcus ad probandum gravatus fuerit, pœnam negationis evitat, & beneficio confeſſionis potitur; Vulpell. *in conſil.* 69. *n.* 2. *cum ſequent.* Bajar.

(x) *Mitior eſt*) Farinac. *quæſt.* 80. 81. *cap.* 5. *n.* 180. *vol.* 4. Ros.

(y) *Sponte confeſſus fuerit;*) Supra *quæſt.* 64. *verſic. Nunc de gradibus*, *quæſt.* 64. *verſic. ſed quæro*, ubi diffuſe de hac dictione, ſponte; Adde in materia talis ſtatuti Tiraquell. *in l. Boves*, §. *hoc ſermone, nu.* 99. *ff. de verb. ſign.* eſt tamen aliud vigore ſtatuti noſtri Pallavicini *in Crimin. ſtat.* 19. *ſub rubr. de mitigatione pœnarum*, ut ibi dixi, ex Marſ. *Rubrica de fidejuſſ. n.* 341. Jaſ. *in* §. *ex maleficiis*, *n.* 28. *Inſtit. de act.* pro opinione tamen Bart. tenuit Bal. *in l.* 1. *C. de fruct. & lit. expen.* prout illum refert gloſſ. de conſuetu. Turon. *tit. de domame de femma noble art.* 6. Nota tamen in hoc propoſito, quod ſi famulus cum eſſet creditor Domini ſui exigere non poſſet, & ideo furtum feciſſet Domino ſuo, ut eſt ſupra *in* §. *furtum*, *verſic. excuſatur*, quia tunc ſi famulus prius negaverit, oritur contra eum ſuſpicio, nec tali ſtatuto forſan juvaretur, ex Boſſ. *tit. de Decr. Mediol. ſub n.* 15. Statutum tamen Riparoli *in crim. rub.* 177. clare loquitur, comprehendens omnem caſum, dum ait, confitens quandocunque ante probationum receptionem. Daog.

Statutum decimum puniens inſultum.

(z) *Statutum puniens*) Vide Bonacoſſ. *q. crimin. verbo. porticus.* Ros.

Statutum puniens) Adde, † an etiam comprehendat offen- 111
dentem in oſtio. Bart. *in l.* 1. §. *hoc interdictum. ff. de cloac.* & Jaſon *in l. cætera*, §. *hoc ſenatuſconſultum. ff. de leg.* 1. Et quid ſi
† aliquis, dum eſſet in via, projiciendo arma offenderet exi- 112
ſtentem in domo ſua, vide Jacob. Novell. *in pract. crim. c. intereſt reipub. n.* 12. ubi dicit, quod ſi ſtatutum puniret offendentem in domo ſua ad pœnam centum, quod ille, qui projecit arma, & vulneravit in domo non teneretur ad pœnam ſtatuti, quia ſemper in dictis inſpicitur initium, & non finis, ſed Bal. *in l. unica, ubi de poſſeſſione, n.* 2. contrarium tenuit, & benedicens, quod magis inſpicitur qualitas loci, ubi maleficium conſummatur, quam ubi inchoatur, quia proprie maleficium ibi accipit formam, & ſtatum; & debet attendi locus, ubi eſt vulneratus, & non eſt vulnerans, quando loco diſtant. Farin. *in c. ſi eccleſiam, n.* 7. *de conſecr. eccleſ. in* 6.

Item † adde, quod vulneratus in tecto non videtur in domo 113
vulneratus, Franc. *in c. ſi eccleſiam, n.* 7. *de conſecrat. eccleſia*, *n.* 8.

Item † adde, quod ſi quis haberet duas domus, & in una 114
habitaret, & in altera non, ſi in hac fuerit factus inſultus, aggreſſor non tenebitur pœna ſtatuti. Alber. *in* 2. *par. ſtatut. quæſt.* 35.

Item † adde, ſi ſtatutum puniret euntem de nocte ſine lu- 115
mine, non haberet locum in eunte porticu domus ſuæ. Mazzol. *in conſil.* 44. *n.* 26.

Item † adde, quod ſtatutum de offendente ad domum non 116
habet locum in offendente ad apothecam, Corn. *in conſil.* 203. *volum.* 1.

Item † adde, quod ſtante ſtatuto, quod pro maleficio com- 117
miſſo in domo habitationis injuriati duplicetur pœna, & teſtes examinati contra reum dixerint maleficium commiſſum in domo habitationis injuriati, non probant, quia eſt poſſibile, quod tempore teſtimonii habitaret, & non tempore maleficii, & qualitas debet verificari tempore injuriæ, ita tradit Ang. *in conſ.* 193. *col.* 2. *ad fin. viſis proceſſib.* quem refert, & ſequitur Fel. *in c. examinata ſub n.* 7. *de jud.*

Item † adde, ſi ſtatutum puniret inſultum ad domum, vel 118
juxta domum, diceretur juxta domum, ſi inſultus fieret per duos pedes prope, ita Ang. *in l. quidam Hiberus col. fin. ff. de ſerv. urban. prædior.*

Item † adde, quod dictum ſtatutum habet locum, ſi mo- 119
lendinarius aſſalitur in molendino, & nauta in navi. Alber. *in l. hoc edictum*, §. *ſi de navi, ff. de iis qui ejecer. vel effuder.* &
Tiraquell. *de retract.* §. 1. *gloſſ.* 7. *n.* 88. vide etiam omnino † 120
Fab. de Monteleone *in prax. arbitr. part.* 6. *quæſt.* 3. *fol.* 487. ubi late, quæ delicta in domibus fieri dicantur; & quæ veniant appellatione domus latiſſime habetur per Caſſan. *in Catal. gloriæ mundi in* 12. *part. conſtit.* 72. & per Guliel. Bened. *in c. Raynutius in verb. domum de teſtam.* Bajar.

Sta-

Statutum undecimum puniens percuſſiones, vel vulnera.

121 (*a*) *Si ſtatutum*) Adde, † quod ſtatutum puniens vulnerantem, comprehendit etiam eum, qui ſtudioſe ſeipſum vulneravit. Gramm. *in deciſio.* 44.

122 Item † adde, ſi ſtatutum puniat vulnus cum cicatrice deformi, non ſufficit probare cicatricem, niſi probetur & deformitas, Fel. *in c. examinata n.* 7. *in fin. de jud.*

123 Item † adde, quod ſtatutum loquens de vulnere non comprehendit parvum vulnus, ſive minimam effuſionem ſanguinis, Bal. *in l. fin. C. de adil. edic.* Rom. *ſing.* 220. Bero. *in c.* 1. *n.* 81. *de in integr. reſtit.* Bajar.

Statutum Duodecimum, contra homicidas.

Statutum Decimumtertium contra fures.

Statutum Ultimum, de ſtatutis pœnalibus in genere.

(*b*) *Pœnam*) Puta in rerum amiſſione ſecundum veram realem concluſionem, & quam ſervari in practica dicit Poſ. de Lud. Peruſ. *deciſio* 80. *n.* 17. quem vide per totam illam deciſionem. Guiot.

QUÆSTIO LXXXIII.

De pœnis arbitrio judicis imponendis.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *De pœnis arbitrariis.*
Caſus, in quibus pœna judicis arbitrio committitur, qui ſint, ibid.
2 *Judex male judicans ex imperitia tenetur parti arbitrio judicis.*
3 *Impoſtores puniuntur arbitrio judicis.*
4 *Vim publicam, ſeu privatam committens punitur pœna extraordinaria.*
5 *Compellens aliquem ad teſtandum, qua pœna puniatur.*
6 *Oſculum inferens mulieri per vim, punitur pœna extraordinaria.*
7 *Partum exponens punitur pœna extraordinaria.*
8 *Mittens præcepta Vallis Joſaphat, vel alias, punitur extra ordinem.*
9 *Injuriam alteri facientes contra bonos mores puniuntur extra ordinem.*
10 *Admovens terminos agrorum qua pœna puniatur.*
11 *Judex cujus arbitrio pœna eſt jure commiſſa, an poſſit arbitrari pœnam mortis.*
12 *Et quid ſi ſtatutum imponat cenſum, vel aliam majorem, vel minorem arbitrio judicis.*
13 *Judex habens arbitrium in pœnis imponendis debet illas imponere juxta qualitatem delictorum.*
14 *Pœnitentiæ impoſitæ pro peccatis à ſacris Canonibus hodie ſunt arbitrariæ Confeſſoribus,*

Ex Additionibus.

1 *Pœna quando dicatur arbitraria, remiſſive.*
2 *Judex male judicans quomodo puniatur.*
3 *Et quid de arbitrio, Arbitratore, Notario, Medico, Advocato, Agrimenſore, Artifice, remiſſ.*
4 *Judex filiusfam. per imperitiam male judicans, non tenetur ultra peculium.*
5 *Et quid ſi tempore ſyndicatus peculium decrevit.*
6 *Et quid ſi tempore ſyndicatus ſit effectus ſui juris.*
7 *Judex per imperitiam judicans punitur, licet gravatus non appellaverit.*
8 *Et quid ſervetur in practica.*
9 *Et quid ſi ſententia non fuerit executioni demandata.*
10 *Libellus quomodo ſit formandus contra Judicem male judicantem.*
11 *Judex condemnans indebite ad mortem quomodo puniatur.*
Judex in dubio præſumitur male judicaſſe per imperitiam.
12 *Stellionatus crimen, remiſſ.*
13 *Impoſtura quid ſit, & quomodo puniatur. Zuntatores, ſive impoſtores acrius ſunt puniendi quam fures.*
14 *Vis publica, & privata quando dicatur.*
Statutum puniens unionem decem armatorum habet locum etiam in ſex armatis, ibid.
Unio armatorum ſemper præſumitur ad malum finem, ib.
Unionum materia, & decretorum uniones prohibentium, ubi tractetur, ib.
15 *Inſultans cum armis, ſi eſt ſolus, an puniatur de vi publica.*
16 *Vim privatam committens punitur, licet rem captam reſtituat.*
17 *Vis publica an confundatur cum alio delicto, propter quod vis infertur.*
18 *Vis publica an committatur per unum ſolum.*
Accuſatio vulnerum non eſt publica, ſed privata.
19 *Vis dicitur illata cum armis, licet quis arma dejeciſſet, poſtquam ad locum pervenit.*
20 *Vis publica requirit dolum.*
21 *Vis, & violentia differunt.*
Et quando committatur, remiſſ. n. eodem.
22 *Clerici propter violentiam quomodo puniantur.*
23 *Auferre, quid ſignificat, & an probet violentiam.*
24 *Vis dicitur, quoties quis ſibi jus dicit, & propria auctoritate aliquid occupat.*
25 *Vis publica cenſetur deducta, ſi ex proceſſu probetur de armis, licet in libello ſimpliciter de vi ſit facta mentio.*
26 *Statutum, quod volens aliquam violenter corrumpere puniatur morte, quomodo ſit intelligendum.*
27 *Inſultus non dicitur fieri, niſi quis ſit adeo propinquus inſultato; ut potuerit illum verberare.*
28 *Prohibens aliquem teſtari quomodo puniatur.*
29 *Compellens aliquem ad aliquid ſibi dandum, quomodo puniendus, remiſſ.*
30 *Piſiſtrati Athenienſium Tyranni factum egregium.*
31 *Oſculantis impudice pœna remittitur Judicis arbitrio.*
32 *Et quid in Regno Neap.*
33 *Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico.*
34 *Partus exponentes quomodo puniantur.*
Expoſiti an cenſeantur legitimi, & poſſint ad ſacros ordines promoveri, ibid.
35 *Et quid de exponente ſpurium.*
36 *Superſtitioſi quomodo puniantur.*
37 *Terminos moventis pœna, remiſſ.*

38 *In-*

38 *Judex in pœnis arbitrariis poteſt puniri pecunia, & in corpore.*
Et quid in vili perſona.
39 *Et an ad mortem naturalem.*
40 *Statutum concedens Judici arbitrium in puniendo non habet locum in caſibus, in quibus ſpecialiter per ſtatutum eſt pœna impoſita.*
41 *Arbitrium conceſſum uſque ad mortem intelligitur excluſive.*
42 *Arbitrium in pœnis non extenditur ad mortem in delictis non conſummatis.*
43 *Pœna perpetui carceris non poteſt imponi per Judicem laicum habentem arbitrium imponendi omnem pœnam.*
44 *Furis appellatione venit deſlorans virginem.*
45 *Arbitrium conceſſum in condemnando, non cenſetur conceſſum in procedendo.*
*45 *Similia quæ dicantur, & quando eis utendum ſit.*
46 *Judices judicando caveant, ne dicant, quod videatur vulgo iniquum.*
47 *Judici ſi ſit conceſſum arbitrium generale, id non extenditur ad bonorum confiſcationem.*
48 *Sacerdos in pœnitentiis ſacramentalibus an habeat liberum arbitrium.*

1 DIxi (*a*) etiam eſſe nonnulla crimina, in quibus nulla certa pœna eſt à jure impoſita; ſed relicta eſt imponenda arbitrio judis, (*b*) quæ recenſet Fab. *in practic. arbitr. fol.* 435. *& aliis ſeq.* & videri poſſuat apud Calic. *in Marg. ſiſci, fol.* 96. *& ſeq.* 94. caſus in quibus à jura irrogatur pœna extraordinaria arbitraria judicis imponenda.

2 Judex (*c*) male judicans ex imperitia tenetur parti arbitrio (*d*) judicis. Et hæc eſt communis mens Doctorum, ut dicit Boſſ. *in titul. de officialibus corruptis pecunia, n.* 22.

In hac (*e*) autem materia criminum extraordinariorum habemus duos titulos, alterum de extraordinariis criminibus, & alterum de crimine ſtellionatus. Et quia plerumque contingit tractari de pœnis imponendis in hujuſmodi delictis, axiſtimavi non incongruum fore, ſi aliquot exempla ſubjicerem.

3 Si (*f*) quis impoſturam ſecerit, poterit ſtellionatus poſtulari, inquit tex. *in l.* 3. *ff. de crim. ſtellion.* Et proximis annis quidam impoſtores, qui torpibus adulterinis decipiebant viatores, fuerunt juſſu Senatus fuſtigati, & ejecti à Ducatu, 29. Martii, 1558. P. N. Sic etiam quidam impoſtor Venetus Petrus da Nigris, qui mentitus erat ſaxum, & manus debilitationem, juſſus ſuit ſuſtigari, & ejici ſub pœna triremium, 28. Novembr. 1551. P. N. Nec omittendum eſt hoc loco memorabila arreſtum latum Tholoſæ 12. Septembris, 1560. contra quemdam Arnaldum de Tilla impoſtorem, qui finxit ſe eſſe Martinum Guerram, quia jam per multos annoa aberat: & ita cohabitavit cum ajus uxore multis annis, & ex ea liberos ſuſcepit: deinde cum rediiſſet Marinus Guerra, & res cum ſumma difficultate detecta fuiſſet, fuit Arnaldus ſuſpenſus, & flammis combuſtus. Et hujus arreſti mentionem facit Papo *lib.*22. *tit.* 9. *arreſto* 20. cujus etiam proceſſus libellus eſt apud me, Tholoſæ impreſſus.

4 Vim (*g*) publicam, ſeu privatam committens hodie ex generali conſuetudine punitur arbitrio judicis. Et in ſpecie de vi privata, quod ex uſu, & in praxi puniatur pœna arbitraria, atteſtatur Pract. Jodoch. *c.* 100. *n.* 9. Scias autem, quod lex Julia da vi publica punit vim inferentem cum armis: lex autem Julia de vi privata punit inferentem vim ſine armis. (*h*) Faciens igitur inſultum cum armis punitur lege Jul. *de vi publ.* Et hoc etiamſi ſolus, & non coadunato cœtu hujuſmodi inſultum ſecerit. Et ita communiter tanetur, ut ait Gramm. *ſuper conſtit. Regni, fol.* 20 *n.* 5. *&* 12 ubi etiam dicit, quod ita obſervat communis uſus judiciorum.

Compellens (*i*) aliquem teſtari criminaliter punitur arbitrio judicis. Ira dicit gloſ. *in l.* 1. *in verbo, Crimen, C ſi quis aliquem teſtari probi.* Tu varo dic, quod aut in tali coactione intervenit violentia cum armis: & tunc puniendus eſt pœna legis Juliæ de vi publica; Aut iſcta eſt violentia ſine armis; & puniendus eſt pœna legis Juliæ de vi privata; Aut non intervenit violentia, ſed ſolus metus, & tunc punitur arbitrio judicis. Et ita in hoc articulo diſtinguunt Doctores, ut atteſtatur Jacobus de Sancto Georgio *in d. l.* 1. *n.* 4. Hæreditas autem per metum alicui relicta, fiſco applicatur, ut dixi ſupr. *q.* 79. *verſ. ſi teſtatur.* 5

Oſculum (*k*) inſerens mulieri per vim, punitur pœna extraordinaria. Et ita concluſum fuit in Conſilio Neapolitano, ut refert Afflict. *deciſ.*276 *Sereniſſ. Rex* (*l*) Alitet tamen judicatum fuit per Trivultium, qui fecit cuidam Gallo, qui per vim oſculatus fuerat mulierem nuptam, caput amputari, ut refert Boſſ. *in tit. de extraord crimin. poſt n.* 3. Grammat. autem *conſil.* 48 conſuluit, (*m*) quod quidam qui oſculatus fuerat puellam in via publica, cum qua præceſſerat tractatus matrimonii, erat abſolvendus. Et refert quod ita fuit judicatum. Mihi placet, quod pœna in hujuſmodi caſibus relinquatur judicis arbitrio, juxta facti, & perſonarum qualitatem: nunquam tamen imponetem pœnam mortis pro oſculo, vel cum vi, vel ſine vi illato, (*n*) niſi pluſquam magnæ circumſtantiæ factum aggravarent. 6

Partum (*o*) exponens, punitur pœna extraordinaria, ut eſt tex. *cum gloſſ. in verb, animadverſioni, C. de infan. expoſ.* Senatus tamen in facti contingentia quandam Paloſinam puellam nobilem, quæ ut infamiam vitaret, puerum, quem pepererat, exponi juſſerat, abſolvit, 16. Decemb. 1547. 7

Puniuntur (*p*) extra ordinem illi, qui ſuperſtitione numinis alios terrent, prout faciunt illi, qui mittunt præcepta Vallis Joſaphat, quorum unus, qui appellabatur Carlettus, fuit poſitus ad catenam infamem, 10. April. 1553. Et alius quidam Thomas Mantellus, qui tranſmiſerat quoddam præceptum ſub nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti, juſſus fuit (*q*) renunciara præcepto, & fuſtigari, 10. Septemb. 1556. P. N. 8

Item (*r*) puniendi ſunt extra ordinem illi, qui injuriam alteri faciunt contra bonos mores, veluti, ſi quis ſimo corrupto aliquem perſuderit, ut dicit text, *in d. l.* 1. *ff. de extraord. crim.* prout quidam Paulua Comete, qui amphoram ſtercore plenam in quandam mulierem projecit; & fuit affectus duobus ictibus funis, licet haberet remiſſionem à muliera, & ejus viro, 17. Jun. 1556. P. N. 9

Terminos (*s*) movens punitur arbirrio judicis ut eſt *text. in l.* 1. *ff. rer. amot.* ut tamen colligi poteſt ex legibus illius tituli, veta reſolutio videtur eſſe; quod ille, qui ſciens eſſe terminos, eos dolo malo moverit cauſa jurium occupandorum, ſi eſt nobilis, relegatur ad tempus, (*t*) ſi eſt vilis, ſuſtigatur, & relegatur per biennium. Ille vero, qui illos movet cauſa fines offuſcandi, punitur pœna arbitraria. Qui autem illos movet dolo malo, non quidem animo occupandi conſinia, neque ea offuſcandi, neque litea ad ſui commodum ſoſcitandi, ſed alia ex cauſa, puta, ut lapides ipſos furetur, val ut aliis negotium faceſſat, punitur pœna quinquaginta aureorum. Et hæc eſt communis opin. ut atteſtatur Plottus *in repet. l, ſi quando, n.* 726. 10

Sed (*u*) quæro, Quando pœna eſt à lege judicis 11

arbi-

arbitrio remiſſa, nunquid judex ipſe poſſit (x) imponere pœnam mortis? Reſp. Hæc quæſtio eſt adeo dubia, ut indigeat deciſione Imperatoris, ut dicit Marant. *in ſuo Specul. fol. 26. poſt num.* 53. (y) Nam gloſſ. *in* §. *in ſumma, in verbo Extraordinaria, Inſtit. de jurejur.* tenuit, quod poſſit hoc caſu judex arbitrari etiam pœnam mortis: & illam glo. in hoc communiter approbari atteſtatur Barbat. *conſil.* 11. *poſt n.* 6. *lib.* 1. quem refert Dec. *in c. ex litteris poſt n.* 14. *de conſtit.* Bo'cne. *in repet. l. capitalium,* §. *famoſas, n.* 29. *ff. de pœnis.* Et dicit Alciat. *conſ.* 472. *in fin.* quod illam glo. ſequuntur communiter Doctores. Hanc etiam opinio. dicit eſſe communem Maranta *in loco præalleg.* quem refert Vivius *in lib. commun. opin. in verba Judicis arbitrio.* Et ſecundum opin. illius glo. judicatum fuiſſe in Parlamento Pariſienſi, atteſtatur Papo *lib.* 24. *tit.* 10. *arreſto* 2. Contrariam autem ſententiam, quod ſcilicet hoc caſu non poſſit judex arbitrari pœnam mortis, multi tenuerunt, adeo quod Dec. ſibi contrarius *in l. qui jurisd. poſt n.* 9. *verſ. non obſt.* gloſſ. *ff. de juriſd. omn. judic.* dixerit, quod illa gloſſ. communiter reprobatur. (z) Idem dicit Afflict. *deciſ.* 276. *poſt n* 9. quem refert pract. Carrer. *fol.* 566. *n.* 112. Gramm. *conſ.* 48. *poſt n.* 2. Chaſ. *ſuper conſuet. Burgund. fol.* 43. *n.* 2. Petrus de Soncino *inter conſ. crim. diverſorum conſ* 98. *n.* 13. *lib.* 1. Caravita *ſuper* 21. *ritu magnæ curiæ, n.* 15. *in fin.* Menchiaca *controverſ. uſu frequentium cap.* 39. *n.* 26. Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Felin. *in cap. inquiſitionis, de accuſa.* prout illum refert Villalpand. *in repet. l.* 22. *c.* 9. *n.* 3. Et hæc opinio revera eſt magis tuta, & mitior: ideoqoe mihi ſemper placuit: & non putarem in judicando eſſe ab ea aliquo modo recedendum. Sed dato etiam, quod eſſet vera opi. illius gloſſæ, illa tamen intelligenda eſt, ut procedat, modo qualitas delicti, aut (a) circumſtantiarum ſit talis, quod de jure communi, vel conſuetudine eſſet pro eo delicto pœna mortis imponenda: alias ſecus. Et ita illam gloſſ. communiter limitari atteſtatur Afflict. *ſuper* 2. *part. conſt. Regni, rubr.* 10. *n.* 22. Hanc etiam eſſe communem opin. dicit Alex. *conſ.* 121. *in fin. lib.* 7. quem refert Cravetta *conſ.* 224. *poſt n.* 2. *verſ. ſecundo advertendum,* Dec. *in d. c. ex litteris,* prout illum refert Cravet. *conſ.* 220. *n.* 14. Gram. *cōnſ.* 18. *poſt n.* 8. Don Anton. de Padilla *in l. tranſigere, n.* 27. (b) *C. de tranſact.*

12 Præterea ſi ſtatutum diceret, quod pro tali delicto judex imponat pœnam centum, vel aliam majorem, vel minorem arbitrio ſuo, hoc caſu debet judex imponere (c) pœnam ſimilem, & ſic pecuniariam, non autem pœnam capitalem. Et iſta eſt ſententia omnium, ut dicit Auguſt. ad Angel. *de malefic.* in *verbo Et ibi caput,* n. 46.

13 Scias (d) etiam, quod judex etiam habens arbitrium debet in pœnis imponendis ſervare modum conſuetum. Et ſi pro aliquo parvo delicto; puta levi percuſſione imponeret pœnam nimis exceſſivam, puta, lib. 200. poterit reus appellare, & Superior reducet illam pœnam ad congruum modum: & ita practicatur, ut dicit Cagnol. *in l. unica, num.* 21. *ff. ſi quis jus dicent. non obtemp.*

Et (e) nota in hoc propoſito, quod ſi quis reperiatur condemnatus in contumaciam in pœnam arbitrio Senatus imponendam, & petat à Senatu declarari arbitrium, non ſolet Senatus id facere, niſi prius ille ſe (f) in carceribus conſtituat: alias enim poſſet declarationem faciendam eludere, præſertim ſi Senatus arbitraretur pœnam corporalem. Et ita in facti contingentia concluſum fuit in cauſa cujuſdam Rentii id petentis, qui pro blaſphemia atroci fuerat condemnatus in pœnam arbitrio Senatus imponendam, 4. Febr. 1556. P. N.

14 Aliud (g) eſt etiam genus pœnarum arbitrariarum, quæ pœnitentiales appellantur. Et ſunt illæ, quæ ſecundum ſacros canones imponi deberent per Confeſſores in foro pœnitentiali, ſive conſcientiæ: nam hodie tales pœnæ prorſus abierunt in deſuetudinem, & ſunt remiſſæ (h) arbitrio Sacerdotum: & ita communiter tenetur, ut dicit Abb. *in c. at ſi clerici,* §. *de adulteriis, poſt n.* 5. *de jud.* quem refert Bermon. *de concub. fol.* 28. *num.* 3. Item atteſtatur ſumma Ang. *in verbo, Confeſſio,* §. 6. *in prin.* Dec. *in d. c. at ſi clerici,* §. *de adulteriis, n.* 6.

ADDITIONES

Ad Quæſt. LXXXIII.

D*Ixi etiam*) De imponenda pœna extraordinaria ceſſante ordinaria, ubi tamen adſit delictum; vide ſup. *q.* 68. *verſ. forma autem*, ubi vel ad imponendam aliquam pœnam extraordinariam & de tali pœna ſup. *q.* 38. *verſ. quæro etiam ad finem, & verſ. ſed quæro,* ubi dici poteſt illi militi, quod excuſatio a tanto non excuſat a toto, ut habetur ſup. *q.* 60. *verſ. quæro nunquid ad fi. ſupra q.* 64. *verſ. illata vero,* ubi, non quidem ad pœnam ordinariam: & nota in præſenti propoſito, quod lex prohibens aliquid fieri, licet prohibendo pœnam non decernat, tamen contraveniens tali legi non effugit pœnam extraordinariam, per tex. *in l. nemo martyres,* & ibi Bart. *C. de ſacroſan. eccl.* prout citat illum tex. Bello. *conſil.* 43. *numer.* 13. *ad fi. ſupra q.* 18. *verſic. fin. infra q.* 89. *verſ. pone ad med.* Alium caſum ad pœnam extraordinariam hic non tactum ſupra *q.* 28. *verſic. ſed quæro.* Drog.

Dixi etiam) Adde † ut per Menoc. *de arbit. jud. caſu* 381. 1
cum ſeq. ubi late.

Item adde, quod omnes pœnæ in Principe ſunt arbitrariæ
l. 1. *in fin. C. de ſum. Trin. & fide Cath.* Gram. *deciſio.* 36. *n.* 12.
& voto in fine, & deciſio. I eiuſm. 80. *n.* 18. Bajar.

(c) *Quæ recenſet*) Adde ut per Jaco. Menoch. *de arbit. jud.*
lib. 2. *cent.* 4. *caſ.* 481. *cum pluribus ſeq.* Giach.

(c) *Judex male judicans*) Adde † Menoc. *de arb. caſu* 339. 2
fol. 318. ubi pleniſſime, & Vincen. Caro. *in trac. locati & con-*
ducti parte 3. *rub. de var. & extraord. cog. fol.* 83. ubi † habe- 3
tur etiam de arbitrio, arbitratore, Notario, Medico, Advo-
cato, Agrimenſore, & aliis artificibus per imperium male ju-
dicantibus.

Item † adde, quod Judex male judicans per imperitiam, 4
non autem dolo, ſi eſt filius familias, non tenetur ultra pe-
culium, *l. ſi filius familias,* ubi Bart. *ff. de juriſd. omn. jud.* &
Alciobr. *ad gl. inſt. de oblig.* quæ ex quaſi delicto, dicit commu-
nem, & ſi † peculii quantitas tempore, quo judicavit, minor 5
quam tempore ſyndicatus fuerit forte in tantum ſolum modo
teneri eum ac ſuſtinere poteſt. & ſimiliter, ſi tempore ſyndica-
tus, ſui juris fuerit, ſecundum tempus ſententiæ condemnan- 6
dus, id eſt ad quantitatem peculii ſecundem Lauren. Tenni.
caut. 88. ubi hanc quæſtionem late tractavit.

Item † adde, quod pars injuſte condemnata per imperi- 7
tiam judicis, licet non appellavit, poterit tamen agere con-
tra Judicem, ſecundum Bal. *in c.* 1. *de pace jur. firm. & Judi-*
ces n. 7. etiamſi ejus ſententia fuerit confirmata, ut ibi per
eum, & per Meno. *in d. caſ.* 339. *n.* 13. *&* 14. ſed hoc non † 8
eſt verum, quia de iniquis decretis, aut ſententiis male latis
Judices hodie non ſyndicantur, ut per Gram. *in conſil.* 54. *n.* 11.
quem ſequitur Bertaz. *in conſil.* 91. *n.* 1. *&* 71. *n.* 8.

Item † adde, quod judex male judicans, non tenetur 9
parti, etiam quod ſententia eſſet iniquiſſima ſi ipſe dictam
ſententiam non exequeretur, ut per Gram. *conſil.* 54. *nu-*
mer. 10.

Item † adde, ſi agatur contra Judicem, qui male judicavit 10
ex imperitia, concludet libellus, ut condemnatio fiat in quan-
tum religioni judicantis videbitur, ſi autem male judicavit do-
lo, concludet libellus ad condemnationem veræ æſtimationis
litis: verum ſi ſententia non dari, ſed fieri, aut pati quid in-
juriosum mandaret, puta mutilationem membri, aut quid ſi-
mile, concludet libellus ad intereſſe, & ad certam æſtimatio-
nem, quam potius de ſuo voluiſſet ſolvere gravatum, quam
tale damnum; & gravamen pati: ita tradit Frider. Schen.
in tract. de ſenten. & re jud. n. 49. & ſi † Judex per imperitiam 11
aliquem condemnaverit ad mortem, arbitrio Judicis puniri
debet; & ſi doloſe condemnaverit, tenetur pœna mortis.
Gramm. *deciſio.* 99. *verſic.* 1. *&* 2. Gomez. *de delict. c.* 3. *nu.* 13.
verſic. ſecundus caſus.

Item adde, quod judex male judicans in dubio præſumitur judicaſſe per imperitiam non per dolum, niſi qualitas facti nulla poſſet palliatione velari. Bal. *in l. obſervare,* §.
pro-

proficiſci ff. de off. proconſul. & leg. & Franc. Marci. in deciſ. 87. part. 1. Bajar.

(d) *Arbitrio judicis*) Adde fuſius per Jac. Menoch. *de arb. jud. li. 2. cent. 4. caſu* 330. ubi declarat *num.* 5. quæ hoc in caſu ſit pœna arbitraria, & extendit principalem concluſionem ſex modis, de quibus vide ibi cum ſuis declarationibus. Giach.

(e) *In hac autem materia*) Far. *q.* 111. *art.* 16. *num.* 435. *vol.* 4. Ros.

12 *In hac autem materia*) Adde † videndum Menoch. *de arb. jud. in caſu* 381. ubi plene tractavit materiam criminis ſtellionatus; & Far. *in q.* 19. *num.* 33. *cum ſeq.* ubi magis late. Bajar.

(f) *Si quis impoſturam*) Hic adde in ſuo propoſito tex. *in l.* 1. *ff. de Abigeis*, qui vulgari lingua noſtra dicuntur Barattini de cavalli, & de Impoſtura habetur ſup. q. 23. *verſ.* 1. *ad med.* Impoſtura autem idem eſt, quod fraus, Maran. *in ſuo Spec. par.* 4. *ſub tit. ſecularem, vel Eccleſiaſticum, n.* 29. *in prin.* vide tex. *in l.* 3. *ſi quis impoſturam, ff. de crim. ſtell.* de cujus interpretatione dixit Menoch. *d. trac. de arb. jud. lib.* 2. *cent.* 4. *num.* 22. *cum ſeqq. caſ.* 381. *& caſ.* 383. *per totum.* At in propoſito uxoris Martini Guerræ, de qua hic, dic eam licite inſpecto jure civili potuiſſe nubere poſt triennium abſentiæ mariti gl. *in l. non vi*, *in verb. conſtitutum ff. de cap. & poſt li. reverſ.* Duoa.

Si quis impoſturam) Menoch. *de arb. jud. caſu* 383. Ros.

13 *Si quis impoſturam*) Adde † videndum Menoch. *de arbi. jud. in caſu* 383. ubi ponit, quibus pœnis impoſtores puniantur, & quid ſit impoſtura, vide Cagn. *in l. fraudis interpretation. n.* 5. & ibi habetur etiam; quid ſint fraus, fallacia, calliditas, & machinatio. Et iſti impoſtores acrius ſunt puniendi, quam fures, ſecundum Joa. Bapt. de S. Sever. *in l. cunctos populos colum.* 1. *in ultima repet. C. de ſumm. Trinit. & fide Cath.* ubi plura jura allegat, eos vocat Zuntatores, quem refert, & ſequitur Marſ. *in ſingulari* 318. fui rogatus, & Jac. Novel. *in pract. & theorica in c. furtum n.* 23. Bajar.

(g) *Vim publicam*) Vigel. M. I. R. *lib.* 1. *c.* 13. *q.* 2. *de vi publica*, item & Vulpel. *conſil.* 46. *n.* 8. Theſaur. *deciſio.* 35. Decian. *tract. crim. tomo* 2. *lib.* 8. *c.* 5. 15. *&* 4. *ſeq.* Ros.

14 *Vim publicam*) Adde † Menoch. *de arb. jud. caſ.* 364. *fol.* 370. ubi pleniſſime *de vi publica & privata.* & Affl. *in conſtit. violentia*, & Decian. *in tract. crim. lib.* 8. *cap.* 16. 17. 18. ubi late, quibus modis committatur vis publica, & privata; quibus modis puniatur & quomodo excuſari poſſit.

Item adde, quod ſtatutum puniens congregationem decem armatorum habet locum etiam in congregatione ſua armatorum ſecundum Becc. *in conſil.* 71. *n.* 4. & unio hominum armatorum in dubio præſumitur ad malum finem, Natta *in conſil.* 665. *vol.* 4. & in materia unionum, & decretorum uniones prohibentium, late per Boſſ. *in tit. de crim. læſæ Majeſt. numer.* 25. *cum ſeq. in tit. de unionibus.*

15 Item adde, † quod Gramm. *in vot.* 15. *n.* 10. *& dec.* 17. tenuit contrarium, quod faciens inſultum cum armis, ſolus, & non coadunatis hominibus non punitur de vi publica, ſed pœna exilii, & relegationis. Corn. *in conſ.* 175. *vol.* 7. & Bart. & Salic. *in l. ſi criminis C. ad l. Jul. de vi publ.* & ibi dicit Bar. *vim public.* fieri coadunatis hominibus, etiamſi quis unum hominem coadunaverit.

16 Item adde, † quod committens vim privatam punitur, etiam quod rem raptam ante inquiſitionem formatam reſtitueret, Affl. *in conſt. violentias n.* 40.

17 Item † adde, quod pœna vis publicæ non tollitur, nec confunditur propter aliud delictum, cujus cauſa vis infertur Salice. & Angel. *in l.* 3. *C. de vi publ.* hoc tamen intelligitur communiter per Doctores, ſi incontinenti ſit factus inſultus, & percuſſio, tunc enim punitur ſolum de percuſſione, & confunditur inſultus cum percuſſione, quia ad eundem finem iſta duo delicta fuerunt facta. Bart. *in l. illud ff. ad leg. Aquil.* Bal. Alex. & Jaſ. *in l. divortio in prin. ff. ſolut. matrim.* Ang. Aret. *in verbo fecit inſultum colum.* 2. *verſic. ut advertas.* Alex. *conſil.* 115. *vol.* 3. Et ibi dicit, quod in dubio intelligitur quod fuerit incontinenti: vide etiam Mar. *in practi. crim.* in §. *& quia n.* 38. Et quod faciens inſultum cum armis puniri debeat de vi publica, etiam, quod eſſet ſolus, tenet Gram. *conſ.* 43. ſed multi tenuerunt contrarium, ut refert Foller. *in pract. crim. in*

18 *verb. pœnis debitis numer.* 36. ubi diſtinguit, quod ſi † unus ſolus appenſate cum armis offendit, quod tunc procedit opin. Gram. aut non appenſate, & tunc procedit opinio tenendum contrarium. dicit tamen Gand. *in tit. de tranſact. ſub n.* 14. quod hodie ſecundum generalem conſuetudinem Lombardiæ, & totius Italiæ vulnerum non eſt accuſatio publica, ſed privata.

19 Item † adde, quod ſi quis pervenerit ad locum cum armis, & ſtatim arma projecerit, dicitur vim cum armis intuliſſe. Ang. *in l.* 3. *qui maritum ff. de vi. & vi armata*, & Soc. *in conſ.* 188. *n.* 7. *vol.* 2. Et inſultus factus cum armis etiam non extractis punitur de vi publica, ac ſi extracta fuiſſent, ut dicit text. not. *in l.* 3. §. *armis, ff. de vi & vi armata.* Roman. *ſing.* 568. *incip. inſultus*, Gram. *conſil.* 43. *n.* 3. & Cagnol. *in l. quo tutela* §. *vi factum ff. de reg. jur.* quem refert, & ſequitur Carav. *in Ritu* 68. *nu.* 17.

Item † adde, quod vis publica requirit dolum, ut per Crave. *in conſil.* 18. *numer.* 10. & Gabriel. *in conſil.* 172. *nu.* 12. *vol.* 1. 20

Item † adde, quod eſt differentia inter vim, violentiam, & actum per vim, ſeu violenter tactum, ut per Caſtrenſ. *in conſt.* 27. *volum.* 1. ubi habetur de vi facta ad oſtium mulieris animo eam adulterandi & ibi plene habet, quid ſit vis, quid violentia, & quid actus vi factus, & quot modis committatur violentia, vide Boſſ. *in tit. de pluribus violentiis*, & Gomeſ. *in tit. de delictis cap.* 4. & vis quinque modis committitur, ut per 21

Menoc. *de recup. poſſeſſ. in præludio n.* 48. *cum ſeq.* & † qua pœna puniantur Clerici propter violentiam, Diaz. *in pract. crim. canon. c.* 95. & de omnibus violentiis, & eorum remediis, vide omnino Jo. Anton. de Nigris *ſuper cap. regni in cap. ſubditorum de violentiis*, ubi latiſſime. 22

Item † adde, quod verbum auferre, habet duplex ſignificatum, cum violentia, & ſine, ſecundum Ang. *in l. poſtquam col.* 2. *de petit. hered.* ubi dicit, quod ſi teſtes deponant, quod viderunt auferre de manibus accuſantis, non probant neceſſario, & concluſive, quia debent dicere violenter abſtulit, quem ſequitur Aret. *in l. ſi filius fam. de teſtam.* & Jaſ. *in l. non hoc nu.* 9. *C. unde legitimi.* 23

Item adde, † quod verbum vis late ſumptum verificatur, quoties quis propria auctoritate illicite ſibi jus dicit, vel occupat propria auctoritate rem ad alium ſpectantem, *l. extat ff. quod metus cauſa*, & Corn. *in conſil.* 33. *numer.* 25. *vol.* 4. 24

Item † adde, quod accuſatus de vi ſimpliciter, & in libello non dixerit cum armis, vel ſine, & poſtea probatum fuerit, quod vim cum armis intulerit, de vi publica erit puniendus, licet in libello non dixerit cum armis, Luc. de Penn. *in l. n.* 6. *C. de Navicul. ſeu Navellet. lib.* 11. 25

Item † adde, ſi ſtatutum dicat, quod ſi quis noluerit aliquam violenter corrumpere, puniatur pœna mortis, intelligitur de eo, qui actualiter corruperit voluntatem quo ad ſe, ſed violenter, quo ad corruptam. Paul. de Caſtr. *in l. ſi conſtiterit ff. fin. regun.* & Boſſ. *in ti. de pluribus violent.* & Chaſſan. *in conſ.* 40. Bajar. 26

(h) *Faciens igitur inſultum*) Adde, † quod quis non dicitur inſultum facere, niſi adeo ſit propinquus inſultato, ut poſſet ipſum verberare, ſi vellet, eſt doctrina Bal. *in c.* 1. §. *ſimiliter, quib. modis feud. amitt.* & Foller. *in pract. crim. verb. recipiantur defenſiones, n.* 35. Bajar. 27

(i) *Compellens aliquem*) Menoch. *de arbit. jud. caſu* 395. Peregr. *de jure fiſci lib.* 2. *c.* 6. Ros.

Compellens aliquem teſtari) Adde Menoch. *de arb. jud. caſ.* 393. *fol.* 373. ubi pleniſſime de pœnis, quibus puniuntur impellentes, vel prohibentes teſtari. 28

Item † adde, an compellens aliquem per vim, & metum juſtum etiam mortis, pecuniam, aut rem aliquam ab aliquo, etiam mediante aliquo contractu, conſequitur, committat furtum, & rapinam. vel de vi publica, aut privata ſit puniendus. Bero. *con.* 193. *per totum vol.* 3. vide etiam Bar. *in l.* 2. *ff. ad leg. Jul. de vi privata*, ubi de illis, qui faciunt aliquem redimi, dicendo, te deprædabor, vel interficiam, niſi ſolvas mihi tantam pecuniam. Bajar. 29

Oſculum inferens) Vi. Pegueram *deciſio.* 7. Far. *q.* 142. *par.* 1. *per totam vol.* 5. *n.* 254. *& alii ſeq.* Ros.

Oſculum inferens mulieri) Adde, † quod Piſiſtratus Athenienſis tyrannus, cum adoleſcens quidam amore captus, ejus filiam oſculatus eſſet, uxori hortanti, ut ab eo capitale ſupplicium ſumeretur, reſpondit, ſi eos, qui nos amant, interficiamus, quid his faciemus, quibus odio ſumus? Menoch. *de Arbitrar. jud. caſu* 287. ubi habetur † etiam, quod deoſculantes impudice virum, ſive fœminam, pœna arbitraria puniuntur, ſed in Regno Neapol. oſculantes per vim mulieres puniuntur pœna mortis, Franc. *in deciſio.* 333. *n.* 6. *volum.* 2. per 30 31

Pragmaticam † Regis Philippi ſub titulo de oſculantibus mulieres, quod tamen non vidi ſervari in practica, & † in ſtatu Eccleſiaſtico amplexantes, ſive deoſculantes mulieres virgines, ſive viduas, incurrunt pœnam fuſtigationis, & amiſſ. bonorum, & alias pœnas, de quibus *per conſtit. Marchia in libr.* 4. *cap.* 72. & ibi etiam diſponitur, ut matrimonium inter eos contrahi non poſſit, ac in civitate Neapolis mulier patiens ſe deoſculari perdit penitus ipſo facto dotes omnes, ſi quas habet, vel habitura eſſet; & a paterna à maternaque ſucceſſione pariter expulſa, omni ejus compendio, & commoditate remanet irrecurabiliter ſpoliata, & nullus pro ea intercedere poteſt, alias punitur, ita proviſum fuit *per cap. Regni* 292. *incip. ut ſine mortalis, de rapt. virg. ſub colore matrim.* Bajar. 32 33

(*l*) *Aliter tamen*) Vide Peguc ram ubi ſupra Vulp. *conſil.* 31. *n.* 8. *& conſil.* 95. *&* 147. Ros.

(*m*) *Quod quidam*) Far. *p.* 4. *n.* 168. *&* 169. Ros.

(*a*) *Niſi pluſquam magnæ circumſtantiæ factum aggravatur*) Et de circumſtantiis ſupra *q.* 66. *verſic. ſed quid ſi pro parte, infra hac eadem quæſtione verſic. ſed quæro circa fin. ibi, modo qualitas delicti.* Drog.

Niſi pluſquam magnæ) Vide *vol. diverſor. Zileti prima edit. conſ.* 94. *lit.* 1. & Far. *par.* 4. *n.* 167. Ros.

34 (*o*) *Partum exponens*) Adde † Menoch. *de arbitrar. caſu* 396. *fol.* 375. ubi quibus pœnis puniantur exponentes partus, & an expoſiti cenſeantur legitimi, & an poſſunt promoveri ad ſacros ordines.

35 Item † adde, quod pœna partum exponentis non videtur habere locum in filio ſpurio, per ea, quæ tradit Vulp. *in conſil.* 94. 12. Bajar.

(*p*) *Parturientur etiam*) Menoch. *caſu* 388. *in fin. de arbitr. jud.* Ros.

36 *Puniuntur etiam*) Adde, † quod de jure debent relegari, ut tex. *in l. ſi quis aliquid ff. de pœn.* & Boſſ. *in tit. de extraord. crim. n.* 9. ubi allegat iſtum text. & refert aliquos a Senatu ita punitos fuiſſe. Bajar.

(*q*) *Renunciare præcepto, & fuſtigari*) Genus hoc præcepti uaecrandi quomodo originem habuerit, memini me alias legiſſe, ſed non recordor nunc, vide Menoch. *de arbit. jud. libr.* 2. *cent.* 4. *caſu* 388. *in fin.* interim vide text. *in l. ſi quis aliquid, ff. de bon. dam.* Drog.

(*r*) *Item puniendi ſunt*) Menoch. *caſu* 385. Ros.

(*s*) *Terminos movens*) Adde, & fuſius per Menoc. *de arbit. jud. li.* 2. *cent.* 4. *caſu* 393. & vide quid in ſuis legibus contra hos ſanciverint Plato, Numa Pompilius, Lex 12. tab. Caius Cæſar, ac alii nonnulli Cæſares. Giach.

37 *Terminos movens*) Adde † Menoch. *de arbit. caſu* 393. *fol.* 388. ubi plene, Bajar.

(*t*) *Si eſt vilis, fuſtigari*) Pauper, & vilis à nobili, & divite in multis differunt, ut paſſim tam apud Legiſlatores, quam in præſenti practica, videri licet, ut eſt ſupra *q.* 8. *verſic. ſcias tamen ad fin.* & ibi late deduxi. Drog.

(*u*) *Sed quæro*) Boſſ. *de injur. n.* 30. Far. *tit. de delict. & pœnit. q.* 7. *vol.* 1. *n.* 34. Ros.

Sed quæro quando) Adde videndum omnino ad hanc quæſtionem Menoch. *de arbit. jud. in q.* 86. ubi latiſſime.

38 Item † adde, quod in pœna arbitraria Judex poteſt punire pœna corporali, & pecuniaria inſimul. Afflict. *deciſio.* 272. & ibi Urſil. *in addit. in prin.* & Card. *in clem.* 2. *de hæred.* §. 2. Et in vili perſona licite judex arbitrari poteſt fuſtigationem Cravet. *conſil.* 224. *n.* 3. & etiam imponere poteſt pœnam remigationis idem Crav. *conſil.* 18. *n.* 18.

39 Item † adde, an Judex poſſit pœnam mortis imponere, ſtante ſtatuto diſponente, quod pœnæ ſint arbitrariæ judici Pariſ. *de ſynd. in verb. an ſi ſtatutum*, relinquit pœnas arbitrio Judicis, ubi multum diffuſe.

40 Item † adde, quod ſtatutum de puniendo libero arbitrio Judicis, non reſpicit caſum, ubi eſt pœna determinata à ſtatuto. Paul. de Caſtrenſ. *in l. certo genere* §. *ſi totus in fi. de ſerv. ruſt. præd.* Mazzol. *conſi.* 18. *a.* 67.

41 Item † adde, ſi ſtatutum diceret, poſſit Judex arbitrari uſque ad mortem; non poſſet imponere pœnam mortis, quia tunc dictio uſque ſtat excluſive. Soc. *in c. licet, n.* 18. *de pœn.*

Item adde, ſi ſtatutum diceret, quod debeat puniri corporaliter ad arbitrium Judicis, non poterit extendi ad mortem, ſecundum Chaſſan. *ſuper conſuet. Burgund. fol.* 170. *numero* 4.

42 Item † adde, quod licet Judex habeat arbitrium in dictis attentatis, non tamen conſummatis, non poteſt pœnam mortis arbitrari. Bal. *in conſil.* 423. *coquus confecit venenum, col.* 2. *vol.* 3. Alexan. *conſil.* 15. *col.* 2. *vol.* 1. Chaſſan. *ſuper conſuet. Burgund.* §. 5. *fol.* 173. *verſic. ſecundum declaratio.*

43 Item † adde, quod ſi judex per ſtatutum haberet arbitrium imponendi omnem pœnam, non poſſet imponere pœnam perpetui carceris, ſtatutum enim debet intelligi, dummodo non imponatur pœna à lege prohibita, niſi in caſu, quod de jure civili veniret imponenda aliqua pœna, per quam quis efficeretur ſervus pœnæ, ut in damnato in metallum, quod cum illa pœna non ſit in uſu, poterit etiam ſecularis Judex loco ipſius pœnam perpetui carceris imponere, ſi ex forma alicujus ſtatuti talis pœna imponeretur. Socin. *in rub. de pœn. n.* 21. *cum ſeq.*

44 Item † adde, quod habens arbitrium contra fures, cenſetur etiam habere arbitrium contra defloranres Virgines Ang. *in auth. de leno. per illum tex. verſic. caſtitatis furtum.*

45 Item † adda, quod habens arbitrium in condemnando, non cenſetur habere arbitrium in procedendo, ita quod poſſit terminum maleficis coarctare, vel prorogare. Jaſ. *in* §. *bonæ fidei, n.* 24. *inſtit. de action.*

Item adde circa iſtam quæſtionem, an Judex habens arbitrium poſſit ſe extendere ad mortem, videndum Monticel. *in practic. crim. in reg.* 2. ubi ponit multas limitationes, & noviſſime D. Far. *in crim. quæſt. in q.* 17. *n.* 34. *cum ſeq.* ubi latiſſime more ſuo, ſed iſta quæſtio a tot Doctoribus ita diffuſe, & diligenter examinata eſt ſuperflua; arbitror enim, quod his temporibus, quibus Principes volunt eſſe Judices, nemo Judex reperiatur ita fatuus, qui audeat inconſulto Principe reum ſuo arbitrio ad mortem condemnare. Bajar.

(*x*) *Poſſit imponere pœnam mortis*) Hunc paſſum diſputat Maranta *diſpu.* 3. *per totam.* Drog.

(*y*) *Nam gloſſ.*) Hanc gl. ſequuntur Bar. & Ang. *in l. ſacrilegi capite, ff. ad leg. Jul. pecul.* Alex. *conſ.* 5. *& conſ.* 62. *vol.* 1. Marſil. *in l. de minore in princip. ff. de quæſt.* Salic. *in rub. C. de col.* Intellige tamen quod non liceat judici arbitrari, de pœna mortis, aut alia pœna ſanguinis, niſi concurrant qualitates, & circumſtantiæ, quæ ſuadent talem pœnam imponi: ut per Joan. de Imol. *in c. ut inquiſitionis, de hæret. in* 6. *& in l.* 2. *ff. de public. jud.* vide Bal. *in l.* 1. *in fi. C. de iis, qui latron. vel al. crim. reos occul.* Gutor.

(*z*) *Idem dixit*) Alex. Turam. *in l. non puto, c.* 3. *nu.* 63. *de jure fiſci*, & alia etiam, *n.* 73. Ros.

(*a*) *Aut circumſtantiarum ſit talis*) Supra *hac ead. q. ver. oſculum ſeſereas in fine.* Lroe.

(*b*) *C. de tranſact.*) Adde, quod fuerit originale dictum Joan. de Imol. *in c. inquiſitiane, ſuper gl. in ver. alioqui, de accuſ.* ubi dedit talem intellectum ad gl. reputatam ſing. *in d.* §. *in ſumma*, ex quo ſalvavi aliam glo. *in l. ſecularis, la* 2. *in verb. conſiderantium, ff. ad l. Jul. pecul.* quæ ſentit, quod pœna extraordinaria, ſeu arbitraria non ſit ut pœna capitis intelligenda, ut conſideravit Dom. Alex. *in conſ.* 121. *col. pen. verſ. & ſecundum, lib.* 1. *& in d. conſil.* 121. *col. fin. lib.* 7. & vide *in conclu. mea commun. opin.* §. *judex, a.* 43. Giach.

(*c*) *Pœnam ſimilem*) Hoc idem habetur Jaſ. *in l. ſi poſt tres ſub n.* 5. *ff. ſi quis caut.* Menoch. *de arbit. jud. lib.* 2. *cent.* 2. *caſ.* 145. *ſub n.* 8. Et nota, qui arguis a ſimili, ut non tranſcendas naturam ſimilium; ſimilia namque dicuntur ea, † quorum di- 48
verſi ſunt termini, una tamen eſt ratio, ſic Dec. *conſ.* 328. *n.* 4. *circa med.* Dixi ad Neguſan. *tractat. de pignor.* 4. *membr.* 2. *par. princ. ſub numer.* 165. *infra quæſt.* 87. *verſ. functus eſt prope finem.* Adde tex. *in l. fi. C. de coll* Vide melius, quam alibi per Menoch. *d. tract. de arbit. jud. lib.* 2. *centur.* 1. *caſ.* 84. & adverte, quia cum certa non reperitur lex, tunc proceditur à ſimilibus Aym. Cravet. *tract. de antiq. tempor. par.* 4. *verſ. videmus, numer.* 35. *ad fin.* & quomodo procedatur in ſimilibus *dicto tract. antiq. tempor. par.* 4. *verſ. transeo nunc n.* 102. non tamen ſemper eſt tutum procedere arguendo de ſimilibus ad ſimilia, idem Menoch. *d. tract. de arbit. jud. lib.* 2. *centur.* 3. *caſu* 238. *ſub num.* 6. vide, quæ in hoc propoſito dixit Flor. *in l. ſi quando* §. 6. *ſub num.* 2. *ad fin. C. unde vi*, & in hoc propoſito vide Fel. *in c. cæterum col. pen. extra de reſcrip.* comprehendit tamen dictio alius, vel alia, etiam majora aliquando, ut per eundem Fel. *in can. nonnulli col.* 28. *eodem tit. & in cap. ad audient. prin. de reſcrip.* & in materia ſimilium recurre ſemper ad eundem Fel. *in c. Capitulum poſt principium extr. de reſcrip.* & dixit Bal. *in l.* 1. *colu. antepen. verſ. ſed juxta prædicta, C. de furt.* quod ſimilitudo eſt eadem qualitas in diverſis rebus, & hic adde, quæ dixit Marant. *in ſuo ſpeculo*, 4. *par. jud. diſtin.* 1. *tit. an ſit Judicium civile, vel criminale, ſub numer.* 77. *ad fin.* Idem Fel. *in cap. ſedes, ad fin. eod. tit. de reſcript.* Drog.

(*d*) *Sciat etiam*) Farin. *d. q.* 17. *n.* 18. Ros.

Scias etiam) Adde, † quod judices ſemper debent cavere, 46
ne aliquid dicant judicando, quod videatur vulgo iniquum, & ejus opinioni non applaudat, quæ eſt quodam modo quoddam jus naturale inſitum naturaliter mentibus cujuſlibet non artificialiter, licet de jure ſcripto poſſit illa vulgi opinio cavillari gl. *in l. ſi major annis C. de tranſact.* & Paul. de Caſtr. *conſ.* 300. *n.* 1. *vol.* 2. ut dixi etiam ſupra *in q.* 55. *verſic. circa primum.*

Item † adde, quod in generali arbitrio dato alicui Judici 47
non venit poteſtas confiſcandi bona. Decia. *in c.* 1. *in fin. de officio deleg.* Alex. *conſ.* 116. *n.* 13. *vol.* 2. & Menoch. *de arbit. jud. q.* 93. *n.* 80. Bajar.

(*e*) *Et nota in hoc propoſito*) Plot. *in l. ſi quando*, §. 16. *n.* 13. Ros.

(*f*) *In carceribus conſtituas*) Sic etiam tempore, quo fiunt relationes in Senatu ſolent rei vocari ad carceres; ſupra *q.* 64. *verſi. pariter etiam ad fin.* & de relatione habetur ſupra *qu.* 40. *verſic. ſed nunquid in fin. quæſt.* 62. *verſic. fama autem ad fin.* At licet relatio cauſæ habeat vim concluſionis, Capyc. *deciſio.* 180. *n.* 10. tamen exceptio innocentiæ tunc non eſt excluſa,

Dec.

Dec. *in l. etſi nihil. num.2. ff de reg. jur.* vide Menoch. *de arbit. jud. lib. 2. cent. 3. caſu 236. ad fi. & ead. centur. caſu 292. numero 32.*

48 (*g*) *Aliud eſt etiam genus*) Adde † Menoch. *de arbitrar. judic. caſu 391. fol. 366.* & ibi, an Sacerdos poſſit immutare pœnas conſuetas, vel a canonibus indictas, vel à ſummo Pontifice. Bajar.

(*h*) *Arbitrio ſacerdotum*) Adde, & fuſius vide per Jac. Menoch. *de arbitr. jud. lib.2. cent.4. caſ. 391.* ubi tres habes extenſiones, pariterque tres declarationes. Bajar.

QUÆSTIO LXXXIV.

Traduntur nonnullæ concluſiones, quas in cauſis criminalibus judicem ſcire oportet.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Puniri corporaliter nemo poteſt, niſi in delicto dolus intervenerit.*
Statutum diſponens, quod homicida decapitetur, debet intelligi de homicidio doloſo, ib.
2 *Plura delicta ad eundem finem tendentia an debeant pluribus pœnis puniri.*
Et quid ſi eodem tempore commiſſa fuerint.
Et quid ſtante ſtatuto puniente vulnera, ſeu percuſſiones, ibidem,
Percutiens Clericum pluribus vicibus eodem impetu an incurrat plures excommunicationes, ibidem.
3 *Et quid dicendum, ſi cum eodem telo plura vulnera unico ictu inferantur.*
4 *Et quid ſi delicta ſint diverſi generis.*
Et quid ſi extent ſtatuta, unum puniens delationem armorum, aliud puniens inſultum. & aliud puniens vulnera, an ſi quis inſultum faciat, & vulneret cum armis, ſit unica pœna, vel pluribus puniendus, ibid.
5 *Vulnerans animo tantum vulnerandi, & deinde aſſumens animum occidendi, & occidens, an puniatur de homicidio tantum, an autem etiam de vulneribus.*
6 *Et an propter reiterationem delictorum, vel conſuetudinem delinquendi quis poſſit gravius puniri.*
7 *Plures delinquentes contra unum an teneantur omnes in ſolidum.*

Ex Additionibus.

1 *Dolus in delictis quando requiratur.*
2 *Et quomodo probetur.*
3 *Dolus præſumitur modis 123. remiſſ.*
4 *Dolus non datur, ubi non eſt cauſa delinquendi.*
5 *Dolus verus, & præſumptus quomodo probentur, remiſſ.*
Dolus dicitur probatus probata violentia.
6 *Dolus quid ſit.*
Calliditas quid, ibid.
Machinatio quid, ibid.
Fraus quid, ibid.
7 *Cuſtos carceris ratione culpæ poteſt puniri capite.*
8 *Culpa quando puniatur capitaliter, remiſſ.*
9 *Culpa lata quando æquiparatur dolo.*
10 *Culpa quando dicatur lata, & latiſſima.*
11 *Statutum puniens homicidium morte quomodocunque commiſſum habet locum etiam in homicidio commiſſo ſine dolo.*
12 *Et quid ſi fuerit commiſſum ad defenſam.*
13 *Homicidium ſine dolo commiſſum punitur arbitrariè.*
14 *Statuta pœnalia requirunt dolum.*
15 *Pœnæ an ſint multiplicandæ, quando quis plura delicta commiſit.*
16 *Reſiſtentia facta Curiæ an confundatur cum homicidio ſubſequente poſt reſiſtentiam.*
17 *Delicta quando dicantur plura, remiſſive.*
18 *Vulnus quando dicatur.*
19 *Vulnus an dicatur tumefactio ab extra, ſi intus ſit facta ſciſſura.*
Et quid ſi tumor ille aperiatur ferro, n. eod.
20 *Statutum puniens vulnus, an procedat in vulnerante cum dentibus, cum ſanguine, vel cum armis non offenſibilibus.*
21 *Accuſatus de pluribus percuſſionibus non expreſſo numero poterit puniri de duabus.*
22 *Et quid ſi fuerit dictum de pluribus, & pluribus.*
23 *Et quid ſi de multis.*
24 *Vulnera plura inferens eodem tempore an debeat unica tantum pœna puniri.*
Et quid ſi fuerint illata unico, n. eod.
Vulnerans unica percuſſione, ex qua tribus in partibus exit ſanguis, an puniatur pro unica percuſſione, ex ſtatutis, remiſſ.
*24 *Statuta a conſuetudine interpretantur.*
25 *Inſultus & delatio armorum an confundantur.*
26 *Cephal.* in conſ. 204. *impugnatur.*
Inſultus, & percuſſio quando confundantur, n. eod.
27 *Delictum minus an confundatur cum majori.*
28 *Reiterare delictum quando quis dicatur.*
29 *Reiteratio delictum aggravat.*
Tortura non tollit pœnam ordinariam in ſolito delinquere, ibid.
*29 *Condemnatio unius ex pluribus ſociis alteri non nocet.*
30 *Statutum puniens pœna mortis furtum decem ſcutorum, an habeat locum, ſi plures unam rem furati ſint dicti valoris.*
31 *Sententia lata in perſonam unius ex conſortibus delicti, an proſit, noceatve aliis, remiſſ.*
32 *Socii alicujus furti, vel rapinæ an teneantur in ſolidum, ad reſtitutionem, & quid in utroque foro: & ſi unus ſatisfaciat in ſolidum, an alii teneantur pro æquis portionibus, remiſſive.*

Dictum eſt de pœnis: nunc de ſententiis pœnalibus videndum eſt, nam in ipſarum pœnarum 1 impoſitione multa ſunt, quæ judicem præ oculis habere oportet, quæ quidem nos hoc loco breviter attingemus. (*a*) Et in primis quidem ſcias, quod regulariter in pœnis criminalibus nunquam poteſt quis puniri corporaliter, niſi dolus interveniat. Ita dicit Bart. *in l. 1. num. 1. ff. ſi quis teſtament. lib.*... & eſt communis ſententia Doctorum, ut dicit Cæpoll. *conſ. crim. 33. col. 2. verſ. quod ſic probatur.* Neque ſufficeret lata culpa: nam (*b*) in criminalibus, cum agitur de imponenda pœna mortis, vel mutilationis membri, lata culpa non æquiparatur dolo. Et hanc opinio. dicit eſſe communem Jaſ. *in l. in actionibus nu. 23. & 26. ff. de in litem jur.* quem refert Blan. *in pract. crim. fol. 56. n. 537. & ſeq.*

Nunius *de los corregidores, fol.* 240. *col.* 3. *in princ.* Bermon. loquendo in crimine adulterii, *in tractat. de concub. fol.* 57. *numer.* 71. Diaz. *regul.* 450. ubi ponit hanc concluſionem pro regula, Claud. *in l.* 1. *numer.* 33. *de legibus.* Et loquendo de pœna mortis, vel mutilationis membri imponenda, idem atteſtatur Cagnol. *in lege contractus, numer.* 10. *ff. de regul. jur.* quem refert Villalo. *in ſua collecta communium opinio. in littera L, in verbo Lata culpa.* Sed certe hoc locum habet non modo ſi agatur de imponenda pœna mortis, vel mutilationis membri, verum etiam ſi agatur de imponenda quacunque alia pœna corporali, ſecundum gl. quæ ſimpliciter loquitur *in d. l. in actionib. in verbo, Non etiam ob culpam,* quam DD. ſequuntur, teſte Marſ. *conſ.* 67. *numer.* 40. (*c*) Et ex hac concluſione infertur, quod ſi ſtatutum diſponat, quod homicida ſit decapitandus, debet intelligi, (*d*) dummodo homicidium ſit commiſſum, non autem culpa. Et eſt communis opin. ut dicit Jaſ. *in d. l.* 1. *numero* 70. *ff. de legib. & in d. l. in actionibus numer.* 26. quem refert Vivius *in li. communium opin. fol.* 239. *verſ. ſtatutum diſponens,* Dec. *in d. l. in actionibus num.* 39. quem refert Ploſtus *in repet. l. ſi quando numer.* 765. Curt. jun. *in l. fin. numer.* 9. *ff. quod quisque jur.* Menchiaca *controverſ. illuſtr. cap.* 96. *numer.* 32. Et hoc receptiſſimum eſſe atteſtatur Alcia. *in l. magna negligentia, ff. de verb. ſignif.* Faciunt quæ dixi ſupra *hoc eod. lib.* §. *Homicidium, verſ. Culpa dicitur.* (*e*) Pro culpa vero punitur delinquens, quando culpa præceſſit delictum: Et ita dicunt communiter. Doctores, ut dicit Anan. *in cap. de infantibus, num.* 4. *de iis qui filios occid.* Reperio tamen aliquos tenuiſſe, quod etiam pro (*f*) lata culpa poſſit quis corporaliter puniri, licet non eadem pœna, qua poſſet puniri pro dolo, ſed alia leviore. Et hanc opin. dicit eſſe communem Maranta *in ſuo Specul. fol.* 26. *num.* 59. *in fin.* quam ego etiam quandoque vidi in Senatu obſervari: ſed regulariter pro culpa non ſolet aliquis corporaliter puniri. Quæ autem dicta ſunt de pœna corporali, eadem locum habent etiam in pœna infamiæ: (g) nam condemnatus propter culpam non efficitur per talem ſententiam infamis. Ita tenuit d. gloſſ. *in l. in actionibus, in verbo, Non etiam ob culpam,* & eſt communis opinio, ut dicit Rom. *ibi num.* 16. Fama enim, & vita æquiparantur. Faciunt ea quæ dixi ſupra *hoc eod. lib.* §. *Homicidium, verſ. Idemque & multo.*

2 Scias (*h*) etiam, quod regulariter plura delicta ſimul concurrentia, omnia puniri debent. Ita colligitur ex text. *in l. nunquam plura, ff. de privat. delictis.* Hæc tamen concluſio non eſt ita generaliter intelligenda ſed pro clariori ſolutione diſtinguendi ſunt caſus. Primus eſt, quando quis plura delicta ejuſdem generis committit, puta, quia plures percuſſiones, vel plura vulnera infert alicui: & tunc ſi quidem id facit ex intervallo, omnes fatentur, quod pluribus pœnis eſt puniendus pro numero percuſſionum illatarum, vel vulnerum: & ita videtur ſenſiſſe gloſſ. *in d. l. nunquam plura, in verbo, occiderit,* quæ in hoc communiter approbatur, ut dicit Boer. *deciſ.* 82. *numero* 10. præſertim ſi propter iterationem delicti interſit partis offenſæ. Et ita de facto ſervari atteſtatur Alberic. *in* 2 *par. ſtatut. quæſtio.* 24. *num.* 4. Si vero illa inferat eodem tempore, tunc aliqua eſt controverſia inter Scribentes. nam gloſſ. *præallegata in d. l. nunquam plura,* videtur tenere, quod quando non intervenit ſeparatio delictorum, unica tantum pœna puniri debeat. Sed Bart. *in d. l. nunquam plura. poſt num.* 4. poſt Dyn. reprehendit illam gloſſ. & dicit, quod ſi illa gloſſ. eſſet vera, deſtrueret totum mundum, & quod eſt contra tex. illius legis. Et dicit Socin. *conſ.* 63. *n.* 9. *lib.* 1. quod in hoc communiter Doctores videntur ſequi opinio. Dyn. & Barto. quod ſcilicet etiamſi percuſſiones, vel vulnera eodem tempore illata ſint, debeat pro eorum numero pœna multiplicari. Et illum refert Placa *libro* 1. *delict. cap.* 1. *n.* 18. refert etiam, atque ita frequentiori calculo hanc quæſtionem diffiniri atteſtatur Didac. *libro* 2. *reſolutionum cap.* 10. *num.* 8. Cæterum Jacob. de Arena. *in l. item apud Labeonem,* §. *convicium, ff. de injur.* dixit in hoc articulo eſſe diſtinguendum, juxta verba legis, vel ſtatuti: ut ſi quidem ſtatutum imponat ſimpliciter vulneranti, vel percutienti pœnam 100. librarum, eo caſu, etiamſi plura vulnera eodem tempore illata fuerint, unica tantum pœna 100. librarum imponenda ſit: ſi vero ſtatutum imponat pro quolibet vulnere pœnam 100. librarum, tunc puniendus ſit in tot 100. libris, quot vulnera intulerit. Et hanc opinio. Jacob. de Arena. dicit eſſe communem Florian. *in l.* 1. *ff. ad leg. Aquil.* prout illum refert Placa *in loco præalleg.* Et ex hac opin. Jac. de Aren. infertur, quod cum ex diſpoſitione *c. ſi quis ſuadente,* percutiens Clericum incidat in excommunicationem, ut dixi ſupra *quæ.* 77. *verſic. percutiens clericum,* ſi quis percutiat Clericum eodem impetu 4. aut 5. vicibus, unam tamen excommunicationem tantum, non plures incurrit. Et hanc dicit eſſe communem opin. Didac. *in d. c.* 10. *poſt num.* 8. *verſ. quartum ſi ejuſdem.* Placa *in d. cap.* 1. *num.* 10. Sed certe hanc diſtinctionem Jacobi pariter reprobat Bart. *in d. l. nunquam plura, num.* 11. tenens, quod indiſtinctè pœna pro numero vulnerum multiplicanda ſit; ſubdens, quod ita obſervat conſuetudo; & ego ſtatim dicam.

Hæc (*i*) autem omnia locum habent, quando hujuſmodi vulnera pluribus ictibus illata fuerunt: ſed ſi quis unico ictu plura vulnera inferat, quia cum bidente, vel alio inſtrumento bifurcato eodem ictu aliquem in diverſis corporis partibus vulneravit? Reſp. quod (*k*) pro unico tantum vulnere puniendus eſt ſecundum communem opin. antiquorum, dicit Alb. *in* 2. *parte ſtatutorum, quæſt.* 38. licet ipſe contrarium teneat, quam etiam opin. dicit eſſe communem, & quotidie in practica obſervari. (*l*) Vivius *in li. communium opin. verſ. ſtatutum imponens,* Ang. autem *de malef. in verb. & dictum Titium, num.* 2. refert pariter *in hac quæſt.* Jacob. de Aret. diſtinxiſſe eo modo, quo ſupra dictum eſt; & ſubdit, quod opi. Jac. communiter tenetur, referens ita atteſtari Floria. *in d. l.* 4. *ff. ad l. Aquil.* quem tamen in libro meo non reperio hoc dicentem. Et affirmat, quod illam vidit in practica ſemper obſervari. Hoc idem atteſtari Florian. dixit Barbat. in Apoſt ad Bart. *in l. gemina, ſub num.* 1. *in verbo, Ego puto. ff. arbo. furtim caſarum* Bar. autem *in d. l. ſi gemina, num.* 1. tenuit, quod etiam hoc caſu debeat indiſtinctè pro pluribus vulneribus puniri. Alexand. *in l. quod dicitur, la* 1. *in fin. ff. de verb. oblig.* dicit, quod diſtinguendum eſt, ut per Bar. *in d. l. ſi gemina,* deinde ſubdit, quod omnes concludunt eſſe inſpicienda verba ſtatuti, an loquatur de percuſſionibus, aut de vulneribus. Ego certè ſemper vidi in practica obſervari opin. Bartol. ut ſcilicet ſive ſtatutum loquatur *per verba, Si percuſſerit. vel vulneraverit*; vel per verba, *Quod pro qualibet percuſſione,* vel vulnere, ſemper puniatur delinquens ſecundum numerum percuſſionum, vel vulnerum. Et hoc ſive illata ſint eodem ictu, ſive pluribus. Poterit tamen judex, ubi in hujuſmodi caſibus dubitari contingat, (*m*) informare ſe à peritis ſuper interpretatione, quam talia ſtatuta habuerunt à conſuetudine, & ſecundum illam judicare: quia minime mutanda ſunt, &c.

Alius (*n*) eſt caſus, quando delicta ſunt diverſi gene- 4

gene,

generis: & hoc caſu ſi committantur ex intervallo, res nullam habet difficultatem, quin omnia punienda ſint, ut habetur *in d. l. nunquam plura*: ſi vero facta ſunt eodem tempore, & ad eundem finem tendant, punitur delinquens ſolummodo pœna magni delicti. Et poteſt poni exemplum; ſi extent in civitate tria ſtatuta, unum puniens delationem armorum in centum, aliud puniens inſultum in centum; aliud puniens vulnus in centum, & aliquis inſultet alium cum armis, & vulneret: certe non eſt in omnibus iſtis pœnis puniendus, ſed ſolummodo puniri debet in centum pro vulnere; quia pœna inſultus, & armorum confunditur cum pœna vulneris. (*o*) Ita colligitur ex gloſ. *in l. qui de crimine, verb. plurima, C. de accuſ.* quam ſequuntur omnes Scribentes, ut dicit Marſ. *in l. ſi in rixa*, n. 15 *ff. de ſicar.* Pract. Jod. *cap.* 77 n 4. Jo. Arno, *dialogo* 47. *per conſtitutionem.* Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Jafred. *deciſ.* 95. quem refert Vivius *in li. commun. opin. verſ. ſtatutum puniens.* Et illa gloſſ. ſolet allegari, quod minora delicta (*p*) confunduntur cum majori, ita quod ſolum majus delictum punitur. Et dicit Marſil. *in l. unica, n* 54. *C. de raptu Virgin* quod illam gloſſ. ſequuntur Doctor. Et ita ſervavit Senatus in quodam Joan. Baptiſta de Furnariis. qui projecerat pilam ferream in ſuum adverſarium, & deinde prior enſem evaginaverat, quem unica tantum pœna juſſit puniri 1559.

Sed pone, aliquis aggreſſus eſt alium [*q*] animo
5 tantum illum vulnerandi, & vulneravit: deinde & aliquo dicto, vel facto illius ſupervenerit impetus vulnerandi, & mutato propoſito illum occidit: nunquid erit puniendus de occiſo tantum, an autem de vulnerato, & etiam de occiſo? Reſp. Bar. *in d. l. nunquam plura, n.* 5. dicit, quod ex quo fuit duplex impetus, ſcilicet, primo vulnerandi, & deinde occidendi debet de utroque teneri. Sed certè univerſalis conſuetudo contrarium obſervat, ut dicit Ang. *in d. l. nunquam plura. n.* 7. quem refert Anan. in *c. fi. poſt n.* 5. *de colluſ. deteg.* Nam ex unitate rixæ minus delictum cum majori confunditur. Et quamvis fortè opin. Bar. ſit de jure verior nihilominus ab hac opin. quam conſuetudo approbavit, nullo modo eſſet in practica recedendum: nam pœna homicidii, quæ eſt pœna mortis & confiſcationis bonorum, abſorbet [*r*] omnes alias pœnas corporales, & pecuniarias.

6 Sed [*ſ*] hic incidenter quæro, nunquid propter reiterationem delictorum, vel conſuetudinem delinquendi, reus poſſit gravius puniri? Reſpond Bart. *in l.* 1. *n.* 2. *C. de ſuper exactor. lib* 10. dicit quod licet alias crimina non eſſent capitalia, poteſt tamen reus (*t*) propter conſuetudinem delinquendi puniri pœna mortis. Et ſecundum hanc opin. aliquando fuiſſe practicatum in ſacro Conſil. Neapol. atteſtatur Gramm. *conſil. crimin.* 17. n. 16 *& voto* 17 *per totum*, ubi refert fuiſſe ad mortem condemnatum quendam, qui eodem tempore quinque uxores habebat. Idem etiam practicatum fuiſſe per Parlamentum Pariſienſe refert Papo *lib.* 24 *tit.* 10 *arreſto* 9. Sed idem Gramm. *deciſ.* 16 *nu* 7 dicit, quod quicquid ſit in puncto juris, hoc in practica non recipitur, ut ſcilicet propter conſuetudinem delinquendi pœna ordinaria augeatur. Et hæc opinio mitior eſt & illam ſequi ſolet Senatus, qui nunquam in delictis non capitalibus propter quamcunque reiterationem ſolet pœnam mortis imponere, ſed tantummodo vel torturam atrocius inferre, vel ad extraordinariè puniendum gravius arbitrari.

Ultimo quæro, nunquid plures [*u*] delinquentes
7 ſimul contra unum teneantur omnes in ſolidum? Reſp. quod ſic, ut eſt text. *in l. ſi plures ff. de injur.* & eſt communis regula, ut atteſtatur Natta *conſ.* 79. *n.* 10.

ADDITIONES

Ad Quæſt. LXXXIV.

(*a*) ET *in primis quidem*) Vulpell. *reſp.* 127. *numer.* 5. Far. 4. *vol. in ſpect.* 1. *q.* 88. & quomodo puniatur. *ibid. inſpect.* 2. & quod lata culpa non ſufficiat *d. inſpect.* 1. *n.* 20. item de pœna mortis, vel mutilationis membri imponenda ibi *n.* 22. Ros.

Et in primis quidem ſcias) Adde, † quomodo in delictis 1 requiratur dolus, ad hoc ut quis puniatur ad mortem. Marſ. *in ſingul.* 176. voluntas, & propoſitum *in l. frater tuus C. ad l. Cornel. de ſicar.* & quando imponitur pœna pecuniaria pro delicto commiſſo, tunc non requiritur dolus, Bal. *in l.* 1. *ult. col. ff. de leg.* & Jaſ. *in l. juſte poſſidet. penult. col. ff. de ac. quir. poſſ.*

Item † adde, quod dolus indiciis, & conjecturis probatur, 2
& centum viginti tres modos præſumendi dolum accumulavit † Luc. de Penn. *in l. quemadmodum C. de agric. & cenſ. li.* 3
10. de hoc vide etiam Mascar. *de probat. concl.* 530. *&* 531. Decian. *conſil.* 32. *n.* 3. *cum multis ſequ. volu.* 3. & præſumitur in eo dolus; qui aliquod commodum recepturus, ut per Bar. *in l. ſi cum exceptione*, §. *in hac ff. quod metus cauſa.* Soc. jun. *in conſil.* 37. *n.* 30. *vol.* 2. & Com. *conſ.* 63. *num.* 9. *vol.* 3. Ruin. *conſ.* 2. *vol.* 3. *& conſ.* 8. *vol.* 4. Crav. *conſ.* 6. *&* 75. *n.* 13. Rol. *conſil.* 45. *n.* 35. *vol.* 1. *conſ.* 11. *n.* 52. *vol.* 3. Menoch. *conſ.* 98. *n.* 22. Cæphal. *conſil.* 355. *n.* 52. *vol.* 2. Plot. *in l. ſi quando, n.* 259. *C. unde vi.* & † ubi nulla adeſt cauſa delinquendi, non datur 4
dolus, ut per Caſtrenſ. *in l. fluminum*, §. *fin. de damno infecto, & in l. altius, C. de ſervit.* & plene Foller. *in practica cenſ. in verbo Nicolaus Epiſc. put numer.* 46. & in quibus caſibus dolus præſumatur, latiſſime habetur per Menoch. *de præſump. lib.* 5. *præſump.* 3. *num.* 14. *cum ſequent.* & inter duos dolos in dubio minor dolus eſt præſumendus, & ideo minus puniendus, Bal. *in l. ſi prædium ſub n.* 17. *C. de actio. action.* & † quomodo probetur dolus verus, & dolus præſumptus, Ri- 5
min. jun. *conſil.* 43. *n.* 44. *& conſi.* 184. *n.* 1. *cum ſeq.* & de dolo vero, & præſumpto, vide etiam Menoch. *de recup. poſſeſ. remed.* 15. *n.* 153. dolus dicitur probatus probata violentia, Bal. *in d. l. ſi quando n.* 125. & quid ſit † dolus, quid calliditas, ma- 6
chinatio, & fraus, quid dolus præſumptus, aut manifeſtus, Bertaz. *conſil.* 374. & ibi addentes, *volum.* 2. Bajar.

(*b*) *Nam in criminalibus lata culpa*) Adde, † quod fallit in 7
cuſtode carceris, qui ratione culpæ poteſt puniri pœna capitis, *l. ad commentarienſem, C. de cuſtod. reorum*, & ita per illum tex. hanc regulam limitat Suarez. *in allegationibus ſuis allegat.* 27. *& ibi verſic. bene facit*, quod Bal. dicit, idem eſſe in cuſtode arcis, vide etiam Boer. *in deciſio.* 217. *n.* 2. ubi ſimiliter tenet in hoc caſu cuſtodis carcerum, latam culpam æquiparari dolo, ut puniatur cuſtos ex lata culpa ad mortem: multos alios caſus, in quibus ex culpa lata, ſive dolo quis puniatur capitaliter, ponit † Ang. *in l. milites, ff. de cuſto. reo.* & Marſ. *in* 8
l. lex Cornelia ff. ad l. Cornel. de ſicar. & Gomeſ. *de delict. c.* 3. *ſub numer.* 17. Tiraquel. *de pœnis temper. cauſ.* 14. *nu.* 5.

Item † adde, quod licet lata culpa æquiparetur dolo in cri- 9
minalibus, quando eſt pœna pecuniaria, hoc tamen fallit, quando lex, vel ſtatutum facit expreſſam doli mentionem, quia tunc non æquiparatur, ſecundum Plot. *in tract. de in lit. jur.* §. 6. *n.* 32. *fol.* 91.

Item adde, quod lata culpa non æquiparatur dolo, quando delictum de ſui natura importat dolum. Ruin. *conſil.* 2. primo quæritur, *numer.* 6. *vol.* 5. & quæ † ſint dolus, culpa latiſ- 01
ſima, lata, & levis; & quando culpa æquiparatur dolo, vide Captam *in reg.* 78. ubi latiſſime Alcia. *in l. magna negligentia, ff. de verb. ſignif. numer.* 4. *& ſeq.* Rim. jun. *in conſil.* 301. *nu.* 76. Ceph. *in conſil.* 577. *numer.* 24. *vol.* 4. & quando *nu.* 258. *C. unde vi.* Tiraq. *cauſ.* 14. *numer.* 6. *&* 7. & ad hanc regulam, quod lata culpa in criminalibus dolo non æquiparetur, ponit decem limitationes Diaz. Epiſcopus *in regul.* 540. Bajar.

(*c*) *Et ex hac concluſione infertur*) Far. ubi ſup. *numer.* 25. Ros.

Et ex hac concluſione) Adde, † quod iſta doctrina non pro- 11
cederet, ſi ſtatutum diſponeret, quod pro homicidio quocunque modo commiſſo quis pœna mortis puniatur, ſecundum Salyc. *in l.* 2. *numer.* 12. *C. de noxal.* cujus ſententia videtur ab omnibus approbata *in l.* 1. §. *nunciatio, ff. de oper. nov. nunciat.* Dec. *in rubr. extra. de prob at. n.* 11. & Menoch. *de arbit. caſu* 324. *n.* 14. Goza. *conſil.* 5. *n.* 7. Natta *conſil.* 160. *n.* 2. Rimin. jun. *conſi.* 101. *n.* 14. quam limitationem per bonas rationes recte improbat Barto. Romul. *in l. ut vim, nu.* 192. *verſic. ſed hujuſmodi limitatio*, quem refert, & ſequitur Hiercon. *comm. opin. cent.* 4. *concluſ.* 63. & licet opin. Salic. eſſet
vera, non † poſſet procedere in homicidio commiſſo ad de- 12
fenſionem. Becci. *conſi.* 51. & Vivi. *commu. opin. verb. ſtatutum*

imponens pœnam corporalem: ſed doctr. Salic. ſecundum Bertaz. *in conſil. 79. n. 37.* ubi multos alios idem tenentes accu-
13 mulavit, eſt iniqua, & fuit reprobata: & † homicidium ſine dolo committens arbitrio Judicis punitur, ut per Menoc. *in d. caſu* 324. *n.* 12.

14 Item † adde, quod ſimiliter leges, ſive ſtatuta contra invadentes, accipientes, aut occupantes poſſeſſionem, vel bona alterius; vel contra præſumentes, aut falſificantes aliquid; non habent locum niſi contra invadentes, aut arripientes, vel occupantes, vel præſumentes, aut falſificantes dolo malo: & etiam ſaltem requiritur lata culpa ad hoc, ut quis pœna pecuniaria puniri poſſit. Marſ. *ſing.* 287. Alexan. *conſil.* 64. *col. fin. vol.* 3. & Plot. *in l. ſi quando*, §. 2. *n.* 25. Bajar.

(*d*) *Dummodo homicidium ſit commiſſum dolo*) Hinc ſumitur vera interpretatio ad ſtatutum noſtrum Pallavicinum *in criminalibus lib.* 2. *rub. de homicidio*, dum dicit, quod quæcunque perſona qualitercunque homicidium commiſerit, condemnetur in amputatione capitis: nam talis pœna locum non habet, dolo non interveniente: & ea dictio qualitercunque, & quomodocunque intelligitur, & refertur ad ſpecificata, videlicet ſi homicidium commiſſum fuerit ſive per ferrum, ſive per venenum, & ſic dictum ſtatutum, quicquid aliter ſenſerit Sal. declarat Dec. *in l. in actionibus*, *n.* 20. *poſt med. ff. de in lit. jur.* tractatur autem hæc materia melius quam per Doct. Et hic *lib.* 3. *c.* 3. dixit Menoch. *de arb. jud. li.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 324. opinio autem Sal. eſt rejecta, quicquid in ambiguo relinquat Menoch. loco jam citato, *n.* 14. in ibid. per Dec. & hinc adverte judex, quod ex quo delictum culpoſum tantum non punitur prout delictum dolo commiſſum, ne in inquiſitione ponas, delictum culpa tantum factum fuiſſe deliberatum: quia quoties elideretur per reum inquiſitum qualitas illa deliberata, veniret abſolvendus, nec forte, condemnandus eſſet aliqua pœna, de qua hic, & ut habetur ſupra *in §. homicidium verſ. culpa ex his*, quæ dixit Boſſ. *tit. de inquiſit. n.* 82. *cum ſeq. & tit. quomodo procedatur per actionem in delict. ſub n.* 4. arg. tex. *in l. ſi ſervus ſervum*, §. *ſi olivam*, §. *octavenus ff. ad l. Aquil.* Dec. *conſ.* 83. *n.* 2. *cum ſimil.* & quæ dixit Fel. *ex mente Ang. in c. ſedes, col.* 7. *de reſcript.* quem citavi in propoſito infra ad *q.* 94. *verſ. Cæterum*, idem Fel. *in c. ex parte*, el 1. *coll. mini* 15. *ſub verſic. reſtringe* 2. *ibi*, 2. modo procedit impugnatio Domini mei: *de reſcript.* Drog.

(*e*) *Pro culpa vero*) Farin. *vol.* 5. *q.* 126. *p.* 2. *n.* 66. *& ſeq. & q.* 110. *vol.* 4. *n.* 35. Ros.

(*f*) *Lata culpa*) Item lata culpa, an & quando ſit punibilis, vi. per Ang. de Aret. *in §. quia autem*, *n. fi. Inſt. vi bono. rapto.* ubi etiam quod de levi, & leviſſima, relative, vide Giach.

(*g*) *Non condemnatus*) Far. ubi ſup. *n.* 30. Ros.

(*h*) *Scias etiam*) Far. *vol.* 1. *q.* 20. *n.* 30. Ros.

15 *Scias etiam*) Adde in hac materia, quando plura † delicta in foro contentioſo, & in judiciali pluribus pœnis ſint vindicanda, Soc. *in c. ea quæ*, *n.* 12. *de pœn.* ubi diſtinguendo poſuit, novem principales caſus, & hanc materiam multum diffuſe tractavit, & vid. Alex. de Nevo *in conſ.* 93. ubi quidam rapuerat mulierem, & furtum fecerat, & muros civitatis aufugiendo tranſcenderat, & quaſdam clauſuras aperuerat, & conſuluit, quod pluribus pœnis debebat puniri, cum non tollatur pœna unius delicti pœna alterius delicti; ſed quando omnia delicta habent præambulum neceſſarium ad illud delictum, tunc pœna unius tollit pœnam alterius: & in hac materia vide etiam Bertaz. *in conſ.* 205. & ibi addita, &
16 Jo. Boieg. *in conſ.* 33. ubi etiam habetur, an reſiſtentia † facta Officiali Curiæ confundatur cum homicidio ſubſequenti poſt reſiſtentiam: & quomodo cognoſcatur, an ſit unum delictum,
17 aut plura delicta, vide Bar. *in l. hos accuſare.* §. 1. *ff. de accuſ.* & Bal. *in l. cum ratiocin. C. qui accuſ. non poſſ.* Bajar.
18 (*h*) *Si vero ſtatutum*) Adde, quod † vulnus dicitur, quando fit ſciſſura in cute, vel ſeparatio in corpore, ſeu mutilatio, *l. ſi ſervus ſervum*, §. *rupiſſe*, *ff. ad l. Aquil.* & Bart. *in l. prætor ait*, §.
19 *fin. ff. de injur.* Item adde, quod ſi ſit facta tumefactio † propter percuſſionem, dicitur illatum vulnus, ſi ejus cauſa ſit facta ſciſſura, ſeu ſeparatio intrinſecus: licet non appareat ab extra,
20 & hæc faciunt ad hujuſmodi ſtatuta † de vulneribus loquentia, ita tradit Soc. *in rub. de homic. volunt. n.* 18. ſed Bart. *in l. prætor.* §. *qui atrocem, ff. de jurejur.* dicit, quod ſi oportet, quod tumor ille aperiatur ferro, dicitur vulneraſſe, & habet locum ſtatutum de vulnere, quem refert, & ſequitur Afflict. *in conſtit. ſi quis aliquem rub.* 12. *lib.* 1. *n.* 5. & ibi *nu.* 6. *cum ſeq.* habetur etiam, an percutiens cum dentibus cum ſanguine, vel cum armis non offenſibilibus debeat puniri pœna ſtatuti punientis vulnerantes.

Item † adde, quod accuſatus de pluribus percuſſionibus non
21 expreſſo numero percuſſionum, poterit puniri de duabus percuſſionibus ut ſecundum Bal. *in l. fi. deic.* §. *ſi quis decem. ff. de leg.*
22 3. & ſi de pluribus & pluribus percuſſionibus † quis eſſet querelatus, intelligeretur de quatuor, ſecundum Bar. *in l. ſi gemina*, *n.* 7. *ff. arbor. furtim cæſa.* & hoc communiter obſervari ait: ita etiam Aret. *de malef. in verb. plurib.* & Rom. *conſ.* 301. & ſi in accuſatione diceretur, quod multas † intulerit 23
percuſſiones, verificaretur in duabus, vel tribus ſecundum Bar. *in l.* 1. §. *hoc reſcriptum, ff. ad Syllan.* & Ceph. *in conſil.* 125. *n.* 43. & ad omnia prædicta vide Lauren. Tenni. *in caut.* 3.

Item adde, quod Farin. *in ſuis quæſt. crim. in q.* 22. *n.* 12. im- 24
pugnat hanc opin. Jac. de Arena dicentis, quod inferens plura † vulnera eodem tempore non debet puniri, niſi unica pœna, ſi ſtatutum ſimpliciter imponat pœnam vulneranti, & tenet, quod graviori pœna ſit puniendus, cum non ſit credendum, quod ſtatuentes voluerint eandem pœnam imponere pro pluribus vulneribus, quam impoſuerunt pro unica tantum: quia pœnæ ſemper ſunt commenſurandæ cum delictis, & ſic diſſentit etiam ab opinione Bar. cum ſit nimis rigoroſe, ut pœnæ in totum ſint multiplicandæ, juxta multiplicationem delictorum eodem impetu commiſſorum, ac ſi diverſis temporibus patrata fuiſſent, & ita ſecundum opin. Domini Far. vidi ſervari in practica. Bajar.

(*i*) *Hæc autem omnia*) Vel etiam manu vacua, & exeat ſanguis a pluribus partibus, ut per Bal. *conſ.* 433. *lib.* 5. & vi. Far. *q.* 20. *n.* 16. *lit.* 1. Ros.

Hæc autem omnia) Adde videndum addentes ad Bertaz. *in conſ.* 205. *in littera B. verſ. ego in hac re.* ubi diſtinguit, ſi vulnerans eligeret illud armorum genus, ut plura vulnera inferre poſſet, quod teneretur de pluribus vulneribus, aut caſu, & impetu talia arma acciperet, quod unico vulnere tantum puniri deberet, & ſtante ſtatuto, quod pro qualibet percuſſione quis puniatur in decem, ſi quis percuſſit Titium unica percuſſione, ex qua exivit ſanguis de tribus partibus an puniatur pro unica percuſſione, vel pro tribus, Bal. *in conſ. l.* 351. *vol.* 2. Bajar.

(*k*) *Pro unico tantum vulnere puniendus*) Hoc idem in pluribus vicibus blaſphemante, uno tamen iracundiæ calore tenet Alc. *tract. de præſumpt.* 6. *n.* 4. Drog.

(*l*) *Vivus*) *Opin.* 285. *& opin.* 17. Ros.

(*m*) *Informare ſe à peritis*) Et eſt ſumme notandum pro Judicibus: & hinc colligo † ſtatuta interpretari a conſuetudine: 24
alium modum interpretandi ſtatuta, vide infra *q.* 85. *verſic. ſolet etiam ibi*, *Primus eſt caſus.* Drogh.

(*n*) *Alius eſt caſus*) Farinac. *decl. quæſt.* 20. *n.* 17. 19. *&* 22. Ros.

Alius eſt caſus) Adde, quod ſi major eſſet pœna delationis
† armorum, quam inſultus, vel percuſſionis, nihilominus at- 25
tenditur pœna inſultus, vel percuſſionis, ita conſuluit Cephal. *conſil.* 204. *n.* 41. *cum ſeq.* in caſu delationis archibuſetti parvi ad rotam, cum quo fuerat factus inſultus: & licet pœna delationis archibuſetti eſſet maximum, tenuit tantummodo eſſe imponendam pœnam inſultus, quod mihi non placet,
† quia ſequeretur hoc abſurdum, quod deterioris conditionis 26
eſſet ille, qui ſimpliciter archibuſettum detuliſſet, quam ille, qui cum eo deliquiſſet, ſed ſecundum addentes ad Bertaz. *in conſil.* 205. *verſic. quarto*, ad utramque pœnam teneretur, & ibi atteſtatur, quod Bertaz. ejus pater ita judicavit.

Item adde, quod ſi delictum eſt ante inſultum, tunc punitur delictum, & inſultus, ſi vero præceſſit inſultus, & ſtatim atrocius delictum eſt ſecutum, tunc punitur illud atrocius delictum ſine inſultu nec inſultus poterit intentari, ſeparatim à delicto, etiam quod inſultus factus fuiſſet in uno territorio, & majus delictum in alio, dummodo in continenti, ita tradit Chaſſan. *in conſuet. Burgund. fol.* 294. *verſic. notanter*, ubi allegat Bald. ita tenuiſſe *in c.* 1. *de pace jur. firm.* §. *injuria punitur*, *n.* 11. *circa fin.* ſed Chaſſaneus non vidit Bald. quia ibi
contrarium dicit, ſcilicet, quod inſultus † non confunditur 27
propter diverſitatem territorii. Cyn. *in l. qui de crimine*, tenuit illud, quod dicit Chaſſan. *in loco ſupra citato*, ut refert Salyc. *in l. pen. n.* 16. *C. de accuſ.* ubi quæſtionem iſtam late examinavit plures faciendo diſtinctiones, cum vide. Bajar.

(*o*) *Ita colligitur*) Idem tenet Bart. *in l. quemadmodum*, *ff. ad l. Aquil. & l. inficiando*, §. *illud*, *ff. de furt. circa finem.* Joan. And. *in addit. Spec. in tit. de homic. ſuper rub.* Bald. *in l. quicunque, C. de ſervis fugit*, *l. divortio*, *ff. ſol. matr. l. adverſus in fin. C. de furt.* Anchar. *conſil.* 272. Bajar.

(*p*) *Confunduntur cum majori*) Ceſſet ergo minor, ubi extat major: & hinc nota, quod actus diverſi tendentes ad eundem finem habentur tantum pro uno; & vide *in hoc propoſito ſup. q.* 36. *verſic. Quæro quid ſi per laicum*, *ibi*, & uterque condemnatur, quod videtur huic rationi contrarium: & dum his allegat gloſſ. *in l. Qui de crimine C. de accuſat.* Quomodo procedat d. *gloſſ.* declarat Alexan. de Nevo. *inter conſil. crim. diverſ. conſil.* 90. *ſub n.* 10. *verſic. Non obſtan. volu.* 1. licet ego nunquam invenerim illum text. *l. adverſus*, *nec adverſo*, *C. de Furt.* At hunc caſum hic tactum melius declarat idem Alexan. de Nevo ubi ſupra *conſil.* 91. *per totum.* Drogh.

Confunduntur cum majori) Adde, quod contrarium tenet Covar. *variarum reſol. lib.* 2. *c.* 10. *n.* 8. quem reprobat Mag.

deci-

deciſio. Lucenſi 84. *in fin.* In hac materia vide Joan. Andr. *in Addit. Spec. in tit. de homic.* Bajar.

(q) *Animo tantum illum vulnerandi*) Adde in ſic mandante vulnerari tantum, infra *q.* 89, *verſic. Pone aliquis*, ubi quod vulnera non dantur ad menſuram. Drog.

(r) *Abſorbet omnes alias pœnas*) Et ideo recte inferri videtur, per hanc rationem, ut in dicta pœna ultimi ſupplicii ceſſet pœna reſtitutionis furatæ rei, aliter tamen non diſponente ſtatuto, de quo ſupra *q.* C. *verſic. & hæc quidem ad fin.* & ibi dicit; Item attenta tali ratione in conſequentiam mortis non confiſcantur bona ſuis, ut eſt ſup. *q.* 78. *verſic. ſed pone*; pœna etenim mortis ſufficit, ſi abſorbet alias pœnas, non ut intelligas, quod abſorbeat, id eſt trahat ſecum, ſed perimat; Quia ſi quis reperiatur condemnatus pro homicidio in pœna capitis, ſed pro furto in pœnam furcarum, non eſt cur ſequuta una pœna non evaneſcat altera, de qua quæſtione habetur per Bald. *in l. omnes C. de delat. lib.* 10. Men. *de arbit. jud. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 341. *n.* 9. *in fin.* in pecuniariis tamen pœnis citra mortem major pœna minorem non perimit, nec è contra, de qua quæſt. habetur per Bart. *in l.* 3. §. *cum Titio*, *ff. de admen. leg.* Refert Cravet. *de antiq. temp. par.* 4. *verſic.* 1. *n.* 113. Vide infra *q.* 99. *Quæro etiam*, & vide, quæ dixi *infra q.* 85. *verſic. Tertius eſt caſus, circa fin.* Item in contrarium adducitur, quia de jure communi pro homicidio non imponitur pœna confiſcationis bonorum, quæ reſervantur deſcendentibus *auth. damnatorum C. de bon. proſcri.* & tamen pœna ultimi ſupplicii tali modo deberet etiam ſecum trahere pœnam bonorum, ut eſt *ſup. q.* 78. *verſic. Multa autem*, & *verſic. Ceterum*; loquitur tamen ibidem ſecundum antiqua Jura, ut dixi. Drog.

(ſ) *Sed hic incidenter*) Latius Farin. *vol.* 1. *q.* 23. & 20. *n.* 12. *q.* 107. *vol.* 4. *part.* 1. *art.* 7. *n.* 87. Ros.

28 *Sed hic incidenter quæro*) Adde, quot vices requirantur, ut quis dicatur † reiteraſſe, & ſæpius commiſiſſe. Luc. de Pen. *in l. unica, C. de ſuperexact. l.* 10. & ſecundum Gramm. *deciſio.* 16. conſuetudo delinquendi inducitur per duas vices, & *dec.* 36. *n.* 9. & Simon. de Pret. *conſil.* 104. ubi tenet, hoc procedere etiam, quod in tortura confeſſus non fuerit, ſed quod tantum ſit convictus: & ibi *n.* 25. dicit, quod reiteratio delictorum aggravat pœnam, etiam quod pluries fuerit punitus: & *n.* 46. dicit, quod licet regulariter tortura paſſa tollet pœnam ordinariam, hoc non procedit, ſi in reo ſit frequentia delictorum capitalium.

29 Item adde, † quod reiteratio auget pœnam, quando conſuetudo delinquendi eſt in eodem genere, ſive ſpecie mali, & quod delicta vere ſint probata, & quod de dictis fuerit punitus, vel gravatus a lege, vel ab homine, ita declarat Anguſſola *in conſil.* 18. *lib.* 1. Bajar.

(t) *Propter conſuetudinem delinquendi*) Supra *in §. furtum*, *verſic. ſed an pro furto magna*, & ibi magis mala furandi conſuetudo habetur in conſideratione, quam rei valor, prout è converſo aliquando hominis probitas, rigorem Juris temperat, & illa habetur in conſideratione. Capyc. *deciſio.* 203. *poſt n.* 17. Item vagabundi, qui alias delinquere ſolent, torquentur nullis aliis præcedentibus indiciis, ſupra *q.* 64. *verſic. ſed pone*, *in fine.* Drog.

(u) *Plures delinquentes*) Et ideo moriente ex pluribus vulneribus a pluribus illatis tenentur omnes de homicidio, (licet non puniantur omnes pœna mortis) extraordinarie, Judicis arbitrio ſupra *in §. Homicidium, verſic. aut plura poſt med.* Dec. *in l. favorabiliores n.* 60. *de reg. jur.* Meñ. *de arbitr. judic. lib.* 2. *cent.* 4. *caſu* 362. Drogh.

Plures delinquentes) Adverte tamen, quod condemnatio
*29 † unius ex pluribus qui tenentur de eodem crimine, non nocat alteri, tex. & ibi Bal. *in l. ſi crimine*, *C. de adult.* Giach.

30 *Plures delinquentes*) Adde, quod ſi extaret ſtatutum, † quod committens furtum, valoris puta decem ſcutorum, pœna mortis puniatur; ſi plures facerent inſimul furtum dicti valoris, quo inter eos diviſo, quælibet pars non aſcendit ad dictam ſummam nihilominus omnes poteſunt ſuſpendi, quia quilibet tenetur in ſolidum. Andr. de Iſer. *in titul. de pace tenenda*, §. *ſi quis quinque ſolidos col. fin.* & allegat text. *in l.* 1. *C. de condit. furt.* & *in l. vulgaris.* §. *fin. ff. de furt.* & idem tenuit Jo. Ant. de Nigr. *in cap.* 10. *incip. ad hoc. n.* 61.

Item adde, quando pluſes committunt delictum, an ſententia abſolutoria, vel condemnatoria lata in perſonam uni proſit, vel noceat aliis, late per Gomeſ. *de delictis*, *c.* 1. *n.* 88. ubi facit plures concluſiones.

Item adde, ſi plures committunt furtum, vel rapinam, an omnes teneantur ad reſtitutionem in ſolidum, & ſi in utroque foro. & ſi unus eorum reſtituat in ſolidum, an ceteri huic pro æquis portionibus ſatisfacere teneantur, late Covar. *in* 2. *par. relect.* §. 12. *n.* 3. 4. de hoc habetur etiam per Theſaur. *in deciſ.* 254. Bajar.

QUÆSTIO LXXXV.

Explicantur multa, ad quæ judex in pœnarum impoſitione maxime debet animadvertere.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Judex an debeat imponere delinquenti pœnam loci originis, domicilii vel delicti.*
2 *Et quid ſi delinquens ſit forenſis, an poſſit puniri ſecundum ſtatuta loci, in quo deliquit.*
3 *Et quid ſi illud delictum non ſit à jure communi prohibitum.*
4 *Et an ſtatuta pro delictis pœnas imponentia ligent etiam ſubditos delinquentes extra territorium;*
5 *Et an pœnæ ſtatutorum pro delictis impoſitæ, tollant pœnas pro iiſdem delictis à jure communi impoſitas.*
6 *In pœnis alternative impoſitis cujus ſit electio, judicis an rei.*
7 *Et quid ſi ſtatutum diſponat, quod quis pro delicto condemnetur in centum libris, quas ſi non ſolverit intra decem dies, amputetur ei manus, an eo caſu poſſit judex omittere pœnam corporalem, & exequi pecuniariam.*
8 *Et quid econverſo ſtante ſtatuto quod non comparens ponatur in banno, de quo non eximatur, donec ſolverit mille, an ſi ipſe velit ſtare in banno, poſſit judex eum cogere ad ſolvenda mille.*
9 *Ubi agitur de pœna imponenda ex aliqua ſpeciali conſtitutione, debent omnes qualitates verificari, de quibus in ipſa conſtitutione ſit mentio.*
10 *Judex an poſſit ex cauſa minuere pœnam ordinariam pro aliquo delicto à jure communi, vel ſtatuto impoſitam.*
11 *Et an poſſit illam commutare, ſi delinquens non eſt capax illius pœnæ.*

Ex Additionibus.

1 *Inquiſitio contra delinquentem extra territorium quomodo ſit formanda.*
2 *Statutum imponens pœnam novam, an cenſeatur recedere à pœna juris communis.*
3 *Judicis arbitrium ceſſat, ubi lex, vel ſtatutum ſpeciatim pœnam imponit.*
4 *Et quænam ſit imponenda, ſi tempore delicti erat una pœna, & tempore ſententiæ alia diverſa.*
5 *Et quid in cauſa appellationis.*
Pœna ſi imponitur à jure canonico, & alia à jure civili, an utramque reus ſuſtineat, ibid.
6 *Alternativa pœnarum exiſtente cui detur electio, Judici, vel reo.*
7 *Pœna minor eſt eligenda.*
8 *Pœna una electa non admittitur variatio.*
9 *Mortis electio an poſſit remitti arbitrio rei.*
10 *Statutum, quod non ſolventi in terminum amputetur manus, an requirat monitionem.*
Et quid ſi non ſpecificetur tempus in ſtatuto, num. eod.
11 *Et an ſtante tali ſtatuto admittatur Procurator.*
12 *Et ſi elapſo termino ſolverit, cenſetur remiſſa pœna manus.*

13 Et

13 *Et an Judex elapſo termino poſſit eligere pœnam pecuniariam.*

14 *Et dictum ſtatutum quomodo ſit intelligendum.*

15 *Et an ſi notorie non ſit ſolvendo, adhuc debeat expectari tempus ſtatuti.*

16 *Et ſi in defectum pœnæ pecuniariæ debet decapitari, requiritur dolus.*

17 *Qualitates à jure præſumptæ an ſint probandæ, vel ſolum allegandæ.*
Et quid ſi inſunt de natura rei, n. eod.

18 *Statuto puniente utentem falſo inſtrumento doloſe, an dolus ſit probandus.*

19 *Libellus ſufficit quod præſumptive concludat.*

20 *Qualitas in inquiſitione non probata an poſſit probari poſt ſententiam ad augendam pœnam.*

21 *Qualitas probanda debet probari, tam agendo, quam excipiendo.*

22 *Niſi in fine accuſationis fuerit petitum, reum condemnari ſecundum formam Juris, Conſtitutionum, & ſtatutorum.*

23 *Judex ex cauſa poteſt alterare pœnam ſtatutariam, & conſuetudinem.*
Judex poteſt minuere pœnam ex cauſa, licet lex præciſe illam pœnam imponat, n. eod.
Et hoc etiamſi Judex non haberet facultatem diſpenſandi, n. eod.

24 *Etiam quod juraſſet ſervare ſtatutum.*

25 *Item mitigare pœnam ſtatuto puniente delictum attentatum, ſicut perfectum.*

26 *Item ſi pro modica ſumma pœna mortis imponatur à ſtatuto.*

27 *Judex ex cauſa poteſt in ſententia reſervare ſamam condemnato.*
Item Notario condemnato de falſo famam, & exercitium, ibid.

28 *Judex an teneatur mitigare pœnam.*
Et quando poſſit eam alterare, remiſſ. ibid.

29 *Et an in ſententia teneatur exprimere cauſam.*

30 *Et quid in Regno Neapol. remiſſ.*

31 *Magiſtratus minor quis dicatur.*
Cauſæ cohærentes delicto, & extrinſecæ quæ dicantur, ibid.

32 *Judex non poteſt facere compoſitionem poſt ſententiam, inconſulto Principe.*

33 *Nec etiam poſt appellationem, cui fuerit renunciatum.*

34 *Compoſitio ut valeat, quid requiratur.*

35 *Et quid ſi in ſententia non fuerit expreſſa pœna.*

36 *Judex imponens minorem pœnam ſine cauſa, quomodo puniatur.*

37 *Judex in compoſitionibus non debet eſſe nimis liberalis, alias præſumitur fraus.*
Compoſitiones in Regno Neap. quomodo fiant, ibid.

38 *Judex alterans pœnam, an debeat cauſam exprimere.*
Et quid ſi poteſt adiri Superior, ibid.

39 *Pœna mortis in Regno Neap. non poteſt commutari, niſi ad triremes.*
Quod tamen non procedit in Officialibus Baronum, ibid.
Nec ſervatur de conſuetudine, ibid.

40 *Confiſcatio bonorum non habet locum, quando imponitur pœna extraordinaria.*

41 *Judex mitius punire debet ne reus moriatur.*
Manus non debet amputari patri famil. habenti plures filios infantes, ſed debet potius relegari.

*41 *Mulier publice torqueri non debet.*

SEd (*a*) quoniam plerumque propter diverſitatem fori originis, domicilii, vel delicti, & eorum locorum jura, vel ſtatuta diverſas pœnas imponentia in faciendis condemnationibus dubitari ſolet, quæ pœna pro delictis ſit imponenda, videamus, an judex debeat imponere pœnam loci originis, vel loci delicti, & an pœnam juris communis, vel ſtatuti. Et quia materia eſt valde intricata, diſtinguendi ſunt nonnulli caſus. 1

Primus eſt, quando judex loci delicti procedit contra delinquentem, qui eſt ſibi ſubditus etiam (*b*) ratione originis, ſeu domicilii. Et caſus modicam habet difficultatem: nemo enim dubitat, quin ſit puniendus ſecundum leges, & ſtatuta ipſius loci. An autem quando in eodem loco reperitur una pœna impoſita à jure communi, & alia à ſtatuto, debeat judex imponere pœnam ſtatutariam, vel pœnam juris communis, *dixi infra, verſiculo, debent etiam.* 2

Secundus eſt caſus, quando judex loci delicti procedit contra forenſem, qui deliquit in ſuo territorio: Et hoc caſu, ſi quidem pro eo delicto non reperitur impoſita alia pœna per ſtatuta locorum, quam ea, quæ eſt impoſita à jure communi, nulla etiam eſt controverſia, quo minus puniri debeat ſecundum diſpoſitionem juris communis. Et in hoc pariter nemo dubitat. Functus eſt, quando ſtatutum loci delicti imponit pro eo delicto aliam pœnam, nunquid poſſit judex ipſius loci delicti condemnare hujuſmodi forenſem in (*c*) pœnam ſtatuti: & ſic an ſtatuta pœnalia ſuper delictis ligent etiam forenſes? In qua quidem quæſtione aliqui ſimpliciter dicunt, quod judex loci delicti poteſt punire delinquentem, etiamſi non ſit de juriſdictione ſua, non ſolum ſecundum jura communia, ſed etiam ſecundum ſtatuta ſua. Et ita tenere communiter Legiſtas dicit Felin. *in c. à nobis, il 1. numero 1. de ſentent. excommunicationis.* Ita etiam communiter teneri atteſtatur Abb. *in c. fin. numero 24. de foro compet.* Hanc quoque opin. dicit eſſe communem Felin. *in dict. c. fin. numero* 24. & illam ubique ſervari atteſtatur Albericus *in 3. parte ſtatut. quæſt.* 1. Bartol. autem *in l. cunctos populos, numero* 21. *C. de ſumma Trin.* diſtinguit, quod, aut tale delictum eſt prohibitum etiam à jure communi, & eo caſu poteſt forenſis delinquens puniri etiam pœnis contentis in ſtatuto; (*d*) Aut vero non eſt prohibitum de jure communi, ſed ſolummodo ſecundum ſtatuta ipſa civitatis, vel loci; & tunc non punitur, niſi fuiſſet ſciens, vel ignorantia ſupina. Et hanc opinionem Bartol. oſtendit eſſe communem Jaſon. *in d. l. cunctos populos in prima lectur.* n. 40. illum refert Boſſ. *in tit. de pœnis, nu.* 18. licet in libro meo aliter loquatur: quinimo (ni fallor) *in 2. lectur. num.* 67. concludit, quod in judicando melior eſt opin. contra Bartol. Hanc etiam opin. Bartol. dicit eſſe æquiorem, & magis communem Marſil. *in l. fin. num.* 81. *ff. de juriſd. omn. jud.* Plus dicitur Moder. *ſuper conſuetud. Pariſ.* §. 30. *poſt num.* 150. quod hæc eſt communis, & vera concluſio, quod etiam forenſes, & alii probabiliter ignorantes pœnas à ſtatuto loci ultra jus commune impoſitas, nihilominus ſubjiciuntur pœnis ſtatuti loci, in quo delinquunt, ex quo intendunt delinquere, & committunt crimen à jure commune prohibitum. Et illum refert Didac. *in repet. c. alma mater, fol.* 493. *colum.* 2. *de ſentent. excommun. in* 6. Hanc etiam dixit eſſe opin. communiter Doctorum Gand. *in tit. de pœnis reorum n.* 16. Et generaliter quod delinquens debeat puniri pœna impoſita à ſtatuto loci, in quo punitur, dicit eſſe communem concluſionem Marian. *in c. poſtulaſti, n.* 16. *de foro competent.* Hoc tamen intellige, ut procedat in pœnis ſecularibus

laribus; ſecus autem in pœna ſpirituali, prout eſt pœna excommunicationis à ſtatuto impoſita: illa enim non ligat probabiliter ignorantes, etiam in actu à jure communi prohibito, & damnato. Et hanc opin. dicit eſſe communem Crot. *in repet. capituli ut animarum, in fin. principii, de conſtitut. in 6.* prout illum refert Didac. *in loco præallegat.* Et licet in puncto juris hæc limitatio vix poſſet ſuſtineri, cum non videatur ſubeſſe aliqua probabilis ratio differentiæ inter pœnam excommunicationis, & alias pœnas: nihilominus cum hæc opin. magis faveat animabus crederem non eſſe ab ea in judicando recedendum.

3 Sed quid ſi delictum, de quo agitur, non quidem ſit prohibitum à jure communi, ſed tamen per totam Provinciam, ut plurimum, vigeant ſtatuta illud prohibentia, prout eſt in extractione frumenti, quæ communiter per totam Italiam eſt prohibita per ſtatuta civitatum, ut per Bart. *in loco præalleg.* Reſpond. Bart. ibi tenet, (*e*) quod poſſit forenſis etiam hoc caſu puniri pœna ſtatuti id prohibentis, nec poſſit ſe excuſare (*f*) prætextu ignorantiæ. Et dicit Corn. *conſil. 64. in fin. lib. 3.* quod in hoc omnes concordant. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Legiſtarum Imola *in l. fin. §. licet quis. ff. de publica.* Videtur enim eo caſu talis forenſis delinquens contra hujusmodi ſtatuta eſſe in ſupina ignorantia: merito non eſt excuſandus. Ego tamen quicquid ſit de rigore juris, dicerem in prædictis caſibus ſtandum eſſe judicis arbitrio, qui inſpecta facti, & perſonarum qualitate pro ſua religione decernet, an forenſis plectendus ſit pœna ſtatuti, vel in totum excuſandus, vel ſaltem pœna ex aliqua parte temperanda. Et ita ego in hoc Ducatu ſæpiſſime vidi excuſari forenſes, qui moram non traxerant in Dominio, à pœna impoſita contra (*g*) deferentes archibuſios rotatos, & hujusmodi: & conſulerem (ubi aliquo modo poſſet ignorantia dici probabilis) ut judices ſemper in mitiorem partem inclinarent. Vide, quæ dixi *ſupra qu. 82. ſtatut. 7. verſ. quæro numquid.*

4 Tertius eſt caſus, quando Judex originis, vel domicilii procedit contra ſubditum ſuum, qui deliquit extra territorium, an ſcilicet poſſit imponere pœnam ſtatuti loci originis, vel domicilii, & ſic an ſtatuta imponentia pœnam pro delictis, ligent, ſubditos delinquentes extra territorium. Super quo opus eſſet deciſione Cæſarea, ut dicit Angel. *in l. fin. ff. de juriſdiction. omni. judic.* prout illum refert Everard. *conſ. 45. colum. 3. verſ. Non obeſt etiam*, licet Ang. in lib. meo id non dicat. Et *in hac quæſt.* Bart. *in d. l. cunctos populos, numero 47. & ſeq.* tenuit, quod quando ſtatutum expreſſe loquitur de delinquentibus extra territorium, comprehendat etiam eos, qui extra territorium delinquent: & in hoc opinio. Bart. communiter approbari dicit Socin. *conſil. 302. nume. 4. in lib. 2.* Quando (*h*) vero ſtatutum ſimpliciter loquitur; tunc dicit Bart. quod judex originis, vel domicilii non poteſt punire ſubditum delinquentem extra territorium, niſi ſecundum pœnam impoſitam à jure communi, vel ſecundum ſtatuta loci, in quo deliquit, non autem ſecundum ſtatuta ipſius loci originis, vel domicilii. Et hanc opin. dicit eſſe communem Alex. *conſ. 111. poſt n. 1. col. 2. verſic. & cum ſit. lib. 2.* quem refert Pariſ. *conſ. 159. n. 6. lib. 4.* & Ruin. *conſ. 84. in fin. lib. 4.* & Afflict. *ſuper 3. par. conſt. Regni, rubr. 55. poſt num. 19.* & Rochus *de conſuet. fol. 114. n. 20.* & Boſſ. *in ti. de pœn. n. 19.* Idem atteſtatur Auguſt. ad Ang. *de maleſic. in verbo, hæc eſt quædam inquiſitio, num. 84.* Ita etiam communiter teneri atteſtatur Felin. *in c. à nobis, in 1. n. 6. de ſenten. excommun.* quem refert Pariſ. *in d. conſ. 150. numero 7. & ſequ.* Duenas *reg. 146.* Et ita pluries vidi apud nos obſervari, quia ſ. ubi poterat haberi notitia ſtatutorum loci delicti, ſemper fuit impoſita illa pœna, licet per conſtitutiones hujus Ducatus alia pœna eſſet impoſita. Et in ſpecie ita concluſum fuit in Senatu in cauſa cujuſdam Thomæ Bolognini contra quem procedebatur pro vulneribus animo deliberato illatis cuidam in caſtris Senatus 15. Octobr. 1556. D. P. Et memini, quod cum Illuſtr. Alexander Vicecomes, tunc Senator, & Prætor Cremonæ condemnaſſet quendam Adam Tinctum Cremonenſem pro uxoricidio per eum commiſſo ſuper territorio Brixienſi, in amputatione capitis abſque bonorum confiſcatione, & fiſco reclamante fuiſſet ei conceſſa reſtitutio in integrum: Senatus (*i*) intellecto, quod licet ſtatutum Brixiæ pro eo delicto imponeret pœnam confiſcationis bonorum, nihilominus ex conſuetudine illius Curiæ non ſolebat talis pœna imponi, & quod prius idem Adam fuerat pro eodem delicto à Prætore Brixiæ condemnatus ſolummodo in amputatione capitis, omiſſa bonorum confiſcatione, confirmavit ſententiam latam per ipſum Illuſt. Vicecomitem, & fiſco ſilentium impoſuit, 19. Decembr. 1548. P. N. Et ideo à prædicta diſtinctione non recedas in judicando, quamvis (ut dixi) Marian. *in d. c. poſtulaſti, n. 16* generaliter dicat communem concluſionem eſſe, quod delinquens debeat puniri pœna impoſita a ſtatuto loci, in quo punitur.

An autem poſſit Judex loci domicilii, vel originis procedere contra ſubditum, qui deliquit extra territorium, per viam inquiſitionis, dixi ſup. *quæſt. 39. verſ. ſed quæro.*

Debet etiam judex advertere, quia ſi pro aliquo maleficio ſit impoſita aliqua pœna per jus commune, vel aliam legem antiquam, poſtea fuit condita lex nova, vel ſtatutum imponens aliam pœnam pro eodem maleficio: eo caſu imponenda eſt pœna ſtatuta à lege nova, non autem à lege antiqua, vel à jure communi. Bene (*k*) verum eſt, quod in hoc articulo variæ fuerunt aliquando opin. Doctorum: nam aliqui tenuerunt, quod per ſtatutum imponens pœnam novam non intelligatur ſublata pœna juris communis. Et ita poſt nonnullos antiquos tenuit Bart. *in l. 1. nu.... ff. de vi bonor. rapt.* Et hanc opinio. commun. teneri atteſtatur Cyn. *in l. qui ſepulchra C. de ſepul. viol.* quem refert Anchar. *in capitulo generi de regul. jur. in 6* & Caccialup. in *repet. l. omnes populi, num. 90. ff. de juſti. & jure.* Idem dicit Bald. *in l. non eſt novum, ff. de legibus*, quem refert Aug. ad Angel. *de maleſ. in verbo. Et ibi eſt caput, n 9.* Et hanc opin. teneri per Doctor. atteſtatur Ang. *in d. l. qui ſepulchra, verſicul, in text. ibi, nihil enim.* Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Abbas *in c. de cauſis, n. 14. de offic. deleg.* Idem dicit Salic. *in d. l. qui ſepulcra, poſt n. 6. ver. quæro nunc. C. de ſepul. viol.* prout illum refert Anan. *in c. fin. n. 16 de collu. deteg.* qui tamen hoc explicite non atteſtatur, imo dicit, quod licet quo ad nativitatem ſit dubium, tamen quo ad executionem omnes tenent, quod pœna ſtatuti tollat pœnam juris communis, Berous *in d. c. de cauſis, poſt nu. 75.* Contrariam autem opin. quod ſcilicet per pœnam ſtatutariam ſit ſublata pœna juris communis, tenuit Bald. *in l. data opera, nu. 19 & ſeq. C. qui accuſ. non poſſ.* ſubdens, quod ſtatutus eſſet judex, qui aliam pœnam imponeret, quam ſtatutariam: & dicit Pract. Carer. *fol. 519. num. 14.* quod hanc opin. tenent omnes Doctor. Hanc etiam opinio. dicit eſſe communem Dec. *in d. c. de cauſis, numero 24. in fin.* prout illum refert Alciat. *conſ. 453. poſt numerum 5. verſic. non obeſt igitur.* Marſil. *in pract. crimin. §. quæritur, poſt numerum 6.* quem refert Vivius *in lib. communium opin. in verbo, ſtatutum*

tum

tum imponens. Dicit etiam Blanc. *in pract. crim. fol.* 72. *n.* 61. *& ſequ.* quod hæc opin. videtur magis communiter recepta, & quod ita communiter practicatur. Et dicit Alber. *in prima parte ſtatutorum, quæſt.* 8. *num.* 10. *in fin.* quod tutus mundus ita obſervat, licet dicat, quod *in hac quæſtione* opus eſſet deciſione Imperatoris, quem refert Aug. ad Ang. *de maleſ. in verbo. Et ibi caput, poſt num.* 9. & Marſ. *conſil.* 61. *num.* 19. refert etiam Anton. Gomeſ. *lib.* 1. *delictorum cap.* 1. *num.* 38. *in fin.* ſubdens quod licet contraria opin. ſit magis communis, tamen illa ſervaretur judicando, & conſulendo. Hanc etiam opinio. communiter ſervati atteſtatur Gand. *in titul. de aliquibus quæſtionibus num.* 4. Idem dicit Paul. de Caſtro *in l.* 1. §. *dixerit aliquis, num.* 6. *ff. de publicanis*, quem refert Grammat. *conſ.* 35. *num.* 56. & Roland. *conſ.* 35. *num.* 48. *lib.* 2. Et dicit Rota Senen. *deciſ.* 9. *poſita poſt conſil. crim. diverſorum lib.* 2. *numer.* 3 quod hæc opin. prævaluit, & eſt approbata per uſum. Et ita in hac Provincia indiſtincte obſervatur. (*l*) Cum itaque hæc opin. ſit proculdubio magis communis, & à communi conſuetudine approbata, non eſſet ab ea in judicando recedendum. Et hæc concluſio multo magis procederet, ubi pro aliquo delicto judex impoſuiſſet pœnam ſtatutariam: nam eo caſu proculdubio non poſſet poſtea imponi delinquenti pœna juris communis, etiamſi eſſet major, quam ſtatutaria. Cum enim utraque pœna tendat ad vindictam, una per aliam tollitur. Et in hoc omnes concordant, ut dicit Bart. *in d. l.* 1. *in ult. verb. ff. de vi bonor. rap.* quem refert Anan. *in d. cap. ſi. n.* 16. *de colluſ. deteg.*

6 Solet (*m*) etiam plerunque in facto dubitari, nunquid quando à lege, vel ſtatuto ſunt impoſitæ plures pœnæ alternative pro aliquo delicto, ſit eo caſu electio judicis, an rei? Et in hoc quidem articulo gl. *in cap. ſicut Judæi, in gloſſ. fin. de Judæis*, videtur ſimpliciter tenuiſſe, quod electio ſit ipſius judicis. Et illam gloſſ. communiter teneri per Doctor. affirmat Anan. *in eo. c. ſicut Judæi poſt num.* 7. Idem videtur ſenſiſſe gloſ. *in c. à crapula, in gl. fin. de vita & honeſt. clericorum*, quam dicit ſequi communiter Doct. Abbas *in eod. cap. à crapula, num.* 4. Tu vero pro clariori intelligentia inhærendo dictis Bart. *in l.* 1. §. *ſtipulatores, num.* 2. *ff. de effractor.* diſtingue tres caſus. (*o*) Primus eſt, quando verba legis, vel ſtatuti ſunt directa (*p*) ad judicem, puta. Si aliquis commiſerit tale maleficium, judex faciat illum fuſtigari, vel condemnet in ſcutis 10. & tunc electio eſt judicis. Et dicit Ripa *in c. inter cæteras, num.* 59. *de reſcript.* quod cum hac concluſione tranſeunt communiter Doctor. (*q*) Et ratio eſt, quia lex dirigendo verba ad judicem, cenſetur etiam ei dediſſe arbitrium eligendi. (*r*) Secundus eſt caſus, quando verba legis, vel ſtatuti diriguntur (*ſ*) ad reum: puta, ille, qui fecerit tale maleficium, ſolvat 10. aureos, vel relaxet fiſco tertiam partem bonorum ſuorum mobilium: & tunc ex quo lex dirigendo verba ad reum videtur etiam ei dediſſe optionem, dicendum eſt, quod arbitrium eligendi ſpectat ad ipſum reum: & ita tenent communiter Doctores, ut dicit Ripa *in d. cap. inter cæteras, n.* 65. quod ita tenent communiter Doctor. Tertius eſt caſus, quando verba non ſunt directa neque ad judicem; neque ad reum, ſed ſunt imperſonaliter (*t*) prolata: & in hoc eſt difficultas. Bartol. *in loco prææallegato*, primo dicit ſe dubitare: deinde ſubdit, quod putat in dubio electionem eſſe ipſius rei. Gloſſ. autem communiter ſentiunt, quod electio ſit judicis, ut atteſtatur Summa Sylveſt. *in verbo, Pœna n.* 7. Tu vero dic, quod aut utraque pœna eſt corporalis, puta, quia lex dicat, quod pro tertio furto quis ſuſpendatur, vel decapitetur: (*u*) & hoc caſu non omnes fere concordant, quod electio ſit judicis, non rei, quinimo, quod non poteſt judex, etiamſi velit, relinquere ipſi reo optionem, ut dixi infra *quæſt.* 99. *verſic. item quæro.* Aut utraque pœna eſt pecuniaria, puta, pro furto ſit pœna 10. aureorum, vel amiſſionis tertiæ partis bonorum mobilium: & hoc caſu omnes tenent, quod electio ſit rei, ut atteſtatur Cæpol. *in l. ſi fugitivi, num.* 51. *C. de ſerv. fug.* qui tamen ponit exemplum judicio meo valde abſurdam, ſcilicet ſi lex pro delicto imponit pœnam 100. aureorum, vel quinquaginta. Ego certe talem legem, vel ſtatutum nunquam vidi, (*x*) Aut altera pœna eſt corporalis, altera pecuniaria. Et hic caſus proximis diebus contigit in quodam Lancelotto Ferr. qui executionem quandam prohibuerat, pro quo delicto eſt à conſtitutionibus hujus Ducatus impoſita pœna trium ictuum eculei, vel 200. aureorum. Et poſt multa Senatus cenſuit his caſibus (*y*) eſſe in arbitrio rei, an velit ſolvere pœnam pecuniariam, vel ſubire corporalem. Et ita reſcripſit Prætori Viglevani 4. April. 1561. P. N. Quæ tamen omnia intellige, ut procedant, niſi aliud ex verbis ipſius legis, vel ſtatuti colligi poſſet, puta, quia lex diceret ſecundum qualitatem perſonarum, vel inſpecta facti qualitate, vel hujuſmodi: nam hoc caſu, cum adhibenda ſit cauſæ cognitio, dicendum eſt, quod indiſtincte electio ad judicem pertineat.

7 Sed (*z*) hic quæro, Pone, ſtat ſtatutum, quod vulnerans puniatur in centum libris, quas ſi non ſolverit intra decem dies, amputetur ei manus dextra. Modo condemnatus non ſolvit in termino, nunquid poterit judex omittere pœnam corporalem, & facere executionem pro centum libris rei? Reſpond. quod ſic. Ita tenet Bart. *in l. cum duobus*, §. *fin. numero* 2. *ff. pro ſocio.* cujus opinio. Doct. ſequuntur. Et de illa doctrina multum exclamant, ut dicit Auguſt. ad Angel. *de maleſ. in verbo, Quas ſi non ſolveris, n.* 18. & ita in facti contingentia conſuluit Corn. *conſil.* 5. *lib.* 3.

8 Succeſſive (*a*) quæro, pone, ſtat ſtatutum, quod non comparens ponatur in banno, de quo non eximatur, donec ſolverit condemnationem librarum mille. Modo quidam vocatus non comparuit, & fuit poſitus in banno, & condemnatus in mille: nunquid ſi ipſe vult ſtare in banno, & non ſolvere condemnationem, poterit eo non obſtante fiſcus facere executionem, in bonis ipſius pro ſumma librarum mille? Reſpond. quod non: & ita in practica ſervatur, ut dicit Bald. *in authent. bona damnatorum, in fin. C. de bonor. proſcript.* licet relinquat cogitandum, an ſit verum de jure. Sed certe ego credo hoc etiam de jure procedere. Mens enim ſtatuti videtur eſſe, ut ille principaliter ſit poſitus in banno, & deinde ſit in ejus facultate ſolvendo lib. mille ab ipſo banno ſe eximere: unde cum ipſe eligat ſtare in banno, videtur plene ſatisfactum diſpoſitioni ipſius ſtatuti.

9 Ubi (*b*) agitur de imponenda pœna alicujus ſpecialis conſtitutionis, oportet, quod in illo caſu verificentur omnes qualitates in ipſa conſtitutione expreſſæ: alias pœna non committitur. Eſt doctrina Joan. And. *in c.* 1. *de homic. in* 6. quam dicit eſſe ſing. & ab omnibus approbatam Tortus inter conſilia Anton. de Butr. *conſil. ult. numer.* 1. *in fi.* Vide, quæ dixi *ſupra hoc eod. lib.* §. *Aſſaſſinium. circa princip.*

10 Ulterius (*c*) quæro, nunquid judex poſſit ex cauſa minuere pœnam ordinariam impoſitam à jure pro aliquo delicto? Reſpon. quod ſic, ſive agatur de pœna impoſita per jus commune, in quo fere omnes conſentiunt, & ita eſſe communem opin. atteſtatur Dec. *in c. de cauſis, num.* 18. *de offic. deleg.* quem refert Publ. *ſuper conſuet. Alvar. fol.* 163. *num.* 9.

*n.*9. & Vivius *in libro commu.opin. in verb. Judeu ubicunque*: ſive etiam agatur de pœna impoſita à ſtatuto: quo caſu, licet aliqui tenuerint contrarium magis tamen communis opin. eſt, quod poſſit judex etiam pœnas ſtatutarias ex cauſa minuere, ut atteſtatur Aret. *in capit.qualiter & quando,il* 2. *n.*24.*de accuſ.* quem refert Dida. *lib.*2.*reſolut.c.*9.*n.*8. & Placa *lib.*1. *delict. c.*33.*n.*5.Dec.*in d.cap de cauſis,n.*19. quem refert Menchiaca *controver. illuſtr. c.* 14. *n.*4. Blanc. *in pract.crim.fol.* 73.*n.*71.*& ſequ.* Tiraquell. *de pœnis, in præfatione ,n.*22. quem refert Taeg. *in pract.crim.cap.* 13.*n.*17. Sed (*d*) hæc quidem concluſio intelligenda eſt, ut procedat (*e*) in majoribus Magiſtratibus: illi enim poſſunt pœnas ſtatutarias minuere ex cauſa, ſive talis cauſa ſit cohærens delicto, ſive ſit cauſa (*f*) extrinſeca: ſed minores Magiſtratus bene poſſunt minuere pœnam ex cauſa cohærente delicto: ſed ſi volunt pœnam alterare ex cauſa extrinſeca debent (*g*) Principem conſulere. Ita videtur colligi ex deciſ. Bald. *in auth. hodie jurant. C. de judic.* Et hanc limitationem dicit eſſe communiter receptam Blanc. *in loco præallegato, poſt num.* 90. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Dec. *in d. cap.de cauſis, in loco ſupra per me allegato*, prout illum refert Boiſ. *in tit. de pœnis, n.*10. & hoc, niſi conſuetudo Provinciæ aliter ſe habeat, prout in Francia, ubi ex conſuetudine illius regni omnes pœnæ criminales ſunt in arbitrio judicantis, ut atteſtatur Pract. Millei, *fol.* 128. *n.* 47. *& fol.* 147. *n.* 30. nam eo caſu talis conſuetudo ſequenda eſt. Scias (*h*) etiam, quod hæc concluſio intelligenda eſt, ut procedat ante ſententiam, prout loquitur gl. *in l. quid ergo, §. pœna gravior, in verbo, Oneraſſet, circa princip. ff. de infam.* quam dicit eſſe communiter receptam Didac. *pract. quæſt.* 35. *circa fin.* ſecus autem poſt ſententiam. (*i*) Caveant tamen judices, ne id ſine juſta cauſa, & jure approbata faciant, ne aliquid eis deterius contingat: nam Judex, qui in cauſis criminalibus minorem pœnam imponit, quam de jure imponere debeat, eſt infamis, *l. ſervos, C. ad legem Jul. de vi public.* Prætereaque debet puniri eadem pœna, qua erat puniendus reus, ut colligitur ex tex. *in l.*3. *in fin.C. ne ſanctum baptiſ. reiteretur.* Et refert Andr. de Iſern. quod Rex Carolus primus fecit quendam judicem furca ſuſpendi ex eo, quod quendam reum, qui erat condemnandus amputatione capitis, condemnavit tantùm in amputatione manus, quem refert Paris Put. *de ſyndic. fol.* 350. *poſt numerum* 3. & Afflict. *ſuper* 2. *parte conſtitutionum Regni, rubr.* 3. *n.*42. & Chaſſ. *ſuper conſuet. Burg. fol.* 45. *nu.* 29. & Pract. Car. *folio* 515. *n.* 10. Prætereaque debet judex, qui minuit pœnam à jure, vel ſtatuto impoſitam, exprimere cauſam in ſententia, propter quam movetur ad illam minuendam, prout ſe frequenter vidiſſe de facto fieri atteſtatur Jacob. de Belviſ. *in pract. crim. fol.* 46. *in rub. de fuga reo, num.* 62. Puto tamen ſufficere, quod judex dicat ex juſtis cauſis animum ſuum moventibus id facere, abſque eo, quod in ſpecie cauſam ipſam exprimat: quam ſententiam communem eſſe dicit Menchiaca *controver. illuſt. c.* 14. *num.* 5. Ex quibus autem cauſis poſſit judex pœnam à lege impoſitam minuere, dixi *ſup. quæſt.* 60. Item (*l*) ſcias, quod quando pœna ordinaria ex aliqua cauſa minui debet, non poteſt de jure imponi pœna corporalis. Sed hoc de conſuetudine non ſervatur: nam plerumque Senatus minuendo pœnam ordinariam tranſmittit delinquentes ad triremes ad tempus, & quandoque etiam in perpetuum, prout etiam ſervat Conſil. Neapol. ut per Grammat. *deciſio.* 8. *& alibi pluribus in locis.* Et ita practicari atteſtatur Nunius *de los corregidores, fol.* 105. *col.*4. *in princ.*

Non (*m*) omitto etiam circa hanc pœnarum impoſitionem, quod quando delinquens non eſt capax pœnæ, quæ à jure imponitur pro delicto, tunc poteſt judex illam pœnam in aliam commutare. Et ideo, ſi ex forma ſtatuti propter falſum teſtimonium ſit alicui amputanda manus dextra, & ille non habeat manum dextram, vel (*n*) habeat illam aridam, debet officio judicis (*o*) illa pœna in aliam commutari. Et ita dicunt Doctores, ut atteſtatur Bald. *in l. noverit, n.* 5. *C. ut intra cer. temp.* Aran. *in c.* 2. *n.* 2. *de Calum.* Vide in hoc propoſito quæ dixi ſup. *q.* 69. *ver. ſed quid ſi reus.* Et ita vidi quandoque per Senatum juſſum fuiſſe fuſtigare quendam (*p*) Laurentium Biancum pro delatione armorum prohibitorum, eo quia cum eſſet gibboſus, non potuit affici pœna edicti quæ erat ictuum funis: & alias ſæpiſſime (*q*) vidi mutari ex cauſa ictus funis in fuſtigationem, vel alligationem ad catenam infamem, vel exilium, juxta qualitatem facti, & perſonarum. Viſum quoque eſt Senatui, quod pœna ictuum funis publicè non ſit irroganda mulieribus: Et ideo juſſit (*r*) admitti ad compoſitionem quaſdam meretrices, quæ ludum prohibitum luſerant, 2. Januarii 1551. P.N. Et quandoque etiam vidi mutari pœnam triremium in exilium, ut in Joan. Angelo de Portu, 9. Martii 1556. A.C. (*ſ*) Bene verum eſt, quod in hoc Ducatu non liceret judici inferiori hoc facere, niſi conſulto Senatu; Et propter hoc fuit graviter reprehenſus quidam Prætor, qui fecit alligari catenæ infami quendam Antonium Ravarium condemnatum in pœnam duorum ictuum funis, ſub prætextu, quod eſſet hernioſus, 29. Auguſti 1559. P. N.

ADDITIONES

Ad Quæſt. LXXXV.

(*a*) S*Ed quoniam plerumque*) Dec. *in tractat.crim.to.*1.*lib.*4.*cap.* 16.*n.*4.Ros.

(*b*) *Ratione originis, ſeu domicilii*) Adde ſupra *q.* 82.*ſtat.*31 *circa princ.q.*58.*verſic ſed quid dicendum ad med. infra hac eadem qu. verſ.ſi.at* quomodo reguletur compoſitio, quæ contra ſtrofatores fieri ſolet, infra *q.* 95. *verſi. Hæc autem omnia in fi.* Drogh.

(*c*) *In pœnam ſtatuti*) Far. *q.* 108. *vol.* 4. *n.* 16. *&* 17. Ros.

(*d*) *At vero*) Vide Clar. ſupra, *q.* 60. *verſicul. quæro numquid.* Ros.

(*e*) *Quod poſſit forenſis*) Far. *d.q.n.*18.*&* 19. Ros.

(*f*) *Prætextu ignorantiæ*) Scias tamen, in hac materia ſcientiæ, vel ignorantiæ proclamationum, quod de jure loquendo de eis ſcientia non præſumitur, niſi elapſo bimeſtri a die publicationis Nellus *tract.de bannitis* 3.*par. ſecundi temporis q.*20.Felin.*in cap. cognoſcentes de conſt.*dixi ad ſtatuta Pallavicina *in crimin.ib ſtat.*24. vide Dyn. *in c.ignorantia n.* 13. *&* 19.*de reg. jur in* 6. fallit tamen, ut per Fel. *in d.c. cognoſcentes*, ubi vide Drogh.

(*g*) *Deferentes archibuſios rotatos*) Adde hic ſupr. *q.* 62.*ſtat.* 6.*verſic. ſcias autem.* Drogh.

(*h*) *Quando vero ſtatutum*) Faciunt quæ dixi *ſup.q.*38.*verſic. tertio.* ubi allegavi conſilium Bartoli, & quod pœna juris communis attendatur, Vulpell. *reſp.*122.*in fi.* at quod ſecundum ſtatuta originis, ſeu domicilii puniri debeat, Decian. dicit communem *in tract.crim.lib.*4. *c.*16. *n.*4. ſed contra Bal. *conſil.*199. *lib.* 2. ubi Roveſcala *in apoſtilla.* Apud nos videtur caſus deciſi per novas conſtit. *tit. de accuſ. c. procedant*, §. *quod ſi quis de conſtitutioni ſtatutorum noſtrorum pœna.* Ros.

Quando vero ſtatutum) Adde, quod Bart. *in d. l. cunctos populos*, conſilium tradit, † quod quando Judex format inquiſitionem contra extra territorium delinquentem, dicat in concluſione, ſuper quibus omnibus, & ſingulis procedere, & inquirere intendit ſecundum formam ſtatutorum hujus loci, & eum culpabilem punire, & condemnare ſecundum 2
formam juris, & dicit etiam Lauren. Tenni. *in caut.* 41. Bajard.

(*i*) *Quod licet ſtatutum Brixiæ*) Hinc elicitur, quod de jure communi pro homicidio non imponitur pœna confiſcatio-

fiſcationis bonorum, quicquid aliter ſupra dixerit *quæſt. 78. verſic. multa autem, & verſic. cæterum*; nam ſi de jure communi procederet talis pœna, certè in hoc caſu ſervata fuiſſet, ex quo eſſet pœna juris communis ſupra *quæſt. 84. verſic. ſed pono ad fin.* ubi dixi, & hic adde, quod caſu, quo pater tenetur pro filio, vel Dominus pro ſervo, non tamen tenetur pro tali delicto, alibi, & extra locum ſtatuti commiſſo, Jaſ. *in §. actionum, numero* 88. *Inſtit. ad act.* & hic adde, quod forenſis citatus à judice loci delicti, cum forenſis non ſit tali ſubjectus, minime reputatur haberi pro confeſſo; imo licet ſit contumax, audiri debet à proprio judice contra eum procedente vigore ſtatuti de pœna delinquentis extra territorium; ita Marſill *in ſua pract. §. poſtquam, numer.* 65. quod quidem ſtatutum eſt conforme juri communi per text. *in cap. fin. extra de foro compet.* quæ ſic intellexit Hipp. Marſ. *in ſua pract. §. opportune num.* 32. *in fin.* vide quæ dixi *ad q.* 31. *verſic. ſed hæc quidem.* Drog.

(k) *Bene verum eſt*) Adde, quod hanc quæſtionem irridet in ſimili materia Jaſ. *in §. omnium num.* 152. *cum ſeq. Inſtit. de act.* eamque decidit, & ibidem, & vide Capic. *deciſio.* 130. *num.* 11. nota tamen raro ſolere judices condemnare juxta ſummam in ſtatutis, vel legibus comprehenſam, ſed ſecundum ordines, vel decreta Principum, alteratæ namque ſunt fere omnes, & auctæ ſtatutorum pœnæ, ſup. *quæſt.* 31. *verſic. ſecundum formam*, quicquid in contrarium late adducat Boer. *ad conſuetud. Bitur. tit.* 2. §. 16. *ad fin.* qui tamen diſtinguit, an expreſſe debeant tolli pœnæ juris communis, & antiquæ, an vero tacite, ut ibi per eum, & latius per Menoch. *tract. de recuper. poſſ. remed.* 9. *q.* 50. & firmat *tractat. de arb. jud. lib.* 1. *quæſt.* 80. *num.* 16. *& lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 342. *num.* 17. latius *lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 376. *maxime, a n.* 23. *cum ſeq.* videatur tamen Cravet. *de antiq. temp. par.* 4. *verſic.* 1. *num.* 113. mihi tamen videntur opiniones contrariæ concordari poſſe, quia aut delictum eſt commiſſum tempore veteris legis, & tunc etiam nova superveniente judicari debet ſecundum illud tempus: aut eſt commiſſum delictum ſecundum tempus novæ legis, & juxta illius tenorem ſumitur pœna, & hoc eſt ſecundum mentem Felin. *in cap. fin. coll.* 5. *extra de conſtit. allegat. cap. dixit ſacra* 22. *quæſt.* 4. ubi dicitur, quid pœna criminis ex tempore legis eſt, *& ibid.* vide ſuper hoc *in octava fall. coll.* 14. vide tamen Felin. aliter conciliantem *in cap. nonnulli coll. mihi* 28. *de reſcript.* quia videlicet plures leges pœnales poſſunt ſuper eodem facto diſponere, niſi appareat de contraria mente ultimo ſtatuentis, allegat *l. qui cum uno §. qui poſt, in verb. receſſum ff. de re milit.* ex Bald. de quo ibidem per eum, late Bartol. *in rubr. ff. de vi bon. rapt.* & per Ang. Aret. *in §. quadrupli numer.* 23. *Inſtit. de act.* per Ant. Gomeſ. *titul. de delict. cap.* 1. *ſub numer.* 39. Boſſ. *tit. de off. corrupt. ſub numer.* 9. ubi pulchre. Drog.

Bene verum eſt) Farinac. *q.* 119. *volum.* 5. *num.* 30. *inſpect.* 2. Ros.

Bene verum eſt) Adde, quod iſtam quæſtionem multum diffuſe tractavit Menoch. *de recuper. poſſeſſ. remed.* 9. *quæſt.* 51. & ſi extaret ſtatutum, prout extat in multis locis, quod pœna corporali nullus puniatur, niſi lege municipali caveatur, quo modo eſſet intelligendum, vide Alexand. *conſil.* 75. *col.* 5. *vol.* 3. *& conſil.* 135. *in ultima colum. vol.* 1. & Bald. *in conſil.* 384. *vol.* 5.

2 Item adde, ſi una lege, vel ſtatuto † imponitur pœna mortis homicidæ, & alia lege, vel ſtatuto conceditur Judici, quod in omnibus cauſis criminalibus poſſit ſuo arbitrio pro-
3 cedere, & pœnam impoonere, non poterit Judex † pro homicidio pœnam arbitrari, etiamſi ſtatutum ſpeciale præcederet, dummodo à Legiſlatore cognitum fuiſſet, ita latè Menoch. *de arbitr. jud. quæſt.* 97. niſi ſtatutum ſpeciale de homicidio præcedat, & generale de arbitrio ſequatur cum clauſula non obſtante aliquo alio ſtatuto in contrarium loquente, quia tunc ſpeciale ſtatutum de pœna homicidii ſublatum eſt, Bald. *in c.* 1. *de reſcript.* & Menoch. ubi ſupra *n.* 3

Item adde, ſi † tempore delicti ſtatutum puniret uno mo-
4 do, tempore vero ſententiæ ſupervenisset aliud ſtatutum addens, vel minuens pœnam, an tempus ſententiæ, vel delicti attendi debeat, vide per Bartol. *in l. omnes populi, n.* 50. *ff. de juſtit. & jure.* & ibi Caccialup. *n.* 156. & Crot. *n.* 144. & Bartol. *in l.* 1. *ff. de pœnitent.*

5 Item adde, quod in cauſa † appellationis debet ferri ſententia ſecundum legem, quæ vigebat tempore ſententiæ, non ſecundum eam, quæ poſt latam ſententiam noviter emanaverit, etiamſi in lege noviter emanata dictum fuerit, quod protrahatur ad præterita, *authent. ut cum de appellat. cognoſc. in princip.* & Judex appellationis debet ſervare legem primi Judicis. Butr. *deciſio.* 166. *lib.* 3 Bajard.

(l) *Cum itaque hæc opinio*) Adde, quod Burſ. *in conſil.* 94. *n.* 4. tenuit hanc opinionem eſſe magis communem, quod pœna ſtatuti tollit pœnam legis, vel juris communis, quantumvis corporalem, etiam quod pœna ſtatuti eſſet pecuniaria, ſed Afflict. *in conſtit. paſſerenorum, numero* 28. *cum ſequent.* fecit regulam affirmativam, quod per legem novam non tollitur pœna legis antiquæ, cum decem limitationibus, atteſtando etiam firmam eſſe concluſionem, ſi pro uno delicto jus canonicum imponit unam pœnam, & pro eodem delicto jus civile aliam, & delictum ſit tale, quod ſic delinquens ambas pœnas ſuſtinebit, de quo vide ſupra per D. Clar. *in quæſt.* 57. *verſic. ſed quæro.* Bajard.

(m) *Solet etiam plerumque*) Adde Menoch. *de arbitr. judic.*
q. 94. ubi plene tractavit, cujus ſit electio pœnæ † an Judicis, 6
vel rei, *& in qu.* 84. habetur ex duabus pœnis, quam eligere debeat judex, qui alternative duas pœnas imponere poteſt, & Felyn. *in cap. inter cæteras de reſcrip.* ubi latiſſime Bajar.

(o) *Primus eſt quando verba legis*) Adde infra *q.* 86. *verſic. ſed quæro, illi, ſed ubi ſtatutum non deſiciunt*: Hanc tamen diſtinctionem uti verbalem tantum in ſuo propoſito impugnat Menoch. *de arbitr. judic. lib.* 1. *quæſt.* 80. *num.* 20. utroque namque iſtorum caſuum, dirigantur verba ſive ad Judicem, ſive ad Reum, non intelligitur ſtatutum derogare opinioni, & voluntati Judicis punientis, quia ut retulit Alexander ex mente Petri de Ancharano *conſil.* 211. *n.* 11. *volum.* 2. non eſt curandum cum quo quis loquatur, ſed in quem intentio dirigitur, & utique nunquam vidi in facto electionem pœnæ dari reo, ſed ſecundum ſententiam diſpoſitam exequi: vide tamen latius per eundem Menoch. *d. tract. quæſt.* 87. *lib.* 1. *per totum, & quæſt.* 94. ratio autem concluſionis firmatæ, quod electio ſit Judicis, dixit Felin. *in cap. inter cæteras, colum. mihi* 3. *ad med. extr. de reſcript.* videlicet quia, ex quo pœna eſt commenſuranda delicto, Reus eligendo ſemper minorem eligeret, nec commenſuraret, quod non placet, nam ſic placuit alternativa Legiſlatori, ergo, &c. Drogh.

(p) *Ad Judicem*) Adde, & vide Jacob. Menoch. *de arbitr. judic. lib.* 1. *q.* 87. Giach.

(q) *Et ratio eſt*) Adde, quod Judex quando ei eſt conceſſa
optio pœnarum, debet ſequi mitiorem: Bal. *in l. quicunque* 7
col. 1. *verſicul. ſcias etiam quod. C. de ſervis fugit.* & Natt. *conſil.* 254. *lib.* 2.

Item adde, quod electa † una pœna non poteſt Judex, 8
vel pars ad aliam tranſire, Socin. *in cap. ſicut Judæis, n.* 54. *de Judæis.* Bajard.

(r) *Secundus eſt caſus*) Adde tradita per Menoch. *de arbitr. judic. q.* 94. & alium caſum, quod quando verba ſtatuti diriguntur partim ad judicem, & partim ad ipſum reum, quod tunc electio ſpectat etiam ad reum. Fel. *in d. c. inter cæteras, verſic. ſeptima reſtricti.* Bajard.

(ſ) *Ad reum*) Adde, & vide per Jac. Menoch. *de arb. jud. lib.* 1. *q.* 94. *in* 2. *caſ. per totum*, ubi comprobat, extendit, atque declarat. Giach.

(t) *Prolata*) Adde, quod refert, & ſequitur Menoch. *d. q.* 94. *n.* 9. Giach.

(u) *Et hoc caſu omnes*) Adde, quod Clarus *in quæſt.* 66. *verſic. item quæro.* hic allegata de hoc nihil dicit, ſed vide Menoc. *de arbit. q.* 87. ubi idem tenet, ſcilicet, quod Ju-
dex non poſſit reo † concedere facultatem eligendi, quo 9
genere mortis velit uti, & quod idem ſit in pœnis corporis afflictivis, vel pœnis pecuniariis, quando electio ſit judicis. Bajard.

(x) *Aut altera pœna*) Bonacoſſa *q. crimin. in verbo electio*, & quæ ibi ſcripſi. Ros.

(y) *Eſſe in arbitrio rei*) Sic etiam elegit pœnam, & mortis modum Seneca jubente Nerone: Adde Jaſ. *in §. pœnales, n.* 45. *&* 48. *Inſtit. de action.* & hoc provenit ex conſtitutionibus Mediolani, *de pœn. lib.* 4. *§. prohibitum eſt, ibi, quod ſi id fieret* pro cauſa Civili, vel pecuniaria etiam criminali eſt pœna trium ictuum eculei, aut ducentorum aureorum fiſco applicandorum ſupra *q.* 60. *verſic.* 1. Drog.

(z) *Sed hic quæro*) Cartar. *de execut. ſentent. c. fi. n.* 289. Ros.

Sed hic quæro) Adde infra *qu.* 83. *verſ. quæro nunquid* Drog.

Sed hic quæro) Adde, an requiratur monitio Judicis † ut ſol- 10
vat. Aretin. *in dicto verſic. quaſi non ſolverit, verſic. quid autem ſi ſimpliciter*, & quid ſi tempus non eſſet præfixum, quanto tempore expectabitur, Bal. *in l. quicunque, C. de ſerv. fugit.* & Bart. *in l. ſervus quoque, ff. de hæred. inſtit.* ubi dicit, quod

quod conceditur tempus quatuor menſium à die latæ ſententiæ.

Item adde, quod ſtante tali ſtatuto poteſt dari fidejuſſor,
11 & † admittitur Procurator. Benedict. de Bar. *conſil.* 91. *numer.* 3. *inter conſil. crim. diverſ. tom.* 1. *in fol.* & de hoc vide etiam Socin. *in c. veniens numer.* 76. *cum ſequentibus de accuſ.* ubi late, an tali ſtante ſtatuto poſſit admitti Procurator.

Item adde, ſi poſt tempus elapſum reſpub. acceperit pœnam
12 † pecuniariam, intelligitur remiſiſſe perſonam, ſecundum Bal. *in l. quoties, C. de uſur. & in l. commiſſorie, C. de pact. inter empt. & vendit.* & Roman. *in l.* 1. *§. & poſt operis, ff. de operis nov. nunciation.*

Item adde, quod ſecundum Decian. *in conſil.* 12. *n.* 3. *verſic.*
13 *non obſtat*, quod not. Bart. Judex † non poteſt poſt terminum eligere pœnam pecuniariam, ſed bene reſpub. ſive fiſcus uti creditores illam eligere poſſunt.

14 Item adde, quod tale ſtatutum † non vult, quod debeat manus amputari, niſi in caſu, quo ſolvere non potuerit, id eſt, quod non fuerit idoneus ad ſolvendum, & ita debet intelligi Cæpol. *in conſil.* 52. *n.* 37.

15 Item adde, quod debet expectari tempus † ſtatutum, etiam quod condemnatus notorie non ſit ſolvendo, quia alius poſſet pro eo ſolvere, *l. ſi quis id quod §. in ſervos, ff. de juriſd. omn. judic.* & ibi Bal. ita tenet, quem ſequitur Soc. *in c. ad liberandum n.* 123. *de Judæ.*

16 Item adde, ſi in ſtatuto † diceretur, quod condemnatus pro homicidio ad pœnam pecuniariam, quam ſi non ſolverit infra menſem, decapitetur, ſi non commiſit doloſe, non debet decapitari, licet non ſolvat. Paul. de Caſtr. *in l.* 1. *in fine, ff. de legi.* & Cæpo. *in authen. ſed novo jure n.* 31. *C. de ſer. fugit.* Bajaro.

(*a*) *Succeſſive quæro*) Adde hoc bannum quod librarum mille viget in ſtatuto noſtro ſecundo in criminalibus *lib.* 2. *rbr. ſi autem reus non comparuerit, ſed in contumaciam ſteterit, tunc ponatur in banno*; & tale bannum apud nos vulgo vocatur, *Il banno delle lire mille*: Ratio vulgaris dicti eſt illa, quia ſi per ſolutionem librarum mille bannitus poteſt liberari, ut hic, cum tale bannum non ſit relegationis, ſed inſtar interloquutoriæ revocari poteſt, ut per Jaſ. *in l.* 1. *§. & poſt operis ſub numer.* 10. *ff. de op. no. nunc.* & adverte ad id, quod eleganter dixit Fel. *in c. ex litteris coll.* 9. *ver.* & per iſtum text. *de conſtit.* quod ſi interim bannitus comparet, reſolvitur bannum in vim ſimplicis citationis, *ſup. q.* 44. *verſic. quæro.* Menoch. *d. tract. de arbit. jud. lib.* 2. *centur.* 3. *caſ.* 263. *num.* 20. elapſo tamen termino dierum duodecim, a ſtatuto præfixo reus etiam ſponte comparens poteſt torqueri ſi tamen adhuc non fuerit condemnatus, ut dixi ſupra *ad dictam quæſtionem* 44. *verſic. quæ a quando.* per relata a Chart. *de execut. ſent. cap.* 1. *n.* 452. nec dictus terminus dierum 12. ſic limitatus protogari poteſt: Chart. ubi ſup. *num.* 427. *cum ſeq.* Fel. *in c. cum dilecto coll.* 8. *in fin. de reſcript.* ex Bald. ut ibidem. Drog.

(*b*) *Ubi agitur de imponenda pœna alicujus ſpecialis conſtitutionis*) Adde ſupra *q.* 66. *verſ. ſed quid ſi ubi, etiam non probata qualitate, ſup. in §. aſſaſſinium, verſic. primo poſt med.* Aym. Crav. pro genero, *reſponſo primo nu.* 125. aliquando tamen certum eſt delictum, ſed eſt incerta delicti qualitas, & tunc maxime probari debet, ut hic, maxime quando ex illa qualitate augenda eſſet pœna: Capic. *dec.* 121. *numer.* 21. *ad med.* & melius in propoſito *deciſione* 155. *per totum*, vide Dec. *conſil.* 267. *in princip.* Plot. *in lib. ſi quando §.* 8. *ſub numer.* 5. Menoch. *de arb. jud. lib.* 2. *centur.* 3. *caſ.* 263. *n.* 20. Drogh.

Ubi agitur) Vulp. *conſil.* 31. *n.* 1. *& conſil.* 32. *n.* 5. Cart. *de execut. ſent. c. fi. n.* 66. Ros.

17 *Ubi agitur*) Adde, quod qualitates † à jure præſumptæ debent probari, ſtatuto ſuperlative, ſive comparative loquente: ſecus ſi diſpoſitive, cum tunc ſufficiat qualitates præſumptas allegare ſine alia probatione. Pariſ. *conſil.* 14. *volum.* 3. Alc. *præſumpt.* 3. *reg.* 9. *&* 10. Boet. *deciſio.* 118. *in fi.* Rot. Bonon. *deciſio.* 62. *n.* 15. & Magon. *deciſio. Lucenſ.* 27. *n.* 37. ſed Bertaz. *in conſil.* 50. *n.* 10. dicit, quod iſta diſtinctio non eſt communiter recepta, cum plures teneant, ſed circa iſtam quæſtionem, quando qualitates requiſitæ a ſtatuto ſint probandæ, & an clauſula, non ſe aſtringens, vide Maſcat. *de probatio. concluſ.* 1248. *volum.* 3. ubi latiſſimè, & ubi qualitas ineſt ex natura rei, non eſt opus eam deducere. Fel. *in cap. examinata num.* 6. *de jud.*

18 Item adde, quod ſtatutum puniens † utentem falſo inſtrumento doloſe, licet in accuſatione dolus non exprimatur, tametſi petatur, ut condemnetur ſecundum formam ſtatutorum, præſumptive qualitas ſtatuti videtur expreſſa, ut ait Crav. *in conſil.* 150. *n.* 3. & Roman. *in conſil.* 105. *ſub n.* 1. *ver. ceterum ſe-*
19 *cundo*. nam clariſſimum eſt, ſufficere † libellum præſumptive concludere, ut ibi per eum.

Item adde, ſi in inquiſitione qualitas non fuerit probata,
† quod fiſcus, nec alia perſona privilegiata poterit reſtitui, ſi 20
fecerit tranſitum in judicatum ad probandum dictam qualitatem ut delinquentes majori pœna plectantur. Bertazz. *in conſil.* 196. *&* 197.

Item adde, quod quando qualitas † eſt probanda, debet 21
probari tam in agendo, quam in excipiendo Plot. *in l. ſi quando num.* 354. *& ſeq. C. unde vi.* fallit, † ſi in fine accuſationis, 22
ſive inquiſitionis fuerit petitum, reum condemnari ſecundum formam juris, conſtitutionum, & ſtatutorum, ut ſolet fieri: nam videntur deducta omnia jura, ex quibus reus poteſt puniri, & ſic ſimplex delictum etiam ſine qualitate. Fel. *in c. ex parte num.* 46. *verſic. tertia declaratio de reſcript.* Bajaro.

(*c*) *Ulterius quæro, nunquid judex*) Adde, an, & quando pœnam remittere, mutare, vel minuere poſſit judex, vide quæ dixi ſupra *quæſt.* 60. *in princ.* & plene per Menoch. *de arbitr. jud. quæſt.* 96. Et econverſo quando ex cauſa poſſit leges tranſcendere, vide per Dec. & per Syl. Aldobran. *ad eundem in cap.* 1. *ſecundo lect. coll.* 11. *verſic.* 3. *& ult. de conſtitutio.* Giach.

Ulterius quæro) Utrum judex remittere poſſit ex cauſa pœnam ordinariam, latiſſime per Farin. *tit. de pœn. quæſt.* 17. *vol.* 1. *numer.* 62. *& aliis ſeq.* & quid de Principe, *ibidem, n.* 69. Ros.

Ulterius quæro) Adde, † quod judex nedum pœnam à 23
lege impoſitam, ſeu ſtatuto ex cauſa augere, vel minuere poteſt, ſed etiam pœnam per conſuetudinem impoſitam. Marſil. *in ſing.* 182. *incip. judex non debet.* & Boer. *in deciſi.* 289. & Valq. *controv. Illuſt. lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 4. Et hoc procedit, etiam quod lex certam ſtatuiſſet pœnam dictionibus appoſitis præciſe, omni modo, & aliis ſimilibus; licet qui judicandi munus habet, ſit ejus conditionis, quod ſuper eo crimine diſpenſare non poſſit. Joan. And. Hoſtienſ. & alii *in c. qualiter, il ſecondo de accuſ.* & ibi Aret. *n.* 24. atteſtatur eſſe communem, quos refert, & ſequitur Plac. *epit. delict. lib.* 1. *c.* 33. hic allegato, *n.* 5.

Item † adde, quod Judex poteſt minuere pœnam ex cauſa, 24
non obſtante, quod juraſſet ſervare ſtatuta. Guid. Pap. *dec.* 206. & Franc. Marc. *in dec.* 910.

Item † adde, quod ubi lex, vel ſtatutum punit attentatum, 25
ſicut delictum perfectum, tunc judex, ſi vult, poteſt mitigare pœnam, ſed non tenetur. Afflict. *de ſpoliat. hom. ubi n.* 6. *fol.* 184. *& in dec.* 276. *n.* 8.

Item † adde, quod ſi pro modica ſumma imponitur pœna 26
mortis à ſtatuto, Judex poterit moderare pœnam, ſecundum Marſ. *in ſing.* 128. *numer.* 2. *incip. Judex non debet.* quem refert, & ſequitur Chaſſan. *in conſuet. Burgun. folio* 167. *verſic. quod in eo dicendum in fine*, & Roman. *conſilio.* 420. & Arno. *in dialogo* 34.

Item † adde, quod Judex poſſit reſervare delinquenti in 27
ſententia infamiam, & Notario condemnato de falſo famam, & exercitium ex cauſa, puta, quia erat modicum delictum, & modici præjudicii, Paul. de Caſtr. *in conſil.* 45. *n.* 9. *inter conſil. crimin. diverſ. vol.* 1. quem ſequitur Farin. *q.* 17. *n.* 20. *&* 21.

Item † adde, quod licet poſſit mitigare pœnam, non ta- 28
men tenetur Fel. *in tract. de conatu in fi.* & Gagnol. *in l. ſi quis major. n.* 17. *C. de tranſact.* Sed Gram. *in deciſio.* 23. *nu.* 12. licit, quod communis opinio eſt, quod judex ceſſante dolo omnino tenetur ex cauſa minuere pœnam, & Deci. *in l. ſi fugitivi, col.* 4. *numer.* 63. *C. de ſerv. fug.* dicit, verum eſſe, quod Judex non neceſſitatur mitigare pœnam, niſi eſſet talis cauſa, per quã delictũ minuatur, ut quia ſit minor ætas, vel ceſſet dolus, quia tunc Judex tenetur diſpenſare, ut ibi per eum: tamen prima opinio, ut Judex non poſſit cogi, eſt verior, & receptior, ſecundum Menoch. *de arbit. jud. caſu* 319. *n.* 9. & Plac. *epit. delict. lib.* 1. *c.* 52. *n.* 10. & ideo bonum eſt habere Judicem amicum, ut ibi dicit Menoch. & hanc materiam, quando Judex poſſit mutare pœnam, vel minuere, vel remittere: vide Menoch. *de arbitr. jud. q.* 96. & Farin. *variarum q. noviter impreſſarum in q.* 17. *n.* 10. *cum ſeq.* ubi latiſſimè, &
magis diffuſe quam alibi; & † an teneatur in ſententia expri- 29
mere cauſam, vide quoque Jo. Ant. de Nigris *ſuper c. Regni in cu.* 251. *incip. ne quis de ſua malitia*, ubi etiam ſatis plenè
habetur de hac materia, & † quid facere poſſint in dicto Re- 30
gno. Bajard.

(*d*) *Sed hæc quidem concluſio*) Adde † qui dicantur ma- 31
jores Magiſtratus, & qui minores, & quæ dicantur cauſæ cohærentes delicto, & quæ ſint extrinſecæ, vide Ant. Sol. *inc. Sabaud. in tit. de falſ. notar. in gloſ. ult. numer.* 12. *cum ſequ.* ubi multa accumulavit in materia hujus quæſtionis. Bajard.

(*e*) *In majoribus magiſtratibus*) Supra *q.* 4. *verſic. quando vero*, & ibi dixi, quando etiam minor Magiſtratus de jure ex ſe pœnam minuere poteſt, Capic. *dec.* 27. *n.* 14. diſtingue, ut ibi, Me-

noch. *d. tract. de arb. jud. lib. 1. qu. 96. per totum*; ſequere tamen conſilium Plorti, de quo dixi ſupra *q. 59. verſ. & hac quidem in fi.* Drogh.

(*f*) *Sive ſit cauſa extrinſeca*) Extrinſecum quid ſit, & quomodo intelligatur, vide Negus. *tract. de pign. 2. par. 3. membri 5. partis principalis n. 12. ad med.* Drogh.

(*g*) *Debent Principem conſulere*) Adde Menoch. *tract. de arb. jud. lib. 2. quæſt. 348. numer. 8. ſupra quæſtio. 40. verſic. pariter etiam, & verſic. pen. ibi, tu dic, & ver. & hac*, ubi dixi, & habetur Exod. *c. 18.* Deuter. *c. 1. de Bello Jud. lib. 2. ad fin.* ſeptem vero per ſingulas civitates minorum litium judices ordinare majora negotia, cauſaſque capitales ad ſe referre; ſupr. *qu. 40. verſic. ſed nunquid*, Drogh.

(*h*) *Sciat etiam, quod hac concluſio*) Adde, † quod nec
32 compoſitionem facere poteſt poſt ſententiam ſine Principis auctoritate, ut per Luc. de Penn. *in l. 1. n. 30. C. de deſertoribus, lib. 12.* & Paul. Girland. *in tract. de relaxat. carcerat. titul. de panar. compoſit.* fiunt enim compoſitiones lite pendente, & non poſt ſententiam, quia tunc Judex functus eſt officio ſuo, ut ibi
33 dicit Ghir. & idem eſt, † ſi fuiſſet appellatum, & poſtea appellationi renunciatum, quia non poteſt mutare ſententiam ſuam. Innoc. *in cap. ex litteris de off. delegat.* nec de conſenſu partium, ut per Rebuff. *in repet. l. quod juſſit in 2. notab. nu. 2. fol.*
34 *130.* & quæ requirantur † ad validitatem compoſitionis, vide etiam noviſſime per Far. *qu. crimin. in qu. 5.* ubi latiſſime.

Item adde, † quod Judex non poteſt ex cauſa minuere
35 pœnam poſt ſententiam, etiamſi in ſententia pœnam non expreſſiſſet: ſed tantum condemnaſſet; puta de adulterio, & tunc non eſt Judicis, qui ſententiam tulit, pœnam moderare, ſed pœna in lege expreſſa infligetur, licet ante moderare potuiſſet. Innoc. *in c. qualiter, & quando, n. 7. de accuſat.* Bajard.

(*i*) *Caveant tamen Judices*) Adde † videndum Menoch. *de*
36 *arbitr. jud. quæſt. 96. num. 12.* & Rimin. jun. *in conſil. 245. n. 22. & 23. vol. 3.*

Adde, † quod etiam judices, qui habent auctoritatem com-
37 ponendi, cavere debent, ne in componendo nimia utantur liberalitate, quia præſumitur fraus ſecundum Bal. *in l. eam quam col. 15. C. de fidejuſſ.* quem refert, & ſequitur Fabr. de Monteleone, *in praxi arbitrali, par. 5. fol. 410. n. 55.* ubi late, quomodo in Regno Neapol. compoſitiones fieri poſſint, & per eundem Fab. *in d. praxi in 2. part. 11. qu.* latiſſime habetur, quæ ſint juſtæ cauſæ pro pœna commutanda in compoſitionem. Bajard.

(k) *Prætereaque debet*) Adde, quod Jacob. Butri. *in l. 2. §. ignominiæ, ff. de his, qui not. infam.* ponit unam diſtinctionem, quem refert Bald. *in l. quod ergo, §. pœna gravior eod. tit. col. 5. numer. 2. lect. verſ. quæro juxta prædicta*, ubi conclu-
38 dit, † non eſſe neceſſe exprimere cauſam pro validitate ſententiæ, quia in dubio pro ſententia præſumitur, & ſi cauſa ſubeſt etiam quo ad relevandum reum, non eſt neceſſe exprimere, quia ſufficit apparere ex actis. Verum ſi poſtea Judex imperretur in ſyndicatu, quando cauſa non eſſet expreſſa in ſententia, nec appareret in actis, tunc non præſumeretur pro Judice, qui mutavit pœnam legalem, & hanc diſtinctionem ſequitur Jo. Ant. de Nigr. *c. 221. exercere numero 34.* ubi limitavit pluribus modis hanc regulam, quod ex cauſa Judex poſſit mitigare pœnam. Sed ego non video limitationem, ſive regulam magis veram, & tutam, quam quod Judices, qui non habent latas habenas, ſuperiores conſulant, & invenio, quod Fel. *in c. 1. ſub num. 50. de conſtit.* dicit hanc regulam, quod ex cauſa liceat tranſgredi, procedere, ubi ſuperior non poteſt adiri, & periculum ſit in mora. Bajard.

(*l*) *Item ſcias, quod quando*) Adde, † quod in Regn. Neap.
39 contrarium proviſum fuit *per Regiam Prag. 2. incip. Et ne ſperata ſub tit. de compoſitionib.* qua cavetur, quod in delictis, ubi pœna mortis naturalis, vel mutilationis membri infligenda veniret, ſi ex cauſa deberet fieri commutatio pœnæ, quod non poſſit fieri, niſi ad regias triremes, & parte concordata, & de conſilio Proregis, quæ Pragm. non comprehendit Baronum Officiales, ſed Regios tantum, & etiam quo ad Regios Officiales rigor dictæ Pragm. de conſuetudine non obſervatur, ut per Fab. de Monteleone *in praxi arbitr. par. 4. n. 45. cum ſeq. fol. 336.* & Jo. Ant. de Nigr. *in c. ne perverſo n. 8. & in c. exercere volentes n. 29.* & Carav. *in ritu 272. n. 7.* in quibus locis d. Prag. late declaratur.

Item adde, † quod quando non debet imponi pœna or-
40 dinaria, ſed extraordinaria, nec etiam poteſt imponi pœna confiſcationis bonorum, Bal. *in l. 1. C. ne ſine juſſu Princ.* Bajard.

(*m*) *Non omitto etiam*) Cartar. *de execut. ſentent. c. fin. n. 448. & ſeq.* Far. *vol. 1. q. 26.* & clarius *q. 17. & 18.* Ros.

(*n*) *Vel habeat illam aridam*) *Sup. qu. 69. verſic. pone*, ubi habetur de iſta manu arida, & quomodo tunc procedendum ſit, & de hoc vide etiam Plot. *inter conſil. criminalia diverſ. conſil. 109. n. 16.* Drogh.

(*o*) *Commutari*) Adde, † quod ſi haberet utramque ma- 41
num manus non debeat truncari, ſed pœna mitigari, ſi plures filios haberet infantes, ne illi fame perirent, & poſſet relegari, ita tenet Marſ. *in ſingul. 602. incip. ex delicto*, & Parſ. *in tractat. ſynd. in verb. pœna, §. quinque*, Bajard.

(*p*) *Laurentium Blancum*) Hoc genus gibboſorum, qui torqueri non poſſunt, omiſerat commemorare ſupra *q. 64. ver. ſubſint legitima indicia.* Drogh.

(*q*) *Vidi mutari ex hac cauſa*) Intellige tamen juſſu Senatus infra *quæſt. 95. verſic. ſed quid ſi reus ibi, bene verum eſt, ſupra quæſt. 46. verſic. ſed quid agendum*, at in dictis locis loquitur de commutatione pœnæ, quæ fit ex legis neceſſitate, in voluntariam credo judicem mutare non poſſe niſi juſſu Senatus, ut hic, vide Capyc. *dec. 27. numer. 4.* Drogh.

(*r*) *Admitti ad compoſitionem*) Adde ſimilem compoſitionem fore in uſu maxime apud quoſdam regulos, ſive feudatarios, immo ſæpe eorum Poteſtates, & fiſcales inſcio, ut aiunt, Domino, has compoſitiones furtim contrahunt, ſæpeque faciunt, ut reus renunciet defenſionibus, detque fidejuſſores de ſupplicando feudatario; quod aliquando fit ſuper eos, & ſuper filios ſuos, ut dixi ſupra *quæſt. 48. verſic. quæro nunc in fine*, & hic nota † mulierem publice torqueri non de- *41
bere: at de compoſitione infra *quæſt. 95. verſic. Hac autem.* Drogh.

(*s*) *Bene verum eſt*) Cart. ubi ſup. *n. 450.* Ros.

(*t*) *Antonium Ravarium*) Iſte Anton. Ravarius fuit oriundus in inclyta terra Caſalis majoris prope Padum, & de eodem Ravario habetur infra *quæſt. 95. verſic. ſed quid ſi reus in fi.* & ibi vides pœnam inconſulto Senatu commutari non poſſe; alium caſum commutationis pœnæ ſupra *qu. 82. ſtat. 8. verſic. ſed quid ſi delinquens.* Drogh.

QUÆSTIO LXXXVI.

Unum pro alio puniri non debere.

SUMMARIA

Ex Claro

1 *Unus pro alio puniri non debet.*
2 *Dominus non tenetur pro delicto famulorum ſuorum.*
3 *Pariter non tenetur pro filio, neque etiam in legitima.*
4 *Quicquid facit filius occaſione patris, vel famulus occaſione Domini, & eo ſciente præſumitur factum de ejus voluntate.*
5 *Statutum, quod unus pro alio puniatur, an valeat.*
6 *Et an valeat ſtatutum, quod Dominus teneatur pro familia.*
7 *Et an quod filii, vel nepotes amittant bona propter aliquod delictum parentum.*
8 *Et an quod pater teneatur ſolvere condemnationem pro filio uſque ad legitimam.*
9 *Et quid ſi ſtante hoc ſtatuto filius fuerit in contumaciam condemnatus.*
10 *Et an valeat ſtatutum, quod villa teneatur pro delictis commiſſis in ſuo territorio.*

Ex Additionibus.

1 *Alius pro alio quando puniatur.*
2 *Filius quando privetur feudo propter delictum patris, remiſſive.*
Condemnatus ex alieno delicto poteſt recuperari ab eo, ob cujus factum condemnatur.
3 *Statutum, quod unus pro alio teneatur, an, & quando valeat.*
4 *Dominus præſumitur informatus de qualitate, & conditione famuli.*

5 Bona

5 *Bona fama excuſat.*
6 *Delictum commiſſum ab amico, conſanguineo, vel famulo alicujus an præſumatur factum de voluntate ipſius.*
7 *Famulus an præſumatur deliquiſſe de conſenſu Domini.*
8 *Et quando obliget ſuum Dominum.*
9 *Et an exhibendo famulum Dominus liberetur.*
10 *Juramento damnum paſſi an, & quando ſit ſtandum.*
11 *Pater quando teneatur pro delicto filii, remiſſive.*
12 *Delictum factum à filio quando cenſeatur factum à patre.*
13 *Princeps ex cauſa poteſt alicui facere ſalvam guardiam.*
14 *Statutum, quod unus teneatur pro alio quomodo ſit intelligendum.*
15 *Decreti Mediol. quod Collaterales in crimine læſæ Majeſtatis puniantur morte intellectus, remiſſ.*
16 *Et an ſtatutum prædictum comprehendat minores.*
17 *Et an in materia dicti ſtatuti maſculinum concipiat fœmininum.*
18 *Dominus an teneatur in ſolidum, ſi plures de ſua familia damnum dederint.*
Filii culpa parentum in duodecim caſibus puniuntur, remiſſ. ibid.
19 *Pater in ſtatu Eccleſiaſtico tenetur ſolvere legitimam pro filio condemnato, & in contumacia.*
20 *Et quid de jure communi.*
21 *Et quid ſi filius delinquat extra territorium.*
22 *Et quid ſi pater eſſet forenſis, & haberet poſſeſſiones in loco, ubi filius deliquit.*
23 *Et quid ſi habet nepotem ex eodem filio delinquente.*
24 *Et quid ſi patrimonium augeatur.*
25 *Legitima conſignata filio in vita patris an augeatur auctis bonis.*
26 *Et quomodo contra patrem ſit facienda executio pro legitima.*
27 *Sententia lata contra filium præjudicat patri.*
28 *Pater an poſſit revocare confeſſionem factam à filio de delicto.*
29 *Et an appellatione à ſententia lata contra filium.*
30 *Statutum quod Avus ſolvat condemnationem pro nepote, intelligitur filio non exiſtente.*
Filii appellatione an veniat nepos, ibid.
31 *Et an in legitima computentur bona extra territorium.*
32 *Pœna ſoluta per patrem pro filio an computetur in partem ipſius filii.*
33 *Legitima an ſit computanda tempore ſolutionis, vel condemnationis, remiſſive.*
34 *Pater ſolvens pro filio habente bona materna, an cenſeatur de ſuo ſolviſſe.*
35 *Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico.*
36 *Pater an teneatur pro filio habente bona materna, an cenſeatur de ſua ſolviſſe.*
Moron. impugnatur, ibid.
37 *Legitima cum detrahitur, an computentur filia à ſtatuto excluſa.*
38 *Pater non tenetur pro filio baſtardo.*
39 *Item ſi filius ſit ſolvendo.*
40 *Nec pro filio impubere.*
41 *Et quid de minore 25. annis.*
Farinac. lapſus, ibid.
42 *Pater tenetur ſolvere pœnam pro filio etiam injuſte condemnato.*

DEbet (*a*) etiam judex animadvertere, ne aliquem puniat pro delicto alterius: nam regulariter unus pro alio puniri non debet. 1

Hinc (*b*) infertur, quod dominus non tenetur pro delictis famulorum ſuorum, ſecundum Bart. *in l. ne quid, n. 1. ff. de incen. ruin. naufragio.* Et eſt com. opin. ut dicit Curt. Jun. *in l. 1. poſt n. 13. C. de ſer. fugi.* Non enim debet culpa ſervorum, vel quomodocunque ſubditorum eſſe nociva Dominis ſuis. Et eſt commun. opin. ut dicit Curt. Jun. *in d. l. 1. n. 13.* Hoc tamen intellige ut procedat, niſi Dominus teneret in domo viros notorie ſceleſtos: nam eo caſu utique teneretur pro eorum delictis: Et ita ſentit tota juris ſchola, ut dicit Placa *l. 1. delictorum, c. 14. n. 1. in fin.* Et *n. 3.* dicit quod hæc eſt recepta omnium ſententia: & ideo quando Dominus moleſtatur pro delicto commiſſo à famulis ſuis, (*c*) bonum eſt quod probet ipſos fuiſſe reputatos communi opinio. pro hominibus bonæ vocis, conditionis, & famæ: nam hoc ipſum valde excuſaret. (*d*) Scias etiam, quod quidquid facit famulus occaſione Domini, eoque ſciente, cenſetur feciſſe de ejus voluntate. Et eſt communis opin. ut dicit Curt. Sen. *conſil. 41. n. 10.* ſecundum quam videtur conſuluiſſe in facti contingentia Gramm. *conſil. crim. 8.* Ceterum de iis delictis, quæ famulus facit Domino inſcio, vel prohibere non valente, Dominus non tenetur. Et eſt commun. opinio, ut dicit Cagnola *in l. culpa caret, poſt n. 13. ff. de regul. jur.* 2

Secundo (*e*) infertur, quod neque etiam pater tenetur pro filio. Et ideo ſi filius fuerit condemnatus pro aliquo delicto, non tenebitur pater ſolvere hujuſmodi condemnationem, neque etiam (*f*) ex legitima debita ipſi filio poſt mortem patris. Ita tenuit Gul. *in l. ſi qua pœna, ff. de iis qui ſunt ſui vel alie.* quem ſequuntur communiter DD. ut dicit Laur. Palat. *de ſtat. exclu. fœm. in 1. par. principali, poſt n. 15.* ita (*g*) etiam communiter teneri atteſtatur Imol. *in c. Raynutius, n. 42. de teſtam.* Hanc etiam opin. dicit eſſe communem Vivius, qui alios refert *in libro communium opin. fol.* 298. ſtatutum diſponens *in 1. limit.* Quinimo pro delicto filii non poteſt fieri executio in peculio adventitio ipſiuſmet filii, neque etiam in ejus proprietate, licet ſit tota filii: ita tenuit Bart. *in l. ſi finita, §. ſi de vectigalibus, numer. 12. & ſequen. ff. de damno inf.* quem ſequuntur communiter Doctores, ut atteſtatur Maranta *in ſuo Spec. fol. 181. n. 35.* Vide quæ dixi ſupra *q. 78. verſ. ſed quid in adventitiis.* 3

Scias (*h*) tamen, quod quidquid facit filius occaſione patris, & eo ſciente, præſumitur factum de ejus voluntate: & eſt communis opin. ut dicit Curt. Sen. *in d. conſ. 41. n. 7.* ubi in facti contingentia conſuluit, patrem teneri (*i*) pœna extraordinaria de homicidio commiſſo per filium eo præſente, & non prohibente. Vide, quæ dixi infra *q. proxima, verſ. dictum eſt.* 4

Et (*k*) hæc quidem omnia de plano procedunt ſecundum diſpoſitionem juris communis. Sed quæro, nunquid valet ſtatutum ex cauſa, quod unus puniatur pro alio, modo non corporaliter? Et eſt communis opin. ut dicit Anan. *in c. 2. de delict. puerorum.* Felin. *in c. cognoſcentes, n. 2. de conſtu.* Berous *in d. c. cognoſcentes. n. 8.* Didac. *lib. 2. reſolut. c. 8. n. 7.* & dicit Alber. *in 1. parte ſtatutorum, q. 47. n. 8.* quod quidquid ſit de jure communi, (*l*) talia ſtatuta fiunt, & ſervantur, & tolerabilia ſunt, maxime ubi ſolummodo imponunt pœnam pecuniariam. Quinimo poteſt etiam pœna infamiæ aliquis pro alterius culpa puniri, ut eſt exemplum *in l. quis, C. ad l. Jul. Majeſta.* & eſt communis opin. ut atteſtatur Dida. *in d. c. 8. poſt num. 7.* Quod certe duriſſimum eſt: 5

nam apud bonos viros Honor, & vita æquiparantur. (*m*) Poteſt tamen tolerari in crimine læſæ Majeſtat. propter ejus immanitatem, juxta ea quæ dixi ſup. *hoc eod. lib.* §. *læſæ Majeſtatis*.

6 Et ex (*n*) hac conclusione, infertur, quod valet ſtatutum, diſponens, quod Dominus teneatur pro familia delinquente: & ita communiter tenetur, ut dicit Alber. *in parte ſtatutorum quæſt.* 50. Intellige, quo ad pœnam pecuniariam, non autem quo ad corporalem, ut ſtatim dixi.

7 Infertur (*a*) etiam, quod poteſt lex humana propter publicam utilitatem, & ex cauſa ſtatuere, quod propter parentum culpam filii, vel nepotes, pœna amiſſionis bonorum, vel alia ſimili afficiantur. Et eſt commun.opin.ut ait Didacus *in d.c.* 8. *poſt num.* 1. (*p*) *verſicul. poterit*.

8 Valebit (*q*) igitur proculdubio ſtatutum diſponens, quod pater teneatur ſolvere condemnationem pro filio uſque ad legitimam. Et eſt communis opin. ut atteſtatur Alexan. *in l. lex Cornelia, numer.* 8. *ff. de vulg.* Ubi etiam ſubdit, quod ita ſervatur in practica, quem refert Jaſon. *in authen. noviſſima, n.*8. *C.de inoffic.teſtam.* Socin. *in l. cum filius famil.n.*8. *de verb. oblig.* Gomeſ. *in* §. *actiones, nu.* 24. *Inſtitut. de actionibus*. Didacus in loco præallegato, Marſil. *ſingul.* 362. *ſtatutum volens, & ſing.* 481. *commun. opin.* quem refert Vivius in libro communium *verſic. ſtatutum diſponens*.

9 Sed quæro, (*r*) nunquid hoc ſtatutum habebit locum contra patrem, etiamſi filius ſuper ipſo delicto, ſeu imputatione ſe non defenderit, (*ſ*) ſed fuerit in contumaciam condemnatus virtute alterius ſtatuti diſponentis, quod contumax habeatur pro confeſſo, & convicto? Reſpond. quod non, ſed tantummodo tenetur, quando filius eſt per veras probationes convictus. Ita dicit Bart. *in d.l.cum filius fam. n.*4. cum quo tranſeunt communiter Doctores, ut dicit Jaſ. *in ea. l. cum filiusfam. nu.*18. Nam ubicunque ex ſtatuto pater obligatur pro delicto filii, vel filius ex delicto patris, ita demum unus pro alio tenetur, ſi vere conſtat de delicto, ſecundum Bart. ibi, qui in hoc approbatur, ut ait Socin. *conſil.* 57. *poſt num.* 10. *lib.* 3. Hoc tamen intellige, ut procedat, quando verba ſtatuti ita ſunt concepta, ut appareat ſtatuentes voluiſſe patrem ex ipſo delicto filii teneri, (*t*) puta, quia dicat, quod ubicunque filius aliquod delictum commiſerit, pater teneatur ad ſolvendum, &c. nam eo caſu utique opus eſt, ut de ipſo delicto vero appareat: ſed ubi ſtatutum non delictum, ſed condemnationem tantummodo reſpiceret, puta, quia diceret, quod pater teneretur ſolvere quamcunque condemnationem factam contra filium, eo caſu ſecuta condemnatione, ſive contra filium præſentem, ſive in ejus contumaciam, poteſt pater cogi ad illam ſolvendam. Ita diſtinguit Bartol. *in d. l. cum filiusfam. numero* 3. (*u*) Et hanc diſtinctionem dicit eſſe communem Fel. *in c. cum Bartaldus, numero* 2. *de re judic.* quem refert Boſſ. *in tit. de carce. fidejuſſ. relax. num.* 58. Ceterum ſi filius compareat, & ejus confeſſione, vel aliis probationibus conſtet de maleficio, tunc utique pater tenebitur virtute hujus ſtatuti, etiamſi in eo judicio citatus non fuerit. Et eſt communis opin. ut dicit Alexan. *in d.l.cum filiusfam. in pr. n.* 6. *in fin.* quem refert Jaſ. ibi *poſt n.* 14. *verſ.* 1. *concluſ.*

Ex hac etiam concluſione infertur, valere ſtatutum, quod villa teneatur pro maleficio commiſſo in ejus territorio de quo dixi ſupra *q.* 82. *ſtatuto* 1.

ADDITIONES

Ad Quæſt. LXXXVI.

(*a*) D*Ebet etiam Judex*) Adde in † hac materia, an unus pro 1
alio puniri debeat, Soc. *in cap. in quibuſdam num.* 13.
cum ſeq. de pœn. ubi plene tam de pœna temporali, quam de
æterna, & † an, & quando filius privetur feudo, vel emphy-
teuſi propter delictum patris, vide omnino Capr. rep. 77. ubi 2
latiſſime, & ad hanc quæſtionem, quando unus teneatur pro
alio, ſcilicet pater pro delicto filii, & e contra, Dominus pro
delicto famuli; Communitas pro delicto commiſſo in ejus
territorio; Univerſitas pro delicto commiſſo per ejus Cives,
& generaliter quando valeat ſtatutum, quod unus teneatur
pro delicto alterius, latiſſime per D. Farinac. *in q.* 24. *per totam*, & per Menoch. *de arbit. jud. caſu* 345. *& de præſumpt. lib.* 5. *præſumption.* 27. vide etiam Maſcard. *de prob. concl.* 1300.
ubi quando geſta à ſervo præſumantur geſta conſenſu Domini, & per Afflict. *in conſtit. pacterenorum n.* 33. habentur duodecim caſus, quibus tenetur filius pro delicto patris, & condemnatus ex delicto alterius poteſt recuperare ab eo, cujus facto condemnatur, Socin. *in l. ſtipulationum quædam.* §. *item ſi in facto, col.* 4. *ff. de verb. oblig.* BAIARD.

(*b*) *Hinc infertur*) Farin. *q.*24. *vol.*1. *num.*156. & ante *n.* 48. *cum aliis ſeq.* & generaliter valet ſtatutum, quod unus pro altero puniatur ex cauſa, etiam via proclamationum Capyc. *dec.* 12. Suar. *ſent.com.in verbo, famulus.* Far. ubi ſup. *conſil.* 134. *cap.* 2. *n.*88. *& ſeqq.* Ros.

Hinc infertur) Fallit, ſi ex facto ſervi Dominus commodum ſentit: ut eſt communis ſententia, ſecundum Menoch. *conſi.* 53. *n.* 15. DROGH.

Hinc infertur) Adde † Alciat. viden. *in tract. de præſumpt.*
in reg. 3. *præſumpt.* 40. *num.* 3. *cum ſeq.* Felyn. *in c. Petrus de* 3
homicidio, & Duen. *reg.* 303. & † ibi habetur, quod Dominus
præſumitur informatus de qualitate, & conditione famuli. 4
BAIARD.

(*c*) *Bonum eſt*) Adde, † quod idem tenet, Bald. *in conſil.* 228.
*vol.*2. Caſtr. *in l. videamus, ff. locati*, & Lauren. Tenni. *in tractat.* 5
*cautel.caut.*72. ubi late. BAI.

(*d*) *Scias etiam*) Adde, † quod quando delictum committi-
tur ab amico, vel conſanguineo, vel famulo in favorem alte- 6
rius, an præſumatur fieri de voluntate illius, de cujus favore
agitur, Abb. *in c. conſtitutus num.*3. & late Felyn. *in c. Petrus*
de homicid. & † famulus non præſumitur deliquiſſe de conſen-
ſu Domini *cap. quin prælatus* 1. *q.* 4. Alc. *de præſumpt.*40. ubi ad 7
hanc concluſionem quinque limitationes adducit, & quando
† delictum familiæ, ſervi, Officialis, & ſimilium obliget Do- 8
minum, Poteſtatem, & Capitaneum, aut Officialem, latiſſime
habetur per Bero. *in c.* 1. *de reſt. ſpoliat. nu.* 41. *cum ſeq.* & ibi
etiam habetur, an exercentes officium † ſive publicum, ſive 9
privatum Officiales, & familiares ſuos exhibere teneantur, &
exhibendo liberentur, & an delictum in officio publico, ſive
privato commiſſum præſumatur factum ab his, quorum opera
Dominus utitur, an vero ab aliis, & an † de rebus commiſſis 10
ſtetur juramento damnum paſſi. BAI.

(*e*) *Secundo infertur, quod neque pater*) Etiamſi filius fuerit per contumaciam condemnatus, pater non tenetur ſolvere uſq; ad legitimam ex ſtatuto, ut per Moron. *tract. de fide, treug. & pac. q.*83. *n.* 1. Limita tamen, ut ibi per eum *nu.* 4. *& ſeq.* BAIARD.

Secundo infertur) Adde, † quod iſta regula, quod pater
non tenetur pro filio, habet ſex fallentias, ſecundum Af- 11
flict. *in conſtit. Regni. in conſtit. incip. pacterenorum num.* 35. *cum ſeq.* & an Dominus pro ſervo, & famulo per ſtatutum teneatur, habetur per Toloſ. *in deciſi.* 195. Tiraq. *de pœn. cauſ.* 51. *n.* 58. in quibus caſibus in damno dato, pater, Dominus, & Univerſitas non teneantur, Plot. *in l. ſi quando n.* 876. 877. 819. 856. BAIARD.

(*f*) *Ex legitima*) Neque etiam in hæreditate ſecuta morte ei delata, Bald. *conſil.*257. *lib.* 3. ubi Roveſcalla Parin. *tit. de delict. vol.*1. *q.*24. *n.*2. *& plur. ſeq.* Ros.

(*g*) *Ita etiam communiter teneri*) Contrarium ſervatum fuit contra quondam nobilem Gabrielem Zurlaum homicidio commiſſo per quondam D. Gaſparem ejus filium, in perſonam quondam D. Franciſci de Ferrariis, & Aquila Prætore, ſub Illuſtriſſ. & Excellentiſſ. Domino Sfortia Pallavicino tunc dominante; vide Bart. *in l.* 1. §. *ſi impubere, ff. de collat. bon.* Jaſ. *in* §. *Actiones n.*91. *Inſt. de act.* At forte illud evenit ex aliquo ſtatuto, de quo dixi infra *hac eadem quæſ. verſ. & hæc quidem*, & hic adde, quod exiſtente nepote ex filio fiſcus non detrahit legitimam, ſed reſervatur nepoti late per Surd. *dec.* 134. DROGH.

(*h*) *Scias*

(*h*) *Scias tamen*) Natta *conſil.* 499.*n.*30.Vulpell.*conſil.* 60.*n.* 3.Farin.*d.q.*134.*c.*3.*n.*107.

12 *Scias tamen, quod quicquid*) Adde, † quod regulariter de delicto filii adverſus patrem de mandato non infertur, niſi alias de mandato, vel delicti ratihabitione conſtiterit, ut per Scriben. *in l. ſi quis mihi bona* §. *ſed ſi mandaverit, ff. de acq. hæred.* Ruin. latiſſime *in conſil.* 6. *vol.*5.& licet Alex. *in conſil.* 69. *n.* 4.*vol.*2.dicat delictum à filio factum,in concernentibus cauſam patris, à patre factum cenſeri, illud tamen procedit in delicto ſucceſſivo patre non reclamante, non autem in momentaneo, ita declarat Vulpell. *in conſil.* 60. *numer.* 5. Bajard.

(*i*) *Pœna extraordinaria de homicidio,*) *Supra q.* 17. *verſic.fin.* & *q.*83. *in princ.*ubi de pœnis extraordinariis: & quidem patre præſente, & non prohibente: infra *qu.* 87. *verſi. dictum eſt*, ibi conſuluit Curt. Sen.Blanc.*de q. n.* 313. qui ſi condemnetur, ut hic, magis dicitur mulcta, quam pœna; dixi infra *ad qu.* 95. *verſ. Hæc autem omnia*; contrarium tamen iis, quæ dixit Clar. hic, & *d.q.* 87. *verſi. dictum eſt*. cum Cagnola, & Curt. Sen. ab eo allegatis, tenuit indiſtincte Felinus *in cap.cum omnes col.* 15. *ad fi. extr. de conſtit.* allegat Abb. *in cap. conſtitutis*, & *cap. cum cauſa, de teſtib.* qui quidem dixit ibi *num.* 3. illic *numer.* 18. Drogh.

13 (k) *Et hæc quidem*) Adde † Oſaſc. *in deciſio.* 88. ubi tra-
14 ctat de hujuſmodi ſtatuto, & tenet, † quod Princeps ex cauſa poteſt facere ſalvam guardiam ad favorem alicujus, & quomodo hujuſmodi ſtatutum, quod unus teneatur pro alio, ſit intelligendum, vide Plot. *in repet. l. ſi quando*, §. 53. *n.* 10. Item adde, quod Princeps hoc facere poteſt in ſtatutis totius Civitatis, non autem in ſtatutis unius Collegii, ut declarat Bald. *in l. receptitia col. fi. verſ. quæro numquid, C. de conſtit. pecun.* & idem in ſtatutis Decurionum dicit Alber. de Roſat. *in l. de quibus, n.* 59.*ff.de legi.*& prædicta tenuit etiam Gabriel.*concl.l.*3.*tit.de jure quæſito non tollen. concl.* 2. *n.* 20.

15 Item † quod decretum Ducis Mediolani diſponit, quod collaterales pro crimine læſæ Majeſtatis pœna mortis puniri debeant, quod decretum declarat Dec. *conſil.* 64.

Item adde quod ſtatuta,quod unus teneatur pro alio,non extendantur ad caſus, qui alias comprehenderentur ſub expreſſo. Decian. *conſil.* 25.*n.*19.*vol.*2.& ibi loquitur in materia hujus ſtatuti, quando quis pro alio teneatur, quod ſtatutum ſic diſponens, ut quis pro alio pœna corporali, non valeret. Vivi. *opin.* 771. *n.* 14.

16 Item † adde, quod ſimilia ſtatuta, quod unus teneatur pro alio, non comprehendunt minores,nec in dictis ſtatutis maſcu-
17 linum concipit fœmininum, † ut per Natt. *in conſ.* 542. *n.* 20. *vol.* 3. Bajard.

(*l*) *Talia ſtatuta fiunt*) Statutum ergo valet: quod unus teneatur, pro altero in pœna non corporali, quod procedit etiam in legitima aſſignanda pro filio delinquente: Aym. Crav. *tractat. de antiquit. tempor.p.*4.*verſic.*1.*n.*157. *ad finem infra hac eadem q. verſic. valebit*, quid autem in pœna corporali; fortaſſe non valeret, prout etiam non valeret pactum, de quo ſup. *qu.* 46. *verſ. ſed numquid*; quod tamen limita, ut per Fel. *in c.cognoſcentes poſt pr. extr.de conſtit.*niſi eſſet conſuetudo, quod quis pro alio puniretur: In hoc enim fortior videtur conſuetudo, quam ſtatutum: quod tamen non firmo, nam ſtatutum, & conſuetudo in hoc pariter ambulant; vulgar. Juribus; allegante Roman. *ſingulari* 30. Tu ſcis, vide ibidem, quia nec ipſe firmat, & quod valeat ſtatutum, de quo hic dicitur,vide Jaſ. *in* §. *Actiones n.* 79. & ibi Apoſtilla *in littera*, *A*, *Inſtitut. de Act.* ſed an tali caſu, quo Pater tenetur pro filio, citari debeat ad condemnationem fiendam; Jaſ. *remiſſive in dicto* §. *Actiones n.* 89. Andr. Alciat. *tract. de præſumpt.reg.*3.*præſumpt.* 22. *num.* 2. Boet. *ſuper conſuet. Bitur. tit. des couſtum. predialer*, §. 7. *fol. mihi* 121. & in quantum hic dicitur, quod Pater tenetur pro filio ad ſtatutum noſtrum Pallavicinum in criminalibus *lib.*2.*Rub.*73.*tit.De pœna facientis, vel dantis damnum*: Alciat. *d. tract. reg.* 3.*præſumpt.* 40. qui bene, & utiliter loquitur, conſideranda tamen ſunt verba ſtatuti, & eorum conceptio, ut per Char. noviſſime *in ſuo tractat. de execut. ſent. num.*298. & ideo ſtantibus ſupra dictis declaratur ſtatutum Riparoli *in crimin. Rub.* 259. quo diſponitur, patrem familias,& Dominum teneri pro famulo,& multo magis declarari debet conſuetudo, quod in condemnatione capitali filii familias, fiat etiam confiſcatio ejus legitimæ, reſervato uſufructu patri durante ejus vita, ut tale ſtatutum, & conſuetudo locum non habeant, cum famulus, vel filius in contumaciam damnantur, & quamvis dici ſoleat, quod ipſa contumacia ſit delictum, ut diffuſe hanc quæſtionem tangit Ant. de Bonghis *inter conſ.crim. diverſ.conſ.* 67. *par.* 2. tamen reſponderi poteſt, quod delictum non conſideratur reſpectu legitimæ, quæ non debetur in bonis paternis ceſſante ſtatuto, nec etiam reſpectu pœnæ pro damnis ſolvendæ, ſed conſideratur reſpectu tantum perſonæ banniti, & condemnati ſpreta contumacia, & ideo patre, vel Domino non citato ante condemnationem contra famulum, vel filium fiendam,utique non valebit condemnatio reſpectu ipſorum,vide infra *hac eadem q. verſic. ſed quæro numquid*. Vide Cucbum *tract. de legit. tit.an legitima augeatur n.* 13. *fol.*71. Drogh.

(*m*) *Poteſt tamen*) Adde videndum Afflict. *in conſtit. pacterenorum numer.* 37. ubi ponit rationem, quare in hoc crimine læſæ Majeſtatis, & hæreſis pro patre filius punitur. Bajard.

(*n*) *Et ex hac concluſione*) Far.ubi *ſupra num.*91. & *ſeq. ac* 105. Ros.

Et ex hac concluſione) Adde, † ſi de damno dato, vel inju- 18
ria illata à pluribus de familia unius Domini agatur ad vindictam publicam, id eſt ad pœnam criminalem fiſco applicandam, quod Dominus tenetur pro quolibet in ſolidum, & non pro uno delicto, id eſt pro uno delinquente, ita tenent communiter Doct. ut per Alexan. *in l. ſi familia num.* 5. *verſic. extra glo. quæro ff. de juriſd. omn. jud.* & ibi habetur etiam, an idem ſit in furto, ſi agatur ad publicam vindictam. Bajard.

(*o*) *Infertur etiam*) Adde, quod in duodecim caſibus filii puniuntur ob culpam parentum, quos enumeravit Afflict. *in conſtit. pacterenorum num.* 33. ad quem me remitto, & hæc ſunt intelligenda de filio in poteſtate, & non emancipato ante patris delictum, ut ibi per eum *numer.* 43. Bajard.

(*p*) *Verſic. poteris*) Farin. ubi ſup. *numer.* 25. & 158. Ros.

(*q*) *Valebit igitur*) Et num in legitima computabit bona extra territorium poſita. Vulp. *conſil.*114.*uſque* 121. ubi multa ad legitimam, & an porrigatur ad bona extra territorium latius Far. ubi ſup. Ros.

(*r*) *Sed quæro*) Adde, † quod in ſtatu Eccleſiaſtico adeſt 19
conſtitutio Marchiæ *in l.*4.*cap.*18.qua pater tenetur ſolvere legitimam pro filio condemnato, ſi de delicto conſtiterit non tamen in contumaciam, ſed poſtea fuit proviſum per Pium IV. Pont. Max. in motu proprio appellationum *fol.* 870. *in Bullar. noviter impreſſo*, quod pater teneatur ſolvere legitimam pro filio, etiam quod ſit condemnatus in contumaciam, & etiam non obſtante conſuetudine in contrarium exiſtente.

Item † adde, quod pater teneretur ad ſolvendum legiti- 20
mam, ſi appareret Judicem motum fuiſſe ad condemnandum filium per veras probationes, quas de delicto haberet, non autem propter contumaciam,ut eſt gloſ.*in l.*2.*in verb.abſens C. de contrar.jud. tut.*& ibi Bal.& *in c.*1.*circa fin.ſi de feudo vaſall.ab alien.*& Natt.*in conſil.*540.*n.*29.& Joſeph. Ludo. *comm. concl.* 3. *ampl.* 3.& etiamſi condemnatus in contumaciam ſententiæ contra eum latæ ſcientiam habuerit,& non appellaverit: tunc enim in præſentem, & in confeſſum lata cenſetur, & nocet omnibus, Joſeph. Lud. *in d. concl.* 3. *ampl.* 5. Gramm. *deciſio.* 24. *in fi.* & Menoch. *in conſil.* 100. *numer.* 14. & 15. *vol.* 1.

Item † adde,quod ſi filius extra territorium delinquat, pa- 21
ter non tenetur Bal.*in l.*1.*column.*3.*ne fil. pro patr.* Socin *in l.Modeſtinus,ff.de excep.*Jaſon *in* §.*actiones num.* 85. *Inſtitut. de action.*Decian.*conſil.*539.& Socin.*conſil.*271.*num.*8.& *ſequen. volum.*2.& Vivi. *commun.opin. in verb. ſtatutum diſponens, quod pater ſit.*7.*opin.*771.ubi ad dictum ſtatutum poſuit multas limitationes.

Item † adde, quod ſi pater eſſet forenſis,& alibi habitaret, 22
ſed haberet in loco delicti facti per filium poſſeſſiones, & domos, quod eo caſu non poſſet cogi, ſecundum Bal. *in l. ſi qua pœna,ff. de his qui ſunt ſui, vel alien.jur.* quod delictum pro valde notab. refert D. Catald. *in tract.ſuo de ſyndic. in quæſt.* 140. *verſic. adde,quod ſtante ſtatuto*,ubi dicit,quod ipſe ita conſuluit
apud Maceratam, & idem Bal.*in l.ſi qua pœna.* † tenet, quod 23
pater non tenetur ſolvere legitimam pro filio, ſi habet nepotem ex eodem filio delinquente,quem refert,& ſequitur Ruin, *conſil.*8. *n.*6.*vol.*9.Barbat.*conſil.*40.*vol.*3.& Noni. *conſil.* 95.ubi plene & *deciſio. Peruſina* 11. *n.* 27. fallit in crimine læſæ Majeſtatis, in quo, etiam quod pater habet nepotem,tenetur ſolvere legitimam,ſecundum Bal.*conſ.*14.*vol.* 4. Gig. *de crimin. læſæ Majeſt.lib.*2.*rubr.ult q.*15.

Et quid † ſi bona fuerunt aucta poſt commiſſum delictum, 24
ſed ante condemnationem,an ex illis detrahatur legitima, Alber.*in l. facturus,ff.de origin.jur.* & Bal.*in l.ſi plures* §.*lex Cornelia,ff.de vulg.* & *pupill.* Jaſ. *in auth.noviſſima,C. de inoff. teſta.* & Chaſſan.*in catal.glo.mund.par.*6.*conſid.* 26. ubi habetur, quod pater tenetur habito reſpectu ad patrimonium tempore delicti,
& † ſi legitima fuerit aſſignata filio in vita,augetur,ſi creverint 25
patris facultates ante ejus mortem ex veriori ſententia, ſecundum Mazzol.*in conſil.*39. *num.* 64. & hoc vide etiam Michael.
Craſſ. *in tract. de ſucceſſ.* §. *legitima q.* 13. Et † an executio 26

 debeat

debeat fieri contra patrem facta condemnatione, an vero ſit
agendum contra eum conditione ex lege, & de novo proban-
dum maleficium, vide Bal. *ſuper ſtatut. in verbis parentes ver-
ſic. ſtatuto cavetur, quod filius*, & Bart. *in l. cum probatio, ff. de
probat. & in l. condemnationem, ff. ad Syllanian. & in l. cum fi-
liusfamilias col. 2. ff. de verb. obligat. & in q. ſua, q.* 3. & Gomeſ.
27 *de delict. in cap. 1. n. 90. verſ.* 4. infertur, ubi dicit, † quod ſenten-
tia lata contra filium nocet, & præjudicat patri non vocato,
nec citato, & de communi atteſtatur. Et quid ſi filius confite-
28 tetur delictum, † an pater poſſit revocare confeſſionem, &
probare contrarium, vide per eundem Bal. *in d. verb. parentes,
verſ. ſtatutum eſt, quod pater*, & gloſſ. magn. *ibi, & forte in l.* 11.
ff. ſi ex noxal. cauſ. agat. Et an hoc ſtatutum habeat locum in
nepote filii, vide Bal. & Salyc. *in l. ſi filius tuus. C. ad Mace-
don.* Et quod tempus inſpiciatur, an tempus delicti, vel ſolu-
tionis in computando legitimam, Bal. *in l. filius ff. de judic.* &
29 an † pater poſſit appellare a ſententia lata contra filium,
Bal. *in l. fin. §. neceſſitatem, C. de bonis quæ lib.* Et ſtante † ſta-
30 tuto, quod avus ſolvat pœnam pro nepote, intelligitur filio
non exiſtente in medio, Ruin. *conſ. 8. n. 6. vol.* 5. ubi etiam
habetur, quod appellatione filii nepos in hac materia non con-
tineatur, & vide ſup. *n.* 23.

31 Item † adde, quod ſtante tali ſtatuto, in legitima debent
computari bona, quæ pater habet extra territorium ſecundum
Vulpel. *conſil.* 54.

32 Item † adde, quod pœna ſoluta per patrem pro delicto filii
computatur in partem ipſius filii, ſi coacte ſolverit, puta per
ſtatutum, vel quod pro eo fidejuſſerit, aliter non computetur,
quia videtur ſoluta cauſa pietatis, Bartol. *in l. ſticus, ff. de
pecul. legat.* & Vivi. *opin. 771. numer. 15. volum.* 2. nec poteſt
repeti, licet pater in teſtamento declaraſſet, velle, quod ſolu-
tum ex dicta cauſa computetur in legitima filii, quia pater
debuit ab initio tempore ſolutionis proteſtari, quod ſolvebat
animo compenſandi, & repetendi, ita Ruin. *in conſil. 149. nu.*
33 13. *volum.* 3. & † an legitima ſit æſtimanda tempore con-
demnationis, vel tempore ſolutionis. Duenn. *regul. 356. ampl.*
2. ad doctrinam Bar. *in l. ſticius, ff. de pecul. leg.* Rip. *in l. in
quartam n. 585. ad l. falcid.* ubi pulchram facit diſtinctionem,
& pulchriorem tradit Fiumagiol. *in d. l. in quartam num.* 438.
& ſeq. & ibi atteſtatur de communi, & Moron. *de pac. fid. &
treug. qu.* 153. & Vaſqu. *in tractat. de ſucceſſ. creat. §. 30. n.*
220. *&* 223. & Michael Craſſ. *in tractat. de ſucceſſ. in §.
legitima q.* 30. vide etiam Hieron. Gabriel. *conſil. 176. lib.* 1.
per tot.

34 Item † adde, quod pater ſolvens aliquid pro filio, ſi filius
habet peculium, id eſt bona materna, in dubio præſumi-
tur ſolviſſe de peculio, etiam in adventitiis. Aufrer. ad Ca-
pel. Tholoſan. *deciſio.* 121. & Moron. *de c. quæſt. 154. n.* 20.
& Vivium *com. opin. in ver. ſtatutum diſponens*, quod pater
35 teneatur *n.* 16. & Ruin. *in conſil. 149. n. 14. vol.* 3. ſed †
in ſtatu Eccleſiaſtico proviſum fuit *per Conſtit. Marchiæ in
lib. 4. c.* 18. quod de delictis filiorum ſolvatur pœna de pe-
culio, & ſi non habeat peculium, vel non ſufficiat ad
exactionem pœnæ, pater teneretur ſolvere legitimam pro
filio.

36 Itam † adde, quod pater non teneretur ad legitimam pro
filio, ubi alterum filium interfecit, ſecundum Moron. *de
pac. quæ. 576. n.* 5. ſed ego credo hoc non eſſe verum, quia
tunc non probatur. & neſcio videre, quare ſtatutum, quod tol-
lit legitimam filiorum delinquentium, non debeat habere lo-
cum, tam in hoc caſu, quam in aliis, cum militet eadem ratio,
& fuerit factum non in odium patris, ſed filiorum, alias delic-
tum remaneret impunitum: & ſi legitima non ſolveretur fiſ-
co, remaneret ipſi filio delinquenti, nam parentes ſemper re-
linquunt hæreditatem filiis ſuis, etiam bannitis ſub aliquo
velamine, ut quotidie videmus; & fratricida haberet portio-
nem ſuam, & partem fratris occiſi: & ego vidi practicari,
quod ſolvitur legitima in hoc caſu.

37 Item † adde, an in detractione legitimæ computentur filiæ
fœminæ excluſæ à ſtatuto, ita quod faciant, vel non faciant
partem cum maſculis, & dotes ſint detrahendæ, tamquam æs
alienum. Boſſ. *de public. bonor. num.* 2. & Anton. Roſell. *de
ſucceſſ. ab inteſt. n. 239. cum ſequen.* ubi latiſſime Gabriel. *conſil.*
51. *per totum, vol.* 1. Rimin. jun. *in conſil. 187. n. 46. & ſequ.*
Cephal. *conſil.* 245. ubi latiſſime diſputat, & diſtinguit, &
generaliter magis eſt recepta ſententia, partem fœminarum
filiis maſculis accreſcere, ſecundum Soc. jun. *conſil. 25. num. 4.
vol.* 1. Alciat. *conſil. 479. n.* 12. & Ceph. *ſup. cit. n.* 47. vide
etiam Gabr. *commun. concluſ. lib. 6. ſub tit. de legitima, concluſ.*
2. ubi hunc articulum diſcutit, referendo diverſas opinio-
nes, & idem fecit Michael Craſſ. *in tract. de ſucceſſ. §. legitima,
qu. 7 n. 2. cum ſequen.* ubi latiſſime hanc quæſtionem exami-
navit, ſi filia ex ſtatuto excluditur ſine facto teſtatoris, legiti-
ma filii privantur.

38 Item † adde, ſi ſtatutum ſimpliciter diſponeret, quod pa-
ter teneretur pro delicto filii, non intelligitur de baſtardo, Bald.
in l. generaliter, §. cum autem, C. de inſtit. & ſubſtituto. & Socin. *in
c. 2. n. 6. de delict. puer.*

Item † adde, quod hujuſmodi ſtatutum, quod pater tenea- 39
tur ad legitimam pro delicto filii, intelligitur, ſi filius non ſit
ſolvendo, Roma. *in l. ſi filiusfamilias la 2. ff. ſol. matrim.* & Fel. *in
conſil. 48. n.* 19.

Item † adde, quod ſtante hujuſmodi ſtatuto pater non te- 40
netur pro filio pupillo delictum committente ſecundum
Marſil. *in ſing. 362. ſtatutum volens, &* 481. communis opin.
quem ſequitur Plot. *in repet. l. ſi quando, C. unde vi. §. 53. nu-
mer.* 10.

Item † adde, quod ſtante tali ſtatuto, pater non tenetur 41
ſolvere legitimam pro filio minore delinquente, ſecundum
D. Farin. *in quæſt. 23. numer.* 168. tenentem, quod ſtatu-
ta pœnalia minores non comprehendant, ſed ego vidi
ſemper ſervari contrarium in practica, & in ſtatu Eccleſiaſ-
tico parentes paſſim coguntur ad ſolvendum legitimam
pro filiis delinquentibus, etiam quod ſint minores 25. an-
nis.

Item adde, quod ſtante hujuſmodi ſtatuto, quod unus te-
neatur pro alio, non habet locum inter delinquentem, &
illum, qui ex forma ſtatuti tenetur pro delinquente, Dec.
conſ. 64. Pater tamen ſi fuerit incontinens, tenetur pro
filio etiam ſibi inimico, Alciat. *de præſumpt. reg. 5. præſumpt.*
24. *num.* 2. & Plot. *in l. ſi quando C. unde vi, §. 53. in fin.* Ba-
jard.

(s) *Sed fuerit in contumaciam condemnatus*) Adde ſimi-
lem caſum infra *q. 90. verſic. ſcias autem in principio*; Hoc
autem ſtatutum locum non habet, cum filius eſt minor
quatuordecim annis, Jaſ. *in d. §. actiones n. 89. Inſt. de act.*
Drogh.

(t) *Puta, quia dicat,*) Tenorem verborum attende, ſi
enim magis verbis, quam rebus ipſis legem imponimus
ad l. fi. C. de uſur. At de interpretandis ſtatutis ſupra *q. 85. verſ.
ſolet etiam poſt principium, q. 84. verſ. Hæc autem, cum verſ. ſeq.
infra qu. 94. verſic. ſed pone*, ubi de iſto verborum magis,
quam rerum ſenſu, *Infra q. 89. verſic. ſed quæro*, facit tex. *in l. 2.
in fin. C. com. de leg.* cui adde, Gram. *deciſio. 12. n. 12. cum ſi-
mil.* ſic & alias in verbis ipſis inculcabantur veteres Philoſo-
phi, Phiſ. tex. 1. *commun.* 20. ibi conturbati ſunt autem
Drogh.

(u) *Et hanc diſtinctionem*) Adde, † quod hanc diſtinctio- 42
nem ſequitur etiam Burſat. *in conſil. 169. vol.* 2.

Item adde, quod ſtante hujuſmodi ſtatuto, quod pater te-
neatur ſolvere condemnationem filii, quod teneretur etiam
ſolvere, quando filius injuſte fuiſſet condemnatus, ſecundum
Bald. *in l. unica n. 12. C. ne filius pro patre.*

Item adde, quod iſta diſtinctio procederet etiam in ſtipula-
tione, ſive promiſſione pro aliquo facta, ut per Bero. *in
conſ. 202. numer. 38. volum.* 3. ubi plene, quando quis tenea-
tur ad pœnam ex delicto alterius ex diſpoſitione ſtatuti, vel
promiſſionis condemnati in contumaciam: & quando
ſtipulatio dicatur ſimilis promiſſioni judicatum ſolvi. Ba-
jard.

QUÆSTIO LXXXVII.

An ex ſola ſcientia delicti committendi ſit aliquis puniendus.

SUMMARIA

Ex Claro.

1 *Sciens delictum committendum, & non revelans an ſit puniendus.*
2 *Et quid in crimine læſæ Majeſtatis,*
3 *Et an quis puniri debeat, ex eo quod potuit prohibere delictum, & non prohibuit.*
Et quid de jure canonico, ibid.
Et quid in foro conſcientiæ, ibid.
4 *Et quid ſi talis ſciens delicto conſenſit.*
5 *Ratificans delictum commiſſum an ſit puniendus.*
Et quæ requirantur ad hoc, ut ex ratificatione quis puniri poſſit, ibid.

Ex

Ex Additionibus.

1 *Conſcius criminis quando revelare teneatur.*
2 *Filius non revelans delictum committendum contra patrem, tenetur ut parricida.*
Item in aliis deſcendentibus, ibid.
Et qua pœna, remiſſive, ibid.
3 *Collaterales non revelantes delictum committendum contra collaterales puniuntur extraordinarie.*
4 *Sacerdos an teneatur revelare delictum, quod aliquis confeſſus eſt ſe facturum.*
5 *Uxor ſciens maritum occidendum, & non revelans, tenetur eadem pœna.*
6 *Aperiens tractatum maleficii, an teneatur nominare perſonam, remiſſ.*
7 *Statutum contra ſcientes, & non revelantes, non habet locum contra ſcientes, non tamen habentes probationes.*
8 *Officiales revelantes ſecreta Curiæ quomodo puniantur.*
9 *Et quid de Antianis revelantibus ſecreta Univerſitatis.*
10 *Uxor ſciens maritum velle committere crimen læſæ majeſtatis non tenetur illum prodere.*
11 *Quid in patre, & filio.*
Et quid in matre, ibid.
*11 *Quando ſtatutum in ſola voluntate fundatum eſt, non valet argumentum à ſimili.*
12 *Sciens, & non revelans an teneatur, remiſſ.*
13 *Officiali inſultato cives præſentes favere tenentur, alias extraordinarie puniuntur.*
14 *Monetam falſam cudi qui prohibere poteſt, & non probet tenetur pœna falſi.*
15 *Delictum non prohibens, cum poſſit, peccat mortaliter, & tenetur in foro conſcientiæ.*
16 *Ratificare delictum quis cenſetur ex eo, quod commodum immediate ad eum pervenit.*
17 *Ratificari an poſſit factum, & non qualitas.*
18 *Ratificatio delicti fit non ſolum expreſſe, ſed etiam tacite.*
19 *Et quando Univerſitas dicatur ratificaſſe tacite, remiſſ.*
Ratificatio delicti non dicitur facta per magnum feſtum.
20 *Ratificare poteſt quis illud, quod non nomine ſuo geſtum fuit.*
21 *Et an talis ratificatio in foro fori puniri poſſit.*
22 *Jactans ſe feciſſe delictum, quod non fecit extraordinarie punitur.*
Delictum quomodo conſtare poſſit eſſe factum nomine alterius, remiſſ.
23 *Ratificatio delicti de æquitate canonica non debet puniri pœna ordinaria.*
24 *Ratificatio adulterii, & ſtupri an poſſit puniri ſicut ratificatio homicidii.*
25 *Ratificationis materia ubi tractetur.*

1 (*a*) PRæcipuè verò debet judex advertere in ſententia condemnationis ferenda, non modo quis ſit titulus delicti commiſſi, ſed etiam quæ ſit illa qualitas, de qua delinquentes imputantur: ſæpiſſimè enim contingit, quod in eodem crimine multi interveniunt, qui tamen omnes diverſis pœnis ſunt puniendi. Poteſt autem quis imputari, aut quod delictum ipſum propriis manibus commiſerit, aut quod ſciens, ac particeps fuerit, aut quod de delicto faciendo tractaverit, aut conſilium, ſeu mandatum dederit, aut auxilium præſtiterit, aut maleficio adſtiterit, aut illud poſtea ratum habuerit. Aliter etiam punitur delinquens, qui maleficium tantummodo attentavit, aliter maleficio in conſummato: de quibus omnibus quia ſuper eis quotidie in practica diſputari contingit, breviter videamus.

Et (*b*) inprimis quæro, nunquid ex ſola ſcientia delicti committendi quis puniatur? Reſpond. quod regulariter ſola ſcientia non eſt punibilis, & in hoc non eſt difficultas, præſertim in eo, qui non habet facultatem prohibendi. Et ita tenent Doctor. ubique & atteſtatur Caravita *ſuper 4. ritu magnæ curiæ*, *n.* 2. Communis enim eſt Doctorum ſententia, quod non tenetur quis obviare delicto etiam clamando, vel revelando, ut dixi *infra verſ. delictum eſt*.

Punctus (*c*) eſt tantum in crimine læſæ Majeſtat. 2
nam Bart. *in l. utrum*, *ff. de parricid.* tenuit, quod ſciens tractatum proditionis contra Principem, vel contra patriam, & illum non revelans, debet puniri pœna mortis: Et ita teneri communi conſenſu Doct. atteſtatur Placa *lib. delictorum*, *cap.* 22. *num.* 17. Hanc etiam opinionem communem appellat Menchiaca *controverſ. illuſt. cap.* 16. *numer.* 1. Et hanc opinionem in pract. obſervari affirmat Ang. *de maleſ. in verbo*, *Et hai tradito la tua patria*, *n.* 10. & §. *publicè circa fin. verſic. & ſingulariter*, *Inſt. de publ. jud.* quem refert Marſ. *ſing.* 164. *nemo debet*, & Capic. *deciſ.* 130. *n.* 65. & *deciſ.* 55. *n.* 18. & Soc. Junior *conſil.* 105. *n.* 43. *lib.* 3. & Caravita *ſuper d. ritu* 4. *poſt n.* 4. & Taeg. *in pract. crim. cap.* 5. *num.* 9. Idem dicit Felin. *in c.* 1. *poſt num.* 4. *de offic. deleg.* quem refert Cotta *in verbo*, *ſcientia ſola.* Et ſecundum hanc opinionem ſe judicaſſe in facti contingentia refert Aug. ad Ang. *de maleſ. in loco præalleg.* & feciſſe decapitari quendam potentem Dominum, qui ſuo Principi tractatum contra eum committendum non revelavit. Ita etiam ſervatum fuiſſe Mediolani atteſtatur Boſſ. *in titulo de crimine læſæ majeſtatis*, *n.* 6. & *ſeq.* Multi tamen tenuerunt contra Bartol. ſcilicet quòd imò ſciens talem tractatum, & non revelans, non ſit puniendus pœna mortis. Et hanc opinionem dicit eſſe communem Cagnol. *in d. l. culpa caret*, *n.* 21. Alciat. *in l. facere*, *ff. de verbo. ſign.* & *in l. bona fides*, *num.* 20. *ff. depoſ.* & *in l.* 4. §. *Cato*, *num.* 20. *ff. de verb. oblig.* quem refert Gigas *de crimine læſæ majeſtatis*, *fol.* 180. *num.* 10. Rol. *conſil.* 88. *numer.* 10. *lib.* 3. Quinimò Caret. *in pract. crim. fol.* 253. *num.* 20. dicit, quod ceteri omnes ſequuntur opiniones contra Bart. Et exclamat Bald. *in quodam conſ.* (*d*) quòd anima Bart. propter illud dictum cruciatur in inferno: Et deplorat memoriam Domini Donati de Barbadotis, qui propter ſolam ſcientiam fuit decapitatus. Et illum refert Igneus *in l. fideicommiſſum num.* 34. & *poſt n.* 47. *ff. ad Sylla.* & Placa. *lib.* 1. *delictorum*, *c.* 28. *n.* 30. & Reſtaurus *de Imperatore*, *quæſt.* 118 *numer.* 6. & Rol. *conſilio* 68. *numer.* 35. *lib.* 1. Breviter licet opin. Bart. prima facie videatur una parte multum rigoroſa, tamen ex alia habet in ſe magnam æquitatem. Quomodo enim poterit Princeps de ſubditis ſuis confidere, niſi pro certo teneat, quod eum ſciverint aliquem contra ejus vitam, aut ſtatum moliri, id ſtatim ipſi ſint notificaturi. Certè (*e*) nemo negabit, quod ſi famuli ſcirent aliquos decreviſſe de nocte ingredi domum, & Dominum ſuum trucidare, idque ei non notificarent, dicerentur rei ejus mortis, argumen. text. *in l.* 1. §. *occiſorum*, *ibi*, *quid ergo ſi dominus*, *ff. ad Sylla.* Cur ergo non idem dicendum eſt etiam in ſubdito verſus Principem, tanto magis cum in hoc etiam verſetur publica utilitas: nam ex vita, & ſalute Principis, & ejus ſtatus quiete dependet ſalus, & quies populorum ei ſubditorum. (*f*) Teneo ergo cum Bartol. in duobus caſibus prædictis,

ſcilicet

ſcilicet in tractatu, qui fiat contra perſonam Principis, vel contra ejus ſtatum: in aliis autem caſibus, etiamſi ſint comprehenſi in capite læſæ Majeſtatis, non putarem eſſe puniendum pœna mortis ſubditum non revelantem, ſed alia pœna extra ordinem arbitrio ipſius Principis. Conſulo etiam Principibus, ut in hujuſmodi caſibus potius humanitate, quam ſeveritate utantur, & ex quacunque juſta, vel probabili cauſa illos excuſent à pœna.

3 Dictum (*g*) eſt, quod ex ſola ſcientia delicti quis non punitur: Quæro nunc, an ille, qui potuit prohibere, ne delictum committeretur, & non prohibuit, ſit puniendus? Reſpond. quod de jure civili nemo tenetur obviare delicto, nec malefactorem indicare. Et eſt communis opinio, ut dicit Gratus *conſilio 1. poſt num. 47. lib.* 1. Carer. *in pract. crim. fol. 252. n. 19. & fol. 379. n. 63.* Prout illum refert Placa *lib. 1. de delictorum, cap. 1. de delictorum, c. 28. num* 29. Bolen. *in rep. l. capitalium, §. famoſos, num. 92 ff. de pœnis.* Didacus *ſub regula, peccatum, folio* 109. *in fin.* Practic. Jodoc. *cap. 80. n. 6.* Berous *in capit. 1. numer. 48. de offic. deleg.* Novel. *in tractat. ad defenſam, fol. 105. n. 99. & ſeq.* Et ideo dicimus, quod tenetur quis alium inſultatum defendere, neque prohibere, quin offendatur, etiam quod licitè id facere poſſet, ita dicit Gloſ. *in d. l. culpa caret. in gl. 1. ff. de reg. juris,* quam dicit paſſim eſſe ab omnibus receptam Placa *lib. 1. delictorum cap. 22. poſt n.* 17. Hanc etiam dicit communem opinionem Claud. *in repe. l. ut vim, n.* 168. *ff. de juſt. & jure.* Bertrand. *conſil.* 207. *num.* 8. *lib.* 8. Et quod quis (*h*) non teneatur obviare delicto, neque alium, etiam ſi poſſit, defendere, (*i*) etiam clamando, vel revelando, dicit eſſe communem opinionem Dec. *in d. l. culpa caret, n. 4. & ſeq.* Cagnol. *in d. l. culpa caret, num.* 10. De jure autem canonico gl. *in d. l. culpa caret,* tenuit, quod quis tenetur obviare delicto. Et hanc dicit eſſe communem ſententiam Canoniſtarum Placa *in d. c.* 18. *poſt numerum* 31. Sed certè Dec. *in d. cap. 1. num. 8. de offic. deleg.* dicit, quod in contrarium eſt communis opinio Modernorum, quem refert Berous *in d. c. 1. poſt n.* 75. & Pract. Conradi, *fol. 333. num.* 1. (k) Et hanc opinionem quod etiam de jure Canonico nemo teneatur obviare delicto dicit tenere communiter Doctores Jaſ. *in d. l. ut vim, n.* 31. quem refert Apoſtil. ad Dec. *in d. culpa caret, ſub num.* 12. & Vivius *in lib. communium opin. in verbo, Defendere offenſum* (*l*) Dicit tamen Cagn. *in loco prææalleg.* quod quando aliquis commodè, & ſine ſuo periculo poteſt prohibere, & non prohibet, tenetur; & quod hæc concluſio videtur per Doct. communiter iſto caſu approbata, ſecundum quam in facti contingentia conſuluit Curt. Sen. *conſil.* 41. (*m*) contra patrem, præſentem homicidio patrato per filium, qui potuit prohibere, & non prohibuit, de quo mentionem feci *ſupra qu. prox. verſ. Secundo infertur.* (*n*) Quod tamen ego non credo verum; Imò Doctores expreſſe dicunt totum contrarium: propterea non puto recedendum eſſe à communi opi. quod ſcilicet nunquam quis puniatur ex eo, quod delictum non prohibuerit, etiam ſi prohibere potuerit, (*o*) excepto tamen caſu læſæ Majeſtatis de quo ſupra dictum eſt *verſ. punctus eſt.* (*p*) Ceterum in Gallia ſervatur, quod ſi in conſpectu multorum, qui rixantes prohibere potuerunt, ne ſe offenderent, homicidium commiſſum fuerit, teneantur omnes obtinere à Principe litteras, quas vocant innocentiæ: alias præſumuntur eſſe in culpa. Et hoc ita ordinatum eſſe in communi totius Galliæ praxi atteſtatur Igneus *in l. 1. §. ſervi appellatione n. 136. ff. ad Sylla.* quæ Pract. mihi non diſplicet, & ubi viget, ſervanda eſt. (*q*) Sed præſuppoſita pro vera contraria opin. quod ſcilicet quis teneatur prohibere, & defendere, &c. nunquid ſi quis non fecerit, tenebitur in (*r*) foro conſcientiæ ad emendationem damni? Reſp. quod non: & hæc eſt communis Theologorum reſolutio, ut dicit Jo. Medina *de reſtit.* & idem atteſtatur Didacus *in dict. regula, peccatum, fol. 111. in principio.*

4 Hæc autem omnia, quæ de ſcientia, & de eo, qui prohibere potuit, neque prohibuit, dicta ſunt, intellige ut procedant, quando ſciens delictum committendum, illi non conſenſit. Sed quid ſi ille conſentiat? Reſpond. Aut eſt tantummodo ſimplex conſenſus: & non punitur; Aut verò quis conſentit delicto per viam auctoritatis, & defenſionis; & tunc plus puniri debet, quam ipſe delinquens, ita dicit gloſſ. *in d. lem. 1. in verbo, Defenſionis, de pœnis,* & eſt communis concluſio, ut ait Bolene. *in repet. l. capitalium, §. famoſis, n. 114. ff. de pœnis.* Et poteſt poni exemplum in Prælato, qui diſſimulet aliquem Concionatorem in ſua Diœceſi falſa dogmata prædicantem: Item in Domino civitatis, aut villæ, qui non perſequatur latrones ſpoliantes, & occidentes eos, qui tranſeunt per ſuum territorium. Quod tamen intellige, ut procedat in ſimilibus gravioribus delictis: ceterum in aliis minoribus criminibus, non majori, ſed tantum pari pœna punitur. Et ita intelligunt communiter omnes, ut dicit Pract. Conradi, *folio 332. numer.* 8. Illud autem, quod dici ſolet, quod Agentes & conſentientes ſunt pari pœna puniendi, intelligendum eſt, quando conſenſum, & auxilium præſtiterunt ex propoſito ad committendum maleficium. Et ita dicunt omnes, ut atteſtatur Mantua *conſ. 251. num. 24. lib.* 1.

5 Quæro, (*s*) nunquid ex eo ſolo, quod quis delictum jam commiſſum ratificaverit, debeat puniri? Reſpond. Aliqui dicunt ſimpliciter, quod ſic: & hanc opin. atteſtatur eſſe communem Bal. *in l. obſervare, §. proficiſci, numer. 9. de offic. proconſ.* licet ipſe validis rationibus videatur in contrariam ſententiam inclinare: & illum refert Auguſt. ad Angel. *de maleſ. in verb. Et Sempronium, numer.* 36. Tu verò diſtinguendo dic, quod quædam ſunt delicta, quæ ſolent committi principaliter propter libidinem ipſius delinquentis, ut eſt adulterium, ſtuprum, & hujuſmodi: Et in talibus delictis non habet locum ratihabitio & in ſpecie in adulterio. quod non poſſit ratum haberi tenuit gl. *in l. prima, §. dejeciſſe, in verbo, Mandato. ff. de vi, & vi armata.* Et ita communi conſenſu receptum eſſe ait Placa *libro 1. delictorum cap. 18. poſt numer.* 1. (*t*) Quædam autem ſunt delicta, quæ principaliter committi ſolent ad offenſam, & injuriam alterius, ut eſt homicidium, & talia delicta poſſunt rata haberi per alium. Et hæc ſententia eſt frequentius à Doctoribus recepta. ut dicit Placa *in loco prææalleg. num. 2. in fin.* Sed certè ſi appareret adulterium commiſſum fuiſſe non propter libidinem adulterantis, ſed propter injuriam mariti ad alterius inſtantiam, utique dici poſſet geſtum nomine illius, & conſequenter poſſet ratum haberi. Scias autem quod ad hoc, ut ratificatio delicti obliget ad pœnam duo requiruntur: Primum, quod delictum fuerit commiſſum nomine meo; (*u*) Secundum, quod ego ſciens illud commiſſum fuiſſe meo nomine illud tanquam meo nomine factum ratificans, ita dicit gloſſ. *in d. §. dejeciſſe, in verbo, Ratum habuero:* (*x*) & eſt communis ſententia, ut atteſtatur Aretin. *conſilio 165. poſt numer. 3. verſic. circa primum.* Et quod requiratur delictum fuiſſe nomine meo commiſſum, tenuit gloſſ. *in clem. 1. in princip. in verbo, Rata de pœn.* quam ſequuntur communiter Doctores, ut dicit Collectinm Florent. *inter conſilia Curt. Sen. conſil. 21. poſt numerum* 6 Benè

(*y*) ve-

(v) verum eſt, quod in dubio ex eo, quod quis ratum habet aliquod delictum, cenſetur illum ratum habere, ut nomine ſuo geſtum. Et ita dicunt Doctores, ut ait Salyc. *in l. non ideo minus poſt num. 31. C. de accuſ.* Et ſic opus eſt, quod ratum habens probet, quod non fuerit geſtum nomine ſuo: quod nota.

ADDITIONES

Ad Quæſt. LXXXVI.

(a) PRæcipuè vero) Farinac. *d. q. 24. n. 197. & aliis ſequentibus uſque ad fi.* Ros.

(b) *Et in primis quæro, nunquid ex ſola ſcientia*) Hic no. conſcius criminis, quando illud detegere debeat, & qua plectatur pœna, ſi non detegit explanatum plene per Jacob. Menoch. *de arbitr. jud. conſil.* 355. Giach.

1 *In primis quæro*) Adde † videndum Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 355. ubi latè, quando conſcius criminis illud detegere debeat, & qua pœna ſit puniendus, ſi non detegit.

2 Item † adde, quod filius, vel deſcendens delictum committentem contra parentes, vel è contra ſciens, & non revelans, & non prohibens, ſi poteſt, tenetur, ac ſi verè ipſe feciſſet. *l. utrum, ff. ad l. Pomp. de parrici.* & eſt communis opin. de qua Gomeſ. *de delict. cap. 3. numer. 4.* & qua pœna puniendus ſit ille, qui parricidii ſcientiam habuit, & non propalavit, vide etiam Bero. *in c. 1. n. 71. cum ſeq. de off. deleg.*

3 Item † adde, quod frater, vel alius conſanguineus uſque ad quartum gradum ex ſola ſcientia non tenetur pœna ordinaria, ſed pœna exilii, vel alia ſimili extraordinaria; *l. 2. ff. eod. tit.* & Gomeſ. *de delict. loco ſupra allegato*, ubi ſimiliter atteſtatur de communi, & ratio eſt, quia ſciens, & tacens, videtur conſentire, per tex. *in cap. ſicut dignum, de homic.* & Foller. *in pract. crim. in verb. pœnis debitis, num.* 69.

4 Item † adde, quod ſi quis in confeſſione dixerit Sacerdoti, quod vult committere homicidium in perſonam talis, & quod non poteſt reſiſtere huic tentationi, Sacerdos poterit, ne ſequatur delictum, manifeſtare illi, non tamen nominando, nec propalando perſonam, *c. hoc videtur* 30. *diſt.* & Gigas *in tractat. de crimine læſæ Majeſtatis. tit. qui accuſ. poſſ. quæſt.* 18. ubi dicit eſſe communem opinionem Canoniſtarum, ſed vide etiam Anton. Gabriel. *com. concl. lib. 7. concluſ. ultima numero* 20. & Vivi. *comm. opin. in ver. confeſſio*, nec Sacerdos cogi poteſt a Papa ad revelandum confeſſionem ſecundum Auguſt. ad Ang. *in verb. che hai tradita la tua patria, num.* 18. & Bero. *qu. 12. numero* 2. & quod delictum committendum revelari poſſit, & quando habetur etiam per Menoch. *de præſumpt. qu. 89. n. 17. lib.* 1.

5 Item † adde, quod uxor ſciens futurum homicidium in perſona mariti, & non revelans, tenetur eadem pœna, qua interfector. Boer. *dec. 262. n.* 9.

6 Item † adde, an tractatum maleficii committendi aperiens teneatur nominare perſonam, vide Fran. Mar. *in dec. 773. par.* 2.

7 Item † adde, quod ſtatutum, ſive edictum contra ſcientes, & non revelantes, non habet locum, quando ſcientes non poſſint probare. Cephal. *in conſil. 642. nu.* 38.

8 Item † adde e converſo, quod Officiales tenentur in ſecreto ſecreta Curiæ tenere, & ſi revelaverint, puniuntur attenta natura cauſæ, & criminis, videlicet pœna capitis, *l. omne delictum, §. exploratur, ff. de re milit.* quandoque pœna exilii, *l. placet in fin. C. de ſacroſan. Eccleſ.*

9 Item † adde, quod Antiani non poſſunt revelare ſecreta Univerſitatis, alias privantur officio, ita tenet Bald. *in titul. de pac. tenen. in verb. In nomine Chriſti, & in quibus mo. feud. amitt.* & ſecreta dicuntur ea, quæ vulgus ignorat. Bald. *in verſic. credentiam de pace conſtan.* Bajard.

(c) *Punctus eſt*) Farinac. *tit. de indic. volum. 2. q. 51. n. 69. & ſequentibus.* Ros.

10 *Punctus eſt tamen*) Adde, † quod uxor ſciens maritum ſuum velle committere crimen læſæ Majeſtatis non tenetur revelare, ſeu denunciare, ſed debet illum in quantum poteſt diſſuadere & retrahere, ne illud crimen perpetret. And. da Iſern. *in conſtitut. regn. in conſtit. pœnam in tit. de uxoribus forjudicatorum*, quem refert, & ſequitur Gigas *in tractatu de crimine læſæ Majeſtatis lib. 2. qu. 5. tit. qui accuſar. poſſ.* Et ad hoc vide etiam *deciſio. Pedemon.* 80. ubi concludit, quod pater ſit condemnandus arbitrio Principis, citra tamen mortem: caveant nihilominus parentes, quia ego dubito, quod pœnam mortis non evitarent: ſed † contrarium eſt in patre, & in filio, nam quilibet eorum tenetur denunciare. Gi. a *vol. ...* 11
& tit. quæſt. 9. & vide, quæ poſui *ſupra a ... §. læſæ Majeſtatis, in verbo, quadrageſimo committitur.* & de patre habetur *in deciſio. Pedemon.* 80. & qua pœna puniendus. *Bart.*

(d) *Quod animo Bartoli;*) Et ita credas de aliis ha... profitentibus, quas doctrinas hominum, Dæmo...ue ſectantium appellat Divus Auguſtinus *de Civitate Dei lib.* 10. 14. *cap.* 9. ſi etiam de Dialectica, quæ ab ingenio diabolico profecta ſemper contra verum nititur, falſoque verum gaudet vincere, dixit ibidem *in additionibus* Ludovicus Vives *ex mente Platonis in Phædro*: Adde infra *quæſt.* 90. *verſi.* 1. *poſt med. ibi, quod opinio Bart. ſup. quæſt.* 38. *verſ.* Tuſcis, Addit. ad Dyn. in regula, non eſt ſine culpa, & ibi allegat infinitos, *littera D, de reg. jur. in* 6. At cur ita crudelis fuerit in decidendo Bartolus, dixi, *ad dictam quæſtionem* 38. *verſ. Tuſcis*, & de Philoſophia dixit Apoſt. *ad Coloſ. Cap.* 2. videte ne quis vos decipiat per Philoſophiam & inanem fallaciam: Vide tamen Felin. *cap. Canonum ſtatuta col.* 11. *in principio.* Drogh.

(e) *Certè nemo negabit*) Hoc argumentum à ſimili modo, & quoniam procedat dixi *ſup. qu. 83. verſ. Præterea*; Non tamen iſto caſu argumentum de jure procedere videtur, quia quoniam ſtatutum † eſt fundatum in ſola voluntate, prout eſt 11
hæc lex, ſeu ſtatutum rigoroſum, ut quis ex ſola ſcientia teneatur, tunc non eſt procedendum de ſimilibus ad ſimilia. Dec. *in l. quidem contra rationem, n. 2. ff. de reg. jur.* Item cum ſit odioſum, non procedit, ut extendatur ſimilitudo, Boer *in addit. ad Dyn.* Regula. *in argumentum littera, A, n. 3. de reg. jur. in* 6. Drogh.

(f) *Teneo ergo*) Farin. ubi ſuprà *numer.* 72. *& ſeq.* Ros.

Teneo ergo cum Bart.) Vide Capyc. *deciſio.* 130. *n.* 66. *cum ſeq.* Diſtinctio tamen Alciati *in l. 4. §. Cato, 4. notab. ff. de verbor. oblig.* quam refert, & ſequitur Menoch. *de arbitr. jud. lib. 2. cent. 4. caſ.* 355. non eſt tenenda, nam ita periculum incurrit revelans in ſecreto proditionem Principis, quam etiam accuſans, quia accuſatione tamen, nec etiam in aliis criminalibus raro, vel nunquam utimur, *ſupra qu. 3. verſiculo ſequenti*; ego autem intelligentem magis conſcium criminis tunc teneri, ut hic, quando eſt conſcius, & ſic procedat opinio Bartoli, alios vero Doctores loqui in caſu diverſo, videlicet quando quis ſcit tractatum ab extra, ut qui ab aliis audierit, vel conjecturando (ut in vulgus accidit) fama exierit, ita Menoch. *de arbit. jud. cent. 4. caſ. 355. num.* 14. Nec eſt dicendum talem conſcium, ut participem principaliter teneri; Tunc enim non ſumus in caſu ſcientiæ ſimplicis, de qua loquimur Clar. hic argumento *l. omne delictum, §. qui præpoſitum, ibi. ſi reſiſtere non potuerit, ff. de re milit.* vide Capyc. *dec.* 155. *n.* 10. vide tamen Hieronymum Pauli Barchin. *in ſua practica cancellariæ, ſolio* 296. Coſtam *in ſuis memorabilibus in verb. ſcientia ſola*, & vide Menoch. *de adipiſc. poſſ. remed. 3. ſub n. 43. ad fi.* Drogh.

(g) *Dictum eſt*) Bald. *conſil. 382. n. 17. lib.* 5. Farin. *d. q. 51. & pluribus ſequent.* Ros.

Dictum eſt) Adde videndum † Bero. *in c. 1. de reſt. ſpol. n. 55. cum ſeq.* ubi late de hujuſmodi quæſtione, an ſciens, & non revelans teneatur de jure civili, vel canonico, vel in foro conſcientiæ. Bajard. 12

(h) *Non teneatur*) Adde Jo. Igneum, *in l. 1. §. ſervi, num. 131. & ſeq. ff. ad Syllan.* Apoſtillat. ad Dec. *in c. 1. de offic. deleg.* Albert. *in l. metum, §. ſed licet, ff. quod met. cauſ.* Fel. *in d. cap. 1. verſi. concludo ergo*, & Abb. *ibi, verſic. adverte*, Jaſ. *in l. ut vim ff. de juſtit. & jur.* Angel. Aret. *in §. juris præcepta. Inſtit. de juſtit. & jur.* Sunt tamen caſus traditi per Bart. & alios *in d. l. ut vim*, in quibus quis tenetur obviare delicto. Utcunque tamen quis defenderet extraneum, & eum defendendo occideret alium, non veniret puniendus ſecundum Jaſ. *in l. ut vim verſic. ſed pulchrum dubium*: ubi dicit hanc eſſe commun. opin. Guiot.

(i) *Etiam clamando*) Farin. ubi ſup. *n.* 7. Ros.

(k) *Et hanc opinionem*) Farinac. ubi ſupra, *numero* 9. 10. 11. Ros.

(l) *Dicit tamen Cagnol.*) Infra *quæſt.* 90. *verſic. Nunquid ad fin.* & cum Cagnolo tenuit etiam Felin. *in cap. 1. coll. ... 2. ibi tempora dummodo poſſit, extr. de off. deleg.* Drogh.

(m) *Contra patrem*) Far. ubi ſupra, *n.* 40.

(n) *Quod tamen*) Far. ubi ſupra, *n.* 26. Ros.

(o) *Excepto tamen*) Adde, quod etiam Officiali inſultato Cives præſentes auxilium præſtare tenentur, alias pœna arbitraria puniri poſſunt, ſecundum Capyc. *in deciſio.* 149. 13

Item

14 Item † adde, quod falſam monetam cudi qui prohibe-
re poteſt, & non prohibet, falſi pœna tenetur. Luc. de
Pen. *in leg. unica numer.* 45. *C. de publ. laet. vel. conſol. lib.* 12. Bal.

(*q*) *Ceterum in Gallia*) Far. *d. qu.* 51. *numer.* 69. *& ſeq.* & vide *numer.* 1. *&* 4. ubi regulam negativam conſtituit. Ros.

15 (*q*) *Sed præſuppoſita pro vero*) Adde, † quod Gomeſ. *in tit. delict. in cap.* 2. *n.* 9. *verſic.* 5. limita, & intellige; dicit, quod in
foro conſcientiæ videns, vel ſciens delictum eſſe committendum contra alium, ſi non prohibuit, cum poſſit, tenetur, & peccat mortaliter. Bajard.

(*r*) *In foro conſcientiæ*) Far. ubi ſup. *n.* 25. Ros.

(*s*) *Quæro nunquid*) Natt. *conſil.* 499. *n.* 5. Decian. *in tract. crim. lib.* 4. *c.* 17. *n.* 13. Farin. *q.* 135. *par.* 2. *n.* 79. *& ante n.* 43. *ac ibi ſparſim*, Ros.

(*t*) *Quædam autem ſunt delicta*) *Supra quæſt.* 21. *verſiculo, Dictum ſuit ibi, aut vero agitur de delicto quæſt.* 47. *verſiculo, ſed quid ſi unus.* ubi loquitur in propoſito Adulterii, ſi committatur odio, vel amore Marſ. *Rubr. de fidejuſſ. n.* 48. *& num.* 152. *cum ſeq.* At in hoc propoſito, quid judicandum ſit, habetur melius Etic. *lib.* 5. *c.* 9. Nam inquit, ſi coeat quis cum muliere ſciens cum qua, ſed non per electionis principium, ſed propter animi perturbationem, injuriam quidem facit, ſed non eſt injuſtus, & de ratificatione maleficii ab ignorante prius facta vide pulchre. Etic. *lib.* 3. *capitul.* 3. 4. *&* 8. Dec. & ibi *in addit. litera B, in l. ſemper, qui non prohibet, n.* 8. *ff. de reg. jur.* ubi mandans aliquem occidi, qui jam occiſus ſit, non tenetur. Nota etiam, quod ratificatio delicti, ſi appareat per Inſtrumentum, probat modo, quo ſupra *q.* 54. *verſic. primo*, vide, quæ dixi ſup. *ad q.* 40. *verſiculo fuit quandoque*, Menoch. *reſponſo in cauſa Ferrarienſi* 2. *n.*
16 34. Drogh.

(*u*) *Secundum quod ego*) Adde, † quod quis cenſetur, delictum ratificare ex eo, quod commodum ad eum immediatè ex tali delicto pervenit, ut poſt Bartol. *in l. aut facta, §. fin. ff. de pœn.* Paul. de Caſtr. *in conſil.* 423. *col.* 3. *lib.* 1. Aret. *col.* 6. Afflict. *dec. n.* 6. Crav. *conſil.* 261. & Maſcard. *de probatio.*
17 *concluſ.* 1255. *n.* 20. *vol.* 3. & † an poſſit ratificari factum, & non qualitas, Bald. *in l. obſervare, §. poſt hæc, n.* 3. *de offic. proconſul.*

18 Item adde, quod ratificatio fit non ſolum expreſſe, ſed etiam tacite, Gramm. *conſil.* 13. *n.* 2. Farin. *qu.* 24. *nu.* 141. & ibi
19 quomodo, & † quando Univerſitas dicatur ratificare delictum tacitè, & *deciſio. Pedemon.* 138. & Natt. *conſil.* 493. *n.* 13. ubi dicit, quod ratificatio delicti non valet facta per magnum feſtum.

20 Item adde, quod quis ratificare poteſt illud, quod non nomine ſuo geſtum fuerit, ratificatione extraordinaria, ita Purpur. *in l. ſi eum ſervum numer.* 11. *ff. ſi cert. petatur, & deciſio. Pedemont.* 138. *numer.* 8. & ibi *numer.* 17. habetur,
21 † quod ita ratificans non tenetur in foro fori, ſecus in foro poli, ſed forſan poſſet dici, quod aliquali pœna eſſes puniendus ob malum exemplum, argumento, *l. ſi quis aliquid §. qui abortionis, ff. de pœnis*, cum delectetur, quod crimen ejus nomine commiſſum fuerit, licet non ſit verum, & velit ſe facere delinquentem, ut in ſimili
22 de eo, † qui ſe jactando extrajudicialiter fatetur aliquod delictum feciſſe, quod non fecit, nam de tali jactatione, & gloriatione, debet puniri pœna arbitraria, ut per Marſ. *in l. de minore numer.* 32. *ff. de quæſt.* & Menoch. *de arbitr. judic. caſu* 331. & delictum quomodo conſtare poſſit fuiſſe factum nomine alterius, Natt. *conſil.* 493. *numer.* 41.

23 Item adde, † quod ratificatio delicti commiſſi de æquitate non debet puniri pœna ordinaria, ſed extraordinaria, ſecundum Covarr. *in Clem. ſi furioſus, par.* 2. *§.* 1. *n.* 5. & ibi ipſe etiam
24 tenet, † quod idem operatur ratificatio in crimine adulterii, ſtupri, & ſimilium, quod in homicidio, & aliis delictis, ſi ob injuriam inferendam, & non ad ſatisfaciendum li-
25 bidini committeretur, † & in hac materia ratificationis vide omnino Carrer. *in practic. crim. §. circa n.* 295. ubi ponit multas fallentias. Baj.

(*u*) *Et eſt communis ſententia*) Farinac. *d. qu.* 135. *par.* 2. *n.* 85. Ros.

(*y*) *Bene verum eſt*) Farin. ubi ſupra, *numer.* 94 Ros.

QUÆSTIO LXXXVIII.

An aliquis ſit puniendus ex conſilio ad delinquendum alteri dato.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Conſilium dans alicui, ut delinquat, qua pœna ſit puniendus.*

2 *Exhortans aliquem ad delinquendum qua pœna puniri debeat.*

Ex Additionibus.

1 *Conſulens delictum quando puniatur. Et quomodo, remiſſ. n. eod.*

2 *Uxor conſulens amaſio, ut maritum interficeret, an punienda ſit ut homicida.*

3 *Conſulens delictum tenetur, nedum ſi is, qui conſuluit, offendit, ſed etiam quando ipſe, vel alius offenſus fuit.*

4 *Conſulens delictum quid debeat facere, antequam crimen ſequatur, ut evitet pœnam. Conſulens debet probare, quod delinquens etiam ſine ſuo conſilio deliquiſſet*, ibidem.

5 *Conſilium in dubio præſumitur bonum.*

6 *Conſulens non poteſt condemnari, ſi principalis fuerit abſolutus.*

7 *Conſilium, inſtigatio, inſtructio, quomodo differant.*

8 *Perſuaſio quid.*

9 *Quando quis teneatur ex conſilio.*

10 *Verba conſulentis in dubio ad bonum interpretantur.*

11 *Judex non poteſt arbitrium ſuum extendere uſque ad mortem.*

(*a*) Quæro, nunquid ille, qui conſilium dedit ali- 1
cui ut delinqueret, debeat puniri eadem pœna, qua ipſe principalis delinquens? Reſpond. Aut ille, cui conſilium dedit, non erat alias delictum ipſum commiſſurus, & tunc conſulens pari pœna cum delinquente punitur: Aut vero ille nihilominus erat patraturus delictum, & eo caſu conſulens non eſt pari pœna cum delinquente puniendus, ſed mitiori. (*b*) Et hæc eſt communis opinio, ut dicunt Scribentes *in cap.* 1 *de offic. deleg.* & in ſpecie Imola, *num.* 9. & Fel. *num.* 8. & Dec. *nu.* 9. prout illum refert Hipp. Rim. *inter conſ. criminalia diverſorum, conſ.* 105. *num.* 43. *lib.* 1. Berbe. *in Viatorio Juris in rub. de homic. col.* 6. *verſ. ſupereſt videre.* Felin. *in cap. ſicut dignum, num.* 7. *de hom.* Dec. *in l. conſilii, n.* 4. *ff. de reg. jur.* quem refert Practic. Conradi *fol.* 331. *poſt numerum* 1. Cagnol. *in d. l. conſilii, n.* 6. Carer. *in pract. crimin. fol.* 343. *num.* 163. Berous *in d. c.* 1. *num.* 85. ubi dicit, quod hæc eſt communis opin. Legiſt. & Canoniſt. Dida. *in repet. clem. ſi furioſus, fol.* 291. *col.* 2. *in fin. & in repe. cap. peccatum fol.* 291. Bolen. *in repet. l. capitalium, §. famoſos, num.* 94. *& ſeq. ff. de pœn.* Duennas *reg.* 146. Placa, *libro* 1. *delict. cap.* 17. *num.* 1. *&* 7. *& in fin.* Boer. *deciſ.* 262. *poſt n.* 2. Boſſ. *in tit. de mand. ad homic. n.* 59. Taeg. *in pract. crim. cap.* 11. *n.* 7.

Hoc (*c*) autem, quod dictum eſt in conſulente, lo- 3
cum habet etiam in exhortante: nam exhortans aliquem, ut committat delictum, tenetur & ipſe, ſi ille alias non fuiſſet commiſſurus: ſi vero fuiſſet alias commiſſurus, non tenetur. Et ita tenent communiter

Digitized by Google

ter DD. ut dicit Alberic. *in l. ab hæc verba, in fin. ff. de iis, qui no. infam.* Senatus tamen ſolet (d) hujuſmodi exhortatores, ſeu perſuaſores delictorum prius torquere ſuper mandato, & ubi negent mandatum dediſſe, illos punire extra ordinem. Et ita ſervatum fuit in quadam Ambroſina Monina, quæ perſuaſerat adultero, ut virum ſuum interficeret, nam prius torta ſuper mandato, cum nihil faſſa fuiſſet, juſſa fuit fuſtigari, 30. Janu. 1548. P. N.

ADDITIONES

Ad Quæſt. LXXXVIII.

(a) Q*Uæro numquid ille*) Adde, quod pro malo conſilio etiam tenetur Doctor, omiſſa infra ſcripta diſtinctione, ut eſt ſupra *qu. 55. verſic. Quomodo autem ad mod. ibi, & propter hoc.* Menoch. *de arbitr. jud. l. 2. cent. 2. caſ. 351. n. 18.* Drogh.
1 *Quæro numquid ille*) Adde, † quod conſulens in atrocioribus delictis indiſtinctè pari pœna puniatur, *c. felicis, de pœn. in 6. & l. 1 eod. tit.* Bald. *in l. 1. C. de ſerv. fugit.* & Deci. *in l. conſilii, de reg. jur.* Sed Felyn. *in c. 1. n. 8. de off. deleg. & in c. ſicut dignum, de homic.* & Covar. *in Clem. 1. par. 2. §. 2. num. 1. verſic. quamobrem de homic.* tenet contrarium, videlicet, quod Judicis arbitrio puniatur, quos refert, & ſequitur Menoch. *de arbit. jud. caſ. 311. n. 24.* ubi declarat Dec. *in d. l. conſilii,* & alios idem tenentes, & quæ requiratur ad hoc, ut conſilium ſit punibile, & quibus pœnis puniantur conſulentes, Menoch. *in d. caſu* 351. ubi plane, &
2 † de uxore conſulente amaſio, ut maritum interficeret, ſi cum interfecit, an debeat ſicut homicidea eadem puniri pœna, Boer. *in deciſio. 262. per totam.*
3 Item † adde, quod nedum conſulens tenetur, quando ille, qui conſuluit, offendit, ſed etiam quando ipſe fuit offenſus, vel alius, ita Boer. *in d. deciſio. 262. n. 6.*
4 Item † adde, quod volens evitare pœnam mali conſilii nondum adimpleti, non ſolum tenetur revocare conſilium, & diſſuadere, ne id fiat, ſed etiam notificare ei, contra quem dirigitur, ut caveat, dum tamen perſona non nominetur, & evitentur ſcandala, ſecundum Bald. *in l. mandatum in fine ver. ſed hic incidenter C. mand.* ſed ſecus eſt in mandante, quia ſufficit, quod mandatario notificet ante mandatum executum, quod non ſequatur, ita tradit Boer. *in d. deciſio. 262. n. 11. & 12.*
Item adde, quod in dubio præſumitur, quod principalis motus ſit ex conſilio, ſine quo non fuiſſet patraturus delictum, & ideo ſi conſulens vult ſe excuſare, opus eſt, ut ex conjecturis probet malum animum principalis, & quod etiam abſq; conſilio fuiſſet facturus, ut not. Bald. *in l. 1. col. 4. C. de ſerv. fugit.* Fel. *in c. ſicut dignum, num. 12. de homicid.* & Alex. *conſil. 103. n. 7. vol.*
5 1. Theg. *part. 11. n. 27. & ſeq. & ibi n. 27. & 30.* † dicit, quod in dubio interpretandum eſt, quod bonum ſit conſilium, & conſulens non teneatur, & quando præſumatur, quod alias erat facturus, Jacob. de S. Geor. *in l. 1. C. de ſerv. fugit. n. 5.*
6 Item † adde, quod conſulens non poteſt condemnari, ſi principalis fuit abſolutus, Innoc. *in c. ſicut dignum. de homicid.* multaq; alia vide per Theg. *in d. par. 11.*
7 Item † adde, quod inter ſe differunt conſilium, inſtigatio, & inſtructio, ut per Bart. *in l. non ſolum, §. ſi mandato, ff. de injur.*
8 Item † adde, quod de perſuaſione, & conſilio pulchrè diſcutitur per Rimin. junior. *in conſ. 310. vol. 3.* Bajard.
Quæro, numquid ille, qui conſilium dedit) Adde, quot modis, & qualiter dicatur præſtari conſilium, & aliqua de concernentibus conſilium. Item de exceſſibus conſilii, & de pœna conſulentis in maleficio, de omnibus plene vide per Caret. *in pract. crim. pag. 33. cum pluribus ſequentibus.* Adde fuſius conſilium malum delinquenti præbens, qua pœna puniatur, cum ſuis requiſitis, & extenſionibus, atq; declarationibus, ut per Menoch. *de arbitr. jud. lib. 2. centur. 4. caſ. 351.* vide per Angel. de Aret. §. *fraudem, n. 7. de Inſt. quib. ex cau. manumi.* non licet, ubi etiam dicit, quod ad hoc, ut quis teneatur ex conſilio,
9 † opus eſt, ut articuletur, quod Titius dictum maleficium ſine dicto conſilio non commiſiſſet. Item nota, quod conſulens maleficium, qui alias illud facturus erat de maleficio in totum non tenetur, ſed mitius punitur, niſi in delictis atrocioribus, veluti, læſæ majeſt. venationis, proditionis, & ſimilium. Ita per Mart. *in lib. comm. opi. diverſ. fol. mihi 343. verſic. conſuetud.* Sed quando præſumatur, quod erat alias facturus, vide per Jacobi. de S. Georg. *in l. 1. C. de ſer. fug. poſt nu. 5.* Item quomodo cognoſcatur, quod mandatarius erat alias facturus, vide per eundem Jacob. *in l. 1. ff. de eo, per quem fact. erit. n. 10.* Item conſulens delictum committi tenetur, ſi delinquens non eſt ſolvendo, per Jaſ. *in l. ex hoc edicto, n. 2. ff. de eo, per quem fact. erit.* Item vi. per Dec. *in c. quia quæſitum, de off. deleg.* Et adde,
10 quod in dubio verba † conſulentis ſemper ad bonum interpretari debent, ut conſulens non teneatur per Dec. *ſuo conſil. 189. colum. 2. numer. mihi 5.* Item conſilium an, & quando obliget, vi. per Ang. de Aretin. *in §. 2. Inſt. de mandat.* Giach.
Quæro numquid ille) Conſilium, & auxilium dare, & mandatum dare, quomodo differant, Farin. *qu. 129. par. 1. vol. 5. & par. 2. ubi num. 26.* ponit hæc nomina perſuaſio, inſtigatio, hortatio, incitatio, & inſtructio confundi; fautores autem, conſcii, complices, & conſortes, qui ſint ibi *n. 41. 44. & ſeq.* & in hac re videas Bald. *conſil. 382. lib. 5.* Et oſtendens utilitatem dicitur etiam conſulere, Cæpol. *conſil. 27. n. 4. in criminalib.* Carp. *in c. homicida, n. 1409.* Menoch. *caſu 351.* Farin. *d. q. 129. p. 2. num. 23. & ſeq. par. 3. n. 107. & ſeqq.* Ros.
(b) *Mitiori*) Adde Roch. Cur. *in repe. c. fi. de conſuet. verſic. contra tamen,* ubi dicit hoc ſingulare pro amico liberando à pœna mortis. Ex quo infertur, quod judex † non poterit arbi- 11
trium ſuum extendere uſque ad mortem & ſic limitatur *gl. in §. fi. ſumma Inſtit. de injur.* Bajard.
(c) *Hoc autem*) Deci. *in tract. crimin. to. 2. lib. 9. cap. ult. & c. 31. numer. 5.* Farin. *d. q. 129. part. 2. n. 26.* ubi de tractantibus & participibus & reſpectu torturæ hanc opinionem ibidem, *n. 69. & 70.* reprobat. Ros.
(d) *Hujuſmodi exhortationis.*) Adde tamen, quod hortari ad maleficium eſt quid diverſum à mandato; pro quo vide Menoch. *tract. de arb. jud. contu. 4. caſ. 251. ſub numer. 19.* Drogh.

QUÆSTIO LXXXIX.

An aliquis ſit puniendus ex mandato.

SUMMARIA

Ex Claro

1 *Mandans fieri delictum, an puniatur eadem pœna qua principalis delinquens.*
2 *Statutum puniens committentem delictum, an habeat locum in eo, qui mandavit illud committi.*
3 *Mandans committi homicidium, tenetur de homicidio propter mandatum, non autem ex mandato.*
4 *Mandans an debeat puniri in loco dati mandati, vel in loca patrati delicti.*
5 *Mandans vulnerari, ſi ſequatur mors, an teneatur de homicidio.*
6 *Si Dominus dicat famulo,* Vade, & non revertaris, donec ſentiam novum de tali, &c. *an præſumatur mandatum, ſi famulus illum occiderit.*
7 *Si Dominus poſt acceptam injuriam loquatur alicui ad aurem ſi ille poſtea injuriantem interfecerit, an præſumatur mandatum.*

Ex Additionibus.

1 *Mandans an puniatur eadem pœna qua mandatarius, remiſſive.*
2 *Mandans quando pœna extraordinaria ſit puniendus, remiſſive.*
3 *Mandatum quibus verbis inducatur, conſilium, inflammatio, & inſtigatio, remiſſivè.*
4 *Conſulens, vel perſuadens, aut inflammans ad ſui ipſius commodum an dicatur mandare, & teneatur pœna ſtatuti, remiſſive.*
5 *Mandati verba ſunt probanda.*
Capite, vel humeris annuere importat conſenſum.
6 *Mandans alicui, ut homicidium faceret, ſi ille alteri mandavit, omnes tenentur eadem pœna.*
7 *Mandans in gravibus delictis ex ſimplici mandato, nullo effectu ſecuta extraordinarie punitur, etiam, quod ad aliquem actum deventum non fuerit.*

Et quod mandatarius non acceptaverit.

8 *Bal.* in l. non ideo minus, C. de accuſ. *declaratur.*

9 *Attentatio qualibet, ſive actus, qui tendit ad delinquendum, eſt punibilis, dummodo non ſit in levibus delictis.*

10 *Attentans corrumpere judicem punitur, etiam quod Judex non conſenſerit.*

11 *Mandatarius, qui non acceptavit mandatum, facit indicium ad torturam contra mandantem, concurrente aliqua præſumptione.*

12 *Conſuetudo generalis, quod non punitur effectus niſi ſecuto effectu intelligitur quoad pœnam ordinariam, & non extraordinariam.*

Delictum attentatum, & perfectum, an & quando æquè puniantur, remiſſ.

13 *Mandatarius ex ſola mandati ſuſceptione ſi delictum eſt atrox, punitur, etiam quod mandatum non habuerit effectum, quia ſibi revocatum fuit.*

14 *Mandatarius, qui mandatum ſuſceperit, quibus excuſari poſſit, remiſſive.*

Mandans fieri homicidium an capite puniatur ex ſtatuto imponente pœnam mortis pro homicidio, ubi aliud ſtatutum probibeat corporaliter puniri niſi jure municipali caveatur, remiſſ.

Statutum puniens delinquentem pœna odioſa, & exorbitanti, comprehendit etiam mandantem fieri delictum.

*14 *Mandans, & mandatarius in quo differant.*

*15 *Nuncius portans litteras ad aliquem occidendum quando de homicidio teneatur.*

15 *Mandans an teneatur, ſi mandatarius exceſſerit fines mandati.*

16 *Et quid ſi exceſſerit præſente, & abſente mandante, & non contradicente.*

17 *Mandans vulnerari quando non teneatur morte ſecuta, remiſſivè.*

Et quid ſi expreſſe mandaſſet, ne interficeret, ibid.

18 *Et quid ſi mandaverit mulierem rapi, & in raptu fuerit interfecta.*

19 *Offenſus cum baculo, ſi fratrem rogavit, ut ſuam injuriam ulciſceretur, qui poſtea offenſorem interfecit an de homicidio teneatur.*

20 *Et quid de Domino dicente prædicta verba famulo ſuo, qui fuerat verberatus.*

21 *Mandatum de occidendo an prabetur per illa verba,* dà dà al traditore, *ſecuto homicidio. Rim. jun. taxatur,* ibi.

22 *Et quid ſi dixerit alicui*, Jo ſtò di mala voglia perche corrci che il tale mi foſſe levato dinanzi à gli occhi, & foſſe morto, *& poſt paucos dies fuit interfectus ab eo, cui dicta verba fuerunt dicta.*

Et quid ſi poſt homicidium eidem dediſſet pecuniam ut aufugeret, ibid.

23 *Bart.* in l. ſi quis, §. ſed ſi mandaverit, ff. de acquir. hær. *declaratur.*

24 *Judex dicens nuncio virtute officii,* dagli, *an cenſeatur mandaſſe de occidendo, remiſſivè.*

25 *Mandatum an præſumatur, ſi conſanguinei alicujus offenſi ad illius præſentiam offendentem vulneraverint.*

26 *Mandatum homicidii quomodo prabetur.*

Et an ex eo quod quis capite annuerit ad malefactorem, ibid.

28 *Et an per allocutionem ad aures.*

1 SUcceſſive quæro, nunquid mandans (*a*) fieri delictum debeat puniri eadem pœna, qua punitur ille, qui maleficium propriis manibus committit? Reſp. In hoc articulo magna fuit aliquando controverſia inter Scribentes: nam aliqui dixerunt, quod aut mandatarius erat alias facturus delictum, & eo caſu mandans non tenetur: aut vero non erat alias facturus, & tenetur. Sed certè hæc diſtinctio communiter reprobatur, ut dicit Jaſ. *in l.1. poſt n.22. C. de ſer. fug.* nam quando mandatum cadit in delictum, non eſt adhibenda diſtinctio, an mandatarius eſſet facturus, vel non, ut dicit gl. approbata *in l. 1. §. perſuadere, in glo. magna, ff. de ſerva corrup.* & eſt communis regula, ut ait Gomeſ. *in §. pœnales, poſt n. 10. Inſt. de actionibus.* Et ideo Bart. *in l. non ſolum, §. ſi mandato, nu. 19. ff. de injur.* tenuit indiſtinctè, quod mandans puniatur eadem pœna, qua puniendus eſt mandatarius ipſe, qui delictum commiſit. Et illa doctrina Bart. eſt communiter approbata, ut dicit Curt. Jun. *conſ. 237. n. 5.* Cotta *in verbo, Mandans homicidium.* Hanc etiam opinionem dicit eſſe communem Gand. *de malef. in tit. de tranſac. & in titul. de pœnis,* prout illum refert Pract. Carer. *fol. 331. poſt n. 123. verſ. ſequitur etiam, & quinto,* Jaſ. *in l. ſi quis mihi bona, §. ſed quid ſi mandavit, n. 16. ff. de acq. hæred. & in d. l. 1. n. 22. C. de ſer. fug.* quem refert Pract. Carer. *fol. 310. n. 75.* & Dida. *in repet. clem. ſi furioſus, fol. 291. verſ. hæc vero diſtinctio:* & Practica Conradi, *fol. 326. n. 11.* (*b*) Et hæc opin. tenenda eſt tanquam verior, & magis communis, quam etiam vidi ſervari in quodam Auguſtino Marentino, qui mandaverat filio ſuo, ut uxorem ſuam interficeret, prout ille interfecit, & fuit patri mandanti caput amputatum, 3. Aprilis, 1558. P. N.

Sed (*c*) quæro, nunquid ſtatutum puniens facien- 2
tem delictum habeat locum etiam in mandante fieri illud delictum? Reſp. (*d*) Aut ſtatutum loquitur in perſonam, puta, Si quis occiderit. Si quis vulneraverit, &c. & non comprehendit mandantem. (e) Aut vero loquitur in rem, ſ. in ipſum maleficium, puta, pro homicidio ſit pœna mortis: & hoc caſu utique comprehendit mandantem. Et hæc eſt doctrina Bartol. *in l. ſed & ſi unius, §. ſervus, n. 2. & ſ[illegible] ff. de injur. & in l. aut qui aliter, §. fi. n. 3. ff. quod vi, aut clam.* quam dicit eſſe communiter approbatam Decius. *in l. ſi quis id quod n. 38. & ſeq. ff. de juriſd. omnium jud.* Cur. jun. *in l. 2. §. ſi procurator, n. 4. quod quiſque jur.* Hanc etiam opinionem dicit eſſe communem Alexan. *in l. 1. in princ. n. 23. ff. de verb. oblig.* quem refert Aug. ad Angel. *de maleficiis in verbo Sempronium, poſt n. 33.* & Bologn. *conſ. 34. col. 4. verſ. quod autem conſtitutio,* & Boſ. *in tit. de pœnis, n. 14.* Jaſ. *in d. l. ſi quis id quod, n. 36. in fi. & in l. ſi is, qui pro emptore, n. 361. ff. de uſucap.* Pract. Carer. *fol. 302. n. 59.* Placa *in lib. 1. delictorum, cap. 1. n. 8. & c. 15. n. 22.* Villalpand. *in repet. l. 22. c. 99. n. 6.* Taeg. *in pract. crim. c. 10. n. 20.* Mandans enim non dicitur propriè facere, ſed interpretativè, ſecundum Bart. *in l. eis prueallegatis,* cum quo eſt communis opinio fere omnium Scribentium, ut dicit Vinc. Paleot. *inter conſilia Alex. conſ. 65. n. 11. l. 4.* Bene verum eſt, quod ex antiquis multi tenuerunt contrarium, ſ. quod etiam ſi ſtatutum loquatur in perſonam, puta, Quicunque fecerit homicidium, &c. comprehendat nihilominus ipſum mandantem. Et hanc opinionem eſſe magis communem dixit Gand. *in tit. de tranſact. in fi.* ubi etiam ſubdit, quod ita communiter obſervatur: quem refert Albe. *in 3. parte ſtatutorum, q. 44. num. 15.* Ita etiam ſervare judices, & aſſeſſores atteſtatur Pract. Carer. *folio 305. n. 62.* Vide, quæ dixi ſupra *q. 58. ver. Unum autem volo.* (*f*) Et certe ſi ſtatuta receperunt talem interpretationem à conſuetudine, minimè ſunt mutanda, &c. Sed circumſcripta conſuetudine, opinio Bar. proculdubio eſt magis communis, ut ex prædictis apparet. Et ideo non eſſet ab ea in judicando, aut conſulendo recedendum.

Scias autem, quod mandans homicidium commit-
ti, tenetur de homicidio propter mandatum; (*b*) non 3
autem

autem ex mandato. Ita dicit Bart. *in d.l. non ſolum* §. *mandato*, *poſt n.* 9 & eſt communis opin. ut dicit Marian. *in c. propoſuiſti, poſt n.* 22. *verſ. Nono quæro, de foro compet.* Boſſ. *in tit. de foro compet. num.* 109. Utilitas autem hujus concluſionis poteſt eſſe maxima, quia cum teneatur de homicidio propter mandatum, ſufficit, quod in inquiſitione, vel accuſatione ponatur locus, & tempus ſecuti homicidii, abſque eo quod ponatur locus, & tempus (*i*) dati mandati. Item poterit puniri in loco homicidii, ut infra ſtatim dixi. In hoc autem propoſito videndum eſt elegans conſilium Nartæ 422. ubi conſuluit, quod (*k*) licet ignoretur nomen mandatarii, poteſt procedi contra (*l*) mandantem: Quod nota.

4 Quæro, (*m*) in quo loco mandans debeat puniri, an in loco mandati, an autem in loco commiſſi delicti? Dixi *in d.q.*38. *verſ. Quæro etiam.*

5 Pone, (*n*) aliquis mandavit Titio, ut vulneraret Seium, & Titius illum occidit: nunquid mandans erit puniendus pœna homicidii? Reſp. Aliqui dicunt, quod non. Et hanc opinionem dicit eſſe communem Dec. *conſil.* 482. *n.*16. *& conſil.*622. *circa fin.* ſecundum quam refert etiam conſuluiſſe Anton. de Roſellis, Franc. de capitibus liſtæ, & Aug. de Caſtr. *inter conſil. crim.* Cæpol. *conſil.* 35. 36. 37. *&* 38. (*o*) Sed certè hæc opi. mihi nunquam placuit: nam (ut dici ſolet) vulnera non dantur ad menſuram: Propterea ego dicerem, quod ſi fuit mandatum ad percutiendum alapa, vel baculo, tunc ſi mandatarius occidat, non tenetur mandans de homicidio: quia facile poterat illud percutere, & non occidere: & ideo puniendus eſt mandans (*p*) tantummodo pœna extraordinaria: & hanc eſſe comm. opin. atteſtatur Placa. *lib.*1 *delict. c.*15 *n.*1. ſecundum quam conſuluit Gram. *conſ. crim.*20. Idem etiam dicerem, ſi fuit (*q*) mandatum ad ſfriſandum, prout in caſu, in quo conſuluit Dec. *in conſ.* 622. Apparet enim, quod juſſit fieri actum, ex quo de ſui natura non ſolet ſequi mors, maximè cum ſfriſatio fiat in facie cæſim, quo quidem modo nunquam ſolet quis ad mortem vulnerari. Idemque ſi mandaſſet famulo, ut daret alicui unum guoccum, ut in caſu Jaſ. *conſ.* 188. *lib.* 2. (*r*) Sed ſi mandatum fuit ad vulnerandum; tunc ego dico, quod ſi ille occidat, ipſe (*ſ*) tenetur de homicidio: quia nulla ferè eſt pars corporis præter faciem in qua vulnera non poſſint eſſe lethalia, ut experientia quotidie docet. Et hanc opin. dicit eſſe communem Boſſ. *in tit. de mandato ad homic. n.* 10. ſecundum quam conſuluit Cæpolla *conſ. crim.*34.

6 Sed (*t*) hic incidenter quæro, Pone, quod Dominus, qui ab alio injuriam accepit, dicat famulo, (*u*) Vade, & non revertaris domum, donec ſentio novum de tali: nunquid ſi famulus poſtea illum occiderit, erit ex eo præſumendum mandatum occidendi ab ipſo Domino præceſſiſſe? Reſp. quod ſic: ita tenet Bart, *in l. ſi quis mihi bona*, §. *ſed ſi mandavit* (*aliàs incipit, pater Seio*,) *n.*2. *ff. de acq. hær*, qui in hoc ab omnibus indifferenter approbatur, ut dicit Jaſ. *in d.* §. *ſed ſi mandavit*, *n.* 12. *& ſeq. & in l.* 1. *n.* 28. *& ſeq. C. de ſerv. fug.* & Marcus *deciſ.* 423. *n.*1. & Marſ. *conſ.* 132. *in primis verbis.* Hanc etiam dicit eſſe communem opinionem Boſſ. *in tit, de mandato, ad homic. n.* 50. Et refert ibi Bart. quod iſte caſus contigit Florentiæ, & quod Dominus fuit decapitatus. Et illud dictum Bart. refert Ruin. *conſ.*6. *n.*1 *l.* 5. ubi tamen conſuluit in facti contingentia pro patre, qui dixerat filiis ſuis: *Tacete, tacete, non ſtate à far cianze, ma andate, & amazzatone due, ò tre di loro,* &c. refert Caſſan. *conſil.* 58. *n.* 8. ubi tamen dicit, quod illa deciſ. eſt nimis rigoroſa. Hanc etiam opinionem dicit eſſe communem Auguſt. ad Ang. *de maleſ. in verbo, Et Sempronium*, *nu.* 42. quem refert Pract. Conrardi. *fol.* 326. *in* 10. *ampliatione*, Alex. *conſ.* 28. *n.*5. *lib.*4. quem refert Placa *l.*1. *delictor. c.*14. *nu.*5. qui etiam *eod. lib. c.*15. *n.*3. affirmat hanc ſententiam frequentiori in calculo receptam eſſe, Pract. Carr. *fol.* 395. *n.*37. (*x*) & ſeq. quem refert Didac. *in repet. clem. ſi furioſus, fol.*287. *poſt n.*3. *de homicid.* Duenñas *reg.* 307, hoc locum habet, ſive injuria facta fuerit principaliter ipſi Domino, ſive facta fuerit ipſi famulo. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Carrer. *in loco præalleg. n.* 41. Quod tamen intellige ſecundum ea, quæ dixi infra ſtatim, (*y*) *verſ. Sed quid ſi dominus.*

7 Sed (*z*) quid ſi Dominus poſt acceptam injuriam ab aliquo (*a*) loquatur ad aurem famulo, vel conſanguineo ſuo, & paulo poſt talis famulus, vel conſanguineus illum interfecerit: nunquid tenebitur Dominus de homicidio tanquam ſi mandatum præceſſiſſet? Reſpond. quod ſecundum aliquos tenetur, ex quo propter brevitatem temporis præſumitur ad id mandatum dediſſe. Et ita allegatur tenuiſſe Bart. *in l. ſi ventri*, §. *fin. n.*1. *ff. de privileg. credit.* cujus opin. dicit eſſe communem Placa *in d.c.*14. *poſt n.*5. *verſ. His ſanè præmiſſis.* (*b*) Sed certè ego ex eo ſolo non punirem Dominum pœna homicidii, niſi alia concurrerent, puta, quod Dominus ſolitus eſſet talia facere, & quod injuria eſſet talis, pro qua veriſimiliter debuiſſet mandare illum occidi. Et in dubio crederem tutius eſſe torquere Dominum, & etiam punire pœna extraordinaria, quam pœna mortis.

ADDITIONES

Ad Quæſt. LXXXIX.

(*a*) S*Ucceſſivè quæro*) Adde, atque fuſius declaratum vide per Menoc. *de arb. jud lib.*2. *cent.* 4. *caſ.*352. ubi quando, & qua pœna mandans perpetrati delictum punietur, declaratum habes. Et quid ſi, vel jure communi, vel municipali certa pœna non ei, ſed ſolum mandatario eſt indicta, latè, & diligenter explicatum vi. per eundem *caſ. ſeq.* Et de 17. cauſis excuſantib. mandantem, vi. plene per Carer. *in pract. crimin.* §. *homic.* 5. *à n.*22. *uſque ad* 95. GIACH.

Succeſſive quæro, nunquid) Statutum diſponens per verba in rem concepta, puta pro homicidio, vel pro furto ſit pœna mortis: tunc etiam mandans tenebitur ea pœna: ſed ſi in perſonam loqueretur, puta ſi homicidium commiſerit, tunc mandans propriè non videtur feciſſe homicidium, & ſic non punietur pœna ordinaria, qua punietur mandatarius, ſed alia mitiore, Bart. *in l. aut qui aliter*, §. *fin. n.* 3. *ff. quod vi, aut clam*, Dec. *in l. is damnum dat. num.* 3. *& ſeq. ff. reg. jur.* GUTOR.

Succeſſive quæro) De materia hac Decia. *in tract. crim. to.* 2. *lib.*9. *c.*31. *& ſeqq. uſque ad* 41. Menoch. *de arb. jud. caſ.* 471. Vulpell. *in tract. adverbiorum, ſeu propoſitionum n.* 9. *&* 10. Tacpius *in ſua praxi, c.* 10. *n.*23. Far. *tit. de inquiſi. q.* 3. *vol.*1. & latius, *q.*134. *cap.*1. *vol.* 5. *& c.*2. *&* 3. *item q.*135. *p.*1. *&* 4. *ſeqq.* ROS.

Succeſſive quæro) Adde † in hac materia, an mandans 1 fieri delictum puniri poſſit eadem pœna, qua punitur ille, qui propriis manibus deliquit, Menoc. *de arb. jud. caſu* 353. *& in caſu præcedenti* 352. habetur, quando † mandans pœna extraordinaria ſit puniendus; & † mandatum quibus verbis inducatur, Maſcard. *de probat. in concl.* 1012. Arg. *conſ.*2. *incip. pro deciſione.* Com. *conſil.* 57. *vol.*4. Ruin. *conſ.* 6. *vol.*5. Decian. *in tract. crim. lib.* 9. *c.*20. *per totum*, ubi latiſſime, Bero. *conſi.*175. *n.*28. *vol.*3. & Burſ. *conſi.*192. *n* 26. in quibus locis habetur, † quibus verbis fiat mandatum, conſilium, inflammatio, & inſtigatio; vide etiam Berta. *conſil.* 356. ubi conſuluit, an perſuadens, & inflammans ad ſui ipſius commodum, dicatur mandare teneaturque ſtatuto de mandato, & annuere capite, vel his modis an importet conſenſum, vel mandatum, Bal. *in conſil.* 256. *volum.* 2. ubi dicit, quod importat conſenſum. 2 3 4

Item adde, † quod mandati verba ſunt probanda, Fran. Marſ. *deciſio.* 413. *n.*10. *&* 23. *par.* 1. & Burſat. *conſil.* 20. *numer.* 5 5

Item † adde, ſi ego mandavi alicui, ut faceret homicidium, & ille mandavit alteri, quod omnes teneantur eadem pœna, ſecundum Bald. *in l.* 1. §. *nec autem*, C. *de caduc. tollen.* & Petr. à Plaz. *epit. delict. cap.* 15. *nu.* 8. & ſimiliter mandatarius portans 6

Fff 2

tans literas ſcienter de homicidio tenetur ſecuto delicto, Ca-
ter. *in* §. *homicidium el* 5. *n*. 98.
7 Item † adde, quod mandans in atrocibus delictis ex ſolo,
& ſimplici mandato, etiam non ſecuto effectu, extraordinariè
punitur, Bar. *in l. non ſolum*, §. *ſi mandato*, *ff. de injur*. Me-
noch. *de arbit. jud. caſu* 352. *num*. 9. & Fac. *in qu*. 3. *num*. 8.
licet non fuerit deventum ad aliquem actum, ut per Carer. *in
pract*. §. 5. *n*. 81. *cum ſeq*. & Covar. *in Clem. ſi furioſus in initio
par*. 2. *n*. 9. *verſic*. 6. ubi ipſe quoque concludit, ſolum manda-
8 tum in atrocib. arbitrio judicis eſſe puniendum, & ibi † de-
claratur Bal. *in l. non ideo minus*, *n*. 7. *C. de accuſ*. ſentiens ad-
huc in gravibus mandatum non puniri, niſi proceſſum ſit ad
aliquem actum ordinatum in ipſam mandati executionem,
ut intelligatur de pœna ordinaria; quia regulam habemus
9 affirmativam, quod † quælibet attentatio, ſive actus, qui ten-
dit ad delinquendum, eſt punibilis, non tamen in levibus de-
lictis. Menoch. *de arbitr. jud. caſu* 360. *num*. 88. & hoc pro-
cedit, etiamſi mandatarius recuſaret, cum mandatum ſit ex ſe
delictum perfectum, ſcilicet in atrocib. delictis, quia mandans
fecit, quantum in eo fuit, ut per Menoch. *de arbit. jud. caſu*
10 360. *num*. 44. ut in ſimili † de attentante corrumpere judicem,
qui pœna extraordinaria punitur, licet judex non conſenſe-
rit, idem Menoch. *caſu* 343. *num*. 16. & ſi conſenſus man-
datarii requireretur ad hoc, ut mandatum eſſet delictum pu-
11 nibile, fruſtra Doctores dixiſſent, quod † mandatarius, qui
non acceptavit mandatum, facit indicium contra mandan-
tem, etiam ad torturam, ex quo ſumus in his, quæ com-
muniter fiunt ſecreto. Bald. *conſi*. 429. *vol*. 3. Marſ. *conſil*. 22.
num. 28. & Boſſ. *in titul. de indiciis numero* 154. concurrente
tamen aliqua præſumptione, vel ſaltem ſuſpicione, ut per
12 Clar. *quæſt*. 21. *verſ. ex hac concluſione*. Nec obſtat † illa
generalis conſuetudo, quod non punitur affectus, niſi ſit
ſecutus effectus; quia procedit quo ad pœnam ordinariam,
non autem quo ad extraordinariam, quæ per dictam conſue-
tudinem non cenſetur abrogata, ut per Covarruv. *in d. Cle-
ment. ſi furioſus*, in initiu *par*. 2. *num*. 6. *verſic. tertio eſt omnino
conſiderandum*, & Menoch. *in dicto caſu* 360. *n*. 92. ubi ad ſa-
turitatem.

Et quod mitius puniantur delicta attentata, ponit Ti-
raq. *de pœn. cauſ*. 39. ubi latè, *& cauſ*. 38. *num*. 1. ubi *num*.
10. ponit, quando æquè condemnantur attentatum, & per-
fectum, & an ſecundum ſtatuta puniantur *n*. 11. *& cauſ*. 37.
per totum.
13 Item † adde, quod ſimiliter mandatarius ex ſola mandati
acceptatione, ſi delictum eſt atrox, pœna arbitraria punitur,
etiam quod mandatum non habuerit effectum, quia ſibi revo-
14 catum fuerit. Gomeſ. *de delictis c*. 3. *nu*. 41. *&* 42. ubi etiam †
ex quibus cauſis mandatarius, qui ſuſcepit mandatum, excuſari
poſſit. Bajard.

(*b*) *Et hæc opin*.) Far. *d. quæſt*. 129. *p*. 3. *numer*. 139.
Ros.

(*c*) *Sed quæro*) Adde, ſi ſtatutum imponat pœnam mor-
tis pro homicidio, & ſtat aliud ſtatutum, quo nullus corpo-
raliter puniatur, niſi lege municipali caveatur, an mandans
fieri homicidium capite puniatur. Bald. *in conſil*. 52. *vol*. 1.
& conſil. 384. *vol*. 5. vide etiam Menoch. *de arb. jud. caſu*
276. *numer*. 13. *cum ſeq*. ubi an tale ſtatutum deroget ju-
ri communi, Cæpol. *conſil*. 26. *numer*. 28. & Signor. *conſil*.
119.

Item adde, quod ſtatutum puniens delinquentem pœna o-
dioſa, & a regulis juris exorbitanti, comprehendit etiam man-
dantem fieri delictum, Imol. *in l. gallus*, §. *& quid ſi tantum col.
penult. ff. de liber. & poſthum*. & Bero. *in conſil*. 14. *n*. 10. *volum*. 2.
Bajard.

(*d*) *Aut ſtatutum loquitur in perſonam*) Supra *q*. 85. *verſic.
ſolet etiam*, & de interpretatione ſtatuti *quæſtio*. 86. *verſic. ſed
quæro ad med*. ubi dixi: & in propriis terminis, in quibus
loquitur Clar. hic; vide Vinc. Paleotum *inter conſil. Alex.
conſil*. 65. *num*. 14. *volum*. 4. Adde quod ſicut mandans, &
mandatarius puniuntur eadem pœna, ut hic in principio
quæſtionis, ita pax probibita cum mandante eſt etiam prohi-
bita cum mandatario, *q*. 58. *verſic. unum autem*; ſic etiam
poſito, quod mandans, & mandatarius fuerint in di-
verſis libellis accuſati, poſſunt tamen ſimul, & ſemel con-
demnari etiam in eadem ſententia, quod eſt ſingulare; ita
dicit Boer. *in addit. ad Dyn. in reg. qui per alium poſt num*. 3.
*14 *in littera A*, *de reg. jur. in* 6. Differunt tamen † mandans, &
mandatarius, quia mandans non tenetur ex mandato, ſed ex
delicto propter mandatum, ut eſt ſupra *qu*. 38. *verſic. Item
quæro, poſt med*. & habetur infra *verſ. ſequent*. ex quo infertur
bene ſenſiſſe Menoch. contra Clar. *in hoc loco verſ*. 1. ut pa-
ret *in d. Tract. de arbitrar. Jud. lib*. 2. *centur*. 4. *caſu* 352. *num*.
15. nam ſi mandans non tenetur ex mandato, ſed ex delicto
propter mandatum, patet, quotieſcumq; delictum non eſt ſe-
cutum, ob mandatum non teneri mandantem; non enim fac-
to mandantis ſecutum tunc dicitur delictum, ut ibidem per
Menoch. ſed hic cadere poteſt pulchrum dubium, ecce ego
mando G.M. quod maleficium committat, ipſe promiſit, ſed
cum, aut non auderet, aut non poſſet, alius idem maleficium
commiſit, qui illud perpetravit, an ego tenear de delicto pro-
pter mandatum? Videtur, quod non; ſi G.M. vel ab eo man-
datum ſuſcipiens pœnas dederit; per Tex. *in l. ſi ego ff. quod vi,
aut clam*, & ibi gloſſ. Et proſequendo ordinem mandatorum
quid ſit in mandato Judicis; vide ſupra *qu*. 29. *in princ. de man-
datis Principum ſupra q*. 6. *verſic. Præterea ſcias*, ubi dixi, quomo-
do in eorum mandatis procedat Judex, *& q*. 64. *verſic. ſed num-
quid*, *ac alibi ſæpe*. Drogh.

(*e*) *Aut vero loquitur*) Farin. *d. qu*. 135. *p*. 1. *numer*. 96. &
ſic an verè, vel fictè delinquat, *ibidem n*. 97. *& pluribus ſequent*.
Bonacoſſa *qu. crimin. verbo mandans*, Bald. *conſil*. 384. *lib*. 5.
Ros.

(*f*) *Et certè ſi ſtatuta*) Sic & habetur ſupra *qu*. 74. *verſic. ſed
pone melius verſic. hæc autem*. Drogh.

(*g*) *Sciat autem, quod mandans homicidium*) Quid ſi unus
mandat alteri, ut occidat, & ille alteri mandat, quod uterque
teneatur, habetur per Lud. Carer. *in practic. crimin*. §. *homici-
cidium* 5. *num*. 63. An autem inquiſitio poſſit formari contra
illum, qui dicitur mandaſſe homicidium; quando neſcitur,
neque apparet de mandatario, vi. per Natt. *ejus conſ*. 422. ubi
quod ſic. Similiter inquiſitio formari poteſt contra, ſi igno-
retur nomen homicidæ, per Boſſ. *tit. de delicto*, *num*. 33. Sed
qualiter hoc ultimum practicatur, vide per Boſſ. *tit. de inqui-
ſit. n*. 78. ubi inquiſitio debet continere perſonam delinquen-
tis, certam ſaltem per duas demonſtrationes. Imo bonum eſ-
ſet, ut ceſſet dubitatio, ſequuto banno, & capto bannito, an ſit
ille, quod plures duab. ponantur, vi. ibid. an & quando re-
vocans mandatum teneatur, & quando dicatur revocare, vi-
de per Carer ubi ſupra *n*. 79. Giach.

Scias autem) Farin. *d. qu*. 135. *parte* 1. *n*. 174. *& aliis ſeq. &
volum*. 1. *q*. 7. *tit. de inquiſit*. Ros.

Scias autem) Adde, quæ poſui ſupra *in q*. 38. *in verſic. Item
quæro numquid mandans*. Bajard.

(*h*) *Non autem ex mandata*) *Supra qu*. 38. *verſic. Item quæro,
poſt medium*; Adde Jac. Butrig. *inter conſil. crim. diverſ. c*. 35. *n*. 23.
& 24. *volum*. 2. Bald. *in l. & ſi privatorum ſub n*. 17. *C. ſi a non
comp. Jud*. Drogh.

(*i*) *Dati mandati*) Supra *q*. 31. *verſ. Quod de anno ad fin*. &
de hoc vide etiam Plott. *inter conſil. criminal. diverſ. conſ*. 100. *per
totum*, qui in terminis accuſationis, & querelæ per novam
conſtitutionem Mediolani, latè diſcurrit ſuper anno, menſe,
die, loco, & loco loci. Drogh.

Dati mandati) Adde ad idem, ac declara, ut per Pract. Carer.
ubi ſupra *poſt n*. 83. Giach.

Dati mandanti) Vide aliqua in contrarium apud Socin.
conſil. 55. *col. fin. in* 5. *vol*. & Farin. *qu*. 135. *part*. 1. *numer*. 90.
Ros.

(*k*) *Licet ignoretur nomen occiſi*) Adde ſupra *qu*. 4. *verſic.
Quando vero, ad med. ibi*, licet enim ignoretur *q*. 31. *verſic. Dic-
tum eſt de forma in fine*. Drog.

(*l*) *Contra mandantem*.) In contrarium tamen vi. per Carer.
in pract. crim. d. §. *homicidium*, 5. *n*. 9. Giach.

(*m*) *Quæro*, *in quo loco*) Farin. ubi ſup. *par*. 3. *num*. 149.
Ros.

(*n*) *Pone, aliquis mandavit*) Idem in nuncio portante litteras *15
de homicidio, nam eo ſequuto tenetur nuncius, ſi fuerit ſciens,
ſicut mandans, ut poſt præfatos per Carer. *in pract. crim*. §. *homi-
cidium*, *n*. 94. *&* 98. ubi idem de nuncio portante litteras de
proditione, & tractatu contra Remp. aut contra Principem,
quia tenetur, ut principalis. Giach.

Pone aliquis) Adde, † quod Bald. *in l. non ideo minus col*. 15
pen. verſic. Item quæro, *C. de accuſat*. concludit, quod quando
erat in poteſtate mandatarii fines mandati ſervare, ut ſi quis
mandaret alicui, ut aliquem percuteret extra plateam, & ille
percuſſit in platea, tunc mandans non tenetur, & idem tenuit
Aretin. *in tract. maleſic. in verb. & Sempronium mandantem qu*.
18. *num*. 36. & ibi Auguſt. de Arim. & Cæpol. *in conſil*. 34. hic
allegato, & de mandato ad haſtonadas, ex quibus mors ſequa-
tur, vide Marſil. *in conſil*. 97. & Carrer. *pract. crimin. in* §. *circa
n*. 73. & ad hanc quæſtionem, quando mandatarius excedit fi-
nes mandati, an mandans teneatur de exceſſu, latè per Monti-
cell. *in praxi criminali in reg*. 7. *n*. 58. *cum ſeq*. & Menoch. *de ar-
bitr. jud. caſu* 352. *num*. 3.
Item † adde, quod ſi mandatarius excederet mandatum vi- 16
dente, vel ſciente mandante, & non contradicente, tunc tene-
retur pœna ordinaria, dummodo poſſet veriſimiliter credi,
quod exceſſiſſet nomine ipſius mandantis. Alex. *conſil*. 97. *col.
penult. vol*. 4. *& conſil*. 179. *col*. 2. *vol*. 6. & Decian. *conſil*. 827. *per
totum*. Bajard.

(*o*) *Sed certe*) Farin. *d. qu*. 135. *part*. 4. *num*. 151. *cum aliis ſeq*.
Ros.

(*p*) *Tantum*

(p) *Tantummodo pœna extraordinaria*) Adde hanc pœnam extraordinariam ..., de pœnis extraordinariis dixit ſupra *q. 83. in princ. & q. 17 ...* Drogh.

(q) *Ad mandatum ad ſtriſandum*) Non tamen percipio differentiam, ut quis non teneatur ad mortem ob mandatum ad ſtriſandum, ſicut ob mandatum ad vulnerandum, per regulam, qui dat cauſam damni, damnum dediſſe videtur; & ſi caſus contingeret, quod mors ſequeretur ex ſtriſatione mandata, contrarium huic dicto judicarem, quia non ſunt facienda mala, ut eveniant bona: Et ego vidi annis præteritis quendam, qui ob mandatum ſibi datum ut Hebræum ſtriſaret in Civitate Cremonæ, illum ſtriſavit quidem, ſed ita inepte, quod mortuo Hebræo fuit & ipſe decapitatus; & credo, quod niſi mandans aufugiſſet, etiam ipſe decapitatus fuiſſet: Adde ſupra *q. 84. verſic. Alius eſt caſus, & verſic. Sed pone* Menoch. *de arbit. jud. lib. 1. qu. 90. numer. 31. cum ſeq.* vide Boſſ. *tit. de homicid. numer. 72.* & in his terminis per Fel. *in c. cum olim, col. mihi 3. verſic.* alibi Bald. *extra de offic. deleg.* Drogh.

Ad mandatum ad ſtriſandum) Farin. ubi ſup. *d. p. 4. n. 156. & 157.* Ros.

(r) *Sed ſi mandatum*) Alc. *conſil. 23. lib. 7.* Ros.

Sed ſi mandatum fuit) Adde quatuor limitationes, ut per Carrer. *in practica crim. in d. §. circa n. 73.*

17 Item † adde, quod mandans vulnerari, ſi mandatarius interfecerit, tenetur de homicidio, etiam quod expreſſe mandaſſet, ut non interficeret, Carrer. *in pract. crim. in §. circa n. 73.* & latiſſime per Monticel. *in d. reg. 7. n. 18. cum ſeq.*

18 Item † adde, quod mandans mulierem rapi, ſi in ipſo raptu occidatur, mandans non tenetur de occiſo, nam raptus cauſa libidinis fit & potius mandans voluiſſe omnino eam vivere, ut cum ea libidinem explere poſſet ita in ſpecie conſuluit Dec. *conſil. 234. n. 5.* & ante eum Alex. *in conſil. 140. vol. 1.* & Aret. *conſil. 30.* Bajard.

(s) *Tenetur de homicidio*) Vide per Carer. *in pract. crim. 5. poſt n. 63.* ubi circa hoc quatuor tradit limitationes, quas Auctor non tangit. Giach.

(t) *Sed hic incidenter*) Adde indicia hic narrata ad ea, quæ dixit ſupra *q. 21.* cum hæc magis videantur ad torturam indicia, quam ut convincant; Nec forſan his uterer in practica ad aliquem convincendum. Drogh.

Sed hic incidenter quæro) Adde, & vide *in collecta mea comm. opi. c. mandatum.* ubi remiſſive habes communem ſententiam iſtam ampliatam, ac limitatam. Item & inibi etiam habes, quod mandatum patris, vel Domini mitius debet puniri. Vide etiam de hoc per Practicam Caret. *in §. homic. 5. n. 203.* qui *numer. 101.* poſuit, an mandatarius poſſit eſſe teſtis contra mandantem, ita ut faciat indicium, *& num. ſeq.* An mandatarius torqueri poſſit, ut oſtendat mandantem, & poſt *num. 104. col. 2.* ponit, in quibus filius aut ſervus, aut quis inferior non tenetur ubedire patri, Domino, aut Superiori, in quibus tamen parendo mitius puniri poſt relatos voluit, quibus adde, ut per Socin. *poſt reg. mihi 251. ſub 1. fallentia in fin.* Giach.

Sed hic incidenter) Vide de verbis inſtigatoriis, & rogatoriis Vulp. *conſil. 63. n. 3. 4. & 5.* Far. *d. qu. 134. c. 2. num. 41.* & quæ infra. Ros.

19 *Sed hic incidenter quæro*) Adde, † quod ſi aliquis fuerit offenſus cum baculo ſuper ſpatulis, ſine ſanguine, & rogavit ejus fratrem; ut ejus injuriam ulciſceretur, qui poſtea interfecit illum, à quo ſuus frater fuerat offenſus, an ille, qui rogaverat fratrem; teneatur de homicidio, Bero. *qu. 10.* ubi tenet, quod non, & ibi limitat doctr. Bart. *in l. ſi quis mihi bona*, hic allegata procedere, niſi in qualitate offenſæ alius perpendi poſſet: quæ limitatio fuit Cuma. & Rom. *in §. ſed qui ſi mandavit*, & ideo Corſet. *in ſing. quod incipit præceptum il 1.*

20 tenuit † etiam, quod ſi Dominus dixerit verba prædicta famulo ſuo, qui fuerat verberatus, ſi poſt dicta verba verberantem interfecerit, non tenebitur de homicidio, per limitationem prædictam: & ad prædicta vide etiam Vulpell. *in conſ. 62. & 63.* ubi latè non tutam fuiſſe ſententiam Bar. in caſu cujuſdam militis, qui verberatus diceret famulo ut nunquam domum reverteretur, donec aliquid fieret de hujuſmodi negotio, tenuit Tiraq. poſt multos quos allegat *in tract. de pœn. cauſ. 27. n. 9.* maxime, quia ex præſumpta probatione debet quis mitius puniri, ibi *n. 2. 10. & 11.*

21 Item † adde, quod per illa verba, *dà dà al traditore*; & inde ſecuto homicidio per medium alterius, non probatur mandatum ad homicidium committendum, nec ad vulnus inferendum, ex quo ſequi poſſet homicidium, quia dicta verba generalia ſunt, & obſcura, & intelligi debent in mitiorem partem: nam dari poteſt cum pugno, & cum haſta, ut per Rim. jun. *in conſ. 88. num. 26.* ſed ego credo contrarium, ſi verba prædicta dicuntur habenti enſem, ſive pugionem denudatum in manu, vel alia arma regulariter apta ad occidendum.

22 Item adde, ſi dixerit alicui *Io ſtò di mala voglia, perche vorrei, che il tale mi foſſe levato dinanzi a gli occhi, & che foſſe morto*, & poſt paucos dies fuerit interfectus ab eo, cui illa verba fuerant dicta, an ſit inductum mandatum de occidendo, & ſi interfectori etiam ille, qui dixit verba, dedit poſt homicidium pecunias, ut abiret, & in manibus juſtitiæ non incideret, vide Augul. *in conſil. 5. vol. 1.*

23 Item † adde, quod iſta doctrina Bar. *in d. §. ſed ſi mandaverit*, ſic ſimpliciter non eſt vera, ſed debet intelligi tribus concurrentibus. Primo, ut præceſſerit Capitalis inimicitia cum occiſo. Secundo, ut Dominus in ſecreto illa verba dixerit famulo. Tertio, quod poſt talia verba in continenti fuerit ſecutum homicidium: ita hoc dictum Bart. declarat Decian. *in conſi. 234. numer. 5.* Bald. & Jaſ. *in l. 1. C. de ſerv. fugit.* Jo. de Anan. *conſil. 95.* Marſ. *conſil. 172.* hic alleg. Montic. *in pract. crim. reg. 7. numer. 9. cum ſeqq.* ubi multas ponit ampliat. & limit. in hac quæſtione, & in materia mandati ad homicidium. Sed ad iſtam quæſt. vide omnino Gabr. *commun. concl. lib. 7. concl. 2. numer. 47. cum ſeq.* ubi ponit multas ampliationes, & limitationes, & Fab. de Monteleone *in prax. arbitr. par. 4. num. 543. fol. 213.* ubi limitat ſex modis.

24 Item † adde, ſi Judex dixerit nuncio virtute officii, *dagli*, an inducatus mandatum de occidendo, vide Mazzol. *in c. 101.*

25 Item † adde, an, & quando præſumatur mandatum, ſi conſanguinei alicujus offenſi ad ejus præſentiam offendentem vulneraverint, ut per Ferret. *in conſil. 379. per totum volum. 2.* Bajard.

(u) *Vade, & non revertaris domum*) Adde, quod hoc idem habetur *in conſuetud. Turon. Tit. 4. Des Droits de haulte Juſtice, art. 1.* Cus autem in tali caſu præſumatur mandatum, & quale intelligendum ſit mandatum, vide Alex. *conſil. 127. num. 14. volum. 4.* quem allegat Boſſ. hic per Clar. citatus *in d. tit. de mandato ad homicidium, n. 48.* Drogh.

(x) *Ex ſeq.*) Ubi extendit, etiamſi Dominus proferens talia verba expreſſe inhibuiſſet, ne occideret, & deinde tradit octo limitationes, & quando inducatur mandatum, *n. ſequentibus.* Giach.

(y) *Verſ. Sed quid ſi Dominus*) Farin. ubi ſup. *n. 46. & duob. ſeqq.* Ros.

26 (z) *Sed quid ſi Dominus*) Adde † videndum Maſcard. *de probat. concluſ. 866.* ubi quibus verbis homicidium fuiſſe mandato commiſſum probatur, *& in concluſ. 1012.* vide etiam Bald. *conſil. 257. vol. 2.* ubi quis annuendo capite ad malefactorem non dicitur mandare, niſi conſtet, quod contemplatione annuentis fecerit. Bajard.

(a) *Loquatur ad aurem*) Et quando ex allocutione ad aures oriatur mandati præſumptio, & quando conſilii, & quando neutrum, vide per Carer. *in Practic. Crim. numer. 134. & in d. §. homic. 3. ſub numer. 53.* ſed quid ſi famulus, aut filius in præſentia Domini, vel patris occidit, an præſumatur mandatum Domini, aut patris; vide per eundem ibidem *ſub n. 56.* & quid in dubio *ſub n. 57.* Giach.

(b) *Sed certe ego*) Farin. *d. qu. 134. c. 2. n. 42. & 50. & n. 56. 57. 58. 59. & 65.* & an ſola conſanguinitas ſufficiat in præſumendo mandatum. Mar. *conſ. 499.* Ros.

27 *Sed certe ego ex eo ſolo*) Item † adde, quod idem tenuit Petrus Anton. Anguiſ. *in conſilio 16. littera 1.* ubi declarat hoc procedere, quando conſtat de tenore verborum prolatorum aptorum ad inducendum mandatum, & de iſta quæſtione vide etiam Gabr. *comm. opi. lib. 7. concl. 2. n. 48.* Bajard.

QUÆSTIO XC.

An quis ſit puniendus pro auxilio delinquenti præſtito.

SUMMARIA

Ex Claro.

1 *Auxiliator an ſit puniendus eadem pœna, qua principalis delinquens.*
2 *Et quid ſi delictum fuit animo deliberato patratum.*
Et an præſtans auxilium poſt maleficium dicatur propriè auxiliator, ibid.
3 *Et an in inquiſitione expreſſe ſit facienda mentio de auxilio ad hoc, ut contra auxiliantes ſequi poſſit condemnatio.*

4 *Et*

4 *Et quando ſunt plures duobus, an ſufficiat dicere, quod alter alteri auxilium præſtiterit.*
5 *Et an requiratur, quod in ſpecie dicatur, quod auxilium præſtiterint aſſiſtendo.*
6 *Et an priuſquam procedi poſſit de auxilio, neceſſe ſit, quod conſtet de principali.*
7 *Et an ſi delinquens alias fuiſſet delictum commiſſurus, debeat auxiliator mitius puniri.*
8 *Aſſiſtens maleficio an dicatur præſtare auxilium.*
9 *Receptator qua pœna puniatur.*

Ex Additionibus.

1 *Auxilium dantes quomodo puniantur.*
*1 *Auxiliator in delictis an, & quando teneatur.*
Et quando quis dicatur, ibid.
2 *Et quomodo puniatur præſtans auxilium rumpenti pacem.*
3 *Auxiliator quando poſſit puniri etiam pro qualitate.*
4 *Et quando teneatur in plus, quam principalis.*
5 *Auxilium delinquenti poteſt præſtari tribus temporibus, remiſſ.*
6 *Conducens interficiendum ad locum delicti, quando dicatur in dolo, remiſſivè.*
Auxiliator an teneatur eadem pœna, qua principalis interveniente ejus ſcientia, ibid.
7 *Et quid de accommodante domum ad faciendum tractatum de homicidio.*
8 *Auxiliator an teneatur, ſi non appares de præcedenti tractatu.*
9 *Et quid ſi conſtet principalem deliquiſſe, aliter, quam per contumaciam.*
10 *Et quid practicetur in ſtatu Eccleſiaſtico.*
11 *Et quid in regno Neap.*
*11 *Confeſſiones ſictæ non tranſeunt ad aliam perſonam.*
12 *Aſſiſtens homicidio quando dicatur ei præſtare opem.*
Et quid ſi delinquentem aſſociaverit, ibid.
Et quid ſi ſteterit à longe, nec moverit arma, ibidem.
13 *Auxilium, & aſſiſtentia quomodo probentur.*
14 *Et quomodo quis excuſetur ab aſſiſtentia, remiſſive.*
15 *Aſſiſtens armatus, nec prohibens delictum, cum potuerit, videtur eſſe particeps facinoris, ſi delinquentem poſtea aſſociaverit.*
16 *Aſſiſtens delicto an puniatur.*
17 *Aſſiſtere delicto an præſumatur quis, remittitur arbitrio judicis.*
18 *Præſumptio eſt contra aſſociantem delinquentem poſt delictum.*
19 *Præſumptio occulti auxilii ceſſat, quando aſtans rixæ fuit tanquam mediator.*
20 *Et quid ſi diſſuaſerit fieri maleficium, & poſtea tempore delicti adſtitit armatus.*
21 *Aſſiſtens violentiæ non animo offendendi, quid debeat facere ut non teneatur.*
22 *Et quomodo probet, ſe non dediſſe opem, licet adſtiterit.*
23 *Et an in dubio præſumatur adſtitiſſe animo offendendi.*
24 *Aſſocians aliquem, qui alium ſibi obviam factum interficit, an teneatur, & quando.*
25 *Auxilium præſtatur acclamando contra eum, qui offenditur.*
26 *Et cuſtodiendo ſarcinas, & veſtes delinquentium.*
27 *Statutum puniens præſtantem auxilium maleficio, intelligitur, dum maleficium eſt in fieri, non in conſummato.*
28 *Statutum puniens auxiliantem, ut principalem, intelligitur de auxilio, quod fuit cauſa maleficii.*
29 *Aſſiſtens ſcienter baſtonanti, qui poſtea occidit, quomodo puniatur.*
30 *Auxilium cooperativum an dicatur præſtare aſſiſtens armatus, & nihil faciens.*
31 *Auxiliator an poſſit torqueri ſuper tractatu prohibito.*
*31 *Qui facile poteſt impedire homicidium, & illud non impedit, occiſori par eſt.*
32 *Receptare quid ſit.*
33 *Receptara an dicatur dans potum alicui.*
34 *Et an is, qui delinquentem invenit in domo ſua.*
35 *Et an per unam vicem tantum.*
36 *Et quid ſi neſciebat illum eſſe delinquentem.*
37 *Et quid ſi erat notorium.*
38 *Et an præſumetur ſcientia, vel ignorantia, & quomodo probetur.*
39 *Et an probetur ignorantia per juramentum.*
40 *Et quid ſi erat abſens à loco.*
41 *Dolus præſumitur in ſciente, vel ſcire debente.*
42 *Scientia an præſumatur in receptante bannitum à Civitate vicina vel Metropolitana.*
43 *Receptans ſcienter bannitum an tenetur, ſi ſolum ſciebat illum eſſe bannitum, non autem cauſam banni.*
44 *Scientia præſumitur, & inducitur ex rumore, & fama.*
45 *An autem ſufficiat ad imponendam pœnam corporalem.*
46 *Receptans per vim bannitos non punitur aliqua pœna.*
47 *Et tam quod non receſſerit, ſed cum eis in domo remanſerit.*
48 *Hoſpites an teneantur de receptatione.*
49 *Receptans ſcienter pluries bannitum, ſed demum eum Curiæ prodiderit, an teneatur.*
50 *Receptans bannitum toleratum non tenetur ad pœnam.*
Intellige ſi erat publicè toleratus, ibid.
51 *Receptans conſanguineos mitius eſt puniendus.*
Et quid ſi receptaſſet criminoſos læſæ Majeſtat. ibid.
Receptatores filiorum delinquentium hodie eadem pœna puniuntur, ſicut extranei, ibid.
52 *Receptatores puniuntur arbitrariè.*
53 *Et quid in regno Neap.*
Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico, ibid.
54 *Receptans ſcienter delinquentem ſtatim poſt delictum an præſumatur particeps criminis.*
55 *Receptans bannitum, qui deliquit extra territorium, an puniatur.*
56 *Receptare rem, & pati, ut res illata eo abſente in domo ſua remaneat, differunt.*
57 *Juramentum accuſatoris ſuper quantitate rerum ablatarum non admittitur, ubi agitur contra tertium.*
58 *Receptans unam rem ex pluribus rebus ſublatis an teneatur ad reſtitutionem omnium, remiſſive.*
59 *Receptans ſcienter rem furatam ſine ſpe lucri an teneatur furti.*
60 *Statutum puniens præſtantem opem furi ſicut furi, non habet locum in receptante rem furatam.*
61 *Barones, & eorum Officiales receptantes facinoroſos, poſſunt per Principem juriſdictione privari.*
62 *Pœna Baronum in reg. Neapolit. malefactores receptantium.*
63 *Receptatores bannitorum, ſubditi Romanæ Eccleſiæ, quas pœnas incurrant.*

QUæro, (*a*) nunquid præſtans auxilium delinquenti puniatur eadem pœna? Hæc eſt ardua quæſtio,

tio, in qua Doctor. variè locuti ſunt, Bart. anim *in l. is qui opem, n. 5. ff. de furtis*, videtur tenere, quod indiſtinctè auxiliator eadem pœna puniatur, qua principalis delinquens. Et hanc opinio. dicit eſſe communem Corn. *conſil. 8. in lit. A, lib.* 3. quem refert Dec. *in c. 1. n. 11. de offic. deleg.* relatus per Cravettam *conſ.* 220. *n. 12. verſ. ſed arguitur*, Soc. *conſ.* 118. *poſt n. 7. verſ. ſi diceremus, lib.* 9. quem refert pract. Conradi, *fol.* 330. *n.* 4. Bologn. *conſil.* 5. *col. fin. verſ. Secundo de hoc.* Et hoc etiamſi manum maleficio non appoſuerit, prout eſſe communem opin. atteſtatur Dec. *in loco præalleg.* Alii vero dicunt, quod aut auxiliator dedit immediatam cauſam delicto; & punitur eadem pœna: Aut vero non fuit immediata cauſa delicti; & puniendus eſt mitiori pœna extraordinaria. Et hanc opin. dicit eſſe communem Legiſtarum, & Cano. Soc. *in d. conſ.* 188. *lib.* 2. prout illum refert Didac. *in repet. Clem. ſi furioſus, fol.* 281. *n.* 2. & Placa *lib. 1. delict. cap.* 16. n. 2. *in fine* Ita etiam tenere communiter Doctor. atteſtatur pract. Carer. *fol.* 272. *n.* 69. (*b*) Quinimo etiamſi propter aliquam qualitatem veniret principali delinquenti imponenda major pœna quam auxilianti, adhuc eſſet auxiliator eadem pœna puniendus, dum modo tempore commiſſi delicti ſciviſſet illam qualitatem aggravantem delictum. Et hanc dicit eſſe communem opi. practica Conradi, *folio* 330 *num.* 6. Et hæc quidem opi. æquior videtur: nam proculdubio minor eſt culpa auxiliantis, quam principalis, & conſequenter mitius etiam videtur puniendus. Et dicit Salyc. *in l. unica, poſt num. 24. C. de raptu virg.* quod hanc rationem ponderarunt Theologi, & Canoniſtæ, & quod opin. Bartol. contraria, quam Judices imitantur, (*c*) animam occidit. (*d*) Ego tamen pro clariori reſolutione hujus articuli præſuppono, quod tripliciter poteſt præſtari auxilium delinquenti: (*e*) Primo ante delictum: Secundo, in ipſo delicto: Tertio, poſt delictum conſummatum: deinde ſic diſtinguo: Aut delictum commiſſum eſt prævio tractatu, vel deliberatione, accedente conſenſu, (*f*) vel ſaltem ſcientia ipſius auxiliatoris: & tunc indiſtinctè ſequor opin. Bart. quod ſit eadem pœna, qua principalis puniendus: & hoc quocunque tempore auxilium præſtiterit, ſive ante delictum, ſive poſt: nam licet corpore ipſi delicto non intervenerit, animo tamen cenſetur interveniſſe, præſertim (*g*) ſi illud auxilium erat uſque à principio deſtinatum, puta, quia ſcienter promiſiſſet volenti alium interficere, (*h*) accommodare equos, ſuper quibus, patrato delicto, poſſet fugam arripere, & hujuſmodi. Et ad hoc propoſitum allegatur dictum Bart. ad quod omnes non advertunt, *in l. furti, §. ope, paulo ante fi. ff. de furtis*, ubi dicit, quod ſpes data auxilii ad evadendum, dicitur auxilium ad maleficium committendum.

2 Aut vero non præceſſit aliquis tractatus, vel deliberatio: & tunc placet opinio contraria, quod (*i*) ſi quidem auxiliator præbuit cauſam delicto, puniatur eadem pœna. Et in hoc membro omnes Doct. ita concludunt nemine diſcrepante, ut dicit Gratus *conſ.* 52. *n. 3. lib.* 2. Si vero non præbuit cauſam delicto puniatur mitiori pœna, quam ipſe principalis delinquens, præſertim ſi præſtitit auxilium poſt commiſſum delictum: nam re vera propriè loquendo præſtans auxilium poſt commiſſum delictum, non dicitur verè auxiliator, ut dicit Bartol. *in l. 3. §. ſi quiſquam ff. ad Syllan.* & eſt communis opin. ut atteſtatur Auguſt. ad Angel. *de malef. in verb. Et Andream, n.* 5. Et ideo regulariter non eſt puniendus ea pœna, qua principalis, ſed mitiori. Et hanc eſſe frequentiori calculo receptam ſententiam dicit Placa *lib. primo, delict. cap.* 16. n 15. Aut (*l*) eſt dubium, nunquid præceſſerit tractatus, ſive deliberatio, ſaltem reſpectu auxiliatoris; & tunc auxiliator eſt in primis (*l*) torquendus ſuper ipſa deliberatione, aut tractatu, aut ſcientia delicti. Et ita in facti contingentia conſuluit Mantua *conſilio* 76. *libro* 1. Et ubi nihil fateatur, debet adhuc pro ipſo auxilio puniri pœna extraordinaria. Maxima enim eſt ſuſpicio contra eum, (*m*) qui præſtitit auxilium delinquenti, etiam (*o*) poſt commiſſum delictum, quod fuerit particeps, & conſcius ipſius delicti committendi. (*o*) Et ita ſervavit Senatus in cauſa cujuſdam Baptiſtæ Mantuani, qui erat imputatus de aſſiſtentia ad vulnera illata animo deliberato: fuit enim bis tortus ſuper ſcientia: & cum perſtitiſſet in negativa, fuit abſolutus ult. Februar. 1543. Et ideo miratus ſum, quod quidam Hieronym. Lampugnanus, qui (*p*) comiratus fuerat poſt delictum quoſdam, qui homicidium animo deliberato commiſerant, non fuerit tortus, ſed ſimpliciter juſſus puniri pœna pecuniaria arbitrio Prætoris Cremonæ, 9. Julii 1543. Sed fortè apparebat ex proceſſu, quod ignorabat tractatum, & deliberationem homicidii committendi. Sed hoc intellige, ut procedat, niſi qualitas facti, & perſonarum aliud ſuaderet, puta, ſi nulla alia eſſet ſuſpicio contra eum, neque affinitatis, neque amicitiæ, vel hujuſmodi. & auxilium fuiſſet valde remotum ab ipſo actu maleficii, prout contingit in eo, qui commodaverat baliſtam alteri, cum qua ille deinde alium interfecit, de quo per Boer. *deciſ. 166. n.* 2. ubi refert, quod fuit liberatus & ſine impenſa relaxatus. Sed certè ille Notarius, me judice, non evaſiſſet ſine tortura, cum (ut in themate illius deciſionis præſupponitur) ipſe in ſuo examine negaſſet illam commodaſſe, neque ſuam eſſe, ex quo mendacio utique poterat juſte torqueri, juxta ea quæ dixi ſupra *q. 21. verſ. mendacium.*

In (*q*) hac autem materia auxilii ſcire debes, quod 3
in accuſatione, vel inquiſitione debet expreſſe fieri mentio de auxilio, alias non poſſet ſuper eo ſequi condemnatio, etiamſi de auxilio præſtito conſtaret: quæ tamen opinio mihi non placet: nam in criminalibus, licet iſta qualitas auxilii, aut alia non ſint expreſſa in ipſo libello, ſufficit, quod juris præſumptione ex narratis in ipſo libello colligitur, prout communiter concluditur, teſte Soc. *conſil. 188. in ultimis verbis, lib.* 2. Vide in hoc propoſito ea, quæ dixi ſupra, *qu. 66. verſ. ſed quid ſi pro parte.*

Item (*r*) adverte, quod quando ſunt duo tantum, 4
ſolet dici in inquiſitione, Alter alteri auxilium, & favorem præſtitit. &c. Sed quando ſunt tres, vel plures, tunc debet dici, Unus alii, vel aliis auxilium præſtitit, (*s*) &c. alias inquiſitio non procederet: nam verbum, Alter alteri, ſecundum rectum ſermonem, non convenit niſi duobus. Ita dicit Bald. *in l. ancilla, n. 3. C. de furt.* ſubdens, quod ita fuit in facti contingentia judicatum, & bene. Et ita in practica ſervari atteſtatur Ang. *de malef. in verb. dicto maleficio ſemper aſtitit. n.* 7.

Adverte etiam, quia ſi duo ſimul vulnerarunt ali- 5
quem, vel aliud maleficium fecerunt, ad hoc ut poſſint puniri, non ſolum tanquam principales, ſed etiam ut auxiliatores, non ſufficit, quod in accuſatione, vel inquiſitione dicatur, quod alter alteri auxilium, vel favorem præſtitit (nam illa verba intelligerentur, quod auxilium præſtitit vulnerando, vel percutiendo, & ſic ſolummodo poſſet de vulnere puniri, non autem de auxilio) ſed requiritur, quod expreſſe dicatur, quod alter alteri (*t*) auxilium præſtitit aſſiſtendo, ut alius delictum facilius committeret, Ita dicit Bart. *in l. qui ſervo, §. fin. num. 2. ff. de furtis*, eujus opin. in practica obſervatur, ut atteſtatur Ang. ad Ang. *de malef. in verb. Dicto maleficio ſemper aſtitit, poſt numer.* 4.

Scias (*u*) etiam, quod quando proceditur contra ali- 6

quem tanquam, quod præſtiterit auxilium delicto, debet primo in proceſſu conſtare (*x*) principalem deliquiſſe aliter quam ex (*y*) ipſius contumacia; talis enim contumacia non nocet ei, qui non eſt de auxilio imputatus: ita dicit Bart. *in l. is qui rem*, §. *ſi ita Titium*, *n.*2.*ff. de furt.* quem ſequuntur communiter Doct. ut dicit Alex. *conſ.* 99.*poſt n.*4. *verſ. præterea iſte*, *lib.* 1. Et idem Alex. in Apoſt. ad Bart. *in loco præallegat.* dicit, quod omnes ſequuntur, & quod ita tenetur, & practicatur. (*z*) Sed certè in hac Provincia hoc non practicatur, neque tenetur: nam ſecuta condemnatione contra principalem contumacem, & quandoque etiam ea non ſecuta, ſemper proceditur contra auxiliatores, nulla facta diſtinctione, an aliter quam per contumaciam conſtet principalem delictum ipſum commiſiſſe: & eſt judicio meo optima practica.

7 Item ſcias, quod licet in materia auxilii non diſtinguatur, an delinquens (*a*) alias fuiſſet facturus, vel non: nihilominus ubi delinquens alias facturus fuiſſet, & auxiliator illi ſimplicem favorem præſtitit eſt mitius puniendus: ita dixit Joan. Andr. *in cap. felicis, de pœnis in* 6. propter quam deciſ. dicit Aug. ad Ang. *de maleſ. in verbo*, *Et Sempronium*, *n.* 44. quod evaſit unum à furca, qui dederat auxilium cuidam furi, &c.

8 Quæro, (*b*) nunquid ille, qui aſſiſtit armatus vulneranti, vel occidenti, dicuntur ei præſtare auxilium? Reſpon. quod ſi non eſt à longe, ſed juxta homicidam, vel cum eo, utique dicitur ei præſtare auxilium. Et hoc fuit dictum Innocent. *in capit. continentia, de clerico percuſſore*, quod ſequuntur communiter ubique Legiſtæ, & Canoniſtæ, ut dicit Alexand. *conſilio* 138.*n.*4. *libro* 6. Et licet aliqui dicant, quod aſſiſtens maleficio non debeat puniri niſi appareat, quod id fecerit ex propoſito, prout etiam in facti contingentia conſuluit Joann. de Amicis, *conſilio* 53. & Riminald. *d. conſilio* 13. nihilominus, ubi ex aſſiſtentia delinquens potuit reddi audacior, plerunque vidi per Senatum puniri aſſiſtentes, ſaltem aliqua pœna extraordinaria, prout etiam reperio in facti contingentia ſervaſſe Conſilium Neapol. teſte Gramm. *voto* 21. (*c*) Et quandoque etiam vidi illos torqueri, & interrogari, an ſcienter patrato maleficio aſſiterint, ut ſervatum fuit in Joan. Ambroſio Caymo, 28. Jun. 1554. P. B Si tamen appareret, quod aliquis aſtitiſſet animo rixantes inter ſe (*d*) dividendi, & ſeparandi, non eſſet aliquo modo puniendus. Et poteſt poni exemplum in eo, qui accurrit cum badili ad dividendam rixam, in qua deinde ſecutum eſt homicidium, pro quo conſuluit Mantua *conſ.* 281. *lib.* 1.

Item quæro, nunquid præſtans auxilium delinquenti poſt maleficium commiſſum dicatur propriè auxiliator, & privetur de auxilio? Dixi ſupra *verſic. Aſt vero.*

Quæro (*e*) etiam, qua pœna puniatur receptator?
9 Reſpon. in furibus, ſeu furtis receptatis dicimus, quod receptatores tenentur (*f*) eadem pœna, qua ipſimet fures, & videtur tex. *in l. eos, C. de furt.* Et dicit Bal. *in ead. l. eos*, quod vidit, quod una mulier fuit ſuſpenſa, quæ præſtabat furibus domum, & in ea receptabat res furatas: & illum refert Auguſt. ad Angel. *de maleſic. in verbo, Et veſtem cœleſtem poſt n.* 21. *& in verbo dicto maleficio ſemper aſtuit, poſt n.* 23. [*g*] Pro defenſione tamen ejus, qui imputatus ſit receptaſſe res furatas, videri poſſunt ea, quæ in facti contingentia ſcripſit Bal. *conſ.* 410. *lib.* 2. *& conſ.* 48. *lib.* 3. *& conſ.* 382. *n.* 8. *& ſeq. lib.* 5. Rim. *conſ.* 80. Rol. *conſ.* 45. *in* 1. *dub. lib.* 1.

ADDITIONES

Ad Quæſt. XC.

Q*Uæro, nunquid præſtans auxilium.*) Longa tamen eſt differentia inter auxiliatorem, & receptatorem, ut per Rolan. *conſ.* 45. *n.* 25. *lib.* 1. per Bart. *in l. ſi furti*, §. *ope*, *n.* 1. *ff. de furt.* Dixi ad ſtatuta Pallavicina, *lib.* 2. *crimin. ſtatut.* 34. *ſupra in* §. *homicidium*, *verſ. alia eſt defenſio. ad med.* ut ſe ipſum hic allegat; faciunt adducta per Menoch. *de adipiſcen. poſſ. remed.* 3. *n.* 41. ut dixi ſupra. Drog.

Quæro, nunquid præſtans auxilium) Sed quomodo cognoſcatur, quod aliquis auxilium vel favorem præſtiterit homicidio, ut inde puniri poſſit, vide per Cæpol. plenè *in conſ.* 1. Item adde, & fuſius vide de pœnis eorum, qui opem delinquentibus tulere per Jac. Menoch. *de arbitr. judic. lib.* 2. *cent.* 4. *caſu* 349. & de cauſa propinqua ad homicidium, multa vide exempla per Carer. *in pract. pag.* 255. *&* 216. Sed auxiliatores † non debent puniri eadem pœna, ubi agitur de ſtrage multorum; quia tunc ſeveritati detrahitur com. ait Dec. *in cap.* 1. *in text. allegato*, *col.* 9. *verſic.* 6. Fallit quod etiam dixi *in collect. commun. opin. in* 1. *parte* §. *auxilium*, *n.* 4. Item ſtante ſtatuto, quod dans auxilium delicto teneatur eadem pœna ſicut principalis, ſi pœna principalis fuit aucta propter ejus contumaciam, vel negationem, ad illud augmentum pœnæ non tenetur, qui auxilium præſtitit. Ita Bart. *in l. libertis quos*, §. *poſtliminii de aliment. & ciba. l. g.* ſequitur Jaſon. *l. prima*, *n.* 12. *ff. de in litem jurand.* & de hoc plenè vide per Carrer. *in pract. crim. pag. initio* 275. *ſub num.* 75. ubi etiam & è converſo ſi propter confeſſionem, ſit diminutio pœnæ, iſtud non prodeſt danti opem, & auxilium; quia in eo ceſſat ratio, quare condemnetur in minus, *& pag.* 329. & per Barb. poſt Bart. *d.* §. *poſtliminii*. Idem voluit Bartol. *d. l.* 1. *ad finem.* loquens in fidejuſſore de judicio ſiſti, & judicatum ſolvendo, ubi ſi propter contumaciam, vel inficiationem pœna augeatur, illa pœna non tenetur fidejuſſor. Sed hoc non videtur procedere, quando una ſententia tantum ferebatur, & in illa facta erat condemnatio etiam in augmento vigore contumaciæ, vel inficiationis, ſecundum Fulgoſ. quem ſequutus eſt Alex. ut legitur in apoſt. ad Bart. illic, qui in fine docet cautelam, ut in recipiendo promiſſionem fidejuſſori non ſolum dicas, quod promiſit ſolvere omnem pœnam, omnemque condemnationem ſubſequendam ex maleficio illo, vel accuſatione, vel inquiſitione, ſed addas, vel ex proceſſu: & Apoſtil. illic docet aliam, videlicet niſi dictum ſit de omni cauſa, quæ ex judicio naſci poſſet. Grach.

Quæro, nunquid) Debet primo conſtare de principali delinquente, Farin. *tit. de inquiſ.* 1. *q.* 3. *n.* 4. *& ſeq. vol.* 1. & de auxilio ante delictum, idem Farin. *vol.* 5. *q.* 130. in delicto autem *q.* 131. *par.* 1. *n.* 1. 2. *&* 3. 28. *&* 54. Ros.

1 *Quæro nunquid*) Adde † Menoch. *de arbitr. jud. in caſ.* 249. ubi multum diffusè hanc materiam tractavit, & quæ requirantur, ut auxiliator poſſit puniri, tanquam principalis, vide Bart. Thegl. *in tract. de crim. par.* 12. *n.* 10. ubi inter alia requiſita vult, quod delictum ſuam perfectionem conſequatur, quia affectus tantum non punitur in auxiliatore, & Corn. *conſ.* 8. *in princ.* ibi hinc dicitur, & ad hanc quæſtionem, quod auxilium præſtans teneatur eadem pœna, & quomodo procedat, vide etiam Maſcar. *in tract. de prob. concl.* 159. *n.* 18. *cum ſeq. vol.* 1. & quando quis præſumatur auxilium delinquenti præſtitiſſe, & quomodo probetur, vide per eundem *in d. concl. n.* 1. *cum ſeq. & q. præcedenti*, an auxiliator crimin oſi poſſit eſſe teſtis.

Item adde, quod ſtatutum diſponens quem teneri pro ope præſtita, eadem pœna, qua tenetur conſcius delinquens, non procedit, niſi conſcius talem opem præſtiterit maleficio, quæ ipſi maleficio cauſam dederit, alias tenetur pro modo culpæ: ita tradit Salyc. *in l. unica col. antepen. C. de rapt. virg.* Cæpol. *conſil.* 27. *n.* 15. Marſil. *ſing.* 15. *& conſ.* 24. *n.* 16. & Bertaz. *conſ.* 326. *n.* 10. *&* 11.

2 Item † adde, quod auxilium præſtans rumpenti pacem, & contra eum, qui fecit pacem, an teneatur duplici pœna ſcilicet auxilii, & ad pœnam conventionalem pacis ruptæ. Corn. *conſ.* 7. *per totum*, *vol.* 3.

3 Item † adde, quod præſtans opem delinquenti, ad hoc ut puniri poſſit propter aliquam qualitatem, quam habet principalis delinquens, requiritur, quod ſit articulatum, & probatum, quod ſciverit, vel ſcire potuerit. Angel. *in l.* 1. *C. de nil. agger. non rump.* quem refert, & ſequitur Corn. *in conſ.* 8. *nu.* 5. *vol.* 3.

4 Item † adde, quod aliquando plus punitur præſtans auxilium, quam principalis, Bart. *in l. ſi ut ſervo*, *ff. de fur.* & Ang. *in l.* 1.

in l. 1. C. de nil. agger. non rumpen. quod procedit, quando aliqua qualitas adeſſet ex parte præſtantis opem, ex qua reſultaret majus delictum ex parte ſua, quam ex parte principalis, ut per Corn. *conſ. 8. n. 2. verſ. non obſtat vol. 3.* Baiar.

(*b*) *Quinimò etiam*) Farin. *q. 131. par. 1. n. 44. & q. 107. par. 2. artic. 3. n. 388. & ſequenti vol.* Ros.

(*c*) *Animam occidit*) Et propterea anima Bart. cruciatur in inferno, ut ſupra *q. 87. verſ. punctus eſt, poſt medium, & q. 38. ver tu ſcis.* Drog.

(*d*) *Ego tamen*) Cæpolla *conſ. 47. numer. 5.* ubi etiam quis dicatur favere Menoch. *caſ. 349. in fi.* Farin. *d. q. 110. num. 1. 2. & 3.* & ſive per actum proximum, ſive remotum *num. 47. & 48. & ſeqq. alia q. 132. n. 39. & ante n. 30. & 31.* Ros.

5 (*e*) *Primo ante delictum*) Adde, † quod Blanc. *in pract. crim. in verbo, poſtquam vidimus, n. 1.* multa exempla auxilii cujuſque temporis poſuit. Baiard.

(*f*) *Vel ſaltem ſcientia*) In contrarium vide per Cæpol. *cri. conſ. 27. per totum,* & per Card. Pariſ. *in conſ. 152. per totum.* Giach.

(*g*) *Præſertim ſi illud auxilium*) Adde in hac materia Rimin. jun. *in conſ. 319. vol. 3.* & quid de exploratore, & condu-
6 cente † interficiendum ad locum delicti. Grat. *in conſ. 52. vol. 2.* vide etiam Beto. *in conſ. 192. per totum vol. 3.* ubi tenet, quod quis ob conſilium, opem, & miniſterium præſtitum ad delinquendum, eadem pœna cum principali delinquente eſt puniendus, & etiam, quod eſſet minor viginti quinque annis, &
7 ibi loquitur † de accommodante ſcienter domum ad faciendum tractatum de committendo homicidium, quod poſtea fit ſecutum. Baiar.

(*h*) *Accommodare equos*) Alia etiam exempla vide per Carer. *in pract. crim. pag. mihi 247. num. 3. 5.* qui *num. ſeq.* ponit relative, an in hoc auxilio præſtito ante delictum neceſſe ſit ponere locum, & tempus delicti. Item exemplo in auxilio cooperativo vide per eundem plenè ſub *num. 7.* Item qua pœna puniatur auxilium, & opem præſtans homicidio, vide per eundem *pag. 272. 279.* ubi ſuas ponit fallen. & declarationes, & alia notatu digna vide per totum. Giach.

(*i*) *Siquidem auxiliator*) Ut quia unus tenuit, & alius interemit, Cæpol. *conſ. 27. n. 11.* vel illud occultando, *ibid. n. 7.* & Nat. *conſ. 399. n. 7. & 13.* & in ipſo rixæ actu, puta tenendo, & ſuadendo, ut ad rixam redeat. Vulpel. *conſ. 37.* & de aſſociatione poſt delictum, idem Vulpell. *reſp. 99. n. 6. & pluribus ſeqq. & conſ. 127. n. 5.* & de auxilio cooperativo Menoch. *de arbitr. judic. caſu* 371. Ros.

(*k*) *Aut eſt dubium*) *d. q. 131. num. 36. par. 1. & num. 37.* Ros.

8 *Aut eſt dubium*) Adde, † quæ poſui infra *in ver. quæro numquid, ibi, & quandoque,* ubi habes rationes hujus dicti per Bart. *in conſ. 106. n. 12. vol. 1.* Bajard.

(*l*) *Tanquam dux*) Ad idem vide, relativè tamen per Carer. *in pract. crim. p. 249. n. 11.* Giach.

(*m*) *Qui præſtitit auxilium*) Vulpell. *conſ. 7. n. 51. & reſponſ. 115. n. 5. & ſeqq.* Farin. *d. vol. 5. qu. 132. nu. 1. & nu. 34. & 37. cum duob. ſeqq.* Ros.

(*n*) *Poſt commiſſum delictum*) Puta in eo, qui poſt pecuniam ſubtractam, & ſic poſt maleficium commiſſum ad ipſam retinendam, & celandam auxilium præſtitit, ut not. Angel. de Arct. *in §. item lex Julia peculatus, n. 3. Inſtit. de public. jud.* Alia exempla etiam vide in materia per Carer. *in pract. crim. pag. mihi 255. n. 26. 27. & 30.* Giach.

(*o*) *Et ita ſervavit Senatus*) Hæc tortura bis illata auxiliatori ſuper ſcientia delicti judicio meo eſt ſingularis, & de repetitione torturæ ſup. *q. 64. verſ. ultimo, ibi, ſubdens,* quod in hoc omnes conveniunt, ſup. *in §. Homicidium, verſ. etiam poſt med.* Bal. *in l. cum ideo, C. de accuſat. col. pen.* à quo ſumpta eſt practica ponendi auxiliatorem poſt delictum ad torturam, quem refert Felin. *in cap. 1. coll. mihi 5. de offic. deleg.* Drogh.

(*p*) *Comitatus fuerat poſt delictum*) Adde, & vide relativè per Carer. *in pract. ubi ſup. n. 30.* Giach.

(*q*) *In hac autem materia*) Farin. *qu. 129. n. 21. & 22. vol. 5. p. 1.* Ros.

(*r*) *Item adverte*) Farin. *d. q. 131. p. 1. n. 4.* ubi hoc firmat, quamvis omnes poſſint dici principales. Ros.

(*ſ*) *Non procederet inquiſitio*) Adde, & plenius per Carer. *in pr. crim. pag. 170. ſub n. 63.* qui *n. ſeq.* docet deduci in inquiſitione tempus delicti, ut quia præſtitit auxilium maleficii, & *n. 65.* quod debet dicere in inquiſitione, & accuſatione, quod præſtitit auxilium tali ad tale delictum, & exprimat ad quid faciendum. Item *n. 99.* dicit, ut teneatur quis de auxilio, neceſſe eſt, ut ex tali actu maleficium fuerit actum, & interveniunt, ut maleficium habilius committeretur; ſecus ubi fuiſſent plures, & unus nil faceret, ſed ſimiliter ſtaret præſtando ſimplicem favorem; nam tunc non teneri de auxilio, ſed mitius puniri dicit *n. 67.* Giach.

(*t*) *Auxilium præſtitit*) Adde, quod vulnerans aliquem non mortifere, ſed vulneratum mortifere ab alio, dicatur præſtitiſſe auxilium mortifice vulneranti per Boſſ. *de homic. n. 21.* & quot modis dicatur præſtari auxilium maleficio, & qualiter, & de hac materia plenius vide per pract. Carer. §. *homic. 4. pag. 247. cum pluribus ſequentib.* & quod aſſiſtens cum armis, dicatur præſtare auxilium, licet non utatur illis, quinimo etiamſi illa depoſuerit, dummodo ſub cuſtodia ſua habeat, & adeſſet ad finem auxilium præſtandi per Boſſ. ubi ſup. *num. 12.* quod declarat, ut per Gram. *deciſio. 25. n. 3. cum ſeq.* Giach.

Auxilium præſtitit) Rim. *lib. 1. conſ. crim. edit. 2.* Zileti *conſ. 136. in princ.* ubi plura de auxilio ejus, qui ſupervenit, & etiam de eo, qui ante aut poſt auxilium dedit, Farin. alia *d. q. 129. in fi. 1. par. q. 131. par. 1. n. 65.* Ros.

(*u*) *Scias etiam*) Adde, † quod Burſat. *in conſil. 147. nu. 10.* 9
dicit hanc conſuetudinem non eſſe extendendam extra ſtatutum Mediolani, in judicando à communi opinione non eſſe recedendum, quem ſequitur Chartar. *in tract. de execut. ſent. contum. c. 1. n. 340. in fin.* Sed D. Farin. *q. 3. n. 5. cum ſeq.* multum egregie hanc practicam defendit communem opi. declarando, atteſtando etiam, quod dicta practica Mediolani ſervatur in Urbe per omnia Tribunalia: & ego atteſtor, † quod idem 10
ſervatur in toto ſtatu Eccleſiaſtico, in quo viginti octo annos verſatus fui ſemper gubernando pro Sanctiſſ. Pontifice multas Civitates, & ita † etiam ſervari vidi in Regno Neapolitano 11
ubi per ſex annos continuos pro Sereniſſ. Madama ab Auſtria ſe. record. fui Gubernator Generalis Illuſt. Civitatis Aquilæ, & totius ſtatus Aprutini Celſ. ſuæ, & aliter facere, eſſet ridiculoſum, & contra bonum publicum, quia multa delicta remanerent impunita: & ad hanc quæſtionem de præſtante opem poteris etiam videre Plac. *epit. delict. c. 16.* Bajard.

(*x*) *Principale deliquiſſet*) Auxiliator ergo de jure non punitur cum non conſtat de delicto, aliter quam per contumaciam principalis, ſic etiam dicitur de parte obligata vigore ſtatuti pro delicto filii, qui non tenetur, quando per contumaciam tantum apparet filium deliquiſſe ſupra *q. 86. verſic. ſed quæro in principio;* Marſ. *ſing. 4.* ſic etiam dicitur non poſſe procedi contra mandantem delictum, niſi prius conſtet de mandatario, Boſſ. *tit. de mandat. de homic. n. 34.* idem Boſſ. *tit. de delicto n. 38. 39. 40.* Chartar. *tract. de execut. ſent. c. 1. num. 346.* tex. *in l. ſi is, qui rem, la 2. §. ſi tu Titium, ff. de furt.* vide Menoch. *de arb. jud. li. 2. cent. 4. caſ. 349. n. 13. ſupra q. 21. verſ. & ex hac,* viva autem ratio hujus dicti illa eſt, quia fictæ † confeſſiones, prout ſunt illæ, quæ reſultant 12
ex contumacia, non extenduntur ad alias perſonas; ita in propoſito retulit Dec. ex mente Abbatis *in cap. at ſi clerici n. 88. de jud.* vide Fel. *c. 1. col. mihi 5. extr. de offi & poteſt. jud. deleg.* ubi hoc extendit etiam in conſulente, quia conſultato liberato, liberatus eſt conſulens *in c. 1. coll. mihi 3. in fin. de off. & pot. jud. deleg.* & quod niſi prius conſtet de mandatario procedi non poſſit contra mandantem, tenet Alex. *conſil. 15. n. 19. vol. 1.* ubi conſtito de principali, non punitur auxiliator; an autem, ſi producatur inſtrumentum falſum, puniri poſſit prius producens, quam Notarius, qui illud confecit; vide perbelle Franc. *de capitibus liſtæ inter conſilia criminalia diverſ. conſil. 72. num. 23. cum ſequen. par. 1.* ſic etiam per illum text. *in d. §. ſi Titium,* dixit Hippolitus Rimin. *inter conſil. crimin. diverſ. conſil. 106. par. 1. num. 3.* quod filius furando patri ſcienti non facit complicem furti furtum acceptantem, nec uti receptator puniri poteſt, & ideo ceſſat neceſſario delictum in acceſſorio, ubi principalis non reperitur deliquiſſe, Crav. *conſil. 319. num. 12.* Et advertas ſemper tu, qui formas Inquiſitionem contra auxiliatorem, ut ſemper in Inquiſitione exprimas modum auxilii, & favoris, nec ſufficit, ut multoties vidi dicere, opem, & auxilium præſtando, ut facilius delictum committeretur; hoc fuit dictum originale Bald. *in l. non ideo minus coll. pen. C. qui accuſ. non poſſ.* quem refert Felin. *in d. cap. 1. coll. mihi 5. extra de offic. delegat.* vide ſupra *hac eadem quæſtione verſic. in hac autem in fin.* at in propoſito formandæ Inquiſitionis iterum advertendum eſt, valde differre inter ſe, quod quis ſit inter complices, aut auxiliatores, aut adhærens, aut ſequax ſive de ſequacibus, aut complex, ſive de complicibus; quia hi caſus, & vocabula valde inter ſe differunt, ut per Petr. Caleph. *inter conſ. crim. diverſ. conſ. 86. num. 26. par. 2.* Drogh.

(*y*) *Ex ipſius contumacia*) Adde idem etiam per Carer. *in pract. crim. pag. 269. ſub n. 57.* qui *n. ſeq.* tractat, An confeſſio principalis delinquentis noceat acceſſorie delinquenti, & *n. 59.*

*n.*59.quod nec etiam abſolutoria principalis prodeſt auxiliato-
ri, nec condemnatoria nocet, & alia multa in materia auxi-
lii, vi. per eum *ib. per totum* §. Giach.

(z) *Sed certe*) Vulpell. *reſpon.*113. *in fin.* Chartar.*de execut.*
*ſent.c.*1.*n.*349. videndus erit Baldus *conſilio* 382. *num.* 6. *lib.* 5.
Ros.

(a) *Alias fuiſſet ſalvatus*) vide Jacob. de Butrig. *inter conſil.*
crim. diverſ. conſil. 11.*n.*27. *vol.* 1. Drogh.

(b) *Quæro, numquid ille, qui aſſiſtit armatus*) Adde, quan-
do dicatur armatus aſſiſtens opem ferre, & qualiter punia-
tur per Jacob. Menoch.etiam *de arb.jud.lib.*2.*centur.*4.*caſ.*350.
Item delinquenti auxiliari quis dicitur etiam poſt delictum
juvando delinquentem, ut evadat, & qualiter iſte puniatur,
vide Cravet. *conſil.* 220.*n.*20. & Dec. *in c.*1.*col.*8.9.10. *de off.*
deleg. Item an ſtatutum, quod punit præſtantes auxilium
cooperativum ad delictum committendum ult. ſupplicio,
comprehendat eos, qui armati aſtiterunt, ſed nihil amplius
fecerunt, vide plene per Cæpul. *crim.conſil.*2. Gutot.

Quæro, numquid ille) Quod ſi fortuito fuit præſens: Ro-
man. *conſ.*117. & Rim.ubi ſup.Menoc. *tract. de arb. judic. caſu*
350. ſi auxilium præſtetur acclamando, puta, amazza, amaz-
za. Nat. *conſ.*240.*n.*14.& de eo qui inſtigat etiam longe aſtans
Vulp.*reſp.*95.*n.*15. *&* 16. & ſi caſu aſſiſtat Vulp. *reſp.* 69. *n.*
1. *& ſeqq.* de receptante poſt delictum idem *reſp.* 109. *n.*5. *&*
215. plura *n.* 5. *& ſeqq.* ubi *n.* 4. quid ſi quis aſſiſtat inermis
copioſius tamen per Farin. *d. vol.*5. *q.*131. *par.*2. *n.*67. *& alia*
ſeqq. Addas etiam Bald. *in l. ob hæc verba ff. de his qui notantur*
infam. Ros.

Quæro numquid ille) Adde † Menoch. *de arb. jud. caſu* 350.
12 Pariſ. *conſil.*164.*n.*11.*vol.*4. & ibi *n.*14. dicit præſumptionem
eſſe, quod caſualiter, & incidenter is aſtiterit, & quod debet
probari aliquis actus, quo is timidior factus fuit, & in du-
bio præſumitur quod caſualiter aſtiterit, & ideo recurren-
dum eſt ad conjecturas, ut dicit Fel. *in c. ſicut dignum, de ho-*
mic. n. 5. ut eſt, quando aſſiſtens armatus, etiam quod non
evaginaverit, nec aliquid fecerit, ſtatim delinquentem aſſo-
ciaverit. Blanc. *in repet.l.ſi.ff.de q.n.*236. *& ſeq.* Vide etiam in
hac materia Marſ. *in pract.crim.in §.conſtante n.*56.*cum ſeq.* &
Alex. *in l. ſi qui opem, ff. de fur.* dicit, quod armatus, qui ſtat
cum delinquente, dicitur ei præſtare auxilium, licet arma
13 non moveat, etiam, ſi ſtat a longe, & ad hanc † materiam
auxilii, & aſſiſtentiæ, & quomodo quis præſtare præſuma-
tur, probari poſſit, vide omnino Marſ. *in tract. de prob. con-*
14 *cl.*159. *& concl.* 1139. ubi latiſſime, & quomodo † quis libe-
rari poſſit a crimine aſſiſtentiæ, vide Burſat. *in conſ.* 216.
*nu.*55.*cum ſeq. vol.*2. ubi latiſſime Bertaz. *conſil.* 516. *per to-*
tum.

15 Item † adde, quod aſſiſtens armatus, qui ſine periculo
vitæ potuit prohibere, & non prohibuit, videtur eſſe parti-
ceps facinoris occulti, ſi poſt delictum delinquentem aſſocia-
verit, ut per Jac. Novel. *in pract.crim.in verb. ſolet communi*
*n.*98.*& ſeq.*

16 Item † adde, quod præſtans opem cum aſſiſtentia ſcien-
ter eadem pœna tenetur, qua principalis. Gomeſ. *tit. de delict.*
*c.*3.*n.*48.*verſic.*2.*caſu principali.* Pract. Papienſ. *de inquiſit. in gl.*
*opem n.*21.

Item adde, quod per Conſ. Neap. aſſiſtens armatus, licet
nihil fecerit, & aliquali provocatione fuiſſet provocatus, fuit
condemnatus ad remigandum per triennium, quia erat hu-
milis conditionis, & alicujus famæ non integræ, ut atte-
ſtatur Gram. *conſ.* 36. & ibi non apparebat, quod ſcienter
aſtitiſſet.

Item adde dicta per Bald. *in addit. ſuis in l.* 1. *ff. de ſerv.*
corrup. ubi dicit, quod aſſiſtens non dicitur favere maleficio,
niſi ad hoc aſtitat, & quod non præſumitur ſcienter aſſiſte-
re, ſi aliud non apparet; concludit tamen, † quod judex de-
17 bet hoc arbitrari ex circumſtantiis, quem refert, & ſequitur
Ang. ad Aret. *in verb.dictus Andreas, n.* 4.

Item † adde, quod præſumptio conſilii, vel occulti auxilii
18 contra aſſociantem poſt delictum oritur, per quam cogitur
aſſocians probare contrarium: & præſumptio † occulti auxi-
19 lii ceſſat, quando aſtans rixæ fuit, tanquam mediator. Rim.
conſ. 136. *num.* 8. *& ſeq. inter conſ. crim. diverſ. to.* 1. *mag.*
impreſſ.

Item adde, quod auxilium dicitur præbere maleficio, qui
20 diſſuaſit, ne fieret, ſi aſſiſtit armatus tempore maleficii, ex
quo adverſarium facit timidiorem, & aggredientem audacio-
rem. Nat. *in conſil.* 458 *n.*3.*vol.*2. niſi eſſet fultus ire ita arma-
tus, & ibi tenet; quod præſtans auxilium aſſiſtendo punitur
eadem pœna, qua principalis.

Item † adde, quod aſſiſtentes violentiæ non animo offen-
dendi, ut non teneantur de auxilio, ſignificare debent ad-
21 verſariis, ſe non veniſſe, niſi ad paciſcendum, alias ſunt cul-
pabiles, quia adverſarii propter eorum præſentiam effecti
ſunt timidiores. Jo. Brunel. *in repe. in primum decretal. de ho-*
*mic.n.*54. & † qualiter poſſit probari negativa, videlicet quod 22
quis opem delicto, vel maleficio non præſtiterit, licet malefi-
cio aſſiſteret, Plac. *epit.delict.c.*19.*n.*12

Item adde, quod licet quis ſit præſens tempore delicti, non
probat, quod ſit particeps, niſi probetur aſſociatio, vel quod
ſteterit cum eo armatus, Bald. & Rom. *in l.* 1. *§.ſed in eo ff. ad*
Syllan. nam † in dubio præſumitur quis fuiſſe in rixa animo 23
mediandi, & ſeparandi rixantes potius, quam offendendi.
Cæpol. *conſ.*60.*col.*3.& Cravet. *conſil.* 151.*ſub n.*18.

Item † adde, quod ſi quis vocat amicum ſuum, ut iret ſe- 24
cum, nec dixit, quo velit ire, & in itinere factus obviam ini-
mico ſuo, illum interfecit, ille aſſocians tenetur ita demum,
ſi dum videret homicidium, potuit recedere, & non receſſit
Fulg. & Cæpo. *in l.ſi quis ſit fugitivus, §. item aut ſervus tuus,*
ff. de ædil.edict. Caccialup. *in tract.de debit.fugit. in* 1. *q. in.* 7. &
Anguſſ. *in conſil.* 22.*in fine.* Bertaz. *d. conſ.*516.*n.*5.etiam ſi ca-
ſu fuerit præſens, Manſuet. *ad pract. in d. gl. opem, ubi*
multa.

Item † adde, quod auxilium præſtari dicitur etiam excla- 25
mando contra eum, qui offenditur. Nat. *conſ.* 240. *num.*14.
vol. 2.

Item † adde, quod auxilium præſtare dicitur ille, qui ſar- 26
cinas, vel veſtes ſicariorum cuſtodivit. Jo. de Anan. *in c.ſicut*
dignum, §. ſi quoque de homic.

Item † adde, quod ſtatutum dicens, quod præſtans auxi- 27
lium, conſilium, vel favorem maleficio, tali pœna puniatur,
debet intelligi, quando maleficium eſt in fieri, ſecus autem
in maleficio jam facto, perfecto, & conſummato, et ſtante, non
poſt deductum, quia de illo ſtatutum non loquitur. Bart. *in l.*
furtum, ff. de furt. & Marſ. *in conſ.*20. *n.* 21. *&* 22. Et iſto caſu
auxiliator punitur pœna extraordinaria Bertaz. *conſ.* 324. *nu.*
6. *&* 7.

Item † adde, quod ſtatutum diſponens auxiliantem eadem 28
pœna puniri debere, qua delinquens, intelligitur de ope,
quæ fuit cauſa maleficii, & non de quolibet modo auxi-
liandi. Marſ. *conſ.* 30. *col.*3. Ruin. *conſil.* 81. *nu.* 5. *vol.* 4. &
Rim. jun. *in conſil.* 106. *n.* 12. *tom.* 1. *conſil. crim. diverſ. parvæ*
impreſſ.

Item † adde, quod de occiſo tenetur aſſiſtens ſcienter baſ- 29
tonanti, qui percuſſum occidit, ut quia percuſſit ſuper caput,
vel percuſſiones multiplicavit, & quid, quando poſt percuſ-
ſiones homicidium factum eſt cum enſe evaginato, late per
addentes ad Bert. *in conſil.*316.*n.*5. *in lit.b.*

Item † adde, an ſtatutum puniens præſtantem auxilium 30
cooperativum pœna ultimi ſupplicii, comprehendat eos, qui
armati aſtiterunt, & nihil aliud fecerunt, Cæpol. *conſ.* 2.
Baiard.

(c) *Et quandoque etiam*) Adde † quod devenitur ad tortu- 31
ram, quando conſtat aliquem fuiſſe auxiliatorem, & auxilium
præſtitiſſe, quia ejus factum facit indicium contra eum, ut
poſſit torqueri ſuper tractatu præhabito, ita declarat hoc dic-
tum Domini Clari Bertaz. *in conſ.*106.*n.*12.*vol.*1.ſed de iſta de-
claratione ego dubito, nam ex circumſtantiis Judex debet
arbitrari, an doloſe aſtiterit, ut ſupra dictum fuit, ergo mul-
to magis ex dictis circumſtantiis ad tormenta devenire pote-
rit. Baiar.

(d) *Dividendi, & ſeparandi*) Et nota, quod proclamata ali-
ter facta, quod videlicet nullus audeat rixantes ſeparare, vel
dividere, ſunt iniqua, quicquid diſponatur per cridas; ſupra
*q.*87. *verſ. Dictum eſt, ibi; Dicit tamen Cagnolus, ſupra in §.*
homicidium, verſic. Adde quod ibi; quod eſt notandum, imo
qui poteſt homicidium † faciliter impedire, non impedien- 31
do Deum offendit, & occiſori par eſt, ut dixit Ang. *in conſ.*
72.*coll.*2.*verſ.ſic qui poteſt*, allegat *cap. ſicut dignum, de homic.*
glo.in l. culpa caret, ff. de reg. jur. Drog.

(e) *Quæro etiam*) De receptatorib. autem bannitorum, vi-
de per Menoc. *tract. de arb. jud. lib.* 2. *caſu* 348. *per totum, ſup.*
*q.*77.*verſic. clerici*, adde rubricam in Conſtitutionib. Medio-
lani Dominum domus non eſſe moleſtandum, in qua banni-
ti ipſo inſpiciente recepti fuerint, *fol.* 40. *à tergo in meo libro.*
Drog.

Quæro etiam) Adde bannitorum receptatores, quando. &
quibus pœnis puniantur per Jac. Menoc. *de arbitr. jud. lib.* 2.
*cent.*4.*caſ.*348. Boſſ. tit. *de raptore*, ubi etiam habes. quis pro-
prie dicatur receptator. Idem *tit. de Bann.* quid amittat *in fin.*
& Pract. Carer. *fol.*157.*cum pluribus ſeqq.* Et quis dicatur re-
ceptator, vide per Foller. *pract. crim. §. bannitus poſt n.*2. Et
omnino text. *in l.* 1. *ff. de furt. & ſervo corrupt.* Item contra
ſcienter receptantem malefactorem, ſibi non conjunctum, eſt
præſumptio, quod mandaverit, aut aliter conſcius fuerit vi.
per pract. Carer. *pag.*104.*n.*130. Item de receptantium pœna,
vide per eundem, *p.*258.*cum duab. ſeq.* item quid ſit recepta-
re per eundem *n.*43.*&* 44. Giac.

Quæro etiam) Receptatio bannitorum eſt cauſa gravis Vulp.
*reſp.*74.*n.*7.& reſp. Quid de receptante fures delinquentes, vel
banni-

bannitos ſcienter, vel ignoranter: Farin. q. 133. c. 1. 2. & 3.
Quid de receptante res furatas d. part. 2. n. 91. Ros.
32 Quæro etiam quæ pœna puniatur receptator) Adde, † quod
receptare eſt proprium refugium abſcondendi cauſa præſtare
reo in agro, vel ædificio. Salic. in l. 1. C. de his qui latron. ſed
33 † dando illi potum, non dicitur receptare, & conſequenter
pœna ſtatuti non tenetur. Bart. in l. 1. ff. de ſerv. corrup. & Fol-
ler. in pract. crim. in ver. banniantur n. 22. & de hoc delicto
vide omnino Menoc. in caſ. 348. ubi latè.
Item † adde, quod non dicitur receptare bannitum, qui
34 illum invenit in domo. Bertaz. conſ. 98. n. 17. Rim. jun. con-
ſil. 319. n. 31. quo caſu Dominus domus nulla pœna puniri
debet, cum nihil deliquerit Menoc. de arbit. jud. caſ. 348. nu-
mer. 15.
35 Item adde, † quod receptator dicitur per unicam vicem
tantum, & debet puniri. Oldrad. conſ. 26. col. 2. & Afflict. in
conſt. Pactarenorum, n. 9.
36 Item † adde, quod receptans delinquentem ſcienter, debet
puniri, ſecus ſi ignoranter. Bar. in l. 3. §. non ſolum ff. de in-
cend. ruin. & naufrag. Rom. conſ. 473. Deci. conſ. 61. in fi.
Marſ. in l. unica n. 205. C. de rap. virg. & Gram. deciſ. 99. Plot.
in l. ſi quando n. 859. C. unde vi, ubi tradit, quando videatur
ignorare.
Et ſi in inquiſitione fuerit dictum ſcienter, & probata non
fuerit ſcientia, non poterit ſequi condemnatio, cum recepta-
re hominem in ſe non ſit delictum, & quod quis ſit bannitus,
ignorantia præſumatur, ita Bart. in l. 1. ff. de recept. & Boſſ. in
37 tit. de rapin. n. 19. cum ſeq. niſi † fuiſſet notorium, & publi-
cum, illum eſſe delinquentem, quia tunc ſcientia præſumi-
tur, & non excuſatur ratione ſuæ ignorantiæ, cum ſit impu-
tandum receptanti, quia ejus conditionem non exploravit, &
quia par eſt culpa ſcire, vel ſcire debere, Bar. in l. omnes la
2. de agric. & cenſi. lib. 11. Bald. in l. quicunque in princ. C.
de ſerv. fug. Jo. de Anan. ſing. 9. & Jaſ. in l. ſi per errorem
38 col. 4. ff. de juriſd. om. jud. & ad probandam † ſcientiam,
ſive ignorantiam in hac materia, cum in hoc tota vis conſiſ-
tat, ut dicit Boſſ. in loco ſupra citato, vide Aret. in conſ. 22.
Marſ. conſil. 170. Carrer. de heret. numer. 170. Nell. de ban-
nit. in 3. par. 2. temp. q. 20. Bald. in d. l. quicunque, Fel. Dec.
& Beron. in cap. cognoſcentes de conſt. Menoch. de arbit. caſ.
186. Addent. ad Bertaz. conſi. 116. verſic. ſecundum eſt, & Fab.
Mont. in pract. arbit. par. 4. num. 907. ubi dicit quatuor mo-
dis dignoſci poſſe, quod quis ſcienter, & non ignoranter de-
linquentem receptaverit. Primo ſi notorius delinquens te-
nebatur. Secundo ſi erat ſecundum ſolitum publicatus per
loca ſolita illius loci, & bannitus, & delinquens, nam tunc
allegare ignorantiam turpe eſt. Tertio ſi ejus delictis fuiſſet
præſens. Quarto quando in loco erat fama publica, quod
erat delinquens, & ibi etiam dicit, quod quando adeſt præ-
ſumptio pro ſcientia, non poteſt ignorantia probari per ju-
39 ramentum: † & ita tenet Carer. in pract. crim. 2. §. homici-
dium num. 32. Et ad probandam ignorantiam ſufficit proba-
40 re abſentiam a loco, & civitate, † Bald. in l. plane ff. de
excuſat. tut. & in c. cum in tua, qui matr. accuſ. poſſ. ubi
ponit plures modos probandi in ſcientiam, & licet Boſſ. in
41 tit. de rapi. n. 21. dicat, quod in hoc delicto † dolus, &
ſcientia debet oſtendi, advertendum eſt, quod dolus præſu-
mitur in ſciente, vel ſcire debente, ut per Bal. in d. l. quicun-
que in princ. C. de ſerv. fug. & Bart. in l. dolum, C. de dolo,
adeo quod ſtante ſcientia vera, vel præſumpta, non debet
42 probari dolus, quia præſumitur. Et † an præſumatur ſcien-
tia in receptante bannitum a Civitate vicina, ſeu Civitate
Metropolitana, vide Boſſ. in tit. de rapin. num. 21. cum ſeq.
& addent. ad Bertaz. conſil. 126. verſic. ſecunda excuſatio, &
Plot. in tract. de milit. jur. §. 52. nu. 13. ubi concludit, præ-
ſumi ignorantiam, & ideo excuſari, & quod iſtud proce-
deret, etiam reſpectu conſanguineorum: ſed ego credo,
quod ſcientia præſumeretur, ſi eſſet bannitus famoſus, & e-
jus perſona eſſet nota, & multo magis ſi eſſet conſanguineus
receptantis; quia in eo, quod publicè ſcitur, quilibet præſu-
mitur habere ſcientiam, Gabr. comm. concl. lib. 6. tit. de reg.
jur. concluſ. 5. nu. 21. Gramm. in deciſio. 35. num. 15. juxta
illud, tu ſolus peregrinus in Hieruſalem, ubi dicit Gram. &
hoc in terminis decidit Bal in c. conventiculas col. 1. de pac.
jur. firm. ubi dicit, quod receptans famoſum malefactorem,
ut etiam per juramentum non excuſet dolum ſuum, tamen
poſſet probari contrarium, ut per Card. in clem. 1. in 3. not.
de foro compet. & de hoc habetur plenè per Viv. com. opi.
695. n. 4. cum ſeq.
43 Item † adde, quod ſi receptator diceret, ſe ſciviſſe illum
eſſe bannitum, ſed ignoraſſe cauſam banni, vel ejus qualita-
tem, non excuſaretur, quia debebat inveſtigare, ſi erat de pro-
hibitis receptari, ita tradit Nell. de bannit. d. q. 20. in fi. 5. par.
2. temp. Sed Plot. in tract. de in lit. jur. d. §. 52. nu. 14. nullam
mentionem faciens de Nello, dicit, quod non ſufficit ſcientia
in genere, ubi ſtatuta, vel decreta non prohibent receptari om-
nes bannitos, niſi probetur ſcientia qualitatis banni prohibi-
tæ à ſtatuto, ut quod eſſet bannitus in capite, vel in membro,
ſed mihi magis placet opin. Nell. per doctr. Bart. in l. omnes,
C. de agric. & cenſit. libro 11. quod imputandum eſt recep-
tanti, quia ejus conditionem non exploravit, cum ſit par
culpa ſcire, vel ſcire debere, l. quod ff. ſi cert. pet.
Item adde, quod ſcientia præſumpta, quæ erat ex rumo- 44
re, & fama, vel banno, non ſufficit ad imponendam pœ-
nam corporalem receptatori, ſed pecuniariam, ſecundum
Bal. in l. 1. C. de his, qui latron. Fel. in c. cum contingat, num.
7. de reſcript. Marſ. in l. de minore §. plurimum num. 24 &
Menoch. de arb. jud. d. caſ. 348. num. 15. ubi ita diſtinguit,
ſi receptator habuerit plenam ſcientiam, pœna ordinaria pu-
nitur, aut ſolam ſcientiam habuerit per famam, & rumo-
rem, illum eſſe bannitum, & tunc † non punitur pœna cor- 45
porali, ſed alia mitiori arbitrio judicis: & ſi penitus igno-
raverit, abſolvitur, ſed Boſſ. tit. de rapin. num. 30. de quo
Menoc. non fecit mentionem, contrarium tenuit, quod ſcien-
tia præſumpta ſit ſufficiens ad condemnandum receptato-
rem omni pœna legis, vel ſtatuti, dicens, quod quando
conſtat de ſcientia per famam, tunc eſt licita cauſa minuen-
di pœnam ex gratia, non quod judex cogatur, & non poſ-
ſit imponere pœnam ordinariam, & idem ſentit Rim. in
d. conſ. 27. n. 24. ubi citavit Boſſ. Dicit ibi tamen ipſe Boſſ.
quod non condemnaret aliquem ad pœnam corporalem ex
dicta præſumpta ſcientia.
Item adde, quod receptans bannitum non voluntarie, ſed 46
coacte, (quia ſunt plures banniti in ſimul, & eos expellere
non potuiſſet ſine ejus periculo) non punitur aliqua pœna,
Bald. in l. delictis, ff. de noxal. Marſ. in d. l. unic. n. 204. C.
de rapt. virg. Afflict. in d. conſtit. Pactarenorum, num. 8. Ca-
ter. in pract. crim. in §. homicidium num. 39. Crav. conſ. 309.
Rol. in conſil. 45. num. 70. & Menoch. de arbit. jud. d. caſu
348. n. 16. & talis † receptator per vim non tenetur recede- 47
re, & bannitos in domo derelinquere. Bertaz. conſil. 99. num.
29. obi dicit, quod nec etiam tenetur ad pœnam conventio-
nalem.
Item † adde, quod hoſpites non tenentur de receptatio- 48
ne, ſi dederint cibum, & potum recepto pretio. Bart. in d. l.
omnes, C. de agric. & cenſis. Afflict. d. conſtit. Pactarenorum,
numer. 4. Foller. in pract. crim. in dicto verb. banniantur,
num. 15. Alex. in add. ad Bar. in l. 1. ff. de recept. & Rim.
in addit. ad Salyc. in l. 1. C. de his, qui latro. quod tamen
procedit, quando hoſpes verè ignoraret illum eſſe banni-
tum, ut ſentit Bart. in l. omnes, dum dicit cauponas excu-
ſari, quando receptant bannitos, qui tamen erant ignoti
penitus, & ita declarat Nell. in d. q. 20. & Boſſ. in tit. de
rapin. numer. 34. & Menoch. d. caſ. 348. numer. 17. ubi ta-
men dicit cogitandum eſſe, quia magna eſt Alex. & Rim.
auctoritas.
Item † adde, quod ſi quis ſcienter receptaverit bannitum 49
plurib. vicibus, & demum ipſum prodidit, & Curiæ tradidit,
an puniri debeat: hanc quæſt. ponit Gand. in tit. de fur. ib.
& latro. num. 16. ubi dicit ſibi contigiſſe de facto, dum erat
Judex Bononiæ, & quod de conſilio peritorum judicatum
fuit, ut non deberet puniri pœna ſtatuti, & quod habuit præ-
mium conceſſum à ſtatuto præſentanti bannitum: ſed Nel. de
bannit. in 3. par. 2. tem. q. 24. diſtinguit quod aut conſtat, quod
ab initio retinuit animo receptandi, & poſtea mutato propo-
ſito eum Judici præſentavit, & tunc punitur: ſi vero hoc
non conſtat, præmiari, & non puniri debet, quia præſu-
mitur eum receptaſſe, ut Curiæ traderet, niſi probaretur ali-
quid, propter quod talis præſumptio excluderetur, puta, quod
ei aliquis minatus fuerit, quod eum accuſaret, vel aliquid ſi-
mile & Nellum ſequitur Foller. in d. verb. banniantur nu-
mer. 20.
Item adde, † quod receptans bannitum toleratum in civi- 50
tate non tenetur ad pœnam; Marſ. in pract. crim. in §. aggre-
dior n. 28. Sim. de Præt. conſil. 81. nu. 5. Burſat. conſil. 33. &
Plot. in conſ. 19. n. 103. etiamſi adſit ſcientia Officialium, non
autem Principis. idem Burſ. conſil. 177. n. 19. & Maſcard. in
tract. de probat. in verb. bannitum concl. 173. n. 8. & addent. ad
Bertaz. in d. conſil. 126. verſ. 3. ſe defendit uſque ad fin. & Jo-
ſeph. Lud. in deciſio. Peruſ. 3. nu. 11. & prædicta procedunt,
quando talis patientia, & tolerantia fieret publicè, & palam
ab ipſo Superiore; aliàs ſi fieret clam, & occultè, non poſſet
dici patientia, & tolerantia Superioris, ita tradit Foller. in
d. verbo banniantur, n. 14. ibi ſubdent ſe credere, quod hoc
procederet, ſive eſſet Superior, qui bannivit, ſive eſſet Superior
ipſius receptatoris.
Item † adde, quod receptatores, ſi ſunt parentes, uxor, & 51
alii attinentes, quod ratione ſanguinis mitius puniuntur Meno-
ch. d. caſu 348. ubi plenè, & Rim. jun. d. conſil. 27. n. 21. etiam
quod receptaſſent criminoſos crimine læſæ Majeſt. Bero. in
conſil.

conſil. 190. *numer.* 3. *vol.* 3. Tiraq. *de pœn. temp. cauſ.* 20. *numer.* 2. *&* 5. ubi limitat in bannito ex cauſa læſæ Majeſt. Sed hodie per bannimenta ubique proviſum fuit, quod tam parentes, & alii attinentes, quam extranei eadem pœna puniantur.

Vidi tamen, & pluries, in Parmenſi ſtatu excuſari parentes, quamvis in proclamatibus facta fuiſſet expreſſa mentio parentum, volentes juſtitiam cedere pietati & illa verba potius ad terrorem poſita eſſe, quam ad executionem; & quæ de patre naturali dicuntur, etiam in patre ſpirituali: Tiraq. ubi ſup. *cauſ.* 21. *numer.* 11. *cum ſeq. & ferè per tot. cauſ.*

52 Item † adde, quod receptatores puniri debent pœna arbitraria, licet tex. *in l.* 1. *ff. de recept.* dicat, quod puniuntur ſicut principales delinquentes: ita communiter Doctores declarant, d. text. ut per Gomeſ. *de delict. to.* 3. *c.* 3. *nu.* 50. & per Menoch. *d. caſu* 348. *in princ.* tamen ut ibi dicit Menoch. & Carer. *in d. §. homicidium n.* 33. per totam ferè Ita-
53 liam receptatores puniuntur pœnis ſtatutariis. In Regno † Neap. adſunt plures pragmaticæ *ſub tit. de receptat.* & in ſtatu Eccleſiaſtico plures Bullæ Pontificum, præſertim Bulla Sanctiſſimi Domini noſtri Sixti V. poſita in Bullario *fol.* 1377. qua diſponitur, ut receptatores pœna crim. læſæ Majeſtatis puniri debeant, & ſub quovis prætextu etiam agnationis, & cujuſcunque conſanguinitatis, etiam in primo gradu aut unicæ, & non doloſæ, nec ad malum finem receptationis nullatenus excuſari poſſint: nec prætextu, quod receptatio fuerit per vim, niſi per veras probationes violentia, & periculum vitæ probarentur, & niſi ſtatim quam primum potuerit, locum viciniorem de bannitis certioraverit.

54 Item † adde, quod receptans ſcienter delinquentem ſtatim poſt delictum præſumitur particeps criminis, & poterit torqueri, niſi receptatus fuerit recipientis conſanguineus, vel aliqua alia juſta cauſa probaretur, quæ tollat iſtam præſumptionem. Fran. Caſon. *in tract. de ind. tract.* 6. *n.* 4. ſed de hoc vide omnino Maſc. *de prob. concl.* 1258. ubi plenè receptans delinquentem, an, & quando delicti particeps præſumatur.

55 Item † adde, quod ſtatuta, ſive proclamata prohibentia bannitos receptari, comprehendunt etiam receptantes bannitos, qui deliquerunt extra territorium proclamantis, ſecundum Rim. jun. *in d. conſil.* 27. *per totum vol.* 1. Baiar.

(*f*) *Eadem pœna*) Fallit, ſi ſine culpa, & coacte facit, ſecundum Soc. *conſil* 90. *n.* 9. *vol.* 3. Item ſi ſcienter receptat ſine aliquo lucro, vel ſpe lucri, non tenetur ſtatuto de furtis ſecundum Crav. *conſil.* 18. *n.* 22. Marſ. *conſil.* 53. *nu.* 30. *vol.* 1. Item fallit in recipiente, & non abſcondente; recipere enim dicitur, quando furem, vel rem furatam abſcondit; Bart. *in l.* 1. *ff. de ſervo corrupt.* Guiot.

(*g*) *Pro defenſione tamen*) Item adde, quod cum differat, an quis ſciat rem eſſe alienam, an vero ſciat rem eſſe furtivam (eſt n. inter dictos caſus magna differentia, ut per Jaſ. *in §. ſed iſtæ n.* 84. *Inſt. de actio.*) hæc erit alia cauſa defenſionis: Nec ſufficit rem aliquam fuiſſe repertam ad hoc ut præſumatur fur, niſi aliàs ſit malæ vocis, conditionis, & famæ, ſupra *in §. furtum, verſ. ſed nunquid ille;* quid autem ſi quis repertus fuerit in aliqua domo, in qua confiteatur habuiſſe animum furandi; Vide Boer. *in addit. ad Dyn. in regula nemo poteſt. lit. A, de reg. jur. in* 6. Menoc. *de arbit. jud. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 390. *n.* 62. Adde pro defenſione receptatoris, quod inter alia, ſi non participat de lucro, non punitur; Hippol. Rim. *inter conſil. crim. diverſ. conſil.* 106. *à n.* 4. *cum ſeqq. part.* 1. & ibidem, *n.* 9. atteſtatur receptatorem minus ſemper puniri, quam fur ipſe. Droo.

56 (*h*) *Pro defenſione*) Adde, † quod aliud eſt receptare, aliud pati, ut res illata eo abſente in domo remaneat; Anguſ. *in conſ.* 19. *n.* 7. *lib.* 1. & Bal. *in conſ.* 250. *n.* 10. *vol.* 1. dicit eum, qui non recepit ab aliquo, ſed reperit in domo, non dici receptatorem.

57 Item † adde, quod probatio per juramentum accuſatoris ſuper quantitate rerum ablatarum non admittitur, ubi agitur contra tertium, qui pro delinquente poſſet teneri. Bar. *in l. ſemper §. hoc interdicto, ff. quod vi aut clam.* & idem Auguſt.
58 *in d. conſ.* 19. *in fine.* & ibi diſputat, † an receptans unam rem furatam ex pluribus rebus derobatis, poſſet teneri ad reſtitutionem eorum, quæ non receptavit, & hanc partem, quod juramentum accuſatoris non attendatur, quando non agitur contra delinquentem, ſed contra tertium, qui teneatur pro eo, velut contra villam, ſeu Univerſitatem pro delicto commiſſo in ejus territorio, vel contra Dominum pro famulo, ſeu patrem pro filio, ſed debent teſtibus, aut inſtrumentis omnia probari, tradit Plot. infinitos allegando, & hanc communem aſſerendo eſſe, *in l. ſi quando n.* 758. *C. unde vi.* ubi *nu. ſeq.* infert juramentum non operari contra fidejuſſores tutorum, vel curatorum, licet valeret contra ipſos principales, ubi, & ad hanc partem ponit fallentias, ut videri poteſt.

Item † adde Marſil. *in conſil.* 53. *n* 59. & Port. *in conſil.* 206. 59
ubi tenent cum aliis, quod receptans ſcienter rem furatam ſine lucro, vel ſpe lucri, non committit furtum nec debet puniri eadem pœna, & idem tenuit Chaſſan. *ſuper conſuet. Burg. fol.* 152. *n.* 10. ubi poſt Marſ. *in d. conſ.* 53. *& in conſil.* 47. hanc quæſtionem latè examinavit: ſecus vero in receptante furem, ſive latronem, ut ibi per eum: ſed Peguer. *in q. crim. c.* 25. atteſtatur, deciſum fuiſſe in Conſilio Regio Cathaloniæ, quod receptatores rerum furatarum ſcienter ſunt puniendi, uti fures, & eadem pœna, qua principales delinquentes, & hanc deciſionem arbitror eſſe veriſſimam.

Item adde, quod recipiens ſcienter rem furto ſubtractam à filiofamil. patri, non tenetur aliqua pœna, ſi pater ſciverit filium ſibi furari, & permiſerit, ita egregie conſuluit Rim. jun. *in conſil.* 106. *vol.* 1. *inter conſ. crim. diverſ. parvæ impreſſ.* ubi tenuit etiam in princip. quod vicini, qui receptant res furatas à filiis, & ab uxore, marito, & partibus furantibus, tenentur pœna furti.

Item † adde, quod ſtatutum puniens opem, ſicut furem, lo- 60
cum non habet in receptatore rei furtivæ. Rim. jun. *in conſ.* 106. *n.* 12. *to.* 1. *conſil. crim. diverſ. parvæ impreſſ.*

Item † adde, quod Barones, ſeu eorum Officiales, qui de 61
ipſorum conſenſu abutuntur juriſdictione, receptando latrones publicos, homicidas, incendiarios, & alios facinoroſos homines. poſſunt per Regem, ſive Principem juriſdictionalibus privari. Lud. à Peguera *in q. crim. c.* 36. Et in Reg. Neap. adeſt pragm. Caroli V. quæ eſt prima *ſub tit. de receptatoribus*, qua proviſum fuit, quod † Barones malefactores re- 62
ceptantes, pœnam indignationis Regiæ Majeſt. incurrant, & auri unciarum mille, & aliam pœnam pecuniariam arbitrio imponendam. Poſſunt etiam ſubditi Rom. Eccl. ex diſpoſitione Sum. Pont. Nam Julius II. diſtrictè præcipiendo mandavit univerſis, & ſingulis tam laicis, quam Eccleſiaſticis cujuſcumque, &c. Ducibus quoque, Comitibus, Baronibus, domicellis, nec non Communitatibus, & Civitatibus Eccl. Ro. mediatè, vel immediatè ſubjectis, ne homicidas, bannitos, exules, & rebelles, aut pro alio capitali crimine condemnatos, & alios etiam, de quib. *in d. decreto*, &c. in eorum domibus, ſeu caſtris, vel locis reciperent, vel receptare præſumerent ſub incurſu excommunicationis majoris & anathematis, à quibus niſi à Sum. Pont. & in articulo mortis abſolvi poſſint, cum privatione privilegiorum, gratiarum, indultorum, &c. Civitatum, caſtrorum, feudorum, & conceſſionum, &c. cum confiſcatione eorundem Cameræ Apoſt. *Bulla* 5. quam approbavit Leo X. *conſt.* 31. Clem. VII. *conſt.* 6. Pius IV. *conſtit.* 30. Pius V. *conſtit.* 13. Greg. XIII. *conſtit.* 66. Baiar.

QUÆSTIO XCI.

An ex ſola cogitatione quis puniatur.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Cogitatio an ſit aliquo caſu punibilis.*
2 *Tractatus de delicto committendo an ſit puniendus.*

Ex Additionibus.

1 *Cogitationis pœnam nemo patitur.*
Et quid ſi ſit verbis expreſſa, ib.
2 *Dicens ſe velle Regem occidere, ſi aliud non fecit, non tenetur.*
Niſi hoc cum pluribus dixiſſet faciendo conjurationem, ibid.
3 *Amplia, ut non teneatur, etiam ſi ſolus ſecum dixiſſet, & juraſſet.*
4 *Cogitatio cum aliquo facto extrinſeco concurrente pœnitentia non punitur.*
5 *Pœnitentia in occultis præſumitur.*
6 *Cogitatio quomodo probetur, remiſſivè.*

Quæro

1 QUæro, (*a*) nunquid ex ſola cogitatione aliquis puniatur? Reſp. regulariter, quod non, ut eſt tex. *in l. cogitationis, ff. de pœnis*, & eſt commun. opin. ut dicit Bolen. *in repet. l. capitalium, §. famoſos, numero* 70. *& ſeq. ff. de pœnis*. Et hæc quidem concluſio de jure civili nullam habet difficultatem, nam ex ſola cogitatione (*b*) quis non punitur, neque etiam in crimine læſæ Majeſtatis, niſi ad aliquem actum exteriorem proceſſum fuerit, ut voluit gl. *in l. quiſquis, in verbo, eadem enim, C. ad leg. Jul. majeſt.* quam omnes Scribentes ſequuntur, ut dicit Foller. *in pract. crimin. f.* 396. *numero* 70. De jure tamen Canonico ſecus eſt: nam in aliquibus caſibus etiam ex ſola cogitatione quis punitur. Et poteſt poni (*c*) exemplum in hæreſi, nam cum illud delictum ſola mentis cogitatione perficiatur, ſolent inquiſitores punire etiam hæreticum in mente, ut dicit Bald. *in l. ſi quis non dicam rapere, poſt n.* 1. *verſic. & cler. venio ad oppoſitionem, C. de epiſc. & cler.*

Sed (*d*) pone, quod quis non ſteterit in meris terminis cogitationis, ſed ulterius etiam proceſſerit ad tractatum cum aliquo de ipſo maleficio committendo, nunquid poterit de tali tractatu puniri? Vide, quæ dixi ſupra *quæſt.* 38. *verſ. vidi aliquando.*

ADDITIONES

Ad Quæſt. XCI.

1 Q*Uæro nunquid ex ſola cogitatione*) Adde † Andr. de Iſern.
in c. §. ſi voluerit, de capit. quis Cur. vend. ſingulariter,
ubi dicit, quod indiſtincte pœna aliqua non punitur cogitatio, & pari modo ſi ipſa cogitatio ſit verbis expreſſa, quia verbum eſt ipſa cogitatio, & vox, ſonus, & Judex cogitationis; citat Auguſtinum de percuſſore; non enim poſſet luci, quod quis cogitaverit, niſi quia ipſe dixit, ſic dicit pro-
2 bari talem cogitationem turpem, quia ipſe † infert, quod licet quis dixerit, ſe velle occidere Regem, ſi aliud non fecit, nec laboravit, ut faceret, non ex hoc punitur, niſi hoc dixiſſet cum pluribus faciendo conjurationem.
3 Item adde, † quod ſi quis ſolus dixerit, & juratus fuerit, quod vult committere delictum contra Regem, & nihil aliud fecerit, non punitur illa cogitatio, ſive affectus; ſecus ſi cum alio dixiſſet, Afflict. *in conſtit. aſperitatem, num.* 2. *fol.* 48.
4 Item † adde, quod cogitans cum aliquo facto intrinſeco, ſed antequam ad actus proximiores procederet, ſe pœnituit, non
5 punitur, ut per Menoch. *de arbitr. jud. caſ.* 170. *n.* 9. & † pœnitentia præſumitur, quando delictum non eſt manifeſtum, quia in occultis ſine probatione præſumitur eum pœnituiſſe, ut per Spec. *in tit. de teſtam. n.* 24. de cogitatione, & an puniri poſſit, vide Capt. *commun. conc. reg.* 66. *per totum*, & quo-
6 modo cogitatio † probetur, vide Maſcard. *de probat. concl.* 309. Bajar.

(*b*) *Quis non punitur*) Et plura apud Decian. *tract. crim. tom.* 2. *lib.* 9. *cap.* 28. Ros.

(*c*) *Exemplum in hæreſi*) *Sup. q.* 55. *verſic. Quomodo autem in princ.* Drog.

(*d*) *Sed pone*) Farinac. *vol.* 5. *ſua prax. quæſt.* 124. *par.* 2. *n.* 35. *&* 36. & generaliter quando pœnitentia in delictis proſit, idem Farin. *q.* 124. *parte* 3. *n.* 150. *volum.* 5. Ros.

QUÆSTIO XCII.

An affectus, ſive conatus ad delinquendum, puniri debeat, etiam ſi delictum conſummatum non fuerit.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Affectus, conatus, vel attentatum an puniri debeat, perinde ac ſi ſecutus eſſet effectus.*
2 *Et quid in atrociſſimis.*
3 *Et quid ſi non fuerit deventum ad actum proximum.*

Ex Additionibus.

*1 *Affectus quomodo dicatur puniri ſicut effectus.*
1 *Conatus quid ſit, & quando puniatur, remiſſive.*
2 *Amplectens domicellam invitam in publica via quomodo puniatur.*
*2 *Senatus eſt loco Principis.*
Actus proximus quando ſit puniendus.
3 *Aſſaſſinus ſolitus committere aſſaſſinia poteſt puniri*
4 *ex ſolo conatu.*
5 *Conatus in delictis levibus non eſt conſiderandus.*
6 *Actus proximus quando dicatur.*
7 *Conatus de generali conſuetudine an ſit puniendus.*

QUæro, (*a*) nunquid conatus, ſive attentatum 1
ad delictum committendum debeat puniri, etiam ſi non ſit ſecutus effectus? Reſp. (*b*) quod de jure communi punitur affectus, (*c*) & conatus ad delinquendum, etiam ſi non ſequatur delictum. Et eſt communis opinio ut dicit Jo. de Lignano *conſ.* 20. *n.* 15. *inter conſ. crim. diverſ. lib.* 1. tamen de generali conſuetudine non punitur affectus, neque conatus, ſive attentatum, niſi ſequatur effectus; prout de hac generali conſuetudine atteſtatur Spec. *in tit. de accuſatore, §.* 1. *numero* 7. *in fin.* quem refert Alex. *conſ.* 15. *poſt numer.* 2. *lib.* 1. *& conſ.* 140. *numero* 2. *lib.* 2. & Corſ. *in repertorio, Abb. in verbo, Affectus*, & Jaſ. *in l.* 1. *§. fi. in fi. ff. quod quiſque jur.* & Boer. *deciſ.* 316. *numero* 3. & Carer. *in pract. fol.* 186. *numero* 8. & Bertran. *conſ.* 169. *numero* 1. *lib.* 3. *in* 1. *par. & conſ.* 31. *numero* 3. *eod. vol. & conſil.* 10. *numero* 8. *&* 9. *lib.* 6. *& conſil.* 228. *numero* 6. *lib.* 7. De hac etiam generali conſuetudine Italiæ atteſtatur Gand. *de malef. in tit. de rebus non portan. circa fin.* Bal. *conſ.* 361. *in fin. lib.* 1. *& conſ.* 443. *numero* 3. *lib.* 3. *& l. is qui cum telo, C. ad leg. Corn. de ſicariis*, quem refert Bolenc. *in repet. l. capitalium, §. famoſos numero* 75. *ff. de pœnis.* Ang. *in d. l.* 1. *§. fin. numero* 3. *conſil.* 14. *numero* 3. ubi dicit, quod iſta conſuetudo eſt approbata per totum mundum, quem refert Maranta in *ſuo Spec. fol.* 26. *numero* 54. Fulg. *conſ.* 149. *poſt numero* 4. *verſ. ſupereſt de tertio.* Catald. *de ſynd. q.* 198. ubi ſubdit, quod cum hæc ſit generalis conſuetudo, non indiget probatione, Aug. ad Ang. *de malef. in verb.*

Et ex intervallo, poſt numero 16. *& in verb. Una alia percuſſione , poſt numer.* 5. *& in verb. Sempronium , numero* 4. quem refert Gram. *deciſ.* 2. *numera* 8. referens ita fuiſſe (*d*) judicatum in cauſa veneni ; Petrus de Socin. *inter conſil. crimin. diverſ. conſ.* 98. *numero* 10. *lib.* 1. Marſ. *conſil.* 51. *numero* 14. Boer, *deciſ.* 316. *numera* 3. Rim. *conſil.* 281. *in fin.* Igneus , *in l. & ſi certus , §. ſi unus, numera* 63. *ff. ad Sylla.* Gomeſ. *in §. item ſi quis, poſt numerum* 29. *Inſtit. de actio.* Afflict. *ſuper* 1. *parte conſtitut. Regni, rubr.* 41. *in princ. numero* 6. *& ſuper* 1. *par. rubr.* 11. *numera* 2. ubi loquitur etiam in atrociſſimis : Didac. *in repe. Clem. ſi furioſus, f.* 281. *numero* 11. *de homicid.* Foller. *in pract. crim. cano. f.* 235. *numera* 4. Gramm. *voto* 19. *numero* 4. *& voto* 20. *numera* 9. *& conſ. crim.* 25. *numera* 5. *& ſuper conſtit. Regni fol.* 14. *numero* 6. Mantua *cent.* 1. *numera* 5. Michellus *patrocinio* 10. *numera* 1. ubi loquitur in aſſaſſinio, Villalp. *in repet. leg.* 22. *c.* 9. *numera* 9. Et licet aliqui ex prædictis videantur loqui de ſtatutis , per quæ ſublatæ ſunt (*e*) leges punientes conatum, eſt tamen abſolutum, quod etiam abſque ſtatutis ita eſt generali conſuetudine totius mundi introductum : ut in ſpecie atteſtatur Ang. *in loco præallegato,* & Joſeph. Fontanellus *inter conſ. crim. diverſ. conſ.* 79. *numero* 9. *& ſeq. lib.* 2. & Maranta *inter eadem conſ. crimin. diverſor. conſ.* 98. *circa princ. eod. vol.* 2. & alii multi ex prædictis ; & de conſuetudine Franciæ atteſtatur practica Millei, *fol.* 60. *numera* 35. *& fol.* 111. *numera* 25. Idem in ſpecie loquendo de pœna leg. Corneliæ de ſicar. atteſtatur Bar. *in pluribus locis*, quos refert Igneus *in l.* 1. *§. ſi dominus, numero* 6. *ff. ad Sylla. in d. §. ſi unus, poſt nume.* 63. Pract. Jod. *c.* 67. *numero* 19. & dixi *ſup. hoc eod. lib. §. Homicidium, verſ. punitur etiam, & verſ. Ultimo quæro* : [*f*] Idem loquendo de pœna *l. ſi quis non dicam rapere, C. de epiſc. & cler.* atteſtatur Mantua *conſil.* 31. *numero* 2. *li.* 2. ubi conſuluit, quod quidam , qui (*g*) appoſuerat ſcalas nocte ad domum mulieris , ut eam violaret , non debeat puniri pœna mortis , ſed alia mitiori , prout etiam judicatum fuiſſe per Conſ. Neap. refert Afflict. *deciſ.* 276. in quo tamen propoſito videnda ſunt ea, quæ dixi ſupra *q.* 68. *verſ. Aſcendens cum ſcalis.* Adde, quod hanc eandem opinionem quod ſcilicet non puniatur conatus , niſi ſecutus ſit effectus, dicit eſſe communem Barb. *conſil.* 33. *lib.* 2. prout illum refert Apoſtil. ad Dec. *in l. non vult hæres, ſub numera* 4. *ff. de reg. jur.* Gram. *voto* 8. *numera* 15. Et ſecundum hanc opi. pluries vidi in Senatu judicari, & in ſpecie de pudicitia attentata Petrus Vicarietus , qui puellæ nobilis lectum aſcenderat , & pectus tetigerat , neque ultra progreſſus fuerat, habita remiſſione, fuit abſolutus, 3. Junii 1547. P. N.

2 Scias tamen, quod (ſecundum aliquos) hæc concluſio quod conatus non puniatur , niſi ſecuto effectu , locum non habet in delictis atrociſſimis, nam (*h*) in illis punitur affectus , etiam quod effectus non ſequatur. Ita dicit gloſſ. *in d. §. hæc autem verba, in verbo, Putamus , ff. quod quiſque jur.* Et hanc dicit eſſe communem opinionem Felin. *in c.* 1. *poſt numerum* 1. *verſ. limita ſecundo, de off. deleg.* Didac. *in d. Clem ſi furioſus , f.* 276. *numera* 6. Et (*i*) ideo ſecundum eos in crim. læſæ Majeſt. ac oppugnatæ patriæ , & ſimoniæ , (*k*) & in volente aliquem veneno perimere , punitur conatus, licet non ſequatur effectus. Et hanc eſſe communem opinion. dicit Boer. *de ſeditioſis. in* 7. *præſuppoſito. numer.* 42. Idem atteſtatur Igneus *in l.* 1. *§. occiſorum , numera* 41. *ff. ad Sylla.* ſe pluries vidiſſe obſervari in latronibus graſſatoribus , & in veneficio , *& in l. ſi ſequens , §. cum ex parte , numero* 10. *eod. tit.* refert fuiſſe capitali ſupplicio affectum quendam nobilem, qui ſæpius conſpiraverat in necem agnati ſui proximi liberis carentis , pluriesque attentaverat illum interimi facere veneno , & ſagitta, licet illum occidere non potuiſſet , & quidam forenſis, qui de mandato alterius inſultum fecerat in quendam Papienſem animo eum occidendi, confeſſus delictum fuit laqueo ſuſpenſus, nullo facto proceſſu ; neque (*l*) datis defenſionibus 25. April. 1547. Et in pluribus caſibus punitum fuiſſe conatum non ſecuto effectu refert Papo *lib.* 23. *tit.* 10. *per totum.* Sed certè videtur , quod ſecundum alios (*m*) de generali conſuetudine etiam in atrociſſimis minus punitur , qui actum non perficit , licet devenerit ad actum proximum. Et ita atteſtatur Affl. *ſuper tertia parte conſtit. rubr.* 24. *in princ. poſt numerum* 15. Bertran. *conſil.* 228. *numero* 6. *lib.* 7. Quinimo hanc opinionem dicit eſſe communem Marſil. *conſil.* 105. *numera* 1. loquens in aſſaſſinio : Idem in aſſaſſinio atteſtatur Tacg. *in pract. crim. cap.* 10. *numera* 7. & generaliter loquendo in atrocibus , *in ea pract. crim. cap.* 7. *numero* 2. Gram. *vot.* 8. *col. fin.* prout illum refert Didac. *in d. clem. ſi furioſus , fol.* 276. *ver. verum circa.* Ego autem dico ſic : (*n*) Aut lex , vel ſtatutum in hujuſmodi atrociſſimis expreſſe punit ſolum conatum , & ſervanda eſt ; Aut non punit expreſſe conatum : & ſtandum eſt generali conſuetudini, ut conatus non puniatur, niſi ſequatur effectus: Et hæc opinio judicio meo tutior eſt : (*o*) Nihilominus quia pluries vidi in his caſibus diverſimodè judicari , quandoque puniendo conatum in atrociſſimis pœna ordinaria, & quandoque pœna extraordinaria , crederem in practica poſſe judicem adhærere cui opinioni maluerit, inſpecta facti, & perſonarum qualitate : Conſulo tamen , ut ſemper in mitiorem partem inclinet. In his vero, quæ atrociſſima non ſunt, nullo modo debet judex pro ſolo conatu pœnam mortis imponere, niſi id expreſſe (ut dixi) ſtatuto , vel lege caveatur, & eo etiam caſu, non niſi deventum fuerit ad actum proximum , & immediatum ipſi maleficio. (*p*) Regulariter autem non debet judex conatum impunitum relinquere , ſed ſemper aliquam pœnam extra ordinem infligere. Et nota, quod in illis caſibus , in quibus ille , qui devenit ad actum proximum, non poteſt puniri pœna ordinaria, debet tamen acrius puniri pro motu judicis, quam ille, qui devenit ad actum remotum. Et ita tenet conſuetudo, ut dicit Bald. *in l. data opera, numera* 77. *C. qui accuſ. non poſſ.*

Scias (*q*) etiam, quod in omnem caſum diſpoſitio *d. l. ſi quis non dicam capere* , & ſimilium , quæ 3
expreſſe puniunt ſolum conatum, etiam non ſecuto effectu. ſemper intelligenda, eſt, ut procedat. quando deventum eſt ad actum proximum maleficio. (*r*) Et eſt communis opi. ut dicit Gram. *conſ.* 36. *numera* 19.

ADDITIONES

Ad Quæſt. XCII.

(*a*) Q*Uaro numquid conatus.*) Affectum non puniri effectu non ſecuto, dixi ſupra §. *Homicidium , verſic. ultimo quæro.* At in propoſito præſentis quæſtionis dixit Menoch. *in tract. de arbit. judic. lib.* 2. *caſu* 360. *ſupra in §. Fornicatio verſic. fin.* Et nota, quod jus commune, de quo hic dicitur , confert cum jure Divino, unde D. Auguſt. *l.* 16. *c.* 4. *ad fin. de Civit. Dei* , loquens de ædificationibus Turris Babyloniæ, ait. Meritò autem malus punitur affectus, etiā cum non ſuccedit effectus ; Intelligitur tamen † affectum puniri etiam non ſecuto effectu, videlicet * 5
eadem lege , non autem eadem pœna; Gramm. *deciſ.* 2. *n.* 22. Quod tamen non puto verum per ea , quæ paulo poſt dixit idem Gramm. *deciſ.* 6. *num.* 12. Nam ſi ſatis eſt dicere in ſenten-

ten-

tentia crimen fuiſſe attentatum ad hoc, ut quis pro affectu veniat puniendus, quia tunc ſubintelligitur impoſita pœna affectus. ut ibidem; quomodo tunc diſtinguemus pœnam a lege? vide tamen D. Petrum de Sanceno *inter conſilia criminalia diverſ. conſilio* 98. *ſub n.* 6. *volum.* 1. gloſſ. *in l.* 1. *verb. latrones, ff. de recept.* Jaſ. *in l. un. n.* 1. *ad fin. C. ut omnes jud.* ubi dicitur committi crim. læſæ Majeſt. & tamen pœna ibidem eſt pecuniaria, vide Bald. *in l. ſi veteri in fin. C. de fid. inſtrum.* ſed latius, & diffuſius vide Catal. de Boncompagnis *inter conſil. criminalia, conſil.* 55. *per totum maxime; num.* 5. *vol.* 1. Drog.

Quæro numquid conatus) Conatus eſt minus quam factum; vide Dec. *tract. crim. to.* 2. *lib.* 9. *c.* 29. *in princ.* vide Peguer. *deciſ.* 7. *n.* 13. Ros.

1 *Quæro numquid conatus*) Adde Menoch. † *de arbitr. jud. caſ.* 360. ubi ad ſaturitatem de hac materia tractavit. Bajar.

(*b*) *Reſp. quod de jure*) Latiſſime de hac re Menoch. *de arb. jud. caſu* 360. Bonacoſſ. *in quæſt. crim. verb. affectus.* Alex. *conſil.* 15. *lib.* 1. ubi Apoſtil. tradunt de eo, qui fuit de ponte dejectus, vide Farin. *vol.* 5. *ſua prax. q.* 124. *par.* 1. & quid in pœnis ſtatutariis *ibi par.* 2. *n.* 117. & *in crim. læſæ Majeſt. q.* 116. §. 4. *n.* 152. Ros.

(*c*) *Et conatus ad delinquendum*) Adde conatus ad delictum, quoniam, & qua pœna puniatur, fuſius, quam hactenus expoſitum per Menoc. *de arbit. jud. caſu* 360. nec etiam per Do. Felin. *in tract. de conatu.* Giach.

(*d*) *Judicatum in cauſa veneni*) Contrarium ſtatim dixit infra *hac eadem q. verſ. ſcias tamen poſt principium, ibi, & in volente aliquem veneno perimere, ſupra q.* 68. *verſ. fin.* Drogh.

(*e*) *Leges punientes conatum*) Sic etiam Jaſ. *in* §. 1. *n.* 320. *Inſtit. de act.* in ſtatutis namque locum non habet *l. is, qui cum telo, C. ad l. Cornel. de ſicar.* Apoſtil. ad Dec. *in l. Non vult hæres littera B ff. de reg. jur.* Matan. *in ſuo Spec. par.* 3. *tit. An judicium ſit civile, vel Criminale n.* 70. Drog.

2 (*f*) *Idem loquendo de pœna*) Adde † videndum Peguer. *in q. crim. c.* 7. ubi late, qua pœna puniendus ſit ille, qui in via publica amplectitur aliquam domicellam invitam, & acclamantem, illius pudicitiam attentando, an pœna deportationis, per tex. *in l.* §. *qui puero, ff. de extraor. crim.* vel alia pœna arbitraria. Bajar.

(*g*) *Qui appoſuerat ſcalas*) De iſtis ſcalis habetur etiam ſup. *qu.* 8. *verſic. ſed numquid q.* 60. *verſic. eſt & amor, & q.* 68. *verſic. Aſcendens.* Drogh.

(*h*) *In illis punitur affectus*) Intellige de conatu proximo conſummationi, vide per Alc. *reſp.* 28. *n.* 2. *tom.* 2. *lib.* 7. & D. Fel. *d. tract. col. pen.* & Jac. Menoch. ubi ſupra *in* 2. *caſu princ. per totum.* Giach.

(*i*) *Et ideo ſecundum eos*) De conatu in veneni propinatione vide ſup. *fol.* 30. Farin. *q.* 122. *p.* 2. *n.* 14. *vol.* 4. Ros.

(*k*) *Et in volente aliquem veneno perimere*) Adde Bell. *conſil.* 52. *n.* 8. *ſup. in* §. *Homicidium verſic. ultimo*, & hic nota quæ dicantur crimina atrociſſima; quæ autem ſint atrocia, dixit ſup. *in* §. 1. *ibi Reſpon. ſibi videri atrocia*; & adde in atrocibus, quod ſi crimen committi non potuit, non tamen ſtetit per reum quin commiſſum fuerit, punitur aliquando, etiamſi ex poſt pœnituerit, ſup. *q.* 60. *verſ. ſiu quandoque ibi*, Aut loquimur in pœnitentia, & *in* §. *Raptus; verſic. ſed quid ad ſi.* Gramm. *deciſio.* 2. *n.* 21. *in fin.* Aut quomodo intelligatur ſtatutum, ſi quis voluerit venenare, nota Crem. *ſing.* 50. Dec. *in l. Non vult hæres n.* 4. *ff. de reg. jur. ſupra q.* 68. *verſi. ſeipſum.* Gram. *d. deciſi.* 2. *n.* 12. Drogh.

(*l*) *Neque datis defenſionibus*) Eſt tamen ſingularis caſus, nec a judicibus inferioribus imitandus, ut dixi *ſup. quæſt.* 65. *verſ. forte ad med. ibi, quam tamen practicam*, & in quantum hic dicitur de ſagittam emittente, nec occidente, adde Menoch. *de arbit. judic. lib.* 2. *cent.* 4. *caſ.* 360. *ſub n.* 36. *in fin.* Eſt
†2 autem Senatus † loco Principis *d. q.* 94. *verſic. eſt etiam alius modus in princ. ſup. q.* 60. *verſi. præterea etiam bonum eſt*, Nil mirum ergo, ſi Senatus tali modo procedere poteſt: Hodie tamen ſtante decreto Regio emanato de anno 1581. 17. Aprilis, §. *ſotto colore dell arbitrio in fine*; Neſcio, an ita procedat, de quo decreto mentionem feci ſupra pluries *ad q.* 78. *verſic. quæro ſi bona.* maximè cum dictum decretum expreſſe non deroget prærogativæ Senatui datæ, ut poſſit procedere ſola facti veritate inſpecta, adeo quod judicat idem Senatus, ut Princeps, de qua prærogativa dixit *in d. q.* 78. *verſic. ſed quæro in fine.* In atrociſſimis, quod ita procedat Senatus dixit ſupra *in* §. *verſic. ſunt etiam ad finem*; Durum eſt tamen ſic exequi, cum nec Princeps ipſe poſſit tollere defenſiones, ut eſt ſupra *q.* 31. *verſic. Item adde in fin. & verſicul. quæro nunc in fine q.* 49. & ad hoc vide dictum Decretum in fine præſentium additionum, cum iis, quæ ibidem annotavi. Hodie tamen etiam contra non confeſſum utitur Sen. in atrociſſimis reſcribendo hoc modo; Denunciata prius reo morte; illum torqueatis & hoc fortaſſe, ut mortis futuræ metu magis quam vi tormentorum confiteatur. Drog.

(*m*) *De generali conſuetudine*) Farinac. *quæſt.* 145. §. *conatus n.* 213. *vol.* 5. Ros.

De generali conſuetudine) Adde † ut per Joſ. de Lud. *in deciſio. Peruſ.* 50. *n.* 3. Bajar. 3

(*n*) *Aut lex, vel ſtatutum*) Adde huic diſtinctioni, quam voluit Dec. & ibi Apoſt. *in littera B, in l. non vult hæres n.* 7. *ff. de reg. jur.* Indiſtincte autem, quod qui ad ſtratam ſeſe contulerint non tamen derobaverint, quia nec commoditas nec caſus evenerit, non puniantur, tenuit Bonif. de Vitalinis *de maleſ. tit. de furibus, & latronib. in princip. fol. mihi* 312. Drogh.

(*o*) *Nihilominus quia pluries*) Adde, † quod ſolitus committere aſſaſſinia, & ſimilia delicta atrocia, poterit morte puniri ex ſolo conatu, dato, quod non ſit ſecutus effectus, Gram. *vot.* 9. *n.* 22. *cum ſeq.* Bajar. 4

(*p*) *Regulariter autem*) Conatum aliqualiter per judicem puniri debere Farin. *q.* 145. §. *conatus n.* 212. Ros.

Regulariter autem) Adde, † quod conatus in levibus delictis, ut eſt, quando pœna eſt pecuniaria, non eſt conſiderabilis, nec punitur aliqua pœna ordinaria, ut per Rim. jun. *in conſil.* 695. *n.* 10. *vol.* 6. Bajar. 5

(*q*) *Scias etiam*) Adde videndum Corn. *in conſil.* 202. *col. fi. vol.* 1. Gram. *voto* 9. & omnino Deci. *in tract. cri. lib.* 9. *c.* 3. *num.* 38. *to.* 2. Alciat. *conſil.* 28. *n.* 2. *to.* 2. *lib.* 7. & Menoch. *de arbitr. jud. caſ.* 360. *in* 2. *caſ. principali*; † quibus in locis habetur, quoniam quis dicatur deveniſſe ad actum proximum: vide etiam quæ poſui ſupra *in* §. *aſſaſſinium, verſic. ſcias etiam.* Bajar. 6

(*r*) *Et eſt communis opinio*) Adde, † videndum Joſeph. de Ludo. *deciſio. Peruſ.* 50. *n.* 3. Bajar. 7.

QUÆSTIO XCIII.

Quemadmodum ſententiæ criminales proferri debeant.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *De forma ſententiarum criminalium.*
Et an pronunciari debeant ab ipſomet judice, ibid.
2 *Et an in ſententiis criminalibus judex teneatur exprimere cauſam.*
3 *Et an valeat ſententia, Condemno Titium centum, quæ ſi non ſolverit, amputetur ei manus*
4 *Et quid ſi judex condemnet reum in majori ſumma, quam ſtatutum diſponat, an ſententia ſit nulla.*
5 *Et quid ſi judex appoſuerit clauſulam, Salvo, & reſervato.*

Ex Additionibus.

1 *Proceſſus primus deperditus, ſi poſt confectionem ſecundi reperiatur, & diverſi ſint, quis eorum ſit attendendus.*
2 *Et quid ſi reperiatur poſt ſententiam.*
3 *Et quid ſi Judex diceret, non fuiſſe judicatum: Imo, dictio, adjecta ſecundo verbo contrario præcedenti in ſententia importat emendationem.*
4 *Judex in ſententiis criminalibus condemnatoriis, debent condemnare ad intereſſe partis, & abſque petitione.*
5 *Intereſſe ex diſpoſitione juris communis debetur parti offenſæ, & fortius quam pœna fiſco.*
6 *Sententia à quo ſit legenda.*
Sententia in qua deſunt verba lecta, & lata non valet.
7 *Sententia prout in cedula an valeat, remiſſ.*
8 *Sententiæ in Regno Neapolitano quomodo proferantur.*
9 *Sententia debet prius ſcribi, & poſtea legi.*
10 *Executio non poteſt fieri contra aliquem, (quamvis criminoſum,) ante ſententiam.*
11 *Sententia an debeat continere cauſam, remiſſive.*
12 *Judex pronuncians aliquem condemnandum, an & quando intelligatur condemnaſſe.*

Sententia lata per verba futuri temporis, vel modi infinitivi, an valeat, remiſſive.

13 *Sententia continens graviorem pœnam, & non æquam delicto, non eſt mandanda executioni, quamvis in contumaciam lata.*

14 *Berruarius interficiens, ab eo injuriis provocatus, non punitur morte.*

15 *Judex condemnans in una parte, non cenſetur in alia abſolvere.*

16 *Et quid ſi Judex dicat, quia nobis conſtat delictum per te eſſe commiſſum, ideo ſi ex tali delicto tanta pœna tibi imponi debet ſecundum formam ſtatuti, eam tibi imponimus.*

1 DIctum (a) eſt de pœnis, quæ ſecundum delictorum qualitates imponi debent: nunc de forma ipſius ſententiæ proferendæ aliqua breviter ſubjiciamus. (b) Et in primis ſcire debes, quod licet de jure ſententia ferri debeat; & pronunciari (c) ore ipſiuſmet judicis, ut dixi ſupra *lib. prox.* nihilominus de conſuetudine Italiæ Notarius legit ſententiatum, & judex deinde dicit, Ita abſolvo, vel, Ita condemno. (d) Et ita obſervatur, teſte Vital. *de malef. in rub. de pœnis condemnatorum, n.* 6.

2 Fuit (e) aliquando dubitatum, nunquid in ſententiis criminalibus judex teneatur exprimere cauſam. In quo quidem articulo magna eſt inter Doctu. altercatio: ſed quidquid ſit de jure. Alb. *in l. properandum, §. illo, numero* 34. *& ſeq. C. de jud.* dicit, quod continuè ſervatur de facto quod inferatur cauſa, quia judices maleficiorum ponunt in ſententiis ſuis, Quoniam talis accuſatus fuit de tali maleficio & nobis conſtat per teſtes vel per ejus confeſſionem, quod illud maleficium commiſit, (f) ideo illum condemnamus, &c. Vel econverſo. Quia repertus fuit innocens, illum abſolvimus. Et illud dictum Albe. refert Auguſt. ad Ang. *de malefic. in verba, Et quia nobis, numero* 4. ſubdens, quod ſi iſta ſunt in obſervantia, non recedamus ab ipſa. Apud nos certe non ſervatur talis practica, (g) niſi quando rei in contumaciam condemnantur, ut dixi ſupra *quæſt.* 44. *verſ. videamus*: ſed quando ſunt præſentes, non dicitur, niſi viſo proceſſu, Condemnamus, vel abſolvimus: & ſententia valet, & tenet. Vide in hoc propoſito ea, quæ dixi ſupra *q.* 85. *verſ. ulterius quæro.*

3 Quæro, (h) nunquid valeat ſententia hoc modo concepta, Condemno Titium in centum, quæ ſi non ſolverit, amputetur ei manus? Reſpond. quod de jure hæc quæſtio non caret difficultate: tamen conſuetudo obtinuit, quod tales ſententiæ valeant, & ita practicamus, ut atteſtatur Bald. *in l. cum judex, in fin. C. de ſent.* quem refert Auguſtin. ad Ang. *de malefic. in verba, Quas ſi non ſolveris eum quartu pluri, numero* 4. Idemque ſi dicat, Condemno te in centum, quæ ſi non ſolveris infra 10. dies, condemno te, ut ſolvas in quadruplum. Et ita de conſuetudine obſervari atteſtatur Spec. *in* 2. *parte in tit. de ſentent. §. ſpecies autem, num.* 5. ubi dicit, quod quia ſic conſuetum eſt fieri: ideo ſic obſervandum eſt, Et illum refert Auguſtin. *in loco præallegato.* Ubi tamen non vigeret ſtatutum, vel conſuetudo id diſponens, non crederem talem ſententiam valere, neque ego ita judicarem.

4 Quæro, (k) ſi judex condemnavit aliquem in majori ſumma, quam ſtatutum diſponat, nunquid illa ſententia ſit nulla? Reſpond. quod quantum ad ſummam, in qua judex exceſſit diſpoſitionem ſtatuti, omnes fatentur, quod eſt nulla, ut dicit Joan. de Canemortuo, *conſil.* 33. *num.* 8. *inter conſil. criminalia diverſorum lib.* 1. Quinimo multi tenuerunt, quod etiam in totum vitietur. Et hanc opinionem communiter approbari atteſtatur idem Joan. de Canemortuo *in loco præalleg.* (l) Et judex qui male judicavit, tenebitur verſus rempublicam ad intereſſe, prout quandoque in facto vidi obſervari.

Sed (m) pone, quod judex non ſit valde expertus, præſertim in pœnis ſtatutariis, nunquid poterit pronunciare hoc modo, Condemno Titium ex tali cauſa in centum, (n) ſalvo, & reſervato, quod ſi condemnatio eſſet in plus, (o) vel minus, quam eſſe deberet ex forma ſtatutorum, illam ex nunc reduco ad debitam quantitatem? Reſpond. quod ſic. Ita tenet Bald. *in l. certa, in ultimis verbis, C. quando provo. non eſt neceſſe*, ubi etiam ſubdit, quod ita de facto ſervatur, quem refert Alex. *in l. judex poſteaquam, poſt* n. 26. *ff. de re jud.* & Marſil. *in rub. de probat. numero* 429. & Aug. ad Angel. *de malef. in verbo, Salvo, & reſervato, poſt numerum* 4. quod ſi ita obſervat ordo judiciorum, fatuus eſſet judex, qui recederet ab iſta obſervantia. Sed certè apud nos hæc practica non ſervatur: quinimò judex, quod ita judicaret, reputaretur fatuus, prout etiam illam in practica non ſervari atteſtatur Amed. *de ſyn. numero* 162. Bene vidi ab aliquibus apponi in fine condemnationis clauſulam, *Et in omnibus*, & per omnia juxta formam ſtatutorum ſuperinde diſponentium, quæ fortè idem operaretur. (p) Bartol. autem *in d. l. judex poſtea quam, numer.* 5. dicit, quod ſi iſta clauſula apponitur in ſententia, ante verbum condemnamus, eſt magnæ importantiæ, ex quo judex oſtendit animum ſuum, quod non intendit imponere majorem, vel minorem pœnam, quam imponi debeat: ſecus autem (ſecundum eum) ſi illam apponat poſt verbum Condemnamus. Et dicit Amed. *de ſyn. numer.* 235. quod ita concludunt comm. DD. Sed certè (cum reverentia tanti Docto.) iſta conſideratio eſt nimis ſubtilis: & merito (ut dixi) receſſit ab Aula. 5

ADDITIONES

Ad Quæſt. XCIII.

(a) D*Ictum eſt de pœnis*) Adde † in materia ſententiarum 1
ſi proceſſus ſit deperditus non culpa Judicis, nec No-
tarii, & de novo oporteat novum fabricare proceſſum, in quo
multa hinc inde fuiſſent probata, & demum ante ſententiam
repetiretur primus, in quo non eſſent tantæ probationes, vel
diſcreparet ab alio, Judex debet judicare ſecundum primum,
& ſi repertus primus poſt † ſententiam, non poſſet ſenten- 2
tia revocari; licet ſecundum primum proceſſum deberet re-
vocari, ita concludit Afflict. *ſuper conſtit. Regni in tit. de notif.
bannitis in conſtit. coram nobis in fine.* † Et contingere, quod 3
opponeretur contra aliquem fuiſſe judicatum, & Judex de-
clararet, non eſſe judicatum, quamvis judicatum eſſet, ſen-
tentia illa reſcinderetur, ſi eſſet dubium, an eſſet judicatum,
ſecus autem ſi clare appareret de ſententia, antequam per Ju-
dicem judicatum fuiſſet, quia tunc prima ſententia
non reſcinderetur, eſt tex. *in l.* 1. *ff. quæ ſententiæ ſine appell.
reſcind.* & ita illum text. declarat Franc. *in deciſ.* 398. *vol.* 2. &
ibi habetur, quid agendum, ſi reperiuntur duæ ſententiæ,
prima abſolutoria, quæ fecit tranſitum in judicatum, & alia
condemnatoria, & Judices dicant quod prima errore fuit la-
ta, & decisum fuit, ſtandum eſſe primæ ſententiæ. Sed ego
arbitror (ſit dictum cum pace tot virorum) quod eſſet at-
tendenda illa ſententia, quæ eſſet juſta, ne delictum remane-
ret impunitum, vel quod puniretur innocens.

Item adde ſi judex dicat in ſententia: ego condemno, imò abſolvo, ſtabitur ultimæ parti, quia per illud verbum imo, videtur emendaſſe primam partem ſententiæ, *l. Seius imo Pamphilus, ff. de manum. teſtam.* & Præpoſit. *in c. ſi quamquam, §. prævaricatori* 2. *q.* 3.

Item

Item adde, quod Judices in ſententiis criminalibus condemnatoriis debent condemnare ad intereſſe partis offenſæ, etiam abſque petitione, ſecundum And. de Iſer. *in conſlit. Regni, ſi quis in poſterum in verb. novimus*, licet hodie obliviſcantur, ut ait Vicen. Franch. *in deciſ.* 333. *num.* 6. & etiam debetur ex diſpoſitione juris communis, & ipſo quod quis eſt condemnatus, & fortius quam pœna fiſco, idem Franch. *in deciſ.* 510. *n.* 19. *& deciſ.* 460. *per totam.* BAJAR.

4 (*b*) *Et in primis ſcire debet*) Adde † videndum Socin. *in reg.* 249. ubi ponit hanc regulam cum ſeptem fallentiis. BAJAR.

(*c*) *Ore ipſiuſmet judicis*) Eſt tex. & gloſ. *in c. fin. de ſenten. & re judic. n.* 6. & hanc regulam una cum ſeptem fallentiis poſuit Soc. *reg.* 240. GIAGH.

5 (*d*) *Et ita obſervatur*) Adde † Vant. *de nullit. in rubr. de nullit. ſentent. ex defect. proceſſ. fol.* 419. *n.* 85. ubi etiam facit mentionem de ſententiis, prout in cedula, vide etiam Carav. 6 *in rit.* 37. *n.* 2. ubi dicit, † quod in magna Curia Vicariæ, & in certis aliis Regiis Audientiis, neque unum, neque aliud ſervatur, quia Judices non legunt ſententias, nec dicunt illud verbum condemno, vel abſolvo, juxta conſuetudinem Italiæ, ſed ſolum eorum ordinatione ſententiæ ſcribuntur, niſi eſſet ſententia forjudicationis.

7 Item † adde, quod ſententiæ prius ſcribuntur, & poſt modum leguntur, & ſi ordo perverteretur, quod oretenus proferentur, & poſtea ſcriberentur, non valerent. Carav. *in rit.* 37. *n.* 2. & Vant. *in pract. nullit. in tit. de nullit. ſentent. n.* 8 70. & executio † contra aliquem fieri non poteſt, quamvis crimmoſum, priuſquam ſententiatum fuerit, per text. *in c. cum ſecundum de haeret.* Fely. *in c. Rodulphus in verb. declarationis, de reſcript.* Alexand. *in conſil.* 103. *col. pen. vol.* 1. & Vant. *de nullit. ex defectu proceſſus, n.* 94. & eſt advertendum, quod ſi ſententia ſit lecta, & lata non valet, ſecus n. ſententia regia. Socin. jun. *conſ.* 80. *n.* 6. *vol.* 1. BAJAR.

(*e*) *Fuit aliquando dubitatum nunquid in ſententiis criminalibus*) Quod ſic reprobatur *in l. ſi Præſes, ff. de pœn.* Et regulam, quod judex cauſam in ſententia exprimere non debeat, vi. per Soc. *in reg.* 244. cui adde videndum per Nat. *in conſ.* 325. *ſub n.* 32.

9 *Fuit aliquando dubitatum*) Adde † videndum circa iſtam regulam, an judex cauſam in ſententia exprimere debeat. Soc. *in reg.* 244. ubi ponit undecim fallentias in cauſa criminali, vide etiam Natt. *in conſil.* 525. *n.* 32. BAJAR.

10 (*f*) *Ideo illum condemnamus*) Adde, † quod ſi Judex pronunciat condemnatum, intelligitur condemnaſſe, quando vere condemnare poteſt, ſi vult; quia tali caſu operatur verbum futuri temporis, quod præſentis. Deci. *in conſil.* 57. *n.* 8. ubi plene, & ibi *n.* 12. tenet quod ſententia per verba infiniti modi valet, uti diffinitiva, & *num.* 23. *& ſeq.* habetur, quod ſententia lata per verbum futuri temporis valet. BAJAR.

(*g*) *Niſi quando Rei*) Adde huic practicæ condemnandi abſentes, quæ dixi ſupra *quæſt.* 44. *verſic. fin.* ubi ſeipſum hic allegat. DROG.

(*h*) *Quæro nunquid valeat*) Cattar. *de execut. ſent. cap. fin. n.* 288. Farin. *tit. de delict. & pœnis, vol.* 1. *quæſt.* 26. *n.* 13. *&* 14. ROS.

(*i*) *Amputetur ei manus*) *Supra q.* 85. *verſic. ſed hic quæro in principio.* ſed an in caſu talis ſtatuti poſſit intervenire Procuratori indiſtincte, quod non, tenuit Menoch. *de arbitrar. jud. lib.* 1. *quæſt.* 80. *n.* 17. *cum ſeq.* fallit tamen, cum non ex voluntate condemnari, ſed ex neceſſitate, & ejuſdem impotentia venit condemnandus, tali modo Reus, ut dicta q. 80. *n.* 503. quod tamen non approbo, cum lex ſemper, & indiſtincte loquatur; & an condemnatus per talem ſententiam, ut hic, poſſit relaxari fidejuſſoribus? quod non, tenuit Menoch. *ſæpius allegato Tractatu de arbitr. judic. lib.* 2. *Centuria* 4. *caſ.* 303. *n.* 33. & ſtante tali ſtatuto pœna dicitur magis ſubordinata, quam alternativa, ut tenuit Felin. *in capit. inter cæteras col.* 3. *de reſcript.* & an lata ſententia modo, quo hic per Clarum, poſſit mora purgari, ita ut poſt lapſum tempus ad ſolvendam pœnam pecuniariam, ad evitandam pœnam corporalem, poſſit pecunia ſolvi invito Judice, vel Principe: Quod non, tenuit Alexan. *conſil.* 24. *n.* 8. *volum.* 4. DROG.

(*k*) *Quæro ſi judex*) Cattar. *de execut. ſent. cap. fin. nu.* 49. ROS.

11 *Quæro ſi judex*) Adde quod dicta ſententia, in qua † pœna ſit gravior, & non æqualis delicto, (etiamquod lata ſit contra contumacem,) non eſt exequenda, ut per Plot. *conſil.* 72. *num.* 31. *& ſeq. tomo* 2. *conſil. crim. diver. in folio*, ubi ponit exemplum in homicidio non doloſo, nec appenſato, pro quo ſi Judex pœnam mortis in ſententia contumaciali imponeret, talis ſententia non poterit exequi quo ad dictam pœnam mor- 12 tis, & Plot. ſequitur Farin. *q. crim. in q.* 11. *n.* 61. ubi † atteſtatur, quod fecit commutare pœnam mortis ad pœnam triremium in perſonam cujuſdam, qui in pura rixa provocatus injuriis, quendam Ferruarium interfecerat.

Jul. Clar. Sentent. Pract. Crimin. Tom. II.

Item † adde, è converſo, ſi judex condemnavit in parte, 13 non cenſetur in alia parte abſolvere, niſi de animo Judicis appareat. Gabr. *in conſil.* 71. *n.* 20. BAJAR.

(*l*) *Et judex, qui male judicavit*) Supra *q.* 73. *ver. Item judex, in principio*, ubi videtur contrarium, cum ibi dicat Judicem teneri niſi de furtis, Barattaria, & illicitis extorſionibus ſed heu, quam male ſervatur, ut hi latrunculatores, & multo ſæpius, malitioſi, quam ignorantes ponantur, maxime cum favores, & pecunias exercent, ſine quibus nec Judices, ſive latrunculatores fiunt; exclamat autem, & recte Marſ. *Rubr. de fidejuſſ. in fi.* vide in finalibus verbis harum additionum. DROG.

(*m*) *Sed pone, quod Judex*) Adde, quod iſta clauſula nihil operatur, ſecundum Vivan *deciſio.* 174. *in princip.* BAJAR.

(*n*) *Salvo, & reſervato*) Adde Jaſ. *in §. curare, n.* 50. *Inſtit. de act.* DROG.

(*o*) *Vel in minus*) Si minus, vide Boſſ. *de ſententiis, n.* 78. & Amad. *loco introſcripto, n.* 162. ROS.

(*p*) *Bart. autem in d. l. Judex poſteaquam*) Adde, quod contra Bart. tenuit Maria Soc. *in c. qualiter, & quando n.* 94. *de accuſat.* & ibi *n. ſequen.* dicit, quod ſententia hoc modo formata valebit; videlicet, † quia nobis conſtat delictum a parte 14 commiſſum eſſe, ideo ſi ex tali delicto tanta pœna tibi debet imponi ſecundum formam ſtatuti, eam tibi impunimus, quia ſufficit declaratum eſſe delictum commiſſum, & in executione declarabitur pœna, ut ibi per eum, Vide etiam Lamberr. *in tract. de contract. eorum, quorum gloſ.* 14. *n.* 20. 21. *in verb.* & cum auctoritate alicujus juſdicentis, ubi dicit ſententiam modo quo ſupra latam valere, donec ex adverſo probetur fuiſſe injuſtam. BAJARD.

QUÆSTIO XCIV.

An à ſententiis criminalibus appellatio, vel dictio de nullitate ſit admittenda.

SUMMARIA

EX CLARO

1 *De appellatione in cauſis criminalibus, quibus caſibus permiſſa non ſit.*
2 *Et quid ſi delictum ſit notorium.*
3 *Statutum diſponens, quod in cauſis criminalibus non liceat appellare, valet.*
4 *Appellatio unius in criminalibus an proſit alteri.*
5 *Clericus an poſſit pro condemnato appellare.*
6 *Pendente appellatione à ſententia banni an poſſit bannitus impune offendi.*
7 *Si condemnatus in pœnam capitis, & bonorum confiſcationem pendente appellatione deceſſerit, an extinguatur bonorum confiſcatio.*
8 *Et quid ſi decedat pendente tempore ad appellandum.*
9 *Judex primæ cauſæ an ſit citandus in cauſa appellationis.*
10 *Pendente cauſa nullitatis ſententiæ ſuperſedendum eſt ab ejus executione.*
11 *Et an in cauſa hujuſmodi nullitatis poſſit intervenire Procurator.*
12 *De litteris admittentibus condemnatos in contumaciam ad novas defenſiones.*

Ex Additionibus.

1 *Homicida in ſtatu Eccleſiaſtica non poteſt appellare.*
2 *Convictus, & confeſſus quando poſſit appellare, remiſſive.*
Et quando quis dicatur talis, ibidem.
Appellatio à pœnis arbitrariis an admittatur, remiſſive.

Appellationes in cauſis criminalibus apud ſuprema tribunalia frequenter cognoſcuntur, etiam quod poſt tempus ad appellandum fuerint interpoſita, ibid.

3 *Confeſſus fictè per ſtatutum, an, & quando appellet.*

4 *Procurator non intervenit in cauſa appellationis, ſi non poterat intervenire in prima inſtantia.*

5 *Bannitus non admittitur ad appellandum per Procuratorem in caſibus, in quibus bannitus poterat appellare.*

Aretin. error. ibid.

L. non tantum ff. de appel. *declaratur* ibidem.

6 *Abſens appellans, vel reſtitutionem petens, debet perſonaliter comparere.*

7 *Bannitus admiſſus ad appellandum debet aſſumere in ſe onus probandi innocentiam.*

Et ſi judex vellet aſſumere in ſe onus probandi delictum, non poſſet. ibid.

8 *Forjudicatus in Regno Neapolitano non appellat, nec admittitur ad probandum innocentiam.*

Poterit tamen dicere de nullitate forjudicationis. ibid.

Appellatio non admittitur in criminalibus de conſuetudine Italiæ. ibid.

9 *Fallit in Regno Neapolitano.*

Appellatio in Regno Neapolitano admittitur in criminalibus à qualibet proviſione, ibid.

Cauſæ criminales in Regno prædicto in longum nimium protrahuntur, & malè tractantur, ibidem.

10 *Regnum Neapolitanum maxima latronum frequentia funeſtatur.*

Et ratio redditur ad longum per diſcurſum, ibidem.

11 *Milites in dicto Regno deſtinati ad capiendum latrones, ſunt latronibus pejores, & gravius populos moleſtant; multi principaliter.*

Aprutii Provincia in miſeriam à latronibus, & militibus redacta. ibid.

12 *Honores qui confert per gratiam, Chriſtum ſpernit.*

Officialium electio quomodo ſit facienda, ibidem.

13 *Appellatio an liget manus ante inhibitionem.*

14 *Appellatio admiſſa de facto, cum de jure non eſſet admittenda, an executionem ſententiæ ſuſpendat.*

15 *Convictus, & confeſſus etiam metu tormentorum non appellat.*

16 *Appellatio injuſta ligat manus Judicis in Regno Franciæ. Niſi eſſent Judices, à quibus in criminalibus non appellatur*, ibid.

*16 *Confeſſus non dicitur convictus.*

17 *Confeſſus ſponte in ſtatu Eccleſiaſtico non appellat.*

18 *Confeſſio facta poſt appellationem ab interlocutoria de torquendo appellationem non impedit, & dicitur facta metu tormentorum.*

19 *Notorium deducitur tripliciter.*

20 *Appellatio an admittatur in notorio.*

21 *Notorium eſt triplex.*

*21 *Appellare in criminalibus quando liceat.*

22 *Appellationes quælibet à ſententiis in cauſis homicidiorum in ſtatu Eccleſiaſtico ſunt ſublatæ.*

*22 *Confeſſio in his, quæ ſunt juris, præjudicare non poteſt.*

23 *Condemnati in contumaciam in d. ſtatu elapſo anno non appellant, nec etiam capti infra annum.*

24 *Fiſcus an appellet, & infra.*

25 *Fiſcus in dicto ſtatu non proſequitur appellationem, ubi adeſt inſtigator, niſi data cautione per inſtigatorem de reficiendis expenſis primæ, & ſecundæ inſtantiæ in caſu ſuccumbentiæ.*

26 *Appellatione prohibita reis, cenſetur etiam prohibita fiſco.*

27 *Fiſcus poteſt appellare à minoritate pœnæ.*

28 *Appellationes in pœnis pecuniariis admittuntur in ſtatu Eccleſiaſtico facto actuali depoſito, vel data cautione in forma depoſiti, ſi appellans non ſit confeſſus.*

29 *Et debet infra ſex menſes impediri.*

30 *Appellatio in Regno Neapolitano non admittitur pro homicida.*

31 *Contrarium tamen ſervatur in practica.*

Et quid in Francia, ibid.

32 *Fiſcus in Regno Neap. non appellat.*

Et quomodo ei ſuccurratur, remiſſ. numero eod.

Appellatione interpoſita per inquiſitum, ipſo jure per fiſcum intelligitur facta adhæſio appellati, n. eod.

33 *Fiſcus in criminalibus an reſtituatur.*

Et quid ſi ſit lata ſententia interveniente prævaricatione, vel colluſione, & num. 36.

34 *Statutum, quod à ſententiis in criminalibus non poſſit appellari, querelari, reſtitui, aut de nullitate dici, quomodo intelligatur.*

35 *Admiſſus ad novas defenſiones non fit ex mera gratia, ſed gratia juſtitiæ.*

37 *Reſcriptum Principis concedens novam cognitionem adverſus ſententiam, non derogat ſententiæ, niſi fuerit dictum, etiamſi tranſierit in rem judicatam.*

38 *Litteræ ad novas defenſiones non conceduntur in pœnis pecuniariis per Senat. Mediolani.*

39 *Litteræ prædictæ an operentur etiam quo ad intereſſe partis.*

40 *Bannitus comparens infra annum ſponte auditur in ſtatu Eccleſiaſtico.*

Et quomodo id intelligatur, remiſſivè, ibid.

41 *Litteræ prædictæ non conceduntur in Regno Neapol.*

42 *Bannitus ſi de facto fuerit admiſſus per Judicem ad defenſiones, an proceſſus valeat.*

Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico, ibid.

43 *Statutum prohibens appellationem in criminalibus, non habet locum in cauſa civili occaſionata ex cauſa criminali.*

44 *Nec etiam in caſu mixto.*

45 *Idem intelligitur quo ad diffinitivam, non interlocutoriam.*

46 *Lim. niſi diſponeret, quod à nulla ſententia appelletur.*

47 *Et an liget forenſes.*

48 *Et quid ſi conſtet de notoria innocentia.*

49 *Appellatio interpoſita in Civitate, ubi appellare licebat, ſi illa Civitas fuerit diſmembrata ab aliquo Ducatu, & alteri Præſidi ſubmiſſa, à quo Præſide terminetur.*

50 *Carceratus an poſſit amoveri à carceribus Baronis pendente appellatione ad Judices ſuperiores.*

51 *Tertius non poteſt appellare, ſi reus confeſſus in confeſſione perſeveret.*

52 *Mulier poteſt pro alio appellare.*

53 *Reum non ſe defendentem licet cuilibet defendere.*

54 *Appel-*

54 *Appellatio à tertio interpoſita executionem ſuſpendit, etiam ipſo reo invito.*
55 *Judex eſt citandus, quando tractatur de revocando ſententiam, & quomodo.*
56 *Nullitas in criminalibus non admittitur poſt annum in ſtatu Eccleſiaſtico.*
57 *Et quid ſi nullitas proveniat ex defectu citationis, juriſdictionis, inquiſitionis ineptæ, & notoriæ iniquitatis.*
Flamm. Chartar. impugnatur, ibid.
58 *Nullitas ex defectu juriſdictionis eſt major quacumque nullitate.*
59 *Statutum prohibens dici de nullitate an procedat ſi de nullitate excipiatur.*
60 *Nullitas excludit rem judicatam.*
61 *Executio ſententiæ etiam legitimæ multis modis impeditur, remiſſive.*
62 *Statutum prohibens ſimpliciter nullitatem, quomodo intelligatur, remiſſive.*
63 *Nullitas poteſt opponi in Regno Neapol. contra ſententiam forjudicationis.*
64 *Sententia ſi eſt nulla, non poteſt reus puniri, ſed iterum eſt inquirendus.*
Sententia criminalis ſi eſt primis conformis, non obſtante nullitatis exceptione, executioni demandetur in pœnis, quæ retractari poſſint, ibid.
65 *Bannito admiſſo de facto ad defenſiones, an abſolutio ſubſecuta valeat.*
Boſſ. lapſus, ibidem.
66 *Bannitus in ſtatu Eccleſiaſtica an poſſit per Judices infra annum admitti ad novas defenſiones abſque alia licentia Principis.*
Farinac. impugnatur, ibid.
67 *Litteræ ad novas defenſiones ſunt concedendæ, niſi indicia ſint urgentia.*
68 *Litteræ prædictæ non conceduntur, ſi fuerint calumnioſe petitæ.*
69 *Bannitus, qui propter impedimentum non potuit comparere reſtituitur, & admittitur ad probandum impedimentum.*

1 Dictum (*a*) eſt de ſententiis: quæro nunc, numquid in cauſis criminalibus (*b*) licitum ſit appellare? Reſp. Aut reus eſt plenè de ipſo delicto convictus, & etiam illud eſt ſpontè confeſſus: (*c*) & hoc caſu non poteſt appellare, *l. 2. C. quor. appell. non recip.* Et quantum ſit in illis quinque criminibus exceptis, videlicet homicidii, veneficii, adulterii, maleficii & vis publicæ, de quibus *in d. l. 2.* omnes conveniunt, quod in illis non ſit deferendum appellationi, ubi à judice rei illorum criminum (*d*) argumentis convicti ſint, & teſtibus ſuperati, & propria voce confeſſi. Et hanc dicit eſſe communem omnium Doctorum ſententiam Igneus *in l. ſi certus, in princ. numero 19. ff. ad Syllan.* (*e*) Sed certè tenendum eſt, quod non ſolum in illis quinque, ſed generaliter etiam in omnibus aliis concluſio locum habeat. Et ita hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Imola *in l. fin. §. juſſus, numero 8. ff. de appel.* Butr. *in tract. de notorio, artic. 4. numero 56.* quem refert Duennas *reg. 156. in fin.* Dec. *in c. cum ſpeciali, §. porro, numero 4. de appel.* quem refert Didac. *practic. quæſt. 23. nume. 5.* (*f*) Si ergo talis reus convictus, & ſponte confeſſus appellat, rejicienda eſt appellatio; (*g*) neque debet ab executione ſuperſedere. Et ita de conſuetudine ſervatur, ut dicit Bart. *in l. qui ultima in fi. verbis, ff. de pœnis,* prout illum refert Affl. *ſuper 2. parte conſt. regni, rubr. 10. numero 56.* licet Bart. ibi loquatur de expectandis decem diebus, de quibus ego dixi inf. *qu. 96. circa princ.* (*h*) Aut eſt confeſſus tantum, & non convictus: & tunc ſi non revocavit ſuam confeſſionem, non auditur appellans; ſed poteſt juſtè tradi morti, ſecundum gl. *in c. Rom. §. ſin autem, in verbo, vel de quo, de appel. in ſexta*, quam ſequitur comm. practica aſſeſſorum, ut dicit Bald. *in l. 1. poſt nu. 10. verſ. interdum autem, C. ne ex delicto defunctorum, &c.* quem refert Aug. ad Ang. *de maleſic. in verbo Præſente Caio, poſt numerum 21.* & Apoſt. *ad deciſ. Tholoſ. 176.* Hanc etiam opi. dicit eſſe Didac. *in d. qu. 23. fol. 167. col. 3. verſic. 2. concluſio.* Dicit etiam Pract. Carer. *fol. 17. numer. 17. & fol. 32. poſt numerum 46. & fol. 65. poſt numerum 101. & fol. 136. numero 175.* quod hodie ex conſuetudine judices obſervant, quod ex ſola confeſſione ſpontanea, vel etiam extorta, & perſeverata exequuntur ſententias capitales non admiſſa appellatione, licet ſecundum eum male faciant, & contra jus Canonicum, & civile. Et (*i*) licet aliqui dixerint, quod hoc locum habet ſolummodo de jure Canonico, ut ſcilicet confeſſus tantum non poſſit appellare: tamen magis communis opi. eſt, quod in hoc non ſit differentia inter jus Canonicum, & civile, ſed quod utroque jure ille, qui eſt ſolummodo confeſſus, & non convictus, non audiatur appellans, niſi adducat in appellatione cauſam (k) probabilem contra ſuam confeſſionem. Et ita eſſe communem opin. atteſtatur Boſſ. *in tit. de appell. poſt numer. 27.* Bald. autem *in l. 2. numer. 21. C. quorum appell. non recip.* tenet, quod ad hoc ut poſſit rejici appellatio, requiratur utrumque ſcilicet, quod ſit confeſſus & convictus. Et hanc dicit eſſe veram, & communem opin. Anton. Gomeſ. *c. 13. delictorum, nume. 31.* etiamſi agatur de cauſa criminis læſæ Majeſt. alias (ſecundum Bald.) (*l*) tenet appellatio. Et poteſt judex à quo ei, ſi velit, deferre: ſed ſi putat ei non eſſe deferendum, poteſt exequi ſententiam ſuam: & ſubdit, quod ita ſervatur de conſuetudine: quem refert Suarez *in ſua volu. repetitio fol. 506. num. 5. in fin.* & ita reperio etiam concluſum fuiſſe per Curiam Tholoſan. *in dicta deciſione 176.* quod dato, quod appellatio valeret, poteſt judex à quo, priuſquam ſit ei inhibitum per judicem ad quem, ſententiam exequi. Dicit etiam Angel. *de malef. in verbo, Præſente Caio, & appellante*, n. 18. quod quando reus eſt ſponte confeſſus, & convictus (*m*) vel delictum eſt notorium, poteſt judex ſententiam exequi appellatione interpoſita non obſtante, & quod ſi aliter facit, peccat, & quod ipſe de facto ita Nurſiæ obſervavit.

2 Solet (*n*) etiam dici, quod quando delictum eſt notorium, non admittitur appellatio; Et quod criminoſus manifeſtus non audiatur appellans, dicit communiter teneri Anan. in capitulo quam pernicioſum, *poſt numerum 1. de uſur.* Puto tamen in hoc eſſe diſtinguendum juxta ea, quæ dixi *ſupra quæſtio. 9. verſic. quæro, numquid.*

3 Cæterum (*o*) in hoc Ducatu hæc omnia ſunt ſuperflua, cum per conſtitutiones ſublata ſit in cauſis criminalib. (*p*) omnis appellatio, & dictio nullitatis. prout etiam in conſilio Flandriæ obſervari atteſtatur Practic. Jod. *cap. 149. n. 2.* etiam ſi reus non ſit proprio ore crimen confeſſus. (*q*) Et talis conſtitutio, ſeu ſtatutum valet, & eſt obſervanda. Licet enim aliqui tenuerint, quod non valeat, ex quo appellatio eſt ſpecies defenſionis, quæ eſt de jure naturali, & conſequenter à lege ſeu ſtatuto tolli poſſe non debet (quam opin. dicit eſſe magis communem Nicel. *in concord. gloſſ. cap. 6. col. antep. & pe.*) nihilominus uſu, & conſuetudine receptum eſt talia ſtatuta valere. Et ita communiter ſervari

atteſtatur Alber. *in* 4. *par. ſtatu, quæſt.* 53. *n.* 4. quem refert Aug. ad Angel. *de maleſic. in loco prææallegato poſt* n. 25. licet revera Alberi. ibi loquatur in ſtatuto diſponente, quod bannitus non audiatur etiam ad ſui defenſionem ſed ab hac conſuetudine nullo modo eſt (*r*) in practica recedendum.

4 Quæro, (*ſ*) nunquid in criminalibus appellatio unius proſit alteri? Reſpond. quod ſic. Et ideo ſi plures complices ſint condemnati, & unus appellet, ejus appellatio aliis prodeſt: & eſt communis opinio, ut dicit Auguſtin. ad Angel. *de maleſic. in verbo, Præſente Caio, nu.* 33. (*t*) Regulariter autem in criminalibus poteſt quilibet de populo pro reo condemnato (*u*) appellationem interponere, ut eſt text. *in l. non tantum,* (x) *ff. de appell.*

5 Sed (*y*) an etiam Clericus poteſt pro hujuſmodi condemnato appellare? Reſpond. Aliqui dicunt, quod non, & dicit Specul. *de advoc.* §. 1. *n.* 8. quod tutius eſt quod Clericus à talibus cauſis abſtineat. Contiarium tenuit glo. *in l. ad dictos, in verb. Quibus, C. de epiſc. aud.* quam Doct. ſequuntur, ut dieit Ang. ad Ang. *de maleſ. in verb. Præſente dicto Caio, n.* 5. Et hæc opi. verior eſt: cum enim appellatio veniat ad defenſionem rei, meritò poſſe debet Clericus illam interponere.

6 Præterea quæro, nunquid pendente appellatione à ſententia banni, poſſit bannitus impunè offendi? Dixi ſup. *hoc eod. lib.* §. *homicidium, verſ. Succeſſivè quæro.*

7 Sed pone, quòd Titius fuit condemnatus in amputatione capitis, & confiſcatione bonorum, appellavit, & pendente appellatione deceſſit: certum eſt, quod reſpectu pœnæ corporalis crimen habetur pro extincto, ut dixi ſupra *quæſt.* 51. *verſic. quæro nunc*: Quæro, an etiam ſit extincta confiſcatio bonorum? Reſpond. aut ſententia eſt concepta per dictionem, Cum, puta, condemnamus Titium ad mortem cum confiſcatione bonorum: & eo caſu cum publicatio bonorum ſit acceſſoria ad pœnam corporalem, extinguitur morte, ſicut & ipſa condemnatio corporalis. Aut verò ſententia eſt concepta per copulativam, *puta*, Condemnamus (*z*) Titium in amputatione capitis, & in confiſcatione bonorum, & hoc caſu etiam reus moriatur pendente appellatione, non extinguitur confiſcatio bonorum. Ita diſtinguit Bartol. *in l.* 3. *in fin. C. ſi pend. appel. mors intervenerit.* Et hanc dicit eſſe communem ſententiam Aug ad Ang. *de maleſ. in verb. qui Dominus judex, n.* 49. *& in verb. Et ejus bona, n.* 2. Vide, quæ dixi *in d. quæſt.* 51. *verſ. ſcias etiam.*

8 Sed quid ſi condemnatus decedat non quidem interpoſita appellatione, ſed pendente tempore ad appellandum, nunquid erit locus bonorum confiſcationi? Reſpond. In hoc articulo variæ fuerunt opi. Doctorum: Tu videre potes diſtinctionem traditam per Angel. *de maleſic. in verb. Præſente Caio, & appellante*, n. 85. quam dieit ipſe ex mente omnium. Et quia nimis longa eſt, eam hic non tranſcribo. Quid autem dicendum ſit, ſi reus poſt condemnationem admiſſus fuerit ad novas defenſiones, & pendente hoc ſecundo proceſſu deceſſerit, dixi *ſupra quæſtione* 44. *verſic. Dixi quod.*

9 Quæro nunc, an in cauſa appellationis citandus ſit judex, qui primam ſententiam protulit? Reſpon. Aliqui dicunt, quod eſt citandus aut judex, aut ſyndicus fiſci, cujus intereſt. Et dicit Angel. *de maleſic. in verbo, Præſente Caio, & appellante n.* 27. quod ita videtur practicari. (*a*) Alii vero dicunt, quod quando judex, qui primam ſententiam protulit, proceſſit ex officio, ſemper citandus (*b*) eſt in cauſa appellationis. Et hanc opinionem dicit eſſe communem Caravita *ſuper ritu* 160. *magnæ curiæ, poſt n.* 14. ſubdens tamen. quod in Regno Neap. nullo caſu citatur primus judex, ſed ejus loco Procurator fiſcalis illius Curiæ. Apud nos autem, ex quo non datur appellatio, non ſervatur hæc practica. nec alicubi vidi unquam citari judicem, niſi ageretur de condemnando judice (*c*) propter ſordes, vel injuſtitiam. Bene citandus eſt fiſcus, cujus intereſt, in cauſa appellationis, prout etiam citatur in cauſa principali, juxta ea quæ dixi *ſupra quæſt.* 31. *verſ. Ulterius quæro.* (*d*) Poteſt etiam dici de nullitate ſententiæ criminalis. Cauſas vero nullitatis, quæ deduci poſſunt contra ſententiam, potes per te videre in diſcurſu materiæ, & præſertim ſupra *quæſt.* 50. *& ſeq.*

10 Scias (*e*) autem, quod pendente nullitate ſententiæ criminalis non ſit ejus executio, quæ contineat pœnam irretractabilem, etiam ſi cognitio talis nullitatis requireret altiorem indaginem. Et eſt communis opinio, ut atteſtatur Jaſ. *in l.* 3. §. *ſervus*, *n.* 9. *ff. de acq. poſſ.* prout illum refert Boſſ. *in tit. de nullitate adverſ. ſent. n.* 4. Videtur enim quod pendente cauſa hujuſmodi nullitatis non calumnioſæ, bannum ſit ſuſpenſum, prout tenuit Alexand. *in d. l.* 3. §. *ſi ſervus, n.* 7. cujus opinionem dicit eſſe communem Afflict. *ſuper* 2. *part. conſtit. Regni, rub.* 1. *num.* 15. & conſequenter non poteſt interea bannitus impunè occidi. Et ita communiter concluditur, ut dicit Boſſ. *in loco prææalleg. nu.* 5. Vide quæ dixi ſupra *hoc eod. lib.* §. *Homicidium, verſ. Succeſſive quæro.*

11 Quæro, an in cauſa nullitatis ſententiæ criminalis poſſit intervenire Procurator? Dixi ſupra *quæſt.* 32. *verſ. quæro, an in cauſa.*

12 Eſt (*f*) etiam alius modus veniendi contra ſententiam criminalem, ſcilicet, quando condemnatus in contumaciam admittitur ad novas defenſiones. [*h*] Talis autem admiſſio non fit niſi per Principem: & hoc ex ſtylo, & conſuetudine inolita, ut dicit Pract. Jod. *fol.* 83. *n. tertio.* & in hoc Ducatu non fit niſi per Principem, vel per Senatum, qui repræſentat perſonam Principis, & cui Princeps commiſit omnia ad juſtitiam pertinentia. Et ita declaravit Senatus obſervari debere, & graviter reprehendit Commiſſarium Pontremuli, qui ad novas defenſiones admiſerat ſua auctoritate quendam bannitum pro fratricidio, ultimo Octobris 1550. P. N. Et de hac materia litterarum admittentium ad novas defenſiones non habemus decretum in novis conſtitutionibus, *in tit. de accuſat. in fin.* per quod datum eſt Senatui arbitrium illas concedendi, vel denegandi, juxta facti & perſonarum qualitatem. [k] Regulariter autem Senatus illa concedit, niſi indicia ſint adeo urgentia, ut reus veriſimiliter ſe tueri non poſſit: niſi producendo falſos teſtes, prout ſervatum fuit in cauſa Alex. Buccæ, 20. Septembr. 1558. P. N. & Nicolai Coduri, 5. Jul. 1558. Et ſcias, quod extat Senatuſconſultum conditum de anno 1548. 16. Octobr. P. N. quod admiſſi ad novas defenſiones pro cauſa, quæ conſtitutionem perſonalem requirat, teneantur ſe conſtituere intra terminum 10. dierum à die conceſſionis admiſſionis, aliàs admiſſio habetur pro non facta. Et ideo ex ſtylo Senatus ſemper apponitur in ipſis litteris terminus 10. dierum eas impetrantibos ad eas præſentandum, & perſonaliter ſe conſtituendum, quem terminum ego nunquam vidi prorogari, niſi ſemel cuidam Perino Bertono, qui propter abductionem cujuſdam quantitatis caſei fuerat capitaliter condemnatus; & hoc me contradicente unà cum nonnullis aliis Senatoribus, quibus placebat ordinum obſervantia: ſed contrarium placuit majori parti. [*l*] Hanc autem admiſſionem, ut ſcilicet reus etiam poſtquam propter contumaciam fuit bannitus,

tanquam confeſſus, & convictus, ſit nihilominus audiendus, ſi velit innocentiam ſuam demonſtrare, dicit eſſe de jure faciendam Gramm. *ſuper prag. Regni, fol.* 198. *n.* 18. & ibi refert per Conſ. Neap. in facti contingentia ita fuiſſe deciſum, & admiſſum quendam Medicum condemnatum in amputatione manus. Et ita in facti contingentia conſuluit etiam Natta *conſilio* 44. Vide quæ dixi infra *qu.* 96. *verſ. quæro numquid.* [m] In hoc autem Ducatu per novas conſtitutiones *in tit. prælleg.* talis admiſſio remiſſa eſt arbitrio Senatus, qui intellectis indiciis quandoque illam concedit, & quandoque etiam negat. Regulariter autem iſtæ literæ non conceduntur, niſi petentibus, dicit tamen Roſſ. *in tit. de literis principis, num.* 4. (n) quod Præſes Marlianus eas quandoque concedebat etiam non petentibus. Et ego etiam ſemel vidi, quod cum fuiſſent conceſſæ litteræ ad novas defenſiones cuidam Jo Calmo Cerdoni capitaliter condemnato ad furcas pro robaria, qui fuerat deinde captus per Prætorem Variſii, & ejus agentes non curarent eas [ut dicitur] levare, & præſentare, Senatus juſſit eas tranſmitti ex officio ad ipſum Prætorem, cui mandavit, ut eas exequeretur etiam illo non petente, 4. Septemb. 1557. P. N.

An [o] autem admiſſus ad novas defenſiones ſtatim facta admiſſione recuperet bona confiſcata, & an ipſi incumbat onus probandi innocentiam ſuam, dixi ſupra *q.* 44. *verſ. dixi quod & ſeq.*

ADDITIONES

Ad Quæſt. XCIV.

(a) D*ictum eſt de ſententiis.*) Adde, quod homicida in ſtatu Eccleſiaſtico non poteſt appellare ex diſpoſitione Pii 2. *in bulla* 8. *Clem.* 7. *bull.* 6. Bajar.

(b) *Licitum ſit appellare*) Vide Farin. *in* 4. *vol. ſuæ prax. q.* 101. *c.* 1. & *c.* 2. Ros.

(c) *Et hoc caſu.*) Far. *d. q.* 101. *c.* 20. *nu.* 114. Ros.

(d) *Argumentis convictis. teſtibus ſuperatis, & propria voce confeſſis*) Quæ ſint autem ſuſpiciones, præſumptiones, Indicia, & probationes habetur ſupra *q.* 20. *verſ.* 1. 1 1, & ſic habes, ſed ibi contrarium videtur, dum hic dicit in criminibus exceptis, quem convinci argumentis, & tamen *in d. q.* 20. *verſ. ad formandam, ibi, quæ contra Reum* ex probabilibus argumentis ſatis colligitur neminem convinci, immo corruptelam eſſe, illis attentis procedere ad inquiſitionem, quod eſt nimus, at quomodo attentis gradibus ſuſpicionum, præſumptionum, indiciorum, & probationum procedatur ſuper uno quoque ipſorum graduum ad torturam, vide ſupra *q.* 64. *verſ. Nunc de gradibus*; & de convicto habetur ſupra *q.* 62. *in princ.* ubi dixi, & *q.* 66. *in princ.* Differunt tamen præſumptiones ab Indiciis, ſeu probationibus, quia cum indicia ſint ſpecies probationum difficilius tolluntur, egentque validiori probatione, ad hoc ut elidantur: præſumptiones vero a paribus tolluntur præſumptionibus ſic inter hos conſtituit differentiam Aym. Crav. *tract. de antiq. temp. par.* 1. *verſ. propoſitum nu.* 34. ſic & alias dici ſolet, quod quemadmodum clavus clavum trahit, ſic præſumptio præſumptionem tollit. Menoc. *dicto tract. de arbitr. jud. lib.* 1. *q.* 76. *nu.* 19. vide quæ diffuſe dixi ſupra *qu.* 10. *verſ.* 1. Drogh.

(e) *Sed certe tenendum eſt*) Adde, quod & hanc communem refert, comprobat, & ſequitur Rol. *in conſil.* 73. *poſt n.* 26. *lib.* 3. ubi plene, & plenius per Maſuer. *ad pract. Pap. tit. de appellat. ad ſfin. gl.* 1. *addi. Incip. In viro contumace.* Et illam regulam una cum octo limitationibus vide per Duen. *eod. regul.* 156. & plenius vide *in collect. mea comm. opin. cap. convictus.* Giach.

(f) *Sed certe*) Far. *d. c.* 2. *n.* 116. & 117. Ros.

(g) *Si ergo*) Vide Vulp. *reſp.* 137. & Carr. *de execut. ſent. capto bannito c.* 1. *n.* 68. Ros.

1 *Si ergo talis reus*) Adde, † quod Duen. *in reg.* 156. hic allegata limitat hanc regulam octo modis, & quis dicatur con-
2 victus, & confeſſus, habetur per Fulg. *conſil.* 123. *n.* 3. Et † an a pœnis arbitrariis detur appellatio, vide Menoch. *de arbit. Jud. q.* 70. & Farin. *variar. q. in q.* 17. *n.* 27. *cum ſeqq.* Et in locis, in quibus poteſt appellari a ſententiis criminalibus apud ſuprema Tribunalia, frequenter cognoſcuntur appellationes, etiam quod poſt tempus ad appellandum interpoſitæ fuerint, ut tradit Cov. *var. reſol. lib.* 1. *cap.* 1. *in fine.*

3 Item adde, † quod confeſſus, & convictus ficte per contumaciam, (ſtante ſtatuto, quod contumax habeatur pro confeſſo, & convicto) non appellatur vere confeſſus, Bal. poſt Petr. *de bell. præt.* & Cyn *in l.* 1. *C. quor appell. non recip.* & *in l. omnes populi, ff. de juſtit. & jur.* Nell. *in tract. bannit. in* 4. *par. primi temp. quæſt.* 1. *verſic. pro hujus quæſtionis reſolutione*, quem referunt, & ſequuntur Auguſtin. Arim. ad Aret. *in verbo præſente dicto Caio, num.* 13. Boſſ. *in tit. de remed. contra bann. n.* 4. Foll. *in pract. crim. in* 4. *par.* 3. *par. n.* 89. & Bertaz. *in conſil.* 82. *n.* 19. *volum.* 1. & idem tenet Philip. *in c. ſpecialis*, §. *porro de appellat. col.* 3.

Contrarium autem tenuit idem Bal. ſibi contrarius *in l. ita demum, C. de procurat.* quem refert, & ſequitur Ang. Aret. *in tract. de maleſ. in verb. præſente d. Caio, num.* 21. & Rol. *in conſil.* 42. *n.* 30. *volum.* 3. Car. *in pract. in prin. n.* 37. & Duen. *in d. reg.* 156. *limit.* 6. & Aretin. *in conſil.* 146. *col.* 1. & Nat. *in conſil.* 444 *n.* 5. quæ opinio procedit ſine dubio, quando in appellatione juſta, & rationabilis cauſa allegaretur, quæ fictam confeſſionem, & contumaciam excuſaret, ita tradit D. Cart. *in tract. ſuo de execut. ſentent. contum. cap.* 1. *n.* 261. & 262. Nellus autem alio modo declarat, ita diſtinguendo. Aut extat ſtatutum, quod in criminalibus non poſſit appellari, & tunc ſopita eſt quæſtio: aut non extat, ſed aliud ſtatutum diſponit, quidem contumax habeatur pro confeſſo, & convicto, & tunc non appellat. Si vero ſtatutum dicat, tantum eum haberi pro confeſſo, tunc ſi eſt verus contumax, ut quia citatus perſonaliter non appellat, non ex vi confeſſus fictæ, ſed ex natura veræ contumaciæ; niſi venerit adhuc Judice pro tribunali ſedente: vel ſi ex forma ſtatuti reſervatur etiam poſt latam ſententiam aliquod tempus ad purgandam moram, ſive contumaciam. Si autem non eſt verus contumax, ſed Judex ultra ejus contumaciam examinavit teſtes, & tunc tanquam convictus, & confeſſus ſimiliter non appellat, aut ex ſola contumacia fuit condemnatus, & eo caſu poterit appellare, & ad hanc quæſtionem, an bannitus in contumaciam poſſit appellare, vide Chart. *in tract. de execut. ſent. contum. c.* 1. *numer.* 53. 54. 59. 107. & 261. ubi latiſſime, & etiam ibi tractat *de conſtit. Marchiæ*, & de motibus propriis Pii IV. & V. appellationem impedientibus.

Item † adde, quod in caſibus in quibus bannitus poterit appellare, non poterit per Procuratorem, nec per alium, tanquam unum de populo, quia ſicut Procurator non poterat interveniie in prima inſtantia, ita † nec in cauſa appellationis, 4 5 *l.* 1. *in fi. ff. an per alium cauſa appellat.* & Bar. *in extravag. ad reprimen. in verb. legitime*, & etiam tenuit Auguſtin. ad Aretin. *per l. non tantum de appellat.* contrarium tenuerit, & male, quia text. d. l. non tantum non procedit in appellante pro abſente, ſed pro reo carcerato, ut per Auguſtinum in loco præcitato, & in terminis tradit Anton. Cola. *in ban. in ſuo compendiar. forma proceden. extraordinar. in controverſ. criminalibus, art.* 164. *in tract. crimin. diverſ. fol.* 412. dicens, † quod in criminalibus abſens appellans vel petens reſtitutionem adverſus ſententiam tenetur perſonaliter comparere, & quidem non poteſt contrarium impetrare, & idem tenuit Mille. *in pract. crim. in rub. de ſententia formu. n.* 93. & 94. quem refert, & ſequitur Bertaz. *in conſil.* 422. *n.* 13. 6

Item † adde, quod ſi ipſe bannitus in caſu permiſſo appellaret, debet aſſumere in ſe onus probandi innocentiam ſuam, & ſi non aſſumeret dictum onus, deberet omnino appellans ſuccumbere, quia in dubio ſtandum eſt confeſſioni etiam fictæ, ita tradit Bal. *in l. ita demum in fi. C. de procur.* quem refert, & ſequitur Corr. *in conſil.* 194. *n.* 5. *vol.* 1. & Cæpol. *conſ.* 63. *n.* 12. *cum ſeq.* ubi dicit etiam, quod innocentia legitimis probationibus debet probari, ut enervetur probatio fictæ confeſſionis, & quod ſi Judex vellet remittere contumaciam, & aſſumere in ſe onus probandi delictum, non poſſet. 7

Item † adde, quod in Regno Neap. expeditum eſt, quod forjudicatus non appellat, nec Principi ſupplicat, nec admittitur ad probandum ejus innocentiam: ſed tantummodo ad dicendum de nullitate ſententiæ, per conſtitut. pœnam eorum ubi Afflict. & Carer. *in pract. in princ. n.* 39. & Foller. *in pract. crim.* 1. *par.* 2. *part. rubr. captus forjudicatis, n.* 3. Et ſimiliter in ſtatu Eccleſiaſtico fuerunt ſublatæ appellationes in cauſis criminalibus, ut plene dicam infra *in verſic. Cæterum in hoc Ducatu, ad quem me remitto.* Sed tractare de hujuſmodi quæſtione appellationis parum, aut nihil operatur, quia per totam Italiam fuit proviſum per ſtatuta, quod in ſententiis capitalibus non liceat appellare, ut ait Gram. *vot.* 2. *numero* 8. Tamen † in dicto Regno, præterquam à ſententia forjudicationis, ut ſupra dixi, indifferenter à quacunque alia ſententia, ſed interlocutoria, ſive diffinitiva appellatur, nec ſemel tantum, ſed ſecundo, tertio, atque ulterius. Cum enim Barones regni habeant cognitionem primarum, & ſecundarum cauſarum, ac quidam etiam tertiarum, 8 9

prout

prout habet Dominus meus Sereniſſ. Dux Parmæ in Civitate Ottonæ à Mare; Si primus judex aliquem condemnat, vel aliquam proferat contra reum interlocutoriam, is ad ſecundum convolat, ſi ſecundus primam ſententiam confirmat, tertium adit, & a tertio Regias Audientias, quæ in Metropoli cujusque Provinciæ cum Præſide reſident; neque vero ibi ſubſiſtitur, nam ſi Regia Audientia prædictas ſententias tametſi tres, & conformes approbaverit, ab ea ad magnam Curiam Vicariæ, (quæ Neapoli præſidet) appellatur, & à magna Curia ad ſacrum Regium Conſilium, & ab illo ad idem, & rurſus ad Illuſtriſſ. & Excellentiſſ. Generalem Proregem, ejuſque Collaterale Conſilium ſupplicatur, quinimo nec ſententiæ, aut decreta expectantur, ſed cum primum quis inquiritur, vel accuſatur; etiam quod nullum gravamen receperit, & vix cauſa fuerit incepta, & completus non ſit proceſſus informativus ſub prætextu alicujus figurati gravaminis appellatur, & à Regiis Tribunalibus proviſiones plures in eadem cauſa expediuntur, ut veniant acta, & interim in procedendo ſuperſedeatur, ita quod quotidie quilibet proceſſus nedum una vice, ſed ſæpius hinc inde aſportatur, & per menſes, ac annos cauſæ differuntur, & ſuper remiſſione diſputatur, pro qua obtinenda oportet in quacunque cauſa, ut privilegia Baronum exhibeantur, ipſique carcerati ſunt ſemper dictarum proviſionum numero onuſti, retinendo eas penes ſe in ſinu tanquam reliquias, quæ paſſim cuique etiam famoſiſſimo latroni conceduntur ad ligandum manus Judicum, & præſertim Baronum, ne in cauſis procedant, ita quod judicia deridentur, & Officiales tot proviſionum legaminibus impediti, & offenſi, in deſperationem deducti, cauſas derelinquunt, adeo frequenter ad Regia Tribunalia, tanquam ad ſacram anchoram facinoroſi confugiunt, ſemper inſtando, ut ad dicta Tribunalia transferantur. Hujus autem ſic optatæ translationis cauſam non plane video. Quo fit, ut delicta in Regno ſæpius remaneant impunita tot enim ſubterfugiis, dilationibus, appellationibusque intercedentibus, eò cauſa deducitur ut vel rei in carceribus moriantur, & ſic debitæ legum ſeveritati detrahantur, vel quod frequentius accidit; gratia, pecunia, potentia, vel aliquo alio modo adepta occaſione, fugam arripiant. Hinc frequentiſſimè improbi, ſicarii, facinoroſi, publici, & famoſi latrones totius Populi voce morte digniſſimi æſtimati, per Curiam tandem capti, & in carcerem conjecti (cum potius ad patibulum ſtatim trahi debuiſſent,) per Curiam examinantur, quæ publice commiſerunt, audent negare; defenſiones, & ſi convicti accipiunt; terminus in longum protrahitur, de ipſius brevitate proteſtantibus prorogatur, teſtes ſi reperiuntur: exactiſſima diligentia Judices caveant: ne dies ſit feſtus, vel interciſus, ne ſyllaba excidat, alioquin totus proceſſus corruit, elapſo, vel longiſſimo termino publicatur, ſi novum terminum rei petunt, ipſis conceditur, quoniam inquiunt defenſiones non eſſe coarctandas, teſtes fiſci repulſantur: & ſi tandem poſt multos terminos, & dilationes ad capitalem ſententiam devenitur, ſtatim confluunt appellationes, quæ ſententiam reddant eluſoriam, ſed quid capitalem ſententiam dico? ſi pronunciatur reos torquendos, ſtatim Judicum manus per appellationem ligantur, imo a comminata tortura, a facta pubblicatione, a non prorogato termino, vel noviter non conceſſo, & à quolibet nutu Judicis appellatur, inhibitoriales literæ a Regiis Tribunalibus conceduntur, & quod pejus eſt, Judici a quo inhibetur, etiam quod condemnati rei in precibus exprimant ſe convictos eſſe, atque confeſſus, quod mihi evenit dum eſſem Auditor ſecundarum cauſarum generaliſque Locumtenens pro Sereniſſima MARGARITA AB AUSTRIA in illuſtri, & nobiliſſima Civitate Aquilæ, (ubi adſunt plurimi, & inſignes juriſconſulti, & præſertim Excellentiſſimi de re legali ſcriptores D. Jo. Franciſcus Vivius, D. Joſephus de Ruſticis, & D. Alexander Trentacinque, nunquam ſatis laudati, & mihi ſtricto amicitiæ vinculo conjuncti, qui ſuis ſcriptis maximam nominis celebritatem ſibi compararunt,) ac in toto ſuæ Celſitudinis ſtatu in Provinciis Aprutii præeram, & per tot Tribunalia cauſa agitatur, atque eo deducitur, ut in damnum Reipub. & contemptum legum, aut carceratorum mors, aut fuga interveniat. & iniquiſſimi latrones, ac famoſi ſicarii his cavillationibus & ſubterfugiis meritas pœnas effugiant: & ſi de inferenda tortura diſcutitur, indicia adeo urgentia requiruntur, etiam in delictis atrociſſimis, & occultis, ut vix plenæ probationes ſufficiant: & ſi tandem poſt multum temporis, & longas diſceptationes ad eam devenitur, moderatè, ac ita leviter per Judices irrogari oportet, ut de raro rei confiteantur: quod ſi Judices in modico exceſſerint, ſub prætextu gravaminis cauſa per Superiores avocaretur. Nil mi-
10 rum † igitur ſi Neapolitanum Regnum tanta delinquentium, ſcelestorum, latronum, proditorumque frequentia funeſtatur, qui nedum in ſylvis, aliiſque locis à conſpectu populi remotis clam, & occultè, ſed in publicis, regiiſque viis palam, & ubique deprædantur, viatores aggrediuntur, & expoliant, ut Urbes exire Cives ſine periculo nequeant: imò, nec ipſæ Urbes, Civitates, & oppida tuta permanent, cum, & mœnia ingrediantur, ædes effringant, & a fundamentis evertant, bona diripiant, reſiſtentes cædant, Dominos captivent, mortem minentur, captivosque ſecum ducendo, eis taleam imponant, non modicam quidem, & moderatam, ſed graviſſimam, tria, & quatuor, & ultra, millia, ſcutorum petentes: & poſſem quamplures ſpeciatim nominare, quibus talea hæc in Aprutio fuit impoſita, atque ita vitam pecunia redimere compellunt, quæ ſi eis in præfixo die non ſolvitur, more ferarum ſæpe miſerrimos captos interficiunt, & dum apud ipſos in nemoribus, & dumis detinent, ſic dirè, ac ſupra modum inhumaniter eos tractant, ut ſæpius ex nimio cruciatu miſerè vitam finire compellant. Atque ipſorum furores, & infauſtas audacias non Magiſtratus, non Populi, non Barones, non Provinciales Præſides, non Regiæ audientiæ, non denique ipſemet Illuſtriſſ. & Excellentiſſ. Prorex Sereniſſ. Regis Locum tenens generalis extinguere poteſt, ad quos compeſcendos non lictores ſolum, Commiſſarios, & ſatellites, ſed ſæpius frequentiſſimum exercitum deſtinat, ac militum copias numeroſas peditum, & equitum, & levis, & gravis armaturæ qui tamen nedum tanto malo miſerrimos, & infeliciſſimos populus non levant, ſed eos aggravant potius, † teſtatur id ipſum Aprutii 11
utraque Provincia ditiſſima olim, & numeroſa, nunc vero miſerrima, vaſtata, atque deſerta, non a latronibus ſolum, & bannitis hoſtili more vexata, ſed ab ipſiſmet militibus ad expellendos latrones miſſis magis direpta. Subripiunt quidem banniti, ſed non ab omnibus, aſt hi, quibus ve latronibus & bannitis nequiores, neminem excipiunt, non eſt apud hoc acceptio perſonarum, inter divitem & pauperem non diſtinguunt; à miſeris Civibus apud quos divertunt, victum gratis per vim habent, ſuperedunt, edilia quærunt optima, convivia opipera etiam ab iis, qui ſibi panem dietim operando ſuppeditant, gratuita pauperum munificentia minime contentantur, ad majora cogunt, domos ſe incenſuros minantur, convitiant, cædunt, vulnerant, mulierum honori non parcunt, non pauperum inopiæ miſerentur, non lacrymis commoventur, nec fletu parvulorum filiorum, quos fame vident deficere, ſed togati fiunt atrociores & poſtquam comederint, ſub prætextu, quod plura eis defuerint, & bone Deus. quæ petunt? quæ nec Magnates ipſi habent, nec in Provincia reperiuntur, ſtatim pecuniam expoſcunt cauſa indicta *per lo mal magnare*, ita enim dicunt, efflagitant, & more prædario extorquent, atque ipſorum furtum ſic juſtum haberi volunt, ut ſi quis queratur, veh illi: Cupiens n. pecuniarum damnum evitare, in vitæ diſcrimen incidit, quoniam prædicti non valentes pecuniam extorquere, vel de jam facta extorſione inculati, hoſpitem falſo inquirunt, ipſorum ſocios examinando de reſiſtentia, de receptatione bannitorum, & armatione per campanam, & Deus ſcit, ſi propter hos falſos teſtes multi innocentes fuerunt ſuſpenſi ita formaliter inquit Jo. Grand. *in tract. de bell. exul. in prædicam. habitus, q. 2. ſub nu.* 3. ubi hos Regiorum Commiſſariorum, & militum abuſus, violentias, extenſiones, & incompatibilia commiſſa proſequitur, ſubdens, quod expediret populis potius vexari à latronibus, quam ab iſtis militibus, qui multo pejora committunt, & magis continuè gravant, & ab Excellentiſſ. Prorege remedium precatur populorum calamitatibus miſertus, quas ipſe etiam vidit in Provinciis Aprutii, & Bari apud Regios Commiſſarios contra foruſcitos Conſiliarii munere fungens, tametſi longe majores calamitates prædicti ſunt poſtmodum paſſi, & in dies patiuntur. Sed & his pejora milites committunt, quæ cujuslibet animum gravius commovent dum bannitos, & milites in illos emiſſo, & à quibus miſeri populi ſublevari ſperant, inſimul convenire conſiderant, tali eo, quod interim, dum proſequuntur, nedum eos non capiunt, non expellunt, ad manus non veniunt, verum ſæpe de ipſorum acceſſu eos prius reddunt certiores, ut alio ſe recipiant, & concurrendi occaſio tollatur; ſi propè tranſeunt, videre diſſimulant, ſi in aliquo loco illi deprædantur, hi non ſtatim occurrunt, ſed eorum diſceſſum expectant, atque illis profectis, eò perveniunt, reſiduum devorantes, & ſuperaddendo afflictionem afflictis; & adhuc graviora fiunt. Nam ipſis bannitis per Commiſſarios contra eos expeditos conceditur ſalvus conductus, quem in hoc regno vocant, *il guidatico*, ſub verbo, & fide Regia à nemine poſſe lædi per tempus ſancientes, & tunc publicè incedunt, & à populis, ut alii milites victum petunt hoſpitando, ut vulgo dicitur, *à diſcretione*, & interim vires accipiunt, ſibi neceſſaria præparant, divites noſcunt, quibus taleas imponant, domos notant, inſpiciunt quomodo urbes, & loca ingrediantur, quò fugiant, & in tuto ſe recipiant, & itinerum ſic fiunt experti, ut jam alio duce non indigeant: & finito tempore guidatici, foras iterum reſiliunt, & multo pejora prioribus committunt,

turiſ-

tutiſſime quocunque incidentes omnium latebrarum jam facti certi. Et, quod melius eſt, nequiſſimi hi ſicarii banniti, & latrones, dum hujuſmodi literis aſſecuratitiis utuntur, & ſunt guidati, nedum impune ubique permanent, & populorum expenſis, ſed & a Regia Curia ſtipendium habent, uti milites ad perſecutionem aliorum bannitorum, tam etſi perperam, & abſque effectu, cum lupus lupinam non edat, & præſertim cum plerumque guidati ſint fratres conjuncti, & amici aliorum bannitorum, cum quibus etiam taleas, & latrocinia dividere publice dicuntur nec ſolum prædictæ aſſecuratitiæ litteræ ipſis latronibus conceduntur, ſed etiam eis datur facultas, ut omnes bannitos cujuſcunque qualitatis aſſecurare valeant, quod vidi propriis oculis, unde latrones una die in publicis viis graſſantur, deprædantur, & taleas imponunt, & die immediate ſequenti guidaticum obtinent, & aliquando, quod peius eſt, ipſas taleas nondum exactas poſt guidaticum exigunt, & exigi faciunt, & qui ſolvere ſunt coacti, non audent loqui, nedum timore latronum, ſed & Regiæ Curiæ, quæ contra eos ad pœnam procedit, qui a latronibus capti, pro ipſorum liberatione pecuniam exſolvunt, adeo quod dici poſſit in illis locis juſtitiam eſſe in manibus latronum, & non ſemel quidem dum ſic guidantur, ſi Domini rerum raptarum eas apud Officiales repertunt, juſtitia eis non miniſtratur; quoniam non liceret, inquiunt, contra guidatos procedere, nec eſſet ad ret reſtitutionem, quia permanent ſub fide Regia, adeo quod poſſet dici Regiam fidem quodammodo latronibus patrocinari, qui etiam poſt guidaticum ſæpe latrocinantur cum aliis guidatis, & guidandi licentiam habentibus concordes, & poſtea diem dati guidatici mutant, vel iterum noviter concedunt, ut eos a pœnis adimant, dicentes poſt delictum commiſſum fuiſſe guidatos, imo multoties durante guidatico delinquunt, & rurſus poſtea guidantur, non obſtante, quod in guidatico delinquentes, & eo abutentes illius beneficio privari; nec ulterius ad illud admitti deberent, taceo alia crimina, quæ ab ipſis in guidatico patrantur, & præcipue innumeras violentias, & impulſiones in contractibus & matrimoniis pro ſe, & aliis, qui enim alienas poſſeſſiones, aut nuptias appetunt ob paupertatem fortaſſe, vel aliud quidpiam non valentes alio modo votum conſequi, guidatorum opera utuntur, qui poſſeſſionum dominos ad vendendum cogunt in viros, ſtatuto etiam (quod eſt gravius) ab ipſis pretio, & nuptias contrahere compellunt, licet inæquales, & multoties ab ipſis, quos divites noſcunt, pecunias efflagitant ſuo nomine mutui, & illi timentes finito guidatico offendi, mutuant pecuniam, licet eam nunquam ſint recepturi, atque in tuto deprædantur, quod cognoſcentes alii banniti, ipſi quoque guidati petunt, ut etiam pauci remanſerint banniti, ſed guidati plurimi, quo fit ut Provincia bannitis careat, ſed deprædationibus, latrociniis, & homicidiis ſuperabundet, non ſic facile olim latrones guidabantur, ſed a paucis annis citra abuſus hic fuit introductus, ex quo omnes populi exclamant, & hunc novum regendi modum ſic ægre fero, ut diutius in his Provinciis Aprutii immorari recuſaverim, quinimo diſcedendi licentiam, ſæpe, & enixe ſum precatus, atque magis cum prædictis guidatis non ſolum ſecuritas concedatur, ut non capiantur, ſed & auctoritas datur, ut quibuſcunque Officialibus, & populis jubere, & imperare poſſint, illud autem omnem inhumanitatis modum excedit, nec abſque indignatione recenſeri poteſt, quod dum ſic guidantur, etiam in illis locis commorandi jus habeor, in quibus nefandiſſima ſcelera perpetraverunt, & quod gravius eſt interdum in domibus eorum, qui ipſis antea fuerant offenſi in perſona, & in bonis, vel prope ipſos, & in ipſorum aſpectu, ut nuper accidit in Terra Campli, quod ſilentio præterire, & juſtus dolor non ſinit. Quidam enim Trippaneggra a Montealvo publicus ſicarius, & famoſiſſimus latro cum quemdam Camplenſem nomine Alexandrum filium Dominum Andreæ Flamminii U. I. D. & ipſum pariter jure conſultum captivaſſet, taleam ei impoſuit pro redemptione ſuæ vitæ, quam cum in dicto tempore perſolvere non potuiſſet ob ejus paupertatem, miſerrime eum necavit, in ipſum arbore alligatum, tanquam in ſcopum, ictus Archibuſiorum emittendo, paucis vero poſt diebus a Curia Regia guidatus ad Terram Campli ſe contulit, ibi per plures dies permanſit ante domum prædicti Domini Andreæ hoſpitatus, ut miſerrimus pater, infeliciſſima mater, & mœſti germani ſicarium illum ante oculos haberent, ſed nec illum abuſum ſubſilere poſſum cum famoſi latrones, & quos vocant *capo di banniti*, diu ſic fuerint graſſati poſt multa homicidia, & aſſaſſinia commiſſa, poſt multas pecunias pernicioſiſſimis mille modis extortas, poſt omnium generum facinora perpetrata aliquos de comitiva ſua viliores interficiunt, illorumque capita Regiæ Curiæ offendo in uitum ſibi parant generalem abſque partium remiſſione, etiam quod interfecti non ſint in delictis æquales, cummodo aliquod crimen capitale commiſerint, & ob eam præſentationem ab omnibus criminibus quantumvis enormibus commiſſis, tam confeſſis, quam non confeſſis, ut in decretis indultum apparet, de quo mirandum eſt, penitus abſolvuntur, & fere etiam a committendis, nec ſolum quo ad ipſorum pœnam corporalem, aut pecuniariam applicandam fiſco, ſed etiam quo ad intereſſe partis læſæ, ita enim indultantur, ut omnes accuſationes, ſeu querelæ, quibus premebantur, vel quibus poſtea gravari potuiſſent, ſint omnino extinctæ, nec ullum jus parti læſæ ſervetur ad petendum bona ſibi ablata, & taleas ſolutas, licet ſcutorum millia excedant, quod eſt contra omnes leges divinas, & humanas, qui poſtmodum ſic indultati tute, & palam per omnia loca, ubi homicidia, rapinas, & latrocinia patrarunt, divites, ſuperbi, & triumphantes incedunt, ex quo formidabiles fiunt, & aliis dominantur ob quam felices his temporibus ſunt famoſi latrones, & ſicarii hujus Provinciæ. Bone Deus, quis hoc malo, inhumanoque exemplo, & aliis prænarratis ad furta, homicidia, adulteria, ſtupra, ſacrilegia, incendia, violentias, rapinas, & aſſaſſinia committendum? quis ad latrocinandum? quis ad publice graſſandum? quis ad taleas imponendum? & peiora faciendum, (ſi peiora fieri poſſent) non incitaretur, atque induceretur? Ego vidi nonnullos fratres extra de Monaſteriis, quorum nomina pro honore illius religionis taceo, qui poſt prædicta facinora per Regios Commiſſarios ſimiliter indultati fuerunt, & hoc modo Provincia bannitis remanet expurgata, ut quo Commiſſarii gloriantur, & Neapolim ſcribunt Excell. Proregem, & illos Regios Officiales certiorantes ipſorum opera, & diligentia Provinciam bannitis eſſe liberata. quod eſt verum, ſed nomine tantum, cum jam amplius non vocentur banniti, ſed guidati, vel indultati. Hæc quidem non fiebant, quando magnus ille Commiſſarius Petrus Antonius Pauſa ad hanc Provinciam tranſmiſſus fuit, quam licet maxima exulum, & latronum copia vexaretur, brevi tempore, & cum effectu expurgavit, & liberavit non guidando, non indultando, ſed eos diu noctuque perſequendo per nemora, ſilvas, & alia loca, illiſque furcas, & rotas quotidie implendo cum minore diſpendio, & maxima populorum lætitia, de quibus bene ſum informatus, quia tunc civitatis Aſculi pro Pontifice Maximo eram gubernator, nec ſpoliabat carceres Baronum, prout nunc Commiſſarii faciunt ex alienis laboribus ſibi gloriam, & laudem parare volentes. Hinc eſt quod hodie non deſunt, qui audent dicere, quod latrones pro ſe, & aliis furantur. Quid igitur eſt hoc iniquius? aut qui Samnitibus ſunt infeliciores? Aprutium ſpecialiter nominavi, quoniam propriis oculis vidi hujuſmodi afflictiones & calamitates non ſine meo dolore, ſed nec his leviora, & in ceteris Provinciis commiſſa, certe nuntio accepi, atque hæc omnia ex prædictis modis procedendi in cauſis criminalibus proveniunt. Non ſunt quidem omnes Officiales culpoſi, qui ſecundum conſtitutiones, & jura Regni procedere tenentur, ſed tot dilationibus in criminalibus, & appellationum ſubterfugiis cauſas protrahi damnoſum ſemper ſum arbitratus, & miror, atque miror quidem, cur in Regno Neap. ut in aliis, & præſertim totius Italiæ locis, ut ait Gram. *in dicto voto* 2. *n.* 8. hic in criminalibus appellandi abuſus non tollatur, vel ſaltem moderetur; ita enim nominandus eſt, tametſi ab initio rationabilis ſit viſus, quod tanta delicta non ingruerent, ſed poſtquam experientia ipſa docet, & occulta fide conſpicitur, originem tantorum malorum hinc naſci, incentivum tribui delinquendi, & ſceleſtorum multitudinem excreſcere (appellationis remedio ad innocentiæ præſidium inſtituto ad iniquitatis defenſionem converſo) nec appellationibus deferendum, nec criminalium cauſarum expeditio ſic differenda foret, prout late ſancivit Imperator *in l. cum reis C. de pœnis.* Sed etiam multi Officiales ſæpiſſime in culpa ſunt, qui cum ſceleſtos, ac delinquentes in carcere detinent, & morte digniſſimos, pecuniis tamen corrupti, ipſos abſolvunt, Reipublicæ damnum, & Juſtitiæ parvi facientes, ſed laborantes ſolum quomodo burſas impleant per fas, & nefas. Ceterum aliquando in culpa ſunt etiam nonnulli Barones, qui cum ad regendos ſubditos Officiales mittunt, cum omni ope niti deberent, ut idoneos & expertos eligerent, qui laudabiliter populos gubernarent, ſubditorum cura poſthabita, plerumque Officiales deſtinant, nulla conſideratione habita, digni ſint, necne, imo frequentius ignotos, & idiotas, ſed ab aliis tantum propoſitos, & commendatos, commendationiſque cauſam Deus ſcit & licet iis aſſeſſores adduntur, plerumque tamen ipſis parum ſunt doctiores, & ſic cæcus cæco ducatum præſtat, vel certe non ſanctioris conſcientiæ; & cum in idem lucrum duo concurrant, quid leges velint, quid Reipublicæ expediat, minime attendunt, ſed ad lucrum anhelantes, illos abſolvendos judicant, qui pecuniam habent, licet ſceleſtiſſimos, pauperes vero condemnant, & aliquando forſan innoxios, ut in pauperes rigores exercentes, ſe juſtitiæ obſervatores, terribiles, & (ut aiunt) bonos criminaliſtas eſſe oſtendant: nec durius illis evenit, quam cum pauper accuſatur; quod ſi dives delinquat, tunc lætantur; quia

Digitized by Google

quia ſpes uberioris quæſtus certior eis oſtenditur, quod nec quibuſdam Baronibus quidem diſplicet qui avaritiæ laqueo innodati, juſtiſſimam Regiam Pragmaticam, (*incip. Mandamus tit. de Baro.*) parum attendentes, debita juris pœna criminoſos punire non curant, ſed pecuniaria mulctandos appetunt, licet in carceribus detineantur, cum ex illorum morte utilitatis nihil, ſed plurimum quidem ex compoſitionibus ſibi proveniat, quas ut facere poſſint, ſæpe offenſos viis indirectis ad paciſcendum cogunt, (licet Deum, & juſtitiam offendant,) & ſic ſæpius ſceleſtiſſimos ad compoſitionem admittunt æris copiam habentes, & hoc modo pœnam commutant, aut verius juſtitiam, & humanum ſanguinem vendunt: contra quas compoſitiones multum exclamat Luc. de Pen. *in l.* 1. *n.* 38. *cum ſeq. C. de deſerto. lib.* 12. (qui erat de civitate Pennæ Provinciæ Aprutii Regni Neapolitani, quæ Civitas habet titulum Ducatus, & bis fuit ſub gubernio meo, dum præeram in ſtatu Sereniſſimi Ducis Parmæ Domini mei,) dicens, quod in dicto Regno non quæritur vindicta ſcelerum, ſed ut fiſcus impleatur ex ſanguine peremptorum, nec ulla (niſi pro peruniali commodo) ſtudetur adhiberi medicina, & peccata populorum comeduntur, dum peccatorum pretia exiguntur, non animadvertendo, quod vendentes aliena crimina, ſua faciunt eſſe peccata: & dicit eſſe quod tales Officiales Regnicoli has compoſitiones facientes ſunt facti in criminalibus delinquentium, quia eis ita impendunt patrocinium. Non igitur mirandum eſt, ſi tot ſceleſti flagitioſi, & delinquentes in eodem Regno ſuperabundant. Homines enim ad malum naturaliter proni ſunt, verum ex facilitate veniæ, & impunitate ad magis delinquendum redduntur proniores, & cum alios ob delicta non videant debite punitos, a delinquendo non deterreotur, imo quotidie fiunt nequiores, ſcientes etiam, quod in carceres qui conjiciuntur variis calliditatibus tot appellationibus, & tergiverſationibus aliquo ex prænarratis modis meritas pœnas evadunt. Illud ſemper pro comperto habui, quod ſi Cath. Rex Philippus in Regno adeſſet, aut hæc omnia ſciret (ut qui Juris conſultorum extitit ſemper amantiſſimus, peritiſſimos, ac prudentiſſimos in cunſilium adhibere aſſidue ſtuduit, quod ſacrum Regium Neap. Conſilium tot doctiſſimis, integerrimiſque Dominis Conſiliariis refertum, ejuſdemque conſilii, & juris, & æquitatis conſultiſſimæ deciſiones aperte teſtantur, ac ſanctiſſimis legibus in regendis ſuis populis ſemper eſt uſus,) plurimis Regni prædicti incommodis, atque huic præcipue provideret, & laceſſitæ juſtitiæ mederetur, ut tot ſubterfugia, appellationeſque in criminalibus tollerentur ſive reformarentur, nec pecuniam ab eis recipiendam, qui nefanda crimina commiſiſſent, vel eſſent ſoliti delinquere, ſic concederet, atque ita coercitis malis ſumma cum quiete viverent boni, & Neap. Regnum ſuæ Majeſtatis hæreditas pretioſa, ut vetuſtate, nobilitate, amplitudine, ſalubritate, ubertate, amœnitate, armentorum multiplici generoſitate, omniumque rerum ad victum, cultumque neceſſariarum affluentia apud cunctas orbis regiones commendatum ſic eſſet, & in hoc bene audiret, & quieta populorum ſocietate floreret: ſed Principis abſentia ab illis locis, quo per longinquitatem tardiſſime omnia perferuntur, Regnicolis eſt multum damnoſa. Hi tamen abuſus non ſunt in ſtatu Eccleſiaſtico, in quo criminales cauſæ expediuntur tot appellationibus, dilationibus, cavillationibus, & ſubterfugiis remotis, & executiones criminalium ſententiarum regulariter appellationum interpoſitionibus non ſic differuntur, nec tot inhibitionibus judicum manus ligantur, licet in eo quoque hæ bannitorum, & latronum incurſiones prævalere ceperunt, quo multum doleo, uti fidelis, & devotus ſervus Sacroſanctæ Sedis Apoſt. in cujus ſtatu gubernandu, regendiſque populis per ann. 28. ſub Pio IV. Pio V. Gregorio XIII. & Sixto V. Summis Pontificibus variis Gubernis præfui, & hoc ex culpa aliquorum Officialium, qui aliter quam ex præſcripto legum in cauſis procedunt, eoque maxime, quod inter alia capto aliquo bannito, bannitorum numerus creſcit, cum ex illius captura plurimos inquirant, vel quod ei dederint potum, aut aliquid comedendum, vel quod eus ſint allocuti, aut per viam ſalutaverint, eſſet quod prædicta non fuerint ad malum finem, & ſolum, ut ſportulas lucrentur, & cum plerumque inquiſiti ſint pauperes, & qui eas ſolvere non poſſint, nec ſalaria patrocinantium, & alias expenſas facere, excedentes ad minus ſummam quinquaginta ſcutorum, non ſic facile ſe conſtituunt ad ſe defendendum, ſed potius fiunt & ipſi banniti, & ſic vero capto plurimi inſurgunt ad inſtar capitum Hydræ lernæ. Idque provenit, quod plerumque non idonei, & experti ad gubernandum vocantur, ſed qui favoribus prævalent, quibus adeo defertur, ut multoties non provideatur populis de bono gubernatore, ſed gubernatori de bono gubernio, & qui electionem Officialium habent, eligere deberent viros experimento cauſarum exercitatos, & legum ſcientia laudatos, ac juſtitiæ obſervatores, nam qui per gratiam confert honores, Chriſtum ſpernit, 8. *q.* 1. *c. qui vos, &* 1. *q.* 1. *c. pueri.* Et conferens officia indignis ſcienter, vel ex craſſa ignorantia, mortaliter peccat, & tenetur ad emendationem damni his, qui exinde læduntur, ut late per Cov. *in Reg. peccatum par.* 2. §. 7. *num.* 2. & ideo querelanter Luc. de Pen. *in l.* 1. *circa fin. C. de diver. off. l.* 12. dicit, quod hodie non morum honeſtas, ſed verborum venuſtas attenditur, non ſcientiæ uſus, ſed ſtultitiæ riſus, non puritas manuum, ſed quantitas munerum conſovetur, & non virtutes, ſed veſtes ad inſignes honores, & utilitatis officia promoventur, idem Affl. *in conſt. ſtatuimus n.* 57. *lib.* 2. utinam, omnes Principes facerent illud, quod legitur de Ferdinando Primo Neapol. Rege, qui habebat libellum nominum, cognominum virorum bonæ opinionis ſecundum diverſitatem officiorum; & ipſe ſibi viros ad officia eligebat, prævia ſecreta inquiſitione, ita refert Afflict. *in conſt. cordi nobis n.* 3. *lib.* 2. & Fab. de Monteleone *fol.* 23. *n.* 7. dicit etiam Mart. *in tract. de Princ. concluſ.* 154. quod tempore ſuo eligebat in ſuo conſilio prudentes Doctores, & viros peritiſſimos, & Deo deditos, quia juſtus Princeps judices ſibi ſimiles eligere ſolet *ſecundum Daniel.* 91. *diſtinct.* & Jethro dixit Moiſi: Provide de omni plebe viros ſapientes, & timentes Deum, in quibus ſit veritas, & qui oderint avaritiam, & conſtitue ex eis tribunos, & centuriones, & quinquagenarios, & decanos, qui judicent Populum omni tempore Exod. 8. Verum tamen, qui Officiales eligunt, ſi greges, & armenta haberent, nemini eſt dubium, quod de bonis, & expertis cuſtodibus provideri curarent, & non inconſulto illorum cuſtodiam cuilibet paſſim concederent ob favores, & ſi major diligentia non adhibeatur in futurum in eligendo viros idoneos, & gubernandis populis expertos, brevi tempore timendum eſt, ut Regnicolæ Eccleſiaſticis populis non invideant, nec tutius per Eccleſiaſticum ſtatum, quam per Neap. Regnum reddatur commercium. Sed jam ad materiam redeo. Bajar.

(*g*) *Neque debet ab executione ſuperſederi*). Adde, † quod 13
idem tenet Guid. Pap. *deciſ.* 74. *n.* 1. & ibi *in fin.* dicit ab executione ſuperſederi non debere, etiam quod per Judicem appellationis inhibitum eſſet quem refert, & ſequitur Lanc. *in tract. de attent. poſt inhibit. ampli.* 12. *nu.* 3. *fol.* 417. Ego autem ſuperſederem propter reverentiam Judicis ad quem, ſi appareret, quod inhibitionem conceſſiſſet, non obſtante, quod condemnatus eſſet confeſſus, & convictus, idem tenuit Aufrer. *in dec. Thol.* 176. quem refert, & ſequitur Lancell. *in tract. de attent. ampl.* 4. *nu.* 14. *fol.* 215.

Item adde, quod in caſibus in quibus non admittitur appel- 14
latio, ſi reus appellaverit, & Judex admiſerit, appellationem ex ignorantia, vel ex voluntate, quod ſententiam ſuam amplius exequi non poterit, ſed tenetur cauſam ad Superiorem remittere. Gomeſ. *in tit. de debit. c.* 13. *n.* 32. *fol.* 382. ſed Boſſ. *in tit. de appell. n.* 26. dicit, quod veritas eſt in contrarium, quod Judex licet deferat appellationi in caſibus, in quibus prohibita ſit appellatio, non ligat ſibi manus, quia non potuit præjudicare reipublicæ.

Item † adde, quod confeſſus, & convictus non appellat, 15
etiam quod confeſſus eſſet metu tormentorum, & appellatio eſt rejicienda à Judice, qui ſententiam protulit, & etiam a Judice appellationis, ita plene tradit Did. *pract. q. c.* 33. *num.* 5. hic allegata.

Item † adde, quod de ſtylo Franciæ, ac ordinationibus Re- 16
giis, ubi non eſſet periculum in mora, Judex non debet procedere ad executionem, etiamſi appellatio eſſet injuſta, & rejicienda, ſed debet expectare, quod judex ad quem hoc pronunciet, & remittat ad ipſum faciendam, niſi eſſet Judex à quo in criminalibus non appellatur, ut in illis Præpoſitis Mareſcallorum, a quibus non appellatur, & illa non obſtante ad executionem procedunt, Boer. *deciſio.* 153. *n.* 6. *&* 7. Bajar. †

(*h*) *Aut eſt confeſſus tantum, & non convictus*) Confeſſus 16
ergo non dicitur † convictus, infra *q.* 96. *ver. & hæc quidem*, ubi dixit & eſt ratio, quia confeſſio non eſt probatio, ſed relevatio ab onere probandi. Marſil. *ſing.* 20. Dpogh.

Aut eſt confeſſus) Cart. *d. tract. de execut. ſent. n.* 70. Farin. *d. c. n.* 150. *& n.* 154. *& ſeqq.* Ros.

Aut eſt confeſſus tantum) Adde, † quod in ſtatu Eccleſiaſ- 17
tico fuit proviſum per Conſt. Marc. *in lib.* 6. *c.* 3. quod ſponte confeſſus crimen in judicio non poſſit appellare, & quid judex a quo, vel ad quem nullo modo appellationem admittere debeat.

Item † adde, quod confeſſio facta poſt appellationem interpoſi- 18
tam, ab interlocutoria de torquendo, appellationem non impedit, quia talis confeſſio videretur facta metu torturæ, ſi notificata fuiſſet reo interlocutoria torturæ, & ipſe appellaſſet. Franc. March. *dec. Delph.* 60. *n.* 9. *par.* 2. ſed hoc non ſervatur in practica, nam Rei torquentur non obſtante appellatione, niſi fuerit inhibitum & confeſſio eſſet valida, dummodo legitimis indiciis præcedentibus torti fuerint. Bajar.

(*i*) *Et licet*

Digitized by Google

(*i*) *Et licet aliqui.*] Farin. *d. cap.* 2. *nu.* 157. & 159.
Roſ.

(*k*) *Cauſam probabilem contra ſuam confeſſionem*]
Admittitur ergo quis ad probandum contra propriam
confeſſionem ex cauſa probabili, *ſup. q.* 55. *verſic. ſi.*
q. 64. *verſic. ſin autem*, ibi, *Nam etiam contra propriam*
confeſſionem, & *q.* 65. *verſic.* 1. *ad fi.* & dixi infra *hac*
eadem q. ad verſic. ceterum. Drogh.

(*l*) *Tenet appellatio*] Far. *d. c.* 1. *nu.* 9. *q.* 101. Cart.
ubi ſup. *num.* 75. ubi *nu.* 77. tractat, quid ſi ſit tantum
convictus, de quo ſup. *verſic. ſcias.* Roſ.

(*m*) *Vel delictum eſt notorium.*] Adde, quod ideo
ille, de quo ſupra *q.* 92. *verſ. ſcias tamen*, ibi confeſ-
ſus delictum fuit laqueo ſuſpenſus. Drogh.

(*n*) *Solet etiam dici.*] Farin. *d. c.* 1. *a.* 60. Roſ.

Solet etiam dici.] Adde, quod notorium poteſt eſſe
19 tripliciter, † videlicet, quo ad judices, & alios, quo
ad alios, & non quo ad judicem, & quo ad judicem,
& non quo ad alios, ut dicit gl. *in c. ſi. in verb. quo*
ad ſe ipſum, de cohabit. cler. & mulier. & gl. in 1. *con-*
20 *ſuluit in verb. notorio. ad appellat.* Et † in notorio
primo modo cepto non datur appellatio, at in aliis
notoriis juris ordo ſervari debet, ut dicit Mille. *in pract.*
in tract. notor. num. 32. & 39. & ita interpretandum eſ-
ſet ſtatutum, quod tollit appellationem in notoriis,
prout Carav. *in ritu* 158. *num.* 7. qui dicit, illum ri-
tum ita intelligi debere, per quem tollitur appellatio in
notoriis.

21 Item adde, † quod Milleus *in dicto loco* dicit noto-
rium eſſe triplex, facti, juris, & præſumptionis, ut
ipſe late, & pulchre exemplificat; & in quolibet no-
torio non admittitur appellatio eo modo, quo ipſe tra-
dit Baiar.

(*o*) *Ceterum in hoc ducatu.*] Far. *d. q.* 101. *c.* 1. *n.* 65.
69. & 97. neque etiam fiſcus, Far. *d. q.* 101. *c.* 1. *n.* 30.
34. & 35. Roſ.

22 *Ceterum in hoc ducatu*] Adde, † quod in ſtatu Ec-
cleſiaſtico quæcunque appellationes à ſententiis, & gra-
vaminibus in cauſis homicidiorum fuerunt ſublatæ per
Pium II. ut *in Bullario noviter impreſſo conſt.* 8. *fol.*
81. qua diſponitur etiam, quod Officiales non obſtante
inhibitione quacunque teneantur ſub pœna excommuni-
cationis ipſo facto ſine ulteriori ſententia declaratorius,
à qua niſi à Sum. Pon. abſolvi non poſſint, & eſſet
ſub pœna mille ducatorum, procedere ad executionem
ſententiarum: idem quoque fuit proviſum per Clem.
23 VII. *in conſt.* 6. *fol.* 289. & † eſt prohibitum, ut con-
demnati in contumaciam elapſo anno appellare poſſint,
vel quod infra annum capti fuerint, ſed ſententiæ con-
tra eos latæ omnino executioni ſunt demandandæ, ut
per Pium IV. in conſtit. 128. *in Bullar. fol.* 871. &
Pium V. conſt. 10. *fol.* 933. *conſtit.* 137. *fol.* 1133. fiſcus
24 † autem appellare non prohibetur, cum ad ſignaturam
cauſarum appellationum nomine Procuratoris fiſcalis à ſen-
tentia contra eum lata interpoſitarum rejicere, vel com-
mittere ſpectet, & fiſcus appellationem non proſequitur,
25 † ubi adſit inſtigator ſecretus, vel apertus, niſi data
prius cautione per eundem inſtigatorem de reficiendo
expenſas tam prioris, quam ulterioris inſtantiæ in even-
tum ſuccumbentiæ: ita proviſum fuit *per Pium IV.*
in conſt. 85. *verſic. cum ad ſignaturam*, & *ver. non pro-*
ſequatur, *in Bullario fol.* 779. & ſi per Pontificem fiſ-
co appellatio non permitteretur, appellare non poſſet,
26 nam quando † reis prohibetur appellatio, fiſco quoque
prohibita cenſetur, ut ſervetur æqualitas, ſecundum
Magon. *in deciſio. Lucen.* 58. *per totam*, & regulariter
27 de † jure communi fiſcus poteſt appellare, etiam a mino-
ritate pœnæ, Gramm. *in deciſio.* 14. *nu.* 2.

28 Item † adde, quod in ſtatu Eccleſiaſtico appellationes
in condemnationibus pecuniariis in cauſis criminalibus,
vel mixtis admittuntur, facto tamen actuali depoſito
ad favorem fiſci, ſi pars eſt dives, vel data cautione in
forma depoſiti, ſi eſt pauper, dummodo appellans non
ſit confeſſus, quia tunc Judex à quo, non obſtantibus
appellationibus, & inhibitionibus, ad executionem pœ-
næ procedere poteſt, *juxta formam conſt. Pii IV.* 128.
in Bullario noviter impreſſo, *fol.* 869. & *conſt.* 380. *Pii*
29 *V. fol.* 1182. & dictæ † appellationes. alioquin Judex à
quo ſententiam exequi debet, ut habetur *per conſt. Pii*
V. 143. *in ia Bull. folio* 1146.

Item adde, quod per totam Italiam communiter fuit
30 proviſum per ſtatuta terrarum, ut à ſententiis capitali-
bus non liceat appellare. Gramm. *vot.* 1. *num.* 8. Et †
in Regn. Neap. adeſt ritus incipiens, Item non appel-
latur, quod à ſententia lata contra homicidam non
appellatur, ſed ibi Carav. dicit, quod non ſervatur in
31 practica, † ſed ejus contrarium. Et ita ego vidi practi-
cari in illo Regno, & ita etiam in Francia admittuntur
omnes appellationes ſecundum jus commune: Rebuff.
in comment. conſt. Franc. in tract. de appell. c. 7. *gl.* 2. 32
ver. 2. *caſus*, *nu.* 12. *vol.* 3. In † Regno autem Neap.
fiſcus in cauſa criminali appellare non poſſit, *per ritum*
257. Item non appellat, & ibi per Carav. *in fi.* quali-
ter fiſcu gravato in Regno ſuccurratur, & de dicto
ritu, late per Franc. *in dec.* 148. Sed quando inquiſi-
tus appellat ex Regia Pragmatica ipſo jure per fiſcum
intelligitur facta adhæſio appellationi, ita ut ſententia
contra inquiſitum poſſit in pejus reformari: Item Franc.
in dec. 467. *numer.* 6. & *in dec.* 470. *numer.* 10. & 11.
ponit alios caſus, in quibus fiſco conceditur appella-
tio. vide etiam Franch. Marci *in dec.* 148. & Gramm.
deciſ. 14. ubi tenet, quod fiſcus de jure communi ap-
pellare poſſit, non autem de jure Regni & quod de ju-
re communi poſſit appellare, late per Gabr. *com. conc.*
lib. 7. *concluſ.* 14. ſed non † reſtituitur ſecundum Gui. 33
Pap. *dec.* 302. ubi tamen dicit, quod de ſtylo, & com-
muni obſervantia, contrarium obſervatur. Crem. *ſing.*
23. quod ſi Judex Nell. *in tract. de bann.* 2. *par.* 1.
temp. quæſt. 3. *ante fin.* Bertaz. *conſ.* 195. & 197. &
D. Odd. *in tract. de reſt. in integ. quæſt.* 3. *num.* 85. ut
tenet magis communem opin. eſſe, ut fiſcus in pœnali-
bus non reſtituatur, niſi detecta enormitate delicti, quia
tunc per Principem daretur reſtitutio contra reum ju-
dicatum, ne delictum remaneret impunitum, & hoc
ſecundum Boſſ. *in tit. de adverſ. rem jud. num.* 15. &
in tit. de ſupplicat. num. 9. & quare fiſcus in pœnis
non reſtituatur in integrum, ratio eſt, quia fiſcus habet
cauſam lucrativam, Vulpel. *conſil.* 41. *nu.* 3.

Item adde, quod ſtatuta, ſive conſtitutiones, quæ diſ- 34
ponunt, quod a ſententia lata in cauſa criminali non
poſſit appellari, querelari, nec de nullitate dici, nec
in integrum reſtitutio peti, vel alio juris remedio uti, ut
diſponit conſtitutio Mediolani, de qua loquitur D.
Clarus, quinque limitationes recipiunt, quas ponit Plo-
tus *in conſil.* 130. *numer.* 94. *inter conſil. crim. diverſ.*
Tom. 1.

Item † adde, quod admiſſio ad novas defenſiones fit 35
per Principem non ex mera gratia, ſed ex gratia juſtitiæ,
per text. *in l. diverſi ſras.* ſ. *ff. de pæn.* & *in l.* 1. §. *ſi quis ul-*
tro, ff. de q. & ita dicit Boſſ. *in tit. de rem. contra Bannum*,
nu. 3. quem refert, & ſequitur Plot. *in conſil.* 72. *n.* 37.
inter conſil. crim. vol. 2.

Item † adde, quod ſicut condemnatus reſtituitur ex 36
gratia Principis, ita etiam fiſcus lata ſententia abſol-
vente in criminali ex mera gratia Principis, (maxime
enormitate delicti concurrente,) reſtituitur, ut de novo
cauſa cognoſcatur; quod tamen fieri non poteſt per
Judicem, niſi ſententia abſolutoria lata fuiſſet interve-
niente dolo, vel fraude, vel prævaricatione, aut col-
luſione, quia tunc etiam à Judice poſſet reſtitui, juxta
tradita per Boſſ. *in tit. ſi adverſus rem Jud. reſt. poſtul.*
num. 9. *cum ſeq.* & ibi *num.* 16. dicit, † quod reſcrip- 37
tum concedens, ut iterum cauſa cognoſcatur, non va-
let, niſi derogetur ſententiæ, & dicatur, etiam quod
tranſivit in rem judicatam; & de iſta materia retrac-
tandi ſententiam vide Boſſ. *in tit. de ſupplic. adverſ.*
rem jud.

Item † adde, quod litteræ ad novas defenſiones non 38
ſolent concedi in pœnis pecuniariis per Senatum Me-
diolani. Boſſ. *in tit. de litter. Princip. num.* 2. ubi di-
cit, quod eſt iniquum, quia deberent concedi, ta-
men videtur, quod ſit de jure, quod non concedantur
quia in pœnis pecuniariis adeſt remedium appellationis,
& ſententia corporalis ſolo beneficio Principis venit
retractanda. Boſſ. *in tit. ſi adverſ. rem jud. reſt. poſt nu.*
8. ubi dicit, quod Bar. videtur tenere contrarium *in*
l. 1. §. *fi. ff. de quæſt.*

Item adde, † quod dictæ litteræ ad novas defen- 39
ſiones operantur etiam quo ad intereſſe tertii, ut puta,
ſi Judex aliquem condemnaverit in pœnam furcarum,
& ad reſtitutionem rerum ablatarum, quia ſi revoca-
ta fuerit ſententia, non tenebitur ad intereſſe. Boſſ. *in*
tit. de litte. Princip. num. 2.

Item † adde, quod in ſtatu Eccleſiaſtico adeſt motus 40
proprius Pii IV. *in Bullario novo fol.* 869. quo conce-
debatur bannitis, ut infra ſex menſes audiri poſſent,
& poſtea dictum tempus fuit prorogatum ad annum,
per mot. propr. Pii V. fol. 913. & per alium motum
propr. *fol.* 1139. fuit declaratum, ut banniti, & con-
tumaces audiantur, ſi ſponte comparuerint ad facien-
dum defenſiones, & ſi infra dictum tempus capti fue-
rint, quod ſententia, (dummodo legitima indicia præ-
ceſſerint,) exequi debeat, & dictus motus proprius,
(ut banniti infra annum audiantur) declaratur per

Hier. Gabr. *in conſil.* 171. *numer.* 16. *vol.* 1.

41 Item † adde, quod in Regno Neapoli. bujuſmodi litteræ ad novas defenſiones non conceduntur, quia forjudicatus non admittitur ad probandam innocentiam, per *conſt. Granas utilitas*, ubi Afflict. & Joan. Ant. de Nigr. *in c.* 155. *ſub rub. de forjudic.* n. 24.

Item adde, † quod ſi bannitus, ſive forjudicatus
42 fuiſſet admiſſus per Judicem ad defenſiones, ſententia ipſo jure deberet auditi. Jo. Ant. de Nigris *d. c.* 55. *in fin.* quod multu magis procedit in ſtatu Eccleſiaſtico, quia in motu proprio ſupra citato adeſt decretum irritans. Bajar.

(*p*) *Omnis appellatio, & nullitatis dictio.*] Hoc eſt magnum dictum, ſi eſt verum. At utique hoc utimur: faciunt quæ dixi ſupra *q.* 55. *verſic. Item poſſet*; licet tamen appellare quando Princeps nullis aliis præce-
42 * dentibus Indiciis reſcribit ſibi fore notum aliquem eſſe de crimine diffamatum, & propterea vigore talis reſcripti contra aliquem proceditur, jure enim ab omni actu ſucceſſivo licet appellare, cum obſtantibus ſtatutis, & Conſtitutionibus, de quibus hic; immo contradictio, & appoſitio tacta à parte habetur inſtar, & loco appellationis, vide, quæ dixi ſupra *ad quæſtionem* 64. *verſ. ſed nunquid.* Item ſi bannitus non fuit legitime citatus non obſtante tali ſtatuto omnis proceſſus erit nullus ex Boſſ. *tit. de cit.* n. 15. plures alias limitationes huic dicto traditas vide per Dec. *in c. At ſi Clerici* n. 20. *cum pluribus ſeqq. extr. de Jud.* Item ſi Inquiſitus confitetur contenta in Inquiſitione, & Proceſſu, ex quo proceſſu magis reſultat favor, & auxilium ad homicidium, quam mandatum non obſtante tali confeſſione non poterit puniri de mandato; Eſt enim tunc proceſſus ita nullus; at per Fel. *in cap. ſedet coll. mihi* 7. *de Reſcriptis, ex mente Ang. conſil.* 21. & ut ibi; vide quæ dixi ſupra *ad q.* 89. *in* 1. *additione in fine.* Ra-
43 tio eſt in promptu, quia confeſſio † in his, quæ ſunt
* Juris, præjudicare non poteſt, ut in ſimili arguit Crav. *conſil.* 29. *nu.* 2. *conſil.* 48. *n.* 7. *conſil.* 361. *nu.* 3. Et ideo licet in ſtatu noſtro Pallavicino extent ſtatuta, & ordines, quod à ſententiis criminalibus criminaliter latis non detur appellatio, tamen alias vidi contrarium ſervatum in terra noſtra Curtis *majoris* ſub q. Illuſtr. & Excellent. Domino Sfortia Pallavicino in perſonam cujuſdam Petri Antonii de Manziis, qui nulliter inquiſitus, & condemnatus *a* mag. quon. Domino Joſepho Baleſtrerio Prætore tunc Florentiolæ pro Illuſtr. & Excell. Fel. record. quon. Domina Julia Sfortia Pall. ſtante nullitate dictæ Inquiſitionis, & ſententiæ, & objecta dicta nullitate poſt carcerem, & retentionem ſeptem annorum fuit tandem liberatus, revocataque fuit ſententia, & nulla declarata de anno præterito 1582. Sic etiam quidam Joan. Stephanus Canturius de Cremona ob nullitatem proceſſus fuit liberatus ſub Illuſtr. tunc dictæ Civitatis Prætore, Domino Hieronymo Getardo, fuitque à Senatu graviter reprehenſus, ut in litteris Senatus d. Gerardo ſcriptis, cujus tenor talis eſt videlicet: Philippus Rex. Dilectiſſime noſter, Audita veſtra relatione de Joan. Stephanu Canturio, qui cum fuiſſet à Mayno gravatus de nece Pauli Scazzini ſponte comparuit, obtento prius ab Illuſtr. Locum tenente noſtro ſalvo conductu, ne aliis de cauſis moleſtaretur, & in tormentis examinatus nedum faſſus eſt dictam necem Scazzini; ſed etiam Camilli proprii fratris, ac Julii Oriani Brixienſis, Auditiſque ipſius Canturii defenſionibus, ac denique ejus Advocatis multa allegantibus contra Mayni gravamen, & Canturii confeſſionem, ac omnibus mature, diligenterque perpenſis, venimus in ſententiam præfatum Canturium rebus ſtantibus, ut ſtant, eſſe abſolvendum, & è carceribus dimittendum juxta tenorem dicti ſalvi conductus, proinde ſic exequamini. Die 13. Junii 1589. Eſt autem de jure communi, ut nullitas non attendatur pro confeſſo, Fel. *c. Eccleſia S. Mariæ coll.* 9. *de conſt.* Drogh.

(*q*) *Et talis conſtitutio, ſeu ſtatutum valet.*] Item
43 adde, † quod d. ſtatutum prohibens appellationem in criminalibus non habet locum in cauſa civili incidenti, & occaſionata ex cauſa criminali. Rim. *conſ.* 519. *vol.*
44 3. nec † habet locum in caſu mixto, ſecundum Alciat. *in conſil.* 12. *nu.* 6. *lib.* 7.

45 Item † adde, quod d. ſtatutum debet intelligi, quo ad ſententiam diffinitivam, ſecus quo ad interlocutoriam, vel ad aliud incidens. Alex. Jaſ. & alii *in rubr. ff. de re jud.* & Bene. de Plomb. *in l. etiam* §.
46 *abſente. ff. de monum. vindic.* niſi † ſtatutum, vel decretum diſponeret, quod a nulla ſententia criminali poſſit appellari, quia tunc etiam non poſſet appellari ab interlocutoria, *l. nil à procuratore*, *ubi gl. C. mand. l.* *Julian. de leg.* 3. *c. ſolitæ*, ubi Abb. *ult. notab. de majar. & obed.* & Auguſt. *conſ.* 6. *n.* 13.

Item † adde, quod non ligat foreoſes, Bertaz. *conſ.* 47
15. *nu.* 1.

Item † adde, quod non tollit appellationem, quan- 48
do conſtat de notoria injuſtitia, Bertaz. *conſil.* 14. *numer.* 14.

Item † adde, quod in locis, in quibus appellationes 49
in criminalibus admittuntur, facta dimembratione unius Civitatis ab aliquo Ducatu, & illam ſubmittendo alteri Præſidi, ſive Senatui, cauſæ appellationis illius Civitatis jam cœptæ debent finiri ab illo Senatu, ſive Præſide, ſub quo dicta Civitas ſubmiſſa fuit, Alb. Brun. *in conſil. feud.* 54. *incip. Omnipotentis Dei.*

Item † adde, quod quando in criminalibus appellatio 50
admittitur, pendente appellatione, per fiſcum, vel per reum detentum interpoſita a judice feudatarii, ſive Baronis ad Superiores judices, non debet reus amoveri *a* carceribus Baronis, feudatarii, ſecundum Guid. Pap. *dec.* 321. ſed contrarium tenet Ant. Sola *in conſt. Sabaud. in tit. de indiciis gl. unic. n.* 7. *fol.* 147. & ita vidi ſervari, & præſertim in Regno Neapol. quod ſæpe Regii judices mandant tranſmitti carceratos Baronum ad ſuos carceres appellatione pendente. Bajaro.

(*r*) *In practica recedendum.*] Cartar. *de execut. ſent. c.* 1. *n.* 261. *&* 261. Ros.

(*ſ*) *Quæro nunquid.*] Farin. *d. qu.* 101. *c.* 1. *numer.* 17. Ros.

(*t*) *Regulariter autem.*] Adde, † quod quando reus 51
confeſſus ſit crimen, & in confeſſione perſeveraverit, tertius non poterit appellare. Bal. poſt gl. *in l. illum fuſtium in fi. ff. de his qui not. infam.* Fel. *in c. cum ſuper in prin. & in c. quamvis, de re judic.* Fol. *in practic. crim. & ſi confitebuntur nu.* 71. & vide Fel. *locis præcitatis*, ubi ampliat, & limitat hanc regulam.

Item adde, † quod mulier. poterit pro tertio appel- 52
lare, ut per Cæph. *in conſil.* 63.

Item † adde, quod quando reus non ſe defenderet, 53
nec Procuratorem daret, cuilibet licet eum defendere, ut per Bart. *in d. l. non tantum.*

Item † adde, quod appellatione interpoſita à tertio 54
pendente, executio debet deferri etiam ipſo condemnato invito, ut per Franc. *in c. cum ſit Romana* §. *præterea in* 1. *notab. de appellat.* & Lancel. *in tractat. de attent. pag.* 2. *cap.* 12. *ampl.* 4. *numer.* 7. *& ſeqq. fol.* 115. Bajar.

(*u*) *Appellationem interponere.*] Quid ſi, periculum eſſet in mora, vide per pract. Carr. *pag.* 55. *n.* 89. ubi non admitti appellationem ait: & quod tunc poteſt judex facere convictum renunciare defenſionibus, & ipſum propter periculum decapitare & ſic accelerari executionem. Item quod judex poſſit accelerare executionem, vid. per eundem, §. *homic. ultima ſub nu.* 79.

(*x*) *ff. de appell.*] Far. *d. q.* 101. *c.* 1. *num.* 13. *&* 25. *&* 29. Ros.

(*y*) *Sed an etiam Clericus*] Far. *d. q.* 101. *& c.* 1. *nu.* 27. Ros.

(*z*) *Tantum in amputatione capitis, & in confiſcatione bonorum.*] Adde, quæ de confiſcatione dicta ſunt ſupr. *ad qu.* 44. *verſi. Dixi quod de jure q.* 51. *verſ. ſcias autem, ad med.* & materiam confiſcationis poſt mortem, ut hic dixit Marſ. Rub. *de fidejuſſ. nu.* 151. Drogh.

(*a*) *Alii vero dicunt*] Adde, † quod idem tenet 55
Marſ. *in reper. l. de uno quoque ff. de re jud. num.* 34. ubi dicit, quod Judex, qui tulit ſententiam, debet citari, quando tractatur de revocando ſuam ſententiam, & ita dicit Boer. *deciſi.* 159. *num.* 13. ubi dicit, hanc partem eſſe communem, quod judex eſt citandus, quando tractatur de pœna infligenda judici ratione ſententiæ latæ, vel de intereſſe, & expenſis parti læſæ ab ipſo ſolvendis, & ita etiam diſtinguit Apoſt. *ad dec. Tholoſ.* 177. *verſ. ſed an judex*, & de hoc vide etiam Gabriel. *concl.* 1. *lib.* 1. *tit. de citat. numer.* 86. & ubi multa accumulavi; vide etiam & Deci. *in conſi.* 143. *num.* 2. ubi dicit, quod quando Judex ex officio proceſſiſſet, & non ad inſtantiam partis, eſt citandus, quando agitur coram alio, & diverſo judice, & ſuperiore, vel ejus Procurator admitti debet; aliter proceſſus quo ad ipſum judicem erit nullus, & ſi proceſſiſſet ad inſtantiam partis, non debet citari; ſed ſi vult aſſiſtere cauſæ, admitti debet, quia omnino de aliquali ejus intereſſe agitur. Bajaro.

(*b*) *In cauſa appellationis*] Adde, quod communem etiam teſtatur Dec. *in c. cum ſpeciali*, §. *porro*, *poſt num.* 17. *de appellat.* qui declarat, *num.* 18. *&* 19. Et communem hanc habes *in collect. mea commun. opin. c. judex, n.* 1. Giac.

(*c*) *Prop-*

Digitized by Google

(*c*) *Propter fordas, vel injuſtitiam.*] Supra *quæſt.*
73. verſicul. Item judex quæſtion. 50. verſic. ſcias etiam.
Daoc.

56 (*d*) *Poteſt etiam dici de nullitate.*] Adde † quod in
ſtatu Eccleſiaſtico nullitates poſt annum opponi non poſ-
ſunt ad impediendam executionem ſententiæ contra
bannitos, per motus proprios Pii IV. & Pii V. de
quibus in Bullario *fol. 766. conſtitut.* 128. & *fol. 933.*
conſtit. 10. qui tamen † motus proprii non comprehen-
57 dunt nullitates ex defectu citationis juriſdictionis, ine-
ptæ inquiſitionis; ex foma alterius ſtatuti non ſervata,
ex notoria iniquitate, & injuſtitia, & alias nullitates,
ſecundum D. Chartarium *in tractat. de execut. ſentent.*
cap. fin. num. 186. *cum multis ſeq. & ſub num.* 223.
dicit, quod ſi aliqua ex prædictis cauſis, vel aliis ſen-
tentia vitio nullitatis ſubjaceret, poterit nullitas alle-
gari, tam ante annum, quam poſt, uſque ad triginta
annos, & ſi omnis ferè nullitas ſecundum eum elapſo
anno opponi poteſt, quem ſequitur D. Farin. *in quæſt.*
11. *ſub n.* 47. Ego autem arbitror (ſalva ejus pace) hoc
verum non eſſe, & moveor, quia motus proprii non ex-
cludunt ſimpliciter nullitates, ut ipſe præſupponit, nam
eo in caſu nempe nullitates ſupradictæ non eſſent com-
prehenſæ, ſed illas permittunt concedendo enim, ut
banniti infra annum poſſint facere defenſiones ſuas, con-
ſequenter concedunt; ut infra dictum tempus poſſint
etiam dicere de nullitate, quæ eſt mera defenſio, ut ait
Vant. *in tractat. de nullitat. in princip. numero* 7. quo
ſententiæ realiter, & perſonaliter executioni demanden-
tur, non obſtantibus quibuſcunque appellationibus, &
nullitatum dictionibus. Et quando ſtatutum diſponit,
quod poſt certum tempus non poſſit dici de nullitate,
elapſo dicto tempore nullitas amplius allegari non po-
teſt per viam agendi, nec excipiendi, aliàs præfixio
termini nihil operetur: ita tradit Paul. de Caſtrenſ. *in*
conſ. 288. *num.* 2. *vol.* 1. ubi dicit, quod licet ex hoc
ſententia non confirmetur, tamen quia claudit os volen-
ti dicere de nullitate, perinde eſt; ac ſi efficeretur vali-
da, & quod de hoc nunquam vidit dubitari, idem
tenet Alex. *conſil.* 105. *vol.* 1. & *conſ.* 225. *vol.* 6. at-
teſtando de veriori, etiam quod nullitas eſſet notoria,
& evidens ex inſpectione ſententiæ vel nullitas ex de-
fectu citationis, & dicit, quod quamvis ſtatutum reji-
ciens ſimpliciter nullitatem, non intelligatur tollere
dictas nullitates, tamen aliud eſſe debet, quando ſtatu-
tum in odium contumacis, & negligentis dicere de
nullitate infra tempus a ſtatuto præfixum excludit nulli-
tatis dictionem; ſibi enim imputet ille, qui ſua culpa
vel negligentia ſe excludit, & quod per hunc modum
omnis nullitas, & omnis defenſio naturalis denegari
poteſt ei, qui infra tempus permiſſum non dixit de
nullitate, ait etiam quod ſtatutum non dicit, quod poſ-
ſit Judex ſententiam ferre contra non citatum, & quod
talis ſententia valeat, ſeu quod non condemnatus, con-
demnatus, poſſit ſe defendere, ſed dicit, quod ſententia ta-
lis, ſi eſt nulla, debeat dici nulla infra tempus præfixum, &
quod ultra non audiatur, Calcan. *conſil.* 16. *car. pen. & ſeq.*
Gabr. *comm. concl. tit. de ſtatut. concl.* 3. *nu.* 14. *cum*
ſeq. qui ſimiliter de communi atteſtatur, Rolan. *conſil.*
83. *ſub nu.* 16. *vol.* 1. ubi multos accumulavit idem te-
nentes, affirmans ipſe quoque, quod per ſimile ſtatu-
tum omnes nullitates rejiciuntur, & ſequitur Plot. *conſ.*
63. *num.* 4. ubi dicit, quod ita etiam ſervatur de con-
ſuetudine, ultra quod eſt de jure.

Præterea, nullitas ex defectu juriſdictionis nedum ex
cauſa prædicta una cum aliis nullitatibus ſublata fuit,
ſed hoc capite etiam, quia in dictis motibus pro-
priis expreſſe tolluntur nullitates, ac etiam defenſio-
nes, ut per Gabriel *comm. concl. titul. de ſtat.*
concluſ. 3. *numer.* 2. & ita in terminis noſtris ex-
preſſe tenuit idem Chart. *in d. c. fin. numer.* 316.
non recordatus de eo, quod ſupra dixerat *numer.* 195.
quia admittendo hujuſmodi nullitatem juriſdictionis per
58 dictos motus proprios ſublatam fuiſſe, quæ eſt † ma-
jor quacunque nullitate, ut ait Vant. *in titul. quis*
poſſ. dicere de nullitate, num. 37. multo magis de aliis
nullitatibus idem admittere dicebat, nec dicatur, quod
propria nullitas etiam poſt terminum à ſtatuto præfixum
allegari poteſt per viam exceptionis, ſecundum Vant.
de nullitate in tit. quis poſſit dicere de nullit. num. 45.
& Ruin. *conſil.* 36. & 37. *vol.* 5. quia opinio contra-
ria eſt verior, ut atteſtatus Gabr. *comm. concl. tit. de*
except. concl. 4. *num.* 4. & 5. ubi etiam dicit, quod
nec mora purgari poteſt: idem atteſtatur *in d. titul. de*
ſtatutis concl. 3. *numer.* 18. ubi multos accumulavit i-
dem tenentes, quod brevitatis gratia non refero. Sed
dato, quod poſſet allegari, illud tamen procederet, u-
bicumque ſtatutum diſponeret per viam agendi, & non
excipiendi, † ut ſi diceret, quod ſuccumbens non poſ- 59
ſit appellare, vel nullam dicere, vel ſi ſubderet,
quod appellans, vel nullam dicens, deberet producere
libellum, & ſic per viam petitionis, & tunc videtur
dicendum, quod tale ſtatutum non includat nullitatem,
quando per viam exceptionis procedatur, ita declarat
Philip. Franc. *in capitula Illicito num.* 146. & 150. *de*
appell. dicens, quod in hac quæſtione verba ſtatutorum
diligentes ſunt attendenda. Nun autem ſumus in diſ-
poſitione, quæ utramque viam agendi, & excipiendi
reſpicit, nam auferendo defenſiones aufertur etiam nul-
litatis exceptio, cum excipere de nullitate ſit defende-
re. Alex. *d. conſil.* 225. *num.* 11. *vol.* 6. & exceptio
ſit defenſio *l.* 1. *de jur. & facti ignor.* Quod etiam com-
probatur, quia non ſolum prohibentur defenſiones poſt
annum, ſed ulterius procedendo diſponitur, quod per
lapſum temporis crimen efficiatur notorium, & ſenten-
tia in rem judicatam tranſitum feciſſe dicatur, quod eſſe
non poteſt, ſi exceptio nullitatis admitteretur. Quia † 60
ubi eſt nullitas, ibi res judicata adeſſe non poteſt, *l.* 4.
§. *condemnatum, ff. de re jud.* & ibi Doctor. nec re-
pugnat conſideratio ejuſdem Chart. *in d. cap. fin. nu.*
24. *verſic. adhuc tamen dicendum*, quamvis ex diſpoſitio-
ne motus proprii Pii IV, conſtitutum fuerit, quod ſi
poſt bannum banniti capti fuerint, Judex procedat ad
executionem ſententiæ in contumaciam latæ, tanquam
in rem judicatam tranſiverit, quod nihilominus poſt
eam liberam poteſtatem, quam Judicibus dediſſe vi-
debatur reſtringit, præcipiens eiſdem, ut procedant
ad condemnationum executionem, latarum tamen legiti-
mè, & ita quod Judices non debeant ad executionem
devenire, niſi prius cognito, an ſententiæ ſint nullæ,
vel alios patiantur defectus. Nam reſpondetur, † quod 61
illa dictio legitimè debet intelligi, ut fiat executio fa-
cta recognitione perſonæ, & nulla exiſtente cauſa, quæ
executionem impediret, ut ſi bannitus haberet ſalvum
conductum, vel gratiam, & de libro condemnationum
nondum eſſet cancellatus, vel quod fuiſſet toleratus,
vel adeſſet decretum gratioſum Principis generale,
vel quod bannitus factus eſſet furioſus, aut quod eſſet
mulier prægnans, & ſimilia; multi enim ſunt ca-
ſus, quibus impeditur executio ſententiæ etiam le-
gitime latæ, & in judicatum tranſactæ, ut per
Clar. 59. 97. & 98. Non autem quod Judex debeat
audire bannitos de nullitate dicentes, & alias ſuas de-
fenſiones proponentes, & de validitate ſententiarum
cognoſcere, nam ridiculoſum eſſet (& valde quidem)
dicere, quod Summus Pontifex diſponens, quod ban-
niti non poſſunt admitti ad faciendum defenſiones ſuas
niſi infra annum, quo termino elapſo, ſententiæ in con-
tumaciam latæ crimen notorium efficiant, & tanquam
in rem judicatam tranſiverint, executioni demanden-
tur, non obſtantibus quibuſcunque appellationibus,
& nullitatum dictionibus; ſtatim, & incontinenti ſe in
totum corrigere voluerit in eadem diſpoſitione, (quin-
imo in eadem Clauſula, in qua omnes nullitates tol-
lit,) & totam legem ſuam annullare, & abrogare, &
in eadem lege nunquam præſumitur correctio *l. pen.* &
ibi per Bal. *C. per quas perſo. notab. acq.* Namque ita
interpretando hunc motum proprium, eſſet redarguere
Pontificem de inconſtantia, varietate, & ignorantia.
Quibus omnibus ſic ſtantibus videtur concludendum,
quod in ſtatu Eccleſiaſtico banniti nullo modo poſſint
dicere de nullitate poſt annum ad impediendum execu-
tiones ſententiarum contra eos latarum; & credo, ni
fallor, quod prædicti Motus proprii alio modo intelli-
gi non poſſint, alias nihil operarentur, & in vanum illi
Pontifices eos dediſſent.

Item † adde, quod ſi extaret ſtatutum prohibens ſim- 62
pliciter ſine præfixione termini nullitatis dictionem,
non prohiberet omnes nullitates, & quas, late per Vant.
de nullit. in tit. quis poſſ. dice. de nullit' num. 32. *cum*
ſeq. per Boſſ. *in titul. de nullitat. adverſ. ſententiam,*
num. 8.

Item † adde, quod in Regno Neap. nullitates op- 63
poni poſſunt etiam contra ſententiam forjudicationis,
ut late per Affl. *in conſt. pœnam eorum*, & per Foller.
in practic. crimin. verſicul. forjudicentur, numer. 27.
Baiar.

(*a*) *Scias autem.*] Farin. *d. conſil.* 1. & *qu.* 101. *n.*
111. & *quæſt.* 103. *numer.* 309. *vol.* 4. Cartar. *tractat.*
de execut. ſent. in præfat. num. 54. & *c. fin. numr.* 105.
Ros.

64 *Sciat autem*] Adde, † quod ſi ſententia eſt nulla, reus non poterit puniri, ſed iterato eſt inquirendus, ſi indicia contra eum exiſtentia non fuiſſent purgata, ſecundum Bertaz. *conſil.* 462. *in princ. vol.* 2.

Adde, quod in pœnit, quæ revocari, ac retractari poſſint, tertia ſententia primis conformis (non obſtante nullitatis exceptione) executioni eſt demandanda, ita Cov. *pract. qu. cap.* 25. *num.* 3. Bajar.

65 (f) *Eſt etiam alius modus.*] Adde, quod † licet ſolus Princeps bannitum ad novas defenſiones admittere poſſit, tamen ſi à judice de facto, (parte, vel fiſco non opponente,) admitteretur, & abſolveretur, talis abſolutio eſſet valida, ita dicit Boſſ. *in tit. ſi adverſ. rem jud. n.* 28. per regulam taciturnitatis, quæ in judicialibus habetur, pro conſenſu, quem refert, & ſequitur Farin. *in qu.* 11. *n.* 68. *in fin.* de quo dicto valde dubitandum eſt quia eſt contra text. *in l.* 1. §. *ſi quis ultra, ff. de quaſt.* quo diſponitur, ut judex condemnatum in criminalibus non reſtituat, cum nec etiam pecuniariam ſententiam ſuam revocare poſſit ſed ſolus Princeps. Nec obſtat allegat. Boſſ. quia loquitur in civilibus, ſecus autem in criminalibus, ſecundum gl. *in d.* §. *ſi quis ultra in verſic. non poteſt in fin.* & multo magis in hoc caſu, ubi agitur de reſtituendo bannitum ad novas defenſiones, quia nedum lex prohibet, ut reſtituere non poſſit ſed ulterius procedendo dat formam, quod Judex Principi raſcribere debeat, cum ipſe duntaxat hanc reſtitutionem concedere valeat, per text. expreſſum *in l. de pœnis*; intelligendo tamen de reſtitutione, quæ conceditur ex gratia, à Principe, ut *in d.* §. *ſi quis ultra, & in d. l. divi fratres*, non autem de reſtitutione, quæ fit, ſi ſententia ex falſis inſtrumentis, vel teſtibus lata fuiſſet, quæ conceditur à Præſide, qui ſententiam tulit non ex gratia; ſed ex jure ſcripto ex clauſula generali, dummodo reſtitutio infra quadriennium petatur; ita diſtinguit Boſſ. *in tit. ſi ex falſ. inſtrum. vel teſt.* & ſi banniti per ſolam taciturnitatem abſque reſtitutione Principis abſolvi poſſent, nempe multi inſcio Principe poſt habitam pacem abſolverentur, & ridiculoſum eſſet dicere, quod taciturnitas partis operaretur illud, quod à Principe duntaxat fieri poteſt, & ideo caveant banniti à tali abſolutione, ne tanquam nulliter, & injuſte de banno cancellati, impune occidantur. Marſil. in ſing. 340. & Menoch. *de arbitr. jud. qu.* 90. *n.* 23.

66 Item † adde, quod in ſtatu Eccleſiaſtico Judices abſque alia Principis licentia poſſunt admittere bannitos ad novas defenſiones infra annum, ſi ſponte compareant, vigore *conſtit. Pii IV. & V.* ſecundum D. Farin. *in quæſt.* 11. *n.* 68. Sed ego dubito, hoc verum non eſſe, (ſalva ejus pace,) quia dictæ Conſtitutiones, ſeu motus proprii hoc non dicunt, expreſſe, nec tacite, ut ex eorum verbis, manifeſtè patet, quæ ſunt infraſcripta, videlicet *in conſtitutione* 146. *Pii IV.* ſtatuimus, quod ad contumaciam condemnati ad ſuas defenſiones faciendas admitti non poſſunt, niſi infra ſex menſes á die condemnationis, quo vero ad jam factas condemnationes à die publicationis præſentium computandas, nec alibi, quam in loco, ubi condemnatio ſecuta eſt, vel in Curia generali Provinciæ, ubi delictum fuerit commiſſum; & ſi ſecus fieri contingat, quæcunque abſolutiones deſuper obtinendæ, etiamſi vigore commiſſionis ſignaturæ noſtræ, nullius ſint roboris, vel momenti, ſed ad ipſarum condemnationum jam factarum executionem deveniri poſſit, & debeat. Verba autem Conſtitutionis, Pii V. non referam, quia ibi ſolum terminus ſex menſium prorogatur ad annum, ex iſtis verbis nihil aliud apparet, niſi quod prohibitum fuit, ut banniti poſt annum, ad novas defenſiones admitti poſſint, nulla fit mentio, prout requirebatur. Nam Judex ſententia ea lata non poteſt amplius ſe intromittere, niſi ex auctoritate Principis ſibi conceſſa, cum ejus juriſdictio ſit finita, *leg.* 1. §. *ſi quis ultra, ff. de quaſt. l. divi fratres, ff. de pœn. & l. poſteaquam de re judic.* & ita expreſſe tradit Boſſ. *in tit. de remed. de re judic.* & ita expreſſe tradit Boſſ. *in tit. de remed. juſt. cont. ſent. n.* 1. D. Farinac. *in d. qu.* 11. *n.* 12. & Chart. late *in tractat. de execut. ſent. cap.* 1. *numer.* 225. 273. & 452. & cum ſit de reſervatis Principi, quod ipſe ſolus bannitos ad novas defenſiones admittere poſſit juribus ſupra adductis, hoc non intelligitur conceſſum, niſi expreſſe dicatur Bart. *in l. ambitioſa ff. de decret. ab ordin. facient.* & ibi dicit, Decuriones Civitatum habentes arbitrium ſuper ſtatu Civitatis, non poſſe bannitos reſtituere, quia ſunt de reſervatis Principi, quæ in generali conceſſio. non ſunt comprehenſæ, niſi ſpecialiter dictum fuerit, & Pariſ. *de ſyndic. in titul. de Poteſt. Jud. numer.* 4. *verſicul. nec poſſunt*, tenet, quod Judex etiam, quod habeat liberum arbitrium in cauſis capitalibus, non poteſt reſtituere bannitum, dicens, quod hæc commitii non ſolent, ſequitur late Menoch. *de arbitrar. judic. quaſt.* 92. *per totum*, & iſta interpretatio, quam facit D. Farinacius admitti non poteſt, tum quia prædictarum legum fit correctio *l. præcipimus, C. de appellat.* & ibi Bartol. tum etiam quia non ſequitur, quod banniti non poſſunt admitti, niſi infra annum ad faciendum defenſiones ſuas; ergo Judex infra dictum tempus illos admittere poteſt. Nec obſtant verba *conſtit.* 129. *Pii V.* dum dicit, quod ſi banniti capti fuerint, per judices ad defenſiones faciendas, etiam infra dictum tempus, non admittantur. Ergo à contrario ſenſu, ſi capti non fuerint, & ſponte infra annum comparuerint, Judices illos admittere poterunt. Nam reſpondetur, quod argumentum à contrario ſenſu non valet, ubi fit legum correctio, Jaſon. & alii *in l.* 1. *de officio ejus, cui eſt mand. juriſdictio.* & ſi banniti hanc commoditatem conſequerentur. quod abſque licentia Principis admitterentur per Judices ad defenſiones, eſſet contra mentem, & diſpoſitionem dictarum conſtitutionum; cum expreſſe dicatur *in dicta conſtitutione* 129. quod dictæ litteræ bannitis in aliquo ſuffragari non debeant, ſi quidem conſtitut. prædictæ in odium bannitorum editæ fuerunt ad obviandum fraudibus eorum, ut in eis expreſſe dicitur, & etiam *in conſtit.* 129. *Pii V.* quia malitioſe differebant ad petendum reſtitutionem, ut ſe defendere poſſent, ſcientes quod talis reſtitutio ad probandum de innocentia denegari non poterat, quandocunque peteretur, cum ſit gratia juſtitiæ, quod denegari non debet, niſi indicia eſſent urgentia, ut per Rolan. *in conſ.* 60. *num.* 37. *vol.* 2. & D. Farin. *in d. qu.* 11. *num.* 65. & ideo fuit reſtrictum tempus perpetuum ad annum, ut poſtea ſpe deſtituti eſſent, & ut elapſo dicto tempore legitime, & juridice talis reſtitutio denegari poſſit, cum amplius non eſſet gratia juſtitiæ, ſed mera gratia: & ideo expreſſe dictum fuit, quod reſtitutio facta à ſignatura juſtitiæ poſt dictum tempus nullius ſit roboris, & momenti, ſed recurrendum eſt ad ſignaturam gratiæ, & ita fraudibus & malitiis bannitorum optime ad favorem juſtitiæ proviſum fuit. Fateor tamen, quod forſan interpretatio D. Far. procederet, ſi ita ſimpliciter diſpoſitum fuiſſet, quod banniti infra annum poſſent facere ſuas defenſiones, quia tunc alia admiſſio, ſive reſtitutio non requireretur, cum omnes à Summo Pontifice reſtituti fuiſſent, & ſic in conſequentiam videretur conceſſa auctoritas judicib. eos in ſuis defenſionibus audiendi, & liberandi ſine alia Principis licentia. Sed dictum fuit, quod infra annum admitti poſſint, adeo quod requiritur admiſſio: & licet non dicatur, à quo ſit facienda, non propterea hujuſmodi facultas judicibus conceditur, quæ non poteſt dici conceſſa, niſi ſpecialiter dictum fuerit, ſed remanet in diſpoſitione juris communis, cum ſit caſus omiſſus: & ſic dicta auctoritas remanet apud Pontificem, ad quem recurrendum eſt, vel ad ſignaturam juſtitiæ; ſive ad ſacram conſultam, & non ad judices, qui omni juriſdictione carent, cum jam functi ſint officio ſuo, ut ſupra dictum fuit: ſtantibus itaque prædictis videtur concludendum, quod nec etiam in ſtatu Eccleſiaſtico judices habent auctoritatem remittendi bannitos ad faciendum defenſiones ſuas infra annum, nec poſtea. Et ideo poſtquam dictæ conſtitutiones editæ fuerunt, ego ſemper vidi ſervari, quod Gubernatores, ſive judices ſine litteris ſacræ conſultæ, quibus cauſa committitur, bannitos non audiant, & conſulo judicibus ut ita faciant, ſi indignationem Summi Pontif. & ſacræ conſultæ incurrere nolunt: & banniti ſine dictis litteris à banno cancellati, judicio meo non ſunt tuti, tanquam à non habente auctoritatem cancellati, per ea, quæ dixi ſupra ad §. *homicidium in verſ. Item quæro.* Bajard.

(g) *Quando condemnatus*] Far. *tit. de inquiſ. qu.* 11. *vol.* 1. *n.* 65. & 66. Ros.

(h) *Talis autem admiſſio*] Adde, quod nec valent litteræ admiſſionis præſentatæ poſt decem dies, & quid ſervetur in ſic admiſſo *ſupra quaſt.* 44. *verſ. quæro quando, ibi ſed quidquid infra quæſtion.* 96. *verſicul ſed nunquid ad fin. ſupra quaſt.* 64. *verſic. ſed nunquid ad fin.* Drohn.

(i) *Vel per Senatum, qui repræſentat perſonam Principis*] Adde ſupra *qu.* 60. *verſ. Pariter etiam, ibi, veritas eſt, & verſicul. pen. quaſt.* 85. *Ulterius quæro, ibi, ſed hæc quidem concluſio, dixi ad qu.* 4. *verſic. quando vero, qu.* 63. *verſ. pen.* ibi Senatus enim judicat, & ibi vide concordantias; & dixi infra *ad quaſt.* 78. *verſic. quare ſi bona.* Drohn.

(k) *Regu-*

67 (k) *Regulariter autem Senatus*] Adde Rolon. *in* † *conſil. 60. num. 37. in fi. vol. 2.* ubi idem tenet, dicens, quod Principes dictas litteras concedere tenentur, niſi indicia eſſent urgentia.

68 Item † adde, quod dictæ litteræ non debent concedi, ſed denegari, ubi calumnioſe petuntur; & an calumnioſe petantur; apparet ex inſpectione proceſſus; ita inquit Boſſ. *in titul. de litteris Princip. nu. 3. in fin.* Bajar.

(l) *Hanc autem admiſſionem*] Quomodo vero probetur innocentia, eſt dictum Ciceronis de inventione *libr. 1. verſic. Ratiocinatio, de quo ſupra qu. 61. verſic. ſed hac quidem*: ſi quo die cædes Romæ facta eſt, ego eo die Athenis fui, intereſſe in cæde non potui; text. *in §. Item verborum in fin. Inſt. de inutilib. ſtipul. §. loca. Inſt. de verb. obl.* & habetur ſupra *qu. 12. verſic. Dixi etiam in princ.* Dixi autem innocentia etiam per torturam modo, quo ſupra *qu. 62. verſic. forma autem, ibi ſi vero non probat, infra qu. 98. verſic. ſed nunquid*: Modum autem, & cauſam, quando ſententia jam lata quis petit ſe admitti ad novas defenſiones; vide apud Marſil. ubi dixi *in margine rub. de fidejuſſ. ſub num. 380.* ad Fel. *in cap. ex litteris, coll. mihi 9. de reſcript.* eſt autem legitima cauſa, quando ex actis non conſtat de delicto, ut ibidem, ut contingit in Capello. Drog.

(m) *In hoc aut in Ducatu.*] Cartar. *de execut. c. 1. num. 72.* Ros.

(n) *Quod præſtit Marlianus*] Et de altero Doctore iſtius inclytæ familiæ ſupra *q. 64. verſic. quaro, an Doctores in fine*, & per Boſſ. *tit. de Principe ſub nu. 208.* Cur autem non petentibus admiſſio ad novas defenſiones concedatur, ut hic, vide Chart. *de execut. ſent. con. bannit. cap. 1. ſub num. 270.* alias enim ſæpe innocens moreretur judicum injuria, & odio inimicorum, ut ibid. Drog.

69 (o) *An autem admiſſus*,] Adde, † quod ſi bannitus non potuerit comparere propter diſcrimina viarum, vel aliud impedimentum juſtum, puta, quia fuit captus à pyratis, vel ab hoſtibus, vel quod erat carceratus, de jure non currit dilatio; ſed ei datur reſtitutio, & ſic admittitur ad probandas cauſas impedimenti. Innoc. Bal. & Fel. *in cap. 1. ultra tertium, col. 3. de teſtibus*, & Brun. *in tract. de conſtit. decret. in verb. confeſſio.* Bajar.

QUÆSTIO XCV.

De executione ſententiarum criminalium pecuniariarum.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Quæ ſit forma exequendi ſententias criminales pecuniarias.*
Et an condemnato detur dilatio ad ſolvendum, prout fit in cauſis civilibus, ibid.
2 *Et quid ſi reus non habeat modum ſolvendi, an luere debeat in corpus.*
3 *Et quid ſi non in fraudem legis deliquerit.*
Et an id ſervandum ſit etiam contra Officiales in eodem ſyndicatu, ibid.
4 *Et quid ſi pars, cui venit applicanda pars pœnæ pecuniaria, nolit conſentire, quod fiat commutatio in corporalem.*
5 *Et quid agendum, ſi condemnatus offerat cedere bonis.*
6 *Et quid ſi in ſolutione deficiat in uno nummo.*
7 *Et quid ſi reus ſit ſolvendo, malit tamen ſubire pœnam corporalem.*
8 *Judex an poſſit mulctam propter paupertatem remittere.*
9 *Quando pars pœnæ applicatur parti offenſa, & pars fiſco, an tota fiſco ſolvi debeat.*

Ex Additionibus.

1 *Fidejuſſor de repræſentando, ſi pœnam ſolverit ad bonorum publicationem, poteſt ſolutum recuperare à fiſco, qui reo principali ſucceſſit.*
2 *Fidejuſſor liberatur confiſcatis bonis principalis.*
3 *Fidejuſſio præſtita oretenus durat duobus menſibus, in ſcriptis, perpetuo.*
Judices qui ſint competentes executionum ſententiarum criminalium, an ordinarii, vel appellationum, remiſſive, ibid.
Judices qui ſint competentes executionum ſententiarum criminalium in Regno Neap. an Officiales Baronum, vel Regii, quando cauſa per viam appellationis ad Regia Tribunalia devolvuntur, remiſſ. ibid.
Sententia duæ, una contra & altera ad favorem fiſci, quæ ſit exequenda, remiſſ. ibid.
4 *Sententia contra principalem, an, & quando mandetur executioni contra fidejuſſores ſine novo proceſſu.*
5 *Fidejuſſionis indemnitas ut ait in eodem officio per modum ſequela.*
6 *Fidejuſſor ſolvens (non obſtante appellatione interpoſita per principalem) debet conſervari indemnis, ſi appellationem neſcierit.*
7 *Clericus fidejubens de judicatum ſolvendo coram laico, coram quo Judice ſit conveniendus.*
8 *Qui non habet in ære, luat in corpore.*
9 *Amplia etiam in muliere.*
10 *Et à quo Judice cauſa hæc ſit tractanda, civili, vel criminali.*
11 *Et in quibus perſonis hæc regula procedat.*
11 *Pœna corporalis quando ſubrogatur in defectum pecuniaria, eſt Judici arbitraria.*
13 *Clericus non habens in ære, luat in corpore.*
14 *Contumax in expenſis litis condemnatus non habens in ære debet puniri corporaliter.*
15 *Et quid ſi pars, cui pœna venit applicanda, non conſentiat mutationi pœnæ.*
Fidejuſſor de tuto carcere, vel de repræſentando, admittitur ad ceſſionem bonorum.
Sed melius eſſet pro bono publico contrarium decernere, ibidem.
16 *Mulcta propter paupertatem non commutatur in corporalem, ſed poteſt Judex illam remittere.*
17 *Compoſitio mulcta ſit ad arbitrium Judicis.*
18 *Judex non poteſt contumaci remittere expenſas, & intereſſe partis.*
19 *Mulcta propter paupertatem remiſſa non exigitur, ſi reus venerit ad pinguiorem fortunam.*
20 *Mulcta adjudicata parti non poteſt remitti.*
21 *Mulctis geminatis, una tantum ſolvetur.*
22 *Pœna dividenda inter fiſcum, & partem, an, & quando exigatur à fiſco in totum.*
*22 *Mulcta unde dicatur.*
23 *Fiſcus poteſt dividere rem ſibi applicatam cum alio, & illi alii datur electio.*
Et alienare rem communem invito ſocio, etiam quod minor pars ſit ipſius fiſci, ibid.
Fiſcus concurrens cum aliquo in pignore, poteſt alienare pignus, & anterioribus creditoribus ſatisfacere, & ibi reſiduum retinere, ibid.
Fiſcus poteſt alienare rem communem, etiam cum Eccleſia, ibid.
Etiam quod ſit dividua, ibid.
Non tamen quando habet ſolum uſumfructum ibid.
Fiſcus in alienatione rei communis debet prius interpellare conſortes, ibid.
Fiſcus non poteſt rem alienare non habita fide de pretio, & non præcedentibus ſubhaſtationibus, ibid.
24 *Pœna applicatur injuriato, quando ille deliquit, cui erat applicanda.*

25 *Condemnatio quomodo ſit facienda, quando pœna eſt applicanda pro parte fiſco, & pro alia accuſatori, remiſſ.*

27 *Fiſcus non poteſt impedire, quin ſolvatur pars pœnæ privato, cui debetur.*

Præſcripta parte pœnæ applicanda offenſo, præſcribitur etiam pars applicanda fiſco, ib.

1 QUæro, quæ ſit forma exequendi ſententias criminales? Reſpond. quod ſi quidem condemnatio eſt Pecuniaria, & reus in carceribus detentus, ſolet retineri, *(a)* donec ſolverit ipſam condemnationem, nec relaxatur, etiamſi offerat idoneam cautionem. Et adverte, quia licet in civilibus condemnatus in pecunia habeat terminum (*b*) quatuor menſium ad ſolvendum, ut dixi infra *libro proxim.* aliud tamen eſt in criminalibus: nam ille, qui eſt pro crimine condemnatus ad ſolvendam pœnam Pecuniariam, non habet hujuſmodi terminum quadrimeſtris ad ſolvendum. Et eſt communis opinio, ut ait Jaſ. *in l. debitoribus, nu.* 16. *& ſeq. ff. de re judic.* quem refert Boſſ. *in tit. de ſent. num.* 111. ſed compellitur ad ſolvendum ſtatim, vel intra modicum tempus arbitrio judicis. *(c)* Quandoque etiam, ſi dubitetur, an reus habeat modum ſolvendi, vel timeatur, ne bona ejus mobilia occultè alio transferantur, ſolet (fiſco inſtante) fieri apprehenſio bonorum condemnati. *(d)* Si vero reus condemnatus in pœnam Pecuniariam eſt extra carceres: (*e*) tunc ſi quidem in princip. proceſſus præſtitit fidejuſſorem de ſe conſignando, vocatur fidejuſſor, qui eum conſignet: & ubi ſit conſignatus, non dimittitur, donec ſolverit, ut ſupra dixi. Si vero præſtitit fidejuſſorem de judicato ſolvendo, vocatur fidejuſſor, ut ſolvat; & contra eum, ſi non ſolvit, conceditur executio. [*f*] Et ſcias, quod contra fidejuſſorem de judicato ſolvendo poteſt executio fieri ſine novo proceſſu, ita tenet Bartol. *in l. prima, numer.* 2. *ff. judicat. ſolvi*: & ita concludunt communiter DD. ut ait Cagnol. *in l. nemo alienæ. in fine, ff. de regul. jur.* Vide, quæ dixi ſupra *quæſt.* 46. *verſic. ubi vero, & ſeqq.* [*g*] Sin autem reus non ſit in carcere, neque ſub fidejuſſore, tunc ſecuta condemnatione ſtatim conceditur contra ejus perſonam, & contra ejus bona executio realis, & perſonalis, &c. Et ita hodie ſervatur, ut dicit Caravita *ſuper* 134. *ritu magnæ Curiæ, num.* 1. licet fortè (ſecundum eum) deberet obſervari odio traditus *l. à divo Pio, in venditione, ff. de re jud.*

2 Sed [*h*] quid ſi reus non habeat modum ſolvendi? Reſpond. quod hoc caſu ſervanda eſt regula, quod, [*i*] qui non habet in ære, luat in corpore. *l. fin. ff. de in jus vocan.* Et ita ſolet communiter dici, ut ait Bero. *in cap. cognoſcenter, n.* 42. *de conſtitut.* Et poterit judex, qui videt reum non eſſe ſolvendo, commutare pœnam Pecuniariam in corporalem. Et ita quotidie obſervatur. [*k*] Bene verum eſt, quod hæc commutatio in hoc Ducatu non fit niſi per Senatum. Et ideo fuit graviter reprehenſus quidam Prætor, qui fecit fuſtigari inconſulto Senatu [*l*] quendam Antonium Ravarium, qui non habebat modum ſolvendi pœnam Pecuniariam, in quam fuerat pro blaſphemia condemnatus, 29. Aug. 1559. P. N.

3 Et ſcias, quod licet aliqui dixerint, quod hæc regula locum non habet, niſi in eo, qui deliquit in fraudem legis, ſciens ſe non poſſe ſolvere pœnam Pecuniariam: communiter tamen Doctor. tenent contrarium, ſcilicet, quod indiſtinctè locum habeat, ſive deliquerit ea cogitatione, ſive non, ut atteſtatur Salyc. *in l. fi. poſt numer.* 4. *C. de ſepulcr. violat.* (*m*) Ex nota, quod hæc concluſio de rigore juris ſervanda eſſet etiam contra Officiales, qui condemnantur in ſyndicatu, ut ſcilicet ſi non poſſunt ſolvere pœnam Pecuniariam, in qua fuiſſent condemnati, punirentur pœna corporali: nihilominus de conſuetudine hoc non ſervatur contra ipſos; ſed ſolummodo tenentur in carceribus, donec ſolverint, ut dicit Bal. *in cap.* 1. §. *judices, n.* 2. *de pace juram. firm.* ubi etiam Apoſtil. atteſtatur, quod ita obſervat practica, & illum refert Paris Put. *de ſyndic. fol.* 300. *n.* 12. Amed. *de ſynd. n.* 160. & Apoſtil. ad Bart. *in l. ſi judex, in verbo, ſi Jude ff. de variis, & extraord. cogn.* & Jac. de S. Geor, *in l. ſi filiusfam. num.* 5. *ff. de judic. & in l. mancipia, nu.* 9. *C. de ſerv. fug.* *(n)* Ut plurimum tamen Officiales tam in principio officii, quam tempore ſyndicatus præſtant idoneos fidejuſſores, qui deinde compelluntur ad ſolvendas condemnationes contra eos ſecutas. Et ſic iſta quæſtio raro contingit in practica.

Sed *(o)* quæro, quid ſi pars, cui in totum, vel pro parte venit applicanda pœna Pecuniaria, nolit conſentire, quod iſte condemnatus, qui revera non eſt ſolvendo, poſſit luere in corpus? Reſpond. quod hoc caſu non debet judex aliquid decernere, ſed permittere, quod condemnatus ſtet in carceribus, & hæc eſt communis opin. ut dicit Boer. *deciſ.* 349. *poſt num.* 8. *colum.* 3. *verſic. ſecundo ſi is.* 4

Sed pone, quod iſte, qui eſt condemnatus ex delicto in pœnam Pecuniariam, (*p*) offerat cedere bonis: nunquid erit audiendus? Reſpond. quod non, ſed opus eſt, quod luat in corpore. Et ita tenent communiter Doctores, ut dicit Alb. *in* 2. *parte ſtatutorum, quæſt.* 196. Item quæro, an in pœnis? Hanc etiam dicit eſſe communem opi. Cæpol. *conſil. crimin.* 9. *verſ. & ex prædictis apparet*, quem refert Didac. *libr.* 2. *reſolut. cap.* 1. *num.* 8. Dec. *in l. ſi quis id quod nu.* 22. *ff. de juriſd. omn. judic.* (*q*) licet ſecus ſit in debitore ex contractu, ut dixi infra *libro* 4. §. *obligatio.* Regulariter enim in obligationibus deſcendentibus ex maleficio non poteſt quis uti beneficio ceſſionis bonorum. Et ita tenent communiter Doctor. ut atteſtatur Alb. *in rub. C. qui bon. ced. poſſ. n.* 14. *verſ. ultimo quæro.* 5

Quæro, (*r*) quid ſi iſte reus in ſolvenda pœna in uno nummo contumaciter deficiat, nunquid adhuc opus erit, ut luat in corpore? Reſpond. quod ſic, ita tenet Bal. *in d. l. fin. in ultimis verbis, C. de ſepul. viol.* & eſt communis opin. ut dicit Gomeſ. *in* §. *pœnales, numer.* 38. *Inſtitut. de actio.* ſubdens quod licet hæc opin. ſit dura, tamen quia communis, non eſt ab ea in judicando recedendum; & illum refert Boer. *in d. deciſ.* 349. *poſt num.* 8. *verſ. quinimo ſi talis*, & Vivius *lib. communium opin. in verbo, Cedere volens.* 6

Quæro etiam, quid ſi reus ſit ſolvendo, malit tamen ſubire pœnam corporalem, quam Pecuniariam, nunquid erit audiendus? (*ſ*) Reſpond. quod non, ſed cogendus eſt ſolvere pœnam Pecuniariam. Et eſt communis opin. ut dicit Dec. *in d. l. ſi quid id quod, nu.* 22. *& ſeq.* 7

Hæc *(t)* autem omnia locum habent in condemnatione Pecuniaria per ſententiam diffinitivam prolata: ſed *(u)* ſi eſſet mulcta fiſco debita, eo caſu non eſſet neceſſe propter paupertatem rei illam commutare in pœnam corporalem, ſed poſſet judex illam diminuere, & etiam remittere. Et hæc eſt commun. opin. ut atteſtatur Menchiaca *controverſ. illuſt. c.* 24. *nu.* 15. Et ita ſæpenumero per Senatum fieri vidi, & etiam Magiſtratus ſolet ſumptis informationibus de paupertate, mulctatos admittere ad compoſitionem, *(x)* quæ non ſit minor quarta parte totius mulctæ. 8

Solet *(y)* etiam quandoque in hoc propoſito dubitari, quando para pœnæ applicatur fiſco, & 9

pars

para delatori, vel notificandi, vel alteri privato, an debeat tota ſolvi fiſco, an autem cuique ſua pars? Tu dic. quod tota debet habere partem, debet ire ad fiſcum, & ſuam partem petere. Ita dicit Bart. *in l. ſi quis delatorem*, §. *Senatus*, *nu.* 2. *ff. de jure fiſci.* & ita de conſuetudine obſervatur, prout etiam ſe multoties practicaſſe atteſtatur Angel. *de maleficiis*, *in verbo*, *Dandis*, *& ſolvendis*, *num.* 1. & ita ſæpius concluſum fuit in Magiſtratu.

ADDITIONES.

Ad Quæſt. XCV.

(*a*) D*Onec ſolverit.*] Supra *q.* 64. *verſic. ibi vero*; & ibi ſeipſum allegat. Daogn.

(*b*) *Quatuor menſium ad ſolvendum.*] Hanc regulam cum ſex fallentiis vide per Soc. *mihi ſup. reg.* 498. Gracn.

(*c*) *Quandoque etiam.*] Adde ſupra *q.* 46. *verſic. ſed quomodo*, ubi dicitur de relatione rei ſub juratoria cautione; vide Marſ. *Rub. de fidejuſſ. num.* 349. *&* 362. Daoo.

1 (*d*) *Si vero reus condemnatus.*] Adde, † quod ſi fidejuſſor eum non conſignaverit, & pœnam fidejuſſionis fiſco ſolverit, quod fiſcus tenetur ſolvere d. fidejuſſuri d. pœnam, ſi bona rei fuerint publicata, etiam quod publicatio bonorum ipſo jure veniret imponenda.
2 Bec. *conſ.* 57. ſed † fidejuſſor confiſcatis bonis liberatur, *l. ſi debitor ff. de fidejuſſ.* Marſ. *in rub. de fidejuſſ. nu.* 346. ſi fiſcus vult habere hæreditatem banniti. Herc. *in tract. de cont. de non offend. c.* 23. *nu.* 13. & Cuman. *conſil.* 32. *nu.* 2.

Item adde, quod fidejuſſio præſtita in voce durat duobus menſibus, præſtita vero in ſcriptis durat perpetuo, *ut in l. pen. in C. de fidejuſſ.* Afflict. *in conſtit. ſi vaſallus n.* 24. *fol.* 182.

3 Adde, quinam ſint judices competentes executionum ſententiarum criminalium, an judices ordinarii, vel appellationum, late per Herc. *in l. a divo Pio §. ſententiam Romæ col.* 9. *verſ. ex prædictis ff. de re jud.* & in Regno Neap. an Officiales Baronum, vel Regii, quando cauſæ devolvuntur ad Regia tribunalia per viam appellationis, habetur per Vin. Fran. *in deciſio.* 510. *per totam.* Item adde, ſi duæ ſententiæ contrariæ, à duobus judicibus ordinariis fuerint latæ, quarum una ſit contra fiſcum, altera ad favorem, quænam ſit exequenda, habetur per Covar. *var. reſolut. lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 24. Batar.

(*e*) *Tunc ſiquidem.*] Quæ nunquam ceſſat niſi facta ſolutione Farin. *q.* 34. *nu.* 107. *vol.* 1. Ros.

(*f*) *Et ſciat quod contra fidejuſſorem.*] Adde, † quod ſententia lata contra principalem, non mandatur executioni abſque novo proceſſu contra fidejuſſores, qui pro aliquo inſtrumento fidejuſſiſſent; ſecus ſi apud acta ita promiſiſſent, quoniam tales dicuntur fidejuſſores contractus, & non judicii, ita late Bero. *in conſilio* 206. *nu.* 30. *vol.* 3. & Herc. *de caus. de non offend. c.* 29.

5 Item † adde, quod fidejuſſor pro ejus indemnitate, ſi ſolverit pœnam, poterit implorare officium judicis maleficiorum, ut ab eo indemnis conſervetur, quia id venit incidenter in eodem officio per modum ſequelæ. Bal. *in l. cum vendente C. ubi cauſæ fiſcales*, quem ſequitur Felyn. *in c. cum oporteat. col. fin. extra de accuſ. & deciſio. Lucen.* 92. *nu.* 32.

6 Item † adde, quod ſi fidejuſſor pro ſuo principali pœnam ſolverit, non obſtante appellatione interpoſita à principali, debet conſervari pro ejus indemnitate, ſi de appellatione notitiam non habuerit *d. deciſio. Lucen. conſil.* 92.

7 Item adde, † ſi Clericus fidejuſſionem fecerit de judicato ſolvendo coram judice laico, vel Eccleſiaſtico, an Judex laicus contra eum exequi poterit, Anchar. *in cap. ea quæ nu.* 26. *de reg. jur. in* 6. Batar.

(*g*) *Sin autem reus.*] Suarca *fol. mihi* 481. *b.* vide Gabr. *tit. de fidejuſſ. concl.* 1. *n.* 80. Gui. Pap. *q.* 26. Ros.

(*h*) *Sed quid ſi reus*] Vide Far. *tit. de delict. & pœn. vol.* 1. *q.* 26. *nu.* 1. *&* 3. ubi quid in nobili, & Clerico *n.* 12. *&* 13. Et an judex pœnam imponere poſſit corporalem, ſi pecuniariam non ſolverit *nu.* 12. *&* 14. & Clar. *ſup.* 93. *verſi. quæro nunquid.* Ros.

8 *Sed quid ſi reus*] Adde † videndum omnino ad hanc regulam, qui non habet in ære, luat in corpore, Marian. Socin. *in c. ad liberandam n.* 113. *de Judæis*, ubi latiſſime quomodo intelligatur, & ponit octo limitationes; vide etiam Farin. *in quæſtio.* 26. *per totum.*

Item † adde, hoc etiam procedere in muliere, quæ luet in corpore, ſi non poterit ſolvere pœnam pecuniariam, in quam fuerit condemnata, per tex. *in l. ſi quis id quod ff. de juriſdict. omn. judic.* & Foller. *in practic. crimin. in verb. notatos capiat de perſona nu.* 19. 9

Item † adde, quod ſi contingeret quod ſi aliquis eſſet puniendus aliqua pœna civili pecuniaria, & quia 10
propter impotentiam non poſſet ſolvere pecuniam, debet luere in corpus, licet ſi poſſet ſolvere, judicaretur à judice civili, tamen hoc caſu judicabitur à criminali, Capye. *deciſio.* 27. *n.* 19. & Franc. *in deciſio.* 348. *nu.* 5. *volum.* 1.

Item † adde, quod iſta regula habet locum in civilibus perſonis. Bar. *in l.* 1. *§. fin. ff. de pœn.* Salyc. *in l.* 11
& ſi ſeverior. C. de inſa. de quo per Alex. *in l. ſi quis id quod*, *ff. de juriſd. omn. jud. colum.* 1. & idem dicit Bal. in Doctore, & judice, qui male judicavit per imperitiam, *in rub. C. de pœn. jud. qui mal. judic.* Bologn. *in authent. habita nu.* 58. *C. ne fil. pro patr.* & Franc. *in deciſio.* 358. *circa fin. volum.* 2.

Item † adde, quod pœna corporalis loco pecuniariæ 12
erit arbitraria judici. Jaſ. *in d. l. ſi quis id quod nu.* 29. & Menoch. *de arbi. jud. lib.* 2. *caſ.* 447. ubi dicit hanc
mutationem pœnæ † habere locum etiam in Clerico, 13
dummodo fiat à ſuo Judice: & idem affirmat Boet.
dec. 349. *nu.* 11. & ibi Men. dicit, quod contumax † in
expenſis litis condemnatus, pœnam feret corporalem, 14
ſi non habet unde ſolvat. Et dicta regula habet etiam locum in emenda, & æſtimatione damni ipſo crimine, proximo illati. Covar. *var. reſol. lib.* 2. *c.* 1. hic allegato *ſub nu.* 8. levius tamen punitur per text. *in l. qui ædes ff. de incend. ruin. nauf.* Bajaa.

(*i*) *Qui non habet in ære, luat in corpore*] Adde ſtatutum noſtrum Pallavicinum *in crim. Rub. ſexta*; Menoch. *de arbit. judi. lib.* 1. *qu.* 80. *n.* 704. Daog.

Qui non habet in ære] Et erit tunc pœna arbitraria judici. vide Farin. *d. quæſt.* 26. *nu.* 17. de qua Peguera *deciſio* 5. late tractat. Ros.

(*k*) *Bene verum eſt*] Far. *d. q.* 26. *n.* 1. *in fin.* Ros.

(*l*) *Quendam Antonium Ravarium*] Et de iſto Antonio Ravario *ſup. q.* 95. *in fin.* ubi ſimiliter propter commutationem pœnæ reprehenſus eſt Prætor. Drogn.

(*m*) *Et nota*] Quid in Officiali in ſyndicatu condemnato. Far. *d. q.* 26. *n.* 16. Ros.

(*n*) *Ut plurimum tamen officialis*] Adde Marſ. *rubr. de fidejuſſ. nu.* 178. Drogn.

(*o*) *Sed quæro*] Far. *d. q.* 26. *nu.* 23. Ros.

Sed quæro] Adde, quod contrarium † decſum fuit per 15
ſacrum Conſ. Neap. ut atteſtatur Franc. *in dec.* 358. *n.* 4. ne condemnatus in carceribus marceſcat, & quod dicta regula procedat in pœna pecuniaria parti applicanda, dummodo ex delicto deſcendat, & etiam in pœna damnatorum, & injuriæ, ſive civiliter, ſive criminaliter agatur, late Lud. a Peguer. *deciſio.* 6. *per to.* Sed non poteſt commutari in corporalem, niſi actore conſentiente, in cujus manu eſt expectare debitorem ſuum, ſi ad pinguiorem fortunam devenerit, *ibid. numer.* 11.

Item † adde, quod pœna fidejuſſionis præſtita de 16
præſentando inquiſitum, vel carceratum, non comprehenditur, ſub regula prædicta, ſed fidejuſſor admitti debet ad ceſſionem bonorum, ut per Franc. *dec.* 507. *vol.* Sed forſan melius eſſet pro bono publico, quod pœna poſſet commutari in corporalem. Videmus enim quotidie, quod multi, qui habentur pro divitibus ſcienter non eſſe ſolvendo, vel quia eorum bona ſunt ære alieno gravata aut fideicommiſſis, vel dotium reſtitutioni obnoxia, aut ex alia cauſa, non curant decipere fiſcum fidejubendo pro reis carceratis de repræſentando, vel de tuto carcere, ut aufugere poſſint; quod utique non facerent, ſi aliqua pœna corporalis in defectum pecuniariæ ſubjiceretur, & ideo arbitror, quod Principes, ſi ſpeciali decreto providerent, benefacerent, videlicet quod fidejuſſores hujuſmodi, qui tempore fidejuſſionis non erant ſolvendo, mitterentur in exilium, vel ad triremes, juxta qualitatem perſonarum, donec ſolverent pœnam promiſſam, vel reum in fortiis Curiæ conſignarent, nam dicta fraus eſt cauſa fugæ, & quod delicta remaneant impunita, ut ſæpe habui in facto. Batard.

(*p*) *Offerat cedere bonis*] Far. *d. q.* 26. *n.* 4. *&* 70. Ros.

(*q*) *Licet ſecus ſit*] Far. *n.* 25. *&* 70. Ros.

(*r*) *Quæro quid ſi iſte reus*] Far. *d. q.* 26. *nu.* 9. *&* 10. Ros.

(*ſ*) *Reſp. quod non*] Sup. *q.* 85. *verſic. ſolet etiam ad ſi.* Drogn.

17 (*t*) *Hac aut m o nia.*] Adde, quod † immo iſta regula non procedit in mulcta, ut per Affliᴄt. *ſuper feud. in titu. quæ ſint regalia* §. *mult rum num.* 11. & quæ requirantur, ut quis mulctari poſſit, per Rolan. *in conſ.* 39. *nu.* 33. *vol.* 4. *& conſil.* 47. *num.* 45. *vol.* 3. Sed Rolan. in hoc, quod debeat citari perſonaliter, & quod banniri non poſſit, niſi ſit in vera contumacia, impugnatur per D. Clar. *ſup. q.* 31. *verſic. dictum eſt*, & in hac materia mulctæ vide Natt. *in conſ.* 594 *per totum*, & Bened. de Plot. *in conſil.* 3. *volum.* 2. *inter conſ. crimin. diverſ.* ubi latiſſimè, quibus ex cauſis executio mulctæ impediri poſſit: & quod compoſitio non ſit minor quarta parte, hoc non vidi ſervari in prac-
18 tica, ſed ſit † compoſitio arbitrio Judicis; ſæpe ſolet fieri ad rationem duorum, vel trium pro centenario; & aliquando ad totum remittitur facta obedientia, etiam ſine paupertate, & ita Peregr. *in tractat. de jure fiſci lib.* 4. *titu.* 8. *n.* 19. atteſtatur ſervari in ſtatu Ec-
19 cleſiaſtico, intellige de pœnis ſubſcripti præcepti, † advertendum eſt tamen, quod judex contumaci expenſas, damna, & intereſſe partis remittere non poteſt, Bero. *in c.* 1. *de ind. n.* 173.

20 Item † adde, quod mulcta ob paupertatem remiſſa non poteſt exigi, ſi ille ad pinguiorem fortunam pervenerit Boet. *in deciſio.* 349. *n.* 4.

21 Item † adde, quod mulcta per Judicem remitti nón poteſt, quando eſt applicata, ſive adjudicata parti, ut per Buer. *in deciſio.* 349. *n.* 3.

22 Item † etiam, quod mulctæ geminatæ, ſive multiplicatæ omnes non poſſunt exigi, ſed una tantum. Jafr. *deciſ.* 214. Baiar.

(*u*) *Sed ſi eſſet mulcta.*] Far. *tit. de pœn. vol.* 1. *qu.* 18. *nu.* 56. *& d. q.* 26. *nu.* 20. vi. Boſſ. *tit. de mulcta, nu.* 14. Roi.

(*x*) *Quæ non ſit minor quarta parte.*] Sup. *quæſt.* 85. *verſ. ad fin.* ubi habetur de tali compoſitione; & hic nota modum componendi, tu qui libenter componis aliter quam poemata, ut dixi *ad qu.* 86. de compoſitione, quæ non ſit minor 4. p. totius mulctæ, quæ & qualis ſit mulcta, & de modo mulctandi ſupr. *qu.* 44. *verſic. unum tamen, qu.* 31. *verſic. Item quæro*, & quomodo diſtinguatur inter pœnam, & mulctam, gl. *ad conſuet. Aurel. tit. de pœn. c.* 10. ubi habetur, quod pœna eſt pro delicto nominata, ſtricte autem mulcta eſt pœna extraordinaria, ut ibi. ego autem dico, quod
*22 hodie † mulcta dicitur ab emungendo, quia latrunculatores emungendo mulcent ſanguinem; *ſupra ad qu.* 86. *verſic. ſecundo infertur ad fin.* vide Menoch. *de arbit. jud. lib.* 1. *quæſt.* 74. *n.* 7. *cum ſeqq.* & quod mulcta ob paupertatem remitti ſoleat, dixit Marant. *in ſuo ſpec. par.* 6. *ſub tit. & demum fertur ſentent a ſub n.* 32. *fol.* 398. Boſſ. *tit. de mulctis n.* 14. Drogh.

23 (*y*) *Solet etiam, quandoque.*] Adde, † quod procedit quo ad pœnam legalem, non autem quo ad conventionalem, & ideo fiſcus abſque mandato ad totam pœnam etiam parti pro parte applicatam agit, ſed in pœna conventionali non agit abſque mandato partis ad totam, ſed tantummodo ad ſuam partem, ut plene tradit Bero. *in conſ.* 199. *n.* 3. *& conſil.* 206. *nu.* 40. *vol.* 3. & ſi pars, vel fiſcus partem ſuam noluerit, non propterea juri accreſcendi locus erit, ita Vulpell. *in tractat. de promiſ. de non offendend. quæſtio.* 105.

24 Item † adde, quod ſi res eſt applicanda fiſco, de qua alter habere deberet partem, & recipit diviſionem, fiſcus debet dividere, & dare electionem delatori, vel ſimili Bar. *in d.* §. *Senatus* & Socin. *in c p. qualiter, & quando, nu.* 1216. *de accuſat.* & nedum fiſcus poteſt rem communem dividere, ſed etiam alienare invito ſocio, licet habeat minimam partem rei, ut notat Fel. *in c. quæ in Eccleſiarum col.* 19. *de conſtit.* ubi etiam dicit, æquum eſſe, ut Princeps prius requirat conſortem, quam alium extraneum, & procedit ſpeciale etiam per alium contractum, puta locationis, & pignoris, licet ſit poſterior creditor in re, quia poterit alienare pignus, & ex pretio anterioribus creditoribus ſatisfacere, & reſiduum retinere, Bal. *in conſil.* 171. *volum.* 1. Decian. *conſil.* 235. *col.* 4. & Boſſ. *in tit. de fiſco, & privileg. eius num.* 39. & hoc privilegium etiam habet locum, ſi rem communem haberet cum Eccleſia, Joann. de Plat. & Rynus Engbiberius *l.* 1. *C. de vend. rer. fiſcal. lib.* 10. Idemque procedit in re obligata fiſco, & alteri privato, ut etiam fiſcus eam vendere poſſit. Bal. *in d. l.* 1. & Salic. *in l. multum C. com. rerum alien.* & hæc procedunt, quamvis res ſit dividua, gloſſ. *in d. l.* 1. & Joan. Plat. & hoc quando eſt utile fiſco, quod tuta res vendatur, ut per Bart. *in d. l.* 2. limitatur tamen iſtud privilegium, ſi fiſcus habet tantummodo uſumfructum, ſecundum Bal. *in d. l. multum*, & etiam non procedit, ſi fiſcus primo non interpellat ſocium. Ripa *in l. ſervo electione, & Labeo ff. de leg.* 1. & Jaſ. *in l. fin. nu.* 11. *C. de jure emphyt.* & fiſcus non poteſt alienare habita fide de pretio, ſed ſolum ſoluto pretio *l. ſi procurator.* §. *ff. de jure fiſci*, & niſi cum ſubhaſtatione legitime facta, *l.* 1. *C. de fide inſtrum.* & late Boſſ. *in d. tit. de fiſco, & privileg. ejus nu.* 37. *&* 38.

Item † adde, quod quando deliquit ille, cui debet ap- 25
plicari pars pœnæ, vel quod delinquenti conſentit, pœna debet applicari injuriam paſſo, ſecundum Affliᴄt. *ſuper feud. in tit. quæ ſint regalia*, §. *pœnarum*, *n.* 6. 26

Item † adde, quomodo ſit facienda condemnatio, quando pœna pro parte eſt applicanda fiſco, & pro parte accuſatori. Bar. *in l. Senatus*, §. *Senatus*, *ff. de jure fiſci.*

Item adde, quod ſi ille, qui tenetur ſolvere, ſolvit 27
partem ſuam privato, id eſt injuriato, liberatur, & hoc fiſcus impedire non poſſet, ita Bar. *in l.* 1. *juncta gl. C. de vend. rer. fiſcal. libr.* 10. quem ſequitur ibi Franc. de Plat. & Jacob. Rebuff.

Item adde, ſi pars, quæ applicatur parti offenſæ, præſcribitur, pars, quæ applicatur fiſco, ſimiliter præſcripta cenſetur, eſt text. *in l. ſi. ad fin. C. de iet, quia non Dominis manu.* Baiard.

QUÆSTIO XCVI.

De executione ſententiarum corporalium.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Sententia capitalis an ſtatim executioni mittenda ſit contra condemnatum, an autem expectandi ſint decem dies ad appellandum.*
2 *Et quid ſi reus ſit crimen confeſſus.*
3 *Bannitus, & condemnatus in contumaciam, ſi veniat in fortiam Officialis, an ſtatim ſit contra eum facienda executio condemnationis.*
4 *Et an eo caſu debeat judex prius inquirere de veritate criminis.*
5 *Et quid ſi bannitus velit contra bannum aliquam exceptionem proponere.*
6 *Et an poſſit judex exequi ſententiam contra bannitum, qui per vim ductus fuerit in ejus territorium.*
7 *Judex ſecularis, ad quem remittitur delinquens condemnatus à judice Eccleſiaſtico, an debeat ſtatim exequi, vel ſuper ipſo crimine de novo cognoſcere.*
8 *Et quid è converſo.*
9 *Judex territorii an poſſit exequi ſententiam criminalem latam per judicem alterius territorii.*
10 *Mortuo condemnato ante executionem, quid facere debet Judex.*
11 *Condemnatus ad mortem an poſſit teſtari.*

Ex Additionibus.

*1 *Sententiæ executio quo caſu differatur.*
1 *Sententiæ capitales an exequantur ante lapſum decem dierum.*
2 *Banniti in Regno Neap. non habentur pro mortuis, niſi fuerint forjudicati.*
3 *Bannitus punitur pœna banni, non obſtante, quod in ſententia ſit erratum in nomine appellativo.*
Error in nomine appellativo an noceat, ibid.
Et quid de errore cognovimus, ib.
4 *Bannitus in ſtatu Eccleſiaſtico captus infra annum, vel poſt, facta recognitione ducitur ad ſupplicium, non obſtantibus quibuſcunque appellationibus, & nullitatum appellationibus.*
5 *Quid autem executionem impediat.*
6 *Bannito eſt danda dilatio ad dicendum quicquid &c. & cauſam, quare bannum non debeat exequi.*
7 *Et quid in Regno Neap.*
8 *[illegible] ſi terminus non fuerit petitus.*

9 Et

9 *Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico.*
10 *Condemnatus in contumaciam in pœnam mortis pro crimine, pra quo talis pœna non debet imponi, non debet pœna mortis puniri, ſed tantum debita.*
11 *Bannitus ob contumaciam non tamen ex ſtatuto habitus pro confeſſo, poterit, quandocunque capiatur, ſuam innocentiam probare.*
12 *Bannitus an poſſit admitti elapſo termino ad probandum qualitates facti delicti, ex quibus appareat, illud ſibi licuiſſe.*
13 *Confeſſio ficta inducta à ſtatuto operatur circa ea, qua ſunt facti, non juris.*
14 *Judex laicus, cui fuit remiſſa cauſa ab Eccleſiaſtico, an teneatur ſtare ſententiæ illius, vel debeat cognoſcere de novo.*
15 *Et quid in cauſis hæreſis.*
16 *Bannitus ab uno loco ſtatus Eccleſiaſtici intelligitur bannitus ab omnibus Terris Romanæ Eccleſiæ.*
17 *Bannitus captus biennio poſt, non poteſt opponere nullitates, & inſtare; ut proceſſus exhibeatur ad oſtendendum de nullitate.*
18 *Executio an ſit facienda ex ſola productione ſententiæ.*

1 NUne de executione ſententiarum corporalium videamus: & in primis quæro, nunquid lata ſententia capitali contra aliquem, debeat ſtatim ejus executio fieri, an autem ſit differentia, donec lapſi ſint decem dies, quod eſt tempus à jure communi conceſſum (*a*) ad interponendam appellationem, ut dixi infra *libro proximo*? Reſp. quod eſt differenda executio, donec lapſum ſit tempus ad appellandum: ita tenet Bart. *in l. qui ultimo, in fi. ff. de pœnis.* Et ita communiter tenetur, ut dicit Paris de Put. *de ſyndic. fol.* 162. *poſt n.* 11. *verſ. & licet gl.* Hanc dicit eſſe communem opi. Felin. *in c. quærenti, n.* 4. 3. *de offic. deleg.* quem refert Didac. *pract. quæſt.* 23. *poſt n.* 4. *verſ. Sexta eſt omnino.* Boſſ. *in tit. de appell. n.* 4. Cardin. Alexan. *in cap. ſicut, colum. verſ. ſi vero,* 2. *qu.* 1. (*b*) Sed certè, quidquid ſit de jure, contrarium ſervatur de conſuetudine: nam ſententiæ capitales immediate (*c*) mittuntur executioni, non expectatis dictis decem diebus, ut atteſtatur ipſemet Bart. *in loco præallegato*, quem refert Auguſt. *de malef. in verb. Et ibi caput, n.* 25. & Marian. *in repet. c. qualiter, & quando, n.* 267. *de accuſat.* & (*d*) Caravita *ſuper ritu* 259. *magnæ curiæ, nu.* 3. & Diaz *reg.* 100. Abb. *in d. c. quærenti, nu.* 4. Gulielm. de Boned. *in* 1. *parte c. Raynutius, in verb. mortuo itaque* 1. *n.* 269. Paris Put. *in loco præalleg.* Foller. *in pract. crim. fol.* 350. *n.* 5. Et in ſpecie in patria Delphi. ita ſervari affirmat Guido Papæ *deciſ.* 74. *in fin.*

2 Et hæc quidem conſuetudo maxime locum haberet in eo, qui eſſet confeſſus delictum, de (*e*) quo etiam aliter liquebat: nam hoc caſu forte non erraret judex, qui ſententiam capitalem exequeretur intra tempus datum (*f*) ad appellandum, ut dicit Bald. *in l. obſervare, §. proficiſci, poſt n.* 9. *verſ.* 12. *quæritur, ff. de offic. proconſul.* ubi etiam ſubdit, quod ita ſervat conſuetudo, quem refert Aug. ad Ang. *de maleſic. in verb. Et ibi caput, n.* 26. & Amad. *de ſynd. poſt n.* 242. *verſ. Sic etiam*, Pariſ. Put. *de ſynd. fol.* 163. *n.* 16. Ego vero dicerem, quod in caſibus, in quibus judex tenetur deſerre appellationi in cauſis criminalibus, ſemper deberet differri executio; ubi vero non poſſet appellari, vel judex non tenetur appellationi deferre, crederem judicem non male facere, etiamſi non expectato lapſu temporis ad appellandum, ſententiam ſuam exequeretur. Sed in omnem caſum non puto recedendum à conſuetudine Provinciæ.

3 Quæro, (*g*) nunquid ſi bannitus, & condemnatus in contumaciam veniat in fortiam Officialis, qui condemnavit, debeat ſtatim ſententia contra eum lata executioni mandari? Reſpond. Aliqui dicunt, quod ſic. Et in hoc traditur forma, quam judex ſervare debet, ut ſcilicet faciat (*h*) bannitum recognoſcere bannum; & fateri ſe eſſe eum, qui in ipſo banno eſt nominatus: deinde ſententiam exequatur, ita dicit Bart. *in l. divus, nu.* 5. *ff. de cuſtod. reor.* ſubdens, ſe ita ſæpius practicaſſe, *& in l. inter ſtipulantem*, §. 1. *num.* 13. *de verb. oblig.* ubi dicit, quod boni aſſeſſores ita ſervant: quem refert Salicet. *in l. quicunque poſt num.* 2. *C. de requir. reis*, & Igneus *in l. lex Cornelia, num.* 61. *ff. ad Syll.* (*k*) Hanc etiam dicit eſſe communem practicam Angel. *in d. l. inter ſtipulantem*, §. 1. *num.* 4. prout illum refert Pract. Carrer. *fol.* 43. *num.* 64. Joan. Arnol. *commentario* 42. *& epiſ.* 87. ponam cauſam. Et dicit Gramm. ſive Bartolomæus Vinciguerra *ſuper conſtit. regni, fol.* 54. *num.* 8. quod ita practica ab antiquo introducta extitit. Et adde, quod ſi neget ſe eſſe illum, de quo in banno, (*l*) poterit judex illum torquere, ut confiteatur ſe eſſe perſonam deſcriptam in banno. Et hæc eſt communis practica, ut dicit Marſil. *ſing.* 72. *incip. per totam fere*, quem refert Rolan. *conſ.* 60. *num.* 27. *lib.* 7. Dicit etiam Nellus *de bannitis, in* 3. *parte* 1. *temporis, quæſt. ult.* quod rectores ſolent ex communi obſervantia facere etiam, ut bannitus confiteatur ſe delictum illud commiſiſſe: quam tamen practicam dicit eſſe plenam periculo, Boſſ. *in tit. Banniti quid amittant, num.* 18. licet dicat, quod Senatus aliquando (*m*) illam obſervat. Multi tamen tenent contrarium, quod ſcilicet deberent de jure: non obſtante banno, audiri: quinimo dicit Alber. *in l. eos, circa princip. ff. de cuſto. reorum*, quod deberent quaſi re integra audiri, licet de quadam prava conſuetudine civitatum ſtatim executioni mandentur. Et dicit Jaſ. *in d. l. inter ſtipulantem*, §. 1. *in fi.* quod hæc practica communiter reprobatur, & quod in hoc Bart. communiter damnatur. (*n*) Sed quidquid ſit de jure, ego ſemper vidi practicam Bartol. ab omnibus obſervari: & ideo putarem minime mutandum eſſe, &c. Vide in hoc propoſito, quæ dixi ſupra, *quæſt.* 84. *verſ. Eſt etiam.*

4 Sed nunquid debet judex, priuſquam talem ſententiam exequatur, inquirere veritatem criminis? Reſp. quod non, quia cum ex diſpoſitione ſtatutorum ille habitus ſit pro confeſſo, & convicto, (*a*) ſupinus eſſet judex, ſi eum admitteret ad novum proceſſum faciendum, aut ipſe ulterius inquireret. (*p*) Et ideo abſque ulla alia inquiſitione criminis debet fieri executio banni, & ſententiæ. (*q*) Et hæc eſt communis opinio, ut atteſtatur Anton. Gomeſ. *ſuper leg.* 76. *Tauri, n.* 13. Et ita etiam communiter ſervatur, ut dicit Imola *in l. is qui reus, circa prin. ff. de publ. jud.* in aliquib. tamen locis contrarium ſervatur, quia ſcilicet prius diſcutitur cauſa banni, ſive condemnationis. Et ita ſervatum ſemper fuiſſe in Parlamento Rothomagenſi atteſtatur Igneus *in l.* 3. *ſi maritus, nu.* 15. *ff. ad Syllan.* Reperio etiam, quod Boſſ. in tit. de confeſſis per torturam, *n.* 23. *& in tit. de requir. reis, poſt num.* 1. dicit, quod Senatus utitur alia practica, quia ſcilicet quando tales banniti veniunt ad manus juſtitiæ, ſi ex qualitate indiciorum res non ſit clara, non damnantur, ſed torquentur. (*r*) Sed certe ego nunquam hoc vidi obſervari, nec audivi ſervatum fuiſſe: nam niſi talis condemnatus petat ab ipſo Senatu ſe admitti ad novas defenſiones, ſemper ſententia contra eum lata executioni mittitur. Bene verum eſt, quod licet (*ſ*) poſt admiſſionem nihil probet, quod relevet: ſi tamen indicia contra eum exiſtentia fuiſſent valde debilia, non fit executio ſententiæ, ſed vel torquetur, vel commutatur pœna, & mitigatur. Et credendum eſt etiam Boſſium ita intellexiſſe, ut colligitur

ex

ex iis, quæ ipſemet dicit *in titulo de literis Principis, &c. circa fi.*

5 Sed (1) pone, quod bannitus velit opponere aliquam exceptionem contra bannum, nunquid erit audiendus? Reſp. quod de jure talis bannitus captus, licet ex forma ſtatuti habeatur pro confeſſo, & convicto, poteſt nihilominus per viam exceptionis impedire executionem, modo exceptio talis ſit, quæ ſi fuiſſet oppoſita à principio ante bannum, non fuiſſet compulſus judicium ſuſcipere: ita dicit Bart. *in l. non videtur, la* 1. *in fi. ff. de judic.* & eſt communis concluſio, ut dicit Rola. *in d. conſ.* 60. *num.* 30. *lib.* 2. Sed apud nos de conſuetudine, & ex ordinibus hujus Ducatus, nunquam auditur bannitus ad aliquid opponendum, niſi ſit à Principe, vel Senatu ad novas defenſiones admiſſus, ut dixi ſupra *quæſt.* 94. *verſ. eſt etiam alius.*

6 Sed quid ſi bannitus exiſtens extra territorium judicis bannientis, & per vim ductus fuerit in ejus territorium, nunquid ſententia poterit contra eum mitti executioni? Reſp. quod non, ſed debet priſtinæ libertati relaxari. Ita dicit Bald. *in Auth. item nulla communitas, circa fin. C. de Epiſc. & cleric.* & eſt approbata Doctorum ſententia, ut atteſtatur Roland. *conſ.* 60. *num.* 9. *lib.* 2. Quod quidem ego intelligo, ut procedat, quando ita per vim capitur; & ducitur à privatis: ſed ſi fuiſſet extra territorium judicis condemnantis captus à judice alterius territorii, & remiſſus ad judicem bannientem, credo, quod poſſet contra eum exequi ſententia. Licet enim judices diverſorum territoriorum, præſertim ſub diverſis Principibus exiſtentium, hodie ex conſuetudine non teneantur delinquentes, & bannitos inter ſe remittere, ut dixi ſupra *q.* 38. *verſ. ſed certe:* nihil tamen prohibet, quo minus talis remiſſio fieri poſſit. Et ideo non confidant banniti ſuper *conſ.* Rol. *ſupra allegato*, quia ego vidi plures bannitos ita captos, & remiſſos, ductos contra eorum voluntatem in territorium judicis bannientis decapitari, & ſuſpendi. Quinimo banniti ab hoc Ducatu, qui traditi fuerunt non à judice, ſed à carcerario loci Viarole agri Brixienſis Prætori Cremonæ, juſſi fuerunt illico ſuſpendi, 10. Jan. 1556. Et licet ſuperinde fuerit exclamatum per Venetos, quibus res aliter, quam ſe habebat, ſignificata fuerat: tamen re intellecta, acquieverunt.

7 Quæro (x) etiam, ſi judex Eccleſiaſticus aliquem condemnavit, deinde illum remiſit Curiæ ſeculari puniendum, nunquid debet judex ſecularis, cui facta eſt remiſſio, ſententiam ipſam ſtatim exequi, an autem ſuper ipſo crimine de novo cognoſcere? Reſp. quod regulariter non tenetur ſtare proceſſui facto coram judice Eccleſiaſtico, ſed debet ipſe de novo cognoſcere. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Felin. *in cap. at ſi clerici, in principio nu.* 14. *de judic.* quem refert Affl. *ſuper* 1. *parte conſtitut. regni, rubr.* 27. *num.* 32. & Curt. Jun. *in l. Magiſtratibus, num.* 4. *de juriſdictio. omn. judic.* Scias (y) tamen, quod hæc concluſio intelligenda eſt, ut procedat in illis criminibus, in quibus ſi reus fuiſſet laicus, potuiſſet judex ſecularis cognoſcere: ſecus autem ubicunque crimen, de quo agitur, eſt mere Eccleſiaſticum, & ſic tale, de quo judex laicus nullo modo cognoſcere poteſt. Et ideo ſi inquiſitor, aut alius judex Eccleſiaſticus condemnet aliquem tanquam hæreticum, deinde illum tradat judici ſeculari puniendum, non poterit judex ſecularis de illa condemnatione cognoſcere, cum crimen hæreſis ſit mere Eccleſiaſticum: ut dixi ſupra *hoc eo. lib. §. Hæreſis, verſic. Hoc crimen*, ſed debet ipſius inquiſitoris ſententiam exequi. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Cagnol. *in l. cum quædam puella, in princ. poſt num.* 33. *ff. de juriſdict. omnium jud.* Et licet Bart. *in d. l. magiſtratibus, num.* 4. tenuit contrarium, & hoc idem quaſi omnes Legiſtæ teneant pro communi, ut dicit Imola *in cap.* 1. *num.* 16. *de offic. ordin.* quem refert Pract. Carer. *fol.* 597. *num.* 63. & hanc dicit eſſe communem opin. Legiſtarum Menchiaca *in* 1. *parte de teſtam. §.* 6. *poſt nu.* 16. *verſic. denique*, & illam eſſe uſu receptam atteſtatur Practic. Jodoc. *cap.* 61. *nu.* 54. Nihilominus communis opin. præſertim Canoniſtarum videtur eſſe contra Bartol. & hanc communem appellat Berous *in cap. at ſi clerici, nu.* 79. *& ſequent. de jud.* Boſſ. *in tit. de hæret. num.* 35. Simancas *de hæret. c.* 36. *num.* 3. Refert tamen Igneus *in l.* 1. *cum Dominus, num.* 41. *ff. ad Sylla.* quod contrarium obſervari vidit per Senatum Mediolani tempore ſuo; & quod fuerunt abſolutæ quædam mulierculæ condemnatæ de hæreſi (z) ab Epiſcopo Parmenſi, & inquiſitore quas compertum fuit ſemper de fide recte ſenſiſſe: & refert idem etiam in Gallia contigiſſe. (a) Hodie tamen regnante Catholico Rege Philippo, ſemper vidi ſervari, ut lata ſententia de hæreſi contra aliquem per judices ſuos Eccleſiaſticos, ſtatim quod remittitur judici ſeculari, abſque alia cognitione traditur flammis comburendus, & ita juſſit Senatus exequi in cauſa cujuſdam Vincentii Gambæ, 2. Julii 1554. A. C. & alias ſæpe: quod & in Hiſpania, uſu receptum eſſe atteſtatur Simancas *in d. c.* 36. *num.* 3. Adde, quod neque etiam poteſt hoc caſu judex ſecularis pœnam pro hæreſis crimine (b) impoſitam commutare. Et eſt comm. opin. ut dicit Boſſ. *in tit. de hæret. num.* 37. Et ita ſemper vidi ſervari. Si vero eſſet crimen ſeculare, vel mixtum ſuper quo potuiſſet judex ſecularis cognoſcere, non tenetur ipſe judex ſecularis præſtare auxilium Epiſcopo, niſi fiat ſibi fides de proceſſu. Et hæc eſt comm. opin. ut dicit Alc. *in d. c.* 119. (c) *de offic. ordin.*

8 Quid autem dicendum ſit è converſo, ſi judex laicus remittat Clericum ad judicem Eccleſiaſticum, an teneatur judex ipſe Eccleſiaſticus ſtare proceſſui facto coram judice ſeculari remittente, dixi *ſupra qu.* 36. *verſic. Ultimo quæro.*

9 Item (d) quæro, nunquid judex unius territorii poſſit exequi ſententiam criminalem latam per judicem alterius territorii? Reſpond. Aliqui dicunt, quod non, niſi ad litteras illius judicis, qui ſententiam protulit. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Paul. de Caſtr. *in d. l. cum quædam puella, num.* 5. *ff. de juriſdict. omn. judic.* quem refert Sapia *ibi, poſt num.* 28. Vide quæ dixi *ſupra quæſt.* 54. (e) Sed hoc intellige, ut procedat, quando territoria ſunt (f) ſub diverſis Principibus: ſecus autem ſi ſint ſubdita eidem Principi; (g) nam eo caſu utique poteſt illam exequi non modo ad requiſitionem judicis, qui ſententiam protulit, ſed etiam à ſeipſo, ſi videat, quod executionem meretur. Et eſt communis opin. ut ait Boſſ. in *tit. de foro compet. nu.* 86. quæ mihi etiam placet. Intelligendo tamen, quod ſint etiam ſub eodem Præſide Provinciæ, non enim poteſt Officialis in hoc Ducatu exequi ſententiam latam per Officiales in Regno Neapolitano, (h) licet ambo ſint ſub eodem Principe: quia in omnibus & per omnia habentur tanquam regna, & dominia ſeparata.

10 Sed hic quæro, pone, quod reus, qui eſt de crimine confeſſus, vel convictus, vel etiam condemnatus, ante executionem moriatur, vel naturali facto, vel quia ſibi ipſi manus intulerit, quid debet judex hoc caſu facere? Dixi ſupra *q.* 51. *verſ. ſed incidenter.*

Sed

11 Sed (*i*) hic incidenter quæro, nunquid condemnatus ad mortem (*k*) poſſit teſtari? Dixi ſupra *l. 3. §. teſtam. q. 21.*

ADDITIONES

Ad Quæſt. XCIV.

(a) **A**D *interpretandum appellationem*] Vide hanc materiam apud Farin. *eod. tit. de inquiſit. vol. 1. q. 12.* Ros.

(*b*) *Sed certe quidquid ſit de jure*] Far. *q.* 110. *c.* 1. *nu.* 4. Ros.

(*c*) *Mittuntur executioni*] Sententia enim in cauſa criminali lata incontinenti eſt exequenda, *l. cum reis*,
*1 *C. de pœnis*, *& 2. q. 1. c. ſicut.* Fallit tamen, † ſi Princeps ex iracundia tuliſſet ſententiam : quo caſu per 30. dies expectari debet, & differri executio. *l. ſi vendicari, C. de pœnis, c. cum apud, 11. q. 3. & ibid. gl.* Item ubi ſententia eſſet lata contra mulierem prægnantem · quo caſu executio differtur, donec pepererit. *l. Imperator. ff. de ſtat. hom. & l. prægnantis, ff. de pœnis.* Item differtur executio propter inſigne aliquod artificium, vel excellens robur delinquentis, text. *in l. ad beſtias, ibi, ſed ſi ejus roboris, vel artificii, &c. ff. de pœn.* quem text. dicit ſingul. Jaſ. *in l. 2. verſ. item propter, ff. de legibus.* Guior.

1 (*d*) *Caravita ſuper ritu.*] Adverte, quod ibi Carav. dicit, quod talis conſuetudo ſervatur ubi eſt, & ubi non eſt, ſervatur jus commune, quod ſervatur in Regno. Baiar.

(*e*) *De quo etiam aliter liquebat*] Adde infr. *q. 98. verſic. ſi. ubi dixi, ſup. q. 49. verſi. Eſt igitur in princ. q. 54. verſi. ſed quid ſi exhibeatur in fine q. 55. verſic. Poteſt eſſe*, quibus locis ſatis videri poteſt ſolam confeſſionem non ſufficere ad condemnationem, aliis non concurrentibus : non enim ſufficiunt maria, & montes *d. q. 55. verſ. Quomodo autem*, & vide practicam poſt legitimam confeſſionem, quam poſui ſupra *q. 65. verſic. 1. ibi, ſed practica eſt* ; & ſcias in hoc propoſito, quod omnis confeſſus non dicitur convictus modo, quo ſupra *q. 65. verſ. 1. ibi, Qui eſt ſolummodo confeſſus*, & e converſo, convictus non dicitur confeſſus ; infra *hac eadem q. verſ. ſed nunquid & q. 64. verſ. ſcias etiam*, & de convicto condemnando *ſup. q. 62. in princip. ibi, ſi tamen Reus.* Drogh.

(*f*) *Ad appellandum*] Far. *ſup. nu.* 34. Ros.

(*g*) *Quæro nunquid*] Far. *tit. de inquiſit. vol. 1. q. 11. nu. 21. & ſeq.* Ros.

2 *Quæro nunquid*] Adde, quod † prædicta non procedunt in Regno Neap. nam jura, quæ loquuntur de bannitis, intelliguntur de illis, qui extra dictum Regnum banniuntur, & in Regno de forjudicatis, & non de bannitis in dicto Regno, ubi banniti non habentur pro mortuis, quia non condemnantur, ſed tantummodo forjudicati, quia ad mortem ſunt condemnati, per Conſtit. pœnam eorum, ita tradit Jo. Ant. de Nigr. *ſuper c. Regni in cap. 155. incip. ſive quis ſit bannitus ſub rubr. de forjudic.*

3 Item † adde, ſi in recognitione facienda de bannito reperiretur erratum fuiſſe in nomine appellativo, (nam dum dicendum erat in banno, ſive ſententia, Titius de Bononia fuit dictum de Parma, & ſic erravit in nomine patriæ, tamen conſtabat de corpore, & maleficio per eum commiſſo) per talem errorem non irritaretur bannum, ſed deberet decapitari, & ſententia exequi, ut per Ang. *in l. his verbis §. fin. ff. de hæred. inſtit.* quem refert, & ſequitur Barb. *in c. ſignificante, de reſcript.* & Marſ. *in ſing. 144. incip. errar in nomine appellativo*, & Arnon. *epiſt. 95.*

Item adde, ſi Judex formaverit inquiſitionem contra Petrum Joannis de Sancto Laurentio, & in illo oppido non erat Petrus Joannis, ſed Petrus Martini, vel duo Petri Joannis, & ſic fecerit citationes, & bannum dederit, bannum valebit, ſi conſtabit de corpore. Boſſ. *in tit. nullit. n. 8.*

4 Item † adde, quod in ſtatu Eccleſiaſtico ſtatim capto bannito poſt annum, facta recognitione ſententia exequi debet ſub pœna excommunicationis, non obſtantibus quibuſcunque appellationibus, & nullitatum dictionibus, & ſi infra annum captus fuerit, ſimiliter eſt ad executionem deveniendum dummodo legitimis præcedentibus indiciis condemnatus fuerit, ita diſponunt Motus proprii Pii IV. & Pii V. de quibus in *Bullario fol. 769. conſt. 128. fol. 933. conſt. 127.* eſt tamen † advertendum, quod executio legitime fieri debet, id eſt ſi non extaret aliquod legitimum impedimentum, quo impediretur executio, ut puta ſi bannitus haberet ſalvum conductum, vel gratiam, vel fuiſſet toleratus, vel adeſſet decretum gratioſum Principis generale ; vel quod factus eſſet furioſus, aut eſſet mulier prægnans, & ſimilia ; ut late poſui ſupra *in q. 94. ad verſ. poteſt etiam.* Baiar. 5

(*h*) *Bannitum recognoſcere bannum.*] Vulpel. *verſic.* 205. & Cart. *de execut. ſent. c. 2. n. 1. & 2. & n. 26. uſque 28. & c. ſi. n. 225.* Rot.

(*i*) *Bart. in l. Divus numer. 5. ff. de Reorum cuſt.*] Adde eundem Bart. *in l. Demonſtratia falſa num. 13. ff. de cond. & demonſtr.* faciunt, quæ dixi, ſup. *quæſt. 64. verſ. Veritas eſt*, ubi legitur modus procedendi contra confeſſum, & convictum. Drogh.

(*k*) *Hanc etiam*] Cartar. *in tract. de execut. ſent. c. 2. nu.* 230. Ros.

(*l*) *Poterit Judex.*] Cartar. *ſup. c. 2.* Ros.

(*m*) *Illam obſervat.*] Cart. ſup. *nu. 27. & 32.* Ros.

(*n*) *Sed quidquid ſit de jure*] Cartar. ſup. *num.* 273. Ros.

(*o*) *Supinus eſſet judex*] Far. *tit. de inquiſit. volum. 1. q. 11. nu. 3. in ſi.* Ros.

(p) *Et ideo abſque ulla, &c.*] Adde, † quod Salic. *in l. 1. C. de requir. reis* dicit, quod imo æquum, & juridicum eſt dare bannito dilationem ad probandum, & allegandum quicquid vult, cur executio banni fieri non debeat, quem ſequitur Natt. *conſ. 444. num. 9. volum. 2.* & Foller. *in pract. crim. in rubr. captis forjudicatis num. 2.* dicit, quod facta † recognitione forjudicati, Judex debet ei ſtatuere terminum brevem ad dicendum cauſam, quare contra eum exequi non debeat ſententia forjudicationis, eique providere de Advocato, & ratio eſt ſecundum eum, quia licet a ſententia forjudicationis non poſſit appellari, nec poſſit doceri de innocentia, poterit tamen dici de nullitate ſententiæ. 6 7

Ibique dicit etiam, quod † poſſet practicari, quod non detur talis terminus, niſi petatur, & niſi allegetur tale quid, in quo conveniat terminari datio, ſed tamen tutius eſſe, quod detur. Et † licet in ſtatu Eccleſiaſtico banniti poſt annum à die condemnationis non poſſint ſuas facere defenſiones, nec de nullitate dicere, & quod Judices teneantur ſtatim exequi ſententias ſub pœna excommunicationis & indignationis Sanctiſſimi per motus proprios Pii IV. & V. tamen ego ſemper practicavi, & practicari feci per Auditores meos criminales, quando banniti capti fuerunt etiam poſt annum, quod detur brevis terminus ad dicendum, quare ſententia contra eos lata non exequenda, juxta formam motuum propriorum, non ad hoc ut facerent defenſiones, & de nullitate dicerent, quæ facere non poterant, ſed quia multa impedimenta allegare potuiſſent, quæ executionem impediunt, ut dixi *in verſ. præcedenti*, & latius *in qu. 94. ad verſ. poteſt etiam.* 8 9

Item † adde, quod ſi quis fuerit bannitus, & condemnatus in contumaciam in pœnam mortis pro crimine, pro quo pœna mortis non imponatur, ut puta pro vulnere, & poſtea fuerit captus, illa ſententia non debet exequi, ſed debet puniri pœna ſtatuta pro illo delicto, quia plus non debet operari ficta confeſſio, quam vera. Corn. *conſ.* 194. licet in hac *volum. 3. verſic. non enim volum. 2.* ſi vero in judicio fuiſſet confeſſus, non poterat condemnari pœna mortis, ergo minime potuit condemnari in pœnam mortis ex ficta contumacia, ita tradit Joan. Anton. de Nigr. *ſuper c. Regni in cap. 155. ſub rubr. de forjudicatione*, ubi dicit, quod quidam imperitus judex contumacem pro vulnoſculo ad pœnam mortis condemnavit, de quo fuit deriſus, & non fuit executa ejus ſententia. Sed in ſtatu Eccleſiaſtico utique multi deciderentur, qui (neſcio quo ſpiritu ducti) pro quocunque levi delicto ſæpe ſolent dare bannum vitæ contumacibus, ut puta pro ſimplici allocutione, ſive ſalutatione bannitorum, vel vulnere cum pugione, vel gladio, & aliquando propter ſolam inobedientiam, & dum eram Gubernator Civitatis Aſculenæ, fuit captus quidam condemnatus ad pœnam furcarum, qui crure bovis inciderat : & ideo non eſt mirandum, ſi in dict. ſtato ſemper adeſt copia bannitorum, & ſuper hoc nulla ſit proviſio. Et ad hoc quod tenuit Niger *loco ſupra citato*, faciunt ea, quæ tradit Bart. *in conſ.* 107. 10

Item

11 Item † adde, quod bannitue non ex forma ſtatuti diſponentis contumacem baberi pro confeſſo ; ſed bannitus tanquam habitus à Judice propter ejus contumaciam, & fugam pro confeſſo, ſi captus fuerit, poterit ſuam Innocentiam probare, & adverſarius ſuus crimen, etiam ſi tempus cognitionis eſſet elapſum ; niſi fuga haberetur pro plena probatione, quia tunc non admittetur ad probandum innocentiam. Nell. *de bann. part.* 2. 2. *tem. qu.* 34. Balaro.

(*q*) *Et hæc eſt communis*] Cartar. *de exec. ſent. cap. fin. n.* 480. Ros.

(*r*) *Sed certe ego*] Cartar. *tract. de exec. ſent. c.* 1. *n.* 233. & *c. fi. n.* 135. Ros.

(*ſ*) *Licet poſt admiſſionem nihil probet*] Dixi de iſtis admiſſionibut, & quid tunc ſervetur ſup. *ad q.* 64. *verſ. ſed nunquid circa finem* : *q.* 44. *verſ. Quare quando ad fin.* vide Alciat. *tract. de præſumpt. regul.* 3. *præſumpt.* 22. *in fin.* ſed contrarium diait Chart. *de executione ſenten. con. ban. c. fi. ſub nu.* 135. quia videlicet cum adſint modica indicia Senatus etiam Reo non petente ipſum admittit ad novas defenſiones, quas dari tunc intelligo, cum mandatur non obſtante banno in contumaciam denuo Reum torqueri, Modicum aotem indicium tunc dicitur, cum de uno teſte tantum habetur in proceſſu etiam de viſu deponente, Cart. ubi ſupra *nu.* 134. Drogh.

(*t*) *Sed pone, quod bannitus*] Cartar. *de execut. ſent. c.* 1. *n.* 258. & 272. Far. *d. q.* 11. *n.* 45. Ros.

12 *Sed pone, quod bannitus.*] Adde † quod bannitus, & condemnatus elapſo termino, ut amplius audiri non poſſit, debet audiri, quando confitetur factum, ut puta homicidium, ſed dicit, ſibi licuiſſe quia interfectus erat bannitus : nam dicta confeſſio proveniens ea contumacia non debet plus operari, quam vera confeſſio. Sed ſi ante ſententiam cum paruiſſet, & confeſſus fuiſſet, allegando ſe facere potuiſſe contenta in inquiſitione, ſine dubio debebat audiri, dummodo probaret ſibi incumbentia, dicta exceptio d. confeſſionem non perimeret,
13 ſed exponeret, nam † ficta confeſſio inducta à ſtatuto videtur ſolum operari circa ea, quæ facti ſunt, non juris, ita concludit Caſtr. *in conſ.* 3. *nu.* 7. *cum ſeq. vol.* 3. & Bart. *in conſil.* 107. viſis omnibus, ubi tamen dicit, quod judex tenetur reſcribere Principi de dicta innocentia, ut eum reſtituat, quia ipſe non poteſt reſtituere, *l.* 1. §. *fin. de quæſt.* Baiar.

(*u*) *Ductus fuerit*] Cartar. *d. tract. de execut. c. fi. n.* 263. & *ſeq.* Dec. *in tract. crim. tom.* 2. *lib.* 1. *c.* 19. *n.* 19. Ros.

(*x*) *Quæra, etiam ſi judex*] Far. 4. *vol. prax. q.* 97. *caſu* 4. *n.* 102. & *ſeq.* Ros.

14 *Quæra, etiam ſi Judex*] Adde, † videndum Viv. *ſuper conſtit. Regn. in proœm. qu.* 26. *nu.* 50. obi plene, quando brachium ſeculare ſit Judici Eccleſiaſtico concedendum, de quo etiam babetur per Par. de Put. *in tract. de ſynd. in verſ. brachium*, & Feder. de Senis *in conſ.* 163. ſuper invocatione. Bataro.

(*y*) *Sciat tamen, quod*] De quib. *q.* 37. *fol.* 250. & de hoc vide ſupra *q.* 57. *verſ. ſed hic concurrit*, & *verſ. ſed quæra*, vide Rodolph. *in tract. de brachio ſeculari*, *n.* 40. Ros.

(*z*) *At Epiſcopo Parmenſi*] Ibidem facta, & lata fuit ſentantia contra me non minus iniqua, & erronea, & excuſatus fuit error modo, quo ſupra dixi *ad q.* 64. *ver. Antequam* ; & de errore notato in ſanctiſſima Inquiſitione ſub Bell. *conſ.* 78. *n.* 14. *in fi.* & ideo Inquiſitoret, non habent auctoritatem condemnandi abſque Epiſcopo, & cur boc eveniat, vide Menoch. *de arbit. jud. lib.* 2. *q.* 43. *n.* 31. qui interpretantur *Clementinam* 1. *de hæret.* & bic præter adducta per Clar. vide Dec. *in c. At ſi Clerici n.* 100. *de Jud.* Drog.

15 (*a*) *Hodie tamen*] Adde, videndum Fràn. Pegu. *ſchol.* 199. *ad* 3. *part. director. inquiſit.* ubi demonſtrat hanc opinionem veram eſſe ex Doctorum auctoritatibus, & ex conſtitutionibus Rom. Pontif. quibos boc definitum eſt, quod Judices ſeculares abſque remiſſione proceſſus exequantur ſententias latas ab Inquiſitoribus contra hæreticos, quas idem Peg. imprimis curavit inter Bullas Apoſtolicas pro Sanctiſſimo officio inquiſitionis poſt ſchol. & annot. *ad director. inquiſit. fol.* 57. 58. & 138. Batar.

(*b*) *Impoſitam commutare*] Vide ſupra, §. *hæreditas*, *fol.* 25. *verſic.* & *ſciat.* Ros.

(*c*) *De offic. ord.*] Cart. *tract. de exec. ſent. c. fi. n.* 6. & 7. Ros.

(*d*) *Item quæra nunquid*] Adde, quod in ſtatu Eccleſiaſtico adeſt *conſtit. March. in lib.* 4. *c.* 33. qua diſponitur, quod ſententiæ propter crimen homicidii citra quinquaginta milliaria poſſunt, & debent exequi, ſive ſint Capitales, ſive Pecoaniariæ. ; Sed per Bullam *Clem.* 7. de qua *in Bullario noviter impreſſo fol.* 291. fuit proviſum, quod bannitus † ab uno loco ſtatus *Eccleſiaſtici*, intelligatur bannitus ab omnibus Terris Romanæ Eccleſiæ, mediate, vel immediate ſubjectis ; & quod ab illo Judice puniri poſſit, vel remitti debeat ad locum condemnationis, quæ poſtea confirmata fuit, & innovata per Pium IV. & Pium V. ut in ſuis Bullis contra bannitos, & homicidas editis ; & ſi banniti ſtatus Eccleſiaſtici capti fuerint poſt annum à condemnationis ſententia contra eos exequi poterit abſque eo, quod acta, & proceſſus exhibeantur, quia elapſo dicto tempore banniti non poſſunt audiri in defenſionibus ſuis, nec ad dicendum de nullitate ſententiæ, ſed Judices ad executionem devenire teneantur ſub pœna excommunicationis, per motus proprios Pii IV. & V. ut late poſui *in q.* 94. *ad verſ. poteſt etiam dici.*

Item † adde, quod de jure communi ſi bannitus cap- 16
tus fuerit elapſo biennio à die condemnationis, à qua infra legitima tempora non fuerit appellatum, nec reclamatom, ſententia poteſt exequi ſine productione proceſſus, etiam quod bannitus dicat, de nullitate, & inſtet, ut acta, & proceſſus, exhibeantur, ut poſſit de nullitate oſtendere, ita Gram. *in deciſio* 24. *per totam*, & Gabr. *commun. concl. tit. de ſent. concl.* 4. *num.* 24. 21. & 22. ubi latiſſime, quando præſumatur pro ſententia, & præſertim quando fuit lata contra contumaces, tamen melius eſſet videre proceſſum. Batar.

(*e*) *Sed hoc intellige.*] Sic & Cartar. *de exec. ſent. numer.* 14. & *c.* 1. *numer.* 241. item & Farin. *ſup. nu.* 61. Ros.

(*f*) *Sub diverſis Principibus.*] *Sup. q.* 16. *verſic. An* 17
autem accuſatus ibi, Neque tenetur ſecundus Judex ; An autem condemnatio ſecuta in loco delicti faciat fidem in loco originis ſup. *q.* 54. *verſic. ſi.* caſu tamen, quod Officialis alterius territorii deberet exequi Capitalem ſententiam, non ſufficit videre ſententiam condemnatoriam tantum, ſed totut eſt videndus proceſſus, & conſiderandus modo, quo per Cart. *tract. de exeq. ſent. c. fin. præſertim à num.* 10. *cum ſeq.* ſic etiam totum produci debere proceſſum in ſententia non antiqua pro exequutione civili dixit Gram. *deciſ.* 24. *num.* 8. Drogu.

(*g*) *Nam ea caſu*] Adde, quod ſententia poterit exequi, etiam quod verba banni ſolum dicerent, quod fiat executio contra eum, ſi venerit ad Civitatem, puta Bononiæ, ut per Marſ. *in conſil.* 121. *ſub n.* 21.

Sed † advertendum eſt, quod erit neceſſe producere 18
proceſſum, cum non ſufficiat producere ſententiam, & bannum ſolum, quia non poteſt deveniri ad expeditionem ſine cauſæ cognitione, Clar. *ſup. q.* 64. *verſic. ſi.* & Far. *q.* 21. *ſub n.* 6. Batar.

(*h*) *Licet ambo ſint ſub eadem Principe.*] Dixi de ſtatuto Pallavicino reſpectu ſtatus Parmæ, *ſup. ad q.* 78. *verſic. ſed pone, ibi*, & *idea in Italia*, & *ea. q. verſic. ſucceſſive quæro*, *q.* 57. *verſic. ſed quære ad med.* induc à ſimili, ut ibi, vide etiam quæ in tali propoſito dixi ad *qu.* 71. *verſic. Quæra modo circa princip.* An autem Judex Neapolis poſſit citari Mediolani, vel è contra ? Quod ſic, dixit Boſſ. *tit. de citationib. nu.* 26. Sed ego neſcio rationem differentiæ inter hunc, & illum caſum ; Vide ſupr. *q.* 21. *verſic. ſed hæc omnia* : vide ſucceſſive per Fulv. Pavian. *Tract. de prob. lib.* 1. *c.* 27. *num.* 64. *cum ſeq.* Drog.

(*i*) *Sed hic incidenter quæro.*] Far. *q.* 102. *inſpect.* 2. 4. *vol. n.* 111. Ros.

(*k*) *Poſſit teſtari*] Adde text. *in l. ejus, ff. de Teſtam.* Imo nec etiam ad pias cauſas, vel pro anima de Jure teſtari poſſe videtur, Jo. And. *addit. ad ſpecul. Tit. de Inſtr. edit.* Gloſſ. *de conſuetud. Turon. Tit. des ſucceſſion. de bens roturiet, art.* 11. *col. pen. ſupra q.* 46. *verſic. Plerumque.* Ang. Aret. *in* §. *ejus qui, num.* 4. *Inſtit. quibus non eſt permiſſum facere teſtamentum.* Drog.

Poſſit teſtari.] Breviter dic non poſſe, niſi eſſet impoſita pœna inſolita, ut quia faciat veneno occidi, vel projici de feneſtra : vide per Ludovic. Caret. *in pract. crim.* §. *homicidium l'ultimo, poſt nu.* 36. Giach.

QUÆS-

QUÆSTIO XCVII.

Ex quibus cauſis executio ſententiæ capitalis ſit differenda.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Ex quibus cauſis executio ſententiarum capitalium ſit differenda.*
Et quid ſi compareat aliquis, qui dicat condemnatum eſſe ſibi obligatum ad aliquam rationem reddendam, ibid.
2 *Et quid ſi reus condemnatus alium de aliquo crimine accuſaverit.*
3 *Et quid ſi reus eſſet decapitandus ex mandato Principis, quod judici videretur injuſtum.*
4 *Et quid ſi reus nolit peccata ſua confiteri.*
5 *Et quid in muliere prægnante.*
6 *Et quid ſi executio incidat in diem feriatam.*
7 *Regulariter non eſſe differendam executionem ſententiarum capitalium.*

Ex Additionibus.

1 *Condemnatus ad exulandum poteſt à creditoribus refirmari in carcere. ſi ante ſententiam fuerit dictum.*
2 *Condemnatus de aliquo crimine toleratur, quouſque finitur judicium accuſationis per eum contra aliquem inſtitutum.*
3 *Mulier prægnans non punitur corporaliter, nec relegatur*, ibid.
Etiam, quod eſſet prægnans ex adulterio, ibid.
Etiam, quod in carcere malitioſe concepiſſet, ibidem.
4 *Et quid obſervandum ſi poſt partum.*
5 *Et an poſſit examinari.*
6 *Et quomodo probetur prægnans, remiſſ.*
7 *Item differtur executio ſententiæ abſciſſionis manus poſt partum, donec nutrix fuerit reperta.*
8 *Executio ſententiæ Criminalis an fiat diebus feſtivis.*
9 *Feriæ unde dictæ.*
10 *Papa poteſt imponere pœnam mortis.*

1 VIdeamus (*a*) nunc, an ſint aliqui caſus, in quibus debeat ex aliqua cauſa (*b*) ſententiæ capitalis executio differri. Et in primis reperio Cyn. *in l. 1. in ſecundo notab. C. de bon. proſcrip.* tenuiſſe, quod ſi poſt condemnationem capitalem contra aliquem ſecutam compareat aliquis tertius, & dicat reum condemnatum ſibi eſſe obligatum ad reddendam rationem alicujus mercaturæ, vel negotiationis, vel hujuſmodi, (*c*) eo caſu differri debet executio, donec reddita eſſet ratio: quod etiam affirmat Cæpoll. *caut.* 5. Sed certe hæc cautela parum prodeſſet: nam quicquid ſit de jure, contrarium ſervatur de conſuetudine, quia ſ. non expectata hujuſmodi redditione rationis, ſententiæ capitales executioni mittuntur, Et ita ſervari atteſtantur Scribentes *in d. l. 1.* & in ſpecie Ang. & Imola, prout illos refert Ang. *de maleſ. in verbo, Et ibi caput n.* 31. & Paris Put. *de ſynd. f.* 556. *c.* 2 *n.* 1. & Pract. Car. *fol.* 552. *n.* 82. Idem fatetur Cæpoll. *in d. caut.* 5. & Carav. *ſuper ritu magnæ curiæ* 259. *poſt num.* 5. licet dicat, quod ideo non ſervatur de conſuetudine, quia non petitur, Jaſ. *in l. ſervus, in prin. num.* 3. *ff. de lega.* 1. Ego vero dicerem non eſſe denegandam brevem dilationem, puta bidui, vel tridui, ut appareret illam non peti in fraudem differendæ, aut vitandæ executionis, nec ſubeſſet timor, quod condemnatus poſſet de carceribus evadere, aut alterius ſcandali, modo ille tertius non potuiſſet prius petere talem rationem ſibi reddi, atque ex eo quod non redderetur, pati poſſet aliquod præjudicium irreparabile, nemo enim ex aliena culpa damnum pati debet.

2 Eſt (*e*) etiam differenda executio ſententiæ capitalis, quando reus, contra quem lata eſt ſententia, alium de aliquo crimine (*f*) accuſavit, donec judicium accuſationis ab eo cœptæ perficiatur. Et ita tenent communiter omnes, ut dicunt Imol. *in l. is qui reus, n.* 24. *ff. de publ. jud.* & Ang. *in ea. l. is qui reus, n.* 17. *in fin.* Sed hoc credo, quod difficile eſſet obtinere in practica, præſertim ſi eſſet ſuſpicio, quod (*g*) in fraudem fuiſſet inſtituta talis accuſatio.

3 Item eſt differenda executio, quando Officialis, cui à Principe juſſum eſt, ut faceret aliquem decapitari, aut ſuſpendi. videret (*h*) illud mandatum Principis eſſe injuſtum; nam deberet illius executionem differre, & Principi reſcribere. Et ita communiter tenetur, ut dicit Carer. *in pract. crim. f.* 223. *n.* 110. de quo vide quæ dixi ſupra *qu.* 60. *verſ. ſolet dubitari.*

4 Sed (*i*) pone, quod reus decapitandus, aut furcis ſuſpendendus, aut aliter morti tradendus nolit pœnitere, nec peccata ſua confiteri. nunquid propterea erit differenda executio ipſius ſententiæ capitalis? Reſpond. Aliqui dicunt, quod omnino debet ſuperſederi pro ſalute ejus animæ, donec pœniteat, & peccata ſua confiteatur: quod quidem omni ſtudio judex curare tenetur, ut eſt tex. *in l. archigerontes, C. de Epiſcop aud.* Et dicit Chaſſan. *ſuper conſuet. Burg. fol.* 56. *n.* 125. quod in hoc nemo facit dubium, licet ſubdat, quod contrarium vidit obſervari. Ego putarem bonum eſſe ſuperſedere ab executione per aliquod ſpatium temporis. ubi non eſſet periculum in mora; cum ſalus unius animæ, pro qua Chriſtus mortuus eſt, videatur ceteris omnibus rebus anteponenda: Ita tamen, ut propter talem dilationem non differretur in alium diem executio. Et interea judex adhibitis etiam viris religioſis, & Deum timentibus debet illum hortari ad pœnitentiam. Ceterum non auderem conſulere judicibus inferioribus, ut ultra illud tempus inconſulto Principe executionem differrent. Multa enim poſſent interea contingere, & Reipubl. damnoſa, & judicibus ipſis periculoſa, ut aliquando in facto experientia docuit. Scias etiam, quod licet Princeps, aut Senatus judici reſcribat, ut aliquem reum incontinenti, aut nulla interjecta mora morti tradat, debet tamen ſemper judex illi concedere competens ſpatium temporis, ſi ſua peccata velit Sacerdoti confiteri: & qui id negaret, malefaceret, & Deum, & proximum graviter offenderet.

5 Differtur (k) etiam ne ſumatur ſupplicium de muliere (*l*) prægnante, ut eſt tex. *in l. prægnantis, ff. de pœnis* & ita juſſit ſervari Senatus in quadam Urſina Melata capitaliter condemnata, quam mandavit cuſtodiri, donec pareret, 28 Jul. 1548. P. N. Et hoc locum habet non ſolum in pœna ultimi ſupplicii, ſed etiam in quacunque alia pœna corporali. Et ideo quædam Maria Agaiota, quæ fuerat condemnata in fuſtigatione, cum reperta eſſet gravida fuit juſſu Senatus in pace dimiſſa, 6. Aprilis 1554. P. N.

Quæro etiam, an ſi incidat aliquis dies feriatus ſit facienda executio corporalis? Reſp. quod (*m*) de jure communi non eſt facienda aliqua executio, neque

etiam in diebus feriatis in utilitatem hominum, ut videtur text. *in l. ſi feriatis, ff. de feriis, & in l. cuſtodias, ff. de publ. jud.* Conſuctudo tamen aliter obtinuit: nam diebus feriatis in utilitatem hominum indiſtinctè fiunt executiones criminalium ſententiarum, etiam capitalium. Et in hoc nemo dubitat. Diebus autem feriatis in honorem Dei, vel ſanctorum. & qui pro feſtis ſervantur, quia ſcilicet ceſſatur ab operibus manualibus in toto populo ego nunquam vidi exequi ſententiam aliquam criminalem, in qua imponatur pœna ſanguinis. & certe licet non eſſet peccatum, eſt tamen horrendum, & miſerabile ſpectaculum, & à quo propter Dei reverentiam eſt omnino abſtinendum, prout etiam dicunt omnes Doct. *in c. 1. de feriis*, teſte Ang. ad Aug. *de maleſic. in verbo. Inchoata facta poſt* n. 12. Levis tamen caſtigatio quandoque permittitur etiam in die feriato. Et refert Pract. Millei, *f. 34. n. 34.* quod ita vidit practicari Tholoſæ per quendam Regis Locum tenentem qui in die Paſchatis latronem, qui crumenam abſciderat, cæſum virgis in exilium miſit. Quandoque etiam in enormiſſimis delictis ſolet fieri etiam in diebus feriatis capitalis executio. juxta tex. *in l. pen. C. de feriis*. Et ita ſervari de facto atteſtatur Marcus *deciſ. 409. n. 2.* Apud nos tamen ſemper vidi executionem (*n*) in alium diem non feriatum differri. Et ita ſervant judices Deum timentes. Vide quæ dixi ſupra *qu. 50. verſic. Pariter etiam, & qu. 64. verſ. Quæro an tortura.*

6 Regulariter (*o*) autem non debent judices differre executionem (*p*) ſententiæ capitalis. Et dicit Angel. *in l. cum reus, in fi. C. de pœnis*, quod vidit quoſdam aſſeſſores gratificantes in differendo executionem pœnæ ut criminoſi gratiam habere poſſint: ſed malefaciunt: (*q*) quia Amicus Dei eſt, qui interficit inimicos Dei. Vide quæ dixi ſupra, *qu. 49 verſ. ſcias etiam.*

ADDITIONES

Ad Quæſt. XCVII.

1 (*a*) V*ideamus*) Adde † ut per Menoch. *de arbit. judic. q. 98.* vide etiam Peguer. *in q. crim. c. 22.* ubi refert decitum fuiſſe, quod condemnatio ad exulandum eſt differenda, & ſuſpendenda ſi ante condemnationem fuerat recommendatus pro debitis civilib. Bajard.

(*b*) *Sententiæ capitalis executio differri*) Adde quid de aliis ſententiis, vide per Jac. Menoch. *de arb. jud. lib. 1. q. 98.* Giach.

(*c*) *Eo caſu*) Cart. *de execut. ſent. c. fin. n. 427.* Ros.

(*d*) *Non potuiſſe, &c.*) Hæc fuit limitatio Bald. quam retulit Carer. *poſt d. n. 82.* vide ibid. Guiot.

2 (*e*) *Eſt etiam differenda*) Caſum hunc in practica vide notatum in perſonam Perpennæ, ut habetur ex Appiano Alex. *Civil. bel. lib. 1.* per hæc verba videlicet Intercipientes itaq; illum quidam ex Equitibus ad Pompeium attrahebant calumniis ſuorum agitatum, veluti Sertorii Domiorum acclamante quoq; ſe multa Pompeio dicturum fore ex his, quæ ſeditioſe Romæ gerebantur. Id autem, ſeu vere diceret, ſive ut ſalvus duceretur ad eum fingeret priuſquam ad conceptum ejus acceſſiſſet, Pompeii juſſu interemptus eſt, veriti fortaſſe, ne quid inexpectatum ederet, alteriuſve mali principium gigneret in Urbe, quod perſapienter Pompeius viſus eſt egiſſe ſummamq; illi poſtremo laudem, & gloriam attulit. Vide tamen, quæ dixi ſup. *ad q. 60. verſ. ſolet dubitari.* Drogh.

Eſt etiam differenda) Cartar. *d. c. fi. n. 428.* Ros.

Eſt etiam differenda) Adde † videndum Capy. *in dec. 25. n. 4.* Bajard.

3 (*f*) *Accuſavit*) Puta, ſi teſtes, atque producentem accuſaſſet de falſo, nam tunc ſuperſedetur; quoniam ſi teſtes convincerentur de falſo, ex conſequentia appareret de innocentia condemnati, ut per Carer. *pract. crim. § hom. ult. ſub n. 90.* ubi tamen limitat, niſi adſint alii teſtes numero opportuno. Giach.

(*g*) *In fraudem fuiſſet instituta*) Ut poſt relatos per Carrer. ubi ſupra; & per Capyc. *dec. 45. numer. 4.* quem vide, quoniam in illa dec. alias poſuit limitationes, quas non tranſcribo. Giach.

(*h*) *Illud mandatum*) Cartar. *de execut. ſent. c. fi. num. 333.* Ros.

(*i*) *Sed pone, quod reus*) Cartar. *d. c. fi. n. 229.* Ros.

(*k*) *Differtur etiam.* De hoc Cartar. *de exec. ſent. c. fi. n. 425.* Ros.

Differtur etiam) Adde † quod nedum non ſumitur ſuppli-
cium, de muliere prægnante in quacunq; pœna corporali, ſed 4
nec in pœna relegationis, ſi veriſimiliter cauſetur aliquod
periculum in partu, quia mulier ſit debilis, non ſolita
ner facere, etiam quod eſſet prægnans ex adulterio, & in car-
cere concepiſſet malitioſe, ut evitaret pœnam. Gomeſ. *de de-
lict. to. 3. c. 13. n. 36.* & Jo. de Anan. *in c. intell. n. 7. de his, qui fil. oc-
cidunt*, & per Gom. *loco præcitato* habetur † quod executio ſen-
tentiæ ſtatim poſt partum debet fieri, ſi fuerit condemnata ad 5
mortem naturalem, ſi vero ad aliam pœnam corporalem, de-
bet differri, donec ſit fortis, ut poſſit eam ſine periculo mor-
tis pati, & ſi filius natus habet, unde poſſit alimentari, de-
bet quæri nutrix, quæ ipſum alat ſuis expenſis: ſi vero non ha-
beat bona, & reperiatur nutrix, quæ illum gratis nutriat, debet
ſolvi de publico: & ſi non reperiretur nutrix pretio, nec gra-
tis, illa mater condemnata debet ſervari, & executio ſenten-
tiæ differri. Et quod † cum prægnante bene poſſit agitari pro-
ceſſus, & jurare, & deponere tanquam pars, vel teſtis, niſi ſit 6
periculum partus, quia ducatur de longe, & feratur ſententia
condemnatoria, licet differatur executio, & quomodo † pro-
betur prægnantia, late per Maſcar. *de probat. concl. 128. vol. 3.* 7
Item † adde, quod etiam eſſet differendum, ſi eſſet condem- 8
nata ad amputationem manus, donec nutrix fuerit reperta.
Alb. *in l. Imperator, la 2. ff. de ſtat. hom.* Afflict. *in conſtit. peſſimum
num. 16.* Bajard.

(*l*) *Prægnante*) Ad idem adde atque vi. per Carer. *in pract. crim. § homicidium ultimo, ſub n. 8.* Giach.

(*m*) *De jure communi*) Cartar. *ſup. numer. 438. & ſeq.* Ros.

(*n*) *Apud nos tamen*) Adde, † quod ita fieri debet, ut di- 9
cit etiam Bal. *in d. l. penult. C. de feriis*, & de hoc etiam vide
Boer. *in dec. 259. n. 8.* ubi dicit, quod nec in crimine leſæ Ma-
jeſtatis facienda eſt executio in diebus in honorem Dei feria-
tis, exceptuando tamen executiones contra inſignes latrones
fiendas, quæ de jure ſpeciali omni tempore fieri poſſunt, &
† feriæ dicuntur a feriendis victimis, eo quia erant dies ceſſa- 10
tionum ab opere, & ab epulis ferendis, in talibus enim epulæ
fiebant: Fab. de Momeleo. *in prax. arbitr. fol. 478. par. 6. q. 3.* ubi
latiſſime de materia feriarum, & quotupliciter conſiderentur. Bajard.

(*o*) *Regulariter autem*) Alios quam plures caſus, in quibus differtur executio contra regulam, vide per diſcurſum apud practic. Carer. ubi ſup. Giach.

Regulariter autem) Cartar. *de exec. ſent. c. fi. numer. 411.* Ros.

(*p*) *Sententia capitalis*) Adde ut per Jac. Menoch. *de arbitr. lib. 1. cod. 498. n. 5.* Et vide per eundem etiam *lib. 4. cent. 4. ſupra 334.* Giach.

(*q*) *Quia amicus Dei eſt*) Adde, quod non tamen ita ſunt
amici Dei, quin dicantur à lege latrunculatores teneanturque
abſolutionem impetrare, ſi poſt modum ad Sacerdotium pro-
moveri volunt; quia licet fortaſſe actualiter ſanguinem non
effuderint potentialiter tamen, ſecundum eorum intentionem
inſontes non fuerunt; & Quint. Mandoſ. *tract. de Signat. grat.
fol. 56. in lit. meo, à tergo*; Contrarium tamen ſentit Boſſ. *tit. de
princ. ſub n. 209.* vide in propoſito quæ dixi ſupra *ad qu. 87.
verſi. Similis eſt q. 93. verſi. ſi judex.* Nota tamen, quod Papa
poteſt † imponere pœnam mortis, ſtatuendo, ſed non exequen- 11
do, ad Felyn. *in c. ſi Coll. mihi ſecunda ad med. extr. de major. &
obed.* Drogh.

QUÆSTIO XCVIII.

Quæ executionem ſententiæ capitalis impediant.

SUMMARIA

Ex Claro

1 *Ex quibus cauſis poſſit executio ſententiæ capitalis impediri.*
Et quid ſi condemnatus confugiat ad Eccleſiam, ibid.
Et quid ſi dum ad ſupplicium ducitur, tranſeat per Eccleſiam, vel cœmiterium, ibid.
2 *Et quid ſi amplectatur Sacerdotem portantem ſacram Eucharistiam.*
3 *Et quid ſi ipſe ſumpſerit ſanctiſſimum ſacramentum.*

4 Et

4 *Et quid ſi dicat, ſe prius, quam delinqueret, feciſſe votum ingrediendi religionem.*
5 *Et quid ſi dum ducitur ad ſupplicium, obvium habeat Cardinalem.*
6 *Et quid ſi meretrix petat illum in maritum.*
7 *Et quid ſi poſt condemnationem effectus ſit furioſus.*
8 *Et quid ſi poſt ſententiam l. tam appareat de ipſius condemnati innocentia.*
9 *Et quid ſi in actu ipſo executionis frangatur laqueus vel hujuſmodi.*

Ex Additionibus.

1 *Mortis pœna quomodo poſſit à condemnato evitari, remiſſ.*
2 *Confugiens ad Sacerdotem portantem Euchariſtiam, an, & quando liberetur.*
3 *Et quid ſi obviet Cardinali, remiſſive.*
4 *Et quid ſi meretrix petat condemnatum in maritum.*
*4 *Executio differtur quando poſt ſententiam liquet de innocentia rei.*
5 *Sententia poſt decennium quando tractari poſſit in criminalibus, inconſulto Principe.*
6 *Et quid ſi ſit lata vigore ſtatuti, quod contumax habeatur pro confeſſo.*
Felin. impugnatur, ibid.
7 *Abſolutio poteſt retractari inconſulto Principe, ſi reus poſt abſolutionem confiteretur delictum.*
8 *Laqueus ſi rumpatur, dum quis ſuſpenditur, an reus liberetur.*
9 *Et quid in praxi Auctor obſervaverit.*
10 *Sodomita non liberatur ſi frangatur laqueus, dum ſuſpenditur.*
Lucæ de Penna error, ibid.
Fab. de Monteleo, lapſus, ibid.
11 *Meretricem ſcienter in uxorem accipiens, eſt melioris conditionis, quam alii.*

1 SUcceſſive (*a*) videamos, an ſint etiam aliqui caſus, quibus poſſit ex aliqua caoſa ſententiæ capitalis executio impediri. Et in primis quæro, nunquid ſi condemnatus forte dum ducitur ad ſupplicium, confugiat ad Eccleſiam, debeat in pace dimitti? Reſp. quod ſic, ut dixi ſupra *q. 30. verſ. Scias autem*, ubi etiam dixi, quid ſi condemnatus dum ad ſupplicium ducitur, tranſeat per Eccleſiam, vel cœmiterium. Multi tamen ſunt caſus, in quibus Eccleſiarum immunitas non prodeſt delinquenti. Et ideo multo minus debet prodeſſe jam condemnato, ut *in d. q. 30. per tot.*

2 Sed (*b*) pone, quod condemnatus ad mortem aufugiat è manibus ſatellitum, & (*c*) amplectatur Sacerdotem portantem ſacratiſſimam Euchariſtiam, nunquid erit liberandus? Reſp. Gloſ. *in c. quæſitum, in gl. unica*, 13. *q.* 2. dicit quod non: ſed contrarium tenent communiter Doctor. ut dicit Gomeſ. *in §. pœnales, poſt n. 5. Inſtit. de actio.* quem refert Vivius *in lib. communium opin. in verb. damnatus ad mortem.* Et ideo tenendum eſt, quod ſit liberandus, perinde ac ſi ad Eccleſiam confugiſſet. Vide quæ dixi ſupra *q. 30. verſic. Ultimo quæro.*

3 Sed quæro, Tu ſcis; quod Eccleſia permittit reos ad mortem condemnatos poſt confeſſionis ſacramentum ſumere ſacram Euchariſtiam, ut dixi inſra *quæſt. proxim. verſ. ſed quæro nunquid poterit condemnatus*, ſumpto ſanctiſſimo ſacramento, dicere ſe eſſe liberatum? Reſp. quod non. Et ita plories judicatum fuiſſe refert Igneus *in l. 1. in pr. n. 5. ff. ad Sylle.* Hoc enim modo Eccleſia, quæ eſt cultrix juſtitiæ fieret auctrix injuſtitiæ: quod nullo modo eſt dicendum.

Bene (ut ibi dixi) eſt differendum ſupplicium in aliam diem ſequentem.

Sed quid ſi condemnatus dicat, quod antequam delictum committeret, fecit votum ingrediendi religionem? Reſp. Aliqui tenent, quod non modo eſt ſuperſedendum ab exequutione, ſed etiam quod non attenta ſententia contra eum lata, eſt remittendus ad judicem Eccleſiaſticum. Et quod ſuper hoc, an ſcilicet eo tempore tale votum emiſiſſet, ſtandum eſt ejus juramento. Et hoc ab omnibus receptum eſſe dicit Placa, *lib. 1. delict. c. 35. n. 6.* Hanc etiam dicit eſſe communem opi. Vivius *in lib. communium opin. verbo Ordo Eccleſiaſticus*, ubi etiam refert Girard. *ſing.* 51. atteſtari, quod ita ſervatur in practica, qui tamen in lib. meo hoc non dicit. Certe apud nos hæc cautela parum prodeſſet: nam præſuppoſito etiam voto, non credo, quod ante impreſſionem characteris Clericalis, vel ſuſceptionem habitus, dici poſſit à juriſdictione ſeculari exemptus. Et ſi hoc admitteretur, omnes fere, qui non eſſent conjugati, poſſent facile pœnam mortis evadere: quod eſſet abſurdiſſimum. Et ideo recte dixit Chaſſan. *ſuper conſuet. Burg. fol. 51. poſt num. 69.* quod non credit, quod iſtud obſervaretur in practica. quem refert Didac. *pract. 32. poſt n. 4. verſ. ceterum quidem.* 4

Ulterius (*d*) quæro, quid ſi condemnatus, dum ad ſupplicium ducitur, (*e*) obvium habeat Cardinalem, qui pileum ſuum, ſive galerum purpureum in capite ipſius condemnati poni faciat, nunquid (*f*) erit liberandus? Reſpon. Bal. *in l. addictos, in fi. C. de appell.* dicit, quod Cardinales ex conſuetudine habent hoc privilegium, ut ſi obviam facti ſint condemnato, poſſint eum à (*g*) morte liberare. Idem atteſtatur Jo. Sanſon *ſuper conſuet. Turon. in tit. des crimes, art. 1. in fi.* Gomeſ. Arias *ſuper l. 2. Tauri, n. 85.* Et dicit Placa *lib. 1. de delictorum, c. 34. n. 1. in fi.* quod tota fere utriuſque juris ſchola in hoc conſentit. Hanc etiam dicit eſſe communem opi. Gomeſ. *in §. pœnales, n 50. Inſtit. de actio.* Ita etiam in practica obſervari atteſtatur Paul. de Caſtro, & alii, quos refert Tiraq. *de pœnis, cauſa 55.* & Chaſſan. *ſuper conſuet. Burg. fol. 53. n. 101.* licet dicat ſe non credere, quod apud ipſos iſtud obſervetur. quem refert Remig. *de immun. Eccleſ. fol 83. in 19.* limitat Ita etiam de conſuetudine dicit Paris Put. *de ſynd. fol. 356. n. 2.* & Duennas *reg. 81.* Ego nunquam vidi hoc in practica contingere: ſi tamen caſus contingeret, eſſem in ſententia, ut poſſet pœna mortis mitigari, & reus ad triremes tranſmitti: & hoc in reverentiam ampliſſimi ordinis Cardinalium, qui æquiparantur regibus, ut dixi ſup. *lib. 2. §. Cardinalis*, & in quibus reſidet tota fere majeſtas Chriſtianæ reip. Et hoc, niſi crimen, pro quo ille fuiſſet condemnatus eſſet ex atrociſſimis, ut etiam videntur ſentire Doct. præallegati. 5

Quæro (*h*) etiam, quid ſi cum condemnatus ducitur ad ſupplicium, compareat meretrix, quæ petat illum ſibi dari in maritum, (*i*) nunquid debet condemnatus liberari, & illi meretrici conjugio copulari? Reſpond. Aliqui dicunt, quod ſic. Et ita practicari in Hiſpania atteſtatur Paris Put. *de Syndicatu, fol. 355. n. 2. in fin.* quem refert Ant. Gomeſ. *c. 13 delictorum, poſt n. 37. verſ quintus caſus*, & Didac. *in epito. ſuper 4. decretal. fol. 48. n. 17.* & Vivius *communium opin. in verbo, Condemnatus ad mortem verſ. 3.* & Pract. Carr. *fol. 553. n. 85.* Placa *li. 1. delictorum c. 34. num. 6.* Ita etiam obſervari de generali conſuetudine totius Franciæ atteſtatur Chaſſan *ſuper conſuet. Burgun. in tit. des juſtices, § 5. n. 97* quem refert Rub. *ſuper conſuetudine Alver. fo. 26. verſ. 12* caſus, ubi tamen ſubdit, quod hoc Papiæ obtinere non potuit: refert etiam Mantua *in l. tranſigere poſt n. 65. C. de tranſact.* & dicit Chaſſan. *in conſ. Burgun. §. 5. verb. s'il n'a* 6

grace, verſ.12.caſus, tit.des juſtices, & droits d'icelles, quod ratio poteſt eſſe, quia majus ſupplicium eſt illi condemnato accipere uxorem, quam mori: Tu die, quod forte potuit eſſe ratio, ut hoc pacto anima illius meretricis reduceretur à ſtatu perditionis ad viam ſalutis, tranſeundo à meretricatu ad matrimonium. Sed certe hæc practica in hoc Ducatu non obſervatur. Et dicit etiam Tiraq. *de pœnis, cauſa 65. in fi.* ſe neſcire, an olim id in Gallia fuerit obſervatum: bene certo ſcire, quod hoc tempore non obſervatur. Semel tamen vidiſſe illud in facti contingentia obſervari per Parlamentum Pariſienſe atteſtatur Papo *lib.24.tit.* 10.*arreſto* 14.

7 Præterea quæro, nunquid ſi poſt condemnationem reus efficiatur furioſus, debeat nihilominus ſententia contra eum lata exequi? Dixi ſupra *q.60.verſ. ſed quæro.*

8 Sed nunquid ſi poſt ſententiam latam (*k*) appareat de innocentia rei, debet, eo non attento, exequi ſententia contra (*l*) eum lata? Reſpon. quod non. Ita dicit Innoc. *in c. ſignificantibus, in fi. de purg. vulg.* quem ſequuntur communiter Doct. ut dicit Marſ. *in pract. crim. §.opportune, n.7. & in §. ultimo, n.*13 Gram *conſ. cri.*16.*nu.*23. Et poteſt poni exemplum, puta, ſi ille, qui dicitur occiſus ab ipſo condemnato, appareat vivus, vel hujuſmodi. Vide, quæ dixi ſup. *q.* 52.*circa pr.* Scias (*m*) tamen, quod non debet judex hoc caſu reum abſolvere: nam aeque poteſt id facere cum lata ſententia jam ſit functus officio ſuo ſed debet ſuperſedere, & Principi reſcribere, *l.*1.*§.ſi quis ult.ff.de qu.* Et ita notant communiter Doctores, ut dicit Ant. Gomeſ. *c.8.delictorum, poſt n.*4.

9 Ultimo (*n*) quæro, quid ſi in ipſo actu executioni contingat, quod vel ſecuris non poſſit caput amputare condemnato, vel (*o*) laqueus rumpatur, ita ut non potuerit remanere ſuſpenſus, nunquid erit reus liberandus tanquam innocens? Reſp. De jure credo, quod hoc parum prodeſſet: nam omnino eſt exequenda condemnatio juxta formam ſententiæ. in qua communiter ſolent addi illa verba, *Furcis ſuſpendatur, ita quod moriatur*, ſecundum practicam, quam ſemper obſervant aſſeſſores, teſte Jac. de Beluiſ. *in pract. crim. in tit. de ſent. cri. poſt* n.8. & Fulg. *in l. præſenti, C.de iis qui ad ſtat. confug.* quem refert pract. Carer. *fol* 521.*n.*17. Et ita ſe vidiſſe in practica obſervari atteſtatur Papo *lib.24.tit.*17. *arreſto* 14. Nihilominus quando hujuſmodi caſus de facto contingunt, video plerunque non modo vulgus ignarum, ſed etiam viros doctos ſubſiſtere, præſertim quando reus prius quam ei inferatur ſupplicium, proteſtatur ſe eſſe innocentem, & dicit Jo. Arn. *ſoliloquio* 5. Laqueus contritus, quod cum hic caſus ex facto contigiſſet, ipſe reſpondit, quod ille erat liberandus. Dicit etiam Boſſ. *in tit. de favoribus defenſionis, n.* 11. quod tunc iſte caſus contigerat in quodam condemnato in amputatione capitis, cui ſecuris caput amputare non potuit: Et dicit ſe certo credere, quod eſſet evaſurus. Dicit quoque Chaſſ. *ſuper conſuet. Burgun. fol.* 55.*poſt* n.124. *verſ. addo & alium*, quod vidit caſum contigiſſe, & quod ille condemnatus, aliquo modo (*p*) probato miraculo, fuit per Curiam relaxatus. Reperio etiam, quod Cremonæ quidam Marchetus Capriolus laqueo ſuſpenſus, & pluries à carnifice pedibus calcatus, cum expiraſſe crederetur, cecidit fracto laqueo, & à ſeipſo ſurrexit incolumis. Et Senatus juſſit, ut per dies aliquot ſuperſederetur, intra quos poſſet & pacem, & gratiam impetrare, & ita (ni fallor) habita gratia à Principe fuit dimiſſus 10. Maji 1546. P.N.

ADDITIONES

Ad Quæſt. XCVIII.

(*a*) S*Ucceſſive videamus*) Adde, quod † Chaſſan. *ſuper conſuetud.* Burg. *fol.*185.*n.*15.*accumulavit* 24.*caſus*, in quibus ſecundum eum condemnatus poteſt evitare mortem. Bajard. 1

(*b*) *Sed pone*) Item adde, † quod forſan eſſet liberandus, ſi 2 condemnatus fuiſſet pro delictis, quæ immunitatem Eccleſiæ haberent, ſecus autem ſi pro homicidio deliberato, vel pro aſſaſſinio, vel alio ſimili delicto: propter quod in Eccleſia non fuiſſet tutus alias hoc abſurdum ſequeretur, quod melioris conditionis eſſet condemnatus, quam condemnandus, ſed in quocunque caſu arbitror, quod in practica non eſſet liberatus, ſed ſententia exequeretur, & de hoc vide etiam Covarr. *var. reſolut. cap.*20.*n.*6. Bajard.

(*c*) *Amplectatur ſacerdotem*) Cartar. *de execut. d. tit. ſub n.* 428. *in fin.* Ros.

(*d*) *Ulterius quæro*) Adde † videndum Barbat. *in tract. de* 3 *præſtan.* Card. *in q.9.1.par.* ubi impugnat hanc conſuetudinem, ſive privilegium: & quatenus verum eſſet, illud pluribus modis limitat, ſcilicet in crimine falſi, læſæ Majeſtatis, hæreſis, vel horrendi criminis: & ibi etiam dicit, quod tale privilegium non poſſet exerceri per ſubſtitutum. Idem tenuit Plac. *epit. delict.* non bene viſus per D. Clar. *in cap.*34. hic allegat. *n.* 2. ubi multum notabiliter impugnat, & deteſtatur dictam conſuetudinem, ſive privilegium, ſubdens ſi vere tale privilegium à Papa emanatum fuiſſet, quod in terris Imperii locum non haberet, de hac materia late tradit Tiraq. *de pœn. cauſ.* 55. ubi oſtendit honorem hunc delatum olim fuiſſe Virginibus Veſtalibus. Bajard.

(*e*) *Obviam habeat Cardinalem*) Non eſt ſine auctoritate antiquorum hæc reverentia. Nam teſte Plutarcho in vita Numæ Pompilii, ſic etiam de Veſtalibus loquitur, & ſi caſu in quempiam inciderint, cum ad lethum agitur, necari eum non licet. Drog.

(*f*) *Nunquid erit liberandus*) Chartar. *de exec. ſent. c.fi. ſub n.*428. Ros.

(*g*) *A morte liberare*) Adde idem per Lu. Carer. *in pract. crim. §. homicidium ult. n.* 74. ubi retulit Cæpol. qui ponit hanc cautelam *in* 2. *caut.* ut procuret, ut Cardinalis tranſeat per viam, per quam ducitur condemnatus ad ſupplicium, & obviam ſibi faciat, & apponat in capite condemnati pileum, & erit liber. Mihi tamen magis placet opinio Auctoris noſtri, & Carer. etiam ibi ponit, quid de filio Regis & alios caſus, in materia liberationis quos non tranſplanto, quia etiam alibi plenius tractantur. Giach.

(*h*) *Quæro etiam*) Adde, † quod idem tenuit Guliel. de 4 Bened. *in repet. cap. Raynutius, fol.* 108. *n.* 249. ubi dicit, non eſſe de jure, & Boer. *in deciſio.* 217.*n.*20. dicit pluries vidiſſe hoc ſervari in puella rapta petente raptorem, ſed quo ad hominem condemnatum ad mortem vidit ſervari contrarium: ſi hoc modo executio ſententiæ capitalis impediretur, utique omnes condemnati, qui non haberent uxores, evaderent. & Jacob. de Beluiſ. in ſua *pract. crim. in rubr. de injur. n.* 33. dicit, condemnatum de jure non eſſe tradendum meretrici: & hoc non poteſt fieri per Judices de jure, ut dicit Chaſſan. in loco hic allegato, ſed per Principem. Idem tenet Neviz. in ſylva Nupti. *in verb. eſt nubendum*, ſub *n.* 33. ſcilicet, quod, de jure communi non poſſit hoc modo liberari, & ad hoc allegat text. *in l. commiſſum C. de adult.* ex conſuetudine autem Franciæ per petitionem liberatur à morte, ut tradit Tiraquel. *de pœn. cauſ.* 56.

Item adde, ſi condemnatus hoc modo eſſet liberatus, non poſſet dicere matrimonium eſſe nullum, tanquam metu factum, ut per Covar. *in* 4. *Decret.* 2. *part.* 2. *par. c.*3. *§.* 4. *nu.* 17. Et accipiens meretricem ſcienter in uxorem eſt melioris conditionis, quam alius, quia eſt certus de qualitate ſuæ uxoris. Bajard.

(*i*) *Nunquid debet*) Cartar. *de execut. ſenten. n.* 428. *c. fi.* Ros.

(*k*) *Appareat de innocentia rei*) Adde ſupr. *q.* 54. *verſic. eſt etiam, ibi, ſi velit innocentiam ſuam demonſtrare*, Probatur autem innocentia etiam per torturam, quando condemnatus admittitur ad novas defenſiones, ut expreſſe dicitur ſupr. *q.* 4.*verſic. forma autem, ibi, ſi vero non probat*: vide ſupr. *ad q.4.verſic. Hæc autem omnia*: ubi dixi, quia ex impoſſibili, de quo quis imputatur, probatur innocentia: *ſupr. qu.* 52. *verſ.* 1. *Dixi ex mente Ciceronis ſupra ad quæſtion.* 94. *verſic. eſt etiam*; *& ad quæſtion.* 4. *verſic. Hæc autem omnia*; & in propoſito hujus verſiculi ad finem, videlicet, quod Judex functus ſit officio ſuo, vide Dec. *in l. etſi nihil, in pr. ff. de reg. jur.* ubi quod immo Judex ex officio ſuccurrere poteſt. Drogh.

Apparent de innocentia) Hic etiam nota, quod bannitus pro
homicidio, ad mortem, & habitus pro confeſſo, & convicto,
poteſt nihilominus ſe oſtendere innocentem, ut habetur per
Natt. plene, qui ſpinas nonnullas etiam evellit *ſuo c.444.* Item,
*4 quod differatur † executio, ubi poſt ſententiam liquet de inno-
centia rei, vel ubi judex videret juſtam eſſe ſententiam, habetur
per Lud. Carer. *in pract. crim. §. homic.* ultimo poſt citatos, *n. 77.*
& 78. Giach.

(*l*) *Contra eum lata*) Cartar. *tract. de execut. ſent. c. fi. n.* 39.
Ros.

5 (*m*) *Scias tamen*) Cart. *d. c. fi. n. 47. & n.* 316. Ros.

Sciat tamen) Adde, † quod in multis caſibus ſententia
criminalis etiam poſt decennium retractari poteſt abſque con-
ſultatione Principis, ſecundum Marſil. *in pract. crim.* §. *opportu-
6 ne, hic allegato, n.* 24. & Fel. *in c. conſanguinei, & c. lator.* 7. *declar.
de re. jud.* ubi inter alios caſus ponit, quod quando † quis com-
demnatus eſſet vigore ſtatuti, quod contumax habeatur pro
confeſſo, eo caſu poterit judex retractare ſententiam inconſul-
to Principe, & Fel. ſequitur Natt. *conſil.* 444. *n.* 14. *vol.* 2. Verum
Boſſ. *in tit. de remed. cont. bann. n.* 3. impugnat dictum Fel. & be-
ne, alias ſequeretur, quod omnes ſententiæ criminales poſſent
retractari a judicibus ſine licentia Principis, cum omnes ſint la-
tæ vigore d. ſtatuti, quod eſſet abſurdum, & inconveniens, &
valde periculoſum. Sed quomodocunque ſit, ego conſulo ju-
dicibus, ut non audeant retractare ſententias capitales con-
demnatorias inconſulto Principe, ne aliquid mali eis contin-
gat, & hoc conſilium etiam dedit Fel. *in d. c. conſanguinei, &
in c. de his, de accuſat.* & Bart. *in conſil.* 107. & ita ego ſemper
obſervavi, (licet in omnibus gubernii mihi commiſſis ma-
gnam habuerim auctoritatem, quia ſemper fui Gubernator in
capite, gerendo vices Principis cum facultate gratiandi,) & ita
faciendo, nemo errare poterit: in caſu vero poſito per Jaſ. *in l.
7 admonendi, ff. de jurejur.* quem refert Boſſ. *in tit. ſi adverſ. rem
judic. n.* 28. videlicet, quod † quando abſolutus poſtea fatere-
tur delictum commiſiſſe, ſententia poſſet retractari ſine aliqua
conſultatione Principis, & hoc ſervavi, quia retractavi ſenten-
tiam, ſive per Auditores meos ſervari feci, eum puniendo, &
8 non curavi conſulere Principem. Bai.

(*n*) *Ultimo quæro*) Adde Lucam de Pen. *in l.* 1. *col.* 7. *verſic.
ſed pone damnatus, C. de deſert. l.* 12. ubi dicit, quod Princeps eſt
conſulendus, quando eſt dubium, an id miraculoſe evenerit, &
non intervenerit fraus, & proteſtatus fuerit de innocentia,
quem refert, & ſequitur Boer. *dec.* 217. *n.* 18. Et in dubio præſu-
9 mitur miraculoſe factum, ut per Alciat. *de præſumpt. reg.* 3. *præ-
ſumpt.* 44. *n.* 6. Et † cum mihi eveniſſet caſus in civitate Aſcu-
lana, ubi eram Gubernator de anno 1568. tempore Pii Papæ
V. in quodam bannito nuncupato *Finocchio*, Populus acclama-
bat illud miraculoſe accidiſſe, & quod ideo non debebat am-
plius ſuſpendi. Sed ego parum credens hujuſmodi miraculis,
ſtatim mandavi Mag. D. Carolo Vitutio de Narnia locum te-
nenti meo, ut faceret laqueum duplicari, quo duplicato banni-
tus remanſit ſuſpenſus, & poſtmodum reperi apud Cagnol. *in
l. favorabiliores, ff. de regul. jur.* quem tunc non videram, quod
ita factum fuerat per Gubernatores Civitatis Alexandriæ, &
ibi dicit etiam Cagno. quod liberatio non ſpectaret ad Magi-
ſtratum, nec ad populum, ſed tantum ad Principem. Tiraq. *de
10 pæn. cauſ.* 64.

Item † adde, quod propter hujuſmodi miraculum, dato,
quod condemnati venirent liberandi, hoc tamen non procede-
ret in condemnato propter nefandum vitium ſodomiæ, quia
laqueo fracto pluries, ultimo ſupplicio tradendus eſſet, donec
cum effectu anima ab ejus corpore ſeparetur, ut tradit Luc. de
Pen. *in l ſive ex prætoriano colum.* 3. *C. de exact. lib.* 12. quem ſequi-
tur Fab. de Monteleon *in praxi arbitr. par.* 3. *fol.* 201. *n.* 406. Sed
hoc mihi non placet. Nam ſi fractura laquei eſt ſignum inno-
centiæ, ita poteſt eſſe innocens condemnatus ex hoc crimine,
ſicut condemnati ex aliis delictis. Bai.

(*o*) *Laqueus rumpatur*) Cartar. *tract. de execut. ſent. in præfat.
n.* 58. *& ſeq.* Ros.

(*p*) *Probato miraculo*) Non debet tamen haberi pro mira-
culo, alio non ſequuto, ex quo adverſatur Conc. Trid. *ſeſſ.* 25.
*titul. de invocatione, & veneratione, ibi, Nulla etiam admittenda
miracula;* vide *in addit. ad Dec. in l. favorabiliores in fi. ff. de reg.
jur.* Quod dubium eſt circa probationes utrum Reus ſit inno-
cens aut eſt, quando quis condemnatur ex vehementibus præ-
ſumptionibus, licet contra jus, & juſtitiam, ut eſt in exemplo
ſupra §. 1. *verſic. ſunt etiam in fi. & q.* 92. *verſ. ſcias tamen q.* 21.
verſic. minicitra, & verſic. ſcias tamen ad finem. Tunc liberari
poteſt ſic evadens; ſecus autem quando clare conſtat condem-
natum deliquiſſe, nec eſt aliqua dubitatio ſuper probationibus
contra Reum factis. Non enim aliquando deſunt incantatio-
nes, ut ibidem. Hoc tamen late, quando evenit, dici poſſet mi-
raculum, quia raro ſic accidit, ut per Dec. *in l. ea, quæ raro, ff. de
reg. jur.* Drogh.

QUÆSTIO XCIX.

Quæ ſit forma exequendi ſententias capitales.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Quæ ſit forma exequendi ſententias corporales.*
2 *Et quid ſi reus nolit peccata ſua confiteri, remiſſive.*
3 *Et an capitaliter condemnatis dandum ſit ſanctiſſimum Eucbariſtiæ ſacramentum.*
4 *Judex an poſſit cogere aliquem, ut carnificis officium exerceat.*
5 *Expenſæ juſtitiæ ad quem pertineant.*
6 *In quo loca fieri debeat executia juſtitiæ.*
7 *Condemnati ad ignem an ſint vivi comburendi.*
8 *Animal irrationale, quod aliquod maleficium commiſit, an ſit per carnificem morti tradendum.*
9 *Quando aliquis reperitur condemnatus pluribus pœnis corporalibus, quomodo eſt facienda executio.*

Ex Additionibus.

1 *Judex poteſt dare licentiam, ut condemnatus ad mortem per viam occidatur, ſi dubitetur, quod, dum ducitur ad ſupplicium, in itinere auferatur.*
2 *Condemnatus ad mortem non poteſt occidi.*
3 *Vilis perſona poteſt cogi ad faciendum officium carnificis.*
4 *Salarium carnificis quantum debeat eſſe.*
5 *Carceratus, qui poterat condemnari ad opus publicum, poteſt condemnari ad officium carnificis.*
Item poteſt Judex facere gratiam reo morituro ſi velit dictum officium exercere, ibid.
6 *Judex, qui reum mortis occidi fecit non pro tribunali, nec in loco ſolita, ſed in convivio, & deliciis, ut meretriculæ complaceret, quæ volebat id videre, quomodo ſit puniendus.*
7 *Delinquentes debent publice puniri, niſi de licentia Principis, & ad requiſitionem parentum.*
8 *Ignis pœna quando imponatur, remiſſ.*
9 *Animal irrationale ſi delinquat, an teneatur Dominus.*
Deformatus ab aliquo animali ob deformitatem non poteſt agere contra Dominum, ibid.
Occidens animal defenſione non tenetur Domino, ibid.
10 *Et ſi coierit cum muliere, comburitur una cum ipſa.*
11 *Sententia condemnatoria ad mortem, non exprimens genus mortis quomoda ſit exequenda.*
12 *Et quid de ſententia condemnante ad plures pœnas.*
13 *Et quid ſervetur in practica.*
14 *Bannitus ad caput, & furcas, quomodo ſit puniendus.*
15 *Furcarum pœna an ſit major amputatione capitis, vel econtra.*

QUæro (*a*) quæ ſit forma exequendi ſententias 1
corporales? Reſp. quod ex mandato judicis,
reus conſignatur collaterali, qui præeſt ſatellitibus, ut per miniſtrum juſtitiæ illam exequi faciat, & ita ſervatur. Si tamen condemnatio eſt capitalis, laudabilis eſt conſuetudo, quod talis ſententia intimetur condemnato per virum religioſum, qui accommodatis verbis reo mortem denunciat, illumque hortatur ad patientiam, & pœnitentiam peccatorum ſuorum, & ſacramenta Eccleſiæ ſuſcipien-

da, & ubi ſupplicium in alium diem differatur, mittuntur etiam viri religioſi, qui eum confortent, prout etiam ſervari atteſtatur Paris Put. *de ſynd. f.* 208. *in verbo, Condemnatio c.* 2. *n.* 1. Marſ. *in pract. crim.* §. *quoniam, poſt n.* 51. Et dicit pract. Jod. *c.* 150. *n.* 3. quod in hac laudabili conſuetudine omnes fere conveniunt, quam ipſe valde eleganter exornat. Et quia hæc varie in diverſis locis ſervantur, attendenda eſt conſuetudo uniuſcujuſque Provinciæ.

Sed quid ſi reus nolit pœnitere, nec peccata ſua confiteri? Dixi ſupra *q.* 96. *verſ. Sed pone.*

3 Sed quæro nunquid capitaliter condemnatis dandum ſit ſanctiſſimæ Euchariſtiæ ſacramentum? Reſp. Eccleſia (*b*) quidem permittit illud eis communicari, ut eſt tex. *in c. quæſitum* 13. *q.* 2. Et ita tenent communiter Doct. ut atteſtatur Ant. Gomeſ. *c.* 15. *delictorum, poſt n.* 6. *verſ. Item adde, quod poteſt.* Et dicit pract. Jod. *in d. c.* 150. *n.* 4. quod hunc laudabilem morem ſequuntur hodie pleræque Romani imperii civitates, aliique pii, devotique Magiſtratus. Sed in pleriſque regionibus hoc non ſervatur, & in ſpecie in hoc Ducatu, neque etiam in Gallia, ut atteſtatur Igneus *in l.* 1. *in pr. num.* 6. *ff. ad Syl.* neque in Hiſpania, ut ait Gomeſ. *in loco præalleg.* Sciendum eſt tamen, quod eis ubi daretur, eo caſu propter ſanctiſſimi Sacramenti reverentiam non deberent illo die, quo communicant, ultimo ſupplicio affici. (*c*) Extrema autem unctio non debet dari capitaliter condemnatis. Ita dicunt DD. ut atteſtatur Gomez. Arias *ſuper* 2. *lege Tauri, n.* 67. & ita in practica obſervatur.

4 Sed (*d*) pone, quod in civitate nullus ſit carnifex, ſive miniſter juſtitiæ, qui ſententiam capitalem exequatur: nunquid poterit judex propter publicam utilitatem cogere aliquem hominem liberum, ut ſit carnifex, ſive executor, etiam quod ipſe in nihilo deliquerit? Reſp. quod ſic, ſi eſt vilis perſona: ita tenet Bart. *in l. ſi.* §. *Titius, n.* 3. *ff. de pign. act.* quem ſequuntur omnes, ut dicit Gaſpar. Valaſ. *in repet. l. Imperium, poſt n.* 17. *ff. de juriſd. omn. jud.* & refert Paris Put. *de ſynd. fol.* 324. *n.* 5. quod ita vidit obſervatum Baroniæ, quod ſcilicet captus fuit quidam peregrinus, licet videretur perſona honeſta, ut decapitaret quendam nobilem: quod (ſecundum eum) fuit male factum: nam ad hoc officium non debent compelli niſi perſonæ viles, puta, ſervi, & ſimiles. Dicit autem ibi Paris, (*e*) quod quando Officiales capiunt aliquem ſervum, vel mendicantem pro facienda juſtitia, debent ei ſolvere mercedem quinque aureorum, ut videtur text. *in l. divus, ff. de bon. damnat.*

5 Quæro (*f*) hic, ad quem pertineat expenſa executionis juſtitiæ, puta, furcarum, carnificis, &c. Reſp. quod pertinet ad fiſcum. Et ita deciſum fuit per Capel. Tholoſ. *deciſ.* 41. quod intellige, ut procedat, niſi adſit conſuetudo in contrarium: puta quia communitas loci eſſet in poſſeſſione furcas ſuis impenſis erigendi, ut eſt in multis locis: nam eo caſu non eſſet, ab ipſa conſuetudine recedendum.

6 Item (*g*) quæro, in hoc loco fieri (*h*) debeat executio juſtitiæ? Reſp. quod debet fieri in loco conſueto. Et ita regulariter obſervatur præterquam in famoſis latronibus, illi enim ſuſpendendi ſunt in loco, ubi graſſati ſunt, ut dicit text. *in l. capitalium,* §. *famoſos, ff. de pœn.* Et hoc ut ſint ſolatio conſanguineis occiſorum, & aliis terrori. Aliqui tamen, etiam in non famoſis, faciunt erigi furcas in loco, in quo furtum eſt commiſſum, quod ſe vidiſſe ſæpiſſimè obſervari atteſtatur Marian. *in repet. c. qualiter, & quando, n.* 260. & dicit Bald. *in l.* 1. *C. de Nili agge. non rumpendis,* in primis verbis, quod ita fit in multis locis, prout etiam dicit Ang. *de malef. in verbo, uſque ad locum,* ſe feciſſe obſervari Peruſii: quod tamen mihi non placet; neque etiam placet Aug. ibi in Apoſtil. niſi eſſet enormiſſimum delictum: neque ego id apud nos vidi unquam obſervari, niſi in graſſatoribus viarum, prout fuit quidam Antonius Lambertus, qui in domo campeſtri robariam commiſerat; juſſus enim fuit duci ad locum delicti, & ibi ſuſpendi 9. Novemb. 1555. F. N. & alii multi. Bene dicit Boiſſ. *in tit. de execut. ſentent.* quod ita ſæpe fieri vidit, maxime tempore regis Gallorum, ſed eo tempore ego nondum eram natus.

Unum (*i*) tamen in hoc propoſito notabis, quod 7
quamvis lege, aut ſtatuto caveatur, aliquem propter aliquod delictum eſſe flammis (*k*) comburendum, prout in crimine hæreſis, ſodomiæ, & falſi, & aliis, de quibus dixi *ſupra q.* 68. uſus tamen obtinuit, ut prius ſtranguletur, quam comburatur. Et ita apud Chriſtianos ſervari atteſtatur Didac. *lib.* 2. *reſol. c.* 10. *nu.* 9. *in fi.* Et hoc obſervari etiam in relapſis vere pœnitentib. atteſtatur Simancas *de hæret. c.* 55. *n.* 15. Et hoc ad evitandum periculum, ne propter lentum, & atrox genus mortis, condemnatus forte in deſperationem inducatur. Et ſi caſus contingeret, ita omnino ſervabis, quicquid dixerit Corſet. *in ſuis ſingul. in verbo Pœna,* uno tantum caſu excepto, ſcilicet quando damnatus propter hæreſim nollet pœnitere, neque ad Catholicam fidem redire, nam eo caſu utique eſſet vivus exurendus, prout etiam in Hiſpania ſervari affirmat Didac. *in loco præalleg. poſt n.* 10. *verſ. tandem in Hiſpania.* Quum enim nulla ſit ſpes ſalutis, parum eſt de ejus deſperatione curandum.

Quæro (*l*) etiam, ſi animal irrationale aliquod 8
delictum commiſerit, (ſi tamen præſuppoſita carentia rationis poteſt delictum appellari) puta, quia hominem interfecerit, vel hujuſmodi, nunquid debet judex illud animal punire pœna mortis? Reſp. de jure dicendum eſt, quod non; nam merum imperium non exercetur in belluas. Et hæc eſt communis opin. ut dicit Sapia *in l. imperium, n.* 6. *ff. de juriſd. omn. jud.* Sed de conſuetudine in multis locis ſervatur contrarium. Et in ſpecie Guido Papæ *deciſ.* 238. Si animal. atteſtatur ſe vidiſſe in Burgundia quendam Porcum ſuſpenſum in patibulo, eo quod puerum occidiſſet. Cæterum hæc conſuetudo mihi nunquam placuit, neque ego illam ſervarem niſi in uno caſu, quando ſcilicet homo ſe cum beſtia carnaliter commiſcuiſſet, tunc enim propter deſtitutionem criminis, & ad terrorem aliorum, ſi homo eſſet propterea ſuſpendendus, vel comburendus, pariter facerem ipſum animal irrationale cum ipſo homine (*m*) ſuſpendi, aut comburi, prout etiam hoc caſu ita cautum fuiſſe (*n*) reperio in lege divina, & pluries etiam obſervatum, ut dixi ſupra *hoc eo lib.* §. *Fornicatio, verſ. cum animali,* & ideo non debuit judicio meo Ant. Caniſ. in *Apoſt. ad Aret.* in §. *Item lex Julia, poſt n.* 2. *Inſtit. de pub. jud.* deridere quendam Præpoſitum, qui quum quidam alienigena cognoviſſet equam, & aufugiſſet, fecit abſcindi caput equæ, & in loco eminenti affigi, dicens quod erat ei indulgendum, quum eſſet vir illiteratus, & habuiſſet conſilium ab imperiis, quos ipſe peritos exiſtimabat, licet revera ubi non eſſet etiam de homine ſupplicium ſimul ſumendum ego forte illud non facerem. In aliis autem omnibus caſibus non recederem à communi DD. opin. Non eſt etiam hoc loco prætermittenda conſuetudo, quæ viget in nonnullis regionibus procedendi contra locuſtas, mures, limaces, & hujuſmodi animalia fructibus terræ damnum inferentia, ſuper qua in facti contingentia conſultus reſpondit Caſſan. *conſ.* 1. valere hujuſmodi proceſſum, & anathematizationem contra ea prolatam, afferens nonnulla exempla, præſertim, *n.* 124. *& ſeq.* quæ tamen apud nos nunquam vidi in practica obſervari.

Ultimo (*o*) quæro, ſi aliquis reperiatur condemna- 9
tus

tus plurib. pœnis, quomodo erit facienda executio? Reſp. Si ſint pecuniariæ, omnes ſunt exequendæ. Et hoc non habet dubium, niſi una abſorberet aliam, puta quia poſt condemnationem pecuniariam ſupervenerit confiſcatio bonorum, nam eo caſu, ſtatim ſequuta confiſcatione confuſæ ſunt omnes condemnationes, & multæ pecuniariæ præcedentes, ſive inflictæ ſint ex eodem delicto, ſive ex diverſis. Et ideo ſi reus haberet gratiam à Principe pro delicto, pro quo fuiſſet condemnatus in pœnam mortis, & confiſcationis bonorum, non poſſet retineri in actu approbationis gratiæ propter condemnationem pecuniariam prius contra eum ſequutam. Et hoc pluries deciſum fuit per Senatum. Si vero ſunt (p) pœnæ corporales, tunc: Aut ſunt inter ſe compatibiles; puta quia ex una ſententia fuit condemnatus in amputatione membri, & ex alia in pœna mortis. Et tunc omnes ſunt exequendæ, (q) ita tamen ut incipiatur à minori, ſcilicet ab amputatione membri, & deinde inferatur ultimum ſupplicium, non autem econverſo, ut videtur colligi ex gl. quæ reputatur ſingularis *in l. omnes, in gl. fi. C. de delat. li.* 10. Aut vero ſunt incompatibiles inter ſe, puta quia omnes ſunt capitales, & nemo poteſt niſi ſemel mori. Et tunc eſt in arbitrio judicis, exequi quam pœnam velit, & ita ſervat communis conſuetudo, ut atteſtatur Ang. *in l. nunquam plura, nu.* 2. *ff. de privat. delic. & in l.* 1. *§. fi. ff. de privat. delic. & in l.* 1. *§. fi. ff. nil nova. appell. pen.* quem refert Anan. *in c. fi. n.* 10. *de colluſ. deteg.* Quum enim omnes pœnæ ſint debitæ fiſco, ſeu juſtitiæ ad publicam vindictam, poteſt Judex eligere quam vult, neque poſſet hoc caſu judex dare electionem reo, ut habetur *in l. aut damnum, §. perinde, ubi gl. in verbo, Permittens ff. de pœnis,* quam gl. pro ſingulari commendat Rom. *ſing.* 131. *Quæra an judex,* Vide quæ dixi ſup. *q.* 85. *verſ. Solet etiam.* Et (r) ideo ſi quis ſit condemnatus pro homicidio in amputatione capitis, & pro furto ad furcas, non debet fieri executio ut prius ſuſpendatur, deinde amputetur caput, ſed judex eligit quam pœnam vult exequi, & illa ſola infertur. Si tamen eſſent plures condemnationes contra aliquem in hac eadem ſententia prolatæ, tunc ſunt ordine ſuo exequendæ, prout videmus plerumque reos forcipib. candentibus laniari, deinde manum amputari, & poſtea decapitari, & ſucceſſive etiam in fruſta ſcindi, licet tales pœnæ non ſint niſi in atrociſſimis delictis imponendæ, minus enim, quam fieri poteſt, ſæviendum eſt in humana corpora, ſalva tamen ſemper juſtitia.

ADDITIONES

Ad Quæſt. XCIX.

1 (a) QUæro, quæ ſit forma) Adde, † quod condemnatus ad mortem, ſi dubitatus, qui auferatur in itinere, datur commiſſio à ſuperiore privatis, quod ſi fieret violentia in itinere, gladio occidatur: & tales occidentes non committunt homicidium punibile, quia videntur occidiſſe, ut publica
2 perſona, Bart. *in l. additos, C. de epiſc. aud.* alias † ſine commiſſione prædicta non poſſet occidi impune, ſecundum Barth. de Cap. ut ibi refert Bald. Bart. & Alex. *in l. eiſdem, §. transfugat, ff. de ſicar.* Affict. *in conſtit. terminum vitæ, n.* 22. *fol.* 2. Bajard.

(b) *Eccleſia quidem*) Cartar. *de execut. ſent. c. fi. n.* 433. Ros.

(c) *Extrema autem unctio*) Cartar. *ſup. n.* 435. Ros.

(d) *Sed pone, quod*) Foller in verbo pœnis debitis feriantur *n.* 18. Cartar. *de exec. ſent. d. c. fi. n.* 453. Ros.

3 (e) *Quod quando officiales*) Adde, quod idem tenet Rip. *in tract. de remed. præſerv. contra peſtem n.* 126. quod vilis perſona poteſt cogi ad faciendum officium carnificis, præſtito ſibi condigno ſalario, & non probatur per text. *in d. l. di-*
4 *vus,* † quod debeat eſſe quinque aureorum, ut dicit Pariſ. *in loco hic allegato,* quia tex. ille loquitur in Præſide, & Officiali, & hodie illa lex eſt correcta per tex. *in auth. ut nulli Jud. §. fi.* ita declarat Jo. Andr. Nigr. *in cap. gravamina n.* 1nn. & ego nunquam vidi in practica, quod ſolvantur quinque aurei, ſed unum ſcutum tantum, quando quis ſuſpenditur, & duo, quando in fruſta dividitur; tamen conſuetudo loci attenditur.

Item † adde, quod ſi Judex habet plures carceratos, inter 5
quos ſit unus, qui poſſit condemnari ad opus publicum, poterit eum condemnare ad faciendum officium carnificis ad tempus, vel in perpetuum, juxta qualitatem delicti, & poterit etiam judex facere gratiam reo morituro, dummodo exerceat d. officium. ut per Parid. *in tract. de ſyn. verb. maniguldus,* & Foller. *in pract. crim. in verb. pœnis debitis, n.* 19. *cum ſeq.* Sed ego dubito, quod non poſſit facere gratiam inconſulto Principe. Bajard.

(f) *Quæro hic*) Cartar. *de exec. ſent. c. fi. n.* 456. Ros.

(g) *Item quæro*) Adde, † quod quidam judex habens me- 6
retriculam in menſa petentem ab eo hominem reum mortis coram ſe occidi, quæ aſſerebat, quod nunquam viderat hoc, & judex, ut complaceret meretriculæ, ſic fecit, & quærebatur, an ille judex cenſendus eſſet homicida, quia reum moriturum non pro Tribunali, & in loco ſolito, ſed in convivio, & deliciis occidi fecerat: & adductis per Doctores pro, & contra pluribus argumentis, fuit ille judex expulſus a Curia, qui miſcuit ſanguinem epulis, & deliciis, ita refert Jo. de Ana. *in c. cum juramenta, n.* 5.

Item † adde, quod executiones delinquentium debent fie- 7
ri publice, & non occulte, niſi ex licentia Principis, & ad requiſitionem parentum, ut tenet Affl. *in conſtit. Monarchiam in* 6. *notab.* Bajar.

(h) *In hoc conſueto*) Cartar. *d. c. fi. n.* 441. Ros.

(i) *Umuni tamen in hoc propoſito*) Adde † Gand. *de maleſic.* 8
in tit. de pœn. 24. *col.* & Chaſſan. *in conſuet. Burg. rubr.* 1. *§.* 5. *n.* 3. *fol.* 181. ubi ponunt quindecim caſus, in quibus, delinquens comburitur, vide etiam Duen. *in r. g.* 113. ubi etiam plene, & Luc. de Pen. *in l.* 1. *C. de immun. non conced. lib.* 12. Bajard.

(k) *Comburendum*) Cartar. *d. c. fi. n.* 451. *& ſeq.* Ros.

(l) *Quæro etiam*) Cartar. ſup. *n.* 454. Ros.

Quæro etiam) Adde hic † incidenter, quod animal gene- 9
ris manſueti, ut puta equus, ſi vulneraverit, vel occiderit, Dominus equi tenetur offenſo, ad expenſas curationis & ad operas amiſſas, & amittendas, ſi inutilis factus eſſet; vel quod detur animal pro noxa. *l. ex hac lege,* & ibi gl. *in verb. non recipiat. & l.* 1. *ff. ſi quadrup. paup. fecisſ. dicat.* & tenetur etiam, quod equus non eſſet calcitroſus, hoc eſt aſſuetus alias calcitrare, Andr. de Alſer. *in conſil.* 27. *n.* 8. *to.* 1. *inter conſil. crim. diverſ. fol.* 18. & in hac materia vide Maria. Socin. & Ab. *in c. ſi hoc de injur. & dam. dat.* ubi plene. Sed ſi offenſus remanet deformatus, non poteſt agere ad deformitatem contra Dominum equi, ſive alterius animalis, ſed ſolum ad expenſas, & operas amiſſas, ut dixi, ſecundum Rom. *in conſ.* 378. & occidens equum, ſive canem, vel aliud animal ad defenſionem, non tenetur, Jo. de Amicis *in conſ.* 117. *per tot.* Bal. *in L.* 1. *C. un. vi. col. pen.* & Jo. Vinc. de Anna *ſing.* 172. ubi atteſtatur, quod ita deciſum fuerit per magnam Curiam Vicariæ. Bajar.

(m) *Suſpendi, aut comburi*) Adde, ut per Lud. Carer. *in pract. cri. §. homicidium, ultimo. ſub n.* 110. qui etiam allegat can. *mulier* 15. *q.* 1. & quæ plene tradit Marſ. in locis illic allegatis. Giach.

(n) *Reperio in lege divina*) Adde, † quod de hoc eſt text. *in* 10
c. mulier. 15. *q.* 1. quod animal irrationale habens acceſſum ad mulierem, comburitur una cum muliere. Bajard.

(o) *Ultimo quæro*) Cartar. *c. fi. ſup. alleg. n.* 445. *& ſeq.* Ros.

Ultimo quæro) Adde † quod ſi aliquis fuerit condemnatus 11
ad pœnam mortis, & non dixerit Judex ad quam mortem ſive furcarum, ſive amputationis capitis, debet inſpici, quod crimen commiſerit, & ſi habet certam mortis ſpeciem conſtitutam eo modo, quo lex ſtatuit, infligatur: & ſi non habet certam ſpeciem, recurrendum eſt ad interpretationem ipſius Judicis, vel ſucceſſoris, quæ interpretatio ſervabitur, dum tamen modum ſolitum in talibus, aut rationis debitum non excedat, Luc. de Pen. *in l.* 1. *n.* 12. *C. de deſert. lib.* 12. Bajar.

(p) *Pœna corporales*) In hac q. etiam vi. per Ludov. Carer. *in pract. crim. §. hom. ultim. ſub n.* 16. Giach.

Si vera pœna corporales) Adde, quod Covar. *var. reſolut. lib.* 2. *c.* 10. *n.* 9. tenet quod non ſit inchoandum ab amputatione membri: nam lenta mors, quæ tot cruciatibus affligit delinquentem, ſolet reum in blaſphemias, & ſalutis æternæ deſperationem inducere, ſed ſi levis pœna præcederet, ut ſi traheretur ad caudam equi per terram, ut ſæpe ſolet fieri in facinoroſos homines, non ita induceretur ad deſperationem, ſed † conſuetudo ſervat contrarium, ſ. quod prius ad amputationem manus devenitur, & poſtea ad pœnam mortis, & ita 12
pluries ſervari feci. Bajard.

(q) *Ita tamen, ut incipiat à minori*) Adde, † quod ita tenent Bart. & Jo. de Plat. *in d. l. omnes,* & Franc. Marc. *in dec.* 13
898. *par.* 1. Bajard.

14 (r) *Et ideo ſi quis*) Adde, quod † Jo. de Anan. *in d. c. ſi. de col-*
luſ. n. 10. dicit, quod ſi aliquis fuerit bannitus ad caput. & ad
furcas, & non appareat ex quo delicto fuerit primo bannitus,
quod aliqui dicunt, primo ſuſpendendum eſſe, deinde deca-
pitandum & alii dicunt, quod tantum in capite puniri debet,
quia illa eſt minor pœna, & nihil determinat, & quod ampu-
15 tatio capitis ſit minor pœna, † & mitior, quam pœna furca-
rum, tenet Bart. *in l. capitalium* §. *ſervi, ff. de pœn.* & Chaſſan. *in*
conſuet. Burg. rub. 1. §. 5. *n.* 1. & 2. ubi dicit, quod eligenda eſt
pœna amputationis capitis, tanquam mitior: ſubdit, quod con-
trarium ſervatur in Francia & etiam videtur velle defendere,
quod furca eſt minor pœna. Bas.

QUÆSTIO C.

De cadaveribus damnatorum.

SUMMARIA.

Ex Claro.

1 *Cadavera damnatorum an poſſint deponi, & ſepeliri.*
2 *Et an poſſint dari Medicis ad anatomiam faciendam.*
3 *Et an ſi ſit reus mortuus, ante executionem, debeat nihilominus ejus cadaver ſuſpendi, remiſſ.*
4 *Et quid faciendum ſit de veſtibus damnatorum.*

Ex Additionibus.

1. *Suſpenſus an, & quando poſſit de furcis tolli.*
2 *Joan. de Anan. impugnatur.*
Judex non permittens corpora delinquentium ſepulturæ tradi, pœnam incurrit, ſi non erant condemnati, ut in loco patibuli relinquerentur, ibid.
3 *Bannitus ſive exulatus ab aliquo loco, ſi moritur pendente exilio non poterit in dicto loco ſepeliri ſine licentia Superioris,*
4 *Suſpenſi cadaver, an, & quando poſſit tradi ad anatomiam.*
5 *Pinguedo hominis an poſſit retineri à Medicis in foro conſcientiæ.*
6 *Veſtes condemnati ad mortem cujus ſint, tam in Regno Neap. quam in ſtatu Eccleſiaſtica.*

1 Ultimo quæro, facta executione capitali, quid faciendum ſit de cadaveribus damnatorum? Reſp. De jure civili habemus *tit. ff. de cadaveribus punitorum*, in quo habes quod non licet ea ſepelire, niſi habita licentia à Principe, præſertim ſi ſunt damnati ob crimen læſæ Majeſt. De jure autem canonico poſſunt corpora damnatorum ſepeliri, ut eſt tex. *in c. quæſitum*, 13. *q.* 2. Et dicit Chaſſan. *ſuper conſuet. Burg. f.* 94. *poſt n.* 5. quod ita in Italia obſervatur, in Gallia vero ſervatur jus civile. Sed (ut ipſe fatetur) melius faciunt Itali, quam Galli. (*a*) Hoc tamen intellige, ut fiat habita prius licentia à judice, alias enim non ſolent deponi, neque tradi ſepulturæ. Et ita declarant communiter Doct. ut dicit Ant. Gomeſ. *c.* 14. *delictorum, n.* 8. prout etiam ſervatum fuit in ſacratiſſimo corpore Salvatoris noſtri qui de licentia Pilati Præſidis fuit à cruce depoſitus, & traditus ſepulturæ Jo. 20. Bene verum eſt, quod quandoque condemnati propter immanitatem Criminis. puta læſæ Majeſt. etiam aggreſſores publicarum viarum ſolent, poſtquam ſuſpenſi ſunt, relinqui in loco patibuli ut cæteris ſint exemplo, & terrori, quod etiam teſte Igneo *in l.* 1. §. *ſi ſibi manus, poſt n.* 40 *ff. ad Syll.* plerunque Gallia obſervat. ut ſ. in ſignum latronum cadavera membratim diviſa, in locis, ubi frequentius graſſati ſunt, pendere permittantur.

2 Quæro, nunquid cadaver puniti poſſit dari Medicis ad faciendam anatomiam? Reſp. Bart. *in l. ſi. ff. de cada. puni.* poſuit hanc quæſtionem, & eam non decidit, ſed relinquit cogitandum. Ego (*b*) non reperio hoc in jure deciſum, ſed de conſuetudine paſſim obſervatur, quod dantur hujuſmodi corpora Medicis, habita tamen prius licentia à Principe, vel Senatu. Et ita practicari atteſtatur Bertach. *in verb. Cadavera. n.* 5. Et refert Ant. Gomeſ. *c.* 14. *delictorum in fin.* quod de anno 1550. Carolus V. Imp. perquiſivit votum Univerſitatis Salmanticenſis an hoc liceret facere, (*c*) & Univerſitas reſpondit, quod ſic.

Item quæro, an ſi reus moriatur ante executionem, debeat ejus cadaver ſuſpendi? Dixi *ſupra q.* 51. *verſic. Sed hic incidenter.*

Quæro (*d*) etiam, quid faciendum ſit de veſtibus 3
damnatorum? Reſpon. Bart. *in l. divus, ff. de bon. dam.* dicit, quod debet eorum pretium converti in expenſas neceſſarias officii, puta in perſequendo malefactores, & hujuſmodi. Ego puto in hoc ſervandum eſſe conſuetudinem Provinciæ; & quid obſervetur in Francia, habes apud Boer. *dec.* 349. *poſt n.* 5. apud nos autem ſervatur, quod veſtes viles, quibus indutus eſt condemnatus, tempore quo afficitur ultimo ſupplicio, præter eas cum quibus eſt honeſte ſepeliendus, ſint carnificis, pretioſæ vero diſtribuuntur inter milites, ſive ſatellites, prout etiam inter ipſos diſtributæ fuerunt veſtes Salvatoris tempore ſacratiſſ. ſuæ paſſionis, cujus merito nos ad cœleſtia gaudia perducat, illique ſit laus, & gloria in ſempiterna ſeculorum ſecula Amen.

ADDITIONES

Ad Quæſt. C.

(*a*) Hoc tamen intellige) Cartar. *de execut. ſent. s. ſi. num.* 457. 458. 459. Ros.

Hoc tamen intellige) Adde † hoc procedere, ſi fuerit ſuſpen- 1
ſus in patibulo conſueto, & deputato; ſecus ſi alibi, quia tunc
ſine licentia poſſet tolli, ſecundum Jo. de Anan. *in c. furas n.* 2.
de furt. † Sed ego credo hoc verum non eſſe, quia neſcio vide- 2
re cauſam differentiæ, quare potius à loco inſolito, quam à lo-
co conſueto ſine licentia tolli poſſit: immo multo minus à lo-
co inſolito, in quo non ſine maxima cauſa executio facta fuerit, ut eſt, quando ſuſpenduntur in loco proprio, in quo delictum fecerunt, & ideo ſemper eſt petenda licentia à judice, & ita ſemper vidi obſervari, & ſi judex non permitteret, quod corpora defunctorum ſepulturæ traderentur (qui non eſſent condemnati, vel relinquerentur in loco patibuli,) incurrit pœnam privationis officii, & exilii, ac etiam teneretur reficere paſſis injuriam, & omnem læſionem, arg. tex. *in auth. ut nulli jud.* §. *& hoc pervenerit*, & ita habetur per Afflict. *in conſtit. Regn. ſi quis aliquem n.* 13. *quæ eſt ultima omnium conſtitutionum*, & de hoc vide etiam Covar. *variar. reſol. lib.* 2. *c.* 1. *n.* 11. ubi late quib. ultimo affectis ſupplicio juſte poſſit negari Eccleſiaſtica ſepultura: & quæ cadavera ex juſta cauſa, ut terror ceteris incutiatur, inſepulta relinqui poſſint.

Item † adde, quod ſimiliter quando quis eſt relegatus, vel 3
bannitus ab aliquo loco, vel civitate, ſi pendente tempore exilii, vel banni moriatur, non poterit ſepeliri in loco, à quo erat exulatus, ſive bannitus abſque licentia Superioris, ita Gomeſ. *c.* 14. *n.* 8. hic allegato, ubi late. Bas.

(*b*) *Ego non reperio*) Tu adde veram, atque communem ſententiam eſſe dari poſſe per Ripam. *tract. de peſt. tit. de remed. præſervari contra peſtem, n.* 142. refert, & comprobat ex aliis, Jac. Menoch. *de arb. jud. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 285. *num.* 10. qui tamen, *n. ſi.* tenet judicis arbitrio tribuendum, qui ſua prudentia conſiderare debet familiam, conditionem & dignitatem. Nam ſi vilis, & deploratæ conditionis ſit, tradendum anatomiæ duxit: ſubjungit tamen tutius eſſe Principis voluntatem perſcrutari. Ego indiſtincte obſervarem inconſulto Principe, & nulla conſideratione conditionis, ac dignitatis, familiæ habita, communem ſententiam in aſſaſſinis, qui per fruſta ſcinduntur, ut habetur ſupra §. *Aſſaſſin. n.* 4. Giach.

(*c*) *Et univerſitas reſpondit, quod ſic*) Adde, † quod ita ra- 4
tione publicæ utilitatis tenent Curt. & Lancellot. Dec. *in l. Imper. ff. de juriſd. om. jud.* Tamen Rip. *in tract. de remed. præſerv. cont. peſt. nu.* 143. *& ſeq.* atteſtatur, quod de conſuetudine requiritur Principis, aut damnati licentia & ibi etiam dicit, quod ſolent Phyſici officia ſolemnia pro anima anatomizati decantari facere, & ipſius oſſa ſepulturæ cum debitis funeralibus tradere: ſed Menoch. *de arbit. jud. caſu* 285. *n.* 10. dicit, quod remittitur arbitrio Judicis: ſubjungit tamen tutius eſſe Principis voluntatem perſcrutari.

Item

Digitized by Google

Item adde, † quod Joannes de Anan. *in cap. fures extra de furt. n. 3.* dicit, quod vidit dubitari, an Medici in foro conſcientiæ valeant retinere aliquid pinguedinis de homine dato ad anatomiam, ut aliis mederi poſſint. Bajard.

(d) *Quæro etiam*) Cartar. ſupra *n.* 462. *& ſeq.* Ros.

5 *Quæro etiam*) Adde, quod † in Regno Neapolitano de conſuetudine ſervatur, quod manigoldus habet veſtes viles, quibus reus ad juſtitiam ducitur; ita atteſtatur Jo. Ant. de Nigr. *in cap. gravamina n.* 100. & ita vidi ſervari tam in dicto Regno, quam in ſtatu Eccleſiaſtico: ſed de raro ſuper hoc oritur controverſia, quia executores exſpoliant reos bonis veſtimentis, antequam ducantur ad juſtitiam. Et per hæc ſit impoſitus finis huic meo labori ad Laudem, & honorem Omnipotentis Dei, & Beatæ Mariæ Virginis meæ Advocatæ, ac Apoſtolorum Petri, & Pauli, quorum glorioſo Martyrio præſens dies eſt conſecratus, dum ſecunda vice in utroque ſtatu Sereniſſimi Ducis Parmæ Domini mei in Provinciis Aprutii præeram. Amen.

CONSILIUM

D. HIERONYMI GIACHARII

J. C. LUGIEN.

In materia Syndicatus, articulos ab eo non minus plenè, atque eleganter, quam accuratè, & ſubtiliter diſcuſſos, atque examinatos ad defenſam continens.

SUMMARIUM.

1 *Multiloquium prudentiſſimos ſtomachari ſolet.*
2 *Rejicienda quæ potius ad pompam, quam ad eſſe rei ſerviunt.*
3 *In claris tam ſtultum eſt argumentari, quam ſub clariſſimo Sole mortale lumen afferre.*
4 *Subſtantialia dumtaxat ad rem conferentia ſunt attingenda.*
5 *De Vicarii mandato fuit Clericis, ut ſingulis, non autem Capitulo facta monitio.*
6 *Monitio canonica quæ.*
7 *Canon requiritur ubi facti neceſſitas aliter ſuadet,* & n. 346. cum ſeq.
8 *Quod præcepti tempore neceſſitas ſuaſerit ſic probatur hic in textu.*
9 *Excommunicatio abſque monitione lata per ordinarium valet.*
10 *In excommunicatione pro futuris culpis monitio non requiritur,* & n. 304. *exemplificatur etiam infra* n. 286. *&* 287.
11 *Dies interpellat pro homine.*
12 *Futuræ culpæ ex parte querelantium,* & numer. 24.
13 *Canonicorum quorundam contemptus.*
14 *Culpa eſt non facere ea, quæ tenemur.*
15 *Non facere eſt facere in pœnalibus.*
16 *Valet excommunicationis ſententia in pœnam delicti abſque monitione.* & n. 304.
17 *Valet excommunicatio pro negligentia. Item & pro contumacia,* n. 277.
18 *Præcepti emanati validitas cum duobus ſeq.* n. *& uſque* ad n. 10. *&* idem n. 341.
19 *Superioris præcepto juſto eſt parendum,* & n. ſeq. *& vi.* ſub n. 303.
21 *Forma ſententiæ excommunicationis, quæ fallit, ut infra, &* ſub n. 301. *&* 302.
22 *Excommunicationis exemplum infra menſem eſt petendum.*
23 *Valet excommunicatio ſine ſcriptis lata, ubi non aderant ad ſcribendum neceſſaria.*
25 *Murmur tempore præcepti ſiebat, & morbus ille aliter mederi non poterat,* & n. 27.
26 *Cauſa præcepti facti Clericis, ut ſingulis quæ* & n. 27. & poſt num...
29 *Cap.* 1. *de ſentent. excommunicationis in ſexto limitatur, &* nu. 30. 28. cum duob. ſeq. & nu. 301. 302. 305.
31 *Ob contemptum excommunicati contempſere abſolutionem,* & n. 28. 29. & 308.
32 *Leges vim non habent, niſi poſt illarum promulgationem.*
34 *Ordinarius etiam cenſuris Eccleſiaſticis annexus retinet clavium uſum* & numer. 201. *præterquam in caſibus Concilii. Conſtan.* numero ſeq.
36 *Cum quibus excommunicatis licitum eſt in utilibus, & ad leg. pertinentibus participare, &* num. 29.
37 *Ideo poterit Vicarius excommunicatos abſolvere per non annexos ad id in ſolidum deputatos, iſtud enim ei incumbebat ex officio, &* nu. 29. & ſeq.
38 *Querelantium defectus, atque de eorum ſuggeſtione,* & nu. 37.
39 *Pro Vicario ſunt deciſiones apertæ, atque opiniones Doctor. receptæ, à quibus non eſt recedendum.*
40 *Abſolutio ſententiæ latæ juris ordine non ſervato valet.*
41 *Syndicatus iniquitas* numer. 37. & ſeq. & 411. *&* 413.
42 *Epiſcopus ubi cognoſcit inter ſuos Clericos, debet ſine ſcriptis cognoſcere, & judicare.*
43 *Diabolica vindicta in Vicarium,* & num. 37. *& ante* n. 80.
44 *Officiales de levioribus non ſyndicantur,* & numer. 310.
45 *Neque contra eos eſt cutandum de apicibus juris.*
46 *Officiales non tenentur, niſi de dolo, de culpa autem lata non.*
47 *Pro Officialibus præſumitur. Et contra eos omnis ſcrupuloſa inquiſitio rejicitur alias frangeretur nervus juſtitiæ auctoritaſque judicum deprimeretur, atque vileſceret, & in officio ſucceſſores lento gradu vel calco procederent, & quædam ex M. T. Cicer. notatu digna.*
48 *Buſonius nomine Capituli comparens abſque procuratoria ſpeciali, uti temerarius atque calumnioſus eſt puniendus* & n. 50. & 52.
49 *Procuratorium ſpeciale requiritur, ubi Procurator poteſt facere incidere Dominum in pœnam.*
51 *Procuratorium ad ſyndicandum debet eſſe in individuo ad opponendum ſic & ſic.*
53 *Ratificatio poſt tempus facta non valet, nec ratificans*

Digitized by Google

canti prodeſt, ſed obeſt. numer. 56. 22. & 34.

54 *Reclamatio facta per Petrum nomine ſuo, ac fratrum, à quibus non habebat mandatum, niſi ſit ratificata infra tempus præfixum ad appellandum non valet.*

55 *Statutum mandans contra aliquem intra certum tempus procedi poſſe attendi debet, & lapſo dicto tempore proceſſus excluditur.*

56 *Lapſus temporis eſt fortior defectus, quam expreſſa, vel tacita renunciatio.*

57 *Ratificatio ſerotina non operatur ad præjudicium ejus, cui ex medio tempore jus eſt quæſitum.*

58 *Ratificatio facta re non integrà non trahitur retro, & eſt, ac ſi facta non eſſet,* & n.ſeq.

59 *Ratificatio non trahitur retro, ubi aufertur jus quæſitum alii, contra quem ratificatur.*

60 *Qui declarat, nihil novi facit, ſed jam factum proponit, & dicitur ſolum detegere, ut ille, qui grana à ſpicis excutit*, n. 61.

62 *Declaratio tameſi trahatur ad principium actus, non tamen trahitur ad præjudicium ejus, cui jus fuit quæſitum.*

63 L. hæres palam, §. ſi quis poſt, ff. de teſt. *declaratur.*

64 *Carcerati ſub uno judice non ſunt contra eum in teſtes recipiendi.*
Aſſignatur ratio, n. ſeq.

66 *Officialis conventus tempore Syndicatus excuſatur ſi non præſtet fidejuſſorem, quia ſufficit, ut juratoriam præſtet cautionem.*

67 *Syndicatorum ignorantia, quæ eſt cunctorum malorum mater*, & n.61. cum trib. ſeq.
Et nota, quia Eccleſia viris litteratis indiget, & n. 81.

68 *Tempus ſyndicatus ſtatutum.*

69 *Teſtes inimici repelluntur etiam in crimine læſæ majeſtatis & hæreſis, in quibus ob illorum immanitatem infames, ac deplorati admittuntur.*

70 *Nec Princeps iſtud facere poſſet.*

71 *Inimicitiæ cauſa, quæ ſufficit, probatur*, n. 72. & n. 212.

73 *Notorium haud indiget probatione.*

74 *Acta judicii inducunt notorium.*

76 *Inimicitia quæ gravis, & quæ levis, relinquitur in judicis arbitrio.*

77 *Teſtes ex inimicitia etiam præſumpta repelluntur.*

78 *Etiam ubi ex cauſa minus probabili proveniret.*

79 *Teſtis inimicus ſemiplenam haud facit probationem, etiamſi non ſit capitalis.*

80 *Teſtes non admittendi, ſi admittantur cum clauſula, ſalvis exceptionibus, non ſunt in conſideratione, & pro non receptis habentur.*

82 *Teſtes laici contra Clericum in cauſis criminalibus intentatis criminaliter haud admittũtur.* & num. 177.

83 *Etiam in criminalibus exceptis.*

84 *Fallit ubi veritas aliter haberi non poteſt.*
Declara, n. 84. 85.
Exemplifica. n. 87.
Quid articulandum & quid probandum, ut admittantur, n. 92. 93. & 94.

86 *Jul. Clar. contra communem eſt locutus*, & n. 108. 109.

97 *Fatuus eſſet judex ille qui ob ſingularem unius opin. à communi deviaret*, & nu. ſeq.
Et recedenti poteſt dici. Tibi durum eſt contra ſtimulum calcitrare. n. 100.

101 *Contra perſonã publicam duo teſtes non ſufficiunt.*

102 *Ceſſat falſi ſuſpicio, ubi ceſſat commodum.*

103 *Querelantium animus qualis*, & 124.

104 *Vicarii integritas*, & n. ſeq. *& per totum conſilium.*

106 *Temeritas querelantium inexcuſabilis.*

107 *Contra judicem præſumptiones non ſufficiunt, ſed probationes luce meridiana clariores requiruntur, &* n. 352.

110 *Teſtium examinatoꝛum defectus*, & n. 124. duobus ſequent.

111 *Teſtes habentes plures defectus repelluntur etiam in cauſis privilegiatis, atque etiam ubi aliter veritas haberi non poteſt*, n. ſeq. & n. 118

113 *Querelæ contra judices ſunt probandæ ex antiquis actis, non autem ex novis.*
Scriptura negata eſt recognoſcenda.
Inficiata, fundanti ſe in illa incumbit onus probandi.

116 *Querelantium teſtes erunt repellendi uti defectus quamplures habentes, & hoc etiam in cauſis privilegiatis*, cum duob. ſeq.

119 *Canonicus pro canonico non eſt teſtis idoneus.*

121 *Domnus Cyprianus, ultra quod ſit ſicarius, atque irregularis, eſt etiam unus ex querelantibus, ex quibus venit repellendus.*

122 *Homicidiũ reſpectu Presbyteratus dicitur gravius. Omnes flagitium tanto conſpectu in ſe crimen habet, quanto major qui peccat habetur*, ibid.

124 *Teſtes ac querelantium conſpiratio in vicarium, quapropter illis jure merito non creditur.*

128 *Teſtes foventes eandem cauſam principaliter ſunt repellendi.*
Quinimo etiam ſi in conſequentiam, n. ſeq.

130 *Teſtes dicuntur deponere in facto proprio, vix contra agi poteſt injuriarum actione.*

131 *Item quando commodum, vel incommodum ad eos poteſt pertinere*, n. ſeq.

132 *Teſtes dicuntur deponere in facto proprio, ubi tractant de ſe exonerando.*

134 *Doctori præſertim claro, ac Illuſtriſſimo teſtanti de conſuetudine eſt credendum.*
Et poſito, quod ſit dubium quo ad plenam probationem verum tamen dicitur quo ad præſumptionem, cui ſtandum eſt, donec probetur contrarium, n. ſeq.

136 *Teſtes foventes cauſam conſimilium repelluntur.*

138 *Teſtibus nimium animoſe deponentib. haud eſt credendum.*
Item ſunt ſuſpectiſſimi, n. ſeq.

140 *Teſtes contra judicem debent eſſe omni exceptione majores, neque tales præſumuntur niſi probentur.*

141 *Arreſtum contra nonnullos factum juſtificatur.*

142 *In canonicum Interamnæ materia notabilia quædam.*

143 *Dom. Jo. Hieronymi Cherubini querelæ, exploſæ cum honore Vicarii, cujus devotio, religio, atque pietas proponitur*, n. ſeq. & n. 149.

145 *Canonicorum querelantium contemptus in audiendo concionatores.*
Item in Sanctiſſ. Sacramenti Eucharistiæ adoratione, n. 148. *&* 149.

147 *Clericus non beneficiatus, vel haud in ſacris conſtitutus, non tenetur ad officium Domini perſolvendum*, & ſub n. ſeq.

156 *Pœnarum diſtributio piis locis facta.*

151 *Teſtes ſimplicem negativam firmantes, cum ſit improbabilis, ob eorum temerariam aſſertionem ſunt puniendi, & qualiter.*

152 *Domni Leonori querela exploſa. Item ejus abſentia ex ſuo capite*, n. ſeq. pluribus.

153 *Parochi neceſſitas ubi illum abeſſe contingit, relinquendus eſt prius per Ordinarium approbandus*, & 351.

155 *Ordinarius poteſt cogere abſentes ad reſidendum per cenſuras Eccleſiaſticas.*

156 *Dimiſſoria ſcripturam exigit*, & n. 349.

157 *Caſus ſcripturam requirentes, remiſſive*, & n. 309.

158 *Con-*

158 Conſuetudo altera lex.
159 Prieris querelæ ab ipſomet ſponte deſtitutæ.
160 Accuſantes Vicarium in quibus reperiantur terminis, & n. 258.
161 Verbum judicis obiter prolatum non irrogat infamiam.
162 Officialis non tenetur injuriarum actione, ubi corrigendi animo verbum injurioſum pratulit.
163 Convitium generale injuriam non infert, & exemplificatur, & aliud exemplum vide num. ſeq. de Canſiliario alteri canvitianti.
165 Interlocutoria poteſt infra tempus debitum per ordinarium revocari.
166 Priores cauſas eſſe per locorum ordinarios cognoſcendas, ex S.C. Trid. diſpoſitione.
168 Ubi agitur de revocatiane interlocutaria coram eodem judice. tunc illius revocatio poteſt fieri etiam è novis actis.
169 Relatio duplex, & quæ poſſit revocari, & quæ non.
170 Reali in relatione oportet tranſmittere acta.
171 Relationis exemplum partibus dandum debet eſſe manu publica, & de revocatione, n. 172.
173 Notario de extrajudiciali confeſſione deponenti ſtandum non eſſe.
175 Teſti deponenti ad ſe exonerandum non eſt eredendum.
176 Teſtis tractans de ſe exonerando non probat.
Et eſt ſuſpectus n. ſeq.
Et eis uti deponenti in quo laus, vel opprobrium poteſt evenire non creditur, n. 178.
179 Teſtes pauperes viles, & abjecti non probant.
180 Incauta locutio poteſt revocari etiam non docto de errore.
181 Et hujuſmodi revocatio haud irrogat infamiam, præſertim antequam ſit proceſſum.
183 Confeſſia in figura judicii facta in eriminalibus non nocet.
184 Pars ſimpliciter confitendo delictum, quod non eſt, non per hoc poteſt inducere delictum ubi non habetur, neque eſt.
185 Judex poteſt quãdocunque carrigere ſuum errorem
186 Item & mutare ſive erraverit in proceſſu, ſive in interlocutoriis.
187 Judex poteſt matu praprio revocare ſuam interlacutoriam maxime non demandatam executioni, n. ſeqq.
189 Judex debet errorem ſuum corrigere etiam nemine inſtante.
191 Judex matu proprio propriaque auctoritate poteſt corrigere erraram ſuum.
192 In judice, qui dicitur vir bonus, non cadit dolus, quæ regula procedit in Vicario præcipue vira probatæ fidei laudatiſſimo atque nominis, & famæ integerrimo ſub n. ſeq.
193 Præſumitur pro judice actum gerente.
195 Commodum & utilitas dicuntur doli cauſa, quibus ceſſantibus dolum ceſſare eſt neceſſe n. ſeq.
197 Sententia judicis, aut arbitratoris, licet ſit injuſta, non tamen dicitur doloſa, & quare.
198 Pœna ceſſat, ubi non delictum eſt.
199 Dala ceſſante de pœna tractari non oportet.
200 Falſitas quæ non nocet nec ordinarie, neque extraordinarie, eſt punienda ſecundum quamplurium Doct. opinionem, vide n. ſeq.
202 Falſitas ut committatur, tria requiruntur & quæ.
203 Inſpicienda eſt vexationis cauſa, unde originem duxerit, quando Vicarius de bonis operibus dilapidatur & ſub n...
204 Tritiſſimum eſt in jure, Tutius, ſanctiuſque eſſe nocentem abſolvere, quàm innocentem condemnare
205 Etiam in crimine ſtellionatus requiritur dolus.
206 Dolus non nocens ſecundum ll. non punitur.
207 Diſputatio ac diſcuſſio hæc habita eſt ad ſplendidiorem demonſtrationem innocentiæ, atque integritatis Vicarii, ad querelantium confuſionem, & n. 120.
208 Judex poteſt officium mercenarium exercendo non poſtulatum interponere circa illud quod radicatur in illius perſona, ut faceret pronuncians, & valet etiam ſine partis petitione.
209 Item poteſt exercere officium parte etiam non petente, in illis, quæ, pertinent ad ſuum decorem.
210 Item poteſt judex interponere afficium non poſtulatum motu praprio circa illud, in qua publica verſatur utilitas.
211 Item in caſibus in quibus verſatur privata, ſi concernat ipſius judicis honorem.
Item in illis, quæ principaliter judicis perſonam juriſque publici abſervantiam concernunt. ibid.
213 Actaris verba emendare non eſt prabibitum, & 190.
214 Sententia eſt de actis.
215 De actis ſtandum eſt ſimplici judicis relationi.
216 Interlocutoria interpretatio per eundem judicem, bene potuit fieri, n. ſeq.
218 Præteres omneſque judices poſſunt ſententiam latam corrigere, & emendare.
219 Judex poteſt emendare ſuam ſententiam circa verba.
220 Tota præſens diſputatio fuit ad reprimendum querelantium animos, & ſup. n. 207.
221 Interamnæ novum eſſet, niſi Officiales ſuos dilacerarent, vexarent calumniarentque.
222 Calumniari dicitur actor eo ipſo, quod non probat, & n. 258.
223 Dolus & calumnia præſumitur in illis, qui abjecta haud probant.
224 Vicarium dilacerantes puniri debent, nec valeret conſuetudo, vel ſtatutum, quod calumniatores non puniantur.
225 Et eo magis ſtante bona fama Vicarii, de qua n. ſeq. & ſup. n. 103: & ſup. n. 232. 240. & 248. 249. & ſub n. 253. cum plurib. ſeq.
226 Accuſantes Vicarium ultra pœnam juris, quam ferunt, debent etiam mulctari, & n. ſeq.
Et qualiter relative, n. 255. & 256.
227 Clericus ſubdiaconus calumniam illatam haud probans qualiter punitur, n. 258.
228 Accuſantes Vicarium, ut inimici, erant ab accuſando repellendi, qui etiam effecti ſunt irregulares, n. ſeq.
230 Honor, & vita æquiparantur.
231 Accuſator, actus notabilis & n. 105.
233 Vicarius geſſit officium in multis difficultatibus, atque in civitate ſeditioſa.
234 Interamnenſium' natura quæ.
Quæ prabatur eleganter, ſub n. ſeq.
235 Experientia veritatis lumen.
Item rerum efficax magiſtra, n. ſeq.
Et valet argumentum ab experientia numer. 238.
Nec meliorem habemus teſtem, quam natura ipſa quæ mentiri non poteſt n. 239.
240 Vicarius fuit ſacrorum canonum, atque S.C. Trident. ac Bullarum Sanctiſſimi executor moderatus.
243 Alex. de Imol. auctoritas, ejuſque innumeræ laudes, uſque ad n. 247.
248 Vicarii bona vox, & fama in genere, ac in ſpecie prabata & pluribus ſeq.
Quæ in omnibus ſalet eſſe praficua, per eam enim confunduntur ſuſpiciones n. 249.
250 Vicarius, qui ritè, rectè, piè, atque laudabiliter in omnibus ſe geſſit, eſt abſolvendus & qualiter.

251 Do-

251 *Dolum erga Vicarium fuiſſe ex profeſſa adhibitum inficiari haud poteſt, ex quo in eum quamplura ſunt contra jus attentata.*

252 *De bonis bonæ vitæ effectibus conſilia adnotantur.*

253 *Judicis ſavore bona fama prævalet malæ etiam ubi mala in ſpecie, bonaque in genere eſſet probata*, n. ſeq.

256 *Vicarius ultra damna, expenſas, intereſſa, injuriaſque atroces paſſas, dilaceratus incedit, ac ſui dilacerantas glorioſi incedunt de ſuis calumniis, quas judices tenentur repellere.*

257 *Æquitatem præ oculis habent boni judices.*

259 *Accuſatoribus nimium favorem fuiſſe præſtitum, verum quo majori conatu hæc acta fuere tanto infirmiora eſſe debent apud graves, ſapientes, integerrimos judices, quorum proprium eſt hominum audacias, ac malitias proterere, innocentibuſque ſubvenire, n.* 260.

262 *Dubia tradita, ſed primum defectivum*, num. ſeq.

264 *Opponendo ac diſputando veritas clarius eluceſcit.*

265 *Sæpius agitata magis ſplendeſcit in lucem, & latens ergumentis & collationibus aperitur*, nu. ſeq.

267 *Ferro viam aperit, qui contraria tranſit.*

268 *Sicuti aromata magis redolent, quanta magis conteruntur, ſic & veritas quanta magis conteritur, & oppugnatur, tanto clarior expulſis nebulis in lucem progreditur.*

269 *Veritatis ſectatores Deo placent.*

270 *Veritas ſuper omnia amanda eſt.*

271 *Veritatis vis ſecundum Iſidorum.*

273 *Veritas quid ſecundum Baldum.*
Alia deffinitio ſive magis deſcriptio ſecundum eundem, n. 276.
Item quia ſecundum Aff. poſt alios relatos, nu. 274.

275 *Veritas omnia vincit mater juſtitiæ*, numer. ſeq.
Et veritati omnia cedunt, n. 277.

278 *Judex miniſter Dei debet inhærere veritati, atque illam adjuvare quibuſcumque modis*, num. ſeq.

281 *Judex tenetur occurrere ſcandalis etiam recedendo à regulis juris.*

282 *Faciens ea, quæ debet, culpa adſcribi non poteſt.*

283 *Culpa quælibet etiam leviſſima abeſſe præſumitur ab eis, qui dant operam rei licitæ donec probetur contrarium.*

284 *Culpa non imputatur alicui, ubi ex illa damnum non contingit.*

285 *Argumentum pro Vicario, ratione fundatum.*

286 *Excommunicatio ubi fit pro aliquo, tunc non oportet illud eſſe mortale, quinimò nec veniale*, & num.

287 *Item non oportet tunc quem eſſe contumacem, ſed ſufficit, quod ſit inobediens.* nu....

288 *Veniens contra præceptum Superioris peccat mortaliter, & poteſt excommunicari.*

292 *Dolus eſſe dicitur contra eos, qui ſui Superioris mandatum tranſgrediuntur, & quare.*

293 *Prælatus promptus eſſe debet in puniendo.*

294 *Et inobedientia inducit peccatum mortale.*

295 *Quando aliquid præcipitur ſub pœna excommunicationis, tunc illud, quod eſt veniale, ob temptum efficitur mortale*, & n. 297.

298 *Querelantes tenebantur parere Vicario.*

299 *Rationem efficacem ſufficit adducere pro lege.*

303 *Contumax poteſt excommunicari abſque citatione*, & ſeq.

311 *Negativa probatur, per librorum aperturam.*
Item per inſtrumentorum inſpectionem, numer. ſeq.

313 *Ordinarius etiam cenſuris Eccleſiaſticis annexus modo in miniſterio Eccleſiæ toleratus poteſt utilia, atque ad legem pertinentia gerere, ex quo ſibi incumbit ex officio*, & nu. 317.

318 *Ordinarius à fidelibus ſibi ſubditis requiſitus poteſt concedere facultatem abſolvendi excommunicatos.*

319 *Delegabilia ſunt de jure canonico illa, quæ ſunt mixti imperii.*

320 *Specialia triginta tria contra regulas juris remiſſive, & adde videndum infra n.* 305.

321 *Caſus præcepti facti fuit per ſummum Pont. approbatus, & quid Clericis è carceribus liberatis fueris injunctum*, n. ſeq.

322 *Meritis merito honor eſt tribuendus.*

323 *Honor virtutis præmium, & alia notabilia.*

324 *De geſtis per ſummum Pont. atque de illius poteſtate diſputare fas non eſt.*

325 *Item multa notatu digna de Principe, ac de Principis poteſtate recollecta habes* in textu ſeq. ad n. 344.

345 *Fatuum eſt ſe intromittere, ubi Papa manum appoſuit.*

346 *Quod Papa confirmat, nemo infirmat.*

347 *Abſurdum magnum eſſet, ſi inferior poſſet reſcindere ſui Superioris geſta.*

348 *Non poteſt inferior ſe intromittere ſuper ſui Superioris factum etiam nullum.*

352 *Probationes contra Officiales debent eſſe Sole clariores.*

353 *Succumbant vexantes temere Vicarium.*

354 *Accuſatoribus non probantibus plene, nec legitime reus, etſi nil probaverit, venit abſolvendus diffinitive etiã ſi accuſatoris intentio fundata eſſet ſuper negativam*, n. ſeqq.

356 *Etiam crimine falſi debet prabatio de neceſſitate concludere & ſtrictior eſſe debet.*

357 *Adeo ut actoribus non prabantibus eos injuriarum actione convenire poteſt Vicarius calumniatus, & ſunt etiam damnandi*, num. 358. cum ſeq. & nu. 401.

361 Memoranda *documenta pro judicibus, illorumque pœna, niſi illa abſervaverunt*, & nu. ſeq.

363 *Injuſtus judex inter animalia bruta eſt connumerandus.*

364 *Judex corruptus injuſtam proferens ſententiam, efficitur infamis, atque parti læſæ tenetur, & exemplum memorandum, vide* n. ſeq.

366 *Judices juſti, beati, & horum memoria debet extolli, injuſtorum autem aboleri.* & n. 360.

368 *Ira divina lenta procedit gradu ad vindictam, tarditatemque ſupplicii gravitate compenſat, & idem* nu. ſeq.

370 *Subſcriptio alterius Juriſconſul. cum Vicarii commendatione* & nu. 379. & 423.

375 *Ordinarius etiam ſuſpenſus poteſt excommunicatos abſolvere.*

380 *Nihil inter homines eſt ſic indubitatum, quin poſſit licet juſtiſſimum ſuſcipere quandam ſollicitam dubitationem, leges enim ſæpe cavillantur, & captantur, ita ad diſſentiendum homines ſunt faciles.*

381 *Item nihil tam clare tamque aperta verbis poteſt proferri, quod non maligna ſophiſticaque interpretatione everti poſſit, & quare*, n. ſeq.

384 *Ad diſſentiendum homines ſunt faciles.*

385 *Leges calumniantur, & captantur*, cum ſeq.

387 *Adimpletum in Vicario dilacerato dictum notabile Magiſtri Sententiarum ac aliorum dicentium ambigendum non eſſe, omnem humani eloquii ſermonem calumniæ atque æmulorum contradictioni*

ctioni ſemper obnoxium fuiſſe, & quare vide in textu.

388 *Accuſatores acriter contendere contra agnitam veritatem, quæ utinam haberet tot inventores, quot habet contradictores*, num. ſeq.

390 *Vicarius patuit invidorum morſibus.*

391 *Partes judicare debentium quæ*, & n. ſeq. *Quod declaratur*, n. 393.

394 *Vicarius dilaceratus de bonis operibus, atque de ingratitudine ſatisfactus*, & n.....

395 *Ingratitudo quid.*

396 *Ingratus non dicitur vivere moraliter.*

397 *Multa notanda dicta pro Vicario ibi*, ad n. ſeq. item uſque ad n. 408.

399 *Apud judicē non debet eſſe acceptatio perſonarum.*

409 *Judex de quibus ſit ſyndicandus*, & n. ſeq.

411 *Syndicatus cauſa quæ.*

412 *Cupiditas radix omnium malorum.*

413 *Vicarius ſyndicatus ſub judice, qui ab eo fuit per ſententiam parochiali privatus, atque etiam ab eodem proceſſatus, & eidem de falſò delatus.*

414 *Invidia contraria virtuti, quæ labefactari haud poteſt.* n. ſeq.

419 *Cauſa atque Vicarii innocentia ſplendidiſſima facta eſt, atque poſita extra omnem controverſiam.*

420 *Prolixas, atque verboſas diſputationes evitādas eſſe.*

421 *Ob religionis reverentiam atque S. R. E. decorem multa in conſilio fuere de induſtria omiſſa, contra dilacerātes, atque cupidos, qui in quibus gradibus, ac terminis honoris reperiantur, aliorum ſit judicium.*

In te Domine ſperavi, non confundar in æternum.

IN hac præſenti cauſa Syndicatus, ſi ſyndicatus eſt
nominandus, quia multum animoſe, atque malo
zelo mota fuit, atque procurata per nonnullos Cle-
ricos Interamnæ, qui fatigavere, atque inquietave-
re lite iniquiſſima eorum Vicarium virum integerri-
mum, & contra quem cuncta ſtricte diſcutiunt,
neque erant contra eum ita rigide procedendum,
ut infra poſt *n.* 18. multa ſe offerunt digna conſide-
ratione, ex quibus perſpicuo de ejuſdem Vicarii in-
juſte vexati impieque dilacerati indubitate apparet
1 innocentia. Et non conterendo tempus in multilo-
quio, prudentiſſimo, ſtomacari ſolet, ut exordia
2 cum Franciſco Aret. *in conſ.* 11. *in prin.* Rejectiſ-
que etiam quibuſdam aliis, quæ ad pompam potius
3 quam ad eſſe rei faciunt, ut exordiat cum Barto.
in l. edita, C. de eden. & Iſac. *in conſ.* 8. *in prin.* at-
que Roland. *in conſ.* 59. *volu.* 2. *&* 16. *&* 63. *in* 3.
Quinimo rem perſtringendo in claris terminis, in
4 quib. tam ſtultum eſt argumentari, quam ſub clariſ-
ſimo Sole mortale lumen offerre, ut docuit Quintil.
li. 5. *oratio. Iuſti.* referente eo Roland. *conſ.* 71. *in
princ. vol.* 2. Sed ſubſtantialia dumtaxat, & ad rem
conferentia attingendo, ut docuit Bald. *auth. ex
cauſa, in princ. C. de liber. præter.* & reaſſumpſit
Jaſon *in conſil.* 3. *in princ. volum.* 2. Roland. *conſil.*
34. in *princip. volum.* 2. dicitur inprimis, quo ad
5 excommunicationis præceptum, ob quod conjura-
tum fuit in Vicarium, dicitur, quod de Vicarii man-
6 dato fuit per Dominum Paulum Sacriſtam facta mo-
nitio Clericis, ut ſingulis non autem Capitul. ut
primo, atque in ſecundo proceſſu conſtat. Nec quic-
7 quam obſtat ſi diceretur, non fuit monitio cano-
nica, id eſt cum debito dierum intervallo, ut re-
quiritur, & habetur *in cap. ſtatutum, de ſentent. ex-*
8 *commun. lib.* 6. quoniam ex eodem met tex. reſpon-
detur, illud verum eſſe, niſi facti neceſſitas ſua-
ſerit aliter, quod & etiam habetur *in cap. ſtatuimus
eo. juncta gloſſ. ibi, niſi neceſſitas aliter ſuaſerit.* Et
quod tempore memorati præcepti neceſſitas ſuaſerit
ſic, probatur expreſſe; non enim aderat dierum in- 9
tervallum à die vigiliæ ad diem feſtum S. Cathari-
næ, & hæc quo ad monitionem. Ultra quod excom-
municatio abſque monitione valet lata per Ordina-
rium, & tenet, ut voluit Rot. *deciſio.* 10. *de ſen-
tent. excommun. in antiquior.* Quo verò ad præ- 10
cepti validitatem clarum eſt in jure noſtro, in ex-
communicatione pro futuris culpis haud requiri mo-
nitionem, puta, niſi in termino ſatisfecerit, quod
idem ſonat, niſi ad Miſſam conventualem, quam ma-
jorem vocant, atque ad primas, & ſecundas Veſ-
peras in Eccleſiam ſanctimonialium S. Catharinæ 11
in die illius feſti non interfuerint, quoniam dies
tunc interpellat pro homine, ut poſt relatos tradit
Felin. *in capit. cum ſit Romana. num.* 22. *de appel-
lat.* Dec. *in cap. reprehenſibilis, nu.* 4. *eodem,* & per
Gabriel Roman. *in ſuis commun. concluſi. prima de
citati. num.* 156. *ad diem,* & per Felin. *in capit.
ſacro approbante conſilio, num.* 4. *de ſentent. excom-
mun.* futuræ culpæ aderant rectis oculis intuenti, 12
quoniam ulla ratione haud eſt credendum mentem
ſanctiſſimi Papæ fuiſſe in Monialium abdicatione
facta, atque in illarum conſignatione ſuis Diœce-
ſanis injuncta; Moniales conſignatas per Epiſcopos
regi, gubernarique quo ad Veſperas, Miſſas, con-
feſſiones ſacramentales, & his ſimilia, ſed median-
tibus eorum Clericis ipſius Ordinarii inferioribus.
Quæ quidem Clerici moniti ex induſtria renuen- 13
tes aliqui, quinimo pertinaciter majorem, atque
ad Veſperas debitas ex diſpoſitione Bullæ, con-
tempſere, poſtea quam in Cathedrali adimpleverint
adimplenda, atque perſolverint perſolvenda in-
tervenire ad Miſſam Sanctiſſim. alias invitis denti-
bus fatendum eſſet Bullam prædictam ſervire de
venia, quod eſt minime admittendum. Aderant igi- 14
tur, aderant futuræ culpæ reſpectu Clericorum non
facientium illa ad quæ tenentur, argumento tex.
in regula, qui non facit. ubi gloſſ. alia jura ſimilia
citat *ff. de reg. jur.* ubi Dec. expreſſe notat, quod 15
non facere dicitur facere in pœnalibus. Clarum eſt 16
enim valere excommunicationis ſententiam in pœ-
nam delicti ſine monitione, ut per Dec. *in d. ca-
pitul. reprehenſibilis, nume.* 2. Nell. *qui declarat.*
52. *concord. gloſſ.* 3. *&* 3. *fallentia.* Felin. *d. capi-
tul. ſacro, num.* 5. & Gabriel. Romand. *eadem con-
cluſio.* 1. *n.* 159. Item valet excommunicatio pro 17
negligentia, *gloſſ.* 11. *quæſt.* 3. placuit *& de conſe-* 18
cra. di. 1. nemo ſive igitur reperiatur dictum præ-
ceptum factum pro futuris culpis, ſive in pœnam
delicti, ſive pro Clericorum culpa atque negligen-
tia, valet, atque omnino tenet per prædicta, ne-
que ob illud poterat Vicarius vexari, cum contra
Officialem non ſit agendum rigide, ut tradit Deci.
conſil. 1. *num.* 7. & noviſſime adde per Bertaz. *cit.
conſil.* 91. *num.* 4. Item ſuperioris præcepto juſto eſt 19
parendum, *cap.* 2. *de majo. & obed. &* 13. *quæſt.* 1.
Et Prælatus debet eſſe promptus in puniendo ino- 20
bedientes ex ſententia Apoſtil. relata *in cap.* 1. *de
poſtul. præl.* ubi Dec. 19. *notab.* alia ad propoſitum
facientia producit. Hæſitatio fit, ut audio, ex eo, 21
quia præſupponitur dictum excommunicationis præ-
ceptum ſine ſcriptis factum fuiſſe, & ſic juris or-
dine prætermiſſo, de quo *dicto cap.* 1. *de ſenten.
excomm. in ſexto.* Hoc negato; quoniam moroſus
Prior, atque alii obnoxii debebant de illa intra 22
menſem petere exemplum, ut dicit pro parte eo-
rum allegatus text. Et ubi Vicarius tunc requiſi-
tus, ſive interpellatus illud in ſcriptis petentibus
non oſtendiſſet, atque illius copiam poſtulanti-
bus ipſis non decretaſſet, poſſent utique iſto in
caſu querelantes pro certo aſſeverare. At poſito 23
etiam citra præjudicium veri, rem ita ſeſe habuiſ-
ſe, adhuc reſpondetur dictum præceptum Vicarii

intuitu validum, quoniam in illo tunc non aderant
illic ad ſcribendum neceſſaria, prout ita in terminis
† terminantibus reſpondet gl. † communiter recepta *in*
d. c... quæ militat proprie in caſu noſtro. In Cathe-
24 drali non adimpleta erant adimplenda, quando Don-
nus Pompeius retulit Vicario in choro aſſidenti die
dicta feſti S. Catharinæ de mane, illic haud Miſſam
ad celebrandam Sacerdotem adeſſe, & illuc adve-
niſſent atque adeſſent illuſt. Dom. Gubernator bo-
die Epiſcopus Venuſinus, Magnifici DD. Priores
civitatis, & denique numeroſus utriuſque ſexus po-
pulus pro audienda Miſſa in eadem die feſti ſo-
lemni.

25 Et quod propterea murmur aderat atque gene-
26 rabatur ſcandalum. Et relatio hæc fuit nempe cau-
ſa proxima, ob quam non minus juſte, quam pie
fuit motus Vicarius ad illud præceptum ſic pro-
mulgandum pro vitandis ſcandalis, atque tollendis
murmurationibus quod nequaquam promulgaſſet
etiam lapſis primo ac ſecundo ſcandalis, ut quia
primam illius monitionem contempſiſſent, atque
Vicarium increpaſſent ea eo, quod illis dixiſ-
ſet.

Signori Canonici, non pontate il R. Don. Serafino per questa fiata: perciocbe io bollo mandata à dire meſſa per diſagio, & à buon fine in S. Caterina.

27 Cauſa vero juſta, atque rationabilis fuit, ut jam
dictum eſt, Bulla illa Sanctiſſimi, de qua in actis,
ex qua cum ſit præcipua, illi contraveniens obliga-
tur ad mortale peccatum, abundant ad hoc jura *in*
cap. 2. de major. & obedi. 13. diſt. ſi qui ſunt, & 24.
quæſt. 1. quod percipitur, & 8. quæſt. 1. ſcientiam cum
ſuis ſimilibus citatis per Dec. *in cap. nam concupiſcen-*
tiam, num. 2. & per Felin. *ibi in princ. de conſtit.* Et
Bulla prædicta præcipit ordinariis omnibus in virtute
S. obedientiæ, & ut in illa, quatenus libenter ſuſ-
cipiant Monialium regimen in ſpiritualibus, atque
temporalibus, eiſdem ordinariis dando plenam li-
beramque regendi, & gubernandi poteſtatem, ut
28 fuſius in ea habetur. Et in illo temporis momento
non ſine ſcandalis alias tranſituro non aderant, ibi,
nec ſcriba, neque ad ſcribendum neceſſaria ut ex-
plicite teſtati ſunt Donnus Cherubinus, Donnus
29 Paul. notus, ac alii, & ſcandalum imminebat. Sileat
igitur regula text. præcitati, inſurgatque opin. gloſſ.
† † approbatæ à Doctoribus limitantis illum text. ſic.
Et adde, quod limitationem hanc tenent etiam Sum.
30 Sylv. *verbo excommunicati, il primo num.* 14. & Fel.
eod. cap. ſacris, num. quarto, quæ placuit ſimiliter
31 Socin. *ibid. num.* 372. Sed quid plura, querelantes
excommunicati ob contemptum de induſtria renue-
re abſolutionem accipere ab illis quatuor Sacerdo-
tibus Confeſſariis approbatis, atque ab ipſo d. Vi-
cario tunc ſpecialiter delectis in ſolidumque deputa-
tis, ut cum juramento interrogati depoſuerunt Don-
nus Cherubinus, Donnus Bartholomæus Canonici,
32 atque alii in proceſſu teſtium. Et ſi diceretur, Vi-
carius erat ab Eccleſiæ ingreſſu per menſem ſuſpen-
33 ſus ob prætermiſſam formam jam dictam, & ſic ir-
regularis hoc primo negato reſpondetur ſecundum
Do. Felin. *in d. cap.* Rodulphus, *num. 35. de reſcript.*
atque Gram. *deciſ.* 105. *num.* 60. leges pœnales vim
non habere niſi poſt declarationem, quæ nullibi fa-
cta reperitur. Item in fortioribus terminis dicitur,
34 quod tametſi eſſet Vicarius irregularis, (quod ne-
gatur,) quod nihilominus retinebat juriſdictio-
nem, qua non erat propterea privatus: unde du-
bio procul poterat Vicarius tutè cenſuris annexos
abſolvere, ita quæſt. hanc in terminis terminanti-
bus format, atque pro Vicario reſolvit gloſ. illa,
quæ ponit falcem ad radices *in d. c. ſacris,* verbo
interdictum videant rogo juriſdicentes eam, eſt
enim ut dixi in propriis terminis noſtris, & om-
nem tollit hæſitationem. Item reſpondetur, quod 35
retinebat Vicarius uſum clavium, quoniam haud
reperiebatur in illis duobus caſibus Conc. Conſta.
ita ſignanter inquit Magiſter Victoria *in ejus ſum.*
ſacram. fol. mihi 181. & in terminis etiam fortioribus
fol. 194. verſ. ſecundo. ubi inquit, cum quibuſcun- 36
que excommunicatis licitum eſſe in utilibus ac in
ad legem pertinentibus participare, poterat igitur 37
Vicarius illo etiam in caſu in pertinentibus ad offi-
cium vicariatus, atque in utilibus clavibus utens,
innodatos per alios Sacerdotes Confeſſarios cenſuris
non annexos, ab eod. Vicario delectos, atque dein-
de detentos in ſolidum abſolvere, niſi renuiſſent,
cum Vicario iſtud ex officio ſuo incumberet. Que- 38
relantibus igitur perfide adſcribendum eſt, qui ex
falſa ſuggeſtione illorum Advocati de Gubernariis
fuere decepti, & hæc pro Vicarii perſpicua defen- 39
ſione ſufficiant in iſto paſſu. Et de ſuggeſtione Ar-
chid. habetur *in capitul. cum acceſſiſſent de cum de con-*
ſtit. Et pro Vicario adſunt deciſiones apertæ, atque
rationes concludentes, necnon opiniones Doctor.
crebriores atque uſu receptæ, à quibus in judican-
do non eſt recedendum, ad tradita in *c. ne innita-*
tis. de conſt. Item quod valeat abſolutio talis ſen-
tentiæ, determinavit Rota *deciſ. 7. de ſent. excom. in* 40
novis. Et iſtud haud erat hic prætermittendum, ſed
perpetuo notandum ad detegendam iniquitatem edi- 41
cti promulgati de ſyndicando Vicarium, atque ſyn-
dicata, quod in ſyndicatu inaudito coram Epiſcopo
erat ſine ſcriptis procedendum, juxta text. & gl.
ibi in §. neceſſitatem, in Authent. ut judic. ſine quo,
ſuffrag. & in §. primo in Authent. ut cleri apud propri.
Epiſ. ubi Bart. *ex ea conſtitutione* notat, quod quan- 42
do Epiſcopus cognoſcit inter ſuos Clericos, habet
ſine ſcriptis cognoſcere, atque judicare, quod in
Vicario obſervatum haud video (ob diabolicam in
illum vindictam, quia non erat de levioribus uti
fuit ſyndicandus, at tradita per Jaſon. *in l. 1. nu.* 43
9. C. ut omnes judi. & inferius habetur. Item neque 44
contra eum erat curandum de apicibus juris, ut 45
per Bald. *in conſil.* 165. *vol.* 3. Officiales etenim de
generali conſuetudine non tenentur niſi de dolo, 46
& barataria, de culpa autem lata, non, per Bald.
in l. obſervare. §. proficiſci, quæſt. 15. & 18. ff. de
officio procon. & lega. ac per Amad. *de ſyndi. num.*
186. ubi poſt Accur. citatum dicit, quod de con-
ſuetudine, & per ſtatuta civitatum Officiales haud
ſyndicantur niſi de furtis, pecunia accepta & male
ablatis, & cæteris baratariis, de iniquis autem ſen-
tentiis, & per imperitiam male latis, non, ut per
Bertaz. utrobi. & pro quibus præſumitur *leg. 2. C.*
de officis civi. judi. & per Bald. *§. proficiſci, x. qu.*
ad fi. cum aliis citatis per Grammat. *crim. conſ.* 54.
atque etiam cum conco. de quibus noviſſime per
Bertaz. *criminal. conſilis* 71. *num.* 8. *&* 81. *num.* 7.
Et contra quos ſcrupuloſa inquiſitio omnis reji- 47
citur alias frangeretur nervus juſtitiæ auctoritaſque
judicum deprimeretur, atque vileſceret, & in of-
ficio ſucceſſores lento gradu vel calce procede-
rent, ut per Grammat. *d. conſ. 54. num.* 3. ubi re-
tulit Paris de Pute. *quod per duas colu. exclamat ad*
judicum favorem, fol. mihi 92. & fuſius vi. in lo-
cis memoratis. Adde etiam notanda verba Ci. *in*
oratio. pro Lucio Flacco. in ſecunda parte pag. mihi
170. dicentis ad verbum. O conditiones miſe-
ras adminiſtrandarum Provinciarum, in quibus di-
ligentia plena ſimultatum eſt, negligentia vitupe-
rationum, ubi ſeveritas periculoſa, liberalitas in-
grata, ſermo inſidioſus, aſſeveratio pernicioſa, fra-
us omnium familiaris, multorum animus iratus, ira-
cundiæ occultæ, blanditiæ apertæ, venientes Præ-
tores

tores expectant, præſentes inſerviunt, abeuntes de-
48 ſerunt. Circa querelas nomine Capituli porrectas per
ſer. Rutilium *d. nomine* comparentem expreſſe ſine
mandato procuræ ſpeciali, atque in individuo, ut de
jure requiritur, ut infra, cum poſſet facere incide-
49 re Dominum in pœnam jux. *theori. Bar. communibus*
calculis apud Il. vertices approbatam atque traditam,
per Jaſ. *in l. ſi procurator*, n.7. *ff. de cond. indeb.* &
tradita per Card. Pariſ. *conſ.*100. n 7. *in* 3. Roland.
*conſ.*71. *in fin. lib.* 1. Natt. *conſ.*445. *nu.* 2. 3. Curt.
50 jun. *conſ.* 147. *in fin.* & alibi ſæpe per Scriben. dicun-
tur non potuiſſe admitti de jure, & quod Procura-
tor iſte venit uti temerarius, ac calumnioſus punien-
dus pœnis debitis, de quibus 5. *q.* 6. *can.* 1. *& ſeq.*
51 requirebatur certe procuratorium ſpeciale ad oppo-
nendum ſic, & ſic ut habetur *in c. procurator, de elec-
tio. in* 6. & tradit Spec. *tit. de procura.* §. 1. *poſt num.*
15. & habetur *in clemen. ſecunda de procu atque pro-*
52 *bat. l. non ſolum* §. *fin. ff. eo.* Nec obſtat, ſi diceretur
querelæ illæ fuere per Canonicos ratificatæ, quo-
niam ad hoc reſpondetur, quod eorum ratificatio
uti ſerotina Vic. reſpectu, cum ſit poſt tempus de-
curſum facta, nil valeat, neque ratificantibus ipſis
quicquam prodeſt. Bene verum eſt, quod eis obeſt,
oberitque ſemper; & ad hoc probandum produco
conſ. Do. Alexand. Imo. qui compulſus reſpondet
53 ejus *conſ.*101.n 3.*vol.*2 quod reclamatio facta per Pe-
trum ſuo nomine proprio, atque fratrum, à quibus
non habebat mandatum, niſi ſit ratificata intra tem-
pus ad appellandum non valet neque tenet appel-
latio, ſive provocatio *l. ut bonorum, ff. rem rat. habe.
l. prima. cum illic ad not* poſt gl. per Bart. *ff. de ap-
pella. recip.* cum aliis per eum allegatis loco præci-
tato, quibus adde ut per Jacob. de S. Georg. *in l.* 1.
C. qui admi. ad bono. poſ. numero 12. *& in l. licet ve-
rum ff. de judi. numer.* 6. ubi etiam ſubjungit ſe ita
pluries feciſſe judicari & per hoc mandat notari.
Adde etiam ad idem Gabriel. Eugubin, ejus *conſ.*
* 186. *n.* 30. *&* 31. ubi * communem inquit, ſubjun-
54 gens probanſque, quod temporis lapſus eſt fortior
defectus, quam renunciatio expreſſa ſive tacita, quia
ex quo denegatur audientia, proceſſus redditur nul-
lus, ut per Jaſ. *conſ.* 165. *colu* 2. *&* 168. *vol.* 2. &
per Vant. *de nullit. tit. ex defectu inhabi. compa.* n.
55 51. *& ſeq.* Et ſtatutum mandans contra aliquem intra
certum tempus procedi poſſe, debet forma iter at-
tendi, ita ut lapſo tempore præfixo proceſſus ex-
cludatur per Marſil. *conſ.* 69. *in princ.* 78. *num.* 8.
117 in *princ.* Sylvan. *conſ.* 7. *num.* 2. atque per Ber-
taz. *d. conſ.* 71. *num.* 1. *&* 2 qui prædicta allegat.
56 Item reſpondetur, quod ratificatio illa ſerotina non
operatur, ut proxime dixi ad præjudicium Vicarii,
cui ex medio tempore fuit jus quæſitum, ita per
Afflict. *deciſio* 335. *ante num.* 13. Natt. *conſ* 252. *nu.*
9. *conſ.* 26. *num.* 4. *& conſ. penult.* Dec. *conſil* 460.
Fabr. in *ſuo brevia. utili ſuper C. l, ſi filius familias ad
SC. Maced.* Soc. *conſil.* 126. *num.* 1. *lib.* 4 quod con-
ſideravit ſubtiliter rectis oculis intuenti, Eugubin.
57 *loco ſuperius citato*, cujus adde per Tobi. *conſ.* 56.
num. 3. & Jacob. de S. Georg. *d. l.* 1. *numero* 13.
Item reſpondetur quod ratificatio facta re non in-
58 tegra non trahitur retro, ut per Alexan. *conſil* 110.
vol. 3 ubi Apoſtill. quamplures concordan advocat.
59 Et eſt perinde ac ſi non eſſet facta quoad Vicarium
licet ſecus quo ad ratificantes per ea quæ tradit
Alexand. *conſil.* 126 *in* 2. Ubi ratificatio non tra-
hitur retro, quando aufertur jus quæſitum ei, con-
tra quem fit, quod poſt relatos comprobat atque
ſequitur Roland *conſ* 78 *num* 24 25 *lib* 3. qui-
bus adde per Jacob. de S Georg *in l. ſi tutor tu-
us, ſub num.* 11. *in tertia limit. C. ex quibus cauſis.*
60 † Et ſi diceretur adverte, quia non eſt ratificatio,

ſed declaratio actus præcedentis, quæ quidem de-
claratio utique poteſt fieri ex iſto, quod qui declarat
nil novi inducit, ſed quod obſcurum eſt, conpertom-
que, ab eo detegitur, atque illuminatur, illumina-
tumque proponit, *l hæres palam*, § *ſi qui poſt ff. de
teſtam.* † Et dicitur ſolum detegere, ſicuti qui ex- 61
cutit grana à ſpicis, ut eleganter inquit Fulgoſ. *conſ.*
148 *columna fin.* de quo meminit Roland. *conſ.* 57.
n. 27 *lib* 3. † adhuc reſpondetur quod quamvis de- 62
claratio trahatur retro quo ad principium actus, quod
non propterea retrotrahitur ad præjudicium Vicarii,
cui per medium tempus præfixum, atque lapſum
jus eſt quæſitum, ita per plura reſpondet Roland.
omnino videndus ejus *conſil.* 46 *nume.* 38 *volum.* 2.
† Et ita ego intelligo, atque declaro text. *in d* §. 63
ſi qui poſt. † Quo vero ad querelas alias, eſt ſcien 64
dum, quod generaliter omnes illi, qui fuere per Vi-
carium carcerati, non poſſunt contra eum in teſtes
recipi, ut habetur per Grammat *conſ criminal.* 46.
quod eſt notatu dignum. † Ratio eſſe poteſt, quia 65
non ſunt omni exceptione majores, ut requiri-
tur per Grammar. *criminal. conſil.* 35 *num.* 36. quem
ſequitur Pract Carrer. *in princip. ſub numero* 165 ubi
alia multa ad propoſitum addit. & noviſſime per
Bertaz. *d conſil.* 71. *num.* 12 ubi alios concord. ci-
tat. † Eſt & etiam notandum unum aliud, videlicet 66
quod Officialis conventus, tempore ſyndicatus, *in
ſyndicatu* excuſatur, ſi non præſtat fidejuſſorem,
quia ſufficit, ut juratoriam cautionem det, per Ro-
land. alios convocantem *conſilio* 43. *numero* 23. *vo-
lum.* 2. ex quibus perſpicua detegitur iniquitas Syn-
dicatorum, imperitiaque † quæ eſt cunctorum ma- 67
lorum mater. 38. diſtin. *ignorantia* quoniam eo a-
bundante ignorantia ſupina admiſere contra Vica-
rium teſtes ſub ipſo carceratos, ipſumque etiam in
defectu fidejuſſionis non præſtitæ, declaravere reti-
neri, pariterque retinuere in illius thalamo ſub
pœnali præcepto de eo non abeundo, recedendo-
ve abſque licentia, licet ſæpius fuerit poſtea ei
conceſſum. † Item illum detinuere in ſyndicatu per 68
quatuor menſes, tam contra formam ſtatuti laico-
rum, quam etiam contra juris communis diſpoſitio-
nem: de qua *in r. bric. & nigro C ut omnes judic.* &
tamen circa prædicta, cujus diſpoſitio lippis, ac
tonſoribus eſt nota. † Omnes etenim non ignora- 69
mus teſtes inimicos repelli etiam in crimine læſæ
majeſtatis vel hæreſis, in quibus ob illorum imma-
nitatem infames, atque deplorati admittuntur, ut
tradit Bartol. *l.* in *quæſtionibus, ff. ad leg. Jul. majeſt.*
& late habetur per Ludovic. Carer. *in ſua pract cri-
minal. pagina mihi* 126. *column. prima, in fin. & co-
lum. ſecunda in princip atque in tractat de hæret poſt
numerum* 18 ubi concludit eſſe inhabiles, & ad
hoc quamplures advocat concord. Menoch. *in ſuo
tractat. de arbitr quæſtio* 28. *colum.* 1. † Ubi etiam pro- 70
bat Principem iſtud haud facere poſſe uti inimici te-
ſtimonium recipiatur † Et in propoſito ſufficit 71
probare cauſſam inimicitiæ fuiſſe commiſſam per
Grammat. *dict. deciſ.* 86 *numero* 6. † quod modo 72
inimicitiæ cauſſa fuerit commiſſa, conſtat ex carcera-
tione audaciſſimi Prioris, ac aliorum, ob quam
Vicarium omnium judicio virum integerrimum, di-
lacerarunt, calumniaruntque, † Quæ quidem Ca- 73
nonicorum carceratio cum ſit undique notoria,
probatione non indiget, juxta gloſſ. * communi- *
bus calculis receptam *in clement. appellanti, de ap-
pellat* at tradita per Natt. ejus *conſil.* 174. *numero*
3. *&* 265. *numero* 1. & probatur etiam de illa in proceſ-
ſu per deducta per illos in actis, † quæ induerunt 74
notorium, ut tradit Natt. *conſil* 540 *num.* 7. ea illo
inſigni dicto Innoc. *in cap examinatione, column. fin.
de appellat. & in cap. olim.* ubi etiam Abb. *de*

75 *verbor. ſignificat.* † Et quod inimicitiæ cauſſa ſit ta-
lis, ut repellat teſtes, probatur, malo zelo, ex mo-
do procedendi. Item ex tot, ac tantis immanitati-
bus, injuriiſque atrocibus. ex quibus probatur de
rigiditate, atque de ſæpius allegata, oppoſitaque ini-
micitia ad repellendum teſtes requiſita ut per Gram-
mat. ut ſupra *numero* 7. *& deciſio.* 34. *n.* 26. poſt
76 Jacobinum de Sancto Georgio *in l. teſtium numero* 9.
de teſtibus , † Quæ alias relinquitur judicis arbi-
trio , ut per eundem Grammat. *dict. deciſio.* 46.
numero 10. atque per Menoch. *de arbitr. judic. caſ.*
110. & de his habetur per Clar. *in practica crimi-
nal. quæſtio.* 24. *in verſiculo quæro.* verum debebant,
77 judices de Groſetto repellere teſtes prædictos per
jam dicta. † Quinimo ex præſumpta etiam inimici-
78 tia, ut per eundem Menoch. *eadem quæſtio.* 28. *nu-*
79 *mero* 6. † etiam ubi proveniret ex cauſſa minus
probabili, ibi. *numero* 9. † Notandum eſt etiam ,
quod teſtis inimicus ſemiplenam non facit proba-
80 tionem , tametſi inimicitia haud eſſet capitalis ,
per Cravett. *conſil.* 6. *numero* 32. † Et iſta eſt
profecto inexcuſabilis injuſtitia, & non video ra-
tionem ullam , ob quam queant excuſari Syndica-
tores, qui poſito etiam quod admiſiſſent cum clau-
ſula , ſalvis exceptionibus , non per hoc dicta de
cauſſa illorum dicta eſſent in aliqua conſideratio-
ne. & perinde eſt, ac ſi recepti haud fuiſſent, per
Marſil. *ſingul.* 198. atque noviſſime per Bertaz. *cri-
min. conſilio* 81. *columna quinta, verſiculo quarto , in
fine,* verum Syndicatores recepere ſimpliciter teſtes
81 prædictos, quod an jure, vel injuria actum ſit, alio-
rum ſit judicium † Et ex prædictis atque ex in-
fra dicendis remanet verificatum illud , quod ſin-
gulariter dicit Dec. *in capitulo cum injunctis, de e-
lectio poſt numerum mihi quartum* , videlicet quod
Eccleſia maxime indiget viris litteratis, per text. *in*
82 *capitulo cum ex eo. de election. libro ſexto.* Eſt † &
etiam animadvertendum , quod teſtes laici contra
Clericum in cauſſis criminalibus criminaliter inten-
tatis non admittuntur * commune per Didac. *pract.*
83 *quæſtio. capitulo octavo , numero ſecundo.* Vivi. *libr.
commun. opinio.* Menchia *libro tertio de teſtibus.* †
qui etiam loquitur in criminibus exceptis, quod eſt
84 plus, & prædictos refert, atque ſequitur Clar. *quæ-
ſtio.* 24. *verſic. tu dic.* Et † ubi admittuntur adver-
te , quia admittuntur ubi veritas aliter habere non
poſſet, quæ quidem neceſſitas, ſive qualitas non mi-
litat in caſu aſſerto , quoniam aſſerta confeſſio illa
85 aſſeritur emanata in Epiſcopali Palatio , in quo
Clericorum copia frequenter reperitur. † Reſpon-
detur etiam illud procedere , ubi de natura facti ha-
biles haberi haud potuere , ut per Marſil. plene ejus
ſingul. 73. ubi hoc menti tenendum eſſe dicit, ſub-
jungens ſe ideo feciſſe reprobari teſtes quamplures
minus idoneos, quod & etiam voluit Roland. *con-
ſilio ſeptimo , numero ſexto, & conſilio vigeſimoquarto
numero* 67, *volumine primo, conſilio* 27. *numero* 8. *li-
bro* 3. ubi pleno , ſed plenius per Apoſtil. ad Ale-
xand. *in conſilio* 64. *libro primo*, & ad ſaturitatem per
Gabriel. Roman. *concluſio* 7. *numero quinto, de te-
ſtibus* , ubi per totam illam concluſionem hoc ſin-
gul. limitat , & iſtis adde per Grammat. *criminali
conſilio* 26. *numero trigeſimoſeptimo,* ac per Boſſ. *titu-
lo de indic. & conſiderat. ante tortu. numero cente-
ſimoſexageſimoprimo & 163.* atque per Ludovic.
Carrer. *in practio. crimin. pagina mihi* 125. *columna
prima, in verſiculo , quid tamen, ex quibus facile di-
gnoſcitur de communi iſta , quæ crebriori calculo
eſt recepta* , & hoc ex doctrina D. Anton. docuit
86 Alexand. ad quem poſteriores confugiunt , *d. con-
ſil.* 64. † procedere , ubi de natura facti habiles
haberi haud potuere , & ſic ubi veritas aliter ha-
beri non poteſt , quem fuſius concordantes advo-
cans ſequitur Carre. ubi ſupra, qui egregie tractat 87
materiam. † & ponit exemplum in facto de nocte
vel in nemore, aut in proſtibulo. quibus in locis ve-
roſimiliter teſtes ingredi adeſſe non potuere, & in
adulterio , ac in hujuſmodi; quæ longe diſtant ab
ipſo Vicario , neque adaptantur ad caſum aſſertum. 88
† Item ſumus in populoſa civitate, in qua magna ad-
eſt caterva Clericorum conſueſcentium converſari
quotidie in Epiſcopali palatio ubi jus redditur,quo
caſu poſito, non tamen conceſſo, quod teſtes, Cleri-
ci ad aſſertam illam confeſſionem emanatam , ut aſſe-
ritur ad tribunal non adfuiſſent, ſat tamen eſt, quod
actu potuiſſent adeſſe , maxime . quoniam quærebant
capere Vicarium in ſermone , ut late per Dom. A-
lexan. qui conſultus reſpondet *in terminis in dict.
conſil.* 64. *lib.* 1. cujus opin. amplectuntur antiqui. & 89
moder. Doct. & cum eo pertranſeunt omnes, Jul. †
Claro excepto, qui *quæſtio.* 24. *verſ. ſciendum.* illam
repellit opinionem, quando habitu adeſſe non po-
tuiſſent, quoniam exiſtimat, & male, idem eſſe, ubi
certum eſt alios non adfuiſſe,prout quando adeſſe non 90
potuere. † At nobis, ſat eſt Doctor. * magis com-
muniter cum Dom. Anton. atque D. Alex. pertran- 91
ſiviſſe in paſſu iſto, † qui comprobatur etiam medio
iſto, nam ubi habiles non reperiuntur , non tamen
per hoc inhabiles non admittuntur etiam ubi veri-
tas aliter haberi non poteſt, per ea quæ tradit Dec. 92
in cap. 1. *colum. mihi* 19. *ad fin. de probat.* † ultra
quod in caſu propoſito nullibi probatum video alte-
rum requiſitum , videlicet, quod aderat nemo alius :
alias ſemper diceret pars, veritatem probari aliter
haud poſſe, & ita ſemper probaretur per teſtes pror- 93
ſus inhabiles. Et † ad iſtud obtinendum articulari
oportebat , pariterque probari , quod veritas aliter
haberi non poteſt, niſi per tales, & tales teſtes quod
erat probandum per querelantes , ut late habetur
per Carrerium *in pract. crimin. pagin. mihi* 125. *co-
lum.* 1. & pulchre per Berinten *deciſ.* 53. *num.* 9. 94
† de quo quidem requiſito non eſſe ſtandum dicto
ipſius teſtis ex doctrina Bartol. tradit dict. Alex. *in
d. conſil.* 64. prope fin. & ſequitur Roland. in illis
tribus conſiliis ſuperius productis, ubi & ipſe con-
cordan. recentiores convocat ; verum requiſitum
hoc nullibi probatum eſt, quinimo nec articulatum. 95
† Quapropter cum iſta ſit crebrior ſententia , non
eſt ab ea recedendum juxta notata per Joannem An-
dream atque alios *in cap.* 1. *& in cap. ne innitaris, de
conſtit.* Dec. *in conſil.* 45. *in principio & conſil.* 119.
col. 2. *verſic. non obſtat.* 31. *in fin. &* 149. *poſt nu.* 2. 96
& alibi ſæpe per † Docto. Quoniam etiam læderet
Clericos , quibus laici ſunt infeſti. 2. *quæſt.* 7. *in lai-
cos , & cap. laici.* Qui laici in dies in Clericos effi- 97
cerentur proniores. audacioreſque. † Et fatuus eſſet
judex ille, qui ob ſingularem unius Docto. ſive pau-
corum, deviaret à crebriori. *faciunt not. in leg. cum
quem temere, ff. de judic.* Et ad rem noſtram tendunt
deducta per Jaſon. *in leg. de quibus . n.* 7. *ff. de legibus.* 98
†.Ex quibus exploſa remanet opin. illa nova Jul. 99
Clar. à crebriori contra ejus ſolitum recedentis. †
Quod haud eſt judicando admittendum , per ea
quæ tradidi ſupra *ſub numero* 89. quibus adde ,
& per Cæphal. *conſil.* 288. *numero* 22. Et ſi
Jul. Clar. bene vidiſſet Doct. omnes non illud fir-
maſſet , cum noſtra ſententia ſit crebrior , atque 100
æquior. † Et clarius in hoc contra crebriorem
ac æquiorem inſiſtenti poteſt reſponderi , du-
rum eſt contra ſtimulum calcitrare , ut in ſimili
Socino contra communem inſiſtenti prudenter
reſpondet Dec. *conſil.* 314. *colum. penultima
in fi-*

101 *in fine.* † Item contra judicem perſonam publicam
ſicuti contra Notarium duo teſtes mrxime in iſtis ter-
minis haud ſufficiunt, teſte Bald. *conſil.* 28. *vol.* 2.
102 † Præſertim cum Vicarius aliquod non conſequatur
commodum, aut emolumentum, per ea, quæ tradit
Cravet. *conſil.* 75. *numer.* 23. & 17. atque habetur
per Rolandum *conſil.* 38. *numer.* 36. *cum pluribus
ſequentibus*, & per Sylvan. *conſil.* 7. *numer.* 12 & 13.
Cæpb. *conſil.* 230. *numer.* 19. & notiſſime per Ber-
tazolum *d. conſil.* 71. *numer.* 34. qui ſupra in conſi-
lio alia deducitur in materia ad excludendum falſi-
tatem, de qua Officialis ille erat accuſatus, quæ
103 non transcribo: † Eſt & hic pariter annotanda non
modica malignitas, ſive mavis ingratitudo querelan-
tium, qui nituntur redarguere eorum Vicarium de
re nullius, aut modiei momenti, & quod impium
eſt, de re ad illorum commodum, & favorem red-
denti contra antidutale documentum lippis, atque
104 tonſoribus notum. † Et quibus plusquam manifeſte
probatur integritas omnium eruditorum teſtimonio
Vicarii, qui ſicuti in aliorum Doctor. Syndicatu
conſueta ſunt notari, ac querelari, injuſtitias, bara-
tarias, ſymonias, extorſiones, iniquitates, vel alia
per ſordes, ſi ſimilia commiſiſſet: de illis inquam
eum redarguiſſent, accuſaſſentque, non autem de
iſtis frivolis temere, improbeque inquietaſſent, ve-
xaſſent. atque calumniaſſent contra juſtitiam, &
105 veritatem. † Deprehenditur etiam Vicarii integri-
tas ex aliis, & ex iſto, quoniam in quamplures in-
ter laicos litigantes coram illo promalgavit ſenten-
tias, & tamen ex illis nemo eum accuſavit, inquie-
tavit, dilaceravit, inſpiciantur obſecro querelæ
omnes ac acta, quoniam hæc ſunt, quæ teſtimo-
nium perhibent de notoria, atque infallibili verita
106 te iſta. † Inexcuſabilis eſt igitur temeritas quere-
lantium, qui notati, obnoxiique incedunt de ca-
lumniis ſuis expoſitis falſo adverſus eorum Vicarium
virum integetrimum, æquitate, ac religione non fi-
cta, tam in genere, quam in ſpecie compertum com-
107 probatumque. † Contra quem præſumptiones haud
ſufficiunt, ſed probationes Sole clariores requirun-
tur, ad notata *in l. fin. Codic. de probat.* quæ reperi-
tur Canonizata ſecunda, *quæſt. ult. cap. ſciant*, &
habetur etiam quinta, *quæſt.* 6. *Epiphanium, & in
leg. qui ſententiam. C. de pænitent.* & notatur *in cap.*
108 *venien. de teſtibus.* Quinimo † neque indicia etiam
* indubitata ſecundum receptam * ſententiam, de qua
per Dec. ejus *conſil.* 73. *col. finali.* Quæ deſtruunt,
109 contunduntque ſententiam Jul. Clar. † loquentis
contra illius proprium inſtitutum adverſus crebrio-
res, frequentiores, æquioreſque ſententias. † Et
110 propius accedendo, Joan. Petrus tractat de ſe ex-
culpando, & ſer. Joan. Marius Jacobinus tenet pe-
cunias, aut ad cenſum, aut ad uſuras ab induſtrio-
ſo, atque multiplicante di. Priore.
111 Quapropter † ſuccedit ſolida illa concluſio, quod
teſtes habentes plures defectus, repelluntur etiam
112 in cauſſis privilegiatis. † Et etiam ubi veritas ha-
beri aliter non poteſt. de his habetur per inſignem
præceptorem meum Riminald. jun. *in conſilio* 359.
numero 19. *cum pluribus ſequent. & in conſil. ſequen-
ti, numero* 90. adde & per Cæphal. *conſilio* 95. *nu-
mero* 27. 28. ubi concordan. recenſet. Quibus adde
per Gabr. Roman. *ead. concluſ.* 7. *numero* 10. ubi
& ipſe addit Grammat. *reſponſ.* 59. *colum. fin. verb.*
4. *dico, libro* 2. † Item ſciendum eſt, quod quere-
113 lantes debebant, atque tenebantur juſtificare illo-
rum querelas ex antiquis: non autem ex novis a-
ctis, & probationibus, per Grammat. *crimin. con-
ſilio.* 54. *numero* 16. Et tamen haud recognita eſt,
negata mutatio pronuntiæ ſicuti de jure require-
batur, ut legitur atque not. *in authentic. contra qui
propriam, C. de non num. pec.* Et Vicarius ſemper
illam negavit, & in præſenti etiam inficiatur. Et re- 114
gula eſt, quod quando ſcriptura inficiatur, tunc
fundanti ſe in ea incumbit probandi onus, Bald. *in* 115
l. 1. *num.* 7. *C. de jurament. calum.* Item querelan-
tium teſtes alios quamplures patiuntur defectus, a-
lias fuſius in oppoſitionibus adnotatos; hoc maxime,
quoniam ſunt teſtes, ac querelantes, qui ideo haud
admittuntur, ut per Amo. *d. tract. numer. mihi* 198. 116
Ex quibus prorſus jure merito veniunt repellendi,
ut per Marſil. *ſing.* 383. Cæphal. *conſ.* 169. *numero*
16. 208. *num.* 9. ubi dat totas, & de quibus etiam
per Crav. *conſ.* 246. *nume.* 11. & 12. Quod verum 117
eſt etiam in cauſis privilegiatis, atque etiam ubi a-
liter veritas haberi non poteſt per ſuperius citata,
quod non tranſit ſine juſtitia. Nam Dominus Paul.
Æmil. unus ex querelantibus inducitur ter in teſ-
tem. terque etiam recipitur contra Vicarium, & ta-
men in cauſa Canonicorum ſuorum non poteſt eſſe 118
teſtis, ut ſing: tradit Jacob de S. Georg. *in l. priva-
tis, de jud.* & ſic de ſingulis; & tamen totum con-
trarium obſervatum video, quamplures inquam Ca-
nonici pro Concanonicis ſuis in teſtes inducti, rece 119
ptique: Et iſtud an jure, vel injuria actum ſit, non
dico hic, dicat ſapiens lector, quem etiam obſecro
obteſtorque, ut reminiſcatur illo memorabili exem-
plo C. Caſſinii cognomento Schola, Interamnis que-
relantium atque teſtium concivis, de quo apud Cic.
in oratione pro M. Ant. Milo. legitur *mihi pag.* 124. 120
Item Donnus Cyprianus Concanonicus ultra quod
ſit irregularis ob homicidium nuperrime perpetra-
tum in perſonam olim Pontii Braciliantis, eſt pa-
riter unus ex querelantibus, qui non admittitur in
cauſa criminali per Amod. *d. tractat. numero* 168.
atque per Card. Par. *licet in aliis terminis in conſ.*
152. *ſub numero* 16. *in* 4. & in noſtris per Bert. no-
viſſime *d. conſilio* 71. *num.* 25. Et hic non erat diſſi- 121
mulandum non homicidium. quod dicitur gravius,
ratione Presbyteratus per ea qua tradit Tiraquell.
in tractat. de nobilit, capit. 20 *ſub numer.* 16. *cum tri-
bus ſequentibus.* quanto major qui peccat, habetur,
ſecundum Poetam Satyr. à Tiraquell. citatum ubi
ſuprà, atque à Cravett. *conſil.* 168, *colum.* 3. & eſt
textus *in cap. ſicut dignum de homicid.* & de Presby-
tero ſicario in facti ſpecie habetur per Cravett. late
conſ. 9 *n.* 2.
Item inducitur in teſtem ab eorum caporali D. 122
Priore Donnus Lancellotus Guber. & etiam ab a-
liis querelantibus, & ſic de aliis, in quibus aperte
detegitur conſpiratio iſtorum, qui convenere in u-
num adverſus illorum Vicarium virum religioni
profecto deditum, & vitæ. ac famæ, & in genere. &
in ſpecie præſtantiorem. Et ſic non minus impie 123
quam hoſtili animo unus alii, & alter alteri dat mu-
tuum teſtimonium, & nobis nunquam ad rogatum
reſpondent, ſemper vero accuſatoribus plusquam ad
rogatum, & nunquam laborant quemadmodum pro-
bent, ſed quemadmodum ſe explicent dicendo, un-
de erant ab initio repellendi, quoniam conſpiratori-
bus contra Officialem non creditur, per Pari. de Put.
de ſyn. in ver. teſtis c. univerſitas, col. 2. ac per Berta. 124
eod. conſ. 71. *n.* 16. Et conjuratio hæc ortum habuit
ob querelantium carcerationem in urbe. & ſic per 125
cauſam criminalem, ſecundum gloſſ. & Bart. *in l.* 2.
§. *præterea ff. de q.* Et tradita per Marc. *dec.* 894.
n. 5. 8. & 9. ubi dicit ſecundum communem remitti 126
judicis arbitrio. Fovent & etiam principaliter ean- 127
dem cauſam, quo in caſu ſunt repellendi uti ſuſpecti
c. p. perſonas. *de teſt.* & habetur per Franc. Aret.
conſ. 82. *n.* 1. atque per Jac. de S. G. *in l. de quibus n.*

129 40. *ff. de leg.* Quinimo etiamſi non in conſequentiam,
cum ſpeciale ſit in legatariis, igitur in aliis jus eſt
in contrarium, & ita arguit inſignis præceptor meus
130 Cæph. *conſ.* 55. n. 36. Et dicuntur deponere in facto
proprio ex quo contra eos agi poteſt injuriarum a-
131 ctione, & ideo ſunt repellendi, *l. nullus, de teſtibus
l. omnibus, C. eo.* quæ jura citat Cravet. *in conſ.* 99.
ante n. 2. Item quod hujuſmodi teſtes dicantur depo-
nere etiam in cauſa propria, ex quo commodum,
vel incommodum poteſt ad aos pertinere tradit Bald.
conſ. 227. *lib.* 5.

132 Imo dicuntur deponere in cauſa propria ex iſto
ſolum, quod tractant de ſe exonerando, ad hoc ut re-
pellantur, *l. deferre, §. idem decreverunt.* ubi Barto.
ff. de jure fiſci. Caſtrenſ. *in conſ.* 30. *ultimo dub. lib.*
133 1. Et has tres oppoſi. in urdine conſideravit Crave.
d. conſ. 99. *col.* 1. Et licet non defuerint contradic-
tores circa illud quod dictum extitit ſupra *num.* 126.
ita tamen obſervatur, ut dicit præceptor meus D.
134 Joan. Cæphal. *conſ.* 234. *n.* 27. Cui de conſuetudine
atteſtanti, cum ſit juriſconſul. præclarus atque illuſ-
tris, eſt credendum, per ea quæ tradit Socin. *conſ.*
69. *n.* 29. *& conſ.* 395. *n.* 8. quod commune dicit Dec.
*in l. ſecunda, §. mutui datio in ſecunda lectu, numer.
fin. & ultimo, n.* 14. *§. ſi certum petat.* Adde etiam
per Cravet. *conſ.* 325. *col.* 1. *verſiculo nam reſponde-*
135 *tur.* ubi alios citat quamplures. Verum poſito et-
iam quod dubia eſſet opinio quo ad plenam pro-
bationem. vera tamen dicitur quo ad præſumptio-
nem, ita ut aſſertio Doctoris talia ſuper conſuetu-
dinem, inducit præſumptiunem talem, quod illi
ſtandum eſt donec prubetur contrarium, ita per
Cravet. poſt ab eo citatos ubi ſupra, *& in conſ.* 166.
ſub nu. 9. & per Rolandum. *conſ.* 72. *n.* 22. *&* 24.
conſ. 87. *n.* 12. & plenius habetur *in collect. mea com-
munium opinionum in verbo, doctor. ſub n.* 8. ubi Sa-
136 lic. & alii. Item ſunt dicti teſtes repellendi, etiam ſi
non eandem; ſed conſimilem tantum foveant cau-
ſam, per gl. *in cap. cauſamque inter Abbatem de ju-
dic.* ultra quod illi duo primi ſub eodem Vicario
fuere in carceribus mancipati. Et ſic non ax uno,
137 varum ex pluribus detectibus, veniunt repellendi,
ut late per Cæphal. *d. conſ.* 159. *n.* 16. Burſat. 70.
138 *n.* 42. & latius per Rolan. *conſ.* 3. *n.* 55. *lib.* 3. Acce-
dat etiam unum aliud, quod nimium animoſe depo-
nunt, ſi iſtorum dicta rectis oculis perpendantur, ut
etiam conſideravi ſupra poſt *numer.*. quibus ideo
non eſt eredendum, ut habetur *in c.* 1. *de reſtitutio.*
139 *in integr.* Et eo ſuſpectiſſimos vocat Jaſon. *conſ.* 167.
colum. penult. vol. 4. & tradit Roland. *eod. conſ.* 7.
140 *n.* 20. Item teſtes examinati non ſunt omni excep-
tione majores ſicuti requiritur, neque tales præſu-
muntur, niſi probentur, ut per Curt. *de teſtib. con-
cluſio.* 35. ac per Cæph. *d. conſ.* 234. *in fin.* & per
Gramma. *crim. conſ.* 35. *poſt nu.* 38. atque noviſſi-
me per Bertaz. *crim. conſ.* 81. *poſt n.* 7.

141 Age de aliis querelis videamus; querela Do. Cæ-
ſaris ad Dom Joan. Hieronymi de Areſto ex facto
juſtificatur contra illos ex iſto, quod invito atque re-
luctante Vicario acriter contradixere, atque pertina-
citer contravenere Rub. Paſchali de accendendo ce-
reo in ſabbato ſancto.

Unde hic notandum eſt, An iſtorum Canonicorum
142 cupiditas incuriave ſit, in reiteranda ſacri fontis
benedictione ſingulis annis cum eodem cereo nun-
quam accenſo, ſed cum dimidio faculæ ante ac plu-
ries accenſæ, ac in ipſo actu benedictionis reaccen-
ſæ, & poſtea ad fictionem poſitum ſupra memora-
tum cereum, ad cerei benedicti officium perſol-
vendum, ſolennizandumque ſingulo quoque anno.
143 Dum Joan. Hieronymi querelæ remanent exploſæ,
quoniam Vicarius virtuti religioniqua valde dedi-
tus, & qui honorem tam Chriſtianum quam munda-
num proprium ſemper magnifecit, ac in dies magis
magnifecit, & nunquam abſque rationabili cauſa.

Moniales alloquutus eſt. Et de Vicarii religione 144
ac pietate eſt notum omnib. Et quotidie legitimo
ceſſante impedimento poſt Sanctiſſimi Sacramenti a-
dorationem debitam ſemper flexis genibus, ac nu-
do capite (corde non ficto) miſſas audivit, & ho-
ris etiam Canonicis ſemper interfuit, concionato- 145
res aſſidue audivit, quos non audivere accuſatores
de induſtria negligentes; & hæc Interamnæ nota
ſunt. Item & privatim horas Canonicas legitima 146
ceſſante cauſa dicit & tamen ad illas perſolvendum
non tenetur, cum non ſit beneficiatus, vel in ſacris
conſtitutus. Quia tunc tenetor ſub privatione bene- 147
ficii ac fructuum reſtitutione, commune per Jul.
Clar. *in pract. crimin. quæſtio.* 73. *verſic. pariter.* poſt
Bellun. *conſilio* 59. *numer.* 3. *poſt Felin. in capitul.
poſtulaſti, ſub num. de reſcript.* Qui loquitur de fru- 148
ctuum perceptorum ex negligentia reſtitutione. Ad
de etiam per Dec. *poſt c. ad audientiam colum. fin. de
reſcript. ſub n.* 34 *& in c, cum omnes de conſtit. in* 2.
lect. col 2. ubi ſubdit, quod hæc videtur verior opi-
nio, ſaltem in foro conſcientiæ, quæ bene note.
Quinimo querelantes ipſi in Eccleſiæ ingreſſu, ac 149
de ejus receſſu ſemper contempſere contra Vicarii
pium inſtitutum Catholicumque, & contra fraternas
ejuſdem admonitiones & debitam Sanctiſſimi Sacra-
menti adorationem quod adnotandum eſt contra iſ-
tos, qui in alios eorum culpas defundere conantur.
De pœnis vero exactis locis piis diſtributis jam pro- 150
batum extitit per multorum atteſtationes, ac etiam
per antea paucas exhibitas & penes Vicarium de
præſenti exiſtentes, ex quibus objecta calumnioſa
ſunt comperta.

Et ubi teſtes ſimpliciter negativam illam firmare 151
auderent, cum de ſui natura ſit improbabilis, veni-
rent puniendi, ſi non ordinarie. ſaltem extraordina-
rie, ob eorum temerariam aſſertionem, ut tradit
Clar. *in §. falſum, ver. ſolet etiam,* & Cravett *conſ.*
9. *num.* 7. Donni Eleonori querela deluſa eſt, quia 152
eſt unus teſtis, cum nec ſoli Scipioni Aphricano
probatiſſimæ vitæ homini, ſi reviviſceret fides præ-
ſtanda eſſet, ut dicit Cic. *in Oratio. pro Roſ. Ame-
rin.* & etiam quoniam probatum eſt, Vicarium nulli
relaxaſſe, tam longas licentias ſive dimiſſorias.

D.. Iarcchus, & Canonicus iſte ex ſuo capite re- 153
ſidentia abfuit per duos menſes, & ultra. Ultra quod
Vicarium ab ordinario approbatum non ſubrogavit. 154
ut tenebatur S. C. Trid. diſpoſitione de reforma.
ſeſſ. 23. *c.* 1. Ubi Vicarius poteſt animarum curam 155
habentes compellere etiam per cenſuras Eccleſiaſti-
cas ad reſidentiam.

Item neque dimiſſoriam in ſcriptis obtinuit quæ 156
tamen requirebatur cum connumeretur inter caſus
ſcripturam exigentes: de quibus per glo. magiſ-
tram *in c.* 1. *§. poſtquam, de cenſibus lib.* 6. & ita et-
iam ſe habet ſtylus generaliſque conſuetudo, quæ 157
eſt altera lex *ad no. in l. de quibus ff. de legi.* Que- 158
relæ literarum expertes Do. Prioris de jocoſis fuere 159
ab ipſo ſponte deſtitutæ, contra iſtam enim adſunt
cantantes litteræ Reverendiſſimi D. Epiſc. de Regi.
quibus probatur aperte Priorem iſtum voluiſſe alias
petere veniam eidem Vicario capitulo congregato.

Et in quibus terminis accuſantes Vicarium repe- 163
riantur, aliis judicandum telinquo. Eſt etiam ſcien- 161
dum quod judicis verbum obiter prolatum, infa-
miam non irrogat. *l. ob hæc, ff. de his qui not. infam.*
Neque tenetur Officialis injuriarum actione, quan- 162
do corrigendi animo aliquando injurioſum protulit,
ut per Amod. *d. tracta. de ſyndi. ante numer.* 10. &
habent per Oldrad. *conſil.* 13. & Natta *alios* allegan-
tem

tem *conſilio* 162. *numero* 20. quibus adde per Felin.
in capit. cum te. col. fin. de ſentent. & re judica.
163 Item ut dicatur quis inferre injuriam, non ſufficit
generale convitium, puta tu es ſpurius, vel maledi-
cus, ſed requiritur ut deveniatur ad delicti ſpeciem,
ut per Alexand. *conſil.* 223. *num.* 15. *volum.* 6. Et
164 pro conſiliario, qui alteri dixerat. Tu es impudens,
quod non teneatur injuriarum actione, conſultus re-
ſpondet interminis per plura ſubtilis ac elegans Mo-
der Ant. Natt. Aſtenſ. *in ſuo conſil.* 67. *in princ.*
165 Circa interlocutoriam revocationem, indubitati juris
eſt, judicem ordinarium metam illam interlocuto-
riam juris revocare potuiſſe, cum res eſſet integra,
ac de modico ageretur præjudicio & cum cauſæ
cognitione, ut habetur atque not. *in cap. cum ceſ-
ſante, de appellat. ac in l. quod juſſit, ff. de re judicat.*
quibus patrocinatur S.C. Trident. *de reform. Seſſ.* 24.
cap. 10. *cauſæ omnes.*
166 Quod decernit expreſſe primas cauſas per loco-
167 rum ordinarios cognoſcendas, terminandaſque eſſe.
Verum addendum eſt etiam quod ad illius revocatio-
nem per utrarumque partium inſtitutum, ut in actis
per adverſarios exhibitis probatum fuit apertiſſime.
168 Quinimo ubi tractatur de revocatione interlocuto-
riæ coram eodem judice, tunc illius revocatio po-
teſt fieri etiam ex novis actis, & hoc pro valde no-
tabili, atque utili in practica, adducit Cravett. *conſ.*
81. *poſt num.* 4. *verſ. adduco etiam per Rot. dec.* 7.
quæ eſt in libr. meo. 2. *de appellatio.* in *novis. in ultim.
additionibus in fin.* quæ revocatio fuit facta re inte-
gra. Nec quod aſſeritur de relatione facta ſummo
169 Pontifici, & quam pars dicit Vicarium revocare
haud potuiſſe, quoniam ad hoc reſpondetur, cum
Salyc. *in l prima, col.* 2. *C. de relatio.* relationem
eſſe biſariam; Unam realem, alteram verbalem.
Realis non poteſt revocari, verbalis de qua in caſu
noſtro poteſt utique.
170 Et in relatione illa acta non fuere tranſmiſſa, ut
171 requiritur de jure ad tradita *in d. l. fin.* Minuſque
factum fuit exempla per manum publicam dando par-
tibus, ut ſingula tradit Spec. *tit. de relatio.* §. *relatio.*
de quibus *n. fin.*
172 Sed ut jam dixi, fuit ab utraque parte inſtitutum
ad interloquutoriæ revocationem, ut in actis præ-
dictis, quo in caſu realem etiam revocari poſſe te-
net Salyc. *loco ſupra memorato.*
173 Quatenus ad pronuntiam, ut falſo aſſeritur, mu-
tatum, reſpondetur, Notario de aſſerta confeſſio-
ne illa extrajudicialiter deponenti non eſſet fides
adhibenda, ut tradit Specul. *tit. de teſte, paragr.
reſtat.*
174 Ultra quod eſt laicus, qui ex crebriori DD. ſen-
tentia, de qua ſuperius *n.* 82. *uſque ad n.* 95. *contra D.*
Vicarium non admittitur, quod etiam dicetur infe-
175 rius. Item reſpondetur, illi uti deponenti ad ſe exo-
nerandũ non eſſe præſtandã fidem, ut per Alex. *conſ.*
176 44. *n.* 9. *lib.* 2. & Natt. *ſub conſ.* 80. *n.* 3. Item teſtis
iſte tractat de ſe exculpando, qui ideo non probat,
ut dicit Baldus *in leg. deferre, ff. de jure fiſci.* & tra-
177 dit Decius *conſ.* 133. *col.* 3. Et eſt ſuſpectus, ut tra-
178 dit Aymo Cravet. *conſ.* 122. *col.* 5. *in fine.* Item illi
uti deponenti in facto, in quo laus vel opprobrium
ei poteſt evenire, non eſt ullo pacto credendum,
ut tradit Alex. *conſ.* 86. *n.* 16. *lib.* 2. *conſ.* 141. *n.* 9.
lib. 1. *ubi Apoſtill. concord. adnot.* & per Oſaſc. *dec.*
79. *n.* 40. & per allegata ſuperius *n.* 131. Item iſti
179 duo teſtes ſunt perſonæ pauperes, viles & abjectæ,
quæ nil jure merito probant, & in caſu præſenti non
ſunt idonei, per Rolard. *conſ.* 6. *n.* 26. ubi alios advo-
cat & illa aſſerta confeſſio extrajudicialis fuit revo-
180 cata. Et potuit uti incauta locutio revocari, etiam
non doct. de errore per Feli. *in proœm. decret. n.* 2.
Natt. *conſ.* 6. *n.* 4. ac per Pract. Carrer. *pagina mihi*
94. *verſiculo, limitate niſi,* ubi pro bona cautela tradit.
& concord. citat plenius adde, atque vide per Ro-
land. *conſ.* 31. *n.* 13. *lib.* 3. ubi de * communi atteſta- *
tur, & ad ſaturitatem allegat, quos rogo ut videas,
quia ego non ſum olitor. Et talis revocatio ſive 181
pœnitentia infamiam non irrogat ſecundum Poetam
relatum ab Alberic. de Roſat. *in leg. nullus, ſub nu.*
2. *ff. de requi. reis, per l. quamvis, ff. de in jus vo-
cand.* antequam præſertim ſit proceſſum, ut caſu
aſſerto; & ſequitur Alber. ibidem, quicquid in
principali concluſione teneat Jul. Clar. *in practic. cri-
min. quæſt.* 21. *verſic. confeſſio extrajudicialis*, qui
apparet per ſuperius dicta his in præſenti negocio 182
contra communem opinionem eſſe loquutum, illius
proprio repugnante inſtituto, quod eſt notan.

A Cane magna ſæpe tenetur aper.

Ovid. *libro* 2. *de remedio amoris.* Ultra quod, ut 183
ſæpiſſime dictum eſt; etiam confeſſio in figura judi-
cii facta non nocet in criminalibus, ad tradita per
Nattam *conſ.* 18. *num.* 10. Pars etenim confitendo 184
ſimpliciter in judicio pro delicto illud quod non eſt,
non per hoc ſibi præjudicare poteſt, neque ita in-
ducere delictum ubi non eſt, neque habetur pro
tali, ad tradita per Cravet. plenè *conſ.* 60. *col.* 1. &
3. *verſiculo, amplius dico*; & plenius *in conſ.* 262.
col. 2. ubi plura ponit exempla, quæ adnotavi in
propoſito *in Paraphra. me d. Julium Clarum in d.
ſua practic. crimin. quæſt.* 55. *verſiculo poteſt etiam*,
vi. illic fuſius & adde per Cæph. *conſ* 230. *n.* 11. &
conſ. 237. *n.* 28. Idem tenet Innocent. *in cap. auditis*, 185
de procur. quod poteſt judex errorem ſuum corrigere
quandocunque. Item & mutare ſive erraverit in pro- 186
ceſſu ſive in interlocutoriis, per Innocent. & Abba.
*in capitul. qualiter. & quando ex eodem, ext. de accu-
ſat.* Item dicit expreſſe Bart. *in leg. prima. Cod. de* 187
ſentent. reſcin. non poſſ. quod poteſt judex motu pro-
prio revocare interlocutoriam. Et multo fortius iſta 188
potuit revocari, cum non fuerit executioni demanda-
ta, per ea quæ tradit Bart. *in leg. quod juſſit, col.* 2. *in fin.
ff. de re judicat.* quo cum tranſeunt cæteri teſte Rip.
ibidem *num.* 39. & Roland. *conſ.* 31. *n.* 24. conſultus 189
reſpondet, quod debet judex corrigere errorem
ſuum etiam nemine inſtante & loquitur in duriori-
bus terminis. Item & etiam actorum verba emen- 190
dare tenore ſententiæ perſeverante non eſt pro-
hibitum, ut dicitur *in l. actorum, ff. de re judicat.* Ad 191
idem Bald. *titulo de pace conſtan.* relatus atque ſecu-
tus à Deci. *conſil.* 75. *colu.* 8. *verſic.* 7. non ob id fa-
cit dum dicit, judicem poſſe motu proprio propria-
que auctoritate errorem ſuum corrigere. In judice 192
etenim, qui dicitur vir bonus, *leg. vir bonus, ff.
judicatum ſol. reg. continuus,* §. *cum ita, ff. de verbo-
rum obligationibus*, non eſt ſupponendus dolus. Quin- 193
imo in dubio præſumendum eſt pro Magiſtratu ac-
tum juriſdictionalem exercente, ut late tradit Lu-
dovic. Carer. *in ſua practic. crimin.* §. *homicidium*,
ſexto, ſub num 78. ubi plene concord. convocat. Qui- 194
bus adde & fere in terminis per Barthol. Cæpoll,
crimin. conſ. 70. *ſub tertio dubio.* qui loquitur in Vi-
cario Archiepiſcopi Raguſ. actione injuriarum con-
vento, ex eo, quia dicebat quondam Paſqualem
divulgaſſe publice communicatum, & cui propte-
rea fuerat injunctum, ut de Eccleſia diſcederet, &
tamen eundem Vicarium injuriarum non teneri,
per plura reſpondet, quod ſummopere notandum
eſt pro Vicario viro præcipue laudato, ac no- 195
minis & famæ integerrimo. Et contra quem do-
lus malus conſiderari nullo modo poteſt, cum
ex aliquo non ſit ullum commodum reportatu-
rus, ita per Cravet. *conſil.* 75. *nu.* 17. Rubeus *con-
ſil.* 16. *nu.* 6 atque per Cæphal. alia ad Vicarii pro-

196 poſitum adducentem *conſil.* 233. *in fin.* ubi vide. I-
tem quod commodum, atque utilitas dicantur doli
cauſſa, qua ceſſante dolum ceſſare ſit neceſſe, tradit
197 Frideric. de Sen. *conſil.* 125. ſuper eo quod quæri-
tur, ad fin. ubi ſententia judicis, aut arbitratoris,
licet injuſta, non tamen dicitur doloſa, ex quo uti-
litas ſententiæ ad judicem, aut ad arbitratorem non
pertinet, & refert, comprobat, ae ſequitur Cravett.
198 *conſil.* 319. *colum.* 8. *verſic.* 10. ubi alia etiam dat e-
xempla. Igitur ceſſat pœna ubi non eſt delictum,
leg. aliud eſt fraus ff. de verborum ſignificationibus.
190 Et dolo ceſſante de pœna tractari haud oportet, ut
per Cravett. *d. conſil.* 319. *numero* 15. ac Cæphal.
in falſi crimine loquentem, *in conſil.* 230. *numera*
200 12. & 9. Quinimo deſunt etiam qui in duriori-
bus terminis explicire tenent falſitatem nemini no-
cibilem, neque ordinarie, neque extraordinarie
puniri debere, & concord. quampluries opinio-
nem hanc ſectantes advocand. Rolandus illos ſe-
quendo *conſil.* 38. *numera* 44. Anchar. Reggien. *fa-
mil. quæſtion.* 44. *numero* 4. Cæphal. ubi ſupra, *co-
lumna final.* quos recenſere operæ pretium eſſe
non duxi, quoniam operam non impendo cumu-
lationi; ſed illam tritici revenditoribus relinquo,
& illas cumulationes poterit unusquisque facere,
ſi otio marceſcere noluerit, de illo qui fecit palam,
201 & bona fide, eſt videndus Cæphal. *d. conſil.* 230.
numera 13. & 22. Et tria requiruntur ut falſum
committatur ſecundum Cæphal. qui alios Docto-
202 res ſequitur *in conſ.* 355. *numero* 44. qui dolus,
mutatio veritatis, & quod alteri noceat, quæ tria
ceſſant per ſupradicta, & noviſſime ſequitur Ber-
203 taz. *dict. conſil.* 71. *ante & numero* 51. ubi non eſſe
punibile dicit. Inſpiciatur obſecro vexationis cau-
ſa unde originem traxerit, quoniam Vicarius de
bonis operibus dilapidatus eſt, & tamen illius re-
204 ligio, diligentia, atque integritas eſt omnium te-
ſtimonio commendata. Et tritum eſt apud maxime
205 Deum timentes, tutius ſanctiusque eſſe nocentem
abſolvere, quam innocentem condemnare, *leg. ab-
ſentem, ff. de pœn.* Item etiam in crimine ſtellio-
natus requiritur dolus, gloſſ. *in lege* 3. *ff. eodem*,
206 & habetur per Port. Imol. *conſil.* 77. *numero* 4.
Quinimo dolus ſecundum leges, qui non nocet,
207 non punitur, per Nattam, *conſil.* 192. *numero pri-
mo.* Sed quorſum hæc, dicet aliquis? Reſpon-
208 de, ad uberiorem ſplendidioremque demonſtratio-
nem innocentiæ, famæ, atque integritatis ejuſ-
dem Do. Vicarii, necnon ad confuſionem quere-
lantium, quarum audaciam, temeritatemque meri-
tis pœnis ſi comprimant judices, cæterorum ani-
mos frangent. Idem adde quod poteſt judex of-
ficium mercenarium non petitum exercendo inter-
ponere circa illud quod radicatur in illius perſo-
nam, ut eſt facere pronunciationes, & valet etiam
abſque partis petitione juxta theoricam Bartol.
communibus calculis receptam *in l. quarta*, §. *hoc
autem judicium, column. tertia digeſtis de dam. in-
209 fect.* ubi poteſt judex exercere officium etiam par-
te non petente, in his, quæ pertinent ad illius de-
corem, & ad hæc faciunt prima, atque ſecunda
fallen. Socin. ſeu auctoris *ſub reg. mihi* 265. Ju-
210 dex poteſt interponere officium non poſtulatum
motu proprio circa illud, in quo publica verſatur
utilitas.

211 Atque in caſibus etiam in quibus verſatur priva-
212 ta, ſi concernant judicis honorem, ibid. Item in illis
213 quæ principaliter judicis perſonam ſpectant, & juris
publici obſervantiam, ibid. Item dicit allegatus text.
in l. actor. verba emendare tenore ſententiæ perſeve-
rante non eſt prohibitum. Et quod ſententia ſit de a-
ctis communia inquit Dec. *in cap. quoniam contra*,
214 *col.* 6. 7. *de probatio.*

Et de actis creditur ſimplici juris relationi, com-
mune inquit Natt. *in conſ.* 182. *num.* 2. quanto for- 215
tius in interlocutoria aſſerta: Et iſtud præſertim pro-
cederet in caſu propoſito, ex quo unum & idem eſt 216
dicere, expenſis actoris, quod eſt dicere expenſis pe-
tendis, eum reincidat in idem. Quæ quidem inter- 217
pretatio utique fieri poteſt. gloſſ. & Bartol. *in l. ſe-* 218
cunda, Codic. de ſentent. ex brevi. recit. Quinimo 219
text. & gl. ubi dicit, quod Prætores atque alii judi-
ces poſſunt ſententiam latam corrigere atque muta-
re. Et idem firmat Bart. ibi *numero* 4. quod judex 220
ſuam emendare ſententiam circa verba. Sed pro
certo habeto, totam diſputationem hanc fuiſſe uti 221
jam dictum eſt ad reprimendum querelantium ani-
mos. Et hic ſcias, benevole lector, quod Interamnæ
novum eſſet, niſi Officiales ſuos dilacerarent, ca-
lumniarentur, vexarentque. Et tales dicuntur que- 222
relantes eo ipſo quod non probant, communis o- 223
pin. eſt teſte Ant. Corſe. ſive majus Celſo Ugone *in
reperta. do. Felin.* §. *accuſator.* & habetur late atque
pulchre per Benint. ejus deciſio, 47. namque & ca- 224
lumnia præſumitur in illis, qui objecta non pro-
bant per Crav. *conſ.* 262. *nu. fin.* Quapropter Vica-
rium calumniantes puniri debent, nec valeret con-
ſuetudo, vel ſtatutum diſponens, ne calumniatores
puniantur, Bald. *in l. qui crimen, C. de accuſ. non
faſ.* & refert, comprobat atque ſequitur Crav. *conſ.*
314. *col. penul. & fin in principio.*

Et eo magis debent accuſatores condemnari ad 225
damna, expenſas injurias, atque intereſſe, quoniam
ex adverſo exclamat Vicarii bona vox & fama tam
in genere, quam in ſpecie probata, quæ longo tem-
pore, ac per totum tempus ejus Vicariatus, & ante 226
& poſt duravit atque in dies magis durat, ut pro-
batum eſt per teſtes Sacerdotes, qui non plus nec
minus quam ſit neceſſe dicunt. Qui quidem accuſa-
tores ultra pœnam juris, quam ſecum ferunt, de-
bent etiam mulctari, ut dicit *text.* 5. *q.* 6. *can.* 1. *cum
ſeq. ac per totam illam quæſt.*

Nec ſunt omnino dimittendi immunes, 2. *quæſt.* 6. 227
qui crimen, & 5. quæſt. 6. qui calumniam, cum ſeque.
ubi inter alias pœnas quas patitur Clericus ſubdia-
conus, illatam per eum calumniam haud probat, of-
ficio carere debet, & tanquam re vera infamis me-
retur verberibus caſtigari. Verum erant iſti uti ini- 228
mici atque ſuſpectiſſimi ob illorum carcerationem
ab accuſationibus repellendi, 3. *qu.* 5. *omnes*, &
habetur per Julium Clar. *in pract. crimin. quæſt.* 14.
verſ. dixi in primis, ubi etiam effecti ſunt irregula- 229
res, & etiam ex ſolo ſcandalo, ut per Felin. *in cap.*
2. *colum.* 1. *verſ.* 3. *de præſcripto.* præſertim, cum
inimicitiæ cauſa non levis ſit, ac modica, ſed gravis 230
ex eo, quia vita & honor æquiparantur, ut ſing. tra-
dunt Petraſan. *ſing.* 33. *n.*4 Cæph. *conſ.* 39. *num.* 40.
295. *n.*20. & late Cravet. *conſ.* 168. *ſub numer.* 2.
ad quos benevolum lectorem remitto.

Verum quod immanius eſt, & hic prudens lector 231
attende, dilacerant Vicarium de illo, quod ad eorum-
dem tendit commodum, juxta ſententiam Jul. Clar. *ca-
dem qu.* 14. *verſ.* dixi. Bone Deus, qui ac quales ſunt 232
Canonici iſti. Et jam probatum eſt in proceſſu de bo-
na vita, & fama Vicarii & in genere, & in ſpecie.

Et Vicarius vicariatus officium geſſit in tot, ac ta- 233
libus difficultatibus, atque in civitate ſeditioſa in qua
tales commorantur cives. Qui in illorum patria foren- 234
ſibus vim, injurias, atque convitia inferre conſueve-
re forenſes profecto ex iſtorum patria inſita natura,
odio incredibili proſequuntur. Hæc ſciunt vicini 235
omnes, noruntque etiam clarius jus dicentes om-
nes, tam præteriti quam præſentes, & denique
quam ſæpiſſime docuit etiam, ac quotidie docet
experientia, quæ dicitur veritatis lumen, *l. per hanc*,

in

236 *in fin.* & ibi per Salyc. *C. de tempo. appell.* Item eſt
rerum efficax magiſtra, *c. quamvis de electio. lib. 6.*
237 *clem. diſpendioſam, de judic.* & §. *fin. Inſtit. de ſatiſ-
d. cum ſimilibus* citatis per Ceph. *conſ.* 169. *n.* 11. Et
138 valet argumentum ab experientia ipſa *l. ſi chorus*, §.
his verbis, ff. de leg. 3. Neque etiam meliorem habe-
239 mus teſtem quam natura ipſa, quæ mentiri non poteſt
ſecundum Philo. *in libell. de morib. Philoſ.* relatum à
Baldo illius ſtudioſo *in l. teſtium col. antep. ad fin. C.
de teſti.*
240 Et tamen Vicarius, qui fuit ſemper ſacrorum Ca-
no. S. C Trident. diligens obſervator, ac Bullarum
ſanctiſſimi perſcrutator moderatus, & exequutor pius
241 ex impiorum operibus impie fuit dilaceratus. Et
ſer. Rutilius Buſonius procuratorio carens ſpeciali,
ac ſufficienti, una cum ſuis ſuggerentibus ultra pœ-
nam juris, quam ſecum ferunt ſemper, pari venit
puniendus pœna, *l. non ignorat, Cod. de fruct. & lit.
expen. l. cum quem temere, ff. de jud.* §. *hæc autem.
Inſt. de pœn. teme. litig.* Nec illum ſalvat ſerotina ra-
tificatio illa per ea quæ dicta ſunt ſuperius *num.* 52.
atque ex illo eleganti ſolidoque conſ. Alc. 101. *nu.*
3. lib. 2. Et Do. Alex. auctoritas adeo in excelſo at-
que illuſtri loco poſita eſt, ut ab ejus reſponſis in
quibus contradictores habent neminem, nefas quo-
dammodo recedere cenſuit Dec. *conſ.* 6 *col.* 2. Et
242 de Alex. inquit Cur. *conſ.* 12. quod diabolicum eſſet
recedere ab Alex. opin. in judicando Anchara. Re-
gien. Famil. *q.* 12. *num.* 14. de Ale. loquens dicit
Ale. opin. eſſe in communi obſervantia, & quod
ſemper vidit pro illius opi. judicatum, Alex. certe
auctoritas maxima eſt, ut inquit Soc. jun. *conſ.* 8. *n.*
2. *vol.* 3. Et incomparabilis, ut dicit Alex. *conſ.* 123.
num. 3. *tom.* 3. *lib.* 9. Et Alex. divini fuiſſe judicii
243 pronunciat Boſſ. *tract. crimin. tit. de pœn. n.* 22. Nec
oblivioni tradendum eſt, ut de ſemita in viam redea-
mus, per quam plures teſtes religioſos ac Sacerdo-
tes eſſe probat, tam in genere, quam in ſpecie, ip-
ſius Do. Vic. bona vox, vita & fama de qua non eſt
titubandum. argumento, *leg. quoties, ff. de reb. du-
244 biis, & leg. quoties, ff. de re.* Quæ ad omnia ſolet
eſſe valde proficua, de ea enim tolletur funditus om-
nis ſcrupulus, omniſque ſiniſtra ſuſpicio funditur,
communem Arn. *ſoliloqu.* 37. ex quibus de ejuſdem
250 Do. Vic. bona juſtitia pluſquam manifeſte patet, qui
jure merito (non dilatabo orationem meam in lau-
dando eum, ac collapſa per eum reformata) venit
abſolvendus diffinitive ac ſimpliciter, quoniam ritè,
juſtè, piè, atque laudabiliter ſeſe geſſiſſe, in omnibus
151 probatum eſt inutile: Et profecto in Vicarium do-
lum ex deliberatione profeſſa fuiſſe adhibitum infi-
ciari haud poteſt, ex quo in illum contra jus multa
ex induſtria apparent attentata. per Bart. *in l. pro-
pter venen*, § *neptis, ff. ad Syl.* Dec. *in l. ſi idem cum
eo*, §. 1. *in fin. ff. de juriſ. om. jud.* & per Cravett *in*
252 *conſ.* 282. *ante n.* 2. Et de bonis bonæ famæ effectibus
adſunt quamplura Eccl. virorum impreſſa conſilia,
quæ, quia ſunt nota, omittuntur, ne tamen in ſicco
pede tranſeam, ac laborem detractaſſe videar, vi. per
Bertaz. poſt ab illo relatos eo. *conſ.* 71. *nu.* 49. qui-
bus adde & per Cæph. *d. conſ.* 230. *num.* 18. Ro-
land. *conſ.* 7. *nume* 15. & *conſ.* 16. *nume.* 23. & *ſe-
quen. conſ.* 8. *num.* 5. *lib* 1. *conſ* 3. *num. fin. lib.* 3.
per Crav. *conſ.* 99. 145. *num. fin. conſ.* 151. *num.* 22.
153 & *conſ.* 319. *col.* 2. Et Vicarii judicis favore bona
fama malæ prævaleret per Cravett, *in conſ.* 145. *col.*
154 4. & *conſ.* 151. *n.* 9. Etiam ubi mala eſſet probata,
quæ nedum haud eſt probata, verum etiam nec arti-
culata, non enim poterat probari. Et iſtud verum eſ-
ſet, etiam ubi mala in ſpecie eſſet probata, bona ve-
ro in genere tantum quæ nequaquam eſſet poſtpo-
nenda, ut per Marſ. *in pract.* §. *diligenter, nu.* 159. &
conſi. 46. *n.* 66. ubi concord. convocat; verum uti
jam eſt dictum, de mala nullum quidem verbum. Et 255
qualiter accuſatores, qui Vic. calumniis afficere ve-
niant puniendi, ne nil intactum relinquatur eſt re-
currendum ad Boſſi. *tit. de injur. n.* 38. & *tit. de offic.
corrup. num.* 137. & 46. di accuſatore, & fuit pluries
ex parte Vicarii proteſtatum. Et hoc ne ultra dam- 256
na, expenſas, injuriaſque atroces ex ſuo laborioſo
difficilique Vicariatus officio, & etiam ex tot ac tan-
tis hominum reformationibus Bullar. S. ac S. C. Tri-
dent. atque ſacrorum Canonum obſervantia, & cultu
lætus permaneat, dilaceratusque inſuper incedat, ca-
lumnioſe illum accuſantes temere improbeque ve-
xantes glorioſi inter ipſos incedant, congratulentur-
que de illorum calumniis, quas judices tenentur ex-
pellere, §. *primo, in proœm. Inſtit.*
Item & contra ſcriptam æquitatem quam boni ju- 257
dices, ac viri Deum timentes præ oculis habere con-
ſuevere, *l. quod ſi Epheſi. ff. de eo. quod cert. loc.* Et di- 258
cit expreſſe *text.* 6. *quæſt.* 1. quod qui fratres calum-
niantur, aut accuſant & non probant, efficiuntur in-
fames. Poſtremo ex modo procedendi clariſſimè pa- 259
tet querelantibus, nimium favorem fuiſſe indultum.
Verum quo majore conatu cupiditateque hæc acta
fuere, tanto infirmiora eſſe debent apud graves, ſa-
pientes, integerrimoſque judices.
Quotum proprium eſt hominum audacias, atque 260
malitias proterere, innocentibusque, ac oppreſſis
ſubvenire argum. *d.* §. 1. Et ut in ſimili per plura 261
concludit Nat. *conſ.* 2. *ad fin.* ubi alia etiam tradit
ad favorem Vicarii probitate non ficta decorati. Laus
D. O. M. ac Immaculatæ Virgini Mariæ Dei Gene-
trici, Diviſque Bapt. ac Hieronymo.

Hiero. Gioch. de Lugo ſalvo ſemper, &c.

APPENDIX.

Poſt prædicta duo motiva fuere excitata, quorum 262
primum iſtud eſt. Cum Prior, ac alii præcepto per
Vicarium facto de accedendo ad Eccleſiam Monia-
lium S. Catharinæ non paruerint, an pro hujuſmodi
inobedientia potuerint Clerici excommunicari? Al-
terum eſt, cum in caſu propoſito forma *de ſent. ex e.
ſacro, &c.* cum medicinalis. de neceſſitate ſervari de-
beat; quæ cum fuerit conſervata, an pœnis conten-
tis in dictis juribus locus ſit. Antequam ad motivo-
rum reſolutionem me convertam, poteſt dici & pro-
babiliter. Primum motivum, qui defectivum, qua de 263
cauſa, quo jure, & ad quid agendum non explicatur.
Præſupponitur (inquam) præceptum memoratum
abſque ulla rationabili cauſa emanatum, quod eſt
haud admittendum. Lætatus ſum tamen quampluri-
mum ex motivorum traditione, quæ quanta cum
promptitudine ſunt excitata cum tanta nos alacrita-
te, quinimò cum longe majori trahitur ad diſputa-
tionem. Quia veritas clarius oſtenditur *l. fin.* §. 264
mixta ff de mune. & bono. l. 2 §. *ex legib. ff. de orig.
jur. l. divi, ff. de jure patro. l. Offilius ff. de legat.* 3.
Veritas enim ſæpius agitata magis ſplendeſcit in 265
lucem *cap. grave.* 35. *diſt.* 9. *gl pen. in c. inter dilectos,
de fid. inſtru. cum multis ſimilib.* citatis per Rol. *conſ.* 6.
in princ. atque per Oſalc. *deciſ.* 30. *poſt num.* 1. & *dec.*
129. *in princ. ſed non impendo operam cumulationi.*
Addi etiam poteſt Ariſt. Rhetor. 3. dum dicit, op-
poſita tacta collatione clareſcunt. Argumentis nem- 266
pe, ac collationib. frequenter latens veritas aperitur
ut habetur in extrava. Juan 22. quæ candorem amat,
latebras odit, fucos horreſcit, aditus patentes quæ-
rit, Libera eſt, ſervire neſcit, aliena umbra regi non
vult, ſuo nomine delectatur, cum ſervili ignavoque
hominum genere commercium non habet, ſolis libe-

ris,

ris, & ſpeculantibus præſto eſt, ut etiam legitur *in*
267 *metho. de ratio. ſtud. l. 1. in pr.* Item ferro viam ape-
rit qui per contraria tranſit, ut dicit Bald. *in l. precib.*
col 7. C. de impub. & aliis ſubſt. de quu meminere
Mod. *co. Meto. lib. 1. cap. 6. & qui c. 12.* per plura
docuit quanta ſit aſſiduæ diſputationis utilitas, & ita
d. cap. 6. per contraria, & oppoſitiones veritatem
melius inveniri, & de Baldi dicto meminere etiam
Afflict. *deciſ. 150. n. 3.* Cagnol. *in l. 2. C. de pact. in-*
ter empt. & vendit. in l. diem functo, n 4. ff. de offic.
aſſeſſ. Roland. *d. conſ. 6. & 55. n. 1. conſ. 80. n. 1. lib.*
1. conſ. 43. n. 7. in conſ. 100. n. 1. lib. 2. conſ. 5. & 90.
268 *n. 1. lib. 3.* & alibi ſæpe per Doct. Et ſicuti aroma-
ta magis redolent, quanto magis conteruntur, ſic ve-
ritas, quanto magis conteritur, & oppugnatur, tan-
to clarior nebulis expulſis in lucem progreditur, ut
concinam cum Paul. Caſt. ejus *conſ. 23. lib. 1.* de quo
meminere Crav. *conſ. 135. nu. 18. 283. & 285. col. 1.*
Rol. *conſ. 13. n. 1. conſ. 35. in princ. lib. 3. & conſ. 1.*
269 *n. lib. 4.* Et veritatis ſectatores Deo placent, ut di-
270 cit gl. *in l. punuri C. ſi cont. jus vel util. pub.* Et eſt ve-
ritas ſuper omnia amanda & ſequenda. *l. ſi ita lega-*
tum, ff. de cond. & demon. & habetur per Bald. *in*
tractat. ſchiſma col. 1. & fuſius per Rol. *conſ. 73. n. 1.*
271 *vol. 4.* Et Iſid. *de ſum. bono* exclamat dicens; Magna
eſt vis veritatis, quæ omnia ingenia, aſtutias, & calli-
ditates ſuperat, quæ contra ficta, ſimulataque
figmenta ſeipſam defendit.

272 Quæ denique poſt Deum colenda eſt, Ariſto. 3,
273 *Metaph.* dubitationum ſolutio eſt ipſius veritatis in-
quiſitio quapropter notab. ſcripta reliquit Bald.
in conſ. 343. col. penul. lib. 1. quod veritas eſt baſis,
atque fundamentum juſtitiæ, qua virtute nulla præ-
274 clarior. Item eſt veritas res ſolidiſſima & murus in-
expugnabilis, ut inquit Afflict. *deciſ. 235. n. 7. 222.*
275 Et omnia vincit ut habetur *l. 3. Eſdr. c. 4. & in c.*
veritate, & ſedu. 8. diſtin. & per Rol *conſ. 5. n. 19.*
& conſ. 33. n. 41. lib. 4. Bald. *in l. eos C. de teſt.* &
plura congerit Card. Pariſ *conſ. 54. n. 19. lib. 1.* &
Soc. *conſ. 20. col. 1* inter conſilia Curt jun. 260. de
276 quibus meminit Oſaſc. *ead. deciſ. 30 ſub n. 1.* Item
277 eſt mater juſtitiæ, Bal. *in l. libertati, ff. de ſtat. hom.*
278 Et veritati omnia cedunt. ut tradit Roland. *conſ. 11.*
n. 23. lib. 3. Et judex qui eſt miniſter Dei debet in-
hærere veritati, ut exclamat Paul. de Caſtro *ejus conſ.*
279 300 Et tenetur illam adjuvare quibuscunque mo-
dis, per Mari. Anguiſ. poſt Innocent. & Bal. ab illo
280 citatos *conſ. 152 ſub n. 79.* Iis ſic prælatis, ad re-
ſponſiones nunc me accingam. Et ut res ſplendidior
fiat, reſpondebo ad illa in ſpecie, atque ſigillatim.
Quapropter dico, juſtam cauſam ſumi ex illa Bulla
Sanctiſſimi jam apud acta dimiſſa, quæ erat omnino
executioni demandanda per Vicarium in illo actu, a-
281 lias non ſine ſcandalis pertranſituro, quibus tenebe-
tur ex debito ſui officii occurrere illico etiam rece-
dendo a regulis juris, *c. quoniam, de jur. patron.*
glo. pen. *in 2. cap. de oper. nov. nunc. l. de pupillo, §.*
ſi quis rivos ff. de oper nov. nun. & faciunt deducta
per (*e*) Crav. *conſ. 314. col. 3. n. 4. verſ. 2.* reſpondeo.
282 † Et facienti illud, quod debet, culpa adſcribi non po-
teſt, *l. utique, §. culpa, ff. de rei vendicatio.* Rom.
conſ. 395. ut res clarior, *colum. 2.* & per Cravert. *in*
conſil. 319. per totum, ac magis explicite *per num. 16.*
283 Et culpa quælibet etiam leviſſima abeſſe præſumitur
ab illis, qui dant operam rei licitæ, niſi contrarium
probetur, *ca. dilectus, cap. ex litteris, cap. tua nos*
homicid. quæ jura ad hoc citat Bald. *in conſ. 222.* vi-
ſis prædictis, *lib. 5.* & retulit Crav. *eod. conſ. 319. n.*
284 17. † Item culpa tunc non imputatur quando ex illa
damnum haud contingit *leg. ſi vehenda, §. 1. verſi-*
culo Paulus ff. ad leg. Rhod. de jact. cum ſimilibus, de
285 quibus per Crav. *dict. conſ. 319. col. 1. verſ. 11.* Sed
dicant querelantes, obſecro, quod damnum paſſi
fuiſſent obnoxii, ſi tunc mandatis piis pariter & ju-
ſtis ejusdem Do. Vicarii obtemperaſſent, certo poſt-
poſito odio reſpondebunt, nullum, in nullo igitur pec-
cavit Vicarius, jura ſunt notiſſima ad propoſitum,
præſertim cum Reverendiſſimus ſit quaſi poſſeſſione
jubendi ſimilia Clericis ſuis, ſemper contra ſtimulum 286
calcitrare conſuetis, quocirca iſtis præmiſſis ad pri-
mum reſpondetur, quod quando pro aliquo futuro
ſit excommunicatio (ſicut in caſu noſtro) tunc non
oportet illud eſſe mortale, quinimo neque veniale.
Similiter non oportet, tunc quem eſſe contumacem, 287
ſed ſufficit, ut ſit inobediens, per Sylveſt. *in ſua ſum.*
verb. excommunicatio poſt n. 11. ver. ſed hac. Item di 288
cit Abbas *in c. ſi quis, in primo nota. de major. & obe-*
dien. quod veniens contra præceptum ſui Superioris
peccat mortaliter, & quod poteſt excommunicari, ra-
tio eſt in promptu, quoniam adeſt inobedientia, quæ
aliter mederi haud poteſt. Et quanquam audax Prior 289
atque obnoxii tantum, non autem cæteri, ſint incur-
ſi inobedientiam, cum obnoxiis tantum, non autem
Capitulo, ut quidam leviſſimi exiſtimavere, fuerit
factum dictum præceptum; uti jam dictum Et ino- 290
bedieentiæ in caſu atque tempore morbum mederi
aliter non poterat, in illo momento ſcandalis pleno,
quoniam murmur illic aderat, quando Dominus Pom-
peius Canonicus illuc rediens, illud Vicario in cho-
ro aſſidenti retulit. Et ſic ubi de ſcandalo timetur,
tunc ceſſat jus commune, & receditur à regulis ju-
ris, atque omnia efficiuntur judici arbitraria, ita per
Jacob. de Aretin. *in l. 1. in princ. ff. de damn. in-*
fect. ac per Domi. Felin. *in cap. 2. de præſcript.* ubi
ponit 32. ſpecialia contra juris regulas ob ſcanda-
lum & in penul. loquitur in terminis, de forma da-
ta. Ex quib. dolus adeſſe dicitur contra illos, qui ſui 291
Superioris mandata pia, atque juſta contempſere, & 292
major eſt inobedientia judicis, quam Canonis. Id
eſt gravius peccat non obediens judici, quam legi. gl.
in ca. dolentes, de celeb. miſſar. & habetur per Dec. *in*
cap. 1. n. 22. de poſtul. prælat. Et paulo ſuperius *num. 19.* 293
notavit etiam, quod Prælatus debet eſſe promptus in
puniendo inobedientes ex dicto Apoſt. *ibi in tex. relato.*
Unde inobedientia, quæ inducit peccatum mortale, 294
ut dicit notab. Abbas *in c. 2. ad fi. de major. & obed.* &
latè habetur per Dec. *in cap. nam concupiſcentiam, in 2.*
lect. ſub n. mihi 7. de conſtit. Nemini dubium eſt, quod 295
quando ſit pro futuro, quod tunc non oportet illud eſ-
ſe mortale, quinimo neque veniale, ut ſuperius dictum
extitit. Item pro contumacia valet per Felin. *dict. c. ſa-* 296
cro, col. 2. verſ. Et limita. Item ubi aliquod licitum cui- 297
piam præcipitur ſub pœna excommunicationis, tamet-
ſi illud præceptum non ſiat pro mortali, illud tamen
veniale ob contemptum efficitur mortale, ſecundum
gl. 25. *diſtinct § nimis in verb. plus accepti in c. qualis in*
verbo, Blaſphemias, cum ſimil. & tradit Dec. *in c. cum*
non ab homine, poſt n 7 de judic. & in c. 1. in 2. lect. col. 2.
ad fin. de conſtit. ubi plene. Et ſic tenebantur parere illi 298
per Crav. *conſ. 233. col. fi.* & hæc etiam patet ad ſenſus
efficacem rationem, quam pro lege nobis ſat eſt alle- 299
gare, *leg. ſcire oportet, §. ſufficit, ff. de excuſ. tutor. c. con-*
ſuet. diſt. 1. Abb. *in cap. nulli, de præbend.* Et ad rem 300
redeundo, atque illam perſtringendo, limitatur *d. cap.*
ſacro approbante Concilio, per Domi. Fel. *ibid.* tribus
modis notab. *col. 2.* Et primo, niſi exceſſus eſſet noto- 301
rius, *n. 3.* Item niſi contumacia fuiſſet facta in judicis 302
præſentia. *verſ. 6. limita*, quæ duæ limitationes optimè
hic cadunt inter ceteras ibidem adnotatas; quæ om-
nia bene faciunt pro Vicario in toto proceſſu iſto.
Item dicit ſingulariter Innoc. *in cap. ex parte, n. 4. de* 303
verb. ſignific. quod ſi in aliquo negotio quis ſit con-
tumax, verbi gratia, qoia non vadit ad Concilium,
vel Prælatus aliquid præcipit ſubdito, & ſubdi-
tus illi non obtemperat, quod poterit illum excom-
munica-

municare abſque monitione, ſive citatione, ex quo
eſt in contumacia. Ad idem Peruſin. *in cap. cum ſit*
Romana. §. *præterea, num*.4. *de appellatio*, & habetur
etiam ſupra *num*. 19. & iſta Innoc. deciſio ſtringit val-
304 de pro Vicario. Quoad monitionem jam dictum eſt,
quando ſit excommunicatio pro futuris culpis,
quod tunc non requiritur monitio, quæ alias præce-
dere debet, per ſuperius allegata *num*. 10. atque per
305 d. Felin. *in d. cap. ſacro, num*.5. Item reſpondetur,
quod extra caſus in quibus monitio haud requiritur
quod ordo ille de trina monitione non exigitur ubi
neceſſitas ſuadet, eo modo quo ſuadebat, quoniam
imminentis neceſſitatis periculum excuſat, & caſus
quamplures in quibus excuſatur recedens à regulis
juris ob imminentem neceſſitatem habes *in reperto*. ad
Do. Felin. *in verbo, neceſſitas, per totum*, ultra allegata
306 ſuperius *num*. 290. Item ut ſupra dictum eſt *num*. 23.
& 28. *cum d*. 2. *ſeq*. erat tunc periculum in mora,
307 nec illic etiam aderant, neque ſcriba, neque ad ſcri-
bendum neceſſaria. Et hæc pariter accommodari poſ-
ſunt ad ſecundi motivi ſolutionem, & d. gloſſ. *in c*.1.
poſt Archidiac. & Joan. Andr. receptam eſſe di-
cit Sylveſt. *d*. §. 14. atque relati ſuperius *num*.30.
308 ſequuntur, atque eſt communiter ab omnibus ap-
probata, neque poſſet quadrare melius. Ad ſecun-
dum motivum repetitis præmiſſis ſupra reſponde-
tur, quod Prior atque cæteri obnoxii abſolutionem
ex profeſſo contempſere & de iſtorum contemptu
eſt dictum ſuperius *num*. 31. Et fuit in proceſſu
teſtium probatum de conceſſa auctoritate in ſoli-
dum illis quatuor Sacerdotibus Confeſſariis, & de
illius intimatione Priori, aliiſque obnoxiis facta,
de qua quidem conceſſione haud requirebatur ſcri-
ptura.

309 Nam caſum hunc non ponit gloſſa magiſtra quæ
adnotat caſus omnes ſcripturam exigentes. *in d. cap*.
1. §. *poſtquam, de cenſibus, lib*.6. & de quibus etiam
per Specul. *tit. de inſtrumen. edit*. §. *reſt. ſub num*.14.
& alios ponit Bald. *in l. geſta*, *C. de re judic. & in l.*
human. C. de legibus & retulit Jacobin. de S. Georg.
310 *in l. pactum quod contra*, *C. de pact*. Et hanc conſe-
quentiam firmat Rot. *dec*. 1. *de procul. in novis. col*.
1. Soc. *conſ*. 120. *col*. 4. *lib*. 1. Eamque no. etiam
Rip. *in c. cum M. Ferrarienſis*, *poſt num*. 136. *de*
conſtit.

311 Et negativa probatur per librorum aperturam, ut
312 tradit Crav. *conſ*. 135. *num*. 5. ſicuti probatur per in-
ſtrumentorum inſpectionem, ut per Dec. *in conſ*. 363.
num. 12. 438. *num*. 4. 496. *num*. 8. 552. *num*. 8. 557.
col. 2. Roland. *conſ*. 1. *num*. 72. *conſ*. 2. *num*. 129. & ali-
bi ſæpe per Doc.

313 Item poſito, non tamen conceſſo, quod Vicarius
in illo tunc fuiſſet ab Eccleſiæ ingreſſu privatus,
adhuc dicitur quod retinebat nihilominus clavium
uſum, & ſic poterat impertiri officium ſuum; ita in
terminis terminantibus decidit gloſſ. ad hoc optima,
& communibus calculis recepta *in d. cap. ſacro*, *in*
verbo interdictum. Item reſpondetur, quod cum ta-
314 li in utilibus atque in ad legem pertinentibus licitum
fuit participare, & ita ab iſtorum Vicario medianti-
bus quatuor illis Sacerdotibus Confeſſariis alias ap-
probatis, & tunc delectis, abſolutionem accipere,
quoniam Vicario iſtud incumbebat ex officio, ad
tradita per Bart. & Doct. *in l*. 4 §. *hoc autem judi-*
315 *cium. ff. de dam. infec*. Ubi poteſt judex, atque eti-
am tenetur interponere nobile officium à nemine
poſtulatum in iis, quæ reſpiciunt actum pium, nec
poſſit probabilem prætendere ignorantiam, & ma-
316 xime per Bar. *col*. 2. *verſ*. 1. *caſu*. Et præcipue in
caſu iſto, in quo verſatur rectis oculis intuenti inu-
tilitas publica, atque actus pius, ut per Bar. ac alios
317 *in d*. §. *hoc autem judicium*. Et fuit ordinarius in mi-
niſterio Eccleſiæ ſemper abſque ulla hæſitatione tole-
ratus, quinimo & laudatus, ideò poterat utilia, at-
que etiam ad legem pertinentia gerere, adminiſtrare-
que, ex quo ſibi incumbebat ex officio per prædic-
ta, quæ non repeto ne (ut eſt in veteri proverbio)
repetita auribus officiant. Item potuit requiſitus à 318
fidelibus ſibi ſubditis concedere facultatem abſol-
vendi prædictos excommunicatos officio judicis no-
bili, ac demandare, quoniam iſtorum reſpectu pri-
vatam reſpicit utilitatem, & ſic juxta theori. Bart.
quam communibus calculis approbant Moder. *in l*.
imperium, *ff. de juriſd. omni. jud*. comprehenditur ſub
mixto imperio, ex quo participat de duobus, vel
pluribus. Ideo potuit tuto delegari de jure Pontifi- 319
cio: communem inquit Jacobi. de S. Georg. *in l. pro-*
perandum, §. *ſin autem rem. ſub num*.7. *C. de re jud*. Et
ita etiam in aliis Diœceſibus in practica ſervatum plu-
ries videmus.

Sed quid plura? nonne caſus iſte fuit à ſummo Pon- 320
tifice bene intellectus & approbatus, ac demum ex
illius liberali gratia Clerici ob illum in urbe carcerati
relaxati fuere. Et quibus reverſuris domum verſus 321
injunctum fuit expreſſe juſſu ejuſdem Sanctiſſimi,
quatenus de cætero cum eorum Vicario, omni cum
debita reverentia, ſubmiſſione, atque humilitate pro-
cedant, illique obtemperent, ac debitum tribuant
honorem, tum ob Vicarii merita (ut utar ipſius ſum-
mi Pontificis verbis) cum etiam propter auctoritatem
officii ex litteris ejuſdem alias in actis per prædictos
exhibitis, atque penes eundem Vicarium exiſtentibus:
ex quibus patet clariſſimè caſum pro Vicario eſſe
contra illum vexantes deciſum. Et eſt nempe meri- 322
tis merito honor tribuendus, ut habetur in Apoph- 323
thegma; cum virtutis merces ſit proprium præmium,
ex Cicer. ſententia de claris Oratoribus dicentis; ho-
nor eſt præmium virtutis, & pro Archia Poet. virtus
nullam mercedem laborum, periculorumque ſuorum
deſiderat præter hanc laudis & gloriæ; & alibi, quæ 324
omitto. Et de geſtis à ſummo Pontifice, atque de il-
lius auctoritate diſputare ſacrilegii inſtar eſt *l. ſacrile-*
gii C. de diver. reſcrip. l. 2. *de ſacril*. & dicebat Bald. 325
in prælu. feud. num. 34. quod in Principe eſt poteſtatis
plenitudo, & poſteaquam vult aliquid ex certa ſci-
entia, nemo poteſt ei dicere; Domine cur ita facis? 326
Ideo, &c. Et *in c. cum ſuper de cau. poſ & propriet*.
quod Princeps ex ſui ſcientia certa eſt ſupra jus, ex-
tra jus, & omnia poteſt, ut retulit Deci. *in conſ*. 588.
n. 5. Adduco ad id etiam Bald. *in c*. 1 *qua'i. domi. pro-*
pric. feudi prive. dicens, quod Imperator eſt omnia, ac 327
ſuper omnia: ergo multo magis Papa, qui præeſt Impe-
ratori, ſicut Sol præeſt Lunæ, ut habetur per Ludo. Ca- 328
reri. *tract. ſuo de hære. ſub n* 30. Et comprobatur.

Nam majus dignum trahit ad ſe minus dignum, & 329
principale annexum, non è converſo. *c. unico de conſec.*
eccl. vel altar. in 6. Item antecedens hoc eſt Papa non 330
ſapit naturam ſui ſubſequentis, quid eſt Imperator,
ſed bene ſubſequens ſui anteceſſoris, per Bal. *in l.*
quotics. C. de fideicom. Qui quidem Papa omnia po- 331
teſt ex certa ſcientia, ſupra jus, extra & contra jus,
per eundem *in c. cum ſuper*, *col*. 1. *de cau. poſſ. & pro-*
prieta. quem refert, comprobat, atque ſequitur Crav.
in conſ. 166. *col*. 2. quod tradit etiam Roland. *in conſ*.
1. *num*. 93. *& in conſ*. 3. *num*. 130. Et ſolet etiam dici, 332
ubi leo figit pedes, cætera animalia conquieſcunt,
ita de ſummo Pontifice dicit Crav *in conſ*. 296. *col*. 1. 333
Item comparatur Papa Soli, qui eſt major Luna, quan-
titate, dignitate, officio, ac ſublimitate, Bal. *in conſ*.
333. *ad intelligentiam. lib*. 1. & per Ludo. Carer. ubi 334
ſupra. Et ſicut Sol ſe habet in planetis, ita Papa in
Eccleſiis, ut dicit Bal. *in* 6. *bonæ*, *el* 2. *col*. 4. *de po-*
ſtul. præl. quem retulit Crav. *conſ*. 296. *col. fi*. Et 335
poteſt mutare quadrata rotundis, ut inquit Hoſt.
in cap. cum veniſſent, *de judic*. ut illum retulit Rol.
ſupradictis in locis, & cum Princeps ſit cauſa cauſa- 336
rum,

rum, non eſt ulterius de illius poteſtate inquirendum,
cum primæ cauſæ non ſit alia cauſa. Et quod pri-
mum eſt, aliud ante ſe habere non poteſt, ut patet
ad ſenſum, & probatur etiam *per l. proximus, ff. de*
verbor. ſignif.
337 Quinimò contemnentes mandata ſummi Pontif.
contrahunt hæreſim, ut habetur late per Ludov.
338 Carer. *d. tract. ſub n.* 28. Et qui diſputat de Prin-
cipis poteſtate ſe facit ſuperiorem, vel illi parem,
ac ponit ſedem ſuam ab Aquilone, tentando ſimi-
lem eſſe altiſſimo, ut poſt Bal. *conſ.* 359. *col.* 1. *lib.*
1. inquit. Crav. *conſ.* 241. *n.* 3. 266. *ante n.* 2. 396.
col. 7. *verſ. Venio.*
339 † Et dicit Abb. *q.* 1. quod Papa non habet parem,
nec ſuperiorem. ut per Ludo. Carrer. ubi ſupra, an-
340 te *n.* 31. † Ubi ex Feder. Imperium à Papa præcedi
341 inquit, & aliter ſentiens eſſet in hæreſi. † Et dicit
Natta *in conſ.* 637. *n.* 13. quod Papa eſt Dominus do-
minantium. & habet jus Regis Regum in ſubditos,
& quod apud eum eſt ſuprema poteſtas, in qua non
342 habet parem. † Et eſt culmen ceterorum, quos intel-
lectus poteſt imaginare, ut dicit Dec. *in conſ.* 469. *n.*
343 39. † Et ſolus uti caput omnimodam poteſt exercere
juriſdictionem, ut inquit Abb. ubi ſup. *n.* 14.
344 † Nec Principi dici poteſt; Domine, cur ita facis;
ut inquit Crav. alios advocans *d. conſ.* 266. *n.* 2. e-
345 tiam habetur ſupra *n.* 325. Quiſquis igitur eſt tam fa-
tuus, qui audeat ſe intromittere; ubi Papa manus ap-
346 poſuit. repugnante tex. *in c. ut noſtrum, de appel.* Un-
de quod confirmat, nemo infirmat, ut dicit Bal. *in l.*
reſcripta. C. de prec. Imper. offer. & tradit Dec. *in c.*
cum acceſſiſſent. col. mihi 7. *de conſtit.* Neque inferior
347 poteſt reſcindere ſui ſuperioris factum, *l. nam & ma-*
giſtratus. ff. de arb. l. minor autem magiſtratus, ff. de
minoribus cum aliis ſimilibus.
348 Quinimò non poteſt inferior ſe intromittere ſuper
factum ſui ſuperioris etiam nullum per Innoc. *in c.*
inter dilectos, de exceſ. prælat. cum ſimil. de quibus
per Dec. *in c. noſtrum, de appel. ſub nu.* 1. *& in c.* 1.
col. 2. *de confir. utili. vel inutil.* & per Crav. *conſ.* 296.
col. fi. in fi. Non omitto contra Dom. Leonorum, quod
349 dimiſſoriam in ſcriptis obtinere debebat, per gl. il-
lam magiſtram citatam ſupra *n* 157. atque per allega-
ta *n.* 309. & unico teſti non eſt adhibenda fides. *l. ubi*
n. ff. de teſtib. l. juriſjurandi, C. eo neque iſtius ab-
350 ſentiæ cauſa fuit approbata, neque Vicarium à Vi-
351 cario approbatum reliquit, ut jubet S. C. Trid. alle-
gatum ſupra *n* 154.
Eſt & etiam unum aliud pro Vicario notandum,
352 quod inquit Bal. *d. l. obſervare. §. proficiſci. ff. de of-*
ficio procon. & leg. quem ſequitur Amad. *de ſynd. nu.*
186. quod probationes debent eſſe in Officiales Sole
clariores, per not. *in l. fi. C. de prob. quæ eſt canoni-*
zata. 2. *qu* 8 & extat dictum ſupra *n.* 107. & adde
per Bertaz. *in ſæpius allegata conſ.* 71. *n.* 11. Succum-
bant igitur vexantes temere Vicarium, *l. cum temere,*
353 *ff. de jud §. hæc autem: Inſtit, de pæn. temer. litig* ubi
improbi litigatores qui vinci, refelli, coargui putant
eſſe turpiſſimum, nihilq; aliud curant niſi propriam
pertinaciam, damna, ac expenſas Vicario reficere te-
nentur, ut etiam pulchre tradit Didac. qui materiam
plene diſcutit *pract. q c.* 27. ultra atroces injurias, de
quib. ſupra. ac plenius in proceſſu. Et pro Vicario
354 viro integerrimo militat in omnibus vulgata regula,
actoribus non probantibus plene, & legitimè, accu-
ſatus, tametſi nil probaverit (cum tamen pro parte Vi-
carii probata ſint plene omnia probanda) venit abſol-
vendus pure. atq; ſimpliciter, ad not. *in l. qui accu-*
355 *ſare, C. de edendo, & in c.* 1. *de accuſ. & in l. ei,*
qui dicit, atque in l. act. ff. de prob. Quæ juris re-
gula intelligenda eſt de diffinitive abſolutoria. etiam
ubi accuſatorum intentio fuiſſet in negativa funda-
ta: de iſtis omnibus habetur per Rol, *conſ.* 67. *nu.*
1. 2. 3. *l.* 2. Et in crimine falſi probatio debet de ne- 356
ceſſitate concludere, atque ſtrictior eſſe debet, quam
in aliis criminibus per ea, quæ tradit late Cephal. *d.*
conſ. 230.
Et dicebat Ang. *in l. item apud Labeonem. §. ſi* 357
quis, ff. de jur. relatus à Cur. Sen. *in repe. l. admonen-*
di n 356 *ff. de jurejur.* quod auctore haud probante
poterat adverſarius illum convenire injuriarum ac-
tione, ac pro expenſis, ex quo deprehenſus maneat in
manifeſta calumnia, etiam habetur nitide per Jul. Clar.
qu. 62. *verſ. ſed nunquid*: ac per Menoch. *de arbit.* 358
jud. 58. *ca.* 321. & accuſatores ſunt etiam damnandi
ad talionis pœnam 5. *q.* 6. *can.* 1. & 3. Et ſecundum 359
text. 46. *d. accuſatores.* Et multa pro Vicario habentur
per Cæph. *d. conſ.* 230. Caveant igitur judices, & pru-
denter attendant, ut in cauſarum proceſſib. nil vendi-
cet odium, ſeu favor uſurpet, timor exulet, præmium,
aut præmii expectatio juſtitiam non avertant, ſed ſta-
teram geſtent in manibus, lances appendant æquo li-
bramine, ut in omnibus, quæ in cauſis agenda fue-
rint, præſertim in concipiendis ſententiis, ac ferendis
præ oculis habeant ſolum Deum; illius imitantes ex-
emplum, qui querelas populi tabernaculum ingreſſus
ad Dominum referebat, ut ſecundum ejus imperium
judicaret. Si quis igitur famæ ſuæ prodigus, & pro- 360
prii proſecutor honoris contra conſcientiam, &
juſtitiam in gravamen alterius in judicio quicqnam
fecerit per gratiam. vel per ſordes, ab officii execu-
tione per annum noverit ſe ſuſpenſum, & ad litis æſ-
timationem nihilominus parti læſæ condemnetur. Hæc 361
fuſius habentur *in c. unico, de ſenten. & re jud. in* 6.
& aliqua 45. *diſt. omnis* & cohortationem pulcherri-
mam ad judices, vide per Menoc. *ante illius tract. de*
arbitr. judic. qui etiam ponit condemnatoriam ſenten-
tiam in eos à piis, orthodoxiſque Imperatoribus
Leone, & Alexandro pronunciatam. Et ad prædicta
aſtipulantur ea, quæ M. T. C. luculenter ſcripſit 362
in præclara illa oratione pro Milo. dum iu ultimis
verbis dicit: Vos oro, obteſtorque, judices, ut in
ferendis ſententiis, quod ſentientes id audeatis, veſ-
tram virtutem, juſtitiam, fidem (mihi credite) ma-
xime probabit, qui in judicibus deligendis optimum,
& ſapientiſſimum quemque delegit.
Item eſt perpetuo notandum, quod injuſtus ju- 363
dex inter bruta eſt connumerandus, ſecundum Ariſt.
lib. 1. *Pol.* ubi ait ſic, Sicut optimum animantium
eſt lege fruens, ita peſſimum animantium eſt homo
à lege, & juſtitia ſeparatus, referente Rol. *conſ.* 12.
num. 2. *lib.* 3. Et judex, qui corruptus pretio, vel 364
precibus injuſtam protulit ſententiam, efficitur in-
famis, & tenetur parti læſæ ad æſtimationem, text.
& ibi Caſtr. *in l. fin. C. de pæn. jud. qui male*
judic. Et ad materiam habemus memorabile exem- 365
plum Donati de Falconibus, qui ex eo, quia fuit
ab utraque parte corruptus, fuit cingulo Doctora-
li privatus, & factus exul, & merito, ut etiam tra-
didit Jul. Clar. *in pract. crim. q.* 73. *in verſic. Judex*
committens, quæſt. ſeq. verſ. ſcias autem. Et de illo
exemplo Donati, qui fuit auditor in Provincia Ca-
labriæ meminit alia multa ſubjungens de judice cor-
rupto Lud. Carc. *in practica crimin. §. homicidium,* 366
el 1. *num.* 92. 93. Et è converſo, juxta illud Pro-
phe. *Pſal.* 15. *in princ.* Beati, qui cuſtodiunt judi-
cium. & faciunt juſtitiam in omni tempore. *& Pſ.*
109. In memoria æterna erit juſtus, *& Pſal.* 58.
Si vere utique loquimini, recte judicate filii ho-
minum, ſimiliter Ezechiel. *cap.* 18. Et judicium
verum fecit inter virum, & virum, hic juſtus eſt;
& prædicta commemorat Crav. *conſ.* 219. *in fin.*
adde text. *in l. quoniam. C. de epiſc. & cler. qui ſo-*
let, ut illic inquit Bald. allegari ad hoc, In me-
moria æterna erit juſtus, & ab auditione mala non
timo-

timebit. Et Salic. ibidem dicit; juſti memoria de-
367 bet extolli, injuſti autem aboleri. Meminerint igi-
tur conjurari, quia non relinquet Dominus virgam
peccatorum ſuper ſortem juſtorum, ut non exten-
dant juſti ad iniquitatem manus ſuas, ut legitur
Pſal. 124.

368 Er quod lento gradu ad ſui vindictam divina pro-
cedit ira tarditatemque ſupplicii gravitate compen-
ſat; ut legitur apud Valer. Max. *in vita Diony. Sy-
racu. in ultim. verbis.* Item, & juxta illud Hora.
Raro antecedentem ſceleſtum pœna deſerit, pede
claudo pœna ſenſim proſequitur nocentem.

369 Vicarius vero cantabit: Beati, qui perſecutiones
patiuntur propter juſtitiam, & reliqua. Fuit pro-
fecto injuſte, ac indebite oppreſſus ab improbis, apud
quos ratio, & veritas domicilium non habent. *Hier.
Giacb. de Lugo ſalvo ſemper, &c.*

Subſcriptio D. Joan. Baro. Juriſconſulti.

370 Exiſtimo veras, ac prorſus juri conſentaneas
præſtantiſſimi Do. conſulentis concluſiones, in alle-
gationibus, non minus eleganter propoſitas, quam
ſubtiliter confirmatas; & optime ſublata, quæ loco
objectionum in calce ſunt aſcripta. Propterea, &
ſi ſola à me ſubſcriptio poſtuletur, tamen ne vide-
ar pro juſtiſſima cauſa, ac verere amico laborem
detrectaſſe, libet paucula, licet non neceſſaria, ad-
371 jicere. Et primo quod attinet ad præmiſſa, præter
adducta ab ipſo eſt pleniſſima allegatio Lapi. 73.
372 ad quam vulgo recurritur. Quod vero objicitur
de prætermiſſa monitione, *ex c. ſacro. de ſenten.
excomm. & not. in c.* 1. *&* 3. *eod. lib.* 6. ſi modo fuit
ea opus, quod non videtur ad offenſam ex doct.
373 Archid. *c.*1 *n.* 10. Joan. And. *n.* 11. Lap. *d. alleg.* 73.
ubi Mand. alia congerit, recte reſellitur, propter
neceſſitatem, ac imminens periculum, ut traditur
in d. c. 1. ubi poſt alios Gemin. *in §. ſi quis, n.* 9.
Fran. *n.* 3. Idem Gemi. §. *caveant, n.* 6. *ad fin.* &
374 Fely. *in d. c. ſac.* Valuit ergo excommunicatio ſine
metu ſuſpenſionis ipſo jure, atque ipſo facto com-
miſſæ, ut per Jo. & Fran. *in prin. d. §. ſi quis.* Card. &
375 ceteros. *d. c. ſacro.* Potuitque Vicarius licet vere ſuſ-
penſus fuiſſet (quod negatur) abſolvere communi-
catos per gl. *in d. §. ſacro. allegatam in conſil.* & quam
poſt ſequuntur ibi Butr. *n.* 25. Card. *col.* 5. & Abb.
num. 10.

376 Quo vero ad ratificationem querelæ propoſitæ
à Procuratore carente mandato ſpeciali, ſi quidem
certum tempus ſit ei conſtitutum, & lapſum, vera
erit concluſio firmata *l. penul.* ubi per Doct. *ff. rem
377 rat. habe.* Socin. *in conſ.* 6. *n.* 35. *in* 4. *cum ſimi.* Sin
minus obtinet opinio Doct. *in l. ſi maritus, C. mand.*
Felin. *c. nonnulli, §. ſunt, & alii, col.* 4. *de reſcr.* Quam
in rem poſſem multa allegare. Cetera, quia ſunt co-
pioſiſſime, & vere examinata, atque rejecta, & plu-
rimum ex actis, quæ non vidi, pendent, haud-
quaquam attingo, uti nec motiva. Quorum poſt
378 rem de ſcriptura aperte reſellunt Joan. Anton. de
Butr. & Archid. *d. cap. ſacra*, & paſſim corruit ex
traditis à Fel. *in rub. de ſent. excom.* Atque reor
ſine ulla exceptione jus eſſe pro d. Vicario viro
379 integerrimo, ac doctiſſimo, in quorum fidem, &c.
& Salvo, &c. hæc ſubſcripſi ac ſubſignavi.

Locus Sigilli.

Joan. Baro Juriſconſ. Ferrarienſ.

Corollarium ejuſdem Do. Hieronymi.

Nihil eſt inter homines ſic indubitatum, quin poſ-
380 ſit licet juſtiſſimum ſuſcipere quandam ſollicitam
dubitationem, ut ſcriptum reliquit Imper. *in Auth.
de tabel. §. ſi vero dominus, verſ. proinde.* cujus
dictum reaſſumit Oſaſ. *deciſ.* 29. *in pr.* ubi etiam tra-
dit alia de veritate notab. Et ſecundum Nat. *conſ.*
60. *col.* 5. *poſt med.* Nihil tam clare, tamque aper- 381
te verbis proferri poteſt, quod non maligna, ac
ſophiſtica interpretatione evelli poſſit; leges enim
ſæpe calumniantur, *l. non dubium, C. de legi.* Et ca- 382
villantur, *ut ff. ad Tert. l.* 2. *§. tract. & ff. de reg. jur. l.* 383
ea eſt natura. Et captantur *l. pen. ff. ad exhib.* Ad- 384
de etiam, quod ad diſſentiendum homines naturali- 385
ter ſunt faciles. *l. item ſi unus in duos, ff. de arbit.* 386
Et quod impoſſibile eſt, quod fiat lex ita clara, ut
dubitationem non recipiat; & propterea dixit Bart.
in l. 1. *n.* 14. *C. de no. faci.* quod ubi circa legem
ſunt opin. licet aliquis judicaret ſecundum unam opi.
& non veram, ſententia valeret, nec diceretur
continere expreſſum errorem juris. Et Vicario, ini- 387
que, injuſteque vexato adaptatur illud not. Mag.
ſent. *in prolo. circa ſi. poſt Hylar. relatum in prin. de
Su. Trid.* dicentis: Ambigendum non eſt omnem
humani eloquii ſermonem calumniæ, atque æmulo-
rum contradictioni ſemper obnoxium fuiſſe, quia
diſſentientib. moribus diſſentiens quoque fit animo-
rum ſenſus. Et accuſantes Vicarium contendere con-
tra agnitam veritatem, quod peccatum non leve 388
aliquando legimus apud probatos Auctores. Quæ
quidem veritas utinam tot haberet inventores, quot 389
habet contradictores, ſecundum Magiſt. ſentent.

Er Vicarius patuit morſibus illorum, qui ſtimu-
lante invidia deſpiciunt, quæ conſequi non poſ- 390
ſunt; & eum non ex judicio, ſed ex odii præſum-
ptione indeſinenter obtrectationibus lacerant, ut in-
quit Hier. Sanctiſſimus in prolo. ſuper Iſa. Partes
igitur judicare debentium ſunt maledictis confuta- 391
tis, accuſatores in ead. ſententia uno contextu præ-
cedente Vicarii ſimplici, ac diffinitiva ſententia,
c. licet cauſam, de proba. & per Cur. Sen. *d. l. qui
accuſare, n.* 4. & Caſtren. *conſ.* 46. *in fin. tom.* 2. *crim.* con- 392
demnare ſicuti petitum eſt pluries, ad expenſas,
damna, intereſſe, ac injurias ut tradit Craver. *conſ.*
53. & Clar. *q.* 62. *ver. ſed quæro numquid.* ubi dicit ita
* communiter teneri: quod procedere inquit ubi ju- *
dex ſtatuiſſet accuſatoribus terminum ad allegandum 393
cauſam, quare &c. Et hoc ne Vicarius dilaceratos, 394
calumniatuſque incedat. *l. ſi calumnietur, ff. de verb.
ſign.* & etiam dicatur remuneratus ad ingratitudi-
nem quæ eſt omnium malorum radix, teſte S. Aug.
in ſoliloq. c. 8 Et ingratus non dicitur vivere morali-
ter, *l. fin. C. de inoff. teſta.* Et poteſt certe Vicarius 395
dicere illud, quod legitur *in Eccleſ. c.* 4. vidi ca- 396
lumnias, quæ ſub ſole geruntur, & lacrymas inno-
centium, & neminem conſolatorem. Et illi poteſt 397
dici aliud, quod legitur *ead. c.* 5. ſi videris calom- 398
nias egenorum, & violenta judicia, ac ſubverti juſ-
titiam in Provincia, non mireris ſuper hoc negotio,
quia excelſo excelſior eſt alius. Vexationes tamen
ac lacerationes injuncta ingratitudine impia con- 399
turbaverunt Vicarium judicem integerrimum, &
apud quem non eſt acceptatio perſonarum, *c. novit.
§. ceterum, de jud.* † unde ne impii prævaleant ad-
verſus juſtum, & ne egrediatur perverſum judi- 400
cium, ut legitur in prolog. Hieron. † S. in Abac.
Propb. *col.* 1. Lacerantes, atque calumniantes Vica- 401
rium, debent condemnari. *d. l. eum qui temere, ff. de
jud.* & per Pari. de Pute. *d. tract. de ſynd. in verba,
expreſſe, n.* 4. Et etiam propter injurias ei illatas, *l. ſi.
eum illic not. ff. quod quiſque juris.* & tradit Catald. *in
d. tract. ante finem.* & Pute. ac Boſſi. citati à Bertaz.
in ſæpius citato conſ. 71. *in fin.* ubi illo caſu diſcuſſo
concludit ſic. Et idem *in conſ.* 81. *numer.* 15. *& conſ.*
91. *numer.* 8. 9. ſicuti apud acta pluries poſtulatum
fuit.

402 † Fuit & etiam in Vicarium obſervatum illud,
quod legitur Sapien. *c.* 11. Circumveniamus juſtum,
quoniam inutilis eſt nobis, & contrarius operibus
403 noſtris, & improperat nobis peccata. Verum defe-
404 cerunt ſerutantes ſervationes, non animadvertentea
Juſtorum cauſas in manib. Dei eſſe; ut dicitur Sa-
pien. *c.* 5. Item Vicario adaptatur illud, quod legitur
Eccleſ. *c.* 4. *in fin.* Pro juſtitia agonizare, pro a-
nima tua, & uſque ad mortem certa, & Deus ex-
405 pugnabit pro te inimicos tuos: Deus enim vindi-
406 cans vindicabit. *eod. c.* 5. Item legitur inter Beatitu-
dines Eccleſiaſticas *Matth. c.* 5. Beati, qui perſe-
quutiones patiuntur propter juſtitiam, quoniam ip-
407 ſorum eſt regnum cælorum. Item beati eſtis, cum
maledixerint vobis homines, & perſecuti vos fue-
rint, & dixerint omne malum adverſum vos men-
408 tientes propter me, gaudete, & exultate, quoniam
merces veſtra copioſa eſt in cælis. Et ibi. Niſi abun-
daverit juſtitia veſtra, plusquam Scribarum, & Pha-
409 riſæorum, non intrabitis in regnum cœlorum. Ex
quibus omnibus cum in caſu ſyndicatus debuiſſet
Vicarius ſyndicari dumtaxat de furtis, barataria, ac
illicitis extorſionibus, ut per Jul. Cla. *qu.* 63. ubi
ita de conſuetudine retulit obſervari, cui adde &
per Jodoc. *in Enchirid. parium, verb. parum*, ac per
Gram. *criminali conſ.* 54. *n.* 11. & per Bertaz. *d. conſ.*
410 71. *n.* 3. qui poſt relatos dicit Officialem non poſſe
ſyndicari niſi de dolo, & barataria ex generali con-
ſuetudine, non autem de iniquis ſententiis per impe-
ritiam, vel male latis, & idem *conſ.* 92. *in princ.* Sed
fuit attentatum contra eum, quoniam inauditum eſt
411 jus ſyndicandi in Vic. Epiſcopi. Concludendum eſt,
Vicarium fuiſſe ſyndicatum ob meram invidiam, dia-
bolicamque vindictam, vexatum, atque calumniatum
à pertinacibus fortiſſime latrantibus, ſuggerente,
atque illis patrocinante etiam quorundam aliorum,
qui putabant, ex fallaci, & illicita ſua mercatura, nu-
412 bere fœminas certas, incredibili cupiditate, quæ eſt ra-
dix omnium malorum. 46. *diſt. bonorum.* §. *cogitatio,*
& §. *eſt quoque, in auth. ut jud. ſin. quoquo ſuffrag.* &
tradit Dec. *in c. nam concupiſcentiam, in* 2. *no. de con-*
413 *ſtitut.* ubi alia etiam de cupiditate not. Et pro faci-
liori vindicta fuit conſtitutus à volentibus iniquita-
tem facinoris in hominem judicem refundere, pro
judice, Donnus Ale. Gemadedius, qui fuerat ab
ipſo Vicario per ſententiam Parochiali privatus; item
& de vi publica proceſſatus, & qui etiam fuerat ei-
dem Vicario delatus de falſo, ex eo quod claves ad
Sacriſtam E. S. Andreæ penes tertium exiſtentes fe-
414 cit permutare, quæ minima hic erant omittenda: ex
quibus patet quales, ac quantos habuerit adverſa-
rios: verum non eſt mirum, vaditorum etenim ſem-
per fuit præcipua iſta conditio, aut potius infelici-
tas. Habet namque virtus ſua obſtantia, adverſa-
que vitia: & quo altiores ſunt turres, magis vento-
rum flatibus concutiuntur, juxta illud Horat. ad
Lucin.

Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus & celſa graviore caſu
Decidunt turres, feriuntque ſummos
Fulmina montes.

Et Ci. ſive quiſquis ille fuerit ad Heren. *l.* 4. vir-
tutis invidia omnes plerunque bonos inſectatur. Et 415
idem Cic. *de Cla. orat.* Laudi & gloriæ maxime invi- 416
deri ſolet. Et *pro Corn. Balb.* Et hujuſmodi labes 417
quædam, & macula, virtuti invidere.

Verum idem inquit *in Anto.* omnia alia falſa, incer-
ta, caduca, mobilia ſunt, virtus eſt una altiſſimis defi- 418
xa radicibus, quæ nulla unquam vi labefactari po-
teſt. Et iis omnibus conſideratis, cauſa, & innocentia
Do. Vicarii ſplendidiſſima facta eſt, atque poſita ex- 419
tra omnem controverſiam, & omni ope, & diligentia
in hanc luculentam conſonantiam, adimpleta, §.
quorum in proœm. Inſtit. Quamplura alia ſcribere
potuiſſem, atque addere finito ſyndicatu iſto, ſed
miſſa facio, ne nimium ſuffarcinatum ſit opus. Proli-
xas namque, ac verboſas diſputationes evitare debe- 420
mus, §. *primo Inſtit. quod cum eo quo in alien. poteſt.*
Poſtremo ſcias, prudens lector, quod ob religionis re-
verentiam, ac S. R. E. decorem, etiam multa ex in- 421
duſtria omiſi (timide loquor) contra cupidos, qui
in quibus gradibus, ac terminis reperiantur non no-
ſtra ſit ſententia, ſed illorum judicum de quibus ſu-
pra *n.* 361. Et jam ſatis de cauſa. Hæc volui ſcripſiſ- 422
ſe, ut ſi quid amaritudinis reſideret in pectore legen-
tium, his ultimis omnia ſileam. Unde totum relin-
quam, gratias Deo agens, cum Poeta noſtro tandem
dicam, *ſat prata bibere.*

Hieronymus, qui ſupra, correctione ſemper ſal-
va.

Subſcriptio D. Alexandrini Rondinel.

Quoniam alias plene in litteris meis familiaribus
ad R. Interamnæ, Viſo teſtium proceſſu examinavi 423
querelas omnes, concludendo pro Vicario integer-
rimo viro, qui profecto dicere poteſt, liberas ædes
habeo. *l. ſicuti*, §. *ſi quærantur.* *l. loci corpus*, §. *com-*
petit. ff. ſi ſervi vend. Ideo repetitis tam in conſ. quam
in ſubſcriptione eleganter, accurateque allegatis, de
illis ſum contentus. Unde ut ſuperius ſcriptum eſt,
dico, & juris eſſe conſulo. *Ego Alex. Rondinel. de*
Lugo, ſalvo ſemper, &c.

CON-

CONSILIUM

D. HIERONYMI GIACHARII.

J. C. LUGIEN.

In Materia Monetæ Marchiſanæ, atque beneplaciti Ducalis.

SUMMARIUM.

1 *Remedium* can. Reintegrandæ. 3. q. 1. *competit atiam laicis pra re profana, ex communi, & magis communi ſententia.*
2 *Et conceditur pro quaſi poſſeſſione rerum incorporalium.*
3 *Et competit etiam pro rebus mobilibus, & immobilibus.*
4 *Et illa quaſi poſſeſſio relevat agentem ab onere probandi. Præſertim in bona fide exiſtentem.*
5 *Communis uſus loquendi præfertur propriæ ſignificationi, & aſt mirabile,* n. 6. & 10.
7 *Et prævalet omni regulæ omnique conſtitutioni. Fallit* n. 8.
9 *Mens apparera dicitur, ubi iniquitas reſultaret, vel abſurditas* n. 10.
11 *Prapria ſignificatio à ſtatuto, vel leg. deſumitur.*
12 *Prapria ſignificatio ſumitur ax alluſione vocabuli.*
13 *Namen debet rei eſſe conſonum, & conveniens.*
14 *Nomina adinventa ad quod quid dignoſcendum.*
15 *Sicut inſignia, & arma.*
17 *Poſſeſſio quaſi à pedium poſſeſſione.*
18 *Teſtamentum quaſi mentis teſtatio.*
19 *Moneta Marchiſana de lata & longa Romandiolæ intelligitur.*
20 *Minime mutanda, quæ interpretationem certam habuera.*
21 *Monetæ ſolutio de qua facienda.* & num. 22. 23. 24. & 46.
25 *Et quid in manu à præſtatione.*
26 *Conſuetudo Provinciæ debet attendi.* 29.
27 *In claris non eſt locus conjecturis.*
28 *Idem in caſu legis.*
30 *Quæ ſiſit generalis non indiget probatione, quia index ſupplet* n. ſeq.
31 *Et dicitur jus moribus conſtitutum.*
32 *Et pactum eum civibus initum.*
33 *Pacta ſervabo, ait Prætor.*
34 *Quæ vox ſuit quaſi divina.*
35 *Et ſuam obtinet firmitatem.*
36 *Studioſa agendum eſt, ut illa quæ ore promittuntur, compleantur etiam apere.*
37 *Quod procedit etiam in Principe, qui pacta eum ſuis ſubditis inito contravenire haud poteſt etiam de plenitudine poteſtatis* n. 38.
39 *Ariſtot. pulchrum dictum ad Alex. Regem Macedon.*
40 *Nihil eſt, quad luce clarius præfulgeat in Principe, quam recta fides.*
41 *Sereniſſimus Dux Ferrariæ laudatur.*
42 *Beneplacitum Ducis Alfonſi refertur.*
43 *Quod in conventionem abiit.*
44 *Principis privilegium aliqua cauſa non eſſe renovandum* & n. 45.
47 *Magnificat communitas Lugi benemerita* cum ſeq.
50 *Pacta contra publicam utilitatem inita non valent* & n. 58.
51 *Nec firmantur neque ſtipulatione, neque juramento.*
52 *Pactum contra publicam utilitatem quod.*
53 *Epilogus notab. de reſiſtentibus.*
54 *Libertas res ineſtimabilis.*
55 *Monetam alterare, vel mutara eſt de Regalibus.*
56 *Regalia quæ relative,* & ſeq.
56 *Epilagus pra Com. Lugi & Bagarelli.*

Requiſitus pro parte Magnificæ Communitatis Lugi. mihi, atque antiquioribus meis patriæ originis, ac domicilii. non potui cum bona conſcientia eidem me interroganti juſtum, atque debitum denegare patrocinium, & ſcribere quid de jure ſentiam contia Do. Maſſarium Ducalem in Provincia Romandiolæ qui conatur pro poſſe ſuo intervertere ſolitum, & ſic augere in gabellarum ex actionibus monetam, exigendo de facto & per vim, ad monetam ſtrictam civitatis Ferrariæ, non autem ſecundum antiquam, atque immemorialem conſuetudinem, uſumque longævum totius Provinciæ noſtræ Romandiolæ ad monetam latam ſive mavis, longam Romandiolæ ſicuti ſemper Publicani omnes, ſive Gabellarii antehac inviolabiliter indiſtinctq; à tanto tempore, quod non eſt hominum memoria in contractum obſervavere exigentes illas. Libenter igitur onus mihi injunctum ſuſcepi, ut in partibus patriæ, cui omnes quamplurimum debemus, quantum in me eſt, utilitati publicæ, ac univerſorum commodo conſulam. Invocato igitur nomine Jeſu Chriſti, ſecundum quod docet Apoſtol. ſcribens *ad Corint. c. 1. & ad Coll.* 1. & legitur *in Act. Apoſtol. c. 6. & 16. qu. c. non licet.* priora à me ſuccinctè ſcripta, repetendo, atque ampliando. Multa, ſed duo principaliter ſeſe offerunt diſcutienda, quaſi poſſeſſorium ſcilicet præfatæ magnificæ Communitatis, de facto, & abſque ſuo facto, & culpa ſua, dejectæ, ſive ſpoliatæ à ſua quaſi antiquiſſima, immemorialique poſſeſſione pacifica.

Secundo petitorium circa primum † remedium 1 *can. reintegrandæ.* 3. q. 1. quo experitur prædicta Magnifica Communitas Lugi, competere etiam laicis pro re profana commune poſt Joan. ab Imol. Alex. & Rip. & magis commune poſt eundem. Alex. teſtatur Rolan. *conſ.* 50. *nu.* 3. *col.* 3. & de communi habetur *in reſp. 1. cauſæ Finarien. num.* 1. ubi crebrior & verior dicitur. Item crebrior, ut late per Jac. Menoch. *in ſuo ſolemni tract. de recup. poſſ.* 15. *remed. ſub numer.* 13. *cum plurib. ſequen.* item commune & ſuſius per Recentiores *in ſua collecta comm. opin. verb. remedium, n.* 22. † Quod quidem remedium intenta- 2 tum, concedi pro quaſi poſſeſſione rerum incorporalium aſſeveravit Soc. *in l. rem quæ nobis ſub num.* 13. *verſ.* 3. *conclude. ff. de acq. poſſeſſ.* & conſulius per plura reſpondit Jaſ. *in conſ.* 172. *alias* 178. *in* 4. & tradunt etiam Franc. Marci. *in dec. parlementi Delph. quæſt.* 389. & 448. Rip. *in c. cum Eccleſia Sutrina.*

3 *trina, n.* 101 *de cau. poſſ. ac propriet.* † Et præciſe
Plot. *tractat. ſua de in lit. juran.* §. 3. *ſub n.* 7. ubi
competere etiam pro reb. mobilibus & immobilibus
commune retulit ex Rip. *in d. c. ſæpe*, *n.* 21. & Soc.
& Jaſ. *in eandem l. rem quæ nobis*, hic *n.* 19. ille
q. 5. & tradunt plene Præſati Modern. *eod. remed.*
15. *q.* 17. *n.* 200. Ex iſtis receptas ſententias quo ad
primum, & primo atque principaliter intentatum re-
4 medium ſufficere exiſtimo. † Pro cujus tamen com-
plemento addo quod iſta quaſi poſſeſſio juris relevat
præfa. Magnif. Com. ab onere probandi, præſertim,
cum ſit in bona fide text. eſt *in l. eam quæ*, *C. de li-
ber. cau.* per quam legendis colligit Bald. *illic hoc
notab.* quod quaſi poſſeſſio in juribus corporalibus,
relevat ab onere probandi, præſertim ſi ſit habita
bona ſide ſicuti hæc noſtra allegandis inferius in pe-
tio. Ad idem etiam benefacit text. *in l. circa eum.
qui ff. de prab.* ubi Jacob. de S. Georg. *n.* 2. *notab.*
inquit quod quaſi poſſeſſio alicujus juris habita bo-
na ſide, relevat quaſi poſſidentem ab onere proban-
di ut in caſu noſtro.
5 Circa ſecundum, clarum eſt in jure noſtro. † Quod
communis uſus loquendi præfertur proptiæ ſignifi-
cationi *l. librarum*, §. *quod tamen* Caſſius. *ff. de leg.* 3.
ubi habemus bonam gloſſ. quam Bar. illic ptæciſe
notat ad interpretationem ſtatutorum, quia ſi ali-
quod verbum reperiatur ambiguum quod habeat
aliud ſignificatum, illud debemus intelligere ſecun-
dum communem uſum loquendi quod & etiam tra-
didit Bart. & Alex. *in l. Labeo. ff. de ſupel. lega.* idem
Bart. *in l. non dubium. C. de legibus* & habetur, per
Ant. de But. & Abb. *in pra. decret.* quod & etiam
tradit Dec. qui alia etiam congerit *in conſ.* 146. *col.*
2. *in princ. & conſ.* 610. *in fi.* ubi dicit hæc notan.
6 eſſe, † imo mirabile eſt ſecundum Bart. *in l.* 1. *col.*
2. *in princ. ff. de ſuis & legit.* quod propria ſignifi-
catio non ſit, & quod non propriæ tamen ſignifi-
7 cationi præferatur, † Quinimo quod plus eſt, præ-
valet omni regulæ omniqoe conſtitutioni in intel-
ligendis ſermonibus, ſtatutis, vel conſtitutionibus,
ut voluit idem Bart. *conſ.* 159. *col.* 4. *in pr.* ad quem
ſemper pro ſolemni interpretatione recurri inquit
8 Bal. *in c. in præſentia*, *col.* 6. *de prab.* † Ad idem
& plenius per eundem Bart. *in l. omnes populi. ff. de
juſti. & jure, colum. mihi* 22. *in fi.* qui ſupra eo lo-
ci diſtinguendo voluit, quod ubi in ſtatuto reperi-
tur aliquod vetbum plures habens ſignificationes
unam propriam, alteram imptopriam, tunc licet
regulariter ſit, ut aſſumatur propria, & omittatur
improptia; tamen illud fallit ſi de mente diſponen-
tis apparet, ſicuti in præſenti caſu ex uſu longævo,
atque ex vetuſtiſſima ac immemoriali totius Provin-
ciæ obſervantia. Et † de mente dicitur apparere
9 ſecundum Bart. ibid. ſi intelligendo ſecundum pri-
mam propriamque ſignificationem reſultat iniqui-
tas, ſive abſutditas (ut in caſu noſtro) tunc aſſu-
mitur impropria, vel ſi perſonarum qualitas aliud
annueret; vel communis uſus loquendi aliter ſe
haberet, qui (ut diximus) omni regulæ, omnique
conſtitutioni in exaudiendis, ac examinandis ſer-
monibus derogat prævaletque. † Sed quid de com-
10 muni uſu loquendi, cum in caſu noſtro pro Ma-
gnifica Communitate Lugi, noſtra adſit propria
verborum ſignificatio, de libris Marchi loquentium
diſcurrantur obſecro Lugi pœnalia præſertim, &
præcipue *in* 3. *lib.* perdantur, dum diſponunt lo-
quunturque de pœnis irrogandis delinquentibus
quibuſcunque, quia ſtatuentes ſemper uſi ſunt
verbis iſtis, condemnetur contrafaciens ſive de-
lictum illud perpetrans *in li. tat. Marchiſanis*, &
tamen condemnationes, atque prædictarum pœna-
rum ac mulctarum exactiones, à tanto tempore
quod non eſt hominum memoria in contrarium
fuere ſemper de plano, & abſque ulla hæſitatione
ab Officialibus exactoribuſque Ducalibus exacte ad
monetam longam Provinciæ Romandiolæ, non au-
tem ad monetam ſtrictam civitatis Ferrariæ, qua-
proptet hæc propria dicitur ſignificatio, cum ſu-
matur à ſtatuti auctoritate, & ſic ab ipſamet lege 11
explicite loquente, ita expreſſe decidit Bart. *in l.
omnes populi*, *ff. de juſtit. & in nu.* 59. & ſequitur
Jaſ. late ibi, quod etiam habetur explicite in ſtatu
Ferrariæ, *tit. Modus facie. ſoluti. c.* 32. *lib. verſ.
quod ſi creditum, ubi confunditur*, & noo ponitur
differentia inter unum, & alterum, ſed indifferenter
accipiuntur. † Item ex alio ad favorem præfatæ
Mag. Communitatis dicitur propria ſignificatio iſta, 12
videlicet ex alluſione vocabuli, in iſtis nominibus
appellativis diffinitione carentibus, in quibus bene
poteſt argui ad no. *in lib.* 2. §. *appellati ff. ſi cert.
pet.* & tradit Ang. de Aret. *in* §. 1. *col.* 2. *Inſtit.
de teſta.* Et gabellæ capitula fuere facta tempori-
bus Illuſt. Marchioòum Æſtenſium, à quibus deri-
vantur. † Quinimo ipſis Marchionibus auctoribus 13
ſicuti, & memorant ſtatuta, ideo non eſt mirum ſi
ſemper loquantur de moneta Marchionali, quia
iſtud eſt ad ſimilitudinem vocis illotum & quoniam
illud ideo etiam eſt, ut nomen ſit rei auctorique
ſuo conſonum, convenienſque juxta tex. & gl. *in*
§. *Eſt & aliud in verb. & conſequentia Inſtit. de
don.* ubi gl. jura concordantia advocat. † Et com-
probatur, nam nomina adinventa fuerunt ad diſtin- 14
guendum, & ad quod quid eſt dignoſcendum. *C.
de ingen. & manumiſſ.* † Sicuti etiam inſignia ſive
arma, quæ ad illud idem fuere inventa. *l. ſanctum.* 15
ff. de rerum diviſ. † Quapropter non per hoc de- 16
bet introduci inſolitum illud, & ſic haud capi ab-
ſona illa incongrua, inauditaque, in Provincia in-
terpretatio, & abuſivus intellectus. in tam grande
damnum, & in tam notabile atque perpetuum præ-
judicium tot viduarum, tot pupillorum & denique
totius Provinciæ, ot ſic deciſum reliquit Bart. *d.
l. omnes populi. in verſ. item quando.* quem ſecutus
eſt Jaſ. ibi non deſunt exempla ad hoc, debemus
etenim ſcire alia ſimilia de poſſeſſione, ſcilicet, ac
de teſtamentis, † nam poſſeſſio à quaſi pedum poſi- 17
tione appellatur. ot legitur & nota. *in lib.* 1. *de
acq. poſſ.*
† Et teſtamentum ex eo appellatur, quod teſtatio 18
mentis ſit, ut habetur *Inſtit. de teſta. in princ.* Et
tamen non omnis pedum poſitio dicitur propriè
poſſeſſio, ſicuti nec quælibet mentis teſtatio dici-
tur propriè teſtamentum, ſed large impropria, at-
que abuſive. † Large igitur impropria, atque 19
abuſive accipiuntur in Provincia illa verba ad mo-
netam latam, ſive longam Romandiolæ, non autem
ſtricte ad monetam Ferrariæ. Et iſta interpreta-
tio ab uſu longævo immemorialique totius Pro-
vinciæ obſervantia reperitur millies comprobata,
† minime igitur mutanda ſunt ea quæ interpre- 20
tationem certam, ac indubitatam ſempet habue-
re. *l. minime*, *ff. de legibus*, & comprobant. † 21
Nam ſolutio quælibet regulatiter debet fieri ad
monetam curtentem, vigentemque tempore im-
poſitionis, atque contractus iſte eſt caſus no-
tab. & multum allegabilis, ut dicit Abb. in
cap. olim cauſam de cenſibus & exactio, niſi ſit
in alterius monetæ ſolutione præſcriptum ut dicit
tex. ille. † Et ſi quis diceret, ſi igitur ſolutio
debet fieri ad antiquam monetam currentem, vi- 22
gentemque tempore impoſitionis, ergo debet ſolvi
gabella ad monetam Ferrariæ, & ſic ad monetam
impoſitionis tempore curtentem, non autem ad mo-
netam Romandiolæ. Ad hoc reſpondetur, ut ſupe-
rius jam dictum eſt, & primo, quod indifferenter 23
ſumitur etiam à ſtatuto Ferrariæ mooeta, Secundo
quod

Digitized by Google

quod ſolutio ad monetam Provinciæ Romandiolæ eſt facienda etiam ex propria verborum ſignificatione, per allegata ſuperius in ſecundo dubio principali. Tertio non adeſt præſcriptio ulla ſolvendi ad illam monetam quinimo ex diverſo reperitur præſcriptum pro parte præfatæ Mag. Communitatis Lugi, & iſta ſemper fuit ab omnibus nullo prorſus dubitante ex uſu longævo, ex immemoriali conſuetudine receptum, atque inviolabiliter ab ipſis Gabellariis obſervatum.

24 † Ultra quod etiam in dubio de jure inſpicitur moneta currens in loco ubi ſolvi debet, per ea quæ plene, atque in terminis tradidit Alex. *in conſ.* 21. *in.2. dubio*; ubi ipſe conſiderat etiam ſtatutorum verba & civitatis conſuetudinem, quæ ejus conſideratio militat, ut eſt jam dictum, pro præfata Mag. Lugi. Communitate, quæ eſt in iſta quaſi poſſeſſione non minus pacifica quam antiqua.

25 Et in annua præſtatione eſt in terminis conſ.Purpurat. *conſ.*522.quem vide.

26 Quocirca intrepide concludendum eſſe exiſtimo, attendi debere uſum longævum, immemorialemque obſervantiam & conſuetudinem totius Provinciæ Romandiolæ ad favorem Magnif.Communitatis præ-
27 dictæ in iſtis clariſſimis terminis. † In quibus nullus eſt dubitandi locus, neque conjecturandi. *l. continuus, §. cum ita.ff. de verborum obligatione.* Quinimo
28 in caſu iſto legis, in quo dubitare non licet, *l. ancillæ, C. de furtis.*

29 Accedat quoque iſtud, quod ubi dubia eſſet memoriæ conſuetudo, quæ tamen eſt indubitata & ſuperius deducta, pro Magnifica Communitate prædicta, adhuc diceretur etiam primo attendendam eſſe loci, ac Provinciæ urgentem conſuetudinem: ad tradita per Jaſ.*in l.de quibus, ff.de leg.* ubi plene.

30 Quæ quidem conſuetudo cum ſit generalis non indiget probatione, quia judex ſupplet, ut tradit Bal. *in l. ſi fugitivi ſervi, ſub n. 3. verſ. vel ſic. C. de ſer. fugit.* quod commune dicit Card. Pariſ. *conſ.* 13. *ſub n.* 33. Item commune etiam per eoſdem recentiores in *ſua collecta com. opi. v. conſuet. n.* 26. & ad idem per Dec. qui alia in propoſito adnotat,*conſ.* 483.*n.*20 *conſ.*402.*n.*10.*& conſ.*447.*n.*12.*& conſ.* 559. *n.*9.*& conſ.*615.*col.*3.*ad medium, & conſ.*586.*n.* 2. & 693.*n.*4.

Inveterata enim conſuetudo (ut iſta) eſt jus
31 moribus conſtitutum, ut not. Bald. *in l. de quibus, prima lect. n.4.ff.de legi.*

Item dicitur pactum cum civibus initum, ut per
32 Bal. *in l. de conſuet. ff. eod. tit.* Et pacta ſemper ſer-
33 vabo, ſemel loquutus eſt Prætor, *in l. juriſgentium, §.prætor ait. ff. eod.* Quæ vox Prætoris fuit quaſi di-
34 vina, ut poſt relatos ab eo tradit Afflict. 75. *ad fin.*
35 Pacta igitur ſuam obtineant firmitatem adnotata *in c.* 1. *eod. tit.*

Item ſtudioſe agendum eſt, ut illa quæ promit-
36 tuntur verbo, compleantur etiam opere, per ea quæ habentur, atque notantur *in cap. qualiter, eo.* †
37 Quod procederet etiam in Principe, qui pacto cum ſubditis inito contravenire haud poteſt, per ea quæ tradunt Rub. *in conſ.* 138. *col.* 2. *conſ.* 146. *col.* 3. Pau. de Caſt. *conſ.* 317. *col.* 1. & Car. Pariſ. late
38 *conſ.* 2. *n.* 39. *n.* 4. Etiam de plenitudine poteſtatis, per ea quæ poſt plene Advocatos tradit Rol. *conſ.* 2. *n.* 28. *vol.*1. Ubi inter alios citat Bald. *in l.*1 *ff.eo.*
39 qui refert Ariſt. dixiſſe ad Alex. Regem Maced. ô Alex. ſerva fidem datam. Quibus ego addo tex. *in Authent. inter claros, Cod. de ſum. Trin. & fide cath.* ubi Imperator præciſe dicit nihil eſt quod luce cla-
40 rius præfulgeat in Principe, quam recta fides. De
41 qua nullo unquam tempore fuit dubitatum in Sereniſſimo, atque potentiſſimo Principe noſtro, qui ſemper fuit inviolatæ fidei, & ſubditorum amator, pupillorum pater optimus, viduarum protector unicus, & denique juſtitiæ Præſul ſingularis, & quam ſemper ſtudet pro ſubditis ſuis, & nunquam in ſubditos. Et hic optime cadit beneplacitum illud ab 42
Invictiſſ. Duce Alphonſo primo conceſſum hominibus, & Communitati, præfatæ Lugi quod ex facti narratione, ac per traditionem audio conceſſum propter commenſurationem donationis molendinorum Lugi non modici introitus. Seu ob recompenſationem factorum præteritorum & propter jacturam, damna, violentias, oppreſſiones, atque infinita mala paſſa temporibus illis infeſtis, damnoſis, injurioſis, ac calamitoſis, & ob incomparabilem fidelitatem hominum Lugi pluries agnitam ante, ac in bello & actu contra ſereniſſimos Venetos, & poſtea in aciebus Baſtiæ, atque Ravennæ.

Quibus animadverſis tale privilegium, & con- 43
ceſſio dicitur in contractum & conventionem tranſiviſſe ſecundum gl. *in l. Aquilius ff. de dot.* Paul. de Caſtr. *in conſ.* 317. & citatos plene per Car. Par. *in conſ.* 11.*n.*52. qui *n.ſeq.* ex pluribus probat tranſiviſſe in contractum. Eſto quod appareret per viam 44
privilegii, ſeu gratiam conceſſum, quod abſque juſta cauſa non poſſet revocari à Principe, qui tenetur illud, ut à Principe conceſſum obſervare, ex pluribus docuit, quæ non tranſcribo, ſed adde Barbat. *conſ.* 1. *col.* 4. *in* 2. Domi. *conſ.*74. *colu.* 1. Bert. *conſ.* 206. *col.* 1. id ſecundo in novis, & Abb. *conſ.* 94. *col.* 3. *verſic. quoad* 3. *vol.* 2. Afflict. *decif.* 128. *n.* 10. & plenius habetur per Menoc. *in ſuo reſp. cauſæ Finarien. in* 1.*art. ſub n* 139. ubi concor. congerit, & ibi de commun. opin.& reperitur poſt allegatum ſuum tractat.*de recup. poſſeſſ.* Neq; præſumitur 45
cauſa revocandi in Principe etiam in lucrativis per Rub.107. *col.*6. *& conſ.*36. *col.*3. *& conſ.*91. *col.*1. *vol.* Sicuti neque in hominibus Lugi reperitur cauſa 46
ulla, neque gratitudinis, neque injuſtitiæ, neque 47
doli, aut alterius ſpeciei. Et tamen cauſa vera, ac juſta requiritur. & illius cognitio, ut per Alex.*conſ.* 101.*n.*7.*vol.* 1.*& in conſ.* 17. *n.*30. *vol.* 5. ubi plena, & prædicta experientia rerum magiſtra ſemper docuit, & in dies magis docet pro Magnifica Communitate prædicta, cujus benemerita ſunt innumera, & equidem militantia. Libet hic aliqua comme- 48
morare, & primo donationem factam Illuſtriſſ. atque Excellentiſſ. felicis recordationis Herculi Secundo Duci quarto Sereniſſ. de terris vallinis in non modica quantitate ab ipſa Communitate. Secundo operas immenſas poſitas in fortiliciis Mutinæ, atque Lugi. Tertio in expenſis in Mantelli aggeribus. Quarto in Belregendi foveis duplicatis; Quinto in Meſulæ lapidibus conſtructis, & continuis operis, in quibus Magnifica Communitas cum tota Provincia, inæſtimabilea ſumptus, & incomparabiles operas eſt paſſa, patiturque in dies, in quibus multi hominea ex hac vita deceſſere.

Poſtremo in tot donativis alias factis. Ex quibus 49
patet de benemeritis dictis. Et prædicta de moneta Marchiæ, ſolvenda ad monetam longam Romandiolæ (ut ſemita in viam poſt longam digreſſionem redeamus) adeo vera ſunt, ut etiam procedat, ubi adeſſent pacta à Maſſario cum privatis inita de iſtorum accordia ſolvendo ad monetam Ferratiæ. Quoniam pacta illa uti, & tanquam con- 50
tra publicam utilitatem inita haud valerent, & non firmantur, neque ſtipulatione, neque juramento, per ea quæ tradit Bar. *in l. ſi quis pro eo. ff. de fidejuſ.* & habetur per con. maxime Jo. ab Imo. *in ſua ſolem. repeti. cap. cum contingat, de jur.* & legitur atque communiter notatur per Legiſtas etiam in *l. juriſgen-*

tium. §. *ſi pacif. ff. de pac.* Bart. ſing. notat, quod
quando pactum vel contractus eſt ob publicam uti-
litatem prohibitus, tunc non firmatur juramento,
quod clarius aperit, atque explicat ibi Jacob. de
S. G. *in* 2. *lect.* dicens non firmari, neque ſtipulatio-
52 ne, neque juramento. Et dicitur pactum contra le-
gem contraque publicam utilitatem quando lex vel
conſuetudo quæ eſt altera lex, ut habetur atque
notatur *in l. de quibus. ff. de legibus, reſt.* De omni-
53 bus igitur (Bone Deus) reſiſtentibus videamus ſe-
riatim. Reſiſtit lex, reſiſtit ſæpius confirmatum ab
Illuſt. Ducibus ſtatutum, reſiſtunt capitula gabellæ,
reſiſtit loci, ac Provinciæ conſuetudo immemoria-
lis, reſiſtit longævus uſus, reſiſtit denique ac ſorti-
ter exclamat bonum publicum Provinciæ principa-
liter, & ſecundario ſubtiliter intuentibus. Item,
& mercati Lugi in Provincia celebratiſſimi liber-
tas.

54 Quæ eſt res inæſtimabilis arg. *l. libertas. ff. de re*
55 *jur.* Ultra quod alterare, atque mutare monetam in
exigendo ſore non poteſt fieri, cum ſit de Regali-
bus rerum particularium, atque locorum Provin-
ciæ, ut declarat Jaſ. *in conſ.* 10. *col.* 1. *in* 3. Et quæ
ſint regalia habetur *in cap.* 1. *quæ ſint reg.* Et de qui-
bus multa habentur per Boſſ. *tit. de Regal.* Et præ- 56
dicta de pacto contra legem contraque publicam uti- 57
litatem probat optime pulcherrima gl. *in l. pacta quæ* 58
contra, verb. contra bonos mores, C. de pact. ad quam
ſemper recurri inquit illic Jacob. de S. Georg. qui
ita etiam declarat, atque alia ad materiam citat. Et
prædicta omnia (Beneplacito excepto) faciunt etiam 59
pro Magnifica Communitate Baragelli, quæ reperi-
tur in eadem navi. Et ex iſtis procella ceſſabit, &
naturæ tandem portum ſalutis agnoſcent, ſupraſcri-
pta libuit ſcripſiſſe inſtante Magnifica Communitate
prædicta, cui ſemper libenti animo ſumma ope,
atque alacriori ſtudio patrocinabor. Laus Deo Op-
timo Maximo, ut ſuperius ſcriptum eſt juris eſſe
dico.

Ego Hieronymus Giacharii Juris Utriuſque D. Lugienſis. In quorum fidem ſubſcripſi ſub-ſignavique ſalvo, &c.

IGNATII QUATTROCCHI,
NOBILIS ASCULANI ADVOCATI,
OBSERVATIONES

In §. final. quæſt. 82. de Homicid.

ARGUMENTUM.

Statutum Aſculi *lib.* 1. *Rub.* 5. *&* *Rub.* 11. *&* *lib.* 3. *Rub.* 17. de homicidiis quomodo intelligantur. *Lib.* 3. *Rub.* 19. de Revelante furtum. *Rub.* 35. de euntibus poſt tertium ſonum Campanæ *Rub.* 51. de pœna inferentium privatum Carcerem. *Rub.* 58. de pœna mitiganda confitentibus maleficia. *Rub.* 107. de damnis datis eodem *lib.* 3. late explicantur, & declarantur. Doctrina Clari Recept. ſentent: §. *final. quæſt.* 82. & aliis in locis extollitur, confirmatur, explicatur, & laudatur.

SUMMARIA.

1 *Statutum Aſculi imponens pœnam homicidæ intelligitur de committente homicidium doloſe.*
2 *Idem dicendum eſt de committente quodcumque aliud delictum, quod intelligitur de delicto facto cum dolo.*
3 *Et dolo ceſſante delinquens puniri non debet pœna ordinaria, ſed minori.*
4 *Tale ſtatutum non comprehendit homicidium commiſſum ad ſui defenſionem.*
5 *Dummodo tamen ſervetur moderamen inculpatæ tutelæ.*
6 *Sed difficile eſt ſervare moderamen inculpatæ tutelæ, & propterea ob exceſſum ſe defendens ſemper punitur pœna extraordinaria magis, vel minus leve.*
7 *Statutum Aſculi tribuens præmium revelanti malefactorem intelligitur etiamſi malefactor eſſet particeps delicti.*
8 *Et præſcindenda ab hoc ſtatuto particeps delicti, ſi illud revelet, punitur pœna ordinaria.*
9 *Et multo magis punitur pœna ordinaria ſi principalis delinquens revelet delictum.*
10 *Limita in crimine læſæ majeſtatis.*
11 *Non ſufficit ſimplex denunciatio delinquentis, ſed requiritur probatio delicti commiſſi.*
12 *Si revelatio delicti falſa ſit, revelans non conſequitur præmium, ſed punitur pœna ordinaria.*
13 *Statutum Aſculi prohibens ire de nocte poſt ſonum Campanæ non comprehendit euntem in nocte Jovis, vel Veneris ſancti, in quibus non pulſantur Campanæ.*
14 *Declara hoc procedere in incedente per urbem per modicum tempus, in quo ſolet terminari pulſatio Campanæ, ſecus ſi incederet poſt plures horas, & de ratione.*
15 *Deambulans in Porticu Domus ſuæ non comprehenditur ſub dicto Statuto.*
16 *Nec comprehenditur ſub dicto ſtatuto ſurdus, qui incedit per Civitatem.*
17 *Statutum Aſculi diſponit quod inferenti privatum carcerem deſtruatur domus, in quo fuit facta carceratio.*
18 *Et ſi domus ſit communis cum alio debet deſtrui ſola pars delinquentis.*
19 *Et ſi dividi non poſſet pars delinquentis ab alia, pœna deſtructionis domus deberet commutari in aliam judicis arbitrio.*
20 *Et poſſet impediri deſtructio domus ab uxore pro reſtitutione ſuæ dotis.*
21 *Maximè ſi domus eſſet fundus dotalis.*
22 *Niſi in loco adeſſet conſuetudo in contrarium quod uxor non poſſet impedire ſalem deſtructionem, ſed teneretur recipere à Fiſco preſium valoris domus.*
23 *Talia ſtatuta valida ſunt.*
24 *Statuta Aſculana fuerunt condita tempore, quo Civitas erat Reſpublica.*
25 *Et fuerunt in forma ſpecifica confirmata.*
Affertur deciſio per extenſum coram Thano n.27.
26 *Devaſtatio bonorum non eſt amplius in uſu, ſed loca illius ſucceſſit confiſcatio.*
28 *Sponte confeſſus mitius puniendus eſt.*
29 *Sed Judices de hac confeſſione non curant.*
30 *Dicitur ſponte confeſſus is, qui confitetur citra metum probationis, vel tormentorum.*
31 *Beneficio hujus ſtatuti gaudet etiam is, qui primo negavit, & poſtea confeſſus eſt.*
32 *Declara hoc procedere quando quis negavit ante litem conteſtatam, ſecus ſi poſt, & de ratione.*
33 *Gauderet etiam dicto beneficio quando fuiſſet ſolum probatio ſemiplena, uti exemplificatur.*
34 *Item quando quis confiteretur delictum, & negaret illius qualitatem, uti declaratur.*
35 *Non gauderet dicto beneficio quando pœna impoſita eſſet ipſo jure, & de ratione.*
36 *Nec quando confeſſio facta fuiſſet in gradu appellationis.*
37 *Damnum factum in aliqua Villa, vel Caſtro, ſi non conſtet de malefactore debet emendari ab illis de Villa, vel Caſtro, in quo fuit commiſſum vigore ſtatuti Aſculi* lib. 3. rub. 107.
38 *Taleque ſtatutum validum eſt.*
39 *Quod eſt verum quanda ignoratur perſona, quæ intulit damnum, vel illa non eſt ſolvendo, alias ſecus.*
40 *Si villa ſubminiſtraret indicia ad tranſmittendam inquiſitionem, ad nihil tenetur, quia obligatio Villæ eſt ſubſidiaria.*
41 *Si imponeretur collecta, & poſteo inveniatur malefactor, illa non poteſt exigi.*
42 *Et ſi exacta fuiſſet, repeti poſſet ſolutum.*
43 *Pro damno dato in confinibus duarum Villarum utraque tenetur.*
44 *Omnes de Caſtro, vel Villa tenentur contribuere exceptis abſentibus, ſenibus, & infantibus.*

45 *Hoc tamen eſt verum de Jure, ſed in praxi non recipitur.*
46 *Damnum non probatur juramento damnum paſſi.*
47 *Et ſi hoc diſponeretur à ſtatuto poſſet damnificans adducere probationes contra juramentum.*
48 *Et ſi reus vellet redarguere jurantem de falſo debet admitti ad hoc faciendum.*
49 *Quantitas damni æſtimari debet arbitrio boni viri conſideratis circumſtantiis, de quibus* ibidem.
50 *Damnum paſſus debet jurare de viſu proprio.*
51 *Et hoc juramentum non debet præſtari à principio, ſed poſt.*
52 *Antequam tale juramentum deferatur debet Judex conſiderare qualitatem, & conditionem perſonæ.*
53 *Tale juramentum deferri debet parte petente.*
54 *Stante ſtatuto Aſculi excluſiva fœminarum appellatione filiorum fœminæ non veniunt.*
55 *Et fœminæ non poſſunt dicere de nullitate teſtamenti, ſi ipſæ fuerint in teſtamento præteritæ.*
56 *Si fœminæ fuit ad ſucceſſionem feudi admiſſa poſt deficientiam maſculorum donec vivit feudum retinet etiamſi poſtea maſculi ſuperveniant.*
57 *Niſi vaſſallus reliquiſſet ventrem prægnantem, quia is, qui in utero eſt, pro nato habetur.*
58 *Statutum Aſculi lib. 1. Rub. 11. diſponit quod non extantibus filiis legitimis, & naturalibus, vel nepotibus ex filiis maſculis poſſit pater relinquere bona ſua filiis naturalibus.*
Et hoc eſt conforme diſpoſitioni Juris communis ibidem.

REquiſitus ut aliquas Obſervationes facerem ad Opera JULII CLARI Alexandrini J. C. Clariſſimi, opportunum duxi in unum eligere aliquas particulas Allegationum, Votorum, & Deciſionum diverſorum Juriſconſultorum magni nominis, in quibus propoſitiones ab eodem *Claro* firmatæ examinantur, firmantur, & laudantur, & primo loco ea, quæ ab ipſo dicta ſunt *in* §. *final. qu.* 82., ſuper quibus conſuluit *Aloyſius Gineſtra* Nobilis Aſculanus de Collegio Advocatorum ejuſdem Civitatis, & Profeſſor in Romana Curia valdè commendabilis, hoc modo videlicet.

Statutum Aſculi *lib.* 3. *rub.* 17. diſponens quod
1 committens homicidium decapitari debeat, intelligitur in homicidio doloſo, ut oſtendit littera ſtatuti in principio, & tradunt Clar: §. *fin. qu.* 82. *ſtatut*: 12. *n.* 55. & *quæſt.* 84. *ſub n.* 1. Sabell. *in ſumma to.* 4. §. *ſtatuta, tit. de ſtatutis pœnalibus, ſub n.* 11. *fol.* 193. Impreſſionis Venetæ anni 1707. & in *praxi*, §. *homicidio n.* 57. & de ſtatuto puniente
2 delictum, quod intelligatur de delicto commiſſo
3 cum dolo, nam iſto ceſſante delinquens pœnâ ordinariâ non eſſet puniendus, ſed mitiori, *Pract. Papienſ. for. inquis. gloſſ. appenſate, & doloſe n.* 6. *cum addit.* Viv. *commun. opin.* 919. Gratian. *diſcept. cap.* 202. *num.* 34. Altograd. *conſ.* 9. *n.* 90. *& conſ.* 34. *n.* 43. *lib.* 2. Urceol. *Conſult. forenſ. cap.* 41. *n.* 21. *& ſeqq.* Menoch. *de arbitrar. caſ.* 324. *n.* 3. Guarrin. *defenſ.* 33. *cap.* 18. *per tot.* Farinac. *qu.* 87. *inſpect.* 1. *n.* 25. *& qu.* 125. *n.* 13. Clar. §. *fin. qu.* 84. *in pr.*

Statutum hoc non habet locum in homicidio commiſſo pro defenſione vitæ, honoris, vel bonorum,
4 dummodo ſervetur moderamen inculpatæ tutelæ, ut
5 expreſſè legitur in eodem ſtatuto, *verſic. ſi verò*, & firmant Altograd. *conſ.* 34. *n.* 43. *lib.* 1. Farinac. *de homicid. quæſt.* 125. *n.* 13. Sabell. *in ſumma, verb. ſtatuta, tit. de ſtatutis pœnalibus, ſub n.* 10. *fol.* 192. *& in praxi* §. *homicidio n.* 22. Clar. *Recept. Sentent.* §. *homicidium, verſic. excuſatur autem.*

Quod verum eſt quando nullus adeſt exceſſus in
defenſione, quod rariſſimè evenire ſolet, & ob id 6
perſonæ, quæ homicidium committunt, & allegant id egiſſe cum moderamine inculpatæ tutelæ plerumque condemnantur in aliquam levem pœnam, puta exilii, vel ſimilem propter illum modicum exceſſum, ut proſequitur Clar. *loco mox citato*, & Sabell. *in praxi* §. *omicidi ſub n.* 22. *verſ. ma perchè.*

Juxta ſuperius ſcripta fuit judicatum in urbe à Locum tenente Criminali Auditoris Cameræ.

Mutius Mucciarellus nobilis Aſculanus, Advocatus celeberrimus in civitate Aſculi, & univerſa Provincia Marchiæ de Collegio Doctorum, & Advocatorum ejuſdem civitatis in quadam ſua deciſiva allegatione ita ſcripſit.

Statutum Aſculi *lib.* 3. *Rub.* 19. *de Revelante furtum*
tribuens præmium revelanti malefactorem, habet 7
locum etiam in eo, qui eſt particeps maleficii, ut expreſſe diſponit ſtatutum noſtrum.

Præſcindendo autem ab hoc ſtatuto, id expreſſe diſponente, ſi generaliter diſponeret, quod ſi com-
pareat is, qui fuit particeps in committendo delictum, 8
illudque revelet, puniri deberet pœnâ ordinariâ Bart. *in l.* 3. §. *ſi ex ſtipulatu ff. ad Sylla.* Ang. *in l.* 4. §. *ſi tibi n.* 2. *ff. de condit. ob turp. cauſ.* Anan. *in cap. qui cum fure numer.* 8. *de furt.* Clar. §. *fin. quæſt.* 27. *numer.* 5.

Et multo magis ſi compareat principalis delin-
quens, & delictum à ſe commiſſum detegat *Adden. ad* 9
Clar. dict. §. *final. quæſt.* 27. *n.* 10.

Quod tamen non procederet in crimine læſæ ma-
jeſtatis, in quo revelans delictum non punitur, etiamſi 10
eſſet criminis particeps, Gigas de *Crimin. læſ. maj. lib.* 2. *qu.* 16. *n.* 1. *& ſeqq.* inter Tract. magn. *tom.* 11. *par.* 1. *fol.* 82. Adden. ad Clar. §. *fin. quæſt.* 27. *numer.* 12.

Denunciatio autem, & revelatio ſimplex non ſufficit, niſi probetur denunciatum delictum commiſiſſe: verba enim ſtatuti intelligi debent cum effectu,
proindeque cùm ſtatutum prædictum ulterius pro- 11
grediatur, & præmium promittat denuncianti, ſi denuncians non probet aſſertum reum delictum patraſſe, præmium conſequi non poſſet, ut proſequitur in individuo ſimilis ſtatuti Clar. §. *fin. quæſt.* 27. *numer.* 6.

Si revelatio furti, vel alterius delicti nedum non
verificaretur, ſed fuiſſet facta cum falſitate, & men- 12
dacio, nedum præmium non conſequeretur, ſed pœnâ mortis puniri deberet, Gulielm. de Benedict. *in c. Raynutius*, in verb. *mortuo itaque teſtatore ili, num.* 341. *de teſtam*, Adden. ad Clar. §. *fin. qu.* 27. *numer.* 16.

Cætera in allegatione contenta omittuntur tanquam non facientia ad cauſam.

Sequitur alia particula allegationis celebris Advocati *Hyacinth. Petrelli* Nobilis Aſculani, & in propria patria de Collegio Advocatorum.

Statutum Aſculi *lib.* 3. *Rub.* 35. *de euntibus poſt tertium ſonum Campanæ* prohibet ire de nocte poſt ter-
tium ſonum Campanæ ſub certa pœna, & fuit quæ- 13
ſitum, an comprehendat eundem de nocte per Civitatem die Jovis, vel Veneris Sancti, in qua non pulſantur Campanæ, & reſponſum fuit negativè, ut firmant Alberic. de Roſat. *de ſtatut. in ſecunda parte, quæſt.* 7. Clarin. *practic. Crim.* §. *fin. qu.* 82. *numer.* 28.

Maximè quia inceſſus de nocte non fuit multum

tum remotus ab hora ſolita pulſationis Campa-
næ, quo caſu excuſatur, & fortè eſſet puniendus
ſi incederet per Urbem poſt quatuor, vel quin-
que horas à tempore, quo in aliis noctibus ſolet
14 terminari pulſatio Campanæ, quia ſi in aliis no-
ctibus contraveniens prohibitioni punitur, mul-
to magis pœna incurri debet in nocte Jovis,
vel Veneris ſancti, in quibus magis Populus de-
bet ſe abſtinere à feſtivis congreſſibus, gau-
diis, & voluptatibus Rip. *de Nocturn: tempor
cap.* 5. *numer.* 8. Guarrin: *ad defens: defens.
3. cap. 3. ſub numer.* 11. verſ. *vel poterit.*

15 Fortiùs attentis dubus facti circumſtantiis, qua-
rum una proficit Lino, qui deambulabat ſolum in
Porticu domus ſuæ, quæ deambulatio non com-
prehenditur ſub ſtatuto prohibente inceſſum per
Civitatem Bajard. ad Clar. *d.* §. *fin. quæſt.* 82.
*nu.*115.

Altera eſt utilis Franciſco, qui fuit unus ex
illis, qui poſt terminatum ſonum Campanæ in-
16 cedebat per Urbem, qui erat ſurdus, & tan-
quam talis excuſatur, quia nec Campanam, nec
horologia poterat audire, Rip. *de nocturn. tem-
por. capit.* 5. *numer.* 20. Guarrin: *ad Defenſ.
defens.* 3. *capit.* 3. *ſub numer.* 11. verſic. *vel po-
terit.*

Sequens particula allegationis eſt *Laurentii Fer-
rucci* in Romana Curia celeberrim: J.C. & Illuſtriſ-
ſimi; Reverendiſſimi Domini *Joannis Lucæ Nicolini*
Cameræ Apoſtolicæ Clerici conſpicui Auditoris,
quæ ita ſe habet.

Statutum Aſculi *lib.* 3. *Rub.* 51. *de pœna infe-
rentium privatum carcerem* diſponit, quod is, qui
17 aliquem detinuerit in carcere privato ultra alias
pœnas domus, in qua fuit detentus, à fundamen-
tis deſtruatur, ſed quia in caſu noſtro Domus, in
qua Linus fuit detentus, non erat propria delinquen-
18 tis in totum, ſed communis cum alio, ideo illa dividi
debet, & deſtrui pars, quæ contingit in parte de-
linquentis, Clar. *Recept. Senten.* §. *fin. qu.* 82. *n.* 43.
Alberic. *in 3. parte ſtatut. qu.* 74.

Quod ſi dividi non poſſet domus, quia pars in-
ferior ſpectaret ad delinquentem, & ſuperior ſpec-
taret ad alium non delinquentem, iſto caſu pars in-
19 ferior domus non poſſet deſtrui, ſed hæc pœna
commutari deberet in aliam arbitrio Judicis, Clar.
Recept. Senten. §. *final. quæſt.* 82. *numero* 44.

20 Et poſſet impedire deſtructionem domûs uxor,
quæ ſe opponit pro reſtitutione ſuæ dotis con-
ſequendæ ſuper parte domus ſpectante ad mari-
tum, ut firmat Paris. de Pute: *de ſyndicat.* verb.
Publicatio bonorum n. 3.

Maximè ſi domus eſſet data pro fundo dotali, quia
21 cùm tali caſu dominium non transferatur in maritum,
ſed ſemper remaneat penès uxorem, intrat regula,
quod pro delicto mariti non poſſunt devaſtari, &
confiſcari bona uxoris, in ſpecie Bajard. ad Clar. §.
final. q.82. *n.*98.

In hoc tamen attendi deberet conſuetudo loco-
rum, & in ſtatu Mediolani Uxor non poſſet im-
22 pedire deſtructionem domûs, ſed teneri recipere
à Fiſco de propriis bonis ejuſdem fiſci pro rata
valoris domus deſtructæ, teſtatur Clar: *recept: ſen-
ten*: §. *final. quæſt.* 82. *num.* 45. ibique Bajard:
num. 98.

De validitate hujus ſtatuti controverſia cadere
non poteſt, quia de Jure talia ſtatuta valida
23 ſunt, & quia ſtatuta Communit. Aſculi fuerunt
condita tempore, quo Civitas ſe regebat ad
modum Reipublicæ, & fuerunt à pluribus ſum-
24 mis Pontificibus in formà ſpecificà confirmata jux-
ta celebrem Deciſionem Rotæ Romanæ in Aſcu-
lana confirmationis ſtatuti Januarii 1533. coram 25
Thano, quæ hic in fine imprimitur.

Hæc autem, quæ de devaſtatione domûs dic-
ta ſunt, procedere non poſſunt in Civitate Aſ-
culi, attento alio ſtatuto *Rub.* 17. *eodem lib.*
3. in quo per hæc verba diſponitur Addimus
etiam, quod in caſu, in quo dicitur, quod 26
„ domus debeat devaſtari, & etiam in quocum-
„ que alio caſu, in quo ex forma alicujus ſta-
„ tuti, vel reformationis, vel de jure commu-
„ ni deberet domus aliqua devaſtari, quod de-
„ inceps non devaſtetur, nec deſtruatur, ſed
„ ſolum confiſcetur, & depingantur arma Com-
„ munit. infra duos dies poſt latam ſententiam:
quod eſt etiam conforme praxi univerſali omnium
Principatuum, in quibus pœnæ hujuſmodi non
ſunt amplius in uſu, ſed loco illarum ſucceſſit
confiſcatio Bonorum Maſſin: noſter *de confiſcat.
qu.* 25. *n.* 16.

R. P. D. Thano.

Aſculana confirmationis ſtatuti Januarii 1533.

Statuta Aſculi an confirmata ſint in forma ſpe- 27
cifica dubitabatur iterum coram me, & fuit ten-
tum eſſe confirmata, quia in omnibus tribus
Bullis Papæ hodiè exhibitis, dicitur confirma-
tionem factam ex certa ſcientia, & de pleni-
tudine poteſtatis, ac facta prius deputatione, &
approbatione virorum ſcientificorum, qui illa
reviderent, & ideo fuit pro tertia vice deci-
ſum pro confirmatione ſtatutorum in forma ſpe-
cifica.

Ex tranſumptò aliquarum Deciſionum Collegii
Aſculani interpretatur ſtatutum Aſculi *lib.* 3. *rub.*
58. de pœna mitiganda confitentibus maleficia:
in duabus enim ex dictis Deciſionibus unanimi- 28
ter ſtatuitur concluſio, quod ſponté confeſſus
mitius puniendus eſt, quia relevat Fiſcum ab
onere probationis *cap. non dicatis* 12. *quæſt.* 1.
ibique ſcribentes Farinac. *in prax. quæſt.* 81. *nu-
mer.* 172., & *conſ.* 106. *numer.* 22. *lib.* 2. Ba-
jard. ad Clar. in *prax: crimin.* §. *fin. quæſt.* 60.
numer. 112. Guiot. ad eundem *d.* §. *final. quæſt.*
82. *ſub numer.* 101. verſ. *ſponte confitetur*, Con-
ciol. *Reſol. Crim.* verb. *Confeſſio, reſolut.* 20. *in
princip.* Bonden. *Collect.* 12. *numer.* 63. *lib.* 1. Ca-
pyc. Latr. *Deciſ.* 172. *numer.* 45. *& ſeq. lib.* 2.
& ibi Manfrell. *numer.* 17. *& ſeq.* Caldero *de-
ciſ.* 20. *numer.* 5. *& per tot.* ubi plenè, *& nu-
mer.* 7.

Sed judices de hac confeſſione non curare ad- 29
vertit Clar. §. *fin. quæſt.* 60. *numer.* 34. Carpzov.
prax. crim. quæſt. 149. *numer.* 43. Raynald. *Obſerv.
Crim. c.* 6. §. 5. *nu.* 47. Calderò *deciſ. Cathalon.* 20.
*num.*6.

Dicitur ſponté confeſſus qui delictum fatetur 30
citra metum probationis, vel tormentorum, Ba-
jard. ad Clar. §. *fin. quæſt.* 60. *n.*112.

Si quis prius negaſſet delictum, & poſtea illud
confiteatur gaudere debet beneficio hujus ſtatu- 31
ti, quia effectus ſpontaneæ confeſſionis non im-
peditur per negationem primo loco factam, Clar.
in prax. crimin. §. *fin. quæſt.* 60. *numer.* 34. &
quæſtion. 82. *numer.* 50. Bajard. ad eum *dict.
quæſt.* 82. *num.* 110. Calderò *deciſ. Cathalon.* 20.
*num.*10.

Quod

Quod intellige quando quis ante litem conteſta-
32 tem negavit, & poſtea fuit confeſſus, non verò quan-
do negavit poſt conteſtatam litem eâ ratione quia
negatio ante conteſtationem litis non gravat acto-
rem onere probandi, quod non evenit quando nega-
tio fuit facta poſt litem conteſtatam, ut declarando
proſequitur Bajard. ad Clar. *d.* §. *fin. quæ.* 82. *num.*
102.

Item beneficio ſtatuti gaudere debet quando fac-
ta fuiſſet probatio ſemiplena, puta ſi quis haberet
33 unum teſtem de viſu, qui probaret delictum, tunc
enim quia probatio perfecta non eſt, & fiſcus rele-
vatur ab onere probandi plenè, & concludenter de-
lictum gaudere debet beneficio hujus ſtatuti, ut legi-
tur in noſtro ſtatuto Aſculano *d. Rub.* 58. & in ſimi-
li ſtatuto Drogh. ad Clar. §. *fin. qu.* 82. *ſub numer.*
110.

Similiter habet locum etiam diminutio pœnæ in
confitente delictum, eſt negante illius qualitatem,
34 dummodo qualitas negata non ſonet in delictum,
puta ſi quis confiteatur homicidium commiſiſſe, ſed
ad ſui defenſionem; Si verò qualitas præfata ſona-
ret in delictum, diminutioni pœnæ locus non eſſet,
ut poſt Felin. quem allegat obſervat Bajard. ad Clar.
§. *fin. quæſtio.* 82. *n.* 104.

Non eſſet tamen locus diminutioni pœnæ etiam
ſtante dicto ſtatuto, quando pœna imponitur ipſo
35 Jure, quæ non minuitur per confeſſionem, nec au-
getur per negationem, ot proſequitur Bajard. ad
Clar. §. *final. qu.* 82 *n.* 105.

Nec quando confeſſio facta fuit in gradu appella-
36 tionis, Phanuce. *de jurament. in lib.* 3. *part. in* 3.
membr. n. 13. *cum ſeq.* Bajard. ad Clar. §. *fin. d. q.* 82. *n.*
108.

Sobſequitur particula allegationis *Carol. Antonii
Teſta* Advocati de Collegio ſuper declaratione Ru-
bricæ 107. *lib.* 13. *de damnis datis* verſic. *& ſi de ma-
lefactore probari non poterit*; In eo enim ſancitur,
37 quod damnum paſſo, ſi non conſtet de perſona,
quæ damnum intulit, teneatur Caſtrum, vel Villa,
in qua commiſſum fuit damnum, vel propinquius lo-
co ubi damnum fuit illatum illud emendare Statutum
hoc eſt conforme diſpoſitioni juris communis, ſe-
cundum quod Villa, vel Caſtrum tenetur de dam-
no dato in ipſius Territorio, Clar. §. *final. qu.* 82.
num. p.

38 Taleque ſtatutum validum eſſe firmat Clar. §. *final.
qu.* 82. *n. p. & qu.* 86. *n.* 10.

Et intelligitur tale ſtatutum quando ignoratur per-
ſona, quæ commiſit damnum, vel illa non eſt ſolven-
do; Si verò nota eſt perſona, quæ damnum intulit,
39 illaque habeat ſufficiens patrimonium pro reſar-
ciendo, & emendando damno, iſto caſu Villa ad
nihil tenetur, cùm pro delicto alterius nemo poſſit
puniri, ut diſtinguendo unum caſum ab alio poſt
Angel. *in auth. ut nulli Judicum* §. *quoniam verò n.*
3. *collat.* 9. obſervat Clar. *decit.* §. *final. quæſt.* 80.
num. p.

Prout ad nihil teneretur Villa ſi ſubminiſtrarentur
contra aliquem indicia acta ad tranſmittendam inquiſi-
40 tionem, quia obligatio communitatis, ſeu Villæ eſt ſub-
ſidiaria, & moleſtari non poteſt quando fiſcus habet
notitiam delinquentis, contra quem debet ſuas actio-
nes dirigere Afflict. *ad Conſtit Regn. ſuper incisioni-
bus n.* 22. *de malefic. clandeſtin.* Raynald. *obſerv.* 13. §. 2.
num. 49. & diſponitur in hac Rubrica, *in princip.*

Et ſi fuiſſet impoſita collecta pro damni emenda-
41 tione, & interim inveniatur malefactor, non eſt ulte-
rius procedendum, nec exigi poſſet collecta, Pani-
mol. *dec.* 168. *annot* 2. *n.* 14.

Quod ſi exacta fuiſſet & poſtea inveniretur male-
42 factor, ab eo Repeti poſſet ſolutum, Panimol. *d. deciſ.*
168. *annot*: 2, *n.* 113,

Si damnum datum ſit in Confinibus duarum Villa-
rum, vel Civitatum, quis ex prædicti contribuere te-
neatur, & deciſum fuit in hac Curia utramque ad
emendationem damni teneri, Clar. *Recep. Sentent.* §. 43
final. qu. 82. *n.* 3 Farinac. *de Delict. & pœn. qu.* 24. *n.* 199.
Panimol. *deciſ.* 168. *annot.* 2. *n.* 6.

Omnes de Caſtro, vel Villa ad contributionem te-
nentur exceptis abſentibus, ſenibus, & infantibus, ut 44
firmat Panimol. *deciſ.* 268. *annot.* 2. *n.* 15.

Quod eſt verum de Jure, in praxi tamen contra-
rium ſervari teſtatur Clar. *Recept. Sentent.* §. *final. qu.* 45
82. *n.* 4. quem ſequitur Panimol. *d. deciſ.* 168. *an-
not.* 2. *n.* 16. Farinac *de delict. & pœn. qu.* 24. *n.* 200. *in
fine.*

Damnum prædictum probari non poteſt juramen-
to damnum paſſi Clar. *Recept. Senten.* §. *fin. qu.* 82. *n.* 2. 46
Raynald. *obſerv.* 15. §. 2. *n.* 156.

Et quamvis ſtatutum diſponeret ſtari debere ju-
ramento damnum paſſi, hoc non tolleret, quod aſſer-
tus damnificans non poſſet ſuas adducere probatio- 47
nes contra juramentum aſſerti damnificati, ut proſe-
quitur Clar. *dict.* § *final. qu.* 82. *n.* 2. ibique Bajard. *n.*
25. Raynald. *d. obſerv.* 15. § 2. *n.* 156. & 157. & *n.* 170.
Panimol. *deciſ.* 168. *n.* 14.

Et ſi reus peteret exprimi diem, vel horam, in qua
factum fuit damnum, quia intendat redarguere ju- 48
rantem de falſo, ad id cogi debet à Judice Plot. *in
l. ſi quando num.* 824. *C. unde vi, & conſ.* 94. *n.* 6. Bajard.
ad Clar. §. *fin. qu.* 82. *n.* 27.

Dictum damnum aſtimari debet arbitrio bono vi-
ri, qui conſiderare debet circumſtantias rei, tempo- 49
ris, loci, & perſonarum Binsfeld. *de injur. & damn.
dat. cap.* 4 *qu.* 3. *concluſ* 3. Raynald. *obſerv.* 15. §. 3. *n.* 31.
& ſeqq.

Damnum paſſus debet jurare de viſu proprio, &
ſic deponere debet uti teſtis per actum corporeum 50
ejus dicto congruentem, Conciol. *ad ſtatut. Eugub.
Rub.* 8. *n.* 6. Raynald. *obſerv. crim. c.* 15. §. 2. *nu.* 164. &
169.

Taleque juramentum non debet præſtari à princi-
pio, tempore quo accuſatio porrigitur, ſed poſtea, 51
quia à principio juratur accuſationem eſſe veram,
& non calumnioſam, & ſic juramento ejus, qui ſe in-
geſſit in cauſa & ſuſpectus evaſit, fides non præſta-
tur, prout creditur juramento præſtito ex poſt. & de-
lato à Judice, prout fieri debet, Nepita ad *Conſuetud.
Cataniæ tit.* 1. *conſuet.* 1. *n.* 32. Raynald. *obſerv. crim. c.*
15. §. 2. *n.* 165. *& ſeqq.* Bajard. ad Clar. *Recept. Senten.*
§. *fin. qu.* 82. *n.* 30. 31. & 33.

Et Judex antequam juramentum deferat, debet
conſiderare qualitatem, & conditionem perſonæ cece 52
defertur, Marſil. *de Bannit. in verb. Villa n.* 46. Bajard.
ad Clar. §. *fin. qu.* 92. *n.* 33. ubi quod pauperi tale jura-
mentum non defertur, quod confirmat Panimol. *deciſ.*
168. *annot.* 2. *num.* 33. & 34.

Debet Judex tale juramentum deferre parte pe-
tente, nec poſſet hoc facere ex officio, & non requi- 53
ſitus Plot. *in l. ſi quando n.* 831. Bajard. ad Clar. §. *fin.
qu.* 82. *ſub n.* 34.

Miſcellanea.

Statutum Aſculi excluſivum fœminarum propter
maſculos operatur, ut nomine filiorum fœminæ non 54
veniant, cùm teſtator præſumatur ſe conformare
voluiſſe diſpoſitioni ſtatutariæ, Clar. *Recept. Sentent.*
§. *teſtamentum qu.* 42. *n.* 6.

Et ſtante hac excluſione, ſi fœminæ fuerunt præ-
teritæ in teſtamento, in quo inſtituti fuerunt hære- 55
des filii maſculi non poſſunt ipſæ dicere de nullitate
teſtamenti. Clar. *Recept. Sentent.* §. *teſtamentum, qu.*
42. *n.* 6. Alexand. *in l. filia dotem nu.* 6. *C. de collation.* &
in l, Gallus, §. *& quid ſi tantum, poſt nu.* 16. *verſic.
primo*

primo caſu, & conſ. 47. *n.*9.*lib.*2. Jaſon. *in auth. noviſſima n.* 57. *C. de inofficios. teſtament. & in d. l. gallus* §. *& quid ſi tantum n.* 58. Vant. *de nullitat. in tit. final. ſub num.* 20. Brun. *de ſtatut. excluſiv. fœmin. in* 10. *artic. qu.* 4. Afflict. *decif.* 158. *n.* 6.

Si verò maſculi non adſint, & fœmina ob illorum defectum ad feudi ſucceſſionem ſemel fuit admiſſa,
56 quamdiù vivit, feudum retinet, etiamſi poſtea maſculus aliquis naſcatur, *Clar.* §. *feudum, qu.* 80. *n. p.* ibique Harpreſt. *n. p.* Fachine: *Controv. jur. lib.* 7. *c.* 41. Schrader. *de Feud. par.* 7. *cap.* 4. *n.* 82. Hartman. Piſtor. *lib.* 2. *qu.* 35. *n.* 9.

Niſi Vaſſallus ultimo loco mortuus reliquiſſet u-
57 xorem prægnantem; nam tunc filius natus poſt mortem patris, ſuccederet, etiamſi fœmina feudi poſſeſſionem acquiſiviſſet; quia in favorabilibus is, qui in utero eſt, pro nato habetur, & cœptum pro completo haberi debet, Harpreſt. ad Clar. *Recept. Sentent.* §. *feudum qu.* 80. *n.* 7. *& ſeqq.*

Statutum Aſculi *lib.* 1. *Rub.* 11. diſponit, quod
non extantibus filiis legitimis, & naturalibus, vel ne- 58
potibus ex filiis maſculis, poſſit pater relinquere bona ſua filiis naturalibus, eſt conforme Sanctioni Juris communis, ut firmat Harpreſt. *in addit. ad Clar. Recept. Sentent.* §. *teſtamentum, qu.* 31. *n. p.*

Hæc omnia compilavi à diverſis Allegationibus, & Votis Clariſſimorum Juriſconſultorum, de quibus mentio facta ſuit, Ego *Ignatius* QUATTROCCH. Nobilis Aſculanus Advocatus de Collegio, olim Civitatis Peruſiæ, & Provinciæ Umbriæ Locumtenens Generalis Illmi, & Primi Domini de Vice-Comitibus, & poſtea ſub eodem Præſide Locumtenens civitatis Maceratæ, & Provinciæ Marchiæ, *& Protonotarius Apoſtolicus.*

FINIS.

INDEX

INDEX
RERUM MEMORABILIUM
Quæ in Practica Criminali & Additionibus diſperſè leguntur.

A

EX CLARO.

ABBAS pro Monacho an audiatur *lib.* 5. §. *fin. q.* 33. *nu.* 5.

Ex Additionibus.

ABBAS declaratur, *lib.* 5. §. *fi. qu.* 55. *nu.* 45.
Abbas quam poteſtatem habeat in Monachos delinquentes, *lib.* 5. §. *fi. q.* 35. *nu.* 18.
Quod tamen limita, *ut ib.*
ABJURATIO facienda per Hæreticum, & pœnitentia imponenda abjurato. §. *Hæreſis*, *nu.* 3.
ABOLITIO quid ſit, & quæ delicta comprehendat, §. *fin. q.* 59. *n.* 97. & 103.
Et an delicta commiſſa in officio, *ib.*
Et an crimen aſſaſſinii, *ib. nu.* 104.
Et an excuſetur quo ad reſtitutionem rei ablatæ, *ib. n.* 105. *ib.*
Abolitio, & indulgentia quomodo differant, *ib. n.* 107.
Abolitionis effectus, *ib. nu.* 109.
ABORTUM procurans quomodo puniatur, *q.* 68. *n.* 1.
Abortus pœna in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib. nu.* 8.
Abortum committens punitur pœna mortis, ſi fœtus occiſus ſit animatus, ſecus ſi formam humanam non habeat, *ib. num.* 9.

Ex Claro.

ABRADENS inſtrumentum, dicitur falſum committere, §. *falſum*, *num.* 32.
ABSENS quibus modis contra abſentes contumaces procedatur, §. *fi. q.* 44. *n.* 1.
Abſens de jure communi non poteſt diffinitivè condemnari, ſed ſit annotatio bonorum, *ib. n.* 2.
Et quid de conſuetudine, *ib. nu.* 3.
Et an poſſit etiam ad mortem condemnari, *ib. n.* 4.
Et an ſi reus intra annum comparcat, & ſatiſdet de parendo juri, recuperet ſtatim bona annotata, *ibid. num.* 5.
Et an eo caſu teneatur ipſe probare innocentiam ſuam, §. *fin. qu.* 44. *num.* 6.
Et an quando reus eſt contumax debeat ejus contumacia accuſari, *ib. nu.* 7.
Et an requiratur declaratio judicis ſuper contumacia, *ibid. num.* 8. *ibid.*
Et an ſit citandus non allegandum, *ib. n.* 9.
Et an ultra contumaciam requiratur etiam, quod ſit per probationem convictus, *ib. n.* 10.
Et an contra hujuſmodi fictam confeſſionem inductam à ſtatuto admittatur probatio innocentiæ, *ib. n.* 11.

Et an poſſit judex pro reo abſente aliquas probationes inducere, *ib. nu.* 12.
Reus contumax an ſit citandus ad ſententiam, *ib. n.* 13.
Et an poſſit ſtatim lapſo termino peremptorio condemnari? *ib. nu.* 4.
Et quæ ſit forma ſententiæ, quæ contra abſentem, & contumacem profertur, *ib. n.* 15.

Ex Additionibus.

ABSENS tempore maleficii an teneatur ad collectam impoſitam per univerſitatem, *q.* 82. *nu.* 37.
Abſens appellans, vel reſtitutionem petens perſonaliter comparere debet, *q.* 94. *n.* 6.
Abſens in quibus caſibus poſſit condemnari, §. *fi. quæſt.* 44. *num.* 2.
Abſens poteſt condemnari quando crimen eſt liquidatum inter præſentes, *ib. n.* 4.
Jacob. de Aren. ab impugn. Clar. defenditur, *quæſt.* 44. *num.* 5.
Abſens in criminalibus, an, & quando poſſit per alium defendi, *qu.* 32. *nu.* 1. & *ſeq.*
Abſens oblato ſalvo conducto, an teneatur credere; *quæſt.* 34. *num.* 28.
ABSENTIA præſumitur malitioſè allegari; ſi de malitia ex proceſſu apparet, §. *fi. q.* 34. *nu.* 14.
Abſentia an ſit probanda, vel ſufficiat ſolum allegatio: *ibid. num.* 18.
Abſentia citati perſonaliter malitioſè allegatur, *ib. n.* 13.
Item illius, qui ſemel fuit in judicio, *ib. nu.* 15.
Abſentia in Regno Neapol. non admittitur, ſi citatus fuerit viſus die delicti præcedenti, & ſeq. *q.* 34. *nu.* 9.
Et informatio, an fuerit viſus, capitur ſummariè, *ibidem*; *num.* 10.
Et an à non admiſſione interpoſita appellatio non ſuſpendit, *ibi. num.* 11.
Et infra quantum tempus debeat citari, *ib. n.* 12.
Abſentia, & infirmitas citati poteſt per quemlibet allegari, *ib. num.* 7.
Abſentia poteſt allegari etiam, quod quis ſit poſitus in banno, *qu.* 44. *nu.* 46.
Abſentiarum genera, *q.* 34. *n.* 1.
ABSOLUTIO adulteri liberat adulteram, §. *adulterium*; *num.* 94.
Abſolutio poteſt retractari inconſulto Principe, ſi reus poſt abſolutionem confiteretur delictum. *q.* 98. *nu.* 7.
Abſolutio delinquentis an proſit mandanti, *q.* 57. *nu.* 2.
Abſolutio facta per Officialem ex abrupto non facta inquiſitione ſolemniter, nec dato termino, ſed ſolum examinatis teſtibus pro informatione Curiæ non valet; *ibi. num.* 16.
Abſolutio facta per Officialem in fine officii non ritè procedendo, non præjudicat parti, aut Reipub. nec ſucceſſori, *ibid. num.* 17.
Abſolutio in Regno Neap. quomodo fiat, *q.* 62. *n.* 4.

Index Practicæ Criminalis.

Et quomodo in Regno Franciæ *ib. nu.* 5.

Ex Claro.

ABSOLUTUS de crimine an poſſit accuſare, §. *fi. q.* 14. *numer.* 14.
Etiam in cauſis criminalibus accuſatore non probante reus abſolvitur, §. *fi. q.* 62. *nu.* 1.
Et quæ ſit forma & effectus hujuſmodi abſolutionis, *ibidem numero* 2.
Et an in dubio reus cenſeatur abſolutus, quia delictum non commiſerit, an autem quia fuerit probatum, *ib. n.* 3.
Et an ille, qui in cauſa ſuccumbit, debeat in expenſis & damnis condemnari, *ib. n.* 4.
Calumnia duplex eſt, vera ſcilicet, & præſumpta, *ib.*
Et an quis teneatur in foro conſcientiæ pro damnis illatis, & levi, & leviſſima culpa, *ib. nu.* 3.
Et an accuſator eo ipſo, quod non probat præſumatur calumniari, *ib. nu.* 6.
Et quid ſi juraverit de calumnia, *ibi. n.* 7.
Et quid ſi habeat pro ſe aliqua evidentia indicia, *ibidem, num.* 8.
Calumniator an poſſit ſuper eodem proceſſu condemnari, *ibidem, num.* 3.
Cuſtos carceris an poſſit reum abſolutum retinere pro impenſis, *ibid. num.* 10.

Ex Additionibus.

ABSOLUTUS, an, & quando pro eadem cauſa poſſit moleſtari, *q.* 57. *num.* 1.
Abſolutus in judicio inquiſitionis, an, & quando poſſit moleſtari, per viam accuſationis, *ib. n.* 11.
Abſolutus, vel condemnatus quando poſſit ratione additæ qualitatis iterum moleſtari, *ib. num.* 22.
Et quid ſi pœnam ſolvit, *ibid.*
Abſolutus, vel gratiatus per Regem, vel Locum tenentem contra expreſſam formam decreti, vel ſtatuti non debet puniri, ſed relaxandus eſt, ne ſub fide Regia decipiatur, *q.* 59. *nu.* 1.
Abſolutus, ſive gratiatus non debet poſt abſolutionem, vel gratiam examinari ut teſtis contra ſocios, *q.* 63. *n.* 140.
Abſolutus in loco delicti non poteſt moleſtari in loco originis, *q.* 39. *num.* 3. & 14.
Abſolutus in loco domicilii, an poſſit moleſtari in loco delicti, *q.* 38. *num.* 2.

Ex Additionibus.

ACCEPTIO litterarum cum taciturnitate ſuper ſuſpicione criminis contra accipientem, an faciat judicium ad torturam, *qu.* 20. *num.* 8.
ACCUSANS uxorem adulteram ſolet à Judicibus derideri, *lib.* 5. §. *adulterium, nu.* 62.
Accuſans memoriam defuncti tenetur eadem pœna talionis, *q.* 81. *numero* 3.

Ex Claro.

ACCUSARE qui poſſint vel non, *lib.* 5. *q.* 14. *n.* 1.
Et quid ſi ſuam vel ſuorum injuriam proſequantur, *ibidem, numero* 2.
Et an Clericus poſſit accuſare, *ibid. n.* 3.
Et an miles, *ib. nu.* 4.
Et an filius familias, *ib. n.* 5.
Et an pupillus, *ib. n.* 6.
Et an minor, *ib. n.* 7.
Et an mulier, *ib. n.* 8.
Et an criminoſus, *ib. nu.* 9.
Et an conſtitutus in peccato mortali, *ibid. nu.* 10.
Et an infamis, *ib. nu.* 11.
Et an accuſatus *ib. n.* 12.
Et quando dicatur nomen accuſati receptum inter reos, *ibi. numero* 13.
Et an abſolutus de crimine, *ib. nu.* 14.
Et an condemnatus de crimine, *ib. n.* 15.
Et an excommunicatus, *ib. nu.* 16.
Et an inimicus, *ib. nu.* 17.
Et quæ dicatur capitalis inimicitia, *ib. nu.* 18.
Et an pauper *ib. nu.* 19.
Et quis dicatur pauper, *ib. nu.* 20.
Et an laicus poſſit accuſare Clericum, *ib. nu.* 21.
Et an patronus Clericum in ſuo beneficio inſtitutum, *ibidem, num.* 22.
Et an vaſallus dominum, *ib. nu.* 23.
Et an ſyndicus Univerſitatis, *ib. n.* 24.
Et an compater, vel filius ſpiritualis poſſit accuſare de morte compatris, *ib. nu.* 25.
Et an filii illegitimi de morte eorum parentum, *ibidem, num.* 26.
Et an ſpurii, *ib. nu.* 27.
Et an ſpurii poſſint accuſare de morte matrum, *ib. n.* 28.
Inquiſitio ex officio tollit omnes difficultates, *ib. nu.* 29.

Ex Additionibus.

ACCUSARE, Accuſatoris, & accuſati legitimatio an in primis diſcutienda ſit, *li.* 5. §. *fi. q.* 14. *n.* 1.
Inimicum poteſt quis accuſare etiam in caſu vetito, ſi cum reo ſe in carcere conſtituat, *ibidem, num.* * 40.
Exceptio excommunicationis, vel falſi procuratoris etiam poſt litem conteſtatam opponi poteſt, *ib. nu.* 2.
Statutum, quod quilibet accuſare poſſit, intelligitur de habili, *ibi. numero* 3.
Accuſare quando poſſit conſanguineus, *ib. nu.* 4.
Pater an repellatur ab accuſando injuriam filii, vel filius repelleretur, *ib. nu.* 6.
Pater poteſt proſequi mortem filii naturalis non vulgo quæſiti, *ibid. nu.* 7.
Socius poteſt accuſare de morte ſocii, *ib. n.* 8.
Conjunctus, ut accuſare poſſit, arbitrio judicis definitur, *ibid. num.* 9.
Amicus ſuorum appellatione continetur, *ib. n.* 10.
Accuſare an poſſit amicus, *ib. nu.* 11.
Suorum injuriam proſequens non agit ad pœnam conventionalem, *ib. n.* 12.
Conjuncti quando ad accuſandum admittantur, *ib. n.* 13.
Et inter eos datur ordo prælationis, *ib. n.* 14.
Et pluribus concurrentibus, qui ſint præferendi, *ib. nu.* 15.
Accuſatore mortuo, vel impedito quomodo alter admittatur, *ibidem. num.* 16.
Clericus an poſſit accuſare, *ib. n.* 17. 19. 20. & 21.
Et an poſſit excipiendo crimen opponere, *ib. nu.* 18.
Accuſare an poſſit miles noſtri temporis, *ib. nu,* 22.
Et an filius familias, *ib. n.* 23.
Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico, vel in Regno Neapolitano, *ib. num.* 24.
Et an minor, *ib. n.* 25.
Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib. nu.* 26.
Et an mulier, vel uxor, aut ſponſa, *ib. n.* 27.
Et quid in Regno Neapolit. *ib. nu.* 28.
Et an criminoſus, *ib. nu.* 29.
Et an infamis, & in quibus caſibus, *ib. n.* 30.
Et quæ dicatur infamia juris, aut facti, vel canonica, *ibid. num.* 31.
Et quomodo conſtet de infamia facti, ut quis repellatur ab accuſando, *ib. n.* 32.
Et an Betoarii accuſare poſſint, *ib. nu.* 33.
Et an Judæi, vel hæretici, *ib. n.* 34.
Et an accuſatus, *ib. n.* 35.
Et quid in Regno Neap. *ib. nu.* 36.
Et an excommunicatus, *ib. n.* 37.
Et quid ſi non fuerit oppoſitum de excommunicatione, *ibi. num.* 38.
Et an inimicus, *ib. n.* 39.
Et an pauper, *ib. n.* 40.
Et quis dicatur pauper, *ibid.*
Et an laicus poſſit accuſare Clericum, *ib. nu.* 41.
Et an parentes filios, fratres ſororem, affinis affinem, vel contra, *ib. n.* 42.
Et an alieno nomine liceat accuſare. *ib. n.* 43. & 47.
Et in Regno Neap. mulieres conjugatæ, & Univerſitates per procuratorem accuſare poſſunt, *ib. n.* 44.
Et an ſyndicus Univerſitatis ad unicam tantum cauſam poſſit accuſare, *ib. n.* 45.
Et Univerſitas poteſt agere pro injuria facta uni de Univerſitate, *ib. num.* 46.
Et compater poteſt accuſare de morte Compatris, *ibidem, numer.* 48.
Et filia Sacerdotis de morte patris, *ib. n.* 49.
Accuſare in Regno Neap. nemo poteſt, tanquam unus de populo, niſi ſuam, vel ſuorum injuriam proſequatur, §. 1. *nu.* 3.
Accuſare an dicatur, qui ſimpliciter libellum accuſationis produxerit, *q.* 12. *n.* 2.

Ex Claro.

ACCUSARI qui poſſint vel non, *libr.* 5. §. *fi. quæſt.* 16 *num.* 1.
Et an accuſatus de uno delicto, poſſit de alio crimine accuſari, *ib. nu.* 2.

Et an

Index Practicæ Criminalis.

Et an condemnatus, vel abſolutus de uno crimine, poſſit de eodem crimine accuſari, *ib. nu.* 3.
Et an bannitus pro uno delicto, poſſit de alio accuſari, *ibidem, num.* 4.
Et an ille, qui poſt delictum pœnitentia ductus eſt, poſſit de eo delicto accuſari, *ib. n.* 5.
Officiales an poſſint durante officio accuſari, *ibidem, numero* 6.
Univerſitas vel Collegium an poſſint accuſari, *ibidem numero* 7.
Et quomodo dicatur Univerſitas, vel Collegium delinquere, *ibidem, numero* 8.
Et quomodo poſſit Univerſitas puniri, *ib. nu.* 9.
ACCUSATIO quid ſit, *lib.* 5. §. *fi. q.* 12. *n.* 1.
Et an ſit remedium ordinarium, *ib. n.* 2.
Et an ſit actio, vel officium judicis, *ib. n.* 3.
Inquiſitio an ſit actio, vel officium judicis, *ibidem, numero* 4.
Judex procedens ſuper accuſatione, an dicatur procedere officio judicis nobili, vel mercenario, *ibidem, numero* 5.
Accuſationis forma quæ ſit, *ib. nu.* 6.
Accuſatio an debeat fieri in ſcriptis, *ib. n.* 7.
Et quæ in ea requirantur, *ib. n.* 8.
Et an ſi omittantur locus & tempus, ſit accuſatio ipſo jure nulla, *ibidem, numero* 9.
Et quid ſi agatur de crimine civiliter, *ib. n.* 10.
Et quid ſi procedatur per viam exceptionis, *ib. n.* 11.
Et an locus notorius debeat per confines deſignari, *ibidem, numero* 12.
Et an dies exprimendus ſit in accuſatione, *ib. n.* 13.
Et quid ſi dies expreſſus non probetur, *ib. n.* 14.
Et an accuſator teneatur ſe inſcribere ad pœnam talionis, *ib. num.* 15.
Et quæ ſit forma inſcriptionis, *ib. n.* 16.
Et quid de conſuetudine, *ib. n.* 17.
Et quid de jure canonico, *ib. n.* 18.
Et an accuſantes de adulterio teneantur ſe inſcribere ad pœnam talionis, *ib. n.* 19.
Et an mulier teneatur ſe inſcribere, *ib. nu.* 20.
Et an in accuſatione requiratur concluſio libelli, *ibidem, numero* 21.
Accuſatio criminalis, & actio civilis, quando ſimul concurrere poſſint, *lib.* 5. §. *fi. q.* 2. *nu.* 1.
Et quid ſi criminalis intentetur principaliter, & civilis incidenter, *ib. nu.* 2.
Et an poſt intentatum judicium criminale, actor poſſit intentare aliud judicium civile ex diverſa cauſa, *ibidem, numero* 3.
Et an reus conventus civiliter poſſit contra actorem criminaliter agere, *ib. n.* 4.
Et quid e converſo an conventus criminaliter poſſit contra accuſatorem intentare actionem civilem, *ib. nu.* 5.
Et an accuſationem criminalem, *ib. n.* 6.
Et an abſoluto uno judicio, ſcilicet civili, vel criminali, poſſit deinde agi alia via, *ib. nu.* 7.
Accuſatio eſt remedium ordinarium: inquiſitio verò extraordinarium, §. *fi. q.* 3. *nu.* 3.
Accuſatio & inquiſitio an poſſint ſimul cumulari, §. *fi. q.* 3. *num.* 7.
Accuſatio an de quocunque crimine inſtitui poſſit, *lib.* 5. §. *fin. q.* 17. *num.* 1.
Et an pro crimine privato, *ib. nu.* 2.
Et quid ſi pro hujuſmodi crimine privato impoſita ſit pœna pecuniaria, fiſco applicanda, *ib. n.* 3.

Et an in criminibus privatis poſſit per inquiſitionem procedi, *ibid. num.* 4.

Ex Additionibus.

ACCUSATIO quid ſit, & quotuplex, *lib.* 5. §. *fi. qu.* 12. *numer.* 1.
Accuſare an dicatur, qui ſimpliciter libellum accuſationis produxit, *ib. nu.* 2.
Accuſatio quomodo differat à denunciatione, vel delatione, *ibid. num.* 3.
Accuſatio falſi non requirit expreſſionem loci, aut temporis, *ibid. num.* 4.
Et locus poteſt ſuppleri ex probationibus ſequentibus, *ibid num.* 5.
Et Judex etiam ex officio ſupplet locum, & alia neceſſaria, *ib. nu.* 6.
Et an poſſit ex officio accuſatorem cogere ad exprimendum diem delicti, *ibid. nu.* 7.
Et an falſa demonſtratio diei, vel menſis, aut loci vitiet probationem criminis, *ibid.* 8. *nu.*
Et quando tempus ſit de ſubſtantia probationis, *ibid. n.* 9.
Accuſatio quando nulla, & incerta reddatur, unica cenſeatur, & qua lingua puniri debeat, *ibid.*
Accuſatio vulnerum non eſt publica, ſed privata, *q.* 83. *ſub num.* 8.
Accuſatione, vel inquiſitione procedere quid differant, *q.* 60. *ſub num.* 111.
Accuſatio injuriæ propriæ, vel ſuorum diverſè proponitur, *qu.* 14. *num.* 5.
Accuſatio prohibita à ſtatuto reddit proceſſum nullum, condemnationem invalidam, *q.* 15. *n.* 4.
Accuſatio adulterii quando tranſeat ad hæredes, extraneos, §. *adulterium, nu.* 127.
Et quanto tempore præſcribatur, *ib. nu.* 129.
Accuſatio, vel exceptio adulterii non tollitur per ſubſequens matrimonium, *ibid. nu.* 128.
Accuſatio civilis an tranſeat in hæredes, *q.* 51. *n.* 29.
Accuſatio pro barrataria eſt popularis, *q.* 73. *nu.* 21.
Accuſationes falſas proponere ſolitus punitur amputatione linguæ & capitis, *q.* 81. *nu.* 7.

Ex Claro.

ACCUSATOR an teneatur ſe inſcribere ad pœnam talionis, §. *fi. q.* 12. *nu.* 15.
Et quæ ſit forma inſcriptionis, *ib. n.* 16.
Et quid de conſuetudine, *ibid. n.* 17.
Et quid de jure canonico, *ib. nu.* 18.
Et an accuſantes de adulterio teneantur ſe inſcribere ad pœnam talionis, *ib. nu.* 19.
Et an mulier teneatur ſe inſcribere, *ib. nu.* 20.
Accuſatoribus concurrentibus, quis ſit præferendus, *lib.* 5. §. *fin. q.* 13. *num.* 1.
Accuſatus quando poſſit pendente accuſatione de eodem delicto ab aliis accuſari, *ib. nu.* 2.
Accuſator an teneatur ſi ſatiſdare de lite proſequenda, & pro expenſis, §. *fi. q.* 18. *nu.* 2.
Et an teneatur jurare de calumnia, *ib. nu.* 3.
Et an teneatur ſimul cum accuſato carceres ingredi, *ibidem num.* 4.
Accuſator qui offerat ſe velle ſtare cum reo in tortura, an ſit audiendus, §. *fi. q.* 63. *nu.* 7.
Et quid ſi offerat probationem per duellum, *ib. nu.* 8.

Ex Additionibus.

ACCUSATOR novus an poſſit proſequi proceſſum ſuper quo fuit tranſactum, *q.* 58. *nu.* 17.
Accuſator an teneatur ſe inſcribere ad pœnam talionis, *q.* 12. *num.* 10.
Accuſator non poteſt juramentum deferre in præjudicium fiſci, *qu.* 63. *nu.* 2.
Accuſator Officialis ſalutarius, aut camparius nequeunt jurare in quibus eis non creditur, *q.* 7. *in princ.*
Accuſator jurat ſuper quantitate rei furatæ & deprædatæ, *q.* 7. *in princ.*
Accuſator in crimine læſæ Majeſtatis, & falſæ monetæ non punitur de calumnia, *q.* 62. *nu.* 30.
Accuſator falſus an puniatur de falſo, *ib. n.* 32.
Et quid in ſolito falſas accuſationes proponere, *ib. nu.* 33.
Accuſator habens aliqua indicia excuſatur a calumnia, *ibid. num.* 35.
Etiam ſi extaret ſtatutum, ut accuſator deficiens in probando calumniari præſumatur, *ibid.*
Et quid quo ad expenſas, *ib. nu.* 36.
Accuſator quando poſſit inquiri, *q.* 36. *n.* 5.
Accuſator non admittitur in Curia Archiepiſcopi Neapolitani, niſi ſe obliget de probando, *q.* 82. *nu.* 6.
Accuſator inhabilis an poſſit ex officio a judice repelli poſt lapſum termini ad proponendum declinatoriam, *quæſt.* 15. *num.* 1.
Et quomodo ſit procedendum ſuper inhabilitate accuſatoris, & rei, *ibid. nu.* 2.
Accuſator de conſuetudine litem non conteſtatur, nec de calumnia jurat, *quæſt.* 18. *numero* 2.
Accuſatore deſiſtente, an poſſit procedi, *quæſt.* 58. *num.* 14.
Accuſatore non probante, reus abſolvitur, *quæſt.* 62. *num.* 1.
An diffinitive, vel ab obſervatione judicii, *ibidem, num.* 2.
Et quid ſi non fuerit data dilatio, *ibidem, numero* 3.
Accuſatore mortuo, vel impedito quomodo alter admittatur, *quæſt.* 14. *numero* 16.
Accuſatoris fidejuſſor de expenſis in caſu ſuccumbentiæ pro deſertione cauſæ non tenetur, *quæſt.* 18. *nu.* 1.
Accuſatoris inhabilitas, an poſſit opponi poſt litem conteſtatam, *quæſt.* 15. *numero* 3.

Index Practicæ Criminalis.

Accuſatoribus concurrentibus quis ſit præferendus, *quæſtio.* 13. *num.* 1
Accuſatoris, & accuſati legitimatio, an in primis diſcutienda ſit. *q.* 14. *nu.* 1
Accuſatores, an poſſint impunè deſiſtere in Regno Neap. *q.* 58. *n.* 15
Et quid in Eccleſiaſtico, *ibid. num.* 16

Ex Claro.

ACCUSATUS, an poſſit accuſare, §. *fi. q.* 14. *num.* 12
Accuſatus de uno delicto, an poſſit de alio crimine accuſari, §. *fi. qu.* 16 *nu.* 2

Ex Additionibus.

ACCUSATUS de crimine commiſſo in officio poteſt ſuſpendi, *q.* 23. *ſub num.* 2
Et conveniri durante officio, *ibid.*
Accuſatus pendente accuſatione non poteſt eſſe teſtis, *q.* 24. *n.* 145
Accuſatus de pluribus percuſſionibus, non expreſſo numero poterit puniri in duabus, *q.* 84. *num.* 23
Et quid ſi fuerit dictum de pluribus, ac pluribus, *ibid. n.* 22
Et quid ſi de multis, *ibid. nu.* 23
Accuſatus quando poſſit pendente accuſatione de eodem delicto ab aliis accuſari, *q.* 13. *n.* 2
Accuſatus de damno non poteſt puniri de furto, §. *fin. quæſt.* 82. *nu.* * 37

Ex Claro.

ACTA facta in judicio civili non faciunt fidem in criminali, §. *fi. q.* 54. *num.* 2
Et quid ſi illud judicium civile erat ſuper crimine, *ib. nu.* 3

Ex Additionibus.

ACTA facta per Judices corruptos pecunia ſunt nulla, *quæſt.* 73. *num.* 20
Acta facta in judicio civili, an probent in criminali, *q.* 54. *n.* 2
Acta facta inter accuſatorem, & accuſatum non egrediuntur illorum perſonas, *q.* 57. *n.* 3
Acta miſſa a Judice ad Conſultorem, ſi pars, cui deferenda traduntur, diſigillet, aperiat & legat, quam pœnam patietur, *lib.* 5. §. *falſum*, *n.* 220

Ex Claro.

ACTIO civilis, & accuſatio criminalis, quando ſimul concurrere poſſint, *l.* 5. §. *fi. q.* 2. *n.* 1
Et quid ſi criminalis intentetur principaliter, & civilis incidenter, *ib. n.* 2
Et an poſt intentatum judicium criminale, actor poſſit intentare aliud judiciam civile, ex diverſa cauſa, *ib. num.* 3
Et an reus conventus civiliter, poſſit contra actorem criminaliter agere, *ib. n.* 4
Et quid econverſo, an conventus criminaliter poſſit contra accuſatorem intentare actionem civilem, *ib. n.* 5
Et an accuſationem criminalem, *ib. n.* 6
Et an abſoluto judicio, ſcilicet civili, vel criminali, poſſit deinde agi alia via, *ib. n.* 7
Quando non oritur actio parti, non oritur fiſco ad publicam vindictam, *li.* 5. §. *fi. q.* 19. *n.* 1
Actio parti quando non oriatur, *ib. n.* 2
Sententia lata in civili quando præjudicet in criminali, *li.* 5. §. *fi. q.* 19. *n.* 2
Quomodo procedatur in crimine per exceptionem, *lib.* 5. §. *fin. q.* 19. *n.* 3
Confeſſio delicti violenter facta, an & quando ſufficiat ad pœnam ordinariam, *li.* 5. §. *fi. q.* 19. *n.* 4

Ex Additionibus.

ACTIO libelli famoſi quandiu duret, *q.* 68. *n.* 62
Actio de dolo non datur in ſumma duorum aureorum, *l.* 5. §. *falſum n.* 287
Actio furti, an detur pro re minima, *l.* 5. §. *furtum*, *n.* 99
Et an pro gallina, *ib. n.* 221
Actio ex delicto privato, quo jure oriatur ad favorem partis, & fiſci, §. *fi. q.* 1. *n.* 6
Et quando non oritur parti, nec oritur fiſco, *ib. n.* 7
Et ſi pars excluditur a pœna, fiſcus etiam repellitur, *ib. numer.* 8
Actio criminalis, & civilis quando ſimul cumulari poſſint, §. *fin. q.* 2. *n.* 1
Et prius debet decidi criminalis, quam civilis, etiam ſtante ſtatuto exceptiones reſervandas eſſe in fine litis, *ib. numer.* 2
Et quid ſi ageretur coram duobus judicibus, *ibidem numero* 3
Et an tertius poſſit intervenire in cauſa criminali pro ſuo intereſſe civili, *ib. n.* 4
Et an eo caſu poſſit ſtatus cauſæ inter fiſcum, & reum innovari, *ib. n.* 5
Actio parti quando non oriatur. §. *fi. q.* 19. *n.* 2
Actione furti an teneatur accipiens in ſolutum res furtim ſublatas, *li.* 5. §. *furtum*, *n.* 119
Actiones tantum expilatæ hæreditatis dantur pro damno dato, & furto in hæreditate jacente, *lib.* 5. §. *fin. q.* 82. *ſub numer.* 13
ACTOR producens falſum inſtrumentum mutui cauſam amittit, licet reus inſtrumentum ſolutionis etiam falſum produxerit, ſtante ſtatuto, quod committens falſum amittat cauſam, *li.* 5. §. *falſum*, *n.* 297
ACTUS proximus quando ſit puniendus, *q.* 92. *n.* 3
Actus proximus quando dicatur, *ib. n.* 6
ADMINISTRATIONIS miſeriæ, *q.* 73. *n.* 39
ADMISSIO ad novas defenſiones non fit ex mera gratia, ſed gratia juſtitiæ, *q.* 24. *nu.* 35
ADMISSUS ad novas defenſiones intelligitur ſolum admiſſus ad oſtendendum ſuam innocentiam, *q.* 44. *n.* 13
Admiſſus ad novas defenſiones, & abſolutiones, recuperat bona alienata, *q.* 44. *n.* 9
Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib. n.* 10

Ex Claro.

ADVENTITIA bona an veniant in confiſcatione bonorum filii fam. §. *fi. q.* 78. *n.* 12
ADULTER in actu adulterii à patre deprehenſus poteſt impune occidi, §. *adulterium*, *numer.* 12. & §. *homicidium*, *nu.* 44
Et an à marito, *ib. n.* 49
Et quid in foro conſcientiæ, *ib. n.* 50
Et an pater, vel maritus id poſſit alteri mandare, *ib. n.* 51

Ex Additionibus.

ADULTERANS mulierem vetulam, & deformem non dicitur feciſſe animo offendendi, ſed cauſa libidinis, *li.* 5. §. *fin. q.* 47. *n.* 66
Adulterans mulierem bannitam, etiam cum vi, nulla pœna punitur §. *adulterium*, *n.* 81
ADULTER, & adultera, an poſſint in eodem libello accuſari, §. *adulterium*, *n.* 1
Adulter an poſſint accuſari in uno libello, & adultera in alio, *ib. n.* 4
Adulter regulariter non poteſt eſſe teſtis, *q.* 24. *n.* 146
Adulteri, & adulteræ non puniuntur pœna ſtatuti, niſi probentur eſſe in matrimonio, §. *adulterium*, *n.* 44
Adulter injuſte punitus non recuperat pœnam ſolutam, *ib. n.* 60
Adultera pœnam adulterii non evitat ob ſævitiam viri, *ibid. n.* 79
Et famis neceſſitate, vel paupertate non excuſatur, *ibidem*, *nu.* 80
Adultera reperta in flagranti eſt infamis ipſo jure, ſecus in adultero, *ib. n.* 82
Adultera non perdit dotem putativam, *ib. n.* 101
Adulteram mandans qua pœna ſit puniendus, *ibidem numer.* 77
Adulterii pœna pecuniaria à ſtatuto impoſita non comprehendit puellam, vel viduam patientem ſe ſtuprari, §. *ſtuprum nu.* 54
Adultero abſoluto etiam adultera cenſetur abſoluta, §. *adulterium*, *n.* 98

Ex Claro.

ADULTERII accuſatio multipliciter proponi poteſt, *li.* 5. §. *adulterium*, *n.* 1
Adulterium quot modis committi poteſt, *ib. n.* 2
Et an cum meretrice nupta dicatur adulterium committi, *ib. n.* 3
Et an adulterium ſit crimen privatum, *ib. n.* 4
Et an in crimine adulterii lata culpa æquiparetur dolo, *ibid. nu.* 5
Et an poſſit puniri etiam per judicem Eccleſiaſticum, *ibid. nu.* 6
Et quæ ſit pœna adulterii, *ib. n.* 7
Et an habeat locum in ſponſa, *ib. n.* 8

Et quid

Index Practicæ Criminalis.

Et quid in Judæo, ib. 9
Et an pluries cum una adulterium committens, dicatur plura adulteria commiſiſſe, ib. n. 10
Adulter in actu adulterii à patre deprehenſus poteſt impune occidi, ib. n. 11
Propter adulterium poteſt agi ad ſeparationem thori, ibid. num. 12
Et an teneatur eo caſu maritus uxori dotem reſtituere, ibid. nu. 13
Et quid ſi deinde compertum fuerit matrimonium fuiſſe nullum, ib. n. 14
Uxor propter adulterium amittit dotem, & bona paraphernalia, ib. n. 15
Et in præjudicium patris, vel filiorum ſuorum, ib.
Et an uxor amittat dotem propter oſculum, ib. n. 16
Et an facta ſeparatione thori, maritus teneatur alere uxorem, ibid. n. 17
Maritus ſciens uxorem eſſe adulteram, ſi cum ea ſe carnaliter commiſceat, an videatur adulterium illi remiſiſſe, ib. num. 18
Exceptio adulterii in cauſa civili repetitionis dotis, quando, & per quos opponi poſſit, ib. n. 19
Crimen adulterii præſcribitur quinquennio, ib. n. 20

Ex Additionibus.

ADULTERIUM. Adulter, & adultera an poſſint in eodem libello accuſari, l. 5. §. *adulterium*. n. 1
Uxor accuſatur de adulterio, licet adulter ignoretur, ibidem, n. 3
Adulter an poſſit accuſari in uno libello, & adultera in alio, ib. n. 4
Inſcriptio ad pœnam talionis non eſt in uſu, ib. n. 5
Impubes non poteſt accuſari de adulterio, ib. n. 6
Judex procedit ex officio in crimine adulterii, vel ſtupri accuſatore deſiſtente, vel mortuo, etiam ſtante ſtatuto, quod ſine querela procedi non poſſit, ib. n. 7
Judex contra uxorem procedit, adultero tantum per maritum accuſato, ib. n. 8
Judex habens facultatem à ſtatuto inquirendi de omnibus delictis, non poteſt de adulterio inquirere, conſtante matrimonio, n. 9
Judex procedit in crimine adulterii deducto in judicio, non obſtante concordia partium, ib. n. 10
Maritus habens concubinam non poteſt accuſare de adulterio, ib. n. 11
Sententia lata ſuper adulterio valet, licet de ſtupro ſolum fuerit probatum, ib. n. 12
Maritus an poſt accuſationem poſſit à pœna adulterii uxorem liberare, ib. n. 13
Adulterium quando dicatur crimen publicum, ib. n. 14
Maritus quibus caſibus non poſſit uxorem de adulterio accuſare, ib. n. 15
Baſtardus quando poſſit inſtitui, ib. n. 16
Adulterii ſpecialia, ib. n. 17
Uxor non excuſatur à pœna adulterii propter non redditum ſibi debitum à marito, ib. n. 18
Uxor debet alimentari, pendente adulterii quæſtione, ib. numer. 19
Uxor accuſata à marito de adulterio, quando poſſit torqueri, ib. n. 20
Et pro adulterio tota familia poteſt torqueri, ib. n. 21
Uxor poteſt accuſari de adulterio etiam cum Papa commiſſo, ib. n. 22
Adulterium non dicitur commiſſum cum dolo & fraude, ſi probetur mulieris voluntas, ib. n. 23
Adulterium ſive fornicatio totam cognationem denigrat, ib. nu. 24
Adulterium an committat cum ſoluta credens accedere ad nuptam, vel econtra, ib. n. 25
Adulterium etiam dicitur, quando conjugatus coit cum ſoluta, ib. n. 26
Et an ſtuprum poſſit appellari, ib. n. 27
Adulterium cum meretrice nupta commiſſum an ſit punibile, ib. n. 28
Et quid ſi cum adulterio concurrat inceſtus, ib.
Et quæ dicatur meretrix, ib. n. 29
Adulterium an ſit crimen privatum, ib. n. 30
Judex Eccleſiaſticus an poſſit procedere ex officio in crimine adulterii, inceſtus, ſtupri, & fornicationis, ſtante conſtitutione Marchiæ, quod certæ perſonæ ad accuſandum admittantur, ib. n. 31
Et an dicta conſtitutio habeat locum in hujuſmodi criminum attentatione, ib. n. 32
Lata culpa in adulterio non æquiparatur dolo, ibidem numer. 33
Uxor non privatur dote ob adulterium ignoranter commiſſum, ibid.
Adulterium, ſtuprum, vel inhoneſtas mulieris an poſſit probari per teſtes ſingulares, ib. n. 34
Adulterium ex quibus actibus probetur ib. n. 35
Et quas probationes requirat, ib. n. 36
Maritus accuſando uxorem de adulterio, non debet intentare publicam vocem & famam, ib. n. 37
Adulterium quot modis probari poſſit, ib. n. 38
Et quibus conjecturis probetur, & præſumptionibus, ibid. num. 39
Adulterium probatur conjecturis, & fama publica, ibid. numer. 40
Adulterium non probatur ſola mulieris confeſſione, ibid. numer. 41
Et confeſſio adulteri carentis genitalibus non nocet, ibid. numer. 42
Adulterium probatur per teſtes, qui viderunt adulterantes per foramen, ib. n. 43
Adulter, & adultera non puniuntur pœna ſtatuti, niſi probentur eſſe in matrimonio, ib. n. 44
Judex ſecularis an poſſit adulterii judicium proſequi, ſi opponatur matrimonium eſſe nullum, ib. n. 45
Et an de matrimonio poſſit incidenter cognoſcere, ibid. numer. 46
Adulterii pœna quæ ſit in Regno Neapolitano, ibidem numer. 49
Et quæ in Flandria, ib. n. 50
Mulier pœna adulterii puniri non poteſt, ſi exiſtente fama publica de morte mariti adulterium committat, ibid. numer. 51
Mulier cum Clerico adulterium committens non punitur à Judice ſeculari, ib. n. 52
Adulterii pœna ex *auth. ſed hodie C. de adult.* non ſervatur, ib. n. 53
Et illa pœna non haberet locum, quando actum eſſet ad ſeparationem thori, ib. n. 54
Uxor adultera, an, & quando à marito in vinculis detineri poſſit, ib. n. 55
Adulterii pœna non eſt puniendus, qui coacte adulterium committit, ib. n. 56
Adulterii pœnæ diverſæ, ib. n. 57
Adulterii non violenti pœna de conſuetudine eſt pecuniaria, ibid. n. 58
Et Romæ eſt capitalis per conſtitutionem Sixti P. P. Quinti, ib. n. 59
Adulter injuſte punitus non recuperat pœnam ſolutam, ib. num. 60
Adulterii pœna punitur accedens ad ſolutam, credens accedere ad nuptam vel econtra, ib. n. 61
Maritus uxorem adulteram accuſans à Judicibus derideri ſolet, ib. n. 62
Maritus committens homicidium propter uxoris adulterium mitiùs punitur, ib. n. 63
Et poteſt ordinare uxori, ut fingat præbere aures adultero, & interim ſe præparare ad offendendum, ibidem numero 64
Torturæ locus non eſt in adulterio ſine vi commiſſo ſtante conſuetudine, quod puniatur pœna pecuniaria, ibid. numer. 66
Adulterium, & inceſtum ſimul committens qua pœna puniatur, ſtante uno ſtatuto, quod pro adulterio ſolvantur 25. floreni, & altero, quod procedatur de ſimilibus ad ſimilia, ib. n. 67
Adulterii pœna diverſarum nationum, ib. n. 68
Adulterii pœna quandoque eſt arbitraria, ibidem numero 69
Filius adulterans uxorem patris amittit etiam privilegium filiationis, ib. n. 70
Adulterium in matrimonio vero, vel putativo eadem pœna punitur, ib. n. 71
Adulterii conatus pœna arbitraria punitur, ibidem numero 72
Et quæ dicatur adulterii attentatio, ib. n. 73
Et quis dicatur alterius uxorem ſollicitare, ib. n. 74
Adulterium committens mulier propter munera an dicatur invita peccare, ib. n. 75
Et dans munera an pœna ſtatuti contra adulterantem invitam puniri debeat, ib.
Et quid in practica, ib. n. 76
Adulterari mandans qua pœna ſit puniendus, ibidem numer. 77
Pax non dicitur rupta propter adulterium, ibidem numero 78
Adultera pœnam adulterii non evitat ob ſævitiam viri, ib. nu. 79

Index Practicæ Criminalis.

Et famis neceſſitate, vel paupertate non excuſatur, *ib. n.* 80
Adulterans mulierem bannitam etiam cum vi nulla pœna punitur, *n.* 81
Adultera reperta in flagranti eſt infamis ipſo jure, ſecus in adultero, *ib. n.* 82
Lex canonica in adulterio ſervanda eſt, *ib. n.* 83
Adulterii pœna an habeat locum in ſponſa, *ib. n.* 84
Statutum puniens adulterium, vel ſtuprum pœna pecuniaria comprehendit etiam Judæos, *ib. n.* 85
Et quomodo intelligatur non diſtinguens an ſit nupta, vel meretrix, *ib. n.* 86
Et hujuſmodi ſtatutum habet etiam locum in Chriſtiano Judæam adulterante, *ib. n.* 87
Judæus Chriſtianam adulterans gravius eſt puniendus, *ib. n.* 86
Thori ſeparatio ſit per quamcunque fornicationem, *ib. n.* 89
Et propter ſodomiam, *ib. n.* 90
Maritus non lucratur dotem propter uxoris adulterium facta civiliter matrimonii ſeparatione à Judice ſeculari, *ib. num.* 91
Uxor de adulterio accuſata poteſt objicere paritatem criminis etiam poſt litem conteſtatam, *ib. n.* 92
Uxor ob fornicationem mariti poteſt petere ſeparationem thori, *ib. n.* 93
Et quomodo probetur fornicatio, *ib. n.* 94
Maritus quando lucretur dotem ſine ſententia judicis propter uxoris adulterium, *ib. n.* 95
Uxor an poſſit propria auctoritate à marito expelli, vel ſe ſeparare ob notoriam fornicationem, vel adulterium, *ib. n.* 96
Et an eo caſu pendente lite ſuper reſtitutione dotis, maritus non tenetur uxorem alere, *ib. n.* 97
Adultero abſoluto etiam adultera cenſebitur abſoluta, *ib. n.* 98
Et condemnatio adulteri non nocet adulteræ, *ib.*
Uxor poteſt petere dotem, ac thori ſeparationem etiam ſi vir cum ſoluta coierit, *ib. n.* 99
Uxor de nocte, ac per vim adulterata, non perdit dotem, nec alia pœna punitur, *ib. n.* 100
Adultera non perdit dotem putativam, *ib. n.* 101
Maritus an lucretur dotem uxoris ob verbera aufugientis, & adulterantis, *ib. n.* 102
Mulier perdit dotem convivando cum extraneis, & interveniendo in ludis theatralibus, *ib. n.* 103
Dos in quibus caſibus propter adulterium non amittatur, *ib. n.* 104
Mulier habens filium ex adulterio conceptum an teneatur revelare, *ib. n.* 105
Filii quando teneantur alere matrem amittentem dotem propter adulterium, *ib. n.* 106
Uxor dotem recuperat, & lucratur donationem propter nuptias facta thori ſeparatione ob culpam viri, *ib. n.* 107
Uxor putativa an perdat dotem propter adulterium, *ib. n.* 108
Mulier inhoneſte vivens poſt mortem viri amittit dotem de rigore, *ib. n.* 109
Item parafernalia, & lucra quæcunque ex bonis mariti, *ib.*
Item donationem ſibi a marito factam, ac tutelam filiorum, *ibidem*
Et an luxurioſe vivens intra, vel poſt annum luctus privetur filiorum ſucceſſione, *ib. n.* 110
Vidua an propter ſtuprum amittat dotem, *ib. n.* 111
Et quid de legatis ſibi a marito factis, *ib. n.* 112
Uxor an propter oſculum amittat dotem, *ib. n.* 113
Mulier conſentiens oſculo, qua pœna plectatur in Civitate Neapol. *ib. n.* 114
Adulterium an præſumatur ex ſolo oſculo, *ib. n.* 116
Adulterium probatur conjecturis, & præſumptionibus, *ib. n.* 117
Maritus facta thori ſeparatione tenetur alere uxorem honeſte viventem, *ib. n.* 118
Et ea ſuperſtite non poteſt aliam ducere, *ib. n.* 119
Maritus recipiens uxorem adulteram, an videatur illius mores præteritos & futuros approbare, *ib. n.* 120
Maritus juratus de adulterio uxorem non accuſare, teneatur ſervare juramentum, *ib. n.* 121.
Maritus non poteſt uxori adulteranti parcere ſub conventione lucrandi ejus bona, *ib. n.* 122
Uxor cum marito ſe carnaliter commiſcens cenſetur ei injuriam remiſiſſe, *ib. n.* 123
Maritus ſciens, & non accuſans uxorem adulteram, an lenocinii pœnam incurrat, *ib. n.* 124
Uxor propter adulterium non amittit dotem in præjudicium patris, vel filiorum, *ib. n.* 125
Adulterii exceptio an poſſit opponi per hæredes mariti, vel per filios contra matrem, *ib. n.* 126.
Adulterii accuſatio quando tranſeat ad hæredes extraneos, *ibidem numero* 127
Adulterii accuſatio, vel exceptio non tollitur per ſubſequens matrimonium cum adultero, *ib. n.* 128
Adulterii accuſatio quanto tempore præſcribatur, *ibid. numer.* 129
Et quid de exceptione adulterii, *ib. n.* 130
Et an præſcribatur quo ad pœnam ſpiritualem, *ibidem numer.* 133
Et quid ſi per vim fuerit commiſſum, *ib. n.* 132
Adulteri pœna in regno Neap. eſt mors, *ib.*
Et an ex cauſa poſſit minorari, *ib.*
Et quæ pœna imponatur in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib.*
Statutum quod nexus committere adulterium capite puniatur, intelligitur de eo, qui committit, non de eo, qui tantum attentavit, *ib.*
Adulterium an probetur confeſſione mulieris extrajudiciali geminata, §. *homic. n.* 194
Adulterium non cognoſcitur criminaliter in foro canonico ad pœnam, ſed ſolum ad ſeparationem thori, & amiſſionem dotis, *q.* 37. *n.* 12

Ex Claro.

ADVOCATUS & Procurator an poſſint pro hæreticis intervenire, §. *hæreſis*, *n.* 19
Advocatus ſive Procurator fiſcalis, qui inſtigant inquiſitionem, an reo abſoluto ſint in expenſis condemnandi, §. *fin. q.* 10. *n.* 5

Ex Additionibus.

ADVOCATUS non poteſt eſſe teſtis in cauſa, in qua eſt advocatus, *q.* 24. *n.* 147
Advocatus, & Procurator an poſſint fidejubere pro clientulis, *q.* 46. *n.* 43
Advocatus fiſci, indebite aliquem vexans, debet vivus comburi, *q.* 62. *n.* 16
Quod tamen non ſervatur, *ib. n.* 17
Advocatus pro aliquo in cauſa principali poteſt contra eum advocare in cauſa appellationis, *q.* 72. *n.* 17
Non eſt tamen honeſtum, *ib.*
Advocatus, & Procurator fiſci an debeat intereſſe torturæ, *q.* 64. *n.* 101
Advocatus, & Procurator hæreticorum ſe juſtis tantum defenſionibus uſuros, jurare debent §. *hæreſis*, *n.* 26
Advocatus, vel Procurator fiſcalis doloſe inſtigantes, quibus pœnis ſint afficiendi, *q.* 10. *n.* 9
Advocatus ſuſpicionem Judicis allegans, & non probans, quomodo punitur in Regno Neapolitano, *quæſt.* 43. *numer.* 5.
Advocato, & Procuratori colloqui poteſt poſt datum terminum defenſionis, *q.* 49. *n.* 2
Advocati an ſint citandi ad cauſam, *q.* 64. *n.* 103
Quomodo ſervetur in Regno Neap. *ib. n.* 104
Et quomodo in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib. n.* 105
ÆTAS an excuſet in delictis, *q.* 60. *n.* 2
Ætas quomodo probetur, *ib. n.* 3
Et quomodo per teſtes, *ib. n.* 6
Et quomodo per aſpectum, *ib. n.* 7
AERIS intemperies à comparendo excuſat, *q.* 34. *n.* 31

Ex Claro.

AFFECTUS conatus, vel attentatum an puniri debeat, perinde ac ſi ſecutus eſſet effectus, § *fi. q.* 92. *n.* 1
Et quid in atrociſſimis, *ib. n.* 2
Et quid ſi non fuerit deventum ad actum proximum, *ibidem nu.* 3

Ex Additionibus

Quomodo dicatur puniri affectus ſicut effectus, *li.* 5. §. *fi. q.* 92. *n.* 1

Ex Claro.

AFFINIS an poſſit eſſe teſtis in criminalibus; §. *fin. quæſt.* 24. *n.* 12

Ex Additionibus.

AFFINIS non poteſt eſſe teſtis pro affine injuriato, ubi eſt conſuetudo, quod omnes de familia revocare ſoleant ad animum injuriam factam conſanguineo, *q.* 24. *n.* 59
Affines accuſantis repelluntur à teſtimonio, *d. q.* 24. *ſub num. eod.*
Affines & conſanguinei quando admittantur ad defenſam, & quam fidem faciant, *q.* 60. *ſub n.* 60.

Cetera

Index Practicæ Criminalis

Cetera vide in verb. conſang.
AFFINITAS ſoluta an repellat à teſtimonio, *q.* 24. *n.* 54
Et an tranſverſalis, *ib. n.* 57. & 58
Et uſque ad quem gradum affinis repellatur, & ſi contra affinem deponit probat, *ib. n. eod.*
Et quid ſi ſit par inter accuſantem, & accuſatum, *ib. n.* 55
Et quid ſi affinis deponat contra affinem, *ib. n.* 58
Affinitas an excuſet, *q.* 60. *n.* 114
AGGRESSOR quis præſumatur, *q.* 60. *n.* 104
Et quid in altercantibus verbis tantum an ſint puniendi, ſi de provocante non conſtat, *ib. n.* 105
Aggreſſor poteſt occidi ob periculum injuriæ perſonalis, §. *homic.*, *n.* 79
Aggreſſor quis præſumatur, & quibus conjecturis, aut præſumptionibus, *ib. n.* 12
Aggreſſor quis præſumatur, *ib. n.* 40
Aggreſſorem an liceat extraneo occidere pro defenſione alterius extranei, *ib. n.* 90
Aggreſſorem etiam ſe non defendentem occidens mitius punitur, *ib. n.* 110
AGGRESSUS an poſſit impune occidere furioſum, ſive dormientem aggreſſorem, *ib. n.* 84
ALAPA percutiens majus delictum committit, quam pugno, §. 1. *n.* 12
Alapam dans Officiali poteſt per ipſummet Officialem ad furcas condemnari, *q.* 35. *n.* 28. & *q.* 68. *n.* 56

Ex Claro.

ALIMENTA non comprehenduntur in bonorum publicatione, §. *fi. q.* 78. *n.* 33

Ex Additionibus.

ALIMENTA debentur uxori pendente adulterii quæſtione, §. *adulterium*, *n.* 19
Alimenta alii banniti non debentur fiſco, *q.* 78. *n.* 109
ALIENATIO facta poſt delictum quando valeat, *quæſt.* 78. *n.* 96
ALIUS pro alio quando puniatur, *q.* 86. *n.* 1
ALTERANS pœnam Judex an debeat cauſam exprimere, *q.* 85. *n.* 38
Et quid ſi poteſt adiri ſuperior, *ib.*
ALTERNATIVA pœnarum exiſtente cui detur electio, Judici, vel reo, *q.* 85. *n.* 6
AMICUS ſuorum appellatione continetur, *q.* 14. *n.* 10
AMICITIA an & quando repellat teſtem, *quæſt.* 24. *ſub numer.* 44
Amicitiæ ratione an minuatur pœna, *q.* 60. *ſub n.* 112
AMOR excuſat, *q.* 68. *n.* 11
Amor in delictis an excuſet, *q.* 60. *n.* 37
Amore præ nimio delinquens mitius punitur, *ibid. q.* 60. *ſub n.* 37
AMASIUS pro amaſia, & è contra non poteſt eſſe teſtis: *q.* 24. *n.* 153
AMOVENS litteras Judicis à manu ſervientis, quomodo puniatur, *q.* 68. *n.* 39
Et quid de lacerante litteras judiciales, *ib. n.* 40
Et quid de occidente captum in manibus juſtitiæ, *ibid. numer.* 42
Et quid de monente bannitos, ut fugerent, quando familia Curiæ ad illos veniebat, *ib. n.* 43
Et quid de monente debitorem civilem, *ib. n.* 44
AMPLECTENS domicellam invitam in publica via quomodo puniatur, *q.* 92. *n.* 2

Ex Claro.

AMPUTATIO De pœna amputationis membri, §. *fin. q.* 69. *n.* 1
Et an eſſet hæc pœna cognita de jure Digeſtorum, *ib.*
Et an dicatur pœna capitalis, *ib. n.* 2
Et quæ dicantur proprie membra, *ib. n.* 3
Si aliquis ſit condemnatus ſimpliciter in amputatione manus, in qua manu ſit condemnatio exequenda, *ib. n.* 4
Et quid ſi habeat unam manum aridam, *ib.*
Et quid ſi non habeat niſi unam, *ib. n.* 5
Caſus, in quibus imponitur a jure pœna amputationis membri, qui ſint, *ib. n.* 6

Ex Additionibus.

ANANIA impugnatur, *q.* 100. *n.* 2
ANDREAS Barb. ab impugnatione Clar. defenditur, *q.* 38. *n.* 50
ANGELUS impugnatur, §. *furtum n.* 56. & *ſeq.*

Ex Claro.

ANIMAL irrationale, quod aliquod maleficium commiſit, an ſit per carnificem morti tradendum, §. *fi. q.* 99. *n.* 8

Ex Additionibus.

ANIMAL irrationale ſi delinquat an teneatur Dominus; *q.* 99. *n.* 9
Animalia inventa dediſſe damnum in agro alieno, an per Dominum agri retineri poſſint, *q.* 82. *n.* 15
Et quid in Regno Neap. *ibid. n.* 16
ANIMUS deliberatus in delinquente quando præſumatur, §. *hom. n.* 17
ANIMUS delinquendi, vel occidendi deliberatus quomodo præſumatur, §. *homic.*, *n.* 6
Animus deliberatus occidendi quibus conjecturis probetur, *ib. n.* 18
Et fiſcus tenetur eas probare, *ib. n.* 19
Et ſuper qualitate animi deliberati eſt locus torturæ, *ib. n. eod.*
Et confitens ſe voluntarie occidiſſe, tollit conjecturas etiam juris, & de jure, *ib. n.* 20
Et una conjectura, vel præſumptio tollit aliam, & major ratio vincit minorem, *ib. n.* 21
ANTIANI revelantes ſecreta Univerſitatis privantur officio, *q.* 73. *n.* 6
ANNUUS REDITUS an ſpectet loci Dominum in quo ſolvitur, vel ad Dominum territorii, in quo eſt ſita res propter quam ſolvitur, *q.* 78. *n.* 140

Ex Claro.

APERIENS litteras alienas, & oſtendens adverſario incidit in pœnam falſi, §. *falſum*, *n.* 33

Ex Additionibus.

APERIENS tractatum maleficii an teneatur nominare perſonas, *q.* 87. *n.* 6
APOSTASIA quid ſit, & quomodo puniatur, & de ipſius proceſſu, & executoribus, *q.* 78. *n.* 18

Ex Claro.

APOSTATA punitur confiſcatione bonorum, §. *fin. q.* 78. *num.* 4
Et quis dicatur apoſtata, *ib.*
Et an Apoſtata recipiatur ad pœnitentiam ut hæreticus, *ib.*

Ex Additionibus.

APOSTATA nequit eſſe teſtis, *q.* 24. *n.* 148
APPELLANS in ſyndicatu contrà Officialem debet juſtificare appellationem ex eiſdem actis, *q.* 73. *n.* 37

Ex Claro.

APPELLATIO in cauſis criminalibus quibus caſibus permiſſa non ſit, §. *fi. q.* 94. *n.* 1
Et quid ſi delictum ſit notorium, *ib. n.* 2
Statutum diſponens, quod in cauſis criminalibus non liceat appellare, valet, *ib. n.* 3
Appellatio unius in criminalibus an proſit alteri, *ib. n.* 4
Clericus an poſſit pro condemnato appellare, *ib. n.* 5
Pendente appellatione à ſententia banni, an poſſit bannitus impune offendi, *ib. n.* 6
Si condemnatus in pœnam capitis, & bonorum confiſcationem pendente appellatione deceſſerit, an extinguatur bonorum confiſcatio, *ib. n.* 7
Et quid ſi decedat pendente tempore ad appellandum, *ib. n.* 8
Judex primæ cauſæ an ſit citandus in cauſa appellationis, *ib. n.* 9
Pendente cauſa nullitatis ſententiæ ſuperſedendum eſt ab ejus executione, *ib. n.* 10
Et an in cauſa hujuſmodi nullitatis poſſit intervenire Procurator, *ib. n.* 11
De literis admittentibus condemnatos in contumaciam ad novas defenſiones, *ib. n.* 12

Ex Additionibus.

APPELLATIO non admittitur in crimine aſſaſſinii, §. *aſſaſſinium*, *n.* 12
Appellatio à tortura an liget manus Judicis, *q.* 64. *n.* 84

Index Practicæ Criminalis.

Et quid practicetur in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib. n.*85
Et quid in regno Neap. *ib.*
Appellatio an admittatur a decreto de non torquendo, *ibid. nu.* 86
Appellatio an admittatur à prohibita delatione armorum, *q.* 82.*ſtat.*6.*n.*53
Appellatio a pœnis arbitrariis an admittatur, *q.*94.*n.*2
Appellatio non admittitur in criminalibus de conſuetudine Italiæ, *q.*94.*n.*8
Fallit in Regno Neap. *ib. n.* 9
Appellatio in Regno Neapol. admittitur in criminalibus à qualibet proviſione, *ib.*
Appellatio an liget manus ante inhibitionem, *ib.n.*13
Appellatio admiſſa de facto cum de jure non eſſet admittenda, an executionem ſententiæ ſuſpendat, *ib.n.*14
Appellatio injuſta ligat manus Judicis in Regno Franciæ, *ib. n.* 16
Niſi eſſent Judices, à quibus in criminalibus non appellatur, *ib.*
Appellatio an admittatur in notorio, *ib. n.*20
Appellatio in Regno Neap. non admittitur pro homicida, *ib. n.* 30
Appellatio à tertio interpoſita executionem ſuſpendit etiam ipſo reo invito, *ib.n.*54
Appellatio interpoſita in Civitate, ubi appellare licebat, ſi illa Civitas fuerit diſmembrata ab aliquo Ducatu, & alteri Præſidi ſubmiſſa, a quo Præſide terminetur, *ib. n.* 49
Appellatio an admittatur, non admiſſa exceptione abſentiæ, *q.*34.*n.*11
Appellatio in Regno Neap. in ſyndicatu, ad quem fiat remiſſio, *q.* 35. *n.*25
Appellatione prohibita per ſtatutum in criminalibus pluribus modis limitatur tale ſtatutum, *quæſt.* 94. *numer.* 42. & *ſeq.*
Appellatione prohibita reis cenſetur etiam prohibita fiſco, *ib. num.*26
Appellatione interpoſita per inquiſitum ipſo jure per fiſcum intelligitur facta appellatio, *ib.n.*32
Appellatione pendente poteſt fieri taxatio expenſarum ante inhibitionem, *q.* 62. *n.*11
Appellationes in cauſis criminalibus apud ſuprema tribunalia frequenter cognoſcuntur, etiam quod poſt tempus ad appellandum fuerint interpoſitæ, *q.* 94. *n.*2
Quando in criminalibus liceat appellare, *ib. n.* 21
Appellationes quælibet à ſententiis in cauſis homicidiorum in ſtatu Eccleſiaſtico ſunt ſublatæ, *q.*94.*n.*22
Appellationes in pœnis pecuniariis admittuntur in ſtatu Eccleſiaſtico facto actuali depoſito, vel data cautione in forma depoſiti ſi appellans non ſit confeſſus, *ib. n.*28
Et debent infra ſex menſes expediri, *q.*94.*n.*29
APRUTII Provinciæ in miſeria a latronibus, & militibus redactæ, *q.*94.*n.*11
APRUTINI citati ad magnam Curiam Vicariæ de menſe Julii expectent Septembrem, *q.*34. *n.*32
ARBITER an poſſit punire teſtem coram eo falſum deponentem, *q.*38.*n.*32

Ex Claro.

ARBITRIUM Judicis quid importet, §.*fin. q.*31.*n.*9

Ex Additionibus.

ARBITRIUM Judici commiſſum circa torturam, quomodo intelligitur, *q.*64.*n.*28
Arbitrium Judici conceſſum per ſtatutum in puniendo, non habet locum in caſibus, in quibus ſpecialiter per ſtatutum eſt pœna impoſita, *q.*83.*n.*40
Arbitrium conceſſum uſque ad mortem intelligitur excluſive, *ib.n.*41
Arbitrium in pœnis non extenditur ad mortem in delictis non conſummatis, *ib. n.*42
Arbitrium conceſſum in condemnando non cenſetur conceſſum in procedendo, *ib. n.*45
Arbitrium Judicis ceſſat, ubi lex, vel ſtatutum ſpeciatim pœnam imponit, *q.*85.*n.*3
Et quænam ſit imponenda, ſi tempore delicti erat una pœna, & tempore ſententiæ alia diverſa, *ib. n.*4
Et quid in cauſa appellationis, *ib. n.*5
Arbitrio Judicis ſtatuitur terminus accedendi ad aliquem locum, *q.* 34. *n.*2
Et quid in navigatione, *n.* 3
Et quid ad perquirendum abſentem, *n.* 16
ARBITRARIIS in pœnis Judex poteſt punire in pecunia, & in corpore, *q.*83.*n.*38
Et quid in perſona, *ib.*
Et an ad mortem naturalem, *ib. n.*39
Et an ad perpetuum carcerem, *ib.n.*43
ARBORUM inciſores quomodo puniantur, *q.*67. *n.*121
Arbores incidens, & exportans tenetur furti, §. *furtum, nu.*95
Et quid de incidente arbores, & inde mell. favos extrahente, *ib. n.* 96
ARCHIDIACONUS poteſt punire Epiſcopum extraneum delinquentem in ſua Diœceſi, *q.* 35. *n.*16

Ex Claro.

ARCHIEPISCOPUS ſi delinquat in diœceſi alterius Epiſcopi, an poſſit ab eo puniri, §.*fi. q.*35. *n.*14

Ex Additionibus.

ARCHIEPISCOPUS quando poſſit puniri à ſuffraganeo, *q.* 35. *n.* 17
ARETINI error, *q.* 94. *n.*5

Ex Claro.

ARMA nova, quæ quis vendiderit, aut emerit, fiſco applicantur, §.*fin.q.*79.*n.*3

Ex Additionibus.

ARMA in uno territorio portans, & in alio vim committens in utroque punitur, *q.*38.*n.*23
Arma portare quando liceat, *q.*82. *n.*49
Arma venenata portans an ſit magis puniendus, *ib. n.*50
Arma juxta aliquem inventa an illius eſſe præſumantur, *ib. nu.* 59
Arma amittuntur à portante, licet nihil dictum ſit in proclamante de amiſſione illorum, *ib.ſtat.eod.n.*63
Et cui acquirantur, *ib.n.*64
Et quid ſervetur in practica, *ib.n.eod.*
Arma deferens, ſi per Judicem videatur, poteſt puniri ſine alio proceſſu, *ib. n.*65
Arma per momentum habens an debeat puniri, *ib. n.* 74
Arma deferens ex privilegio ſi cum illis offendit, perdit privilegium, *ib.n.*75
Arma ligata portans non dicitur habere malum animum. *ib. n.*78
Armatus fugiens ad Eccleſiam an gaudeat ipſius immunitate, *q.* 30. *n.* 16
Armorum delationem Officialis ſuo anteceſſori prohibere poteſt, *q.*82.*n.*52
Armorum delatio poteſt per Magiſtratum prohiberi, *ib. n.*51
Armorum delationis pœna, & an admittatur appellatio in ea, *ib.n.*53
Et an in declaratione incurſus pœnæ, *ib.n.*54
De armorum delatione ſuſpectus, ſi reſiſtat familiæ inſpicienti an portet arma, an in pœnam incidat, *ib.n.*60
Armorum mentione facta in ſtatuto, an extendatur ad arma defenſibilia, *ib.n.*66
Armorum appellatione, quid veniat, *ib. n.*67
Et an dentes, *ib. n.*68
Et an arma ruſticalia, *ib.n.* 69
Et an fuſtes, & lapides, *ib.n.*70
Et an cultus ad panem, *ib. n.* 71
Armorum delatio, quando ſit concedenda, *ib. n.*72
ARTICULOS falſos producens, eiſque renuncians ſine partis proteſtatione an ſit puniendus. §. *falſum*, *n.*79
Articulos falſificans an præſumatur ſcienter, vel ignorantes facere, *ib.n.*81
Et qua pœna ſit puniendus ſi ſuper eis teſtes examinaverit, *ib.n.eod.*
Et quid ſtante ſtatuto neminem prætextu ignorantiæ ſe tueri poſſe. *ib.n.*82
ARTIFEX malè verſatus in artificio quomodo puniatur *q.* 83.*n.*3.
Artifex debilitatus in digito particulari, an dicatur debilitatus in membro, *q.*69.*n.*2
ASCENDENS de nocte cum ſcalis ad domum alienam quomodo puniatur, *q.*68.*n.*10

Ex Claro.

ASCRIBENS ſibi legatum in teſtamento alieno, punitur pœna falſi, §. *falſum*, *n.* 34
Et quid in teſtamento nuncupativo, *ib. n.*35

Ex Additionibus.

ASCRIBENS ſibi aliquid teſtamento alieno in quibus caſibus excuſetur, §.*falſum*, *n.*234
Et Notarius mercedem ſibi debitam pro ſcripto teſtamento aſcribere poteſt, *ib.n.*235
Et quid ſi ſibi legatum aſcribat, *ib.n.*236

I

Ex

Index Practicæ Criminalis.

Ex Claro.

ASSASSINIUM. Quis dicatur aſſaſſinus in materia, cap. primi de homicid. in 6. §. *aſſaſſinium* n. 1
Et an ad hoc, ut quis dicatur aſſaſſinus, requiratur, quod conſtet occiſum fuiſſe Chriſtianum, ib. n. 2.
Et an Epiſcopus aſſaſſinus comprehendatur in diſpoſitione dicti cap. primi, ib. n. 3
Quæ ſit pœna aſſaſſinii, ib. n. 4
Et an aſſaſſinus ſit tutus immunitate Eccleſiæ, ſi ad eam confugiat, ib. n. 5
Et an in crimine aſſaſſinii requirantur plenæ probationes ut in aliis criminibus ib. n. 6
Et an in hoc crimine puniatur affectus, etiam ſi non ſit ſecutus effectus, ib. n. 7
Et an Clericus aſſaſſinus poſſit puniri à judice laico, ib. n. 8

Ex Additionibus

ASSASSINUS Clericus ipſo jure intelligitur degradatus, qu. 36. n. 33
Et poteſt per Judicem laicum puniri, abſque alia degradatione, ib. n. 34
Aſſaſſinus ſolus committere aſſaſſinia poteſt puniri ex ſolo conatu, q. 92. n. 4
Aſſaſſinus non dicitur occidens ſub ſpe equi ſibi donandi, §. *aſſaſſinium*, ſub n. 10
Aſſaſſinus non dicitur accipiens pecuniam pro expenſis tantum faciendis, n. 8
Nec accipiens dono unum par caligarum, ib. n. eod.
Nec filius, qui ob reverentiam paternam abſque præmii pollicitatione homicidium committit, n. eod.
Aſſaſſinus non dicitur ſpe, vel gratia delinquens ſine promiſſione, ib. n. 7
Aſſaſſinus non eſt propriam injuriam ulciſcens, ſociis pecunia adductis, ib. n. 5
Aſſaſſinus Clericus punitur per Judicem laicum, ib. n. 18.
ASSASSINIUM Clerici poteſt cognoſci per utrumque Judicem, q. 36. n. 37
Aſſaſſinium an committatur vulnerans pro pecunia, non ſecuta morte, § *aſſaſſinium*, n. 2
Aſſaſſinium quomodo probetur, ib. n. 3
Aſſaſſinium non inducitur ex generali, & incerta promiſſione, ib. n. 6
Et quid ſi nihil remaneat in lucro, ib. n. eod.
Aſſaſſinium non committit interficiens ſub ſpe conſequendi hæreditatem occiſi, ib. n. 11
Aſſaſſinium requirit occiſum eſſe Chriſtianum, ib. n. 13
Et in dubio interfectus præſumitur Chriſtianus, ib. n. 14
Aſſaſſinium quibus argumentis probetur, ib. n. 22
Et an per ſocios criminis, ib. n. 23
Et an per taliter examinatos parte non citata, ib. n. eod.
Aſſaſſini qui dicantur, & unde effluxerint, §. *aſſaſſinium*, numer. 1
Aſſaſſini pœna non tenetur inquiſitus de auxilio, ibidem, num. 20
Nec dicitur aſſaſſinus, ſi probabiliter ignoraverit pecuniam interveniſſe, ib. n. eod.
Aſſaſſini pœna non tenetur mandans, ſi mandatarius præmio, & particulari odio motus eſt, ib. n. 21
Aſſaſſinii crimen eſt enorme, & atrox, ib. n. 24
In enormibus licet jura tranſgredi in puniendo, ib. n. 25
Magiſtratus majores qui dicantur, ib. n. 26
Sicariorum, ſeu aſſaſſinorum origo, ib. n. 27
Aſſaſſinii pœna circa mandantem, & mandatarium, quæ ſit in Regno Neapolitano, ib. n. 28
Aſſaſſinii affectus punitur, licet non ſit ſecutus effectus, ib. n. 29. & §. *homicidium*, 2
Et de quo affectu ſit intelligendum, ib. n. eod.
Aſſaſſinii qualitas debet concludenter probari, quando laicus contra Clericum vult procedere, q. 44. n. 59
Aſſaſſinii qualitas in Clerico debet conſtare ante inquiſitionem, q. 36. n. 35
Et quæ requirantur, n. eod.
Et quid ſi non appareat de aſſaſſinio, ib.
Aſſaſſinii qualitas eſt diſcutienda primò, ſi Clericus incompetentiam Judicis allegat, ib. n. 36

Ex Claro.

ASSASSINUS quis dicatur in materia cap. primi de homicidio, in 6. §. *aſſaſſinium*, n. 1
Et an ad hoc, ut quis dicatur aſſaſſinus, requiratur, quod conſtet occiſum fuiſſe Chriſtianum, ib. n. 2
Et an Epiſcopus aſſaſſinus comprehendatur in diſpoſitione dicti cap. primi, ib. n. 3
Et an aſſaſſinus ſit tutus immunitate Eccleſiæ, ſi ad eam confugiat, ib. n. 5
Et an Clericus aſſaſſinus poſſit puniri à judice laico, ib. n. 8.
ASSERTIO vulnerati an faciat indicium ad inquirendum, §. fin. q. 21. n. 14
Et an ad capturam, ib. n. 15
Et an ad excuſandum à calumnia hæredem, qui accuſationem inſtituit, ib. n. 16
Et an ad torturam, ib. n. 17

Ex Additionibus.

ASSERTIO vulnerati etiam ſine juramento ſufficit ad inquirendum, q. 21. n. 55
Aſſertio vulnerati ſe mori culpa Medici, non juvat percuſſorem, niſi aliter de hoc conſtet, q. ead. n. 59

Ex Claro.

ASSISTENS maleficio an dicatur præſtare auxilium, §. fi. qu. 90. n. 8.

Ex Additionibus.

ASSISTENS homicidio quando dicitur ei præſtare opem, qu. 90. n. 12
Et quid ſi delinquentem aſſociaverit, ib.
Et quid ſi ſteterit à longè, nec moverit arma, ib.
Aſſiſtens armatus, nec prohibens delictum cum potuerit, videtur eſſe particeps facinoris, ſi delinquentem poſtea aſſociaverit, ib. n. 15
Aſſiſtens delicto quomodo puniatur, ib. n. 16
Aſſiſtens violentiæ non animo offendendi, quid debeat facere, ut non teneatur, ib. n. 21
Et quomodo probet, ſe non dediſſe opem licet adſtiterit, ibid. num. 22
Et an in dubio præſumatur adſtitiſſe animo offendendi, ib. n. 23
Aſſiſtens ſcienter baſtonanti, qui poſtea occidit, quomodo puniatur, ib. n. 29
Aſſiſtere delicto an præſumatur quis, remittitur arbitrio Judicis, ib. n. 17
ASYLORUM immunitates à Tib. Imp. ſublatæ fuerunt, q. 30. n. 32
ASSOCIANS poſt delictum habet præſumptionem contra ſe, q. 90. n. 18
Aſſocians aliquem, qui alium ſibi obviam factum interficit, an teneatur, & quando, ib. n. 24
in ATROCIORIBUS ex circumſtantiis judicari ſolet, li. 5. §. 1. n. 18
Atrocitatis caſus habent gradus inter ſe, ib. n. 19
ATTENTATIO quælibet, ſive actus, qui tendit ad diſtinguendum eſt punibilis, dummodo non ſit in levibus delictis, q. 89. n. 9.
ATTENTANS corrumpere Judicem punitur, etiam quod Judex non conſenſerit, §. fi. q. 89. n. 10
AUCTOR ſecunda vice Gubernator Spoleti, q. 89. n. 22.
AUDIENTIÆ Regni Neapolitani an, & quando remittant Vaſallos Baronum, q. 38. n. 91
AUDITUS quando probet in his quæ ſpectant ad viſum, §. fin. q. 21. n. 20
AUFERENS ſcripturas à manibus Judicis qua pœna puniatur, §. *falſum*, n. 225
AUFERRE quid ſignificet, & an probet violentiam, q. 83. n. 23
AUGUST. de Arim. impugnatur, q. 38. n. 46
AUCTORITAS judicialis non debet vileſcere, qu. 46. numer. 57.
AUCTOR novæ rixæ quomodo cognoſcatur, q. 47. n. 53
Auctor novæ cauſæ non poteſt novam cauſam allegare, q. 47. n. 53
AUTH. bona damnatorum declaratur, & limit. q. 78. n. 6
Auth. præterea, C. *und. vir & ux.* an procedat publicatis bonis mariti, q. 78. n. 87

Ex Claro.

AUXILIATOR an ſit puniendus eadem pœna, qua principalis delinquens, §. fin. q. 90. n. 1
Et quid ſi delictum ſit animo deliberato patratum, ib. n. 2
Et an præſtans auxilium poſt maleficium dicatur propriè auxiliator, ib.
Et an in inquiſitione expreſſe ſit facienda mentio de auxilio, ad hoc, ut contra auxiliantes ſequi poſſit condemnatio, §. fin. q. 90. n. 3
Et quando ſunt plures duobus, an ſufficiat dicere quod alter alteri auxilium præſtiterit, ib. n. 4

Et an

Index Practicæ Criminalis.

Et an requiratur, quod in ſpecie dicatur, quod auxilium præſtiterint aſſiſtendo, *ib.* n. 5
Et an priuſquam procedi poſſit de auxilio, neceſſe ſit quod conſtet de principali, *ib.* n. 6
Et an ſi delinquens alias fuiſſet delictum commiſſurus, debeat auxiliator mitius puniri, *ib.* n. 7
Aſſiſtens maleficio an dicatur præſtare auxilium, *ib.* n. 8
Receptator qua pœna puniatur, *ib.* n. 9

Ex Additionibus.

Auxilium dantes quomodo puniantur, §. *fi.* q. 80. n. * 1
AUXILIATOR in delictis, an, & quando teneatur, *q.* 90. *nu.* 1
Et quando quis dicatur auxiliator, *ib.*
Et quomodo puniatur præſtans auxilium rumpenti pacem, *ib.* n. 2
Auxiliator quando poſſit puniri etiam pro qualitate, *q.* 90. n. 3
Et quando teneatur pluſquam principalis, *ib.* n. 4
Auxiliator in conducendo interficiendum ad locum delicti in dubio quando dicatur in dolo, *q.* 90. n. 6
Auxiliator an teneatur eadem pœna, qua principalis interveniente ejus ſcientia, *ib.*
Et quid in minore 25. annis, *ib.*
Et quid de accommodante domum ad faciendum tractatum de homicidio, *q.* 90. n. 7
Auxiliator an teneatur ſi non apparet de præcedente tractatu, *ib.* n. 8
Et quid ſi non conſtet principalem deliquiſſe aliter quam per contumaciam, *ib.* n. 9
Et quid practicetur in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib.* n. 10
Et quid in Regno Neap. n. 11
Auxiliator an poſſit torqueri ſuper tractatu prohibito, *ibid. nu.* 12
AUXILIUM delinquenti poteſt præſtari tribus temporib. q. 90. n. 5
Auxilium, & aſſiſtentia quomodo probentur, *ib.* n. 13
Et quomodo quis excuſetur ab aſſiſtentia, *ib.* n. 14
Auxilium præſtatur acclamando contra eum, qui offenditur, *ib.* n. 25
Et cuſtodiendo ſarcinas, & veſtes delinquentium, *ib.* n. 26
Auxilium cooperativum an dicatur præſtare aſſiſtens armatus, & nihil faciens, *ib.* n. 30

B

Ex Additionibus.

BAL. *in l. per hanc numer.* 17. *C. de temp. app.* enucleatur, *q.* 44. *n.* 38
Bal. in l. non ideo minus, *C. de accuſ.* declaratur, *q.* 89. n. 8.
Baldus impugnatur, *q.* 77. *n.* 31

Ex Claro.

BANNITUS ex contumacia an dicatur bannitus ex maleficio, §. 1. n. 12
Banniti an poſſint impune offendi, §. *hom.* n. 52
Et an valeat ſtatutum diſponens, quod poſſint impunè offendi, *ib.* n. 53
Et an ſtante tali ſtatuto, poſſint offendi etiam in foro conſcientiæ, *ib.* n. 54
Et an etiam occidi, *ib.* n. 55
Et an mulier bannita adulterari, *ib.* n. 56
Et an bannitus cenſeatur hoſtis civitatis, à qua eſt bannitus, *ib.* n. 57
Et an æquiparetur deportato, *ib.* n. 58
Et an ſtante hoc ſtatuto poſſit filius occidere patrem bannitum, *ib.* n. 59
Et an eum quem prius promiſerat non offendere, *ib.* n. 60
Et an liceat bannitum proditorie interficere, *ib.* n. 61
Et quid ſi bannitus habuerit gratiam à principe, nondum tamen fuerit de albo cancellatus, *ib.* n. 62
Et quid ſi bannum ſit nullum, *ib.* n. 63
Et an pendente appellatione à ſententia banni poſſit bannitus impune occidi, *ib.* n. 64
Et an bannitus captus per familiam Officialis poſſit licite offendi, *ib.* n. 65
Et an liceat occidere bannitum, extra territorium, à quo eſt bannitus, *ib.* n. 66
Et an occidens eum, quem ignorabat eſſe bannitum, gaudeat beneficio ſtatuti, *ib.* n. 67
Si ſtatutum permittat occidi bannitum in lib. centum, an liceat occidere eum, qui eſt bannitus in pluribus minoribus ſummis, quæ cumulatæ excedunt centum libras, *ib.* n. 68
Exceptio proveniens ex hoc ſtatuto, an ſit peremptoria, *ib.* n. 69
Et an poſſit opponi per procuratorem, *ib.* n. 70
Bannitus ſtante hoc ſtatuto, an poſſit ſe defendere, *ibidem. numer.* 71
Stante hoc ſtatuto, ſi bannitus offendatur, an poſſit judex ex officio inquirere, *ib.* n. 72
Bannitus pro uno delicto an poſſit de alio accuſari, §. *fi.* q. 26. *nu.* 4
Banniti an dicantur vagabundi, §. *fi.* q. 39. n. 9
Bannitus in contumaciam an ſit infamis, §. *fi.* q. 71. n. 5
Et an poſſit eſſe teſtis, *ib.* n. 6
Et an amittat patriam poteſtatem, *ib.* n. 7
Et an poſſit teſtari, aut capere ex teſtamento, *ib.* n. 8
Et an banniti poſſint impune offendi, *ib.* n. 9
Et an bannitus efficiatur ſervus pœnæ, *ib.* n. 10
Bannitus ab una civitate an cenſeatur bannitus etiam ab aliis cum ea fœderatis, *ib.* n. 11
Banniti hujus temporis an æquiparandi ſint deportatis, vel relegatis, *ib.* n. 12
Qua pœna puniatur frangens fines exilii, *ib.* n. 13
Si aliquis ſit bannitus arbitrio judicis, an mortuo, vel recedente judice, bannum finiatur, *ib.* n. 14
Bannitus an poſſit impune offendi pendente appellatione à ſententia banniti, §. *fi.* q. 94. n. 6
Bannitus, & condemnatus in contumaciam ſi veniat in fortiam Officialis, an ſtatim ſit contra eum facienda executio condemnationis, §. *fi.* q. 90. n. 3
Et an eo caſu debeat judex prius inquirere de veritate criminis, *ib.* n. 4
Et an poſſit judex exequi ſententiam contra bannitum, qui per vim ductus fuerit in ejus territorium, *ib.* n. 6

Ex Additionibus.

Bannitus ex contumacia an dicatur bannitus ex maleficio, §. *primo*, n. 28
Bannitus quomodo probetur, §. *homic.*, n. 199
Et quando poſſit occidi, *ib.* n. *eod.*
Bannitus pro aſſaſſinio impunè occiditur de jure canonico, §. *homicidium*, n. 200
Bannitum etiam extra territorium bannientis interficiens gaudet beneficio ſtatutariæ impunitatis, *ib.* n. 203
Et illius exceptionem opponens impedit ulteriorem proceſſum, *ib.* n. *eod.*
Bannitus non poteſt ſeipſum impunè interficere etiam ſtante ſtatuto, quod bannitus occidi poſſit, *ib.* n. 204
Bannitum ex ſtatuto impune occidens poteſt muros Civitatis tranſcendere, & arma prohibita deferre, §. *homicidium nu.* 210
Bannitos impunè occidi ad perſecutionem bannitorum deputatus ex cauſa ſtatuere poteſt, *ib.* n. 214
Bannitum capiens pro furto non poteſt nominare bannitum pro homicidio licet captus confiteretur homicidium, pro quo non fuerat bannitus, *ib.* n. 219
Bannitum ignoranter occidens non conſequitur præmium, §. *homic.*, n. 220
Bannitum occidens fortuito, vel ad ſui defenſionem, ſive ut Officialis non habebit præmium ſtatuti, §. *homicidium*, *nu.* 223
Bannitum occidens, qui doloſè ejus bannum procuravit non gaudet beneficio ſtatuti, *ib.* n. 224
Bannitus non poteſt impune offendi ex diſpoſitione ſtatuti poſt terminum banni, ſi antea legitime impeditus, comparere non potuit, §. *homic.*, n. 225
Bannitus pro furto capiens, vel interficiens, an poſſit nominare bannitum pro homicidio, ſtante ſtatuto, quod poſſit remittere bannitum, pro minori delicto, *ib.* n. 226
Bannitus habens nominationem tantum, & expectans decretum non poterit interim capi, licet adhuc non ſit indultatus, *ib.* n. 227
Bannitus reponendus in priſtinam libertatem, quomodo relaxari debeat, §. *homic.*, n. *eod.*
Bannitus ex pluribus bannis præſentans, aut interficiens bannitum ex unico banno, an ſit liberandus ab omnibus bannis ſtante ſtatuto quod debeat eximi de banno, *ib.* n. 228
Bannitum capitale delictum committentem, minori tamen pœna juſta cauſa condemnatum capiens, aut interficiens debet ſine remiſſione partis gaudere præmio ſtatuti propoſito occidenti, vel capienti bannitum, *ibidem*, n. 229
Bannitum occidentis præmium competit etiam interficienti extra territorium, §. *homic.*, n. 230
Bannitum interfeciſſe mentiens ad conſequendum præmium ſtatuti, ultimo ſupplicio eſt plectendus, *ib.* n. 231
Banniti an poſſint ſine peccato offendi ſtante ſtatuto, quod ſine peccato offendantur, *ib.* n. 232
Bannitum capiens eumque in arbore ſuſpenders, an incidat in pœnam homicidii, vel uſurpatæ juriſdictionis, §. *homic.* *nu.* 233

Bannia

Index Practicæ Criminalis.

Bannitum impunè offendens ex ſtatuto an poſſit ſæviri in ejus cadaver, *ib.* n. 234

Bannitum capienti, vel occidenti mulierem bannitam, *ibid. num.* 237

Bannitum occidens mulier conſequitur præmium ſtatuti, §. *homic.*, n. 238

Bannita mulier prægnans an vi ſtatuti impunè occidi poſſit, *ib.* n. 235

Bannita mulieri, cujus vir eſt bannitus, an liceat adulterari, *ib. n.* 236

Bannitum patrem an impune occidat filius, ſtante ſtatuto, quod bannitus poſſit impune offendi, §. *homicidium*, *numer.* 239

Bannitum maritum non licet uxori occidere ex dicto ſtatuto, *ib.* n. 240

Bannitus Ferrarienſis ex Parma, eoque legatus à ſuo Principe miſſus, non poteſt tamquam bannitus offendi, *ib. n.* 241

Bannitus an impunè occidi poſſit ab eo, qui in treuga, vel pace juravit eum non offendere, *ib.* n. 242

Et quid in foro honoris, *ib.* n. 243

Et quid de jure Canonico, §. *homic.*, *ib.* n. 244

Bannitus poſt promiſſionem de non offendendo non liberatur à fidejuſſione præſtita, *ib. n.* 245

Bannitus, ſi ſe defendendo homicidium committat non frangit cautionem da non offendendo, §. *homic.*, n. 246

Bannitum, qui ſtatuto impunè occiditur, an proditorie occidere liceat, *ib. n.* 247

Bannitus impune occiditur ad inſtantiam inimicorum, vel pro pecunia ſtante dicto ſtatuto, *ib.* n. 248

Bannitus gratiatus a Principe, nondum tamen cancellatus ex albo, an poſſit impune occidi virtute dicti ſtatuti, §. *homicidium* n. 249

Et quid de bannito minus legitimè cancellato, *ib.* n. 250

Et quid de bannito non cancellato, qui pœnam ſolvit, vel gratiam obtinuit, *ib.* n. *eod.*

Et de modo defendendi occidentem bannitum gratiatum non tamen cancellatum ex libro bannitorum, *ib.* n. 251

Bannitum petentem ſa deleri à banno occidens, an debeat puniri, §. *homic.*, n. 252

Bannitus injuſte cancellatus à banno, vel à non habente auctoritatem impune occiditur, *ib. n.* 253

Et dicitur injuſte cancellatus, ubi non apparet de cauſa, *ibid.* n. *eod.*

Bannitus toleratus an impunè poſſit occidi, §. *homic. nu.* 254

Bannitus, habens ſalvum conductum, poteſt offendi extra locum delicti, *ib.* n. 255

Bannitus non cancellatus ex albo, an poſſit impune offendi, ſtante reformatione, bannitos omnes abſolutos eſſe, & de eorum banno cancellatos, ac reſtitutos, *ib. n.* 256.

Et quid ſi fuerit cancellatus ex uno libro, & non ex altero, §. *homic.*, n. 257

Et quid probare debeat advocatus banniti contra homicidium, *ib. n. eod.*

Bannitus gratiatus da homicidio tacita alterius homicidii gratia impunè poteſt occidi, §. *homic.*, n. 258

Bannitus gratiatus ſub conditione habendæ pacis, an ſi habita pace toleretur à Principe, poſſit impunè offendi, antequam cancelletur à banno, *ib.* n. 259

Bannitus ſi ſub conditione alicujus ſervitii debeat rebanniri, vel ſit liberatus à banno, an deſinat eſſe bannitus abſque declaratione Judicis ſuper ſervitio præſtito, §. *homic. numero* 261

Bannitus intra tempus aſſecurationis homicidium committens impunè occiditur ex dicto ſtatuto, *ib.* n. 262

Bannitus habens ſalvum conductum, ſi ſit repertus in comitiva bannitorum, jure occiditur, §. *homic.*, n. 263

Bannitum occidens dicitur eſſe in culpa non inveſtigando, an eſſet ſublatum bannum, *ib.* n. 264

Bannitus an poſſit impunè occidi, ſi proteſtetur obtinuiſſe gratiam, *ib.* n. 265

Bannitus minus legitimè, vel nulliter an poſſit impunè offendi in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib.* n. 266

Bannitus per ſententiam legis municipalis duntaxat, an poſſit impunè offendi virtuto dicti ſtatuti, §. *homicidium*, *numer.* 268

Bannitus Clericus à judice laico ignorante illum eſſe Clericum, an poſſit impunè occidi ſtanta dicto ſtatuto, *ib. n.* 269

Et an dictus Clericus bannitus, ſi alium bannitum occidat, gaudeat præmio, *ib.* n. 270

Bannitos an Clerici impunè occidere poſſint, *ib.*

Bannitus an poſſit impunè occidi ex dicto ſtatuto pendente appellatione à ſententia banni, §. *homic.*, *numer.* 271

Et an pendente reſtitutione in integrum, vel alio remedio, *ib.* n. 272

Et an pendente termino ad appellandum, *ib.* n. 273

Et quid in confeſſo, & convicto, §. *homic.*, *numer.* 274

Bannitus dum ad ſupplicium ducitur, an poſſit impunè occidi, *ib. n.* 275

Bannitum captum à Curia occidens an committat crimen læſæ Majeſtatis, *ib. n.* 276

Bannitus captus è privato an poſſit ab alio impunè occidi, §. *homic.*, *numer.* 277

Et quis eorum debebat conſequi præmium, *ibid.*

Bannitus an poſſit impunè occidi, cum citatus iret ad judicem, *ib. n.* 278

Bannitus an poſſit occidi extra territorium, ſtanta ſtatuto, quod impunè occidi poſſit in Civitate, vel diſtrictu, §. *homic.*, *numer.* 279

Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib.* n. 280

Et an occidenti competat præmium ſtatuti, *ibidem numero* 85

Bannitus impunè occiditur, ubi eſt confœderatio in loco banni, & locus eſt præmio ſtatuti, §. *homicidium*, *numero* 82

Bannitus pro aſſaſſinio quando poſſit impunè occidi extra territorium banni, ubi non viget ſtatutum offendendi bannitum impune, *ib. n.* 283

Et quid ſi ſit Clericus, *ib.* n. 284

Bannitus propter læſæ Majeſtatis, aut rebellionis crimen, vel ſimile extra bannientis territorium impunè occiditur, & competit occidenti præmium ſtatuti, §. *homicidium*, n. 285

Bannitum occidens in Eccleſia non tenetur ſacrilegii, *ibid. num.* 286

Bannitum interficiens poteſt incontinenti illum impunè ſpoliare, & derobare, *ib.* n. 287

Bannitum occidens extra territorium, ubi impunè occidi poterat, non debet puniri a judice originis, vel domicilii, §. *homic.*, *numer.* 288

Bannitum præſentantis præmium debetur conſignanti caput, *ibid.* n. 289

Bannitum occidenti ad defenſam non datur præmium ſtatuti, *ibid.* n. 290

Et quid in occidente bannitum ignoranter, *ibidem numero* 291

Bannitum interficere exiſtimans, ſi alium non bannitum occidat, an teneatur aliqua pœna, §. *homicidium*, *numero* 292

Bannitus, ſiva exulatus ab aliquo loco, ſi moritur pendente exilio, non poterit in dicto loco ſepeliri ſine licentia ſuperioris, *q.* 100. *n.* 3.

Bannitus in libris centum, ſi ex ſtatuto impunè occiditur, an liceat interficere bannitum in pluribus minoribus ſummis excedentibus inſimul centum libras, §. *homic. numero* 293

Bannitus an poſſit ſe defendere, *ib.* n. 294

Bannitus, cujus bona fiſcus ademit, liberatur à creditoribus, *q.* 78. n. 155

Et an fiſcus ſit neceſſarius ſucceſſor, *ib.*

Et fiſco repudiante quis ſuccedat, *ibid.*

Et quid ſi fiſcus ſuccedat in quota bonorum, *ib.*

Bannitus, qui poteſt impunè offendi, poteſt etiam bonis privari, *ibi.* n. 114

Bannito excluſo à ſucceſſione, an admittatur fiſcus, vel veniens ab inteſtato, *ib. n.* 115

Et an jus adeundi tranſeat in fiſcum, *ib.* n. 116

Bannitus non dicitur, de cujus banno diſputatur, *q.* 84. *numer.* 19

Bannitus non admittitur ad appellandum per procuratorem in caſibus, in quibus bannitus poterat appellare, *q.* 94. *numer.* 5

Bannitus admiſſus ad appellandum, debet aſſumere in ſe onus probandi innocentiam, *ib. n.* 7

Et ſi judex vellet aſſumere in ſe onus probandi delictum, non poſſet, *ibid.*

Banniti in Regno Neap. non habentur pro mortuis, niſi fuerint for-judicati, *q.* 96. n. 1.

Bannitus punitur pœna banni, non obſtante, quod in ſententia ſit erratum in nomine appellativo, *ibidem numero* 3

Error in nomine appellativo quando noceat, *ib.*

Et quid de errore cognominis, *ib.*

Bannitus in ſtatu Eccleſiaſtico captus infra annum, vel poſt facta recognitione, ducitur ad ſupplicium, non obſtantibus quibuſcunque appellationibus, & nullitatum oppoſitionibus, *ib.* n. 4

Quid autem executionem impediat, *ib. n.* 5

Bannito eſt danda dilatio ad dicendum quicquid, &c. & cauſam, quare non debeat exequi, *ib.* n. 6

Et quid in Regno Neapolitano, *ib.* n. 7

Et quid ſi terminus non fuerit petitus, *ib. n.* 8

Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib. n.* 9

Banni-

Index Practicæ Criminalis.

Bannitus ob contumaciam, non tamen ex ſtatuto habitus pro confeſſo, poterit, quandocumque capiatur, ſuam innocentiam probare, *ib. n.* 11

Bannitus an poſſit admitti elapſo termino ad probandum qualitates facti delicti, ex quibus apparet, illud ſibi licuiſſe, *ibid. n.* 12

Bannitus ab uno loco ſtatus Eccleſiaſtici intelligitur bannitus ab omnibus terris Romanæ Eccleſiæ, *ib. n.* 16

Bannitus captus elapſo biennio non poteſt opponere nullitates, & inſtare, ut proceſſus exhibeatur ad oſtendendum de nullitate, *ib. n.* 17

Bannitus, comparens infra annum ſponte, auditur in ſtatu Eccleſiaſtico, *q.* 94. *n.* 40

Et quomodo intelligatur, *ib.*

Et an litteræ ad novas defenſiones concedantur in Regno Neapolitano, *ib. n.* 41

Bannitus ſi de facto fuerit admiſſus per judicem ad defenſiones, an proceſſus valeat, *ib. n.* 42

Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib.*

Bannito admiſſo ad defenſiones, an abſolutio ſubſecuta valeat, *q.* 94. *n.* 65

Bannitus in ſtatu Eccleſiaſtico an poſſit per judicem infra annum admitti ad novas defenſiones abſque alia licentia Principis, *ibid. n.* 66

Bannitus, qui propter impedimentum non potuit comparere, reſtituitur, & admittitur ad probandum impedimentum, *ibid. n.* 69

Bannitus ad caput, & furcas quomodo ſit puniendus, *q.* 99. *num.* 14

Bannitus, cui ex diſpoſitione ſtatuti audientia denegatur, non poteſt agere ad pœnam pacis ruptæ, *q.* 47. *n.* 69

Bannitus in ſtatu Eccleſiaſtico ſi comparuerit infra annum, an poſſit torqueri, *q.* 64. *n.* 34

Bannitus non tamen condemnatus, comparens poſt terminum ſibi aſſignatum, an torqueatur, *ib. n.* 40

Boſſii error, *ib. n.* 41

Boſſ. lapſus, *q.* 94. *n.* 65

Bannitus ab uno judice, an poſſit per alium torqueri, *q.* 64. *num.* 44

Et quid ſi unus ſubſit alii, *ib.*

Bannitus ad pœnam poteſt torqueri, etiam ſi ſtatutum permitteret bannito purgationem conjecturæ, *ib. n.* 45

Bannitus, admiſſus ad novas defenſiones an poſſit per ſolam condemnationem torqueri, ſi deperditæ ſint informationes, *ib. n.* 47

Bannitus admiſſus ad novas defenſiones ſi docuerit de innocentia; an poſſit torqueri, *ib. n.* 51

Et quid ſi a Principe fuerit expreſſim remiſſa contumacia, *ib. n.* 52

Et quid ſi probetur illum fuiſſe abſentem tempore delicti, *ib. n.* 53

Bannitus quando fiat infamis, *q.* 71. *n.* 14.

Bannitus ab una Civitate an cenſeatur bannitus à confœderata, *ib. n.* 17

Bannitus ab uno loco cenſetur bannitus ab omnibus ejuſdem dominii, *ib. n.* 19

Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib. n.* 20

Bannitus ab una Civitate intelligitur bannitus à Roma, *ib. nu.* 21

Bannitus de Caſtello ſubjecto Civitati, intelligitur etiam bannitus de Civitate, *q.* 71. *n.* 25

Bannitus a toto ſtatu Principis an intelligatur bannitus à Civitatib. poſt bannum alienatis, vel acquiſitis, *ib. n.* 26

Bannitus ad arbitrium judicis quamdiu duret bannum, *ibid. num.* 32

Bannitus ex crimine infami ſi cancelletur ſimpliciter, intelligitur etiam reſtitutus ad famam, *q.* 59. *n.* 2

Limita, niſi eſſet convictus per aliud genus probationis quam ex contumacia, *ib. n.* 3

Item niſi fuiſſet cancellatus, quia ſolviſſet pœnam, *ib. n.* 4.

Bannitus an poſſit citari, *q.* 32. *n.* 17

Banniti in ſtatu Eccleſiaſtico ſunt privati omni factione teſtamenti, *q.* 71. *n.* 16

Banniti ſuperiorum dicuntur banniti in terris ſubditorum quamvis habeant merum, & mixtum imperium, *ibid. num.* 24

Banniti noſtri temporis an æquiparentur deportatis, *ibid. num.* 27

Bannitus an, & quando poſſit eſſe teſtis, *quæſt.* 71. *ſub numer.* 14

Banniti capitaliter in ſtatu Eccleſiaſtico non poſſunt rebanniri per Gubernatores, & alios Officiales, *q.* 59. *n.* 35.

Etiam ſi eſſent banniti pro homicidio caſuali, *ibidem numero* 26.

Bannitus pro uno delicto, ſi de alio accuſetur, an poſſit citari, *q.* 16. *n.* 1

Banniti in ſtatu Eccleſiaſtico non audiuntur, niſi ex liquidiſſimis probationibus innocentiam probent, *q.* 44. *numer.* 15

Quid in ſtatu Mediolani, *ib. n.* 16

Quid ſi Princeps reſcribat, quod eis fiat juſtitia condemnatione non obſtante, *ib. n.* 17

Bannito admiſſo ad novas defenſiones, accuſator poteſt comprobare ſuam intentionem, *ib. n.* 22

Bannito admiſſo ad novas defenſiones, an fiſcus poſſit noviter probare ſuam intentionem, *ib. n.* 25

Sfort. Odd. conſ. in prædicta *q. n.* 26

Bannitus minor an reſtituatur, *ib. n.* 50

Bannitus captus in ſtatu Eccleſiaſtico non poteſt per judicem ad novas defenſiones admitti, *ib. n.* 51

Bannitus comparens ante ſententiam, licet poſt terminum banni, audiri debet, nec tenetur probare errorem ſuæ confeſſionis, *ib. n.* 73.

Bannitus detegens alios bannitos, an poſſit per judicem rebanniri, *q.* 29. *n.* 16. *&* 17

Banniti an gaudeant immunitate Eccleſiæ, *q.* 30. *n.* 28

Bannitus ſi fiat oblatus, an gaudeat beneficio fori, *qu.* 35. *num.* 22.

Bannitus ab una Civitate intelligitur bannitus à Roma, *q.* 38. *n.* 78.

BANNUM ſolum an, & quando ſufficiat ad torturam, *q.* 64. *n.* 32.

Et quid in Regno Neapolitano, *ib. n.* 33

Bannum quomodo intelligatur, *ib. n.* 42

In banno poſitus in ſtatu Eccleſiaſtico, ſi compareret poſt terminum banni, & ante ſententiam audiri debet, ſin minus habetur pro confeſſo, & poteſt condemnari abſque alia citatione, *ibid. n.* 50

Bannum ſuccedit loco adnotationis bonorum, *q.* 44. *n.* 7.

BAPTISMUS viventis an præſumatur in dubio, *§. aſſaſſinium n.* 15.

Baptiſmus unico teſte probatur, *ib. n.* 17

Baptiſmus quomodo probetur, *ib.*

BAPTIZATUS præſumitur, qui ex Chriſtianis natus parentibus, inter Chriſtianos fideliter eſt converſatus, *§. aſſaſſinium, n.* 16.

BARACTARIÆ accuſatio eſt popularis, *q.* 73. *n.* 21

Barattariam tractans judex, & pecuniam accipiens, ſi poſtea eum pœniteat, an evitet pœnam, *ib. n.* 22

Barattariam pro committendo pecunia accepta, cui applicetur, *ib. n.* 23

Barattariam unius Officialis ſciens, alter Officialis tenetur eam revelare, *ib. n.* 24

Barattaria non dicitur recipere ſportulas palam, & bona fide, *ibid. n.* 26

Barattaria in dubio an præſumatur, quando Officialis quid recepit, *ib. n.* 27

Et quid ſi mandat pecuniam dari alteri, *ib. n.* 28

Barattaria quomodo probetur, *q.* 73. *n.* 5

Et ſi judicem pœniteat, an teneatur de barattaria, *ibid. numer.* 22.

Barattaria quomodo probetur in Regno Neap. *ib. n.* 18.

Barattans dicitur proditor, & quomodo puniatur, *ibid. numer.* 19

BARBA an ſit membrum, *q.* 69. *n.* 3. *&* 9

BARONES non poſſunt inconſulto Principe gratiare bannitos, *q.* 59. *n.* 17

Etiam ſi bannum non recepiſſet perfectionem, *ib.*

Etiam ſi de innocentia banniti conſtaret, *ib.*

Et in bannitione ex cauſa civili. *ib.*

Limita quando bannitus plures bannitos apprehendiſſet, *ib. nu.* 18.

Barones licet habeant merum, & mixtum imperium, & omnimodam juriſdictionem, non poſſunt gratiare poſt ſententiam, *q.* 59. *n.* 20

Barones Regni Neap. gratiant vaſallos ante ſententiam, & parte concordata, *ib. n.* 22

Barones prædicti componunt poſt ſententiam, ſi ab ea fuerit appellatum, *ib. n.* 23.

Etiam, quod cauſa eſſet introducta à Magna Curia Vicariæ, ſi habent primas & ſecundas cauſas, *ib. n.* 24

Barones prædicti non cognoſcunt de crimine hæreſis, læſæ Majeſt. & falſæ monetæ, *ib. n.* 25

Barones abutentes poteſtate in gratiando vaſallos poſſunt privilegiis privari, *ib. n.* 28

Barones non poſſunt remittere pœnam infamiæ, *ibidem numer.* 31

Nec concedere gratiam, niſi ad pœnam eis applicandam, *ib. n.* 32

Barones, quando poſſunt facere gratias, *ib. n.* 34

Barones, & eorum Officiales receptantes facinoroſos, poſſunt per Principem juriſdictione privari, *q.* 90. *n.* 61

Baro-

Index Practicæ Criminalis.

Baro non poteſt receptare ſuum vaſallum bannitum a Principe, *q.71.n.22*
Baro non debet eſſe berruarius ſui ſubditi, *ib. n.23*
Baro poteſt ioquirere contra ſubditum extra territorium delinquentem, licet non habeat privilegium cognoſcendi de delicto commiſſo extra territorium, *quæſtion.* 39. *numero* 43
Barones unius Caſtri ſi admioiſtrationem dividant, & unus delinquat, an alter puniat, *q.* 38. *n.* 8
Baro habens juriſdictionem civilem in uno territorio poteſt puniri a condomino habente criminalem, *ib. n.* 10
Baro habens juriſdictionem in ſuos vaſallos etiam alibi delinquentes non tenetur remittere *ib.* n. 69
Baronum vaſalli in Regno Neap. an, & quando remittantur a Regiis audientiis, *ib.n.91*
BART. in *l.* 1. *ff. de his quibus ut ind.* decl. *q.24.n.42*
Item in *l. maritus d. q.24. n.142*
Bar. in *l. ſi quis.* §. *ſi mandaverit*, *ff. de acq. hæred.* declar. *qu.* 89. *n.* 13.
BASTARDUS quando poſſit inſtitui, §. *adulterium*, *numer.* 16
BECCETTI an gaudeant privilegio fori, *quæſtion.* 35. *numer.* 23
BENEFICIUM impetranti per privationem alicujus ex delicto non datur ſignatura quo ad privationem, niſi ſe inſcribat ad pœnam talionis, *q.81.n.4*
Et quid ſervetur in practica, *ib.n.5*
Beneficii titulum an ſufficiat allegare, *q.36.n.14*
BENEPLACITUM ſub nomine dignitatis an expiret morte Principis, *q.17.n.32*
BERRUARIUM interficiens ab eo injuria provocatus non punitur morte, *q.93.n.14*
Berruarius qui in Civitate Spoleti ſuffocavit captum, dum eum ducebat ad carceres, fuit per Auditorem condemnatus ad furcas *q.56. n.11*
Berruarii an accuſare poſſunt, *q* 14. *n.33*
Berruarii cenſentur infames infamia facti, & ſunt viliſſimi, *q.24.n.67*
Et an, & quando probent admittanturque, vel repellantur in teſtes, *ib.n.68.& q.25.n.25*
Berruariis an liceat vulnerare fugientem pro cauſa pecuniaria *q.49.n.6*
Berruarii capientes delinquentes debent habere præmia propoſita capienti malefactores, *q.19.n.21*

Ex Claro.

BLADUM emens cauſa revendendi, ut penuria ſequatur, punitur in viginti aureis, §.*fi.q.80.n.2.*

Ex Additionibus.

BLADUM extrahens in itinere inventus, an pœnam incurrat, *q.82.n.90*

Ex Claro.

BLASPHEMANS per iracundiam an excuſetur, propter conſuetudinem Provinciæ, §.*Blaſphemia*, *n.7*

Ex Additionibus.

BLASPHEMANTEM non deferens puniendus eſt, §. *Blaſphemia*, *n.9*
Blaſphemans poteſt ſecreto denunciari ex conſt. Julii III. *ib. n.* 10
Blaſphemantes quibus pœnis afficiantur in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib.*
Blaſphemantium falſi denunciatores, & teſtes, quomodo ſint puniendi ex dicta conſt. Julii III. §. *blaſphem. n.* 11
Blaſphematores ſeipſos accuſantes, evitant pœnas temporales ex dicta conſt. Julii III. *ib.*
Blaſphemantium pœna quæ ſit in Regno Neap. *ib.n.12*
Et quæ in Regno Franciæ, *ib. n.13*
Blaſphemantium pœnæ diverſæ, §. *blaſphemia*, *n.* 14
Blaſphemans pluries eodem tempore, an unica pœna ſit puniendus ſtante ſtatuto, vel Principis edicto, imponentibus varias pœnas pro diverſis vicibus, *ib. n.16*
Blaſphemans Deum, & Sanctos eodem impetu, unica pœna eſt puniendus, *ib.n.17*
Blaſphemanti poteſt imponi pœna à Tribunali Laico, & Eccleſiaſtico, *ib.n.19*
Et quid in aliis delictis mixti fori, *ib.*
Blaſphemiæ ſpecialia . *ib.n.20*
Blaſphemans non poteſt gratiari à Principe, nec etiam de plenitudine poteſtatis, §.*eod.n.eod.*
Blaſphemantes non admittuntur in Regno Neapolitano ad gratiam, vel compoſitionem, §. *blaſphem. nu. eod.*
Blaſphemans non punitur in practica ab utroque Judice, *ib. num.21*
Blaſphemans incorrigibilis poteſt inquiri ab hæreticorum inquiſitoribus, *ib.n.22*
Blaſphemans Judæus quomodo excuſetur, & à quo Judice ſit puniendus, §. *blaſphemia*, *n.23*
Blaſphemans in rixa, an teneatur pœna blaphemiæ, *qu.* 60.*n.35*
Blaſphemia eſt mixti fori, §. *blaſphemia*, *n.* 24
Delicta mixti fori non habent præventionem in Regno Neap. *ib. n.* 21
Blaſphemans per iracundiam an excuſetur, *ibidem numero* 25
Et de exceptionibus blaſphemiæ, *ib. n.26*
Et quando quis dicatur juſto dolore motus ad iracundiam, §.*blaphemia*, *n. eod.*
Blaſphemans, ſi ſtatim ſe corrigit, blaſphemiæ pœnam evitat, *ib.n.7*
Blaſphemans, vel homicida an excuſetur à pœna temporali propter malam conſuetudinem, §. *blaſphem. n.28*
Et conſuetudo an excuſet a pœnis, *ib.*
Blaſphemans quot modis à pœna blaſphemiæ ſe poſſit excuſare, §.*blaſphemia*, *n.* 29
Blaſphemans abſolutus a Sacerdote an dicatur habere pacem blaſphemiæ, *q.58.n.36*
Blaſphemus an gaudeat immunitate Eccleſiæ, *quæſt.* 30. *numer.* 15
Blaſphemator non eſt teſtis omni exceptione major, *q.* 24. *n.* 149

Ex Claro.

BLASPHEMIA Omnis contumelia in Deum, vel Sanctos prolata eſt blaſphemia, *li.5.§.blaſphemia*, *n.1*
Et an dicere *al Diſpetto di Dio*, ſit blaſphemia, *ibidem num.2*
Quæ ſit pœna blaſphemiæ, *ib. n.3*
Et an in crimine blaſphemiæ admittatur repulſa teſtium, *ib. n.* 4
Judæus blaſphemans an poſſit puniri per judicem Eccleſiaſticum, *ib. n.5*
Blaſphemans per iracundiam, an excuſetur, *ibidem numer.* 6
Et an propter conſuetudinem Provinciæ, *ibidem numero* 7
Hæreſis per blaſphemiam contrahitur, *ib.n.4*
Punitio blaſphemiæ ad quos ſpectet, *ib. n.5*
Quando in Deum blaſphemare quis dicatur, *ibidem numer.* 6
Blaſphemia duplex eſt, *ib.n.7*

Ex Additionibus.

BLASPHEMIÆ materia, *lib.* 5. §. *blaſphemia*, *numero* 1
Et de percutientibus, ac deturpantibus Imaginem Dei, Sanctorum, Pontificis, aut Principis, *ib.*
Blaſphemia quæ dicitur, quæ ſit hæreticalis, quibus pœnis puniatur, quot ſint ſpecies blaſphemiæ, & quot modis dicatur quis blaſphemare, *ib.n.2*
Projiciens imaginem Chriſti, vel Sanctorum in terram de jure Canonico arbitrariè punitur, *ib.n.3*
Blaſphemia an ſit dicere, *al Diſpetto de Dio*, Deum cædeat, Deo diſpliceat, vel *Dio poverinazzo*, *ib. n.* 8
Tortura infertur in crimine blaſphemiæ, quamvis pœna per ſtatutum, aut conſuetudinem eſſet pecuniaria, *ibidem numer.* 11
Teſtes ſingulares, & inimici non admittuntur in crimine blaſphemiæ, *ib. n.14*
Blaſphemiæ ſpecialia, *ib. n.20*
Blaſphemia eſt mixti fori, *ib. n.* 24
Et de exceptionibus blaſphemiæ, *ib.n.26*

Ex Claro.

BONA condemnatorum de hæreſi confiſcantur, §. *hæreſis*, *num.* 12
Et cui fiſco applicentur, §.*hæreſis*, *n.* 13
Et an confiſcentur etiam in præjudicium filiorum orthodoxorum, *ib.n.14.*
Bona prohibita alienari an veniant in confiſcatione, §. *fi. qu.* 78. *n.10*
Et quid ſi non ſit expreſſum fideicommiſſum in caſum alienationis, *ib.*

Index Practicæ Criminalis.

Et quid ſi prohibitio facta ſit ad tempus favore ipſius prohibiti, *ib.*

Bona alienata per delinquentem poſt delictum commiſſum an veniant in confiſcatione bonorum, §. *fi. quæſt.* 78. *numer.* 16

Et quid ſi fraus intervenit, *ib.*

Et quomodo probetur fraus, *ib. n.*17

Et quid ſi ex eo delicto non eſt impoſita ipſo jure confiſcatio bonorum, vel interdicta bonorum adminiſtratio, *ib. num.* 18

Et quid ſi alienatio facta ſit poſt accuſationem, *ibidem numer.* 19

Et quid ſi facta ſit poſt ſententiam, *ib. n.*20

Bona futura an veniant in confiſcatione, §. *fi. quæſt.* 78. *num.* 24

Bona, pro quibus aliquis fidem accommodat defuncto de eis reſtituendis alicui incapaci, fiſco applicantur, §. *fi. q.* 79. *n.* 7.

Ex Additionibus.

BOER. *deciſ.* 26. & 263. declaratur, *q.*51.*n.*4

BONA ſodomitæ an publicentur, §. *ſodomia*, *n.*17

Bona mobilia uſurariorum deſcribi, & ſequeſtrari poſſunt, §. *uſura*, *n.*34

Bonorum adnotatio ſervatur in Regno Neapolit. *quæſt.* 44. *num.* 8

Et quomodo fiat, *ib.*

Bona non prohibita expreſſim alienari, ſed ex mente teſtatoris, volentis ea conſervari in familia, non tranſeunt in fiſcum, *q.*78.*n.*41

Bona hæretici ante ſententiam promulgatam an poſſint occupari, §.*fi.q.*78.*n.* * 113

Bona contumacium quomodo vendantur in dicto ſtatu, *q.* 44.*n.*11

Bonorum adnotatio propter contumaciam differt ab ea, quæ fit ob delictum, *ib. n.*12

Bona fideicommiſſi, ſi vivente hærede moriatur fideicommiſſarius, tranſeunt libere in fiſcum. *q.*78. *n.*35

Bona adventitia non publicantur, etiam, quod inter patrem, & filium eſſet factum compromiſſum, & laudum, ut filius de illis poſſet libere diſponere, *q.*78.*n.*55

Bonis matris publicatis, an reſervetur aliquid filiis, *quæſt.* 77. *n.* 131

Bona confiſcata applicantur domino territorii, licet confiſcatio præceſſerit conceſſionem Caſtri, *ib.n.*137

Bona Clerici condemnati per Epiſcopum applicantur domino temporali, *ib. n.* 138

Bona alieni territorii veniunt, quando confiſcantur bona ubicunque exiſtentia, licet ibi non eſſent leges ſpeciales, virtute quarum poſſet fieri confiſcatio, *ib. n.*141

Bona confiſcata cui applicentur de conſuetudine, *ibidem numer.* 143

Bona confiſcata ſi à fiſco loci derelinquantur, in quo ſita ſunt, non applicantur fiſco condemnantis, *ib.n.*145

Bona alibi ſita, quando comprehendantur in confiſcatione, *ib. n.* 147

Bona quæ non veniunt in confiſcatione, remanent cum venientibus ab inteſtato, *ib. n.* 148

Bona uxoris condemnatæ, quæ maritum interficere fecit, ſita extra territorium cui applicentur, *ib. n.*149

Bona extra territorium veniunt in confiſcatione, quando pœna imponitur per ſtatutum in caſu, in quo erat etiam impoſita de jure communi, *ib. n.*150

Bona extra territorium quando confiſcantur, Princeps non poteſt concedere gratiam, quo ad bona alterius Principis, *q.*78.*n.*132

Et quid in bonis applicatis Baroni, *ib.*

Bona citati ſub pœna confiſcationis cui applicentur, *ibid. num.* 133

Bonis confiſcatis banniti, cujus bona fiſcus ademit, liberatur à creditoribus, *q.*78.*n.*155

Bona fama excuſat, *q.*86.*n.*5

BONA FIDES an præſumatur in acquirente rem furtivam ab alio, quam à fure, §. *furtum*, *n.* 133

BONONIA propter rebellionem ſubverſa ex gratia fuit reædificata, *q.*16. *n.* 24

BOSS. à Sim. de Præt. reprehenſus, *q.*49. *n.*56

BRACHIUM ſeculare quando invocari poſſit, §. *fi. qu.* 37. *num.* 13.

Brachium ſeculare quando concedatur, *quæſt.* 37. *numer.* 14

Brachium Eccleſiaſticum quando concedatur, *ibidem numero* 15

BRIXIÆ quoque ob rebellionem condemnatæ fuit remiſſa pœna, *q.*16. *n.*25

BULLAS detruncans, de litteris Papalibus, vel aliis incidit in falſum, §. *falſum*, *n.* 189

C

Ex Claro.

CADAVERA damnatorum an poſſint deponi, & ſepeliri, §.*fi.q.*100. *n.*1

Et an poſſint dari Medicis ad anatomiam faciendam, *ibid. num.* 2

Et an ſi ſit reus mortuus ante executionem, debeat nihilominus ejus cadaver ſuſpendi, *ib.n.*3

Et quid faciendum ſit de veſtibus damnatorum, *ibidem numer.* 4

Ex Additionibus

CADAVER occidentis ſeipſum an debeat ſuſpendi, §.*fi.q.* 51.*n.*45

Et quando in mortuos ſævire liceat, *ib.n.*42

Cadaver ſuſpenſi, an, & quando poſſit tradi ad anatomiam, *q.*100.*n.*4

Cadavere reperto in territorio, & proceſſu exiſtente, quod fuerit quis occiſus alibi, quæ Univerſitas teneatur, *q.* 82. *num.* 4

Cadaveris pinguedo an poſſit à Medicis retineri in foro conſcientiæ, *q.*100.*n.*5

Cadaveris recognitio quomodo ſit facienda, *quæſt.* 52. *numer.* 5

CALLIDITAS quid ſit, *q.*84.*n.*6

Ex Claro.

CALUMNIA duplex eſt, vera, & præſumpta, *lib.*5. §.*fi.qu.* 62. *num.*

Ex Additionibus.

CALUMNIA præſumpta quomodo excuſetur, *quæſt.* 62. *num.* 28

Ex Claro.

CALUMNIATOR an poſſit ſuper rei proceſſu condemnari, §.*fi.q.*62.*n.*8

Ex Additionibus

CALUMNIATOR an puniatur aliter, quam in expenſis, §.*fi.q.*62.*n.*31

Calumniator quomodo puniatur, *q.*62. *n.*7

Calumniator poteſt inquiri ex officio, *ib.n.*10

Calumniator ultra damnum tenetur ad pœnam, *ibidem. numer.* 19

Et ad quas pœnas, *ib.*

Calumniatorem non puniens ad quid teneatur in Regno Neapol. *ib.n.*21

Calumniator an puniatur, licet de calumnia non ſit convictus, *ib. n.*34

Calumniator de calumnia condemnatus non poteſt eſſe teſtis, *q.*24. *n.*150

CALUMNIARI quando quis dicatur in Regno Neap. *q.* 62.*n.*27

Calumniari quis præſumatur, *ib. n.*20

CAMPANARIO non pulſante campanam hora ſolita quid ſit agendum, *q.*82.*n.*73

CANCELLARIUS falſificans ſalvum conductum Principis, quomodo puniatur, §.*falſum*, *n.* 188

CANCELLATIO facta à non habente auctoritatem non valet, §. *homicidium*, *n.*260

CANON, *ſi quis ſuadente*, declarationes, limitationes, & ampliationes, *q.*77.*n.*2

Et quot requirantur, ut habeat locum, *ib.n.*10

Et an procedat in Clerico conjugato, *ib.n.*11

Et an in Clerico hæretico, *ib. n.*12

Et quid in percutiente in ludo, *ib. n.* 13

Et quid in muliere, *q.*77. *n.* 14

Et quid ſi Clericus non incedat in habitu clericali, *ibidem num.* 15

Et quid in offendente cadaver cleri, *ib.n.*16

Ex Claro.

CAPIENS delinquentem recuperat à fiſco id, quod expendit in eo capiendo, §.*fi.q.*29. *n.*7

Ex

Index Practicæ Criminalis

Ex Additionibus.

CAPIENS temere innocentem ad quid teneatur, *quæſt.* 28. *num.* 3
Capiens aliquem, & vulnerans, an teneatur de vulnere, & privato carcere, *q.*68.*n.*98
Et quid in detinente mulierem cauſa libidinis, *ib. n.*99
Capiens hominem in uno loco, & in alio derobans, in utroque punitur, *q.*38.*n.*24
CAPITALIS inimicitia, in verbo inimicus.
CAPITANEI, convertentes in eorum uſum pecunias dandas militibus, tenentur de reſiduis, *q.* 68.*n.*80
Capitaneus belli poteſt concedere ſalvum conductum bannito, & hoſti, *q.* 32. *n.*39
CAPITE, vel humeris annuere importat conſenſum, *q.* 89. *nu.* 4
CAPIT. 1. *de privileg. in* 6. declaratur, *q.*38.*n.*6

Ex Claro.

de CAPTURA reorum, §. *fi. q.*28.*n.*1
Captura an concedi debeat, ſtatim porrecta contra aliquem accuſatione, *ib. n.*2
Mulieres an poſſint perſonaliter detineri, *ib. n.*3
Doctores an poſſint carcerari, *ib. n.* 4
Clerici an poſſint de jure detineri, *ib. n.* 5
Et an a judice ſeculari, *ib. n.*6
Capi nemo debet ſine judicis commiſſione, *ib. n.*7
Captura an poſſit committi ipſi parti offenſæ, *ib. n.* 8
Detentus appellans an ſit relaxandus, *ib. n.*9

Ex Additionibus.

CAPTURA delinquentis poteſt fieri à quolibet Judice, quando adeſt ſuſpicio fugæ, *q.*28. *n.* 2
Et quid ſi non adſit periculum fugæ, *q.* 28.*n.*1
Captura in criminalibus eſt permiſſa, licet pœna ſit pecuniaria, *ib. n.* 10
Captura an ſit concedenda in criminalibus ſtatur arbitrio Judicis, *ib.n.*11
Et quid ſervetur in Urbe, *ib.n.*12
Et quid ſi non conſtet de delicto, *q.*28.*n.*16
Et quid ſervetur in Regno Neapol. *ib.*
Captura ante contumaciam eſt arbitraria, poſtea neceſſaria, *ib.n.*13
Captura delinquentis in flagranti poteſt à quolibet fieri, *ib. num.* 28
CAPTUS per mantellum in oſtio Eccleſiæ, & offenſus extra, non dicitur percuſſus in Eccleſia, *quæſt.* 38. *numer.* 53
Captus abſque indiciis an debeat excarcerari, ſi ſupervenerint indicia, *q.*28. *n.*8
Captus nulliter relaxari non debet, ſi de novo eſſet captura concedenda, *q.*28. *n.*9
Captus an quis præſumatur intra fines Eccleſiæ, vel extra, ſi de hoc ſit controverſia inter captum, & familiam capientem, *q.*30. *n.*24

Ex Claro.

CARCERIS perpetui pœna an ſit in uſu, §. *fin. quæſt.* 70. *num.* 4

Ex Additionibus.

CARCER quotuplex, *q.* 46. *n.*2
Carcerum effractores, & auxiliatores, quomodo puniantur in ſtatu Eccleſiaſtico, *q.*68. *n.*16
Carcerum cuſtodes quomodo puniantur in Regno Neapolitano, ſi carcerati aufugiant, *ib. n.*19
Et an teneatur cuſtos, ſi ejus ſocius aufugerit cum carcerato, *ib.n.*20
Et quid ſi cuſtodem elegerit, qui reputabatur ſufficiens, & poſtea mores mutavit, *ib.n.*21
Et quid ſi carceratum liberaſſet habentem reſcriptum Principis, quod liberaretur cedendo bonis ante decretum judicis de eum admittendo ad ceſſionem, *ib.n.*22
Et an teneatur de fuga carcerati, qui dedit fidejuſſorem de non diſcedendo, *q.*68.*n.*23
Et quid ſi pretio, vel gratia fregerit carceres, *ib. n.*24
Et quid ſi nobilem minus arcte detinuit, & ille aufugit, *ib. num.* 25
Et quid ſi fugiens erat injuſte carceratus, *ib. n.* 26
Et an poſſit carceratos dimittere cauſa voti implendi, *ibid. num.* 27

Carcere privato utendi jus quis habeat: & an poſſit cedi, *q.*68. *n.*85
Carcerare an liceat uxorem furem, & adulteram, *ib. n.* 86
Carcer privatus committitur retinendo aliquem ſub cuſtodia fidejuſſorum, *ib. n.* 87
Carcer privatus committitur per omnem incluſionem, & detentionem, *ib. n.*90
Carcerans aliquem in loco, unde facile poterat fugere, non committit privatum carcerem, *ib. n.*92
Carcer privatus quando committatur, *q.*68.*n.*93
Et an per detentionem alicujus in via, *ib. n.*94
Et quid ſi detineatur bannitus, *ib. n.* 96
Et incidens in tale delictum committit crimen læſæ Majeſtatis, *ibid. n.* 94
Carcer privatus quando committatur in Regno Neapol. *ib. n.* 100
Carcerem privatum committens tenetur ad reſtitutionem damnorum, *ib. n.*103
Carceris privati pœna, *ib. n.*105
Carceris tempus quando computetur in tempus exilii, *qu.*71. *num.* 6
Carcer quando detur ad pœnam de jure civili, *quæſt.* 70. *num.* 6
Et an imponi poſſit per judices laicos, & ſit in uſu, *ibid. num.* 7
Et ſi imponatur, an ſententia valet, *ib.n.*8
Et quid ſi Judex habet arbitrium imponendi omnem pœnam, *ib. n.* 9
Carceris perpetui loco ſucceſſit condemnatio ad triremes, *ib. n.* 10
Judex Eccleſiaſticus non poteſt dictam pœnam laico imponere, etiam ob delictum Eccleſiaſticum, *ib.n.*12
Carcerum viſitatio quomodo fiat in Regno Neapolitano, *q.* 46. *n.*13
Carceris effractores etiam dicuntur, qui juſſi ad eum ſe conferre neglexerint, *q.*21.*n.*91
Carceris effractores, quibus pœnis puniantur, *quæſt.* 21. *numer.* 92
Et an habeantur pro confeſſis, *ib. n.* 92
CARCERATIO juſta quot requirat, *q.*46. *n.*1
Carceratio quando excuſet a comparendo, *q.*34.*n.*35
Et quid ſi detineatur ſub fidejuſſione per Civitatem, *ibidem num.* 76
CARCERATUS ſi velit intereſſe examini teſtium infirmorum, quid agendum, *q.* 45. *n.* 50
Carceratum alloquens, quando incurrat pœnam impoſitam alloquenti carceratum, *q.* 46. *n.*4
Carceratus injuſte an poſt decem dies poſſit appellare, *ibid. num.* 5
Carceratus appellans à carceratione, pendente appellatione non excarceratur, *ib.n.*6
Carceratorum viſitatio quomodo ſit facienda, *ib. n.*8
Carcerati infirmi ſunt habilitandi fidejuſſoribus, *ib.n.*9
Et quid ſi eos non inveniunt, *ib. n.* 10
Et quid ſi is non reperiatur ad cujus inſtantiam quis fuit carceratus, *ib. n.*11
Carcerato pauperi in Regno Neapolitano adminiſtrantur alimenta per Curiam, *ib.n.*14
Et quid de jure communi, *ib.n.*15
Carceratus mortuus repertus, an præſumatur mortuus culpa cuſtodis, *ib. n.*17
Carcerati quando ſint relaxandi fidejuſſoribus, *ib. n.*19
Carcerati contractus quando valeat, *ib. n.* 20
Carceratus ob pœnam pecuniariam an ſit cum fidejuſſoribus relaxandus, *ib. n.*21
Quid ſervetur in Regno Neapol. *ib. n.*22
Et quando non ſit relaxandus etiam in pœna pecuniaria, *ib.n.*23
Carceratus magnæ æſtimationis relaxatur, etiam in cauſa corporali, *ib.n.*24
Carceratus pro pœna pecuniaria non debet relaxari, ſi ipſe à principio carcerari maluit, *ib.n.*27
Carceratus pro pœna pecuniaria non debet relaxari ſi ſit indiciatus ad torturam, *ib. n.* 28
Carceratus ſponte confeſſus non relaxatur, *ib.n.*30
Item ſi ſit ſolitus aufugere, *ib. n.*31
Item ſi de ſociis ſit interrogandus, *ib.n.*32
Item ſi ſit captus in flagranti, *ib.n.*33
Et quid ſi ſit condemnatur in pœnam corporalem ob defectum pecuniariæ, *ib. n.* 34
Et quomodo hoc caſu ſit concipienda fidejuſſio, *ib.*
Carcerati in die Natalis, ſeu Paſchatis poſſunt relaxari etiam non publicato proceſſu, *ib. n.* 38
Carceratus relaxatur ſub cautione etiam pendente proceſſu, ſi de innocentia conſtat, *ib.n.*39
Quid autem in Regno Neapolitano, *ib.*

Index Practicæ Criminalis.

Carceratus, ſi tempore ſententiæ reperiatur relaxatus, & pars appellat, non reducitur ad carceres, nec e contra, *ib. n.* 40
Carceratus an ſit fidejuſſoribus relaxandus remittitur judicis arbitrio, *ib. n.*41
Et quales debeant eſſe fidejuſſores, *ib. n.* 42
Carceratus non poteſt ponere alium in ejus locum, ut excarceretur, *ib. n.*43
Carceratus relaxatus fidejuſſoribus non idoneis poteſt iterum capi, ut idoneos præſtet, *ib. n.* 44
Et an primi ſint liberati, *ib. n.* 45
Et quid ſi poſtea efficiantur non ſolvendo, *ib. n.* 46
Carceratis an poſſint adinvicem pro ſe fidejubere, *ibidem*, *num.* 47
Carceratus an poſſit amoveri à carceribus Baronis pendente appellatione ad Judices ſuperiores, *ib.n.*50
Carceratus quomodo probet non poſſe reperire fidejuſſores, *ib. n.* 50
Carceratus reus abſque præſentatione fidejuſſoris, an poſſit à fidejuſſore offerri, ut amplius non teneatur, *ibid. numer.* 72
Carceratus coiens cum ancilla, vel uxore cuſtodis carceris arbitrio judicis punitur, §.*fornicatio*,*n.*25
Carceratas mulieres carnaliter cognoſcentes, qua pœna puniantur, *ib. n.* 26
Cercerati ab aliquo judice non ſunt idonei teſtes contra illum, *q.*73. *n.*16
Carceratus, qui poteſt condemnari ad opus publicum, poteſt condemnari ad officium carnificis, *q.*99.*n.*5
Carceratus non eſt idoneus teſtis contra judicem, qui eum carceravit, *q.*24. *n.*21
Et an, & quando ſit idoneus contra alios, *ib.*
Carcerati, quando, & quomodo propter infirmitatem relaxantur, *q.* 34. *n.* 23
Carceratus in ipſa carceris effractione capeut æquè, ac ſi aufugiſſet condemnandur eſt, *q.*21. *n.*86
Et quid in auxiliante, aut inſtigante ad fractionem carceris, *ib. n.* 87
Carcerato indebite opem ferens ad aufugiendum punitur, licet principalis non teneatur, *ib. n.*97
Carceratus indebite non peccat fugiendo, *ib. n.*100

Ex Claro.

CARDINALES offendentes ſunt excommunicati, §.*fi.q.*77. *nu.* 21
Et an incidant in crimen læſæ Majeſtatis, *ib.*
Contra Cardinales major numerus teſtium, quam contra alios requiritur, §.*fi. q.* 66.*n.*5
Et quis ſit judex Cardinalium, §.*fi. q.* 35. *n.* 10
Et an poſſit ſolus Papa deponere Cardinalem abſque conſenſu Collegii, *ib. n.* 11

Ex Additionibus.

CARDINALEM offendens, quomodo puniatur, *quæſt.*77. *num.* 25
Et quid de offendente Epiſcopum, & alios inferioris ordinis, *ib.n.*26
Et quid de turbante divina officia, *ib. n.* 27
Et quid de offendente Legatos Sedis Apoſtolicæ, *ibid. numer.* 28
Et quid de offendente Epiſcopum electum, vel qui renunciavit dignitati, *ib.*
CARO, & corium non deducuntur in emendatione bovis, *q.*82. *n.*12
CASTIGANS immoderate quomodo puniatur, *quæſt.* 56. *num.* 1
Caſtigans immoderatè tenetur pro exceſſu, *ib. n.* 8
CASTIGATIO immoderata, an præſumatur doloſa, *qu.* 56. *n.*7
CASTRANS ſeipſum quomodo puniatur, *quæſt.* 68. *numer.* 17
Et quid in Medico caſtrante propter valetudinem, *ibidem nu.* 18
Et quid ſi ejus culpa caſtratus moriatur, & fuit proteſtatus eum recipere pro homine mortuo, *ib.*

Ex Claro.

CASTRENSIA bona an veniant in confiſcatione bonorum filii fam. §.*fin.q.*78. *n.* 13

Ex Additionibus.

CASTRENSE peculium an publicetur, & an profectitium, *quæſt.* 47. *numero* 57

Ex Claro.

CASUS, in quibus quis poteſt alium licite interficere. §.*homicidium*, *n.* 73
Caſus, in quibus pœna excommunicationis incurritur, qui ſint, §.*fin. q.*77.*n.*31

Ex Additionibus.

CAVALERIATUS officium, & ſimilia, an veniant in confiſcatione, *q.*78.*n.*21
CAVENDUM a Catalanis, *q.*32. *n.*29
Cavere nolentes ſunt carcerandi, *q.* 47. *n.*22

Ex Claro.

CAUSÆ CRIMINALES quæ dicantur, & quæ civiles, *l.* 5. §.*fin.q.*1.*n.*1
Et, quid ſi pœna partim applicetur parti, & partim fiſco, *ib. n.* 2
Et, quid ſi agatur ad pœnam extraordinariam, *ibidem numer.* 3
Et, quid ſi nulla præcedat accuſatio, *ib.n.*4
Et, quid ſi agatur per viam exceptionis, *ib. n.* 5
Cauſæ criminales an poſſint delegari, §. *fin. quæſt.* 41. *numer.* 41
Delegatus an poſſit cauſas criminales alteri ſubdelegare, *ib. num.* 2
Et quid ſi ſit delegatus à Principe, *ib. n.* 3
Delegatus an poſſit procedere uſque ad ultimum ſupplicium, *ib. n.* 4
Epiſcopus an poſſit delegare laicis cauſas criminales Clericorum, *ib. n.* 5
Et an Laico ſimul cum Clerico, *ib.n.*6
Et an Clerico conjugato, *ib.n.*7
Et quid in ſummo Pontifice, *ib. n.* 8
Clericus an poſſit eſſe delegatus Principis Laici in cauſis criminalibus, *ib. n.* 9

Ex Additionibus.

CAUSÆ cohærentes delicto, & extrinſecæ, quæ dicantur *q.*85.*n.*31
Cauſæ criminales in Regno Neap. in longum nimium protrahuntur, & male tractantur, *q.*94.*n.*9
Cauſæ criminales, vel civiles, quæ dicantur, *q.*1. *n.*1
Et quæ cauſa mixta, & ad quem Judicem ſpectat, *ibidem num.* 3
Et quid ſi contra ſtatutum, quis in forenſem alienavit, *ib. n.* 2
Et an cauſa poſſeſſionis turbatæ ſit criminalis, vel civilis, aut mixta, *ib. n.* 3
Cauſæ criminales quæ dicantur in Regno Neap. *ibidem numer.* 4
Cauſa intentata contra Clericum quando ſit civilis, & quando criminalis, *d. q.* 1. *n.*12
Et quando in ea Procurator admittatur, & Laicus audiatur, *ib.*
Cauſa criminalis dicitur quando pœna delicti applicatur fiſco, *q.*1. *n.*9
Et quid ſi pœna conventionalis applicaretur fiſco, *ibidem num.* 10
Et quid ſi pars pœnæ applicaretur accuſatori, *ib. n.*11
Et quid de cauſa pacis ruptæ, *n.* 12
Cauſa civilis an ſuſpendatur ob criminalem, *q.*2. *n.*14
Et an exceptio falſitatis impediat ſententiæ excuſationem, *ibid. n.* 15
Et an conventus criminaliter poſſit contra accuſatorem civiliter agere, *ib. n.*16
Et an abſoluto judicio civili, vel criminali, poſſit agi alia via, *ib.n.*17
Cauſa ſi duobus committatur quis cognoſcit, *quæſt.* 45. *num.* 1
Cauſa quare locus non ſit tutus, exprimi debet, *quæſt.* 43. *num.* 29
Cauſa excuſationis ceſſante ceſſat excuſatio, *ib. n.* 33
Cauſa injuſta quando excuſet, *q.*60. *n.*78
Et à pœna pecuniaria ratione latæ culpæ, *ib. n.* 79
Cauſa quomodo ſit probanda, *ib.n.*81
Cauſa etiam levis excuſat in delictis etiam majoribus, *ibid.*, *num.* 82
A falſo, *ib.*
A crimine læſæ Majeſtatis, *ib.*
A Conventicula, *ib.*

Acon-

Index Practicæ Criminalis.

A contumacia, *ib.*
A perjurio, *ib.*
Et quid ſi actus jure naturali ſit prohibitus, *ib. n.*83
Cauſa an excuſet a pœna etiam conventionali, *ibidem numer.* 85
Cauſa nova in dubio præſumitur, *q.*47. *n.*50
Et quid ſi fuerit promiſſum non offendere, quomodocunque, & ex quacunque cauſa, tam cognita, quam incognita, *ib. n.*51
Cauſa nova quomodo cognoſcatur, *ib. n.*52
Cauſæ novæ auctor non poteſt novam cauſam allegare, *ib. num.* 53
Cauſæ criminales an reſtituantur perempta inſtantia, *q.* 51, *nu.* 22
Cauſas quadraginta duas repellendi teſtes, *quæſt.* 24. *numer.* 112
CAUTELA ut pax, & concordia non præjudicet *qu.* 21. *num.* 148

Ex Claro.

CAUTIO. De cautione de non offendendo, *l.* 5. *§. fi. q.* 47. *n.* 1
Et nunquid à parte regulariter peti poſſit, *ib. n.*2
Et an poſſit judex ex officio cogere partes ad illam præſtandam, *ib. n.* 3
Et quid ſi pars illam petens dederit cauſam inimicitiæ, *ib. num.* 4
Et an hæc cautio præſtanda ſit cum fidejuſſoribus, *ib. n.*5
Et quanto tempore duret, *ib. n.*6
Et quid ſi durante promiſſione de non offendendo inter aliquos, unus offendat alium, an poſſit deinde alius illum impune offendere, *ib. n.*7
Et quid in indiciis, *ib. n.*8
Et quid ſi nova cauſa ſequuta ſit offenſo, *ib. n.*9
Et quid ſi eodem tempore unus alterum offendat, *ibidem num.* 10
Et an ſi quis offendat fratrem alterius, dicatur incidiſſe in pœnam, *ib. n.*11
Et quid ſi adulteravit ejus ſororem, *ib. n.*12
Et quomodo hæc pœna & pro quibus portionibus tranſmittatur ad hæredes, *ib. n.*15

Ex Additionibus.

CAUTIO de non offendendo an duret extra territorium, *q.*47. *n.*5
Et an comprehendat conſanguineos alienigenas, *ibidem numer.* 6
Et an bannitum nominatum in treuga, *n.* 7
Et quid ſi adſit juramentum, *ib. n.*8.
Et quando intelligatur rupta, *q.*47. *n.*9
Et ad dictam cautionem petendam requiritur ſpeciale mandatum, *ib. n.*10
Cautio prædicta an ſit præſtanda pro familia, & adhærentibus, *ib.* 11
Et an à Marito uxori, *ib.*
Cautionem prædictam petens juſtam cauſam timoris probare debet, *ib. n.*14
Et quid ſi juſta cauſa remittitur arbitrio Judicis, *ibidem numer.* 15
Et quid ſervetur in ſtatu Eccleſiaſtico, *q.*47. *n.*16
Cautio prædicta ſi contineat diem, an currat de momento ad momentum, *ib. n.*18
Et momentum quot modis ſumatur, *ib. n.*19
Cautionem prædictam præſtans ſub proteſtatione quod non valet niſi ſimilis per partem fuerit præſtita, ſi interim offendat an excuſetur, *ib. n.*20
Et proteſtatio prædicta an ſit admittenda, *quæſtion.* 47. *num.* 21
Cautio prædicta quandio durat, *ib. n.*30
Quando dicatur rupta, *ib. n.*31
Et quid de pace, *ib. n.*32
Cautio facta per totum menſem Maji, & ultra ad beneplacitum judicis non extenderur ultra dictum menſem non facta declaratione beneplaciti, *q.*47. *n.*39
Cautio prædicta an rumpatur pro exoneratione archibuſii, *ib. num.* 44
Et an per inſultum, *q.*47. *n.* 45
Cautionem prædictam frangens tenetur ad pœnam conventionalem & etiam corporalem juxta qualitatem delicti, *q.*4. *n.*43
Cautione ab utraque parte quomodo pœna exigatur, *ibid. nu.* 47
Cautiones de non offendendo præſtitæ in uno territorio ſi in alio contraveniatur, an dicantur ruptæ, *q.*47. *n.*68
Cautio juratoria quando admittatur, *q.*46. *n.* 49

CEDENS bonis, ſi eſt ſuſpectus de occupatione bonorum poterit torqueri, *q.*64. *n.*10
Cedens bonis non poteſt eſſe teſtis, *q.*24. *n.*152
CHRISTI imaginem projiciens, quomodo puniatur, *§. blaſphemia*, *n.*3

Ex Claro.

CHRISTIANUS cognoſcens carnaliter Judæam, vel aliam mulierem infidelem, qua pœna puniatur, *§. fornicatio*, *num.* 26
Chriſtiani deferentes arma, vel merces ad indefideles ſunt excommunicati, *§. fi. q.*77. *n.*25
Et quid tempore pacis, *ib.*

Ex Additionibus.

CHRISTIANUS centum & quinquaginta uno caſibus dicitur hæreticus, *§. hæreſis*, *n.*4

Ex Claro.

CITATIO. Citari debet reus ante omnia, *lib.* 5. *§. fin. qu.* 31. *num.* 1
Et quid ſi Princeps procedat contra ſubditum, *ib. n.*2
Et quid in ſententia declaratoria cenſuræ, *ib. n.*3
Citatio in cauſis criminalibus debet fieri de ſpeciali commiſſione judicis, *ib. n.*4
Et an in citatione ſit exprimenda cauſa, propter quam reus citatur, *ib. n.*5
Et an in citatione poſſit apponi pœna, *ib. n.*6
Et an in citatione inſeri debeat totus tenor libelli, *ibidem num.* 7
Et quæ ſit forma libelli inquiſitionis, *ib. n.*8
Arbitrium judicis quid importet, *ib. n.*9
Fama an probetur per illa verba, *Fama publica præcedente*, *ib. n.*10
Menſis, & annus an ſit exprimendus in libello inquiſitionis, *ib. n.*11
Scientia & dolus an in delictis requiratur, *ib. n.*12
Clauſula, *ſuper quibus omnibus*, &c. in inquiſitione quid operatur, *ib. n.*13
Citatio qualiter reo intimari debeat, *ib. n.*15
Et an ſufficiat quod intimetur ad domum, *ib. n.*16
Et an ſit neceſſaria perquiſitio citandi per civitatem, *ibidem num.* 17
Et an ſit illi danda copia citationis, *ib. n.*18
Et quid ſi citandus ſit extra territorium, *ib. n.*19
Et quid ſi ambo territoria ſint ſub eodem Præſide Provinciæ, *ib. n.*20
Et quid ſi reus ſit vagabundus, *ib. n.* 21
Et an unica citatio in criminalibus ſufficiat, *ib. n.*22
Et an peremptoria citatio in criminalibus requiratur, *ibid. nu.*23
Et an fiſcus ſit citandus, & pars offenſa, *ib. n.*24
Et an pendente termino poſito in citatione poſſit judex capi facere reum, *ib. n.*25

Ex Additionibus.

CITATIO nulla non validatur, ſi Procurator compareat, & dicat de nullitate actorum, *q.*31. *n.*1
Citatio nulla validatur, ſi Procurator ſimpliciter compareat, & proceſſum continuet, *ib. n.*2
Citatio an ſit neceſſaria, quando cauſa judicis arbitrio remittitur, *ib. n.*4
Citatio non poteſt tolli per ſtatutum, *q.*31. *n.*8
Citatio prima eſt de jure naturali, aliæ vero de jure poſitivo, *ib. n.*9
Citatio poſt concluſum in cauſa eſt de jure poſitivo, *ib.*
Citatio non requiritur contra retinentes violenter terras Eccleſiæ, vel Imperii, *q.* 31. *n.*10
Citatio ſine termino valet, *ib. n.* 11
Citatio facta generali pro intereſſe fiſci, non tenet, *ibidem num.* 12
Citationis forma in Regno Neap. *ib. n.* 13
Citatio an valeat ſub pœna confiſcationis bonorum, *quæſt.* 31. *n.*28
Citatio ad reſpondendum cuidam inquiſitioni contra eum formatæ valida eſt, *ib. n.*35
Citatio ad domum ſufficit in Regno Neapolit. *ibidem numer.* 45
Citatio ad domum ſufficit in ſtatu Eccleſiaſtico, *quæſt.* 31 *num.* 46
Citationes Romæ quomodo fiant, *ib. n.* 47
Citatio ad domum quomodo fiat in Regno Neapolitano ſi nullus in ea habitaret, *ib. n.*48

Index Practicæ Criminalis.

Citatio facta ad apothecam an valeat, *q.31.n.49*
Citatio per edictum an valeat, & quomodo fiat, *ibidem numer.* 50
Citatio ſine termini præfixione an liget, *ib.n.97*
Citatio in civilibus ſub pœna confiſcationis non valet, *q.78. num.* 20
Citatio partis an requiratur in inferenda tortura teſti inhabili, *q.25.n.10*
Citatio ſub pœna confeſſi, & convicti valet, & ſervatur in Tribunali Auditoris Cameræ, *q.44.n.14*
Citatio ad locum notorie non tutum eſt ipſo jure nulla, *q. 34. num.* 27
Citatio minus legitima in cauſa ſtatuti non vitiat ſententiam *q.44.n.79*
Citatio minus legitima non vitiat actum, in quo noo requirebatur, *ib.n.80*
Citatio Procuratoris non ſufficit ſi non conſtet in actis de mandato, *q.45.n.51*
Citatio an requiratur in capiendo informationem quando mandatur judici, ut ſe inſtruat, *q.45. n.37*
Citationis relatio non poteſt fieri die feriato, *quæſt.* 31. *numer.* 61
Citationis relatio an debeat conſtare Judici ex actis, antequam pronunciet, *q.31.n.62*

Ex Claro.

CITATUS ad perhibendum teſtimonium, qui propter legitimum impedimentum non comparuit, & fuit excommunicatus, an dicatur legitimè excommunicatus, §. *fi.q.* 26. *n.* 6

Ex Additionibus.

CITATI perſonaliter non poſſunt allegare abſentiam, *q.* 34. *n.* 13
Citatus quibus modis excuſetur ne teneatur comparere, *ib. nu.* 38
Citatus comparens antequam ad pœnam contumaciæ ſit condemnatus, non debet ulterius condemnari, licet comparuerit poſt terminum. *q.44.n.82*
Citatus a Regia Audientia in Regno Neapolitano, etiam quod notorie conſtat eſſe ſub Barone, perſonaliter comparere tenetur ipſius privilegium, & fori declinatoriam allegaturus, *q.38.n.92*
Citatus à duobus Judicibus non poteſt coram ſecundo allegare pendentiam coram primo, in quo eſt contumax, *qu.* 38.*n.*63
CIVILITER poteſt agi pro delicto etiam poſt viginti annos, *q.51.n.11*

Ex Claro.

CIVITAS exigens ab aliquo pedagia pro rebus ſuis incurrit pœnam interdicti, §.*fi.q.76.n.2*
Civitas committens aliquid contra Epiſcopum ſuum incidit in pœnam interdicti, *ib.n.3*
Et an requiratur, quod ſit proprius Epiſcopus, *ib.*
Et an ceſſante detentione Epiſcopi ceſſet interdictum, *ib.*

Ex Additionibus.

CIVITAS occidens duos Epiſcopos non poteſt amplius ipſum habere, *q.77.n.29*
CLAM quid fieri quando dicatur, *qu.* 60. *nu.* 74. & *qu.* 78. *num.* 96
Et quid ſi dicatur Notario, ut propalet, *ib. ibidem numer.* 97
Clam, & palam relinqui quando dicatur, *quæſt.* 79. *numer.* 2

Ex Claro.

CLAUSULA *ſuper quibus omnibus*, &c. quid operetur in inquiſitione, §.*fi. q.31.n.13*

Ex Additionibus.

CLAUSULA *ſuper quibus omnibus* non operatur, ut ſi fiat proceſſus ſuper vulneribus, & mors ſequatur poſſit proceſſatus de morte puniri, *q.31.n.44*
Clauſulæ, ut petitur, ex certa ſcientia, motu proprio non obſtante, quando tollant ſubreptionem, & quid operentur, *q.59.n.81*
Et quid ſi in gratia noo dicitur ad poſtulationem, ſed poſtulatio gratiam præcedat, *ib.*

CLERICALIS habitus, & tonſura coram quo Judice ſit probanda, *q.36.n.24*
CLERICATUS quomodo probetur, *qu.* 36. *nu.* 13. 20. 22. & 29
Et an per teſtes ſingulares, *ib.n.23*
Clericatus exceptio quomodo cognoſcatur in Regno Neap. *q.* 36. *n.* 19
Clericatus non probatur ex ſola poſſeſſione habitus, & clericalis tonſuræ, *ib. n.* 30
Clericatus aſſumptus poſt delictum an eximat à juriſdictiona laicali, *q.* 36. *n.* 41
Et quid ſi poſt condemnationem, *ib. n.42*
Clericatus quando dicatur aſſumptus in fraudem, *ibidem numer.* 48

Ex Claro.

CLERICUS notorius fornicator an ſit ipſo jure ſuſpenſus ab officio, §. *fornicatio*, *n.4*
CLERICUS hæreticus, & ejus filii privantur omnibus officiis, & beneficiis Eccleſiaſticis, §. *hæreſis*, *n.16*
Et an Clericus propter perjuriom amittat beneficium ipſo jure, an autem veniat per ſententiam privandus, §. *Perjurium*, *n.* 4.
Clericus ſodomita an ſit ipſo jure ſuſpenſus ab ordine, §. *ſodomia*, *n.* 5
Clericus an poſſit accuſare, §.*fi.q.14.n.3*
Clericus an poſſit eſſe teſtis in criminalibus, §. *fi. quæſt.* 24. *num.* 8.
Et quid ſi proteſtetur quod non vult reum puniri in pœnam ſanguinis, *ib.n.9*
Clerici an gaudeant immunitate Eccleſiæ, §. *fi. quæſt.* 30. *num.* 61
Et quis ſit judex Clericorum, & Monachorum regularium, §.*fi.q.35.n.15*
Et quis ſit judex Clericorum ſecularium, *ib.n.16*
Clericos pro delictis per eos commiſſis non poſſe puniri niſi à judice Eccleſiaſtico, *li.5.§.fi. q.36.n.1*
Et an hoc privilegium ſit Clericis conceſſum à jure divino, *ib.n.2*
Et an valeat conſuetudo, quod Clerici poſſint criminaliter conveniri coram judice laico, *ib.n 3*
Et an poſſit Clericus huic privilegio renunciare, *ibidem numer.* 4
Et an Clericus citatus à judice ſeculari pro delicto teneatur comparere, & allegare coram eo privilegium clericatus, *ib.n.5*
Et an poſſit Clericus pro crimine reconveniri coram judice laico, *ib.n.6*
Et an Clericus illegitime natus gaudeat hoc privilegio fori, *ib.n.7*
Et an Clericus conjugatus gaudeat privilegio fori, *ibidem num.* 8
Et quid ſi ſit bigamus, *ib.n.6*
Et quid ſi unicam tantum uxorem duxit, ſed illam poſt adulterium commiſſum cognovit, *ib. n.10*
Et quid ſi poſt delictum effectus fuit bigamus, *ibidem numer.* 11
Et an Clericus conjugatus, qui non abſtinet à negociationibus, & armis, gaudeat privilegio fori, *ib.n.12*
Et an Clericus conjugatus, non incedens in habitu, & tonſura clericali, gaudeat privilegio fori, *ib. n.13*
Et quis habitus, & tonſura clericalis, *ib.n.14*
Et quid ſi Clericus conjugatus, qui ante delictum non incedebat in habitu, illum deinde poſt delictum reaſſumpſerit, *ib. num.* 15
Et quid ſi reaſſumat tonſuram poſt condemnatiooem, *ibid. num.* 16
Et quid ſi Clericus noo deferat tonſuram, quia non habebat capillos, *ib.n.17*
Et an Clericus conjugatus, mortua uxore, recuperet omnia privilegia Clericis non conjugatis competentia, *ibidem numer.* 18
Et an Clericus non deferens habitum, perdat privilegium antequam ſit ter monitus, *ib. n.19*
Et quid ſi facta ſit generalis monitio in ſynodo, *ib.n.20*
Et quis jodex cognoſcat ſuper clericatus exceptione, Eccleſiaſticus an ſecularis, *ib. n.21*
Et quis ſuper habitu, & tonſura, *ib. n.22*
Et an Clericus non deferens habitum, & tonſuram, & immiſcens ſe enormitatibus amittat privilegium fori, *ibid. num.* 23
Et quid in Clerico incedente in habitu, & tonſura, *ibidem num.* 24
Et an Clericus factus à Principe Officialis, ſi in officio delinquat, poſſit ab eo puniri, *ib.n.25*

Et an

Index Practicæ Criminalis.

Et an Clerici reperti cum armis poſſint à judicibus ſecularibus puniri, *ib. n.* 26
Et an Clericus, committens crimen læſæ Majeſt. contra Principem ſecularem, poſſit ab eo puniri, *ib. n.* 27
Et an Clericus, deponens falſum teſtimonium coram judice laico, poſſit ab eo puniri, *ib. n.* 28
Et an Clericus imputatus de aſſaſſinio poſſit puniri per judicem ſecularem, *ib n.* 29
Et an hoc caſu requiratur ſolemnis degradatio, *ibid. num.* 30
Et an requiratur ſententia declaratoria, *ib. n.* 31
Et an talis Clericus aſſaſſinus ſit tradendus Curiæ ſeculari, non expectata incorrigibilitate, *ib. n.* 32
Et an Clericus corrigibilis poſſit puniri per judicem ſecularem, *ib. n.* 33
Et an ſuper incorrigibilitate requiratur declaratoria, *ib. n.* 34
Et an judex ſecularis poſſit punire Clericum, qui non ſit prius degradatus, & traditus Curiæ ſeculari, *ibid. num.* 35
Et pro quibus criminibus Clericus ſit degradandus, *ib. n.* 36
Et an Clericus incorrigibilis ſit tradendus Curiæ ſeculari, *ib. n.* 37
Et an Clericus propter contumeliam illatam ſuo Epiſcopo ſit tradendus Curiæ ſeculari, *ib. n.* 38
Et an propter crimen falſi, *ib. n.* 39
Et an pro enormi homicidio, *ib. n.* 40
Et an pro crimine læſæ Majeſtatis, *ib. n.* 41
Et an judex ſecularis, cui traditus eſt Clericus, poſſit illum punire corporaliter, *ib. n.* 42
Et an ſi quis poſt delictum faciat ſe Clericum, vel Monachum, gaudeat privilegio fori, *ib. n.* 43
Et an præſumatur ſuſcepiſſe clericatum in fraudem, *ib. n.* 44
Et an Monaſterium teneatur pro delicto ingreſſi, *ib. num.* 45
Et quid ſi in eodem delicto intervenerint Clerici, & laici, an omnes ſint ad judicem Eccleſiaſticum remittendi, *ib. n.* 46
Et quid ſi illata ſit injuria per laicum Clerico, an cognitio ſpectet ad judicem Eccleſiaſticum, *ib n.* 47.
Quomodo facienda ſit remiſſio Clericorum à judicibus laicis ad Eccleſiaſticos, *ib. n.* 48
Judex Eccleſiaſticus an teneatur ſtare proceſſui facto per judicem ſecularem remittentem, *ib. n.* 49
Clericus an poſſit eſſe delegatus Principis laici in cauſis criminalibus, §. *fi. q.* 41. *n.* 9
Clericus beneficiatus contrahens matrimonium amittit beneficium, §. *fi. q.* 73. *n.* 5
Et an ſit privatus ipſo jure, an autem ſit per ſententiam privandus, *ib.*
Et quid ſi contraxit cum impubere, *ib.*
Et quid ſi uxor ante copulam ingrediatur Monaſterium, nunquid ipſe recuperet beneficium, *ib.*
Clericus privatus beneficio tenetur reſtituere fructus perceptos à die commiſſi delicti, *ib. n.* 9.
Clericus, qui per annum ſuſtinet excommunicationem privatur beneficio, §. *fi. q.* 73. *n.* 6.
Clericus perjurus privatur beneficio, *ib.*
Clericus ſimoniacus privatur beneficio, *ib.*
Idem ſi factus ſit miles ſecularis, *ib.*
Clericus excommunicatus eſt ipſo jure privatus fructibus beneficii, §. *fi. q.* 73. *n.* 7.
Et an ſit alendus ex fructibus beneficii, *ib.*
Clericus hæreticus, & ejus filii amittunt beneficia, ſi quæ habent, *ib.*
Clericus colludens in cauſa beneficii poteſt privari, *ib.*
Clericus non incumbens horis divinis eſt privandus beneficio, *ib.*
Clericus homicida privatur beneficio, *ib.*
Clericus non eſt deponendus niſi propter grave crimen, §. *fi q.* 74. *n.* 2.
Et pro quibus criminibus actualiter degradari poſſit, *ibid. n.* 3.
Clericus notorius fornicator, vel ſimoniacus in ordine eſt ipſo jure ſuſpenſus ab officio, §. *fi. q.* 75. *n.* 3.
Clerici ſcienter participantes cum excommunicatis ſunt excommunicati, §. *fi. q.* 77. *n.* 18.
Clericus an poſſit pro condemnato appellare, §. *fi. q.* 94. *numer.* 5

Ex Additionibus.

CLERICUS an poſſit puniri de aſſaſſinio à judice laico, §. *aſſaſſinium*, *n.* 25.
Clericus jactans ſe commiſiſſe adulterium quomodo puniatur, §. *adult. n.* 47.
Clerici alicui Eccleſiæ ſervire debent, §. *fi. quæſt.* 36. *num.* 14
Clericus falſum teſtimonium dicens qua pœna puniatur, §. *falſum*, *n.* 65
Clerici falſificantes litteras Apoſtolicas vel Judicum, quibus pœnis puniantur, *ib. n.* 88
Clericus alienas litteras aperiens deponendus eſt, *ib. num.* an8
Clerici concubinarii vel fornicarii, quibus pœnis feriantur, §. *fornicatio*, *n.* 6
Et quomodo puniantur, *ib. n.* 11
Clericus ſuadens occiſionem licitam non ſit irregularis, *q.* 40. *ſub n.* 1
Clericus, vel Monachus inſultatus an debeat fugere, §. *homicidium*, *n.* 101
Et quid in foro conſcientiæ, *ib. n.* 102
Clericus bannitus à judice laico ignorante illum eſſe Clericum an poſſit impunè occidi, §. *homicidium*, *n.* 69
Et an dictus Clericus bannitus occidens alium bannitum gaudeat præmio, *ib. n.* 270
Clericus vel Epiſcopos Monialem carnaliter cognoſcens, deponitur, §. *fornicatio*, *n.* 19
Clerici conſanguineum percuſiens reſpectu ipſius Clerici in can. ſi quis ſuadente, *q.* 77. *n.* 3.
Et quid de percutiente fratrem tertii ordinis S. Franciſci, *ib. n.* 4
Et quid de patre filium Clericum, *ib. n.* 5
Et quid de minore, *ib. n.* 6
Et an ipſo facto percutiens in d. can. incidat, *ib. n.* 7
Et an requiratur publicatio, & quid operetur dicta publicatio, *ib. n.* 8
Et quid in ſpuente in faciem Clerici, *q.* 77. *n.* 9
Et quid de effundente aquam ſuper eum, *ib.*
Et quid de eum detinente per veſtem, vel frenum equi, *ib.*
Et quid de auferente aliquid ab ejus manibus, *ib.*
Clericum percutiens pluries, an pluries ſit excommunicandus, *q.* 77. *n.* 19
Clerici bona condemnati per Epiſcopum applicantur Domino temporali, *q.* 78
Clericus an ligetur ſtatuto dictante non poſſe extrahi frumentum, ſub pœna confiſcationis pro fructibus bonorum Eccleſiaſticorum, *q.* 82. *n.* 87
Clerici propter violentiam quomodo puniantur, *q.* 83. *num.* 22
Clericus repertus in adulterio poteſt per maritum adulteræ detineri per 20. horas abſque metu excommunicationis, *q.* 68. *n.* 104
Clericus præſtans fidejuſſorem laicum, ſi offendat, fidejuſſor coram laico convenitur, *q.* 47. *n.* 46
Clericus adulter poteſt per Epiſcopum puniri, non obſtante compoſitione facta per ejus Vicarium, *q.* 57. *n.* 18
Clericus frangens ſalvam guardiam Principis an poſſit per judicem laicum puniri, *q.* 32. *n.* 41
Clericus in d. Regno an poſſit declinare forum in criminalibus per Procuratorem, *ib. n.* 48
Et quid ſi citantur privilegiati, *ib. n.* 49
Clericus poteſt eſſe teſtis contra laicum ſi de crimine civiliter agitur, nec ei nocet, quod poſtea eum judex capitaliter punivit, *q.* 24. *n.* 48
Clerici quando poſſint carcerari, *q.* 28. *n.* 23
Et an per laicum, *ib. n.* 25
Clericus debet remitti abſque alia requiſitione, *q.* 28. *num.* 27
Clericus non judicatur à laico, *q.* 36. *n.* 1
Clericus quomodo poſſit capi à laico, *ib. n.* 2.
Clericorum famuli an gaudeant privilegio fori, *q.* 36. *numer.* 3
Clericus quando judicetur à laico, *ib. num.* 4
Clericus an, & quando pro laico, & contra laicum in criminali poſſit examinari, *q.* 24. *ſub n.* 46.
Clericus Principi ſuſpectus poteſt ab ipſo ejici, *q.* 36. *numer.* 6
Clericus poteſt ejici quando Epiſcopus eum odit, & eſt periculum ſcandali, *ib. n.* 7.
Clericus non poteſt privilegio fori renunciare, *q.* 36. *num.* 10
Clericus ſodomita qualiter puniatur, §. *ſodomia numer.* 17
Clericus fidejubens de judicatum ſolvendo coram laico, coram quo Judice ſit conveniendus, *q.* 95. *n.* 7
Clericus non habens in ære luet in corpore, *q.* 95. *numer.* 13

Index Practicæ Criminalis.

Clericus jactans ſe delictum commiſiſſe ſuſpenditur ab officio, & beneficio, eſto, quod vere non deliquerit, *q.* 21. *num.* 133
Clericus non opponens declinatoriam fori poteſt puniri, *q.* 36. *n.* 11
Clerici conjugati an gaudeant fori privilegio, *ibidem numer.* 12
Et quid in Regno Neap. *ib.*
Clericus quando dicatur incedere in habitu, & tonſura, *q.*36. *num.* 15
Clericus factus poſt delictum an cognoſcatur à judice laico, *q.ead.n.*18
Item an pœnam aufugiat, *q.*36.*ſub n.*40
Clericus remittendus debet remitti ſuis expenſis, *ibidem numer.* 22
Clericus captus à laico debet ſtatim repeti à ſuo Prælato, *q.*36.*n.*26
Clericus primæ tonſuræ an gaudeat privilegio fori, *ibidem num.* 27
Et quomodo practicatur in Regno Neap. *ib.n.* 28
Clericis in Regno Neap. auferuntur arma: & quomodo, *num.* 31
Clerici an poſſint impunè occidere bannitos, §. *homicidium*, *num.* 259
Clericus rebellis per quos puniatur, *q.*36. *n.*32
Clericus aſſaſſinus ipſo jure intelligitur degradatus, *ibidem nu.* 33
Et punitur per Judicem ſecularem, abſque alia ſolemni degradatione, *ib. n.* 34
Clericus aſſaſſinus poteſt cognoſci ab utroque Judice, & habet locum præventio, *ib. n.*37
Clericus degradandus debet eſſe incorrigibilis, *quæſt.* 36. *num.* 39
Et quid in Clerico hæretico, & conſpirante contra Epiſcopum, *ib. n.*40
Clericus poſt delictum uxorem ducens à quo puniatur, *ibid. num.* 46
Et quid in ſacro Conſilio Neap. *ib.n.*47
Clericus perdit privilegium ex invalido matrimonio, cujus priorem virum interfecit, *ib.ſub n.* 47
Clericus debet remitti abſque declaratione, *ib. n.* 52

Ex Claro.

COGITATIO an ſit aliquo caſu punibilis, §. *fi.q.* 91. *n.* 1

Ex Additionibus.

COGITATIONIS pœnam nemo patitur, *quæſt.* 91. *numer.* 1
Et quid ſi ſit verbis expreſſa, *ib.*
Cogitatio cum aliquo facto extrinſeco concurrente pœnitentia non punitur, *ib.n.*4
Cogitatio quomodo probetur, *ib.n.*6
COHABITATIO, & converſatio ſtricta cum inimico à teſtimonio repellit, *q.*24. *n.*34

Ex Claro.

COITUS damnati qui ſint, §.*fornicatio*, *n.* 5
Coitus cum virgine eſt punibilis, §. *fornicatio*, *n.* 11
Et quid ſi ſit cum puella nondum viri potente, *ibidem numer.* 12
Coitus cum puero an ſit punibilis, *ib. n.*13
Coitus cum nupta an ſit punibilis, *ib. n.*14
Coitus cum vidua an ſit punibilis, *ib. n.* 15
Coitus cum affine an ſit punibilis, *ib. n.*16
Coitus cum Moniali an ſit punibilis, *ib. n.*17
Coitus mulieris cum proprio ſervo an ſit punibilis, §. *fornicatio*, *n.*20
Coitus cum bruto animali qua pœna puniatur, §. *fornic. numer.* 27
Coitus cum mortua an ſit punibilis, *ib. n.* 28
Coitus cum violentia commiſſi gravius ſunt puniendi, §.*fornic.n.* 33

Ex Additionibus.

COITUM ſodomiticum præſumitur paſſa mulier coacta, §.*ſodom. n.* 5
COLLATERALES non revelantes delictum committendum contra collateralem, puniuntur extra ordinem, *q.* 87. *n.*3
COLLECTA, quomodo imponatur Villæ, quæ non habet bona in communi, *q.*82.*n.*11
COLONUS an, & quando admittatur in teſtem pro domino, *q.*24.*n.*154
COLUMBUM alieni colombarii etiam in ſuo capiens, vel occidens furtum committit, §. *furtum*, *n.*64
COLLUSIO quomodo probetur, *qu.* 57.*n.* 25
COMPATER an poſſit agere de morte compatris, *qu.* 14. *nu.* 48
COMMENSALIS quis ſit, *q.*35.*n.*20
COMMENTARIENSIS quomodo juret, & ad quid teneatur, *q.*46. *n.*7
Commentarienſis quid debeat facere ſi carceratus ægrotat, vel moriatur, *ib.n.* 16
Et quid ſi carceratus reperiatur mortuus, *ibidem numero* 17
Et quid ſi dederit fidejuſſores de ſecuto carcere, *ibidem num.* 18
Commentarienſium crimina, ſummariè ſunt cognoſcenda, & levato velo, *q.*68.*n.*32
COMMISSIO de recipiendo teſtes ſuper principali, non extenditur ad receptationem teſtium ad repulſam, *qu.*46. *num.* 12
COMMISSARIUS Judicis ordinarii ad examinandum, an poſſit repetere teſtes, ſine nova commiſſione, *quæſt.*26. *num.* 23
COMMITTENS plura delicta, quorum unum ſpectat ad Regios Officiales, ab ipſis de omnibus cognoſcetur, *qu.* 38. *n.* 79
COMMODATARIUS an teneatur furti, ſi equo abſque Domini voluntate ad longius iter utatur, §. *furtum*, *numer.* 85
COMMUNIA delicta quæ ſint, §. 1.*n.*7
COMMUNITAS faciens conſilium extra locum ſolitum an puniatur, §.*fi.q.*16. *n.** 21
Communitas non tenetur ſi vecturalis, vel alius facit iter per loca inſolita, *qu.*82. *num.*2
Et quomodo probet ſe fuiſſe diligentem, *ibidem numero* 3
Et ſi ex proceſſu apparet, quod homo fuit occiſus in uno territorio, & in alio cadaver reperiatur, quæ Univerſitas teneatur, *ib.n.*4
Et quid ſi medietas cadaveris reperiatur in uno territorio & alia in alio, *ib.n.*5
Communitas an poſſit cedere bonis, *ib. n.* 12
COMPARATIO litterarum in materia libelli famoſi, an faciat indicium, *q.*68.*n.* 69

Ex Claro.

COMPATER, vel filius ſpiritualis an poſſit accuſare de morte compatris, §.*fi.q.*14.*n.*25
COMPELLENS aliquem ad teſtandum qua pœna puniatur, §. *fi. q.* 83.*n.*5

Ex Additionibus.

Compellens aliquem ad aliquid ſibi dandum, quomodo puniendus ſit, *q.* 38. *n.* 29
COMPLICES ſocii criminis, adhærentes, fautores, inſtructores, & conſiliarii qui dicantur, *quæſt.* 21. *numero* 22
COMPONENS cum fiſco quando poſſit iterum moleſtari, *q.*58.*n.*18
Componens Judex non debet eſſe nimis liberalis, alias præſumitur fraus, *q.* 85. *n.*37
COMPOSITIO non admittitur in Regno Neap. pro crimine ſodomitico, §. *ſodomia*, *n.* 8
Compoſitio facta contra formam prædictam eſt nulla, & ea non obſtante compoſitus debet condemnari, *quæſt.* 59. *num.* 49
Et ſi fiat remiſſione partis, ad quos Judices ſit recurrendum, *ib. n.*50
Et an ipſemet Judex qui compoſuit, poſſit compoſitionem revocare, *ib.*
Et datum pro compoſitione eſſe reſtituendum, *ib.*
Compoſitiones an fiant in Regno Neap. pro nefando vitio, & blaſphemia, *q.*59.*n.*26. & 51
Compoſitiones quomodo ſunt faciendæ, *ibidem num.* 27
Compoſitio non poteſt fieri in Regno Neap. non concordata parte, *ib.n.*44
Et requiritur pro forma, ut remiſſio præcedat, *ib.*
Et quid ſi pars non querelaverit, *ib.*
Et quid in tranſactionibus, *ib.*
Etiam ſi fiat ſalvo jure partis, *ib.*
Niſi delictum fuerit commiſſum in perſona incognita, *ibid. num.* 45.
Compoſitiones quando fiant in Regno Neap. *quæſt.* 58. *numer.* 8
Compoſitio quomodo ſit facienda, ne includat confeſſionem, *q.*49.*n.*67

Com-

Index Practicæ Criminalis.

Compoſitio non poteſt fieri in atrocillimis inconſulto Principe, *q.* 59. *n.* 55
Compoſitio non debet fieri cum illis, qui pluries deliquerunt, *ibid.*
Compoſitio cum famoſis latronib. non poteſt fieri in Regno Neap. *ibid.*
Compoſitio ut valeat, quot requirantur, *quæſt.* 85. *numero* 34
Et quid ſi in ſententia non fuerit expreſſa pœna, *ibid. numer.* 35
Compoſitio multæ ſit ad arbitrium Judicis, *quæſt.* 95. *numero* 17
COMPOSITUS pro delictis quando ex prætextu metus poſſit ab Officiali in ſyndicatu ſolutum repetere, *qu.*49. *nu.* 65
Compoſitus an cenſeatur confiteri delictum, *ibidem numero* 66
CONATUS quid ſit, & quando puniatur, *quæſt.* 92. *numer.* 1
Conatus in delictis levibus non eſt conſiderandus, *ibidem nu.* 5
Conatus de generali conſuetudine an ſit puniendus, *ibidem nu.* 7

Ex Claro.

CONCLUSIO libelli an in accuſatione requiratur, §. *fin.q.* 12. *n.* 12
Concluſio non ſit in cauſis criminalibus, *quæſt.* 49. *numer.* 42
CONCUBINATUS an ſit de jure prohibitus, §. *fornicatio*, *num.* 6.
Et an poſſit puniri per Judicem ſecularem, *ibidem numero* 7
Et quæ ſit pœna tenentis concubinam, *ib. n.*8
Et an tenens eodem tempore duas concubinas, vel uxorem, & concubinam ſit infamis, *ib. n.* 9
Plura requiri ad hoc, ut dicatur concubinatus, *ibidem numero* 10
Concubinatus crimen an ſit communis fori, §. *fi. quæſt.* 37. *num.* 4

Ex Additionibus.

CONCUBINATUS eſt prohibitus de jure civili, §. *fornicatio*, *n.* 7
Et quæ dicatur concubina, §. *fornicatio*, *n.* 8
Concubinatus notorius, quomodo probetur, *ib.*
Concubinarius pœna impoſita per Concilium Tridentinum, *q.*37. *n.*13
Concubinatus an probetur per diſparitatem perſonarum & longam cohabitationem, §. *ſtuprum*, *n.* 32

Ex Claro.

CONDEMNARI debet reus confeſſus delictum, *li.*5.§.*fi.q.* 65. *n.* 1.
Et an unica confeſſio ſufficiat, vel plures requirantur, *ib. num.* 2
CONDEMNATIO unius ex pluribus ſociis alteri non nocet, §.*fi.q.*84.*n.*9

Ex Additionibus

CONDEMNATIO adulteri non nocet adulteræ, §. *adulterium*, *n.*98
Condemnatio teſtium de falſo, an, & quando præjudicet parti, §. *falſum*, *n.* 74
Condemnatio an ſequi poſſit ex indiciis, vel præſumptionibus, & quæ, *q.*20.*n.*10
Et quid ſi hinc inde adſint præſumptiones, *ib. n.*11
Et quælibet præſumptio, vel conjectura a duobus teſtibus eſt probanda, *ib.n.*12
Et an tortus, & nihil confeſſus poſſit condemnari, *ibidem num.* 13
Condemnatio quomodo ſit facienda, quando pœna applicanda pro parte fiſco, & pro alia accuſatori, *qu.* 95. *numer.* 25
Condemnatio expenſarum an fiat in Regno Neap. in criminalibus, *q.*62.*n.*22
Et an de jure communi, *ib. n.*23
Et an in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib. n.* 24
Condemnatio ad triremes ſolet ita fieri, ut quandocunque reperiatur liberatus ultimo ſupplicio puniatur, *quæſt.* 70. *numer.* 12

Ex Claro.

CONDEMNATUS de crimine an poſſit accuſare, §.*fi. qu.* 14. *n.*15
Condemnatus, vel abſolutus de uno crimine, an poſſit de eodem crimine accuſari, *q.* 16. *n.* 3
Condemnatus an teneatur pœnam fiſco perſolvere in foro conſcientiæ, §.*fi.q.*80.*n.*7
Condemnatus in pœnam capitis, & bonorum confiſcationem ſi pendente appellatione deceſſerit, an extinguatur bonorum confiſcatio, §.*fi. q.*94.*n.*7
Condemnato an detur dilatio ad ſolvendum in cauſis criminalibus prout ſit in civilibus, §.*fi.q.* 95. *ſub n.*1
Condemnatus ad mortem an poſſit teſtari, §. *fi. quæſt.* 96. *numer.* 11
Condemnati ad ignem an ſint vivi comburendi, §. *fi. q.* 99. *num.* 7

Ex Additionibus

CONDEMNATO ad amputationem manus quæ manus ſit amputanda, *q.*69.*n.*10
Condemnatus ad mortem non poteſt occidi, *quæſt.* 99. *numer.* 2
Condemnati ad mortem veſtes cujus ſint in ſtatu Eccleſiaſtico, & Regno Neap. *q.*100. *n.*6
Condemnati in contumaciam in ſtatu Eccleſiaſtico, elapſo anno non appellant, nec etiam capti infra annum, *qu.*94. *nu.* 23
Cartarius impugnatur, *q.*94. *n.*57
Vide infra littera, *F. verb. Flamin.*
Condemnatus in contumaciam in pœnam mortis pro crimine, pro quo talis pœna non debet imponi, non debet pœna mortis puniri, ſed tantum debita, *q.*96. *n.*10
Condemnatus ad exulandum poteſt a creditoribus confirmari in carcere, ſi ante ſententiam fuerit dictum, *quæſt.* 97. *num.* 1
Condemnatus de aliquo crimine toleratur, quouſque finitur judicium accuſatoris contra aliquem per eum inſtitutum, *ib. n.* 2
Condemnatus, ſi dum ducitur ad ſupplicium, tranſeat propè Eccleſiam, an gaudeat immunitate illius, *quæſt.* 30. *numer.* 29
Condemnatus in duobus locis poteſt cogi ad ſolutionem utriuſque pœnæ, *q.*39.*n.*4
Condemnatus in loco delicti peculiariter ſi pœnam ſolvit, non poteſt in loco domicilii capite puniri, *quæſt.* 39. *num.* 5
Condemnati, vel condemnandi excuſatio, an proſit, *qu.* 25. *num.* 60
Condemnatus de delicto commiſſo in officio non poteſt amplius illud exercere, *q.*73.*ſub n.* 2
Condemnatus ex alieno delicto poteſt recuperari ab eo ob cujus factum condemnatur, *q.* 26. *ſub n.* 2
Condemnatus debite poteſt torqueri adhuc, quo ad complices, *q.*57. *n.*20
Condemnatus pro vulnere, quando poſſit condemnari de morte, *ib. n.* 21
Condemnatus in duobus locis pro eodem delicto in contumaciam ad utramque condemnationem tenetur, *ibidem numer.* 24
Condemnatus in uno loco, an poſſit moleſtari in alio, *ibid. nu.* 26
Farinacius impugnatur, *ib.n.*27
Condemnatus ad triremes, ſi inde fugiat, quomodo puniatur, *q.*67.*n.*13
Et quid ſi fuerit captus ab hoſtibus, & poſtea revertatur, an debeat tranſmitti ad triremes, *ib.n.*14
Condemnatus ad publicationem bonorum, an ſit condemnandus, etiam ad expenſas, *q.* 62. *n.*10
Condemnatus ad aliquam pœnam, & eam non ſolvens, an teneatur in conſcientia, *ib. n.* 26
Condemnatus non poteſt opponere præſcriptionem, etiam quod poſt 50. annos poſt ſententiam ſit captus, *quæſt.* 51. *nu.* 2
Condemnatus poteſt contra alios torqueri, *quæſt.* 64. *numer.* 150
Condemnatus inculpatum exculpans, poteſt iterum torqueri, *ib.n.*151
CONDOMINUS injuriatus à ſuo ſubdito, non cognoſcit de injuria, ſed an ſocius, *q.*38.*n.*9
CONDUCENS interficiendum in locum delicti, quando dicatur in dolo, *q.*99.*n.*6

Ex

Index Practicæ Criminalis.

Ex Claro.

CONFESSIO extrajudialis an faciat indicium, §.*fi. quæſt.*21. *num.*31

Et an confeſſio facta coram judice incompetenti, *ibidem num.* 32

Et an confeſſio Clerici facta coram judice Laico, *ibidem numer.* 33

Et quid ſi illam deinde coram judice competenti revocaverit, *ib. n.*34

Et an confeſſio facta coram judice non ſedente pro tribunali, *ib.n.*35

Et an confeſſio facta in tormentis, & deinde revocata, *ib. num.* 36

Confeſſio extra tormenta ad cautelam tantum ratificatur, §. *fi.q.*21.*n.*141

Confeſſio procuratoris facta in judicio civili, an præjudicet principali in judicio criminali, §. *fin. quæſt.* 54. *numero* 4

Confeſſio principalis facta in judicio civili, an ipſi præjudicet in criminali, *ib. n.*5

Confeſſio extrajudicialis non ſufficit ad probationem delicti, §.*fi.q* 55.*n.*2

Confeſſio facta coram judice incompetenti non valet, niſi ut extrajudicialis, *ib.n.*3

Et quid ſi facta fuerit parte præſentè, & acceptante, *ibid. num.* 4

Et quid ſi facta ſit coram judice non ſedente pro tribunali, *ib. nu.* 5

Et quid ſi talis confeſſio emanavit extra cauſam, de qua agitur, *ib. n.*6

Et quid ſi fuit extorta à judice ſub ſpe impunitatis, *ibid. num.* 7

Et an judex poſſit hujuſmodi impunitatem reo promittere, *ib. num.* 8

Et an reus confeſſus ſub ſpe talis promiſſionis, poſſit ex ipſa confeſſione ad mortem condemnari, *ib.n.*9

Et quid ſi non conſtet de delicto, an poſſit reus ex propria confeſſione condemnari, *ib. n.* 10

Et quomodo dicatur conſtare de delicto, *ib. n.* 11

Confeſſio facta à minore ſine auctoritate curatoris, an illi noceat, §. *fi.q.*55. *n.*12

Confeſſio facta ſuper proceſſu formato juris ordine non ſervato, an noceat confitenti, *ib. n.*13

Et quid ſi facta ſit in tormentis, *ib.n.*14

Confeſſio cum qualitate abjecta, an poſſit pro parte acceptari, & pro parte rejici, *ib.n.*15

Et an ſaltem reus ſit mitius puniendus, *ib. n.*16

Cautela, quomodo debeant hoc caſu concipi verba confeſſionis, *ib. n.*17

Reus an poſſit confeſſionem a ſe ſponte factam revocare, *ib.n.*18

Ex Additionibus.

CONFESSIO quando ſufficiat ad condemnationem, §. *fi. q.*55.*n.* * 21

Mutus & ſurdus à natura homicidium confiteri poteſt, *ibid. nu.* * 23

Confeſſio unica an ſufficiat ad condemnandum aliquem, vel plures requirantur, §.*fi.q.*65. *n.*2

Confeſſio judicialis in criminalibus habetur loco ſententiæ, *li.* 5.§.*fi.q.*65.*n.**1

Confeſſiones fictæ non tranſeunt ad aliam perſonam, §.*fi.q.*90. *nu.* * 11

Confeſſio in his, quæ ſunt juris præjudicare non poteſt, §. *fi. q.* 94. *n.* * 22

Confeſſio adulterii carentis genitalibus non nocet, §. *adulterium*, *n.*42

Confeſſio mulieris ſola non probat adulterium, *ibidem numer.* 41

Confeſſio juris quandoque ſibi non præjudicat, §. *furtum*, *num.* 27

Confeſſio nullis indiciis præcedentibus extorta ſemper revocatur, *li.*5. §.*fi. q.* 19.*n.*4

Confeſſio vera & ficta differunt, *q.* 44.*n.*41

Confeſſio vera & ficta, an differat quo ad intereſſe partis, & fiſci, *q.*2. *n.*10

Confeſſio minoris in criminalibus ſine curatore valet, *q.* 59. *num.* 9

Quid in confeſſione facta vigore ſtatuti, *ib. n.*10

Confeſſio ficta operatur non obſtante præſcriptione, *quæſt.* 51. *n.* 9

Exceptiones ſunt perpetuæ, *ib. n.*10.

Confeſſio an operetur poſt præſcriptionem, *ib. n.* 14

Confeſſio ficta in uno judicio, non probat in alio, *quæſt.* 54. *num.* 4

Confeſſio vera præjudicat, licet fortuito facta, *ibidem numer.* 5

Confeſſio facta in inquiſitione nocet etiam ad favorem perſonæ, quæ non fuit pars illius judicii, *ib. n.*9

Confeſſio facta per litteras miſſas Judici, probat, *ibidem num.* 7

Confeſſio quid operetur, *q.*55.*n.*1

Confeſſio extrajudicialis quando probet, *ib.n.*2

Confeſſio extrajudicialis facit indicium ad torturam, *ibidem num.* 3

Et confitens extrajudicialiter delictum punitur arbitrio judicis de illa jactatione, & gloriatione, *q.*55.*n.*3

Confeſſio coram Judica incompetenti, an probet, *ibidem num.* 4

Et an poſſit revocari, *ib. n.*5

Confeſſio extrajudicialis cum juramento plenè probat, *ibidem num.* 6

Confeſſio incidenter facta an præjudicet, *q.* 55. *n.*7

Et quid in ſacro Conſilio Neapol. *ib.*

Et quid in crimine falſi, *n.*8

Confeſſio ſub promiſſione impunitatis, an, & quando præjudicet, *ib.n.*11

Et an judex teneatur eam ſervare, *q.*55. *n.*12

Confeſſio ſola delicti an noceat ſi de delicto non conſtet, *ib. num.* 15

Et quid ſi Judex condemnaverit, & poſtea conſtet, *ibid. num.* 16

Confeſſio quando non præjudicat, *q.*55. *n.*19

Confeſſio ſuper proceſſu facta non ſervato juris ordine, an, & quando præjudicet, *ib. n.* 25

Confeſſio coram Judice delegato non validat proceſſum nullum, *ib.n.*26

Confeſſio nulla non firmat proceſſum invalidum, *ibidem numer.* 27

Confeſſio an validet proceſſum nullum ex defectu juriſdictionis, *q.* 55. *n.* 29

Confeſſio etiam ratificata non ſanat inquiſitionem formatam non præcedentibus indiciis, *ib.n.*30

Confeſſio quando dicatur ſanare vitium proceſſus, *ibidem num.* 31

Confeſſio torti ſine indiciis eſt nulla, *q.*55.*n.*32

Et etiam jurata, & in criminibus exceptis, & millies ratificata, *ib.n. eod.*

Item in tortura indebitè repetita, *ib.*

Confeſſio torti invalida validatur, docto de confeſſione prius extrajudicialiter facta, *q.*55.*ſub n.* 33

Confeſſio delicti incidenter facta, an, & quando ſufficiat ad pœnam ordinariam, *q.*19.*ſub n.*3

Confeſſio leviter torti ſine indiciis valet, *q.*55. *n.*34

Confeſſio facta metu torturæ, an valeat, *ib. n.* 35

Et quomodo dicatur talis, *ib. n.*36

Et quid ſi ſuperveniant indicia, *ib.n.*37 *

Et quid ſi fuerit lata ſententia vigore dictæ confeſſionis, *q.* 55.*n.*39

Et quid ſi judex habeat liberum arbitrium, *ib.n.*39

Et quid ſi ſuperveniat indicium confeſſionis extrajudicialis, *ib.n.*40

Confeſſio, an & quando poſſit revocari, *q.*55. *n.*49

Et quid ſi ſit redacta in ſcriptis, *ib. n.*50

Et quid ſi conſtet de errore in una parte ipſius, *ib.n.*51

Et quid ſi non fuerit acceptata, *ib. n.* 52

Et quid ſi ſit datus terminus ad deliberandum, *ib. n.* 53

Confeſſio an poſſit revocari in ſecunda inſtantia, *quæſt.* 55 *num.* 55

Confeſſio poſt ſententiam quando revocetur, *ib. n.*57

Et quid poſt executionem, *ib. n.*58

Et an ex intervallo, *ib.n.*59

Et an poſt concluſionem, *q.*55. *n.*60

Et quid ſi adſit juramentum, *ib. n.*61

Confeſſio an poſſit declarari, *ib. n.* 63

Confeſſio facta ſub promiſſione gratiæ an poſſit revocari, *q.* 55.*n.*65

Et de confeſſione facta ob contumaciam, *ib. n.* 66

Confeſſio poteſt interpretari, ut tantum non perimatur, *ib. num.* 67

Confeſſio deliberata an revocetur, *ib.n.*68

Confeſſio facta in libello poſitionibus, & precibus, an poſſit revocari, *q.*55.*n.*69

Confeſſio in dubio an præſumatur erronea, *ib.n.*70

Confeſſionis error quomodo cognoſcatur, & probetur, *ibid. num.* 71

Confeſſio geminata an poſſit revocari, *ib. n.*72

Confeſſio juxta cauſam probationis non revocatur, *ibidem num.* 73

Con-

Index Practicæ Criminalis

Confeſſio minoris contra alium, valet etiam ſine curatore, *q.* 60.*n.*21

Confeſſio ſpontanea an proſit, *ib. n.* 122

Confeſſio patris ob torturam filii, vel è contra, non valet ſine ratificatione, *q.*64. *n.*92

Confeſſio quando dicatur extorta metu tormentorum, *ibidem num.* 96

Confeſſio carcerati, quando dicatur facta metu, *ibidem numer.* 97

Confeſſio facta non in tortura, ſed tantum in tormentis præparatis non valet ſine ratificatione, *q.*64.*n.*129

Et quid in homine robuſto, & ſagaci, *ib. n.* 130

Foller. lapſus, *ib.*

Confeſſio latronum ſufficit ſine ratificatione, & etiam robuſti leviter torti, *ib.n.*133

Confeſſio juncta cum aliis indiciis, valet etiam ſine ratificatione, *ib. n.* 137

Et an, & quando poſſit revocari, *ib.*

Et quid ſi præceſſerit confeſſio extrajudicialis, *ib.*

Confeſſio extrajudicialis, & confeſſio facta in tortura an jungantur, *ib.*

Confeſſio in dubio an præſumatur ſpontanea, *ib. n.*138

Confeſſio facta in tormentis, ut probet, quæ requirantur, *ib. n.* 342

Confeſſio voluntaria, & confeſſio ſpontanea, quomodo differant, *ib.n.*144

Confeſſio in tortura, an & quando validior ſit ſpontanea, *q.* 65.*nu.*2

Confeſſio ſpontanea ſine indiciis valet ad condemnandum, *ib. n.* 4

Et quid ſi fuerit reus abſolutus, quia crimen non erat probatum, *ib. n.* 5

Et quid ſi non præceſſit proceſſus, *ib. n.*6

Et quid in confeſſione muti ſignis declarata, *ib. n.* 7

Confeſſio ſpontanea non requirit ratificationem, *ibidem numer.* 9

Confeſſio rei major eſt aliis probationibus, *ib.n.*10

Confeſſio facta poſt appellationem ab interlocutoria de torquendo, appellationem non impedit, & dicitur facta metu tormentorum, *q.*94. *n.*18

Confeſſio ficta inducta a ſtatuto operatur circa ea, quæ ſunt facti, non juris, *q.*96.*n.*13

Confeſſio extrajudicialis, ut faciat indicium plura requirit, *q.* 21. *n.*21

Confeſſio extrajudicialis non probatur per unicum teſtem licet tortum, & quomodo probetur, *ib. n.* 122

Confeſſio extrajudicialis rei, ſicut facit indicium ad torturam, ita confeſſio extrajudicialis querelantis, quæ facit ad favorem rei, prodeſt ad abſolvendum, *ibidem numer.* 123

Confeſſio an faciat indicium ad torturam, ſi reus eam revocavit, *ib. n.* 124

Confeſſio extrajudicialis, & etiam judicialis, poteſt revocari conſtito de errore, *q.*21. *n.*125

Confeſſio extrajudicialis facta à minore facit indicium, ſi tamen minor ejus ætatis ſit, ut poſſit torqueri, *n.*126

Confeſſio extrajudicialis, ut faciat indicium, non requirit partis præſentiam, *ib. n.* 127

Confeſſio extrajudicialis parte præſente plenè probat, ſi de crimine civiliter agatur, *ead. q. n.*128

Confeſſio extrajudicialis, ut faciat indicium, debet eſſe particularis, & non in genere, *q.*21.*n.*129

Confeſſio facta Sacerdoti non facit indicium, nec ullum effectum operatur, ſi Sacerdos confeſſionem revelet, *ibidem num.* 130

Confeſſio extrajudicialis an operatur contra ſententiam, *ib. num.* 13

Confeſſio facta coram judice incompetenti, ſi à judice competenti omnia acta declarentur nulla, non præjudicat, *q.* 21. *n.* 134

Confeſſio coram Judice incompetenti, quando faciat indicium, *ib. n.* 135

Confeſſio facta coram Notario maleficiorum, abſque judice facit indicium ad torturam, *ib. n.*137

Confeſſio revocata an faciat indicium ad torturam, remittitur arbitrio Judicis, *ib.n.*139

Confeſſio facta in tormentis ante repetitionem teſtium, non convalidatur ex repetitione ſubſequenti, *q.*45.*n.*15

Ex Claro.

CONFESSUS abſque denunciatione, vel inquiſitione, aut accuſatione condemnari an poſſit, *l.* 5. §. *fi. quæſt.* 11. *numer.*1

Inquiſitio fieri non poteſt ad privatorum commodum, *ib. num.* 2

Procurator fiſcalis procedit per inquiſitionem contra tenentes bona Principis *ib. n.* 3

Teſtis depoſitio etiam in tortura, abſque citatione, non nocet parti, *ib. n.*4

Teſtes ſufficiunt haberi per reum pro legitime examinatis, *ib. n.*5

Ex Additionibus.

CONFESSUS duo furta, de quibus conſtabat, & plura alia minima, de quibus non conſtabat, an poſſit ad furcas condemnari, §. *furtum*, *n.* 28

Confeſſus homicidium patraſſe ad ſui defenſionem licet non probatum, non poterit puniri capitaliter, §. *Homicidium*, *num.* 164

Confeſſus ficte poteſt condemnari, licet Judici conſtet, quod poterat aliqua exceptione ſe tueri, *quæſt.* 44. *numer.*24

Confeſſus abſque denunciatione, vel inquiſitione, aut accuſatione condemnari non poteſt, *q.*11. *n.*1

Confeſſus ficte per ſtatutum, an, & quando appellet, *qu.*9. *num.* 3

Confeſſus non convictus, mitius eſt puniendus, *qu.* 60. *ſub num.* 113

Et confeſſus ſponte quis dicatur, *ibid.*

Confeſſus, & convictus etiam metu tormentorum non appellat, *q.*94.*n.*15

Confeſſus ſponte in ſtatu Eccleſiaſtico non appellat, *ibidem num.* 17

Confeſſus coram Sacerdote, & teſtibus dicitur publicus reus criminis. *q.*55.*n.*3

Confeſſus delictum ſi de facto fuerit abſolutus, an vigore illius confeſſionis poſſit iterum moleſtari, *q.*57.*n.*15

Confeſſus bis crimen vario modo, poſtmodum generaliter confeſſionem ratificans non poteſt puniri, ſed debet magis ſpecifice interrogari, *q.*64. *n.* 132

Confeſſus, & ratificans, an debeat puniri, ſi poſt ſententiam de innocentia conſtet, *ib.n.*134

Confeſſus, & ratificans non admittitur amplius ad revocandum, *ib.n.*140

Confeſſus delictum de quo inquirebatur, an poſſit ſuper aliis interrogari nullis extantibus indiciis, *ib.n.*147

Et quid in Clerico, *ib.n.* 148

Confeſſus ſponte debet condemnari, etiam, quod ſecundo loco in tortura contrarium depoſuerit, *q.*65. *n.*1

Confeſſus crimen an cenſeatur fateri qualitates, *ibidem numer.* 8

Confeſſus an dicatur propriè convictus ſi ſtatutum de convicto loquatur, *q.* 66. *n.*6

Confeſſus coram judice incompetenti, confirmare tenetur confeſſionem coram competenti, & ex ea poteſt damnari, *q.*21. *n.*136

Confeſſus in tormentis quare poſſit repeti ſi confeſſionem revocaverit, *ib.n.*138

Confeſſus in tortura abſque indiciis, etiam ſi pluries ratificaverit, & delictum per evidentiam facti ſit verificatum, an & quomodo ſit abſolutus, *q.*55. *ſub n.* 33

Confeſſus non dicitur convictus, §. *fi. q.*94.*n.* 16

Ex Claro.

de CONFISCATIONIS certæ partis bonorum, vel aliquarum rerum, pœnas, §. *fi. q.*79. *n.*1

Stuprum committens punitur in dimidia parte bonorum, *ib.n.*2

Arma nova, quæ quis vendiderit, aut emerit, fiſco applicantur. *ib. n.* 3

Domus privatorum, in quibus fiunt ſacra myſteria, fiſco applicantur, *ib. n.*4

Item domus ædificata juxta aliam domum, non dimiſſo ſpatio 15. pedum, fiſco applicatur, *ib. n.* 5

Locus, in quo ædificatur ſepulchrum in civitate, fiſco applicatur, *ib.n.*6

Bona pro quibus quis accommodat fidem defuncto de eis reſtituendis alicui incapaci, fiſco applicantur, *ib. n.*7

Hærede non vindicante necem defuncti, hæreditas fiſco applicatur, *ibid.n.*8

Hæreditas per metum alicui relicta fiſco applicatur, *ibidem, num.* 9

De pœna confiſcationis omnium bonorum, §. *fi. quæſt.* 78. *num.* 1

Diſpoſitio *authenticæ*, *bona damnatorum*, an corrigat jura antiqua, per quæ imponebatur bonorum confiſcatio, *ib.*

Sententia capitalis ex diſpoſitione ſtatuti an ſecum trahat confiſcationem bonorum, *ib. n.*2

Quæ

Index Practicæ Criminalis.

Quæ ſint crimina, pro quibus impoſita eſt bonorum confiſcatio, *ib.n.3*
Apoſtata punitur confiſcatione bonorum, *ib.n.4*
Et quis dicatur apoſtata, *ib.*
Et an apoſtata recipiatur ad pœnitentiam, ut hæreticus, *ibid.*
An quilibet Judex poſſit imponere pœnam confiſcationis bonorum, *ib.n.5*
Epiſcopi an habeant fiſcum cui poſſint bona delinquentium applicare, *ib.n.6*
Quæ veniant in confiſcatione bonorum, *ib. n. 7*

Ex Additionibus.

CONFISCATIO bonorum, non dicitur pœna extraordinaria, *q.64.n.125*
Confiſcatio bonorum quomodo procedat de jure, *q.87. n.1*
Et quare ſit introducta, *ib.n.2*
Et quomodo applicetur ſi fuerint plures Domini unius Caſtri, *ib.n.3*
Confiſcatio bonorum non habet locum, quando imponitur pœna extraordinaria, *q.35. n.40*
Confiſcatio quæ infligitur ipſo jure quid operetur, *quæſt. 78. num. 4*
Et quando veniat ipſo jure, *ib.n.5*
Confiſcatio quando dicatur venire tacite, & in conſequentia, *ib. n.7*
Confiſcatio non habet locum contra Neapolitanos, niſi in crimine læſæ Majeſtatis, & hæreſis, *ib. n.8*
Nec Bononiæ ex conſuetudine, *ib.9*
Et qui in eis ſuccedat, *ib.n.10*
Confiſcatio impoſita contra diſpoſitionem, *Auth. bona*, eſt nulla, ſine appellatione, *q.eadem*, *n.11*
Confiſcatio impoſita per ſtatutum dictantis, quod bona delinquentium vere, vel ficte intelligantur confiſcata a dia criminis, quomodo intelligatur, *ib. n.12*
Confiſcatio non habet locum in condemnato ad mortem pro furto ex forma ſtatuti, *ib.n.13*
Nec in delictis privatis, niſi ſtatuto caveatur nominatim, *ib. num. 14*
Nec in eo, qui condemnatus moritur, niſi in crimine hæreſis, & læſæ Majeſtatis, *ib. n.15*
Nec in delictis conſummatis, *ib. n. 16*
Confiſcatio fit ipſo jure in ducentum quinquaginta caſibus, *ib.n.14*
Confiſcatio non venit ſub generali arbitrio judici conceſſo, *ib. num. 19*
Confiſcatio an extendatur ad feuda, *ib. n. 23*
Et an ad bona prohibita per teſtatorem alienari, *quæſt. 78. num. 22*
Et an ad emphyteuſim, *ib. n.25*
Et an ad jus patronatus, *ib.n.26*
Et quid ſi confiſcatur Villa, in qua erat jus patronatus, *ib. num. 27.*
Et an ad jura actiones, & nomina debitorum, *ibidem numer. 28*
Et an ad uſum fructum bonorum, prohibitorum alienari, *ib.n.29*
Et an ad bona feudalia, *ib.n.30*
Et an ad fructus feudi, *ib.n.31*
Et quid ſi fuerit facta ſubſtitutio ſine liberis, *ib.n.32*
Et quid ſi fuerit facta confiſcatio tacentibus fideicommiſſariis, & videntibus, an fideicommiſſum extinguatur, *ead. q. n.33*
Confiſcatio bonorum filii an extendatur ad legitimam vivo patre, *ib. n. 48*
Et an ad peculium profectitium, in quo filius habeat poteſtatem donandi, & diſponendi, *ib.n.49*
Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib. n.50*
Et quid in peculio adventitio, *ib.n. 51*
Et quid ſi in eo filius habet adminiſtrationem, *ibidem numer. 52*
Confiſcationis ipſo jure effectus, *q.78. n. 102*
Et quid ſi ſtatutum requirat delinquentem condemnari, *ib. num. 103*
Confiſcatio ad quem pertineat mutato Domino ante ſententiam, ſed poſt delictum, *ib. n.144*
Confiſcatio quando ad bona alibi ſita extendatur, *ibidem numer.145*
Confiſcationis pœna non habet locum pro contumacia in cauſa civili, & ſi metu Principis fuiſſet conceſſa, *quæſt. 31. num. 22*
CONFISCATIS bonis patris, an confiſcatur uſusfructus dicti peculii in damnum filii, *q.78. n.53*
Confiſcatis bonis patris, an aliquid filiis reſervetur, *ibidem num. 120.*
Et quid de nepotibus, & filiis adoptivis & legitimatis, *ib. num.121*
Confiſcatum feudum an applicetur Domino, vel Principi, *q.78.n.134*
Et quid de bonis confiſcatis ob crimen hæreſis, *ibidem numer. 135*
Et quid ob crimen læſæ Majeſtatis, *ib. n.136*
Confiſcata bona applicantur Domino territorii, licet confiſcatio præceſſerit conceſſionem caſtri, *ibidem numero 137*
Confiſcatis bonis ubicumque exiſtentibus veniunt bona alieni territorii, licet ibi non eſſent leges ſpeciales, virtute quarum poſſet fieri confiſcatio, *ib.n.141*
Confiſcata bona cui applicentur de conſuetudine, *ibidem numer. 143*
Confiſcata bona ſi à fiſco loci derelinquantur, in quo ſita ſunt, non applicantur fiſco condemnantis, *ibidem numer. 145*
Confiſcatis bonis exiſtentibus extra territorium Princeps non poteſt concedere gratiam, quo ad bona alterius Principis, *q.78.n.132*
Et quid in bonis applicatis Baroni, *ib.*
CONFITENS delictum ſub ſpe impunitatis, quomodo ſit puniendus, *q.55. n.9*
Confitens ſe hominem occidiſſe, & projeciſſe in mare, an puniatur cadavere non apparente, *ib.n.3*
Confitens ſe latronem, & diſrobatorem ſtratarum, ſibi non præjudicat, niſi crimina confiteatur in ſpecie, *quæſt. 55. num. 21*
Confitens ſe Titium occidiſſe condemnari poteſt, ſi Titius ille non reperiatur, *ib. n.23*
Confitens delictum cum aliqua qualitate, an, & quomodo puniatur, *ib. n.41*
Confitens ſe vulneraſſe ad ſui defenſionem, quando teneatur probare qualitatem ſi de pœna conventionali agatur, *ib. n.42*
Confitens delictum ſimpliciter, an cenſeatur confiteri ejus qualitates, *q.55.n.43*
Confitens ſe occidiſſe ad ſui defenſionem, an poſſit torqueri, ut pure fateatur, *ib.n.46*
Et quomodo hoc caſu ſit reſpondendum, *ib.n.47.*
Confitens aliquem occidiſſe cum tamen vulneraſſet, an ſecuta morte poſt confeſſionem poſſit ex illa confeſſione condemnari, *q.55.n.3*
Confitens extra judicium ſe gloriando delictum commiſiſſe, quod non commiſit, judicis arbitrio punitur, *quæſt. 21. num. 132*
CONFRATRES, & oblati an gaudeant privilegio fori, & per quos puniantur in Regno Neap. *quæſt. 35. numer. 21*
CONFRONTATIO non valet, ſi non præcedant juramenta teſtium ad præſentiam partis, *quæſtion. 45. numer. 46*
Confrontatio teſtium cum reo quid operatur, *ibidem numer. 54*
Confrontatio quomodo ſit facienda, *ib.n.60*
Confrontatio ſine juramento nihil operatur, *ibidem numero 64*
Confrontatio habetur loco publicationis, *quæſtion. 45. numer. 61*
Confrontatio quando habetur loco repetitionis, *ibidem numer. 63*
CONFUGIENS cum furto ad Eccleſiam, an fiat ſacrilegus, *q.38.n.49*
Confugiens ad Sacerdotem portantem Euchariſtiam, an & quando liberetur, *q.89. n.2*
Et quid ſi obviet Cardinali, *ib. n.3*
Et quid ſi meretrix petat condemnatum in maritum, *ib. num. 4*
Confugiens ad Eccleſiam an poſſit capi, *q. 30.n.5*
Quid in ſtatu Eccleſiaſtico, *n.6*
Quid in Regno Neap. *n. 7*
Quid in Parma, *n. 8*
CONGREGATUS diſcedens à conſilio habetur pro contradicente, *§.fi. q.16. n. * 22*
CONIECTURÆ ſubornationis, §. *falſum*, *numero 15*
CONVICTUS, ut accuſare poſſit arbitrio Judicis diffinitur, *q.14.n.9*
Convicti quando ad accuſandum admittantur, *ibidem numer. 13*
Et inter eos datur ordo prælationis, *ib. n.14*
Ex pluribus concurrentibus, qui ſint præferendi, *ibidem num.15*
CONSANGUINEI quando repellantur à teſtimonio ferendo, *§.fi.q.24.n.157*

Con-

Index Practicæ Criminalis

Conſanguineum Clerici percutiens reſpectu Clerici incidit in *c. ſi quis ſuadente diabolo*, *q.77.n.3*
Conſanguineus inimici ex linea aſcendenti, & deſcendenti non facit indicium, *q.24.n.14*
Conſanguinei uſque ad quem gradum repulſentur *ibidem numer.* 15
Conſanguinei appellatione venit amicus intimus, *ibidem numer.* 16
Conſanguineus ſe offerens omnino repellitur, *quæſt.* 24. *numer.* 130
Conſanguineo an ſit credendum, remittitur arbitrio Judicis, *q.ead.n.*133
Et quid ſi ſit multum notæ fidei, *n.*134
Cetera vide ſupra in verb. *affinitas.*
Conſanguineis deponentibus contra ipſorum conſanguineos, majores probationes requirunt in contrarium, *quæſt.* 24. *num.* 138
Conſanguineis accuſari teſtium depoſitionem impedientibus non oritur præſumptio contra accuſatum, *quæſt.* 21. *mer.* 147
Conſanguineus quando poſſit accuſare, *quæſtion.* 14. *numero* 4
CONSANGUINITAS tranſverſalis an repellat à teſtimonio, *q.24.n.57*
CONSCIUS criminis quando revelare teneatur, *quæſt.* 87. *num.* 1
CONSENTIENS decreto litterarum remiſſionalium an poſſit revocare conceſſum, *q.26.n.11.*

Ex Claro.

CONSILIUM dans alicui, ut delinquat, qua pœna ſit puniendus, *§. ſi. q.88.n.1*

Ex Additionibus.

Conſilium in dubio præſumitur bonum, *quæſtion.* 88. *numer.* 5
Conſilium, inſtigatio, inſtructio, & perſuaſio, quomodo differat, *ib. n.7*
Quando quis teneatur ex conſilio, *ib. n.9*

Ex Claro.

CONSTARE judici ante omnia debet de delicto, *lib. 5.§. ſin.q.4.n.1*
Et quomodo dicatur conſtare de delicto ad effectum procedendi, *ib.n.2*
Et quomodo de delicto facti tranſeuntis, *ib.n.3*
Et quomodo de delicto facti permanentis, *ibidem numero* 4
Et quid ſi dubitatur an delictum intervenerit, *ibidem numer.* 5
CONSTITUTUS in peccato mortali an poſſit accuſare, § *ſin. q.14.n.10*
Conſtitutus in peccato mortali an poſſit eſſe teſtis in criminalibus, *§.ſi.q.24.n.16*

Ex Additionibus.

GONSUETUDO loci in pœnis infligendis eſt ſervanda, *q.60.n.95*
Conſuetudo an excuſet à pœnis, *§.blaſphemia*, *n.28*
Conſuetudo, quod non pereat inſtantia, valet, *quæſt.* 51. *num.* 27
Conſuetudo poteſt inducere, ut delinquens in una Civitate, puniatur in alia confœderata, *q.38.n.25*
Conſuetudo, quod quis ſit Judex in cauſa propria an valeat, *q.35.n.33*
Conſuetudo in pœnis imponendis attendi debet, *quæſt.* 67. *num.*11
Conſuetudo in delictis puniendis poteſt quantum lex, *ib.*
CONSULENTIS verba in dubio ad bonum interpretantur, *§.ſi.q.88.n.10*
Conſulentes falſum teſtimonium machinantes, & falſi teſtantes, qua pœna puniantur in Regno, §. *falſum*, *numer.* 43
Conſulens delictum quando puniatur, *q.88.n.1.* & quomodo, *ibid.*
Conſulens amaſio uxor, ut maritum occidat, an punienda ſit ut homicida, *ib.n.2*
Conſulens delictum tenetur nedum ſi is cui conſuluit offendi, ſed etiam quando ipſe, vel alius offenſus fuerit, *ib. num.*3
Conſulens delictum qoid debeat facere, antequam crimen ſequatur, ut evitet pœnam, *ib. n.4*

Conſulens debet probare, quod delinquens etiam ſine ſuo conſilio deliquiſſet, *ib.*
Conſulens non poteſt condemnari ſi principalis fuerit abſolutus, *ib. n.6*
Conſulens vel perſuadens, aut inflammans, ad ſui ipſius commodum an dicatur mandare, & teneatur pœna ſtatuti, *q.89.n.4*
CONTEMNERE dicitur nolens obedire, §. 1. *numer.* 27
CONTEMPTUS judicis dicitur delictum, §.1.n.28.

Ex Claro.

CONTRAHENTES ſcienter inceſtas nuptias ſunt excommunicati, *§.ſi.q.77.n.30*

Ex Additionibus.

CONTRARIUS teſtis quomodo torqueatur, *quæſt.* 25. *num.* 21
Contrarius tamen ſervatur in practica, *q.94.n.31*
Et quid in Francia, *ib.*

Ex Claro.

CONTUMACIA habens annexum contemptum judicis, dicitur delictum, & poteſt criminaliter puniri, §. 1. *num.* 13

Ex Additionibus.

Contumacia purgata an faciat indicium ad torturam, *quæſt.* 64. *n.* 36
Et quomodo purgetur, *ib. n.* 37
Et quid in Regno Neap. *ib.* 38
Contumacia habetur pro confeſſione, quando ex ſtatuto contumax habetur pro confeſſo, *q.51.n.35*
Contumacia an poſſit remitti, *q.31.n.23*
Contumacia eſt in cauſa, quod fiſcus plenius non probet ſuam intentionem, *q.44.n.28*
Contumacia an ſit acceptanda, *ib.n.64*
CONTUMAX in comparendo poteſt probare ſuam innocentiam, licet à ſtatuto habeatur pro confeſſo, & convicto, §. *falſum*, *n.135*
Contumax in criminalibus non cenſetur Judicem contemnere ſed nolle in ſui diſcrimen incidere, *q.31.n.21*
Contumax in criminalibus non mulctatur, *ib.*
Contumax an poſſit condemnari non dato ei termino ad ſe defendendum, & dicendum cauſam quare non debeat mulctari, *ib.n.24*
Contumax an appellet, *q.31.n.25*
Contumax non poteſt citari ad comparendum, ſub pœna carcerationis; vel banni, *ib.n.26*
Contumacium bona quomodo vendantur in ſtatu Eccleſiaſtico, *q.24.n.11*
Contumax habetus pro confitente factum, non qualitatem facti, cujus eſſentia ab illo facto, vel confeſſione non pendet, *ib.n.55*
Contumax habitur pro confeſſo vigore ſtatuti exiſtentis in loco delicti, an vigore illius ſtatuti poſſit alibi puniri, *ib. num.65*
Contumax habitus pro confeſſo, & convicto, licet minor, non eſt amplius audiendus, *q.44.n.72*
Contumax io expenſis litis condemnatus non habens in ære, debet puniri corporaliter, *q.95.n.14*
Et quid ſi pars, cui pœna venit applicanda, non conſentiat mutationi pœnæ, *ib.n.18*

Ex Claro.

CONVICTUS ſemel de crimine an poſſit eſſe teſtis in criminalibus, *§.ſi. q.24.n.7*

Ex Additionibus.

CONVICTUS, & confeſſus, quando poſſit appellare, *q.94.n.1*
Et quando quis dicatur talis, *ib.*
Convictus, ut accuſare poſſit arbitrio judicis definitur, *q.14. num.* 504
Convictus an ſit torquendus, *quæſt.* 74. *num.* 22. *& qu.* 66 *num.* 2
Convictus quis dicatur, *ib. n.* 5
Convictus de crimine non punitur in Regno Franciæ, niſi ſit etiam confeſſus, ubi agitur de ultimo ſupplicio aut membri mutilatione, *q.66.n.2*

Index Practicæ Criminalis.

Convictus qui ſemper negavit in tortura, ordinaria pœna puniri poteſt, *q.64.n.116.*
D. Clari lapſus, *ib.*
Convictus, an poſſit puniri pœna ordinaria, ſi fuerit tortus ſine præjudicio convicti, & confeſſi criminis, & ſemper perſtiterit in negativa, *q.64.n.24*
Et proteſtatio iſta quid operetur, *ib.n.25*
Et quomodo hoc caſu debeant fieri interrogationes, *ibidem num. 26*
CONVINCI ex quibus quis poſſit, *q.66. n.1*
COPIA teſtium examinatorum pro informatione Curiæ an ſit danda reo, *q.49.n.44*
Et quid de copia depoſitionum teſtium inquiſitorum de ſubornatione, *ib. n. 45*
Copia allegationum an ſit danda, *ib. n.47*
CORPORA delinquentium judex non permittens ſepulturæ tradi, an & quando teneatur, *quæſtion.* 100. *numero* 2
Corpus delicti per indicia probatur, ubi ipſius veſtigia non remanent, *q.55.n.22*
CORRIGENDI animus quomodo probetur, *quæſt.* 56. *numer.* 12
CORRUMPENS judicem quomodo puniatur, *quæſt.* 73. *num.* 13
Corrumpens Advocatum partis, punitur ut falſarius, & cauſam perdit, *q.72.n.18*

Ex Claro.

CREDITORES unius territorii an poſſint agere contra fiſcum alterius territorii, *§.fi.q.78.n.28*

Ex Additionibus.

Creditores publicis pœnis præferuntur, §. *quæſt.* 78. *num.* * 153
Creditores damnati cujus bona fuerint confiſcata, ſi poſſeſſioni bonorum inhærent, debent ſtare in poſſeſſione, donec eis fuerit ſatisfactum, *quæſtion.* 78. *numer.* 160
Creditoribus eſt adminiſtrandum jus ſummarie, *ibidem numer.* 162
CREDULITAS excuſet, *q.60. n.77*
Credulitas qualibet etiam fatua excuſat à dolo, *ib.*
Credulitas nimiæ culpæ adſcribitur, *q.73. n.43*
Credulitatis cauſa quomodo probetur, *q.60. n.80*
CRIDÆ, quæ ſolent fieri per Senat. Mediolani, quomodo intelligantur, *q.78. n.* 166

Ex Claro.

CRIMEN, an, & quando probetur per inſtrumentum, *l.5. §.fi.q.54.n.1*
Acta facta in judicio civili an probent in criminali, *ibid. num.* 2
Dictum unius teſtis in una cauſa probat contra eundem teſtem contraria deponentem in alia inter diverſas perſonas, *ib. n.* 3
Confeſſio facta in uno judicio, non probat in alio, *ibid. num.* 4
Confeſſio vere præjudicat, licet fortuito facta, *ibidem numer.* 5
Confeſſio facta in inquiſitione nocet etiam ad favorem perſonæ quæ non fuit pars illius judicii, *ib.n.6*
Confeſſio facta per litteras miſſas judici probat, *ibidem num.* 7
Crimina pro quibus impoſita eſt bonorum confiſcatio, quæ ſint, *§.fi.q.78.n.3*

Ex Additionibus

CRIMEN falſi graviſſimum eſt, §. *falſum*, *n.* 1
Crimen falſi acerrimam indagationem requirit, *ibidem numer.* 4
Crimen falſi non probatur per comparationem litterarum, *ib.n.116*
Et comparatio litterarum cum aliis adminiculis facit indicium ad torturam, *ib.*
Et quomodo ſit facienda comparatio in crimine falſi, *ibid. nu.117*
Crimen falſi vere dolum requirit, §.*falſum*, *n.* 309
Crimen læſæ Majeſtatis quadraginta quinque modis committitur, §. *læſæ Majeſtatis*, *n.* 2
Crimen læſæ Majeſtatis committitur contra Imper. Remp. Regem, & quemlibet alium Dominum non recognoſcentem ſuperiorem, *ib.n.3*
Crimen læſæ Majeſtatis qualiter in primo, vel in ſecundo capite committatur, *ib.n.6*
Crimen læſæ Majeſtatis excluditur, ubi alia conjectura minoris delicti ſumi poteſt, *ib. n.8*
Crimen læſæ Majeſtatis incurrit offendens Sedis Apoſtolicæ Legatum, Cardinalem, Patriarcham, Archiepiſcopum, Epiſcopum, vel ejus Vicarium, §. *læſæ Majeſtatis*, *numer.* 12
Crimen læſæ Majeſtatis committit etiam non ſubditus, *ibid. nu.* 14
Crimen læſæ Majeſtatis requirit declaratoriam judicis, *ibid. num.* 16
Crimen læſæ Majeſtatis an extinguatur morte, §. *læſæ Majeſtatis*, *n.* 27
Crimen læſæ Majeſtatis contra abſentem agitatur, & quandoque contra non citatum, §. *læſæ Majeſtatis*, *n.35*
In crimine hæreſis poteſt procedi poſt mortem intra quadraginta annos, *q.51.n.34*
Et imponitur pœna confiſcationis omnium bonorum adverſus quemcunque poſſeſſorem, *nu.eod.*
Crimen uſurarum an ſit mere Eccleſiaſticum, §. *uſura*, *numer.* 21
Crimen quomodo probari debeat, *lib.* 5. §. *fi. quæſt.* 20. *num.* * 7.
Crimen ſtellionatus, *q.83.n.12*
Crimen ſemel in judicio deductum, quando poſſit iterum deduci, *q.57.n.6*
Crimen veneni eſt deteſtabile, & longe gravius homicidio, *q.68.n.126*
Crimen, an, & quando probetur per inſtrumentum, *q.* 54. *num.* 1
Crimen, an, & quando morte extinguatur, *quæſt.* 51. *numer.* 33

Ex Claro.

CRIMINOSUS an poſſit accuſare, §. *fi. quæſtion.* 14. *numer.* 9

Ex Additionibus.

CULPA lata in adulterio non æquiparatur dolo, §. *adulterium*, *n.33*
Culpa quando punitur capitaliter, *q.84. n.8*
Culpa lata quando æquiparatur dolo, *q. ead.n.9*
Culpa quando dicatur lata, & latiſſima, *ib. n.10*
CUMULATIO actionis injuriarum civilis, & criminalis an & cum duabus cautelis fieri poſſit, §. *Injuria*, *numer.44*
Cumulationis cauſæ civilis, & criminalis impedimenta quinque, *q.1.ſub n.6*
CURATOR an requiritur in criminalibus, *quæſtion.* 50. *numer.* 8

Ex Claro.

CUSTOS carcerum, cognoſcens carnaliter mulierem carceratam punitur, §. *fornic.n.14*
Cuſtos carceris an poſſit reum abſolutum retinere pro impenſis, *§.fi.q.62.n.10*

Ex Additionibus

CUSTOS carceris ratione culpæ poteſt puniri capite, *q.84. num.7*
Cuſtos carcerum de proximo relaxandum, non ita caute detinens excuſatur, *q.68 n.28*
Item ſi ſenem detinet minus arcte, quam juvenem, *ib.*
Item ſi decipiatur ab uxore carcerati portante ei alimenta, ſi cum veſte muliebri extraxit, *ib.n.29*
Et an in dubio præſumitur deligens, vel negligens, *ibidem num.* 30
Et an liberetur à cuſtodia carcerari, ſi judex alios mittat ad cuſtodiam carcerati, *ib.n.* 31

D

Ex Additionibus.

DAMNA remittere nemo tenetur, *quæſtion.* 58. *numero* 64
Damna ſolvens Univerſitas, poteſt ea recuperare à delinquente poſtea reperto, *q.81.n.6*
Et ſi impoſuerit collectam, & ante exactionem delinquens reperiatur, non erit collecta ulterius exigenda, *ibidem num.* 7

Index Practicæ Criminalis.

Damni dati ſtatutum an habeat locum in furto, & contra, *ib.n.* 13
Damni cauſam dans, damnum dediſſe videtur, *ibidem num.* 14
Damnorum datorum cauſæ, quomodo agitentur in ſtatu Eccleſiaſtico, *q.* 81. *n.*36
Damnum datum quando dicatur, *q.*82. *n.* 13
Damnum quando probetur per juramentum damnum paſſi, §. *furtum, n.* 77
Et an admittatur probatio in contrarium, *ib.*
Damnum datum ex leviſſima culpa, an reſarciri debeat, *q.* 62. *n.*52
Damnum dantia animalia in agro alieno, ſi dominus agri ea inveniat, an retinere poſſit, *q.*82.*n.*15
Et quid in Regno Neap. *ib. n.*16
Damnum ab animali illatum emendare, vel animal pro noxa dare tenetur dominus, *ib. ſub n.*16
Damnum vel incendium in dubio præſumitur illatum ab inimico gravi vel capitali, *ib.ſub n.*19
Damnum an probetur per juramentum damnum paſſi, *ib. num.*24
Et quid ſi probetur contrarium, *ib.n.*25
Et quid ſi jurans exceſſive juraverit, an petatur reductio, *ib.n.*26
Et quid ſi reus petat exprimi dies damni, an damnum paſſus ad hoc teneatur, *ib.n.*27
Et an ſtetur juramento damnum paſſi ſuper incidenti, & emergenti, *ib. n.*28
Damnum paſſi juramento ſtandum, dictante ſtatuto, quomodo intelligatur, *ib.n.*29
Et an poſſit jurare contra laboratores, & operarios, *ibid. num.* 30

Ex Claro.

DAMNATUS publico judicio efficitur infamis, §. *fi. q.* 72. *num.* 3
Et quid ſi proceſſum fuerit per viam inquiſitionis, *ib.*

Ex Additionibus.

DANS venenum proditor eſt, §. *fi.q.* 68.*n.** 120
DEBITOR, cujus bona fuerunt publicata, reſtituatur ad vitam tantum, an teneatur ad antiqua debita, *quæſt.* 78. *num.* 157
Debitor delinquens an poſſit dare in ſolutum bona creditoribus, *q.*78.*n.*104
Et quid ſi ſit obligatus cum juramento, *ib. n.* 105
DECIANUS in tract. crim. impugnatur, *quæſtion.* 38. *numer.* 19
Decian. in *conſ.* 96. *n.* 20. impugnatur, *q.*44.*n.*56
Decian. lapſus. §. *furtum, n.*62
DECLARATIO ſuper contumacia non requiritur in ſtatu Eccleſiaſtico, *q.*44.*n.*71
DECLARATORIA an poſſit fieri poſt mortem rei, *q.*51. *num.* 37

Ex Claro.

DECLINARI forum ex quibus cauſis poſſit, *l.*5.§.*fi. q.*35. *num.* 1
Et quis ſit judex competens Papæ, *ib.n.*2
Et quibus criminibus poſſit Papa accuſari, *ib. n.* 3
Et an Concilium generale ſit ſupra Papam, *ib.n.*4
Et an Papa etiam volens poſſit ſe judici laico ſubjicere, *ib. num.*5
Et quis ſit judex Imperatoris, *ib.n.*6
Et an populus Romanus poſſit Imperatorem degradare, *ib. num.* 7
Et quis ſit judex Regum, *ib.n.*8
Et quis ſit judex aliorum Principum ſecularium, *ibidem num.* 9
Et quis ſit judex Cardinalium, *ib.n.*10
Et an poſſit ſolus Papa deponere Cardinalem abſque conſenſu Collegii, *ib. n.* 11
Et quis ſit judex competens Patriarcharum, & Archiepiſcoporum, *ib. n.*12
Et quis ſit judex competens Epiſcoporum, *ib. n.*13
Et an ſi Archiepiſcopus delinquat in diœceſi alterius Epiſcopi, poſſit ab eo puniri, *ib.n.*14
Et quis ſit judex Clericorum, & Monachorum regularium, *ib.n.*15
Et quis ſit judex Clericorum ſecularium, *ib.n.*16
Et quis ſit judex famulorum, & domeſticorum Cardinalium *ib.n.*17
Et an familiares, ſeu famuli Epiſcoporum, & Clericorum laici gaudeant privilegio fori, *ib. n.*18
Et an illi, qui obtulerunt ſe, & bona ſua Monaſterio, gaudeant privilegio fori, *ib. n.*19
Pœnitentes an ſint de foro Eccleſiaſtico, *ib. n.* 20
Et quis ſit judex competens in ſyndicatu Officialium, *ibid. num.*21
Et an Syndicatores poſſint cognoſcere etiam de delictis Officialium non pertinentibus ad officium, *ib. n.*22
Et quis ſit judex competens Scholarium, *ib. n.*23
Et quis ſit judex competens militum, *ib.n.*24
Et quis ſit judex competens Judæorum, *ib.n.*25
Et an Officialis poſſit cognoſcere de injuria illata ſibi, vel familiæ ſuæ, *ib. n.*26

Ex Additionibus.

DECRETI Mediol. (quod Collaterales in crimine læſæ Majeſtatis morte puniantur,) intellectus, *quæſtion.* 86. *num.* 15
Et an ſtatutum prædictum comprehendat minores, *qu.* 86. *num.*16
Et an in materia dicti ſtatuti maſculinum concipiat femininum, *ib.n.*16
DECREPITI qui dicantur, *q.* 64.*ſub n.* 69
Et qui, & quomodo torqueri poſſint, *ib.*
DECURIONES, hodie qui dicantur, *ib.n.*66
Decuriones delinquentes in officio poſſunt torqueri, *ib.*
DEFENDERE licet ſocium itineris, & amicum, §. *homic. num.* 90
DEFENSIO quando ſit licita, §.*homic.n.*83
Defenſio quomodo probetur, *ib.n.*109
Defenſio quomodo ſit in judicio deducenda, & probanda, §. *eod. n.*113
Defenſio quando dicatur facta cum moderamine inculpatæ tutelæ §. *homic.n.*115
Defenſio illicita eſt cum armis adverſus verba injurioſa, vel percuſſionem cum baculo, §.*eod.n.*119
Defenſio an fuerit facta ex intervallo, vel incontinenti, remittitur arbitrio judicis, *ib.n.*122
Defenſio valet, licet facta ſine termino, *quæſtion.* 48. *numer.* 6
Defenſiones poſſunt denegari latroni famoſo, *quæſtion.* 49. *num.* 52
Defenſionis limites exceſſos eſſe nec ne, remittitur arbitrio judicis, §. *homic.n.*77
Defenſionis limites excedens, punitur arbitrio judicis, §. *homic. n.*77
Defenſionis limites excedens in rixa, nullam pœnam meretur, *ib. n.*116
Defenſionis modum excedens aggreſſus, non debet condemnari ad pœnam conventionalem, *ibidem nu.* 117
DEFENSOR in criminalibus an admittatur, *quæſt.* 32. *num.* 2

Ex Claro.

DEFLORANS virginem nondum viri potentem, qua pœna ſit puniendus, §.*ſtuprum, n.* 9

Ex Additionibus.

DEFORMATUS ab aliquo animali, ob deformitatem non poteſt agere contra dominum, *q.*99. *n.*9
DEFORMITAS quomodo æſtimetur, *quæſtion.* 69. *numer.* 6

Ex Claro.

DEGRADATIONIS pœna in Clericis an dicatur corporalis, §.*fi. q.* 70. *n.*9
De pœna degradationis, §.*fi.q.*74.*n.*1
Duplicem eſſe degradationem, & quæ ſit earum forma, *ibid.*
Clericus non eſt deponendus, niſi propter grave crimen, *ib.n.*2
Clericus pro quibus criminib. actualiter degradari poſſit, *ib.n.*3
Quot Epiſcopi intervenire debeant degradationi, *ibidem num.*4
Pœna degradationis imponitur etiam Doctoribus, & militibus, *ib.n.*5
Et an ab inferiore à Principe fieri poſſit, *ib.n.*6

Ex Additionibus.

DEGRADATIO ſolemnis non requiritur in Clerico aſſaſſino, *q.*36. *n.*33
Degradatio requirit incorrigibilem, *q.eod. n.*39

Index Practicæ Criminalis.

Degradatio in dubio, intelligitur de leviori, *quæſt.* 74. *num.* 1
Degradationis forma, *q.*36. *n.* 38
DELEGARI cauſæ criminales an poſſint, *quæſtion.* 45. *num.* 2
DELEGATIO cauſarum generalis an comprehendat cauſas criminales, *q.ead.n.*5
DELEGATA juriſdictio, vel excitata quando dicatur, *q.*41.*n.*3

* *Ex Claro.*

DELEGATUS an poſſit cauſas criminales alteri ſubdelegare, §.*fi.q.* 41. *n.*2
Et quid ſi ſit delegatus à Principe, *ib. n.* 3
Delegatus an poſſit procedere uſque ad ultimum ſupplicium, *ib. nu.*4

Ex Additionibus.

DELEGATUS an poſſit ſubdelegare, *quæſtion.* 41. *numer.* 7
Et quid in delegato à Principe, *n.*8
Delegatus citans, an debeat inſerere in citatione copiam delegationis, *ib.n.*6
Delegatus quando cognoſcat de injuria facta ſuo Officiali, *q.*35.*n.*29
Delegatus ad ſe informandum de mala fama, non poteſt ſe informare de bona, *q.*60.*n.*88
Delegati famulus ſi delinquat, per quem judicetur, *q.* 38. *num.* 88

Ex Claro.

DELICTUM non poteſt probari per inſtrumentum, *l.* 5. §. *fi.q.* 54.*n.*1
Delicta commiſſa extra territorium an noceant ad aggravandum, §.*fi.q.*39.*n.*10
Delicta communis fori quæ ſint, *lib.* 5. §. *fi. quæſtion.* 37. *num.*1
Et an crimen uſurarum ſit communis fori, *ib.n.*1
Et an crimen adulterii, *ib.n.*3
Et an crimen concubinatus, *ib.n.*4
Et an crimen ſodomiæ, *ib.n.*5
Et an crimen ſacrilegii, *ib.n.*6
Et an crimen ſortilegii, *ib.n.*7
Epiſcopus an poſſit capi facere laicos ob crimina communis fori, *ib.n.*8
Reus abſolutus vel punitus in uno foro, an poſſit etiam in alio puniri, *ib.n.*9
Delicta publica quæ dicantur, *li.*5.§.1.*n.*1
Et an delicta commiſſa in offenſam Dei, dicantur publica, *ib.n.*2
Et an commiſſa in offenſam Principis, *ib. n.*3
Et an accuſatio cujuslibet falſi inſtrumenti, dicatur publici judicii, *ib. n.*4
Et an de jure canonico ſit aliquod delictum privatum, *ib. num.* 6
Delicta quæ ſint mere Eccleſiaſtica, quæ mere ſecularia, & quæ communia, *ib.n.*7
Delicta quæ ſint nominata, & quæ innominata, *ibid. num.* 8
Delicta quæ ſint levia, quæ gravia, & quæ atrociſſima, *ib.n.*9
Judex in atrocioribus poteſt jura tranſgredi, *ib.*
Delictum, quod committitur faciendo, gravius eſt, quam illud, quod committitur omittendo, *ib. n.* 10
Delictum, quod committitur verbo, an dicatur proprie maleficium, *ib.n.*11
Bannitus ex contumacia an dicatur bannitus ex maleficio, *ib. n.* 12
Contumacia habens annexum contemptum judicis dicitur delictum, & poteſt criminaliter puniri, *ibidem numer.* 13

Ex Additionibus.

Homicidium qualificatum eſt atrox delictum, *lib.* 5. §. 1. *num.* 21
Sacrilegium eſt atrox delictum, *ib.n.*21
Delictum dicitur atrox, cum pœna mortis indicitur, *ibidem num.*22
Mandatum revocatum in atrocioribus non facit evitare pœnam, *ib. n.*23
In atrocioribus ex circumſtantiis judicari ſolet, *ibid. numer.* 24
Atrocitatis caſus habent gradus inter ſe, *ib. n.* 26
Contemptus judicis dicitur delictum, *ib. n.* 28
Delicta publica vel privata quæ dicantur: & cur ita dicta, §.1. *n.* 1. & 6
Delicta merè Eccleſiaſtica quæ ſint: quæ merè ſecularia, & quæ communia, *ib.n.*7
Delicta, quæ ſint nominata, & quæ innominata, §. 1. *num.* 8
Delicta, quæ ſint levia, quæ gravia, & quæ graviſſima, ſive atrociſſima, *ib. n.*9
Delicta exceptuata, quæ ſint, *q.*21. *n.*35
Delicta enormia quæ dicantur, *q.*28.*n.*24
Delicta mixti fori, quæ dicantur, *q.*37.*n.*1
Delicta mixti fori habent præventionem in Regno Neap. §. *Blaſphemia ſub n.* 17
In delictis occultis proceditur ex conjecturis, §. *fi. qu.* 4. *num.* * 4
Delicta atrocia inter affines, & conſanguineos, gravius puniuntur, *q.*60. *n.* 115
Delicta graviora ſecundum ſeveritatem legum ſunt punienda, *q.*67.*n.*5
Delicta quando dicantur plura, *q.*84.*n.*17
Delicti publici accuſatio an forenſibus competat, §. 1.*numer.*2
Et an cuilibet de populo accuſare liceat cum bona conſcientia, *ib. n.*3
Delicti gravitas an ſemper arguatur ex qualitate pœnæ, *ib. num.*13
Delicti occulti inquiſitionem Judex incipit à Cuſtodibus, *q.*82.*n.*9
Delicto in confinio commiſſo quid agendum, *quæſt.* 38. *num.* 30
Delicto incepto in uno territorio, & alibi conſummato, quæ Univerſitas teneatur, *q.*82.*n.*23
Delictum ſi committitur in loco communi duarum villarum, quis teneatur denunciare, *q.*7. *n.*12
Delictum quomodo conſtare poſſit, fuiſſe factum nomine alterius, *q.*87. *ſub n.*22
Delictum attentatum, & perfectum an, & quando æquè puniatur, *q.*89.*ſub n.*12
Delictum dicitur enorme, quod ſit cum fractura oſtii, vel capſæ, §.1. *n.*10
Delictum majus eſt, quod de nocte, quam quod de die committatur, *ib.n.*1
Et in dubio præſumitur commiſſum de die, *ibidem numer. eod.*
Delictum majus eſt percutere alapa, quam pugno, *ibidem num.* 12
Et quæ ſit ratio, *ib. n.eod.*
Delictum, quod committitur faciendo, an ſit ſemper gravius illo, quod committitur omittendo, *ibidem numero* 21
Delictum quod committitur omittendo, non punitus criminaliter, *ib.n.*22
Delictum majus eſt commiſſum in Civitate, quam ruri, *ib. n.*3. & *q.*60. *n.*75
Item in diebus feſtivis, *ib. n.*76
Delictum majus eſt, quod pecunia, quam quod gratis committitur, §.1. *n.*24
Delictum, quod committitur omittendo, non dicitur propriè maleficium, §.1. *n.*26
Delictum quando dicatur commiſſum prætextu officii, *q.*35. *num.*13
Delictum an dicatur plenè probatum, non probatis qualitatibus in accuſatione deductis, *q.* 66. *n.*25
Delictum antiquum quando dicatur, *quæſtion.* 60. *numero* 106
Delictum futurum non poteſt per Principem remitti, *q.*59. *num.* 95
Delictum fuiſſe commiſſum ſufficit quomodocumque conſtare, *q.*55.*n.*14
Delictum minus an confundatur cum majori, *quæſt.* 84. *num.* 27
Delictum commiſſum ab amico, conſanguineo, vel famulo alicujus an præſumatur factum de voluntate ipſius, *q.* 86. *num.*6
Delictum factum à filio quando cenſeatur factum à patre, *ib.n.*12
Delictum non prohibens, cum poſſit, peccat mortaliter, & tenetur in foro conſcientiæ, *q.*87.*n.*15

Ex Claro.

DELINQUENS ſi fugiat in aliam juriſdictionem, ibique captus ſit a familia cum perſequente, an ſit liberandus, §.*fi.q.*29.*n.*10

Delin-

Index Practicæ Criminalis.

Delinquentes omnes an gaudeant immunitate Eccleſiæ, §.*fi.* *q.*30 *n.*9

Et an delinquens extractus ab Eccleſia poſſit puniri corporaliter, §.*fi.q.*30.*n.*23

Delinquens, confugiens ad Sacerdotem portantem ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum an gaudeat immunitate, §.*fin.q.*30.*n.* 24

Delinquens an poſſit extrahi à ſcholis, *ib. n.*25

Et an a domibus Cardinalium, *ib. n.* 26

Et an avelli a ſtatuis Principum, *ib. n.*27

Delinquens an poſſit puniri in loco originis, §. *fi. quæſt.* 39. *nu.* 1

Et quid ſi ibi non inveniatur, *ib. n.*2

Et an quis ſortiatur forum in delictis ratione domicilii, *ib. num.* 3

Et an judex originis, vel domicilii poſſit ex officio, & ſic per inquiſitionem procedere contra ſubditum, qui extra territorium ſuum deliquit, *ib.n.*4

Et an his caſibus puniri debeat reus ſecundum jus commune, an vero ſecundum ſtatuta loci originis, domicilii, vel delicti, *ib.n.*5

Et an poſſit delinquens puniri in loco, in quo aſſidue converſatur, *ib.n.*6

Et an vagabundus poſſit ubique puniri, *ib. n.* 7

Et quis dicatur vagabundus, *ib. n.*8

Et an banniti dicantur vagabundi, *ib. n.* 9

Et an delicta commiſſa extra territorium noceant ad aggravandum, *ib. n.* 10

Delinquens an poſſit dare de bonis ſuis in ſolutum creditoribus, §.*fi.q.*78. *n.*21

Ex Additionibus.

DELINQUENS ſi reperiatur in flagranti, quis ordo procedendi ſervari debeat, *q.* 5. *n.* 1

Et an faciant fidem Miniſtri Curiæ, vel alii eum conſignantes, *ib. n.* 2

Et quis dicatur in flagranti captus, *q.*8.*n.*3

Et an quilibet poſſit capere repertum in flagranti, & ad judicem ducere, *ib. n.*4

Et an privati ſint in culpa, niſi in flagranti deprehenſum capiant, *ib.n.*5

Delinquens in flagranti repertus abſque proceſſu poteſt puniri, *q.*8.*n.*7

Et contra eum proceditur juris ordine non ſervato, *ibidem num.*9

Et an eo caſu admittenda ſit appellatio, *ib. n.*10

Et an appellatione interpoſita, vel pendente termino ad faciendum defenſiones, ſit differenda executio, *ibidem num.* 11

Et quid ſi timeatur de tumultu, *q.*8. *n.*12

Delinquens, & ſe revelans, an habeat præmium propoſitum revelanti delinquentem, *q.*27.*n.*10

Et quid in ſocio, *n.* 11

Coracoræ publici latronis in Hiſpania exemplum, *ibid. n. eod.*

Delinquens, an, & quando poſſit capi, vide ſupra verbo *captura*, & verbo *Judex.*

Delinquens in flagranti poteſt à quolibet capi, *quæſt.* 28. *num.* 28

Delinquens propè Eccleſiam quando præſumatur delinquere ſpe immunitatis, *q.*30. *n.*20

Delinquens in una Civitate an puniatur in confœderata, *q.* 38. *n.* 26

Et quid ſervetur in regno Neapol. & ſtatu Eccleſiaſtico, *ib. num.* 27

Delinquens in confinio duorum territoriorum, ſi in uno habitet, a judice illius punitur, *q.*38.*n.* 28

Delinquens in uno territorio, & alio confugiens, debet remitti ad locum delicti, vel in loco capturæ puniri, *qu.* 38.*n.* 56

Et contraria conſuetudo non valet, *ib.*

Delinquens remiſſus, ſecundum quas leges debeat puniri, *q.* 38.*n.*64

Delinquens quare ſit remittendus ad locum delicti, *qu.* 38. *num.* 65

Delinquens extra officium, an poſſit puniri ab Ordinario, *q.* 38.*n.*89

Delinquens in mari per quem puniatur, *ib. n.*4

Delinquens ſub ſpe impunitatis non eſt tutus, *quæſt.* 59. *num.* 97

Delinquens ſi habet dilucida intervalla, quando præſumatur deliquiſſe, *q.*60.*n.*19

Delinquens an poſſit dare in ſolutum bona creditoribus, *q.* 78.*n.*104

Delinquens, an & quando perdat adminiſtrationem bonorum, *quæſt.* 78. *num.* 172

Delinquentes Regni Neap. an poſſint ſtare in ſtatu Eccleſiaſtico, & contra, *q.*71.*n.*18

Delinquentes debent publice puniri, niſi de licentia Principis, & ad requiſitionem parentum, *q.*99.*n.*7

DENUNCIANS uti privatus, creatus exinde publicus, non tenetur amplius denunciare, *quæſtion.* 7. *ſub numer.* 12

Denunciantes ex officio ſi ob pecuniam crimina celant, ſimoniam committunt, *q.*7.*n.*3

Denunciantis dictum an faciat plenam fidem, *ibidem num.*1

Et an ſit ei credendum quod fuerit ab alio impeditus, vel verberatus, *ib. n.* 2

Ex Claro.

DENUNCIATIONEM aperire viam judici ad inquirendum, *l.*5.§.*fi. q.*7.*n.*1

Denunciare quis poſſit, *ib.n.*2

Dictum denunciantis an ſufficiat ad inquirendum, *ibidem num.* 3

Officiales quomodo conſtituantur ad denunciandum delicta, *ib. nu.* 4

Et an poſſint denunciare etiam delicta non notoria, *ib. num.*5

Et an teneantur denunciare ea maleficia, quæ ſunt de jure impunita, *ib.n.*6

Denunciare an cuicunque liceat, *ib.n.*7

Monachus an poſſit denunciare, *ib. n.*8

Laicus an poſſit denunciare Clericum de crimine, *ib.n.*9

Denunciationis forma quæ ſit, *ib. n.*10

Et an ſint ſervandæ ſolemnitates juris, *ib.*11

Denunciator, qui non probat contenta in denunciatione, an ſit in expenſis condemnandus, *ib.n.*12

Ex Additionibus.

DENUNCIARE delicta, an cuilibet liceat, *quæſtion.* 7. *num.* 13

DENUNCIATIO an ſufficiat ad inquirendum, *quæſt.* 7. *in princ.*

Ex Claro.

DENUNCIATOR, qui non probat contenta in denunciatione, an ſit in expenſis condemnandus, §. *fi. quæſt.* 7. *n.* 12

Ex Additionibus.

DENUNCIATOR, querelans, & accuſator, an, & quando poſſint eſſe teſtes, *d. q. ſub n.* 2

Denunciator falſus, an & quando condemnetur in expenſis, vel aliter *q.ead.n.* 14

Denunciator in actis non nominatus, an poſſit ad expenſas condemnari, *q.*62.*n.*37

DEPONENS aliud in judicio, & aliud extra judicium, qua pœna ſit puniendus, §.*falſum*, *n.*42

Deponens falſum ſine dolo an ſit puniendus, *ibidem numer.* 265

DEPORTARE quid ſit *q.*67.*n.*15

Deportationis loco ſucceſſit decapitatio, *ib. n.*16

Deportationis pœna eſt in uſu apud Januenſes, *ibidem num.* 17

DEPOSITIO teſtis etiam in tortura, abſque citatione non nocet parti, *q.*11.*n.*4

Ex Claro.

DEPREHENSIO rei in flagranti crimine aperit viam judici ad inquirendum, *lib.*5.§.*fi. q.*8. *n.*1

Et an faciat plenam probationem, *ib. n.*2

Et an reo deprehenſo in flagranti crimine, dandus ſit terminus defenſionis, & copia indiciorum, *ib.n.*4

Et an requiratur ſententia, *ib.n.*4

Et quid ſi judex oculis propriis videat maleficium committi, *ib.n.*5

Ex Additionibus.

DEPREHENSUS in mendacio quomodo ſciverit delictum poterit torqueri, *q.*21. *n.*157

DESISTENTIA, an, & quando admittatur in Regno Neap. *q.*58. *n.*15

Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib. n.*18

Index Practicæ Criminalis.

Ex Claro.

DETRUSIONIS in Monaſterium pœna an hodie ſit in uſu, §.*ſi.q.70.n.6*

Ex Additionibus.

DICENS ſe velle Regem occidere, ſi aliud non fecit non tenetur, *q.91.n.2*

Limita niſi hoc cum pluribus dixiſſet faciendo conjurationem, *ib.*

Amplia, us non teneatur etiam ſi ſolus ſecum dixiſſet, & juraſſet, *ib.n.* 3

Ex Claro.

DICTUM denunciantis an ſufficiat ad inquirendum, §.*ſi.q.7.nu.*3

Ex Additionibus.

DICTUM unius teſtis in una cauſa probat contra eundem teſtem contraria deponentem in alia inter diverſas perſonas, *q.54.n.*3

Ex Claro.

DIES an exprimendus ſit in accuſatione, §. *ſi. quæſt.* 12. *num.* 13

Et quid ſi dies expreſſus non probetur, *ib.n.14*

Ex Additionibus.

DIEI falſa demonſtratio, & menſis, an vitiet inquiſitionem *q.66.n.22*

Dies, & hora an exprimi debeant quando opponitus contra teſtes, *q.14.n.84.& ſeq.*

Dies termini, an, & quando computetur in termino, *q.48. num.* 2

Dies quando interpellet pro homine, *quæſtion.* 46. *numero* 62

Ex Claro.

DIFFAMATIONEM præcedere debere, ad hoc ut judex per inquiſitionem procedera poſſit, §. *ſi. quæſtion.* 6. *numer.* 1

Et quid in judice ordinario, *ib.n.2*

Et quid ſi judex mero officio procedat, *ib.n.3*

Et an etiam ad aſſumendas informationes ſuper ipſa fama, *ib. n.* 4

Et quid in inquiſitione generali, *ib. n.5*

Et quid, in inquiſitione, quæ ſit contra Officiales ſyndicandos, *ib.n.6*

Et quid in crimine hæreſis, *ib. n.7*

Et quid ſi formetur inquiſitio ex mandato Principis, *ibid. num.* 8

Et quid ſi non fuerit de hoc oppoſitum, *ib. n.9*

Et an hæc concluſio de conſuetudine obſervetus, *ibidem num.* 10

Ex Additionibus.

DIFFAMATIO, an debeat præcedere inquiſitionem, *q.* 6. *num.*1

DIFFERENTIA, quando judex procedat ut ordinarius, vel ut delegatus, *q.41.n.4*

DIFFIDATUS, quis propriè dicatur, §. *aſſaſſinium, num.9*

Ex Claro.

DILATIONES quot dari debeant in cauſis criminalibus, *lib.* 5.§ *ſi. q.48. n.2*

Et an in cauſa adulterii concedendæ ſint prout in aliis cauſis, *ib. n.* 3

An in cauſis criminalibus ſint utrique parti communes, *ib. num.* 4

Ex Additionibus.

DILATIO conceſſa reo ſit communis actori, *quæſtion.* 44. *num.* 27

Dilatio ad ſe defendendum, an ſit danda reo non petenti, *q.* 49. *n.50*

Et quid ſi cavillandi cauſa petat, *ib.n.51*

Dilatio à judice conceſſa poteſt commutari, abbreviari, & revocari, *q.48.n.1*

Limita niſi ii, cui fuerat conceſſa ea uti cœpiſſet, *ib.*

Item niſi fuiſſet data de conſenſu partium, *ib.*

Dilatio longior conceditur nobili quam ruſtico, *quæſt.* 48. *num.* 3

Et quando poſſit alterari, *ib.*

Dilatio uni parti conceſſa, eſt alteri communis, *quæſt.* 47. *num.* 8

Ampl. etiam ſi fuerit conceſſa de jure ſpeciali, *ib.*

Dilatio ſecunda, nec nova capicula, nec novi teſtes poſt primum terminum dantur in ſacro Conſilio Neapolitano, licet de æquitate reus admittatur in criminalibus ad uberius probandum, & ſe defendendum ſine dilatione, *qu.* 48. *n.5*

Dilatione pendente judicis officium conquieſcit, *ibidem numer.* 4

Et an proceſſus factus ea pendente ſit nullus, *ib.*

Et an conſenſu partium ratificari poſſit, *ib.*

Dilationes in criminalibus non ſunt neceſſario dandæ, *q.48. nu.* 7

DISPOSITIO *cap.* 1. *&* 2. *de adulter.* an ſervetur in Regno Neap. §. *ſtuprum, n.25*

Diſpoſitio omnis capit interpretationem à ſolito, *quæſt.* 59. *num.* 61

DISPUTATIO cum Advocatis non requiritur, cum tractatus de inferenda tortura teſtibus, *quæſtion.* 25. *num.* 6

DISROBANTES in ſtratis publicis impune occidi poſſunt, §.*homicidium*, *n.* 298

DIUTURNITAS temporis quando excuſet, *quæſt.* 60. *num.* 109

Et an in gravibus delictis, *ib. n.*110

Et Farinac. lapſus notatur, *ib.n.*111

Ex Claro.

DOCTORES, vel ſcholares Bononienſis Academiæ, qui domos aliorum Doctorum, vel ſcholarium ante conductionis tempus præoccupare tentant, ſunt excommunicati, §.*ſi. q.77. n.26*

Et an hoc locum habeat etiam in aliis Gymnaſiis, *ib.*

Doctores an poſſint carcerari, §.*ſi. q.* 28.*n.4*

Ex Additionibus.

DOCTOR teſtis ſi variat an torqueatur, *quæſtion.* 25. *numer.* 19

Doctor privatus propter delictum an poſſit iterum doctorari, *q.73.n.3*

Doctores debent intelligi ſecundum leges, quas allegant, *q.* 44. *nu.* 54

Doctores impune arma deferunt, *q.82. n.* 77

Doctores in rebus propriis ſciunt minus quam alii, *qu.* 49. *num.* 12

Doctores quando poſſint torqueri, & carcerari, *quæſt.* 64. *num.* 62

Doctores non torquentur ſi examinati uti teſtes vacillaverint, *ib. n.65*

DOLOR an ex uſet, & quando, *q.60.n.72*

Et quid ſi offici ſus dederit cauſam doloris, *ib.n.73*

DOLOSUS ſicarius qua pœna puniatur, §. *homicidium numer.* 13

DOLUS ex qualitate facti, & perſonarum perpenditur, §. *falſum*, *n.* 266

Dolus verus, & præſumptus probantur indiciis, & conjecturis, *ib. n.* 269.

Et de modis probandi, & præſumendi dolum, *ib. n.270*

Dolus præſumitur 121. modit, §.*falſum*, *n.*306

Et quomodo præſumatur, *ib. n.* 307

Dolus ex præſumptionibus, & conjecturis inducitur, & ceſſat, in d. §. *falſum*, *n.*308

Dolus verus, & præſumptus quomodo probetur, *ibidem num.* 311

Dolus ex quibus præſumatur ceſſare, *q.60. n.84*

Dolus in dubio an præſumatur, *q.60. n.* 111

Dolus in delictis quando requiratur, *q.84.n.1*

Dolus præſumitur modis 121. *ib. n.* 3

Dolus quomodo probetur, *ib. n.* 2

Dolus dicitur probatus probata violentia, *quæſt.* 84. *ſub num.* 5

Dolus non datur ubi non eſt cauſa delinquendi, *ibidem num.* 4

Dolus verus, & præſumptus quomodo probentur, *ibidem num.* 5

Dolus, calliditas, machinatio, & fraus, quid ſint, *ibidem num.* 6

Dolus eſt, qui non ſequitur arbitrium impetrantis, *qu.* 31. *num.* 20

Dolus in materia incendii quomodo probetur, *quæſt.* 68. *num.* 51

Dolus præſumitur in ſciente, vel ſcire debente, *quæſt.* 90. *nu.41*

DOMESTICUS quis ſit, *q.35. n.20*

Ex Claro.

DOMICILII ratione an quis ſortiatur forum in delictis, §. *ſi.q.19. n.3*

Et an judex originis, vel domicilii poſſit ex officio, & ſic per inquiſitionem procedere contra ſubditum, qui extra territorium ſuum deliquit, *ib. n.4*

Ex Additionibus.

DOMICILIUM contrahi quomodo dicatur, *q.39.n.6. & q.* 82. *n.86*

Et quomodo probetur, *ib.n.8*

Ex Claro.

DOMINUS commiſcens ſe cum ſubdita, an puniatur, §. *fornicatio*, *n.21*

Domino rei an liceat rem furatam perquirere in domibus aliorum, §. *furtum*, *n.*3

Et an

Index Practicæ Criminalis.

Et an poſſit proponi edictum, ut quilibet teneatur indicare rem furtivam, *ib.n.4*

Dominus pro ſubdito & ſervo an audiatur, §. *fi. quæſt.*33. *nu.* 5

Dominus non tenetur pro delicto famulorum, §. *fin. qu.* 86. *num.* 2.

Ex Additionibus.

DOMINIS duobus exiſtentibus, quorum unus habet ex conventione Regimen pro duobus annis, non poteſt remittere pœnam bannitis ante dictam conventionem, *quæſt.*59. *num.* 8

Dominus præſumitur informatus de qualitate, & conditione famuli, *q.86.n.4*

Dominus, an teneatur in ſolidum, ſi plures de ſua familia damnum dederint, *ib.n.*18

Dominus duobus exiſtentibus in ſolidum in eodem caſtro, an alter poſſit alterum punire, *q.* 35. *n.* 8

Et quid ſi unus civilem illius criminalem juriſdictionem habeat, *ib. n.* 9

Dominus domus, in qua res furtiva reperta fuit, an dicatur in culpa, *q.*21. *n.*160

Et an credatur unico teſti, quod ibi reperta fuerit, *ibid. num.* 161

Et quæ probatio, vel indicium inde oriatur, *ibidem numer.* 162

Dominus rei furtivæ non repetit precium emptori bonæ fidei reſtitutum, §.*furtum*, *n.* 116

Ex Claro.

DOMUS privatorum, in quibus fiunt ſacra myſteria, fiſco applicantur, §.*fi.q.79.n.4*

Item domus ædificata juxta aliam domum non dimiſſo ſpatio quindecim pedum fiſco applicatur, *ib.n.5*

Ex Additionibus

DOMUM ſodomitis commodantes, vel precium accipientes, pari pœna plectuntur, §.*ſodomia*, *n.* 11

Domus exiſtens intra 40. paſſus propè Eccleſiam, an gaudeat immunitate Eccleſiæ, *q.*30.*n.9*

Domus diruenda debet dirui a fundamentis, *quæſt.* 82. *numer.*92

Domus an poſſit dirui pro contumacia, *ib.n.*93

Domus in ſtatu Eccleſiaſtico diruuntur pro pace fracta, *ib. num.*94

Domus communis an poſſit dirui, *ib. n.*95

Et quid ſi ſit alteri obligata, *ib.n.*96

Et an deſtructa poſſit reædificari, *ib.n.*97

DONATIO facta cauſa mortis uxori an publicetur confiſcatis bonis mariti, *q.78.n.76*

Et quid in donatione propter nuptias, & inter vivos, *ib. nu.* 77

Donatio facta à viro uxori ante reatum non pertinet ad fiſcum, *q.78.n.66*

Donatio non revocatur condemnato donatore in contumaciam, *q.78.n.90*

Donatio cauſa mortis revocatur ſecuto crimine, etiam non docto de fraude, *ib.n.*91

Et quomodo probetur fraus, *n.* 91

Donatio facta incapaci, cui applicetur, *q.79.n.14*

DORMIENS, ſi delinquat, an excuſetur, ſi poſtea ratum habuerit, *q.60.n.*43

Ex Claro.

DOS mulieris an confiſcetur, §.*fi.q.77.n.15*

Dos mulieris contrahentis matrimonium ſcienter in caſu prohibito fiſco applicatur, §.*fi.q.* 80.*n.4*

Ex Additionibus.

DOTIS uſus fructus an publicetur, *quæſtion.* 78. *numer.* 72. & 74

Dos, in quibus caſibus propter adulterium non amittatur, §.*adulterium*, *n.*164

Dos, an veniat in executione ſi uxor fuerit condemnata, *q.* 78. *n.*62

Et quid ſtante ſtatuto, quod vir dotem lucretur, *ibidem num.* 63

Et ſi mulier fuerit reſtituta, an recuperet acquiſitum viro propter confiſcationem, *ib. n.*64

Dos amiſſa ab uxore propter mortem mariti applicatur hæredibus viri, *ib.n.*68

Dos aufertur marito ſtatim lata ſententia contra uxorem, *ib. n.* 69

Dos filiæ publicatur etiam in præjudicium patris, *ibidem nu.* 70

Dos uxoris mandantis interfici maritum, an veniat in confiſcationem, *ib. n.*71

Dos uxoris quando confiſcetur propter hæreſim mariti, *q.* 78.*n.*75

Dos debet reddi per fiſcum uxori ex bonis mariti publicatis ſummariè, & ſine ſententia diffinitiva, *ib.n.78*

Dos confeſſata quando poſſit exigi contra fiſcum, *ibidem nu.* 85

Dos quomodo ſit reſtituenda, ut fiſcus non poſſit aliquo tempore moleſtare, *ib. n.86*

Et *Auth. præterea*, *C. unde vir*, an procedat publicatis bonis mariti, *ib.n.87*

DUELLUM hodie eſt prohibitum per Conſilium Tridentinum, *q.63.n.6*

E

Ex Additionibus

EBRIETAS an excuſet, *q.60.n.36*

Ebrietas in Hiſpania non excuſat, *ib.n.*42

Ebrietas quomodo probetur, *ib. n.*40

EBRIUS cui fuit ſal poſitus in vino, an excuſetur, §. *fin.q.* 60. *n.*41

Ex Claro.

ECCLESIA habet immunitatem, ut delinquens, qui in eam confugerit, non ſit inde violenter extrahendus, §. *fi.q.*30.*n.*1

Et an ambitus, qui eſt extra Eccleſiam per quadraginta paſſus, *ib.n.*2

Et an Eccleſia nondum conſecrata, *ib.n.4*

Et quid ſi Eccleſia ſit interdicta, *ib.n.5*

Et quid ſi ſit deſtructa, *ib.n.6*

Et quid ſi delinquens in una Eccleſia confugiat in aliam, *ib. n.* 8

Ex Additionibus.

ECCLESIASTICA delicta, quæ ſint, §. 1. *n.7*

Eccleſiæ bona furto ſubtracta avocantur à detinente ſine pretii reſtitutione, §.*furtum*, *n.* 132

Eccleſiaſticus quando judex cognoſcat de delictis laicorum, *q.*36.*n.5*

Eccleſiaſticus judex debet ſtatim repetere Clericum à laico captum, *ib.n.*26

Eccleſiaſticus judex poteſt contra ſacrilegos ad excommunicationem, & alias pœnas ſpirituales procedere non obſtante ſententia judicis laici, *q.*36. *n.*50

Eccleſiaſticus judex in Regno Neap. non exercet juriſdictionem in laicos, *ib. n.*51

Eccleſiaſticus judex non punit teſtem laicum, qui coram eo falſum ſecularem, *ib. n.*53

Eccleſiaſticus judex non tenetur ſtare proceſſui facto per judicem qui depoſuit per latam ſententiam, *quæſt.* 38. *num.* 31

Eccleſiaſticus judex an poſſit inhibere judicem laicum, pendente judicio falſitatis per Clericum commiſſæ coram ipſo laico, *ib.n.*37

Eccleſiaſticus judex poteſt procedere contra delinquentes in Eccleſia ratione ſacrilegii, *q.*38. *n.*51

Eccleſiaſticæ perſonæ omnes ſubſunt uni Principi, *ibidem*, *nu.* 81

Eccleſiaſticæ perſonæ, non ſuſtinentes onera temporalia, gaudent beneficio ſtatutorum de damnis datis, *quæſt.*82. *ſub n.*35

Eccleſiaſtica libertas quando dicitur violari, *quæſt.* 77. *numer.* 30

Eccleſiaſtica libertas non læditur per ſtatutum laicorum habens in ſe naturalem, & civilem æquitatem, *quæſt.* 77. *num.* 37

EDICTA contra ſcientes aliquid an ſint valida, *quæſt.*27. *num.8*

Et an ſi quis virtute illorum non revelaverit, poſſit poſtea examinari ad defenſam, *ib.n.9*

Ex Claro.

EFFRACTORES Eccleſiarum cum ſpoliatione ſunt excommunicati, §.*fi.* *q.77.n.*20

Ex Additionibus.

EFFRACTORES carceris etiam dicuntur, juſſi ad eum ſe conierre qui neglexerint, *q.* 21.*n.* 91
Effractores carcerum, quibus pœnis feriantur, *ibidem numer.* 92
EGREGIÆ perſonæ, quæ dicantur, *quæſtion.* 26. *numer.* 6
EMENDATUS quando poſſit eſſe teſtis, & quomodo probetur emendatus, *q.*24.*n.*105.*&* 106

Ex Claro.

EMENS rem furtivam an teneatur ad ejus reſtitutionem, §.*furtum*, *n.* 26

Ex Additionibus.

EMENS rem furtivam, an teneatur eam domino ſine precio reſtituere, §.*furtum*, *n.* 107
Et petens eam ſibi reſtitui debet probare furto ſubtractam fuiſſe, *ib.n.*108
Et quid ſi ſolutum fuerit precium illi penes quem res furtiva erat, §. *furtum*, *n.*109
Et res etiam ſine furto in alium tranſlata, an ſine precio ſit reſtituenda, *ib.n.eod.*
Emens equum furto ſubtractum à tranſeunte amittit precium, §.*furtum*, *n.*100
Et qualiter probetur fuiſſe ſubtractum, *ib. n.eod.*
Et an ille, cui fuit ſublatus, poſſit à fure propria auctoritate recuperare, *ib.n.*111
Et an debeat præſentare judici, & expenſas reficere, §. *furtum*, *n.* 112
Emens equum furtivum à Zingaro, ad quid teneatur, *ib. n.* 114
Emens rem raptam à latronibus, vel ab hoſte, nomine domini, an amittat precium, *ib. n.* 113
Emens rem furtivam extraordinarie punitur, §. *furtum*, *num.*120
Et an contra eum poſſit agi actione furti ad rei perſecutionem, *ib.n.*121
Emens rem furtivam bona fide, eamque poſtea vendens non tenetur domino reſtituere precium, §.*furtum*, *n.*131
Emens ſcienter a filio familias rem ſubreptam patri tenetur furti, *ib.n.* 132

Ex Claro.

EMPHYTEUSIS an veniat in confiſcatione bonorum, §. *fin. q.*78. *ſub n.*7

Ex Additionibus.

EMPTOR rei alienatæ in fraudem fiſci, non recuperat illius precium, *q.*78. *n.*101

Ex Claro.

EPISCOPUS pro Clerico an audiatur, §. *fi. quæſtion.* 33. *num.*5
Et quis ſit judex competens Epiſcoporum, §. *fi. quæſt.*35. *num.*13
Epiſcopus non poteſt determinare numerum fratrum in ſuis Eccleſiis, §. *fi. q.*35.*n.*27
Epiſcopus an poſſit capi facere laicos ob crimina communis fori, §.*fi.q.*37.*n.*8
Epiſcopus an poſſit delegare laicis cauſas criminales Clericorum, §.*fi.q.*41.*n.*5
Et an laico ſimul cum Clerico, *ib. n.*6
Et an Clerico conjugato, *ib.n.*7
Epiſcopus negligens non poteſt deponi niſi à ſummo Pontifice, §.*fi.q.*73.*ſub n.*8
Quot Epiſcopi intervenire debeant degradationi, §.*fi. q.*74. *num.* 4
Epiſcopi an habeant fiſcum cui poſſint bona delinquentium applicare, §.*fi.q.*78.*n.*6

Ex Additionibus.

EPISCOPUS non poteſt gratiare condemnatum ad perpetuum carcerem, *q.* 59.*n.*33
Epiſcopus extraneus delinquens in aliena Diœceſi, an poſſit ab Archidiacono puniri, *q.*35.*n.*16
Epiſcopus an poſſit punire Patriarcham delinquentem in ſua Diœceſi, *ib.n.*15
Epiſcopus delinquens cognoſcitur à Papa, *qu.*35. *n.* 14
Epiſcopus prohibens ne quis eat ad Monaſterium, poteſt punire euntem, licet exemptum, *q.*38 *n.*7
Epiſcopus an poſſit confiſcare omnia bona Clerici delinquentis, *q.*80.*n.*2
Epiſcoporum famuli an gaudeant privilegio fori, *quæſt.* 36. *num.*3
EQUUS alienus an incidat in commiſſum ratione fraudatæ abellæ ſive currus alienus, *q.*82.*n.*91
EREMITÆ, & hoſpitalarii an gaudeant privilegio fori, *q.* 35.*n.*23
ERROR quomodo probetur, *q.*55. *n.* 54
Æs alienum quomodo dividatur quando bona per confiſcationem dividuntur inter plures fiſcos, *q.*78.*n.*135
EXAMEN non dicitur perfectum, ſi in eodem conſtituto reus revocaverit dictum cum rationis redditione, *q.* 21. *num.* 151
EXAMINATUS uti principalis in ſe, & teſtis in alios, non poſſet torqueri tanquam teſtis, niſi datis copiis indiciorum, *q.*25.*n.*38
EXCELLENTIA hominis quomodo ſit probanda, *qu.* 60. *num.* 98
Et circa quid conſideratur, *ib.*
Et prodeſt ad impunitatem, *ib.*

Ex Claro.

EXCEPTIO adulterii in cauſa civili repetitionis dotis quando, & per quos opponi poſſit, §. *adulterium*, *numer.*19
De exceptionibus quæ contra teſtes proponuntur, *lib.*5. §. *fin.q.*35.*n.*1
Et an ſi opponantur eis crimina, opus ſit ſpecificare locum, & tempus commiſſi delicti, *ib.n.*5
Et an opus ſit etiam probare, quod communi opinione habentur pro talibus, *ib.n.*3
Et an opponens contra teſtes crimina, & ea non probans, teneatur actione injuriarum, *ib.n.*4
De exceptionibus, quæ contra proceſſum ipſarum atteſtatiorum proponuntur, *ib. n.*5
De exceptionibus, quæ contra dicta teſtium proponuntur, *ib. n.* 6
De exceptione falſi, *ib. n.*7
Et an teſtis falſus in uno, probet in aliis, *ib.n.*8
Et quid ſi teſtis falſum dixerit in non concernentibus ſubſtantiam rei, de qua agitur, *ib. n.*9
Et quid ſi ipſemet ſibi contradicat, quia ſcilicet aliquando unum, aliquando aliud dixerit, cui dicto ſtandum ſit, primo an ſecundo, *ib. n.*10
Et quid ſi primo dixit unum extra judicium, deinde contrarium in judicio, *ib. n.*11
Et quid è converſo, *ib.n.*12
Et quid ſi in uno judicio dicat contrarium ejus, quod dixit in alio, *ib.n.*13
Et quid in primo dixit nihil ſcire, in ſecundo vero deponit de veritate rei, *ib. n.* 4
Et quid ſi in eadem inſtantia & inter eaſdem perſonas contraria deponat, *ib. n.*15
Et quid ſi primo depoſuit per verbum Credo, ſecundo autem per verbum aſſertivum veritatis, *ib. n.*16
Et quid ſi teſtis neget ſe ita depoſuiſſe, ut ſcriptum reperitur, *ib.n.*17
De exceptionibus, quæ contra propriam confeſſionem proponi poſſunt, *l.*5.§.*fi. q.*55.*n.*1
Confeſſio extrajudicialis non ſufficit ad probationem delicti, *ib. n.* 2
Confeſſio facta coram judice competenti non valet, niſi ut extrajudicialis, *ib.n.*3
Et quid ſi facta fuerit parte præſente, & acceptante, *ib.n.*4
Et quid ſi facta ſit coram judice non ſedente pro tribunali, *ib.n.*5
Et quid ſi talis confeſſio emanavit extra cauſam, de qua agitur, *ib.n.*6
Et quid ſi fuerit extorta à judice ſub ſpe impunitatis, *ib. num.*7
Et an judex poſſit hujuſmodi impunitatem reo promittere, *ib.n.*8
Et an reus confeſſus ſub ſpe talis promiſſionis, poſſit ex ipſa confeſſione ad mortem condemnari, *ib.n.*9
Et quid ſi non conſtet de delicto, an poſſit reus ex propria confeſſione condemnari, *ib. n.* 10
Et quomodo dicatur conſtare de delicto, *ib.n.*11
Confeſſio facta a minore ſine auctoritate curatoris, an illi noceat, *ib.n.*12

Confeſſio facta ſuper proceſ[illegible] juris ordine non ſervato, an noceat confitenti, [illegible] 13

Et quid ſi facta ſit in tormentis, [illegible] *n.*14

Confeſſio cum qualitate adjecta, an poſſit pro parte acceptari, & pro parte rejici, *ib. n.*15

Et an ſaltem reus ſit mitius puniendus, *ib. n.*16

Cautela quomodo debeant hoc caſu concipi verba confeſſionis, *ib. n.*17

Reus an poſſit confeſſionem à ſe ſponte factam revocare, *ib. n.*18

Ex Additionibus.

EXCEPTIO quæ poteſt opponi contra accuſatorem, procedit etiam contra judicem inquirentem, *quæſtion.* 51. *nu.*12

Exceptiones ſunt perpetuæ, *ib. n.* 10

Exceptio oppoſita contra teſtes, an ſit reſervanda, vel à principio repellat, *q.*53. *n.*2

Exceptio requirens altiorem indaginem eſt reſervanda, & quæ ſit, *ib. n.*4

Exceptio imputatis impedit proceſſum ad ulteriora, *qu.*32. *nu.* 52

Etiam quod bannitus interfectus eſſet extra territorium bannientis, *ib.*

Exceptiones contra teſtes an ſint reſervandæ, vel repelluntur a principio, *q.*24 *n.*25. *&* 141

Exceptio incompetentiæ fori, poteſt per quemlibet opponi, *q.*33. *n.*7

Et an per infamem, *ib. n.*8

Exceptio fori debet ante litem conteſtatam opponi, *q.* 39. *n.*10. *& q.* 35. *n.*1

Et quomodo poſſit proponi poſt ſententiam, *quæſt.* 35. *num.*2

Exceptionibus propoſitis concernentibus ſimul perſonam judicis, & partis cenſetur prius propoſita exceptio reſpiciens perſonam judicis de ordine intellectus, *quæſt.* 35. *n. eod.*

Exceptio abſentiæ, & infirmitatis poteſt per quemlibet pro citato allegari, *q.*34. *n.*7

Exceptio infirmitatis non admittitur non docto de loco ubi ſit infirmus, *ib. n.*20

Exceptio carcerationis, quando citatum ab alio judice excuſet, *ib. n.*35. *& ſeq.*

Exceptio clericatus quomodo cognoſcatur in Regno Neap. *q.*36. *n.*19

Exceptio excommunicationis, vel falſi Procuratoris etiam poſt litem conteſtatam opponi poteſt, *q.* 14. *n.*2

Exceptio contra ſocium criminis quomodo ſit formanda, *q.*21. *n.*44

Exceptio incompetentiæ poteſt quandocunque opponi, ſi juriſdictio eſt limitata, *q.*42. *n.*7

EXCESSUS Officialium Regis, vel Baronum, à quibus judicibus cognoſcantur in Regno Neap. *quæſt.* 16. *numer.* 10

EXCIPIENS contra teſtes debet ſpecificare locum delicti, tempus, & circumſtantias, *q.*24. *n.*83

Et an diem, & horam, *ib. n.*84

Ex Claro.

EXCOMMUNICATIO. De pœna excommunicationis, §. *fi. q.*77. *n.*1

Duplicem eſſe excommunicationem, majorem ſcilicet, minorem, *ib.*

Percutiens Clericum eſt excommunicatus, & incidit in pœnas canonis, *Si ſuadente*, *ib. n.*2

Et quid ſi ipſemet Clericus ſeipſum percutiat, *ibidem nu.* 3

Et an percutiens Clericum primæ tonſuræ tantum, *ibidem num.* 4

Et an percutiens Religioſum religioſe viventem qui tamen profeſſionem non emiſit, *ib. n* 5

Et an percutiens Clericum non euntem in habitu clericali, *ib. n.*6

Et an percutiens Clericum ignorans illum eſſe Clericum, *ib. num.* 7

Et quid ſi aliquis volens percutere Titium laicum, percuſſerit Caium Clericum, *ib. n.*8

Et an percutiens Clericum excommunicatum, incidat in pœnas dicti canonis, *ib. n.*9

Et an percutiens Clericum degradatum incidat in pœnam illius canonis, *ib. n.*10

Et quid ſi Clericus deprehenſus fuerit in adulterio, §. *fi. q.*77. *nu.*11

Et quid ſi Clericus alium inſultaverit, *ib. n.*12

Et quid ſi Clericus velit aliquod delictum committere, *ib. nu.* 13

Et quid ſi offenſio facta Clerico ſit levis, *ib. n.*14

Et quid ſi aliquis percutiat Clericum pluribus percuſſionibus eodem impetu, an incidat in plures excommunicationes, *ib. n.*15

Monachus non deferens habitum ſuæ religionis eſt excommunicatus, *ib. n.*16

Et quid ſi deferat, ſed occultè, *ib.*

Recipiens litteras Apoſtolicas de manu alterius, quam eorum, qui ſunt ad id deputati, eſt excommunicatus, §. *fi. q.*77. *n.*17

Clerici ſcienter participantes cum excommunicatis, ſunt excommunicati, *ib. n.*18

Incendiarii ſunt excommunicati, *ib. n.*19

Effractores Eccleſiarum cum ſpoliatione, ſunt excommunicati, *ib. n.* 30

Offendentes Cardinales ſunt excommunicati, *ibidem numer.* 21

Et an incidant in crimen læſæ Majeſtatis, *ib.*

Religioſi qui miniſtrant ſacrum Euchariſtiæ ſacramentum alienis Parochianis, ſunt excommunicati, *ib. n.*22

Percutientes injurioſe, aut temere Epiſcopum, ſunt excommunicati, *ib. n.* 23

Et quid ſi quis illum percutiat cauſa ſuæ defenſionis, *ib.*

Spoliantes Chriſtianos navigantes, vel naufragium paſſos ſunt excommunicati, *ib. n.*24

Et an ſit canon latæ ſententiæ, vel ferendæ, *ib.*

Chriſtiani deferentes arma, vel merces ad infideles ſunt excommunicati, §. *fi. q.*77. *n.*25

Et quid tempore pacis, *ib.*

Doctores vel Scholares Bononienſis Academiæ, qui domos aliorum Doctorum, vel Scholarium ante conductionis tempus præoccupare tentant, ſunt excommunicati, *ibidem num.* 26

Et an hoc locum habeat etiam in aliis gymnaſiis, *ib.*

Schiſmatici ſunt excommunicati, *ib. n.*27

Facientes ſervari ſtatuta contra Eccleſiaſticam libertatem ſunt excommunicati, *ib. n.*28

Et quæ ſtatuta dicantur contra Eccleſiaſticam libertatem, *ibidem*

Uſurpantes jus patronatus in locis piis, ſunt excommunicati, §. *fi. q.*77. *n.*29

Contrahentes ſcienter inceſtas nuptias ſunt excommunicati, *ib. n.* 30

Caſus, in quibus pœna excommunicationis incurritur, qui ſint, *ib. n.* 31

In ſententia excommunicationis an requiratur citatio, *ib. num.* 32

Sententia excommunicationis lata ex falſa cauſa, an valeat, *ib. n.*33

Sententia excommunicationis nulla an liget excommunicatum, *ib. n.*34

Ex Additionibus.

EXCOMMUNICATIONIS ſententia lata ex falſa cauſa, & mala intentione valet, *q.*77. *n.*38

Et quando dicatur nulla, *ib. n.*39

Excommunicatio in participantes non fertur niſi canonica monitione præcedente, *q.*77. *n.*21

Aliorum vero locorum excommunicandus, *ib. n.*22

Excommunicatio injuſta ligat quo ad homines non quo ad Deum, niſi excommunicatus eam contemneret, *ibidem num.* 40

Limita in tali injuſtitia, quæ redderet ſententiam nullam, *ib. n.*41

Ex Claro.

EXCOMMUNICATUS an poſſit accuſare, §. *fi. qu.* 14. *num.* 10

Excommunicati an gaudeant immunitate Eccleſiæ, §. *fi. q.*30. *num.* 18

Ex Additionibus.

EXCOMMUNICATUS publice quis dicatur, *quæſt.* 50. *num.* 4

Excommunicatus patitur 62. pœnas, *q.*77. *n.*1

Declarationes, & limitationes ad can. *ſi quis ſuadente diabolo*, *ib. n.* 2

Excommunicatus poteſt iterum excommunicari, *quæſtion.*77. *num.* 20

Excommunicatus publicus non poteſt eſſe judex, *quæſt.* 43. *num.* 20

Excom-

Index Practicæ Criminalis

Excommunicatus exiſtens per annum in excommunicatione ſit ſuſpectus de hæreſi, *q.73.n.48*

Ratificans corde percuſſionem Clerici eſt excommunicatus, *§.fin.q.77.n.** 1

Et pariter includens in aliquo loco Clericum invitum, *ib. nu.* * 37

EXCULPATIO quomodo ſit facienda, & quid proſit, *q. 52.n.3. & q.21.n.57*

Exculpatio condemnati, vel condemnandi, an proſit, *q.21. num.60*

Ex Claro.

EXCUSARE. Quæ in delictis prorſus excuſent, vel ſaltem proſint ad minuendam pœnam, §. *fin. quæſtion. 69. num.* 1

Ætas an excuſet, *ib. n.*2

Infans pupillus, aut minor an excuſentur in delictis, *ibidem num.* 3

Et an eis concedatur reſtitutio in integrum, *ib.*

Minor delinquens in minori ætate, an poterit pro eo delicto puniri, poſtquam factus eſt major, *ib.n.*4

Senectus an excuſet in delictis, *ib. n.*5

Furor an excuſet in delictis, *ib. n.*6

Et quid ſi poſt condemnationem effectus ſit furioſus, *ib. num.* 7

Ira in delictis an excuſet, *ib. n.*8

Amor in delictis an excuſet, *ib. n.*9

Prodigus an in delictis excuſetur, *ib. n.*10

Ebrietas in delictis an excuſet, *ib. n.*11

Dormiens an in delictis excuſetur, *ib.n.*12

Ignorantia an in delictis excuſet, *ib. n.*13

Mandatum Superioris an in delictis excuſet, *ibidem numer.* 14

Operarii, & fabri, an excuſentur de eo, quod operantur de mandato alterius, *ib. n.*15

Et quid in atrocibus an mandatum Superioris excuſet, *ibid. num.*16

Metus aut vis an in delictis excuſet, *ib.n.*17

Provocatio adverſarii an delinquentem excuſet, *ibidem numer.* 18

Et an juſtus dolor in delictis excuſet, *ib. n.*19

Excuſatio quod delictum clam commiſſum fuerit, an proſit delinquenti, *ib. n.*20

Pœnitentia an in delictis excuſet, *ib. n.*21

Quælibet cauſa excuſat a pœna, *ib.n.*22

Bonæ vocis, qualitatis, & famæ probatio an relevet delinquentem *ib.n.* 23

Nobilitatis, vel dignitatis probatio an proſit delinquenti, *ib.n.*24

Probatio, quod reus ſit egregius miles, & utilis Reip. num proſit, *ib.n.*25

Inſignis peritia, vel excellentia in aliquo artificio an proſit delinquenti, *ib. n.*26

Meritorum probatio an proſit delinquenti, *ibidem numer.* 27

Delictum ſine dolo, vel præter intentionem commiſſum fuiſſe, an proſit, *ib.n.*28

Pater præſentans filium imputatum de delicto, an illum excuſet a pœna mortis, *ib. n.*29

Multitudo reorum an excuſet delinquentes, *ib. n.*30

Univerſitas an proſit excommunicato, *ib.*

Quando ignoratur, quis prius manum ad arma poſuerit, an omnes ſint à pœna primæ avaginationis liberandi, *ib. num.* 31

Antiquitas delicti an proſit delinquenti, *ib.n.*32

Ubi proceditur per inquiſitionem, non ſolet delinquens puniri pœna ordinaria, *ib. n.*33

Reus delictum ſponte confeſſus an ſit mitius puniendus, *ib.n.*34

Judex ratione amicitiæ an poſſit pœnam remittere, *ibidem num.* 35

Conjunctio ſanguinis inter delinquentes, an eos excuſet, *ib. num.*36

Ex Claro.

EXCUSATIONES quæ in cauſis criminalibus proponi poſſint, *l.5.§.fi. q.34.n.*1

Et quid de excuſatione abſentiæ, *ib.n.*2

Et quid ſi non allegetur in ſpecie aliqua cauſa abſentiæ, *ib. nu.* 3

Et an teneatur illam probare, *ib. n.*4

Et quid in excuſatione infirmitatis, *ib.n.*5

Et quid ſi allegetur timor inſidiarum, *ib.n.*6

Et quid de excuſatione carcerationis, *ib. n.*7

Ex Additionibus.

EXCUSATIONES falſitatis, *§.falſum, n.*278

Ex Claro.

EXCUSATOR an poſſit in cauſis criminalibus intervenire *lib.5.§.fi.q.33. n.*1

Et quid in caſibus, in quibus poteſt abſens diffinitivè condemnari *ib. n.*2

Et an audiendus ſit excuſator ſine mandato, *ib.n.*3

Et an teneatur præſtare fidejuſſionem de ſiſtendo principali in judicio, *ib.n.*4

Et an audiatur pater pro filio, dominus pro ſervo, Abbas pro Monacho, civitas pro cive, dominus pro ſubdito, Epiſcopus pro Clerico, uxor pro viro, *ib. n.* 5

Ex Additionibus.

EXCUSATOR an interveniat in criminalibus, *quæſt.* 33. *num.* 1

Et quid in Regno Neap. *n.*3

Et quid in Regno Franciæ, *n.* 4

Et quid in ſtatu Mediolani, *n.* 5

Et quid Florentiæ, *n.* 6

Excuſationis cauſa ceſſante, ceſſat ipſa excuſatio, *quæſt.* 34. *num.* 33

Ex Claro.

EXECUTIO ſententiarum capitalium ex quibus cauſis ſit differenda, *§.fi.q.97.n.*1

Et quid ſi compareat aliquis, qui dicat condemnatum ſe ſibi obligatum ad aliquam rationem reddendam, *ib.*

Et quid ſi reus condemnatus alium de aliquo crimine accuſaverit, *ib. n.*2

Et quid ſi reus eſſet decapitandus ex mandato Principis, quod judici videretur injuſtum, *ib. n.*3

Et quid ſi reus nolit peccata ſua confiteri, *ib.n.*4

Et quid in muliere prægnante, *ib.n.*5

Et quid ſi executio incidat in diem feriatam, *ibidem num.*6

Regulariter non eſſe differendam executionem ſententiarum capitalium, *ib. n.*7

Ex quibus cauſis poſſit executio ſententiæ capitalis impediri, *§. fi. q.* 98.*n.*1

Et quid ſi condemnatus confugiat ad Eccleſiam, *ib.*

Et quid ſi dum ad ſupplicium ducitur tranſeat per Eccleſiam, vel cœmiterium, *ib.*

Et quid ſi amplectatur Sacerdotem portantem ſacram Euchariſtiam, *ib. n.*2

Et quid ſi ipſe ſumpſerit ſanctiſſimum ſacramentum, *ibid. num.* 3

Et quid ſi dicat, ſe prius, quam delinqueret, feciſſe votum ingrediendi religionem, *ib. n.*4

Et quid ſi dum ducitur ad ſupplicium, obvium habeat Cardinalem, *ib. n.*5

Et quid ſi meretrix petat illum in maritum, *ibidem numer.* 6

Et quid ſi poſt condemnationem effectus ſit furioſus, *ibid. nu.* 7

Et quid ſi poſt ſententiam latam appareat de ipſius condemnati innocentia, *ib.n.*8

Et quid ſi in actu ipſo executionis frangatur laqueus, vel hujuſmodi, *ib. n.*9

Ex Additionibus.

EXECUTIO poteſt fieri ſine citatione ex proceſſu informativo, ſecretè facto per Legatum Papæ contra committentes crimen læſæ Majeſtatis, *q.31.n.*11

Executio differtur, quando poſt ſententiam liquet de innocentia rei, *§.fi.q.98.n.* * 4

Executio ſententiæ an impediatur probato impedimento, *q.34.n.*6

Executio non poteſt fieri contra aliquem, quamvis criminoſum ante ſententiam, *q.93. n.*10

Executio ſententiæ etiam legitimæ multis modis impeditur, *q.94. n.* 6

Executio an ſit facienda ex ſola productione ſententiæ, *q. 56.n.*8

Executio ſententiæ abſciſſionis manus differtur poſt partum, donec nutrix fuerit reperta, *q. 97. n.*7

Executio ſententiæ criminalis, an fiat diebus feſtivis, *ibidem num.*8

Et feriæ unde dictæ, *ib.n.*9

EXE-

Index Practicæ Criminalis.

EXECUTORI referenti captum ſibi exemptum, an credatur, *quæſt.* 68. n. 475. & q.29. n.13
Nuncio publico, an & quando credendum, *ibidem numer.* 14
Executor capiens aliquem injuſtè poteſt impunè ipſum liberare, q.28. n.17
Executores incedentes per Comitatus non debent gravare ruſticos, ib.n.30
Executori dicenti ſe habere commiſſionem, an credatur, q. 29.n.4
Executor an poſſit reſiſtentem offendere, *ibidem numer.* 1. & *ſeq.*
Executores non debent introire domum alicujus potentis ad inquirendum ibidem latitantem ſine licentia judicis, q.30.n.30
Et quid in practica, ib.n.31

Ex Claro.

EXEQUI. Quæ ſit forma exequendi ſententias corporales, § fi.q. 99. n. 1
Et quid ſi reus nolit peccata ſua confiteri, *ib.* n. 2
Et an capitaliter condemnatis dandum ſit ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum, *ib.* n. 3
Judex an poſſit cogere aliquem, ut carnificis officium exerceat, ib.n.4
Expenſæ juſtitiæ ad quem pertineant, ib. n.5
In quo loco fieri debeat executio juſtitiæ, *ibidem numero* 6
Condemnati ad ignem an ſint vivi comburendi, *ibidem num.* 7
Animal irrationale, quod aliquod maleficium commiſit, an ſit per carnificem morti tradendum, ib. n.8
Quando aliquis reperitur condemnatus pluribus pœnis corporalibus quomodo eſt facienda executio, *ibidem numer.* 9
EXHORTANS aliquem ad delinquendum qua pœna puniri debeat, §.fi. q.28.n.1
EXILIUM. De pœna exilii, §.fi.q.71.n.1
Caſus, in quibus a jure impoſita eſt pœna exilii qui ſint, *ib.* n. 2
Officialis qui cogit ruſticos ad obſequia indebita, punitur pœna perpetui exilii, ib.n. 3
Vide in verb. *Bannum*, & *Bannitus.*

Ex Additionibus.

EXILIORUM genera quot ſint, §.fi.q.71.n.2
Exilium vere, & proprie quando dicatur, *ib.* n. 2
Exilium unde dictum, & ejus incommoda, *ibidem numer.* 3. & 4
Exilium quis remittere poſſit, *ib.ſub* n.5
Exilium a quo judice intelligatur datum, *ibidem numero* 11
Exilium frangere quis dicatur, q.71.n.28
Exilium frangentis pœna, *ib.* n.29
Et quid in Regno Neap. ib.n.30

Ex Claro.

EXIMENS detentum è manibus familiæ qua pœna ſit puniendus, §.fi. q.29.n.3
Et quid ſi erat indebite detentus, ib. n.4
Et an eximens ſeipſum incidat in pœnam, *ibidem numer.* 5

Ex Additionibus.

EXIMENS captum pro debito, tenetur ad ſolutionem debiti. q.68.n.33. & 46
Et quid ſi exemptus ad carceres reducatur, *ibidem numer.* 34
Et quomodo ſit puniendus, ib.n.36.& 43
Et quid in eximente captum pro cauſa criminali, *ibidem num.* 36
Et quid in eximente condemnatum, ib.n. 37
Ee quid in impediente capturam, ib. n.38
Eximens captum pro debito an admittitur ad probandum illum eſſe debitorem, *ib.* n. 46
Eximens captum indebite an puniatur, *quæſtion.* 29. *numer.* 12

Ex Claro.

EXPENSÆ juſtitiæ ad quem pertineant, §. *fi. quæſt.* 99. *num.* 5

Ex Additionibus.

EXPENSAS litis querelans an teneatur ſubminiſtrare accuſato pauperi, q.46. n.12
Expenſarum appellatione, venit etiam expenſa pro habenda ſententia in forma probante, q.68.n.14
Expenſarum condemnatio an fiat in Regno Neap. in criminalibus, *ib.* n. 22
Et an de jure communi, ib.n.23
Et an in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib.* n. 24
EXPEDITIO cauſæ criminalis non retardatur in Regno Neap. ſub prætextu teſtium Curiæ non repetitorum, q. 46.n.37. & q.45.n.43
EXPORTANS an in dubio cenſeatur exportare pro victu, vel mercatura, q.82. n.88
EXPOSITI an cenſeantur legitimi, & poſſint ad ſacros ordines promoveri, q.83. n. 35
EXTERUS ſtans ad ſervitia alicujus, an dicatur habitator, q.39.n.9
EXTRAHENS bladum contra formam ſtatuti, quo caſu poſſit impunè extrahere, q.82. n.89
EXULATUS à loco delicti, & à propria patria, exulatus intelligitur, q.71.n.5
Exulatus ſi reperiatur debitor alicujus non poteſt ad inſtantiam creditorum detineri in carceribus inſtante fiſco per executionem exilii, *ib.* n.7
Et quomodo conſulatur creditoribus, *ib.*
Et quod ſi fiſcus non inſtet, ſed ipſemet carceratus, *ibid. num.* 8
Exulatus ſi fiat Clericus, & frangat exilium debet cognoſci per judicem Eccleſiaſticum, q.71. n.31
Exulatus, ſive bannitus ab aliquo loco, ſi moritur pendente exilio, non poterit in dicto loco ſepeliri ſine licentia Superioris, *q.* 100.n.3

F

Ex Additionibus.

FAB. de Monteleo, lapſus, q.98. n.10
FABRICANS falſas ſcripturas, vel producens teſtes, ut falſum deponant, & reſpondens nolle uti, non evitat pœnam falſi, §. *falſum*, n. 145
FACTUM aliter probari non poſſe, quomodo dicatur, *q.* 21.n.114.115. 123. & *ſeq.*
FALSA ſcriptura utens, an præſumatur auctor falſitatis, §. *falſum*, n. 130
Falſa ſcriptura utens, an puniatur, æquè ac ſi illam fabricaverit, *ib.* n. 153
Falſam rationem reddens, ſed verum deponens, falſi crimen non incurrit, §. *falſum*, n.37
Et variatio in dicto, & ratione non attenditur ad inducendam falſitatem, ib.n.° 38
Falſam monetam cudere parantes, ſi pœniteat, non puniuntur pœna ordinaria, *ib.* n.328. & 330
FALSARIUS non dicitur, qui deponit falſum per errorem, § fin.q.53. n.° 16
Falſarius debet in vinculis cauſam dicere, *quæſtion.* 46. *nu.* 35
Et ſi fuerit relaxatus ſub cautione, non citata parte, eſt ad carceres revocandus, *ib.* n.36
Falſarius, an recipiatur in teſtem contra falſarium, *qu.* 25. *nu.* 12
FALSI cauſa ſex modis poteſt cognoſci, §. *falſum*, *nu.* 12. *in fin.*
Falſi crimen graviſſimum eſt, §. *falſum*, n.1
Falſi ſpecialia, *ib.*n.2
Falſi crimen, in generali delictorum abolitione non comprehenditur, *ib.n.*3
Falſi crimen acerrimam indagationem requirit, §. *falſum*, *num.* 4
Falſi crimen non probatur per comparationem litterarum, ib.n.116
Et comparatio litterarum cum aliis adminiculis facit indicium ad torturam, *ib.* n.eod.
Et quomodo ſit facienda comparatio litterarum in crimine falſi, *ib.* n.157
Falſi crimen accuſationem non requirit, §. *falſum*, *numer.* 122
Falſi ſuſpicio ceſſat in teſtamento contra Notarium vivente teſtatore, *ib.n.*157
Falſi pœna an teneatur mutans, vel abradens litteras juſtitiæ, Principis, vel ſigillum in facti narratione, §. *falſum*, *nu.* 198
Falſi ſuſpiciones, indicia, & præſumptiones, *ib.n.* 143

Falſi

Index Practicæ Criminalis.

Falſi ſuſpicio ceſſat conjecturis, & præſumptionibus, *ib. num.*244

Falſi ſuſpicio an pro veritate habeatur, *ib.* n. 246

Falſi ſuſpicio levioribus probationibus, & præſumptionibus in cauſa civili, contra inſtrumentum inducitur, quam in criminali, *ib.n.*252

Falſi ſuſpicio ſufficit ad capturam, ubi de falſo civiliter agitur, *ib.n.*353

Falſi pœna quæ ſit, *ib. n.*259

Falſi crimen ſi grave eſt pœna mortis punitur, *ibidem numer.* 262

Falſi pœna tria copulativè requirit, *ib.n.*268

Falſi conatus non ſecuto effectu extraordinariè punitur, §. *falſum*, *ib. n.*291

Falſi crimen vere dolum requirit, *ib.n.*309

Et quando procedat in eo condemnatio ex præſumptionibus, *ibid. n.*310

Falſi pœna quantum fieri poteſt à judicibus evitanda eſt, §.*falſum*, n. 320

Falſi teſtes, falſumque teſtimonium conſulentes, aut machinantes, qua pœna puniantur in Regno Neap. *ibidem num.* 43

Falſi ſuſpecti teſtes, quando ob contumaciam, tanquam confeſſi condemnentur in Regno Neap. *ibidem numero* 69

Falſi crimen an incurrat teſtari prohibens, & quibus pœnis puniatur, *ib.* n. 237

Et quid ſit practica inſtituendæ, & probandæ querelæ contra prohibentem teſtari, *ib. n.*238

Falſi teſtes, qua pœna puniantur in Regno Neap. §. *falſum*, *nu.*163

Falſi teſtis dicto utens circa extrinſeca, & ad cauſam noo facientia pœna falſi noo tenetur, *ib.* n. 77

Falſi teſtis dicto, vel falſo inſtrumento utens de peritorum conſilio, non excuſatur, *ib. n.*83

Falſorum teſtium uſus renuncians punitur de machinatione, non de uſu, & quando, §.*eod.* n. *eod.*

Falſi pœna an teneatur vendens eandem rem duobus, §. *falſum*, *n.*240

Falſi pœna punitur Notarius conficiens inſtrumentum, de quo rogatus non fuerat, licet ſint verè contenta in eo, *ib. n.* 85

Et etiam ſi non compleverit inſtrumentum falſum pœna ordinaria tenetur, *ib.n.*86

Et de puniendo Notarium de falſo inſtrumento, *ibidem num.* 87

Et ſtatutum puniens Notarium de falſo non comprehendit aliam pœnam indictam contra falſum fabricantem, §. *falſum*, n. * 88

Falſi pœna Notarius condemnatus non perdit omnino poteſtatem conficiendi inſtrumenta, *ib. n.*89

Et judex in condemnatione exercitium Notariatus reſervare non poteſt, *ib.n.*90

Falſi pœna an condemnetur Notarius conficiens inſtrumentum falſum, quod ſit nullum, *ib.n.*93

Et quid ſi mutaretur data in ſcriptura privata, §.*falſum*, *nu.* 94

Falſi ſuſpectus Notarius, ſi nolit, vel differat ad inſtantiam partis, matricem producere poterit torqueri, *ibidem numer.* 95

Falſi pœna ordinaria non punitur Notarius conficiens inſtrumentum falſum pro defenſione partis, *ibidem numer.* 99

Falſi pœnam an incurrat Notarius ponens inſtrumento mutui verbum, numeravit, ſi verè pecunia non fuerit numerata, §. *falſum*, *n.*155

Et aſſerens alias in ſui præſentia fuiſſe numeratam pecuniam non punitur de falſo, licet falſum dicat, *ibid. nu.* 156

Falſi pœna an puniatur Notarius omittens ſolemnitatem, *ib.* n. 160

Et an præſumatur in Notario potius error, quam falſitas, *ib. nu.* 162

Falſi pœna an teneatur Notarius, ſi falſum inſtrumentum noo perfecit, §. *falſum*, *n.*172

Falſi pœna tenetur Notarius aſſerens ſe rogatum de inſtrumento, cujus notulam dedit, & verè rogatus non eſſet, *ib. num.*178

Et idem ſi dicat ſe non recordari quando factum eſt de recenti, §. *falſum*, *n.* 179

Et eo caſu poteſt compelli ad exhibendum omnes ſuas imbreviaturas, *ib. n.eod.*

Falſi pœna tenetur Notarius, & ad intereſſe partis negans ſe fuiſſe rogatum de inſtrumento, vel illud celans, aut dicens ſe noo recordari, ſi convincatus per teſtes, §. *falſum*, *num.* 180

Et hoc etiam caſu poteſt compelli ad exhibendum ſuas imbreviaturas, ut fiat perquiſitio, *ib. n.*182

Falſi pœnam incurrit Notarius oſtendens atteſtationes non publicatas, pars autem nulla pœna tenetur, §. *falſum*, *nu.*233

Falſi pœna tenetur litteras judicis à manu ſervientis amovent, *ib.n.*213

Et quid in lacerante, *ib. n.* 214

Falſi pœna an teneatur aperiens litteras, §. *falſum*, *numer.* 217

Et divulgans contenta in literis ad alterius injuriam, tenetur actione injuriarum, *ib.n.*218

Falſi pœna tenetur lacerans, vel comburens litteras alteri ſcripras, *ib. n.*219

Falſi pœna quando teneatur ſignans litteras alieno ſigillo, §. *falſum*, n. 222

Falſi pœna an teneatur non reſtituens litteras ei, cui mandatum ſuſceperat reſtituendi, *ib.* n. 231

Falſi accuſatio non requirit expreſſionem loci, aut tempus, *q.*12.*n.*4

Ex Claro.

FALSIFICANS literas Principis punitur pœna falſi, §.*falſum*, *n.*31

Ex Additionibus.

FALSIFICANS articulos an præſumatur ſcienter, vel ignoranter feciſſe, §.*falſum*, n. 81

Et qua pœna ſit puniendus, ſi ſuper eis teſtes examinaverit, *ib.* n. *eod.*

Et quid ſtante ſtatuto neminem prætextu ignorantiæ ſe tuori poſſe, *ib.n.*82

Falſificans litteras delegati Papæ, minus punitur, quam ſi litteras Papæ falſificaſſet, §.*falſum*, *n.* 200

Et idem eſſet in falſificante litteras Proregis, *ibidem numer.* 201

Falſificans monetam, qua pœna puniatur, §. *falſum*, *numer.* 321

Et moneta à non habente auctoritatem fabricata dicitur falſa, *ib.n.* 322

Et de præſtantibus opem conſociis, ac eam expendentibus, de judicibus, probationibus, excuſationibus, & pœnis, *ib.* n. 323

Falſificans bagattinos non tenetur pœna ſtatuti, §. *falſum*, *num.* 329

Et ſtatutum contra falſificantem monetam, intelligitur de moneta ſtatuentis, *ib. n.*330

Falſificans roonetam ſui Principis reus eſt læſæ Majeſtatis, *ib.n.*331

Falſificans acta Notarius tenetur pœna ultimi ſupplicii, §. *falſum*, *n.*302

Falſificans plura capita libri, vel alterius ſcripturæ, aut producens plures teſtes, & inſtrumenta falſa eodem, vel diverſo tempore, ad unuro finem pro una falſitate, unica pœna punitur, §.*falſum*, *n.*264

Falſificantes litteras, vel ſigillum Papæ, Regis, Judicum, & Prælatorum, vel mandantes, vel ſcienter illis utentes, quibus pœnis feriantur, §.*falſum*, n. 197

Falſificatio litterarum Papæ, vel Regum non regulatur ab aliis falſitatibus, *ib.n.*193

Et habet ſedecim ſpecialia, *ib. n.*194

Falſis teſtibus ſcientes utens reſpondere tenetur, an velit illis uti, etiam ſtante ſtatuto in quibuſdam caſibus non debere reſponderi, §. *falſum*, n. 152

FALSITAS noo ſolet committi ſine cauſa, §. *falſum*, *numer.*8

Et ad incurrendum falſum, quid ſufficiat, *ib. n.*9

Falſitas probatur præſumptionibus, & conjecturis, *ibidem num.*10

Falſitas quomodo probetur, §. *falſum*, n. 11

Falſitas teſtium per alios teſtes noo falſos, etiam poſt ſententiam probari poteſt, *ib. n.*39

Falſitas multis modis committitur in reſcriptis Apoſtolicis, §. *falſum*, *n.*187

Et de Cancellario ſalvum conductum Principis falſificante, *ib.n.* 188

Et detruncans Bullas de litteris Papalibus, & aliis, in falſum incidit, *ib.* n. 189

Falſitas, an præſumatur potius in litteris gratiæ, quam juſtitiæ, §. *falſum*, *n.*195

Falſitas litterarum Apoſtolicarum eſt mixti fori, *ibidem* n. 196

Falſitas committitur delendo, vel interlineando ſcripturas, lacerando, addendo, detrahendo, vel aliquid amovendo

§.*falſum*

Index Practicæ Criminalis.

§. *falſum*, *numero* 208
Et non eſt locus pœnæ falſi, niſi ſubſtantia mutetur, *ib. n.* 209
Et quando dicatur vitium raſuræ, ſiva cancellationis in parte ſubſtantiali, vel accidentali commiſſum, *ibid. numer.* 210
Et raſura non nocet, ſi poteſt legi, quod prius erat ſcriptum, §. *falſum*, *n.* 211
Falſitas ex duabus præſumptionibus probatur, quando civiliter agitur, *ib. n.* 244
Falſitas probationibus neceſſario concludentibus probari debet, *ib. n.* 247
Falſitas in re modica, etiam cum dolo, leviter punitur, §. *falſum*, *n.* 286
Et res modica videtur non excedens duos aureos, *ib. num.* 287
Falſitas etiam modica in litteris Apoſtolicis, vel Regiis, punitur pœna ordinaria, *ib. n.* 288
Et non diſtinguitur, an ſit in parte ſubſtantiali, *ibid. numero* 289
Falſitas, an poſſit committi ſine dolo, §. *falſum*, *numero* 303
Falſitas non præjudicialis an ſit punibilis, *ibid. numero* 354
Et quid in falſificantibus litteras Apoſtolicas, vel Regias, *ib. n.* 315
Et quid in falſificante ſcripturam, quæ erat nulla, §. *falſum*, *n.* 317
Et quid ſi ſcriptura à principio nulla, ex aliquo ſtatuto ſuperveniente, fidem faceret, *ib. n.* 318
Falſitas in ſcriptura privata, vel publica ad favorem ſcribentis, an ſit punienda pœna falſi, *ib. n.* 319
Falſitas, etiam ſine dolo commiſſa, arbitrio judicis punitur, §. *falſum*, *n.* 320
Falſitas inſtrumenti an probetur per teſtes, *ibid. numero* 97
Et quando inſtrumentum præſumatur totum falſum, *numero eod.*
Falſitas teſtium, & falſitatis excuſationes, §. *falſum*, *numero* 76
Falſitas in uno capitulo non utitur cetera in uno diverſa, *qu.* 53. *n.* 20
Falſitatem fabricans, & ea utens, non tenetur de uſu, §. *falſum*, *n.* 31
Falſitatem committens, quomodo, & quando cauſam amittat, *ib. n.* 293
Et quid in Regno Neap. *ib. n.* 294
Falſitatis ſuſpicio ex quibus præſumptionibus inducatur, §. *falſum*, *n.* 307
Falſitatis excuſationes, §. *falſum*, *n.* 278
FALSO inſtrumento utens in judicio, an ſit puniendus de falſo, ſi fuerit productum cum clauſula, ſi, & in quantum, §. *falſum*, *n.* 127
Falſo inſtrumento in prima inſtantia utens, an poſſit in cauſa appellationis illius uſui renunciando, falſi pœnam evitare, §. *falſum*, *n.* 143
Falſo teſte utens ad occultandum crimen conſanguinei, vel amici, punitur ademptione tertiæ partis bonorum, *ib. num.* 274
Falſo utens in facto proprio præſumitur ſcienter, in alieno ignoranter, *ib. n.* 305
Falſos teſtes producens, eiſque renuncians ſine partis proteſtatione, an ſit puniendus, §. *falſum*, *n.* 79
Et quid in producente falſos articulos, *ib. n.* 80
Falſos teſtes producens, puniendus eſt, etiam ſi poſtea dicat ſe illis uti nolle, §. *falſum*, *n.* 129

Ex Claro.

FALSI crimen eſt publicum, *li.* 5. §. *falſum*, *n.* 1
Falſitas circa multa committi poteſt, *ib. n.* 2.
Falſitas circa teſtes multis modis committitur, *ibid. numero* 3
Subornans teſtes an dicatur falſum committere, *ibid. numero* 4
Et an credatur teſtibus dicentibus ſe ad preces alicujus falſum depoſuiſſe, *ib. n.* 5
Producens falſos teſtes, an dicatur falſum committere, *ib. numero* 6
Et ſtante ſtatuto puniente producentem falſos teſtes puniri debeat producens unum tantummodo teſtem falſum, *ib. numero* 7.
Teſtis falſum deponens dicitur falſum committere, *ib. numero* 8
Et quid ſi deponat in judicio contrarium ejus quod prius dixerat extra judicium. *ib. n.* 9
Et quid ſi deponat contrarium ejus quod dixerat in alio judicio, *ib. n.* 10
Et quid ſi duo teſtes invicem ſibi contradicant, an ſint de falſo puniendi, *ib. n.* 11
Et an dicta teſtium ſint inter ſe concordanda, ut evitetur falſum, *ib. n.* 12
Teſtis deponens ſuper negativa eſt ſuſpectus de falſo, *ib. numero* 13
Teſtis deponens falſum, non circa factum principale, ſed circa alia extrinſeca, non poteſt puniri de falſo, *ibid. numero* 14
Si teſtis neget dixiſſe prout ſcriptum reperitur, cui magis credendum ſit, Notario, an teſti, *ib. n.* 15
Teſtis qui falſum depoſuit ſine juramento, an poſſit puniri de falſo, *ib. n.* 16
Ad hoc, ut teſtis dicatur falſus, an requiratur, quod probetur ipſum fuiſſe corruptum, *ib. n.* 17
Et quid è converſo: nunquid ſufficiat probare, quod fuit pecunia corruptus, abſque eo quod probetur falſum depoſuiſſe, *ib. n.* 18
Pœna teſtis falſi quæ ſit, *ib. n.* 19
Utens dicto falſi teſtis dicitur falſum committere, *ibid. numero* 20
Fabricans falſum inſtrumentum dicitur falſum committere, *ib. n.* 21
Et quæ ſit pœna Notarii fabricantis falſum inſtrumentum, *ib. n.* 22
Producens falſum inſtrumentum dicitur falſum committere, *ib. n.* 23
Utens falſo inſtrumento ſcienter dicitur falſum committere, *ib. n.* 24
Et quomodo hoc caſu convinci poſſit de ſcientia, *ib. numero* 25
Et an puniatur eadem pœna, ac ſi illud fabricaſſet, *ib. numero* 26
Notarius ponens in inſtrumento, quod intervenit pretii numeratio, licet revera pecunia non fuerit numerata, incidit in pœna falſi, *ib. n.* 27
Notarius ſcribens in inſtrumento, Rogavit Titius, ſpopondit Mævius, cum tamen Titius eſſet abſens, incidit in pœnam falſi, *ib. n.* 28
Notarius conficiens inſtrumenta ſuper re illicita, incidit in pœnam falſi, *ib. n.* 29
Notarius negans ſe rogatum de inſtrumento, de quo revera fuit rogatus, punitur pœna falſi, *ib. n.* 30
Falſificans litteras Principis punitur pœna falſi, *ibid. numero* 31
Abradens inſtrumentum, dicitur falſum committere, *ib. numero* 32
Aperiens literas alienas, & illas oſtendens adverſario, incidit in pœnam falſi, *ib. n.* 33
Aſcribens ſibi legatum in teſtamento alieno, punitur pœna falſi, *ib. n.* 34
Et quid in teſtamento nuncupativo, *ib. n.* 35
Prohibens aliquem teſtari, incidit in crimen falſi, *ib. numero* 36
Vendens eandem rem duobus, incidit in pœnam falſi, *ibid. n.* 37
Suſpicio falſi pro veritate habetur, *ib. n.* 38
Quæ ſit pœna falſi, *ib. n.* 40
Falſitatem committens circa teſtes, inſtrumenta, vel acta cauſæ, an cauſam ipſam amittat, *ib. n.* 41.
Falſitas an poſſit committi ſine dolo, *ib. n.* 42.
Falſum non dicitur, id quod adjuvatur primordio veritatis, *ib. n.* 43
Falſitas nemini præjudicans, an ſit punibilis, *ibid. numero* 44
Judex omni ſtudio, & interpretatione curare debet, ut falſum evitetur, *ib. n.* 45
Falſificans monetam, qua pœna puniatur, *ibidem numero* 46
Radens, aut minuens monetam, qua pœna puniatur, *ib. num.* 47
Expendens falſam monetam, qua pœna puniatur, *ib. num.* 48

Ex Additionibus.

FALSUM multis modis committitur, §. *falſum*, *numero* 6
Et quæ neceſſariò requirantur, ut dicatur commiſſum, *ibid. numero* 7.
QUÆSTIO FALSI facit ſilere cauſam homicidii, *numero* 12
Producens falſos teſtes ſi condemnetur de falſo, non præjudicatur teſtibus, nec è contra, *ib. n.* 27

Index Practicæ Criminalis

Teſtis deponens in judicio contrarium ejus, quod dixit extra judicium, convincitur de falſo, *ib.* n. 44
Deponens ſe non recordari geſtorum eodem contextu, dicitur ſuſpectus de falſo, *ib.n.*59
Teſtes quando præſumantur ſcienter, vel ignoranter falſum dixiſſe, *ib.n.*62
Cautela pro utente falſis teſtibus, vel inſtrumentis, *ib. numer.* 78
Impugnans inſtrumentum de falſo, & ſuccumbens, an aliquid perdat, *ib.n.*131
Notarius mutans ſignum ſuum, tenetur pœna falſi, *ibidem num.* 154
Notarius non tenetur exhibere protocollum de inſtrumento in actis non exhibito illud de falſo arguere volenti, *ib. num.*159
Procuratores, vel Advocati oſtendentes adverſariis jura ſuorum clientulorum incidunt in pœnam falſi, *ibidem numer.* 212
Ad probandam falſitatem admittuntur teſtes alias inhabiles, *ib.n.*258
Teſtis recipiens pecuniam non tamen falſum deponens, an puniatur, *ib.* n.336
Falſum quibus modis committatur in ſcripturis, §. *falſum*, *num.* 118
Ex ex quibus inducatur ſuſpicio falſi, *ib.* n.119
Et ex quibus præſumptionibus, *ib.n.*107
Falſum, quomodo & quando poſſit evitari in productione, & uſu inſtrumenti, vel atteſtationum, §. *falſum*, *n.* 28
Falſum in multis caſibus perpetratur, *ib. n.* 190
Et de eo, qui finxit ſe creditorem mercatoris de aliqua re in præjudicium aliorum creditorum, *ib.n.*191
Et de falſitatibus ponderum annonæ & ſimilibus, *ibidem num.*192
Falſum committens in judicio, an ſine novo proceſſu puniri poſſit, §. *falſum*, *n.*259
Falſum acceptum propriè, & ſtrictè in ſtatuto, *ibidem numer.* 276
Falſum etiam ſine dolo temerè deponens, puniendus eſt, *ib.n.*312
Falſum non dicitur, quod adjuvatur primordio veritatis, *ib.* n. 313
Falſum deponens in cauſa capitali contra innocentem, qua pœna ſit puniendus, §. *falſum*, n. 33
Et quid ſi pro ſalvanda vita, vel honore alterius falſum depoſuerit, *ib.n.*34
Falſum deponens, exiſtimans ſe verum dicere, an pœna falſi puniri poſſit, *ib.n.*35
Falſum deponens, per verbum, credo, & convictus, pœna falſi tenetur, §. *falſum*, *n.* 36
Falſum dicens in uno capitulo, in omnibus falſum dicere præſumitur, *ib. n.*40
Falſum deponens ſuper negativa non coarctata extraordinariè punitur, §. *falſum*, n. 58
Falſum deponens extra factum principale, an poſſit puniri de falſo, *ib. n.* 60
Et quando teſtis tangat negotium principale, *ibidem numero* 62
Et an eo caſu reprobetur ejus dictum, §. *falſum*, *n.eod.*
Falſum deponens ſine juramento, extraordinariè punitur, *ib.* n. 68
Falſum Clericus deponens, qua pœna puniatur, *ibid. numer.*72
Falſum deponens ſine dolo, an ſit puniendus, §. *falſum*, *num.* 265
Et dolus ex qualitate facti, & perſonarum perpenditur, *ib.* n. 206
Falſum depoſuiſſe, quis præſumitur, Judicis arbitrio, *ib. numer.*267
Falſum deponens ad defenſam non punitur pœna ordinaria, §. *falſum*, n. 271
Et quid in mandante, ut falſum teſtimonium diceretur, *ib.n.*272
Et teſtis non examinandus, ſi falſum dixerit examinatus, an debeat puniri, §. *falſum*, *n.*273
Falſum deponens, ubi eſt locus criminis, nulla pœna punitur, *ib.* n. 275
Falſum deponens per torturam excuſatur à crimine falſi, *ib.n.* 291
Et teſtes condemnati de falſo, non præjudicant eos producenti, nec è contra *ib.* n.292
Falſum depoſuiſſe teſtem, ſcienter præſumitur, §. *falſum*, *numer.*304
Falſum inſtrumentum Notarius conficieos igne comburitur, §. *falſum*, n.100
Falſum, an committat Notarius, occultans inſtrumentum & qua pœna puniatur, *ib.* n. 102
Falſum committit Notarius, addens inſtrumento ſine licentia judicis, §. *falſum*, *n.*165
Et ſi per errorem addat diverſum à Protocollo, tenetur ſaltem læſo ad intereſſe, *ib.* n.166
Falſum committit, litteras alieno nomine ſcribens eo ignorante, §. *falſum*, n. 223
Falſum capitulum producens, ac ſuper eo teſtem examinati faciens, eoque examine utens, an & quando puniri debeat quamvis teſtis poſſet excuſari, *ib.n.*298
Falſum deponens per metum non excuſatur, *queſtion.* 60. *nu.* 65
FALSUS teſtis quis dicatur, §. *falſum*, *n.*32
Falſus teſtis quando præſumatur ex repugnantia, & contrarietate, *ib.* n. 41
Falſus teſtis ut dicatur, an ſit neceſſarium probari ipſum fuiſſe corruptum, §. *falſum*, *n.*70
Falſus teſtis tenetur ad omne damnum contingens ex illo teſtimonio, *ib.* n. 73
Falſus teſtis, vel producens falſum inſtrumentum, aut illud conficiens non punitur de falſo, niſi pars petat criminaliter puniri, vel judex inquirat de eo delicto, *ibid. num.* 252

Ex Claro.

FAMA quomodo probetur, §. *fi.* *q.6.* n.11
Et an per duos teſtes tantum, *ib.* n. 12
Et an debeant reddere ſufficientem cauſam ſcientiæ, *ibid. nu.* 13
Et an debeant dicere quòd illud audiverunt a majori parte populi, *ib.* n. 14
Et an debeant dicere, quod illod aodiverunt publicè dici, *ib.* n. 15
Et an debeant nominare eos, à quibus audiverunt, *ibidem numer.*16
Et quid ſi non fuerint ſuper hoc interrogati, *ibidem numer.* 17
Et an debeant ſcire quid ſit fama, *ib.* n. 18
Fama an probetur per aſſertionem judicis, *ibidem numero* 19
Fama an requiratur, ut ſæpe ad judicis aures aſcendat, *ib. nu.* 20
Et an ſola fama ſufficiat, an autem requiratur, quod præcedat clamoſa inſinuatio, *ib.* n. 21
Judex quid facere debeat, poſt aſſumptas informatiooes ſuper infamia, *ib. n.*2
Et an reo petenti danda ſit copia indiciorum ſuper fama aſſumptorum, *ib.n.*23
Fama an probetur per illa verba fama publica præcedente, §. *fi.* *q.*31.n.10
Fama, & unus teſtis de viſu an plene probet in criminalibus. §. *fi.* *q.*63.*n.*10

Ex Additionibus

FAMA quomodo probetur per teſtes, *quæſtion.* 6. *numero* 2
Et quibus magis ſit credendum, ſi ab una parte affirmativè, ab alia negativè fuerit probata, *ib. n.* 3
Et an fama faciat ſemiplenam probationem in criminalibus, *ib.* n. 4
Et an teſtes ſuper fama reddentes cauſam ſcientiæ de auditu faciant indicatum, *q.6.n.*5
Et an probent ſi deponant ſe audiviſſe publice dici, *ibid. num.* 6
Et an debeant nominare eos, à quibus audiverunt, *ibid. num.* 7
Et quid ſi decem teſtes de ea deponant, *ib.* n.8
Fama ao ſit res fragilis, *ib.* n. * 2
Teſtes probantes famam debent eſſe omni exceptione majores, *ib.* n.* 3
Duplici fama probata, quæ prævaleat, *ib. n.** 5
Fama non formiter probata coadjuvat probationes jam factas, *q.6.* *n.*9
Fama orta ab habente intereſſe in cauſa, nihil operatur, *ib.* n.10
Fama poſterius probata elidit priorem contrariam, *ibidem num.* 11
Et quid ſi eodem tempore concurrerent, *ibidem numero* 12
Et an teſtes debeant ſcire quid ſit fama, *ibidem numero* 13
Fama, an ſit ſufficiens indicium ad torturam, *quæſtion.*21. *num.* 1
Fama eſt magnum indicium in delictis nocturnis, *ibidem num.* 2

Fama

Index Practicæ Criminalis

Fama in criminalibus an probet plenè, vel ſemiplenè, *ib. num.* 4
Fama cum teſte de viſu an probet, *ib. n.* 4
Fama probari poteſt, matrem a filio fuiſſe percuſſam, *qu.* 21. *nu.* 5
Fama an ſufficiat ad condemnandum, *ib. n.* 8
Fama publica in ſtatu Eccleſiaſtico plenè probat in quibuſdam delictis, *ib. n.* 9
Fama cum denunciatione ſindici facit indicium ad torturam, *ib. n.* 10
Fama bona quando prævaleat malæ, vel è contra, *ibidem num.* 12
Fama bona in genere tollit malam in genere, *quaſt.* 60. *ſub n.* 86
Et bona in ſpecie tollit malam in genere, *ib.*
Ac operatur, ut reus mitius puniatur, ubi non appareat de aliis delictis, *ib.*
Fama cum adminiculis in his, quæ difficilis ſunt probationis, plenè probat, *q.* 63. *n.* 8
Fama ſola ſufficit ſi eſt difficillima probatio, *ibidem numero* 9
Fama bona quid operetur, *q.* 60. *n.* 86
Fama bona in genere an præferatur malæ in ſpecie, *ibid. num.* 87
Fama mala quando jungatur cum alia ſpecie probationis, *ib. n.* 90
Fama mala debet probari in ſpecie, *ib. n.* 91
Fama ſola ſufficit in cauſa pacis ruptæ, *quaſtion.* 47. *numer. n.* 7
Et contumacia in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib. n.* 28
Famæ malæ indicium quomodo tollatur, *quaſt.* 60. *numer.* 89
FAMILIA Officialis, an poſſit impunè reſiſtentem interficere, *l.* 5. §. *fi. q.* 19. *n.* 1. & 5
Familia Officialis debet portare ſigna juxta ſolitum regionis, *ib. n.* 2
Occidens Nuncium qualiter teneatur, *ib. n.* 3
Executori dicenti ſe habere commiſſionem an credatur, *ib. nu.* 4
Berroariis an liceat vulnerare fugientem pro cauſa pecuniaria, *ib. n.* 6
Reſiſtentia permittitur, quando judex non obſtante juſta appellatione procedit ad executionem irretractabilem, *ib. n.* 7
Reſiſtere quis dicatur, *ib. n.* 8
Reſiſtentia debet eſſe modeſta, *ib. n.* 9
Reſiſtere quando liceat, *ib. n.* 10
Totus indebite, judicem interficiens, non punitur pœna mortis, *ib. n.* 11
Eximens captum indebitè, an teneatur, *ib. n.* 12
Executori dicenti, captum ſibi fuiſſe exceptum, an credatur, *ib. n.* 13
Nuncio quando credendum, *ib. n.* 14
Statutum puniens fugientem intelligitur de eo, qui capi non potuit, *ib. n.* 15
Bannitus alios bannitos detegens, poteſt per judicem rebanniri, *ib. n.* 16
Intellige ſi eos prodiderit, antequam ab alio manifeſtetur, *ib. n.* 17
Privatus poteſt requirere alios privatos ad capiendum malefactores, *ib. n.* 18
Privati convocati per Curiam ad capiendum malefactorem, non conſequuntur præmium, *ib. n.* 19
Berroariis ſunt concedenda præmia, ubi adeſt multitudo bannitorum, *ib. n.* 21
Sixtus V.P.M. præmia conceſſit etiam berroariis capientibus bannitos, *ib. n.* 22
Statutum puniens præſentantem bannitum, habet locum in capiente bannitum ante ſtatutum, *ib. n.* 23
Latro capiens ſocium latronem non debet habere præmium, *ib. n.* 24
Præmium cui debeatur, ſi duo ſimul concurrant ad capiendum bannitum, *ib. n.* 25
Præmium an duplicetur ei, qui eundem delinquentem plures cœpit, aut quia captus evaſit, *ib. n.* 26
Villa, ſeu Caſtrum non dicitur, ſi non habet quinque patresfamil, *ib. n.* 27
Univerſitas, quæ tenetur capere malefactores, quando probet ſuam diligentiam, *ib. n.* 28
FAMILIA volente aliquem inſpicere, an portet arma, ſi is reſiſtat an pœnam incurrat, *queſtion.* 82. *numero* 60
Familia poteſt torqueri cum agitur de indiciis mariti contra uxorem, vel è contra, *q.* 64. *n.* 20
Familia Officialis an poſſit impune reſiſtentem offendere, *q.* 29 *n.* 1. & 5
Familia Officialis debet portare inſignia juxta ſolitum Regiminis. *ib. n.* 3
FAMILIARES qui dicantur, *quaſtione* 35. *numero* 19
FAMULI Clericorum, & Epiſcoporum an gaudeant privilegio fori, *q.* 36. *n.* 3
Famulis Curiæ aſſerentibus ſe inveniſſe aliquem cum armis an credatur, *q.* 82. *n.* 61
Et an ex ea relatione poſſit veniri ad condemnationem, *ibidem.*
Et quid ſi repertus cum armis aufugerit in domum, an poſſit extrahi, *ib. n.* 62
Famulus, vel nuncius non reſtituens pecuniam Titio, cui deferendam dominus tradiderat, an furtum committat, §. *furtum, n.* 5
Famulus aufugiens, an cenſeatur convictus de furto, *q.* 66. *num.* 7
Famulus an præſumatur deliquiſſe de conſenſu domini, *q.* 86. *n.* 7
Et quando obliget ſuum dominum, *ib. n.* 8
Et an exhibendo famulum dominus liberetur, *ibidem numer.* 9
Famulus exterus ſtans ad ſervitia alicujus an dicatur habitator illius loci, *q.* 39. *n.* 9
Famulus Judicis delegati, ſi delinquat, per quem puniatur, *q.* 38. *n.* 88
Famulus fugiens à domino, an præſumatur res amiſſas ſubtraxiſſe, § *furtum, n.* 6
FARINAC. lapſus, *q.* 21. *n.* 99
Farinac. impugnatur, *qu.* 59. *nu.* 43. *qu.* 64. *nu.* 35. & *qu.* 94. *numer.* 66
Farinac. error *q.* 59. *n.* 43
FELYNUS impugnatur, *q.* 98. *n.* 6
FERIÆ unde dictæ, *q.* 97. *n.* 9
FOETUS præſumitur animatus, ideo reus tenetur probare negativam, *q.* 68. *n.* 9

Ex Claro.

FEUDUM an veniat in confiſcatione bonorum, §. *fi. q.* 78. *ſub n.* 1

Ex Additionibus.

FEUDUM confiſcatum an applicetur Domino, vel Principi, *q.* 78. *n.* 134
Et quid de bonis confiſcatis ob crimen hæreſis, *ibidem num.* 135
Et quid ob crimen læſæ majeſtatis, *ib. n.* 136
FEUDATARIUS non poteſt privari poſſeſſione feudi à Principe niſi ſit convictus de delicto per ſententiam, *ib. ſub n.* 20
FOEMINA poteſt jurare, ſicut maſculus in damno dato, *q.* 82. *ſub n.* 29
Fœmina habilitata per ſtatutum non facit indicium ad torturam, *q.* 21. *n.* 19
Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib. n.* 20
FIDEJUBENS pro vulnerante an teneatur morte ſecutâ, *q.* 46. *n.* 98
Fidejubens de non offendendo an poſſit condemnari ex contumacia principalis, *q.* 47. *n.* 26
Fidejubens pro accuſatore de reficiendis expenſis in caſu ſuccumbentiæ, an teneatur ſi cauſa fiat deſerta, *quaſt.* 18. *num.* 1
FIDEICOMMISSUM factum in caſu, quo hæres commiſerat delictum, an dicatur factum in fraudem fiſci, *q.* 78. *nu.* 38
Et quid in crimine læſæ Majeſtatis, *ib. n.* 39
Et quid de legitima, *ib. n.* 40
FIDEJUSSIO an tranſeat ad hæredem, §. *fi. quaſt.* 46. *n.* 51
Fidejuſſio non valet, niſi præſtetur Officiali, vel Notario, *q.* 46. *n.* 75
Fidejuſſio de repræſentando coram uno Judice, an tranſeat ad ſucceſſorem, *ib. n.* 78
Et an in cauſa appellationis, *ib. n.* 79
Fidejuſſio coram Judice incompetenti eſt nulla, *quaſt.* 46. *num.* 80
Fidejuſſio ſimpliciter juxta ſolitum ſcripta cenſetur habere omnia requiſita, *ib. n.* 82
Fidejuſſio probat etiam ſine ſcriptura, *ib. n.* 83
Fidejuſſio eſt ſtrictiſſime interpretanda, *ib. n.* 84
Fidejuſſio facta penes acta favore fiſci, an valeat, *quaſt.* 46. *num.* 87
Fidejuſſio ſine ſcriptura, quando dicatur facta penes acta, *ibidem.*

Index Practicæ Criminalis.

Et apud acta videtur facta Officiali, vel parti, & in dubio Officiali, *ib.*

Fidejuſſio de repræſentando ſi non ſit ſcripta non obligat ultra duos menſes, *ib. n.*82

Fidejuſſio de præſentando quando tranſeat ad hæredes, *ibid. num.*91

Fidejuſſio de ſolvendo judicatum an expiret abſoluto reo in prima inſtantia, *ib.n.*92

Fidejuſſio de judicio ſiſti quomodo ſit capienda, *quæſt.* 46. *num.*93

Et an expiret lata ſententia, *ib.n.*94

Et an perempta inſtantia, *ib.n.*95

Et quid ſi adeſt clauſula toties quoties, *ib.n.*96

Fidejuſſio præſtita oretenus durat duobus menſibus, in ſcriptis perpetuo, *q.*95. *n.*3

Fidejuſſio de judicio ſiſti, toties quoties finitur perempta inſtantia, *q.*51. *n.*28

Fidejuſſionis indemnitas venit in eodem officio per modum ſequelæ, *q.*25.*n.*5

Fidejuſſio de præſentando ad certum diem non tenetur niſi fuerit monitus, *q.*46.*n.*51

Et dies quando interpellet pro homine, *ibidem numero* 52

Ex Claro.

FIDEJUSSOR poſt ſententiam non tenetur, §.*fin. quæſt.* 46. *n.* * 101

Accuſatoris fidejuſſor de expenſis in caſu ſuccumbentiæ pro deſertione cauſæ non tenetur, *lib.* 5. §. *fi. quæſt.* 18. *numer.* 1

Ex Additionibus.

FIDEJUSSOR de præſentando infra octo dies, ſi non fuerit requiſitus, an teneatur amplius, *quæſt.* 46. *numer.* 54

Fidejuſſor primus an liberetur per dationem ſecundi, *q.* 49. *num.*68

Fidejuſſor de tuto carcere, vel de repræſentando admittitur ad ceſſionem bonorum, *q.*95.*n.*15

Sed melius eſt pro bono publico contrarium decernere, *ibidem.*

Fidejuſſor de tuto carcere an liberetur ex prorogatione loci, *q.*46. *n.*69

Fidejuſſor, ut ſupra ſi ſit præſens, & videat locum mutari à Curia, an liberetur, *ib.n.*7?

Fidejuſſor an obligetur non obligato principali, *ibidem numer.* 73

Fidejuſſor de præſentando, ſi non præſentat tenetur ad pœnam promiſſam, *q.*46.*n.*81

Et ſi fuit in dolo punitur extra ordinem, *ib.*

Fidejuſſor an poſſit ſe obligare ad pœnam corporalem, *ibid. num.*89

Fidejuſſor de præſentando an teneatur poſt ſententiam, *ib. n.*97

Fidejuſſor an liberetur ſi procuraverit banniri ſuum principalem, *q.*46.*n.*99

Fidejuſſor non tenetur præſentare bannitum etiam cum ſalvo conductu, *ib. n.*100

Et quid ſi principalis fiat Clericus, *ib.n.*101

Et quid ſi denuo delinquat, *ib.n.*102

Fidejuſſor non tenetur præſentare reum alii Tribunali, quam ei, quo fuit facta obligatio, *quæſtion.* 46. *numero* 103

Et quid ſi reus fuerit captus, & poſtea aufugit, *ibidem num.*104

Et quid ſi judex fuit in cauſa ne reus præſentaret, *ibidem nu.*105

Fidejuſſor de ſiſtendo in criminalibus non poteſt ſuſcipere defenſiones rei, ſed ſolum petere inducias ad præſentandum, *q.*46. *n.* 107

Fidejuſſor non præſentans reum ultra pœnam debitam fiſco, an teneatur etiam parti ad intereſſe, *ibidem num.* 109

Ex *l. fancimus*, *C. de fidejuſſ.* an procedat in promiſſione jurata, *ib.n.*108

Fidejuſſor poteſt ſe defendere non obſtante contumacia principalis, *q.*47.*n.*30

Fidejuſſor an poſſit allegare novam cauſam, *ibidem numer.* 15

Fidejuſſor de reficiendis expenſis in cauſa ſuccumbentiæ non tenetur ad expenſas, ad quas fuit accuſator condemnatus ob peremptionem inſtantiæ, *quæſtion.* 62. *numer.* 9

Fidejuſſor de repræſentando ſi pœnam ſolverit, ob non repræſentationem poteſt ſolutum repetere à fiſco, qui reo principali ſucceſſit, *q.*95. *n.*1

Fidejuſſor liberatur confiſcatis bonis principalis, *ibidem num.* 2

Fidejuſſor ſolvens non obſtante appellatione interpoſita per principalem, debet conſervari indemnis, ſi appellationem neſciverit, *ib. n.* 6

Fidejuſſor Clericus de judicatum ſolvendo coram laico, coram quo Judice ſit conveniendus, *ib. n.* 7

Fidejuſſor debitoris, cujus bona fuerunt confiſcata, non per hoc erit liberatus, *q.*78. *n.*156

Fidejuſſor accuſatoris de expenſis in caſu ſuccumbentiæ pro deſertione cauſæ non tenetur, *q.*18. *n.*1

Fidejuſſor de tuto carcere an teneatur ad pœnam, ſi indebite carceratus aufugerit, *q.*21. *n.* 98

Fidejuſſor, quod carceratus non aufugeret, tenetur ad pœnam, licet cuſtodis culpa aufugerit, *ib.n.*102

Fidejuſſor carcerati de non diſcedendo, an teneatur ad pœnam ſi cuſtos diſſimulata licentia judicis cum ad diſcedendum induxerit, *ib. n.*103

Fidejuſſor carcerati de non diſcedendo ob aliquam juſtam cauſam an teneatur ad pœnam recurrente carcerato ad Superiorem, *ib.n.* 109

Et quid ſi recurrat ad amicum Superioris, & quid ſi adeſt clauſula de non diſcedendo, etiam non recurrendi ad Superiores, *q.*21. *n. eod.*

Et an eo caſu ſit puniendus carceratus alia pœna, *ibidem num.* 110

Fidejuſſore non exiſtente ſolvendo, cujus ſit periculum, *q.* 46.*n.*37

Fidejuſſores de repræſentando non habent beneficium excuſſionis *q.*46.*n.*43

Fidejuſſores non poſſunt ſe excuſari etiam, quod reus repræſentandus veniret capitaliter puniendus, *ibidem numer.* 65

Limita ſi per Superiorem eſſet comminata mors reo, & ille aufugit, *ib.n.*66

Amplia etiam ſi promiſiſſet, non obſtante quacumque cauſa etiam de novo ſuperveniente, *ib.n.*67

Fidejuſſores duo debent dari pro quolibet inquiſito in Regno Neap. *q.*46.*n.*85

Fidejuſſores in Regno Neap. tenentur in ſolidum, licet non fuerit dictum in promiſſione, *ib.n.*86

Fidejuſſores rei qui pro pace ſervanda fidejuſſerunt, præferuntur fiſco in fructibus bonorum ſubjectorum fideicommiſſo, *q.*78.*n.*37

Idem in fidejuſſoribus de repræſentando, *ibidem numero eod.*

FIDES in teſtibus eſt arbitraria, §.*falſum*, *n.*50

Fides tacita quando dicatur accommodari, *quæſtion.* 79. *num.* 3

FILIÆ condemnatæ de crimine læſæ Majeſtatis, legitima quarta ſit, *q.*78. *n.*130

Filiæ exulatæ à ſtatuto, an debeant paci intervenire, *q.*58. *num.* 62

Ex Claro.

FILIUS fam. an poſſit accuſare, §.*fi.q.*14.*n.*5

Filii illegitimi an poſſint accuſare de morte parentum, §. *fi.q.*14. *n.*26

Ex Additionibus.

FILII appellatione, an veniat nepos, *quæſtion.* 86. *numer.* 30

Et an in legitima imputentur bona extra territorium, *ib. num.* 31

Filii poſiti in conditione quando faciant deficere conditionem in favorem ipſorum, vel fiſci, *q.*78.*n.*36

Filii bonis publicatis an reſervetur aliquid parti, *ibidem numer.* 123

Et quid in crimine læſæ Majeſtatis, *ib. n.* 124

Et quid de filiabus, *ib. n.* 125

Filii culpa parentum in duodecim caſibus puniuntur. *q.*86. *nu.*18

Filii banniti alimenta non debentur fiſco, *quæſtion.* 78. *num.* 109

Filii nondum nati, nec concepti tempore pacis an comprehendantur in pace, *q.*47. *n.*41

Filii quando teneantur alere matrem amittentem dotem propter adulterium, §.*adulterium*, *n.*102

Filiis reſervata portio debetur vivente patre, *quæſtion.* 78. *nu.*128

Filiis an reſervatur aliquid de bonis matris publicatis. *ibid. nu.*131

Filio

Index Practicæ Criminalis.

Filio bannito non debetur legitima, *q.*78. *n.*127
Filio non licet verberare patrem eum percutientem, *q.* 56. *nu.* 3
Filio licet corrigere famulum patris præſente patre, *ibidem, num.* 6
Filius adulterans uxorem patris amittit etiam privilegium filiationis, §.*adulterium*, *n.*70
Filius parans venenum patri, quod dare non potuit tenetur parricidii, §.*homicidium*, *n.* 33
Filius patrem, & libertus patronum in adulterio deprehenſos non poſſunt occidere, *ib. n.*182
Filius homicida poteſt exhæredari, *quæſtion.* 78. *numero* 121
Filius, & ſervus accommodantes tacitam fidem excuſantur, *q.*79.*n.*6
Filius inſtitutus hæres ab eo, qui à patre inſtituti fuit occiſus, non tenetur vindicare, necem defuncti contra proprium patrem, *ib. n.*17
Filius fam. an contrahat matrimonium ſine conſenſu patris, *q.* 82. *n.* 44
Et an poſſint emitti denunciationes, ne pater ſciens tale matrimonium, illud impediat, *ib. n.*45
Filius fam. Judex per imperitiam malè judicans, non tenetur ultra peculium, *q.*83.*n.*4
Et quid ſi tempore ſyndicatus ſit effectus ſui juris, *ibid. num.* 6
Et quid ſi tempore ſyndicatus peculium decrevit, *ibidem num.*5
Filius quando privetur feudo propter delictum patris, *q.*86. *num.* 2
Filius non revelans delictum committendum contra patrem, tenetur ut patricida, *q.*87.*n.*2
Idem in aliis deſcendentibus, *ib.*
Filius negocians nomine patris totum lucrum acquirit patri, *q.*78. *n.* 54
Filius homicida poteſt exhæredari, *ib n.* 111
Filius non poteſt cogi accipere legitimam in pecunia, nec in re viliori, *q.* 78. *n.* 122
Filius excluſus ab hæreditate ob aliquod detrimentum, eſt etiam excluſus à legitima, *ib. n.* 126
Filius poteſt accuſare patrem de læſa Majeſtate, abſque ingratitudinis nota, §. *læſæ Majeſtatis*, *n.* 25
Filius injuriam inferens patri, matri, avo vel aviæ moderato eorum arbitrio punitur, §.*parricidium*, *n.*11
Filius non ratificans pacem factam, non dicitur proditor, *q.*58.*n.*34
Filius exhæredatus an faciat pacem de morte patris, *ibid. num.* 56
Filius an mitius puniatur, ſi offeratur à patre, *quæſtion.* 60. *nu.* 120
FISCALIS Procurator poteſt ex legitima cauſa uti ſuſpectus recuſari, *q.*43. *ſub. n.*7

Ex Claro.

FISCUS an debeat querelam porrigere §. *fi. quæſtion,* 10. *num.* 6
Fiſcus, ad quem perveniunt bona alicujus, an teneatur ſatisfacere omnibus creditoribus, & legatariis, §. *fi.* *q.*78. *num.* 29
Et an ultra vires hæreditarias, *ib.n.*30
Et an præferatur creditoribus delinquentis, *ibidem numero* 31
An habeat bona delinquentis tacitè hypothecata, *ib. numer.* 32

Ex Additionibus.

FISCO repudiante quis ſuccedat, *quæſtion.* 78. *numero* 155
Fiſco non debetur legitima filii banniti mortuo patre, *ib. n.* 108
Fiſcus an ſuccedat morienti ſine teſtamento, cujus filius ſit bannitus, *ib. n.*133
Fiſcus an ſuccedat in bonis occiſi ſtante alio in pari gradu cum interfectore, §.*homic.* *n.*63
Fiſcus excluditur ſtante ſtatuto, homicidam non poſſe ſuccedere occiſo, *ib.n.*68.
Et quando homicida ſuccedat interfecto, & fiſcus auferat, ut indigno, *ib. n.*69
Et quid ſi interficiat bannitum, vel uxorem adulteram, *ib. n. eod.*
Fiſcus quando auferat rem ab indigno, *quæſtion.* 79. *numer.* 3
Fiſcus vendicat relictum incapaci, ſi conſanguinei erant negligentes in capiendo dictum relictum, *ib. n.*11
Item ſi conſanguinei renunciaverunt, *ib. n.*12
Fiſcus an appellet, *q.*94.*n.*24
Fiſcus in ſtatu Eccleſiaſtico non proſequitur appellationem, ubi adeſt inſtigator, niſi data cautione per inſtigatorem de reficiendis expenſis primæ, & ſecundæ inſtantiæ in caſu ſuccumbentiæ, *ib.n.*25
Fiſcus eſt ſubditorum calamitas, *q.*3. *n.*4
Fiſcus pro evidenti calumnia condemnatur in expenſis in controverſia criminali, *q.* 10. *n.* 9
Fiſcus eſt ubique præſens, *q.*10. *n.*10
Et an ei proſit confeſſio Procuratore fiſcali abſente, *ibidem nu.* 11
Fiſcus an reſtituatur in criminalibus, *quæſtione* 44. *numer.* 24
Fiſcus in obtinenda reſtitutione utitur jure minoris, *ibidem nu.* 31
Fiſcus eſt ſucceſſor illius, qui ad ſuimet favorem eſt prohibitus alienare, ſi delinquat, *q.*78.*n.*42
Quid ſi eſt prohibitus inter vivos, *ibid. n.* 43
Fiſcus an detrahat Trebellianicam, *ib. n.*44
Fiſcus an poſſit opponere uxori exceptionem non numeratæ dotis, *q.*78. *n.*67
Fiſcus an ſuccedat in juribus conditionalibus, *ibidem numer.* 106
Et quid de ſubſtitutione facta poſt mortem inſtituti, *ibid. nu.* 107
Fiſcus ſuccedens alicui per confiſcationem, poteſt exigere dotem filiæ, ſoluto matrimonio vigore ſtipulationis factæ per partem, *ib. n.* 108
Fiſcus poteſt petere ſupplementum legitimæ, *ibidem numero* 112
Fiſcus an ſuccedat condemnato in omnibus juribus ad extraneos hæredes tranſeuntibus, *ib. n.*113
Fiſcus an ſuccedat in jus adeundi, *ib.n.*116
Fiſcus ſuccedit in hæreditate patris in Regno Neap. pro rata qua filius ſucceſſiſſet, *ib. n.* 118
Et quod pater in Regno prædicto non moleſtetur pro filiis delinquentibus, *ib. n.*119
Fiſcus ſuccedit in nomina debitoris exiſtentia in alieno territorio, *ib. n.* 139
Fiſcus non habet jus accreſcendi, nec eſt propriè hæres, *ib. n.*146
Fiſcus non habetur per omnia loco hæredis, *ibidem numer.*154
Fiſcus non eſt neceſſarius ſucceſſor, *ib. n.*155
Fiſcus non tenetur ſi ſuccedat in quota bonorum, *ib.*
Fiſcus non poteſt dicere creditoribus, ut ſatisfaciant ſibi de aliis bonis non confiſcatis, *ib. n.* 158
Fiſcus non tenetur ad debita contracta per confiſcationem, *ib.n.*161
Fiſcus poteſt cogere Notarios ad exhibendum inſtrumenta, *ib.n.*163
Fiſcus non tenetur creditoribus condemnati in certa ſumma pecuniaria. *ib.n.*164
Fiſcus poſſeſſor rerum vacantium an teneatur pro obligatione extra territorium, *ib.n.*165
Et an ad expenſas litis, *ib. n.*166
Et an ad alimenta filiæ, *ib.*
Et an ad legata, & fideicommiſſa, *ib.*
Fiſcus convenitur a creditoribus uti poſſeſſor, & ideo non tenetur ultra vires hæreditatis, *quæſtion.* 78. *numero* 168
Fiſcus in quæſitis poſt ſententiam omnibus præfertur, *ib. nu.*166
Et in quibus bonis rei pro expenſis factis, in eo capien. *ibid. num.* 170
Fiſcum in dubio condemnandum eſſe quomodo ſit intelligendum, *ib.n.*171
Fiſcus an reſtituatur ſub prætextu, quod nunc habet notitiam delicti, *q.*51.*n.*15
Fiſcus pace facta an agit ad pœnam nomine partis læſæ, abſque mandato, neque etiam ſuo, ſi fiſci nomine non fuerit acceptata, *q.*47. *n.*38
Fiſcus non agit niſi obligatio ſit facta ſibi, vel alii ſuo nomine recepto, *q.* 46. *n.*76
Fiſcus in civilibus non poteſt agere ex officio, *ib.*
Et ad ejus favorem non fit exactio pœnarum conventionalium, per partem non accuſatarum, *ib.*
Fiſcus non poteſt appellare à minoritate pœnæ, *q.*57. *n.*23. & *q.*94. *n.*17
Fiſcus in Regno Neap. non appellat, *quæſtion.* 94. *numero* 32
Et quomodo ei ſuccurratur, *ib.*
Fiſcus in criminalibus an reſtituatur, *ib.n.*33
Et quid ſi ſit lata ſententia prævaricatione, vel colluſione, *ib.* & *n.* 36

Index Practicæ Criminalis.

Fiſcus Epiſcopi an habeat bona, quando laicus committit crimen Eccleſiaſticum, *q.80.n.1*
Fiſcus poteſt dividere rem ſibi applicatam cum alio, & illi alii datur electio, *q.95.n.23*
Et alienare rem communem invito ſocio, etiam quod minor pars ſit ipſius fiſci, *ib.*
Fiſcus concurrens cum aliquo in pignore poteſt alienare pignus, & anterioribus creditoribus ſatisfacere, & ſibi reſiduum retinere, *ib.*
Fiſcus poteſt alienare rem communem, & cum Eccleſia, *ibidem.*
Etiam quod ſit dividua, *ib.*
Non tamen quando habet ſolum uſum fructum, *ib.*
Fiſcus in alienatione rei communis debet prius interpellare conſortes, *ib.*
Fiſcus non poteſt rem alienare habita fide de precio, & non præcedentibus ſubhaſtationibus, *ib.*
Fiſcus non poteſt impedire quin ſolvatur pars pœnæ privato, cui debetur, *ib. n.26*
FLAM. Chart. lapſus, *q.2. n.13*
Flamm. Chart. impugnatur, *q.49. n. 35*
Flam. Chart. error, *q.49. n.23*
FODIENS prope muros Civitatis quomodo puniatur, *q. 58.n.71*
FOLLER. error, *q.49.n.43*
Foller. impugnatur, *q.45. n.23*
FORENSIS an teneatur ex delatione armorum, *quaſt.* 82. *num.76*
Forenſis quis dicatur, *ib. n. 85*
Forenſis non dicitur nobilis, *q.60. n.93*
FORES carceris frangens, ut ibi detenti fugiant, qua pœna puniatur. §. *fi. q.21.n.** 62
FORIUDICATUS in Regno Neap. non appellat, nec admittitur ad probandum innocentiam, *quaſt.* 94. *numer.* 8
Poterit tamen dicere de nullitate forjudicationis, *ib.*
FORMA libelli contra judicem male judicantem, *quaſt.*83. *num.* 10

Ex Claro.

FORNICATIO ſimplex an ſit omni jure prohibita, *§.* 5. *fornic.* n. 1
Et an cum meretrice, *ib.n.2*
Quæ ſit pœna fornicationis, *ib.* n. 3
Clericus notorius fornicator an ſit ipſo jure ſuſpenſus ab officio, *ib.* n.4
Qui ſint coitus damnati, *ib.* n. 5
Concubinatus an ſit de jure prohibitus, *ib.* n.6
Et an poſſit puniri per judicem ſecularem, *ib.*
Et quæ ſit pœna tenentis concubinam, *ib.*
Et an tenens eodem tempore duas concubinas, vel uxorem, & concubinam ſit infamis, *ib.*
Plura requiri ad hoc, ut dicatur concubinatus, *ibidem numer.* 10
Coitus cum virgine eſt punibilis, *ib.* n. 11
Et quid ſi ſit cum puella nondum viri potente, *ibidem numer.* 12
Coitus cum puero an ſit punibilis, *ib.* n. 13
Coitus cum nupta an ſit punibilis, *ib.* n. 14
Coitus cum vidua an ſit punibilis, *ib.* n. 15
Coitus cum affine an ſit punibilis, *ib.* n. 16
Coitus cum Moniali an ſit punibilis, *ib.* n.17
Mulier ſi coierit cum Presbytero, an dicatur committere ſacrilegium, *ib.* n.18
Vaſallus commiſcens ſe cum domina, an puniatur, *ibid. numer.* 19
Coitus mulieris cum proprio ſervo, an ſit punibilis, *ibid. num.* 20
Dominus commiſcens ſe cum ſubdita, an puniatur, *ibid. num.* 21
Officialis carnaliter cognoſcens mulierem ſibi ſubditam an puniatur, *ib.* n.22
Tutor cognoſcens carnaliter pupillam, an puniatur, *ibid. num.*23
Cuſtos carcerum, cognoſcens carnaliter mulierem carceratam puniatur, *ib.n.*24
Judæus, cognoſcens carnaliter mulierem Chriſtianam, an ſit pœna mortis puniendus, *ib.* n. 25
Coitus cum bruto animali qua pœna puniatur, *ibidem numer.* 27
Coitus cum mortua an ſit punibilis, *ib.* n.28
Mulierum inter ſe concubitus qua pœna puniatur, *ibidem nu.*29
Raptus qua pœna puniatur, *ib.* n. 30
Uxores duas, vel duos maritos, vel plures ducens, qua pœna puniatur, *ibidem numer.* 31
Et quid ſi uxor credens virum ſuum mortuum eſſe aliam ducat, *ib. n.* 32
Coitus cum violentia commiſſi, gravius ſunt puniendi, *ib. nu.*33

Ex Additionibus.

FORNICATIO quomodo probetur, & præſumatur, §. *fornicatio,* n.1
Fornicatio per vim cum meretrice eſt punibilis, *ibidem numer.*2
Et in Regno Neap. vim inferens meretricibus capite punitur, *ib.n.*3
Fornicationis pœna quæ ſit, *ib.* n.4
Rapiens inhoneſtam mulierem qua pœna puniatur, *ibidem num.* 40
Monialem cognoſcens tria committit delicta, n. 14
FORUM quot modis quis ſortiatur, *q.* 39. n. 11. *& qu.* 35. *nu.*4
Forum ratione delicti quomodo competat, *queſtion.* 38. *numer.*3
Forum competit ratione delicti, etiam quod delinquens ex privilegio non poſſit renunciare pro delictis, niſi coram uno Judice, *ib. n.*3
FRATER fideicommiſſarius ſub conditione mortis amittit fideicommiſſum, ſi fratrem occidat, §. *homic. numero* 57
Frater admittitur ad probandum innocentiam fratris, *q.*24. *nu.*132
Frater cogitur teſtificari contra fratrem in majoribus criminibus, & in defectum aliarum probationum, *quaſt.* 24. *num.*136

Ex Claro.

FRAUS quomodo probetur, §. *fi. quaſtion.* 78. *numero* 17

Ex Additionibus.

FRAUS, dolus, machinatio, & calliditas quid ſint, *q.*84. *nu.*6
Fraus præſumitur ſecuto delicto incontinenti poſt alienationem, *q.*78. n.98
Fraus ludi à quibus probari poſſit, §. *ludus*, *numero* 16
Fraus quomodo probatur, *q.78. n.92*

Ex Claro.

FUGA an probet contra delinquentem, §. *fi. quaſtione* 18
Et quid ſi opponatur ut delictum, *ib.n.* 19
Et quid ſi opponatur ut indicium, *ib.*20
Et an ſemiplenè probet in criminalibus, *ibidem numero* 21
Et an ſit ſufficiens indicium ad torturam, *ibidem numer.*22
Et quid ſi reus aufugiat poſt formatam inquiſitionem, *ib. nu.* 23
Et quid ſi revertatur, *ib.n.*24
Et quid in fuga facta à carceribus, *ib.n.*25
Et quid ſi non erat legitime detentus, *ib.n.*26
Et an non indebitè carceratus poſſit licite aufugere, *ibidem nu.* 27
Et quid ſi ſtatim ad carceres revertatur, *ib.* n.28
Et an fuga judicis, qui non ſtetit in ſyndicatu per quinquaginta dies, faciat contra eum plenam probationem, *ib.* n.29

Ex Additionibus.

FUGA an probet contra delinquentem, *queſtion.* 21. *numer.* 63
Et in famulo debet probari fuga, & amiſſio rei, *ibidem num.* 64
Fuga quomodo faciat indicium ad torturam, *ibidem numer.*65
Fuga Notarii an præjudicet parti, quandò accuſatur de falſo, *q.21.n.66*
Fuga non præſumitur in viro integerrimo, *ibidem numero* 67
Et qualiter tollatur ſuſpicio fugæ, *ib.n.*68
Fuga delinquentis an faciat indicium ad torturam, *ibidem num.*69

Ec

Fuga præparatio idem operatur, quod & fuga ipſa, *qu.* 21. n. 75

Fuga indicium tollitur per ſpontaneam comparitionem etiam præcedente citatione, *ib.* 79

FUGERE non dicitur recurrens ad locum, ubi eſt caput juſtitiæ, q. 21. n. 78

Fugere non dicitur qui vadit ad Superiores, *quæſt.* 14. *numer.* 17

FUGIENS à manibus executorum an faciat indicium ad torturam, q. 21. n. 76

Fugiens ex juſta cauſa arbitrio judicis non facit indicium, *ib. n.* 77

Fugiens à carceribus an habeatur pro confeſſo, *ibidem nu.* 80

Et quomodo cognoſcatur animus non revertendi, *ibidem num.* 81

Et quid de fugiente a palatio Officialis, *quæſtion.* 21. *numer.* 82

Et quid de torto injuſte, *ib.* n. 83

Et an ſit citandus, *ib. nu.* 84

Fugiens e domo judicis, vel de palatio, aut domo, ſeu Civitate loco carceris allignatis, an teneatur pœna frangentis carcerem, *ib.* n. 89

Fugiens è thalamo, in quo erat ſequeſtratus, habetur pro confeſſo, q. 21. n. 91

Fugiens e carceribus, ſi ſtatim revertatur, etiam citatus, tollit omne indicium, *ib.* n. 94

Fugiens abſque fractione carceris an habeatur pro confeſſo, *ib. n.* 95

Fugiens è carceribus, ſi brevi revertatur, qua pœna ſit mulctandus, q. 21. n. 104

Et an teneatur ad pœnam conventionalem, *ibidem numer.* 105

Fugiens è carcere quomodo excuſetur, *quæſtion.* 68. *numer.* 15

Fugiens è carceribus, & recta via petens Superiorem non ponitur, q. 21. *ſub* n. 93

Fugiens à cuſtodia, captus, & reductus ad eam, non liberat a ſolutione debiti, qui eum fugere fecit, *quæſt.* 68. *ſub n.* 48

Fugientes à carceribus, vel de palatio, quibus pœnis ſint plectendi, ſi innocenter ſe detegant, *quæſtion.* 21. *numer.* 95

Fugientes à carceribus ſine violentia, puniuntur arbitrio judicis, *ib. n.* 101

FUMI venditor quis ſit, & quomodo puniatur, *qu.* 73. *num.* 14

Ex Claro.

FURES an poſſint capite poniri, §. *furtum*, *numero* 15

Et an puniantur pœna quadrupli, *ib. n.* 16

Fur deprehenſus in flagranti crimine poteſt impune occidi, *ib. n.* 17

Contra furem poteſt in litem jurari, *ib.* n. 18

Contra furem poteſt in litem jurari, *ib. n.* 19

Fur an excuſetur à pœna furti, ſi probet illum, cui furatus eſt, eſſe ſuum debitorem, §. *furtum*, n. 30.

Et quid ſi ille, cui res furata fuit, proteſtetur, quod illam accepit de ejus voluntate, vel conſenſu, *ibidem numero* 21

Fures an gaudeant immunitate Eccleſiæ, §. *fi.* q. 30. *numero* 25

Ex Additionibus.

FUR debet puniri, licet perſona ſit incognita, cui furatus eſt, §. *furtum*, n. 15

Fur non debet relaxari, niſi reſtituta re furto ſubtracta, vel ſoluta, §. *furtum*, n. 12

Etiam ſi civiliter actum non fuerit ad furti reſtitutionem, vel judex procederet per inquiſitionem, *ibidem numer. eod.*

Fur nocturnus cum armis aggrediens, laqueo ſuſpenditur, *ib. n.* 46

Fur inquiſitus, quod mille, & ultra ſubtraxerit de taſca, & condemnatus ad pœnam, & reſtitutionem, non poteſt amplius ex eadem ſententia puniri, nec pars petere niſi mille: licet revera bismille fuiſſent in taſca, *ibidem numer.* 49

Fur in foro conſcientiæ quid teneatur reſtituere, §. *furtum*, *nu.* 73

Et re extincta ſine ejus culpa an teneatur ad æſtimationem, *ib. n. eod.*

Et an expenſas, quas furtum paſſus fecit in requirenda re, *ib. n.* 74

Fur repertus in flagranti poteſt ſine ſententia fuſtigari, *ib. nu.* 76

Fur an excuſetur à pœna furti, ſi probet ſuum eſſe debitorem cui furatus eſt, §. *furtum*, n. 80.

Fur an excuſetur a pœna furti, ſi Dominus proteſtetur de ipſius voluntate rem fuiſſe ſublatam, *ibidem numero* 85

Fur pro levi furto quandoque torquetur ad pœnam, & pro pluribus minimis ſuſpenditur, *ib. n.* 91

Et punitus leviter tanquam pro levi furto non punietur ulterius, licet poſtea furtum fuiſſe magnum appareat, *ibid. nu.* 92

Fur in quibus caſibus excuſetur à pœna furti, *ibidem numer.* 102

Fur non excuſatur licet ex ejus furto, aliquod reip. bonum accidat, §. *furtum*, n. 106

Fur pro primo furto an comparere poſſit per Procuratorem, §. *furtum*, n. 50

Fur de jure Canonico occidi non poteſt, §. *homic. numero* 175

Fur nocturnus poteſt vulnerari, etiam abſque periculo amittendi bona, §. *homic.* n. 172

Fur nocturnus poſſit vulnerari, & occidi pro defenſione rei minimæ, aut vilis, *ib. n.* 173

Et quid ſi jam exiverat à domo fugiens cum re minima, *ib. n.*

Fur adulter quando dicatur pacem frangere, *quæſtion.* 47. *nu.* 65

Fur non dicitur pacem rumpere, *ib.*

Fur committens furtum cum ſcalis ad domum alienam, quomodo puniatur, q. 66. n. 12

Fur non debet relaxari niſi reſtituta re furtiva, licèt civiliter pro ea actum non fuerit, & judex procedat ex inquiſitione, q. 2. n. 7

Et teneatur etiam ad æſtimationem quanti plurimi, *ib.*

Fur deprehenſus in flagranti poteſt ſine ſententia fuſtigari, q. 8. n. 13

Et quid in furibus uvarum, *ib.* n. 14

Fur non tenetur ſe revelare, q. 27. n. 14

Fur poteſt ubique capi, puniri & conveniri, ut rem reddat, q. 18 n. 19

Fur non valens reddere rem furatam, venundatur, *ibidem nu.* 40

Fur rapiens cum armis in uno loco, & in alio cum re captus, an utrobique puniatur, *ib.* n. 41

Fur tranſiens cum furto per aliquem locum, poteſt ibi puniri, licet non reſideat per diem, n. 43

Et quid ſervetur in Catalonia, *ib. n.* 47

Furem diurnum ex intervallo occidens, eò quod juris remedio recuperare non potuit, mitius punitur, §. *homic. numer.* 166

Fures ex generali conſuetudine pro tribus furtis ſuſpenduntur laqueo, § *furtum*, *ib.* n. 18

Fures, & malefici omni cum ſevitia ſunt puniendi, *ibidem num.* 60

Fures domeſtici qui dicantur, & quæ ſint neceſſaria, ut domeſtici appellentur, §. *furtum*, n. 87

Et familiaris unam rem hodie furans, & cras alteram, licet viles, punitur tanquam de magno furto, *ibidem numer.* 88

Fures in quibus caſibus excuſentur, & pœnam mortis evitent *ib.* n. 105

Index Practicæ Criminalis.

Fures qua actione poſſint agere pro recuperatione rei ab eis furto ſubtractæ contra alium furem eandem rem ſubripientem, §. *furtum*, n. 128

FURIS confeſſio quandoque ſibi non præjudicat, §. *furtum*, *nu.* 27

Furis appellatione venit deflorans virginem, *quæſtion.* 83. *num.* 44

FURANS Domino ſciente, præſente, & non contradicente, an teneatur furti, §. *furtum*, n.83

Et quid in filio, vel alia perſona conjuncta, *ibidem num. eod.*

Furans quod ſibi debetur, an ſit tutus in conſcientia, & factis monitionibus teneatur revelare, aut reſtituere, *ib. num.* 90

Et quid de ſcientibus illum accepiſſe, *ib.n.eod.*

FURATAM rem acquirens ea perempta ad illius pretium tenetur, §. *furtum*, n. 134

FURARI non licet non Domino rem ſuam ab alio occupatam, *ib.* n.81

Furari propter neceſſitatem an licitum, *ibidem numera* 100

Et quando quis dicatur eſſe in extrema neceſſitate, remittitur arbitrio judicis, n. 101

Furari an liceat domino rem ſuam, vel propria auctoritate capere, *ib.n.* 70

FURCA eſt pœna ignominioſa in Italia, ſed in Francia focus, *ib.* n.70

Furca ſuſpenduntur pro homicidio ignobiles in Italia, nobiles vero capite truncantur, *ib.n.*17

Furca quando quis ſuſpendatur, *q.*60.*n.*96

Furcis nobiles non ſuſpenduntur, niſi concurrat enormitas delicti, §. *furtum*, n.70

Et quid in crimine furti, *ib.* n.*eod.*

Furcarum pœna an ſit major amputatione capitis, *quæſt.*99. *num.* 15

FURIBUNDUS ſi poſt delictum fiat ſanus, an poſſit puniri, *q.*100.*n.*33

FURIOSUS ſemel ſemper talis præſumitur, *n.*31

Furioſus ſponte effectus non excuſatur, *ib.* n.35

FUROR quomodo probetur, *q.*60.*n.*30

Ex Claro.

FURTUM quid ſit *li.* 5.§.*furtum*, *n.*1

Furtorum genera quot ſint, *ib.* n.2

Domino rei an liceat rem furatam perquirere in domibus aliorum *ib.* n.3

Et an poſſit proponi edictum, ut quilibet teneatur indicare rem furtivam, *ib.n.*4

Et an ille apud quem reperitur res ſubtracta, præſumatur fur, *ib.n.*5

Et an furtum ſit grave delictum, *ib.n.*6

Furti pœna quæ ſit, *ib.n.*7

Et quid in furibus famoſis, *ib.* n. 8

Et an pro uno furto magno poſſit quis ſuſpendi, *ibidem numer.*9

Et an ſtante ſtatuto, quod pro tertio furto quis ſuſpendatur, ſi quis commiſerit duo furta extra territorium, & unum in territorio, poſſit ſuſpendi, *ib.n.*10

Et an fur, qui rem furatam in aliud territorium exportavit poſſit in eo puniri ratione contrectationis, *ibidem numer.* 11

Et quid ſi fur pro duobus primis furtis fuerit jam punitus, *ib.n.*12

Et quid ſi fuerit abſolutus, *ib.* n.13

Et quomodo dicantur eſſe tria furta, *ib.n.*14

Fures an poſſint capite puniri, *ib.* n.15

Et an puniuntur pœna quadrupli, *ib.n.*16

Fur deprehenſus in flagranti crimine poteſt impune occidi, *ib.n.*17

Contra furem poteſt in litem jurari, *ib.* n.18

Quando dicatur conſtare de furto, *ib.* n.19

Fur an excuſetur a pœna furti, ſi probet illum, cui furatus, eſſe ſuum debitorem, *ib.n.*20

Et quid ſi ille, cui res furata fuit, proteſtetur, quod illam acceperit ejus voluntate vel conſenſu, *ibidem numero* 21

Furta domeſtica, an ſint punienda, *ib.n.*22

Furtum de re modici valoris an ſit puniendum, *ibidem num.* 23

Propter neceſſitatem an licitum ſit furari, *ibidem numero* 24

Et an ſi poſtea fur ad pinguiorem fortunam perveniat, teneatur reſtituere, *ib.n.*25

Emens rem furtivam an teneatur ad ejus reſtitutionem, *ib. num.* 26

Qualiter procedatur pro furto adverſus nautas, caupones, ſtabularios, *ib.n.*27

Et an quando familia furtum feciſſe dicitur, punitio unius liberet alios, *ib.n.*28

Ex Additionibus.

FURTUM de jure canonico ſumitur pro omni uſurpatione, *li.*5.§. *furtum*, n.12

Furtum variis modis committitur, n. 1

Fur pro primo furto an comparere poſſit per Procuratorem, *ib.* n. 50

Mulier res mortui mariti exportans qua actione teneatur, *numer.*82

Furtum in foro poli ſola voluntate contrahitur, ſecus in foro fori, *ib.* n.13

Et in re propria, cum creditur aliena, *ib.*

Furtum in re communi committitur, *ibidem numero* 4

Et quid in ſocio negotiante pecuniam communem, *ib.*

Famulus, vel nuncius non reſtituens pecuniam Titio, cui deferendam dominus tradiderat, an furtum committat, *ib.n.*5

Famulus fugiens à Domino an præſumatur res amiſſas ſubtraxiſſe, *ib.* n. 6

Furtum committitur cum rei amotione, & contractione, *ib.* n. 7

Statutum de furto non habet locum in damno dato, nec è contra, *ib.*

Furtum, vel rapinam non committit, qui per vim, metumve juſtum, aliquid conſequitur, *ibidem nu.* 8

Vendens ſcienter rem alienam, an furtum committat, *ibid. nu.* 8

Et quid in exigente tributum, & gabellam indebitam, *ib. nu.* 10

Fur debet puniri, licet perſona ſit incognita cui furatus eſt, *ibidem* n. 11

Furtum manifeſtum, & fur manifeſtus quis dicatur, *ibidem num.* 12

Furti perquiſitio domino concedenda eſt, *ibidem numero* 13

Furtum feciſſe præſumuntur vicini converſantes, & familiares malæ famæ, *ib.n.*13

Et contra quos præſumatur de furto, *ib.*

Furta non ſunt inveſtiganda per auguria, vel magica documenta, aut ſuperſtitiones, *ibid.* n. 15

Et an poſſit proponi edictum de furtivis rebus indicandis, *ib.* n. 16

Et ille tenetur rem furtivam exhibere, penes quem reperitur, *ib.* n.17

Et an dominus domus, in qua fuis reperta res furtiva dicatur in culpa & conſcius furti, *ib. numer.* 18

Et an credatur unico teſti, ibi fuiſſe repertam, *ib.*

Et an dominus domus poſſit torqueri, & condemnari, *ib.*

Et an Advocatus conſulens furem, ac retinens penes quem res furtivas, teneatur propalare furtum, vel reum, *ibid. num.* 19

Furtum an præſumatur ab eo commiſſum, penes quem res furtiva fuit reperta, *ib.n.*20

Et an teneatur docere à quo rem habuerit, *ib.*

Furtum quando dicatur delictum atrox, vel enorme, *ibid. n.* 12

Et an comprehendatur ſub ſtatuto loquente de robaria, *num.*22

Furtum an dicatur egregium, vel enorme, remittitur arbitrio judicis, *ib.n.*23

Furtum licet modicum dicitur enorme, ſi ex eo tumultus ſubſequatur, *ib.n.* 24

Furti pœna, quæ ſit, & quæ olim apud Græcos, & alios, *ib.n.*25

Et quæ in Regno Neap. *ib.n.*26

Furis confeſſio quandoque ſibi non præjudicat, *ibidem numer* 27

Fures ex generali conſuetudine pro tribus furtis laqueo ſuſpenduntur, *ib.n.*28

Confeſſus duo furta de quibus conſtabat & plura alia minima de quibus non conſtabat, an poſſit ad furcas condemnari, *ib.* n.29

Furta tria licet levia pœnam mortis merentur, *ibidem numer.*30

Verbum ſæpiſſimè de tribus vicibus intelligitur, *ib.*

Statutum, vel conſuetudo ſuper furto, an comprehendat crimen expilatæ hæreditatis, vel rapinam, *ibidem numer.*31

Fur non debet relaxari, niſi reſtituta re furto ſubtracta, vel ſoluta, *ib.n.*32

Et jam

Index Practicæ Criminalis.

Et jam ſi civiliter actum fuerit ad furti reſtitutionem, vel judex procederet per inquiſitionem, *ib.*
Et judex tenebitur, ſi per negligentiam non fecerit reſtituere, *ib. n.* 33
Et quid in diffamatoribus, *ib. n.* 34
Et fur debet condemnari ad reſtitutionem, quamvis nihil fuerit petitum per partem, vel aliter, quam deceat, *ib. nu.* 35
Et eſt condemnatus in eodem judicio, inſtantia, & ſententia, licet damnaretur ad mortem, alias judex teneretur de ſuo, *ib. n.* 36
Et bona furis ſunt tacitè hypothecata pro reſtitutione adverſus hæredes, & alios poſſeſſores, *ib. n.* 37
Statutum ſi reſpiciat valorem rei, debet valor communi æſtimatione probari, *ib. n.* 38
Statutum quod committens furtum in re valoris ſcutorum decem ſuſpendatur, comprehendit duos, vel plures eam ſummam furto ſubtrahentes, & dividentes, *ibidem numer* 39
Et ſi diceret quod furans infra valorem unius aurei fuſtigetur & res tanti valent, nec pluris, aut minoris, perinde eſt, ac ſi eſſet infra unum aureum, *ibidem numero* 40
Furti pœna punitur capiens bona in mare projecta tempore tempeſtatis, vel cadentia a theda ſeu curru, *ibidem num.* 41
Furti cauſam dans aperiendo, vel frangendo januam domus, in qua furtum factum fuit, an teneatur furti, *ib. num.* 42
Furtum magnum pœna mortis vindicatur, *ibidem numer* 43
Et quid ſi ſtatutum tria furta requirat, *ib.*
Et quæ ſint neceſſaria, ut dicatur furtum magnum, vel egregium, *ib.*
Et an ſit furtum magnum remittitur arbitrio Judicis, *ib. num.* 44
Furtum quibus circumſtantiis aggravetur, *ibidem numero* 45
Furtum unicum quibus caſibus pœna capitis plectatur, *ibidem.*
Fur nocturnus cum armis aggrediens laqueo ſuſpenditur, *ibid. n.* 46
Furtum quando dicatur unicum, *ib. n.* 74
Statutum puniens opem, ſicut furtum, non habet locum in receptatore rei furtivæ, *ib. n.* 47
Fur inquiſitus quod mille, & ultra ſubtraxerit de taſca, & condemnatus ad pœnam, & reſtitutionem non poteſt amplius ex eadem ſententia puniri, nec petere, niſi mille, licet re vera bis mille fuiſſent in taſca, *ibidem numer.* 49
Statutum quod pro tertio furto quis ſuſpendatur, an comprehendat mulieres, *ib. n.* 15
Et quomodo Judex tertii furti procedere debeat pro aliorum furtorum verificatione, *ib. n.* 52
Et an ſufficiat, reum inveniri abſque auriculis, *ibidem nu.* 53
Statutum Parmæ ſuper quarto furto declaratur, *ib. n.* 54
Statutum quod fur pro tertio furto moriatur, non habet locum in contrectante rem eandem per diverſas juriſdictiones, *ib. n.* 55
Et an judex primi, vel ſecundi, aut tertii furti poſſit punire furem pœna mortis, ſi alia duo extra ſuum territorium fuerint commiſſa, *ib. n.* 56
Angelus impugnatur, *ib. & n. ſeq.*
Et an judex originis poſſit punire furtum alibi commiſſum, *ib. n.* 47
Furta ſequentia, an aggravent præcedentia, vel è contra, *ib. n.* 58
Salvus conductus tollitur per ſubſequens delictum, *ibidem nu.* 59
Fures & malefici omni cum ſævitia ſunt puniendi, *ibidem nu.* 60
Statutum quod pro tertio furto fur ſuſpendatur, procedit etiam ſi pro tribus furtis non fuerit punitus, *ibidem nu.* 16
Et an ſi pro tribus furtis varias pœnas indiceret, & pro quarto pœnam mortis, poſſit fur pro quarto ſuſpendi ſi pro primis tribus non fuerit condemnatus, *ibidem n.* 62
Decian. lapſus, *ib.*
Statutum pro tertio furto furem ſuſpendi requirit temporis intervallum ab uno furto ad aliud, *ibidem numero* 63
Furta de quibus non poteſt cognoſci curſu temporis vel diverſitate loci aggravant etiam ſtante ſtatuto de hujuſmodi delictis non poſſe fieri proceſſum, *ibidem numero* 64
Furta de quibus ſecuta fuit abſolutio, aut alius judex cognoſcere non poteſt nunquid aggravent ultimum furtum, *ib. n.* 65
Et quid ſi pro eis pœnam ſolviſſet, *ib. n.* 66
Et quid ſi extarent ſtatuta, quod de talibus delictis ante tempus, vel alio loco commiſſis non poſſit fieri proceſſus, *ib. n.* 67
Furtum dicitur unicum etiam ſi plura commiſſa fuerint una die, vel nocte in una domo, vel pluribus, *ibidem num.* 68
Et quid ſi fur confiteatur, ſe plura furta feciſſe in eodem loco, diverſis tamen temporibus, vel cum temporis intervallo, *ib. n.* 69
Nobiles furcis non ſuſpenduntur niſi concurrat enormitas delicti, *ib. n.* 70
Et quid in crimine furti, *ib.*
Furca eſt pœna ignominioſa in Italia, ſed in Francia ſecus, *ibid.*
Nobiles in Italia pro homicidio capite truncantur, ignobiles furcæ ſuſpenduntur, *ib. n.* 71
Milites an ſuſpendantur, *ib. n.* 72
Fur in conſcientiæ foro quid teneatur reſtituere, *ibidem num.* 73
Et re extincta ſine ejus culpa, an teneatur ad æſtimationem, *ib.*
Et an ad expenſas, quas furtum paſſus fecit in requirenda re, *ib. n.* 74
Malefactor tenetur ad intereſſe damni etiam extrinſecum, *ibid.*
Furto rem ſubtractam, an tertius poſſit auferre à fure in flagranti reperto, *ib. n.* 75
Fur repertus in flagranti poteſt ſine ſententia fuſtigari, *ib. num.* 67
Damnum an, & quando probetur per juramentum damnum paſſi, *ib. n.* 77
Et an admittatur probatio in contrarium, *ib.*
Furtum quomodo conſtare dicatur, *ib. n.* 78.
Furtum per teſtes probari poteſt, etiam ſtatuto probationes teſtium rejiciente, *ib. n.* 79
Fur an excuſetur a pœna furti ſi probet ſuum eſſe debitorem cui furatus eſt, *ib. n.* 80
Furari non licet Domino rem ſuam ab alio occupatam, *ib. nu.* 81
Furans Domino ſciente, præſente, & non contradicente an teneatur furti, *ib. n.* 83
Et quid in filio, vel in alia perſona conjuncta, *ib.*
Furti pœna tenentur vicini receptantes furto ſubtracta à filiis, uxore, marito, vel patre, *ibidem*, *numero* 84
Commodatarius an teneatur furti, ſi equo abſque Domini voluntate ad longius iter utatur, *ibidem numero* 85
Fur an excuſetur à pœna furti ſi Dominus proteſtetur de ipſius voluntate rem fuiſſe ſublatam, *ib.*
Furtum committens in domo amici, an excuſetur ſi dicat feciſſe loco, *ib. n.* 86
Fures domeſtici qui dicantur, & quæ ſint neceſſaria, ut domeſtici appellentur, *ib. n.* 87
Et familiaris unam rem hodie furans, & cras alteram, licet viles, punitur tanquam de magno furto, *ibidem numer.* 88
Furti pœna an teneatur famulus, vel creditor ſubtrahendo quantum ſibi debetur, *ib. n.* 89
Furans quod ſibi debetur, an ſit tutus in conſcientia, & factis monitoriis, teneatur revelare aut reſtituere, *ibidem num.* 90
Et quid de ſcientibus illum accepiſſe, *ib.*
Fur pro levi furto quandoque torquetur ad pœnam, & pro pluribus minimis ſuſpenditur, *ibidem numero* 91
Et punitus leviter tanquam pro levi furto non punitur ulterius, licet poſtea furtum fuiſſe magnum appareat, *ib. num.* 92
Zingari pro furtis minimis etiam gallinarum ſunt puniendi, *ib. n.* 93
Columbas alieni colombarii etiam in ſuo capiens vel occidens furtum committit, *ib. n.* 94
Arbores incidens, & exportans tenetur furti, *ibidem numer.* 95
Et quid de incidente arborem, & favos mellis extrahente, *ib. n.* 96
Furtum non committit accipiens fructus ex furto ſuo, in quem alius fuerat miſſus in poſſeſſionem ex primo decreto, *ib. n.* 97
Tortura pro parvo furto infertur, legitimis præcedentibus indiciis, *ib. n.* 98

Furti

Index Practicæ Criminalis.

Furti actio an detur pro re minima, *ib.* n. 99

Et an pro gallina, *ib.*

Furari propter neceſſitatem an ſit licitum, *ibidem numero* 100

Et quando quis dicatur eſſe in extrema neceſſitate, remittitur arbitrio judicis, *ib.n.*101

Fur in quibus caſibus excuſetur à pœna furti, *ibidem numer.*102

Ludum aleæ tenens io domo lucri cauſa, an pro furto in ea commiſſo tempore ludi actionem habeat criminalem, vel civilem, *ib.n.*103

Et quid in aliis ludis prohibitis, *ib.*

Ludus aleæ dicitur ludus fortunæ, *ib.* n.104

Ludi receptator dicitur aleator, *ib.*

Fures in quibus caſibus excuſantur, & pœnam mortis evitant, *ib.* n. 105

Fur non excuſatur, licet ex ejus furto, aliquod Reip.bonum accidat, *ib. n.*106

Emens rem furtivam, an tenetur eam Domino ſine precio reſtituere, *ib.n.*107

Et petens eam ſibi reſtitui, debet probare furto ſubtractam fuiſſe, *ib. n.*108

Et quid ſi ſolutum fuerit precium illi penes quem erat res furtiva, *ib.*n.109

Et res etiam ſine furto in alium tranſlata, an ſine pretio ſit reſtituenda, *ib.*

Emens equum furto ſubtractum à tranſeunte, amittit pretium, *ib.* n.110

Et qualiter probetur fuiſſe ſubtractum, *ib.*

Et an illi, cui fuit ſublatus, poſſit à fure propria auctoritate recuperare, *ib.* n.111

Et an debeat præſentare judici, & expenſas reficere, *ib.* n. 112

Emens rem raptam à latronibus, vel ab hoſte nomine Domini, an amittat precium, *ibidem num.* 113

Emens equum furtivum a zingaro ad quid teneatur, *ibidem n.*114

Judæi an debeant res furtivas emptas, non recepto precio reſtituere, *ib.*n. 115

Dominus rei furtivæ, non reperit precium emptori bonæ fidei reſtitutum, *ib.n.*116

Pignori ſcienter accipiens res alienas furti tenetur, *ibidem* n. 117

Et quid in Judæis, *ib.*

Judæi rem furtivam ſcienter ementes, furtum committunt, *ib.*n.118

Et Dominus ſi ſolviſſet precium, recuperat, *ib.*

Furti actione an teneatur in ſolutum accipiens res furtim ſublatas, *ib.* n.119

Emens rem furtivam extraordinariè punitur, *ibidem numer.* 120

Et an contra eum poſſit agi actione furti ad rei perſecutionem, *ib.* n.121

Emens ſcienter rem à filio familias ſubreptam patri, tenetur furti, *ib.* n. 122

Ludo ſcienter vincens filio familias, aut ſervo pecuniam patris, vel Domini, an furtum committat, *ibid. numer.*123

Et an Patri competat actio, *ib.*

Et ad pœnam corporalem contra eum procedi an poſſit, *ibidem.*

Et ignoranter vincens civiliter tantum convenitur, *ibidem nu.*125

Et an furtum committant ludentes cum Monachis furioſis, & aliis, non habentibus liberam adminiſtrationem rerum appoſitarum in ludo, *ib. nu.* 126

Furtiva res ad furem reverſa ex depoſito, vel commodato, cui ſit reſtituenda, concurrentibus Domino, & depoſitario, *ib.* n. 127

Fures qua actione poſſint agere pro recuperatione rei ab eis furto ſubtractæ contra alium furem eandem rem furripientem, *ib. n.*128

Precium rei furtivæ & bona fide emptæ in mercatu, vel nundinis, non debet reſtitui, etiam ſi extaret ſtatutum, quod res furto ſubtracta publicè, & bona fide empta vendicari non poſſit, *ib.* n. 129

Furari an liceat domino rem ſuam, vel propria auctoritate capere, *ib.* n. 130

Emens rem furtivam bona fide, eamque poſtea revendens non tenetur domino reſtituere precium, *ibidem numero* 131

Eccleſiæ bona furto ſubtracta avocantur à detinente ſine pretii reſtitutione, *ib.* n. 132

Bona fides an præſumatur in acquirente rem furtivam ab alio, quam à fure, *ib.* n.133

Furatam rem acquirens ea perempta ad illius pretium tenetur, *ib.* n. 134

Furtum adverſus nautas, caupones, vel ſtabularios quomodo probetur, *ib.n.*135

Et de juramento io litem, ac familia torquenda, *ib.*

Et an ſit ſtandum juramento ſcholaris vel hoſpitis, *ibidem.*

Et edictum *l.2.ff. naut. caup. ſtabul.* procedit etiam in cameris locandis, *ib.* n. 136

Et an caupo teneatur ob furtum, ſi clavem Cameræ tradiderit hoſpiti, *ib.*

Et quando teneatur caupo ad emendam rerum ſubtractarum io hoſpitio ſuo, *ib.n.*137

Et quid, ſi quis in cauponam gratis diverterit, *numero* 138

Et an teneatur caupo de rebus per feneſtram ſublatis à fure, vel viatore, *ib.n.*139

Et an hoſpes ſuſpectus de calumnia poſſit torqueri, *ibid. nu.*140

Ex Claro.

FUSTIGATIO an ſit permiſſa etiam in Clericis, §. *fi.quæſt.* 70.*n.*2

Et an ſit pœna capitalis, *ib.*

Ex Additionibus.

FUSTIGATIO eſt pœna corporalis, licet non capitalis, *q.* 70. *n.*3

Fuſtigatio eſt grandis pœna, & comparatur morti, *ibidem num.* 4

Et pro quibus delictis imponatur, *ib.n.*5

Et de catena infami, *ib.*

Fuſtigatus in pœnam efficitur infamis, §. *fi. quæſt.* 70. *num.* 6

G

Ex Additionibus

GABELLAM indebitam, vel triburum exigens an committat furtum, §. *furtum*, n. 50

GABRIEL. *conſ.* 170. *lib.* declaratur, *quæſtion.* 44. *numero* 57

GENERALIS locutio non redditur ſubreptitia, licet in aliqua minima ſpecie noo verificetur ſub genere incluſa, *q.*59.*n.*79

GOMEZ. intellectus ad *c. ſicut de homic. quæſtion.* 68. *num.* 9

GRAM. deciſ. declaratur, *quæſtione* 64. *numero* 122

Gramm. conſ. explicatur, *q.*44.*n.*58

Ex Claro.

GRATIA. Ubi reus exhibet gratiam ſibi à Principe conceſſam non eſt ulterius moleſtandus, §. *fi. quæſtion.* 59. *num.* 1

Princeps ſupremus poteſt pœnas delictorum remittere, tam corporales, quam pecuniarias, etiam poſt ſententias, in judicatum tranſactas, *ibidem numero* 2

Poteſt etiam pro bono pacis remittere injurias & damna ſingularium perſonarum abſque earum conſenſu, *ibidem num.*3

Regulariter Princeps non concedit gratiam delictorum, niſi prævia partis remiſſione, *ib.n.*4

Ille, cui dicit, Facio tibi gratiam pro delicto, an recuperet bona, *ib.n.*5

Et an recuperet etiam bona alienata, *ibidem numero* 6

Et an recuperet etiam fructus, *ib. n.*7

Et an hæreditatem alieri delatam, *ib.* n. 8

In impetratione gratiæ exprimenda ſunt ea omnia, quæ Principem, ab ipſius gratiæ conceſſione retrahere potuiſſent, *ib.n.*9

Gratiæ à Principe conceſſæ debent à Senatu approbari, *ibid. nu.*10

Decreta gratioſa an trahantur ad delicta futura, *ibidem numero*.11

Et an ad delicta commiſſa ſub ſpe decreti, *ibidem numero* 12

Et an comprehendant condemnatos pro crimine falſi, *ib. num.* 13

Et an proſint carceratis, *ib.* n.14

Ex Ad-

Index Practicæ Criminalis.

Ex Additionibus.

GRATIA conceſſa de facto non prodeſt, licet obtinens crediſſet, obtinentem habuiſſe poteſtatem, *quæſt.* 59. *num.* 29

Exemptus à banno quando ad famam reſtiturus intelligatur, *ib.n.* * 59.

Gratiam petens non dicitur fateri delictum, *ibidem numer.* * 17

Abolitio, & indulgentia in quo differant, *ibidem numero* * 97

Gratia conceſſa verbotenus an expiret per mortem concedentis, *q. ea. n.* 13

Et quid ſervetur in Curia Romana, *n.* 14

Gratia facta bannito, non tamen adhuc munita ſigillo, ſi bannitus, ſub illius clipeo revertatur, non poteſt puniri, ſed debet curare ſigilli appoſitionem, *quæſtion.* 59. *numer.* 12

Gratia facta mediante pecunia, an dicatur verè gratia, *qu. ead.n.* 11

Gratia in crimine læſæ Majeſtatis non valet ſine clauſula motu proprio, *q.*59.*n.*90

Gratia facta ſine pace, parti non nocet, nec juribus ſuis, *q. ead. n.*52

Gratia interinata, an, & quando gratiatus poſſit puniri, *qu. ead. n.*54

Et à quo judice ſit approbanda, *n.* 55

Gratia non probatur per teſtes, *qu.* 59. *n.* 9

Et quid de gratia facta ab inferiori, *n.* 10

Gratia, quæ non eſt contra, ſed ſecundum jus, poteſt probari per teſtes, *q.ead.n.*10

Item ſi gratia ſemel ſcripta fuerit amiſſa, *ib.*

Et plus fuiſſet dictum quam ſcriptum, *ib.*

Gratia obtenta non expreſſa qualitate delicti, ob quam Princeps potuiſſet non concedere eſt nulla, *quæſtion.* 59. *numer.*86

Gratia à Principe conceſſa pro delicto in ſuo territorio commiſſo, non eximit delinquentem à pœna in alio territorio imponenda, *q.* 59. *n.*15

Gratia Principis in feſto Natalis, & Paſchatis, tollit vitium ſubreptionis & cenſetur facta motu proprio, *quæſt.* 59. *num.* 76

Gratia quando dicatur ſubreptitia, *quæſtion.* 59. *numero* 73

Et quando ex taciturnitate vitietur, *ib. n.*24

Et an ipſo jure, *ib.*

Et quid ſi contineat clauſulam, quod de ſubreptione dici non poſſit, *n.* 75

Gratia quando trahatur ad bona alienata, *quæſtion.* 59. *nu.* 65

Et quando ad fructus perceptos ex bonis publicatis, *ib.numer.* 67

Et quando trahitur, an fiſcus teneatur ad reſtitutionem pretii, & fructuum, & an teneatur de evictione, *nu.*67

Et quid ſi Princeps ea bona donaverit, & donatarius vendiderit, *ib.* *n.*68

Gratia quomodo probetur, *q. n.*59

Gratia ſignata, fiat, ut petitur, licet non dicatur ſignata motu proprio & afferat ſe facere ad inſtantiam partis, *q.*59.*n.*83

Et quid ſi Papa manu propria ſcripſerit motu proprio, & afferat ſe facere ad inſtantiam partis, *quæſt.* 59. *numer.* 84

Gratia ſimpliciter facta, cenſetur facta ſecundum ſtylum gratiantis, *q.*59.*n.*60

Gratiam producens fatetur delictum, *quæſt.* 59. *numero* 69

Gratiam impetrans pro ſecundo homicidio an debeat facere mentionem primi, *q.*59.*n.*72

Gratiandi poteſtas Principi reſervata non cenſetur tranſlata in feudatarium generaliter de regalibus inveſtitum, *qu. ead.n.*30

Gratiatus de delicto, an cenſeatur reſtitutus ad famam, & honorem, *q.ead.n.*5

Gratiatus in loco delicti an poſſit moleſtari in loco domicilii, *q.*57.*n.*19

H

Ex Additionibus.

HABITANS in confinio duarum Civitatum, ab utroque judice puniri poteſt, *q.*93.*n.*7

HABITUS an ſit clericalis, vel ne, à quo cognoſcatur, *q.*36. *nu.* 17

Ex Claro.

HÆREDE non vindicante necem defuncti, hæreditas fiſco applicatur, §.*fi.* *q.*79.*n.*8

HÆREDITAS fiſco applicatur, hærede non vindicante necem defuncti, §.*fi.q.*79.*n.*8

Hæreditas per metum alicui relicta, fiſco applicatur, *ibidem num.* 9

Ex Additionibus.

HÆREDITAS paterna an publicetur, ſi filius ante mortem patris delinquat, & eo mortuo fiat inquiſitio, & condemnatio, *q.*78. *n.*117

Hæreditas ablata alicui, ut indigno applicatur fiſco teſtatoris, *q. ead. n.*142

Hæreditas repudiata tranſit ad ſubſtitutos, *quæſt.* 79. *numer.*13

Hæreditas in quibus caſibus auferatur ab indigno, & applicetur fiſco, §. *homic. n.*59

Et quid in legato, *ib. n.*60

Et præter fiſcum non poteſt alius hujuſmodi indignitatem opponere, *ib. n.*61

Et quando non applicetur fiſco, *n.*62

Hæres accuſari poteſt petere, ut declaretur defunctum non deliquiſſe, *q.*51.*n.*32

Crimen, an & quando morte extinguatur, *ibidem numer.* 33

Hæres an teneatur dolo defuncti in contractibus, *ibidem nu.* 36

Hæres an teneatur ex confeſſione facta propter contumaciam defuncti, *ib. n.*40

Hæres quando non teneatur, *ib.n.*41

Hæres quomodo teneatur ex delicto defuncti, *ibidem numer.* 45.

Et an ultra vires hæreditarias, *quæſt.* 51. *num.* 46

Hæres calumniatoris tenetur ad damnum, & intereſſe, *qu.* 62. *nu.* 15

Hæres an præſumatur in dubio accommodaſſe tacitam fidem, *q.*79.*n.*4

Et an teneatur reſpondere ſi tacitam fidem accommodavit, *ibid.n.*5

Hæres accommodans tacitam fidem ſi eſt Clericus, bona debentur fiſco Eccleſiaſtico, & è contra, *num.* 11. *qu. ead.*

Hæres, qui non habet teſtes comprobandi homicidium non dicitur in mora accuſandi, *quæſtion. ead. numero* 16

Ex Claro.

HÆRESIS, Quis dicatur proprie hæreticus, *li.* 5. §. *Hæreſis*, *n.*1

Et quid ſi quis afferat, fornicationem non eſſe peccatum mortale, *ib.*

Et quid ſi contendat, perjurium non eſſe mortale peccatum, *ib.*

Quæ requirantur ad hoc ut quis dicatur hæreticus, *ibidem num.* 2

Et an ore negans Chriſtum, & corde credens, dicatur hæreticus, *ib.n.*3

Hæreſis crimen eſt mere Eccleſiaſticuum, & in eo ſolus Judex Eccleſiaſticus eſt competens, *ib. n.*4

Et quis inter Eccleſiaſticos judex competens, *ibidem numero* 5

Et an ſolus Inquiſitor, vel Epiſcopus poſſit inquiſitum de hæreſi abſolvere, *ib.*

Et an judex Eccleſiaſticus condemnet hæreticum ad pœnam ignis, *ib. n.*6

Hæretici igne ſunt comburendi, *ib.n.*7

Et quid ſi pœniteat, *ib.n.*8

Et an liceat pœnitere etiam poſt condemnationem, *ibidem nu.* 9

Et quid ſi dicat ſe nunquam fuiſſe hæreticum, & tamen teſtibus convincatur de hæreſi, *ib.n.*10

Et qoid ſi oon faciat emendam, ad quam eſt condemnatus, *ib. n.*11

Bona condemnatorum de hæreſi confiſcantur, *ibidem numer.* 12

Et cui fiſco applicentur, & *numero* 11. *ibidem numero* 13

Et an confiſcentur etiam in præjudicium filiorum orthodoxorum, *ib. n.*14

Matrimonium propter hæreſim ſeparatur, *ibidem numero* 15

Et an

Index Practicæ Criminalis.

Et an viro redeunte ad fidem, teneatur uxor ad virum redire, *ibid.*

Clericus hæreticus, & ejus filii privantur omnibus officiis, & beneficiis Eccleſiaſticis, *ib.* 16.

Et an pœnæ ſtatutæ contra filios hæreticorum habeant locum etiam contra illos, qui nati ſunt antequam pater eſſet hæreticus, *ib.n.*17

Hæreticis non eſt ſervanda fides, *ib.n.*18

Advocatus & Procurator an poſſit pro hæreticis intervenire, *ib.n.*19

In cauſa hæreſis ſufficiunt minores probationes, quam in aliis criminibus, *ib.n.*20

Et an ſufficiant teſtes ſingulares, *ib.*

De crimine hæreſis poteſt etiam poſt mortem inquiri, & defuncti memoria damnari, *ib.*21

Papa poteſt de hæreſi accuſari, & condemnari, *ibid. num.* 22

Hæreticus occultus an incidat in pœnis hæreſis, *ib. numero* 23

Quæ facta ſapiant hæreſim manifeſtam, *ibidem numero* 24

Sortilegia an ſapiant hæreſim, & poſſint ab inquiſitoribus puniri, *ib. n.*25

Et quæ ſit pœna ſortilegii, *ib.n.*26

Judex laicus in puniendo convictum de hæreſi tenetur ſtare ſententiæ judicis Eccleſiaſtici, *ib. n.* 27

Judæi quando de hæreſi puniri poſſint, *ib.n.*28

Inquiſitus ex ſola ſua confeſſione condemnari nequit, *ib. n.*29. 34

Sententia declaratoria dicitur æquipollens condemnatoriæ, *ib.n.*30

An liceat unicuique interficere hæreticos, *ibidem numero* 32

Imperator per ſolum Papam poteſt deponi, *ibidem numero* 33

An infirmus petens hoſtiam non conſecratam ſit hæreticus, *ib. n.* 35

Ex Additionibus.

HÆRESIS, an probetur per teſtes ſingulares, §. *hæreſis*, *numero* 2

Et ſemel tortus pro hæreſi quando poſſit tertio repeti, & quo gradu torturæ, ac de poteſtate judicis antequam torqueatur, §. *hæreſis*, *n. eod.*

Et de abjuratione facienda, & pœnitentia imponenda abjurato, *ib.n.*3

Hæreſis atrocitas, *ib.n.*4

Hæreſis judices qui ſint, *ib.n.eod.*

Et inquiſitores quæ poſſint, & quæ non, §. *hæreſis*, *numero eod.*

Et de judicibus ſecularibus, *n.eod.*

Et quæ leges in eodem crimine ſint ſervandæ, *ib. numero eod.*

Et quomodo formetur proceſſus, *ib.n.eod.*

Et qualiter procedatur per inquiſitionem, aut denunciationem, §.*hæreſis*,*n.*5.

Et de exceptionibus, citatione, & carceratione, *ib. numero eod.*

Et procedendum eſt ſummarie, & de plano, *ibid. numero eod.*

Hæreſis abjuratio quomodo ſit facienda, *ibidem numero* 11. & 18

Hæreſis pœnæ, quando poſſint augeri, cumulari, aut commutari, §. *hæreſis*, *n.* 12

Et pœna ignis puniendus vivus concrematur, *ibid. numero* 19

Hæreſis quomodo probetur, *ib. n.* 28

Et quid operentur præſumptiones, & ſuſpiciones, §.*hæreſ.n.* 29

Et quæ ſint in eo crimine ſpecialia, *ib.n.*30

Et quomodo, & quibus indiciis procedatur ad torturam, *ibid. n.*31

Hæreſis cognitio contra Papam, & Principes, quando, & quomodo fieri poſſit, *ib.n.*35

Hæreſis inquiſitores ſunt legati S.P. & non ſubſunt alicui Domino temporali, *q.*38.*n.*57

Hæreſis quomodo probetur, *q.*55.*n.*20

Ex Claro.

HÆRETICUS, Quis dicatur propriè, §. *hæreſis*, *numero* 1

Et quid ſi quis afferat, fornicationem non eſſe peccatum mortale, *ib.*

Et quid ſi contendat, perjurium non eſſe mortale peccatum, *ibid.*

Quæ requirantur ad hoc ut quis dicatur hæreticus, *ibid. numero* 2

Et an ore negans Chriſtum, & corde credens, dicatur hæreticus, *ib.n.*3

Hæretici igne ſunt comburendi, §. *hæreſis*, *n.* 7.

Et quid ſi pœniteat, *ib.n.*8

Et an liceat pœnitere etiam poſt condemnationem, *ibid. numero* 9

Et quid ſi dicat ſe nunquam fuiſſe hæreticum, & tamen teſtibus convincatur de hæreſi, *ib.n.*10

Et quid ſi non faciat emendam, ad quam eſt condemnatus, *ib. n.*11

Hæreticis non eſt ſervanda fides, §.*hæreſis*,*n.*18

Hæreticus occultus an incidat in pœnas hæreſis, §. *hæreſis*,*n.*23.

Ex Additionibus.

HÆRETICUS quis proprie dicatur, & quibus ſignis demonſtretur, §.*hæreſis*,*n.*1

Et quando dicatur convictus de hæreſi, *ib.n.*2

Et quomodo procedatur reo recuſante abjurare, *ibidem numero eod.*

Et qualiter agendum ſit contra pertinaciter loquentes, & defendentes errores, §. *hæreſis*,*n.eod.*

Hæreticus manifeſtus, notorius, occultus, & apprehenſus quis, §. *hæreſis*, *n.* 6

Hæreticus an ſit judicandus retinens penes ſe libros prohibitos, *ib.n.*7

Hæretici an dicantur inveſtigantes furta cum phiala, candelis accenſis, & ſimilibus, *ib.n.*8

Et an ejus cognitio pertineat ad officium inquiſitionis, *ibidem n.*9

Hæreticorum pœnæ quæ ſint, §. *hæreſis*, *n.*10

Hæretico incontinenti reverſo parcitur, *ib.n.*11

Et quando dicatur incontinenti reverſus, *ib.n.eod.*

Hæreticorum receptores, & fautores, quibus pœnis afficiantur, *ib.n.*13

Hæreticus uſque quo ad pœnitentiam admittatur, §. *hæreſis*,*n.* 20

Et quis cenſeatur relapſus, & ſeculari brachio tradendus, *ib.n.* 21

Et de relapſorum pœnis, *ib.n.eod.*

Et quando relapſi morte feriuntur, *ib.*

Et qui ſint impœnientes, ac pertinaces, & qualiter puniendi §.*hæreſis*,*n.*22

Hæreticorum bona ante delictum acquiſita prævia declaratoria judicis confiſcantur, *ib.n.*23

Et immubilia fiſco loci, ubi ſunt applicantur, *ibi. numero* 24

Hæreticorum bona quando eorum filiis reſerventur, *ib. numero* 25

Hæreticorum Advocatus, & Procurator, ſe juſtis tantum defenſionibus uſuros jurare debent, §. *hæreſis*, *numero* 26

Hæreticorum defenſiones, *ib.n.eod.*

An liceat unicuique interficere hæreticos, §. *hæreſis*, *numero* 27

Hæreticus intra quinquennium poſt mortem accuſatur, *ib. nu.* 32

Et qualiter procedendum, & ſententiandum, *ibid. numero eod.*

Et an hæredes poſſint appellare, *n.* 33

Hiſpanorum mos eſt non ſervare fidem, *quæſt.* 32. *numero* 25

Ex Claro.

HOMICIDA, Clericus homicida, an privetur ipſo jure beneficio, an autem requiratur ſententia, §. *homic. num.* 21

Homicida an privetur ſucceſſione ejus, quem interfecit, §. *homicid.n.*22

Et an teneatur ad intereſſe animæ occiſi, & expenſas factas in medicinis, & ad æſtimationem operarum, *ib.nu.* 23

Homicida, qui alium interfecit ad ſui defenſionem, excuſatur, *ib.n.*24

Et quid ſi pro defenſione bonorum ſuorum, *ibid. numero* 25

Et quid ſi pro defenſione proprii honoris, *ibidem numero* 26

Et quid ſi pro defenſione conjunctorum ſuorum, *ib. numero* 27

Et quid ſi pro defenſione alicujus extranei, *ib.* 28

Ex

Index Practicæ Criminalis.

Et quid ſi volens offendere, ſit Clericus, *ibidem numero* 29
Et quid ſi ſit Papa, vel Imperator, *ib. n.* 30
Et an liceat occidere alium non inſultantem, ſi aliter me ab inſultante defendere non poteram, *ib. n.* 31
Et quid ſi fugiendo poteram me ſalvare, *ib. n.* 32
Et quomodo probetur factum fuiſſe ad neceſſariam defenſionem, *ib. n.* 33
Et quid ſi exceſſum fuerit in defenſione, *ibidem numero* 34
Et an ſi quis neget ſe occidiſſe, poſſit poſtea fateri, & probare, quod ad ſui defenſionem id fecerit, *ibid. numero* 35
Et quid ſi occidi aliquem, qui me in inſidiis expectabat, ut me offenderet, *ib. n.* 36
Quando plures intervenerunt homicidio, & ignoratur quis fuerit interfector, an ſint omnes puniendi, *ibid. numero* 37
Et quid ſi unicum tantum vulnus ſit illatum, *ibid. numero* 38
Et quid ſi appareat quis fuerit auctor rixæ, *ib.* 39
Et quomodo ſit formanda inquiſitio, quando non apparet quis fuerit homicida, *ib. n.* 40
Et quid ſi ſint illata plura vulnera, ſed neſcitur ex quo vulnere deceſſerit, *ib. n.* 41
Quod ſi reus probet, vulneratum non ex vulnere deceſſiſſe, an ſit a pœna homicidii excuſandus, *ibidem numero* 42
Et an in hoc ſtandum ſit judicio Medicorum, *ibid. numero* 43
Et quid, ſi vulneratus intra breve ſpatium deceſſerit, an præſumatur mortuus ex vulnere, *ib. n.* 44
Et quid, ſi reus velit probare contrarium ejus, quod Medici dixerunt, *ib. n.* 45
Et quid ſi poſt illatum vulnus lethale alius ſuperveniat; qui vulneratum exanimavit, nunquid primus vulnerans excuſetur, *ib. n.* 46

Ex Additionibus.

HOMICIDA quot modis dicatur, §. *Homicidium*, *in prin.*
Homicida non poteſt conveniri civiliter actione injuriarum, §. *homic.* 76
Homicida quam pœnam, quamque infamiam incurrat in terris Eccleſiæ ſubjectis, §. *homicidium*, *numero* 305
Homicida in ſtatu Eccleſiæ non poteſt appellare, *q.* 94. *in prin.*
Homicida non poteſt in bonis occiſi ex teſtamento, vel ab inteſtato ſuccedere, §. *homicidium*, *n.* 64
Et quid in occidente filium, vel fratrem teſtatoris, aut alterius cui ſuccedere poſſit, *ib. n.* 65
Et quid in feudalibus, *n.* 66
Et an fratre occidente fratrem confeudatarium feudi paterni, filius occiſoris poſſit in feudo ſuccedere, *ib. numero* 67
Homicida, aut vulnerans quando teneatur ad damna, expenſas, & intereſſe, *ib. n.* 73
Et quid ſi ad pœnam de qua in cautione de non offendendo, offenſus ſit condemnatus, §. *homicid. n.* 74
Et an poſſit in litem jurari, *ib. n. eod.*
Et an debeat haberi ratio cicatricum, & deformitatum, *ib. n.* 75
Homicida probans interfeciſſe ad ſui defenſionem, an ſit liberandus ſine licentia Principis, §. *homicid. numero* 78
Homicida provocans primo, non gaudet privilegio neceſſariæ defenſionis, quamvis poſtea rixando ponatur in diſcrimen vitæ, *ib. n.* 84
Homicida alium interficiens pro defenſione bonorum ſuorum an excuſetur, *ib. n.* 86
Et quid in foro conſcientiæ, *ib. n.* 87
Et quando dicatur facere defenſionem, *ib. n.* 88
Et quid in Clerico, *ib. n.* 89
Homicida quando excuſetur ob iracundiam, rixam, conſanguinitatem, amicitiam, vel ſimilia, & alia, §. *homic. nu.* 118
Homicidæ incertitudo pluribus modis conſideretur, §. *homicidium*, *n.* 128
Et an omnes intervenientes homicidio ſint puniendi pœna ordinaria, *ib. n.* 129
Et quid in pluribus vulnerantibus, *ib. n. eod.*
Et quid ſi plures per vim invadentes poſſeſſiones committant homicidium, *n.* 131
Et à quo ſit inchoandum, *ib. n.* 132
Homicida ex animo deliberato nullibi debet eſſe ſecurus, *q.* 38. *n.* 55
Homicida probans occiſum eſſe bannitum, abſolvitur, ſtante ſtatuto bannitum poſſe impunè occidi, §. *homic. numero* 204
Homicida notorius in ſtatu Eccleſiaſtico, etiam non bannitus impune occiditur, *ib. n.* 267

Ex Claro.

HOMICIDIUM Quotuplex ſit homicidium, *l.* 5. §. *homic. n.* 1
Et quod dicatur homicidium caſuale, *ib. n.* 2
Et quod homicidium culpoſum, *ib. n.* 3
Et qua pœna puniatur homicidium culpa commiſſum, *ibidem.*
Et quid ſi aliquis citra animum occidendi alium percuſſerit, *ib. n.* 4
Et quid ſi putans interficere unum occiderit alium, *ibidem nu.* 5
Et quod dicatur homicidium doloſum, *ib. n.* 6
Et quod dicatur homicidium commiſſum animo deliberato, *ib. nu.* 7
Et quod dicatur homicidium commiſſum ex propoſito, *ib. n.* 8
Et quod dicatur homicidium commiſſum ex inſidiis, *ib. numero* 9
Et quod homicidium commiſſum proditorie, *ibidem numero* 10
Et quod dicatur homicidium commiſſum per aſſaſſinium, *ib. n.* 11
Quibus modis homicidium committatur, *ib. n.* 12
Et quid in eo, qui venenum alteri dedit, *ib. n.* 13
Et quid ſi mors ſecuta non fuerit, an ſit puniendus pœna mortis, *ib. n.* 14
Et quid in judice, qui innocentem condemnavit, *ibidem n.* 15
Et quid ſi aliquem indebite torſit, *ib. nu.* 16
Et quid in Medico, qui mortis cauſam infirmo præbuerit, *ib. n.* 17
Quæ ſit pœna homicidii de jure civili, *ib. n.* 18
Et an valeat ſtatutum imponens pro homicidio pœnam pecuniariam, *ib. n.* 19
Et quæ ſit pœna homicidii de jure canonico, *ibidem numero* 20
Et an Clericus homicida privetur ipſo jure beneficio, an autem requiratur ſententia, *ib. n.* 21
Et an homicida privetur ſucceſſione ejus, quem interfecit, *ib. n.* 22
Et an teneatur ad intereſſe animæ occiſi, & expenſas factas in medicinis, & ad æſtimationem operarum, *ib. nu.* 23
Homicida, qui alium interfecit ad ſui defenſionem, excuſatur, *ib. n.* 24
Et quid ſi pro defenſione bonorum ſuorum, *ibidem numero* 25
Et quid ſi pro defenſione proprii honoris, *ib. n.* 26
Et quid ſi pro defenſione conjunctorum ſuorum, *ib. numero* 27
Et quid ſi pro defenſione alicujus extranei, *ibidem numero* 28
Et quid ſi volens offendere ſit Clericus, *ib. n.* 29
Et quid ſi ſit Papa, vel Imperator, *ib. n.* 30
Et an licet occidere alium non inſultantem, ſi aliter me ab inſultante defendere non poteram, *ib. n.* 31
Et quid ſi fugiendo poteram me ſalvare, *ib. n.* 32
Et quomodo probetur factum fuiſſe ad neceſſariam defenſionem, *n.* 81. *ib. n.* 33
Et quid ſi exceſſum fuerit in defenſione, *ib. n.* 34
Et an ſi quis neget ſe occidiſſe, poſſit poſtea fateri, & probare, quod ad ſui defenſionem id fecerit, *ib. n.* 35
Et quid ſi occidi aliquem, qui me in inſidiis expectabat, ut me offenderet, *ib. n.* 36
Quando plures intervenerunt homicidio, & ignoratur quis fuerit interfector, an ſint omnes puniendi, *ibidem n.* 37
Et quid ſi unicum tantum vulnus ſit illatum, *ibid. numero* 38
Et quid ſi appareat quis fuerit auctor rixæ, *ib. n.* 39
Et quomodo ſit formanda inquiſitio, quando non apparet quis fuerit homicida, *ib. n.* 40
Et quid ſi ſint illata plura vulnera, ſed neſcitur ex quo vulnere deceſſerit, *ib. n.* 41
Quid ſi reus probet, vulneratum non ex vulnere deceſſiſſe an ſit à pœna homicidii excuſandus, *ib. n.* 42
Et an in hoc ſtandum ſit judicio Medicorum, *ib. n.* 43

Index Practicæ Criminalis.

Et quid, ſi vuln atus intra breve ſpatium deceſſerit, an præſumatur mortuus ex vulnere, ib. n. 44
Et quid, ſi reus velit probare contrarium ejus, quod Medici dixerunt, ib. n. 45
Et quid ſi poſt illatum vulnus lethale alius ſuperveniat qui vulneratum examinavit, ounquid primus vulnerans excuſetur, ib. n. 46
Fur an poſſit licite occidi, ib. n. 47
Adulter an poſſit impune a patre occidi, ib. n. 48
Et an a marito, ib. n. 49
Et quid in foro conſcientiæ, ib. n. 50
Et an patet vel maritus id poſſint alteri mandare, ib. num. 51
Banniti an poſſint impune offendi, ib. n. 52
Et an valeat ſtatutum diſponens, quod poſſint impune offendi, ib. n. 53
Et an ſtante tali ſtatuto poſſint offendi etiam in foro conſcientiæ, ib. n. 54
Et an etiam occidi, ib. n. 55
Et an mulier bannita poſſit adulterari, ib. n. 56
Et an bannitus cenſeatur hoſtis civitatis, à qua eſt bannitus, ib. n. 57
Et an æquiparetur deportato, ib. n. 58
Et an ſtante hoc ſtatuto poſſit filius occidere patrem bannitum, ib. n. 59
Et an eum quem prius promiſerat non offendere, ib. num. 60
Et an liceat bannitum proditorie interficere, ib. n. 61
Et quid ſi bannitus habuerit gratiam a Principe, nondum tamen fuerit de albo cancellatus, ib. n. 62
Et quid ſi bannum ſit nullum, ib. n. 63
Et an pendente appellatione à ſententia banni poſſit bannitus impune occidi, ib. n. 64
Et an bannitus captus per familiam Officialis poſſit licite offendi, ib. n. 65
Et an liceat occidere bannitum extra territorium, à quo eſt bannitus, ib. n. 66
Et an occidens eum, quem ignorabat eſſe bannitum, gaudeat beneficio ſtatuti, ib. n. 67
Si ſtatutum permittat occidi bannitum in lib. centum an liceat occidere eum, qui eſt bannitus in pluribus minoribus ſummis, quæ cumulatæ excedunt centum libras, ib. n. 68
Exceptio proveniens ex hoc ſtatuto an ſit peremptoria, ib. n. 69
Et an poſſit opponi per Procuratorem, ib. n. 70
Bannitus, ſtante hoc ſtatum, an poſſit ſe defendere, ib. n. 71
Stante hoc ſtatuto, ſi bannitus offendatur, an poſſit judex ex officio inquirere, ib. n. 72
Caſus, in quibus quis poteſt alium licite interficere, ib. n. 73
An in crimine homicidii puniatur affectus, etiam non ſecuto effectu, ib. n. 74

Ex Additionibus.

HOMICIDIUM quid ſit, & unde dicatur, §. *homicidium in prin.*
Homicidium commiſſum inter ludentes ad brachia, vel ad pugnos ad lapides, an ſit caſuale, §. *homic.* n. 1.
Homicidium dicitur caſuale inter amicos, ib. n. 2
Homicidium ſine dolo committens, qua pœna plectatur, ib. n. 3
Homicidium quando dicatur potius culpa, quam dolo commiſſum, ib. n. 4
Homicidii cauſam dare, quis dicatur, & qua pœna ſit puniendus, ib. n. 5
Homicidii pœna an puniri debeat percutiens caput lapide, vel alio inſtrumento apto ad interficiendum, *ibid. numero* 106
Et quid in homicidio facto cum baculo, & ſpatularum percuſſione, §. *homicidium*, n. 7
Homicidium pugno doloſe committens punitur æque, ac ſi gladio occidiſſet, ib. n. 8
Homicidii pœna an teneatur occidens unum, volens alterum occidere, ib. n. 12
Doloſus ſicarius qua pœna puniatur, ib. n. 13
Occidens aſinum intendendo occidere hominem an puniatur *homic.* 16
Animus deliberatus in delinquente quando præſumatur, ib. n. 17
Portans litteras ad aliquem occidendum quando teneatur de occiſo, ib. n. 29
Medicus negligens in curando infirmo peccat mortaliter, ib. n. 43
Occidens aliquem nec ipſi nec ejus hæredi ſuccedit, ib. n. 55
Ad probandam defenſionem ſufficit ſemiplena probatio, ib. n. 91
Defenſionis modum excedens punitur tantum de exceſſu, ib. n. 98
Fur de jure canonico occidi non poteſt, ib. n. 175
Homicidium non eſt ſine immunditia, ib. nu. 202
In aſſaſſinio punitur affectus ſicut effectus, *ibidem. numero* 306
Homicidium an præſumatur cum dolo, & ex propoſito, ib. n. 14
Homicidium quando dicatur commiſſum animo deliberato, ib. n. 15
Homicidii pœna in Regno Neap. & in ſtatu Eccleſiaſtico, §. *homicidium*, n. 47
Homicidium committens in rixa punitur æquè, ac ſi deliberatè commiſiſſet, ib. n. 48
Et quid ſi ex vulneribus illatis in rixa mors ſit ſecuta, ib. n. 49
Homicidium quibus modis dicatur qualificatum, & quibus cauſis aggravetur, ib. n. 52
Homicidium ſine dolo committens pœna arbitraria punitur, §. *homicidium*, n. 92
Homicidii pœna non tenetur occidens alium in rixa, cum crederet inſultantem interficere, ib. n. 94
Et quando teneantur mediatores offendentes unum ex rixantibus, ib. n. 95
Et quid ſi mediator ſe oppoſuit inſultanti, & mediator fuit interfectus, ib. 97
Homicidium quomodo probetur factum ad defenſionem, §. *homicidium*, n. 80
Homicidium factum ad defenſionem non eſt punibile, etiam ſtante ſtatuto, quod pœna mortis puniri debeat, ib. *numero* 81
Homicidium potius ad defenſam, quam ad vindictam factum præſumitur, ib. n. 104
Et quid ſi duo ad invicem ſe inſultaverunt, & unus fuit interfectus, ib. n. 105
Et quid in eo qui primo incepit, §. *homic.* n. *eod.*
Et quid ſi teſtes dicant homicidium fuiſſe factum ad defenſam, neque aliam rationem adducunt, ib. n. 106
Et an probent per verbum credo, ib. n. 107
Et quid in dubio, quando non apparet quis primo evaginaverit, §. *homic.* n. 108
Et quibus pœnis puniatur, *ibid.* n. *eod.*
Et defenſio quomodo probetur, ib. n. 109
Homicidium ſi mentitus commiſerit, mitius punitur, ib. *numero* 121
Homicidium an committere liceat pro evitanda injuria perſonali. §. *homic.* n. 123
Homicidium confeſſus in tortura, poteſt tamen probare ad ſui defenſionem feciſſe, ib. n. 124
Et hujuſmodi declaratoria poteſt etiam fieri per Procuratorem, ac impedit torturam rei, ib. n. 125
Et ſi confiteatur hominem interfeciſſe, mox revocando confeſſionem convincatur de mendacio, auditur poſtea dicens ab alio fuiſſe interfectum, *ibidem numero* 126
Homicidium in rixa an pœna mortis puniatur, §. ib. *num.* 137
Homicidii an teneantur omnes, ſi tot ſint vulnera, quot ſunt ii, qui homicidio intervenerunt, ib. n. 143
Homicidium non dicitur ex animo deliberato, ſi malefactor dum capitur, occidatur, q. 28. n. 29
Homicidii tenetur adulter, ſi deprehenſus in adulterio patrem adulteræ ſe defendendo interficiat, §. *homic. num.* 182
Homicidium in 23. caſibus non punitur pœna mortis, ib. *nu.* 295
Homicidium commiſſum in duello permiſſo à Principe non punitur, ib. n. 297
Homicidii affectus, ut pœna mortis ex diſpoſitione ſtatuti puniri poſſit quæ requirantur, ib. n. 303
Homicidium probatur, licet teſtes de diverſo armorum genere deponunt, q. 66. n. 24
Homicidium ſine dolo commiſſum punitur arbitrariè, qu. 84. n. 13
Homicidii mandatum quomodo probetur, *quæſt.* 89. n. 26
Et an ex eo quod capite annuerit quis ad malefactorem, *ibid.*
Et an per allocutionem ad aures, ib. 27

Ex Claro.

HOMO liber an poſſit torqueri, §. *fi.* q. 64. *nu.* 15.

Ea

Index Practicæ Criminalis.

Ex Additionibus.

HOMO repertus mortuus, an præſumatur occiſus, vel ſua morte obiiſſe, *q.* 4. *n.* 9
Homo liber non poteſt dari pro obſide, niſi pro publica utilitate, *q.* 46. *n.* 43
HONORES qui confert per gratiam, Chriſtum ſpernit, *q.* 94. *n.* 12
HOSPITALARII, & Eremitæ an gaudeant privilegio fori, *q.* 35. *n.* 23
HOSPITALIA gaudent immunitate, *q.* 30. *n.* 11
Hoſpitalia debent eſſe facta, vel confirmata ab Epiſcopo, *ib.* *n.* 13
Et an præſumantur talia, *n.* 14
HOSPITES an teneantur receptatione, *quaſt.* 90. *numero* 18

I.

Ex Additionibus.

JACTANS ſe feciſſe delictum, quod non fecit, extraordinarie punitur, *q.* 87. *n.* 12
JACOB de Aren. ab impugnatione Do. Clari defenditur, *q.* 44. *n.* 5
IGNOBILIS committens homicidium, ſuſpenditur, *q.* 60. *n.* 95
IGNIS pœna quando imponatur, *quaſtionib.* 99. *numero* 8
IGNORANS non dicitur juriſdictionem prorogare, *q.* 42. *n.* 8
Ignorans proclama an debeat puniri pœna illius, *quaſt.* 60. *n.* 46
IGNORANTIA excuſat ab inceſtu, §. *inceſtus*, *numero* 1
Ignorantia facti an excuſet, & quæ à pœna ſaltem gravi, *q.* *ead. ſub* *n.* 44
Ignorantia quando præſumatur, & allegari poſſis adverſus cridas & ſtatura, *ib. ſub* *n.* 48
Ignorantia quomodo probetur, *ib.* *n.* 45
Ignorantia proclamantis quomodo probetur, *quaſt.* 60. *numero* 47
Ignorantia, vel ſcientia accuſare volentis quomodo probetur, *q.* 57. *nu.* 8
Et an per juramentum, *ib.* *n.* 19
ILLUSTRIS quis dicatur, remittitur arbitrio Judicis, *q.* 46. *n.* 50
IMAGINEM Dei, Sanctorum, Principis, aut Pontificis percutiens, aut deturpans, qua pœna puniendus, §. *blaſphemia*, *n.* 1
Imaginem Salvatoris pingens humi, vel deturbans debet mori, *q.* 68. *n.* 49
Et quid in imagine Summi Pontificis, *ib.* *n.* 50
IMMOBILIUM appellatio an veniat pecunia data cambiis, & deſtinata ad emptionem immobilium, *q.* 78. *nu.* 151. *& ſeq.*

Ex Claro.

IMMUNITAS Eccleſia habet immunitatem, ut delinquens, qui in eam confugerit, non ſit inde violenter extrahendus, *l.* 5. §. *fi.* *q.* 30. *n.* 1
Et an ambitus, qui eſt extra Eccleſiam per quadraginta paſſus, *ib.* *n.* 2
Et an palatium epiſcopi, *ib.* *n.* 3.
Et an Eccleſia nondum conſecrata, *ib.* *n.* 4
Et quid ſi Eccleſia ſit interdicta, *ib.* *n.* 5
Et quid ſi ſit deſtructa, *ib.* *n.* 6
Et an oratoria privata, *ib.* *n.* 7
Et quid ſi delinquens in una Eccleſia confugiat in aliam, *ib.* *n.* 8
Et an omnes delinquentes gaudeant hac immunitate, *ibid.* *n.* 9
Et an raptores virginum, *ib.* *n.* 10
Et an homicida proditorius, *ib.* *n.* 11
Et quid in homicida animo deliberato, *ib.* *n.* 12
Et an ille, qui ex inſidiis alium interfecit, *ib.* *n.* 13
Et an fures, *ib.* *n.* 14
Et an illi, qui in Eccleſia delinquunt, *ib.* *n.* 15
Et an Clerici, *ib.* *n.* 16
Et an Judæi, *ib.* *n.* 17
Et an excommunicati, *ib.* *n.* 17
Et quid ſi delinquens jam inſequente familia à locis prophanis in Eccleſiam ſe receperit, *ib.* *n.* 19
Et an poſſit judex ſecularis propria auctoritate delinquentem ab Eccleſia extrahere, *ib.* *nu.* 20
Et an poſſit judex ponere cuſtodes, ut delinquentem obſidat, *ib.* *n.* 21
Et an immunitas Eccleſiæ proſit jam condemnatis, *ibid.* *n.* 22
Et an delinquens extractus ab Eccleſia poſſit puniri corporaliter, *ib.* *n.* 23
Delinquens, confugiens ad ſacerdotem portantem ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum, an gaudeat immunitate, *ib.* *n.* 24
Delinquens an poſſit extrahi à ſcholis, *ib.* *n.* 25
Et an à domibus Cardinalium, *ib.* *n.* 26
Et an avelli à ſtatuis principum, *ib.* *n.* 27

Ex Additionibus.

IMMUNITAS Eccleſiæ an extendantur ad dormitorium Monaſterii, *q.* 30. *n.* 1
Immunitas Eccleſiarum an extendatur ad domum in 40. paſſus prope Eccleſiam, *ib.* *n.* 9
Immunitas prædicta an extendatur ad hoſpitalia, *q.* 30. *n.* 11. *&* 18
An ad palatium Epiſcopi, *n.* 10
An ad blaſphemios, *&n.* 15
An ad vulnerantem proditorie, *n.* 17
An ad rebelles, *n.* 18
An ad ſacrilegos, *n.* 22
An ad Judæos volentes fieri Chriſtianos, *q.* 30. *n.* 23
An ad bannitos, *ib.* *n.* 28
Ad ad condemnatos, *n.* 29
Immunitates Cardinalium à Sixto quinto ſublatæ, *qu.* 30. *n.* 31
Immunitates Aſilorum à Tiberio Imperatore fuerunt ſublatæ, *ib.* *n.* 32
Immunitas Eccleſiarum an hodie procedat, & quando, *qu.* 30. *n.* 5. 18. *&* 19
Et in ſtatu Eccleſiaſtico, *n.* 6
Et an in Regno Neap. *n.* 7
Et an Parmæ, *n.* 8
IMO, dicto adjecta ſecundo verbo contrario primo in ſententia importat emendationem, *q.* 81. *ſub* *n.* 3
IMPEDIMENTUM quomodo probetur, *quaſt.* 26. *numero* 17
IMPEDIRE Qui facile poteſt impedire homicidium, & illud non impedit, occiſori par eſt, §. *fi.* *qu.* 90. *numero* 31
IMPERATOR per ſolum Papam poteſt deponi, §. *her.* *n.* 34
IMPERATOR ex quibus cauſis poſſit deponi, *quaſt.* 35. *n.* 6
Imperator, Rex & alius Princeps non poteſt ſtatuere, quod Principi in cauſa propria credatur, *q.* 58. *ſub* *n.* 44
IMPERANS gratiam pro ſecundo homicidio, an debeat facere mentionem primi, *q.* 49. *n.* 62
Gratia quando dicatur ſubrepta, *ib.* *n.* 73
Et quando ex taciturnitate vitietur, *ib.* *n.* 74
Et quando vitietur ipſo jure, *ib.*
Et quid ſi in gratia adſit clauſula, quod de ſubreptione, & obreptione dici non poſſit, *ib.* *n.* 75
Impetrans an teneatur probare expoſita eſſe, vel excipiens appoſita, *q.* 59. *n.* 85
Impetrans remiſſionem pœnæ jam ſolutæ debet narrare jam ſolviſſe, *ib.* *n.* 88
Item etiam cauſam ex qua pœna fuit impoſita, *quaſt.* 59. *numero* 89

Ex Claro.

IMPOSTORES puniuntur arbitrio judicis, §. *fi.* *quaſt.* 83. *numer.* 1

Ex Additionibus.

IMPOSTURA quid ſit, & quomodo puniatur, *q.* 83. *n.* 13
IMPUBES non poteſt accuſari de adulterio, §. *adulterium*, *n.* 6
Impubes quando poſſit eſſe teſtis, *q.* 24. *n.* 109
Et quid ſi veritas aliter non poſſit haberi, *ib.* *n.* 107
Et quid ſi ſint duo impuberes, *ib.* *nu.* 108
Impubes pubertati proximus poteſt leviter torqueri, ut faciat aliquale indicium, *n.* 110
Et quid ſi non debuit torqueri, & fuerit tortus, *ib.* *numero* 111
Incapaci relictum pertinet ad ſubſtitutum, vel gravatum, *q.* 79. *n.* 10

Index Practicæ Criminalis.

Incapaci relictum vendicat fiſcus, ſi conſanguinei erunt negligentes in capiendo dictum relictum, *quæſtione* 79. *num.* 11

Item ſi conſanguinei renunciaverint, *num.* 12

Ex Claro.

INCENDIARII ſunt excommunicati, §. *fin. quæſt.* 77. *numer.* 19

Ex Additionibus.

INCENDIARIUS Eccleſiarum eſt ipſo facto excommunicatus, & abſolvendus à Papa, aliorum vero locorum excommunicandus, *qu.* 77. n. 21

Incendiarii pœna non tenetur incendens domum propriam, niſi fecerit, ut incenderet bona aliena, *ib.* n. 23.

Incendiarii Eccleſiarum etiam non conſecratarum, & cœmiterii, ſunt ipſo facto excommunicati, *ib.* n. 24

Incendiarii pœna, *qu.* 68. *num.* 52

INCENDIUM committens, etiam ſine leviſſima culpa, tenetur ad emendationem, *qu.* 68. n. 51

Incendium quando præſumatur commiſſum culpa inhabitantium, *qu.* 68. n. 53

INCESTUOSUS, ſeu nefarius coitus dicitur in infinitum inter aſcendentes, & deſcendentes, §. *inceſtus*, n. 4.

Et qua pœna puniatur, *eod.* n. 5

Ex Claro.

INCESTUS inter quas perſonas committatur, *l.* 5. §. *inceſtus*, n. 1

Et an committatur cum Moniali, *ibid.*

Et an cum Presbytero, *ibid.*

Inceſtus pœna quæ ſit, *ib.* n. 2

Et an hodie pro inceſtu imponatur pœna publicationis bonorum, *ib.* n. 3.

Diſpoſitio, *auth. inceſtas nuptias*, an habet locum etiam in nuptiis, quæ ſunt inceſtæ de jure canonico, *ib.* n. 4.

Et an locum habeat tantummodo in nuptiis inceſtus ratione conſanguinitatis, an autem etiam in aliis, *ib.* n. 5

Inceſtas nuptias contrahentes, ſunt ipſo jure excommunicati, *ib.* n. 6

Et quid ſi fuerit, in contractu matrimonii, appoſita conditio, Si Pontifex diſpenſaverit, *ib.* n. 7

Et an hæc pœna locum habeat in ſponſalibus, *ibidem numer.* 8.

Inceſtas nuptias contrahentes excuſantur, ex eo quod ignorent factum, *ib.* n. 9

Et quid ſi poſtquam detecta eſt affinitas, perſeveraverint in matrimonio, *ib.* n. 10.

Judæi contrahentes inceſtas nuptias in gradu permiſſo à lege Moſaïca, ſed prohibito a jure communi, an ſint puniendi, *ib.* n. 11

Ex Additionibus.

Ignorantia excuſat ab inceſtu, §. *Inceſtus*, n. 2

INCESTUS quando concurrit cum adulterio, §. *adulterium*, n. 27

Inceſtus quid §. *inceſtus*, n. 2.

Inceſtus quomodo probetur, §. *inceſtus*, n. 6.

Inceſtus pœna minor eſt in mulieribus, §. *inceſtus*, *numer.* 10.

Inceſtus pœna, quæ ſit de jure civili, & canonico, *num. eod.*

Et quæ in ſtatu Eccleſiaſtico, §. *eod.* n. 11.

Inceſtus cum adulterio, & ſtupro an puniatur pœna mortis, *ib.* n. 12.

INCESTÆ nuptiæ cur ita dictæ, §. *inceſt.* n. 3.

Inceſtæ nuptiæ de jure canonico an ſubjaceant diſpoſitioni, *Authent. inceſtas nuptias*, *& de nup.* §. *eod. numer.* 13.

INCLUDENS in aliquo loco Clericum invitum eſt excommunicatus, §. *fi. q.* 77. n. *37.

INCOMPETENTIA judicis ante litem conteſtatam debet proponi, *q.* 35. n. 1.

Et quando poſt ſententiam, n. 2.

Incompetentia judicis poteſt per quemlibet opponi, *quæſt.* 33. *num.* 7.

Ex Claro.

INCONSTANTIA Rei an faciat indicium, §. *fi. quæſt.* 21. *num.* 7.

INDICIORUM gradus qui ſint, *lib.* 7. §. *fin. quæſt.* 20. *num.* 1.

Et quæ indicia ſufficiant ad inquirendum, *ibidem numer.* 2.

Et quæ ad inquiſitionem formandam, *ibid.* n. 4.

Et quæ ad condemnationem, *ib.* n. 5

Et an ex indiciis, vel præſumptionibus quis poſſit in pœnam corporalem condemnari, *ib.* n. 16

Et quid in crimine aſſaſſinii, hæreſis, & ſimoniæ, *ibidem num.* 7.

Et quid ſi præſumptio ſit poſita à lege, *ib.* n. 8

Fama an ſit ſufficiens indicium ad inquirendum, & ad torturam, *l.* 5. §. *fi. q.* 12. n. 1.

Teſtis unus an faciat indicium ad torturam, *ibidem numer.* 2

Et quid ſi non viderit, ſed audiverit, & dicat cognoviſſe ad vocem, *ib.* n. 3

Dictum, ſeu diſpoſitio ſocii criminis an faciat indicium ad inquirendum, *ib.* n. 4

Et ad formandam inquiſitionem, *ib.* n. 5

Et quid ſi ſit etiam perjurus, *ib.* n. 6

Et an faciat indicium ad torturam, *ib.* n. 7

Et quid in criminibus exceptis, *ib.* n. 8

Mandatarii dictum an probet contra mandantem, *ibidem num.* 9

Quomodo ſit excipiendum contra ſocium criminis, *ibidem* n. 10

Et quid ſi ſunt plures ſocii criminis qui contra alium deponant, *ib.* n. 11

Et an requiratur quod ſocius criminis deponat cum juramento, *ib.* n. 12

Et an quod confirmet dictum ſuum in tormentis, *ibidem numer.* 13

Aſſertio vulnerati an faciat indicium ad inquirendum, *ibid.* n. 14

Et an ad capturam, *ibid.* n. 15

Et an excuſandum a calumnia hæredem, qui accuſationem inſtituit, *ib.* n. 16

Et an ad torturam, *ib.* n. 17

Fuga an probet contra delinquentem, *ibidem numer.* 18.

Et quid ſi opponatur ut delictum, *ibid. num.* 19

Et quid, ſi opponatur indicium, *ib.* n. 20

Et an ſemiplenè probet in criminalibus, *ibidem numer.* 21

Et an ſufficiens indicium ad torturam, *ibid.* n. 23

Et quid ſi reus aufugiat poſt formatam inquiſitionem, *ibid.* n. 23

Et quid ſi revertatur, *ibid.* n. 24

Et quid in fuga facta à carceribus, *ib.* n. 25

Et quid ſi non erat legitimè detentus, *ibid.* n. 26

Et an indebitè carceratus poſſit licitè aufugere, *ibidem numer.* 27

Et quid ſi ſtatim ad carceres revertatur, *ibid.* n. 28

Et an fuga judicis, qui non ſtetit in ſyndicatu per quinquaginta dies faciat contra eum plenam probationem, *ibid.* n. 29

Et an inimicitia faciat indicium, *ib.* n. 30

Indicia quomodo probentur, *lib.* 5. §. *fin. quæſt.* 22. *numer.* 1

Et an per unum teſtem, *ib. num.* 2

Et quid ſi non ſit omni exceptione major, *ibidem numer.* 3

Et quid ſi cognovit tantummodo ad vocem, *ibidem numer.* 4

Judicia à quibus perſonis ſumi debeant, *lib.* 5. §. *fin. q.* 25. *num.* 1

Et an ad ea ſumenda debeat pars citari, *ibid.* n. 2

Et an ſint danda interrogatoria teſtibus a reo, *ibidem numer.* 1

Et an confeſſio extrajudicialis faciat indicium, *quæſt.* 12. *num.* 13

Et an facta coram judice incompetenti, *ibidem numer.* 32

Et an confeſſio Clerici facta coram judice laico, *ibidem* 13

Et quid ſi illam deinde coram judice competenti revocaverit, *ib.* n. 34

Et an confeſſio facta coram judice non ſedente tribunali, *ibid.* n. 35

Et an minæ, *ibid. num.* 37

Et an pax facta cum offenſo, *ibid.* n. 38

Et an mendacium, inconſtantia, vacillatio, & trepidatio rei, *ibid.* n. 39

Et an ſi viſus fuerit cum gladio ſanguinolento, *ibidem num.* 40.

Et quid ſi res furata ſit penes aliquem, *ibid. num.* 14.

Ex

Index Practicæ Criminalis.

Ex additionibus.

INDICIA quomodo probentur, *q.* 22. n. 1
Indicium, an, & quando naſcatur ex dicto unius, *ib. numero* 2
Et an ex plurium dicto ſingulariter deponentium, *ead. q. nu.* 6
Indicium remotum debet probari per duos teſtes, *ibid. numero* 5
Senſus auditus quando probet in his quæ ſpectant ad viſum, *q.* 12. n. * 20
Contra mandantem quando poſſit procedi, *ibid. numero* * 39
Dictum morientis an plenam probationem faciat, *ibid. nu.* * 54
Forer carceris frangens, ut ibi detenti fugiant, qua pœna puniatur, *ib.* n. * 62
In levioribus criminibus an indiciis ſit utendum, *ib. num.* * 78
Inimicitia tantum capitalis facit indicium ad torturam, *ib* n. * 120
Quando ratificatione opus ſit, *ib.* n. * 140
Confeſſio extra tormenta ad cautelam tantum ratificatur, *ib.* n. * 141
Teſtium trepidatio an ſcribi debeat in actis, *ibid. numero* * 148
Indicia nunquam dicuntur veræ probationes, *q.* 20. *num.* * 5
Indicium quando dicatur proximum, & quando remotum, *q.* 64. *n.* 49
Indicia ſufficientia quando dicantur, & quando dicantur purgata, *ib.* n. 56
Indicia duo etiam levia ſufficiunt ad torturam, *ibidem num.* 60
Indicia quando cenſeantur purgata, *ib.* n. 115
Indiciorum copia eſt danda miſerabilibus perſonis, etiam quod non petantur, *q.* 49. n. 9
Etiam ſi ſtatutum concederet copiam, ſi petatur, *ib.*
Indiciorum copia an & quando ſit danda, *ibidem numero* 10
An tertio comparenti pro ſuo intereſſe, *ib.* n. 11
An Doctori carcerato, *ib.* n. 12
Indiciorum copia eſt danda, licet Princeps mandet procedi ex proceſſu informativo, *q.* 49. *n.* 17
Et quid ſi judex ex ſtatuto haberet liberum arbitrium, *ib. n.* 18
Et quid ſi non petatur, n. 19
Et quid in crimine læſæ Majeſtatis, *ib.* n. 20
Et ſi fuerit denegata, an confeſſio valeat ad condemnationem, *q.* 49. n. 12
Indiciorum copia datur in ſtatu Eccleſiaſtico, etiam quod non petatur, *ib.* n. 22
Indiciorum copia eſt danda petenti ante torturam, *ib. num.* 24
Et quid ſi petens eſſet torturæ alligatus, *ib.*
Indiciorum copia poteſt negari homini malæ famæ, & etiam Advocato, *ib.* n. 25
Indicium, argumentum, præſumptio, ſuſpicio, conjectura, & fictio, quid ſint, *q.* 20. n. 1
Indicium quando dicatur, quotuplex ſit, & quomodo probetur maleficio proximum, vel remotum, *ibidem numero* 2. & 4
Indicia magna qualiter diſtinguantur à levibus, *ibid. numero* 3
Indicia legitima ad formandam inquiſitionem remittuntur arbitrio judicis, *ib.* n. 5
Indicia ad torturam ſufficientia, quæ ſint, *quæſtion.* 20. *numero* 6
Indicia indubitata quæ ſint, *ib.* n. 9
Indicia ad condemnationem quæ ſint, *ib.* n. 14
Indicium unius teſtis de viſu, & omni exceptione majoris, non ſufficit dictante ſtatuto vel lege ſtandum eſſe indiciis quo ad plenam probationem, *q.* 21. n. 18
Indicium fugæ tollitur per ſpontaneam comparitionem etiam præcedente citatione, *ib.* n. 79
Indicium reſultans ex dicto ſocii criminis, etiam in caſib. exceptuatis, eliditur ob bonam famam inculpati, *ib. numero* 36
Indicium ſuſpicionis tollitur per cautionem de non offendendo per plures inimicitias, quas offenſus habet, etſi quis poſt offenſionem, recepiſſet ſanctam Euchariſtiam, *q.* 12. n. 116
Indicium minarum quomodo tollatur, *ib.* n. 144
Indicium indubitatum quid ſit, *ib.* n. 144
Indicium quale quale quid importet, *q.* 24. *nu.* 23

INDULTUS quid ſit, & quando concedendus, & quomodo, *q.* 59. n. 95
Indultus comprehendit delicta tempore conceſſionis nondum detecta, *q.* 59. n. 93
Et an comprehendit delicta futura, & *ib.* n. 64
Indultus de omnibus delictis præteritis intelligitur parte concordata, *ibid.* n. 106
Indultus Regii an extendantur ad vaſallos Baronum, *q.* 59. *n.* 97
Indultus privatus quid ſit, *ib.*
Indultus generalis non comprehendit delicta in officio commiſſa, *q.* 59. n. 103

Ex Claro.

INFAMIA, De pœna infamiæ, §. *fi. q.* 72. n. 1
Quibus caſibus pœna infamiæ de jure communi incurratur, *ibid.*
Tergiverſator punitur pœna infamiæ, *ib.* n. 2
Damnatus publico judicio efficitur infamis, *ib.* n. 3
Et quid ſi proceſſum fuerit per viam inquiſitionis, *ibidem.*
Infamis an poſſit teſtificari, *ib.* n. 4

Ex Additionibus.

INFAMIA juris, & facti quæ dicatur, & quomodo probetur, *q.* 24. n. 61. & *ſeq.*
Infamia ſuperveniens non minuit de fide, *ib. n.* 78
Infamia an impediat fieri examen à principio, *ibidem numero* 96
Infamia irrogatur per carcerationem ad pœnam, *q.* 72. *numero* 1
Infamia quid ſit, *ib.* n. 2
Infamia juris tripliciter infertur, *ib. n.* 3
Infamia juris quæ ſit, & quæ infamia facti, *ibidem numero* 4
Infamia facti quotuplex, *ib.* n. 5
Infamia facti quomodo irrogetur, & quos effectus habeat, *ib.* n. 6
Infamia canonica quando contrahatur, *quæſtione* 72. *numero* 7
Infamia quomodo probetur, *ib.* n. 8
Infamia eſt pœna corporalis, & morti comparatur, *ibid. nu.* 9
Infamia publica, & clamoſa non indiget probatione, *ib.* n. 10
Infamia an ſit perpetua, ſi pœna principalis ſit ad tempus, *ib.* n. 12
Infamia non tollitur per emendationem vitæ, *quæſtion.* 72. n. 14
Infamia per ſimplicem indulgentiam Principis de delicto factam, non cenſetur remiſſa, *ib.* n. 15

Ex Claro.

INFAMIS an poſſit accuſare, §. *fi. q.* 14. n. 11
Infamis an poſſit eſſe teſtis in criminalibus, §. *fi. qu.* 24. *nu.* 13
Infamis an poſſit teſtificare, §. *fi. q.* 72. n. 4

Ex Additionibus.

INFAMIS non debet videre faciem Principis, *qu.* 72. n. 11
Infamis ex aliquo delicto, ſi eſt condemnandus ad pœnam infamiæ, pœna debet mutari, & alterari, *q.* 72. *numero* 13
Infamis quando repellatur à teſtimonio, *quæſtione* 24. *nu.* 60
Infamis poteſt teſtificari, de geſtis in proſtibulo, *ibidem* n. 65
Infamis de jure ſufficit ad inquirendum, *ibidem n.* 66
Infamis contra infamem quando teſtificetur, *quæſt.* 24. *num.* 75
Infamis quando admittatur in teſtem, *ibidem numero* 85
Et an contra eum producentem, *quæſtione* 24. *numero* 76. & 57
Et an reſtitutus: n. 79
Et an emendatus, *nu.* 80
Et quid ſi deponat de geſtis à ſe, n. 82
Et an in ſubſidium, n. 88
Et quid ſi cum eo concurrat unus teſtis val de dignus, *q.* 24. n. 86
Et an per diſpenſationem, n. 91. & 92

Et quid ſi habetur pro non infami, *n.* 90
Et quid ſi fuerit condemnatus de infamia, & appellaverit, & appellatio fuerit deſerta, *n.* 93
Et quid ſi non opponatur, *n.* 94
Infamis an efficiatur occidens bannitum, *quæſt.* 24. *numero* 25
Infamis quis efficitur per ſolam confeſſionem factam in judicio, *q.* 24. *n.* 104
Infamis efficitur condemnatus de crimine civiliter, *q.* 72. *n.* 20
Et quid de condemnato in contumaciam, & juris ordine non ſervato, *ib. n.* 21
Infamis efficitur condemnandus ex ratihabitione, *q.* 72. *n.* 23
Infamis poteſt allegare abſentiam citati, & debet admitti, *q.* 32. *n.* 42
Infamis admittitur ad allegandum incompetentiam fori, & quando, *q.* 33 *n.* 8
INFANS ex officio debet abſolvi, *q.* 60. *n.* 8
Et quid de furioſo, *ib. n.* 9
Et quid de ſurdo, *ib. n. eod.*
Infans an poſſit ferula cædi, *q.* 64. *n.* 98
An infirmus petens hoſtiam non conſecratam ſit hæreticus, §. *hæreſis*, *n.* 19
INFIRMI carcerati, quando, & quomodo ſint relaxandi, *q.* 34. *n.* 23
Infirmus ſi vulneratur, & moriatur, an præſumatur mortuus ex vulnere, §. *homic. n.* 165
INFIRMITAS, & abſentia citati poteſt per quemlibet allegari, *q.* 34. *n.* 8
Infirmitate citati allegata, quid ſit agendum, *ibidem numero* 10
Infirmitatis exceptio non admittitur, ſi non reperitur locus, ubi ſit infirmus, *q.* 34. *n.* 29
Infirmitas quomodo probetur, *q.* 34. *n.* 21
Infirmitas ſuorum an excuſet, *ib. n.* 22. *& ſeq.*
INHABILES quomodo admittantur in teſtimonio, *q.* 24. *n.* 113
Et quid ſi plures defectus patiantur, *ib. n.* 118
Cætera vide in verbo *teſtis inhabilis.*
INHABILITAS accuſatoris an poſſit opponi poſt litem conteſtatam, *q.* 15. *n.* 3
INHONESTAS mulieris probatur per teſtes ſingulares, & reddit ſtuprum impunibile, §. *ſtuprum*, §. *fi. quæſt.* 21. *numero* 30

Ex Claro.

INIMICITIA quæ dicitur capitalis, §. *fi. quæſt.* 14. *numero* 18
Inimicitia an faciat indicium, §. *fi. q.* 21. *n.* 30

Ex Additionibus.

INIMICITIA contrahitur cum judicio per capturam, & carcerationem, *q.* 24. *n.* 20. *&* 21
Inimicitia an repellat à principio, ita ut judex non poſſit ad examen devenire, *ib. n.* 25
Inimicitia præſumpta teſtimonium repellit, *ibidem numero* 27
Et quid de incognita, & ex cauſa minus probabili, *numero* 28
Inimicitia capitalis unde naſcitur, *ib. n.* 31
Inimicitia tantum capitalis facit indicium ad torturam, §. *fi. q.* 21. *n.* * 120
Inimicitia, vel converſatio, quando dicatur parva, vel magna, eſt judicis arbitrium, *q.* 24. *n.* 35
Inimicitia capitalis repellit teſtimonium, etiam ſi proveniat ex culpa ejus, contra quem deponit, *ib. n.* 36
Inimicitia repellens teſtes debet eſſe gravis, *qu.* 53. *numero* 9
Inimicitia ad repellendum teſtimonium debet probari in ſpecie, *q.* 24. *n.* 41
Inimicitiæ cauſam ſufficit probare, licet pars ignoret, *ib. n.* 24
Inimicitia ſatis conſtat per cautiones de non offendendo, *ib. n.* 43
Inimicitia capitalis præſumitur inter litigantes, *q.* 21. *num.* 114
Et inter litigantem, & Advocatum ſibi contrarium, *ib. nu. eod.*
Inimicitia ſatis probata dicitur, ſi inimicitiæ cauſa probetur, *q.* 21. *n.* 115
Inimicitiæ ſuſpicio quomodo tollatur remittitur arbitrio judicis, *ib. n.* 117. *&* 118
Inimicitia quando faciat indicium ad torturam, & quæ capitalis dicatur, *ib. n.* 119
Inimicitia non facit indicium ad omnia delicta, ſed ad ea tantum quæ ad alterius injuriam perpetrantur, *ead. qu. numero* 120

Ex Claro.

INIMICUS an poſſit accuſare, §. *fi. q.* 14. *n.* 17
Inimicus an poſſit eſſe teſtis in criminalibus, §. *fin. qu.* 14. *n.* 5
Et quid ſi ſecuta ſit reconciliatio, *ib. n.* 5

Ex Additionibus.

INIMICUS an poſſit eſſe teſtis, *q.* 24. *n.* 13
Et quid de inimico utriuſque partis, *ib. n.* 32
Inimicum poteſt quis accuſare etiam, in caſu vetito ſi cum reo ſe in carcere conſtituat, §. *fi. q.* 14. *n.* * 4
Et an conſanguineus inimici, & amicus, *qu.* 24. *num.* 14. *& ſeq.*
Inimicus præſumptus, & reconciliatus, quid operentur, *q.* 24. *n.* 17. *&* 19
Inimicus non admittitur in teſtimonium etiam cum tortura, *ib. n.* 18
Etiam in articulo mortis, & ſacramento Euchariſtiæ recepto, *q.* 21. *n.* 19
Inimicus judici præſumatur, qui ab eo fuit tortus, etiam carceratus, *q.* 24. *n.* 20
Et quid ſi veritas aliter haberi non poteſt, *quæſt.* 24. *num.* 117
Inimicus facit quale quale indicium, *qu.* 24. *numero* 22. *&* 23
Inimici capitales de viſu quando faciant indicium, *ib. num.* 24
Et quid de inimico non capitali, *n.* 33
Inimicus præſumitur is, qui aliquem non diligere dixit, *q.* 24. *n.* 30
Inimicus mihi præſumitur converſans cum inimico meo, *ib. n.* 34
Inimicus tempore juramenti, & diſpoſitionis amicus, an probet, *q.* 24. *n.* 44
INITIUM verborum attenditur ad excuſationem delicti, *q.* 82 *ſub. nu.* 11

Ex Claro.

INJURIAM pluribus modis fieri, *libro* 5. §. *injuria*, *numero* 1
Quid interſit inter verberare, & pulſare, *ib.*
Intrans in agrum meum cauſa venandi, me invito, an dicatur mihi injuriam facere, *ib. n.* 2
Injuria facta uxori, an cenſeatur facta viro, *ib. n.* 3
Ex injuria duplex actio oritur, civilis, & criminalis, *ib. n.* 4
Et an in libello injuriarum ponendus ſit menſis, annus, & locus illatæ injuriæ, *ib. n.* 5
Et an requiratur, quod in libello taxetur injuriæ æſtimatio, *ib. n.* 6
Injuriæ pœna quæ ſit, *ib. n.* 7
Et an condemnatus actione injuriarum efficiatur infamis, *ib. n.* 8
Actio injuriarum an præſcribatur anno, *ib. n.* 9
Et an ille annus ſit continuus, *ib.*
Injuria an tollatur per mortuam converſationem, *ib. num.* 10
Et an tollatur per remiſſionem, *ib. n.* 11
Injuriam faciens, an poſſit ſe excuſare, dicendo, quod non habebat animum injuriandi, *ib. n.* 12
Et quid ſi in eodem actu, quo injuriam intulit, fuerit proteſtatus, quod nolebat injuriam facere, *ib. n.* 13
Et quid ſi fuerat primo ipſe provocatus, *ib. n.* 14
Et quid ſi probet injuriam fuiſſe veram, *ib. n.* 15
Et quid ſi dicat ſe injuriam intuliſſe calore iracundiæ, & proteſtetur ſe pœnitere, *ib. n.* 16

Ex Additionibus.

INJURIÆ propulſatio dicitur incontinenti facta, ſi ſequenti die fiat, §. *homic. n.* 21 *&* 13
Injuria facta Miniſtro alicujus judicis exercenti officium in alterius territorio, per quem cognoſcatur, *q.* 35. *numero* 12
Injuria an cenſeatur facta Officiali, ut Officiali, an ut privato, *q.* 35. *n.* 34
Injuria infertur etiam per actum proximum verberationi, §. *injuria*, *n.* 1

Inju-

Index Practicæ Criminalis.

Injuriam perſonalem facit retinens equum freno, licet equicantem non percutiat, *ib.* n. 2

Injuria fit etiam facto, apponendo cornua, vel aliud infamatorium *ib. nu.* 3

Injuriæ perſonalis, & verbalis exempla. *ibidem numero* 4

Injuriæ certa pœna dari non poteſt, *ib.* n. 5

Injuria committitur etiam facto, in procedendo minus legitimè, §. *injuria*, n. 6

Et eo caſu poteſt reſiſti armata manu, *ibidem numero* 7

Aliquid alicui objiciens, quando teneatur injuriarum, *ibid.* n. 8

Uſque ad litis conteſtationem injuria revocari poteſt per pœnitentiam, *ib. n.* 3

Injuria atrox quæ, n. 13

Injuria per verba imperſonalia quonam pacto fiat, §. *injuria*, *nu.* 14

Injuria an reproperetur animo vindicandi, vel defendendi, quomodo cognoſcatur, *ib.* n. *eod.*

Injuria fit quibuſcunque verbis offendatur, vel gravetur opinio alterius, *ib.* n. 15

Injuria facta cui non poteſt remitti per Antianos ſine conſenſu conſilii, *q.* 58. *n.* 35

Injuria verbalis quando fiat abſenti, §. *injuria*, *numero* 16

Injuria fit etiam verbis ſubdoloſè dictis, & indirectis, item juſſu, & nutu, *ib.* n. *eod.*

Injuria dicitus etiam verbalis, quæ fit per ſcripturam, *ib.* n. 17

Injuria minor eſt, ſi in genere fiat, quam ſi in ſpecie, & nominatim, *ib. n.* 18

Injuria ejuſque remiſſio quomodo probetur, §. *injuria*, *num.* 19

Injuria non fit ſine dolo, *ib.* n. 20

Verba, tu falſum dicis an præſumantur doloſe prolata, & animo injuriandi, *ib.* n. 21

Verba, tu bonus homo, an ſint injurioſa, §. *injuria num.* 22

Carcerari faciens non ſuſpectum de fuga, & quomodo excuſetur ab injuria, *ib. n.* 23

Appellaps, ſi contra judicem à quo, verba injurioſa dixerit in libello, notatur infamia, & ab eodem judice ſine proceſſu extraordinariè punitur, *ib.* n. 24

Et quid ſi ſententiam injuſtam, vel iniquam dixerit, *ib. n.* 25

Injurians Magiſtratum, quomodo puniendus, *qu.* 62. *num.* 55

Et quid de dante alapam Officiali, *ibidem numero* 65

Et quid de judice condemnante aliquem ad mortem per iracundiam, vel pecunia, *ib. n.* 57

Injuriarum actione in multis caſibus agi poteſt, §. *injuria*, *ſub* n. 35

An fiat volenti, & quis poſſit agere pro fiſco, & cui credendum, *ib. ſub* n. 7

Injuria fit judici dicendo *al ſindicato ti voglio*, §. *injuria*, n. 26

Injuriarum non tenetur Officialis injurioſum verbum proferens animo corrigendi, *ib. n.* 27

Injuriarum tenetur judici allegans eum ſuſpectum, nec probans ſuſpicionis cauſam, *ib.* n. 28

Injuriarum non tenetur aſſerens ſe nobiliorem & probiorem altero, *ib.* n. 29

Injuriarum non tenetur dicens tu es impudens, §. *injuria* n. 31

Injuria eſt dicere, *tu non ci vedi*, *ib. n.* 33

Injuria infertur ex minis, *ib.* n. 34

Injuria facta uni de familia omnibus facta intelligitur, *ib.* n. 38

Et an etiam omnibus conſanguineis quarti, vel ulterioris gradus, & agnatis; *ib.* n. *eod.*

Et quibus eorum competat actio injuriarum, civilis, vel criminalis, §. *injuria*, n. 39

Injuria facta colono, Procuratori, negociorum geſtori, vel familiari, an poſſit agere Dominus, & principalis, *ib.* n. 40

Injuria facta uni de Collegio, an omnibus facta cenſeatur, *ib.* n. *eod.*

Et Clericus, vel alii de domo aut familia, poſſunt agere pro injuria ipſis illata, ſi Clericus, vel unus de domo aut familia, ſe verberibus ſubjecerit, §. *injuria*, *numero* 41

Injuriarum non tenetur vocans meretricem, meretricem emendatam, *ib.* n. 42

Injuriarum tenetus delens inſignia familiæ, & arbitrio judicis punitur, etiam ſi illa in priſtinum reſtituerit, *ib. n.* 43

Injuria uni illata quando ejus conjunctis facta dicatur, §. *injuria*, n. 44

Injuriæ æſtimatio quomodo ſit facienda, *ibidem numero* 45

Injuriæ taxatio differt à taxatione damnorum, & quo pacto utraque fieri debeat, *ib.* n. 6

Injuriarum libellus procedit etiam ſi pluris æſtimetur injuria, quam habeatur in bonis, §. *injuria*, n. 47

Injuriæ pœna cui, & quomodo in regno Neap. applicetur, *ib. n.* 48

Injuria illata Doctori punitur, *l. Julia*, *de vi pub. numero* 42

Injuriarum gradus, & pœna, n. 48

Injuria ex conſulto facta gravior cenſetur, *ibidem numero* 50

Injuria perſonis Eccleſiaſticis facta quatuor concurrentibus, morte punitur, *ib. n.* 49

Injurians an teneatus injuriato ad ſatisfactionem injuriæ, ſive honoris, §. *injuria*, n. *eod.*

Injuriarum actione condemnatus an efficiatur infamis, *ib.* n. 51

Injuria quando inferatur Magiſtratui, & quomodo debeat emendari, n. 52

Injuriarum actio criminalis quanto tempore præſcribatur, §. *injuria*, n. 53

Et quid de actione civili, *ib.* n. 54

Injuriarum actio criminalis, nec hæredi, neque in hæredem datur, licet poſſit cedi, *ib.* n. 55

Injuriarum actione agitur etiam pro verbis, quæ quo ad ſe injuriam non ſonant, *ib.* n. 45

Injuriarum præſcriptio, ante, & poſt litem conteſtatam opponitur, §. *injuria*, *n.* 56

Et in vim dilatoriæ oppoſita impedit litis ingreſſum, *ib.* n. *eod.*

Injuria per metum illata anno mili præſcribitur, *ibid. nu.* 57

Injuria ex quibus actibus cenſeatur remiſſa, *ibidem numero* 58

Et remiſſio tacita operatur ad impediendam accuſationem, ſicut expreſſa, §. *injuria*, n. 59

Et in Regno Neap. debet fieri expreſſe in judicio *ib. num.* *eod.*

Injuriarum in crimine quomodo procedatur in Regno Neap. §. *injuria*, n. 47

Injuriam inferens, nec jurejurando excuſatur, quin fecerit animo injuriandi, *ib.* n. 60

Injuria an poſſit revocari, *ib. n.* 61

Injuriarum an teneatur erga Notarium, qui ſupplicando Principi, negaverit donationem fuiſſe factam in teſtamento, vel publicatam, *ib.* n. 62

Et quid ſi in ſimplici libello aliquid aſſeruerit in aliorum injuriam ſuppreſſis nominibus, *n.* 63

Injuriam quomodo faciat ingrediens alienum fundum venandi cauſa, & à quibus poſſit venatio prohiberi, §. *injuria*, n. 43

Injuriam verbalem an armis repellere liceat, *ibidem numero* 66

Injuriarum actio quando competat ſocio injuriati, *numero* 68

Et quid ſi verum dicatur, *ib.* n. 69

Injuriarum an teneatur vocans alterum baſtardum, vel excommunicatum, poſtquam fuerit legitimatus, vel abſolutus, §. *injuria*, n. 70

Injuriarum an poſſit agi pro injuria vera, cujus detectio concernit bonum publicum, *ib. n.* 71

Et quid ſi objiciatur crimen alicui poſt reſtitutionem Principis, *ib.* n. 72

Injuria verbalis an tollatur per revocationem verborum injurioſorum, §. *injuria*, *n.* 74

Injuriæ propriæ, vel ſuorum accuſatio diverſe proponitur *q.* 14. *nu.* 5

Injuriam ſuorum proſequens non agit ad pœnam conventionalem *ib.* n. 12

INJURIOSIS verbis provocatus, an poſſit injurioſe reſpondere, dare mentitam, vel alapam, §. *injuria*, *numero* 75

Injurioſa verba eodem impetu dicta, licet ſint plura faciunt unum convitium, *ib. n.* 9

Et quid in ſtatuto imponente pœnam pro quolibet verbo injuſioſo, *ib.* n. 10

Injurioſa verba quæ dicantur, §. *injuria*, n. 12

INJURIATUS verbis, ſi gladio injuriantem occidat, mitius citra pœnam capitis eſt puniendus, §. *homicidium*, n. 159

Injuriatus quando poſſit ſe propria auctoritate vindicare, etiam

Index Practicæ Criminalis.

defenſionis modum excedens, *ib.* n. 112
Injuriatus non poteſt reproperare injurianti majorem, vel ſimilem injuriam, §. *injuria*, n. 14
Et quid ſi ſtatutum puniret injucianrem pro qualibet vice, *ib.* n. 11
Injuriatus poteſt agere non ſolum criminaliter, & civiliter, ſed quandoque etiam ad damna, expenſas, & intereſſe, *ib.* n. 45
Et in quibus perſonis deformitas, vel cicatrix patens, debeat per judicem æſtimari, *ib.* n. *eod.*
Pro injuria, ex qua ſequitur mors, non agitur, niſi criminaliter, *ib.* n. *eod.*
Et quomodo judex procedat ad commodum partis offenſæ, & fiſci, *ib.* n. *eod.*
INNOCENTIA poteſt probari per præſumptiones, q. 66. n. 13
Innocentiæ argumentum, *ib.* nu. 14
Innocentiæ ſigna, q. 49. n. 48
INOBEDIENTIA omnis eſt mutabilis, *quaſt.* 64. *numero* 43

Ex Claro.

INQUIRERE judex, conſtito de delicto, ſtatim debet delinquentem inquirere, *lib.* 5. §. *fi.* q. 5. n. 1
Et an regulariter per inquiſitionem procedi poſſit, *ib.* *numero* 2
Et an ſint aliqui caſus, in quibus etiam, de jure communi, per inquiſitionem procedi poſſit, *ibid.* n. 3
Aliquid procedere debere, ad hoc, ut aperiatur via judici ad inquirendum, *ib.* n. 4
Poteſt judex ſtatim conſtito de delicto, generaliter contra delinquentem inquirere, *ib.* n. 5

Ex Claro.

INQUISITIO an fiat contra abſentem, *lib.* 5. §. *fi.* q. 11. *num.* 1
Et an ſit citandus ille, contra quem aſſumuntur indicia, *ib.* *num.* 2
Et an pars offenſa, *ib.* n. 3
Et an ante inquiſitionem danda ſit reo copia indiciorum, *ib.* n. 5
Inquiſitio an ſit actio, vel officium judicis, §. *fi.* *qu.* 12. *num.* 5

Ex Additionibus.

INQUISITIO poteſt fieri in ſyndicatu contra Officiales in Regno Neap. q. 35. n. 24
Inquiſitio ex officio tollit omnes difficultates, §. *fi.* q. 14. n. n. 36
Inquiſitio contra contumacem debet continere crimen punibile, §. *fi.* q. 44. n. 83
Inquiſitio ſcrupuloſa fieri non debet in ſyndicatu, q. 73. n. 38
Inquiſitio valet, etiam quod ignotetur nomen delinquentis, q. 53. n. 4
Inquiſitio contra delinquentem extra territorium, quomodo ſit formanda, q. 85. n. 1
Inquiſitio valet, licet non conſtet de nomine occiſi, q. 31. n. 38
Inquiſitio poteſt formari contra mandantem, licet non conſtet de mandato, *ib.* n. 39
Inquiſitio tenet, licet non exprimatur tempus maleficii, quod ex juſta cauſa non potuit ſciri, q. 31. *nu.* 40
Inquiſitio in crimine falſi non requirit tempus, *ib.* *numero* 41
Inquiſitio valet non expreſſo loco delicti, quod ex juſta cauſa non potuit ſciri, *ib.* n. 42
Inquiſitio in crimine falſi requirit expreſſionem loci, *ib.* n. 45
Inquiſitio non fit ad privatorum commodum, q. 3. *num.* 3. & q. 11. n. 2
Inquiſitio ceſſat ſtante accuſatione cotam alio judice, *qu.* 3. *nu.* 5
Inquiri non poteſt pro leviſſima cauſa, ſeu culpa, *ib.* *numero* 2
Et quid pro levi culpa, *ib.* n. *eod.*
Inquiſitio inchoata ab uno judice qualiter poſſit perfici à ſucceſſore, *qu.* 5. n. 1
Inquiſitio formari poteſt, licet nomen delinquentis ignoretur, *ib.* n. 2
Inquiſitio ob privatam utilitatem, quandoque in civilibus permittitur, q. 17. n. 3
Inquiſitionem an debeat præcedere diffamatio, q. 6. *nu.* 1

INQUISITORES hæreſis quæ poſſint, & quæ non, §. *hæreſis* n. 4
Et judices qui ſint, *ib.* n. *eod.*
Inquiſitor cujuſcunque Provinciæ poteſt petere remiſſionem in cauſis hæreſis à quocunque inquiſitore, *quaſt.* 18. *numero* 57
Inquiſitores hæreſis omnes ſint legati S. P. *ibidem numero* 57
Inquiſitores non ſubſunt alicui Domino temporali, *ib.*
INQUISITUS ex ſola ſua confeſſione condemnari nequit, §. *hæreſis*, *nu.* 16. & 39

Ex Additionibus.

INQUISITUS à Barone ſi capiatur à Curia, Superiori an remittatur, q. 38. n. 61
Inquiſiti de pace fracta non audiuntur extra carceres in ſtatu Eccleſiaſtico, q. 47. n. 55
Et quid in fidejuſſione, *ibid.* n. 56
INSCRIPTIO ad pœnam talionis non eſt in uſu, §. *adulterium*, n. 5
INSTANTIA per biennium quomodo perire dicatur, *qu.* 51. *num.* 19
Et quid ſervetur in Regno Neap. *ibid.* *num.* 20
Inſtantia ſtatutaria, ſicut legitima, *ibid.* *num.* 21
Inſtantia perempta, an pereat effectus confeſſionis, *quaſt.* 51. *num.* 23
Inſtantiæ peremptio poteſt opponi etiam poſt ſententiam, q. *ead.* *ſub numer.* 28
Inſtantia non currit contra Principem, q. 51. *num.* 24
INSTIGATOR an ſit citandus, quando proceditur per inquiſitionem, q. 10. n. 7
Et an poſſit torqueri, *ib.* *nu.* 8
INSTITUTUS hæres ab eo, qui à patre inſtituti fuit occiſus, non tenetur vindicare necem defuncti contra proprium patrem, q. 79 *nu.* 17
INSTRUMENTUM ex quibus præſumitur falſum, §. *falſum*, *numer.* 84
Inſtrumentum falſum in uno capitulo, an cenſeatur in omnibus falſum, *ib.* n. 96
Et an falſitas inſtrumenti probetur per teſtes, *ibidem numero* 97
Et quando inſtrumentum præſumatur totum falſum, *ibid.* *num.* *eod.*
Inſtrumentum ſimulatum ſcribenti manus amputatur, §. *falſum*, *num.* 101
Inſtrumenti falſitas per tres probatur, *ib.* n. 106
Inſtrumentum quando reddatur ſuſpectum de falſo, ſi teſtes contradicant §. *falſum*, *nu.* 114
Inſtrumenti fides vacillat, ſi duo ex teſtibus inſtrumentarii negent ſe interfuiſſe, *ib.* n. 108
Et quomodo ſit articulandum, *ib.* *nu.* 109
Et an duo teſtes inſtrumentarii, & ſupernumerarii ſufficiant ad puniendum Notarium de falſo, *ibid.* n. 110
Et quid facere debeat judex duobus teſtibus extraneis contradicentibus inſtrumento, §. *falſum*, n. 111
Et quomodo contra ipſum inſtrumentum deponere debeant, *ib.* *nu.* 112
Inſtrumentum ſuſpectum de falſo producens, qua pœna ſit puniendus, *ib.* n. 120
Inſtrumentum pluribus modis redditur ſuſpectum de falſo, §. *falſum*, *nu.* 12
Inſtrumentum ſimulatum non dicitur falſum, *ibid.* *numero* 124
Et quomodo dicatur falſum, & quando ſimulatum, *ibid.* *numer.* 125
Inſtrumentum falſum mutui altero producente, altero ſolutionis, ambo puniuntur de falſo, *ib.* *nu.* 26
Inſtrumentum falſum producens ignoranter, & renuncians, an aliquid inſtrumentum ejuſdem tenoris manu alterius Notarii producere poſſit, §. *falſum*, n. 128
Inſtrumentum producens, ſi non habet terminum a ſtatuto ad reſpondendum, an eo uti velit, illum judex parte petente ſtatuere debet, *ib.* n. 132
Et quid operetur ejuſmodi terminus, *ib.* n. 133
Et nihilominus admittitur probatio contra ſcientiam præſumptam, *ib.* n. 134
Inſtrumentum producens cum qua proteſtatione, dato termino ad reſpondendum debeat illius uſui renunciare, ut eodem inſtrumento contra alium uti poſſit, §. *falſum*, n. 135
Et quid ſi renunciat uſui teſtium, *ib.* n. *eod.*
Et ſi ſcriptura Producatur a procuratore, ſunt interrogandi principales, & Procurator, *ib.* *nu.* 137
Et Procurator debet habere mandatum in judicio, ut poſſit hujuſmodi interrogatorio reſpondere, aut ſequi ratificationem Domini, §. *falſum*, n. 138

Et

Index Practicæ Criminalis

Et interrogatus à Procuratore non tenetur reſpondere, *ibid.* n. 139

Inſtrumentum producens, vel teſtes, non tenetur de falſo, niſi fiat proteſtatio per petentem declarationem, velle partem, & teſtes de falſo redarguere, *ib.* n. 141

Inſtrumentum producens vel teſtes debet clare, & ſine aliqua conditione, & proteſtatione poſt terminum reſpondere, §. *falſum*, n. 144

Et reſpondens, nolle uti, non evitat pœnam falſi, ſi teſtes produxit, ut falſum deponerent, vel ſcripturas falſas fabricavit, *ib.* n. 145

Et an ſi reſpondeat, nolle teſtibus uti, excuſetur de productione articuli falſi, §. *falſum*, n. 146

Et renuncians uſui longe poſt diſceptationem habitam ſuper falſitate productorum, non excuſatur, *ib.* n. 147.

Et an ſi reſpondeat, nolle uti inſtrumento, quod ſuſpicatur falſum, poſſit aliud ejuſdem tenoris ab alio rogatum producere, & eo uti, *ib.* n. 148.

Et ſi pars reſpondeat, nolle uti, pars contraria, vel fiſcus uti poterit, §. *falſum*, n. 149

Et non reſpondent, aut obſcurè, vel qualificativè perinde eſt, ac ſi nolle uti reſpondiſſet, *ib.* n. 150

Et re integra poſt motam purgare, & indulgeri per Principem ad reſpondendum, *ib.* n. 151

Inſtrumentum: vel ſcripturas coram judice lacerans violenter, qua pœna puniatur, *ibid.* n. 224

Et quid ſi auferret, licet non violaret, *ib.* n. 225

Et quid de projiciente in ignem inſtrumenta producta, *ib.* nu. 226

Et quando lacerans inſtrumentum committat falſum, §. *falſum*, nu. 227

Et puniendus eſt, ſi ſubripiens rem propriam laceraret, vel in ignem projiceret, *ib.* n. 228

Et quæ ſit pœna lacerantis cartam à libro communi, vel fiſci, *ib.* n. 229

Inſtrumentum falſum, vel de falſo ſuſpectum, quomodo probetur, §. *falſum*, n. 248

Et quæ ſit differentia inter falſum, & de falſo ſuſpectum, *ibid.* n. 249

Inſtrumentum Notarii, qui conſuevit inſtrumenta conficere, non probat in civilibus, niſi teſtibus comprobetur, §. *falſum*, nu. 255

Inſtrumentum Notarii nondum condemnari de falſo, redditur ſuſpectum, *ib.* n. 256

Et inſtrumenta præterita non annullantur, licet aliqualiter ſint ſuſpecta, *ibid.* n. 257

Inſtrumentum deperditum quomodo refici poſſit, *q.* 64. nu. 44

Et quomodo probetur amiſſio, *ib.* n. 49

INSULTANS in uno territorio, & in alio vulnerans, in utroque loco punitur, *q.* 38. n. 16

Inſultans cum baculo, an poſſit vulnerari gladio, §. *homicidium*, nu. 120

Inſultans cum armis, ſi eſt ſolus, an puniatur de vi publica, *q.* 83. n. 15

INSULTATUS an teneatur aufugere, §. *homicidium*, *numero* 99

Inſultans poteſt aggreſſorem in terra proſtratum vulnerare, & occidere, *ib.* n. 100

Inſultatus an peccet in ſequendo aggreſſorem, & eum percutiendo, quando ad ſui honoris defenſionem opus eſſet, *ib.* nu. 102

Et quid in iis, qui reverentiam debent, *ib.* n. 103

Inſultatus quomodo non excedat moderamen inculpatæ tutelæ, *ib.* n. 110

Et quando teneatur fugere, & poſſit aggreſſorem fugientem proſequi, vulnerare, & occidere, *ib. nu. eod.*

Inſultatus cenſetur omnia facere ad defenſionem, *ibid. nu.* 11

Inſultatus occidens inſultantem non tenetur pœna pacis ruptæ, *nu.* 74

INSULTUS dicitur nova cauſa, *q.* 47. n. 56

Inſultus, & vulnus quomodo confundantur, *q.* 38. *numero* 17

Inſultus non dicitur fieri, niſi quis ſit adeo propinquus inſultato, ut potuerit illum verberare, *qu.* 83. n. 27

Inſultus, & delatio armorum an confundantur, *q.* 84. *nu.* 25

Cephal. *in conſ.* 104. impugnatur, *ib.* n. 26

Inſultus, & percuſſio quomodo confundantur, *ibid. num.* 29

Ex Claro.

INTERDICTUM, De pœna Eccleſiaſtici interdicti, §. *fi.* *q.* 76. *nu.* 1

Et quibus caſibus incurratur, *ib.*

Civitas exigens ab aliquo pedagia pro rebus ſuis, incurrit pœnam interdicti, *ib.* n. 2

Civitas aliquid committens contra Epiſcopum ſuum, incidit in pœnam interdicti, *ib.* n. 5

Et an requiratur quod ſit proprius Epiſcopus, *ibid.*

Et an ceſſante detentione Epiſcopi ceſſet interdictum, *ibidem.*

Ex Additionibus.

INTERDICTUM quid ſit, quomodo, & quid operetur, *qu.* 76. n. 1

INTERESSE ex diſpoſitione juris communis debetur parti offenſæ, & fortius quam pœna fiſco, *qu.* 93. n. 5

INTERFICERE exiſtimans bannitum, ſi alium non bannitum occidat, an teneatur aliqua pœna, §. *homic.* n. 292

INTERFICIENS bannitum poteſt continenti eum ſpoliare, & derobare, §. *homic. nu.* 287

Interficiens bannitum extra territorium, ubi impune occidi poterat, non debet puniri a judice originis, vel domicilii, *ib.* n. 288

INTERROGANDI praxis contra producentem inſtrumentum, unde ſumatur, §. *falſum*, *nu.* 140

Et habet etiam locum in productione teſtium, *ib.*

Et quomodo debeat concipi interrogatio, ut producens inſtrumentum, vel teſtes, teneatur præciſe reſpondere, *ibidem.*

INTERROGATIO contra producentem inſtrumentum, vel teſtes in quacunque parte judicii fieri poteſt, *ibid. numero* 142

Interrogatio de ſociis quomodo ſit facienda, *qu.* 64. *numer.* 23

INVENTORI rei alienæ an licet aliquid recipere, *qu.* 27. *nu.* 5

JOANNES de Anania impugnatur, *qu.* 100. n. 2

IRACUNDIÆ calor quanto tempore durare dicatur ad evitandam animi deliberati qualitatem, §. *homic. nu.* 23

Iracundia an excuſet, *qu.* 60. n. 36

Iracundiæ calore facta quando non teneant, *ibid.*

IRREGULARITAS quando incurratur, *quæſt.* 40. *numero* 1

IRREGULARIS non efficitur Presbyter Miſſam celebrans, ſi inſultatus homicidium committat, §. *homic. numero* 82

Et poteſt Miſſam inchoatam perficere, *ib.*

Ex Claro.

JUDÆUS blaſphemans an poſſit puniri per judicem Eccleſiaſticum, §. *blaſphemia*, n. 5

Judæus, cognoſcens carnaliter mulierem Chriſtianam, an ſit pœna mortis puniendus, §. *fornicatio*, n. 25

Judæi contrahentes inceſtas nuptias in gradu permiſſo à lege Moſaica, ſed prohibito à jure communi, an ſint puniendi, §. *inceſtus*, *nu.* 1

Judæi an poſſint de jure communi uſuras licite exercere, §. *uſura*, n. 7

Judæi an gaudeant immunitate Eccleſiæ, §. *fin.* *qu.* 30. *numero* 1

Ex Additionibus.

JUDÆI ex indulto Pontificis uſuras licite exercent, §. *uſur.* n. 20

Et in caſu prohibito poſſunt puniri à judice laico, *ibidem.*

Judæus Chriſtianam adulterans gravius eſt puniendus, §. *adulterium*, n. 88

Judæus blaſphemans quomodo excuſetur, & à quo judice ſit puniendus, §. *blaſphem.* n. 23

Judæi quando de hæreſi puniri poſſint, §. *hæreſis*, n. 15

Judæi cum Chriſtianis coeuntes & contra, quibus pœnis puniantur, §. *fornicatio*, n. 27

Et quid de Catechumenis, & Sarracenis, *ib.*

Et ſtatutum contra Judæum Chriſtianam mulierem cognoſcentem, ſi non diſtinguat de nupta, vel meretrice, quomodo ſit intelligendum, *ibid.* n. 28

Et fiſcus tenetur probare mulierem fuiſſe Chriſtianam, & Judæum non ignoraſſe, *ib.* n. 29

Judæus uxoratus Chriſtianam meretricem carnaliter cognoſcens, extraordinariè punitur, *nu.* 30

Judæus adulterans Chriſtianam meretricem, non punitur pœna adulterii, *ibid.* n. 31

Judæus cognoſcens meretricem Chriſtianam quomodo puniatur, *ibid.* n. 32

Et

Index Practicæ Criminalis.

Et quid de Turco & aliis extraneis fidei, *ib.*

Judæum Chriſtianus cognoſcens excuſatur à pœna ordinaria ob minorem ætatem, *ib.* n. 33

Judæi an debeant res furtivas emptas non refecto precio reſtituere, §. *furtum.* n. 115

Judæi rem furtivam ſcienter ementes furtum committunt, *ib.* n. 118

Et Dominus ſi ſolviſſet pretium, recuperat, *ib.*

Judæus poſt delictum factus Chriſtianus an poſſit puniri, *qu.* 51. n. 47

Judæus eſt infamis infamia facti, *q.* 24. n. 69

Et an admittatur contra Chriſtianos, *ib.* nu. 70

Et quomodo juret, *ibid.* n. 72

Judæi qua pœna, & a quibus judicibus puniantur de perjurio, §. *perjur.* n. 7

Ex Claro.

Judex competens Judæorum, quis ſit, §. *fin.* *qu.* 35. *numero* 25

Judex in atrocioribus poteſt jura tranſgredi, §. 1. *qu.* *numero* 9

Judex regulariter non poteſt de jure civili per inquiſitionem procedere, de jure autem canonico poteſt, §. *fi.* *qu.* 3. n. 5

Et quid de conſuetudine, *ib.* *nu.* 6

Judex an debeat priuſquam inquirat ſtatuere parti offenſæ terminum ad accuſandum, §. *fi.* *q.* 3. n. 8

Et quid ſi pars ipſa offenda id petat, *ib.* n. 9

Judex an debeat facere ſibi dari licentiam ab accuſatore, procedendi in cauſa, *ib.* *nu.* 10

Judici ante omnia conſtare debet de delicto, §. *fi.* *q.* 4. *numero* 1

Et quomodo dicatur conſtare de delicto ad effectum procedendi, *ib.* n. 2

Et quomodo de delicto facti permanentis, *ibidem numero* 4

Et quid ſi dubitatur an delictum intervenerit, *ibid.* *numero* 5

Judex, conſtito de delicto, ſtatim debet delinquentem inquirere, §. *fi.* *q.* 5. n. 1

Et an regulariter per inquiſitionem procedi poſſit, *ib.* *numero* 2

Et an ſint aliqui caſus, in quibus etiam de juri communi per inquiſitionem procedi poſſit, *ib.* n. 3

Aliquid præcedere debere, ad hoc, ut aperiatur via judici ad inquirendum, *ib.* n. 4

Poteſt judex ſtatim conſtito de delicto, generaliter contra delinquentem inquirere, *ibid.* *nu.* 5

Judex quid facere debeat, poſt aſſumptas informationes ſuper infamia, §. *fi.* *q.* 6. n. 22

Judex an debeat interrogare reum ſuper iis, de quibus contra eum intendit inquirere, §. *fi.* *q.* 11. n. 4

Judex procedens ſuper accuſatione, an dicatur procedere officio judicis nobili, vel mercenario, §. *fi.* *q.* 12. n. 5

Judex an poſſit ex officio repellere accuſatorem non idoneum, *l.* 5. §. *fi.* *q.* 15. n. 1

Judex an poſſit cogere partem offenſam ad accuſandum, *ib.* n. 5

Judex an poſſit cogere teſtem ad teſtificandum, §. *fi.* *q.* 24. n. 21

Judex an poſſit concedere litteras ſubſidiales pro examine teſtium exiſtentium extra territorium, *x. fi.* *qu.* 26. *numero* 3

Id tamen ſine magna cauſa fieri non deberet, *ibidem numero* 4

Judex an poſſit ſtatuere præmium capienti delinquentem, §. *fi.* *q.* 29. n. 6

Et an poſſit Judex ſecularis propria authoritate delinquentem ab Eccleſia extrahere, §. *fi.* *q.* 30. n. 20

Et an poſſit judex ponere cuſtodes, ut delinquentem obſidat, *ib.* & n. 21

Et quis ſit judex Imperatoris, §. *fi.* *q.* 35. n. 6

Et an populus Romanus poſſit Imperatorem degradare, *ib.* *nu.* 7

Judex Eccleſiaſticus an teneatur ſtare proceſſui facto per judicem ſecularem remittentem, §. *fi.* *q.* 36. n. 49

Judex loci delicti an poſſit contra delinquentem alias ſibi non ſubditum procedere, *l.* 5. §. *fin.* *q.* 38. n. 1

Et an poſſit reum punire, etiam ſecundum ſtatuta ipſius loci delicti, *ib.* n. 2

Et quid ſi delictum ſit commiſſum in confinibus duorum territorium, quis judex procedat, *ib.* n. 11

Et quid facere debeat judex ſi reus alleget delictum in alieno territorio commiſſum fuiſſe, *ib.* *nu.* 12

Judex, coram quo teſtis falſum deponit, an poſſit illum punire, *ib.* n. 13

Et quid ſi Clericus deponat falſum coram judice laico, *ib.* n. 14

Et quid ſi laicus deponat falſum coram Eccleſiaſtico, *ibid.* n. 15

Et quid ſi judex, à quo petitur remiſſio, non habeat juriſdictionem procedendi ex eo delicto, *ib.* n. 22

Judex laicus tenetur Clericum delinquentem remittere ad judicem Eccleſiaſticum, *ib.* n. 27

Inter duos judices loci delicti pro eodem crimine procedenter, quis ſit præferendus, *ib.* n. 28

Judex an poſſit in cauſis criminalibus, ut ſuſpectus recuſari, §. *fi.* *qu.* 34. n. 1

Et quibus ex cauſis, *ib.* n. 2

Et an contra judicem opponi poſſit exceptio, quod ſit criminoſus, *ib.* *nu.* 3

Et an judex poſſit cognoſcere ſuper exceptionibus, quæ contra ejus perſonam opponuntur, *ib.* n. 4

Judex an debeat in examine deferre reo juramentum de veritate dicenda, §. *fi.* *q.* 45. n. 9

Et quomodo in examine ſe gerere debeat, *ibid.* *numero* 11

Judex debet petere licentiam à reo procedendi ipſo ulterius non citato, *ib.* n. 15

Judex an poſſit ex officio cogere partes ad illam præſtandam, §. *fin.* *q.* 47. n. 3

Judex ponens aliquem indebite ad torturam eſt capite puniendus, §. *fi.* *q.* 64. n. 746

Et an teneatur requirere per accuſatorem prius quam torturam inferat reo, *ib.* n. 26

Judex debet judicare ſecundum acta, & probata, §. *fi.* *q.* 66. *nu.* 2

Judex negligens dicitur particeps delicti, §. *fi.* *q.* 71. *num.* 31

Judex an poſſit relegare, ſeu confinare aliquem in loco ſito extra Provinciam ſuam, §. *fi.* *q.* 71. n. 4

Judex committens barattariam privatur officio, §. *fi.* *q.* 73. *nu.* 2

Judex propter negligentiam poteſt officio privari, *ib.* *numero* 3

An judex quilibet poſſit imponere pœnam confiſcationis bonorum, §. *fi.* *q.* 78. n. 5

Judex male judicans ex imperitia tenetur parti arbitrio judicis, §. *fi.* *q.* 83. n. 2

Judex cujus arbitrio pœna eſt à jure commiſſa, an poſſit arbitrari pœnam mortis, *ib.* n. 11

Et quid ſi ſtatutum imponat pœnam centum, vel aliam majorem, vel minorem arbitrio judicis, *ib.* *nu.* 12

Judex habens arbitrium in pœnis imponendis debet illas imponere juxta qualitatem delictorum, *ibid.* n. 13

Judex an debeat imponere delinquenti pœnam loci originis, domicilii, vel delicti, §. *fi.* *q.* 85. n. 1

Et quid ſi delinquens ſit forenſis an poſſit puniri ſecundum ſtatuta loci, in quo deliquit, §. *fi.* *q.* 85. n. 2

Et quid ſi illud delictum non ſit à jure communi prohibitum, §. *fin.* *q.* 85. n. 3

Et an poſſit ex cauſa minuere pœnam ordinariam pro aliquo delicto à jure communi, vel ſtatuto impoſitam, *ibidem* n. 10

Et an poſſit illam commutare, ſi delinquens non eſt capax illius pœnæ, *ib.* n. 18

Judex non poteſt arbitrium ſuum extendere uſque ad mortem, §. *fi.* *q.* 88. n. 5

Judex primæ cauſæ an ſit citandus in cauſa appellationis, §. *fin.* *q.* 94. n. 9

Judex an poſſit mulctam propter paupertatem remittere, §. *fi.* *qu.* 95. n. 8

Judex ſecularis, ad quem remittitur delinquens condemnatus à judice Eccleſiaſtico, an debeat ſtatim exequi, vel ſuper ipſo crimine de novo cognoſcere, §. *fin.* *qu.* 96. *nu.* 7

Et quid econverſo, *ib.* n. 8

Judex territorii an poſſit exequi ſententiam criminalem latam per judicem alterius territorii, *ib.* n. 9

Judex an poſſit cogere aliquem ut carnificis officium exerceat, §. *fi.* *q.* 99. n. 4

Ex Additionibus.

JUDEX procedit ex officio in crimine adulterii, vel accuſatore deſiſtente, vel mortuo: etiam ſtante ſtatuto, quod ſine querela procedi non poſſit, §. *adulterium*, *numero* 7

Judex contra uxorem procedit, adultero tantum per maritum accuſato, §. *adulterium*, *nu* 8.

Judex habens facultatem à ſtatuto inquirendi de omnibus de-

lict

Index Practicæ Criminalis.

lictis, non poteſt de adulterio inquirere, conſtante matrimonio, *ib.n.9*

Judex procedit in crimine adulterii deducto in judicio, non obſtante concordia partium, *ib.n.10*

Judex Eccleſiaſticus an poſſit procedere ex officio in crimine adulterii, inceſtus, ſtupri, & fornicationis, ſtante conſtitutione Marchiæ, quod certæ perſonæ ad accuſandum admittantur, *ib.n.31*

Et an dicta conſtitutio habeat locum in hujuſmodi criminum attentione, *ib. n.32*

Judex laicus in puniendo convictum de hæreſi tenetur ſtare ſententiæ judicis Eccleſiaſtici, §. *hæreſis*, n.14.

Judex Eccleſiaſticus capiens ſportulas committit ſimoniam: & quid in laico, §. *ſimonia*, *n.24*

Judex poteſt exhumari facere cadaver pro facienda recognitione vulnerum, & aliarum percuſſionum, *quæſtion.* 4. *numer.* 4

Judex laicus an poſſit cognoſcere de matrimonio incidenter, §.*raptus*, *n.37*

Judex laicus poteſt declarare quem incidiſſe in perjurium, ſi ſit quæſtio facti, §. *perjur.* n. 5

Judex an teneatur condemnare injuriantem ad ſatisfactionem honoris, §. *injuria*, n. 47

Judicis officium venit ad damna, & intereſſe partis in judicio facta, etiam criminaliter intenta, §. *falſum*, *n.5*

Judex condemnando Notarium de falſo, ejus exercitium reſervare non poteſt, *ib.n.90*

Judex quid facere debeat duobus teſtibus extraneis contra accedentibus inſtrumento, *ib.n.* 111

Judex parte petente debet ſtatuere terminum producenti inſtrumentum ad reſpondendum, an eo uti velit, ſi non habeat illum a ſtatuto, §. *falſum*, n. 132

Judex ſi civiliter agatur, non debet in dubio inſtrumento fidem adhibere, *ib.n.250*

Judex, qui cognovit civiliter de crimine poterit procedere, & punire delinquentem, & quando, *ibidem num.* 252. *in fine.*

Judex an poſſit cauſam criminalem delegare, §. *fin. q.* 66. *nu.* * 11

Judex ſecularis an poſſit adulterii judicium proſequi, ſi opponatur matrimonium eſſe nullum, §. *adulterium*, *numero* 45

Et an de matrimonio incidenter cognoſcere, *ibidem numer.* 46

Judex ſecularis procedit ex officio contra mulierem cum Clerico notorie fornicantem, §. *fornic.n.9*

Judex ſecularis poteſt uxorem habentem cogere, ut concubinam dimittat, *ib.n.*12

Judex innocentem damnans ad mortem, qua pœna puniatur, §.*homic.n.41*

Et quid ſi calore iracundiæ alium necaverit, *ibidem numer. eod.*

Et quid ſi circa mortem ad pœnam corporalem condemnaverit, *ib.*

Judex indebite reum quæſtionibus ſubjiciens, vel in torquendo modum excedens, qua pœna ſit puniendus, *ibidem numer.* 42

Judex arbitrium in cauſis capitalibus habens, an punire eum poſſit, qui concedente ſtatuto, bannitum occidit, *ibid. nu.198*

Judici ante omnia de delicto conſtare debet, *quæſtion.* 4 *in fin.*

Judex etiam ignarus de fama, ad infamiam poteſt committere inquiſitionem præcedente denunciatione perſonæ fide dignæ, *q.6.n. prin.*

Judex non inquirit ad favorem ejus qui per ſtatutum obauditur, *q.*15.*ſub n.4*

Judex in accipiendis informationibus debet ſcribi facere ſingula verba materna teſtium, nihil addendo, nec minuendo, *q.26.n.1*

Judex corruptus quomodo puniatur, *q.73.n.12*

Et quid de corrumpente, n.13

Et quid de promittentibus expeditum litium finem, *ibidem n.14*

Judex accipiens pecuniam pro barattaria, ſi poſtea pœnituit an evitet pœnam, *q.73.n.23*

Judex an cognoſcat de injuria illata ſuo Miniſtro, officium exercenti in aliena juriſdictione, *q.35.n.12*

Judex quando poſſit judicare in cauſa propria, *ibidem numero* 30

Judex poteſt recuſari quando pœna venit ſibi applicanda, *ib.n.31*

Judex injuriatus, ſi aliquid recipiat ab injuriante, ne ipſum puniat tenetus illud reſtituere in foro conſcientiæ, *ibid. num.* 32

Judex an poſſit ex conſuetudine judicare in cauſa propria, *ib.n.33*

Judicis arbitrio ſtatuitur terminus accedendi ad locum aliquem, *q.34.n.2*

Item ad perquirendum abſentem, *ib.* n. 16

Judex laicus non cognoſcit Clericis, *q.36.n.1*

Judex laicus quod poſſit capere Clericos, & de ipſorum delictis cognoſcere, *ib.n.2.* & 4.

Judices ſeculares, quando & quomodo poſſint procedere in Regno Neapol. contra Eccleſiaſticas perſonas, & earum ſubditos, *ib.ſub n.4.*

Judex laicus attentans procedere contra Clericum, an ipſo jure ſit excommunicatus, *ib.n.8.* & 9

Judex Eccleſiaſticus quando cognoſcat de delictis laicorum, *ibid.* n. 5

Judex Eccleſiaſticus quando poſſit inhibere judici ſeculari, *ib.* n. 6

Judex laicus capiens Clericum debet particulariter deſcribi facere in quo habitu ceperit, *q.36.n.16*

Judex Eccleſiaſticus debet ſtatim repetere Clericum captum à laico, *ib.n.26*

Judex Eccleſiaſticus poteſt contra ſacrilegos ad excommunicationem, & alias pœnas procedere ſpirituales, non obſtante ſententia judicis laici, *q.36.n.50*

Judex Eccleſiaſticus non tenetur ſtare proceſſu facto per judicem ſecularem, *ib.n.53*

Judices Eccleſiaſtici non exercent juriſdictionem contra laicos in Regno Neap. *ib.n.51*

Judex recuſans præſtare brachium ſeculare qua pœna ſit puniendus, *q.37.ſub* n. 15

Judices, qui ſint competentes executionem ſententiarum criminalium, an ordinarii, vel appellationum, *quæſt.* 95. *nu.3*

Judices qui ſint competentes executionum ſententiarum criminalium in Regno Neap. ad officiales Baronum, vel regii, quando cauſæ per viam appellationis ad Regia tribunalia devolvuntur, *ib.*

Judex loci delicti poteſt procedere contra delinquentem abſolutum in domicilio, *q.38. n.2*

Item contra delinquentem in mari territorio ſuo adjacenti, *ib.n.4*

Et quid ſi delinquens ſit privilegiatus, *ib.n.5*

Judex lata ſententia an poſſit procedere contra eum qui coram ſe falſum depoſuit, *q.38.n.31*

Judex cujus juriſdictio fuit prorogata, an puniat teſtem falſum, *ib.n.33*

Judex major deponens falſum coram minori, an ab eo puniatur, *ib.n.34*

Judex examinans ad inſtantiam alterius judicis poteſt punire teſtem falſum, licet non ſit judex cauſæ principalis, *ib.n.36*

Judex laicus an poſſit inhiberi per Eccleſiaſticum, coram quo pendet cauſa falſitatis commiſſæ per Clericum coram dicto laico, *ib.* n.37

Judex Eccleſiaſticus poteſt procedere contra delinquentem in Eccleſia Romana ſacrilegii, *ib.* n. 51

Judex laicus non poteſt capere laicum in Eccleſia delinquentem ſed Eccleſiaſticus capiet, & tradet eum in Curia ſeculari, *ib.n.52*

Judex poſt remiſſionem non poteſt amplius cognoſcere, an deliquerit, *ib.n.63*

Judices ejuſdem dominii, ſi non remittunt delinquentes ad locum delicti, puniuntur de inobedientia, *ibidem numero* 66

Et quid in Regno Neap. *ib.* n.67

Judex poteſt committere carceratum detineri in quocunque loco ſuæ juriſdictionis, donec mittat familiam pro eo, *q.* 46. n. 3

Judex poteſt ex officio cogere partes ad præſtandum cautiones de non offendendo, *q.47.n.17*

Judex alterius inſtantiæ, an & quando poſſit publicare proceſſum, *q.94.n.1*

Judex an poſſit prohibere, ne reus Advocatum & Procuratorem alloquatur, *ib.n.3*

Stracch. in. adnot. ad Crav. lagſus, *ib.*

L. cuſtodiam, *ff. de pub. judi.* non ſervatur, *ib.*

Joſeph. *Ludov.* error, *ib.*

Judex non tenetur dare fidejuſſionem, donec effectualiter completa fuerit informatio, *ib.* n.7

Judex procedens ex officio an poſſit ad torturam devenire non data copia indiciorum, *ib.n.26*

Judex de conſuetudine in omnibus delictis procedit, *qu.* 51. *nu.* 30

Judex non poteſt præfigere terminum offenſo ad querelandum, *q.85.n.9*

Judex

Index Practicæ Criminalis

Judex an poſſit procedere poſt remiſſionem partis in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib.n.*12

Et quid in Regno Neap. *ib.n.*13

Judex an poſſit compellere ad pacem, *q.58.n.74*

Et an ad treugam, *ib.n.75*

Et ſi compellat, an teneatur edicto quod metus cauſa, *ib. num.76*

Judex quando poſſit gratiare bannitos, *quæſtion.* 59. *numero* 19.

Judex non poteſt dicere indulgentiam Principis præſentanti, quod fateatur delictum, alias non utetur, *ibidem numer.*91

Judex dicens victum victori non prolato aliquo verbo an cenſeatur condemnare, *q.* 63. *n.*12

Judex omittens condemnationem expenſarum, poterit eodem die ſupplere, *ib.n.*13

Judex calumniarie inquirens, an & quomodo puniatur, *qu.* 92.*n.*29

Judex torquens ſine indiciis quomodo puniatur, *quæſt.* 64. *num.*2

Judex an debeat obedire Principi mandanti aliquem torqueri abſque indiciis, *ib.n.*29

Judex in delictis occultis poteſt procedere ad torturam propter dictum amici teſtis non omni exceptione majoris, *ib.ſub n.*55

Judex in cauſis arduis poteſt procedere ex proceſſu informativo ad torturam, *ib.n.*87

Judex excedens modum in puniendo, quomodo puniatur, *q.64.n.*111

Et quomodo probetur exceſſus, *ib.n.*112

Quæ tortura quomodo probetur, *ib.*113

Judex debet eſſe promptus ad puniendum, ubi conſtat de maleficio, *q.66.n.*8

Judex an debeat judicare ex conſcientia, vel actis, *ibidem num.*10

Judex, cui pars ſecreto veritatem cauſæ confeſſa fuit, contra illam confeſſionem judicare non debet, *ib.*

Judex videns aliquem portantem arma, poteſt illum punire, etiam quod non conſtet ex actis, *ib.*

Judex poteſt compellere civem turbulentum, *quæſtion.* 68. *num.*111

Judex poteſt commutare pœnam membri, ſi condemnatus ſit ita debilis, quod moreretur, *q.* 69. *n.*12

Et quid ſi reus nullam manum habeat, & crimen pœnam manus requirat, *ib.n.*13

Judex Eccleſiaſticus non poteſt dictam pœnam laico imponere etiam ob delictum Eccleſiaſticum, *quæſtion.* 80. *numer.*11

Judex an poſſit blandè & conviviis confeſſionem à reo extorquere, *q.*55.*n.*10

Judex condemnando poteſt ex cauſa bonam famam juſto reſervare, *q.72.n.*19

Judex poteſt perempta inſtantia punire contumacem factum durante inſtantia, *q.*51.*n.*23

Item quando Rex eſt ſolvendus, *ib.n.*26

Judex in omnibus delictis poteſt principalis rei præſentiam requirere, *q.*31.*n.*11.*&* 16

Judex poteſt aſſecurare teſtes, ut tuto veniant ad ſe examinandum, *ib.n.*36

Judex condemnans aliquem in exilium ad tempus ſine determinatione temporis cenſetur per decennium condemnaſſe *q.71.n.9*

Et quid ſi dixerit, condemno te ad pœnam exilii, abſque aliqua mentione temporis, *ib.n.*10

Judex delicti poteſt condemnare in pœnam exilii à loco delicti, & à loco originis, & à loco habitationis, *ibidem num.*12

Judex præcipiens alicui pro aliquo delicto, ne recedat de domo non poteſt comminari niſi ad pœnam delicti, *quæſt.*32. *num.* 30

Comminatio indignationis Principis nihil facit ad pœnam pecuniariam, *ib.n.*13

Judex poteſt ex officio repellere teſtem inimicum, niſi opponatur, *q.24.n.39*

Judex torquens ſine indiciis non excuſatur, dicens, feciſſe de conſcientia Principis, niſi in ſcriptis appareat, *qu.* 25. *num.*37

Judex querelatus de extorſione, ſi ſimpliciter reſpondeat, quod quicquid habuit, juſte habuit, non videtur fateri extorſionem, *q.*73. *n.*31

Judex negligens quomodo puniatur & quando dicatur negligens, *ib.n.*32

Judex per negligentiam poteſt privari exercitio ſuæ poteſtatis ſaltem quo ad illam cauſam, *q.eâd.n.*33

Et quomodo practicetur in regno Neap. *ib.*

Et quid in negligentes ne partes veniant ad arma, *ib.n.*34

Judicis negligentia in quibus caſibus puniatur, *ibidem numer.* 35

Judex ſervans ſtatutum contra libertatem Eccleſiaſticam an peccet, *q.*77.*n.*31

Judex in delicto occulto incipit inquiſitionem à cuſtodibus, *q.*82.*n.*9

Judex male judicans quomodo puniatur, *quæſt.* 83. *numero* 2

Et quid de arbitrio, arbitratore, Notario, Medico, Advocato, agrimenſore, & artifice, *ib. n.*3

Judex filiusfam. per imperitiam malè judicans non tenetur ultra peculium, *ib. n.* 4

Et quid ſi tempore Syndicatus peculium decrevit, *ibidem num.* 5

Et quid ſi tempore Syndicatus ſit effectus ſui juris, *ibidem num.* 6

Judex per imperitiam male judicans punitur, licet gravatus non appellaverit, *ib.n.7*

Et quid in practica, *n.* 8

Et quid ſi ſententia non fuerit executioni demandata, *ibidem num.9*

Judex condemnatus indebite ad mortem quomodo puniatur, *ib.n.*11

Judex in dubio præſumitur malè judicaſſe per imperitiam, *ibidem.*

Stellionatus crimen, *ib.* *n.*12

Judex in pœnis arbitrariis poteſt punire pecunia, & in corpore, *q.83.n.38*

Et quid in vili perſona, *ib.*

Et an ad mortem naturalem, *ib. n.* 39

Judicis arbitrium ceſſat, ubi lex, vel ſtatutum ſpeciatim pœnam imponit, *q.85.n.3*

Judex ex cauſa poteſt alterare pœnam ſtatutariam, & conſuetudinariam, *ib. n.*23

Judex poteſt minuere pœnam ex cauſa, licet lex præciſè illam pœnam imponat, *ib.*

Et hoc etiam ſi Judex non haberet facultatem diſpenſandi, *ibid.*

Et quod juraſſet ſervare ſtatutum, *ib.n.24*

Item mitigare pœnam ſtatuto puniente delictum attentatum ſicut perfectum, *ib.n.*25

Item ſi pro modica ſumma pœna mortis imponatur, *numer.*26

Judex ex cauſa poteſt in ſententia reſervare famam condemnato, *ib.n.*27

Item Notario condemnato de falſo famam & exercitium, *ibidem.*

Judex an teneatur mitigare pœnam, *ib.n.*28

Et quando poſſit eam alterare, *ib.*

Et an in ſententia teneatur exprimere cauſam, *ibidem numer.*29

Et quid in Regno Neap. *ib.n.*30

Judex non poteſt facere compoſitionem poſt ſententiam inconſulto Principe, *ib. n.*32

Nec etiam poſt appellationem, cui fuerit renunciatum, *ib. nu.* 33

Judex imponens minorem pœnam ſine cauſa quomodo puniatur, *ib.n.*36

Judex in compoſitionibus non debet eſſe nimis liberalis alias præſumitur fraus, *ib.n.*37

Et compoſitiones in Regno Neap. quomodo fiant, *ib.*

Judex alterans pœnam an debeat cauſam exprimere, *ibidem num.*38

Et quid ſi poteſt adiri Superior, *ib.*

Judex mitius punire debet, ne reus moriatur, *ibidem ſub numer.*41

Judex dicens nuncio virtute officii *dagli*, an cenſeatur mandaſſe de occidendo, *q.89.n.*24

Judex in ſententiis criminalibus condemnatoriis, debet condemnare ad intereſſe partis, & abſque petitione, *quæſt.* 93.*n.*4

Judex pronuncians aliquem condemnandum, an & quando intelligatur condemnaſſe, *q.*93.*n.*12

Judex condemnatus in una parte, non cenſetur in alia abſolvere, *ib.n.*15

Et quid ſi judex dicat, quia nobis conſtat delictum per te eſſe commiſſum, ideo ſi ex tali delicto tanta pœna tibi imponi debet, ſecundum formam ſtatuti, eam tibi imponimus, *ib. num.*16

Judex eſt citandus quando tractatur de revocando ſententiam, & quando, *q.*94.*n.*55

Judex non poteſt contumaci remittere expenſas, & intereſſe partis, *q.*95.*n.*18

Judex laicus, cui fuit remiſſa cauſa ab Eccleſiaſtico, an teneatur ſtare ſententiæ illius, vel debeat cognoſcere de novo, *q.*96.*n.*14

Et

Index Practicæ Criminalis.

Et quid in cauſis hæreſis, *ib.* n.

Judex poteſt dare licentiam, ut condemnatus ad mortem per viam occidatur, ſi dubitetur, quod dum ducitur ad ſupplicium in itinere auferatur, *q.* 99. n. 1

Judex poteſt facere gratiam reo morituro, ſi velit officium carnificis exercere, *ib.* n. 5

Judex, qui reum mortis occidi fecit non pro Tribunali, nec in loco ſolito, ſed in convivio & deliciis, ut meretriculæ complaceret, quæ volebat id videre, quomodo ſit puniendus, *ib.* n. 6

Judex non permittens corpora delinquentium ſepulturæ tradi, pœnam incurrit, ſi non erant condemnati, ut in loco patibuli relinquerentur, *q.* 100. n. 2

Judex Eccleſiaſticus poteſt in crimine uſurarum ultra pœnas canonicas mulctam imponere, & ex officio procedere, §. *uſura, num.* 35

Judex ſupremus poteſt judicare ſecundum conſcientiam & poteſt quæ poteſt Princeps, *qu.* 56. n. 14

Judex coram quo civiliter agitur de uſuris, poteſt in eodem proceſſu injurioſum diffamatorem civiliter condemnare, §. *uſura, nu.* 36

Judex cauſarum civilium poteſt ex officio punire teſtem deponentem falſum in judicio coram eo agitato, §. *falſum, nu.* 260

Et ſi de falſitate conſtat, poterit condemnare ſine citatione, *ibid.*

Judex criminalis quando poſſit cognoſcere de cauſa civili, vel è contra, *q.* 2. n. 6. & 9

Judex, qui non facit reſtitui damnum parti læſæ, peccat, *ead.* n. 8

Judex poteſt capere informationem delicti poſt confeſſionem, *qu.* 4. n. 1

Judices judicando caveant, ne dicant, quod videatur vulgo iniquum, *qu.* 83. n. 46

Judex an ſatis conſtet de delicto ex querelis aliorum criminum, *qu.* 4. n. 2

Judici ſi ſit conceſſum arbitrium generale, id non extendatur ad bonorum confiſcationem, *quæſtione* 83. *numer.* 47

Judici quando & quomodo debeat conſtare de delicto, antequam procedat ad inquiſitionem, capturam, torturam, vel condemnationem, *qu.* 4. n. 3

Et ſufficit conſtare per factum, ſi non reperiatur corpus occiſi, *qu.* 4. n. 4

Et in delicto facti permanentis non ſufficeret denunciatio Officialis, *ib.* n. 5

Et quid ſi ignoretur nomen delinquentis, *ibidem numero* 6.

Et quomodo in furto, vel ſtupro, dicatur conſtare de delicto, *ib.* n. 7

Judex poteſt inquirere antequam moneat offenſum ad accuſandum, *q.* 3. n. 6

Judex an ſemper ſecundum acta, & probata judicare debeat, *qu.* 8. n. 15

Judex an poſſit offenſo ſtatuere terminum ad accuſandum, *qu.* 15. n. 5

Judex habens à ſtatuto liberum arbitrium inquirendi, & puniendi maleficia, quid agere poſſit, *quæſtion.* 20. *numer.* 4.

Judex an poſſit interrogare reum in ſpecie de delicto, vel de ſocio criminis, *qu.* 12. n. 28

Judex recuſatus an teneatur ad inſtantiam partis jurare, an cauſa ſuſpicionis ſit vera, *q.* 43. n. 6

Judex recuſans quare non de ſua ſuſpicione, & tamen cognoſcit, ſi eſt competens, *ib.* n. 12.

Judex torquens ex depoſitione teſtium examinatorum parte non citata, tenetur in ſyndicatu, *quæſtione* 45. *num.* 55

Judex non debet eſſe affectator rigoris, neque clementiæ, *qu.* 44. n. 390

Judex in notoriis poteſt ſupplere etiam de facto, *ibidem numer.* 16

Judex an poſſit publicare edictum ad revelandum delinquentes, *q.* 27. n. 6

Judex debet ſuperſedere in examine ſi fiat proteſtatio, ne aliquis examinetur, quia inimicus: & offeratur in promptu probatio inimicitiæ, de quo judex ſummatim cognoſcere debet, *qu.* 24. n. 25.

Judex incompetens, an & quando poſſit delinquentem capere, *qu.* 28. n. 12. 26. 28.

Judex capiens innocentem temere quomodo puniatur, *ibid.* n. 3. 4. 5.

Et quid de Judice Eccleſiaſtico capiente Clericum temere, *ib. nu.* 6. & 7

Judex non cogitur incipere à captura perſonæ, *ibid. numero* 14

Et quid in delicto gravi, *ib.* n. 15

Judex quando poſſit ad capturam devenire, *ibidem numero* 11

Et quid ſervetur in Urbe, *ib.* n. 12

Et quid in Regno Neap. *ib.* n. 16

Et quid ſi non conſtet de delicto, *ib.*

Judex tenetur carcerare filium ad juſſum patris, *ibid. numero* 18

Judex extrahens ab Eccleſia ſub promiſſione impunitatis, an teneatur eam obſervare, *q.* 30. n. 2

Judex Eccleſiaſticus non poteſt aliquem per vim ab Eccleſia extrahere, *ib.* n. 3

Judex laicus poteſt auferre arma à portantibus in Eccleſia, *ibid.* n. 4

Judex laicus extrahens quem ab Eccleſia, an teneatur jurare ei vitam ſervaturum, *q.* 30. *nu.* 25

Et ſi juraverit, an teneatur ei obſervare, *ibidem numero* 26

Judex an teneatur ſervare fidem ei, quem promiſſa impunitate criminis coegit à loco ſacro diſcedere, *ibid. num.* 27

Judex an poſſit dicere defenſori, volo, quod veniat principalis, tanquam melius informatus, *q.* 33. n. 9

Judex Eccleſiaſticus in quibus caſibus cognoſcere poſſit, *q.* 37. n. 1

Judex laicus quando poſſit de uſuris cognoſcere, *qu.* 37. *nu.* 7. & 9

Judex laicus in ſtatu Eccleſiaſtico an poſſit ex officio procedere contra uſurarios, *ib.* n. 9. 10

Et quid in Regno Neap. *ib.* n. 11

Judex incompetens poteſt punire delinquentem, cum quo fuit lis conteſtata non appoſita declinatoria fori, *q.* 39. n. 10

Judex quot modis efficiatur ſuus, *ib.* n. 11

Judex originis poteſt inquirere contra ſubditum extra territorium delinquentem, *ib. nu.* 12

Judex ordinarius præcipiendo per præceptum, vel per proclama, quod aliquid fiat, vel non fiat abſque impoſitione pœnæ intendit delinquentem punire pœna ordinaria, *q.* 31. n. 31

Judex ordinarius, ſi ei cauſa committatur, an efficiatur delegatus, *q.* 41. *nu.* 42

Judex recuſatus, vide in verbo *recuſari.*

Judex ſuſpectus, vide in *ſuſpectus, & ſuſpicio.*

Judex declarans ſe competentem, an poſſit procedere in cauſa, ſi ab hac pronuncia fuerit appellatum, *q.* 42. *numero* 16

Judices propter conſuetudinem licite tranſgrediuntur formam ſtatutorum, *q.* 67. n. 11

Judicis præſentia in criminalibus ſupplet defectum curatoris, *q.* 55. n. 24

Judici remittitur an carceratus ſit fidejuſſoribus relaxandus, *q.* 46. n. 41

Et quales debeant eſſe fidejuſſores, *ib.* 42

Judici aſſerenti ſe corruptum fuiſſe, an credatur in præjudicium partis, *q.* 73. n. 19

Judicis arbitrio remittitur quis dicatur Illuſtris, *q.* 46. *num.* 51

Judicis verbis non creditur niſi ex proceſſu appareat, *q.* 66. n. 11

Lim. *ad L. ſciant, C. de probat, ib.* n. 12

Judicialis auctoritas non debet vileſcere, *q.* 16. *nu.* 57

Judicis arbitrium in criminalibus, quale intelligatur, *q.* 31. n. 36

Judex comminatus alicui pœnam aliquam, non cogitur eam imponere, *q.* 32. *nu.* 32

Judex habens liberum arbitrium non poteſt ſine indiciis torquere, *ib. nu.* 37

Ex Claro.

JUDICIUM quomodo procedatur in Judicio accuſationis ſecundum diſpoſitionem juris communis, & quomodo ſecundum conſuetudinem, *lib.* 5. §. *fin. quæſtione* 12. *numero* 1

Ex Additionibus.

JUDICIUM adulterii an poſſit proſequi per judicem ſecularem, ſi opponatur matrimonium eſſe nullum, §. *adulterium,* n. 45

Judicii ſubſtantialia non poſſunt per partem remitti, *q.* 44. n. 22

JUL. Clar. reprehenditur, *q.* 38. *nu.* 82

Jul. Clar. declaratur *q.* 64. *nu.* 46

Jul. Clar. lapſus, *q.* 78. n. 56

Jul. Clar. ab impugnatione Chartar. defenſ. *qu.* 54. *numero* 74
Jul. Clar. à Rim. jun. impugnatus, *q.* 53. n. 41
JURA conditionalia an tranſeant in fiſcum, *quæſt.* 78. *nu.* 106
Et quid de ſubſtitutione facta poſt mortem inſtitui, *ib. nu.* 107

Ex Claro.

JURAMENTUM in ſupplementum probationis non defertur in cauſis criminalibus, §. *fi. q.* 63. n. 1
Et quid ſi ſint civiliter intentatæ, *ib.*
Et quid ſi pluſquam ſemiplene ſit probatum, *ibidem numero* 2
Et quid ſi agatur de imponenda pœna pecuniaria, *ib. numero* 3
Juramentum purgationis an ſit deferendum reo in cauſis criminalibus, *ib.* n. 4
Et an etiam in foro ſeculari, *ib.* n. 5

Ex Additionibus.

JURAMENTUM partis de valore rei furatæ non ſufficit, *l.* 5. §. *fi. q.* 2. n. 7
Juramentum ſuppletorium non habet locum in ſyndicatu, *q.* 73. n. 17
Juramentum in criminalibus, an, & quando defertur, *q.* 63. n. 1
Juramentum, & forma ſtatuti de damno paſſo, cui, & quando ſit deferendum, *q.* 82. *ſub* n. 14
Juramentum an probet, *q.* 96. n. 19
Juramentum accuſatoris ſuper quantitate rerum ablatarum, ubi agitur contra tertium, *qu.* 90. *n.* 57
Juramento damnum paſſi, an, & quando ſit ſtandum, *q.* 86. n. 10
Juramenti temerarii tranſgreſſor etiam ſine abſolutione non repellitur à teſtificando, §. *perjur.* n. 12
Juramenta teſtium poſſunt remitti, *q.* 45. n. 53
JURANS falſum dum credit jurare verum excuſatur, §. *perjur.* n. 13
JURATORIA cautio quando admittatur, *qu.* 46. *numero* 49

Ex Claro.

JURISDICTIO an poſſit prorogari in cauſis criminalibus, §. *fi. q.* 42. n. 1
Et quid ſi ille, in quem ſit prorogatio, alias non haberet juriſdictionem in criminalibus, *ib. n.* 2
Et an, quando proceditur per inquiſitionem, ſit locus prorogationi juriſdictionis, *ib.* n. 3

Ex Additionibus.

JURISDICTIONEM civilem habens in uno caſtro, poteſt puniri à condomino habente criminalem, ſi ibi delinquat, *q.* 38. n. 10
Juriſdictio quando dicatur delegata, vel excitata, *quæſt.* 41. *n.* 3
Juriſdictio quando poſſit prorogari, *q.* 42. n. 2
Et quid ſi ſit limitata, *ib.* n. 6
Et an per Procuratorem, *ib.* n. 4
Et an per dationem fidejuſſionis, *ib.* n. 4

Ex Claro.

JUS adeundi an tranſeat in fiſcum, §. *fi. quæſt.* 78. *numero* 25
Jus patronatus in locis piis uſurpantes ſunt excommunicati, §. *fi. q.* 77. n. 29
Jus patronatus an veniat in confiſcatione bonorum, §. *fi. q.* 78. n. 8
Jura & actiones an veniant in confiſcatione bonorum mobilium, & immobilium, §. *fi. q.* 78. n. 9

Ex Additionibus.

JUS civile, & canonicum ſi ſint contraria, quod obſervandum ſit, *q.* 51. *n.* 44
Jus accreſcendi non competit fiſco nec eſt proprie hæres, *q.* 78. n. 146
Juris vel facti quæſtio quando dicatur in materia uſurarum, *q.* 37. *n.* 8
Jus canonicum, quando eſt contrarium juri civili, an ſit ſervandum in utroque foro, §. *raptus*, n. 38

L

Ex Additionibus.

LACERANS inſtrumentum quando committit falſum, §. *falſum*, n. 227
Lacerans cartam de libro communis, vel fiſci qua pœna puniatur, *ib.* n. 229

Ex Claro.

LÆSÆ MAJESTATIS crimen pluribus modis committitur, *l.* 5. §. *læſæ majeſtatis crimen*, n. 1
Læſæ Majeſtatis crimen committitur non modo contra perſonam Papæ, vel Imperatoris, ſed etiam contra Reges, Principes, vel civitates, quæ Superiorem non recognoſcunt, *ib.* n. 2
Et an contra Principes, vel civitates quæ Superiorem recognoſcunt, *ib.* n. 13
Et an offendens Cardinalem incurrat crimen læſæ Majeſtatis, *ib. nu.* 4
Et an offendens Conſiliarium Principis, *ibidem numero* 5
Et an ille qui non eſt ſubditus, dicatur committere crimen læſæ majeſtatis, *ib.* n. 6
Et quid in Clerico, *ib.* n. 7
Criminis læſæ Majeſt. pœna quæ ſit, *ibidem numero* 8
Et an ex hoc crimine bona publicentur, *ibidem numero* 9
Et an diſpoſitio, *l. quiſquis*, habeat locum contra filias fœminas, *ibid.* n. 10
Et an contra filios naturales, *ibid.* n. 11
Et quid in filiis natis ante delictum, *ibidem numero* 12
Et quid in filio concepto poſt bannum, *ib.*
Et an habeat locum etiam contra nepotes, *ibidem numero* 13
Et an hæ pœnæ ſtatutæ contra filios, habeant locum etiam quando crimen læſæ Majeſt. non eſt commiſſum contra Imperatorem, vel Rempublic. Romanam, *ibidem* n. 14
Et an in hoc crimine puniatur affectus etiam ſi non ſequatur effectus, *ib.* n. 15
Et an in hoc crimine poſſit poſt mortem procedi, *ib. nu.* 16
Et an rebellis poſſit impune occidi, & deinde probari, quod erat rebellis, *ibid.* n. 17
Et an in hoc crimine poſſit procedi contra abſentem, *ibid. num.* 18

Ex Additionibus

LÆSÆ Majeſtatis crimen quadraginta quinque modis committitur, §. *læſæ Majeſtatis*, n. 2
Læſæ Majeſtatis criminis duo capita, *ibidem* n. 1
Et quæ ſit pœna utriuſque, *ib.*
Læſæ Majeſtatis crimen committitur contra Imperatorem, Rempublicam, Regem, & quemlibet alium Dominum non recognoſcentem Superiorem, §. *læſæ majeſtatis*, *numero* 3
Et Vaſalli recognoſcentes Regem, ſi ſe contra Barones rebellent qua pœna ſint plectendi, §. *eod. n.* 4
Læſæ majeſtatis rei contra alium quam Regem, vel ejus Conſiliarium, filiis non auferuntur bona, *ibidem numero* 5
Læſæ majeſtatis crimen qualiter in primo, vel in ſecundo capite committatur, *ibid.* n. 6
Læſæ majeſtatis, & falſi pœnam incurrit faciens ſibi domum aperire ſub nomine Officialis, *ibidem numero* 7
Læſæ majeſtatis crimen excluditur, ubi alia conjectura minoris delicti ſumi poteſt, *ib. n.* 8
Læſæ majeſtatis reus ex affectu mutationis ſtatus non efficitur, *ib. n.* 11
Læſæ majeſtatis crimen incurrit offendens Sedis Apoſtolicæ Legatum, Cardinalem, Patriarcham, Archiepiſcopum, Epiſcopum, vel ejus Vicarium, *ibidem numero* 12
Et an occidens Officialem Principis, *ibid.* n. 13
Læſæ majeſtatis crimen committit etiam non ſubditus, *ib.* n. 14
Et quid in Clerico, *ib. n.* 15
Læſæ majeſtatis crimen requirit declaratoriam judicis, *ib. n.* 16

Et

Index Practicæ Criminalis.

Et qualiter ſit facienda declaratoria, pro publicatione bonorum, *ib.* n. 17

Læſæ majeſtatis pœna ex *leg. quiſquis*, *C. ad leg. Jul. majeſt.* non habent locum contra filias dotandas, *ibidem num.* 18

Nec etiam contra filios Clericos, *ib. nu.* 19.

Et quid in filio emancipato, *ibid. num.* 20

Et filius tenetur pro patre, ſed non è contra, *ibidem numero* 21

Et an privetur feudo, vel emphyteuſi ob læſam majeſtatem à patre, *ib.* n. 22

Et an natus poſt delictum patris ſiat obnoxius hujuſmodi pœnis, *ib.* n. 23

Et pœna patris nocet filiis in bonis obvenientibus ex ejus perſona, *ib.* n. 24

Læſæ majeſtatis criminis unum & triginta ſpecialia, §. *læſæ majeſtatis*, nu. 25

Læſæ majeſtatis cognitio, an veniat in conceſſione meri, & mixti imperii, vel regalium, *ib.*

Læſæ majeſtatis affectus cum alio communicatus an ſit punibilis, §. *læſæ majeſtatis*, n. 26

Læſæ majeſtatis crimen, an extinguatur morte, *ibidem numero* 27

Et qualiter ſit procedendum, *ib.* n. 28

Et quid ſi committatur contra Principes inferiores, *ibidem nu.* 29

Et quæ probationes requirantur, *ib.* n. 32

Rebellis crimen patefaciens quid lucretur, *ibidem numero* 34

Læſæ majeſtatis crimen contra abſentem agitatur, & quandoque contra non citatum, *ib.* n. 35

Ex Claro.

LAICUS an poſſit denunciare Clericum de crimine, §. *fin. qu.* 7. n. 9.

Ex Additionibus.

LAICI non poſſunt ſtatuere ſuper Eccleſiis, *qu.* 35.

Laicus deponens ad defenſam præfertur Clerico deponenti contra reum, *q.* 24. n. 47

Laicus contra Clericum in cauſa criminali non facit plenam probationem, *ib.* n. 49

Laicus quando admittatur in teſtem contra Clericum, *ibid. nu.* 50

Et quid ſi veritas aliter haberi non poſſit, *ibidem numero* 51

Laicus Judex an, & quando cognoſcat de exceſſibus Clericorum, & poſſit eos capere, *q.* 63. n. 22

Laicus attentans procedere contra Clericum, an ipſo jure excommunicationem incurrat, *ib.* n. 8. & 9

Laicus delinquens ſimul cum Clerico per quem judicem judicetur, *q.* 36. n. 46

Laicus Judex an poſſit inhiberi per Judicem Eccleſiaſticum, coram quo cognoſcitur de falſitate commiſſa per Clericum coram laico, *q.* 38. n. 37

Laicus an poſſit capere laicum delinquentem in Eccleſia, *ibid.* n. 52

LAQUEUS ſi rumpatur dum quis ſuſpenditur, an reus liberetur, *q.* 98. *n.* 8

Et quid in praxi Auctor obſervaverit, *ib.* n. 9

LATA culpa in adulterio non æquiparatur dolo, §. *adulter.* n. 33

LATRO capiens ſocios latrones an debeat habere præmium, *q.* 29. *n.* 24

LATRONES ſtratarum in Regno Neap. non remittuntur ſed puniuntur à capientibus, *q.* 38. n. 68

Et quid ſi Baro habeat privilegium in Vaſallos etiam alibi delinquentes, *ib.* n. 69

Latrones poſſunt defenſionibus renunciare, *quæſt.* 49. *numero* 59

LEGITIMA conſignata filio in bona patris, an augeatur auctis bonis, *q.* 86. n. 25

Et quomodo contra patrem ſit facienda executio pro legitima, *ib.* n. 26

Et ſententia lata contra filium præjudicat patri, *ibidem nu.* 27

Legitima an ſit computanda tempore ſolutionis, an tempore condemnationis, *ibid.* n. 33

Legitima cum detrahitur, an computentur filiæ à ſtatu Eccleſiaſtico excluſæ, *ib.* 37

Legitima filii non debetur fiſco vivo patre, *quæſt.* 78. *numero* 111

Legitima non debetur filiis, quando dimidia tantum bonorum paternorum publicatur, *ib.* n. 120

Legitima quanta, & quando dicatur, *ibidem ſub numero* 128

Legitima filiæ rebellis quanta ſit, *quæſtione eadem numero* 130

Legitimam in ſtatu Eccleſiaſtico tenetur ſolvere pater pro filio condemnato in contumaciam, *quæſtione* 98. *numero* 16

Et quid de jure communi, *ib.* n. 20

Et quid ſi filius delinquat extra territorium, *ibidem numero* 21

Et quid ſi pater eſſet forenſis, & haberet poſſeſſiones in loco ubi filius deliquit, *ib. n.* 22

Et quid ſi habeat nepotem ex eodem filio delinquenti, *q.* 86. *num.* 23

Et quid ſi patrimonium augeatur, *ib.* n. 24

Legitimæ alienatio quando poſſit prohiberi ob minorem ætatem, *q.* 76. n. 46

Et an confiſcetur, *ib.* n. 47

LENA non dicitur, quæ commiſit ſemel lenocinium cum aliqua muliere honeſta abſque mercede, *quæſtione* 68. *num.* 59

LENONES qui dicantur, *qu.* 68. n. 58

Lenonum pœna in ſtatu Eccleſiaſtico, & Regno Neap. *ibid.* n. 60. & 67

LEX canonica in adulterio ſervanda eſt, §. *adulter. numero* 83

L. non tantum, *ff. de appell.* declaratur, *quæſtione* 94. *numero* 5

L. querelam non habet locum in Eccleſ. *quæſtione* 51. *numero* 3

L. eos, *C. de mod. mult.* non ſervatur in facto, *quæſt.* 31. *num.* 33

L. eos, *C. de mod. mult.* declaratur, *ib.* n. 34

L. 1. *C. de tranſ.* declaratur, *q.* 44. n. 35.

L. petendæ, *C. de temp. in int. reſt.* intell. *ib.* n. 36.

LIBELLUS injuriarum procedit, etiam ſi pluris æſtimatur injuria, quam habeatur in bonis, §. *injur.* n. 47

Libellus quomodo ſit formandus contra judicem malè judicantem, *q.* 83. n. 10.

Libellus ſufficit, quod præſumptivè concludat, *quæſt.* 85. n. 18

LIBER rationum in parte falſus, in totum præſumitur falſus, §. *falſum*, n. 98.

LIBERTAS Eccleſiaſtica non læditur per ſtatutum laicorum habens in ſe naturalem, & civilem æquitatem, *qu.* 77. n. 37

LICENTIA de capiendo, an durat in tempus ſucceſſoris, *q.* 28. n. 19

Et an expiret per mortem mandantis, *ibidem numero* 20

Licentia extrahendi bladum durat per ſeptem dies, *qu.* 82. n. 82

Et debet præcedere extractionem, non ſubſequi, *ibid. numero* 83

Et an prædictum ſtatutum liget forenſes agricolas, quo ad ſuam partem, *ib.* n. 84

LIGANS per ſortilegia homines, ne uxorem cognoſcant, non punitur morte, *q.* 68. n. 118

LIMITATIO *ad l. querelam*, *C. de ſol. quæſtione* 51. *numero* 1

Limitat. ad Auth. apud eloquentiſſimum, *quæſtione* 26. *numero* 14

Limit. & annot. *ad l.* 1. *C. de famoſ. lib. quæſt.* 62. *num.* 62. & 67.

LIS conteſtata cum defuncto quando trarſeat ad hæredes, §. *fi. q.* 1. *n.* 33

Lis quando dicatur conteſtari, *q.* 45. n. 57

Litis conteſtatio eſt neceſſaria in Regno Neap. & de ejus forma, *q.* 45. n. 2

Litis conteſtatio an requiratur de jure canonico, quando proceditur per inquiſitionem, *q.* 44. *n.* 3

Ex Claro.

de LITERIS admittentibus condemnatos in contumaciam ad novas defenſiones, §. *fi. q.* 94. *n.* 12.

Ex Additionibus.

LITERÆ ad novas defenſiones non conceduntur in pœnis pecuniariis per Sen. Mediolani, *q.* 94. n. 38

Litteræ prædictæ an operentur etiam quo ad intereſſe partis, *n.* 39

Litteræ prædictæ non conceduntur in Reg. Neap. *ib.* n. 41

Litteræ ad novas defenſiones ſunt concedendæ, niſi indicia ſint urgentia, *q. ead.* n. 67

Index Practicæ Criminalis.

Litteræ prædictæ non conceduntur, ſi fuerunt calumnioſè petitæ, *ib. nu.* 68
Litteræ, quare dicantur obreptitiæ & quare non valeant, *q.* 59. *n.* 77
Litterarum acceptio cum taciturnitate ſuper ſuſpicione criminis contra accipientem, an faciat indicium ad torturam, *q.* 20. *n.* 8
Litteras ſcribens bannito, dicitur ei præſtare auxilium, *q.* 82. *nu.* 18
Litteras, vel ſigillum Papæ, Regis, Judicum, vel Prælatorum falſificantes, vel mandantes, vel ſcienter illis utentes, quibus pœnis feriantur, §. *falſum*, *n.* 197
Litteras juſtitiæ, vel ſigillum Principis abradens in facti narratione an falſi pœna teneatur, *ib. n.* 108
Litteras delegati Papæ falſificans minus punitur, quam ſi Litteras Papæ falſificaſſet, *ib. n.* 200
Et idem eſt in falſificante Litteras Proregis, *ibidem numero* 201
Litteras judicis à manu ſervientis amovens, pœna falſi tenetur, *ib. nu.* 213
Et quid in lacerante, *ib. n.* 214
Litteras non dicitur aperuiſſe, qui non legit, *ibidem num.* 215
Et quis dicatur legiſſe, *ib. nu.* 216
Litteras aperiens an incidat in pœnam falſi, *ib.* 217
Et divulgans contenta in Litteris ad alterius injuriam tenetur actione injuriarum, *ib. n.* 218
Litteras alteri ſcriptas lacerans, vel comburens, pœna falſi tenetur, *ib. n.* 319
Litteras publicas aperiens, ut adverſarios Principis, vel Reip. juvet, Leſæ Majeſtatis reus efficitur, *ib. n.* 221
Litteras alieno ſignans ſigillo, quando incidat in pœnam falſi, *ib. nu.* 222
Litteras alieno nomine ſcribens, eo ignorante, falſum committit, *ib. n.* 223
Litteras relationis aperiens, etiam Summo Pontifici directas, extraordinarie punitur, *ib. n.* 230
Litteras non reſtituens ei, cui mandatum reſtituendi ſuſceperat, an incidat in pœnam falſi, *ib. n.* 231

Ex Claro.

LOCUS notorius an debeat per confines deſignari, §. *fi. q.* 12. *n.* 12
Locus, in quo ædificatur ſepulchrum in civitate fiſco applicatur, §. *fi. q.* 89. *nu.* 6

Ex Additionibus.

LOCUS non tutus excuſat à comparendo, *q.* 34. *nu.* 25. *& ſeq.*
Et quomodo probetur talis, *ib. n.* 30
Et an credatur nuncio de non tuto acceſſu deponenti, *ib. n.* 34
LUCÆ de Penna error, *q.* 98. *nu.* 10
LUDENS præſumuus ſciviſſe pecuniam eſſe filiifamilias vel ſervi, §. *furtum*, *n.* 124
Et ad pœnam corporalem contra eum procedi non poſſet, *ib.*
Et ignoranter vincens, civiliter convenitur, *ibidem numero* 125
Et an furtum committat ludens cum Monachis, furioſis, & aliis non habentibus liberam adminiſtrationem rerum appoſitarum in ludo, *ib. n.* 126
Ludens cum pluribus ad plures Ludos, an debeat puniri pro pluribus delictis, ſtante ſtatuto, quod luſor puniatur in certa quantitate, §. *ludus*, *n.* 13
Ludentes ad creditum, vel mutuantes ludentibus nullam habent exigendi actionem in Regno Neap. *ib. nu.* 17

Ex Claro.

LUDUM eſſe prohibitum, *l.* 5. §. *ludus*, *n.* 1
Et quid in ludis, in quibus eſt mixtura ingenii, & fortunæ, *ib. nu.* 3
Et quid in ludo ſcaccorum, *ib.*
Et an ludus ſcaccorum ſit permiſſus Clericis, *ibidem numero* 3
Et an baſtiludia, & torneamenta licita ſint, *ibidem numero* 4
Et quid in fortibus quas ſcommeſſas vulgo appellant, *ib. nu.* 5
Quæ ſit pœna ludentis ad ludos prohibitos, *ibidem numero* 6
Vincens in ludo prohibito, an teneatur lucrum victori reſtituere, *ib. n.* 7
Mutuans in ludo reprobato, an poſſit repetere, *ibid. numero* 8
Tranſactio occaſione ludi, an ſit permiſſa, *ibidem numero* 9

Ex Additionibus.

LUDORUM ſpecies, & qui ſint permiſſi, & qui non, §. *ludus*, *n.* 2
Et Officiales non prohibentes, quos poſſunt prohibere, ad quid teneantur, *ib. nu.* 3
Ludus quid, *ib. n.* 1
Ludus in Officialibus eſt deteſtabilior, *ibidem numero* 4
Ludus permittitur tempore peſtis, *ib. n.* 5
Ludus pilæ quandoque eſt prohibitus, *ibidem numero* 6
Ludus uſque ad quam ſummam ſit licitus, *ibidem numero* 7
Et quid in Regno Neap. *ib. n.* 8
Ludus ſcaccorum, à quo inventus, *ib. nu.* 9
Ludus aleæ dicitur Ludus fortunæ, §. *furtum*, *numero* 101
Ludus, ut vulgo dicitur ad ſcotum, an ſit permiſſus, §. *ludus*, *n.* 20
Et an requirat æqualitatem, *ibid. n.* 11
Ludi receptator dicitus aleator, §. *furtum*, *nu.* 104
Ludo ſcienter vincens filiofamilias, aut ſervo pecuniam patris, vel Domini, an furtum committat, §. *furtum*, *numero* 123
Et an patri competat actio, *ibid.*
Ludum aleæ tenens in domo, lucri cauſa, an pro furto in ea commiſſo tempore ludi actionem habeat criminalem, vel civilem, §. *eod. nu.* 103
Et quid in aliis ludis prohibitis, *ib.*
Ludi fraus a quibus probari poſſit, §. *ludus*, *numero* 16
LUSORES quibus pœnis plectantur, §. *ludus*, *numero* 12
Et eadem afficitur pœna, qui vidit ludere, vel ludentem docet, *ibidem.*

M.

Ex Additionibus.

MACHINATIO, calliditas, dolus, & fraus, quid ſint, *q.* 84. *n.* 6
MAGISTER poteſt caſtigare diſcipulos, modeſte, *q.* 56. *nu.* 9
Et quid debeat probare ad evitandum pœnam, *ibid. num.* 10
MAGISTRATUS majores qui dicantur, §. *aſſaſſinii*, *nu.* 26
MAGISTRATUS major quis dicatur, *quæſt.* 85. *num.* 31
MAGNA Curia Vicariæ eſt majus Tribunal Italiæ, *q.* 49. *n.* 16
Magna Curia Vicariæ habet præeminentiam ex proceſſo informativo, *ib. n.* 14
Gubernatoribus Romæ datur jus prædictum, *ibidem numero* 15
Magna Curia Vicariæ poteſt procedere ad torturam ex proceſſu informativo, & quomodo, *quæſt one* 64. *num.* 83
Non tamen contra Neapolitanos, niſi de licentia Proregis, *ib. n.* 89
Et quid de Gubernatoribus Romæ, *ibidem n.* 90
MAJOR quando dicatur quis in Regno Neap. *qu.* 60. *num.* 13
Quid in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib. nu.* 14
Quid in Hiſpania, *ib. n.* 15
MALA converſatio facit indicium, §. *fin. quæſt.* 19. *num.* 15
MALEDICENTES Principi qua pœna ſint feriendi, §. *leſæ Majeſt. n.* 10
Et quid de maledicente Pontifici, vel Epiſcopo, *ib. num.* 11
MALEFACTOR tenetur ad intereſſe damni etiam extrinſecum, §. *furtum*, *n.* 74
MALEFICI, & fures, omni cum ſævitia ſunt puniendi, §. *furtum*, *n.* 60
MALEFICIA puniri favor publicæ diſciplinæ ſuadet, *q.* 44. *nu.* 65
Maleficium taciturnitatis, vel inſenſibilitatis quod dicatur, *q.* 64. *n.* 119

Mala-

Index Practicæ Criminalis.

Maleficium quomodo impediri poſſit, *qu.* 47. *num.* 13

Ex Claro.

MANDANS, & mandatarius etiam diverſis libellis accuſati eadem ſententia puniri poterunt, §. *fi. q.* 13. *n.* 6
Mandans fieri delictum, an puniatur eadem pœna qua principalis delinquens, §. *fi. q.* 89. *n.* 3
Statutum puniens committentem delictum, an habeat locum in eo, qui mandavit illud committi, *ibidem numero* 2
Mandans committi homicidium, tenetur de homicidio propter mandatum, non autem ex mandato, §. *fin. quaſi.* 89. *n.* 3
Mandans an debeat puniri in loco dati mandati, vel in loco patrati delicti, *ib. n.* 4
Mandans vulnerari, ſi ſequatur mors, an teneatur de homicidio, *ib. n.* 5
Si Dominus dicat famulo, Vade, & non revertaris, donec ſentio novum de tali, &c. an præſumatus mandatum, ſi famulus illum occideret, *ib. n.* 6
Si Dominus poſt acceptam injuriam loquatur alicui ad aurem, & ille poſtea injuriantem interfecerit, an præſumatur mandatum, *num.* 7

Ex Additionibus.

MANDANS an puniatur eadem pœna, qua mandatarius, *qu.* 87. *n.* 1
Mandans, quando pœna extraordinaria ſit puniendus, *ibid. num.* 2
Mandans alicui, ut homicidium faceret, & ille alteri mandavit, omnes tenentur eadem pœna, *num.* 6
Mandans in gravibus delictis ex ſimplici mandato, nullo effectu ſecuto, extraordinarie punitur, etiam quod ad aliquem actum deventum non fuerit, *ib. n.* 7
Et quod mandatarius non acceptaverit, *ibid.*
Mandans fieri homicidium an capite puniatur ex ſtatuto imponente pœnam mortis pro homicidio, ubi aliud ſtatutum prohibeat puniri corporaliter, niſi jure municipali caveatur, *ibidem ſub num.* 14
Mandans, & mandatarius in quo differant, *ibidem numero* *14
Mandans an teneatur, ſi mandatarius exceſſerit fines mandati, *ib. n.* 15
Et quid ſi exceſſerit præſente, & vidente mandante, & non contradicente, *ib. n.* 16
Mandans vulnerari quando non teneatur morte ſecuta, *ib. num.* 17
Et quid ſi expreſſe mandaſſet ne interficeret, *ibid.*
Et quid ſi mandaverit mulierem rapi, & in raptu fuit interfectus, *ib. nu.* 18
Mandans delictum fieri, quomodo puniatur in loco mandati, *qu.* 38. *n.* 11
Et quid ſi in uno loco mandavit delictum fieri in alio, *ibid. nu.* 21
Mandans, & mandatarius an ab eodem judice cognoſcantur, *ibid. nu.* 12
Mandans, & tractans differunt, *ib. n.* 14

Ex Claro.

MANDATARII dictum an probet contra mandantem, §. *fi. qu.* 21. *n.* 9

Ex Additionibus.

MANDATARIUS an faciat indicium contra mandantem, *qu.* 21. *n.* 41
Et quid in crimine aſſaſſinii, *ib. n.* 42
Mandatarius an probet excuſando mandantem, *ibidem numero* 43
Mandatarius, qui non acceptavit mandatum, facit indicium ad torturam contra mandantem, concurrente aliqua præſumptione, *q.* 89. *n.* 11
Mandatarius ex ſola mandati ſuſceptione, ſi delictum eſt atrox punitur, etiam quod mandatum non habuerit effectum, quia ſibi revocatum fuit, *ib. n.* 13
Mandatarius, qui mandatum ſuſceperit, quibus excuſari poſſit, *ib. n.* 14
MANDATUM revocatum in atrocioribus non facit evitare pœnam, §. 1. *n.* 21
MANDATI verba ſunt probanda, *q.* 89. *n.* 5
Mandati revocatio an admittatur in crimine aſſaſſinii, §. *aſſaſſinium, n.* 6
Mandatum quibus verbis inducatur, conſilium, inflammatio, & inſtigatio, *q.* 89. *n.* 3
Mandatum de occidendo an probetus per illa verba, *dà da al traditore*, ſecuto homic. *ib. n.* 21
Rim. jun. taxatur, *ib.*
Et quid ſi quis dixerit alicui, *io ſtò di mala voglia, perche vorrei, che'l tal mi foſſe levato dinanzi a gl' occhi, & fuſſe morto*, & per paucos dies fuit interfectus ab eo, cui dicta verba fuerunt dicta, *ib. n.* 22
Et quid ſi poſt homicidium eidem dediſſet pecuniam, ut aufugeret, *ibid.*
Mandatum in homicidio ex multis indiciis colligitur, *qu.* 21. *n.* 40
Mandatum ſpeciale an requiratur ad petendam cautionem de non offendendo, *q.* 47. *n.* 10
Mandatum Superioris in delictis an excuſet, *quæſtione* 60. *numero* 49
Mandatum quomodo probetur, *ibid. nu.* 50
Mandatum judicis factum in ſcriptis gravius ligat, quam factum oretenus, *ib. n.* 51
Mandatum Regis contemnens quomodo puniendus, *ibid. numero* 52
Mandaſſe an cenſeatur judex de occidendo dicens nuncio virtute officii, *dagli*, *q.* 89. *n.* 24
Mandatum an præſumatur, ſi conſanguinei alicujus offenſi ad illius præſentiam offendentem vulneraverint, *ibidem numero* 25
Mandatum homicidii quomodo probetur, *ibidem numero* 26
Et an eo quod quis capite annuerit ad malefactorem, *ibid.*
Et an per allocutionem ad aures, *ib. n.* 27
Mandans fieri homicidium non gaudet immunitate Eccleſiæ, *q.* 29. *n.* 59
MANUS non debet amputari patri famil. habenti plures filios infantes, ſed debet potius relegari, *q.* 85. *n.* 41
Manus violentas injicere in Clericum, quando quis dicatur, *qu.* 77. *n.* 2

Ex Claro.

MARITUS ſciens uxorem eſſe adulteram, ſi cum ea ſe carnaliter commiſceat, an videatur adulterium illi remiſiſſe, §. *adult. n.* 18

Ex Additionibus.

MARITUS habens concubinam, non poteſt accuſare de adulterio, §. *adulterium n.* 12
Maritus an poſt accuſationem poſſit à pœna adulterii uxorem liberare, *ib. n.* 13
Maritus quibus caſibus non poſſit uxorem de adulterio accuſare, *ibid. n.* 15
Maritus accuſando uxorem de adulterio non debet intentare publicam vocem, & famam, §. *adult. n.* 37
Maritus uxorem ſuam accuſans a judicibus derideri ſolet, *ib. n.* 62
Maritus committens homicidium propter uxoris adulterium mitius punitur, *ib. n.* 63
Et poteſt ordinare uxori, ut fingat præbere aures adultero, & interim ſe præparare ad offendendum, *ib. n.* 64
Maritus non lucratur dotem propter uxoris adulterium facta civiliter matrimonii ſeparatione a judice laico, §. *adult. numero* 91
Maritus quando lucretur dotem ſine ſententia judicis propter uxoris adulterium, *ib. n.* 95
Maritus an poſſit propria auctoritate expellere uxorem, vel ſeparare ob notoriam fornicationem, vel adulterium, *ibid. n.* 96
Et eo caſu pendente lite ſuper reſtitutione dotis, maritus non tenetur uxorem alere, *ib. n.* 97
Maritus an lucretur dotem uxoris ob verbera aufugientis, & adulterantis, *ib. n.* 102
Maritus, aut ejus ſingularis ſucceſſor, vel hæres extraneus, an, & quando propter adulterium uxoris lucretur dotem, & ei poſſit opponere adulterium, *ib. n.* 103
Maritus, facta thori ſeparatione, tenetur alere uxorem honeſte viventem, *ib.* 118
Et ea ſuperſtite non poteſt aliam ducere, *ibidem numero* 119
Maritus recipiens uxorem adulteram, an videatur illius mores præteritos, & futuros approbare, *ib. n.* 120
Maritus jurans de adulterio uxorem non accuſare, an teneatur ſervare juramentum, *ib. n.* 121
Maritus non poteſt uxori adulteranti parcere ſub conventione lucrandi ejus bona, *ib. n.* 122

Index Practicæ Criminalis.

Maritus ſciens, & non accuſans uxorem adulteram, an lenocinii pœnam incurrat, *ibid.* n. 124
Maritus præbens venenum uxori ex eo non morienti, qua pœna teneatur, §. *homic.* n. 36
Maritus occidens uxoris fratrem, privatur ejus ſucceſſione, §. *homic.* n. 26
Maritus an privetur lucro dotis, ſi uxor cum eo cubans reperiatur mortua, *ibid.* n. 70
Maritus quomodo probetur interfeciſſe uxorem, ut excludatur a lucro dotis, *ib.*
Maritus impune occidens uxorem in adulterio repertam, an lucretur dotem, ſtante ſtatuto, quod per mortem uxoris eam lucrifaciat, *ib.* n. 71
Maritus interficiens uxorem, an perdat jus ſuccedendi, quod debetur in defectum conjunctorum, *ibid.* n. 72
Maritus in Regno Neap. uxorem etiam prægnantem, & adulterum ſtatim in adulterio deprehenſos impune occidere poteſt, §. *homic.* n. 185
Maritus interficiens oſculantem uxorem, qua ſit pœna puniendus, *ib.* n. 186
Maritus in Hiſpania pro ſuo arbitrio de uxore, & adultero, eorumque bonis vindictam ſumit, *ib.* n. 187
Maritus, cui licet uxorem in adulterio deprehenſam occidere, etiam prægnantem interficere poterit, *ib.* n. 188
Maritus an poſſit opponere contra fiſcum, quod non teneatur, niſi in quantum facere poteſt, *q.* 58. *nu.* 73
Maritus condemnatus poteſt reſtituere dotem uxori, vel ei date alia in ſolutum, *ib.* n. 65
Maritus rapiens uxorem an teneatur de vi, §. *rapt. num.* 13
Maritus ex ficta adulterii confeſſione non lucratur dotem, *q.* 2. *nu.* 11
Maritus eſt torquendus, ſi uxor reperiatur mortua de mane, quæ de ſero erat ſana, & eam male tractabat, *q.* 21. *nu.* 159
Maritus interficiens uxorem an poſſit habere pacem à filiis communibus, *q.* 58. n. 53
Farinac impugnatur, *ib.* n. 54
Mariti zelotæ poſſunt carcerare uxores, *quæſtione* 68. *numero* 101
Marito an liceat uxorem baculo percutere, *quæſt.* 30. *numero* 4
Maritus quando corrigat, *ib.* n. 5
Marito licet uxorem corrigere, etiam quod prius præſtitiſſet cautionem de non offendendo eam, *ib.* n. 6
Maritus an cogatur deponere contra uxorem in defectu aliarum perſonarum, *q.* 24. *n.* 137
Et an uxor contra maritum, *ib.*
Et parentes contra liberos, & è contra, *ib.*
MATER, quæ amiſit dotem propter adulterium an ſuſcipere debeat alimenta à filiis, §. *adulterium*, *nu.* 11
MATRES præbentes poculum filiabus prægnantibus ad faciendum abortum, qua pœna plectantur, §. *homic.* n. 33

Ex Claro.

MATRIMONIUM propter hæreſim ſeparatur, §. *hæreſis*, n. 15
Et an viro redeunte ad fidem teneatur uxor ad virum redire, *ibid.*

Ex Additionibus.

MATRIMONIO probibito per ſtatutum, ne contrahatur cum forenſi, an tale ſtatutum valeat, *q.* 82. n. 41
Matrimonium per Principes, nec per alios quovis modo prohiberi poteſt, *ibid.* n. 42
Matrimonium filius contrahat ſine conſenſu partis, *ibid.* n. 44
Medicamentum dans molieri, ut fieret prægnans, ſi ea moriatur eſt relegandus, *qu.* 68. n. 9
MEDICUS negligens in curando infirmo peccat mortaliter, §. *homi.* n. 43
Medico adſcribitur mors infirmi multis concurrentibus, §. *homicidium*, *nu.* 44
Medicus negligens circa curam infirmi, an teneatur, *leg. Cornel. de ſicar*, *ib.* n. 45
Medicus quandoque tenetur tantum de dolo, & lata culpa, & interdum etiam de leviſſima, *ib.* n. 46
Medicus pro inſpiciendis vulneribus, à quo ſit eligendus, *ibid.* n. 170
Medicus, qui cauſa valetudinis cauſat abortum, quomodo puniendus, *q.* 98. *nu.* 3
Et quid in ipſamet muliere, *ib.* n. 4

Ex Claro.

MEMBRA proprie quæ dicantur, §. *fi. quæſtione* 69. *numero* 3

Ex Additionibus.

MENDACIUM quomodo probetur, *quæſtione* 21. *numero* 149
Mendacium indicat, ſi copia ipſius fuerit tradita cum termino ad purgandum, *ib.* n. 153
Mendacium quando faciat iodicium, *ib.* 154
Et quid ſi ſit a remotis, *ib.* n. 155
Et quid ſi ſit valde ſubſtantiale, *ib.* n. 156

Ex Claro.

MERETRIX an poſſit eſſe teſtis in criminalibus, §. *fi.* *q.* 24. *nu.* 14
Et quæ dicatur meretrix, *ib.* 15

Ex Additionibus.

MERETRICEM ſcienter in uxorem accipiens, eſt melioris conditionis, quam alii, *q.* 98. *nu.* 11
Meretrix nupta committens adulterium an poſſit puniri, §. *adulterium*, n. 28
Meretrix quæ dicatur, *ib.* n. 29
Meretrix ſi petat condemnatum in maritum, an ille liberetur, *q.* 98. n. 4
Meretrix an dicatur illa, quæ uni tantum ſui copiam fecit, *q.* 24. n. 97
Et quid ſi amoris cauſa, vel auro obcæcata, *q.* 24. *numero* 100
Meretrix eſt infamis infamia facti, *ib.* n. 98
Meretrix quæ dicatur, & quomodo probetur, *ibid. numero* 99
Meretrix licet emendata, non eſt fide digna, *ibidem numero* 101
Meretrix nupta non comprehenditur à ſtatuto excludente meretrices a teſtimonio, *ib.* n. 102
MERITA delinquentis majorum, aut proximiorum ejus, & beneficia collata in Remp. minuunt pœnam, *q.* 60. *ſub* n. 99
METUS excuſat à dolo, §. *falſum*, n. 291
Metus in delictis quando excuſet, *q.* 60. *n.* 57
Et coactus a latronibus ad pulſandum oſtium alterius an excuſetur, *ib.* n. 58
Metus quando dicatur juſtus, *ib.* n. 59
Metus culpatus an excuſet, *ib.* n. 60
Metus cauſatur ex ſtrepitu armorum, & rugitu aliorum, *ib.* n. 62
Metus an præſumatur, & quando, *ib.* *nu.* 63
Metus an facilius probetur, quam ſpontanea voluntas, *ib.* *nu.* 64
Metus reverentialis quomodo probetur, *q.* 58. *n.* 55
Metum militum allegans non auditur, quando guerra eſt generalis, & Duces conſueverunt dare ſalvum conductum, *qu.* 34. *nu.* 26

Ex Claro.

MILES an poſſit accuſare, §. *fi.* *q.* 14. *n.* 4
Et quis ſit judex competens militum, §. *fi.* *quæſtione* 33. n. 24
Miles aliquid accipiens ab hoſpite, in cujus domo hoſpitatur, punitur in decem libris auri, §. *fi.* *q.* 80. n. 3

Ex Additionibus.

MILITES an ſuſpendantur, §. *furtum*, *nu.* 72
Milites deſtinati ad capiendum latrones in Regno Neapol. ſunt latronibus pejores, & gravius populos moleſtant, *q.* 94. *n.* 11

Ex Claro.

MINÆ an faciant indicium, §. *fi.* *q.* 21. *nu.* 37

Ex Additionibus.

MINÆ an excuſent homicidium à pœna ordinaria, §. *homic.* *nu.* 114
Minæ probantur per teſtes ſingulares, *quæſtione* 21. *numero* 143

Follerii

Index Practicæ Criminalis.

Follerii lapſus, *ib.*
Minarum indicium quomodo tollatur, *ib.* n. 144

Ex Claro.

MINOR an poſſit accuſare, §. *fi.* q. 14. n. 7

Ex Additionibus.

MINORE reſtituto adverſus rem judicatam, cenſetur etiam reſtitutus adverſarius, q. 44. nu. 23
Minor non reſtituitur in pœnalibus ad necem alterius, *ib.* n. 32
Item quando tractat magis de lucro odioſo, & damno alterius, quam de proprio incommodo, *ib.* n. 33
Minor bannitus an reſtituatur, *ib.* n. 50
Minor in criminalibus cenſetur major, *quæſtione* 60. *numero* 4
Minor, qui propter ætatem puniri nequit, nec effectus major punietur, *ibid.* n. 7
Minor 25. annis an excuſetur in delictis, *ib.* nu. 11
Et quid in Regno Neap. *ib.* n. 12
Minor an comprehendatur in ſtatuto pœnali, *ibidem numero* 16
Minori pluries delinquenti, an debeat augeri pœna, *ibidem* n. 17
Minor aſſerens ſe majorem an ſibi præjudicet, *ibidem num.* 18
Minor an reſtituatur adverſus confeſſionem, ſtante ſtatuto, quod minor poſſit ſtare in judicio, *ib.* n. 19
Et quid ſi conteſſus fuerit cum conſenſu curatoris, *ib. num.* 20
Minor in crimine læſæ Majeſtatis an reſtituatur, *ibid. num.* 24
Minor adverſus veram contumaciam non reſtituitur, *ib. nu.* 25
Et quando dicatur verus contumax, *ib.*
Minores in quibus caſibus torqueantur, *quæſtione* 64. *num.* 67
Minor, qui non debuit torqueri, ſi fuerit tortus, an faciat indicium, q. 24. nu. 111
Minor reſtituitur adverſus omiſſam allegationem ſuſpicionis, q. 43. n. 12
MINORITAS quando præſumatur, q. 60. n. 5
MOMENTUM quot modis ſumatur, q. 47. nu. 19

Ex Claro.

MONACHUS an poſſit denunciare, §. *fi.* q. 7. n. 8
Monachus non deferens habitum ſuæ Religionis eſt excommunicatus, §. *fi.* q. 77. nu. 16
Et quid ſi deferat, ſed occulte, *ibid.*

Ex Additionibus.

MONACHUM interficientis bona an danda ſint Monaſterio, vel filiis Monachi ante ingreſſum ſuſceptis, ſtante ſtatuto, quod bona occidentis hæredibus occiſi debeantur, §. *homic.* nu. 58
Monacho habente filium interfecto, à quo ſit habenda pax, a fiſco, vel a Monaſterio, q. 58. n. 37
Et quid ſi filius, & Monaſterium diſcordent, *ibidem num.* 38
MONETA à non habente auctoritatem fabricata, dicitur falſa, §. *falſum*, n. 322
Moneta quot modis dicatur falſa, *ib.* n. 324
Moneta ex quibus probetur falſa, *ib.* n. 326
Monetam falſam cudens, evitat pœnam falſi, ſi ea non perfecta pœnituit, *ib.* nu. 328
Et locus eſt pœnæ ſtatuti contra cudentes monetam, licet delictum non ſit conſummatum, *ib.* n. 327
Et de præſtantibus opem conſociis, ac eam expendentibus de judicibus, & excuſationibus, & pœnis, *ib.* n. 323.
Monetam tingens, vel tingi faciens, punitur pœna mortis, *ib.* nu. 333
Et quid ſtante conſuetudine, *ib.* n. 334
Et faciens falſos cugnos monetæ, puniri debet, *ibid. num.* 335
Et debet apparere evidenter, ut ſit locus pœnæ de falſa moneta, *ib.* n. 336
Et ſciens cudentem monetam falſam, debet revelare, *ib.* n. 337
Monetam radentis, & minuentis, quæ ſit pœna in Regno Neapol. & in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib.* nu. 334
Et tondens monetam parvi momenti, non incidit in pœnam ſtatuti, ſi eam miſit ad zeccam, *ib.* n. 340
Monetam falſam ſcienter expendens, qua pœna plectatur, *ib.* n. 341
Et quid ſi ignoranter, *ib.* n. 342
Et quando monetam falſam expendens, vel habens puniatur, *ibid.* n. 343
Et quid in Regno Neap. *ib.* n. 344
Monetam ab alio diminutam expendens, an debeat puniri, *ib.* n. 345
Monetam falſam expendens, non tamen plumbeam, vel ſtanneam, tenetur pœna extraordinaria, *ib.* n. 346
Et expendens quadrinos in parva quantitate, non tenetur pœna ſtatuti, *ib.*
Monetam argenteam deaurari faciens, eaque meretricem deludens, levi pœna pecuniaria puniendus eſt, *ibid. num.* 327
Monetam non falſam pluris, quam valet doloſe expendens pœna arbitraria punitur, *ib.* n. 348
Monetam falſam cudi, qui prohibere poteſt, & non prohibet, tenetur pœna falſi, q. 87. n. 14
MONIALEM cognoſcens tria committit delicta, §. *fornic.* n. 14
Moniales patientes ſe violari, quibus pœnis hodie puniantur, & quibus olim Virgines Veſtales, §. *fornicatio*, n. 15
Et de cognoſcente carnaliter Monialem, aut converſam, vel Monialem oſculante, *ibid.* n. 16
Monialem violans, committit inceſtum, adulterium, & ſtuprum, *ib.* n. 17
Et uterque judex in puniendo prævenire poteſt, *ib.*
Monialem rapiens laicus, vel ſollicitans, aut corrumpens, capite punitur, ejuſque bona intra annum Monaſterio applicantur, *ib.* n. 18
Et Monialis arctiori Monaſterio traditur cum bonorum uſufructu donec vixerit, *ib.*
Monialem carnaliter cognoſcens Epiſcopus, vel Clericus, deponitur, *ib.* n. 19
Monialem rapiens debet pacem habere à Papa, *ibid. num.* 20
Monialis quomodo poſſit ſe à ſacrilegæ fornicationis crimine purgare, *ibid.* n. 21
Moniales impudice viventes ſunt carcerandæ in eodem Monaſterio, *ib.* n. 22
Monialium appellatione an contineantur ſervientes converſæ, & ſorores tertii ordinis S. Franciſci, *ibid. num.* 23
Monialem cognoſcens punitur capitaliter, *ib.*
Monialem corrumpens quot crimina committat, §. *inceſt. numero* 2
Et quibus pœnis ſit plectendus, *ib.*
Et judex laicus poteſt prævenire in puniendo, *ibidem numero* 8
Et quibus hodie pœnis afficiantur Moniales corruptæ, *ibidem.*
MONITORIÆ quando ſint concedendæ, *quæſt.* 27. *numero* 3
Et quos non ligent, *ib.* nu. 4
MONTES pietatis an poſſint accipere aliquid pro mutuo, §. *uſura*, n. 19
MORA requirit declarationem, q. 46. n. 53
Mora quando purgatur in Regno Neap. *ibidem numero* 57
Mora non purgatur ſi reus fuerit captus per Curiam, *ib.* n. 58
Petr. Bellu. in *tract. ſpec. princ.* impugnatur, *ibidem numero* 59
Mora quando poſſit purgari poſt factam executionem, *ib.* n. 60
Mora geminata non purgatur, *ib.* n. 61
Item quando executio eſt facta à lege ipſo jure, *ibid. num.* 62
Moræ purgatio quando ceſſet, q. 46. n. 55
MORIENTIS dictum an plenam probationem faciat, §. *fi.* q. 21. n. 54
MORTIS electio poſſit remitti arbitrio rei, *quæſt.* 85. *numero* 9
Mortem alterius revelans ante veriſimilem notitiam præſumitur conſcius, *quæſt.* 20. *num.* 7
Mors quotuplex, q. 67. nu. 11
Mors quomodo probetur, q. 51. nu. 31
Mortis pœna quomodo poſſit à condemnato evitari, q. 98. n. 1
Mortem nemo ſibi ipſi inferre poteſt cauſa religionis nec pro evitandis peccatis, q. 68. n. 116
MORTUO reperto in confinio uterque judex procedet, qu. 38. n. 29
Mortuus quis ex vulnere, vel ex alia cauſa, quomodo probetur, §. *homicidium*, n. 154

Motus proprius, ſive ſtatutum, quod capiens bannitum, vel interficiens poſſit ſe eximere à banno, vel nominare alium bannitum, an comprehendat bannitos poſt motum proprium, vel ſtatutum, §. *homic. nu.* 216
Et quid in Regno Neap. *ib. n.* 217
Et ſtante dicto Motu prop. vel ſtatuto capiens bannitum, vel interficiens non amittit præmium, ſi poſtea delinquat, *ib. nu.* 218
Et conceſſa nominatione dictorum bannitorum capienti, vel occidenti aliquem ex capitibus, ſi poſt factam nominationem captus vel interfectus reperiatur eſſe ſimplex bannitus, primus nominatus duntaxat gratiam obtinebit, *ibid.*
Et capiens bannitum pro furto non poteſt nominare bannitum pro homicidio, licet captus confiteretur homicidium pro quo non fuerat bannitus, *ib. n.* 219
Et bannitum ignoranter occidens non conſequitur præmium, *ib. nu.* 220
Et an hujuſmodi motus proprius habeat locum, ſi inimicus occideret bannitum, *ib. n.* 221
Et comprehendit Clericos bannitos, *ib. n.* 222
MULCTA unde dicatur, §. *fi. q.* 75. *n.* * 22
Mulcta adjudicata parti non poteſt remitti, *quæſt.* 95. *num.* 20
Mulctis geminatis una tantum ſolvitur, *ib. n.* 12
Mulcta non poteſt imponi, ſi formanda eſt inquiſitio, *q.* 51. *n.* 15
Mulcta inſolita dicitur injuſta, *ib. n.* 27
Mulcta non poteſt induci in cauſa criminali, quando per ſtatutum poteſt ad diffinitivam contra contumacem abſentem deveniri, *ib. nu.* 29
Mulcta per paupertatem non commutatur in corporalem, ſed poteſt judex illam remittere, *q.* 95. *n.* 16
Mulctæ compoſitio fit ad arbitrium judicis, *ibidem numero* 17
Mulcta propter paupertatem remiſſa, non exigitur ſi reus venerit ad pinguiorem fortunam, *ib. n.* 19

Ex Claro.

MULIER ſi coierit cum Presbytero, an dicatur committere ſacrilegium, §. *fornic. num.* 18
Mulierum inter ſe concubitus qua pœna puniatur, §. *fornicatio, nu.* 29
Mulier an teneatur ſe inſcribere ad pœnam talionis, §. *fi. q.* 12. *n.* 20
Mulier an poſſit accuſare, §. *fi. q.* 14. *n.* 8
Mulier an poſſit eſſe teſtis in cauſis criminalibus, §. *fi. q.* 24. *n.* 2
Et an in cauſis capitalibus, *ib. n.* 3
Et quid de jure canonico, *ib. n.* 4
Mulieres an poſſint perſonaliter detineri, §. *fi. quæſtione* 28. *numer.* 3

Ex Additionibus.

MULIER pœna adulterii puniri non poteſt, ſi exiſtente fama publica de morte mariti, adulterium committat, §. *adulterium, n.* 15
Mulier cum Clerico adulterium committens, non punitur à judice ſeculari, *ib. nu.* 52
Mulier committens adulterium propter munera, an dicatur invita peccare, *ib. n.* 75
Et dans munera, an pœna ſtatuti contra adulterantem invitam puniri debeat, *ib.*
Et quid in practica, *ib. n.* 76
Mulier habens filium ex adulterio conceptum, an teneatur revelare, *ib. nu.* 195
Mulier perdit dotem convivando cum extraneis, & interveniendo in ludis theatralibus, *ib. n.* 130
Mulier inhoneſte vivens poſt mortem viri amittit dotem de rigore *ib. n.* 109
Item paraſernalia & lucra quæcumque ex bonis mariti, *ibidem.*
Item donationem ſibi à marito factam, ac tutelam filiorum, *ibi.*
Et an luxurioſé vivens intra, vel poſt annum luctus, filiorum ſucceſſione privetur, *ib. n.* 110
Mulier conſentiens oſculo qua pœna plectatur in Civitate Neapol. *ib. n.* 114
Mulier occidens bannitum conſequitur præmium ſtatuti, §. *homic. n.* 238
Mulierem bannitam, cujus vir eſt bannitus, non licet adulterare, *ib. n.* 236
Mulieri non creditur de violentia, ubi carnalis copula fit ſecuta, §. *fornicatio, n.* 41
Mulier mortui mariti res exportans, qua actione teneatur §. *furtum, n.* 82
Mulier in adulterio deprehenſa quæ dicatur, §. *homic. num.* 199
Mulier bannita prægnans, an virtute dicti ſtatuti impune occidi poſſit, *ib. n.* 235
Mulieres an teneantur pœna proclamatis prohibentis armorum delationem. *q.* 82. *n.* 55
Et an in pœna proclamatis prohibentis ire de nocte, *ib. n.* 56.
Mulieri aſſerenti Titium voluiſſe eam carnaliter cognoſcere non creditur, §. *ſodomia, n.* 4
Mulieri aſſerenti ſe fuiſſe tentatam de ſtupro non creditur, nec matri ejus, ſi cum ea maritus de violentia teſtaretur, §. *ſtuprum, n.* 6
Mulieri ſi fiat prægnans, an præſumatur violentata, §. *ſtuprum, n.* 11
Mulier aſſerenti ſe vim paſſam, vel ſtupratam, aut tentatam de ſtupro, non creditur, *ib. n.* 40
Mulieri aſſerenti ſe deſloratam an credatur, *ibidem numero* 41
Mulieres duæ honeſtæ vitæ, ac ſociæ criminis in crimine partus ſuppoſiti plene probant, *q.* 12. *n.* 47
Mulier an inſtituatur adverſus confeſſionem delicti, *q.* 60. *n.* 22
Mulier prægnans an poſſit examinari, *q.* 64. *n.* 75
An torqueri, *ib. n.* 76
Et quid ſi ſit prægnans ex adulterio, *ib.*
Et quid ſi doloſè in carcere concepiſſet, *ib.*
Et quid ſi torqueatur, & fuerit confeſſa, *ib. n.* 77
Et quomodo cognoſcendum, an ſit prægnans, *ibid. num.* 78
Et quid ſi fuerit torta, & fecerit abortum Medico dicente, ſe credere non eſſe prægnantem, an judex teneatur, *ib. n.* 79
Mulier non prægnans poteſt torqueri, *ib. n.* 80
Et an poſſit blanditiis ad confitendum induci, *ibidem numero* 81
Auctoris opinio, *ib. n.* 82
Mulier prægnans non fuſtigatur, *ib. n.* 83
Mulier fugiens de carcere, cauſa evitandæ libidinis, excuſatur, *q.* 68. *nu.* 13
Et quid ſi conſenſu cuſtodis iverit ad aliquam Eccleſiam ex voto, *ib. n.* 14
Mulieri non licet interficere ſe ipſam pro tuendâ caſtitate, *q.* 68. *nu.* 114
Et occidere ſe ipſum quare non liceat, *ibid. n.* 115
Mulier non eſt facta ad imaginem Dei, *quæſt.* 70. *numero* 2
Mulier prægnans non punitur corporaliter, *quæſt.* 97. *numero* 3
Nec relegatur, *ib.*
Etiam quod eſſet prægnans ex adulterio, *ib.*
Etiam quod in carcere malitioſe concepiſſet, *ib.*
Et quid obſervandum ſit poſt partum, *ib. n.* 4
Et an poſſit examinari, *ib.*
Et quomodo probetur prægnans, *ib.*
Mulier poteſt pro alio appellare, *q.* 94. *n.* 52
Mulier, an & quando poſſit eſſe teſtis in criminalibus, *qu.* 24. *num.* 7. & *ſeq.*
Et quid de jure canonico, *num.* 9
Et quid ſi proceditur per viam inquiſitionis, vel denunciationis, *ibid.*
Et quid in crimine hæreſis, læſæ Majeſtatis, & ſimoniæ, *ibid. n.* 11
Mulier deponens pro defenſa, præfertur viro deponenti ad offenſam, *ib. n.* 12
Mulieres honeſtæ poſſunt examinari extra Curiam etiam in criminalibus, *qu.* 26. *n.* 7
Mulier poteſt carcerari poſt condemnationem, *quæſtione* 28. *num.* 12.
Mulier quando poſſit perſonaliter detineri, *ibidem numero* 18
Et cum ea mitius eſt agendum quam cum maſculo, *ibid.*
Mulier publicè torqueri non debet, §. *fin. quæſtione* 85. *numero* 41.
MULTIPLICATIO pœnarum quando fiat, *quæſtione* 84. *num.* 15.
MULTITUDINI eſt magis monendum, quam minandum, *qu.* 60. *n.* 101
Multitudo quando dicatur, & quando excuſetur, *ibidem numero* 130
MUROS aſcendens, ut bannitum interficiat, an ſit plectendus, *q.* 68. *n.* 70
Et fodiens prope muros Civitatis ad quid teneatur, *ibid. num.* 72.

Muros

Index Practicæ Criminaliſ.

Muros traſcendentis pœna, *ib.* n. 72
Et quid in tranſcendente tempore pacis, & non doloſè, *ib.* n. 73
MUTUANTI an liceat aliquid accipere ultra ſortem, §. *uſuro*, n. 3.
Mutuans granum, vel quid aliud quod curſu temporis deterioratur pacto adjecto, quod non reddatur, niſi tali die uſuram committit, *ib.* n. 4
MUTUS & ſurdus à natura homicidium confiteri poteſt, §. *fi.* q. 55. n. *23
Mutus an & quando poſſit eſſe teſtis, & quomodo ejus depoſitio ſit recipienda, q. 24. n. 2. & 3
Mutus quando æquiparetur infanti, q. 59. nu. 60

N

Ex Additionibus.

NARRANS in precibus non animo deliberato homicidium commiſiſſe, ſi ex actis contrarium potius appareat, poterit torqueri pro veritate ſine ipſius injuria, niſi alio modo vellet oſtendere per ipſum expoſita eſſe vera, q. 59. n. 92
NASUS, auricula, & oculus non veniunt appellatione membri, licet major pœna in offendentes prædicta propter deformitatem imponatur, q. 69. nu. 3
NECESSITAS famis, vel paupertatis non excuſat adulteram à pœna, §. *adulterium*, n. 80
NEGATIVA non entis an ſit probabilis, *quæſt.* 52. *numero* 1
NEGLIGENTIA rei facit, ut reſtitutio ſibi conceſſa actori proſit, q. 44. n. 34
NELL. *in tract. de bannit.* locus explicat. *ibid.* n. 37
NEMINE querelante fiſcales id præſtant, §. *fi. quæſt.* 17. *nu.* 4
NOBILES in Italia pro homicidio capite truncantur, ignobiles furca ſuſpenduntur, §. *furtum*, n. 71
Nobiles furcis non ſuſpenduntur, niſi concurrat enormitas delicti, *ib. nu.* 70
Et quid in crimine furti, *ib.*
Nobiles in Regno Neapolitano non condemnantur ad triremes, q. 60. n. 96
Nobiles in ſtatu Eccleſiaſtico, & ignobiles indifferenter ad pœnam triremium condemnantur, *ib.*
Nobiles quando ſunt furcis ſuſpendendi, *ib.* n. 97
Nobilis quis dicatur, *ib.* 61
Nobilitas minuit fidem probationis, *ib.* n. 95
Nobilitatis privilegia, *ib.* n. 94
Nobilis in caſu proditionis, & falſi gravius punitur, *ibid.* n. 95
Nobilis an puniatur minori pœna corporali, quam ignobilis, quando lex eſt uniformis, *ib.*
Nobilis debet ſuſpendi, ſi eſt conſuetudo in Civitate, quod nobiles ſuſpendantur, *ib.*
Nobilis delinquens in contumelia officii, vel dignitatis, magis punitur, quam ignobilis, *ib.*

Ex Claro.

NOMEN accuſati quando dicatur receptum inter reos, §. *fi.* q. 14. n. 13

Ex Additionibus.

NOMEN vel teſtes ſibi mutantes, quibus puniantur pœnis, §. *falſum*, n. 205
Et quid de conſulente, ut quis ſibi nomen mutet, *ibid. nu.* 260
Et quando ſit licitum mutare nomen proprium, ſignum vel ſigillum & alienum ſumere, & quomodo, *ibidem numero* 207

Ex Claro.

NOTARIUS ponens in inſtrumento, quod intervenit pretii numeratio, licet revera pecuniæ non fuerint numeratæ, incidit in pœnam falſi, §. *falſum*, n. 27
Notarius ſcribens in inſtrumento, Rogavit Titius, ſpopondit Mævius, dum tamen Titius eſſet abſens, incidit in pœnam falſi, *ib. nu.* 28
Notarius conficiens inſtrumenta ſuper re illicita, incidit in pœnam falſi, *ib.* n. 29
Notarius negans ſe rogatum de inſtrumento, de quo re vera fuit rogatus, punitur pœna falſi. *ib. nu.* 30
Notarius condemnatus ex eo, quod deliquerit in officio Tabellionatus an cenſeatur privatus officio, §. *fi.* q. 73. n. 4

Ex Additionibus.

NOTARIO ſcribenti inſtrumentum ſimulatum manus amputatur, §. *falſum*, n. 171
Notarius mutans ſignum ſuum, tenetur pœna falſi, §. *falſum*, *nu.* 154
Notarius non tenetur exhibere protocollum de inſtrumento in actis non exhibito illud de falſo arguere volenti, *ib. nu.* 159
Notario dicenti, ſe amiſiſſe protocollum, aut originale, non creditur, *ib.* n. 173
Et quid ſi cum juramento diceret ſe amiſiſſe, *ibid. numero* 174
Et an eo caſu poſſit torqueri, *ib.* n. 175
Et quid ſi protocollum producere, aut oſtendere noluerit, *ib. nu.* 176
Notario aſſerenti de alicujus confeſſione extrajudiciali non creditur, q. 21. n. 123
Notario condemnato de falſo poteſt reſervare famam, & exercitium, *qu.* 85. n. 27
Notarius conficiens inſtrumentum, de quo rogatus non fuerat, punitur de falſo, licet ſint vera contenta in eo, §. *falſum*, n. 85
Et etiam ſi non compleverit inſtrumentum falſum pœna ordinaria tenetur, *ib.* n. 86
Et de puniendo Notarium pro falſo inſtrumento, *ibid. nu.* 87
Et ſtatutum puniens Notarium de falſo, non comprehendit aliam perſonam falſum fabricantem, *ib.* n. 88
Notarius condemnatus de falſo, non perdit omnino poteſtatem conficiendi inſtrumentum, *ib.* n. 89
Et judex in condemnatione exercitium Notariatus reſervare poteſt, *ibid.* n. 90
Notarius conficiens inſtrumentum de uſuris, quibus afficiatur pœnis, *ib.* n. 91
Notariis de falſo condemnati, inſtrumentis præteritis fides adhibetur, *ib.* n. 92
Notarius conficiens inſtrumentum falſum, quod ſit nullum, an pœna falſi puniatur, *ib.* n. 93
Et quid ſi mutaretur data in ſcriptura privata, *ib. numero* 94
Notarius ſuſpectus de falſo, ſi nolit vel differat ad inſtantiam partis, matricem producere, poterit torqueri, *ib.* n. 15
Notarius falſificans inſtrumentum pro defenſione partis, non punitur pœna ordinaria falſi, *ib. nu.* 99
Notarius conficiens inſtrumentum immunitatis falſum, igne comburitur, *ib.* n. 100
Notarius officio privatus, faciens inſtrumenta, extraordinarie punitur, ſed ſi falſo facit ſe Notarium, & inſtrumentum conficit, pœna mortis, §. *falſum*, n. 89
Notarius occultans inſtrumentum, an committat falſum, & qua pœna ſit puniendus, *ib.* n. 102
Notarius, ponens in inſtrumento mutui verbum numeravit, an incidat in pœnam falſi, ſi vere pecunia non fuit numerata, §. *falſum* n. 155
Et aſſerens alias in ſua præſentia fuiſſe numeratam pecuniam, non punitur de falſo, licet falſum dicat, *ibidem numero* 156
Notarius ſi nomina, etiam abſentium deſcribat in inſtrumento, ſtante conſuetudine, excuſatur à pœna falſi, *ib. nu.* 158
Notarius omittens ſolemnitatem, an puniatur de falſo, *ib. nu.* 160
Et an præſumatur in Notario potius error, quam falſitas, *ib. nu.* 161
Notarius non poteſt ex arbitrio omittere neceſſaria de jure, vel de facto, vel de conſuetudine, *ib. nu.* 162
Et pariter non eſt in arbitrio partium, quominus omiſſa vitient, *ib.* n. 163
Notarius omittens in inſtrumento, quod noceat parti, quando & quomodo teneatur de damno, & intereſſe, *ib.*
Et quando præſumatur in eo potius error, quam dolus, *ib. nu.* 164
Notarius addens inſtrumento ſine licentia judicis, falſum committit, *ib. nu.* 165
Et ſi per errorem addat diverſum à protocollo, tenetur ſaltim læſo ad intereſſe, *ib.* n. 166
Notarius conficiens inſtrumentum illicitum, quibus pœnis puniri debeat, *ib.* n. 167
Notarius imputatus de falſo, ex quibus indiciis torqueri poſſit, *ib.* n. 168
Notarius conficiens inſtrumentum uſurarum, quibus pœnis puniatur, *ibid.* n. 196
Notarius in quibus caſibus inſtrumentum conficere non poſſit, *ib.* n. 170

Nota-

Notarius an teneatur pœna falſi, ſi falſum inſtrumentum non perficit, *ib. n.* 172
Notarius an præſumatur rogatus, *num.* 177
Notarius aſſerens ſe rogatum de inſtrumento, cujus notulam dedit, & vere rogatus non eſſet, tenetur de falſo, *ibid. nu.* 178
Et idem ſi dicat, ſe non recordari, quando factum de recenti, *ib. n.* 179
Et eo caſu poteſt compelli ad exhibendum omnes ſuas imbreviaturas, *ibid.*
Notarius negans ſe fuiſſe rogatum de inſtrumento, vel illud celans aut dicens, ſe non recordari, ſi convincatur per teſtes, tenetur ad pœnam falſi & intereſſe partis, *ibid. num.* 182
Et hoc etiam caſu poteſt compelli ad exhibendum ſuas imbreviaturas, ut fiat perquiſitio, *ibid. n.* 181
Notarius amittens protocollum, licet autenticum habeat judicis arbitrio punitur, niſi probaverit abſque ejus culpa combuſtum, vel deperditum, *ib. n.* 182
Et tenetur ad omnia damna, & intereſſe partis, *ibidem nu.* 183
Et efficitur perjurus, *ib. nu.* 184
Et probata amiſſione, quis teneatur probare dolum, vel culpam, *ib. n.* 185
Notarius ſuſpectus de falſo poteſt torqueri, ſi teſtib. contradicentibus inſtrumento, & inſtante parte, nolit, vel differat matricem producere, *ib. n.* 186
Notarius oſtendens atteſtationes non publicatas, falſi pœnam incurrit; pars autem nulla pœna tenetur, *ibidem numero* 233
Notarius falſificans acta publica tenetur pœna ultimi ſupplicii, *§. falſum*, *nu.* 320
Notarius ſi allegetur ſuſpectus, non eſt allegandа cauſa ſed ſufficit juramentum ſecutus in Regno Neap. *quæſtione* 43. *num.* 28
Notarius non capiens idoneos fidejuſſores, an, & quando teneatur, *qu.* 46. *n.* 48
Notarius condemnatus de falſo, an pro hoc officio Tabellionatus ſit privatus, *qu.* 73. *n.* 47

Ex Claro.

NOTORIETAS delicti aperit viam judici ad inquirendum, *l.* 5. §. *fi. qu.* 9. *n.* 1
Et quod dicatur delictum notorium, *ib. n.* 2
Et an requiratur, quod ſint etiam notoriæ qualitates ipſius facti, *ib. n.* 3
Et an in proceſſu, qui fit ſuper notorio requiratur citatio, *ib. num.* 4
Et an requiratur probatio ipſius notorii, *ibidem numero* 5
Et per quot teſtes probetur notorium, *ib. nu.* 6
Et an in crimine notorio danda ſit reo copia indiciorum, & terminus defenſionis, *ib. n.* 7
Et an in notoriis requiratur ſententia, *ib. n.* 8
Et an in notoriis requiratur appellatio, *ib. n.* 9
NOTORIUM dicitur tripliciter, *lib.* 5. §. *fin. quæſt.* 9. *num.* 1
Notorium quid ſit, & quomodo inducatur, *ibidem numero* 2
Et ſtatutum faciens mentionem de notorio, de quo ſit intelligendum, *ib. nu.* 3
Et an requiratur probatio, quando delictum ſit coram Judice, & aliis ſufficientibus ad notorium, *ibidem numero* 4. & 5
Et quomodo procedatur, ſi delinquitur coram Judice & Notario tantum, *ib. n.* 6
Notorium per quot teſtes probetur, *ib. n.* 7
Et an requirat ſententiam, *ib. n.* 8
Et appellationem admittat, *ib. n.* 9

Ex Additionibus.

NOTORIUM dicitur tripliciter, *quæſtione* 9. *numero* 1
Notorium quid ſit & quomodo inducatur, *ib. n.* 2.
Et ſtatutum faciens mentionem de notorio, de quo ſit intelligendum, *ib. n.* 3
Et an ſit neceſſaria citatio in notorio, *ib. n.* 4
Et an requiratur probatio, quando delictum fuit factum coram judice, & aliis ſufficientibus ad notorium, *ibid. num.* 5
Et quomodo procedatur, ſi delinquitur coram judice & Notario tantum, *ibid. n.* 6
Notorium per quos teſtes probetur, *ead. qu. n.* 7
Et an requirat ſententiam, *ib. n.* 8
Et an appellationem admittat, *ibid. n.* 9
Notorium eſt triplex, & tripliciter deducitur, *qu.* 94. *nu.* 19. & 21.
NOVA cauſa quando in dicto ſtatuto allegari poſſit, *qu.* 47. *num.* 29.
Nova cauſa in dubio præſumitur, *quæſtione* 47. *numero* 50
Et quid ſi fuerit promiſſum non offendere, quomodocunque qualitercunque & ex quacumque cauſa tam cognita, quam incognita, *ib. n.* 51
Nova cauſa quomodo cognoſcatur, *ib. n.* 52
Novæ cauſæ Auctor, non poteſt novam cauſam allegare, *ibid. n.* 53
NOVATIO quando liberet fidejuſſores, *quæſtione* 46. *numero* 70
NULLA exiſtente ſententia non poteſt reus puniri, ſed iterum eſt inquirendus, *qu.* 94. *n.* 64
NULLITAS in criminalibus non admittitur poſt annum in ſtatu Eccleſiaſtico, *q.* 94. *n.* 56
Et quid ſi nullitas proveniat ex defectu citationis, juriſdictionis, inquiſitionis ineptæ & notoriæ iniquitatis, *ibid. n.* 57.
Nullitas ex defectu juriſdictionis eſt major quacumque nullitate, *ib. n.* 58
Nullitas excludit rem judicatam, *ib. n.* 60
Nullitas poteſt opponi in Regno Neap. contra ſententiam forjudicationis, *q.* 94. *n.* 63
Nullitas ex eiſdem actis à quorunque judice etiam inferiori poteſt recognoſci, *qu.* 59. *n.* 50
Et an teneatur neceſſario ſuper nullitate pronunciare, *ibid.*
Et quid ſi fuerit petitum procedere ſuper nullitate, *ibid.*
Nullitas eſt mera defenſio, *qu.* 50. *n.* 1.
Nullitas, quæ colligitur ex eiſdem actis, poteſt quandocunque opponi, *ib. n.* 2
Nullitate prohibita per ſtatutum, an cenſeatur prohibita nullitas quæ proponitur per viam exceptionis, *quæſt.* 94. *nu.* 59
Nullitatem prohibens ſtatutum quomodo intelligitur, *quæſt. ead. nu.* 62
NUMERUS ſupplet teſtium defectus, §. *fin. quæſt.* 24. *nu.* *6
Numerus teſtium non ſupplet defectum juramenti, *qu.* 45. *num.* 41
NUNCIUS portans literas ad aliquem occidendum, quando de homicidio teneatur, §. *fin. qu.* 89. *n.* *15.
Nuncio quando ſit credendum, *quæſtione* 8. *numero* 6. & 8
Nuncio referenti ſe citaſſe de commiſſione, an credatur, *qu.* 44. *n.* 68
Nuncio deponenti de acceſſu non tuto, non creditur, *qu.* 34. *nu.* 34
Nuncio ſi poſt relationem in ſcriptis factam neget ſe citaſſe an credatur, *qu.* 31. *n.* 51
Relatio nuncii generaliter facta ſe feciſſe, prout in mandatis, an valeat, *ib. n.* 52
Nuncio an credendum, *ib. nu.* 53.
Nuncio an credendum, quando pars negat fuiſſe citata, *ibid. nu.* 63.
Nuncio dicenti ſe aliter retuliſſe, quam Notarius ſcripſerit, an credatur, *qu.* 31. *n.* 57.
Nuncios falſos referentes Auctor punivit catena infami, exilio, & privatione officii, *ib. n.* 55
Et pœna facientis fieri falſam relationem, quæ ſit, *ibidem num.* 56.
Nuncius falſo referens quomodo puniatur, *ibidem numero* 54
Nuncius non referens citationem, tenetur parti ad intereſſe, *ibid. n.* 58
Nuncius poteſt citare per alium nuncium, ubi ſunt plures nuncii publici, *ib. nu.* 60
Nuncius Regius poteſt citare in terra Baronis, abſque licentia, *ibid. num.* 65

O.

Ex Additionibus.

OBJICIENS aliquid contra teſtem, & non probans, an puniatur, *qu.* 53. *n.* 15
Et quid in Regno Neap. *ib. nu.* 16
Et an debeat ſpecificare locum, tempus & circumſtantias, *qu.* 24. *n.* 84
Et an diem, & horam, *ibid. nu.* 84.
Et an retardet examen à principio, *ibidem numero* 95. & 96

OBLA-

Index Practicæ Criminalis.

OBLATI, & confratres an gaudeant privilegio fori in Regno Nea. *q.* 35. *nu.* 21

Ex Claro.

OBLIGATIONES an tranſeant in fiſcum, §. *fi.* *q.* 78. *num.* 23

Et an obligatio naturalis, *ib.*

Et an obligationes conditionales, *ib.*

Ex Additionibus.

OBSTETRICES poſſunt cogi ad deponendum, & cum juramento, *qu.* 4. *n.* 8

OCCIDENS aſinum intendendo occidere hominem an puniatur de homicidio, §. *homic. nu.* 16

Occidens aliquem nec ipſi nec ejus hæredi ſuccedit, §. *homic.* *n.* 53

Occidens animal ad defenſionem non Domino, *qu.* 99. *numero* 9

Et ſi coierit cum muliere comburitur una cum ipſa, *ib.*

Occidens bannitum, licet impune ſtatutum, ſit infamis, & non admittitur in teſtem, *q.* 24. *n.* 95

Occidens condemnatum ad mortem ad evitandum infamiam, quomodo puniatur, §. *homic. num.* 32

Occidens ex juſto metu non punitur ordinarie, *ib. numero* 127

Occidens judicem injuſte torquentem, vide in verbo *tortus.*

Occidens mediatorem, vel alium ad defenſam, & homicidium negans an torqueatur, *ib. nu.* 93

Occidens malefactorem in captura non dicitur homicida ex animo deliberato, *q.* 28. *n.* 29

Occidens nuncium quomodo puniatur, *quæſtione* 29. *numero* 3

Occidens præſumitur in dolo, §. *homic. n.* 139

Occidens proximum morti debet puniri, ut homicida, §. *homicidi*, *n.* 171

Occidens quem ex propoſito, & ad Eccleſiam confugiens præſumitur occidiſſe ſub ſpe immunitatis, *qu.* 39. *num.* 21

OCCIDERE ſe ipſum quare non liceat, *q.* 68. *numero* 115

OCCISI hæredes ſi agunt contra homicidam pro intereſſe, & operibus, quibus caruit defunctus, quomodo, & quando ſit facienda æſtimatio, §. *homic. nu.* 75

OCCISURUS bannitum, ſi in actu occiſionis alium occidat, non rumpit pacem, *q.* 47. *n.* 57

OCCISUS in rixa an præſumatur aggreſſor, §. *homicidium*, *nu.* 138

Et quid nemine moriente, *ib.*

Et quid ſi ambo rixantes ſint vulnerati, nec appareat de aggreſſore, *ibid.*

Et an in dubio contra occidentem dolus præſumatur, *ib. n.* 138

Occiſus, ſi relinquat patrem, filium, & uxorem, quæ poſtea filio ſucceſſit, à quo ſit habenda pax, *q.* 58. *numero* 52

OCULUS certior eſt auribus, §. *fi. q.* 22. *nu.* 1

ODIUM præcedens & minæ ſequentes probant indicium licet inimicus talia facere non ſit conſuetus, *qu.* 21. *nu.* 141

Et quæ indicia contra minantem oriantur, *ibidem numero* 141

OFFENDENS Principem ex particulari & privata inimicitia non incurrit crimen læſæ Majeſtatis, §. *læſæ Majeſtatis*, *nu.* 1

Offendens adulterantem ſuam uxorem, vel rapientem filiam, an dicatur pacem frangere, *q.* 47. *nu.* 63

Offendens Clericum excommunicatum incurrit pœnam *C. ſi quis ſuadente*, *q.* 77. *nu.* 16

Offendens in fuga Clericum eum aggreſſum, & fugere faciens incurrit in pœnam, *d. c. ib.*

Offendens Cardinalem quomodo puniatur, *ibidem numero* 25

Offendens patrem, fratrem, uxorem aut filium an committat pœnam ſtipulationis, *q.* 47. *n.* 58

OFFENSA facta Monacho, & facta Clerico ſeculari an differat, *q.* 58. *nu.* 39

Offenſa levis, vel gravis quæ dicatur, *quæſtione* 77. *numero* 17

Offenſa perſonalis, & in perſonam quomodo differat, *q.* 47. *nu.* 4

Offenſa quando dicatur fieri ut committatur cautio de non offendendo, *ib. n.* 2

Offenſa verbalis an comprehendatur ſub cautione prædicta, *ibid. n.* 3

OFFENSI diffinitioni circa æſtimationem injuriæ non eſt ſtandum licet fuit permiſſum, ſed arbitrio boni viri, §. *injuria*, *n.* 47

Offenſus declarans, ſe non intendere querelare coram teſtibus, cenſetur remittere, *q.* 58. *nu.* 4

Offenſus quando faciat indicium, *q.* 21. *n.* 58

Et quid ſi exculpet, *ib. n.* 59

Offenſus cum baculo ſi fratrem rogavit, ut ſuam injuriam ulciſceretur, & frater offenſorem interfecit, an teneatur de homicidio, *q.* 89. *nu.* 19

Et quid de Domino dicente dura verba famulo, qui fuerat verberatus, *ib. n.* 20

OFFICIA ambientes quibus pœnis puniantur, §. *Simonia*, *n.* 11

Ex Claro.

OFFICIALIS carnaliter cognoſcens mulierem ſibi ſubditam an puniatur, §. *fornic. n.* 22

Officiales quomodo conſtituantur ad denunciandum delicta, §. *fi. q.* 7. *n.* 4

Et an poſſint denunciare etiam delicta non notoria, *ibid. nu.* 5

Et an teneantur denunciare etiam ea maleficia, quæ ſunt de jure impunita, *ib. nu.* 6

Officiales an poſſint durante officio accuſari, §. *fi. q.* 16. *numero* 6

Officiali reſiſtere an aliquando liceat, §. *fi. quæſtione* 28. *numero* 2

Officiali in caſu reſiſtentiæ non creditur, §. *fi. q.* 29. *numero* 11

Officialis qui cogit ruſticos ad obſequia indebita punitur pœna perpetui exilii, §. *fi. q.* 71. *n.* 3

Officiales hodie non ſyndicantur de negligentia, §. *fi. q.* 71. *ſub n.* 3

Ex Additionibus.

OFFICIALIS decapitans homicidam condemnandum ex forma ſtatuti in pecunia, venit & ipſe decapitandus, §. *Homicidium*, *nu.* 51

Officialis Regni Neap. tam Regii quam Baronum, non poſſunt ſubdelegare, *q.* 41. *ſub n.* 6

Officialis an cognoſcat de injuria ſibi illata, *q.* 35. *numero* 27

Officiales carcerem privatum tolerantes, ſiunt rei læſæ Majeſtatis, *q.* 68. *n.* 102

Officiales deſtinati ad capiendum malefactorem, debent captum Superiori aſſignare, *ib. n.* 91

Officiales euntes pro malefactoribus capiendis, & exactores collectarum, non debent gravare ruſticos, *quæſt.* 71. *num.* 13

Officiales, qui non ſteterunt ſyndicatui quouſque teneantur & an poſſint conveniri in patria, *quæſtione* 51. *numero* 18

Officiales habentes concubinas in ſtatu Eccleſiaſtico, privantur officiis, & declarantur inhabiles, §. *fornicatio*, *numero* 5

Officiales an poſſint accuſari durante officio, *qu.* 16. *num.* 2. & 8

Et ubi poſſunt, non conveniuntur coram ſyndicatoribus, *ib. nu.* 3

Et pendente lite, an ſuſpendantur ab officio, *ibid. num.* 4. & 6

Et quando ſit eis interdicenda adminiſtratio, *ibidem numero* 5

Officialis pendente contra eum inquiſitione ab officio ſuſpenditur, *ib. n.* 6

Officiales legitimè officio privati non poſſunt amplius illud exercere, etiam ex Principis conceſſione, *ib. n.* 7. & *quæſt.* 73. *n.* 11

Officiales violentas manus injicientes in ſubditos, aut eos aliis injuriis afficientes, quomodo puniantur, *quæſt.* 16. *nu.* 8

Officiales durante officio poſſunt conveniri ex juſſu Superioris, *ib. n.* 9

Officiales Regii, vel Baronales, à quibus judicibus judicentur in regno Neap. *q. ead. nu.* 10

Et quid ſi delinquant in terra Baronis, *q.* 35. *n.* 11

Officiales offenſos ſubditus non defendens quomodo puniatur, *q.* 16. *n.* 11

Et an teneatur ex ſola ſcientia delicti committendi in Officiales, *ib. n.* 12

Officiales etiam à carceribus fugientes, elidunt omne indicium, ſi ſponte, ac brevi licet citati redierint, *q.* 21. *nu.* 106

Et

Et an contra eos joretur in litem, vel in ſupplementum probationis, *ib.* n. 107
Officialis fuga quam probationem inducat, *ibidem numero* 108.
Officiales non tenentur aſſiſtere ſyndicatui de perſona, ſi habent ſolum querelas civiles, vel etiam criminales, ſed civiliter intentatas, *ib.* n. 111
Quod tamen intellige, ut *ib.*
Elapſo termino ſtatuto ad dandum querelas, *ibidem numero* 112
Officiales Baronum in Regno Neap. an poſſint commutare pœnam mortis incoofulto Protege, *quæſtione* 59. *num.* 51
Et quid debeant conſiderare dum componitur, *ib.*
Officiales a Principe aſſumpti ad aliud officium non tenentur de perſona ſtare ſyndicatui, *qu.* 21. n. 113
Quod tamen declaratur, ut *ibid.*
Niſi cauſa ſubterfugiendi ſyndicatum officium procuraſſent, vel ad poſtulationem obtinuiſſent, *ib.*
Officiales quando dicantur delinquere in officio, *q.* 73. *numero* 1
Et quid ſi offendantur, *qu.* 35. n. 34
Officiales in officio delinquentes in ſtatu Eccleſiaſtico privantur officio ſtatim, quod ſunt convicti de delicto abſque alia ſententia privationis, *q.* 73. n. 2
Officiales Univerſitatum, & Antiani, &c. revelantes ſecreta Univerſitatis privantur officio, *ib. n.* 6
Officiales ipſorum vota propalantes quomodo puniantur in Regno Neap. *ib.* n. 8
Et quid in revelantibus ſecreta Curiæ, *quæſtione* 78. *numero* 8
Officiales contemnentes mandatum Principis, com clauſula pro quanto gratiam ſuam curam habent, officio privantur, *quæſt.* 73. n. 10
Officialis privatus officio tanquam male verſatus, non poteſt ad officium redire, *ib.* n. 11
Officiales ſcientes barattariam alterius Officialis, tenentur eam revelare, *q. ead.* n. 24
Officiales recipientes ſportulas palam, & bona ſide, non dicuntur committere barattariam, *ib.* n. 26
Officiales quid recipientes an præſumantur in dubio recepiſſe pro barattaria, *ibid.* n. 27
Et quid ſi mandent pecuniam alteri dari, *ibidem numero* 28
Officiales recipientes pecuniam poſt latam ſententiam an præſumantur corrupti, *ib.* n. 29
Officiales an præſumantur acquiſiviſſe ex bonis ſiſci, *q.* 68. n. 83
Officiales ſi delinquant ad favorem Univerſitatis, an teneantur ſucceſſores, *q.* 73. n. 25
Officiales de Regno Neap. non poſſunt recipere mortuo aliquam pecuniam, *ib. nu.* 30
Officiales de quibus debeant ſyndicari, *ibidem numero* 36
Officialis non evitat ſyndicatum de barattariis & illicitis extorſionibus, etiam ſi non habuerit officium, cum pacto de oon ſtando ſyndicatui, *ib.* n. 37
Officialis in loco ubi officium exercuit, ad ſyndicatum ſtare debet, *ib.* n. 45
Officialis ante ſyndicatum poteſt conveniri in ſex caſibus, *ib. n.* 46
Officiales non poſſunt condemnare niſi querela præcedente, *ib.* n. 40
Officiales ſyndicandi non debent interim officium exercere, *ib. n.* 41
Officiales in ſyndicatu an admittantur ad juratoriam cautionem, *ib. nu.* 44
Officiales poſſunt prohibere ſuos anteceſſores, ne arma deferant, *qu.* 82. n. 52
Officiales, ſi inſultantes cives præſentes opem ferre tenentur, alias puniuntur, *q.* 87. n. 13
Officiales, & Barones receptantes facinoroſos poſſunt per Principem juriſdictione privari, *quæſtione* 80. *numero* 61
Officiales Baronum habent laxiores habenas in faciendis compoſitionibus in Regno prædicto, quam Officiales Regii, *q.* 59. n. 50
Officiales an poſſint imponere pœnam capitis, & confiſcationis contra non revelantem delinquentem, *q.* 27. *num.* 15
Officiales capientes delinquentes, an debeant habere præmium, *ib.* n. 14
Officiales an recuperent expenſas factas pro capiendo malefactore, *qu.* 29. n. 20
Officiales quomodo ſyndicentur in Regno Neap. *q.* 35. *num.* 24
Officiales Regni Neap. tenentur capere malefactorem, & remittere ad locum delicti, *q.* 38. n. 67
OFFICIUM judicis venit ad damna, & intereſſe partis in judicio falſi etiam criminaliter intentato, §. *falſum*, *numero* 5
Officium Cavaleriatus, & familia, an veniant in confiſcatione, *q.* 78. n. 21
Officii privatio an dicatur pœna civilis, vel criminalis, *q.* 73. *nu.* 4
Officialium electio quomodo ſit facienda, *quæſt.* 49. *numero* 12
OPPONENS alicui infamiam, non retardat ejus examen, niſi velit incontinenti probare, *qu.* 24. *n.* 96
Opponens crimen contra teſtem debet ſpecificare locum delicti, tempus, & circumſtantias, *ib.* n. 83
OPERARII habent actionem injuriarum adverſus coonducentem, qui eos immiſit in fundum alienum, *q.* 60. n. 53
Operarii & laboratores quando excuſari, & quomodo accuſari poſſint, & quando teneantur, *ib.*
ORDINARIUS judex ſi ei cauſa committatur, an remaneat ordinarius, vel delegatus, *q.* 41. n. 1
Ordinarius quando poſſit abſolvere, *quæſtione* 77. *numero* 18
ORIGINALIS proceſſus nemioi eſt dandus, *q.* 49. *numero* 6
ORIGINARIUS quis dicatur, & quomodo probetur, *q.* 29. n. 1. & 2
ORIGINIS Judex an poſſit inquirere contra ſubditum delinquentem extra territorium, *q. ead.* n. 12
OSCULANTIS impudice pœna remittitur judicis arbitrio, *qu.* 83. *nu.* 31
Et quid in Regno Neap. *ib.* n. 32
Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib.* nu. 43

Ex Claro.

OSCULUM inferens mulieri per vim punitur pœna extraordinaria §. *fi.* *q.* 83. n. 6

P.

Ex Additionibus.

PACISCENS cum parte mediante pecunia non evadit infamiam, *q.* 85. *nu.* 66
Paciſcentes de injuriis cenſentur recordaſſe, *ibidem numero* 6
PALAM & clam delinqui quando dicatur, *qu.* 79. *numero* 2
Palam relictum indigno non applicatur fiſco, ſed remanet apud hæredes, *ibid. n.* 7
Limit. niſi hæres devenerit ad rei traditionem, *ib. numero* 8
Amplia ſi hæres paciſcatur dictum legatum præſtare dummodo fiat palam, *ib. nu.* 6
PALATIUM Epiſcopi an ſit immune, *quæſtione* 30. *numero* 10

Ex Claro.

PAPA poteſt de hæreſi accuſari, & condemnari, §. *hæreſis*, *n.* 22
Papa an dicatur committere ſimoniam, §. *ſimonia*, *numero* 5
Et quis ſit judex competens Papæ, §. *fi.* *quæſtione* 35. *numero* 2
Et de quibus criminibus poſſit Papa accuſari, *ibidem numero* 3
Et an Concilium generale ſit ſupra Papam, *ibidem numero* 4
Et an Papa etiam volens poſſit ſe judici laico ſubjicere, *ib.* n. 5
An contra Papam requiratur major numerus teſtium, quam contra alios, §. *fi.* *q.* 66. *nu.* 6

Ex Additionibus.

PAPA ex juſta cauſa poteſt tollere defenſionem, *q.* 49. *num.* 55
Boſſ. à Sim. de Præ. reprehen. *ib.* n. 57
Papæ, Cardinali, Judici, Notario, an credatur, *q.* 53. n. 42
Papa creditur in antiquis, & cum adminiculis, *ibid. num.* 44
Papa an convincatur per duos teſtes, *q.* 66. n. 30

Papæ,

Index Practicæ Criminalis.

Papa, an & quando poſſit habilitare infames, & criminoſos ad teſtimonium, *q.* 14. *n.* 72. *& ſeq.*
Papa regulariter accuſari non poteſt, nec à Conſilio, *q.* 35. *n.* 5
Papa quando poſſit deponere Imperatorem, *ibidem numero* 6
Papa cognoſcit de delictis Epiſcoporum, *ibidem numero* 14
Papa eſt judex ordinarius ſingulorum, *quæſt.* 77. *numero* 38
Papa poteſt imponere pœnam mortis, §. *fi. quæſtione* 67. *n.* 10
PIAGIARIUS quis dicatur, *q.* 68. *n.* 84
PARENTES an cogantur deponere contra filios in defectu aliarum probationum, & è contra, *quæſtione* 24. *nu.* 137
Parricida eſt non detegens conſpirationem contra patrem initam §. *parricidium*, *n.* 4
Parricida privatur ſepultura, & in mare, vel flumen dejicitur, *ib. n.* 18
Parricidæ ſepultura impune violatur, ac impeditur, *ibidem.*
Parricidæ de jure divino morti tradebantur, *ibidem numero* 15

Ex Claro.

PARRICIDIUM quando committitur, *l.* 5. §. *Parricidium*, *nu.* 1
Et an occidens patrem naturalem tantum, dicatur parricida, *ibid. n.* 2
Et an occidens alium quam patrem vel filium ex aſcendentibus vel deſcendentibus, *ib. nu.* 3
Et an occidens univerſalem, *ib. n.* 4
Parricidii pœna quæ ſit, *ib. n.* 5

Ex Additionibus.

PARRICIDII tenetur occidens patrem ſpiritualem, §. *parricid. n.* 1
Parricidæ impropriè dicuntur, qui patrem aut matrem carcerandum curant, *ib. n.* 2
Parricidii tenetur filius non adjuvans patrem, dum poteſt, ne vulneretur, *ib. n.* 3
Parricidii pœna habet etiam locum in filio Sacerdotis, §. *eod. nu.* 5
Parricidium inter aſcendentes, & deſcendentes, vel è contra, *ib. n.* 6
Parricidium an committatur in tranſverſalibus, vel patronis, *ib. nu.* 7
Parricidii pœna quæ ſit, *ib. n.* 8
Parricidii exceptiones, *ib. n.* 9
Parricidii pœnam quibus caſibus evitant parentes occidentes filios vel e contra, *ib. nu.* 10
Parricidii pœnæ an ſit locus, ſi filius anniculus reperiatur mortuus in lecto patris, matris, avi, vel aviæ, §. *parricid. n.* 12
Et quid ſi in lecto nutricis, *ib. n.* 13
Et quid ſi mulier in latrinam partum ignoranter effudiſſet, *ib. n.* 14
Homicidium largo modo parricidium appellatur, *ib. num.* 22
Parricidii conatus an ſit puniendus pœna ordinaria, *ib. n.* 19
Parricidii cauſam præſtantes, aut operam qua pœna ſint plectendi, *ib. nu.* 19
Et extraneus mandans filio, ut patrem occidat, parricidii tenetur, *ib. n.* 20
Et filio ferente opem extraneo, ut patrem interficiat, an uterque puniatur de parricidio, §. *eod. n.* 21
PARTES non interveniunt examini teſtium, *quæſt.* 45. *nu.* 10
Nec Advocatus, nec Procurator, *ib. n.* 11
Limita in Advocato, & Procuratore fiſci, *nu.* 12

Ex Claro.

PARTUM exponens punitur pœna extraordinaria, §. *fi. q.* 83. *n.* 7

Ex Additionibus.

PARTUS exponentes, quomodo puniantur, *q.* 83. *n.* 34
Expoſiti an cenſeantur legitimi, & poſſunt ad ſacros ordines promoveri, *ib.*
Et quid de exponente ſpurium, *ib. n.* 35

Partus ſuppoſitio quibus conjecturis, & præſumptionibus probetur §. *falſum*, *n.* 203
Et probatur etiam per teſter participes criminis, *ib. num.* 204

Ex Claro.

PATER pro filio an audiatur in afferenda excuſatione, §. *fi. q.* 32. *n.* 5
Pater non tenetur pro neque etiam in legitima §. *fi. q.* 86. *nu.* 3

Ex Additionibus.

PATER retinens domi filium non committit privatum carcerem, nec Dominus ſervum, *q.* 68. *n.* 88
Et quid in carcerare volentem, *ib. n.* 89
Pater an cogatur ad cavendum de non offendendo filium, *q.* 43. *n.* 23
Pater an poſſit revocare confeſſionem filii ſpurii, *q.* 55. *nu.* 56
Pater an poſſit remittere injuriam filio, *quæſtione* 58. *num.* 17
Et ſi remiſerit, an mater poſſit accuſare, *ibidem numero* 28
Et quid in forore ſi frater remiſerit, *ibidem numero* 29
Pater vilis non poteſt remittere injuriam filii, *ibidem num.* 30
Nec etiam injuriam violati thori, *ib. n.* 31
Patre remittente, an alii filii agere poſſint, *ibidem numero* 32
Et an filius injuriatus, *ib. nu.* 33
Pater quando præſumatur verberare animo corrigendi, *q.* 56. *nu.* 2
Pater cognoſcens filiam propriam, vel filius matrem aut novercam vel frater ſororem, alumnuſque nutricem, quomodo puniantur, §. *inceſtus*, *nu.* 13
Pater quando poſſit filiam in adulterio deprehenſam impune occidere, §. *parric. nu.* 17
Pater an repellatur ab accuſando injuriam filii, ubi filius repelleretur, *q.* 14. *nu.* 6
Pater poteſt proſequi mortem filii naturalis non vulgo quæſiti, *ib. nu.* 7
Pater quando præferatur matri, fratribus, & nepotibus in accuſando mortem filii, *q.* 15. *n.* 6
Et ſi omnes concurrerent, omnes admittentur, *ib.*
Et ſi filius erat Monachus, an præferatur Pater, vel Abbas, aut Prior *ib.*
Patre paciſcente pro crimine filii etiam mediante pecunia, non oritur indicium contra filium, ſi ipſe non conſenſit, *q.* 21. *n.* 146
Pater non admittitur in criminalibus pro filio in ſtatu Eccleſiaſtico, niſi pro ſuo intereſſe, & quomodo, *quæſt.* 33. *nu.* 12. & 13
Pater calore iracundiæ occidens filium, an excuſetur ab ejus ſucceſſione, §. *homic. n.* 45
Et altero ex filiis occidente patrem, alter patri ſuccedit, *ib. n.* 55
Pater an poſſit impune filiam prægnantem in adulterio deprehenſam interficere, *ib. n.* 177
Et quando dicatur in ipſa turpitudine, *ib. n.* 177
Et ſi ſit virgo, vel vidua, non poteſt impune occidere, §. *homic. n.* 170
Et non licet avo neptem in ejus poteſtate conſtitutam interficere, *ib. nu.* 180
Pater non poteſt in præludiis adulterii repertam impune occidere, *ib. n.* 181
Pater an poſſit de jure canonico filiam, & maritus uxorem in adulterio repertam impune occidere, *ibidem numero* 131
Pater, & maritus poſſunt citra excommunicationem Clericum in adulterio deprehenſum occidere, §. *homic.* 148
Pater, vel maritus, lege civili permittente, adulteram, aut adulterum occidens an ſit tutus in terris Eccl. *ibid. num.* 189
Et quid de pœna ſpirituali, *ib. n.* 190
Patre vel marito convocante amicos ad interficiendum adulteram in caſu de jure licito, an ſint amici puniendi, §. *homicidium*, *nu.* 195
Et eo caſu maritus, & ſocii poſſunt comparere per Procuratorem, *ib. n.* 196
Pater poteſt mandare filio, ut adulteros interficiat, *ib. nu.* 197
Pater in Regno Neap. non moleſtatur pro filiis delinquentibus, *q.* 78. *n.* 129

Index Practicæ Criminalis.

Pater quando teneatur pro delicto filii, *quæſtione* 86. *numero* 11

Pater in ſtatu Eccleſiaſtico tenetur ſolvere legitimam pro filio condemnato etiam in contumaciam, *ibidem numero* 19

Et quid de jure communi, *num.* 20

Et quid ſi filius delinquat extra territorium, *ibidem numero* 21

Et quid ſi pater eſſet forenſis, & haberet poſſeſſiones in loco, ubi filius deliquerit, *ib.* n. 22

Et quid ſi habet nepotem ex eodem filio delinquente, *ibid. num.* 23

Et quid ſi patrimonium augeatur, *ib. n.* 24

Pater an poſſit revocare confeſſionem factam à filio de delicto, *q.* 86. n. 28

Et an appellare à ſententia lata contra filium, *quæſt. ead.* n. 29

Pater ſolvens pro filio habente bona materna, an cenſeatur de filio ſolviſſe, *ib.* n. 34

Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib.* n. 35.

Pater an teneatus pro filio, qui alium filium interfecit, *ibid.* n. 36

Moron impugnatur, *ib.*

Pater non tenetur pro filio baſtardo, *ibid. num.* 38

Item ſi filius ſit ſolvendo, *ib. n.* 39.

Nec pro filio impubere, *ib.* n. 40

Et quid de minore 25. annis, *ib.* n. 41

Farinac. lapſus, *ib.*

Pater tenetur ſolvere pœnam pro filio etiam injuſte condemnato, *ib.* n. 42

PATRIA poteſtas an perdatur per mediam capitis diminutionem, *q.* 78. n. 59

Ex Claro.

PATRIARCHARUM quis ſit judex competens, & Archiepiſcoporum, §. *fi. q.* 35. n. 12.

Ex Additionibus.

PATRIARCHA punitur ab Epiſcopo, in cujus Diœceſi deliquit, *q.* 35. n. 115

Ex Claro.

PATRONUS an poſſit accuſare Clericum in ſuo beneficio inſtitutum, §. *fi. q.* 14. n. 22

PAUPER an poſſit accuſare, §. *fi. q.* 14. n. 16

Et quis dicatur pauper, *ib.* n. 20.

Pauper an poſſit eſſe teſtis in criminalibus, §. *fin. quæſt.* 24. *num.* 11.

Ex Additionibus.

PAUPER an poſſit accuſare, *q.* 14. n. 40

Pauperi eſt danda copia gratis, *q.* 49. n. 27

Pauper quis dicatur, *ib.* n. 28. & *q.* 14. n. 40.

Et quid ſervetur Romæ, *q.* 14. n. 29

PAUPERTAS quomodo probetur, *q.* 24. n. 52

Et an & quando a teſtimonio repellat, *ib.* n. 54

Ex Claro.

PAX facta cum offenſo an faciat indicium, §. *fin. qu.* 21. *num.* 38

Ex Additionibus.

PACE inter aliquos ſtante, in qua verbis generalibus tantum erant comprehenſi banniti, ſi adverſarii in pace comprehenſi dictos bannitos proſequantur, & occidant unum ex comprehenſis ſpecialiter in pace, quæ bannitos fovebat, an incidant in pœnam, *quæſtione* 47. *numero* 34

Pace habita à principali, non eſt amplius de cauſa tractandum, *q.* 58. n. 59

Pax à quibus ſit habenda, *q.* 58. n. 1.

Pax quomodo probetur, *ib.* n. 3

Pax habita poſt ſententiam an proſit ſtante ſtatuto, quod habita pace quis mitius puniatur, *ib. n.* 3

Pax, & remiſſio an differant, *ib.* n. 5

Pax de delicto intelligitur, & de qualitatibus ipſius, *ibid.* n. 7.

Pax facta ſub conditione, ne offendens redeat ad patriam ſine licentia offenſi, an valeat, *quæſtione* 58. *numero* 19

Pax à conjunctis uſque ad quem gradum requiratur, *ib.* ... *num.* 23.

Pax an ſit habenda à filiis adoptivis, emancipatis, naturalibus, & legitimis, *ib.* n. 24

Pax debet conſtare in actis, *ib.* n. 25

Pax facta à tutore ante confeſſionem inventarii, an valeat, *q.* 58. *n.* 47

Pax facta pro vulnere an proſit ſecuta morte, *ibidem numero* 51

Pax habita ab uno ex pluribus hæredibus, an ſufficiat, *ibid.* n. 57

Pax, & concordia differunt, *ib.* n. 53

Pax non dicitur rupta ex parte provocati, ſi incontinenti ſequatur offenſio, *q.* 47. n. 54

Pax, à quibus requiratur in Regno Neap. *q.* 58. n. 59.

Pax facta abſenti an requirat ratificationem, *ibidem numero* 63

Pax poteſt dici ſine actu exteriori pro ſalute animæ, & Sacerdos tenetur abſolvere confitentem, *ib.* n. 73

Pax ex quibus impediatur, *ib.* n. 78

Pax an valeat cum pacto, quod offendens exulet à Civitate per tantum temporis, *q.* 67. n. 20

Et quid ſi exilium non fuerit ſervatum, *ib.* n. 21

Pax facta à pluribus, ſi unus offendat, an omnes teneantur, *q.* 47. *n.* 34

Pax an dicatur rupta, ſi aliquis ex comprehenſis in ea, ante ipſius ratificationem offendatur, *ib.* n. 37

Pax non dicitur rupta propter adulterium, §. *adulterium*, *numero* 78

Pax, & tranſactio quando faciant indicium ad torturam, *qu.* 21. n. 145

Pacem à Papa habere debet rapiens Monialem, §. *fornicatio*, n. 20

Pacem expoſcentes per vim, & metum in ſtatu Eccleſiaſtico incurrunt pœnam læſæ Majeſtatis, *quæſtione* 59. *numero* 51

PECULATUS quid ſit, & ejus pœna, *q.* 68. *n* 76

Et quid in actuario non ſcribente proceſſum, *ibidem numero* 78

Peculatus crimen eſt ſcribere in tabula publica minorem pecuniæ ſummam, quam ſit recepta, & exigere à fiſco non debitum, *q.* 68. *n.* 79

Peculatus crimen eſt gravius furto, *ib. n.* 81

Ex Claro.

PECULIUM profectitium filii an cenſeatur publicatum publicatis bonis patris, §. *fi. q.* 78. n. 14

Ex Additionibus.

PECULIUM caſtrenſe, an publicetur, *q.* 78. n. 17

Et quid de uſufructu peculii profectitii, vel adventitii, *ibid.* n. 58

PECUNIA data pro aſſaſſinio, cui ſit applicanda, §. *aſſaſſin. num.* 9.

Pecuniam publicæ adminiſtrationis retinens, quomodo puniatur, *q.* 68. n. 183

Pecunia accepta pro committenda barattaria, cui applicetur, *q.* 73. n. 23.

Pecunia tradita cambiis, connumeratur inter immobilia, *q.* 98. n. 151

Item deſtinata ad emptionem immobilium, *ib.* n. 152.

Ex Claro.

PERCUTIENS Clericum eſt excommunicatus, & incidit in pœnam *can. ſi quis ſuadente*, §. *fi. q.* 77. *nu.* 2

Et quid ſi ipſemet Clericus ſeipſum percutiat, *ibidem numero* 3

Et an percutiens Clericum primæ tonſuræ tantum, *ibidem num.* 4

Et an percutiens Religioſum religioſe viventem, qui tamen profeſſionem non amiſit, *ib.* n. 5

Et an percutiens Clericum non euntem in habitu Clericali, *ib.* n. 6

Et an percutiens Clericum ignorans illum eſſe Clericum, *ib. nu.* 7.

Et quid ſi aliquis volens percutere Titium laicum, percuſſerit Caium Clericum, *ib.* n. 8

Et an percutiens Clericum excommunicatum incidat in pœnas dicti canonis, *ib. nu.* 9

Et an percutiens Clericum degradatum, *ib.* n. 10

Et quid ſi Clericus deprehenſus fuerit in adulterio, *ibidem num.* 11

Et quid ſi Clericus alium inſultaverit, *ib.* n. 12

Et

Index Practicæ Criminalis.

Et quid ſi Clericus velit aliquod delictum committere, *ib. n.* 15
Et quid ſi offenſio facta Clerico ſit levis, *ibidem numero* 14
Et quid ſi aliquis percutiat Clericum pluribus percuſſionibus eodem impetu, an incidat in plures excommunicationes, *ib. n.* 15
Percutiens injurioſe, aut temere Epiſcopum eſt excommunicatus, *ib. nu.* 13
Et quid ſi quis illum percutiat cauſa defenſionis, *ib.*
Percutiens Clericum pluribus vicibus eodem impetu an incurrat plures excommunicationes, §. *fi. quaſt.* 84. *ſub num.* 2

Ex Additionibus.

PERCUTIENS manu vacua cum ſanguinis effuſione minori pœna punitur, quam ſi cum armis, §. *homic. numero* 9
Percutiens lapida, cum haberet enſem in manu, & ſecuta morte mitius citra pœnam capitis puniri debet, *ib. num.* 11
Percutiens mediatorem, vel alium ſe defendendo, an teneatur aliqua pœna, *ib. n.* 98
Et quid in percutiente pugno armato, *ib. n.* 10
Percutiens conſanguineum Clerici reſpectu Clerici incidit in canonem, *ſi quis ſuadente diabolo*, *qu.* 77. *n.* 3
Et quid da percutiente fratrem tertii ordinis S. Franciſci, *ib. nu.* 4
Et quid de patre percutiente filium Clericum, *ibidem numero* 5
Et quid da minore, *ibid. n.* 6
Et an ipſo facto percutiens in dictum canonem incidat, *ibi. nu.* 7
Et quid de affundente aquam ſuper aum, *ibidem numero* 9
Et an requiratur publicatio, & quid operetur dicta publicatio, *ib. n.* 8
Et quid de eum detinente per veſtes, vel frenum equi, *ib. nu.* 9
Et quid de ſpuente in faciem Clerici, *ib.*
Percutiens Epiſcopum quomodo puniatur, *qu.* 76. *numero* 2
Percutiens pluries Clericum, an ſit pluries excommunicandus, *q.* 77. *nu.* 19

Ex Claro.

PERJURIUM quid ſit, *l.* 5. §. *perjurium*, *n.* 1
Pœna perjurii quæ ſit, *ib. n.* 2
Et an perjurus efficiatur infamis, *ib. nu.* 3
Et an Clericus propter perjurium amittat beneficium ipſo jure, an autem veniat per ſantentiam privandus, *ib. numero* 4
Et an perjurus incidat in pœnas, *l. ſi quis major*, *C. de tranſact. ita l. n.* 5
Et an repellatur ab agendo, *ib. n.* 6
Et an à teſtificando, *ib. n.* 7
Et an perjuro deferatur juramentum in ſupplementum probationis, *ib. nu.* 8
Perjurium non committitur ſine dolo, *ibidem numero* 9
Difficultas excuſat à perjurio, *ib. n.* 10
Perjurium non nocibile punitur, *ib.* 11
Perjuria in nonnullis caſibus, non puniuntur in foro contentioſo, ſed ſolum Deum habent ultorem, *ibidem numero* 12
Et quid ſi delatum ſit juramentum à parte parti, *ib. num.* 13

Ex Additionibus.

PERJURIUM quid ſit, §. *perjurium*, *nu.* 2
Perjuriorum diverſitas, *ib. nu.* 3
Perjurium in dubio non præſumitur, *ib. n.* 5
Perjurium inficit teſtimonium, *ib. nu.* 6
Perjurii pœna quæ ſit, *ib. nu.* 7
Perjurii pœna in Regno Neap. *ib. nu.* 9
Perjurii in cauſa criminali quomodo formatur libellus, *ib. n.* 10
Perjurium non committitur ſine dolo, *ib. n.* 11
Perjurium non committit teſtis in ſecundo examine deponens, quod ſe in priori neſcira aſſeruarat, *ibidem numero* 14
Perjurii pœna ex qualibet juſta cauſa excuſatur, *ib. num.* 15
Perjurium in pluribus caſibus excuſatur, §. *eodem numero* 16
Perjurii pœna non habet locum in principali examinato, tanquam teſte, nec in teſte habente intereſſe in cauſa, *ib. n.* 18
Perjurium etiam nobila interdum extraordinariè punitur, *ib. n.* 19

Ex Claro.

PERJURUS an efficiatur infamis, §. *perjurium*, *nu.* 3
Et an perjurus incidat in pœnas, *l. ſi quis major*, *C. de tranſact.* §. *perjurium*, *n.* 5
Et an repellatur ab agendo, *ib. nu.* 6
Et an à teſtificando, *ib. nu.* 7
Et an perjuro deferatur juramentum, in ſupplementum probationis, *ib. n.* 8

Ex Additionibus.

PERJURUS quis dicatur, §. *perjur. n.* 2
Perjurus eſt non obſervans, quod ſub fide nobilitatis promiſit, *ib. n.* 4
Perjurus fuſtigatur tanquam infamis, *ibidem numerò* 8
Perjurus an poſſit eſſa teſtis, *ib. n.* 10
Perjurus non dicitur, qui tempora ſtatuto ſolvere non potuit, quod juraverat, *ib. nu.* 11
Item qui juramentum jure permittente non ſervat, *ib.*
Et a perjurio quis excuſatur, *ib. n.* 16
Perjurus an poſt emendationem, vel abſolutionem repellatur a teſtificando, *ib. n.* 11
Perjurus qui ad cauſæ deciſionem falſo juravit, judicis arbitrio quo ad fiſci commodum multatus, *ib. n.* 17
Perjurus non eſt idoneus teſtis etiam abſolutus, *q.* 53. *nu.* 18
Perjurus reſpondendo poſitionibus, vel articulis etiam per verbum creditur, & non creditur extraordinarie punitur, *ib.*
PERSONA, cui fuit res ablata, ſi neſciatur, non refert, ſi de re conſtat, *q.* 55. *nu.* 18
Perſona vilis poteſt cogi ad faciendum officium carnificis, *q.* 99. *n.* 903
PERSUASIO quid ſit, *q.* 87. *nu.* 8
PETENS mendaciter præmium propoſitum interficienti bannitum, quomodo punitur, *q.* 27. *n.* 16
PETR. *Belug. in tract. ſpec. princ.* impugnatur, *q.* 46. *numero* 59
PIGNUS an poſſit dari loco fidejuſſorum, *quaſt.* 46. *num.* 41
PINGUEDO hominis an poſſit retineri à Medicis in foro conſcientiæ, *q.* 100. *n.* 5
PIRATA non dicitur aſſaſſinus, §. *aſſaſſin. nu.* 4
PISISTRATI Athenienſium tyranni factum egregium, *q.* 83. *n.* 30
PLAGIARIUS quis dicatur, *q.* 68. *nu.* 84

Ex Claro.

PLURES an poſſint in eodem libello accuſare eundem, *l.* 5. §. *fi. n.* 1
Et an plures poſſint ſimul accuſari, *ib. n.* 2
Et an unus poſſit accuſare da pluribus criminibus ſimul. *ib. nu.* 3
Et an unus poſſit da pluribus criminibus ſeparatim accuſari, *ib. n.* 4
Et an ſuperſedendum ſit in uno, donec ſuper alio cognitum ſit, *ib. nu.* 5
Plura delicta ad eundem finem tendentia, an debeant pluribus pœnis puniri, §. *fi. q.* 84. *n.* 2
Et quid ſi eodem tempore commiſſa fuerint, *ib.*
Et quid ſtante ſtatuto puniente vulnera ſeu percuſſiones, *ib.*
Percutiens Clericum pluribus vicibus eodem impetu an incurrat plures excommunicationes, *ib.*
Et quid dicendum, ſi cum eodem telo plura vulnera unico ictu inferantur, *ib. nu.* 3
Et quid ſi delicta ſint diverſi generis, *ib. nu.* 4
Et quid ſi extent ſtatuta, unum puniens delationem armorum, aliud puniens inſultum, & aliud puniens vulnera, an ſi quis inſultum faciat, & vulneret cum armis, ſit unica pœna, vel pluribus puniendus, *eodem nu.*
Vulnerans animo tantum vulnerandi, & deinde aſſumens animum occidendi, & occidens, an puniatur de homicidio tantum, an autem etiam de vulneribus, *ib. n.* 5

Index Practicæ Criminalis.

Et an propter reiterationem delictorum, vel conſuetudinem delinquendi quis poſſit gravius puniri, *ibidem numero* 6

Plures delinquentes contra unum an teneantur omnes in ſolidum, *ib. n.* 7

POENA ſtatuta contra filios hæreticorum an habeat locum etiam contra illos, qui nati ſunt antequam pater eſſet hæreticus, *§. hæreſis*, n. 17

Pœnarum genera quot ſint, §. *fi. q.* 67. n. 1

Capitalis pœna, quæ dicatur, *ibid.*

Amputatio membri, vel fuſtigatio an dicatur pœna capitalis, *ib.* n. 2

Pœnarum corporalium ſpecies, *ib.* n. 3

Damnatio ad beſtias, *ib.* n. 4

Præcipitatio, *ib.* n. 5

Interdictio ignis & aquæ, *ib.* n. 6

Damnatio in metallum, *ib.* n. 7

Deportatio, *ib.* n. 8

Relegatio, *ib.* n. 9

Judex an debeat imponere delinquenti pœnam loci originis, domicilii, vel delicti, §. *fi. q.* 80. n. 1

Et quid ſi delinquens ſit forenſis, an poſſit puniri ſecundum ſtatuta loci, in quo delinquit, *ib.* n. 2

Et quid ſi illud delictum non ſit a jure communi prohibitum, §. *fi. q.* 85. *nu.* 3

Et an ſtatuta pro delictis pœnas imponentia ligent etiam ſubditos delinquentes extra territorium, *ibidem numero* 4

Et an pœnæ ſtatutorum pro delictis impoſitæ, tollant pœnas pro eiſdem delictis a jure communi impoſitas, §. *fi. quæ.* n. 5

De pœnis arbitrariis, §. *fi. q.* 83. n. 1

Caſus, in quibus pœna judicis arbitrio committitur, qui ſint, *ibidem.*

Judex male judicans ex imperitia, tenetur parti arbitrio judicis, *ib.* n. 2

Impoſtores puniuntur arbitrio judicis, *ibidem num.* 3

Vim publicam ſeu privatam committens, punitur pœna extraordinaria, *ib.* n. 4

Compellens aliquem ad teſtandum, qua pœna puniatur, *ib. nu.* 5

Oſculum inferens mulieri per vim, punitur pœna extraordinaria, *ib. nu.* 6

Partum exponens, punitur pœna extraordinaria, *ibidem num.* 7

Mittens præcepta Vallis Joſaphat, vel alias, punitur extra ordinem, §. *fi. q.* 83. n. 8

Injuriam alteri facientes contra bonos mores, puniuntur extra ordinem. *ib.* n. 9

Amovens terminos agrorum, qua pœna puniatur, *ibidem* n. 10

Judex cujus arbitrio pœna eſt jure commiſſa, an poſſit arbitrari pœnam mortis, *ib.* n. 11

Et quid ſi ſtatutum imponat pœnam centum, vel aliam majorem, vel minorem arbitrio judicis, *ibidem numero* 12

Judex habens arbitrium in pœnis imponendis debet illas imponere juxta qualitatem delictorum, *ib.* n. 13

Pœnitentiæ impoſitæ pro peccatis à ſacris canonibus hodie ſunt arbitrariæ Confeſſoribus, *ib.* n. 14

De aliis pœnis corporalibus, §. *fi. q.* 70. n. 1

Pœna ſtigmatis an hodie ſit in uſu, *ibi.*

Fuſtigatio, an ſit permiſſa etiam in Clericis, *ibidem numero* 2

Et an ſit pœna capitalis, *ibi.*

Tortura an ſit in uſu pro finali pœna delicti, *ibidem numero* 3

Pœna carceris perpetui an ſit in uſu, *ibi* n. 4

Pœna triremium an ſit in uſu etiam in Clericis, *ibidem numero* 5

Pœna detruſionis in Monaſterium an hodie ſit in uſu, §. *fi. q.* 70. n. 6

Pœna, quod Clerici ponantur in gabiis, an ſit in uſu, *ibidem num.* 7

Pœna mitræ. *ib.* n. 9

Pœna degradationis in Clericis, an dicatur corporalis, *ibidem n.* 9

Pœna mortis in quibus caſibus imponatur, §. *fi. quæſtio.* 68. *n.* 1

Abortum procurans punitur pœna mortis, *ibidem numero* 2

Et qua pœna puniatur percutiens mulierem prægnantem, ſi ex ea percuſſione ſequatur abortus, *ib.*

Adulteri puniuntur pœna mortis, *ib.* n. 3

Aſcendens cum ſcalis de nocte ad domum alterius, punitur pœna mortis, *ib.* n. 4

Blaſphemi puniuntur pœna mortis, *ib.* n. 5

Carceratus aufugiens fractis carceribus punitur pœna mortis, *ibid.* n. 6

Caſtrans ſeipſum, vel caſtrari ſe faciens, punitur pœna mortis, *ib. n.* 7

Cuſtos carceris, cognoſcens carnaliter carceratam punitur pœna mortis, *ib.* n. 8

Item ſi carcerati aufugiant, punitur ipſe pœna mortis, *ibidem.*

Et quid ſi cuſtos tantummodo fuit in culpa in deputando ſubſtituto, qui fuerit negligens, *ib.*

Dividentes prædam cum Barbaris puniuntur pœna mortis, §. *fi. q.* 68. n. 9

Eximens captum de manibus juſtitiæ punitur pœna mortis, *ib.* n. 10

Extrahens per vim aliquem de Eccleſia, punitur pœna mortis, *ib.* n. 11

Extrahens pro debito matremfam. de domo, &c. ad carceres conducens, punitur pœna mortis, *ib.* n. 12

Et an pro delicto poſſit mulier carcerari, *ib.*

Falſum teſtimonium dicens punitur pœna mortis, *ibidem* n. 13

Famoſi latrones puniuntur pœna mortis, *ibid.* n. 14

Fures an puniantur pœna mortis, *ib.* n. 15

Hæretici puniuntur pœna mortis, *ib.* n. 16

Homicida punitur pœna mortis, *ib.* n. 17

Hoſtibus ſervum, vel arma deferens, punitur pœna mortis, *ib.* n. 18

Imaginem Chriſti percutiens punitur pœna mortis, *ibidem num.* 19

Incendiarii puniuntur pœna mortis, *ib.* n. 20

Et quid in comburente tugurium vel ſenile, *ib.*

Injuriam faciens Officiali tempore ſyndicatus, punitur pœna mortis, *ib.* n. 22

Judex aliquem innocentem condemnans punitur pœna mortis, *ib.* n. 22

Judex ponens aliquem indebite ad torturam punitur pœna mortis, *ibid.*

Leno punitur pœna mortis, *ib. n.* 23

Læſæ majeſtatis crimen committens, punitur pœna mortis, *ib.* n. 24

Libelli famoſi auctor punitur pœna mortis, *ibidem numero* 25

Et an ille qui legit, & ſtatim non laceravit, *ib.*

Miles, qui in diſciplina militari delinquit, pluribus ex cauſis punitur pœna mortis, §. *fi. q.* 68. n. 26

Monialem carnaliter cognoſcens punitur pœna mortis, *ibid. num.* 17

Mulier, quæ animali bruto ſe ſubjecit, punitur pœna mortis, *ib.* n. 28

Item mulier quæ proprio ſervo ſe ſubjecit, *ib.*

Muros civitatis tranſcendens punitur pœna mortis, *ibidem num.* 29

Et an hoc locum habeat tantummodo in civitate Romana, *ibidem.*

Et an hoc ſervandum ſit tempore pacis, *ibid.*

Officialis publicos proventus ſubtrahens punitur pœna capitis, *ibid.* n. 30

Et an Officialis, qui durante officio multa acquiſivit, præſumatur ex acquiſiviſſe de bonis fiſci, *ib.*

Plagiarius punitur pœna mortis, §. *fin. quæſt.* 68. *num.* 31

Et quid ſi non ſit ſolitus talia committere, *ibi.*

Privatum carcerem exercens, punitur pœna capitis, *ibidem num.* 32

Et quid ſi aliquem capiat ex juſta cauſa, *ib.*

Et an Cardinalibus permiſſum ſit tenere privatum carcerem, *ibidem.*

Proditor punitur pœna mortis, *ib.* n. 33.

Raptores mulierum puniuntur pœna mortis, *ibidem numero* 34

Sacrilegi puniuntur pœna mortis, *ib.* n. 35

Seditionis auctor punitur pœna mortis, *ibidem num.* 36

Seipſum occidere volens punitur pœna mortis, *ibidem numero* 37

Et an occidens ſeipſum moriatur inteſtabilis, & ejus bona confiſcentur, *ib.*

Et quid ſi non conſcientia proprii ſceleris ſibi manus intulerit, *ibid.*

Servus, qui cum Domina ſe carnaliter commiſcuit, punitur pœna mortis, *ib.* n. 38

Sodomita punitur pœna mortis, *ib.* n. 39

Sortilegi puniuntur pœna mortis, *ib.* n. 40

Transfuga punitur pœna mortis, *ib.* n. 41

Et an puniantur etiam non conſummato delicto, *ib.*

Tutor, qui propriam pupillam corrupit, punitur pœna mortis, *ibid.* n. 42

Vaſta-

Index Practicæ Criminalis.

Vaſtatores, & inciſores vinearum puniuntur pœna mortis, §. fi. q. 68. n. 43
Venenum faciens, aut dans alicui ad occidendum, punitur pœna mortis, ib. n. 44
Violatores ſepulchrorum puniuntur pœna mortis, ibid. num. 45
De pœna privationis officii, vel beneficii, §. fi. quæſt. 73. nu. 1
Et quibus caſibus de jure communi incurratur, ib.
Judex committens barattariam privatur officio, ibid. numero 2
Et quæ ſit pœna corrumpentis judicem, ib.
Judex propter negligentiam poteſt officio privari, ib. numero 3
Officiales hodie non ſyndicantur de negligentia, ib.
Notarius condemnatus ex eo, quod deliquerit in officio Tabellionatus an cenſeatur privatus officio, ib. nu. 4
Clericus beneficiatus, contrahens matrimonium, amittit beneficium, n. 5
Et an ſit privatus ipſo jure, an autem ſit per ſententiam privandus, ib.
Et quid ſi contrahit cum impubere, ibid.
Et quid ſi uxor ante copulam ingrediatur Monaſterium, nunquid ipſe recuperet beneficium, ibid.
Clericus, qui per annum ſuſtinet excommunicationem, privatur beneficio, ib. nu. 6
Clericus perjurus privatur beneficio, ib.
Clericus ſimoniacus privatur beneficio, ibid.
Clericus factus miles ſecularis amittit beneficium, ibidem.
Clericus excommunicatus eſt ipſo jure privatus fructibus beneficii, ib. n. 7
Et an Clericus excommunicatus ſit alendus ex fructibus beneficii, ib.
Clericus hæreticus, & ejus filii amittunt beneficia, ſi quæ habent, ib.
Clericus colludens in cauſa beneficii poteſt privari, ib.
Clericus non incumbens horis divinis eſt privandus beneficio, ib.
Clericus homicida privatur beneficio, ib.
Prælati inſufficienter debent deponi, ibid. n. 8
Et quid in Papa, ib.
Epiſcopus negligens non poteſt deponi niſi à Summo Pontifice, ibid.
Clericus privatus beneficio tenetur reſtituere fructus perceptos à die commiſſi delicti, ib. nu. 9

Ex Additionibus.

POENA legalis, & dies impediunt purgationem moræ, q. 46. nu. 63
Mandans, & mandatarius etiam diverſis libellis accuſati eadem ſententia puniri poterunt, §. fi. q. 13. n. 2
Pœna an dicatur incurſa, ſi duo ad invicem ſe offendant, & actor neſciatur, q. 47. nu. 36
Pœna pacis ruptæ quomodo ſit dividenda inter conſortes, ib. n. 67
Pœna quæ infligitur ipſo jure tranſit in hæredes, etiam lite non conteſtata, q. 51. n. 34
Pœna in dubio nunquam intellig. impoſita ipſo jure, ſed per ſententiam ferendam, ib.
Pœna non declarata contra defunctum, an poſſit declarari contra hæredes, ib. n. 38
Pœna pacis ruptæ debetur etiam, quod ſubſequatur reconciliatio, q. 38. n. 10
Pœnæ quando ſint agendæ, vel alterandæ, quæſt. 60. numero 1
Pœnarum genera quot ſint, q. 67. n. 1
Pœna impoſita in ære & in perſona non eſt capitis, ib.
Pœna in dubio intelligitur de corporali, ib. nu. 2
Pœnæ plures an imponi poſſint pro uno delicto, ibid. numero 3
Pœna corporalis dicitur, licet ſtatutum loco pœnæ corporalis ſubroget pecuniariam, ib. nu. 4
Pœna membri intelligitur de amputatione manus, q. 69. n. 5
Fuſtigatus in pœnam efficitur infamis, §. fi. quæſtione 70. n. 5
Pœna non ſervantis confinia aſſignata à Principe quæ ſit, q. 71. ſub nu. 29
Pœna dantis poculum amatorium non ſecuto abortu, q. 68. nu. 9
Et quid in ſcienter recipiente, ib.
Et quid poculo dato cauſa amoris, vel abortionis, ib.
Aut cauſa amoris liciti, vel conceptionis, & mors ſequatur, ib.
Pœna libelli famoſi habet locum in ſcribente, edente, & retinente. qu. 68. n. 84
Et quid ſervetur in practica, ib. n. 65
Pœna ſtigmatis quare ſit ſublata, q. 70. nu. 1
Pœna cautionis ab utraque parte rupta, quomodo exigatur, q. 47. n. 47
Pœna privati carceris, q. 68. n. 105
Pœna conatus adulterii eſt arbitraria. §. adult. n. 72
Pœnis quibus feriantur falſificantes litteras, vel ſigillum Papæ, Regis, Judicum, aut Prælatorum, vel mandantes, aut ſcienter illis utentes, §. falſum. n. 197
Pœna falſi an teneatur mutans, vel abradens litteras juſtitiæ Principis, vel ſigillum in narratione, ib. nu. 198
Pœna miriori tenetur falſificans litteras delegati Papæ, quam ipſius Papæ, ibi. n. 200
Et idem eſt in falſificante litteras Proregis, ib. n. 201
Pœnis quibus puniantur Clerici falſificantes litteras Apoſtolicas, ib. n. 199
Pœna ſtupri voluntarii, §. ſtuprum, n. 39
Pœna falſi, quæ ſit, §. falſum, 259
Pœna falſi, ſi grave eſt crimen, eſt mors, ibidem numero 262
Pœna falſi tria copulative requirit, ib. n. 268
Pœna falſi in re modica eſt levis, ibid. n. 268
Et res modica videtur non excedens duos aureos, ibid. numero 187
Pœna ordinaria punitur falſi etiam modica in litteris Apoſtolicis, vel Regis, ib. n. 288
Et non diſtinguitur, an ſit in parte ſubſtantiali, ib. numero 280
Pœna conatus falſi eſt extraordinaria, ibidem numero 290
Pœna falſi etiam ſine dolo commiſſi eſt arbitraria, §. falſum. ibid. n. 320
Pœna falſi quantum fieri poteſt à judice evitanda eſt, ib.
Pœna falſificantis monetam, n. 321
Et moneta à non habente auctoritatem fabricata dicitur falſa, ibid. n. 322
Et de præſtantibus opem conſociis, ac eam expendentibus, de judicibus, probationibus, excuſationibus, & pœnis, ib. n. 323
Pœna qua puniendus ſit producens inſtrumentum ſuſpectum de falſo, §. falſum, n. 120
Pœna lacerantis cartam de libro communis vel fiſci, quæ ſit, ib. n. 229
Pœnis falſi an puniatur Notarius conficiens inſtrumentum falſum, quod ſit nullum, §. falſum, n. 93
Pœna impoſita per ſtatutum falſificanti publicum inſtrumentum habet locum contra falſificantem acta judicialia, ib. n. 123
Et ſtatutum puniens certa pœna producentem inſtrumentum falſum non habet locum in producente falſos teſtes, ib. nu. 140
Et puniens facientem fieri inſtrumentum falſum habet locum contra ſuadentem alteri, ut falſum deponeret, ibidem n. 150
Pœna qua puniuntur teſtes falſi in Regno Neapol. §. falſum, n. 263
Pœna qua puniatur prohibens teſtari, ib. n. 237
Pœna injuriæ certa dari non poteſt, §. injuria, n. 5
Pœna parricidii habet etiam locum in filio Sacerdotis, §. parricid. n. 5
Pœna parricidii, quæ ſit, ib. n. 8
Pœnam parricidii quibus caſibus evitant parentes occidentes filios, vel è contra, ib. n. 10
Pœnæ parricidii an ſit locus, ſi filius annicolus reperiatur mortuus in lecto patris, matris, avi, vel aviæ, ib. n. 12
Pœna perjurii in Regno Neap. §. perjur. nu. 8
Pœna perjurii ex qualibet juſta cauſa excuſatur, ibidem nu. 15
Pœna perjurii non habet locum in principali examinato tanquam teſte, nec in teſte habente intereſſe in cauſa, ib. n. 18
Pœna raptus an habeat locum in ſponſo rapiente ſponſam, §. raptus n. 5
Pœna raptoris de jure canonico an habeat locum in ſociis, & auxiliatoribus, ibi. n. 8
Pœna raptus, ib. n. 9
Pœna raptoris punitur mulier falſo accuſans de raptu, ib. n. 10
Pœna raptus, an habeat locum in muliere rapiente virum, §. raptus, nu. 12
Pœna ſacrilegii quæ ſit, §. ſacrilegium, n. 9
Pœna ſacrilegii non confunditur cum pœna alterius delicti, ib. n. 13
Pœna ſimoniæ, §. ſimonia, n. 57
Pœna ſodomiæ quæ ſit, §. ſodomia, n. 8

Index Practicæ Criminalis.

Pœna ſodomiæ ordinaria an temperetur in ætate minori, *ib.* n. 13

Pœna ſtupri, vel alia, an teneatur rem habens cum ancilla, §. *ſtupr.* n. 2

Pœna ſtupri quæ ſit, *ib. n.* 10

Pœna ſtupri cum ſcalis commiſſi in Regno Neap. *ibidem.*

Pœna ſtupri in muliere quæ ſit, *ib.* n. 13

Pœna pecuniaria a ſtatuto impoſita non comprehendit puellam, vel viduam patientem ſe ſtuprari, *ib.* n. 14

Pœna ſtupri a jure impoſita non tollitur ex alia diverſa ſtatuti, *ib.* n. 20

Pœna ſtupri tollitur matrimonio, non autem pœna dotandi, *ib.* n. 22

Pœna falſi an teneatur vendens eamdem rem duobus, §. *falſum*, *nu.* 240

Et quid in donante, vel obligante rem duobus, *ib. numero* 241

Pœna ademptionis tertiæ partis bonorum punitur utens falſo teſte ad occultandum crimen conſanguinei, vel amici, *ibid.* n. 274

Pœna falſi punitur Notarius conficiens inſtrumentum, de quo rogatus non extat, licet ſint vera contenta in eo, §. *falſum*, n. 85

Etiam ſi non compleverit inſtrumentum falſum, pœna ordinaria tenetur, *ibid.* n. 86

Et de puniendo Notario pro falſo inſtrumento, *ib. numero* 87

Et ſtatutum puniens Notarium de falſo non comprehendit aliam perſonam falſum fabricantem, *ib.* n. 88

Pœnis quibus afficitur Notarius conficiens inſtrumentum ſuper uſuris, *ib.* n. 81

Et quid ſi mutaretur data in ſcriptura privata, *ib. numero* 94

Pœna ordinaria falſi non punitur Notarius falſificans inſtrumentum pro defenſione partis, *ib.* n. 99

Pœna ignis plectitur Notarius conficiens inſtrumentum immunitatis falſum, *ib.* n. 100

Pœna manus punitur Notarius conficiens inſtrumentum ſimulatum, *ibid.* n. 102

Pœnam falſi an incurrat Notarius ponens in inſtrumentum mutui verbum numeravit, ſi vere pecunia non fuerit numerata, §. *falſum*, *nu.* 155

Et aſſerens alias in ſua præſentia fuiſſe numeratam non punitur de falſo licet falſum dicat, *ib. nu.* 156

Pœnam falſi non incurrit Notarius, ſi nomina etiam abſentium deſcribat in inſtrumento, *ib. nu.* 158

Pœna falſi an puniatur Notarius omittens ſolemnitatem, *ib. nu.* 160

Et an præſumatur in Notario error potius, quam falſitas, *ib.* n. 61

Pœnis quibus puniri debeat Notarius conficiens inſtrumentum illicitum, *ib.* n. 167

Pœnis quibus puniatur Notarius conficiens inſtrumentum uſurarum, *ib.* n. 169

Pœnis quibus puniatur Notarius, ſi inſtrumentum falſum non perficit, *ib.* n. 172

Pœna falſi tenetur Notarius aſſerens ſe rogatum de inſtrumento, cujus notulam dedit, & vere rogatus non eſt, *ib. nu.* 178

Et idem ſi dicat ſe non recordari quando factum eſt de recenti, *ib.* n. 179

Et eo caſu poteſt compelli ad exhibendum omnes ejus imbreviaturas, *ib.*

Pœna falſi & intereſſe partis tenetur Notarius, negans ſe fuiſſe rogatum de inſtrumento, vel illud celans, vel dicat ſe non recordari, ſi convincatur per teſtes, *ibidem numero* 180

Et hoc etiam caſu poteſt compelli ad exhibendum ſuas imbreviaturas, ut fiat perquiſitio, *ib.* n. 181

Pœna arbitraria punitur Notarius amittens protocollum licet authenticum habeat, niſi probaverit abſque ejus culpa combuſtum, ſive deperditum, *ibidem numero* 182

Et tenetur ad omnia damna, & intereſſe partis, §. *falſum*, *n.* 183

Et efficitur perjurus, *ib. nu.* 184

Et probata amiſſione quis teneatur probare dolum, vel culpam, *ib. n.* 185

Pœnis quibus puniatur mutans ſibi nomen, vel veſtes, *ib.* n. 205

Et quid de conſulente, ut quis ſibi nomen mutet, *ib. nu.* 206

Et quando ſit licitum mutare ſibi nomen proprium, ſignum, vel ſigillum, & alienum ſumere, & quando, *ibidem numero* 207

Pœna falſi tenetur Notarius oſtendens atteſtationes non publicatas pars autem nulla pœna tenetur, §. *falſum*, *num.* 233

Pœna ultimi ſupplicii tenetur Notarius falſificans acta publica, *ib.* n. 302

Pœna falſi tenetur Litteras judicis à manu ſervientis amovens, *ib. nu.* 213

Et quid in lacerante, *ib. nu.* 214

Pœna falſi an teneatur Litteras aperiens, n. 217

Et divulgans contenta in Litteris ad alterius injuriam tenetur actione injuriarum, *ib. nn.* 218

Pœna falſi tenetur Litteras alteri ſcriptas lacerans, vel comburens, *ib.* n. 219

Pœna læſæ Majeſtatis reus efficitur Litteras publicas aperiens, ut adverſarium Principis, vel Reipub. juvet, *ib. numero* 221

Pœna falſi quando teneatur ſignans Litteras alieno ſigillo, *ib. nu.* 222

Pœna extraordinaria tenetur aperiens Litteras relationis etiam Summo Pontifici directas, *ib.* n. 230

Pœna falſi an teneatur Litteras reſtituens, ei, qui mandatum reſtituendi ſuſceperat, *ib.* n. 231

Pœna capitis in Regno Neap. puniuntur vim inferentes meretricibus, §. *fornicatio*, n. 3

Pœna fornicationis quæ ſit, *ib.* n. 4

Pœnis quibus puniantur Moniales patientes ſe violari, & quibus olim Virgines Veſtales, *ib.* n. 14

Et de cognoſcente carnaliter Monialem, aut converſam vel Monialem oſculante, *ib. nu.* 15

Pœna capitis punitur Monialem rapiens laicus, vel ſollicitans, aut corrumpens, ejuſque bona intra annum Monaſterio applicantur, *ib.* n. 18

Et Monialis arctiori Monaſterio traditur cum bonorum uſufructu donec vixerit, *ib.*

Pœna depoſitionis eſt contra Clericum vel Epiſcopum Monialem carnaliter cognoſcentes, *ib. nu.* 19

Pœna furti quæ ſit, & quæ olim apud Græcos, & alios, §. *furtum*, *n.* 25

Et quæ in Regno Neap. *ibid.* n. 26

Pœna ignis puniendus, vivus concrematur, §. *hæreſis*, *nu.* 19

Pœna hæreticorum quæ ſit, *ib. nu.* 10

Pœna præbentis poculum amatorium ex quo præter propoſitum mors ſecuta eſt, *ib. n.* 37

Pœna ſortilegii, *ib.* n. 38

Pœna ſtatuti non habet locum in adultero, & adultera, niſi probentur eſſe in matrimonio, §. *adult.* n. 44

Pœna adulterii, quæ, in Regno Neap. *ibidem numero* 49

Et quæ in Flandria, *ib. n.* 50

Pœna adulterii non habet locum in muliere committente adulterium exiſtente fama publica de morte mariti, *ib. n.* 51

Pœna auth. ſed hodie, *C. de adult.* non ſervatur, *ib. numero* 53

Pœna adulterii non habet locum in eo, qui coacte commiſit adulterium, *ib.* n. 56

Pœna adulterii diverſæ, *ib. nu.* 57

Pœna adulterii diverſarum nationum, *ibidem numero* 68

Pœna adulterii quandoque eſt arbitraria, *ibidem numero* 69

Pœna ſtatuti contra adulterantem invitam an habeat locum contra dantem merceta, *ib.* n. 75

Pœna quando uniformiter eſt taxata à lege, vel ſtatuto, an ſit facienda diſtinctio perſonarum, *quæſtione* 60. *numero* 95

Pœna non minuitur ob beneficium factum Reip. ſi in eam crimen graviſſimum committitur, *quæſtione* 60. *numero* 99

Pœna non minuitur facienti beneficium Reipub. caſualiter, furtum committendo, *ib.*

Pœna mandantis adulterari quæ, §. *adult.* 77

Pœna percutientis, vel deturpantis imaginem Dei, Sanctorum, Pontificis, aut Principis, §. *Blaſphemia*, n. 1

Pœna Blaſphemantis, *ib.* n. 2

Pœna Blaſphemantis in Regno Neap. *ib* n. 12

Pœna Blaſphemantis diverſæ, *ib.* n. 14

Pœna ultra relegationem, quæ ſint, *quæſtione* 44. *numero* 6

Pœna dantis amatorium poculum, *quæſtione* 60. *numero* 38

Pœna commutata efficit, ut non ſit locus privationi officiorum, quæ erat, *q.* 73. *n.* 9

Pœna quando dicatur arbitraria, *q.* 83. n. 1

Pœna judicis malè judicantis, *ib.* n. 2.

Et

Index Practicæ Criminalis.

Et judicis de arbitrio, arbitratore, Notario, Medico, Advocato, Agrimenſore, & artifice, *ib. n.* 3

Pœna duplicata per ſtatutum in delictis nocturnis procedit in pœnis pecuniariis tantum, *q.* 82. *nu.* 99

Et an in dubio delictum præſumatur commiſſum de die, vel de nocte, *ibid. n.* 100

Et quando dicatur committi de nocte, vel de die, *ib. nu.* 101

Pœnarum arbitrium non extenditur ad mortem in delictis non conſummatis. *q.* 83. *n.* 42

Pœna perpetui carceris non poteſt imponi per judicem laicum habentem arbitrium imponendi omnem pœnam, *ib. n.* 43

Pœnæ an ſint multiplicandæ, quando quis plura delicta commiſit. *q.* 84. *nu.* 15

Pœna ſi imponitur à jure canonico, & alia à jure civili, an utramque reus ſuſtineat, *q.* 95. *n.* 5

Pœnarum alternativa exiſtente, cui detur electio judici, vel reo, *ibid. n.* 6

Pœna minor eſt eligenda, *ib. nu.* 7

Pœna una electa non admittitur variatio, *ibidem numero* 8

Pœna mortis in Regno Neap. non poteſt commutari, niſi ad triremes, *q.* 85. *n.* 58

Quod tamen non procedit in Officialibus Baronum, *ibidem.*

Nec ſervatur de conſuetudine, *ib.*

Pœnam alterans judex an debeat cauſam exprimere, *ib. n.* 38

Et quid ſi poteſt adiri Superior, *ib.*

Pœnam ſtatutariam judex debet alterare ex cauſa, *ibidem n.* 23

Etiam quod juraſſet ſervare ſtatutum, *ibid. n.* 24

Item mitigare pœnam ſtatuto puniente delictum attentatum ſicut perfectum, *ib. n.* 25

Item ſi pro modica ſumma pœna mortis imponatur à ſtatuto, *ibid. n.* 26

Pœna ſoluta per patrem pro filio an computetur in partem ipſius filii, *q.* 76. *n.* 32

Pœna corporalis quando ſubrogatur in defectum pecuniariæ, eſt judici arbitraria, *q.* 85. *n.* 12

Pœna legalis, & conventionalis an poſſit exigi in foro conſcientiæ, *q.* 80. *n.* 3

Pœna in dubio cui ſit applicanda, *ib. n.* 4

Et quid de pœna conventionali, *ib. nu.* 5

Pœnæ conventionales pacis, & treugæ ruptæ debent in ſtatu Eccleſiaſtico ad favorem Cameræ Apoſtolicæ ſtipulari, *ibid. n.* 6

Pœna conventionales tranſeunt ad hæredes, *ibidem numero* 7

Pœna conventionalis non ſtipulata ab aliqua perſona publica pro fiſco ipſi fiſco non debeat, *ib. n.* 8

Pœna talionis non ſervatur de conſuetudine, niſi in teſte, *q.* 81. *n.* 1

Pœna Baronum in Regno Neap. malefactores acceptantium, *q.* 57. *n.* 12

Pœna dividenda inter fiſcum, & partem, an & quando exigatur a fiſco in totum, *q.* 95. *n.* 22

Pœna applicatur injuriato quando ille deliquit, cui erat applicanda: *ib. n.* 24

Pœna mortis quomodo poſſit condemnato evitari, *qu.* 98. *nu.* 1

Pœna furcarum an ſit major amputatione capitis, vel è contra, *q.* 99. *n.* 15

Pœnalis promiſſio de non offendendo in perſonam, non committi ut per injuriam verbalem, §. *injuria, nu.* 32

POENITENTIÆ impoſitæ pro peccatis à ſacris canonibus hodie ſunt arbitrariæ Confeſſoribus, §. *fi. quæſt.* 83. *numero* 14

Ex Additionibus.

POENITENTIA in occultis præſumitur, *quæſt.* 91. *numero* 5

Et an proſit ad minuendam pœnam, *qu.* 72. *ſub n.* 31

PORTANS Litteras ad aliquem occidendum quando teneatur de occiſo, §. *homicid. nu.* 29

PORTIO reſervata filiis debetur vivente patre, *q.* 78. *nu.* 128

Et an filiis patris poſt bannum. *n.* 129

POSITIONES fiſci quando fieri dicantur, §. *fi. q.* 45. *num.* * 3

POSITI in conditione quando faciant deficere conditionem ad favorem ipſorum vel fiſci, *q.* 78. *n.* 36

POSITIONI criminoſæ non eſt regulariter reſpondendum, *q.* 46. *nu.* 3

Poſitiones an & quando admittantur in criminalib. & quomodo eis ſit reſpondendum, *ib.*

Ex Claro.

POSSESSORES bonorum venditorum an poſſint moleſtari quando repetitur in bonis confiſcatis pretium rei venditæ, per delinquentem, §. *fin. quæſtione* 78. *numero* 22

Ex Additionibus.

POTESTAS gratiandi Principis reſervata non cenſetur tranſlata in feudatarium generaliter de regalibus inveſtitum, *q.* 59. *nu.* 30

Poteſtas Principis abſoluta & ordinaria, *ibidem numero* 71

Poteſtas compellens teſtem ad dicendum falſum tenetur pœna talionis, *qu.* 81. *n.* 2

Poteſtas patria an perdatur per mediam capitis diminutionem, *q.* 78. *n.* 59

PRACTICA examinandi teſtem extraneæ locutionis, *q.* 24. *nu.* 6

PRÆCEPTUM non poteſt non eſſe initium inquiſitionis, *q.* 31. *n.* 14

Præcepta pœnalia an requirant cauſam, *ibidem numero* 16

Præcepta ad informandum, vel ad audiendum, & faciendum quicquid per Curiam rationabiliter injungetur, an valeant, *ib. n.* 17

Præceptum judicis ſine cauſæ cognitione valet circa pertinentia ad ejus officium, *ib. n.* 18

Præceptum poteſt fieri die feriato, & in Camera, *ib.*

Præceptum de non exeundo domo, ut, commodius capiatur, fieri nequit, *ib.*

Præceptum judicis factum in ſcriptis graviori pœna afficit tranſgredientem, quam voce factum, *ibid.*

Præcepto judicis contraveniens puniri debet ob contemptum licet juſte contraveniret, *ib. n.* 19

Contemnere plus eſt, quam non parere, *ibidem numero* 20

PRÆDO turbatus ante omnia eſt reſtituendus, & manutenendus, *q.* 82. *ſub nu.* 47

PRÆEMINENTIA magnæ Curiæ Vicariæ quando habeat locum, *q.* 49. *nu.* 54

Ex Claro.

PRÆLATI inſufficientes debent deponi, §. *fi. q.* 73. *numero* 8

Et quid in Papa, *ibid.*

Prælati an poſſint imponere Clericis pœnas pecuniarias, §. *fi. q.* 80. *nu.* 5

Ex Additionibus.

PRÆLATI inſufficientis pœna, *qu.* 1. *n.* 49

PRÆMIUM propoſitum revelanti bannitum de cujus bonis ſolvatur, *qu.* 17. *n.* 13

Et an debeatur Officiali. *ib. n.* 14

Præmium ſtatutum capienti malefactorem an debeatur privatis convocatis per Curiam, *qu.* 29. *nu.* 19

Præmium petens propoſitum interficienti bannitum, aſſerens mendaciter ſe bannitum interfeciſſe; debet pro præmio capitaliter puniri, *q.* 27. *n.* 16

Præmium cui debeatur, ſi duo ſimul concurrant in captura, *q.* 20. *n.* 25

Præmium an duplicetur ei qui pluries eundem bannitum cœperit, aut qui a aptus aufugit, *ib. n.* 26

PRÆPARATIO fugæ idem operatur quod & fuga ipſa, *q.* 21. *nu.* 75

PRÆPARATORIA ſtupri tentans qua pœna teneatur, §. *ſtuprum. n.* 20

PRÆSCRIPTIO temporis non prodeſt condemnato, *q.* 60. *nu.* 107

Et quando non habeat locum, *ib.*

Præſcriptio in criminalibus non interrumpitur per oblationem libelli, *q.* 51. *n.* 5

Et an opponatur poſt litem conteſtatam, *ibidem numero* 6

Et an ea non oppoſita proceſſus valeat, *ibidem numero* 7

Præſcriptio poteſt opponi per quemlibet de populo, *ib. n.* 8

Præſcriptio delicti quando currere incipiat, *ib. n.* 13

Præſcriptio ſtatutaria non habet locum in crimine falſi, *ib. n.* 16

Index Practicæ Criminalis.

Præſcripta parte pœnæ applicanda offenſo præſcribitur etiam pars applicanda fiſco, *q.* 95. n. 26

PRÆSTANS fidejuſſorem coram incompetenti, an prorogét juriſdictionem, *q.* 42. *nu.* 4

PRÆSUMPTIO ſuper quo verſetur, §. *fi. qu.* 20. *numero* 6

Præſumptio eſt contra aſſociantem delinquentem poſt delictum, *q.* 90. *nu.* 18

Præſumptio occulti auxilii ceſſat quando aſtans rixæ fuit tanquam mediator, *ib.* n. 19

Et quid ſi diſtulerit fieri maleficium, & poſtea tempore delicti aſtitit armatus, *ib.* n. 20

Præſumptiones, & ſuſpiciones in crimine hæreſis, quid operentur, §. *hæreſis*, *nu.* 29

Præſumptionibus & conjecturis inducitur, & ceſſat dolus, §. *falſum* n. 308

Præſumptus & verus dolus quomodo probetur, *ibidem num.* 311

Præſumptiones, & probationes fornicationis *q.* §. *fornicatio. nu.* 1

Præſumptiones & conjecturæ quibus partus ſuppoſitio probatur, §. *falſum*, n. 203

Præſumptus & verus dolus probantur indiciis, & conjecturis, *ib. nu.* 269

Et de modis probandi, & præſumendi dolum, *ib. numero* 270

Præſumptio, argumentum, indicium, ſuſpicio, conjectura, & fictio quid ſint, *q.* 20. n. 1

Præſumptiones, & indicia falſi, §. *falſum*, n. 243

Et ex duabus præſumptionibus probatur falſitas, quando civiliter agitur, *ib. nu.* 245

Præſumitur dolus centum, & viginti tribus modis, §. *falſum*, *nu.* 306

Et quomodo præſumatur, *ibi.* n. 307

Præſumptiones plures an, & quando conjungantur, *q.* 22. *nu.* 7

PRÆVARICATIO, quid & de ejus pœna, *qu.* 72. *num.* 16

Prævaricatio quomodo probetur, *quæſtione* 57. *numero* 10

PRÆVENTIO non habet locum in Regno Neap. inter judicem laicum, Eccleſiaſticum, *q.* 37. n. 2

Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib.* n. 3

Præventio non operatur ſi præveniens ſit negligens, vel in dolo, *ib.* n. 4

Præventio quando habeat locum, *quæſtione* 38. *numero* 82

Et quid ſi judices ſint ſub diverſis Præſidib. *ibidem numero* 83

Et quid ſi delinquens procuraverit inquiri in Curia ubi imponitur minor pœna, *ib.* n. 85

Et quomodo probetur, *ib.* n. 85

Et quid ſi in eadem hora à duobus judicibus fuerit formata inquiſitio, *ib. nu.* 86

Et quid ſi reus agat hoc caſu, ne à duobus vexetur, *ib.* n. 87

Præventio non habet locum quando alicui juriſdictio competit virtute privilegii, n. 90

Ex Claro.

PRINCEPS an poſſit receptionem teſtium alteri committere, §. *fi. q.* 26. n. 5

Ex Additionibus.

PRINCEPS procedit ſecundum conſcientiam, §. *fi. qu.* 4. *nu.* 7

Princeps poteſt præcipere ſubdito, vel vaſſallo, ut coram ſe compareat, nulla etiam expreſſa cauſa pœnæ privationis, & confiſcationis bonorum & feudorum, & mulctarum, *q.* 31. *ſub n.* 29

Princeps abſque cognitione judiciali poteſt relegare, *qu.* 71. *ſub* n. 5

Princeps poteſt ejicere Clericum, & Prælatum ſibi ſuſpectum, *q.* 36. *nu.* 6

Principes remittentes criminoſos ad locum delicti ſunt laudandi, *q.* 38. n. 72

Princeps contra abſentes in criminalibus ad ſententiam diffinitivam devenire poteſt, *q.* 44. n. 1

Princeps an poſſit remittere pœnam applicandam parti, *q.* 59. *nu.* 6

Princeps non poteſt facere, quod inimici in teſtes recipiantur, *q.* 24. n. 29

Princeps omnes pœnas poteſt remittere, & augere, *q.* 59. n. 15

Princeps an poteſt gratiare homicidam ex animo deliberato, *ib.* n. 16

Princeps quando poſſit remittere injuriam & damna alterius pro bono pacis, *q.* 59. *n.* 17. & *ſeq.*

Princeps an poſſit gratiare quo ad pacem corporalem, & intereſſe publicum ſine pace, *q.* 50. n. 55

Princeps Biſiniani poteſt componere etiam parte non concordata, *q.* 59. n. 22

Principi recognoſcenti Superiorem non creditur, *q.* 53. *num.* 43

Principi aliquid ſeverius mandanti an ſit parendum, *q.* 60. n. 54

Et quid ſi ſecunda juſſio interveniat, *ibidem numero* 55

Et an judex parendo peccet, *ibid.*

Princeps an poſſit tollere defenſionem, & an ipſum modum variare *q.* 49. *nu.* 53

Princeps eſt conſulendus, ſi populus gratiam petit, *qu.* 60. n. 99

Princeps an poſſit tollere citationem, *quæſtione* 31. *numero* 3

Princeps an poſſit ex recta cauſa citationem remittere, *ibid. nu.* 5

Principis voluntas non impeditur citatione in actibus, quos libere poteſt agere, *ib.* n. 6

Princeps de plenitudine poteſtatis quando poſſit ferre ſententiam ſine citatione, *ib. nu.* 7

Princeps de poteſtate ordinaria non poteſt Procuratorem in criminalibus admittere, in quibus de jure non admittitur, *q.* 32. n. 1

Princeps ex cauſa poteſt alicui facere ſalvam guardiam, *q.* 86. n. 13

Princeps ſi donaverit bona confiſcata, donatarius tenetur creditoribus, *q.* 78. *n.* 159

PRINCIPALIS varius non torquetur, ſi tamen fuerit examinatus tamquam principalis in ſe, & teſtis in alios, & ſi ſit varius in alio, & convictus torqueri poteſt, *quæſt.* 22. n. 150

PRIVATUS juri publico renunciare nequit, §. *fin. qu.* 24. *nu.* 4

Privatus poteſt requirere alios privatos ad capiendum malefactorem, & cuſtodiendum eum, donec judex capiat, *q.* 28. *ſub* n. 28. & *q.* 29. *nu.* 18

Privati convocati per Curiam ad capiendum malefactorem conſequuntur præmium ſtatutum capienti malefactorem, *ib.* n. 19

Privatus officio tamquam male verſatus, non poteſt ad officium redire, *q.* 73. n. 11

PRIVATIO officii an dicatur pœna civilis, vel criminalis, *q.* 73. *nu.* 4

Et an in ea poſſit intervenire Procurator, *ibidem numero* 5

PRIVILEGIUM amittitur per reatum, *quæſt.* 64. *numero* 63

Privilegium fori quando amittatur per contumaciam, *q.* 32. n. 50

Privilegium fori competens Clerico, cur non competat ejus fidejuſſori laico, *qu.* 36. *n.* 9

Privilegia Eccleſiarum hoſpitalibus competunt, *q.* 30. *numero* 12

Ex Claro.

PROBATIONES duæ ſemiplenæ an jungantur in cauſis criminalibus, §. *fi. q.* 63. *nu.* 9

Probationes in criminalibus eſſe debent luce meridiana clariores, §. *fi. q.* 66. n. 3

Ex Additionibus.

PROBATIO quando dicatur fieri incontinenti, *q.* 53. *numero* 3

Probatio difficilis quando dicatur, *q.* 74. n. 17

Probatio plena ſufficiens, liquida, liquidiſſima, evidens, patens, perſpicua quando dicatur, *q.* 66. n. 18

Probatio plena inſurgit ex pluribus indiciis contra ſolitum delinquere, *ib.* n. 20

Probationes apertiſſimæ tollunt ineptitudinem proceſſus, *q.* 55. *nu.* 28

Probationes duæ ſemiplenæ an jungantur in criminalibus, q. 63. n. 7

Probationes liquidæ requiruntur in materia pacis fractæ & treugæ, *q.* 66. *nu.* 15

Item contra judicem, *ib.* n. 16

Et qualm in cauſis uſurariis, & falſi, *ib.* n. 17

Probationes legitimæ non enervantur, per negationem rei factam

Index Practicæ Criminalis.

Factam in tortura, licet Judex non proteſtetur citra præjudicium probatorum torqueri, *quæſtione* 64. *numero* 118

Probationib. neceſſariis concludentibus debet probari falſitas, §. *falſum*, *n.* 247

Probatio contra ſcientiam præſumptam admittitur in crimine falſi, *ib.* n. 134

Probationes inſtrumenti falſi, vel de falſo ſuſpecti, *q. ib.* n. 248

Ad probandam defenſionem ſufficit ſemiplena probatio, §. *homic. n.* 81

Probatio per evidentiam facti admittitur contra ſtatutum diſponent ſtandum eſſe juramento damnificati, & contra juramentum, *quæſtione* 82. *ſub numero* 25

Probatio omnis eſt judici arbitraria, *ibidem numero* 31

Et an hoc ſtatutum procedat in favorem forenſis, *ibid.* n. 32

Et quid ſi damnum paſſus ſit pauper, & minus legalis, *ib.* n. 33

Et quid ſi libellus ſit ineptus, *ib. n.* 34

Probatio plena requiritur, quando agitur contra tertium, *ib.* n. 35

Semiplena probatio ſufficit ad torturam, §. *fi. quæſtione* 62. *n.* 1

Ex Claro.

PROCEDERE, quibus modis criminaliter procedatur, *l.* 5. §. *fi. q.* 3. *n.* 1

Et quid ſit procedere per viam inquiſitionis, *ibidem numero* 2

Accuſationem eſſe remedium ordinarium, inquiſitionem vero extraordinarium, *ib.* n. 3

Et an ſuperveniente accuſatore, ceſſet inquiſitio, *ibidem n.* 4

Judex regulariter non poteſt de jure civili per inquiſitionem procedere, de jure autem canonico poteſt, *ibidem* n. 5

Et quid de conſuetudine, *ib.* n. 6

Accuſatio, & inquiſitio an poſſint ſimul cumulari, *numero* 7

Judex an debeat priuſquam inquirat, dare parti offenſæ terminum ad accuſandum, *ibid.* n. 8

Et quid ſi pars ipſa offenſa id petat, *ib.* n. 9

Judex an debeat facere ſibi dari licentiam ab accuſatore procedendi in cauſa, *ib.* n. 10

Quomodo procedatur in delictis per viam actionis, *l.* 5. §. *fi. q.* 19. n. 1

Quomodo procedatur in delictis per viam exceptionis civiliter, *ib.* n. 2

Et quomodo criminaliter, *ibid.* n. 3

Quomodo procedatur in delictis per viam confeſſionis, *ib. num.* 4

Ex Additionibus.

PROCESSATUS de vulnere quando de morte ſequuta teneatur, §. *fi. q.* 31. *n.* 43

PROCESSUS ſimoniæ qualiter ſit formandus, §. *ſimonia*, n. 23

Proceſſus an ſit nullus, ſi Judex denegat terminum ad certiorandum, *q.* 34. *n.* 4

Proceſſus factus per judicem excommunicatum eſt nullus, *q.* 50. n. 3

Proceſſus, an, & quando ſit nullus ex defectu indiciorum, *ib.* n. 5

Proceſſus abſque indiciis valet, ſi non opponatur, *q.* 64. *n.* 39

Proceſſus factus contra plures an ſit publicandus, ſi omnes non compareant, *q.* 49. *n.* 51

Proceſſus copia datur ante repetitionem, ſi per reos fuerint habiti teſtes pro repetitis, *ib. n.* 32

Proceſſus originalis nemini eſt dandus, *quæſtione* 49. *numero* 6

Proceſſus primus deperditus, ſi poſt confeſſionem ſecundi reperiatur, & ſint diverſi, quis eorum ſit attendendus, *q.* 49. n. 16. & *q.* 93. *nu.* 1

Et quid ſi reperiatur poſt ſententiam, *quæſtione* 93. *numero* 2

Et quid ſi judex diceret non fuiſſe judicatum, *ibidem numero* 3

PROCLAMA an liget abſentes, *qu.* 60. *n.* 48

Ex Claro.

PROCURATOREM non eſſe audiendum in cauſis criminalibus, *l.* 5. §. *fi. q.* 32. n. 1

Et quid in criminalibus privatis, *ib.* n. 2

Et quæ ſit ratio, *ib.* n. 3

Et quid ſi imponatur pœna relegationis, vel minor, *ibid. n.* 4

Et quid ſi imponatur pœna privationis, ſeu depoſitionis ab ordine, *ib.* n. 6

Et quid ſi pro crimine, pro quo de jure communi impoſita eſt pœna corporalis, ſtatutum imponat pœnam pecuniariam, *ibid.* n. 7

Et quid ſi pro crimine impoſita ſit pœna arbitraria judici, *ib.* n. 8

Et quid ſi impoſita ſit pœna pecuniaria, quam ſi non ſolverit, infligenda ſit pœna corporalis, *ib. n.* 9

Et quid ſi ignoretur, an vulnus ſit lethale, vel non, *ib.* n. 10

Et quid in caſibus, in qoibus poteſt contra abſentem procedi ad ſententiam diffinitivam, *ib. n.* 11

Et quid ſi reus ſit ex alio maleficio bannitus, *ib. numero* 12

Et an hoc caſu debeat ei concedi ſalvus conductus, *ib.* n. 13

Et quis poſſit eum concedere, *ib.* n. 14

Et an in caſibus, in quibus poteſt contra mortuum procedi, admittatur Procurator, *ibid.* n. 15

Et quid ſi reus ſit carceratus, *ibid.* n. 16

Et quid ſi Procurator velit pro abſente allegare tantummodo cauſam abſentiæ, *ib.* n. 17

Et quid ſi velit proponere, quod reus habet in eo loco capitales inimicitias, *ib.* n. 18

Et quid ſi velit opponere exceptiones contra perſonam accuſatoris, vel judicis, *ib. n.* 19

Et quid ſi velit opponere occiſum fuiſſe bannitum, *ib.* n. 20

Et an in cauſa nullitatis admittendus ſit Procurator, *ib.* n. 21

Et an quando proceditur per viam exceptionis, *ibidem* n. 22

Et an quando procedatur per viam exceptionis, *ibidem* n. 23

Et quid ſi non fuerit oppoſitum contra Procuratorem, an proceſſus valeat, *ib. n.* 24

Et an ferenda ſit contra Dominum abſentem, vel contra Procuratorem præſentem, *ib.* n. 25

Ex Additionibus.

PROCURATOR fiſcalis procedit per inquiſitionem contra tenentes bona Principis, *q.* 11. n. 3

Procurator debet habere mandatum in judicio, ut poſſit reſpondere interrogatorio, vel debet ſequi ratificatio Domini, §. *falſum*, *nu.* 138

Et interrogatus a Procuratore non tenetur reſpondere, *ib.* n. 139

Procuratoris citatio non ſufficit, ſi non conſtat in actis de mandato, *q.* 45. *n.* 51

Procurator admittitur ad declinandum forum, *quæſt.* 33. n. 10

Procurator generalis ad omnes cauſas non poteſt comparere in cauſa criminali, *ib. n.* 11

Procurator ſine ſpeciali mandato an poſſit Judicem ſuſpectum allegare, *q.* 43. n. 8

Procurator allegans judicem ſuſpectum, & non probans punitur in Regno Neap. *ib.* n. 9

Procuratores, vel Advocati offendentes adverſariis jura ſuorum clientulorum incidunt in pœnam falſi, §. *falſum*, n. 212

Procurator an præjudicet Domino, ſtante ſtatuto, quod producens falſos teſtes amittat cauſam, §. *falſum*, *numero* 295

Procuratore producente falſos teſtes, an teneatur Dominus, *ibid.* n. 296

Procurator generalis cum libera, an ſi falſum capitulum produxerit, poſſit Dominus puniri de falſo, *ib.* n. 299

Et quæ ſit ejus pœna, & an & quando cauſam amittit, *ib.* n. 300

Procurator an poſſit pacem facere, *q.* 58. *n.* 48

Et an conditionem opponere, *ib. n.* 49

Et quid in Regno Neap. *ibid.* n. 50

Procurator in criminalibus quando admittatur, *quæſtione* 32. n. 2

Procurator non admittitur etiam pro minore, *ibid. n.* 3

Pro-

Index Practicæ Criminalis.

Procuratores in Regno Neap. in criminalibus non admittuntur niſi ad allegandum excuſationem abſentiæ, infirmitatis, vel captivitatis, *ibid.* n. 4
Et quid de nullitate citationis, *ib.* n. 5
Procurator non auditur in ſtatu Eccleſiaſtico in cauſa ſanguinis, niſi reo in carceribus conſtituto, *ibidem numero* 6
Procurator non admittendus non admittitur etiam in cauſa appellationis, *q.* 32. n. 8
Procurator non auditur in cauſa criminali, ſed pecuniaria, & quando admittatur, *ib.* n. 9
Procurator an admittatur pro accuſatore, *ibid. numer.* 10. & 11
Procurator an interveniat in cauſa injuriæ criminaliter motæ, *ib.* n. 12
Procurator non admittitur in delicto cujus pœna eſt arbitraria, antequam pecuniaria declaretur, *ibidem numero* 13
Procurator non admittitur in pœna declarata pecuniaria quando reus fuerit contumax, & obtinuerit admitti ad novas defenſiones, vel fuerit reſtitutus, *ibidem numer.* 54
Procurator admittitur pro bannito ad petendum indultum pro illo crimine, ex aliqua cauſa ſibi competentem, *q.* 32. n. 51
Quid ſervetur in Regno Neap. *ibid.*
Quid in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib.*
Procurator an admittatur ad proponendum exceptiones dilatorias, *q.* 32. n. 43
Et quid in Regno Neap. *ib.* n. 45
Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib.*
Procurator non intervenit in cauſa appellationis, ſi non poterat intervenire in prima inſtantia, *quæſt.* 40. *numero* 4
PRODITOR dicitur, qui offendit alium ſine diffidatione, aut præbet alteri potionem venenatam, §. *homic.* n. 25. & 26
Proditor quis dicatur, & quot modis, *ibidem numer.* 27
Proditor an dicatur occidens inimicum ex inſidiis, *ibid. nu.* 28
Proditor in Hiſpania dicitur etiam ille, qui retro occidit inimicum ſuum, *ibid.*
Proditor quis dicatur, & proditoris ſigna, *quæſt.* 68. *num.* 106
Proditor dicitur occulte, & ſine cauſa offendens eum, qui tunc de ipſo ſidebat, *ib.* n. 107
PRODUCENS inſtrumentum, vel teſtes debet clare, & ſine aliqua conditione, aut proteſtatione poſt terminum reſpondere, §. *falſum*, n. 144
Et reſpondens nolle uti, non evitat pœnam falſi, ſi teſtes produxit, ut falſum deponerent, vel ſcripturas falſas fabricavit, *ib.* n. 145
Et an ſi reſpondeat nolle teſtibus uti, excuſetur de productione articuli falſi, §. *falſum*, n. 146
Et renuncians uſui longe poſt diſceptationem habitam ſuper falſitate productorum non excuſatur, *ibid. numer.* 147
Et an ſi reſpondeat nolle uti inſtrumento, quod ſuſpicatur falſum poſſit aliud ejuſdem tenoris ab alio rogatum producere, & eo uti, *ib.* n. 148
Et ſi pars reſpondeat nolle uti, pars contraria vel fiſcus uti poterit, *ib.* n. 149
Et non reſpondens, vel obſcure, aut qualificative perinde eſt, ac ſi nolle uti reſpondiſſet, *ibi. num.* 150
Et re integra poteſt moram purgare, & indulgeri per Principem ad reſpondendum, *ib.* n. 151
Producens filios teſtes ſi fuerit punitus non nocebit teſtibus, nec econtra, *ib.* n. 30
Producens falſum inſtrumentum, aut illud conficiens, vel falſus teſtis, non punitur de falſo, niſi pars petat criminaliter puniri, vel judex inquirat de eo delicto, §. *falſum*, *nu.* 252
Producens capitulum falſum ac teſtem ſuper eo examinari faciens, eoque examine utens, an & quando puniri debeat, quamvis teſtis poſſet excuſari, §. *falſum*, *num.* 299
Producens petitionem pro ſe, & litis conſortibus, an tanquam falſarius puniri poſſit, ſi unus ex conſortibus non intervenerit, neque conſenſerit petitioni, *ibid. numer.* 301

Ex Claro.

PROFECTITIA bona an veniant in confiſcatione bonorum filiifam. §. *fi.* *q.* 78. n. 11

Ex Additionibus.

PROFESSUS poſt conditionem an gaudeat privilegio fori, *q.* 5. n. 40
Et quomodo probatur, *ib.* n. 43
Profeſſus poſt habitationem an intelligitur religioſus, *ibid. nu.* 44

Ex Claro.

PROHIBENS aliquem teſtari incidit in crimen falſi, §. *falſum*, *num.* 36

Ex Additionibus.

PROHIBENS teſtari an incidat in crimen falſi, & quibus pœnis puniatur: §. *falſum*, n. 237
Et quæ ſit practica conſtituendæ, & probandæ querelæ contra prohibentem teſtari, *ibid. num.* 238
Prohibens teſtari peccat graviſſime cum obligatione reſtituendi. *ib.* n. 239
Prohibens aliquem teſtari quomodo puniatur, *quæſt.* 83. *num.* 28
Prohibens alienari ad ſui favorem, ſi delinquat, habet fiſcum ſucceſſorem, *q.* 78. *n.* 42
Et quid ſi ſit prohibitus inter vivos, *ibidem numer.* 43
Et an fiſcus detrahat Trebellianicam, *ibidem numero* 44
Et an reſtitutus ex indulgentia Principis recuperet bona remanſa penes agnatos, quæ teſtator prohibuerat alienari, quia volebat ea remanere in familia, *ibidem numero* 4
PROJICIENS imaginem Chriſti, vel Sanctorum in terram de jure canonico arbitrarie punitur, §. *Blaſphem. numero* 3
PROMISSIO de parendo mandatis Curiæ quando operetur, *q.* 46. *n.* 77
Promiſſio de non offendendo quid fit, *quæſtio.* 47. *numero* 1
PROMISSOR facti alieni liberatur, facta poſſibili diligentia, *q.* 46. n. 74

Ex Claro.

PROMOTOR ſeu inſtigator inquiſitionis, quis dicatur, §. *fi.* *q.* 10. n. 3
Et an ſit citandus, *ibid.* *n.* 4.

Ex Additionibus.

PROROGARE juriſdictionem quid ſit, *quæſt.* 43. *numero* 1
Et an fieri poſſit in criminalibus, *ibid. nu.* 2
Prorogari non poteſt juriſdictio limitata, *ibidem numero* 9
PROROGATIO juriſdictionis quando dicatur fieri, *ibid. num.* 3
PROSPER Farinac. impugnatur, *q.* 39. *numer.* 15. & *q.* 94. n. 66
Proſp. Farin. impugnatur, *quæſt.* 64. *numer.* 35. & *cap.* 94. n. 66
PROTESTATIO rei, quod habet teſtes pro repetitis, exceptis mortuis & abſentibus: ſalvo jure repetendi ſuper interrogatoriis, an ſit admittenda, *quæſt.* 49. *numero* 34
Flam. Cartar. impugnatur, *ib.* n. 35
PROVOCANS in rixa, etiam quod dicat ad duellum, non incurrit pœnam duellantis, *q.* 60. n. 66
PROVOCARE an dicatur quis ex his verbis, *tutti da parte, dammi la ſtrada*, §. *fi.* *q.* 60. *n.* 70
PROVOCATIO legitima quando dicatur facta, §. *fi.* *q.* 60. n. 68
PROVOCATOR quis dicatur, §. *fin.* *quæſtio* 60. *numero* 67
PROVOCATUS an excuſetur, *quæſtio* 60. *numero* 65
Provocatus ex intervallo faciens occidi mediante pecunia, an excuſetur, *ibid.* n. 69
Provocatus in dubio an præſumatur, *ibid.* *n.* 71
PROXENETA quando cogi poſſit ad teſtificandum, *q.* 24. n. 156
PUBERTATI proximus quando quis dicatur, *quæſtio* 60. n. 10

Ex

Index Practicæ Criminalis.

Ex Claro.

de PUBLICATIONE proceſſus, ejuſque copia parti decernenda, *l.* 5. §. *fi.* *q.* 49. *nu.* 1
Et quid ſi procedatur per viam inquiſitionis, *ibidem numero* 2
Et quid in crimine hæreſis, *ib.* n. 3
Et quid ſi pars illam non petat, *ib.* n. 4
Et an pars petens copiam proceſſus, teneatur exprimere cauſam, *ib. nu.* 5
Et quid ſi reus ſit contumax, *ibid.* n. 6
Et quid ſi ex pluribus reis aliqui ſint præſentes, & aliqui contumaces, *ib.* n. 7
Et an prius fieri debeat repetitio teſtium, *ibidem numero* 8
Et an ſit danda reo copia allegationum, *ibidem numero* 9
Et an etiam accuſatori danda ſit copia proceſſus, *ib. num.* 10
Et quid in proceſſu, qui ſit ſuper inquiſitione generali, *ib.* n. 11
Et an facta publicatione proceſſus poſſint adhuc teſtes recipi, *ib.* n. 12
Neminem condemnari debere, niſi dato termino defenſionis, *ib.* n. 13
Et an Princeps poſſit hujuſmodi terminum defenſionis tollere in cauſa criminali, *ib.* n. 14
Et quid ſi reus captus ſit in flagranti crimine, *ibidem numero* 15
Et an poſſit reus huic termino renunciare, *ibidem numero* 16
Et an reus petens veniam delicti, cenſeatur illud fateri, *ib.* n. 17
De publicatione proceſſus defenſivi, *lib.* 5. §. *fi.* *quæſt.* 61. *num.* 1
Et an facta hujuſmodi publicatione proceſſus, poſſint adhuc recipi teſtes, *ib.* n. 2
Et an judex ex officio facere poſſit, *ibidem numero* 3.
Et quid ſi aliqua partium ſit abſens, *ibidem numero* 4
Et an poſſit judex poſt publicatas atteſtationes iterum examinare teſtem, ut declaret dictum ſuum obſcurum, *ib. nu.* 5
Et an in cauſis criminalibus concludatur in cauſa, *ibidem nu.* 6.

Ex Additionibus.

PUBLICATIO eſt neceſſaria ad impugnandum teſtes, & eorum dicta, *qu.* 49. n. 8.
Publicatio non dicitur fieri per confrontationes, *ib.*
Publicatio bonorum non extenditur ad bona poſtea acquiſita, *qu.* 78. n. 110.
PUBLICATIS bonis patris, ſi ex ſtatuto reſervetur dimidia bonorum filiis, in illa pater non habet uſum fructum, *qu.* 78. n. 60.
Publicatis bonis filii an reſervetur aliquid patri, *quæſt.* 78. *nu.* 123
Et quid in crimine læſæ Majeſt. *ib.* n. 124
Et quid de filiabus, *nu.* 125
Publicatis bonis matris, an reſervatur aliquid filiis, *ibidem num.* 131

Ex Claro.

PUNIRI corporaliter nemo poteſt, niſi in delicto dolus intervenerit, §. *fi.* *q.* 84. *nu.* 1
PUPILLUS an poſſit accuſare, §. *fi.* *quæſtione* 14. *numero* 6
Pupillus an poſſit eſſe teſtis in criminalibus, §. *fi.* *quæſtione* 24. n. 18

Ex Additionibus.

PUPILLUM & adoleſcentulum committentem delictum ad puniendum quomodo procedendum, *quæſt.* 60. *ſub num.* 7

Ex Claro.

PURGATIO legalis an locum habeat in cauſis criminalibus, §. *fin.* *q.* 63. *nu.* 6

Ex Additionibus.

PURGATIO quotuplex ſit, & in quibus caſibus facienda, *q.* 63. *n.* 3
Purgationis forma, *ib.* n. 4

Q.

Ex Additionibus.

QUÆSTIO juris, & facti quæ dicatur in materia uſurarum, *q.* 37. n. 8
QUALITAS aſſaſſinii debet concludenter probari, quando Judex laicus contra Clericum ut aſſaſſinum vult procedere, *q.* 44. *n.* 59
Qualitas in inquiſitione non probata, an poſſit probari poſt ſententiam ad augendam pœnam, *quæſtione* 85. n. 20
Qualitas non propoſita à principio an poſſit addi pendente judicio ad aggravandum pœnam, *quæſt.* 66. *num.* 26
Limit. niſi adderetur poſt tempus per ſtatutum præſcriptum accuſationi, *ib.* n. 27
Et quid ſi qualitas prædicta reperiatur probata, non tamen à principio deducta, *ib. nu.* 28
Qualitas probanda debet probari, tam agendo, quam excipiendo, *q.* 85. n. 21
Niſi in fine accuſationis fuerit petitum reum condemnari ſecundum formam juris Conſtitutionum, & ſtatutorum, *ib.* n. 22
Qualitas ſeparata à delicto eſt notoria, licet non ſit probata in proceſſu, quod poteſt procedere ad condemnationem quaſi ſuper notorio, *q.* 44. n. 60
Qualitates à jure præſumptæ an ſint probandæ, vel ſolum allegandæ, *q.* 85. n. 17
Et quid ſi inſunt de natura rei, n. *eod.*
Qualitates an ſint narrandæ, remittitur arbitrio Judicis, *q.* 32. *nu.* 87
Quando non oritur actio parti, non oritur fiſco ad publicam vindictam, *q.* 15. n. 1

Ex Claro.

QUERELA partis offenſæ aperit viam judici ad inquirendum, *l.* 5. §. *fi.* *q.* 10. n. 1
Et an querela ſucceſſerit loco accuſationis, *ibidem numero* 2
Promotor, ſeu inſtigator inquiſitionis, quis dicatur, *ibid. nu.* 3
Et an ſit citandus, *ib.* *n.* 4
Advocatus ſive Procurator fiſcalis, qui inſtigant inquiſitionem, an reo abſoluto ſint in expenſis condemnandi, *ib. nu.* 5
Et an fiſcus debeat querelam porrigere, *ibidem numero* 6

Ex Additionibus.

QUERELA an differat à querimonia, & lamentatione, *q.* 10. n. 3
Et an ſcedula data in occulto debeat monere Judicem ad inquirendum, *ib.* n. 4
Querela poſt patratum diu delictum porrecta præſumitur calumnioſa, *ante* n. 6
Querela renuncians, vel ab ea deſiſtens, an iterum querelam ponit, *ib.* n. 1
Et an ſi neget quis injuriam ſibi factam poſſit revocare dictum, & de injuria accuſare, *ib.* *n.* 2
QUERELANS an teneatur ſubminiſtrare expenſas litis accuſato pauperi, *q.* 46. n. 12
Querelans ſi deſiſtat, vel moriatur, poterit Judex procedere ex officio, *q.* 10. *nu.* 5
Querelans tenetur declarare, an intendat facere partes in judicio, *ib.* n. 6
Querelanti de vulnere, vel offenſione an credatur, *ib. numero* 8
Querelatus Judex de extorſione, ſi ſimpliciter reſpondeat quod quicquid habuit, jure habuit, non videtur fateri extorſionem, *q.* 73. n. 31
QUÆSTIO quæ dicatur facti, & quæ juris, *q.* 37. n. 6
Qui non habet in ære, luat in corpore, *q.* 95. *n.* 8
Amplia etiam in muliere, *ib.* n. 7
Et à quo Judice cauſa hæc ſit tractanda, civili, vel criminali, *ib.* n. 10

Et

Index Practicæ Criminalis.

Et in quibus perſonis hæc regula procedat, *ibidem numero* 11

Quando procedatur in crimine per exceptionem, *quæſt.* 19. *nu.* 3

R.

Ex Additionibus.

RAPIENS inhoneſtam mulierem qua pœna puniatur, §. *fornicatio*, n. 40

Rapiens Monialem à quo debet habere pacem, *qu.* 58. *nu.* 40

Rapiens filiam alicujus non dicitur frangere cautionem de non offendendo, etiam ſi capiendo, & adducendo illam percuteret, *q.* 47. *n.* 62

Rapiens maritus uxorem, an teneatur de vi, §. *rap.* 13

Rapiens meretricem an ſit puniendus, §. *eodem numero* 25

Et quid in Regno Neap. *ib.* n. 26

Et quæ dicatur publica meretrix, & quomodo probetur, *ib.* *n.* 27

Rapiens Religioſum novitium capite punitur, *ibid. numero* 24

Rapiens carentem patre non comprehenditur pœna ſtatuti contra rapientem filium, *ib.* n. 35

Rapiens puellam in uno territorio, & in alio cognoſcens in utroque punitur, *q.* 38. *nu.* 622

Ex Claro.

RAPTOR an poſſit cum rapta matrimonium contrahere, §. *raptus*, *nu.* 7

Et an eo caſu evitet pœnas raptoribus impoſitas, *ib. numero* 8

Et an raptor, ſi ad Eccleſiam confugiat, gaudeat ejus immunitate, *ib. n.* 9

Raptor punitur pœna extraordinaria judicis arbitrio, *ib.* n. 10

Raptores virginum an gaudeant immunitate Eccleſiæ, §. *fi.* *q.* 30. n. 10

Ex Additionibus.

RAPTORES quomodo puniantur in Regno Neapolit. §. *rapt. nu.* 3

Raptoris pœna de jure Canonico an habeat locum in ſociis & auxiliantibus, *ib.* n. 8

Raptor quibus de cauſis excuſetur, *ib.* n. 9

Raptoris pœna punitur mulier falſo accuſans de raptu, *ib.* n. 10

Raptores quibus pœnis puniantur in Civitate Neap. *ib. nu.* 15

Et quid in muliere conſentiente raptui, *ibidem numero* 12

Raptor non punitur pœna raptus, ſi conſtet de ſpontanea mulieris voluntate, §. *eod.* n. 16

Et quæ dicatur voluntas libera, & quomodo probetur, *ib.* n. 17

Raptor non tenetur pœna *legis unicæ*, *C. de rapt. virg.* ſi mulier ſui juris conſenſerit ſe rapi, *ib.* n. 18

Et quomodo probetur voluntas, *ib.* n. 19

Et erit locus pœnæ raptus, ſi mulier blanditiis, & pollicitis fuerit ſeducta, *ibid.* n. 20

Raptor an teneatur pœna raptus, ſi raptam carnaliter non cognoverit, *ib.* n. 22

Raptor mulieris ſolutæ ab ipſo, vel alio carnaliter cognitæ, an teneatur pœna ſtatuti de rapiente mulierem honeſtam, §. *rapt.* n. 28

Raptor non tenetur pœna ſtatuti contra rapientem mulierem honeſtam, niſi probetur honeſtas tempore raptus, *ib. nu.* 30

Et quid ſi ſponte confeſſus fuerit raptum, *ibidem numero* 31

Raptor an poſſit cum rapta matrimonium contrahere, & pœnas à jure civili impoſitas evitare, n. 36

Rapta facit indicium ad torturam contra raptorem, & ſocios, *q.* 21. *n.* 62

Ex Claro.

RAPTUS qua pœna puniatur, §. *fornic. nu.* 30

Raptus quando committatur, *l.* 5. §. *Raptus*, *n.* 1

Raptus pœna quæ ſit, *ibid.* 2

Et an pœna raptus locum habeat, etiam ſi mulier ipſa conſenſerit ſe rapi, *ib. nu.* 3

Et quid ſi raptor illam carnaliter non cognoverit, *ibidem nu.* 4

Et an locum habeat in rapiente publicam meretricem, *ib. nu.* 5

Et an in muliere rapiente virum, *ib.* n. 6

Ex Additionibus.

RAPTUS non præſumitur ex libidine in mulierem inepta ad Venerem, §. *rapt.* n. 1

Raptus cum quibus mulieribus committatur, §. *eod. numero* 2

Raptus quomodo committatur, & probetur, §. *eod. numero* 4

Raptus pœna an habeat locum in ſponſo rapiente ſponſam, §. *rapt.* n. 5

Et quid de jure canonico, §. *eod.* n. 6

Raptæ confeſſio an proſit raptori, *ib.* n. 7

Raptus pœna, *ib.* n. 9

Raptus an poſſit committi ſine violentia, *ibidem numero* 14

Et mulieri dicenti ſe non fuiſſe violentatam, cum juramento creditur, *ib.*

Raptus non committitur in muliere corrupta honeſte vivente, §. *rapt.* n. 29

Raptus pœna an habeat locum in muliere capiente virum, *ib.* n. 32

Et quid in viro rapiente virum libidinis cauſa, *ib.*

Ex Claro.

RATIFICANS delictum commiſſum an ſit puniendus, §. *fi.* 87. n. 4

Et quæ requirantur ad hoc, ut ratificatione quis puniri poſſit, *ib.*

Ex Additionibus.

RATIFICANS corde percuſſionem Clerici eſt excommunicatus, §. *fi. q.* 77. *nu.* 1

RATIFICASSE delictum quis cenſetur ex eo, quod commodum immediate ad eum pervenit, *quæſtione* 87. *num.* 16

RATIFICARI an poſſit factum, & non qualitas, *qu. ea. nu.* 17

Ratificare poteſt quis illud, quod non nomine ſuo geſtum fuit, *ib.* n. 20

Et an talis ratificatio in foro fori puniri poſſit, *ibid. numero* 21

RATIFICATIO quomodo ſit facienda, *quæſt.* 54. *numero* 131

Ratificatio an requiratur ſi confeſſio etiam judicialis præceſſerit, *ib.* n. 135

Glo. *fin. in l. capite*, *ib.* n. 126

Ratificatio non requiritur in capto in flagranti, *ib. numero* 134

Ratificatia facta in loco torturæ, an valeat, *ibidem numero* 143

Ratificatio an ſit facienda coram teſtibus, *ibidem numero* 145

Et quid in Regno Neap. *ib. nu.* 146

Ratificatio an requiratur in teſte, *quæſtione* 45. *numero* 4

Ratificatio delicti ſit non ſolum expreſſe, ſed etiam tacite, *q.* 87. n. 18

Et quando Univerſitas dicatur ratificaſſe tacite, *ib. numero* 19

Ratificatio delicti non dicitur facta per magnum ſeſtum, *ibi.*

Ratificatio delicti de æquitate canonica non debet puniri pœna ordinaria, *ib.* n. 23

Ratificatio adulterii, & ſtupri an poſſit puniri ſicut ratificatio homicidii, *ib.* n. 24

Ratificationis materia, ubi tractetur, *ibidem* n. 25

Ratificans in uno territorio delictum commiſſum in alio à quo judice cognoſcatur, *q.* 38. n. 22

REBELLIS crimen patefaciens quid lucretur, §. *læſæ Majeſtatis*, *n.* 34

Rebellis quis dicatur, §. *læſæ Majeſt.* n. 31

Et an requiratur ſententia, vel declaratoria ſufficiat, *ib.*

Et an bona rebellis tranſeant in fiſcum ipſo jure, *ib. num.* 32

REBELLIO, quomodo ex inobedientia incurratur, §. *læſæ Majeſt.* n. 32

Et eo caſu bonis publicatis fiſcus poteſt agere pro recuperatione, *ib. nu.* 33

RECEP-

Index Practicæ Criminalis.

RECEPTANS Clericum bannitum non poteſt puniri à judice ſeculari, *q.* 90 *ſub* n. 50.

Receptans ſcienter delinquentem ſtatim poſt delictum, an præſumatur particeps criminis, *ib.* n. 54

Receptans bannitum, qui deliquit extra territorium an puniatur, *ib.* n. 55

Receptans unam rem ex pluribus rebus ſublatis, an teneatur ad reſtitutionem omnium. *ib.* n. 58

Receptans ſcienter rem furatam ſive ſpe lucri, an teneatur furti, *ib.* n. 59

Receptantes bannitos ſubditi Rom. Eccleſiæ quas pœnas incurrant, *ibid. ſub* n. 63

Receptans ſcienter bannitum, an teneatur, ſi ſolum ſciebat illum eſſe bannitum, non autem cauſam banni, *q.* 90. *n.* 43

Receptans per vim bannitos non punitur aliqua pœna *qu.* 90. n. 46

Etiam quod non receſſerit, ſed cum eis in domo remanſerit, n. 47.

Receptans bannitum toleratum non tenetur ad pœnam, *q. ead.* n. 50

Intellige, ſi erat publice toleratus, *ib.*

Receptans conſanguineos eſt mitius puniendus, *ibid. numer.* 51

Et quod receptaſſet criminoſos læſæ Majeſt. *ib.*

Receptans ſcienter pluries bannitum, ſi demum eum Curiæ prodiderit, an teneatur, *quæſt.* 90. n. 49

RECEPTARE rem, & pati, ut res illata eo abſente in domo ſua remaneat, differunt. *q.* 90. n. 56

Receptare quid ſit, *q.* 90. *n.* 32

Receptare an dicatur dando potum alicui, *ibidem numero* 33

Et an is, qui delinquentem invenit in domo ſua, *ibidem num.* 34

Et an per unam vicem tantum, *ibidem* n. 35

Et quid ſi neſciebat illum eſſe delinquentem, n. 36

Et quid ſi erat notorium, *q.* 90. n. 37

Et an præſumatur ſcientia, vel ignorantia, & quomodo probetur, *ib.* n. 38

Et an probetur ignorantia per juramentum, *ibidem num.* 39

Et quid ſi erat abſens à loco, *ib.* n. 40

RECEPTATIONIS pœna an teneantur hoſpites, *q.* 90. *num.* 48

Ex Claro.

RECEPTATOR qua pœna puniatur, §. *fi.* *quæſtio* 90. *numer.* 9

Ex Additionibus.

RECEPTATORES filiorum delinquentium, hodie eadem pœna puniuntur ſicut extranei, *q.* 90. n. 51

Receptatores puniuntur arbitrarie, *q. ea.* n. 52

Et quid in Regno Neap. *ib.* n. 53

Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico, *ibid.*

Ex Claro.

RECIPERE aliquid pro labore pro ſacramento miniſtrando, an ſit ſimonia, §. *ſimonia*, n. 2

Et an pro conceſſione licentiæ docendi, *ibidem numero* 3

Et an pro habendo officio, licet aliquid dare, *ibidem numer.* 4

Ex Additionibus.

RECUSANDI Judicem, quæ differentia ſit inter jus canonicum, & jus civile, *q.* 43. *n.* 6

RECUSARI judex quando poſſit, *quæſtio* 44. *numero* 1

Et an ordinarius, & delegatus Principis, *numero* 2. & 3

RECUSATIONIS cauſæ, & quis de eis cognoſcat, *q.* 44. *n.* 14. & 15

RECUSATUS judex per ſententiam an poſſit appellari, *q.* 43. n. 13

Recuſatus judex quando removeatur in Regno Neap. *ibidem num.* 19

REGNUM Neapolitanum maxima latronum frequentia ſuneſtatur, *q.* 94. *n.* 10

Et ratio redditur ad longum per diſcurſum, *ib.*

REITERARE delictum quando quis dicatur, *q.* 84. *n.* 28.

REITERATIO delictorum aggravat, *quæſt.* 84. *numero* 29

RELAPSUS ſupra verb. *Hæreticus.*

RELATIO nuncii ſimpliciter facta ſe feciſſe, prout in mandatis an valeat, *q.* 31. *n.* 52

Relatio Nuncii debet præcedere contumaciam, alias ſententia eſt nulla, *q.* 34. n. 68

Item etiam commiſſio Judicis debet præcedere citationem, *ibidem*

Relatio citationis non poteſt fieri per alium nuncium, ubi ſunt plures nuncii publici, *q.* 31. n. 59.

Relatio ſimpliciter facta cauſa cognita, abſque ſententia, habetur pro abſolutoria, *q.* 62. n. 6

Relaxatus ſimpliciter à carceribus cauſa cognita ſine alia ſententia an poſſit iterum moleſtari, *q.* 57. n. 7

Relaxatus ſub cautione de repræſentando, quando poſſit inquietari, *ib.* n. 12

Et quid in abſoluto per præſcriptionem, *ibidem numero* 13

Et quid in abſoluto per Baptiſmum, *ib.* n. 14

RELEGARE quid ſit, *q.* 67. n. 18

RELEGATI ad tempus non amittunt bona, *quæſt.* 67. *numero* 19

Relegatus ſi fuerit Clericus, & Religionem frangat, à quo puniatur, *q.* 36. n. 45

RELICTUM penitus incapaci pertinet ad ſubſtitutum, vel gravatum, *q.* 79. n. 10

Ex Claro.

REMISSIO Clericorum à judicibus laicis ad Eccleſiaſticos quomodo ſit facienda, §. *fi.* *q.* 36. n. 48

Ex Additionibus.

REMISSIO generalis an extendatur ad crimen falſi, & quando, *q.* 58. n. 98. & 102

An ad homicidium commiſſum proditorie, *ibidem numero* 99

An ad crimen læſæ Majeſt. *ib.* n. 100

An ad ſolitos delinquere & iterum gratiatos, *ibidem num.* 101

Remiſſio generalis an extendatur ad carceratos, *ibidem numer.* 108

Remiſſio partis quando præjudicet fiſco, *quæſt.* 58. *numer.* 11

Remiſſio plena an tollat repetitionem damnorum, *quæ.* 58. n. 67

Remiſſio pœnæ conventionalis cenſetur facta per caſſationem proceſſus, *ib.* n. 69

Remiſſio pleniſſima comprehendit etiam damna, & intereſſe, *ib.* n. 70

Remiſſio injuriæ, & conſecutio ſatisfactionis inter ſe ſunt diverſa, *ib.* n. 71

Remiſſio an poſſit probari per teſtes, *ibidem numero* 72

Et quid in Regno Neap. *q.* 58. *n.* 73

Remiſſio in dicto Regno non poteſt fieri per Procuratores ſine ſpeciali mandato, & quare, *quæſtio* 59. *numero* 46

Et quomodo debeat fieri, *ib.* n. 47

Et quomodo debeat de ea conſtare, *ib.* n. 48

Et non præcedente partis remiſſione, Officiales non poſſunt facere cauſæ relationem ad inſtantiam petentium compoſitionem, *ibid.*

Remiſſio partis debet præcedere compoſitionem in Regno Neapol. alias compoſitio non valet, *ibidem numero* 44

Remiſſio delinquentis quomodo ſit facienda, & quot requirat, *q.* 38. n. 58

Et cujus expenſis, *ib. num.* 59

Remiſſio delinquentis in territorio Baronis habentis juriſdictionem in delinquentem in ſuo territorio privative, & annullative, an debeat fieri ad Baronem delinquentis habentem juriſdictionem in ſuos vaſallos etiam alibi delinquentes. *ib.* n. 69

Remiſſio debet peti ante condemnationem, *ib.* n. 62

Remiſſio ad locum delicti quare fiat, *ibidem numero* 65

Remiſſio habet locum etiam inter diverſa dominia, *ibidem* n. 72

Remiſſio ſolius offenſi non ſufficit in Regno Neap. *q.* 59. n. 48

Remiſſio debet fieri, etiam ſi capiens non habeat auctoritatem capiendi, *q.* 38. *n.* 73

Index Practicæ Criminalis.

Et an in levibus delictis, *ib.* n. 74
Et an in cauſis civilibus, *ib.*
Et quid ſervetur in Curia Romana, *ib.* n. 75
Remiſſio cauſæ non fit in Regno Neap. niſi conſtet de corpore delicti, *q.* 18. n. 55
Remiſſiones ad teſtes examinandos, an concedantur in criminalibus, *q.* 26. n. 8
Et an in cauſis civilibus, magnis, & arduis, *ibidem numero* 9
Et quid ſi probatio ſit facienda per inſtrumenta, *ibidem. nu.* 10
Remiſſiones indiſtinctè fiunt in ſtatu Eccleſiaſtico, 38. *num.* 80
Remittens injuriam pretio mediante, non cenſetur remittere damna, & intereſſe, *q.* 58. n. 68
RENUNCIANS defenſionibus in criminalibus revocare poteſt, *q.* 49. *n.* 62
Renuncians repetitioni teſtium abſque reſervatione opponendi contra dicta & perſonas, non ſibi præjudicat quia poteſt opponere, *ib.* n. 38
Renuncians querelæ, vel ab ea deſiſtens an iterum querelare poſſit, *q.* 10. n. 1
RENUNCIATIO defenſionum an firmetur juramento, *q.* 49. n. 60
Renunciatio defenſionum, quia nulla adeſt defenſio, quomodo ſit facienda, *ib.* n. 62
RENUNCIARI defenſioni quando poſſit, *ibidem numero* 58
Renunciari defenſionibus in criminalibus non poteſt, *quæ.* 56. n. 62
REPETITIO teſtium quomodo fiat, *quæſtio* 45. *numero* 13
Repetitio quando non requiratur, *ead. quæſt. num.* 29
Repetitio teſtium quomodo ſit ſcribenda, *ead. quæſt. numer.* 39
Repetitio teſtium non eſt neceſſaria quando reo confeſſo datur terminus ad faciendum ſuas defenſiones, *ead. quæſtio nu.* 42
REPULSA quomodo fit in Regno Neap. *quæſtio* 53. *num.* 8
Repulſari poſſunt etiam teſtes poſt mortem, *ibidem num.* 10
Repulſa debet fieri in ſpecie, *ib.* n. 11
Repulſa in criminalibus conceditur indiſtinctè, *quæſt.* 49. n. 40
REQUISITA antequam contumax condemnetur, *qu.* 44. *n.* 44
RESCRIPTUM Principis concedens novam cognitionem adverſus ſententiam, an deroget ſententiæ niſi fuerit dictum etiamſi tranſierit in rem judicatam, *quæſt.* 94. *numero* 37
RESISTENTIA facta Curiæ an confundatur cum homicidio ſubſequenti poſt reſiſtentiam, *q.* 84. *n.* 16
Reſiſtentia permittitur quando Judex non obſtante juſta appellatione procedit ad executionem irretractabilem, *q.* 29. *nu.* 9
Reſiſtentia quando ſit licita, *ib.* n. 10
RESISTERE quis dicatur, *ib.* n. 8
RESPONSIO indefinita debet intelligi ſecundum præcedentem interrogationem, *q.* 55. n. 44
Abb. declaratur, *ib.* n. 45
Reſponſio rei, non occidi, & ſi occidi, feci ad meam defenſionem, an ſit admittenda, *ib.* n. 48
RESTITUTIO alicui conceſſa, an competat etiam adverſario, reſpectu eorum, quæ de novo reſtitutus deducit, *q.* 44. n. 29
Reſtitutio non habet locum in criminalibus, *ibidem num.* 30
Reſtitutio gratioſa quæ dicatur, *q.* 58. n. 56
Reſtitutio Principis de bonis alienatis, an extendatur ad bona acquiſita per Baronem, *ib. n* 62
Et an ad bona feudalia, & emphyteutica, *ibidem numer.* 63
Et quomodo ſit faciende, ut comprehendat bona alienata, *ib. n.* 60
Et an ſit opus nova apprehenſione poſſeſſionis, *ibidem n.* 65
Reſtitutio pleniſſima an extendatur ad bona alienata, *ibidem n.* 70
Reſtitutio finita guerra extenditur etiam ad mortuos, *ibid. n.* 96
RESTITUTUS a Principe recuperat bona prohibita alienari pro familia ad familiam deventa ob confiſcationem, *ib. n.* 57
Et quid ſi ſit reſtitutus ſine alterius præjudicio, *ibidem num.* 58
REVELANTES ſecreta Curiæ Officiales quomodo puniantur, *q.* 87. n. 8
Et quid de Antianis revelantibus ſecreta Univerſitatis, *ibid.* n. 9
Revelans delictum in crimine læſæ Majeſtatis, licet particeps conſequitur præmium, *q.* 27. n. 12
Revelans ſeipſum non conſequitur præmium, *ibid. numero* 10
REVOCATIO confeſſionis calumnioſè petita non eſt admittenda, *q.* 55. n. 64

Ex Claro.

REUS abſolutus, vel punitus in uno foro an poſſit etiam in alio puniri, §. *fi. q.* 37. n. 9
Qualiter reo perſonaliter comparente procedatur, *lib.* 5. §. *quæ.* 45. *n.* 1
In cauſis criminalibus an ſit neceſſaria litis conteſtatio, *ib.* n. 2
Et an cum inſtigatore, *ib.* n. 3
Et an in criminibus fiant poſitiones, *ib.* n. 4
Reus comparens an ſit examinandus, *ib.* n. 5.
Et quid ſi nolit reſpondere judici interroganti, *ibidem num.* 6
Et quid ſi priuſquam reſpondeat, petat dilationem ad deliberandum, *ib.* n. 7
Et quid ſi petat copiam inquiſitionis & indiciorum, *ibidem* n. 8
Et an judex in examine debeat deferre reo juramentum de veritate dicenda, *ib.* n. 8
Et an ſi falſum dicat, poterit tanquam perjurus puniri, *ibid.* n. 10
Et quomodo judex in examine ſe gerere debeat, *ibidem numero* 11
Et an debeant eſſe præſentes examini patroni ipſorum reorum, *ibid. n.* 12
Facto examine ſi reus neget, teſtes ſunt repetendi, eo citato ſeu præſente, *ib.* n. 13
Et quid ſi non ſit reus citatus, ſed teſtes cum eo confrontari perſeverent, *ib.* n. 14
Judex debet petere licentiam à reo, procedendi ipſo ulterius non citato, *ib.* n. 15
Rei perfecto examine, debent carceribus commendari, §. *fi. q.* 46. n. 1
Et quid ſi a carceratione appellent, *ib.* n. 2
Carceris fabricatio ad quem pertineat, *ib.* n. 3
Cuſtos carceris tenetur ſingulo menſe carceratorum nomina judici deferre, *ib.* n. 4
Quid facere debeat cuſtos carceris, ſi aliquis ex carceratis moriatur, *ib.* n. 5
Reus quando ſit fidejuſſoribus relaxandus, *ibidem numero* 6
Et quid ſi non ingeratur pœna corporalis, §. *fi. quæſt.* 46. n. 7
Et quid in ſervis, *ib.* n. 8
Et quid in feſtis paſchalibus, *ib.* n. 9
Et quid ſi appareat de innocentia rei, *ib.* n. 10
Et quid in dubio, *ib.* n. 11
Et quid ſi fidejuſſores non ſint idonei, *ibidem numero* 12
Et quid ſi detentus in una civitate velit dare fidejuſſorem in alia, *ib.* n. 13
Et quid ſi reus propter paupertatem non inveniat fidejuſſorem, *ib.* n. 14
Et quomodo id probari poſſit, *ib.* n. 15
Et an viri illuſtres dimittendi ſint juratoriæ cautioni, *ibidem num.* 16
Et quæ debeat eſſe forma promiſſionis hujuſmodi fidejuſſoris, *ibid.* n. 17
Et an poſſit aliquis ſe obligare pro alio ad pœnam corporalem, *ibid.* n. 18
Et quid ſi pro delicto imponatur pœna pecuniaria, *ibid.* n. 19
Cautela recipiendi fidejuſſoris, *ib.* n. 20
Si ſtatutum imponat pro vulnere pœnam centum, & pro homicidio pœnam mille, & aliquis ſimpliciter fidejuſſerit pro imputatu de vulnere, ſub qua pœna teneatur illum conſignare, *ib.* n. 21
Et quid ſi ille, qui præſtitit fidejuſſorem, ſit deinde ex alia cauſa bannitus, *ib.* n. 22
Quantum tempus concedatur fidejuſſori ad reum præſentandum, *ib. n.* 23
Si fidejuſſor reum non conſignet, cui applicetur pœna promiſſa, *ib.* n. 24
Si reus probet licite facere potuiſſe id, de quo imputatur, eſt abſolvendus, *l.* 5. §. *fi. q.* 56. n. 1

Puta

Index Practicæ Criminalis.

Puta ſi de jure permiſſa eſt illi levis caſtigatio, *ibidem numero* 2
Et quid ſi probet illud aliquo loco, & tempore licite fieri potuiſſe, an id ſufficiat, *ib.* n. 3
Reus fugiens an habeatur pro confeſſo, §. *fi. quæſtio* 61. *numero* 7
Et quando contra ipſum procedatur in contumaciam, *ibid.* nu. 6
Reus confeſſus delictum debet condemnari, §. *fi. quæſtio* 65. n. 1
Reus de crimine convictus debet condemnari, §. *fi.* q. 66. n. 3
Et quid ſi non conſtet de delicto, *ib.*
Si probatum ſit delictum, non autem qualitas delicti in proceſſu deducta, an reus abſolvendus, §. *fin. quæſtio* 66. n. 4
Reus ſi non habet modum ſolvendi an luere debeat in corpus. §. *fi.* q. 85. n. 2

Ex Additionibus.

REUS poteſt revocare dictum ſuum antequam convincatur docto de errore, *q.* 21. n. 52
Reus qui de ſe conſignando fidejuſſionem dedit, ſi ad ſecundam citationem non compareat, banniri non poteſt, §. *fi. quæſt.* 44. *num.* * 12
Reus licet ſubierit onus probandi, & non probarit, actore non probante abſolvitur, *q.* 62. *ſub* n. 2
Et nunquid judex poſſit repellere reum onus prædictum ſuſcipere volentem, *ib.*
Reus in Regno ſubſcribit ſuam depoſitionem, *quæſt.* 64. n. 146
Et quid ſi literas neſciat, *ib.*
Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib.* n. 149
Reus nolens reſpondere præciſe, ſed remittens ſe alteri depoſitioni, an poſſit torqueri, *q.* 45. n. 4
Et quomodo poſſit cogi reus nolens reſpondere, *ibidem numero* 5
Reus nolens jurare habetur pro confeſſo, ſecundum Speculatorem, qui ab auctore impugnatur, *ib.*
Reus falſum deponens an poſſit puniri, *ibidem numero* 6
Et quid ſi Judicem corrumpat, *q.* 44. n. 7
Et quid ſi fuerit interrogatus uti teſtis, & falſum dixerit, *ib.* n. 8
Et quid ſi Judex ſub pœna ei præceperit, ut dicat veritatem, an teneatur ad illam pœnam. *ib.* n. 9
Reo nolente habere teſtes pro legitime repetitis, nec licentiam procedendi quid agendum, *q.* 45. n. 65
Rei non ſolent dare licentiam procedendi in ſtatu Eccleſiaſtico, nec in Regno Neap. *q. ead.* n. 66
Reus admiſſus ad faciendam defenſionem, condemnatione non obſtante, an poſſit opponere nullitatem, *q.* 44. nu. 18
Reus in criminalibus non poteſt defenſionibus renunciare, *ib.* n. 20
Reum non ſe defendentem, licet cuilibet defendere, *q.* 94. n. 53
Reus carceratus abſque præſentatione fidejuſſoris, an poſſit fidejuſſori offerri ut amplius non teneatur, *quæſtio* 46. *num.* 72
Rei examinati poſſunt alloqui Advocatos, & Procuratores in ſtatu Eccleſiaſtico, *q.* 49. n. 5
Reus non poteſt defenſioni renunciare, *quæſtio* 49. *numero* 36
Flam. Char. lapſus, *ib.*
Reus in criminalibus an poſſit renunciare appellationi, *q.* 49. n. 57
Reus non poteſt in criminalibus reſpondere per verbum credo, *qu.* 6. *num.* 14
Reus quando teneatur edere jura fiſco, tam in cauſa civili, quam criminali, *q.* 27. n. 1. & 2
REX, ſi delinquat, à quo judicetur, *quæſtio* 55. *numero* 7
RIMIN. jun. taxatur, *q.* 89. *nu.* 21
RIXA quid ſit, §. *homicidium*, *nu.* 124
Rixæ auctor quis dicatur, *ib.* n. 125
Et an puniatur de homicidio, de quo alias non puniretur ob incertitudinem occiſoris. *ib. n.* 126
Rixæ auctor qua pœna ſit plectendus, ſi appareat de homicidio, *ib. n.* 127
Rixæ auctore non apparente, ſi vulnerans dicat ad ſui defenſionem feciſſe, neuter tenetur ad pœnam conventionalem de non offendendo, *ib. n.* 132
ROBARIÆ appellatione quid contineatur, *quæſtio* 82. *numero* 28
ROMA eſt communis patria, *q.* 38. n. 76
RUIN. *conſ.* 118. *lib.* 5. declaratur, *quæſtio* 34. *numero* 5

S

Ex Claro.

SACERDOS benedicens ſecundas nuptias eſt ſuſpenſus ab officio & beneficio, §. *fi.* q. 75. n. 2

Ex Additionibus.

SACERDOS in pœnitentiis ſacramentalibus an habeat liberum arbitrium, *q.* 83. n. 84
Sacerdos an teneatur revelare delictum, quod aliquis confeſſus eſt ſe facturum, *q.* 87. n. 4
SACERDOTIUM probatur per teſtes ſingulares, *quæſt.* 36. n. 23
SACRÆ res, vel ſanctæ, quæ dicantur, §. *ſacrilegium*, *numero* 6

Ex Claro.

SACRILEGIUM quando commitri dicatur ſecundum jus civile, & quando ſecundum jus canonicum, *l.* 5. §. *ſacrilegium*, *num.* 1.
Mulier ſe carnaliter commiſcens cum Presbytero, an dicatur committere ſacrilegium, *ibid. num.* 2.
Sacrilegium an ſit crimen Eccleſiaſticum, *ibidem numero* 3.
Sacrilegii pœna quæ ſit, *ibid.*
Statutum loquens de ſacrilegio, an intelligatur de ſacrilegio ſecundum jus canonicum, jus civile, *ibidem numer.* 4.
Sacrilegii crimen an ſit communis fori, §. *fi. quæſt.* 25. *num.* 6.

Ex Additionibus.

SACRILEGII ſpecies, §. *ſacrilegium*, *num.* 2.
Sacrilegii crimen dicitur mixtum, *ib.* n.
Sacrilegium eſt atrox delictum, §. 1. n. 15.
Sacrilegii atrocitas, pœna, excuſatio, auxilium, conſenſus, Judex competens, *ibid.* n. 3.
Sacrilegii pœna quæ ſit, *ib.* n. 9.
Et quæ verberantis, vel occidentis Clericum, *ib.*
Et quæ in Regno Neap. *ib.* n. 10.
Et officia divina quæ dicantur, *ib.* n. 11.
Sacrilegii pœna non confunditur cum pœna alterius delicti, *ib.* n. 13.
Sacrilegi qui ſint, *ib.* n. 2.
Sacrilegi poſſunt per Eccleſiaſticum Judicem excommunicari, & alia pœna ſpirituali puniri, non obſtante ſententia judicis laici, *q.* 36. *n.* 50.
Sacrilegium ratione perſonæ, rei, & loci multifarie committitur, §. *ſacrilegium*, n. 1.
Sacrilegium a quo judice, & quibus pœnis puniatur, *ibidem.*
Sacrilegium qualiter committatur circa perſonas, & quæ requirantur, §. *eod.* n. 2.
Et quomodo circa res, loca, jura, & bona Eccleſiæ, *ibid. num.* 3.
Sacrilegium an committatur in Eccleſia nondum conſecrata, *ib. n.* 4.
Sacrilegium quot modis incurritur, & quibus modis defendi poſſit, *ib.* n. 5.
Sacrilegium non committit percutiens Clericum divina officia perturbantem, *ib. n.* 12.
SACRILEGUS an dicatur interficiens portantem pallium ſupra corpus Chriſti, *ib. n.* 5.
Sacrilegus an dicatur exponens res furtivas venales prope cemiterium, *ib. n.* 7.
Et an eo caſu confugiens ad Eccleſiam poſſit extrahi, *ib. num.* 8.
Sacrilegus non gaudet immunitate Eccleſiæ, *quæſt.* 30. *numer.* 22.
SAGITTANS in uno territorio, & in alio percutiens, à quo judice puniatur, *q.* 38. *n.* 18.
SALVAGUARDIA quid ſit, *q.* 47. *n.* 25.
SALARIUM carnificis quantum debeat eſſe, *quæſt.* 99. *numer.* 4.
SALVUSCONDUCTUS non conceditur ad agendum, *qu.* 32. *n.* 18.
Salvus conductus an ſit concedendus bannito, *ibidem numer.* 19.

Index Practicæ Criminalis.

Salvus conductus datus alicui & ſociis extenditur ad Hebræos, *ib. n.* 21
Salvus conductus quando poſſit à Judice concedi, *ibidem numero* 27
Salvus conductus in ſtatu Eccleſiaſtico publicatur in locis publicis, *ib. n.* 28
Salvus conductus poteſt à Judice concedi in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib. n.* 29
Salvus conductus datus in eundo intelligitur etiam in redeundo, *ib. n.* 30
Salvus conductus quantum duret, *ib. n.* 31
Salvus conductus extenditur ad res, & perſonas, *ibid. numero* 32
Salvus conductus morte expirat, niſi verba ſint ampla, *ibid. num.* 34
Salvus conductus an admittatur, ſi ſolet delinquere, *ibid. num.* 35
Salvus conductus de eundo libere intelligitur etiam de mittendo nuncium, *ib. n.* 38
Salvum conductum frangens quomodo puniatur, *ibidem n.* 20
Salvum conductum frangens quando teneatur crimine læſæ Majeſtatis, *ib. n.* 22
Salvum conductum habens, ſi capiatur, debet reponi in priſtinam libertatem, *ib. n.* 33
Salvum conductum petens debet narrare omnes qualitates, *ib.* 37
Salvum conductum Principis frangens quomodo puniatur, *ib. n.* 40
Salvus conductus tollitur per ſubſequens delictum, §. *furtum, n.* 52
Salvo conducto abutens quomodo puniatur, *quæſt.* 12. *numero* 23
SATISFACTIO debet fieri juxta menſuram injuriæ, *q.* 58. *n.* 65
SCALIS aſcendens noctu domum mulieris qua pœna ſit plectendus, §. *ſtuprum, n.* 33

Ex Claro.

SCHISMATICI ſunt excommunicati, §. *fi. quæſt.* 77. *numero* 27
SCHOLARIUM quis ſit judex competens, §. *fi. quæſt.* 35. *n.* 23

Ex Additionibus.

SCIENS tractatum proditionis contra Principem, vel ejus ſtatutum, & noo revelans punitur pœna mortis, §.... *numer.* 5
Sciens delictum committendum, & non revelans an teneatur, *q.* 87. *n.* 12

Ex Claro.

SCIENS delictum committendum, & non revelans an ſit puniendus, §. *fi. q.* 87. *n.* 1
Et quid in crimine læſæ Majeſtatis, *ib. n.* 2
Et an quis puniri debeat, ex eo quod potuit prohibere delictum, & non prohibuit, *ib. n.* 3
Et quid de jure canonico, *ib.*
Et quid in foro conſcientiæ, *ib.*
Et quid ſi ſciens delicto conſenſit, *ib. n.* 4
SCIENTIA & dolus, an in delictis requiratur, §. *fi. q.* 31. *n.* 12

Ex Additionibus.

SCIENTIA an præſumatur in receptante bannitum à Civitate vicina, vel Metropolitana, *quæſtio* 80. *numero* 43
Scientia præſumitur inducta ex rumore, & fama, *quæſt. ead. num.* 44.
An autem ſufficiant ad imponendam pœnam corporalem, *ib. num.* 45
SCLOPI delatio, vel retentio per ſtatutum prohibita, quomodo intelligatur, *q.* 82. *n.* 79
SCRIBENS inſtrumentum ſimulatum punitur manu, §. *falſum, n.* 101
Scribens libellum, & *lettere de gli aviſi* in læſionem famæ alicujus quomodo puniatur in ſtatu Eccleſiaſtico, *qu.* 68. *n.* 63
SCRIPTURAS falſas fabricans, vel teſtes, ut falſum deponant producens, & reproducens nolle uti non evitat pœnam falſi, §. *falſum*, 145
Et an ſi reſpondeat nolle teſtibus uti, excuſetur de productione articuli falſi, *ib. n.* 146
Scripturas vel inſtrumentum coram Judice lacerans violenter, qua pœna puniatur, *ib. n.* 224
Et quid ſi auferret, licet non violaret, *ibidem numero* 225
Et quid de projiciente in ignem inſtrumenta producta, *ibid. n.* 226
Et quomodo lacerans inſtrumentum committat falſum, *ib. n.* 227
Et puniendus eſt, ſi arripiens etiam rem propriam laceraret, vel in ignem projiceret, *ib. n.* 228
Et quæ ſit pœna lacerantis chartam de libro communis, vel fiſci, *ib. n.* 229
Scripturam falſam vel publicam, vel privatam producens, pari pœna punitur, *ib. n.* 123
SECRETUM dicitur quod vulgus ignorat, *quæſt.* 73. *numero* 7
Secreta revelantes Antiani privantur officio, *ibidem numero* 8
SECULARIA delicta quæ ſint, §. 1. *n.* 7
SEDITIOSUS à teſtimonio repellitur, §. *fi. quæſt.* 68. *num.* 107
SEDITIOSUS quis & quomodo puniendus, *quæſt.* 68. *numero* 108
SEMIPLENA probatio ſufficit ad torturam, §. *fi. quæſt.* 62. *n.* 1
SENATUS eſt loco Principis, §. *fin. quæſtio* 62. *numero* 2
SENECTUS, & decrepitas quomodo probentur, *qu.* 64. *n.* 70
Et quid ſi ſenex tortus confiteatur, *ibidem numero* 17
Et quid ſi fuerit ad torturam inficiatus, *ibidem numero* 72
Senectus in delictis an excuſet, *q.* 60. *n.* 27
SENEX an poſſit torqueri, *q.* 64. *n.* 69
Senex quis dicatur, *q.* 60. *n.* 28

Ex Claro.

SENTENTIA lata in loco delicti, an ſit mittenda executioni in loco originis, §. *fi. q.* 54. *n.* 6
Sententia capitalis ex diſpoſitione ſtatuti an ſecum trahat confiſcationem bonorum, §. *fi. q.* 78. *n.* 2
Sententia capitalis an ſtatim executioni mittenda ſit contra condemnatum, an autem exſpectandi ſint decem dies dati ad appellandum, §. *fi. q.* 96. *n.* 1
Et quid ſi reus crimen ſit confeſſus, *ib. n.* 2
Bannitus & condemnatus in contumaciam, ſi veniat in fortiam Officialis, an ſtatim contra eum ſit facienda executio condemnationis, *ib. n.* 3
Et an eo caſu debeat judex prius inquirere de veritate criminis, *ibid. n.* 4
Et quid ſi bannitus velit contra bannum aliquam exceptionem proponere, *ib. n.* 5
Et an poſſit judex exequi ſententiam contra bannitum, qui per vim ductus fuerit in ejus territorium, *ibidem num.* 6
Judex ſecularis ad quem remittitur delinquens condemnatus à judice Eccleſiaſtico, an debeat ſtatim exequi, vel ſuper ipſo crimine de novo cognoſcere, *ibidem numero* 7
Et quid de converſo, *ib. n.* 8
Judex territorii an poſſit exequi ſententiam criminalem latam per judicem alterius territorii, *ib. n.* 9
Mortuo coudemnato ante executionem quid facere debet judex, *ib. n.* 10
Condemnatus ad mortem an poſſit teſtari, *ibidem numero* 11
Sententia confiſcationis bonorum an trahatur ad bona ſita extra territorium confiſcationis, §. *fi. quæſtio* 78. *numero* 27
Et quid in bonis mobilibus, *ib.*
In ſententia excommunicationis an requiratur citatio, §. *fi. q.* 77. *n.* 32
Sententia excommunicationis lata ex falſa cauſa an valeat, *ib. n.* 33
Sententia excommunicationis nulla an liget excommunicatum, *ib. n.* 34
Quæ ſit forma exequendi ſententias criminales pecuniarias, §. *fi. q.* 95. *n.* 1
Et an condemnato detur dilatio ad ſolvendum, prout ſit in cauſis civilibus, *ib.*
Et quid ſi reus non habeat modum ſolvendi, an luere debeat in corpus, *ib. n.* 2

Index Practicæ Criminalis.

Et quid ſi non in fraudem legis deliquerit, *ibidem numero* 3

Et quid ſervandum ſit etiam contra Officiales in eodem ſyndicatu, *ib.*

Et quid ſi pars, cui venit applicanda pars pœnæ pecuniaria, nolit conſentire quod fiat commutatio in corporalem. *§. fi. quæ.* 95. n. 4

Et quid agendum, ſi condemnatus offerat cedere bonis, *ib.* n. 5

Et quid ſi in ſolutione deficiat in uno nummo, *ibidem numero* 6

Et quid ſi reus ſit ſolvendo, malit tamen ſubire pœnam corporalem, *ib.* n. 7

Ex Additionibus.

SENTENTIA lata ex juris præſumptione non tranſit in rem judicatam, *l.* 5. §. *fi.* *q.* 20. n. 16

Sententia faciens mentionem proceſſus an probet proceſſum præceſſiſſe, *q.* 50. n. 9

Et quid ſi ſint lapſi decem anni, *ib.* n. 7

Sententia in pœna pecuniaria, an mortuo reo feratur in perſonam Procuratoris, vel hæredis, *quæſtio* 51. *numero* 19

Sententia lata per judicem alterius dominii; an probet delictum alibi commiſſum, ſi aliter non conſtet, *quæſtio* 55. n. 17

Sententia criminalis non tranſit in rem judicatam quo ad Procuratorem fiſcalem, *q.* 57. n. 4

Jul. Clar. a Bertaz. impugnatur, *ib.* n. 5

Sententia ex novis probationibus, non convaleſcit, *quæſt.* 66. n. 9

Sententia in criminalibus non requiritur conformis libello, *ib.* n. 28

Sententia capitalis an debeat continere illa verba, ut anima à corpore ſeparetur, & quare, *q.* 67. n. 9

Sententia lata perſonaliter non comparente in ſtatu Eccleſiaſtico eſt ipſo jure nulla & fiſco, vel parte non agente, *quæſtion.* 32. n. 7

Sententia condemnans aliquem ad mortem, non expreſſo mortis genere, an valeat, *q.* 67. n. 10

Sententia non valet, quod quis de arbore præcipitetur, veneno occidatur, vel mortem ſibi eligat, *ibidem numero* 12

Sententia lata ſuper inquiſitione formata de facto, non infamat, *q.* 72. n. 22

Et infamis non efficitur condemnatus ex ratihabitione, *ib.* n. 23

Quo caſu ſententiæ executio differatur, *quæſtio* 86. *numero* * 1

Sententia lata ſuper adulterio valet, licet de ſtupro ſolum fuerit probatum, §. *adult.* n. 12

Sententia declaratoria dicitur æquipollens condemnatoriæ, §. *hæreſis*, n. 17

Sententia contra hæreticos qualiter facienda ſit, §. *hæreſis*, n. 13

Sententia condemnatoria ſuper homicidio ad judicium Medici imperiti, ſi de contrario conſtet per peritiores debet etiam ſine appellatione retractari, §. *homicidi. numero* 154

Sententia lata per verba futuri temporis vel modi infinitivi, an valeat, *q.* 93. n. 12

Sententia in qua deſunt verba, lecta, & lata non valet, *qu. eadem ſub* n. 6

Sententia valet in criminalibus, licet non ſit conformis libello, *q.* 12. n. 11

Sententia lata in civili, quando præjudicet in criminali, *q.* 19. *ſub* n. 2

Sententia lata in perſonam unius ex conſortibus delicti, an proſit vel noceat aliis, *q.* 84. n. 31

Sententia lata contra filium, præjudicat patri. *q.* 86. *numero* 27

Sententia à quo ſit legenda, *q.* 93. n. 6

Sententia prout in ſcedula an valeat, *ibidem numero* 7

Sententiæ in Regno Neap. quomodo proferantur, *ibidem* n. 8

Sententia debet prius ſcribi, & poſtea legi, *ibidem numero* 9

Sententia an debeat continere cauſam, *quæſtio* 93. *numero* 11

Sententia criminalis poteſt ferri contra fugientem licet abſentem, *q.* 21. n. 88

Sententia continens graviorem pœnam, & non æquam delicto non eſt mandanda executioni quamvis in contumaciam lata, *q.* 93. n. 13

Sententia contra Principalem, an & quando mandetur executioni contra fidejuſſorem ſine novo proceſſu, *quæſt.* 95. n. 4

Sententiæ duæ, contra, & ad favorem fiſci, quæ ſit exequenda, *ibid.* n. 3

Sententiæ duæ, contra, & ad favorem fiſci, quæ ſit exequenda, *ib.* n. 3

Sententiæ capitales an exequantur ante lapſum decem dierum, *q.* 96. n. 1

Sententia poſt decennium quando retractari poſſit in criminalibus inconſulto Principe, *q.* 98. n. 5

Et quid ſi ſit lata vigore ſtatuti quod contumax habeatur pro confeſſo, *ib.* n. 6

Et Felyn. impugnatur, *ib.*

Sententia ſi eſt nulla non poteſt reus puniri, ſed iterum eſt inquirendus, *q.* 94. n. 64

Sententia criminalis, ſi eſt petitioni conformis non obſtante nullitatis exceptione executioni demandatur in pœnis, quæ retractari poſſint, *ib.*

Sententia an & quando trahat confiſcationem bonorum, *q.* 78. n. 173

Sententia condemnatoria ad mortem non exprimens genus mortis, quomodo ſit exequenda, *quæſtio* 99. *numero* 1

Et quid de ſententia condemnante ad plures pœnas, *ibid. num.* 12

Et quid ſervetur in practica, *ib.* n. 13

Sententia in propria cauſa eſt nulla etiam parte non opponente, *q.* 35. n. 35

In cauſa ſuorum parte non opponente, *ibidem numero* 36

Sententiæ executio an impediatur probato impedimento, *q.* 34. n. 6

Sententia lata contra infirmum an valeat, *ibidem numero* 24

Sententia lata tanquam ſuper notorio licet Judici non conſtet factum notorium ſi tamen ita eſt, irrevocabiliter tenet, *q.* 44 n. 62

SEPULCHRORUM vaſtatores quomodo puniendi, *qu.* 68. n. 139

Et quid de extrahentibus cadavera ex ſepulchris, *ib. num.* 140

Et quid de ea ſpoliantibus, *ibid.*

Et quid de ſepulchra demolientibus, *ib.*

Et quomodo excuſentur, *ib.* n. 141

Ex Claro.

SERVUS an poſſit condemnari in pœnam pecuniariam, §. *fin.* *q.* 80. n. 6

Ex Additionibus.

SICARIORUM, ſeu aſſaſſinorum origo, §. *aſſaſſinium*, n. 27

SIMILIA quæ dicantur, & quomodo eis utendum ſit, §. *fi. quæſt.* 83. *nu.* * 45

Ex Claro.

SIMONIA quid ſit, *l.* 5. §. *ſimonia*, n. 1

Et an precib. & gratia contrahatur proprie ſimonia, *ibidem.*

Recipere aliquid pro labore pro ſacramento miniſtrando, an ſit ſimonia, *ib.* n. 2

Et an pro conceſſione, & licentia docendi, *ibidem numero* 3

Et an pro habendo officio, liceat aliquid dare, *ibid. numero* 4

Papa an dicatur committere ſimoniam, *ibidem numero* 5

Simonia an dicatur committi in Curia Romana, *ibidem num.* 7

Simoniæ pœna quæ ſit, *ib.* n. 8

Et an notorius ſimoniacus ſit ipſo jure ſuſpenſus ab officio, *ib.* n. 9

Et an Clericus ſimoniacus amittat beneficium, *ibid. num.* 10

Simonia eſt de criminibus exceptis, *ibidem numero* 11

Et an in hoc crimine ſufficiat probatio per conjecturas, *ib. num.* 12

Index Practicæ Criminalis.

Ex Additionibus.

SIMONIA quid ſit, unde dicta, & in quibus contrahatur, §. ſimon. n. 1
Simonia quibus modis committatur, & an precibus, vel gratia, ib. n. 2
Simonia, quibus contractibus vel pactis inducatur, ibidem n. 3
Simonia mentalis qualiter contrahatur, & tollatur, ibid.
Simonia quomodo evitetur, & in quibus caſibus non contrahatur, ib. n. 4
Et an conſuetudine, neceſſitate, vel pœnitentia, excuſetur, ibid.
Simonia qualiter probetur, ib. n. 5
Simoniæ precium applicatur Eccleſiæ, cui ſit injuria, vel pauperibus, ib. n. 6
Simonia mentalis non obligat ad reſtitutionem, ibidem numero 7
Simonia conventionalis non tollitur pœnitentia, ſicut & mentalis, §. ſimonia, n. 8
Simonia non committitur corrumpendo teſtem, vel Judicem in cauſa temporali, pœna tamen ſimoniaci incurritur, ib. n. 9
Simonia eſt dare aliquid Prædicatori ultra alimenta, ibidem n. 10
Et pro hoc habendo officio in ſtatu Eccleſiaſtico, non aliquid tribuere, ib. nu. 11
Et quomodo jurent Officiales ejuſdem ſtatus, ibidem num. 12
Et quid in Regno Neap. ib. n. 14
Simonia an poſſit committi à Papa, & in quibus, ib. num. 14
Et quid in Regibus, aut Principibus præſtantibus conſenſum in electione, ib. n. 15
Simonia non contrahitur in beneficialibus accedente Papæ conſenſu, ſecus de ſimonia a jure divino inducta ibid. n. 16
Simoniæ pœna, ib. n. 17
Simonia æquiparatur hæreſi, læſæ Majeſtati, §. ſimonia, num. 19
Simonia poſt ſententiam non recepit appellationem, ib. num. 20
Simoniæ duo ſpecialia, ib. n. 21
Simonia quibus conjecturis detegatur, ibidem numero 22
Simonia an præſumatur ex munere dato concedenti beneficium, vel aliud ſpirituale, ib.
Simoniæ proceſſus qualiter ſit formandus, ibidem numero 23
Judex Eccleſiaſticus cupiens ſportulas committit Simoniam, & quid in laico, ib. n. 24

Ex Claro.

SIMONIACUS notorius an ſit ipſo jure ſuſpenſus ab officio, §. ſimonia, n. 9
Clericus ſimoniacus an amittat beneficium, ibidem numero 10

Ex Additionibus.

SIMONIACI qui ſint, §. ſimonia, n. 15
Simoniaci, vel mediatores in ordine, aut beneficio, ipſo facto excommunicati, à Pontifice duntaxat abſolvuntur, ib. n. 18
SIMULATIO an interceſſerit, Judex arbitrabitur, q. 78. n. 93
Simulatio contractus etiam præſumitur, quod quis habeat pacem cum inimicis, ib. n. 94
Item ſi alienans remanſerit in poſſeſſione rei donatæ, ibid. n. 95
SINDICUS tenetur ſe ipſum delinquentem deferre, qu. 7. num. 4
Et an recipi poſſit in teſtem, ib. n. 5
Et quæ exceptiones contra eum opponi poſſint, ibidem nu. 6
Et falſum denuncians, qua pœna ſit plectendus, ibid. num. 7
Et an debeat conſequi partem accuſatoris vigore banni, ib. num. 8
Et quid ſi præventus ab offenſo, vel alio non denunciaverit, ib. n. 9
Sindicus intra tempus faciendæ denunciationis remotus, tenetur nihilominus denunciare delictum, ibidem numero 10
Et ſtante termino quatuor dierum ad denunciandum an incurrat pœnam, ſi vulnus intra id tempus non denuncians, mortem inde ſecutam, intra alios quatuor dies nunciaverit, ib. n. 11
Sindicus non tenetur denunciare delicta extra territorium commiſſa, ib. n. 12
SOCIETAS, ſeu ſuccida, in quibus licita ſit, §. uſura, n. 18

Ex Claro.

SOCII criminis dictum ſeu depoſitio an faciat indicium ad inquirendum, §. ſi. q. 21. n. 4
Et an ad formandam inquiſitionem, ib. n. 5
Et quid ſi ſit etiam perjurus, ib. n. 6
Et an faciat indicium ad torturam, ib. n. 7
Et quid criminibus exceptis, ib. n. 8
Quomodo ſit excipiendum contra ſocium criminis, §. ſi. q. 21 n. 10
Et quid ſi ſunt plures ſocii criminis qui contra alium deponant, ib. n. 11
Et an requiratur, quod ſocius criminis deponat cum juramento, ib. nu. 12
Et an quod confirmet dictum ſuum in tormentis, ibidem n. 13

Ex Additionibus.

SOCII, & complices nominati in capitulis abſque nominibus debent reo declarari, q. 49. n. 31
Socii, qui dicantur in ſalvo conductu, quæſtio 32. numero 24
Socius revelans ſocium, an conſequatur præmium, quæſt. 27. n. 11
Socius accuſare poteſt de morte ſocii, quæſtio 14. numero 8
Socii criminis, complices, adhærentes, fautores, inſtructores, & conſiliarii, qui dicantur, quæſtio 21. numero 22
Socii alicujus furti, vel rapinæ, an teneantur in ſolidum ad reſtitutionem, & quid in utroque foro? & ſi unus ſatisfaciat in ſolidum, an alii teneantur pro æquis portionibus, q. 84. n. 32
Socius criminis an poſſit interrogari de conſociis, ib. numero 24
Et an inculpatio ejus, qui interrogari non poterat, faciat indicium ad torturam, ib. n. 25
Et gratiatus, vel abſolutus non poteſt tanqvam teſtis interrogari de ſociis etiam in crimine hæreſis, ibidem numero 26
Et gratiatus à Principe poteſt torqueri pro intereſſe partis, ib. n. 27
Socius criminis, qui confitetur de ſe, non probet contra alium, q. 21. n. 29
Et an ſi ſit etiam perjurus faciat indicium ad inquirendum, ib. n. 30
Socius criminis an faciat indicium ad torturam, ibidem n. 31
Clar. & Boſſ. ab impugnatione Rol. defenduntur, ib. num. 32
Socius criminis cui ſit promiſſa impunitas, an probet, ibid. num. 33
Socius criminis quando plene & quando ſemiplene probatur, ib. n. 34
Socius criminis an proſit exculpando, ibidem numero 37
Socius criminis quando faciat adminiculum, vel præſumptionem, ib. n. 38
Socii criminis duo, vel plures, an ſufficiant ad condemnandum, vel ſaltem faciant indicium ad torturam, quæſt. 21. n. 45
Et quid ſi deponant ad defenſam, ibidem numero 46
Et in crimine partus ſuppoſiti duæ mulieres honeſtæ vitæ, ac ſocii criminis plene probant, ibidem numero 47
Socii criminis probant conjurationem, ibidem numero 48
Socius criminis, neque in caſibus permiſſis facit indicium, niſi adhibeatur ut teſtem cum juramento parte citata, ib. n. 50
Socius criminis an probet magis cum tormentis, quam ſine ib. n. 51
Et quid requiratur, ut faciat indicium, ib.

Et

Et an ſufficiat nominatio ſtatim poſt torturam, *ib. numero* 52
Et non probat, ſi leviter fuerit tortus, aut mortuus ſit, *ib.* n. 53
Socius itineris an poſſit eſſe teſtis pro injuriato, *quaſt. ead. ſub nu.* 54

Ex Claro.

SODOMIA eſt vitium contra naturam, *lib.* 5. §. *ſodomia*, n. 1
Et an dicatur proprie committi, etiam cum muliere, *ib.* n. 2
Sodomia crimen eſt communis fori, *ibidem numero* 3
Sodomiæ pœna quæ ſit, *ibid.* n. 4
Et an Clericus ſodomita ſit ipſo jure ſuſpenſus ab ordine, *ib.* n. 5
Et an ſodomita perdat ipſo jure dominium bonorum ſuorum, *ib. nu.* 6
Et an propter hoc crimen ſeparari poſſit conjugium, *ibid.* n. 7
Et an in hoc crimine puniatur affectus, etſi effectus ſecutus non fuerit, *ib. n.* 8
Sodomiæ crimen an ſit communis fori, §. *fin.* q. 37. *numero* 5

Ex Additionibus.

SODOMIÆ vitium pejus quam cum matre concumbere, §. *ſodomia*, n. 1
Sodomia qualiter probetur, & per quos teſtes, *ibidem numero* 2
Et non creditur puero, vel meretricibus aſſerentibus ſe fuiſſe Sodomiam paſſos, *ib. n.* 3
Sodomiæ pœna quæ ſit, *ib.* n. 7
Et quæ in Regno Neap. *ib.* n. 8
Sodomiæ pœna ordinaria an temperetur in ætate minori, *ib.* n. 13
Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico, *ibidem* n. 14
Sodomiæ vitium tentans impune occiditur à tentato, *ib. n.* 15
Sodomia impedit, & dirimit matrimonium, §. *ſodom. nu.* 19
Sodomiticum coitum præſumitur paſſa mulier coactè, *ibid.* n. 5
Et an dicatur proprie committi ſodomia cum muliere, *ib.* n. 6

Ex Claro.

SODOMITA an perdat ipſo jure dominium bonorum ſuorum, §. *ſodomia*, n. 6

Ex Additionibus.

SODOMITIS domum commodantes, vel precium accipientes pari pœna plectuntur, §. *ſodomia*, *numero* 11
Sodomitæ bona publicentur, *ib.* n. 18
Sodomitæ an puniantur affectu, ſi effectus ſecutus non fuerit, *ib.* n. 20
Sodomita in caſu notabili non punitur pœna mortis, *ib.* n. 21
Sodomita mulctatur pœna ordinaria, licet non conſtet de corpore delicti, *ib. n.* 12
Sodomita non liberatur, ſi frangatur laqueus dum ſuſpenditur, *q.* 98. *n.* 10
SOLITUS delinquere, an ex hoc poſſit torqueri, *q.* 64. *nu.* 31
SOLVENS pater pro filio habente bona materna, an cenſeatur de ſuo ſolviſſe, *quæſtione* 86. *numero* 34
Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico, n. 35
SOROR defuncti exiſtente filio, non poteſt pacem facere, *q.* 58. n. 61

Ex Claro.

SORTILEGIA an ſapiant hæreſin, & poſſint ab inquiſitoribus puniri, §. *hæreſis*, *nu.* 26
Et quæ ſit pœna ſortilegii, *ib.* n. 26
Sortilegii crimen an ſit communis fori, §. *fi. quæſt.* 37. *numero* 7

Ex Additionibus.

SORTILEGIORUM pœnæ, *quæſtione* 68. *numero* 117
Sortilegia an ſapiant hæreſim, §. *hæreſis*, n. 36
Et quæ ſit pœna præbentis poculum amatorium, ex quo præter propoſitum mors ſecuta eſt, *ib.* n. 37
Et quid ſervetur hodie apud ſanctum officium, *ib.*
Sortilegii pœna, *ib.* n. 38
SPECIALIA adult. §. *adult.* n. 17
Specialia blaſphemiæ, §. *blaſphemia*, n. 20
Specialia falſi, §. *falſum*, n. 2
Specialia ſexdecim falſificationis litterarum Papæ, vel Regum, *ibid.* n. 194
Et non regulatur ab aliis falſitatibus, *ibidem numero* 193
Specialia criminis falſæ monetæ, §. *falſum*, n. 112
SPOLETANI habent manus nimium promptas ad offendendum, & ſe vindicandum, *quæſtione* 47. *numero* 24
SPOLIANTES Chriſtianos navigantes, vel naufragium paſſos ſunt excommunicati, §. *fi. quæſtione* 77. *numero* 24
Et an ſit canon latæ ſententiæ, vel ferendæ, *ib.*

Ex Additionibus.

SPOLIANS cadaver in Regno Neap. punitur pœna manus, *q.* 62. n. 142
Et quibus plectatur ſpolians ſuſpenſum alibi, *ib.*
SPONSUS an comprehendatur nomine affinium in caſu cautionis de non offendendo, *quæſtione* 47. *numero* 61
SPORTULARUM intereſſe an habeatur in conſideratione, *q.* 41. *n.* 15

Ex Claro.

SPURII, an poſſint accuſare, §. *fi. quæſtione* 14. *numero* 27
Et an ſpurii poſſint accuſare de morte matrum, *ib. numero* 28

Ex Additionibus.

SPURII an comprehendantur in pace, *quæſtio.* 47. *numero* 40
Spurius an poſſit remittere necem patris, vel è contra, *q.* 58. *n.* 24

Ex Claro.

STATUTUM dans præmium revelanti malefactorem, an habeat locum etiam in participe ipſius maleficii, §. *fin. qu.* 27. *n.* 5
Et an ille qui revelavit malefactorem, ſed non probavit, conſequi debeat præmium à ſtatuto propoſitum, *ibidem* n. 6
Statutum conſtituens præmium capienti delinquentem an habeat locum in Officiali, §. *fi. quæſtione* 29. *numero* 8
Statutum quod villa teneatur capere malefactorem, an habeat locum quando maleficium de nocte fuit commiſſum, & claves portarum erant apud rectorem, *ibidem* n. 9
Quod villa teneatur pro damnis datis in ejus territorio, §. *fin. q.* 82. *ſtat.* n. 1
An ſtante hoc ſtatuto poſſit damnum probari per juramentum ipſius damnum paſſi, *ib.* n. 2
Et quid ſi damnum ſit datum in confinibus duarum villarum, quæ villa teneatur, *ib.* n. 3
Et an teneantur contribuere abſentes tempore maleficii, *ib.* n. 4
Quod bannitus poſſit impune offendi, §. *fin. quaſt.* 82. *ſtat.* 2. *nu.* 5
Quod nemo det auxilium bannito, *ib.*
Advocatus, & Procurator intercedens pro bannito an incidant in pœnam hujus ſtatuti, *ib. n.* 6
Statutum puniens loquentem cum bannito an habeat locum in ei ſcribente, *ib.* n. 7
Uxor an teneatur alere virum bannitum, *ib.* n. 8
Statutum prohibens matrimonium contrahi inter aliquas perſonas, an valeat, §. *fi. q.* 82. *ſt.* 3. n. 8
Et quid ſi prohibeat contrahi matrimonium cum forenſi, *ib.* n. 10

Index Practicæ Criminalis.

Et an valeat ſtatutum prohibens filiam contrahere matrimonium ſine conſenſu patris, *ib.n.* 11

Et an valeat ſtatutum prohibens ſororem nubere ſine conſenſu patris, *ib.* n. 2

Et an valeat ſtatutum privans filiam dote, ſi nubat indigno ſine conſenſu patris, *ib.n.* 13

Ingrediens poſſeſſionem alterius ex decreto judicis invalido an incidat in pœnam ſtatuti de turbata poſſeſſione, §. *fi. quæ.* 84. *ſtat.* 4. *n.* 14

Statutum prohibens rem immobilem alienare forenſem ſub pœna an valeat. §. *fi. q.* 82. *ſt.* 5. *n.* 15

Et an liget Clericos, *ib.n.* 16

Et an ſtante hoc ſtatuto cenſeatur etiam prohibita hæredis inſtitutio, *ib.n.* 18

Et an locatio, *ib.n.* 18

Et an ſi forenſi legata ſit res immobilis, teneatur hæres præſtare legatario æſtimationem, *ibidem numero* 19

Et an cenſeatur prohibita præſcriptio, *ibidem numero* 20

Et an ex alienatione facta contra diſpoſitionem hojus ſtatuti transferatur dominium, vel poſſeſſio in forenſem, *ibid.num.* 21

Et an cedens forenſi actionem ad rem immobilem, incidat in pœnam hujus ſtatuti, *ib.n.* 22

Et an hoc ſtatutum habeat locum in alienatione neceſſaria, *ib.* n. 23

Statutum puniens inventum cum armis, an comprehendat etiam eum qui non fuit repertus cum illis, §. *fin. qu.* 82. *ſtat.* 6. n. 24

Et quid ſi puniat deprehenſum, *ib.n.* 25

Appellatione armorum an veniant arma defenſiva, *ibid. num.* 26

Et an fuſtes, & lapides, & cultelli parvi, *ibidem numero* 27

Si ſtatutum prohibeat arma deferri poſt ſonum campanæ, an puniatur illa deferens in diebus Jovis & Veneris Sancti, in quibus non pulſantur campanæ, *ibidem num.* 28

Deferens arma prohibita ad uſum itineris non eſt puniendus, *ib. num.* 29

Habens domi arma prohibita non punitur, *ibidem numer.* 30

Clerici deferentes arma prohibita, an poſſint à judice laico puniri, *ib.* n. 31

Portans arma prohibita debet ea perdere, *ibidem numero* 32

Statutum prohibens exportari blada extra dominium an valeat, §. *fin. q.* 82. *ſt.* 8. *n.* 33

Et an liget forenſes, *ib.n.* 34

Et an liget portantem per tranſitum, *ib.n.* 35

Et an liget exportantem pro uſu ſuo, *ib.n.* 36

Et quid ſi mutato deinde propoſito, illud vendat, *ibid. num. eod.*

Et an tale ſtatutum liget exportantem farinam, *ibid. numer.* 38

Et an comprehendat eum qui non fuit deprehenſus, *ibid. num.* 30

Et quid ſi deprehenſus ſit priusquam exportet, ſed in itinere, *ib. num.* 40

Et an exportans merces licitas cum illicitis, perdat etiam licitas, *ib.n.* 41

Statutum jubens pro aliquo delicto bona alicujus devaſtari, an valeat, §. *fi. q.* 82. *ſtat.* 8. *n.* 42

Et quid ſi delinquens habeat plures domos in communi cum aliis, *ibid.n.* 43

Et quid ſi habeat ipſe partem inferiorem domus, & alius ſuperiorem, *ib. n.* 44

Et quid ſi uxor pro dote ſua ſe opponat devaſtationi, *ibid. nu.* 45

Statutum duplicans pœnam pro maleficiis an habeat locum in blaſphemia, §. *fin. quæſt.* 82. *ſtat.* 9. *numero* 46

Statutum duplicans pœnam percutienti in domo Poteſtatis, an habeat locum in percutiente in confinibus ipſius domus, *ib. nu.* 47

Si adſint duo ſtatuta duplicantia pœnam, quomodo ſit facienda duplicatio, *ib.n.* 43

Nox quomodo intelligitur in ſtatutis duplicantibus pœnam in maleficiis commiſſis de nocte, *ibidem numer.* 40

Statutum minuens pœnam confitenti delictum an habeat locum in eo, qui prius negavit, *ibid. num.* 56

Statutum puniens facientem inſultum ad domum, an habeat locum in faciente inſultum ad porticum domus, §. *fi. q.* 82. *ſt.* 20. *n.* 51

Si ſtatutum puniat percutientem in centum, an ſi quis plures percuſſiones inferat, ſit pluribus pœnis puniendus, §. *fi. q.* 82. *ſtat.* 13. *n.* 52

Et quid ſi eodem ictu plura vulnera inferat cum tridente, *ib.n.* 53

Statutum imponens pœnam pecuniariam pro homicidio an valeat, §. *fi. q.* 82. *ſtat.* 12. *n.* 54

Statutum, quod quis pro homicidio decapitetur, intelligitur de homicidio doloſo, *ib. n.* 55

Stante ſtatuto, quod pro certo furto quis ſuſpendatur, an computanda ſint furta commiſſa extra territorium, & ea, pro quibus fur jam fuerat punitus, §. *fina. qu.* 82. *ſtat.* 13. *numero* 59

De ſtatutis pœnalibus in genere, §. *fin. qu.* 82. *ſtat. ult. numer.* 57

Statutum diſponens, quod homicida decapitetur, debet intelligi de homicidio doloſo, §. *fin. quæſt.* 84. *ſub numer.* 1

Statutum, quod unus pro alio puniatur, an valeat, §. *fin. qu.* 26. *num.* 5

Et an valeat ſtatutum, quod villa teneatur pro delictis commiſſis in ſuo territorio, §. *fi. q.* 86. *n.* 10

Statutum diſponens, quod in cauſis criminalibus liceat appellare, valet, §. *fi. q.* 94. *n.* 3

Ex Additionibus.

STATUTUM, quod puniendus pœna corporali, relaxatur fidejuſſoribus, valet, *q.* 47. *n.* 25

Et quid de conſuetudine, *ib.n.* 16

Statutum de abſcindente membrum, an habeat locum in barba, *q.* 69. *n.* 3

Et an in membro inutili, *ibid.*

Et quid in digito, ſi ejus abſciſſione fiat arida tota manus, *ibi.* n. 4

Statuto imponente pœnam manus, cum qua percuſſit, debet in articulis poni qua manu fuerit facta percuſſio, *ibidem numer.* 11

Statutum imponens mortem pro incendio domus, quomodo intelligatur, *q.* 68. *n.* 54

Statutum de verbis injurioſis, an habeat locum in libellis famoſis, *ib.n.* 66

Statutum de occidente hominem, an habeat locum in procurante abortum, *q.* 68. *n.* 5

Et quomodo puniatur filia, quæ ſuaſionibus matris fecit abortum ad occultandum turpitudinem, *ibidem numer.* 6

Et quid de muliere accipiente medicamenta, ne conciperet, *ib.* n. 7

Statutum minuens pœnam furti, non procedit in peculatu, *ibid.* n. 82

Statutum de turbante pacificum ſtatum Civitatis, quomodo intelligatur, *ib.n.* 109

Statutum de pœna capitali quomodo intelligatur de morte naturali, *q.* 68. *n.* 6

Statutum, quod quis capite puniatur, non eſt intelligendum de exilio, ſi aliter appareret de mente ſtatuentium, *ibid. nu.* 7

Statutum, quod quis capite puniatur eſt intelligendum de morte naturali, ſi in illo caſu jus civile pœnam mortis imponeret, *ib.n.* 8

Stante ſtatuto, quod victus ſemper condemnetur in expenſis, ſi Judex victum abſolverit, poterit abſolutionem revocare, *qu.* 62. *n.* 8

Stante ſtatuto, quod confitens delictum puniatur, poteſt Judex procedere ad condemnationem, etiam quod reus defenſiones petierit, *q.* 49. *n.* 49

Statuto declarante, quæ indicia requirantur, ceſſat arbitrium Judicis, *q.* 64. *n.* 57

Statutum, quod Judex non poſſit cognoſcere de delictis ſex menſibus poſt introitum officii commiſſis, quomodo intelligatur, *qu.* 51. *n.* 17

Statuta à conſuetudine interpretantur, §. *fin. qu.* 84. *num.* 24

Statutum puniens adulterium, vel ſtuprum pœna pecuniaria, comprehendit etiam Judæos, §. *adulterium*, *numer.* 85

Et quomodo intelligatur, non diſtinguens, an ſit nupta vel meretrix *ib.n.* 86

Et hujuſmodi ſtatutum habet locum etiam in Chriſtiano Judæam adulterante, *ib.n.* 87

Statutum, quod nixus committere adulterium capite puniatur, intelligitur de eo qui commiſit, non de eo qui tantum attentavit, *ib.n.* 88

Statutum contra falſum teſtimonium ſuadentes, inſtruentes, vel ſubornantes (licet non ſequatur effectus, (comprehen-

Statutum contra falſificantem ſigillum Regis non comprehendit falſificantem ſcripturam, *ib. n.* 282
Statutum contra falſificantem monetam non procedit in falſificantem monetam reprobatam in loco ſtatuentium, §. *falſum*, n. 125
Statutum, quod quis puniatur tanquam falſarius, intelligitur de pœna arbitraria, *ib. n.* 277
Statutum puniens falſum teſtem, non comprehendit virum bonæ æſtimationis, & probitatis, *ibidem numero* 279
Statutum contra producentem falſum teſtem, eoque utentem an habeat locum adverſus inducentem pecunia teſtem ad dicendum veritatem, *ib. n.* 280
Statutum quod inſtruens falſum teſtimonium pœna falſi puniatur de qua pœna ſit intelligendum, ſtante altero ſtatuto, ex quo amputatio manus committenti falſum imponitur, n. 281
Statutum contra producentes falſos teſtes, vel inſtrumenta, an comprehendat tertium inducentem, vel ſubornantem teſtes ad tacendum veritatem, *ib.* n. 282
Statutum puniens falſum teſtem, an habeat locum in mandante, *ib.* n. 283
Statutum adverſus ſieri facientes falſa inſtrumenta, comprehendit perſuadentem alteri, ut falſum deponat *ib. num.* 284
Statutum puniens Notarium de falſo, non procedit in alio falſum fabricante, *ib.* n. 285
Statutum puniens morte Notarium facientem inſtrumentum falſum, an procedat in actuario falſificante acta, §. *falſum*, n. 302.
Statutum contra Judæum Chriſtianam mulierem cognoſcentem, ſi non diſtinguat de nupta, vel de meretrice, quomodo ſit intelligendum, remiſſ. §. *fornicatio*, *numero* 28
Statutum contra adulteros, & ſtuprantes comprehendit etiam Judæos, *ib. n.* 34
Statutum de furto non habet locum in damno dato, nec è contra, §. *furtum*, n. 7
Statutum, vel conſuetudo ſuper furto, an comprehendat crimen expilatæ hæreditatis, vel rapinæ, *ibidem numero* 41
Statutum, ſi reſpiciat valorem rei, debet valor communi æſtimatione probari, §. *furtum*, n. 36
Statutum diſponens, quod furans rem valoris puta ſcutorum decem, ſuſpendatur, comprehendit duos, vel plures eam ſummam furto ſubtrahentes, & dividentes, *ibidem numer.* 39
Et ſi diceret, quod furans infra valorem unius aurei fuſtigetur, & res tanti valeat, nec pluris, aut minoris perinde eſt, ac ſi eſſet infra unum aureum, *ib.* n. 40
Statutum puniens opem ferentem ſicut furem non habet locum in receptione rei furtivæ, *ib. n.* 48
Statutum, quod quis pro tertio furto ſuſpendatur, an comprehendat mulieres, *ibid. n.* 51
Et quomodo Judex tertii furti procedere debeat pro aliorum furtorum ratificatione, *ib. n.* 52
Et an ſufficiat reum inveniri abſque auriculis, *ibidem numero* 53
Statutum Parmæ ſuper quarto declaratur, *ibidem numero* 54
Statutum, quod pro tertio furto moriatur, non habet locum in contrectante rem eandem per diverſas juriſdictiones, *ib.* n. 16
Et an Judex primi, vel ſecundi, vel tertii furti, poſſit punire furem pœna mortis, ſi alia duo extra ſuum territorium fuerint commiſſa, *ib.* n. 56
Et an Judex originis poſſit punire furtum alibi commiſſum, *ib. n.* 57
Statutum, quod pro tertio furto fur ſuſpendatur, procedit etiam, ſi pro primis duobus furtis non fuerit punitus, *ib.* n. 61
Et an ſi pro tribus furtis varias pœnas indiceret, & pro
Et quid in eo, qui prius citatus comparuerit, mox iterum citatus, & contumax fuerit bannitus, *ibidem num.* 207
Et quid proximo banniendo, *ib.* n. 208
Et quid ſi non ſit deſcriptus in libro bannitorum, *ib. num.* 109
Statutum, quod bannitus impune poſſit occidi, an habeat locum in ſociis bannitorum, *ibidem numero* 211
Et an eo caſu liceat bannitorum bona dilapidare, *ibid. n.* 212
Et in quibus caſibus ejuſmodi ſtatutum amplietur, & limitetur, n. 213
Statuto permittente bannitum impune occidi, an poſſit renunciari, *ib.* n. 215
Statutum, ſeu motus proprius, quod capiens bannitum, vel interficiens poſſit ſe eximere a banno, vel nominare alium bannitum, an comprehendat bannitos per ſtatutum, vel motum proprium, *ibidem num.* 216
Et quid in Regno Neapolitano, §. *homicidium*, *numero* 217
Et ſtante dicto ſtatuto, vel motu proprio capiens bannitum, vel interficiens, non amittit præmium, ſi poſtea delinquat. *ib* n. 218
Et conceſſa nominatione duorum bannitorum capienti, vel occidenti aliquem ex capitibus ſi poſt factam nominationem captus, vel interfectus, reperiatur eſſe ſimplex bannitus primus nominatus duntaxat gratiam obtinebit, *ib.*
Et capiens bannitum pro furto non poteſt nominare bannitum pro homicidio, licet captus confiteretur homicidium, pro quo non fuerat bannitus, *ibidem numero* 219
Et bannitum ignorantet occidem non conſequitur præmium, §. *homic.* n. 220
Et an hujuſmodi motus proprius habeat locum, ſi inimicus occideret bannitum, *ib. n.* 221
Et an comprehendat Clericos bannitos, *ibidem numero* 222
Statutum contra injuriantem non comprehendit eum, qui impium ingratum, & peſſimum hominem alterum appellaverit, §. *injuria*, n. 30
Statutum contra injuriantem comprehendit eum, qui in ſupplicatione hominem malæ conditionis, & famæ alterum dixerit, *ib.* n. 35
Et habet locum etiam contra ſcribentem injuriam, *ibid. n.* 36
Et ſi puniret dicentem alteri verba injurioſa, non comprehenderet loquentem contra abſentem, *ibidem numero* 17
Statutum de injuriis non comprehendit dantem mentitam in judicio, pro defenſione ſui honoris, §. *injuria*, *num.* 64
Statutum, vel lex contra rapientes mulieres, aut eis vim inferentes, etiam copula non ſecuta, non comprehendit rapientes, vel vim inferentes ex alia cauſa, quam libidinis, §. *rapt.* n. 3
Statutum contra cognoſcentem carnaliter mulierem invitam, an comprehendat eum, qui puellam auro induxerit ad ſibi conſentiendum, *ib.* n. 21
Statutum contra raptorem, etiam copula non ſecuta, quomodo ſit intelligendum, *ib. n.* 23
Statutum loquens de ſacrilegio, an intelligatur de ſacrilegio, ſecundum jus canonicum vel ſecundum jus civile, §. *ſacrilegium*, *n.* 24
Et imponens pœnam furanti comprehendit ſacrilegium, *ib* n. 15. & 17
Statutorum de ſacrilegio loquentium interpretatio, *ib. num.* 16
Statutum imponens ſodomitæ pœnam pecuniariam non valet, §. *ſodom.* *nu.* 9

Et

Digitized by Google

Et ſtante dicto ſtatuto quomodo ſodomita ſit puniendus, *ib.* n. 10

Statutum, quod fidejuſſores de non offendendo, vel de pace ſervanda teneantur ex contumacia principalis ad pœnam conventionalem, de qua pœna ſit intelligendum, *q.* 2. n. 12

Statutum loquens de accuſatione, an comprehendat denunciationem, vel inquiſitionem, *queſtione* 1. *numero* 1

Statutum allevians pœnam de pace facta cum offenſo, non intelligitur de facta cum fiſco, ſed cum principaliter offenſo, *q.* 58. n. 4

Statutum quod quilibet accuſare poſſit intelligitur de habili, *q.* 14. n. 3

Statutum ſi extaret, quod credatur nuncio, an probatio admittatur in contrarium, *q.* 31. n. 64

Statutum puniens venenare tentantem, quomodo intelligatur, *q.* 62. nu. 114

Statutum, quod unus teneatur pro alio, quomodo ſit intelligendum, *q.* 86. n. 14

Statutum, quod avus ſolvat condemnationem pro Nepote, intelligitur filio non exiſtente, *ib.* n. 30

Statutum, quod unus pro alio teneatur, an & quando valeat, *q.* 86. n. 3

Statutum contra ſcientes, & non revelantes, non habet locum contra ſcientes, non tamen habentes probationes, *qu.* 87. n. 7

Statutum puniens præſtantem auxilium maleficio, intelligitur dum maleficium eſt in fieri, non in conſummato, *q.* 90. n. 27

Statutum puniens auxiliantem, ut principalem, intelligitur de auxilio, quod fuit cauſa maleficii, *ibidem* n. 28

Statutum puniens præſtantem opem furi, ſicut furem, non habet locum in receptante rem furatam, *ibidem numero* 60

Statutum, quod à ſententiis in criminalibus non poſſit appellari, querelari, reſtitui, aut de nullitate dici, quomodo intelligitur, *q.* 94. n. 34

Flam. Chart. impugnatur, *ib.*

Statutum prohibens appellationem in criminalibus, pluribus modis limitatur, *ib.* n. 43

Statutum prædictum non habet locum in cauſa civili occaſione nata ex cauſa criminali, *ibid.*

Nec etiam in caſu mixto, *ib.*

Item intelligitur quo ad diffinitivam, non interlocutoriam, *ib.* n. 45

Limita, niſi deponeret, quod à nulla ſententia appelletur, *ib.* n. 46

Et an liget forenſes, *ib.* n. 47

Et quid ſi conſtet de notoria innocentia, *ibidem numero* 48

Statutum prohibens dici de nullitate, an procedat, ſi de nullitate excipiatur, *ibid.* n. 59

Statutum prohibens ſimpliciter nullitatem, quomodo intelligatur, *q.* 94. n. 62

Statutum contra libertatem Eccleſiaſticam non valeat, *q.* 77. n. 31

Limita, niſi eſſet contra privilegium datum alicui Eccleſiæ particulari, *ib. nu.* 32

Statuta, quæ poſſunt afferre Clericis commodum, & incommodum, non dicuntur contra libertatem Eccleſiæ, *ib. num.* 34

Statutum, quod nemo coquat panem alicui Monaſterio, ne molet bladum, ne aliquid vendat, an ſit contra libertatem Eccleſiaſticam, *ib.*

Statuta quando dicantur contra libertatem Eccleſiaſticam, *ib.* n. 35

Et quæ requirantur ad excommunicationem, *ib.*

Et quid de Univerſitate faciente talia ſtatuta, *ib.*

Et quid de mandante, dictante, ſcribente, & conſulente, *ib.*

Et quid ſi Decuriones mandaverint alicui fieri ſtatuta, & ille faceret aliqua contra libertatem Eccleſiæ, n. 36

Et quid ſi poſt dicta ſtatuta ponatur ſtatutum caſſans, *ibidem.*

Statutum, quod bona delinquentium vere, vel ficte confiſcata, intelligantur à die commiſſi criminis, quomodo intelligatur, *q.* 78. n. 12

Statutum de damno dato, an habeat locum in furto, & è contra, *q.* 82. *nu.* 13

Statutum, quod Univerſitas teneatur de occiſo, habet locum, ſi cadaver inveniatur non habens vulnus, puta, quia fuerit quis venenatus, *ibidem numero* 21

Statutum, quod ſtetur juramento damnum paſſi, quomodo intelligatur. *ib.* n. 29

Et an poſſit jurari contra laborantes, & operarios, *ibid. num.* 30

Statutum deponens ſtandum eſſe dicto alicujus, intelligitur de dicto jurato, *q. end.* n. 33

Statutum dicens ſtandum eſſe juramento Domini, an intelligatur de poſſidente, an vero de proprietario, *ibid. num.* 35

Statutum prohibens loqui cum bannito quomodo intelligatur, *ib.* n. 40

Et an habeat locum in ſcribente, *ibidem numero* 41.

Et an in mittente nuncium, *ib.* n. 42

Statutum prohibens contra matrimonium cum forenſi, an valeat, *ib.* n. 43

Statutum prohibens armorum delationem ad feſtum non ligat tranſeuntem per illum locum, & ſe firmantem ad aliquid emendum, *q.* 82. n. 57

Et an liget equites privilegiatos, *ib.* n. 58

Statutum præſtans præmium invenienti bannitum, intelligitur ſi illum ceperit, *q.* 27. n. 17

Statutum puniens fugientem intelligitur de eo, qui capi non potuit, *q.* 25. n. 15

Statutum præmians præſentantem bannitum, habet locum in capiente bannitum ante ſtatutum, *ibidem numero* 23

Statutum, ut quilibet habeatur pro confeſſo, niſi per ſe comparuerit, intelligitur condemnatus ad allegandam cauſas cauſæ, non autem abſentiæ, *q.* 34. n. 8

Statutum, quod quis pro tribus furtis moriatur, non procedit in contrectante eandem rem per diverſas regiones, *qu.* 38. n. 44

Statutum de armis an extendatur ad arma defenſibilia, *q.* 82. n. 66

Statutum prohibens delationem, vel retentionem ſclopi, quomodo intelligatur, *ib.* n. 79

Statutum prohibens exportationem frumenti ſub pœna confiſcationis, an comprehendat ſaccum, *ibidem numer.* 80

An intelligatur de pane, farina, hordeo, & leguminibus, *ibid. num.* 81

Stante ſtatuto, quod nullus extrahat bladum ultra duos menſes, ſi quis inceperit extrahere, nec perfecit, poterit adhuc ſine pœna extrahere, *ib.* n. 89

Statutum duplicans pœnas in delictis nocturnis, procedit in pœnis pecuniariis tantum, *ib.* n. 99

Et an in dubio delictum præſumatur commiſſum de die, vel de nocte, *ib.* n. 100

Et quando dicatur committi de nocte, vel de die, *ibid. numer.* 111

Statutum, quod confeſſus mitius puniatur, an procedat in negante a principio, & poſtea confitente, *ibidem numero* 101

Et an in confitente metu probationum, & tormentorum, *ibid. nu.* 103

Et an in confitente delictum, ſed negante ejus qualitates, *num.* 104

Et quid ſi pœna ſit impoſita ipſo jure, *ibidem numero* 105

Et quid ſi pœna non eſt mitigabilis, *ibidem numero* 106

Et quid ſi ſunt detrahendæ duæ quartæ, *ibidem numero* 107

Et an procedat in cauſa appellationis, *ibidem numero* 840

Statutum, quod condemnati ſolventes in termino, habeant beneficium quartæ, porrigitur ad condemnatos carceratos, *ib. nu.* 109

Statutum, quod pœna pro negatione augeatur, vel per confeſſionem minuatur, quando locum habeat, *ibidem numer.* 110

Statutum de offendente ad domum, an habeat locum in offendente ad oſtium, *ib.* n. 111

Et an in projicientem arma ex via, & offendentem ſtantes in domo, *ib.* n. 112

Et an offendentem in tecto, n. 113

Et an aggredientem in domo, in qua aggreſſus non habitabat, *ib.* n. 114

Et an in offendentem in apotheca. *ib.* n. 11

Statutum puniens euntem de nocte ſine lumine, non habet locum in ſpatiante ſub porticu ſuæ domus, *ibid. num.* 116

Statuto duplicante pœnam pro maleficio commiſſo in domo habitationis injuriati, debet conſtare, quod tempore maleficii injuriatus ibi habitabat, *ib.* n. 117

Et

Index Practicæ Criminalis.

Et quid ſi fuit factus inſoltus iuxta domum per duos teſtes, *ibid.* n. 217

Et quid ſi molendinarius offendatur in molendino, *ibid.* n. 119

Et quid ſi Nauta in navi, *ib.*

Statutum puniens vulnerantem habet locum in eo, qui vulnerat ſeipſum, *ibid.* n. 121

Statuto puniente cicatricem deformem, debet deformitas probari, *ib.* n. 122

Statutum puniens unionem decem armatorum, habet locum etiam in ſex armatis, *q.* 83. n. 13

Statutum, quod volens aliquam violenter corrumpere, puniatur morte, quomodo ſit intelligendum, *ibidem num.* 25

Statutum concedens Judici arbitrium in puniendo, non habet locum in caſibus, in quibus ſpecialiter per ſtatutum eſt pœna impoſita, *ib.* n. 40

Statutum puniens nonucidium noƈte quomodocunque commiſſum, habet locum etiam in homicidio commiſſo ſine dolo, *q.* 84. *nu.* 11

Et quid ſi fuerit commiſſum ad defenſam, *ibidem numero* 12

Statuta pœnalia requirunt dolum, *ib. n.* 14

Statutum puniens vulnus, an procedat in vulnerante cum dentibus cum ſanguine, vel cum armis non offenſibilibus, *ib.* n. 20

Statutum puniens pœna mortis furtum decem ſcutorum an habeat locum ſi plures unam rem furati ſint dicti valoris, *ib. n.* 30

Statutum imponens pœnam novam an cenſeatur recedere à pœna juris communis, *q.* 95. n. 2

Statutum puniens delinquentem pœna odioſa & exorbitanti comprehendit etiam mandantem fieri delictum, *q.* 89. *ſub* n. 54

Statutum, quod non ſolventi infra terminum amputetur manus, an requirat monitionem, *q.* 85. *n.* 10

Et quid ſi non ſpecificetur tempus in ſtatuto, *ib.*

Et an ſtante tali ſtatuto admittatur Procurator, *ibidem* n. 11

Et ſi lapſo termino ſolverit, cenſetur remiſſa pœna manus, *ib.* n. 12

Et an Judex lapſo termino poſſit eligere pœnam pecuniariam, n. 13

Et dictum ſtatutum quomodo ſit intelligendum, *q.* 85. *nu.* 14

Et an ſi notorie non ſit ſolvendo adhuc debeat expectare tempus ſtatuti, *ibid.* n. 15

Et ſi in defectum pœnæ pecuniariæ deberet decapitari, an requiratur dolus, *ib.* n. 16

Statuto puniente utentem falſo inſtrumento doloſe, an dolus ſit probandus, *ib.* n. 18

Statutum, quod ſola fama probet delictum, an valeat, *q.* 21. n. 6

Statutum, quod inter Magnates ſufficiat fama, ſi hinc inde probata fuerit, non ſufficit, *ib. n.* 7

Statutum, quod particeps criminis ſit idoneus teſtis, & accuſator, qualiter debeat intelligi, *ibidem numero* 32

Stante ſtatuto, quod quis citetur, quod compareat per ſe, vel alium, ſi fiat citatio ſimpliciter, ut ipſe compareat, citatio valebit, *q.* 44. n. 81

Statutum contra fugientem à carceribus publicis comprehendit fugientem a camera vel palatio pro carcere aſſignato, *q.* 21. n. 90

Statutum, quod contumax habeatur pro convicto, & confeſſo, pluribus modis limitatur, *q.* 44. n. 40

Statutum, quod contumax habeatur pro confeſſo plura operatur. *ibid.* n. 43

Debet tamen prius conſtare de corpore delicti, *ib. numero* 44

Statutum ſupraſcriptum an afficiat minores, *ibidem numero* 7

Flam. Cartar. impugnat. *ib.* n. 48

Statutum prædictum non comprehendit pupillum, *ibid.* n. 49

Statutum prædictum, ſo operetur quo ad qualitates aggravantes. *ib.* n. 52

Anchar. *in conſ.* 308. declaratur, *ib.* n. 53

Statutum loquens de vero malefactore, an habeat locum in habito pro confeſſo, *ib.* n. 66

Foller. lapſus, *ib.* n. 67

Stante ſtatuto, quod contumax ponatur in banno, non requiritur alia Judicis interlocutoria, quæ faciat eum contumacem, *q.* 44. *nu.* 70

Stante prædicto ſtatuto, an ſi bannitus auditur, proceſſus ſit nullus, *ib.* n. 75

Et ſi bannitus appellaverit, an ſibi incumbat onus probandi ſuam innnocentiam, *ib.* n. 76

Statutum prædictum an procedat quo ad pœnam applicandam parti, *ead. q.* n. 77

Et quid ſi ex proceſſu conſtat de innocentia, *ibidem numero* 78

STELLIONATUS crimen, *q.* 83. n. 12

Ex Claro.

STIGMATIS pœna an hodie ſit in uſu, §. *fi. q.* 70. *n.* 1

Ex Additionibus.

STUPRANS ancillam propriam, qua pœna ſit puniendus, §. *fornic.* n. 24

Stuprans tutor pupillam deportatur, ejuſque bona publicantur, §. *ſtuprum*, n. 18

Stuprans viduam, cum qua matrimonium eſſe non poteſt, deportatur, *ib.* n. 34

Eadem pœna punitur vidua, *ib.*

Stuprans Virginem nondum viri potentem, qua pœna afficiatur, §. *ſtuprum*, n. 45

STUPRATÆ ſoror, & familiares admittuntur in teſtes, & faciunt indicium, *q.* 24. *ſub* n. 121

Stuprata qualiter ſit dotanda, §. *ſtuprum*, n. 17

Stuprata an poſſit ſtupranti dotem remittere *ib. nu.* 19

Stuprata non debet tradi cuſtodienda conſanguineis, aut matri abſque fidejuſſione, *ib.* n. 21

Stuprata an ſit danda dos antequam nobat, *ibidem numero* 24

Stuprata honeſtas an ſit probanda, *ibidem numero* 26

Et inhoneſtas probatur per complices delicti, *ibidem numero* 27

Stuprata non violenter, vel pretio convento, amittit jus petendæ dotis, *ibid.* n. 27

Et eo caſu injuriarum actione competit patri æſtimatio damni, *ib.*

Mulieris inhoneſtas probatur per teſtes ſingulares, & reddit ſtuprum impunibile, *ib.* n. 29

Ex Claro.

STUPRUM pluribus modis committitur, *libr.* 1. §. *ſtuprum*, *n.* 1

Stuprum an probetur per teſtes domeſticos, *ibidem numero* 2

Stupri pœna quæ ſit, *ib.* n. 3

Et quid ſi ſtuprator dicat puellam non fuiſſe virginem, *ib.* n. 454

Vidua committens ſtuprum, an perdat dotem, *ibidem numero* 5

Pœnæ impoſitæ viduis nubentibus intra annum luctus, locum habent contra viduas intra illud tempus ſtuprum committentes, *ib.* n. 6

Viduæ inhoneſtè viventes, non gaudent privilegiis viduarum, *ib.* n. 7

Et an amittat domicilium mariti, *ib.*

Vaſallus committens ſtuprum cum vidua Domini ſui, privatur feudo, *ib. n.* 8

Deflorans virginem, nondum viri potentem, qua pœna ſit puniendus, *ibid.* n. 9

Stuprum committens, punitur in dimidia parte bonorum, §. *fi. q.* 79. *nu.* 2

Ex Additionibus.

STUPRUM quid ſit, §. *ſtuprum*, n. 1

Stupri, vel alia pœna an teneatur rem habens cum ancilla, *ibid.* n. 2

Et quid ſi carnaliter cognoſcat ancillam ſuam, *ibid. numero* 3

Stuprum non committit, qui ignoranter coit cum Moniali, *ibid. n.* 4

Nec ſtuprans virginem indutam veſte meretricali, *ibidem.*

Stuprum quomodo probetur, *ib. n.* 5

Et quando in eo ſit locus torturæ, *ib.*

Et non creditur mulieri aſſerenti ſe fuiſſe tentatam de ſtupro, nec matri ejus, etiamſi cum ea maritus de violentia teſtaretur, *ib. n.* 6

Et mulier de violentia non probat, ſi copula carnalis ſit ſecuta, *ib.* n. 7

Et violatæ mulieris vociferatio facit indicium, *ibid. numero* 8

Et

Index Practicæ Criminalis.

Et in flagranti reperti excuſantur de ſtupro, ſi antea ſe matrimonium contraxiſſe dicant, *ib.* n. 9
Stupri pœna quæ ſit, *ib.* n. 10
Stupri cum ſcalis commiſſi pœna in Regno Neap. *ib.*
Stupra duo committens vili perſona, ultimo ſupplicio plectitur, §. *ſtuprum*, n. 12
Stupri pœna quæ ſit in muliere, *ib. nu.* 13
Stupri non violenti pœnam evitandi cautela, *ibidem numero* 15
Stuprum non tollitur, ſi poſtea mulier ſtuprata efficiatur meretrix, *ib. n.* 16
Stupri pœna a jure impoſita non tollitur ex alia diverſa ſtatuti, *ib.* n. 20
Stupri pœna tollitur matrimonio, non autem pœna dotandi, *ib.* n. 22
Stuprum poſt 35. annum puella committens non punitur, *ib. n.* 23
Stupri præparatoria tentans qua pœna teneatur, *ib. numero* 30
Stuprum quomodo purgetur, *ib. n.* 31
Stuprum quando dicatur violentum, & pœna capitis mulctetur, *ib.* n. 36
Et quid in prùiſternente virginem, in terram, ut eam carnaliter cognoſcat, *ib.* n. 37
Stuprum an dicatur violentum propter blanda verba, & allectamenta, *ib.* n. 38
Stupri voluntarii pœna, *ib.*
Et quando non ſit puniblis, §. *adulterium*, n. 48
SUBDITI non defendentes Officialem, quibus pœnis puniantur, *q.* 16. *nu.* 11
SUBMITTENS ſe gratiis Curiæ an præſumatur confiteri delictum, *q.* 40. *nu.* 68
SUBORNANS teſtes punitur, licet teſtes recuſaverint falſum deponere, §. *falſum*, n. 13
Etiamſi teſtibus corruptis non utatur, *ib.*
Et quid ſi teſtis perſuaſus ad dicendum falſum, deponeret veritatem. *ib.*
Et quando præſumatur ſubornatio, *ib.* n. 14
Subornans teſtes extra cauſam finalem condemnationis, vel abſolutioni, minori pœna tenetur, *ibidem numero* 16
Subornatus an probet contra ſubornantem, *ibidem numero* 17
Subornans teſtes ut alibi deponant falſum, poterit in loco ſubornationis puniri, & teſtes in loco falſitatis, *ib. num.* 24
Subornans teſtes tenetur etiam ad refectionem expenſarum reo abſoluto, *ib. n.* 25
SUBORNATIONIS conjecturæ, §. *falſum*, *numero* 19
SUBREPTIO omnis in gratioſis vitiat ipſo jure, *q.* 59. n. 80
Subreptio non tollitur ex expreſſione facti principalis, niſi exprimatur modus, *ib. n.* 76
SUBSTANTIALIA judicii non poſſunt per partes remitti, *q.* 44. *n.* 21
SUFFRAGANEUS, quando poſſit punire Archiepiſcopum, *q.* 15. n. 17
SUPERSTITIOSI quomodo puniantur, *quæſtione* 83. *num.* 63
SUPPLICANS Principi an cenſeatur confiteri delictum *q.* 40. n. 63
SUPPLICATIO reprobata an præjudicet, *ibidem numero* 64
SURDUS, & ſurdaſter non ſunt idonei teſtes de his, quæ auditu percipiuntur, *quæſtione* 24. *numero* 4
SUSPECTUS allegatus impeditur juriſdictionem exercere, *q.* 43. *n.* 9
Et quid ſuſpenſus exerceat, *ib.* n. 10
SUSPENSUS an & quando poſſit de furcis tolli, *quæſt.* 10. *nu.* 1
Suſpenſi cadaver an & quando poſſit tradi ad anatomiam, *ib. nu.* 4
Suſpenſi hominis pinguedo an poſſit retineri à Medicis in foro conſcientiæ, *ibid.*
SUSPENDENDI hominis veſtes cujus ſint tam in Regno Neap. quam in ſtatu Eccleſiaſtico, *ibidem numero* 6
SUSPENSIO quid ſit, quotuplex, à quibus abſtinere faciat quando imponatur, & de illius forma, *quæſt.* 75. *in prin.*
Suſpenſus aliquis repertus non præſumitur ſuſpenſus à ſe, ſed fiſcus id probare debet, *quæſtione* 68. *numero* 116

Ex Claro.

SUSPICIO falſi pro veritate habetur, §. *falſum*, *numero* 38
Et quid ad puniendum criminaliter, *ibidem numero* 39
Falſitatem committens circa teſtes, inſtrumenta, vel acta cauſæ, an cauſam ipſam amittat, §. *falſum*, n. 41

Ex Additionibus.

SUSPICIO falſitatis ex quibus præſumptionibus inducatur, §. *falſum*, n. 107. & 119
Suſpicio falſi contra Notarium in teſtamentis ceſſat vivente teſtatore, *ib.* n. 157
Suſpiciones, indicia & præſumptiones falſi, §. *falſum*, *num.* 243
Suſpicio, & præſumptio quid ſit, *q.* 23. *nu.* 4
Suſpicio falſi ceſſat conjecturis, & præſumptionibus, §. *falſum*, *nu.* 244
Suſpicio quid, & quot ſint gradus ſuſpicionis, *ibid. numero* 242
Suſpicio falſi an pro veritate habeatur, *ibidem numero* 216
Suſpicionem judicis allegans, & non probans tenetur injuriarum, *q.* 43. n. 4
Et quomodo punitur in Regno Neap. *ibidem numero* 5
Et quomodo in ſtatu Eccleſiaſtico, *ibidem numero* 6
Suſpicionum cauſæ per quem cognoſcuntur, *q.* 43. n. 17. & 18
Suſpiciones ortæ ante concluſum in cauſa, non poſſunt poſt concluſum allegari in Regno Neap. *ibidem numero* 11
Etiam quod allegans probare velit de novo ad ejus notitiam deveniſſe, *ib.*
Suſpicio inimicitiæ quomodo tollatur, *quæſtione* 21. *numero* 117
Suſpicio inimicitiæ quomodo tollatur, remittitur arbitrio judicis, *ib.* n. 118

Ex Claro.

SYNDICUS Univerſitatis an poſſit accuſare, §. *fin. quæſt.* 14. *num.* 503

T

Ex Claro.

TALIONIS pœna, §. *fin. quæſtione* 81. *numero* 1
Et quid ſi accuſator ſit perſona honeſtior, quam reus, *ib.* n. 2
Et an hæc pœna talionis hodie ſit ſublata, *ibidem numero* 3

Ex Additionibus.

TALIONIS pœna non ſervatur de conſuetudine, niſi in teſte, *q.* 81. n. 1
TEMPERIES aeris à comparendo excuſat, *q.* 34. *numero* 31
TEMPUS an ſit de ſubſtantia probationis, *quæſt.* 12. *numero* 9
Tempus breve quando dicatur, Judicis arbitrio remittitur, *q.* 46. *n.* 56
Et judicialis auctoritas non debet vileſcere, *ibidem numero* 57
Tempus ad præſentandum ſtatuitur arbitrio Judicis, *ibid. n.* 196
Tempus & locus an requirantur in falſa cauſa, *q.* 12. *numero* 4
Tempus ſtatutum ad perquirendum, an prorogetur, *quæſt.* 34. n. 17

Ex Claro.

TERGIVERSATOR punitur pœna infamiæ, §. *fin.* *q.* 72. n. 2
TERMINOS agrorum amovens qua pœna puniatur, §. *fi.* *q.* 83. *n.* 10

Index Practicæ Criminalis.

Ex Additionibus.

TERMINOS moventis pœna, *q.* 83.*n.*37
Terminus quinquaginta dierum ad ſyndicandum Officiales, an poſſit abbreviari, *q.*21.*n.*112
Terminus per ſtatutum præfixus ſub pœna confeſſi non poteſt per Judicem alterari, *q.*44.*n.*45
Terminus datus à ſtatuto, quod non ſolventi infra talem terminum amputetur manus, an requirat monitionem, *qu.* 85. *num.*10
Terminus datus à Judice etiam comminatoriè, non prohibet purgationem moræ, *q.* 46. *n.*64
Et quid ſi non ſpecificetur terminus in ſtatuto, *quæſt.* 85. *num.* 10
Et an ſtante tali ſtatuto admittatur Procurator, *ibidem num.* 11
Et ſi elapſo termino ſolverit cenſetur remiſſa pœna manus, *ib. nu.*12
Et an Judex elapſo dicto termino poſſit eligere pœnam pecuniariam, *ib.n.*13
Et dictum ſtatutum quomodo ſit intelligendum, *numer.* 14
Et an ſi notoric non ſit ſolvendo adhuc debeat expectari tempus ſtaturi, *ib. n.*15
Et ſi in defectum pœnæ pecuniariæ debeat decapitari requiritur dolus, *ib. n.* 16
TERTIO comparenti ad defenſionem abſentis, an ſit danda copia, *q.*40.*n.* 30
Tertius non poteſt appellare, ſi reus confeſſus in confeſſione perſeverat, *q.*49.*n.*51
Tertius an poſſit intervenire in cauſa criminali pro ſuo intereſſe, *q.*2.*n.*4
TESTAMENTO alieno aliquid ſibi adſcribens, in quibus caſibus excuſetur. §. *falſum.n.*234
Et Notarius mercedem debitam pro ſcripto teſtamento ſibi adſcribere poteſt, *ib.*235
Et quid ſi ſibi legatum adſcribat, *ibid. num.* 236
TESTARI prohibens, an incidat in pœnam falſi, & quibus pœnis puniatur, *ib.n.*237
Et quæ ſit practica inſtituendæ, & probandæ querelæ contra prohibentem teſtari, *ib.n.*238
Teſtari prohibens peccat graviſſime cum obligatione reſtituendi, *ib.n.*239
TESTATOR confitens ſe fuiſſe uſurarium, ſemper talis extitiſſe præſumitur, ut hæres teneatur ad reſtitutionem, §. *uſuras n.*7

Ex Claro.

Teſtis falſum deponens dicitur falſum committere, §. *falſum*; *n.* 8
Et quid ſi deponat in judicio contrarium ejus quod prius dixerat extra judicium, *ib.n.*9
Et quid ſi deponat contrarium ejus quod dixerat in alio judicio, *ib. n.* 10
Et quid ſi duo teſtes invicem ſibi contradicant, an ſint de falſo puniendi, *ib.n.*11
Et an dicta teſtium ſint inter ſe concordanda, ut evitetur falſum, *ibid.*
Teſtis deponens ſuper negativa eſt ſuſpectus de falſo, *ibid. nu.* 13
Teſtis deponens falſum, non circa factum principale, ſed circa alia extrinſeca, non poteſt puniri de falſo, *ibid. num.* 14
Si teſtis neget dixiſſe prout ſcriptum reperitur, cui magis credendum ſit Notario, an teſti, *ibidem numero* 15
Teſtis qui falſum depoſuit ſine juramento, an poſſit puniri de falſo, *ib.n.*16
Ad hoc ut teſtis dicatur falſus, an requiratur, quod probetur ipſum fuiſſe corruptum, *ib. n.*17
Et quid è converſo: nunquid ſufficiat probare, quod fuit pecunia corruptus, abſque eo quod probetur falſum depoſuiſſe, *ib.n.*18
Pœna teſtis falſi quæ ſit, *ib.n.*19
Teſtes probantes famam debent eſſe omni exceptione majores, §. *fi.q.*6.*n.*25
Teſtis unus an faciat indicium ad torturam, §. *fin. quæſt.* 21.*numer.*2
Et quid ſi non viderit, ſed audiverit, & dicat cognoviſſe ad vocem, *ib.n.*3
Teſtium trepidatio an ſcribi debeat in actis, §. *fin. qu.*21, *nu.* 50

Ex Claro.

TESTIUM depoſitiones quomodo ſint ſcribendæ in Regnó Neap. *l.*5.§.*fi.q.*23.*n.* 1
Teſtes debent examinari de jure divino, *ibidem numerò* 2
Teſtes ſunt interrogandi de cauſa ſcientiæ, aliter non probant, *ib. n.* 3
Teſtes in cauſis criminalibus qui eſſe poſſint, *lib.*5. §. *fin. quæſt.* 24.*n.*1
Et an mulier, *ib.n.*2
Et an in cauſis capitalibus, *ib.n.*3
Et quid de jure canonico, *ib.n.*4
Et an inimicus, *ibid.n.*5
Et quid ſi ſequuta ſit reconciliatio, *ib.n.*6
Et an ille qui dixit contra me teſtimonium in alia cauſa, *numer.*7
Et an Clericus, *ib. n.*8
Et quid ſi proteſtetur, quod non vult reum puniri in pœnam ſanguinis, *ib.n.*9
Et an laicus contra Clericum, *n.*10
Et an pauper, *ib. n.* 11
Et an affinis, *ib.n.*12
Et an infamis, *ib.n.*13
Et an meretrix, *ib.n.*14
Et quæ dicatur meretrix, *ib. n.*15
Et an conſtitutus in peccato mortali, *ibidem numerò* 16
Et an ſemel convictus de crimine, *ib. n.*17
Et an pupillus, *ib. n.* 18
Et an in ſubſidium teſtes inhabiles aliquando admittantur, *ib. n.* 19
Et an ad defenſam, *ib.n.*20
Judex an poſſit cogere teſtem ad teſtificandum, *ibid. numerò* 21
Qui non poſſint cogi ad perhibendum teſtimonium, *ibi. num.* 22
Teſtis qui non debuit examinari, ſi fuerit examinatus an faciat indicium, *ib. n.* 23
Teſtes quando in cauſis criminalibus torqueri debeant, *lib.*5.§. *fi.q.*25.*n.* 1
Et quid ſi ſint infames, *ib.n.*2
Et quid ſi ſint ſocii criminis, *ib.n.*3
Et quid ſi ſint varii, *ib.n.*4
Et quid in Clericis, *ib.n.*5
Et quid in conſtitutis in dignitate, *ibidem numero* 6
Et quid ſi teſtis dixit unum extra judicium, & poſtea contrarium in judicio, *ib. n.*7
Et quid ſi ſit vilis perſona, *ib. n.* 8
Et quid ſi interfuit delicto, & dicit ſe non vidiſſe, *ibid. nu.* 9
Et an teſtibus torquendis danda ſit copia indiciorum, *ibid. n.* 10
Teſtes debent coram judice examinari in cauſis criminalibus, *l.*5.§.*fi.q.*26.*n.*1
Et quid ſi ſint perſonæ egregiæ, *ib. n.* 2
Judex an poſſit concedere literas ſubſidiales pro examine teſtantium extra territorium, *ib. n.* 2
Id tamen ſine magna cauſa fieri non debet, *ibidem num.* 4
Princeps an poſſit receptionem teſtium alteri committere, *ib. n.*5
Citatus ad perhibendum teſtimonium, qui propter legitimum impedimentum non comparuit, & fuit excommunicatus, an dicatur legitime excommunicatus, *ibidem num.* 5
Teſtes ſingulares an probent §. *fin. quæſtio* 93. *numerò* 18
Et quid ſi agatur de probando in genere aliquem eſſe adulterum, vel hujuſmodi, *ib.n.*19
Et quid ſi Epiſcopus faciat ſtatutum, quod crimen uſurarum poſſit probari per teſtes ſingulares, *ib. n.* 10
Et quid ſi Princeps teſtificatur contra aliquem, an ei ſoli credatur, *ib. n.*11
Teſtis non reddens cauſam ſcientiæ, etiam non interrogatus in cauſis criminalibus nihil probat. §. *fin. q.* 53. *n.*22

Ex Additionibus.

TESTIS unicus quomodo probet, vel faciat indicium, *qu.*22.*n.* 2
Teſtis unicus deponens de aliquo actu proximo vel remotò ipſi maleficio aliquam præſumptionem facit, *ea. quæſt. n.* 3

Index Practicæ Criminalis.

Teſtis, an & quando præſumatur omni exceptione major, *ib.* n. 9
Lim. niſi qualitas hæc à ſtatuto requiratur, tunc enim eſſet probanda, *ibid.*
Numerus non ſupplet teſtium defectus, §. *fin. quæſt.* 24. *numer.* * 6
Conſanguinei quando repelluntur à teſtimonio ferendo, *ib.* n. 157
Qui teſtes à lege improbentur, *ib.* n. 158
Ad probandam falſitatem admittuntur teſtes alias inhabiles, §. *falſum*, n. 258
Teſtis recipiens non tamen falſum deponens, an puniatur, *ib.* n. 316
Teſtis non poteſt accuſari ab eo, contra quem depoſuit, ut tanquam ſocius criminis repelleretur, *quæſt.* 24. *numer.* 38
Teſtis ſtudioſe percuſſus, ut repelleretur à teſtimonio, non repellitur, *ib.* n. 40
Teſtis quomodo dicatur deponere ſponte, vel coacte, *ib. n.* 46. *&* n. 136
Teſtis non confeſſus tempore debito an repellatur à teſtimonio, *q.*... n. 103
Intell. niſi fuerit declaratus propter hoc excommunicatus, *ibid.*
Teſtis qui non debuit examinari, ſi de facto examinetur, quando faciat indicium, *q.* 24. *n.* 143
Teſtis affinis, vide ſupra *affinis*, & *conſanguineus*.
Teſtis infamis, vide ſupra verbo *infamis*.
Teſtis inimicus, vide ſupra verbo *inimicus*.
Teſtis laicus, vide ſupra verbo *laicus*.
Teſtis minor, ſupra *minor*, & verbo *impubes*.
Teſtis mulier, ſupra *mulier*.
Teſtis mutus, ſupra *mutus*.
Teſtis pauper, ſupra *paupertas*.
Teſtis ſurdus, ſupra *ſurdus*.
Teſtis varius, infra verbo, *variatio*.
Teſtis vilis, infra verbo *vilis*.
Teſtis, qui non debet admitti ſine tortura, ſi de facto fuerit admiſſus non probat, *q.* 25. *n.* 1
Teſtis tortus debet ratificare, n. 4
Cætera vide infra verb. *tortura*.
Teſtis non citatus fidem non facit, §. *fin. quæſt.* 26. *numer.* * 13
Teſtis qui repellitur à lege indicium ad torturam facit, *qu.* 28. *n.* 125
Teſtis ſufficit concordare in facto principali, *quæſt.* 25. *num.* 17
Limit. niſi agatur de probanda re verbali, veluti confeſſione, *ibid.*
Teſtis contrarius quomodo torqueatur, *ibidem numero* 21
Teſtis vilis quando torqueatur, *ib.* n. 22
Teſtis, qui interfuit delicto, & negat ſe vidiſſe, vel audiviſſe, an poſſit torqueri, *ib. n.* 28. *&* 29
Et an præſumatur vidiſſe, vel audiviſſe, *ib.*
Teſtis convictus de mendacio ex dicto alterius dignioris, licet ſolius, poteſt torqueri, *ib. n.* 30
Teſtis tortus, non indiciatus de veritate occultanda, non probat, *ib. n.* 32. *&* 33
Et quid ſi indicia ſuperveniant, *ib. n.* 36
Teſtis dicens aliquem actui interveniſſe, an probet illius ſcientiam *ib. n.* 34
Teſtis in foro conſcientiæ an poſſit pro ſalvanda alicujus vita celare veritatem abſque peccato mortali, *ibid. num.* 35
Teſtis poteſt torqueri ſi Judex ſuſpicetur, quod ſciat veritatem, & revelare nolit, *qu.* 25. *n.* 40
Teſtis cum ſe declarat, non requiritur citatio partis, *q.* 45. *n.* 30. 649
Teſtis examinatus ſine citatione partis non probat *ea. qu. nu.* 35
Etiam coram Papa, *ib.*
Etiam quod procedatur manu Regia, *ib.*
Etiam quod Judex arbitrium procedendi haberet, *ibidem.*
Etiam quod inquiſitus eſſet carceratus, *ib.*
Teſtis ſine citatione partis non probat etiam cum tormentis, & quando poſſit parte non citata examinari, *q.* 45. *n.* 38
Teſtis repetendus, ſi citatus aufugiat, præſumitur depoſuiſſe falſum *ib. n.* 40
Teſtis an poſſit petere, quod ſibi legatur ſuum primum examen, *ib. n.* 44
Et quid in revelatione facta vigore monitorii, *ib.*
Teſtis eſſe non poteſt in teſtamento damnatus de crimine adulterii & repetundarum, §. *adult. n.* 56
Teſtis quando præſumatur corruptus, & poſſit corrigere dictum ſuum, §. *falſum*, *n.* 14
Teſtis deponens falſum poteſt à Judice cauſarum civilium ex officio puniri, ſi coram eo agatur, §. *falſum*, *numero* 260
Et de falſitate conſtat poterit condemnari ſine citatione, *ib. nu.* 261
Teſtis ſubornatus an probet contra ſubornantem, *ibid. num.* 17
Teſtis corruptus contra corrumpentem admittitur, quando veritas aliter haberi non poteſt, *ib.* n. 18
Et quando teſti corrupto ſit credendum, *ibidem numero* 19
Et an duo teſtes dicentes, ſe à parte corruptos, ſufficiant ad condemnandum, *ib. n.* 20
Et quid ſi ſint ſingulares, *ib. n.* 21
Teſtis aſſerens aliquem voluiſſe eum pecunia corrumpere, an plene probet, *ib.* n. 22
Teſtis corrupti depoſitio an faciat indicium ad torturam contra corrumpentem, *ib. n.* 27
Teſtis falſus quis dicatur, *ib.* n. 32
Teſtis in cauſa capitali contra innocentem falſum deponens, qua pœna ſit puniendus, *ib. n.* 33
Et quid ſi pro ſalvanda vita vel honore alterius, falſum depoſuerit, *ibid. n.* 34
Teſtis an pœna falſi puniri poſſit, ſi exiſtimans verum dicere, falſum deponat, *ib. n.* 35
Teſtis per verbum *credo* falſum depoſuiſſe convictus, pœna falſi tenetur, *ib. n.* 36
Teſtis deponens verum, ſed falſam rationem reddens, falſi crimen non incurrit, *ib. n.* 37
Et variatio in dicto, & ratione non attendatur ad inducendam falſitatem, *ibid. n.* 38
Teſtis ſuper uno capitulo falſum dicens in omnibus præſumitur falſus, *ib. n.* 40
Teſtis quando præſumatur falſus ex repugnantia, & contrarietate, *ib. n.* 41
Teſtis aliud in judicio deponens, & aliud extra judicium, qua pœna ſit puniendus, §. *falſum*, *n.* 42
Teſtis deponens de præſentia alterius, & alter negans an poſſit torqueri, §. *falſum*, *n.* 49
Teſtis ſibi contrarius in tortura an ſit conciliandus, *ibid. num.* 52
Teſtis ad evitandam contrarietatem debet ſe remittere ad primam depoſitionem, *ib.* n. 54
Et quando hoc facere poſſit, *ib. n.* 55
Et an contrarietas reſultans inter partes & dicta teſtium, poſſit ad concordiam reduci, *ib. n.* 56
Teſtis deponens ſuper negativa, quando ſit ſuſpectus de falſo, *ib. n.* 57
Teſtis ſuper negativa non entis falſum deponens, extraordinarie punitur, *ib. n.* 58
Teſtis deponens falſum extra factum principale, an poſſit puniri de falſo, *ib. n.* 59
Et quando teſtis tangat negotium principale, *ibidem numer.* 55
Et an eo caſu reprobetur ejus dictum, *ib.*
Teſtis deponens homicidium fuiſſe factum die Lunæ, qua die tantum intervenerit mandatum, an ſit contrarius aliis deponentibus de die, qua vere fuit factum, *ib. nu.* 55
Et an ſi deponat falſum in circumſtantia pertinente ad negotium principale, puniatur de falſo, *ibid.*
Teſtis ſi negat dixiſſe, prout reperitur ſcriptum, an magis credendum ſit Notario, quam teſti, *ib.* n. 63
Et an Notarius poſſit torqueri, *ibid.*
Et ſi ultra Notarium ſcribens examen, idem teſtaretur, ſtatur ſcripto, *ib.* n. 64
Teſtis tenetur jurare de jure divino, *ibidem numero* 65
Et an valeat ejus dictum ſine juramento, *ibidem num.* 66
Et quid ſi poſt depoſitionem juret, *ibid.*
Teſtis poteſt jurare per Procuratorem, non tamen deponere, *ib.* n. 67
Teſtis ſine juramento falſum deponens, extraordinarie punitur, *ib.* n. 68
Teſtis, ut dicatur falſus, an ſit neceſſarium probari, ipſum fuiſſe corruptum, *ib.* n. 70
Teſtis pecuniam accipiens pro falſo teſtimonio ferendo, qua pœna ſit puniendus, *ib.* n. 71
Teſtis falſus tenetur ad omne damnum contingens ex illo teſtimonio, *ib. n.* 73
Et quid eo caſu probare debeat, *ib.*
Teſtis falſus, vel producens falſum inſtrumentum, aut illud conficiens, non punitur de falſo, niſi pars petat criminaliter puniri, vel Judex inquirat de eo delicto, §. *falſum*, *nu.* 252

Index Practicæ Criminalis.

Teſtis falſum deponens ſine dolo, an ſit puniendus, *ib. num.* 265

Et dolus ex qualitate facti, & perſonarum perpenditur, *ib. n.* 266

Teſtes ſcienter vel ignoranter falſum depoſuiſſe, judicis arbitrio remittitur, *n.* 267

Teſtis deponens falſum ad defenſam, non punitur pœna ordinaria, *ibid. n.* 271

Et quid in mandante, ut falſum teſtimonium diceretur, *ib. nu.* 272

Teſtis non examinandus, ſi examinatus falſum dixerit, an debeat puniri, *ib. n.* 273

Teſtis deponens falſum, ſi eſt ſocius criminis, nulla pœna punitur, *ib. n.* 275

Teſtis per torturam falſum deponens, excuſatur à crimine falſi, *ibid. n.* 271

Teſtis præſumitur ſcienter falſum depoſuiſſe, §. *falſum, numer.* 304

Teſtis, dicens in primo examine aliquid factum præſente Scio, ſi iterum examinetur, & interrogatus, qui fuerint præſentes, reſpondeat, quod nullus, quomodo ſalvetur, *ib. n.* 56

Teſtis torquendus non relaxatur fidejuſſoribus, *quæ.* 46. *n.* 39

Teſtis an teneatur reſpondere ſuper crimine ſibi ſubjecto, *q.* 53. *n.* 12

Teſtis criminoſus non repellitur, ſi agitur civiliter in his, quæ ſunt difficilis probationis, *ib. n.* 13

Teſtis an poſſit uti ſocius repulſari, ſi reus negavit delictum commiſſum, *ib. n.* 14

Teſtis in uno falſus an in omnibus fide careat, *ibidem n.* 17

Teſtis aſſerens poſt depoſitionem ſe in ea dixiſſe falſum, parti non præjudicat, *ib. n.* 17

Teſtis jurans dicere veritatem ſuper omnibus, de quibus interrogatur, ſi in aliquibus circumſtantiis ſit falſus, an in cæteris probet, *ib. n.* 21

Teſtis falſus in his, quæ mediate ſpectant ad negotium, non repellitur in totum, *ib. n.* 22

Teſtis unum dicens in uno judicio, & aliud extra an probet, *ib. n.* 25

Teſtis falſum dicens extra judicium an puniatur, *ibid. num.* 26

Et quid ſi in judicio depoſuerit, & extra revocaverit, *ib. n.* 27

Et quid ſi dicat extra judicium, ſe in judicio falſum depoſuiſſe, an noceat primæ depoſitioni, *ibidem numero* 28

Teſtis contrarius an probet, *ib. n.* 29

Et quando poſſit ſuum dictum corrigere, *ibidem numero* 30

Teſtis in prima tortura dicens unum, in ſecunda aliud, eſt tertio torquendus, *q.* 53. *n.* 32

Teſtis ſi in prima, & ſecunda tortura variet, cui dicto erit ſtandum, *ib. n.* 33

Teſtis repetendus an poſſit remittere primo examini, *ibid. nu.* 34

Teſtis non dans conteſtem in ſpecie dicitur ſingularis, *ib. num.* 38

Teſtis fiſci pro reo deponens probat, licet ſit ſingularis, & de auditu, *ib. n.* 40

Teſtis non reddens rationem ſcientiæ, quando probet, *ib. nu.* 45

Et quid ſi ex depoſitione ſua ratio colligi poſſit, *ibid. num.* 46

Teſtis unus non omni exceptione major, quando faciat indicium ad torturam, *q.* 64. *n.* 59

Teſtis in criminalibus poſt publicationem quando admittatur, *qu.* 61. *n.* 1

Et quid ſi fiat abſque præjudicio ulterioris proceſſus, *ibid. n.* 2

Et an ad probandam confeſſionem adverſarii, *ibidem nu.* 3

Et an ad detegendam falſitatem, *ib. n.* 4

Et quid ſi agatur de crimine civiliter, *ibidem numero* 5

Teſtis bannitus, interrogatus, ſi eſt bannitus, an teneatur reſpondere, *q.* 71. *n.* 15

Teſtis tortus an debeat ratificare, *quæſtio* 64. *numero* 141

Teſtis depoſitio etiam in tortura, abſque citatione non nocet parti, *q.* 11. *n.* 4

Teſtis unicus an faciat indicium ad torturam, *qu.* 21. *num.* 13

Et an debeat eſſe omni exceptione major, *eadem quæ. nu.* 24

Et quid ſi veritas aliter haberi non poteſt, *ibidem numero* 15

Et quid in delictis exceptis, *ead. q. n.* 16

Et quid in Regno Franciæ, *ead. q. n.* 17

Teſtis in articulo mortis falſum dixiſſe deponens, ac fuiſſe corruptum, an proſit inculpato, *quæſtio* 21. *numero* 62

Teſtis citatus non comparens tenetur pœna ſtellionatus, *qu.* 26. *n.* 15

Teſtis poſt juramentum ſe abſentans tenetur pœna falſi, *ib. n.* 16

Teſtis falſus an poſſit ab arbitro puniri, *quæſtio* 38. *numero* 32

Et an à Judice, cujus juriſdictio fuit prorogata, *ibidem numero* 33

Et quid ſi deponat falſum coram Judice non ſuo, *ibid. nu.* 35

Et an poſſit puniri poſt latam ſententiam in cauſa principali, *ib. n.* 31. & 38

Teſtis inhabilis de facto examinatus, an poſſit per Judicem ex officio repelli parte non opponente, *quæ.* 24. *nu.* 144

Teſtis falſus, quo ad unum articulum in omittendo, non repellitur quo ad alios, *q.* 53. *n.* 19

Teſtes ſingulares quomodo jungantur ad faciendum indicium, vel probationem, *q.* 22. *n.* 4

Teſtes in facto concordes, ſed in tempore diſcordes, vel non recordantes, faciunt indicium ad torturam, *ead. qu. n.* 8

Teſtes duo non omni exceptione majores habentur loco unius, *ead. q. n.* 20

Et an plene probent, ſtatur arbitrio Judicis, *ibidem num.* 11

Teſtes non integri non probant, *ib. n.* 12

Teſtes in criminalibus non recipiuntur ad perpetuam rei memoriam, *q.* 24. *n.* 1

Teſtes diverſæ locutionis quomodo examinati debeant, *q. ead. n.* 5. & 6

Teſtes inhabiles quando admittantur, *quæ.* 24. *numero* 118. 119. 120. & 121

Et quid ſi proceditur ad inſtantiam partis, *ibidem numero* 122

Teſtes inhabiles an poſſint de conſenſu partium habilitari, *ib. n.* 126

Teſtes inhabiles non probant, cum de facto proprio deponant, *ib. n.* 127

Teſtes inhabiles non admittuntur ad repulſam, *ibidem numer.* 129

Teſtes inhabiles quando admittuntur ad defenſam, & eam probent, *ib. n.* 131

Teſtes qui non coguntur teſtificari, ſi ſponte deponant, quando probent, *qu.* 24. *n.* 139

Teſtes inhabiles quando admittuntur, debet probari, quod aliter veritas haberi non poteſt, *ibidem numero* 123

Et an ſufficiat, quod ipſi hoc dicant, *ibidem numero* 124

Et quid ſi à jure præſumatur, *ib. n.* 125

Et quid in delictis nocturnis, & factis domi, *ibid. numer.* 120. 121

Cætera vide ſupra verbo, *Inhabilis.*

Teſtes quando poſſint torqueri, *quæſtio* 25. *numero* 2

Teſtes non debent torqueri ante examen rei principalis, *ibid. n.* 3

Teſtes non repetiti faciunt indicium, *quæſtio* 45. *numero* 14

Teſtes jurati parte non citata non faciunt indicium, *ead. q. nu.* 16

Etiam quod per Principem omnis ſolemnitas eſſet remiſſa, *ead. q. n.* 17

Teſtes in repetitione dicentes ſe non recordari, non probant, *ib. n.* 18

Teſtes quomodo probent abſque repetitione, *ibidem num.* 19

Et an faciant præſumptionem, *ib. n.* 20

Teſtes non poſſunt repeti poſt concluſum in cauſa, *ibid. num.* 21

Teſtes mortui habentur pro repetitis, & probant, ſalvo jure opponendi contra dicta, & perſonas, *quæſtio* 24. *num.* 22

Teſtes habiti pro legitime examinatis habentur pro repetitis, *ead. q. n.* 25

Teſtes non dicuntur legitime examinati, ſi fuerit decreta copia

ſub conditione, quatenus teſtes habeantur pro legitime examinatis, ſi poſtea fuerit tradita ſimpliciter non habitis teſtibus pro talibus, *q.* 45. *n.* 26
Teſtes quibus neceſſario eſt ſtandum, probant ſine citatione partis, *ead. q. n.* 28
Teſtes examinati in partibus longinquis, probant abſque citatione, *ead. q. n.* 31
Item ſi examinentur in articulo mortis, nec pars citari poſſit, *ead. q. n.* 32
Item ſi pars expreſsè conſentiat, *eadem quæſtio numero* 33
Teſtes repeti debent etiam, quod procedatur ſola facti veritate inſpecta, & omni ſolemnitate omiſſa, *ibidem numer.* 30
Teſtes debent repeti poſt litem conteſtatam, *ibidem numero* 44
Teſtes non jurati non probant etiam cum tortura, *ead. quæ. nu.* 46
Faciunt tamen præſumptionem ad informandam conſcientiam Judicis, *ib.*
Teſtes quando probent ſine juramento, *ibidem numero* 48
Teſtes in confrontatione deponentes non præſumuntur jurati, niſi ex actis appareat, *ib. n.* 49
Teſtes deponentes ſine juramento in præſentia partis nihil dicentis, non probant, *ead. q. n.* 52
Teſtes debent examinari poſt litem conteſtatam, *ibid. num.* 56
Teſtes examinati ante litem conteſtatam cum tormentis, an poſt litis conteſtationem ſint iterum torquendi, *ib. nu.* 58
Teſtes falſi pœna ridicula in Hiſpania puniuntur, *qu.* 68. *nu.* 48
Teſtes ſingulares, & inimici non admittuntur in crimine Blaſphemiæ, §. *blaſphemia*, *n.* 18
Teſtes, qui viderunt adulterantes per foramen, probant, §. *adulterium*, *n.* 43
Teſtes falſos producens eiſque renuncians ſine partis proteſtatione, an ſit puniendus, §. *falſum*, *n.* 79
Teſtes ſubornans punitur, licet teſtes recuſaverint falſum deponere, *ib. n.* 13
Et etiam ſi teſtibus corruptis non utatur, *ib.*
Et quid ſi teſtis perſuaſus ad dicendum falſum deponeret veritatem, *ibid.*
Et quando præſumatur ſubornatio, *ibidem numero* 14
Teſtes quando dicuntur ſubornati, *ibidem numero* 15
Teſtes ſubornans extra cauſam finalem condemnationis, vel abſolutionis, minori pœna tenetur, *ibidem numero* 16
Teſtes ſubornans, ut alibi deponant falſum, poterit in loco ſubornationis puniri, & teſtes in loco falſitatis, *ib. num.* 24
Teſtes ſubornans tenetur etiam de refectione expenſarum reo abſoluto, *ib. n.* 25
Teſtes plures falſos, & plura inſtrumenta falſa producens ad unum finem, pro una falſitate eſt puniendus, *ib. nu.* 28
Et quid in committente plures falſitates diverſis temporibus, & locis, *ib. n.* 29
Et ſi producens falſos teſtes fuerit punitus, non nocebit teſtibus; nec è contra, *ib. n.* 30
Teſtes falſi, falſumq; teſtimonium conſulentes, aut machinantes, qua pœna puniantur in Regno Neapolitano, §. *falſum*, *n.* 43
Teſtes ſi ſunt numero pares, probant digniores, *ibidem num.* 45
Teſtes deponentes conformia juri communi, & aptiora naturæ magis probant, *ib. n.* 46
Teſtes invicem contrarii, quibus ſit credendum, *ibid. num.* 47
Teſtes ſuſpecti de falſo, quando ob contumaciam, tanquam confeſſi condemnantur in Regno Neap. §. *falſum num.* 60
Teſtes inducens ad deponendam veritatem eis incognitam, extraordinariè eſt puniendus, *ib. n.* 75
Teſtes deſcripti in inſtrumento, vel teſtamento, an probant, ſi dicant interfuiſſe, *ib. n.* 115
Teſtes falſos producens puniendus eſt, etiam ſi poſtea dicat, ſe illis uti nolle, *ibi. n.* 129
Teſtes falſi qua pœna puniantur in Regno Neapolita. §. *falſum*, *n.* 263
Teſtes condemnati de falſo, non præjudicant eos producenti, nec è contra, *ib. n.* 192
Teſtes ſuper negativa præſumuntur falſi, *quæſt.* 52. *numero* 2
Teſtes quando repellantur, *q.* 53. *n.* 1
Teſtes examinati in prima inſtantia non poſſunt repulſari in ſecunda, niſi ex falſitate, *ib. n.* 5
Teſtes falſi poſſunt probari falſi, etiam poſt ſententiam, *ibid. n.* 6
Teſtes licet diverſimodè deponant de genere armorum, probant homicidium, *ib. n.* 23
Teſtes quando dicantur varii & contrarii, *ibidem numer.* 24
Teſtes ſingulares quando probent, *ib. n.* 36
Et qui dicuntur ſingulares, *ib. n.* 37
Teſtes nobiles veriſimilia deponentes probant, licet ſingulares, *ib. n.* 39
Teſtes ad defenſam probant etiam domeſtici, & per verbum credo, *ib. n.* 47
Teſtes varii contrarii & vacillantes, qua pœna puniantur, *ibid. nu.* 33
Teſtes torti ſine indiciis non probant, *quæſtio* 55. *numero* 33
Teſtibus deponentibus ſuper mala fama in ſpecie, an ſit magis credendum, quam deponentibus de bona in genere, *quæ.* 60. *ſub n.* 26
Teſtes ad inſtantiam fiſci ſemper recipiuntur, *quæſtio* 61. *numer.* 6
Teſtes duo conjugantur, ſi ſunt omni exceptione majores, *q.* 66. *n.* 3
Et quando dicuntur tales, *ib. n.* 4
Teſtes debent examinari ſeparatim de jure divino, *quæ.* 23. *numer.* 2
Teſtes non interrogandi de cauſa ſententiæ, aliter non probant, *ea. q. n.* 3
Teſtes non poſſunt deponere per nuncium, nec per eorum ſcripturas, *q.* 26. *n.* 2
Et an in cauſis criminalibus arduis debeant examinari coram Judice, *ib.*
Teſtes deponentes vidiſſe Titium, & Seium rixantes, & quod non videatur aliquem ipſorum vulneraſſe, ſed quod ſedata rixa unus ex eis erat vulneratus, probant contra alium, *qu.* 66. *n.* 21
Teſtes duo plene probant non tamen quæſtionati, *ibidem nu.* 23
Teſtes ad defenſam poſſunt examinari etiam poſt publicationem, ceſſante timore ſubornationis, *quæ.* 49. *numero* 41
Teſtis falſus, cujus dicto ſit renunciatum, an poſſit puniri finita cauſa, §. *falſum*, *nu.* 75
Teſtes habiti pro repetitis probant, *quæſtio* 49. *numero* 33
Teſtes ſufficit haberi per reum pro legitime examinatis, *qu.* 12. *n.* 6
Teſtes quomodo probent delictum fuiſſe factum noctis tempore, *q.* 21. *n.* 21
Teſtes duo infames faciunt indicium ad torturam, *ead. quæ. nu.* 49
Teſtes infames non admittuntur ad teſtificandum ſine tortura, *ib. n.* 54
Teſtes examinati pro informatione Curiæ, non expetuntur ſi bannitus admittatur ad novas defenſiones, *quæſt.* 45. *nu.* 59
Teſtes ignoti idiomatis quomodo examinandi, *qu.* 26. *numer.* 4
Teſtes poſſunt cogi ad confrontationem, *quæ.* 45. *numero* 62
Teſtes in criminalibus debent examinari coram Judice, *quæ.* 26. *n.* 5
Teſte contradicente Notario cui credatur, *quæſt.* 53. *num.* 35
Teſtes deponentes de auditu ad defenſam, an & quando & quid probent, *ib. n.* 48
Teſtem falſum allegans, quia ſubornatum, an teneatur utrumque probare, *ib. n.* 7
Teſti etiam coactè deponenti, is contra quem depoſuit præſumitur inimicus, *q.* 24. *n.* 45
Teſti non idoneo creditur cum veriſimilia deponit, *ead. qu. nu.* 116
Teſtium dicta quomodo ſint ſcribenda in Regno Neapolitano, *q.* 23. *n.* 1
Teſtium habilitas quo tempore requiratur, *q.* 24. *n.* 81
Teſtium repetitio quomodo fiat, *q.* 45. *n.* 53
Teſtium repetitio quomodo ſit ſcribenda, *ead. quæ. numero* 39

Index Practicæ Criminalis.

Teſtium numerus non ſupplet defectum juramenti, *ibidem num.* 41
Teſtium repetitio non eſt neceſſaria, quando reo confeſſo datur terminus ad faciendum ſuas defenſiones, *ibidem num.* 42
Auctoris conſilium ſuper hoc, *ib.*
Teſtium juramenta poſſunt remitti, *ib. n.* 53
Teſtium confrontatio cum reo quid operetur, *ibidem numero* 54
Teſtium condemnatio de falſo, an & quando præjudicet parti, §. *falſum, n.* 74
Teſtium falſitas per alios teſtes non falſos probari poteſt, etiam poſt ſententiam, *ib. n.* 39
Teſtium dicta an ſint concordanda, ut evitetur falſum, *ibid. n.* 51
Teſtium falſitas, & falſitatis excuſationes, *ibidem numero* 76
Teſtibus, an confeſſioni ſit magis ſtandum, *quæſtio* 64. *num.* 120
THORI ſeparatio ſit per quamcumque fornicationem, §. *adulterium*, n. 89
Et propter ſodomiam, *ib. n.* 90
TONSURA collata à Prælato non ſuo valet, *quæſtio* 36 *n.* 25
TORMENTUM cavalletti an ſit novum, *quæſt.* 64. *numero* 106
Et quid de tormento ignis, *ib. n.* 107
TORQUENS indebitè in Regno Neap. quomodo puniatur, *q.* 64. *n.* 114

Ex Claro.

TORQUERI quando debeant teſtes in criminalib. §. *fi. q.* 25. *n.* 1
Et quid ſi ſint infames, *ib. n.* 2
Et quid ſi ſint ſocii criminis, *ib. n.* 3
Et quid ſi ſint varii, *ib. n.* 4
Et quid in Clericis, *ib. n.* 5
Et quid in conſtitutis in dignitate, *ibidem numero* 6
Et quid ſi teſtis dixit unum extra judicium, & poſtea contrarium in judicio, *ib. n.* 7
Et quid ſi ſit vilis perſona, *ib. n.* 8
Et quid ſi interfuit delicto, & dicit ſe non vidiſſe, *ibidem num.* 9
Et an teſtibus torquendis danda ſit copia indiciorum, *ibidem num.* 10

Ex Additionibus.

TORQUERI an poſſit teſtis varius in cauſa civili, *qu.* 64. *n.* 12
Torqueri quando poſſit uxor accuſata à marito de adulterio, §. *adulterium*, *n.* 20
Torqueri tota familia poteſt pro adulterio, *ibidem numero* 21
Torqueri, & carcerari quando poſſint Doctores, *quæſt.* 64. n. 62
Torqueri an poſſit ſenex, *ib. n.* 69
Torqueri an poſſit mulier prægnans, *ibidem numero* 76
Et quid ſi ſit prægnans ex adulterio, *ib.*
Et quid ſi torqueatur, & fuerit concepta, *quæſt.* 64. *num.* 77
Et quomodo cognoſcenda an ſit prægnans, *ib.*
Et quid ſi fuerit torta, & celarit abortum. Medico dicente, ſe credere non eſſe prægnantem, an teneatur judex, *ibidem num.* 79
Torqueri poteſt mulier non prægnans, *ibidem numero* 80
Et an poſſit blanditiis ad confitendum induci, *ibid. num.* 81
Torqueri an poſſit febricitans, *ib. n.* 73
An ſurdus, *n.* 74
An mutus, *ib.*
Torqueri prius debet, qui habet malum pronomen, & phyſognomiam, *ib. n.* 92

Ex Claro.

TORTURÆ materia tractatur, §. *fin. quæſt.* 64. *numero* 1
Judex ponens aliquem indebite ad torturam eſt capite puniendus, *ib. n.* 2
Priuſquam deveniatur ad torturam, debet conſtare de delicto, *ib. n.* 3
Tortura non eſt inferenda, ubi pro delicto non imponitur pœna corporalis, *ib. n.* 4
Ubi delictum aliter, quam per torturam probari poteſt, non eſt reus tormentis ſubjiciendus, *ib. n.* 5
In delictis occultis facilius deveniri ſolet ad torturam *ibidem num.* 6
Et an adhiberi debet tortura reo de crimine convicto, ut illud etiam confiteatur, *ib. n.* 7
Et an ſuper ſociis, & complicibus, *ib. n.* 8
Tortura inferri non debet, niſi præcedentibus indiciis, *ibid. n.* 9
Et quid in atrocioribus, *ib.*
Et quid ſi reus ſit malæ vocis, & ſolitus delinquere, *ibidem num.* 10
Et quid ſi bannitus & condemnatus in contumaciam, *ibid n.* 11
Indicia, quæ præcedunt torturam, debent eſſe legitime probata, *ib. n.* 12
Debent etiam eſſe ad torturam ſufficientia, *ibidem num.* 13
Et quæ indicia dicantur ad torturam ſufficientia, *ibidem.*
Et quot indicia requirantur ad hoc, ut quis poſſit ſubjici torturæ, *ib. n.* 14
Quæ perſonæ de jure torqueri poſſint, *ibidem. numero* 15
Et an liber domo, *ib.*
Doctores an poſſint torqueri, *ib. n.* 16
Perſonæ poſitæ in dignitate an poſſint torqueri, *ibid. num.* 17
Milites an poſſint torqueri, *ib. n.* 18
Nobiles an poſſint torqueri, *ib. n.* 19
Decuriones an poſſint torqueri, *ib. n.* 20
Minores 14. annis an poſſint torqueri, *ibidem numero* 21
Senes an poſſint torqueri, *ib. n.* 22
Mulier prægnans an poſſit torqueri, *ibidem numero* 23
Clerici an poſſint torqueri, *ib. n.* 24
Et an Sacerdotes, *ib.*
Laicus an poſſit torquere Clericum de mandato Epiſcopi, *q.* 64. *n.* 25
Judex an teneatur requirere accuſatorem prius quam torturam inferat reo, *ib. n.* 26
Decreta tortura, ſi reus appellat, an ſit ſuperſedendum, *ib. n.* 27
Et quid ſi petat ſibi dare copiam indiciorum, *ibidem numero* 28
Si plures ſunt torquendi, à quo ſit incipiendum, *ib. numero* 29
Torquendo non eſt dandum aliquid, quod comedat, aut bibat, decem horas antequam torqueatur, *ibidem num.* 30
Torturæ gradus qui ſint, *ib. n.* 31
Metus & ſuſpicio torquendi æquiparatur torturæ, *ib.*
Cancer an dicatur ſpecies torturæ, *quæſtio* 64. *numero* 32
Tortura adhibenda eſt pro modo indiciorum, *ibidem num.* 33
Tortura an poſſit inferri die feriato, *ibidem numero* 34
Advocati ſeu Procuratores reorum an poſſint intereſſe eorum torturæ, *ib. n.* 36
Judex excedens in tortura modum conſuetum, tenetur in ſyndicatu, *ib. n.* 37
Reus negans, & in tortura perſeverans dicitur purgaſſe indicia contra eum exiſtentia, *q.* 64. *n.* 38
Cautela ut judex, qui aliquem indebitè torquet, non teneatur in ſyndicatu, *ib. n.* 39
Confeſſio facta in tormentis non ſufficit ad condemnandum niſi reus extra tormenta illam ratificet, *ib. n.* 40
Et quando fieri debeat hujuſmodi ratificatio, *ibidem numero* 41
Et in quo loco fieri debeat, *ib. n.* 42
Et ſunt adhibendi teſtes, *ib.*
Et quid ſi non ratificet confeſſionem in tormentis factam, ſed illam revocet, *ib. n.* 43
Et an ubi reus illam ratificet, ei ſtatui debeat terminus defenſionis, *ib. n.* 44
Reus an poſſit interrogari de aliis criminibus, de quibus contra eum non adſunt indicia, *ib. num.* 45

Tortura ſemel illata an repeti poſſit, *ib. n.* 46
Fama an ſufficiens indicium ad inquirendum, & ad torturam, §. *fi.* 5. 22. *n.* 1
Tortura an ſit in uſu pro finali pœna delicti, §. *fi. q.* 70. *nu.* 3

Ex Additionibus.

TORTURA non infertur teſti vario, ſi in ſecundo examine allegat cauſam rationabilem varietatis, *quæſt.* 25. *nu.* 5
Et quando ſit inferenda, remittitur arbitrio Judicis, nec diſputatur cum Advocatis, *ib. n.* 6
Et quid in inquiſitione generali, *ibid. n.* 7
Et quid in Clerico, *ib. n.* 8
Et ante litem conteſtatam, *ib. n.* 19
Et quid in libero homine, *ib. n.* 31
Tortura cum infertur ad validitatem teſtis an debeat pars citari, & ea præſente juramentum deferri, *ibidem num.* 10
Et quid ſi teſtis non faceret indicium an poſſit torqueri, *ib. n.* 11
Et an in cauſa civili, *ib. n.* 15
Et an repetatur, *ib. n.* 33
Tortura poteſt inferri etiam non repetitis teſtibus de ſtylo, *q.* 45. *n.* 24
Tortura in Regno Neap. quando irrogetur ex proceſſu informativo, *q.* 45. *nu.* 36
Tortura infertur in crimine blaſphemiæ, quamvis pœna per ſtatutum, aut conſuetudinem eſſet pecuniaria, §. *blaſphem. n.* 15
Tortura levis infertur etiam Notario in cauſa falſa civiliter intentata, §. *falſum, n.* 254
Tortura pro parvo furto infertur legitimis præcedentibus indiciis, §. *furtum, n.* 98
Tortura an irrogetur in cauſa appellationis, *quæſt.* 64. *numero* 1
Tortura indebite illata an proceſſus factus poſtea valet, *ib. nu.* 3
Tortura illata ab uno Judice, qui cauſam remiſit, an computetur, *ib. n.* 4
Tortura quando poſſit inferri priuſquam conſtet de delicto, *ibid. n.* 5
Tortura an poſſit inferri, ubi eſt pœna pecuniaria tantum, *ib. nu.* 6
Tortura in quibus caſibus ſit inferenda, *ib. n.* 7
Tortura an ſit inferenda in cauſa civili, *ibidem numero* 8
Tortura in Regno Neap. niſi in pœnis ultra relegationem, non infertur, *ib. nu.* 11
Tortura an habeat locum, quando agitur de crimine civiliter, *ib. nu.* 13
Tortura an poſſit inferri pro intereſſe partis, ſi quis gratiatus fuerit ſalvo intereſſe partis civiliter, *ibidem numero* 14
Et quid in cauſis minimis, & damnorum datorum, *ib. n.* 15
Et quid ſi ſit probatum delictum, *ib. n.* 16
Tortura facile adhibetur in delictis nocturnis, *ibidem numero* 18
Et in dictis delictis ſufficiunt conjecturæ, *ibidem numero* 1.
Tortura an poſſit inferri quando quis eſt gratiatus ſalvo intereſſe partis civiliter, *ib. n.* 21
Tortura illata abſque indiciis, an convalidetur illis ſupervenientibus, *q.* 64. *nu.* 30
Tortura quando exhibeatur abſque indiciis, *ibidem numero* 27
Tortura quando ſit loco teſtis idonei, *quæſtio.* 53. *numero* * 28
Torqueri an poſſit homo bonæ famæ, *quæſtione* 64. *numero* * 31
Doctores ut torqueri poſſint, degradari debent, *ibidem nu.* * 65
Qui non poſſunt torqueri, poſſunt tamen terreri, *ib. nu.* * 83
Reſcriptum Senatus de aliquo torquendo quomodo intelligatur, *ib. n.* * 96
Tortura quando valeat ſine indiciis, *quæſtione* 64. *numero* 54
Tortura quare inventa, *ib. n.* 55
Tortura quando irrogetur perſonis exceptuatis, *quæſt.* 64. *n.* 61
Tortura eſt levior inferenda nobilibus, *ibidem numero* 64
Tortura eſt inchoanda à filio in præſentia patris, ſi de eodem crimine ambo ſint inquiſiti, *q.* 64. *nu.* 91
Tortura eſt incipienda ab eo, qui habet malum nomen, ſive malam phyſionomiam, *ib. n.* 93
Tortura à quo ſit incipienda judicis arbitrio remittitur, *ib. n.* 84
Tortura quando ſit adhibenda cum ictibus chordæ, *ib.* 89
Tortura an ultra tres vices ſit repetenda, *ib. n.* 99
Tortura adhibenda teſtibus non requirit cauſæ diſcuſſionem cum Advocatis, *ibid. n.* 102
Tortura an præſumatur immoderata, *ibidem numero* 108
Tortura quando poſſit repeti, *quæſtione* 64. *numero* 152
Et quid ſi procedatur ex proceſſu informativo, *ibidem n.* 153
Tortura quomodo probetur, *quæſtione* 64. *numero* 113
Tortura eſt fragilis, & de facili non eſt ei credendum, *ib. n.* 118
Tortura quando poſſit inferri pro inveniendis rebus fiſci, *q.* 78. *n.* 167
Tortura quomodo habeat locum in crimine ſtupri, §. *ſtuprum, n.* 5
Tortura an poſſit repeti ultra tres vices Judicis arbitrio remittitur, inſpecta qualitate indiciorum, *quæſt.* 21. *numero* 40
Torturæ gradus, *q.* 64. *n.* 95
Tortura non tollit pœnam ordinariam in ſolito delinquere, *q.* 84. *n.* 29
Torturæ locus non eſt in adulterio ſine vi commiſſo, ſtante conſuetudine, quod puniatur pœna pecuniaria, §. *adulterium, n.* 66
TORTUS ſuper uno indicio, ſuper omnibus cenſetur tortus, *q.* 64. *n.* 100
Tortus, ſi ceciderit, quia male ligatus, an teneatur Judex, *ib. nu.* 109
Tortus indebitè ſi judicem occiderit, non punitur morte, *ib. n.* 110
Tortus ſuper indiciis indubitatis, cum proteſtatione citra præjudicium probatorum, etiam quod ſuper principali delicto interrogetur, poterit ad triremes condemnari, *quæſt.* 64. *n.* 122
Immo etiam ad pœnam ordinariam, ſi adſit frequentatio delictorum, *ib. n.* 123
Et quid ſi ſortilegiis utatur, *ib. n.* 141
Tortus qui negavit, an debeat ſtatim abſolvi, *qu.* 64. *num.* 126
Et quid ſervent Officiales in ſtatu Eccleſiaſtico, *ibidem numer.* 127
Et quid in Regno Neap. *ib. n.* 128
Tortus indebite, ſi judicem occidat, non punitur morte, *quæ.* 28. *n.* 11
TRACTANS, & mandans, differunt, *qu.* 38. *nu.* 14

Ex Claro.

TRACTANS de delicto committendo an ſit puniendus, §. *fi. q.* 91. *n.* 2

Ex Additionibus.

TRACTATUS punibilis punitur à judice loci, in quo fuit factus, *q.* 38. *n.* 13
Tractatus quomodo probetur, *ib. n.* 15
TRANSACTIO & pax, quando faciant indicium ad torturam, *q.* 21. *n.* 145
Tranſactio quare prohibeatur in crimine adulterii, *quæſt.* 58. *n.* 20
Et quando poſſit fieri in crimine raptus, *ibidem numero* 21
Tranſactio nulla an impediat tranſigentem iterum agere, *ib. n.* 12
Tranſactio ſuper criminibus publicis in committendo conſiſtentibus eſt prohibita, *q.* 57. *ſub n.* 22
TRANSFUGA quis ſit, *q.* 68. *n.* 119
TREUGA inter aliquos exiſtente, ſi fuerit facta pax, & unus promiſerit filium abſentem, & in pace comprehenſum, infra octo dies pacem ratificaturum poſt ejus reditum, alias pœna treugæ, quo ad filium tantum duret, ſi filius ignorante patre recedat, & unum ex eis offendat, an pater ignorans interpellatus ad pœnam treugæ teneatur, *quæ.* 47. *n.* 48
Treuga an rumpatur ex nova cauſa, *ib. n.* 49

Ex

Index Practicæ Criminalis.

Ex Claro.

TREPIDATIO Rei an faciat indicium, §. *fin. quæſtio* 21. *num.* 39

Ex Additionibus.

Trepidatio teſtium an ſcribi debeat in actis, §. *fi. quæſtio* 21. *n.* 148

Ex Claro.

TRIREMIUM pœna an ſit in uſu etiam in Clericis, §. *fi. q.* 70. *n.* 5

Ex Additionibus.

TUMEFACTIO ab extra an dicatur vulnus ſi intus ſit facta ſciſſura, *q.* 84. *n.* 19
Et quid ſi tumor ille aperiatur ferro, *ib.*
TURBATORUM pacis, probatio de jure canonico, civili, & Regni Neap. *q.* 68. *n.* 110
TURBARE, an quis dicatur agendo in judicio, *quæſtio* 84 *nu.* 45
TURBATIVA quomodo excuſetur, *quæſtio* 82. *num.* 46
Turbationis modi, *ib.*
Turbativa quomodo probetur, *ib. n.* 47
Turbativam quando laboratores committere dicantur, *ibid. n.* 48

Ex Claro.

TUTOR cognoſcens carnaliter pupillam an puniatur, §. *fornicatio*, *n.* 23
Tutor, an & quando poteſt facere pacem, *quæſtio* 58. *n.* 43. & 45
Et quid de minore, *ib. n.* 43
Et an teneatur ad illius obſervationem, *ibidem numero* 44
Et quomodo ſit facienda cum pupillis, *ibidem numero* 45
Tutor ſtuprans pupillam deportatur, ejuſque bona publicantur, §. *ſtuprum*, *n.* 18
TYRANNI ſolent Officiales eligere ignaros, & crudeles, ac ſibi obſequentes, *q.* 60. *n.* 56

V

Ex Claro.

VACILLATIO Rei an faciat indicium, §. *final. quæſt.* 21. *n.* 39

Ex Additionibus.

VACILLATIO ſupra verbo *variatio.*

Ex Claro.

VAGABUNDUS an poſſit ubique puniri, §. *fi. quæſt.* 39. *n.* 8
Et quis dicatur vagabundus, *ib. n.* 8
Et an banniti dicantur vagabundi, *ib. n.* 9

Ex Additionibus.

Vagabundus poteſt ubique conveniri, & puniri, *q.* 38. *n.* 54 & *q.* 39. *n.* 16
Vagabundus quis ſit, *ib. n.* 17
Vagabundus quomodo citetur, *q.* 31. *n.* 66
VARIATIO in teſte quando faciat locum torturæ, *qu.* 23 *n.* 5
Et quid in ruſtico, *q. ead. n.* 18
Et quid in Doctore, *ib. n.* 19
Et quid in cauſa civili, *ib. n.* 15
Et quomodo ſit ſcribenda, *ib. n.* 13
Variatio poteſt arbitrarie puniri, *ib. n.* 14
Variatio teſtium debet præcedere torturam, *quæſtio eadem num.* 20

Ex Claro.

VASALLUS commiſcens ſe cum Domina, an puniatur, §. *fornicatio*, *n.* 19
Vaſallus committens ſtuprum cum vidua Domini ſui privatur feudo, §. *ſtuprum*, *n.* 8
Vaſallus an poſſit accuſare Dominum, §. *fin. quæſtio* 14. *n.* 23

Ex Additionibus.

VASALLUS Baronis fidelis ſi rebelletur contra Regem, an feuda quæ tenet a Barone redeant ad ipſum, vel ad Regem *q.* 78. *n.* 22
Vaſallus Baronis in Regno Neap. an & quando remittatur à Regiis Audientiis, *q.* 38. *n.* 91
Vaſallus excuſatur à crimine læſæ Majeſtatis, quod ob metum honoris hoſtes Domini adjuvit, §. *læſa Majeſt. nu.* 9
Vaſalli recognoſcentes Regem, ſi ſe contra Baronem rebellent quomodo puniantur, *ib. n.* 4

Ex Claro.

VENDENS eandem rem duobus, incidit in pœnam falſi, §. *falſum*, *n.* 37

Ex Additionibus.

VENDENS alienam rem, an & quando furtum committat, §. *furtum*, *n.* 8
Vendens rem duobus an dicatur bene vivere, §. *fi. quæ.* 47. *n.* 24
Vendens bona in fraudem fiſci non poteſt ea repetere, *qu.* 78. *n.* 89
Vendens carius ad tempus quando non committit uſuram, §. *uſura*. *n.* 4
Vendens rem duobus an teneatur pœna falſi, §. *falſum*, *nu.* 240
Et quid in donante, & obligante, *ib. n.* 241
Et, quid in tentante alienare rem duobus, *ib.*
Vendens rem habita fide de precio cum intentione eandem minoris redimendi, committit uſuram, §. *uſura*, *num.* 12
VENENA mala quæ dicantur, quæ non mala, *q.* 68. *n.* 121
VENENANS habet animum deliberatum occidendi, & eſt proditor, *ib. n.* 123
Venenans committit homicidium, & proditorium *ib. n.* 125
Venenans qua pœna puniatur, *ib. n.* 130
Venenans pro pecunia quomodo puniatur, *ibidem numero* 135
VENENI crimen eſt atrociſſimum, & occultum, & ideo Judex debet eſſe promptior ad torquendum, *quæſtio* 68. *n.* 128
Et quæ indicia ſufficiant contra uxorem tentantem venenare maritum, *ib. n.* 129
Veneni dictio ex vulgari conſuetudine loquendi intelligitur de malo veneno, *ib. n.* 122
Venena ſex ſpecialia, *ib. n.* 136
Veneni ſuſpicio magis cadit mulieribus, quam viris, *ib. n.* 137
Exemplum in materia veneni centum ſeptuaginta matronarum in urbe, *ib. n.* 138
Veneno occidens plus eſt, quam occidere gladio; *quæ.* 68. *n.* 124
Venenatus quomodo cognoſcatur, & quibus indiciis probetur, *ib. n.* 127
Venenum vendens qua pœna puniatur, *quæſtio* 68. *num.* 131
Et quomodo in Regno Neap. *ib. n.* 132
Et quomodo in ſtatu Eccleſiaſtico, *ibidem numero* 133
Vendens venenum quomodo puniatur ſupra *venenum.*
Venenans conſanguineum, ne ſuſpendatur quomodo ſit puniendus, *q.* 68. *n.* 45
Venenatio eſt crimen publicum, §. *homicidium*, *numero* 35
Et quomodo cognoſcatur, probetur vel reprobetur, *ibid. num.* 34
Veneni appellatione venit malum venenum, *ibidem numero* 40
Venenum ementis, vel vendentis pœna, §. *homicid. num.* 30

Index Practicæ Criminalis.

Et quid ſi mors non ſequatur, *ib. n.*31

Venenum, pecunia daturus, ſi pœnitentia ductus mandatum detegat, arbitrarie punitur, *ibidem numero* 38

VERBA conſulentis in dubio ad bonum interpretantur, §. *fi.q.*82. *n.* 10

VERBUM ſæpiſſime de tribus vicibus intelligitur, §. *furtum*, *n.*30

VERISIMILIA quæ dicantur, *qu.* 53. *num.* 31. *q.* 55. *num.* 3

VERITAS, quando aliter haberi non poteſt, admittuntur teſtes inhabiles, *q.*24.*n.*114

Et quando id dicatur, *ib.num.*113

VESTES condemnati ad mortem cujus ſint in Regno Neap. & ſtatu Eccleſiaſtico, *quæſtio* 100. *num.* 6

Ex Claro.

de VESTIBUS damnatorum quid ſit faciendum, §. *fi.q.* 100. *n.*4

VICARIUS prætoris an poſſit cognoſcere de cauſis criminalibus, § *fi.q.*40.*n.*1

Et an poſſit imponere ultimum ſupplicium, aut mutilationem membri, *ib. n.* 2

Vicarius Epiſcopi an poſſit de cauſis criminalibus cognoſcere, *ib.n.*3

VIDUA committens ſtuprum an perdat dotem, §. *ſtuprum*, *n.*5

Pœnæ impoſitæ viduis nubentibus intra annum luctus, locum habent contra viduas intra illud tempus ſtuprum committentes, *ib.n.*6

Vidua inhoneſte viventes, non gaudent privilegiis viduarum, *n.* 7

Et an amittant domicilium mariti, *ib.*

Ex Additionibus.

VIDUA ſtuprata an amittat dotem, aut legatum ſibi à marito relictum, §. *adulterium*, *numer.* 111. *& ſeq.* *& §. ſtuprum*, *n.* 43

Et an minores reſtituantur ad opponendum hujuſmodi exceptionem, *ibid.*

Et an ob adulterium commiſſum, vivente, & ignorante viro, *ib.n.*44

Vidua vivens inhoneſtè amittit dotem de rigore, §. *adulterium*, *n.* 109

Item paraphernalia, & quæſita ex bonis mariti, ac tutelam filiorum, *ibid.*

Et quid de ſucceſſione filiorum, *n.* 110

VILIS quis dicatur, *q.*25. *n.*23

Vilis teſtis quando torqueatur, *quæſtio.* 25. *numero* 22. & 27

Vilis teſtificari non poteſt in cauſa gravi, *ibidem numero* 24

Et quid ſi deponat de geſtis à ſe, *ead. qu. n.* 26

Vilis poteſt cogi ad faciendum officium carnificis, *qu.* 99. *nu.* 3

VILLA non dicitur quæ non habet quinque patres famil. *q.* 19. *n.* 27. *& q.* 82. *n.* 1

Villa non tenetur niſi facta prius diligentia pro inveniendo malefactore, *q.* 82. *n.* 8. *&* 17

Et quomodo contra ipſum procedatur, dum inquiritur malefactor, *ib. n.* 9

Villa an teneatur, ſi Judex cum inquiſito proceſſerit ad compoſitionem, *ib. n.* 10

Et quomodo imponatur collecta, ſi non habet bona in communi, *ib.n.*11

Et an damnum paſſus etiam teneatur contribuere, *ibidem.*

Villa an teneatur ſi adſit fama, & conjectura, fuiſſe datum damnum ab inimico, *q.*82.*n.* 19

Villa an teneatur emendare damnum datum Eccleſiæ, *ibid.nu.* 20

Cætera vide ſupra verbo *Univerſitas.*

VINDICTAM tranſverſalem committens incidit in crimen læſæ Majeſt. *q.*47.*n.*59

Et in civitate Spoleti pingitur in loco publico capite everſo, *ib.n.*66

VIOLENTIA in Clerico quomodo puniatur, *q.* 83. *numer.* 22

Violentia non dicitur probata, ſi Titius per vim mulierem cognoviſſe probetur, *ib.n.*39

Violentia differt à vi, *q.*83.*n.*21

VIRGINITAS an præſumatur, vel debeat allegari à muliere in cauſa ſtupri, §. *ſtuprum*, *numero* 4

VIRGINEM non viri potentem ſtuprans quomodo puniatur, *ib.n.*45

Et quid de ducente eam in uxorem, *ib.n.*46

VIS publica & privata quando dicatur, *q.*83.*n.*14

Vis publica an confundatur cum alio delicto propter quod infertur, *ib.n.*17

Vis publica an committatur per unum ſolum, *ib.n.*18

Et an requirat dolum, *ib.n.*20

Vis dicitur illata cum armis licet quis arma dejeciſſet, poſtquam ad locum pervenit, *ib.n.*29

Vis & violentia differunt, *ib.n.*21

Et quando committatur, *ib.*

Vis dicitur quoties quis ſibi jus dicit, & propria auctoritate aliquid occupat, *ib.n.*24

Vis publica cenſetur deducta, ſi ex proceſſu probetur de armis, licet in libello ſimpliciter ſit facta mentio de vi, *ib.n.*25

Vim privatam committens punitur licet rem raptam reſtituat *ib.n.*16

Vim vi repellere quando liceat, § *homi. nu.* 7

VISITATIO carcerum quomodo fiat in Regno Neap. *q.*46. *n.* 13

VITIUM ſodomiæ, ſupra in verbo *Sodomia.*

Ex Claro.

UNIVERSITAS, vel Collegium an poſſint accuſari, § *fin. qu.* 16.*n.*7

Et quomodo dicatur Univerſitas, vel Collegium delinquere, *ib.n.*8

Et quomodo poſſit Univerſitas puniri, *ib.n.*9

Ex Additionibus.

UNIVERSITAS, & mulier, an poſſint per Procuratorem comparere in criminalibus in Regno Neap. *quæ.* 32. *n.* 46

Et quid ſi citentur decem perſonæ, *ib.n.*47

Univerſitas an poſſit agere pro injuria facta uni de Univerſitate, *q.* 12.*n.*46

Univerſitas ſolvens damna ea poteſt recuperare à delinquente poſtea reperto, *qu.*82.*n.*6

Et quid ſi impoſuerit collectam, & ante exactionem delinquens reperiatur, *ib.n.*7

Univerſitas tenetur in Regno Neap. ſi vulneratus aliquo tempore ſupervixit, *ib.n.*22

Univerſitas delinquens quomodo puniatur, *qu.* 60. *numer.* 102

Univerſitas quomodo dicatur delinquere ratificando, *qu.* 16. *n.*13

Et quæ ſint articulanda, & probanda, *ibid. numer.* 14. & 17

Et quomodo poſſit delinquere, & puniri, *ibidem numero* 15

Et qualiter, ut ſinguli, *ib.*

Univerſitas quando delinquit communicato conſilio habetur recurſus contra homines de conſilio, *quæ.* 16. *numer.* 16

Univerſitas, an dicatur delinquere, ſi non præcedat conſilium, *ib. n.* 18. & 19

Univerſitas quomodo ſit citanda, *ib.n.*20

Univerſitas poteſt comparere per Procuratorem in criminalibus, *ib. n.*21

Univerſitas condemnata pro delicto in pœnam pecuniariam, quomodo imponat collectam, *ib.n.* 22

Et innocentes an teneantur, *ib. n.*23

Univerſitas, ſi pecuniariter mulctetur, an adhuc delinquentes puniantur corporaliter, *ib.n.*26

Univerſitas, quæ tenetur capere malefactorem, quomodo probet ſuam diligentiam, *q.*29.*n.* 28

Univerſitas hæretica quomodo puniatur, §. *hæreſis*, *numero* 13

UNIO armorum ſemper præſumitur ad malum finem, *q.*83.*n.* 14

Unionum materia, & decretorum uniones prohibentium, ubi tractetur, *ib.*

Ex Claro.

UNUS an poſſit accuſari de pluribus criminibus ſimul, § *fi.q.*13. *n.*3

Et an unus poſſit de pluribus criminibus ſeparatim accuſari, *ib. n.* 4

Et an ſuperſedendum ſit in uno, donec ſuper alio cognitum ſit, *ib.n.*5

Unus pro alio puniri debet, §. *fi.* *q.* 86.*n.*1

Domina

delictum parentum, *ib. n. 7*
Et an quod pater teneatur ſolvere condemnationem pro filio uſque ad legitimam, *ib. n. 8*
Et quid ſi ſtante hoc ſtatuto filius fuerit in contumaciam condemnatus, *ib n. 9*
Et an valeat ſtatutum, quod villa teneatur pro delictis commiſſis in ſuo territorio, *ib. num. 10*

Ex Additionibus.

VOCIFERATIO mulieris violatæ an faciat indicium, §. *ſtuprum*, n. 8

Ex Claro.

USURPANTES jus patronatus in locis piis ſunt excommunicati, §. *fi. q. 77. n. 29*

Ex Additionibus.

USUSFRUCTUS amiſſus per confiſcationem an recuperetur per reſtitutionem, & gratiam, *quæſtio 59. n. 69*

Ex Claro.

USURA quid ſit, *l. 5. §. uſura, n. 1*
Uſura quibus modis committitur, *ib. nu. 2*
Uſura an ſint omni jure prohibitæ, *ib. nu. 3*
Et an jure civili, *ib. n. 4*
Et an pro uſura poſſit quis criminaliter puniri, *ibidem numero 5*
Caſus in quibus uſuræ ſunt à jure permiſſæ, *ibidem numero 6*
Judæi an poſſint de jure communi uſuras licite exercere, *ibid. nu. 7*
Uſurarum crimen eſt Eccleſiaſticum, *ib. n. 8*
Uſura an probetur per teſtes ſingulares, *ibidem numero 9*
Uſurariorum pœna quæ ſit, *ibid. n. 10*
Uſurarius tenetur reſtituere uſuras, *ib. n. 11*
Et an dominium rerum, quas extorſit, ex cauſa uſurarum, in illum transferatur, *ib. n. 12*
Uſurarius manifeſtus an poſſit teſtari, *ib. n. 13*
Et an donare cauſa mortis, *ib. n. 14*
Et quis dicatur uſurarius manifeſtus, *ib. nu. 15*
Uſurarii ſunt infames, *ib. n. 16*
Uſurarius, qui aliquando exercuit uſuras, & poſtea deſiit fœnerari, an adhuc poſſit dici uſurarius, *ib. n. 17*
Uſurarum crimen an ſit communis fori, §. *fin. quæſtio 37*

Ex Additionibus.

USURA cujus fori, *q. 37. n. 5. & 6*
Et quid ſi incidenter fuerit deducta, *ib. nu. 7*
Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib. n. 10*
Et quid in Regno Neap. *ib. n. 11*
Uſura quid ſit, §. *uſura*, *n. 1*
Et in quibus contractibus directe contrahatur, *ibidem num. 2*
Et quomodo committatur, *ib.*
Et an circa mutuum frumenti, vel pecuniæ ad frumentum, *ibidem*
Et quid in annuo cenſu, *ib. n. 4*
Uſura in dubio an præſumatur, *n. 5*
Uſura determinanda eſt potius per Doctores juris canonici, quam Theologos, *ib. n. 6*
Uſura piratica, quæ dicatur, *ib. n. 8*
Uſura colligitur quandoque ex contractuum conjunctione, *ib. n. 9*
Et quomodo cognoſcatur, *ib. n. 50*
Uſura prohibetur, 19. rationibus, *ib. n. 11*

Uſura qualiter probetur, *ib. nu. 22*
Et an per argumenta, & conjecturas, *ibidem numero 26*
Et an per teſtes qui eam ſolverunt, *ib. n. 23*
Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib. nu. 24*
Et quid in Regno Neap. *ib. n. 25*
Uſurarum crimen an ſit mere Eccleſiaſticum, *ibidem numero 21*
Execrabilior uſura quæ ſit, *ib. n. 10*
Uſurarius manifeſtus non eſt in loco ſacro ſepeliendus, *ibid. n. * 36*

Ex Claro.

USURARIORUM pœna quæ ſit, §. *uſura*, *numero 10*
Uſurarius tenetur reſtituere uſuras, *ib. n. 11*
Et an dominium rerum, quas extorſit ex cauſa uſurarum, in illum transferatur, *ib. n. 12*
Uſurarius manifeſtus an poſſit teſtari, *ibidem numero 13*
Et an donare cauſa mortis, *ib. n. 14*
Et quis dicatur uſurarius manifeſtus, *ib. n. 14*
Uſurarii ſunt infames, *ib. n. 16*
Uſurarius, qui aliquando exercuit uſuras, & poſtea deſiit fœnerari, an adhuc dici poſſit uſurarius, *ib. 17*
Uſurarii per inquiſitionem in ſtatu Eccleſiaſtico an puniantur, *l. 5. §. fi. q. 17. n. 1*
Et quid in Regno Neap. *ib. n. 2*
Inquiſitio ob privatam utilitatem quandoque in civilibus permittitur, *ib. n. 3*

Ex Additionibus.

USURARIUS ultra pœnas canonicas an poſſit criminaliter puniri a judice laico, §. *uſura*, *n. 13*
Uſurarius manifeſtus non eſt loco ſacro ſepeliendus, *ibidem n. * 36*
Uſurarius manifeſtus quomodo probetur, *ibidem numero 22. & 37*
Uſurarius quomodo puniatur, *ib. n. 27*
Et quomodo in Regno Neap. *ib. n. 28*
Et quid in ſtatu Eccleſiaſtico, *ib. n. 29*
Et pœna mutuantis ad uſuras an extendatur ad recipientem, *ib. n. 30*
Uſurarius an excuſetur à pœna ob conſuetudinem malam, & juſtam, *ib. n. 31*
Et an ſit puniendus, ſi uſuras non recipit, *ib. n. 32*
Et quid ſi fuerit ſolum nixus fœnerari, *ib. nu. 33*
Uſurarius ſit infamis ex ſola judicis declaratoria, *ibid. num. 38*
Uſurariorum bona mobilia deſcribi & ſequeſtrari poſſunt, *ib. nu. 34*

Ex Claro.

UTENS dicto falſi teſtis dicitur falſum committere, §. *falſum*, *n. 20*
Utens falſo inſtrumento ſcienter dicitur falſum committere, *ib. n. 24*

Ex Additionibus

UTENS falſo teſte, vel inſtrumento de conſilio peritorum, an excuſetur, §. *falſum*, *n. 83*
Utens falſo inſtrumento in judicio an teneatur pœna falſi, ſi illud produxerit cum clauſula, ſi, & in quantum, *ib. n. 127*
Utens falſa ſcriptura an præſumatur auctor falſitatis, *ibid. num. 130*
Utens falſa ſcriptura an puniatur, perinde ac ſi fabricaſſet, §. *falſum*, *n. 153*
Utens

Index Practicæ Criminalis.

Utens ſcienter falſis teſtibus, reſpondere tenetur, an velit illis uti, etiam ſtante ſtatuto, in quibuſdam caſibus non debere reſpondere, *ib. n.* 152

Cætera vide ſupra in verbo *falſum*,

Ex Claro.

VULNERANS animo tantum vulnerandi, & deinde aſſumens animum occidendi, & occidens, an puniatur de homicidio tantum, an etiam de vulneribus, §. *fi. quæ.* 84. *num.* 5

Ex Additionibus.

VULNERANS licet proditorie, non tamen occidens, Eccleſiæ immunitate gaudet, *q.* 30. *n.* 17

Vulnerans an poſſit puniri antequam mors vulnerati ſequatur, *q.* 32. *n.* 15

Vulnerans mulierem prægnantem, ignorans eam eſſe talem, mitius punitur, *q.* 68. *n.* 2

Vulnerans unica percuſſione ex qua tribus in partibus exivit ſanguis, an puniatur unica percuſſione ex forma ſtatuti, *q.* 84. *ſub n.* 24

Vulnerans ſe ipſum quomodo puniatur, §. *homicidium, n.* 300. & *q.* 68. *n.* 112

Et an vulneratus, præſumatur vulneratus à ſe ipſo, *ibid. n.* 13

Et an comprehendatur ſub ſtatuto de vulnerante, §. *hom. n.* 301

Et quid ſi aliquem proſequentem occiderit, *ibid. nu.* 302

Vulnerans in Regno Nea. in rebus prohibitis, quomodo puniatur, *q.* 69. *n.* 14

Vulnerans an teneatur de homicidio, ſi vulneratus utens incantationibus, & imperitis Medicis moriatur, §. *homic. n.* 246

Vulnerans mortaliter non poteſt puniri de homicidio, niſi mors ſecuta, licet certum ſit vulneratum moriturum, etiam ſtante ſtatuto, quod occidens occidatur, *ibid. numero* 147

Vulnerans an teneatur de homicidio, quando dubio exiſtente, an ſit vulnus mortale, vulneratus obierit, *ibid. n.* 150

Et quid ſi deceſſerit ex alia infirmitate, *n. eod.*

Vulnerans quando præſumatur habuiſſe animum occidendi, *ib. nu.* 152

Vulnerans lethaliter tenetur de homicidio, licet vulnerans culpa ſua obierit, *ib. nu.* 166

Vulnerans pro pecunia etiam ſine animo occidendi gravius punitur, §. *homic. n.* 304

Vulnerans animo occidendi punitur majori pœna, quam propoſita à ſtatuto contra vulnerantem, *ib. n.* 299

Vulnerans condemnatus de homicidio an poſſit probare contrarium ejus, quod Medici retulerunt, & ſententia ſine appellatione valeat rettactari, *ib. n.* 169

VULNERATUS an poſſit petere lucrum ceſſans, vel damnum emergens, ſi conſecutus eſt pœnam conventionalum de non offendendo, §. *homic. n.* 74

Vulneratus pro cicatrice, & deformitate ad quid agere poſſit, qua actione, & quo caſu, §. *homic. n.* 75

Vulneratus poteſt civiliter agere ad damna, expenſas, & intereſſe, licet vulnerans ſit abſolutus ab inquiſitione, *ib. n.* 76

Vulneratus percuſſorem proſequens, & eum occidens, extraordinarie puniendus eſt, *ib.* 99

Vulneratus non lethaliter, ſi infra modicum tempus moriatur, an præſumatur mortuus ex vulnere, & vulnerans teneatur de homicidio, vel vulnere tantum, *ibidem num.* 151

Et quid ſi ex ſpaſmo ſupervenienti decedat, *ibidem numero* 155

Et quid probandum ſit ad defenſionem rei, *ibidem nu.* 158

Vulneratus nullum, vel imperitum Medicum adhibens, dicitur eſſe in culpa, *ib. n.* 159

Et an in dubio præſumatur negligentia, *ib. n.* 160

Et quomodo probetur, *ib.*

Vulneratus an ex vulnere obiiſſe cenſeatur, ſi Medici ſint diſcordes, §. *homic. n.* 161

Et quibus Medicis hoc caſu ſit credendum, *n.* 162

Vulneratus an deceſſerit ex vulnere ſtandum eſt arbitrio Judicis nulla temporis habita ratione, *ibidem numero* 164

Vulneratus in infirmitate præſumitur mortuus ex vulnere, *ib. n.* 165

Vulneratus poſt vulnus ambulans per triduum, ſi poſtea moriatur, an cenſeatur deceſſiſſe ex vulnere, §. *homic. num.* 167

Et quibus conjecturis probetur aliquem deceſſiſſe ex vulnere, *n.* 188

Vulnerati aſſertio etiam ſine juramento ſufficit ad inquirendum, *q.* 21. *n.* 55

Et an faciat indicium ad torturam in articulo mortis, *ibid. n.* 56

Et an ejus exculpatio proſit, *ib. n.* 57

VULNUS mortale quando dicatur, §. *homic. numer.* 144 & 153

Et in quibus corporis partibus vulnera ſint lethalia, *ibidem num.* 144

Et quomodo probetur eſſe mortale, vel non, *ib.*

Et præſumuntur mortalia, ſi mors ſequatur, *ibidem num.* 156

Vulnus an dicatur tumefactio ab extra, ſi intus ſit facta ſciſſura, *q.* 86. *n.* 19

Et quid ſi tumor ille aperiatur ferro, *n. eod.*

Vulnus quando dicatur, *q. ead. n.* 18

Vulnera plura inferens eodem tempore, an teneatur unica pœna, *q. ead. n.* 24

Et quid ſi fuerint illota unico ictu, *n. eod.*

VULNUSCULUM non venit appellatione vulneris, *q.* 88. *nu.* 123

VULPELL. impugnatur, *q.* 44. *n.* 19

Vulpell. error, §. *homic. numer.* 142. Item *quæſt.* 49. *numero* 49

Ex Claro.

UXOR propter adulterium amittit dotem, & bona paraphernalia, §. *adulterium*, *n.* 15

Et an in præjudicium patris, vel filiorum ſuorum, *ib.*

Et an uxor amittat dotem propter oſculum, *ibidem num.* 16

Uxores duas, vel duos maritos, vel plures ducens, qua pœna puniatur, §. *fornic. n.* 31

Et quid ſi uxor credens virum ſuum mortuum eſſe alium ducat, *ib. n.* 32

Uxor pro viro an audiatur, §. *fi. q.* 33. *n.* 5

Ex Additionibus.

UXOR liberans virum aliqua calliditate excuſatur à pœna ordinaria, *q.* 62. *n.* 44

Uxor quando poſſit reſiſtere publicationi bonorum ſui mariti, §. *fi. q.* 78. *n.* 60

Uxor alicujus ſi occidatur à quo ſit habenda pax à viro aut patre, *q.* 59. *n.* 26

Uxor petens cautionem de non offendendo à marito, an audiatur, *q.* 47. *n.* 12

Uxor an poſſit impedire demolitionem domus mariti, ſibi obligatæ, *q.* 78. *n.* 83. & 82. *n.* 98

Et quid ſervetur in practica, *q.* 78. *n.* 84

Uxor conſulens amaſio, ut maritum interficiat, an punienda ut homicida. *q.* 88. *n.* 2

Uxor relicta domina, maſſaria, & uſufructuaria, ſi bona confiſcentur, erit uſufructuaria, non alimentaria tantum, *q.* 78. *n.* 34

Uxor virtute ſuæ hypothecæ non impedit confiſcationem bonorum mariti, *ib. n.* 76

Lim. niſi mulier inhæreret poſſeſſioni illorum bonorum, *ib. n.* 80

Amplia etiam in donatione ante nuptias, *ibidem numero* 81

Uxor ſciens maritum occidendum, & non revelans, tenetur eadem pœna, *q.* 87. *n.* 5

Uxor propria auctoritate recipit poſſeſſionem ſuorum bonorum antequam à fiſco occupentur, *quæſtio* 78. *numero* 82

Uxor petens alimenta ex bonis viri an ſit audienda, *ibid. num.* 88

Uxor accuſatur de adulterio, licet adulter ignoretur, §. *adulterium*, *n.* 3

Uxor accuſata de adulterio an poſſit liberari à marito, *ibid. n.* 15

Uxor non excuſatur de adulterio ſub prætextu non redditi ſibi debiti a marito, *ib. n.* 19

Uxor accuſata de adulterio, quando poſſit torqueri, *ibid. num.* 20

Et an pendente accuſatione debeat à marito alimentari, *ibidem num.* 19

Uxor contra naturam à viro ſubagitata, qua pœna ſit plecten-

Digitized by Google